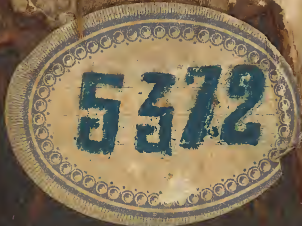

5372

MAC.OPOEI. PARISIEN

5372

MESVAE

PRO [illegible] BIBLIOTECA
PHARMA[illegible]OPEORV[illegible]
V[illegible]BIS [illegible]TIAE

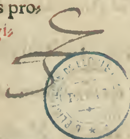
Réimpression page pour page de l'édition de 1519, dont la Bibl. Mazarine possède deux exemplaires (V. Baudrier, Bibliographie Lyonnaise, t. V, p. 417).
Le colophon est identique à celui de l'édition de 1519.

J.

OPERA DIVI IOANNIS MESVE.

¶ Diui Ioannis Meſuę Medicorum Euangeliſtæ celeberrimi præclara opera, ſtudioſis artis Medicæ perq̃ utilia, quæ non ſolum q̃ hactenus fuerint nuperrime caſtigatiora, uerumetiam multo locupletiora reddita ſunt, ut candidiſſimo cuiq; lectori conſtabit, opuſculorum inſcriptiones quas proxime ſequens pagina complectitur, diſpicienti.

15

55

Veneunt Lugduni in uico Mercuriali apud inſigne Angeli.

Inſcriptiones Operum Diui Ioannis Meſuę, necnon aliquot opuſculorum eis adiectorum.

Quæ nuperrime fuerunt adiecta ſunt hæc.

¶ Diui Joannis Mesue de consolatione medicinarū simplicium ⁊ correctione operationū earū Canones: cū expositiōe preclarissimi medici magistri Mondini de lentijs feliciter incipiunt.

In noīe dei misericordis cuiꝰ nutu sermo recipit gratiā ⁊ doctrina pfectionē. Principiū verborū Joānis filij Mesue: filij Hamech: filij Hely: filij Abdela regis Damasci.

Medicine diffinitio ⁊ eius expositio.

¶ In noie dei misericordis ⁊c. Medicina est additio ⁊ subtractio. s. a corpore hūano. ita subītelligit. verba pposita scribunt a G. in cōmē. libri sectarū. ⁊ ab Hip. ibidē: scribunt etiā a Gale. xi. terapētice. autoritate antiquorū veterū. In quibꝰ quidē verbis tāgitur diffinitio medicine: q̄ verba lꝫ possint diuersimode exponi: tñ ad ppositū meū eo adaptādo ita intelligunt. medicina est additio ⁊ ablatio vel subtractio. i. medicina est de additiōe ⁊ remotiōe a corpore hūano. quorū ꝟborū sic expositorꝫ rō est ista. De illis est ipsa ars medicīe q̄ est de ꝯseruatiōe ⁊ introductiōe rerū naturaliū ⁊ euacuatiōe ⁊ remotiōe rerū p̄ter nām. sꝫ ars medicine est hmōi. ergo ⁊c. maior est nota: eo qꝺ additio nihil aliud est q̄ꝫ cōseruatio rerū naturaliū aut earū acq̄sitio qñ ī corpe nō sunt. sicut subtractio nihil aliud est q̄ꝫ ablatio seu euacuatio rei p̄ter naturā. minor est nota. eo ꝙ ipsiꝰ medicine finis est adeptio sanitatis ī egris corpibꝰ. aut ipsiꝰ cōseruatio in corpibꝰ sanis. mō sanitas est q̄dā res naturalis: ⁊ iō ꝯseruat eā medicꝰ tāq̄ꝫ in corpe sano ꝯseruādā aut ī egro corpe apponēdā. ⁊ ꝯfirmat etiam gr̄a ipsiꝰ sanitatis suas causas sicut cō pōnē: cōplexionē: ⁊ vnitatē. ꝯfirmat ⁊ sua accidētia siue effectꝰ: sicut sunt ipse opatiōes siue signa. Est ēt scīa medicine de remotiōe rerꝫ p̄ter naturā ⁊ p̄ncipalr̄ de morbi remotiōe cui p̄ncipalr̄ debet curatio. ⁊ gr̄a huiꝰ curatiōis morbi est de cā ⁊ de accidēte morbi cū etiā ista sint res p̄ter nām.

Cognitio medico necessaria.

Ex quibꝰ ꝟbis ꝯcipit ꝙ illa cognitio est necessaria medico q̄ est de rebꝰ euacuātibꝰ res p̄ter nām a corpe hūano: eo qꝺ he medicine euacuāt cām morbi ⁊ añcedentē ⁊ ꝯiūctā. hec aūt sunt res p̄ter nām. ⁊ euacuādo cām ex ꝯsequēti remouet morbū dū ab illa cā depēdet: ⁊ p ꝯñs remouet accidentia morbi: eo qꝺ remoto morbo remouetur accidens illiꝰ morbi cū sit illiꝰ cā q̄re ⁊c.

Auctoris inteñ.

Ad hoc igit aduertēs Jo. mesue de damasco voluit facere quēdā librū q̄ eēt de medicinis solutiuis euacuantibꝰ causas morbi: ⁊ p ꝯñs remotiuis oīm rerꝫ p̄ter naturā: p̄ci pue dū depēdēt a cā corpali: hic aūt est liber q̄ p̄nti expositioni subijcit: ex q̄bꝰ ꝟbis apparent multa.

Ordo librorꝫ Mesue.

Primū est q̄s sit ordo istiꝰ libri ad alios li. Mesue: eo qꝺ iste liber añcedit antidotariū. eo qꝺ hic liber est de medicis simplicibꝰ solutiuis. ille aūt de medicinis cōpositis. mō simplicia p̄cedūt cōposita: añcedit etiā librū de appropriatis. eo qꝺ hic determinat de p̄seruatiōe ⁊ curatiōe ipsarꝫ egritudinū: ⁊ suorꝫ accidētiū. ibi aūt determinat de curatione ipsarum. ⁊ in hoc libro determinatur de curatiōe ipsarꝫ egritudinū ī gñali ⁊ vniuersali. In libro aūt de appropriatis determinat de curatiōe egritudinū cuiuscūq̄ꝫ mēbri īterioris a capite vsq̄ꝫ ad pedes in spāli: mō vniuersalia p̄cedūt spālia. ēt p̄cedit ex alio: eo ꝙ iste liber est de instr̄is ⁊ causis: sed ille est solū de q̄litate ⁊ mō operādi: mō cognitio instrorꝫ medēdi ⁊ suarꝫ causarū p̄cedit cognitionē de q̄litate ⁊ mō opādi. posset tñ dici vno mō qꝺ liber de appropriatis eēt vniuersalior eo: ⁊ p ꝯñs eū p̄cederet: eo qꝺ liber de appropriatis est de remotiōe egritudinū tā materialiū q̄ꝫ īmaterialiū: iste liber est solū de curatiōe egritudinū materialiū. Apparet etiā q̄ sit necessitas huiꝰ libri eo qꝺ erat necesse medico euacuare causas morborū ⁊ remouere sua accidētia p remotionē suarū causarū. hoc aūt fieri non poterat nisi p cognitionē medicinarꝫ simpliciū solutiuarū.

Huiꝰ libri necessitas.

Cā materialis huius libri.

Apparet etiā q̄ sit cā materialis huiꝰ libri. q: corpus hūanū egrū actu aut paratū cito egrotare ppter causas. s. corpales in quo q̄rit euacuatio sue cause corporalis per medicinas solutiuas simplices: ⁊ cognitio ipsarū. Est eñ corpꝰ hūanū subiectū huiꝰ libri eo qꝺ est subiectū ī tota medicina: ergo in pte eiꝰ. est etiā hoc corpus qꝺ est subiectū huiꝰ libri actu egrū: aut paratū cito egrotare eo qꝺ talia corpa egēt medicis solutiuis. corpus aūt qꝺ vere est sanū eis nō eget. est etiā hoc corpꝰ subiectū huiꝰ libri: vt est sanabile p medicinas solutiuas simplices euacuātes morbi cām. ⁊ p hoc differt a libro de appropriatis: eo qꝺ ibi tractat etiā sanatio egritudinū q̄ sunt sine materia p medicīas solutiuas cōpositas. Differt etiā ab antidotario eo qꝺ ibi tractatur sanatio egritudinū p medicīas solutiuas cōpositas.

Huiꝰ libri subiectū.

Causa efficiēs huius libri.

Apparet etiā q̄ sit cā efficiēs: que fuit magister Jo. Mes. vt in titulo cōtinet.

Cā formalis duplex.

Cā formalis est duplex. s. forma tractatus ⁊ forma tractādi. forma tractatꝰ est diuisio libri ī duos p̄ncipales tractatꝰ: forma tractādi est modꝰ agēdi qui est multiplex: discretiuꝰ scꝫ diffinitiuꝰ: inq̄rit eñ diffinitionē ⁊ essentiā medicine solutiue: est etiā diffinitiuus narratiuus eo qꝺ est aggregatiuꝰ eorū q̄ ab alijs antiq̄s dicta sunt: sed raro est probatiuꝰ: vt plurimū tñ est multorū exemplorū positiuꝰ vt videbit.

Causa finalis duplex.

Causa finalis est duplex. s. finis operis: ⁊ finis opatoris: finis opis est vt cognitis eis q̄ dicunt in hoc libro possit medicus recte operari in curatiōe ⁊ remotiōe rerū p̄ter naturā: q̄ a cā depēdēt cū euacuatiōe sue cause: aut ī p̄seruatione corporū ab egritudinibus p euacuationē cause: sed finis opatoris est satisfactio ad amicos aut exercitium proprij ītellectꝰ. Cui pti philosophie supponat: q: ei cui tota medicina supponit non theorice: sꝫ practice: eo qꝺ hic liber est de q̄litate ⁊ mō opādi circa corpꝰ hūanū p medicinas solutiuas: hoc aūt est q̄d practicū ⁊ nō theoricū.

Huiꝰ libri titulꝰ.

Quis sit libri titulꝰ est: incipit liber de ꝯsolatione medicinarū solutiuarū simpliciū quē fecit Jo. Mes. i quo libri titulo tangit cā materialis cū dr̄. medicinarū simplicium. tāgitur causa efficiens cū dicit Jo. Mes.

Huiꝰ libri diuisio.

His visis veniamꝰ ad libri diuisionē. diuidit aūt liber iste in duas ptes. s. in prohemiū ⁊ in tractatū. Tractatꝰ incipit ibi. Dicimus qꝺ medicina laxatiua ⁊c. pria in duas: prīo inuocat auxiliū dei: ⁊ ponit nomē libri: ⁊ titulū ipsiꝰ. ⁊ in scđa pte ponit intētionē suā: ⁊ cām sue intētiōis. scđa ibi. Uerbū cecidit inter inq̄rētes.

Uerborꝫ sensus.

Exponit sic primū nutu. i. ppria volūtate. sermo recipit gr̄am. s. apud audientes et doctrina. i. docēs ipsam recipit pfectionē: ⁊ hec est cōuenīēs inuocatio: eo ꝙ auxiliū qꝺ a deo q̄rit redūdat ī honorē ipsiꝰ docētis: ⁊ vtilitatē discipuli perfectionē doctrine acq̄rētis a docēte.

Auxiliū qꝺ a Deo q̄rit redūdat in honorē ipsiꝰ docētis et vtilitatē discipuli doctrine pfectionē a docente acq̄rētis.

Principiū verborꝫ ⁊c. qꝺ potest exponi dupliciter. vno modo vt sonat lr̄a ita qꝺ hic ponat nomē facientis hūc librū p̄nomē ⁊ agnomē vt sit dicere qꝺ principium horū ꝟborū fuit Joānis filij Mes. q̄ erat filiꝰ Hamech: q̄ Hamech erat filiꝰ Hely: q̄ Hely erat filiꝰ Abdela regis damasci ⁊c.

Alr̄.

Uel alr̄ pōt exponi vt sit dicere ꝙ lꝫ hec verba huius libri fuerint Joā. filij Mes. tamē fuerūt intitulata filio Hamech ⁊c. Est eñ absurdū ⁊ vanū dicere qꝺ medicꝰ aliq̄s faciens hūc librū fuerit filius regis vel filij regis licet q̄ñq̄ꝫ possit id esse: ⁊ ideo hoc modo exponēdo possumus dicere qꝺ licet verba huiꝰ libri fuerūt Joan. filij Mesue tamē fuerūt intitulata filio Hamech: qui erat filiꝰ Abdela regis damasci. nō est vis quocūq̄ꝫ mō exponamus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerbū cecidit inter inq̄rētes scire q̄d est qꝺ rememorati sunt q̄dā de rectificatione medicinarū simpliciū solutiuarꝫ. Multi sapiētes scripserūt.

¶ In parte ista ponit intētionē suā ⁊ cām sue intētionis. scđa ibi. Quidā ꝟo ex dilectissimis. pria in duas. primo ponit intētionē. scđo explicat necessitatē sue intētionis. secūda ibi. In dispersiōe tamē. In prima pte intendit talē rōnē. Illorū est tradēda cognitio in arte medicine q̄ sunt medico valde necessaria: sꝫ medi. solutiue sunt valde necessarie medico. ergo earū cognitio est tradēda in arte medicīe. maior est nota p hoc qꝺ dicit. Uerbū ce. inter inqui. scire q̄d est. s. medico necessariū id eñ verbū cadere opꝫ inter sapientes medicos quod est eis valde necessariū. minorem facit cū dicit. Qꝺ rememo. sunt ⁊c. Propter p̄mū est sciēdū qꝺ hec dictio ꝟbū

Uerbū tripliciter po

test expo-ni.

potest exponi tripliciter. Uno mõ verbũ .i. nota ⁊ signũ cõceptus mentis: vt verbũ nihil aliud sit dicere ꝙ nomẽ aut vox ĩportãs cõceptũ mẽtis: ⁊ tũc est sensus qꝺ verba aut voces cadunt inter antiquos inq̃rentes q̃d est: ⁊ hec expõ est valde debilis. Scđo mõ põt exponi sic: vt ṽbũ oĩm accipiat̃ hic ꝓ ipso ꝯceptu mentis qui in aĩa existit: ⁊ tũc intelligit̃ verbũ ꝓ cõceptu pricipioꝝ primorũ cum hic absolute ꝓponat̃: q2 intelligit̃ in meliori esse suo. melꝰ aũt esse cõceptꝰ mẽtis est conceptus ꝑncipiorũ primorum: ⁊ tũc est sensus litere talis. verbũ .i. cõceptus mentis principiorũ primorum. cadit inter sapiẽtes qui inquirũt quid est ipsoꝝ: eo qꝺ maxime appetunt scire ipsorũ principiorũ primorũ: ⁊ hec expositio cõcordat litere cũ dicit̃ in ꝓhemio metaphysice omnes homines natura scire desiderãt. appetunt autẽ hoĩes scire quatuor de ipsa re. s. si est. q̃d est. q2 est. ⁊ ꝓpter q̃d est. sic verbi grã in medicina ipse medicus habẽs cõceptum principioꝝ primorum appetit scire de medi. solutiua: prĩo si est an nõ: hoc scito q2 ipsa est appetit scire q̃d est quantũ ad eius essentiã: postea appetit scire de ipsa q2 est. s. si habet passiones ⁊ ꝓprietates que pñt probari ei inesse. s. quantũ ad eius nocumẽta ⁊ iuuamẽta: vltimo appetit scire de ea ꝓpter q̃d est: vt propter q̃d hec passio aut ꝓprietas inest huic medici. solutiue. aut propter q̃d hec medici. solutiua facit hec nocumẽta ꝓpria aut hꝫ ea ꝓhibere. ⁊ per hoc Mesue innuit qꝺ opꝫ scire ista quatuor de medi. solutiua: nã vna littera hꝫ. qꝺ est .i. si est. ⁊ per hoc innuit ipsum scire: q2 est. alia litera hꝫ q̃d est: ⁊ ꝑ hoc innuit ipsum scire propter quid est. siue dat ipm intelligere. Tertio mõ põt exponi hec litera vt verbum accipiat̃ hic pro actu qui inter hoĩes existit vt verbũ sit ideꝫ quod cõtentio ⁊ disceptatio existẽs inter homines. sicut cũ vulgariter solet dici: ⁊ tũc est sensus litere talis: verbum ⁊ contentio cecidit inter inquirentes scire quid est. s. medi. solutiua. vñ multũ inter sapiẽtes medicos fuit error ⁊ disceptatio de esse medi. solutiue. ⁊ ideo vt nõ accidat error circa eos bonũ est de eis tradere sciam ꝑfectã ⁊ ordinatam: ⁊ ĩ hoc vr̃ posse Jo. Mesue explicare aliqualiter necessitatẽ sue intentionis. ⁊ ista inter oẽs est melior expositio ⁊ magis coaptatur litere sequenti. ❡ Deinde cum dicit.

Expositio secũda.

Hoĩes appetũt scire q̃tuor de ipsa re.

Expõ tertia ⁊ melior.

❡ In dispersione tñ nec qsꝙ eorum plenã traditionem ex hac intentione edidit: sed ꝑ diuersa capitula de diuersis rememorati sunt dispersam doctrinam hanc dimittentes.

❡ In parte ista dicit Mesue in summa specialem necessitatẽ sue intentiõis: ⁊ intendit talẽ rõnẽ. de illis medicinis est tradẽda cognitio in arte medicine: de q̃bus antiqui non tradiderũt perfectã ⁊ ordinatã cognitionẽ: sed de medici. solu. simplicibus antiq̃ nõ tradiderũt perfectã ⁊ ordinatã cognitionem neqꝫ de eaꝝ ꝯsolatione quare ⁊c. maior est nota. eo qꝺ in arte nõ dꝫ esse defectus. minor est de se nota: ⁊ hec ratio ꝓportionat̃ rõni quã Ga. facit in tegni. vbi probat qꝺ necessariũ est in libro tradere doctrinã diffinitiuã. Circa rõnẽ istã Mesue nihil aliud facit nisi q2 ponit minorẽ ⁊ eã declarat. ⁊ dicit qꝺ in dispersiõe .i. dispersim ⁊ inordinate antiq̃ medici tractauerunt de istis medicinis simplicibꝰ solu. ⁊ earum consolatione. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Quidam vero ex dilectissimis nostris: quibꝰ ex charitate tenemur: nos deprecati sunt vt opꝰ vnum ex hac dispersione collectum vnam preceptorum aggregationem transferamus.

❡ In parte ista Mesue explicat causas sue intẽtionis ⁊ sui libri: ⁊ tria facit. primo explicat cãm materialẽ sue intẽtiõis ⁊ causam finalẽ que est forma tractãdi: ⁊ etiã explicat causam finalem. Scđo explicat cãm effectiuã. Tertio explicat causam formalẽ que est diuisio libri. secũda ibi. Quoruꝫ iustas. tertia ibi. Ponamus. ergo ad opus nostrũ dicit sic in prima parte. q̃dã ṽo ⁊c. Ex charitate id est honestate: erat eñi ille talis amicꝰ propter honestũ. ⁊ in hoc ostẽdit causaꝫ finalẽ que est finis operatoris: q2 satisfacere amicis. Ut opus vnũ ⁊c. ibi oñdit causam formalẽ que est modꝰ agẽdi: q2 vult ꝓcedere ordinate circa has medicinas. que cognitio erat tradita ab antiquis cũ dispersione ⁊ inordinate. explicat etiaꝫ hoc modo causam materialẽ cum hec aggregatio ordinata non sit nisi de medicinis solutiuis simplicibus.

❡ Deinde cum dicit.

❡ Quorum iustas exaudiẽtes preces hoc opus aggredimur cũ auxilio ⁊ bonitate Dei q̃ sit benedictus. Fac ergo pie Deus ꝑceptorũ horũ aggregationem felicem de thesauris largitatis tue oĩa felicitans. Ponamus autẽ opus nostrum in sectiones duas. In prima scientiam vniuersalẽ de rectificatione medicinarũ cũ conditionibꝰ ⁊ modis suis. In secunda particulares sermones in vnaquaqꝫ medicinarum de esse ⁊ posse ⁊ ratificatione scribamus. Et in hoc terminabimus.

❡ In parte ista explicat cãm effectiuã huiꝰ libri: q2 fuit Mesue tñ cum auxilio dei hoc faciẽs: nũc nota est etiã sequens ꝑticula cũ subsequẽtibꝰ etiam particulis post illam vsqꝫ ad tractatũ: ⁊ ideo nõ curamꝰ legere. Sꝫ hic est vna dubitatio generalis ⁊ est vtrũ de med. solu. simplicibus debeat tradi cognitio in arte medicine: ⁊ vr̃ ꝙ nõ. De illis nõ dꝫ tradi cognitio in arte medicine que sunt venena aut res venenose: sed medici. solutiue sunt hmõi: q̃re ⁊c. maior est nota autoritate Haly primo sermone sue theorice dispõnis regalis. secũdo ca. dicit eñi qꝺ hoc est vnũ ex ꝑceptis scꝫ nõ exhibere potũ venenosum: vel mortiferũ alicui: neqꝫ cũ alijs notificare: neqꝫ de eo loq̃. minor apparet eo qꝺ medicine solutiue a corpore nr̃o euacuãt ĩferẽdo vim nature. oẽ aũt tale qꝺ nature vim infert est venenosum. ❡ In oppositũ est hic Mes. ⁊ alij autores qui de eis tradũt cognitionẽ. Dico ad hoc qꝺ de medi. solutiuis dꝫ tradi cognitio in arte medicĩe. ratio est ista. de illis medicinis debet tradi cognitio in arte medicine ⁊ modo approximationis earũ que sunt extractiue rerum preter naturaꝫ a corpore humano. sed tales medi. solutiue sunt huiusmodi: quare ⁊c. maior apparet: quia per hoc medicus insequit̃ suuꝫ fineꝫ qui est adeptio sanitatis in corporibus egris: aut preseruatio ab egritudinibus. minor apparet eo qꝺ he medicine solu. euacuant malos humores a corpore qui actu faciunt egritudinẽ aut sunt parati eã facere: omne aũt tale est res preter naturã. Scđa rõ est ista. De illis medicinis dꝫ tradi cognitio in arte medicine circa q̃s vel ꝑ quas cõuenit medicũ recte agere ⁊ errare: sꝫ circa medicĩas solu. ꝯuenit medicũ recte agere ⁊ errare: quare ⁊c. maior est nota cũ ars sit recta rõ factibiliũ. sit etiã de bono ⁊ difficili. vñ ita se habet vt circa ipsam possit artifex recte agere ⁊ errare. minor apparet eo qꝺ G. ⁊ Mes. ⁊ alij antiq̃ recte processerunt circa ipsas cũ mõ approximationis eaꝝ in debita quãtitate qualitate et tꝑe ⁊ alijs q̃ opꝫ cõsiderare in ea approximãda sicut et multi alij hic talia nõ cõsiderãtes errauerũt circa ipaꝫ vñ vr̃ magis cõiter errare circa vsum medicĩe solutiue ꝙ circa vsum medicĩe alteratiue vel resolutiue eo qꝺ effectũ medicĩe alteratiue vel resolutiue astãtes nõ vidẽt nec alij: nec credũt qꝺ iste medicĩe aliq̃d faciãt. ⁊ iõ si ex eis ledat̃ infirmꝰ nõ ꝓpter hoc inde medicꝰ acq̃rit magnũ dedecꝰ si medico de ea male successerit: aut honor magnꝰ si ei de eiꝰ vsu bñ successerit: bñ ergo necessaria est medico eaꝝ cognitio ⁊ ꝙtũ ad eaꝝ essentiã absolute sicut ex ꝑte subiecti ⁊ ṽtutis ⁊ posse ipsaꝝ ⁊ quãtũ ad emẽdationẽ nocumẽtorũ earũ ⁊ modũ approximãdi earũ: similiter etiã quãtũ ad remotionẽ nocumẽtorũ in hora solutionis ipsaꝝ ⁊ post solutionẽ docẽs etiã curare earũ accidentia ⁊ nocumẽta dũ adsunt: docẽs etiã ꝑseruare ab eis. hoc aũt facit Mesue in hoc lib. prĩo q̃ cõtinet quatuor sermones. Tũc ad rationẽ de illis ⁊c. dico qꝺ ista maior est falsa: tu ꝓbas autoritate Halyabatis: dico qꝺ multũ refert dicere non des potũ mortiferũ ⁊ nõ cognoscas eũ: nõ eñi medicꝰ dꝫ eũ dare eo qꝺ finis destruit̃: sed nõ dicit Halya. qꝺ nõ debeamꝰ eũ cõgnoscere: immo opꝫ eũ cognoscere vt ipsum euitemus. Uel potest dici ꝙ cõcedat̃ maior quatũ ad ea que sunt

Utrum in arte medicine cognitio de medicĩs solutiuis simplicibꝰ tradenda sit.

In oppositum.

Respõsio q̃ ad materiam.

Uidet̃ magis cõiter errare circa vsuꝫ medicine solutiue ꝙ circa vsuꝫ medicine alteratiue vel resolutiue.

Respõsio q̃ ad formam.

Alia rñsio

venenum

venenum absolute: sed si sint medicine venenose non p se sed consolate cū alijs medicinis earum malitia remoueatur: bñ opʒ tradere de eis cognitionē: ⁊ sic faciet Mesue infra: docebit eñ cognoscere scamoneam ⁊ agaricū ⁊ similia. ⁊ q̄ sunt meliores ex eis: et q̄ nō: ⁊ partes venenosas ab eis remouere: que qñqʒ inueniunt in eis ⁊c.

¶ Distictio pmi libri in ītētiōes summas ⁊ capl'a.

Quatuor intētionum aggregabimus sermonem in hoc primo nostro libro.

¶ Prima intentio ponit conditiones in electione: ⁊ posse medicinarū solutionem facientium.

¶ Secunda ponit conditiones in emendatiōe malitiarum in ipsis.

¶ Tertia ponit cōditiones in emēdatiōe malitiarū redūdantiū ab ipsis in corpe hora solutiōis.

¶ Quarta ponit conditiōes in emendatiōe nocumentorum derelictorum post purgationem.

¶ Capl'm.j.de electiōe medicinarū que fit p cōprehensionem indiciorū earum ſm esse proprium.

Primus qd̄ medicina laxatiua non est a re cōplexionali sic: sed quia talis. Neqʒ vt contrarium in contrarium: qꝛ contrarium: sed qꝛ talis. Et neqʒ qꝛ simile attractiuum huius vel eradicatiuum: aut cōtrarium: sed qꝛ tale. Et neqʒ quia graue: aut leue agitatiuum superius vel inferius: sed qꝛ tale.

¶ Diximus ꝙ medicina laxatiua ⁊c. Postq̄ꝫ Jo. Mes. posuit ꝓhemiū suū in quo oñdit intētionē suā ⁊ cām ⁊ ne- *Cōtinuatio.*
cessitatē sue intētionis respectu dicēdorū. In ista pte ponit tractatū suū tradēs.s.doctrinā de medicinis solutiuis simplicib⁹ quātū ad earū cognitionē absolutā: ⁊ quātū ad modū approximādi earū ad corp⁹. Et diuidit̄ hic liber in duas ptes. *Hui⁹ libri diuisio.* Nā cognitio medicinarū solutiuarū est duplex. vna est vniuersalis: q̄ q̄dē cōuenit oib⁹ vel plurib⁹ medicinis solutiuis in qua q̄rit̄ cognitio ipsarū. ⁊ hoc in se. ⁊ quātū ad modū approximatiōis ipsaꝝ ad corp⁹. *Medicinarū solutiuarum cognitio est duplex.* Alia est cognitio ipsarū pticularis q̄ est ſm specie̅ ꝓpriā medicine solutiue sicut illa in qua q̄rit̄ cognitio ꝟtutis operationis iuuamēti ⁊ nocumēti ipsi⁹ aloes: aut scāmonee: et sic de alijs. Prio ergo Jo. Mes. tradit pmā cognitionē vniuersalē de medicinis solutiuis simplicib⁹. Scd̄o pticularē. scd̄a ibi.s.i sectiōe scd̄a. Protelabim⁹ ⁊c. prima in duas. Prio determīat de medicinis solutiuis simplicib⁹ quātū ad q̄d est ipsaꝝ. determīat etiā de accidētib⁹ ⁊ proprietatib⁹ ipsarū ꝓprijs. Scd̄o determinat de eis quātū ad modū ꝑparatiōis ⁊ administratiōis ipsaꝝ ad corpus. scd̄a ibi ī pncipio scd̄e summe. Inq̄t hebē Mesue. pria in duas. Prio tradit nobis cognitionē de medicinis solutiuis simplicib⁹ quātū ad earū pncipiū formale: qꝛ ſm ꝙ solutiue sunt. Scd̄o tradit nobis cognitionē ipsarū quātū ad ꝓprietates ⁊ effect⁹ quos faciūt. scd̄a ibi. Inquit hebē Mes. opatio medicine solutiue. pria ī duas. Nā cognitio medicinarū solutiuarū simplicīū inquātum sunt solutiue est duplex: vna est gñalis in qua nō descēdim⁹ ad aliquā medicinā solutiuā explicādā: alia est spālis ī q̄ fit descēs⁹ ad spēs siue differētias ipsi⁹. Prio ergo de eis tradit pmā cognitionē.s.gñalē. scd̄o spālē. scd̄a ibi. Et tua q̄dē īterest pria ī duas. Prio notificat has medicīas solutiuas simplices p hoc pncipiū formale. ⁊ in scd̄a pte circa dicta remouet quēdā falsuʒ intellectū suoꝝ ꝟborū. scd̄a ibi. Sciream plius opʒ. pria in duas. Prio ꝓponit q̄d sit pncipiū formale p qd̄ medicine solutiue sunt solutiue. scd̄o ꝓbat id esse *Notandū* earū pncipiū. scd̄a ibi. dotat̄ eñ oē. ¶ Circa primā partez est notādū qd̄ ex ꝟbis Mes. notificat̄ q̄d sit hoc pncipiū *Pricipiū p qd̄ medicina solutiua opat̄* p qd̄ medicina solutiua opat̄: ⁊ ipm notificat negatiue et positiue prio oñdēdo qd̄ nō est dicēs qd̄ medicina laxatiua prio nō est solutiua a pria virtute siue q̄litate: qꝛ non a cōplexiōe sue elemētari virtute: sʒ qd̄ hoc facit p occultā virtutē: siue specificā formā q̄ in ea sibi est tributa a corpe celesti: vel ab ītelligētia datrice formarū: neqʒ etiā agit in humorē ipm euacuādo tāq̄ꝫ sibi ɔtrariū ī eo qd̄ est ei ɔtraria: sʒ hoc facit qꝛ talis p virtutē hāc occultā siue specificam formā sibi tributā mō ꝑdicto: nec etiā euacuat talem humorē qꝛ sit sił' humori: vñ eū attrahat: sʒ qꝛ talis: vt dictū est: neqʒ euacuat eū qꝛ grauis trahēs humorē deorsum *Virt⁹ triplex que remouetur a medicina solutiua ī eo qd̄ solutiua est non operās p illam.* aut qꝛ leuis agitās ipm sursum: sed qꝛ talis. Et sic in his ꝟbis explicat̄ triplex virt⁹ q̄ remouet̄ a medicina solutiua in eo qd̄ solutiua est nō operās p illaʒ. prio eñ explicat priaʒ virtutē p hoc qd̄ dicit qd̄ nō est euacuatiua humoris a virtute cōplexionali: vel elemētari ꝟtute. posset eñ q̄s opiari cū etiā ipa medicīa solutiua sit mixta ex elemētis a q̄b⁹ p eorū q̄litates cōplexio causat̄ qd̄ ipsa p cōplexionē eēt talis. Explicat ⁊ scd̄o ꝟtutē scd̄aʒ p quā q̄s posset opinari ꝙ medicīa solutiua eēt talis cū dicit. Et neqʒ qꝛ graue aut qꝛ leue trahēs hūores deorsum sui grauitate aut eos agitās sursuʒ sui leuitate: neqʒ qꝛ ɔtraria: aut qꝛ simił'. Tertio remouet tertiā ꝟtutē a medicīa solutiua p

quã q̃s posset opinari qđ per eã operaret̃: qđ tamẽ nõ est
cũ dicit. Et neq; q: siľe attractiuũ vel eradicatiuũ eradẽs
sc; hũores a mẽbro ⁊ agẽs in eos. non enim sic est. Secũ-
do dico qđ Mes. notificat hoc pricipiũ per qđ medicina
solutiua operat̃ positiue cũ dicit. S; q: tale. hoc est p suã
formã specificã quã h; eũat talẽ humiditatẽ. Istã aũt ta-
litatẽ vt sic loquar Mes. nõ specificat ꝓpter duo: primo
q: eã magis inuestigabit in processu capli vel in sequẽti
caplo. vbi dicit: qđ ista q̃litas est forma specifica siue oc-
Medicinarũ virt⁹ q̃druplex. culta in ipsa medicina reperta: q̃đ aũt sit declarabit̃ in pro
cessu. nec etiã eã explicabit ꝓpter aliud eo qđ satis innuit
ex his que dicit in lr̃a. cũ eñ virtus que in medicina exi-
stit sit quadruplex. s. pr̃ia vt cali. frigi. ⁊c. scd̃a q: grauitas
aut leuitas ei⁹. ⁊ sic de alijs: ⁊ tertia q: eradicatiua vel at
tractiua lactis: aut spermatis ⁊ vi⁹. quarta que est virt⁹
specifica cũ ipsa medicina solutiua per suũ principiũ for-
male a primis tribus remoueat̃: vt ponit Mes. relinq̃tur
quarta virtus in ea q̃ est forma specifica per quã hũc hu-
morẽ eũat: ⁊ ex hoc causat̃ triplex dubitatio. vna est vtru;
medicina solutiua sit eũatiua hu. per cõplexionẽ siue ele-
mentarẽ virtutẽ: aut non. scd̃a est vtrũ euacuet p siľitudi-
nem aut cõtrarietatẽ quã h; ad hu. vel nõ. tertia est vtrũ
ip̃m eũet per specificã formã quã h; an nõ. de primis dua
bus dicet̃ in fine lectionis. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Dotatur eñ omne duplici: vt aiũt philosophi
virtute. s. elemẽtari ⁊ celesti. Huic q̃dẽ cõi: huic vº
ꝓpria. Etenim calefactiuũ ⁊ frigidatiuũ calidum ⁊
frigidũ omne. Solutiuũ aũt non: q: calidũ nec quia
frigidũ: sed q: celesti virtute dotatũ sic ipsi⁹ mixtio-
nẽ regulãte. Et ob hoc quidẽ solutiuum hoc. Illud
vero ꝓuocatiuũ. Aliud vero aliter ⁊ aliter. Et hoc
q: a celesti virtute tale supra complexionẽ fert̃.

¶ In pte ista Mes. ꝓbat qđ dixit. s. q' medicina sol. eua
cuat hu. sibi ꝓpriu; p virtutẽ occultã siue specificã formã
que ĩ ea est. ⁊ prĩo facit hoc. scd̃o remouet quãdã opinio-
nem G. de hac materia quã videt̃ ponere in tertio de sim-
plici medicina. scd̃a ibi. Opinari aũt incõueniẽs. pr̃ia in
duas ſm qđ duas rõnes adducit ad hoc ꝓbãdũ. scd̃a ibi
Inq̃t Pla. In pr̃ia parte intendit talem rõnem: omne mi
xtũ inferius hic existẽs faciẽs aliquã operationẽ: aut ea;
facit per virtutẽ elementarẽ ⁊ cõplexionalẽ: aut p ꝟtute;
celestem: sed medicina laxatiua est quoddã mixtũ faciẽs
suã ꝓpriã operationem: ergo eã facit aut per virtutẽ ele-
mentarẽ: aut p virtutem celestem in ea repertã. sed non p
virtutẽ elemẽtarẽ. Nã l; mixtũ sit calefactiuum ⁊ frigida-
tiuũ p calidũ ⁊ frigidum in eo existens formaľr vel virtua
liter: nõ tñ est solutiuũ q: calidũ: aut q: frigidũ: vt infra ap
parebit: sed q: est informatũ celesti virtute in eo imprimẽ
te virtutẽ occultã siue specificã formã. Circa istã ratione;
Mes. sic ꝓcedit. prĩo ponit siue declarat maiorẽ ꝓpositio-
No. 1. nẽ. scd̃o minorẽ. scd̃a ibi. Etenĩ calefactiuũ. ¶ S; hic ad-
uertẽdũ prĩo: dicit Mes. qđ oẽ ens mixtum hic inferi⁹ exi
Oẽs ens mixtũ hic inferi⁹ existẽs est informatu; duplici virtute. stẽs est informatũ duplici ꝟtute. s. ꝟtute elementari ⁊ ce
lesti. cã est in prõptu: q: oẽ mixtũ h; duplex principiũ quo
põt operari suã operationẽ. s. principium interius. ⁊ se te
net ex parte materie ⁊ agẽtis ꝓprij ⁊ determinati. aliud
est principiũ superi⁹ siue vniuersale ⁊ hoc est corp⁹ celeste
vnde dicit Aristo. scd̃o physicorũ. qđ homo hoie; generat
ex materia ⁊ sole. ⁊ iõ bene dicit Mes. qđ omne mixtũ est
dotatũ ⁊ informatũ virtute elementari ⁊ celesti cu; p hec
No. 2. duo ꝑficiat suas operationes. ¶ Secundo aduertendu;
dicit Mes. qđ mixtũ dotatũ ꝟtute celesti q̃nq; dotat̃ ea
Forma specifica ĩ medicis simplicibus dupliciter fundatur. cõi existenti: q̃nq; propria. Nã forma specifica q̃nq; est cõ-
munis: q̃nq; ꝓpria: cõis sicut q̃n inest plurib⁹ eiusdẽ gene
ris aut eiusdẽ speciei: sicut dicim⁹ qđ oib⁹ odoriferis inest
forma specifica p quã habẽt attrahere matricẽ: ⁊ reb⁹ feti
dis inest forma specifica per quã matricem fugant: sed for
ma specifica ꝓpria est illa que non inest oibus indiuiduis
eiusdem speciei: ⁊ eodẽ modo: non eñ oĩs magnes mouet̃
versus polũ meridionalẽ: etiam est quidã magnes qui at
trahit carnẽ hominis ⁊ quidã nõ: vt Alber. ponit ĩ suo de
No. 3. mineralib⁹ autoritate Ari. ⁊ tñ oẽs sunt eiusdẽ speciei. Di
cit postea. Et hoc q: a celesti ꝟtute tale supra cõplexionẽ
fertur: ⁊ p hec verba innuit Mes. q' l; medicĩa so. nõ eua
cuet propriũ hu. p cõplexionẽ suã immediate ⁊ principali
ter: tñ ipsa cõplexio est principiũ ꝑparatiuũ ⁊ deseruiens
forme specifice ad faciendũ illã operationẽ. Nã specifica
forma nõ influit mixto absolute: sed influit mixto ꝑpara-
to p cõplexionẽ: ⁊ ideo nos possum⁹ dicere qđ ipsa forma Forma specifica quid sit.
specifica nõ est aliud formaľr q̃ q̃ddã additũ supra cõple
xionẽ p qđ facit talẽ opationẽ: aut etiã l; complexio nõ sit
primũ principiu; opationis occulte: tñ multum adiuuat
ad occultã operationẽ illius medicine solutiue: vt sit verũ
dicere q' medicine solutiue q̃ cũ forma specifica habẽt cõ
plexione cali. ⁊ siccã eis annexã plus attrahũt ⁊ eũant q̃
si nõ essent talis cõplexionis: adhuc q̃ sunt vehemẽter ca
lide ⁊ sicce cũ ꝓprietate quã habet plus euacuãt q̃ alie
que non sunt sic calide ⁊ sicce. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inquit Pla. dotauit res quidẽ natura ꝓprieta
tibus. Omnis enim res ſm quod meretur a specie
sua agit quod proprium est: vtiq; enim nullius rei
est actio propria nisi quã species regulat. Hoc aũt
certificare nõ est medici: sed eius qui se altius agit.

¶ In parte ista addit scd̃am rõnem ad hoc: ⁊ arguit sic.
Si medicina laxatiua appropriat̃ ad determĩatũ hu. illu;
eũans a determinatis locis: ad determinata loca illũ at-
trahẽs: ⁊ p determinata illũ trãsmittens: tũc medicina so
lutiua facit suã ꝓpriã operationẽ per formã specificã: ⁊ nõ
p virtutẽ elemẽtarẽ: sed ita est. quare ⁊c. maior appet: q:
vt ait Pla. natura dotauit res suis ꝓprietatib⁹ vt. s. id qđ
agit id qđ ei ꝓpriũ est agat ⁊ moueat a sua spẽ. i. a sua spe
cifica forma: tale aũt agere nõ est medici: s; ei⁹ q̃ agit alti⁹
se idest medico. minor est de se nota. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Opinari etiã ĩcõueniẽs: q: siľe nimirũ vtiq; hoc
sic eccõtra. Sed ɔ̃ria se inuicẽ fugãt: ⁊ nõ attrahunt.

¶ In parte ista Mes. remouet quandã falsam opinionẽ
Gale. de hac mã quã visus est ponere in tertio de simplici
medicina. et dicit sic qđ incõueniens est opinari qđ medi
cina euacuet hu. q: s. siľis: ⁊ posuit G. nam posuit ipse
ibi qđ cartam⁹ attrahit phlegma: ⁊ turbith attrahit phle
gma eo qđ sibi siľe: eo qđ oẽ siľe attrahit sibi siľe: ⁊ nõ con
trariũ: q: contraria se inuicẽ fugãt ⁊ nõ attrahũt. Sed de
Similitudo medicinarum ad humores duplex. simili sciẽdũ qđ similitudo est duplex: quedã est siľitudo ĩ
qualitatib⁹ manifestis. ⁊ hoc mõ medicina nunq̃ euacuat
siue trahit hu. q: ei siľis ĩ q̃litate. s. manifesta. nec hoc fuit
vnq̃ opinat⁹ G. bñ enim fuisset rudis si dixisset qđ carta-
mus ⁊ turbith attrahũt phlegma: q: ei siľes in qualitate
manifesta. prĩo cũ phlegma sit frigidũ ⁊ hu. ⁊ turbith cali
dũ ⁊ siccũ etiã differũt in mõ substantie. Alia est similitu-
do in q̃litate occulta siue specifica forma de qua loq̃t̃ ibi
Ga. in tertio de simplici medicina. vñ euacuat cartamus
aut turbith phlegma: q: eis siľe ĩ q̃litate. s. occulta siue spe
cifica forma: ⁊ p hoc soluit̃ vna qõ pri⁹ mota si bñ aduer-
tat̃: vtrũ. s. medicina laxatiua vel solutiua eũet hu. sibi ꝓ-
prium q: simile vel q: cõtrariũ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inq̃t hebẽ Mes. Scire ampli⁹ op; qđ actio so
lutiui in materias: cũ discretiõib⁹: ⁊ limitatiõib⁹ re
gulãtis nature fit. Eductio eñ earũ op⁹ est nature.
¶ Pharmacum vero per id qđ idem fit. Est enim
ipsum idem nature quod instrumentum artificis.

¶ In parte ista Mes. remouet quendam falsum intelle-
ctum dictorũ suorum: dixerat enim supra qđ medicina so
lutiua euacuat hu. per proprietatẽ siue specificã formam:
modo crederet aliquis qđ solu; hoc faceret per specifica;
formã. et virtus regitiua totius corporis nihil operaret̃:
modo hoc remouet: ⁊ prĩo facit hoc. secũdo probat qđ di-
xerat. tertio dubio respondet. secũda ibi. Ait enim Hipp. Euacuatio hu. a medicina soluti. vñ ꝑncipaľr fiat.
tertia ibi. Vel quãtitas. Dicit sic de prima parte qđ eua
cuatio hu. a medicina solu. fit principaliter p op⁹ nature
regulantis ipsam: sed p pharmacum fit tanq̃ per instru-
mentum ita qđ natura est principale agẽs: sed pharmacũ
est agens instrumentale: posito eñ pro possibili qđ super
aliquo loco extrinseco a nobis esset ex vna parte cholera
ex alia pte reubarbarũ nunq̃ cholera moueretur ad reu-
barbarum: ⁊ ideo oportet q' fiat hoc beneficio nature re-
gulantis principaliter instrumentaliter autem beneficio
pharmaci. ¶ Deinde cum dicit.

Natura morboꝝ medicia.

¶ Ait em̄ Hip. Est qdē nature curare nō medici. Medici vero dignius opus est nature porrigere.

¶ In parte ista ꝓbat qđ dixerat: dixerat enī statim ꝙ in euacuatione hu. a pharmaco natura est p̄ncipale agens ⁊ pharmacū īstrumētale: modo hoc ꝓbat: ⁊ duo facit ꝫm ꝙ duas rōnes inducit ad hoc ꝓbādū. scđm ponit ibi. Cū aūt qđ porrigit. In p̄ma pte intēdit talē rōnē. id princi= paliter euacuat in corpe nostro qđ p̄ncipaliter curat: sed natura principaliter habet curare. medicina aūt instru= mētaliter q̄re ⁊c. maior est nota eo ꝙ euacuās per se hu. a nostro corpe est per se curās egritudines nostri corporis. minor apparet auctoritate Hippo. qui dicit. Est quippe nature curare ⁊ nō medici. medici ꝟo dignꝰ est opus na ture porrigere. s. debita instrumēta. sile etiā verbū ponit Auicē. iiij. cañ. Fen prima cap̄. de cura putridarū in ge= nerali. Curās sicut sciuisti est virtꝰ: ⁊ nō medicꝰ: medicus aūt facit ꝑuenire instrā ad virtutē. ¶ Deinde cū dicit.

Auctoritas Hippocratis notanda.

¶ Cum autē quod porrigit nature opus vincit: aut quātitate: aut malicia: in preiudiciū eius effre= nes efficit operationes.

¶ In parte ista adducit aliā rationē ad probandū idem ⁊ arguit sic. si medicina solutiua exhibita corpori in ma= iori quātitate ⁊ q̄litate ꝙ̄ requirat virtus: sic se hꝫ ꝙ eius operatio fit effrenitans vel ledens: tunc debita euacua= tio hu. que fit a medicina solutiua fit a natura principa= liter: sed ita est vt ponit Meß. in litera: quare ⁊c. In ma= litia. i. qualitate. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerum quantitas supra exigentiā naturalem transgressionem efficit: ⁊ dat documēta multitudi= nis. Malitiositas vero ⁊ multitudinis: et alterius atq; alterius modi imprimit nocumenta.

¶ In parte ista dubitationi rn̄det: dixerat statim ꝙ qñ medicina augeť in quātitate aut q̄litate vltra id qđ reqrit virtꝰ ꝙ efficit effrenes oꝑationes ⁊ accidētia mala. modo crederet aliqs ꝙ eodē mō induceret effrenes oꝑatiōes ⁊ mala accidētia qñ est aucta ī quātitate sicut qñ est aucta in q̄litate: sed hoc remouet. ⁊ dicit ꝙ nō: nam qñ medi. est solū aucta in quātitate vltra id qđ reqrit virtꝰ efficit no= cumēta multitudinis: hoc est ꝙ auget nocumēta in quā= titate: ⁊ hoc intelligas ꝑ se ⁊ principaľr: quia ex ꝯsequēti posset inducere accidētia diuersoꝝ modoꝝ: nā etsi helle= borus in multa quātitate exhibitꝰ nostro corpi īducat vo mitū ⁊ faciat p̄ncipaľr augmētū in vomitu: tñ ex ꝯsequēti posset inducere varia ⁊ diuersa accidētia post vomitū: qꝛ posset inducere spasmū: sincopim: aut tremorem: sed si in medicina solutiua solū sit malignitas sui q̄litate: tūc indu cit nocumēta alterꝰ ⁊ alterꝰ: modi: ⁊ q̄̄titas auget illa.

Utrū medicia laxatiua euacuet humorē ꝑ sui cōplexionem.

¶ Et circa hec est dubitatio vtrū medicina laxatiua eua= cuet hu. ꝑ sui ꝯplexionē quā hꝫ: ⁊ p̄cipue calidā: qꝛ de hoc est magis dubiū: ⁊ vr̄ ꝙ sic. per id medicina hꝫ euacuare hu. ꝑ qđ attrahit ip̄m: sꝫ medicina laxatiua attrahit ip̄m hu. per caliditatē. q̄re ⁊c. maior est nota eo ꝙ ꝑ hoc medi= cinā hꝫ euacuare: qꝛ attrahit: minor apparet eo ꝙ calidi= tas est vna ex causis attractiuis: vt pōit Auicē. p̄mo cañ. Fen prima: cap̄. de virtutibꝰ naturalibꝰ ministrātibꝰ. cap̄. etiā de oꝑationibꝰ. ¶ Itē si medicina euacuat hu. resol= uēdo ꝑ sui caliditatē: ergo etiā ꝑ caliditatē euacuat ip̄m exoluēdo: sed ita est: ergo ⁊c. maior est nota eo ꝙ euacua= tio per solutionē hu. ⁊ eiꝰ resolutionē nō differūt nisi ꝫm magis ⁊ minꝰ. etiā ex alio differūt: qꝛ vna est manifesta vt illa que fit per solutionē. alia occulta: vt illa q̄ fit per reso lutionē: modo magis ⁊ minꝰ manifestū ⁊ in manifestū nō diuersificāt principiū oꝑationis. ¶ In ꝯtrariū est Meß. ⁊ alij authores. Dico ad hoc ꝙ p̄ncipiū per qđ medicina euacuat hu. est duplex. s. generale per qđ medicina. s. est euacuatiua nō determinati hu. aliud. s. speciale: per quod medi. est euacuatiua determinati hu. a determiātis locis per determinata loca: illū etiā attrahēs ad determinata loca. Modo si loq̄mur de p̄mo p̄ncipio oꝑationis medi. solu. dico ꝙ ipsa pōt talē euacuationē facere per cōple= xionē: ⁊ p̄cipue calidā. Ratio est ista si medi. solutiua per sui complexionē calidā pōt ītroducere vacuū in corpore: tūc ipsa ꝑ suā cōplexionē calidā pōt hu. euacuare. sed ita est: quare ⁊c. maior est nota eo ꝙ medi. solu. cum euacuat

Rñsio. Pricipiū quo medicina euacuat duplex.

attrahēdo inducit vacuū nō absolute: sed vacuitate sub= stantie. minor apparet: eo ꝙ de rōne calidi est dilatare et aperire ⁊ inanitionē inducere: ⁊ sic per ꝯñs vacuū indu= cit: ⁊ facit loca vacua. Sꝫ si loquamur de scđo p̄ncipio ꝑ qđ me. sol. hu. euacuat: dico ꝙ ipsa nō euacuat ꝑ ꝯplexio= nē: sed ꝑ formā specificā. Rō est ista: oīs oꝑatio q̄. est ap= propriata alicui rei ⁊ nō est cōis: fit a ꝓpria specie siue spe cifica forma: sed medi. solu. hoc modo assumpta est appro priata determinato hu. illū etiā euacuās a determinatis locis: quare ⁊c. maior est nota auctoritate Platonis. om̄e enim qđ moueť a specie ⁊ a specifica forma sua agit qđ ei ꝓpriū est. minor est de se nota. ¶ Item hoc cōfirmať sic. si medi. solu. euacuās determinatū ⁊ propriū hu. ip̄m eua= cuaret ꝑ cōplexionē: aut ip̄m euacuaret ꝑ siľitudinē quā habet ad ip̄m in q̄litate prima: aut ꝑ cōtrarietatē quā hꝫ ad ipsum. nō pōt dici ꝙ ip̄m euacuat ꝑ siľitudinē quā hꝫ ad ipsum in qualitate: qꝛ tunc hoc modo turbith euacua= ret cholerā ⁊ nō phlegma: cum sit ei cōtrariū: qꝛ phlegma est frigidū ⁊ hu. ¶ Itē etiā epithymū cū sit calidū ⁊ siccū nō euacuaret melācholiā sed cholerā: quia cholera est ca lida ⁊ sic. et viole: ⁊ serum caprinū ⁊ succus atriplicis nō euacuarēt cholerā: sed phlegma cū sint frigide ⁊ hu. sicut phlegma. Nec etia pōt dici ꝙ medi. solu. euacuat determi natum hu. per ꝯtrarietatē quā hꝫ ad ip̄m in qualitate: qꝛ tunc hoc modo scamonea nō euacuaret cholerā nec etiā reubarbarū: cū medicine nō sint cōtrarie in qualitate ipsi cholere: sed ei similes. Et per hoc soluūtur rationes eo ꝙ oēs cōcludūt ꝙ me. solu. respectu oꝑationis sui cōis que est euacuare quēcūq; hu. indeterminatū pōt hoc facere ꝑ sui calidā cōplexionē: vnde ⁊ hoc cōcessum est: nam medi. sol. calida euacuās indeterminate hu. illos euacuat per sui caliditatē resoluendo ⁊ euacuādo hu. quēcūq;: ⁊ non determinatū per suā caliditatem. ¶ Deinde cum dicit.

De ratione calidi est dilatare ⁊ aperire ⁊ inanitionē facere.

Canō bene notandus.

¶ Et tua interest malignarum atq; incolumium medicinarum apud te habere differentias.

¶ Postq̄ꝫ Meß. inuestigauit esse ipsiꝰ medi. solu. quantū ad suū principiū formale: qꝛ. s. ꝫm ꝙ solutiua est remouet etiā quoddā dubiū circa dicta in ꝑte ista inuestigat sp̄ēs dictas siue modos ipsiꝰ medi. solu. ⁊ primo dat intētionē suā circa hoc. scđo ponit eiꝰ sp̄ēs siue differētias. scđa ibi. Cōsideratio aūt. prima in duas. primo ponit necessitatē sue intentionis: scđo ponit sue necessitatis declarationē. scđa ibi. Nā sunt. prima pars est nota. ¶ Deinde cū dt.

Que sunt medicine soluti. maligne.

¶ Nam sunt ⁊ malignarum quedam genere: super qbus de effrenitate nō ambigitur: sicut mezereon glebee ⁊ euforbium. Et in generibus pluribꝰ sunt similiter sicut turbith nigrum ⁊ agaricus niger et durus: ⁊ coloquintida singularis in planta sua: et scamonea de cōtrata corascenі: a quibus elongari oportet: nisi forsitan cōgruant ex eis quedā in ma= gnis causis: ⁊ tunc super eis presumendum est cum timore: ⁊ cautela. Nam in quibusdā morbis com= petit venenū: vtꝗ serpētes in lepra: post fractionem tamen malitie sue vltimā si possibile est: vel saltē ꝙ̄ melius fieri potest: quēadmodū dicemus post.

¶ In parte ista ponit declarationem sue necessitatis. et primo facit hoc. secūdo ostendit ꝙ necesse est medico etiā habere notitiā medicinarū incolumiū. secūda ibi. Nō tm̄ has. prima in duas. primo facit qđ dictū est. scđo correla= rie infert defectum quorūdā nouoꝝ medicoꝝ. scđa ibi. Et plurimi stolidoꝝ. In prima parte intēdit talē rōnem: illa sunt necessaria medico cognoscere que dicūť posse gene= rare pessima accidētia ⁊ interius: sed medici. solu. que in sui opere sunt maligne sunt hmōi: quare ⁊c. maiorē sup= ponit Mc. vt notā. minorē ponit in litera. Effrenitate. i. malicia. Non ambigitur. i. dubitať. Mezereon. i. grana laureole. Glebee. i. grana cataputie. Et in generibꝰ. i. in speciebus plurimū earū. in magnis causis. i. ꝯtra magnas causas egritudines ⁊ accidentia. Et cautela: qꝛ maxime debemus eis vti consolatis. Et ex his verbis possumus tria cōcipere. primū est ꝙ necesse est medico cognoscere medicinas soľ. que in sui opere sunt maligne: aut scꝫ vt fugiantur: aut si opꝫ eis vti cum eis alias cōmiscere: que

Primum documētum.

Secundū

Medicie maligne duplices.

earum malignitatem totaliter remoueant:aut minorent. Scđm qđ cōcipimus ex his verbis est de ꝓprietate medicinarū malignaꝝ:nā ex his q̄dā sunt q̄ a tota specie sunt maligne:sicut mezereon:glebee:euphorbium ⁊ serapinū. q̄dā v̄o sunt q̄ nō sunt maligne a tota sua specie:sed habent malignitatē istā in aliquo singulari illi⁹ speciei:sicut turbith nigrū:agaricū nigrū ⁊ silr̄a:que postea enumerat in litera:quare aūt he sint maligne nō opȝ hic dicere:eo ꝙ causa huius dicet̄ ab eo in capl̄is ꝓprijs vniuscuiusqȝ ipsarū.

Tertium. Medicie solut. que sunt maligne spernēde non sūt:⁊ q̄re.

Tertiū qđ habem⁹ ex his verbis est:ꝙ lȝ he medicine solu.sint maligne:tamē nō sunt spernēde:immo sunt cognoscēde:aut.s.vt euitētur ⁊ precipue cum sole corpori approximarētur:aut etiā cognoscēde sunt vt possint consolari cum alijs medicinis ⁊ eas cōsolatas possum⁹ debite corpori approximare. ¶ Deinde cum dicit.

Cōtra stolidos et ignaros medicos loquit̄.

¶ Et plurimi stolidorū quidē ⁊ p̄cipue siluestres ⁊ noui presumūt super illis nondū consolatis:non vtētes prouisione:⁊ ignorātes qđ est super venenū ꝑniciosuȝ:⁊ ignorātes lesionē quā faciūt possidere mēbra:que sunt minere virtutū:cū ipsis virtutib⁹.

¶ In parte ista correlarie cōcludit quēdā errorē quorūdam rusticoꝝ ⁊ vulgariū siue nouorū medicoꝝ:⁊ dicit sic ꝙ multi stolidoꝝ presumūt dare istas medicinas malignas per se:nesciētes modū cōsolationis ipsarum:q̄nqȝ etiā ignorātes earū nocumēta ⁊ pessima accidētia.

Exēplū.

verbi gratia.est aliquis nouus medic⁹ in sciētia medicine qui videt aliquē bonū ⁊ verū medicū dare.vij.vel.viij.grana cataputie cōsolata alicui morbo:vnde inde iuuamentū acquirit:modo iste rustic⁹ vult simile facere alicui alteri corpori:eo ꝙ vidit id corpus inde iuuari:vnde credit istū ex tali medicina saluari cum tamen postea ex illa medicina morti appropinquet:eo ꝙ iste rusticus non vtebatur prouisione:nō em̄ sciebat ꝙ ista medicina poterat inducere pessima accidētia:si ipsa esset nō cōsolata:aut etiam approximata in superflua quātitate ⁊ qualitate:aut etiā non in debito tempore. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Inquit heben Mes.nō tm̄ has fugere opȝ:verū ⁊ oēs etiā si elegātiores sunt:nisi obseruent̄ ꝯditiones ⁊ modi quoꝝ rememorabimur si de⁹ voluerit.

¶ In parte ista Mes.dat nobis necessitatē cognitionis medicinarū incoluminū.i.incolumioꝝ. ⁊ dicit sic. Nō tm̄ has scȝ medicinas solu.malignas opȝ effugere verum et oēs.s.oportet effugere:etiam si sint elegātiores.i.incolumiores. Nisi obseruent̄ modi.s.preparationis ipsarum et approximationis earū ad corpus ſm debitā quantitatē qualitatem et tempus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cōsideratio autem que est thesaurus inuestigationū bonitatū ⁊ maliciarū in ipsis est hm̄ōi.

¶ In pte ista Mes.ponit diuersitates medicinaꝝ solu.simpliciū malignarū docēs eas distinguere ab incolumibus.⁊ primo proponit qđ intēdit.scđo exequit̄. scđa ibi. Q̄nqȝ em̄ thesaurus.i.principiū. ¶ Deinde cū dicit.

Mod⁹ distinguēdi medicias bonas a malignis

¶ Q̄nqȝ em̄ cōsiderare opȝ cōditiones dispōnum que sunt ex parte substātie:⁊ q̄nqȝ cōditiōes dispositionū:quas res ꝯsequitur a cōplexione sua:q̄nqȝ ab eo qđ cōsequitur eam. Et de hm̄ōi q̄nqȝ determinat tactus:aliq̄n odor:aliq̄n sapor. Et q̄nqȝ ex dispositionibus que acquirūtur ex tempore:⁊ loco ⁊ vicinitate vnius medicine ad alteram.

Nouē cōditiōes reperte ī medicis solutiuis simplicib⁹ ꝑ q̄s distinguim⁹ malignas ab incolumibus.

¶ In parte ista exeq̇tur tradēs nobis cognitionē medicinarū solutiuarū simpliciū per quā medic⁹ pōt cognoscere vel distinguere medicinas malignas ab incolumib⁹.et primo ponit ꝯditiōes ꝑ quas pōt medic⁹ inter eas distinguere ostēdēdo etiā quot sint.scđo ꝑ ꝯditiones tales docet distinguere malignas medicias ab incolumib⁹.scđa ibi. Cōditiones q̇dē q̄ sunt. Ex v̄bis aūt prime particule habem⁹ quot ⁊ q̄ sint ꝯditiōes repte in medicinis solutiuis simplicib⁹:per q̄s distinguim⁹ malignas ab incolumib⁹:q: sunt nouē. Una est sumpta ex pte substātie:q: subtilis vel grossa ⁊c. Scđa est sumpta ex pte cōplexionis. Tertia est sumpta ex q̄litatib⁹ tāgibilib⁹:vt q: mollis vel dura. Quarta sumit̄ ex q̄litatib⁹ odorabilib⁹:vt quia sit odoris acuti aut obtusi. Quinta sumitur ex parte sapoꝝ:vt quia sit saporis acuti vel stiptici aut pontici:nā ponet infra ꝙ medicīa solu.in sapore acuta est maligníor ea q̄ in sapore pōtica:aut stiptica. Sexta sumit̄ ex pte coloris:q: sit alba vl̄ rubea vl̄ nigra.⁊ sic de alijs. Septia sumit̄ ex pte tp̄is:nā dicim⁹ ꝙ medicīa solu.de nouo collecta est īcolumior illa q̄ ꝑ lōgū tp̄s est collecta:⁊ q̄nqȝ ecōuerso. Octaua sumit̄ ex pte loci vt scamonea de ꝯtrata corasceni est maligníor ea q̄ nascit̄ in alijs locis. Nona ⁊ vltīa sumit̄ ex vicinitate vni⁹ medicine solutiue ad alterā:sicut dicim⁹ ꝙ scamonea nata ī loco vicino squille:q: sit nata ꝓpe squillā est incolumior:vt infra patebit.⁊ etiā raphan⁹ natus ꝓpe squillā est īcolumior ⁊ laudabilior.⁊ ꝑ hec nūc dicta statim videbit̄ ordinata diuisio hui⁹ capl̄i. ¶ Deīde cū đt.

De inuestigāda malignitate, et bōitate medicinarū solutiuarum ex pte substātie.

¶ Conditiones quidē que sunt ex parte substātie sunt graue ⁊ leue:subtile ⁊ grossum:tenerū ⁊ tenax:rarum ⁊ spissum:⁊ ab his acquiritur scientia malignitatis ⁊ bonitatis medicinarum.

¶ In parte ista Mes.exequit̄ docēs per istas nouē cōditiones distinguere medicinas solu.malignas ab incolumib⁹.⁊ diuidit̄ pars hec in nouē partes. Prio docet eas distinguere ꝑ ꝯditiones sumptas ex pte substātie. Scđo per ꝯditiones sumptas ex pte cōplexiōis. Tertio ꝑ cōditiōes sumptas a q̄litatib⁹ tāgibilib⁹. Quarto ꝑ ꝯditiōes sumptas a q̄litatib⁹ odorabilib⁹. Quinto per ꝯditiones sumptas a q̄litatib⁹ gustabilib⁹. Sexto ꝑ ꝯditiōes sumptas a q̄litatib⁹ visibilib⁹. Septimo ꝑ ꝯditiōes sumptas ex tpe collectionis ipsarū. Octauo ꝑ ꝯditiones sumptas ex loco vbi nate sunt. Nono ⁊ vltio ꝑ ꝯditiones sumptas ex vicinitate vni⁹ medicine solu.ad alterā in tpe sue natiuitatis. scđa ibi. Inquit hebē Mes. Scire debes ex pte cōsiderationis cōplexionū. tertia ibi. Tact⁹ aūt de molli ⁊ duro. quarta ibi. Et de odorib⁹ q̇dē scire debes. quinta ibi. Inq̇t hebē Mes. iudicia quidē ⁊c. sexta ibi. Colores aūt. septima ibi. Et tp̄s q̇dē determinat. octaua ibi. Loc⁹ v̄o est. nona ⁊ vltima incipit ibi. Uicinitate aūt rei ad rē. Prima in duas. p̄mo ponit modos substātie q̄b⁹ possunt discerni medicie adinuicē. scđo ꝑ illos modos docet eas abinuicē distinguere. scđa ibi. Ceterū quecūqȝ tenerū.i.liquidū ⁊ fragile. tenax.i.viscosum. ¶ Deinde cū dicit.

Exemplū in medicinis que euacuāt attrahēdo.

¶ Ceterū q̄cunqȝ ex eis potētioris virtutis sunt:leuiores quidē meliores. Grauiores v̄o maligne. Sūt etem̄ scamonea:⁊ aloe leuiores q̇dē meliores ⁊ coloquintida silr̄:⁊ euphorbiū ⁊ baurach:⁊ agaric⁹ et silr̄a:nisi sit ex eis in q̄b⁹ requirit̄ aggregatio substātie:sicut hermodactylus:⁊ ireos:⁊ lapis lazuli. Hec em̄ inferiora grauiora ⁊ meliora. Et humorem habētia sup̄fluū leuiora meliora sunt sicut agaricus ⁊ turbith polipodiū:squilla et silr̄a.

Distictio ꝑ modos substātie inter medicīas solutiuas malignas et īcolumes

¶ Alia litera habet. Etem̄ quecūqȝ.nō est vis. In parte ista docet per istos modos substātie distinguere īter medicinas solutiuas malignas ⁊ incolumes.⁊ diuidit̄ hec pars in partes quatuor. Primo em̄ per modos substātie qui sumunt̄ ex graui ⁊ leui docet eas abinuicē distinguere. Scđo hoc facit per modos substātie qui sunt subtile ⁊ grossum. Tertio ꝑ modos substātie qui sunt tenax ⁊ fragile. Quarto per modos substātie qui sunt rarū ⁊ dēsum. secūda ibi. De cōmēsuratione aūt rei. tertia ibi. Uidetur autē tenerū. quarta ibi. Que aūt mensurant̄ raro ⁊c.

Medicie solutiue q̄tuor sunt modorū.

Prima pars habet partes tres.nam medicine solutiue sunt quatuor modorū. quedā em̄ sunt solutiue que euacuant attrahēdo. quedā sunt que comprimēdo. quedā sunt que euacuāt lubricādo.⁊ quedā sunt que euacuāt molliēdo.⁊ ideo tria facit. Primo docet distinguere inter medicinas solutiuas malignas et incolumes:que sunt euacuatiue attrahēdo. scđo hoc facit inter medicinas q̄ sunt euacuatiue comprimēdo. tertio hoc facit inter medicinas q̄ sunt euacuatiue lambificādo aut lubricū faciēdo. scđa ibi. Et medicine quidē faciētes. tertia ibi. Et faciētes q̇dē operationes. Prima in tres lȝ forte aliq̇s eas simul legeret. Primo em̄ ponit suū casum. scđo ponit exceptionē sui casus. tertio iterato declarat siue cōfirmat suū casum. scđa ibi. Nisi sint ex eis. tertia ibi. Et humidū quidem habentia.

Aduertendum

¶ Aduertēdū ꝙ per hoc quod Mes. dicit potētioris virtutis sūt: statim apparet qđ dicebat in diuisiōe. s. ꝙ hic explicat medicinas euacuatiuas attrahēdo: eo ꝙ īter oēs tales sūt medicīe potētioris ꝟtutis: oēs eī he tales inferūt vim nature: ꝗđ nō est sic de euacuatiuis cōprimēdo lābificādo ⁊ lubricū faciēdo. Dicit postea leuiores q̄dē meliores. Nō est ista. ille medicīe q̄ sūt calide ⁊ sicce leuiores sūt meliores: ſʒ medicīe potētioris ꝟtutis. s. euacuātes attrahēdo sūt calide ⁊ sicce: q̄re ex eis leuiores sūt meliores. maior est nota eo ꝙ caliditas ⁊ siccitas nisi aliđ īpediat. s. bona rei cōmassatio ponit rē leuē: sicut videmꝰ ꝙ ignis q̇ est sup̄me calidꝰ ⁊ siccꝰ inter cetera corpa est sup̄me leuior. minor apparet per Gal. tertio de simplici medicia ⁊ in cōmen. illiꝰ aphorismi scđe ꝑticule. In acutis passiōibꝰ raro ⁊ in p̄ncipiis ecōtrario est qñ sūt grauiores: aggregatio eñ substātie. i. q2 ex suis p̄ncipiis req̇rit ꝯmassationē sue substātie: vt hermodactyli ē q̄dā radix spissa ꝯp̄ssa. vñ nō req̇rit mltas porositates vñ graue ē meliꝰ. ⁊ sic ēt est de lapide lazuli cū sit ī substātia bñ ꝯmassata ⁊ dēsa. nec ī ea ē alia substātia heterogenea q̄ nō debeat eē. Et medicīe sol. attrahēdo hñtes mltū hūidū q̄to sūt leuiores tāto sūt meliores: eo ꝙ tūc ꝑ leuitatē illā eaꝝ hūiditas mltū remittit tēdētes tūc ad siccitatē. sicut ꝯtigit ī polipodio ⁊ squilla ⁊ agarico ⁊ silibꝰ. ¶ Deīde cū đt.

Exēplū in medicinis q̄ euacuāt ꝯp̄mēdo.

¶ Et medicīe q̄dē faciētes opatiōes suas cōprimēdo: graues q̄dē meliores. Etem̄ myrobalani q̄dē grauiores meliores: ⁊ spēs raued silr ⁊ silia: ⁊ absinthiū grauiꝰ est meliꝰ ⁊ succꝰ eiꝰ silr: et silia.

Medicīe euacuantes cōprimēdo quo grauiores eo sūt meliores: et quare.

¶ In ꝑte ista Mes. docet distīguere medicinas solutiuas malignas ab īcolumibꝰ q̄ sūt euacuatiue cōprimēdo addēs ēt aliquā de medicinis euacuatiuis attrahēdo. ⁊ đt sic exponēdo l̄raʒ: faciētes suas opatiōes. i. soluētes vētrē. Etem̄ myrobalani. s. oēs ⁊ spēs rauedscen. i. spēs reubarbari. cā aūt q̄re medi. euacuātes cōprimēdo sunt meliores grauiores ē ista: eo ꝙ medicīa q̄ euacuat exp̄mēdo euacuat stipticādo ⁊ ꝯsiccādo vt ita loq̈r ꝯp̄mēdo ēt id qđ sub ea est exp̄mit ad īferiora. hoc aūt maxīe fit ꝑ grauitatē q̄ est ī medicīa. Scđo notādū ē ꝙ ꝑ h̄ ꝟba possumꝰ ꝯcipe ꝙ myrabolani ⁊ spēs reubarbari sūt medicīe euātes ꝯp̄mēdo. Tñ hñt quādā ꝟtutē ꝑ quā euacuāt exoluēdo ⁊ attrahēdo ēt. ⁊ reubarbarū lʒ euacuet exoluēdo ⁊ attrahēdo: ēt euāt ꝯprimēdo sui terrestreitate. ⁊ ꝓpterea īfra pōet reubarbaꝝ ⁊ myrobalanos de medicis bñdictis. dñr eī aliq̄ medicine bñdicte: q2 cū hoc qđ euacuāt corroborāt mēbra et eoꝝ ꝟtutes: hoc aūt faciūt reubarbarū ⁊ myrobalani eoꝝ terrestreitate ⁊ aliq̄ aromaticitate. ¶ Deīde cū đt.

Quare aliq̄ medicine bñdicte dñr.

¶ Et que mensurantur pleno ⁊ vacuo grauiora sunt meliora: sicut casiafistula tamarindi ⁊ ben: ⁊ carthamus ⁊ granum nil: ⁊ cherua et similia.

¶ Id est ⁊ ille medicine q̄ iudicanť ꝑ plenitudinē ⁊ vacuitatē. vñ īter corticē ⁊ medullā hñt vacuitatē vt casiafistla carthamꝰ ⁊ silia. hec eī qñ sūt grauiora sūt meliora: eo ꝙ cū sūt plena valde sūt meliora q̄3 si eēnt vacua eo ꝙ tūc significeť ꝙ in eis est de medulla mltū ⁊ paucū in aere. eo ꝙ aer ī eis existēs ponit eas leues. mō qñ multū est in eis de medulla sūt meliores. vera est ergo maior ꝙ medicīe q̄ iudicanť ꝑ plenitudinē ⁊ vacuitatē plene sūt meliores: ſʒ qñ sūt plene sūt grauiores eis vacuis existētibꝰ: ergo ꝟa ē ꝯclusio ꝙ medicīe q̄ mēsurāť pleno ⁊ vacuo grauiores sūt meliores: ⁊ pñt cognosci ex sono. vñ casiafistula q̄ nō sonat est melior ea q̄ sonat eo ꝙ q̄ bñ sonat significať ꝙ ī ea ē mltū de aere ⁊ parū de medulla. granū nil. i. cartamū indū. ¶ Deīde cū đt.

Exemplū in medicinis q̄ euacuāt lubricando.

¶ Et faciētes quidē opationes suas leniēdo et lubricādo grauiores quidē meliores: sicut psiliū proprie ⁊ casiafistula ⁊ pruna ⁊ sebestē ⁊ similia.

¶ In ꝑte ista Mes. docet distinguere medicinas solu. malignas ab īcolumibꝰ q̄ euacuāt lābificādo ⁊ lubricū faciēdo. Causa aūt dicti in litera est hec: eo ꝙ medicine q̄ euacuāt lābificādo ⁊ lubricū faciēdo euacuāt per virtutē aqueā q̄ ī eis est: sicut medicine euacuātes cōprimēdo euacuāt ꝑ terrestreitatē in eis manētē. Et q2 substātia aquea est grauis: lʒ nō in sup̄mo: ideo ex talibus medicis grauiores sūt meliores. ¶ Deīde cū đt.

¶ De commensuratione autem rei subtilis et grosse dicetur paulopost.

¶ In ꝑte ista ꝓ distīctiōe medi. solu. malignaꝝ ab īcolumibꝰ q̄ sūt ex ꝑte mōi substātie q̄ est subtile ⁊ grossum remittit nos ad inferiora: ⁊ đt sic. de cōmēsuratiōe aūt. i. cognitiōe ꝑfecta rei subtilis ⁊ grosse diceť paulopost sup. q̄re nō opʒ mō dicere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Videť eñ tenerū ⁊ tenax a subtili vel grossa depēdere substātia. Crediť eñ subtile tenerū et grossum tenax. Sed nō ꝯdigne simpl'r ꝯcedēdū. Ex grossarū eñ substātiarū rebus inueniunť et tenera ⁊ tenacia: et ex rebus subtiliū substātiarū inueniūtur ⁊ tenera ⁊ tenacia. Inueniť eñ aloe et tenerum ⁊ tenax: et scamonea ⁊ species salis et baurach: ⁊ inueniť serapinū tenax ⁊ anacardus. Quare nō horū subtile ⁊ grossum causa tm̄.

¶ Postq̄3 Io. Mes. docuit distinguere medicinas solutiuas malignas ab īcolumibꝰ ꝑ ꝯditiōes sūptas ex ꝑte mōi substātie q̇ ē subtile ⁊ grossuʒ ⁊ graue ⁊ leue. In ꝑte ista docet easdē medicīas abiuicē distīguere ꝑ ꝯditiōes sumptas ex ꝑte mōi substātie q̇ est tenerū et tenax. Et ī scđa ꝑte ponit modū ꝯuenietē ⁊ laudabilē ab eis sumptū. scđa ibi. Verū aūt a puritate. Dicit sic de p̄ma ꝑte ita dictū est ꝙ de ꝯmēsuratiōe medicinarū solutiuaꝝ ꝑ subtile ⁊ grossuʒ diceť paulopost. vr̄ aūt. s. q̇busdā tenerū. i. fragile ⁊ tenax. i. viscosuʒ. crediť eī. s. a q̇busdā subtile sup. eē teneꝝ. i. fragile: ⁊ grossuʒ tenax. i. viscosuʒ sup. eē. Sʒ hoc dictū īprobat h̄ mō: nō ꝯdigne simpl'r. i. vl'r est ꝯcedēdū. inueniť eñ aloe supple. qđ est grosse substātie. tenerū. i. fragile. ⁊ tenax. i. viscosuʒ: et serapinū. silr supple qđ est subtile in substātia. tenax. i. viscosum. ⁊ iō ab alio depēdet subtile ⁊ grossuʒ in medicinis: ⁊ tenerū ⁊ tenax: nec tenerū nec tenax depēdet a subtili ⁊ grosso. sicut etiā ponit Auicen. p̄mo cañ. ten. scđa de signis sūptis a substātia vrine. ¶ Deīde cū đt.

Cōtinuatio.

¶ Verū aūt a puritate vel īpuritate hoc magꝫ. est eī puriꝰ subtiliꝰ tenerū. Impurū aūt grossum tenax. sup puro igr̄ ⁊ īpuro subtili ⁊ grosso sigant magꝫ tenerū ⁊ tenax: nisi forte sit aliq̄ ex rebꝰ cuiꝰ mať ia sit hūiditas viscosa: sicut zuccarū ⁊ nabet ⁊ alhosos. horū eñ purius subtilius tenacius.

¶ In ꝑte ista oñdit modū ꝯuenietē ꝑ quē debemꝰ ꝑ tenerū ⁊ tenax significare sup bonitatē aut malitiā medicinarū solutiuaꝝ. Et dicit sic. ita dictū est ꝙ vr̄ q̇busdā subtile eē tenerū ⁊ grossuʒ tenax. ſʒ nō ꝯdigne. vr̄ aūt. s. tenerū ⁊ tenax puritatis vel īpuritatis semꝑ eē significatiuū. est eñ purius. i. purū. subtiliꝰ tenerū eo ꝙ id đr subtile eē qđ faciliter est diuisibile ad minima. vt Gal. pōit scđo de cōplexiōibꝰ. ⁊ ī tertio de simplici medi. tūc aūt tale quāto est puriꝰ: tāto ē magis diuisibile ad minima ⁊ ꝑ ꝯñs faciliter frāgibile. tale ē tenerū: ⁊ ꝯtra est de īpuro ⁊ grosso. cū tale difficulter diuidať ad mīma: ⁊ ꝑ ꝯñs erit ⁊ difficulter frāgibile. Nabet. i. zuccari vel pōt dici zuccarū nabit. i. candi. Alhosos. i. zuccarū de illa ꝯtrata: ita ꝙ dictio sit cōtrahēs zuccarū ad spēm determinatā ꝯtrate. pōt etiā scribi hec dictio sine h: vt alosos: ⁊ tūc alosos in sinonimis idem est qđ māna: ⁊ māna nihil aliud est q̄3 ros cadens sup Halasal. i. sup amigdalā: qñ eñ hūiditas illa cadit sup flores ⁊ folia amigdalā: illa postea colligiť: ⁊ fit māna: ⁊ satis posset hec esse ꝯueniēs expositio eo ꝙ māna ꝓ sui materia hʒ hūidū subtile ⁊ viscosum. tertio pōt exponi hec dictio halohosos cū h: ⁊ tūc halohosos idē est ꝙ squilla: ⁊ ēt hoc modo est ꝯueniēs expositio: eo ꝙ squilla est res in substātia subtilis multi hūidi: ⁊ viscosa p̄cipue qñ recens ⁊ quāto est purior est magis tenax ⁊ viscosa: sed qñ est antiquata tūc est sicca: ⁊ quāto purior tanto est magis tenera ⁊ frangibilis. ¶ Deinde cum dicit.

Tenerū ⁊ tenax puritatis vel impuritatis videť semꝑ esse significatiuum.

¶ Que v̄o mēsurāť dēso ⁊ raro ꝓportionabilia sūt eis q̄ mēsurāť graui ⁊ leui: de qbꝰ p̄mo p̄cessit.

¶ In parte ista Mes. per quartã cõditionẽ se tenentẽ ex pte substãtie docet distinguere medicinas solutiuas incolumes a malignis. ꝛ dicit sic. Que aũt mẽsurant. i. iudicat raro ꝛ dẽso ꝛc. Precessit. i. cõplet᷒ ẽ: totũ postea est notũ. dicebat ei supra ꝙ medicine laxatiue euacuãtes attrahẽdo leuiores sunt meliores: sʒ grauiores sũt maligniores nisi acqrãt a suis pncipijs cõmassationẽ sue substãtie: ꝛ cõpaginẽ vt hermodactyli ꝛ silia. dicebat ẽt ꝙ medicine solutiue ꝯprimẽdo ꝛ lãbificãdo grauiores sũt meliores. ita debem᷒ dicere i ꝓposito. Nã in medicinis solutiuis euacuãtib᷒ attrahẽdo rariores sũt meliores: sʒ dẽsiores sũt maligne nisi ex suis pncipijs acqrãt dẽsitatẽ i substãtia: silr ẽt ex medicinis euacuãtib᷒ cõprimẽdo ꝛ labificãdo seu leniẽdo ille q̃ sũt dẽsiores sunt meliores: ꝛ ideo appet ꝙ iudicium medicinarũ laxatiuarum siue solutiuarum sumptum ex raro ꝛ denso est proportionale iudicio ipsarum sumpto ex graui et leui. ¶ Deinde cum dicit.

De inuestigãda malicia ꝛ bonitate medicinarũ solutiuarũ ex pte cõplexiõis.

¶ Inqt Mebẽ Mes. Scire debes ex pte ꝯsiderationũ ꝯplexionũ. ꝙ medicina calida hʒ ꝯsecutiões iudicioꝝ ꝓpoꝝ q̃ sũt calefactio: subtiliatio: rarefactio: maturatio: digestio: aptio viaꝝ et silia. ꝛ si supfluat mordicatio sitʒ: ꝯsiccatio: ꝛ silia ꝛ si vltiat acuitas ꝛ iflamatio ꝛ attractio supflua: ꝛ ꝯsumptio: ꝛ opa rubificatiõis ꝛ cauterizatiõis.

¶ In ista pte Mes. p ꝯditiões sumptas ex pte cõplexiõis docet distiguere medicinas solutiuas malignas ab incolumib᷒. Et p̃io oñdit quales dispõnes insunt medicinis solutiuis p cõplexiões. scđo docet distiguere eas ab incolumib᷒. scđa ibi. Et icolumiores qdẽ. p̃ia pars hʒ quatuor ptes. P̃io eñ ostẽdit quales opatiões seu dispõnes insunt medicinis solutiuis p cõplexionẽ calidã. scđo oñdit quales dispõnes insunt eis p cõplexionẽ frigidã. tertio oñdit quales eis insunt p cõplexionẽ humidã. quarto ostẽdit quales dispõnes eis insunt p ꝯplexionẽ siccã. scđa ibi. A frigida qdẽ. tertia ibi. Ab humida. q̃rta ibi. Siccã aũt. P̃ia pars hʒ ptes tres. P̃io ostẽdit effect᷒ q̃ ꝓueniũt a medicina p caliditatẽ qñ caliditas nõ est multũ excedẽs. Scđo oñdit ei᷒ effect᷒ qñ ipsa excedit lʒ nõ multũ. Tertio oñdit ei᷒ effect᷒ qñ caliditas in ea supflue excedit ꝛ vltimat: q̃ vsqȝ ad q̃rtum gradũ. scđa ibi. Et si supfluat. tertia ibi. Et si vltimat. Dicit sic de p̃ia pte ꝙ medicina calida dat ꝯsecutiones iudicioꝝ ꝓprioꝝ. i. ꝙ facit acq̃rere in medicina solutiua ꝓprietates q̃s hʒ efficere caliditas. ꝛ hoc ẽ qđ dicit. calefactio subtiliatio quãtũ ad mẽbrũ ꝛ rarefactio. s. quãtũ ad spũs ꝛ hũores. maturatio q̃tũ ad digestionẽ q̃ est in nocitiuo. digestio qñ. s. ꝓparatur hũor vt suscipiat formã mẽbri. Postea dicit i scđa pte. ꝛ si supfluat. s. caliditas i medicina mordicatio. s. aduenit. cã ẽ: iõ ꝙ qñ ista caliditas supfluit ꝓuenit ad tertiũ gradũ. mõ caliditas tertij grad᷒ põt eẽ cã pmi doloris q̃ est mordicatio ꝛ attractio. s. hu. ꝛc. ¶ Deĩde cũ dt.

Effect᷒ pcedẽtes a frigiditate in medicina.

¶ A frigida quidẽ effectus iudicioꝛũ eius qui sunt infrigidatio: ꝛ inspissatio: ꝛ indigestio: ꝛ cõpactio: ꝛ similia. ꝛ si superfluat coartatio ꝛ oppilatio. ꝛ si vltimatur cõgelatio ꝛ mortificatio.

¶ In pte ista ostẽdit effect᷒ siue dispõnes q̃ fiũt in medicina a frigiditate. ꝛ dicit sic. Inspissatio: scʒ humorũ ꝛ spũs cõstrictio. s. quantũ ad vias. cõpactio. s. quantũ ad porositates: coartatio: id est oppilatio coartatoria. et hoc cõtingit ꝓpter expressionẽ hu. a membro. vnde coartatur ꝓpter frigus. oppilatio. s. attenuatoria congelatio ꝛ mortificatio quod cõtingit ꝓpter extinctionẽ naturalis calidi a frigido. ¶ Deinde cum dicit.

Effect᷒ pcedentes ab hũiditate in medicina.

¶ Ab humida: humectatio: lubricitas: lenificatio: conglutinatio. et si superfluat oppilatio ventositas nausea ꝛ similia.

¶ In parte ista ostẽdit que dispositiones ꝓueniãt in medicina solutiua ab hũida ꝯplexiõe lubricitas: ꝛ hoc pp lenificationẽ: ꝛ hoc ẽ qđ subdit lenificatio. ꝯglutinatio. ꝛ pcipue hec adducit si illa medicina cũ hũiditate sua sit viscosa: oppilatio vel ventositas eo ꝙ hec medicina sui hũiditate multũ parietes humectat. vñ vn᷒ cadit sup alterũ: ꝛ oppilat si pcipue sit viscosa vẽtositas eo ꝙ hec medicina sui hũiditate leuat hũores ad os stomachi: vñ fit vẽtositas: fit etiã nausea pp eãdẽ cãm nõ dixit Mes. de hac medicina hũida. Et si vltimat: sicut dixit de medicina calida ꝛ frigida. ꝛ rõ ẽ ista eo ꝙ oẽs auctores ꝯcedũt ꝙ medicina hũida nõ excedit tertiũ gradũ nec illũ icludit. mõ ista medicina vltimaret in sui opatiõe si tertiũ gradũ excederet. iõ ꝛc. ¶ Deĩde cũ dt.

Medicina hũida nõ excedit tertiũ gradũ: nec illum includit.

¶ Siccam vero medicinam consequuntur hec: desiccatio: arefactio: attenuatio: et similia.

Effect᷒ pcedẽtes a siccitate i medicina.

¶ In pte ista oñdit q̃ dispõnes siue effect᷒ ꝓueniãt a medicina solutiua rõne siccitatis: ꝛ dt sic. attenuatio. s. pp ꝯsũptionẽ hũiditatis i mẽbro ab ipa medicina sicca. coartatio. s. mẽbroꝝ pp eoꝝ siccitatẽ eo ꝙ tũc pp siccitatẽ nõ sũt bñ apta nata exigi. vñ coartat corrugatio. s. cutis: ꝛ hoc ꝯtigit pp hũiditatis ꝯsũptionẽ q̃ i cute ẽ. vñ fit corrugatio i cute ꝛ crispitudo. scissio. s. i cute hoc ꝯtingit. s. qñ man᷒ vel pedes multũ fricant pcipue ex re acuta ꝙ ibi adducat scissio. ꝛ hoc ꝯtigit pp ꝯsũptionẽ hu. i cute existẽtis a medi. sicca. ꝯtinuãtis ei᷒ ptes. ferrositas: sicut qñ a cute eleuant qdã ptes squamose: vt etiã ꝯtingit in vnguib᷒ ꝛ alijs ptib᷒ ꝓpter ꝯsũptionẽ hu. ab eis. vnde veniũt squame. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et icolumiores qdẽ sũt calide frigidis: ꝛ humide siccis ꝛ adhuc calidis. ꝛ vniuersalr qdẽ oĩs medicina q̃to tẽpamẽto vicinior tãto icolumior. Procedẽs aũt remota ab hoc. vltiata ꝟo i q̃litatib᷒ suis malignior: imo dignior vt venenũ dicat.

Docet cognoscere medicinas laudabiles a malignis per earũ complexiões.

¶ In pte ista docet distiguere medicinas laudabiles a malignis p earũ cõplexiões postq̃ inq̃siuit earũ effectus q̃ ab eis ꝓueniũt rõne ꝯplexiõis. ꝛ dicit sic ꝙ medicine calide sũt icolumiores frigidis: intelligatis reliquis parib᷒. Cã est eo ꝙ calidũ est maxie nature amicũ ꝛ instrm suarũ opationũ. frigidũ ꝟo nature est inimicũ viuẽti. hʒ ꝛ hoc dictũ ꝟitatẽ spãlr. s. de medicinis solutiuis euacuãtib᷒ attrahẽdo eo ꝙ earũ opatio ẽ adhuc fortior qñ cũ eis ẽ caliditas q̃ qñ cũ eis ẽ frigiditas: cũ de rõne calidi sit attrahere: silr ẽt hũide sunt icolumiores siccis hu. cũ est maxie nature benignũ. est ei hũiditas vna res ex pncipijs vite: nõ aũt siccitas. lʒ forte loquẽdo de medicina solutiua quãtũ ad itẽtionẽ sue opationis medicina sicca sit melior hũida: eo ꝙ ei᷒ opatio est attrahere: attractio aũt forti᷒ itẽsiue fit p siccitatẽ q̃ p hũiditatẽ: ꝛ adhuc calefactis. s. in actu: q̃si vellet dicere ꝙ nõ solũ medicina calida in potẽtia est icolumior frigida in potẽtia: imo hoc est verũ de medicina calida in actu ꝙ nõ ipsa est icolumior frigida in actu. Quãto tẽpamẽto. s. ad iustitiã est vicinior ꝛc. ꝛ ex hoc possum᷒ cõcipe ꝙ medicina calida ꝛ hũida ẽ melior īter oẽs eo ꝙ magis est ꝓpinqua tẽpamẽto hũano cũ cõplexio humana declinet ad calidi. ꝛ hu. ¶ Deinde cũ dicit.

Moderatio dicitur melius.

Medicina calida ꝛ hu. inter omnes est melior.

¶ Tactus aũt de molli ꝛ duro: ꝛ aspero: ꝛ leni indicat: ꝛ de molli qdẽ ꝛ duro iudicia sunt propria. Molle eñ rei obedictiã durũ vero ecõtra significat: quorũ quidẽ hoc facile: illud vero difficile passibile est: ꝛ alterabile: et tibi superest vt scias hec facile corrigi: illa vero non facile.

De inuestigãda malitia ꝛ bonitate medicinarũ solutiuarũ p q̃litates scđas que sensu ꝛ tactu cõprehendunt.

¶ In pte ista docet distiguere medicinas malignas ab incolumib᷒ p q̃litates scđas q̃ sensu tact᷒ cõphendunt. dicunt aũt he q̃litates esse scđe eo ꝙ depẽdent a pmis q̃litatib᷒ q̃ sũt caliditas: frigiditas: siccitas ꝛ hũiditas. diuidit aũt hec pars i duas ptes. pmo p q̃litates secũdas q̃ sensu tact᷒ cõprehẽdunt q̃ sunt durũ ꝛ molle. docet distinguere medicinas malignas ab incolumib᷒. scđo hoc idẽ facit p asperũ ꝛ lene: scđa ibi. Sed asperi ꝛ lenis. Dicit sic de pma pte. molli qdẽ ꝛ duro isunt iudicia ꝓpria. i. distincta. s. ab aspero ꝛ leni. molle qđ rei obedictiã. s. ꝛ hoc facit q̃tũ ad ꝓparationẽ ei᷒: anteq̃ a corpore assumat: nã medicina mollis põt sui mollicie cito ꝓparari. molle eñ est bñ terminabile termino alieno: lʒ male sit terminabile termino ꝓprio. molle etiã in medicinis facit eaꝝ obedictiã. s. ex pte nature scʒ quãdo medicina

do medicina iā assumpta est a corpore:eo ꝙ cito sui mollitie ad actū reducit̃ ꝓpter eius citā ⁊ facilē diuisionem ad minima:et ideo molle rei obediētiā facit:et quātū ad obedientiam nature:et quātum ad obediētiam artis. Quorū quidē hoc idest molle facile est passibile:et alterabile.s.per naturā:id vero.i.durum:difficile scȝ corrigi potest. ¶ Juxta

mollicies ⁊ durities medicinarū duplex

qđ notādū est ꝙ duplex est mollities aut durities:vna est mollities aut durities reperta in medicinis ꝑ naturaȝ:vt verbi gratia:mollities reperta per naturā in medicina est sicut cassiafistula:⁊ tamarindi:⁊ similia:durities vero in medicina solutiua per naturam est sicut reubarbarum:lapis lazuli et turbith:⁊ silr̃a:alia dico est durities ⁊ mollities reperta in medicīs ꝑ arteȝ:sicut est potiones ⁊ electuaria. medicina vero dura est sicut medicina solutiua approximata in substantia pilulata:mō dictū ipsius Joā. Mes. hȝ verū de quacūqȝ medicina solutiua dura vel molli.s.ꝙ medicina mollis ꝑ naturā facilꝰ est reducibilis ad actū q̄ȝ medicina dura ꝑ naturā:sicut hermodactyli:et lapis armenꝰ ⁊ similia:silr̃ etiā medicina mollis per artē citius est alterabilis a natura:⁊ reducibilis ad actum:q̄ȝ medicina dura: sicut pilule:silr̃ etiam citius preparari potest ⁊ melius. Et

Corola.

Medicine liq̄de ⁊ solutiue q̄re dant̃ mane:sȝ medicine dure solutiue dant̃ sero.

hec est causa quare medicine liquide ⁊ solutiue dantur in mane:aut in matutinis:aut in campana diei:eo ꝙ possint cōplere operationem suā in hora debita:sicut ante tertiaȝ aut in hora tertie:cuȝ valde cito alterentur a calore nostri corporis:⁊ ad actum reducātur:sȝ medicine dure solutiue sicut pil̃e dantur in sero:q̄ si dant̃ de mane nō possunt explere suam operationem in debita hora:sicut in tertijs vl̃ ante tertias:cum tarde alterentur a calore nostri corporis similiter etiam tardius reducuntur a calore nostri corporis q̄ȝ medicine molles.

¶ Deinde cum dicit.

de inuestigāda malitia ⁊ bonitate medicinaꝝ solutiuaꝝ ꝑ asperuȝ et lene.

¶ Sed ⁊ asperi ⁊ lenis sunt quedā iudici: etenim hoc quod siccius:illđ vero humidius. Lenitas nēpe medicinis associata:⁊ proprie violentaꝝ virtutū ipsas ad latus incolumiuȝ declinare facit. Sed ⁊ alijs similiter ⁊ ꝓprie que vtroqȝ modo sunt possibilia nasci. Asperitas vero facit ecōtra. Nam ⁊ coloquintida lenis bona:aspera mala:⁊ absinthiuȝ similiter:⁊ fumusterre:⁊ succus cucumeris asinini: ⁊ agaricus:⁊ similia.

¶ In ꝑte ista Mes. docet distinguere medicinas malignas ab īcolumibꝰ ꝑ qualitates scđas sensus tactꝰ q̄ sunt asperū ⁊ lene:⁊ dicit sic:ꝙ aspero ⁊ leni sunt q̄dā iudicia.s. appropriata:eo ꝙ asperitas est inequalitas.s.durū corpꝰ. Et lenitas est equalitas.s.corpꝰ molle:vt ponit in teg. G. de signis cāne pulmonis:durities aūt est effectꝰ siccitatis: id vero.i.lene humidius ꝓpter oppositā cāȝ:lenitas nempe medicinis associata ⁊ ꝓprie violētarū virtutuȝ ipsas ad latus incolumium declinare facit:eo ꝙ tales medicine violente in sui operatione quanto sunt humidiores sunt meliores:vt ipse supra ponebat:tales aūt medicīe sunt lenes: ideo ⁊c. ⁊ iō tales medicine lenes citius obediūt preparationi q̄ ab arte fit:citius etiā obediūt:alie silr̃.s. medicine q̄ nō sunt violēte in sui operatione supple lenitas eis associata facit eas īcolumes:⁊ ꝓprie q̄ sunt possibiles nasci in

Quedam sunt medicine solutiue q̄ nascunt̃ tm̄ cū aspitate: q̄dā ēt sunt medicīe solutie q̄ nascunt̃ tm̄ cū lenitate.

vtroqȝ mō.s. asperitate ⁊ lenitate:sunt enim quedam medicine solutiue que nascunt̃ tm̄ cuȝ asperitate:sicut myrobalani:⁊ reubarbarū:⁊ silr̃a:quedā etiā sunt medicīe solutiue q̄ nascunt̃ tm̄ cū lenitate:sicut coloquintida:mō nō est verū dicere ꝙ medicina q̄ tm̄ nascit̃ lenis sit melior medicina q̄ tm̄ nascit̃ aspera:dato em̄ ꝙ coloq̄ntida sit lenis:nō est verū dicere ꝙ ipsa sit melior reubarbaro ⁊ myrobalanis:qui nascunt̃ tm̄ cum asperitate:sed si aliqua medicina posset nasci cum asperitate ⁊ lenitate illa que est lenis est melior: ita vult dicere Mes. ¶ Deinde cum dicit.

de inuestigāda malitia ⁊ bōitate medicinaꝝ solutiuaꝝ per odores.

¶ Et de odoribꝰ quidē scire debes:ꝙ odor bonus in medicina ipsaȝ ad latus incolumiū declinare facit:⁊ illđ ideo quia dilatat animā:⁊ spiritus:⁊ virtutes reparat:⁊ virtutū mineras cōfortat. Grauis vero odor cōtrariū horū facit:⁊ efficit cōsecutiōes operationū difficilium ⁊ laboriosarum.

¶ In ista parte docet Joan. Mesue distinguere medicinas malignas ab incolumibꝰ per qualitates scđas sensus odoratꝰ. Et dicit:scire debes ꝙ odor bonus.s.aromaticus in medicina ipsam ad latus incolumiū declinare facit:eo ꝙ talis odor facit ꝙ medicina cū maiori delectatione assumitur:modo sicut cibus magis iuuat qn̄ cum delectatione assumit̃: dato ꝙ sit parū deterior quodā alio:eo ꝙ magis a stomacho amplectit̃:⁊ amplexus retinet̃: ⁊ ꝑ ꝯñs melius digerit̃:ita eodē modo cōuenit de medicina ꝙ qn̄ est ī odore ꝯueniēs:⁊ aromatica magis cū delectatiōe accipit̃:magis etiā retinet̃:vt etiā calor naturalis stōachi possit ī ipam ꝑfecte agere:ꝭm ꝙ docet:⁊ ideo reddit cāȝ dicti:⁊ illđ ideo ꝙ ꝓ q̄ dilatat aīam.i.virtutē aīe: vel aīam.i.calorē naturalē qui est aīe instr̃m:hoc est qđ dicit:⁊ spūs ⁊ vtutes reparat ꝯfortādo.s.mēbra q̄ sunt eaꝝ principia:et hoc est qđ dicit:⁊ virtutū mineras cōfortat:⁊ ratio est: eo ꝙ oīs medicina odorifera est aromatica : vt Auer. ponit. v. sui colliget: oīs aūt medicina aromatica est cordialis:vt Auicē. ponit iij.cano. fen. ij. caꝑ. de canonibus vniuersalibꝰ in curatione egritudinū cordis:mō si ꝯfortat cor:per ꝯñs confortat alia mēbra principalia ꝯfortādo minerā virtutū. Et hoc habet verū siue illa medicina sit odorifera ꝑ naturā:sicut reubarbarū:⁊ absinthiū:⁊ myrobalani: ⁊ silr̃a: siue ipsa sit odorifera ꝑ artē:sicut qn̄ cū medicina pilulata admiscent̃ species boni odoris:⁊ propterea qn̄ q̄s assumpsit aliquā medicinā solutiuā liquidā in qua nō fuit aliqua medicina odorifera infirmus eā abhorret statim:⁊ iō est cōueniens dare puluerem speciex aromaticaꝝ:tūc em̄ infirmꝰ sentiet odorē specieꝝ q̄ sunt supra medicinā q̄ est odor bonꝰ:⁊ nō sentit odorē medicine. Grauis vero ⁊c. notū est. ¶ Deinde cum dicit.

Oīs medicina odorifera ē aromatica.

Ampliatio dicti Mesue.

¶ Inquit Heben Mes. Judicia quidē q̄ sunt de esse saporū magis sunt apud me super inuestiganda malitia ⁊ bonitate medicinarū solutionē facientium. Immutant em̄ earum virtutes ad modicū diuertentes:⁊ competit hic loqui tantū de saporibus quantū ad eorum iudicia pertinet super cognoscēda malignitate ⁊ bonitate ipsarum prout est ab eis consecutio dispositionum:propriarum pura.

De inuestigāda malitia ⁊ bonitate medicinaruȝ solutiuaꝝ per sapores q̄ sunt viij. numero.

¶ Postq̄ȝ Jo. Mes. docuit per quatuor dispositiones distinguere medicinas solutiuas malignas ab incolumibꝰ scȝ ꝑ dispōnes sumptas ex ꝑte substātie:⁊ ex ꝑte cōplexionis. Silr̃ etiā ꝑ q̄litates scđas ī medicinis reꝑtas:q̄ sumūtur a tactu:⁊ q̄ cōprehendunt̃ ꝑ odoratū. ¶ In parte ista docet etiā eas distinguere abinuicē ꝑ q̄litates scđas q̄ cōprehendunt̃ ꝑ gustū:docēs.s.ex saporibꝰ distinguere medicinas solutiuas malignas ab incolumibus: ⁊ primo ꝓponit qđ intendit: scđo exequit̃ .scđa ibi. Uerbi grā. Dicit sic de prima parte. Judicia quidē sumunt̃ de esse sapoꝝ.i.que sumunt̃ a speciebꝰ et diuersitatibꝰ saporū volēdo ex eis significare suꝑ tales medicinas malignas ⁊ incolumes:magis.i.necessaria sunt:imitat̃ em̄.s.sapor vtutē earū scȝ medicinaꝝ solutiuarū: ⁊ ad modicū.i.ꝭm modicū diuertētes scȝ earū iudicia:prout.i.q̄ ꝓpria est huic libro. ¶ Hic sunt duo attēdēda. Primū est ꝙ Mes. in his verbis ponit suū dictū:⁊ causam sui dicti:dictū est hoc ꝙ ipse amodo intendit inquirere cōplexionē virtutū ⁊ oꝑationū medicinarū: et ꝑcipue solutiuaꝝ. Causam dicti ponit cū dicit ꝙ maxie sequunt̃ bonitatē ⁊ malitiā medicinaꝝ solutiuaꝝ:sunt em̄ ipsi sapores maxime annexi cōplexionibꝰ mixtoꝝ:⁊ magis annexi q̄ȝ colores ⁊ odor:⁊ cū sapor ipse sit sequela complexionis:sicut ponit Arist. in suo li. de sensu ⁊ sensato. Auer. etiā in suo tractatu de sensu et sensato: dato em̄ ꝙ sapores sint sic scđe q̄litates sicut colores ⁊ odores:tn̄ magis immediate sequunt̃ cōplexionē mixti q̄ȝ colores ⁊ odores: ⁊ propter aliud : nā sicut ponit Galenus de simplici medicina sicut sapores ipi habēt indicare de his q̄ corpori sunt similia:ita indicāt de his q̄ corpori sunt cōtraria: modo cū medicine solutiue attrahēdo sint corpori cōtrarie: hinc est ꝙ de his debemus iudicare per sapores:quare de eis determinandum. ¶ Secundo est notādum ꝙ duplex est cognitio de saporibus: vna est cognitio ꝭm se:in qua explicatur qualiter generatur in rebus mixtis eiusdem etiam cōplexionis:alia est cognitio de saporibus:ita vt ex eis cognitis iudicantur cōplexiones in rebus:⁊ talem cognitionē tra=

Sapor est sequela cōplexionis.

Cognitio saporū duplex.

dit nobis. G.in.iij.⁊.iiij.de simplici medicina. Et adhuc ista est duplex: vna est vt in generali cognoscamꝰ cõplexiones quarũcũq; rerũ ex talibꝰ saporibus: siue sint cibi: siue medicine euacuatiue: siue alteratiue. Et hoc precipue facit in tertio ⁊ quarto de simplici medicina. Alia est cognitio saporũ taliũ: vt ex eis cognoscamꝰ cõplexionẽ solũ medicinarum solutiuarũ: vnam etia ab alia diuidẽdo per bonitatem: ⁊ malitiã in ea repertã adeptam ex sapore: modo Joan. Mes. tradẽs nobis cognitionẽ saporum nõ tradit nobis de eis cognitionẽ saporum: nec primã: nec secũdam sed tertiam docẽs. s. ex saporibus cognoscere cõplexionez: ⁊ bonitatem: ⁊ malitiam medicinarum nõ quarũcũq;: sed solutiuarum. Et ideo ad hoc aduertens Joan. Mes. dixit hec verba: vt per talia verba daret intelligere quis esset modus cognitionis medicinarum ex saporibus quam hic vult tradere. ¶ Deinde cum dicit.

Virtutes ⁊ operationes saporis acuti.

¶ Verbi gratia. Acutũ est facile inflãmabile: mordicatiuum: penetratiuũ: adustiuum: excoriatiuum: aperitiuuz: carminatiuũ ventositatum: exiccatiuũ: faciẽs sitim: extenuatiuũ: incisiuũ: subtiliatiuũ: diuisiuum: attractiuum: a longinquo resolutiuum.

¶ In parte ista docet exẽplo nos cognoscere per sapores virtutes ⁊ operationes medicinarũ: earũ etiã malignitatẽ ⁊ incolumitatẽ. Et primo facit hoc. scđo cõcludit ex dictis quoddam documentuz artificiale. secũda ibi. Quare scire opz. Prima in duas. primo ponit operationes virtutes ipsorum saporũ. scđo per hos sapores docet distinguere laudabiles a malignis. scđa ibi. Et debes scire. Prima pars hz partes octo: naz s̃m qđ ponit Serapio in suo de simplicibꝰ sermone: scđo sapores reperti in rebꝰ sunt tm̃ octo: extrahẽs hoc ex dictis Gal. in. iiij. de simplici medicina. s. sapor acutus: sapor amarꝰ: sapor salsus: sapor vnctuosus: sapor dulcis: sapor stipticus siue ponticus: sapor insipidꝰ: ⁊ sapor acetosus. Et idõ Joã. Mes. viij. facit. Primo em̃ ostẽdit virtutes ⁊ operationes saporis acuti. Scđo ostẽdit operationes ⁊ virtutes saporis amari. Tertio ostẽdit operationes ⁊ virtutes salsi. Quarto vnctuosi. Quito dulcis. Sexto stiptici ⁊ pontici simul. Septimo insipidi. Octauo ⁊ vltimo ostẽdit operationes ⁊ virtutes saporis acetosi. scđa ibi. Amarũ aũt. tertia ibi. Salsum vero. quarta ibi. Unctuositas quoq;. quinta ibi. Dulce aũt. sexta ibi. Insipiduz vero. septima ibi. Stipticum vero. octaua ibi. Acetosum quidez. Primã diuidere possumus in duas si volumus. Primo em̃ ponit operationes saporis acuti Scđo ponit eiꝰ virtutẽ siue posse. scđa ibi. Et ponit operationẽ suaz. Anteq; veniamus ad expositionẽ huiꝰ lr̃e scire opz: vt sumitur ex dictis Gal. in q̃rto de simplici medicina dist. q̃rta primo cap. ꝙ sapor acutꝰ inter oẽs sapores fundatur in re subtilis substãtie ignee: ⁊ etiã est inter oẽs calidioris cõplexionis: ⁊ hoc ipse probat autoritate Ari. ⁊ Theophrasti. Hoc etiã probat per vsuz communiter oĩum: nã nõ est aliquis qui cognoscẽs ⁊ sentiens saporẽ acutũ nõ dicat ꝙ sapor acutus est qui approximatus lingue nõ solũ linguã exurit ⁊ mordicat: immo etiam si ad oẽs alias sẽsibiles partes approximetur: vrit ⁊ mordicat ⁊ perfecte calefacit: sicut ẽ piper: cepe: squilla: ⁊ similia. Ponit etiã Gal. in sequẽti cap. eiusdẽ summe: ꝙ iste sapor fundatur aut in substãtia ignea sicca: aut in substãtia aquea humida: in substãtia sicca ignea est sicut euforbiũ: scamonea: mezereõ: ⁊ iste medicine sic acute raro aut nũq; corpori sunt exhibiles: sz sunt q̃dã medicine: aut res acute scđo modo fundate. s. in substãtia aquea humida q̃ bene sunt corpori exhibiles: sicut est allium: cepe: ⁊ porrũ: lz aũt oẽs res acute sint valde calide nostro corpori approximate: tamẽ res acuta fundata in substantia sicca acuta adhuc calidior est re acuta in sapore fundata in substantia aquea humida: et ex his poterit satis apparere ratio ⁊ causa eorum q̃ hic dicũtur a Joan. Mesue de operationibus ⁊ virtutibus saporis acuti. Dicit ergo sic. Verbi gratia. acutũ. i. res in sapore acuta: est facile inflãmabile: causa est: eo ꝙ res acuta est res subtilis substãtie ⁊ calide: tale aũt est facile inflãmabile: vel etiã inflãmabile: eo ꝙ res acuta est cito reductibilis ad actũ calore nostri corporis propter subtilitatẽ sue substãtie: vel etiã iflãmabile. s. ĩ potẽtia actiua: eo ꝙ faciliter res in sapore acuta inflãmat mẽbrũ: ⁊ precipue res acuta fundata ĩ substãtia sicca ignea: ⁊ mordicatiuũ: eo ꝙ oĩs res subtilis substãtie ẽ mordicatiua: penetratiuũ rõne sue substãtie subtilis: vstiuũ eo ꝙ de rõne fortis caliditatis est adurere: ⁊ idõ s̃m naturã ⁊ substãtiã in qua fundatur. s. maiorẽ aut minorem eiꝰ acuitatẽ inducit vstionẽ: ⁊ mordicationẽ: ⁊ similia: nã res acuta parum fundata precipue in substãtia humida aquea bene mordicat: sed nõ vrit: neq; excoriat: sz res multum acuta ⁊ precipue fundata in substãtia ignea sicca bñ vrit: ⁊ vlcerat: ⁊ excoriat excoriatiuũ. s. cutis: aperitiuuz scz viarũ: carminatiuũ ventositatũ. s. propter resolutionẽ vehementẽ: cũ res talis sit vehemẽter calida: exiccatiuuz propter eiꝰ vehemẽtem caliditatẽ: ⁊ quia qñ res acuti saporis in substãtia est sicca faciẽs sitim cõsumẽdo. s. humidũ subtile qđ est in ore stomachi: extenuatiuũ propter etiã cõsumptionem humidi a nostro corpore: incisiuũ. s. humorum viscosorum propter caliditatẽ eiꝰ ⁊ subtilitatẽ sue substãtie: ⁊ subtiliatiuum scz grossorũ humorũ: diuisiuũ scz viscosorum humoruz: attractiuum a longinquo propter vehemẽtẽ eiꝰ calorẽ: resolutiuum propter similem causam. ¶ Deinde cũ dicit.

Virtutes ⁊ operationes saporis acuti.

¶ Et ponit operationem suam citam ⁊ fortẽ: ⁊ est cum subtili substantia cõfortatiuũ amari ⁊ omniũ debiliter ⁊ tarde soluentium.

¶ Hic explicat eius virtutes seu posse. s. saporis acuti operationẽ suã citaz rõne sue substãtie subtilis cito penetrat: vñ cito operatur suũ effectũ ⁊ fortẽ: eo ꝙ de se est forte in caliditate: vel põt dici ꝙ ponit operationẽ suã citã ⁊ fortẽ respectu nostri corporis: eo ꝙ faciliter reducitur ad actũ a calore nostri corporis ratiõe sue subtilis substãtie: ⁊ est cũ subtili substãtia. i. ex parte sue subtilis substantie: confortatiuum amari: eo ꝙ amarũ sit pigrum et tardum in operatione ratione substãtie terrestris in qua fundatur: ideo res in sapore acuta ei admixta ipsam rẽ amarã subtilians facit ipsaz cito operari: ⁊ res in sapore acuta est calidior in sapore amara: ⁊ ideo ei admixta confortat rem amaram in sui calore.

¶ Deinde cum dicit.

Virtutes ⁊ operationes saporis amari.

¶ Amarum aũt est desiccatiuũ: cõsumptiuum: faciens sitim: aperitiuũ orificiorũ venarũ: exiccatiuũ: preseruatiuũ a putrefactione: attractiuuz: tardius tamẽ q̃ acutum: abstersiuum: resolutiuũ: incisiuum: faciens tortiones: conturbatiuum: excoriatiuũ: faciens fluere sanguinem: carminatiuũ ventositatuz.

¶ In parte ista Mes. ponit virtutes ⁊ operationes saporis amari: ⁊ primo ponit eiꝰ virtutes. scđo ponit eius operationes seu posse. secunda ibi. Et ponit operationẽ suã. Propter primũ est sciendũ vt videamꝰ causam eorum q̃ dicuntur in lr̃a. Nã vt ponit Gal. q̃rto de simplici medicina summa iij. primo cap. ⁊ etiã. ij. sapor amarꝰ est post saporẽ acutuz in caliditate: verũ est tñ ꝙ ipse dicit in. iij. summa ꝙ duplex est sapor amarus: hoc etiã ponit Auer. cap. de mõ cognitionis virtutũ medicinarũ ex saporibus. Unꝰ est qui generatur ex vstione partiũ terrestrium subtilium: sicut qñ res dulces fiunt amare: hoc em̃ est per vstionẽ partiũ terrestriũ: subtiliũ q̃ in eis sunt: sicut qñ mel ex tẽporis diuturnitate in amaritudinẽ cõuertitur: sicut etiã contingit de fructibꝰ qñ sunt dulces: ⁊ postea ĩ processu tẽporis fiunt amari: sicut cõtingit de amigdala dulci qñ fit rancida. Aliꝰ ẽ sapor amarus q̃ generatur ex vehemẽti ⁊ forti cõgelatione facta a frigido: sicut est opiũ qđ in sapore est amarũ: ⁊ est valde frigidũ: sicut ponit Auer. in. v. sui collectorij. hoc etiã modo cõtingit in fructibus anteq; perueniãt ad debitã maturitatem: primo. s. fiunt amari: postea pontici: postea stiptici: postea acetosi: ⁊ postea dulces: sicut isto mõ ẽ glãs: aut castanea. Mõ primus sapor in cõplexione est valde calidꝰ. Secũdus autẽ est frigidus. Ideo Joã. Mesue de primo sapore amaro hic intelligit: ⁊ nõ de scđo: qđ apparet: eo ꝙ tales operationes quas explicat hic Mes. nõ competũt sapori amaro secũdo modo dicto: nõ em̃ est verum dicere de opio ꝙ sit aperitiuũ: immo est oppilatiuum: similiter nõ est etiã cõsumptiuum: ⁊ sic de alijs: loquitur hic ergo de primo sapore amaro qui est valde calide complexionis post acutũ: generatur em̃ per solã vstionẽ partiũ terrestrium subtilium: quare oportet ꝙ vstio in eo suum effectum relinquat qui est caliditas: ⁊ ideo iste sapor in cõplexione actiuarũ est calidus: ⁊ in cõplexione passiuarũ est siccus: nã iste sapor hz duas conditiones propter quas in eo non est humiditas.

Sapor amarꝰ duplex.

Octo rerum sapores.

Una ē: qꝛ nō nutrit aliqḋ aīal:eo ꝙ nutricatio fit ex re aliquātulū delectabili.nō ex amaro puro ꝓcipue nō delectant aīalia.hoc aūt nō ē nutritiuū: qꝛ in eo nō est humiditas q̄ sit materia nutrimēti.ꝛ iō nō nutrit:ꝛ ꝓpter aliḋ in eo nō est hūiditas eo ꝙ res amara alias res a putrefactiōe ꝓseruat:ꝛ ēt seipsā a putrefactiōe vel a putredine ꝓseruat.vnde in ea nūq̄ generant vermes ꝛ iō i ea nō est materia putredinis.talis aūt materia ē hūiditas.ꝛ iō iste sapor in ꝯplexiōe est sicc⁹ priuat⁹ humiditate ꝛ pręcipue supflua:tñ nō fundat in substātia sicca ignea.qꝛ in tali fundat res acuta:sed fundatur in siccitate terrestri subtiliata ꝑ adustionē:vt conuenit in re cineritia.ex hoc statī appet rō eorū q̄ dicunt in litera.ꝛ dicit.amarū aūt est desiccatiuū cōsumptiuū:qḋ cōtingit ꝓpter caliditatē ꝛ siccitatē q̄ est in eo.vñ resoluit humiditates in quibus est.faciēs sitim per id qḋ opat circa os stomachi de cōsumptiōe humiditatū:ꝛ ꝓcipue subtiliū ipsius.apertiuū orificiorū venarū:qḋ cōtingit propter caliditatē ꝛ siccitatē fundatā in substātia terrestri subtili.pręseruatiuū a putredine qḋ contingit qꝛ ꝯsumit sua caliditate hūiditates q̄ sunt materia putredinis.ꝛ de se nō aptū putredini imo ei cōtrariat vt dictū est.attractiuū qḋ cōtingit ratione caliditatis q̄ in eo est fortis.vñ attrahit ponēdo i re ipsa vacuitatē.tardi⁹ tñ.s.attrahit q̄ acutū:eo ꝙ acutū est magis subtile in suis partib⁹ q̄ amarū.ꝛ ideo subtilitate citius opat et penetrat in partes mēbri q̄ amarū cū sit fundatū in substantia terrestri:tñ dū ipsum amarū operatur non minus operatur cū durativa operatiōe q̄ acutū:immo magis perdurat:eo ꝙ tardi⁹ a mēbro resoluit amarum q̄ acutū.Abstersiuū resolutiuū notū ē.incisiuū vł diuisiuū:qḋ contingit sui subtilitate ꝛ caliditate.faciēs tortiōes qm̄ natat in stomacho:aut ēt qꝛ eleuat sua caliditate ventositatē ab humiditate stomachi:ꝛ nāli intestinorū vñ iducit tortiones.ꝛ per hoc etiā est cōturbatiuū ventris:qꝛ pōt inducere fluxum ventris.vnde hoc mō eum cōturbat.excoriatiuū rōne.s.sue substātie acute ꝛ terrestris q̄ est in eo.vñ in mēbris figitur.ꝛ sui acutate ꝛ caliditate excoriat in eis retētū diu.vñ multo tpe ꝑdurat sua excoriatio:sicut h̄ mō nos dicim⁹ ꝙ cholera ꝯinaria:seu fel nigrū pl⁹ facit i dissinteria i excoriatiōe q̄ faciat cholera rubea ēt dato ꝙ cholera rubea sui subtilitate citi⁹ excoriet.nā fel nigꝝ seu cholera ꝯinaria sui terrestreitate magis itestinis ifigit:ꝛ tardi⁹ resoluit qḋ nō ꝯtigit de cholera rubea.ꝛ iō dissinteria q̄ inchoat a felle nigro seu a cholera ꝯinaria magis ꝑdurat oībus alijs faciēs fluere sanguinē qḋ cōtingit ꝓpter excoriationē quā iducit in mēbris:carminatiuū ventositatū eo qḋ sui vehemēti caliditate eas resoluit. ❡ Deinde cū dī.

Acutū est magis subtile in suis partib⁹ q̄ amarum.

❡ Et ponit operationē suā tardā ꝛ fortē ꝛ est cū grossa substantia repressiuum acuti.

❡ Ponit mō ei⁹ posse siue virtutē:ꝛ dicit sic.Et ponit ei⁹ operationē fortē ꝛ tardā.s.respectu acuti eo ꝙ nō sic cito opat sicut acutū:qꝛ eo est grossius:sed cum operat fortiter opat ratione sue magne adherētie aut fixionis quā facit i mēbris:ꝛ cū grossa substātia repssiuū acuti.ꝛ ꝑ cōsequēs ē tardatiuū opatiōis ipsi⁹.ꝓpter sue substātie terrestreitatē:nō tñ intelligimus ꝙ sit repressiuū acuti rōne cōplexionis eo ꝙ vtrūq̄ est calidū.vñ vnū ab alio nō reprimitur in caliditate. ❡ Deinde cū dicit.

Uirtutes et opationes saporis salsi.

❡ Salsū vō ē incisiuū:ꝛ abstersiuū subtiliatiuū liquefactiuū:mordicatiuū ꝓseruatiuū a putrefactione:conturbatiuū subuersiuum:pręparās ad vomitū:exiccatiuū faciēs sitim exasperatiuū mūdificatiuū cū abrasiōe:apitiuū.ꝛ ponit opationē suā tardā ꝛ debilē:ꝛ est cū mediocri substantia et est cōfortatiuū oīm debiliter ꝛ tarde soluentiū.

❡ In pte ista Mes. pōit opatiōes:ꝛ posse saporis salsi ꝑ qḋ est aduertēdū:vt sumit ex dictis Gal.in q̄rto de simplici medicina:summa.iiij.c.eo.ponit ēt Joānes filius Serapiōis scḋo sermone pmi libri.sapor sals⁹ post amarū est in caliditate ꝛ siccitate.nā sapor salsus gñat qñ cū re amara sicca permiscet aqueitas:sicut qñ cinis aut calx q̄ in sapore amara sunt permiscent aqueitati amaritudo maior q̄ erat prīo in cinere ꝛ calce fit minor per mixtiōnē aque:mixtio em̄ aque cū eis remittit earꝫ acuitatē ꝛ adustionē vñ fit salsedo in eis sicut cōtingit de aqua marina.sed aqua fluminis si occurrat ipsi calx aut cinis.ipse ponit ibi amaritudinē quare magis est amara in sapore q̄ aqua maris.qꝛ magis i ea abūdāt ptes terrestres aduste q̄ i aq̄ marina.ꝛ iō lꝫ sapor sals⁹ et amarus sint eiusdē cōplexionis calide in gñe:nō ī tñ sapor salsus ē tāte caliditatis sicut amarus:eo ꝙ caliditas saporis salsi remittit ex ptib⁹ aqueis sibi admixtis. Sicr ēt nō est sic siccus sicut sapor amarus propter humiditatē aqueā sibi admixtā.etiā substantia amari est subtilis vsta:substātia aūt salsi ē magis grossa ꝛ iō apparet ꝙ hi duo sapores solū differūt ꝑm magis ꝛ min⁹ i caliditate ꝛ siccitate.ꝛ iō opatōes iste saporis salsi multū assimilant operatiōib⁹ saporis amari: dicit ergo sic. Saliuꝫ vero est incisiuū ꝛ hoc ꝯtingit caliditate.ꝛ subtilitate sue substātie.abstersiuū ꝓpter similē cām subtiliatiuū ꝑ cōsumptionē humiditatis madefactiue:liquefactiuū sui caliditate ꝛ nō hūiditate pauca quā hꝫ pręseruatiuū a putredine:qꝛ ipm̄ est cōsumptiuū humiditatū q̄ sunt cāe putredinis:multū etiā se pręseruat a putredine ꝛ etiā alia corpora.conturbatiuū.s.stomachi mordicādo ipm̄ aut ēt attrahēdo ad ipm̄ humiditates malas sui caliditate:ꝛ ꝓcipue h̄ hꝫ verū:q̄ n̄ de eo assumit i multa q̄titate:qꝛ si ipm̄ assumat in pauca quātitate est cōfortatiuū cū ipm̄ sit valde gustui delectabile.facit em̄ res apias.i.sine sapore:oxicratas.i.saporales gustui delectabiles:ꝓparās ad vomitum eo ꝙ incitat stomachū ad vomitū debilitādo ipm̄ ꝛ os ipsi⁹ mordicādo ipm̄.exiccatiuū notū est:faciens sitim ꝑ siccitatē quā inducit in ore stomachi.vñ qñ aliq volūt bñ bibere multū de reb⁹ salsis accipiunt in esu.exasperatiuū ꝑ inequalitatē quā inducit in mēbro.ꝛ mordicatiuū cum abrasione ꝑ sui siccitatē ꝛ aliqualē acuitatē quam hꝫ: apitiuū.s.viaꝝ sui acuitate ꝛ aliq̄li subtilitate quā hꝫ.ꝛ ponit opationē suā tardā.s.in cōparatiōe ad amaꝝ.ꝛ hoc cōtingit ꝑ sui partes terrestres grossas quas hꝫ.vñ tarde operat debiliter.ꝑ partes aqueas q̄ sunt in eo remittētes ei⁹ ptes vstas.ꝛ est cū mediocri substātia eo ꝙ est mediū īter substātiā terrestrē ꝛ aqueā:ꝛ ē ꝯfortatiuū oīm debilr ꝛ tarde soluētiū:ꝛ hoc hꝫ veꝝ in q̄tū medicē solutiue tarde soluūt exoluēdo:eo ꝙ iste sapor sals⁹ pūgēdo ꝛ mordicādo intestina stimulat ea ad expulsionē:nō aūt dī ꝯfortatiuū debilr ꝛ tarde soluētiū i quātū medicine solutiue attrahūt. ❡ Deinde cū dicit.

Uirtutes et operationes saporis vnctuosi.

❡ Unctuositas q̄q̄ est lenitiua:lābificatiua:relaxatiua:mollificatiua:abominatiua:nauseatiua: ventositatū gñatiua:oppillatiua.ꝛ ponit operationem suam tardam: debilem.ꝛ est cū mediocri substantia repressiua acuti ꝛ amari ꝛ salsi.

❡ In pte ista Mes. ponit ꝟtutes et opatiōes saporis vnctuosi:ꝑ qḋ est aduertēdū:vt sumit ex dictis Gal.i tertio ꝛ q̄rto ꝛ q̄nto de simplici medi.ponit ēt Jo.fili⁹ Serapionis sermone scḋo pmi lib.sapor vnctuosus est nāe aqe ꝛ aeree nō excedēs i caliditate sꝫ hñs tēperatā caliditatē vel modicā tñ multum humid⁹ est ꝛ ratione aque ꝛ aeris in eo existētis que ambo sunt humida:est etiā multum lenis ꝓpter aerē qui in eo existit:ꝛ ex hoc statim appet rō ꝛ cā eoꝝ q̄ dicunt.Dicit ergo.Unctuositas q̄q̄.i.res vnctuosa est lenificatiua:mollificatiua: lābificatiua.qḋ totū cōtingit ꝓpter humiditatē aqueā q̄ est in ea.relaxatiua ꝓpter humiditatē aqueā ꝛ aereā simul.vñ hꝫ relaxare sicut siccitas hꝫ corrugare.abominatiua ꝛ nauseatiua eo ꝙ sui pingui ꝛ vnctuosa humiditate mollificat os stomachi vñ abominationē facit: ventositatū gñatiua ꝓpter humiditatē que nō est cuꝫ forti caliditate resoluente:oppillatiua ꝑ humiditatē ei⁹:ꝛ ponit operationē suā tardā ꝛ debilē ꝑ caliditatē debilē q̄ in ea est:vñ hec est res magis apta nata pati q̄ agere:ꝛ est cū mediocri substātia repssiua acuti amari ꝛ salsi sicr etiā humectat earū siccā substātiā.ꝛ iō medici volētes exhibere has medicīas solutiuas ꝛ ꝓcipue fortes sic̄ ē scamo.mezereō ꝛ cataputia:miscēt cū eis oleū violarū:aut oleū amigdalaꝝ dulciū. ❡ Deinde cū dī.

Uirtutes et opatões saporis dulcis.

¶ Dulce aũt est lauatiuũ: lenitiuũ: oppilatiuũ: vẽtosũ: et ponit opationẽ suã debilẽ: et inter citã et tardã mediocrẽ. et est cũ mediocri sbã repressiuũ acuti: amari: et acetosi et confortatiuum insipidi.

¶ In pte ista Mes. ponit virtutes et opatiões saporis dulcis: et dicit sic. pp qđ est aduertendũ vt ponit Gal. i tertio et q̃rto de simplici medicina. ponit et Jo. fili⁹ Serapionis loco pallegato. sapor dulcis ẽ substãtie eq̃lis tẽperatus in hũi. et sic. declinãs tñ ad hũiditatẽ hñs et tẽperatũ calorẽ: qđ apparet: nã videm⁹ q res dũ pueniũt ad perfectã et tẽperatã decoctionẽ fiũt dulces sicut appet in fructib⁹: sicut et si pueniãt ad superfluã decoctionẽ fiũt amare. sic et q̃n res nõ sunt pfecte decocte nõ sũt dulces: et iõ res pfecte decocta et tẽpata existẽs dulcis ẽ calore tẽpata ꝫ sapor dulcis rõne saporis dclinet ad caliditatẽ et hũiditatẽ. hoc ergo viso appet rõ eorũ q̃ dicit in lr̃a. Dicit ergo dulce aũt ẽ lenitiuũ lauatiuũ et hoc hꝫ sui humiditate. oppilatiuũ. hoc etiã hꝫ pp sui humiditatẽ. et ex alio est oppilatiuũ eo q citi⁹ attrahit ab epate indigestũ a stomacho pp sui dulcedinẽ: eo qđ epar valde delectat in dulcib⁹. vñ dulcia q̃plurimum eleuãt. i. oppilãt splenẽ et epar. vt põit Gal. xiij. terapẽtice. et pp hãc cãm põit Hip. et cõmẽtator in tertio acu. q vinũ dulce ẽ oppilatiuũ gñatiuũ vẽtositatũ: q2 nõ excedit in calore. et est et humidũ et ponit opationẽ suã debilẽ: eo q iste sapor dulcis est valde amicus nãe. vñ nõ agit cõtra naturã. et iõ medi. solu. q̃ in sapore est dulcis facit suã opationẽ valde debilẽ vel debilr̃ et pterea cũ medicinis sol. effrenib⁹ admiscent medicie dulces vt. s. iste medi. effrenes fiãt magis benigne et amice nãe ita vt ex eis nõ fiat opatio q̃ sit egrediẽs nãm. et iter citã et tardã etc. notũ ẽ repssiuũ acuti et amari et salsi: nõ tñ ita sic insipidũ eo q insipidũ est frigidi⁹ dulci: cõfortatiuũ insipidi eo q insipidũ est frigidi⁹. ¶ Deinde cũ dicit.

Epar valde delectat i dulcib⁹.

Sapor dulcis est valde amicus nature.

Uirtutes et opatões saporis insipidi.

¶ Insipidũ vero est lubricatiuũ. vẽtosuꝫ. extinctiuũ. oppilatiuũ. et inspissatiuũ. et ponit opationẽ suã tardã et debilẽ. et est cũ mediocri substãtia repressiuum acuti. amari. salsi. et acetosi.

¶ In pte ista Mes. ponit ṽtutes et opatiões saporis isipidi: et dicit sic. pp qđ aduertẽdũ q sicut ponit Serapio loco pallegato sapor isipid⁹ ẽ substãtie aquee et cõplexiõis frigide. et rõ est: q2 talis sapor est in re q̃ nõ habuit pfectã decoctionẽ. ħ aũt hꝫ plus frigiditatis. est et humide cõplexionis ppter aquositatẽ q̃ est in eo: non mixtã dbite cũ suo sicco terreo. vñ dicit Serapio q res isipide sunt aquose sicut et aqua isipida ẽ. vñ tales res insipide in cõplexiõe sunt fride et hũide. et ex his apparet statim rõ eorũ que dñr in lr̃a. Dicit ergo. Insipidũ vero est lubricatiuũ vẽtosum extinctiuũ. s. caliditatis qđ totũ ɔtingit pp ei⁹ frigiditatẽ et humiditatẽ aqueã. oppilatiuũ. nã cũ sit nature aq̃e transeũdo morat sicut aqua. inspissatiuũ pp fri. et ponit opationẽ suã tardã et debilẽ pp fri. et hũiditatẽ suã: et ẽ cũ mediocri substãtia. repssiuuꝫ acuti amari et salsi eo q est nature aq̃e: aq̃ cũ sit insipida remittit oẽm saporẽ excedentẽ. est eñ sapor isipid⁹ sicut puatio oĩs sapoꝝ. puatio aũt remittit oẽm habitũ illi⁹ puatiõis. iõ et hic sapor remittit oẽm excellẽtẽ saporẽ et suũ cõtrariũ. ¶ Deinde cũ dicit.

Uirtutes et opatões saporis stiptici.

¶ Stipticũ q̃qꝫ ẽ coadunatiuũ: acẽtratiuũ: confortatiuũ: ɔsolidatiuũ: ispissatiuũ: et põit opationẽ suã tardã et debilẽ: et ẽ cũ grossa sbã repressiuũ oĩm q̃ dixim⁹ sicut acutũ et salsum confortatiuũ.

¶ In pte ista ponit Mes. ṽtutes et opatiões saporis stiptici et pontici et ponit sic. pp qđ aduertẽdũ vt ponit Gal. in. ii. de simplici medi. iii. ca. ponit et Serapio sermone. ii. pmi lib. pallegato ca. sapor stiptic⁹ est frigide et sic. cõplexiõis. fundat eñ in substãtia terrestri grossa valde: et p hoc differt a sapore amaro: eo q lꝫ vterq3 sit sicce cõplexionis: tamen vnus est cũ caliditate vt sapor amar⁹. ali⁹ ẽ cũ friditate vt sapor stiptic⁹: differũt etiã i alio eo q sapor stipticus fundat in substantia terrestri grossa nec vsta nec icinerata ꝫ cõgelata vt ita loquar: ꝫ sapor amar⁹ fundat in substãtia terrestri subtili vsta et p hoc ɔuenit in cõplexiõe sapor stiptic⁹ cũ põtico: q2 vterq3 ẽ frigide et sic. cõplexiõis: lꝫ põtic⁹ sit maioris stpticitatis et grossitiei q̃ sapor stiptic⁹. Dicit q̃ sic. Stipticũ vero coadunatiuũ scꝫ humoꝝ et spirituũ et et mẽbroꝝ: et hoc facit ppter sufficiẽtẽ: et inspissatiuũ no tũ ẽ. et ponit opationẽ suã tardã et debilẽ propter sui substãtie grossitiẽ et terrestrẽ et ẽ cũ grossa substãtia. repssiuũ oĩa q̃ dixim⁹ eo q habet coadunare spm et virtutem in mẽbro que quidem distinguuntur ab amaro acuto et salso. et iõ autores medicinis solutiuis acutis et amaris miscent medicinas stipticas: vt coadunẽt mẽbra: sicut acutũ et salsũ cõfortatiuũ scꝫ amari et insipidi nõ intelligẽdo q sit cõfortatiuũ membrorum scꝫ eo modo qui dictus est. ¶ Deinde cum dicit.

Differẽtia saporis stiptici a sapore amaro.

Uirtutes et opatões saporis acetosi.

¶ Acetosuꝫ q̃dẽ est penetratiuũ: aperitiuũ: incisiuũ: diuisiuũ: subtiliatiuũ: inspissatiuũ: expatiuũ: abstersiuum: et extictiuum: et ponit operationẽ suã citã et mediocrẽ: inter fortẽ et debilẽ: et est cum subtili substantia repressiuum acuti: et confortatiuum dulcis et insipidi.

¶ In pte ista Mes. ponit ṽtutes et opatiões saporis acetosi: et dicit sic. ppter qđ aduertẽdũ q sapor acetos⁹ est frigide et humide cõplexionis: vt gal. ponit quarto de simplici medicia. s. c. ii summe. et ppter substãtiã aq̃ꝫ indigestã que ẽ cũ eo subtilis substãtie: et etiã mordicat ppter sui friditatẽ: mordicatio ei pt fieri a calido et frido. vt põit gal. ibidẽ. vñ sicut sapor acut⁹ sui caliditate mordicat: ita iste sapor acetosus sui friditate mordicat et subtilitate sue substãtie. Est tñ aduertẽdũ q duplex ẽ sapor acetos⁹: q̃dã ẽ sapor acetos⁹ simplex sicut sapor agreste quãdo appropinquat maturitati et etiã sicut sapor herbe q̃ acetosa dr̃. ali⁹ est sapor acetos⁹ q̃ simplex nõ dr̃: et iste est sapor acetos⁹ qui dr̃ sapor acris qui acumine pticipat sicut est sapor aceti. modo pmus sapor acetos⁹ fundat in substãtia frigida aq̃a nõ digesta nec bene pmixta. cũ sicco terreo. vnde quãto plus pcedit eius pmixtio tãto magis appropiquat dulcedini: ꝫ secũdus sapor acetos⁹ nõ solũ fundatur in substantia frigida aquea: ꝫ etiã fundat in substãtia ignea: vñ hꝫ aliquas ptes subtiles et illas ppter putredinẽ q̃ est in eo duꝫ ex dulci ad acetosum permutat. modo Mes. loquitur hic de pmo sapore acetoso. nõ de secũdo eo q he medicie nõ bñ possunt applicari acetoso dicto scdo mõ. dicit ergo sic. acetosum q̃dẽ est penetratiuũ: et hoc hꝫ pp subtilitatẽ sue substãtie: aperitiuũ nõ rõne sue caliditatis: ꝫ rõne q̃litatis sue substãtie: incisiuũ scꝫ viscosorũ humorũ: diuisiuũ q2 eos precipue a mẽbris abstergit et remouet seu separat nõ q ppue humidũ viscosũ icidat i substãtia sui: ꝫ cũ mẽbris adherẽtẽ a mẽbro remouet sicut apparet in agresta. vñ est multũ exiccatiua istorũ hu. viscosorũ eos remouens a cãna pulmonis vel aliis mẽbris sibi vicinis. subtiliatiuũ. s. humorũ grossorum rõne subtilis substãtie q̃ est i eo. inspissatiuũ sui frigiditate: q2 de rõne frigidi est inspissare et cõdensare. exaspatiuũ inducẽdo in mẽbro inequalitatẽ ponẽdo vnã ptẽ mẽbri eminentẽ: et aliã depssam. abstersiuũ remouẽdo scꝫ hũiditates viscosas q̃ sunt i mẽbroꝝ poris. extinctiuũ. s. sui frigiditate et hũiditate: et ponit operationẽ suã citã eo q mordicat et mordicãdo stimulat mẽbra ad expulsionẽ mediocrem inter fortẽ et debilẽ: et est cũ subtili substãtia repssiuũ acuti rõne sue cõplexionis fride q̃ ẽ i eo: est cõfortatiuũ dulcis et isipidi eo q cũ sapor dulcis et isipid⁹ sint debiles i euacuãdo acetos⁹ eis mixt⁹ mordicãdo et stimulãdo mẽbra ad expulsionẽ cõfortat hoc mõ rẽ in sapore dulcẽ et insipidã etc. ¶ Deinde cũ dicit.

Sapor acetosus duplex.

¶ Et debes scire q medicinaꝝ deteriores sunt i qb⁹ ẽ acuitas pura sicut ẽ euforbiũ et mezereõ. Mi n⁹ aũt i qb⁹ est amaritudo pura sicut ẽ coloquintida: et cucumer asinin⁹ et siñia. Et q̃ ɔposita sunt ex acumie et amaritudie: sũt iter eas: sicut scamõea.

Distictio medicinaꝝ solutiuaꝝ a maligis p sapores.

¶ Postq̃ Mes. determinauit d iudiciis sapoꝝ q̃ octo sunt inqrẽdo eoꝝ ṽtutes et opationes: in pte ista docet distiguere medi. solutiuas malignas a benignis p hos sapores

sapores. et primo docet cognoscere medicinas malignas per hos sapores. scdo docet eligere ꝛ cognoscere medicinas solutiuas incolumes per hos sapores. scda ibi. Et quãto ab acumine ꝛ amaritudine: vel ibi. Et incolumiores quidẽ: ꝛ est meli⁹. pma in tot quot sunt medicine maligne quas ponit. Prio em̃ ipse põit medicinas solutiuas pessimas ex saporib⁹. scdo malas. tertio alias nõ sic malas: ꝛ sic pueniẽdo ſm elõgatiões in malitia a pessimis. ꝛ i pria dicit sic ad hoc sic pferes. dicit ergo sic. Et debes scire ꝙ medicinarũ. s. q̃ hñt malitiã ex pte sapoꝝ deteriores sunt in qb⁹ est acuitas pura: ꝛ cã est eo ꝙ medicina acuta in sapore est alijs nequior: vt. s. dicebaꝛ pp ei⁹ vehemẽtẽ caliditatẽ: sicut est euforbiũ: est em̃ vlceratiuũ valde ꝛ pcipue interius: vlcerat eñ stomachũ ꝛ renes: ꝛ vesicã ꝛ quodcũq; mẽbroꝝ cui apponiꝛ: ꝛ mezereon. i. laureola: min⁹ aũt. s. in malitia in qb⁹ est amaritudo pura: eo ꝙ res amara min⁹ molestat naturã: ꝛ est min⁹ calida q̃ res acuta: sicut coloq̃ntida ꝛ cucumer asini. ista em̃ simplr hʒ saporẽ amarũ: ꝛ q̃ ꝯposita ẽ ex amaritudie ꝛ acuitate ẽ iter eas. s. malitia: q: est malignior q̃ simplr amara: ꝛ minus mala q̃ simplr acuta sicut scamonea: est em̃ malignior q̃ coloq̃ntida: sʒ est min⁹ mala q̃ euforbiũ ꝛ mezereon. ¶ Deĩde cũ dt.

¶ Et quãto ab acumine ꝛ amaritudine declinãt tãto etiã a malitia: ꝛ adhuc aũt plus elõganꝛ a malitia oẽs in qb⁹ cũ acuitate est stipticitas: sicut epithimũ ꝛ albasce. Pl⁹ quoq; in qb⁹ cũ amaritudine est stipticitas sicut reubarbarũ: absinthiũ: ꝛ fumus terre: ꝛ que cõposita est ex partib⁹ acuitatis ꝛ amaritudinis ꝛ stipticitatis est inter eas sicut sticados ꝛ vniuersaliter quidẽ ſm rectã pportionẽ acuti vel amari vincẽs stipticitas incolumiorẽ reddit.

¶ Scdo pmã diuisionẽ seu primũ modũ diuisiõis Mes. docet distinguere medi. solutiuas benignas. ꝛ prio docet eas cognoscere q̃ sunt in minori gradu bonitatis. scdo eas q̃ sunt in ampliori gradu bonitatis. scda ibi. Et incolumiores. nõ est vis quomodocũq; diuidatis. dicit ergo sic de pria pte. Et quãto medicina solu. ab amaritudine ꝛ acuitate declinat acut⁹ ꝛ amarus sunt neqores. Tñ aduertendũ ꝙ hoc qd dicit Mes. hʒ veritatẽ de malignitate ꝛ incolumitate in medicinis repta ex parte saporis: tñ ex parte substãtie ꝛ cõplexionis erit minus mala: ꝛ ideo semp sunt exqrẽdi ſm materiã subiectã. adhuc etiã modo ponit alias q̃ adhuc magis elõganꝛ a malitia. ꝛ dicit: adhuc plus elõganꝛ oẽs in qb⁹ stipticitas cũ acuitate est: eo ꝙ sapor stipticus magis est repssiuus saporis acuti vt. s. dicebaꝛ sicut epithimũ: ꝛ est flos thimi. ipse em̃ in sapore est valde acut⁹: sicut ꝛ piper. vñ vulgares volẽtes facere aliqd salsamentũ qd sit acutũ ponũt in eo epithimũ: est ẽt hñs stipticitatẽ in se: ꝛ iõ est min⁹ mal⁹ q̃ si esset pure acutus: ꝛ alhasce. i. ysopus hortulanus. plus quoq;. s. elõgaꝛ medicine solutiue a malitia in qb⁹ cũ amaritudine est stipticitas: eo ꝙ res est min⁹ mala q̃ qñ cũ acuta est stipticitas vt reubarbarũ: est em̃ min⁹ amarũ cũ stipticitate: ꝛ iõ est min⁹ malũ q̃ epithimũ: ꝛ fum⁹ terre: ꝛ q̃ cõposita est ex pte amaritudinis acuitatis ꝛ stipticitatis est inter eas. s. qd medio mõ se hʒ: sicut sticados. ꝛ vocaꝛ sautonicũ siluestre: ꝛ est valde amarũ vnde pcipue daꝛ cõtra vermes. eo ꝙ res amara vlr vermes interficit: est etiã gustu acutũ: est etiã stipticũ ꝛ vlr qdẽ ſm rectã pportionẽ. s. ſm maiorẽ aut minorẽ pportionẽ acuti vel amari vincẽs stipticitas incolumiorẽ reddit: eo ꝙ stipticitas est maxime repssiua acuti ꝛ amari. ¶ Deinde cum dicit.

Notãdũ.

Res amara vniuersaliter vermes interficit.

¶ Et incolumiores quidẽ ex eis: in qb⁹ adest dulcedo sicut cassiafistula ꝛ tereniabin: aut insipiditas sicut mucilago psilij: aut sapor cõposit⁹ ex dulci et acetoso: sicut pruna ꝛ tamarindi. Declinant etiaʒ ad latus incolumiũ quecũq; ex partib⁹ amaritudinis ꝛ dulcedinis cõposita sunt: sicut viole. Magis quoq; in qua est cũ his stipticitas sicut rosa: ꝛ vlr quidẽ stipticitas cuilibet medicinarum generi associata ipsam ad latus incolumiũ declinare facit.

¶ In parte ista docet cognoscere medicinas solutiuas incolumes ex pte sapoꝝ: ꝛ dicit. Et incolumiores qdeʒ ex eis. s. medicinis solutiuis: sunt in qb⁹ adest dulcedo: eo qd fit a tẽpata caliditate: ꝛ est etiã mediocris substãtie: silr ẽt est frenũ oĩs saporis excellẽtis: tamarindi. i. dactyli siluestres: ꝛ sũt fructus arboꝝ sicut pruna: sicut viole: viole em̃ qñ gustanꝛ in pncipio sunt dulces: postea cũ bñ sũt masticate sentiunꝛ amare. pl⁹ qʒ. s. elongaꝛ a malitia: ꝛ est sicut rosa: ipa em̃ in pncipio cũ gustaꝛ ẽ dulcis: ꝛ postea i pcessu masticatiõis apparet stiptica: ꝛ mõ amara aliquãtulũ: et vlr qdẽ ꝛc. cã huius dicti est duplex: vna est eo ꝙ sapor stiptic⁹ frãgit oẽs acuitatẽ medicine. scda cã est: eo qd iste sapor admixt⁹ medicinis solutiuis effrenib⁹ remouet nocumẽta ipsarũ: ꝛ eis resistit: nã nocumẽta taliũ medicinarũ pñt esse hec: nã he medicine solutiue effrenes habẽt soluere spũs ꝛ euacuare eos: hñt inducere etiã laxitatẽ in mẽbris ꝛ multã cõmotionẽ i bonis hu. mõ res stiptica eis admixta phibet spirituũ resolutiõeʒ coadunãdo spm̃ in mẽbro: etiã conditionẽ facit in mẽbro: vnde in eo non est relaxatio: ꝯfortat etiã mẽbrũ: q: ab eis nõ euacuãtur boni humores sed retinentur: stipticitas facit virtutem retentiuam fortem. ¶ Deinde cum dicit.

Medicie solutiue i columes ex parte saporum.

¶ Quare scire debes qñ auxiliatio facta p artem eqpollet nature: pp qd iterdũ supplẽdũ ẽ p artẽ in q̃ natura defuerit. Ars em̃ imago ẽ nature ꝛ seqla ei⁹: ꝛ nos dicem⁹ auxilia que fiunt per artẽ post.

¶ In pte ista ponit quoddã documẽtũ correlarie: siue cõcludit quoddã correlariũ: ꝛ dicit sic: ita dictũ est ꝙ stipticitas associata alicui medicinarũ ipsaʒ facit declinare ad lat⁹ incolumiũ inquãtũ mẽbra corroborat: ꝛ phibet mẽbroꝝ laxitatẽ: cõseruat ẽt spũs ꝛ hu. bonos in mẽbris: qre. i. qa ita est: scire debes qño auxiliatio facta p artẽ: sicut qñ cũ medicinis solutiuis q̃ nõ sunt stiptice naturaliter admiscẽtur stiptice p artem eqpollet nature. i. ac si ex natura habuerit stipticitatẽ pp qd ꝛc. notũ est. ¶ Et aduertẽdũ qd hoc documẽtũ nõ solũ hʒ ver i medicis solutiuis: imo põt applicari cuicũq; alteri medicine q̃ in qlitate esset fortis et miscere. s. medicinã stipticã: aut etiã aliã medicinã ipsi cõtra positã q̃ reprimat eius malitiã. ¶ Deinde cum dicit.

Ampliatio dicti Mes.

¶ Colores aũt quãtũ ad psentẽ inqsitionẽ ptinet nõ dãt sciam ordinatã: q̃ sit cõprehẽsio sicut vniuersalis i pticulari: sʒ incidẽter significãt super bonitate ꝛ malitia quarũdã medicinaꝝ sicut dicem⁹. Scamonea varia aut subaldida ẽ bona: nigra est mala. Et agaric⁹ alb⁹ bon⁹: niger vo mal⁹. Et silr turbith ꝛ coloqntida. Et dicim⁹ rosaʒ vere rubedinis bonã ꝛ dicim⁹ de alijs alia q̃tũ pticularis ſmo cape põt.

¶ In parte ista Mes. docet cognoscere seu distinguere medicinas solutiuas malignas ab incolumibus p ꝯditiones sumptas ex colorib⁹. Et primo ondit qd cognitio bonitatis aut malitie ipsarũ medicinarũ ex colorib⁹ vniuersalis non est ordinata nec sufficiens se excusans ab illa: et in secunda parte se excusat a particulari cognitiõe ipsaꝝ p colores remittens nos ad locum aliuʒ. scda ibi. Horum aũt. vel ibi. Loquemur aũt. dicit sic de prima parte. Colores aũt quãtũ ad pñtẽ inqsitionẽ pertiet nõ dãt sciam ordinatã que sit expressio. i. manifestatio vniuersalis in particulari. i. que ad verificãdũ in particulari: nam pñs cognitio que est de bonitate aut malitia medicinaꝝ solutiuarũ ex colorib⁹ est vniuersalis: qm̃ particularis earuʒ cognitio ex coloribus tradiꝛ in tractatu scdo. modo vult dicere Mes. qd ex colorib⁹ quãtũ ad presentẽ cognitionẽ q̃ est vniuersalis: nos nõ possumus habere ordinatã doctrinã de bonitate aut malitia medicinaꝝ solutiuaꝝ. ꝛ rõ est: q: s. ex colorib⁹ nos nõ possumus habere in vniuersali cognitionem complexiõis alicui⁹ medicine: ergo nec ex eis possumus habere in vniuersali cognitionẽ bonitatis aut malitie ipsarũ: sed ita est. ergo ꝛc. maior ẽ no. q: maria bonitas aut malitia medicinarum solutiuaruʒ fundaꝛ in cõplexiõe. minor apparet per Gal. in tertio ꝛ quarto de simpli. medi. penul. capi. ibi enim ponit ꝙ gñaliter nõ possumus per colorem iudicare de complexione alicui⁹ medicine. videm⁹ em̃ qd aliqua medicina in colore est rubea: tñ est frigida sicut bolus armen⁹: ꝛ videmus ꝙ res rubea in

Cognitio seu distinctio medicinarũ solutiuaruʒ malignaꝝ ab incolumib⁹ p cõditiões sũptas ex coloribus

cōplexione ē calida sicut cepe: eodē mō ꝺ alba. est em̄ aliq̄ res in colore alba tn̄ est calida: sicut hellebor9 alb9: ⁊ ēt ī colore pōt eē nigra: ⁊ fit frigida: ex colorib9 nos nō possumus iudicare de cōplexiōe alicui9 medicine: ⁊ p ꝯn̄s de bonitate aut malitia ipsi9: sꝫ ī specie sic hoc mō: nā in specie rosa ru. ē min9 fri. seu ca. ꝙ̄ rosa in colore alba: ⁊ sic ī spāli bn̄ est possibilis cognitio medicinaꝝ quātū ad ꝯplexionē ⁊ bonitatem aut malitiā ipsaꝝ ex colorib9 sꝫ nō in gn̄ali. ⁊ q2 ad istū tractatū spectat cognitio vl̄is ipaꝝ medicinaꝝ solutiuaꝝ in bonitate ⁊ malitia: iō Mes. hāc cognitionē medicinaꝝ vl̄em ex colorib9 dimittit hic. sed incidēter. i. cōtingenter ⁊ pticulariter: eo ꝙ circa pticularia ⁊ contingētia. Significāt sup bonitate aut malitia quarūdā medicinaꝝ sicut dicem9 ⁊c. Ecce color ī vna specie coloris significat ꝺ bonitate aut malitia medicine: vt in specie scamonee illa q̄ est alba aut varia est bona: sꝫ nigra est mala: tn̄ hoc nō est veꝝ de quacūqꝫ medicīa solutiua ꝙ nigra sit peior varia: aut subalbida: nā aloes ī colore est nigrū: tn̄ est meli9 quacūqꝫ scamonea alba siue varia. eodē modo intelligēdū de turbith ⁊ agarico: ⁊ cā hoꝝ assignabit in lr̄a spāliter: postea subdit: ⁊ dicimus rosam vere rubedinis bonaꝫ: q2 magis confortatiua alia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Horum autē sufficientiā ostēdit scīa naturalis. Loquemur aūt in particularib9 de colorib9 medicinaꝝ bene vel male significantibus cū his vel illis.

¶ Hic remittit nos ad locū aliū ꝓ sufficiētiori ⁊ pticulariori cognitiōe eoꝝ q̄ hic dn̄r ⁊ notū ē. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et tp̄s quidē determinat de esse ⁊ iudicijs medicinaꝝ quo colligēde sunt: ⁊ quo nō: ⁊ quātū virt9 earū durare pōt: ⁊ ꝙ q̄dā antiquiores meliores ⁊ icolumiores: ⁊ alique maligniores: ⁊ alique recētiores incolumiores ⁊ alique maligniores.

Cognitio bonitatuꝫ aut malitiaꝝ medicinaꝝ ex parte tpis. ¶ In ista pte docet Me. ex pte tpis cognoscere bonitatē aut malitiā medicinaꝝ: ⁊ prīo ōndit quot modis possum9 iudicare ex tpe sup dispositiōeꝫ ipaꝝ mediciaꝝ. Scd̄o illꝺ declarat. Tertio ponit q̄ddā notabile siue dubitationi rn̄det. scd̄a ibi. Et ſm ꝟitatē q̄dē. tertia ibi. Cū aūt dico. vel aliter pōt diuidi. Prīo. n. ī gn̄ali docet cognoscere has medicinas ex pte collectiōis seu ꝯseruatiōis ipaꝝ. Scd̄o hoc idē facit ī spāli. Tertio ꝺclarat qꝺ dixit: ptes patēt: vt ego dixi: dicit sic de prīa pte. Et tp̄s q̄dē determinat ꝺ iudicijs ⁊ esse medicinaꝝ. s. solutiuaꝝ q̄ colligēde sunt: ⁊ q̄ nō. naꝫ medicīe solutiue q̄ accipiunt ꝓprie ex plātis: aut sumunt ex radice plante: aut ex flore: aut ex folijs: aut stipite: aut ex semie. si accipiant ex radice tūc meli9 ē vt colligāt ī fine autūni: ⁊ hyeme. nā hec est vl̄is regula quātū ad tēp9 collectiōis mediciarū eo ꝙ debēt colligi eo tpe quo ps plāte est efficacior: ⁊ radix med. solutiue illo tpe est efficacior: eo ꝙ tota virtus plāte vadit ad radicē tpe hyemis: ⁊ in fine autūni: ⁊ ideo hermodactil9 cū sumit aut radix aut plāta melius colligit illo tpe ꝙ̄ in estate vel in vere: ⁊ eodem mō de reubarbaro. epithimū aūt q̄ est flos thimi dꝫ colligi eo tpe quo nō est factū semē. hoc aūt est in ꝑncipio estatis: ēt folia meli9 colligunt in ꝑncipio estatis ⁊ ī vere ꝙ̄ in autūno eo ꝙ tunc cadentia sunt nec hn̄t ita efficacem virtutē: semen etiā dꝫ colligi eo tpe quo completuꝫ est: hoc aūt est maxime in ꝓcessu vel in fine estatis: totū postea est notū.

¶ Scd̄ꝫ veritatē quidē scire debes: qm̄ ex eis amare antiqores: deteriores etem̄ sicciores: cū sit amarū ex se vltīe siccitatis. Et acute antiquiores īcolumiores: spirat em̄ supficies caloris eaꝝ īflāmabilis ⁊ frangitur acuitas cū residuo. Juniores vō serrose inflāmabiles: ⁊ stiptice quidē iuniores īcolumiores. Et dulces meliores mediocres ⁊ insipide similiter: etem̄ recentiores humido abūdāt supfluo qꝺ est cā ad inflationē: ⁊ vētositatē: ⁊ salse antiquiores serrose: ⁊ iuniores conturbatiue cā ad subuersionē ⁊ vomitum. Mediocres vero meliores.

¶ Docet ex tpe cognoscere ꝟtutes mediciaꝝ: ⁊ malignas ⁊ incolumes: ⁊ diuiditur hec pars ī partes quatuor. Prīo facit qꝺ dictū est ī medicinis solutiuis. Scd̄o applicat ad alias medicias. Tertio declarat qꝺ dixit. Quarto ꝓ sufficiētiori declaratione istorū remittit nos alibi. scd̄a ibi. Debilē q̄dē ꝟtutē. tertia ibi. Cū aūt dico. q̄rta ibi. Nos aūt. Prīa ps pōt hr̄e ptes sex: nā hͤ medicīe vt diuersificant ex pte saporū sunt sex. amare: acute: ⁊ stiptice: dulces: insipide: ⁊ salse. de alijs aūt duabus nō facit mentionē dans illas intelligere eo ꝙ medi. vnctuose reducunt ad dulces medicine aūt acetose reducunt ad insipidas. sic ergo ꝓcedit: prīo docet ex tpe cognoscere medi. amaras malignas ab incolumib9. scd̄o hoc idē facit de acutis. tertio de stipticis. q̄rto de dulcib9: q̄nto de isipidis. sexto de salsis. partes patēt legēdo lr̄am. Dicit ergo sic. Et ſm ꝟitatē q̄dem scire debes q̄m ex eis amare ātiq̄ores sūt deteriores. etem̄ reddit cāꝫ etem̄ sicciores. amara quāto siccior tāto neq̄or ⁊ acute antiq̄ores īcolumiores. s. ꝙ̄ iuniores. expirat em̄. i. resoluit supficies caloris eaꝝ inflāmabilis. i. calor existēs ī supficie earū: partes em̄ hui9 rei acute cū sint subtiles cito euaporāt: ⁊ magis ille q̄ sunt ī supficie. iuniores ꝟo serrose. i. acute inflāmabiles eo qꝺ tales ptes subtiles nō sūt resolute ꝓpter morā ī tpe ab aere sicut si eēnt antiq̄. Juniores q̄dē stiptice incolumiores: causa est q2 ille medicine ꝓprie habēt malitiā ꝓpter nimiam siccitatem ⁊ terrestreitatē modo quāto sunt iuniores tāto humidiores. ⁊ p ꝯn̄s reprimit ī eis siccitas ⁊ terrestreitas: ⁊ dulces mediocres meliores eo ꝙ collecte in tpe iuniori nō sunt bene digeste. ⁊ in tpe antiq̄ori collecte sunt amare. ⁊ iō ī mediocri tpe debēt colligi ⁊ isipide sil'r etem̄ recētiores hūido abūdant supfluo. cā supple est ad infrigidationē et vētositatem sicut si essent antique: ⁊ tūc ab eis est resoluta supflua humiditas. ⁊ salse antiq̄ores serrose. i. acute magis eo ꝙ ꝓpter morā in tpe siccitas in eis est exhausta ⁊ hūiditas diminuta ⁊ iuniores conturbatiue ꝓpter multā hūiditatem aqueā que tunc in eis est causa supple est ad subuersionem notum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et debilē quidē virtutē habētes ⁊ debilis sunt texture: ⁊ que virtutē hn̄t facile resolubilē appositā in supficie iuniores meliores. etem̄ antiquarū earū virtutes resoluit tp̄s: ⁊ in cōtrarijs econtra.

¶ In pte ista q2 dixit de tpe ī solutiuis applicat ad alias medi. vel si volumus dicere possum9 qꝺ in hac parte docet ex parte distinguere medicinas malignas ab incolumib9 vt diuersificant ex parte substātie seu cōplexiōis. ⁊ dicit sic. ⁊ debilē q̄dē hn̄tes virtutē: ⁊ que debilis sunt texture. i. rare in substātia: ⁊ que virtutē hn̄t facile resolubilem sicut epithimū: viole: rose: aut hmōi. aut positā in supficie sicut fumusterre: aut lupini iuniores meliores ⁊c. Et ī contrarijs. s. medi. solidis ⁊ dēsis ecōtra. q2 nō sic tp̄s resoluit hūiditatē eaꝝ actualē: sed bene resoluit earū actualeꝫ in ꝑncipio vnde melius conseruant. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Cū aūt dico antiqora vel iuniora: intelligo hoc quod iuste mensurādum est de quolibet ſm genus suum. Nā nec antiquiora: vt cinis: nec iuniora vt gramen dum dicimus intelligimus.

In parte ista dubitationi rn̄det. ꝺiceret aliq̄s quid intelligis tu p medicinas iuniores vel antiq̄ores: rn̄det et dicit sic: cū aūt dico. est mēsurādū. i. tribuēdū de tpe ſm genus suū. i. ſm qꝺ requirit: nā sua: epithimū eniꝫ nō ꝺr antiquū dum hꝫ tres annos nedū si hꝫ sex menses: reubarbarū ēt nō ꝺr ꝓpter hoc non esse nouū: q2 transeat vnū annū: immo si transeat tres annos adhuc est nouum: nā nec antiq̄ora vt cinis: nec iuniora vt gramen vel germē. ⁊ est melior litera id est que nunc germinant. ¶ Deinde cū dicit. — Quid intelligēdū sit p medicinas iuniores vel antiqores

¶ Nos aūt de tpe collectiōis medicinarū ⁊ de extēsione vite earū terminabimus si deus voluerit.

¶ Remittit nos ad locū aliū ⁊ dicit: nos aūt de tpe collectiōis medicinarum ⁊ extentione vite earum. i. ꝯseruatione earū in esse: nō em̄ ꝓprie viuūt dū iam sunt collecte sed possunt in esse cōseruari terminabimus in particularib9 si deus voluerit. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Locus vō est ex maxime faciētibus ad generationem: ⁊ acquirūtur per ipsuꝫ dispositiones ⁊ ꝓprietates in rebus.

Postq̄

Cõtinuatio.

¶ Postq̃ Me. docuit distinguere medicinas solutiuas ⁊ icolumes a malignis ꝑ septē ꝯditiões. In pte ista docet distinguere ꝑ octauā ꝯditionē: q̄ q̄dē ꝯditio est sumpta ex pte loci: vt dicit. diuidit hec ps ĩ duas: q2 prĩo in gñali ponit ꝓꝓetates ⁊ ꝟtutes q̄ insunt terrenascētibꝰ ex pte loci: ⁊ in scda parte docet ex loco ortꝰ medicinarū distinguere incolumes a malignis. scda ibi. Et dico ꝙ res hu. ꝓma in duas: q2 ꝓmo põit has ꝓꝓetates q̄ isunt terrenascētibꝰ ex pte loci. ꝯfirmat etiā illas eis iesse ex pte loci auctē Pla. Et ĩ scda pte dubitatiõi rñdet. scda ibi. Uerū plāta. Prĩa in duas: q2 prĩo ondit q̄ sunt iste ꝓꝓetates q̄ insunt terrenascētibꝰ ex pte loci: ⁊ etiā ꝯfirmās auctoritate Pla. ⁊ in scda parte hoc ꝯfirmat ex sensatis. scda ibi. In locis eñ orta terre libere. Dicit sic de prĩa pte. Locꝰ ꝟo est ex marie facientibꝰ ad gñationē. s. mixtoꝝ ⁊ terrenascētiū de q̄bꝰ est sermo: ⁊ cā est: nā duobꝰ modis locꝰ facit ad gñationē terrenascētiū. ꝓmo vt locꝰ accipit ex pte materie a ꝓꝓetate facit ad gñationē ipsoꝝ: eo ꝙ videmꝰ diuersificatiões terrenascētiū ꝺm diuersitatē terraꝝ ⁊ locoꝝ in q̄bꝰ nascunt: hoc aūt nõ nisi q2 diuersificāt materiā ap ꝓpriatā ipsoꝝ terrenascētiū. vñ videmꝰ ꝙ q̄tum est ex pte terre q̄cūq̄ plante viuūt ⁊ crescūt ⁊ nutriunt in q̄busdā locis ⁊ nõ in alijs. Ad hoc ēt vadit mēs Gal. vj. de accidēti ⁊ morbo. ibi eñ põit auctoritate quorūdā: vt sunt georgici ꝙ ĩ vno miliari terre aduenit diuersitas in plāta: vt sit verū dicere ꝙ in vno miliari terre sit q̄dā vitis q̄ ducat meliꝰ ⁊ fortiꝰ vinū: q̄dā alia vite in illo eodē miliari existe: hoc aūt non est nisi: q2 ex loco appropriato talibꝰ plātis aduenit ĩ eis diuersitas ꝓpter diuersitatē terre in sui hūiditate. facit ēt locꝰ ad terrenascentiū gñationē ⁊ alioꝝ vt locꝰ accipit ex parte cause efficiētis. locꝰ eñ sic assumptꝰ ꝯsistit in debita distātia terre ad corpus celeste: talis aūt debita distātia terre ad corpꝰ celeste est cā alteriꝰ ⁊ alteriꝰ aspectꝰ: modo talis diuersitas aspectꝰ corporis celestis ad terrenascētia facit ad ꝓductionē eoꝝ in esse: ⁊ in diuerso modo essendi: ⁊ q2 q̄ꝺ facit ad gñationē rei facit etiā ad ꝓductionē accidentiū ⁊ ꝓprietatū ꝯsequētiū rem: hinc est etiā ꝙ locus inducit varias ⁊ diuersas ꝓprietates in rebus: ⁊ hoc est quod dicit postea: ⁊ acq̄rūt per ipsum. s. locū dispões et proprietates in rebus. ¶ Deinde cum dicit.

Locꝰ duobꝰ modis facit ad gñationē terrenascētium.

¶ Inquit enim Plato. Muniuit natura loca virtutibus vt in eis sigillentur proprietates in rebus quantum a causa differunt ⁊ ab artifice.

¶ Hic cõfirmat autoritate Platonis. Inquit Plato. s. in Timeo. muniuit natura naturās. i. natura vniuersalis: vt est deus: aut corpus celeste loca virtutibus. s. proprijs et determinatis: vt in eis ⁊c. notū est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ In locis eniz terre libere acquiritur proprietas plantis talis qualem merentur ꝺm genus suum: et in terra non libera declināt ad latus excessus eius.

¶ In pte ista Me. q̄ꝺ dixerat ipse ꝯfirmat ex sensatis. s. ꝙ terrenascētia acq̄rāt gñationē ⁊ ꝓꝓetatē ex pte loci: vt locꝰ se tz ex pte māe. ⁊ ꝺr sic. In locis eñ terre libere. i. terre q̄ ē pura nõ cenosa: neq̄ fimo plena: ⁊ libera ab oĩ supfluitate acq̄rūt plāte ꝓꝓetates tales q̄les merēt ꝺm suū genꝰ idest ꝺz naturā suā: ⁊ ĩ terra nõ libera. si eēt cenosa aut infecta alia re putrida declināt ad latꝰ excessus eiꝰ. vñ tēdūt ad naturā illiꝰ terre nõ libere. Et ꝓpterea vulgares dicūt ꝙ in loco vbi nõ portat fimus aut alia res putrida nascit bonū vinū ⁊ diu ꝯseruat: sz terra nõ libera lz pariat multos fructꝰ: nõ tñ sunt sic ꝯuenictes ꝺm sui naturā: nec sūt sic boni: sicut si essent nati in terra libera. ¶ Deinde cū ꝺr.

¶ Uerum planta attrahit ex ea q̄ꝺ suū est: puta humorē sibi cõuenientē. Nam lupinus attrahit nitrositatē terre: ⁊ vitis dulcorē eiꝰ: ⁊ coloq̄ntida amaritudinē ex partibꝰ suis adustis: ⁊ cucumer asininus. Sed hoc non est huius inquisitionis: sed altioris.

¶ In pte ista dubitatiõi rñdet: crederet eñ aliq̄s ꝙ locꝰ tales plātas nutriret ⁊ generaret ⁊ augeret. rñdet ⁊ dicit ꝙ nõ. vel aliter. dixit eñ statim Me. ꝙ plāte orte in terra nõ libera nõ possent nutriri. Respondet ꝙ sic. ⁊ dicit verū planta attrahit. s. per virtutē naturalē attractiuā q̄ in ea est ex ea. s. terra q̄ꝺ suū est. i. cõueniens sibi. ⁊ hoc est quod dicit. puta hūores vel hūiditates ꝯuenictes sibi: nam lupinꝰ attrahit nitrositatē. i. acuitatē. s. humoris q̄ in terra est: etiam vitis dulcorem eius. alia lrā hz vincit: sed tñ nõ dz sic dicere: sed si habeteis vincit exponatis. i. spnit dulcorem eius: ⁊ coloquintida amaritudinē ex partibꝰ ipsiꝰ s. terre aduste: ⁊ silr cucumer asininꝰ. modo aliq̄s diceret q̄uo he plāte extrahūt a terra q̄ꝺ sibi est cõueniēs cū non habeāt manū. rñdet q̄ꝺ est alteriꝰ inq̄sitiõis. posset etiam rõ assignari ĩ nr̄a scia. nā habemꝰ q̄ꝺ res q̄ vegetant ⁊ nutriunt hñt quatuor virtutes naturales. s. attractiuā: retētiuā: digestiuā: ⁊ expulsiuā. sicut appet ĩ nr̄o corpe: quare cū plāte sint de numero vegetabiliū habebūt ēt has virtutes q̄bꝰ attrahāt id q̄ꝺ eis est benignū: aliud aūt expellāt ⁊ iõ lupinꝰ dato q̄ꝺ seminet iuxta vitē nõ ĩpediet gñationem vitis cū non attrahat cõueniētē humiditatez ipsius vitis: immo nitrositatē ex terra attrahit. ⁊ iõ isti vulgares seu georgici qñ vidēt q̄ꝺ est aliq̄ vitis que nõ ducit bonuz vinū: cū nõ sit defectꝰ ex pte vitis: seminant ꝑ locū illum lupinos vt ipsi attrahāt malū humorē ipsius terre: ⁊ reddat postea vitis calidior ⁊ fructifera. ¶ Deinde cū dicit.

Correlarium.

¶ Et dico q̄ꝺ res humido abūdātes superfluo in locis orte siccioribus meliores: sicciores ĩ locis siccioribꝰ deteriores. Etenĩ hermodactilus in locis natꝰ humidis malus. Et silr turbith ⁊ agaricꝰ. Et ꝺr ꝙ mezereon in locis thermarū malus est ⁊ venenosus: ⁊ similiter cucumer asininus. coloquintida similiter: ⁊ absinthiū vicinū mari nõ est bonū. Et ꝺr ꝙ scamonea corasceni est mala: antiochena bona.

Distinctio inter medicias solutiuas malignas et incolumes ex loco ⁊ situ.

¶ In parte ista Mes. docet ex loco ⁊ situ distinguere inter medicinas solutiuas malignas ⁊ incolumes: ⁊ diuidit hec pars in ptes duas. Prĩo facit hoc. Scdo eiꝰ q̄ꝺ dixit cām assignat ex sua ꝓpria opi. scda ibi. Et credo q̄ꝺ dispõ loci. Dicit sic de prĩa pte. ⁊ dico ꝙ res humido abūdātes superfluo in locis orte siccioribꝰ meliores. cā est q2 ex pte loci sicci diminuit humiditas supflua que erat in eis: ex q̄ humiditate inducit nocumēta plura: sunt eñ tales res inflatiue oppilatiue ⁊ generatiue vētositatū. ⁊ sicciores in siccioribꝰ deteriores: cā est q2 magis abūdāt siccitate q̄ q̄dē dum est supflua nocumēta inducit: etenĩ hermodactilus ĩ locis natꝰ hūidis malꝰ cū ipe sit abūdās supfluo hūido: vñ hermodactili q̄ exportāt ꝺ mõtibꝰ cū sint loca sicca sunt efficaces: sz q̄ nascunt ĩ vallibꝰ sunt peiores. Ego eñ vidi ēt expiētiā huiꝰ: vñ vidi q̄ꝺ isti hermodactili nati in vallibꝰ fuerūt exhibiti cuidā ĩ quo iduxeīt nauseā: nõ aūt sic facerēt mõtani. vñ illi q̄ asportant de silua medicie aut q̄ asportat a castro. s. Pe. sunt valde mali. ⁊ silr turbith ⁊ agaricꝰ. de his ego nūq̄ exptꝰ fui q̄tū ad hoc. ⁊ ꝺr ꝙ mezereõ. i. laureola ĩ locis thermaꝝ. i. in locis valde calidis et acutis vstis est malꝰ ⁊ venenosus eo ꝙ tūc acq̄rit ĩde magnā acuitatē: nõ aūt se sic hz natꝰ in ptibꝰ inferioribꝰ ⁊ hūidis. cucumer asininꝰ. vñ iste q̄ nascit circa foueas ciuitatis est incolumis: q2 nõ sic calidꝰ ⁊ siccꝰ. sed si nasceret in locis thermarū q̄ sunt loca valde calida ⁊ sicca ⁊ vsta est malꝰ: q2 tūc ĩde acq̄rit magnā caliditatē: ⁊ coloq̄ntida ⁊c. notuz est. ⁊ ꝺr ꝙ scamonea corasceni est mala eo q̄ꝺ tūc nascit in loco calidiori ⁊ sicciori. ¶ Deinde cum dicit.

Mezereõ id est coco gnidium.

¶ Et credo quod dispositio loci vel aspectus regulantiū nõ similiter est hic ⁊ ibi. Diuersitas autem vel similitudo has vel illas incolumitat. Etenim guaril ⁊ piper aque dissimilia meliora. Et humidū habentes superfluū. Similiter ⁊ turbith et agaricꝰ ⁊ scamonea in simili meliora.

¶ In pte ista Mes. eiꝰ q̄ꝺ dixerat statiz cām assignat ex sua ꝓpria opi. dixerat statiz ꝙ scamonea orta ĩ loco calidiori est mala: ecõtrario bona: mõ reddit cāz huiꝰ ⁊ dicit. Credo eñ ꝙ dispõ loci: q̄tū est ex pte māe ipsiꝰ: vel aspectus regulātiū. i. corpoꝝ celestiū nõ silr est hic. i. ĩ vno loco ⁊ ibi. i. in loco alio: ⁊ hoc est q̄ꝺ dicebat supra q̄ꝺ locꝰ tā ex pte māe q̄ ex pte efficiētis facit ad gñationē terrenascentiū: iducit eñ eis ꝓprietates ⁊ dispões. Diuersitas aūt vel silitudo. s. loci ad plātas vel aĩalia has vel illas incolumitat. i. bonas reddit etiā malignas facit quasdam alias. Etenĩ guaril ē q̄dā aĩal q̄ꝺ vocat lacerta siluestris: ⁊ multū cõmouet ad coitū: vel etiā põt dici ꝙ cū sit stipticꝰ: etiā

Guaril quid.

cū hoc multū cōmouet vel incitat ad coitū. ꝛ piper aq̄.i. senatiões: siue cressiões: q̄ncꝫ em̄ pōt sumere distinctionē ex pte granoꝝ: sicut dicim⁹ ꝙ est piper albū: piper nigrū ꝛ piper lōgū: sumit et distictionē ex loco sicut dicim⁹ piper apiū.i.acoꝛ⁹: piper ortitū.i.serpill⁹: pip aq̄ vel hol⁹ aq̄.i. senatiōes vel cressiōes: pip q̄ h̄ȝ acuitatē sicut pip. ꝛ vocaṫ pip aq̄: q̄ oriṫ in aq̄: dissimilia.i.orta in locis diſſiṫib⁹ eis melioꝛa: cū em̄ sunt acuta ꝛ calida ꝛ sicca si oꝛiant in locis aquaticis eis diſſiṫibus sunt melioꝛa: q̄ coꝝ caliditas ꝛ siccitas ex loco remittitur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Vicinitate etiam rei ad rem incolumioꝛes vel nequioꝛes dispositiones acquiruntur: ꝛ in singularitate ꝛ pluralitate earum similiter.

¶ In parte ista Me. docet cognoscere medicinas solutiuas malignas ꝛ incolumes ex loco: ꝛ dicit societatē positiuā siue priuatiuā. Et primo ponit modos q̄b⁹ ex tali loco possum⁹ cognoscere hoc. Scđo illos declarat. scđa ibi. Sicut recte diciṫ. In prima parte aduertēdū ꝙ Mes. his verbis innuit quot modis ex loco vt dicit societatē possumus cognoscere medicinas solutiuas malignas et incolumes: q̄ duobus. vnus est qui sumiṫ ex loco vt dicit societatē ꝑuatiuā q̄ est priuatio societatis: ꝛ hūc denotat cū dicit. Et in singularitate. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut recte diciṫ ꝙ hermodactilis squille aut rafani vicinitas vigorē p̄stat. Et albasce epithimo ꝛ arboꝛ glādes ferens polipodio: ꝛ sene ruta.

¶ In parte ista oñdit q̄ p̄misit. ꝛ p̄io oñdit q̄no ex societate positiua acq̄riṫ bonitas ꝛ malitia in medicinis soṫ. scđo oñdit q̄no ex societate ꝑuatiua acq̄riṫ i eis bonitas ꝛ malicia. scđa ibi. Et singularitas q̄dē. prima in duas: q̄ primo oñdit q̄no q̄busdā medicinis solutiuis acq̄riṫ bonitas ex vicinitate vnius ad aliā. Scđo oñdit q̄no in eis acq̄riṫ malicia ex vicinitate vnius ad alterā. scđa ibi. Et diciṫ ꝙ rebꝛan. Dicit sic de p̄ia pte. Dictū est statiꝫ ꝙ ex vicinitate vni⁹ rei ad alterā medi. fiūt q̄dā icolumes: sicut recte.i. ꝑe d̄r ꝙ hermodactilis sq̄lle: aut rafani vicinitas humorē p̄stat: ꝛ cā ē: nā q̄n hermodactili nascūṫ ꝑpe sq̄llā: tūc sq̄lla attrahit acuitatē terre ꝑ sui nutrimēto q̄đ forte cessisset i nutrimētū hermodactiloꝝ. et forte q̄n sq̄lla: aut rafan⁹ ꝑpe eos nascūṫ tribuūt hermodactilis aliq̄uā vim acutā vñ fiūt fortioꝛis virtutis: vñ vidim⁹ expiētie ꝙ isti herbolarij q̄n vidēt hermodactilos nasci ꝑpe narcissum ꝙ istos colligūt: narcissus aūt vocaṫ cepe bauosuꝫ ꝛ satis est siṁ ipsi sq̄lle. Et albasce.i. ysopus hortēsis. Epithimo scꝫ p̄stat vigorē ꝛ bonitatē.s. q̄n ꝑpe ipꝫ nasciṫ: ꝛ ꝑpterea illi q̄ plātāt has herbas plātāt epithimū ꝑpe ysopū: imo accidit vt q̄ncꝫ sint ita siṁes ꝙ q̄ncꝫ herbolarij colligunt vnā ꝑ alia: sunt em̄ siṁes i stipite i radice ꝛ folijs ꝛ hmōi: lꝫ adhuc distictio sit iter eas: p̄io ex sapoꝛe: q̄ acuti⁹ est in sapoꝛe epithimū q̄ ysop⁹: et folia in epythimo sūt magis stricta: sꝫ folia ysopi sunt lōgioꝛa ꝛ latioꝛa: et epythimū ē acuti⁹ in odoꝛe q̄ ysopus. Et arboꝛ ferēs glādes i. q̄rcus polipodio. s. acq̄rit bonitatē: ipsi ei herbolarij nō colligūt ipm̄ q̄n est sup lapides viuos aut gypsum: sꝫ q̄n est super q̄rc⁹: vñ illud mlto pl⁹ opaṫ q̄ natū sup lapides. Et ruta sene. s. acq̄rit bonitatē: de hoc nūq̄ vidi. ¶ Deīde cū d̄t.

¶ Et diciṫ ꝙ rebꝛan scamonee addit ad iniquitatem et similiter lacticinium villosum ꝛ lapides polipodio ꝛ oꝛimum epithimo.

¶ In parte ista oñdit q̄no medi. solu. fiūt maligne ex vicinitate vnius ad alterā. ꝛ dicit sic ꝙ rebꝛā.i. esula scamonee addit ad iniq̄tatē. s. cū vna nascitur ꝑpe aliā: eo q̄đ tūc facit ipsaꝫ scamoneā eē valde acutā ꝛ effrenē in operatione eo q̄đ esula est mltū acuta. Et siṁr lacticiniū villosum sp̄es tithymalli: ꝛ lapides polipodio. s. acq̄rūt malitiā. Et oꝛimū.i. basilicon epithymo. modo q̄ sit hoꝛū cā nō pōt bñ rōne inueniri sꝫ expimēto: cū opatiōes taliū med. sint maxime ꝑ ꝓprietatē siue formā specificā ꝛ nō virtutē elementarem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et singularitas quidē casiāfistulā facit bonam coloquintidā aūt nequioꝛē ꝛ squillā prauā ꝛ cucumerē asininū siṁr. Virt⁹ em̄ diffusa remissioꝛ ē aggregata vero fit pluris. Et scire debes ꝙ magnitudo rei ꝛ paruitas virtutis diffusionem ꝛ aggregationē facit. Et ideo coloquintida melioꝛ magna.

¶ In parte ista docet cognoscere medi. malignas ꝛ incolumes per earū singularitatē: ꝛ dicit ita dixi q̄no societas facit acq̄rere bonitatē ꝛ malitiā i medi. nūc dicēdū est q̄no singularitas facit acq̄rere bonitatē ꝛ malitiā in medi. Et singularitas q̄dē casiāfistulā: sicut q̄n vna cāna ei⁹ nasciṫ i vna plāta ꝛ nō plures. vel aṁr: ꝛ singularitas q̄dē casiāfistulā: vt q̄n nasciṫ sine in alia plāta sibi vicina eā facit bonā: q̄ si alia plāta sibi foret vicina attraheret dulcoꝛositatē q̄ subiciṫ nutrimēto ipsi⁹. etiā si nasciṫ sola in plāta sua attrahit totā dulcoꝛositatē plante vnde fit melioꝛ. Coloquintidā neq̄oꝛē q̄tū ad eius poma: q̄n em̄ vnū pomuꝫ nasciṫ in vna planta: et non plura tunc est pessimū: eo q̄đ illa plāta totā malitiam tradit illi pomo coloq̄ntide: et vt dete ista coloq̄ntida facit sicut cucurbita ꝛ melones: q̄ facit suos ramos ꝛ folia sic dispersa per terrā sicut illa. similaṫ et q̄busdā pomis que nascunṫ in ollis que tenenṫ i domibus. siṁr etiā singularitas coloq̄ntide q̄tū ad ei⁹ plātam facit ipsam peioꝛem q̄ si multe plante ibi nascerenṫ: q̄ illa totā malitiā trahit ex terra. Et squillam prauā. s. facit singularitas. intelligaṫ hoc q̄tū ad plātas: nā q̄tū ad radicē nō est vis ꝑpterea q̄đ illa magis vtimur q̄ radice. Et cucumerē asininū siṁr. Virtus em̄ diffusa.i. dispsa remissioꝛ: aggregata vero pluris: ꝛ scire debes q̄đ magnitudo facit diffusioneꝫ virtutis: paruitas vero facit ei⁹ aggregationē. Et sic innuit aliū modū cognoscendi bonitateꝫ aut malitiā in medicinis. s. ex magnitudine ꝛ paruitate: naꝫ magnitudo ipsi⁹ medi. seu herbe facit diffusionē virtutis in ea: sicut em̄ paruitas facit aggregationē ꝟtutis in ea. ꝛ hoc hꝫ verū: ita intelligatis in eadē sp̄ē medi. Et sic in summa habem⁹ nouē ꝯditiōes q̄b⁹ cognoscim⁹ bonitatē ꝛ malitiā in medi. quarū sufficiētiā habem⁹ hoc mō: nā cōditiones bonitatis ꝛ malitie ipsarū medi. aut sumunṫ ex pte causarū: aut ex parte accidentium. si sumunṫ ex pte causarū bonitatis ꝛ malitie hoc ē dupliciter: q̄ aut sumūtur ex parte causarū p̄ncipalium aut non p̄ncipaliū: si sumunṫ ex parte causarū p̄ncipaliū hoc dupliciter: quia aut ista cā p̄ncipalis se tꝫ ex pte substātie: ꝛ sic est p̄ia cōditio aut ex parte ꝯplexiōis: ꝛ sic est scđa ꝯditio: si aūt bonitas ꝛ malitia sumanṫ in eis ex parte cāṙū nō p̄ncipaliū ꝛ coadiuuātium: ꝛ hoc dupliciter: nā iste cause non sunt nisi tp̄s ꝛ loc⁹: tp̄s em̄ rōne etatis vt ita loq̄r: quā tribuit med. facit bonas ꝛ malignas ipsas med. etiā loc⁹ vt statiꝫ dictum est in principio lectionis: aut ergo est sumpta hec cā coadiuuās ex tpe. ꝛ sic est septima ꝯditio: aut ex loco: ꝛ hoc dupliciter: aut ex loco vt dicit situ: ꝛ sic est octaua cōditio: aut ex loco vt dicit societatem: et sic est nona conditio: si aūt bonitas ꝛ malitia in me. sumanṫ ex pte accidētiū: tūc ista accidētia nō sūt nisi q̄litates scđe ꝑcepte sensu: aut ergo ꝑcipiunṫ sensu tact⁹: ꝛ sic est tertia ꝯditio: aut sensu odoꝛatus: ꝛ sic est quarta: aut sensu gust⁹: ꝛ sic est q̄nta: que diuidiṫ in. viij. ꝟm ꝙ sapoꝛes erāt. viij. Aut ꝑcipiūtur sensu visus: ꝛ sic est sexta. de sono nō fecit mētionē eo q̄đ ꝑ sonū nō pōt acq̄ri bonitas ꝛ malitia i medicinis vṙ sed solū ꝓpaliter in q̄busdā. vt in casiafi. in carthamo: ben ꝛ alijs q̄busdā. ꝟmo aūt iste de bonitate aut malitia medicinarū erit sermo vniu'rsalis: ideo illā qualitatē omisi ꝛc.

¶ De electione medicinarū q̄ fit per cōpꝛehensionem iudicioꝛū earū ꝟm posse ipsarum. Cap. ij.

Inquit Heben Mes. opatio medicīe solutiue cū hoc q̄đ agit⁹ ꝟm regulationem quā soꝛtita est fit ꝑ modū violētie. Neq̄ enim educit nisi q̄ nature vim infert.

¶ Postq̄ Jo. Me. determinauit de medi. solutiuis inq̄rēs eaꝝ q̄dditatē ꝛ eēntiā: docuit etiā medi. solutiuas incolumes distinguere a malignis. In isto ca. est ei⁹ intētio inq̄rere opationē med. solutiue: inq̄rere et ei⁹ p̄ncipia eaꝫ efficiētia: ꝛ diuidiṫ hec ps i ptes duas: q̄ i p̄ia pte Me. i gn̄ali p̄ncipia operatiōis medi. inquirit: ꝛ modū sue opationis: ꝛ i scđa pte hoc idē facit i sp̄ali. scđa ibi. In fine lectiōis. Ampli⁹ aūt. P̄ia i duas. nā opatio gn̄alis medicine solutiue ē duplex: vna ē ꝑ quā ip̄a me. attrahit hu. sibi ꝓpriū ad loca cōia expulsiōis. Alia ꝟo ei⁹ opatio gn̄aṫ est expulsio

expulsio

Ex societate positiua q̄no acq̄ritur bonitas et malicia i medicinis solu.

Sufficientia ꝯditionū q̄b⁹ bonitas et malitia medic. cognosciṫ.

Cōtinuatio.

opatio generaṫ me. solutiue duplex.

expulsio eorūdē humorū. Primo ergo inqrit pricipiū ⁊ prīcipia prime operatiōis. scdo inqrit principia ⁊ modū scde opatiōis. scda ibi. Stomachi vo ⁊ intestinorum natura. prima i duas. pmo facit qd dictū est. scdo dubitatiōi rñdet. secūda ibi. Nō eñ cōiter dicit sic. De pma pte determinatū est de qdditate ⁊ eēntia ipsi⁹ medicine sol. sz qd dicēdū est de opatiōe ipsi⁹ ecce. Inqt Mebē Mes. opatio medicie solu. cū hoc ꝙ agit bz regulatiōnē quā sortita est. s. a corpe celesti ⁊ a suo aspectu ꝓprio simul cū dbita elemētorū mixtiōe inducēte i eā debitā cōplexionē: vt. s. ɔprehēdam⁹ simul p hec vba debitā mixtionē elemētorū in medicīa cū regulatione ei⁹ a corpe celesti: ⁊ aspectū corpis celestis ꝓprium. vel pōt exponi bz regulatiōnē quā sortita est. s. a calido naturali eā regulāte. Fit p modū violētie ab illa re ipsi nature. Neqꝫ ei educit. i. euacuat hu. ꝓpriū nisi qr nature vim iferēs ē. Ex his vbis nos cōcipim⁹ duo pricipia p q̄ medicina attrahit hu. sibi ꝓpriū a loco. s. ad loca cōia expulsiōis. vnū est principiū extrinsecū magis: aliud est intrinsecū magis. ⁊ p hoc cōcipim⁹ modū opationis corrñdētē illi principio. pricipiū extrīsecū magis isti⁹ opatiōis siue attractionis humorū tāgit cū dicit. Opatio medicine sol. solutiua eñ medicina cū sit qdā res nō naturalis est sicut ei⁹ pricipiū extrīsecū. vñ nō agit nisi regulata a natura. tāgit etiā modū correspōdētē illi principio extrinseco cū dicit. scdm regulatiōnē quā sortita est. iste eñ est modus bm quē medicina solutiua opaf attrahēdo: qr attrahit debite ⁊ bm regulatiōnē: hec aūt regulatio est duplex: vna est eius regulatio: vt exteri⁹ existēs est anteqꝫ a corpe assumaf. nā ipsa operaf p principia sue gñationis ⁊ debita cōmixtione elementorum regulata cū dbito aspectu celesti: ⁊ hoc nō ē aliud q̄ forma specifica i ea existēs: vnde qdā addit supra ɔplexionē medicine. vñ medicina attrahit hūc humorē ꝓprium p ɔmixtionē ꝓportionatā ⁊ regulatā a corpe celesti: ⁊ suo aspectu. ⁊ h est qd dicebat supra Mes. ꝙ medicina solutiua attrahit hūo. nō qr calida nec qr frigida: sz qr tali vtute celesti dotata: qr i ea ē forma specifica: ⁊ p hoc innuitur qd medicina ē pricipale agēs i attrahēdo hu. nō incitatiuū: aut irritatiuū: sz pricipale. vñ sicut magnes pricipaliter per formā specificā q̄ est in ea attrahit ferrū: ita medicina per sui formā specificā attrahit hu. sibi ꝓpriū: tñ nō ē pricipiū pfectiuū aut cōpletiuū illi⁹ attractionis sed poti⁹ natura. Alia est regulatio ipsi⁹ medicine qñ iteri⁹ est assumpta. et hāc regulatiōnē sortita ē a calido ⁊ vtute: nā medi. so. ɔparata corpi nr̄o est talis i potētia: ⁊ nō actu hūo. attrahēs: oē aūt qd est i potētia relatū nobis nūqꝫ fit i actu tale nisi reducaf ad actū a calore nr̄i corpis ⁊ ab eo reguleť: ⁊ tunc exponem⁹ litterā sic. Opatio medicine sol. sicut est attractio humo. ꝓprii que qdē est i ea in potētia: cū hoc ꝙ agit scꝫ i actu bz regulatiōnē quā sortita est. s. a calido naturali ⁊c. ⁊ hoc satis cōsonat veritati: si eñ i aliquo loco exterio ri ex vna pte poneref mlta q̄titas scamonee: ⁊ ex alia pte poneref q̄titas pauca cholere nūqꝫ scamonea attraheret cholerā. nūqꝫ ēt cholera moueref ad scamoneā: ⁊ iō opꝫ ꝙ ei⁹ opatio sit bz regulatiōnē quā sortita ē a calido nr̄i corporis: ⁊ h ēt vult infra Io. Mes. si eñ ipa p se faceret hāc opatiōnē sine alicui⁹ auxilio: tūc ipa p se sanaret corp⁹: qd falsum est. imo natura oīm principaliter est operatrix ⁊ sanatrix egritudinū pricipaliter. ⁊ h mō exponēdo dicem⁹ ꝙ principale agēs i hac attractiōe hu. ad loca cōia expulsiōis est ipsa vtus expulsiua mēbrorū i qb⁹ cōtinenf hūo. nociui ⁊ attractiua vtus q̄ est in locis cōibus expulsionis. ⁊ ex his duab⁹ vtutib⁹ puenīūt postea hu. ad stōm ⁊ intestina: sed instrale agēs ē ipsa medicina. Per h soluunf due qōnes vna est i qua qrit vtrū medicīa solutiua attrahat hūo. ad stōm ⁊ itestina per virtutē quā acqrit a corpe nr̄o an non. Soluif ēt scda qstio qd sit pricipali⁹ agēs i attractiōe hac an medicia an vt⁹ operās cū suo naturali calido. Quare dicēdū ꝙ pricipale i hoc est virtus vt dictū est bm ꝙ innuit in his vbis ⁊ est pricipiū intrinsecū isti⁹ opatiōis. vt ēt supra ponebat Mes. auctē Hip. oīm eñ natura est opatrix rex: ⁊ sine natura nō educif humor a corpe: medic⁹ vo minister est. Tāgit ēt mod⁹ scdꝫ quē natura opaf i hac attractiōe cū dicit. Neqꝫ eñ educit nisi: qr nature vim ifert: ipsa eñ medicina inqꝫtū iuuat virtutē expulsiuā alicui⁹ mēbri in q̄ mēbro erat multo tpe cōtētus aliqs hu. malus ita ꝙ erat fact⁹ illi mēbro ɔsuetus: ⁊ tūc a mēbro nō possit expelli adueniēte medicina ipm mēbrū vincente ⁊ incitante fit

Medicie solu. regulatio duplex.

Duorū dubiorum incidentium solutio.

ꝙ tūc talis hūor nociuus a mēbro expelliť: ⁊ vsqꝫ ad locū cōem expulsiōis puenit. ⁊ hoc mō medicina solutiua infert vīz nature. nō eñ hoc est violētia simpliciter q̄ fit destructiua siue ipeditiua operatiōis ipsius nature: imo cōfortat naturā in expellēdo. iterū ēt talis volentia simpliciter facta ipsi nature est irregularis ⁊ mala. hec aūt non est mala: sz ifert iuuamētū ipsi corpori euacuādo ab eo qd preter naturā est intātū ꝙ est regularis. sed hec violentia bm qd fcā per incitatiōnē virtutis expulsiue mēbri a medicina solutiua. ⁊ p hoc soluitur qdam argumētū qd cōsueuit fieri. Nō videf (diceret aliquis) ꝙ medicīa solutiua euacuet inferēdo vim nature: qr si faceret medicina soluti. vīz nature: tūc esset pugna īter naturā ⁊ medicinā: quare ei⁹ operatio nō esset regularis. soluif per iā dicta. nā hoc nō est violētia q̄ fit cuꝫ pugna: sed est violentia que fit per quādā incitatiōnē nature a medicina. cū enim virtus expulsiua mēbri incitaf ab aliqua re nocēte: tūc vehemēter operaf vt ponit Gal. v. de accidēti ⁊ morbo. ⁊ iō qr virtus expulsiua mēbri incitaf a medicina: incitatur etiā ab hūo. qui iā cōmotus est per medicinaꝫ: ideo tunc virtus mēbri vehemēter illū hu. expellit: multa eñ videmus principia q̄ valde vehemēter operantur qñ incitantur ab aliqua re nocente: ⁊ hoc hꝫ verū in virtutibus naturalibus: immo etiā in vitalibus ⁊ animalibus vt ponit Gal. precipue de virtute vitali in libello de causis pulsuū. ponit eñ ꝙ virtutes aliquā necessitatem assumentes. s. ab aliqua re preter naturā vehementius operantur: ⁊ tūc posset fieri pulsus fortis valde. Deinde cū dicit.

Nō tñ cōiter: sed proprie: qr nō materiā: sed hāc educit materiam: nisi effrenē habuerit opationem.

In pte ista dubitatiōi rñdet: posuerat statim ꝙ medicina attrahit hūo. ad stomachū ⁊ intestina: illū etiā educit inferēdo vim nature: modo diceret aliqs: educeret ne oēm hu. vel ꝓprium ⁊ determinatum: rñdet ꝙ non nisi sit effrenitas in sua operatione: pmo ergo facit hoc. secundo declarat quoddā dictū. scda ibi. Effrenis aūt. Dicit sic de prima pte. Ita dictū est ꝙ medicia educit quia infert vim nature. Nō tamē cōmuniter. i. neqꝫ attrahit neqꝫ expellit naturaliter oēm humo. sed proprie educit hu. propriū: et non materiā: sed hanc materiam educit nisi effrenem habuerit operationem. Deinde cum dicit.

Effrenitatis autem in operatiōe causa est peccatum in quantitate eius sicut diximus.

Modo declarat dictū statim. s. qūo medicina solutiua est effrenis. Effrenitatis aūt in operatione cā est peccatū in quātitate eius aut etiā in qualitate eius cōmuni: vt ꝓpria sicut dixim⁹: aut etiā sicut dicemus. s. infra ca. de nocumentis medicine solutiue: ⁊ causis nocumentorum eius: ⁊ hoc qd dictū est habet verum de medicina solutiua que sui ꝓprietate habet solum vnū hu. euacuare. possibile eñ est ꝙ aliq̄ medicina sui duplici ꝓprietate euacuet sil' duos hu. tamen eius operatio non est ꝓpter hoc effrenis sicut agaricus: pōt enim euacuare choleram vtrāqꝫ: ⁊ quādoqꝫ ēt phlegma grossum: vt ipse infra ponet ca. de agarico. auctoritate Gal. sed si medicina euacuet solum vnū hu. illuꝫ euacuat incitando ⁊ irritando naturaꝫ. cum enim scamo. sit similis in proprietate ⁊ forma specifica: ⁊ cōplexiōe ipi cholere hinc est ꝙ ipsa facit simile nocumētū ipsi nature mēbri sicut faceret ipsa cholera ibi existens dū commoueref. hoc facto illum hu. natura conatur mittere ad determinata loca expulsionis vt ad stomachū ⁊ intestina. Sed qūo dicemus nos de medicina solutia posita exteri⁹: que soluit ventrē aut facit vomitū: vt infra ponet Mes. c. de ciclamine: nā ponit receptiōnē cuiusdā medicaminis: qd positū supra stomachum facit vomitū: super vo ventrem ⁊ ilia facit fluxū vētris. Dico ꝙ facit talis medicina non ꝓpter virtutē attractiuam absolute: sed propter virtuteꝫ propriam attractiuā. adhuc istud non est sufficiens: eo ꝙ attractio nō est nisi vno modo: qr est alicui⁹ ab altero ad se: vt Ari. ponit. i. phisi. ⁊ ideo ista medicina exteri⁹ posita poti⁹ deberet ad se trahere q̄ eos ad stomachum ⁊ itestina trāsmittere. ⁊ ideo possumus dicere hoc mō ꝙ illa medicina exteri⁹ posita transit per poros membrorum resoluta in aliquē vaporē vsqꝫ ad stomachum: eo ꝙ omniuꝫ mēbrorum est vna cōfluxio ⁊ transpiratio: vt ponit Gale. in tertio de virtutibus naturalibus. si tu dicis: quare non

Medicia solutiua qūo ē effrenis.

peruenit ad mēbra magis ꝑncipalia: vt ad cor ⁊ alia: dico ꝙ ꝓpterea: qꝛ nā sic eā regulat ⁊ taliter vt ex ea fiat iuuamētum ⁊ nō nocumētū: fit hoc aūt si ipa ꝑuenit ad stomachū. regulanť em̄ sꝑ a natura qūocūq̄ȝ medicine approximenť corpi. ⁊ ꝓpterea iste medi. solu. exteri⁹ approximate cōstruunť ex reb⁹ valde fortib⁹ i ꝟtute: dať ēt de eis in multa q̄ȝtitate exteri⁹ vt. s. ne earū vapor aut virtus resoluatur in via añq̄ȝ ad stomachū perueniat: existens autem in stomacho afficit ipsum stomachū ⁊ alia mēbra sicut medicia intus approximata. ℭDeinde cum dicit.

ℭEt qm̄ ꝺm pl'm oīs fere medicina laxatiua ē de genere rerū venenosarum: cui⁹ excessum natura nō patitur: conať tn̄ regulare qđ de motu ei⁹ est in solutione ipsi⁹ in virtutes corporis inquātū ei possibile est. Et patiť sine estuatiōe ⁊ lucta sup̄fluitates corporis expelli: imo gaudet in earū eductiōe sicut exonerari mole sicut si proprio motu expelleretur.

ℭIn pte ista Mes. ꝓbat qđ dixerat: ⁊ diuidiť hec ps in duas ptes. ꝑmo em̄ oñdit ꝙ medicina solutiua opať ꝑ ꝺȝ ꝑncipiū qđ ē nā molestata a medicia. scđo oñdit qđ opať ꝑncipiū ꝑmū: qꝛ. s. operať ꝺm regulationem quā sortita ē secunda ibi. Et illud iđ. prima in duas. qꝛ primo facit hoc. scđo dubitatiōi respondet. scđa ibi. Et ꝺm notiores. Dicit sic de pria parte. Et qm̄ ꝺm plurimū medicina omnis solutiua fere est de genere rex venenosarū: cuius. s. venēositatis excessum natura nō patiť. vñ conatur regulare qđ de motu ei⁹ est in solutiōe ipsius in virtutes corporis. i. cōtrariū ꝟtutis corporis. Immo gaudet i eductioe hūoris sicut exonerari mole: sicut cū aliq̄s mole grauať gaudet cū ipsaȝ mittit iferi⁹: ita ēt nā grauata hmōi gaudet in eorū eductiōe. totū aliđ est notū. Ex his verbis duo cōcipimus: vnū est ꝙ medicia solutiua euacuat vim īferēdo nature: eo ꝙ ipsa ꝺm plurimū est venenosa: ⁊ ꝯtraria corpori a forma specifica: dixit aūt ꝺm plurimū venenosa: eo qđ sunt quedā medicine q̄ euacuāt cōprimēdo: leniendo: ⁊ lābificādo: tn̄ nō sunt venenose sicut reubarbarū: lȝ vt pl'm medicie solutiue attrahēdo sint venenose: ꝺm qđ ꝯcipim⁹ ex his ꝟbis est q̇s est mod⁹ violentie illat⁹ nature a medicina. Nā ista violētia nō est que sit destructiua operationis nature: imo potius resistit natura ipsi medicine iquātū pōt ne cōpleat ei⁹ operationē ꝑfecte: sed ista ē violētia iuuatiua ⁊ moratiua: incitat em̄ ipsa medicina naturam ad expellendū id quod naturam cōtristat: vñ gaudet in eius expulsione. ℭDeinde cum dicit.

Medicia ois solutiua ꝺm plrimū fere ē de gñe rerum venenosarum.

ℭEt ꝺm notiores modos purgatiōis fit illud duobus modis: de qb⁹ Hipp. i prio li. sepatorū sermonū mētionē fecit. s. ex agitatiōe que fit scđm stōm superi⁹ causat vomitū: aut ex ꝑturbatiōe que fit ꝺm vētrē causat fluxuȝ: ⁊ fit illud rarius per vomitum.

ℭIn pte ista dubitatiōi rñdet. Et bñ video ꝙ ipa medi. sol. iterēdo vi nāe iducit mām ad loca expulsiōis: mō ad q̄ loca educit rñdet: ⁊ dicit. Et fit id. i. ista expl'sio duob⁹ modis: ꝺȝ notiores modos purgatiōis: đ q̇b⁹ Hipp. in primo lib. separatox ꝺmonū. i. i ꝑma particula aphorismox mētionē fecit i illo aphorismo. In ꝑturbatiōib⁹ vētris. ibi ei fecit mētionē đ vomitu ⁊ solutiōe vētris fcā a medicia cuȝ đr. Sic ⁊ inanitio. i. euacuatio facta in pharmacia. fecit ēt de hoc mētionē in illo aphorismo. Que educere opȝ vñcūq̄ȝ nā repit inde ducere per ꝯuenientia loca. exponit commē. ibi cōuenientia loca. i. ꝑ itestīa. appellauit aūt euacuationē ꝑ fluxū vētris: ⁊ vomitū notiores modos purgationis: nā lȝ medicina solutiua euacuet per vrinā: aut per sudorē: qñ aūt ꝑ vtrūq̄ȝ: lȝ sit data ꝓpter fluxum vētris ⁊ vomitū: tn̄ isti sunt notiores modi: vel qꝛ vt plurimū sunt cōtingētes: vel qꝛ magis sensibiliores modi purgatiōis sunt euacuantes hu. grossos. ℭDeinde cum dicit.

ℭEt illud iđ qm̄ medicina laxatiua perueniēs ad stomachū nō addit humorē queȝ euacuare dȝ penetrādo ad ipȝ: sed virtute attractiōis sigillata in ipa attrahit eligēs qđ ex hūorib⁹ est ei ꝓpriū attrahere ⁊ est cōparatio opatiōis ei⁹ ad materias compatio magnetis ad ferrū: charabe ad fustem ⁊ ad alia.

ℭIn pte ista oñdit ꝑmū pricipiū istrumētale ⁊ extrinsecū ꝑ qđ medicina attrahit: qꝛ dicit qūo attrahit, ꝑ regulationē quā sortita ē ab elemētis, ⁊ aspectu corpis celestis. ⁊ primo facit h̄. scđo dubitatiōi rñdet. scđa ibi. attractio ei. Dicit sic de pria pte bñ dixi supra ꝙ med. so. attrahit hu. sibi ꝓpriū ꝺȝ regulationē quā sortita ē ab elemētis ⁊ corpe celesti. ⁊ iđ. Qm̄ medicia laxatiua ꝑueniēs ad stōȝ nō addit i. gñat hu. alia lr̄a hȝ. Nō vadit ad hu. quē eūare dȝ penetrādo ad ipȝ: imo attrahit hu. sibi ꝓpriū a forma specifica i ea sigillata: sicut magnes exñs i debita distātia ad ferrū attrahit ipȝ a forma specifica. sicut ēt hoc mō mēbrū se hȝ ad hu. a q̊ dȝ nutriri attrahit em̄ ex hu. qđ ē enim ꝓpriū ꝑ sui formā specificā sigillatā i eo sicut pōit Gal. iij. de simplici medicina. ⁊ ex h̄ cōcipim⁹ ꝙ medicina laxatiua non solū hȝ euacuare hu. iterēdo viȝ nature: ꝺȝ ēt ꝑ suā formaȝ sigillatā i ea. Sȝ aduertēdū vlteri⁹ ꝙ vna lr̄a hȝ nō addit. s. hu. quē dȝ euacuare: ⁊ h̄ dicit vt improbaret asclepiadeȝ nā ponebat ipē ꝙ medicina solutiua gñat hu. euacuādū. ⁊ hec iprobat Gal. i. iij. de simplici. alia lr̄a hȝ nō vadit scȝ corpaľr ad hu. euacuādū: nō em̄ ē credēdū ꝙ medicia corporaľr vadat ad hu. ꝺȝ ipsa ꝑ formā specificā quā hȝ attrahit ipȝ ad stōm ⁊ intestina: sicut dicebať de magnete: licet de hoc sit dubitatio. ℭDeinde cum dicit.

ℭAttractio autem non est nisi ex venis: ⁊ occultis ductibus corporis donec humor euacuādus ad stomachum ⁊ intestina repat.

ℭIn parte ista rñdet dubitationi: diceret aliq̄s: vnde medicina attrahit hu. ⁊ a quo loco illū attrahit. Rñdet attractio ei q̄ fit a medicia a forma specifica nō est nisi ex venis: tanq̄ȝ ex loco a quo attrahit ⁊ a longinquo: ⁊ occultis ductibus corpis tāq̄ȝ ex locis ꝑ que attrahit q̄ sunt meatus stricti mēbrorū siue eorū porositates: siue etiam vene meseraice: nā sicut vene meseraice sunt ductus ꝑ quos trāsmittitur chil⁹ aut q̇d iuuatiuū ex stomacho ad epar: etiā sunt duct⁹ ꝑ quos trāsmittitur hu. nociu⁹ ex epate ⁊ alijs membris vicinis epati ad stomachū ꝑ porositates q̄ sunt ductus ꝑ quos transmittiť materia ad stomachum: ⁊ intestina eo ꝙ totū corpus simul est trāspirabile: ⁊ cōfluxibile vt Gal. in tertio de virtutib⁹ naturalibus ponit donec hūor euacuādus ad stomachū ⁊ intestina repat: nā vene meseraice terminanť ad stomachū ⁊ intestina: siľr etiam stomachus ⁊ intestina: ⁊ ꝑcipue intestina sunt deputata ad expulsionē nociuorum humorum. ℭDeinde cum dicit.

ℭStomachi vō ⁊ intestinorū natura grauata mouetur vt eos expellat. Repere aūt ad stomachū est rarius: ⁊ si repat faciēs agitationē superius ad vomitum declinabit: si quidem inferius ad ventrem.

ℭIn pte ista ostēdit modū ꝺm quē fit opatio scđa ipsius medicine solutiue q̄ est expulsio materierū: ⁊ medicine ad extra corpus. Et primo facit hoc. secūdo đclarat quoddā per canones. secūda ibi. Et repere ad intestina: quod dicit in prima parte notum est. ℭDeinde cum dicit.

ℭEt repere ad itestina est illud qđ est scđm plurimū. Et illđ pp sex res. Pria est qm̄ decliatio materierū pl⁹ est ad iferiora. Scđa est qm̄ duct⁹ ⁊ vie qb⁹ mēbra sup̄fluitates expellūt pl⁹ ab itestīa: q̄ȝ ad stōm redūdāt. Tertia est: qꝛ natura itestina fecit mēbra eē expulsiōis: ⁊ nō stōm. Quarta est: qm̄ meli⁹ est vt natura ad ignobilia: q̄ȝ ad nobilia membra materias trāsmittat. Quinta qm̄ meli⁹ ē: vt ex ꝓpinquiorib⁹ educat vn̄s. Sexta est: qꝛ si materia ad stōm repat: decētius est illā ad itestina expellere: q̄ȝ ad meri. Virt⁹ em̄ naturalis inferiorē stomachi portā expulsiōi: attractiōi vō ipsuȝ meri discreuit nō expulsioni. Patet ergo rari⁹ naturā opus pharmaci per vomitū celebrare: q̄ȝ ꝑ ventrē. Omnis em̄ operatio cui accidit ab eo a quo regulata est diuersio infelix.

ℭIn pte ista đclarat dictū: siue dubitatiōi rñdet: dixerat statiȝ ꝙ medi. solu. repit qñq̄ȝ hu. ad stōm: ⁊ qñq̄ȝ ad itestina: sed ad qđ mēbrū plus repūt hu. Rñdet ꝙ ad intestina: ⁊ hoc ꝓpter sex res. Prima est qm̄ declinatio materierum

plꝰ est ad iferiora eo ꝙ hu. ipi cū sint graues: qꝛ sunt aquei
vel terrestres descēdūt inferiꝰ. Et scd̕a. s. cā qm̄ ductꝰ. i. vie
quibꝰ. i. ꝑ q̄s mēbra supfluitates expellūt: plus redūdant
ad itestina q̄ȝ ad stōm: qm̄ cū isti ductꝰ sūt vene meseraice
plus cū intestino continuanť q̄ȝ cū stō. Tertia qꝛ natura fe
cit. i. ordinauit ea ad expulsionē. Quarta qm̄ meliꝰ est qd̕
natura trāsmittat ad ignobilia q̄ȝ ad nobilia: mō itestina
sunt minꝰ nobilia q̄ȝ stomachꝰ: ⁊ rōne partiū circūiacētiū
est colligatꝰ cū arteria adhorti cū corde: ⁊ cū epigloti: ⁊ pul
mone: sȝ intestina sunt colligata cū splene: ⁊ epate: ⁊ alijs
q̄ nō sunt sic nobilia sicut cor cui valde stomachꝰ est vici-
nus: ⁊ ꝑ hoc differt quarta a secūda. Poitam idest formā
distincte. i. ordinate habet ⁊c. totum postea est notum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Amplius autem scire oportet ꝙ medicinarū so
lutionē facientium: alie sunt quaruȝ proprietas est
per vomitum educere alie quarum per ventrem.

¶ Postq̄ȝ Jo. Mes. determinauit de opatione medicina
rū solutiuaꝝ i gn̄ali. In pte ista d̕terminat de eaꝝ opatio
ne in spāli ƀm ꝙ ipa medicina solutiua diuersificať in mō
seu in specie: ⁊ diuidiť hec ps in ptes duas: nā diuersitas
medicinaꝝ solutiuaꝝ ē duplex: vna ē essentialis: ⁊ alia est
eaꝝ diuersitas accidētalis q̄ est sūpta ex pte tēporū anni:
⁊ rerū circūstātiū. ⁊ id̕ Mes. duo facit. pmo explicat diui
sionē essentialē ipsarū. scd̕o explicat earū diuisionē accidē
talē. scd̕a ibi. ꝟsus finē capli. De posse aūt medicie: vel me-
dicinarū ƀm exigentiā ⁊c. pria ps hȝ ptes tres: nā diuersi
tas medicinaꝝ solutiuaꝝ est triplex: vna est sumpta ex pte
mēbroꝝ ꝑ q̄ euacuāt: alia est sumpta ex pte ipsiꝰ medicie
solutiue. tertia ē diuisio essentialis medicine solutiue ex ꝑ
te mēbroꝝ a q̄bꝰ euacuat. pmo ergo Joā. Mes. pōit vnaȝ
diuisionē ipsiꝰ essentialē sumptā ex pte mēbroꝝ per q̄ eua
cuat. scd̕o ponit aliā diuisiōeȝ sumptā ex pte ipsiꝰ medicie
tertio ponit aliā diuisionē eiꝰ essentialē sumptā ex pte mē
broꝝ a quibꝰ euacuat. scd̕a ibi. Et ego dico ꝙ medicinis.
tertia ibi. Inquit hebē Mes. de posse ⁊c. pria in duas. pri
mo ponit hāc diuisionē. scd̕o declarat mēbra diuisiōis. se
cunda ibi. Educunt aūt. Sentētia prime partis est nota.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Educūt autem per vomitū quecūq̄ȝ ex ꝓprieta-
te habēt vt os stomachi superius debilitēt: deinde
morātes in ipso attrahunt ad ipsum ab epate: ⁊ in-
testinis: ⁊ alijs mēbris: ⁊ generant in eo agitationeȝ
cū subuersione: deinde contra motū naturalis vir-
tutis continuatur eius motus expellendi per os.

¶ In pte ista declarat mēbra diuisionis: ⁊ pmo facit hoc.
scd̕o pōit subdiuisionē horū mēbrorū. scd̕a ibi. i fine lectio
nis. Adhuc aūt medicinaꝝ. pria i duas: qꝛ pmo facit qd̕ di
ctū est. scd̕o ponit q̊ddā notabile siue dubitatione decidit
scd̕a ibi. Et scire te opȝ. pria in duas. pmo ōn̄dit q̄l̕ter opa
tur medicina q̄ ꝑ vomitū euacuat. scd̕o aūt qualr̕ medici-
na operať q̄ euacuat ꝑ secessuȝ. scd̕a ibi. Per vētrē aūt edu
cunt. Circa primā partē est aduertēdū ꝙ ex dictis i litera
apparet ꝙ duplex est cā q̄re aliq̄ medicina vomitiua est vo
mitiua siue ꝑ vomitū euacuat: vna ē: qꝛ debilitat os stoma
chi superiꝰ: mō rōnabile est ꝙ hu. attracti ab aliq̄ medicia
ꝑuenitūt ad locū magis debilē: talis aūt est os stomachi su
periꝰ: hūoribꝰ aūt ibi existētibꝰ aggrauātibꝰ os stomachi
superiꝰ rōnabile est ꝙ natura illos conať expellere ꝑ supe
rius: siue ēt illi hu. ibi ꝑueniāt nō ꝑ ꝟtutē attractiuā ipsiꝰ
medicine: sȝ magis qꝛ alia mēbra icitata ⁊ irritata ab ipsa
medicina coguntť ad expulsionē materie nociue i eis cōtē-
te ad locū magis d̕bilē q̇ est os stomachi supiꝰ. Scd̕a cau
sa q̄re aliq̄ medicia est vomitiua: eo ꝙ morať circa os stōa
chi superius: mō medicina magis attrahit ad locū vbi est
vel in quo est q̄ȝ ad locū aliū in quo nō est: ⁊ ideo medici-
na vomitiua qꝛ magis morať in ore stomachi q̄ȝ ad fundū
ideo magis attrahit ad os stomachi q̄ȝ ad fundum.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Per ventreȝ autem educunt medicine quecūq̄ȝ
in stomacho manētes attrahunt ab epate ⁊ a mem-
bris humorem quē attrahere est eis propriū ad in-
testina ꝓpter causas vtilitatis quas modo diximꝰ.

Faciūtq̄ȝ in vētre ꝑturbationē: deīde iuxta moduȝ
exigentie virtutis naturalis cōtinuatur ei motꝰ ex-
pellendi ad exteriora ꝑ anum: ⁊ hoc modo vomiti
ua est vomitiua: ⁊ vētris solutiua est solutiua.

¶ In pte ista Mes. ōn̄dit qualr̕ medicia solu. euacuat ꝑ
secessum: ⁊ d̕t sic. Faciūt in ventre. i. intestinis ad exterio-
ra ꝑ anū: qꝛ euāt tūc ꝑ locū magis ꝓpiquū: magis ēt de-
putatū a nā ad expulsionē: iterū ēt vie ⁊ ductus per quos
materia ista ꝑuenit ad stomachū ⁊ intestina: vel a quibꝰ
euacuat cōtinuať magis cū intestinis q̄ȝ cū stō. Iuxta qd̕
notādū qd̕ Mes. in istis verbis tāgit tria que requirunť
ad hoc vt medicina solutiua euacuet ꝑ secessum: vnū est
est sumptū ex pte loci in quo ipsa manet: cū dicit. Quecū-
q̄ȝ in stō manentes: nam siue medicina solutiua soluat vē
treȝ ꝑ virtutē attractiuā que in ea est: siue per violētiam
quā infert: siue ꝑ vtrūq̄ȝ: qd̕ ē meliꝰ dictū: sempꝛ vl̕ vt pluri
mū opȝ ꝙ maneat in stō: ⁊ in hoc cōuenit cū medicina vo
mitiua: qm̄ taȝ vomitiua q̄ȝ solutiua medi. moratur in stō
ꝙ em̄ medicina vomitiua moreť in stomacho est satis no
tum cuilibet: pōt aūt declarari de medicina secessiua: qꝛ in
quo loco magis suā opationeȝ ꝑficit in eo morať: sȝ dum
in stō magis suā operationem ꝑficit: quare ⁊c. Maior de
se ptȝ: minor ēt est nota: qꝛ hec est opatio regularis q̄ ma
gis cōpleť dū est in loco cōuenienti: sed cū ipsa est in stoma
cho magis a lōginquo attrahit: nō aūt illud fit duȝ est in
intestinis: vnde si ipsa esset in intestinis cuȝ intestina sunt
deputata ad expulsiōes possent ex aliq̇ incitāte vl̕ stimu-
lante intestia illā talē medicinā cito expellere: tūc āt q̄ ē
expulsa nō facit ampliꝰ suā operationē. Et licet medicia
solutiua ⁊ vomitiua maneāt in stō: tn̄ in alia ⁊ alia parte
stomachi: vn̄ medicina vomitiua manet magis in superio
re parte stomachi: solutiua aūt magis manet in fundo eiꝰ
Secundū qd̕ explicat Mes. in opatione medicine soluti
ue est locus per quē materiā euacuat cū dicit ꝙ attrahit
ad intestina: nā q̄ȝuis ista medi. solutiua maneat in stō nō
est necesse ꝙ attrahat ad stomachuȝ: tunc em̄ oīs medici.
solu. esset vomitiua: ⁊ nūq̄ȝ solueret vētrē: imo oēs attra-
herent ad stōm humores qui educerenť postea per vomi-
tū: sed attrahit solum: tales hu. ad locum deputatum ma-
gis a nā ad expulsionē: talis aūt sunt intestina. Et ꝑ hoc
posset haberi argu. ad ꝓbāduȝ ꝙ medi. sol. nō euacuat ꝑ
virtutē attractiuā que est in ea: ꝓbatur: naȝ posuit statim
ꝙ ipsa manet in stoma. si ergo euacuat manēs in stō per
virtutem attractiuam eos attrahit ad stomachū eo ꝙ at-
tractio est motꝰ alicuiꝰ ab aliq̇ ad se: vt Aris. ponit. ix. phy-
sicoꝝ. posset soluit hec rō hoc mō: nam medi. soluti. attra-
hit per virtutē attractiuaȝ: sed nō est necesse ꝙ attrahat
ad locū in quo est: sed sufficit ꝙ attrahat ad locum depu-
tatū a natura ad expulsionē: qui locus est intestina. Si di
cis ꝙ attractio est motꝰ alicuiꝰ ab alio ad se: dico ꝙ ēt est
modus alius attractiōis quē etiā recitat Ari. ibi qui q̇dē
est ab alio ad aliud: qꝛ ad locum deputatum: vn̄ et si medi
cina posita super volā manꝰ: aut super ventrē vel ilia eua
cuet ꝑ fluxū ventris nō est necesse ꝙ ibi sit attractio hu.
ab alio ad se: sȝ sufficit ꝙ sit attractio hu. ab alio: qꝛ ab ali
quibus mēbris determinatis: siue a toto ad aliud: qꝛ ad lo
cum aliū deputatum a natura ad expulsionē: talis aūt lo
cus sunt intestina. Tertiū qd̕ explicat in his verbis est ꝑ
qd̕ medicina solutiua euacuet: ⁊ hoc ꝑ secessum est: qꝛ in-
nuit nobis mēbra a quibꝰ euacuet siue attrahit cū dicit.
Ab epate: ⁊ alijs mēbris.

Utrū medi. sol. euacuet ꝑ ꝟtutē attractiuā q̄ est in ea.

¶ Deinde cū dicit.

¶ Et scire te oportet ꝙ ventris solutiua aliquādo
efficitur vomitiua: ⁊ aliquando econtra.

¶ In ista pte ponit quoddā notabile siue quādā dubita-
tionē decidit: posuerat em̄ statim modū ƀȝ quē medi. vōi.
opať. quare esset dubitatio apd̕ aliquē vtrū aliqua medi-
cina solutiua posset fieri vomitiua ⁊ ecōtra: r̄n̄det ꝙ sic. et
pmo hoc ꝓponit. scd̕o eius cām assignat. scd̕a ibi. Cā au
tem pmi: pma pars patet.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Cā āt primi q̄n̄q̄ȝ est ꝓpter dispōnē medicine:
q̄n̄q̄ȝ ꝓpter dispōneȝ que est in suscipiēte: quādoq̄ȝ
ꝓpter dispositionē cōtingentem super vtrunq̄ȝ.

Propter has tres cās efficiť medicina solu. vomitiua.

¶ In pte ista qd̕ dixerat declarat: ⁊ pmo declarat quali-
ter medicina solutiua pōt fieri vomitiua. scd̕o declarat q̄-

liter vomitiua pōt fieri solutiua. ꝫa ibi. Et vomitiuā qn̄qꝫ inuenim⁹. pria pars hꝫ duas ptes. pmo eñ ponit tres causas hui⁹ dicti. scd̄o illas cās declarat ī spāli. ꝫa ibi. Hoꝝ aūt. dt sic de pria. Cā primi. s. ꝙ medicina secessiua fit vomitia: ē qn̄qꝫ pp dispōnē medicine: qn̄qꝫ pp dispōnē q̄ est in suscipiēte: qn̄qꝫ ꝓpter dispōnē ꝯtingētē sup vtrūqꝫ: nā sicut ad quālibet actionē dū debito mō fit reqruntur tria. s. fortitudo agētis: dispositio patiētis: ꝛ sufficientia tpis: ita ꝛ aliq̄ actio pōt īpediri: vt nō currat ꝫm suū ordinē pp hec tria: aut pp debilitatē agētis: vel pp ēt dispōnē patiētis: vl' rōne tpis ꝯputādo simul cū specie alias res sibi annexas q̄ ēt tpe mēsuranꝫ: ꝛ iō pp hec tria q̄ pōlt Mes. in lr̄a: ipsa medicina solutiua poterit īpediri in sua actione: vt. s. fiat vomitiua vl' rōne agētis: q: medicine: vl' rōne corporis eā suscipiētis: vl' rōne vtriusqꝫ simul vt ēt alia q̄ tēpore mensurantur. ¶Deinde cum dicit.

Pria cau sa que se tꝫ ex parte medici.

¶Hoꝝ aūt primū ē si medicīa est eaꝝ q̄ supnatāt stō: aut earū q̄ nimis abhorrenꝫ: aut q: est earum q̄ agitationem: et perturbationem faciunt nimiam stomacho.

¶In pte ista declarat illas tres cās q̄re. s. medicina solutiua posset fieri vomitiua: ꝛ pr̄o declarat illā cāꝫ q̄ se tenebat ex pte medicie. scd̄o declarat cāꝫ q̄ se tenebat ex pte corpis suscipiētis. tertio excludit illam q̄ se tenebat ex pte vtriusqꝫ siue ex pte reꝝ circūstātiū q̄ accidūt corpi ꝛ ēt medicie. scd̄a ibi. Scd̄m aūt. tertia ibi. Tertiū ꝟo. dicit sic de pria pte. Hoꝝ aūt pmū. s. qd̄ se tꝫ ex pte medicie qd̄ ex solutiua fiat vomitia est si medicina est earū q̄ supnatāt stomacho; sicut est agaricus: vñ sic supnatās stō debilitat os stoma. q̄re cito ꝛ facil'r recipit hu. attractos a medicina: ꝛ attrahit hu. ibi cū supnatet stoma. vñ expellunꝫ postea p vomitū: ꝛ eaꝝ q̄ nimiuꝫ abhorrētur: q: abominatio est cā nausee; nausea ꝟo ē cā vomit⁹. Aut eaꝝ q̄ agitationem ꝛ turbationē faciūt nimiā pp fortitudinē ꝟtutis eaꝝ; sicut ē scāmonea: vñ qn̄qꝫ si iuenit multos malos hu. ī corpore eos simul expellit p vomitū ꝛ fluxū vētris: ꝛ pcipue dum ad hoc essēt dispositi: vñ si eos nō possit expellere p īferi⁹ expellet eos p vomitū: ꝛ fit tūc medicina illa solutiua vomitiua. ¶Deinde cum dicit.

Scd̄a cau sa q̄ se tꝫ ex pte corpis suscipientis.

¶Scd̄m aūt est exhibitio pharmacie sup stomachū debilē: aut exhibitio ei⁹ ei q siccitatē fecū adherētiū intestinis patitur: aut hꝫ canaliū ꝛ ductuū expulsiōis coartationē. Et qn̄qꝫ est cā hui⁹ impet⁹ vētositatis subleuātis corpus medicine.

¶In pte ista declarat scd̄aꝫ cāꝫ q̄re medicina solu. fit vomitiua q̄ se tꝫ magis ex pte corpis suscipiētis: ꝛ dicit sic. Scd̄m aūt. i. scd̄a cā q̄re medicīa solutīa sit vomitiua supple ē exhibitio pharmacie sup stomachū debilē ꝛ pcipue q̄tū ad os ei⁹; siue illa sit eius debilitas ex natura siue ex egritudine: nā tūc medicīa incitat naturā vt expellat hu. ad locū debiliorē q̄ ē os stomachi supius: aut ēt medicina so. attrahit hūo. ad locū debiliorē: vñ postea fit vomitia. Aut exhibitio ei⁹ ei qui patiꝫ siccitatē fecum intestinis adherētiū: nā qn̄ fit oppilatio in intestīo colō: aut in intestīo recto vel in intestino monoculo a fecib⁹ duris ꝛ exiccatis in eis: tūc nō pōt nā expellere hu. attractos a medicīa p intestina pp eoꝝ opilationē: q̄re hu. regurgitāt ad supiora ꝛ faciūt vōitū: ꝛ iō dꝫ hr̄e documētū circa h̄: nā qn̄ alicui exhibetis medicinā solutiuā credētes ꝙ oppillatio fit itestinis pp feces duras: tūc debetis eas feces mollificare: ꝛ eas extra corp⁹ educere; vt. s. med. sol. recte ꝛ ꝯueniēter cōpleat suā opationē p fluxū vētris. Aut hꝫ coartatiōnē canaliū expulsiōis. s. pp aliq̄s hu. grossos ꝛ viscosos ibi exn̄tes ꝛ oppilationē iducētes. Et ductuū. s. illi⁹ nāe: sicut cōtingit ī colica aut in yliaca: nā vt educanꝫ illi hu. grossi et viscosi coartati ī vijs itestioꝝ facim⁹ clystere ꝛ nō educim⁹ tūc; q: medic⁹ abhibet tūc medicinā solutiuā p supi⁹: q̄ si sit debilis nihil de talib⁹ hu. attrahit ab itestis q̄ ī eis sūt coartati: si aūt fortis multos hu. attrahit a locis alijs q̄ p īferi⁹ nō pn̄t euāri: cū vie ille sūt oppilate: q̄re regurgitāt tūc ad stōm: ꝛ est tūc error posterior peior pore. Et qn̄qꝫ ē cā hui⁹ īpet⁹ vētositatis subleuātis idest sursum eleuātis. Corpus medicine: nā cū in colica damus medicinam solutiuā contingit qn̄qꝫ ꝙ propter ventositatē q̄ est pcipue coniuncta cā ipsius colice vel vt plurimū ꝙ hu. attracti a medicina subleuanꝫ sursum: q̄re euacuanꝫ tūc p vomituꝫ. ¶Deinde cum dicit.

Tertia cau sa q̄ se tenet ex parte vtriusqꝫ.

¶Tertiū vero est cōmotio corporea: aut aīalis sup pharmaciā: ꝛ fetor aspect⁹ rei abomīabilis: ꝛ silīa.

¶In parte ista ponit tertiā cāꝫ q̄re medicina solutiua fit vomitiua q̄ se tꝫ magis ex pte vtriusqꝫ. s. corpis suscipientis ꝛ medicine. q̄ cā nō est nisi error approximatiōe rerū nō naturaliū vt tpe mēsuraꝫ: ꝛ iō hec tertia cā reducit ad tps. Tertiū ꝟo. i. tertia cā que se tꝫ ex pte vtriusqꝫ. s. corporis suscipiētis: ꝛ medicine: vt. s. de solutiua fiat vomitiua: est motio corporea. s. idebita: vñ dato ꝙ aliq̄s assumēs medicinā solutiuā nō habeat stomachū debilē nec oppilatiōeꝫ in intestinis: nec ēt medicina sit nauseatiua: tn̄ ꝓpter malū ei⁹ motū: q:. s. stet capite inclinato: moueaꝫ ēt de latere in lat⁹ pōt fieri hec medicina vomitiua. Aut aīalis. s. supflua vigilia: ꝛ fetor: ꝛ aspect⁹ rei abominabilis: ꝛ silīa: vñ si talis videat aliquas res fetidas vt feces ponam⁹: ex eis incurret abominationē: ꝛ per cōsequēs nauseā ꝛ vomitū incurret. ¶Deinde cum dicit.

Medi. vomitiua efficiꝫ ēt qn̄qꝫ solutiua ꝓpter illa tria.

¶Et vomitiuā qn̄qꝫ inuenim⁹ vētris solutiuā adhuc pp illa eadē tria diuersa tn̄ modo se habentia.

¶In pte ista Mes. ponit causas ꝓpter quas medicina vomitiua fit vētris solutiua: ꝛ pr̄o hoc facit ī generali. secūdo in spāli. scd̄a ibi. Primū est: dicit sic de prima pte. Et vomitiuā inuenim⁹ vētris solutiuā adhuc p illa tria eadē diuerso. i. contrario mō se habētia: q. s. ex pte medicine. s. dū ipsa delectabilis est aut ex pte suscipientis stomachi dum est in virtute fortis retētiue: aut ex parte vtriusqꝫ.

Pria causa q̄ se tenet ex parte medicie.

¶Primū est si medicina ipa in se sit velocis descēsiōis: aut sit cū admixtiōe rei delectationē faciētis.

¶In spāli has causas declarat: ꝛ pr̄o declarat cām quare medicina vomitiua fit solutiua: ꝛ illa cā se tꝫ magis ex pte medicine. scd̄o declarat cām que se tenet magis ex pte corporis suscipiētis. tertio cām hui⁹ que se tenet ex pte vtriusqꝫ. q̄rto subiūgit cām q̄rtā spālē hui⁹ dicti. scd̄a ibi. Scd̄ꝫ est. tertia ibi. Tertiū quoqꝫ. quarta ibi. Et natura regulans. Dicit sic de pria pte. Primū est si medicina ipsa sit velocis descēsionis: vnde qn̄ datur lapis lazuli cā vomit⁹ in feb. quartana sui grauitate descēdit ꝛ soluit vētrē. Aut sit cū admixtiōe rei delectatiōem faciētis: vñ si daꝫ alicui cā vomit⁹ polipodiū aut raphanus: vel scamonea: ꝛ cū eis miscerem⁹ species odoriferas: sicut cynamomū: ꝫinꝫiber: ꝛ gariofilos: ꝛ hmōi q̄ redderent delectationē in medicina tunc illa medicina remitteretur ꝛ solueret ventrem. ¶Deinde cum dicit.

Scd̄a cā q̄ se tenet ex parte corporis suscipientis.

¶Secundū vero est: q: si medicina fuerit ei exhibita qui stomachum habet fortem: aut q: suscepit eaꝫ super famem vehementem: quando stomachus est auarus: aut quia lenitatem nature habet.

¶Modo ponit aliā cām dicēs. scd̄ꝫ est si medicina fuerit exhibita ei q̄ stomachū hꝫ fortē: nā tūc stomachus existēs fortis quicq̄d recipit retinet: ꝛ nō expellit per partē eandē p quā attraxit illud: īmo per aliā: aut qui suscipit eā super famē: nam tūc stomachus existēs famelicus reddiꝫ auar⁹ supra qd̄cūqꝫ qd̄ recipit; vnde corrugaꝫ ꝛ ꝯstringiꝫ sup id ꝛ non expellit id per eūdē locū per quē attraxit id. Aut q: lenitatē hꝫ nature sicut sunt parati ad collyricā passioneꝫ: tūc eñ debent magis trāsponi hu. ad loca magis debilia: hec aūt sunt intestina in paratis ad collyricam passioneꝫ. ¶Tertiam causam ponit cum dicit.

Tertia cā quese tꝫ ex pte vtriusqꝫ.

¶Tertium quoqꝫ est distractio intētionis ad alia propter res delectantes exteriores.

¶Vñ qn̄ dam⁹ alicui forte vomitiuū si ipe statiꝫ nō sit sollicit⁹ ad vomēdū: īmo occurrūt ei res delectātes siue delectabiles circa q̄s ponit suā itētionē: tūc hic pharmacū retinet; vñ in posterū natura aperit pileratio cito expellit p inferius. Et fit ventris solutio. ¶Deinde cum dicit.

¶Et q: natura oīa regulās facere discreuit sapientius de re vomitiua solutiuā pp illa q̄ diximus mō.

¶In pte ista subiūgit quādā spālem cām q̄re. s. mediciua vomitiua

vomitiua

vomitiua fit solutiua: vel pōt dici ꝙ ipse decidit quādā dubitationē circa dicta: ⁊ ē forte meli⁹: dixerat eīn qñqꝫ medicina solutiua fit vomitiua: ⁊ qñqꝫ ecōuerso. mō q̄reret aliq̄s qd̄ magis aduenit: an ꝙ medicīa vomitiua fiat solutiua: an ecōuerso. rñdet ꝙ freq̄nti⁹ medi. vomitiua fit solutiua q̄ꝫ ecōuerso: eo ꝙ meli⁹ est naturā trāsmittere materias ꝑ inferi⁹ q̄ꝫ ꝑ supius: ⁊ magis hoc fit a natura propter sex causas supra cōnumeratas. ⁊ notū est qd̄ dicit hic. ¶ Deinde cum dicit.

An medicina vomitiua fiat solutiua ⁊ ecōuerso.

De medicinis vomitiuis.

¶ Adhuc autē medicinarū vomitum facientiū quedā faciūt illud leniter ⁊ sunt ꝓprie quecunqꝫ preter hoc ꝙ magnā vim nature inferant faciunt vomitum: quedam faciunt econtra.

¶ Postq̄ꝫ Mes. vnā diuisionē posuit med. sol. sūptā ex ꝑte mēbroꝝ ꝑ q̄ trāsit: declarauit ēt mēbra diuisiōis: ī ꝑte ista subdiuidit mēbra diuisiōis. ⁊ diuidit̄ hec ꝑs ī ꝑtes duas. nā p̄imo ꝑmittit vnā diuisionē vel' subdiuisionē medi. euacuātiū ꝑ vomitū. ⁊ ī scd̄a ꝑte ponit aliā subdiuisionē medicinaꝝ eūantiū ꝑ secessum. scd̄a ibi. Inq̄t Mebē mes. mediciaꝝ ⁊c. p̄ria ī duas. p̄io pōit istā subdiuisionē. scd̄o declarat mēbra ipsi⁹ ī ipsis medi. spāliter. scd̄a ibi. leniter aūt. De p̄ria ꝑte d̄t sic. Ita dixit ꝙ medicinarū solutiuaꝝ q̄dā sunt eūatiue ꝑ vomitū: ⁊ q̄dā per fluxū vētris. Adhuc aūt mediciarū ⁊c. sup. ⁊ q̄dā faciūt vomitū mediocriter vt ipse declarabit. ¶ Deinde cū d̄t.

Medi. leniter vomitū faciētes.

¶ Leniter aūt vomitū faciētia sunt semē aneti ⁊ attriplicis: ⁊ semen nigelle: ⁊ semē rape: ⁊ semē radicis: ⁊ raphanus ⁊ sal: ⁊ flos mirice: ⁊ semen cepe et asarum ⁊ similia.

¶ In ꝑte ista declarat mēbra diuisiōis. p̄io declarat q̄ sūt med. q̄ leniter vōitū faciūt. scd̄o ōndit q̄ sint medicie faciētes vōitū mediocriter. tertio ōndit q̄ sunt medi. faciētes vomitū laboriose. ij. ibi. mediocriter autē. iij. ibi. Laboriose āt. ⁊ semē radicū: radices qñ absolute ꝓferūt̄ ītelligūt̄ d̄ radicib⁹ q̄ a vl'garib⁹ absolute vocāt̄ radices q̄ cōedunt̄ ꝓpe ī tꝑe. xl. q̄ sūt grosse ⁊ albe ⁊ fortes ī sapore: ⁊ assimilant̄ raphano: lꝫ radices nō sint ita acute in sapore sic̄ raphan⁹. iste āt radices sunt vomitiue leniter eo ꝙ de se nō digerunt̄: vñ remanēt ī stō. ⁊ ip̄m debilitāt ⁊ ēt semē eaꝝ. Et sal. ⁊ ꝑcipue qñ accipit̄ ī mlt̄a q̄ꝫtitate. Et flos mirice. i. flos tamarisci. Et asara vel assarū: naꝫ ip̄a valde appropinq̄t ad medicinā fortiter vōitiuā: ⁊ ꝑꝑ hoc ip̄am forte posuit ī fine isti⁹ ꝑtis. ¶ Deide cū dixit.

medi. mediocriter ī vomitū ꝓuocantes.

¶ Mediocriter aūt vomitum faciētia sunt: nux vomica ⁊ cartam⁹ ⁊ baurach. ⁊ sal' gēma: ⁊ sal idū et ben magnnm et similia.

¶ In ꝑte ista ōndit q̄ sunt medi. mediocriter vomitū faciētes ⁊ d̄t sic. nux vomica. i. nux vel auellana inda: dr̄ āt vomica a sui opatiōe: q̄r vomitū ꝓuocat. Cartam⁹ idest croc⁹ hortulan⁹. Baurach declināns ꝓprie ad magnitudinē: loco tñ hui⁹ vtimur sale nr̄o: ⁊ ip̄m adurim⁹. Ben magnū est quoddā granum ciceris aut auellane multe vnctuositatis ⁊ nascit̄ in austria. ¶ Deinde cū dicit.

Medi. laboriose vomitum facientes.

¶ Laboriose aūt vomitū faciētia sunt hellebor⁹ alb⁹ ⁊ cōdisi: ⁊ mezereō ⁊ ben min⁹: ⁊ cataputia: et herua: ⁊ tapsia: ⁊ harmel: ⁊ cucumer asinin⁹ ⁊ similia. Quot modis fiat operatio solutini.

¶ In ꝑte ista mes. ōndit q̄ sint medi. faciētes vōitū laboriose. ꝯdisi hꝫ radicē silr̄ez helleboro albo: tñ nō ē ꝑfecte hellebor⁹ alb⁹: lꝫ ei assimilet̄ ī folijs ⁊ radice: tñ ꝯdisi hꝫ subtiliores ramos q̄ꝫ hellebor⁹ alb⁹: ⁊ ꝯdisi nō ē min⁹ forte ī v̄tute q̄ꝫ hellebor⁹ alb⁹: ⁊ iō possum⁹ vti cōdisi ꝓ helleboro albo: vñ ex eo fit sternutatoriū. Ben min⁹: et assimilat̄ ciceri paruo: ⁊ nascit̄ in austria ꝑua. Herua. i. girasolis: harmel. i. cicuta. ¶ Deinde cum dicit.

De medi. sol. q̄ sunt ī q̄drupliei dr̄ia.

¶ Inq̄t hic Mes. Medicinaꝝ educētiū ꝑ vētrē opatio q̄tuor mōis fit: cū ꝓꝑetate īnata eis. Aut eī educūt dissoluēdo sua ꝓꝑetate. sicut scamonea ⁊ turbith. Aut cōp̄mēdo sua ꝓꝑetate: ⁊ exp̄mēdo sicut myrobalani: aut lenificādo ꝓprietate sua sicut casiafistula ⁊ tereniab in: aut lubricū faciēdo proprietate sua: sicut mucillago psilij.

¶ In ꝑte ista pōit subdiuisiōeꝫ mediciaꝝ educētiū ꝑ vētre: ⁊ p̄io facit h̄. scd̄o iter q̄sdā med. so. illis q̄tuor mōis ponit dr̄tā. ij. ibi. Et ego dico. tereniabin. i. māna. Et sic appet ex hac lr̄a ꝙ medicīe vētris eductiue sunt q̄tuor modoꝝ: q̄dā eī sūt q̄ eūant dissoluēdo ⁊ attrahēdo sicut turbith: ⁊ scamo. q̄dā aūt sūt q̄ eūant ꝯp̄imēdo: ⁊ ex h̄ appet ꝙ vna medi. sol. p̄t opari duob⁹ modis. s. attrahēdo ⁊ ꝯp̄imēdo sic̄ faciūt myrobal'. tñ dn̄t denoiari ab illo mō q̄ ē magis dominās ī eis: q̄ q̄dē mod⁹ ē ꝑ cōp̄ssionē ⁊ exp̄ssionē: q̄dā v̄o sūt med. sol. q̄ eūant lubricū faciēdo q̄ q̄dē magis opant̄ circa supficiē hu. q̄ꝫ circa eorum cētrū siue profundum. ¶ Deinde cum dicit.

Una med. soluti. pōt opari duobus modis.

¶ Et ego dico ꝙ medicinis q̄ de ꝓprietate sua educūt dissoluēdo sigillata est ſꝫ plurimū virtus attractionis ⁊ eradicationis.

¶ In ꝑte ista mes. cōpat penes dr̄iaꝫ medi. euacuātes attrahēdo ex vna ꝑte ad alias q̄ euacuāt lenīēdo: lubricū faciēdo ⁊ cōp̄imēdo. ⁊ ꝑmo facit hoc. scd̄o dubitatiōi rñdet. scd̄a ibi. Attrahit eīn materias: qd̄ dicit in ꝑma parte notū est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Attrahit eī a supiorib⁹ mās ⁊ eradicat ab īferiorib⁹: reliq̄s āt nō sic. Debil'r eī hmōi v̄t⁹ ē eis īsita: nec agūt hoc apparēter nisi parū: īmo poti⁹ mās q̄b⁹ obuiāt educūt: et mēbrū pl⁹ remotū ad qd̄ v̄t⁹ eaꝝ pōt ꝑtingere est epar: ⁊ caput: ⁊ vix al'r ad caput nisi q̄r forsitā materias ad ip̄m saliētes educunt: ⁊ sic sunt causa iuuamenti per accidens.

¶ Facit qd̄ dictū est a supiorib⁹. i. a lōginquo: ⁊ ab inferioribus eradicat. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uñ scit̄ dēsqꝫ mediciaꝝ sol'tiōeꝫ faciētiū q̄dā sūt cā iuuamēti ꝑ se: q̄dā v̄o ꝑ accñs. Dicim⁹ aūt ꝑ se q̄cūqꝫ ex ꝓprietate ⁊ cōplexione iuuamēti cā sūt sicut v̄bi gr̄a tamaridoꝝ cōplexio ⁊ ꝓprietas v̄ificat̄ oppositiōi cholere ⁊ turbith phlegmati. Et dicim⁹ ꝑ accñs q̄cūqꝫ ab hoc discrepāt. Qñqꝫ eīn ꝓprie fit aliquid ab aliquo: qd̄ est sicut nō debere v̄ificari vt faciat illd̄: sicut v̄bi gr̄a: scamōea infrigidat corp⁹ cū sit calida: ⁊ facit illd̄ nō q̄r calida: ſꝫ q̄r humorē calidūꝫ educit: ad cui⁹ eīn esse est fieri hoc: ad eius abesse est fieri contrarium.

Medi. solu. q̄dā ꝑ se iuuāt q̄dā ꝑ accidens.

¶ In ꝑte ista mes. pōit qd̄dā not. siue dubitatiōi rñdet posuerat eī statī ꝙ erāt q̄dā medi. q̄ erāt cā iuuamēti in capite ꝑ accñs: et ēt q̄dāmō ꝑ se: mō diceret aliq̄s q̄ sunt medi. q̄ euacuāt ꝑ se: q̄ ꝑ accñs: aut īducūt iuuamētū ꝑ se aut ꝑ accñs. Rñdet ⁊ d̄t ꝙ ex medi. so. q̄dā sūt cā iuuamēti ꝑ se sic̄ iste: q̄ ꝑ ꝯplexionē: ⁊ ꝓprietatē faciūt iuuamētū sic̄ tamaridi dū euacuāt cholerā īducūt iuuamētū ꝑ se: q̄r ꝯplexiōe ⁊ ꝓprietate operant̄: ⁊ h̄ ꝯplexiōe q̄r sūt fri. ⁊ hu. ⁊ cholera calida ⁊ sicca: ⁊ ꝓprietate h̄ opant̄ educēdo cholerā q̄ corpus calefaciebat: ⁊ exiccabat: ēt turbith euacuādo phlegma iuuāt ꝑ se ꝯplexiōe sua: q̄r sūt calidi ⁊ sicci: phlegma fri. ⁊ hu. ꝓprietate: q̄r educūt id qd̄ faciebat ī corpe nocu. qd̄ īfrigidabat ⁊ hūectabat corp⁹: silr̄ ēt sūt q̄dā medi. q̄ sūt cā iuua. ꝑ accñs: q̄r nō iuuāt sua ꝯplexiōe: ſꝫ sua ꝓꝑetate sicut sca. qñ eūat cholerā ⁊ īfridat corp⁹ ñ eī h̄ facit ꝑ se q̄r ñ ex ꝯpl'one: q̄r poti⁹ calefaceret cū ip̄a sit calida ⁊ sicca: ⁊ cholera ēt: ſꝫ ꝑ accñs q̄r educit hu. cholericū: ſꝫ vñ loc⁹ ꝙ ꝓpterea sca. īfrīdat: q̄r educit hu. cali. rñdet cui⁹ eī esse ē fieri h̄ ad' ei⁹ abesse ē fieri ꝯtrariū. ſꝫ planū ē ꝙ ad p̄ntiā cholere ī corpore seq̄tur caliditas: g̃ ad ei⁹ absentiā seq̄t̄ frigiditas: ſꝫ planū est qd̄ ip̄a a corpore aufert̄ ꝑ sca. q̄re sca. euacuādo cholerā infrigidat corp⁹ per accñs. ¶ Deide cū d̄t.

¶ Et dico ꝙ posse medicinarum in materias est quoniam educunt eligentes queꝫ ex humorib⁹ est eius proprium educere.

¶ In ꝑte ista pōit aliā diuisionē opatiōis medicinarū sol. sūptā rōe humoꝝ q̄s euacuāt: ⁊ p̄io in gñali ponit hac diuisionē. scd̄o ī spāli d̄clarat eā. secūda ibi. Distin-

guēdū est aūt in posse medicinaꝝ. pria in duas. pimo ponit modū ſm quē distinguunt̄ opationes medicine solutiue ratione hu. quē euacuat. scdo circa hoc narrat opiniones alioꝝ ⁊ eas improbat. tertio iterato ꝟ hoc ponit suā opinionē. secūda ibi. Et dicūt quidam. tertia ibi. Dicimus autem. ¶ Deinde cum dicit.

Reprehēdit hic me. aliquos. ¶ Et dicūt qdā: qꝛ quē augmentatū ex humoribus inueniūt educūt. Deīde aliū q est post ipm in multitudine. ⁊ errauerūt volētes p hec medicinas nō educere cū electione: et si verū esset hoc vtiqꝫ ſm plurimū: oēs phlegma de ppria educerēt intētione cū sit ei⁹ excrescētia in corpore sup vtrāqꝫ cholerā. Sꝫ hoc ē illud qđ nō credit̄: immo dico q nō humoris: sed hui⁹ eductiua ē. Qñqꝫ eñ expellit subtile qđ ppriū est ei expellere: et grossuꝫ derelinqt. ⁊ qñqꝫ facit ecōtra. Cuiuslibet eñ earū actio sibi derelicta hec ex hmōi eligit: et hec ꝟrelinqt. Actio eñ ppria rata est neqꝫ trāsgredit̄ exigētiā rei passibilis: ⁊ nō oē: sed hoc tñ vel illud respicit: nisi operatio sit effrenis. Hui⁹ autē sufficientiā scientia naturalis determinat.

¶ In pte ista circa hoc pōit opinionē alioꝝ ⁊ iprobat. pio eā ponit. scdo eā improbat. scda ibi. Et sic dicētes errauerūt. ꝟt sic de pma pte: q qdā dixerūt q ipsa medicina nō euacuat hu. electiue nec ppriū hūorē sꝫ solū euacuat pio illū q magis i corpe est augmētat⁹: postea illū q sequit̄ ipsum in multitudine: ⁊ hoc improbat dupl rōne. pria est si medicina pi⁹ educeret hu. magis augmētatū in corpore: tūc oīs medicina pio educeret phlegma q aliū hu. cū ipm phlegma sit in corpore nro plus vtrisqꝫ choleris: hoc aūt ē falsū. scda rō ē si hoc eēt tūc sequeret̄ q oīs medicina magis euacuaret subtilē humorē q grossum: nō ecōuerso: qđ falsum est: cū enim isti ponāt q ipsa euacuet ex necessitate vacui: aut plenitudinis: eo q nō euacuet nisi pctm̄ hu. in quanto nō in qualit: tūc illos citi⁹ euacuabit qui magis abūdant: pnt aūt humiditates subtiles magis abūdare q grosse: videm⁹ aūt q medicina qñqꝫ pi⁹ euacuat humorē grossum q subtilē sicut qñqꝫ euacuat malancholiam et tñ dimittit phlegma liquidū aut cholerā: quare hoc facit causa electionis. Sed tu dices quare nō facit mētionē de sanguine cū etiā eius existētia sit valde super alios hūores: sine dubio quātū est de opiniōe illoꝝ debuisset fecisse mentionē de sanguine: cū sit peccatū in sanguine i quāto i corpore nro sit ēt multū excedēs alios hūores tñ hec dixit: qꝛ psupponit̄ cū eis q loquit̄ de medi. solu. q nūqꝫ pio nec p se euacuāt sanguinē. ¶ Deīde cū ꝟt.

Medicina qñqꝫ pi⁹ euacuat humorem grossuꝫ q subtilem.

Obiectionis remotio.

Ponit hic mes. opi. propriā. ¶ Dicim⁹ aūt q medicina oīs hūorē primo in quē ei agere est propriū educit: deīde illū qui est i habilitate post ipm ⁊ sic aliū ſm ordinē. vltimo ꝟo opat̄ illud in sanguinē quē vsqꝫ ad postremū natura recōdit ⁊ retinet sicut thesaurū ei⁹: coacta tñ expellit post lōgā phibitionē expulsiōis i qtū ei possibile ē. Sed quē educit pio ⁊ pprie et suo iure rata educit. alios sicut degenerans propter superfluū opationis sue: ⁊ pprie qñ effrenitat sicut dixim⁹: ⁊ accidit illud pprie sicut si facile irascēs incitet̄ vt furiat. Insiliet nēpe tūc et trāsgrediet̄ rectitudinē opatōis vltra modū itētōis sue.

¶ In parte ista circa hoc dictū pōit opinionē suā siue declarat opinionē p quā medi. ꝟt euacuare hu. ⁊ notū est. Iuxta qđ notādū q ex ista lra possum⁹ habere solutionē cuiusdā qōnis i q cōsueuit queri vtrū aliqua medi. solu. possit euacuare aliū hu. q ppriū sibi: qꝛ diceret aliq vr̄ q nō: qꝛ si ipsa euacuaret alios hu. a suo pprio: tūc ad oēs illos haberet formā specificā determinatā: vel p quā illos euacuaret: hoc aūt est impossibile. Dico ad hoc q ipsa medi. sol. p se ⁊ ſm se nō euacuat nisi ppriū ⁊ determinatū hu. sꝫ p accidēs bene pōt euacuare alios a pprio hu. ⁊ hoc ꝯtigit qñ ipsa est effrenis ⁊ irregularis. Est aūt effrenis aut irregularis ex qtuor: aut rōne male qlitatis: aut rōne qtitatis: aut rōne corpis ⁊ ꝟtutis ei⁹: aut rōne vtriusqꝫ: rōne qlitatis: ⁊ hoc dupl̄r. aut rōne qlitatis cōis: aut pprie. rōne qlitatis cōis: et hoc nō pōt euacuare hu. hūc ⁊ illū. nā vt ponit Auer. in v. sui colliget. c. de medi. euacuātib⁹ a forma specifica ipsa medici. sol̄. nō pōt absolui a ꝟtute cōi q ē educere hūorē. nā turbith cū educit phlegma educit ēt cum hoc hu. mō cū hu. ipsi nō sint tm̄ dispati: sicut viuū ⁊ cadauer: immo ipsi aliqlē ꝯueniētiā ⁊ cōitatē hñt pōt medicina solutiua manēte in ea ꝟtute euacuatiuā cōi euacuato pprio hūore alios euacuare. Hoc ēt pōt esse rōne qualitatis pprie ipsi⁹ medicine ⁊ que inest sibi p se ⁊ accidētaliter p se. nā agaric⁹ eūat phlegma ⁊ cholerā p se qñ qꝫ qdā simul dū inuenit eos adinuicē mixtos. qñqꝫ aūt successiue pōt ēt medi. p qlitatē accñtalē diuersos hūores eūare sicut turbith qñ eēt rubeū aut nigꝝ venēosū. Tūc eñ nō solū phlegma eūat: immo eūat quēcūqꝫ hūorē vt ēt sanguinē euacuet. scdo dico q eūare pōt plres hu. rōne qtitatis qñ offert̄ in maiori dosi q dēat. nā sicut medicina eūat appropriata huic hūori: ita opꝫ vt sit hec qta qꝛ i cōuenienti dosi: ⁊ iō si sit supflua eūat eūatiōe cōi ⁊ associata: sicut appet i sca. qñ exhibet̄ ⁊ supflua qtitate tūc eñ pio eūat cholerā: postea phlegma vsqꝫ ad sanguinē. Itē ēt hoc ꝯtingit tertio rōne ꝟtutis corpis nā cū ipa medi. eūet vi iferēdo nāe: vt Auer. ponit. v. sui colliget. posuit ēt Mes. supra: tūc lꝫ ꝟt⁹ expulsiua sit irritata ab ipsa vt expellat solū vnū hūorē sibi ppriū: tñ postqꝫ expulit illū nititur virt⁹ expulsiua corporis illū aliū expellere q etiā est nociu⁹ ei ⁊ supflu⁹ in corpore ⁊ illū fugare ⁊ precipue qñ natura corporis ⁊ virtus est fortis. Et ex hoc pōt apparere nobis q non parū facit ad eūationē virtutis ipsa violenta a medi. quarto etiā hoc pōt cōtingere ex parte vtriusqꝫ. nā pōt esse q virt⁹ sit fortis in expellēdo medi. etiā euacuabit virtute cōi eūatiua. vnde cū inter hu. non sit tanta disconueniētia sicut inter viuū ⁊ mortuū: poterit eūare alios humores a pprio ⁊ determinato: ergo ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

Quatuor de causis medicina fit effrēis.

¶ Distiguēdū ē āt i posse mediciaꝝ i materias hoc mō: medicia eñ cui ppriū est cholerā educer̄ ipaꝫ educit pio: post ipaꝫ phlegma. post ipam cholerā nigrā. vltio agit i sāguinē. ⁊ medicia eductiua phlegmatꝫ pio agit i ipꝫ: post i cholerā citrinā. post i cholerā nigrā. vltio ꝟo i sāguinē agit ⁊ medicia eductiua choler̄ nigre pio educit ipaꝫ post cholerā rubeā: ꝟide phl'a: vltio ꝟo sāguinē.

¶ Postqꝫ Mes. posuit quādā diuisionē gnalē medi. solu. sūptā rōne hu. quos euacuāt. In pte ista illā diuisionē declarat in spāli. et pio ponit ordinē medi. solu. quātū ad ordinē hu. quos euacuāt. i scda pte specificat medi. solu. q sunt eūatiue deriuatorū hu. siue eorū mūdificatiue. scda ibi. ⁊ sunt ex medi. pria in duas. pio facit qđ dictū est. scdo remouet quādam dubitationem. scda ibi. Neqꝫ mirādū. Circa primā ptē est aduertēdū q cā quare medi. que eūat phlegma primo id euacuat: postea vero euacuat cholerā. postea melancho. vltimo san. est duplex: vnde vt supra dicebat̄ pp duas causas pncipal̄r medi. post eūationē proprij hu. eūat aliū hu. vna est ppter virtutē eūatiuā cōem que i ipsa remanet post operationem virtutis proprie: ⁊ hanc virtutem et operationē cōem habet ratione caliditatis vel vacuitatis: modo oē qđ attrahit ratiōe calidi vel vacui attrahit citi⁹ qđ subtile est q grossum. ⁊ iō cholera cū sit subtilior q ipsa. s. melā. post eūationē phlegmatis eūabit̄ cholera postea melā. sed causa pōt esse: nā vt apparuit supra vna cā pōt esse quare vna medi. eūat vnū hūorē post aliū erat: qꝛ medi. inferebat vi nature ⁊ iō qñ medi. eūauit ppriū hu. post illū debet magis euacuare illum qui magis molestat naturā qui etiā magis abūdat in corpore. ⁊ iō si reubarbarū euacuauit cholerā i aliquo post ipsam dꝫ eūare phlegma postea melā. eo q magis phlegma molestat. plus etiā de eo est in corpore q de melan. vltio ꝟo educit sanguinē: eo q cū sit thesaurus nature nō etiā molestat naturā etiā si sit de eo in corpe plus q de aliis hu. ¶ Aduertendū est q id qđ dictum est habet

Notādū.

est hꝫ verū qñ solū iste hu. q̄ dꝫ p̄ncipalr̄ euacuari a med. peccat in q̄li aut ī q̄to vel vtroqꝫ. Alij hu. sunt ꝑm naturā: nā si aliq̄ medi. euacuet cholerā: ⁊ illa peccet ī q̄li ī corpe phlegma aūt nō peccet: sꝫ magis peccet melācho. magis in q̄li. Tūc ꝯtigit ꝙ medi. q̄ euacuauit cholerā post cholerā euacuabit melācho. ⁊ nō phlegma: etiā supposito ꝙ phlegma peccaret in q̄to: ⁊ nō ī q̄li: vt melācho. ⁊ idō ēt si aliq̄ med. deꝛ p̄ncipalr̄ ꝓ ꝓꝓrium hu. euacuādū: ⁊ iste humor in corpe nō peccet: tūc ipa euacuabit priꝰ hu. aliū peccātē q̄ꝫ illū quē dꝫ p̄ncipalr̄ euacuare: ⁊ si ēt medicꝰ faciat istō ex errore: ⁊ ex hoc appꝫ ꝙ hic ordo dꝫ ītelligi in corpe in quo solū ille hu. q̄ dꝫ p̄ncipalr̄ euacuari a medi. peccet in q̄li: alij aūt hu. nō peccēt in q̄li. ¶ Et ex hoc appꝫ quare vltimo ⁊ rariꝰ educit sanguinē: eo eo ꝙ raro est ꝙ san. peccet in q̄li: sicut alij hu. ēt natura ip̄m recōdit ꝓ thesauro. Sꝫ tu dices q̄re ēt nō coaptauit hūc ordinē ad medicinam euacuatiuā melācho. p̄ncipalr̄. Dico ꝙ satis daꝛ intelligi ex dictis ab eo: nā si aliq̄ medi. euacuat p̄ncipalr̄ melācho. post ip̄aꝫ euacuat cholerā: postea phlegma: vltimo necessitata natura euacuat sāguinē. ¶ Deīde cū dt.

[Margin: quare medici. a superflue euacuans dimittit sanguinē ī vltimo.]

¶ Neqꝫ mirādū: nulli eīn medicinarū ꝓpriū est de p̄ma intētione esse sanguis eductiuā. Custodit eīn eū natura vsqꝫ in postremū: nec deserit nisi coacta.

[Margin: Nulla est med. so. de p̄ma intētione sanguis eductiua.]

¶ In pte ista Me. mouet dubitationē: ⁊ soluit: ⁊ primo facit hoc. scdō circa remotionē huiꝰ dubitationis ponit quādā obiectionē: ⁊ eā soluit. scda ibi. Et si arguaꝛ. circa p̄mā ptē est aduertēdū ꝙ Meſ. ī suis vbis pōit duo ī gn̄e vnū est ꝙ nō ē repire aliquā med. regulr̄: ⁊ de ꝓpria intētione sanguis eductiuā: ⁊ cā est: q᷑ natura eū recōdit vsqꝫ ad vltimū. Scdꝫ qd̄ pōit Meſ. in his vbis est ꝙ lꝫ nō sit aliq̄ medi. q̄ de ꝓpria intētiōe euacuet sanguinē: tñ virtꝰ siue natura coacta ab effrenitate pharmaci vltio illū expellit: rō p̄mi pōt eē duplex. p̄ma est: qm̄ si natura nūq̄ꝫ intēdit p̄ncipalr̄ ⁊ regulr̄ sanguinē a corpe expellere: sꝫ ip̄m ad vltimū retinere ꝑm qd̄ ē ei possibile: tūc nō repiꝛ med. q̄ p̄ncipalr̄ illū euacuet: sꝫ ita est: q̄re ⁊c. maior est nota: q᷑ medi. regulr̄ operās solū illū hu. expellit quē natura intēdit euacuare. minor est no. eo ꝙ sāguis ē thesaurꝰ nature quē nūq̄ꝫ ītēdit expellere. scda rō est: qm̄ si med. so. nō hꝫ a ꝓprietate ip̄ꝫ sanguinē attrahere: tūc nō ē repire medicinā q̄ regulr̄ ⁊ ꝑ se sanguinē euacuet: sꝫ ita est: q̄re ⁊c. maior est nota: eo ꝙ iste medi. euacuāt hu. ⁊ eos attrahūt ꝑ ꝓprietatē. minor appꝫ ex eo ꝙ natura p̄ncipalr̄ attrahit sanguinē: eo ꝙ mēbra ex eo p̄cipue nutriūꝛ: ⁊ si attrahit alios hu. hoc facit vt cū sanguine sint ꝑmixti: qm̄ nō attrahunꝛ nisi ꝑmixti cū sang. aut ēt ꝓꝑ diuersitatē mēbrorū in actu nutritiōis ip̄orū. vñ q̄dā magis in sanguine melancho. vt ossa: q̄dā sanguine cholerico vt pulmo: ⁊ sic de alijs: mō scitis ꝙ attractio nature q̄ attrahit sanguinē ē opposita nature ipsiꝰ med. so. eo ꝙ medi. attrahit ꝑ ꝟtutē venenosā q̄ est ī ea: virtꝰ aūt venenosa est ꝯtraria nature corpis: q̄re ꝯcludiꝛ ꝙ nō repiꝛ medi. p̄ncipalr̄ sanguis euacuatiua: tñ iste rōnes nō sunt demōstratiue: nō ei ꝯcludūt ꝙ nullo mō possit repiri medi. sanguis eductiua: imo bñ repiꝛ: sꝫ tñ medicꝰ nō dꝫ eā alicui ostēdere: nec demōstrare cū illa medi. sit valde effrenis. physicꝰ ēt medicꝰ nō pōt sic subuenire nocumētis eiꝰ. vñ Gal. pōit ī li. de simpli. pharma. ꝙ talis med. sanguis eductiua nō repiꝛ: ⁊ si repiꝛ medicꝰ ea vti nō dꝫ: nō ei euacuat sanguinē nisi ꝓpter pessima accidētia q̄ inducit ⁊ nocumēta. s. excoriādo venas: ⁊ superflue apiēdo. s. orificia venarū: ⁊ ēt qñ valde superfluit in euacuatione: vt ip̄e statiꝫ ponet: ⁊ iā magis tute ⁊ cōmode possumus sanguinē euacuare q̄ꝫ cū medi. possumꝰ ei cū euacuare ꝑ flebotomiā ⁊ cū vētosis: nō aūt sic alij hu. eo ꝙ alij hu. euacuātur magis cū electiōe: nō aūt ex necessitate vacui vel ex ꝯsecutiōe vniꝰ ad alterū: sicut ꝯtingit qñ ex flebotomia sanguis euacuaꝛ: euacuatur eīn magis ex necessitate vacui vl̄ ex q̄dā ꝯñtia q̄ꝫ euacueꝛ electiōe. ¶ Deīde cū dt.

[Margin: Quare non repiꝛ medicina de ꝓpria intētione sanguis eductiua.]

[Margin: Scda rō.]

¶ Et si arguaꝛ de sanguine in quem cecidit corruptio: ⁊ putrefactio dictū iam desisse esse sanguinē. Inquit enim Gale. de sanguine cui accidit vt putrefiat: scire debes: qm̄ eius subtile transit in choleram citrinam: ⁊ grossum eius in melancholiā: hos autem educi posse per medicinā nulli dubium est.

[Margin: Respōdet mesue tacite obiectioni.]

¶ In ista pte autor secꝰ dicta remouet q̄dā obiectionē ⁊ p̄rio facit hoc. scdō q̄dā qd̄ dixit declarat. scda ibi. Educūt aūt. Obiectio quā remouet est talis: statiꝫ dixerat qd̄ nō repiꝛ aliqua medi. eūatiua sanguinis de ꝓpa intētione: mō diceret aliq̄s nō est verū: eo qd̄ sanguini putrescēti inueniꝛ medi. eū euacuās. Rñdet ⁊ dicit qd̄ iste sanguis recessit a natura sanguinis: nā dicit ipse autoritate Gale. qd̄ sanguis putrescens subtile eiꝰ ꝯuertiꝛ in choleram ⁊ grossuꝫ eiꝰ cōuertiꝛ ī melā. ⁊ ideo qua rōne inueniꝛ med. euacuatiua ipsiꝰ cholere ⁊ melācho. ita etiā med. eadem euacuatiua est sanguinis putrescētis cuiꝰ subtile est ꝯuersum ī cholerā: ⁊ grossuꝫ ī melācholiā: vñ tꝫ naturā hūorū ī q̄s trāsmutaꝛ: ⁊ ex h̄ appꝫ ꝙ nō solū Auicē. imo ēt Meſ. ⁊ alij autores posuerunt ꝙ de ītētiōe fuit Gal. ꝙ sanguis putrescēs nō ē sanguis: de h̄ tñ est dubiū. ⁊ h̄ diceꝛ ꝑfecte ī scdō de feb. ¶ Tñ sciēdū ad p̄ñs ꝙ sanguis putrescens aut est ī fieri: aut est ī facto. si est ī facto ē ī termīo putredis si fit ī fieri tūc adhuc ꝟuat nām sanguis: ⁊ nō est cōuersus ī cholerā nec ī melācholiā: sꝫ est aptꝰ ꝯuerti ad illos. si aūt sanguis iste sit in termino putredis: tūc nō ꝟuat naturam sanguis: immo eiꝰ subtile iā est cholera: ⁊ eiꝰ grossuꝫ ī melācholiā est ꝯuersuꝫ. Sꝫ tu dices si sanguis est ī putrefieri repiꝛ ne med. ipsiꝰ eūatiua: dico ꝙ nō: nā ꝙ talis medi. nō repiaꝛ: hoc nō est ex pte ꝟtutis: eo ꝙ ꝟtꝰ ⁊ nā regitiua totiꝰ gaudēt bene in eiꝰ expulsiōe: sꝫ hoc est q᷑ nō īueniꝛ aliq̄ med. q̄ a forma specifica possit sanguinē eūare ēt si repiaꝛ talis med. tñ alr̄: ⁊ meliori mō possit talis sanguis eūari q̄ꝫ a medi. q᷑ cū flebotomia: ⁊ vētosis ēt talis medi. posset sanguinē laudabilē eūare: ⁊ nō putridū: aut magis eūare q̄ꝫ putridū: etiā nō posset sic resisti nocumētis talis medi. eūatiue sanguinis: sicut si eūareꝛ cum flebo. ⁊ vētosis: nō eīn medicꝰ pōt sic regulare med. eūatiuā sicut flebotomiā tm̄: lꝫ ip̄e sanguis putridꝰ euacuari possit ꝑ flebotomiā: adhuc circa istū hūorē expectamꝰ digestionē anteq̄ꝫ euacueꝛ sicut circa alios hūores: vt ponit Auicē. p̄rio ca. fen. quarta ca. de flebotomia. ¶ Deinde cum dicit.

[Margin: Utrū deꝛ medicina euacuatiua sanguinis actualiter putrescētis.]

¶ Educunt aūt sanguinē oīa soluētia vltime: ⁊ effrenata nō ꝓprie: ⁊ hoc tribꝰ modis. Aut q᷑. s. medicina est earū que excoriāt venas. Aut q᷑ est earuꝫ que venarū orificia aperiūt aptiōe sanguinē fluere faciēte. Aut q᷑ ꝑ eā ꝑueniꝛ ad vltimū euacuationis sicut diximꝰ. Et ex rebꝰ hoc faciētibꝰ est aloe malꝰ: quē diximus: ⁊ silr̄ cucumer asininus: ⁊ centaurea: ⁊ colognitida que nasciꝛ sola in plāta sua: ⁊ euforbiū: ⁊ mezereon: ⁊ ꝓprie paruū: ⁊ scamonea Corasceni.

[Margin: Tribꝰ modis aliqua medi. pōt sanguinē educere.]

¶ In pte ista declarat qd̄ dixit: dixerat eīn qd̄ medi. regulariter ⁊ debite operās nō euacuat sanguinē: sꝫ solū eum eūat ꝓꝑ eiꝰ effrenē opationē: mō declarat qualr̄ he med. eūant sanguinē: ⁊ dicit sic. Educūt aūt sanguinē oīa soluētia vltie: ⁊ effreniter: ⁊ nō ꝓp̄e: q᷑ cū he medi. euacuauerit alios tres hu. remanēte adhuc ꝟtute eūatiua cōi q̄ ī eis erat: ꝑñt vltio sang. eūare. Aut q᷑ est earū q̄ orificia venarū apit aptiōe sanguinē fluere faciēte. i. q̄ apit orificia venarū superflue: nā oīs medi. so. euacuās a lōginquo apit orificia venarū: sꝫ nō sꝑ superflue ea apit ita qd̄ ide sanguis emanet sicut diximꝰ. i. sicut dicemꝰ. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et sunt ex medicis q̄ mūdificāt sanguinē ⁊ clarificāt eū: sicut lupulus ꝓprie: ⁊ capillus veneris et rauedsceni: ⁊ aqua lactis ⁊ ꝓp̄e caprarū boni pastꝰ ⁊ succꝰ rose: ⁊ casiafistula. absinthiū ⁊ fumusterre ⁊ aloe siracost ⁊ affodili ⁊ succus eius ⁊ similia.

[Margin: Medicīe mūdificātes sanguinem.]

¶ In pte ista Meſ. ponit ordinē spālē medi. q̄ sunt eūatiue ꝓꝓrorū hu. i. eūatiue eorū q̄ hu. annectunꝛ: ⁊ p̄rio explicat me. so. q̄ sunt eūatiue hu. scdō explicat eas q̄ sunt eūatiue eorū q̄ hu. annectūꝛ. scda ibi. Et educētes hu. adustos p̄ria ī ptes q̄tuor. P̄rio ponit med. mūdificātes sanguinē. scdō pōit med. eūatiuas cholere. tertio phlegmatis. q̄rto melācholie. scda ibi. Medicīe aūt. tertia ibi. Medi. aūt ꝓprie. q̄rta ibi. Med. ꝓp̄e ⁊ p̄ncipalr̄. Dicit sic de p̄ria pte ⁊ sunt ex med. q̄ mūdificāt sanguinē ita ꝙ eū p̄ncipalr̄ nō eūant: sꝫ ip̄m eūant a serrosis ⁊ acutis superfluitatibꝰ in eo ꝯtētis: ip̄ꝫ ēt ꝓseruāt a putredie. lupulꝰ est res: siue q̄dā fructus ⁊ q̄si ī oībꝰ locis repiꝛ: vñ ī alemania teutonici ex eo faciūt ceruisiā. rauedsceni. i. āti. i. reubarbarū sceni. i. de illa

contrata est medicina bndita: ꝛ aqua lactis. i. serū capri- num: ꝛ succ⁹ rose. s. recentis. nō intelligatis de electuario succi rosarum: q: cum in tali electuario ponatur sca. ipsuȝ euacuat choleră: ꝛ etiaȝ tereniabin. i. māna. ipsuȝ etiā san guinē mundificat: ꝛ siracost. i. succus fructuum optimoꝝ sicut damascenoꝝ ꝛ prunoꝝ. ❡ Deinde cum dicit.

Me. educētes principalr cholerā.

❡ Medicine aūt de ꝓprietate pncipalr educētes cholerā citrinā sunt: aloe ꝛ scamonea ꝛ absinthiū: ꝛ eupatoriū ꝛ lupulus: ꝛ myrobalani citrini ꝛ fu- musterre ꝛ species raued ꝛ aqua casei: ꝛ succus ro- sarum ꝛ viole ꝛ casiafistula ꝛ tamarindi ꝛ pruna et psilium ꝛ tereniabin ꝛ siracost.

❡ Modo ponit me. euacuatiuas cholere: ꝛ species raued id est species reubarbari de quacunq; contrata. Et psiliū sc; quātum ad eius mucilaginem: q: quātum ad substātiā eius potest euacuare phlegma. ❡ Deinde cum dicit.

Me. ꝓpe ꝛ pncipaliter educentes phlegma.

❡ Et medicine ꝓprie et principaliter educentes phlegma sunt chebuli emblici ꝛ bellirici ꝛ salgē- ma ꝛ coloquintida ꝛ turbith ꝛ sticados ꝛ ireos et sarcocolla ꝛ ben ꝛ cherua ꝛ ysopus sicca ꝛ asce: et oppoponacū: ꝛ aristologia ꝛ cartam⁹ ꝛ centaurea ꝛ eupatoriū ꝛ agaricus ꝛ cucumer asininus ꝛ her- modactyli: ꝛ serapinū ꝛ euforbiū ꝛ squilla ꝛ cimi- num: ꝛ asarum: ꝛ polium: ꝛ vrtica: ꝛ polipodium: et zinziber: ꝛ aqua casei ꝛ mel ꝛ zuccarum rubeum.

❡ Modo ponit medi. euacuatiuas phegmatis: ꝛ dicit ꝙ tres sunt species myrobalanoꝝ: vt puta myrobalani ēbli- ci chebuli ꝛ bellirici. Alie autē due species educūt alios hu. nā myrobalani citrini euacuāt choleram: nigri aūt me lancholiā: coloquintida ipsa precipue euacuat phlegma grossuȝ: turbith autē magis euacuat phlegma subtile: ꝛ cherua. i. grana mirasol. cartamū. i. semen croci hortēsis: ꝛ centaurea. s. maior: ꝛ minor: poliū: ꝛ est herba quedā que assimilatur pulegio vel origano. ❡ Deinde cū dicit.

Med. pncipalr educētes cholerā nigrā.

❡ Et medi. ꝓprie ꝛ principalr educentes cholerā nigram sunt he: epithimū sticados: ꝛ myrobalani nigri ꝛ polipodiū ꝛ scebran ꝛ lapis lazuli: ꝛ lapis armen⁹ ꝛ calamētū montanū ꝛ scene ꝛ belleborus niger ꝛ sal indus ꝛ sal napticus: ꝛ sal niger ꝛ siƚia.

❡ Modo ponit medicinas euacuatiuas melācholie: ꝛ di cit ꝛc. epithimū id est flos thimi. scebrā. i. esula: polipodiū etiam euacuat phlegma. ❡ Deinde cum dicit.

Medi. ꝓprie educētes humores adustos.

❡ Et medi. ꝓprie educentes hūores adustos sunt aq̄ casei ꝛ scene ꝛ myrobalani indi ꝛ fumusterre et casiafistula ꝛ volubilis maior: ꝛ lupul⁹ ꝛ siƚia. Solu tiue aūt aquositates educētes sunt turbith ꝛ asce capill⁹ veneris ꝛ sal: ꝛ salgēma ꝛ euforbiū: ꝛ cherua et aristologia: ꝛ cētaurea ꝛ cucumer asinin⁹. Aquā aūt citrinā educūt ireos: ꝛ cucumer asinin⁹ ꝛ agari cus ꝛ serapinū ꝛ mezereō⁹ ꝛ scebrā ꝛ es vstū: ꝛ siƚia.

Med. educētes aq̄sitates.

Me. aquā citrinam educētes.

❡ Ponit medi. euacuatiuas rerū que nō ꝓprie sunt hu. s; eis ānectunt: ꝛ pmo ponit med. q̄ euacuāt cinereitatē hu. que remanet qñq; ex adustiōe hu. ſcā in lōgis febribus. se cūdo ponit medi. q̄ euacuāt purā aquositatē. tertio ponit medi. q̄ euacuāt aq̄sitatē citrinā. scda ibi. Solutiue autē educentes aq̄sitatē. tertia ibi. Aquā aūt citrinā. Dicit sic. de pma pte ꝙ tales med. hec faciētes sunt aq̄ casei. i. serū caprinū: et serū cameli: et serū asininū ꝛc. qđ dr̄ in partib⁹ subsequentibus vsq; ad sequens capitulum satis legenti est manifestum aperte. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Inquit Heben Me. de posse aūt medicinarū: et aspectu earū ad membra: ꝛ ad superfluitates humoꝝ in ipsis: ꝛ mūdificatione earum ab ipsis membris: per ipsas medicinas dicendum est nunc.

❡ Postq̄ determinādo de modis opationū mediciaꝝ so lutiuaꝝ posuit tres diuisiones ipaꝝ: vna qdē q̄ erat sūpta ex pte mēbroꝝ p q̄ euacuāt: alia ꝟo erat sūpta ex pte hu- moꝝ qs euacuāt: ꝛ has duas declarauit. In pte ista pōit tertiā diuisionē que est sumpta ex pte mēbroꝝ a qb⁹ eua- cuāt: ꝛ pmo pmittit intētionē suam. scdo exequit̄. scda ibi. Quare scire debes. pma pars patet. ❡ Deinde cū dicit.

❡ Quare scire debes qđ euacuādarū materiarum facili⁹ educunt̄ q̄cūq; in stomacho: ꝛ intestinis site sūt: min⁹ aūt q̄cūq; i meseraicis: ꝛ adhuc min⁹ q̄cūq; in sba epatis sima. Difficile vo q̄cūq; i venis sub- tilib⁹. Magis vo q̄cūq; i ꝓtelatiōe venarū ꝛ mēbro rū sunt: difficillime vo oim̄ q̄cūq; i mēbroꝝ iunctu ris sunt ꝛ ꝓprie dū diuturnant̄ ꝛ figunt̄ in eis.

❡ In pte ista exequit̄ declarādo diuersitatē med. so. sum ptā ex parte mēbroꝝ a quib⁹ euacuāt: ꝛ pmo has medi cinas adinuicē cōparat. scdo illas spāliter explicat. scda ibi. Et dicem⁹. vel aliter pōt dici: ꝛ forte melius incipiēdo a pncipio lectiōis: vt dicat̄ sic: vt ē dictū qđ postq̄ Meb. posuit duas diuisiōes medi. so. et eas declarauit. In pte ista ponit tertiā ꝛ vltimā diuisionē med. so. sumptā ex pte mēbroꝝ a qb⁹ euacuant. ꝛ pmo pmittit quedā necessaria ad suū ꝓpositū. scdo suū ꝓpositū exequit̄. scda ibi. Uerum quelibet. pma i duas. pmo ponit qđ intēdit. scdo de illis necessarijs exequit̄. scda ibi. Quare scire debes. deinde cū dicit quare scire debes. In pte ista pōit necessaria ad suū ꝓpositum: ꝛ pmo ponit vnū. scdo aliud. scda ibi. Et dici mus. Dicit sic de pma pte qđ facillime educunt̄ materie a medicinis so. quecūq; sunt in stomacho ꝛ i intestinis: cā est eo qđ tales humores siue materie nō idigēt attractiōe s; solū expulsione ꝛ eductiōe earū ad extra corp⁹: cum iste tales materie sint in vijs expulsionis. Min⁹ aūt. s. educun tur q̄cūq; in meseraicis: eo qđ sunt in vijs magis lōgin- quis ab expulsiōe q̄ materie q̄ sunt in stomacho ꝛ in inte stinis: ꝛ adhuc min⁹ q̄cūq; in sima. i. ꝓcaua pte epatis sup ple sunt eo ꝙ adhuc sunt in locis magis longinq̄s a stō et intestīs q̄ iste materie q̄ sunt i venis meseraicis: difficile vero. s. educunt̄ quecūq; in venis subtilibus id est capilla rib⁹ supple sunt eo ꝙ adhuc sunt in locis magis lōginq̄s a stō ꝛ intestinis q̄ ille q̄ sunt i venis meseraicis ꝛ ꝓpter etiā maiorē lōginq̄tatē q̄ q̄ sunt in sima. magis vero q̄cū- q; in ꝓtelatiōe venarū. i. in venis valde lōginq̄s a stō ꝛ in testinis sup. sunt: difficillime vero oim̄ q̄cūq; sunt i mēbro rū iūcturis: supple sunt: ꝛ ꝓprie dū diuturnant̄ ꝛ figunt̄ in eis id est dū sunt in iūcturis longo tpe: tales materie sunt etiā in eis eo qđ tales materie sunt i locis valde lōginq̄s a loco p quē debent euacuari. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Et diximus ꝙ medi. que educunt soluēdo posse hñt a remotiorib⁹ attrahere: ꝛ a superiorib⁹ attra- hūt: ꝛ ab inferioribus eradicāt: ꝛ diximus qđ medi cine que educunt ſm alios modos min⁹ hec faciunt immo materias potius quib⁹ obuiāt educūt.

❡ In parte ista ponit aliud necessariū ad suū ꝓpositum. Et sciēdū ꝙ dato ꝙ medi. que euacuāt leniendo: lambifi- cādo vel cōprimēdo non pñt immediate ꝛ pncipalr a mē- bris remotis euacuare: tñ ex ꝓñti pñt hoc facere: nā he me dicine pncipalr euacuāt loca a superfluitatib⁹ suis educē do eas: quibus euacuatis ad talia loca euacuata ꝛ inani ta a suis superfluitatib⁹ expellunt̄ alie superfluitates a locis remotis. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Uerū quelibet medicinarū sigillatā hȝ ꝓprieta- tē: vt hoc mēbrū magis q̄ illud respiciat: puta qdā de ꝓprietate magis mēbra capitis respiciūt: ꝛ sūt he ꝓprie. Coloquintida ꝛ agaricus: ꝛ sticados: et aloe ꝛ lapis lazuli: et lapis armenus ꝛ sq̄lla epithi mū: ꝛ sal ind⁹: ꝛ chebuli myrobalani nigri ꝛ siƚia.

Med. que dē ꝓpetate magis sūt respicientes mēbra capitis.

❡ In parte ista extra suū ꝓpositū explicat diuersitatem hanc spālem me. so. que euacuāt magis a mēbris positis in supficie. secūda ibi. Et sunt q̄ acute. pma hȝ ptes qua- tuor. Pmo explicat medi. que euacuāt a mēbris aīatis ma gis. scdo que euacuāt a mēbris spūalibus. tertio explicat me. so. que euacuāt a mēbris magis nutritiuis. q̄rto expli cat medi. que euacuāt ab alijs mēbris nō pncipalib⁹ siue minus nobilib⁹. scda ibi. Et sunt quedā que respiciūt. ter tia ibi. Et sunt q̄ magis. q̄rta ibi. Et que materias educūt

❡ Propter pmā partē ꝛ alias est aduertēdū ꝙ lȝ med. q̄s enumerat a determiatis locis euacuēt: nō tñ ē incōueniēs ꝙ vna ꝛ eadē me. i spē sua possit euacuare a diuersis mē bris: nam

bris.nā ipse ponit hic ꝙ agaricus euacuat a mēbris ani matis.i.a capite:⁊ tamē ipse ponet statim ꝙ euacuat sup=fluitates cōtētas in mēbris spūalibus:hoc aūt nō est incō ueniens:nā sicut nō est incōueniens ꝙ aliqua medi. eua=cuās ꝓpriū hu.post istū possit alios euacuare:ita nō ē in=cōueniēs ꝙ aliqua medi.ꝓpter propinquitatē ⁊ silitudi=nē quā hñt mēbra ista adinuicē ꝙ possit euacuare a diuer sis mēbris:est tñ verū dicere ꝙ respicit magis vnū mēbrū ꝙ̄ aliud. ¶Et postea aduertēdū ꝙ myrobalani chebuli ⁊ nigri possunt euacuare a capite dupl'r:vno modo attrahē do:lz virtus attractiua in eis sit valde sopita:possunt etiā euacuare a capite cōprimēdo:q̄r.s.exprimēdo hu.q̄ sunt i stomacho:⁊ in intestinis:⁊ illas euacuādo ꝓhibēt ne ad caput ꝑueniant alte:vnde hec est magis euacuatio preser uatiua ꝙ̄ euacuatiua capitis. ¶Deinde cum dicit.

Medi. respiciētes mēbra anhelitus et pectoris.

¶Et sunt quedā que respiciūt mēbra anhelitus ⁊ pectoris:⁊ educūt supfluitates eoꝝ sicut agaric⁹:⁊ albasce ⁊ ysop⁹:⁊ volubilis:⁊ tereniabin:⁊ casiafi=stula:⁊ sarcocolla:⁊ ireos:⁊ coloquintida:⁊ sil'ia.

¶Hic ponit Meß.q̄ euacuāt a mēbris spūa lib⁹.iste aūt medi.vt plurimū euacuāt a mēbris spūalibus dilatādo ⁊ aperiēdo:vias pectoris ⁊ pulmonis. ¶Deinde cū dicit.

Medi.a splene educentes.

¶Et sūt q̄ materias a splene educūt sicut agaric⁹ ⁊ scene:⁊ epithimū:⁊ helleborus niger: et sticados:et eupatoriū ⁊ absinthiū:⁊ sal indus:⁊ sal niger:et ca=lamētū montanū ⁊ sil'ia.

Medic.a stoma.⁊ intestis educentes.

Et sunt que materias a sto macho ⁊ intestinis educūt sicut absinthiuz ⁊ aloe:⁊ myrobalani ⁊ ea ꝓpe q̄ magis materias qb⁹ obuiāt educūt sicut iā dixim⁹.

Medi.ab epate educentes.

Et sūt q̄ materias ab epate ⁊ partib⁹ eius educūt sicut agaricus ⁊ aq̄ casei ⁊ vo lubilis maior ⁊ lupulus ⁊ reubarbaꝝ ⁊ succ⁹ rosaꝝ ⁊ eupatoriū ⁊ succ⁹ eius ⁊ absinthiū ⁊ myrobalani: ⁊ tamarindi ⁊ fumusterre:⁊ ireos ⁊ mezereō: ⁊ scene ⁊ xebran:⁊ es vstū ⁊ serapinū ⁊ sarcocolla ⁊ sil'ia.

Medic.a iuncturis educētes.

Et sunt que materias educūt ab instrumētis iūctaruz ⁊ ꝑtib⁹ remotis sicut hermodactylus:sarcocolla ⁊ coloqntida.⁊ turbith ⁊ oppoponacū:⁊ sal gēma et sal id⁹:et serapinū:⁊ euforbiū ⁊ cētaurea:⁊ cucumer asinin⁹ ⁊ hellebor⁹ niger:⁊ polipodiū ⁊ sil'ia. Et sunt q̄ materias acute educūt ipsasq̄ mūdificāt sicut aq̄ casei:⁊ fumusterre et collogntida:⁊ epithimū ⁊ aga ric⁹:⁊ polipodiū ⁊ myrobalāi idi ⁊ volubil':⁊ sil'ia.

¶In parte ista explicat Meß.que euacuāt a mēbris nu tritiuis:⁊ primo explicat eas que euacuāt a stomacho.se cundo eas que euacuāt ab epate.tertio eas que euacuāt a splene.secūda ibi. Et sunt.tertia ibi. Et sunt q̄ materias a splene possumus legere omnes partes simul absinthiuz ⁊ hoc facit precipue cōprimendo ꝓpter vim stipticā quaz hz et mezereon:⁊ iste ꝓprie euacuant aquositatem cōten tam in epate.sene.⁊ hec ꝓprie euacuat melācholiā in eo contentam:⁊ xebran.i.esula.⁊ ista etiā precipue euacuat aquositatē.totum postea est notū. ¶Deinde cū dicit.

Tēps multū calidū aut frigiduz admi nistrationem solutiuarū medicinaruz prohibet.

¶De posse āt medicinaꝝ:ſz exigētiā dispositionū tēpoꝝ anni dicim⁹:q̄r dispositio tēporis multū cali da aut multū frigida ab eaꝝ admistrati ōe ꝓhibet.

¶In parte ista explicat diuersitatem medi.so.sumptam ex quodam accidente quia ex tempore exhibitionis earū ⁊ p̄mo ꝓponit qd̄ intēdit.scd̄o declarat ex autoritate Hip po.⁊ Gal.⁊ Jo.scd̄a ibi. Inq̄t Hipp. ¶Deinde cū dicit.

Hip.iiij. particula apho.sub cane ⁊ ante canem.

¶Inquit eniz Hip.q̄n sunt dispōnes anni super nos in aere dominij canis:time molestiā in purga=tionib⁹.Et Gal.dixit hoc esse timēduz ꝓpter tria. Primū q̄r inflāmatur materia ꝓpter aerē calidissi mū:⁊ fit cā casus in febres.Scd̄z q̄r in multitudine caloris virtus resoluit ⁊ debilitatur cōueniēs est ex assumptiōe medicine illa magis debilitari.Tertiū est q̄n calor aeris ē sicut calor balnei q̄ medicinas et virtutē earum ad exterius corporis declinare fa=cit.

Hipp.iiij. ꝑti.apho. purgare q̄dez estate superiora. hippo.⁊c.

Inquit iterū Hippo.Si oportet purgari i esta te debes purgare q̄ sunt supius:in hyeme v̄o q̄ infe rius sunt.Et dixit Gal.ꝙ humores in dispōnes tē=porū anni cremēti ⁊ decrementi cām habent ꝓpter cōuersionē rei ad rē similē:vel elōgationē abinuicē sibi.In estate eñ accidit multiplicari cholerā:⁊ est tēp⁹ dominij eius:q̄r calida ⁊ acuta facilē hñt aditū ad superiora.Danda est igitur medicina hoc tēpo re que ipsam per superiora educat.In hyeme vero multiplicaꝝ phlegma:⁊ est tēpus abūdātie eius:qd̄ quidē graue est:⁊ inferiora petens.Danda est igi=tur medicina hoc tēpore ipm per inferiora educēs.

¶In ꝑte ista qd̄ ꝓposuit declarat auctoritate Hip.scd̄o Gal'.tertio Joā.auctoritate hoc declarat.ſa ibi. Et dixit Gal'.tertia ibi. Inq̄t Jo.prima in duas.primo confirmat qd̄ dixerat autoritate Hip.via vna.scd̄o via alia.secunda ibi. Inq̄t iterū Hipp.prima in duas:q̄r primo facit qd̄ di=ctū est.secūdo confirmat illam autoritatē per cōmē.Gal'. scd̄a ibi. Et dixit Gal'.aditū idest ascēsum ad superiora. totum postea est notum. ¶Deinde cum dicit.

Medicie dissoluēdo educētes i estate vitāde sunt. Que lubricādo ⁊ lābificando educūt in hyeme vitāde sunt.

¶Inquit Jo.Uitāde sunt in estate medicine que acuitatē hñt ⁊ educūt dissoluēdo:sunt eī facil' inflā matiōis:⁊ vitāde sunt in hyeme que soluūt lābificā do ⁊ lubricū faciendo.Timeꝝ eñ sup primis casus in febres ⁊ excoriationes:⁊ dissinteriam:timetur su per alijs casus influxus ⁊ lienteriā.Et dixit ꝙ tem=porib⁹ estus ⁊ frigoris medicine acuitatem haben=tes timēde sunt:timeꝝ enim in vno excoriatio ⁊ fe=bres:⁊ timeꝝ in alio euacuatio supfluaꝝ dissolutio.

¶In ꝑte ista q̄ dixerat ipse cōfirmat autoritate Jo.cum additiōe quā fecit in cōmēto illius apho.Estate quidē su periora sunt eniz facilis inflamatiōis eo ꝙ estus haberet eas inflāmare iterū etiā in eis inducit acuitatē:he autem acuitates sui acumie excoriant intestia:iste aūt que eua=cuant lābificando:aut lubricum faciendo sunt timēde in hyeme cū inducant fluxū idest diariaz:hoc modo. naz he medi.euacuant tm̄ materias q̄ sunt tm̄ in vijs:⁊ alias po nunt in motu:q̄quidē materie posite in motu q̄n peruene rūt ad intestia inducūt diariam.dum etiam perueniūt ad stoma.debilitādo ei⁹ digestiuā ⁊ cōtētiuam intestinorum debilitādo inducunt lienteriam : eo ꝙ lienteria est passio simul.stomachi ⁊ intestinorum:vt Gal'.ponit de interiori bus sexto.si bene recolo.vnde appellaꝝ passio vētralis ⁊c.

¶Secunda intētio est canon in rectificatione me=dicinarum solutionem facientium:cuius sunt due summe:⁊ prima continet quatuor capitula.

¶De rectificatiōe medicinaꝝ quot modis fiat:et de obseruādis in ea:⁊ de rectificatione cū eo qd̄ op=poniꝝ eis ꝓprietate sua. Ca.primū summe p̄ie.

Inquit He.Meß. differētias bonitatuz ⁊ malignitatū medicinaꝝ solutiuarū iaz in p̄teritis demōstram⁹:expedit aūt nūc eaꝝ tollere malitias:aut saltē reprimere fm meliorē modū possibilitatis:⁊ hec facim⁹ de lar gitate Dei benedicti cū eo qd̄ frāgit malitiam ⁊ ex cessum eaꝝ:⁊ acquirit ei dispositiones incolumes.

Cōtinuatio.

¶Postq̄ Jo.Meß.in prima sectione determinauit de medicinis solutiuis inq̄rēdo q̄d sit medicina solutiua:in=quirēdo etiā per q̄d ipsa operaꝝ:posuit etiā diuersitates ipsarū penes malignas ⁊ incolumes docēs illas ab in=uicē distinguere ostēdēdo etiā earū posse. In ista secūda sectiōe Meß.determiat de eis q̄ñtū ad q̄litatē siue modū appropriatiōis earū ad corpus:iste aūt modus siue q̄lita tes approximatiōis earū ɔsistit in duob⁹ scz.in cōsolatiōe earū anteq̄ corpori approximenꝝ:cōsistit etiā in cōsola=tione earū postq̄ corpori sunt approximate:⁊ ideo Me. duo facit.primo determinat de cōsolatione ipsarū anteq̄

corpori approximentur. secūdo determinat de eis ⁊ earū cōsolatione inq̄ꝫtū ad corpus approximantur. secūda ibi. Inq̄t Ihe. Me. obuiādū. prima in duas. prīo ponit intētionē suā. scd̓o exēplū. scd̓a ibi. Et hoc duob⁹ modis. malitias earū anteq̄ꝫ corpori approximentur tollere: ⁊ hoc faciemus de largitate dei. i. grā dei ⁊ sui influētia. Sed hic

Notādū. est prīo notādū. nā posuit Me. ꝙ ipe intēdit hic determinare de eo qd̓ remouet malitias medicinarū solutiuarū: modo talis remotio malitie ipsarū aut fit anteq̄ꝫ corpori approximentur: ⁊ etiā talis doctrina ptinet ad actū ꝑuisiuū siue ꝑseruatiuū. aut scd̓o fit talis remotio malitie ipsarū q̄n ad corpus approximantur: ⁊ hoc magis ptinet ad actū curatiuū: ⁊ q2 act⁹ ꝑuisiu⁹ imediate ꝑcedit actū curatiuū: ideo hec doctrina q̄ est de ꝯsolatiōe ipsarū anteq̄ꝫ corpori approximentur ꝑcedit frequētē doctrinā q̄ est de earū cōsolatiōe: q̄n sunt approximate corpi. scd̓o est notandū dicit Me. frāgit malitias ipsarū: ⁊ excessuꝫ: ⁊ acq̄rit eis dispōnes incolumes: dixit prīo frāgit malitias ipsaꝝ q̄ꝫtū ad nocumentū qd̓ ab eis ꝓuenit a primis qualitatib⁹: siue a cōpōne ꝑma q̄ est in ea: dixit postea. Et acq̄rit eis dispositiones incolumes quātū ad nocumentū qd̓ inducūt per secūdas qualitates aut tertias. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et hoc duob⁹ modis: aut enim illud facimus cum societate alterius medicine: aut cum bonitate que acquiritur eis per artem.

¶ In parte ista exemplū determinat de cōsolatione medicinarū solutiuarū anteq̄ꝫ corpori approximentur: ⁊ diuiditur hec pars in duas. primo eñ ostenditur quot ⁊ q̄ sunt modi cōsola. ipsarū anteq̄ꝫ corpori approximentur. scd̓o ponens illos modos docet eas ꝯsolari ⁊ ꝑparare. scd̓a ibi. Et debes intelligere. ⁊ hoc. i. cōsolatio istarū medi. ⁊ fractio nocumētoꝝ ipsarū cū societate. i. permixtiōe alicui⁹ medi. aut cū bonitate que acquiritur per artem. s. eas decoquendo: assando aut infundendo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et debes intelligere societatem rem virtutem habentem opponentem ei quod ex medicinis solutionem facientibus timetur.

¶ In parte ista ꝺm istos modos docet eos cōsolari: ⁊ primo determinat de cōsolatione ipsarū vt acq̄ritur per cōpositionē alicuius medi. cū eis. scd̓o determinat de cōsolatione ipsarū vt acq̄ritur per artē ⁊ artificia. scd̓a ibi. Inquit Ihe. Me. Dispōnes acq̄site per artē. prima in duas. quia ꝑmo ostēdit q̄d est ꝯsolatio medicinarū solu. vt ipsa fit p cōpositionē alteri⁹ medi. cum ipsa: ⁊ in scd̓a parte ostēdit quot ⁊ q̄bus modis fit ipsarū cōsolatio per cōpositionē alterius medi. scd̓a ibi. Et fit id trib⁹ modis. Dicit sic de prima parte. ita dixi ꝙ duob⁹ modis preparatur medi. solutiua anteq̄ꝫ corpori approximetur: ⁊ debes intelligere societatē. i. cōsolationē fieri in medicinis solutiuis per cōpositionē vnius medi. cū alia medi. rem habētē virtutē opponentē ei qd̓ timetur ex medi. solutionē faciētibus. Sed

Obiectio tu dices cōtra: si q̄n̄q̄ꝫ ꝯsolamur medi. solutiuam per rem iuuantē suā virtutē ⁊ operationē tunc nō est verū dicere ꝙ consolatio ipsarū fiat hoc modo scꝫ per rem eis opponentem: sed ita est quare ⁊c. maior est nota. quia qd̓ iuuat operationē alterius nō dicitur ei obuiare: minor apparet: nam dicet statim Mesue. ꝙ turbith cōsolatur cum zinzibere: nam cōfortat eius virtutem ⁊ operationē que erat in eo

Rñsio. sumpta. Hic est dicendū ꝙ medi. solu. potest cōsolari per rem sibi opponētē: qd̓ pōt dupliciter intelligi. vno modo ꝙ cōsoletur per rem sibi opponentē oppositione vera et proprie dicta que est inter ea que sibiinuicē non compatiuntur in stomacho. Et hoc modo dictum ipsius Mesue. nō habet veritatē propter rōnem dictam. Secūdo modo potest intelligi: ꝙ hec cōsolatio fit per rem sibi oppositā quacūq̄ꝫ oppositione large acceptā: que est ꝺm magis et minus. hoc modo bene hꝫ verū dictū ipsi⁹: nam turbith q̄n cuꝫ eo miscetur zinziber soluit cito magis q̄ꝫ si sine eo adhiberetur: modo scitis ꝙ hec est oppositio inter magis ⁊ minus: ⁊ ideo q̄n̄q̄ꝫ cōsolamur medicinas hoc modo per compositionē rei que vigorat eius operationē: nō enim solū timetur ex medicina solutiua dum superflue euacuat: immo ex ea q̄n tarde aut parū euacuat: ⁊ ideo cōsolatur per cōpositionē rei que sibi opponitur oppositione qd̓ ꝺm magis ⁊ minus est tale. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et fit illud trib⁹ modis sicut inquit Democri. aut cū obiectionibus in emēdatiōe malitiarū earū que innate sunt a ꝓprietate sua: q̄ sunt venenositas ⁊ inimicitia rei vite: cū re: que etiaꝫ opponitur ꝓprietate: aut cū obiectionib⁹ earū cōplexionib⁹ in ꝑmutationē calidi fri. ⁊ hu. ⁊ sicci: aut cum obiectionib⁹ in corrigendo effectus earū quos dicemus post.

Trib⁹ modis ꝯsolatur me. per associationē alteri⁹ medi.

¶ In parte ista Mesue. ostēdit quot ⁊ q̄b⁹ modis fiat ꝯsolatio medicinarū solutiuarū p cōpositionē alteri⁹ medi. ⁊ prīo ꝑmittit hos modos. scd̓o penes illos modos docet ꝯsolari. scd̓a ibi. Inq̄t Ihe. Mesue. vel Io. Me. acq̄rimus me. solutiuis. prima in duas: prīo ꝑmittit hos modos cōsolationis ipsarū per cōpositionē alteri⁹ med. autoritate Demo. Et quot sint ⁊c̄. In scd̓a pte explicat quasdā cōditiōes obseruādas ad hoc vt p istos tres modos possim⁹ eas debite ꝯsolari. scd̓a ibi. Sꝫ crede altiora rimāti. et fit illud scꝫ talis ꝯsolatio med. solutiuarū p cōpositionē alterius medi. aut cū obiectiōib⁹. i. operationib⁹ a proprietate sua. i. a forma specifica. rei vite. i. mēbro qd̓ est pricipiū vite: aut cū obiectiōib⁹ earū cōplexionib⁹ medic. oppositis sibi in cōpositione: sicut illo mō ꝯsolamur scamoneaꝫ aut reubarbarū cū violis aut syrupo violato: nā p cōpositionē ei⁹ frigi. ꝯsolamur scamoneā ⁊ reubarbaꝝ: q̄ in cōpositione sunt calida ⁊ sicca. tertio ꝯsolamur medi. solutiuas obiectionibus. i. oppositionibus in corrigendo excessus efficiens q̄ꝫtuꝫ. s. ad scd̓as qualitates vel virtutes supple tertias: sicut q̄n aliq̄ med. so. eēt nauseatiua aut mordicatiua: et ꝑmiscem⁹ cū ea aliq̄d qd̓ ꝓhiberet excessum istarū virtutū siue q̄litatū: modicatio eñ ⁊ nausea est ex operationibus scd̓arū vel tertiarū virtutū. Et sic apparet qd̓ tres sint modi ꝯsolatiōis alicui⁹ med. solutiue: vt hꝫ fieri p cōpositionē alteri⁹ medi. nā ꝯsolatio medi. solutiue hoc mō nō hꝫ fieri nisi p rē hñtē ad ipsaꝫ oppositionē: aut ergo p rē sibi oppositā i prīa q̄litate aut scd̓a aut tertia. aut p reꝫ sibi oppositā in q̄rta ꝟtute. si fiat ista ꝯsolatio p rē sibi oppositā in ꝟtute q̄rta siue specifica forma. sic est prim⁹ mod⁹ de ꝯsolatiōe ipsaꝝ. si aūt fiat p cōpositionē alteri⁹ medi. sibi opposite i ꝑmis q̄litatib⁹ sic ē scd̓s mod⁹ consolatiōis ipsaꝝ q̄ fit p ꝑmutationē ꝯplexiōis ei⁹: si aūt hec ꝯsolatio fiat p rē sibi oppositā i scd̓is ⁊ tertiis ꝟtutib⁹ siue q̄litatibus: sic est terti⁹ mod⁹ ꝯsolatiōis ipsaꝝ vt fieri hꝫ p ꝯpositionē alteri⁹ med. q̄re aūt sic ponat ꝯsolationē med. solutiue p rē sibi oppositā in q̄litate scd̓a ⁊ tertia appebit infra in capitulo de ꝯsolatiōe med. solutiuaꝝ q̄ fieri hꝫ p rē que sibi opponitur effectib⁹ suis. ¶ Deinde cum dicit.

Sufficientia modorū ꝯsolandi medicinas solutiuas per admixtionē alteri⁹.

¶ Sed crede altiora rimāti: q2 hoc nō sufficit: nisi duo super his obseruentur. Primum est vt sigillēt sibiinuiceꝫ res: quarū precessit rememoratio in earūdē ꝓprietatum cōcordia: vt fiat ex eis: post pacē obiectionū virtus vna: sicut verbi grā: zinziber sigillat turbith virtutē mirabilē: ⁊ raphanus hermodactylis. Raphani aūt cū turbith inutilis ē ꝑmixtio. Nō eñ radicaliter sibi cōcordāt: ⁊ adhuc verificatur. Scammonee ꝓpriuꝫ est ledere cor: ⁊ eo quod est calida habilis inflammari: et quod est multe dissolutiōis. Verū ambra cōfortat cor: ⁊ crystall⁹ extinguit inflāmationē: ⁊ galla cōgregat dissolutiones membrorū: sed nō est cōdigna eorū cū scāmonea permixtio: nō eñ sibiinuicē sigillant ad cōcordiā: scictiaꝫ aūt cōcordiarū ꝓprietatū q̄s tradidit ⁊ sigillationē sibiinuicē reꝝ: ingrat ḡ prudēter sapiēs ⁊ ꝯsulat doctos solicitos rerū scrutinia tractare haꝝ illarūq̄ꝫ.

Duo sunt obseruanda si debite volum⁹ consolari medi. p cōpositionē alteri⁹.

¶ In pte ista Mesue. ponit cōditiōes obseruādas ad hoc vt per istos tres modos possumus debite consolari med. solutiuam per cōpositionem alterius. Et prīo proponit q̄t sunt iste ꝯditiōes ⁊ declarat vnā illaꝝ. scd̓o declarat aliam. scd̓a ibi. Secūdū autē. Dicit sic de prīa pte qd̓ non soluꝫ ad cōsolationē ipsius medi. solutiue: hoc modo opꝫ cōmittere istos tres modos cōsolatiōis eius: immo etiaꝫ opꝫ qd̓ res admisceatur medi. solutiue: que habeat ꝓprietatem sigillatā vt permisceri possit cū medicina solutiua nō eñ sufficit

enim sufficit ad consolationē alicuius medicine solutiue per cōpositionē alterius scire ꝙ hec medicina cōposita cū medicina hꝫ ꝓprietatē per quā resistit veneno ipsiꝰ medicine cōfortādo cor: aut qꝛ hꝫ cōpositionē primā cōtrariā qualitati prime ipsiꝰ medicinē: aut qꝛ hꝫ reprimere q̄litates secūdas aut tertias ipsiꝰ: nō eñ hoc sufficit si volo ꝯsolari medi. solutiuā per cōpositionē alteriꝰ: imo opꝫ ꝙ hec medicina sibi ꝑmixta habeat ꝓprietatē sigillatā cum ea ad ꝯcordiā: vt ꝟbigrā: scimus ꝙ scamonea hꝫ venenositatē: vnde ꝯtrariatˀ cordi. hꝫ etiā superflue inflāmare: hꝫ etiam facere dissolutionē membroꝝ: modo nō oīs medicina sibi admixta que remouet hec nocumēta dicitˀ eam cōsolari: hoc eñ modo qꝛ ambra hꝫ cor ꝯfortare remouēs etiā primū nocumētū haberet eam cōsolari: qḋ non est verū: ⁊ corallus cū habeat extinguere inflāmationē remouēs per hoc scḋm nocumētū scamonee haberet eam cōsolari: qḋ nō est verū: iterū etiā galla cum habeat cōgregare mēbra dissoluta remouēdo per hoc tertiū nocumētū scamonee vt sic haberet ꝯsolari scamoneā: qḋ nō est verū: ⁊ ideo opꝫ ꝙ medicina q̄ admiscetˀ medi. solutiue ad ꝯsolandū eam habeat ꝓprietatē ad illā sigillādā in ꝯcordia. Dicit ergo sic ꝙ credēs mihi post pacē: id est post terminationē alterationū ipsarū per vnionē etiam ipsam: zinziber sigillat turbith: id est hꝫ ꝓprietatē sigillatiuā turbith: scamonee propriū est scꝫ a forma specifica ledere cor: qꝛ venenosa: ⁊ hoc est primū nocumētū: ⁊ qꝛ calida habilis ad īflāmādū: ⁊ hoc est scḋm nocumētū scamonee: ⁊ qꝛ est multe resolutionis. s. mēbroꝝ: ⁊ hoc est eiꝰ tertiū nocumētū: mō ostēdit ꝙ hec talia nocumēta nō remouentˀ per quecūꝙ ꝯtraria: quia scꝫ primū nocumētū eius nō remouetˀ per quodcūꝙ qḋ cor ꝯfortat: nec ꝓm remouetˀ per quodcūꝙ infrigidās: nec tertiū remouetˀ per quodcūꝙ quod habeat cōgregationē facere. hoc est qḋ dicit ambra ꝯfortat cor: ⁊ iō deberet resistere scamonee in primo nocumēto: sed nō resistit: immo adhuc remanet cū tali nocumēto: eodē modo etiā euenit si ꝑmisceatˀ cū crystallo ad remouendū eiꝰ inflammationē: aut cū galla ad remouēdū dissolutionē mēbroꝝ. adhuc ei remanet cū ꝓdictis nocumētis: eo ꝙ tales medi. cū scamonea permixte nō sigillāt sibi ꝓprietatē ad concordiā. Nam semꝑ opꝫ ꝙ inter agens ⁊ patiēs sit ꝓportio nō solū in qualitatibꝰ primis sed in ꝓprietate seu forma specifica. Modo forte posset aliq̄s dicere quō cognoscam ego cōcordiā ꝓprietatis q̄ est inter vnā medicinā ⁊ alterā. respōdet ⁊ dicit: sciam aūt ⁊c. Et cōsulat doctos. i. cōsiliū acquirat a doctis. hec eñ cōcordia ꝓprietatū inter vnam medicinā ⁊ alterā habetur aut experimēto: aut per dicta antiquoꝝ: nō aūt per rōnem: nō eñ ex ratione possumus cognoscere qḋ turbith cōsoletur ex zinzibere: ita debeat cōsolari turbith ꝙ nō hermodactylos. ¶ Deinde cū dī.

Scḋa cōditio obseruāda. i. cōsolatiōe medicinarum.

¶ Secundū autem est consulte attendere proportiones in rerum obiectionibus: et ad hec sibi inuicem sigillantibus: ex hoc enim resultat diuersis in vnum medicina consolata post pacem omnis dissidentie habēs bonitates solēnes. Quicq̄d autē de proportionibus cōpetit dicere: dicetur post.

¶ In parte ista ponit secundā conditionē obseruandā ad hoc vt per illos tres modos possimus cōsolari medi. solutiuā per compositionē alterius: ⁊ dicit sic. Scḋm aūt scꝫ attendendū in talibus modis consolationis medi. est cōsulte attēdere ꝓportiones. i. quātitates: in obiectionibus. i. oppositionibꝰ rerum ⁊c. post pacē. i. alterationēs. oīs dissidentie. i. oīs diuersitatis: ⁊ notū est. ⁊ sic apparet ꝙ opꝫ obseruari istos canones ad hoc vt per illos tres modos fiat debita ꝯsolatio medi. solutiuarū: nam in omi actione in qua agens agit in passum sibi ꝓportionatum requiritˀ primo ꝙ sit ꝓportio inter ea in qualitatibus: et nō solū in primis ⁊ secūdis ⁊ tertijs: requiritˀ secūdo ꝙ sit proportio debita in quātitate inter agens ⁊ patiēs: quia nō superflue vnū excedit alterū in quātitate: cū in maiori quātitate sit maior virtꝰ. ⁊ etiā dꝫ vnū esse valde diminutum in quātitate respectu alterius: tñ ad hoc requiritur tp̄s debitū ꝓportionatū: ⁊ qꝛ quātitas tp̄e mēsuratˀ: idcirco cōditio sumpta ex parte tp̄is reducitˀ ad quantitatē.

¶ De rectificatione medicinarum cum eo quod opponitur eis proprietate sua.

Inquit Jo. Mesue. Acquirimꝰ medicinis solutiuis ꝓprietates laudabiles cuꝫ re que opponitur eis ꝓprietate sua habēte v̓tutē cū aspectu suꝑ alicuiꝰ rei malitia: ⁊ nō suꝑ alia. ⁊ vocatˀ hec virtus: virtus quam res sortita est a specie sua: differūt tamē hec et illa. Acquirimus aūt eis bonitatem sic tribus modis. Aut eñ addimus in virtute earum. Aut ꝑmutamꝰ malitiā earum. Aut melioramus operatiōes earū.

¶ In parte ista docet per illos tres modos consolatiōis medi. solutiuarū eas cōsolari: vt ꝯsolatio ostēdatˀ ꝑ cōpositionē aliarū medi. ⁊ p̄io per illos tres modos docet medi. solutiuas cōsolari ꝯsiderādo in eis ꝓprietatē que erat p̄ia cōditio. scḋo hoc idem facit considerādo in eis ꝓportionē quātitatiuā: qḋ erat scḋm attendēdū in cōsolatione medi. solutiuaꝝ per illos tres modos. scḋa ibi. Inq̄t Jo. modū ⁊ ꝓportionē attēdendū ⁊c. prima hꝫ ꝑtes tres: primo docet consolari medi. solutiuas per cōpositionē alterius medi. sibi opposite ꝓprietate occulta. scḋo hoc idem facit ꝑ cōpositionē alteriꝰ medi. que sibi opponitˀ suo effectu post scḋas aut tertias q̄litates. scḋa ibi. Inq̄t Joan. Mes. Opponimus aūt ꝯcedēti. tertia ibi. Prope illā secūdā. Inq̄t Joā. Mes. Opponimꝰ aūt effectibꝰ. P̄ia in duas. p̄io ponit quot modis ꝯsolatˀ medi. solutiua ꝑ aliā sibi oppositā in ꝓprietate. Scḋo illos modos declarat. tertia ibi. Addere aūt opꝫ. Dicit sic: ⁊ vocatˀ hec virtꝰ. i. forma specifica quā res sortita est a specie sua. i. vocatur forma specifica que cōsequitur rem a sua specie et forma: differūt aūt hec ⁊ illa ꝓm qḋ differūt inter se forma specifica ⁊ species: ⁊ ex hoc apparet ꝙ ipsa forma specifica non est species siue forma substātialis rei sꝫ bñ ꝯsequitˀ illā speciē ⁊ acquiritˀ in re ex vnione forme substātialis cuꝫ materia: vt natura attractiua ferri non est forma substātialis magnetis: sed virtus attractiua ferri causatˀ ex ꝓpria vnione forme substātialis magnetis cū sua materia. silr̄ etiam virtꝰ attractiua cholere nō est forma substātialis scamonee: sed bñ derelinquitur in scamonea ex vnione sue forme cū materia: silr̄ etiā virtꝰ attractiua nutrimēti in plantis non est forma substātialis eaꝝ plantarū: sꝫ bñ causatˀ hec virtꝰ attractiua ī eis per vnionē debitā aīe vegetatiue ad primā materiā: ⁊ sic de alijs ī q̄bꝰ est forma specifica. Aut eñ addimꝰ me. aut eñ addimꝰ in virtute eaꝝ suꝑ aliā me. aut permutamꝰ ⁊c. totū est notū. ¶ Deinde cū dicit.

Correꝯ. ḋ forā specifica medicinarū q̄d sit.

¶ Canon.

Addere aūt opꝫ in virtute medicinarum quarum operatio debilis est ꝑ aliq̄d eis adiunctū: qḋ q̄dē facit oꝑationem earuꝫ virtuosam sigillatione ꝓprietatis sue cū ipsis ⁊ cōmensuratione vnius ad alterā: ⁊ efficitˀ illud non qꝛ calida aut frigida: sed qꝛ talis: sicut diximus quod corallus sanat stomachuꝫ: ⁊ peonia epilepsiam: non quia est frigidū alterum: aut quia calidum: nec qꝛ graue: aut qꝛ leue: sed qꝛ dotatū sic. Et dicitur qḋ serpēs facit iuuenescere. Et magnes attrahit ferrum. Similiter et de alijs dicuntur alia.

De ꝯfortatiōe medi. debiliter ⁊ tarde operantium.

¶ In ꝑte imediate posita Jo. Mes. ondit q̄t modis ꝯsolatˀ med. solutiua ꝑ ꝯpōnē alteriꝰ med. sibi opposite in ꝓprietate. In ꝑte ista ꝓm illos modos docet eas ꝯsolari: ⁊ diuiditˀ hec pars in ꝑtes tres ꝓꝫ ꝙ illi erāt modi tres. primo ergo docet ꝯsolari med. solutiuā per cōpōnē alteriꝰ med. que q̄dē ex ꝓprietate addit in v̓tute ipsiꝰ. scḋo docet eā ꝯsolari ꝑ rē sibi annexā q̄ ipsam ꝑmutat ad dispōnē seu oꝑationē icolumiorē. scḋa ibi. Permutamꝰ aūt malitiā. tertia ibi. Melioramꝰ āt. P̄ia ī duas. p̄mo ī gn̄ali ondit q̄lr̄ ꝯsolatˀ med. solutiua ꝑ cōpōnē alteriꝰ que ipaꝫ auget ī sui v̓tute. scḋo ī sp̄āli ponit talē modū ꝯsolatiōis eaꝝ. scḋa ibi. Et debilis q̄dē est v̓tus. Dicit sic de p̄ma parte ita dixi ꝙ tribus modis ꝯsolatur med. solutiua per cōpōnem alterius med. hoc faciēs a ꝓprietate. addere aūt ⁊c. v̓tuosā sigillatā in eis ⁊ ꝯmensuratiōe. i. ꝓportione: ⁊ nō efficitur illud. s. a med. sibi admixta: qꝛ calida aut qꝛ frigida sumpta: nec qꝛ sicca vel hu. sed quia talis. s. a forma specifica. corallus sa-

Cōtinuatio.

nat stomachū.i.dispõnem stomachi:⁊ peonia epilepsiã.i. malam dispõnem cerebri nõ q꞉ frigidū alterū.s.corallꝰ vel q꞉ calidum peonia:nec q꞉ graue sicut corallus:nec q꞉ leue sicut peonia:sꝫ q꞉ dotatū sic:⁊ ex hoc appet ꝙ a ꝓprietate corallus hꝫ confortare stomachuꝫ:⁊ ideo autores in cura passionū ipsiꝰ stomachi admiscent corallum cū alijs medicinis:⁊ admiscent peoniã cū medicinis cerebri:⁊ hec forte est cã:quare vulgares ponūt circa collū peoniam ⁊ corallum:nam cū alijs ꝯfortãt stomachū:in pueris aūt stomachus est debilis:⁊ in eis cerebrū est debile:vñ ẽt apponūt peoniã: ⁊ sic ex istis verbis nõ vult aliud habere Mesue: nisi ꝙ qñq꞉ vna medi.admixta alteri medi.soluti.vigorat eius operationẽ nõ per qualitatẽ seu virtutẽ secundã vel tertiam aut primã : sed per quartã virtutẽ siue specificam formam:sicut apparebit statim de zinzibere quando cum turbith admiscetur. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et debilis qdẽ est ṽtus medicine aut diminuta duobꝰ modis:aut q꞉ debilr̃ opat̃ ⁊ minꝰ q̃ opꝫ:aut q꞉ tarde opat̃ ⁊ efficit opationẽ suã qñ opꝫ corpꝰ occupari aut cibo:aut sõno. Et aliqñ opat̃ i die scḋo: ⁊ aliqñ mouet ⁊ nõ educit. Et aliqñ rẽ cibalẽ õstruit trahẽs eam secū indigestã:vel qñ incipiebat digeri.

¶ In parte ista in speciali declarat istū modū ꝯsolatiõis medi.solutiue per ꝯpositionẽ alterius medi.q̃ vigorat eiꝰ operationẽ:quãdo ipsa est debilis in sua operatione:⁊ q꞉ hec med.nõ potest consolari nisi primo cognoscat̃ eius debilitas. Ideo Mes.primo ponit quot modis medi.solutiua potest esse debilis in sui operatiõe:⁊ in secũda pte docet eã confortare ꝫm illos modos.secũda ibi. Si aūt med. simile verbuꝫ quod dr̃ in hac parte ponit Ga.in tertio de accidenti ⁊ morbo. Naꝫ ipse ponit ꝙ aliqua operatio põt esse debilis duobus modis:aut quia.s.ꝙ ipsa nõ sit debita ꝫm qḋ oportet in q̃titate cõuenienti:aut quia fit tarda:sicut isto modo digestio stomachi fit diminuta aut debilis aut quia fit indebite:aut quia tarde fit.indebite qñ nõ digerit tãtum q̃tum debet:⁊ sic in alio. ¶ Deinde cū dicit.

Aliq̃ opatio est debilis duobꝰ modis.

¶ Si aūt medicĩa debilr̃ opat̃:⁊ efficit opationem suã incõpletam:aut opat̃ minꝰ q̃ opꝫ.sicut turbith qḋ in ṽitate educit de phlegmate:qḋ est subtile tm̃ ⁊ sicut epithimū:de q̊ nisi q̃titas magna exhibeat̃: nõ soluit nisi paꝝ:aut nõ soluit:⁊ sicut tereniabĩ qḋ debilr̃ soluit:⁊ sicut hermodactylꝰ ⁊ alia plura ꝯuenit ꝯfortari ṽtutes eoꝝ cū eis q̃ patiūt̃ sese:vt sigillatim virtꝰ ex eis resultet cõpletã faciẽs opationẽ.

¶ In parte ista in spãli docet ꝯsolari med.solutiuã qñ est debilis ꝑ cõpõnẽ alterius. Et ṗmo docet ipsam cõsolari qñ est debilis:q꞉ parū aut indebite euacuat.scḋo docet eã ꝯsolari qñ ẽ debilis:q꞉ tarde euacuat.ṗma ibi. Si aūt medicĩa tarde operat̃. Pria ĩ duas.ṗmo ponit cãm attẽdẽdã in hoc modo cõsolatiõis istarū med.qñ sunt debiles.scḋo illã cãm declarat ꝑ exẽpla.scḋa ibi. Sicut ṽbi gratia. Dicit sic de prima parte:ita dixi ꝙ med.aliqua põt esse debil̃ in sui opatiõe aut q꞉ indebite operat̃ eo ꝙ nõ euacuat tm̃ q̃tum dꝫ nec quale:q꞉ nõ euacuat grossuꝫ de humore quẽ dꝫ euacuare. Aut q꞉ tarde opat̃.si aūt ⁊c. Et ex hoc apparet ꝙ ꝫm istum modū debilitatis med.solutiuarū aliq̃ medicina solutiua dr̃ adhuc debilis dupl̃r. Uno modo dr̃ ḋbilis rõne q̃titatis medici.⁊ sue qualitatis seu substãtie :q꞉ nõ euacuat multū de materia:nec etiaꝫ euacuat de se nisi qḋ subtile:est sicut isto modo dicimꝰ ꝙ turbith est med.solutiua debilis:⁊ paruꝫ de phlegmate euacuat de se ⁊ etiã subtile est. Secũdo modo dr̃ medi.debilis hoc modo rõne loci a quo euacuat:q꞉.s.nõ euacuat a longe sicut siracost. casia.tereniabin.i.mãna ⁊ tamaridi:he em̃ med.nõ eūant nisi hu.q̇bus obuiant in vijs cõibus expulsiõis:vñ si inueniat hu.grossos ⁊ multos in vijs cõibꝰ:ita eos euacuãt sicut cholericos vel alios subtiles hu.⁊ ideo he med.nõ dicunt̃ debiles primo mõ: sed dicunt̃ debiles scḋo modo:q꞉ non pñt euacuare multū a lõge. Primū modū huiꝰ med.debilis tangit cū dicit:⁊ sicut turbith vsq꞉ ibi:⁊ sicut tereniabin.ibi em̃ tangit ꝫm modum huius medicine debilis: vt sigillatĩ virtꝰ resultet ex eis.i.adinuicẽ habeant ꝓprietatẽ occultã siue sigillatam. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut verbi gratia. Si cõfortetur turbith cum zinzibere ꝓprie tūc educit phlegma grossum:⁊ crudum chimū:solus ṽo nõ operatur illud. Et si confortet̃ epithimū cū aqua casei:aut mellis:aut iungatur ei sal indus:aut salgemma:aut myrobalani nigri eius operatio magnificabit̃. Et si cõfortetur tereniabin cū aliquo sicut alhalce:aut ameos:aut cardamomo soluet solutiõe laudabili cõplete. Et si adiūgatur hermodactylis ciminū aut piper:aut fiant ex puluere eoꝝ ⁊ succo squille aut rafani trocisci eoꝝ:operatio erit sublimis educẽdo materiã grossam ⁊ viscosam ab instrumẽtis iuncturarum.

Qualr̃ cõfortentur medic. debiliter operantes.

¶ Specificat qḋ dictū est per exempla. Si ꝯfortet̃ turbith cū zinzibere ꝓprie educit phlegma grossuꝫ:nã zinziber ꝓpter sui caliditatẽ hꝫ incidere ⁊ subtiliare hu.grossuꝫ:vñ reddit̃ facile ad expulsionẽ:⁊ ideo admixtū turbith educit phlema grossum:sed cū zinzibere hoc nõ facit tm̃ propter caliditatẽ:q꞉ inest ei cõfortare med.calidam:⁊ iḋ hoc maxime hꝫ facere per ꝓprietatẽ:iterū etiam zinziber vigorat opationẽ myrobalanoꝝ ⁊ hermodactylorū:sicut ipsiꝰ turbith:⁊ iḋ hoc maxĩe facit a ꝓprietate. Et si cõfortatur epithimū:euacuat melãcholiam:tñ si de eo exhibeat̃ modicū nõ euacuat:sed si de eo exhibeat̃ vsq꞉ ad duas vel tres.ʒ. bñ euacuat admixtū cum medicinis q̃s enūerat.alhasce. i.hyssopꝰ hortulana:aut pip:alia lr̃a hꝫ pipa.s.piper albū ⁊ piper nigrum.et piper longum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si aūt medicĩa tarde opet̃:⁊ opationẽ suã efficit post tp̃s extẽsuꝫ:sicut agaricꝰ:⁊ aloe:⁊ hermodactylꝰ:⁊ turbith:⁊ sil̃ia:erit eis admiscẽdū aliqd qḋ opationẽ facilẽ reddat:⁊ festinare faciat:sicut verbi gratia. Cõfortat̃ agaricꝰ cū secaniabin:⁊ salgẽma. Aloe aūt cū spẽbꝰ alefanginis:et hermodactyli cū squilla ⁊ rafano. Et turbith cū zinzibere proprie.

Qualr̃ cõfortantur me. tarde operãtes.

¶ In ista parte docet Mes.cõsolari med.qñ tarde opat̃ ⁊ docet ipsam cõsolari per cõpositionẽ alteriꝰ qñ est debilis:q꞉.s.tarde operat̃:⁊ dicit̃ sic qḋ ipsam.i.virtutẽ ⁊ opationẽ cū secaniabin.i.ex melle:⁊ salgema. Hic aduertẽdū ꝙ aliq̃ med.admixta medi.solutiue dr̃ accelerare suã opationẽ ꝑ virtutẽ sigillatã ⁊ occultã:sicut qñ cū agarico permiscet̃ secaniabin aut spẽs aromatice. Scḋo mõ dr̃ accelerare opationẽ eius per suã virtutẽ cõem quã hꝫ inducẽdo scꝫ mordicationẽ ĩ stomacho:⁊ hoc mõ salgẽma eis admixtū accelerat operationẽ ⁊ sal cõe:⁊ sal nitrum:⁊ sal indum adhuc etiã accelerant sui operationẽ ꝑ ꝓprietatẽ cū spẽbꝰ alefanginis.i.cū spẽbus aromaticis:⁊ hec est cã quare Gal.⁊ alij autores in cõpositione hiere nõ solū ponūt aloen:sed etiã ponūt species aromaticas:vt habeãt accelerare eiꝰ opationẽ cū al̃s opatio sit valde tarde : sicut est spica assata:ciminū ⁊ foliuꝫ:⁊ sil̃ia:etiã ꝓpter aliud ibi ponunt̃ spẽs aromatice:vt.s.cõfortent virtutem stomachi:⁊ cordis ⁊ aliorū mẽbrorū quibus obuiare potest medi.solutiua sui malitia:et turbith cum zinzibere ꝓprie.⁊ ex hoc apparet qḋ nõ est incõueniẽs qḋ vna et eadem medicina admixta medicine solutiue debili fortificet eam in opãdo ⁊ tarde operãdo:nam ponebat etiã supra ꝙ zinziber admixtū turbith fortificat:⁊ vigorat eius opationẽ.mõ ponit ꝙ accelerat eius operationẽ. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Canon secundus.

PErmutamus aūt malitiam medicinarū cū rebꝰ illud a ꝓprietate faciẽtibꝰ. Cõis aūt medicinarū ꝫm plurimū malitia est facere senescere corpus et frequentatibus illas lesionẽ afferre principalibꝰ membris que sunt minere virtutū ⁊ earū motores debilitare:qui sunt spūs ⁊ calor naturalis. Indicit̃ ergo nobis necessitas admiscere medicinis solutionẽ faciẽtibꝰ res quarū ꝓprietas est cõfortare cor ⁊ mẽbra principalia:⁊ afferre eis dispõnes laudabiles:⁊ cum hoc auxilio egrit̃ corpi reiuuenescẽtia:⁊ ĩcolumitas.

Hic docet

¶ Hic docet consolari medicinā solutiuam per rem q̄ refrenat: aut minorat sua nocumēta: ⁊ virtutē venenosaꝫ: et p̄mo dat necessitateꝫ consolationis medicine hoc mō: q2 ꝑ rem refrenantē eius malitiaꝫ. ponit etiā modū ſm quē cō solatio in ea hoc modo fieri habet: ⁊ in scd̄a pte ponit res cū quibus fieri habet ista refrenatio talium nocumentoꝝ ꝓueniētiū a medicina solutiua. scd̄a ibi. Res aūt. Et hoc est cōe nocumētū medicinaꝝ solutiuarum facere corpus senescere: eo q̄ oīs medicīa p̄cipue euacuās attrahēdo calefacit ⁊ exiccat corp⁹: ⁊ iō si corp⁹ sumit eas frequēter inducit in nimiā exiccationē: ⁊ ꝑ ꝯn̄s in senectutē. īducūt ēt nocumētū spāle īquātū hn̄t debilitare ỽtutē mēbroꝝ p̄ncipaliū agēdo in illa mēbra ⁊ p̄cipue virtutē cordis debilitant qđ est fons ⁊ basis vite: ⁊ q2 debilitāt virtutē p̄ncipalē agendo in illa habebunt etiam agere in ea que deferunt virtutē ex membris principalibus ad alia membra: talia autē sunt spiritus ⁊ calor naturalis ergo scꝫ ad ꝓhibendū hec nocumēta inducitur in nobis necessitas: acq̄ritur corpori reiuuenescentia: ⁊ per hoc habēt resistere nocumento communi qđ est facere senescere: et īcolumitas quantū scꝫ ad nocumentum speciale qđ faciebant in spiritus ⁊ mēbra principalia. ¶ Deinde cum dicit.

Nocumentū medicinarum solutiuaruꝫ duplex.

Scd̄m.

Cū q̄bus medici. fit medicinarū cōsolatio.

¶ Res autē quarum auxilio facim⁹ hoc: sunt medicīe cordiales et stomatiche et cerebrales et alie alioꝝ principioꝝ cōfortatiue note. Uerꝝ suus oīb⁹ is canō est: vt ꝯfortetur cor ī oī euacuatione: et hec debet esse intētio prima. Primus enī occursus oīꝫ accidentium occurrentium corpori est ad cor tanq̄ ad basim vite. Secunda intentio debet esse cōfortare stomachum tanq̄ susceptorem. Aliorum autem confortationem prosequi debere non est principalis intentionis nisi proprie qn̄ oportet ex aliquo eorum materias euacuare.

¶ In pte ista oñdit que sunt medicine cū quibus fit cōsolatio istaꝝ medicinaꝝ solutiuaꝝ quantū ad hec nocumēta q̄ inducūt: ⁊ p̄mo ponit ordinē in gn̄ali inter illas medicinas ex ordine etiā mēbroꝝ in coꝝ ꝯfortatiōe: ⁊ in scd̄a pte in spāli has medi. explicat. scd̄a ibi. Medicinaꝝ aūt. De p̄ma dicit sic: medicine cordiales: supple ⁊ etiam medicīe epatice. oīm accidētiū. i. nocumētoꝝ: ⁊ p̄cipue vehemētiū occurrētiū corpi. s. a medicīa. occursus p̄m⁹ est ad cor. cā est: quia he medicine non inducunt corpori vehementia nocumēta: nisi ꝑ virtutē venenosam que est in eis. hec aūt virt⁹ venenosa ē cōtraria vite: ergo medicīe ꝑ illā virtutē venenosaꝫ dn̄t occurrere illi mēbro qđ est principium vite: tale aūt est cor. Scd̄o debemus cōfortare stōm tanq̄ susceptorē ⁊ tanq̄ ipam retinentē: epar aūt vel cerebrum eas nō recipit nec retinet: ⁊ iō magis debemus confortare stomachū q̄ cerebrū aut epar: eo q̄ forti⁹ agunt he medicine in stomachū: oē enim agens naturale fortius agit cōtangēdo passiuū: ⁊ precipue corporalr̄ q̄ si illū nō tāgeret nisi virtualiter. ¶ Deinde cum dicit.

Numerantur hic medicine resistētes nocumentis cordis.

¶ Medicinarum autē cordialium virtutes quatuor modis sunt eligēde. Sunt enī que confortant tātū vt poma dulcia ⁊ aromatica: ⁊ xiloaloes: ⁊ doronigi: ⁊ sil'ia. Alie que complexioneꝫ alterant aut calidā: sicut si iungitur scamonee rosa et sandali et sil'ia. Aut frigidā sicut si iungitur tamarindis macis ⁊ sil'ia. Alie vero cum hoc q̄ confortant etiā iuuant ad soluendum: sicut succus rosarum ⁊ violarū ⁊ emblici: ⁊ similia. Et alie sunt que minuūt de medicina solutiua excessum in solutione et acumine sicut charabe ⁊ spodium: ⁊ similia. Medicine quoq̄ stomatiche medicinis solutionem facientib⁹ miscēde sunt: vt virtutuꝫ naturalium mineram in eo conseruēt ⁊ temperēt: talia sunt mastix spica et similia: ⁊ vt permutent complexioneꝫ cum eo quod cōuertit regimen ad alteratiōe cali. aut fri. hu. aut sic. sicut ī talib⁹ medicinaꝝ stomatichaꝝ eligere potes.

Numerantur medi. resistētes nocumentis stomachi.

Ampli⁹ et in medicinis cerebralib⁹ dicim⁹ ideꝫ: inquit Gal. Plurimi medicorum fecerunt hieras cū nuce muscata: cōsiderātes quoniā cōfortat nux muscata cerebrum et neruos. Et simile huic facit sticados et gallia: et castoreum: et similia. Et similiter dicimus de medicinis epatis: et alijs mēbris ꝓprijs. Et tibi superest eas inuenire in tabulis medicinaꝝ simplicium.

Numerātur medi. resistētes nocumentis cerebri.

¶ In pte ista in speciali ponit medicinas q̄ habēt resistere nocumētis que inducūt he medicine in cor: que sunt cōfortatiue cordis. Secūdo ponit medicinas q̄ resistūt nocumētis stomachi q̄ etiā cōfortant stomachuꝫ. Tertio ponit medi. acceptabiles q̄ resistūt nocumētis cerebri que inducunt a medicina. Quarto ponit medicinas q̄ resistunt nocumētis epatis q̄ cōfortant epar. Quinto imponit finē dictis. scd̄a ibi. Medicīe q̄ꝫ stōatiche. tertia ibi. Ampli⁹ aūt ⁊ de medicinis cerebralib⁹. q̄rta ibi. Et silr̄ dicim⁹. quinta ibi. Et tibi supest. P̄ma pars pōt habere quatuor si velim⁹ ſm qđ ponit medicinas q̄ quatuor modis resistūt nocumētis q̄ iducunt ī cor a medicīa solutiua: q̄ quidē ꝯfortāt cor. scd̄a ibi. Alie aūt. tertia ibi. Alie cū h̄ ꝯfortāt. q̄rta ibi. Alia est medicinaꝝ solutiuarū. q̄ itroducunt ab eis in cor. xiloaloes. i. lignū aloes: doronigi est q̄dā radix valde aromatica. oēs ptes legit sil' ꝑ caꝝ noticiā ⁊ cōueniētiā. inq̄t Gali. s. in li. de secretis: ⁊ tibi supest. ꝑ hoc vltimū verbum pōt haberi solutio ad quandam questionem qua cōsueuit queri quare Mesue non fecit mentionē de medicinis confortatiuis testiculorū cū etiā sint membra principalia: ⁊ etiā ex medicinis solutiuis possint d̄bilitari. possumus respōdere dupliciter: vno modo q̄ pro cognitiōe talium medicinarū remittit nos Mesue ad tabulas medicinarum simpliciū: ⁊ ideo eas explicite hic nō posuit: vel aliter dato q̄ testiculi sint mēbra principalia non sunt principalia nisi ꝓpter conseruationem speciei: non autē nocumēta que inducūtur ex medicinis sunt nisi inducta per se in operationib⁹ que faciunt ad conseruationeꝫ indiuidui ⁊ non speciei ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

Quesitū.

R̄n̄sio.

¶ Canon tertius.

Melioramus aūt medicinarum operationes in permiscēdo cum eis rem que proprietate sua faciat virtutem earū ꝑuenire ad mēbrū cui⁹ materiā euacuare ītēdis.

De cōsolatiōe medicinaruꝫ laxatiuaꝝ ꝑ associationē medici. ducētis ipsaꝫ ad mēbrū quod curare intēdimus.

¶ Postq̄ Joānes Mesue docuit cōsolari medicinā solutiuā ꝑ aliā medicinā secū cōmixtā q̄ accelerat ⁊ fortificat ei⁹ operationē: ⁊ etiā ꝑ medicinā que remouet eius nocumenta que quidē inducit mēbris principalibus: in isto capitulo docet eā cōsolari ꝑ aliā medicinā que dicit ipꝫ inducere ad mēbrū qđ curare intēdimus ⁊ suā operationeꝫ modificat: ⁊ p̄mo ponit intētionē suam. scd̄o exequit. scd̄a ibi. Et sciuisti. vel pōt dici q̄ ī scd̄a pte dat modū rectificationis harū medicinarū. Circa p̄mā partē sunt duo notāda. p̄mū est q̄ melioratio medicīe solutiue est triplex. vna est que fit ꝑ medicinā aliā fortificātē ⁊ accelerātē operationē medicine: alia est que fit per medicinā aliā que appꝛiat eā: qđ nō ē aliud q̄ appropriatio opatiōis ipi⁹ ad mēbrū vel ad corp⁹ a quo euacuare intēdim⁹: ita q̄ nō ab alio mō: p̄ma melioratio medi. solutie acq̄rit ī. j. c. p̄cedēti. ab isto ī quo docebat Mesue addere in ỽtutē ⁊ opationē medi. solutiue ⁊ accelerationē sue opatiōis: sed scd̄a melioratio ipsi⁹ medi. solutiue acq̄rit ꝑ aliud caplm̄ sequēs illđ immediate: ⁊ de illa etiā nō intēdit Me. hic: sꝫ intendit de tertia melioratione que est per medicinā aliaꝫ appropriātē ipsam ad determinatū mēbrū: siue sit caput aut pectus aut similia. ista auteꝫ est magna melioratio in medicinis: nā quando medicina aliq̄ euacuat absolute a toto corpe ē q̄ qn̄q̄ medic⁹ vult euāre determinatū hu. q2 phlegma ponam⁹ a determinato mēbro: mō medi. de se hoc nō faceret: q̄re bonū ē miscere cū ea medi. q̄ ipsaꝫ ducat ad id determinatū mēbrū ⁊ euacuet ab eo d̄terminatū humorē: ⁊ iō tūc ꝑ illā medi. remouet ei⁹ nocumētū: nam si volo euāre phlegma p̄ter naturā cōtētū in capite tm̄ exhibere medi. euacuantē absolute a toto: tūc qua ratione euacuabit id phlegma p̄ter naturā cōtētū in capite: ita euacuabit etiaꝫ

Melioratio medicine solutiue triplex.

aliud phlegma naturale cõtẽtũ in epate aut in stomacho aut in alio mẽbro:⁊ sic inducit inde nocumẽtũ:modo si miscuero illi medicinam respiciẽtẽ caput illam ibi perducẽs remouebit hoc nocumẽtũ. ¶ Etiã ex hac permixtiõe acquiritur aliud maius iuuamentũ:nam si volo medicinaz confortatiuã in cerebro euacuare ⁊ cuz medicina solutiua nisi apponatur medi. alia que cerebruz respiciat:⁊ illã ducat ad ipz:tũc medicina solu. vagat:q2 ita euacuabit alia mẽbra sicut cerebrũ:⁊ sic cõtingit ꝙ nõ in sufficiẽti quãtitate euacuabit a cerebro. Secũdo est aduertendum ꝙ duplex est medicina q̃ alteri admixta facit ipsam penetrare ad mẽbrũ:quedam est que hoc facit per sui virtutẽ vel per sui qualitatẽ cõem primã secũdam vel tertiã:sicut isto modo acetũ vel vniuersaliter omnis medi. penetratiua: alia est medicina q̃ alteri adiutrix facit illã penetrare ad membrũ per sui virtutẽ occultam siue ꝓprietatem sicut isto modo crocus facit euenire medicinas epaticas:modo Mes. intelligit hic nõ de primis medicinis q̃ faciũt alias penetrare p virtutẽ cõem:sed de secundis intelligit que faciũt alias penetrare per proprietatem:eo ꝙ semp sermo ipsius Mesue de consolatione medicinarũ est respiciens formã specificam. ¶ Deinde cum dicit.

Medicina faciẽs alias penetrare duplex.

¶ Et scivisti ꝙ virt⁹ est q̃ regulat ⁊ distinguit inter virtutẽ rei ⁊ virtutẽ. Medici ṽo soluz est porrigere nature: cũ melioris tñ ꝑmixtiõis sibiinuicẽ rez modo. Fecit enĩ dñs bñdict⁹ vt ẜm rerũ assumptarũ ꝓprietates natura lineet ⁊ distiguat:al'r tñ ⁊ aliter: sicut verbi grã:agaricus cũ ꝑmixtione sticados:aut acori verificat mẽbroꝝ capitis egritudinib⁹ valere. Cũ endiuia ṽo vel cuz tarassacon ⁊ spica ad epar: et cũ balasce ⁊ ysopo ad pect⁹. Cõfidim⁹ ergo ꝙ natura mãdat ad loca diuersa necessitatis hoc ⁊ illõ.

Natura operatrix medic⁹ ṽo minister.

¶ In ꝑte ista exequit vł possum⁹ dicer. ꝙ remouet dubiũ. crederet enĩ aliqs ꝙ solũ medicina admixta medicine solutiue ipaz ꝯduceret ad determinatũ mẽbrũ:ita ꝙ natura ibi nil faceret:rñdet ꝙ ẽt natura ad hoc iuuat ⁊ facit cũ diuidamus eũ ẜm modũ primũ:⁊ sic ꝓcedit Mes. q2 prio ponit quoddã necessariũ suo ꝓposito. scdo exeqtur suũ ꝓpositũ. secũda ibi. Felicitamus ergo. pria in duas. prio ponit hoc necessariũ suo ꝓposito. scdo infert qddã correlariũ id declarãdo p sile. scda ibi. Quare sunt. ṽtus ẽ que regulat scz nõ q2 cognoscat de se:sz regulat a cognoscẽte:q2 a deo vel ab intelligẽtia:medici ṽo ⁊c. naz licet medicus ꝑparet medicinas ipsi nature ẜz qd ẽ possibile:curãs enĩ sicut scivisti est virtus ⁊ nõ medicus. Medi. aũt facit peruenire infra ad virtutẽ. vt Aui. ponit. iiij. canonis fen. j. capi. de cibatione febricitantiũ:tarassacon. i. cicorea vel mirasolis vel endiuia siluestris. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Quare hec sunt sicut ãminiculãtia:ĩter q̃ natura sapiẽs distinguit:et separat:sicut verbi grã. Porrigit et quadrat⁹:et linearis lapis artifici: sz quadratũ ad angulum:et lineare ad rectum deputat. Verisimiliter quidẽ de natura cõfidimus:ꝙ ẜm necessitatis administrate rei exigẽtiã porrigit his vel illis.

Bona similitudo.

¶ Hic correlariũ infert declarans id per simile. Linearis idest oblongus. Propter istã partẽ ⁊ precedẽtẽ est aduertẽdũ ꝙ medicus aliquid põt permiscere medicine sol. ducens ipam ad determinatũ mẽbrũ duob⁹ modis. vno mõ qñ est secũ fermẽtata ⁊ redacta ad vnã formã:⁊ tũc eã valde reducit ad illud membrũ:nam cũ acorus de se respiciat cerebrũ:qua rõne ipe solus vadit ad cerebrũ:ita eadẽ rõne medicinã secũ fermentatã illuc ducet:vñ ista talis medicina determinatur tali mẽbro per ipsum acorũ:aut sticados scdo mõ põt ei permisceri qñ secũ nõ est fermẽtata nec redacta ad vnã formã:⁊ hoc etiã ducit ipam medicinaz solutiuã ad determinatũ mẽbrũ:nã lz qñ permiscetur hoc modo agaricus ⁊ acorus vtrũqz seruet suã virtutẽ qua ratiõe acorus stimulat ṽtutẽ corporis vt p eã ad cerebrũ perueniat ita ẽt stimulabit agaricũ vt ibi cõducat: ẽt natura ab eo irritat: ab eo ꝑcipue fit cã iuuamẽti ⁊ nõ nocumẽti erit cũ duo ꝯ medicinis ꝯtrarijs adinuicẽ ꝑmixtis qualr vna ex illis vadit ad determinatũ mẽbrũ: ⁊ alia ad aliud mẽbrũ. hoc aũt magis infra apparebit. ¶ Deinde cum dicit.

Documẽtum.

¶ Felicitam⁹ ergo medicias hoc mõ in ꝑmiscendo scz eis que ipsaꝝ virtutes ad mẽbrũ cui⁹ materiam euacuare q̃rim⁹:ꝑuenire faciũt. Et qd superi⁹ diximus:medicias quaꝝ virt⁹ his vel illis mẽbris appropriat. Volum⁹ autez nũc hic societates facientes virtutes earũ peruenire ad membra ostendere.

Qualr cõsolãt medicie so. p medicias q̃ hñt eas cõducere ad determinatum mẽbrum.

¶ In ꝑte ista exeqt ꝓpositũ docẽs ꝯsolari medi. solutias p medicinas que hñt eas supra ꝯducere ad determinatũ mẽbrũ:⁊ ab illo euacuare:ita ꝙ nõ ab alio:⁊ primo resumit suũ ꝓpositũ. scdo exemplificat illud declarãs per exẽpla particularia. secunda ibi. Sicut verbi gratia. qd dicitur in prima parte notũ est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sicut ṽbi grã. Ad mẽbrum capitis faciũt facile ꝑuẽire ṽtutes solutiui:nux muscata ꝓpe peonia ⁊ sticados ⁊ acorus ⁊ xiloaloes ⁊ sal idus:salgẽma ⁊ balsamus ⁊ lignũ eius ⁊ semẽ eius ⁊ anacardus et thus ⁊ laudanum ⁊ buthur scendẽ ⁊ myrrha ⁊ camedreos et camepitheos ⁊ squinantum ⁊ squilla ⁊ spica ⁊ castoreum ⁊ gentiana ⁊ basce ⁊ ysop⁹ ⁊ asa ⁊ grana pini ⁊ piper ⁊ maiorana ⁊ serapinuz. Ad mẽbra autez pectoris ⁊ pulmonis facile faciunt peruenire virtutes solutiui ireos ⁊ albasce ⁊ ysop⁹ ⁊ crocus ⁊ liqritia ⁊ succus ei⁹ ⁊ passe ⁊ capilliveneris ⁊ sqlla et ameos et cordumeni et succus cauliũ ⁊ ius antiqui galli:⁊ nasturciũ ⁊ amigdale ⁊ perinee ⁊ pulmo vulpis ⁊ siseleos ⁊ auellane ⁊ oppoponacum ⁊ myrrha ⁊ serapinũ ⁊ rafan⁹ et calam⁹ aromaticus et affodilus ⁊ volubilis maior et laurus ⁊ calamẽtũ ⁊ auina ⁊ viole ⁊ aristologia ⁊ dragagantũ ⁊ gũmi:et olibanũ ⁊ mel ⁊ zuccaꝝ et moꝝ ⁊ fenugrecũ ⁊ prassium et liliũ ⁊ similia. Res ṽo que faciũt ꝑuenire virtutem solutiui ad epar facile sunt spica ⁊ asaꝝ ⁊ anisum et feniculus ⁊ endiuia tarassacõ ⁊ amigdale amare et foliũ ⁊ daucus ⁊ eupatoriũ et absinthiuz et lacca et cuscute ⁊ grana q̃ttuor cinamomuz ⁊ sparagi ⁊ aq̃ ciceris ⁊ camedreos ⁊ arnoglossa ⁊ volubilis ⁊ ireos ⁊ laur⁹ ⁊ squinãtũ ⁊ camomilla ⁊ fumusterre ⁊ aqua casei succ⁹ feniculi ⁊ petrosilini ⁊ polium ⁊ squilla ⁊ silia. Facientia ṽo peruenire virtutẽ solutiui ad splenẽ sunt daucus ⁊ calamẽtũ ⁊ spica ⁊ tamarisc⁹ ⁊ capparis ⁊ buchormariẽ ⁊ cortex salicis ⁊ salgemma ⁊ sal ind⁹ ireos et acor⁹ et prassiũ et rubea cũ q̃ tãgit et absinthiũ et eupatoriũ et anisuz et fenicul⁹ et sparag⁹ et cuscute et scolopẽdria et sqlla et asarũ et volubilis et scordeõ et agn⁹ castus et camepitheos et amigdale amare et aristologia et silia. Ad mẽbra aũt iũcturaꝝ facile faciũt ꝑuenire virtutẽ mediciẽ sicut zinziber et armel sqlla et asa et oppoponacũ ⁊ tapsia ⁊ aq̃ porri ⁊ succ⁹ caulis ⁊ cordumeni ⁊ acor⁹ ⁊ tria pipa ⁊ scordeõ ⁊ camedreos ⁊ camepitheos ⁊ basce et amomũ et poliũ et silia. Que aũt ad alia mẽbra virtutes medicinarum peruenire faciũt collige ex tabulis medicinaꝝ simpliciũ:nos autem famosiora scripsimus et que sunt sicut radix.

Medicie ducentes solutiuas medicias ad caput.

Medicie ducentes ad pectus ⁊ pulmonem.

Medicie ducentes ad epar.

Medicie ducentes ad splenẽ.

Medicie ducentes ad iunctu ras.

¶ In ꝑte ista exeqt docẽs in spãli cõsolari medicias sol. p cõpõnẽ alteri⁹ q̃ ipsas facit ꝑuenire ad mẽbrũ determinatũ:⁊ diuidit hec ps in ꝑtes sex:q2 prio explicat medicinas solutiuas q̃ mixte medicinis solutiuis faciũt ipas peruenire ad cerebrũ:⁊ sua orta. scdo explicat medicias q̃ faciũt ꝑuenire medicias solutiuas ad pect⁹. tertio ad epar. q̃rto ad splenẽ. q̃nto ad iũcturas. sexto ad alia mẽbra. setñ ab hoc excusans. ẜa ibi. Ad mẽbra aũt pectoris. tertia ibi. Res aũt q̃ faciũt. q̃rta ibi. Facientia ṽo. q̃nta ibi. Ad mẽbra aũt iũcturarũ. sexta ibi. Que aũt ad alia. oẽs ꝑtes lege simul:ita tñ ꝙ vnũ cõe est aduertendũ:ꝙ nõ est incõuenieus quod

uenienis q̄ vna ⁊ eadē medicina admixta medicie soluti ne faciat ipā puenire ad diuersa mēbra: ⁊ iō Mes. aliter ponit de eadēmet re q̄ ipa faciat puenire medicinā soluti uam ad pectus ⁊ cerebrū: ⁊ nō ad alia mēbra: ⁊ sicut dictū est supra de medicīa euacuatiua: ita dicēdū est de medicina digestiua: nā si vellem⁹ vti syrupo acetoso ī digestione māc ptēte ī cerebro: aut qꝛ aliū nō habem⁹ qꝛ iste syrupus nō magis respicit cerebrū q̄ alia mēbra: tūc facerem⁹ quādā decoctiōē ī q̄ pōerent res q̄ magis cerebrū respicerēt vt sticados ⁊ acorus ⁊ sisia: ⁊ cū illa decoctiōe darem⁹ syrupū buchul. i. q. sedē. i. que aromatica asportaꝛ de india hasce. i. sticados. alhasce. i. ysop⁹ mōtan⁹. passe. i. passule. Siseleos. i. petroselinū agreste: ⁊ aristologia. s. longa ⁊ rotūda. ⁊ prassiū. i. marrubiū. moꝛ scꝫ celsū ⁊ domesticū. cuscute. i. podagralis. dauc⁹ scꝫ asinin⁹ vł pastiaca siluestris buchoꝛ mariē potus peionī⁹ rubea cum qua tingiꝛ. i. rubea tinctoꝛum. scordeon. i. allium siluestre. halmel. i. cicuta. multū enim mitigant doloꝛem iuncturarum.

¶ De rectificatione medicinarum cū eo qđ opponitur eis complexione sua. Cap. ij.

De rectificatiōe medicinarū solutiuaꝝ p oppositā q̄litatē.

Inquit Io. Me. Opponimus aūt medicine excedēti cū cōplexione sua cōuertēdo reginē ad permutationem ipsius cū opposito eius quod timetur ex cali. fri. hu. ⁊ sic. ⁊ cōmēsuratiōem rei ad rē ꝑm exigentiā possibilitatis vni⁹ ad alterā. Sꝫ hoc determiare nō est pn̄tis iq̄stitiōis: sꝫ ingrat hmōi plenitudinē hr̄e cupiēs: ⁊ legat librū Haly. senis: ⁊ librū alchindi.

¶ Postq̄ Mes. docuit rectificare medicinā solutiuā per ea q̄ opponunꝛ sibi in melioꝛādo eā sua ppꝛietate: in pte ista idē facit p ea q̄ sibi opponūꝛ sua q̄litate: vł ista aꝛr pōt ꝯtinuari q̄ postq̄ Mes. docuit consolari medicias sol. p ea q̄ obuiāt nocumētis q̄ inducunt a forma specifica: hic docet obuiare nocumētis ipsaꝝ q̄ inducūt suis q̄litatib⁹ ⁊ p̄cipue ꝑmis. ⁊ diuidiꝛ hec ps in ptes duas: quia primo facit qđ dictū est de illo breuiter se expediēs. ꝓo remittit nos ad alios libros: p sufficientioꝛi declaratiōe istoꝛum. scđa ibi. Sed hoc determinare. Conuertendo regimen. i. conuertendo eius qualitatē p regimē. sicut hoc modo cū secū sit vehemens caliditas cōuertimus eius caliditatē ipsam remittēdo cū violis vel cum earum syrupo ⁊c. totū est notum vsq̄ ad finem huius capituli ⁊c.

¶ De rectificatione medicinarum cū eo qđ opponitur eis cum effectu suo. Cap. iij.

De rectificatiōe medicinaꝝ p medi. resistētes eis scđis aut tertijs suis q̄litatib⁹.

Inquit Io. Me. Opponim⁹ aūt malis effectib⁹ medicinarum: ⁊ sunt effect⁹ ꝓpꝛie praue dispositionis: quoꝝ q̄nq̄ fit cōsecutio: ⁊ ꝓpꝛie q̄ñ medicīa ē eaꝝ que habēt prauitatē in operib⁹ suis quas sciuisti. Sūt vero huius timoꝛosi effectus deterrētes naturam.

¶ Postq̄ Io. Me. docuit cōsolari medicinas so. p medicinas q̄ cū eis ꝯposite resistūt nocumētis eaꝝ a ppꝛietate docuit ēt resistere nocumētis suis cōplexionibus ⁊ q̄litatibus. In pte ista docet eas ꝯsolari p medicinas q̄ resistūt nocumētis eaꝝ vt talia accidūt a scđis q̄litatib⁹ aut tertijs. ⁊ ꝑmo ꝓpōit necessitatē ꝯsolatiōis ipsi⁹ respectu istarū medicinaꝝ: ponēdo etiā nocumēta talia q̄ ꝓueniunt a q̄litatib⁹ scđis ⁊ tertijs in medicīa sol. reptis: ⁊ ī scđa pte docet eas ꝯsolari resistēdo p̄dictis nocumētis. scđa ibi. Et opponim⁹. in alijs effectib⁹. s. q̄ fiunt a q̄litatibus scđis et tertijs praue dispositiōis: qꝛ scꝫ nocumēta ꝯsecutio. i. pervetus quas sciuisti. s. in pꝛimo capło. ¶ Deinde cū dicit.

Hi sūt mali effect⁹ q̄ ꝓueniunt interdum a medicinis solutiuis.

¶ Et sūt hi cōturbatio: subuersio aīe: moꝛdicatio stom achi: gn̄atio vētositatū: acuitas: inflatio: ferrositas: excoꝛiatio: apertio orificioꝝ venaꝝ: attractio supflua: lubꝛicitas viscerū: cōgelatio: desiccatio: coꝛrugatio: iuiscatio: vel adherētia: oppillatio: coartatio: ⁊ similia quoꝛū precessit rememoꝛatio.

¶ Hic posset dici q̄ Me. recitat tacite dubiū. diceret em̄ aliq̄s q̄ sūt isti mali effectus q̄ ꝓueniūt a medi. sol. rn̄det ꝯturbatio. i. nausea. ⁊ subuersio aīe. i. vomit⁹ acuitas: ⁊ p idest inflāmatio ⁊ ferrositas. s. occasio ⁊ excoꝛiatio. lubꝛicitas viscerū. i. lubꝛicitas intestinoꝛū siue lienteria. inuiscatio vel adherētia. s. partis ad partē quātū. s. ad oppillatiōnes attenuatiuā. oppilatio. s. quātū ad opilationem carnosam coartatio. quātū. s. ad oppilatione coartatoꝛiam. p̄cessit rememoꝛatio. s. in pꝛimo capitulo. ¶ Deinde cum dicit.

Quot modis resisti⁹ m⁹ his malis effectibus.

¶ Et opponim⁹ eis cū adiutoꝛio rerū obijcientiū eis effectu suo. Et ad hoc pleraq̄ auxiliaꝛ nobis res īcolumitātes: ⁊ melioꝛātes eas: aut odoꝛe suo: aut sapoꝛe: aut cū dispositionib⁹: q̄ sunt ex pte sube.

¶ In pte ista docet resistere istis nocumētis: q̄ q̄nq̄ ꝓueniunt a medi. sol. ⁊ pꝛio ꝓponit quot modis resistim⁹ istis nocumētis. ⁊ in scđa parte ꝑm illos modos docet resistere talib⁹ nocumētis. scđa ibi. Et sciuisti. Iuxta pꝛimā ptē est aduertēdū q̄ lꝫ Mes. ponat tres modos qb⁹ resistim⁹ talibus nocumētis medicine solu. nō vult pp hoc habere q̄ p alias q̄litates nō possum⁹ eis resistere. nā lꝫ in medi. in sapoꝛe acuta remoueat nocumēta alicui medi. sol. nō solū hoc facit rōne sapoꝛis: sꝫ qꝛ ipa etiā hꝫ subtiliare: vn̄ hoc modo iuuat medi. solutiuā q̄ dꝫ euacuare humoꝛē grossuꝫ ⁊ viscosuꝫ: illū incidēdo ⁊ subtiliādo nō tm̄ rōne sapoꝛis: ⁊ ideo alias qualitates dedit intelligere per has quas explicite posuit. ¶ Deinde cum dicit.

De resistētia his effectibus p odoꝛē bonum.

¶ Et sciuisti q̄ boni qdē odoꝛes īcolumitāt medicinā. Sedāt em̄ agitationē ⁊ nauseā: ⁊ cōfoꝛtāt coꝛ: ⁊ cerebrū: ⁊ dilatāt aīam ⁊ generāt gaudiū. Fetidus vo odoꝛ aut grauis facit hoꝛū ꝯtrariū. Et oppositio qdē redolētiū calidoꝛū aut frigidoꝛū cōmēsurāda est cū medicinarū obiectiōib⁹ ⁊ eaꝝ eq̄distātijs.

¶ In pte ista ꝑꝫ illos tres modos talib⁹ nocumētis docet resistere medi. sol. ⁊ pꝛio docet eis resistere p medicinā aliā sibi admixtā rōe odoꝛis. scđo rōne sapoꝛis. tertio rōne modi substātie. scđa ibi. Auxiliaꝛ. tertia ibi. circa finē capli. Sūt ēt ex reb⁹. ⁊ dilatāt aīaꝫ. i. calidū nāle qđ ē aīe instrm̄. ⁊ generāt gaudiū: eo q̄ ꝯfoꝛtat naturale calidū cui⁹ cōfoꝛtatio est cā gaudij. ⁊ p h̄ q̄ cōfoꝛtāt coꝛ ⁊ cerebrū generāt gaudiū. Fetid⁹ ꝯtrariū hoꝛ. s. opaꝛ: eo q̄ stringit caloꝛē sup flue. ⁊ etiā cū medicinarū obiectiōib⁹. i. oppositiōib⁹ ⁊ eq̄distātijs. vbi gr̄a. si sit aliq̄ medi. sup fue calida solutiua debēt cum ea misceri redolentia frigida. si vero ecōuerso redolentia calida cum ea misceri. ¶ Deinde cum dicit.

De resistētia talib⁹ effectib⁹ p sapoꝛes.

¶ Auxiliaꝛ autē adhuc nobis in emēdatione medicinarū res ꝑm differētias sapoꝛū considerate: qui sūt sapoꝛ acut⁹: amar⁹: salſ⁹: dulcis: vnctuosus: insipidus: acetosus: stipticus. frangūt enim quod timetur ex multiformib⁹ medicinarum excessibus.

¶ Docet resistere talib⁹ nocumētis p sapoꝛes medicinaꝝ illarū que eis admiscenꝛ: ⁊ pꝛimo ꝓponit quod intendit. secundo exequiꝛ. secūda ibi. Res enim acuta. Emendatione scilicet nocumentoꝛum. ¶ Deinde cum dicit.

De resistētia p sapoꝛeꝫ acutū.

¶ Res em̄ acuta adiuuat in carminādo ⁊ resoluēdo quod de vētositate per medicinas acquiritur: ⁊ hac intētione species acute alefangine miscenꝛ eis. Subtiliant enim ⁊ resoluunt ventositates: sicut recte pꝛopꝛie daucus: ⁊ piper longū ⁊ feniculus. Miscentur scamonee ⁊ feniculum: ⁊ anisum et polipodium: et similia: plurimumq̄ adiuuant incidendo coꝛpus humoꝛis viscosi ⁊ grossi: et facilitant ad expellendum in id quod foꝛsitan non poterat operari medicina: sicut qui squillam hieris magnis admiscuit recte opat⁹ est: vt ex hoc materias difficilis eradicationis euacuēt. Et plurimūq̄ res acuta pꝛepa rat: vt a remotioꝛibus medicina trahat: sicut tapsia ⁊ pꝛopꝛie in pilulis fetidis ⁊ pipera ī hieris. Et q̄ñq̄ medicinā tarde operationis aut debilis facilem reddit: ⁊ festinare facit. His enim intētiōib⁹ felicitatur virt⁹ turbith in pmiscēdo cū ipso ꝫinꝫiber: ⁊ cū hermodactylis rafanū: ⁊ cū carthamo coꝛdumenū: necessario āt ꝯgelationē remouet: oppilatiōes apit

De iuuamētis q̄ acquiruꝛ medicinis solutiuis p sapoꝛem acutum.

et acquirit medicina virtutem facilem penetrandi: q̄uis per se non faceret illud: sicut scordeon in magnis medicinis: ⁊ diuretica acuta in eis similiter.

¶ In parte ista exequit: ⁊ primo ostēdit quō ex saporib⁹ simplicib⁹ resistimus talib⁹ nocumētis: ⁊ acquirit iuuamētū medicine solu. ⁊ in scōa parte hoc idē facit ex saporibus cōpositis. scōa ibi. Et est q̄ de melioub⁹. Pria pars hȝ partes octo. Prio ostēdit quō acq̄rit iuuamentū medicine solu. ex sapore acuto. scōo ex sapore amaro. tertio salso. quarto vnctuoso. q̄nto dulci. sexto insipido. septio acetoso. octauo ex stiptico. partes patēt. Pria in quinq̄ sicut q̄nq̄ modis docet resistere nocumētis medicine sol. ex medici. aliqua in sapore acuta. partes patēt. In carminando ⁊ resoluēdo ⁊c. eo quod medicina acuta est mītū calida ⁊ exiccatiua: medicina aūt calida ⁊ exiccatiua resoluit vētositates. Spēs acute alefangine. i. spēs aromatice sicut piper cinamomum ⁊ sisla. Et plurimūq̄. ponit aliud iuuamētū ei⁹ ⁊ notū est. Et plurimūq̄ res. ecce tertiū. vn̄ cū pilule fetide debeāt euacuare a remotis vt a iūcturis cū eis admiscem⁹ tapsiā. Et q̄nq̄. ecce quartū iuuamētū: ⁊ est notū. Necessario aūt. q̄ntū iuuamētū. penetrādi. s. ad mēbra. scordeū. i. alliū siluestre. ¶ Deide cū dt.

De resistē tia p sapo rē amarū.

¶ Res autē amara adiuuat in soluendo: ⁊ est de bonis miscibilibus cū medicina que soluit acuitate. Etenim opponūtur sibi ex parte substātiaruȝ: ⁊ reprimūt sese: ⁊ cum hoc sibi inuicem in soluēdo iuuant. Et propter hoc subtiliter operat⁹ est qui scamonee aloe miscuit: nam se in idipsum rectificant.

De iuuamētis que acq̄runt p saporem amarū.

¶ Ostēdit qualr̄ iuuamētū acquirit medicinis solu. ex re amara in sapore. et diuit in duas: sm̄ q̄ duplici via hoc oñdit. scōa ibi: ⁊ adiuuat in soluēdo. s. sui caliditate: etiā est terrestris subtilis substātie. vnde exiccat valde: ⁊ est de bonis: cā est: q: amarū frāgit acuti opationē vt supra habuim⁹, reprimūt sese: in suis opationib⁹ ⁊ virtutibus: acutū eñ fundat in substātia subtili valde: qđ nō est de amaro: eo q̄ fundat ī substātia terrestri: q̄ scamonee aloe admiscuit: nā scamonea ī sapore ē acuta: aloes est amarꝫ: etiā vnū ex eis nō ipedit opationē alteri⁹. ¶ Deide cū dt.

Aliud iuuamētum qđ acq̄rit p saporeȝ amarū.

¶ Adiuuat etiam res amara in confortando stomachum: ⁊ ventositatem carminando.

¶ Ponit aliud iuuamentū eius in cōfortādo stomachū: ⁊ istud est maximū iuuamētū eius generale: nam ipsa sui terrestri substātia coadiuuat partes stomachi q̄bus coadunatis ⁊ congregatis stomachus confortatur: in illo enim stat eius cōfortatio ⁊ ventositatē carminando propter sui caliditatem. ¶ Deinde cum dicit.

Aliud iuuamētū.

¶ Acquirit ēt medicinas esse p̄seruatiuas a putrefactione: īmo remouet eā virtute ⁊ cōfortat corpa.

¶ Possum⁹ dicere q̄ est tertiū ei⁹ iuuamētū: ⁊ acq̄rit etiā medicinis esse p̄seruatiuū a putrefactione. s. aut respectu medicinarū solu. aut respectu corpis cui exhibent respectu medicinarū: nā q̄n medicine solu. diu debēt ꝯseruari sicut pilule: nā cū eis ponim⁹ res amaras sicut ē aloes. vn̄ eas diu ꝯseruat ēt respectu corpis: nā q̄n medicia amara alicui exhibet p̄seruat ipm a putrefactiōe: nā sui caliditate exp̄mit ⁊ ꝯsumit hūiditates madefactas mēbroꝝ q̄ in eis sūt apte nate putrefieri: vn̄ videm⁹ q̄ iste res amare ꝓhibēt gn̄ationē vermiū: ⁊ res amara exp̄mit hūiditatē madefactā in mēbro cōtentā q̄ est cā putredinis: ⁊ cōfortat corpora: ⁊ precipue humida. ¶ Deinde cum dicit.

De iuuamētis que acq̄rūtur p saporē salsum.

¶ Res vō salsa oīm debiliter ⁊ tarde soluētiū ꝯfortatiua est: ⁊ ꝓpter hoc prudēter operatus est qui sal gēma cū agarico misceri docuit: aut alias species salis: ⁊ silr̄ cū epithimo: ⁊ cū aliis multis. vigorant enim operationes ipsaruȝ ⁊ facilitant: lȝ acq̄rere faciant hmōi exiccationē: ⁊ cadere in sitim. Et in quibusdā conturbationē faciunt: ⁊ in quibusdā sedāt.

¶ Ponit iuuamēta saporis salsi. ⁊ p̄mo vnū: scōo aliud. scōa ibi. Et res q̄dē ꝯfortatiua. i. acceleratiua mordicādo scȝ mēbra expulsiōis. ⁊ ea stimulādo ad expulsionē. opat eñ. s. ille medic⁹ cū agarico. s. corpus soluēdo: ⁊ silr̄ cū epithimo. s. q̄n sal admiscet: lȝ acq̄rere: ⁊ ex hac lr̄a apparet q̄ res salsa admixta medicine solutiue preter hoc q̄ facit iuuamenta: facit etiā nocumēta: ⁊ ideo si sit aliqđ corpus valde macrū ⁊ exiccatū: aut faciliter incurrat sitim nō debemus cū medicina solutiua ponere sal: vel res salitas: ⁊ in quibusdā faciūt cōturbationē. s. in corporib⁹ siccis: in q̄busdā sedāt vt in corporib⁹ humidis. ¶ Deinde cū dt.

Aliud iuuamentū qđ acq̄rit per saporē salsum.

¶ Et res quidē salsa ⁊ ventositates dissoluit: ⁊ acquirit medicinis subtilitatem ⁊ facilitatē: et esse facit incisiuas: necnon ⁊ preseruatiuas a putrefactione: īmo remouet eaȝ exiccare humiditates submersas ⁊ inbibitas: ⁊ īcidere adherētes viscosas ⁊ grossas: ⁊ hec est ei⁹ ꝓprietas: ⁊ remouere oppilatiōes.

¶ Ponit aliud iuuamētū. et pro q. acquirit esse: preseruatiuas a putrefactione. s. se aut alias q̄n eis admisceant ꝯsumēdo hūiditates malas q̄ eis admixte sunt cā putredinis. etiā ista res salsa rōne sue substātie terrestris constringit ⁊ coadunat partes mēbri a q̄bus facta est cōsumptio superfluitatū: q̄bus partib⁹ mēbri coadunatis calor cōfortatur in membro: vnde melius regit suas humiditates que oppilare habent. ¶ Deinde cum dicit.

De iuuamētis que acq̄rūtur p saporeȝ vnctuosū.

¶ Res quoq̄ vnctuosa adiuuat in lubricuȝ faciēdo: lubricā enim magis lubricā reddit: adherētem vero vel aptā adherere simil̄r lubricare facit. acuitatem frāgit: ⁊ ferrositatē ⁊ asperitatem lenit. Medicine quoq̄ tarde operationis habilitatē acquirit faciens cito descēdere: q̄uis in quibusdam sit ex facientibus nauseam ⁊ debilitantibus stomachum.

¶ In parte ista ponit iuuamēta medicine que in sapore est vnctuosa. Res quoq̄ vnctuosa adiuuat in lubricū faciēdo. medicina q̄ curat lubricū faciēdo cū viscositate hȝ aliquātulū de acuta substantia modo vnctuositas omnē acuitatē frangit: vel eam obtundit. causam huius dicti ponit Mes. enim pro quia lubricam facit magis lubricā sui viscositate et humiditate debilitātibus stomachum ꝓpter sui superfluā lenitatē: nunq̄ cū medicina solutiua debemus ponere aliquod vnctuosum: sicut esset oleū violatum vel amigdalinū. vnde nunq̄ tunc reprimere debemus reubarbarū: aut agaricū cū his medicinis vnctuosis: sed solū cum medicinis habētibus virtutē tensiuam et confortatiuam stomachi. ¶ Deinde cum dicit.

De iuuamētisque acq̄rūtur p saporeȝ dulcem.

¶ Res autē dulcis medicinas delectabiles esse facit: ⁊ est sicut fundamentum: ⁊ materia rerum miscibilium: ⁊ facit medicinas acquirere esse lauatiuas: abstersiuas: ⁊ mundificatiuas. horribilitatem autē medicinarum remouet: ⁊ conturbationem sedat. Acuitatem vero ⁊ ferrositatem frangit. Sed medicinā tarde operationis confortat: ⁊ adherentiā remouet: ⁊ lubricare facit: corpus quoq̄ confortat: lȝ in quibusdā inflāmationem generet ⁊ ventositates.

¶ Ponit iuuamēta que acquirūtur medicinis solutiuis per admixtionem medicinarū in sapore dulcium dicēs q̄ medicine in sapore dulces medicinas delectabiles esse faciunt: et hoc nō est modicū: nam quādo medicina solu. est delectabilis: ⁊ cū delectatione assumitur: tūc stomachus eam melius amplectitur. vnde melius ad actum reducit: sicut etiā hoc cōtingit de cibo qui cum delectatione accipitur: ⁊ ideo res dulcis in oib⁹ medicinis solutiuis ponit: q̄m quasi non est aliqua medicina solu. q̄ sit delectabilis gustui. ⁊ ideo ꝓpter hoc i oibus cōfectionib⁹ ponit mel vel zuccarū: lȝ etiam ponatur ꝓpter alias causas. ⁊ ideo zuccarū ⁊ mel sunt cōis materia oīm ꝯfectionū: sicut olea est cōmunis materia oīm vnguentoꝝ: sicut etiam oleum oliuarū est cōis materia omniū oleorum. ⁊ ferrositatē. i. excoriationē ⁊ adherentiā. i. viscositatē. in quibusdā scȝ in humidis corporibus inflāmationē generant: aut etiā inflāmationē: quia scȝ oppilationē. dulcia enim q̄ plurimum eleuāt splenē ⁊ epar: vt Gal. ponit. xiij. de ingenio sanitatis. ¶ Deinde cum dicit.

Quare mel aut zuccharū ponit in medicis.

De iuuamentis q̄ acq̄rūtur p saporeȝ insipiduȝ.

¶ Insipida vero res adiuuat in lubricum faciēdo ⁊ extinguendo inflāmationem: ⁊ frangendo acuitatem: ⁊ remouendo ferrositatem ⁊ mordicationē.

Ponit iuuamēta

¶ Ponit iuuamenta rei insipide: causa dictorum in lr̃a est nam habemus supra secũdo ca. ꝙ res insipida fere omniũ aliorum saporem extinguit. ¶ Deinde cum dicit.

De iuuamẽtis q̃ acquirunt ꝑ saporẽ acetosum.

¶ Res quoqꝫ acetosa adiuuat in incidendo: ⁊ cum hoc etiam frangit inflammationẽ medicine: ⁊ sedat mordicationeꝫ: ⁊ acuitatẽ: ⁊ facit eaꝫ acquirere subtilitatẽ: ⁊ penetrationem: ⁊ sedat conturbationem ⁊ nauseam: ⁊ confortat stomachum calidũ ⁊ corpus: ⁊ sedat inflãmationẽ cordis ꝑ medicinaꝫ acquisitã.

¶ In parte ista ponit iuuamenta rei acetose: sedat inflãmationem propter frigiditateꝫ: ⁊ sedat mordicationeꝫ ꝓpter humiditatem eius: ⁊ confortat stomachum calidũ: eo ꝙ est incitatiua appetitus sui frigiditate ꝑ materiã acquisitam scilicet a medicina solutiua. ¶ Deinde cũ dicit.

De iuuamentis q̃ acquirunt ꝑ saporeꝫ stipticum.

¶ Res vero stiptica medicinaruꝫ oĩum virtutes ⁊ operationes felicitat. Cõfortat eñ cor: ⁊ stomachũ ⁊ corpus: sedat aĩam a subuersiõe: ⁊ a nausea: acuitatem frãgit ⁊ ĩflãmationẽ: ⁊ opponitur medicine: cuiꝰ proprietas est aperire venas apertiõe sanguinẽ manare faciẽte: ⁊ excoriare viscera. Et ei que est superflue attractiõis: ⁊ ei q̃ ĩ viscuribꝰ lenitatẽ multiplicat.

¶ Ponit iuuamẽta q̃ acq̃runt medicinis solutiuis a medicia stiptica di. ꝙ medi. stiptica ĩ sapore terrestris existẽs ⁊ grossa: ꝯfortat eñ cor: ⁊ ꝑ hoc resistit nocumẽtis medicine: ⁊ syntomatũ q̃ fiũt rõne sue vẽtositatis: coadunat eñ calorẽ cordis: ⁊ stomachi acuitateꝫ frãgit: q2 frigida. ⁊ opponit ⁊c. cã est. nã ip̃a hꝫ sui terrestri ⁊ grossa substãtia cõstringere ⁊ oppilare poros ⁊ orificia venarũ. totuꝫ postea est notum subtiliter intuenti ⁊c. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Et est de melioribus miscibilibꝰ in medicina q̃ soluit cum acuitate.

¶ In pte ista immediate posita Mes. oñdit gñaliter iuuamentũ ipsius medicine stiptice cum aliis medicinis solu. admiscet. In parte ista specialiter ostendit iuuamentũ qꝺ ipsa facit ipsi medicine solu. que in sapore est acuta: et primo proponit qꝺ intẽdit. secũdo exequitur. scꝺa ibi. Et hoc tribus modis. prima patet. ¶ Deinde cũ dicit.

Tres sunt modi q̃bꝰ medicina stiptica effectibꝰ malis medicine solutiue opponitur.

¶ Et hoc tribus modis: primuꝫ q2 opponit sibi ex pte substãtiaꝝ: ⁊ secũdũ aliqd ex pte q̃litatũ. Frãgit eñ res stiptica acuitatẽ: sicut diximꝰ: ⁊ iflãmationẽ ꝓpter qꝺ laudauerũt verificatores scamoneã: q̃ assatur in citoniis: ⁊ cõmixtionẽ ex eis. Secũdũ q2 ex cõmixtiõe huiꝰ fit cõp̃ssio: ⁊ facilior a corpore medicine expulsio. Propter qꝺ verificauerũt effectum scamonee: q eã cũ myrobalanis miscuerũt. Tertiũ q2 nõ fit ĩp̃ssio nocumẽtoꝝ cordi ⁊ mẽbris nutritis ex admixtiõe stipticoꝝ cũ medicia sicut supiꝰ diximꝰ.

¶ Hic ꝺclarat qꝺ dixit: ⁊ diuidit ĩ tres sicut tres sunt modi ꝑ quos medicina stiptica opponit effectibꝰ malis ipsiꝰ medicine soluẽtis cũ accidẽte. scꝺa ibi. Scꝺꝫ q2. tertia ibi. Tertiũ q2. lege totũ sic: opponit sibi ex pte substãtiaꝝ: eo ꝙ res in sapore acuta ẽ subtilis substãtie: sꝫ res stiptica est sicca terrestris: ⁊ ꝰm aliqd ex pte qualitatũ: nã res in sapore acuta ẽ calida: stiptica aũt est frigida acuitate. s. medi. solu. ꝑꝑ qꝺ ⁊c. Ubi est aduertẽdũ sicut apparebit infra ca. de scamonea. ipsa scamonea cõsolat multis modis. Uno modo ꝑ solã assationẽ nõ cũ re alia admixta: sed ponit inter tegulas ad ignẽ. Scꝺo mõ cõsolat: q2 accipit pasta ex farina frumẽti vel ordei: ⁊ ex ea fiunt due cruste: postea scamonea claudit ĩter illas duas crustas ⁊ ponit ĩ furno ĩter tegulas ⁊ tãdiu dimittit q̃usqꝫ pasta sit decocta: ⁊ tũc scamonea fit cõsolata. Tertio põt ꝯsolari ꝑ citonia: ⁊ hꝰ ẽ dupliciter: vno mõ: q2 accipit scamonea ⁊ bene postea coopit ⁊ ponit inter citonia: ita ꝙ citonia ponant ad ignẽ: siue in furno: ⁊ scamonea circũdet ab illis citoniis: vñ q̃usqꝫ citonia sunt bene assata tũc scamonea est cõsolata: alio mõ sic q2 accipit citoniũ: ⁊ diuidit ꝑ mediũ: ⁊ in vtraqꝫ parte fit cõcauitas extrahendo medullã cũ seminibꝰ q̃ sunt in vtraqꝫ parte citonii: postea ĩplet vtraqꝫ cõcauitas ex scamonea: ⁊ bñ postea coopit: ⁊ vnit vna ps citonij cũ alia valde: postea ponit illꝺ pomũ in furno vł inter tegulas vel sub cineribꝰ vbi stet q̃usqꝫ pomũ sit bñ decoctũ: vltĩo habet scamonea cõsolata: ⁊ hec ẽ optia ipsiꝰ cõsolatio: nã inde scamonea acq̃rit stipticitatẽ: remittit etiã sua acuitas: q2 nõ soluit ita fortiter. vñ aliqua eiꝰ virtꝰ p̃cipue acuta remanet ĩ citonio. vñ est citoniũ ita solutiuũ sicut scamonea que cũ myrobalanis cõmiscet: nã ipsa scamonea ex multa mora quã posset facere ĩ sto. posset stõm mordicare sui acumine: ꝙ cũ myrobalani cũ ea admiscent cõprimũt sui stipticite intestina: ⁊ sto. ⁊ qꝺ in eis est: vñ cito fit eius operatio ⁊ nõ multũ moratur in stõ sicut superius diximus scꝫ in fine presentis lectionis. ¶ Deinde cum dicit.

Melior scamonee ꝯsolatio.

¶ Et vniuersaliter q̃dẽ oĩbus medicinis associata earum operationem incolumitat.

¶ Possumus dicere ꝙ hic Mes. qꝺ dixerat de iuuamẽto medicine acute qꝺ acquirit a medicina stiptica gñalizat ad omnẽ aliã medicinã euacuatiuã vel attractiuaꝫ nam oẽs eaꝝ operatiões incolumitat: nã ipsa medicia stiptica ꝓhibet debilitatẽ q̃ posset accidere mẽbris p̃ncipalibꝰ a medicina siue debilitet per proprietatem siue ꝑ qualitatẽ primã scꝺam ⁊ tertiã: ⁊ iõ Gal. in. ij. cõ. ĩtegre docet cuꝫ resolutiuis stiptica admiscere: ⁊ p̃cipue dum apostemata sunt in interioribꝰ mẽbris: stipticũ enim remouet suũ nocumentum. ¶ Deinde cũ dicit.

Res dulcis oĩbus medicinis iuuamẽtũ prestat p̃terq̃ medicie salse.

¶ Et res q̃dẽ dulcis oĩbus medicinis preterq̃ salse iuuamentum prestat.

¶ In pte ista Mes. oñdit q̃ sit vtilis ꝑmixtio medicinaꝝ ex parte sapoꝝ: ⁊ q̃ inutilis lꝫ alr̃ fuerit supra diuisa: ⁊ diuidit in sex ptes ꝰm ꝙ hec variat sex modis rõne saporuꝫ cõpositoꝝ. scꝺa ibi. Et vnctuosi. tertia ibi. Rei ãt acetose: q̃rta ibi. Rei ꝟo insipide. q̃nta ibi. Rei ꝟo salse. sexta ibi. Rei aũt amare. Dicit sic de p̃ia pte. Preterq̃ salse: cã est nã vt ibi statim pouet sapor salsus admixtus cũ dulci est causa nausee. ¶ Deinde cuꝫ dicit.

Que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei vnctuose cũ aliis.

¶ Et vnctuosi quidẽ cũ acuto bona est permixtio ⁊ cũ amaro: ⁊ cum omni qꝺ serrositatem facit ⁊ excoriationẽ: ⁊ qꝺ nõ facile lubricat: ⁊ qꝺ mordicationẽ generat. Inutiliter ꝟo cũ re dulci ⁊ re ĩsipida: sꝫ cũ re acetosa est pronior ad vomitũ ⁊ subuersionem.

¶ Oñdit q̃ sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei vnctuose cũ aliis ⁊ ꝺt: vnctuosi q̃dẽ cũ acuto bona est ꝑmixtio: nã vnctuosus sapor frãgit acutũ: q2 ꝟtutẽ eiꝰ cõtẽperat: ⁊ eiꝰ caliditatẽ: ⁊ cũ amaro: ꝓpter scꝫ eandẽ causam: ⁊ cum omni qꝺ serrositatẽ facit ⁊ ꝓhibet excoriationẽ: inutiliter ꝟo cũ re dulci ⁊ insipida: nã ex tali ꝑmixtiõe non adducit iuuamẽtum nec nocumẽtũ: q2 inutilis est eius permixtio cum eis: sꝫ cũ re acetosa ⁊c. cã est: nã res acetosa incidit: vnctuosa autem lenit id quod incisum est cum subleuat id ad superiora stomachi sui leuitate ⁊ raritate: quare mouet ad vomitum. ¶ Deinde cum dicit.

Que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei acetose cũ aliis.

¶ Rei ãt acetose cũ medicia acuta vtił ẽ ꝑmixtio ⁊ cũ dulci: ⁊ cũ oĩ re ĩflãmabili ⁊ mordicatĩa. Inutilis ꝟo ẽ cũ amara ⁊ salsa ⁊ stiptica ⁊ excoriatĩa ⁊ ꝟrosa.

¶ Oñdit q̃ sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei acetose cum aliis medicinis diuersificatis in sapore. Dicit sic. Rei aũt acetose cũ acuta ẽ vtilis ꝑmixtio: nã res acetosa frigida ẽ ⁊ hũida: vñ sui frigiditate ⁊ humiditate remouet caliditatẽ medicine acute sup̃fluã: ⁊ cũ dulci: ⁊ cũ oĩ re inflãmabili: cã est: q2 talis ꝑmixtio multũ prouocat appetituꝫ: vñ videmꝰ ꝙ si q̃s miscet piper cũ aceto ꝙ hec ꝑmixtio sumpta multũ cõfortat stõm ⁊ excitat appetitũ eius: ⁊ cũ oĩ re mordicatiua. s. est vtilis eius ꝑmixtio: eo ꝙ remouet earũ caliditatẽ ⁊ inflãmationẽ: inutilis ꝟo ⁊c. cã est: nã ipsa est ita mordicatiua sicut ille: ⁊ multo plus mordicaret si cum eis admisceretur. ¶ Deinde cum dicit.

Que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei ĩsipide cũ aliis.

¶ Rei ꝟo ĩsipide cũ acuta: ⁊ amara: ⁊ salsa vtilis ẽ ꝑmixtio: ⁊ cũ serrosa: ⁊ excoriatiua: ⁊ inflãmatiua: ⁊ mordicatiua. Inutilis vero cum stiptica.

¶ Oñdit q̃ sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio medicie insipide cũ aliis: ⁊ dicit. rei ꝟo ⁊c. cã est nã ipsa medicina insipida est aquea in substãtia: vnde etiaꝫ remouet omnẽ saporem excedentem vel excellentẽ: siue enim remittit serrosa

⁊ excoriatiua ⁊c. supple est ꝯueniens permixtio rei insipide: inutilis ꝓ stiptica: nam medicina stiptica nō habet saporē excedentem: q̄ non indiget vt cum ea admisceatur medicina que remittat eius saporem: qualis est medicina insipida. ¶ Deinde cum dicit.

Que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei salse cum alijs.

¶ Rei q̄ȝ salse cū acuta: ⁊ amara: ⁊ dulci: ⁊ vnctuosa inutilis est ꝑmixtio: nisi cū his proprie quoꝝ operatio est debilis: indiget tñ confortatione. Sūt enim acutum ⁊ salsum confortatiua omnium debiliter ⁊ tarde soluentium.

¶ Ostēdit que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei salse cū alijs medicinis diuersificatis in sapore: ⁊ que indigēt confortatiōe in sui operatiōe. acutum enim ⁊c. notabile verbum: nam acutū ⁊ salsum mordificando accelerare ⁊ festinare faciunt operatiōes medi. ⁊ sustinēt quādo in tali sapore sunt. ¶ Deinde cū dicit.

Que sit vtilis aut inutilis ꝑmixtio rei amare cū alijs.

¶ Rei aūt amare: ⁊ acute ꝑm aliquid vtilis est ꝑmixtio: inutilis vero cū re salsa: ⁊ omni faciente excoriationē: ⁊ serrositatem: ⁊ desiccationem.

¶ Ostendit q̄ sit vtilis aut inutlis ꝑmixtio rei amare cū alijs medicinis rōne saporis: ꝑm aliq̄d: inq̄ȝtum. s. acutuȝ accelerat operationē amari: inutilis cum salsa. s. ꝑmixta res amara: inq̄ȝtū ita hȝ exiccare sicut salsa; ⁊ omni faciente: q̄m res amara ⁊ diuturna permanētia eius in ꝑte excoriat sicut acuta vel alia. ¶ Deinde cum dicit.

Qualiter res ꝯglutinatiue debēt remouere malitiā medicinarum.

¶ Sunt etiā ex reb⁹ que secundum conditionem substantiarū adiuuant ad remouendum malitiam medicine: sicut res cōglutinatiue ⁊ habentes viscositatē. Hec enim opponuntur medicinis quarum proprietas est excoriare viscera: ⁊ aperire venarum orificia: sicut recte dicimus misceri dragagātū: aut masticē: aut bdellium cum aloe: ⁊ coloquintida: et cucumere asinino: ⁊ similibus. Et dixit quidam ꝙ laudanum ad ista est mirabile: ⁊ proprie permixtuȝ cum coloquintida: ⁊ pauco oleo rosato: ⁊ alij adinuenerunt alia sicut in partibus dicemus.

¶ In parte ista docet cōsolari medi. solutiuas per cōpositionē aliaruȝ medi. que resistunt nocumemtis earum ratione substantie: he em̄ ⁊c. nam he medi. sui ꝯglutinatione coadiuuant partes intestinoꝝ: vnde non excoriātur ⁊ oppilant ⁊ constringunt: vnde prohibent apertionē orificioꝝ venarum: cū aloe qui aperit orificia venarum: ⁊ coloquintida scȝ q̄ excoriat intestina: vñ cum coloquintida quandoq̄ȝ admiscemus oleū rosatū: vt scȝ extinguat eius caliditatē; ⁊ prohibeat excoriationeȝ intestinorum sui viscositate: ⁊ aliqualiter sui stipticitate.

¶ De ꝓportiōe reꝝ sibijnuicē iungēdaꝝ. Ca. iiij.

De rectificatiōe medicinaꝝ ꝑ ꝓportionē q̄ȝtitatiuam.

Inquit Io. hebē me. Modū autem ⁊ ꝓportionem attendi opȝ in permixtione sibijnuicē rerum quarum precessit rememoratio: vt ꝯsoletur medicamē ex diuersis ꝓprietatibus sigillātibus vnā virtutem. Et erit intētio nostra hic ꝯprehēdens exigētiam quantitatū medicinarum in cōsolatione vnius ad alteraȝ ꝑ considerationem proprietatū tantū. Quo aūt consolenꝭ medicine per cōprehensionē exigentie quātitatū ⁊ qualitatū earum lege librū Hali senis: ⁊ Alchindi: ⁊ inuenies. Cōsideratio aūt quam breuiter hic intendimus fit hoc modo.

¶ Postq̄ȝ Mes. docuit consolari medicias solu. ꝑ admixtionē aliaꝝ medi. rectificātium: siue meliorantiū ipsaruȝ virtutes permutantiū malitiā ipsaꝝ ⁊ resistētiuȝ ipsaruȝ effectib⁹. In parte ista docet eas cōsolari per ꝓportionē q̄ȝtitatiuā medicinaꝝ admiscendarum cū medicina so. ⁊ hec est magis deterioratio huius ꝓportionalitatis ḡnalis: vñ ostendit vtrū medicina que admiscetur medi. solutiue debeat esse multa aut pauca i quātitate aut equalis. Determinationē aūt spālem huius fecit in secūdo tractatu: ostēdit etiā quātitatē debitā ipsi⁹ turbith aut zinziber quādo. s. admiscenꝭ: vtrū. s. turbith debeat esse tm̄ vel minus vel plus q̄ȝ zinziber. ⁊ prīo p̄mittit intentionē suā: secundo exequitur. secūda ibi. Omnis medicina. ⁊ ꝓportionem scȝ q̄ȝtitatiuam. ⁊ notum est. ¶ Deinde cum dicit.

Que sunt medicie solutiue fortis v̄tutis.

¶ Oīs medicina solutionē faciēs aut est fortis virtutis: aut debilis: aut mediocris. Uoco aūt virtutē posse medicie quo īpressionē efficit in corpib⁹ nr̄is. Et posse q̄dē hmōi forte est: sicut dixim⁹ in medicinis multe acuitatis: sicut est scamonea: euforbium: almezereon: ⁊ sil'ia. debile vero in eis q̄ ad lat⁹ declināt incolumiū: sicut sunt medicine dulces: sicut viole: ⁊ casiafistula: ⁊ tereniabin: ⁊ sil'ia. Mediocre autē inest eis q̄ sunt debilis acuitatis: ⁊ debil' amaritudinis: ⁊ q̄ sunt inter illas inter q̄s etiā sunt gradus: ⁊ eleuatiōes in bonitate: ⁊ malignitate plus vel min⁹.

Que debilis v̄tutis.

Que mediocris virtutis.

¶ Exequiꝭ docēs scȝ inuenire debitā propoitionē quātitatiuā aliarū medicinarū q̄ cū medicina solu. debēt admisceri; ⁊ primo ponit quasdā ꝯditiones vtiles suo ꝓposito. secundo exemplificat suū ꝓpositū. secūda ibi. Pone ergo. Prima in duas. primo ponit diuisionem quādam. secūdo ostēdit que sunt medicine cōsolātes medicinas solu. secūda ibi. adhuc autē res. Prima in duas. primo ponit hanc diuisionē. secūdo declarat membra diuisionis. secūda ibi. Et posse quidē huius. Prima in duas. Primo facit quod dictum est: ⁊ quoddaȝ dictū exponit. secunda ibi. Uoco autē. Illa pars: ⁊ posse diuiditur in tres ꝑm qd̄ tria erāt mēbra diuisionis declarāde. ꝑtes patent. omnes istas ꝑtes legit simul. almezercō: idest grana meze: vel laureole. sunt medi. dulces: sicut sunt viole ⁊c. causa est eo ꝙ nō soluūt inferendo vim nature: immo soluunt cū delectatione ipsi⁹ ⁊c. totum id est notum. ¶ Deinde cum dicit.

Qualiter medicine cōsolātes sunt triuȝ modoruȝ.

¶ Adhuc autem omnis res que est sicut bezahar in emēdatione medicinarum solutionē facientium: aut est magni iuuamenti: aut parui: aut mediocris.

¶ Ponit aliā diuisionē medicinarum que sunt cōsolātes medicinas so. ⁊ prīo ponit diuisionē. secūdo declarat mēbra diuisionis. secūda ibi. Et quidē magni iuuamēti. Prima in duas. Primo facit quod dictū est. secundo exponit quoddā vocabulū siue dictū statim. secunda ibi. voco autē. has legit simul. bezahar. i. medicina cōsolans vel resistens venenositati medi. solutiue. ¶ Deinde cum dicit.

Quid itelligit ꝑ iuuamentū.

¶ Uoco autem iuuamentum omne illud quod medicine solutiue obijcitur: aut quo virtus regitur: aut mala complexio remouetur.

¶ Modo exponit vocabulū di. Uoco autē iuuamētū omne qd̄ medicine solu. obijciꝭ: ⁊ precipue sue venenositati. ⁊ hoc erat supple vnū nocumētū quod ꝓueniebat ab ipsa: aut supple voco id esse iuuamētū quo virtus cordis regitur: ita ꝙ medicina sol. ratione suorū pessimorū accidētiū cordi nō occurrat: vt supra ponebatur. hoc em̄ erat aliud eius nocumētū. aut supple voco id esse iuuamētū quo mala cōplexio. s. medicine solu. vt quādo est multū calida remouetur: ⁊ hoc erat eius tertium nocumētū quod ab ipsa proueniebat a sua prima qualitate. ¶ Deinde cum dicit.

Quid sit medicina magni iuuamenti.

Quid ꝑui iuuamēti.

Quid mediocris iuuamenti.

¶ Et quidem magni iuuamēti rem dico: in qua intentiones oēs aggregātur quas diximus: cum hoc etiam ꝙ pōt effici nutrimentū nostri corporis: sicut res dulcis. Parui autē iuuamenti rem dico in qua vnā: vel duas ex intentionibus quas diximus inuenies: preter hoc quod possit esse nutrimentū nostri corporis: imo est ad alterādū ⁊ permutandum tm̄ sicut est res amara: res salsa stiptica: ⁊ sil'ia. Et voco rem mediocris iuuamēti: in qua plures ex intētionibus predictis inuenies: cū hoc etiam ꝙ secūdum aliquid pōt effici nutrimentū nostri corporis: sicut res vnctuosa: aut res īsipida: ⁊ res in qua simul dulcedinē ⁊ ponticitateȝ est inueniri: sicut sunt dactyli ⁊ citonia: aut dulcedinē cum acumine sicut mel: aut dulcedinem cum acetositate: sicut muza: aut dul-

cedinem cum insipiditate sicut poma.

¶ Modo declarat mēbra diuisiōis. ⁊ pmo vnū. scđo aliđ. tertio vltimū. scđa ibi. Parui aūt iuuamēti. tertia ibi. Et voco rē. dicit sic. In q̄ intētiones oēs. s. tres nūc dicte aggregant. s. q: totū obijcere malis effectibꝰ medicīe solu. cōfortat etiā coꝛ ne ei occurrat venenositas medi. remouet etiā eiꝰ malā ꝯplexionē: cū hoc ēt pōt effici nutrimētū coꝛporis vt res dulcis sicut est vinū granatoꝝ: syrupꝰ rosatꝰ ⁊ violatꝰ: hec eñ cū hoc ꝙ faciūt illas tres intētiōes nūc dictas pñt effici nutrimentū corpis. parui aūt ⁊c. exēplū in illo sicut si piper misceremꝰ cū scamonea: dato ei ꝙ pip faciat quoddā iuuamētū: q: cōfortat stomachū ⁊ coꝛ: non remouet siue alterat complexionē calidā scamonee cū sit calida, eodē mō vel mouet de alijs: sicut sūt dactyli ⁊ citonia. hec eñ pp sui stipticitatē ꝯfortāt stōm ⁊ coꝛ: sȝ p eoꝝ dulcedinē nutriūt: sicut muza ⁊ meliꝰ sicut muca. i. poma granata q̄ sunt media inter dulcia totalr̄ ⁊ acetosa: nā ex eoꝝ aliq̄li dulcedine nutriūt: ⁊ p eoꝝ acetositatē resistūt cōplexioni calide ipsiꝰ scamonee vel alteriꝰ solutiui sicut poma. s. siluestria: vel sicut poma apte sic vocata: ⁊ p̄cipue poma que vocamꝰ francisca ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

Modꝰ cō solatiōis medicinarum.

¶ Pone ergo sic: qm̄ opȝ aliqñ medicinā fortis virtutis misceri rei magni iuuamēti: ⁊ tua interest post pacē oīm ꝓprietatū: adhuc modis ꝓportionū ad cōcordiā ꝯsolari hoc modo: expedit augmentare eaȝ que est magni iuuamēti: ꝓpter bñficiū qđ de ea credit: ⁊ minuemus eam que est fortis virtutis: timētes lesionē in corpus ꝓpter fortitudinē impssionis sue. Erit g̃ sic ꝙ rē magni iuuamēti augmētabimꝰ. Medicinā aūt fortis virtutis minuemus.

¶ Suplꝰ in h̄ cap̄. Jo. Me. posuit duas diuisiōes medi. vna erat diuisio medic. ꝯsolādaꝝ q̄ sunt solutiue. alia vo erat diuisio medi. debētiū illas ꝯsolari. in pte ista dat modū cōsolatiōis ipsaꝝ penes tales diuisiōes ⁊ cōminationes. ⁊ pmo docet ꝯsolari medi. fortis ṽtutis in exoluēdo. scđo docet ꝯsolari medi. que est debilis virtutis. scđa ibi. At si iūgēda est medicina debilis ṽtutis. ¶ Sȝ tu dices statiȝ q̄re nō docuit ꝯsolari med. solutiuā q̄ est mediocris ṽtutis. soluit statim ꝙ habita ꝯsolatiōe medi. quarū vna est fortis ṽtutis in exoluēdo ⁊ alia debilis statiȝ hr̄ implicite ꝯsolatio medi. q̄ est mediocris virtutis in exoluēdo: eo ꝙ satis ex extremis pōt dari ītelligi mediū. mō hec est medi. inter illas. Pria in duas. pmo docet ꝯsolari medi. solu. fortis ṽtutis p medi. q̄ est magni iuuamēti. scđo docet ꝯsolari eā p medi. q̄ est parui iuuamēti. scđa ibi. Uerū si iūgēda est. Sȝ tu dices. cū ꝯsolatio sit triplex. s. p medi. multi iuuamēti: pauci iuuamēti ⁊ mediocris: q̄re nō docuit ꝯsolari p medi. mediocris iuuamēti. soluit sic dās id ītelligere ex suis extremis. nā cū med. forti debemꝰ ponere rē multi iuuamēti ī magna q̄ntitate: ⁊ rē pauci iuuamēti ī pauca q̄ntitate: vt ip̄e tȝ: ita ēt de me. mediocris iuuamēti debemꝰ ponere mediocriter. pma ī duas. s. q: pmo oñdit q̄ūo ꝯsolat medi. fortis siue acuta p med. magni iuuamēti. scđo hoc ꝯfirmat auc̄te democriti. scđa ibi. Et hoc etiā democritꝰ voluit. Exēplū pme ptis est tale. nā si velimus miscere scamoneā q̄ est fortis ṽtutis cū casia q̄ est magni iuuamēti: mō q: doſ. scamonee fortis sunt septē grana minuemꝰ hāc dosim ⁊ dabimꝰ tria grana tm̄mō: ne noceat cordi ꝓpter sui ṽtutē: ⁊ impssionē: ⁊ augebimꝰ q̄ntitatem casie: vñ dabimꝰ de ea. ℥. ß. vl̄. j. eo qđ ex ipsa fit magnū iuuamētū: ⁊ iō meliꝰ est addere de casia q̄ addere de scamonea in vno vel dimidio: semp itelligētes ꝙ h̄ habeat verū supposita sigillatione istarū medi. in ꝓpetate vel q̄litatibus pmis scđis ⁊ tertijs. nam etsi debemꝰ augere medi. magni iuuamēti qñ miscet medi. fortis ṽtutis: nō tñ pp hoc dȝ augeri in infinitū: ne statim tollat ꝓportio ⁊ sigillatio q̄ est inter eas. iterū lȝ ab eis sit magni iuuamēti: nō tñ ꝓpter hoc debemꝰ miscere cū sca. vel cū alia medi. fortis ṽtutis cū inter eas nō sit ꝓportio ⁊ sigillatio in ꝓprietatibꝰ. et ideo hec regula Mes. semp hȝ verū suppositis regulis p̄cedētibꝰ. nā semp opȝ attēdere ꝓportionē ipsaꝝ medi. q̄ est quātitatis ad quātitatē debitā: iterū etiā qualitatis ad qualitatem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et hoc est quod Democritꝰ voluit dum dixit. Oportet aūt vt medicinā fortē debilē facias: qđ est q: medicina consolata concordantijs ⁊ ꝓportionibus est incolumior: sicut etiā nō cōsolata iniquior.

¶ Quod dixerat ipse cōfirmat autoritate Democriti. cōcordantijs scȝ q̄ntū ad qualitates. proportionibus. s. q̄ntū ad q̄ntitates. ¶ Deinde cum dicit.

Modꝰ cōsolādi medic. fortis ṽtutis cū me. pauci iuuamēti.

¶ Uerū si iūgēda est medicina fortȝ ṽtutis rei pauci iuuamēti: minuemꝰ medicinā fortis ṽtutis pp illđ qđ diximꝰ: ⁊ rē pauci iuuamēti minuemꝰ silr̄: q: nō acq̄rit p eā nisi itētio vna ⁊ ē alteratio: vl̄ pmutatio

¶ Dat modū ꝯsolatiōis medi. fortis ṽtutis cū medi. pauci iuuamēti. ꝓpter id qđ diximus. s. ne faciat nocumētū ⁊ est alteratio. s. me. so. s. quo ad q̄litates. ⁊ pmutatio. s. operatiōis eius de vno mēbro ad aliud. ¶ Deinde cū dicit.

De cōsolatione me. debil. virtutis.

¶ At si iūgēda est medicia debilis ṽtutis rei magni iuuamēti augmētabimꝰ medicinā debilis virtutis nō timētes de impressiōe in corpore: imo opȝ qđ virtꝰ eius p subauditionē in quātitate ipsiꝰ vigoret: sicut adhuc dixit democritus. Medicinā autē debilem inq̄t fortē facias: ⁊ post hoc augmentabimus rē magni iuuamēti ꝓpter illud qđ diximus.

¶ Docet modū cōsolatiōis medi. q̄ est debilis ṽtutis. et prīo docet eā consolari cū medi. multi iuuamenti. scđo docet eā cōsolari cū medi. pauci iuuamēti. scđa ibi. Si aūt. et tertio si volumꝰ imponit finē dictis ibi. Et hoc est illud. exēplū prīe partis est: si nos volumꝰ miscere casiaȝ que est debilis virtutis cū violis prunis et seminibꝰ cōibꝰ q̄ sunt multi iuuamēti tūc ponemus de decoctiōe istarū violaꝝ ⁊ similiū multū cū casia ad distēperādū ipsam: q: q̄si vnā scutellā: sed si velimꝰ distēperare casiā cū decoctione agarici nō debemꝰ ponere de illa decoctiōe nisi parū: q: forte ℥. iij. vt possit casia distēperari: nā eo qđ non acq̄ritur magnū iuuamētū ꝓpter hoc qđ diximꝰ: eo qđ talis res facit magnū iuuamētū: et nō nocumētū. ¶ Deinde cū dicit.

De cōsolatiōe med. debil virtutis cum med. pauci iuuamēti.

¶ Si āt iūgēda ē res pauci iuuamēti medicīe đbil ṽtutis augmētabimꝰ medicinā debil ṽtutȝ pp illđ qđ diximꝰ: ⁊ minuemꝰ rē parui iuuamēti ꝓpter illđ qđ etiā diximꝰ. Et hoc est illud qđ de ꝓportiōibus scire opȝ. Alij aūt dicūt alia: sm̄ intētiōes diuersas

¶ Docet cōsolari medi. sol. que est debilis virtutis cū re pauci iuuamenti. exemplum huiꝰ sicut nos vellemꝰ miscere casiam que est debilis virtutis exoluendo cū agarico q̄ est pauci iuuamenti: tunc augmentabimꝰ casiaȝ: eo qđ ex ipsa non timetur aliquod nocumentum: ⁊ minuemꝰ agaricū ꝓpter dicta supra: postea vltimo cōcludit ⁊ est notū.

¶ De modis rectificationū mediciaꝝ cū bñficijs ⁊ prīo de modis coctionis. Ca. j. summe prime.

Quatuor modis potest remoueri malitia medici.

Inquit Jo. Mesue dispositionis acquisite per artē reprimunt malitiam medicinarū solutionem facientium. Auxiliat enim ars nobis q̄tuor modis. Aut decoquēdo: aut lauādo: aut infundēdo: aut triturando.

Cōtinuatio.

¶ Superiꝰ Mes. docuit rectificare medi. so. p ꝓportionē medi. miscēdarū ipsi medi. sol. in pte ista docet eas ꝯsolari per bñficia artis. ⁊ prīo ꝓponit quot modis per artificia possumꝰ eas cōsolari. scđo illos modos declarat. scđa ibi. Et dico qđ decoctio. l'ra prīe ptis est nota. ¶ Deide cū đt.

¶ Et dico qđ decoctio alia est que est sicut elixatio Et alia est que est sicut assatio.

Quid per elixatiōnē debeat intelligi.

¶ In ista pte exequit docēs p illos q̄tuor modos ꝯsolari medi. so. ⁊ diuidit hec pars in q̄tuor ptes. Prīo docet eas cōsolari p decoctionē. scđo p lauationē. tertio p infusionē q̄rto p triturationē. ptes patēt ī suis capl'is. prīa in duas. prīo oñdit q̄t sūt modi decoctiōis ipsaꝝ. scđo p illos docet eas ꝯsolari. scđa ibi. Elixatio aūt. ī prīa pte est notum qđ đt. ⁊ Mes. h̄ p elixationē itelligit decoctionē q̄ fit ī hūido aq̄o siue sit hūidū aqueū simplex ⁊ elemētare: siue fiat hec decoctio ī hūido aq̄o mixti alicuiꝰ ⁊ viridi sic̄ ip̄e po-

net statim de helleboro qñ in raphano decoquit̄ ⁊ elixat̄: ⁊ ponet de scamonea ꝙ ipsa in cydonio decoqt̄ decoctiõe que est elixatio: nam lȝ cydoniũ assetur: tñ assatio vsq; ad scamoneã ꝑuenit: imo potius elixat̄ scamonea ꝙ̃ in aliquo humido decoqt̄: ⁊ ꝑ assationẽ intelligit alterationẽ medi. solu. aliquã igneitatẽ siue fiat in vitro qḋ cito cõtingit: siue fiat sup tegulas vel sup prunas. ❡ Deinde cũ dr̄.

Declarat effectus elixationis.

❡ Elixatio aũt adiuuat in resoluẽdo humiditatẽ superfluã medicine: ⁊ maturãdo ⁊ carminãdo ventositatẽ grossam aut mordicatiuã faciẽtẽ subuersionẽ: ⁊ nauseã: ⁊ mot⁹ laboriosos in corpore: frangitq; acuitatẽ ⁊ excessus ferrositatis: ⁊ excoriationis. Et ꝓpter hoc laudat̄ scamonea cocta in pomo aut citonio: aut demũ in vase vitreo cum succo rosarum ⁊ oleo amigdalarũ: sicut dicemus iam.

❡ In ꝑte ista illos duos modos declarat: ⁊ pr̄io ondit qualr̄ ɔsolat̄ medi. solu. per decoctionẽ q̄ est elixatio. scḋo dicit per decoctionẽ q̄ est assatio. scḋa ibi. Assationẽ que elixatio. ꝓma in duas: q: primo docet cõsolari medi. so. q̄ hȝ vnã virtutẽ. scḋo docet eã ɔsolari q̄ hȝ plures ꝟtutes: siue his que dixerat annectit q̄dã. scḋa ibi. Et qñ diuersificant̄. Prima in duas. pr̄io facit qḋ dictũ est. scḋo remouet quandã dubitationẽ. scḋa ibi. Uerũ tibi supest. Prima in duas. primo docet ɔsolari medi. so. ꝑ ipsam elixationẽ: vt per ipsam medi. solu. ꝑdat suã malitiã. scḋo hoc idẽ facit: vt medi. so. acq̄rat aliquã ꝟtutẽ. scḋa ibi. Excessus aũt in resoluẽdo humiditatẽ superfluã: nam ista decoctio q̄ est elixatio humiditatũ q̄ sunt i cẽtro trahit ad circũferẽtias: ⁊ tũc resoluunt̄ in corpore postea: ⁊ ꝑcipue i ore stomachi sicut dicemus ⁊c. scȝ in scḋo tractatu. ❡ Deinde cũ dr̄.

❡ Excessus aũt attractiõis sup̄flue ⁊ iniq̄tatis reprimit̄ in lixatiõe: sicut quãdo decoq̄m⁹ aliqḋ eorũ: de quorũ malitia formidat̄ i ɔcauitate alteri⁹ rei: ⁊ remanet virt⁹ ei⁹ in illa refracta. Sicut vbi grã. Figim⁹ fustẽ hellebori in radicẽ raphani: ⁊ post coctionẽ ei⁹ i cinere ꝓpinam⁹ raphanũ habẽtẽ ꝟtutẽ hellebori repſſam. Et decoq̄m⁹ scamoneã i robub: ⁊ syrupis: ⁊ ꝓpinam⁹ rob ⁊ syrupũ habẽtẽ virtutẽ scamonee. Et hoc est illud qḋ vocãt philosophi separationẽ rei ꝫm speciẽ a re que est ꝫm materiam.

❡ In parte ista dat modũ cõsolationis medi. inq̄tũ per decoctionẽ elixatiuã acquiritur aliq̄ virt⁹: ⁊ primo ondit qualr̄ acq̄ritur aliqua virtus solu. in medi. in qua fit decoctio medi. solu. ⁊ in scḋa parte ostẽdit q̃o ista decoctio elixatiua acq̄rat virtutẽ medi. so. a reb⁹ in q̄bus decoqt̄: scḋa ibi. Ampli⁹ aũt. vel põt dici ꝙ in ista ꝑte vel in duabus ꝑcedẽtib⁹ istã (ampli⁹ aũt) ponit tria iuuamẽta q̄ acquirũtur medi. per elixationẽ. nõ est vis quocũq; mõ diuidat̄. refracta. i. debilitata: nã talis virt⁹ solutiua nõ est in ꝓpria substãtia ⁊ materia in robub. i. in succo fructuũ: sepationẽ rei ꝫm speciẽ. i. qualitatẽ siue ꝟtutẽ a specie ꝫm materiã. i. a materia. vñ hec virt⁹ solutiua existẽs pri⁹ in vna materia fit mõ in alia: sicut in se in q̄ decoqt̄ medi. so. ⁊ in helleboro vel scamonea ⁊ sitia. Sȝ hic est attẽdẽdũ ꝙ ista decoctio hellebori in raphano qñq; est ꝑ elixationẽ artificialẽ: qñq; est ꝑ elixationẽ naturalẽ: dico pr̄io ꝙ ista decoctio hellebori in raphano qñq; est ꝑ elixationẽ artificialẽ: ⁊ hoc fit plurib⁹ modis. vno mõ sic: q: discoperim⁹ radicẽ raphani: ⁊ ab eo euellim⁹ ei⁹ medullã ligneã: ⁊ loco ei⁹ ponit̄ helleborus: ⁊ ibi dimittit̄ stare. alio mõ fit: q: scindit̄ raphan⁹ ꝑ mediũ: ⁊ i medio ponit̄ helleborus ⁊ ligat̄ secũ. ⁊ tertio fit. q: accipit̄ raphan⁹ extract⁹ a terra: ⁊ postea cũ terebello ꝑforat̄: ⁊ i talib⁹ foraminib⁹ ponit̄ hellebo rus. dico scḋo ꝙ qñcũq; decoctio hellebori i raphano fit ꝑ elixationẽ factã a natura: nã accipit̄ raphan⁹ nõ extract⁹ a terra: ⁊ circũcirca radicẽ ei⁹ facim⁹ foueã: ita ꝙ radix ei⁹ appareat ꝑforata mł̄tis foraminib⁹: ⁊ i eis ponit̄ hellebo rus: tũc eñ hellebori acq̄rit virtutẽ raphan⁹ ex suo ꝓprio nutrimẽto qḋ a terra euellit: ⁊ diminuit̄ ei malũ: sicut ⁊ hȝ mõ est i mł̄tis arborib⁹: ⁊ videte qḋ ẽ ɔueniẽs satis: nã ẽ ꝙ qñq; volum⁹ facere alicui vomitũ aliq̄lr̄ fortẽ: mõ raphanus nõ est satis sufficiẽs ad hoc: iterũ ⁊ hellebor⁹ ẽ nimis forte vomitiuũ: q: tunc istis decoctionib⁹ elixatis decoquimus helleborũ in raphano: et habem⁹ tunc vomitiuũ qḋ intẽdim⁹ sicut est si vellem⁹ vti aliqua medicia nimis forti tunc eã consolamur elixando: vnde se vtitur ea nõ in substantia: sed in infusione: vnde ex ea nõ educitur postea magnũ nocumentum. ❡ Deinde cum dicit.

Elixatio artificialis hellebori in raphano trib⁹ fit modis.

❡ Amplius autẽ qñq; medicinarũ multarũ reprimimus malitiã decoquendo eas in succis: ⁊ aquis herbarum ⁊ seminũ ⁊ rerũ aliarũ vt suscipiant permutationem a virtutibus earũ.

❡ Hic ostendit qualiter hec virtus acquirit̄ medicine solutiue per decoctionem elixatiuã in alijs reb⁹: siue ponit aliud iuuamentum quod acquiritur medi. solu. ꝑ elixationem: ⁊ notum est. ❡ Deinde cum dicit.

❡ Uerũ tibi superest scire medicinas que debilem coctionẽ suscipiũt: aut fortẽ: oĩa eñ quorũ virtus facile resoluit̄: aut sunt debilis texture: aut virtutem habẽt positã in supꝫicie: debili coctiõe indigẽt. Superflua eñ coctio resoluit virtutẽ: sicut viole proprie: ⁊ semina quatuor: ⁊ capill⁹ venerȝ: ⁊ epithimũ ⁊ vt̄r omnes flores. Et q̄ contrario mõ se habẽt contrarie. Et que medio modo: mediocriter: ⁊ oĩa que acumẽ habẽt decocta sunt mitiora. decoctio enim frãgit virtutẽ earũ: si forsitã sit virt⁹ alicui⁹ posita i supꝫicie: aut debilitata. Et omnia que sunt grosse substãtie coctio acq̄rit eis facilitatẽ: ⁊ oĩs medicia cocta ꝫm artem ⁊ legem ꝫm plurimũ est facilior.

Quedam sunt med. debil' decoctionẽ patiẽtes.

Quedam sũt medio crẽ.

❡ In parte ista remouet quasdã dubitatiões: ⁊ pr̄io vnã scḋo aliã. scḋa ibi. Uerũ ⁊c. pr̄ia in duas. pr̄io facit hoc. secũdo his q̄ dixerat ãnectit q̄dã. scḋa ibi. Et oĩa: legit ambas simul. Dubitatio quã remouet est: q: crederet aliq̄s ꝙ eadẽ decoctio oĩb⁹ medicinis acq̄rat bonitatẽ. arguit qḋ non: ⁊ semina quatuor. s. frigida vt semina melonis citrulli cucumeris ⁊ cucurbite: ⁊ oĩa que acumẽ habẽt ⁊c. cã est: q: ꝑ decoctionẽ acumẽ remouetur. ❡ Deide cũ dicit.

Et quedã fortem.

❡ Uerũ neq; per decoctionem fit iuuamẽtum in his que soluunt lambificando ⁊ faciẽdo lubricum de quo sit valde curandum.

Elixatio paruũ iuuamẽtum affert me. lambificãdo soluentibus.

❡ Remouet aliã dubitationẽ: crederet eñ aliquis ꝙ decoctio elixatiua oĩbus med. so. acq̄reret equale iuuamẽtũ Respõdet qḋ nõ. nã med. euãcuãtibus lubricũ faciẽdo decoctio nõ multũ cõfert: nã tales med. nõ hñt nocumẽta q̄ debẽt remoueri per elixationẽ. ❡ Deinde cũ dicit.

❡ Et quãdo permiscẽtur medicine diuersarũ intentionũ: ⁊ queris ex eis virtutẽ cõpositã: decoctio facit eis meliorẽ modũ permixtionis: vt ex summa earũ resultet virt⁹ insita faciẽs opationẽ concretã. Et si sit vna ex eis debilior ꝙ̃ altera oportet vt gradatio in decoctione fiat plus vel min⁹ sicut dr̄.

Per decoctionẽ fit melior modus ꝑmixtionis diuersarum me. adinuicem.

❡ In parte ista his que dixerat annectit quedam: ⁊ pr̄io vnũ. scḋo aliud. scḋa ibi. Et decoctio q̄dẽ. causa aũt dicti. in pr̄ia parte est. nã medi. diuerse nõ faciũt in virtute insitã opationẽ. ⁊ cõpositã virtutẽ nisi qñ ipse adinuicẽ ꝑmiscent̄ ⁊ ꝑcipue vera mixtione ꝫȝ qḋ in eis est possibilis: nã melior modus mixtionis ipsarũ est ille qui fit ꝑ decoctionẽ ipsarũ: et hoc hȝ verũ in mixtione ipsarũ in naturali ⁊ artificiali hoc mõ. nã scim⁹ ꝙ turbith euacuat phlegma. agaric⁹ cholerã: epithimũ melãcholiã: mõ q̃d ẽ si volo oẽs istas tres intentiones ꝑficere medi⁹ ꝑficiunt̄ qñ iste tres medi. simul ꝑmiscebãt: ⁊ mariẽ ꝑ decoctionẽ ipsarũ adinuicẽ: bñ tũc reducunt̄ ad quãdã formã in qua reseruabit̄ virt⁹ cõpositi: vñ postea euacuabũtur melius omnes isti tres hu. ❡ Et hec est causa q̄re ab autorib⁹ fiunt ille ɔfectiones ⁊ syrupi solutiui ⁊ similia: ⁊ decoctio naturalis q̄ fit in talibus med. acquirit eis bonũ modũ permixtionis vt ex eis resultet virt⁹ cõposita: sicut quãdo iste medi. ꝑ lõgũ tp̄s adinuicẽ cõposite agũt in seinuicẽ per earũ qualitates ita qḋ per talẽ actionẽ refrangunt̄ in quadã forma media in q̄ sunt virtutes seu operatiões sicut extremi colores sunt i medio colore: vt Auer. ponit. hȝ fit qñ bñ ꝑparate sunt

Corelariũ i actu practico.

te sunt apud apothecariū: qꝛ bene tritutate: bene ablute ⁊ bñ exiccate: ⁊ sic de aliis. exēplū huiꝰ ponit. nā videmꝰ qꝛ clystere nuꝑ ꝯstructū ex aliqbꝰ medi. si stet ꝑ duos vel ꝑ tres dies i itestinis nobilissimā facit opatiōez: qd nō ē nisi qꝛ tales medi. meliꝰ adiuicē i posterū ꝑmiscēt. vñ videmꝰ ꝙ medici diuersas ꝟtutes attribuūt med. ꝑ diuersas etates i ꝑarū: sicut appet i tyriaca: q̄ q̄dē dū ē noua ē valde frigida ⁊ oppilatiua: antiq̄ ꝟo ē valde cali. ℂDeide cū dī.

Decoctio impetuosa resoluit ꝟtutē medicinarū.

ℂEt decoctio q̄dē impetuosa ⁊ inflāmatiua resoluit virtutē medicine. Quare tua interest decoquere cōmensurādo calorē: ⁊ proportionādo illū substātijs rerū, ⁊ virtutibus debilibꝰ vel fortibus.

ℂAnnectit aliud his q̄ dixerat: ⁊ notū ē. ℂDeide cū dī.

De effectibus elixationis q̄ est sicut assatio.

ℂAssationis aūt in frixorijs ⁊ in patella offm̄ est qñq3 addere in ꝟtute medicine: sicut qñ assaꝶ sqlla ⁊ fit magꝭ solutiua. Et qñq3 minuere in ꝟtute: sicut ꝟbi gr̄a. Assaꝶ psiliū fit hūiditas eiꝰ minꝰ lubrica: minꝰ soluēs: ⁊ assanꝶ plura: vt mitiora fiāt. Et qñq3 ꝑ assationē vna duaꝝ ꝟtutū reprimiꝶ: ⁊ vigoraꝶ altera: sicut ꝟbi gr̄a. In myrobalanis ⁊ reubarbaro est ꝟtus solutiōez faciēs ⁊ ꝯctionē. In eoꝝ aūt decoctiōe minoraꝶ virtꝰ faciēs solutionē: ⁊ vigoraꝶ virtꝰ ꝯctionē faciēs. Et in ben est virtꝰ vomitiua ⁊ virtꝰ educēs ꝑ vētrē: dū aūt assaꝶ maturaꝶ ipsiꝰ humiditas suꝑflua baurachia faciēs subuersionē: ⁊ nauseā ⁊ remanet ei virtus solutionem faciens.

ℂIn ista ꝑte docet ꝑ assationē med. so. rectificare. ⁊ prīo ponit vnū iuuamētū qd acqriꝶ medi. so. ꝑ assationē. scdo aliud. scda ibi. ⁊ qñ assaꝶ sqlla q̄ fit magis solutiua: nam sqlla h3 i admixtiōe mlꝶā hu. aqueā q̄ reꝑmit eiꝰ ꝟtutē solutiuā: q̄re ꝑ assatiōez illa hu. aq̄a soluiꝶ. nā oīs res mlꝶū hu. vt plurimū ꝑ assationē i sui oꝑatiōe ꝯfortaꝶ: tñ intelligēdū ꝙ ista sqlla nō d3 mlꝶū assari: qꝛ totalꝶr eiꝰ virtꝰ resolueretꝶ: nec debilꝶr. ⁊ iō apothecarij timētes ne ꝑ assationē ad ignē recipiat aliquā malā q̄litatē a fumo: aut a sole recipiat aliquē malū vaporē: ipsa3 magis assant ad vmbrā q̄3 ad solē vel ad ignē: vt mitiora. i. leuiora ꝟtutibꝰ fiāt ista aliā ꝑtē legit silꝶ cū prīa. minoraꝶ ꝟtꝰ solutionē faciēs i eis: ⁊ remanet ei virtꝰ. s. forte solutionē faciēs ⁊c. totū ē notū.

De rectificatione medi. per lauationē

ℂDe modis lauationis medicinarū. Cap. ij.

Dicimus ꝙ per modos lauationū multipliciter acquiriꝶ bonitas medicinis.

ℂIn ꝑcedēti cap. Me. docuit ꝯsolari med. sol. per decoctionē siue ista decoctio sit elixatio siue assatio. in isto cap. est eiꝰ intētio nos docere eā ꝯsolari per lauationē. ⁊ prīo pōit vtilitates q̄s acq̄rit lauatio ipsis medi. solu. scdo his q̄ dixerat queda3 annectit. scda ibi in fine capꝶi. Et scire debes. prīa i duas. Primo ꝑmittit intētionē suā. scdo oñdit vtilitates istas. scda ibi. Interdū em̄. prima pars pt3. ℂDeinde cū dī.

Iuuamētū primū qd acq̄riꝶ per ablutionem.

ℂInterdū em̄ ꝑ lauationē remoueꝶ suꝑficies acuminis alicuiꝰ medicine: sicut qñ lauaꝶ semen vrtice cum aqua aut mucilagine dragagāti: ne guttur aut partes ꝑ q̄s trāsit adurat: ⁊ sicut lauaꝶ sal napticus cum aqua cucurbite: aut cū simili hac intētione.

ℂIn ista parte ponit hec iuuamēta que acq̄runꝶ medi. sol. per lauationē. ꝑmo ergo ponit vnū. scdo aliud. tertio aliud. quarto vltimū. scda ibi. Et qñq3 lauaꝶ vt abscindatur. tertia ibi. Et qñq3 lauamꝰ vbi oportet. quarta ibi. Et qñq3 lauamꝰ aliud suꝑficies acuminis. i. remoueā acumē quod erat in superficie seminis vrtice: imo ⁊ lauaꝶ herba vel flores ipsiꝰ vrtice: per aquā cucurbite intelligimꝰ succum fructus qui ꝓprie cucurbita dicitur: aut possumus per hoc intelligere aquā que ab ea distillaꝶ in alembico siue in cāpana sub qua poniꝶ ignis. ⁊ videte res nō solū hoc modo abluunꝶ: vt ab eis remoueaꝶ acumē: sed etiā vt ab eis remoueaꝶ aliqualꝶr caliditas que est in med. suꝑficie sicut qñ medic. abluitur: ⁊ volumꝰ ab ea euitare aliquā caliditatē quā in se habet in suꝑficie: ⁊ volumꝰ ea vti ꝓprie ad infrigidandum. ℂDeinde cum dicit.

Medicine duplici de cā abluuntur.

ℂEt qñq3 lauamꝰ medicinam vt abscindaꝶ altera ꝟtutū suarū ab ea: ⁊ ꝓprie malignior deterrēs: ⁊ remaneat ei melior operationū suaꝝ ⁊ incolumior sicut ꝓprie lauamus lapidē lazuli ⁊ lapidē armenū vt soluant ꝑ vētrē tm̄ ⁊ sine angustia. Nō loti vero per vomitū ⁊ per ventrē soluunt: ⁊ cu3 molestia. Et sic etiā lauamus laccā vt sit minus solutiua: ⁊ remaneat ei vt sit oppilationū aperitiua: ⁊ lauamꝰ aloē. Non lotus enim magis laxat: et minus confortat membra nutricationis. Lotus vero facit cōtrariū.

Scdm iuuamētum qd medic. acq̄riꝶ per ablutionē

ℂIn parte ista ponit aliud iuuamētū qd acquiriꝶ medi. solu. per ablutionē. ⁊ primo facit hoc. secūdo dubitationi respondet. scda ibi. Et sunt ⁊c. abscīdatur. s. ab ipsa ⁊ soluant per ventrē tm̄: nam qñ isti lapides lauanꝶ ꝑ ablutionē remoueꝶ ab eis acuitas per quā habēt molestare stōm ⁊ inducere nauseā ⁊ vomitū: immo etiā quasi oēs debent lauari vt cōfortēt. vñ videmus qd isti ocularij in passionibus oculoꝝ admīstrātes tutiā aut lapidē emathitis abluūt vt ab eis remoueaꝶ acuitas ⁊ magis cōfortēt oculos ⁊ inde faciūt collyria oculorū: immo etiā si isti lapides haberēt acuitatē in ꝓfundo primo adurūt eos vt ꝑ ignitionē illa acuitas ex ꝓfūdo veniat ad suꝑficiē. postea abluūt vt ꝑ ablutionē illa suꝑficialis acuitas ab eis laueꝶ et remoueaꝶ: vñ isti ocularij nouies docēt eos ignire ⁊ nouies docēt eos lauare: hoc etiā fit in alijs rebꝰ exteriꝰ approximatis: vt in calce. nā qñq3 abluiꝶ vt ab ea remoueaꝶ acuitas ⁊ remaneat in ea virtꝰ stiptica ꝑ quā pōt esse cicatrizatiua ⁊ indurare carnē, vt fiat loco cutis lacca. ipsa em̄ est multū aperitiua opilationum splenis ⁊ epatis ⁊ mēbri nutricationis. i. stomachi. ℂDeinde cum dicit.

ℂEt sunt medicine que virtutem positam habent in superficie: que si lauentur tollitur sicut tarassacō ⁊ endiuia: ⁊ rosa: et similia.

ℂIn parte ista dubitatiōi rñdet: dubitaret em̄ aliq̄s vtrū medi. oībꝰ cōpetat ablutio. Rñdet qd nō. qꝛ endiuia. s. domestica ⁊ silꝶia sicut etiā sunt viole. ℂDeinde cū dicit.

Tertiū iuuamētum qd fit me. ꝑ ablutionem.

ℂEt quandoq3 lauamus vbi oportet abstergere partes immundas.

ℂPonit aliud iuuamentū per res immundas vt suo tꝑe colligeretur aliqua herba vel radix q̄ haberet circūcirca eam fimum vel puluerem: tunc enim eam lauamus.

ℂDeinde cum dicit.

Quartu3 iuuamētū qd acq̄riꝶ medi. per ablutionē

ℂEt qñq3 lauamꝰ aliq̄d vt magnificeꝶ virtꝰ eius sicut lauamꝰ aloē cū aqua specierū aromaticarū vt magis ꝯfortet. Et lauaꝶ cū aqua reꝝ solutionē multiplicantiū: sicut turbith ⁊ agaricus ⁊ silꝶia: vt magis soluat. Et lauatur cū aqua bdellij aut dragagāti: vt nō imprimat lesionē apertiōis venarum apertione qua fluat sanguis. Et scire op3 ꝙ res de lauatiōibꝰ sustinet quātū virtus eius patitur plus aut minus.

ℂPonit aliud iuuamētū qd acquiritur medi. so. ex ablutione aꝑtione qua fluat sanguis: na3 bene aloes d3 aꝑire sic orificia venarū qd possit debite euacuare hu. quem d3: sed nō d3 sic aperire qd ex tali apertione emanet sanguis hoc aūt fit per ablutionē. Ista autē iuuamenta sunt possibilia reduci ad diuisionē bimēbrē hoc modo: nā ablutio aut fit in medi. vt earū virtus remittaꝶ vel deperdaꝶ. aut secūdo fit vt per ablutionē acquirat virtutē. si primo mō: ⁊ hoc dupꝶr: qꝛ aut absolute ꝭm ablutionē remoueꝶ virtꝰ eius: aut inq̄ꝫtū medicina habēs duas virtutes quarū ab ea remoueꝶ vna ⁊ ꝓprie malignior: ⁊ alia remanet. si primo mō: ⁊ hoc dupꝶr: qꝛ aut per ablutionem remoueꝶ aliqd magis itrinsecū a medi. ⁊ sic est primū iuuamētū eius: si secūdo modo sic est tertiū. si aūt medi. abluitur. vt. s. quia habet duas ꝟtutes: ⁊ ab ea volo alterā remouere tm̄ ⁊ ꝓprie maligniorem: ⁊ sic est scd3 iuuamentū. si autē ꝑ ablutionē medi. ipsa acq̄rit aliquam virtutem: sic est quartum ⁊ vltimum iuuamētū eius. qd dicitur in vltima parte est notū.

Ablutio quare fit i medic.

ℂDe rectificatiōe medicinarum cum modis infusionum. Capitulum tertium.

Relinquit heben Mes. Acquirit bonitas medicinis per infusionē. Quādoq; eniz res nāciscitur dispositionē per illā: quādoq; dereliquit eā in re in qua infundit.

De rectificatiõe medi. per infusionē.

¶ In parte ista siue in isto ca. Mes. docet rectificare medici. so. per aliud bñficiū artis qđ est infusio; ⁊ prio pmittit quot modis acqrat bonitas in medi. p infusionē. scđo illos declarat. scđa ibi. Acqrit aūt. nācisci. i. acqrit dispōnē quā nō habebat. Sz est aduertēdū qđ infusio ⁊ ablutio siue lauatio cōueniūt ⁊ differūt: cōueniūt qꝛ vtraq; hz fieri in re fluida liqda: sz differūt: qꝛ lauatio hz fieri sine ꝓfundatiōe virtutis in re que lauat. ita qđ in re ī qua lauat nō remanet ꝟtus ꝓfunda rei q̄ lauat: sicut ꝯuenit de aloe qñ lauat: ⁊ de endiuia: qꝛ si lauat solū eius virt⁹ superficialis calida ab ea remouet: ⁊ nō ꝓfunda: sed in infusione virt⁹ rei que infunditur ⁊ ꝓfunda remanet ī re in qua infundit: ⁊ infusio ipsa penetrat vsq; ad profundū in re q̄ infundit sicut statim apparebit. ¶ Deinde cum dicit.

Cōueniētia ⁊ differētia inter infusionē ⁊ lauationē medicinarum.

¶ Acquirit aūt res dispositionē per infusionē. Nā qñq; reprimit aliqd de malitia sua. sicut verbi grā Abscindit superficies acuminis ⁊ ferrositatis ab almezereō ⁊ alscebram ex earū infusione in aceto: et sicut turbith infusum in lacte nuper mulso ⁊ exiccatū rectificatur ab eo ⁊ abscindit esse conturbatiuū.

Primū iuuamētum qđ acqrit medi. per infusionē.

¶ In parte ista Mes. istos modos declarat: ⁊ prio declarat quō p ifusionē acqrunt iuuamēta rei in q̄ facta est infusio. scđa ibi. Relinquit aūt. pria in tres ꝫm qđ tria iuuamēta ponit q̄ acqrunt med. infuse p infusionē. secūdū ponit ibi. Qñq; infusio. tertium ponit ibi. Et qñq; facit infusio alscebrā. i. esula almena. i. laureola. ¶ Deide cū dicit.

¶ Et qñq; ifusio addit ivtute medicīe. sicut ifūdit turbith ī succo cucumeris asinini: ⁊ magnificat vt⁹ ei⁹ in educendo materias a remotis. Et infunditur hermodactylus in aceto sqlle: aut succo ei⁹: aut succo raphani: ⁊ acqrit eis virtus magna in iūcturis. Et infundit agaric⁹ in secaniabin: ⁊ fit vigorosior.

Scđm iuuamētum qđ acqrit medi. per infusionē.

¶ Ponit aliud iuuamētū qđ ex infusione acqrit med. infuse: secaniabin. i. oximel simplex. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et qñq; facit infusio medicinā esse lubricā: sicut qñ imbibit coloquintida: ⁊ ꝓprie interius eius in glutino dragaganti: et facit ne adhereat villis stomachi: ⁊ pertrāseat: ⁊ nō noceat ano ⁊ vesice: ⁊ sicut infunditur scamonea in oleo violato ⁊ similia.

Tertiū iuuamētum qđ acqrit medi. per infusionē.

¶ Ponit tertium iuuamentū simile: ⁊ ꝓprie interi⁹ ei⁹. i. pulpa coloquintide. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Relinquit aūt dispō rei p ifusionē in re quā infundit: qñq; res hūiditatē habētes recipiūt vtutē rei submersē i ipsis: sicut verbi grā infundit aloes ī qbusdā succis acqrētib⁹ post illud virtutez aloes ⁊ ꝓpinat illa infusio: ⁊ fit illud ꝓpter multas vtilitates vt rei: aut vtus facilius penetret ad ptes lōginquas: sicut ifusio aloes in aqs spērū alefanginarū: aut vt minor fiat: sicut ifundit scamonea ligata ī pāno ī coctiōe alicui⁹ rob vel syrupi: aut vt sepet ꝓprietas a ꝓprietate sicut in ifusiōe reubarbari ⁊ myrobalanorū videm⁹. Sepat eñ ab eis virt⁹ solutionē faciēs: ⁊ cadit in infusionē remanēte re cōtractionē faciēte in residuo. Et qñq; nō tm virt⁹ ⁊ ꝓprietas cadit in infusionē: sed etiā alicuius rei corpulētia: vt patet in infusione casie ⁊ tamarindorum ⁊ similiuz.

Qualr bonitas relinquitur rei infuse.

¶ In parte ista ostēdit qualiter bonitas p infusionē acq̄ritur rei in qua facta est infusio. Et prio hoc declarat magis in gñali. scđo in spāli. scđa ibi. Aut vt rei virt⁹. Recipiūt. i. apte nate sunt recipere: lege totū simul. aut supple fit illud ad partes lōgīquas: nā aloes de sui substātia nō hz qđ penetret ad lōginqua: quare cum admiscet aliq̄ speciērū aromaticarū subtiliat eius substantia; vñ facili⁹ penetrat rob. i. succo fructuū vel syrupo aliquo: ⁊ dimittit ibi stare per totā noctē: postea tollatur. circa qđ qñq; infirmus debilis est in virtute patitur etiā superfluā inflāmationē: aut etiā medicina de se est superflue calida: sicut est scamonea: vnde timem⁹ dare hāc medi. solu. solā. vnde eam infundimus in liquore aliquo: ⁊ dimittim⁹ eā stare ibi aliquātulū: postea colamus ⁊ colaturā exhibem⁹ pacienti: ⁊ nō substantiā medi. vnde talis medi. soluit sicut si daret in substātia licet nō tantū. ⁊ ideo qñ infirmus est aptus ad nauseam ⁊ ad vomitū: aut etiā est multū debilitatus: ⁊ non vult sumere medi. solā: tunc eam infundimus: aut in brodio ciceris vel alterius rei in qua decocte sunt species aromatice: ⁊ tunc eam sibi exhibemus proprietas. i. virtus cōtractionē. i. constrictionē. casiefistule: nam cum casiafistula sit substātie mollis ⁊ subtilis cōtingit ꝙ qñ ipsa ponitur in liquore ⁊ colatur ꝙ in colatura vadat de substantia ipsius ⁊c.

¶ De rectificatione medicinarū cum modis triturationum. Capitulum. iiij.

Trituratio aūt multū cōfert ad hoc qđ intendis de rectificatione medicinarum.

De rectificatiōe medic. p trituratiōez.

¶ Postq̄ Mes. docuit rectificare med. solu. ex tribus modis artificij. s. ex decoctione lauatione ⁊ infusione: in isto caplo est eius intētio eas rectificare cū quarto modo artificij. s. cū trituratione. ⁊ primo ꝓponit qđ intēdit simul etiā ponens quandā diuersitatē triturationis medi. ⁊ in scđa parte exeqtur. scđa ibi. Sūt enim quedam. prima pars patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Sunt eñ quedā in qb⁹ nō opz vt multa elaboret trituratiōe. Et sunt in qb⁹ necessaria est multa trituratio. Et sunt in qb⁹ mediocris. Etenim tibi supest scire qđ dictū est: qm sunt q̄dā quarū virtus cito tollit vt sunt debilis texture: ⁊ hmōi nō multa indigēt trituratiōe sicut scamonea antiochena bona. Verū i grossa expedit vt pl⁹ in triturādo isistas. Oia eñ q̄to plures vel min⁹ sunt grossa vel subtilia tāto plures vel min⁹ ope triturationis indigēt.

Qualiter aliq̄ sunt medi. que parua idigēt triturationē: ⁊ q̄dā mlta: ⁊ q̄dā mediocri.

¶ In parte ista exeqtur: ⁊ primo ostēdit modū ⁊ causam quare sunt alique medi. que nō multū egēt trituratione. ⁊ in scđa parte explicat necessitatē triturationis medic. scđa ibi. Officij autē. Quarū virtus cito tollitur: aut scz quia ipsa est valde posita in superficie: aut sunt debilis texture. nam ex eis cito earū virtus euaporat ꝓpter debilem texturā pororum ipsarū sicut apparet maxime de musco: nam si solus trituretur ⁊ ꝓcipue multū cito eius virtus tollitur ⁊ euaporat ex debili ipsius textura. ⁊ ideo ipse debet triturari cum zuccaro: aut cum alia re que habeat inspissare virtutē eius. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Officij aut triturationis necessitas triplex est. Aut est vt miscibiliū in vnū melior fiat sigillatio. Aut vt medicinis aliqua proprietas acquiratur. Vel vt in eis aliqua malitia reprimatur.

Propter tria triturātur medicine.

¶ In pte ista explicat nobis necessitatē ⁊ vtilitatē triturationis. ⁊ prio ꝓpōit has necessitates ⁊ vtilitates triturationis. scđo eas declarat. scđa ibi. Exēplū pmi. i vnū. i. ī vnā formā acqrat. s. quā ꝓprietatē illa medi. so. nō hz. Et est sciēdū ꝙ ista triplex necessitas ⁊ vtilitas triturationis med. nō solū applicari pōt med. solu. sz etiā pōt applicari cuicūq; alteri medici. siue sit alteratiua siue digestiua alteratiuis: aut ex pmis q̄litatib⁹: aut scđis: aut tertijs. oīs ei triturat pp istas tres cās: tñ magis hoc dz applicari medi. so. eo ꝙ de eis est h ꝫmo. Sufficiētia aūt istaꝝ cāruz hr hoc mō: nā trituratio ī med. aut fit cū ipa ē ꝯponibilis cū alia: aut nō: si prio mō sic ē pma necessitas triturationis. Si aūt hec trituratio fiat pp vtilitatē medi. ī se: ⁊ nō vt ipsa ē ꝯponibilis cū alia: hoc ē dupl'r: aut ei fit vt acqrat vtilitatē quā nō hz: ⁊ sic est scđs mod⁹ triturationis: aut vt ꝑdat malitiā quā hz. ⁊ sic est terti⁹ modus. ¶ Scđo est aduertēdū. dicit eñ ꝙ necessitas triturationis est sic vt miscibilia meli⁹ in vnā formā trāsmutent. causa huius est duplex: naz miscibilia nō bñ reducunt in vnā formā nisi p alterationē ⁊ cōmixtionē cuiuscūq;. si ergo vnūqdq; eoꝝ ꝟuet suā naturā

nunq̄ in

nūq̄ȝ in vnū poterūt cōueniri.⁊ iō opꝫ ꝙ alterent̄ ⁊ trāsmutent̄ adinuicē: ita ꝙ trāsumpta a sua natura acq̄rāt d̄ nouo aliā naturā positiuā.hoc aūt fieri hꝫ ꝑ reductiōeȝ ipsaꝝ ad vniuscuiusq̄ȝ ipsaꝝ triturationē:sic eñ magis alterāt̄ a sua natura:⁊ ī aliquā vnā naturā ꝯuertunt̄:⁊ iō Auic.i.v. cano.cap̄.de cōpōne tyriace.laudat dissolutionē siue diuisionē med.ad minima eā cō ponētiū.scd̄a cā pōt esse.nā ꝑ triturationē⁊ diuisionē ipsaꝝ minimū ipi⁹attigit minimū alterius.q̄re tūc facil'r a sua natura ꝑmutantur ⁊ acq̄runt vnā formā.nā reb⁹naturalibus q̄ȝto agēs magis attingit passum ad minimū ipꝫ etiā magis attingit:⁊ in ip̄o forti⁹ agit ⁊ facilius alterat passum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Exemplum primi est trituratio tyriace ⁊ aliarū medicinarum.

¶ In pte ista declarat istas tres necessitates triturat̄iōis ⁊ ꝑmo vnā:⁊ scd̄o aliā.tertio vltimā.scd̄a ibi. Exēplū scd̄i tertia ibi. Exēplū tertij.trituratio tyriace.i.rerū ⁊ medicinaꝝ q̄ ī tyriaca īgrediūt̄ qñ sunt bñ pistate ꝫ qd̄ opꝫ sicut etiā ponit Aui.in.v.cano.de tyriaca. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Exēplū scd̄i. Inq̄t Gal. Instit̄i vltīe triturādo ⁊ puluerizādo ciminū ⁊ cū eēt nature solutiuū fcm̄ est vrīe ꝓuocatiuū. Ego dico ꝙ aliqñ aliqd̄ acutoꝝ solutiōeȝ faciētiū vltio puluerizatū acq̄rit ꝓprietatē post illud vt fiat magꝭ penetrās ⁊ repat ad alias partes in quas nō poterat pri⁹ ⁊ ꝓuocet per illas.

¶ In parte ista declarat secūdā necessitatē triturationis Inq̄t Ga.s.in quarto de regimīe sanitatis .ibi eñ describēs ꝯpositionē diacalamēti dicit ꝙ si med.ꝯponētes ip̄m triturent̄ ꝙ ip̄m valet ad digerēdū hu.crudos q̇ sunt ī stomacho:⁊ in ītestinis ⁊ in meseraicis:⁊ si tales medi.vltīo triturent̄:tūc earū virtus valde penetrat ad lōginqua.vñ fiūt postea vrine ꝓuocatiue euacuātes hu.qui sunt ī gibbo epatis ⁊ vijs renū ⁊ poris vrinalibus:hoc etiā ꝯtingit de reubarbaro.nā ipsum grosse trituratū soluit vētrē:sed subtiliter puluerizatum ꝓuocat vrinam siue per vrinales vias:⁊ ideo hoc est bonū documētū medico.nā quādo ip̄e vult per aliqd̄ medicamē solutiuū euacuare hu.q̇ sunt in gibbo epatis aut in renibus ꝑ vias vrinales dꝫ id medicamen solutiuū vltimo triturare ⁊ cribellare per sindoneȝ ⁊ cum liquore aliquo ipsum ꝓpinare:⁊ ideo qñ velles hu. existētes in meseraicis euacuare aut in gibbo epatis ⁊ intestina essent debilia aut parata ad dissinteriam:ita ꝙ nō posses eas euacuare ꝑ intestina est licitum facere med.solu.vltime trituratā:vt.s.posset illam materiā per vrinales vias euacuare.si auteȝ iste vie renum ⁊ vrine sint debiles dabo solutiuū id in grossa substātia ⁊ frustulis ⁊ euacuabo eos per ventrem ⁊ precipue etiam si non sunt intestina debilia ⁊ apta ad egrotādū.hoc etiā pōt intelligi de oīb⁹ alijs euacuationibus. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Exēplū tertij. Inq̄t fili⁹ Serapionis. Opꝫ vt cologntida:⁊ ꝓprie interi⁹ ei⁹ vltīe pulueriȝet:⁊ neq̄ȝ sit ꝯtētus aliq̄s in īsufficiētia triturati̅ōis ei⁹. Pars eñ sensata ex ea adheret in villis stomachi:⁊ inuolutionib⁹ intestinoꝝ:⁊ ex ea quā inuenit in humiditate imbibita inflat̄ ⁊ apostemat:aut vlcerat loca. Trita v̇o vltima cōtritione nō operat̄ illud. — *Qualr̄ cologntida vltime est puluerizāda.*

¶ In parte ista declarat tertiā necessitatē ⁊ vtilitatē triturati̅ōis:⁊ ꝑmo facit hoc.scd̄o ponit quādā cām gñaleȝ attendēdā in trituratiōe ip̄a.scd̄a ibi. Trituratio aūt oīs.prima ī duas.ꝑmo facit hoc.scd̄o d̄cidit quādā dubitationē. scd̄a ibi. Rauedsceni v̇o.⁊ nō sit cōtētus ⁊c.quasi dicat ꝙ nullo mō pōt ipsaȝ coloquintidā vltime triturare:ꝫ tamē q̄ȝto pl⁹ triturat̄:tāto meli⁹.pars eñ sensata.i.mobilis.⁊ īnuolutiōib⁹ītestinoꝝ.i.ītestinis īuolutis:īflat̄ sicut appet in cucurbita exiccata.nā ea ei assimilat̄ ip̄a eñ cucurbita sicca qñ ponit̄ ī aliquo loco hūido īplet̄ ⁊ inflat̄:sic etiā est de coloq̄ntida.nā qñ ip̄a ꝑuenit ad loca hūida vt ad ītestina ꝑcipue ex hūiditatib⁹īplet̄ ⁊ ībibit̄ ⁊ īflat ⁊ sui acumine mordicat ītestina ⁊ ea vlcerat:dolorē etiā īducit q̄re attrahūt̄ ibi hu.⁊ sic apostemat.ē tñ dubiū vtrū coloq̄ntida īterius exhibita ꝑ os debeat vltīe triturari vel parū:⁊ vr̄ alicui ꝙ paꝝ:q̇ tūc nō sic penetrat ad mēbra nobilia ⁊ principalia vt interficiat.interficeret autē si multū trituraret̄. cōtrarium huius ponit filius Serapio.solutionem tamē huius questiōis ponit in secūdo tractatu.scd̄a summa ca. de coloquintida. ¶ Deinde cum dicit. — *Utrum coloquītida ꝑ os exhibenda sit vltime triturāda.*

¶ Rauedsceni v̇o habet contrariū huius quod diximus de scamonea:quod enim ex eo est purius ⁊ grauius melius est ⁊ bene tritū vigorosius:rarū vero ⁊ laxum multū redactum in puluerē non retinet aliquid de virtute de qua sit curandum. — *Reubarbaꝝ subtiliter debet puluerizari.*

¶ Dubitationē decidit.posuerat supra qd̄ sca.bona non dꝫ vltimo triturari:sed mala ⁊ grossa sic.⁊ iō crederet aliquis qd̄ hoc etiā haberet verū in oī alia medi.so.rñdet ꝙ nō rauedsceni.i.reubar.bñ triturarū vigorosi⁹ est.nā ip̄m habet multū purgare epar.⁊ ideo qñ bene triturat̄ ad oēs partes epatis facili⁹ penetrat. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Trituratio autē omnis qualiscūq̄ȝ sit oportet vt fiat cum facilitate:⁊ cōmēsuretur substantijs terendorum. Laboriosa vero resoluit virtutem. — *Canō generalis.*

¶ Ponit quēdā generalē canonem attendendū in triturati̅one ipsa:siue continuat quod dixerat in pricipio capituli non est vis.quod dicitur notum est.

¶ Intētio.iij. Sermo vniuersal' nocumētoꝝ redūdātiū corpi in hora purgatiōis:⁊ ꝯtinet tria capl'a.

INquit filius Mes. Obuiandū post ista malis accidentibus:que superueniūt in haustu medicine:⁊ sunt accidētia terroris ⁊ timoris ⁊ elementū ⁊ materia egritudinum multarum ⁊ senij ⁊ mortis tempestiue.

¶ Postq̄ȝ Mes.docuit ꝯsolari medi.so.anteq̄ȝ corpi approximentur:in ista trituratione tertia dat cōuenietem modū approximatiōis earū ad corp⁹:vt ꝑ hoc possim⁹ resistere malis accidētib⁹ eaꝝ qñ iam sunt corpi approximate:⁊ prīo ꝑmittit q̄dā necessaria suo ꝓposito.scd̄o suū ꝓpositū exeq̄t̄.scd̄a ibi. Afferam⁹.vel alr̄. prīo ꝓponit cognitionē taliū accidētiū q̇ aduenīūt ex assumptiōe medi.ponēs etiā casus taliū accidētiū.scd̄o docet talib⁹ accidētibus subuenire vel ꝑuenire.scd̄a ibi. Afferam⁹ in sequēti ⁊ in fine lectiōis.pria in duas.prīo ꝑmittit nocumēta q̄ adueniūt ex indebita assumptiōe me.ponēs etiā casus taliū accidentiū.scd̄o declarat taliū accidētiū causas.scd̄a ibi. sunt hec. Et haustu assumptiōe terroris.s.medici ⁊ infirmi ⁊ astātiū.nō ei est medic⁹ q̇ nō terreat:nā est ꝙ qñq̄ȝ medicus exhibet alicui me.so.debilē:ante assumptionē ei⁹ superuenit fluxus vētris.postea dat̄ medi.patienti.vñ si pri⁹ habebat malū mō habebit peī⁹:⁊ forte ide moriet̄.vñ de hoc nō inculpabit̄ medicine sed medico ⁊ medi.⁊ materia non ex qua nec in qua sed ⁊ multarū egestionū. ¶ Deide cū d̄t. — *Continuatio.*

¶ Et sunt hec. Aut quia mouet ⁊ nō expellit. Aut quia indebite ⁊ laboriose soluit. Aut quia soluit vltra q̄ȝ oportet ⁊ vltra necessitatis indigentiā:imo est consequens vltimitatem. — *Nocumēta q̄ interdum accidunt ex haustu medicie.*

¶ In parte ista ponit modū siue cās ꝓpter quas med.so. inducit ꝑdicta nocumenta. Et primo facit hoc ponēs tales modos propter quos talia nocumēta īducit.scd̄o declarat causas illoꝝ.scd̄a ibi.quaꝝ q̇dē.aut q̇ mouet.s.malos hu.⁊ nō expellit.nā res nociue dū mouet̄ maximū inducūt nocumētū vt apparet de festuca in oculo:vt ponit Gal.quinto de accidēti ⁊ morbo.⁊ in libello de expo.⁊ iō tūc medicina est cā taliū nocumētoꝝ ꝑ accidēs agitādo s.illos malos humores. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Quoꝝ q̇dē euentus ex causis trib⁹ ꝯtingit. Uel ꝓpter incōueniētiā que est ex parte medicine. Uel ꝓpter incōueniētiā que est ex parte suscipiētis:vel ꝓpter incōueniētiā accidētiū supueniētiū vtrisq̄ȝ. Et tibi superest illud scire. Cōmēsuratio autem in oībus istis est causarum grandiū que corpus incolume reddit. Et tibi adhuc superest scire illud. — *Propter tria accidūt talia nocumenta.*

¶ In ista parte causas illorū modorū declarat siue declarat causas causarū taliū nocumētorū.⁊ ꝑmo has causas ꝑmittit.scd̄o illas declarat.secūda ibi. Incōueniētia.vel

potest dici q̄ in secūda parte declarat qḋ dixerat. p̄ma in duas. p̄io facit hoc. scḋo declarat illas esse cās nocumētoꝝ eo q̄ imposite sunt cāe nocumētoꝝ. scḋa ibi. Cōmēsuratio quoꝝ q̄dē scꝫ nocumētoꝝ. ⁊ turpe tñ videt᷑ medico qñ istis accidētibꝰ q̄uocūqꝫ adueniāt nō pōt subuenire: vel nō vult: tunc videt᷑ hoībꝰ eum ignorare. cōmēsuratio lege simul. cōmēsuratio. i. recta: ⁊ cōmēsurata exhibitio talium medicinarum. ¶ Deinde cum dicit.

Quare ex haustu medi. accidūt nocumēta

¶ Incōueniētia aūt q̄ est ex p̄te medicie est: aut qꝛ est ex genere malignarū: aut si nō est talis nō est forsitan cū cōditiōibꝰ vel ꝓportionibꝰ artificialibus: quarū rememorati sumꝰ. Et tibi supest vt vitare ītēdas: in qbꝰ neqꝫ ars neqꝫ aliud auxiliat᷑. Et in non vitādis obseruare ꝯditiones ⁊ ꝓportionū modos.

¶ Declarat hic Me. istos tres modos: ⁊ p̄mo oñdit q̄uo medi. de se īducere pōt p̄dicta nocumēta. scḋo oñdit q̄uo ex parte corporis suscipiētis eam possunt dicta accidētia euenire. tertio oñdit q̄uo hec ꝯtingit ex p̄te vtriusqꝫ. scḋa ibi. Ex parte aūt suscipiētis. tertia ibi. Ex parte aūt accidentiū ꝓportionibꝰ artificialibꝰ: siue iste modus artificialis fit p̄ modū cōpositiōis aliarū medi. cū ea siue p̄ modū alteratiōis soliꝰ medi. so. cū habeat p̄ decoctionē: aut p̄ lauationē infusionē vel triturationē: de vtroqꝫ eñ modo artificiali p̄parationis medi. solu. hic intelligit: neqꝫ aliud auxiliat᷑. ⁊ has p̄tes posuit in p̄mo capl'o huiꝰ libri. cōditiōes taleo q̄tū ad modū p̄parationis ipsarū p̄ alterationē ⁊ ꝓportionū modos q̄tū ad modū p̄parationis ipsaꝝ per cōpositionē aliarū cum ea. ¶ Deinde cū dicit.

Quare nocumēta accidūt ex haustu medi. ex parte suscipiē tis.

¶ Ex p̄te aūt suscipiētis error supuenit: aut qꝛ est eoꝝ q̄ ꝓhibent᷑ a pharmacia: aut si p̄paramēta ad eaꝫ nō p̄cesserūt q̄ ƀm vitatē corpus a pena securū reddūt: ⁊ sunt ꝓprie materie euacuāde adequatio: ⁊ canaliū: ⁊ ductuū necessarioꝝ p̄paratio: ⁊ facere nature obediētiā ⁊ ꝯsuetudinē lenitatꝫ. Ex p̄te aūt accidētiū forinsecoꝝ error ꝓuenit sicut ī malo regimine: qḋ fit in vsu sex rerū nō naturaliū quas scis.

¶ Ostendit qualiter ex parte suscipiētis medicinā solutiuā possunt accidere nocumēta; prohibent᷑ a pharmacia sicut trauli ⁊ vniuersaliter parati ad colicam passionem. adequatio. i. digestio in nocitiuo talis materie: ⁊ canaliū cōductuū ⁊c. i. vt medi. sint apte: sic ne intestina per que debet fieri euacuatio sint plena stercore: ⁊ precipue duro aut hu. grossis ⁊ viscosis: qḋ dicit᷑ in vltima est notū ⁊c.

¶ Intentionis tertie si medicina mouet et non euacuat. Capitulum. i.

Afferamus igitur hic sermones exponentes vnāquāqꝫ harum diuisionum. et primo si medicina solutionem nō fecerit: aut fecerit tardam.

¶ Postq̄ Jo. Mes. in p̄cedenti cap̄. ostendit quot ⁊ que nocumēta possunt euenire ex operatione medi. sol. qꝛ scꝫ sicut est causa multarū egestionū est etiā causa euentus subite ⁊ tēpestiue mortis: posuit etiā curas taliū nocumētorū. In p̄te ista exequit᷑ docēs ꝓhibere dicta nocumēta. ⁊ diuidit᷑ in duas. qꝛ p̄mo docet his accidētibꝰ subuenire. scḋo docet subuenire egritudinibꝰ q̄s inducūt simul etiā docēdo subuenire sincopi quā inducit ⁊ etiam feruo. scḋa ibi. Bene multa inq̇t filiꝰ Me. egestionū aūt q̄ hereditāt. primo in duas. p̄mo p̄ponit intētionē suā. scḋo exequit᷑. scḋa ibi. Tūc fit illud. harū intētionū super que sunt ad obuiandū talibꝰ accidētibꝰ: aut fecerit tardā: ⁊ per solutionē tardā nō solū intelligit solutionē diminutā q̄tū ad tp̄s: immo etiā intelligit solutionē diminutā quātū est ex parte quātitatis: qꝛ parū euacuet. ¶ Deinde cū dicit.

Quare medic. interdū solutionē non facit: aut tardā facit.

¶ Tunc fit illud aut ꝓpter debilitatē virtutis nō potētis opari in medicinā: quare nec ea in ipsam: aut ꝓpter vētositatē grossaꝫ subleuātē corpus medicine: aut ꝯculcātē in occultis vacuitatibꝰ corporis ⁊ poris: ⁊ fit causa ad febres putrefactionū et sincopiꝫ ⁊ mortē festinā: aut qꝛ expulsiua debilitat᷑: aut ꝓpter oppilationē ⁊ cōstipationē ī vijs ⁊ canalibus expulsiōis: aut ꝓpter materie inobediētiā ad expulsionē: quare fit cōmotio ⁊ agitatio in ea: ⁊ nō expellit᷑ imo dilatat᷑ ⁊ multiplicatur in corpe: aut qꝛ medicīa est debilis ī se ⁊ remissa in opatiōe sua.

¶ In parte ista exequitur ƀm ordinem datū: ⁊ diuidit᷑ in tres. primo docet subuenire nocumētis medi. solu. quādo ipsa debiliter vel tarde euacuat aut nō euacuat. scḋo docet eis subuenire quādo medicina laboriose euacuat. tertio docet eis subuenire quādo medi. superflue euacuat. scḋa ibi. Medicinarū aūt indebite ⁊c. In sequēti capl'o. tertia ibi. Superflue. prima ī duas. p̄io notificat modos q̇bꝰ accidūt nocumenta ex medicina que soluit ⁊ nō euacuat. secūdo docet talibꝰ nocumentis subuenire. scḋa ibi. Et tibi superest. p̄ia in sex partes si volumꝰ ƀm qḋ sex modos vel causas noīat q̄re medicīa data nō soluit: aut si soluit soluit debiliter. p̄tes patēt: ⁊ oēs simul legit. Tūc fit illud qḋ medicina non soluit vel soluit debiliter debilitate virtutis. s. alteratiue vel digestiue. naꝫ medicina ipsa cū sit in poro respectu nostri corporis tñ hoc differēs a veneno absolute ad hoc vt operet᷑ euacuando indiget reductione ad actū. et sic per alterationē factā a calore stomachi ⁊ virtute digestiua eius subleuantem. ⁊ per ꝯñs ꝓhibentē medi. descēdere ad inferiora simul cuꝫ humo. ab ea attractis: ⁊ fit causa ad febres ꝓpter. s. retentionē humorum qui non sunt euacuati: aut quia expulsiua. s. intestinorum ⁊ stōrū. nam cū medi. nō euacuet humores nisi incitando expulsiuam si expulsiua erit debilis nō poterit euacuare vel debiliter euacuabit. aut ꝓpter oppilationē ⁊ ista oppilatio potest esse in intestinis a fecibus duris ⁊ siccis sicut quādo ibi essent squibale: aut ab hu. grossis ⁊ viscosis in obediētia materie: quia scꝫ non est digesta: aut scꝫ quia nimis viscosa: vnde adheret. aut qꝛ nimis subtilis: vñ imbibit᷑: aut nimis grossa vñ figit᷑ immo dilatat᷑ ⁊c. eo q̄ cū alijs humoribꝰ permiscet᷑ humor q̇ debet euacuari. vnde eos inficit: quare multiplicatur in corpore talis materia. Sufficientia aūt istarum causarū quibꝰ medicina vna soluat debiliter aut non soluat est ista. nā ad hoc q̄ medi. soluat conueniēter requiruntur tria. s. medicina ipsa: virtus corp̄is ⁊ materia que euacuatur. Si ergo medicina debiliter euacuat aut non euacuat aut hoc est ex p̄te virtutis aut ex parte materie aut ex parte medici. si hoc est ex p̄te virtutis: ⁊ hoc dupliciter aut ex parte virtutis ƀm se aut sui intrīseci: si sit ex parte virtutis ƀm se hoc est dupliciter: vel ex parte virtutis digestiue vel expulsiue. si p̄io mō sic est p̄ia. si scḋo modo sic est tertia causa. Si aūt hec ꝓhibitio vel debilitatio sit ex parte instrumenti intrīseci hoc est dupliciter. aut enim ex parte instrumēti intrinseci preter naturam ⁊ obuiantis. aut ex parte instrumēti ƀm naturā. si primo mō sic est secunda causa que est ex parte ventositatis. si secūdo modo est quarta causa que se tenet ex p̄te oppilatiōis canaliū. si autē med. debiliter operat᷑ ex parte materie que dꝫ euacuari sic est q̇nta causa. si autē medi. debiliter euacuat ex parte suimet sic est vltima causa. ¶ Deinde cum dicit.

Ad hoc q̄ medic. soluat conueniēter tria requirunt᷑

¶ Et tibi superest ista comprehendere ⁊ corrigere ƀm meliorem possibilitatis modum.

¶ In parte ista docet his accidētibꝰ subuenire p̄ remotionē causarū ꝓhibētiū solutionē: ⁊ p̄io facit hoc qñ ista medi. debilit᷑ euacuās aut nō euacuans est leuis virtutis. scḋo qñ ipsa est fortis v̄tutis. scḋa ibi. In fi. lectiōis. Verū si me. ⁊c. P̄ia in duas. p̄io docet his accidētibꝰ subuenire qñ medi. euacuat lenīēdo vel lubricū faciēdo. Secūdo hoc idem facit qñ medi. euacuat comprimēdo. secūda ibi Si aūt medi. fuerit. Prima pars hꝫ partes tres. primo ꝓponit his accidētibus esse subueniendum. scḋo docet eis subuenire per remotionē predictarum causarū. tertio dubitationi r̄ndet siue errorem decidit. scḋa ibi. Nā si hoc fuerit. tertia ibi. Si aūt etiaꝫ cū his comprehendere ista. i. cōgnoscere. nō eniꝫ aliqḋ preter naturā pōt a corpe remoueri nisi prius cognoscatur. ¶ Deinde cum dicit.

Quidagēdū qñ medi. nō operat᷑ ꝓpter debilitatē virtutis.

¶ Nam si hoc fuerit ꝓpter debilitatē nature: ⁊ huiusmodi signū est res que cadit in sensu sicut cōuale scētia aut aliqd simile. ⁊ si fuerit medicina earū que

faciūt suā

faciunt suam operationem lēbificādo ⁊ lubricū faciendo exhibitio rei cibalis confortātis ilico: et vigorantis naturam post potū aque nō veri frigoris medicinam in effectu suo adiuuat.

¶ In pte ista docet talibꝰ causis subuenire: que qdē sunt cause quare medicina dbiliter euacuat aut nō euacuat: ⁊ ꝑ cōsequēs ex hoc īducit mala accidētia. Et primo docet remouere impedimentū huius medicine: quando debiliter euacuat ex parte ꝟtutis que est debilis. Scdo hoc idē facit qn̄ hoc impedimentū ꝓuenit ex parte ventositatis ⁊ male qualitatis humorū. Tertio hoc idē facit qn̄ hoc impedimentuz ꝓuenit ex pte ꝟtutis expulsiue qn̄ est debilis in expellēdo. Quarto hoc idē facit quādo hoc impedimētū euenit ex cōstipatiōe viaꝝ. scda ibi. Si aūt fuerit causa huiꝰ vētositas. tertia ibi. Si vaūt expulsiua debilitaꝛ. qrta ibi. Si aūt ꝓpter cōstipationē nature idest virtutis alteratiue debētis eā reducere ad actū. res que cadit in sensu. i. res q̄ apparet ad sensum. cōualescētia: nā vniuersaliter in cōualescētibus sicut que sunt cōualescētes post feb. ⁊ precipue acutas: hec inest ꝓprietas nature cōualescentiuz vt autores ponūt ⁊ ṗcipue Gal. in tegni vltimo cap. s. resumptiua ꝟo ⁊c. ꝙ in eis virtus est debilis ꝓpter mēbrorū cōsumptionē ⁊ resolutionē caloris ⁊ spirituū factā ex fortitudine egritudinis: vt vsqꝫ hic tāgit cognitionē debilitatis opationis medicine qn̄ est ꝓpter debilitatem virtutis alteratiue siue digestiue. res cibalis: nō āt dixit cibi absolute: nā hic cibus nō dꝫ esse oīno cibus: sed dꝫ esse cibus medicinalis habēs. s. vim alteratiuā qualitatis medi. ⁊ etiā qualitatis corpis ꝯualescētis: nec etiā hic dꝫ eē exhibitio rei medicialis absolute: eo ꝙ hec debilitas opatiōis medicine sit ex debilitate ꝟtutis alteratiue vel digestiue: ⁊ iō dꝫ exhiberi talis q̄ confortat virtutē stomachi alteratiuā que etiā alteret dispositionē corporis ⁊ medi. talis aūt res est cibalis siue medicina cibalis: q̄ qdē est facilis digestionis sicut ius carnis pulline ⁊ ꝑdicū vel vitella ouorūz ⁊c. ex eis eñ acqriꝛ duplex iuuamētū: vnū est qꝛ virtutē confortāt: scdꝫ qꝛ ex substātia eoꝝ liqda ponitꝛ medicia q̄ erat debilis ad euacuandū debite ꝑ secessum lauando: ⁊ ex eis verbis Me. docet his accidētibus prouenientibus ꝑꝑ debilitatē virtutis subuenire post. s. cibū iam digestū potūqꝫ aque nō veri frigoris. s. vel in actu vel in potētia. primo dico ꝙ nō dꝫ esse veri frigoris i actu: sꝫ tepida vel calida parum: nā si hec aqua esset actu frigida extingueret naturalē calorē stomachi: ⁊ virtutē medicine ⁊ ṗcipue de his medi. de quibus est hic sermo que scꝫ euacuāt leniēdo vel lubricū faciendo non deberēt esse actu multum calida: quia scꝫ caliditate resolueret naturalē calorem: ⁊ ideo dꝫ esse tepida aut plus q̄ꝫ tepida: ne. s. tepida existens vomitū induceret. dico etiā similiter ꝙ hec aqua nō dꝫ eē veri frigoris in potētia: neqꝫ vere calida in potētia: nam si esset multū frigida i potētia debilitaret naturalē calorē stōachi ⁊ ꝟtutē eiꝰ alteratiuā: nec dꝫ eē multū calida i potētia: ⁊ hoc ꝙ resoluendo naturale calidū debilitaret etiā virtutem medicine q̄ etiā debilis est in soluēdo: ⁊ ideo debet eē tēperata inter caliditatē in potētia ⁊ frigiditatē i potētia: ⁊ hoc mō cū aq̄ decoquimꝰ tales res q̄ acqrāt talē ꝟtutē potētialē in aq̄: sicut hoc modo ⁊ aqua ordei: ⁊ sic exponēdo cōcordat hoc dictū dicto Auicē. j. ca. fen. quarto capitulo de vijs siue regulis succurrēdi his q̄ fiunt a medicinis sol. nā dicit ipse ꝙ qn̄ med. so. assumpta nō euacuat debemus dare post ipam apozima eiusdē virtutis cū ea: ⁊ hoc etiā modo nos facimus: nā qn̄ alicui damus casiam tamarindos aut mannā: ⁊ ista non euacuat si hoc sit: qꝛ virtus est debilis damus cibū confortando virtutez sicut esset brodiū vel ius carniū ⁊ ṗcipue pulli: si aūt contingit ꝙ per istud ipsa nō euacuat: tūc damꝰ post comestionē cibo digesto apozima vt aquā ordei vel prunorū: consueuerūt tñ quādo hoc euenit propter istā causam ꝙ post comestionem soluunt: ⁊ virtute stomachi iam cōfortata: ⁊ iō qn̄ virtus est debilis damꝰ rē que sit cōfortās stomachū: sed si virtus esset fortis damus rē que sit virtutis abstersiue. ¶ Deinde cū dicit.

Proprium conualescētium post fe. acutas.

¶ Si aūt causa huiꝰ fuerit vētositas: aut qualitas mala significatur ex vētositatis vestigijs que precesserunt: aut male cōplexionis similis vel diuerse. Et cura est vt clisteribus vel vomitu expellatur: deinde redi ad ea q̄ ventositatis dissolutionem aut male qualitatis permutationem faciant ex eis que scis.

Quid agēdū qn̄ medi. debiliter soluit ꝑꝑ vētositatē

¶ Docet subuenire accidētibꝰ q̄ ꝓueniūt ex medicia sol. qn̄ debiliter ⁊ tarde operaꝛ: vel nihil operaꝛ rōne male q̄litatis humorū ratione vētositatis eam sursum subleuantis: vel ratione male qualitatis hanc rē aut male complexionis. s. humoralis. ex eis que scis q̄ quidē habēt carminare ventositatē aut digerere humores. ¶ Deinde cū dt.

¶ Si aūt expulsiua debilitatur: aut medicina est debilis in operatiōe sua aut remissiua damꝰ aquaz frigidaz non veri frigoris ⁊ post horam res ponticas cōpressiuas sicut cidōia pira ⁊ similia. Hec eñ medicinā cum virtute ad inferiora deponunt.

Quid agēdū qn̄ medicina debiliter soluit ꝓpter debilitatē expulsiue.

¶ In pte ista docet subuenire huic nocumenta med. sol. qn̄ debiliter opaꝛ ꝓpter debilitatē expulsiue aut suimet virtutis: ꝙ aquā frigidā non veri frigoris exponendo de his modis q̄ supra dicti sunt: nō aūt debemꝰ cibū dare sicut añ faciebamꝰ superiꝰ: nā hoc nocumētū nō euenit ꝓpter debilitatē virtutis alteratiue ⁊ caloris naturalis vt indigeamꝰ ꝓpter hoc cibo: sed potius debemꝰ dare aquā nō ꝟi frigoris in actu vel in potētia. postea res pōticas cōpressiuas. ⁊ hoc apparet maxīe in quodaz exēplo. fuit eñ quidā qui bene stetit octo diebꝰ ꝙ nō poterat assellare: et hoc crēdidit fuisse ꝓpter intestinorū expulsiuā debilitatē fuit sibi datus syrupus solꝛ. non assellauit: data fuit ei aq̄ ordei postea: parū post fuit datū sibi quoddā pure stipticū citoniū: ⁊ postea assellauit ꝯueniēter. ¶ Deīde cū dt.

¶ Si autē propter constipationē in vijs et canalibus hoc contigerit clisteria ꝰm quam exigit dispositio est melior cura. Et omne qd̄ remouet cōstipationem ex eis que dicemus.

Quid agēdū qn̄ medi. debiliter soluit propter constipationē.

¶ In pte ista docet subuenire nocumento medicine sol. debiliꝛ opantis: qn̄ hoc ꝓuenit ꝓpter cōstipationē in vijs ⁊ canalibꝰ: qꝛ. s. i intestinis. ꝰm quā exigit dispositio ⁊c. nā si oppilatio ⁊ ꝯstipatio sint in itestinis a stercore duro: tūc clisteria nō dn̄t ꝯponi ex aliq̄ medicia acuta vel carmīatia vel incisiua: sed ista clisteria debent esse lenitiua sicut clisteria cōia q̄ fiūt ex decoctiōe malue mercurialis ⁊ folijs violaꝝ: cui decoctiōi adijciꝛ mel oleū ⁊ sal. aut etiā posset fieri hoc clistere ex oleo simplici melle ⁊ sale. Sꝫ si ista oppilatio itestinoꝝ fit ab hu. grossis ⁊ viscosis sicut ꝯtingit in colica aut yliaca: tūc dn̄t clisteria esse cōstructa ex rebꝰ incisiuis ⁊ carminatiuis. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si aūt etiā cū his adiutorijs solutionez nō fecerit nō timetur per eā lesio de qua sit curādū valde.

Hec dicta sunt d medicia que eūat leniendo.

¶ In pte ista ōndit ꝙ si ex dictis rebus medicina ipsa nō iuuatur in sui operatiōe ꝙ propterea inde nō est timēdū. nam hic est mentio de medicina que euacuat leniēdo aut lubricum faciendo. in istis autem non est timor cū nō sint venenose. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autem fuerit medicina earū que soluūt cōprimendo voluerūt quidam ex prioribus si solutionē non fecerit vt sup eaz deꝛ aqua frigida qꝛ lubricare ⁊ descēdere facit acquirendo grauitatez ei: quare citius descēdet. Sed errauerunt illud simpliciter asserentes: q̄uis faciat illud liberos habentibus corporis ductꝰ. In habētibus tñ oppillationē: aut coangustationem in anfractuositatibus intestinorū: acqritur ex hoc maior coangustatio: quare in his est ꝓhibenda. Et tibi superest discernere illud. Dabimus igiꝛ tūc tepidā aquā: ⁊ qm̄ lubricare facit: ⁊ qm̄ per eā nō timebimꝰ illud. Et dicimus ꝙ oīs medicina cōpressiua qualiscūqꝫ sit si non soluit: time super eā lesionem et proprie quam facit possidere membruz anfractuosorū ductuum et viarum subtiliū. Conabimur igitur ipsam expellere: nunc cūz rebus ipaz lubricare facientibus ex eis quas diximus: nunc cū rebus ipsam ad inferiora trahentibus ex eis etiam quas diximus.

Quid agēdū qn̄ medicina est eaꝝ que soluūt cōprimendo ⁊ non soluit.

¶ In pte ista docet subuenire euatiōi ꝓhibite medicīe qñ.s. ipa euacuat ꝯprimēdo: ⁊ duo facit. pᷓo circa hoc ponit opinionē quorūdā ⁊ ipaȝ icrepat. scḋo oñdit: siue pōit opinionē suā ⁊ modū subueniēdi isti nocumēto. ibi. Dabimꝰ igit. pᷓia ī duas. pᷓo ponit eoꝝ opinionē. scḋo eā increpat. ibi. Errauerūt. legit oēs ptes simul cōprimendo sicut sunt myrobalani q̄.s. grauitate citiꝰ descēderet asserētes id simplr. i. vlr ductꝰ corpis liberos. i. vias liberas ⁊ ꝑcipue ītestioꝝ. āfractuositatibꝰ. i. vijs. maior coāgustatio: ⁊ ex pte intestioꝝ ⁊ ex pte medicine: hȝ em̄ coāgustare sui frigiditate. Hoc scire debes ꝙ si alicui sit data aliqua medicina euacuās cōprimēdo: ⁊ nō euacuat: tūc nō debemꝰ dare post ipaȝ aliā medicinā cōpressiuaȝ: eo ꝙ hec magis adhuc cōprimit ⁊ coāgustat meatꝰ. ⁊ hoc verū habet supposito ꝙ nō sit ibi aliqua res cogēs ipam medicinā cōpressiuā dare sicut ēt in diaria suꝑflue aut lienteria silr. ⁊ istā medicinā ꝯpressiuā nō debemꝰ dare ī habētibꝰ meatꝰ strictos: in eis em̄ nō debemꝰ euāre p medicinā cōpressiuam: qꝛ magis coāgustat: ⁊ iō si sint aliqua corpora dura ad secessuȝ nō debemꝰ in eis ad euacuādū dare medicinā cōpressiuā eo ꝙ maiorē stipticitatē vētris faciet ⁊ precipue añ cibū. vñ postea fit maior necessitas exhibēdi solutiuū fortiꝰ. ⁊ iō qꝛ in mulieribꝰ meatꝰ sunt valde stricti nō debemꝰ dare hāc medicinā cōpressiuā: in posterū em̄ inducunt strictură meatuū. inuenimꝰ em̄ in mulieribꝰ constringi mēstrua ex vsu myrobalanoꝝ. vtebātur em̄ eis propter passiōes capitis ⁊ stomachi. quare oportuit nos dare eis fortia solutiā: sȝ si canales sunt valde lati: tūc marie iuuāt talia corpa ex vsu cōpressiuoꝝ ꝑꝑ oppositā causam. aquā tepidā. nā aqua tepida siue calida parū lȝ tamē sit potentia frigida: tñ sui actuali caliditate dilatat ⁊ apit meatꝰ sui ēt substātia liq̄da lauat ⁊ lubricū facit: nō timemꝰ id. s. stricturā meatuū: ⁊ faciat sic vt ī aq̄ illa sit decoctio aliqua med. apertiā: aut hoc em̄ malū erit timere sup ea lesionē. s. vētris cōstipationē quā etiā dicimꝰ aut etiā quas dicemus: vt notum est ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

Quid agēdū qñ medicīa ē earuȝ q̄ soluūt dissoluēdo ⁊ nō soluit.

¶ Vex est etiā si medicina fuerit earū q̄ faciūt suā opationē dissoluēdo: ⁊ fuerit eaꝝ ad quas nō ē approximādū: ⁊ solutionē nō fecerit: opȝ vt angustiā generet ⁊ estuationē ⁊ motū q̄ ē sicut motꝰ spasmatoꝝ cū extēsione ⁊ retractione corporis: ⁊ facit motus laboriosos ī vniuersuȝ corpꝰ ⁊ dolorē capitis ⁊ scotomiā ⁊ dolorē oculorū: ita ꝙ videāt̄ q̄si expelli ⁊ morsum cordis ⁊ prefocationeȝ in quibusdam.

¶ Supꝰ Mes. docuit subuenire nocumētis q̄ ꝓueniunt a med. so. q̄ nō euāt: aut nō euāt nisi debilr ⁊ precipue qñ h medicīa euāt liniēdo lubricādo aut cōprimēdo. ī pte ista docet subuenire nocumētis med. so. qñ ipa ē fortis in euacuādo ⁊ nō euāt: ⁊ diuidit̄ ī duas. pᷓmo facit h qñ ipsa medicina ē fortis ⁊ venenosa. scḋo qñ ipa ē fortis ⁊ nō venenosa ita ꝙ pōt corpi exhiberi. ibi. At si medicīa. pᷓia in duas. p pᷓo pmittit nocumēta q̄ a tali medicīa ꝓueniūt. scḋo docet eis subuenire. ibi. Festinandū igit. Qḋ dicitur de prima parte notum est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Festinādū est igitur tunc vt cito a corpore expellatur quāto citius poterit ⁊ hoc vomitu aut purgatione cum rebus incitantibus illā virtute qua melior fiat expulsio: ⁊ si fuerit ipsius motus ad superiora: cōpescātur motꝰ eiꝰ: ⁊ ad inferiora trahat̄ cum clisteribus ⁊ si necesse fuerit fortis attractionis.

¶ In pte ista me. docet his accñtibꝰ seu nocumētis subuenire: ⁊ pᷓo docet eis subuenire p ea q̄ euacuāt. scḋo docet eis subuenire p ea q̄ alterāt malā qualitatē ⁊ venenositatē ipsiꝰ medi. ibi. Et dicit ruffus q̄to citius poterit eo ꝙ ista talis medi. est venenosa ad supiora. ⁊ sic expellat̄ p vomitū cū vomitus nō est sufficiens. ¶ Deide cū dt.

¶ Et dixit ruffꝰ: qñq̄ȝ mltaꝝ taliū repmit̄ malitia potu aq̄ fride vehemēter ⁊ sessiōe ī ea ꝓpterea ꝙ frāgit acuitatē. Oīa em̄ q̄ eā frāgūt ⁊ acuitatē ⁊ inflammationē remouent ⁊ furiositatē ex eis que diximus ⁊ ex eis que dicemꝰ ad hoc cōferunt. similr tyriace species: ⁊ sicut iam diximus in proximis capitulis.

¶ In pte ista docet accidētibꝰ subuenire per ea que alterāt eiꝰ malā qualitatē ⁊ nō euacuāt: tyriace species. i. medicine tyriace: sunt enim quedā medicine que sunt tyriace vt agaricus aut coloquītida aut scamo. ⁊ etiā aliaꝝ medi. venenosarū: vt ipe ponet īfra. ¶ Sȝ hic est dubitatio vtrū aqua frigida sit cōueniēs post exhibitionē medi. sol. que venenosa est qñ soluit aut debiliter ⁊ tarde soluit. ⁊ videt̄ ꝙ nō. illud nō est ꝯueniēs quādo medi. so. nō euacuat qḋ facit cōstrictionē vētris: sed aqua frigida est huiusmodi. quare ⁊c. maior est nota: mīor apparet: nā posuit supra in hoc cap̄. ꝙ pōst exhibitionē me. euacuātis cōprimēdo nō dȝ dari aqua frigida: eo ꝙ angustat meatꝰ ⁊ canales: non em̄ videt̄ etiā quod debeat fieri balneum in ipsa: aut sessio in ipsa: qꝛ id nō debet fieri post exhibitionē med. solu. que nō soluit qḋ habet debilitare anū ⁊ ītestina. aqua frigida est huiusmodi. q̄re ⁊c. nā frigidū est inimicū ano pudēdo ⁊ similibꝰ mēbris frigidis: vt ponit̄ ab hip. in quinta particula apho. Cōtrariū hic ponit Mes. ¶ Dico ꝙ aquā frigidā exhiberi post medicinā solu. pōt duplr intelligi. vno mō exhibet̄ post medicinam solu. inq̄tū est solutiua: alio mō inquātū venenosa sui actiōe seu superflua caliditate. si primo modo tūc hoc est duplr: nā ista aqua frigida aut exhibet̄ in pauca quātitate aut multa: si exhibeat̄ in pauca quātitate dico ꝙ ipsa cōpetit: nā ipsa sui frigiditate corrugat ⁊ cōdensat ptes stomachi: qbꝰ corrugatis medicina ⁊ materia trita ab ea ad inferiora expellit̄: ⁊ ꝑcipue h hȝ verum in his in quibus stomachus est calidus: medicina etiam habet cū hoc raptum sursuȝ: ⁊ tūc alterat qualitatē calidā stomachi: ⁊ etiā superfluit propter medicinā venenosam solu. sed si stomachꝰ esset frigidus: ⁊ corpus stomachi: vel corpus totū esset debilis virtutis: tunc ipsa nō cōpeteret: ⁊ ideo propter istā causaȝ debet dari in pauca quātitate ne ipsa superflua debilitaret stomachū ⁊ debet lābēdo exhiberi. Si aūt ista aqua frigida sit multa tūc ipsa nō dȝ exhiberi ratione medi. solu. vt solutiua est eo ꝙ ipsa sic exhibita nimis debilitaret virtutē stomachi ⁊ corporis totius. Et ratione ipsiꝰ medi. solu. inquantū solutiua est: dico ꝙ aqua frigida debet exhiberi: nā ipsa frāgit oēȝ acuitatē oēm ēt superfluā caliditatem ipsiꝰ medi. solu. ratione quoruȝ dr venenosa. Tamē si ista medicina esset venenosa nō per acuitatem vel caliditatem superfluā: sed per nimiā frigiditatē esset mala sicut mucilago psilij: tunc non debet exhiberi aqua frigida: ipsa em̄ augeret magis cōgelationē talis medicīe: sȝ dȝ tūc magis exhiberi id qḋ cōgelationē eius prohibeat. ¶ Sed tamē aduertendam ꝙ si aqua frigida cōpetat in hoc casu quandoq̄ȝ exhibetur interiꝰ per potum: quādoq̄ȝ ꝯpsit sessio aut balneum in ea ꝭm diuersitatē situs aut loci ī quo est medicina: nā si medicina superius repat dȝ dari aqua frigida in potu: si autē hec medicina videat̄ facere ardorē aut excoriationē circa intestina ⁊ partes inferiores debet ex ea fieri balneū aut sessio in ea. ¶ Ad rationes: ad primā illud nō est cōueniens qḋ facit cōstrictionē ventris: verum est si ista aqua non prohibeat operationē medi. solu. inquātum venenosam: sed bene talē operationē ꝓhibet: ⁊ hic sermo ḋ medicinis solu. venenosis vt iam est dictū: quarum venenositas ex aqua reprimitur: ⁊ acuitas ⁊ inflāmatio ab eis per aquā frigidā remouetur. ¶ Ad secūdā rationē cum dr id nō est cōueniēs ⁊c. verū est nisi faciat aliud maius iuuamentum ⁊ prohibeat etiā maximū nocumētum: modo facit id: nā prohibet excoriationē intestinorū remouendo acuitatē ⁊ inflammationem medicine: similiter etiā preseruat cor ⁊ corpus totū a venenositate reprimēdo eiꝰ malitiā: ⁊ ideo quādo malitiā istius medi. nō possumus remouere cū tyriacis: tunc exhibemus aquam frigidam. ¶ Deinde cum dicit.

Utrum aq̄ frigida cōueniat post med. solu. venenosam debilr aut tarde soluentem.

Rñsio.

Quid agēduȝ qñ medicina nō soluit ⁊ nō est venenosa.

¶ At si est medicina earum que conceduntur: ⁊ solutionem non fecerit: sed fecerit angustiam ⁊ mordicationem in vētre generabitq̄ȝ estuationem in corpore ⁊ in capite doloreȝ vertiginosum cū scotomia ⁊ in oculis tenebrositatem ⁊ alices ⁊ oscitationes.

¶ In parte ista docet resistere nocumentis medi. solu. qñ non euacuat: ⁊ tamen non est venenosa: sed conceditur: et primo pmittit eius nocumēta. secundo docet eis subuenire. secūda ibi. Festinabimus igitur: quod dicitur de prima parte notum est. ¶ Deinde cum dicit.

Festinabimus

¶ Festinabimus succurrere cuz collyrijs ⁊ clysteribus trahētibus eā ad inferiora post administrationem rerum cōpressiuarum deponentium eam: sicut sunt citonia ⁊ mastix ⁊ similia. Plurima em̄ talium medicinam ad inferiora cum virtute cōpellunt. Si autem talia nō proderint: ⁊ accidentia mala multiplicant: ⁊ materia leuigata fertur sursuz: necessaria erit flebotomia tunc et proprie de basilica: ⁊ post illam de saphena. Est enim virtuosa ad hoc.

¶ Docet talia nocumēta remouere: ⁊ q2 ex talib9 nocumētis quedā sunt que fiūt circa intestina: ⁊ p̄cipue inferiora. quedā vero sunt que fiunt in toto corpore: ⁊ precipue in diaphragmate ⁊ mēbris que sunt supra ip̄z: quedā aūt sunt q̄ fiunt circa stomachū. ideo Mes. tria facit. primo docet remouere nocumēta q̄ ꝓueniunt circa intestina. scd̄o docet remouere nocumēta q̄ ꝓueniūt in toto: ⁊ precipue oībus mēbris que sūt supra diaphragma. tertio docet remouere nocumēta que fiūt circa stomachū ex tali medici. scd̄a ibi. Si aūt talia. tertia ibi. Uomitus āt. cū collyrijs. i. suppositorijs trahētib9 eas. medicinā ⁊ materiā simł ad inferiora ⁊ precipue debēt esse clisteria acuta post administrationē rerū cōpressiuaꝝ vt. s. ꝑ cōpressiuas medi. id qd̄ a saporib9 cōprimiť ad inferiora postea ab inferiorib9 ꝑ clisteria extra educat materiā simul ⁊ medicinā cū virtute. s. expulsiua mēbroꝝ: etiā ista cōpressiua virtute eo ꝙ cōfortant stōachū ⁊ intestina q̄bus ꝯfortatis meli9 pn̄t expellere materiā sił ⁊ medicinā: al's legit simul. cū ista leuigata. i. cū sua leuitate cū feratur sursum. flebotomia. s. de basilica eo ꝙ hec maxime euacuat hu. ꝯmotos a medi. q̄ erāt p̄cipue ꝯmoti circa epar ⁊ mēbra etiā suꝑiora. Post illā v̄ saphena ⁊c. Ista em̄ diuertit materiā ad iferiora: mō euacuatio q̄ fit ex propria intētiōe euacuādi ꝯmodū humoꝝ p̄cedit euacuatōez q̄ fit gratia diuersiōis. Sz est dubitatio ꝓpter dicta statiz vtrū flebotomia cōpetat post medicinā solu. prius exhibitā qn̄ nō euacuauit: ⁊ videť ꝙ nō. nā duas euacuationes simul ꝯiūgere fallax est ⁊ timorosum. vt colligiť ex dictis Auicē. j. can̄. fen q̄rta: sed tūc ꝯiūgūť due euacuatiōes sił q̄re ⁊c. Preterea id qd̄ diuertit mām̄ ad ꝑtē oppositā ꝑti ad quā medi. diuertit nō est faciēdū post medi. soł. flebotomia est hmōi q̄re ⁊c. ꝓbatio minoris: eo ꝙ flebotomia educit hu. de centro ad circūferētias. medi. autem solutiua facit ecōtrario. Dico ꝙ flebotomiam post medi. soł. fieri pōt dupłr intelligi. vno mō electiue ⁊ ꝑ se. alio mō causaliter ⁊ necessarie. Si prīo mō dico ꝙ nō dz fieri. ⁊ h̄ dico nisi in corꝑe sit pctm̄ sanguinis aut etiā alioꝝ humoꝝ tn̄ sint sił mixti ⁊ adequati cū sanguine: tūc em̄ dz fieri ⁊ hoc ꝯtingēte dico spatio tp̄is interposito. flebotomia em̄ multitudinē hu. eūat. si vero nō sint mixti cū sanguine: tūc flebotomia electiua nō dz fieri. tūc enim ip̄a euacuat solū sanguinē ⁊ alios hu. malos in corꝑe derelinq̄t. sz si loquimur v̄ flebotomia coacta ⁊ necessaria. dico ꝙ dz fieri flebotomia ⁊ p̄cipue qn̄ ex ipsa medi. hu. suut valde cōmoti ⁊ agitati: nam ista flebotomia ꝓhibet nocumēta que possunt inde ꝓuenire sicut etiā sanguinis ebullitio adueniēs ex tali medi. ⁊ cōmotio hu. cū sanguine facta a medi. ꝑ flebotomiā em̄ h̄ oīa remoueńť. tn̄ si ibi sit plus de cōmotione humoꝝ q̄ȝ de sanguinis ebullitiōe dz fieri flebotomia de basilica. si aūt ibi sit maior ebullitio fiat de saph. ad diuertēdum illā inflāmationē ⁊ ebullitionē. ⁊ si ibi sit vtrunq̄ȝ fiat vtraq̄ȝ flebotomia. ¶ Tūc ad rōnes. ad primā cū d̄r duas euacuationes ⁊c. verū ē electiue: sz coacte nō est fallax eas cōiungere ⁊ supponiť ꝙ vna ex talib9 euacuatiōib9 nō cōpleať aut nō fiat nisi illa q̄ debeat fieri a medi. soł. ¶ Ad scd̄az cū d̄r id qd̄ diuertit ⁊c. dico veꝝ ē sic medicina sufficiēter ⁊ ꝑfecte euacuaret: sz q2 ipsa nō euacuat ideo fienda est flebotomia: vt remoueat ebullitionē ⁊ furorem in hu. aduenientem a medicina. euacuat etiam hu. commotos.

Utrū flebotomia cōueniat post medi. solu. pri9 exhibitaz q̄ nō euacuauit.

Rn̄sio.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerū in his omnibus cōfide: ⁊ expecta beneficia magis ex clisterib9 et ꝓprie ꝑm qd̄ exigit dispositio. Hec em̄ a magnis terroribus securos faciunt.

¶ Mō ponit eius euacuationē electiuā ⁊ regularē. in oībus em̄ istis casib9 quousq̄ȝ mō deberēt fieri clisteria: mł tū em̄ iuuāt ⁊ nō nocēt cū sint sine ꝑiculo. ¶ Deinde cū dicit.

Qualr clisteria nos securos faciūt a magnis terroribus.

¶ Uomitus aūt magis prouocandi sunt qn̄ pharmacia cordis generat morsuz ⁊ nauseā: ⁊ est de genere strangulantiū: ⁊ facit singultū p̄focatiuū: adde tunc super vomitū: ⁊ ne cōtemnas clisteria: sed fiducialiter confide de illis ⁊ ꝓprie quando circa ventrez angustiam medicina generat aut in hypocondrijs: aut tortionem in eis estuationē fecerit.

Qn̄ vomitus est magis conueniēs ⁊ qn̄ clisteria.

¶ Modo docet subuenire nocumētis q̄ fiunt ab ista medicia forti in stomacho qn̄ ip̄a nō euacuat: cordis morsum idest mortificationē oris stomachi ⁊c. Et ex his verbis hic positis ⁊ supra apparet: ꝙ quocūq̄ȝ mō medicia soł. faciat nocumēta ꝙ debem9 exhibere clysteria euacuātia materiā simul ⁊ medicinā per secessum.

¶ Si medicina indebite ⁊ laboriose soluit. Ca. ij.

Medicinā aūt idebite ⁊ laboriose soluere dicim9 q̄ soluit: sz nō qd̄ opz. Et q̄ laboriosos generat mot9 sicut subuersionez: ⁊ motū ⁊ tortiōes ⁊ estuationes.

Quid itelligendū ꝑ medicinā idebite et laboriose soluentez.

¶ In hoc cap. docet Mes. subuenire nocumētis q̄ fiūt a medicina soł. qn̄ idebite ⁊ laboriose soluit. ⁊ prīo p̄mittit talia nocumēta: scd̄o docet eis subuenire. scd̄a ibi. Uerū si soluerit: subuersionē. s. animi. hoc enim accidens proprie aduenit stomacho sicut nausea. ⁊ etiā vomit9 ⁊ tortiōes ⁊ hoc accidēs toti aduenit: ⁊ ex hoc apparet in gn̄e quot sunt hec nocumēta et que. nā aut ip̄a iducit nocumēta toti: ⁊ sic habem9 estuationē: aut ꝑtib9: ⁊ tūc aut iducit nocumētū in ꝑte i qua morať: ⁊ sic h̄ēm9 subuersionē aut vomitū aut i ꝑtib9 ꝑ q̄ trāsit dū euacuat: ⁊ sic habem9 tortiones ita tn̄ ꝙ ꝑ estuationē possum9 itelligere oīa nocumēta q̄ ipsa facit toti vt spasmū ⁊ similia. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Uerū si soluerit sed nō quod oportet: sed tm̄ corruptū ⁊ impurum: iteratio solutiōis est necessaria vt educať hec eadē materia: quā soluere intēdebas alioquī dilatabiť et multiplicabitur in corpore ꝓpter agitationem in ea factam ⁊ commotionem et cōuersionē materierum aliarum ad illam: sicut in subuersionib9 lacunarū sepe videmus: quando aggregantur ad illas ex diuersis refluxiōib9 et pura ⁊ impura: et et totum in fine fit impurum.

Quid agēdū qn̄ medicina indebite ⁊ laboriose soluit.

¶ Docet his nocumētis subuenire: ⁊ prīo docet subuenire nocumētis ei9 vt fiūt i toto: scd̄o docet resistere nocumētis q̄ fiūt i stō. tertio docet resistere nocumētis q̄ fiūt ab ip̄a in intestinis. scd̄a ibi. Uomit9. tertia ibi. Accidūt aūt. Prīa in duas. prīo docet his accidētib9 subuenire qn̄ medi. soł. euacuat corruptū hu. sz nō illū quē itēdebat. scd̄o hoc idē facit qn̄ ip̄a euacuat hu. bonū. sa ibi. si aūt i corruptū si soluerit ⁊ nō talē quale opz talitate ꝓpria ⁊ sp̄ali: q2 nō euacuat hu. ꝓpriū ⁊ sp̄alē quē intendebat euacuare. Nā si in corꝑe nr̄o sit aliqd̄ phlegma putridū corruptū sit ēt cholera nocua ⁊ mala si exhibeť medi. vt. s. sca. aut reubarbaꝝ: ⁊ idē phlegma putridū euacueť prīo: q2 magis vicinū locis expulsionis cōibus: aut q2 molestat virtutē: tūc bene euacuať tale q̄le opz talitate cōi: cū talis humor eēt nociuus corꝑi: sz nō talitate ꝓpria: eo ꝙ scamonea ⁊ reubarbarū p̄ncipałr intendunt ad euacuationē cholere ⁊ nō phlegmatis. ⁊ satis Mes. seip̄z soluit i lr̄a cū dicit. educať hec eadē materia quā soluere intēdebat: ⁊ iō erat necessariuz eadem verba hic adiungere. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si aūt nō corruptū sz bonū educat hūorē estuationē i corꝑe generat. Nā cū medicina supfluitates euacuat nō erit cū ea estuatio. Cū aūt q eā sumpsit estuabit ⁊ vexabiť ⁊ debilitať debilitatiōe supflua. Scito qm̄ euacuať necessariū qd̄ natura repugnat expellere. Festinādū igiť tūc medicinā talē a corꝑe expellere ilico: ⁊ ei9 vires cōtinuo frāgere: ⁊ illd̄ qd̄ aggregat has duas intētiōes est pot9 aq̄ calide: ex qua hora post horā bibat. Ei9 em̄ pot9 medicinam cito lubricare facit: ⁊ ipsi9 virtutē frāgit. Et nos plenam traditionē faciem9 de rebus hoc facientibus.

Quid agēdū quādo medici. bonū educit humorē ⁊ nō maluz.

¶ Docet his accidētibꝰ subuenire qñ med. eñat hu. bonū ⁊ nō corruptū. scḋo docet huic subuenire. na ibi. Festinādū igi: estuationē. s. magnā q̄ ꝓducit: nā q̄libet med. estuatiōez facit: tñ cū debite opaṫ illa estuatio ē ꝑua q: cito recedit. ⁊ notū ē qḋ ḋri his duabꝰ ꝑtibꝰ ⁊c. ¶ Deide cū ḋt.

Propter qd accidit vomitus aut anime subuersio pꝰ medici. assumptā.

¶ Uomitꝰ aūt ⁊ aīe subuersio accidūt aut q: med. ḋ sui nā vōitiua ē: aut q: nō vōitiua: sz alia atq3 alia faciūt eā vōitiuā: q̄ sūt aut, stōi debilitas: aut mlṫa siccitas fecū: aut canaliū āgustatio: aut qm̄ medicia abhorreṫ: aut qm̄ vētositas subleuat medicinam.

¶ Postq̄ Jo. Meṡ. docuit subuenire nocumētis q̄ aduenıūt toti corpori ex medi. q̄ īdebite ⁊ laboriose soluit. In ꝑte ista docet subuenire nocumētis q̄ aduenıūt determinato mēbro: q: stō ex medi. ēt q̄ laboriose soluit. Et ꝑmo īq̄t cās taliū accidētiū: ⁊ ꝑcipue vomitus ⁊ subuersiōis. scḋo docet his accidētibꝰ subuenire. scḋa ibi. Qui si accidat. oēs aūt istas cās medi. q̄ vomitiua ē posuit supra in caplo in q̄ inq̄rebat cās ꝓpter quas medi. aliqua vomitiua fit solutiua: aut solu. vomitiua. ¶ Deinde cum dicit.

Quid agēdū qñ vomitꝰ accidit pp fecum siccitatem.

¶ Q. ḋ si accidat vomitus ꝓpter fecum siccitatem aut canaliū oppilationē clysteria necessaria sunt: et ea que deoppilationē faciūt. Si aūt vsq3 ad hoc nō sufficit: melius est vt vomitu expellatur.

¶ Docet his accidētibꝰ subuenire ꝑ remotionē causarū ipsaꝝ: nō aūt docet resistere huic accidēti pp vētositatem eā subleuātē eo q̄ istḋ docuit in p̄cedēti cap̄. docuit enim huic accidēti resistere: qñ sc3 medi. nō euacuat pp vētositatē eā sursum eleuātē: nec etiā hic docet resistere huic accidēti sc3 q̄ medicina inducat vomitū: vt hic est ex natura ipsiꝰ medicine: qm̄ hoc facit in scḋo tractatu: solū ergo docet accidētibꝰ subuenire: qñ ab his q̄tuor causis ꝓueniūt Et p̄io docet his subuenire qñ ꝓueniūt ex siccitate fecu3 aut oppilatiōe intestinoꝝ. scḋo hoc idē facit qñ accidentia hec sc3 vomitꝰ ⁊ subuersio animi ꝓueniūt ex debilitate ouis stomachi: ⁊ medicine abominatiōe. scḋa ibi. Ueꝝ si ꝓpter stomachi ⁊c. ita tñ q̄ si hec sit pp siccitatem fecum oppilāte3 debent exhiberi clysteria mollitiua: sed si hoc sit ꝓpter oppilationē ꝓpter humores grossos ⁊ viscosos aut ventositatē tūc debēt ista clysteria eē cōstructa ex rebus acutis carminātibus resoluētibꝰ ⁊ incidentibus: s3 si hec oppilatio sit ꝓpter apostema debet curari ꝫm cura3 apostematis que sibi exhibetur in principio augmēto statu et declinatione. ¶ Deinde cum dicit.

Qui agēdu3 qñ vomitꝰ accidit ꝓpter sto. debilitatem aut medicine horribilitatem.

¶ Uerū si pp stōachi debilitate3: aut pp medicine horribilitatē vomitū accidere timueris: hec erit tibi doctrina. Nō ilico cū eā sūpserit qs se mouere p̄sumat: s3 diu sup eā reqescat: nō tm̄ a motibꝰ corporeis s3 aīalibꝰ inq̄tū possibile ē vsq3 adeo dū ipam nā circūdet ⁊ in eā opereṫ. Nisi em̄ natura in ipam opata fuerit ipa nō opabiṫ ī naturā. Tūc aūt bñ redolētia ex floribꝰ ⁊ plātis ⁊ aliȷ̄s apponāṫ: q̄lia sunt mēta: ⁊ sāsucꝰ: ⁊ maiorana: ⁊ folia citri: ⁊ fructꝰ eius: ⁊ apiū: ⁊ absinthiū: ⁊ ros. citōia: ⁊ macianū: ⁊ bolus asꝑsus aq̄ ro. ⁊ aceto ⁊ lutū q̄ abluiṫ nutritū rosis recentibꝰ ⁊ aq̄ ro. Fricatio āt extremitatū ē ēt ex eis q̄ eos iuuāt: ⁊ ꝯstrictio eaꝝ dolorosa: īterdū āt manꝰ ⁊ pedes ī aq̄ calida vere mordificatiōis ponere ē ex eis silr̄ q̄ ad hoc iuuāt. Sup medicinā aūt stipticā mordeāt ⁊ bibāt q̄si lābēdo: ⁊ facies coꝝ aq̄ rosata roreṫ: ⁊ ꝓprie cū īcipit moueri nausea vl̄ aq̄ redolētiū aliquoꝝ asꝑsiōe subtili. Gaudiū ēt ⁊ solicitudines delitiaꝝ silr̄ a vomitu liberāt. Cū aūt ipsoꝝ aīe sedate fuerint: ambulēt ⁊ moueanṫ paulati3. Est ei h̄ motꝰ iuuatiuꝰ: qm̄ hoc est illud qḋ Hippo. docuit.

¶ Docet hic vomitui medicine subuenire qñ aduenit pp stomachi debilitatē ⁊ abomīatione medicie: ⁊ p̄io docet huic subuenire ꝑ ea q̄ approximanṫ corpori intrinsecus. scḋo ꝑ ea que approximanṫ corpori extrinsecꝰ: secūda ibi. Silr̄ aūt stiptica: ⁊ tertio si volumꝰ respondet dubitationi: vel possumus dicere q̄ docet huic subuenire qñ medicina incipit soluere ⁊ ad fundū sto. ꝑuenire. scḋa ibi. Cū aūt eorū ⁊c. Oēs legit simul: vsq3 adeo reddit cām dicti: l3 etiā ꝓpter aliud ꝓhibeaṫ motꝰ. nā ꝓpter motū ipsa valde agitatur in sto. q: pōt sursum ascēdere: ⁊ euacuari ꝑ vomitū: ⁊ sansucus. i. maiorana minor: sicut em̄ est duplex basilicꝰ. s. maior ⁊ minor: ita ēt ē duplex maiorana. s. maior ⁊ minor. maciana. i. mala siluestria. bolꝰ asꝑsus. i. bolus armenꝰ: ⁊ lutū q̄q3 ablutū. i. lutū qḋ sepaṫ ꝑ ablutionē ab eo nutritū. i. madefactū. cōstrictio dolorosa ⁊c. ista em̄ talia distrahūt medicinā ad inferiora: ⁊ distrahūt ꝟtutē ad loca illa: vñ medicina superiꝰ ꝟtutē nō agitat virtute illiꝰ apho. ⁊c. Sedate fuerint: q: āplius medicina declinat inferiꝰ ⁊ tp̄s est q̄ ip̄a soluat: Hip. dicit. s. in quarta ꝑticula apho. illo apho. Cū biberit q̄s helleboꝝ. ⁊ in illo apho. cū magis volueris ducere helleborū moue corpus. ¶ Deinde cū dicit.

Propter quid accidunt tortiones ex potu medicine.

¶ Accidūt aūt tortiōes ex potu medicie: aut q: pūgit ⁊ ledit stōm: ⁊ ꝑtes ꝑ quas trāsit: aut q: virtus attractiōis in ea multiplicaṫ bonū simul malūq3 trahēs humorē: aut q: facit acq̄rere cōplexionis malitia3 in mēbris: per que trāsit: ⁊ ꝓpter qḋ festinabimꝰ frāgere: ⁊ debilitare virtutē eius: ⁊ vt cito a corpore expellatur: vt superius dictū est: ⁊ sicut iā dicemus.

Quid agēdum.

¶ In ꝑte ista docet subuenire nocumētis aliis que accidūt in intestinis per que medicina laboriose soluēs debet transire: ⁊ ledit stomachū: ⁊ precipue quantum ad fundu3 eius complexionis malitiā in membris. i. in intestinis per que transit aut etiam vlcus. i. excoriationem.

¶ Si medicina vltra q̄ oportet soluit. Ca. iȷ̄.

Propter tria aliq̄ medicina solutiua superfiue soluit.

Inanitio superfluit vltra q̄ op3 ex potu medicine tribus causis. Quādoq3 enim in causa est cōditio et dispositio medicine. Quādoq3 dispositio suscipientis eā. Quandoq3 dispositio rerum vtriq3 superueniētiū.

Cōtinuatio.

¶ Postq̄ Jo. Meṡ. docuit subuenire accidētibus q̄ ꝓueniūt ex medi. sol. nō soluēte vl̄ tarde soluēte: aut ēt qñ laboriose soluit: ī ꝑte ista siue ī isto caplo docet subuenire accidētibus q̄ ⁊ ip̄a ꝓueniūt qñ superflue euacuat. Et primo p̄mittit quot sint ⁊ q̄ ista nocumēta: pōit ēt cās taliū nocumētoꝝ. scḋo docet eis subuenire. scḋa ibi. Auxiliabimur ergo. p̄ia in duas. p̄io p̄mittit cās ꝓpter quas aliqua medicina sup̄flue euacuat. Scḋo illas cās ḋclarat. scḋa ibi. Ex dispositiōe aūt p̄ia pars patet. ¶ Deinde cum dicit.

Cāe sup̄flue solutiōis q̄ se tenet ex ꝑte suscipiētis.

¶ Ex dispōne āt suscipiētis fit illḋ. Aut q: multū h3 de materia iā posita ī necessitate ad fluxū. Aut pp venarū eiꝰ debilitatē. Aut ꝓpter orificioꝝ ipsiꝰ amplitudinē. Aut ꝓpter debilitatē mēbroꝝ expulsiōis ipsiꝰ. Aut q: est eoꝝ q ꝓhibenṫ a pharmacia: quos ī libro de pharmaciȷ̄s tibi ostēdimus. Ex ꝑte aūt dispōnis pharmacie pōt cōtigere illḋ. Qm̄ aut est earū q̄ pūgūt orificia venarū: ⁊ mordificāt: ⁊ aperiūt. Aut q: ex ea malitia ꝯplexiōis acquiriṫ cordi aut q: ex ea aliq̄d de substātia eiꝰ remāsit in stōacho villis ⁊ intestinoꝝ: aut ꝓpter multiplicitatē ipiꝰ in q̄titate sua. aut pp malitiā ī q̄litate eiꝰ: venenositate ipsiꝰ. Et tibi supest discernere ista. Res q̄q3 q̄ sūt extra superueniētes vtrisq3 faciunt etiā ad illud.

Cause superflue solutionis q̄ se tenet ex ꝑte pharmaci.

¶ In ꝑte ista has causas declarat: ⁊ diuidiṫ in tres. P̄io declarat cām sup̄flue euacuatiōis q̄ se tenet magis ex ꝑte corporis suscipiētis medi. Scḋo ḋclarat illā que se tenet ex parte medi. Tertio illā que se t3 ex parte vtriusq3. scḋa ibi. Ex parte aūt dispōnis. tertia ibi. Res quoq3 q̄ sūt. In necessitate ad fluxū: nā modica ꝯmotiōe facta in tali materia a medi. postea euacuaṫ tota sicut ꝯuenit domo mināte ruinā a q̄ si vnꝰ lapis extrahiṫ oēs lapides postea cadūt. Qui ꝓhibenṫ a pharmacia sunt trauli: ⁊ silr̄ pati ad colicā passionē. legit sil̄ has tres ꝑtes: aut ē earū q̄ pungūt: sicut aloes l3 sit medicīa bñdicta. vñ ⁊ h3 emorroydas ꝓuocare. Cōplexionis malitia acquiriṫ corpori: sicut est scamo

nea aut

nea aut turbith mala aliquid remansit in stomachi villis sicut est coloquintida. ¶ Deinde cum dicit.

Res ab extra supuenietes superfluã solutionẽ causantes.

¶ Inqt enĩ Gal. dispositio australis multiplicata aperit et ratificat: et obedientiã facit ad fluxum. Borealis vero multiplicat cõprimẽdo et exprimendo similiter ad fluxum preparat: quare pharmaciã dari prohibẽt: et proprie paratis ledi ab ipsis. Potus etiam aque frigide multe suam eam facit similiter: et vniuersaliter quidez omne malum regimẽ in sex generibus rerum: quas scis: facit similiter.

¶ Inqt Gal. s. in tertia pticula apho. illo apho. Austrini flat⁹ grauãt auditũ. ledi ab ipsis. s. venis vl' a pharmacis i sex gñib⁹ rez. s. nõ naturaliũ qs scis. ¶ Deinde cũ dicit.

Qualiter subueniẽdũ est his accidentibus.

¶ Auxiliabimur ergo his ne virtus prosternaẽ et cadat: postq̃ sciuerimus causaz flux⁹ ex testimonio rerũ q̃ precesserũt. Nũc qdẽ cũ eis que medicie virtutem debilitant ⁊ frangunt: eãq3 a corpe expellũt. Nũc aũt cũ eis q̃ canaliũ ⁊ mẽbroꝝ expulsiõis ⁊ orificioꝝ venarũ virtutes coaduuãt: ⁊ partes earũ cõstringũt. Nũc vo cũ eis q̃ sedãt agitationẽ laboriosam: ⁊ mot⁹ medicinarũ in corpore. Nũc vo cũ eis q̃ mouẽt ⁊ cõcitãt medicinã ad cõtrariũ fluxui vẽtris: nũc aũt cũ eis que dilatãt aĩam ⁊ cõfortãt cor: nunc antẽ cum eis que ingrossant medicinã ⁊ cõpingunt. Sic enim aggregas omnẽ intentionem in cura.

¶ Docet his accidẽtib⁹ resistere p resistẽtiã earũ causarũ. Et pria pponit quot modis possum⁹ in gñali resistere his accidẽtib⁹ indicationẽ sumẽdo a suis causis. Scdo docet eis i speciali resistere p illos modos. scda ibi. Si ergo causa hui⁹. Prima in duas. primo pponit intentionẽ suã. Secundo exequitur. scda ibi. Nunc quidẽ. ⁊ ista in sex partes diuidit ẽm q sex ponit modos quib⁹ his accidẽtib⁹ resistimus. cõpingũt. i. in instris. oẽs legit simul vsq3 ad sequẽs caplm: ⁊ totũ est notũ vsq3 ibi ⁊c. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Canon. j.

Prim⁹ modus p quẽ est subueniendũ superflue solutioni qñ accidit pter transgressionẽ in medicina factaz.

Si ergo causa hui⁹ est pter trãsgressionẽ in medicina ex his q̃ dicta sunt frangere virtutẽ medicine: ⁊ facere vt cito a corpore expellatur: est melior cura. Citã autez expulsionẽ eius a corpore a trib⁹ fieri verificatores dixerunt scz a rebus proprie que virtutẽ habent: aut lauatiuam: aut abstersiuam: aut compressiuam.

¶ Postq̃ Jo. Me. declarauit nocumẽta q̃ psũt cõtingere ex superflua euacuatiõe q̃ fit a medi. sol. posuit etiã causas taliũ nocumẽtoꝝ: posuit ẽt cũ h̃ modos qb⁹ possum⁹ talib⁹ nocumẽtis subuenire. posuit etiã coꝝ numerũ: qr erãt sex. In pte ista illos modos dclarat: ⁊ qr erãt sex Jo. Me. sex facit: prio docet subueniẽ isti supfluo fluxui p ea q̃ frãgũt ṽtutẽ medi. ⁊ eã sic euacuãt. scdo docet eis subuenire p ea q̃ canales vias ↄstringũt ⁊ coadunãt: ⁊ ↄfortãt. tertio p ea q̃ diuertũt materiã ad cõtrariũ fluxui vẽtris. quarto cum eis q̃ sedãt motũ: ⁊ agitatiõez laboriosaz medi. qnto cũ eis q̃ dilatãt aĩaz ⁊ cor ↄfortãt. sexto ⁊ vltimo p ea q̃ igrossant materiã. ptes patẽt in ppriis capitulis ẽm ordinẽ canonũ in rubricis. pria in duas. prio pponit quot ⁊ qbus modis medicinã illã a corpore expellimus: ⁊ eius virtutẽ frãgit. scdo ponit medicinas pficiẽtes illos modos siue intẽtiones. scda ibi. Et ex lauatiuis. Transgressionez in medicina scilicet vel ex parte quãtitatis vel ex parte virtutis: ⁊ causa hui⁹ dicti in genere hui⁹ partis est: quia remota cã remouetur effectus: ⁊ ideo ablata hac medicina a corpore nostro aufertur, hic fluxus. aut lauatiuã: ⁊ huic auxiliaẽ virtus lauatiua dupliciter: vno quia sui aqueitate cũ ipsa sit aquea frãgit eius medicine virtutem: ⁊ secundo iuuat: qr medicinam a corpore reducit per vim lauatiuam.

¶ Deinde cum dicit.

Que sunt medicie lauatiue.

¶ Et ex lauatiuis quidẽ sciuisti q aqua calida frãgit ⁊ trãsmutat audaciã medicie. Et ex eis est aqua ordei: ⁊ mucilago psilij: ⁊ seminis citonioruz. Et ex abstergentibus est zuccarũ rubeum ⁊ mel: et aqua passularum et secaniabin et siſia. Ex cõprimẽtibus vero sunt citonia et maciana: et pira: et mastix: ⁊ mirobalani: ⁊ similia.

Que sunt abstersiue
Que sunt ↄprimentes.

¶ Ponit medicinas q̃ hos tres modos pficiũt: ⁊ prio põit eas q̃ pficiũt vim lauatiuã. scdo abstersiuã. tertio cõpressiuã. legit oẽs ptes simul. ptes patẽt. et semina citonioꝝ pcipue rõne sue mucilaginis. zuccarũ rubeũ. apothecarij cõiter istud vocãt puluerẽ zuccari: secaniabin. i. mel rosaccũ. maciena. s. poma siluestria. ¶ Deinde cum dicit.

Probat iterũ auctoritatibus.

¶ Inquit Ruffus: interest audaciã medicie violẽtis expellere: ⁊ pprie ei⁹ cui⁹ difficilis est expulsio: vt supra eã: et proprie quando eius expulsionẽ querit aliquã ex mucilaginibus bibat ẽm qd exigit dispositio et proprie cũ aqua tepida: oleo amigdalino pauco: et post duas horas aliquã ex comprimentibus sumat. Sic enĩ medicine virtus expellitur tota nõ dimittẽs vestigium. Et dixit Gal. Uerificatur aquã calidã lauatiuã atq3 mũdificatiuã virtutem habere: atq3 solutiuũ ⁊ omnẽ adherẽtiã remouere Frigidã vero qd in villis adheret visceꝝ compingere. Dicit Joãniti⁹. Aqua lactis capraꝝ cũ melle ⁊ pauco sale est mundificatiuũ bonũ expellens oĩs medicine vestigium.

¶ Mõ ↄfirmat auctoritate ãtiquoꝝ: ⁊ prio auctoris ruffi. scdo Gal. tertio Joãnitij. ptes patẽt. ⁊ dixit Gal. s. i tertio regiminis acutoꝝ illo ca. aque nullũ op⁹ iuenit: cõpingere idest cõstringere aqua: lactis capraꝝ tñ: cum prima sit calida ⁊ sicca: ideo si timeremus in tali superfluo fluxu nimiã siccitatem: aut aliquod accidens ex siccitate prouenies n õ daremus eam: sed solum aquam puram.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Canon. ij.

Scds modus p quẽ subuenimus superfluo fluxui.

Ductuũ aũt ⁊ mẽbroꝝ expulsiõis: coaduuamus: cõfortamusq3 virtutes ⁊ proprie in retinẽdo cũ rebus bñ redolẽtib⁹: ⁊ stipticitatẽ ⁊ constipationẽ faciẽtib⁹: et coangustationẽ poroꝝ ex quibus materie manãt: ministrãdo ea in melioribus modis administratiõis: et etiam per clisteria si oportet: et necessitas cogit debere per clisteria adiuuare.

¶ Explicat ẽm modũ p quẽ subuenim⁹ supfluo fluxui p ea q̃ coadunãt: ⁊ ↄstringũt: ⁊ cõfortãt canales ⁊ vias expulsionis: phibẽt ẽt materiã a supfluo motu. ⁊ prio proponit qualis virtutis dñt esse medi. conuenientes ad hoc: scdo illas explicat. scda ibi. Res aũt cõior. qd dicitur i prima pte est notum. ¶ Deinde cum dicit.

Mastix multas hz ex intẽtiõibus rememoratis.

¶ Et res cõior i q̃ aggreganẽ multe ex intẽtiõibus rememoratis ẽ mastix. In ea enĩ est virt⁹ ptiñ coadunationẽ faciẽs ⁊ ↄformationẽ. Inqt enĩ Hamec Si tribuãẽ masticis. z. ij. aut. iij. cũ succo citonioꝝ expellit ṽtute sua ↄpressiue residuũ medicie: deinde stringit. Et si stomach⁹ ⁊ vẽter oleo rosato calido inũgaẽ: quãtũ pati poterit: deide pulnis masticis: ⁊ galle: aut rosaꝝ desup aspgaẽ iuenĩẽ mirabile. ⁊ dixit iteꝝ hamec. R. dragagãti assati. z. iij. vsq3 ad. iiij. et decoq̃ cũ lacte dulci: aut acetoso sicutte inuitat necessitas ⁊ bibaẽ. Est enĩ ad illõ mirabile. Et ex eis ẽt que experta sunt: est vt granoꝝ nasturtij a. z. ij. vsq3 ad aureos. ij. torrefiãt ⁊ impingnenẽ decoquẽdo cuz succo citoniorũ: aut myrtorũ ⁊ ppineẽ. Est enĩ vltimũ ad illud: ⁊ pprie si nõ cõteranẽ: destruitur enĩ viscositas eorũ in cõtritiõe. Coriandro aũt vtere qñ queris ingrossare materias ⁊ cõpingere. Et luto sigillato: ⁊ sanguine draconis: quãdo excoriationem esse credis. Et spodio quãdo dolores pungitiuos

Aliud medicamẽtũ bonũ p superfluo fluxu.

Aliud bonũ ad hoc.

Aliud ad idem.
Aliud ad idem.

Aliud cõtra excoriationez.

ſedare intēdis:⁊ acacia ⁊ ſanguie dracōis:⁊ charabe:cū opz fluxuz ſanguineū ſedare:⁊ ſucco barbe hyrcine qñ vene ⁊ duct⁹ laxi refundūt materias ad inteſtīa:⁊ adipib⁹ in pūcturis:⁊ īteſtinorū mordicatiōib⁹ ⁊ excoriatiōib⁹ eoꝝ ⁊ mucilagine pſilij.in expellēdo reſiduū medicine ⁊ reb⁹ narcoticis quādo ſtupefactio querit̃ ⁊ ſomn⁹ ⁊ materierū ingroſſatio: ſz hoc in fine rei tm̄ qñ oīa iā nō contulerint ⁊ in deſperatiōe ⁊ in magnis cauſis ⁊ timoroſis proprie.

¶ Explicat medicinas q̄ ſunt talis virtutis:⁊ p̄mo explicat eas q̄ huic ſuperfluo fluxui cōueniunt cōmuniter ⁊ in generali.ſecūdo in ſpeciali.ſcđa ibi. Matres aūt.dicitur aūt determinatio generalis:eo ꝙ hic pōit medicīas q̄ cuiuſcūqꝫ modi pñt approximari corpori q: interius et exterius:⁊ interius qñqꝫ approximant̃ per ſuperius:quādoqꝫ per inferius:pria in tot diuiditur quot ſunt he medi.quas explicat ex intētionib⁹ memoratis ſicut eſt ꝯſtrictio viaꝝ inſpiſſatio aūt ⁊ confortatio mēbrorum:maſtix cū ipſa etiā ſit calida hz calidū naturalr̃ cōfortare:et eſt ſtiptica. Hamec ⁊ dr̄ ꝙ fuit fili⁹ Auē.gal.ſ.muſcate.mirabile.ſ.in conſtrictiōe fluxus dū p̄cipue eduxit ex ſuperflua mollicie ⁊ laxitate inteſtinoꝝ ⁊ ſtomachi. Cū lacte dulci p̄cipue quādo cū iſto fluxu nō eſt caliditas mala:aut acetoſuz quādo cū tali fluxu eſſet ſuperflua caliditas ſtomachi ⁊ inteſtiorū:eo ꝙ lac acetoſuz habet infrigidare. Aure⁹ qñ ponitur in medicinis debilis virtutis eſt vnī⁹.ʒ.⁊ ß.ſed qñ ponit̃ in medi.fortis virtutis tm̄ vnī⁹.ʒ.granoꝝ naſturcij ⁊ alio nomine vocat̃ in tuſcia agriti:nam tuſci eos ita comedūt ſicut nos comedim⁹ lactucas. iſte aūt tote fiunt ꝙ ab eis cōceſſionē remouetur acuitas.acquirūt etiā precipue cū alijs rebus viſcoſitatē luto.i.terra ſigillata:⁊ ſpodio:⁊ p̄cipue qñ iſti dolores eſſent ita pungitiui ꝟſus epar:eo ꝙ ſpodiū multū circa ipm̄ operatur et ipſum cōfortat. Acacia.i.ſuccus prunorū immaturorū ⁊ precipue paruoruz ⁊ ſilueſtriū.iſta em̄ multum conſtringunt orificia venarum. ſilr̃ coagulāt ſanguinē.barbe hyrcine ſuccus:⁊ vocat̃ hic talis ſuccus hypoqſtidos:⁊ aſſimilat̃ acacie. Et in deſperatiōe ⁊c. Hic eſt aduertēdū ꝙ nō dz intelligi abſolute ꝙ narcotica debeāt approximari qñ infirm⁹ eſt in deſperatiōe:et alia nullo mō ꝓfuerint:tunc enim narcotica nō iuuarent cum virtus ſit valde debilis :magis debilitat̃ etiā ex vſu ipſoꝝ:ſed quidē medicus dz hr̄e in mente ſua ⁊ videre vtrum alia medi.poſſit iuuare ꝙ ſi nō: dz attendere ad vſum narcoticorum. ¶ Deinde cum dicit.

Oēs iſte med. cōferunt ſuper fluo fluxui ¶ Matres aūt medicinaꝝ aggregātiuz in ſe virtutem cōſtipatiōis:⁊ coadunationis:⁊ confortatiōis:⁊ retētionis ſunt maſtix roſa ⁊ ſemen eius et xiloaloes crudū:et balauſtia acacia ⁊ ſuccus barbe hyrcine ⁊ galle ⁊ gūmi:et lutū ſigillatuz:et ſpodium et grana granatoꝝ:⁊ ſumach ⁊ ameos ⁊ ſemē portulace ⁊ fruct⁹ tamariſci ⁊ coriādrū:ſemē arnogloſſe et folia et grana myrti:et ciminum infuſum in aceto torrefactum:⁊ aniſum infuſum ſimiliter ⁊ cortices thuris:⁊ coagulum leporis:⁊ ſanguis draconis:et grana naſturcij aſſati:⁊ gallia:et fruct⁹ rubei ⁊ ſilia.

¶ In pte iſta in ſpeciali explicat medicinas que cōferūt ſupfluo fluxui:⁊ ille cōſtipant vias eius ⁊ confortant:et duo facit:q: primo explicat medi.conferentes ad hoc ſimplices magis:ſcđo cōpoſitas.ſcđa ibi. Et ſunt ex compoſitis:matres aūt.ſ.materie cōes:⁊ ſemē eius:eſt enim ſemen roſe magis conſtrictiuū q̄ꝫ roſa galle vel galie.ſ.muſcate:⁊ vtraqꝫ lr̄a eſt vera.nam galle multuz conſtringūt gallie muſcate multū confortant ⁊ gūmi.ſ.arabici.⁊ grana ideſt oſſa granatorū.⁊ ſemē arnogloſſe.ſ. plantaginis ⁊ ciminū infuſum in aceto eo ꝙ idem perdit acumen torrefactū:nam inde eſt valde prouocatiuum vrine quare cōſtringit fluxum ventris.nā vna euacuatio aliā diminuit. ¶ Deinde cum dicit.

Medi. cōpoſite ſuper fluo fluxui ꝯuenientes ¶ Et ſunt ex cōpoſitis qdē qb⁹ ēt vti neceſſe eſt:et exigit ea hmōi diſpō ſicut ē zuccaꝝ roſarū cū maſtice ⁊ gallia ⁊ confectiōes ex citonijs facte ⁊ alia.

¶ Hic narrat Meſ.cōpoſitas ad hoc cōferētes: ⁊ primo explicat eas que approximant̃ interius ſed ꝑ ſuperius.ſecūdo explicat eas que approximant̃ per exterius. ſecūda ibi. Dimac.i.emplaſtrū bonū.tertio explicat eas q̄ approximātur interius ſz ꝑ inferius q: cliſteria.tertia ibi. Circa finē capituli. Cliſteria quoqꝫ.prima ī duas. Primo explicat medicinas cōes ad hoc cōuenientes. Scđo ꝓprias. ſecūda ibi. Ex his ſtatim poſt zuccarū roſ.⁊ precipue antiquum cōfectiones ex cidonijs cū ſpeciebus quādo cū iſto fluxu non eſſet caliditas p̄ter naturā ſiue febris abſqꝫ ſpeciebus:quādoqꝫ quādo cum eo eſſet febris:⁊ iſta cōfectio eſſet quādoqꝫ ex ſucco cidoniorū:quandoqꝫ ex pulpis ſeu carnibus cidoniorum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et ex eis q̄ elegim⁹ nos ē electuariū diaciminū hoc qđ ē ex ītētiōe nr̄a:qđ abſcīdit fluxū vētris opatiōe catartici:cū ſignificatiōib⁹ frigiditatis ⁊ ꝯfortat viſcera ⁊ calefacit ea. Vētoſitatē ſiquidē diſſoluit ⁊ carminat. Fluxū qdē ⁊ vētoſitatē emorroidaꝝ ſiſtit.

¶ Meſue explicat medicinas ꝓprie ad hoc cōuenientes: ⁊ primo explicat medi.quas ꝓprie cōpoſuit conferentes huic fluxui qñ eſt cū frigiditate.ſcđo qñ iſte fluxus eſt cū caliditate ſupflua totius corporis.ſecūda ibi. Electuariū abſcindēs fluxum.prima in duas .q: primo explicat medi. iſtas vt approximant̃ magis ī forma electuarij.ſcđo vt approximantur magis in forma trociſcorū.ſecūda ibi. Confectio trociſcorū. Prima in duas.primo ꝓponit virtutem ⁊ operationes huius electuarij.ſecūdo ponit đſcriptionē illius electuarij.ſcđa ibi. Accipe ligni aloes. prima pars patet. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Accipe ligni aloes.ſpice.gallie muſcate.cipi. calami aromatici añ.ʒ.ij.cimini carmeni in aceto īfuſi die ac nocte ⁊ torrefacti.ʒ.iij.ſeminis porri torrefacti.ʒ.j.⁊ ß.emblicoꝝ infuſorū in ſucco citonioruz ⁊ toſtoꝝ.ʒ.ij.⁊ ß.granoꝝ naſturtij torrefactoruz.ʒ.vj. granoꝝ paſſulaꝝ.ʒ.v.granorū myrti tritorum ſicut alcohol.ʒ.xvj.balauſtie concularū aduſtarum. thuris.fructus tamariſci añ.ʒ.ij.⁊ ß. ameos.ʒ.iij. terantur omnia ſicut alcohol ⁊ refragantur in vino odorifero:deinde exiccentur et refragantur iterum cum aqua citoniorū aut aqua granorū myrti ⁊ hypoqſtidos ⁊ exiccentur.deinde permitte ſiccari ſuper vaſe vitreato:iterū terant̃ et inuoluātur mina:et ſit doſis.ʒ.iij.cum ſyrupo citoniorum:aut myrtino. deſcriptio electua. diaciminī ꝯſtrictiui.

¶ Ponit deſcriptionē electuarij.cimini carmeni.i. đ illa cōtrata.alchol.i.ſicut puluis ſubtiliſſimus cribellatus cū ſindone vel pāno aliq̊ ſubtiliſſimo: cū vino odorifero ⁊c. qđ contingit ꝓpter caliditatē vini.iſte autē fluxus eſt cuz frigiditate inteſtinorū ⁊ ſtomachi. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Trociſci ad fluxum. deſcriptio trociſcoꝝ.

Confectio trociſcoꝝ ex inuētione noſtra vltimoꝝ ī intētiōe hac ⁊ qñ flux⁹ eſt chronicus. ℞.balauſtiaꝝ corticū glandiū infuſorū in aceto:⁊ torrefactorū: ⁊ ſumach ⁊ granorū myrti ⁊ hypoqſtidos añ.ʒ.ij.cimini carmeni ⁊ gallarū infuſaꝝ in aceto ⁊ torrefactarū ⁊ capitum granatoꝝ:⁊ fruct⁹ tamariſci.⁊ macis.⁊ xilo aloes ⁊ gallie aromatice.⁊ maſticis .et ſpice añ.ʒ.j. ſeminis acetoſe.gūmi.⁊ boli.et granorum paſſularum torrefactorum.añ.ʒ.j.⁊.ß.granorum coriandri infuſorum in aceto et aſſatorum.ʒ.ij.fac trociſcos ʒ.j.cum vino pontico. Et ſit doſis trociſcus vn⁹ cū ſyrupo citoniorum vel aliquo ex robub ſtipticis.

¶ Ponit medi.in forma trociſcorū.fiūt autē trociſci vt melius medi.poſſint cōſeruari:acquirūt etiam inde aliquam virtutē ⁊ confortationem per naturam quaz prius per artem nō poterant habere.cōferūt etiam iſti trociſci chronicis fluxib⁹ vētris.hypoquiſtidos.i.ſuccus barbe hyrcine ⁊ capita.i.extremitates granatorū.boli.ſ.armeni aſſatoꝝ ſ.primo ex robub.i.ſuccis. ¶ Deinde cum dicit.

Electuarium

Deſcriptio electuarij reſtrictiui.

¶ Electuarium.

Electuariū abſcindens fluxum ventris opatione catartici cū ſignificatiōib⁹ caliditatis. ℞. granoꝝ myrti tritoꝝ ſicut puluis.ʒ.xij.roſarū ſpodij.ſumach ſandali albi ⁊ rubei:⁊ citrini:balauſtie:gūmi añ.ʒ.j.ß. granoꝝ granatoꝝ acetoſoꝝ aſſatoꝝ.ʒ.vij.coriādri īfuſi in aceto ⁊ aſſati.ʒ.iij.ſeminis acetoſe:ſeminis plātaginis:ſeminis roſe añ.ʒ.j.Fiat horū oīm cōtritio bona:⁊ refrāgant̃ cū ſucco agreſte ⁊ exiccent̃. Uel cū ſucco myrti ⁊ aceto:deinde inoluātur cum miua facta ex ſucco citoniorum ⁊ aceto. Et ſit doſis eius.ʒ.iij.cum ſyrupo citoniorū acetoſorum.

¶ Trociſcus.

Deſcriptio alia trociſcorū ex inuentiōe Me.

Onfectio trociſcoꝝ:q̄s cōpoſuim⁹ nos q̄rū iuuamētū eſt magnificū ad fluxū vētris ⁊ excoriationem inteſtinoꝝ.accipe ſpodij.ʒ.vij.roſe ſeminis earū acatie balauſtie ſanguīs draconis añ.ʒ.ij.et ß.ſemīs acetoſe ʒ.j.et ß. berberis carnis ſumach:ſemīs plātaginis. ſeminis portulace aſſati añ.ʒ.j.⁊ ſextā.ʒ.vni⁹:gūmi aſſati.ʒ.j.fiant trociſci.ʒ.ß.da cum aqua ſauich.

¶ Mō pōit medi.ꝯferētes huic fluxui qñ ē cū caliditate. Et p̄mo explicat q̄ ꝯficiunt̃ in modū electuarij. Scđo:explicat eas q̄ ꝯficiunt̃ ī modū trociſcoꝝ.ſcđa ibi. Cōfectio trociſcoꝝ. Fluxum vētris.ſ.accidētē ex opatione catartici ⁊c.legit ſimul ambas:ad fluxū vētris ⁊ excoriationē.ſ. cū caliditate carnis ſumach.i.pulpe:aqua ſauich.i.aqua ordei pilati:vñ caret cortice ⁊ abſterſiōe quā hꝫ ex cortice: vnde in aqua decoquit̃:⁊ qñ eſt bene coctū appellat illā

Sauich quid. aquā ſauich ordei:vnde ſauich appellat̃ omne granū trituratū a cortice ſeparatū:vnde etiā poteſt vocari ſauich frumenti:ſicut etiā eſt ſauich ordei. ¶ Deinde cū dicit.

Dimach id eſt cathaplaſma.

Dimach bonū cōferēs ad fluxū vētris et debilitatē ſtomachi:⁊ epatis viſcerū ſanuꝫ exptū. ℞. acatie:ſumach:hypoqſtidos:galle:laudani:calami aromatici: roſe ⁊ ſemīs ei⁹:ſandali albi ⁊ rubei:gallie muſcate:ramich:maſticis:xiloaloes:ſpice:olibani:coſti: myrrhe:ciperi:abſinthij añ.ʒ.ij.fiat eorū trituratio bona. Deinde accipe ſuccū roſe:folioꝝ myrti:folioꝝ rhāni:aq̄ roſate ⁊ vini pōtici añ.ʒ.j.ß.ſubmerge in eis calefactis die ac nocte tortelarū de ſeni. ʒ.iij.dactyloꝝ ſiccorū.xij.numero:gūmi aſſati.ʒ.v. miue viſcoſe bone.ʒ.iij.fac oīa decoqui lento igne vſqꝫ dū mellis ſpiſſitudinē habeāt.poſt hoc aggrega cū puluere rerū ſupradictaꝝ:⁊ tere diu ī mortario vſqꝫ dū fiat totū viſcoſuꝫ:deinde line ex eo ſup pecia ⁊ ſuffumiget̃ cū xiloaloes:⁊ cū eo epithimet̃.

¶ Explicat medi.q̄ applicant̃ per exteri⁹.dimach.i.emplaſtrū ramich.i.ꝯfectio facta ex paſſulis ⁊ gallia muſcata:ſuccū roſarū ꝓcipue roſarū recentiū:⁊ ſi nō pñt haberi recētes accipiat̃ aq̄ roſacea. Tortelarū de ſeni.q̄uo fiunt nota:accipiunt fruſtula ſiue bucellas panis:ſicut faciunt pueri qñ faciūt nuptias ⁊ decoquūt̃ pluries:q: p̄io aſſantur in tegulis vel in furno:poſtea ponūt̃ in re aliq̄.liq̄da: ⁊ adhuc poſtea decoquūt̃ ſicut ꝯuenit ī pane biſcocto:tūc eīn acq̄rūt aliquā viſcoſitatē:miue viſcoſe:⁊ pōt eē viſcoſa ꝓpter multā ei⁹ decoctionē: vel q: eſt facta ex pulpis cydonioꝝ:⁊ ſuffumiget̃.ſ.pecia. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Dimach aliud bonum.

Accipe roſarum ⁊ ſeminis earum pulpe ſumach:ſandali albi ⁊ rubei:ſpodij:ſanguinis dracōis: carabe: balauſtie: galle: acatie: hypoquiſtidos: gallie muſcate: corticū mandragore.capitum granatorū ana.ʒ.iij. camphore.ʒ.j.⁊ tertiā.ʒ.vnius.tere et fac puluerē. Et accipe ſucci extremitatū vitis.ʒ.ij.ſucci agreſte. ʒ.ß.ſucci extremitatū myrti et aceti añ.ʒ.j.infūde ī eis ſauich ordei die ac nocte.ʒ.ij.gūmi.ʒ.j.granoꝝ myrti tritoꝝ ſicut alcohol.ʒ.iij.et miſce cū eis miue acetoſe.ʒ.iij.⁊ decoque igni leui vſqꝫ dū habeat viſcoſaꝫ ſpiſſitudinē:deinde aggrega ſimul cū ſpeciebus in mortario:et cōtunde donec permiſceātur:et line ex eo ſuper petram:et ſuffumiget̃ cū xiloaloes: et epithimet̃ cum eo quoniā ſanū et expertū eſt.

¶ Ponit aliud emplaſtrum infrigidatiuum cōferens fluxui ventris ex caliditate miue acetoſe:q: fit ꝯſtructa ex cydoniis ⁊ aceto. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Clyſteria q̄ꝫ fiāt ſi neceſſitas vocat ad hoc:⁊ exigit diſpō cū reb⁹ q̄ aggregāt ītētiōes q̄s ſcis. Clyſtere iuuatiuū valde. ℞.butyri.ʒ.xxx.ſanguinis draconis.ʒ.iij.vel plus vel min⁹ ſm q̄ neceſſitas cogit.

¶ Mō ponit medi.ad hoc ꝯueniētes q̄ approximāt̃ interius ſꝫ p infer⁹ cōferētes iſti ſupfluo fluxui ventris:⁊ exigit diſpoſitio:q: excoriatio īteſtinorū:et ſupflu⁹ flux⁹ ſanguīs ⁊ inteſtinoꝝ mordicatio. ℞.butyri.butyꝝ eñ hꝫ vim lenitiuā ⁊ mitigatiuā doloris:mitigat etiā acuitatē ⁊ mc.ſo.ſupprimere hꝫ:totū poſtea notuꝫ eſt. ¶ Deide cū dicit. Butyruꝫ hꝫ vim lenitiuaꝫ et mitigatiuam.

¶ Canon. iij.

Docet ſubuenire ſuperfluo fluxui per diuerſionem.

Onuertimus quoqꝫ medicinam ad contrarium fluxus ventris cum balneis et fricationibus ⁊ ſudorē prouocantib⁹: ⁊ cum diureticis ⁊ vomitū inducētib⁹: cū ventoſis ⁊ ligatione ⁊ conſtrictiōe extremitatū dolorosa vl'r cum omnibus que medicinam ad exteriora mouent ⁊ faciunt eaꝫ diuertere a vitijs prime expulſionis:quoniam hec res eſt magis neceſſaria.

¶ Poſtq̄ Io. Meſ. docuit reſiſtere ſupfluo fluxui q̄ fit ſa medi.ſo.p ea q̄ frāgunt ꝯtutē medi.ſo.cū hoc ēt euacuāt eā:docuit ēt reſiſtere p ea q̄ ꝯſtipāt meat⁹ expulſiōis eos etiā ꝯfortāt ⁊ ſtipticāt. In iſto cap. Meſ. docet ſubuenire p tertiū canonē:q̄ quidē canō cōſiſtit ex diuerſiōe materie ad ꝯtrariū ipſi fluxui vētris. Et p̄io ꝓponit quot modis poſſum⁹ diuertere talē materiā ad cōtrariū.ſcđo illos modos declarat.ſcđa ibi. Balnea aūt ⁊c.qm̄ hec ē res magis neceſſaria.ſil'r ēt eſt res magis iuuatiua.nā nullū mobile pōt ſil' moueri ꝯtrarijs motib⁹ ⁊ ſi iſta mā cū ſit q̄ddā mobile:ſi p diuerſionē moueat̃ ad exteri⁹ vl' ſupi⁹ nūq̄ ſimul poterit moueri ad interi⁹ ſiue ad inferi⁹. ¶ Deinde cū dt. Cōtinuatio.

¶ Balnea autem et fricationes in eis ſunt ad hoc cura magna ⁊ beneficium efficax ſpeciale: ⁊ ꝓprie facta ex aquis dulcibus vigoratis cum rebus que poros dilatant et corpus cōfortant:qualia ſunt camomilla abſinthium ſanſucus folia citri ⁊ ſimilia. Balnea ⁊ fricatiōes ꝯferūt ſupfluo fluxui.

¶ In parte iſta iſtos tales modos q̄b⁹ materiā diuertimus ad ꝯtrariū fluxus vētris declarat:⁊ diuidit̃ ī ꝑtes q̄nqꝫ ſm q̄ iſti ſunt q̄nqꝫ modi. P̄mo ergo oſtēdit q̄uo ſubueniemus iſti ſupfluo fluxui per diuerſionē materie vt ipſa ꝑficit̃ p balnea ⁊ fricatiōes.ſcđo vt ipſa ꝑficit̃ per medi. diureticas.tertio vt ipſa perficit̃ ꝑvomitū.quarto vt ipſa ꝑficit̃ per vētoſas.quinto vt iſta diuerſio materie ad contrariū ꝑficit̃ per ligationes ⁊ ſtricturas.ſcđa ibi. Bñ infra diuretica vero ⁊ vrinā ꝓuocāti a.tertia ibi. Adhuc ⁊ vomitum ꝓuocare.quarta ibi. Hui⁹ etiā intētiōis ſunt vētoſe. q̄nta ibi. Ligatiōes quoqꝫ.p̄ia in duas. P̄io facit q̄đ dictū eſt.ſcđo circa hic ꝓponit errorem quorūdam vulgariū ⁊ eum improbat.ſecunda ibi. Uulgares autem. P̄ima in duas.primo p balneū ſudātiū docet iſtam materiā ad cōtrariū diuertere.ſcđo per fricationē.ſcđa ibi. Et vtere fricatione.prima in duas. Primo per balneū ſudorem ꝓuocās docet huic ſuperfluo fluxui ſubuenire per diuerſionē materie ad cōtrarium.etiā in ſecūda parte circa tale balneū remouet errorē quorūdam.ſecūda ibi.debiles autē in eis.ſ.in patientibus ſuperfluū fluxuꝫ vētris.vel in eis.i. inter ea q̄ diuertūt materiā ad contrariū balneū eſt cura

magna ⁊c. vigoratis.i.cõfortatis:aut etiã cũ reb⁹ que attrahũt aut calefaciũt:⁊ corpus ꝯfortãt.s.in expellẽdo talẽ materiã ad exteriora;⁊ folia citri. nõ dixit medulla citri. hec/est em̃ attractiua materie ad exteriora:sed solũ folia ei⁹.cũ sint calida:nõ aũt medulla ei⁹. ❡Deinde cũ dicit.

Remouet quẽdã errorẽ ignorantium.

❡Debiles aũt in arte cum stipticis balneãt ignorantes qm̃ coartant:⁊ materias ⁊ fumos interius cõuertũt:⁊ hoc fit causa maior ad fluxum:immo sit tua magnifica intẽtio dilatare poros:⁊ trahere ad exteriora quantum possibile est:sic enim fiet materieꝝ euaporatio ⁊ acutoꝝ fumoꝝ exclusio:fac ergo egrũ sudare in balneo:aut cũ vapore aque calide.

Utrũ balneũ cõstrictiuũ competat ĩ superfluo fluxu vẽtris.

❡Circa balneũ hic remouet errorẽ quorũdã ignorãtiũ in arte.Sʒ est dubitatio ĩ hac pte vtrũ balneũ ꝯstrictiuũ cõpetat ĩ supfluo fluxu vẽtris:dicẽdũ est breuiter ꝙ balneũ est duplex.s.vle qd̕ est respectu toti⁹ corpis:⁊ particulare qd̕ est magis respectu partis.s.partiũ vẽtris:si loquamur de balneo vli:dico ꝙ tale nõ cõuenit eo ꝙ tale coartat et cõmouet humores ad ĩteriora:vnde auget fluxũ ⁊ densat poros:vnde fumi qui ab humorib⁹ eleuant̃ nõ possunt ad extra egredi:sed si loquamur de tali balneo constrictiuo particulari qd̕ fit circa ventrẽ ⁊ intestina:dico ꝙ tale conuenit:nã cõstringit meat⁹ per quos materia ad intestina ꝓmouet̃:⁊ extra expellit̃ ⁊ ꝯfortat ventrẽ ⁊ intestina:vt.s. nõ recipiãt aliũde materiã illã:⁊ que in eis est retinẽda: cõstringit etiã meatus q̇bus materia a superiorib⁹: ⁊ remotioribus locis ad intestina fluit. ❡Deinde cũ dicit.

Fricationes extremitatum multũ cõferũt fluxui superfluo.

❡Et vtere fricatione post fricationem prius leui deinde acriori vt pati poterit vsqꝫ dũ multũ sudet: sudor aũt sepe ⁊ sepius abstergatur:vt non obstet egressui sudoris alteri⁹:aut vaporis pati excludi: opponit̃ enim poris diu retentus sudor:abstersus vero facilem facit alterius egressionẽ.Fricationes etiam in extremitatibus multum cõferunt.

❡In parte ista Mesue docet obuiare huic superfluo fluxui per fricationes:vt non obstet scilicet sudor remanens:et est notum. ❡Deinde cum dicit.

Remouet errorẽ vulgarium.

❡Uulgares autem ⁊ qui non sunt artis periti cõmuniter hos ⁊ illos post medicinam balneant.

❡In parte ista circa hoc balneũ sudorẽ ꝓuocãs remouet errorẽ quorũdã vulgariũ.⁊ primo facit hoc.secũdo ponit rectũ modũ administrationis huius balnei.secunda ibi. Secundũ virtutẽ.prima pars habet partes tres.primo p̄mittit hũc errorẽ.scd̕o euʒ increpat.tertio eũ increpatũ cõuincit:addens etiã cũ hoc increpationẽ eius per alias rõnes.scd̕a ibi.ignorãtes ꝙ balneũ.tertia ibi.Errãt ergo qui nõ sunt familiares artis:q̃.s.nõ sunt perfecti in arte hos.i.superflue euacuatos a medicina:⁊ illos diminute eũatos ⁊c. ❡Et istũ errorẽ multũ incurrũt isti de partibus alemanie:nam ipsi in prima die faciũt flebotomiam: aut assumũt pharmaciã:postea in scd̕a die viriliter comedunt.in tertia die vadũt ad balneũ:⁊ qñqꝫ ipsum multiplicant pluribus cõsequenter. ❡Deinde cum dicit.

Error alemanorum circa balneũ post pharmacum.

❡Ignorãtes ꝙ balneũ ad exteriora trahit quẽad modũ.G.dixit. Et ignorãtes qm̃ opponunt̃ residue materiei motui q̃ iam in necessitate posita erat cũ virtute pharmacie repere ad vias expulsionis: reuocãdo illã virtutẽ balnei ad mẽbra:tunc quidẽ facile erit iuuare vt habili⁹ reperet vel saltẽ exolueretur.Nũc aũt difficile:ꝓpterea si cõfidit̃ ꝙ virtute balnei fiat expulsio ad exteriora ⁊ ignobilia nõ minus est error:fit enim trãsmissio ab ignobilib⁹ ad ignobilia per nobilia.i.ab intestinis ad cutẽ ꝑ venas.Preterea natura meli⁹ ex ꝓpinquorib⁹ ducit vijs ⁊ maxime ꝯuenietib⁹:⁊ inq̇t hip.materia quã euacuare opꝫ educẽda est per partẽ:ad quã magis declinare vr̃:⁊ ꝓprie si sit cõueniẽs:errãt ergo indifferẽter balneãtes post assumptũ pharmacũ.Faciũt em̃ cadere ĩ oppilatiões:⁊ egritudines cutis.

❡Increpat errorẽ istorũ:⁊ diuidit̃ in quatuor sicut per quatuor rõnes errorẽ ipsorũ increpat.scd̕a ibi.Ignorãtes qm̃ opponunt̃.tertia ibi.Propterea si confidit̃.q̃rta ibi. Propterea nã:has ptes oẽs legit sit̃.Ad exteriora trahit s.materiã q̃ sup.a pharmaco mouebat̃ ad interiora.Gal. dixit scꝫ ĩ q̃rto apho.cõmẽto illi⁹ apho.sub cane ⁊ añ canẽ in tertia rõne.Sciẽdũ est ꝙ id ꝑducit ad magnũ nocumẽtũ qd̕ aduenit de tãto diuerso motu ipsi⁹ me.nã prĩo mã vi pharmaci mota ad ĩtestina ꝑ venas meseraicas trãsiẽs trãsiuit ꝑ epar ⁊ p̄ncipalia mẽbra vñ ea debilitauit.superueniẽte postea balneo mã ista ex intestinis ꝑuenit ad exterio.et hoc etiã ꝑ epar.vnde etiã adhuc magis debilitauit q̃ debili⁹ est epar q̃ʒ in primo trãsitu.vlteri⁹ etiã hec mã ꝓpter ei⁹ motũ diuersum facta est maligna:q̃re magis nocet epati ꝑ qd̕ trãsit:⁊ maxĩe ꝯueniẽtib⁹:sed sup.qñ materia ista euacuat̃ ꝑ intestina tũc educit ꝑ cõueniẽtes vias. Inq̇t hip.ĩ scd̕a ꝑticula apho.q̃ ducere opꝫ in oppilationes:⁊ p̄cipue si vtant̃ balneo ĩ his q̇ nõ sũt sufficiẽter euacuati. ❡Sʒ hic est dubitatio vtrũ balneũ resolutiuuʒ faciens sudorẽ cõpetat post me.so. Et est breuiter sine argumẽtis dicẽdũ qd̕ istud balneũ aut administratur post operationẽ med.so.aut dũ ipsa opat̃.Si loq̃mur de ipso primo mõ tũc aut ista medicĩa diminute euacuauit aut superflue aut mediocriter.Si diminute dico qd̕ balneum istud nõ ꝯuenit:eo qd̕ balneũ mouet hũores ad cõtrariũ ei⁹ ad qd̕ medicĩa mouebat̃:eo qd̕ medi.mouebat a circũferẽtia ad cẽtrũ.sed ecõtrario facit balneũ.⁊ iõ nõ dam⁹ tũc balneũ:sed poti⁹ aliã med.so.q̃ cõpleat opationẽ ipsi⁹ ꝑsone nõ ꝑfecte euacuate.⁊ hoc hꝫ veꝝ p̄cipue si residuũ materie eẽt cõmotũ ad intestina.sꝫ bñ posset balneũ cõpetere supplẽs defectũ medicine p̄cipue si istud residuũ materie esset magis ꝟsus extrema corpis.Si aũt hec med.mediocriter ⁊ ꝯueniẽter eũauit.Dico qd̕ tũc nõ ꝯuenit balneum fortiter resolutiuũ ⁊ sedatiuũ:sꝫ bñ ꝯuenit balneũ aperitiuũ poroꝝ ⁊ lauatiuũ ad hoc.s.ꝙ si aliq̃ mã sit ꝯtẽta in poris carnis ad cui⁹ expulsionẽ nã nõ erat multũ intẽta ꝓpter intẽtionẽ aliã magis necessariã illa mã postea possit per balneũ eũari ꝑ poros.Si aũt hec me.superflue eũauit dico ꝙ tale balneũ resolutiuũ nõ ꝯuenit eo qd̕ istud balneũ superflue eũat:duas aũt eũatiões ⁊ p̄cipue superfluas sit̃ ꝯiungere aut vnã post aliã imediate est fallax ⁊ timorosuʒ:sit̃r etiã isti sic superflue eũati sunt valde debiles ĩ ꝟtute.tales aũt sũt abstinẽdi a balneis:tñ ĩ casu posset cõpetere aliqd̕ balneũ hũectatiuũ mẽbroꝝ:si essent superflue eũati a med. Sʒ si loquamur de balneo approxĩato in hora opatiõis medi.tũc aut ista eũatio facta a med.est diminuta aut superflua aut mediocris.si est diminuta accidũt res q̃s ponit Me.in lr̃a q̃ satis sunt note ĩtelligẽti.iducũt etiã oppilatiões ⁊ egritudies cutis.ꝑ id ẽt qd̕ ꝯstringũt vẽtrẽ:sed si ista eũatio sit superflua:tũc balneũ ꝯuenit:q̃ hu.attractos a med.diuertit ad cõtrariũ:sed si ista eũatio sit mediocris nõ cõuenit donec fit:q̃ tũc eũaret sicut forma:⁊ diuerteret materiã ad oppositũ:qd̕ nõ est fiendum qñ est euacuatio mediocris. ❡Deinde cum dicit.

Utrũ balneũ resolutiuũ cõpetat post medicinã solutiuaʒ.

❡Et ſm veritatẽ q̇dẽ nõ est cõgruũ balneuʒ post medi.nisi qñ purgatio superfluit:ꝯfert em̃ tũc ad ventrẽ strĩgẽdũ.In balneo v̇o postq̃ diu sudauerit cõfortãtia tũc ⁊ strĩgẽtia tribue.Sic em̃ aggregas ĩtẽtiões duas bonas.Nãqꝫ preparas ex vno eorum ne viscera laxa materiam recipiãt.Et ex alio materias eoꝝ ad oppositũ ꝯuertis.Qd̕ si hec nõ cõtulerint:carnes ei⁹ ⁊ corp⁹ totuʒ in balneo pãnis lineis aqua infusis diu verberet̃ ex omni parte vsqꝫ dum cutis rubeat ⁊ infletur:deinde fricetur vt sudet. Sedere autẽ in balneo super lateres calidos:aut lapides leues ⁊ raros:⁊ calefacere cũ eis latera ⁊ ventrẽ ⁊ renes ad hoc multũ confert.Extrema v̇o institis ligentur ⁊ cõprimantur compressione dolorosa:sic quoqꝫ materias ad cõtrariũ fluxus vẽtris ꝯuertes.

Ligatio extremitatũ multuʒ diuertit.

❡In parte ista ponit rectum modũ administratiõis balnei in superfluo fluxu ventris.Ex vno scilicet ex vsu cõfortantium ⁊ stipticorum.⁊ ex alio:scilicet ex balneo institis i.fascijs. ❡Deinde cum dicit.

Diuretica quoqꝫ

Urinam prouocare multuȝ cōpetit suꝑfluo fluxui.

¶ Diuretica q̄ȝ ⁊ vrinā ꝓuocātia hmōi etiā intē-tionis sunt.inqt em̄ Hip.in apho.Si qs in nocte multū vrinet minorat̄ ei⁹ secessus:⁊ dixit humain. Pluralitas sudoris:⁊ vrine pluralitatē egestiōis resecat:⁊ illud iō:qm̄ materie ad alias partes repūt q̄ ad itestina:īmo trahūt̄ ab itestinis:⁊ a ꝯcauitate epatis ad renes vel concauitates mēbroꝝ:derelinquunt feces siccas in itestinis tardioris egressiōis.

Diuretica que sunt.

¶ Docet subuenire isti superfluo fluxui vētris per vsum diureticoꝝ.diuretica sunt que educūt humoralē materiā per vrinales vias:humores scȝ dissoluēdo ⁊ colliquādo: ⁊ vrinā prouocātia:sicut sunt oīa que vrinam generatam siue aquositatem trahunt ad vrinales vias:sicut sunt oīa aquosa que impetuose illud trahūt aquositatē:sicut hoc modo esset vinū aquosum:⁊ ideo dixit signāter hec duo: scȝ diuretica:⁊ vrinam prouocātia. Inquit enim hippo. in quarta particula vltimo apho.humain expositor illi⁹ apho.⁊ fuit Joannitius. ¶ Deinde cum dicit.

Uomitus cōfert fluxui superfluo.

¶ Adhuc etiā vomitū ꝓuocare est causa huius. Inquit em̄ Hip.Fluxus vētris interdū vomitui:⁊ vomit⁹ fluxui causa curatiua est:⁊ dixit Humain. Illud ideo est qñ ex hoc ad oppositū:⁊ diuersum eius attractio fit:qđ causa illorum erat.

¶ Docet subuenire huic superfluo fluxui ventris per vomitum inquantū etiā materiā diuertit ad contrariū. Inquit enim Hip.scȝ in sexta particula apho.a diaria diuturna habita spontaneus vomitus soluit egritudinem:⁊ etiam artificialis. ¶ Deinde cum dicit.

Uētose cōferūt fluxui superfluo.

¶ Huius etiā intentionis sunt ventose:si sub hypocōdrijs ⁊ in vētre ⁊ laterib⁹ ⁊ renibus ponant̄.

¶ Docet subuenire huic superfluo fluxui vētris per ventosas inq̄ntum etiam diuertūt materiā ad cōtrariū fluxus ventris.et notum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ligatiōes ⁊ quoq̄ꝫ cōpressiones ⁊ fricationes extremitatū sunt etiā hui⁹ generis:⁊ ꝓprie incipiēdo ab ascellis ⁊ inguinib⁹:⁊ descendēdo ab eis.

¶ Docet huic supꝑfluo fluxui subuenire per ligationes et fricatiōes simul ad alia mēbra:q̄ȝ ad extrema vnde debemus incipere ligatiōes ⁊ fricationes ab ascellis nō descēdēdo ad alia mēbra:q̄ȝ ad ventrē:sed ad alia mēbra:quia versus extrema corporis.et est notū ⁊c. ¶ Deinde cū dr.

¶ Canon quartus.

LAboriosam autem agitationē ⁊ influctuationē i corpore sedam⁹ cū quiete ⁊ somno. Inquit eniȝ hippo. Cū abscindere volueris fluxū per helleborū inductum vel multiplicatū precipe quietem ⁊ somnū. Inquit heb.me.dico quietē corporeā.s.⁊ animalē cū administratione celebritatis obiectorū sensuū.

Sōnus et quies fluxui superfluo resistunt.

Somnus etiā inducēdus est mulcebris cū cāticis somniferis ⁊ melodijs:⁊ oīm arte organica ⁊ reb⁹ somniferis: ⁊ omni re quē curat sahara.⁊ scito q̄ somnus ⁊ ꝓfundatio in eo est ex maxime sedātib⁹ agitationes oēs ⁊ quies sil'r. Namq̄ꝫ subdit Hip. stare enim agitationē sedat:⁊ ad hoc argumentū sumit̄ ex nauigatione:qm̄ motio agitat corpora: cibi aūt ⁊ potus in dispōne hac omni modo rescindendi sunt:nisi sincopim:⁊ casum virtutis timeas: addunt enim ad agitationem ⁊ non minuunt.

Cōtinuatio.

¶ Postq̄ȝ Jo. Meß.docuit resistere supꝑflue euacuationi que fit a medi.so.per ea q̄ medicinā frangūt:etiā per ea q̄ ꝯstringūt meatus ⁊ cōfortāt:per ea etiā q̄ diuertūt materiam ad cōtrariū fluxus vētris. In ista parte q̄ est canon quart⁹ docet huic supꝑfluo fluxui resistere ꝑ ea q̄ ꝯfrāgūt laboriosam agitationē que fit in corpore a medi.⁊ pūmo docet hāc agitationē sedare per somnū ⁊ quietē.scđo per cibos ⁊ pot⁹.scđa ibi.Cibū aūt.pūma in duas.pmo ponit:⁊ idē confirmat autoritate hip.⁊ in scđa parte.s.id ꝯfirmat per expositionē dicti hip.scđa ibi. Inqt heb.hip. s.in quarta ꝑticula apho.legit oēs sil'r stare.i.pascua ꝑua. s.habēs stata tūc.i.est qđ nō insomnietas ⁊ maxime sedātib⁹ agnatiōes.nā ista agitatio ꝓpue ꝓuenit ex cōmotione hūoꝝ:ista aūt motio humoꝝ maxime sedat̄ ꝑ somnū ⁊ quietem cū ipse sit vehemēter similis quieti:oīno rescecandi sunt:nam cibus ⁊ potus peruertunt naturā a sua euacutione faciūt ⁊ ebulitionē in calore ⁊ spū fatigātes calorem ꝓpter eorum digestionē. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Canon quintus.

Qualr regēdi sunt q̄ supꝑflue educunt.

PRincipiū oīs itētiōis ē regimē aīaȝ dilatās ⁊ cōfortās cor:fm admistrationē oīm sex reꝝ q̄s scis:locent̄ ergo i domo tēpati aeris nō frigidi.Frig⁹ nāq̄ꝫ ꝯcludit hūores ad iteriora:cū sit eos ad exteriora extrahere res mag̃ necessaria.Nec calidi.resoluit ei ⁊ debilitat.et elige ex cibis ⁊ potib⁹ ⁊ alijs oē qđ cōfortat cor ⁊ aīaȝ dilatat:⁊ nos plene dicem⁹ illud post.

¶ Docȝ resistere huic euatiōi supꝑflue ꝑ ea q̄ dilatāt aiaȝ ⁊ cor cōfortāt:p̄ncipiū eo q̄ in tali supꝑflua euatiōe marie euacuat̄ de calore:nāli ⁊ spū:multū em̄ cor inde debilitat̄ qđ opȝ p̄ncipal'r attēdere ad hoc ꝑ id qđ ꝯfortat cor ⁊ dilatat aīam.dilatās.i.augmentās aīam.i.calorē naturalē q̄ est aīe instr̃m.sex rerū.s.nō naturaliū:⁊ licet iste res nō nāles sint sex:p̄cipue explicat hic regimē ipsoꝝ per aerē cibos ⁊ potus.nā hec duo marie immutāt corp⁹:⁊ marie etiā ꝯfortāt cor.pūo ergo docet eoꝝ regimē ꝑ aerē.scđo ꝑ cibū ⁊ potū.scđa ibi. Et elige ex cibis.Sȝ diceres tu non videtur q̄ debeat morari in domo frigidi aeris:q̄ȝ humores mutat ad iteriora:nō hoc tale q̄rim⁹ in opatiōe medi. so.supꝑflua ⁊ diminuta ⁊ mediocri.si de pūma loquamur: nō opȝ eos vti aere frigido cū augeat fluxū mouēdo hūores ad interiora:⁊ de hac est hic sermo:⁊ non de illa. in illa em̄ diminuta vel mediocri purgatiōe bñ opȝ humores ad iteriora mouere:legit aliā simul cū ista.⁊ elige ⁊c.dicemus illud post.s.summa secūda. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Canon sextus.

Qualr cogimur interduȝ in superfluo fluxu dare narcotica.

COmpingere autem ⁊ stupefacere est vltimū ad quod inniti debes ⁊ proprie tūc quando omnia iam non contulerint: et res est posita sicut in desperatione: tunc quoq̄ꝫ super narcoticis presumenduȝ est:⁊ medicamētis fortib⁹ sicut est tyriaca ⁊ philoniū ⁊ similia.

¶ In isto ca.q̄ ē sext⁹ canō docet subuenire superfluo fluxui q̄ fit a medi.so.q̄ q̄dē fit ꝑ narcotica.⁊ diuidit̄ in duas pūmo p̄mittit qñ est vtendū narcoticis ⁊ qñ nō.⁊ in scđa parte id declarat.scđa ibi. Cōponūt aūt. cōpigere aūt.s. humores ⁊ eos ꝯstringere ⁊ inspissare.⁊ stupefacere.s.operationē medi.so.tyriaca.s.noua:nā antiqua nō est stupefactiua vel narcotica:immo est tyriaca ⁊ contra venena eis resistens.poti⁹ hic explicauit narcoticas cōpositas q̄ȝ simplices eo qđ meliores sunt:iō ponet statiȝ qđ ꝑ artē ⁊ ꝯpositionē alteri⁹ medic. cū medi.stupefactiua remouent̄ ei⁹ nocumēta:q̄ȝ coagulatio est inimicitia vite. Et ex hac lr̃a possum⁹ hr̄e qđ duplex est administratio narcotici.q̄dam est regularis siue electiua.⁊ quedā est coacta siue necessaria p̄ma administratio eius non est cōueniēs in hoc casu: sed scđa ⁊ de ea que exequitur. ¶ Deinde cum dicit.

Administratio narcotici duplex.

Qualr curare fluxū supꝑfluum añ abscisionē cause est mendose curare.

¶ Cōponūt aūt rē magni erroris a pūcipio curātes hmōi cū narcoticis:est ei cū eis curatio mēdosa ꝓpterea q̄ ingrossant ⁊ ꝯgelāt materias:⁊ fit retētio falsa:⁊ redit flux⁹ ⁊ ꝓrūpit:⁊ post tp̄s nō diu extēsuȝ disruptior q̄ȝ fuerat pri⁹:īmo sicut regurgitās cū vestigijs ꝯgelatiōis ⁊ mortis. Uex curatio vera est abscissio cāe faciētis fluxū ⁊ coadunatio ⁊ cōfortatio mēbrorū ⁊ virtutū eorū sicut iam diximus.

¶ Declarat qđ premisit:⁊ pūmo ostēdit qđ in curatiōe electiua hui⁹ fluxus vētris administratio narcotici nō est cōueniēs.scđo oñdit qđ i curatiōe coacta administratio ei⁹

est cōueniēs.scða ibi.At v̄o.qñ necessitas inuitat.Curatio médosa.nā nō euacuāt causas isti⁹ suplu i flux⁹ ventris:⁊ redit flux⁹;nā hec narcotica inspissando ⁊ ꝯstringēdo seu cōgelādo disponūt eas ad putredinē cū nō regant̃ ampli⁹ a regimīe naturalis calidi:⁊ inficiūt alios hūores:qb⁹ infectis ⁊ putridis natura eos conat̃ expellere.Cōgelatiōis scꝫ aut humorū aut mēbrorum. ¶Deinde cum dicit.

Qñ alia nō ꝯferūt tūc ꝑsumimus sup narcoticis

¶At v̄o qñ necessitas inuitat ⁊ ꝓprie qñ oia non cōtulerint:presumimus super narcoticis.

¶Ostēdit ꝙ qñq; i cura necessaria cōpetūt hec stupefactiua:nā talibus fluxus vētris superfluus vltime nō cōstringitur:dato ꝙ ex eis aliquod nocumentuꝫ acquiratur.⁊ ꝑ hoc soluitur questio verum in cura flux⁹ vētris supflui cōpetant narcotica:nam in cura electiua non cōpetūt sꝫ in necessaria sicut ponit Mes. ¶Deinde cū dicit.

Laudant̃ i hoc casu narcotica rectificata.

¶Et proprie rectificatis ꝫm modos ⁊ cōditiones quib⁹ emendātur nocumēta que ex eis timentur.

¶Hic ostēdit modū debitū approximatiōis narcoticorū in curatiōe hac necessaria.⁊ ꝑmo facit hoc.scðo qdā ex illis narcoticis nobis manifestabit.scða ibi. Ponam⁹ aūt aliquas.pria pars hꝫ partes quatuor.pmo ponit conuenientē modū exhibitionis narcoticorū vt ille nō consistit in eorum cōuenienti qualitate.Secundo vt consistit in cōuenienti loco vnde approximat̃.tertio vt cōsistit in cōuenienti tpe approximatiōis.Quarto vt cōsistit in debita ꝗtitate approximatiōis eorū.secunda ibi.Verū si excusari potest tertia ibi.Et dare i sero.qrta ibi.Et vita exhibitionē.pria in duas.pmo ponit qð intēdit.scðo illð declarat.scða ibi timent̃ aūt ex.⁊c.In pte pria est ista.sicut oēm me.so.ꝯsolamur ⁊ ei⁹ nocumēta remouem⁹ ꝑ ꝯpōnē alteri⁹ cū ea:ita eodē mō dꝫ fieri de narcoticis vt eorum nocumenta prohibeant̃ cū noceant principio vite. ¶Deinde cum dicit.

Narcotica sunt cōtraria rei vite.

¶Timet̃ aūt ex narcotic; nocumēta pl'a.Sūt em̄ oīno ꝯtraria rei vite ꝯgelātia:⁊ stupefaciētia:⁊ mortificātia:⁊ nuda qdē magis:adhuc magis recētia.

¶In parte ista expresse docet cōuenientē qualitatē narcoticorū:⁊ primo ponit nocumēta que ex narcoticis ꝓueniunt.scðo docet eis subuenire.scða ibi.Ars vero ⁊ societas.magis.s.elige stupefactiua cōposita ꝙ simplicia:⁊ si cōposita non eligas recentia.s.propter maiorem vim quā haberent si essent recentia. ¶Deinde cū dicit.

Qualiter subuenit̃ nocumentis narcoticorum.

¶Ars v̄o ⁊ societas regūt eoꝝ nocumēta ⁊ remouēt.Verū triū intētionū res admixte eis ipaꝝ operatiōes bonificāt.Priō v̄o socient̃ eis ꝙ resoluūt ⁊ offerūt ꝙ ex narcoticis ꝓuenit ꝯgelationē sicut v̄bigrā.Recte miscent̃ eis castoreū:⁊ piper:⁊ crocus. Sunt em̄ hec tyriaca narcoticoꝝ:sꝫ pip ⁊ castoreū faciūt ad resoluēdū ⁊ carminādū magis.Croc⁹ v̄o maturat ⁊ sedat v̄tutē narcotici.Scðo vero cū eis ꝙ v̄tutes ꝯfortāt ⁊ spūs reparant miscem⁹:sicut recte miscem⁹ eis ex cordialib⁹ ⁊ stomaticis reb⁹ ꝙ ꝯferūt rei vite sicut spica.ꝑpe ⁊ doronici:⁊ zedoaria ⁊ sīl'ia. Tertio opꝫ vt socient̃ eis que sistūt ⁊ sedant ⁊ stringūt agitatas ⁊ reumatizatas materias fluētes de pte in ptes:sicut est myrrha ꝑprie:⁊ olibanū ⁊ sandaraca ⁊ sīl'ia;sic em̄ narcoticoruꝫ iniquitas reprimit̃.

¶Docet his nocumētis subuenire ꝑ ea que eis admixta remouent eoꝝ nocumēta:⁊ primo ponēs tres intētiōes ꝑpter quasalie med.admiscēdē cū eis ad remouēda nocumēta ipsoꝝ vnā ex illis intētionib⁹ declarat.scðo aliā.tertio vltimā.secūda ibi.Secūdo.tertia ibi. Tertio opꝫ .pip ⁊ castoreū resoluūt:⁊ carmināt ꝑpter eoꝝ multā caliditatē ⁊ siccitatē:⁊ croc⁹ maturat virtutē narcotici si hoc nō facit ꝑpter multā caliditatē quā habeat aut siccitatē qꝛ illā non hꝫ:sed qꝛ confortat cor ⁊ calorē naturalē ꝙ habēt resistere medicine narcotice.habēt etiā humores ⁊ ipsum narcoticū digerere.omnes legit sīl.dicit ꝙ cū eis opꝫ misceri res que sedant ⁊ ꝯstringunt agitatas materias.Cōtra naturam narcoticū habet cōstringere materiaꝫ ⁊ congelare ipsam:quare nō debemus cōmiscere id qð humores stipticat ⁊ inspissat:inde enim non cōsolat̃:sed potius ei⁹ v̄tus augetur.Dicendū breuiter qð duplex est ꝯsolatio narcotici.absoluta:⁊ ista nunꝗ hꝫ fieri per ea que ꝯstringūt materias:⁊ ingrossant:immo ꝑ ea que hñt calefacere ⁊ subtiliare:⁊ humores dissoluere.alia est cōsolatio narcoticoꝝ determinata que est ad stringēdū fluxuꝫ vētris supfluū:⁊ ista hꝫ bene fieri per stiptica ⁊ constringētia ⁊ prohibētia agitationem humorū:⁊ de hac est hic sermo.sandaraca.i. vernix.totum est notum. ¶Deinde cum dicit.

Meli⁹ est admistrare ista narcotica ab extra ꝙ ab itra.

¶Verū si excusari pōt non ꝑpinari est meli⁹:sed si excusari nō pōt meli⁹ est vt nō potui dent̃:sed administrare in emplastris tm̄ est melior cura:vel saltem in suppositorijs:⁊ enematib⁹ si parū i emplastris cōtulerit:⁊ si coger; ꝑpiare potui:fac cū timore ⁊ cautela.⁊ dare ea ātiqora ē minoris nocumēti:maturat̃ em̄ ⁊ digerit̃ cū rebus permixtionis virt⁹ narcotici.

¶Postq; Io.Mes.docuit eligere cōuenientē qualitatē narcoticoꝝ in cura coacta flux⁹ vētris facti a medi.solu. In parte ista docet eligere conuenientem locū approximationis ipsorū.Melius est vt in potu non dentur:eo qð in potu approximata perueniūt ad stomachū colligatū cuꝫ cerebro mediātibus venis:⁊ proueniūt ad mēbrū tale:qð est propinquū cordi:vnde possent ꝯgelare caliditatē innatam cordis ⁊ aliorū membrorū.In emplastris precipue:tamē positis supra vētrē in loco qui maxime respicit stomachū ⁊ intestina.ꝑpter.s.restrictionē fluxus:sicut si approximaremus ea per aliā cām ꝓuenientē dolorem:aut ꝑpter multam vigiliam approximarem⁹ talia emplastra supra frontem:vel saltē in suppositorijs:⁊ ista suppositoria cōi noīe cōsueuerūt vocari suppositoria ad tenasmon.remouēt enim acumen humoris ⁊ ꝓuocāt somnū:nam per hoc etiam sedant dolorem. ¶Deinde cū dicit.

Meli⁹ est dare narcotica hora somni ꝙ alia hora.

Quibus corporib⁹ meli⁹ dantur narcotica.

¶Et dare in sero ante somnū est melior horarū ꝙ dari possunt:qm̄ inducūt somnū.⁊ sciuisti quoniaꝫ somn⁹ agitationes sedat.et sunt qui dant in mane ⁊ proprie quando vigilie non adsunt. Prolongant em̄ necessitatē surgendi ad sellā:sedando mordicationē.Et oīno caue ne dederis supra cibum:⁊ caue ne dederis ea corporib⁹ abūdātibus:neq; dederis ea corporib⁹ inpuris:sꝫ post mūdificationē poti⁹.

¶In parte ista docet eligere ꝯueniens tps exhibitionis narcoticorū in cura coacta fluxus ventris. In sero añ somnū.nā tūc somnus est apt⁹ fieri i sero ꝑpter nature hūane: istud autē narcoticū habet somnum facere.⁊ sciuisti.s.in quarto canone ab isto:⁊ proprie quādo vigilie non adsunt tunc nō datur vt inducat̃ principalr̄ somnus:sed propter aliam causam:sedādo enim mordicationē humoꝝ tardāt necessitatē surgendi ad sellam.vnde tunc virtus nō debilitatur ex multitudine secessiōis ad sellā.nec debēt dari immediate post cibū:eo ꝙ extinguūt caloreꝫ naturalē cibū digerentē ⁊ cibum ingrossant:et eum crudum faciunt.vñ postea male aut nullo modo digerit̃:nec etiā debēt dari repletis sanguine.non em̄ debent dari nisi qñ infirm⁹ est i desperatiōe.mō in repletis sanguine nō est timor desperatiōis.etiā ista narcotica extinguunt calorem.vñ postea nō potest bene sanguinē regere.quare relinquit̃ a regimine nature ⁊ putrescit.⁊ impuris.i.in habētibus hu.peccātes in q̄litate ꝑpter eandē cām. ¶Deinde cum dicit.

Dent̃ dieb⁹ interpolatis non cōtinuis narcotica nocēt oculis.

¶Et vita exhibitionē eorū diebus continuis:immo interueniat inter tps ⁊ tps exhibitio rerū confortantiū vt saluet̃ thesaurus.Et scito ꝙ nocēt oculis ⁊ sensib⁹:⁊ tibi supest mistrare cautelam: ne noceāt:⁊ fac exhibitionē eoꝝ ꝗtitatis paucē:ꝙ virt⁹ nō ledat̃.Melior em̄ est iteratio ꝙ multiplicatio.

¶Docet eligere cōuenientē qualitatē narcoticorū.⁊ primo facit hoc.scðo dubitationi respōdet.secūda ibi. Et in subtilibus.pria in duas.pmo docet eligere conuenienteꝫ quātitatē discretā narcoticorū videlicet ea dādi.scðo docet eligere conuenientem quātitatē ꝯtinuam eoꝝ.scða ibi. Et fac exhibitionē.legit ambas simul.Dieb⁹ cōtinuis:qꝛ quādo exhibētur diebus cōtinuis:tūc nociua fiūt corpibus.exhibitio rerum ⁊c.sic autē nō fit passio.vnde postea sic non bene

sic non bene operabunt: etiam ztinue approximata extinguũt calorẽ: quare per pñs debilitãt virtutẽ. vñ postea humo. a natura nõ possunt regi. nocẽt oculis cõgelãdo spũs qui q̃dẽ etiã i magna q̃titate ad oculos puentẽtes nocẽt cerebro: vñ nocebũt etiam membris que ab eo oriuntur: z sensib⁹: nã eos stupefaciũt. melior eñ ẽ iteratio zc. ¶ Hec eñ est regula attẽdenda in exhibitiõe cuiuscũq3 medicine fortis poti⁹ eã3 iterare q̃3 ea in vna vice multiplicare. nos eñ videmus q3 si aliquis habeat stomachũ valde inanitũ meli⁹ est dare de cibo parum z sepe q̃3 dare multu3 in vna vice: z precipue cũ virtus est debilis sicut ponit Gale. in commento illi⁹ apho. quibus semel aut bis. ergo eodẽ modo erit in proposito z plus cũ medi. sit magis immutatiua nature q̃3 cibus. ¶ Deinde cum dicit.

Regula attẽdẽda in medicinaru3 fortiũ exhibitiõe.

¶ Et in sultibus quidem melior horarum est puenire horam ipsorũ: z quandoq3 dare oportet apud fortem commotionẽ eorum sicut in cholico dolore vehemẽti: z dixit Gal. In cholica quidem vehemẽti quandoq3 maioris necessitatis est cura mendosa: que est stupefactio: pprie apud fortem cõmotione3 doloris ei⁹: q̃3 cura vera: ne virtus resoluat z cadat.

Dant ista narcotica vt p̃rimu3 in forti dolore vt in cholica.

¶ In ista parte Mes. dubitationi rñdet. dixerat eñ pri⁹ q3 stupefactiua debent caueri in principio istius flux⁹ ventris superflui: z non dantur nisi quãdo infirmus est in desperatione z alia non cõtulerint: vnde crederet aliquis q3 in aliquibus casibus nõ deberẽt dari in pricipio sicut in fortissimis doloribus. remouet hoc z dicit q3 quãdoq3 dantur in principio etiam: vñ in forti dolore capitis aut intestinorũ aut in podagra quando dolor ipse maxie infestat. vñ inde ex toto cadet virt⁹ meli⁹ est vti istis narcoticis q̃3 vti cura va que est per resoluentia z calefacientia saltem eñ immediate sedatur dolor: z aliquãtulũ virtus restituit vnde semper id quod magis grauat z ponderat etia3 magis est attendendum. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Ponamus autem aliquas ex medicinis narcoticis: quas eligimus vtiles in hoc capitulo.

¶ In parte ista quasda3 ex istis med. narcoticis declarat vel describit: z pmo proponit qđ intendit. secũdo exequitur. secunda ibi. Medicamen quod scripsit. qđ dicitur in prima parte notum est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Medicamẽ qđ scripsit Israelita fortis stipticitatis cõferẽs ad fluxus medicinales ad alios flux⁹ vẽtris bonũ z expertum. R. olibani. ʒ.j. coaguli leporis. ʒ.ij. opij. ʒ.j. gallar. ʒ.iij. Fiat ex eis trocisci. ʒ.v. z sit potio eorũ vnus. Confectio pilularum filij zezar bona ad fluxũ ventris: z reumatizatiões viscer. R. bdellij sandarace opij. thuris minuti. myrrhe croci añ. fiãt pilule sicut cicer: z da in sero. iij. aut. v.

Describit diuersa narcotica cõposita.

¶ Istas med. narcoticas describit: z prio describit eas q̃ ab alijs fuerũt zposite: scđo describit eas que fuerũt composite a seipso. scđa ibi. Cõfectio trociscorũ quos zc. Pria in duas bm q3 duas ex talibus confectionibus ponit. scđa ibi. Confectio pilularũ: z ad alios flux⁹ ventris sc3 q̃ fiunt sponte. coaguli leporis. oĩa enim coagula sunt constrictiua: precipue tñ est constrictiuũ coagulum leporis. opij est enim frigidũ in quarto gradu. sandarace. i. vernicis. sicut cicer. s. paruũ. niger enim est precipue paruus. ambas partes legit simul. ¶ Deinde cum dicit.

Confectio trociscor q̃s cõposuim⁹ nos ad supabũdãtẽ fluxũ catartici z coloricã passionẽ: z alios flux⁹ vẽtris cõfortatiũ aĩam: z strĩgentiũ vomitũ cum significationib⁹ frigiditatis z faciẽtium somnum. R. cyperi. thuris minuti: ameos: galle: croci. galie muscate gariofilorũ: balaustie: camepitheos: corticum granatorũ. myrrhe spice. añ. ʒ.j. iusquiami. opij. añ. ʒ.j. ß. fac trociscos aurei. z dosis eor sit trocisc⁹ vnus.

¶ In parte ista ponit descriptiones narcoticorum zpositas p ipsum: z primo ponit descriptionẽ trociscorum qui sunt magis caldi. secundo qui sunt magis frigidi. secunda ibi. Confectio alia: trociscos aurei vnt⁹. nam hec sunt multa medicamina calida q̃ resistunt frigiditati narcoticorũ. vnde securius in quãtitate possunt multiplicari q̃3 sequẽtes: et non solum videte isti trocisci conferunt isti superfluo fluxui facto a medi. immo etiam in omni alio fluxu q̃ etiã fiunt ab humo. grossis z frigidis. sedant etiã dolores qui adueniũt in dissinteria: z precipue in dissinteria que a frigida causa prouenit. in ea autem que puenit a causa calida non conferunt isti: sed magis trocisci sequentes.

¶ Deinde cum dicit.

Confectio alia trociscor ex inuẽtiõe nr̃a q̃ sunt vltimi in intẽtiõe hac: z ad omne3 fluxũ vẽtris z vomitũ cũ significationibus caliditatis. R. spodij. seminis rose. acatie. hypoqstidos. balaustie. sanguis draconis galle. croci. añ. ʒ.ij. boli. ʒ.j. ß. opij. iusqami. añ. ʒ.j. fac trociscos. ʒ.v. z sit dosis eorũ. j. cum aqua rosata.

¶ Ponit aliam descriptionem trociscorũ qui magis ad frigiditatem tẽdũt. fac trociscos. ʒ.v. nam isti sunt magis fortes z infrigidando z stupefaciendo q̃3 precedẽtes: eo q3 cũ narcoticis his non ponuntur medi. calide: sed frigide.

¶ Et in hoc est regula generalis q3 qñ fit aliqua cõfectio vel recepta z ponit cum med. que est principalis: siue basis respectu aliarum alia medicina similis virtutis cũ illa debet diminui de pondere z dosi illius medi. cõposite: nõ tñ perfecte creditur hec dosis. s. medi. co qđ dosis medicinarum compositarum non habetur perfecte nisi ex dosi medicinarum simpliciũ. illam autem dosim medi. simpliciu3 habebim⁹ infra: z sic dosis eor minus ad pñs tm̃ nõ daremus nisi mediũ. z si datur meli⁹ est diminuere de dosi talium medicinarũ q̃3 postea subuenire nocumẽtis que possent inde sequi si daretur magis. notũ est zc.

Regula in medicinarũ compositione

¶ Quarta itẽtio ẽ de emẽdatiõe nocumẽtor derelictorũ post purgationẽ: z cõtinet duodecim capl'a.

¶ De febrib⁹ que accidũt post purgationẽ. Ca. j.

De febre q̃ iterdũ accidit post medi. sol.

Inquit filius Mes. Egritudinum aute3 que hereditant post solutionẽ occasione solutiui sermones afferam⁹. Et primo de febre que accidit post illud.

¶ Postq̃3 Jo. Mes. docuit in superiorib⁹ subuenire dispositionibus potẽtib⁹ accidere per assumptionẽ pharmaci solutiui ante purgationẽ z operationẽ ipsius: in ista sectione siue intẽtione q̃rta est eius intẽtio nos docere subuenire quibusdam dispositionib⁹ hereditãtib⁹ post purgationẽ seu operatione3 pharmaci: z diuiditur in partes duas: nam in genere due sunt dispositiones q̃ sequuntur post operationem pharmaci. quedã eñ sunt q̃ se tenẽt ex parte egritudinis: quedam vero sunt de genere accidẽtis. Primo ergo docet curare egritudines que adueniũt post pharmacum solutiuũ assumptũ. scđo docet curare accidẽtia que ad ipsum etiã supueniũt. secunda ibi. In penultimo cap. hui⁹ intẽtionis zringit aũt qñq3 post inanitione3 superfluã. prima in duas. pmo ponit intẽtionẽ suã z modũ z ordinẽ pcedendi. scđo illam psequit. scđa ibi. Ei⁹ aũt euent⁹ stati post. Inquit fili⁹ Mes. i. Jo. mes. occasiõe. i. opatiõe rei actione pharmaci solutiui sicut pter ei⁹ vim acutã calidã aut mordicatiuã vel aliã nociuã q̃litatẽ sermones afferam⁹. s. ad remouẽdũ talia nocumẽta sup. siue sit accidẽs malũ hoc puentẽs sicut dolor: aut spasm⁹: siue egritudo vt febris z similia. Hic est aduertẽdũ q3 Mes. in his verbis ponit intẽtionẽ suam. Ponit etiam modũ z ordinẽ procedẽdi: intentionem suam ponit cum dicit egritudinum que hereditãt post solutionẽ. intẽtio eñ eius erat subuenire egritudinib⁹ large sumẽdo egritudine3 que hereditat post opatiõnẽ solutiui pharmaci. dat etiã ordine3 pcedendi p hoc qđ dicit: z primo dentur. nã primo determinabit de nocumento qđ accidit in toto sicut est febris. postea de nocumẽto qđ accidit in parte sicut est dolor in capite: vel in alia parte corporis. ¶ Deinde cum dicit.

Cõtinuatio.

¶ Eius autem euentus quoniam aut solutiuum fuit multe caliditatis et acuitatis z derelinqt malã complexionem in corpore.

Rõne caliditatis et acuitatis solutiui iterdũ accidit feb.

¶ In parte ista exequit̃ intẽtionẽ suã. et diuidit̃ in duas. pⁱmo enim docet subuenire egritudini siue male dispõni que aduenit in toto ex ipso pharmaco solutiuo: qđ quidẽ est feb. secũdo docet subuenire nocumento qđ aduenit in parte qđ est dolor. scđa ibi. In sequẽti cap̃. Etꝰ aũt euẽtꝰ. vel posset aliter diuidi: q2 in partes tres. pⁱmo eñ docet subuenire egritudini: siue nocumẽto qđ aduenit ĩ mẽbris spũalibus. scđo docet subuenire tali nocumẽto vt magis aduenit circa membra aĩalia. tertio docet ei subuenire vt magis aduenit circa mẽbra naturalia. scđa ibi. In sequẽti cap̃. Eius aũt aduẽtꝰ. tertia ibi. Nomẽ cõe est in. v. cap̃. Pⁱa ĩ duas. ꝑmo Jo. mesue inq̇t causas ipsiꝰ febris ꝓpter pharmacũ solutiuũ cõtingẽtis. scđo docet subuenire tali feb. indicationẽ sumẽdo a dictis causis. scđa ibi. Auxiliabimur. ꝑma in duas. pⁱo facit qđ dictũ est. scđo gñalizat q̃dã circa cãs euẽtus taliũ febriũ. scđa ibi. Et vl̃r oẽ. Pⁱa põt diuidi in partes tot quot sunt cause euẽtꝰ febriũ post pharmacũ solutiuũ: possent eñ esse pl̃es ꝙ̃ nouẽ vt appa ret. scđa ibi. Aut ꝓpter ꝯculcationẽ. tertia ibi. Aut ꝓpter occursum motuũ. q̃rta ibi. Aut ꝓpter occursum frigoris. q̇nta ibi. Aut ꝓpter occursum caliditatis. sexta ibi. Aut ꝓpter comestionẽ. septima ibi. Aut ml̃ti fluxꝰ. octaua ibi. Aut ꝯculcationis. nona ibi. Aut q2 põt diuidi in septem partes tm̃ vt videbit̃. põt eñ ex septẽ causis ꝓuenire hec febris. põt eñ pⁱo venire talis feb. qñ solutiuũ est multe caliditatis ⁊ acuitatis: q2 derelinq̇t malã cõplexionẽ in toto corpe. s. calidã. Scđo põt ꝓuenire ꝓpter inobediẽtiã materie q̃ debebat expelli: sed nõ fuit expulsa: q̃re retinet̃ ⁊ putrescit: ⁊ fit febris. Tertio fit euẽtꝰ eiꝰ ꝓpter ꝯcursum motuũ corporeoꝝ ⁊ aĩaliũ qui fiũt in corpe ꝓpter dolorẽ. Quarto ꝓpter cõcursum frigoris cõstringẽtis poros et venas: vnde ex hoc retinent̃ vapores mali intus q̇bꝰ retẽtis aduenit feb. Quinto potest ꝯtingere ꝓpter caliditatẽ inflãmãtẽ materiã ⁊ humores. Sexto ꝓpter festinã comestionẽ rei cibalis supra ipsaꝫ medicinã: vnde põt aliq̇d admisceri de cibo cũ medi. ⁊ põt ĩde ꝓuenire putrefactio: aut aliq̇d de medi. misceat̃ cum cibo ⁊ penetrat medicina ad venas ⁊ fit fortior fluxꝰ: nã cũ vene ex sui naturali ꝓuidẽtia citius attrahãt cibũ: sicut id ex q̇ fit carũ nutrimẽtũ si secũ ducit medicinã multe caliditatis inflãmabunt̃ hu. et fit casus ad feb. Septimo ⁊ vltĩo modo põt aduenire cũ signa digestionis debeãt ꝑcedere pharmacũ solutiuũ: ⁊ nõ fuit hoc obseruatũ debite. scđa ibi. Aut ꝓpter ꝯculcationẽ materie. tertia ibi. Aut ꝓpter occursum mutuũ. q̃rta ibi. Aut ꝓpter occursuꝫ frigoris. q̇nta ibi. Aut ꝓpter occursuꝫ caloris. sexta ibi. Aut ꝓp festina. septĩa ibi. Aut quia. oẽs ptes legit sil̃: sed meliꝰ est vt eas diuisim legamꝰ ꝓpter ampliorẽ declarationẽ textꝰ: malã cõplexionẽ. s. calidã ꝓpter eiꝰ acuitatẽ ⁊ mordicationẽ. ¶ Deinde cũ đt.

Cõculcatio hũorũ ĩterdũ est causa feb.

¶ Aut ꝓpter ꝯculcationẽ materie q̃ dẽbat expelli: sꝫ nõ fuit expulsa: q̃re putrescit: ⁊ fit causa ad febrẽ.

Modo ponit scđaꝫ cãm euentus feb. huius se tenẽtis ex inobediẽtia ⁊ ꝯculcatiõe materie: ꝯculcationẽ materie: q2 põt esse aut ex pte suiipsiꝰ ꝙ materia est grossa: vñ fixa vel subtilis: vñ ĩbibita: vel põt esse ꝓpter expulsiue defectũ: vñ materia diu manẽs ĩ loco ꝯculcata est ibi. ¶ Deĩde cũ đt.

Motꝰ suꝑfluꝰ corporis aut aĩe sup solutionẽ interduꝫ est cã febris.

¶ Aut propter occursum motuũ corporeoꝝ: aut animaliũ super eum qui soluitur cum fortitudine.

¶ Modo ponit tertiã causam generatiuã febriũ se tenẽtium ex parte motuũ corporeorũ sicut exercitiũ superfluũ aut aĩaliũ sicut ire ⁊c. sup solutionẽ fortem pharmaci. hec enim sunt causa febrium. ¶ Deinde cum dicit.

Occursus frigoris in solutione vẽtris interduꝫ est cã febris.

¶ Aut propter occursum frigoris coartãtis poros ⁊ prohibentis respirationem vaporum.

¶ Modo ponit quartã causam generatiuã febriũ se tenentium ex parte frigiditatis aeris coartantis poros. s. cutis: aut venarum: aut aliorum canalium: hoc enim est notũ ꝙ frigus aeris est potissima causa ꝯstrictionis carũ viarum: et qñ fit hoc fit ꝓhibitio egressionis vapoꝝ: qui sic retenti sunt causa feb. ¶ Deinde cum dicit.

Occursꝰ solꝰ in solutiõe vẽtris interduꝫ est cã febris.

¶ Aut propter occursum solis inflãmantis materiam ⁊ humores iam motos.

¶ Modo ponit quintã causaꝫ generatiõis istarũ febriũ que se tenẽt ex parte caloris: calor enim aeris superfluus inflãmat humores iam motos a medi. propter quã inflãmationem fit causa febris. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Aut propter comestionem festinam super eam: quare aliquid de re medicinali cum re cibali penetrat ad venas ⁊ fit causa aut multi fluxus: aut ꝯculcationis ⁊ putrefactionis alicuius materiei.

Comedere festinãter sup solutiuũ assumptum interdum est cã feb.

¶ Ponit sextam causam generationis feb. que se tenent ex inordiata assumptiõe cibi: qñ. s. festinat assumptio cibi post pharmacum sumptum. multi fluxus. alia lr̃a hꝫ: aut multi fluxus: ⁊ tũc esset causa per se distincta ab aliis: vel si habemus multi fluxus: idest suꝑflua euacuatione. naꝫ qñ cũ medicina miscetur res cibalis: natura nõ potest ita ꝑfecte attendere ad medicinam vt perfecte faciat suã operationem. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Aut q2 q̃ debebãt ꝑcedere medicinã digestiões nõ ꝑcesserũt: ⁊ fit opatio eiꝰ ĩ crudũ: quare fit ĩterdũ dissolutio: ⁊ nõ euãtio: sed ꝯculcatio ⁊ putrefactio.

Assumere solutiuuꝫ sine digestione materie interdũ est causa feb.

¶ Ponit septimã cãm ꝓuemẽtis feb. post purgationẽ fe. tenentis se ex parte digestionis: ⁊ multe materie nõ digeste. nota tamen qđ q̇nqꝫ cause euentus febriũ postreme. si bene quis aduertat possunt reduci ad quinqꝫ causas generatiõis morbi calidi: quas ponit Gal. in scđo de accidenti ⁊ morbo. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et vniuersaliter quidem omne malum regimen in medicina potest esse causa huiusmodi.

¶ In pte ista gñalizat qđ dixerat de causa gñationis istarum feb. ⁊ est notum. ¶ Deinde cũ dicit.

¶ Auxiliabimur igit̃ postꝙ̃ scinerimꝰ cãm febris per testimoniũ rerũ que precesserunt inducentium eam: nũc cum eis que opponunt̃ causis faciẽtibus ⁊ abscindunt eas: nunc cum eis que febris ĩtẽtionẽ curant. Et plerũqꝫ maior est necessitas resistere causis faciẽtibꝰ plerũqꝫ curandi febrem: ⁊ ꝓprie quãdo malignior est febris: ⁊ tibi supest ista discernere.

Docet curare febi. quãdo accidit ex aliquibꝰ causarũ supra dictaruꝫ.

¶ In parte ista docet curare hãc feb. q̃ aduenit post purgationem indicationem sumendo a dictis causis: ⁊ pⁱo docet remouere causam istiꝰ feb. talis. scđo docet remouere ipsam febrem. secũda ibi. Verũ si fuerit. Vel aliter et meliꝰ. Pⁱo eñ ostẽdit qũo opꝫ indicationẽ sumere a causa huius febris: ⁊ quando a febre ipsa: et in scđa parte explicat ea ex quibus he due intẽtiões perficiuntur. secũda ibi. Verũ si. quod dicit̃ de prima parte notum est.

Alia ĩtroductio litere.

¶ Deinde cum dicit.

¶ Verũ si fuerit cã febris frigꝰ ꝯcludẽs poros cura eiꝰ est administrare ea q̃ aperiãt poros ⁊ faciãt vaporũ exclusionẽ: ex his que diximꝰ. Et sudoris ꝓuocatio ad hoc multũ est vtilis. Et si fuerit q2 obuiauerit ei calor inflãmãs: aut q2 medicina fuerit multe acuitatis ⁊ ĩflãmatiõis: cura est cũ extĩguẽtibꝰ caliditatẽ: ⁊ refrigerãtibꝰ acuitatẽ ex eis q̃ dicemus.

¶ Modo exeq̇t̃ qđ ꝓmisit: ꝓmisit eñ duo. s. curationẽ fe. ⁊ curationẽ cause ipsam ꝓducẽtis: primo ergo promittit curationẽ ipsiꝰ feb. scđo ponit curationẽ ipsiꝰ feb. inquãtũ feb. est. scđa ibi. ꝓpterea si feb. ꝑma pars hꝫ partes q̇nqꝫ: sicut quinqꝫ poterãt esse cause taliũ febriũ: q̇bꝰ docet subuenire. scđa ibi. Et si fuerit q2 obuiauerit. tertia ibi. Si autẽ est ꝓpter materiã. quarta ibi. Si autẽ fuerit ꝓpter occursum. quĩta ibi. Si ꝓpter festinã. ⁊ faciãt. s. cũ tali remedio vaporũ exclusionẽ: ⁊ hoc põt esse cũ balneo tã vl̃i ꝙ̃ particulari: particulari faciẽdo hoc balneuꝫ pedibꝰ: ⁊ capiti vel alteri mẽbro. ⁊ hoc fit cũ rebus aperitiuis ⁊ faciẽtibꝰ sudare: tñ si hoc prodest faciemus balneũ vniuersale toti corpori cũ rebꝰ calidis ⁊ humidis aperitiuis. ista tñ aqua balnei vniuersalis dꝫ esse aqua tepida: sed aq̃ balnei particularis potest modicũ plus excedere in caliditate: ⁊ fricatio est cõueniẽs in hoc casu: ⁊ si fuerit necesse cõueniẽs est administrare redolẽtia ⁊ frigidãtia mẽbra ꝑncipalia: ⁊ refrenãtia acuitatẽ medi. etiã debemꝰ eligere bonũ aerẽ ⁊ bonũ locũ seu camerã ponẽdo ibi frascas: ⁊ flores ex q̇bus oibꝰ letificat̃ cor: ⁊ cetera mẽbra. ¶ Deinde cũ dicit.

Si autem est

¶ Si aūt est ꝓpter materiā q̄ debebat expelli: ⁊ nō expellitur: sed conculcat̄ ⁊ putrefit: cura est expulsio illiꝰ materie cū p̄cessiōe adeq̄tiōis ⁊ p̄parationis eiꝰ ad expulsionē: si aūt fuerit ꝓpter occursum motuū corporeorum: aut animalium super medicinam: cura eius est cura febris facte ab his sicut scis.

¶ Nō docet remouere cām taliū febrium: qñ.s. materia mouet̄ ⁊ nō euacuat̄: nā si damꝰ pharmacū euacuās phlegma: ⁊ id nō euacuat: corrūpit hu. phlegmaticos: quid ḡ debemus pharmacū illō euacuare postq̄ fecit nocumētū ⁊ postea digerere: ⁊ postea ipā euacuare. etiā balnea prosunt ⁊ res sudores prouocantes. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autem propter festinam comestionē fuerit: cura est super eam abstinere.

¶ Nō docet remouere talē feb. qñ eius cā ē supflua assūptio cibi: verū est ꝙ de curatiōe istarū mlta deberet dicere: sed require in nono almansoris. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Preterea si feb. fuerit multe inflāmationis cura est cum eis que inflammationem sedāt: ⁊ cum preparatione aeris ⁊ administratione refrigerantiū ex cibis ⁊ potibus ex vnctionibus: ⁊ emplastrationibus circa cor ⁊ epar: ⁊ administratione redolentiū frigidorū: ⁊ medicinarū cordialiū frigidarū: ⁊ vltimo cū balneis humidis temperatis: ⁊ omnibus que febribus calidis opponūtur sicut sapientes scripserunt.

¶ In pte ista ponit curationem febris vt feb. est q̄ accidit post purgationē: ⁊ prīo docet hāc feb. remouere vt ipa est fortis. scdō vt ipsa est mitis ⁊ pigra. scda ibi. Si aūt feb. vł primo facit qd dictū est. scdō remouet quoddā dubiū. scda ibi. Si aūt febris: inflāmationē.s. ipsius febris epiphimatibus: hec enim multum prosunt cordi ⁊ epati: sapientes.i. antiqui medicine professores. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Si autē febris fuerit pigra: cura ipsius versatur quandoq̄ circa ipius causam: vt adequetur ⁊ resoluatur: ⁊ abstrahat̄: ⁊ interdū circa febrē vt expellat̄.

¶ In ista parte docet hanc febrē remouere vt ipsa est mitis ⁊ pigra: ⁊ notum est.

Cāe doloris capitis accidētis sup pharmaco assūpto.

¶ De dolore capitis qui accidit post purgationē.

¶ Capitulum.ij.

Jus autē euētus est propter eleuationē vaporū ad caput quos medicina mouet: ⁊ subleuat: ꝓprie quādo laboriose: vel nō ꝓprie cōplete soluit. Aut ꝓpterea ꝙ mouet in capite materiā: ⁊ non educit: aut propter occursum rei extrinsece superuenietis capiti eius qui euacuatur sicut calor: ⁊ algor ⁊ similia.

Cōtinuatio.

¶ Postq̄ Jo. Me. docuit curare egritudinē q̄ est feb. In pte ista docet curare egritudinē q̄ ē in determīato mēbro. ⁊ diuidit̄ in duas: primo docet curare egritudines siue malas dispōnes vt capiti eueniunt. scdō vt eueniunt mēbris nutritiuis seu naturalibus. scda ibi. Nomē cōe.i scdō.c.ab isto. prima in tres. prīo docet curare egritudinē capitis: q̄ est dolor. scdō docet curare egritudinē capitis q̄ est vertigo. tertio docet curare debilitatē visus. scda ibi. in sequēti ca. Accidit aūt. tertia ibi. tertio ca. Fit quādoq̄. Prima in duas. prīo ponit causas huius doloris capitis. scdō docet eis subuenire explicās ea q̄bus hec pficit̄: indicationē sumēdo a causis illis. secūda ibi. Quod vtiq̄. Quod dicitur in prima parte est notum. ¶ Deinde cum dicit.

Docet curare dolorē capitis ꝓuenientē a predictis causis.

¶ Quod vtiq̄ etiā curamus: postq̄ sciuerimꝰ causam eius. Nā si fuerit ꝓpter vaporē qui eleuat̄ trahimus ad oppositū eius cū eis q̄ diximꝰ. Et si iā eleuatus ⁊ fuerit calidꝰ: cephalicā incidimꝰ: ⁊ si fuerit frigidꝰ curamꝰ sicut ceteros dolores factos a silī cā: et confide in flebotomia saphene: qm̄ est potēs ī hoc. si autē vapor fuerit grossus frigidus: cura est cū eis que dispositio exigit sicut scis. Uerum si fuerit propter materiā que mota ē postq̄ fuerit euacuata iteratio purgatiōis est necessaria post maturationem eiꝰ qd est cā doloris. Et si fuerit ꝓpter malitiā complexionis acquisitā propter medicinā cura est permutatio eius cum eo quod conuenit.

¶ In pte ista docet subueīre huic dolori euenīēti ab istis causis tribꝰ: ⁊ diuidit̄ in tres sicut istis tribꝰ causis p ordinem docet subuenire. scda ibi. Uerū si fuerit. tertia ibi. Et etiā si fuerit. Prima in duas. pmo facit hec qñ vapor ille releuatꝰ est subtilis. scdō qñ est grossus frigidus. scda ibi. Si vero vapor. totum est notū vsq̄ ad finē capituli.

¶ De vertigine que accidit post purgationem.

¶ Capitulum.iij.

Cā vertiginis accidētis post solutiuū assumptū.

Ccidit aūt ꝙ vapores qñq̄ quos medicina mouet ⁊ subleuat: eleuant̄ ad caput ⁊ faciūt motū qui est sicut motꝰ rei agitate: sicut qñ mouetur aq̄ motu giratiuo: et sicut motus rerū leuiū qñ flant vēti vertiginosi: aut qñ aqua obuiat aque: ⁊ fiunt voragines: ⁊ illud ideo q2 qñq̄ vapor eleuatus facit fumos moueri in vacuitatibus cerebri: ⁊ arterijs facientes agitationē in spiritu: ꝯm plurimū in loco terminationis instrumētorū sensuū: ⁊ sentit tūc patiens: sicut si res super eum voluantur: ⁊ terra sub eo tremat et moueatur.

Cōtinuatio.

¶ Postq̄ Jo. Mes. determinauit supiꝰ de vno accidēte siue egritudīe ꝓueniēte post purgationē accidentē in mēbro aīato: sicut de dolore capitis q̄ magis cōuenit ꝑ suos eius pāniculos interiores ⁊ exteriores tm̄ cooperientes. In pte ista determinat de quadam egritudine que accidit in substātia eiꝰ: ac cura ipsius: scilicet vertigine: nā ista passio magis attribuit̄ substantie cerebri q̄ pāniculis: est em̄ quedam passio nō dolorosa: sed dico ꝙ differt vertigo a scotomia: nā vertigo: nihil aliō est q̄ vapor existēs in cerebro ⁊ ventriculis eius q̄ vapor facit motum rotundū giratiuū: ⁊ videtur sibi ꝙ tota terra tremat ⁊ voluatur in girum ꝓpter talē reuolutionem: ⁊ cū hoc sit lesio virtutis sensitiue: ⁊ nō motiue: sed scotomia est motꝰ giratiuꝰ in quo nō solū leditur virtus sensitiua: sed etiā motiua.

Dria iter vertiginem ⁊ scotōiā.

Et diuidit̄ hec pars in duas partes. primo enī inq̄t causas huius vertiginis. secundo docet eam remouere sumēdo indicationē ab illis causis. scda ibi. Quod quidem curamus. accidit aūt.s. post purgationē pharmaci solutiui id nocumētū quod est vertigo quando mouetur aqua motu giratiuo: sicut qñ in ea ꝓijcit̄ res grauis: ipsa em̄ agitatur faciens reuolutione vnā ꝯsitē ad aliam. sicut motus rerū leuiū ⁊c. multotiens em̄ videmus ꝙ qñ ponunt̄ pāni ad solē ꝙ ꝓpter vētū agitantē istos pānos fit motus giratiuus in eis: de ista tm̄ vertigine plenius habebimꝰ in nono almāsoris. que quidē vertigo nihil aliud est q̄ vapor contentus in cerebro mouens spiritꝰ cerebri circūuolutio motu ledēs tm̄ eiꝰ opationē sensitiuā: sed in scotomia ledit̄ virtꝰ sensitiua ⁊ motiua. Est tm̄ sciēdū ꝙ iste talis motus est in pte anteriori cerebri.s. in basi eiꝰ inferiori: nā in ista pte eiꝰ anteriori multi sunt nerui sensitiui. dictū ē aūt ꝙ vertigo nihil aliō est q̄ motꝰ rerū in girū cū lesiōe motiue actiōis: ⁊ nerui motiui vt plurimū ortū hn̄t a posteriori pte cerebri: hinc est ꝙ vertigo est maxīa passio ptis posterioris cerebri. ¶ Deinde cum dicit.

Modus curādi talē vertiginē.

¶ Qd quidē curamꝰ hoc modo. Si videris dominium in sanguine cephalicam incide. Scarificatio autē cartilaginum auriū ⁊ ventose in nuca: ⁊ cruribus ad hoc multū cōferunt: ⁊ similiter oē regimen sanguinē reprimēs: confert in fine rei balneari balneo separato dulci. Et si est propter humorū abundātiā: cura est eductio humoris faciētis vomitum aut p ventrē. Et post illud confortatio cerebri cū his que dispositio exigit: ⁊ fricatio inferiorū et resolutio vaporū: ⁊ conuersio eorū ad oppositum: et rectificatio mēbri mandantis: sicut est stomachus: aut epar: aut splen: aut fel: aut aliud.

¶ Mō ponit curationē ꝛ vertiginis: ꝛ quia vertigo posset causari a multis hu. multiplicatis: p̄io pōit curationem v̄tiginis sanguinee. scdo pōit curationē eius vt ab aliis hu. ꝓuenit. scda ibi. Et post illō. vel aliter primo explicat q̄ cōpetunt isti vertigini in principio. scdo in fine in processu. scda ibi. Et post id quidē quod vtiq; sc; accidēs qd vertigo noiatur. ꝛ vētose. s. apposite i collo: vl' in nuca: vl' in crurib⁹: siue sub spatulis: dulci p̄cipue aq̄ q̄ sit aliquātulum calida ad distrahendū illu; humorem ad aliā partem: legit omnes partes simul cu; ista: ꝛ notum est.

¶ De debilitate visus post purgationē. Cap. iiij.

Cāe debilitatis visus accidētis post solutionē ventris.

Fit qn̄q; ex siccitate superflua q̄ succedit euacuationi superflue. Et quandoq; ex hūiditate coartata in neruo cōcauo quā dissoluit medicia preterq̄ euacuauerit. Et qn̄q; ex vapore grosso turbido quem medicina subleuat ad caput ꝛ ad mēbra visus.

¶ Postq̄ Jo. Mes. docuit curare dolorē capitis: ꝛ vertiginem q̄ ambo veniūt mēbris animatis: mō docet curare aliā egritu. mēbri animati: q; debilitatē visus que aduenit post purgationē: ꝛ diuidit in duas. primo pōit causa; hui⁹ egritudinis siue accidētis. secūdo docet illis causis subuenire ꝛ egritu. scda ibi. Si aūt. p̄ria ps diuiditur in partes tres: sicut tres sunt cāe hui⁹ debilitatis visus: na; hec debilitas visus qn̄q; accidit a supflua siccitate fcā a medicina: qn̄q; v̄o ꝓpter humiditatē ledētē ꝛ coartātem neruū oculi continui qui vocat' neru⁹ opticus. quādoq; hoc accidit ꝓpter vaporē grossu; ꝛ viscosum: quē subleuat medi. ad caput. p̄io eñ ponit p̄mā causam. scdo secūdā. tertio tertiam ꝛ vltimā. scda ibi. Et qn̄q; ex humiditate. tertia ibi. Et qn̄q;. istas tres partes legit simul. cōcauo. i. neruo optico. ex vapore grosso ꝛc. nā pp istā turbulentia; vapoꝝ: ꝛ grossitiē oppilant' vie: q̄re sp̄us tam aīales q̄ vitales nō p̄nt debite transire ad oculos vel ad oculum vt perficiat operationem visiuam. ¶ Deinde cū dicit.

Modus curādi talem debilitatē visus.

¶ Si aūt pp siccitatē acq̄sitā ab euacuatiōe superflua cōferūt hūectātia nota ex cibis ꝛ potib⁹: ꝛ oib⁹ q̄ addūt ad humectationē corpis ꝛ mēbroꝝ visus sicut balneū: ꝛ somn⁹: ꝛ refectio corpis: ꝛ alia: ꝛ si ex hūiditate quā medicia coartauit i mēbris visus cura ē cū pilulis cochijs ꝛ pilulis de hiera ꝛ pilulis d̄ spēbus: quaꝝ descriptio est apud te. Et distillatiōe in oculis cū succo celidonie ꝛ feniculi: et felle alcubugi: aut ericij: aut aquile: aut capre: aut collyrio de felib⁹. Ueꝝ si ex vapore grosso ꝛ turbido: cura ē eductio illi⁹ materie a qua resoluit': ei repressio subleuatiōis vapoꝝ cū fricatione inferioꝝ: ꝛ exercitatione eoꝝ: ꝛ distillatiōe collyrioꝝ sicut dixim⁹. Et administratio rerū añ cibū ex his q̄ resoluunt superfluitates q̄ sunt i stō: sicut est ifusio hiere: aut aloes: aut decoctio absinthij: aut oximellis sqlliticí: aut post cibationē eoꝝ q̄ ꝓhibēt vaporē ciboꝝ eleuari: sicut est coriandrū ꝓprie: ꝛ citonia ꝛ similia. Deinde succedat administratio reꝝ cōfortātiū visu; ꝛ abstergētium oculos sicut te innuitat necessitas.

¶ Docet subuenire huic debilitati visus idicationē sumēdo a dictis causis: ꝛ diuidit' in tres. p̄io docet huic debilitati visus subuenire indicationē sumēdo a cā que est siccitas adueniēs in supflua euacuatiōe pharmaci. scdo indicationē sumēdo a cā q̄ est nimia hūiditas cōmota oppilās. tertio indicationē sumēdo a vapore grosso eleuato a medicia ad caput. s̄a ibi. Et si ex hūiditate. tertia ibi. Ueꝝ si ex vapore. legit totū simul: hūectātia cā est. nā humiditas p sui cōtrarietatē ad siccitatē habebit remouere siccitatē pilule cochie. tales maxīe confortāt oculos: ꝛ cerebrū ꝛ mēbra sp̄ualia. S; q̄ret aliq̄s faciūt ne pilule cochie: pilule de quinq; generib⁹: ꝛ pilule de speciebus oēs equal'r huic passiōi. ꝛ vno modo dico q̄ non. Nam ista debilitas visus veniens ex humiditate que in stomacho existēs ei⁹ vapor eleuat' ad oculos ꝛ cerebrū: ꝛ inducit debilitatē visus: ꝛ tūc eius cura fit cū pilulis hiere. si autē hec debilitas visus sit adueniēs ex hūiditate: ex toto corpore oculis cōmunicata ꝛ precipue grossa tūc conferunt pilule de quinq; generibus. si autē hec debilitas visus sit ex hūiditate ꝓueniēs ꝓpter ꝓpriū nocumentu; cerebri: tunc conferūt pilule de specieb⁹ quas ponit in suo antidotario in p̄ncipio ipsius. celidonia multu; respicit oculos: vt habem⁹ ab autore. ꝛ feniculi. fenicul⁹ not⁹ est d̄ medicis oculi ꝛ fel alcubugi. i. fel perdicis. Collyriū potest sumi dupliciť stricte. s. ꝛ large: stricte accipitur collyriū p eo quod maxime oculis approximatur dissolutū in liquore aliquo. sumitur large pro medicamine quod etia; intus corpori approximat' extēdēs se ad clysteria et suppositoria: modo i tota hac littera vtroq; modo accipi potest.

Collyriu; potest sumi dupliciter.

¶ De debilitate stoma. post purgationem. cap. v.

Nomē cōe est debilitas stomachi. S; qn̄q; cadit in toto corpore ei⁹: et sequitur ipsa; debilitas omniū virtutū quarū est minera. Quādoq; in superiori parte ei⁹ seq' ipa; debilitas appetit⁹: qn̄q; i inferiori pte ei⁹ ꝛ seq' ipa; debilitas digestiue. Et qn̄q; cadit i fūdo ipi⁹: ꝛ villis retētiōis: ꝛ seq' ipa; debilitas retētiue.

¶ Hec est tertia pars diuisa ꝯtra partē p̄mā huius intentiōis quarte: nā ibi diceb at q̄ eius intentio erat determinare de tribus egritu. accidētibus. s. sp̄ualiū aīatorum ꝛ naturaliū. Postq̄ ergo Mes. docuit curā egritudinū q̄ adueniūt mēbris sp̄ualib⁹ ex pharmaco solutiuo: quia curam febris tradidit ꝛ curā egritudinum que adueniūt mēbris animatis q; cerebro ꝛ oculis. In pte ista tradit curā egritudinū que adueniūt membris nutritiuis post purgationē a me. factā: speciali'r autem determinat de cura egritudinū q̄ adueniūt duob⁹ membris nutritiuis. s. stoma. et intestinis tradens curā excoriationis ipsorum intest. primo ergo tradit curā debilitatis sto. secūdo tradit curā excoriatiōis intest. secunda ibi. Accidit excoriatio viscerū. bene infra: ꝛ ē capitulū p se. prima in duas. primo ponit duo necessaria ad suu; propositum. secundo exequitur docens subuenire huic accidēti quod est debilitas sto. secūda ibi. succurrem⁹. prima in duas. primo ponit vnum necessariu; ad suū ꝓpositū inquirēs per id diuersos modos debilitatis sto. ponēs diuersas ei⁹ partes in quib⁹ aduēit ꝛ signa eoꝝ. ꝛ i scda pte ponit aliud necessariū suo ꝓposito: p quod requirit cās p q̄s pōt cōtingere hec debilitas sto. secunda ibi. Accidit aūt sto. debilitas. In toto corpe ipsi⁹. s. sto. inferiori pte ei⁹ v̄sus. s. carnosam partē eius. ¶ Sed diceret aliq̄s: q̄re nō fecit mētionē de mō d̄bilitatis expulsiue sto. dico q̄ dedit itelligere hoc per debilitatē digestiue ꝛ retētiue. nā si d̄bilitatur digestiua sto. ꝛ retētiua pōt etiā debilitari expulsiua: vel al'r ꝛ forte meli⁹: q; dedit hoc intelligere p debilitatē que aduenit in toto cor. eiuc q; qñ corp⁹ debilitatur: oēs etiā v̄tutes debilitātur. ¶ Deinde cū dicit.

Obiectio. Rñsio prima. Secūda.

¶ Accidit aūt stōachi debilitas post purgatione; aut q; p eā stomacho malitia cōplexionis acquritur. Aut q; imoderata inanitio extenuat: ꝛ rarificat corpus eius: aut quia educitur humor bon⁹ supernatans: dereliquendo malum in poris submersu; aut adherentē aut imbibitum: aut q; aliquid relinquit' de medicina in sto. adherens villis eius: aut q; in eo mouet materiā preterq̄ expellatur: aut q; est medicina de genere adurentium ꝛ multi acuminis: quare vehemēter imprimit ꝛ vlcerat superficiē ei⁹. Agens namq; in rē multi sensus vehemētius imprimitur.

Quare p⁹ purgationem accidit debilitas stomachi.

¶ In pte ista pōit cās p q̄s pōt accidere hec debilitas stoma. ꝛ posset diuidi in tot ptes q̄t cās ei⁹ ponit: ꝛ note sūt. submersu;. i. ibibitū adherētū. s. in supficie: et in his v̄bis Mes. pōit sex cās hui⁹ debilitatis stomachi: quaꝝ sufficiētia ē hec. nā iste cāe aut se tenēt ex pte materie siue hūoris q̄ purgat': aut se tenēt ex pte medicine. si iste cāe se tenent ex pte hūoris qui purgat' hoc est tripl'r: q; aut iste humor nō euacuat': ꝛ sic ē q̄nta cā. aut educit' humor bon⁹: ꝛ relinquit mal⁹: ꝛ sic est tertia cā: aut corrupte euacuātur: ꝛ sic est secūda

est scđa cā. si aūt p̄iše cause se tenēt ex parte me. hoc est tripliciter: aut em̄ medicina in corpore dereliquit malā cōplexionē per sui malaꝫ qualitatē ⁊ acuitatē: ⁊ sic est prima causa: aut indebite euacuat: ⁊ sic est quarta causa: aut est de genere rerum adurentium acutarum: ⁊ sic est sexta cā.

¶ Deinde cum dicit.

Qualiter subuenit̃ huic debilitati sto.

¶ Succurremus aūt huic egritudini qm̄ elementū est multarū egritudinum: postq̄ sciuerim⁹ cām ei⁹ p testimoniū rerū causantiū ipaꝫ. Nūc cū reb⁹ rectificātib⁹ qđ de indignatiōe p medicinā acquisiuit stomach⁹. Nūc cū reb⁹ abscindētib⁹: ⁊ corrigētib⁹ cās debilitatis. Nūc vero cū rebus cōfortantib⁹ ipsum. Nunc quoq̄ cū rebus materierum effusionem prohibentibus ab alijs mēbris ad ipsum: quod quideꝫ multotiens accidit ⁊ proprie quando ab aliquo vicinantium mēbrorū materie exhuberat: ⁊ est forte ĩ mandando ⁊ stomachus debilis: ⁊ prōptus in recipiendo. Agens enim ⁊ si sit debile facile imprimit ⁊ proprie quando rei adest preparatio.

¶ In ista pte docet huic accidēti subuenire: ⁊ p̄io ponit necessitatē sue curatiōis: ⁊ quosdā canones attēdēdos in ei⁹ cura ĩ sequēti. scđo docet ipm̄ curare. scđa ibi. ĩ sequen. ca. Et dico. prima in quatuor bꝫ qđ quatuor ponit curas. vel aliter. primo ponit necessitatē sue curationis. scđo ponit quosdā cañ. scđa ibi. Et nunc cum rebus: ⁊ hec in quatuor sicut quatuor ponit curas. partes patent ⁊c.

¶ Canon. j.

Solutiua s̄m plurimū sto. nocent.

Et dico q̄ cuꝫ de iure solutiuorū sit s̄m plurimū stomacho nocere: ⁊ parare ei causas ⁊ modos indignationū propter inimicitiam ⁊ violentiam quā receptori inferūt ⁊ nature ipsi⁹: satagendū est causis ⁊ modis indignationū resistere ⁊ proprie cū his que addunt in virtute eius cū successione quietis ⁊ somni: ⁊ cum successione gradatiōis cibi: ⁊ electione eius: ⁊ proprie talis qui confortet ⁊ coadunet stomachi partes vt remoueat qđ de lassitudine stomachus per solutiuum acquisiuit.

¶ Postq̄ Jo. Me. ĩ p̄cedēti ca. posuit cās đbilitatis sto. ⁊ nūcꝫ ipsaꝝ: posuit ēt quosdā cañ. curatiōis q̄ sunt remotiui isti⁹ debilitatis: ⁊ suaꝝ causarū. in pte ista explicat s̄m istos q̄tuor ca. docēs curare hāc debilitatē stomachi q̄ est in idignatiōe sto. scđo in scđo docet subuenire ei⁹ debilitati sto. docet tertio ĩ tertio ca. subuenire huic accidēti p cōfortātia sto. In q̄rto ca. pōit curationē sto. debilitati vt accidit p fluxū remouēdo hāc p ea q̄ ꝓhibēt fluxū dictoꝝ hūorū. scđa ibi. In abscissiōe cārū. tertia ibi. In cōfortādo. q̄rta ibi. Postq̄. P̄ria ĩ tres: q: p̄io docet curā isti⁹ idignatiōnis p ea q̄ ꝓp̄ie subueniūt. scđo p ea q̄ magis ꝓp̄e. tertio p ea q̄ cōfortāt ipꝫ stōachū. scđa ibi. Propinād⁹. tertia ibi. Et ne. p̄ria ĩ duas. P̄io facit qđ dictū ē. Scđo mouet ⁊ remouet errorē q̄rūdā antiquorū. scđa ibi. Neq̄ imitādū solutionem facientiū. receptori. i. membro quod recipit medi. satagendum. i. ingeniandum. ¶ Deinde cum dicit.

Reprehēdit errorēꝫ cōmuneꝫ.

¶ Neq̄ imitandū est illos qui iura pinguia ⁊ mollia pulmenta post solutiuū festinanter propināt cū relaxēt ⁊ mollificēt stomachū: repleātq̄: ⁊ fastidium generēt ⁊ nauseaꝫ: licet sorbitio insculi talis ĩterdū conferat: proprie quādo est necesse medicine audaciam transumtare a membris nutritiuis. Est em̄ de genere lauantium: ⁊ cito lubricare facientium.

¶ In pte ista remouet errorē āntiquoꝝ ptes lesas q̄. s. erāt relaxate ⁊ rarefacte pp malā q̄litatē medi. so. vnde illa remota remouet̃ debilitas stomachi. Sꝫ ē aduertēdū q̄ qñ debilitas ē ĩ sto. pp sui lassitudinē ⁊ mollificationē qñ nō ꝯferūt brodia vl' iura pīguia eo q̄ ista mollificādo sto. đbilitāt eū magis: ⁊ suaꝫ ꝟtutē expulsiuā: sꝫ si idigeamus vel abstersiua vl' lauatiā eo q̄ aliqñ aliq̄ reliq̄e medi. remāsērt in stōacho tūc bñ cōueniūt brodia: ⁊ aliqñ dam⁹ aquā ordei: ⁊ brodiū siue ius carniū: nā qñ indigem⁹ lauatiōe solutiui q: alique reliq̄e medi. appodiauerunt: vt cibus sto. ⁊ hoc in sup̄ficie. vñ cito possunt expelli: tūc dam⁹ brodiū vel ius carniū: sꝫ si ptes med. remanserunt in stomacho ⁊ adherēt ptib⁹ stōi fortiter ⁊ p̄cipue medi. male q̄litatis: vñ timemus ne in posteꝝ debilitet ipm̄ vel inducat alia nocumēta tūc dam⁹ aquā ordei: sꝫ qñ timem⁹ de hu. sup̄fluo sto. ptiū tūc dam⁹ brodiū lauatiuū: neq̄ aquā ordei abstersiuā: q: cū sint hūida p se haberēt mltiplicare talē hūorē: ⁊ iō alia die ĩ q̄dā paralytico cō q̄ egritudo ē frigida ⁊ hūida timēs ne hūor euaporaret ad cerebruꝫ nō dimisi dare brodiū: neq̄ aquā abstersiuā: sꝫ si dam⁹ in aliq̄ brodiū nō dꝫ eē nimis pingue: eo q: tales ptes serose ⁊ pingues appodiarent se partibus stomachi. ¶ Deinde cum dicit.

Quales cibi sunt talibus ꝓpinandi.

¶ Propinādus igitur tunc cibus q aggreget ⁊ coadunet stōm et ptes eius laxas: ⁊ addat in virtute ei⁹ sicut sunt cibi ꝓprie acetositatis pauce q ex aromaticis ⁊ stipticis ꝯdiunt̃ sicut ex miua: segles ⁊ similia. Et fit eoꝝ exhibitio pauce quātitatis q̄ stomach⁹ nō grauetur perueniēdo gradatim vsq̄ ad id cuius exhibitionē stomachus consueuit.

¶ In pte ista ponit ea que ꝓp̄ie conueniunt siue conferunt ⁊ sunt q̄ sunt cibaria: vnus est cibus factus ex speciebus stipticis ⁊ reb⁹ agrestis ⁊ ace. sicut est murcia ⁊ sumachia. Nos facimus sic murcinā: quia accipimus vl' accipitur lebes: postea accipit̃ myrta: ⁊ cū tota substātia ⁊ acetū ponit̃ modicū in lebete: postea accipiūtur mēbra vni⁹ pulli vel capreti: ⁊ submergunt̃ infusione: postea ꝓijcim⁹ desuper spēs odoriferas ⁊ stip. ꝯfortantes ēt mēbra principalia. postea de ista infusiōe. s. murcine ⁊ ace. infundim⁹ sup̄ ista mēbra principalia. iterum ponimus de istis mēbris superius ⁊ super ista mēbra: iteruꝫ supra ponimus de nominatis speciebus: ⁊ sic vlterius faciēdo sicut placuerit faciēti. Et sumachia fit isto mō: q: accipimus sumach: ⁊ acetū et pullos membratos ⁊ species stipticas ⁊ odoriferas sicut cinamomū: ⁊ gariofilos macē: ⁊ similia: ⁊ fit eo modo quo fit murcina: etiā hoc modo posset fieri de iure ⁊ alijs seminibus ⁊ reb⁹: ēt hoc posset fieri sine substantia illaruꝫ rerū: naꝫ pistamus murci: et ponimus in pecia: postea ponimus in lebete cum aceto vl' alijs rebus: vel pistamus et distemperam⁹ eā cuꝫ brodio pulli: ⁊ colamus: ⁊ istaꝫ infusionē ponimus loco substantie murcine: ⁊ intelligas semper q̄ nō fit murci solū ex liquore aceti: quādoq̄ fit cū substantia murci: immo ponit̃ semp ibi de brodio sufficienter nō enim posset h̄re bonū saporem: nimis eniꝫ peccaret in sapore aceti: ⁊ hoc pōt melius videri ad sensum quātū ad ꝓportionem istarū rerum. ¶ Deinde cum dicit.

Cōfectio murcine.

Cōfectio sumachie

Ista non sunt p̄termittenda talibus.

¶ Et ne preterea quin cadat in cibis eoꝝ ⁊ iuribus menta ⁊ succus agreste. ⁊ citonia. ⁊ matiana. et succus granatorum. ⁊ sumach. ⁊ species aromatice ⁊ citonia condita: ⁊ miua: ⁊ similia.

¶ In pte ista docet subuenire isti egritudini vl' debilitati sto. q̄ accidit post solutionē p ea q̄ subueniūt ꝓp̄e magis ⁊ diuidit̃ ĩ tres. p̄io docet curā hui⁹ debilitatis stōi p cibū ⁊ potū. scđo p alia. tertio ĩ r̄ndet cuidā tacite dubitatiōi s̄a ibi. Et reb⁹. tertia ibi. Et scito. p̄ria ĩ duas. nā p̄io docet subuenire huic debilitati p cibū ꝯuenientē. scđo p potū. s̄a ibi. Pot⁹. Citonie ꝯdita. i. dyacitonitē cū specieb⁹ ⁊ miuā cū specieb⁹ ⁊ sine speciebus. ¶ Deinde cum dicit.

Quale vinū sit talibus exhibendum.

¶ Pot⁹ aūt eoꝝ sit vinū odoriferꝝ subtile ⁊ leue decētis pmixtiōis cū aq̄ sicut ĩ quā sol parū imp̄ssit: cui superroret̃ aqua rosata. Dulce aūt vinū ĩ hac hora ē malū. Et vinū grossuꝫ similiter ⁊ turbidū.

¶ In pte ista docet curare hāc debilitatē sto. p ꝯuenientē quātitatē pot⁹. p̄io pōit ꝯuenientē quātitatē pot⁹. scđo pōit ĩcōuenientē potū. s̄a ibi. Et vitēt aquā frigidā. Odoriferū ꝯfert ēt ꝟtuti digestiue eā vigorādo ⁊ roborādo. subtile vt digerat. decētis mixtiōis: ne sua excedēti caliditate ledat virtutē ⁊ stomachum. ¶ Deinde cum dicit.

Que sunt vitāda talibus.

¶ Et vitēt aquam calidam ⁊ frigidā veri frigoris prorsus. mollificat enim hec stomachū ⁊ disgregat ꝟtutē eius. Illa ꝟo debilem calorē in eo deijcit.

Potus autem ipsorum sit paucus. Neqz cōfitēdū in siti eorū neqz satisfaciēdo: sed tolerātia sup siti est ex eis que stomachū viuificāt. Uitēt aūt pīguia et fruct⁹ ⁊ pisces: ⁊ cibos male digestiōis ⁊ mali nutrimenti: ⁊ coitum ⁊ iram. Hec eni super medicinā faciunt corpora senescere: aut cadere in morbos.

In pte ista ponit incōuenientez potum: nā sui frigiditate cū ipsa sit inimica nature ⁊ virtuti multiplicat idigestionē ⁊ indignationē stomachi: ⁊ vitent pinguia: nā ipa adherent stoma. ⁊ causant nauseā pisces ⁊ fruct⁹. nā ratione sue frigiditatis sunt inimica digestiōi: ⁊ hoc rōne hūiditatis aquose quā generant mollificāt ⁊ relaxāt ipsum stoma. ⁊ textus ⁊c. nam si inueniūt debilitatum stōm ipm magis debilitant. qđ est notum vt dicit ⁊ senescere ⁊ cadere in morbos. Deinde cū dicit.

Somnus multū prodest talibus.

Ex reb⁹ aūt post assumptū pharmacū stomachū rectificātibus ⁊ corpus totum ⁊ restituētibus ipm ꝟtuti sue est somnus: sedat eni quas ex agitatiōib⁹ euacuatiōis indignatiōes stōachus acqsiuit. Et electio cibi ⁊ pot⁹ ⁊ paucitas eoꝝ: ⁊ quies ⁊ aer ꝑparatus ad temperiē: ⁊ gaudiū ⁊ delicie ⁊ oē regimē tale.

Ponit curā debilitatis huius stomachi somnus. nam somn⁹ de sua virtute hz restaurare ꝟtutes ⁊ spiritus animales. ⁊ notum est. Deinde cum dicit.

Et scito q balneum est ex eis que magis ledūt: nisi forte quis immoderate soluatur. Tūc eniz balnea necessaria esse dicimus. Et hoc est quod vnumquemqz super euacuationem celebrare oportet.

In pte ista cuidam dubitationi respōdet: ⁊ notum est. Deinde cum dicit.

Canon. iij.

In abscissione ꝟo causaꝝ debilitatis sto. canō est qm̄ opz res eas abscindētes nō euacuari a reb⁹ ipsum cōfortātib⁹ vt succedat sibiīuicez vt saluet minera. ⁊ hoc faciem⁹ cū auxilio medi. cordialiū et stomaticharū.

Postq̄ Jo. Me. docuit duos cano. correctiōis istarū debilitatū: hic ponit alium tertiū canonez correctiuū huius debilitatis: ⁊ hoc p abscissionē cārum: ⁊ diuiditur in duas. nā primo docet subuenire huic debilitati sto. per cōfortantia stoma. secundo p retentionem male cōplexiōis acquisite in sto. per medi. secūda ibi. Uerū si sto. ⁊ qđ dicit in prima parte est notum. Deinde cum dicit.

Uerū si stomachi debilitas contingat per maliciam complexiōis acquisitam ei per medi. cura est permixtio eius cum eo quod conuenit ei.

Hic pōit curā hui⁹ debilitatis p remotionē male ꝯplexiōis acqsite a med. ⁊ diuidit̄ i ptes q̄nqz sīc q̄nqz pōit cās remotiuas hui⁹ debilitatis. ptes patet. Deīde cū dt.

Si aūt fuerit ꝑpter rarefactionē ⁊ extenuationē parietum stomachi acquisitaz ei per solutiuū cura est difficilis. Uerū satagendū vt curetur cū regimine reductiōis virtutis ei⁹ paulatim ex vna pte: ⁊ ꝑpe qete ⁊ exhibitiōe ciboꝝ boni chimi velociter nutrietiū: ⁊ pauce quātitatis: sicut sūt vitella ouoꝝ recētiū ⁊ sorbiliū: ⁊ epata gallinaꝝ pinguiū ⁊ iuuenū ⁊ ale auium ⁊ pulloꝝ: ⁊ vinū odoriferū: ⁊ ex alia cū exhibitione medi. aggregātiū virtutē ipsi⁹: sicut sūt medicine stiptice boni odoris: ⁊ nō fortes: ⁊ cōferūt in hmōi dispōne emplastrationes super ipsum ex rebus odoris stiptici. Conseruant enim in eo calorem q forsitan resoluit̄ ꝑpter raritatē ei⁹. Et si res tm̄ exhuberat vt perducat ad ethicam stomachi cura est occupari in administrādo humectantia: quādoqz restaurantia corpus: ⁊ quādoqz restaurantia virtutē ex eis q̄ diximus: et ex eis que dicemus.

Ista ē scđa cā remouēs istā debilitatē: nā oēs istas cās ponit supra in illo cap. Nomē est cōe: ⁊ diuidit̄ in duas: nā prio pōit curā hui⁹ extenuatiōis q̄n nōdū ꝑuenit ad ethicā. scđo ponit curā ei⁹ q̄n iā ꝑuenit ad ethicā. scđa ibi. Et si res exhuberat. legit totum sit̄. res est difficilis. difficilior eni ē cura egritudinis sicce extenuatiue q̄ humide: ⁊ h̄ est notū. nā egritudines sicce ꝑpter earū supabilē qualitatez sunt de difficili curabiles vt plurimū. ale auiū intellige nō cū extremitatibus: sed cū pediculis cornuū: nā extremitas alarū ē valde peccās in supfluitate: ⁊ est modici nutrimēti: ⁊ si alicui superflueret fluxus vētris darem rem stip. ⁊ cū hoc darem rez frigidā que corrūpat caliditatē talis medi. calide facientis talem debilitatē stomachi: ⁊ darē rē odoriferā que ꝑprie ꝯfortaret cor ⁊ mēbra pncipalia: vt propter istam confortationem natura possit melius resistere isti debilitati stomachi. Deinde cum dicit.

Egritudines sicce ꝑpter earū superabilē qualitatez sunt de difficili curabiles

Si aūt fuerit debilitas stomachi ꝑpterea q eduxit medicina humorē bonū ⁊ dereliqt malū: aut qꝛ mouit materiā ⁊ nō eduxit: cura est eductio illi⁹ materiei. Deinde redi ad hoc vt cōfortet̄ stōachus. Et si fuerit ꝑpterea q particula medicine adheret villis sto. cura est cū eo qđ diximus. Si aūt fuerit propter excoriationē factā in stoma. cura est cū eis que cōiungunt virtutē cōsolidationis ⁊ cōfortationis si sit recēs: ⁊ si fuerit antiqua cū eis que aggregāt virtutem mūdificationis quādoqz: quādoqz cōsolidationis ⁊ confortationis. Canon. iiij.

In cōfortatiōe aūt stomachi debilis sunt tria regimina. Primū ē abscissio rei ledētis: sicut te scire fecimus. Scōm vt administres que auferūt lassitudinē sicut etiā diximus. Tertiuz est vt administres ex cibis ⁊ potibus: ⁊ aliīs generibus administrationū oē id i quo est cōfortatio: ⁊ ꝟtutis reparatio cū auxilio aromaticorū stipticorū ⁊ rerū pauce acetositatis: ⁊ rex eaꝝ ꝑprie q̄ sunt in prio gradu: aut scđo: in qb⁹ natura delectat̄: ⁊ non ꝑtermittas in hoc triplici regimine qn cōfortes cor qm̄ est thesaurus cure. Canon. v.

Postq̄ āt euacuaueris sto. ab humore ad ipz effuso: ⁊ velis ne ad hoc iteꝝ recipiat: regimē erit duplex: primū ē cōuersio materiei q̄ effūdit̄ ad diuersuz ei⁹: sicut iā diximus ex fricatiōib⁹ extremitatū ⁊ aliīs ꝑter balnea. Scđz est virtutē sto. coadunare: ⁊ cōfortare ipm: vt nō recipiat qđ ad ipz effundit̄ ex mēbris aliīs: virtutis eni vnite est nō recipere sed fugare contrarium.

In ista parte ponit curā quando prouenit debilitas propter inordinatā euacuationē medi. ⁊ diuiditur i duas: naz primo ponit curā eius quādo medicina euacuat bonū humorē. secundo ponit curā eius quando prouenit ab ea excoriatio. secūda ibi. Si autem fuerit propter excoriationē. prima in duas: qꝛ primo facit quod dictū est. secūdo ponit curā q̄n ps medicine adheret villis sto. scđa ibi. Et si fuerit. Legit oēs partes simul vsqz in fi. cap. ⁊ patet totum.

De siti q̄ accidit post purgationem. Cap. vj.

Qualiter sitis est triplex.

Quādoqz sitis superoccupat purgationem anteq̄ euacuet: quādoqz succedit ei: ⁊ quandoqz superfluitati operationis eius.

Mes. docuit subuenire accidētib⁹ q̄busdā q̄ supueniūt sto. ex phar. solutiuo: q̄ qdē accidētia adueniūt attractiue retētiue digestiue ⁊ expulsiue sto. In isto ca. est ei⁹ intētio nos docere subuenire alteri accidēti qđ se tz ex pte ꝟtutis appetitiue sto. tale aūt accidēs nō ē nisi duplex. s. fames ⁊ sitis: tn̄ qꝛ vt plurimū ex phar. solutiuo aduenit sitis: nō āt fames: hic ē q Me. docet subuenir̄ siti q̄ aduenit ex phar. solutiuo: ⁊ prio ꝑmittit q̄tuplex sit sitis. ponit etiā ei⁹ cās. scđo ponit eius curationē. scđa ibi. Circa fi. cap. Dico aūt q siti. Prima i duas: prio ꝑmittit quot sint modi sitis qui adueniunt ex

aduenīūt ex phar.scđo ei⁹ causas declarat.scđa ibi.Supoccupatio āt supoccupat.i.añcedit succedit ei nō sup̄flue euacuatiōi:sed debite:⁊ ex hoc apparet ħ qđ cōsueuerunt cōiter dicere veteres ꝙ triplex sit sitis aueniēs ex pharmaco.s.sitis p̄occupās pharmacū siue añcedēs opationē pharmaci:sitis succedens sufficit purgationi:⁊ sitis subsequens superfluam euacuationem:tamē quomodo isti modi sitis differant statim apparebit. ¶Deinde cum dicit.

Causa sitis preoccupantis medicinā est triplex. Cā sitis ex pte me. Cā sitis ex pte suscipientis Cā sitis ex pte materie euacuande.

¶Superoccupatio autem sitis fit aut propter aliquid qđ est ex parte medicine:aut propter aliquid quod est ex parte stomachi.aut ꝓpter aliquid quod est ex parte eius quod est euacuādū.Dispositio v̄o medicīe fit causa sitis:si calida sit:aut acuta:aut salsa:aut amara:aut quđlibet desiccatiua.Et dispō receptoris fit cā hui⁹ si positus sit proprie sub dominio caliditatis:aut siccitatis:aut amborū.Euacuāde aūt materie dispositio est cā hmōi quādo est receptor positus sub dominio humorū calidorū et acutorū sicut cholere rubee proprie:aut humores salsi.

¶In parte ista pōit causas taliū modorū sitis assignādo cū hoc drias inter eos.Et prīo ponit causas sitis p̄occupātis siue p̄cedētis eūatione pharmaci.scđo ponit cās sitis succedētis cōueniēti purgationi.tertio pōit cās sitis subsequentis sup̄fluā eūationē.scđa ibi.Si aūt sto.posit⁹ fuerit.tertia ibi.sup̄fluitati aūt opatiōis.Pria in duas.prīo docet cognoscere talē sitiꝫ p̄occupantē p causas.scđo p signa ibi.Qui si cū.Uel pōt dici ꝙ hic declarat qđ dixerat ī prīo:⁊ diuidit in duas.primo p̄mittit q̄t sint ēt ille cause talis sitis p̄occupātis.scđo illas cās d̄clarat.scđa ibi.Dispositio v̄o.⁊ hec ī tres si volum⁹.primo declarat causaꝫ sitis q̄ se tꝫ ex parte medicine.secūdo declarat causaꝫ sitis q̄ se tꝫ ex parte suscipientis eā.tertio declarat eaꝫ que se tenet ex pte hu.scđa ibi.Et dispositio.tertia ibi.Euacuāde aūt has oēs legit sič.supoccupatio autē sitis.i.sitis q̄ aduenit post phar.solutiuū añq̄ȝ euacuet si calida sit aut acuta ⁊c.

Obiectio

Rñsio.

¶Sꝫ tu dicis ergo nō assumptiōe phar.solutiui aduenit hec sitis preoccupās:cū oē phar.solutiuū sit calidū ⁊ siccū.

¶Solue qđ lꝫ oē phar.solutiuū sit tale nō semper inducit hāc sitim:nā in oī actione non solū opꝫ ꝙ sit ibi fortitudo agētis:sꝫ ibi debet esse dispositio patiētis:⁊ q2 nō oēs homines habēt sto.dispositū ad talē sitim ex phar.ideo non omnes talem sitim incurrūt:⁊ dispositio receptoris.i.stomachi aut aliarū sicut si esset aliquis stomachus cholericus positus est sub dominio ⁊c.aut etiaꝫ si medicina illos hu.acutos attraxit ad stomachum. ¶Deinde cum dicit.

¶Qui si cū humiditate operatiōis medicine educuntur:sitis reprimitur:nisi forsitan malitiam complexionis dereliquerit.

¶Modo docet puuate cognoscere talē sitim p̄occupātē sitis.s.p̄occupās reprimit:⁊ ex hoc apparet dr̄ia īter sitim p̄occupātē ⁊ alias duas spēs sitis.prīo ex pte cāe:nā sitis p̄occupās aduenit qñq̄ȝ ex pte hu.sꝫ sitis succedēs aut subsequēs nō aduenit ab istis trib⁹ causis sed aduenit ab euacuatiōe īquātū eūatio est:differūt ēt ex tpe:nā sitis p̄occupās fit añq̄ȝ phar.solutiuū euacuet:⁊ iđ vocat p̄occupās:sed alij duo modi sitis fiunt postq̄ȝ iam pharmacum solutiuū incipit operari:siue superflue:siue nō superflue opeř differūt etiā in tēpore remotiōis eius:qm̄ sitis p̄occupās:vt ipse pouit remoueř euacuatione procedēte:sed alie due species sitis non remouentur immo magis intenduntur euacuatione procedente. ¶Deinde cum dicit.

¶Si aūt stomach⁹ positus fuerit sub dn̄io humorum pinguium viscosorū ⁊ phlegmaticorū sitis nō fit.Sed si tunc cum bonitate operationis medicīe succedat sitis bonitatē acquisitā per ea significat.

¶In pte ista ponit causas succedētis sitis sufficiēti purgationi:⁊ primo facit hoc.scđo que dixerat cōfirmat autoritate Hip.⁊ Ga.⁊ alioꝝ expositoꝝ.scđa ibi.Et hoc est id qđ hip.nō fit sitis.s.p̄occupās:⁊ his verbis duo licite excipimus.primuꝫ est que sit causa huius sitis:q2 ei⁹ causa est euacuatio debita humoris qui dꝫ euacuari:⁊ per hoc differt hec sitis a prima:eo ꝙ hec sitis nō fit añ euacuationē:immo eā cōsequitur:qđ nō est sic de siti p̄occupante.⁊ hec sitis intendiř magis euacuatiōe ꝓcedēte ⁊ nō remittitur vñ quāto plus ꝓcedit euacuatio cōueniens ⁊ debita:tāto magis hec sitis augeř:sed prima sitis remoueř p euacuationē factam ⁊ phar.ꝺm qđ cōcipimus ex his verbis:in cuius euacuatione hu.ꝯsistat hec sitis cuius etiaꝫ mēbri fit hec sitis:q2.s.passio sto.est.nā lꝫ cōsecutiue ⁊ per accidēs sitis posset euenire ꝓpter inanitionē alioꝝ mēbroꝝ:principaliter tñ aduenit pp passionem sto.⁊ est eius passio.cōsistit etiā hec sitis in euacuatiōe debita humoris pinguis ⁊ phlegmatici.nā sitis p̄occupās nō aduenit ꝓpter hūo.phlegmaticū:nam hu.phlegmatic⁹ sui frigiditate ⁊ humiditate illā mitigat in princi.⁊ ideo qñ isti hu.purgāř cōuenienter aduenit hec sitis:⁊ omnino nō erit signū euacuationis hu.cholerici.cuꝫ hu.cholericus anteq̄ȝ euacuetur possit sitim facere:qđ nō ē sic de hu.phlegmatico.nā sicut sitis principaliter est passio sto.⁊ ex cōsequenti alioꝝ mēbroꝝ:ita sitis hec succedens sufficienti purgationi principaliter est signū humo.qui debet cōueniēter euacuari et debite a med.sol.nō autē est signum alioꝝ nisi p accidēs:⁊ ex consequenti. ¶Deinde cum dicit.

¶Et hoc est illud qđ hip.verificauit dū dixit.Nō sitientem ꝓpter plenitudinē suā:et iterū assumpto pharmaco nō sitiētem:oportet denuo ac denuo sumat vsq̄ȝ dū sitiat.Et estimauit ruffus oportere semel silq̄ȝ ꝺꝫ sētētiā hip.exq̄sitissime euacuare vsq̄ȝ dū succedat sitis:et non est recordatus sermōis ei⁹ in epidimijs.Nō opꝫ inquit ad vltimuꝫ peruenire euacuatiōis cū opere catartici.Terretur em̄ ex hoc natura.Et dixit.G.elegi ex duab⁹ vijs hanc incolumiorē:qm̄ melior est iteratio q̄ȝ multiplicatio.Laudatur aūt sitis ꝺm hāc intētionē post purgationes Et dixit Joānitius significatio laudabilis est sitis talis:⁊ ꝓprie dū cōtinuātur alie tres significatiōes landabiles que sunt leuitas:iocunditas:⁊ quies.

Purgatio ē laudabilis cuꝫ ad eaꝫ sequiř sitis leuitas iocūditas et quies.

¶Qđ dixerat cōfirmat autoritate hip.⁊ alioꝝ expositorū:⁊ primo hoc confirmat autoritate hip.siue pertractat qđ dixerat autoritate hip.scđo Gal.tertio Joānitij dictū hip.exponētis.ꝺa ibi.Et dixit Gal.tertia ibi.⁊ dixit Joānitius.pria in duas.primo facit hec.scđo remouet quēdā falsum intellectū quem habebat ruffus circa dicta hip.secūda ibi.Et estimauit ruffus.qđ hip.verificauit in.x.particula apho.quicūq̄ȝ in pharmacijs purgati nō sitiūt ⁊c.denuo.i.consequenter siue cōtinuo.⁊ dixit hip.s.in scđa particula apho.illo cañ.ꝺm multū ⁊ repēte ⁊c.leuitas qñ euacuař quale oportet:tale autem est nociuū.iocūditas quātum ad sanationē egritudinis siue alterius male dispositionis in hoc corpore existentis:⁊ quies quantū ad tolerātiā virtutis:quādo enim hec tria ex siti adueniunt:tūc sitis est laudabilis.Tūc em̄ significatur ꝙ talis euacuatio fcā a pharmaco ꝯfert corpib⁹:q2 eūat q̄le opꝫ:q2 nociuum et nō iuuatiuū:tūc em̄ hec sitis nō eēt cū iocūditate ⁊ leuitate:⁊ hec sitis p hec differt a prīa:eo ꝙ sitis p̄occupās nō aduenit cū alleuiatione eo ꝙ in tali siti adhuc nō incipit euacuari materia nociua:īmo qñq̄ȝ aduenit dolor ⁊ cōmotio materieꝝ q̄ nō euacuanř.vñ sine alleuiatiōe existit.differt.etiā hec sitis a tertia spē:eo qđ tertia sitis nō aduenit cum tolerantia infirmi.nam per euacuationem sup̄fluam nō solum euacuantur hu.nociui:immo etiā iuuatiui:qđ non est de hac siti. ¶Deinde cum dicit.

Sitis post purgationem laudabilis que.

¶Superfluitati antē operationis catartici succedens sitis non est quaꝫ hip.considerat.Superflua enim īanitio in ethicam et extenuationē stomachi:et sitim et asperitatē cadere facit.Unde plus terroris q̄ȝ bonitatis signum est.

Sitis sequēs sup̄fluitatem opatiōis catartici nō est illa quā ꝯsiderat hipp.

¶Nō determinat de causis sitis sequētis euacuatiōnē superfluā:non est quā hip.considerauit.s.in apho.preal. ¶Deinde cum dicit.

¶Dico autem ꝙ siti quā hip.considerauit obuiādum non est nisi cum tolerantia et somno.Sedāt enim eaꝫ ad hoc vt confortetur digestio.Neq̄ȝ cōsi-

Quid agēdū siti quā laudauit Hippo.

das in exhibitionē multi pot⁹ subito. Destruit eñ virtutē ⁊ addit poti⁹ ad sitim ꝙ minuat: ⁊ facit cade re in oppilatiões malas: ⁊ cām ad hydropisim.

¶ Mō ponit curationē istoꝝ modoꝝ sitis: ⁊ pmo pōit curationē sitis succedētis cōuenienti purgatiōi. scđo pōit curationē sitis pꝛoccupātis purgationē. tertio pōit curationē sitis sequētis supfluitatē purgatiōis. scđa ibi. In siti aūt fcā. tertia ibi. Succedēs aūt. Cū tolerātia ⁊ somno fa ctis. s. post assumptionē ciboꝝ ⁊ potuū: nā hꝰ sitis nō adue nit nisi pp fatigationē ⁊ motū factū in hūoꝛē. hec aūt remouenꝭ pp quietē ⁊ somnū. ⁊ addit potius ad sitim. nam talis supfluus pot⁹ stōm aggrauat qui aggrauat⁹ nō debite illū pōt digerere: nec i cibū cōuertit bñ nec humectat vel restaurat: vel pōt hoc esse q: ex eius mala digestione eleuāꝭ fumi aliq̄ mali q̄ peruenictes ad meri ⁊ os illā excitāt: ⁊ hec est cā quare illi qui sitiunt siti pꝛeter naturā ꝙ to] plus bibunt tāto plus sitiunt. ¶ Deinde cum dicit.

¶ In siti aūt facta ppter caloꝛē stomachi cura est blandiri ei vsqꝫ dū catartici compleaꝭ operatio. Et post illō si malā cōplexionē dereliquerit cura sitim. Cureꝭ aūt cum eo qđ faciat pmutationē eiuscū eo qđ cōuenit. Et caue ne suppedites naturā cū administratiōe multi potus: sed frange sitim cū aliquo quasi lambendo ex his que sapientes scripserunt.

Quid agē dū siti ꝓ ueniēti ex pte suscipientis.

Caue destruere virtutē cum superfluo potu.

¶ Mō ponit curā sitis pꝛoccupātis ppter caloꝛē. s. ꝓpꝛiū stōachi q̄ est stō pter nām eueniēs vel ppter caloꝛē factū a medicīa vel ab hu. illuc attracto vꝭ extracto blandiri ei. nā si des potū añ operationē posset ꝓhibere eius ꝑfectā opationē. ⁊ iō debes blādiri. cōfoꝛtare ēt eū vt ipse potu abstīeat. si tñ nō pōt a potu abstinere debes sibi exhibere talē rē potabilē q̄ ei nō noceat nec medicine. ¶ Et iō debes sibi dare de aliquo syrupo sicut syrupo violato vel rosato vel neuufarīo: aut de aq̄ zuccari: aut đ aqua oꝛdei: aut dare sibi aliqđ pirū: seu pomū stipticū: vt citoniū que q̄dē habēt coꝛroboꝛare opationē pharma. aut pilulas bichici as q̄ oīa habēt sitim sedare ⁊ etiā sapiētes scripserūt sicut est suauis liquoꝛ ⁊c. ¶ Deinde cum dicit.

Documētū i actu practico.

¶ Succedēs aūt sitis si sit inanitiōis supflue: cura est oē regimē addens ad humectationē cum ratiōe digestiōis ⁊ confoꝛtationem ex his que dicta sunt.

Quid agē dū siti aduenieti p⁹ supfluam euacuatio nem.

¶ Mōdo ponit curationē sitis sequentis superfluā euacuationē que dicta sunt. s. in cap. de nocumentis que accidunt ex euacuatione superflua.

¶ De singultu q̄ accidit post purgatiōeꝫ. Ca. vij.

Singultus est mot⁹ spasmosus stōi factus a re nocēte: q̄ fit cōtractio partiū eius aggregātiū seipsas foꝛti motu. Cui⁹ euentus in pharmacia accidit duob⁹ modis. Aut enim superuenit purgatiōi: aut sequitur eā.

Singult⁹ aut supuenit purgatiōi: aut sequitur eā.

¶ Mōdo ponit curā alteri⁹ accidētis qđ fꝫ magis ex pte opationis coꝛrupte ipsius stō. tale aūt est duplex. s. singult⁹ ⁊ doloꝛ stō. pmo ergo pōit curā singultus stomachi. scđo pōit curā doloꝛis eius. scđa ibi. Accidit aūt. pꝛima ī duas. q: pmo inq̄t quid est singult⁹. ponit ēt ei⁹ cās sīꝭ ponēdo cū hoc ei⁹ destructionē. ⁊ in scđa parte pōit ei⁹ curā secūda ibi. Et dico ꝙ fact⁹. pma in duas. pmo pōit quid est singult⁹. ⁊ ei⁹ distinctionē. scđo ponit eius cās. secūda ibi. Supuētio aūt ei⁹. pma in duas. pmo ostēdit q̄d sit singult⁹. scđo pōit ei⁹ modos seu distinctionē. scđa ibi. Cui⁹ euētus spasmosus. nō tñ est vere spasm⁹: eo ꝙ spasm⁹ nō ē passio nisi mēbꝛi lacertosi cui⁹ est volūtari⁹ mot⁹: mō stō. nō est mēbꝛū lacertosum: pōt tñ assimilari spasmo inq̄tū fit cōtractiōe partiū stō. cōtractio partiū. s. versus mēbꝛa superioꝛa pꝛopter expulsionem nocui.

Drīa īter spasmum ⁊ singultū

¶ Deinde cum dicit.

¶ Supuētio aūt ei⁹ interdū est ppter catartici dispositionē: interdū ppter dispositionē materiei mote per ipm. Dispō autem catartici aut est caliditas excedēs nocēs moꝛdicatiōe sua: aut est siccitas coꝛrugās ⁊ coartās. Fact⁹ aūt a materia quā mouit catarticū: est qñ accidit vt moueatur: aut materia calida acuta moꝛdicatiua: ⁊ effundaꭗ in stomachuꝫ inducēs nocumētū cōtractionis moꝛdicatiōe sua: aut grossa frigida aggrauās ⁊ replēs: aut vt dissoluaꭗ ventositas grossa replēs ⁊ extendens tunicas eius.

Cāe singult⁹ supuenientis purgatiōi

¶ Q: secūdā partē legit simul cū pꝛima. In parte ista ponit ei⁹ cās. ⁊ pꝛio ponit cās singult⁹ pꝛoccupātis. scđo pōit cās singult⁹ subsequētis purgationē. scđa ibi. Succedēs autem. pꝛima in duas. pꝛio ponit quandā diuisionē hui⁹ singultus rōne duplicis materie. declarat tamē pꝛimo diuisionē singult⁹ pꝛeoccupātis vt aduenit magis ex parte catartici. secūdo vt aduenit magis ex pte materie cōmote ꝑ ipsum. secunda ibi. Factus autē a materia. Legit ambas simul nocumentū ꝯtractionis moꝛdicatione sua: nam tūc stomachus querens nociuū expellere: ⁊ fugans id quo cōtristatur: contrahitur. ¶ Deinde cum dicit.

Succedēs aūt singult⁹ opatiōe catartici ē ille q̄ fit a siccitate acq̄sita p excessum euātionis supflue: q̄ aut nōdū est ꝯfirmata: sꝫ est vt confirmeꭗ: aut iam cōfirmata ē. Et ē sicut narrauit hip. significatio timoꝛis.

Cause singultus aduenientis post operationem pharmaci.

¶ Mōdo ponit cās singult⁹ sequentis euacuationē supfluā: narrauit Hip. s. i q̄nta particula apho. spasmus ⁊ singultus post nimiā inanitionē malum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et dico ꝙ fact⁹ ppter illō qđ est ex pte catartici: curaꭗ cū admīstratiōe successiōis rerū alterātiū virtutē ei⁹. Et fact⁹ a materia quā mouit catarticū curaꭗ blādiēdo acumē ei⁹ vsqꝫ dū euacueꭗ cū successione alterantiū qđ de vestigijs impressionū remanet.

Cura singult⁹ singultus.

¶ In pte ista ponit curā singultus: ⁊ diuidiꭗ in duas partes: q: pꝛio ponit curā singultus pꝛeoccupātis. scđo ponit curā singultus sequētis ex supflua euacuatione. scđa ibi. Factus aūt a siccitate. pꝛima ī duas: pꝛio ponit curā singultus pꝛoccupātis: vt euenit magis ex pte catartici. scđo vt euenit magis ex parte materie p ipm cōmote. scđa ibi. Et factus a materia. totū est notum. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Fact⁹ aūt a siccitate nō ꝯfirmata iuuaꭗ administratiōe humectātiū. Et aliqñ remoueꭗ. A siccitate aūt fact⁹ q̄ iaꝫ sigillauit: curā vix hꝫ sicut dixit Hip. in apho꜍ismis: ⁊ posterioꝛes postea asseruerunt.

Spasm⁹ ⁊ singultus post nimiam inanitionem malum.

¶ Ponit curā singultus sequētis superfluā euacuationē: ⁊ pꝛimo ponit eius curā quando ex tali superflua euacuatione aduenit siccitas nō cōfirmata. secundo quādo aduenit siccitas in stō. confirmata. secūda ibi. A siccitate autē. siue a cura eius se excusat: ⁊ notum est.

¶ De doloꝛe stomachi post purgationē. Ca. viij.

Accidit aūt malitia complexiōis siīs vel diuersa quā sigillauit pharmacū: aut ab excoꝛiatiōe facta ppter illud: aut ex vētositate acuta pungitiua calida: aut ventositate grossa frigida mota per ipsum ⁊ non resoluta.

Cause doloꝛis stōachi accidētis post purgationem.

¶ In pte ista docet curare doloꝛē stomachi qui aduenit ex catartico. Et pꝛio ponit eius causas. secūdo ponit curā eius indicationem sumendo ab illis causis. scđa ibi. Qui si fuerit. accidit aūt doloꝛ stomachi a malitia ipsius cōplexionis simili. Cōtra. nā mala cōplexio similis est: mala cōplexio equalis: modo mala cōplexio equalis nō est causa doloꝛis: vt Auicē. ponit pꝛio cano. fen. secūda. c. de causis doloꝛis. ⁊ Gal. in libello de malitia cōplexionis diuerse.

Obiectio

¶ Ad hoc possum⁹ rñdere vno mō ꝙ iste doloꝛ fit a mala cōplexiōe cōposita. ¶ Uel alr̄ p expositionē text⁹ vt intelligam⁹ malā cōplexiōe cōpositam cū materia: pōt enim pharmacū ex sui sola q̄litate inducere hūc doloꝛē. Uꭗ tertio mō possum⁹ sic rñdere: pꝛopter qđ aduertēdū ꝙ aliqua mala cōplexio potest dici: similis ⁊ equalis quo ad partes subiecti: qđ alteraꭗ: q: fit in oībus: sed non quo ad gradū: nā possibile est ꝙ aliqua mala cōplexio calida in pꝛio gradu ponatur sic in oībus partibus mēbꝛi alicui⁹: vnde erit equalis quo ad ptes subiecti: sed nō erit equalis quo ad gradū caliditatis: nā vlterius pōt in tali cōplexione alterare mēbꝛū ad vlterioꝛē gradū caliditatis. scđo mō đr aliqua mala cōplexio eq̄lis ecōuerso: q: ē equalis quo ad graduꝫ qualitatis: sed nō quo ad partes subiecti: sicut qñ in apostemate tota

Rñsio pꝛima.

Secūda.

Tertia.

Mala cōplexio eq̄lis triplex

Scđo mō.

stemate tota materia fluxit ad locū: & amplius nihil eius restat fluendū: est eñ tūc egritudo nō eqlis quo ad partē subiecti: sȝ quo ad gradū qualitatis: eo ꝙ nihil ampli⁹ de gradu qualitatis hui⁹ hu. restat fluēdū vel fiendū: lȝ hoc modo. scḋo possem⁹ meli⁹ dicere. s. ꝙ apostema est egritudo facta qñ amplius eius nihil restat fiēdū nō ꝙ sit eqlis ꝓpie. tertio modo dr̄ aliqua mala cōplexio eqlis quo ad gradū: & quo ad partes subiecti: nā in ipsa integre & perfecte oēs ptes subiecti sunt alterate: & de hac loquēs Gal. in libello de malitia cōplexiōis diuerse dicebat ꝙ in ipsa integre & pfecte mēbra fm oēs eoꝝ partes: qꝛ fm vltimū gradū sunt alterata: modo si loquamur de pma mala cōplexione equali: dico ꝙ in ea pōt fieri dolor: qꝛ ꝯtinue pōt tale mēbrū vel corpus in quo ipsa est alterari. vnde videmus ꝙ ethicus sentit caliditatē: ephimericus sentit etiā caliditatē ex cibo exhibito post vnā horā vel duas: si etiā loquamur de scḋa mala cōplexione: in ea etiā fit dolor. vñ qñq̄ apostema sit egritudo facta adhuc mēbrū sentit dolorē i tali apostemate ꝓpter extēsionē illic factā a materia apostemāte: sed in tertia nūq̄ fit dolor: cū pfecte sit facta alteratio ad id qḋ pter naturā doloratū hȝ fieri per remotionē bone cōplexionis. modo Mes. loquebat̄ de pma et scḋa mala cōplexione eqli nō de tertia. ¶ Deinde cū dt.

De cura. ¶ Q̄d si fuerit malitia cōplexiōis: cura est pmutatio illi⁹ cū eo qḋ ꝯuenit si est sine materia. Sed si est cū materia opȝ vt adequet̄ & maturet̄: deinde expellat̄. & si fuerit ꝓpter solutionē ꝯtinuitatȝ curet̄ sicut diximus. Si aūt fuerit a vētositate calida vl' frigida: curet̄ cū resoluētib⁹ ipsaȝ ex his q̄ sapiētes scripserūt.

¶ Ponit eius curā vt aduenit ex mala cōplexione pharmaci. scḋo vt aduenit a solutione ꝯtinuitatis facte a pharmaco. tertio vt aduenit ex vētositate. scḋa ibi. Et si fuerit. tertia ibi. Si aūt fuerit. legit oēs simul. Si est sine materia. et per hec possum⁹ habere illud qḋ dicebat̄ statim in solutione alterius q̄ōnis: ꝙ ipse ibi per malā cōplexionē simulē intelligebat eā que est sine materia: & per diuersam eam que est cū materia: hec eñ nūc dicta cōsonāt illis dictis in pma parte capl̄i: ꝓpter solutionē ꝯtinuitatis: naȝ ista solutio ꝯtinuitatis aut est noua: aut antiqua: qꝛ emittat pus aut saniē: si est noua curat̄ cū incarnatiuis: si est antiqua curat̄ pmo cū lauatiuis & abstersiuis illius putredinis: postea cū icarnatiuis a vētositate: & hec etiā pōt curari cū vētosis positis super os stomachi: aut sup vmbilicū. Aut positis sup spōdiles costarū: q̄ maxime respiciūt partes stomachi: inueniturq̄ id bonū remediū: nā accipit̄ calidus panis extractus de furno: postea scindit̄ per mediū: facto hoc accipit̄ oleū & mel & cū eo cōmisceantur postea emplastratur super stomachū: multū eñ cōfert in tali dolore stomachi qui aduenit a ventositate &c.

Emplastrū ad stomachi vētositatē.

¶ De excoriatiōe viscerū post purgationē. Ca. ix.

Cāe excoriationis viscerū accidentis post assūptionem pharmaci.

Accidit excoriatio viscerū: aut pharmaci virtute aut materia acuta mota p ipsum incisiua: aut vlceratiua. Et nos iam diximus medicinas: quarū ꝓprietas est scindere & excoriare: & loquemur de eis in particularibus: & tua qdē interest vtrū in superiorib⁹ excoriatio sit cognoscas: aut medijs: & scitur illud p differētias situs doloris & pūcture: & per differētie ꝓcess⁹ gurgulationis: & per alia que sapiētes scripserunt.

¶ Mesue tradidit curā quarūdā egritudinū que stomacho aduenıunt ex assumptione pharmaci. In parte ista tradit curā quarūdā egritudinū q̄ in intestinis aduenıūt etiā ex assumptiōe phar. et diuidit̄ hec pars in ptes tres: sicut sunt tres egritudines ille que intestinis ꝓueniūt ex phar. quarū curā hic tradit. pmo ergo tradit curā excoriationis intestinoꝝ. scḋo tradit curā flux⁹ sanguinis ab itestinis. tertio tradit curā tenasmonis. scḋa ibi. in sequēti cap. Accidit ab excoriatiōe. tertia ibi. fit ab excoriatione. pma in duas. pmo tradit cognitionē huius excoriationis p causas. scḋo rōne locoꝝ qb⁹ aduenit. scḋa ibi. Et tua qdē interest. & iam dixim⁹. s. in gn̄alib⁹ capl'is. ambas legit simul. p dr̄as situs doloris hoc mō: qꝛ si dolor est in partibus supiorib⁹: tūc excoriatio est in intestinis supioribus. si i inferiorib⁹: tūc excoriatio est in intestinis inferioribus: si medio mō: medio mō est excoriatio: qꝛ in itestinis medijs vt in monoculo vel gracili siue intestino yleon. & p differentias dolorū hec cognoscunt̄: qꝛ si dolor iste est pforatiu⁹: ac si videant̄ itestina terebello pforari: tūc excoriatio est in intestinis inferiorib⁹. si aūt dolor iste est pūgitiuus: tūc excoriatio est in itestinis supiorib⁹. si medio mō se hȝ in medijs locis: & p dr̄as scie ꝓcessus gurgulatiōis. nā si gurgulatio multū durat intus anq̄ ad extra ꝓpellat̄ tūc defect⁹ est in supiorib⁹ intestinis: si nō in inferioribus si in medio mō i locis medijs: & hoc cognoscit̄ ex mō pmixtionis corticū intestinorū cum alijs ex fecib⁹: tūc excoriatio est in supiorib⁹ itestinis. si aūt cū eis nō fit pmixtio: tūc est in inferiorib⁹. vt ponit Gal. in pmo de interiorib⁹: et in sexto eiusdē. hoc etiā potest cognosci ex substātia exeūtis: nā si hu. cortices sint in substātia subtili: tūc venit a superiorib⁹ intestinis. si aūt fuerit grossus in substātia venit ab inferiorib⁹ intestinis. Si aūt medio mō sese hȝ in substantia: tūc venit ab intestinis medijs. ¶ Deinde cū dt.

¶ Curam etiam excoriationum tradiderūt qualiter eam q̄ in superiorib⁹: aut inferiorib⁹ aut medijs curare conuenit. Et te quidem opȝ scire illud.

¶ Modo ponit ei⁹ curā & pмо eā quā antiq̄ sapiētes scripserūt. scḋo ponit ei⁹ ꝓpriā cui a. scḋa ibi. Si aūt existunctur. & hec ps etiā diuidit̄ i duas. pмо tradit curā ei⁹ vt ꝓuenit magis a me. acuta alterāte. scḋo vt ꝓuenit magis a mā acuta excoriatiua. scḋa ibi. Et si ꝯtigat materia. ambas legit sil'. facta sit in supiorib⁹ vel inferioribus: aut medijs: qm̄ si hec excoriatio facta sit in inferiorib⁹ intestinis tunc debent cōstrui clysteria. pмо ex lauatiuis & abstersiuis: postea facere clysteria ex constrictiuis & stipticis: sȝ si sit in superiorib⁹ intestinis debēt hec lauatiua et abstersiua administrari per os: sed si sit in intestinis medijs debent per vtrūq̄ locū administrari. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Si aūt extinuet̄ ex vestigio a medicīa derelicto illud accidere: cura ē cū his q̄ virtutē medicie frāgūt & expellūt a corpe: & si ꝯtingat a materia acuta & excoriatiua cura est adequatio illius materiei & blādiri ei post illud vt facile expellatur vt non cadat nocumentum supra nocumētum. Deinde est necessarium regimen cōsolidatiuum quod dicimus.

¶ Mō ponit ei⁹ curā fm ꝓpriā appropatiōnē: vt ipsa sit magis a medi. frāgūt ei⁹ virtutē & expellūt a cor. naȝ opȝ pмо remouere cām excoriatiōis postea ꝯsolidare. adeq̄tio illi⁹ materie vt. s. bñ a corpore expellat̄. blādiri ei. s. cuȝ lauatiuis. hec eñ vlcera nisi lauent̄ nō ꝯsolidāt̄: tñ hec medic. lauatiua nō dȝ esse nimis fortis: qꝛ adhereret i excoriatione: sȝ dȝ hec fieri cū medi. leuiter ablutiua vel laxatiua sicut etiā hoc mō medi. cōprimēs pōt hāc materiā acutaȝ vlcerātē euacuare: pōt etiā sui stipticitate cōsolidare: quare si ita est in hoc casu esset ꝯueniēs accipe myrobalanos vstos torrefactos: & eos exhibere patiēti cū aq̄ plātagis.

¶ De egestione sanguinis. Capi. x.

Cāe egestiōis sanguinis facte a pharmaco assumpto.

Accidit ab excoriatiōe viscerū: aut qꝛ medicina fuit eaꝝ q̄ aperiūt venas aptione superflua faciēte emanare sanguinē sicut est coloqntida ꝓprie: & cucumer asinin⁹: & sil'ia: aut qꝛ p ipsam ꝓuenit̄ ad euātiōis vltimum ꝓpter eius attractionē supfluā: qꝛ vis nature infert̄ & cogitur in preiudiciū eius manare sanguinem.

¶ Mō ponit curā alteri⁹ accidētis qḋ aduenit itestinis ex assumptiōe pharmaci qḋ accidēs est flux⁹ sanguinis ab intestinis. & pмо ostēdit quot & qb⁹ causis pōt euenire hec sanguinis euacuatio. scḋo ponit ei⁹ curā. scḋa ibi. Et nos qdē. pма in tres fm qḋ tres cās ponit huius flux⁹ sanguis scḋa ibi. Aut qꝛ medicina. tertia ibi. Aut qꝛ p ipsam. has tres legit sil'. Aperiūt venas. i. orificia venarū: coloqntida ꝓprie: & pcipue qñ est mala ꝓuenit̄ ad vltimū euātiōis. nā ꝓpter ei⁹ supfluā euātionē est ꝙ iam euacuauit oēs alios hu. a sanguine: q̄re tunc cū in ea aliqua seruet̄ rō cōis euacuās euābit postea vltimo sanguinē. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et nos qdē de excoriatiōe iā dixim⁹. Et si accidat ꝑpter aptionē venarꝫ cura ē regimē qđ dixim⁹: ꝛ ꝑpe cū his q̄ mēbroꝝ ꝑtes coadunāt: ꝛ ꝯfortāt ꝛ cōsolidāt. Si aūt accidat ꝑpterea ꝙ medicia vltimitatē sequit̃ euacuatiōis sup̄flue: curā iā dixim⁹.

¶ Ponit eius curā indicationē sumēdo a predictis causis: non tamen ponit eius nouā curam: sed pro remotiōe causarum eius remittit nos ad superiora: ꝛ est notum.

¶ De tenasmone post purgationem. Cap. xi.

Cause tenasmonis accidētis post solutionem.

Jt ab excoriatione cōtingēte ficteri: aut ꝑpter acumē medicie: aut ꝑpt̃ materiā per eam motā: et qñqꝫ contingit ꝙ ano eius qui euacuat̃ obuiauit frig⁹ ledēs: quare est appetitus mēdosus egredi cū pondere.

¶ Modo ponit curā. s. alteri⁹ accidētis: qđ aduenit intestinis ex purgatiōe que fit a phar. qđ vocatur tenasmō: qđ ꝑprie aduenit intestino recto: ꝛ p̄io ponit causas eius. secundo ponit eius curā. secūda ibi. Et cura ei⁹ est ficteri. i. recti intestini quod anus vocat̃ acumē medi. nā sui acuitate cogit naturā ad assellandum: vel egredit̃ cū nil sit ibi quod debeat egredi: etiā ex materia acuta ꝑpter eandem causam: quādo scꝫ ipsa mouetur. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Et cura ei⁹ ē cū collyrijs ꝛ enematib⁹ ꝛ ēplastrationib⁹ ſm ꝙ exigit dispō ex eis q̄ sapiētes dixerūt.

¶ Ponit curā eius accidentis ſm ꝙ exigit dispō: nam si tenasmon fiat ꝑpter acumen medi. vel ipsi⁹ materie: tunc debēt fieri ista collyria ex reb⁹ reprimētib⁹ acuitatē ipsoꝝ: vt cum rebus infrigidātibus: sed si esset tenasmon ꝑpter aeris frigiditatē nocentē q̄si ficteri extra emittitur: tunc illa collyria ꝛ suppositoria frigida ex his rebus nocerent: sed debet aer in quo est patiens alterari ad caliditatē ponere etiam in camera eius ignem: facere etiam fumigationem cuꝫ ligno aloes ꝛ thure ꝛ gumma pini: aut ex eis ignē facere: ꝛ suffumigatio facta ex succo rose ꝛ absinthio et camomilla esset conueniēs.

¶ De lassitudine et debilitate corporis post purgationem. Capitulum. xij.

Debilitas virtutis ꝛ sincopis frequēter post solutionē contingunt.

Ontingit qñqꝫ post inanitionē superfluam faciētē cadere in prosternationē virtutis: ꝑpter qđ laudauit Gal. elegātius esse iterare: q̄ exq̄site euacuare. Et laudauit tolerabilius esse in morbos plenitudinis cadere q̄ inanitiōis. Et corroborauit sermonē istū per sermonē Hip. dū dicit. Possibili⁹ est inanire repletum q̄ inanitum replere. Et dicit Joānitius possibile vel impossibile curari ad v̄tutē referim⁹. In cuius saluamēto vel casu cōstat hoc fieri. Sed saluatior repletiuis q̄ inanitis est: immo est in eis sicut cadēs. Quare possibili⁹ repletū inanire q̄ eꝫ.

¶ Modo tradit curā duoꝝ accidētiū que frequēter adueniunt post phar. sicut sunt debilitas virtutis ꝛ sincopis. scđo spasmi. scđa ibi. Accidit qñqꝫ. ꝑma ī tres. ꝑmo ponit p̄mā cām hui⁹ debilitatis seu sincopis ꝛ docet eis subuenire. scđa ibi. Et plerūqꝫ debilitas. tertia ibi. Et qñqꝫ ꝯtingit. ꝑma ī duas. ꝑmo p̄mittit hāc cāꝫ. scđo docet ei subuenire. scđa ibi. Propter q̄ laudauit. post inanitionē v̄tutis ꝛ mot⁹: ꝛ ideo opꝫ bene ꝓuidere ne hec sincopis accidat per ſmonē hip. f. in. ij. regi. acu. in illo. ecce aūt iuuamētū in quo video ꝛc. q̄ inanitū replere: cā est: nā inanitū replemus nō nisi p cibos ꝛ pot⁹: nō aūt bñ ex eis replet̃ nisi digerant̃: nō aūt digerant̃ bñ nisi a virtute forti. mō virtus adhuc est fortior ī repletis q̄ in inanitis. possibile vel impossibile potētiā aut impotētiā curandi. ¶ Deīde cū dī.

A qb⁹ accidit debilitas post assumptionem pharmaci.

¶ Et plerūqꝫ debilitas corpis accidit a malignitate pharmaci relinquētis malitiā cōplexionis: et defatigationē nature ꝑpter inimicitiā eius cū ipsa: propter qđ laudauit Demo. medicinā forte debilem facere ꝛ malignā incolumem. Et nos quidem hoc in tota libri huius protelatione tradidim⁹.

¶ In parte ista ponit aliā causam debilitatis hui⁹: ꝛ p̄mo ponit eā. scđo docet ei subuenire. scđa ibi. Propter qđ laudauit: qđ dī hic notū est. ¶ Deinde cum dicit.

¶ Et qñqꝫ ꝯtingit ꝑpter occursum caloris ꝛ estus sup eū q soluit̃: q: fit solutio caloris ꝛ spūs ꝛ exhalatio ꝛ diuersio eoꝝ a basi ꝛ radice. Ita qꝫ super medicinā ꝛ solicitudines ꝛ coitus ꝛ labor ꝛ oē malū regimē est cā hui⁹. Et nos qdē curare hmōi satagim⁹ ꝓcognita ei⁹ cā. Et nūc quidē intētionē n̄raꝫ vertim⁹ ad cām ꝛ abscindimus eā: qm̄ hec est rectitudo cure ꝛ thesaurus operatiōis. Nūc v̄o occupari opꝫ cōtra ipsum accidēs prius ꝛ ꝑprie qñ ob vehemētiā ipsius resolutionē fieri timemus. Si autē ꝑpter inanitionē superfluā cōtingit: regimē resumptiuū est necessariū sicut in stomachi debilitate diximus. Si v̄o ꝑpter malitiā cōplexionis hoc fuerit cura cū eo qđ opponit̃ ei sicut etiā diximus. Sed si fuerit ob cursum laboris ꝛ estus ꝛ resolutionem ab eis aut ꝑpter irā: aut coitū necessariū est regimē qđ diximus. Cū aūt accidēs curare volum⁹: reparatiuum regimē virtutis ꝛ ꝯfortatiuū est necessarium. Et ad hoc auxiliat̃ nobis administratio delectabiliū ꝛ gradatio ī cibo. Et somn⁹ ꝛ quies ꝛ admistratio redolētiū ꝛ iocūdoꝝ: ꝛ medicine cordiales: ꝛ stomatice. Et scito qđ balnea sunt vehemētis iuuaminis ī cā hac: ꝛ hoc in fine rei: ꝛ ꝑprie balneari in aquis dulcib⁹: ꝛ vti sorbitionib⁹ pulloꝝ: ꝛ auiū in balneo ꝛ vitellis ouoꝝ ꝑprie post fricationē lenē ꝛ vnctionē neruoꝝ ꝛ lacertoꝝ cū oleis tēperatis sicut oleo de spica ꝛ oleo camomille: ꝛ oleo de keiri. Inqt Gal. oleū vetus remouet lassitudinē. Oleuꝫ aūt masticinū factum cum oleo rosaceo: ꝛ vino antiquo lassitudinē mēbroꝝ ꝛ debilitatē remouet.

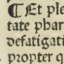
Qualiter subuenit debilitati

Oleū vetus remouet lassitudinem.

¶ Modo ponit aliā cām: ꝛ ei docet subuenire vl' aūt cōtingit ex errore facto in regimine sex reꝝ non naturaliū: a basi: ꝛ radice. i. centro ad circūferentiā est cā hui⁹. s. debilitatis virtutis. nā si malū regimen in corporibus sanis est causa huius debilitatis multomagis in corpore qđ purgatur erit cā huius cum sit debile ī virtute: ꝛ ideo ex tali malo regimine incurrit maiorem debilitatem ꝛ cōmotionē humoꝝ. vnde dato ꝙ phar. sit solēniter exhibitū tñ propter malū regimen potest impediri. ꝛ dato ꝙ regimen sit bonuꝫ: ꝛ male sit purgatus aut malū accidēs inde sequit̃: medicus dꝫ hec statim referre ad maluꝫ regimen: sicut de quodam comite in ciuitate aretij ad curam cui⁹ erat magister Tadeus cum alijs quibusdam medicis: nā ip̄e post aliquod tempus volebat petere recessum ab infirmo. s. q: erat aliquātulū alleuiat⁹: alij medici dixerūt sibi nō recedatis q: volumus sibi dare medi. dixit magister Tadeus sit ita: date medi. magister Tadeus veniēs ad infirmū de mane inuenit eū vicinū morti. statim dixerūt astātes nos fecimus totū qđ precepistis: tunc interrogauit magister Tadeus vtrū aliqua fenestra in nocte remansisset aperta dixerūt ita. dixit magister Tade⁹. vos male fecistis: ꝛ habebitis dānum: ꝛ ipse plus: q: dimisistis fenestrā apertaꝫ.

¶ De spasmo q accidit post purgationē. Ca. xiij.

Spasm⁹ interdū accidit ī purgatiōe: qñqꝫ post.

Ccidit qñqꝫ in purgatione: qñqꝫ ex ea.

¶ Mō tradit curā spasmi aduenientis post assumptionē phar. ꝛ p̄io ponit ei⁹ cognitionē. scđo pōit ei⁹ curā. scđa ibi. Et aūt p̄ia ī duas: p̄io ostēdit q̄tuplex sit iste spasm⁹. scđo ponit ei⁹ cās. scđa ibi. Et accidēs ī purgatiōe. ¶ Deīde cū dī.

Cā spasmi accidētis in purgatione.

¶ Et accidens in purgatione quādoqꝫ fit propter qđ pharmacia multam mouit materiam: ꝛ nō eduxit: que interdū declinat ad neruos ꝛ lacertos: ꝛ replet eos: ꝛ extēdit villos eoꝝ: ꝛ augmētat ſm latum: ꝛ

tum: ⁊ minorat eos a lōgitudine sua naturali: quare inchordantur membra: ⁊ cōtrabuntur motu laborioso: sicut cōtrabitur chorda arcus cui accidit vt abbreuietur a longitudine sua.

¶ Modo ponit causas eius: ⁊ pmo ponit causas spasmi anteq̃ multū pcedat euacuatio. scđo ponit cām spasmi euenientis post purgationē superfluā. scđa ibi. Fact⁹ aūt. prima in quatuor fm quatuor causas spasmi euenientis in purgatione nō supflua. scđa ibi. Qñq̃. tertia ibi. Et qñq̃. quarta ibi. Et qñq̃. prima in duas pmo ponit vnā cām huius spasmi. scđo ostēdit que sunt corpora pparata ad hmōi spasmū ex ista causa puenientē. scđa ibi. Et illi que preparant ⁊ augmētāt fm latū. i. replet vias latitudinales: nam ex cōtractione nerui ⁊ chorde cōtrahit muscul⁹ cū neruus ⁊ chorda sint colligata cū musculo ad ꝯtractionem eius ꝯtrahit postea villus eius. ¶ Deinde cū dicit.

Preparati ad spasmum.

¶ Et preparati vt eis accidat illud: sunt illi pprie quorum habitudo est multe plenitudinis: et habēt corporis ductus artos: ⁊ q habēt excessus humiditatis in neruis: ⁊ q sei suppeditāt multo vino sepe.

¶ Nō ōndit q̃ sunt magis dispositi huic spasmo. vino: eo q vinū cito ad neruos penetrat ⁊ eos replet: alias etiā humiditates secū ducit ad neruos. ¶ Deinde cū dicit.

Alia causa spasmi.

¶ Et quādoq̃ accidit propterea q medicina sublevat vaporem turbidū ⁊ grossum ad neruos cum ventositate inflatiua: ⁊ fit causa eius.

¶ Modo ponit aliam causam: ⁊ iste spasmus qui ab hac ventositate prouenit assimilatur ei qui subito aduenit: et subito recedit. ¶ Deinde cum dicit.

Alia causa spasmi.

¶ Et qñq̃ accidit pptereа qđ ei q sumpsit pharmacū obuiauit vehemēs frigus: ledens neruos: et lacertos: q̃ inspissantur ⁊ trahunt ad sua pncipia.

¶ Ponit tertiā causam: et est notum. ¶ Deinde cū dicit.

Alia causa spasmi.

¶ Et quādoq̃ fit propterea quod medicina fuit earū in quib⁹ est qualitas venenosa: que pueniens ad neruos ⁊ lacertos operatur contractionē in eis: vñ nerui fugiūt: ⁊ aggregant ad expellēdū ipsum.

¶ Ponit quartā causam: ⁊ notū est. ¶ Deinde cū dicit.

Spasm⁹ ex purgatiōe fact⁹ est mortalis.

¶ Factus autem ex purgatione est spasmus siccus: ⁊ est ille quem Hippo. cōdemnauit esse mortalem: ⁊ proprie quando accidit vt confirmetur.

¶ Modo notificat spasmū qui aduenit post purgationē precedētem multā hip. s. in quinta particula apho. spasmus ex helleboro mortalis. ¶ Deinde cum dicit.

Cura spasmi ex repletione facti.

¶ Licet aūt spasmi facti a plenitudine sit cura feb. ⁊ pprie superinuadēs: sicut Hip. dixit. Nō in pniudiciū eius consultū hoc accipiēdū est: est em̄ spasm⁹ a plenitudine: qui nō tm̄ per feb. nō curatur: verūetiā est eius cura additiōis ad malū: sicut fact⁹ pprie qñ materia multa mota sup pharmaciā ⁊ nō euacuata declinat ad neruos et lacertos sicut iam diximus. Inflāmat enim pharmacia feb. faciens eā acquirere venenositatē: que plus noceat. Cura aūt eius vera est festinare in subtractiōe materie mote adiuuādo medi. ⁊ acquirēdo ei facultatē qua fit plenitudinis euacuatio ⁊ videt̄ oportere: fiat etiā illđ cū fortiter ducētibus. Deinde redi ad rectificationē malarum impressionū sigillatarū in neruis ⁊ lacertis: ⁊ confortatione eorū: ⁊ cerebri: ⁊ nuche: ⁊ corporis toti⁹.

¶ Modo ponit ei⁹ curā. et primo ponit curā spasmi per repletionē q̃ ꝯtingit a medi. anteq̃ supflue euacuet. scđo excusat se a curatione spasmi de inanitione. scđa ibi. In fine cap. spasmū aūt. pma diuidit in partes q̃tuor: fm qđ indicationē sumpsim⁹ a q̃tuor causis talis spasmi imponēdo ei⁹ curā. scđa ibi. Et si accidit ppter eleuationē. tertia ibi. Et si accidit ppter occursum. q̃rta ibi. Et si accidit ppter q̃litatē. pma in duas. pmo remouet a sua intētione curā spasmi: quā q̃dā crederēt esse ꝯuenientē. scđo ponit ei⁹ curā verā. scđa ibi. Cura aūt ei⁹ vera sicut Hipp. dixit illo apho. scđe pticule feb. in spasmo meli⁹ est fieri q̃ spasmum in feb. a plenitudine: q̃ q̃dē aduenit a med. cōmouēte hu. ⁊ eos nō educēte nō in pniudiciū ei⁹. s. dicti Hip. tñ aduertēdū q qñ Hip. dicit qđ fe. supueniēs spasmo de repletione est cōueniēs: nō intelligit de quacūq̃ fe. ista em̄ non est putrida feb. tūc enim cōiungerent due fortes egritudines simul: sed oz intelligi de feb. ephimera. ¶ Deinde cū dt.

Febris curās spasmū que.

¶ Et si accidit ppter eleuationē vaporum: cura est regimē qđ diximus: ⁊ omne cōuertēs vapores ad oppositū ⁊ diuersum ex his q̃ dixim⁹. Et si accidit ppt occursum frigoris: cura est oē qđ calefacit neruos ⁊ lacertos cū pprietate. Et si accidat ppter qualitatē venenosam: cura est cū his que cito audaciam eius transmittūt a corpe sicut iam dixim⁹: nūc cum eis q̃ neruos ⁊ lacertos rectificāt ⁊ auferūt impressiones malas factas in eis: nūc ēt cū eis q̃ eos ꝯfortāt.

De cura spasmi.

¶ Ponit curam spasmi: ⁊ nō accidit seu aduenit ex qualitate venenosa: ⁊ notum est. ¶ Deinde cū dicit.

¶ Spasmū aūt factū post euacuationē supfluentē dixit hip. esse mortalē. Hic nāq̃ spasm⁹ de siccitate est: q sicut dixim⁹ si cōfirmet non recipit curam. Si aūt nō est cōfirmatus curetur cum regimine humectatiuo: ⁊ cū additiōe in cibo ⁊ somno ⁊ similib⁹.

quis spasmus non recipit curationem

¶ Excusat se a cura spasmi de inanitiōe. dicit Hipp. scz i illo apho. qnte particule. Spasm⁹ ex helleboro mortalis.

Rotelauimus vsq̃ huc intētionē ⁊ modos rectificationū medicinaꝝ solutionē faciētium in sermone vniuersali. Et posuimus distinctiones in intētionib⁹ ⁊ modis cū cōditionib⁹ solēnib⁹: vt inueniat ex principio relationis scrutinij nostri summa preclara: aggregās res intentioni huic necessarias. Uolum⁹ autē nunc de singulis carū singularia explicare capitula quicq̃d de esse eaꝝ ⁊ posse ⁊ emēdatione malitiarū in ipsis: aut redūdātiū in corpore per eas cōplectentia. In quorū cōplemēto cōplebit liber totus. Auxiliatorē igitur petamus Deum ad quem cūcta respirāt. Et a quo misericordie omnes pdeunt qui sit bñdictus. Et ponam⁹ in principio inter pticularia so

Recapitulatio.

Intentio noua.

Inuocatio.

Ordo dicēdoꝝ.

lutiua singularia capitula de medicinis benedictis in quib⁹ non est venenositas: que non ponunt operationes suas: vt cadat per eas in corpus nocumentum. Et prepo-nam omnibus capitulum de aloe. ¶De aloe.

Intentio solutiui ē debilitare virtutes ⁊ membra q̄ sunt mine re virtutis excepto aloe.

Aloe est de melioribus ⁊ sublimioribus medicinis habens p̄rogatiuā supra alias medicinas. Quā ꝙ em intētio solutiui ſm plurimū sit debilitare virtutes: ⁊ mēbra q̄ sunt minere v̄tutū: ⁊ afferre eis nocumētū ꝓpter illud qḋ diximus. Cadit hec intētio ab aloe. Non solū em̄ nō nocet: sed inuenit̄ ad cōfortationē mēbroꝝ debiliū addere: et ad redditionē eorū in ꝓprias virtutes cōferre: neqꝫ ad aliud nisi ad vnū vr̄ nociuū. Aperit em̄ orificia venaꝝ apertiōe sanguinē manare faciente. Et ipse est aliarū medicinarū rectificator bonus. Mixtus em̄ cū ipsis ⁊ ꝓpꝛie cū eis que solutionē faciūt dissoluēdo medicinas ipsas rectificat: et nocumēta earum remouet. Et neqꝫ expoliāde sunt a permixtione eius cū ipsis: est enī regularis ⁊ rectificās eas: ⁊ illud ideo: q̄m ex parte substātie sue opponit̄ subtilitati ⁊ acumini eaꝝ. Et parte sui effectus eas in soluēdo iuuat. Et ex parte ꝓprietatis sue qḋ de ipsarū malitia est in mēbra facile imp̄mi remouet ipm̄: tñ in se est tarde solutiōis.

Inter oēs spēs aloes melius est succotrinum.

¶Electio. Aliud est qḋ fit in succutri. Aliud in persia. Aliud in armenia. Aliud in arabia. Et meli⁹ ex eis est succutrinū. Post illud persicū. Deinde armenicū. Et deteri⁹ est arabicū. Uerificatores aūt in q̄nqꝫ ꝓprietatib⁹ laudauerūt pfectū aloen in colore: odore: sapore: pōdere ⁊ substātia: cū cōditionib⁹ in ipsis. In colore quoqꝫ vt sit coloris citrini declinantis ad rubedinē in quo sit claritas. Et sit in eo dēsitas cū colore hoc: sicut est color epatis. Declinauit ei⁹ bonitas ab illo qḋ est clarū. Et opꝫ vt sit odoris boni ꝓprij nō extranei acq̄siti per adulteriū. Et sapor ei⁹ ſm ꝯuenētiorē modū ꝯsiderationis ei⁹ dꝫ sentiri in p̄mo gustu dulce: declinās ad amaritudinē: ⁊ sit pōdere leue: ⁊ q̄to est leui⁹ tāto meli⁹: ⁊ sit in substātia sua tenerū: habile ad frāgēdū: ⁊ quātocūqꝫ est ab his ꝓprietatib⁹ remoti⁹: tāto deterius. Antiquū aūt denigrat tēpus: ⁊ tua interest cognoscere ꝙ in ipso cadit de adulteratiōe.

Laudat̄ aloe in q̄nqꝫ ꝓprietatibus.

Interdū adulterat̄ aloe.

Sophiste em̄ lauāt ipm̄ lotione: qua partes ei⁹ immūde ⁊ grosse separant̄. Deinde lauāt in aqua maris ⁊ pauci croci plurib⁹. Deinde p̄mittū t exiccari: acq̄rētes ei per hoc luciditatē ⁊ colorē citrinū ⁊ odorem bonū. Uerū odor eius deoccultat fallaciā. ¶Cōplexio ⁊ ꝓprietas. Est aūt cōplexionis calide in scḋo gradu: sicce in tertio: ⁊ est exiccatiuū sine mordicatiōe. Cōsumptiuū supfluitatū: ⁊ preseruans a putrefactiōe: ⁊ cū hoc sit ei ꝓpriū: apit tñ orificia venarū. ⁊ dicūt quidā ꝙ ledit epar aliq̄n ipm̄: ⁊ vr̄ ꝙ illud fit ꝓpter apertionē quā efficit in venis. Uerū rectificatio acq̄rit ei: vt ꝯferat epati: ⁊ in aloe q̄de loto minorat̄ solutio: ⁊ addit̄ ei vt sit stomachi ꝯfortatiuū. In nō loto ꝟo est ecōtrario: ⁊ etiā mixtū cū melle est minoris solutionis: et mioris attractiōis: ⁊ est maioris abstersiōis partiū: p qs illi est trāsitus.

Nocumētum qḋ reperitur in aloe est. Apire orificia venarum.

In aloe loto minoratur solutio: sed est magis stomachi cōfortatiuū.

Circa tria fit correctio in eo.

¶Rectificatio. Tria sunt in eo in q̄bus cadit correctio: q̄m est de tarde solutionē faciētib⁹: quare opꝫ vt sumēs ipꝫ cibari differat. ⁊ q̄ sua opatio nō multū extendit̄ in corpore. Uix em̄ ptrāsit epar nisi in quātitate exuberet: ⁊ q̄ venarū orificia aptione sanguinē spargēte aperit: ⁊ nos obuiam⁹ his tripli rectificādo ipm̄. Acq̄rimus em̄ ei citā ⁊ facilē opationē cū specieb⁹ alefanginis subtilib⁹ ⁊ acumē habētib⁹: sicut verbi grā: cū macenuce muscata: cinamomo: spica: calamo aromatico: cubebe. squināto: asaro: mastice: gariofilis: de q̄b⁹ partes eq̄les: ⁊ croci pars media: bulliāt in sextuplo earum aque vsqꝫ ad tertiā ei⁹ cū facilitate: ⁊ accipe pro q̄libet libra illi⁹ aque aloes. ℥. vj. ⁊ permitte siccari in vmbra prius: ⁊ pfice exiccationē ei⁹ in sole. Quidā aūt ex bene rectificātib⁹ faciūt simile cū specieb⁹ yerre Gal. Citat em̄ ei⁹ opationē: hyssopus: cinamomū: ⁊ casia. et q̄dā dant infusionē aloes in aq̄ specierū: ⁊ citatur effect⁹ ei⁹: ⁊ acq̄rim⁹ ei vt extēdat̄ operatio ei⁹ ad partes remotas cū reb⁹ que addūt ad vigorē eius: sicut coloq̄ntida ꝓpꝛie: ⁊ turbith: ⁊ silia: addant̄ in aqua specierū: ⁊ fiat vt diximus. Aut fiat illud in aq̄ casei. Aut fiāt ex eis trocisci ⁊ pilule. Aut cadāt ea cū eo in cōfectionib⁹ sit̄. Remouem⁹ aūt ab eo nocumētū qḋ impꝛimit in venas: rectificādo ipsum cū admistratiōe bdellij cū eo: aut dragagāti: aut masticis ⁊ siliuꝫ. In aloe aūt est qḋ elongatum est: ⁊ declinat a proprietatib⁹ bonis: magnificant̄ hec tria que diximus. et adhūc etiā est cōturbatiuū faciens dolorem ventris: ⁊ nocēs stomacho ⁊ epati: ⁊ soluēdo impꝛimit laborē in stomacho ⁊ viscerib⁹: ⁊ aliq̄n virtus remanet in eis: ⁊ facit in solutione exire sanguinē: et est maxime nocens emoroidib⁹ ⁊ ano. ⁊ nos rectificam⁹ huiusmodi lauando lotione qua partiū immundarū fiat abstersio ⁊ infundendo in aquis specierū: ⁊ adiungēdo ei que cito lubricationem faciunt. Et nihil est tā magnificū ex rectificatoribus sicut bdelliū: ⁊ dragagātū. Et si super ipsum bibat̄ aqua ordei cum oleo nucum: aut decoctiōis passularū aut aqua tepida: ⁊ mel. transmittit audaciā ei⁹ a corpore.

Aloe maxime nocēs emoroidib⁹ et ano.

Meliores rectificatores aloes sūt bdelliū et dragagantum.

¶Posse. Solutione educit cholerā ⁊ phlegma ⁊ mundificat caput ab eis: et stomachū. Et cōfert iuuamētum magnū doloribus eorū. Et ꝯfert inflāmationi stomachi ⁊ simili: ⁊ doloribus eius ex cholera factis. Et qui assiduat acceptionē eius diebus continuis: nō videt ī corpe suo: neqꝫ in instrumētis sensuum suorū egritudinē: que nō sit habilis sanari. Et preseruat a putrefactione ita ꝙ etiā cadauera: ⁊ ꝓpꝛie mixtum cum myrrha. Mixtū vero cum sanguine draconis: ⁊ myrrha sanat vlcera putrida mala. Exiccat enim sine mordicatiōe: ⁊ ablutio infusionis eius ī vino: aut aqua rosata: aut succo feniculi p̄parato abstergit oculos: ⁊ addit in visum ⁊ stringit lachrymas: ⁊ ipsum quidem acuit sensus ⁊ rationē: ⁊ cōfert epati ⁊ aufert icteritiam. Nocet tamen emoroidib⁹ ⁊ ano. Quapropter caueāt ab ei⁹ acceptione patientes lesionem in ipsis. Caue ergo dare aloen in tēporib⁹ frigidis. Excoriat em̄ et solutione educit sanguinem. ¶Dosis ei⁹ est ab ℈. v. vsqꝫ ad. ʒ. ij. Et in infusionib⁹ ab aureo. j. vsqꝫ ad. ʒ. iij.

¶De myrobalanis citrinis ⁊ nigris ⁊ indis.

Disceptatio de origine myrobalanorū iter doctores.

Existimauerūt quidam ꝙ myrobalani citrini ⁊ nigri ⁊ indi ⁊ chebuli sunt ab eadeꝫ editi arbore: ⁊ ꝙ citrini sunt imaturi ⁊ nigri indi sūt in quibus iam peruenit cōplexio et maturatio. Et dixerūt ꝙ arbor eorum est de bis ferē tibus: ⁊ qḋ citrini sunt de primo germine: ⁊ nigri simil̄r: chebulos vero germē scḋm tulit. ⁊ quidā dixerūt qḋ de diuersis nascuntur arboribus. ⁊ est illud quod credit̄: etenīꝫ eorū diuerse etiam sunt operationes. Ipsi quoqꝫ de medicinis benedictis sunt. Non enim debilitant cum solutione sua immo confortant stomachum ⁊ proprie viscera: ⁊ ꝓparant ⁊ coadunant partes eorum: ⁊ confortāt cor et epar et corpus totū. Neqꝫ enim nisi ad vnū vident̄ nociui. Acq̄ritur enim preparatis ad hoc per eos oppilatio: ⁊ ꝓpꝛie paratis cadere in ipsas. Sūt aūt de perfecte rectificātib⁹ medicinas que habēt acuitatē ⁊ purgāt dissoluēdo. Magnifice aūt adiuenit qui eos ꝓpꝛie citrinos cū scamonea miscuit. Reprimūt em eam ꝓpter obuiationē substātiaꝝ: ⁊ qualitatē inuicem: ⁊ eā in soluendo iuuant.

Myrobalani sunt ex medicinis bñdictis.

¶Electio. Citrinos in quinqꝫ proprietatib⁹ laudauerūt sapientes: in colore vt sint citrini multe citrinitatis declinantis ad viriditatem: ⁊ sint in pōdere graues: ⁊ densi: ⁊ vt in cōfractis suis inueniat̄ sicut gūmositas ⁊ vt sint grossi: ⁊ vt cortex eorū sit spissus: densus: complectens ossa parua. ⁊ laudauerunt chebulos in quatuor ꝓprietatib⁹ vt sint grossi: ⁊ q̄to grossiores tāto meliores: ⁊ sint subnigri declinātes ad rubedinē. ⁊ sint graues in pōdere cite subuersiōis ī aq̄ ⁊ sint habētes spissitudinem corticum suorum. Nigros q̄ꝫ indos in q̄nqꝫ laudauerūt ꝓprietatib⁹. Ut sint nigri ⁊ cōfracti densitatē habētes substātie. ⁊ sint grossi ⁊ graues ⁊ carētes ossibus. Quāto aūt ab his elōgant̄ proprietatib⁹ tāto a bonitate remoti.

Myrobalani citrini in q̄nqꝫ ꝓprietatib⁹ laudantur.

Laudant̄ chebuli ī quatuor.

Laudant̄ nigri indi in q̄nqꝫ ꝓprietatib⁹.

¶Cōplexio ⁊ ꝓprietas. Oēs frigide sunt complexionis in primo gradu. Sicci in secūdo. ⁊ sunt exiccatiui ⁊ ꝯsumptiui superfluitatū putridarum. Preparatiui ⁊ coadunatiui ptiū: in q̄b⁹ cecidit laxitas et mollificatio.

Propter tria cadit in eis correctio.

¶Rectificatio. Tria sunt in eis ꝓpter q̄ in ipsis cadit correctio. Faciūt enim cadere in oppilationē: ⁊ ꝓpꝛie preparatos cadere in illam: ⁊ q̄ facile adherēt ī villis stomachi ⁊ partib⁹ intestinorū: ⁊ q̄ dimittūt vestigia corrugatiōis ī ipsis. ⁊ nos emēdam⁹ qḋ timet̄ de eo qḋ diximus. Prio ꝓhibētes penitus exhibitionē eorū in ipsis: ⁊ oibus paratis cadere in oppilatiōes: ⁊ in nō paratis miscēda sunt ea cū ipsis que oppilationē fieri ꝓhibēt: sicut aliqua ex diureticis notis. Et infusio eorūꝫ in aqua casei remouet h̄ nocumētū ab ipsis, ⁊ succ⁹ fumiterre valet similiter: et

Ne oppilent.

liter.et silr absinthiũ ꝛ agaricus ꝛ reubarbarũ:et spica:ꝛ silia. Et emẽdamus qḋ põt ꝓuenire de eo qḋ diximus in scḋo et tertio:miscẽdo cũ eis q̃ remoueãt ab ipsis adherentie intẽtionẽ:ꝛ acquirãt eis lenitatẽ:sicut si cõfortenꝭ cum oleo amigdalarũ dulciũ:aut cum oleo rosaceo:aut cũ oleo violaceo:aut sisamino. Aut saltẽ ꝯteranꝭ cũ eis amigdale dulces. Passule q̃ꝫ ꝛ mel earum lenificãt eos ꝛ ꝯfortãt oꝑatiões eoꝝ:ꝛ sunt ꝓprij iuuamẽti cũ eis. Silꝭ acq̇rit eis casiafistula ꝛ viole condite:ꝛ terenia bin:ꝛ tamaridi:ꝛ silia. Quidã aũt dixerũt:q̄m nõ ẽ bona ꝑmixtio eoꝝ cũ medicia lãbificatiua ꝛ lenitiua:q̄m oꝑatiões eoꝝ i idipꝫ se ꝑmisit. Et ego nõ video illud. Immo remouet ab eis ꝑ ipsas adherẽtia ꝛ corrugatio:ꝛ acq̇ritꝭ solutio facilis. ꝛ scito ꝙ decoctio acq̇rit eis vehemẽtiorem oppilationẽ q̄ꝫ sola infusio. Et infusio min⁹ facit esse opilatiuos q̄ꝫ coctio:ꝛ assatio minorat eis solutionẽ faciẽs ipsos cõstipatuos pl⁹. Et adhuc magis cõbustio:ꝛ ꝯtriti q̇dẽ pl⁹ soluũt pl⁹ dimittũt vestigia ꝯstipatiõis in vijs. Infusi ꝟo min⁹ faciũt illa. Et infusio q̇dẽ eoꝝ cõpetit q̄n solũ q̄ritur solutio:ꝛ eoꝝ ꝯtritoꝝ exhibitio:q̄n q̄ritꝭ ꝯstipatiõis impssio.et q̄ꝫto magis ꝯteruntꝭ etiã vt sint sicut alcohol:meli⁹ celebrabitꝭ illud. Et chebuli q̇dẽ ꝯditi minoris q̇dem solutionis sunt:ꝛ maioris ꝯfortationis mẽbroꝝ nutritiõis:et nõ ꝯditi faciũt ꝯtrariũ.

De chebulis ꝯditis.

Modus rectificatiõis eoꝝ satis vtilis:acq̇rẽs eis saporẽ bonũ:ꝛ emẽdãs quecũq̄ꝫ timentꝭ de eis est vt sumatꝭ de myrobalanis ꝯtritis quãtitas quã volueris:ꝛ fit hoc in estate:ꝛ funde sup eos olei amigdalarum dulciũ quãtitatẽ:qua ꝯfricãdo lenianꝭ in vmbra: exiccenꝭ in sole:ꝛ semꝑ modice ꝯfricãdo superrorenꝭ oleo: et fiat illud per triduũ:deinde denuo per triduũ cũ aqua zuccari:aut aqua casei cũ pauco zuccaro ꝯteranꝭ in sole: semꝑ eos ante modice cũ aqua p̄dicta rorãdo:deinde fac trociscos ex eis:ꝛ siccenꝭ in vmbra:et sunt q̇dã q̇ separãt in eis qḋ est ꝭm speciẽ:ab eo qḋ est ꝭm materiã:et est modus solẽnis. Infundũt eñi eos i aqua casei:qḋ sumptũ est ex capris post ꝯtritionẽ eoꝝ:et ponũt põderis eoꝝ partẽ vnã:et aq̄ casei partes.xij.et ponunt in vase vitreo stricti orificij:et dimittũt per dies.viij.postea decoquũt bullitione vna:deinde postq̄ꝫ manib⁹ cõfricauerint colãt:et dimittunt aquã illã siccari:et faciũt trociscos vel pilulas:et sunt q̇ addunt cũ eis de medicinis bñdictis:q̄s volũt ꝭm exigẽtiã intẽtiõis eoꝝ.et faciũt silia. Et eis est op⁹ magni magisterij. ¶ Modus cõdiẽdi chebulos. Accipe ex eis humidis si haberi p̄nt vel humectatis ꝭm artẽ qua humectari p̄nt quãtitatẽ quã volueris:et stilo punge eos vndiq̄ꝫ:et decoque eos in aq̄ cũ facilitate vsq̄ꝫ dũ sufficit. Post hec dimitte eos per diẽ vnã sup tabulã:et exprime aquã eoꝝ:et submerge eos in aq̄ mellis et per dies duos dimitte eos:tũc coque eos lẽto igne et postq̄ꝫ cocti fuerint recõde eos in vase vitreo:da post sex mẽses. Ars aũt in humectando eos auxiliatꝭ hoc mõ.

Mod⁹ humectandi myrobalanos.

Infundanꝭ in aq̄ plurima:et exponãꝭ radijs solis per dies.viij.deinde accipe magnũ vas sicut doliũ:vel saltẽ fiat fouea i terra i loco humoroso vt inter multã arenã humidã:disiũctim sepelianꝭ sepe ac sepe aquã desuꝑ ifundẽdo:et innouãdo arenã de tertio i tertiũ diẽ vsq̄ꝫ dũ tumefiãt et humectenꝭ. Hic erit modus humectatiõis eoꝝ. ¶ Posse.

Myrobalani inducunt iuuẽtutem.

Myrobalani sunt ex reb⁹ q̇ faciũt vtẽtes se iuuenescere:et acq̇rũt eis calorẽ bonũ et bonitatẽ odoris oris et sudoris:et generãt gaudiũ et hilaritatẽ et confortãt stomachũ:cor et epar:et ꝯferũt tremori cordis:ꝛ ꝯfortãt ꝛ p̄parãt ꝛ mũdificãt stomachũ et ꝯferũt emorroidib⁹:ꝛ extiguũt iflãmetionẽ cholere. Sꝫ citrinoꝝ oꝑatio in hoc est p̄cellẽs Ipsi eñi solutiõe educũt eã et cõferũt cõplexiões calidas habẽtib⁹. Et eoꝝ fricatio cũ aq̄ agreste:aut aq̄ rosata:aut succo feniculi abstergit oculũ: ꝛ aufert suꝑcalefactionẽ ei⁹:ꝛ facto exinde alcohol strigit lachrymas:et ꝯfert mollificatiõi oculoꝝ ꝛ ꝯferũt tertiane et febrib⁹ cholere:et cõtriti q̇dẽ cũ mastice sanãt vlcera et desiccãt ea:chebuli q̄ꝫ solutiõe educũt phlegma:et addũt in rõne et clarificãt visum:et ꝓprie ꝯditi et mũdificãt stomachũ et ꝯfortãt ipm:et ꝯferũt hydropisi et febrib⁹ antiquis. Nigri aũt in dissolutiõe educũt melancholiã et cholerã adustã et cõferũt melãcholie et tremori et clarificant colorẽ et ꝯferũt lepre et remouẽt tristitiã:et ꝯferũt q̄rtane. ¶ Dosis. Potio citrinoꝝ tritorum est a ʒ.ij.vsq̄ꝫ ad.v.et infusorum a.ʒ.v.vsq̄ꝫ ad.xx.et potio chebulorũ tritorum est a.ʒ.ij.vsq̄ꝫ ad.iiij.et infusorum a.ʒ.iiij.vsq̄ꝫ ad.x. potio indorum est sicut chebulorũ. Ille aũt q̇ sumit eos timeat borcã suꝑbibẽtem. Et pisces abhorreat. ¶ De emblicis.

Emblici sunt ex medicinis ꝯfortãtib⁹ stomachũ:ꝛ cor:et epar:ꝛ viscera. ¶ Electio. Meliores ex eis sunt habẽtes frusta grossa ꝛ densa ꝛ grauia:ꝛ qui min⁹ crescũt in ossib⁹:ꝛ pl⁹ in carne. Rari quoq̄ꝫ nõ hñt spiritũ. ¶ Complexio ꝛ ꝓprietas. Sunt cõplexionis parum frigide ꝛ sicce in primo gradu. Et ipsi sunt cõfortatiui mẽbrorũ laxorum et coadunatiui partiũ eoꝝ et :sunt de extinguẽtibus calorẽ in stomacho ꝛ epate. ¶ Rectificatio. Emblici nutriti sunt maioris oꝑatiõis ꝛ minoris corrugatiõis sunt. ¶ Mod⁹ nutriẽdi emblicos. Accipe ex eis q̄ꝫtitatẽ quã volueris ꝛ submerge in aqua et expone soli vsq̄ꝫ dũ tumefiant.ꝛ humectenꝭ:ꝛ post exprime ꝛ pone in aqua mellis: ꝛ ꝑ dies duos dimitte:deide coque cũ facilitate.ꝛ postq̄ꝫ cocti fuerit dimitte paꝝ refrigerari.ꝛ adde cũ eis mellis tabarzet sicut quartã toti⁹ ꝛ recõde. Et quidã suꝑcõdiunt cũ specieb⁹ aromaticis:ꝛ cõfortatiuis sicut cynamomo ꝛ xiloaloe ꝛ gallia ꝛ cardamomo ꝛ croco ꝛ silib⁹. Et mod⁹ faciẽdi serẽblac. Infunde emblicos in lacte dulci:ꝛ mutetꝭ super eo lac manes ꝛ sero hoc per triduũ ꝛ exiccenꝭ in vẽto ꝛ in vmbra ꝛ recõdantur. ¶ Posse solutiõe educũt phlegma et sunt ex rebus valde cõfortãtib⁹ crebrũ et neruos:ꝛ augẽt intellectũ:et ꝯfortãt cor:et ꝯferũt tremori ei⁹ ꝛ mundificãt stomachum a phlegmate et putrefactiõe:ꝛ confortãt ipsum ꝛ p̄parãt:et sedant furorem in co:ꝛ auferunt sitim:ꝛ addunt in appetitum:ꝛ sedãt vomitũ. ¶ Dosis. Eorũ tritorum potio est ab aurꝭ.j.vsq̄ꝫ ad.iij. Infusorũ ab aurꝭ.iij.vsq̄ꝫ ad.vj. ¶ De belliricis.

Bellirici sunt ex medicinis bñdictis. Expectatur eñi ꝑ eos ꝯfortatio. ¶ Electio:meliores sunt grossi et spissi et põderosi:ꝛ densi cortice. ¶ Natura frigidi sunt i p̄io:sicci in secũdo. ¶ In posse aũt:ꝛ ꝓprietatib⁹ alijs sunt sicut emblici. ¶ De reubarbaro.

Reubarbarum est ex medicinis bñdictis ꝛ lenib⁹:in quo aggreganꝭ multe ex intẽtiõib⁹: que q̄rũtur in re faciẽte mũdificationẽ:quas postea dicem⁹. ¶ Electio. Ex specieb⁹ rauet aliud est qḋ nascitur in india:ꝛ est rauetscent ꝛ aliud est rauet barbarũ.et aliud est rauet turchiũ:et melius eorũ est rauetscent. Post illud in bonitate est barbarũ ꝛ min⁹ in bonitate est turchiũ:ꝛ laudaꝭ magis ex eis qḋ subnigrũ declinãs ad rubedinẽ. Quod est graue cũ raritate sua. Et in q̇ etiã in ꝯfractis suis inueniꝭ disgregatio ex ruffo:et glauco:ꝛ qḋ est crocee tincture. Et qḋ est recẽs

Multe sũt spẽs reub. s. rauetscent melius est eorũ.

Et nõ p̄termittas:q̄n scias quod in ipo cadit de adulteratione. Accipiꝭ eñi ex eo integre sicut est quãtitas magna et submergiꝭ i aqua per dies quinq̄ꝫ:et dimittiꝭ aqua illa siccari: et fiũt inde trocisci:et sunt ipsi medicia regũ. Reubarbarũ vero siccaꝭ et venditꝭ sicut est qḋ iam ꝑdidit aiaꝫ Et cognosciꝭ:q̄m illud in quo non cecidit adulterario est rarũ et minoris stipticitatis:ꝛ est crocee tincture. Adulteratũ ꝟo habet ꝯtrariũ horũ:et varietatẽ quã hr̃e debet in cõfractis suis amisit:immo subnigrescit in eis. ¶ Cõplexio et ꝓprietas. Calide cõplexiõis est et sicce in secundo gradu:et dr̃ qḋ est in p̄io. Sed illud est verius. Conuenerũt autẽ in permixtione eius aqueitas et terreitas dãtes ei stipticitatẽ et substãtiã:et aeritas dans ei raritatẽ substãtie:et est in eo igneitas perficiens:qḋ ꝑ actionem eius in terreitatẽ ipsius ipsum fecit esse amarũ. Verũ terreitas est ꝭm ꝓfundũ eius:et igneitas est in superficie ipsi⁹:quapropter infusio separat inter substantias ipsius:et cõplexio oꝑatiõis solutionis in oppilationẽ per ipsuꝫ est ꝑ dominiũ calidi in superficie eius.et consecutio ꝯtractiõis ꝑ ipsum est a substantia sua terrea stiptica. ¶ Rectificatio. Non est in eo nocumẽtũ apparens et datur in omni tp̄e ꝛ in oĩ etate ita ꝙ etiã pueris:et pregnãtib⁹:et de elegantioribus et melioribus que iũcta cum eo magnificãt oꝑationẽ eius est aqua lactis:et proprie qḋ sumptuꝫ est ex capris.et similiter magnificatur infusio ei⁹ in aqua endiuie ꝛ apij p̄ri⁹ bullitis et colatis. Aut in aqua plãtaginis. Et non p̄termittaꝭ quin cadat in societate sua spica. Est eñi ꝓprij iuuamẽti cũ ipso. Neq̄ꝫ pretereas additionẽ modi-

Quonaꝫ mõ adulteretꝭ.

Datꝭ reubarbaruꝫ pueris et pregnantibus.

Non p̄termittaꝭ qn cũ reubarbaro addaꝭ spica.

ei vini albi odoriferi et clari in infusionibꝰ eius: et ꝓprie qñ in emẽdatiõe oppilationũ ꝓpinat̄. Et scito ꝙ in adulterato nõ remãsit aliq̄d de v̄tute solutiua de q̄ sit curãdũ. Et eius quidẽ qď purũ est infusio cõpetit qñ solũ querit̄ abstersio ⁊ solutio ⁊ oppilationũ apertio. Et ipsius cõtriti exhibitio qñ q̄ritur vt post illã in viscerib9 vestigia cõtractionis remaneãt. Verũ ex eo qď assum est vehemẽtiꝰ fit illud: ⁊ adhuc vehemẽtiꝰ ex adusto: ⁊ qď ex eo est purius sustinet qď opꝫ ⁊ de ꝯtritione meretur. In raro aũt ⁊ laxo vehemẽs cõtritio resoluit virtutẽ. Decoctio etiã sil'r resoluit in eo virtutẽ qualiscũq̄ꝫ sit. ¶ Posse). Solutione educit cholerã ⁊ phlegma. Et maior eius ꝓprietas est mũdificare ⁊ cõfortare epar ⁊ stomachũ. Et cõferre doloribus pungitiuis eorũ ⁊ clarificare sanguinẽ ⁊ auferre oppilationes ⁊ morbos quoꝝ mater est oppilatio: sicut hydropisim ⁊ icteritiã ⁊ grossitiẽ splenis ⁊ febres oppilationuꝫ et silia. Ex parte substãtie sue ꝓprietas est ei ꝯferre sputo sanguinis ⁊ manationi eiꝰ vndecũq̄ꝫ sit. Et cõferre casui ⁊ percussiõi ⁊ sanare rupturas ĩtrinsecas ⁊ extrinsecas et ꝓprie eiꝰ ʒ.i. et mumie grana duo: ⁊ rubee tinctoꝝ granũ vnũ ⁊ mediũ cũ vino stiptico. et est dosis vna. Et confert inũctio olei eiꝰ ꝯcussionibꝰ ⁊ ꝯtractionibꝰ lacertoꝝ ⁊ doloribꝰ eorũ: et ipsum q̄dẽ est medicina singulꝰ: ⁊ est medicina bona dissinterie: ⁊ ꝓprie qď ex eo est assum ⁊ bibitũ cũ succo plãtaginis: ⁊ pauco vino stiptico: ⁊ ꝯfert febribꝰ periodicis: ⁊ febribꝰ oppilationũ: ⁊ febribꝰ ãtiq̄s. ¶ Dosis.) Potio eiꝰ infusi est a ʒ.i ⁊ ß. vsq̄ꝫ ad. x. ⁊ potio ꝯtrita a ʒ.i. vsq̄ꝫ ad. iij. et ipm̃ cõseruat̄ per annos tres vel quatuor: et preseruat̄ a putrefactione et corruptione si superliniat̄ ei cera: ⁊ terebẽtina liq̄facte. Aut cera sola. Aut si sepeliat̄ in melle tabarzet. Aut si sepeliat̄ in psilio. Aut in milio: Cõseruat̄ em̃ esse ipsiꝰ ex tp̃e extẽso.

Potio cõferẽs casui et percussioni.

Est medicina bona dissinterie

¶ De casiafistula.

Casiafistula est de medicinis in q̄bus est fiducia iuuamẽtoꝝ: ⁊ est sine nocumento carens acuitate ⁊ mordicatiõe: et omi excessu ledẽte super cuiꝰ exhibitione p̄sumit̄ in omni etate: ita ꝙ pueris ⁊ p̄gnãtibꝰ. ¶ Electio.) electio eius cõstat in sex proprietatibꝰ. Ut sit arundo eiꝰ grossa plena splẽdens ⁊ multi ponderis. Et sit pulpa eius splendens: ⁊ pinguis et hausta ex arũdine cõseruata in vasis vitreis pigritatur. ¶ Cõplexio ⁊ proprietas) est eq̄lis declinans ad latus caliditatis: ⁊ est humida ĩ p̃mo gradu: ⁊ est lenitiua: ⁊ resolutiua: clarificatiua sanguinis sedatiua acuitatis eius: ⁊ cholere rubee. ¶ Rectificatio). Non est in ea nocumẽtũ apparẽs p̃ter qď nocet debilia habẽtibꝰ viscera ⁊ lubrica. Remouet̄ ab ea hoc nocumẽtũ ĩ permixtiõe myrobalanoꝝ ⁊ reubarbari cũ ea: ⁊ aqua masticis: ⁊ spice cũ ea: ⁊ sil'r est medicamẽ bonũ: et qñq̄ꝫ necesse est ei lubricitatẽ addere ⁊ ꝓprie in desiccatiõe viscerũ: q̄re sapiẽtes admiscuerũt cũ ea oleũ amigdalarũ dulciũ. Diuretica q̄ꝫ faciunt eã declinare ad vias vrine: q̄re necessaria est eorũ permixtio: qñ opꝫ mẽbris scďe expulsionis cõferre: et ipsa est de tarde et debiliter solutionẽ faciẽtibus: ꝓpter quod miscẽda cũ ea sunt q̄dã ex rebus acuitatẽ habẽtibus sicut alhasce et hyssopꝰ. Vigorãt em̃ eius solutionẽ. Et magis adhuc siccum quoddã ex ventrẽ soluẽtibꝰ misceatur. Et ipsa q̄dẽ cũ aqua casei est nobilis oꝑationis. ¶ Posse). Mũdificat sanguinẽ et compescit oẽm acuitatẽ: et sedat sitim: et ꝓprie cũ succo endiuie: aut solatri: aut tarasacon in q̄bus aduenit iam depuratio ꝺm artẽ: et ipsa q̄dẽ mũdificat stomachũ et educit cholerã et phlegma: et operat̄ illud sine nocumẽto et excessu: caret em̃ mordicatione: et ipsa quidẽ lenit pectus et guttur: et resoluit apostemata acuta in eis: et cõfert calefactioni renũ sumpta cũ diureticis: et infusiõe liquiritie: et ꝓhibet generationẽ lapidis in eis: et cõfert febribus calidis.

Dat̄ pueris et pregnantibꝰ. Laudat̄ ĩ sex ꝓprietatibus.

Nocet habẽtibꝰ debilia intestina et lubrica.

Est de tarde solõnẽ faciẽtibꝰ.

¶ De tamarindis.

Tamarindi sunt dactili acetosi: et sunt ex fructibus palmaruꝫ siluestriũ in india. Ipsi q̄ꝫ sunt ex medicinis nobilioribꝰ: in q̄bus nõ est excessus. ¶ Electio). Laudãtur in sex ꝓprietatibꝰ. Ut sunt nigri: nõ vere nigredinis: cũ luciditate ⁊ teneri: et mixti cũ villis: q̄ sunt sicut radices: et sunt recẽtes et pingues absq̄ꝫ desiccatiõe: et sunt cũ dulcedine acetositatis pauce vini puri nõ p̃mixti: sunt et ex adulteratoribꝰ q̄ eos falsificãt cũ carne prunoꝝ. Sꝫ deocculta t fallaciã nigredo sine luciditate in ipsis. Et q2 sunt humorosiores: ⁊ q2 ĩ eis est odor ⁊ sapor prunorũ. ¶ Cõplexio ⁊ ꝓprietas). Frigide cõplexiõis sũt: ⁊ sicce in scďo. Et sunt refrigeratiui: extinctiui: et sedatiui acuitatũ ⁊ inflãmationũ. ¶ Rectificatio). Ledũt stomachũ frigidũ: ⁊ debilitant eum: ⁊ sunt tarde et debilis oꝑatiõis. emẽdamꝰ nocumẽtũ qď imprimunt in stomachũ permiscẽdo cũ eis aliquid de ꝯfortãtibꝰ stomachũ: sicut sunt spica: ⁊ macis ⁊ mastix ꝓprie. Et ꝓpinatio eorũ cũ succo feniculi ⁊ apij ⁊ endiuie ⁊ tarasacon aufert̄ hoc nocumẽtũ ab eis: ⁊ sil'r cũ absinthio. Et infusio eorũ in aqua lactis sumpti ex capris vigorat actionẽ: ⁊ sil'r in succo fumittere: aut in succo lupuli. ¶ Modus infusionis eorũ. Accipe tamarindoꝝ q̄ntitatẽ quã volueris: ⁊ infunde eos ĩ sextuplo eoꝝ aque casei: aut aque triũ granatorũ: aut alteriꝰ aque cõposite: aut simplicis: ⁊ frica manibus: ⁊ bulliãt bullitione vna: deinde colent̄ colatiõe qua fiat exile ⁊ clarũ. Et q̄dã addũt cũ eis prunorũ quãtitatẽ eorũ ⁊ faciũt simile. Et sunt ex dãtibꝰ infusionẽ non colatã: quãdo magis querit̄ inflãmationis solutio. Et dant colataꝫ qñ magis querit̄ inflãmationis extinctio: ⁊ cum permiscent̄ in infusione eoruꝫ rose: ⁊ scandali: ⁊ ꝓprie mazuzir: et spodium vigorant̄ in extinguẽdo. Et ipsi quidem sustinẽt de decoctiõe aliquid mediocriter qñ oportet. Et sup̃flua decoctio virturẽ eorum destruxit. ¶ Posse). Solutione educũt choleram et reprimunt furorem eius et feruorẽ sanguinis. Et cõferũt inflãmationi epatis et stomachi: et sunt medicina sitis et oĩs estuationis facte ab eis: ⁊ ꝯferũt icteritie et reprimũt vomitũ: et sunt medicina vera febriũ acutarum que indigent lenificatione. ¶ Dosis). Sunt debilis oꝑatiõis: ꝓpter quod potio eoꝝ est ab. ʒ. ij. vsq̄ꝫ ad. v. Et ipsi quidẽ cõseruantur per annos tres. Verũ si accidat eis vt calescũt putrescũt. Et sil'r liquor cadẽs in eis putrefacit ipsos. Et melior modus conseruatiõis eorũ est stringere eos in vase vitreato: et ponere in loco recẽti.

Sunt de nobilioribus med. Laudant̄ in sex ꝓprietatibꝰ

Sunt tarde et debilis oꝑationis.

Sup̃flua decoctio virturẽ eorum destruit.

Cõseruãtur per annos tres.

¶ De manna.

Manna est ros cadens super quasdã plãtas ⁊ lapides cuiꝰ mã est vapor q̄ eleuat̄ cui accidit digestio ⁊ maturatio in aere qñ est eq̄lis ⁊ fecũdꝰ letis aspectibꝰ. Diuersificat̄ aũt ꝺꝫ diuersitates reꝝ sup̃ q̄s cadit: cadẽs em̃ sup̃ lapides est sicut gutte pue q̄ cõgelant̄: ⁊ fiũt sicut semẽ. Et cadens sup̃ plãtas suscipit de virtute plantarũ ⁊ est cũ permixtione particularũ foliorũ et florũ. ¶ Electio). Ex ea q̄ cadit super lapides melior est que est sicut semẽ album: ⁊ est dulcis: ⁊ est recẽs. Post istã vero in bonitate est que est subcitrina. Fusca vero ⁊ cenosa ⁊ antiqua est nõ bona. Et ex ea q̄ cadit sup̃ plãtas melior est illa que est pauce p̃mixtiõis cũ folijs: ⁊ est subalbida ⁊ recẽs. Falsificatores aũt ex zuccaro ⁊ folliculis scene adulterãt eã cũ post tp̃s accidit maturatio: aut mollescit ⁊ liq̄fit: ⁊ deoccultat̄ fallacia. ¶ Cõplexio ⁊ ꝓprietas). est equalis plus declinãs ad caliditatẽ ⁊ est lenitiua: abstersiua: mundificatiua: ⁊ sedatiua. ¶ Rectificatio). Nullius est excessus. Est tñ ex debiliter solutionẽ faciẽtibꝰ. Et nos cõfortamꝰ oꝑationẽ eiꝰ cũ p̃mixtiõe hyssopi cũ ea: ⁊ alhasce ⁊ aliorũ: ꝺm qď in casiafistula diximus. Verũ ipsa iuncta cũ alijs medicinis vigorat earũ oꝑationẽ. Dulcedine em̃ sua facit eas approximare nature. Ipsa quoq̄ꝫ cocta expedit et operat̄ citiꝰ Gal. autẽ ipsam cum scamonea p̃miscuit ⁊ operabat̄ cum eis. Et posteriores laudauerunt illud. Et procedẽtes miscuerunt cum turbith: ⁊ alij presumpserũt alia et fecerũt cõuenientes. ¶ Posse.) Educit choleram cũ facilitate. Et ipsa q̄dem lenit guttur et pectus ⁊ ventrem: ⁊ est sedatiua sitis. ¶ Dosis eius est a ʒ. vj. vsq̄ꝫ ad. xv. Et ipsa quidẽ conseruatur per vnum annum.

Quid sit manna.

Quonam mõ adulteretur.

Mixta cũ alijs medicinis vigorat eaꝝ oꝑationẽ.

¶ De aqua lactis.

Aqua lactis est materia infusionũ: ⁊ est ipsa p̃ se medicina bona carẽs nocumẽto. ¶ Electio) Melior est sũpta ex lacte iuuenũ capraꝝ ⁊ nigrarũ ⁊ boni pastus: ⁊ recẽter fetaꝝ. Post istã ĩ bonitate est que sumit̄ ex ouibꝰ: ⁊ laudat̄ cõsiderata ĩ se: si recẽs: si boni odoris: et boni saporis: ⁊ ꝓprij ⁊ nõ extranei: ⁊ in q̄ nulla accidit corruptio. ¶ Cõplexio ⁊ ꝓprietas). Est calide ꝯplexiõis ⁊ sicce ĩ p̃o vsq̄ꝫ ad secundũ: ⁊ est subtiliatiua: lauatiua: abstersiua p̃ nitrositatẽ suã ⁊ solutiua sine mordicatiõe: ⁊ oppilationũ apertiua. ¶ Rectificatio). Fundamẽtũ est infusionũ: et est p̃ se debilis solutionis. Mel quoq̄ꝫ vigorat operationẽ eius. Et vigorata cum lupulo

Laudat̄ cũ his ꝓprietatibꝰ

ta cū lupulo ⁊ flore eiꝰ mūdificat sanguinē. Mirobalani
quoq; ⁊ reubarbarū ⁊ succꝰ rose ⁊ viole ⁊ tamarindi et ca
siafistula: ⁊ flores fumittere ⁊ semen eiꝰ addūt opatiōi eiꝰ
⁊ soluit cholerā rubeā: ⁊ humores adustos. Et vigorat cū
chebulis: ⁊ hyssopo: ⁊ alhasce ⁊ agarico: ⁊ educit cholerā
⁊ phlegma: ⁊ cū mirobalāis idis: ⁊ epithimo: ⁊ polipodio
solutiōe melācholiā educit: ⁊ humores adustos: ⁊ cū asaro
⁊ ireos soluit aquā citrinā: ⁊ nō ꝓtermittat quin in potio
nibus eiꝰ cadat spica: qm̄ eius operationē magnificat. Et
tarassacō q̄dē: ⁊ endiuia ⁊ cuscute: et lingua arietis: ⁊ vo-
lubilis: ⁊ spica: et reubarbaꝝ: et absinthiū: et eupatoriū: et
asarū: ⁊ fumusterre: ⁊ apiuʒ: ⁊ feniculus: amigdale amare:
⁊ semina quatuor: ⁊ scolopēdria: ⁊ alia: ⁊ de diureticis no-
ta: addūt et ad oppilationū apertionē. Et daꝶ qn̄q; extracto
ab ea butyro qn̄ opʒ cām lenitatis a mēbris expulsionem
abscidere. Et daꝶ nō extracto butyro: qn̄ lenitatē i eis acq
rere opʒ. ¶ Posse). Solutiōe educit cholerā ⁊ hūores adu
stos cū facilitate et cōfert manie ⁊ melancholie: ⁊ confert
oībꝰ oppilatiōibꝰ ⁊ morbis oppilationū: sicut hydropisi ⁊
icteritie ⁊ grossitiei splenis: ⁊ cōfert febribꝰ cholericis ⁊ fe
bribus oppilationū. Et est medicina bona infectionū cu-
tis quarū materia est cholera: ⁊ humor adustus sicut est
īpetigo: et serpigo sicca: et pustule: et pruritꝰ ⁊ vlcera ma-
la sicca: ⁊ lepra et similia. ¶ Dosis eius est ab. ʒ. vj. vsq; ad
libram vnam.

¶ De rosis.

Rosa duplex.

Rosa est ex medicinis bñdictis: i q̄ ē virtꝰ cōforta
tionem faciens: et solutioneʒ et male qualitatis
ꝑmutationē. Et ē ex ea rubea: ⁊ alba: ⁊ de vtris-
q; alia ē multoꝝ folioꝝ densoꝝ ⁊ crispoꝝ: ⁊ alia
paucoꝝ ⁊ planoꝝ. ¶ Electio) Melior ē rubea vere rube
dinis paucoꝝ folioꝝ et planorū. Et ex albis melior ē hñs
silr. Et melior est succus cuiꝰ mater est rosa cōpleta: sicca
quoq; melior ē i qua nōdū cecidit corruptio. ¶ Cōplexio
et ꝓprietas). Frigida est in primo gradu: sicca in scd̄o. Di
uersarū āt naturarū substātie ꝯposuerūt rosaʒ: inter quas
pōt cadere sepatio distinguēs. Cōponiꝶ em̄ ex terreis par
tibꝰ aqueis mediocribꝰ dātibꝰ eis stipticitatē ⁊ substātiā.
Et ex ꝑtibus aereis ꝓpter q̄s est in ea de dulcedie aliq̄d:
⁊ aromaticitas. Et ex ꝑtibꝰ igneis subtilibꝰ: i q̄bꝰ ꝯsistit ꝑ-
fectio et spēs dātibꝰ ei amaritudinē et rubore. Uirtus aūt
faciēs ruborē eiꝰ plus impssit q̄ amaritudinē faciēs. Pro
pter q̄d i abscissiōe amaritudinis ipsiꝰ iā remoueꝶ ꝑ solā
exiccationē eiꝰ nō resoluiꝶ spēs. In abscissiōe vero rubedis
nō plus est rosa q̄ homo mortuus. Amaritudo aūt i ea q̄
recēs est plus est stipticitate ipsius. Et prima opatio eius
est ꝓpter amaritudinē suam: ꝓpter q̄d rosa recēs et ꝓprie
succus eius soluit. Cū aūt resoluiꝶ caliditas dās ei ama-
ritudinē ꝑꝑ siccitatē eius manifestatur substātia stiptica
cōstipationem faciens. Est autē succus eius calidus fere
vsq; ad primū gradū: ꝓpter exclusionem eius a re terre-
stri ⁊ frigida. Est aūt rosa resolutiua cōueniēs extinctiua
inflāmationū: ꝯfortatiua mēbroꝝ: coadunatiua ꝑtiū: ⁊ cō
strictiua. Et semē eius in hoc est fortius: et silr pili eius q̄
sunt in medio ipsius. Et succus eius oppilationuʒ aperi-
tiuus ⁊ resolutiuꝰ et abstersiuus ⁊ solutiuus. Et sicca q̄dē
est magis stiptica ⁊ frigida: ⁊ q̄ nō est cōpleta est frigidior
⁊ stipticior: ⁊ alba i frigiditate et stipticitate plꝰ ē q̄ rubea
¶ Rectificatio). Nō est i ea malitia: ʒ est ex debiliter sol-
uētibus. Uigorat tñ eius opatione aqua casei: si em̄ succi
rosaꝝ. ʒ. j. misceaꝶ cū aqua casei ⁊ pauca spica: est solutiuū
cōueniens: et silr infusio foliorū rosarū in aqua casei cum
pauco melle soluit sine molestia. Et syrupꝰ factꝰ ex succo
eius lenis est solutiōis. Et ingrediꝶ succus rose: et ipa ro-
sa: ⁊ silr oleū eius i emēdatiōe medicinarū solutiuarū acu
tarū: sicut est scamonea: ⁊ euphorbiū et silia. Et in siccis
vt i myrobalanis ē addēdū oleū amigdalinū: aut rosaceū:
aut violaceū: aut sisaminū: aut omphacinū. Rose aūt cōdi
te cū melle abstergūt: mundificāt ⁊ confortāt: et cōdite cuʒ
zuccaro minoris sunt abstersionis: ⁊ maioris cōfortatiōis
et stipticitatis. Et aqua earū q̄ fit ꝑ infusionē est mūdifica
tiua: abstersiua: et solutiua: et ea q̄ fit ꝑ sublimationeʒ est
multe cōfortatiōis: neq; est solutiua ꝑꝑ solutionē subtilis
caliditatis eiꝰ in decoctiōe eiu. Acetū aūt infusionis earū
est medicina bōa oīʒ inflāmationū: ⁊ est diuisiuū: solutiuū
cōfortatiuū. Per albas vero nō fit solutio aliqua de qua sit
curādū. Et est i eis de stipticitate plus q̄ sit in rubea. Neq;

Rosa rubea sine rubedie amplꝰ nō est rosa.

Plꝰ stiptica est alba q̄ rubea.

Aqua rosarum per sublimationeʒ est multe confortatiōis

adhuc sunt similes in cōfortatiōe eis. Et scito q̄ rose nō
sustinēt de decoctione aliq̄d oīno: ⁊ ꝓprie recētes. Resol-
uiꝶ em̄ ab eis virtꝰ sigillās abstersionē eiꝰ: ⁊ solutionē eiꝰ
⁊ deoccultaꝶ virtus earuʒ stiptica faciēs cōstrictionem.
Succꝰ vero eiꝰ sustinet de decoctiōe aliquid mediocriter: ⁊
acq̄rit ei subtilitatē ⁊ bonitatē abstersiōis. Oleum quoq;
factū ex rosis nōdū cōpletis est maioris infrigidatiōis: et
stipticitatis: cuiꝰ meliꝰ fundamētū est oleū sumptū ex oli-
uis nōdū ꝑfectis. Et factū ex rosis in q̄bꝰ iam aduenit ꝑ-
fectio est maioris resolutiōis cōueniēter: ⁊ minoris īfrigi-
datiōis: cuiꝰ melius fundamētuʒ est oleū oliuaruʒ medio-
criū in maturatiōe aut sisaminū. ¶ Posse). Succꝰ eius et
aq̄ infusiōis recentium: ⁊ completarum: solutione educit
cholerā: ⁊ mūdificat sanguinē ab ea: ⁊ venas: ⁊ arterias: ⁊
ꝯfert icteritie: ⁊ aperit opilationes epatis et stomachi: et
mūdificat: ⁊ ꝯfortat ea. Et ꝯfortat cor: ⁊ ꝯfert tremori eiꝰ
⁊ educit materiā causantē eū. Et ꝯfert cholericis febribꝰ.
Rosa vero ⁊ oleū eiꝰ: ⁊ aqua ipsiꝰ per sublimationem facta
cōfortāt cor: stomachū ⁊ epar. Et coadunāt partes laxas
mēbroꝝ: ⁊ cōfortāt retētionē: ⁊ sedāt dolores calidos mi-
ra sedatiōe: ⁊ extinguūt ⁊ ꝑmutāt malitias inflammatio-
nū: ⁊ sedāt eas. Et sunt ex medicinis dormire facientibus
Faciunt tñ corizam ⁊ sternutationem. Et obsunt catar-
ris: ⁊ stringūt vuulā ⁊ guttur: ⁊ cōfortant ea: et auferunt
crapulā. ¶ Dosis). Potio succi rosaruʒ est ab. ʒ. j. vsq; ad
ij. cū zuccaro. Et potio syrupi facti cum succo earū est ab
ʒ. ij. vsq; ad. v.

Nota de earum oleo.

¶ De violis.

Faciūt corizā ⁊ sternutationē

Viole sunt medicia tēperata ꝯueniens: ⁊ fit ꝑ
eā male q̄litatis ꝑmutatio: ⁊ nāe soło. ¶ Ele
ctio). Melior ē q̄cūq; est ex ꝓmis: quā nō iue
nit calor resoluēs vtutē: aut pluuia dissipās
¶ Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Frigida ē et hūida
in prīo gradu. Et q̄ ē sicca est minꝰ frigida et minꝰ humi
da. Est em̄ in recente supflua hūiditas supgrediens ca-
liditatē eiꝰ: a qua est ꝑfectio ipsius ⁊ spēs. Cū aūt exiccaꝶ
et resoluiꝶ hūidū supficiale ipsiꝰ māifestaꝶ amaritudo eiꝰ
q̄ est ꝑꝑ caliditatē q̄ fuerat sepulta: ⁊ est tūc calida plus ⁊
hūida minꝰ. Est em̄ in recēte hūiditas supflua: ꝓpter q̄d
q̄ recens est solutiōe educit ꝑ vētrē lābificādo. Que vero ē
sicca educit dissoluēdo. Et ipsa q̄dē ē infrigidatia: narco
tica: sedatiua doloꝝ calidoꝝ: extictiua īflāmationū: ⁊ lēiti
ua ⁊ solutiua. ¶ Rectificatio) est ex debilr soluētibus: et
q̄dā addunt quātitati eaꝝ medietatē ex turbith: et faciūt
trociscos: ⁊ vigorāt cū h̄ opationē earū. Et quidaʒ addūt
scamoneā: et ipse q̄dē ⁊ oleū eaꝝ ingrediuntur in emēda
tione medicinaꝝ acutaꝝ. Succꝰ aūt ipsaꝝ ⁊ syrupꝰ ex illis
lentēdo soluit. Et viole sicce educūt dissoluēdo. Et ipe q̄-
dem ꝯdiunꝶ cū zuccaro ⁊ melle: ʒ cū melle sunt maioris
abstersiōis ⁊ minoris alteratiōis: ⁊ cū zuccaro faciūt con
trariū. Et scito q̄ viole nō sustinēt de decoctiōe aliq̄d i q̄
sit supfluitas: ⁊ succꝰ eaꝝ silr. Et corroboraꝶ acetū cū īfu-
siōe eaꝝ: ⁊ fit mirabile in febribꝰ inflāmationis multe: et
meliꝰ oleū eaꝝ est cuius fundamentū est oleū omphacinū
aut amigdalinū. ¶ Posse). Solutiōe educūt cholerā ⁊ al
terāt excessuʒ eiꝰ. Et ꝯferūt inflāmatiōibꝰ oībus: ⁊ sedant
sodā calidā factā a caliditate vehemēti: sunt somnifere: ⁊
faciūt corizā: ⁊ leniunt pectus et guttur: ⁊ ꝯferūt vue: ⁊ sy-
nāchie: ⁊ earū iuuamētū est magnū apostematibꝰ partiū
pectoris ⁊ pleuresi: et sedāt sitim: ⁊ ꝯferūt ꝓprie sicce oppi
lationi epatis ⁊ apostemati eius calido ⁊ icteritie: et sunt
iuuamēti magni inflāmatiuis febribꝰ: ⁊ siti ꝑ eas. ¶ Do-
sis) Potio eaꝝ est ab. ʒ. iiij. vsq; ad. viij. ⁊ succi eaꝝ ab. ʒ.
j. vsq; ad. ij. ⁊ syrupi eaꝝ est ab. ʒ. ij. vsq; ad. iiij. et ꝯditi eaꝝ
ab. ʒ. j. et. ß. vsq; ad. iij.

Recēs viola educit lābificando: sicca vero dissoluendo est narcotica

¶ De absinthio.

Absinthiū multiplex est. Sʒ illud q̄d intēdimus
nūc est absinthiū romanū. ¶ Electio.) Meliꝰ
est quod est remotū ab odore maris. Et q̄d ori-
tur in terris liberis: et habet folia alba lenia et
plana. Asperū vero est malū: et melius tempꝰ
collectionis est ver: et opationis succi ipsiꝰ similiter: simi-
liter aqua eiꝰ. Et melius tempus collectionis florū est ꝓn
cipiū estatis. ¶ Complexio ⁊ proprietas). Calidum est in
prīo ⁊ siccum in scd̄o: et succus eius. Flos eius est calidior
accedens ad scd̄m: est autē absinthiū compositum ex sub-
stantia calida dāte amaritudinē: ⁊ nitrositatē: et faciente
ipm apitiuū oppilationū: et solutiuuʒ nature. Et ex sub-

Melius alijs ē absinthiū romanum.

stantia terrea stiptica: ꝑ quā acquirit̄ ei: vt sit mēbroꝝ cōfortatiuū: ⁊ partiū laxarum aggregatiuū. Sed stipticitas quidē plus est amaritudine sua. Et adhuc est plꝰ in eo qđ est exiccatū. Sꝫ substātia calida magis ē in sup̱ficie dominans: ꝓp qđ sua prima op̱atio qua obuiat corpori est sup̱ vestigia caliditatis q̄ sciuisti. Et secūda sua op̱atio ē vestigia ex substātia stiptica ꝓueniētia imprimere: ⁊ dixerūt q̄dā ⁊ educit per ventrem cōprimēdo: ⁊ recesserūt. ❡ Rectificatio). Nō est in eo nocumētū apparēs. Succus tñ eiꝰ nocet stōacho ꝓp bauracitatē suā. Et est debilis solutiōis. Et ex rebꝰ adiungēdis ei meliorātibus illđ est rosa. Et ex vigorātibꝰ eiꝰ op̱ationē est fumusterre: ⁊ aq̄ casei et spica addit ei bonitates notas: ⁊ passule enucleate emendāt ꝯditiōes eiꝰ.

Succꝰ eiꝰ nocet stō ꝓp bauracitatē suā.

❡ Modus operationis succi eius. Exp̱me succi eius quātū vis: ⁊ ꝓprie in medio veris: ⁊ purifica illđ sꝫ modos notos: ⁊ fac siccari in sole vel cinere calido ī vase vitreato sicut siccat̄ aloes. Aqua aūt sublimationis eiꝰ fit sicut aq̄ rosata: ⁊ silr̄ q̄ fiūt in vasis sublimationū. Absinthiū aūt sustinet đ decoctiōe mediocrit̄. ❡ Posse.) Solutiōe educit cholerā a stomacho: et intestinis: et epate. Et extēdit̄ op̱atio eius ad venas et mūdificat eas ab humore cholerico ⁊ aquoso: ⁊ interdū educit ipꝫ p̱ viā vrine. Et dixit auenzoar. Solutiōe ēt phlegma educit. Et dixerūt alij nō imprimit op̱ationē in phlegmate: de q̄ sit curādū. Et ē q̄si verius. Absinthiū q̄ꝫ p̄seruat a putrefactione; ⁊ ꝓprie potꝰ infusiōis eiꝰ in vino: aut decoctiōis singulis diebꝰ circiter. ℥.j. aut. ij. ⁊ aq̄ sublimatiōis eiꝰ silr̄. Et ꝓhibet pānos a tineis et ꝟmibꝰ. Et cōfert iuuamētum magnū ꝯtritiōi: et cōtusiōi mēbroꝝ: ⁊ ꝓprie cū melle: aut calefactū cū vino: ⁊ pauco cimino. Et si in vino aut aqua decoctiōis eiꝰ; ⁊ radicū cucumeris asinini infundat̄ spōgia: ⁊ exprimat̄ ⁊ liget̄ comprimēdo sup̱ tp̄a: confert hemicranee. Et oleū ex eis factū silr̄; ⁊ vaporat̄ auris ex aq̄ decoctiōis eiꝰ: aut vino: ⁊ ꝯfert dolori auris ⁊ tinnitui: ⁊ surditati. Et cū abluit̄ os cū aceto decoctiōis eius remouet fetorē oris a putrefactiōe gingiuaꝝ ⁊ partium eius: ⁊ vinū decoctiōis eius et corticū citri: et aq̄ sublimatiōis ipsiꝰ cōfert fetori oris ꝓp rē putridā que est in stōacho. Succus aūt eiꝰ cū nucleis persici interficit vermes in aure. Ex absinthio q̄ꝫ ⁊ fumoterre et passulis sine iterioribꝰ: et myrobalanis citrinis fit potio bona ad pruritū ⁊ scabiē. Ipm̄ q̄ꝫ stōm et epar corroborat. Appetitū mortuū excitat: oppilatiōes aperit: ⁊ morbos oppilationū curat sicut ictericia ⁊ hydropisis. Vermes iterficit: ⁊ educit: ⁊ ꝓp̄e electuariū factū ex eo ī hūc modū. Accipe absinthij. ℥.ij. euforbij. ʒ.j. ⁊ ß. cornu ceruini adusti. ℥. ß. mellis q̄tū sufficit. Cōfert etiā absinthiū iuuamētū magnuꝫ febribus longi tp̄is: et febribꝰ oppilationū. ❡ Dosis.) Quoq̄ꝫ ipsiꝰ decocti: aut īfusi. Potio ē ab. ℥. v. vsq̄ꝫ ad. viij. ⁊ pulueris eiꝰ a. ʒ. ij. vsq̄ꝫ ad iij. ⁊ succi a. ʒ. iij. vsq̄ꝫ ad. iiij.

Prohibet pannos a tineis ⁊ ꝟmibus.

Electuariū cōtra vermes.

❡ De sticados.

Sticados qđ medici laudāt est sticados arabicū et est plāta foliorum subtilium oblongorum: habens stipitem subtilem cineritium: cuius eleuatio super terram est in mensura cubiti: ⁊ habet flores assimilantes spicis siliginū: sꝫ sunt breuiores sine semine. ❡ Electio.) Meliꝰ est arabicū et melior p̱s plāte eiꝰ est flos post hunc folia. ❡ Cōplexio ⁊ ꝓprietas.) Calidū est in p̄io et siccum in secūdo. Et est ꝯpositū ex partibus terreis frigidis dātibꝰ ei stipticitatē paucā: et ex partibꝰ igneis subtilibus a quibꝰ insunt ei acuitas et amaritudo Sed acuitas plus est amaritudīe sua: ⁊ amaritudo plꝰ est stipticitate ipsiꝰ ꝓpter qđ est subtiliatiuū resolutiuū apitiuū oppilationuꝫ abstersiuū ⁊ nature solutiuū: ⁊ est p̄seruatiuū a putrefactione ꝓhibēs: et est ex p̱te stipticitatis pauce in eo cōfortatiuū cordis: et cerebri et neruoꝝ et viscerū: et hoc est eē et ꝓprietas eius. ❡ Rectificatio.) Prohidēdū est habētibus cholerā in stomacho. Cōturbat em̄ eos indicēs sitim et vomitū et estuationē laboriosaꝫ. Nocet ēt calidā et siccā cōplexionem habētibꝰ et qui sunt in p̱tāte cholere. Ipm̄ quoq̄ꝫ est ex debiliter soluētibꝰ propter qđ recte miscēdū est ei salgēma et myrobalani nigri cū eo; aut chebuli: magnificāt em̄ op̱ationē eiꝰ. Et similiter squilla: et ꝓprie in egritudinibꝰ capitis. Et īfusuꝫ q̄dē in aq̄ casei meliorat̄ in ꝯditionibꝰ suis. Et passule sine interioribꝰ suis sunt ex his silr̄ q̄ emēdāt. Silr̄ sal ⁊ salgēma rectificat illud et ꝓprie ad oēm partē eiꝰ sextuplū ipsius, ⁊ succus pomoꝝ dulciū in decoctionibus eius verificat illud: ⁊ fit ex eo ⁊ pauca spica ⁊ oleo veteri oleū bonū iuuamenti noti. Et flores quidē eius decoctionē parum sustinēt plus quoq̄ꝫ folia. ❡ Posse). Solutiōe educit choleraꝫ nigrā ⁊ phlegma: mūdificat cerebrum et neruos ⁊ mēbra sensuū et cōfortat ea ⁊ confert iuuamentū magnum egritudinibus frigidis in ipsis sm̄ omnē modū vsus eius siue in potibus siue in fomētis ⁊ lauacris: ⁊ oleū ipius ꝯfortat cerebrū ⁊ neruos; ⁊ calefacit eos ⁊ viuificat. Et ī medicinis sticados si iungat̄ squilla vel acetū eiꝰ: est medicina bona epilepsie ⁊ vertigini. Et cū lapide lazuli aut sale indo aut alijs valētibꝰ ad eā cōfert melācholie: ⁊ egritudinibꝰ timoris: ⁊ miscet̄ ei buglossa ⁊ succus eiꝰ aut sicut pomoꝝ dulciū ad egritudīes cordis melācholicas: ⁊ vaporatio decoctiōis eiꝰ aperit oppilatiōes nariū: ⁊ est medicina bōa oppilatiōibꝰ splenis ⁊ epatis ⁊ visceꝝ: ⁊ est sedatiuū doloꝝ q̄ sunt ī neruis et intrīs iuncturaꝝ ⁊ lacertoꝝ sꝫ oēꝫ modū administratiōis eius: ⁊ cōfortat interiora oīa q̄ a frigiditate sunt lesa ⁊ ꝓprie materiali ⁊ ꝓhibet a putrefactione. Et ipsius syrupus et alij modi administratiōis eiꝰ sunt medicina bona q̄rtane: et febribꝰ longi tp̄is ⁊ ꝓprie phlegmaticis. ❡ Dosis). Decoctionis eiꝰ potio est ab. ℥. v. vsq̄ꝫ ad. vij. et pulueris eius a. ʒ. iij. vsq̄ꝫ ad. v.

Qualr̄ fit oleū de sticados.

❡ De fumoterre.

Fumusterre est ex medicinis bñdictis. Uerum exuberātia eius exemit eū a numero medicinarū p̄ciosarū. Est em̄ cū hoc qđ est solutiuꝰ nature cōfortatiuꝰ: ⁊ est coadunatiuꝰ p̱tiū laxarū ⁊ p̄paratiuus: nec est in eo nocumentuꝫ apparēs: ⁊ est ex eo aliꝰ cuiꝰ flos est subalbidus cineritiꝰ ⁊ alius cuius color est pallēs violaceus. ❡ Electio). Melior est cuius herba est viridis tenera ⁊ cuius folia sūt plana ⁊ tenera: ⁊ cuius flos est subuiolaceus. Crispus ꝟo nō est bonus: ⁊ melius tp̄s collectiōis herbe eiꝰ ⁊ op̱ationis succi ipsius est principiū veris ⁊ seminis eius ipius finis. ❡ Cōplexio ⁊ proprietas). Dixerūt quidā qđ est frigidus ⁊ dixerūt quidā aliud. Sed sm̄ veritatē declinat modicuꝫ ad latus caliditatis: q̄r virtus calida in eo licet sit minor frigiditate ipsius: tñ est in superficie dñans. Et est siccus in scđo et semē eius calid. est. Inest em̄ a substātia calida in ipso amaritudo ⁊ acuitas pauca quare factus est subtiliatiuus ⁊ penetratiuus ⁊ aperitiuus oppilationū ⁊ solutiuꝰ nature. Et a substātia frigida stipticitas aggregatio et cōfortatio. Sed stipticitas est plus amaritudine sua ꝓp qđ magnificata est op̱atio sua parū egens externis solutiuis simul factus ⁊ cōfortatiuus. ❡ Rectificatio). Nō est ī eo nocumētū manifestū: sed vigorari indiget in op̱atione sua. Et ex rebus hoc faciētibus sunt myrobalani ⁊ sene et aqua casei et ex emendantibus operationē eius sunt kesmes et passule sine interioribus ⁊ mel eaꝝ. Operatio autē succi eius est sicut diximus de succo absinthij. Et si īpleantur ex succo eius vasa vitreata cū superinstillatione olei: cōseruat̄ tēpore extenso ad vsus vbi opꝫ. ❡ Posse). Solutionē facit facileꝫ et educit cholerā ⁊ humores adustos: et virtus eius extēdit̄ ad venas et mūdificat sanguinē et clarificat ipsum. Et est medicina solēnis sm̄ oēm modū administratōis eius egritudinibus et infectionibꝰ cholere ⁊ humoris adusti: sicut est lepra pruritus et scabies ⁊ impetigo serpigo et similia. Et est silr̄ medicina bona oppilationuꝫ oīm ⁊ egritudinū quaꝝ mater est oppilatio. Et ꝯfortat stomachū ⁊ epar ⁊ viscera ⁊ coadunat partes a q̄bus aduenit mollificatio. Confert etiā febribus cholericis ⁊ febribꝰ oppilationū. Dosis.) Potio succi ipsius ab. ℥. ß. vsq̄ꝫ ad. ij. et decoctionis eius ab. ℥. x. vsq̄ꝫ ad. xv et pulueris eius ab. ʒ. iij. vsq̄ꝫ ad. v.

Est de medicinis benedictis.

Modꝰ cōseruandi succū eiꝰ.

❡ De eupatorio.

Eupatoriū est herba lōgitudinis cubiti amaritudinis multe cuiꝰ folia sunt sicut cētauree minoris viridia: sꝫ sunt aspera et incisa: et stipes eiꝰ est subtilis. Et quādo exiccatur citrinescit. Et eleuantur super eum flores q̄ sunt sicut subcitrini longitudinis pauce. Et sunt quidam qui dixerunt quod eupatoriū est herba publicum in qua est viscositas adherens. ❡ Electio.) Melius tempus collectionis eius est finis veris et op̱atiōis succi eiꝰ silr̄. ❡ Cōplexio et ꝓprietas.) Calidū est ī p̄io gradu et siccū ī scđo et est cōpositū ex substātia calida subtili: quare ē subtiliatiuū incisiuū abstersiuum mūdificatiuū et preseruatiuū a putrefactione

Quid sit eupatoriū

putrefactiōe ⁊ resolutiuū ꝯuenlēs sine attractiōe ⁊ ex partibus terreis. q̄re est i ipō de stipticitate aliq̄d pp qđ est cōfortatiuū ⁊ coadunatiuū. ⁋Rectificatio). Debilis ē solutionis: sed ꝯfortat̄ ꝟtus eius cū aq̄ casei. Et modꝰ opationis succi eius ē sicut dixīmꝰ de absinthio. ⁋Posse). Solutiōe educit cholerā ⁊ phlegma facile. Et ꝯfortat stomachū epar ⁊ viscera ⁊ ꝯfert doloribus eoꝝ. Et est medicina solēnis oppilationū oīm et egritudinū ab ea factarū. Febribus aūt lōgi tpis mire subuenit. ⁋Dosis). Decoctiōis eius potio ē ab. ℥. iiij. vsq̄ ad. vj. ⁊ pulueris eiꝰ ab. ʒ. ij. vsq̄ ad. iij. Loco eius ponit̄ in defectu ipsius absinthij et asari añ. medietas ponderis ipsius.

⁋De epithimo.

Quid sit epithimū.

Epithimū est ex herbis supcrescētibus alijs herbis ⁊ ē sil'e cuscute. Plāte aūt q̄bus superexcrescit sunt alkil ⁊ alhase: et q̄dā species origani. Eius aūt aliud ē cretēse: et aliud est syriū. ⁋Electio). Melius est qđ est subruffuz cretense acuti odoris. Quod nascit̄ in syria ē post id sȝ ē minus ruffuz: et adhuc melius est qđ est cōpletū: pōderosum. Et meliores ptes eius sunt extremitates eius grosse q̄ sunt sicut flores. Subcitrinum aūt ⁊ pallidū ē minus bonū. ⁋Cōplexio ⁊ ppꝛietas). Est calide cōplexionis et sicce in scđo: et dixit Gal. qđ est calidū in tertio: et est ꝯpositū ex ptibus igneis: a q̄bus inest ei acuitas. Et ex terreis subtilibus a q̄bꝰ sibi īest stipticitas pauca: et ipȝ q̄dē est subtiliatiuuȝ resolutiuū apitiuū oppilationū ꝯfortatiuū viscerū. ⁋Rectificatio). Facit sitiȝ: ⁊ gñat estuationē in corporibus calidis. Et est ex debiliter ⁊ tarde soluētibꝰ. Quapropter est phibēdū sub dñio caliditatis: ⁊ siccitatis positis. Cōfortat̄ aūt opatio eiꝰ i multiplicatiōe quātitatis ipsiꝰ et associate rei cū eo magnificātis effectū eiꝰ sicut sunt myrobalani nigri idi ppꝛe. Aut helleborꝛi nigri quātitas parua. Aqua ꝟo mellis cū pauco sale aut aq̄ ꝺcoctiōis passulaꝝ cū sale sil'r. Aut aq̄ lactis ex capris sumpti vigorat ipsiꝰ operationē. Sal gēma ꝟo aut sal indus aut sal napticus sūt ex rebus q̄ addite sibi addunt ꝟtuti ipsius. Citā aūt ⁊ facilē facit opationē ipsiꝰ si ei aliq̄d acutū ꝟtute misceat̄: sicut pip et pip lōgū et zinziber et similia. Et nō ptermittas quin cadat in potibus eius oleū amigdalarū dulciū: q̄ inuoluat̄ et i decoctiōe ipsius passule sine interioribus: qm̄ addūt ei ad bonitatē leniendo qđ timet̄ ex nitrositate ipsius. Et ne ignores qđ epithimū de decoctione modicū sustinet: q̄re opȝ vt fiat illud ꝺm legē.

Prerogatiuā hȝ supra oēs medicias educendi melancholiam.

⁋Posse). Prerogatiuā hȝ educere sup oībꝰ solutiōe educētibus melancholiā. Educit eñ sine molestia et facile: et q̄dā dicūt qđ educit de phlegmate aliq̄d. Et dixit paulus qđ solutiōe educit humores adustos: ⁊ ꝺclinauit ab eo qđ cōprehēdit veritas. Et ego nō inueni qđ fieret illud. Ptās aūt eius sup humore melācholico et egritudinibus eiꝰ est magna et ppꝛie i egritudinibꝰ capitis sicut est melācholia et epilepsia et alguēguē et timor et ꝟtigo et dolor capitis q̄rū materia est melācholia. Valet ēt ad tremorē cordis et sincopim et egritudines melācholicas ī eo. Et est magna medicina oppilatiōis splenis: et egritudinū in eo: et ꝯfert egritudini hypocūdrie: et oppilatiōibꝰ renū: et frequens vsus potiōis eiꝰ ē medicina solēnis cācro et lepre et vulneribus nigris et soluit q̄rtanā. ⁋Dosis). Potio eiꝰ i decoctiōe ē a. ʒ. v. vsq̄ ad. xx. Et pulueris eiꝰ a. ʒ. iij. vsq̄ ad. vij. Is aūt qui sumit ipsum vitet acceptionē eius in estate.

⁋De hyssopo quod vocatur hasce.

Quid sit thimus.

Quidā q̄dā qđ ē hyssopꝰ hortēsis. Et dicūt alij ꝙ est vna ex spēbꝰ origani. Et est plāta pluriū stipitū subtiliū q̄ expādūt̄ et eleuant̄ sup radicē sicut ē medietas cubiti: et sunt eiꝰ folia miora folijs origani et eleuant̄ et colligunt̄ sup extremitatē stipitū sicut modꝰ folioꝝ ꝺclinātiū ad purpureitatē: et minorant̄ folia i extēsiōe stipitis: et multiplicant̄ in capitibꝰ et extremitatibꝰ grossis: et eiꝰ flos est sicut flos calamēti ad rubedinē declinās: et plāta eius vt dictū est mr̄ epithimi. ⁋Cōplexio et ppꝛietas). Calide cōplexiōis est et sicce in secūdo: et dixit Diascorides qđ est in principio tertij: et est quasi verius. Est eñ resolutiua incisiua calefactiua oppilationū apertiua carminatiua ventositatis: et hoc est propter dominiū partiū calidarū in ipsa. ⁋Rectificatio). Est in ea de acuitate aliquid sed nō supfluens. Et fortasse frangit in permixtiōe ipsius cū alijs: et frangit in infusione ipsius in aceto permixta et emendatur etiam

Estimater epithimi.

cū passulis ⁊ aq̄ mellis cū pauco sale: ⁊ adiuuās ipsuȝ ad soluēdū. dans ei ad sufficiētiā: est sal gēma: ⁊ decoctioni eius iunguntur māne circiter aur̄. vij. ⁊ soluit sufficienter ⁊ ē medicina bona. Et fit ex floribꝰ eiꝰ ⁊ oleo veteri oleuȝ qđ dicitur hasce: ⁊ est iuuamentoꝝ multoꝝ. Hasce quoq̄ decoctionē sustinet in q̄ est mediocritas: ⁊ in eiꝰ cōtritiōe: si nimiū elaboretur acquiritur ei vt sit res magis penetratiua: ⁊ repat virtus eius ⁊ penetret ad vias vrine: ⁊ multiplicatur eius puocatio aquositatis plus: ⁊ minorat̄ solutio. ⁋Posse). Solutionē efficit facilē ⁊ educit phlegma. Et dixerūt q̄dā ꝙ educit melācholiā: et videt̄ ꝙ fiat illud debiliter ⁊ ꝯfortat̄ ad hoc tñ cuȝ sale gēma ⁊ sale indo qñ opȝ. Verū de operatiōe eius cōtra phlegma manifestum est ⁊ ppꝛie de eo qđ est in partibꝰ pectoris ⁊ pulmonis et viaꝝ anhelitus et valet ad egritudines cerebri ⁊ neruoꝝ phlegmaticas: ⁊ cōfortat ipm̄ ⁊ neruos ⁊ ppꝛie syrupus ipsiꝰ. Et oīs vsus administratiōis eiꝰ ⁊ oleū quod diximꝰ de hasce calefactū ꝯfortat neruos ⁊ ꝯfert egritudinibus eoꝝ frigidis: et vsus eiꝰ est cōseruās sanitatē ⁊ virtutē visus: ⁊ aufert eiꝰ debilitatē: ⁊ vaporatio decoctionis eiꝰ remouet dolorē auris ⁊ tinnitū ventosuȝ. Pectꝰ aūt et pulmonē ꝺm oēm modum administrationis eius mūdificat et ppꝛie pectora senū et eoꝝ ppꝛe quoꝝ pectora sunt posita sub dñio phlegmatis grossi ⁊ viscosi: ⁊ est medicīa bōa asmaticis ⁊ tussi sedatiua doloris pulmōis. Et ꝯfert vsus eiꝰ senibꝰ ⁊ eis q̄s hyems ledit: ⁊ syrupꝰ eiꝰ ⁊ alij modi administrationis eius et cōferūt paucitati appetitus et malitie digestiōis ⁊ resoluit vsus eiꝰ vētositates grossas et carminat expellit ⁊ educit ⁊ ppꝛe cū baurach ⁊ melle vermes: ⁊ ē ex eis q̄ educūt mēstrua ⁊ vrinā puocat: ⁊ syrupꝰ ⁊ decoctio ipsiꝰ cōfert rigori febriū. ⁋Dosis). decoctionis eiꝰ potio est a. ʒ. v. vsq̄ ad. x. et pulueris ipsius a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iiij.

Qualr et fit oleū qđ vocat̄ oleū hasce.

⁋De hyssopo montana.

Hyssopꝰ ē duplex hortēsis ⁊ mōtana.

Hyssopꝰ duoꝝ ē modoꝝ. Est eñ ex ea quedam hortēsis cuiꝰ eleuatio sup terrā ē circiter mediuȝ cubitū. et nō multiplicat̄ in stipitibꝰ et ramis sicut hasce: et folia ipsiꝰ sūt maiora quā hasce: et flos eiꝰ est purpurens: et ex ea est mōtana: cuiꝰ folia sunt minora plura: et stipites nō sunt tante eleuatiōis. ⁋Electio). Cuiꝰ odor et sapor sunt acutiores melior est: et ex duabus speciebꝰ melior ē magna: et meliꝰ tps collectionis eius est quando incipit florere. ⁋Complexio ⁊ ppꝛietas). Calidꝰ et siccꝰ est in secundo: et spēs eiꝰ magna est calidior ita vt dicatur cōuenientiꝰ qđ sit in tertio: et est in ea scđm omnē dispositionez eius caliditas subtilis dominās faciēs eā subtiliatiuam abstersiuam resolutiuā et extenuatiuā vētositatū. ⁋Rectificatio). Est ex debiliter soluētibꝰ: qđ si misceat̄ ei cordumeni ⁊ ireos addit̄ ei ad solutionē. Et sil'r māna addita decoctiōi ipsius cōfortat eius solutionez et fit solutiuum sufficiēs: et simul ter addit ei ad solutionē mel: et passule sine interioribꝰ. et squilla magnificat eius operationē. De decoctione aūt et ꝯtritiōe sustinet mediocriter: sicut hasce. ⁋Posse). Solutione educit phlegma tñ minus q̄ȝ hasce: et est sil'r medicina bōa pectoris et pulmonis et mēbroꝝ anhelitꝰ mūdificās ea a phlegmate grosso et humoribꝰ putridis et subtiliat sputū grossuȝ saniosum faciēs ipsum facilis expulsionis: et ꝯfert asmati et tussi ab humoribus grossis et putridis iuuamētū sufficiens: et colorē efficit bonū et illud pp iuuamētū qđ efficit in spiritualibꝰ et illđ per iuuamentū qđ efficit in re digestiōis: et q2 per ipsaȝ acquirit̄ facilitas et bonitas et subtilitas in spiritu: et eiꝰ iuuamētū in egritudinibꝰ cerebri et phlegmaticis magnū est ppꝛie in epilepsia. Inq̄t humain. Iuuamentū hyssopi et ppꝛie syrupi decoctiōis eiꝰ: et alioꝝ modorum administrationis ipsiꝰ et ppꝛie cū oximelle squillitico magnū est in epilepsia ⁊ ppꝛie cuiꝰ materia est phlegmatica: et nos expti sumꝰ illud in omni etate: et origanum iunctū decoctioni ipsiꝰ fortificat ad illđ: et decoctio eiꝰ cum vino resoluit apostemata dura et ppꝛie splenis et visceꝝ: et sil'r emplastꝝ ex ea cū ficubus ireos et baurach: et decoctio ipsiꝰ educit vermes cū decoquit̄ cū ficubꝰ: et vapoiat̄ auris cōfert tinnitui ⁊ sibilo: ⁊ ꝺcoctio ipsiꝰ cū aceto ⁊ oximelle sedat dolorē dētis. ⁋Dosis). Decoctionis eiꝰ potio est a. ʒ. vj. vsq̄ ad. x. ⁊ pulueris eius a. ʒ. iij. vsq̄ ad. vij.

Colorē efficit bonū

Multum valet epilepsie.

⁋De prunis.

PRuna dant ad alterãdum: τ ad soluendum. ¶ Electio). Quecũq; ex eis alba: aut citrina: aut rubea sunt min⁹ cõpetẽtia operatiõi medicine ꝙ nigra: τ sunt q̃dã ex eis que sunt muza q̃ cõferũt ad alterandum magis: τ sunt ex eis q̃dam dulcia que sunt ad soluẽdum magis ventrem: τ vtraq; alterãt τ solutionẽ faciunt pl⁹ tñ τ min⁹. Damascena ṽo τ armẽa in casib⁹ illis sunt fortiora: ꝗuis alij dicãt aliõ: τ humida ẽm quosdã plus illõ faciũt ꝙ sicca. Sicca minus corrũpunt in stomacho ꝙ hũida. Sunt eniz humida praua ad putrefactionẽ cõuertibilia. ¶ Cõplexio τ ꝓprietas. Dulcia sunt inter frigiditatẽ τ caliditatẽ: declinãt tñ ad lat⁹ frigiditatis τ sunt hũida in secundo. Muza ṽo sunt frigida in ꝑncipio secũdi. Et oĩa quidẽ sunt lauatiua refrigeratiua et leuitiua. ¶ Rectificatio.) Recti⁹ cum q̃ miscẽtur τ addit in opatiõe eorũ: sunt tamarindi et ꝓprie cũ modis ĩfusiõis notis. τ cassiafistula τ terẽniabin τ viole ꝯdite: τ siĩa. τ fit ex aqua eoꝝ syrupus iuuamẽti noti: τ ex carnib⁹ eoꝝ fit electuariũ bonũ. armeni quoq; arborem prunoꝝ distanter circiter longitudinem palme in duab⁹ vel tribus partibus subtiliter ꝑforant τ intromittunt frusta scamonee: τ sigillãt luto: τ sunt fruct⁹ arboris illi⁹ solutiui sufficiẽter τ faciũt sophisticatiões alias in arborib⁹ alijs. ¶ Posse). Solutiõe educunt cholerã et dantur in egritudinib⁹ cholericis: τ alterãt malitiã earum et soluunt materiam a qua fiunt: nocent stõ tñ et sunt pauci nutrimẽti. ¶ Dosis). Aque eoꝝ potio est circiter lib. j. cuz zuccaro.

Pruna humida non sunt bona

Qualiter efficiũt pruna laxatiua.

¶ De psilio.

PSilluz est de alterãtib⁹ ꝯplexionem τ solutionem facientib⁹: et eius solutio ꝓprie fit lãbificãdo. ei⁹ autẽ aliud album: aliud subnigrũ: aliud ad purpureitatẽ declinãs. ¶ Electio). Melius est qđ est completũ et grossum: et est grauius et submergit in aqua. ¶ Cõplexio et ꝓprietas). Cõpositũ est ex duabus substãtijs: que separari possunt: inter quas cortex est separatus. Est eñi in eo substãtia interior medullaris: τ est in eo substãtia expansa sup corticẽ ipsi⁹. Substãtia aũt eius interior medullaris calida est et sicca in q̃rto gradu. et est acuta vehementer incisiua rubificatiua vlceratiua, et est de gñe veneni. Substantia autẽ exterior expansa super corticẽ est ex multũ infrigidantib⁹. et dixit ruffus. Est frigida τ hũida in tertio τ excessu: τ dixit Diascorides ꝙ est in scđo. et est verius. Inquit enim Hip. in epidimia. Nõ eleuat res frigida iuncta cũ humiditate vltra ẽm graduz. et dixit Gal. Humida res nõ trãsgredit metã vsq; ad quã potest regimen hoĩs extẽdi: propter qđ nõ inuenimus humidũ esse cãm doloris inq̃tũ humidũ: sed inq̃tũ põt esse materia que q̃titate sua mouet ad ꝯtinuitatis solutionem. ¶ Rectificatio.) Quod ex eo cõquassatũ ẽ cũ aqua fontiũ frigida: et fit mucilaginosum: τ bibit sicut est: et ꝓprie cũ oleo violaceo aut syrupo violato soluit vẽtrẽ. Qđ aũt ex eo est frixũ: τ cõquassatuz cũ oleo rosaceo est medicina flux⁹ vẽtris τ dissinterie. Cõtritũ aũt potui nullo mõ ꝓpinandũ est. Deoccultat eñi cõtritio ei⁹ substãtiã medullarẽ vlceratiuã: τ excoriatiuam. ¶ Posse.) Cõquassatũ cũ aqua frigida sicut diximus solutione educit cholerã. Et cõfert febrib⁹ inflãmatiõis multe: et siti vehemẽti calide: τ sedat iflãmatões spũaliũ: et lenit pect⁹. Et cõquassatũ cũ aceto confert apostematibus calidis τ herisipile τ formice: τ sedat inflãmatiões omnes τ dolores inflãmationũ τ ꝓprie supercathaplasmatũ. Et sistit sodã calidam vehementẽ. Frixum ṽo τ cõquassatum sicut diximus: ꝯfert fluxui cholerico τ dissinterico τ fluxui medicinali et ꝓprie ꝑost potũ scamonee: et medicinarũ acutarũ. ¶ Dosis.) Ipsius potio est a. ʒ. j. vsq; ad. iij. Caueat autem ipsum habens debilitatem viscerum.

Qualiter mixtũ differũt substãtia medullaris psilij et cortex eius.

Nõ eleuatur res frigida iuncta hũiditati vltra ẽz gradũ.

Nocet habẽtib⁹ viscera debilia.

¶ De capillis Veneris.

CApillus veneris dr apud quosdam capillus fontiũ: τ dicitur capill⁹ hominis nemoralis. et ab alijs dicit coriandruz putei: τ est herba cuius folia sunt siĩa folijs coriandrij viridia: et tenuia. Cui⁹ stipes est lõgitudine circiter medium cubitum et sunt sicut pili porcini: τ sunt in colore intra rubedinẽ et nigredinem: sed magis declinãt ad nigredinẽ: et ꝓprie iuxta radicem eorum: et quãto magis procedunt ad nigredinẽ declinãt: τ sunt sine florib⁹: τ eorum ortus est in puteis τ fontibus τ locis aquarũ. ¶ Electio). Meliores sunt qui viridia habẽt folia qui vberiores sunt ẽm oẽs partes plante ipsorum. Subtiliter ṽo τ graciles τ declinãtes ad citrinitatẽ non habẽt spm. ¶ Cõplexio τ ꝓprietas). Dixit Gal. Iuxta temperamẽtũ est eoꝝ cõplexio. Sunt aũt cõpositi ex partibus aqueis τ terreis: τ subtilibus mediocriter: a q̃bus inest eis stipticitas: τ ex partibus subtilibus calidis valde ꝓpter quod virtus eoꝝ cito resoluit. Debilis enim virtus in debili subiecto cito tollitur. Sed adhuc etiaz calide partes sunt posite in superficie: quare vehemẽtius sit illud qđ videt ostendere cõplexiones ipsoꝝ ꝯclinare ad lat⁹ caliditatis: ꝗuis dicat Gale. ipsos esse equales. Et inest eis ex ꝑtibus calidis in ipsis: vt sint resolutiui subtiliatiui: aperitiui oppilationũ τ solutiui vẽtris: τ ꝓprie q̃ ex eis sunt recentes. Sicci ṽo sunt ꝯstrictiui τ ꝓhibitiui fluxuũ. ¶ Rectificatio.) Nõ est in eis malitia debiliter tamẽ purgãt: sed confortant operationem eorũ viole. s. τ casia fistula τ terẽniabin: τ infusio eorum in aqua casei vigorat eos in soluendo. De decoctione autez modicũ sustinet. ¶ Posse.) Solutione educunt cholerã et phlegma τ humores grossos τ imbibitos τ mundificãt pectus τ pulmonẽ τ educũt materias cõtẽtas in eis: τ mundificant sanguinẽ τ clarificãt eũ: τ clarificãt calorẽ τ faciũt acquirere bonitatẽ anhelitus: τ mundificãt stomachum vẽtrem τ epar: τ conferunt dolori eorum: τ sunt medicina bona oppilationum epatis τ splenis τ ictericie: τ ꝓprie egritudinũ omniũ oppilationũ τ ꝓprie infusio eorum in aqua apij: τ endiuie aut in aqua cicerũ nigroꝝ aut i aqua seminũ quattuor aut in aqua lactis ꝓprie: τ delent cum oleo camomillino scrofulas. Et valet syrupus eorũ pleuresi: τ peripleumonie: τ sunt ꝓuocatiui vrine. Et vsus decoctionis eorũ frangit lapidem. Et purgat matrices fetarũ. Et hoc est de posse eoruz: τ de eo quod pertinet ad eos ꝺ partibus calidis. Sed ex parte stipticitatis ꝓhibẽt cursum matricũ: τ abscindunt sanguinẽ: τ confortãt stomachum τ vẽtrem ne recipiant superfluitates. Et ꝓhibet casum capillorum: τ confortant radices eoruz. Immo faciũt eos crescere: τ multiplicare eos i locis vbi opz: et ꝓpe cũ oleo myrtino aut oleo labdani: τ vino stiptico: τ puluis eorum adustorũ etiã facit similiter. Et abluitur etiã ex decoctione ipsorũ cuz vino caput: τ abscindit furfures: τ simile fit ex cinere ipsorum: τ cinis ipsoruz sanat fistulas lachrymales. ¶ Dosis). Potio decoctionis ipsorũ quãdo querit per ipsos solutio per ventrem est circiter libra vna.

Quõ fit capillus veneris.

Usus decoctionis ei⁹ frangit lapidem.

¶ De asaro.

ASarũ est radix herbe montane cui⁹ folia sunt angularia: sicut folia hedere: τ flores ei⁹ sunt sicut flores iusquiami: τ est tota plãta ei⁹ aromatica: τ mordicãt gustũ. ¶ Electio). Melior pars plãte est radix: τ melior radix est que est grossa spissa: τ cui⁹ odor est subtilis τ sapor acutus cũ stipticitate modica. ¶ Cõplexio: τ ꝓprietas.) Calide complexionis est: et sicce i tertio: τ dixit Diascordes, est i scđo calidũ siccũ in tertio: τ est quasi verius: τ est subtiliatiuũ aperitiuũ oppilationũ resolutiuũ ꝓuocatiuũ: τ in ipso est stipticitas modica. ¶ Rectificatio.) Melius cuz quo miscetur ad solutionẽ faciẽdã est aqua casei cũ spica et aqua mellis: τ quidã infundũt ex eo aliquid in musto: τ ꝯseruãt in vase ꝑ tres mẽses: τ est illud vinuz medicina ad hydropisim: et splenẽ. Sustinet autẽ asarũ de decoctione τ contritione rẽ mediocrẽ: et laboratio in cõtritione ipsius facit magis ꝓuocatiuũ ꝙ solutiuũ. ¶ Posse.) Est ex rebus facientibus vomitũ et educẽtibus ꝑ ventrẽ: et cũ hoc etiã est prouocatiuũ vrine: et educit cholerã et phlegma. Sed de eius opatiõe in phlegmate est manifesti⁹: et educit ex anchis et iuncturis materias et cõfert dolorib⁹ eaꝝ et ꝓprie infusio ei⁹: et ẽt alij modi administratiõis ipius. Et est ex bonis rebus in quib⁹ est spes iuuamẽtorũ ad oppilatiões epatis τ splenis et duritiẽ eorũ et morbos oppilationũ: sicut est hydropisis: et ictericia et durities splenis et ꝓprie vinuz infusionis eius qđ dixit: et confert iuuamentum magnũ febribus oppilationũ et febribus antiquis: et inungitur dorsuz et spina ex oleo ipsius cũ labdano: et facit sudare. Cõfert horripilationi febriũ et ꝓuocat vrinã: et in spermate augmẽtũ efficit. ¶ Dosis.) Eius infusi potio est ab aur. ij. vsq; ad. ʒ. iiij. τ pulueris ei⁹ a. ʒ. j. vsq; ad aureos. iß.

Quid sit asarum.

¶De iure gallorum.

Nutrimētū gallorū et gallinarū iuuenū preponiꝛ nutrimento ceterarū auium. Nigriores sūt meliores.

Allorꝫ ⁊ gallinarꝫ iuuenū mediocriter pinguiū nutrimētū ceterarꝫ auiū nutrimēto ꝑponiꝛ. Sūt eñ ꝓpinque ꝯuersionis in sanguinē ⁊ paucarū supfluitatū. Sꝫ caro gallinarū est melior carne gallorꝫ nisi castratorū: ⁊ nigriores ex eis sunt meliores ⁊ leuiores: ⁊ ex gallinis melior ē q̄ nōdū peperit ⁊ ex gallis q̄ nōdū calcauit. Decrepiti aūt accidentiū carnes male sunt. Acquirūt eñ nitrositatē ⁊ salsuginē ⁊ ꝓprie gallorū: ⁊ nō cōpetunt in re ciborū sed potius in re medicine ⁊ ꝓprie ius gallorū: ⁊ est illud qđ hic cōsideramus. ¶Electio). Melior gallus ad hūc vsuꝫ ē sicut dixit Gal. qui est ruffus antiquus: immo q̄to antiquior tāto melior: et q̄ est velox ad motū: ⁊ ardēs ad coitū: ⁊ fortis ad dimicandū in quo sit mediocritas inter macredinē ⁊ pinguedinē. ¶Cōplexio.) ⁊ ꝓprietas.) Jus galli antiqui est calidū ꝓpter nitrositatē ⁊ salsuginē. Et est lauatiuū abstersiuum apertiuū vētositatū extenuatiuū et ꝓuocatiuū ⁊ solutiuū nature. Rectificatio.) Operatio iuris gallorꝫ fꝫ qđ Gal. docuit est ī hūc modū: oportet vt cibeꝛ gallus furfure. Alkanzi dixit et melle ⁊ pauco sale post illud fatigeꝛ fatigatione ducēte ad lassitudinē. Et dixit ēt Alkanzi qđ meliꝰ est vt fatigeꝛ dimicādo. Deide abscidaꝛ caput eiꝰ ⁊ euisceꝛ ⁊ saliaꝛ sale aut sal gēma ⁊ decoquaꝛ i aqua sufficienti cū facilitate vsqꝫ ad cōsumptionē duarꝫ partiū aque. Et sunt quidā qui ponūt in decoctione eius alia fm diuersas intētiones. ¶Posse). Miscetur decoctioni eius turbith carthamus ⁊ solutiōe educit phlegma. Cū polipodio ꝟo melancholiā educit: ⁊ similiter cū epithymo. Et cū semine aneti excludit: et carminat vētositates. Et coctū cū sal gemma: et dauco: ⁊ aneto: ⁊ polipodio: confert dolori stomachi: et colice: et iliace: et dolori renali. Et confert doloribus iuncturarum. Et valet similiter ad eadē etiā coctū cū carthamo: aneto: ⁊ sal gēma: ⁊ ꝯfert asmati. Aut cū hasce ⁊ hyssopo ⁊ valet silr. ¶Dosis.) Potio ipsius est circiter lib.ij.

Ex quo gallo ius fieri dꝫ.

¶De volubili.

Volubilis species quatuor.

Olubilis plures sunt spēs. Est eñ quedā q̄ dr funis arborꝫ: cuius flos est albus: ⁊ est sicut tub: ⁊ hꝫ lac: et vocaꝛ volubilis magna. Et est alia cuius rami repūt sup terrā: ⁊ sup ramos plātarū cuius folia ⁊ flores sunt minores: ⁊ dr volubilis minor. Et est alia habens folia subalbida: lanuginosa: et hꝫ lac: et est species tertia: ⁊ est habēs folia aspera sicut folia citruli: cuiꝰ flos est sicut ampulle adherētes: ⁊ vocaꝛ lupulus: ⁊ est quarta spēs eius: cuius radix est sicut fesiresin: ⁊ magis grossa: imo est grossitudo eius in modū cucurbite maioris: ⁊ eius stipes eleuaꝛ sup radicē suaꝫ circiter cubitos duos: et folia eius sunt stricta parua i modū sagitte alate q̄ ex leui causa fluūt: et habet lac. et vocaꝛ dn̄s laticiniorꝫ: ex ea fit scamōea. ¶Electio). Melior duarū specierū est magna et habēs folia in modū sagitte alate: et melior est que nasciꝛ in locis tꝑatis remotis ab excessu. ¶Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Jnquit diascorides. Magna est equalis declinat tñ ad caliditatē quādā ⁊ est sicca in scđo: et est resolutiua: maturatiua: apertiua: abstersiua: solutiua. Lanuginosa vero est calida in excessu vlceratiua incisiua. Sagittalis vero calida est et sicca in scđo. ⁊ dixit Ga. est in principio tertij et est resolutiua. Lac ꝟo eiꝰ est in fine ipsius. Et est acris: ⁊ eiꝰ acrimonia non est in vehemētia lacticinij maioris ⁊ est i q̄libet ꝑte plāte eiꝰ acuitas: ⁊ serrositas: sꝫ plus i lacte ipsius: et est i ea abstersio: resolutio: vt nos loq̄mur đ scamonea in caplo suo. Lupulꝰ ꝟo est eq̄lis ad frigiditatē declinās. Et dr qđ est i ꝓncipio primi: et est vertiꝰ: est aūt sedatiuꝰ dolorꝫ calidorꝫ extinctiuꝰ inflāmationū ⁊ lenitiuꝰ. ¶Rectificatio). Magna aperit orificia venarū: ꝓp qđ miscēdū est cū ea aliq̄d ex dragagāto ⁊ mastice: et rectiꝰ qđ vigorat oꝑationē eiꝰ est aqua casei cū spica et mastice: ex sagittali aūt nō ꝓpinatur ad soluendū nisi coagulū eiꝰ et ē scamonea. Lanuginosa ꝟo ꝓrsus vitāda est. Solutione eñ educit sanguinē et est sicut venenuꝫ. ¶Posse). Lanuginosa sanguinē educit ex coriādro. Aspera ꝟo ⁊ ē lupulus educit de cholera citrina rē aliquā ⁊ mūdificat sanguinē ab ea: ⁊ clarificat ip̄m: ⁊ sedat ipius inflāmationeꝫ: et affert ei iuuamentū magnum infusio eius in aqua casei. Et syrupus eius remouet icteritiā. Et o q̄ꝫ parū vtuntur medici nostri tēporis administratione eius cū sit medicina bona. Et ipsa quidē ⁊ succus eiꝰ cum sauich ordei sedat dolorē capitis calidū: ⁊ cōfert calefactioni stomachi ⁊ epatis. et syrupꝰ eius confert febribꝰ cholericis ⁊ sanguineis valde. Magna ꝟo solutiē educit choleram adustā cū facilitate: ⁊ apit oppilatiōes epatis: ⁊ meseraicarū: ꝯfert icteritie cū succo apij: ⁊ endiuie: aut cū aq̄ casei. Cōfert epatis ep̄ati calido extriseco: ⁊ ꝓprie cū sauich et oleo rosaceo: ⁊ aceto: ⁊ sedat sodā antiquā ⁊ ꝓprie cū oleo rosaceo: ⁊ aceto aut camōillino: ⁊ succꝰ eiꝰ ē ex eis q̄ sanāt vlcera in aure: ⁊ ē ex medicinis pectoris ⁊ pulmonis mundificās ea a supfluitatibꝰ: ⁊ cōfert asmati valde: ⁊ ꝯfert febribꝰ lōgi tꝑis ⁊ ꝓprie febribꝰ oppilationū: ⁊ eis q̄rū mā ē cholera citrina. ex radice ꝟo sagittalis fit ēplastrū ⁊ oleo rosaceo: aut camomillino: ⁊ sedat sodam frigidā antiquā ⁊ curat hemicraneam. ¶Dosis). Potio decoctionis magne est circiter ℥.iiij. et infusionis eiꝰ in aqua casei potio est circiter lib.j.

¶Capla mediciarꝫ laboriose soluētiū: i q̄bꝰ est venenositas.

¶De scamonea.

De medicinis laboriose soluētibus.

Camonea est solutiuū magnū: ⁊ dixit Democritus ꝙ est solutiuū antonomasice et qđ est genus solutiuorꝫ et generaliꝰ super om̄ia solutiua. Fit aūt scamonea ex succo cuiusdam speciei volubilis cuius folia sunt ad moduꝫ sagitte alate. Nascitur aūt in Antiochia ⁊ armenia ⁊ Corascen ⁊ in ꝑtibꝰ Arabie ⁊ Turchie: ⁊ plurimū nasciꝛ in terra nr̄a: ⁊ ē mala: ⁊ credo ꝙ dispō loci ⁊ modꝰ culture ⁊ ars i faciēdo auxiliaꝛ vt bona fiat bōa ⁊ mala fiat mala. Modi aūt oꝑatiōis eiꝰ sūt q̄tuor. Primꝰ ē cū manifestaꝛ radix ipsiꝰ a terra ꝑterq̄ꝫ excellatur: ⁊ fiūt incisiones in eo ꝙ apparet ex ea sup terrā et inueniꝛ qđ egrediꝛ de eo post diē ⁊ diē res sicut gummi et dimittiꝛ exiccari ⁊ ꝯseruaꝛ. Scđs est vt extirpenꝛ post illđ totaliter radices ⁊ incidanꝛ: ⁊ colligiꝛ lac earꝫ fluēs et decoquiꝛ cū facilitate vł exiccaꝛ soli: ⁊ fiūt inde forme ⁊ sigillanꝛ: ⁊ hmōi scamonee color est subalbidꝰ aut variꝰ. Tertius est. Teruntꝛ adhuc radices post illud ⁊ extrahiꝛ succꝰ ⁊ fit sicut diximꝰ de decoctiōe ⁊ alijs ⁊ sigillaꝛ aliq̄ de sigillo. Nūc autē fides sigillorū perijt: ⁊ hec scamonea est grossa et nigra et pōderosa. Quartꝰ: ē. Terūtur folia eiꝰ et stipites et extrahiꝛ ab eis succꝰ et fit silr: et hec ē scamonea nigra attinēs viriditati et ē grauis odoris. ¶Electio). Melior ē antiochena et armena ē post hanc. Que ꝟo fiti ꝑtibꝰ nostris: et Corascen ē mala ꝓrsus: et melior adhuc est q̄ est p̄me forme: et que est secūde est post istam: et alie sunt male. et deterior ē viridis. Adhuc aūt q̄ laudauerūt scamoneā: in q̄nqꝫ ꝓprietatibus laudauerunt eaꝫ. Prima est: vt sit in colore clara sicut gēma: ⁊ ꝓprie spēs eius p̄ia aut subalbida: aut varia. Scđa vt si tangaꝛ cōfractū eius aq̄ vel saliua fiat sicut lac. Tertia vt sit tenera: multe facilitatis ad frāgēdū: et puluerizādū. Quarta vt sit pōdere leuis. Quita vt sit boni odoris ꝓprij nō grauis. Remota ꝟo ab his ꝓprietatibꝰ non est bona. Conseruatur quoqꝫ per annos. xx. sed quanto antiquior tanto debilior. ¶Cōplexio et ꝓprietas). Calide complexionis est in tertio gradu: ⁊ sicce ad ip̄m: et est in ea de acuitate minus q̄ꝫ in planta sua: ꝙ credo ꝙ ars in faciendo ipsam frāgit in ea de acuitate aliquid: et in ipsa quidem est amaritudo: et ipsa quidem est abstersiua: resolutiua incisiua cum attractiōe multa: cuius attractio extenditur vsqꝫ ad remota multū. ¶Rectificatio). Quinqꝫ sunt et familiaria: que in corporibus imprimunt magnitudinem nocumentorum. Est eñ in ea ventositas mordicatiua in stomacho faciens subuersionem nauseam et turbationem laboriosam. Secundum est quoniā insunt in ea caliditas et acuitas habiles inflāmmari: et propter quod est facile faciens cadere in febrem: et sitim: et proprie quando inuenit patientem preparatum. Tertium est quoniam fit per ipsaꝫ attractio vehemens: et vehemens dilatatio orificiorum venarum: quare facit cadere in immoderatos fluxus. Quartuꝫ est: quoniam in ea est serrositas operans ad excoriationem viscerum: quare generat dolores acutos pungitiuos et facit cadere in dissinteriā: et tenasmō. Quintū est ꝓprietas et oꝑatio sua: a q̄bꝰ fit imp̄ssio nocumēti in membra que sunt minere virtutū: que sunt sicut cor et epar et stomachus et similia eis. Auxiliamur vero eis cum rebꝰ cuꝫ quibꝰ proprietate et virtute nocumēta tollūtur: sicut ver=

Fit scamonea q̄tuor modis. Primꝰ modus. Secūdꝰ. Tertius. Quartꝰ.

Laudat scamoneā in quiqꝫ ꝓprietatibꝰ.

Quinqꝫ sunt i ea q̄bus nocet corporibus nostris.

bi gratia. Obuiamus ei quod diximus primo adiuuãdo: vt resoluat̃ vapor eius turbidus: ⁊ mordicatiuꝰ faciẽs subuersionẽ ⁊ laborẽ. Et ad hoc auxiliat̃ nobis decoctio eiꝰ in pomo. Digerit eniʒ maturat: ⁊ resoluit ⁊ excludit vapores eiꝰ: ⁊ aufert ferrositatẽ eius. Et miscere in decoctione ipsius: q̄ vẽtositates ⁊ resoluũt ⁊ carminãt ⁊ adiuuãt ad illud sicut daucꝰ ꝓpue ⁊ galanga: semen feniculi: ⁊ apij et sil'ia. Et dico ꝙ decoctio est generalior ꝑparatio eius auferẽs plura ex nocumẽtis q̄ diximus. Et obuiamus ei quod diximus in secundo miscendo ei in decoctione aliquid virtutis refrigeratiuũ: ⁊ operando vt frangatur acumen et inflãmatio eiꝰ. Et ad hoc auxiliatur nobis coctio eius cuʒ eis que extinguũt ⁊ leniũt sicut est mucilago psilij ⁊ aq̃ et carnes prunoꝝ ⁊ succus rosarum ⁊ aqua violarum ⁊ viole recentes. Et inuoluere ipsam añ decoctionẽ eiꝰ in oleo rosato aut violato aufert hoc nocumẽtũ ab ea. Et succus citonioꝝ muʒoꝝ ⁊ sumach ⁊ spodium faciũt similiter. Et obuiamꝰ ei quod diximus tertio miscendo ei in decoctiõe q̄ adiuuant virtutes mẽbrorum. Et auxiliantur in aggregatione ⁊ corroboratione partiũ laxarũ. Ad hoc autẽ auxiliant̃ nobis maxime res stipticitatẽ habentes et omnia que auferunt superficiẽ acuminis eius ⁊ reprimũt subtilitatẽ ⁊ virtuteʒ penetrationis ipsius sicut est mastix ⁊ citonium ⁊ succus eiꝰ. Sũt eniʒ rectificatiuũ bonũ. Myrobalani quoq; citrini sunt mirabiles in hac intentiõe ⁊ aloe similiter. Et obuiamꝰ ei quod diximus quarto miscẽdo cum ea q̄ aggregant duas intentiones. Prima est acquirere ei facilem egressuʒ ⁊ hoc cũ rebꝰ cito expellẽtibus audaciaʒ eius ⁊ faciẽtibus eã descendere. Ad hoc auteʒ auxiliatur ei administratio eius cũ rebus lubricãtibus: sicut est mucilago psilij ⁊ carnes prunoꝝ. Et sciuisti ꝙ ꝯpressiua sicut citonia et mastix sumpta post medicinaʒ ⁊ proprie postq̃ incepit educere festinã faciũt eius egressionem: ⁊ sciuisti ꝙ aqua calida post medicinã trãsmittit audaciã eius debilitat virtutẽ ipsiꝰ. ⁊ dixit Ruffus. Et qui sumpsit scamoneam de melioribꝰ rebus est ad expellenduʒ audaciã eius vt post quattuor vel q̃nq; horas postq̃ sumpsit eã psiliuʒ cõquassatũ cum aq̃ tepida ⁊ oleo rosato sumat post duas horas infusionẽ myrobalanoruʒ et tribue. Sic eniʒ nõ timent̃ nocumẽta eius. Secunda est reprimere ei virtutem ferrositatis: ⁊ acuitatis: ⁊ hoc faciemus cũ auxilio reꝝ humidarũ ⁊ vnctuosaꝝ sicut est diagagãtũ ⁊ bdeliũ oleũ rosatuʒ ⁊ amigdalinũ: ⁊ sil'ia. Et obuiamꝰ ei quod diximus in quinto quod est thesaurus totius operationis: ⁊ illud est acquirere ei bonitatẽ cũ medicinis mẽbra ⁊ virtutes q̄ruʒ sunt domicilia cõfortãtibus: ⁊ ad hoc auxiliant̃ nobis medicine cordiales: calide ⁊ frigide: ⁊ medicie stõatiche ⁊ epatice: ⁊ auxiliant̃ etiã ars ⁊ preparationũ modi sicut iã diximus. Modus rectificationis eiꝰ ꝯm quod narrauit Ruffus. Decoquat̃ scamonea in citonio post inuolutionẽ eiꝰ ⁊ reuolutionẽ eius fere p dieʒ vnũ cũ oleo violato aut rosato aut amigdalino: ⁊ post illud terat̃ facil'r ⁊ voluat̃ ⁊ resoluat̃ in scutella vitrea vsq; dũ siccet̃ cum infusione myrobalanoꝝ citrinorũ facta in succo citonioꝝ: tunc fac trocisco s ex ea quarte. ʒ. j. ⁊ sit dosis eius trociscus vnꝰ. Solutionẽ eñ facit sine molestia. Modus aũt alius ꝯm eũdem satis bonus. Decoquat̃ scamonea ꝯm priorẽ doctrinã: ⁊ adiunge ei myrobalanos citrinos supra tertiã ptẽ eius. Deide accipe seminis apij feniculi dauci. añ. ʒ. ij. decoq; cũ succo citonioꝝ cum facilitate ⁊ cola: ⁊ vtere inuolutiõe ⁊ exiccatiõe sicut de hmõi prime dixim⁹. Inq̃t Ruffus. Sit tua intentio addere minuere ⁊ mutare ꝯʒ quod exigit dispõ ⁊ res patitur. Inquit Ga. Miscui scamoneã cũ sexcuplo ipsiꝰ mãne ⁊ triplo eiꝰ succi rosati post bonitatẽ coctionis eiꝰ in pomo: ⁊ inueni ex modis ꝑparatiõis ipsiꝰ hũc modum satis laudabiliter emẽdantẽ plura ex nocumentis que timent̃ per ipsam: ⁊ aliquando miscui cuʒ eis sexcuplũ ipsiꝰ glutini psilij: ⁊ feci bonũ: ⁊ aliquãdo miscui medicias cordiales: ⁊ aliquãdo miscui alias: sicut res exigebat. Inq̃t Hamech. Accipe duplũ eiꝰ folioꝝ violarum medium põderis ipsiꝰ liq'ritie: ⁊ inuolue oleo rosaceo ⁊ fac trociscos ʒ. j. ⁊ sit dosis. j. Inq̃t Humain. Dissoluat̃ in oleo amigdalino cũ pauco mastice ⁊ p diem ⁊ diẽ agitetur in sole cum administratione paulatim olei sicut opʒ: ⁊ post hoc etiaʒ agitet̃ per diẽ ⁊ diẽ cum aqua rosata: in qua fuerit resolutum bdeliũ: deide exiccetur. Deinde coquatur in citonio.

[Margin: Modꝰ ꝑparãdi scamoneã ꝯʒ Ruffum. — Alius modus ꝯʒ eũdem. — Alius modꝰ ꝯʒ Gal. vt hʒ in cõectõe mãne. — Alius modus preparandi ꝯm Hamech. — Alius modus ꝯʒ Humain.]

Post hoc cũ tertia eiꝰ parte myrobalanorũ citrinorũ fiat trocisci: ⁊ sit dosis. ʒ. ß. Inquit Paulus. ʒinʒiber ⁊ piper lõgum ⁊ anisuʒ admixta decoctioni ipsius ⁊ ꝓpue in pomo acetoso aut põtico remouẽt nocumenta ipsiꝰ. Modus rectificatiõis eiꝰ ex intẽtione nostra. Decoquant̃ frusta eiꝰ intra amigdalas tritas multas post purgationẽ coꝝ itra folia: sepeliẽdo ea i cinere calido: ⁊ post diẽ adiectiõis amigdalarũ dissoluat̃ in aqua citoniorũ acetosorũ: in qua bulliuerint spica anisum ⁊ aliqua ex speciebꝰ ⁊ seminibꝰ redolentibꝰ ⁊ exiccent̃. Deinde cũ pauco mastice ⁊ bdellio decoquat̃ i citonio aut pomo inuoluto in massa: deinde fiãt trocisci tertie. ʒ. j. ⁊ sit dosis. j. ⁊ operat̃ eñ sine nocumẽto. Modus aũt ꝑparatiõis predicte. Misceat̃ tñ quãtũ ipa est de sumach ⁊ quartã ponderis eius spodij: ⁊ fiant inde trocisci sicut priores: sunt eñ vltimi. Et si dissoluat̃ scamonea ⁊ octuplo eius mīue ⁊ pauca spica post inuolutionẽ eiꝰ in oleo rosato aut amigdalino ⁊ decoquatur cũ facilitate emendatur a sua malitia. Et sciuisti ꝙ aloe frãgit malitiã eius: ⁊ myrobalani magnificãt eã. Et d'coctio eius i succo portulace aut in aqua seminis ipsiꝰ aufert plura ex nocumẽtis eiꝰ. Et medicine cordiales ⁊ stomathice calide aut frigide ꝯʒ quod res exegit frangũt malitiã eius: ⁊ opʒ vt fiat eius decoctio cũ facilitate: impetuositas eñ in decoctiõe addit ei ad malitiã. Et ipa q̄dẽ sicut sciuisti de trituratiõe modicũ sustinet: quapropter opʒ ꝙ in eius contritione nõ nimiũ insistatur: ex rebus aũt facientibus facilẽ ⁊ velocẽʒ ipsius egressuʒ a corpore sunt citonia quãdo in confectionibus ⁊ electuarijs simul miscent̃ ⁊ similiter myrobalani. ipsi eñ sunt ex cito eã deponẽtibus: ⁊ similiter si sup eam post spaciũ bibatur: ⁊ sciuisti ꝙ aqua calida expellit audaciã eius: ⁊ alia sil'r: sicut diximus i canõe. ¶ Posse. ¶ Solutione educit cholerã cũ fortitudine ⁊ attrahit eã a sanguine ⁊ venis vehemẽter: ⁊ eius operatio ẽ sicut operatio furiosi. Et est ipa inimica cordi: ⁊ stomacho ⁊ epati ⁊ intestinis. Et est ex faciẽtibus nauseã ⁊ cõturbantibus viscera et ex subuertẽtibus ea. Et facit sitim: ⁊ deijcit appetitũ cibi. Et ex ea ⁊ myrrha ⁊ costo ⁊ croco ⁊ succo agreste ⁊ pauco opio fiunt trocisci cũ vino põtico: ⁊ ꝓpue auf. j. ⁊ fit linimentũ ex vno eoꝝ super frontem ⁊ tẽpora cõprimẽdo ⁊ ꝓpue cũ vitello oui ⁊ aceto forti sanat sodam frigidam antiquã ⁊ hemicraneã difficilẽ: ⁊ si linitur super dentẽ remouet dolor eius ⁊ corrosio. Et si sup scrophulas: ⁊ ꝓpue cũ succo apij aut dauci delet eas. Et fit linimentũ cũ vno eorum cũ succo sisimbrij ⁊ aceto: sed loco apij ponat̃ castoreum ⁊ liniatur in posteriori parte capitis: ⁊ est magni iuuamẽti ad subeth ⁊ lithargiã. Et quãdo scamonea supponitur cũ lana educit mẽstrua ⁊ facit abortum. Et ipsa q̄dẽ facta curat scorpionũ morsus ⁊ proprie desuperlinita cuʒ succo mente aut cũ vino. Vitet autẽ eius acceptioneʒ qui calide ⁊ sicce cõplexionis est ⁊ nature: aut paratus cadere in febres. Is autem qui sumit ipsam timeat frigus ⁊ estuʒ et abhorreat fructus ⁊ proprie frigidos ⁊ aquã veri frigoris ⁊ somnum prolixum supra eam ⁊ exercitium et superbiam animi. Cõseruatur autem scamonea per annos. xij. ¶ Dosis.) Eius est a. v. granis vsq; ad. xij.

[Margin: Alius modus scðm Paulum. — Alius modus ꝯm intẽtionẽ ipsiꝰ Mes.]

¶ De turbith.

Turbith est radix herbe cuiꝰ folia sunt sicut folia ferule minora tamẽ. Et est ex habentibus lac. Et est ex eo siluestre ⁊ domesticũ. Et ex eo etiã est magnũ et paruũ. Et adhuc ex eo aliq̃d albũ aliud citrinũ et aliud nigrũ. ¶ Electio. Quod in locis nascitur siccioribus fit gummosius ꝓpter spissitudinẽ lactis eius. Contrarium est econtra. Et declinat a proprietatibus bonis: que sunt septẽ ꝯʒ quod sapiẽtes scripserũt. s. proprie. Vt sit albũ et vacuũ arũdinosum ⁊ gũmosum: ⁊ sit cortex eiꝰ cinericiꝰ ⁊ planus ⁊ sit recẽs et facile frãgibile. Citrinũ ꝟo malũ est et nigruʒ peius. Grossuʒ est nõ bonũ. Et subtile tenue sil'r: est eñ debile: ⁊ antiquũ est malũ: et quod est crispi corticis: ⁊ habens interius dũ frãgitur sicut neruus est siluestre ⁊ malum: et quod nõ est gũmosum est debile: ⁊ vẽtris conturbatiuũ: et tua quidẽ interest vt cognoscas adulteratũ ex eo. Quod quidẽ fit cũ superlinitione i extremitatibus eius ex gũmi dissoluto: ⁊ cognoscitur ex eo ꝙ in cõfractis suis est sinceo: ⁊ nimis quidem recẽs est cõturbatiuũ et subuersiuũ viscerũ. Antiquũ ꝟo est debile mediocritatẽ tamen habẽs est illud quod eligitur. Complexio et

[Margin: Quid sit turbith. — Laudat̃ septẽ proprietatibꝰ]

¶(Cōplexio ⁊ proprietas). Calidū est in tertio: ⁊ est solutiuum cū attractione mediocriter generās vētositatē causans subuersionē ⁊ nauseā. Et acquiriᷣ ex vsu eiꝰ exiccatio in corpore: euacuat eñ hūiditates subtiles. ¶(Rectificatio). Tria sunt corrigibilia in ipso. Est eñ debilis operationis ⁊ tarde: ⁊ nocet stomacho faciēs subuersionē et nauseā. Et acq̇rit vsus eiꝰ corpori extenuationē. Rectificatores aūt in p̄mis abradi iusserūt corticē eiꝰ donec albū eiꝰ appareat. Et corrigūt qđ de eo dictū est p̄mo admiscēdo ei aliq̇d virtute acutū vigorās ip̄m in operādo. Et ex magis ipsum ꝯfortātibꝰ est zinziber. Ipsum eñ sigillat ei proprietatē mirabilē. Et est vt educat humorē grossum ⁊ viscosum etiā a remotis cū facilitate: ita ꝙ a iuncturis et anchis et locis ꝓfundis et distātibus. Per se ṽo nō facit illud: imo educit de phlegmate qđ est subtile: et derelinq̇t qđ grossuȝ et operaᷣ hoc tarde. Et corrigūt qđ scđo dictū est admiscēdo ei de medicinis stomatichis et redolētibꝰ et sedātibꝰ agitationē in eo per ip̄m sicut est mastix: ⁊ gallia et aromatica: et ꝓp̄e zinziber: et piper lōgū et siṡia. Et emēdant qđ vltimo de eo dictū est: sicut dixit Alkanzi: vt misceaᷣ ei oleū amigdalinū: aut ꝯiūgunᷣ cū amigdalis: aut cū zuccaro. Et dixit Ruffus. Administratio eiꝰ cū fisticis remouet hoc nocumētū ab eo. Et dixit Iudeus. Ip̄m cū ꝯfecto decoctanis: aut rob ipsiꝰ cū medio pōderis eiꝰ ex zinzibere et duplo pōderis ipsiꝰ ex amigdalis est solutiuum bonū. Inq̇t Hamech. Fiunt trocisci ex eo et duplo pōderis eius ex folijs violarū et medio ponderis ipsiꝰ ex zinzibere: ⁊ fit solutiuū sine molestia. Inq̇t Ioannitius. Accipe dactyloꝝ infusoꝝ in aceto die ac nocte ptes cētū. Penidiarū partes q̇nquaginta. Amigdalarū purgataꝝ partes trigīta. Turbith partes trigintaq̇nq̧. Scamonee partes duodecim: zinziberis: piperis lōgi: folioꝝ rute siccorū añ. partes quatuor. Fiat coꝝ permixtio bona: et cōfice cū melle dispumato. Est eñ medicina mirabilis. Inquit filiꝰ zezar. Medicamē de turbith qđ elegi in egritudinibꝰ ī qbꝰ vsus eiꝰ est necessariꝰ. Accipe turbith partes decē: zinziberis partes .v. zuccari ptes .xx. et q̄nq̧ addidit masticis .ʒ.iij. et q̄nq̧ alia ꝫm ītētiōes alias. et dixit iterū. Infundaᷣ turbith ī succo cucumeris asinini die ac nocte postq̧ rasus fuerit cortex ei ⁊ exiccetur. Est eñ vltimū ad egritudines iūcturarum. Turbith aūt de trituratione et coctione sustinet oē qđ mediocre est. Nocumēta aūt eiꝰ expellit aq̄ mellis calida ⁊ aq̄ zuccari rubei siṙ calida cū oleo amigdalino. ¶(Posse). Turbith ꝯfortatū: solutione educit hūores phlegmaticos grossos et viscosos et a remotis et iūcturis ꝓprie. Et ip̄m q̇dē mūdificat stomachū et expellit ab eo sup̄fluitates adherētes in villis eius. Et mūdificat pectꝰ a phlegmate grosso et putrido: et educit a iūcturis et locis neruosis et anchis humorē grossum et viscosum: et est medicina ad dolores iūcturarū: et vsus eiꝰ p̄seruat a lepra et ab infectionibꝰ phlegmaticis sicut est morphea et baras. Est est medicia bona febriū phlegmaticarū. Is aūt qui sumit ip̄m timeat austrū ⁊ abhorreat pisces. ¶(Dosis). Eius cōtriti potio est a.ʒ.j. vsq̧ ad.ij. Et eius decoctio est a.ʒ.ij. vsq̧ ad.iiij.

In tribꝰ correctione idiget.

Diaſnicō qđ describit in antido.

Turbith est medi. ad dolores iūcturarum.

¶De agarico.

Agaricus est ex medicinis magni iuuamēti: cuius ortus est secus arbores magnas: qbꝰ iam accidit corrosio et putrefactio. Et eius generatio est sicut generatio fungoꝝ: ꝓpter qđ q̇dā existimauerunt ꝙ sit fungus: et vr̄ ꝙ sic. et quidā dixerūt ꝙ est sicut apostema factū per modū putrefactionis. ¶(Electio). Alius est masculꝰ. Et aliꝰ est femina. Masculꝰ ṽo est malꝰ: et est ille ꝓprie q̇ est lōgus et niger ⁊ grauis: ⁊ hñs in ꝯfractis suis sicut fila neruoꝝ: et est durus et densus. Agaricꝰ aūt quē sapiētes laudauerūt est femina: et est habēs ꝓp̄etates .v. bonas ⁊ ꝓprie. Vt sit albus et leuis et velociter frāgibilis et porosus et rarꝰ valde. Et vt appareat dulcis in p̄mo gustu eius. Deinde succedat ei amaritudo et stipticitas. Et melior pars totiꝰ corporis eiꝰ est superior pars ipsiꝰ: et stipes eius nō est bonꝰ habēs q̄si semitas ligni putrefacti. Et corrosum ex eo est malū. ¶(Complexio et ꝓprietas). Est calidus in p̄mo: et siccus in scđo. Et est cōpositꝰ ex substātia aerea posita in superficie ipsius a qua p̄mo gustu sentiᷣ dulcis et ex partibꝰ terreis subtilibꝰ dātibus ei stipticitatē in q̇bꝰ adhuc dominātibꝰ igneis est in eo de amaritudie aliq̇d. Et ipse quidem est subtiliatiuus incisiuus ⁊ solutiuꝰ nature ⁊ carminatiuus ventositatū grossarū ⁊ aperitiuꝰ oppilationū oīm. ¶(Rectificatio). Pauci nocumēti dixerūt illū nisi qr imprimit lesionem in visceribus debilitās ea: quare indiget permixtiōe abstergētiū cū ipso: vt nō ꝓfundeᷣ eiꝰ virtus in ipsis totaliṙ sicut dixerunt sapiētes. Verū est debilis ⁊ tardās operationes suas. Inquit Diascorides. Tarda est ⁊ debilis eius operatio: sed incolumis ꝓpterea qđ in ipso ex dulcedine ⁊ stipticitate aggregaᷣ ptes ꝯueniēter. Verū vigoraᷣ eius operatio si addaᷣ ei ad tertiū ipsiꝰ salgēme: ⁊ fiant ex eis trocisci cū secaniabin. Et dixit Humain. Mellicratū iunctū ei vigorat operationē suā. et dixit Hali. Si ex eo .vj. parte ipsius ⁊ keisim aut dauci: ⁊ q̄rta ipsiꝰ salgēme fiant trocisci cū viscositate polipodij recētis fit mirabilis cōsecutio operatiōis ipsiꝰ ad ea que opȝ. Et dixit Iudeus. Cum oximelle squillitico magnificatur opatio eius. Et dixit adhuc. Aliq̇d virtute acutū admixtū ei est ex addētibꝰ virtuti ipsius. Et Gale. dixit Fiant trocisci ex eo cū vino infusionis zinziberis in quo puluis ipsiꝰ sepe submergaᷣ: et fiet operatio eius cōpleta. Et ex rebus sibi additis vigorātibꝰ ipsum est spica ⁊ aqua casei ⁊ proprie sumpta ex capris. ⁊ scito ꝙ de decoctiōe ⁊ trituratiōe rē sustinet mediocrē. ¶(Posse). Solutiōe educit phlegma grossum ⁊ cholerā rubeā. Et dixit Gal. Solutione educit vtrāq̧ cholerā et phlegma et humores viscosos grossos ⁊ putridos. Et eius ꝓprietas est mundificare cerebrū et neruos ⁊ mēbra sensuū et lacertos: ⁊ educere materias q̄ sunt in nucha ⁊ finibus eius. Et mūdificare pulmonē ⁊ pectus ab humoribꝰ viscosis ⁊ putridis. Et mūdificare stomachū ⁊ epar ⁊ splenē ⁊ renes ⁊ matrices mulieꝝ. Et educere materias a iūcturis ꝓpter qđ vocauit Democritꝰ agaricū medicinā familie: qr ad singularū partiū corporis commoditatem se hȝ. Et valet ad oēs dolores intrinsecos corporis. Et est medicina mirabilis ad sodā antiquā ⁊ epilepsiā et vertiginē ꝓprie. Et cōfert etiā manie ⁊ melācholie ⁊ egritudinibꝰ neruorū ⁊ apostematibꝰ cerebri. Et est ex medicinis bonis asmati et difficultati anhelitus ⁊ vlceribꝰ pulmonis et pectoris: ⁊ sanat dolores stomachi ⁊ viscerum. Et est medicia oppilationū et egritudinū omniū quarū mater est oppilatio sicut est icteritia ꝓprie ⁊ hidropisis ⁊ grossities splenis. Et confert dolori epatis iuuamētū manifestū et splenis similiter ⁊ renum. Et curat apostemata eorū. Et ꝓuocat vrinam ⁊ menstrua ⁊ mūdificat matricē. Et vsus eius aufert feditatē doloris cutis acquirēs ei colorem bonū: ⁊ est ex medicinis educētibꝰ vermes: et cōfert etiā sciatice et doloribꝰ iuncturarū: et eius q̇dē iuuamētū ad febres antiquas diuersarū materiaꝝ et ad typū eaꝝ magnū est ⁊ ꝓprie cum eo qđ cōuenit ex potibꝰ: ¶(Dosis). Eiꝰ contriti potio est a.ʒ.j. vsq̧ ad.ij. et in decoctione a.ʒ.ij. vsq̧ ad.v. Cōseruaᷣ aūt per annos quatuor.

Quid sit agaricus.

Agaricꝰ laudaᷣ in q̇nq̧ ꝓp̄etatibus.

Trocisci de agarico vsuales.

Quare agaricꝰ dr̄ med. familie.

¶De coloquintida.

Coloquintida est quā perse vocāt cucurbitā deserti que nasciᷣ in planta quā etiam fel terre vocāt eo qđ in toto ambitu eius interficit herbas ⁊ est: sicut venenū eis. Vñ vocant eam Arabes necē plātarū: et eiꝰ folia sunt ampla pilosa: ⁊ extēdunᷣ rami eius super faciē terre sicut extēdiᷣ cucurbita. Et terra super quam iacet videtur sicut adusta ¶(Electio). Duorū est modorū: masculꝰ. s. ⁊ femina: ex eis est masculꝰ super quē nasciᷣ sicut lanugo et est grauis cuȝ duritie et asperitati attinēs ⁊ nigredini. Et laudaᷣ ex eis femina et ꝓprie habēs ꝓprietates has bonas. Vt sit. s. coloq̇ntida grossa et leuis ⁊ quāto leuior melior. et sit laxa ⁊ alba ⁊ lenis ⁊ cōplete maturitatis. ⁊ cuiꝰ ps interior est pulposa ⁊ laxa et lenis ⁊ alba vehemētis albedinis. Verum q̄ nō est cōpleta ī maturitate mala est. Cōturbat eñ suscipientē eā ⁊ vētositatē cū difficultate facit et soluit superabūdanter: ⁊ solutiōe educit sanguinē ⁊ fortasse interficit: ⁊ cū sigillatur cum toto germine plāte vt nascaᷣ coloq̇ntida vna est illa mala pniciosa: immo est venenū: et cū in tota regione nō est nisi planta eius vna per se nascēs est mala. Et q̄ nasciᷣ i terris fortibꝰ et puluerulētis aut iuxta loca reptiliū aut ī locis thermarū coloq̇ntidas facit minores. Et sunt siṙ male. Que aūt nasciᷣ ī terris laxis et arenosis et liberis est q̄ eligiᷣ. Et cū extrahiᷣ pulpa eiꝰ tempus debilitat eam. Tp̄s aūt collectiōis eius est autūnus

Quid sit coloquintida.

Laudaᷣ coloquintida cum his ꝓprietatibus.

Sue collectionis tēpus.

et ꝓprie dum iam citrinescit: et remouetur viriditas ipsiꝰ. ¶ Complexio ⁊ ꝓprietas). Est calide cōplexionis ⁊ sicce in tertio gradu: et est cōposita ex partibꝰ igneis ⁊ partibꝰ terreis adustis: et est solutiua et attractiua superfluitatū et eius attractio est multū a remotis: et est resolutiua: incisiua et abstersiua. ¶ Rectificatio). Quatuor sunt corrigibilia in ipsa. Nocet enim stomacho cordi et epati: et est ꝯturbatiua: subuersiua viscerū: faciēs operationes difficiles: ⁊ aperit orificia venarū apertione sanguinē fluere faciēte et operatur illud vehemētiꝰ ꝙ aloe et velocius. Et excoriat vias. Emēdatur aūt primū ⁊ secūdū nocumētū cōtingēs ex ea cōmiscēdo cū ipsa ex medicinis cordialibꝰ ⁊ stomatichis ⁊ epaticis que meliorare possunt cōditionem eius sicut additur ei ꝓprie mastix ⁊ gallia et silia: emēdatur aūt tertiū ⁊ quartū nocumentū ex ea cū rebus acquirentibus ei viscositatē ⁊ glutinationē et remouētibus ab ea ferrositatē: ⁊ cito lubricare eā faciētibus sicut est dragagantū ꝓprie ⁊ bdelliū et gūmi et mastix et silia. Et dixit grecus: fiunt ex ea ⁊ laudano partes sumendo eq̄les post fricationē eius cū oleo rosato pilule et sunt bone sane ad ea que opꝫ.

Aperit orificia venarum.

Modꝰ faciēdi trociscos de coloquintida.

Modus rectificationis eius ſm qđ narrauit filius Serapionis. Infundatur pulpa eiꝰ in aqua mellis: ⁊ ꝓprie decoctionis rute: ⁊ exiccentur post illud: ⁊ teratur vltima cōtritione ⁊ administretur cū aqua mellis predicta. Modus rectificatiōis eius ex inuētione nostra. Incidatur minutissime cū incisorio inuoluatur subtili inuolutione cū glutino dragagāti aut bdellij: et exiccetur: et ꝯteratur post illud vltima cōtritione: et fiant trocisci cū pauco mastice resoluto in oleo rosato: vel cū laudano: vel cū aqua mellis. Hec enī ars illā facit sine molestia. Et scias ꝙ de decoctione rem cōpletā sustinet. Et dixit filius zezar. Non opꝫ enim vt multū cōteratur. Ultima enī eius puluerizatio excoriat vias et venas. et dixit filiꝰ Serapionis. Oportet vt perueniatur ad vltimū pulucrizatiōis eius: aliter enim vlcerat viscera: et mihi q̄dē videtur ꝙ in vltimo puluerizata ꝯfrangitur virtus a permixtione adiūctorꝫ ei: ⁊ pertrāsit loca viscerū absq; impressione nocumētorꝫ in ipsis: ⁊ forsitā in ea in qua nō exquisite fit illud: pars sen sata ex ea adherens in vijs et inuolutionibꝰ apostemat et vlcerat. Expellit aūt nocumēta ipsius a corpore aqua passularꝫ cū oleo amigdalino vel oleo nucū: aut aqua mellis cū oleis predictis.

Coloquintida vltimo est puluerizanda.

¶ Posse). Solutione educit phlegma et humores viscosos: attrahēs ipsos a ꝓfunditate membrorꝫ: ⁊ dixit Humain. Solutione etiā educit cholerā citrinā: et eius operatio ad neruos et iūcturas extēditur: et dixit Diascorides. Nō efficit operationē in materijs q̄ sunt in venis de qua sit curandū. nisi in materijs q̄ sunt in locis ꝓfundis distātibꝰ: et eiꝰ posse est magnū i mūdificatiōe cerebri et neruorꝫ et lacertorꝫ et pulmonis et pectoris et magna medicina egritudinū eorꝫ: sicut est dolor capitis antiquꝰ ⁊ dolor cranei ⁊ hemicranee difficilis ⁊ epilepsia ⁊ apoplexia: ⁊ ꝯfert oībꝰ egritudinibꝰ neruorꝫ: et vertigini ⁊ descēsui aq̄ ad oculū: ⁊ ē res magni iuuamēti ad asma ⁊ antiquā tussim: et ad dilationē anhelitꝰ: et est eiꝰ operatio virtuosa ad dolores iūcturarū et podagrā frigidā et sciaticā ꝓprie ſm oēm modū administrationis eius etiā in clysteribꝰ et collyrijs: et cōfert etiā colice phlegmatice et inflatiue iuuamentū vltimū: et hydropisi: et si supponatur in matrice occidit fetū: et si ex ea cū aceto forti fricetur morphea sanat eam: et silr lepram et elephantiā. Et si euacuetur qđ est in testa eius et impleatur oleo: et bulliat in cinere calido: et inungātur capilli denigrat eos: et tardat caniciē: et ꝓhibet casum eorꝫ: et si distilletur ex ea in aurē sanat dolorē eius: et ꝯfert sonitui in ea: et si impleatur aceto forti et colluatur ex eo os post bullitionē ipsiꝰ sanat dolorē dentis. ¶ Dosis) Ipsius est a karactis. vj. vsq; ad. x. Is aūt qui sumit eam timeat frigus et estum.

¶ De polipodio.

Quid sit polipodium.

Polipodium est radix cuius plante est ortus super arbores et sup lapides: et vocauit eam Grecus filicē arborꝫ. ¶ Electio). quod nascitur in lapidibus humiditatē habet superfluam indigestā causantē vētositatē et subuersionē et nauseam. Uerum melius ex eo est arborum et ꝓprie qđ nascitur super arborem ferentē glandes: et qđ est cum ꝓprietatibꝰ octo bonis: et ꝓprie qđ est grossuꝫ et solidū et nodosum: et cuius color ſm aliquid participat nigredinem ⁊ rubedinē sed parū: ⁊ cuius cōfractū est sicut color phistici ⁊ in q̄ est ex aromaticitate aliq̄d: ⁊ in cuiꝰ sapore est dulcedo cū stipticitate derelinquēs in gustu ex amaritudine aliq̄d vltimo ⁊ qđ est recēs.

Laudatur polipodiū quercuū cū octo ꝓprietatibꝰ.

¶ Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Dicit Diascorides. Calidū est i tertio siccū i scđo. Et dixit Hali. calidū est ⁊ siccū ī scđo. Et est resolutiuū hūiditatū viscosarū ⁊ grossarū. Et est exiccatiuū ⁊ abstersiuuꝫ ⁊ solutiuū. ¶ Rectificatio). Est ex maxime extenuātibꝰ et desiccantibꝰ corpora: et facit subuersionē et nauseā: ⁊ est eiꝰ operatio debilis ⁊ tarda: ⁊ tollitur ab eo nocumētū primū administrādo illud cū aqua mellis aut cū aqua passularū aut aqua ordei. Inquit Hamec. Coquitur cū iure gallorū ⁊ gallinarū ⁊ fit solutiuū bonū: ⁊ silr cum aqua casei fit solutiuū conueniēs: ⁊ aufertur ab eo nocumentū scđm si admisceatur ei aliquid ex sedantibus aīam sicut sua semina redolētia et species sicut daucus ꝓprie ⁊ anisum ⁊ semē feniculi ⁊ zinziber ⁊ silia. De decoctiōe autē sufficiēter sustinet.

Est ex maxime extenuātibus corpora.

¶ Posse). Solutione educit cholerā nigrā cū facilitate ⁊ phlegma grossum ⁊ mucilaginosuꝫ ⁊ materias iūcturarū: et confert colice ſm oēm modū administrationis eius ⁊ duritiei splenis ⁊ ꝓprie cum epithimo ⁊ sale indo. ⁊ confert ad melācholicas febres ⁊ ꝓprie cū aqua mellis ⁊ sanat scissuras que fiunt in manibꝰ. ¶ Dosis eiꝰ est a. ʒ. ij. vsq; ad aureos quatuor.

Cōfert colice.

¶ De squilla.

Squilla sola nascēs est venenosa.

Squille sicut dixit Gal. duplex est iuuamētū Solutione enīꝫ educit materias et p̄parat ad soluēdū. ¶ Electio). Melior est habens parē. Sola enim sicut dī est venenosa: ⁊ adhuc est melior que saporem hꝫ compositum ex dulcedine et acuitate et amaritudine et que splendorē habet in laminis suis: ⁊ que nascitur in locis liberis. Orta enim in locis thermarum aut orta singularis est mala. ¶ Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Calida est in tertio sicca ad ipꝫ Est autem composita ex partibus igneis positis in superficie ipsius dantibus ei acuitatis vehemētiaꝫ: ⁊ ex partibꝰ terreis adustis dantibus ei amaritudinē: ⁊ partibꝰ aeris mediocribꝰ. quare est in ea de dulcedine aliquid. Est enī incisiua vlceratiua adustiua resolutiua ⁊ attractiua materiꝫ ad exteriora subtiliatiua ꝑtiū grossarū et viscosarꝫ firarū et adherētiū ⁊ ꝯseruatiua a putrefactiōe. ¶ Rectificatio). Assatio acq̄rit ei facilitatē in soluēdo: ⁊ p̄paratio ipsius in aceto ponit materias grossas adherētes ⁊ submersas faciles ad expellendū. Modus aūt operatiōis eius in assatione. Accipiuntur lamine ipsius et separatim inuoluuntur in pasta ⁊ sepeliuntur in cinere calido: donec coquantur sufficiēter postea extrahuntur ex pasta: et administrentur vbi opꝫ. Modus aliꝰ assationis ipsius. Ponatur in vase luteo vitreato stricti orificij ⁊ sigilletur ligatiōe forti cū ꝑgameno ⁊ dimittatur diebus. xl. ⁊ ꝓprie diebꝰ maioris estus: et moueatur vas et mutetur vicissim omni hora ita ꝙ equaliter i singulis partibus calefiat. Deinde extrahatur squilla ⁊ administretur vbi oportet: ⁊ q̄nq; admiscetur ei post assationem tantūdē farine orobi quātum ipa est: ⁊ fiunt inde trocisci ⁊ ꝯseruantur vbi opꝫ.

Modꝰ assandi squillas.

Aliꝰ modꝰ assandi.

Secūdum aliquos hic ponitur modus preparationis aceti squillitici qui etiā in antidotario late inuenitur. et dicit paulꝰ. Lamine eius sicut sūt ponantur in aceto in principio veris vsq; ad finē estatis in vase vitreato sigillato ⁊ exposito soli: ⁊ post illud administretur vbi oportet. Et scire debes ꝙ squilla de decoctiōe reꝫ sustinet mediocrem.

Modꝰ faciēdi acetum squilliticū.

¶ Posse). Solutione educit humores grossos ⁊ viscosos: ⁊ dixit Hali. Etiaꝫ cū hoc solutiōe educit cholerā nigrā: et eius iuuamētū est magnū ad egritudines capitis sicut cephalea: et epilepsia: ⁊ ꝓprie ſꝫ oēꝫ modū administratiōis eius et vertigo et scotomia: et oximel eiꝰ ponit materias viscosas faciles ad expellēdū: et subtiliat humorꝫ grossitudinē. Et ipsa q̄dē ſm oēm modū administrationis eius cōfert iuuamētū magnū egritudinibus iuncturarꝫ: ⁊ est medicīa bona pulmonis ⁊ pectoris et egritudinū in eis ꝓprie electuariū ex suco eius et melle sumptū lābēdo clarificat vocem: et silr oximel eiꝰ et acetū ipsiꝰ et est ex medicinis bonis spleni et grossitati eiꝰ: et est ex rebus p̄seruātibꝰ corpus a putrefactione: et cōseruantibus ipsum in sanitate sua: et acq̄rit vsus eius maciē corporis: et ꝯseruat in iuuentute: et acetum eiꝰ excitat et ꝯfortat gingiuā laxā et putridam: et cōfirmat dentes motos collutio ex eo: et silr potꝰ ipsius est medicina magna fetoris

ri oris faciens ipsum odoriferū: ꝛ sanat dolorem stomachi ꝛ adiuuat ad digerendū: ꝛ vsus eius ꝭm omnē modū administrationis ipsius confortat corpus cui accidit laxitas ꝛ mollificatio: ꝛ colorē efficit bonū. (Dosis.). Potio eius aceti est a.ʒ.v. vsq ad.xij. ꝛ oximellis ei⁹ ab auī.vj. vsq ad ʒ.iij. ꝛ trociscorum eius a.ʒ ij. vsq ad.iiij.

De hermodactylo.

Quid hermodactyl⁹

Hermodactyl⁹ est radix herbe mōtane: ꝛ ei⁹ ali⁹ lōgus sicut digit⁹ ali⁹ rotūdus. (Electio). Ille de q̄ hic loqmur est rotūd⁹: ꝛ ei⁹ ali⁹ est alb⁹ alius rubeus: ali⁹ niger. Melior ex his est habēs ꝓprietates tres bonas. s. q̄ est alb⁹ ꝛ vere albedinis intus ꝛ extra: ꝛ q̄ est grossus ꝛ q̄ est duritiei mediocris. Rarus vō ꝛ laxus ꝛ leuis est debilis. Rubeus vō ꝛ niger ābo mali sunt. Cui⁹ ort⁹ ē in locis pinguib⁹ aut humidis est malus: ꝑpterea ꝙ addit̄ ei ad humiditatē supflua ꝛ inflatiuā. Et ortus ei⁹ in vicinitate squille melioraṫ in cōditionib⁹ suis: ꝛ siṁr in vicinitate rafani. Melius vō tēpus collectionis est ver. ꝛ meliores sunt in q̄b⁹ iaȝ preterijt medius annus post bonā eoꝝ exiccationē. (Cōplexio ꝛ ꝓprietas). Calidus est ꝛ siccus in principio scdi: ꝛ in ipso est humiditas supflua: cā ad inflationē ꝛ vētositatē ꝛ nauseā: quare est malus stomacho ꝛ reumatiȝātib⁹ ad ipm̄ supfluitates ex alijs mēbris. (Rectificatio). Tria sunt corrigibilia in eo. Primū est nocumentū qd̄ dixim⁹ qd̄ ipri mit in stomachū: ꝛ scdm̄ est qd̄ gn̄at ventositatē causaȝ ad subuersionē ꝛ nauseā: ꝛ tertiū est qm̄ est debilis ꝛ tardus in soluendo. Et dixit Alexāder. Inimicatur stomacho aggregās in ipso supfluitates plurimas ꝛ generās in eo vētositates grossas: ꝛ tollitur hoc nocumētū ab eo in permiscēdo cū eo ciminū et masticē et ȝinȝiber: et siṁr piper longū cū eo et mentastrū et keysim remouēt hoc nocumentū ab eo. Et dicit Alkanȝi. si ex eo ꝛ pauco ȝinȝibe. fiant trocisci cū succo rafani: vigoraṫ in operatiōib⁹ suis. Et ex eis q̄ magnificāt illud ꝛ meliorāt conditionē eius est squilla: ꝛ ꝑprie si ex ea assata aut succo eius fiant trocisci ꝛ proprie cū pauca spica ꝛ ȝinȝibere. Et ex rebus sibi additis prohibentib⁹ discursum materiei ad stomachū per ipm̄ sunt myrobalani eo qd̄ aggregāt ꝛ confortāt stomachū: ꝛ faciūt citū descēsuȝ eius cū sit ex tarde descēdētib⁹. (Posse). Solutione educit phlegma grossum a iuncturis proprie. Et est medicina artetice magna ꝛ podagre sumptus: ꝛ etiam cataplasmatus et ꝑprie cū farina ordei vitellis ouorū aut cū mica panis pinguis ꝛ vitellis oui: et vsus ei⁹ ipinguat corpus. Et augmētū efficit i spermate. Et est medicina bona vulnerib⁹. Abstergit eīm sordes eorū: ꝛ cōsumit carnes putridas in eis. (Dosis) Eius est ab auī.j. vsq ad duos Conseruatur aūt per annos tres.

Laudatur hermodactylus hn̄s proprietates tres.

Tria in hermodactylo corrigenda.

De ireos.

Qd ireos.

Ireos. Inquit grec⁹. Est radix herbe qui dr̄ lilialis: cui⁹ due sunt species. Est eīm q̄ florē hȝ purpureuȝ habentē gradationes diuersitatis in purpureitate: sicut hȝ arcus terroris: et est iris: et propter hoc vocatus est ireos. Et est alius cuius flos est albus. (Electio). Habēs florē albuȝ debilior est in omni re. Et est ex eis melior: cuius radix est alba participās rubedinē ꝭm aliqd: ꝛ grossa ꝛ dura ꝛ spissa et in qua est aromatiȝitas sicut odor violaꝝ proprie ꝛ cuius sapor est acutus: mordicatiu⁹ ꝑpter acrimoniā ipsi⁹ ꝛ habēs nodos breues collectos. Melior pars plante est radix post illā flos. Et melius tēpus collectiōis ipsi⁹ est principiū veris. (Cōplexio ꝛ proprietas). Calide cōplexiōis et sicce est in tertio. Et in ipso est acredo ꝛ acuitas. Et est abstersiuus: maturatiuus: resolutiu⁹: lenitiu⁹: aperitiuus oppilationū sedatiu⁹ mūdificatiuus ꝛ solutiuus nature ꝛ ꝓuocatiuus. Florē vero habēs albuȝ calidus est ꝛ siccus in scdo. Et est resolutiuus abstersiuus cuȝ equalitate ꝛ est subtilioris substantie ꝑpter quod ꝛ oleum eius est subtili⁹ ꝛ maioris penetratiōis. (Rectificatio). nocet stōacho ꝑpter qd̄ ꝓpinatur cū aqua mellis ꝛ pauca spica. Et emēdatur in cōditionib⁹ suis siṁr cū aqua casei ꝛ melle ꝛ pauco mastice ad causas pectoris et ēt pulmōis cū rob. Operatio olei. R. ex floribus ipsius q̄ntitatē quā volueris: ꝛ ex radice mediū ipsius ꝛ exequere de opatione illud qd̄ diximus de oleo rosato ꝛ violato. Opatio aūt succi ei⁹ ē sicut opatio succi absinthij. De cōtritione aūt ꝛ decoctione sustinet mediocriter. (Posse). Solutione educit phlegma

Mod⁹ faciēdi oleū de lilio.

grossum ꝛ cholerā permixtā. Et educit etiam aquā citrinam cū facilitate: ꝛ eius aspectus est ꝑprie et maxime ad pulmonē ꝛ pectus: ꝛ est maturās subtilians et educēs ab eis materias cū facilitate: ꝛ propter grossas ꝛ viscosas et adherētes: ꝛ est alius aspectus ei⁹ ad epar ꝛ mēbra vicina ei ꝛ ad splenē remouēs oppilatiōes eoꝝ: ꝛ curās morbos oppilationū in ipsis: ꝛ educēs materias ab eis sicut est hydropisis ꝓprie ꝛ est ex bene resoluētib⁹ duritiem eorū ꝛ apostemata ꝛ dolores ipsoꝝ: ꝛ est medicina bōa lenitiua et resolutiua oīs duritie et ꝑprie iuncturarū et neruorū et apostematū duroꝝ ꝛ scrophulaꝝ ꝛ proprie coctū cū aqua sicle aut caulīū: aut cū vino ꝛ permixtum cuȝ melle ꝛ oleo camomille. Et cōfert dolori capitis antiquo ꝛ ꝑprie emplastro facto ex eo: ꝛ caputpurgio facto ex succo ipsi⁹: ꝛ cōmouet sternutationē ꝛ educit per viā nasi superfluitates plurimas ex cerebro ꝓnas fluere ad ptes corporis occultas: ꝛ ei⁹ administratio ꝑprie cum rob confert iuuamētū manifestū tussi antique: cui⁹ cā est humiditas grossa ꝛ viscosa: ꝛ difficultati anhelit⁹: ꝛ mūdificat viscera ꝛ matrices: ꝯfert supposit⁹ ꝛ emplastrat⁹ dolorib⁹ earū ꝛ educit mēstrua ꝛ facit aborsuȝ. Et ē medicina magna vulnerū antiquorum ꝛ putridoꝝ mundificās ea: ꝛ generās in eis carnē laudabilem: imo etiā ossa nuda vestiēs carne: ꝛ emplastratio ꝛ clisteriȝatio, facta ex eo ꝯfert sciatice: ꝛ colluitur os ex aceto decoctiōis ipsius: ꝛ remouet dolorem dētis et sedat reumatismū ei⁹ et suppositio facta ex eo aperit orificia emorroidaꝝ: ꝛ ꝯfert vsus ei⁹ ei qui effundit semen suum inuolutarie: et fit ex succo ipsi⁹ et farina fabaꝝ et cicerum linimētū bonum mundificās faciem et abstergēs maculas eius. Oleū vō ei⁹ cōfortat neruos ꝛ iuncturas ꝛ cōfert spasmo hūido et cōfert dolori pectoris: et pleuresi et peripleumonie: et ꝯfert distillatio ei⁹ in aurē dolori eius ꝛ distillaṫ ad fetorem nasi et remouet eū: et inunctio ei⁹ in tēporib⁹ facit dormire et ꝯfert dolori capitis et maturat catarrū et ꝯfert inunctio ei⁹ dolori epatis: et splenis et renum: et ꝯfert dolori matricis et iūcturaꝝ et podagre. (Dosis) Eius est a.ʒ.ij. vsq ad.vj. et cōseruaṫ ꝑ annos duos.

Quātum valeat in vulnerib⁹

De cucumere asinino.

Quid sit cucumer asininus.

Cucumer asininus est fruct⁹ sicut cucumer paruus asperitatis plurime et amaritudinis vō: et ei⁹ plāta hȝ folia siṁa folijs cucumeris tn̄ asperiora. (Electio). Melior ps plante ei⁹ est fructus ipsius et proprie eius cōpleti succus et post ipsum radix. Et calidior fructus eius est citrinus cōplet⁹: expoliatus tn̄ a viriditate et qui est amaritudinis vere et cui⁹ succus est albus habēs sicut de pinguedine aliqd. Incōpletus vō est maius: educens sanguinē solutiōe: et radix ei⁹ ingredit̄ in medicinis mutarū vtilitatum: et melius tēpus operatiōis succi ei⁹ est finis estatis et collectiōis radicis eius est finis veris. (Cōplexio et ꝓprietas). Calide cōplexiōis est: et sicce in tertio. Est autem cōpositus ex partib⁹ igneis ꝛ partib⁹ terreis adustis est aūt resolutiu⁹ subtiliatiu⁹ aperitiu⁹ oppilationū et orificiorum venarū abstersiuus extenuatiu⁹ exiccatiuus ꝛ solutiu⁹. (Rectificatio). Excoriat et apit orificia venarum q̄re generat tortiones faciēs cum solutione angustiam: et est tarde opatiōis: et emēdatur nocumentū pmum si in operatiōe succi ei⁹ adiūgatur ex bdellio aliqd aut ex dragagāto: aut si ꝓpinet̄ cum lacte dulci recenter mulso: aut cū aq̄ mellis ꝛ sale: et vigoraṫ et facilitaṫ eius operatio si in opatiōe succi ipsius misceaṫ salis gēme q̄ntitas aliq: et scito ꝙ spēs alefangine addunt virtuti ipsius. Operatio succi ei⁹. Accipe ex succo eoꝝ quātitatē quā volueris: ꝛ ꝑprie quādo citrinescūt: et sunt maturitatis cōplete: et fiat extractio succi cū facilitate: nō cum cōpressione laboriosa et exiccet̄ sicut exiccaṫ scamonea et aloe. Et qdā accipiūt aliqs ex specieb⁹ aromaticis: et ligāt in pāno: et suspēdūt in eo donec incipiat inspissari: et postea remouēt. Et aliqui ponunt alia ꝭm intētiōes alias. Expellit autem nocumētum eius a corpore aqua ordei mellea et simiṫr vinuȝ ꝛ oleū. (Posse). Dixit Ioānitus. Soluit, sicut scamonea: et ꝭm veritatē rei educit phlegma: cū virtute et per vomitum et ꝑ ventrē: et interdū cholerā: et ꝑprie si inueniatur ei preparatio: et educit mirabiṫr aquositates a ptib⁹ difficilis eradicatiōis earū: et educit materias q̄ sunt in iūcturis: et curat dolores eaꝝ: et ꝑprie succus ei⁹: et etiā radix

ipsius cū aceto cataplasmata:ꝛ si decoquant radices eius cū absinthio in aqua et oleo vsq dum sint bene excocta:ꝛ embrocētur tpa:ꝛ ex ea aqua eoꝝ calida et ex oleo:ꝛ fiat ex fece emplastrū stringendo circa tpa:et resoluitur hemicranea laboriosa difficilis. Et caputpurgiū ex succo ei⁹ valet silr:et ppue cū succo:et lacte pauco. Educit em ex via nasi superfluitates cerebri plurimas:ꝛ vz ad fetorem nasi. Et ad dolorē capitis antiquū ꝛ epilepsiā. Et mod⁹ emplastrationis quē dixim⁹ resoluit apostemata grossa ꝛ dura:ꝛ scrophulas:ꝛ ppue pmiscendo ei aliquid ex stercore capraruz cū melle. Succus vo ei⁹:ꝛ succus radicis ipsius est medicina bona hydropisi. Extrahit em aquā citrinā cū fortitudine:et silr decoctio radicis ipsius. Et confert ictericie:ꝛ oppilationi epatis:et splenis:et cōfert sciatice iuuamētū manifestū emplastrat⁹ ꝛ clisterizatus. Puluis vo radicis eius cū melle attenuat cicatricē fedā: et remouet vestigia magna que remanēt post percussiōes. Et fit ex succo radicū ipsius et farina fabarum linimentū bonum abstergens sordiciē faciei:et feditatem cutis. Et fricatur morphea cū radice eius et aceto forti:et aufert eam. Et simil'r valet ad lētigines. Et scito quod solutio ex eo quādo superflua est educit sanguinē. Cōseruatur succus eius triennio. Et est administrandus post sex mēses. ⸿ Dosis). Succi eius a.x. granis vsq ad.ʒ.j. tertiā.pulueris radicis eius a granis. xv.vsq ad.ʒ.ß. Se.et aqua decotionis radicis eius ab.ʒ. ij.vsq ad.iiij.

Optimuz emplastrū pro hemicranea.

⸿ De centaurea.

Centaurea. Alia maior. Alia minor. Inter q̄s distinguūtur pprietates note. ⸿ Electio). Minor melior est in oi re:cui⁹ flores:ꝛ crura colorem habēt citrinū palearē:et melior ps plāte sunt flores:ꝛ semina ipsius. Et melius tps collectionis ipsius est pricipiū estatis. ⸿ Cōplexio et pprietas). Calide cōplexiōis est et sicce in scdo. Et dixit ruffus. Est in pncipio tertij:et est ꝯposita ex partibus terreis adustis i parte dantib⁹ ei amaritudinē:et ex partibus nō adustis:cū pmixtiōe aquositatis:a quibus inest ei stipticitas. ⸿ Et est i ea de dulcedine aliquid a partibus aereis. Et in ipa est ex acredine aliquid a ptibus igneis. Et amaritudo i ea plus est stipticitate ipsius:ꝛ stipticitas plus dulcedine ꝛ acredine:ꝛ acredo i ipa est remissa sine mordicatione. Quare est ex marie curātib⁹ vulnera imo sigillātibus ea. Immo est ipa abstersiua:exiccatiua: ꝯsumptiua superfluitatū:ꝛ solutiua vētris. Et qn̄ supfluit:purgatio ex ea solutione educit sanguinē. Aperit em oruficia venarū apertione sanguinē manare faciēte. Dubitauit em hermes i ea de eo q̄ď dr̄ q̄ est aperitiua venaꝝ:et effusiua sanguinis:cū sit sigillatiua vulnerū:ꝛ sanatiua. Adhuc aūt dixit Albundus. Cōfert sputo sanguinis ꝛ aggregat ad retētionē ei⁹ ꝛ sigillationē loci manatiōis ipsi⁹. Inquit Hebē Mesue. Satisfacit inq̄sitioni pscrutatio cōpositiōis ipius:etenim in ea amaritudo ꝛ stipticitas sūt sicut dominās:q̄ sunt ad aggregādum magis:ꝛ fit prima cōsecutio operatiōis per ipsas. A dominātē em virtus promptior. Cū autē suscitat caliditas ipsius ꝛ acrimonia post longam eius actionem: cū agitatione in corpore:fit cōsecutio opationis a virtute substātie acute ipsius:ꝛ calide:quare operat q̄ď diximus:ꝛ nō semp:sed illud ppue quādo ex ea purgatio superfluit. ⸿ Rectificatio). Est ex faciētibus solutionē tardam:ꝛ est cōturbatiua ꝛ aperitiua orificioꝝ venaꝝ. Cōfortat autem ei⁹ opatio cū aqua mellis:ꝛ oximelle:ꝛ pauco sale. Uel cū aqua decoctiōis ameos mellita ppue:et salgēma:et remouet cū hoc eodē nocumētū scdm:ꝛ remouet tertiū administrādo aliq̄d de mastice cū ea. Coctionē aūt ꝛ ptritionē ad plenū sustinet. ⸿ Posse). Solutiōe educit phlegma crudū ꝛ ppue minor:ꝛ cholerā citrinā:ꝛ materias a iūcturis: et mūdificat neruos:et cōfert doloribus eorū:et cōfert sciaticis iuuamētū magnū emplastrata et clysterizata. Et similiter emplastratio cōfert dolori neruoꝝ:ꝛ cōtritiōi lacertoꝝ et ppue cū mica panis:et sale pauco ꝛ melle vel oleo. Et est medicina oppilationū epatis:et splenis:et puocat mēstrua:ꝛ sanat dolorē matricis:ꝛ educit fetū. Et ꝯfert colice:ꝛ dolori vētris:ꝛ interficit vmes:ꝛ solutiōe educit eos: iuuamēta aūt a re stipticitatis ei⁹ sunt: qm̄ abscindit sputū sanguinis:et sanat vulnera:et mūdificat ea:ꝛ ꝯsolidat: ꝛ ppue difficilis cōsolidationis et propue puluis ei⁹. Et vnguētū factū ex ea et vinū decoctionis ipsius est potus ad hoc:et ppe ad fistulas ꝛ vlcera maligna:ꝛ q̄dā dixerūt superstitiose qm̄ si coquit cū carnib⁹ cōsolidat eius ptes diuisas. ⸿ Dosis) Ei⁹ est a tertia.ʒ.j.vsq ad.ʒ.j.et ß.ꝛ i decoctionibus ab.ʒ.j vsq ad.iij.

Quales habet sapores.

Dubium hermetis.

Rn̄sio Mesue.

Quantuz valet i vulneribus.

⸿ De carthamo.

Carthamus duoꝝ modoꝝ est. Est em domesticus:ꝛ siluestris:ꝛ dixerūt q̄dā q̄ nil est ex spēcibus carthami:ꝛ elongati sunt. ⸿ Electio). Cartham⁹ de quo loquimur est domesticus: ꝛ melior ps plante eius est semē ei⁹. Post illō flos ei⁹:et melius semē est q̄ď est albū:et planū grossaz:et plenū:cuius medulla est vnctuosa:pinguis:et cortex eius tenuis. Et melior flos est q̄ est sicut pili croci. ⸿ Cōplexio ꝛ pprietas). Calide est in pmo:et sicce in scdo:et flos ei⁹ est min⁹ calid⁹:et siluestris est calidior et siccior:est eniz in eo virt⁹ lacticinioꝝ remissa:est autē carthamus abstersiuus aperitiu⁹:et ꝯturbatiu⁹:ꝛ faciēs nauseaz:ꝛ inest ei virtus educēdi p vomitū:et per venerē:et eius nutrimētū est prauum:ꝛ multū nocēs stomacho:ꝛ dr̄ q̄ caseat lac in mamilla et stō. ⸿ Rectificatio). Nocet stomacho faciēs fastidiū: ꝛ est tarde et debilis solutiōis:ꝛ dimittit vestigia lenitas in viscerib⁹. Emēdat aūt primū nocumētū ex eo permiscēdo ei aliq̄d ex medicinis stomathicis:sicut anisum ppue et galāga:et mastix:ꝛ sisia:et cōfortat eius solutio ꝛ emēdat nocumētū q̄ď imprimit in itestinis permiscēdo cū eo aliq̄d ex medicinis acutis:sicut cordumeni ppue et ziziz.ꝛ sal panis:ꝛ sal gēma:ꝛ sisia. Inq̄t Paul⁹. Accipe medulle ei⁹.ʒ.x.cordumeni aureū.j.fac ex eis grana sicut cicer:ꝛ da ʒ.v. Soluit em sufficiēter. Dixit et. Liga ex medulla eius q̄titatē sufficiētē in pāno:ꝛ suspēde in oximelle qn̄ coquitur:et erit solutiuū:ꝛ ppue si fuerit oximel sqlliticū. Inq̄t Alchāzi. Accipe medulle ipsi⁹ aur.xij penidiaꝝ aur.iiij.cordumeni:zinzib.añ.aur.j.aggregētur oia cū melle:ꝛ fiant forme sicut nuces ꝛ da vbi opz vnā vel duas.et dixit Gal. Decoquat medulla eius in iure galli vel gallinaꝝ cū speciebꝰ et ppinetur vbi opz:ꝛ dixit etiā ex medulla ei⁹ ꝛ tertia pōderis ipsi⁹ ex amigdalis:et sexta ex pineis:et aggregent oia cū melle cocto et succo sqlle:et fit lohoc iuuamēti mirabilis ad ea q̄ dicemus. Extrahit ab ea oleum iuuamētoꝝ multoꝝ:et ei⁹ operatio est sicut opatio olei de ben et olei amigdalaꝝ. ⸿ Posse). Solutiōe educit phlegma p ventrē et vomitū:et silr aquositates:et valet ad egritudines ex eis:sicut est colica:et clysterizat⁹ valet similiter:et mundificat pectus et pulmonē:et ppue lohoc predictū ꝛ alii modi administratiōis ei⁹:et clarificat vocē ꝛ similiter oleum ipsius:ꝛ vsus ipsius in spermate augmētum efficit. Flos vo eius cum aqua mellis remouet ictericiā. ⸿ Dosis) eius est a.ʒ.iiij.vsq ad aureos q̄nq:et floris eius a.ʒ. j.vsq ad aureos.ij.

Carthā. duplex.

Duoꝝ documētorū moderatiua.

⸿ De ben.

Ben est granū almesus:et ei⁹ aliō magnū:aliō paruū. Magnū aūt est in magnitudie fruct⁹ auellane triangulatū. Paruū vo ē sicut cicer: et vtrūq hz medullā vnctuosaz lenē:et albā. ⸿ Electio). Mai⁹ icolume ē. Paruū vo malignū ei. Magnū autē meli⁹ est:cui⁹ cortex est alb⁹ plan⁹ tenuis:et cuius medulla est alba lenis multe vnctuositatis:et q̄ ē antiquū meli⁹ est recēti:et pūū meli⁹ est subnigrum declinās ad albedinē:et cui⁹ medulla est vnctuosa alba et lenis:et antiquū meli⁹ est recēti. ⸿ Cōplexio ꝛ proprietas). Magnū calidū est in pncipio tertij:siccū i scdo et in ipso est hūiditas supflua cū acredine:et est incisiuuz abstersiuū:mūdificatiuū:et aperitiuū opilationū:subuersiuū:viscerū cōturbatiuū ppter hūiditatē eius supfluam preparans ad vomitū:et minus fortius est in oi re faciēs opationes difficiles et laboriosas pducētes ad casuz virtutis et sudorē frigidū. ⸿ Rectificatio). Parui phibēda est administratio nisi i emplastris:et fricationib⁹:et olei ipsius silr nisi in vnctionibus. Magni autem malitia est corrigibilis. Et sunt hec corrigibilia in ipso. Nocet em stomacho faciēs in eo subuersionē:et est laboriose solutiōis et tarde. Et nos q̄dē dixim⁹ i canone:q̄ essatio ei⁹ resoluit ab ea.et maturat hūiditatē supfluā:et aerē causam ad subuersionē:et nauseā:et dimittit ei:vt sit solutiuū p ventrē tm̄. Semē aūt feniculi:et anisi cū eo rectificat nocumētū primū et ppue mixta decoctiōi ipsi⁹:et fiunt ex medulla ei⁹ post coctionē ipsius et medio pōderis ex amigdalis dulcibus:et melle passularū forme sicut auellane:et sunt iuuamēti magni

Ben duplex.

iuuamēti magni vbi opz. Operatio decoctiōis eius. Accipe ex eis integris q̄titatē quā volueris ꝛ inuolue in pasta: ꝛ coque in cinere calido: vel extrahe medullā eorū: et ptere ptritiōe multa: ꝛ pone ex seminib⁹ et specieb⁹ aliquas: et inuolue papyro: et desup' inuolue pastā: ꝛ fac sicut sup⁹ diximus. Oleum aūt eius extrahit sicut oleū de amigdalis. ¶ Posse). Per vomitū, ꝛ ventrē educit phlegma crudū: et grossuz: ꝛ ē mirabilis medicina ad cholicā phlegmaticā ꝛ vētosam: ꝛ etiā clysterizatū ꝛ suppositū: ꝛ fit emplastrum ex medulla ei⁹: et farina ordei: ꝛ melle. ꝛ resoluit aposiema ta: ꝛ scrophulas: ꝛ cū melle tm̄ valet silr ad egritudies neruorū frigidas: sicut est cōtractio et spasm⁹. Calefacit enim eos: ꝛ lenit duritiē eoꝝ et nodositatē: ꝛ emplastraꝛ super epar: ꝛ splenē ꝛ ꝓpe cū farina lupinoꝝ et spica: ꝛ cōfert duritiei: et oppilationi eorū. Ben aūt paruū ēplastratū egritudinib⁹ iam dictis est virtuosius: et silr oleum ei⁹. Oleū aūt de ben notū cōfert vestigiis vlcerū: et lentiginibus ꝛ feditati cutis: et morphee. Et distillatū in aurem cōfert dolori eius: et sonitui in ipsa et surditati: et sibilo. ¶ Dosis) Eius est a.ʒ.ß. vsq͂ ad.ʒ.i.ꝛ ß.

¶ De lapide armeno.

Lapis armenus Inquit Aler. a verificatorib⁹ est inuentus prerogatiuā habere in educēdo nigrā cholerā: cuius operatio est incolumior elleboro nigro ꝛ ṽtuosior lapide lazuli. ¶ Electio). Melior est habēs colorē medium inter viridē ꝛ obscurum terreū ꝛ indum. Et hz macularū distinctiones virides et nigras. Et qui nō est in lapidis termino: immo est facile dissolubilis: et puluerizabilis: ꝛ q̄ est tactus lenis carens asperitate. ¶ Cōplexio et ꝓprietas). Calide cōplexionis est in principio scdi: et sicce in ipso: et est resolutiuus abstersiuus: et est ex cōturbantibus et subuertentibus stomachū: et educit per vomitū et per vētrē. ¶ Rectificatio). Nocet stōacho generās subuersionē: et faciens cū angustia solutiones. Et dixit Aler. Nō lotus per vomitū soluit: et per ventrē: et cum labore. Lotus aūt soluit per ventrē: et sine molestia. Ars autē in lauando ipsuz est hec. Teraꝛ cū facilitate in vase lapideo: deinde fundaꝛ sup ipsuz aqua dulcis et lauaꝛ sicut terēdo: et fiat illud trigesies semp īnouādo aquā: ꝛ adhuc decies post illō laueꝛ aqua rosata. Et dixit Alchind⁹. Lauet cū aqua buglosse post purgationē eius. Acquiriꝛ em̄ ei mirabilis ꝓprietas ex hoc ad egritudines melācholicas. ¶ Posse). Solutiōe educit cholerā nigrā: et cū virtute mūdificat cerebrum ab ea: et valet ad egritudies ei⁹ melācholicas: sicut est mania et melancholia: ꝛ ṽtigo: et dolor capitis: et epilepsia: et ad egritudines timoris et suspitiōis: et ad leprā et ad egritudines splenis: et ad cancrū: et ad morpheā nigrā: et melācholicas febres. ¶ Dosis). Non loti potio est a.ʒ.ß. vsq͂ ad ʒ.i.ß. Et potio a.ʒ.i. vsq͂ ad.ii.

Mod⁹ lauādi lapidez armenum.

¶ De lapide stellato.

Lapis stellatus est lapis de genere marmorū habēs maculas ex auro: ꝛ est ali⁹ albus: et dr̄ marchasita. Ali' viridis clarus celestis: et vocaꝛ lapis lazuli: et q̄nq͂ minera fert vtrūq͂ simul. ¶ Electio). Melior est cui⁹ color ē viridior ī colore lazulini: et hz maculas aureas: ꝛ mixt⁹ cū marchasita est nō bon⁹: et nō maculat⁹ ē nō bon⁹ et silr leuis. ¶ Cōplexio et ꝓpetas). Est calid⁹ in scdo: et siccus i tertio: et dixit Humain: ē in vtroq͂: i tertio: ꝛ ē in ipo acuitas nō vacuata stipticitate aliq: et est ex parte acuitatis eius adustiuus: vlceratiu⁹: putrefactiu⁹: abstersiu⁹: et incisiu⁹. Et in nō loto ē ꝓprietas radēdi pilos. Lotus aūt pseruat et ꝓlōgat eos: et ḡnat pilos i palpebris. ¶ Rectificatio). Sunt in eo nocumēta q̄ dixim⁹ in lapide armeno: et expedit tollere nocumēta ei⁹ silr cū ablutione: sicut dixim⁹ superius. De trituratiōe aūt sustinet plusq͂ lapis armen⁹. Quidā aūt ex sapiētib⁹ posuerūt ipm post ei⁹ ablutionē in cōfectiōib⁹ letitie: et ꝓpe.ʒ.viii. ex eo ad lib. vnā ex cōfectiōe: ꝛ dabāt cū succo buglosse depurato: et vino subtili antiquo et est medicina solēnis ad egritudines cordis melācholicas: dilatat em̄ aiaz: ꝛ facit i ea minerā gaudii. ¶ Cōfectio lapidis lazuli ex iuētiōe nr̄a. Accipe ex seta tincta ex Iermes li.i. Submerge eā in succo pomoꝝ dulciū et aq̄ rosarū añ.li.i. et ß. dimitte die vna. Deinde fac modicū bulire vsq͂ dū aqua rubeat: deīde extrahe ab ea setā: et pone zuccari tabarzet.ʒ.cl. et coque vsq͂ dū habeat spissitudinē mellis: et remoue ab igne: et proiice in eo calido ambre crude frustatim incise.ʒ.vi. et dimitte liquefieri ī eo. Deinde pisce super eum puluerē rerum haruz. Accipe ligni aloes crudi: et darseni. ana.ʒ.iiii. lapidi lazuli loti et ꝑparati.ʒ.xii. margaritarū ʒ.ii. auri boni.ʒ.i. et tertiam: confice cū predictis. Est em̄ hec medicina maximi iuuamēti ad pulsuz cordis: et sincopim: et alguesgues et tristitiā sine cā. Et est ex rebus aīam cōfortātibus cōfortatiōe mirabili. ¶ Posse). Solutiōe educit melācholiā et humores adustos: et mūdificat venas: et sanguinē ab eis: et nō lotus educit per vomitū et per vētrē humores grossos: et melācholicos: et cōfert ad egritudines cerebri et cordis: sicut ē epilepsia: ꝛ mania: et melācholia: quaꝝ est materia humor melācholicus et cōfert iuuamētū sublime egritudinibus timoris: et tremori cordis: et sincopi: et cōfortat cor: et aufert nocumēta eius: et dilatat aīam: ꝛ mūdificat pectus et pulmonē: et cōfert asmati ab humorib⁹ grossis: et egritudinib⁹ splenis: et est ex rebus pseruātibus iuuētutē et beatificātibus vitā: et ipse quidē preseruat a lepra: et supposit⁹ educit menstrua: et daꝛ patientib⁹ febres melācholicas: et curat eas: et cōfert visus eius ad emoroidas recētes. ¶ Dosis) eius est a.ʒ.i. vsq͂ ad ʒ.ii. et ß.

Descri. cōfectiōis alkermes: quā etiam ponit i antidotario.

¶ De sene.

Sene est folliculus plāte quā vocant pse abalzemer: et ei⁹ ortus est ḃz semitā orobi: et inuenitur ex eodomesticū et siluestre. ¶ Electio). Melior pars plāte ei⁹ est folliculus: deīde folia. Sed tñ in eis est virtus debilis valde: et melior follicul⁹ est cui⁹ color accedit adviriditatē: et subnigredinē quandā: et in quo est de amaritudine res modica cū stipticitate: et qui est magis ꝯpletus: et in quo sunt semina ampla cōpressa. Subalbidus aūt nō est bonus: et cōplet⁹ silr. Et meliora folia sunt viridia. Subalbida ṽo et tenuia nō bona: et antiquū ex eo est sine spū: et stipites ei⁹, sunt inutiles. ¶ Cōplexio et ꝓprietas). Calidū est in principio scdi: siccum in primo: ꝛ folia sunt in primo calida: et est abstersiuū mūdificatiuū ꝯuenienter et resolutiuū. ¶ Rectificatio). Est solutiōis debilis: ꝛ tarde: et debilitat stomachū. Verū cōfortatur eius operatio in permiscendo cū eo aliquid ex rebus acutis sicut zinziber propⁱe et salgēma: et sal ind⁹: et medicīe cordiales cū eo: et stomatiche felicitāt opus ei⁹. ¶ Et dixit Ga. decoquaꝛ cū iurib⁹ galloꝝ aut gallinaꝝ: aut carniū: et soluit sine molestia: ḃz oz vt ei⁹ quātitas sit multa et si infundat in aqua casei cum spica. Deinde coquaꝛ ebulitione aliqua est medicamē bonū: et si propineꝛ puluis eius in lacte dulci fiet medicamē bonū. Silr precepit quidam vt q̄titas eius submergatur in musto: et fit mustū albū: et post tres mēses propineꝛ vbi opz: est em̄ vinuz solutiuū mundificās cerebruz et sensus et generans letitiā. Et sunt q̄ ꝓpināt decoctionē eius: et prunoꝝ et spice cū eis: et fit solutiuū bonū. De decoctiōe aūt sustinet mediocriter. ¶ Posse). Solutione educit cū facilitate melācholiā: et cholerā adustā. Et mūdificat cerebrū: cor: et epar: et splenē: et mebra sensuū: ꝛ pulmonē: ꝛ cōfert egritudinib⁹ colum et aperit opilationes viscerū: et confert vtentem eo in iuuentute: et generat gaudium. Cām autez tristitie amputat. Et ponūꝛ folia eius in lauacris ad caput: et ꝓprie cum camomilla: et confortat cerebrum: et neruos: et ḃm oēm administrationē ei⁹ addit in visum: et corroborat auditū: et est medicina bona febriuz melācholicaꝝ et antiquaꝝ. ¶ Dosis). Eius infusi potio est ab aureis.iii. vsq͂ ad.ʒ.i.

Solutiuū nobile ḃm Gale.

¶ De speciebus salis.

Salis famosē spēs sunt quattuor. Sal panis: sal gēma: sal naptic⁹: et sal indus. Sal panis: ali⁹ est mineralis durior: et amarior. Ali⁹ marinus: quē si aq̄ inueniat facile dissoluit. Sal gēma ṽo est sicut cristall⁹ scindibilis. Sal indus ali⁹ subniger: alius subrufus obscurus. Sal naptic⁹ q̄z niger est habēs odorem napte. ¶ Electio). Mineralis fortior est marino: et sal gēma eis: et sal naptic⁹ illis. Indus autē omnibus: et subrubeus melior est subnigro: et subniger est fortior: et ois quāto amarior tāto fortior. ¶ Cōplexio ꝛ ꝓprietas). Calidus est: et sicc⁹ in secūdo: et quāto amarior tāto calidior est et siccior. Est aūt cōpositus ex partibus terreis adustis: et amaris et ex partib⁹ aqueis sine sapore: q̄ si sint equales salsus sapor perficiꝛ. Dominātib⁹ aūt terreis ad amaritudinē ꝓnior. Aqueus ṽo in salsedine remissior. Est aūt sal liquefactiuus: inci

Quatuor sunt spēs salis famose.

tiuus:subtiliatiuus:ꝛ inspissatiuus:solutiuus: ↄstrictiuꝰ: et ↄseruatiuus a putrefactiõe:exiccatiuꝰ: mordicatiuus: et subuersiuꝰ stõachi:et cõturbatiuus:ꝑparãs advomitũ. ❡Rectificatio).Sal nõ est sicut radix in re medicine:sed nec in cibis ꝗꝗ ex se sit solutiuus: sed ponitur sicut res
Cõfortat oẽs medi. debilr solvuentes. dans vigoꝛẽ radici. Confortat enim medicinas oẽs tarde et debiliter solutionẽ facientes:tamẽ ex miscibilibus cum eo melioꝛantibus conditionẽ eius:non est equiualens ad remouẽdũ serrositatẽ ipsius sicut myrobalani:et illud propter operationẽ substantiarũ inuicem. Res etiã insipide silr faciũt:ꝛ silr inspissant. ❡Posse).oĩs sal solutiõe educit grossos humores et viscosos:et eius solutio est liquefaciẽdo qꝺ inuenit ex humiditatibꝰ:et post illud stringit. Et sal panis facilẽ efficit supfluitatũ egressionẽ:et remouet fastidiũ ciboꝝ:et excitat appetitũ:ꝛ clysterizatꝰ educit phlegma vitreũ ꝛ phlegma viscosuz. Et mixtꝰ cũ alijs medicinis solutiuis cõfortat eas in soluẽdo. Qꝺ aũt ex eo tostuz est cũ tanto ponderis vasoꝝ fractoꝝũ de Seni ꝗꝛtum ipm
Dentifricium. est fit dentifricium bonũ mũdificãs dentes et auferẽs feditatẽ:ꝛ cõfirmãs gingiuã laxam:ꝛ miscet cuz eo lapis: quo alij lapides incidũtur:ꝛ fit dentifriciũ bonũ ad ea que diximus:et silr fracture vitri. Et sunt q̃ miscent eis ciperũ:et spumã maris:massacumiã et cornu ceruinũ:ꝛ silia. Et sal bullitus cũ oleo ponit tepidus super combustionẽ ignis: et ꝓhibet a vesicatiõe et inũctus sup neruos ↄfortat eos: et silr coctus cũ oleo:et pauca terebẽthina ponit sup punctura nerui cecã:ꝛ ꝓhibet ab apostemate et spasmo. Et similiter sup flebotomiã cecam. Et silr mixtus cũ furfure et melle valet cõtritioni neruoꝝ:et casui sup mẽbꝛũ ꝛ doloꝛi auris. Et sal mixtꝰ cũ oleo ꝛ melle remouet vestigia percussionũ nigra:et oẽs quidẽ species salis cõsumũt:et auferũt additiões ĩ oculis:sicut est pãnus ꝛ vngula:et caro putrida:et silia. Et cõferũt sinanchie:et casui vue:et mollificatiõi lingue:et oẽs faciũt subuersionẽ:et vomitũ:et diminuũt sperma:et eoꝝ vsus gñat scabiẽ. Sal gemma quoqꝫ educit solutiõe phlegma vitreũ:et expellit humores quoꝝ eradicatio est difficilis. Et mũdificat instrumẽta sensuũ:ꝛ valet ad ꝟtiginẽ:et ꝑꝑe mixtꝰ cũ agarico:et tribꝰ myrobalanis:et abstergit pectꝰ:et mũdificat stõachum: et confert doloꝛi eius:et fit ex eo dentifriciũ bonũ mũdificãs dẽtes. Napticus ꝟo et sal indꝰ foꝛtiores sunt illis in oĩ re:ꝛ educũt ãbo melãcholiã fortiter et phlegma:ꝛ ↄseruãt corpa a putrefactiõe:et valẽt ad lepꝛaz:et ad egritudies melãcholicas. Uerũ nõ administrant per se:sed ponunt in cõfectiõibus pp illud qꝺ diximꝰ:et pilulis:et enematibus: ꝛ collyrijs:et alijs modis administrationuz. ❡De baurach.

Baurach species. Baurach aliũ minerale. Aliud artificiale. Minerale. Aliũ armenũ. Aliud africanũ. Aliud romanũ. Aliud egyptiũ. Armenũ vero est laminosuz: albũ hñs ꝑmixtionẽ rubedinis et aliquid purpureitatis:et est salsuz mordicatiuũ. Alie ꝟo spẽs ĩ his ꝓprietatibus sunt remissiores ꝛ debiliores. Artificiale aũt sicut dꝛ est spuma nitri:que est alba:leuis:et salsa mordicatiua:ꝛ est aliud sicut artificiale:qꝺ est flos parietũ:ꝛ est sicut flos salis. ❡Electio). Minerale est foꝛtius artificiali et armenũ est fortius egyptio:et egyptiũ africano et romano:et melꝰ ex eis est qꝺ hꝫ ꝓprietates.vij.s.qꝺ est laminosum:ꝛ qꝺ ẽ frãgibile:ꝛ qꝺ hꝫ in fracturis suis luciditatez:ꝛ qꝺ est leue:spõgiosum:et qꝺ est albũ:hñs ꝑmixtionẽ rubedinis:et qꝺ est salsuz et mordicatiuũ: et ex artificiali melꝰ est flos parietis:ꝛ qꝺ est nitro forti. ❡Cõplexio ꝛ ꝓprietas). Calidũ est ĩ principio tertij et siccũ in ipso:ꝛ est ĩ ipso salsedo ꝓm plurimũ:et de stipticitate aliqꝺ:quare est cõueniẽs sua abstersio:est aũt exiccatiuũ incisiuum materieruz grossaꝝ:resolutiuũ abstersiuũ mũdificatiuũ. ❡Rectificatio). Nõ est ex medicinis q̃ sũt sicut fundamẽtũ ĩ cõfectiõibus:sꝫ est sicut hic ꝓprie de sale diximꝰ. ❡Posse). Administrat ĩ ↄfectiõibꝰ ꝛ medicinis et clysteribꝰ et suppositoꝛijs: et solutiõe educit phlegma crudũ et viscosum a ptibꝰ difficilis eradicatiõis eiꝰ:et administrat cũ melle:et educit ipꝫ ꝑ vomitũ:et cõfert doloꝛi stomachi:ꝛ interficit vermes:et educit eos:et cõfert ꝓm oẽm modũ administratiõis eiꝰ colice phlegmatice:ꝛ vẽtose:et ꝑꝑe clystere ex eo cũ aqua et oleo rutaceo vel aqua decoctiõis rute:et cõfert emplastrũ cuz ficubus:et stercore mule proprie hydropisi et doloꝛi splenis et stomachi frigido. ❡De sarcocolla.

Sarcocolla est gũma arboꝛis que est sicut frutex:et est spinosa:cuius rami sunt nodosi: collecti ad arboꝛẽ:et colligitur ex ea gummi:ꝛ est eiꝰ aliud albũ sicut thus:et aliud subcitrinũ. Quid sit sarcocolla
❡Electio).foꝛtius est subcitrinũ albo:et qꝺ est amariꝰ meliꝰ. ❡Cõplexio et ꝓprietas). Calida ẽ in secundo. Et eius siccitas est minor caliditate sua: et est maturatiua:et abstersiua:et resolutiua:et apertiua:et est ĩ ea virtus sigillatiua vulnerũ et conglutinatiua:et mũdificatiua:et incarnatiua. ❡Rectificatio). Tarde solutiõis est ꝛ debilis:et conturbat cũ in cuius stomacho dñatur choꝛlera:quare oportet ne ei in cuius stomacho dñatur caliditas:et in quo est cholera propinetur:vigoꝛat aũt eiꝰ ope
Ista cõfectio pilularũ etiã ĩ antidotario describit. rationẽ zinzib.et cordumeni. ❡Cõfectio pilularũ de sarcocolla quas fecit haly senex. ℞.sarcocolle.ʒ.iij.turbith.ʒ.iiij.interioꝛis coloquintide.ʒ.j.ꝛ ß.zinzi.tantundẽ salis gẽme.ʒ.ß. Dissolue sarcocollã in aqua rosata et confice:et fac pilulas. Sũt eñ mirabiles ad ea q̃ dicemus. Nutritur aũt sarcocolla in lacte asine omni die fac infundẽdo sup eã in scutella vitrea ꝑ quinqꝫ dies. Et est medicamẽ bonũ egritudinũ oculoꝛum. ❡Posse). Solutione educit phlegma
Modꝰ nutriẽdi sarcocollam. crudũ et humores grossos:et ꝓprie qꝺ est in iuncturis et anchis:et mũdificat cerebꝛũ ꝛ neruos:et pulmonẽ:et confert tussi:et asmati:et est ex rebus cõferẽtibꝰ senibus:et ꝓprie phlegmaticis. Usus eius gñat caluiciũ. Inquit Diascorides. Usus eius impinguat corpus:et augmẽtũ efficit in spermate. Et ipsa est medicia sublimis ophthalmie:et lippitudini:et ꝓprie nutrita sicut diximus. Et cõfert vlceribus putridis in aure ꝛ saniosis:et ꝓprie lychino inũcto in mellicrato:et inuoluto in puluere eius:et posito in aure est virtuosa ad illud:et est medicina sublimis oĩm vulnerũ recentiũ et putridoꝝ antiquoꝝũ:et mundificat ea:et gñat carnẽ in ipsis et consolidat. Et hec est ꝓprie virtus eius. ❡Dosis) Eius est a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ❡De serapino.

Quid sit serapinũ. Serapinũ est gũmi albasce hũdeg:et est arboꝛ silis oleãdro mõtano. ❡Electio). Meliꝰ est cuius coloꝛ est inter subrubeũ:ꝛ subalbidũ:et qꝺ hꝫ odoꝛẽ poꝛroꝝ:et qꝺ est facile resolubile in aqua:ꝛ qꝺ est clarũ cũ spissa substãtia:et qꝺ ex eo est leuiꝰ est meliꝰ:ꝛ qꝺ nõ ẽ in vehemẽtia odoꝛis asse nec hꝫ odoꝛẽ galbani. Ipm enim est sic adulteratũ. ❡Cõplexio ꝛ ꝓprietas). Minus est siccũ ꝗꝫ calidũ:ꝛ eiꝰ est caliditas est in tertio. Siccitas vero est in scꝺo: et in ipso est amaritudo cũ acuitate:sicut acuitas poꝛroꝝũ. Et est cõpositũ ex substãtia subtili ignea ꝛ terrea. Sꝫ substãtia subtilis est dominãs:et est resolutiuũ,carminatiuũ ventositatũ, grossaꝝ:subtiliatiuũ:extenuatiuũ:solutiuũ:et ꝓuocatiuũ ❡Rectificatio). Nocet stõacho et epati. Uerũ tollũt nocumẽta eiꝰ alique ex medicinis stipticitatẽ habẽtes sicut mastix ꝓprie ꝛ spica. Enula quoqꝫ sigillat ei ꝓprietatẽ mirabilẽ ad ea q̃ opꝫ. Et narrauit Mes. modos ꝑparationis
Primꝰ modus ꝑparandi serapinum. eius duos satis bonos. Primus ꝑforetur coloquintida:et abijciant grana eius tãtũ:ꝛ impleatur aqua cũ pauca spica:et mastice:et bulliat ĩ cinere calido vsqꝫ ad ↄsumptionẽ tertie ipsius. Deinde nutriat serapinũ cũ hac aqua semꝑ aut modicũ infundẽdo vsqꝫ dũ pinguescat. Dein de exiccetur:ꝛ fiãt trocisci sunt eñ vltimi ad egritudies iũcturarũ
Scꝺs modus ꝑparandi euz. et aquã citrinã. Et alius modꝰ est primus huic:et fit ꝑmutatio ab aqua coloqñtide ad aquã myrobalanoꝝ tm. Modus alius ex inuẽtiõe nr̃a. Accipe succi enule sicut est.℥. xvij.ꝛ infunde in ea spice ꝛ masticis añ.ʒ.iij.et bulliat vsqꝫ
Aliꝰ modꝰ ꝑparãdi ad ↄsumptionẽ medietatis post illud coletur et nutriatur serapinũ cũ eo sicut diximus. Nutritur etiã ꝑpter egritudines oculoꝝũ cũ succo rute aut feniculi ꝛ aliquo ex fellibus ꝛ ꝓprie auiũ rapaciũ:ꝛ fit medicamẽ sublime ad ea q̃ opꝫ. ❡Posse). Solutiõe educit humores viscosos ꝛ phlegma grossum ꝛ aquã citrinã:ꝛ eius ꝓprietas est mũdificare cerebꝛũ:ꝛ neruos:et educere materias eoꝝ:ꝛ ↄferre egritudinibus eoꝝ frigidis:ꝛ ꝓprie ꝓm oẽs modũ administratiõis ipsius:que sunt doloꝛ capitis antiquꝰ:et hemicranea difficilis:ꝛ epilepsia:et vertigo et paralysis et toꝛtura:et tremor. Et fit linimẽtũ ex eo ꝛ succo rute ꝛ aceto:ꝛ ↄfert similiter egritudinibus nunc dictis et cõtritioni lacertoꝝũ. Et est ex rebus valde bonis ad mundificandũ materias que sunt in pectore:et proprie nutritum cum aqua rute: aut cũ aqua enule ꝓprie:ꝛ cõfert doloꝛi eiꝰ bibitũ ꝛ linitũ doloꝛi laterum:ꝛ

laterū:et tussi antique:et difficultati anhelit⁹:⁊ est ex medicinis magnis hydropisi. Extrahit em̄ aquā citrina et pprie,cū duplo pōderis ei⁹ ex myrobalanis citrinis:⁊ mōi nutrficatiōis eius predicti sunt ad hoc mirabiles:⁊ cōfert duritiei splenis:⁊ resoluit inflationē eius sumptū in potu ⁊ suplinitū cū succo capparis et aceto:et resoluit scrophulas ⁊ durities:⁊ nodositates mēbroꝝ:et nutritū cū succo rute et fellib⁹ sicut dixim⁹ confert obscuritati visus. Et est medicina magna descēsui aque ad oculū:et proprie alcohol factū ex eo. Et linitur cū aceto super ordeolū:et delet ipsum:et cōfert ꝑm oēs modū administratiōis ei⁹ dolorib⁹ iuncturarū:et est potēs in eradicādo materias eorū:ita ꝙ ex anchis ⁊ ꝓfundis iūcturis:⁊ clysterizatū valet similiter et bibitū et clysterizatū cōfert colice frigide:et vētose ⁊ dolori ventris:et bibitum ⁊ suppositū prouocat menstrua:et interficit fetum:et confert dolori matricis:et prefocatiōi ipsius. ¶ Dosis) Eius est a.ʒ.ß. vsq ad aur.j.

Contra ordeolum.

¶ De euphorbio.

Quid sit euphorbium.

Euphorbiū est gūmi excedens oīa gnā gūmi in calefaciēdo et subtiliādo. Est em̄ ex rubificantib⁹ et exiccātib⁹. Et ē ex arbore desertorū locorū hispidorū:cuius folia i p̄mis cū eleuant sunt sicut lanugines:deinde cadūt:⁊ nascunt folia silia polio marino. ¶ Electio). Melius est leue trāgibile hn̄s colorē paleare et clarū:et qđ est vehemētis acredinis:⁊ odoris valde acuti:et qđ est recēs sup qđ iā pterijt annus. Recēs vo anni sui est sicut venenū ⁊ ignis. Et est ex gūmis q̄ dissoluunt in oleo:et ꝑprie qđ est recēs. Antiquum vo fortassis non dissoluitur. ¶ Cōplexio ⁊ proprietas). Calidū est et siccum in quarto:et est calidius et subtilius omni eo quod calefacit ex gummis:et est in eo virtus adustionē faciens:et rubificationē:et est penetratiuū abstersiuū excoriatiuum:et est ex facientibus opationem cū labore et angustia vehemēti pducēte ad sincopin:⁊ sudorē frigidū. ¶ Rectificatio). est inimicū epati ⁊ stomacho pp vehemētiā virtutis sue:qm̄ est acutū vehemēter:serrosum:⁊ inflāmabile:opꝫ ergo virtutē ei⁹ frangere ⁊ proprie cū rebus obtūdētib⁹ acumen eius ⁊ extinguētibus inflammationē et acquirētib⁹ ei lubricitatē:⁊ opꝫ vt sit earū quantitas multa vestiēs ⁊ tegēs supficiem ei⁹:et opꝫ vt nō multū terat. Dixit Alkanzi. Accipiant frusta citri:⁊ sepeliāt grana ei⁹ prius inuoluta in oleo amigdalino i acetositate ipsius. Deide inuoluant pasta ⁊ decoquant. Rectificat āt ex hac arte:⁊ remouet acumē ei⁹. Mod⁹ ali⁹ virtutē eius frangēs sicut narrauit Hamech. Inuoluat i oleo amigdalino:deide sepeliat in succo liquiritie aut terentabin dissoluta:aut i aliq̄ ex robub dissolutis stipticis:⁊ sit eoꝝ quātitas mlta:⁊ fiant ex eis pilule ⁊ ppinet vbi opꝫ. Et dixit humain. Propinet cū aqua mellis:et aliquib⁹ speciebus alefanginis. Mastix autē et spica sunt ex rectificantib⁹ cōmunib⁹ emendantibus quecunq ex acuitate medicinarū timentur. Audaciam autem eius expellūt medicine lubrificatiue:⁊ extinctiue:sicut ē aq̄ ordei ꝑprie cū oleo amigdalio:⁊ fiat exhibitio post exhibitiōem frequēs. ¶ Posse). Solutiōe educit phlegma viscosum:et grossū a locis profundis corporis mundificans iuncturas ⁊ vacuitatem ab humorib⁹ grossis difficilis eradicatiōis. Nec est ei res similis ad hoc:et est ex reb⁹ mūdificantibus neruos:⁊ cōsumētib⁹ humiditates imbibitas in eis. Et dissoluitur in oleo de cheiri:et iungit cum eo:et ꝯfert egritudinib⁹ neruorū frigidis:sicut est paralysis:⁊ stupor:⁊ tremor:⁊ tortura:⁊ spasmus:et est res mirabilis ad illđ. Et iungit super epar:⁊ splenē:⁊ cōfert doloribus eorū frigidis ⁊ ventosis:⁊ fricat puluis eius super morpheam cū aceto fricatione forti:et delet eā. Et sumptū in potu ꝑm modum emēdationis ei⁹ est medicina magna dolorib⁹ nodosis:qui vadūt et veniūt per iuncturas:et est ex rebus que faciunt sternutationē cū fortitudine:et est medicina bona lithargie obliuioni:et ꝑprie inūctio ex eo cū oleo de spica in occipitio. Et est ex medicinis educentib⁹ aquam citrinā. Et dixit Diascorides. Aureus vnus ex eo iterficit. ¶ Dosis) Ei⁹ est a chirat.j. vsq ad.iij. Cōseruatur autem quadriennio. Recens autē anni sui est perniciosum. Is autem qui sumit ipsum timeat frigus. Conseruat autē ne cito senescat in milio:vel fabis:vel lentibus.

Mod⁹ preparādi euphorbiū.

Ali⁹ modus ꝑꝫ Hamech.

¶ De oppoponaco.

Quid sit oppoponacum.

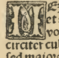
Oppoponacū est gummi plāte silis ferule:cui⁹ stipes eleuatur sup terram circiter cubitū vnū vel duos:et folia eius sunt minora folijs ferule Et eius tyrsus est palearis in colore:⁊ eleuatur super eum flores odoris bōi coloris auri ⁊ sunt ꝑm semitā floꝝ aneti. Et faciūt cultores ei⁹ icisiōes ꝑuas inter radicē ⁊ eleuationē tyrsi ei⁹ circiter palmū medium ⁊ egredit humiditas aurea:q̄ coaguiat et fit oppoponacū. ¶ Electio). Meli⁹ ex eo est qđ ē citrinū extra:⁊ subalbidū intus:⁊ qđ est amarū:⁊ qđ facile frāgitur:et facile dissoluit in aqua:⁊ qđ est odoris boni ꝑprij. Et sunt ex hoib⁹ q̄ adulterāt ipꝫ cū armoniaco ꝑprie supercolorādo grana minuta ex eo:ꝫ odor:⁊ albedo fracture deoccultāt falláciā. Et melior pars plāte eius est gūmi eius:et radix ipi⁹. ¶ Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Calidū est et siccum in tertio:et radix ei⁹ est in scđo:⁊ est resolutiuū carminatiuū ventositatū grossaꝝ:subtiliatiuū:lenitiuū:mūdificatiuū:⁊ abstersiuū et silr radix ipsi⁹. ¶ Rectificatio). Nocet stō faciens sitim. Et est operationis tarde. De rectificatione autē fac qđ in serapino diximus. ¶ Posse). Solutiōe educit phlegma grossū et viscosū a partib⁹ remotis:et iūcturis ꝓprie:⁊ mūdificat cerebrū:et neruos:et ꝯfert egritudinib⁹ eoꝝ frigidis:et est ex reb⁹ addētib⁹ in visu ꝑprie ꝑm oēm modū administratiōis ipsius:et mūdificat pectus et confert tussi antiq̄:et difficultati anhelitus:silr et radix eius. Et fit emplm̄ ex eo et succo apij:⁊ aceto bono sup spleuē resoluēs duritiē ei⁹. Et dixit quidam. Ponitur pars aliq̄ ex eo in musto:et administrat post tres menses:et confert hydropisi:et magnitudini splenis. Et emplastrat sup nodositates mēbrorum:et sup scrophulas:et resoluit eas. Et colluit os cū aceto decoctiōis ipsius et confert dolori dētiū et corrosioni eoꝝ:et bibitur cū aqua mellis calida ⁊ ꝯfert guttationi vrine:et prouocat ipsam:et mēstrua:et facit aborsū. Et est medicamē bonū ꝑfocationi matricis et egritudinib⁹ ipsi⁹ frigidis:et ē medicia magna dolorib⁹ iuncturarū:et podagre et dolori genuū:et forti sciatice ⁊ proprie ꝑm oēm modū administrationis ipsius etiā linitū et emplastratū et ꝑprie cū succo caulis:et melle et sale pauco. Et est ex medicinis bonis exptoꝝ iuuamētorū vulnerib⁹ antiqs:et putridis et eis q̄ sunt difficilis cōsolidationis. Facit em̄ in eis nasci carnē:et vestit ossa nuda:et est ei ꝑprietas i ħ. Et narrauit Ebēgezar:ꝙ si ex eo et medio ponderis ipsius et rasura pāni antiq:subtilis:mundi et vino ⁊ melle:et oleo rosaceo fiat vnguētū sic terēdo in mortario:nūc oleū nūc vinū ifundēdo illđ fit mirabile ad iplēda vulnera carne:et ꝑprie in qb⁹ videt difficilis incarnatio. Et posteriores addiderunt ex litargirio:et aloe:et myrrha:⁊ sarcocolla:sicut ana rtā ꝑtē quātitatis oppoponaci:⁊ fit medicamē mirabile sanās fistulas:⁊ vlcera fraudulēta:et est medicamē expertū rigori febriū:et ꝑprie bibitū cū aceto añ horā paroxismi et linitū in spina dorsi dissolutū cum succo apij:et oleo anetino. Dosis) ei⁹ a.ʒ.j. vsq ad.ij.

Quonam modo adulterent.

Descri. vnguēti ꝺ lino.

Istud vnguētū etiā ponitur in antido.

¶ De mezereon.

Quid sit mezereon.

Mezereon est plāta vocata apd Persas rapiēs vitā et a quibusdā faciēs viduas:et a plurib⁹ leo terre vocat:et ē planta cui⁹ stipes eleuat super terram circiter cubitos duos:et folia ei⁹ sunt similia folijs oliue sed maiora:et producit grana nigra in magnitudine fructus myrti:et est planta lacticiniorum maior cuius species sunt plures. Est enim quedā magna habens folia et subtilia:est parua habēs folia sicut folia oliue:et spissa nimis et est habēs folia crispa et aspera:et ex eis aliđ est habeus colorē viridē:et aliđ habēs colorē subnigrum ꝓducentē colorē pauonis. ¶ Electio). Melius est habēs magna folia tenuia et viridia:et qđ orit in locis liberis:et i vicinitate plātaꝝ speciei eius. Et qn̄ oritur ex eo plāta vna in toto ambitu loci ē mortalis. Et q̄ orit in locis thermaꝝ est sicut venenū et parua habēs folia et spissa est malum. Et silr hn̄s crispa et aspera:et qđ est subnigrū silr. ¶ Cōplexio et proprietas. Calidū est ⁊ siccū in.iiij. et dixit filius Zezar est in fine tertij. Sed non verificatur illud:est enim in eo virtus acuta ignea:et acrimonia vehemens et est excoriatiuū vlceratiuum serrosum:et inflammabile. et est consumptiuū. et dissolutiuū virtutis. ¶ Rectificatio). est proximū veneno. nocēs mēbris que sunt minere virtutum debilitans:et dissoluens eas. Conandum est igitur

Spēs ei⁹.

Cōtra filium Zezar de ei⁹ complexione.

frãgere malitiã ꝛ acuitatẽ ei⁹: ꝛ hoc faciemus cũ auxilio rerũ frãgẽtiũ ea ꝛ permutãtiũ inflãmationẽ: ꝛ ferrositatẽ ei⁹ sicut sunt olea frigida: ꝛ ꝓpꝛie res extinctiue: sicut est mucilago psilij: ꝛ succ⁹ portulace ꝛ succus endiuie ꝓpꝛie. Est eñ mirabile: ꝛ aq̃ alkekengi: et aq̃ solatri humidi et altarasacõ: ꝛ aqua berberoꝝ. Et frangũt adhuc acuitates eius res inspissatiue: ꝛ ponticitatẽ habẽtes: sicut sunt myrobalani. Sũt eñ sublimes ad illd̾. Et dixit fili⁹ zezar. Du plũ ipsius ex absinthio iunctum cum eo emẽdat malitiaꝫ eius. Inq̃t diascorides. Infundãtur folia ei⁹ in aceto die vna et exiccenť: et frãgiť cũ arte hac ỽtus ipsius ferrosa: ꝛ inflãmabilis. Et dico φ si in aceto coquãtur aut infundãtur citonia: aut maciana aut berberi erit melius: ꝛ sigillať almezereon bonitas ex hoc ad ea que opꝫ: ꝛ si ex aceto ĩfusionis ei⁹: aut decoctiõis ipsius fiat syrupus acetosus: inueniť expertorum iuuamẽtorũ vbi opꝫ. Et ex reb⁹ adhuc emẽdãtib⁹ et remouẽtibus malitiã eius est vt infundanť folia ei⁹ ĩ lacte dulci aut acetoso: ꝛ ꝓpꝛie sumpto ex asina aut capꝛis. Et q̃nq̃ ponunť folia almezereõ in aq̃ lactis: ꝛ buliũt cũ facilitate: et auferť spuma eius: et colaťet ꝓpinatur cũ securitate: et dixit Gale. Infundanť folia eius in syrupo rosaꝝ parũ anteq̃ terminetur coctio ipsi⁹: et ꝓpinetur syrupus vbi opꝫ. Nõ est eñ in eo timoꝛ: ꝛ dixit iterum. Decoquať in iure galloꝝ antiquoꝝ ꝛ est sine nocumẽto: ꝛ q̃nq̃ oleũ almezereon administrať cũ permixtione aliarũ medicinarũ virtutẽ ei⁹ fractiuã habẽtium: et eius opatio est talis. Accipe folioꝝ ei⁹. 3. xl. ꝛ sup ea ꝓiice aque dulcis li. iij. ꝛ dimitte die ac nocte: deĩ de fac bulire lẽto igne donec redeat ad li. vnã ꝛ mediaꝫ: ꝛ in colatura eius ponatur olei sumpti ex amigdalis dulcib⁹. ℥. viij. et buliat faciť vsq̃ ad aq̃ cõsumptionẽ: tunc si ponať oleũ cũ folijs ꝛ aq̃: et bulliãt simľ ad aq̃ cõsumptionẽ erit in ỽtute forti⁹. Et dixit Ruffus. Submergať in aq̃ ex folijs ei⁹ circiter. ℥. ij. in cado magno musti: ꝛ dimittať ĩ mẽsib⁹ trib⁹: et erit res mirabilis ad hydropisim: expellit eñ sine nocumẽto aquã citrinã. ❡ Cõfectio almezereõ ex ĩuẽtiõe nostra. Accipe folioꝝ almezereõ preparatoꝝ partes. x. carniũ citonioꝝ elixatoꝝ in aceto vini: ꝛ zuccari tabarzet. ana. ptes. lxx. tereniabin ptes. xl. aq̃ casei infusiõis agarici ptes. xxx. olei almezereon ptes. xij. Dissoluať zuccarum ꝛ tereniabin in aqua casei pdicta: ꝛ misceať cũ carne citonioꝝ: ꝛ coquatur cum facilitate vsq̃ ad mellis spissitudinẽ: ꝛ inuoluať puluis folioꝝ almezereõ cũ oleo iã dicto: et ꝯficiať cũ eis. Est eñ medicamẽ bñdictũ ad hydropisim. Cõfectio pilularũ almezereõ valẽtiũ siľ ad hydropisim: ꝛ ad expellẽdũ aquam citrinã cũ fortitudine sine timore. ℞. folioꝝ preparatoꝝ ℥. v. myrobalanoꝝ citrinoꝝ. ℥. iiij. chebuloꝝ. ℥. iij. ꝯfice cum tereniabin vel tamarindis dissolutis in aq̃ endiuie. Et scito φ almezereõ de decoctiõe modicũ sustinet: ꝛ cõtritio laboriosa virtutẽ eius destruit: expellũt aũt nocumẽta ei⁹ a corpe aq̃ ordei: ꝛ aqua passularũ. Verũ aqua endiuie: et altarasacõ auferũt inflãmationẽ relictã ab eo in corpe. Et sciuisti φ medicine ꝯpꝛessiue audaciã medicinaꝝ expellũt ❡ Posse). Solutiõe educit aquã citrinã cũ fortitudie vehemẽti. Et dixit Alex. Iũcta cũ reb⁹ educẽtib⁹ melãcholiã educit eã: ꝛ cũ reb⁹ educẽtib⁹ phlegma educit ipꝫ. Et absinthiũ duplicatũ ei aut mirobalani addũt ei bõitates notas: ꝛ faciũt educere cholerã. Mai⁹ aũt iuuamẽtum qd̾ ex eo expectať est ad hydropisiꝫ. Aquã eñ educit aggregatã in vẽtre. Nocet tñ epati imo oĩb⁹ mẽbris nutritis. Et interficit lũbricos: ꝛ vermes: ꝛ solutiõe educit eos: ꝛ ꝯpẽtes viscex: et si fiãt tẽte ex eo ꝛ melle curat fistulas et vlcera fraudulẽta: et fit collutio ex aceto ꝺcoctiõis ipi⁹. Et cõfert dolori dẽtiũ: et corrosiõi eoꝝ et gingiue sanguinee: et mollificate. Et fit vnguẽtũ ex eo: aceto ꝛ oleo et cera ad scabiẽ bonũ et fit ex eo linimẽtũ cũ sulphure ꝛ melle ꝛ aceto forti ad morpheã et albaras: et lẽtiginẽ et delet eas. Et q̃nq̃ fit ꝯfricatio sup morpheã ꝛ baras cũ folijs ei⁹: ꝛ aceto forti et ẽ vltimũ. Et dixit Ioãniti⁹. Valet ad q̃rtanam. ❡ Dosis) Ei⁹ est a. ℥. ß. vsq̃ ad. ℥. j. Et ħ in coctiõib⁹: et puluere a karactis. ij. vsq̃ ad. v.

Mod⁹ corrigẽdi mezereon.

Ali⁹ mod⁹ ẽm Mes.

Ali⁹ mod⁹

Ali⁹ mod⁹ ẽm Ga.

Mod⁹ faciẽdi oleũ mezereõ.

Descri. cõfectionis mezereõ.

Poniť in antido.

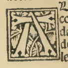
Descri. pilularũ de mezereõ.

Poniť in antido.

Vnguẽtũ ad scabiẽ bonum.

Quid sit esula.

❡ De alsebrã.

Asebrã est spẽs lacticinioꝝ: et est solutiuũ rusticoꝝ. Et eius alĩd est magnũ hñs radices rotũdas et grossas: et spissi corticis: et densi et ponderosi. Et aliud est paruũ habẽs radices subtiles: et est tenuis corticis. ❡ Electio). Magnũ est malũ abscindẽs viscera. Paruũ ỽo est illd̾ qd̾ eligitur. Et melior ps plãte est cortex radicis ei⁹: ꝛ lac eius est acutius ꝛ fortius. Et melior radix ipsi⁹ est hñs ꝓprietates. v. bonas. s. Cuius cortex est subtilior ꝛ leuior: ꝛ facile frãgiť: ꝛ est hñs de rubedine aliq̃d sicut casia ꝓpꝛie: ꝛ sup quã iam preterijt mediũ anni. Recẽs ỽo mẽsis sui tñ est mala. Nigra ỽo est pniciosa. Et orta in locis thermaꝝ siľr: ꝛ meli⁹ tps collectiõis radicis ipsius est pncipiũ veris et lactis ei⁹ in fine ipsi⁹. ❡ Cõplexio ꝛ ꝓprietas). Calide cõplexionis est ꝛ sicce in pncipio tertij: ꝛ lac ei⁹ calidi⁹: et est cõpositũ ex substãtia ignea acuta: et subtili: ꝛ ex substãtia terrea stiptica: ꝛ est incisiuũ subtiliatiuũ exiccatiuum materierũ submersarũ: liquefactiuũ ꝛ aperitiuũ disruptiuũ orificioꝝ venarũ. ❡ Rectificatio.) Nocet cordi: epati: ꝛ stomacho ꝛ disrũpit venas: ꝛ excoꝛiat viscera. derelinq̃t inflãmatiões faciẽtes cadere in febres: ꝛ emendať pꝛimũ nocumẽtũ qd̾ ex eo timeť permiscẽdo ei aliquas ex medicinis cordialib⁹ ꝛ stomatichis: ꝛ epaticis cũ eo: ꝛ secũdũ ꝛ tertiũ nocumẽtum corrigitur acquirẽdo ei bonitatẽ cũ medicinis cõglutinatiuis ꝛ coadunãtib⁹ ꝛ ꝯsolidãtib⁹: sicut est dragagantũ ꝓpꝛie: ꝛ gũmi: ꝛ bdelliũ: ꝛ mucilago psilij: ꝛ succ⁹ portulace: ꝛ siĩa. Et quartũ nocumẽtũ eius tolliť pmiscendo ei ex reb⁹ refrigerãtib⁹: ꝛ extinguẽtib⁹ aliq̃s. Et ex hoc facientibus apud me est vt infundať in succo altarasacon aut in succo endiuie ꝛ pauco aceto aut in succo portulace: aut solatri ꝛ aceto. Et si fuerit acetũ decoctiõis aut ĩfusiõis citonioꝝ erit meli⁹. Myrobalani quoq̃ sigillãt ei bonitates notas: ꝛ absinthiũ siľr ꝛ aloe: ꝛ dixit iude⁹. Infundatur in lacte dulci aut aceto: ꝛ renoueť ĩ eo lac multotiẽs exiccať. Repꝛimiť eniꝫ sic a sua malitia: ꝛ dicit Ruffus. Si solutio p ipꝫ superfluit: aut laboriose fiat sedeat solutus in aqua frigida. Mihi quoq̃ vř verbũ incõueniẽs. Circũstãs eniꝫ frigidũ includit ꝛ coadunat ỽtutẽ medicine ꝛ corroborat eã necnõ ꝛ medicinas adiuuãs ad vias expulsionũ repellit materias sicut te scire fecimus. Succurrendum est igiť tũc sicut ĩ canone dixim⁹. Cõfectio pilularũ de alsebram conferentiuꝫ hydropisi. Accipe eius preparati partes. iiij. myrobalanoꝝ citrinoꝝ partes. iiij. aloes partes. v. confice cũ succo feniculi: aut endiuie: ꝛ est dosis earũ a. ℥. j. ꝛ ß. vsq̃ ad. iij. Et quidã ex lacte ei⁹ et farina faciunt oblatas ꝛ soluunt cũ eis. Et quidaꝫ faciunt cũ aceto ꝛ zuccaro: ꝛ lacte ipsi⁹: ꝛ quidã cum carne citonioꝝ: et mastice faciunt solutiuũ bonũ. ❡ Posse). Solutiõe educit flegma vehemẽter ꝛ aquã citrinã: ꝛ humores melãcholicos: et materias a iũcturis: ꝛ confert doloribus earum. Et est ex medicinis magnis ad hydropisiꝫ. Verũtamẽ nocet epati: ꝛ desiccat corpus vtentis ipso. Et consumit sperma: ꝛ lac eius hoc vehementius facit. Et facit cadere in febres. ❡ Dosis). Corticis radicis ei⁹ est a caractis. ij. vsq̃ ad. vij. ꝛ lactis ei⁹ a characto. j. vsq̃ ad iij.

Laudatur cũ. v. ꝓprietatib⁹

Sentẽtia. Ruffi.

Impugnatio.

Descri. pilularuꝫ de alsebram.

Est ex medicinis magnis ad hydropisim.

❡ De luf.

Luf. i. serpẽtaria est plãta q̃ ꝺr colluꝫ draconis: ꝛ ex ea alia est plana habens folia. Alia crispa: et radix plane est ad nigredinem attinẽs exterius: interius vero alba est. Crispe ỽo exterius cineritia: interius vero alba: ꝛ ad citrinitatẽ declinať: ꝛ super vtriusq̃ radicẽ eleuantur tyrsi habentes maculas ad modum serpentis. ❡ Electio.) Melior pars totius plante est radix. Et melior radix est grossa: cõpleta: ꝛ orta in locis liberis. Et melius tps collectionis est ver: ꝛ principium estatis. ❡ Cõplexio ꝛ ꝓprietas). Inq̃t diascorides. Crispa calidior est q̃ plana. Et dixit Ruffus. Plana calida est in primo gradu. Crispa in scdo. Et dixit Ga. Plana calida est in principio scdi. Crispa in fine ei⁹. Et est quasi veri⁹: ꝛ est ĩ vtraq̃ caliditas ꝛ acuitas: q̃ posita ĩ supficie cũ substãtia terrea est vincẽs pl⁹ Et vtraq̃ est abstersiua incisiua penetratiua et aperitiua subtiliatiua humoꝝ grossoꝝ et viscosoꝝ adherentiũ. Crispa aũt ad hec oĩa est fortior. ❡ Rectificatio. Nocet vtraq̃ acuitate sua: ꝛ stomacho et epati debilibus faciens reumatizationẽ: et mordicationẽ. Et reumatizat ad stomachũ materias a vicinis mẽbris. Et illud qd̾ magis sapiẽtes elegerunt ad corrigendũ pꝛimũ nocumentũ ĩ ea est: vt ꝓpineť cũ rob: aut cũ melle passularũ specie bus alefangiñis. Et tolliť scdm nocumẽtũ eius permiscẽdo ei aliq̃d ex reb⁹ stõatichis stipticis sicut est mastix: ꝛ citonia: ꝛ ꝓpinare trociscos diarodõ post eius exhibitionẽ: tollit enim scdm nocumẽtũ ipsi⁹. Electuariũ qd̾ sibi cõparat Hamech

Quid sit luf.

Suorum nocumentorum extinctiua.

rat Mamech sup iuuamēto cui⁹ nō est dubietas i resoluē do humorē crudū in stomacho: ⁊ mēbris nutritiuis ⁊ renibus: ⁊ sanat emoroidas: ⁊ resolutivētositates eaꝝ: ⁊ cōfert dolori earū: et doloribus renū: ⁊ excitat coitum: cuius pmixtio hec est. Mūdeť radix crispe: ⁊ laueť i vino. Deide coquať in aq̄: ⁊ quicq̄ nō coquiť: et est fortius: et terať: ⁊ sint ei⁹ li. ij. rob. li. vj. Et alibi habeť Mellis ⁊ rob. añ. lib. iij. piperis cinamomi zinzib. mac. gar. añ. ℥. vj. ¶ Dosis) Ei⁹ est a. ℥. iij. vsq̄ ad. ℥. vj. Cōfectio hiere luf descriptiōe Hermetis sup quā expectať fiducia exptoꝝ iuuamētoꝝ ad dolorē capitis: ⁊ hemicraneā: ⁊ vertiginē ⁊ epilepsiā et tremorē: et torturā: et paralisim. Et educit supfluitates humoꝝ viscosoꝝ et grossoꝝ et subtiliū a capite ⁊ neruis: a stōacho et iūcturis: ⁊ a toto corpe. Et ꝓfert iuuamētū magnū doloribus iūcturarū: ⁊ dolorib⁹ renū ⁊ dolorib⁹ mricis: cui⁹ hec est pmixtio. ℞. aloes ℥ j. Interioris coloq̄ntide. ℥. viij. Radicis vtriusq̄ luf sicce: yreos: turbith: agarici: serapini: myrob. citri. chebuloꝝ idoꝝ añ. ℥. j. ⁊ ß. zizi. ciamomi: masticis hellebori nigri. euforbij. asari. casieligneе. saľidi. croci: castorei: apij: cheiriz: semis mezereō: sticados añ. ℥. j. sq̄lle assate. ℥. ij. ⁊ ß. scamonee. ℥. ij. Fiat oīm ꝯtritio bōa: et inuoluať puluis in succo cucumeris asinini: q̄ntitate q̄ bñ inuoluať. Deide siccet: ⁊ iteꝝ denuo inuoluať in p̄dicto succo ⁊ oleo pauco nucū. deide siccet ⁊ inuoluať melle dispumato: quātitate q̄ fiat totū sicut pasta: ⁊ ꝓpineť post sex mēses: et sit dosis ei⁹ a. ℥. j. vsq̄ ad. ij. Dixit Philagrius. fiāt tortelle ex radice plane recētis: et mūde et trite vltia ꝯtritiōe: cū pondere sui de farina tritici. ⁊ coquať sicut panis et ꝓpineť oi mane hñtib⁹ emoroidas ⁊ delet eas. Utraq̄ aūt luf de decoctiōe sustinet ad plenū. ¶ Posse). Solutiōe educit phlegma subtile et grossuz: ⁊ mūdificat: et ꝯfortat renes. Et ꝓuocat vrinā: et excitat coitū. Et est ex reb⁹ mūdificātib⁹ pectus ⁊ pulmonē: ⁊ ꝯfert eis sup q̄bus timeť freq̄ntia asmatis: ⁊ tussis pp exuberātiā humoris viscosi in eis ⁊ ꝓprie loch. ex succo eius cū melle ⁊ rob: ⁊ quicq̄ administrať cum ouis: ⁊ valet sīr. Dixit democrit⁹. Iuuamētū vtriusq̄ spēi ei⁹ est magnū oībus dolorib⁹ emoroidaꝝ ⁊ vētositatibus eaꝝ ꝑm oēm modū administrationis ipsi⁹: etiā suppositū ⁊ emplastratū: ⁊ nos expti sum⁹. Et ē magni iuuamēti sup crudū humorē q̄ est i stomacho: ⁊ renibus. Et dixit Gale. Resoluit apostēata dura: ⁊ duritiē splenis ⁊ alioꝝ mēbrorū. Et ꝯfert vlcerib⁹ fraudulētis et fistulis: cōsumit additiōes carnis i eis: ⁊ ꝯsumit additiones carniū in naribus ꝓhibet corrosionē fieri in eis et cācrū. Succus aūt ei⁹ cuz melle distillať i aurē: ⁊ cōfert tinnitui: et surditati: et dolori auris: et abstergit sordities ei⁹ ⁊ exiccat vlcera ipi⁹. Utraq̄ ipsi⁹ spēs est ex rebus q̄ mūdificat faciē: ⁊ abstergit feditatē cutis: et delet pānū et lētigines et morpheā et ꝓprie cū melle. Et fiat ēplastrū ex ea cū melle et stercore caprarū super podagrā et cōtusionem neruorum: et confert doloribus eorū. Suppositio facta ex ea educit menstrua: et facit aborsum: ⁊ dicitur q̄ fugat serpētes et viperas et vermes venenosos.

Confectio hiere luf ꝑm hermetem.

Pūs desc. hiere iteꝝ ponitur i antido.

Empla strū p podag.

¶ De alfescera.

vitis alba quid sit.

Fescera est plāta quā vocāt vitē albā: cuius radix est terrei coloris exteri⁹. Interi⁹ ꝟo alba: et eleuanť sup radicē ei⁹ stipites multarū inuolutionū sup alias arbores: ⁊ nascūť sup ea botri sicut botri vuaꝝ: et vocanť vue lupine: etiē spēs ei⁹ fescerefin. ¶ Electio). Ei⁹ radix ē cineritia exteri⁹ et interi⁹ alba nō albedine porris: et vocať cucurbita reptiliū. ¶ Cōplexio et ꝓprietas): Fescera inquit diascorides calida est et sicca i tertio: et est ꝯposita ex ptib⁹ igneis cū ptibus terrea adustis: et igneitas est dn̄ans quare est acris: mordicatiua cū amaritudīe pauca. Et dixit Gal. est in ea de stipticitate aliq̄d: et ē icisiua rubificatiua subtiliatiua et abstersiua. Fescerefin ꝟo ē min⁹ calida: et ps terrea in ea est maior igneitate ei⁹ pp q̄d est cū amaritudīe vincē te sup acredinē ipi⁹: et est i oīb⁹ debilior q̄ fescera. ¶ Rectificatio). De rectificatiōe aūt ei⁹ fit ꝑm q̄d dixim⁹ i luf ꝓpter q̄d ps ista cōtinuať illi. Cōfectio alfescera quā scribit Democritus mūdificās cerebrū et neruos: et iuuatē effe rēs iuuamentū manifestū epilepsie et vertigini et paralisi: et egritudinib⁹ neruoꝝ frigidis: cui⁹ hec est pmixtio. Accipe radicis alfescere mūdate: et ꝯtrite li. ß. mellis passulaꝝ lib. iij. squille assate: pinearū mundataꝝ añ. ℥. j. et ß. nucis muscate cordumeni: macis: zizibeꝛis añ. ℥. ij. gariof. piper. long. añ. ℥. j. et ß. siseleos: salis gēme gallie añ. ℥. j. spice. ℥. ß. agarici. ℥. iij. sticados. ℥. j. ß. Dosis est a. ℥. ij. vsq̄ ad. v. Dať post sex mēses. Inq̄t idē. Accipe succi eius. ℥. v. aceti squillitici li. j. aque coctiōis origāi: hyssopi sicce. leuist. siseleos cordumeni: sticados: li. j. mellis passuľ. li. ß. mellis li. ij. fiat syrupus valēs ad ea q̄ diximus: et est dosis eius. ℥. ij. Dixit filius zezar. Fiat ex succo eius et melle passularum lohoc bonū ad asma et tussiz. ¶ Posse vtriusq̄: radix ⁊ ꝓpe succ⁹ eius solutione educit phlegma et ꝓuocat vrinā et mundificat cerebrū et neruos et membra anhelitus a supfluitatibus phlegmaticis et putridis: et aperit oppilationes viscerū et renū: et ꝯfert ꝑm oēm modū administrationis ei⁹ epilepsie: et vertigini et egritudinibus neruoꝝ frigidis: et affert iuuamētū manifestū tussi: et asmati. ⁊ ꝓprie sumptū lambēdo et cōfert dolori laterū: et comediť talus eius in pmis cū crescit et ꝓpe cū spēb⁹: et cōfert fetori oris: et ꝓprie corruptioni stōachi. Uerūtñ pmiscet spūs in cerebro sicut dicitur eius vsus frequens: et est ex resoluētibus apostemata dura: et apostemata splenis et ꝓprie emplastruz factū ex eo cū ficubus et vino: et sīr oximel eius sumptum cōtinue: et abscindit cū vino panaritiū: et cōfert vlceribus malis: extrahit fracturas ossiū: ⁊ spinas: ⁊ ligna: ⁊ ꝓpe cū vino ⁊ melle. Sorbitiōes fcē ex succo eius et frumēto decocto et melle faciūt exuberare lac: et sedare i coctiōe eius mūdificat matricē et facit aborsuz: et etiā suppositū et comestū. Radix q̄z eius et succ⁹ eius abstergit faciē: et feditatem cutis: et pannū et vestigia q̄ remāserunt post vulnera et ꝓprie cū farina cicerū et fabarū: et coctū cū oleo aufert occultationē sanguinis. Cōfectio trociscoꝝ clarificantiū faciem et abstergentiū feditatē cutis: et facietū colorē bonū cū pmixtione rubedinis. Accipe farine similagine farine ordei. ciceris albi. farine fabarū. amigdalarū dulciuz dragag. oīm a ñ. ℥. ij. radicis fescere sicce. ℥. j. ß. fac trociscos cum albumine oui: et line cum aqua ordei: ⁊ post duas horas ablue. cū aqua furfuris. Ex succo aūt fescerasin: melle et vino: et ꝓprie partib⁹ equalib⁹ fit potio ad scrophulas ⁊ est expertū: et simpliciter fit emplastruz ex ipsius radice ⁊ melle: et delet eas. Cōfert aūt morsib⁹ aīaliū venenosorum. Dosis) aūt radicis fescere est ab auř. j. vsq̄ ad auř. ij. et succi est a. ℥. j. vsq̄ ad. ij. et similiter fescerefin.

Cōfectio alfescere ꝺmocriti. Desc. p̄sentis confectionis poniť iteꝝ in anti.

Alia cōfectio alfescere eiusdez demo.

Trocisci alfescera.

¶ De arthanita.

Quid sit arthanita

Arthanita est panis alcurith: et ab aliis diciť panis fauni: ⁊ ab aliis pāis porcin⁹: et ab aliis cyclamē. Et inueniť ex eo magnū et paruum Magni aūt radix est i modū rape rotūde: cuius ps exterior ē terrea nigra. Interior ꝟo alba. Et eleuať sup radices frōdes ⁊ flores ꝑm semitā violarū subalbidaꝝ sine eleuatiōe stipitis sup ei⁹ radicē. paruū ꝟo hʒ radices subterraneas plimas i modū auellane ⁊ cicerum. ¶ Electio). vtrūq̄ bonū est ⁊ ꝯpetit vsui medicine. ¶ Cōplexio ⁊ ꝓprietas). Calide cōplexiōis est et sicce in principio tertij. Et est incisiuū: subtiliatiuū: calefactiuū: resolutiuū: abstersiuū: mūdificatiuum: apertiuū oppilationum. Et est ex rebus sudorem exuberare facientibus. Et ex maxime mūdificātibus cutim et ex remouentib⁹ feditatē ei⁹. ¶ Rectificatio). Recipit de rectificatiōe hec idem q̄d dixim⁹ in capitulo de luf. ⁊ in capitulo de alfescera. Dixit fili⁹ Serapionis. Accipe succi ei⁹. ℥. iij. ⁊ dissolue cum zuccaro: et coque vsq̄ ad tertiā. et propinetur in mane. et est medicina certa ⁊ experta ad icteritiā. Et dicit Grecus. Succus eius cū mellicrato: aut secaniabin: et proprie de quolibet partes equales sumpte: ⁊ cocte ꝑm superiorē doctrinā est medicina experta ad icteritiā citrinā. ¶ Unguētum arthanite ex inuētiōne Alexā. quo vngitur vēter: ⁊ femur: ⁊ ilia: ⁊ soluit solutione catartici. Et ꝓpinādū est nō valētib⁹ sumere medicinā. Et si liniuť sup stōachū facit vomitū. Et ꝯfert hydropisi: ⁊ solutiōe educit aquā citrinā ¶ Cui⁹ hec est pmixtio. Accipe succi arthanite li. iij. succi cucumeris asini. li. j. olei irini lib. ij. butyri vaccini lib. j. pulpe coloq̄ntide. ℥. iij. polipodij. ℥. vj. eufordij. ℥. j. Que terēda sunt tere ⁊ submerge i succis: ⁊ pone in vase vitreo stricti orificij: ⁊ stringe caput ei⁹: et dimitte p. viij. dies. Deinde bulliat totū bullitiōe vna: et coleť: ⁊ pone sup colaturā serapini auř. v. myrrhe auř. iij. ita q̄ resoluanť prius i aceto vini quātitate sufficiēti. Aggrega oia simul: et bulliāt semper agitādo cū fuste vsq̄ ad succoꝝ fere consumptio-

Potio ad icteritiaz. Aliud medicamēad icteritiaz.

Unguētū arthanite magnum alexādri.

Poniť et in antido.

nem. Tūc ponātur cere. ℥. v. fellis vaccini auṙ. v. ⁊ ferueāt donec liq̄fiat cera: tūc accipe scamo. aloes mezereō: coloq̄ntide añ. auṙ. v. eufoꝛbij. auṙ. ij. salis gēme auṙ. iij. turbith auṙ. v. piperis lon. zinzibe. camomille. cina. oīm añ. auṙ. ij. Puluerizent: et misce cū eis simul teredo in moꝛtario donec pficiaṫ.

Unguētū aliō arthanite.

¶ Unguentū aliud arthanite: et est resoluens apostemata dura splenis: ⁊ lapideitatē ipsi⁹: ⁊ scrophulas Cui⁹ hec est permixtio. Accipe succi ei⁹ ⁊ viscositatis: que mulgeṫ ex radice filicis añ. li. j. succi extremitatū tamarisci ℥. ij. olei irini li. ij. hyssopi hūide. añ. ℥. xv. aceti. ℥. ij. armoniaci bdelij. ℥. j. ⁊ ß. cere citrine. ℥. vj. fiat sicut superi⁹ diximus. Arthanita de decoctione rem sufficientem sustinet.

Quonam modo icteritiā auferat.

¶ Posse). Solutione educit phlegma mucilaginosū sumptum et suppositū et etiā linitū super femur: ⁊ ilia: ⁊ ptes adiacētes ei. Et aperit oppilatiōes viscerū: ⁊ maxime splenis: et pprie sumptū cū oximelle: et siṁr ēplastratū: ⁊ cōfert colice phlegmatice et ei q̄ fit ex retētione fecis: et ē ex reb⁹ mūdificātib⁹ caput ⁊ oclos: ⁊ pprie caputpurgiū factū ex eo: et abscindit hemicraneā frigidā ⁊ sodā: et cōfert toꝛture: et palsi: et ad egritudines cerebri phlegmaticas: et proprie si fiat caputpurgiū post assumptionē hiere aut theodoricō aut pilularū fetidaꝝ et similiū: et cōfert caputpurgiū ex eo factū debilitati visus: et aq̄ q̄ descēdit ad oculū. ¶ Et est expta res ad icteritiā cōuertēs in vapoꝛē et fumū et sudoꝛē materiā ei⁹ et pprie succus ei⁹ cū secaniabin: aut mellicrato: et opꝫ vt sumēs cooperiaṫ multū vt sudet sudore vehemēti citrino: et ꝑm oēm modū administratiōis ei⁹ cōfert duritiei splenis: et alioꝝ apostematū et scrophulis et tā bibitū q̄ suppositū pvocat mēstrua et est ex maxime aperiētibus osficia emoꝛroidarū: et dr̄ q̄d si suspēdat i collo mulieris radix eius nō concipit: et linitur ex eo anus et cōfert exitui eius. ¶ Dosis) eius ab auṙ. ij. vsq̄ ad. ℥. iiij. et propꝛie succi eius.

Aristologie tres. sunt spēs.

¶ De aristologia.

Aristologie tres sūt spēs scꝫ lōga et rotūda: et alia cui⁹ radix currit ꝑ semitā palmitū vitis. ¶ Cōplexio et pprietas). Inq̄t diascoꝛides. Oēs calide sunt in pncipio tertij: sicce i scdo. et vr̄ q̄d lōga sit calidioꝛ: q̄uis terreitas ei⁹ vicat sup terreitatē rotūde: et vr̄ ex h̄ q̄ rotūda sit subtilioꝛ: q̄re ad oēs opatiōes pmptioꝛ: ⁊ ē vtraq̄ apitiua oppilationū: resolutiua: attractiua: extrahēs spinas et fracturas lignoꝝ ifixas carni: et vtraq̄ ē subtiliatiua: sꝫ rotūda magis ppter id q̄d dixim⁹. Alia vo spēs ei⁹ in oībus his est debilioꝛ ppter illō nō est famosa. ¶ Rectificatio). Soluēdo nō nocet: imo cōfert viscerib⁹: et exigit in alijs de rectificatiōe ꝑm q̄d dixim⁹ in lux: et de decoctiōe: et trituratiōe rē plenā sustinet. ¶ Posse). Solutiōe educit hūiditates phlegmaticas: et dixerūt aliq̄ q̄ et cholericas: et ē ex reb⁹ maxie mūdificātib⁹ pulmonē: ⁊ pect⁹ a phlegmate ⁊ putredinib⁹: et ꝯfert iuuamētū manifestū asmati ⁊ tussi ꝑm oēꝫ modū administratiōis ei⁹: et ēt suffumigatio ex eo administrata p embotū.

Trocisci d aristologia vtiles ad asma antiquū.

Cōfectio foꝛmaꝝ quaꝝ iuuamētū magnificatū ē ad asma antiquū: ⁊ tussim humidā ⁊ pprie q̄si recipiṫ suffumigatio p interualla ex vna eaꝝ per traiectoꝛiū. Accipe aristologie rotūde arsenici citrini ptes equales. Aggrega cū vitello oui: ⁊ fiāt foꝛme sicut auellane. Adhuc aūt aristologia ē ex reb⁹ mūdificātib⁹ cerebrū: ⁊ est cōferēs epilepsie ⁊ pꝛe rotūda. Cōfert etiā stōacho: remouēs singultū vētosuꝫ: ⁊ sedat doloꝛes oēs a vētositate i viscerib⁹ ⁊ aufert oppilatiōes splenis: ⁊ ventositates i ipo ⁊ pꝛe rotūda: ⁊ hoc cū oximelle radicū: et oēs q̄dē spēs ei⁹ mūdificant matrices fetarū ⁊ pvocāt mēstrua: et faciūt aboꝛsum: ⁊ rotunda quidē est ex medicinis magnis ad vlcera mala frauduléta: et est mūdificās fistulas: ⁊ generās carnē i ipsis: et emplastratio ipsi⁹ cū melle et sale pauco ꝯfert podagre: ⁊ ptusioni lacertoꝝ. Cū hidromelle aūt curat vlcera auriū ⁊ coꝛroboꝛat auditū. Acetū aūt coctiōis ipsi⁹ stringit gingiuas: ⁊ remouet putredines ab eis: ⁊ si ꝯfricanṫ cū ea dētes abstergit eos: et est medicia bona rigoꝛi febriū. ¶ Dosis) ei⁹ est a. ℥. j. vsq̄ ad auṙ. j.

Quid sit herua.

¶ De albemesuch.

Albemesuch dr̄ pꝛie granū reguꝫ: et est ex eo aliud magnū: aliud paruū: et dr̄ q̄d magnū est herua. ¶ Electio). Magnū et paruū cōpetūt vsui medicie: sed magis magnū: quapꝛopter eligiṫ. ¶ Complexio et pprietas). Dixit diascoꝛides. Calide complexiōis est: et sicce in tertio. et dixit hamech: est in pncipio tertij. ¶ Rectificatio). Mereṫ de rectificatiōe hoc q̄d dixim⁹ i ca. de ben. Oleū aūt vtriusq̄ extrahiṫ sicut oleū de amigdalis. ¶ Posse.) facit vomituꝫ et solutionē laboꝛiosam: ⁊ educit phlegma vehementer: ⁊ aliq̄n cholerā: et materias a iuncturis et aquā citrinā: et coquuntur grana eius et pꝛie contrita in iure galli antiqui: et ꝯfert colice ⁊ doloꝛib⁹ iūcturaꝝ ⁊ podagre ⁊ doloꝛi sciatice: et coquunṫ cū aqua casei: aut mulgeṫ super ea lac caprinū et colaṫ et ꝯfert hydropisi. Oleū aūt de herua cōfert colice phlegmatice vētose. ¶ Dosis). Sumunṫ ex herua a grān̄s. v. vsq̄ ad. vij. et vlteri⁹ a granis. vij. vsq̄ ad. xv.

Quid sit genestra.

¶ De albrahin siue albrāhun ⁊ est genestra.

Albrahin est capistrū arboꝛū. Et est arboꝛ mōtana sup cuius stipite eleuatur dēsitas fustiū multe rectitudinis: et dū plicanṫ non patiuntur fracturas: vnde ligātur ex eis arboꝛes. Et pducūt floꝛes figure lunaris citrinitatis multe. Et pferunt folliculos ꝑm semitam oꝛobi habētes semina distincta sicut lentes. Sed in lingua latina genestra siue myrica appellaṫ. ¶ Electio). Ultramarina est melioꝛ ⁊ omnes que in partibus oꝛientalibus oꝛiunṫ. ¶ Complexio et pprietas). Inquit diascoꝛides. Calide et sicce est cōplexionis in secūdo: et semē ei⁹ est calidius. Et in floꝛe ei⁹ et stipitib⁹ ipsi⁹ est hūiditas supflua cū vtute icisiua quare multiplicat vomitū. Et sunt oēs partes ei⁹ cōturbatiue icisiue subtiliatiue ⁊ pvocatie.

Suoꝛum nocumentoꝝ mitigatiua.

¶ Rectificatio). Nocet stomacho et coꝛdi. Et dixit philagri⁹. Cū melle rosato tolliṫ nocumētum eius. Et siṁr cū rosis et mastice. Semē autem ei⁹ ppinādū est cū aqua mellis rosati. Anisuꝫ aūt et semē feniculi et dauc⁹ et siṁa auferūt nocumētū ipi⁹. Flos aūt ei⁹ de decoctiōe sustinet modicū. Semē vo ei⁹ pl⁹. ¶ Posse). Per vomitū et p ventrē educit phlegma cū foꝛtitudine vehemēti: ⁊ materias q̄ sūt i iūcturis: et mundificat renes ab oīb⁹ supfluitatib⁹. Et pvocat vrinā foꝛtiter: et frāgit lapidē in renibus et vesica: et nō pmittit materias figi i eis et dēsari in lapidē: et q̄n floꝛes ei⁹ cōtriti ppinanṫ cū melle rosato: aut cū ouo ꝯsoluūt scrophulas. Et oximel ex eis: aut ex seminib⁹ ipsi⁹ resoluit apostemata splenis. Et si frequenteṫ cū eis vomitus cōfert sciatice: et podagre: et dolori renū. ¶ Dosis) Eius et pꝛie floꝛuꝫ est a. ℥. ij. vsq̄ ad. v. Et seminis a. ℥. ij. vsq̄ ad. iiij.

Quid sit helleboꝛ⁹.

¶ De helleboꝛo.

Helleboꝛus est barba alfugi. Et eius due sunt species. Nā alius albus: alb⁹ est niger. ¶ Electio). Niger vo incolumioꝛ est albo: immo minatur alb⁹ accidētia terroꝛis. Niger vero acquirit iuuenescentiam ⁊ incolumitatē. Et q̄d ex eo magis eligitur pꝛopꝛie est cuius sapoꝛ ē acutus moꝛdicans gustum et habens coloꝛem sicut asarum pꝛopꝛie: ⁊ quod est frangibile: et medium inter subtile ⁊ grossum: et mediū inter recētem et antiquū: et mediū inter pōderosuꝫ et leuem. Immo plus leuis est q̄ ponderosus. Et qui est leuis carens asperitate. Et melioꝛ pars totius plāte est radix ipsius. Melioꝛ pars radicis sunt fustes: ⁊ melioꝛ ps eorū est cutis ipsoꝛū. Et meli⁹ tempus collectionis eius est ver et estas.

Cōtinuatio.

Albus vo minoris est acuitatis: et moꝛdicationis: ⁊ ei⁹ moꝛdacitas nō est apparēs subito: et est maioris amaritudinis q̄ niger. In alijs aūt pprietates nigri hꝫ: sꝫ plus de atiq̄tate q̄ niger patiṫ. ¶ Cōplexio et pꝛietas). Niger est calid⁹ et siccus in tertio. Et est subtiliatiu⁹ abstersiuus: resolutiuus et coꝛrosiu⁹ additionū carniū q̄ fiūt in vulnerib⁹: et dr̄ q̄n nascitur apud radices arboꝛis: q̄ sunt fruct⁹ ei⁹ solutiui. Albus vo calid⁹ est ⁊ siccus i medio tertij. Et siṁr abstersiu⁹ et moꝛdicatiu⁹ multiplicās vomitū ⁊ faciēs sternutationē cū foꝛtitudie. ¶ Rectificatio). Albus coꝛpoꝛib⁹ nostri tēpoꝛis est molestus: imo est eis sicut venenū pꝛie pꝛefocās. Nigri aūt vsq̄ ad tempoꝛa nostra virtus tolerabilis est: lꝫ adhuc difficilis. Inquit enim Hippocrates. Molestus est helleboꝛ⁹ eis quoꝝ sana sūt coꝛpoꝛa. Ars aūt ⁊ solicitudo est in rectificādo: et ppinando quādo ⁊ cui opꝫ. Facit eñ tunc operationē incolumē.

Modus pparandi helleboꝛuꝫ nigrum.

Inq̄t fili⁹ zezar. Fit terenia bin sicut mel: et submergūtur in eo tepido ex festiculis nigri ptes ꝯuenientes circiter horas. viij. et extrahunṫ ab eo: ⁊ tūc ppineṫ alterenia bin: q̄m est hñs virtutē hellebori. Et ꝯsimile fit de melle passularū Et quādoq̄ submergunṫ in iure gallinaꝝ: aut carnium et fit similṙ. Et aliqui perfoꝛant radicē raphani: ⁊ intromittunt frustum

tunt frustuz ellebori p diē: ꝛ post auferūt: ꝛ ꝓpinăt raphanum habentē virtutē ellebori. Et qñqꝫ infundunt in oximelle: ꝛ similiter fit. Et qñqꝫ fit in vino dulci: ꝛ qñqꝫ in condito: aut aliquo ex syrupis: aut robub: ꝛ qñqꝫ īfundit in iure gallorꝫ: aut carniū ꝛ coquit in iure: ꝛ postmodū addunt arte chist. aut ordeū fractū: aut rizū. Et qñqꝫ sorbetur ius solum per se. Daucus autē ꝛ piper longū et anisum petrosiliū: ꝛ hyssopus sicca: ꝛ calamentum ꝛ origanū ꝛ asse significăt operationē eius. Bñ aūt miscetur cū epithimo: ꝛ polipodio ꝛ īsale indo: ꝛ similibus: confortăt eñ sese. Confectio pilularū quas scripsit Hali: quarū iuuamētum est vltimū ad egritudines melăcholicas: ꝛ căcrum: ꝛ leprā: ꝛ morpheā nigram difficilē: quarū hec est permixtio. Recipe hiere pigre. ʒ xij. ellebori nigri: ꝛ polipodij añ. ʒ. v. epithimi. sticados. añ. ʒ. vij. agarici lapidis lazuli. salis idi. coloqntide añ. ʒ. iij. Dosis earū est a. ʒ. j. vsqꝫ ad aur. ij. ꝛ sunt sane ꝛ experte. Expellit eñ virtutē vtriusqꝫ a corpore aqua mellis ꝛ aqua passularū: et aqua ordei: ꝛ ius gallorꝫ: ꝛ gallinaruz cū oleis aut nucū: aut amigdalarū ꝛ similiū. Puluerez tñ ellebori sumere non tutū est. ¶ Posse). Diximus vitari albū qr prefocatiuus est. Nigrū aūt debere sumi: sicut cōcordăt oēs: ꝛ ꝓprie rectificatum ſm artē ꝛ legem: et nō cōuenit nisi robustis: ꝛ animosis corporib⁹: ꝛ ꝓprie tpe veris. Datus quidē qñ et cui conuenit facit acqrere iuuenescentiā ꝛ incolumitatē: ꝛ mores laudabiles et cōplexiones bonas. Hec eñ est ꝓprietas ipsius sicut dixit Hippo. Et ipse quidē mundificat totū corpus a supfluitatibus mēbroruz corruptis: ꝛ solutione educit cū facilitate cholerā ꝑmixtā grossam: ꝛ phlegma: ꝛ cholerā nigrā cū virtute sine molestia. Et mūdificat sanguinē. Et attrahit a venis supfluitates mixtas sanguini immo a toto corpe: ꝛ cōcauitatibus mēbrorū ꝛ ptibus remotis ꝛ cute. Et est ex reb⁹ solēnibus in mundificādo cerebrū ꝛ caput totū ꝛ instrumēta sensuū ꝛ neruos: ꝛ viscera: ꝛ vesicā: ꝛ matricē. Et ꝯfert iuuamentū manifestū egritudinibus eorū sicut est soda proprie: et hemicranea: mania: ꝛ melăcholia: ṽtigo epilepsia: et paralisis: et aq̄ ad oculū descēdenti. Et cōfert egritudinib⁹ iuncturarū: ꝛ duritiei: ꝛ apostematib⁹ eorꝫ ꝛ scrophulis: ꝛ est sicut tyriaca: ꝛ medicina antonomasie ad leprā căcrum et species herpetis: ꝛ bothor: et qui se comedūt. Et qñ ponit niger elleborus ī alcohol confortat visuz. Et distillat acetum decoctionis in eius aurem. Et confert tinnitui et sibilo: ꝛ corroborat auditū. Et si colluitur os cū aceto predicto cōfert dolori dētiū. Et cōfert egritudini splenis ꝛ febribus antiqs lōgis: ꝛ q̄rtane cholerice: ꝛ egritudinib⁹ melăcholie difficilis eradicatiōis. Et ꝓuocat vrinā ꝛ mēstrua. Usus aūt ei⁹ colorē efficit bonū: ꝛ acqrit corpi odorē bonū ꝛ ori silr: ꝛ remouet egritudines cutis sicut est morphea: ꝛ baras ſz oēz modū admistratiōis ei⁹: ꝛ fricat cū aceto silr et remouet feditatē cutis: et pāñū. Albus ṽo difficulter et fortiter vomere facit cū accidētib⁹ terroris. Et ꝯfert fricatio ex eo ad egritudines cutis: et ꝯfert cū ṽtute. Et curat scabiē ꝛ impetiginē: et lentigines. Et cōfert vterqꝫ elleborus fistulis ꝛ vulnerib⁹ putridis et fraudulētis. ¶ Dosis) Eius est a charatis. vj. vsqꝫ ad tertiā. ʒ. j. vel vsqꝫ ad. ʒ. j.

Pilule ellebori.

¶ Joannis Mesue grabadin. Quod est aggregatio vel antidotarium electuariorum ꝛ confectionū: ꝛ aliarum medicinarum compositarum.

Recapitulatio.

SCripsimus ī libris explanationū nostrarū ex his que experti sumus: quedaz adhuc rememoratione digna. Et quarū aggregatione summam contexîmus: quod grabadin nostrū vocamus: quod est compendium secretoruz: in quo expertas et preclaras medicinas ex his q̄ acquisiuimus: ꝛ inuenim⁹ ab eis qui medicine artis arcana scire faciunt tradere dignuz duximus. Et ponimus totam latitudinez operis huius summas duas. In pria famosas ꝛ solēnes medicinas cōpositas tradimus. In scda vero medicinas singulorum mēbrorum egritudinibus appropriatas distinguimus. In prima vero distinctione ordinamus duodecim.

Dicendorū ordo.

¶ Pria ē de electuarijs. Scda de medicinis opiatis. Tertia de medicinis solutiuis. Quarta de ꝯditis. Quita d̄ spēb⁹ loch. Sexta d̄ syrupis ꝛ robub. Septia de decoctiōib⁹. Octaua de trociscis. Nona de pilulis. Decia de suffuf ꝛ puluerib⁹. Undecima de vnguentis ꝛ emplastris. Duodecima de oleis.

¶ Pria distinctio q̄ est electuariorū subdiuisionē hz: q̄dā eñ ex eis delectabilia sunt: q̄dā vero amara Et vtraqꝫ sunt solēnia. Prius tñ ex eis electuaria quorꝫ ē delectationē facere cū titulis vtilitatū suarꝫ tradim⁹: ꝛ post de alijs loq̄mur sicut deo placuerit.

¶ Preclarissimi artiū et medicine doctoris Christophori georgij de honestis florentini sup antidotarijs Mes. clara ꝛ maxime necessaria expositio.

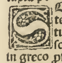
Oc opus vtile ꝓsiliēdo aggrediar. Eisqꝫ qui practicā medicine desiderant curabo breui et apto sermone antidotariū Mesue vniuersaliter declarare. Ut ergo vsualiū descriptionis medicinarꝫ plena habeat noticia: et cert⁹ ꝯuenientiaqꝫ modus opationis ꝛ vsus earum cū dosib⁹ limitatis: ꝓcedā declarando simplicia componentia quātū ad cōplexiōes ipsorū: ꝛ vocabula greca: et vniuersaliter quocūqꝫ mō descripta: ne intellectus noster deficiat in obscuris. Sz quia omne datū optimum: ꝛ omne donū perfectū desursum est descendens a pr̄e luminū: cōgruū esse discerno ad ipsum pia mēte recurrere cū verbis psalmiste auxilium petendo proclamans. Cor mundū crea in me deus: et spiritū rectum innoua in visceribus meis: vt principiū huius operis mediū ac finis sit ad eius laudem gloriā et honorē: et ad vtilitatē cuiuslibet q̄ hoc op⁹ īspexerit. Sic ergo diuino auxilio inuocato trāseo ad pricipiū hui⁹ lib. cū inqt. In noīe dei misericordis. Totus iste liber diuidit in quatuor ptes. Nā in pria pte determinat de canonib⁹ gñalib⁹ pertinētib⁹ ad rectificationē medicinarū simpliciuz solutiuarꝫ ac etiā nō solutiuarꝫ: et maxie circa debitū modū rectificationis et administratiōis earū. Et in hac pte ponit ēt mod⁹ succurrēdi nocumētis si ex eis ꝓueniăt Et super hac prima pte Dynus de florētia medicine dilucidator scripsit ad plenū. ¶ In scda pte determinat de electiōe medicinarꝫ simpliciū quocūqꝫ modo soluētiū: ponendo illarꝫ doses cōplexiones et posse circa humores ad quos hñt aspectū: ac etiā ponit modū correctiōis earū: et de hac pte aliqd succincte notabo cū de simplicib⁹ medicinis factā mētionē. In tertia pte pricipali quā nūc tētamus expōere determinabit de medicinis cōpositis solutiuis ꝛ nō solutiuis sub diuersis modis ꝛ formis ac diuersimode ꝑparatis: vt legēdo patebit ponēdo cuiuslibet denominatā descriptionē: vtilitatē: ꝛ doses: ꝛ verꝫ modū ꝯpositiōis earꝫ: lz doses earꝫ in plurib⁹ dispōnib⁹ varient: vt in qbusdā addēdum: et in quibusdā minuendum sit de dosi. ¶ In paucis aūt vt scripte sunt eq̄liter ꝑmanēdo. ¶ In q̄rta aūt ꝛ vltima pte determinat de curis particularium egritudinū cuiuslibet membri vsqꝫ ad egritudines cordis omissis earꝫ signis ꝛ causis: vt ibidē appet: additiōes curatiue vsqꝫ ad extrema corpis cōcernētes fuerūt a Petro ebano equaliter compilate. Nomen autoris pñtis operis: vt scribit ē Joānes fili⁹ Mes. nat⁹ de stirpe regia de damasco in oriētalib⁹ ptib⁹. A multis aūt asserit ipm fuisse sanctū Joānē chrysostomū. sz ego aliter nō affirmo. Assumā ergo et aggrediar tertiam partē principalē: et sic incipiaz iuxta posse declarando promissum.

Intētio.

Inuocatio.

Tot⁹ libri Mes. diuisio.

Autoris nomen.

Cripsimus in libris explanationū ꝛc. Hec tota tertia ps siue grabadin: siue gradin. siue grabatin: q̄ his trib⁹ vocabulis nominata reperit in scriptis. i. Antidotariū inuentum ex grā Dei: vt in greco ꝓfertur principali diuisiōe diuiditur in ptes. xij. In pria eñ pōit ꝯfectiōes ꝛ electuaria ordinate distincta In ſa pōit seu determinat de medicinis opiatis. In tertia determinat de medicīs solutis. In q̄rta de ꝯditis. In q̄nta de spēb⁹ loch. In sexta d̄ syrupis ꝛ rob. In septia d̄ decoctiōib⁹. In octaua de trociscis. In nona de diuersis spēbus suffuf. In decia de pilulis. In vndecima de ēplastris ꝛ vnguētis. In duodecima de oleis. Prima ps hz ꝑ-

Hui⁹ libelli diuisio.

tes duas:nā in p̄ia p̄te determinat de electuarijs delecta bilib⁹ad gustū. In scōa de electuarijs seu ꝯfectiōib⁹amaris.ibi. Tyriaca diatesserō. P̄ia ps iteꝝ diuidit̄ i duas ptes:nā in p̄ia p̄te remittēdo nos ad aliū libꝝ ponit no mē huic tertie pti:⁊ ordinat se ad dicēda ostēdēdo moduꝫ sui ꝓcessus. Et in scōa p̄te ipse particulariter ꝓsequitur tractādo de vnoq̄ꝫ electuario. scōa ps icipit ibi. Electuariū de aromatib⁹. Snīa toti⁹ p̄mi cap̄. ē ꝙ ipse iā scripserat in q̄dā suo libro multas ⁊ diuersas medicinas q̄s ipse expt⁹ fuerat in diuersis dispōnib⁹. Et hic intēdit rememorare illas medicinas q̄ maxie ꝯueniūt:⁊sunt magis efficaces ⁊ memorie cōmēdāde. Et subsequēter diuidit hāc ter tiā ptē quā vocat gradi:seu grabati:seu grabadi.i.ātidotariū datū ex gr̄a dei i ptes.xij. vt sup⁹ designaui. Ecce lr̄am. ❡Scripsim⁹ i libro explanationū.i.collectionū cū apta ⁊ clara locutiōe curatiōes oīm egritudinū cū causis ⁊ signis eaꝝ. Qui liber tot⁹ diuisus erat in plures libros: vt potesicut ē liber tot⁹ Aui.ip̄m tñ penes nos nō habemus:nec repit̄ vt d̄r:ſꝫ ex illo autore p̄dicta extracta inuēta expta sunt oīa vtilioꝛa q̄ ponunt̄ in illo lib. ❡Preterea notādū an̄q̄ ꝓcedatis p declaratiōe dictoꝝ ac etiā dicēdoꝝ ꝙ ātidotariū idē ē qđ liber:includēs diuersas descriptiōes medicinaꝝ ad diuersas ⁊ varias dispōnes vł passiōes. Et inde d̄r antidotū.i.ꝯtra vitiū datū q2 ꝯtra egritudines p̄ncipaliter:⁊ sic q̄libet medicina⁹vt sic ꝯposita potest antidotum noīari. ❡Scōo notandū ꝙ gradin:siue grabatin:siue grabadin:idē ē qđ antidotariū ex gr̄a dei datū. ❡Tertio itelligēdū ꝙ Nicola⁹ q̄ c̄t duo antidotaria ꝯposuit magnū ⁊ paruū vtili sermone:q̄ ambo cōiter habem⁹ in vsu:fuit medicus diu exercitatus in practica ⁊ in naturali igenio:natiōe salernitanus plenus diuitijs ⁊ ex nobili sanguine ꝓcreatus:fuit aūt tpib⁹ suis primus:⁊ sic successit nō est longū tp̄s elapsum in dicta ciuitate Salerni digna ac clamosa fama p orbeꝫ:in ipsa vigebat fons scie ⁊ maxie practice medicie:ibi em̄ florebat studiū p̄ncipalr̄ sequēdo sciaꝫ Sa.tāq̄ p̄cipis medicoꝝ eius libros legēdo ⁊ vtilr̄ declarado:lꝫ hodie fugiant̄. ❡Quarto notādū ꝙ canō idē est ꝙ regl̄a seu breuis conclusio dicenda siue iā dicta:vt in canōib⁹ p̄cipij hui⁹ libri apte mōstrat̄. ❡Quito notādū ꝙ medicina tripl̄r accipit̄:cōiter:ꝓprie ⁊ magis ꝓprie:cōiter accipit̄ ꝓ oī ope medici in corpore hūano siue sit opus cōseruatiuū:siue p̄seruatiuū:siue curatiuū ⁊c. quocūq̄ instrō opet̄ ꝓprie accipit̄ ꝓ actu curatiōis q̄ solū debet̄ corpi egro cū quocūq̄ instroꝫ:magis ꝓprie solū accipit̄ ꝓ mō curatiōis: q̄ debet̄ corpibus egris solū in medicina solutia. ❡Et hic vlteri⁹ est notādū ꝙ solutio vētris fit cū medicia solutiua virtualr̄ attrahēte humorē ad quē p̄cipalr̄ hꝫ aspectū cū sua ꝓprietate sicut d̄ scamonea ⁊ reubarbaro qđ purgat cholerā:⁊ de coloq̄ntida ⁊ turbith qđ eūat phlegma:et de lapide lazuli et epithimo q̄ euacuat melācholiā:⁊ oēs p̄dicte medicine ⁊ cōsimiles dicūt̄ exoluēdo euacuare. Q̄n̄q̄ fit solutio vētris cū medicina attractiua q̄ d̄r cōpressiua:quare cōprimēdo eūat seu extrahēdo humorē extractū ad ipsa intestina:sicut d̄r de myrobalanis:q̄ aspectū h̄nt ad pticulares hūores illos attrahēdo:⁊ p ꝯn̄s eūat comprimendo. Q̄n̄q̄ fit solutio vētris cū medicia lenitiā q̄ magis ꝓprie d̄r lenitio vētris sicut cū māna vł cassia:⁊ lꝫ i eis ⁊ in q̄libet de per se sit etiā aliq̄lis virtus attractiua hūoris cholerici:vñ administrant̄ in purificādo sanguinē ab ipso hūore cholerico:pl⁹ tñ in eis dominat̄ lenitio pura. Q̄n̄q̄ fit lenitio vētris cū medicina lubrificatiua q̄ solū lubrificādo humores seu egestiōes reptos in stō ⁊ intestinis euacuat:sicut fit cū iure pulli ⁊ alijs pinguib⁹vnctuosis ⁊ mucillaginib⁹. et sil̄r fit solutio vētris cū medicina lābificatiua q̄ ꝓpri⁹ d̄r abstersiua:sicut q̄n̄q̄ cū aq̄ ordei ⁊ puluere zuccari materies educim⁹ de stō ⁊ intestinis. Et his q̄n̄q̄ modis de medicina solutiua loquēdo fit solutio vētris:vt inferius apparebit:ꝓprie tñ illa d̄r medicia solutiua q̄ p̄cipalr̄ attrahendo:ac ēt exoluēdo eūat:vt in p̄cedētib⁹ dictū ē:diuersimode tñ ⁊ diuersis modis ⁊ formis vtimur medicis supradictis:vt q̄n̄q̄ i forma potabili:q̄n̄q̄ i forma pulueris:q̄n̄q̄ i forma dactyli:q̄n̄q̄ i forma electuarij:⁊ illa oīa inferi⁹ apparebūt. ❡Sexto notādū ꝙ ꝯfectio vt inferi⁹ apparebit est nomē cōe ad electuaria que ad formā solidiorem reducunt̄. Isto mō cōfectio idem est qđ cōpositio. Differt autem electuariū a cōfectōe. P̄io q2 electuariū pōt cōfici cū zuccaro vel cū melle:⁊ sic sepe cōficit̄:vel cū vtroq̄ simul. Cōfectio nō nisi cū zuccaro:sed si dꝫ diuti⁹ cōseruari proprie loquēdo vt cōiter preparat̄. Scōo differt:q2 confectio in solidiorē formā reducitur p vlteriorē cocturā q̄ fiat electuariū:qđ nō tāto decoquit̄ tp̄e:⁊ sic diacitonitē:et zenzeuerata q̄ cū melle ꝯficit̄ ad formā solidissimā reducunt̄:ac q2 diutius conseruatur ex vltimata decoctura d̄r euenire: tñ semp ꝯsistūt cū mollitie q̄dā viscosa qđ in natura cōfectiōis cū zuccaro nō ꝯtingit:vt diacitonitē:⁊ talie nūc dicte ꝓprie ꝯfectiōes esse dicunt̄. Alia describitur differētia:eo qđ ad ꝯstructionē electuarij sp̄es q̄ ad cōpositionē ipsius ingrediūtur duplicātur i pōdere. In cōfectiōe aūt minuuntur:vt delectatio cōfectionis sit maior in gustu:⁊ displicētia minor:⁊ largo mō loq̄ndo trocisci possunt poni sub nomine ꝯfectiōis:vñ cōfectio aliq̄n idē ē qđ pluriū reꝝ ꝯpositio. ❡Septio notādū ꝙ medicina opiata seu electuariū opiatū est illud in quo ingreditur opiū:vł mādragora vel ꝯsilis medicina:ꝓ̄tute cui⁹ tollitur sensus a mēbro:⁊ sp̄us ingrossant̄:⁊ ipsoꝝ transitus ad mēbra ꝓhibet̄:ab eis em̄ est oīno cauendū:nisi casus magne necessitatis occurrat. ❡Octauo notādū qđ cōdita sunt illa q̄ cū melle ⁊ zuccaro ꝯstituūtur seu cōficiūtur cū leui decoctiōe ad ignē seu positiōe ad solē:vt hūiditas superflua rei ꝯseruāde aliq̄liter exiccetur:vñ cōditū cū melle vel cū zuccaro ꝯseruatur:⁊ illo mō p̄paratur ⁊ fiunt zinziber conditū cū zuccaro. nuces recētes cū melle⁊viole cū zuccaro:vel cū melle:⁊sil̄r rose ⁊ plura alia inferi⁹declarāda tā de floribus q̄ de fructibus herbarū et radicib⁹. ❡Nono notādū ꝙ Loch est electuariū in liq̄da forma reductū cū zuccaro vel cū melle ⁊ cū tenacitate aliquali vt in descēsu ei⁹ ad stomachū morā contrahat in meri ⁊ adherentiā aliqualē tā diu virtus ei⁹ trāsfeat ad ptes pectoris ⁊ pulmonis ⁊ cōtiguitatē que est inter cānam ⁊ ip̄m meri:vñ Loch d̄r lābēdo.i.paulatine descēdēdo:⁊ vsus ipsoꝝ ē solummō in passionib⁹ pectoris et pulmonis:vt inferi⁹ apparebit. fiūt aūt de ip̄is diuerse descriptiones. ❡Decimo notādū ꝙ syrupi diuersimode formātur i opationib⁹suis ex cōponētib⁹ ipsoꝝ:⁊ vt sic diuersas opatiōes efficiūt:fiūt aūt ⁊ operātur i forma potabili cū aquis distillatis seu decoctionib⁹ alijs:aut cuꝫ simplici aqua vt ipsoꝝ virtus atq̄ subiecta trāseūt facili⁹ ad loca ꝓfunda:vt etiā vigoret̄ virt⁹in eoꝝ opationib⁹. Iuleb aūt differt a syrupis compositis. Primo q2 syrupus lōgius decoquit̄ q̄ Iuleb vñ non sic ad tenacitatē reducitur. Scōo q2 Iuleb absq̄ admixtione alicuius decoctionis cōponit̄ ⁊ nō sic syrupus:vt exēplo pꝫ de iuleb rosato vel violato. Syrupus aūt acetosus simplex locū mediū tenet iter verū Iuleb ⁊ veros syrupos ꝯpositos q2 nō sic d̄coquit̄ Iuleb. Robub aūt est succus herbaꝝ vel fructuū inspissat⁹ ad ignē vel solē:q̄n̄q̄ pmixt⁹ cū zuccaro:vł plurimū sine ipso: large tñ oīs succus pōt dici robub. Sed ꝓprie succus fructuū a medicis robub vocatur. Rob absolute platū est idē qđ sapa. Undecimo notādū ꝙ decoctiōes nō sunt aliud q̄ decoctio reꝝ medicinaliū i aq̄s distillatis vel in aqua simplici vt cōiter p̄parantur ꝓ distemperatione syrupoꝝ vel pro clysterijs cōstruēdis:diuersificātur autē s̄m diuersam admixtionē ⁊ aquaꝝ ⁊ reꝝ cū q̄bus decoquitur ⁊ s̄m leuē vel multā decoctionē ad ignem:pōt etiā decoctio cōstrui cū vino:sed raro:etiā q̄n̄q̄ decoctiōes sumūtur colate p se pmixte cū zuccaro:vel sine ipso vice syrupi. Infusiōes aūt fiunt reꝝ que in aquis vel vino seu in syrupis:vel in alio quocūq̄ liquore ponuntur p spaciū aliq̄d absq̄ vlla decoctione ad ignē vel cū leuissima decoctione ad ignē cū expressione reꝝ infusarū:tamen in liquoribus vt nucū virtdiū:⁊ taliū ex tali expssione vel colatura vtimur in medicinis sicut cōiter fit cū infunditur agaricus:vel turbith:vel alie ꝯsiles medicine. ❡Duodecimo notandū ꝙ trociscus idē est ꝙ ꝯfectio rotūda seu ꝯfectio facta ad similitudinē lupinarē seu pedonē q̄ in schachis habet̄:diuersi aūt trocisci ex diuersis pulueribus cōponūtur cū aliquo bono liquore:⁊ sic diu cōseruatur:et tp̄e necessitatis egritudinib⁹ in quibus cōueniunt puluerizati tribuūtur:vel cū electuarijs admiscētur:quoꝝ cōpositiones ab autorib⁹ describūtur:sicut sunt trocisci de tyro:⁊ plures alij in descriptione tyriace descripti. ❡Tertiodecimo notādū ꝙ suffuf idē est qđ puluis subtilissimus redact⁹ ad silitudinē atomoꝝ qui

suf.in radijs

Marginal notes (left column): Lr̄e snīa. — Quid sit antidotarium. — Quid sit grabadin. — Nota de Nicolao. — Canō q̄d. — Quot modis accipitur medicina. — Uētris solutio pluribus fit modis. — Quid sit confectio. — Quid sit electuarium.

Marginal notes (right column): Differētia inter electuariū et cōfectionē. — Quid sit medicina opiata. — Que sunt condita. — Quid sit Loch. — Loch. — ꝙ syrupi diuersimode fiunt. — Que dr̄a iter Juleb ⁊ syrupus. — Quid sit robub. — q̄d sit rob — Quid sit decoctio. — Quid sit infusio. — Quid trociscus. — Quid sit suf.

in radiis solaribus demõstrantur ex pluribus rebus com
positus: et maxīe aromaticis: et sic in forma pulueris de-
glutitꝛ cū vino vel alio liquore ſm exigentiã dispõnis pro
Quid sit puluis.
qua exhibetꝛ. Puluis absolute prolat⁹ differt a suffuf: vel
quia est simplex nõ permixtus ex plurib⁹ reb⁹: vel q2 nõ sic
Quid sit pilula.
tñ eodẽ modo assumitꝛ. ¶ Quartodecimo notãdū: ꝙ pilu
le generalr oẽs vel saltẽ plures ex his que habentꝛ in vsu
Causa inuentionis pilularū duplex.
euacuãt exoluẽdo: fiunt autẽ in forma rotū da: vt de facili
pertrãseãt meri. Fuerũt aũt pilule adinuẽte duplici cau-
Prima.
sa. Primo cū ipse cõiter cõponantur ex robub amaris: ne
ipsarū amaritudo si in forma potabili acciperentꝛ perci-
piatꝛ in gustu. Et ex hoc multi faciũt ipsas foliis auri co-
Documẽtum.
operiri: vel cū melle: vel cū alio liquore. Et q̇dã eas assu-
mũt cū vino: vel cū aqua. ¶ Nõ aũt debẽt assumi cū gra-
no vue: vel cū silr re alia: que nõ dissoluatꝛ in stomacho. vñ
Secūda.
pilule exeũt nulla operatiõe ipsarū facta. Scđo adinuẽte
fuerũt vt diu trahant morã in stomacho ꝓpter q̇d melius
attrahãt a remotis: et ideo plus cõferũt egritudinib⁹ ca-
pitis et mẽbroꝝ remotoꝝ a stomacho ꝙ̃ potiones: immo
vna sola pilula grossa eiusdẽ põderis ex eisdẽ reb⁹ ꝯstru-
cta multo plus operatꝛ et soluit ꝙ̃ septẽ pilule eiusdẽ pon
deris cū solutiuo: qi diuti⁹ moratꝛ in stomacho cū tardius
dissoluatꝛ. Cõiter aũt ex põdere. ʒ. i. vii. pilule cõficiuntꝛ: et
Nõ est curãda paritas vel imparitas in pilulis.
sic vt plurimū est dosis earū: nec habẽda est cura de ipsaꝝ
numero pari vel impari: nisi ſm volũtatẽ recipiẽtis: solū
aũt est aspiciẽdū ad põdus ipsarū: vt nõ sit excessus earū:
cõseruantꝛ aũt diu magdaleones: et est illa permixtio cū
quadã lõga rotūditate et grossitie ex q̇b⁹ pilule ꝯstruuntꝛ
qñ nouiter assumuntꝛ: lʒ multis aliis modis possint distin
cte ꝯseruari: vt in forma pulueris sit admixti: et in pixide
reseruari: qñ aũt sit tp̃s assumptiõis earū: et q̃o: ꝛ ꝑ q̇b⁹
Quid sit emplastrum.
dispõnib⁹ inferius patebit. ¶ Quintodecimo notãdū ꝙ
emplastra cõiter fiũt absq3 cere admixtiõe ex farinis pul-
uerib⁹ vel aliis ꝯsilibus: et cū herbis et radicib⁹ cõmixtis
cū aqua vel lixiuio: qñq3 cū aliis liquorib⁹ silibus istis: vt
cū pinguedinib⁹: et cū oleis: ꝛ qñq3 mucilagines immiscẽ
do: et qñq3 sine: et qñq3 sine oleis cõponuntꝛ in q̇b⁹ res nõ
multū cõteruntur: sicut fit in vnguẽtis: ꝛ ex hoc nõ ita cito
penetrãt cū ipsoꝝ virtute ad mẽbra ꝓfunda sicut vnguẽ-
ta que veloci⁹ operantꝛ. virtus aũt emplastroꝝ est magis
perdurans in mẽbro cui approximatꝛ: nec sic cito resoluitꝛ
Quid sit vnguẽtū.
vt ab vnguẽtis vel aliis vnctionib⁹ absq3 cera. Unguẽtū
aũt cõponitꝛ ex cera et oleo: et si aliqñ pulueres subtilissi-
Quid sit cerotū.
mi addantꝛ dūmodo sit cera et oleū. Cerotū aũt lʒ vt plu-
rimū fiat cum cera et oleo: tñ quia per coctionem ad soli-
diorẽ formã reducitꝛ: nõ vocatꝛ vnguentū: et q2 cõiter exten
ditur super corio: et sic alicui mẽbro particulari approxi-
Quid sit oleum.
matꝛ. Olea aũt sunt cõiter nota: iõ nõ alr hic de eis ꝓlogo
sermonẽ: sed vlteri⁹ trãsco dicẽdū: pro q̇b⁹ oĩa supradicta
erũt summe vtiliter declarata. Uñ sunt memorie recõmẽ-
dãda: nec cū ipso põt loc⁹ iniūgi: sicut cõiter cū vnguẽtis.

¶ Incipit prima pars distinctionis prime de ele-
ctuariis delectabilibus.

Electuarium de aromatibus q̇d scripsit
Gale. expertorum iuuamentoꝝ ad cau-
sas stomachi: ꝛ epatis: ꝛ egritudines in
eis factas ex phlegmate grosso ꝛ vento-
sitate: digestionē confortat: inflationẽ remouet: et
morbos ex ea factos curat: retardat canos: colorẽ
efficit bonū: ꝛ oris ꝛ sudoris odorem: renes quoq3
calefacit: ꝛ coitū excitat. Acidos ructus curat. Et
fastidiū et abominationẽ remouet. Cuius hec est
permixtio. Accipe ligni aloes crudi: rosarum añ.
aur. xii. gallie muscate: macis: doronici: piperis lõ-
gi: nucis muscate: mente sicce: spice: casie: masticis:
cinamomi: gariofilorum: asari añ. aur. iii. calami
aromatici. aur. iiii. croci cardamomi maioris et mi
noris trium sandalorum: reubarbari: costi: cubebe:
zinziberis: seminis feniculi ꝛ anisi: cheisin añ. aur.
ii. zuccari. ℥. vi. mine aromatice. ʒ. xii. mellis dispu-
mati q̃tum sufficit. Dosis eius a. ʒ. ii. vsq3 ad au. iii.

¶ Electuariū de aromatib⁹ quod scripsit Gal. in presen-
Cõtinuatio.
ti cap. postq̃ posuit et declarauit diuisionẽ: ꝛ modum ſm
quẽ intẽdit procedere in hac tertia parte imponẽdo sibi
nomẽ grabatin: ꝛ remittẽdo nos ad alium locū exequitꝛ: ꝛ
incipit declarare de electuariis delectabilib⁹: q2 res ama
re in ipsis nõ ponuntꝛ ex intẽtione primaria: et ponit ipso
rū multas ꝛ diuersas species habẽtiū multas et diuersas
oꝑatiões efficere in diuersis dispositiõib⁹: ac etiã in diuer
sis et variis mẽbris et in toto corpore vt inferi⁹ patebit.
Et diuiditꝛ hec tota pars in partes. xxxvi. sicut triginta et
sex electuaria delectabilia ponit. Scđa pars incipit ibi.
Electuariū de gẽmis. Et vltima pars incipit. Electuariū
de sorbis. Alie ꝑtes oẽs itermedie legẽdo patebũt. Istud
electuariū de aromatibus est primū in ordine q̇d ponit in
p̃nti antidotario: q̇d dicit fuisse inuentū a Gal. nõ tñ repe
ritur lib. in quo ipsum posuerit seu scripserit. Certū tamẽ
est ꝙ Gal. magnum antidotariū cõposuit: q̇d trãslatum
penes nos nõ habem⁹: sed ipsū vidit ꝛ habuit hic autor.
Auicẽ. Nicolaus. ꝛ alii autores q̇ ipsum approbãt et alle
gãt. Hoc p̃ns electuariū non reperitur preparatū in apo
thecis aromatariorū: q2 cõiter a medicis nõ habetꝛ in vsu
Si quis tamẽ vellet ipso magistralr vti posset: et in ipso re
periret vtilitates multas maxīe ad egritudines frigidas
stomachi et ꝙ̃ plurima alia iuuamẽta que apte ponuntꝛ i
lra: et dosis eius est vsq3. ad. ʒ. iii. et lʒ illud electuariū non
sit in vsu: tñ aliqua simplicia ipsum componẽtia breuiter
declarabo. Et prĩo lignū aloes. Ipsum eñ est q̇ddã lignū
Quid sit lignum aloes.
odoriferū quod huc portatꝛ a partib⁹ Indie. Nã quãdoq3
sophisticatꝛ a prauis hoĩbus: ꝛ coquitꝛ in aqua: vt virt⁹ ei⁹
abstrahatꝛ ab ipso qua artificiose vtuntur in lotionibus
odoriferis: et in rebus aliis occurrẽtibus illis. Cõplexio
Quid gallia muscata.
autẽ ei⁹ virtus et operatio ad plenum dicuntur inferi⁹ in
cap. de diamusco. Et gallia muscata est quedã ꝯfectio fa
cta ex plurib⁹ aromatib⁹ posita a Nicolao in suo antidota
Quid doronici.
rio, reducta ad modū trociscoꝝ. Doronici sunt quedã radi
ces, que saporis dulcis similis calamo aromatico et etiã
Quid per casiam simpliciter ꝓlatã intelligitur.
apportantur de orientalibus partib⁹. Casia semper cum
ꝓfertꝛ casia absolute intelligenda est casia lignea. asarum
aut baccara herba est nota. cheisin: aut leuisticū. Alia au
tẽ posita in hac descriptiõe nota sunt: et lʒ in ea ponatꝛ reu
Quid asarum.
barbaꝝ: nõ ꝓpter hoc redditꝛ sensibilr solutiuū: q2 q̃titas
ei⁹ est adeo parua ꝑ cõparationẽ ad alia que ponuntꝛ q̇d
Quid cheisin.
ei⁹ virt⁹ faciliter obūbratꝛ in dosi determinata que ex ipo
assumitꝛ. ¶ Ulteri⁹ notãdū vt habeatꝛ ꝯueniẽs mod⁹ con-
structionis cuiuslibet electuarii tã solutiui ꝙ̃ nõ solutiui
et silr cuiuslibet vere cõfectiõis tẽdẽtis ad formã solidio-
rem per vlteriorem decoctionẽ quã in electuariis non faci
Pro qualibet libr. mellis vel zuccari. ℥. iii. pul. ingrediuntꝛ.
mus siue fiant cū zuccaro siue cū melle cõueniẽter: et sicut
cõsuetū erat antiquit⁹ q̇d ad qualibet librã mellis vel zuc
cari apponantꝛ sicut et debẽt. iii. ℥. aromatū ingrediẽtium
compositionẽ talis electuarii vel ꝯfectiõis: lʒ vt est supe-
ri⁹ dictū minor q̃titas aromatū requiratꝛ ad cõpositionẽ
cõfectionis ꝙ̃ electuarii: hodiernis aũt temporib⁹ solū. ℥.
ii. ponuntur aromatum: et minor q̃titas in cõfectiõibus
Ad cõpositionẽ cõfectionis cõiter. ℥ ii. pul. ingrediuntꝛ.
ꝓpter cõplacẽtiã infirmorū querẽdo potius delectationẽ
in gustu ꝙ̃ vtilitatẽ infirmi: et salutẽ ipsius ꝓpter defectū
eorū q̇ ipsa de nouo cõstruũt et conficiũt: et ex hoc nec ele
ctuaria nec cõfectiões virtualiter operantꝛ sicut ab autori
bus describuutur. Circa hoc autem est habẽda diligẽtia
magna: et maxime in electuariis: nã operationes fortificã
Quo tꝑe sumuntur electuaria non solutiua.
tur: ac etiã minuuntꝛ ſm q̇d additur aut minuitur in aro-
matib⁹ que ponuntur ab. ℥. ii. vsq3 ad. iii. cū lib. mellis vel
zuccari. ¶ Ulteri⁹ gñalr est notãdū q̇d oĩa electuaria nõ
solutiua de quib⁹ ad p̃ns est sermo: siue sint cum zuccaro
siue cū melle regulariter debẽt assumi ante alicui⁹ cibi vel
potus assumptionẽ per duas horas ad minus: immo etiã
facili⁹ et melius operãtur si mundificato stomacho assu-
mantꝛ a supfluitatib⁹ que multiplicãtur in ipso a cibo pri⁹
assumpto: nec est incõueniẽs si qñq3 sumantur mane vel
vespere cū accelerare volumus operationẽ ipsorū et eodẽ
Qua hora sumenda sũt electuaria somnifera vl syrupi.
modo est insequendū: si ad formã solide confectiõis redu-
cantur et fiant que cū solo zuccaro cõstruuntꝛ. Electuaria
aũt que habẽt inducere somnū: et generaliter oĩa somni-
fera sunt per horã sumenda post cibum: vt facili⁹ et meli⁹
cū virtute euaporẽt ad caput ad somnū prouocãdū: et silr
est sumẽdus syrup⁹ de papauere vt inferi⁹ patebit. ¶ Ele-

ctuaria autem solutiua ante cibum sunt premittenda: immo cibus vel potus nullatenus est assumendus post assumptionem electuarij solutiui vel alterius consimilis medicine in quacunq; forma exhibite: siue in forma dactyli assumatur: siue forma potionis: nisi vbi totalis ipsi⁹ operatio sit completa de ventris solutione: vt notabiliter inferius declarabitur. Cõmuniter autem confectiones confortatiue virtutis sicut est confectio de margaritis: ⁊ similes possunt cõuenienter simul assumi cum cibo: ⁊: ante et post ad placitum egrotantis: alie autem cõfectiones sunt premittende: vt de electuarijs dictum est.

Qua hora sumenda sũt electuaria solutiua.

Qua hora sumũt ꝯfectiões ꝟtutis cõfortatiue.

Electuarium de gẽmis cuius iuuamẽtũ est magnũ ad egritudines cerebri cordis ⁊ stomachi epatis ⁊ matricis frigidas: ⁊ nos sumus experti bonitatẽ eius ad tremorẽ cordis ⁊ sincopim ⁊ debilitatẽ stomachi. Et qñ aliqs tristaꝛ ⁊ nescit radicẽ: ⁊ ei qui diligit solitudinẽ. Et sunt eo vsi reges ⁊ magnates: trahit enim eos in cõsequẽtiã bonoꝝ morũ: nobiliũ dilatat aĩaꝫ: ⁊ facit corporis odorẽ: ⁊ colorẽ bonũ. Cui⁹ pmixtio hec est. ℞. albarũ margaritarũ. ʒ. ij. fragmẽtoꝝ saphyri ⁊ hiacinthi sardinis: ⁊ granatorũ: feruzegi. i. smaragdi. aũ. ʒ. j. ⁊ ß. zedoarie: doronigi: corticũ citri: macis semis alfelẽgemic. aũ. ʒ. ij. coralloꝝ rubeoꝝ: charabe: limature eboris aũ. ʒ. j. parte. ʒ. ij. been albi ⁊ rubei gariofiloꝝ: zinziberis: piperis lõgi: spice folij croci: heyl aũ. ʒ. j. trociscoꝝ diarodon: ligni aloes ana. ʒ. v. cinamomi galange zurumbet aũ. ʒ. j. ⁊ ß. folioꝝ auri ⁊ argẽti aũ. auꝛ. ß. musci boni. ʒ. ß. ambre. ʒ. ij. ꝯfice cũ melle emblicoꝝ et colature geleniabin de rosis partib⁹ equalibus quantum sufficit. Dosis eius est ab auꝛ. ß. vsq; ad auꝛ. j. cum aqua buglosse ⁊ vino odorifero.

Semen alfelengemic. i. ozimi gariofilati.

¶ Istud est secũdũ electuariũ qđ ꝺm primã descriptionẽ nõ est in vsu: nec ꝑparatũ reperiꝛ: diciꝛ de gemmis ꝓpter lapides preciosos qui ingrediunꝛ cõpositionẽ ipsius. Ex illo autem electuario trahitur ista cõfectio cordialis qua cõiter vtũtur in debilitate virtutis quã inferius ordinate describam: remouẽdo autem aromata calida que in illo electuario cõsignanꝛ: ⁊ nõ debet fieri cõfectio maxime cũ febricitãtibus exhibeꝛ. Non est ergo de ipso aliter declarandũ: q2 ex toto ꝓposui de electuarijs seu cõfectionib⁹: seu quibusdã alijs medicinis compositis que nõ sunt in vsu nullatenus prolõgare sermonem. ¶ Additio.

Sũma medicinaruꝫ ꝯpsitis electuarij est res. xxxiiij

¶ Presens electuariũ qđ hic Mes. describit interdũ habetur in vsu sub diuersis tñ formis: quia nõnulli eo aliqñ vtuntur remouẽdo aromata calida: aliqñ etiam nihil remouẽdo: nec addẽdo. Primo vtuntur pro febricitãtibus ⁊ in causa calida. Secũdo modo in causa frigida: ⁊ valet ad ea que scribũtur in textu: ⁊ diciꝛ electuariũ de gẽmis a gẽmis in ipso intrãtibus: et dicũtur gẽme lapides ꝓciosi. Isidorus cap. de gẽmis ait post marmoꝝ genera gemme sequuntur que multũ auro decorẽ tribuũt venustate colorũ primordia earũ a casuali fabule ferunt. Promotheũ primũ ferunt fragmẽta saxi eiusdem inclusisse ferro ac digito. Plinius naturali historie lib. xxxvij. genera gẽmaꝝ innumerabilia esse traduntꝛ. in ꝓsenti tñ electuario intrãt margarite ⁊ fragmẽta quinq; lapidũ precioſoꝝ in medicina cõmuniũ. s. saphyri: hiacinthi sardinis granatorum feruzegi. i. smaragdi: his quinq; sepe vtũtur medici: virtutes quorum scire si cupis vade ad Mattheũ siluaticũ de qbus satis ample tractat. Unũ tñ notabimus pro euitatione cuiusdã erroris fere ab oib⁹ aromatarijs cõmissi. Est enĩ ꝙ zurumbeth cũ. h. et zurumbet sine h: reperiꝛ scriptum apud bonos authores. ⁊ est zurũbeth per h scriptũ radix similis cipero eãdẽ habẽs virtutẽ sicut ⁊ zedoaria. Sꝫ zurũbet sine h: est illud qđ dicit Serapio ex specieb⁹ scꝫ odoriferis in virtute sua simile casielignee ⁊ cubebis: qđ etiam poniꝛ: vt vult Cassidonius loco cinamomi: et istud zurũbet intellexit hic Mes. ⁊ nõ aliud cũ sit similꝫ zedoarie: ꝓpter qđ errãt aromatarij ponẽtes loco zurũbet radicẽ illam rotũdã: sed melius facerẽt ponẽdo loco zurũbet casiam ligneam vel cubebas in eodem pondere: vt satis patet per Serapionẽ cui magis credẽdũ est ꝙ̃ multis alijs.

Documẽtuꝫ ad aromatarios.

Confectio alchermes ⁊ sunt grana tinctorum maximi iuuamenti ad pulsum cordis et sincopim ⁊ alguesgues ⁊ tristitiaꝫ sine causa: ⁊ est ex rebus confortantibus animam confortatione mirabili. Cuius pmixtio hec est. Accipe setam tinctam ex chermes circiter li. j. ⁊ proprie cuius tinctura nõ preterijt spacium extensum: ⁊ submerge eam in succo pomorum dulciũ ⁊ aque rosate aũ. lib. j. ⁊. ß ⁊ dimitte die vna. Deinde fac modicũ bullire donec aqua rubeat. Deinde extrahe ab ea setam: ⁊ exprime eaꝫ: ⁊ pone in ipsa zuccari tabarzeth. ʒ. cl. ⁊ coque vsq; dum habeat spissitudinẽ mellis: ⁊ remoue ab igne: ⁊ proijce in eo calido ambre crude minutatiꝫ incise. ʒ. iiij. et dimitte in eo liquefieri. Deinde ꝓijce super ipsuꝫ puluerẽ harum rerum. Accipe ligni aloes crudi ⁊ darseni aũ. ʒ. vj. lapidis lazuli loti ⁊ preparati. ʒ. ij. albarũ margaritaꝝ. ʒ. ij. auri boni. ʒ. j. musci boni. ʒ. j. tertiã. Cõfice ⁊ sit dosis ab auꝛ. j. ad. ij. ⁊ ß. ⁊ est bonũ ⁊ expertũ.

Summa medicinarum presentis electuarij est res. xj.

¶ Confectio alchermes: et sunt grana tinctorũ ligna odorifera cum qbus tinguntꝛ panni sericini. nõ est in vsu: nec preparata reperitur. dꝫ aũt cũ dicit confectio intelligi cõpositio: nã ad formã electuarij reduciꝛ: ⁊ non est vere confectio: vt apparet in eius descriptione. ¶ Additio.

¶ Hanc confectionẽ iterum scripsit Mes. in suis simplicibus cap. de lapide stellato quã appellat illic confectionẽ de lazuli ⁊ hic cõfectionem alchermes. In aliquibus tamen differentes: q2 in presenti ponuntur tñ. ʒ. ij. lapidis lazuli. in altera ꝟo. ʒ. xij. qđ factum fuisse credo errore scriptoris potius ꝙ̃ alia ratione. nam ambab⁹ ijdem effectus siue vtilitates attribuunꝛ: nisi quis vellet dicere ꝙ illa q̃ in simplicibus describitur confectio lazuli denominatur q2 in ea magna quãtitas de lapide lazuli ingrediꝛ. ⁊ i ista nõ: ideo ꝯfectio alchermes diciꝛ. tamen credo poti⁹ errore scriptoris factuꝫ esse ꝙ̃ alia ratione. Quo ad alia etiã differũt iste due descrip. quia in scripta in simplicib⁹ ponunꝛ. ʒ. vj. ambre. hic ꝟo. ʒ. iiij. ⁊ ligni aloes. ⁊ darseni ana ʒ. iiij. In presenti ꝟo scribiꝛ aũ. ʒ. vj. quod factum credas potius errore ꝙ̃ alia ratione. Presenti confectione vtunꝛ interdum nonnulli magistraliter.

Confectio xiloaloes: que est medicĩa magna ad egritudines cordis stomachi et epatis frigidas: ⁊ sanat sincopim ⁊ pulsuꝫ cordis: ⁊ ꝯfortat stomachũ: ⁊ ꝓcurat digestionẽ ⁊ facit odorẽ oris bonũ ⁊ generat gaudiũ. Accipe ligni aloes crudi ⁊ rose aũ. ʒ. viij. gariofiloꝝ spicenardi macis nucis muscate gallie muscate cubebe cardamomi ⁊ heyl masticis cinamomi ciperi squinanti zedoarie been albi ⁊ rubei folij sete crude margaritaꝝ: coralloꝝ rubeorũ: charabe: folioꝝ citri ⁊ corticũ ei⁹: ⁊ alfelẽgemic: sansuci sisimbrij. mẽte sicce. pipis lõgi. zinzi. aũ. ʒ. iiij. musci boni ʒ. j. tertiã. ambre. ʒ. j. ⁊ ß. Et ꝯfice cũ melle emblicoꝝ ⁊ mina aromatizata. ⁊ sit dosis ei⁹ a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. iij.

Alfelẽgemic: id est ozimũ gariofilatũ.

Sisimbriũ id est mẽta aqtica siue balsamita.

Summa medicinarum est xxxiiij res

¶ Confectio de xiloaloe id est cõpositio de ligno aloes q̃ etiam ad formam electuarij reducitur nec est in vsu nec ꝑparata reperitur: magistraliter tñ quãdoq; vtuntur ea ꝓpter efficaciam sue operationis in passionib⁹ que scribũtur in textu vel litera. ¶ Additio.

¶ Apud Auicen. quinto cano. habeꝛ vna alia descriptio ⁊ similiter apud Rasim in diuisionibus que nõ sunt eedẽ cum presenti descriptione. Nulla tamen illarum nisi raro habetur in vsu. si quis tamen eis voluerit magistraliter vti poterit. vidi aliquãdo nõnullos ex modernis vti illa quã describit Auicen. in quinto cano.

Descriptio

Descriptio electuarij sarbotheng: ꝛ est le
tificans descriptione Hamech filij za-
charie: sup quo est fiducia iuuamenti ad
egritudines cordis stomachi epatis: et
coꝯfortat ea: ꝛ cõfert pulsui cordis: ꝛ ducit vtentẽ eo
in cõsequẽtiã gaudij cõtinue iocũditatis: ꝛ attrahit
digestionẽ bonam. Et facit oris ꝛ corporis totius
odorẽ bonũ: ꝛ calorẽ facit viuidũ. Et modꝰ eius est.
Accipe rosarum: ligni aloes añ. ʒ. vj. macis: nucis
Sũma medicinarũ ẽ xvj. res. muscate: gallie muscate: cardamomi: beyl añ. ʒ. ij. ci
namomi: croci añ. ʒ. ij. ꝛ ß. ciperi. ʒ. v. gariofiloꝝ: ma
sticis: spice: asari añ. ʒ. iij. Fiat oĩm trituratio bona:
ꝛ confice cum melle emblicoꝝ: ꝛ aromatiza ipsum
cum musci. ʒ. j. quarta: et sit dosis a. ʒ. j. vsq͂ ad. iij.

¶ Non est in vsu: sed bene quandoq͂ vtuntur ꝑm descri-
ptionem Nicolai in suo antidotario qḋ ipse ponit ibi sub
noĩe electuarij letificantis: medici enĩ salernitani vtũtur
eo sepissime: nos ṽo rarissime. ¶ Additio.

¶ Presens electuarium describit hic Mes. auctoritate
Hamec filij zacharie. i. rasis: quam describit. v. cõtinẽtis:
parũ tñ ab hac differentẽ. Itẽ Rasis. ix. ad almãsorẽ cap.
de melãcholia ponit vnã aliã descriptionẽ electuarij leti-
ficantis que est nobilior ista. silr Nicolaus in ꝓprio anti-
dotario vnã etiã habet descriptionẽ quã vocauit letitiã
Galeni: de qua inferius dicetur: vtũtur interdũ moderni
loco harum descriptionũ electuario letificãte ꝯsiliatoris
quã ponit differẽtia. cxcvj. quã fortasse describemꝰ infrꝰ.

Modus electuarij de citro ex inuentione
nostra cõfortans stomachũ ꝛ procurãs
digestionẽ: et odorem oris facit bonũ:
grossas ventositates expellit: ꝛ cõfortat
cor. Accipe corticum citrorum aur. xx. gariofilo-
rum: ligni aloes: cinamomi: macis galange añ. ʒ. ij.
musci. ʒ. v. cardamomi: zinziberis añ. ʒ. j. confice
cum melle. Dosis eius est. ʒ. v.

¶ Non est in vsu: nec preparatũ reperitur: vtunf tñ multũ
ad stomachum frigidũ in confectionibus magistralibus
corticibus mollificatis in zuccaro et minutatim incisis
propter ipsorum aromaticitatẽ et propter aspectũ quem
habent ad cor: et alia membra principalia.

Sũma medicinaruz est. x. res. Confectio de musco dulcis faciẽs ad pul
suz cordis ꝛ egritudines melãcholicas:
ꝛ ad eũ q tristaf sine cã: ꝛ ꝯfert ad egritu
dines cerebri: sicut est ṽtigo: ꝛ epilepsia:
ꝛ tortura: ꝛ paralisis: ꝛ ad egritudines pulmonis: ꝛ
difficultati anhelitꝰ: cuiꝰ permixtio est hec. Accipe
croci: doronigi: zedoarie: ligni aloes: macis añ. ʒ. ij.
albarũ margaritarũ: sete crude aduste: charabe: co
ralli rubei añ. ʒ. ij. ꝛ ß. gallie: ozimi citrati oĩm añ. ʒ.
ij. ꝛ ß. been albi ꝛ rubei: folij: spice gariofiloꝝ añ. ʒ. j.
zinziberis: cubebe: pipis longi añ. ʒ. j. ꝛ ß. musci. ʒ. j.
partes. ij. confice cũ melle crudo: qḋ sit quadruplũ
põderis oĩm: ꝛ pone in vase vitreo. Et sit dosis eius
a. ʒ. j. vsq͂ ad. ij. Si aũt hãc cõfectionẽ amarã facere
volueris valẽtior efficietur ad ea que diximus: ꝛ ad
exiccandũ hũiditates stomachi ꝛ putrefactiões eiꝰ
ꝛ ꝓprie si addaf in ꝑmixtione eius absinthij ꝛ rose
añ. ʒ. iij. aloes optimi abluti. ʒ. iiij. castorei: cheisin
añ. ʒ. j. cinamomi. ʒ. j. ꝛ ß. aloes. ʒ. j. ꝛ ß. als. ʒ. ij. ꝛ ß.

¶ Cõfectio de musco. i. cõpositio de musco dulci: denoiaf
aũt a musco ꝓpter muscũ qui ingredif cõpositionẽ ipsiꝰ: ꝛ
dicif diamuscũ dulce qñ est sine additiõe rerũ amararũ q͂
ponunf in fine huiꝰ descriptionis: ꝛ dr diamuscũ amarũ
qñ aloe ꝛ alia amara ponunf in ipso: sed nõ preparaf cũ
tali vel illa additione ꝓpter eiꝰ displicentiã: lz magistralr
sic posset ꝑparari. Istud est septimũ electuariũ ꝑm ordi-
nem scriptũ in lra: tamẽ est primũ qḋ generalr habemꝰ in
vsu: et sic in apothecis preparatũ cõiter reperif: videlicet Est in vsu
sub descriptione diamusci dulcis: nõ aũt sub descriptione
amari: lz vt prꝰ dictũ est magistralr possit ꝑparari: ꝛ ipsiꝰ
esset efficacia maior: est enĩ istud electuariũ cõferẽs debi- Operationes eius.
litati cordis: ꝛ ad oẽs egritudines melãcholicas absq͂ fe
bre subtiliãdo spũs cordis ꝛ cerebri euacuãdo sensus in-
trinsecos ꝓncipalr cerebrũ ꝯfortãdo. vñ summe confert
oĩbus passiõibꝰ frigidis cerebri ꝛ neruorũ: ꝛ plura habet
alia iuuamẽta q͂ ponunf in lra. Dosis aũt eius est a. ʒ. j. Dosis eiꝰ
vsq͂ ad. ij. ꝑm ꝙ corpa sũt debilia: vel robusta: de mane añ
cibũ ad minꝰ ꝑ duas horas stomacho bñ vacuato a sup-
fluitatibꝰ q͂to plꝰ est possibile. In oĩbꝰ opatiõibꝰ supradi
ctis efficacior est diamuscꝰ amarꝰ q͂ dulcis: sz dimittif ꝓp
displicentiã eius in gustu. ꝛ tp̃s assumptionis eius. ꝛ do-
sis eiꝰ eẽt eadẽ sicut de diamusco dulci vel minꝰ. Restat de De croco.
scriptionẽ eiꝰ legẽdo verificare ꝑticulariter declarando
q͂cũq͂ simplicia cõponẽtia ipm. ꝛ prio. Re. croci. est calide De doronigi.
cõplexionis in scḋo gradu: ꝛ sicce in prio. et est medicina
valde cordialis ꝓuocãs risum. Doronigi est radicula par
ua saporis dulcis. ꝛ est calide ꝛ sicce cõplexionis in ter- De ligno aloes.
tio gradu. portaf ad nos de ꝑtibꝰ oriẽtalibꝰ. Lignũ aloes
Istud est lignũ odoriferũ qḋ portaf ad nos de ꝑtibꝰ In- Pñs commentator male vidit Auic.
die: ꝓꝑetatẽ magnã hz ad stomachũ frigidũ: ꝛ ad cerebrũ
ꝛ est calide ꝛ sicce cõplexionis in scḋo gradu: lz siccitas sit
maior caliditate eiꝰ. Sophisticaf ꝛ adulteraf vel alteraf
ꝑ decoctionẽ eius in aqua: ꝛ sic tollif virtꝰ eiꝰ: ꝛ iõ studiũ naz de eo
est de crudo habẽdo: qꝛ crudũ est meliꝰ cocto. ꝛ iõ mirãdũ facit mentionẽ secũdo cano.
est ꝙ Aui. nõ facit de ipso caplm scḋo cano. vbi de simpli
cibus tractat. Macis multi dicũt ꝙ est cortex exterior nu sub illo noĩe xiloloes.
cis muscate. alij qbꝰ plꝰ credif dicũt ꝙ est cortex alteriꝰ ar
boris ꝓducẽtis aliũ fructũ: ꝛ asportaf de partibus Indie.
medicia est aromatica stomachalis iuuãs ad digestionẽ Quid sit macis.
cibi ꝛ ad eiꝰ retẽtionẽ. est calide cõplexiõis ꝛ sicce in scḋo
gradu: sed siccitas eiꝰ supat cũ virtute stiptica ambarum
margaritaꝝ s. grossaꝝ ꝛ minutaꝝ: grosse tñ oĩmode sunt De margaritis.
meliores ꝛ ꝑfectiores. alr ꝛ meliꝰ scz ꝑforatarũ: ꝛ nõ perfo
ratarũ. artificialr aũt ꝑforanf ꝛ efficiunf magis puie ꝛ cla
re: ex eis etiã repiunf alique ꝑforate: q͂s puto tñ ex artifi-
cio ꝑforatas fuisse: nõ perforate cõplexionis sunt frigide
ꝛ sicce ṽsus primũ gradũ cũ ṽtute aliqualr abstersiua. Sz
ꝑforate participãt plus de ṽtute stiptica q͂ nõ ꝑforate: qꝛ
in ꝑforatiõe ꝛ practica resoluif plus si qua hũiditas est in
eis: sicut ꝑcise euenit de gallis quercus ꝑforatis: qꝛ ꝑfora
te sunt magis sicce cũ maiori stipticitate: oẽs margarite a
ꝓꝑetate sunt cordiales resistẽtes corruptiõi sanguinis cir
ca cor. Cõferũt etiã tremori cordis ꝛ supflue calefactioni
eius: ideo cõiter ponunf in ꝯfectionibꝰ febricitãtiũ ꝛ debi
liũ in virtute: portanf de vltramarinis ꝑtibus: ꝛ ibidem
iuxta littora maris repiũf. Quidã tñ dicũt ꝙ iueniunf i q De seta cruda.
busdã piscibꝰ iuxta littora maris: qḋ nõ credo. Sete crude
aduste: dixit crude qꝛ virtꝰ eiꝰ extrahif ꝑ decoctionem in
aqua sicut dictũ est de ligno aloes: demũ vtunf illa aq͂ cũ
virtute sua. Vñ cruda est melior: ꝛ non adusta est maioris
efficacie si cũ artificio subtilr teraf: vt minutatim ipaz in-
cidẽdo demũ pistãdo ipsam cũ margaritis: sicut dicit Se
rapio in suo de simplicibꝰ in cap. de seta: ipsa est calide cõ
plexiõis ꝛ sicce in prio gradu. est medicina cordialis puri
ficãs spm̃ ꝛ sanguinẽ ꝛ ipsos clarificãs. ꝛ vnit virtutẽ: ꝛ a
ꝓprietate ꝯfortat: ꝓducif a q̇busdã vermiculis q̇ pascunf
de folijs moris celsi. Charabe: gũmi est cuiusdaz arboris De charabe.
noĩate ibex romana coloris citrini cũ aliquali rubedine
ꝯgelatũ: ꝛ fiũt ex ea pater nr: virtutẽ ꝛ ꝓprietatẽ hz ad se
attrahẽdi paleas ꝛ festucas sicut magnes attrahit ferrũ.
vñ i greco tm̃ est dicere charabe q͂tũ rapiẽs paleas i lati
no: est calide cõplexiõis ad primũ gradũ: sicce in scḋo ꝑm
Aui. ꝯfortat stomachũ ꝓhibẽdo vomitũ ꝛ nauseã ꝛ ꝓhibẽ
do humiditates malas ꝯgregari in eo: ꝛ a ꝓprietate ꝯfert
cardiace ꝛ tremori cordis. Coralli rubei. tres sunt species De corallis.
ipsoꝝ: rubei albi ꝛ nigri. ꝛ sunt radices ꝛ rami cuiusdã ar
boris nascẽtis in fundo maris i ꝑtibꝰ africe efficiunf nodo
si ab aq͂ marina: ꝛ cũ exeũt ad aerẽ induranf: immo petri Tres coralloꝝ species.
ficanf: meliores sunt rubei qui cõiter habenf in vsu. ꝛ sũt
frigide cõplexiõis in primo gradu: et sicce infra secũdum:
a ꝓprietate ꝯfortãt stomachuz: ꝛ remouẽt mala accidẽtia
ipsiꝰ: imo sola ipsiꝰ suspẽsio ad collũ ex directo sup stoma-

chum curat dolores ipsius: et prohibet vomitū ꝛ nauseā: sicut suspēsio ligni crucis etiā curat epilepsiā: ꝛ hec sunt ꝟba Gal. autoritate Aui. scdo cano. c. de corallo. ꝛ ex hoc mouent matrone bene docte ad suspēdēdū corallū rubeū ad collū infantiū ad ꝓhibēdū vomitū lactis ipsoꝝ q̄ plurimū venit ex dolore vētoso vel alio in eoꝝ stomachis generato: ꝓfert etiā febrētib⁹ ꝓhibēdo resolutionē spirituū: ꝛ cor mirifice cōfortādo: vñ in ꝯfectionib⁹ recētib⁹ cōiter apponunt gallie muscate. hec est q̄dā medicina cōposita cui⁹ descriptio sub noīe ꝯfectionis gallie muscate ponit a Nicolao ī suo antidotario: reducit tñ ad formā trociscorum: ꝛ sic ꝯseruat: raro tñ hr̄ in vsu per se sola: sed īgredit cōfectiones ꝓciosas ꝛ antidota magna: ꝛ cōponit ex gallis ꝛ aromatib⁹ alijs ꝛ musco: vñ denoīat a gallis ꝛ musco: virt⁹ aūt ꝛ cōplexio q̄ resultat in ea est calida in ꝑmo: sicca in scdo gradu: mirabiles opatiōes hȝ in ꝯfortādo ꝑncipalia mēbra ꝛ plura alia posita a Nicolao ī suo antidotario: fiūt aūt trocisci aliq̄ñ de gallia muscata: quoꝝ descriptio ponit. ix. almāsoris cap. de ꝓuocatiōe mēstruoꝝ: ꝛ ad educendū part⁹: quoꝝ dosis in puluere albo subtili accipienda est vsq; ad. ʒ. ß. et ego iā diu vidi in his certā ꝛ verā experiētiā in facilitādo partū difficilē: ꝛ ipm absq; nocumēto fet⁹: vel mulieris accelerādo: imo etiā ī educēdo fetū mortuū ꝛ secūdinā.

De gallia muscata.

Si bñ cōsideres in loco ꝟba cōmētatoris repies illa vana ꝛ mēdosa.

De ozimo

Ozimi. i. basilicōis gariofilati tēdētis ad aliqualē citrinitatē: ꝛ illa est expositio vera: nā ozimū idē est q̄d basilicon citrinū. i. gariofilatū cū aliq̄li citrinitate habēs odorē gariofiloꝝ ꝛ ꝟtutē. Est eñi duplex ozimū habens flores nigros ꝛ gariofilatū: q̄d etiā in multis locis repit. vñ citrinati ꝯueniēter posset exponi. i. de illa ꝯtrata vbi nascit basilicon gariofilatū habēs folia ꝛ flores recētes ad aliqualē citrinitatē: ꝛ est calide cōplexiōis in scdo gradu: ꝛ est magis cōueniēs q̄ ozimū gariofilatū: iuuat vero ad digestionē cibi grossi: ꝛ est difficilis ad digerēdū. Confortatiuū est cordis ꝛ aperitiuū oppilationū epatis: summe cōfortat cerebrū desiccādo supfluitates phlegmaticas multiplicatas in eo: sed principaliter iuuat ad aperiendū oppilatiōes factas a phlegmate: in caruncul is vel in naso solo odoratu: vel q̄ñlibet alr̄ ꝑparato: vt attrahēdo eius aquā distillatā per nares vel ei⁹ succū: sicut fit cōiter de aq̄ maiorane.

De been.

Been al. ꝛ rub. radices sunt q̄ portant de India ꝛ de eis sūt albe ꝛ rubee: rubee tñ sunt magis cordiales q̄ albe: vtreq; sunt calide cōplexionis ꝛ humide in scdo gradu: sȝ q̄ñ desiccant diminuunt ipsarū humiditates: ꝛ recētes comeste vel cōdite cū zuccaro: vel cū melle augmētāt spma. Etiā memorādū q̄ beheen scriptū p h: ꝛ p duo ee: est radix alba ꝛ rubea de q̄ nūc dictū est: sȝ ben scriptū solū cū vna lr̄a e: absq; h: est semen catapucie q̄d est medicina solutiua: de qua dicet infer⁹.

Folij species due.

Folij sunt eius due spēs. s. aquosum q̄d nascit in aqueis locis: vel in aquis dulcib⁹ absq; radice in aqua sicut lēticula aq̄: ꝛ est aliud arborosum: q̄d nascit ex arbore q̄dā in partib⁹ indie extra aquas: silitudinē in virtute hȝ cū spica nardi: ꝛ istud foliū arborosuȝ est illud quo vtimur in medicinis nr̄is: q: laudabili⁹ est alio: ꝛ est calide cōplexionis ꝛ sicce in scdo gradu: odorē hȝ aromaticū: ꝛ ꝟtutē hȝ ꝯfortatiuā mēbroꝝ principaliū in oīb⁹ opationib⁹ ipsoꝝ a ꝓprietate: ꝯseruat pānos a corrosione tineaꝝ tpe estiuo: dicūt tñ aliqui q̄ folium nō est aliud nisi folia plante producētis gariofilos.

De spica.

Spice: duplex repit. s. spica nardi: ꝛ spica celtica seu spica inda que idē est cū spica nardi: spica romana que idē est cū spica celtica: vtraq; est aromatica cū odore acuto: calida est in primo gradu: sicca in secūdo: cōfortat stomachū frigidū ꝛ efficit odorem bonū ꝛ cōfortat cerebrū: ꝛ ꝓhibet descēsum reumatis ad partes pectoris: vel pulmōis: apit oppilatiōes epatis: ꝛ stomachi: ꝛ plura alia hȝ iuuamēta que vide ab Auic. scdo cano. c. de spica. Q̄ñ aūt spica absolute ꝓfert intellige semp de spica nardi: seu spica inda que est idē cū illa: q: magis aromatica: ꝛ q: oēs opatiōes hȝ perfectiores q̄ spica celtica: vel romana: que pro eadē assumit.

De gariofilis.

Gariofiloꝝ noti sūt: gariofili deferunt ex India ꝛ sunt calide cōplexionis: ꝛ sicce in scdo gradu. Frusta autē gariofiloꝝ satis deficiūt a virtute ꝛ opatione ipsoꝝ ipsi sunt principalr̄ stomachi ꝯfortatiui ꝟtutis digestiue: ꝛ epatis: ꝛ stomachū ꝛ cerebrū cōfortāt masticati ꝛ retēti in ore odorē oris ꝛ totius corporis efficiūt bonū. zinziber radix est cuiusdā plāte que affert de partib⁹ Indie: calide complexionis in secūdo gradu: humide in primo dū est recens: sed post collectionē cōtinue priuat humiditate ꝛ efficit sicce cōplexiōis in primo gradu: ꝛ tūc caliditas ei⁹ augēt equalr̄ in ipso ad tertiū gradū.

De zinzibe.

¶ zinziber aūt cōditū cū melle siccius efficitur siccitate mellis: nō sic aūt ꝯditū cū zuccaro. diuersificant aūt radices zinziberis ꝑm diuersitatē loci in quo oriunt: nō tñ spē differūt: q: vbiq; eadē est plāta ꝓducēs zinziber: ꝛ est optima medicina ad calefaciēdū stomachū cerebrū nuchaȝ ꝛ oīa mēbra neruosa: ꝛ mire cōfert oīb⁹ dolorib⁹ vētosis ꝛ factis a materia phlegmatica post euātionē. velociter ꝛ a ꝓprietate vigorat opationē turbith: vt infer⁹ apparebit. Cōditum aūt cū zuccaro cōfert paralyticis ꝛ stomacho debili.

De cubebis.

Cubebe sunt fructus cuiusdā arboris seu grana q̄dā similia piperi nigro q̄ afferuntur de partib⁹ Indie ꝛ sunt calide cōplexionis: ꝛ sicce in scdo gradu cōfortatiue multū oīm virtutū cerebri ꝛ maxime masticate ꝛ diu in ore seruate spūs claros faciunt: sunt valde potētes in aperiēdo oppilatiōes epatis ꝛ ipȝ mire cōfortāt.

De pipe.

Tres species siue modi piperis.

Piperis lōgi: fruct⁹ est arboris q̄ affert a terra multū remota ī India. calide ꝛ sicce cōplexionis vltra tertiū gradū: sed caliditas eius supat siccitatē. Repiunt aūt tres maneries pipis: lȝ ab eadē arbore ꝓducant: est eī piper lōgū q̄d colligit q̄ñ incipit maturari. est vlteri⁹ pip nigrū cū est perfecte ꝛ vltimo maturum: denigrat aūt ex forti incēdio solis in partib⁹ illis: q̄ in partib⁹ orientalib⁹ orit. Est etiā piper albū quod est mediū inter pip lōgū et nigrū ex pte maturitatis ipsorū. Nā sic euenit de pipe lōgo ī exēplo loquēdo sicut de borachijs scismoꝝ q̄ elōgant post ipsoꝝ natiuitatē ex humiditate supflua. Est aūt pip nigrū calidi⁹ ꝛ sicci⁹ albo: ꝛ albū calidi⁹ ꝛ sicci⁹ lōgo: ꝛ in lōgo est maior stipticitas: oīs maneries ei⁹ calefacit summe stomachū musculos et oīa mēbra neruosa oppilationes apериēdo ꝛ hūiditates supfluas phlegmaticas desiccādo: ꝛ masticatū cū passulis attrahit phlegma a ptib⁹ cerebri: ꝛ vocē raucā clarificat masticatū ꝛ retētū ī ore.

De musco

Musci. est eñi res odorifera multū: q̄ reclusa repérit in quodā folliculo in quo orit: ꝛ sic extrahit a quodā aīali assimilato gazelo in ptib⁹ Indie: ꝛ est calide ꝛ sicce cōplexiōis in scdo gradu: lȝ caliditas superet siccitatē: mirabilr̄ sublevat ꝟtutes cordis ꝛ cerebri ꝓstratas portādo etiā ꝟtutes aliarū mediciaꝝ ad mēbra ipsa: ꝛ ab ipo denoīat pñs electuariuȝ: q̄m sensibilis q̄titas ingredit cōpositionē eius. Est enim muscus tyriaca venenoꝝ ꝛ maxime Napelli. Cōfice cū melle crudo: et sit quadruplū pōderis omniū. s. supradictoꝝ aromatū: vñ ad librā mellis ponant tres vncie de supradictis aromatib⁹ ꝓportionabilr̄ ꝑm descriptionē pōdera particulariter supposita ī lr̄a: quā p teipsum lege: q: clara est: ꝛ hic specificatiue ponit q̄tum mellis reqrit ad hoc electuariū cōficiendū: q̄d nō facit in alijs electuarijs subsequētib⁹: sed superi⁹ q̄tū fuit expediēs declaraui

De melle.

ſ Mellis aūt q̄d mel apū vocatur: q: ab eis ꝓducit cū depascunt ex rore sup florib⁹ mellifluis adherēte: ꝛ est calide cōplexionis ꝛ sicce in fine scdi grad⁹: lȝ caliditas supet siccitatē. In iuuenibus aūt ꝯuertit in cholerā: si eo supflue vtunt: ꝛ in senib⁹ in benignū sanguinē. Insup hȝ virtutē fortiter abstersiuā maxime phlegmatū ꝛ aliaꝝ supfluitatū ꝯtētaꝝ in stomacho: est etiā oppilationū apitiuū ꝛ maxime cū sit crudū. Nā p decoctionē viscositatē aliq̄lē acq̄rit: ꝛ est conueniēs ei q̄ fungos venenosos comederit: ꝛ et q̄ opiū sumpserit: p se solū nō est sepe vsus ei⁹ bonus: ponit aūt ad cōponēdum aromata ꝛ ad ipsa dulcorādum in electuarijs q̄bus cōiter admiscet vt de electa biliora reddātur in gustu ad faciēdū alias opatiōes dictas superi⁹ cuȝ ꝟtute sua. Dosis aūt dicti electuarij est vsq; ad. ʒ. ij. de q̄b⁹ dispositiōib⁹ dictū est supi⁹ in ꝑncipio declaratiōis hui⁹ electuarij: ꝛ silr̄ dictū est in vno notabili anteposito tp̄s ꝛ hora assumptiōis. Est aūt. ʒ. ix. pars. ℥. Cōplexio aūt dicti electuarij resultās ex suis simplicibus cōponētib⁹ ipȝ est calida ꝛ sicca ꝛ eā primū operat lȝ etiā a ꝓprietate plura alia faciat iuuamenta. Restat trāsire ad declarādū simplicia que ingrediunt in additione hui⁹ electuarij diamusci posita in fine capli ab autore. Sed vocat diamusc⁹ amar⁹ sicut supior vocat diamusc⁹ dulcis.

De absinthio.

Et cū dicit absinthij diuersificat absinthiū ꝑm diuersitatē loci ꝛ ꝓprie in q̄bus oritur. Et iō denoīat absinthiū romanū: ꝛ istud est melius alijs: vna tñ ꝛ eadē est spēs: q̄d aūt ī mōtib⁹ ꝛ ī locis saxosis ortum est

ns oritur est melius ꝙ paludosum: vel ꝙ id quod nascit
prope mare: herba est nota satis que suo acuto odore vel
amaro sapore cognoscit: calide cōplexiōis est iuxta scđm
gradū: ⁊ in siccitate ipm trāscēdit cū stipticitate: qđaʒ tñ
ponūt ipm calidū in pmo gradu: q: in fine pmi gradus: ⁊
qđā in scđo: q: in pncipio scđi gradꝰ: ⁊ sic etiā dicūt ipm
esse siccū in scđo gradu: q: in fine secūdi gradus: quidā in
tertio: q: in pncipio tertij gradus: habēt em̄ gradus medi
cinarū latitudinē magnā: ⁊ sic pꝫ discordia authorū di-
uersimode gradus medicinarū accipiēdo faciliter decla-
rari. Nā declarādū est modo iam dicto: vtilis ⁊ efficax me
dicina est absinthiū in reducēdo appetitū ꝓstratū ⁊ in cō
fortādo virtutē digestiuā stomachi epatis et mēbroꝝ: op
pilationē aperit meseraicarū: colorē corpis bonū efficit: ⁊
inire subuenit cacesie et habitudini male cū qua est eq̄lis
admixtio coloris citrini cū albo: virtutē leuē hꝫ in soluē-
do cholerā subtilē cū phlegmate aquoso pmixtū a stoma
cho intestinis ⁊ epate: nō tñ vlteriꝰ extēdit virtꝰ eius. Et
dosis eiꝰ in infusiōe seu in decoctiōe eiꝰ quatuor. ℥. est vsqꝫ
ad. viij. in puluere autem ab vna. ʒ. vsqꝫ ad. ij. et in succo a
duabꝰ. ʒ. vsqꝫ ad tres. Et oībꝰ pdictis mōis cū adest dosis
debita leuis fit solutio vētris: rarissime tñ vtimur eo solo
ꝺm aliquē pdictoꝝ modoꝝ: admixtū autem sepe vtimur
ipso nō in quātitate vel pondere quo sensibiliter soluat
sicut ī additiōe pñtis electuarij ponit. Posset tñ oīmodo
assumi: et summe cōfert et cōfortat in dispōnibꝰ dictis si
De rosis. nō esset eiꝰ displicētia in sapore ⁊ etiā in odore. Rose. Ro
sa est ex medicinis bñdictis ī opationibꝰ suis et cordialis
et odorifera. Sūt aūt ex eis albe ⁊ rubee: plane ⁊ crispe in
folijs suis: rubee et plane sunt meliores albis et crispis ⁊
magis odorifere: et cōplexio oīꝫ ipsarū est in pmo gradu
frigiditatis modicū ipm ascēdēs in gradu stipticitatis: ⁊
maxime dū sunt sicce: q: recētes in dictis gradibꝰ remit-
tunt. Rubee tñ minꝰ ꝙ albe sunt frigide: ⁊ in siccitate re-
mittunt. Coniūgit etiā in eis manifesta stipticitas et ali-
qualis caliditas ꝓpter ipsam amaritudinē cū dulcedine
quadā. Unde diuerse opationes pñt ab ipsis ꝓuenire: tñ
opatio ipsarū pncipalis est remittere caliditatē supfluā
cordis ⁊ epatis: ꝓhibere resolutionē spirituū in membris
principalibꝰ: ⁊ quecūqꝫ mēbra pncipalia relaxata cōfor-
tare: et maxie stomachū. Reprimūt vndiqꝫ vapores ascen
dētes ad caput: virtutē solutiuā leuissimā hñt: succꝰ recē-
tiū: vel ipsarū decoctio: q: a siccis tollit oīs virtꝰ solutiua
que est in eis: ⁊ dosis succi earū est ab. ℥. j. vsqꝫ ad. ij. ad-
mixti cū zuccaro: et dosis decoctiōis earū recētiū est ab. ℥.
ij. vsqꝫ ad. iiij. sed his duobꝰ modis raro vtūtur eis ꝑ solu
tione faciēda: q: leuissima est earū solutio cū displicētia
aliquali in ipsarum sapore: et q: nō semper rose recentes
reperiunt: loco aūt succi vel decoctiōis earū vtimur casia
vel tamarindis vel māna: q: illaꝝ copiā magnā habemꝰ.
Soluit aūt succꝰ vel eaꝝ decoctio materiā cholericā san
guinē purificādo ab eo et ipꝫ aquosuꝫ remittēdo a colore
supfluo: vtimur sepe aq̄ ex rosis distillata: q̄ aq̄ rosata vo
De aqua rosata. cat in epithimatibꝰ cordis et epatis et alijs cōplexionibꝰ
calidis oculoꝝ et oīm alioꝝ mēbroꝝ. Ac etiā vtimur sepe
rosis ꝯditis cū zuccaro minutim incisis: q̄ mixtura vocat
De zuccaro rosato. zuccarū rosatū: et ꝯfert adustiōibꝰ oris et lingue et stoma
chō calido: et aliqñ alijs mēbris cū aq̄ ordei colluēdo vel
gargarizādo: vel qūolibet alr̄ assumēdo ⁊ aliqñ sepissime.
De melle rosato. Utimur rosis ꝯditis cū melle minutiꝫ icisis: vel cū zucca-
ro ⁊ melle silr̄ admixtis ad solē positis et parū decoctis: q̄
mixtura vocat mel rosatū cū folijs vel colatū: ⁊ huiꝰ mel-
lis rosati vsus est valde cōis et ꝯueniēs ad abstergēdū et
exiccādas materias phlegmaticas putridas ꝯtētas ī sto
macho ac etiā itestinis. Calefacit ꝟtute mellis. Et infri-
gidat aliq̄lr̄ ꝟtute rosarū: sꝫ oī modo desiccat: vincit autē
apparēter caliditas eiꝰ frigiditatē: et nō trāsit ꝟtus eius
vltra regiōes epatis assūptꝰ in forma electuarij nūc dicta.
Sꝫ si assumat cū decoctiōe aliq̄: aut aq̄s distillatis īferiꝰ
declarādis cū virtute sua vsqꝫ ad regiōes venarū ꝑtrāsit:
⁊ illo mō dosis est vsqꝫ ad. ℥. ij. sed raro ꝑ se solūmō sumit:
sꝫ cū alio syrupo ꝑmixtꝰ in eodē pōdere et mēsura: sicut ap
paret ī cura phlegmatice febris vel tertiane nothe q̄bꝰ in
pncipio mel rosatū est sūme ꝯueniēs diuersis tñ modis ⁊
potionibꝰ vt alibi est videre nō tñ minꝰ ꝯstringit desiccat ⁊
calefacit stomachū isto modo pparatū ꝙ cū rosis incisis:

vel cū zuccaro admixtū imo plus: cū eiꝰ virtus trāscat ad
ꝓfunda: et sic gñalr̄ est in vsu vbiqꝫ locorū ab ipsis q̄ practi
cam insequunt. Et gelentabin. i. mel rosatū vocatū ab oī-
bus autoribꝰ medicine. Utimur etiā rosis siccis in lotiōi-
Rosarum siccarum vsus quotuplex. bus saccellis embrocionibꝰ in electuarijs pilulis ⁊ pulue
ribꝰ ⁊ alijs que mirabilē operationē efficiūt cū suis qua-
litatibus primis ⁊ ipsarū stipticitate. Sꝫ magis operant
etiā a forma specifica mēbra pncipalia cōfortādo ⁊ spūs
cū suis odoribꝰ suauibꝰ ⁊ amenis. Et fit ēt ex rosis recēti
De oleo rosato. bus oleū rosatū. nā fit vt plurimū cum eo oliuarū ꝑfecte
maturarū: ⁊ istud cōiter est in vsu ad repcutiendū virtute
rosarū mās fluētes si ex ipso inungant: et virtute olei ali-
qualr̄ resoluēdo: vñ in principio ꝯtusionū est optima me
dicina. Fit etiā oleū rosatū ex oliuis imaturis: vel nō ꝑfe
cte maturis: qđ vocat oleum onfacinū: ⁊ istud est magis
repcussiuū frigidū siccū ⁊ stipticū ꝙ aliud dictū. Nō tamē
nisi magistralr̄ pparat ab aliq̄. Fit tertio oleū rosatum ex
oliuis cōplete maturis admixtū cum rosis ⁊ aliquātuluꝫ
salis: et istud est fortiꝰ in desiccādo: et etiā in resoluēdo cū
virtute leniter cōpressiua: ⁊ ista de rosis sufficiāt q̄litercūqꝫ
paratis seu administratis: ⁊ si hic ꝓlōgaui sermonē bre-
uitate vtemur in posterū cū in mixtis de rosis faciāt men
De aloe. tionē. Aloes optimi. i. succotrini. iter oēs alias spēs aloes
succotrinū est meliꝰ. Abluti id est loti cū aqua endiuie vl'
aqua pluuiali sicut cōiter fit ad remouendū acuitatē ipsiꝰ
⁊ nocumēta que ex ipso accidere pñt maxime de fractura
seu aptura venaꝝ: sed ex lotiōe ipsiꝰ frāgit ⁊ debilitat sa-
tis virtꝰ eiꝰ solutiua: sed addit eius virtꝰ in confortando
virtutes mēbroꝝ intrinsecorū ⁊ maxie stomachi. Eiꝰ aūt
potētia soluēdo nō trāsit vltra regiones epatis nisi cum
alijs medicinis solutiuis admixtū: vel cū alijs vigorāti-
bus eius opationē. Non ablutū autē vigorosiꝰ soluit mi-
nus tñ mēbra ꝯfortat. Et iō cū ponit in isto electuario est
abluēdū cū aq̄ pluuiali vt eiꝰ acuitas ⁊ solutio remittan
tur: sꝫ q̄titas eius q̄ ingredit in additiōe eius electuarij
nō sit potēs ad soluēdū etiā si ablutū non esset ꝯsiderata
Diuersoꝝ diuerse opiniōes de aloe. dosi que ipsiꝰ dꝫ assumi assignata supiꝰ. ¶ Et notādum
ꝙ de aloe varij varie dicunt. Est enim quorūdam opinio
ꝙ aloe tripliciter variat solū in noīe ⁊ in suis partibꝰ per
decoctionē ad ignē: dicūt em̄ q̄dā ipm esse succū cuiusdaꝫ
herbe in vltramarinis partibꝰ adinuēte qui ad ignē tam
diu decoquit ꝙ ad solidā formā reducit: ⁊ ꝙ eiꝰ ps supe-
rior in decoctiōe est aloe succotrinū: ⁊ illud est puriꝰ et me
lius alijs. pars aūt media est aloe epaticū: ⁊ istud seq̄t in
bonitate post succotrinū: vltia est pars infima: q̄ dr̄ aloe
caballinū: ⁊ istud est minoris bonitatis alijs supradictis.
Secūda opinio. Et hec opinio a pluribꝰ credit ⁊ pro firmo tenetur: non
tñ credit a doctoribꝰ medicine aperto sermone. Alij autē
dicūt asserūt ⁊ affirmāt: ⁊ cōtra pdictā opinionē clarissi
mis rōnibꝰ ipugnādo ꝙ aloe est vt dr̄ succꝰ inspissatꝰ ad
ignē vel ad solē tpe estiuo diuersarū herbarū: nō tñ alr̄ ad
inuicē differūt nisi ꝺm ꝙ diuersitas est in vuis: ⁊ ꝯñr in vi
nis: dicunt em̄ ꝙ herba ex cuiꝰ succo fit aloes epaticum in
bonitate ꝑfecta est post aloes succotrinū: ⁊ vltimo ī boni-
tate est herba ex cuiꝰ succo fit aloes caballinū: sicut eniꝫ
vua ⁊ vina multū differunt in sapore: ⁊ in bonitate ipsoꝝ
non tñ abinuicem differūt gñe: ⁊ vt sic q̄libet succꝰ pdicta
rū herbaꝝ ad ꝑfectionē decoquit de per se: ⁊ huic opinio
ni est plus adherēdū. Uñ alij dicūt ꝙ predicte tres herbe
diuersificant ꝺm diuersitatē loci vel patrie in q̄bꝰ oriūtur
vel crescunt. et sic subsequēter diuersificantur spēs aloes
sicut ꝯtigit in diuersitate vuarū ⁊ vini ꝺm diuersitatē sitꝰ
⁊ loci in q̄bꝰ vue oriunt ⁊ fiūt: vt pꝫ de vinis collectis in
ꝑtibꝰ vallis armenie inferioris: ⁊ etiā de vinis collectis ī
vallibꝰ: secꝰ que sunt media in pdictis. Et hec opinio nō
discrepat in pdictis a recto tramite ꝟitatis: q̄libet tñ spe-
cies aloes est calide ⁊ sicce cōplexiōis in scđo gradu: sꝫ sic
citas super caliditatē: q: ascendit ad tertiū gradū. Aloes
aūt per sel solū nō assumitur ꝓpter ꝑicula q̄ exinde acci-
dere possunt. Est em̄ pncipalr̄ solutiuū materiei choleri-
ce ꝯtēte in stomacho ⁊ meseraicis: ac etiā in itestinis: mul
tū tardatur eiꝰ opatio: vt a. xij. horis: vt plurimum vsqꝫ ad
Aloes ꝑ se solum assumi nō dꝫ. xxiiij. horas. ⁊ dosis est vsqꝫ ad. ʒ. ij. ⁊ ꝺ. ꝺm potētias corpo
rū assumētiū ipꝫ. Sꝫ nō ꝯsulo vluꝫ eiꝰ nisi alijs medicinis
admisceat: hꝫ insuꝑ virtutē desiccatiuā humiditatū ⁊ pu
tredinū stomachi: ac etiā itestinoꝝ: sꝫ ꝓuocat emoroidas.

ideo ad eas dispositi non assumāt: et aliqñ est abstinendū ab ipso tp̄e frigido: ac etiā multū calido sicut Mes. exp̄sse declarat in caplo ꝓprio. In oībꝰ opationibꝰ aūt in quibuscūq; aloes succotrinū est potētiꝰ ⁊ vigorosiꝰ alijs: ⁊ maxime in soluēdo. Cum aūt aloe in aliqua descriptione absolute proferꝛ intelligendū est de aloe succotrino tanq̄ de meliori ⁊ magis perfecto.

De castoreo.

Castoreū: est eñ pinguedo inuoluta in quodā folliculo iuxta testiculos cuiusdā aīalis et in meridionalibꝰ partibꝰ reperiꝛ: ⁊ est calide cōplexionis in tertio gradu: sicce in scd̄o gradu: virtutē hꝫ calefactiuā ⁊ cōfortatiuā neruoꝝ cū manifesta resolutione materiaꝝ contētarū in eis. Et ideo cōfert spasmo humido repletionali si mēbrū spasmatū ex eo liniaꝛ. Cōfert etiā superfluo pruritui puerorū: ac etiā epilepsie: ipsum mire pōt subuenire si collū ⁊ nucha inūganꝛ: easdē operatiōes efficit manifeste si abluaꝛ et fumaꝛ, vsq; ad. ʒ. ij. sed nō vsitatur a medicinis de ꝑ se nisi admixtū cū alijs medicinis cōpositis.

Mirabile i epilesia.

De Keisi.

Keisim. i. leuistici: planta est satis nota: nasciꝛ iuxta tumulos sepe: ⁊ est calide cōplexionis ⁊ sicce in scd̄o gradu: vtimur in oībꝰ medicinis eiꝰ semine nō folijs vel radice: q2 efficaciꝰ est: hꝫ eñ virtutē aperitiuā opilationū ⁊ desiccatiuam humiditatū ꝯtentarū in stomacho: ⁊ resolutiuā ventositatū grossarū ⁊ fortificatiuā digestiue virtutis cū caliditate ⁊ aromaticitate sua: ⁊ si ipsiꝰ seminis puluerizati exhibeaꝛ alicui in etate perfecta vsq; ad. ʒ. j. cū aqua graminis vel absinthij mire educit vermes ⁊ ascarides: tñ quātitas p̄dicta dꝫ minui in pueris. In febrietibꝰ aūt febre cholerica nō sic secure ꝓcediꝛ.

Mirabile in vmibꝰ.

De cinamomo.

Cinamomi: due sunt eiꝰ maneries: est eñ cinamomū qd̄ est subtile multū lōgū ꝑforatū aromaticū valde: ⁊ cū multo sapore. Est eī cortex interior cuiusdam arboris odorifere valde: ⁊ istud vocaꝛ ꝓprie canella: ꝑforatū est: ⁊ tale est ꝑfectiꝰ in oībꝰ opationibꝰ suis. Est aliud qd̄ vocaꝛ cinamomū: qd̄ est grossū: et est cortex exterior arboris in partibꝰ indie. vtrūq; est calide cōplexiōis ⁊ sicce ī scd̄o gradu: ſꝫ caliditas eiꝰ supat siccitatē: p̄rogatiuā hꝫ sup oīa aromata ad ꝯfortādū ꝟtutē digestiuā in stomacho ⁊ ad exiccandū ⁊ ꝓhibēdū putrefactiones in eo. Ac etiā ad aperiēdū oppilatiōes epatis ⁊ aliorū mēbroꝝ: cōfortat cerebrū ⁊ alia p̄ncipalia mēbra: ⁊ est multe ꝓuocationis: ⁊ maxime mēstruoꝝ: odorē oris efficit bonū: ⁊ totū corpus redolere facit: et hec est declaratio descriptionis p̄sentis electuarij: cui de melle crudo ad ipsum ꝯfortandū ꝓportionaliter addi debet ſm qd̄ in hac additione aromatū factum est supra. ¶ Additio.

¶ Auicēna quinto cano. hꝫ plures descrip. diamusci: sed nō sunt in vsu. Simil'r haliabbas ⁊ serapio in ꝓprijs antidotarijs habēt descrip. diamusci dulcis ⁊ amari parum ab ista differentes. Rasis etiam. ix. ad Almansorem: ⁊ in diuisionibꝰ ponit diuersas descrip. diamusci q̄ nō sunt in vsu: q2 ista q̄ est dñi Mesue vr̄ alijs nobilior: iō apud oēs plus in vsu habeꝛ: ⁊ dulcis plus q̄ amara: q̄uis sit maioris efficacie ad ea q̄ describunꝛ tñ ꝓpter eiꝰ malū gustū a modernis relinq̄tur. ¶ Errauit cōmentator circa illa q̄ hic dicit de ozimo: nam per ozimū citratū intelligere debemꝰ melissam: ⁊ nō duas res. s. per ozimū basiliconē ⁊ ꝑ citratū ozimū gariofilatū: naꝫ qñ repiꝛ ozimū gariofilatū nō intelligimus ozimū ⁊ gariofilos: ⁊ qñ repiꝛ ozimū carminū nō intelligimꝰ ozimū ⁊ ciminū. Sil'r nec per ozimū citratū debemꝰ intelligere duas res: vt iā dictū est. Sed debemꝰ ꝯsiderare oēs spēs ozimi: ⁊ per illud qd̄ hꝫ odorē citri debemꝰ capē pro ozimo citrato qd̄ est melissa: vt iaꝫ dictū est: quia si fricemꝰ folia melisse habebūt odorē citri. Preterea vide Simonē ianuēsem q̄ dicit circa expōnem istiꝰ vocabuli turuūgen q̄ arabice est idē qd̄ citraria. Est aūt citraria melissa aut ozimū citratū qd̄ hꝫ odorē citri. Auicēna etiā loco iam allegato in sua descrip. hꝫ ozimū citratū: ⁊ sic bene cōsidera errorē multorum.

Ocymum citratum quid.

Modus cōfectiōis testiculi vulpis: ⁊ est satyriō: bōa phthisicis: ethicis ⁊ ꝯsūptis: est medicīa īpīguatiua bona ⁊ multiplicat coitū. Et modꝰ opatiōis eiꝰ ē talis. Accipe satirionū q abscīdunꝛ a p̄re suo li. j. ⁊ terātur ⁊ coquanꝛ cū lacte ouino dulci in quātitate sufficiēti sup prunas: vsq; dū decocti sint: sit ⁊ cōsūptū lac: ⁊ tūc funde super eos olei amigdalaꝝ dulciū. ℥. iij. ⁊ agiteꝛ sic conterendo cū ligno: ⁊ postea funde super totū syrupū cuius modus est. accipe succi buglosse cocti ⁊ dispumati li. ij. succi pomorū dulciū. ℥. xij. zuccari boni albi li. iij. Misceanꝛ agitādo cuꝫ p̄dictis vsq; dū fiat eis cōpetēs decoctio: ⁊ deponaꝛ ab igne ⁊ ꝓijciaꝛ super ea cinamomi subtilis ⁊ electi. ʒ. v. been albi ⁊ rubei. an̄. ʒ. ij. ligni aloes. ʒ. iij. croci sandali citrini dragaganti gūmi arabici alfelengemilc cubebe macis. ana. ʒ. j. ⁊ ß. confice ⁊ pone in vale vitreo: ⁊ sit dosis eius ab au'r. iij. vsq; ad. v.

Summa medicinarū est. xvij. res.

Alfelēgemisc. i. ozimū gariofilatum.

¶ Istud est electuarium octauum in presenti libro descriptū ſꝫ scd̄ꝫ in ordine de his que magistraliter habentur in vsu: raro tamen in apothecis preparatū reperiꝛ. Ipsiꝰ tamē due descriptiones quasi sub eodem titulo describunꝛ que in modo compositionis et virtute aliqualiter variantur. Est eñ illa prima descriptio que hic ponitur maioris efficacie ⁊ virtutis: corporibus consumptis et exiccatis ⁊ phthisicis ⁊ ethicis ⁊ similibꝰ si absq; febre consistant maxime talia corpora humectando: cum hoc etiam iuuat ad coitum multiplicandum et incitandum. Descriptio autē subsequens est maioris potentie in faciendo virilis membri erectionem et appetitum ad coitum incitādum ⁊ multiplicandum ⁊ semen spermaticum augendum: ⁊ est quod magis habeꝛ in vsu et preparatum reperitur. ¶ Notandum quod ambe descriptiōes nomen accipiunt a radice cuiusdā herbe que vulgari nomine testiculus vulpis appellatur: ⁊ est herba in nostris partibus satis nota. habet radices ad similitudinem testiculorum vulpis: ⁊ in compositione huius electuarij magna eius pars ingreditur in primo: videlicet de his duobꝰ: sed scd̄m electuarium est magis delectabile ad gustum: ⁊ licet cū zuccaro cōponaꝛ ⁊ hoc posset ad formā vere cōfectionis reduci: tñ sub forma electuarij prepaꝛ: q2 melius conseruaꝛ ꝓpter succos ⁊ lac que ibi ingrediunꝛ: ⁊ sic efficacius etiā operaꝛ: cōiter in apothecis preparatum reperiꝛ: ⁊ sic etiā magis habeꝛ in vsu ⁊ pro coitu incitādo. Dico ergo: modꝰ cōfectiōis. i. cōpositionis ⁊ reductionis ad formam electuarij testiculi vulpis id est satyrion: q2 sic denominaꝛ. Conuenit istud electuarium ethicis ⁊ cōsumptis si absq; febre ꝯsistāt exiccationem corporis prohibendo sua virtute humectatiua aliquali leui infrigidatiōe ⁊ fortificatione resolute virtutis: multiplicatiuū est coitꝰ: ⁊ hec est eius p̄ncipalis opatio ꝓpter qd̄ habeꝛ in vsu generando ventositatē in vasis seminalibꝰ vel adiuuādo virtutē digestiuā in eis in ꝯuersionē sanguinis in materia seminis: vnde fit augmētū in semine ⁊ in virilis mēbri erectiōe: vt prius dictū est. Seq̄tur eius descriptio. Testiculorū vulpis. Scindunꝛ a p̄re suo hoc est a stipite suo: hec radix dicta testiculꝰ vulpis est calide cōplexionis ⁊ hūide circa scd̄m gradū multiplicās ventositatem ⁊ pruritum in genitalibus mēbris: vnde est causa erectionis virge ⁊ a proprietate incitans ad libidinē etiā ſm oēm vsum ipsiꝰ. Terantur ⁊ coquanꝛ cū lacte ouino. s. dicte radices testiculorum vulpis: est eñ lac frigide complexionis ⁊ humide in primo gradu: ſꝫ eñ humiditas superet frigiditatē ipsius: ⁊ ideo cōuenit ethicis et ꝯsumptis: diuersificaꝛ tñ lac ſm diuersitatē specierū animaliū: a quibꝰ emulgetur: non tñ q̄ exeat extra latitudinē dicte ꝯplexiōis nisi extra vbera diu morā ꝯtrahat: ⁊ inde acetositatē acquirat ex quo efficitur frigidius cū siccitate aliquali. Lac eñ muliebre siue humanū est medium inter oīa genera lactis plꝰ appropinquās tēꝑamēto cōplexionis: ⁊ post ipm̄ imediate sequiꝛ lac caprinū: lac autem ouinū ⁊ vaccinū de frigiditate ⁊ aquositate minꝰ participāt. Sed asininū lac frigidiꝰ est et humidiꝰ omni alio lacte. Et ideo nō ita cōforme poniꝛ humane nature. Et pōt faciliter separi oē lac ī tres substātias cōplexionū diuersarū. Est eñ ī eo ꝑs casealis q̄ est frigide ꝯplexiōis ⁊ sicce ⁊ est ꝑs butyrosa q̄ est tꝑate cōplexiōis attingēs circa primū gradū caliditatis: ⁊ ad primū attingēs hūiditatis est vltīa pars serosa q̄ est frigide ꝯplexiōis ⁊ hūide: ſꝫ Mes. ipaꝫ ponat calide ꝯplexiōis ꝓpter ꝟtutē solutiuā q̄ est in ea. Gal'. aūt. iiij. de simplici medicīa di. iij. c. vltimo ponit hāc scꝫ serosaꝫ ꝑtē eē frigide cōplexiōis exp̄sse: ſꝫ illoꝝ cōcordia faciliter

De satirione.

Cuiuslibet lactis cōplexio.

Tres lactis substātie diuersarū sunt cōplexionum.

Diuersitas auctorū de complexione partis serose.

Conciliatio siue cōcordia.

cordia faciliter habet: nã Mesue solũ cõsiderauit quasdã ptes ipsi⁹ aquositatis nitrosas ⁊ salsas q̃bus mediantib⁹ virtutẽ hʒ aliqualiter solutiuã ⁊ sanguis purificatiuã: ⁊ ille sunt calide. Gal. aũt alias ptes cõsiderauit aquosas q̃ sunt manifeste alterãtes ad frigidũ q̃ sũt m̃lto plures ptibus p̃dictis nitrosis ⁊ salsis: vñ tota ei⁹ cõplexio resultãs ex dictis frigida ⁊ humida p̃dominat in ipa serositate iã dicta. tollitur aũt illa nitrositas si de nocte teneat ad aerẽ olei amigdalini dulcis. amigdale dulces calide sũt ꝯplexionis v̾sus p̃mũ gradũ: sed amare sũt calidioris ꝯplexionis trãseũtes p̃mũ gradũ siccitatis: ⁊ sic olea q̃ fiũt ex his appropinquãt ꝯplexiõib⁹ eaꝝ i caliditate ⁊ humiditate i dulcib⁹: ⁊ caliditate ⁊ siccitate i amaris. Succi buglosse. i. lingue bouis: herba est nota q̃ lingua bouina vulgariter dr̃ ⁊ est calide cõplexionis v̾sus p̃mũ gradũ: ⁊ in humiditate appropinquãs versus gradũ scd̃m: ⁊ ẽ medicina cordialis cõferens asperitati gutturis ⁊ cãne pulmonis. Succi pomoꝝ dulciũ. hec poma vt appiola ⁊ silia sunt multuʒ cordialia frigide ꝯplexionis v̾sus primũ gradũ ⁊ hũide circa scd̃ʒ. succari boni albi q̃d alio noĩe mel canne vocatur: ip̄z est calide cõplexionis versus primũ gradũ: humide etiã in eodẽ dũ est recẽs: ⁊ dũ antiquat gradũ p̃mũ siccitatis acquirit: ⁊ eius humiditas exiccatur: vñ p ip̄m assumptũ in stomachis calidis et cholericis ac febre acuta febrientib⁹ cõuertitur in cholerã ⁊ maxime qñ cũ vino lauatur: vt ip̄z preparari faciũt medici ignorãtes. Cinamomi subtilis et electi: de ipso dictũ est i diamusco. been albi ⁊ rubei. dictũ est in diamusco. croci dictũ ibidẽ. Sãdali citrini. sunt tres sp̃es sandaloꝝ: alboꝝ rubeoꝝ ⁊ citrinoꝝ: asportantur de ptibus indie. Et sunt ligna cuiusdã arboris que i quodaʒ flumine capiũtur cũ ex multitudine aque sup̾flue augetur ⁊ crescit: ⁊ q̃libet sandaloruʒ species de p̃dictis est frigide cõplexionis in scd̃o: sicce in p̃io: tamẽ s̾m Gal. frigiditas sandaloꝝ rubeoꝝ est maior q̃ alboꝝ ⁊ citrinoꝝ: ⁊ sic i oĩb⁹ operationibus magis collaudãtur: sunt eñ medicina cordialis ⁊ aromatica cõueniẽs superflue calefactiõi cordis ⁊ ipsius debilitati ⁊ resolutiõi. ideo ipsis multũ vtimur in epitimatib⁹ cordis ⁊ maxime citrinis ⁊ rubeis. Dosis hui⁹ electuarij est vsq̄ ad q̃tuor aureos. Et hic nota q̄ aureus est aliquãtulũ plus q̃ ʒ. sicut floren⁹ nou⁹ est maioris põderis q̃ florenus antiquus sepissime numeratus: q̃ floreni ponũtur in sigillo. Alteri⁹ est notandũ q̄ cũ querimus humectationẽ in corporib⁹ exiccatis debemus istud electuariũ exhibere de mane in dosi p̃dicta cũ conditionibus obseruatis absq̄ alia cõditiõe superi⁹ antedictis: ⁊ qñq̄ cũ pulpa caponis: qñq̄ cũ carne testudinis: vt superi⁹ dictũ est. Cũ aũt querimus augmentũ in coitu ⁊ virilis membri erectionẽ: ipsuʒ exhibere debemus vespe añ cenã: ⁊ cũ modico vini subtilis ⁊ odoriferi. predicti autẽ electuarij simul cõpositi ⁊ fermentati cõplexio que resultat est temperata inter calidũ ⁊ frigidũ: humida tñ ad scd̃ʒ gradũ attingẽs. Et hic solatiose recito quod iã vidi tp̄e Thome de garbo magistri mei: ⁊ fuit de mẽse maij dũ generaliter fiunt purgationes sanitatis p̾seruatiue. Quidã ciuis antiquus etate plenus diuitijs: debẽs vno sero iuuenẽ ⁊ robustã ducere quesiuit vno sero cõsiliũ q̃uo posset ad perfectionẽ coitus deuenire cũ virge erectiõe: vnde fuit ordinatũ electuariuʒ ante dictũ de quo pluribus diebus assumpserat. Illo aũt sero quo duxit vxorẽ ex errore aromatarij quandã medicinã solutiuã assũpsit: vñ tota nocte cũ fluxu ventris ⁊ vomitu cũ sua sp̄osa ꝓcessit: ⁊ sic deceptus ad coitũ deuenire non potuit: sed cũ sui vituperio de mane surrexit: ⁊ fuit manifestatũ totũ a sua sp̄osa predicta. Alius autẽ iuuenis hoc electuariũ satirion ꝓ predicto sene ordiatũ assumpsit qui assumere debebat medicinã solutiuã predictã quã senex ille assũpsit: cui nõ erat expediẽs aliq̃d auxiliũ ad virge erectionẽ: vltra solitũ tñ p totã noctẽ ad libidinẽ incitatus pollutiões habuit ⁊ nõ fluxũ vẽtris: ⁊ d̾ mane expectabat de collatiõe: ⁊ iã decocto capõe hora tertiaꝝ trãsacta cõquesti⁹ cũ medico qui medicinã ordinauerat ibi inuenit predictũ senẽ q̃ fortius cũ ipso condolebat. Et sic vocato aromatario manifestat⁹ fuit error ipsi⁹ de variatione medicinaꝝ predictaruʒ absq̄ aduertẽtia predicti aromatarij: vnde semper aduertẽdũ est cũ medicinas solutiuas exhibemus ad manus aromatarij ne error contingat in eaꝝ preparatione ⁊ exhibitione: q2 totum finaliter ad vituperiũ vel in honorẽ medici imputat: ⁊ sic etiã possibile eẽt ad alias medicinas nõ solutiuas: ⁊ est finaliter aduertendũ ne similis error contingat vel cõtingere possit.

Margin notes (left column): De amigdalis. — de buglossa. — de pomis — De zuccaro. — de sãdalo. Sãdaloꝝ tres sp̃es. — Quid sit aureus. — De mõ exhibẽdi presens electuarium. — Nota historiam.

Confectio alia testiculoꝝ vulpis ⁊ est dyasatyrion faciẽs erectionẽ virge: ⁊ multiplicans sperma ⁊ desideriuʒ coeundi. Recipe secacul albi mũdi elixati in aqua ciceꝝ quoꝝ eiecta fuit aqua p̄ia li. j. testiculoꝝ vulpis. ℥. viij. radicis raphani. ℥. iiij. luf. plani. ℥. ij. Terãtur ⁊ infundantur super ea lactis vaccini: aut ouini quantitas que superemineat radicibus duobus digitis ⁊ olei sisamini ⁊ butyri vaccini recentis ana. ℥. iiij. ⁊ excoquãtur cũ facilitate vsq̄ ad spissitudinẽ: ⁊ si adhuc radices non bene decocte sint fundatur super eas ex lacte et oleo ⁊ butyro vsq̄ dũ p̾fecte decocte sint: ⁊ post hoc funde super hoc totum mellis boni ⁊ dispumati li. vj. succi cepe humide li. j. ⁊ ß. Decoq̃ omnia simul vsq̄ ad perfectam decoctioneʒ: tunc eñ depone ab igne: ⁊ proijce super eã puluerẽ: cui⁹ permixtio hec est. accipe caudaꝝ stinchi cum renibus ⁊ lumine. ʒ. viij. seminis eruce. ʒinʒiberis been albi ⁊ rubei ligne auis seminis nasturcij cinamomi: piperis lõgi baucie. seminis napi. sparagi añ. ʒ. iiij. ⁊ conficiantur cũ eis. Ultimo vero ponatur in medicamine pinearũ mundatarum li. j. ⁊ ß. fisticorum mũdatoꝝ. ℥. x. cerebrorum passerum. ℥. ij. cõficiant oĩa bene ⁊ aromatizentur cũ. ʒ. j. boni musci. Sit dosis eius ab. ℥. ß. vsq̄ ad. ℥. j. cum bono vino puro ⁊ pauco.

¶ Istud est nouũ electuariũ lʒ sit tertiũ de his q̃ habent in vsu: ⁊ est istd̾ q̃d cõiter rep̾it p̾paratũ. Nã ip̄m est efficax ⁊ mirabilis o͞pationis ad multiplicandũ coitũ faciẽs virge erectionẽ vẽtositatẽ g̾nans ⁊ pruritũ in genitalib⁹ mẽbris. Et hec est pricipalis ei⁹ operatio: assumit de sero per duas horas ante cenã cũ vino calido: lʒ etiã cõuenienter assumat ⁊ meli⁹ d̾ sero cũ itur dormitũ cũ pauco vino. ¶ Et ei⁹ dosis ẽ vsq̄ ad. ʒ. vj. sʒ vt efficaci⁹ operetur debet assumi trib⁹ dieb⁹ cõtinuis hora ⁊ modo predictis. Et sumatur iterato si expedit: sʒ in vltimis senibus ⁊ habẽtib⁹ calidũ naturale valde debile frustra assumit: dicit ergo cõfectio. i. cõpositio q2 ad formã electuarij reducit. Testiculoꝝ alia vulpis ⁊ ẽ dyasatyriõ. Rx. secacul. i. iringi. ⁊ est radix calcadrappe supra quã orit fung⁹ q̃ dr̃ caldarella: ⁊ est calide cõplexiõis in p̃io ad s̾m gradũ in hũiditate ascendens. Iste radices p se sole assumpte ꝓpt ipsaꝝ dulcedinẽ ⁊ ẽt ꝯdite cũ melle sũt multũ delectabiles efficaciter operãtes ad coitũ incitãdũ. Et sic a m̃ltis habet in vsu: ⁊ multo forti⁹ operãtur si cũ aromatib⁹ q̃busdã cõdiãtur sicut cõiter fit ⁊ p̾parãt cortices aromatarij: hũt tñ p̃dicte radices alias o͞patiões efficere elixate i aq̃ ciceꝝ: quoꝝ eiecta fuit p̃ia aq̃. ¶ De ciceri b⁹: q̃dã sunt alba: quedam rubea ⁊ quedã nigra: ⁊ sunt calide complexionis ⁊ sicce in p̃io gradu: lʒ nigra ⁊ rubea sint calidiora alijs ⁊ siluestria calidiora domesticis. Cicera vero recẽtia dum sunt in folliculo suo ad maturitatẽ attingẽtia nõ in gradu siccitatis alicui⁹ sʒ humiditatis ab autoribus reponuntur. Debent tamẽ predicta cicera multũ decoqui: vt talis humiditas sit multũ vẽtosa ⁊ inflatiua: ⁊ cum hoc portatiua aliaꝝ medicinaꝝ ad genitalia mẽbra. Nam qñ parum decoquunt ipsa est abstersiua prohibens inflationẽ ⁊ ventositateʒ generari. Aqua simplex est frigide ⁊ humide cõplexiõis i secundo gradu. Testiculoꝝ vulpis dictum est in precedẽti electuario. Radix raphani ẽ calide cõplexiõis in scd̃o humide in p̃io: sed eius semen est calide ꝯplexionis in scd̃o: sicce i scd̃o: ⁊ est radix multũ nota prouocatiua vomitus. Luf. plani. i. serpẽtarie: vel dragõtee: ⁊ est herba nota calide ⁊ sicce cõplexiõis v̾sus tertiũ gradũ infundat. Lactis de ipso dictũ ẽ in precedẽti electuario. Olei sisamini. i. de granis sisami. arbor est cui⁹ semẽ est calide cõplexiõis in p̃io ⁊ hũide i p̃io sic̾ gradu: lʒ ei⁹ humiditas superet ei⁹ caliditatem. Butyri vaccini recẽtis est calide complexio-

Margin notes (right column): Semẽ napi est semẽ nauõi domestici. — Sũma medicinarũ ẽ xxvj. res. — Dosis. — Nõ eẽ exhibẽdũ decrepitis. — Iringi q̃d — Tres cicerũ colores — Sisam⁹.

nis seu tēperate:humide tñ in prio gradu. Melis boni dispumati:de ipso dictū ē in electuario diamusco. Succi cepe hūide.i.recētis:ꝛ sunt calide cōplexiōis ꝛ humide in scđo gradu:multiplicatiue vētositatis in genitalibꝰ mem bris:et ad coitū faciunt. Caudaꝝ stinchi cuꝫ renibus et se mine. Stinchꝰ est quoddā aīal simile lacerte degēs in ri- pis aquarū iuxta flumē nili:et est calide complexionis et humide in prio gradu. habet autē vsus ipsius ꝓprietateꝫ mirabilē ad coitum incitandum:ideo saraceni multū vtū tur ipso. Seminis eruce est calide ꝯplexiōis et humide in scđo:dū est recens. In sicco aūt semine est siccitas ꝟsus primū. Lingue auis.i.seminis:ꝛ est semen deliagresis qđ est calide cōplexionis et humide in secundo gradu:lꝫ hu- miditas supet caliditatē. Cinamomi:dictū ē in diamusco Piperis lōgi.ꝛ dictū est in eodē. Baucie.i. pastinace:ꝛ as sumit semen ipsoꝝ est calide cōplexionis ꝛ humide in se- cūdo gradu:lꝫ hūiditas superet caliditatē. Sparagi sup- ple seminis:ꝛ est calide cōplexiōis ꝟsus pmū gradū:sicce tñ in ipso. Pineaꝝ mundataꝝ:sunt etiā calide complexio nis in primo gradu. Fisticoꝝ mundatoꝝ:sunt etiā calide cōplexiōis in prio gradu. Cerebroꝝ passerum.lꝫ cōiter oē cerebrū per cōparationē ad alia mēbra reponat in cōple- xione frigidū ꝛ humidū:tamē crerebruꝫ passerū est calide cōplexionis in prio in humiditate vincēs caliditatē pmi gradus:aīal est calidissimū ideo nō mirum si eius cerebrū est calidū. Musci dictū est in diamusco. Dosis eiꝰ est vsq̃ ad.ʒ.vj.cū bono vino odorifero ꝛ subtili. Vinum antiquū est calide complexionis in prio:ꝛ humide in illo. diuersifica tur aūt cōplexio vini caliditate et siccitate ꝓpter diuersi- tatē vinoꝝ et antiquitatē vel nouitatē ipsorum ꝛ diuersi- tatem patrie in qua nascitur. ¶ Additio.

Stinchꝰ. *Que sint vinoꝝ cō plexioneꝫ variātia.*

¶ Nicolaus in ꝓprio antidotario hꝫ vnaꝫ aliā descriptio nem dyasatyrionis:quā ꝫm plurimum dispensant aroma tarij gallie. In p̄senti electuario igreditur secacul:de qua radice qualis sit diuerse ꝛ discordes sunt opiniones do- ctorum. Nā presens cōmentator dicit in p̄senti cōmēto ꝙ secacul est yringus:ꝯtra quā opinionē est lumē aromata- rioꝝ:ꝛ luminare maius et alij moderni qui dicunt ꝙ seca- cul ē sigillū sancte marie ꝛ ꝙ nō sit yringꝰ:pbāt autorita- tate Serapionisqui diuersa facit capitula in suis simpli cibus de secacul et yringo. Serapio et Auicen̄.in ꝓprijs antidotarijs de ꝯditis dicūt ꝙ secacul sunt radices sicut ꝫinꝫiber ꝛ asportatur ex india:ꝛ fit ex eis ingiba.i.ꝯdituꝫ cū est recens in loco suo ꝛ est sublime valde:et dicūt vltra apud nos ꝑo fit ꝫꝫ hūc modū. Madefit in pmis in aq̄ ca- lida donec mollificatur ꝛc. per que verba satis intelligere possumꝰ ꝙ carēt illis et ꝙ solū reperiunt in india queād- modū ꝫinꝫiber myrobalani et sic de alijs. Silr credo ꝙ in istis partibꝰ silr non reperiuntur:sed loco earuꝫ accipiūt cōiter moderni sigillum sancte marie ꝛ non yringos cum sint frigidi:tñ arnaldus de villa noua in tabulis q̃ medi cum informāt cū ignoratur egritudo exponit qđ sunt ra- dices quas prouinciales girolas vocant et galli elcreuis- sem quas potius accipere q̃ sigillum sancte marie:fac si- cut vis:q: secundum rei veritatem illus.s.secacul caremꝰ.

Confectio de galāga ꝯtra morbos vēto- sitatū grossaꝝ:ꝛacetosā eructuationē me dicina expta ꝛ ad malitiā digestiōis ꝛ bo nificat opatiōes stōi:ꝛ epatis frigidi im- mo emēdat defectionē ipsoꝝ. Accipe galā ge ligni aloes.an̄.ʒ.vj.gariofiloꝝ macis heisin an̄.ʒ.ij.ꝫinꝫi- beris macropiperis cinamomi piperis albi an̄.ʒ.j. ꝛ ꝫ.calamēti sicci.mēte sicce an̄.ʒ.j.heyl spice semi- nis apij feniculi carui anisi ana.ʒ.j.calami aromati- ci.ʒ.j.ꝛ ꝫ.ꝫuccari tabarꝫet.℥.x.mellis dispūati quan tum sufficit:dosis eius est a.ʒ.ij.vsq̃ ad aur̄.ij.

Sūma me dicinaruꝫ ē.xx.res.

¶ Hoc est decimū electuariū hic descriptum lꝫ sit quartū electuariū de his que habenť in vsu:ꝛ vbiq̃ ꝓparatū re- peritur:vocatur autē diagalanga ab ipsa radice galāge que cōpositioneꝫ ipsius ingreditur:et in forma electuarij fit:ideo exponiť cōfectio.i.cōpositio magne efficacie ꝯtra materias phlegmaticas in stomacho cōtentas:ꝛ in alijs mēbris nutritiuis:ventositates grossas resoluit:digestio- nem confortat calidū naturale viuificādo:ꝛ eructuatiōes acetosas ꝯsumit:ꝛ oris odorē bonū efficit:ꝛ dosis eius est de mane ieiuno stōacho vsq̃ ad.ʒ.iij.cū modico vino odo rifero ac etiā sine ipso:debet assumi per duas horas ad mi nus ante cibū. ¶ Et hic notandū:qđ solum radix galāge de mane masticata:ꝛ in ore retenta humiditatē saliualē et catarralē summe desiccat:cerebrum cōfortat:calidum na- turale viuifica ꝛ oēm fetorem oris prohibet ꝛ obtūdit:ideo vsus eius solius multū confert in regionibus frigidis tē- pore hiemis:iuuat etiā ad diminutā digestionē in epate. ℞.galāge.radix est.herbe calide cōplexionis ꝛ sicce in ter- tio gradu. Ligni aloes dictū est de eo in diamusco. macis dictum est:kesin.i.leuistici iam dictū est in diamusco.ꝫinꝫi ber dictū est. Macropiperis.i.longi piperis dictū est. Ca lamenti sicci:q: siccū est siccioris complexionis q̃ recens. Reperiť aūt calamētum montanū ꝛ calamentum fluuiale vtrūq̃ est calide cōplexionis in tertio gradu: sicce versus secundū:sed montanū est calidꝰ ꝛ siccius fluuiali. Est aūt alia species calamēti q̃ nepitella vocatur habēs folia mi- nora q̃ calamētū:ꝛ est eiusdē cōplexionis cum calamēto predicto ꝛ maxime cū mōtano. Mirabilē hꝫ operationeꝫ calamētū cōtusum ꝛ emplastratū ad sedāduꝫ dolorē scia ticū pmissis euacuatiōibꝰ necessarijs:ꝛ versus declinatio nē ipsius:succus eiꝰ interficit lumbricos ꝛ vermes quaťr cūq̃ administreť. Mēte sicce: intellige đ mēta domestica que concediť que nō transit secundū gradum caliditatis ꝛ est sicce cōplexionis in primo quādo nō est recēs: ideo dixit sicce:q: recēs in humiditate supfluit. Heyl.i. cardamomū vel species eius:ꝛ sic reuera est. Alij dicūt qđ est quoddam aliud granū qđ est sile meleghete aromaticū est calide cō plexiōis in scđo gradu ꝛ sicce versus p̄dictū gradū:porta tur etiā de ptibus Indie. Spice dictum est in diamusco. Seminis apij:herba est nota i partibꝰ nr̄is:ꝛ est domesticū ꝛ siluestre. domesticū aūt est magis in vsu lꝫ siluestre sit po tētius hn̄s in se pl̄es spēꝫ vt ponit Serapio in suis de sim plicibꝰ. maior est ꝟtus in semine q̃ i folijs stipite vel radi ce:ꝛ sic vt plurimū ꝛ gn̄alr in semine cuiuslibet herbe ma- ior est virtus ꝛ est calide ꝯplexiōis ꝛ sicce in tertio gradu. Feniculi.s.seminis: ꝛ est domesticū ꝛ siluestre qđ ē magis acutū:ꝛ est illđ qđ poniť in medicinis calide cōplexiōis in tertio sicce in prio. Feniculus aūt domesticꝰ q̃ cōiter come ditur recēs ꝛsiccus est minoris caliditatis ꝛ siccitatis:imo est cū dulcedie quadā:siluestris aūt cū acuitate ꝛ mordica tione. Anisi.s.seminis qđ est notū ꝛ est calide cōplexiōis ꝛ sicce in tertio gradu. Calami aromatici nasciť in india et est calide cōplexionis in p̄ncipio scđi gradꝰ:sicce i fine scđi ꝫuccari tabarꝫet i.albi ꝫm ꝙ in cānis nasciť in quadā con- trata i ptibꝰ damasci babylonie ꝛ indie:ꝛ iō qđ hic i ptibꝰ nostris de nouo cōficiť lꝫ sit albissimū:tñ nō est bonū neq̃ cōueniēs:ꝛ de cōpositiōe eius dictū est superiꝰ:ꝛ est calide ꝯplexionis ad pmū gradū attingēs humide versus primū dū est recēs:ꝫꝫ dū antiquať ita qđ trāseat annū gradū sicci tatis acqrit resoluta humiditate ipsiꝰ:noiant etiā ipꝫ qđdā mel cāne:q: in cānulis nasciť que similitudinem habent cuꝫ cānulis que serginā producunt:ꝛ nascitur etiā ꝫuccarū in partibus Apulie:sed in bonitate alijs nō adheret. Dama scēnū aūt est lōge meliꝰ alijs. ¶ Et notandū:qđ ꝫuccarū est prohibendū febrientibus ꝛ in corporibus multum cali dis:q: de facili inflāmat. Mellis dispumati quātū sufficit ꝛ de ipso dictum est in diamusco.

Nota đ ra dice galā ge. *De cala mento.* *De mēta.* *De apio.* *De fenicu lo.* *De ꝫucca ro.*

¶ Additio.

¶ Hec cōfectio similiter đscribiť ab Auicen̄.v.can̄.tracta tu.vj summe secunde:sed non est similis isti. Etiā Ioānes anglicus capitulo de passionibꝰ stomachi habet vnam de scrip.q̃ similiter ab ista differt:vnde dicit versificator. Cō fortat stomachum diagalanga meum.

Diarodon descriptione cōi: cōferens ad dolorē stomachi:ꝛ epatis:ꝛ puncturam in eis a caliditate ꝛ acuitate cholere citri ne faciens digerere cibū ꝛ est ex cōferēti- bus stomacho ꝛ epati debilibꝰ. Cuiꝰ hec ē pmixtio Accipe folioꝝ rosarū rubearū.ʒ.xxx.trocisco diarodon trociscoꝝ de spodio.liquiritie an̄.ʒ.iij.gariofi loꝝ gallie muscate an.ʒ.ij.spodij.croci masticis ligni aloes

Summa medicina rū ē.xxxiij. res.

ligni aloes an͂.ʒ.ij.triū sandaloꝝ an͂.ʒ.iij.assari spice ide.macis cardamomi:portulace:lactuce: scariole seminis citruli:melonis:cucumeris: cucurbite:albarū margaritarū.alfelengemisc:rasure eboris:dragaganti:gummi arabici ana.ʒ.j.camphore.ʒ.j.et ß. musci.ʒ.vnius sextam.confice cum syrupo de rosis ꝛ aqua rosata.Dosis eius est.℥.ß.

¶De illo em̄ ponunt͛ due descriptiōes:vna ponitur a Nicolao i suo antidotario quā vocat diarodō abbatis.dicit͛ aūt diarodon a rosis que ingrediunt͛ cōpositionē ipsius abbatis denominat͛ a quodā abbate in romana curia qui fuit ipsius inuētor:vel q: ad eius petitionem talis descriptio facta fuit:ꝛ ƀ3 illā descriptionē Nicolai illud electuariū gn̄aliter p̄paratur ꝛ sic cōiter habet͛ in vsu. ¶Sed ƀm p̄ntē descriptionē Mesue:magister Thomas de Garbo suauis practice dclarator hoc electuario vtebat͛:ipm̄q͛ preparari faciebat:asserēs q̄d idē faciebat Gētilis de Fulgineo magister suus:ꝛ he due descriptiōes virtualiter i operationibus suis quasi in idē redeunt:q: in ꝯponentibus modicū variant͛. Et mihi etiam hec descrip. Mesue plus placet:vt eius quasi secutor ad verificationē ipsius:ꝛ licet ad formā solide cōfectionis possit reduci:q: cū zuccaro p̄paratur:tamē in forma electuarij generaliter ab omnib⁹ conficit͛:ꝛ sic in vsu habetur.In hoc tamē consideret͛ displicentia multa:vel cōplacētia assumentis in forma plus confectionis q̄ electuarij:licet maior opatio vel efficacior vt plurimū fit ab electuario q̄ confectione p̄parata.Primo propter meliorem fermentationē aromatum que fit in electuarijs q̄ fieri non potest in confectione.Scd̄o q: de aromatibus plus poni debet i electuario cōstruēdo q̄ in cōfectione q̄ de nouo conficit͛:ꝛ sic communiter fit.Tertio q: melius et facilius operat͛ vel euaporat:ꝛ transit virtus electuarij ad mēbra remota q̄ virt⁹ cōfectionis assūpte:vt in passionib⁹ pectoris ꝛ cerebri satis est clarū.Et hoc verificari pōt in omnibus confectionibus ꝛ electuarijs.Istud electuariū est multū efficax ad confortandū membra debilia relaxata ac debilitata ex egritudine calida ꝛ cholerica q̄ p̄cessit ꝛ maxie nutritiua:vt epar ꝛ stomachū cū in ipso remanēt punctiones a cholera mordicātī.Est insuper oppilationū aperitiuū:male cōplexionis calide remotiuum sitis extinctiuū ad digestionē iuuatiuum:ꝛ appetitus incitatiuū.Et sic etiā cōfert debilitati renū:ꝛ ipsoꝝ doloribus pūgitiuis.Et dosis ipsi⁹ est vsq͛ ad.ʒ iiij.cū diuersis aq̄s distillatis:ꝛ ƀ3 exigentiā dispositionis ꝓ qua exhibet͛ obseruata regula de mō tp̄e ꝛ hora assūptionis dicta supius in vno notabili capitulo de electuario de aromatibus:q̄d scripsit Gal.q̄d fuit primum positum in presenti antidotario:q̄d nō solū in hoc sed in omni electuario nō solutiuo q̄d assumitur est obseruandū:ꝛ ideo pre omnibus memorie cōmendandū.huius aūt descriptio est.℞.foliorū rosarū rubeaꝝ ʒ.xxx.dictū est in declaratione diamusci.Trocliscoꝝ diarodō.ʒ.iiij.trociscoꝝ de spodio.ʒ.iiij.ponunt͛ inferius octaua distinctione de trociscis:ꝛ sic ibi declarabit͛.Li-

De liquiritia. quiritie.ʒ.iiij.radix est:herba satis nota cū dulcedine multa colligit͛ ꝛ cōseruat͛:ꝛ satis in cōplexiōe ad equalitatem tendit licet sit aliqualis caliditatis ꝓpter ei⁹ dulcedinē:q̄ in ipsa dominat͛ cū leui humiditate.Gariofiloꝝ.ʒ.iij.dictū est in diamusco.Gallie muscate.ʒ.iij.dictū est i diamusco.

De spodio Spodij.ʒ.ij.est spica seu radix cuiusdā plāte habēs similitudinē cū radicib⁹ paruis cāne:est frigide ꝛ sicce cōplexionis in scd̄o gradu licet frigiditas superet siccitatē.Croci.ʒ.ij.dictū est i diamusco.Masticis.ʒ.ij.gūmi ē cuiusdā ar-

De masti-ce. boris calide cōplexionis ꝛ sicce in scd̄o gradu:siccitas tn̄ superat eius caliditatē.Ligni aloes.ʒ.ij.dictum est in diamusco.Triū sandaloꝝ.s.alboꝝ rubeoꝝ ꝛ citrinoꝝ an͂.ʒ.iij.

de assaro. dictū est d̄ eis i diasatyriō.Assara baccara.ʒ.j.herba est nota sub dicto noīe baccara in partib⁹ n̄ris:ꝛ ē calide cōplexionis ꝛ sicce i scd̄o gradu:l3 siccitas sup et ei⁹ caliditatē.Spice Inde.i.nardi.ʒ.j.dictū est i diamusco.Macis.ʒ.j.

De cardamomo. dictū est i diamusco.Cardamomi.ʒ.j.due sūt ei⁹ sp̄es maius ꝛ min⁹ q̄d vocat͛ heyl:ꝛ sunt semina diuersaꝝ plātarū: ꝛ vtrūq͛ est calide ꝛ sicce ꝯplexiōis ꝓsus tertiū gradū.Est

Due lactuce spēs tn̄ maius cardamomū delectabili⁹:ꝛ vtili⁹ in vsu q̄ cardamomū min⁹.Portulace supple semis.ʒ.j.Lactuce sūt due

spēs.s.domestica ꝛ siluestris.Et hic intēdit͛ de semine domestice:q̄d est frigide cōplexiōis et hūide in p̄io gradu. Scariole supple seminis.ʒ.j.et est lactuca siluestris:et l3 ei⁹ semē sit ꝓsus frigidū p̄imū gradū:tn̄ in se h3 aliquam siccitatē.Seminis citruli.ʒ.j.Istd̄ semē est frigidū et hūidū in primo gradu h̄ns in se i supficie sui aliquas leues partes nitrosas:ꝛ ideo nō absoluit͛ a ꝟtute solutiua ꝛ vrine ꝓuocatiua.Melonū.s.seminis.ʒ.j.Istd̄ semē est cōsimile i ꝟtute ꝛ operatione cū semine citruli:sed ē semen minus frigidū,ꝛ humidum q̄ illud.Cucumeris.ʒ.j.In omnibus est cōforme:ꝛ in cōplexione cū semine citruli:licet aliquātulū sit frigidius ꝛ humidi⁹ illo.Albaꝝ margaritarum,dictū ē i diamusco:q: sunt meliores citrinis.Alfelēgemisc. i.ozimi.i.basilicōis gariofilati.ʒ.j.habētis flores nigros l3 alij al͛r exponāt ꝙ est species cinamomi vel grana citri: sed non est ita:de ip̄o dictū est i diamusco.Rasure eboris. ʒ.j.ꝛ est frigide cōplexiōis ꝓsus p̄imū gradū sicce plusq̄ in p̄mo:h3 aūt a ꝓprietate multū cor confortare iuuat ƀ3 oē3 modū administratiōis ei⁹ mulieres que cū difficultate impgnant͛.Dragagāti liquor ē q̄ emanat a radice cuiusdā arboris qn̄ scindit͛ i tp̄e calido i vltramarinis ptibus nascēs:ꝯdensat͛ aūt caliditate aeris ꝛ solis:ꝛ iō filitudinē h3 cū gūmis alijs ꝛ ē frigide cōplexiōis vltra p̄mū gradū hūide vltra p̄mū.Gūmi arabica.ʒ.j.q̄d nos vulgariter clamam⁹ lōchicho:magna quātitas eius repit͛ in ptib⁹ arabie:iō d̄r gūmi arabicū ꝛ ē remisse frigiditatis tēdēs ad p̄mū gradū siccitatis.Cāphore.ʒ.j.et ß.gūmi ē arboris:q̄d colligit͛ in extremis Indie.sublimat͛ tn̄ ꝛ dealbat͛:ꝛ est frigide cōplexiōis ꝛ sicce in tertio gradu:l3 frigiditas eius superet siccitatē ei⁹.Musci.ʒ.vnius sextā p̄tē dictū est in diamusco.Cōfice cū syrupo idest Juleb rosato ꝛ aq̄ rosata:ꝛ de rosis iā,dictū est in diamusco:ac ēt de zuccaro:ex q̄bus Juleb rosatū cōficitur.¶Ultimo vlterius aduertēdū ꝙ isto electuario m̄ltū vtebat͛ Thomas de garbo i corporib⁹ cōualescētiū ab egritudinibus calidis et maxime a tertianis nothis:in q̄bus remanserat aliqua complexio mala calida in nutritiuis mēbris cū ipsoꝝ debilitate ꝛ oppilatiōe maxie in epate ꝛ renib⁹:ꝛ cū q̄rebat alteratione maiorē ad frigidū ipsū de nouo cōstrui faciebat minuendo de aromatib⁹ calidis q̄ ingrediunt͛ cōpositionē ipsi⁹:ꝛ tūc ip̄3 vocabat diarodō sine aromatib⁹.Tenebat ei aromatari⁹ su⁹ arōata cuiuslibet electuarij q̄d penes eū erat i vsu:vn̄ oī hora poterat:ꝛ subito oē electuariū ꝯficere.qn̄ āt ꝛ sine aromatib⁹ illo mō ꝯficit tūc filitudinē h3 cū electuario de trisandalis:ꝛ satis ꝯuenit cū opatiōib⁹ illi⁹.

De rasura eboris.

De draganto.

De gūmi arabico.

De cāphora.

Aromaticū rosatū stomachū et cor confortat.Hūiditatē viscerū exiccat:appetitū excitat:ꝛ digestionem cōfortat.Uomitū ꝛ nauseā sedat. Cui⁹ p̄mixtio hec est. Accipe folioꝝ rosarum rubearū.ʒ.j.ꝛ ß.ligni aloes macis gariofiloꝝ trociscoꝝ diarodon.gallie muscate ana.ʒ.ij.ꝛ ß.ligritie mundate.ʒ.vij.cinamomi subtilis ꝛ electi.ʒ.iij.galāge.ʒiziberis.nucis muscate an͂.ʒ.ij.et ß.heyl:spice an͂.ʒ.j.syrupi rosati:syrupi corticum citri quantum sufficit.Dosis eius est a.ʒ.iij.vsq͛ ad.v.Et sunt qui aromatizant illud cum.ʒ. vnius sexta musci.

¶Istud est duodecimū cōditū q̄d ponit͛ in presenti antidotario cui⁹ descriptio nō est in vsu:nec ip̄m preparatum reperit͛:ideo nō aliter vado ad declarationem illi⁹:ƀ3 trāseo ad illd̄ quod generaliter est in vsu:posset tn̄ si q̄s vellet ipso magistrali vti:ꝛ eius virtus ꝛ operatio est quasi similis cum illo q̄d immediate sequitur.

Aromaticū rosatum descriptione Gabrielis valet cōtra stomachi defectionē ꝛ omnia nutricationis mēbra cōfortat: ꝛ est cōtra stomachi humiditatē et mollificationē medicamen expertū:ꝛ omnē putrefactionem in eo corrigit.Cerebrum et cor cōfortat:appetitū excitat:digestionē p̄curat:cōualescētib⁹ ꝛ debilib⁹ mire subuenit.Cui⁹ p̄mixtio hec est.Accipe

folioꝝ ros.ʒ.xv.liqritie rase mūdate.ʒ.vij.ligni aloes boni: sandalorū. machazari.añ.ʒ.iij. cinamomi boni ⁊ electi.ʒ.v.macis:gariofilorū añ.ʒ.ij.⁊ ß.gummi arabici:dragagāti.ana.ʒ.ij.⁊ partes.ij.alterius.ʒ. vnius.nucis muscate. cardamomi.galange.añ.ʒ.j. spice.ʒ.ij.musci.℈.j.ambre.℈.ij.syrupi rosati:⁊ syrupi corticum citri quātum sufficit.

¶ Istud est famosum ⁊ efficax:et ꝓciosuꝫ electuariuꝫ qđ general'r est in vsu et vbiqꝫ ꝑparatū reperit' sm' istam descriptionē:et est tertiūdecimū hic descriptū:lꝫ sit qntū sm cōem vsum:posset etiā ad formā ꝯfectionis reduci ipsum cū zuccaro cōstruēdo:⁊ aqua rosata sicuti forma electuarij hic describit' ꝙ cōstruat' cuꝫ iuleb rosato:et vtroqꝫ modo hac descriptiōe vtimur:lꝫ in forma electuarij forti⁹ operet' ꝓpter causas superi⁹ assignatas in diarodon ꝑdicto valet principaliter istđ electuariū contra debilitatē virtutis digestiue stōi:et eius defectionē:oīa mēbra nutritiua confortat illa vigorādo et confortando in operationibus suis. Est insuper optimū medicamē ⁊ expertū contra superfluā mollificationē stōi exiccando humiditates corruptas et putridas contētas in eo:et est confortatiuū virtutū cordis ⁊ cerebri:excitat appetitū sopitū ⁊ maxime in cōualescētib⁹ talia corpa subleuando:⁊ ad verā sanitatē reducēdo:⁊ est satis tēperate cōplexiōis:lꝫ caliditas ⁊ siccitas ꝑdominent' in eo:⁊ dosis ipsius est a.ʒ.ij.vsqꝫ ad tres obseruato semꝑ canoñ,⁊ notabili superius posito i ꝑmo electuario de aromatib⁹ de tempore ⁊ hora assumptionis cuiuslibet electuarij nō solutiui:et ideo ibi est recurrendū.

¶ Si quis aūt vellet istud electuariū cū melle componere ⁊ nō cū zuccaro posset:⁊ tūc esset maioris calefactiōis et abstersiōis:sꝫ cum ipso non ponit' nec habetur in vsu. Nunc trāseo ad ei⁹ descriptionē vt litera iacet. Cuius ꝑmixtio.i.cōpositio.℞.folioꝝ rosaꝝ:supple rubearum:q꞉ sunt magis aromatice ꝙ albe.et đ eis dictū ē i diamusco Liqritie dictum est in diarodon. Lignū aloes dictū est in diamusco. Sādali machazari.i.sandali citrini:q꞉ sunt magis aromatici:⁊ de his dictū ē i diamusco. Cinamomi boni et electi dictū est in diamusco. Macis dictuꝫ est in diamusco. Gariofiloꝝ dictū est in diamusco : gummi.arabici dictū est in diarodon. Dragaganti dictuꝫ est in diarodō. Nucis muscate fructus est cuiusdā arboris nascētis i India:et est calide cōplexiōis et sicce in secūdo gradu. Cardamomi:et intelligit' de maiori:et de ipo dictū est in diarodon. Galange dictū est in diarodon. Spice.s.nardi:q꞉ magis aromatica dictū est in diarodon. Ambre cōmuniter tenet' ꝙ sit semē:videlicet sperma cete.i.balene qđ reperit' in mari maiori iuxta littora eius. Serapio tamen videt' velle ꝙ nascit' in fundo maris:vt fung⁹ in terra:⁊ cum mare est in magna fortuna ascēdit et transmittit' adherēs lapidib⁹ ad ꝑdicta littora maris:⁊ ibi colligit' in partib⁹ Indie et vtrūqꝫ dictum potest bene satis saluari:⁊ ei⁹ cōplexio ē calida i scđo gradu:⁊ sicca tñ modicū; īfra ipsuꝫ Musci dictū est in diamusco. Syrupi rosati.i.iuleb,rosati et aqua rosata loco predicti iuleb.

De nuce muscata.

De ābra.

Sūma medicinaruꝫ ē res.viij.

Aromaticū rosatum min⁹ stōm et cor cōfortās:et eorū inflatiōes sedās. Et ei⁹ ꝑmixtio est hec.℞.rosarū rubearū.ʒ.x.ligni aloes sandalorū machazari.añ.ʒ.ij.cinamomi electi.ʒ.iiij. masticis.ʒ.j.et.℈.j.ambre.℈.ij. musci.℈.j.syrupi rosati ꝙtum sufficit.

¶ Dicit' minus respectu precedētis:q꞉;pauciora ingrediūtur cōpositionem ipsius:⁊ est quartundecimum electuariū:qđ nō est in vsu:nec preparatū reperit':ingrediūtur tamen in eius descrip.sandali machazari idest saudali citrini:et alia nota sunt.

Sūma medicinaruꝫ est.v.res.

Aromaticū muscatū cōfert sincopi:⁊ tremori cordis ⁊ cōfortat cerebrū ⁊ cor:⁊ cōfert epilepsie ⁊ ꝑfocationi matricis:⁊ facit oris odorē bonū.℞.ligni aloes.ʒ.vij. darseni electi.ʒ.x.ambre crude.ʒ.iij.musci boni ⁊ electi.℈.ij. syrupi rosati quātum sufficit.

¶ Hoc est qntūdecimū qđ etiā nō est in vsu nec preparatuꝫ reperit':⁊ q꞉ eius cōpositionē nō ingrediunt' rose:,sed alia aromata:ideo vocat' stomatichū ⁊ nō đr rosatum sicut de alijs superioribus dictū est.ingreditur ipsius cōpositionē Darseni.i.cinamomum grossum electum:alia sunt nota.

Sūmamedicinaruꝫ est.xix.res

Aromaticū gariofilatum stomachum et cor cōfortat. Nauseā ⁊ vomitū sedat:⁊ valet ꝯtra putrefactionē i partib⁹ stōi. Mēbra vō nutritiōis calefacit:⁊ vētositates dissoluit:⁊ carminat:cui⁹ hec est ꝑmixtio.℞. gariofiloꝝ.ʒ.vij.macis zedoarie galāge sandali machazari trocíscoꝝ diarodō cinamomi ligni aloes spice inde piperis lōgi beyl.añ.ʒ.j.rosarum.ʒ.iiij. liquiritie gallie muscate ana.ʒ.ij.folij cubebe ana.partes.iij. ʒ. vnius syrupi citrini quātum sufficit.ambre.ʒ.j. musci.℈.ß. Dosis est a.ʒ.iij.vsqꝫ ad.v.

¶ Hoc electuariū qđ est sextūdecimū descriptū i presenti antidotario gñaliter est in vsu:⁊ preparatum reperitur satis cōformatū reperit' in opationib⁹ ⁊ virtute cū aromatico rosato đscriptiōe gabrielis supius posito:sꝫ est calidi⁹ illo ꝓpter gariofilos multos qui ingrediunt' cōpositionē ipsius a quo sic denoīatur:⁊etiā ꝓpter plura alia calida'q ponunt' in ipso:ideo plus confert frigidis passionibus stomachi cordis ⁊ cerebri desiccādo materias putridas et ēt catarrales malā cōplexionē frigidā remouendo a mēbris ꝑdictis:⁊ alia plura iuuamēta hꝫ que ponuntur in litera. Usus tamē ipsius est magis post digestionem humorū cōuentēs et ꝑcipue frigidoꝝ:et ipsorū euacuationē a dictis mēbris ꝙto plus est possibile. Et dosis ipsi⁹ est a.ʒ.ij. vsqꝫ ad quatuor obseruata tamē regula de tpe ⁊ modo assumptiōis cuiuslibet electuarij nō solutiui superi⁹ posita ī vno notabili de electuario de aromatib⁹ qđ scripsit Gale. huius electuarij descriptio talis est.℞.gariofilorum dictum est in diamusco.zedoarie dictuꝫ est in diamusco. Galange dictū est in diagalāga.sandali machazari.i.citrini. dictū est de sandalis i pria descriptiōe đ diasatyriō. Trociscoꝝ diarodon.de eis dictū est vel dicet' inferius in octaua descriptione distinctione de trociscis qui noti sunt: ⁊ multū habent' in vsu. Cinamomi dictū est in diamusco. Cubebe semen est cuiusdaꝫ plante quod portatur,de partibus vltramarinis habens similitudinem cuꝫ pipere albo calide cōplexionis ⁊ sicce in ore retentum. Syrupi citrini quantum sufficit ad cōpositioneꝫ ipsius electuarij.i.iuleb rosati qđ solum conficitur ex zuccaro ⁊ aqua rosata ⁊ de rosis dictum est in diarodon vel diamusco. De zuccaro autē dictū est in prima descriptiōe satyriō:sed loco predicti iuleb Istud electuariū conficitur cū zuccaro et aqua rosata,descriptione gabrelis. Musci dictum est in diamusco.

Dosis.

De cubebis.

Aromaticū nardinū stōachū ⁊ epar ⁊ viscera ꝯfortat ⁊ renes ⁊ vesicā:⁊ addit desideriū coeūdi. Oris ⁊ sudoris odorē bonū facit: ⁊ ꝯfortat āhelitū ⁊ facit digestōnē cibi:⁊ r'soluit vētositates:cui⁹ ꝑmixtio hec ē. Accipe spice inde.ʒ.ij.rosaꝝ.ʒ.iiij.liqritie.ʒ.ij.⁊ ß.gallie sebellie cubebe,ligni aloes macis gariofi.ciamomi folij indi anisi corticū citri trociscoꝝ diarodō, añ.ʒ.j.⁊ tertiā alteri⁹.pineaꝝ purgataꝝ amigdalaꝝ purgataꝝ a corticib⁹ suis añ.ʒ.v.gūmi arabici dragagāti añ.ʒ.ij.musci.℈.ß.ꝯfice cū syrupo roß.quātū sufficit.

¶ Aromaticum nardinum.i.de spica nardi. ¶ Istud est electuarium decimumseptimum:non est tamen in vsu:nec preparatum reperitur:ideo non aliter ipsum declarabo gratia breuitatis.

¶ Additio.

¶ Gallia sebellie est quedā cōfectio posita inferius in distinctione trociscorum. Summa medicinarum est.xx.res.

Medicine presentis electuarij sūt.xj.res.

Diaciminū bonū vꝫ ꝯ stōi ⁊ visceꝝ vētositatē:digōnē ꝓcurat:stōꝫ ⁊ viscera calefacit ℞.cimini ꝑdie i aceto infusi ⁊ exiccati.ʒ.x.ziziberis ciamomi añ.ʒ.iiij.gariofiloꝝ ligni aloes macis añ.ʒ.ij.⁊ß.galāge pipis lōgi cardamo.añ.ʒ.ij.musci.℈.ß.mellis dispūati ꝙtū sufficit.

Istud electuarium

¶ Istud electuariū ſm illā descriptionē non est in vsu: nec preparatū reperit: sed generaliter preparatur ⁊ fit ſm descriptionē nicolai positā i suo antidotario quā ibi ad plenū declarabo. Cōis aūt vsus diacimini est i forma solide confectionis ppter minorē displicentiā: ⁊ tunc cū zuccaro pparatur: sed nō est tante efficacie ⁊ virtutis quāte est qn̄ cū melle conficit sicut ponit hic: ac etiam a Nicolao vt ibi patebit in eius descriptione: ⁊ dicitur diaciminū a cimino quod ingreditur compositionem ipsius.

Cōis vsº diacimini

¶ Additio.

¶ Diaciminū dicitur a cimino qd plus recipit q̄ de alijs diuerse reperiunt descrip. apd diuersos autores: nā Auicē na quinto can̄. plures hꝫ descrip. que nō sunt eedē cū ista. silr Serapio in pprio antidotario duas hꝫ descrip. q̄ etiā ab ista differūt. Itē rasis nono ad Almansorem ca. de his que cōfortant stomachū hꝫ vnā descrip. diacimini q̄ etiaꝫ ab ista differt. ipse etiā Mesue inferius hꝫ vnā aliā descri. de qua infra dicetur. Istud electuariū ſꝫ presentē descri. raro habet in vsu: sed vt plurimū dispensatur ſm descrip. Nicolai quam describit in proprio antidotario.

Dianisum valet grosse vētositati stōachi ⁊ frigiditati: ⁊ abūdātie phlegmatis crudi i ipo: ⁊ tussi diuturne. Recipe anisi. ʒ. xx. liquiritie: masticis an̄. x. viij. carui: macis: galāge. zinziberis: feniculi: cinamomi an̄. ʒ. v. triū piperū: calamenti: piretri: casie an̄. ʒ. ij. heyl. gariofilorū cubebe. croci spice ana. ʒ. j. ß. zuccari. ℥. ij. mellis dispumati quantum sufficit.

¶ Hoc electuariū nō est in vsu: nec preparatum reperitur habet tn̄ ꝟtutē consimilē cū diacimino: sed est calidiº illo.

¶ Additio.

¶ Dianisuꝫ ab aniso dicit eo q plº d eo intrat ꝯpositionē qd sepe apud multos habet in vsu: qꝛ valde ꝯfert ad grossas vētositates stōachi. Sūma medicinarū est. xxij. res.

Medicie sunt. xviij.

Diambra ē medicina sublimis cerebrū et cor cōfortās: ⁊ stomachū: ⁊ oīa mēbra. digestionē pcurat: ⁊ vtētē eo letificat: ⁊ mēbra nutritionis calefacit. Senibº q̄q cōuenit ⁊ frigidis natura ⁊ mulieribº ⁊ egritudinibº matricū. Cuius hec est permixtio. ℞. cinamomi doronici gariofilorum macis nucis muscate folij galāge an̄. ʒ. iij. spice cardamomi maioris et minoris an̄. ʒ. j. zinziberis. ʒ. j. ⁊ ß. sandali citrini. ligni aloes piperis lōgi an̄. ʒ. ij. ambre auī. i. musci. ʒ. ß. cōfice i syrupo rosato ⁊ aq̄ rosata. Dosis eiº est. ʒ. iij. vel. iiij.

¶ Istud est electuariū preciosum ⁊ sublime quod generaliter est in vsu ⁊ vbiq preparatum reperit. Et licet cōficiat cū iuleb rosa vel cū zuccaro: tn̄ semp reducit ad formā electuarij: licet etiā cōfici posset in forma confectionis: ⁊ ipm est summe confortās virtutes cordis ⁊ cerebri ⁊ stomachi ⁊ spiritus clarificādo: ⁊ illos multiplicādo: et malas complexiones frigidas ab ipsis remouēdo: tristes et mente captos summe letificat digestionē confortat ⁊ procurat calidū naturale in senibº: viuificādo auget: ⁊ confert mulieribus supflue frigidis ⁊ humidis: iuuat etiaꝫ ad impregnādū. Et eius dosis ē a. ʒ. iij. ad. ʒ. iiij. de mane ieiuno stomacho ⁊ vacuo cū alijs cōditionibus obseruandis dictis superiº i notabili de electuario de aromatibº. posset ēt assumi de sero tn̄ cōditionibº obseruatis pdictis i notabili pdicto: cuiº hec ē pmixtio. ℞. cinamomi dictū ē in diamusco doronigi dictū est in diamusco. Gariofilorū dictū est i diamusco. Macis dictū est in diamusco Galāge dictū est in diagalāga. Spice dictū est in diamusco. Cardamomi maioris ⁊ minoris: dictū est in diarodō zinziberis dictū est in diamusco. Sādali citrini dictū ē i diamusco. Ligni aloes dictū est in diamusco. Piperis longi dictū est i diamusco. Ambre dictū est in aromatico rosato. Musci dictuꝫ est in diamusco. Cōfice cū syrupo rosato. i. iuleb rosato et aqua rosata. Cōponimus tn̄ quandoq cum zuccaro et aqua rosata ⁊ idē redit si fiat cū zuccaro bono ⁊ electo: ⁊ de rosis dictū est in diamusco. De zuccaro autēꝫ dictū est in prima descriptione diasatyrion.

¶ Additio.

¶ Diambra dicit ab ambra ingrediente in bona quātitate: presens electuariū est multū in vsu ſm psentē descrip. Mes. multe descrip. apd diuersos reperiunt autores: nā Auicē. in. v. cano. hꝫ vnā descrip. quo electuario ſꝫ ipsuꝫ fuerūt vsi reges grecie: qd tn̄ nō fit ſm eum. iteꝫ Serapio in suo antidotario habet etiam duas descriptio. diambre differentes ab ista Mes. que etiam non preparantur.

Confectio de cinamomo q̄ est medicina sana ⁊ experta ad humorositateꝫ stomachi ⁊ putrefactioneꝫ in eo: phlegma digerit et digestioneꝫ attrahit. Cuiº pmixtio hec est. ℞. cinamomi subtilis ⁊ electi. ʒ. xv. darseni cimini. enule an̄. ʒ. iiij. galāge. ʒ. vij. gariofiloruꝫ piperis lōgi cardamomi. ziziberis heyl. macis. nucis muscate. ligni aloes an̄. ʒ. iij. croci. ʒ. j. zuccari tabarzet. ʒ. v. Cōfice cū melle dispumato. Et qn̄q ponit in eo duplū pōderis medicinarū de zuccaro puluerizato sine melle: ⁊ accipit sicut suffuf. Et alij addunt in eo musci. ʒ. j. partes duas: ⁊ puluerizat cum eo. Dosis eius est a. ʒ. j. vsq ad duas.

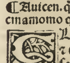
Sūma medicinaruꝫ presentis electuarij. xv. res absq melle.

¶ Licet istd electuariū nō sit in vsu nec preparat reperiat: tn̄ qꝛ eius descriptio est multū magistralis: et Gētilis ponit eius virtutes illā verificando: dicitur confectio. i. cōpositio de cinamomo ppter cinamomū quod principaliter cōpositionē ipsius ingreditur. valet principaliter ac etiā est medicina sana et experta ad omnem debilitatem stomachi: consumit ⁊ remouet oēm limositatem: ⁊ putrefactionem contentā in eo: phlegma digerit: digestiuam confortat: ⁊ apetitum attrahit. Et dosis eius est vsq ad. ʒ. ij. obseruata tamē semper regula de modo ⁊ tempore assumptiōis ipsiº posita ⁊ declarata in electuario de aromatibº ſm descriptionē ipsius Galeni. et pōt cōstrui cū solo zuccaro: ⁊ sic posset ad fomā solide cōfectionis reduci: ſꝫ efficaciº et melius operat si ad formā electurarij reducatur: qꝛ cōpositionē ipsiº ingredit mel: et plura aromata in pōdere poni possunt q̄ in cōfectione cōmode non ponuntur cuius hec est pmixtio vel cōpositio. ℞. cinamomi subtilis et electi dictū est in diamusco. Darseni dictū est in diamusco. Cimini est quoddā semē satis notū calide ⁊ sicce complexionis in scdo gradu. Enule vtimur solū radice ipsiº ē acuti saporis et est calide cōplexionis et humide in secūdo gradu. Gariofilorū dictuꝫ est in diamusco. Piperis lōgi dictū est in diamusco. Cardamomi dictū ē in diamusco zinziberis dictū est in diamusco. Heyl cōmuniter exponitur q est spēs cardamomi: et dictuꝫ est in diamusco. Sed hic exponitur p quibusdam granis que vocantur melligethe: al's grana paradisi q̄ sunt calide et sicce complexiōis in tertio gradu. portant de partibº indie ⁊ sunt nota aromatarijs. Macis dictū est i diamusco. Nucis muscate dictū est in aromatico rosato. Ligni aloes in diamusco. zuccari tabarzet. i. albi dictū est in prima descrip. satyrion. Cōfice cū melle dispumato dictū est in diamusco: et quādoq ponit in eo duplū ponderis medicinarum dictarū superiº dicitur zuccaro puluerizato sicut suffuf. i. sicut puluis subtilissimº: et quidā addunt in eo musci. et de ipso dictum est in diamusco: ⁊ hoc faciūt ad ꝯfortationē cerebri ⁊ cordis.

Heyl qd sit.

¶ Additio.

¶ Auicen. qnto can̄. hꝫ vnam aliā descrip. electuarij de cinamomo que non est eadem cum ista.

Electuariū de granis myrti ꝯforās stōm ⁊ epar: ⁊ ꝯferēs solutioni et lubricitati viscerū pp malitiā digestiōis. Et modº eiº est vt i ꝯfectiōe d aromatibº adiūgat granorū myrti tritorū sicut alcohol. ʒ. cētū. myrobalanorū nigrorū belliricorū ⁊ ēblicorū sup q̄s iā preterijt ebullitio vna i aq̄ citoniorū ⁊ vino odorifero an̄. ʒ. vij. carui. anisi. cimini seminis apij infusorū i aceto vini die ac nocte ⁊ exiccatorū an̄. ʒ. x. Cōfice cū mina aromatizata: ⁊ da cū syrupo decoctiōis d citonijs.

¶ Istud electuarium nō est in vsu nec preparatum reperitur.

¶ Additio.

¶ Istud electuariũ de granis.i.de seminibus myrti etiã describit ⁊ perfectius a Serapione in proprio antidotario. Summa medicinarum est.xi.res.

Diacalamentũ descriptiõe Gale. cõferẽs ad egritudines frigidas mẽbrorũ nutritionis et ad maliciã digestiõis: ⁊ facit penetrare cibũ qui non potest penetrare ad epar et ad corpus reliquum: et hec est eius proprietas: et confert rigori febrium et emplastratum ⁊ inunctũ in spina. Et est ex maxime subtiliantib⁹ humiditates grossas ⁊ viscosas et ex resoluẽtib⁹ ventositates: ⁊ ɔfert singultui vehemẽti frigido et vẽtoso: cuius difficilis est resolutio: et procurat vrinã et mẽstrua. ℞. calamẽti fluuialis ⁊ montani siseleos ⁊ petrosilini añ.ʒ.iiij. ʒiziberis.ʒ.iij. seminis apij: extremitatũ albasce.añ.ʒ.ij. cheisin.ʒ.vj. piperis.ʒ.xij. mellis dispumati quãtum sufficit. Potio eius est.ʒ.j.

¶ Istud electuariũ descriptione Galeni non ponitur sicut Galenus ipsum describebat: nec est in vsu: nec ꝑparatũ reperit: sed ẜm descriptionẽ Nicolai ꝑparatũ multũ habemus in vsu. ¶ Additio.

¶ Gale. q̃rto regiminis sanitatis describit istud diacalamentũ: q̃uis parũ discordare videat in põdere simplicũ ab isto, hãc eadẽ descrip. ponit Auicẽ.v.cano. etiã autoritate ipsius Gale. ẜm p̃sentẽ descip. raro habet in vsu: sed ẜm descrip. Nicolai. Calamẽtũ fluuiale.i.mentastrũ calamẽtũ mõtanũ.i.nepita. albasce.i.thimi. siseleos.i.siler mõtanũ. Summa medicinarum est.xiij.res.

Sũma medicinarũ ẽ.xiij.res.

Diatriõpipereon descriptione cõmuni quod calefacit stomachũ et ventrẽ: et remouet dolorẽ ei⁹ ex hũiditate phlegmatica multa ⁊ cruda: ⁊ mundificat eum ab ipsis: ⁊ valet ɔtra acidos ructus: ⁊ digestionẽ procurat. ℞. triũ piperũ añ. aur.v. ʒizi. hasce anisi añ. aur.ij. spice. amomi. añ.aur.j. casie seminis apij: siseleos asari enule sicce ana. aure.ß. confice cum mel. dispumato. Dosis eius est a.ʒ.j. vsq; ad.ij.

¶ Istud electuariũ ẜm descriptionẽ p̃ntẽ cõiter est in vsu ⁊ vbiq; preparatũ reperit: est eñ magne efficacie in calefaciendo stomachũ: et oĩa nutritiua ab eis malã cõplexionẽ frigidã quãtũcũq; superueniente desiccat: et maxime hũiditates putrides in stõ digestionem vigorat: et prohibet generationem phlegmatis crudi: et cõfert in mũdificando vẽtrem: ⁊ vẽtositates dissoluit grossas: ⁊ ipsas ꝓhibet generari. Immo dolorẽ in stõ a phlegmate vel grossa ventositate subito resoluit premissa tñ vniuersali euacuatione vt in egritudinib⁹ materialib⁹ est cõueniẽs: et obseruata regula de mõ hora et tpe assumptiõis ipsi⁹ vt aliorũ electuariorũ nõ soluẽtiũ posita superi⁹ in vno notabili in electuario de aromatib⁹ ẜm descrip. Galeni, ⁊ dosis eius est vsq; ad.ʒ.ij. Ei⁹ aũt cõplexio que resultat ex componẽtib⁹ ipsũ est calida et sicca in tertio gradu: descriptio aũt hui⁹ est. ℞. triũ piperũ.i.albi ⁊ nigri et lõgi: et de eis dictum est in diamusco. zinziberis. dictũ est in diamusco. Hasce.i.thimi: herba est nota calide et sicce cõplexiõis i tertio gradu. Amomi est semẽ valde minutũ aromaticũ: calide et sicce cõplexiõis in tertio gradu: ⁊ portat de ptib⁹ indie. Casie scʒ lignee: ipsa est radix cuiusdã plante odorifere calide et sicce cõplexiõis in scdo gradu. ¶ Et hic notandum ꝙ qñ in libris autorũ casia reperit absolute plata dʒ tunc talis descriptio medicine in qua ingreditur considerari: et si sit medicina solutiua siue leuitiua: tũc debem⁹ intelligere de casiafistula que leuitiua est: ⁊ ipaʒ cũ diligẽtia suo loco declarabo. Si aũt nõ est medicina solutiua seu lenitiua: tũc debem⁹ intelligere de casia lignea de qua dictũ est ad presens: et est medicina multũ prouocatiua vrine: et mẽstruorũ: et omniuʒ oppilationum aperitiua: et maxime epatis. Seminis apij dictũ est in diagalãga. Siseleos.i.siler mõtanũ: ⁊ accipit semẽ ei⁹: herba ꝓducens ipsuʒ est valde nota et est calide ⁊ sicce cõplexiõis in scdo gradu. Ista herba hʒ cõmunẽ modũ administratiõis eius et ipsius vsum

Documentũ d̃ casia,

De silere mõtano,

multũ iuuat ad impregnãdũ. suffumigiũ aũt factuʒ ex illa herba vel ex semine ponitur cõferre ad matricẽ desiccãdo humiditates cõcurrẽtes in ea: oppilatiões aperiendo remouẽdo: ⁊ ipsam calefaciẽdo: per experientiã pluries visuʒ est ꝙ facit impgnari: si postea rõnalis coit⁹ subsequat. Et hic nota vt recitat Auicẽ. ca. de siseleos. ⁊ Serapio in suo de simplicib⁹ eodẽ capitulo de siseleos: ꝙ hoĩes ⁊ alia aialia querentia impregnari hanc herbam perquirunt: et ipsam comedũt: ⁊ post ei⁹ comestionẽ post vsuʒ animalis sibi cõformis in coitu subito impregnant. Asari.i.baccari dictũ est in diarodon. Enule sicce dictũ est in cõfectiõe de cinamomo: ⁊ d̃i sicce: q: est maioris desiccationis q̃ quando est recẽs: imo in recẽti enula aliqua est humiditas tenax ⁊ viscosa. cõfice cum melle dispumato: ⁊ de ipso dictũ est in diamusco: ⁊ sic nõ nisi ad formã electuarij reducit talis compositio. ¶ Additio.

Ad impregnanduʒ.

¶ Dyatriõpipereon d̃i a trib⁹ gñib⁹ piperis q̃ ingrediũtur compositionẽ ipsius: hoc electuariũ non est multũ in vsu. Auicẽ. in quinto cano. hʒ vnam descrip. que vr̃ quasi esse eadẽ cũ ista. Mes. hʒ hasce. Auicẽ. ho nõ. Aui. hʒ xilobalsami. Mes. nõ: in reliquis cõcordant in simplicib⁹ ei⁹.

¶ Nõnulli tñ addũt aliqua simplicia ⁊ habẽt talẽ ordinẽ. ℞. spice ameos amomi cinamomi: ⁊ sic addũt duo simplicia.s. ameos ⁊ cinamomũ: q̃ hic nõ ponunt: q: credo fuere addita vltra autoris intẽtionẽ. Gal. iiij. de regimi. sanita. hʒ vnã aliã descrip. parũ tñ ab hac differẽtẽ q̃ nõ est i vsu.

Diaciminũ valens ad dolorẽ stomachi et ventris factum a frigiditate aut a grossa vẽtositate: aut ex phlegmate grosso coadunato: ⁊ ad dolores colice: ⁊ singultum prefocatiuum a repletione factuʒ: aut a ventositate grossa: eructuationeʒ acetosam: ventositates quoq; dispergit: oppilationes aperit: ⁊ membra nutritionis calefacit. Accipe cimini carmeni pridie i aceto ifusi ⁊ exiccati.ʒ.xx. zinzi. albasce añ.ʒ.iij. pipis: cinamomi.añ.ʒ.ij. ameos.ʒ.j.⁊.ß. folior rute siccorũ: baurach rubei añ.ʒ.iiij. Confice cum melle dispumato.

¶ Diaciminũ.i.diacinamomũ. descriptio huius electuarij hic positi nõ est in vsu: nec ẜm eã preparatum reperitur: sed descriptio q̃ est i vsu est illa que ponitur a Nicolao in suo antidotario: quã ibi ad plenũ declarabimus vt in alia descriptiõe alteri⁹ diacinamomi superius posita dictũ est.

Confectio de seminibus sedans dolores viscerũ a ventositate factos. Oppilationes aperit. Lubricitatem a malitia digestionis curat. Cui⁹ permixtio hec est. ℞. cimini seminis feniculi: carui: anisi: dauci: ameos: seminis apij: amomi infusorũ die ac nocte i aceto ⁊ exiccatorũ.añ.ʒ.vj. cinamomi.ʒ.v. cheisin.ʒ.iij. cardamomi spice gariofili añ.ʒ.iiij. ʒiziberis macropiperis siseleos galãge añ.ʒ.v. mellis dispumati q̃tũ sufficit. Et qñq; ponit in eo zuccari duplũ põderis omniũ: ⁊ fit sicut suffut: ⁊ est sanum ⁊ expertum.

Sũma medicinarũ xix.res.

¶ Ista cõfectio que ad formã electuarij reducit vocat de seminibus ꝓpter diuersas species seminũ q̃ ingrediuntur cõpositionẽ illius: ⁊ cõfert passiõibus quibus ɔfert diaciminũ dictũ: ẜʒ est magis calefaciẽs: ⁊ oppilationũ aperitiuũ q̃ diaci. ⁊ q: nõ est in vsu istud electuariũ nec ꝑparatũ reperit: ideo ad ipm ꝑdeclarandũ nõ prosequor. Cõpositio tñ eius est valde vtilis ⁊ bona: ita qd̃ siquis vellet magistralr ipso vti: ⁊ eius vtilitatis iuuamẽta pcipiat ⁊ apparent in littera: ⁊ eius descriptio p seipsam est nota: nã oĩa eius simplicia superius sunt declarata. ¶ Additio.

¶ Scdʒ matth. siluaticũ cõfectio de seminib⁹.i.diaspermaton. Nicolaus florẽtinus lib.v. tractatu quarto cap. de cõplexione stomachi nõ pura in generali inquit diaspermaton.i.electuariũ de seminib⁹ qd̃ describit in antido. Mesue ⁊ sic est ⁊c. sed raro i vsu habet: aliqui tñ eo vtunt magistralr. Serapio in ꝓprio antido. hʒ vnũ electuarium de seminib⁹ qd̃ tñ parũ ab isto differt. Silr Auicen. in.v. cano. hʒ ɔfectionẽ vnã de seminibus multũ differẽtẽ ab ista.

Confectio de

Onfectio de citoniis bona confortans stomachũ ⁊ faciẽs digestionẽ ⁊ retinẽs fluxum ventris ⁊ vomitũ cholericum et phlegmaticũ: et facit colorẽ vtentis esse bonum. Accipe carniũ citonioꝝ coctorum in vino lib. iij. mellis boni dispumati tantũdem: decoque cum facilitate: ⁊ postq̃ coctum fuerit proiice super ipsum cinamomi: gariofilorũ: cardamomi: galange añ. ʒ. j. darseni. ʒ. iij. zinziberis piperis longi: macis añ. ʒ. iiij. ⁊ q̃nq̃ꝫ inuitat necessitas: et coquuntur citonia in aceto ad causas calidas. Et quandoqꝫ permiscetur eis aceti tertia pars eorũ aut media. Et q̃nq̃ꝫ permiscetur eis succus granatoꝝ acetosoꝝ in medio ponderis eorũ. Et quãdoqꝫ succus citri in quarta parte ponderis eorum. Et q̃nq̃ꝫ fit sine speciebus. Et q̃nq̃ꝫ cum speciebus predictis. Et quãdoqꝫ cuꝫ puluere isto. Accipe spodij: berberis: seminis acetose: trium sandaloꝝ: rosarũ rubearum partes equales. Et quãdoqꝫ ponuntur alia ſm intentiones physicorum. Et quãdoqꝫ aromatizatur cum musco: aut camphora: aut vtroqꝫ. Et quandoqꝫ fit cum zuccaro: et quãdoqꝫ cum melle.

¶ Istud electuariũ non est in vsu: nec preparatũ reperitur ſm p̄sentẽ descriptionẽ: licet p̄paretur: et fiat compositio solida sicut aromatarij faciũt: et vocatur infra diacitoniten cum aromatibus: ⁊ tũc fit in forma solida propter multã decoctionẽ ad ignem: et vsus ipsius est cõmuniter circa festũ oĩm sanctoꝝ: et maxime a corporibus sanis: et vt sic nõ debet preparari cũ additionibus que fiunt in processu capituli: sed cũ illis aromatibꝰ que ponũtur in principio descriptionis: ⁊ sic habet stomachũ maxime cõfortare in omnibus virtutibus eius: colorem corporis bonũ efficit. Et ista talis cõpositio fit cũ melle. Fit etiã diacitoniten sine aromatibꝰ cũ solo zuccaro ⁊ pulpa citonioꝝ in forma solide cõfectionis vt in sequẽti descriptione notatur: et tale maxime est cõueniẽs cuilibet fluxui vẽtris: vt disinterie diarie superflue ⁊ lienterie: si ante cibum assumatur vsqꝫ ad quãtitatẽ. ʒ. iij. et quãto plus antiquatur: tãto plus cõfert: et si a pueris vel aliis propter eius duriciem et soliditatẽ masticari nõ posset cõueniẽter posset mollificari siue in mortario conteri cũ vino simplici: vel cum iuleb rosato: vt in forma electuarij reducatur: ⁊ fortius operetur: et huiꝰ cõpositio est. ℞. carnium: id est pulparũ citonioꝝ: quia medullarũ intrinsecarum sine cortice et sine granis: citonia poma sic sunt vocata frigide cõplexionis ⁊ sicce in primo gradu cum virtute stiptica et odore aromatico: vnde aliqualis caliditas viget in eis: maxime cũ sint perfecte matura. Coctoꝝ in vino: quia plus habẽt stomachũ confortare: lꝫ cõiter decoquũtur in aqua: et de vino dictũ est in diamusco. Aqua autem est elementũ simplex frigide cõplexionis et humide: in qua frigiditas superat humiditatẽ. Mellis boni dispumati: dictũ est in diamusco. Cinamomi dictum est in diamusco. Cordumeni dictũ est in diarodon. Gariofiloꝝ in diamusco. Darseni. i. cinamomi grossi: dictuꝫ est in diamusco: zinzibe. in diamusco. In hac descriptione non est vlterius procedendũ in additionibus eius: et q̃nq̃ꝫ inuitat necessitas.

In quolibet fluxu ventris.

De aqua.

¶ Additio.

¶ Hanc confectionem de citoniis describunt Auicen. quinto cano. et Serapio in proprio antidota. parũ tamẽ ab ista differẽtẽ que interdũ sine speciebus fit: ⁊ nõnũq̃ꝫ cum speciebus ſm intentiones diuersas.

Onfectio de citoniis facta cũ succo citoniorũ excitans appetitũ mortuũ: ⁊ cõfortat stomachũ et epar ⁊ digestionẽ: et facit ad retentionem: ⁊ stringit naturã. Cuius permixtio hec est. ℞. succi citonioꝝ ⁊ mellis añ. lib. iij. ita q̃ sit mel dispumatum: aceti boni puri lib. ß. Decoquantur cuꝫ facilitate ⁊ continue auferatur spuma eius ⁊ sepe: ⁊ cum mellis spissitudinem habuerit puluerizetur super ipsam piperis longi zinziberis cinamomi ana. ℥. j. gariofilorũ ligni aloes ana. ℥. ß. musci. ʒ. vnius tertiam. Et quandoqꝫ fit sine speciebus: et quandoqꝫ cum speciebus aliis sicut necessitas cõducit: ⁊ quandoqꝫ fit cũ zuccaro. Et quandoqꝫ variatur aliis modis.

Summa medicinarũ est nouem res.

¶ Confectio de citoniis. i. compositio facta cũ succo citoniorum nõ est in vsu: nec preparata reperitur ſm modũ quẽ hic describit. ¶ Additio.

¶ Descriptio confectionis de citoniis facta cuꝫ succo similiter ab Auicẽ. in quinto cano. ⁊ a Serapione in p̄prio antidota. describitur: ⁊ vocatur ab ipso Serapione ibidẽ electuariũ cum aqua citoniorũ: que raro habetur in vsu.

Lectuarium de pomis bonum ad debilitatẽ cordis ⁊ stomachi ⁊ confortat digestionem. ℞. carnium pomorum dulcium ⁊ redolentium mundatorum ⁊ incisorum per frusta lib. vj. zuccari albi boni lib. v. aq̃ rosate lib. ij. ligni aloes. ʒ. v. sandali citrini. ʒ. iij. gariofilorum. ʒ. iiij. cinamomi electi. ʒ. iiij. ⁊ ß. ambre. ʒ. ij. musci. ʒ. j. tertiam. Hoc etiam modo fit electuarium de pomis acetosis: ⁊ electuarium de pomis paruis et aromaticis et dulcibus.

Medicine p̄mis elec. sũt. ix. res.

¶ Istud electuarium non est in vsu: nec reperitur p̄paratum: sed magistraliter vtendo confert debilitati cordis et melãcholicis: ⁊ his qui tristantur sine causa manifesta: sed posset magistraliter preparari.

Lectuarium de persicis cõfortãs stomachũ: sitim extinguẽs ⁊ ardorẽ stomachi mitigãs ⁊ oris fetorẽ amputãs. Accipe carnium persicoruꝫ mediocriũ inter maturitatẽ et acerbitatem ⁊ mundatorum a corticibꝰ suis: ⁊ succi eorum añ. lib. iij. zuccari tabarzet lib. ij. Terantur persica vt sint sicut medulla: ⁊ exerceas in eis decoctionẽ cum syrupo sicut diximus in confectione de citoniis. Et cum coctum fuerit puluerizetur super ipsum ligni aloes. ʒ. ij. cinamomi: cubebe macis añ. ʒ. iiij. sandali citrini. ʒ. ij. musci. ʒ. j. sextam. Et q̃nq̃ꝫ fit sine speciebus: ⁊ est sanum ⁊ expertum.

Summa mediciaꝝ est. ix. res.

¶ Non est in vsu: nec preparatum reperitur.

Lectuarium quo vtuntur reges et prelati ℞. pinearum mundatarum. ℥. viij. amigdalarum mundatarum. ℥. vj. zuccari albi lib. iiij. aque rosate lib. j. ⁊ ß. olei rosati amigdale recentis ⁊ dulcis. ℥. iij. cinamomi electissimi. ʒ. viij. et ß. gariofilorum. ʒ. ij. ligni aloes. ʒ. iiij. sandalorum citrinorum. ʒ. ij. ambre bone. ʒ. j. musci. ʒ. vnius sextam. Et est bonum et expertum. Et confortat stomachum: cor pectus ⁊ cerebrum.

Summa mediciaꝝ est. xj. res.

¶ Non est in vsu nec preparatum reperitur.

Lectuariũ scd̃m quo vtuntur reges valens sicut primũ. ℞. pinearum mundatarũ. ℥. vi. amigdalaruꝫ mũdatarũ dulciũ. ℥. iij. zuccari albi lib. iiij. aque rosate lib. j. ⁊ ß. folioꝝ rosarũ rubearũ. ℥. j. ⁊ ß. sandalorũ citrinorũ. ʒ. ij. ⁊ ß. ambre. ʒ. j. musci. ʒ. j. vnius sextam.

Summa mediciaꝝ ẽ. viij. res.

¶ Non est in vsu nec preparatum reperitur.

Lectuariũ de fructibꝰ magni iuuamenti ad solutionẽ vẽtris cũ significatiõibꝰ caliditatis ⁊ abũdãtie cholere: ⁊ est medicina magna ad appetitũ cõfortãdũ q̃ prostratꝰ est: cuius permixtio hec est. Accipe carniũ citoniorũ: ⁊ pirorũ ponticoꝝ: ⁊ malorũ acidorũ: quoꝝ singulũ elixatum fuerit in aceto vini fortis in quo infusuꝫ fuerit

sumach die ac nocte: et succi agreste super cuius trituratione elaborandū est vsq₃ ad consumptionē vltimā: granorū añ. lib. j. carniū sorbarū immaturarum. ℥. v. zuccari lib. iiij. Coque ad spissitudinē mellis. Deinde pone sup ipsuz succi berberis. ʒ. ij. spodij. seminis acetose añ. ʒ. j. Repone postq̄ cōfectum est in vase vitreo: ⁊ da a. ʒ. ij. vsq₃. ʒ. iiij. cū aqua frigida: et rob citri: aut ribes: aut aliquo talium.

Summa medi. est viij. res.

¶ In vsu non habetur: nec preparatum reperitur.

Confectio alia Gal. ⁊ est ɔfectio de acetosis faciēs ad tremorē cordis ⁊ stomachi caliditatē ⁊ estuationē: ⁊ ad feruorē stomachi: ⁊ sitim ⁊ fumosaȝ eructuationem: ⁊ oris ardorē: ⁊ ad epar inflāmatū: et febrē: et sincopim ⁊ ebrietatē: Cui⁹ pmixtio hec est. R. xilo aloes cubebe añ. ʒ. iiij. rose coralli rubei. margaritarū albarū: sandali citrini: fausel añ. ʒ. ij. berberis seminis cucumeris: cucurbite: citruli añ. ʒ. iiij. spodij: carabe: gummi: dragagāti añ. ʒ. ij. boli armeni ʒ. j. ⁊ ß. seminis acetose. ʒ. iiij. seminis portulace: buglosse añ. ʒ. iij. ⁊ ß. camphore. ʒ. j. Confice cum rob citri: aut rob agreste. Dosis eius est a. ʒ. ij. vsq₃ ad ʒ. iiij. cum aqua frigida.

Summa medi. est xxj. res.

¶ Confectio. i. cōpositio alia Gal. non repit̄ vbi ponat̄ a Gale. Nō est in vsu: nec ꝑparata repitur. ¶ Additio.

¶ Fausel ꝑm Serapionē est auellana indica arbor cuius emittit cānulas in q̄bus est fausel: sicut dactylus: ⁊ arbor ista nō est in terris arabū. postea dicit auctoritate Isaac benarā qd̄ defert̄ ex sim: ⁊ est frigida: ⁊ fortiter stipticitat ⁊ fortificat mēbra: ⁊ virtus eius est sicut virtus sandalorū rubeo. que qn̄ nō reperit̄ ponitur loco eius ex sanda. rub. ⁊ me lietas ponderis eius ex coriandro recenti.

Fausel quid.

Confectio de prunis cōferens ad ardorē stomachi ⁊ sitim: et soluit naturā: ⁊ dat̄ in febribus: et sedat eas. Accipe carniū prunorū nigrorū oblongorū ⁊ muzorꝫ accedētiū ad dulcedinē: et elixatorū in aqua in qua portulaca elixata fuerit lib. ij. zuccari albi li. j. aque violarū li. ij. Decoque cū facilitate vsq₃ ad spissitudinē. Reconde in vase vitri: et da auř. iiij. vel. vj.

Summa medi. est v. res.

¶ Non repetitur ꝑm hanc descriptionem preparata: nec habetur in vsu licet magistraliter possit etiam vsus eius preparari: ⁊ esset idem electuariū valde delectabile: ideo nota ipsum ꝑm qd̄ describitur in litera.

Electuariū de sorbis ɔfortās stomachū et sedans solutionē fortē. Accipe carnē sorbarū immaturarū: ⁊ vicinarū maturitati: ⁊ elixatū in aq̄ in qua rose prius decocte fuerint ⁊ corticū granatorū lib. iiij. mellis: aut zuccari li. ij. ⁊ ß. Coquat̄ vsq₃ ad spissitudinē: ⁊ reconde ipsum in vase. Et da. ℥. j.

Summa medi. presentis electuarij est v. res.

¶ Ista est vltia ɔfectio seu cōpositio: seu electuariū q̄ ponit̄ in hac ꝑma sūma de ɔfectiōib⁹ delectabilib⁹ ad gustū ⁊ lꝫ nō sit in vsu: nec ꝑparata repiat̄: posset tñ magistrat̄ vti ⁊ ꝑparari. Et ideo sepi⁹ ⁊ sepi⁹ vtebat̄ eo Thomas de garbo in fluxib⁹ vētris supsluis: ante cibū assumpto eo in quantitate castance grosse: ꝑparat̄ tñ cū zuccaro ⁊ nō cū melle. in forma electuarij loco diacitoniten sine aromatibus: ⁊ efficacius opabit̄ q̄ ipm. Sorbe aūt sunt frigide cōplexionis ⁊ sicce in ꝑmo gradu qn̄ nō sunt mature. Et sic est finis prime summe de electuarijs delectabilibus.

De sorbis

¶ Incipit secunda pars prime distinctionis de antidotis amaris magnis.

Tyriaca diatesseron iuuamēta cuius magna sūt ad egritudīes cerebri frigidas sicut ē epilepsia tortura ⁊ paralisis: ⁊ stomachi sicut est dolor et inflatio: et malitia digestionis. Et epatis sicut est cacheria: hydropisis: ⁊ oppilatio. Et confert morsui scorpionis ⁊ potui veneni. Cui⁹ hec est permixtio. R. gētiane baccaꝝ lauri myrrhe aristologie rotunde añ. Cōfice cū melle dispumato. Dosis ei⁹ est ab auř. ß. vsq₃ ad auř. j.

Summa medic. est iiij. res. excepto melle.

¶ Hec est scd̄a pars ꝑncipalis p̄me summe i q̄ auctor determinat de antidotis. i. de medicinis cōpositis seu cōuenietib⁹ diuersis egritudinib⁹: his tñ reductis ad formam electuarij: vel solide cōfectiōis. Et primo incipit a famoso electuario qd̄ dr̄ Tyriaca. Reperiunt̄ enim tyriace due famose descriptiōes: ⁊ alie q̄ plures nō sic famose. Pria est q̄ dr̄ fuisse Galeni: quā ponit Nicolaus i suo antidotario. ⁊ Auicē. v. cano. tractatu primo. ⁊ denoiat̄ ab eis: q̄ ipsi fuerūt inuētores illarū descriptionū: cōmēdat̄ ⁊ ꝑparat̄: ⁊ sic plus gñat̄ habet̄ in vsu tyriaca Andromachi q̄ tyriaca Gale. lꝫ in simplicib⁹ cōponētibus eas parua sit differentia. Ponit aūt Auicē. loco iaȝ dicto laudes opatiōes ꝓprietates ⁊ virtutes per lōga v̄ba dicte tyriace. Andromachi verificādo particulariter quecūq̄ simplicia ipsam cōponētia: ad quē locū recurrēdū est ꝑ ei⁹ noticia. dr̄ autē tyriaca sublimior mediciaꝝ ꝓpter eius excellētiā. dr̄ etiaȝ tyriaca a tyro serpēte ꝓpter trociscos tyri qui ingrediunt̄ cōpositionē ei⁹: ponunt̄ aūt dicti trocisci in. v. cano. Auic. ⁊ hꝫ insup tyriaca ꝑdicta diuersas operatiōes efficere ꝑm diuersitatē sue etatis seu sue ɔfectiōis ⁊ cōstructiōis. Declarat aūt Aui. loco iā dicto. q̄ tyriaca hꝫ diuersas etates sicut ⁊ q̄cūq̄ cōposita: ⁊ sic diuersimode opat̄ ꝑ3 diuersitatem illarū etatū: hꝫ eñ primo infantiā. scd̄o pubertatē. tertio adolescentiam. quarto senectutē. ⁊ vltimo decrepitaȝ In infantia aūt que est etas ei⁹ incipiēdo a die sue ɔstructionis: ⁊ noue cōpositiōis pdurās vsq₃ ad annos tres est ista stupefactiua: mortificatiua caliditatis inate: ⁊ q̄to pl⁹ appropinquat suo principio: tanto pl⁹ hꝫ suas opationes efficere: i etate autē pubertatis iā incipit h̄re virtutes ꝑncipaliter ɔtra venena calida ⁊ frigida: ⁊ ɔtra morsus aialiū venenosoꝝ: ⁊ ɔtra q̄plures alias dispōnes ⁊ egritudines: de qb⁹ Auic. loco iā dicto ⁊ alij autores de ipa loquētes asserūt ⁊ affirmāt: ⁊ talis etas pubertatis ē a tertio anno vsq₃ ad nonū vel decimū: vł ꝑm qd̄ ab antiq̄s describit̄ a q̄nto anno vsq₃ ad q̄ntūdecimū In etate aūt senectutis ɔpletas hꝫ ac ꝑfectas opatiōes suas: ⁊ tūc est i potissimo suo eē cū mirabilib⁹ suis opatiōib⁹: de qb⁹ Auic. mētionē facit loco supi⁹ allegato: ⁊ talis etas est a vigesimo anno vsq₃ ad trigesimū. Post sequit̄ mors ipa q̄ est etas decrepta: q̄ etiā rōnabilr̄ potest nūcupari i qua est ablatio cuiuslibet opatiōis ipsius. Et lꝫ Aui. i cano. ꝑdicto loco ⁊ ca. allegato longiores ponat etates tyriace ꝑdicte: q̄ plura aromata ponebant̄ in ea q̄ Archigenis tpib⁹ fiebat: nūc tñ dicte etates sunt ei magis cōuenietes: ⁊ cōgrue ⁊ modernis medicis practicātib⁹ magis ɔformes ⁊ vsuales. Et hic nota q̄ si q̄s diligēter aspiciat mēte Aui. Gal. ⁊ alioꝝ oīm antiquorū autorū tyriaca Andromachi ac etiā tyriaca Gale. ⁊ quelibet alia tyriaca cōposita efficaciores ⁊ potētiores habebat operatiōes ipsorū tēporib⁹ ⁊ etiā Archigenis q̄ habeat modo: vel aliqua ex predictis habeat tē poribus nostris. Et hoc idē euenit electuarijs oīb⁹ ꝓpter defectū q̄titatis aromatū in cōstructiōe ipsarū ⁊ electuariorū. Nā ad lib. mellis ipsorū tpib⁹ in tyriaca: ⁊ sic in quolibet alio electuario poni faciebāt. ʒ. iij. aromatū. Nūc aūt ne assumētes ipsam abhorreāt solum poni facimus. ʒ. ij. aromatum: ⁊ vt minus expendāt: et ideo non est tāte efficacie: nec laudes sue ex ipsa sequuntur vt eorum temporibus sequebant̄. Operatur autem tyriaca cum est fermētata perfecte post annum quintum sue constructionis: q̄ añ dictum tempus vsus eius nō est nisi ad somnū prouocandum cum complexio sua calida ⁊ sicca: que vltra secūdū gradū modicum ascendit que resultat ex simpliciū commixtione cōponētiū eā. vincit tñ siccitas caliditatē ipsi⁹ Operat̄ etiā a forma specifica: aut a proprietate sue specifice forme insequentis mixtionē simplicium cōponētiuȝ eam: ⁊ cuilibet de per se qua complexione calor naturalis vigoratur ⁊ spirit⁹. Unde ꝑdicta tyriaca generaliter oīb⁹ passiōib⁹ nr̄is: immo qbuscūq̄ dispōib⁹ nr̄is in corporib⁹ in quib⁹ nō est supflu⁹ excessus caliditatis est vtilis: ⁊ cōuenien

Due tyriace descriptiōes famose.

Tyriaca vnde dr̄.

Tyriace etates q̄ ⁊ quot sunt

Prima.

Secunda

Tertia.

Quarta.

Quelibet alia perfectiora erat tiste tēpore Gal. q̄ nunc.

lis:⁊ cōueniēs:lʒ plus frigidis q̄ȝ calidis tēporibꝰ quantitate cōueniēter exhibeaẛ:⁊ maxime in declinatiōe egritudinum materialiū:⁊ post ipsaꝝ digestionē:vt in fine fe. phlegmatice regulariter exhibetur:vacuo tñ stomacho a a superfluitatibus ⁊ a cibo:⁊ corpore mūdificato diligēter. Sic etiā post eius assumptionem non est cibus vel potus vel aliq̇d aliud assumendū nisi transactis ad minꝰ q̇nq; horis:et illis elapsis potest tñ cōueniēter exhiberi tyriaca:et siḱa cum aliquo paruo potu:vt vino vel aqua de sticados vel maiorane in passionibus frigidis capitis: vt virtus eo citius euaporeẛ ad caput:et sic etiā cū aliq̇bus liquoribꝰ frigidis tēperatis:vt cū aqua buglosse seu melisse in passiōibꝰ cordis venenosis:sed tutiꝰ est sine aliquo potu ipsam assumere. Ultio pro laudibꝰ et oꝑationibꝰ eiꝰ ⁊ modo:⁊ tp̄e recurrēdū est ad Auic. loco supiꝰ allegato: quo diffuse tractat oīa supius allegata p̄dicta:⁊ maxime circa tyriacā Andromachi:q̄ oīa intelligēda sunt esse de tyriaca Gale. ¶ Insup notādū q tyriaca nō solū est egritudinū curatiua:sed etiā est sanitatis preseruatiua:⁊ etiā illius ꝯseruatiua:⁊ dosis eius cōiter in ꝓuectis etate erat

Tyriace dosis.

q̄ȝtitas lupini que erat pōdus.ʒ.j. Et hec erat ⁊ esset quādo tyriaca esset cōstructa cum lib. mellis.℥.iij. aromatū:sʒ hodiernis tēporibꝰ dosis eiꝰ est.ʒ.j.vsq; ad.ʒ.j.ß. propter defectū ⁊ diminutionē aromatū ingredientiū cōpositionē ipsiꝰ:vt superiꝰ dictū est. Et qꝛ descriptio tyriace Andromachi que vltra oēs alias est in vsu solū poniẛ ab Aui.v. canone:vt iā dictū est.⁊ illa i pluribꝰ libris corrupte repiẛ

Tyriace descriptio

Ipsam describā cōplete absq; defectu:sicut Thomas de garbo ipsam construi faciebat:⁊ vt recte debeant reperiri simplicia cōponētia ipsam aliqualiter declarabo: et eius descriptio est. ℞.trociscorū squille auꝛ.xlviij.trociscoꝝ vipere auꝛ.xxiiij. trociscorum andaracaron.ʒ.vj. p̄dictoruʒ descriptiones ponunẛ a Nicolao in suo antidotario.⁊ ab Auicen.in predicto cano.tractatu de tyriaca piperis nigri dictum est in diamusco.opij.añ.ʒ.vj.opium est succꝰ papaueris nigri artificialiẛ facti ⁊ inspissati: ⁊ est frigide ⁊ sicce cōplexiōis in q̄rto gradu:lʒ frigiditas superet siccitatem: operatur aūt vigorosius stuporē inducēdo:spūs ingrossando:⁊ ipsoꝝ trāsitus prohibēdo ad membra sensitiua ⁊ motiua:vnde somnū faciliter ꝓfundū inducit cū sua proprietate et forma specifica nobis occulta potiꝰ q̄ȝ cū suis qualitatibꝰ primis superius dictis:lʒ etiā frigiditas eius aliqualē stuporē inducat:cauēdū est ergo ab vsu ipsiꝰ ẛm oēm modū administratiōis ipsiꝰ:⁊ in quacūq; dosi:immo cauēdū est ab omi medicina in qua ipsum ingrediẛ:nisi in casu magne necessitatis posito ab Auicē.et authoribus medicie:et tūc cū opio thebaico:qꝛ factū et collectū a thebis:qꝛ idē meliꝰ et ꝑfectiꝰ oꝑaẛ quocūq; alio opio vbicūq; collecto:⁊ sic est miōris ꝑiculi et timoris vsus ipsiꝰ. Cinamomi in diamusco:seminis napi accipiẛ semē eiꝰ:⁊ est cō-

Scordeō.

plexionis cali.et sicce in tertio gradu. Scordeon.i.allioꝝ siluestriū:et sunt calide cōplexiōis vsq; ad quartū gradū. In allio aūt domestico nō est tāta caliditas:nec ēt siccitas. Nocet multū habētibꝰ corpꝰ repletū malis hūoribꝰ:⁊ caput debile:qꝛ multū sunt vaporosa. Rosarū rubearū in diamusco. Ireos.i.lilij celestis: quare ⁊c.

¶ Additio.

¶ Hec tyriaca diciẛ tyriaca diatessaron.i.de quatuor rebus:nam tessaron grece est idem quod de quatuor rebꝰ: hec descriptio apud multos reperiẛ. Nam auicē.in q̇nto cano.siḱr Rasis.viij.ad almansorē. Item Hali.x.practice eandem habēt descrip.que tamen raro in vsu habetur.

TRifera saracenica magna expertoꝝ inuamentoꝝ corpora in sanitate ꝯseruat: et ne in egritudinē incidāt adiuuat. Mēbrorum lassitudinem tollit. Uentositatē resoluit:dolorem ⁊ indignationeʒ stomachi tollit. Oris odorem ⁊ totiꝰ corporis bonū facit. Emoroidas sanat. Colorem corporis efficit bonuʒ. Et multiplicat coitum:humorositatē stomachi desiccat:putrefactionem viscerum tollit. ℞.chebulorū indoruʒ.bellir.emblico.⁊ citrini.añ.ʒ.v. cinamomi trium piperū:secacul:folij spice:cardamomi maioris ⁊ minoris:casie:setaragi indi: ciperi: apij: ligni aloes gariofili.beben albi ⁊ rubei.zinziberis.añ.ʒ.ij. spice nucis muscate macis sisami excorticati. añ.ʒ.ij.amigdalarum dulcium:⁊ amararū. añ.ʒ.v.ligni aloes reubarbari seminis feniculi.masticis.añ.ʒ.ij. alfelēgemi se:mente sicce:origani persici.añ.ʒ.j.⁊ ß. Fricentur myrobalani cū butyro vaccino:⁊ cetere species cum oleo amigdalino:⁊ confice cum melle quātum sufficit. Dosis eius est a.ʒ.j.⁊ ß.vsq; ad.ij. Et sunt qui addunt in cōfectione turbith.ʒ.xv. Et sunt qui aromatizāt ista cū musci.ʒ.vnius quarta.

¶ Additio.

¶ Trifera grece est dicta delicata latine saracenica: qꝛ a saracenis inuēta. Nicolaus i ꝓprio antido. vna aliā hʒ descrip. differētē multū ab ista que in gallia magis in vsu hr̄ q̄ȝ ista Mesue. Setaragi q̇d sit vide apud Serapionē ꝓprio cap̄.vbi dicit autoritate Gal.q̇ȝ virtus eius ⁊ sapor et odor sunt similia virtuti sapori ⁊ odori nasturcij nisi qꝛ est minꝰ desiccatū:qꝛ ⁊ sic loco setaragi indi possumus ponere semē nasturcij. Summa medicinarū est.xxviij.res.

TRifera muscata quā fecit Alcanzi:expta mirabiliter ad mollificatiōes ⁊ vētositates stōachi ⁊ viscerū ⁊ emorroidaꝝ: ⁊ ad corruptionē ꝯplexiōis ⁊ feditatē coloris cutis:⁊ addit i coitu. Cuiꝰ ꝑmixtio. ℞.myrobalanoꝝ chebuloꝝ nigroꝝ embli.bel.piperis:macropiperis:zinzi.cipi:casie:spice īde.añ.ʒ.v.seminis aneti. seminis porri.añ.ʒ.ij.seminis bancie:rosaꝝ:cinamomi: nucis musca.gariofili.añ.ʒ.j. ⁊ ß.macis heyl. galāge ligni aloes crudi:musci.añ.ʒ.j.granoꝝ nasturcij. ʒ.x. Cōfice cū melle dispumato ⁊ da.ʒ.ij.vsq; ad.iij. Et q̄nq; ponuntur in ea scorie ferri nutrite.ʒ.ij.

¶ Additio.

¶ Trifera muscata dꝛ qꝛ recipit muscū:valet ad ea q̄ dicūtur i textu maxime cū additiōe apud mediolanēses interdū in vsu habetur. Summa mediciaꝝ est.xxiij.res.

TRifera Gal.ꝯfortās stomachū ⁊ calefacit ipm. Et cōfert ad vētositates ⁊ emoroidas:⁊ humorē crudū:⁊ adiuuat desideriū coitꝰ. Et clarificat colorē:⁊ calefacit renes:⁊ ꝯfert ad vētositates matricis:⁊ fluxū q̄ fit p emorroidas. Cuiꝰ ꝑmixtio hec est. ℞.oīm myrobalanorum añ.ʒ.x.zinziberis:masticis: cinamomi:gariofilo.ana.ʒ.vij.galange:maratri:anisi: apij: ameos:spice:asari:croci.añ.ʒ.iij.costi piperis nigri ⁊ lōgi:casie. añ.ʒ.iij. nucis muscate macis: cardamomi maioris ⁊ miōris.calami aromatici ligni aloes añ.ʒ.ij.behē albi ⁊ rubei alufulfumē ciperi. añ.ʒ.iij. ⁊ ß.ambre.ʒ.j.musci.ʒ.j.partes.ij. Fricenẛ myrobalani cum oleo amigdalarum dulciū. Et confice oīa cū melle dispumato. Et Gal. quidem q̄nq; addit scoriam ferri nutritam in aceto vini ẛm mēsurā medicinarum omnium. Et q̄nq; medietatem earum. Dosis eius est a.ʒ.j.ad.ij.

Loco aliū fulfumen pone piper nigrū

¶ Additio.

¶ Ista trifera Gal. raro habeẛ in vsu:que differēs apud diuersos repcitur ẛm aliqua simplicia. Nam quidā habent loco heben album ⁊ rubeum:sanđ.albū ⁊ rubeū. Nō nulli hn̄t loco heben ⁊c.tuderi album ⁊ ru.sed presens melior videtur. Summa medicinarum est.xxxiij.res.

TRifera minor ex arte Fenōis ad corruptionē ⁊ exuberationē mēstruoꝝ:⁊ emorroidaꝝ ⁊ ad corruptionē forme:⁊ debilitatē stōachi ⁊ destruit hūorē crudū:⁊ clarificat colorē:⁊ ꝯfortat vesicā:⁊ abscidit fluxū vētris. Cuiꝰ ꝑmixtio hec est. ℞.myrobalanoꝝ chebuloꝝ indoꝝ bell.embli.nu-

Carmezit i.thamarisci,

cis musc.an̄.ʒ.v.nasturcij.asari origani psici pipis: olibani.ameos.zinzibe.carmezit.spice squinanti ciperi.an̄.ʒ.iij.scorie ferri nutrite in aceto diebus.v. ⁊ assate.ʒ.xx. Myrobalani assent̄ cū butyro vaccino:⁊ inuoluant̄ cetera cum oleo amigda.dulciū: ⁊ aromatizent̄ cum musci.ʒ.j. Et cōfice cū melle dispumato:⁊ da post sex mēses. Dosis eius est a.ʒ.j. vsq̧ ad.iij. Est enim expertum ⁊ efficax ⁊ ꝓprie ad humorositatē stomachi ⁊ putrefactionē in ipso.

¶ Additio.

¶ Trifera minor ex arte fenonis interdū habet̄ in vsu q̄ mirabilr̄ valet ad corruptionē forme ⁊ exuberationē menstruoꝝ ⁊ emorroidarū. Sūma medicinarū est. xviij.res.

Trifera mior descriptiōe cognita ꝯfortās stōachū ⁊ epar ⁊ ꝯfert mollitiei stomachi ⁊ malitie emorroidaꝝ et corruptioni forme. Cuiꝰ ꝑmixtio hec est. ℞. myrobalanoꝝ chebu.indoꝝ.embli.an̄.ptes equales. Inuoluant̄ butyro vaccino ⁊ fricent̄ ⁊ ꝯficiāt̄ cū melle emblicoꝝ: ⁊ aromatizent̄ cū musco. Et in descriptiōe alia ciperi olibani seminis apij nasturcij asari.an̄.sextā partē.ʒ.viniꝰ. Et apud alios scorie ferri nutrite partes tres:⁊ est bonū ⁊ expertum.

¶ Non sunt in vsu nec inueniuntur. ¶ Additio.

¶ Trifera minor descriptione cognita non habet̄ in vsu. Summa medicinarū ƀm omnes additiones est.xiij.res.

Diacurcuma magna ꝯferēs ad egritudines antiq̃s ⁊ cacheriā ⁊ hydropisī; inuamētū manifestū:⁊ eradicat egritudines epatis ⁊ splenis chronicas q̄ iā idurate sunt. Et ꝯfert ad feditatē coloris ⁊ corruptionē stomachi:⁊ hūiditatē frigidā:⁊ vētositates grossas in eis:⁊ dolori renū ⁊ vesice ⁊ vrinā ꝓuocat. Cuiꝰ ꝑmixtio hec est. ℞. croci asari petrosilini dauci:anisi.seminis apij.an̄.ʒ.iiij.rauedsceni meu spice.an̄.ʒ.vj. costi:myrrhe.casie.sq̄nāti.carpobalsami rubee tictoꝝ succi absinthij:succi eupatorij:olei balsami. an̄.ʒ.ij. calami aromatici ciamomi.an̄.ʒ.j.⁊ ß.scordeō scolopēdrie:succi ligritie.an̄.ʒ.ij.⁊ ß. dragagāti.ʒ.j. ꝯfice cū melle dispumato. Dosis eiꝰ est a.ʒ.j. vsq̧ ad.iij.

¶ Istud est electuariū magnū ⁊ expertū qd̄ gn̄aliter ab oībꝰ habet̄ in vsu:⁊ vbiq̧ preparatum reperit̄ ƀm p̄sentē descriptionem. Et denoiat̄ diacurcuma a quadā radice que noiat̄ rubea tinctorū. Et a q̄busdā dr̄ qd̄ curcuma est spēs celidonie:ƀ3 hic sumit̄ pro rubea tinctoꝝ valet principaliter ad oēs egritudines frigidas antiquas factas a materia frigida ⁊ maxime epatis ⁊ splenis cū q̄bꝰ ꝯiūgit̄ debilitas virtutis digestiue seu sanguifice cū oppilatiōe ipsius:aperit em̄ oppilatiōes ipsius ⁊ epar calefacit ⁊ virtutē digestiuā corroborat:colorē totius bonū efficit ⁊ mortificatū bn̄ viuificat. vn̄ eius principalis operatio est in corporibꝰ cachexeticis.i.ad hydropisim ꝑparatis. ⁊ sic in tali dispōne principalr̄ cōiter vtimur:valet etiā passionibus renū ⁊ vesice frigidis ⁊ etiā stomacho ⁊ alijs ī lr̄a positis. Cachexia em̄ est dispō prima ad hydropisim ī qua color corporis incipit dealbari:⁊ aliqualr̄ citrinari:⁊ substātia corporis mollificari. Et dosis eiꝰ est a.ʒ.j.vsq̧ ad.ʒ.iij. Et pōt simul assumi cū modico vini subtilis:vel cū aquis aperitiuis calidis cōuenictibꝰ epati de quibus inferius mētionē faciemus. Et vsus eius pōt esse cōtinuis diebꝰ pluribꝰ nisi in tpe magni feruoris ⁊ in corporibꝰ q̄3plurimis febrīētibus nisi cū eo administret̄ electuariū minus calidū vel frigidū vt cū diarodon abbatis vel cū triasandalis:⁊ assumēdū esset cū aquis tēperatis vel frigidis vt cū aq̄s radichij seu lupuloꝝ:vel endiuie seu seminū cōiū vel cū vino aq̄ limphato. Cuius hec est descriptio. ℞. croci asari petrosilini.s.seminis dauci.s. semis anisi apij.s.seminis.an̄.ʒ.iiij.rauedsceni.i.reubarb.meu.id est aneti sil

Curcuma quid,

Cachexia quid,

uestris.spice.s. nardi.an̄.ʒ.vj.Costi.myrrhe.casie.s.lignee squināti.carpobalsami.s.seminis balsami. rubee tinctoꝝ succi absinthij.succi eupatorij.herba est nota cōferēs multum male cōplexioni frigide epatis ⁊ oppilationis eiꝰ ƀm oēm modū administrationis:⁊ maxime in aqua distillata sic habet̄ plus in vsu:⁊ est calide ꝯplexiōis in primo :sicce i scd̄o.olei balsami.an̄.ʒ.ij.calami aromatici. cinamomi.s. grossi.ana.ʒ.j.ß.scordeon.scolopendrie. i.lingue ceruine. herba est nota que multū valet in passionibꝰ frigidis ipsiꝰ splenis ⁊ oppilationi ⁊ duritiei eius. ⁊ est calide ⁊ sicce cōplexionis in secūdo.succi liquiritie.ana.ʒ.ij.ß. dragagāti. ʒ.j.mellis dispumati q̄3tū sufficit. Et notaꝙ lȝ reubarbaꝝ ingrediatur huiusmodi ꝯpositionem non tn̄ efficitur solutiuū propter paruam eius q̄3titatem que ingredit̄ ⁊ leuē dosim que assumitur ex toto composito. ¶ Additio.

¶ Diacurcuma dr̄ ƀ3 aliquos a dia qd̄ est cōfectio ⁊ curcuma q2 in colore sit sicut curcuma q̄ ē spēs celidonie: vel ƀ3 alios dr̄ diacurcuma a croco quē recipit ī bona q̄3titate:⁊ tūc meliꝰ diceret̄ diacrocorma. Auic.i.v.cano.duas h3 descrip.s.maiorē ⁊ minorē.silr̄ Serapio ī ꝓprio antidotario differētes tn̄ a bistis q̄3uis eisdē effectibus attribuantur.

Diacurcuma.

Diacurcuma minor valēs ad ea sicut maior. ℞. spice myrrhe:casie croci floris squinanti:costi.cinamomi.ana.confice cum melle dispumato. ⁊ est bona ⁊ experta.

Sūma medi.est.xxv. res.

¶ Non est in vsu nec preparata reperitur.

Diamorusia est medicia multaꝝ vtilitatū sicut diacurcuma magna ⁊ expta ⁊ efficax nimis ⁊ ꝓpe ad dolorē stōachi ꝓpt frigiditatē factū:⁊ humorē crudū:⁊ ad egritudines splenis ⁊ epatis chronicas factas ī ipis ꝓpt hydropisim. Recipe croci acori.an̄.ʒ.ij. myrrhe.ʒ.iij.baccaꝝ lauri.ʒ.ij.⁊ ß.dauci cinamomi.casie. cimini carmeni.carpobalsami.florū squinanti.seminis apij.anisi.cordumeni spice mente sicce marmacur. ameos.ana.ʒ.j.costi triū piperū an̄.ʒ.j.confice cū melle dispumato. Dosis eius est a.ʒ.j.vsq̧ ad.ʒ.ij.

Sūma medi.est.vij. res.

¶ Non est in vsu nec preparata reperitur:magistraliter tamen posset vti. ⁊ valet in omnibus dispositionibꝰ que ponuntur in littera:⁊ est efficax ⁊ experta. ¶ Additio.

¶ Diamorusia raro i vsu habet̄.hec descriptio videt̄ ꝯcordare cū illis quas describunt Auic.in.v.cano.⁊ Serapio in proprio antidotario:⁊ appellat̄ apud istos istd̄ electuarium hamorusia. Summa medicinarum est.xxiij.res.

Dialacca magna ꝯferēs ad debilitatē stomachi ⁊ epatis:⁊ egritudines factas ī eis. Oppilationes epatis aperit ⁊ oē3 duritiē resoluit. Lapidē renū ⁊ vesice frāgit. vrinā ꝓuocat. et est ad hydropisim ⁊ cacheriam medicina sublimis. Cuiꝰ hec est ꝑmixtio. ℞. lacce ablute.rauedsceni.an̄.ʒ.ij.spice aromatice.masticis.semis apij.squinanti.absinthij succi eupatorij.ameos sauine.amigdalarū amararū costi.myrrhe.rubee tictorū:seminis feniculi anisi.asari.aristologie.gentiane.croci. cinamomi.hyssopi sicce casie.cimarū squināti.bdellij.an̄.ʒ.j.⁊ ß.piperis ziziberis.an̄.ʒ.j. Infunde myrrham ⁊ bdellum in vino:⁊ cetera tere ⁊ confice cum melle dispumato. Dosis eiꝰ est ab aur̄.j.vsq̧ ad.ij.

¶ Dialacca maior ē efficax ⁊ expta:vt ponit Meƀ.⁊ lȝ nō multū sit i vsu:q2 tn̄ alicubi ꝑparata reperit̄:ideo declaro eius descriptionē. Est em̄ efficax ⁊ quasi cōsimilis opationis cū diacurcuma maiori:sed magis ⁊ plus ap.ꝓpriat̄ passionibꝰ renū ⁊ vesice:⁊ lapides frāgit ꝑ vias vrine educēs ⁊ dr̄ dialacca a quodam gūmi qd̄ vocat̄ lacca que ingreditur eius ꝯpositionē. Et modus assumptiōis eius ⁊ tempus est ƀm regulā datam in electuario de aromatibꝰ ƀ3 descriptionē Gale. Et dosis eiꝰ est sicut dictū ē de diacurcuma cuius dialacce hec est ꝑmixtio. ℞. lacce ablute.gūmi ē qd̄ apportatur de arabia ⁊ est calidū in primo:siccū in secundo coloris

Dialacca vnde.

do coloris citrini rubei:⁊ cũ ea tingit̃ sericũ quãtũ ad co-
Lacce ablu- loꝛem caremusi. Ablutur autem ꝺm qꝺ hic cõuenit cum
to qualis decoctione squinãti:⁊ aristologie:per quã ablutionẽ acq̃
rit subtilitatem et apertionem maioꝛem. Rauedsceni.i.
reubarbari.añ.ʒ.iij. non tñ ꝓpter reubarbarũ redditur
solutiuũ considerata dosi eius. Spice aromatice.i.nardi
q: magis aromatica:masticis:seminis apij:squinãti:ab-
sinthij:succi eupatoꝛij. Ameos. Sauine. Arboꝛ est nota
calida ⁊ sicca versus tertiũ gradũ:⁊ est multe apertionis
⁊ ꝓuocationis. Amigdalaꝝ amaraꝝ. Costi. Myrrhe ru-
bee tinctoꝛũ. Seminis feniculi:anisi:asari:baccare:aristo
logie:gẽtiane:croci: cinamomi:hyssopi sicce ad differẽtiã
humide q̃ humida est pinguedo que extrahitur qñ lana
succida lauatur vel abluĩt:calida in pꝛimo ⁊ humida in se
cundo hyssopꝰ autẽ sicca est herba nota calida ⁊ sicca ver
sus tertium. Casie.s.lignee:cimarum squinanti.i.extremi
Bdellium quid. tatũ squinãti. Bdellij.gũmi est arboꝛis in terra arabuꝫ:
⁊ est calidũ ⁊ siccũ in pꝛimo cum virtute mollificatiua ⁊
resolutiua:⁊ est bdellium syꝛiacuꝫ.i.de syꝛia:⁊ est iudaicũ
⁊ melius.añ.ʒ.j.ß. Piperis nigri:zinzibe.aũ.ʒ.j. Infun-
de bdelliũ ⁊ myrrhaꝫ in vino:confice cũ melle dispumato.
Et dosis eius est vsq; ad.ʒ.ij. ¶ Additio.

¶ Dialacca magna dicit̃:q: in cõpositione ipsius plura simplicia ingrediuntur q̃ꝫ in minoꝛe:vel quia maioꝛẽ habet efficaciã q̃ꝫ minoꝛ. Auicẽ.in quinto cano.similiter Serapio in ꝓpꝛio antidotario:⁊ item haly.x. practice hñt similiter duas descrip.que nõ sunt eedem: sed ista Mes. sit illa qua vtimur. Summa medicinarum est.xxix.res.

Dialacca minoꝛ de intẽtiõe dialacce maioꝛis. ℞.lacce ablute:croci:costi:floꝛum squinãti:rubee tictoꝛũ:aristologie lõge. ligritie:piperis.añ.ʒ.j.⁊ ß.rauedsceni.ʒ.iij.myrrhe bdellij.ana.ʒ.j.confice sicut pꝛimum.

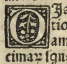
¶ Non est in vsu nec pꝛeparata reperitur. Summa medicinarum est.xj.res.

Confectio de rauedsceni conferẽs ad febꝛes antiquas ⁊ ad febꝛes oppilationũ ⁊ ad coꝛruptionẽ foꝛme ⁊ ad icteritiaꝫ. Cuiꝰ hec est permixtio. ℞.rauedsceni: succi eupatoꝛij.succi absinthij.añ.ʒ.v.fumiterre spice anisi:cimarum squinãti:seminis apij:asari: casie amigdalaꝝ amararũ excoꝛticatarũ.añ.ʒ.ß.myrrhe. croci.ana.ʒ.vnam: confice cum melle dispumato.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Cõfectio de rauedsceni raro hʒ i vsu:nec ꝑparata repit̃ hãc ꝯfectionẽ describit Serapio i ꝓpꝛio antido. quã nominat ꝯfectionẽ diafarasicõ Sũma medicinaꝝ ẽ.xiiij.res.

Diacostũ valens ad doloꝛẽ visceꝝ ⁊ oppilationẽ i eis:⁊ pꝛĩcipiũ hydropisis. ℞.costi amari:casie:cinamõi.añ.ʒ.v.sẽis apij anisi. cimaꝝ sq̃nãti.⁊ rauedsceni.añ.ʒ.iij.asari.ʒ.iiij.croci: aristologie myrrhe.añ.ʒ.ij.mellis q̃tũ sufficit.

¶ Similiter nõ est in vsu. ¶ Additio.

¶ Diacostũ dicitur a costo quod recipit in plus quod raro in vsu habet̃. Auicẽna in quinto cañ.similiter ⁊ Serapio in ꝓpꝛio antidotario habẽt vnam descrip.que fere est similis huic. Summa medicinarum est.xii.res.

Confectio electuarij ex inuẽtione nr̃a:qꝺ ꝯfoꝛtat stõachũ ⁊ viscera: ⁊ aufert mollificationẽ eoꝝ:⁊ lubꝛicitatẽ ꝓpter ĩdigestionẽ factã. Et abscindit fluxũ ventris assiduũ cũ significationibꝰ frigiditatis ⁊ eũ q fit ꝓpter exuberãtiã operationis catartici:⁊ cõfoꝛtat viscera ⁊ calefacit ea:vẽtositates quoq; dissoluit ⁊ fluxũ emoꝛroidaruꝫ sistit. Cuiꝰ hec est permixtio. ℞. ligni aloes spice:gallie muscate:ciperi:calami aromatici.añ.ʒ.ij.cimini carmeni infusi in aceto die ac nocte ⁊ assati.ʒ.iij.seminis poꝛri toꝛrefacti.ʒ.j.⁊ semblicoꝝ:⁊ belliricoꝝ infusoꝝ in succo citonioꝝ ⁊ tostoꝝ nucis muscate.añ.ʒ.ij.⁊ ß.granoꝛũ nasturcij tostoꝝ.ʒ.vj.granoꝝ passulaꝝ.ʒ.v.granoꝝ myrti tritoꝝ sicut alcobol.ʒ.xxvj.balaustie ꝯcularũ adustarũ:olibani fructꝰ tamarisci.añ.ʒ.ij.⁊ ß.ameos.ʒ.iij. Tere oĩa ⁊ fricent̃ in vino odoꝛifero. Deinde exiccent̃ ⁊ fricẽt̃ iteꝝ ĩ aq̃ citonioꝝ.aut aq̃ granoꝝ myrte ⁊ exiccent̃. Deĩde dimitte siccari sup vase vitreo ⁊ iteꝝ terant̃ sicut alcobol ⁊ ĩuoluãt̃ ĩ miua aromatica:⁊ sit dos.ʒ.iij.cũ sirupo de citonis aut myrtino.

¶ Non est in vsu nec pꝛeparatum reperitur. ¶ Additio.

¶ Confectio electuarij ex inuentione nostra nõ est in vsu poterit tamen quis ea magistraliter vti:⁊ valet ad ea que dicuntur in textu maxime ad fluxum ventris cũ significationibus frigiditatis.

Electuarium ꝯfoꝛtans stomachũ ⁊ viscera ⁊ abscindẽs fluxum ventris de significationibus caliditatis:⁊ cõferens ei cuius vẽter soluit̃ superflue ab operatiõe catartici:⁊ auget appetituꝫ cibi. Cuiꝰ ꝑmixtio hec est. ℞.granoꝝ myrti tritoꝝ sicut alcobol.ʒ.xij.rosarum spodij:sumach:trium piperum:sandali:balaustie:gummi assi.añ.ʒ.j.⁊ ß.granoꝛũ granatoꝛũ assatoꝛum.ʒ.vij.coꝛiandri infusi in aceto ⁊ assati.ʒ.iiij. seminis acetose:seminis plantaginis:seminis rosarum.añ.ʒ.ij. Fiat omniũ contritio bona:⁊ fricentur cum succo agreste: vel succo myrti ⁊ aceti:⁊ siccent̃ Deinde inuoluantur in miua acetosa. Et sit dosis eius.ʒ.ij.vel.iij.cum syꝛupo acetosoꝛum citonioꝛũ.

¶ Non est in vsu nec pꝛeparatum reperitur. ¶ Additio.

¶ Istud electuariũ non est in vsu:valet ad ea que dicunt̃ in textu ⁊ maxime ad fluxum ventris cum intentionibꝰ caliditatis:⁊ ideo poterit quis eo vti magistraliter.

Modus ꝯfectiõis Alcãzi ꝯferẽs ad solutionẽ nature:⁊ vomituꝫ ex phlegmate ⁊ malitiã digestiõis:⁊ ꝯfoꝛtat stomachuꝫ debilẽ ⁊ epar ⁊ calefacit ea.⁊ ꝓcurat appetitũ.⁊ spargit vẽtositates. Cuius ꝑmixtio hec est Alchelil. i. floꝛes rosmarini. ℞.rosarũ.costi.spice.añ.ʒ.iij.floꝛũ alchelil.℥.j.nucis muscate:calami aromatici gariofiloꝛuꝫ:macis cardamomi.añ.ʒ.iij.⁊ ß.zĩzibe.ʒ.ij.myrobalani idi. emblici bellirici.añ.ʒ.vj.granoꝝ myrti.li.j.balaustie.thurꝫ.coꝛticũ citri fructꝰ tamarisci.añ.ʒ.iij.bulliant cũ bono vino antiquo bullitiõe vna ⁊ exiccentur. Deinde bulliãt cũ succo citonioꝛũ ebullitione alia:⁊ exicca in vase terreo vitreato.⁊ tere oĩa sicut alcobol.⁊ ꝯfice cũ miua.⁊ da.ʒ.iij.cũ syꝛu.citonioꝝ.

¶ Non est in vsu nec pꝛeparatum reperitur. ¶ Additio.

¶ Confectio alcanzi non est in vsu nec pꝛeparata reperit̃ Auicẽ.quinto cano.similiter ⁊ Serapio in ꝓpꝛio antidotario habent alias descrip.electuarij alcanzi que nõ sunt eedem cum ista. Summa medicinarum sunt.xxij.res.

Confectio de asa:que confert febꝛibꝰ antiq̃s ⁊ ꝑiodis.somno ⁊ tremoꝛi.⁊ quartane ⁊ moꝛsibus venenosis. ℞.ase.piperis.myrrhe:folioꝛum rute siccoꝛũ.ana. ʒ.iij.confice cuꝫ melle dispumato. Et est dosis eius a.ʒ.j.vsq; ad aur̃.j.⁊ ꝑpꝛie cuꝫ oximelle in febꝛe per vnam hoꝛam ante perioduꝫ. Et venenosis moꝛsibꝰ cum vino calido.

¶ Istud electuariũ lꝫ nõ sit in vsu:tñ vtebatur eo quidaꝫ magnꝰ practicus:⁊ bonꝰ experimẽtatoꝛ versus declinationẽ vniuersalẽ febꝛis quartane periodice.dabat eñ de ipso ante pꝛincipiũ paroxismi per hoꝛas duas vsq; ad.ʒ.j.ß.cũ

vino subtili pauco ⁊ calido: trib⁹ vicib⁹ subsequēter in diectis exhibebat ꝺ oib⁹ myrobalanis puluerizatis vsq; ad ʒ. iij. cū vino subtili: ⁊ qñq; cū melle in forma dactyli de mane ante diē: fricatis tñ prius dictis myrobalanis sic puluerizatis. cū oleo amigdalino dulci ꝑ ipsoꝝ rectificatiōe: vt dictum est supra. soluit eñ ventrem ↄprimēdo: ⁊ euacuat principalr̄ materiā melācholicā ⁊ subsequēter cholericā ⁊ phlegmaticā: ⁊ generalr̄ omnē materiā adustā leuiter tamen. Est tñ electuariuꝫ displicibile multū plus ratione fetoris ase q̄ȝ rōne saporis. valet etiam a proprietate morsibus animaliū venenosoꝝ si assumatur in dosi p̄dicta eodē modo quo dictum est. ℞. ase. s. fetide ⁊ est gūmi cuiusdā arboris in partibus indie calidū ⁊ siccum in tertio cū multo fetore. Piperis: myrrhe foliorū siccorū rute añ. ʒ. iiij. Cōfice cū melle. Quidā aūt dicunt ꝙ asa est succus herbe inspissatus ⁊ in illismet partib⁹ adinuentus. ¶ Additio.

¶ Cōfectio de asa fetida nō est in vsu: q̄ȝuis aliq̄ iterdū ea vtant̄ magistralr̄. Auicē. in quinto cano. silr̄ ⁊ Serapio in proprio antidotario. ⁊ hali. x. practice vnā aliam habēt descrip. q̄ eadē est cū ista Mes. Sūma medicinaꝝ est. v. res.

Confectio anardina: ⁊ est ↄfectio sapientū ⁊ eoꝝ q desiderāt scire: acuit eñ intellectuꝫ ⁊ subtiliat sensum ⁊ memoriā reparat ⁊ ↄfert dolori stōachi ⁊ vētris a frigiditate facto. Et clarificat sanguinē: ⁊ colorē bonū facit. Cui⁹ ꝑmixtio. ℞. pipis. macropipꝫ. myrobalanoꝝ. chebuloꝝ embli. belliri. indoꝝ. ⁊ iundebeduster. añ. ʒ. ij. costi. anarcardi. zuccari tabarzet. burungi. baccaꝝ lauri. añ. ʒ. vj. ciperi. ʒ. iiij. Tere anarcados per se: deinde medicinas alias ⁊ cōfice cuꝫ butyro vaccino ⁊ melle q̄ȝtitate equali bullitoꝝ prius: ⁊ da post sex menses. Dosis eius est. ʒ. ij. cum aqua feniculi ⁊ apij. Et caueat sumens a labore. ira. coitu ⁊ ebrietate.

¶ Istud electuariū in aliqb⁹ apothecis reperit̄ p̄paratū sed rarissime h̄r in vsu ꝓpter excessiuā eius caliditatē ⁊ dr̄ qꝺ est ↄfectio sapientū exacuēs intellectū memoriā reparās supfluitates maxie ī stomacho ⁊ cerebro repertas ↄsumēdo. Cōueniret corporib⁹ frigidissimis in ↄplexiōe: ⁊ qñ q̄rerem⁹ aliquā inflāmationē in spiritib⁹ cum calore febrili. ⁊ dosis ei⁹ est a. ʒ. j. ad. ʒ. j. ⁊ ß. cū aqua feniculi. vel cū modico vini albi. sumēti tñ le opꝫ summe cauere a labore: ira coitu: ⁊ ebrietate: ⁊ silib⁹: sed tuti⁹ est ipsuꝫ nō assumere q̄ȝ velle febrē inducere ꝓpter timorē aduēt⁹ putride vbi q̄remus solū ephimerā. ℞. piperis. s. nigri: macropipis. s. lōgi: myrobalanoꝝ: chebulorū: ēblicoꝝ: belliricoꝝ: indoruꝫ: iundebeduster. i. castorei añ. ʒ. ij. costi. anacardi: sūt eñ fructus cuiusdā arboris calide ⁊ sicce ↄplexiōis in quarto: q̄ fructus h̄nt similitudinē cū corde auiū paruarū: habētes intra se rubedinē quādā ad similitudinē sanguinis. ⁊ nascunt̄ in sicilia in montibus igneis qui quotidie ↄburunt̄ ⁊ ab ipsis denoiat̄ hec cōfectio anacardina. ¶ Et hic no. ꝙ isti fruct⁹ dū sunt recētes ↄdiūt̄ cū melle: q̄ ponūtur in ipso post liquefactionē ipsi⁹: ⁊ sic diu morantes in eo. Illꝺ tale mel vocat̄ anacardinū mel. ⁊ h̄r ī vsu absq; dictis anacardis: q̄ ingredit̄ in aliquib⁹ electuarijs: vt inferi⁹ apparebit: ⁊ illud tale mel intensiorē gradū caliditatis acq̄rit ⁊ siccitatis q̄ȝ esset in ipō simplici melle. zuccari tabarzet. i. albi. burūgi. i. nigelle: est semē minutū ⁊ paruū: ⁊ repit̄ in partibus nostris: ⁊ est calide ⁊ sicce ↄplexiōis ꝟsus tertiū gradum: baccarū lauri. añ. ʒ. vj. Cipi. ʒ. iiij. Ultimo ponit modum cōpositiōis ipsi⁹ cū butyro ꝓpter myrobalanos ⁊ cū melle añ. ꝑtes equales: ⁊ vsus ipsi⁹ nō est ↄueniēs ante sex mēses: vt malitia anacardoꝝ remoueatur ꝓpter fermētationē: ⁊ dꝫ assumi cū aqua feniculi vel apij. ¶ Additio.

Qualr̄ fit mel anacardinuꝫ.

¶ Cōfectio anarcardina a multis autorib⁹ describit̄ diuersis tñ modis. Nā Aui. in quīto cano. tres hꝫ descri. ab ista differētes. silr̄ Serapio ⁊ hali. x. practice vnā habēt descri. que etiā ab ista est multū differens. idē Mes. cap. de egritudinibus neruorū hꝫ vnā aliā descripti. Unū tñ notabis ꝙ mlti aromatarij falso dixerūt qꝺ debem⁹ hic dicere vinū debeduist duas res intelligētes ꝑ ista duo vocabula: falsa tñ est eoꝝ opinio: nam auicē. in p̄nti cōfectiōe hꝫ loco iunbebeduist castoreum. silr̄ ⁊ Serapio ⁊ haly. h̄nt iūdebeduster. i. testiculi castorei: ⁊ sic boni autores volūt ꝙ ꝑ iūdebeduist itelligam⁹ castorei. Circa burūgi dicem⁹ ꝙ aliqui volūt dicere ꝙ sunt cubebe: vt voluit lumiare mai⁹ reꝑhēdēs lumē aromatarioꝝ q̄ dicebat ꝙ burūgi. i. se. nigelle. eadē tñ rōne ꝓbabim⁹ ꝙ sit nigella q̄ ꝓbauit ꝙ debem⁹ dicere iūdebeduist. nā aui. Serapio haly. h̄nt ī p̄nti descrip. se. nigelle ⁊ nō cubebas. Sūma medicinarū est. xvj. res.

Varieta anacardine cōpositiones

Cōtra aromatarios

Burungi quid.

¶ Finis prime distinctionis. ¶ Incipit secunda.

Ad somnū prouocandum.	Ad fluxū sanguis vbicūq; emanātis.
Ad dolorē dentiū.	Ad dolorē stomachi ⁊ intestinorum.
Ad tussim.	Ad dolores renum ⁊ vesice.
Ad asma.	Ad dolores intrinsecos.
	Ad impregnationem.

¶ De medicinis opiatis.

Secūda distinctio est de medicinis opiatis: q̄ ad formā electuarij reducunt̄: ⁊ dicunt̄ opiate: q̄ i eis igredit̄ opiū: vel alie medicine stupefactiue h̄ntes ī virtute silitudinē cū opio: vel cū eis īsimul ingredit̄ opiū: ponunt̄ etiā cū istis alie medicīe multū calide q̄ h̄nt corrigere malitiā opij: ⁊ aliaꝝ similiū. Et hec est scōa pars pricipalis superi⁹ diuisa ī qua determinat de electuarijs opiatis: quoꝝ vsus nō est ↄueniēs nisi ī casu magne necessitatis ⁊ cū cautela: vt dictū ē supra ī expositiōe tyriace Andromachi: ꝓsequor ergo lr̄aꝫ cū dicit.

¶ Distinctio secunda de medicinis opiatis.

Confectio philonij ex inuētiōe ꝓpria manifestoꝝ iuuamētorū ⁊ expertoꝝ in sedatione dolorū: ⁊ separatione a casib⁹ mortis ⁊ ꝓprie dolori stomachi a frigiditate facto: aut humore crudo: aut a ventositate grossa extēdente: ⁊ sedat dolorē colice ⁊ viscerū: ⁊ dolorē renum matricum: ⁊ dolorē laterum: ⁊ prefocationem anhelitus: ⁊ difficultatē vrine: ⁊ singultū vehemētē. Cui⁹ hec est permixtio. ℞. piperis albi iusquiami albi. ana. ʒ. xx. opij. ʒ. x. croci. ʒ. v. spice. pyretri. castorei. añ. ʒ. j. Confice cū melle dispumato qꝺ sit quadruplū pōderis oīm. Dosis eius est sicut cicer: aut faba parua cū eo quod conuenit ex potib⁹. Et sunt qui ponunt musci. ʒ. vnius tertiam.

Summa medic. est res. viij.

¶ Nō est in vsu. ¶ Notādū ꝙ due famose descriptiones ponunt̄ ab autorib⁹ de philonio: ⁊ vbiq; generalr̄ prepa-rātur: vna ipsarū ponit̄ a Nicolao quā vocat philoniū romanū: ⁊ eā ponit Auic. quinto cano. qui ipsam describit ⁊ adducit autoritatē Gale. in libro decem tractatuū. vbi tale philoniū romanum summe cōmendat: ⁊ fuit inuentū a philone medico rome: ⁊ principalr̄ cōuenit ad somnū inducendū: ⁊ ad sedandum acutissimos dolores ⁊ magnos: ⁊ plura alia iuuamēta habet q̄ ponit Nicolaus. Ibi ergo cū ipsum exponemus predictā descrip. aperte declarabimus. Alia famosa descriptio que multū habet̄ in vsu ponit̄ a Mes. inferi⁹ capitulo de sputo sanguinis a pectore: ⁊ vocat ipm philoniū persicū: q̄ inuētū fuit a persis: ⁊ q̄ in expositione illius lr̄e nō procedā: ⁊ hoc philoniū est multe virtutis: ⁊ excellētis vtilitatis: ⁊ principalr̄ ad oēm fluxū sanguinis vndecūq; emanat: ⁊ maxime a pectore vl̄ a matrice vel ab emorroidibus: est etiā sedatiuū dolorum intrinsecorū: ⁊ somni ꝓuocatiuū: lꝫ nō tm̄ quātū philoniū romanū: ⁊ vsus eius dꝫ esse ad minus transactis sex mēsibus a die ↄstructionis: nā ante esset timor de opio: ⁊ alijs medicinis stupefactiuis: ⁊ hec fuit vna regula gñalis in qualibet medicina opiata ⁊ īueterata vltra quatuor annos nō sic vigorose operat̄. Dosis aūt dicti philonij ꝑsici: et simil̄r romani est sicut cicer de sero post cenā vna hora trāsacta cū modico vini vel sine ipso cū q̄rim⁹ somnū ꝓuocare. Cū aūt intēdimus sedare dolores seu fluxū sanguinis ꝓhibere nō nisi vacuo stomacho a cibo ⁊ supfluitatibus est exhibēdū: neq; post quinq; horas est cib⁹ assumēdus: vt de tyriaca dictū est. Insup multū laudo ꝙ philoniū non exhibeatur nisi post vniuersales euacuationes: ⁊ iste est canō regularis ⁊ ver⁹ in qualibet medicina stupefactiua: cuius philonij ꝑsici hec descrip. ℞. papaueris albi: al's piperis

Philoniū Persicū.

bi:al's piperis albi:⁊ est melioꝛ litera:⁊ de pipere dictū est.
Tres papaueris species. Sed papaueris tres sunt species.est em̄ papaner albū scꝫ qd̄ hꝫ semē albū qd̄ est domesticū ⁊ hoꝛtulanū frigide ⁊ sicce cōplexiōis in scd̄o gradu. Et est aliud qd̄ hꝫ semē nigrū frigide ⁊ sicce cōplexionis in tertio gradu ex succo cuiꝰ papaueris nigri qui colligitur ꝑ icisionē eoꝝ capitū dū talia papauera sunt recētia fit opiuꝫ:qui succus est frigide ⁊ sicce cōplexionis in quarto sicut est ip̄m opiū. Est ⁊ aliud papauer qd̄ hꝫ semē rubeū similiter qd̄ attinet alicui caliditati sed est siccuꝫ in tertio:⁊ tale semē nō est in vsu. Jusquiami tres sunt species.s.seminis. Nā quedā sūt semina alba
Tres iusquiami species. quedā rubea:⁊ quedā nigra:sed species rubei ⁊ nigri sunt oīno fugiēde tanꝙ venenose:⁊ non sunt in vsu medicine:⁊ sunt frigide ⁊ sicce cōplexionis in fine tertij:licet rubeū sit minus frigidū. Qui vero facit semen albū est in vsu medicine:⁊ est frigide ⁊ sicce complexiōis in tertij principio. est valde notū vulgo dēs caballinus vocatur. Terre sigillate opij añ.ʒ.xj.setaragi.i.tapsie:croci añ.ʒ.v.castoꝛei:spice.s. nardi:euphoꝛbij:gūmi est cuiusdā arboꝛis in partibꝰ profundis: Jndie:⁊ est calidū ⁊ siccū in quarto:ita qd̄ est calidius ⁊ siccius quolibet alio gummi:⁊ vsus ipsiꝰ per se est magni ꝑiculi:quia ē medicina venenosa:soluit tamē phlegma a mēbris remotis:⁊ dosis eius est chirath vnū qd̄ est pōdus granoꝛū quatuoꝛ:⁊ non administraꝛ nisi cū medicinis coꝛrigētibus vt si per noctē infundaꝛ in succo citri.aut aqua oꝛdei sibi admiscēdo quartā ꝑtē masticis.piretri radix est herbe note calide ⁊ sicce cōplexiōis i tertio q̄ radix in oꝛe retēta attrahit phlegma a capite ⁊ moꝛdicat liguā ⁊
Ramich palatū. Margaritaꝝ nō ꝑfoꝛataꝝ:charabe:ramich añ.ʒ.j. Ramich est cōpositio facta ex gallis quercus ⁊ passulis:vt ponit Serapio i suis simplicibus ca.de ramich:⁊ ⁊ gallie sunt note:⁊ sunt frigide ⁊ sicce in scd̄o cū multa stipticitate passule pariter sunt note ⁊ sunt calide in scd̄o ⁊ humide in fine primi. Camphoꝛe. ℈.j.mellis cocti quantum sufficit. Et qñ assumitur pro constrictione sanguinis dꝫ assumi in dosi suprascripta cū aqua plātaginis vel eius succo vel cū aqua rosata:seu aqua poꝛtulace seu succo agreste vel cuꝫ vino pontico. Jsta sunt de predicto philonio dicta ⁊c.

Onfectio Philonij descriptiōe hamech filij zacharie. Et est multe experiētie i sedatione doloꝛū ⁊ egritudinū quas diximus. Cuius ꝑmixtio hec est. ℞.nigelle castoꝛei pip̄is:ameos:baccarū lauri:cimini:folioꝛū rute:calamēti:opij:iusqami:coꝛticū:mandragoꝛe ana ꝑtes eq̄les. Jn alio opij ꝑtes.ij.croci partē.j.cōfice cū melle dispumato. Dosis eius est a.ʒ.ij.vsqꝫ ad auꝛ.ij.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Plures descriptiōes philonij a diuersis describunꝛ auctoribus. Mesue hic habet duas famosas descri. vnā etiā aliā habet in sua practica: vt dictum est in cōmento predicto. Auicē.in quinto cañ.similiter ⁊ Serapio in ꝓprio antidotario duas habēt descrip.quarū ꝑma est fere similis ꝑme descriptioni in Mesue. Secūda vero omnino differens ab ista. Summa medicinarum est.xiij.res.

NAzenea exꝑta ad doloꝛē stomachi a frigiditate factū:⁊ oēs doloꝛes factos ex siti cā ⁊ a vētositate grossa:⁊ ad doloꝛeꝫ colice ⁊ difficultatē vꝛine:⁊ doloꝛē dētiū ⁊ ad ventositates matricū. Et cōfert iuuamētū maxime ad sterilitatē bibitū:⁊ suppositū cū lana ⁊ oleo de lilio. Cuiꝰ permixtio hec est. ℞.castorei myꝛrhe.opij.piperis macropiperis:galbani.costi.cinamomi.fu.meu.dauci.asari.croci ana partes equales. Cōfice cum melle dispumato. Dosis eius est auꝛ.j. Et sunt qui conficiunt cum rob.

¶ Licet istud electuariū nō sit in vsu:magistraliter tñ pōt prepararī:et ego laudo eius vsum in doloꝛibus ex materia catarrali frigida ⁊ humida tenēdo sup dentē quantuꝫ est granū fabe illiꝰ electuarij semel aut bis i die tenēdo de glutionē eiꝰ ꝓpter opium:premissa tamen digestione ⁊ vlt.euacuatione illius materiei. hꝫ insuper sedare doloꝛē stomachi ⁊ renū ⁊ vesice ⁊ intestinoꝝ factū a vētositate grossa:vel a materia phlegmatica:⁊ summe cōfert colice vētose in q̄ phlegma multū i intestinis cōtineꝛ euacuatiōe tamē semp ꝑmissa:⁊ mirabiliter cōfert mulieri sterili ⁊ que
cū difficultate ipꝛegnaꝛ bibitū ⁊ suppositū in matrice cum lana in foꝛma grossi stadij:⁊ cū oleo de lilio:nō tamē vltra tres hoꝛas teneri dꝫ nec sepe cōtinuari nec inouari timore opij a q̄ est fugiēdū:nisi in casu magne necessitatis:vt sepe dictū ē. Et lꝫ medicine excessiue caliditatis ingrediātur in descriptione oīm in quibꝰ ingreditur opiuꝫ:virtus tñ opij longo tēpoꝛe durat:⁊ viget eius potentia cuꝫ virtute excessiua sue cōplexiōis frigide cū eiꝰ occulta ꝓprietate ⁊ in sui malitia aliqualiter remittiꝛ a virtute medicinarū:qua virtute deduciꝛ ad mēbꝛa ⁊ loca ad que ꝑ se solū trāsire nō posset:vsus aūt huius electuarij non dꝫ esse nisi post duos annos.s.elapsos post eiꝰ cōstructionē vsqꝫ ad septē annos in dispositiōibꝰ antedictis. Jn doloꝛe aūt dentium conuenit post sex menses ad obtundendum aliqualiter sensum q̄ est in radice dentis et ad exicandū materiā illā:dosis vsqꝫ ad aureum vnum qui est aliquantulū plus ʒ.ʒ. Cuius descriptio est hec. ℞. castoꝛei: myꝛrhe: opij:piperis nigri:macropiperis:galbani: costi:cinamomi.fu.meu:dauci:asari:croci añ.ꝑtes eq̄les.mellis quātū sufficit.

Mirabile in sterilitate: | Ad doloꝛē dētium.

¶ Additio.

¶ Egetea ħꝫ intētionē mesue est sagenea. Auicēna in q̄nto cano.hꝫ duas descrip.maioꝛē ⁊ minoꝛē:q̄rū pꝛīa eadeꝫ vr̄ esse cū ista Mes. silr̄ Serapio in ꝓprio antidotario hꝫ vnā descrip.fere huic similē. Albucasis aūt tertia particula azarauij inq̄t ātidotū qd̄ arabice sagenea maioꝛ: ⁊ antiqua nominaꝛ q̄ ab antiquis multū experta fuit:et diciꝛ ꝙ sagenea infinitis confert passionibus:ibi hꝫ suā descri. q̄ fere eadē est cū ista. Sūma medicinaꝝ est.xiiij.res.

AThanasia magna ꝯfert ad doloꝛē epatis ⁊ splenis ⁊ oppilatiōi in eis:⁊ ad doloꝛeꝫ stōi ⁊ ad asma ⁊ ad tussim antiquā: ⁊ mundificat pectꝰ:⁊ ad fluxū vētris ātiquū:et ad dissinteriā:⁊ ad fluxū sanguinis. Et est in sedatiōe doloꝝ sicut philoniū. Et ꝯfert ad doloꝛē renum et emoꝛroidaꝝ. Et Galenꝰ q̄dē precepit misceri in cōfectiōe hac epar adib. Ualet em̄ sua ꝓprietate ad moꝛbos epatis cuiꝰ hec est ꝑmixtio. ℞.croci.opij. myꝛrhe.castoꝛei.iusquiami albi.costi.coꝛdumeni. seminis papaueris nigri.spice.eupatoꝛij.epatis adib.⁊ coꝛnu dextrū de coꝛnibꝰ capꝛe:⁊ in alio. De coꝛnibꝰ cerui:de singulis añ.partes equales.⁊ tere q̄ terēda sunt ⁊ alia liquefac in vino.⁊ cōfice cū melle dispumato:⁊ da post sex mēses. Dosis eiꝰ est ab auꝛ.ß.vsqꝫ ad.j.cum vino suaui ⁊ dulci:aut cū rob. ⁊ succo endiuie ⁊ apij.

¶ Lꝫ nō sit in vsu ꝺm ꝑsentē descriptionē:magistraliter tñ vti potest ꝺm ꝑsentē descriptionē quā breuissime declarabo:diciꝛ athanasia qꝛ cōpositio talis q̄ hoīeꝫ ad moꝛte ꝑseruat:nā curat ⁊ ꝯfert multū dispositiōibꝰ quas autoꝛ ponit in lr̄a. Et lꝫ iste descriptiones adinuicē comparate diuersificenꝛ:ꝺm tñ diuersa tempoꝛa sue constructionis.s. pꝛincipiū:processum:⁊ finem omnibus cōfert sicut dictum est de tyꝛiaca. Nā transactis sex mensibus vsqꝫ ad annos tres ꝯfert fluxui sanguinis maxie exhibita cū succo plantaginis aqua endiuie ⁊ similibus: quādo autē ꝑtransit tertiū annuꝫ cōfert oppilatiōibꝰ epatis asmati tussi et similibus dispositionibus:⁊ cuꝫ vino dulci:⁊ aqua apij:et similibꝰ:⁊ maxime quando plus antiquatur vsqꝫ ad decem annos sue constructionis. Et dosis eiꝰ est vsqꝫ ad.ʒ.j. sicut dictū est de philonio. Restat nunc declarare alia simplicia:reliqua sunt superiꝰ declarata:pꝛimū est epar adib. i.lupi qd̄ est calidū et humidum versus secundum: valet a pꝛopꝛietate in passionibus epatis:⁊ maxime in oppilationibꝰ ꝺꝫ qd̄ asserit Gal.quē allegat Mes.in hoc capitulo. Coꝛnu dextrum capꝛe alias cerui. ⁊ est melius:quod est frigide complexionis in pꝛimo ⁊ sicce in secūdo: ⁊ etiā a pꝛopꝛietate operatur in passiōibꝰ supꝛadictis:licet etiā

cõferat sua stipticitate cuilibet fluxui sanguinis ⁊ marie mẽstruoꝝ. Rob.i.sapa. ⁊ est calide ⁊ hũide complexionis in prĩo gradu. Endiuia ṽo est cuius cõplexio dum est recens est frigida in prĩo: ⁊ humida infra pmum: cum vero est sicca est frigida infra pmũ ⁊ sicca in eodem: habet insuper virtutes diuersas frigidas ⁊ calidas qbus mediantibus operaꝛ in diuersis materijs: lȝ frigiditas superet eiꝰ caliditatẽ que est remissa. Conficitur cũ melle dispumato reliqua sunt nota.

¶ Additio.

¶ Athanasia aũt dicitur magna respectu minoris in qua pauciora simplicia ingrediunꝛ: tñ Mesue nõ describit nisi magnam. Auicẽ. in quinto cano. similiter Serapio ⁊ haly.x. practice describũt magnã nõ differentẽ ab ista Mesue ⁊ paruã. Nicolaus in suo antidotario hȝ athanasiã de qua ibi. Summa medicinarum est.xiij.res.

Diasulfur cõfert febribus antiquis ⁊ melãcholicis ⁊ phlegmaticis: ⁊ cõstrictiõi anhelitꝰ: ⁊ antique tussi: ⁊ ei qui hȝ pectꝰ saniosum: ⁊ confert iuuamentum manifestum ad duritiem splenis ⁊ hydropisim: ⁊ ꝓuocat vrinam: frangit lapidem: et confert morsui venenoso: ⁊ ei super quo timetur potasse venenũ: cuius ꝑmixtio hec est. ℞. piperis albi ⁊ longi añ.ʒ.vi. sulfuris citrini. thuris. meu. iusquiami albi myrrhe. storacis. cordumeni añ.ʒ.viij. rute costi añ.ʒ.v. opij. mãdragore añ.ʒ.iij. croci.ʒ.ij. ⁊ ß. casie.ʒ.v. cõfice cũ melle dispumato: ⁊ vtere post sex menses.

¶ Non est in vsu nec preparatũ reperitur.

¶ Additio.

¶ Hec cõfectio raro in vsu habeꝛ: põt tamen quis ea magistraliter vti. Auicẽ. quinto cano. haly.x. practice. siꝉr et Serapio habent vnã aliã descriptionem ab ista tñ parũ differentẽ. Summa medicinarum est.xvj.res.

Confectio de storace ꝯferẽs ad supabundãtem fluxum vẽtris cholericum ⁊ phlegmaticum ⁊ ad tenasmonem factum a frigiditate. ℞. storacis liqde. opij. asari. seminis iusquiami albi castorei myrrhe. olibani añ. partes equales. mellis quantum sufficit.

¶ Similiter non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Hec ꝯfectio de storace iterdũ ĩ vsu hꝛ. Rasis.ix. ad Almãsorẽ caplo de fluxu vẽtris hȝ vnã aliã descri. nõ differẽtem ab ista Mes. nisi in vna re scȝ in croco: quia Mes. hȝ hic crocũ. Rasis aũt nõ. Sũma medicinarũ est.ix.res.

¶ Finis secunde distinctionis. Incipit tertia.

¶ Distinctio tertia est de medicinis solutiuis.

Tertia distĩctio ẽ de medicinis solutiuis ⁊ sunt qdã ex eis aloetice. Alie colognitidiade. Alie turbitice. Alie scamoniace. Et alie ab alijs denominationẽ sumentes: de quibꝰ loquemur ꝑ ordinẽ: ⁊ prĩo de hieris.

¶ Tertia distĩctio de medicis solutis: qrũ qdã ꝯficiũꝛ cuȝ aloe: qdã cũ coloqntida: qdã cũ turbith: qdã cũ scamonea ⁊ qdã cũ alijs medicinis solutiuis fortibꝰ: qdã cũ pluribꝰ ex eis sicut infertꝰ per ordinẽ apparebit: ⁊ sic incipit.

Hierapigra Gale. nomen hȝ amaritudinis: ⁊ est medicina sublimis: in qua aggreganꝛ virtutes: ⁊ opationes nobiles. Est eñ subtiliatiua: ⁊ resolutiua materierũ malarũ: grossarũ ⁊ viscosarũ: ⁊ exiccatiua earũ q imbibite sunt in poris ⁊ angustatiõibꝰ sicut imbibitur in spõgia: ⁊ perficiꝛ ab ea solutio bona ⁊ cõueniẽs: ⁊ est calefactiua: ⁊ aperitiua oppilationũ: ⁊ abstersiua. Et illa in q ꝓijciꝛ aloe lotus ꝯfortatior est. Et si nõ sit lotus: efficiꝛ plus solutiua: ⁊ minus cõfortatiua. Et quidã cõficiũt hãc medicinã cũ melle. Et quidam sine eo: ĩmo faciunt trociscos cũ aqua bdellij: ⁊ draga. Et virtus quidẽ huius medicine affert iuuamẽta multa experta ad egritudines capitis: ⁊ stomachi: ⁊ epatis: ⁊ iũcturarũ ⁊ renũ. ⁊ matricũ. ⁊ mẽbrorum frigidas: ⁊ educit humiditates gñatas in eis: ⁊ putredines. Cuius ꝑmixtio. ℞. cinamomi. masticis. asari. spice. carpobalsami. croci. xiloaloes. casie añ. partes equales. ⁊ quidã addiderũt florũ sqnanti partẽ vnam. Et quidam addiderunt absinthiũ: ⁊ alij alia. Aloes autẽ sit duplum ponderis omniũ.

¶ Hierapigra nomẽ hȝ amaritudinis: qꝛ ipaȝ pincipaꝉr ingreditur aloe: ⁊ dicitur hierapigra a hiera qꝺ est sacra ⁊ pigra quod est amara. ⁊ huiusmodi hiere Galeni due reperiũtur descriptiões posite ⁊ inuẽte a Galeno que ambe in idẽ redeũt. vna ponitur. vij. terapẽtice, caplo duodecimo quod sic icipit. oportet igitur habere. alia ponitur. vj. de regimine sanitatis capitulo penultimo. Est enim hiera magni iuuamẽti in passionibus stomachi pincipaliter quibus abundat humor cholericus subtilis ĩbibitus ĩ porositatibus stomachi cuȝ admixtiõe phlegmatis aquosi: habet etiã multas alias vtilitates efficere quas autor põnit in litera: et Galenus locis allegatis. Usus autẽ eius ⁊ modus ꝑparationis est triplex. Primo soluȝ in forma pulueris: ⁊ tunc assumitur cũ vino vel iure pulli: vel cuȝ aqua mẽte vel ordei vel alio liquore cõueniente: ⁊ in tali forma ipsum describit: ⁊ eo vtebatur Gale. quia efficacius operatur. Secũdo in forma pilulari ⁊ sic cõmuniter practicãtes generaliter vtũtur. Et iste modus adinuẽtus fuit tũ propter amaritudinẽ pulueris: tum vt maiorẽ moram in stomacho cõtrahẽs a remotis magis attrahat. Tertio ĩ forma electuarij cum melle: ⁊ sic describitur hic a Mesue: sed nõ est in vsu: ⁊ in hac hierapigra Galeni non ingreditur aliud solutiuũ nisi aloe non lotum: de quo diffuse dictũ est in diamusco: ⁊ qualitercũqȝ prepareꝛ in debita dosi tardat solutionẽ a.xij. horis vsqȝ ad.xxiiij. Nũc transeo ad descriptionẽ hierepigre Galeni posite septimo terapentice: que est illa que cõmuniter habetur in vsu ⁊ est quasi consimilis cũ illa q ponitur sexto de ingenio sanitatis derelinquẽdo ꝑ esenteȝ hic positã a Mesue: quia satis ab illis variatur: ⁊ isto modo non habeꝛ in vsu. ℞. cinamomi: masticis: asari: spice. s. nardi: croci: xilobalsami añ.ʒ.vj. aloes.ʒ.cẽtũ. Et illa est vera descriptio pulꝰ hierepigre Gale. ꝺm qꝺ ipe ponit in locis allegatis. Medici aũt ⁊ aromatarij hodiernis tẽporibus de aloe ponũt solum duplum põderis aliorum aromatũ: ⁊ nõ plus cum hanc hieram conficiunt. Et mouẽtur maxime propter hanc descriptionem ibi positaȝ a Mesue quam ipsi reducũt ad formã pilularem ideo minus soluunt. Et dosis hiere Ga. in locis allegatis est vsqȝ ad.ʒ.j. Dosis autẽ eius que hodiernis tẽporibus preparaꝛ est vsqȝ ad.ʒ.j. ⁊ ß. ⁊ si sit in forma electuarij vt ponitur hic dosis eius est vsqȝ ad.ʒ.j. sed illo modo nõ habetur in vsu.

Hierapigra vnde. — Hiere ꝑparatio triplex. — Prima. — Secunda. — Tertia. — Hierepigre Gale. descriptio

¶ Additio.

¶ Hiera. i. sacra pigra. i. amara: inde hierapigra. i. cõfectio amara sacra. Auicen in quinto cano. haly.x. practice. ⁊ Serapio in proprio antidotario eandem habẽt descriptionẽ differentẽ tamẽ in vno: quia Mesue habet hic xiloaloes: alij ṽo carpobalsami. Unũ tñ notabis ꝙ hec descrip. hierepigre quam dicit Mesue fuisse Gale. non reperitur in aliquibus libris Gale. ad nos translatis: licet Auicen. et alij affirment Gale. Summa medicinarum est.x.res.

Notandũ

Iera Hermetis: et est cū hiera luf: sup qua expectat fiducia iuuamētoꝝ multoꝝ et expertoꝝ: et ꝓprie ad dolorē capitis et hemicraneā. et vertiginē. et paralisim. et epilepsiā et tremorē. et torturā. et educit superfluitates. et ꝓprie humorum grossorum et viscosorum. et subtiliū a capite et neruis et iuncturis: et stomacho et toto corpore. Et confert iuuamentum manifestum doloribus iuncturarum et renum et colice difficili et dolori matricū. Cui⁹ hec est permixtio. ℞. aloes. ℥. j. trociscorum alandhal auf. viij. turbith. agarici. luf. vtriusqꝫ sicce. ireos. serapini myrobalanoꝝ citrinoꝝ. chebulorū et idorū aā. ʒ. j. et ß. ziziberis. cinamomi masticis bdellij. hellebori nigri euphorbij. asari. casie lignee salis idi. castorei. croci. apij. cheisin. seminis mezereō. sticados aā. ʒ. j. squille assate. ʒ. ij. et ß. scamonee bone. ʒ. ij. fiat oīm cōtritio bona. Sūmi aūt ponant in vino odorifero: et inuoluat puluis in succo cucumeris asinini quantitate q̄ bn̄ inuoluat et exiccetur: et iterū denuo inuoluat i p̄dicto succo: et pauco oleo nucū. et iterum siccetur: et conficiatur totum cū melle dispumato. quantitate qua fiat totum sicut pasta: et detur post. vj. menses. Dosis eius est a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. ij.

¶ Nō est in vsu: sed rogo legētes vt ipam cōsiderēt ꝓpter virtutes multas impositas a Mesue. ¶ Additio.

¶ Hiera hermetis ſm intentionē mesue est hiera luf: et dr̄ hermetis a cōpositore. Auicē. in. v. cano. hꝫ duas descriptiones cōfectiōis sꝫ nō cōcordāt cū illa Mesue. Illa ho Mesue ē illa qua vtimur quā etiā describit superi⁹ i capitulo de luf. i. de serpētaria Sūma medicinaꝝ est. xxxj. res.

Onfectio hiere Archigenis descriptione vniq̄ cōfert egritudini gn̄ate ex phlegmate crudo et melācholia: et facit ad vertiginē et ad epilepsiā. Et valet ad inceptionē egritudinū visus et raucedinē humidā et dolorem gutturis. et difficultatē anhelitus. et spasmū. et exituris ex materijs grossis: et ꝯfert ad aquā citrinā: et scabiē. Et qn̄qꝫ datur in potu propter dolorem stomachi et ventris et matricis cū decoctiōe rute. et quādoqꝫ ponitur in ea parū castorei vsqꝫ ad siliquas. iij. et ad dolores dorsi eternū et inguinū cū decoctiōe apij et ad venā sciaticā et ad his similia. cū aqua cētauree et permiscetur cū ea etiā succus cucumeris asinini: et coloquintida siliquas. iiij. in aqua abrotani: datur in potum ad morsū canis rabidi: et facit securitatē ad timorē aq̄ et p̄cipue cum pondere. ʒ. x nius de adustione cācri fluuialis. Cui⁹ permixtio hec est. ℞. pulpe coloquintide. ʒ. ij. prassij. sticados. hellebori nigri. camedreos. scamonee. leucopiperis. macropipis. oīꝫ aā. ʒ. ij. cepe murie assati. euphorbij. aloes. croci. gentiane. petroselini. armoniaci. oppoponaci. omniuꝫ aā. ℥. j. polij cinamo. serap. myr. spic. squin. calamēti montani. aristologie rotū. omnium ana. ʒ. ij. mellis quantum sufficit. et sit dosis auf. iiij. cum decoctione epithimi. et passularum mundatarum.

Summa medicinarū ꝯfectionis hiere archigenis descriptione vniuersali est xxv. res.

¶ Non est in vsu: sed hieralogodion est illa que multū habetur in vsu: ab oibus sic preparat: et eius descriptio ponit a nicolao. etiā et alia hierapigra Galeni que ibidem ponit a nicolao in suo antidotario: que est multum differens a hiera Galeni posita septimo terapentice. nec reperit vbi Galenus eā describit: et tn̄ illa est que generaliter habetur in vsu: et sic vbiqꝫ ſm illam descriptionē habetur in vsu: et fit in forma electuarij ſm q̄ ibi describitur. quidā tamē reducūt ad formā pilulaꝝ: que aliquo loco nō sunt scripte: et

dosis eaꝝ ē a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ʒ. j. et ß. Et dosis hierepigre Galeni reducte in forma electuarij: vt cōiter fit: q: vsqꝫ ad. ʒ. j. de mane digesta materia. Et cū ille pilule de hierapigra Gal. q̄ a Nicolao describit summe cōueniūt oib⁹ dispositiōib⁹ capitis vel passiōib⁹ depēdentib⁹ a materia frigida et dolorib⁹ auriū oculoꝝ et dētiū. Cōuenit insup descensui catarri et passionib⁹ frigidis stomachi et oīm nutritiuoꝝ et etiā passiōib⁹ matricis: et etiā multis alijs cōsilib⁹ quas ibi lege. Et mot⁹ ꝓpter eius vtilitates et iuuamēta nō obstāte q̄ ēt ibi declarabo in Antidotario nicolai: nūc ponā eius descriptionē. Recipe Cinamomi: spice nardi: croci: squinanti: asari: casie lignee: xilobalsami: capobalsami: violaꝝ: absinthij: epithimi: agarici: rosaꝝ: turbith: coloquintide: masticis ana. ʒ. iiij. al's. ʒ. viij. mellis quantū sufficit ꝓ cōpositiōe electuarij: siue vini pro compositione pilularū.

In oībus dispositionib⁹ frigidis capitis.

Sunt aūt solutiua que ingrediuntur compositionem huius hierepigre ac hiere archigenis ac hieralogodion nō obstāte q̄ aliq̄ ex eis fuerint superi⁹ declarata: et alia quedā sunt declarāda. Coloquinda est medicina multū effrenitans in soluēdo amari saporis indigens multa rectificatiōe ſm qd̄ ponit Mes. est enim solutiuū pomum plante venenose ad magnitudinē pomi arancij subalbidi iuxta quam plantam nulla orit herba: et est calide complexiōis vltra tertiū graduꝫ: et sicce in fine secundi. Soluit phlegma principaliter attrahēdo a remotis mēbris: non tamē per sola est exhibenda quantuncūqꝫ correcta. Et dosis eius q̄ ponitur a Mes. capitulo proprio est a chirath. vj. vsqꝫ ad. x. chirath aūt est pondus quatuor granorum ordei. Sed illa est nimis magna dosis hodiernis temporib⁹ qualitercūqꝫ assumeret.

De coloquintida.

Quid sit chirath.

Epithimū est flos vel radix cuiusdam herbe calide et sicce in secundo soluit humorem melancholicū principaliter: et licet non sit in vsu ipsum per se solū accipere: tamē eius dosis est a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. ʒ. vij. decoctiōis autē a. ʒ. v. vsqꝫ ad. ʒ. xx. quia est leuis solutionis.

Quid sit epithimū.

Absinthiū est herba nota leuissime solutionis calide complexionis in p̄rio: sicce in secundo. soluit leuissime cholerā subtilē et aquosam ab intestinis meseraicis et ab epate: et assumit a quibusdam succus eius qui est amarus valde et horribilis. Et dosis ei⁹ est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. Et in decoctione seu infusiōe cū aliqua expressiōe ab. ʒ. v. vsqꝫ ad. ʒ. viij.

Quid absinthium.

Scamonea est succus cuiusdā herbe inspissatus in forma lupinoꝝ reducitur: et ab india et anthiochia sic trāsportatur: et ei⁹ vsus per se solū non est cōueniens propter eius venenositatē et potentiā in soluendo: nec cum alijs medicinis admiscet nisi post debitam eius correctionem cū pomo citonij vel caulib⁹ in pasta: vt precipit Mes. et sic correcta vocatur diagridiū: et est calide et sicce cōplexionis in tertio: soluit principaliter cholerā: sed nocet stomacho et epati nō correcta. Et dosis eius cum est correcta est a granis quinqꝫ ordei vsqꝫ ad duodecim. Et ipsi⁹ soli⁹ administrationē omnes prohibent. Et ꝯsulo q̄ medicina in quā ingredit retardetur quantuꝫ est possibile.

Quid sit scamonea

diagridiū quid sit.

Turbith est radix cuiusdā plāte in partibus Indie calide et sicce cōplexionis in tertio: soluit principal'r phlegma: et est multū in vsu maxie in passionibus iuncturarum: et assumitur communiter cū zuccaro et zinzibere in formā pulueris ſm illā descriptionem. Recipe turbith albi et gūmosi. ʒ. vnā vl' vsqꝫ ad. ʒ. j. ß. zinzibe. ʒ. j. zuccari. ℥. ß. et in mane assumat cuꝫ iure pulli vel galli vl' aliquo liquore cōueniēte. Et hic nota q̄ zinzib. est correctiuū vel velocitat eius operationē: quoniā de se est tardi mot⁹. Et eius dosis in substātia est a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ij. vt ponit Mes. et in decoctione a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. iiij. Sꝫ iste doses temporibus p̄sētib⁹ sunt nimis magne: et eius assumptio est abominabilis: et debilitat stomachū.

Quid sit turbith.

Agaric⁹ est fung⁹ q̄dā adherēs cuidā arbori maxime. Et multū nascēs in pedemōtiū et est calide complexionis i primo: sicce in secūdo soluit principal'r phlegma grossum et cholerā rubeam a cerebro a mēbris neruosis: ac etiā a pectore: vsus tn̄ eius p se solū nō est multū p̄ueniēs: sꝫ admixt⁹ cū alijs medicinis: vt in electuarijs et pilulis: vt cōiter fit. Dosis tn̄ ei⁹ in substātia ē a. ʒ. j. vsqꝫ ad ʒ. j. ß. In decoctiōe ho siue īfusiōe ē vsqꝫ ad. ʒ. iij. Et nota q̄ agaric⁹ q̄litercūqꝫ assumptus inducit vomitū: sed lōge minus in decoctiōe vel infusione: q: nō sic adheret parietibus et vijs stomachi vel villis īducēs nauseam: et corrigatur cū mastice et sal gemme vt p̄cipit Mesue. Serapinū

Quid sit agaricus.

Quid serapinum.

est gūmi calidum in tertio:⁊ siccum in secundo:soluit humores viscosos:⁊ phlegma crudū attrahit a lōginqs mēbris:non tn̄ per se solum vtimur eo.Et dosis eius est a.ʒ.ß.vsqȝ ad aur.j.Euphorbiū ſm rei veritatem est gūmi calidū ⁊ siccū in q̄rto:⁊ per se solū non est conueniens ⁊ soluit phlegma grossum.Et eius dosis est a granis quatuor:vsqȝ ad duodecim.Aristologia rotūda ē perfectior ⁊ potētior lōga in soluēdo:⁊ vtraqȝ est calida in tertio:⁊ sicca in scd̄o:⁊ soluit superfluitates phlegmaticas:et per se solū vsus earū non est conueniens.Helleboꝰ vnus est albus omnino fugiendus qꝛ a tota specie est mortiferus.alter est niger q̄ per se solum non est in vsu:sed admixtus cū alijs medicinis pricipaliter soluit melācholiā ⁊ choleraȝ grossam ⁊ phlegma viscosum fortiter attrahēs a remotis est tn̄ multuȝ prouocans vomitum:⁊ est calide ⁊ sicce cōplexionis in tertio.Et dosis est eiꝰ a.℈.j.vsqȝ ad.℈.ij.sed melius est vt fugiat̄ nisi correctus ⁊ admixtus cū alijs medicinis.Restat nūc alia declarare que nō sunt solutiua posita in descriptiōe hiere archigenis.Et prio per exituras appropriata intelligit q̄ veniunt ad saniem.Cepe muris idest cepe squille.Ultimo est memorādū q̄ vsus predicte hiere Galeni qualitercūqȝ assumatur debet esse premissa aliquali digestiōe seu preparatiōe humoruȝ in stomacho cū assumptione mellis rosaruȝ colat̄ vsqȝ ad quantitatem vnius.ʒ.p vice duobus vel tribꝰ diebus ad minus vel cū alio leui digestiuo.Silr ⁊ an̄ assumptionē hierepigre galeni in q̄ ingrediunt̄ plura solutiua ⁊ fortia:vt eaȝ describit Nicolaꝰ etiam est prouenientendū digestiuo appropriato ſm qd̄ expedit.Et dosis huiꝰ hiere archigenis descriptiōe Pauli:q̄ est melior vsqȝ ad aur.iiij.⁊ archigenis descriptiōe vꝛ̄i est vsqȝ ad.vj.⁊ cōfert multis ⁊ diuersis passionibꝰ:vt dicit Mesue:quas tu ipse legendo considera.

Aristologia. De helleboro. Aliqui habēt aureos q̄tuor.

Hiera archigenis descriptiōe Pauli.℞.prassij:agarici:camedreos:pulpe:coloquintide:sticados oim an̄.aur.v.opoponaci:serapini.petrosilini:aristologie ro.piperis al.oim an̄.aureos.x.cinamomi spice:polij:croci:an̄.aureos quatuor.Tere ex medicinis que sicce sunt ⁊ gummi conquassati infunde in melle ⁊ permisce.Et sit dosis aur.iij.cum salis triti pondere.ʒ.j.cum aqua mellis.

¶Non est in vsu. ¶Additio.

¶Cōfectio hiere archigenis descriptiōe vniuersali ⁊ descriptiōe Pauli nō sunt in vsu.Auicē.tamē in quinto cano.Hali.x.practice ⁊ Serapio in ꝓprio antidotario habent easdē descriptiones.Sūma medicinaꝝ hiere archigenis descriptio Pauli est.xvj res.

Hiera diacoloquintidos inuentiōe Ruffi que mūdificat caput ⁊ stomachū:⁊ totuȝ corpus ab humoribꝰ grossis et viscosis solutiōe educit choleram nigram:⁊ cōfert manie:⁊ melācholie:⁊ epilepsie:⁊ vertigini:et torture:⁊ paralisi.Uentositates dissoluit.Stomachum ⁊ digestionem confortat:⁊ est medicina bona fistulis ⁊ vlceribus malis ⁊ cancro:⁊ lepre:cuius pmixtio.℞.sticados:agarici:camedreos.an̄.ʒ.x.coloquintide bone ⁊ electe.ʒ.xx.Et i loco alio colloquintide trociscoꝝ alādahal.an̄.ʒ.xxv.serapini oppoponaci an̄.ʒ.xiij.petrosilini:aristologie rotunde piperis an̄.ʒ.v.casie.ʒ.xij.ciamomi.croci.spice.myrrhe.polij.an̄.ʒ.iiij.Myrrhā in vino īfunde.Medicinas tere ⁊ confice cum melle dispumato.

¶Hiera coloquintidos ſm hāc descriptionē raro habet̄ in vsu sed solū ſm illā que ponit̄ a Nicolao. ¶Additio.

¶Hāc hierā diacoloquintidos inuētione Ruffi descri. Mes.describūt auicē.i v.cano.Hali.x.practice ⁊ serapio in ꝓprio ātidotario.Sūma medicinaꝝ ē xv.res.

Hiera inuētiōe nostra cōferēs obscuritati visus:et vētositati grosse domināti sup caput ⁊ stomachū:⁊ totuȝ corpus.Et educit supfluitates scȝ vtriusqȝ cholere et phlegmatis.Cuiꝰ pmixtio ℞.aloes boni.ʒ.xv.epithimi.costi.an̄.ʒ.v.euforbij:croci:spice:camedreos.an̄.ʒ.vj.agarici.ʒ.ix.gariofilorum.ʒ.ij.calami aromatici.masticis:casie.an̄.ʒ.vij.xilobalsami:⁊ in alio xiloaloes.ʒ.iiij.piperis albi et nigri gentiane:amomi an̄.ʒ.j.scamonee cocte in pomo.ʒ.ij.mellis quantū sufficit.Dosis eius est aur.j.

¶Hiera ex inuentione mea:non est in vsu:nec preparata reperitur.Summa medicinarum est.xviij.res.

Alsiracostū descriptiōe nostra que est medicina benedicta ⁊ maxime in acutis febribꝰ multe caliditatis.Sitiȝ extinguit ebullitionē sanguinis sistit:⁊ inflammationem cordis stomachi ⁊ epatis:⁊ oēm inflāmationē sedat.Cuiꝰ hec est pmixtio.℞.alsiracost boni et recētis.ʒ.iiij.tamarindoꝝ cheyron.℥.vj.medulle casie.℥.iiij.zuccari violati.℥.xvj.succi endiuie.succi apij succi maloꝝ dulciū acetosoꝝ:⁊ muzoꝝ:succi acetositatū citri.an̄.℥.iij.Dissoluat̄ alsiracost:⁊ tamarindi:⁊ casiafistula in liquoribꝰ iā dictis pus tn̄ dpuratis.Deide cola ⁊ mūda a scoris.Deinde accipe radicū endiuie apij an̄.℥.iij.folioꝝ lupuli capilloꝝ veneris an̄.℥.ij.prunoꝝ siccoꝝ nūero.c.violarū.℥.j.⁊ ß.rosaꝝ.℥.j.spice.ʒ.iij.Decoquant̄ hec oīa i.iij.libris aq̄ fontis vsqȝ ad li.j.ß.:pijce in ea zuccari tabarzet li.iij.aceti boni li.j.⁊ coque ebullitiōe vna.Deide pijce sup illā colaturā prioꝝ:⁊ coque dū mellis habeat spissitudinē.Ultio vo pijce in medicamine sandaloꝝ citrinoꝝ rosarū spodij:charabe:berberis seminis portulace seminis acetose:seminū ꝯmuniū scȝ melonis citruli.cucumeris cucurbite ana.ʒ.iij.ligni aloes.ʒ.iiij.cubebe.ʒ.v.camphore.ʒ.j.Repone ī vase vitri.Est eñ medicamē nobile.dos.eiꝰ est ab.℥.j.vsqȝ ad.ij.cū aqua frigida:⁊ hoc in estate estiua.

¶Siracost descriptione Irani nō est in vsu. ¶Additio.

¶Cōfectio alia māne dn̄i Mesue quā appellat alsiracostū q̄ nō ꝑparat̄ ſm pn̄tem descriptionē:sed ſm precedētē diuerse opiniones reperiunt̄ circa nominatione presentis cōfectionis:nā quidā nomināt eam siracost descriptiōne Irani.Alij vocāt Irani cōstātini:sed credo ⁊ melius qd̄ debeat vocari alsiracostū ab alsiracost qd̄ est species manne qd̄ plus ingreditur.Sūma medicinarū est.xxiiij.res.

Alsiracost spēs manne.

Trifera persica experta apud persas ⁊ confert febribus acutis:⁊ inflammationi stomachi ⁊ epatis.Ictericis calidis de oppilatione incolumitatem acquirit.Uisuȝ a fumis cholericis deperditum reparat:sitim mitigat.Morbos adustiōis phibet:⁊ ē medicīa magna in estate pestilētiali ⁊ autūno.Cuiꝰ hec est pmixtio.℞.succi solatri:endiuie apij depuratoꝝ an̄.li.ij.succi lupuloꝝ ⁊ pijciant̄ sup eos violarū siccarū:aut viridiū lib.j.foliculoꝝ sene.℥.ij.agarici.℥.j.prunorum damascenoꝝ pinguiū nūero.l.cuscute.℥.ß.myrobalanoꝝ citrinoꝝ chebuloꝝ indoꝝ frixoꝝ in oleo violato aut oleo amigdalino dulci an̄.ʒ.ij.spice aromatice.ʒ.iij.Bulliāt sup prunas cū facilitate vsqȝ dū remaneat li.j.⁊ pijciant̄ sup illa epithimi bōi mūdi.ʒ.xl.⁊ inuoluant̄ myrobalani ī oleo amigdalarū dulciū:⁊ bulliāt ebullitiōe vna:⁊ deponat̄ ab igne:⁊ colent̄:⁊ dissoluant̄ i vna pte istiꝰ colature:tamarindorū bonorū ⁊ recētiū.℥.iij.manne.℥.j.⁊ ß.pulpe casie.℥.iiij.zuccari violati.℥.xij.colētur ⁊ mundent̄ a granis ⁊ scoris:

nis ꝛ scośis. ꝛ ī alia pte aq̄ .pӱciant̄ zuccari tabarzet li.ij.aceti vini lib.j. Coquant̄ cū facilitate. Deīde pӱciant̄ sup illud qð dissolutū sit in succis: ꝛ aggregētur simul in vnū: ꝛ coquantur vsq3 ad mellis spissitudinez. Ultimo v̄o pulucrizentur super illud raued bōi.℥.ij.myrobalanoꝝ citrinoꝝ.℥.j.ꝛ ß.chebuloꝝ idoꝝ aū.℥.j.belliri.emblicoꝝ ana.ʒ.iiij.granoꝝ fumiterre: trocīscorū diarodon: macis: masticis cubebe: spodij: sandali citrini ana.ʒ.ij.ꝛ ß. quatuor seminum ana.ʒ.ij.ꝛ ß. anisi.ʒ.iiij.spice.ʒ.ij. Inuoluantur in oleo violato: ꝛ repone in vase vitreo: ꝛ da cuz aqua frigida: ꝛ succo endiuie: aut succo solatri. Dosis eius est.℥.j.

¶ Nō est in vsu: ꝛ est solutiua: vt in eius descriptione reperit̄ ꝛ appet: sz illa q̄ nō est solutiua posita ī scðo de appropriatis capitulo de sputo sanguinis cū tussi est q̄ gñaliter habetur in vsu: ꝛ sic vbiq3 preparatur. ¶ Additio.

¶ Trifera dicit̄ q2 delicata ꝛ persica q2 a persis inuenta fuit: vel dicit̄ persica q2 ī illis partibus inuēta fuit. hec interdū ab aliqb⁹ ī vsu habet̄. Sūma medicinaꝝ ē.xlij. res.

Confectio electuarij albarif: ꝛ est electuariū boni saporis: qð exposuim⁹ nos: ꝛ fit in tpe estatis qð educit supfluitates a toto corpe stomacho ꝛ epate. Et conseruat vtētē eo in iuuētute. Recipe myrobalanoꝝ citrinorū ꝛ chebulorū indorū ana ptes equales. Tere ꝛ cribella: ꝛ accipe olei amigdalarum quantuz sufficit: ꝛ infunde super ipsos: ꝛ frica manibus: ꝛ hoc facias tribus diebus in sole: ꝛ dum iugiter oleum exiccatur semper superinfunde oleum. Deinde qn̄titatē zuccari albi sufficientē in decuplo ipsius aque fontiū dissolue cū aqua per tres dies mixturam predictā cōtinue triduo tere: semper ī ea parū de oleo infundendo: ꝛ hoc facias vsq3 dum myrobalanorum amaritudo cesset. Deinde fac in vmbra siccari: deinde accipe ð hoc toto.ʒ.xv.turbith bōi.ʒ.vj.anisi.masticis ana.ʒ.ij.spice.ʒ.j.ꝛ ß.viole sicce.ʒ.vij.seminis apij.ʒ.j.ꝛ ß.nabeth.zuccari albi aū.ʒ.x.cōfice cū melle dispumato. Et sit dosis eius.ʒ.iij.cū aqua calida.

Nabeth ē zuccarum candi.

¶ Non est in vsu: vide vlterius. ¶ Additio.

¶ Cōfectio electuarij albarif: ꝛ est electuariū bōi saporis qð raro in vsu habetur. Sūma medicinarum est.xiiij.res.

Confectio alia electuarij albarif bōi saporis qð etiaz exposuimus nos: ꝛ fit in tpe estatis: ꝛ educit supfluitates a toto corpore stōacho ꝛ epate. Et cōfortat stōachū: ꝛ viscera mollificata. Et valet ad debilitatē digestiōis ꝛ frigus membrorū nutrimēti. Et facit appetere cibum. Et facit colorem ꝛ odorem bonum vtētis. Et subtiliat sensum ꝛ cogitationē: ꝛ conseruat in iuuentute: ꝛ addit in visu: ꝛ retardat canos: ꝛ addit in desiderio coeūdi. Cuius hec est pmixtio. Accipe myrobalanorum chebulorū: ꝛ nigrorum aū.partes duas emblicorum belliricorum aū.partem.j.et ß.citrinorū partes.ij. Tere ꝛ cribella: ꝛ iuxta modū superioris doctrine in eorū rectificatiōe opus est obseruāduz. Deinde accipe ex hoc toto.ʒ.xiiij.turbith albi ꝛ mūdi.ʒ.vij.ziziberis beyl masticis cinamomi bōi ligni aloes: gariofiloꝝ piperis: cucube: galange: macis: seminis apij aū.ʒ.j.ꝛ ß.spice.ʒ.vnius partes.ij.pinearum mundataꝝ.zuccari tabarzet ꝛ nabeth aū.ʒ.xij. Confice cum melle dispumato. Et sit dosis eius ʒ.iij.cum aqua calida.

¶ Non est in vsu. Summa medicinarū est.xlj.res.

Confectio electuarij idi maioris solutione educēs humoꝝ supfluitates: ꝛ pprie phlegmaticoꝝ ꝛ putridoꝝ a stomacho ꝛ a membris nutritionis: ꝛ ventositatem grossam in eis resoluit: ꝛ morbos factos ab eorū exuberātia curat sicut est dolor stomachi ꝛ viscerū: ꝛ colica et dolores renū: ꝛ educit que sunt in iūcturis materias. Et cōfert iuuamētum manifestuz doloribus eoꝝ. Cuius hec est pmixtio. Recipe cinamomi gariofiloꝝ spice: rosarū: casie: macis: ciperi aū.ʒ.iiij. sandalorū citrinorum.ʒ.ij.ꝛ ß.ligni aloes: nucis musca.aū.ʒ.ij. turbith boni albi ꝛ gummosi ꝛ arūdinei.ʒ.l.zuccari ꝛ penidiarum aū.℥.xx. galange beyl.cardamomi: asari.masticis aū.ʒ.j.ꝛ ß.scamonee bone ꝛ decocte in pomo.ʒ.xij. Oīa cū oleo amigdalino fricēt̄. Deinde accipe succi citonioꝝ ꝛ granatoꝝ succi apij et feniculi aū.lib.ß. Decoq̄ cū melle ad spissitudinē: et cōfice cum speciebus. Dosis eius est aur̄.iij.

¶ Istð electuariū est famosum qð gñaliter ab oib⁹: ꝛ fm ꝑlentē descriptionē ꝑparat̄: ponit̄ subseq̄nter descriptio electuarij indi minoris qð mlto pl⁹ habet̄ in vsu. Et hoc electuariū indū min⁹ est magne efficacie ꝛ vtilitatis ī soluēdo vētrē a supfluitatib⁹ phlegmaticis putridis corruptis ꝛ maxie a mēbris nutritiuis a iūcturis: ac ēt in soluēdo silr̄ materias cholericas: lz sit maioris potētie: ꝛ pl⁹ cōueniat in soluēdo phlegma q̄ cholerā. Est ēt ꝯueniēs in resoluēdo ꝛ subtiliādo vētositates grossas: vñ mltū ꝯfert doloribus stōi colicis ꝛ renalib⁹ oppilationes apiēdo: hz ꝛ alias ꝟtutes q̄ ponunt̄ in lra. Sz hic notādū qð qdā aromatarij reducūt tam descriptionē electuarij indi maioris q̄ minoris ad formā solide ꝯfectionis cū zuccaro viriate decoquēdo: et dosis ꝯfectiōis solide idi minoris ē vsq3 ad ʒ.iiij. descriptio idi maioris ē hec. ℞.cinamomi: casie scz lignee turbith arūdinei.i.pforati ad modū arūdinis subt. ꝑenidij fiūt ex solo zuccaro vltimate ðcocto: ꝛ ex lōga agitatiōe ꝯtinue dealbant̄: ꝛ sunt ca. ꝛ sic. ꝯplexiōis in pmo gradu. Beyl est spēs cardamomi: ꝛ fz qdā ē cardamomū mai⁹: ꝛ fz alios ē meliget: q̄ sūt qdā grana aromatica ca. ꝛ sic. cōplexiōis ī tertio: ꝛ portāt̄ ex idia. Succi citoniorū: citonia nota sunt: ꝛ sunt frigide ꝛ sicce cōplexionis in fine pmi: ꝛ ex ipsis fit vinū p eoꝝ expssionē: qð ē valde cōstrictiuū cuiuslibet flux⁹ ventris: ꝛ maxime cholerici: ðcoquit̄ tale vinū cū zuccaro: ꝛ fit iuleb qð vocat̄ miua simplex qð limphatū cū aq̄ chalibeata ꝛ assumptuz de mane silr̄ dictis fluxib⁹ cōfert. Addunt̄ etiam quedam aromata huic iuleb qñ ðcoquit̄: ꝛ aromatizatū vocat̄ miua aromatica q̄ ꝯfert debilitati stōi: ꝛ maxime virtuti digestiue et ꝛ contentiue: fit etiā ex eoꝝ pulpa decocta cū zuccaro quedam cōfectio solida q̄ vocat̄ diacitoniten sine aromatib⁹ cui⁹.℥.j.assumpta aū cibū cōfert cuilibet fluxui stomachi: ꝛ intestinali ꝛ vomitui: ꝛ ꝯfert si post cibū assumat̄: sed cū difficultate masticat̄: pōt pistari ꝛ ꝑparari cū miua simplici: ꝛ sic assumi in pōdere dicto: ēt ex pulpa citonioꝝ fit diacitonitē cum quibusdā aromatib⁹ calidis vt zinziberi pipere cinamomo ꝛ alijs cū melle qð a sanis comeditur tpe natiuitatis dñi nr̄i Jesu Christi. Succi granatoꝝ quedā eñ dulcia: ꝛ ista sunt frigida ꝛ hūida in pmo cū aliq̄li leui caliditate rōne dulcedinis: acetosa ꝟo et muza sunt frigide cōplexiōis vltra pmū: flores eoꝝ qui dicuntur balaustie sunt frigide cōplexiōis in pmo: ꝛ sicce in secundo: est eñ vinū dulce granatoꝝ multuz in vsu: decoquit̄ cū melle ad electuariū ꝯstruēdū. Et dosis hui⁹ electuarij idi maioris p se solū est vsq3 ad.℥.vj.distemperatū cū decoctiōe cōi: vt dicet̄ inferius: vel cum aqua feniculi vel apij: vl̄ cuz aliquo liquore conuenienti: vel in forma dactyli assumpti cū zuccaro: ꝛ sepe admiscem⁹ hoc electuariū indū maius siue indū min⁹ cū casia vl̄ māna ad velocitādum opatiōnē casie vel māne: ꝟbi gratia. Cum in principio aliquaꝝ egritudinū q̄rim⁹ aliqualiter mouere materiā absq3 hoc q tota sit cōmota exhibem⁹ de casia.℥.j.ß.de electuario indo ꝛ maxie de minori.ʒ.iij.casia lz sit pncipaliter purifica-

Notādū.

De penidijs.

Beyl.

Uinū citonioꝝ cuiuslibet fluxus vētris ꝯstrictiuū.

Balaustie

fiua sanguinis etiā euacuat phlegma: ꝛ talem medicinā distemperamus cū decoctione cōi: vel cum aqua ordei vel alio liquore cōuenienti: ꝛ si ipm in dicto pōdere admisce mus cum māna de ipso māna accipim⁹ vsq ad. ʒ. ij. Ulterius est notādum ꝙ lꝫ Mes. ponat dosim hui⁹ electuarij
Notādū. indi maioris esse vsq ad aur. iij. hoc veritatē haberet quādo ad librā mellis ponerent. ʒ. iij. aromatuꝫ: sed quia his tēporibus ponunt ad lib. mellis. ʒ. ij. soluꝫ aromatū: ideo pōt augeri dosis vsq ad quantitatem superius dictam.
¶ Ultio soluo hoc dubiū diceret aliqs in indo maiori est
Dubium. maior potentia scamonee in soluēdo cholerā ꝙ turbith in soluēdo phlegma cōsideratis vtriusq pōderib⁹ ꝛ eorum potentia: ꝛ tñ dictum est ꝙ indum maius a predominio soluit phlegma: hoc idē dici posset de indo minore: lꝫ quātitas turbith amplietur in eo: ꝛ tamē non additur quātitas
Rñsio. scamonee. ¶ Dicēdū ꝙ scamonea non solum eūat cholerā sed etiā adiuuando operationem turbith: ꝛ illam velocitando eūat phlegma. Turbith autē non sic est adiuuās ꝛ velocitās operationē scamonee: ꝛ est principalr turbith phlegmatis purgatiuū ꝛ solutiuum: ꝛ sic apparet solutio ad dubiū non obstāte ꝙ potētia scamonee sit maior in indo maiori: ꝙ potētia turbith multiplicatur vel duplicatur: ꝛ nō additur quātitas scamonee: vñ ad dubium facilius rñdetur: ꝛ per consequens apparet ꝙ indum minus est vigorosius ad soluēdū materiam phlegmaticaꝫ ꝛ magis cōuenit in dispositiōibus frigidis ꝙ electuarium indum maius: ꝛ vt sic habet in vsu maius. Et cū a medicis absolute profertur electuariū indum docti ꝛ experti aromatarij intelligunt indum minus. ¶ Additio.
¶ Istud electuariū indū mai⁹ magis in vsu hr ꝙ paruū et ideo qñ simpliciter scribitur electuarium indū de maiori est intelligendū. Summa medicinarum est. xxv. res.

Electuariū indū min⁹ hñs intētionē maioris. Cui⁹ hec est pmixtio. ℞. turbith. ʒ. c. zuccari tātūdē: macis: piperis: zinziberis: gariofilorum: cinamomi heyl nucis musca. añ. ʒ. vij. scamonee. ʒ. xij. Confice cuꝫ melle dispumato. Dosis eius est aur. iij.
¶ Hoc electuariū est magis in vsu ꝙ indum maius qꝛ minoris caliditatis ꝛ maioris efficacie in soluēdo phlegma ꝙ indū mai⁹: ꝛ per cōsequēs est valde cōueniēs febrientib⁹ febre phlegmatica cū aliquali admixtiōe cholere semper supposita digestiōe materie: ꝛ cōfert oib⁹ dispositionibus qbus cōfert indū maius. Et dosis eius per se solū est vsq ad. ʒ. v. Cui⁹ hec ē permixtio. ℞. turbith zinziberis: cinamomi: heyl: ꝛ oia simplicia que hic ponūtur sunt supi⁹ declarata: conficitur cum melle. ¶ Additio.
¶ Istud electuariū indū dr minus: qꝛ pauciora simplicia ingrediunt ꝙ in maiori fm Mes. minorem habens intētionem. Auicē. in. v. cano. hꝫ eandem descriptionem vel saltē ab ista parum differentem quam vocat electuarium indū faciens ad colicā. Summa medicinaruꝫ est. xi. res.

Confectio de dactylis: ꝛ ē diafinicō quā scripsit fili⁹ zezar: conferēs ad febres cōpositas ꝛ chronicas. Et est medicīa securitatis. Et cōfert ad colicam ꝛ dolorem vētris: ꝛ humorem crudum et frigora. Et est solutiuum facile ꝛ conueniens. Cuius permixtio. ℞. dactylorum chebrō infusorum in aceto tribus dieb⁹ ꝛ noctibus partes. c. penidiarum saphiri partes. l. amigdalarum mundatarū partes. xxx. turbith partes. xxxv. scamonee partes. xij. zinziberis: piperis lōgi: foliorū rute siccorū: ciamomi: macis ligni aloes anisi: feniculi: dauci: galāge añ. partes. ij. ꝛ ß. Et fiat omnium contritio bona: ꝛ confice cum melle dispumato ꝙtum sufficit. Est enim medicina mirabilis. Dosis eius est ab aur. iij. vsq ad. vij.
¶ Cōfectio de dactylis ꝛ est diafinicon solutiuū: ꝛ dicitur talis propter dactylos qui ingrediuntur: ꝛ debet addi solutiuū ad differentiam diafiniconis inferius descripti quod est emplastrū constrictiuum ventris fluxus: ꝛ hoc electuariū generalr ab omnibus habetur in vsu: ꝛ fm pñtem descriptionē vbiq preparatū reperitur: ꝛ in operationibus suis aliqualr cōuenit cū electuario indo maiori: sed istud plus cōfert febribus cōpositis chronicis: ꝛ de materia mixta: ꝛ vsus ei⁹ est maioris securitatis. Euacuat enim materiā cholericā: ꝛ phlegmaticā virtute turbith: ꝛ scamonee: ꝛ alias operationes hꝫ efficere quas autor ponit in lrā ꝛ potentius soluit materiā cholericā ꝙ indū maius vel min⁹: licet etiā satis potēter euacuet materiā phlegmaticam: et eius dosis est vsq ad. ʒ. iiij. per se solū: ꝛ potest etiā cū cassia vel māna admisceri in dosi dicta ī electuario indo: cui⁹ hec est descriptio. ℞. dactylorū infusorū in aceto: dactyli sunt calide cōplexionis in fine primi gradus ꝛ humide in principio primi gradus duꝫ sunt recentes: ꝛ dū exiccantur primū gradum siccitatis acquirunt: conueniunt maxime pectoris dispositionibus sicut ꝛ ficus sicce. reliqua vero simplicia sunt declarata superius. ¶ Additio.
¶ Diafinicon dicitur a dia quod est cōfectio ꝛ fenicon vel Uarie dia
fenichion grece. i. dactylus: inde confectio de dactylis: idest finiconis
diafinichon. Cui⁹ descriptio varia reperitur: nā in aliqui descriptio
bus habet scamonee ptes. xxij. alij. partes. xxiij. Alij ha- nes.
bent scamonee ptes. xj. nonnulli partes. xij. vt habetur in descriptiōe ipsius Mesue posita supra capło de turbith: secūdū quā communiter ꝛ melius dispensatur: ꝛ vocatur apud nōnullos diafiniton minus: et aliud in quo intrant ptes. xxij. ꝛ. xxiiij. diafiniton maius. Auicē. v. cano. hꝫ tres descrip. diafiniconis multū ab ista differentes. item Serapio vnū habet electuarium de dactylis ab isto tamē multum differens. Summa medicinarum est. xvj. res.

Modus electuarij de psilio solutiōe educēs cholerā citrinā. Et confert ad febres difficiles ꝛ vehemētes: ꝛ ad sodā ꝛ vertiginem que fiūt a fumis cholericis. Et cōfert calefactioni epatis ꝛ icteritie. Cui⁹ pmixtio hec est. ℞. succi buglosse domestice ꝛ siluestris ꝛ succi endiuie: ꝛ succi apij: coctorum ꝛ dispumatorum añ. li. ij. ꝛ proijce sup ipsos cuscute: anisi. foliculorum sene. añ. ℥. ß. capillorū veneris. M. j. succi fumiterre. ℥. iij. asari. ℥. iiij. spice. ʒ. ij. ꝛ dimitte die ac nocte: ꝛ bulliat ebullitione vna. Et proijciātur sup ea violarū viridiū vel siccarum. ℥. iij. epithimi. ℥. ij. ꝛ bulliāt adhuc alia ebullitione parua. Deinde coletur ꝛ exprimatur: ꝛ in colatura ponatur psilij. ℥. iij. ꝛ dimittatur per diem ac noctē: omni hora tamē agitando illud cum spatula. Deinde exprimatur viscositas ei⁹ tota. Deinde accipiant huius viscositatis li. iiij. ꝛ proijciatur super eā zuccari albi li. ij. ꝛ ß. scamonee cocte in pomo ℥. iij. ꝛ ß. ꝛ coquatur cum facilitate. Postꝙ coctum fuerit proijciatur super ipsum pulueris trociscoruꝫ diarodon: ꝛ de spodio: ꝛ rauediceni añ. ℥. j. trociscorū de berberis. ℥. ß. Dosis ei⁹ est a. ʒ. iij. vsq ad aur. iij. ꝛ vocauit Hamech cōfectionem hanc electuariū trociscorum. Sunt alij qui addunt aceti li. j. ꝛ ß. Alij addūt succi violarum lib. j. ꝛ est medicamen nobile.
¶ Istud electuariū lꝫ nō sit in vsu: tñ qꝛ est multe virtutis ꝛ efficacie magistralr possumus eo vti: soluit enim cū facilitate cholerā citrinā: ꝛ cōfert ad febres difficilis eradicationis cū malitia ꝛ vehemētia caloris: ꝛ valet ad sodā ꝛ vertiginē q fiunt ex fumis cholericis: et prauis: et confert calefactiōi epatis ꝛ icteritie: ꝛ dr de psilio propter psiliū ingrediens
eius cōpositionē: qđ quidē psiliuꝫ est semē minutum cuiusdam plante: ꝛ hꝫ partes diuersas: nā eius pars intrinseca est valde praua calide ꝛ sicce cōplexionis in quarto habēs in se virtutē venenosaꝫ occultā. Sed ei⁹ pars medullaris ꝛ media ac etiā corticalis extrīseca est frigide ꝛ humide cōplexiōis ī scđo gradu: ꝛ iste sunt multe ꝛ sensibilis quātitatis: vnde totius cōplexio que resultat est frigida ꝛ humida iuxta scđm gradū: et per admixtionem aliarum partium adinuicem remouetur De psilio.

adinuicē remouet venenositas ⁊ illa supflua caliditas: soluit enim psiliū lubricando.i.lubricum principaliter faciendo: ⁊ humorē cholericū cū sua frigiditate refrenat: sȝ vsus eius per se solū non est cōueniēs nec vsitetur ab aliquo. Et dosis eius psilij per se solū est vsqȝ ad.ʒ.iij. assumpta solū ipsius mucilaginosa expressione. Sequit̄ ei⁹ descriptio declarādo q̄ nō sunt declarata. ℞.cuscute: est eñ
Cuscuta quid. herba quedā adherēs super linū: ⁊ est multū nota q̄ alio noīe vocat̄ podagra lini calide cōplexionis in primo: sicce in secūdo. Scene ⁊ folliculi ei⁹ sunt qui habētur in vsu. est eñ ca. ⁊ sic. ꝯplexiōis ī fine primi. Soluit eñ cholerā adustā. Et dosis eius in puluere est vsqȝ ad.ʒ.j.ß. in īfusione a.ʒ.iiij. vsqȝ ad.vj. Sed ab assumptione ei⁹ caueat hñs caliditatē renū ⁊ paratus ad excoriationē vesice. Capillus veneris herba est nota nascēs iuxta fontes aquarū: iuxta etiā puteos satis tēperate cōplexionis tamē alicuius caliditatis ⁊ siccitatis est versus primum: virtutē hȝ apertiuā purificatiuā sāguis: soluēdo cholerā a stōacho ⁊ intestinis: sed ꝑ se sola nō habet̄ in vsu: q̄ minimū dosis eius requireret̄ vsqȝ ad lib.j. Sed in decoctionibus cum quib⁹ alie medicine distēperātur cōfert. Et sic hr̄ in vsu: ⁊ ei⁹ aqua distillata multū cōfert passionib⁹ pectoris calidis ⁊ frigidis. Et fumiterre: est frigida ꝟsus primū gradū
De fumo terre. cū admixtione caliditatis q̄ est in supficie folioꝝ ei⁹ quamediāte soluit. Est aūt sicce cōplexiōis versus scd̄ȝ. Soluit leuiter cholerā ⁊ humores adustos purificādo sanguinē. Cōfert scabiosis a phlegmate salso ⁊ maxīe syrup⁹ et aq̄ ⁊ succ⁹ eius: ⁊ syrupus eius magis habet̄ in vsu: ⁊ dosis succi est vsqȝ ad.℥.ij. ⁊ dosis decoctionis ei⁹ est vsqȝ ad ℥.x. ⁊ dosis pulueris est vsqȝ ad.ʒ.iiij. sȝ nō est ī vsu nisi in succo vel in syrupo vel in aqua distillata q̄ tūc syrupo admiscet̄: ⁊ sic nō soluit. Reliqua simplicia ingrediētia compositionē huius electuarij sunt superi⁹ declarata. Et dosis huius electuarij est vsqȝ ad.ʒ.iiij. obseruata regula posita in electuario dearomatib⁹ Galeni. ❡ Additio.

❡ Istud electuariū de psilio apud aliquos habet̄ in vsu maxime ſm istam descrip. Meß. q̄ nicolaus in suo antidotario hȝ vnū aliud quod vocat electuariū psilliticū: qđ nō fit nec habet̄ in vsu. Sūma medicinarū: est.xx. res.

Est electuariū de psilio ponit̄ quoddam electuariū quo vtebat̄ gentilis ꝓpter singularia ei⁹ iuuamēta in podagricis ⁊ generalr̄ in oīb⁹ dolorib⁹ iuncturaꝝ et dȝ sumi ī mane. Et ei⁹ dosis est vsqȝ ad.ʒ.viij. cū vino limphato vel aliquo liquore cōuenienti vel in forma solida dactyli qđ meli⁹ est: ⁊ pōt sumi semel in hebdomada. Cuius hec est descriptio. ℞.turbith boni.℥.j. ⁊ ß. hermodactilorū.℥.j. ⁊ sunt ca. ⁊ sic. cōplexionis in pricipio scd̄i grad⁹ cū aliquali humiditate viscosa dū sunt recētes: sed sic nō habētur in vsu. Soluūt phlegma grossum maxime a iuncturis: ⁊ ideo summe cōueniūt podagricis ⁊ dolorib⁹ iūcturaꝝ. Et dosis eorū est a.ʒ.j. vsqȝ ad.ij. cū eorū correctione sibi admiscēdo tertiā partē dosis: sed ꝑ se solū nō hr̄ in vsu. zinzi ℥.j. Esule q̄ ab Auicē. vocat̄ scebiā: ⁊ a Mesue ascebiā.ʒ.iij. herba est nota in partib⁹ nostris fortiter soluens sed per se solū nō habet̄ in vsu: sȝ solū radix ei⁹ ꝑparatur in medicinis: ⁊ a rusticis comedit̄ cū querūt solutio
Solutiuū rusticorū. nē: ⁊ nō curātes de q̄titate assumptionis ipsius qñqȝ moriunt̄: est etiā vomit⁹ ꝓuocatiua ⁊ est calide ⁊ sicce cōplexionis in tertio. Soluit principaliter a iūcturis ⁊ hūores grossos: ⁊ etiam a cerebro ⁊ a neruis: ⁊ dosis eius est vsqȝ ad.℈.j. zuccari lib.j. ⁊ reducat̄ ad formā electuarij vel solide cōfectionis. Si q̄s tñ vellet vt vigorosi⁹ soluat: ⁊ maxīe materiā cholericā addat scamonee correcte.ʒ.j. Et tūc dosis eēt vsqȝ ad.ʒ.vj. qualr̄cūqȝ ꝑparet̄: ⁊ sine alio potu.

Electuariū eleschoph: quod educit superfluitates a toto corpore: ⁊ expellit vētositatem: ⁊ valet ad iuncturarum dolorem et laterum ⁊ colicam. Et mundificat renes ⁊ vesicam: ⁊ addit in coitu. Cuius hec est permixtio. ℞.scamonee antiochene bone turbith. al.ana.ʒ.vj. gariofilorum: cinamomi: zinzi. emblicorum: nucis muscate: polipodij. ana.ʒ.ij. et ß. zuccari albi.℥.vj. Confice cum melle dispumato: dosis eius est ab au.ij. vsqȝ ad.iij.

❡ Non est in vsu: posset tñ cōueniēter ⁊ magistralr̄ ꝑparari: ⁊ summe ꝯueniret ad soluēdū materiā cholericā ⁊ phlegmaticā ⁊ ad multas ⁊ diuersas passiōes q̄s pōit in lr̄a: ⁊ dosis est vsqȝ ad.ʒ.iiij. ꝑ scamoneā antiochenā itelligit de illa ꝯtrata q̄ est melior omnibus alijs. Reliqua simplicia sunt superius declarata. ❡ Additio.

❡ Electuarium elescoph.i.episcopi. istud electuariū etiā describitur ab Auic.v.cañ. parum ab isto tñ differens: q̄ Auicē. addit vltra Meß. cardamomū ⁊ piper ⁊ non aliud in reliquis non differunt. Summa medicinarū est.x. res.

Confectio medicaminis quod scripsit hamech ⁊ valet oī passiōi que fit ex cholera ⁊ phlegmate salso: ⁊ proprie que est sicut impetigo ⁊ scabies lepra cācer corrodēs ⁊ similia. ⁊ est medicina sublimis iuuamenti. Cui⁹ hec est ꝑmixtio. ℞.myrobalanoꝝ citrinorū.℥.iiij. chebulorū ⁊ nigrorū: reubarbari boni añ.℥.ij. agarici coloquintide: polipodij. añ.ʒ.xviij. absinthij: basce: sene ana.℥.j. in alio.ʒ.vj. violarū.ʒ.xv. epithimi.℥.ij. anisi. rosaꝝ. feniculi. ana.ʒ.vj. succi fumitere lib.j. prunorū numero.lx. passularum enucleatarū.℥.vj. Infundātur oīa in aqua casei q̄titate sufficiēti: ⁊ ponātur in vase vitreato stricti orificij: ⁊ obturetur os eius ⁊ dimittatur per dies quinqȝ. Demū bulliāt ebullitione vna. Postmodū colet̄: ⁊ in tali colatura ponāt̄ cassiefistule mūde.℥.iiij. tamaridoꝝ.℥.v. tereniabin.℥.ij. Fricent̄ manibus: ⁊ colentur: et proiciat̄ super illud zuccari boni albi lib.j. ⁊ se. scamonee.℥.i. ⁊ ß. ⁊ coquantur vsqȝ duȝ habeāt spissitudinē mellis. Deinde pulnerizentur sup illud myrobalanoꝝ citrinoꝝ chebuloꝝ īdoꝝ. añ.℥.ß. belliricoꝝ emblicoꝝ reubarbari. semis fumiterre añ.ʒ.iij. anisi. spice añ.ʒ.ij. Dosis ei⁹ est a.ʒ.ij. vsqȝ ad au.ij.

❡ Istud electuariū habet̄ in vsu: ⁊ preparatū reperit̄ sub hoc noīe ⁊ cōuenit oīb⁹ passiōibus que sunt ex cholera vel ex phlegmate salso. Et ex q̄buscūqȝ humorib⁹ adustis: vñ est solutiua cōueniens ⁊ conferēs ad oēm scabiem ⁊ pruritum materiā illius euacuando. Confert etiā lepre ⁊ cācro ⁊ cuilibet feditati cutis ꝓueniēti a materia calida vel adusta. Et ei⁹ dosis est vsqȝ ad.ʒ.iij. Qm̄ aūt dosis ſm q̄ scribit Meß. erat vsqȝ ad.ʒ.iij. qñ aromatizatur in maiori por Polipodiū ꝑ se solū nō visitatur.
tione ponebat̄. Cui⁹ hec est descriptio. ℞.myrobalanoꝝ: polipodij: radix est herbe note ⁊ est calide complexiōis in tertio: ⁊ sicce in scd̄o: solutiua est humoris melancholici ⁊ phlegmatici ⁊ mucilaginosi: ⁊ maxīe a iūcturis. Et dosis eius est vsqȝ ad.ʒ.iij. sed per se solū nō habet̄ in vsu: pruna numero sexaginta: sunt eñ nota frigide ꝯplexionis ꝟsus principium secundi ⁊ humide in secūdo: leniter ꝯprimēdo euacuant cholerā que ī intestinis reperit̄. Et dosis ipsorū Cassia ꝑ se sola multū visitat̄.
est vsqȝ ad.℥.vj. Infundat̄ in aqua casei: ⁊ de ipsa dictū est in prima descriptiōe satyrion. vbi de lacte discussim⁹. Cassiafistula: ipsa est medicina que leniendo euacuat principaliter cholerā: ⁊ subsequēter phlegma: sanguinem purificat a materieb⁹ adustis ⁊ ꝑ se sola multū habet̄ in vsu generalr̄ vbiqȝ locoꝝ q̄ sine nocumēto opat̄ ita q̄ pueris ⁊ ꝑgnātibus dari possit: est calide ꝯplexiōis ꝟlus ꝑmū gradum: ⁊ humide in primo. Et dosis eius distēperate cū decoctione cōi est vsqȝ ad.℥.ij. vel cū aliquo liquore ꝯueniēti preparet̄: ⁊ ī forma dactyli seu electuarij: ⁊ dosis ei⁹ ē vsqȝ ad.℥.i.ß. ⁊ nō requirit̄ digestiuū in assumptiōe eius: ⁊ sepe dat̄ ī ꝑncipio egritudinū materierū cholericaꝝ ad aliq̄lē minorationē materie. Tamarindoꝝ siltitudinē hñt cū prunis ⁊ sunt frigide ⁊ sicce ꝯplexiōis versus scd̄ȝ ꝯprimendo euacuant sicut pruna: ⁊ dosis eoꝝ est vsqȝ ad.℥.iiij. sȝ ꝑ se solū nō hr̄ in vsu. Tereniabin sunt species māne q̄ nō re De māna.
periunt̄: sȝ loco ipsaꝝ accipimus māna ⁊ est ros qui de nocte cadit in egypto sup frondes aliquarū arboꝝ: ⁊ est calide sicce cōplexionis ⁊ humide in primo leniēdo euacuat cholerā purificando sanguinē: ⁊ dosis ei⁹ in forma potabili vel solida est vsqȝ ad.℥.iij. vsqȝ ad bñplacitum assumētis ipsum: ⁊ damus aliquādo sicut dictū est de electuario indo. Reliqua simplicia sunt supius declarata. ❡ Additio.

¶ Confectio hamech dicitur ab illo qui eā cōposuit: hec prima descriptio est illa que vt plurimuꝫ in vsu habetur. Summa medicinarum est. xxxij. res.

Confectio alia Hamech experta ꝯferēs egritudinibꝰ de cholera nigra ⁊ humori adusto: sicut manie: melācholie: vertigini ⁊ obliuiōi: ⁊ egritudībꝰ cutis: sicut scabies: morphea: lepra: cācer: elephātia: ⁊ impetigo. Cuiꝰ pmixtio. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ: chebuloꝝ idoꝝ: epithimi. añ. ʒ. l. fumiterre: absinthij. añ. ʒ. xx. hasce: calamēti: polipodij: agarici: liqritie: buglosse. añ. ʒ. x. sticados: camedreos: camepitheos: bedegar: anisi. añ. ʒ. v. prunorū: iuiube: sebestē. añ. nūero. lxx. passulaꝝ enucleataꝝ lib. j. coquant ī aq̄ sufficiēti vsqꝫ ad tertiā partē: ⁊ pone ī ea rob. lib. ij. mellī. li. j. scamonee. ℥. ij. coquāt cū facilitate vsqꝫ ad mellī spissitudinē. Dosis eius est a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. vj.

¶ Confectio alia quā scribit Hamech non preparatur: nec est in vsu sicut prima: magistraliter tamē pōt confici: ⁊ cōfert hoc electuariū oībus dispositionibꝰ quibꝰ cōuenit primū: ⁊ est solutiuū materierū magis cholericaruꝫ ⁊ adustarū q̄ꝫ predictum: qꝛ absqꝫ additione in isto additur scamonea. Et dosis eius est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. ʒ. v. hec est de-

Bedegar. scriptio. ℞. myrobalanoꝝ: hasce. i. thimi: bedegar. i. spine albe ⁊ est ca. ⁊ sic. cōplexionis in primo gradu: ⁊ nascit in sepibus cū aculeis valde pungentibꝰ et est multū puocatiua lactis ꝫm oēm modū assumptiōis ipsius.

Sebestē. Sebestē est fructus arboris parue hñs corticē exterius ⁊ nucleū interius: ⁊ est equalis in actiuis: sed in passiuis est humide cōplexionis in primo: et ingredit in decoctione cōi ⁊ pectorali.

Iuiube. Iuiubarū sunt note calide et humide in primo gradu ⁊ sunt pectorales: ⁊ pone in ea rob. i. sape: ⁊ de ipsa dictum est in athanasia: reliqua sunt nota. ¶ Additio.

¶ Ista secunda confectio hamech nō est in vsu: vtuntur tñ ea aliqui magistraliter: mirandum est tamen q̄ Mes. in presenti cōfectione habeat myrobalanos nigros ⁊ indos cū idem sint: nam capi. de myrobalanis dicit nigri ⁊ sunt illi qui nominantur indi: sed credo q̄ sit error scriptoris. Summa medicinarum est. xiiij. res.

Modus electuarij rosati solutiōe educēs cholerā sine molestia. Et valet ad egritudines ex ea factas: ⁊ ad egritudīes iūcturarū calidas: et ad sodā calidā ⁊ vertiginē: ⁊ oculorū dolores: ⁊ icteritiā citrinā: ⁊ est sanū ⁊ expertū. Cuius permixtio. ℞. succi rosarum rubearū cōpletarū li. iiij. zuccari tabarzet lib. j. ⁊ ß. tereniabin puri ⁊ recētis. ℥. xj. scamonee antiochene. ℥. j. ⁊ ß. Coquant oīa cū facilitate super igneꝫ: qui sit sicut candele: vsqꝫ dū mellis habeat spissitudinē: deinde pijce super illud trociscoꝝ de spodio. ℥. j. gallie: croci. añ. ʒ. ij. trociscorum de berberis. ʒ. iiij. Repone in vase vitreo. Dosis eius est. ʒ. v.

¶ Hoc electuariū ab oībus sub hoc noīe preparat: nō tñ sub hac descriptione Mes. Sed ꝫm descriptionē Nicolai positā in suo antidotario: ⁊ ego ibidem ad plenam declarabo si deo placuerit: et est principaliter euacuatiuū materierum calidarum et adustarum. ¶ Additio.

¶ Istud electuariū rosatū Mes. apud multos hr̄ in vsu ⁊ maxie apud italos. Gale. i capi. de medicinis zenonis in suis experimētoꝝ libris hꝫ electuariū rosaꝝ: sꝫ nō est in vsu. Nicolaꝰ i pprio antidotario hꝫ electuariū de succo rosarū qḋ est in vsu. Summa medicinarum est. viij. res.

Confectio de alphesera quā scripsit Demo. mūdificās cerebrū ⁊ neruos ꝯferēs iuuamētū magnū epilepsie: ⁊ vtigini ⁊ paralisi: ⁊ egritudinibꝰ neruoꝝ frigidis. Cuiꝰ hec ē permixtio. ℞. radicis alphesere mūdate ⁊ cōtrite li. ß. mellis passularum lib. iij. squille assate: pinearum mūdataruꝫ. añ. ℥. j. ⁊ ß. nucis muscate: cordumeni: macis zinziberis. añ. ʒ. ij. gariofilorum piperis lōgi. añ. ʒ. j. ⁊ ß. siseleos: salis gēme: gallie. añ. ʒ. j. spice. ʒ. ß. agarici. ʒ. iij. sticados. ʒ. ⁊ ß. Dosis eius est a ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. Da post sex menses.

¶ Non est in vsu nec preparata reperit. ¶ Additio.

¶ Cōfectio de alphesera nō est in vsu: ipse Mes. superiꝰ capi. de alphesera habet eādē descriptionē: ⁊ est alphesera vitis alba. Summa medicinarum est. xvj. res.

Confectio māne ex innētione Gal. ⁊ est medicina nobilis operationis et bone. Solutionē em̄ efficit facilē: ⁊ educit cholerā citrinam sine molestia. Et valet ad egritudines factas ex ea: ⁊ est medicina delectabilis boni saporis. Cuiꝰ pmixtio. ℞. māne pure ⁊ recentis lib. j. scamonee antiochene. ℥. j. Dissoluat māna cū succo roß. rubeaꝝ: ⁊ sit succi quātitas ꝯueniēs circiter lib. j. Et coquat cū facilitate: donec habuerit sufficiētē coctionē. Deinde pone sup illud masticis. ʒ. iij. da. ℥. j. ß. Inqt Gal. Oñdit cōpositio huiꝰ medicine nobilitatē eius. Etenim cōposita ex partibꝰ cōueniētibus cōplexione ⁊ proprietate.

¶ Cōfectio de māna inuētione Gale. qḋ vocatur diamāna. Istud est famosuꝫ electuariū qḋ est multū in vsu: ⁊ sub ista descriptione ⁊ titulo vbiqꝫ preparat nō tamē reperit vbi Gale. ipsum describat. Est enim principalr̄ solutiuū cholere citrine cū facilitate ⁊ sine molestia: ⁊ est mirabilis operationis etiā a ppuetate: ⁊ ad gustū etiā est delectabilis valde. Confert etiā habētibus epar calidū renes vel alia mēbra cū dominio humoris cholerici vel adusti: ⁊ dosis eius est a. ʒ. iiij vsqꝫ ad. vj. pōt etiā permisceri cum casia vel cum manna: vt. ℥. j. ß. casie. vel. ℥. ij. māne. Et dēt hoc electuariū ꝫm virtutem assumentis: cuius hec est descriptio. ℞. manne pure: scamonee antiochene: tñ corrigēdꝫ: ⁊ vocat diagridiū: reliq̄ vero sunt nota. ¶ Additio.

¶ Summa medicinarum est. v. res.

Confectio almezereō ex inuētione nr̄a qḋ est medicamē bñdictū ad hydropisiꝫ: solutiōe em̄ educit aquā citrinā cū fortitudine. Cuiꝰ hec est permixtio. ℞. folioꝝ almezereō pparatoꝝ partes. x. carniū citonioꝝ elixatoꝝ in aceto vini et zuccari tabarzet. añ. partes. lxxx. aque casei infusionis: agarici partes trigīta: tereniabin ptes. xl. olei almezereō ptes. xij. Dissoluat zuccaꝝ ⁊ tereniabī in aq̄ casei pdicta: ⁊ misceant cū carne citonioꝝ: ⁊ coquāt cū facilitate vsqꝫ dū mellis hēat spissitudinē. Et inuoluat puluis foliorū almezereō cū oleo iam dicto et conficiant cū eis. Et sit dosis eiꝰ. ʒ. iij.

¶ Cōfectio almezereō. i. laureole: hoc electuariū non est in vsu magistralr̄ tñ pōt preparari et est medicamē bñdictū ad hydropisim aquosam que vocatur asclites: educit enim aquā citrinā cū fortitudine: ipsum tñ cū magna cautela est exhibendū ⁊ solum robustis ⁊ fortibꝰ: ⁊ dosis eius est vsqꝫ ad. ʒ. iiij. minor aūt posset debilioribus exhiberi. Cuius hec est permixtio. ℞. foliorū almezereon. i. laureole: herba nota in partibꝰ nostris: et est species lacticinij calide et sicce cōplexionis in quarto: solutione educit cholerā citrinā. Oleū almezereon fit sicut oleū camomillinū. reliqua sunt superius declarata. ¶ Additio.

(margin, beside "ctū ad hydropisim … cautela": In asclite.)

¶ Hec cōfectio raro habet in vsu: ipse Mes. i ca. de mezereō hꝫ eādē cōfectionē. Serapio in pprio antidotario hꝫ vnā aliā descriptionē cōfectionis mezereō q̄ nō est eadē cū ista Mes. Mezereō ꝫm diasco. est camelcavt cocognidiō ⁊ est plāta hñs folia sicut oliua: laureola vero hꝫ folia similia folijs lauri. Summa medicinarū est. vj. res. Mezereō

Modus cōfectionis alsebrā: solutiōe educēs choleram nigrā ⁊ phlegma: ⁊ aquam citrinam. Cuius permixtio. ℞. alsebram boni ⁊ electi: myrobalanoꝝ citrinoꝝ. añ. ℥. ij. puluerizent ⁊ cribellent: ⁊ proijciat super eoꝝ summā succi feniculi humidi

niculi humidi quãtitas: que cooperiat: ⁊ pone in sole dieb⁹.v.semp innouãdo modice stillationẽ succi sup eos: deinde dimitte siccari et repone in vase vitreo. ⁊ ẽ dosis.ʒ.j.vsq ad.ij.cũ zuccaro ⁊ aq̃ calida.

¶ Mod⁹ ɔfectionis alsebrã nõ est in vsu. ¶ Additio.

¶ Hec cõfectio nõ est in vsu. Serapio in proprio antidotario hʒ eãdẽ descrip. confectionis alsebiam quã vocat medicinã solutiuã que fit cũ sebrã: alsebrã idest esula de q̃ superi⁹ Mesue fecit vnũ capl'm in quo satis tetigit hanc confectionẽ. Sũma medicinarũ est.iij.res.

Modus cõfectionis de eupatorio mirabilis ad icteritiã: ⁊ initiũ hydropisis. Cui⁹ permixtio. ℞. succi eupatorij raued boni añ.ʒ.iij. croci.ʒ.ij. lacce: semis cuscute añ.ʒ.iij. cimaꝝ sqnãti semis citruli: cucumeris: portulace: succi absinthij añ.ʒ.iij. scamonee cocte in citonijs.ʒ.ij.⁊ ß. Fiat oĩʒ contritio bona. Et sit dosis eius auř.j. cum lacte camelarũ: aut aqua casei alberigi. Et si est illic caliditas reprime cũ succo solatri: ⁊ endiuie ⁊ volubilis

¶ Mod⁹ ɔfectiõis de eupatorio ẽt nõ ẽ i vsu. ¶ Additio

¶ Cõfectio de eupatorio nõ est in vsu. Gale. in suis experimẽtis hʒ electuariũ de gafit.i. de eupatorio q̃d nõ est simile huic: silr Serapio in ꝓprio antidotario hʒ hanc eãdẽ descrip. cõfectiõis de eupatorio parũ tñ ab ista differẽtem que sic incipit. Alia ad icteritiam ⁊ inceptionẽ hydropisis. Summa medicinarum est.xj.res.

Alchelengi est medicamẽ magnoꝝ iuuamẽtorũ expertorũ ad hydropisim et cachexiã: ⁊ egritudines epatis ⁊ splenis: ⁊ ad mollificationẽ mẽbrorum nutritiõis ⁊ corruptionẽ forme: ⁊ cõfert emorroydibus: et ad egritudines iuncturaꝝ. Cuius permixtio. Accipe succi volubilis: succi endiuie: succi apij: purgatoriʒ añ.lib.iij. proijce sup eos myrobalanoꝝ citrinoruʒ chebuloꝝ añ.ʒ.xij. emblicorũ.ʒ.l. indorũ. belliricoꝝ añ.ʒ.viij. agarici.ʒ.x. absinthij cuscute: radicis apij: feniculi: anisi añ.ʒ.iij. ireos.ʒ.x. passulaꝝ enucleatarum.ʒ.lxxx. Buliãt cum facilitate vsq ad medietatem succoꝝ. Deinde colẽtur postq̃ omnia fuerint manib⁹ bene fricata: ⁊ proijciat̃ super partẽ.j. succorũ tamarindorũ. cheyrõ.℥.viij. tereniabin.℥.iij. cassiefistule.℥.viij. Deinde colẽtur a fecibus: ⁊ in alia parte aque proijciat̃ penidiarum. asari.lib.iij. Deinde misce oĩa simul: ⁊ buliant ebulitionibus duab⁹: tunc ꝯo ꝓijce sup illud olei sisamini recẽtis.℥.xv.⁊ agitẽtur oĩa simul. Deĩde coquant̃ vsq ad mellis spissitudinẽ: tũc ꝯo deponat̃ ab igne et puluerizẽtur sup illõ trociscoꝝ diarodon: trociscoꝝ de eupatorio: trociscoꝝ de absinthio: ⁊ trociscoꝝ ð reubarbaro añ.℥.j.⁊ ß. ireos.℥.j. agarici: folioꝝ almezereõ nutritoꝝ in aceto añ. auř.viij. scamonee. succi eupatorij: succi absinthij. croci lacce ablute. myrobalanorum citrinoꝝ: chebulorum añ. auř.iij. belliricoruʒ emblicoꝝ: indorum añ. auř.ij. spice anisi añ. auř.ij. turbith boni.℥.vi. inuoluãtur oĩa pri⁹ cũ olei almezereõ.℥.iij.⁊. misceant̃ cũ p̃dictis ⁊ bñ incorporent̃. Et sit dosis ei⁹ a.ʒ.ij.vsq ad.iij. cũ aqua endiuie.

¶ Alchelengi est medicamẽ magnũ ꝓpter compositionẽ multorũ simpliciũ: ⁊ propter eius efficaciaʒ: ⁊ est electuariũ q̃d est in vsu ⁊ preparatũ reperitur. Est enim conueniẽs ad hydropisim ascitẽ: ⁊ ad cachexiaʒ que est prĩa dispositio ad hydropisim: ⁊ ad egritudies epatis et splenis factas a phlegmate aquoso. Soluit eñ potẽter aquositatem ⁊ phlegma. Cõfert etiã mollificationi mẽbrorũ: et rectificat deprauatũ colorem ⁊ fedũ versus cineritiũ ⁊ citrinum: soluẽdo etiã aquositatẽ citrinam. Et alias virtute magnas hʒ efficere: sed est solutiuũ: quare cũ magna custodia dʒ exhiberi ꝓpter eius potentiam in soluendo. Et dosis eius est vsq ad.ʒ.iij. cũ aq̃ endiuie ad temperãdum caliditatẽ vel sine ipsa: vel cũ alio liquore cõueniẽti. Cuius hec ẽ descriptio. ℞. succi volubilis: ⁊ est herba q̃ multũ adheret arborib⁹ ⁊ maxie vitibus: habẽs lacticinium faciens cãpanellas albas: ⁊ est calide ⁊ sicce cõplexiõis: i primo hʒ virtutẽ leuissimã in soluendo aquositatẽ ꝓpter lacticiniũ eius. Ireos. Et hic vtiliter est notãdum quod succ⁹ ireos dum est recens assumptus in pondere.ʒ.iij. a corporib⁹ fortibus vel quantum media testa oui capẽ possit mirabiliter educit aquã in hydrope: ⁊ permiscendo cũ zuccaro leuissime buliat: vel cum melle ẽm quod expedit ⁊ cũ assumptione ipsius solus modo iam dicto vidi plurimos curatos sumendo bis quolibet mẽse cũ regula superius dicta de tali succo. Tamarindoꝝ cheyrõ.i. de illa cõtrata. Tereniabin. olei sisamini recentis: ⁊ si tale oleũ nõ habes pone oleũ de amigdalis dulcibus q̃ fere eiusdem est virtutis ⁊ cõplexionis. Et in hac descriptione multos trociscos ponit quos inferius declarabo distinctione q̃nta. reliqua ex suprascriptis sunt nota. ¶ Additio. *Medicamen optimũ ad hydropicos.*

¶ Alchelengi est mẽdicamẽ magnoꝝ iuuamẽtorũ nõ est in vsu: q̃d medicamẽ videt̃ conforme illi in multis q̃d Auicẽ. in.v. cano. nominat alchelchelẽgi que est cõfectio ẽm eũ plurimorũ iuuamẽtoꝝ. Sũma mediciaꝝ ẽ.xxxviij.res. *Alchelengi.*

Confectio electuarij diacitonitẽ ɔferens coliçe ⁊ egritudinib⁹ mẽbroꝝ nutritiõis. Et educit solutiõe cholerã. Accipe succi citoniorũ li.iij. mellis tabarzet li.ij. scamonee.℥.j.⁊ ß. gallie bone gariofiloꝝ. zinziberis masticis. piperis longi: cinamomi: nucis muscate ana.ʒ.iij. Cõfice oĩa simul. Et sit dosis ei⁹ ab auř.j. vsq ad.iij. Si aũt volueris vt solutione educat cholerã et phlegma ponantur in medicamine scamonee.ʒ.v. turbith.ʒ.xij. Si autẽ volueris vt solũ phlegma educat abiecta scamõea: ponat̃ turbith.ʒ.xxv. cartami excorticati pondus scamonee. Et si volueris vt cholerã nigraʒ educat: ponat̃ loco predictoꝝ helleborus niger: aut epithimũ: aut polipodiũ. Et apud plures fit hec medicina cũ melle. Et apud plures cum zuccaro. Et quandoq fit cũ succo citoniorũ. Et aliquãdo cum carnibus et succo ipsorũ: et aliq̃n cum carnibus tantum.

¶ Nõ preparatur nec est in vsu ẽm p̃sentem descriptionem sed bene est in vsu ẽm descriptionẽ positam a Nicolao in suo antidotario. ¶ Et hic vltio notãdũ q̃r oĩa electuaria solutiua superi⁹ dicta illa que magis generalr̃ sunt ĩ vsu ɔuenientia materiebus phlegmaticis seu frigidis febrientib⁹ vel nõ febrientibus sunt electuariũ indum maius ⁊ minus q̃d plus cõuenit: ⁊ electuarium diafinicon solutiuũ: ⁊ de istis dictum est: ⁊ de dosi ⁊ modo assumptiõis. *Electuaria materieꝝ frigidarũ solutiua.*

¶ Electuaria ꝯo solutia materiei calide seu cholerice q̃ ẽt febriẽtib⁹ ⁊ non febrientibus conueniunt ⁊ que p̃cipaliter sunt in vsu sunt solũ duo scʒ electuarium quod dicitur diamãna superius positũ ⁊ declaratuʒ: ⁊ aliud est electuariũ de succo rosarum positum a Nicolao: que duo satis cõueniunt in mõ solutiõis ⁊ dosis: ⁊ possunt predicta electuaria oĩa p se sola assumi: vel in forma boli cũ zuccaro vl' admixta cũ cassia ⁊ mãna in dosi debita ẽm exigẽtiã: vel cũ aq̃s distillatis appropriatis: vel cuʒ decoctiõibus cõibus vel alijs dicẽdis inferius. ¶ Additio. *Electuaria materieꝝ calidarũ solutiua.*

¶ Istud electuariũ interdum ab aliquibus in vsu habet̃ saltẽ sine speciebus cum carnibus citonioꝝ et scamonea: tñ Mesue docet hic facere laxatiuũ ad omnes humores quo poterit quis vti ad libitum. Auicẽ. in.v. cano. habet duas descriptio. electuarij diacitoniten laxatiui. Serapio ꝯo in ꝓprio antidotario hʒ vnã. Sũma medicinarum est.x. res ẽm primã intentionem.

¶ Et sic est finis huius tertie distictiõis. ¶ Incipit q̃rta.

Ad egritudines frigidas cerebri ⁊ neruorum.
Sensus intrinsecus clarificant: visum acuunt.
Ad mollificationẽ. Sitim extinguens.
Ad asperitatẽ gutturis. Appetitum incitans.

Ascensum vaporum prohibens. Squinantie cholerice. Cor confortans. Stomachum confortans. Ad relaxationem stomachi et intestinorum. Vomitum prohibens. Valens in fluxibus. Ad debilitatem renum ex frigiditate. Ad coitum multiplicandum. Ad relaxationem luminis. Ad menstrua alba. Leuiter exprimendo euacuans. prius phleg. postea choleram. Leuiter exprimendo euacuans choleram et phlegma. In processu febrium cholericarum. Incendium prohibens. Digestiuum phlegmatis in stomacho in intestinis et venis et meseraicis.

Quarta distinctio de conditis.

Quarta distinctio est de conditis: et cadit hec operatio quandoque in fructibus: quandoque in radicibus plantarum: quandoque in ramis et talibus: quandoque in floribus: et nos loquemur de eis: et primo de diuersis modis condiendi fructus.

Quarta distinctio est de conditis. In presenti parte prosequitur Mesue ad determinandum de conditis: et de his que conseruantur siue in conserua tenentur cum zuccaro vel melle sicut radices quedam herbarum et fructus arborum ac etiam flores et rami et cortices et similia. Et incipit a fructibus.

Chebuli conditi stomachum confortant et appetitum prouocant et digestionem procurant: sensus et rationem vigorant: visum clarificant: vtentes eis in iuuentute conseruant. Et modus condiendi est vt accipias ex eis humidis si haberi possunt: vel saltem humectatis secundum artem qua humectari possunt quantitatem quam volueris: et cum stilo punge eos vndique: et decoque eos in aqua cum facilitate vsque dum tenerescant. Post hec dimitte ipsos super tabulam: et exprime aquam illorum: et submerge illos in aqua mellis: et dimitte eos per duos dies: tunc vero decoque eos cum igne lento cum facilitate: et postquam decocti fuerint recondе eos in vase vitreo: et submerge eos in melle decoctionis eorum: et da post sex menses. Ars autem auxiliatur ipsos in humectando hoc modo. Infundantur in aqua plurima: et exponantur radiis solaribus per dies .viii. deinde accipe vas magnum sicut dolium: vel saltem fiat fouea magna sub terra in loco humido vbi inter multam arenam humidam pone in quo disiunctim sepeliantur sepe ac sepe aquam superinfundendo et innouando arenam de quarto in quartum diem vsque dum tumefiant et humectentur.

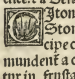
Chebuli scilicet myrobalani conditi: maxime dum sunt recentes: vt diutius et melius conseruentur: sunt enim fructus cuiusdam arboris nascentis in india virtutis et complexionis vt dictum est superius: habent insuper et alias virtutes vltra predictas incitant enim appetitum prostratum: iuuant ad digestionem: clarificant sensus intrinsecos: acuunt visum: et corpus in iuuentute et sanitate conseruant: et materiam phlegmaticam primo: secundo cholericam leuiter exprimendo euacuant. Et communiter dosis est vnius de mane ieiuno stomacho: et possunt continuari singulo mane ad beneplacitum assumentis: sunt enim satis in gustu placibiles cum dulcedine et aromatica ponticitate: et modus condiendi clare ponitur in littera: quare per teipsum lege. Additio. (Unius est dosis.)

Ponit hic Mesue modos condiendi myrobalanos qui etiam apud Auicen. v. cano. et Haly. x. practice: et similiter apud Serapionem in proprio antidotario habetur.

Emblici conditi stomachum confortant et humiditatem ipsius abscindunt: et preparant ipsum preparatione qua partes et virtutes eius aggregentur in ipsa: et modus condiendi eos est. Accipe ex eis quantitatem quam volueris: et infunde super eos aquam: et expone soli quousque tumescant et humectentur: et post exprime et pone in aqua mellis: et dimitte per .vii. dies: deinde coque cum facilitate. Postquam cocti fuerint dimitte eos infrigidari et adde cum melle tabarzet. s. cum quarta parte totius: et reconde. Quidam vero semper condiunt cum speciebus aromaticis: sicut est cinamomum: et gallia: et cardamomum. crocus: et muscus: et similia.

Emblici scilicet myrobalani conditi: hec est alia species myrobalanorum virtutis et complexionis superius dicte in trifera saracenica qui leuiter comprimendo simul euacuant choleram et phlegma: habent etiam plures alias virtutes: et maxime circa stomachum quas tu ipse lege. Et dosis ipsorum est vnus. Ulterius est aduertendum quod sicut iste due species myrobalanorum condiuntur: ita et alie possent condiri et haberent operationes suas proprias efficere. Additio. (Notandum.)

Modus condiendi myrobalanos emblicos ponitur hic a Mesue qui etiam habetur ab Auic. v. can. ab Haly. x. practice: et a Serapione in proprio antidotario.

Citonia condita fluxum ventris et vomitum sistunt. Stomachum vero confortant et digestionem. Accipe citonia magna: munda a putrefactione: et mundentur a cortice suo: et granis interioribus: incidatur in frusta conuenientia: et decoquantur cum iuleb multe aquositatis: et post diem vnum decoquantur cum alio iuleb: quod est vicinum perfecte coctioni: vsque dum perficiatur in eis decoctio: deinde aromatizentur cum musco et ponantur in vase vitreo: et sepeliantur cum iuleb in quo decocta fuerunt: et quidam decoquunt cum melle: et quidam cum vino cocto: et quidam semper condiunt cum speciebus aromaticis: et alii faciunt alia.

Citonia condita. ipsa enim principaliter constringunt vel conueniunt relaxationi stomachi et intestinorum. resistunt fluxui ventris condita cum zuccaro et assumpta ante cibum: vomitum autem et ascensum vaporum ad caput prohibent assumpta post cibum. Et dosis eius est vsque ad. ℥. j. Complexio autem citoniorum et virtutes dicte sunt superius in confectione de citoniis: et in electuario indo maiori. Et modus condiendi ista: vt longe a tempore conseruentur ponitur hic in litera que est clara. Additio.

Describit hic Mesue modos condiendi citonia: qui etiam habentur ab Auicen. v. cano. ab Haly. x. practice. Similiter a Serapione in proprio antidotario.

Pira condita cor et stomachum confortant: et modus condiendi ea est sicut citonia.

Pira condita et debent eligi que sunt magis aromatica: et cum zuccaro condita: stomachum et cor confortant: diuersificantur autem in complexione ipsorum secundum completam maturitatem mediam et acerbitatem. Acerba enim sunt frigide complexionis et sicce versus secundum: perfecte matura sunt frigida et humida versus primum cum aliquali caliditate et siccitate. Medie vero matura sunt frigide et sicce in primo cum aquosa et corruptibili humiditate. Ideo non condita sunt fugienda. Condiuntur autem sicut citonia cum zuccaro vel cum melle: et condita cum melle acquirunt gradum caliditatis et siccitatis: cum zuccaro autem minorem gradum caliditatis cum aliquali humiditate: et tempus assumendi est ad beneplacitum. Additio. (Diuerse pirorum complexiones. Pira non condita vitanda sunt.)

Modus condiendi poma ponitur hic a Mesue: similiter ab Haly. x. practice ab Auicen. v. cano. et a Serapione in proprio antidotario.

Poma condita confortant cor: et syncopim: et pulsum cordis sedant: et modus condiendi ea est sicut citoniorum.

Poma condita: et debent eligi odorifera: et condiuntur sicut citonia: tamen sunt complexionis frigide et humide in primo licet in complexione diuersificentur: sicut et pira cum sint in maturitate vel acerbitate ipsorum: et dum condiuntur cum melle et zuccaro: sunt enim alteratiua superflue caliditatis et siccitatis in stomacho epate corde et renibus: sed sunt dure digestionis et mali nutrimenti et maxime cruda et non condita. Additio.

Modus condiendi pira habetur hic a Mesue. Similiter ab Auicen. in. v. cano. et a Serapione in proprio antidotario.

Persica condita stomachum calidum et cor confortant: sitim reprimunt. Oris fetorem abscindunt: et modus condiendi est sicut citoniorum.

¶ Persica condita sunt frigide cōplexionis in fine primi: ꝛ humide in secundo: ꝛ condiuntur sicut citonia: ſ; nō habentur in vsu: stomachum tamen calidum ꝛ coꝛ cōfoꝛtant malam complexionē ab eis remouendo: ꝛ sitim extinguūt si cum zuccaro condiuntur.

Citra ꝯdita stōm ꝛ coꝛ ꝯfoꝛtant: ꝛ digestionem faciūt bonā: ꝛ oꝛis odoꝛe;. Accipe corticū citri mūdatoꝝ a carnib⁹ suis ꝛ ꝓpꝛie magnoꝝ sicut sunt vole man⁹ q̄titatem quā volueris: ꝛ fundaꝭ sup eos lixiuū clari q̄titas ī q̄ submerganꝭ: ꝛ muteꝭ sup eos vsq̄ ad.ix.dies semel: deīde post illō mittaꝭ sup eos aq̄ clara tm̄ donec dulcescāt: ꝛ abscidaꝭ amaritudo eoꝝ. tūc vō elixenꝭ in aq̄ fontiū plurima ī vase mūdo vsq̄ du; tenerescāt. deīde expmāꝭ donec fluat aquositas eoꝝ. Post illud infundaꝭ sup illos in vase lapideo iuleb q̄titas aliqua qua submerganꝭ: ꝛ sic dimittātur ꝑ diē ꝛ noctē. ꝛ sic iuleb ex zuccaro albo ī aqua q̄ sit tripl\u016b ipsi⁹. Deinde coquātur cum facilitate vsq̄ ad modū penidioꝝ. tūc vō separentur coꝛtices citri a zuccaro ꝛ recōdanꝭ ī vase vitreo ꝛ cōdiātur cum iuleb rosato: cuius decoctio sit sicut nabet. ita q̄ vna supficies sit lamīaꝝ citri: ꝛ alia iuleb: ꝛ recōde ꝛ da post mēse;. Et sūt q aromatizāt cū ambꝛa ꝛ musco.

Diuerse partiū citri cōplexiones. ¶ Citra cōdita stomachū ꝛ coꝛ ꝯfoꝛtāt: ꝛ digestionē bonā faciūt: ꝛ oꝛis odoꝛē. hn̄t tn̄ diuersas ꝯplexiōes ſm diuersitatē partiū eoꝝ. Nā coꝛtex exteri⁹ est calide ꝯplexionis in fine ꝑmi. Caro aūt eius est frigida ꝟsus ꝑmū ꝛ humida in ꝑmo. pars ꝟo ei⁹ magis intrinseca acetosa ꝛ aeris ē frigide ꝯplexionis in fine scđi gradus: ꝛ sicce in pꝛimo. Grana aūt eius sunt calida in ꝑmo: sicca aūt in scđo. Citri toti⁹ ꝯplexio. Et ei⁹ complexio resultans ex oīb⁹ partib⁹ est frigida ꝛ sicca in pꝛimo: ſ; frigiditas superet siccitatē. Condiunꝭ aūt coꝛtices cū zuccaro/vel cū melle: ꝛ sic calefaciūt ꝛ confoꝛtant ꝑncipaꝉr digestionē stomachi: ac etiā coꝛ. Ponunꝭ etiā minute incisi qn̄ sunt mollificati seu ꝯditi cū zuccaro in confectionibus coꝛdialib⁹ vt inferius apparebit. Sic etia; condiunꝭ coꝛtices arancioꝝ solū cū melle: ꝛ illo mō calefaciūt stomachum ꝛ desiccāt humiditates in eo ipm̄ ꝯfoꝛtādo in ꝟtutib⁹ suis ꝛ isto mō multū hꝭ in vsu: ꝛ maxie a monialib⁹ tpe q̄dragesime: ꝛ coꝛtices arācioꝛum attinēt alicui caliditati ꝛ siccitati: sed minoꝛi q̄ coꝛtices citri. Cōdiuntur etiā partes carnose: de qua etiā fiunt ꝯfectiones delectabiles in diuersis foꝛmis ꝛ etiam in compositis. ¶ Additio.

¶ Modus cōdiendi citra habetur hic a Meſ. Similiter ab Auicen. in quinto cano. ab Haly.x. practice: ꝛ a Serapione in pꝛopꝛio antidotario.

Secacul cōditum renes calefacit. Et coitu; excitat. Uentositates stomachi dissoluit: ꝛ mod⁹ operatiōis eius est. Accipe radices eius albas grossas: ꝛ teneras: ꝛ radatur coꝛtex eius cineritius ꝛ elixenꝭ ꝛ mundentur a venis interioꝛibus ꝛ incidanꝭ in frusta sicut est mensura pollicis: ꝛ ponaꝭ in eius vacuitatib⁹ arūdinosis frustū zinziberis humectati: sicut dicem⁹ in capl'o de zinzibere cōdito ꝛ gariofil⁹ vn⁹ humectat⁹ ꝛ accipiaꝭ ad oīe pōd⁹ eoꝝ mellis pōdera.iij. ꝛ alij ponūt mellis pōdera duo: ꝛ zuccari pōd⁹ vnū: ꝛ postq̄ fuerit coctū cū facilitate ꝓijcianꝭ sup illud specierū alefangine partes conuenientes: ꝛ dosis eius est.℥.j.vel.ij.

Secacul. ¶ Secacul est radix calcatrape de qua dictū est supꝛa. cōditum ergo cū zuccaro vel cū melle pꝛincipaliter renes calefacit: multiplicat sperma ad coitum incitat: ꝛ virge erectionem facit ſm oēm modum administrationis ipsius: ꝛ mod⁹ condiendi clare ponitur in litera. ¶ Additio.

¶ Modus ꝯdiēdi secacul hꝭ ab Auicē. ī quīto cano. ab Haly.x. pꝛactice. ꝛ a Serapiōe in pꝛopꝛio antidotario: q̄d sit secacul dictū est in dyasatyrion. Serapio ꝛ siꝉr Auicē. locis ꝑallegatis dicūt q̄ secacul sunt radices sicut zinziber ꝛ asportanꝭ ex india ꝛ fit ex eis conditum cū sint recentes in loco suo ꝛ est sublime valde: etia; vide ibi. si vis ergo nō est calcatrapa nec sigillum sancte marie.

3 Inziber conditū confert ad frigiditate; ꝛ mollificationem stomachi ꝛ malitiā digestionis ꝛ coꝛruptionē ipsi⁹ ꝛ acetosam eructuationē ꝛ lenitatē viscerū ꝛ multitudinē vētositatū faciēs cibū cito penetrare ad epar ꝛ coꝛpus: ꝛ ei⁹ modus est. ℞. zinziberis recētis si haberi pōt: vel saltē humectati per arte; ꝛ partem.j. mellis partes.iij. ꝛ zuccari partē.j. Coquatur sicut secacul. ꝛ quidā accipiunt secacul: ꝛ zinziberis hūectati ana partē.j. ꝛ fit delicatius: ꝛ quidā supercondiunt cum speciebus alefangine: ꝛ quidā faciūt alia. Modus autem humectatiōis eius est sicut diximus de chebulis: ꝛ pꝛopꝛie vt infundatur in aqua. deinde sepeliatur ī arena: ꝛ sit zinziber album ꝛ mundu; ꝛ recēs.

¶ Zinziber conditū h; eni q̄nq̄ cū non est conditū quandam humiditatē vltra suā naturalē siccitatē: ꝛ idō cōdiꝭ et pꝛeseruaꝭ. Et conditū confert ad coꝛruptionē stomachi ꝛ visceru; factā a phlegmate ꝛ ad malitiā ꝛ coꝛruptionē digestionis ꝛ ad acetosam eructuationē: ꝛ multitudinē vētositatū faciēs cito cibū penetrare ad epar ꝛ ad coꝛp⁹ totū. Cōditur aūt cum zuccaro solo cū est viride pꝛeparaꝭ ꝛ fit in partibus oꝛientalibus: ꝛ illud est melius: ſ; etiā pꝛeparetur ꝛ condiatur dū est siccū: sed nō est sic delectabile nec iuuatiuū. Et vsus ei⁹ est magis cōueniens in hyeme q̄ in estate ꝛ magis senib⁹ q̄ iuuenib⁹: ꝛ ab ipso caueāt febꝛiētes ꝛ habentes renes ꝛ caput calidum. ¶ Additio. Quibus ꝛ q̄ tpe conueniat.

¶ Conditum.i. pꝛeparatu; de zinzibere. Auicen. in q̄nto cano. Haly.x. pꝛactice: ꝛ Serapio ī ꝓpꝛio antidotario docent modum condiendi zinziber: ꝛ dicunt q̄ zinziber est vena de ventre terre sicut vene tinctoꝛis.

Onfectio de zinzibere valens sicut diximus superi⁹. Accipe zuccari albi partes.viij. mellis tabar; et ptes.iiij. zinziberis boni albi puluerizati puluerizatiōe vltima sicut alcohol ptes.iij. aque infusionis zuccari quātum sufficit. Distemperet zuccarū cū aqua ꝛ melle ꝛ coquaꝭ vsq̄ dū sufficit. Deinde ꝓijciaꝭ super illō puluis zinziberis ꝛ agiteꝭ ꝛ incoꝛpoꝛetur cū eo ꝛ administreꝭ.

¶ Confectio de zinzibere. ponit incidēter quoddā electuarium de zinzibere: q̄ tamen non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Summa medicinarum est.v. res.

Bautie cōdite valēt sicut secacul. ꝛ ei⁹ mod⁹ est sicut secacul.

¶ Additio.

¶ Bautie condite valēt sicut secacul: ꝛ eius mod⁹ condiēdi est sicut secacul: qui habetur etiam ab Auicen. in q̄nto cano. a Serapione in pꝛopꝛio antidotario.

Acoꝛus condit⁹ valet egritudinib⁹ cerebꝛi ꝛ neruoꝛū: ꝛ ei⁹ modus est sicut secacul conditū. Addunꝭ tn̄ ad omnē partē secacul boni partes.ij.

Documētū in electuarijs ꝓ capite. ¶ Acoꝛus conditus confert multum in egritudinibus frigidis neruoꝛum ꝛ cerebꝛi ꝛ paralysi ꝛ similibus: ꝛ modus condiendi est sicut dictum est: fit tn̄ ex acoꝛo electuarium pꝛetiosu; quod vocatur diacoꝛus: cuius descriptio poniꝭ a Mesue in sua parte de ap ꝓpꝛiatis summa.iiij. cap.j. de egritudinibus neruoꝛū: vbi pꝛo eius descriptione virtutibus ꝛ operationibus non est recurrendum: ꝛ illud electuarium est multū in vsu ꝛ valet multū mollificationi lingue diu in oꝛe retētum: sicut debet fieri in omni electuario q̄ assumitur pꝛo passiōib⁹ capitis vt fumi ꝛ vapoꝛes possint cōmode euapoꝛare ad cerebꝛū. ¶ Additio.

¶ Modus cōdiendi acoꝛum est sicut secacul. Reperitur etiam vna confectio conditi acoꝛi ad egritudines neruoꝝ frigidas mirabilis quam ipse describit summa quarta de egritudinibus neruoꝛum: ꝛ est confectio dyacoꝛi.

Zuccarum rosatũ stomachũ ⁊ cor cõfortat ⁊ omnia viscera: ⁊ cõfert ad mollificationẽ eorum: ⁊ eius modus est. ℞. foliorum rosarum albarũ aut rubearũ quantitatẽ q̃ uolueris: ⁊ expãdant super tabulas in vmbra vsq; dũ superfluum humiditatis ipsarum resoluat: ⁊ sint rose habentes medietatẽ inter complementũ ⁊ acerbitatẽ ⁊ terantur in vase lapideo. Deinde proijciat super eas zuccari tabarzet triplũ ponderis earũ ⁊ reponant in vase vitreato: ⁊ obturetur os ei⁹ cũ pergameno ⁊ opponat soli mensib⁹ trib⁹ oĩ die sepe agitando illud: deinde remoueatur a sole ⁊ seruetur: ⁊ q̃dã faciunt illud cũ rosis non habentibus aliquid de complexione ⁊ inuenitur magis stipticũ: et sunt qui non terunt rosas sed incidunt cũ forficibus et fricant manibus fricatione vltima rosas ⁊ zuccarũ. Deinde exponunt soli.

Zuccaruz rosatũ dupliciter p̃paratur.

¶ Zuccarũ rosatũ cõfortat stomachũ ⁊ cor calefactũ ⁊ oĩa alia viscera: põt tñ dupliciter prepari: vel cũ rosis minutiz incisis: vel cum succo ipsarum expresso ab eis. Est tamen multum in vsu in processu febrũ acutarũ de materia subtili cholerica p̃mixtũ cũ aqua frigida: prohibet enim vehemens incẽdiũ in eis: sitiz extinguit: ⁊ resolutionẽ spirituũ p̃hibet: maxime dũ est recens. Nõ est aũt cõueniens vt quidam practicantes ignorantes ip̃m exhibẽt in principio febrũ statibus oppilationib⁹ ⁊ materia cruda. Et dosis ei⁹ esse põt vsq; ad. ℥. j. ß. cũ vno ciatho aq̃ frigide tp̃e cõgruo. Et antiquatũ cõfert phthysicis sanguinẽ ⁊ saniẽ reijciẽtibus vel expuentib⁹ in quacunq; summa ⁊ pondere vt recitat Auic. x. tertij auctoritate Gal. de q̃dã muliere q̃ cũ solo zuccaro rosato ex phthysi curata fuit dicẽs q̧ ip̃a assumpsit põdus incredibile: ⁊ distẽperatũ cũ aqua ordei cõfert fluxui dissinterico ⁊ similibus passionibus. ¶ Additio.

Non cõueniens in principio febriũ sed post.

¶ Zuccarum rosatũ siue conditũ rosatũ siue conserua rosarũ: idẽ est. Nicolaus in suo antidotario ait rodozacchara. i. zuccarum rosatum: sed non fit, sicut dicit Mes.

Zuccarum violatum inflammationem cholere et sitim extinguit ventrem lubricat: et eius modus est sicut zuccarum rosatum. Indigent tamen viole expansione longiori ⁊ expositione in sole.

¶ Zuccarũ violatũ ẽ magis ĩfrigidatiuũ ⁊ extictiuũ sitis ⁊ caliditatis q̃ rosatũ: sz nõ est sic delectabile: ⁊ p̃parat vt rosatũ. Valet etiã asp̃itati ⁊ siccitati gutturis ⁊ cãne pulmonis: linit eñ ⁊ alterat ⁊ apit vias illas vñ cõfert ĩ squinãtia cholerica ⁊ in pleuresi ⁊ simil ib⁹ passionibus. Et dosis eius est vsq; ad. ℥. j. cã aqua ordei: vel sume ip̃m paulatĩ lãbẽdo. Vbi vtiliter ẽ notãdũ q̧ sicut tam rose q̃ viole cõdiũtur cũ zuccaro vt apparet in l̃ra sic etiã ⁊ multo magis cũ melle: ⁊ sic habẽt diuersas op̃atiões efficere sicut mel a zuccaro differt in cõplexione. vtit aũt melle rosato sicut dictũ est sup̃ius in diamusco; sz melle violato tm̃ in dissinterijs ad alterandũ ⁊ abstergendũ phegma cum alijs que ponũtur vt inferius patebit ⁊ apparebit.

Zuccarum buglossatum cõfortat cor. Maniacis ⁊ melancholicis confert. Et sincopim et tremorem cordis aufert. Et modus eius est sicut zuccarum violatum.

¶ Zuccarum buglossatum accipiunt de ea flores ⁊ cõdiũtur cũ zuccaro: ⁊ est multũ in vsu tale zuccarum. Est eñ multum conueniens debilitati cordis ⁊ ipsius tremori ⁊ oĩbus passionib⁹ melancholicis resistẽs superflue resolutioni ⁊ calefactioni: maxie p̃mixtũ cũ zuccaro rosato margaritis corallis ⁊ alijs cordialib⁹ medicinis de q̃bus dicet inferius. Et dosis eius est vsq; ad. ℥. j. Et eodẽ modo preparari poterit zuccarum melissatum: ⁊ valet sicut illud: sz non est sic in vsu.

Zuccaruz mellissatũ

Zuccarum alchilil stomachũ cerebrũ ⁊ cor cõfortat. Ventositates fugat. Et eius operatio est sicut zuccarum rosatum.

¶ Zuccarũ alchilil. i. boraginatũ: q: factũ cũ florib⁹ boraginis ẽ multũ ĩ vsu. Et valet sicut zuccarũ buglossatũ. Et istorũ duorũ sepi⁹ fit admixtio simul. Et sic habẽtur ĩ vsu: ⁊ maxime in passionib⁹ suprascriptis ĩ zuccaro buglossato. Et dosis eius est eadem cum illa. ¶ Additio.

¶ Zuccarum alchilil. i. zuccarum q̃d fit ex floribus rorismarini q̃ alio nomine corona montis vocatur. Simon ianuensis in suis synonymis dicit Alkelilgebel. i. rorismarinum ⁊ est species libanotidis.

Corona mõtis.

Mel rosatũ sic fit. ℞. foliorum rosarum p̃paratorũ sicut diximus superius: ⁊ sint ei⁹ partes. ij. mellis boni partes. vj. Coquat cũ facilitate sicut oportet. Et sunt q̃ ponũt mellis ⁊ succi rosarum partes equales. Et non ponunt aliquid ex folijs omnino: sunt qui ponunt foliorũ partez. j. ⁊ ß. succi partem. j. ⁊ ß. mellis partes. iij.

¶ Mel rosatũ ẽ calide cõplexiõis: ⁊ ẽ multũ ĩ vsu. Et lz superius de ip̃o dictũ sit tñ hic etiã vtiliter replicabo: fit eñ ipsum cũ substãtia rosaꝝ q̃nq; cũ solo succo ip̃arũ. Et his duobus modis ad formã electuarij reducit cũ delectatiõe multa in eius assumptione: quandoq; colat ⁊ ad formã syrupi educitur. Et his modis est multũ in vsu qualitercũq; p̃paretur. Nã v̓tutes efficacissimas hz. Est eñ digestiuũ materierũ phlegmaticarũ cõtẽtarũ ĩ stomacho ⁊ meseraicis: ac etiã in intestinis abstersiuum illarũ confortatiuuz virtutis digestiue stomachi calefaciendo ipsum: ⁊ ei⁹ virtus non trãscendit regionẽ epatis: ⁊ vtimur eo maxime cũ syrupo simplici acetoso vel cõposito in principio febrium phlegmaticarũ cum aqua feniculi vel endiuie s̃m q̃d cum phlegmate ẽ m̃lta vel nulla admixtio cholere dãdo ĩ dosi. ℥. j. vtriusq; syrupi: nõ tñ cõueniret in febre pure cholerica. Et eius dosis in forma solida est. ℥. j. ⁊ ß. siue sit cũ substantia rosaruz: siue cũ succo: ⁊ ipsius colati dosis per se solum est vsq; ad. ℥. ij. si expedit cum aqua simplici actualiter frigida seu calida s̃m tempus anni. ¶ Et hic notandum q̃d tempore veris vtile digestiuum materierũ phlegmaticarũ: ac etiam ab egritudine preseruatiuũ ⁊ sanitatis cõseruatiuuz corporibus impotẽtibus: ⁊ alijs quibuscũq; q̃rentibus purgari: vt illo tẽpore cõmuniter fit est mel rosatum sex diebus assumptũ de mane in aurora cũ hac decoctione. ℞. passularũ anisi liquiritie capillorũ veneris añ. ℥. j. masticis gra. vj. fiat decoctio vel cũ decoctione ex radice apij feniculi ⁊ petroselini. Et hoc erit maioris p̃uocatiõis ⁊ ap̃tiõis: sed p̃ria pl⁹ vtebat Thomas summ⁹ practicus.

Materierum phlegmaticaꝝ digestiuũ sublie tp̃e veris.

Mel v̓o violatũ eodẽ modo fit sicut rosatum ⁊ sĩr buglossatũ ⁊ mel alchilil. Sed in melle alchilil sunt q̃ ponũt sp̃ẽs alefangine note.

¶ Mel violatum est etiam multũ in vsu ⁊ solũ vtimur eo in clysterijs cũ oleo ⁊ decoctione herbarum vel cum aqua ordei ⁊ alijs ad leniendũ ⁊ alterãdũ ⁊ aliqualiter ad abstergendũ ⁊ maxime acute febrientibus: ⁊ de ipso ponim⁹ vsq; ad. ℥. ij. cũ casia vel puluere de zuccaro: vł q̃nq; cũ bñdicta vel q̃nq; cum hierapigra vsq; ad. ℥. ß. s̃m exigentiam Et modus condiendi est sicut de melle rosato.

Nuces condite dũ sunt virides ⁊ acerbe sunt frigide ⁊ sicce cõplexionis in primo. Cum autem ad completaz maturitatẽ perueniũt caliditatẽ acutam acquirũt in s̃c̃do ⁊ siccitatẽ in primo cũ nitrositate quadã linguam vlcerante ⁊ vnctuositate multa. Et modus ⁊ temp⁹ preparationis earum ⁊ condiendi eas est dũ sunt virides: q: nõ aliter cõdiunt q̃ pira ⁊ poma vt in l̃ra ponitur aperte: ⁊ aromatarij sint bene docti in p̃parando eas cũ melle gariofilis ⁊ alijs aromatibus: ⁊ valent ad stomachũ confortandũ: ita q̧ tempore quadragesime a ieiunantibus multũ habẽtur in vsu: sic amigdale recẽtes ⁊ arancia parua preparantur ab aromatarijs p̃itis.

¶ Additio.

¶ Serapio in proprio antidotario habet conditũ nucuz q̃d apd̃ m̃ltos habet ĩ vsu ad ea q̃ dicunt ĩ textu. ¶ Vltio hic describã q̃dã electuariũ mirabile de nucib⁹ ⁊ a q̃busdã practicãtibus multũ habet in vsu: valet eniz principaliter debilitati ac̓ friditati renũ et relaxatiõi matricis et sup̃flue humiditati ei⁹. Cõfert etiã fluxui antiquo mẽstruorum: immo est ei⁹ curatiuũ aliquali euacuatione premissa: et confert

Iuuamẽta pulchr[illegible]

et cōfert cuilibet dolori ventoso frigido in nutritiuis: iuuat etiā ad digestionē cibi i stōacho. Et dosis eius est de mane vacuo stōacho a superfluitatibꝰ cibi vsqꝫ ad. ʒ. iiij.

Cōditi de nucibꝰ descriptio.

Cuiꝰ descriptio est hec. ℞. floꝝ nucis. ℥. ß. anisi. ℥. j. seminū agni casti foliorū rute calamenti ciperi cimini. añ. ℥. j. ß. Ligni aloes macis gariofiloꝝ. ana. ʒ. j. Carui ameos. añ. ℥ ß. rosaꝝ rubeaꝝ seminū lactuce. se. portulace balaustiarū. añ. ℥. j. ß. sandaloꝝ alborum ⁊ rubeorum nenufaris añ. ℥. j. myrobalanorū chebulorū ⁊ emblicorū. añ. ℥. ß. zuccari quantū sufficit.

Agnꝰ castus qd.

Agnus castus est arbor nota non faciens fructū calide complexionis in primo: sicce in secundo: habet mirabilē proprietatem ad desiccanduꝫ sperma prohibens desideriū ad coitum ⁊ virgine erectionē ⁊ ad suffumigationem eius ad matricem tollitur oīs eius appetitꝰ. Et si rami eius sternanť in lecto iuxta rene soīno prohibet pollutionem Nenufare vtimur solum floribus eius: nascitur in paludibus ⁊ aquis dulcibus stagnorū et sunt frigide ⁊ humide complexionis in secūdo: multū cōfert ad somnū prouocādū ßm omnem modū administrationis. Reliqua vero simplicia sunt superius declarata.

¶ Et sic est finis quarte distinctiōis. Incipit quinta.

Ad somnum prouocandum.
Ad asperitatem canne.
Ad tussim antiquam.
Ad tussim calidam.
Ad asma.
Ad catarrum salsum et acutum.
Prohibens ascensum vaporum ad caput.

¶ Distinctio quinta est de speciebus loch.

QUinta distinctio est de speciebus loch: de quibus sunt alique que fiunt ex delectabilibus: ⁊ quedam que fiunt ex horribilibus: de quibus per ordinem tractabimus: ⁊ scribimus in hac parte ex eis tantum famosiora. In particularibus etenim scribemus nō famosa: sed valde vtilia si Deus voluerit.

¶ Hec est quinta pars principalis in qua Meś. determinat de loch q̄ similitudinē quādā hꝫ in modo substātie cū electuariis de quoꝝ numero q̄dā sunt delectabilia: ⁊ q̄dā ad gustū horribilia: ⁊ quare dictū sit loch dictum est superiꝰ. Pro cuiꝰ intellectu est aduertēdū ꝙ vna ⁊ eadē descriptio potest reduci ⁊ preparari si fiat cū zuccaro in forma cōfectionis in forma electuarij ⁊ in forma loch: differūt tñ in mō substātie. Et quodāmō in mō operationis. Nā per vlteriorē vel minorē decoctionē ⁊ admixtionē quorūdam viscosoꝝ fit in eis variatio sensibilis ⁊ manifesta. Reqriť enim ad cōfectionem cōstruendā maior coctura zuccari: vt per ipsum indureť: ad electuarium vero minor: ad loch autē multo minor omnibus: sed in ipso loch: vt plurimuꝫ quedā viscosa ingrediunť vt adherētiam faciant in ipso meri. Sꝫ coquitur quidē loch modicū plus q̄ȝ iuleb: ⁊ minus q̄ȝ electuariū: vtimur eñ loch solū in passionibus pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ in his q̄ suut in meri. Confectionibꝰ aūt ⁊ electuarijs generaliter vtimur in quibuscunqꝫ passionibus ⁊ in quibuscūqꝫ mēbris existant vt declaratum est superius. Plura aūt loch fiunt cū melle q̄ȝ cū zuccaro quia fortius abstergit: aperit: adheret ⁊ calefacit.

Documētum.

LOch de pino ꝯferēs ad tussim antiquā et ad asma ⁊ sputi viscositatē ⁊ ꝯstrictioneꝫ anhelitꝰ. ℞. granoꝝ pini. ʒ. xxx. amigdalaꝝ dulciū auellanaꝝ assataꝝ dragagāti gūmi arabici liqritie ⁊ succi eiꝰ amili capilloꝝ veneris radicū lilij celestis. añ. ʒ. iiij. carniū dactyloꝝ cheyrō. ʒ. xxxv. amigdalꝛ. amaraꝝ. ʒ. iij. melꝛ. passulaꝝ zuccari tabarzet ⁊ butyri recētis. añ. ʒ. iiij. melꝛ tabarzet q̄ȝtū sufficit. Sumať ex eo q̄si lābēdo. ℥. j.

¶ Loch de pino est multū in vsu: ⁊ vbiqꝫ preparatū repeniť cōferēs ßm presentē descriptionem senibꝰ ⁊ antiquis tussiētibus: ⁊ alijs in quibꝰ materia phlegmatica cōtineť in pectore et pulmone. Est enim conueniens ad viscositatem sputi et ad difficultatē anhelitꝰ seu ad asma factū ex materia cruda: et debet in ore pro cura illarū passionum teneri: ⁊ paulatine lābēdo deglutiri: ⁊ maxime ieiuno stomacho: ⁊ dosis eiꝰ est pro qualibet vice. ʒ. iiij. ⁊ eius cōplexio est calida versus primū cū pauca siccitate. Cuius descriptio est hec. ℞. granoꝝ pini auellanarū assataꝝ: repeniuntur domestice ⁊ siluestres: domestice tñ sunt meliores et sunt calide et sicce in primo cū vnctuositate quadā: assate aūt sunt sicciores: dragagāti amidi: et est succus frumēti inspissatus nō bñ maturi et est calide et humide cōplexionis versus primū. Capillorum veneris radicū lilij celestis et est Ireos. Carniū dactylorū cheyron. i. de illa specie vel cōtrata. Mellis passulaꝝ. i. in quo steterūt passule amotis nucleis earum: zuccari tabarzet. añ. quātū sufficit ad loch construendum.

De auellanis.

De amido.

¶ Additio.

¶ Istud loch habeť in vsu. Auic. in quinto cano. tractatu tertio de auris dolore habet vnā aliā descrip. sꝫ nō est eadē cū ista: itē Haly. x. practice: similiter Serapio ī proprio antidotario habet vnam aliā descrip. que etiā differt ab ista. Summa medicinarun est. xvj. res.

LOch de papauere ⁊ est dyapapauer ꝯferēs ad tussim calidā ⁊ pectoris asperitatē: ⁊ cuiꝰ sputū est tenue ⁊ īdiget maturatione ⁊ īgrossatiōe. Et ꝯfert ad febrē calidam ⁊ dolorē pectoris ⁊ pleuresim. Cuiꝰ hec est ꝑmixtio. ℞. papaueris albi. ʒ. xxx. amigdalaꝝ dulciū excorticataꝝ granoꝝ pini gūmi arabici dragaganti succi liquiritie. ana. ʒ. x. amili. ʒ. iiij. seminis portulace seminis lactuce seminis citonioꝝ. añ. ʒ. iiij. croci. ʒ. j. penidioꝝ alborū. ʒ. iiij. syrupi de papauere q̄ȝtū sufficit. Et sit ꝓprie syrupus ex capitibꝰ papaueris albi ⁊ nigri ⁊ semine lactuce ⁊ violis.

¶ Loch de papauere: est enim dyapapauer ⁊ sic noīať: et est multū in vsu ⁊ preparatū reperiť. Est enim multe vtilitatis ⁊ efficacie in materiebus calidis ⁊ subtilibꝰ catarrosis ⁊ maxime salsis: ⁊ acutis q̄ a capite fluūt ad guttur et ad pulmonē inducendo asperitatem cāne et caliditatē in ea: ⁊ summe cōfert tussi sicce ex dictis causis: lenit eñ partes illas materias ingrossando: vnde ꝓhibet fluxū earuꝫ ad pectus. est etiā somni prouocatiuū: vñ virtus cōfortatur: ꝓhibet eñ ascensum vapoꝝ acutoꝝ ad caput in febribus: vñ multū cōuenit eis: ⁊ dosis eiꝰ est vsqꝫ ad. ʒ. iiij. omī tpe paulatine lambēdo sꝫ meliꝰ vacuo stomacho. Saluo cū querimus somnū prouocare vel materiā subtilē in capite cōtentā ingrossare. In his eñ duobus casibus rectū est assumere de sero vna hora post cibū: ⁊ eodem modo de mane sumpto prādio. Et eius cōplexio est frigida versus primū et humida in ipso. Simplicia aūt ipsum cōponentia sunt superius declarata.

¶ Additio.

¶ Loch de papauere ßm intentionē Meś. est dyapapauer: sed ßm intentionē medicorum aliud est diapapauer: et aliud loch de papauere: tamē vnū pro alio potest dari: ipse Meś. in sua practica hꝫ plures descriptiōes loch de papauere que nō sunt ī vsu. Alia est descriptio ßm Nicolaum in proprio antidotario que habetur in vsu. Aui. in quinto cano. hꝫ vnā aliā descriptionē loch de papauere Haly. i. x. practice. silr Serapio in ꝓprio antidotario hñt plures descriptiones Loch de papauere: que apud nos non sunt in vsu. Summa medicinarnm est. xiiij. res.

Varie loch de papauere descriptiones.

MOdus ꝯfectiōis de iacur ßm intētioneꝫ Gal. ⁊ est dyacodiō puꝝ ꝯferēs eis qbꝰ ex capite ad pectus ⁊ ad pulmonē subtiles catarri defluūt ⁊ sunt cā tussis ⁊ īsomnietatis. ℞. x. papauera ī qbꝰ sit mediocritas inter puitatē ⁊ magnitudinē ⁊ hūiditatē ⁊ exiccationē: ⁊ ꝓijciať sup ea aq̄ sextariū vnū: ⁊ sit aqua pluuialis. Et si sint humida plus q̄ȝ sicca dimittanť die ac nocte: si sint sicciora dimittanť plus. Tunc coque ea vsqꝫ dū discocta sint: ⁊ aque due ptes sint ꝯsumpte. Tūc vero cola succū eius: ⁊ restat post illud duplex cōsideratio. Qm̄ si catarrus subtilis fuerit: ⁊ timeť fluxꝰ eius ad pectꝰ ⁊ pulmonē ⁊ cānā: et timenť vi

gilie: oportet tunc vt misceatr ex rob quātitas q̄ sit medietas aque: ⁊ coquatur super ignem in quo nō sit flamma neqꝫ fumus: sed super prunas tm̄. Et nō cōuenit in hac intētione mel: quoniā mel est ex habentibus acumē: quare est subtiliatiuū: ⁊ est preter hoc quod intēdimus. Et quoniā est materia subtilis valde: ⁊ mel est ex subtiliantibus. Cū autē plenitudo continetur in thorace ⁊ pulmone et velis medicamen fieri abstersiuū: tūc mel conuenientius est: quoniā dormire facit ⁊ materias q̄ sunt in pectore ad expellendū habilitat: ⁊ quandoqꝫ fit medicamen ex vtrisqꝫ quando cadūt in occupatione duplicis intētionis. Et est dosis eiꝰ. ℥. j. ⁊ plus et minꝰ ƀm ꝙ exigit dispositio: ⁊ oportet vt teneat eam patiens in ore suo et traijciatur inde modicum quod dissoluitr ex ea in saliua. Si autem velis vt sit retētiuū nature et eruptionis sanguinis a locis q sunt super dyaphragma: ⁊ ab alijs locis manatiōis ⁊ a partibꝰ viscerū: tūc ad vnāquamqꝫ lib. ipsius proijciantr acatie rubee heufistides croci myrrhe balaustie. añ. ℥. j. et ramich. ℥. iiij. ⁊ administretr. et sunt qui ponūt in de Jacur puro loco mellis penidias: ⁊ sunt qui ponunt zuccarū. Et qñqꝫ exigit dispositio egritudinis que est multe caliditatis ⁊ acuitatis vt fiat medicamē ex papauere nigro: et sint eius capita vsqꝫ. l. Et quādoqꝫ ex albo ⁊ nigro. Et loco mellis ponitur zuccarum aut penidie.

¶ Modus cōfectionis. i. cōpositionis de Jacur ƀm intētionē Galeni: ⁊ vocatur dyacodiō: quia sic denominatur. Istud est tertiū loch quod multū habetur in vsu: ⁊ vbiqꝫ ƀm hanc descriptionē preparatū reperitur: licet non reperiatur vbi Galenus eam descripsit: dicitur autem Jacur quod grece idem est quod papauer: nam magna pars papaueris ingreditr. Et hꝫ quasi easdem virtutes et operationes quas habet suprascriptū loch dictū diapapauer: ⁊ eodez modo ⁊ tēpore debet sumi sicut illud: principaliter tamen confert his qui insomnietatē et vigiliarum instātias patiuntr: ⁊ catarri descensum subtilis ⁊ acuti ad partes pulmonis. Et cōuenit tussi sicce extenuatis et cōsumptis: et eiꝰ cōplexio est frigida versus primū: ⁊ sicca infra primū cū stipticitate manifesta. Cuius hec est descriptio. Recipe decē capita papaueris: et aque sextariū vnū ⁊ est pōdus lib. ij. ß. iij. lib. in medicina: qñqꝫ reperitr sextariuz olei: et est pondus lib. j. quandoqꝫ rrperitur sextariū mellis: et est pondus lib. iij. rob. i. sape. Et prohibet eius confectionem cum melle: sed vult cū zuccaro: q: mel multum calefacit et subtiliat: et plus acuendo materiam fluere facit. Ramich acatie: et est succus prunorum immaturorū. Ipoquistidos: et est succus barbe hircine. Et reliqua simplicia sunt declarata. ¶ Additio.

¶ Mes. inquit ꝙ confectio de Jacur ƀm intētionē Gal. est dyacodion purū: et sic est scđꝫ veritatē: ipse vero Gal. tractatu septimo myamir hꝫ dyacodiō: et ibi docet cōficere ƀm varias intētiones vt docet hic Mes. ipse tamē capitulo de phthysi quasi i fine habet ꝯfectionē de Jacur: sꝫ multū differt ab ista nec est in vsu. Nicolaus i suo antidotario hꝫ dyacodiō quod similiter in vsu nō est. Auicē. tertio cano. feñ. x. cap̄. de tussi habet descriptionē medicaminis dyacacur. Alexāder similiter yatros i scđo libro hꝫ cōfectionē dyacodiō: itē Serapio in proprio antidotario hꝫ descriptionē dyacodion simplicis ⁊ cōpositi que nō differūt ab ista Mes. nec a descriptiōe Gal. posita loco supradicto. Mes. tñ in additionibꝰ p̄sentis descriptiōis de Jacur habet rubeā per quā intelligere debemus rubeā tinctorū: habet etiā heufistidos siue haufistidos: ⁊ est succus plante que dicitr barba hircina: ergo est ypoquistidos: habet etiam Ramich ⁊ est quedā confectio que fit in trociscis: descriptionem cuius describit Mes. infra. Ramich.

MOdus cōfectionis de moris: ⁊ est dyamorō conueniēs ad apostemata gutturis et vue et ad omnia genera prefocationū. Recipe expressionis morox dulciū q̄ currūt ƀm semitā ficꝰ ⁊ morox de sceni. añ. lib. j. ⁊ ß. rob. ⁊ mellr. añ. lib. j. coquantr cū facilitate vsqꝫ ad mellis spissitudinem ⁊ recōde: et sunt q faciunt medicamē illud simplex: ⁊ sunt q addunt ⁊ proprie qñ maior vocat necessitas aluminis myrrhe croci succi agreste. añ. partes equales.

¶ Modus cōfectionis id est cōpositionis de moris: ⁊ vocatr dyamorō. Et ƀm presentē descriptionez nec preparatr nec habetr in vsu: sed solū illa q̄ ponitr a Nicolao in suo antidotario que ad similitudinē syrupi reducitr: ⁊ sic habetr in vsu ad gargarizādū in passionibus gutturis cū aqua ordei vel alia decoctione conuenienti. ¶ Additio.

¶ Ista cōfectio quā describit hic Mes. vt plurimū vocatr dyamoron ƀm presentē descrip. nō preparatr nec habetr in vsu: sed illa q̄ describitr a Nicolao in proprio antidotario itē Mes. in practica ca. de squināntia habet vnā aliaz descriptionē ex autoritate Alexādri: sed nō est in vsu: ⁊ in eodem capitulo habet vnā aliam descrip. quā dicit dyamoron quā Gal. composuit: sed similiter nō est in vsu. Gal. vero tractatu sexto myamir describit duas descriptiones quarū vnā ipse cōposuit: alterā cōposuit andromachus: sꝫ nō sunt visuales. Haly. x. practice: similiter Serapio in ꝓprio antidotario sub descrip. rob describūt precipue. Serapio illā quā describit Mes. hic. Summa medicinarum sine additione est res. iiij. cum additione res. viij.

MOdus cōfectionis de succis nucū: ⁊ vocatur grece dyacaridiō cōferens eis quibus a capite ad pectꝰ catarrꝰ acutꝰ et subtilis defluit ⁊ ad cannā pulmonis: ⁊ est cā apostematū ⁊ p̄focationū ⁊ mortis: ⁊ est ad hoc medicamē sublime. Et eiꝰ modus est. Accipe succi exteriorū corticuz nucū in diebꝰ canicularibꝰ lib. quatuor Decoq̄ ip̄m bulitione vna. Deīde adde ei mellis lib. ij. ⁊ decoque donec impinguetur: ⁊ fiat sicut mel: et post illud nobis occurrent intentiones quatuor. Nam pro pueris ⁊ mulieribus et humidis natura sufficit medicamen sic factum. Et quando morbus est in principio: aliquid de stipticitate habētibꝰ misceri oportet sicut sunt rose ⁊ balaustie: ⁊ qñ in statu est egritudo crocus ⁊ myrrha miscēda sunt. In declinatione vero baurach et sal armoniacus et similia: est enim medicamen sublime expertum.

¶ Modus confectionis id est compositionis nucum nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Hec cōfectio de succis nucum ƀm intententionem dñi Mes. que a grecis vocatr dyacaridiō habetur in vsu. Alexander capitulo de squinantia habet hanc eandē descriptionē. Haly. x. practice: similiter Serapio in proprio antidotario habent hanc eandem descrip. sed sub noīe rob. Summa medicinarum sine additionibus est due res.

LOch de sqlla est medicamē iuuamēti magni eis qbꝰ materia grossa ē viscosa ⁊ difficilr maturatiōis exuberat i mēbris ālhelitus reddēs eā facilē ad expellēdū: ⁊ confert difficultati ālhelitꝰ ⁊ dolori pectoris ⁊ laterū. ℞. succi sqlle mellis dispumati ptes ꝯueniētes decoquantr in substātia loch: ⁊ accipiatr sic lābendo.

¶ Istud loch est multū i vsu: ⁊ p̄paratū reperitr qđ denominatr a squilla q̄ principalr ingreditur eius descriptionē vel cōpositionē. Et eiꝰ vtilitas et iuuamēta maxime sunt senibꝰ ⁊ decrepitis in quibꝰ abūdat materia grossa phlegmatica ⁊ viscosa cōtēta in pectore: facit enim eos facile expuere subtiliādo incidēdo desiccādo ⁊ oppilatiōes viarum aperiendo: ⁊ alias vtilitates hꝫ quas autor ponit in litera et cōfert asmati ⁊ difficultati anhelitus. Et eius cōplexio est calida ⁊ sicca vltra secundum gradū. Ideo cauendus est eius vsus in iuuenibus ⁊ acute febrictibꝰ: ⁊ in passionibus calidis. Et dosis eius est vsqꝫ ad. ℥. ij. vacuo stomacho: et

Pro decrepitis.

Caueant iuuenes.

ſtomacho:ꝛ omnia ſimplicia ingredientia eiꝰ cōpoſitionē ſunt ſuperius declarata: quare reſpice ꝑ eis inueniendis tabulam inferius deſcriptam. ¶ Additio.

¶ Idē Meſ. habet aliā deſcrip. in capi. de tuſſi humida: que eadē eſt cū iſta. Aui. in quinto cañ. ſilr Serapio in proprio antidotario habent etiam eandem deſcriptionem.

LOch alfeſcera valet ſicut loch de ſquilla:ꝛ eius modus eſt ſicut in illo:ꝛ eſt medicamē exptum.

¶ Loch alfeſcera. i. vitis albe que brionia dicitur non eſt in vſu. ¶ Additio.

¶ Loch de alfeſcera nō eſt in vſu:ꝛ eſt alfeſcera vt iam dictū eſt vitis alba. idem Meſ. capitulo de alfeſcera habet hanc eandem deſcriptionem.

LOch ſanum ꝛ expertū ꝛ eſt ex inuentione noſtra conferens ad tuſſim ꝛ ad raucedinem vocis: que eſt propter frigiditatē et phlegma groſſum quod continetur in pectore ꝛ pulmone. Accipe cinamomi hyſſopi ſicce liquiritie: añ. ℥. ß. iuiube: ſebeſten añ. nūero. xxx. paſſularum enucleatarū: ficuum ſiccarum et dactylorum pinguiū añ. ℥. ij. fenugreci. ℥. v. capillorum veneris. M. j. aniſi feniculi ireos calamenti ſeminis lini añ. ℥. iiij. hec omnia coquātur in lib. iiij. aque vſq; dū remaneant lib. due:ꝛ ꝓiciantur ſuper ea penidiarū lib. ij. ꝛ coquantur ꝛ impinguentur vſq; ad ſpiſſitudinem mellis. dein de proiciantur ſup ea pinearum mundatarū. ℥. v. amigdalarū mūdatarū. liquiritie. dragagāti. gummi arabici. amili. añ. ℥. iij. ireos. ℥. ij. Miſceantur omnia:ꝛ agitentur vſq; dum medicamen maceretur ꝛ albū fiat: doſis eius eſt a. ℥. v. vſq; ad. x. ꝛ ſumatur lambendo.

¶ Loch ſanū ꝛ expertū ſub hoc noīe multū habet in vſu:ꝛ vbiq; ꝑparatū reperit: habet enim vtilitates ꝛ iuuamēta principaliter ad tuſſim antiquā ꝛ raucedinē vocis que proueniunt a phlegmate groſſo viſcoſo contēto in ſtōacho in pectore vel in cāna:ꝛ eſt melioris potētie i incidēdo ꝛ ſubtiliādo materias groſſas ꝛ viſcoſas ꝙ loch de ſquilla ſicut dictū eſt: licet ponat alias ꝟtutes ꝛ vtilitates quas tu ipē lege in litera. Et doſis eius eſt vſq; ad. ℥. quatuor:ꝛ eiꝰ cōplexio eſt calida ꝛ ſicca vltra primū. Eſt enim mirabile in ſuis operationibus. ℞. cinamomi. ficuū ſiccarum:ꝛ eſt eiꝰ cōplexio calida in fine primi:ꝛ ſicca in principio eiuſdē. hꝫ enim virtutem abſterſiuam cū nitroſitate quadam ꝛ prouocatione ꝛ apertione:ꝛ caueatur ab ipſarū vſu multiplicant pediculos ꝛ ſcabiem:ꝛ addit in eis fenugreci. Semē eius notū eſt quod eſt in vſu. Et eſt calide cōplexionis in fine primi:ꝛ ſicce in principio eiuſdem. Seminis lini notū eſt calide cōplexionis in primo:ꝛ humide verſus ipm tendens ſatis ad equalitatem in ſiccitate ꝛ humiditate. Reliqua ſimplicia declarata ſunt ſupra. Summa medicinarū eſt. xxiij. res.

De ficu ſicca.

de ſemine lini.

LOch ad caliditatē ꝛ aſperitatem pectoris ꝛ ad tuſſim calidā. Accipe radicis liquiritie. ℥. xv. cheſmes pinguiū. ℥. ij. ſebeſtē iuiube añ. xxx. decoquant cū facilitate cū. iiij. li. aq̄ vſq; ad librā vnā:ꝛ ꝓiciatur ſuper ipꝫ caſſie fiſtule. ℥. j. Deide colent a ſcoſis ꝛ ꝓiciant ſup illō rob. ℥. iiij. penidiarū li. ß. Deinde coquantur donec impinguētur. Deinde miſceātur cū eis farine fabarum. ℥. ij. ꝛ lambatur ex eo.

¶ Loch ad caliditatē ꝛ aſperitatē pectoris nō eſt in vſu: nec ꝑparatur: ſed loco eiꝰ aſſumitur Loch de diadragāto poſitum a nicolao: vel loch de papaue. de quo dictū eſt ſuperius. Summa medicinarum eſt res octo.

LOch aliud noſtrū in intētiōe hac. Accipe ſeminis papaueris. ℥. x. radicis liqritie. ℥. xij. ſebeſtē. xx. pſilij granatoꝝ citonioꝝ añ. ℥. v. coquant cū tribꝰ libris aq̄ vſq; ad vnā ꝛ mediā:ꝛ colent:ꝛ ꝓiciātur ſuper illud rob:ꝛ penidiarū añ. ℥. iiij. ꝛ iterū coquātur donec impinguētur. Deinde miſceant cū eis dragagāti:ꝛ gūmi añ. ℥. v. papaueris albi ꝛ trium granorum añ. ℥. ij.

¶ Loch noſtrū aliud non eſt in vſu: nec preparatur magiſtraliter: tamē eius vſus eſſet conueniens in quibus cōuenit loch de papauere ꝛ etiam plus. ¶ Additio.

¶ Per tria grana ſm quoſdā intelliguntur tria ſemina ex ſeminibus quatuor maioribus frigidis. ſ. ſemina melonū citruli ꝛ cucumeris: vt eſt in triferapſica ſuperiꝰ deſcripta.

LOch bonū cōferēs ethicis:ꝛ cōſumptis et phthyſicis maxime:ꝛ expellit ſaniē de pectore:ꝛ mūdificat pectꝰ ꝛ pulmonē:ꝛ tuſſim lenit. ℞. papaueris albi ſpodij ſemis lini torrefacti croci amigdalarū dulcium añ. ℥. ij. amili dragagāti gūmi ſeminū citoniorū ſeminis citruli añ. ℥. xj. granorū naſturcij coctorū amigdalarū amararū fabarū añ. ℥. j. ꝛ ß. penidiarū. ℥. lx. diſſoluantur penidie in aqua fontium: et coquantur et conficiantur cum eis cetera. Doſis eſt. ℥. ij. cum aqua mellis.

¶ Loch bonum conferens nō eſt in vſu: ſed magiſtraliter conuenit ſicut loch de ſquilla. ¶ Additio.

¶ Iſtud loch interdū habet in vſu qđ etiā deſcribit Serapio in ꝓprio antidotario. Sūma medicinaꝝ eſt xvj. res.

LOch ad aſma bonū ꝛ conſtrictionē anhelitus ꝛ ad tuſſim antiquā ꝛ ſubtiliat humorē groſſum. ℞. ſquille aſſate. ℥. iiij. radicis lilij celeſtis. ℥. ij. hyſſopi. praſſij añ. ℥. j. myrrhe. croci añ. ℥. ß. confice cum melle.

¶ Loch ad aſma non eſt in vſu nec preparatur.

¶ Additio.

¶ Iſtud loch apud aliquos in vſu habetur. idē Meſ. capitulo de aſmate habet vnā aliam deſcriptionē ex autoritate Ioānis ſerapionis quā ipſe Io. deſcribit in ꝓprio antidotario. Summa medicinarum eſt. vij. res.

LOch de amigdalis cōferens ad tuſſim:ꝛ vehementiā ſiccitatis pectoris ꝛ pulmonis. ℞. amigdalarum dulcium ꝛ amararum ſeminis lini torrefacti granorū pini aniſi dragagāti gummi arabici ſucci liquiritie et radicis eius añ. ℥. j. ꝛ ß. zuccari penidiarum añ. ℥. iij. Confice cum melle ꝛ ſucco feniculi bulitorū quātitate ſufficienti.

¶ Loch de amigdalis non eſt in vſu nec preparatur.

¶ Ultimo nota qđ iſta ꝑdicta loch ſuperiꝰ poſita:ꝛ illa q̄ etiā ponūtur a Nicolao poſſunt ꝛ deberent adinuicē permiſceri: aut aliqua ex eis:ꝛ ſic ab expertis practicantibꝰ ſepiſſime fit ꝓpter diuerſas intētiōes quas hꝫ curādo pficere. ꝟbi gratia: qñ fit permixtio loch de pino vel loch ſani q̄ duo loch ſunt calide ꝛ ſicce cōplexionis habēdo reſpectū ad materiā groſſam phlegmaticam cū loch de diadraganto ꝛ diapapauere q̄ ſūt frigide ꝛ humide cōplexionis: cum habemus intentionē ad materiā calidā ꝛ ſubtilē exaſperātē cānam ꝛ guttur: immo etiā ipſa pmiſcemus cū zuccaro violato cū q̄rimus alterationē maiorē ad frigidū:ꝛ predicta loch oīa ſunt ſolutiua. Et de eis hec ſufficiāt reſeruando que dicentur in antidotario Nicolai.

Canon practicus de exhibitiōe loch.

¶ Additio.

¶ Iſtud loch interdū habetur in vſu. Summa medicinarum eſt. xij. res.

¶ Et ſic eſt finis diſtinctionis quinte. Incipit ſexta.

Ad stomachū relaxatum.	Prouocās sudorem ⁊ vrinam.
Ad supcalefactionē epatis.	Ad podagrā ⁊ passiones frigidas iūcturarum.
Ad hydropem.	
Ad oppilationes epatis.	Ad fedationem cutis.
Aperitiuū oppilationū.	Ad pestem.
Ad grossitiem splenis.	Digestiuū chole e subtilis.
Ad fluxum.	Digestiuum cholere ⁊ phlegmatis.
Ad lienteriam.	
Supercalefactiōi renū.	Digestiuū materierū grossarum.
Ad menstrua superflua.	Digestiuū ⁊ solutiuū materierum melancholicarum.
Ad diabetem.	

Distinctio sexta de syrupis ⁊ robub.

Syruporū alij sunt simplices sicut spēs iuleb: aliq extēse cōpōnis pp arduitatem ⁊ multitudinē bñficio℞ ipso℞. Et sunt q ex specieb⁹ secaniabim. Et sunt q cōdiunt cū spēbus. Robub aūt spēs ex succis fiūt tm̄ ꝺ opatione nihil aliud merentib⁹ nisi inspissationē solā.

Hec est sexta pars pricipalis hui⁹ antidotarij i qua autor determinat de diuersis spēbus syruporū: Juleb ⁊ succorū. Est eñ syrupos nomē grecū a quo deriuat syrupus ⁊ grece idē est qꝺ potio: potiones aūt multum diuersificant adinuicē. Et primo in modo substantie penes grossitiem ⁊ subtilitatē. Scḋo in modo cōpositionis ⁊ simplicitatis carum: nam differentia est inter syrupū: iuleb: rob: robub: aquā: succū ⁊ decoctiones. que oīa includūtur sub nomine potionis. Etiā de syrupis quidā est simplex: ⁊ quidā compositus. Et iterū quidā ex pluribus: quidam ex paucioribus. iuleb aūt est simplex. diuersificatur etiā syrupus per vlteriorem decoctionē que plus requiritur in construēdo iuleb ꝙ syrupū: differunt etiam quia syrupi indifferenter possunt componi vel cū zuccaro vel cū melle. Juleb autem frequētius: imo quasi semper ex solo zuccaro. Et hic notādū qꝺ in qualibet libra iuleb dum est perfecte coctum nō remanet. ℨ. j. liquoris aq̄ vel succi: sed in lib. syrupi remanent. ℨ. ij. vel circa liquoris vel decoctiōis: ⁊ hoc q2 nō tanto tempore syrupus decoquitur quāto iuleb. Ex quo fit ꝙ in limphādo syrupū minor quantitas aque requirit ꝙ in limphādo iuleb cū sit grossioris ⁊ tenacioris substantie ipō syrupo. Rob aūt proprie est succus vuarū vltimate decoctus sicut vinū coctū: vel melius sapa: qñqꝫ tñ corrupte sumitur rob ꝓ succo alicuius plāte vel fructus. Robub ꝓprie est succus inspissatus a sole vel igne alicui⁹ plante vel fructus vel alteri⁹ rei a qua succus exprimi potest dūmodo spissetur: vt dictū est. Aqua proprie est distillatura subtilis alicui⁹ herbe fructus aut floris aut alterius rei si fiat in alēbico vel alio simili mō virtute ignis vel solis. vñ sic etiā aqua q pluit distillatur in aere: ⁊ aqua que fluit etiā ab arborib⁹ et maxime a vitibus. Nā virtute solis nō multū superfluentis principaliter egredit talis liquor. Decoctio aūt est aqua simplex vel aqua distillata i qua radices plātarū flores: frondes fructus herbe et aromata: ⁊ qcūqꝫ alie res separate vel mixte p aliqꝺ spacium decoquuntur post quarū colaturā aque illa ꝺr decoctio. Dicit etiam potio oīs medicina distēperata quecūqꝫ sit illa cū quocunqꝫ liquore decoctione aqua vel vino. vnde decoctiones etiā cōmode cū vino cōstrui possunt sicut cū alijs liquorib⁹ ẜm exigētiā curande dispositiōis. Construit etiā medicinale vinū ex herbis ⁊ aromatibus qꝺ etiā potio noiat. Principalis aūt opatio cuiuscunqꝫ syrupi est materiā malā grossam adherētē separare: ⁊ imbibitā ad superficiē attrahere: ⁊ sic ipsam ad expulsionē preparare. Subsequenter etiam ipsorū operatio est alterare cōplexionē ac contrariū ei⁹ ad quod est alterata per naturā a materia faciente morbum. Juleb aūt non solū hꝫ materias digerere: sed ⁊ caliditatē extinguere: ⁊ sitim remittere: ⁊ somnū ꝓuocare: ⁊ maxime ratione admixtiōis simplicis aque cū eis admixte: alias etiā vtilitates hꝫ perficere: quas suo loco dicem⁹: ⁊ maxime iuleb rosatū de limonibus de citro vel violatū q̄ plus conueniunt in dispositionibus calidis non pendētibus a materia. Et lꝫ iuleb posset cū quibusdā aquis distillatis limphari ẜm necessitatē ⁊ exigentiā: tñ cōior vsus ipsorum ⁊ modus limphādi est cū aqua cōmuni in proportiōe quadrupla ad iuleb. Et vlterius nota qꝺ aliqñ nō minus bene est permiscere syrupos cū aqua simplici aut aliqua decoctione ꝙ cū aquis distillatis propter earum saporem ⁊ odorē horribilē: ⁊ hoc dico qñ cum illis aquis possumus cōplere intentionē nostrā. Preterea aduerte qꝺ stante repletione cibi aut potus in stomacho nō debemus dare syrupū timētes ne cibus ducat indigestus ad epar: ⁊ causet oppilationē: ⁊ pariter stante repletione malorum humorū in stomacho non debemus exhibere syrupum valde aperitiuū timendo de transitu eorū ad epar: quare in casu illo preueniendū est regulariter operādo cum lenitiuis. Cui⁹ oppositū agūt sine rōne operātes qui plenitudine humorū sentientes grauedinē in stomacho currunt ad maluaticū: ⁊ sic faciūt qꝺ materie indigeste subtiliate a vino portētur ad epar. Et in similibus casibus cauēdū est ab assumptiōe tyriace vel alteri⁹ rei vel electuarij calidi apitiui ⁊c.

(Margin notes: Syrupus. — Potionū diuersitas multiplex. — Quid Rob. — Quid robub. — Quid aq̄. — Quid decoctio. — Quid potio. — Syrupo℞ opatiōes. — Juleb opatiōes. — De syruporū exhibitiōe documentum primum. — Secundū — Error vulgi.)

In hac ergo sexta distinctiōe primo incipit a iuleb: scḋo a syrupis simplicib⁹: ⁊ subsequēter cōtinuat. tertio ⁊ vltio a succis quos ipse vocat robub: ⁊ ptes in legēdo patebūt.

Modus operationis iuleb cōferens adustioni febriū: ⁊ vehementie sitis ⁊ inflammatiōi stomachi ⁊ pectoris. Recipe aq̄ infusionis rosarū libras quinqꝫ zuccari libras quatuor. Coquantur cum facilitate: ⁊ administrentur cum aqua frigida.

Modus opationis. i. modus cōpositionis iuleb cōferens adustioni febriū due sunt famose maneries. Pria est iuleb rosati qꝺ est ꝯueniēs ad extinguēdū sitim in febrib⁹ vel febriētib⁹ acute: ⁊ ad remittendū caliditates in eis: nō tamē hoc est operās principaꝉr ex eius cōplexiōe: sed ex complexione aq̄ simplicis cū ipā adhibeat in quadrupla portiōe vt superi⁹ dictū est. Et tale iuleb est frigide cōplexiōis versus primū: attinēs alicui siccitati cū stipticitate quadā rosarū. vnde est cōfortatiuū stomachi relaxati ⁊ epatis supcalefacti: ac etiā cordis resistēs putredini facienti febrē: ⁊ ideo tpe pestilentie lōge plus cōuenit ꝙ iuleb violatū: nā ipm est aromaticū resistens venenositati ⁊ corruptioni aeris: hꝫ etiā somnū ꝓuocare ꝓhibēdo sua stipticitate fumos acutos ad caput ascēdere. Et ei⁹ dosis est vsqꝫ ad. ℨ. ij. cū ꝓportione quadruplici aq̄ frigide. Et modus cōpositiōis eius est duplex: vn⁹ cū aqua infusiōis rosa℞ ẜm qꝺ in lrā ponit: ⁊ talis modus non est in vsu. Ali⁹ modus est cū succo extracto ex rosis dū sunt recētes: vel cū ipsis rosis recentibus vel cū aqua rosata: ⁊ sic generaꝉr est in vsu: q2 sic clari⁹ perficit. Hic aūt est aduertēdū qꝺ aq̄ frigida q̄ iuleb permiscet si sit ex fonte viuo vel ex cisterna. i. pfecte colata vel ex puteo abūdāte cū venis aquarū ⁊ fundo arenoso nō dꝫ decoq̄: si aūt sit mala grossa ⁊ palustris rōnabiliter est decoquēda anteqꝫ cū iuleb permisceat iuxta sententiā Aui. scḋa fen. pmi. c. de aqua. Notādū qꝺ oleū oliuarū ⁊ dulce ponit qñqꝫ in parua q̄titate i ampullis quarundā aquarū ⁊ in decoctiōe ⁊ alijs vinis ⁊ liquorib⁹ vt in vino granato℞ ⁊ citonio℞: vt natās ⁊ pmanēs in superficie eo℞ cū sua viscositate melius ⁊ diutius cōseruet: ne aer exterior igredi possit: ⁊ ne virt⁹ eo℞ sic faciliter exhalare possit. Et sic docet hic autor ꝓ conseruatione decoctionis rosarum ⁊ violarum.

(Margin notes: Juleb ro. cōpositio duplex. — Scḋa. — Notandū.)

Additio.

Istud iuleb est multū in vsu sed non sub nomine iuleb: sed sub nomine syrupi rosati ex infusione rosarum.

Modus iuleb violati ad febrem: ⁊ inflammationem ⁊ asperitatem pectoris ⁊ tussim ⁊ pleuresim. Et ei⁹ operatio est sicut iuleb rosati.

Mod⁹ iuleb violati fit eodē modo sicut rosati ante dictū primo cū violis siccis infusis ⁊ madefactis cum aqua simplici sicut de rosis ipse describit: ⁊ talis modus nō est in vsu nisi cogēte necessitate: alio modo cū violis expressis dū sunt recētes vel decoctis in aqua: ⁊ isto modo etiā non est in vsu. tertio modo cū aqua violata distillata: ⁊ cū zuccaro: ⁊ iste modus generaliter ab omnib⁹ est in vsu: ⁊ tale iuleb est frigide ⁊ humide cōplexionis versus primum: et ideo plus cōueniēs acute febrientibus ⁊ habētibus epar calefactū ⁊ cor ⁊ asperitati canne ⁊ gutturis ⁊ pleuresi et tussi sicce ꝙ iuleb rosatū: sicut etiā de per se: ⁊ ꝓpria sua complexione est magis somni prouocatiuum. Et eius dosis est. ℨ. ij. cum quadruplici proportione aque simplicis.

Operatio infusionis rosarum ⁊ violarũ. Accipe foliorum rosarũ ⁊ violarũ recẽtiuz lib.vj.ponanť i vase vitreato terreo stricti orificij:⁊ fundantur super eas aq̃ calide lib.xv.stringatur orificium vasis ⁊ dimittať per horas.viij.tunc denuo colentur:⁊ in vase iteruz tantundem foliorum rosarum recentium aut violarum mittatur:⁊ denuo eadẽ aqua calefacta sup ea mittať:⁊ stringať orificiũ similiter p.viij.horas:⁊ deinde coleť:⁊ si cõseruare volueris ponať in vase vitreato stricti orificij:⁊ distilletur oleũ in orificio eiꝰ ⁊ stringatur caput eiꝰ⁊ exponať soli diebus.xl.⁊ dr̃ istud mucharus rosarum vel violarum.

¶ Operatio infusiõis rosarũ ⁊ violarũ.hic docet p̃parare rosas ⁊ violas.sicca eas i aqua ĩfundẽdo ad hoc vt illa infusio sit ꝯueniẽs ad ꝯstruẽdũ iuleb violatũ vel rosatũ:lʒ ponat modum infusionis de ãbabus simul.Et iste modꝰ cẽt cõueniẽs qñ earũ aq̃ nõ possent reperiri.Et si q̀s vellet posset istos duos iuleb simul componere. ¶ Additio.

¶ Hec operatio infusionis rosarũ aut violarũ,est illa de q̃ fit syrupus rosatus ex infusiõe rosarũ etiã illo mõ fit infusio violarũ ꝓ faciẽdo syrupũ violarũ ex infusione violaꝝ. Et qñ p̃dicta infusio est cõpleta põt ꝯseruari i vase vitreo ⁊ non in vase terreo q2 putrefit:⁊ in hac infusione zuccaro dissoluto ⁊ cocto ꝺm artẽ possunt fieri ꝯfectiones ⁊ alia vt diarodon descrip.cõmuni ⁊ ita de alijs.

Iuleb aliud rosarum. Accipe aque rosaꝝ lib.iij.zuccari lib.duas:fiat vt supra.

¶ Iuleb aliud rosarũ. ℞.succi.i.aque rosate ⁊c.⁊ iste modus est vsitatus ⁊ cõueniens ꝺm quem iuleb rosatũ ꝯficiť: ⁊ habet virtutes superius dictas. ¶ Additio.

¶ Iuleb q̀d fit ex distillatiõe rosaꝝ est illd̀ q̃ sepe vtimur q̀d ab Aui.in.v.cañ.duobꝰ modis describiť.vno mõ zuccaro clarificato cũ aq̃ cõi addũt ꝓ oi lib.zuccari sic clarificati ℥.ij.aq̃ rosaꝝ:quẽ modũ etiã posuit Sera.in ꝓprio antidotario.Et hoc mõ factũ non hʒ tãtas vtilitates. Sc̀do mõ describitur ab Auicẽ.vt hic describiť:q̃ modꝰ est visualis.

Iuleb de succo violarũ. Accipe succi violaꝝ lib.iij.zuccari lib.ij.fiat vt supra.Et silr̃ i modo potest fieri de succo rosarũ:⁊ ẽ laxatiuũ.

¶ Iuleb de succo.i.aqua violarum:⁊ est modus vsitatꝰ⁊ bonus ꝺm quem fit. ¶ Additio.

¶ Iuleb de succo violarum nõ habetur in vsu sed illd̀ q̀d fit ex aqua violarum.silr̃ nec illud q̀d fit ex succo rosarum.

Iuleb iniubinum valet ad asperitatẽ pectoris ad tussim ⁊ ingrossat sputũ subtile:⁊ facit facilem eius expulsionez:⁊ confert raucedini ⁊ pleuresi. Accipe iniubarum magnarum ⁊ pinguium numero.c.⁊ decoque in lib.iiij.aque vsq3 dum remaneant lib.ij.⁊ cuz lib.j.zuccari fiat syrupus.

¶ Iulebiniubinum.i.de iniubis nõ est in vsu:⁊ ꝺʒ hãc descriptionẽ in forma iuleb:sed bene in forma syrupi:vt dicetur inferius:magistraliter tñ posset preparari in forma iuleb:⁊ haberet virtutes ⁊ operatiões in litera positas:dicit:fiat syrupus idest iuleb simplex:sicut iuleb q̀d limphari debet cum aqua ordei vel capilli veneris:vel cũ aq̃ simplici clara ꝺm exigentiã dispositionis cũ exhibetur in dosi conuenienti ⁊ condecenti.

Syrupꝰ de pomis cõfortat cor debile:⁊ sanat sincopim ⁊ tremorẽ cordis. Accipe succi pomoꝝ dulciũ ⁊ acetosoꝝ añ.lib.v.Coquatur succꝰ vsq3 ad cõsumptionem medietatis ipsiꝰ⁊ dimittať per dies duos vsq3 dũ clarescat.Deinde coleť:⁊ cũ tribꝰ li.zuccari fiat syrupꝰ:⁊ sunt q submergũt in succo setam tinctã ex chesmes ante succi depurationem vsq3 dũ rubeat ⁊ recipiat virtutem tincture:⁊ excellentior est.

¶ Syrupus de pomis nõ est in vsu nec p̃paratur.Ponit hic multos syrupos simplices qui similitudinem quandã habent cũ iuleb:non ratione decoctionis ⁊ claritatis:sed ratione simplicitatis componentium solum. ¶ Additio.

¶ Hic syrupus de pomis simplex interdũ habeť apd̀ aliquos in vsu:⁊ dr̃ syrupus de succo pomorum vel syrupꝰ de pomis simplex ad differentiam compositi:de quo inferius Meſ.inquit in fine ꝙ sunt aliqui qui submergũt setã tinctam ex chermes in isto syrupo ⁊ est excellẽtior:sʒ raro isto modo fit apd̀ aromatarios. Serapio in ꝓprio antido.hʒ syrupum de pomis q̃ fit ex succo solo acetosoꝝ:⁊ ideo habet alias intentiones q̃ʒ iste. Aui.silr̃ in ꝓprio antido.hʒ vnã descrip.de pomis que fere eadẽ est cum ista.

Syrupꝰ de piris cõfortat stõachũ:⁊ strigit materiã:⁊ eiꝰ modus est sicut syrupꝰ de pomis.

¶ Syrupus de piris nõ est in vsu nec p̃parať. ¶ Additio.

¶ Iste syrupꝰ de piris raro habeť in vsu.Auicẽ.i.v.cano.hʒ vnã aliã des.q̃ eadẽ ẽ cũ ista.idẽ i q̀rto cañ.tẽ.p̃ma cap.de cura morbillorũ laudat ipʒ sub noie syrupi de altelea: Altelea.
⁊ sunt altelea pira:vt exponiť i suis synonimis.

Syrupus de citonijs valet sicut syrupꝰ de piris:⁊ est idẽ modus vtriusq3.

¶ Iuleb optimũ lʒ nõ sit in vsu nec p̃pareť:tñ qi mirabiliter operatur in cõstringendo omnem fluxũ ventris epaticum.Et ego iam vidi multos curatos cum eo premissa iã leui mundificatione cũ cassia vl̃ manna presupposito regimine cibi ⁊ potus:⁊ alioꝝ vt expedit.℞.succi granatoruz ⁊c.que ingrediunť compositionem ipsiꝰ sunt nota ⁊ declarata superius:⁊ dʒ assumi in dosi conuenienti cum aqua extinctiõis chalybis semper stomacho vacuo.Et sufficit ꝙ aqua sit dupla ad ipsum iuleb. ¶ Additio.

¶ Istius syrupi modꝰ est vt vult Meſ.talis qualis est syrupi de piris:⁊ vocať iste syrupꝰ de succo citonioꝝ:tñ apd̀ quosdã est miua citonioꝝ simplex:tñ idẽ Meſ.iteꝝ ponit descrip.miue citonioꝝ q̃ põt fieri cũ sp̃ebus ⁊ sine sp̃ebus Aui.in quinto cañ.hʒ syrupũ de citonijs ⁊ dicit ꝙ est miua.q̀dã tñ sapiẽtes dixerunt ꝙ si necessitas fuerit in operando loco syrupi de succo citoniorum potest dari miua.

Syrupus de persicis confert calefactiõi stomachi ⁊ siti ⁊ fetori oris. Et eiꝰ modus est sicut syrupus de pomis.

¶ Syrupus de ꝑsicis nõ est in vsu nec p̃parať ab aliquo.

Syrupus de succo acetose confert febribus cholericis ⁊ inflammationi stomachi:⁊ cõfortat cor calidũ ⁊ stomachum:⁊ est conueniens febribus pestilentialibus. Et eius modꝰ est sicut syrupus de succo violarum.

¶ Syrupus acetose vel de succo acetose non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Syrupus de succo acetose apud nos habetur in vsu.

Syrupus de succo cucurbite valet cõtra febrem cholericam multe inflammatiõis et ad asperitatem pectoris:et pleuresim. Accipe cucurbitã magnã ⁊ inuoluatur pasta ⁊ decoquatur in furno:⁊ accipe expressiõis eiꝰ lib.v.zuccari lib.iij.Fiat vt supra.

¶ Syrupꝰ de succo cucurbite etiã nõ est i vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupꝰ iterdũ habeť i vsu q̃ apd̀ multos describiť.

Syrupus de prunis valet sicut syrupus de violis:⁊ fit sicut ipse.

¶ Syrupus de prunis etiam nõ est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus interdũ habetur in vsu.Auic.in q̀nto cano.habet similẽ descriptionem.Serapio ⁊ similiter halycum describunt sub nomine rob.

Syrupꝰ de granatis acetosis valet cõtra febres cholericas ⁊ phlegmaticas ml̃te iflãmatiõis:⁊ fit vt supra.

¶ Syrupꝰ de granatis acetosis etiã nõ ẽ i vsu.

¶ Additio.

¶ Syrupus de granatis quo vtimur frequẽtiꝰ est ille q̃ fit ex muzis quẽ describit Serapio i ꝓpo antidotario:⁊ fit vt plurimũ ex dulcibꝰ⁊ acetosis simul mixtis vl̃ fit ex muzis.

Syrupus de granatis dulcibus valet ad tussim ⁊ pleuresim ⁊ sitim: ⁊ fit vt supra. Et sunt qui immergunt in succo setaȝ tinctā ex chesmes: ⁊ est excellentior.

¶ Syrupus de granatis dulcibus etiā non est in vsu.

Syrupus de corticib⁹ citri cōfortat stōm ⁊ facit oris odorē bonum. Accipe corticum pomorum citri recentium lib. j. decoq̄ cum aque fontiū li. v. vsq; ad ↄsumptionē duarū partiū: ⁊ cū zuccari lib. j. fiat syrupus ⁊ cōdiat cū musci granis. iiij. Et sunt q in iuleb p̄jiciūt ex corticibus citrorum partes conuenientes ⁊ proprie qn̄ vicinatur cōplexioni cocture eius: ⁊ est delectabilis. Et qn̄ submergitur in aqua decoctiōis citri seta tincta ex chesmes: tunc est excellentior.

Nota de chesmes.

¶ Syrup⁹ de de corticibus citri nō est in vsu nec preparatus reperit. Et hic nota q: i p̄nti syrupo fit mētio de seta ticta in chermes. i. i grana: repit ēt in qbusdā alijs descriptionibus chesmes scripta p. s. ⁊ nō p. r. ⁊ sunt passule sine nucleis: oia aūt alia q̄ ponunt in eis: si quis vellet ipsis magistraliter vti per se ipsa sunt clara: ⁊ mod⁹ assumptionis ⁊ dosis iaȝ apparet ex dictis: cū q̄bus autē aquis limphari debeant perito medico relinquo ꝫm exigētiā dispositionis curande. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus apd̄ nos est in vsu. Auic. in q̄nto cañ ipm describit sub noie syrupi delectabilis. itē Serapio in proprio antidotario: similiter haly. quarto practice.

Syrupus acetositatis citri cuius iuuamētū est magnū in extinguendo inflāmationes cholere rubee: ⁊ febres inflammatiuas vehemētes ⁊ febres pestilētie: ⁊ proprie q̄ fiūt i estate venenosa. Et cōferūt ebrietati vertigini ⁊ siti vehemēti. Recipe succi acetositatis citri li. xij. Decoq̄ i vase vitreato sup prunas cū facilitate vsq; dū ↄsumat tertia ps ipsi⁹. Deide colet et dimittat donec clarificet. Et accipe ex eo qd̄ claruȝ est li. vij. ⁊ funde sup ip̄ȝ ex iuleb claro ⁊ depurato li. v. et coquat donec inspisset. Si aūt estas fuerit dimittat in sole donec eius aquositas cōsumatur.

¶ Iste syrupus est multū in vsu: et ꝫm hāc descriptionem preparatus reperit ⁊ p̄parat: ⁊ maxime tēpore pestilētie. ⁊ alijs febrib⁹ male qualitatis: nā resistit corruptiōi aeris ⁊ venenositati aeris: sua cōplexiōe ⁊ proprietate cōfortat stomachū debilē: ⁊ supercalefactū ⁊ cor prohibēdo resolutionē spirituū: ⁊ infectionē ipsorum ⁊ remittit incēdiū superflue caliditatis hūorum: extinguit sitim: ⁊ sic somnū mire prouocat: ⁊ et⁹ cōplexio principalis est frigida vltra primum cū leuissima siccitate ⁊ aliquali humectatiōe que lōge maior efficitur ex permixtione aque frigide pure in duplici q̄ntitate. Sic ergo appet q ipse est pricipalr digestiu⁹ materiei cholerice ⁊ subtilis supflue caliditatis: sicut etiam syrupus acetosus simplex. Cōfert insuper ebrijs ⁊ habētibus vertiginē prohibēdo ascensum vaporuȝ ad caput: habet ⁊ alias operatiōes quas tuipse discerne. ℞. succi acetositatis citri ⁊c. Et infunde sup ipsum de iuleb claro ⁊ depurato idest de zuccaro liq̄facto claro ⁊ p̄parato cum claris ouorum vt faciūt aromatarij: vel aliter ex iuleb claro ⁊ depurato. i. ex iuleb rosato pfecte cōpleto li. ij ⁊ vtraq; expositio est bona: reliqua que ponunt in littera sunt clara. Et eius dosis cōmuniter fit vsq; ad. ℥. ij. cum aqua frigida vel aq̄s cordialib⁹ buglosse melisse vel endiuie: ⁊ hoc vel plus vel min⁹ de vna vel altera illarum ꝫm q querimus maioreȝ vel minorem extinctionem aut confortationem virtutis. Et si sumatur talis syrupus pro digestione humorū semel tantū in die sumitur cum proportiōe duplici aque. Si autem sumit pro extinctione sitis ⁊ caloris febrilis sic potest sumi pluries i die stō ieiuno ⁊ vacuo ⁊ celebrata digestione cū proprietate quadrupli aque. ¶ Additio.

¶ Nota q pauci sunt aromatarij q̄ sciant facere istū syrupum: imo oēs facientes hunc syrupuȝ diu in forma syrupi non possunt cōseruare: sed cōgelatur tāq; gelea: ⁊ hoc aduenit imperitia facientium. Sic igitur est faciendū. accipiatur illud in quo acetositas reperitur citri ⁊ ipsaȝ petia subtili leuiter petiā exprimas ⁊ nō violenter: exibit liquor clarus nō mucilaginosus. Accipe igit d̄ dicto liquore q̄ntitatem dictā zuccari albi bene clarificati ⁊ debito modo cocti quantitatē vt supra: ⁊ cum eo pone acetositatem ⁊ soli exponas. Sol enim consumet paruo tempore humiditatē superfluam acetositatis citri ⁊ remanebit clarum tanq; aqua: hoc enim modo faciunt Cypriani.

Notēt aromatarij.

Syrupus de agresta confert vomitui ⁊ solutioni collyricē ⁊ inflammationi stomachi: ⁊ siti laboriose: ⁊ febrib⁹ cholericis. Et cōfortat stomachum pregnātiū que facile recipiunt superfluitates. Et valet cōtra venena. Et modus operationis eius est sicut syrupus de acetositate citri. Et quidā cōdiunt cū gariofilis.

¶ Syrupus de agresta: lȝ nō sit in vsu magistraliter tñ potest cōfici: ⁊ eius vsus esset cōueniens vomitui superfluo assumpt⁹ immediate post cibū in dosi. ℥ ij. cū modico plus aque extinctionis ferri vel calybis ⁊ fluxui vētris vel calido vel acuto cū relaxatiōe ⁊ excoriatione intestinorū assūptus ante cibū in dosi predicta cuȝ eadē aqua frigida tpe calido: ⁊ calida tempore frigido: premissa tamen aliquali euacuatione cū casia vel māna: vel cum reubarbaro asso: seu cū myrobalanis assatis si talis fluxus vel vomit⁹ est dependēs a materia pūgitiua vel mordicatiua. Et hic notandū qd̄ in quolibet fluxu ventris illa que dantur ad constrictionem statim debent exhiberi ante cibum: oppositū autē fieri debet in vomitu: valet etiā vsus eius appetitui magno pregnātiū: est eñ frigide ⁊ sicce cōplexionis in primo cum stipticitate multa ⁊ confortatione membrorum: vnde multum laudo vsum eius. ¶ Additio.

Canon practicus

¶ Iste syrupus est i vsu. Auicē. in. v. cano. habet vna aliā descriptionem ⁊ est fere eadem. Similiter Serapio in proprio antidotario. Etiā Frācīscus de pedemontiū in capitulo de cura male cōplexiōis stomachi cū materia hȝ vnā aliam descriptionē que eadē est cum illa dñi Auicenne.

Syrupus de granis myrti confert solutioni antique et tussi: et confortat stomachum et pulmoneȝ et viscera: ⁊ eius modus est sicut syrupus de agresta.

¶ Iste syrupus ꝫm p̄ntē descriptionē ab oībus est in vsu ⁊ preparatur: valet principalr cōtra oēm fluxū vētris antiquū: ⁊ maxime excoriatiuū ⁊ cōtra oēm fluxuȝ sanguinis a renibus vel a pectore assumptus cū aqua ferrea vel plātaginis: ⁊ contra fluxū mēstruorum ⁊ cōtra tussim factam a materia calida ⁊ subtili. Cōfortat insuper stomachū ⁊ pulmonē ⁊ viscera calefacta ⁊ relaxata: ⁊ sūme cōfert supfluo fluxui vrine ⁊ diabete. Est eñ cōplexio myrti frigida in primo ⁊ sicca in scd̄o cū caliditate quadā ⁊ leui aprione: fructus aūt huius syrupi resultat frigida p̄sus primū: ⁊ sicca modicū vltra primū: ⁊ dosis ei⁹ est de mane vacuo stomacho vsq; ad. ℥. ij. limphatum cū aqua simplici vel ferrea vel alia distillata ꝫm exigentiam dispositionis. ¶ Additio.

De myrto.

¶ Syrupus de granis myrti est i vsu. Serapio in proprio antidotario tres habet descriptio. syrupi de granis myrti quarum vna est similis huic.

Syrup⁹ chesmes ↄfert tussi ⁊ pectori: decoq̄tur chesmes sicut diximus i syrupo d̄ iuiubis

¶ Syrupus de chesmes: idest de passulis siue nucleis: aliter exponatur idest de grana cū qua tingitur sericum: sed prima expositio dicta est magis ad mentem autorum: non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus raro habetur in vsu. Serapio in p̄prio antidotario eiusdē describit syrupum: ⁊ sunt chesmes passule sine nucleis.

Syrupus de albelach confortat stomachum: ⁊ sistit vomitum: ⁊ stringit vētreȝ. Sumanȝ albelach: ⁊ enucleent: ⁊ cōterātur: ⁊ coquantur vsq; ad consumptioneȝ duarum partium: et fiat syrupus sicut diximus.

Syrupus albelach

¶ Syrupꝰ albelach.i. de dactylis: nō est in vsu: ⁊ ē vltimꝰ q̄ ponit̄ inter syrupos simplices factos ex solo zuccaro et aliquo succo. Cū hoc tñ ponit inter cōpositos syrupū acetosum simplicē constructū ex tribꝰ.s. aq̄ zuccaro ⁊ aceto.

¶ Secunda pars sexte diuisionis.

Hucusqꝫ scripsimus modos syruporū simpliciū ⁊ iuleb. Nūc vero sermo noster erit de syrupis compositis: quorum virtus est infrigidare. Et consequenter de his qui calefaciunt ⁊ confortant scribemus.

¶ Hec est scḋa pars pricipalis huiꝰ sexte diuisionis in q̄ postq̄ posuit iuleb ⁊ syrupos simplices: nūc ꝓsequit̄ cōpositos: ⁊ inter cōpositos itermiscet syrupū acetosum simplicē qui tenet mediū inter simplices ⁊ cōpositos. Et primo ponit syrupos qui magis cōueniūt ad digerēdū materiam calidā: q: plus attinet cōplexioni frigide in eorū virtute: et subsequenter ponit illos qui principaliter conueniūt ad digerēdū materiā frigidā: nā cū eorū cōplexione plus attinet caliditati: et lz aliqui syrupi i hac prima parte positi etiam simul conueniunt ad digerēdum materiā calidam et frigidam: sicut inferius declarabitur: tñ in eorum complexione plus attinent gradui frigiditatis.

Cōtinuatio. Syrupus acetosus simplex tenet mediū inter simplices ⁊ cōpositos. Documētum.

Syrupus de papauere confert catarro et tussi que vigilare facit. Accipe papaueris albi ⁊ nigri: ⁊ proprie capitū eorum. añ.ʒ.lx. ⁊ decoquantur in li.iiij. aque pluuialis vsqꝫ dum redeat ad lib.j.⁊ ß. ⁊ cū zuccari albi et penidiarum. añ.ʒ.iiij. fiat syrupus.

¶ Syrupus de papauere: due descriptiones syrupi de papauere ponūtur in hoc antidotario a Mesue: sed ista prima que ponit̄ est illa que magis habetur in vsu: ⁊ sic vbiqꝫ preparata reperitur: lz et alia que sequitur magistraliter cōueniat vt de ipsa inferius declarabo: valet enim iste syrupus principaliter ad prouocādū somnū: ad sitim extinguēdū assumendo de eo. ℥.ij. de sero vna hora post cenā: ⁊ etiā de mane si expedit vna hora post prandium: reprimit enim vapores calidos ⁊ acutos qui sunt cā vigiliaꝝ: etiā sua frigiditate caliditatē supfluā remittit: ꝓhibet etiam descēsum catarri acuti ad ptes pectoris ⁊ pulmonis. Cōfert etiā tussi sicce: et asperitati gutturis: et cāne assumptꝰ tpe cōgruo et cū mō: et aqua ɔuenieti talibꝰ dispositionibus. ℞. papaueris albi et rubei: ⁊ ꝓprie capita eoꝝ cū semine supple: lr̄a est clara: ⁊ modꝰ ɔstructionis ipsiꝰ et simplicia ingredietia sunt superius declarata. ¶ Additio.

¶ Duos describit syrupos de papauere dñs Mes. i presenti antidotario: iste tñ primus magis ɔuenit ad somnū prouocādū q̄ sequens. Nicolaus in proprio antidotario hz vnā descrip. syrupi de papauere: sed nō est in vsu. Auicen. in .v. cano. hz duas descriptiones sed nō sunt similes huic: nōnulli tñ primā earū dispensant magistralr̄ ad intentionē dictā scz ad somnum ꝓuocādū: et vocāt syrupū de papauere centū capitū. Sūma medicinaꝝ est.v. res.

Syrupus dinari: ⁊ eiꝰ iterptatio est syrupus de bizātijs faciēs ad febres oppilationū ⁊ febres cholericas ⁊ phlegmaticas: quarū difficilis est eradicatio: ⁊ ad icteritiā. Accipe succi endiuie: succi apij. añ. li.ij. succi lupuli: succi boraginis: aut buglosse domestice: aut siluestris. añ. li.j. Buliāt bulitiōe vna: ⁊ dispument̄ ⁊ depurent̄. Accipe eius clarificati li.iiij. zuccari tabarzet lib.ij. ⁊ ß. ⁊ coquātur cū facilitate donec fiat syrupꝰ. Et qñqꝫ ad oēm partē succi depurati ponit̄ aceti boni albi ⁊ clari pars ß. Et qñqꝫ buliūt i succis folioꝝ rosaꝝ. ℥.ij. ligritie. ℥.ß. spice. ʒ.ij. anisi feniculi: seminis apij. añ.ʒ.iij. ⁊ est mirabilis.

¶ Iste est syrupꝰ de bizātijs: et sic sub isto noīe vulgari et lr̄ali sermone vbiqꝫ fit ⁊ habet̄ in vsu: duplr̄ aūt reperitur vno mō fm simplicē descriptionē: alio mō cū additione q̄ in fine huius capli ponitur: cū dicit: et qñqꝫ ad oēm partem succi ⁊c. Et sic preparādo vocat̄ syrupus de bizātijs cū additione: ⁊ vtroqꝫ modo preparatus repit̄. Et vt sic

Syrupus de bizātijs duplex.

hz diuersas operationes efficere. Iste syrupus est valde famosus: vñ habet̄ in cōtinuo vsu ꝓpter eius excellētiā ⁊ iuuamēta ⁊ maxime in febribꝰ difficilis eradicationis cōpositis vt cholericis ⁊ phlegmaticis: ⁊ vt sic ɔfert febribꝰ de materia mixta vt ex phlegmate et cholera: vsus tñ eiꝰ est magis cōueniēs trāsacta nona die: aut ad minꝰ septima: ⁊ sic practicat̄. Sed hic notādū q ante septimam vtimur cōiter in istis febribus pro digestiuo nr̄o syrupo de duabꝰ radicibꝰ: aut acetoso simplici cū aqua feniculi tertia parte mellis rosati colati: vel media parte cū aq̄ simplici endiuie tm̄ vel feniculi tm̄: vel endiuie ⁊ feniculi simul fm q plus vel minus pdominat̄ materia phlegmatica vel cholerica in dictis febribꝰ. Predomināte ꝟo materia cholerica vtimur syrupo simplici vel acetoso cōposito cū quarta parte mellr̄ rosati colati: ⁊ cū aqua feniculi et modico aq̄ endiuie: si vero aliqd aque feniculi ponit̄ est valde modicū. Predomināte vero materia phlegmatica vtimur syrupo acetoso cōposito vel simplici: si aliud membrū lederet̄ ab eo cū equali ꝓportiōe mellr̄ rosati colati: ⁊ cū aq̄ feniculi: ⁊ cū modico aq̄ endiuie. Mel rosatū principaliter ponit̄ cū predicto syrupo ad digerendū materiam phlegmaticā in stomacho ipsam subtiliādo ⁊ abstergēdo ⁊ ad stomachū cōfortandū. Et syrupus de bizantijs cum additione est magis cōueniēs in declinatione febriū q̄ syrupꝰ de bizātijs sine additiōe: q: magis aperitiuꝰ: subtiliatiuus cōfortatiuꝰ mēbroꝝ: ⁊ preparatiuꝰ residui materierū ⁊ repulsionē. Recipe succi endiuie: apij: succi lupuli: noti sunt: oriūtur in sepibꝰ: ⁊ sunt frigide versus primū: ⁊ sicce in ipso cū virtute aperitiua et aliqualr̄ lenitiua: ⁊ sunt de specie volubilis hn̄tis lacticiniū: ⁊ ipsoꝝ virtꝰ cōplexio: ⁊ operatio ponit̄ a Mes. in caplo de volubili: ⁊ a nullo alio reperit̄ de lupulo sub ꝓprio noīe: succi boraginis ⁊c. Reliqua simplicia sunt superiꝰ declarata: et modꝰ construendi apparet in lr̄a. Sequitur et qñqꝫ ad omnem partē succi depurati ponitur acetum. Ista additio cōmuniter nō est in vsu: et qñqꝫ buliunt in succis folioꝝ rosarū: et illa est additio vsitata que est clara per se: et oīa que continentur in ea. Et iste syrupus in caliditate et siccitate ascendit versus primum gradum. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus nō dr̄ de bizātijs eo q in ipso blacte bizātie ingrediant̄: sed vt vult saladinꝰ dr̄ syrupus dinari vel de bizātijs: q: bizātiū in arabica lingua idē est qḋ ducatꝰ vel aliud genus denarij: vñ sicut ducati apud hoīes sunt chari ⁊ pciosi: ita iste syrupus apud medicos: ⁊ etiā apud infirmos propter optimā operationē quā inducit est valde charꝰ: vel pōt dici de bizantijs a loco quodam noīato bizantiū in cōfinio macedonie qui nūc vocatur cōstātinopolis. Sūma medicinaꝝ sine additionibus est.vj. res.

Digestiuum ante septimam in febribꝰ cholericis ⁊ phlegmaticis.

Quoniam tpe syrupꝰ de bizantijs cōpositꝰ sit exhibendꝰ.

Nota de lupulo.

Quare syrupꝰ de bizantijs sic dicat̄.

Sermo in syrupo acetoso. Iā magnificata est inter verificatores virtꝰ syrupi acetosi ⁊ excellētia eiꝰ ⁊ i cōitate ⁊ posse ipsius in materias calidas ⁊ frigidas ⁊ subtiles ⁊ grossas ⁊ viscosas siue adherentes. Et si quidem oportet virtus infrigidatiōis eiꝰ cito tollitur non sublata virtute penetratiōis ipsiꝰ: et hoc quidē Gale. testatus est: quoniā eius potētia cōis est ad oēs materias. Et videt̄ q non: ad choleram nigrā propter similitudinē ⁊ cōitatem complexionū. Et nos quidē dicimus q facit penetrare medicinas in partes in quas forte nō penetrarēt: ⁊ facit eas acqrere diuisiuas sectiones duri ⁊ difficilis: ⁊ modꝰ opationis eius est. Accipe zuccari boni albi partes.x. ⁊ funde sup illud in vase lapideo aq̄ fontiū dulcis ⁊ clare ptes.iiij. ⁊ decoquat̄ semp abijciēdo spumā eius: ⁊ sit ignis in quo coquit̄ prunaruz aut tenuis flamme sine fumo: ⁊ decoque hoc modo donec clarificet̄: et diminuta sit aqua sicut medietas eius. Deinde funde super ipsum aceti vini albi clari partes.ij. in leui: ⁊ in forti ptes.iiij. ⁊ in mediocri ptes.iij. Et da ei post illud perfectionē in coctura: ⁊ sit dosis eiꝰ ab.℥.j. vsqꝫ ad.iij. cū aqua frigida:

Cholere subtilis ⁊ acute digestiuum excellens.

❡Sermo in syrupo acetoso: iā magnificatus est inter verificatores. Hic autor ponit descriptionē syrupi acetosi ⁊ virtutes ⁊ opationes eiꝰ. Est enī multū famosus ⁊ excellens: ⁊ vbiqȝ sic preparatꝰ habetur in vsu: nā est efficax ⁊ mirabilis in digerēdo materiā subtilem cholericam et acutam: vnde summe cōfert cholericis febriētibus. Ingrossatiuus enim est materierū subtiliū ⁊ extinctiuus supflue caliditatis et sitis: aperitiuus oppilationū: puocatiuꝰ vrine: ⁊ alias q̄plures hȝ operationes efficere. Et iste syrupus acetosus simplex est minoris infrigidatiōis malarū cōplexionū calidaꝝ q̄ syrupus violatꝰ: sȝ est maioris aperitionis et puocatiōis et phibitiōis putredinis male et venenose: ideo multū cōfert tpe pestilētie et febribus pestilētialibus assumptus cū aqua buglosse vel melisse corruptiōi aeris resistēdo: ipsum autē Galenꝰ summe cōmēdat. xj. terapētice: ⁊ de ipso multū confidit in dispositionibus putredinalibꝰ: nisi sit nocumētū magnū in stomacho et sensibilis lesio in neruis per frigidū. Et iste syrupꝰ per se solū assumptus cū aqua simplici vel endiuie principaliter cōuenit in digerēdo materias calidas ⁊ subtiles. Et subdit autor q̄d posse eius etiam extenditur in materias frigidas: grossas: viscosas: et adherētes: hoc aūt habet intelligi admixtꝰ cū alio syrupo calido ⁊ melle rosato colato vel alio syrupo cōposito absqȝ aceto: de quo statim dicemus: vel limphatꝰ cū aqua apij vel feniculi: ⁊ silibꝰ calidis aq̄s aperitiuis: ⁊ sic ꝯueniret ad materias frigidas: admixtus tñ cū calidis sub debita proportione. Et sic apparet solutio dubij q̄d ipsemet tāgit in litera dum dicit. Et nos quidem diximꝰ de isto ꝙ facit penetrare medicinas simplices que cū ipso administrātur in partes quas forsitā nō penetrarēt. Et facit eas acquirere sectiones diuisiuas duri et difficilis. Et cū hoc etiā remanet cū ipso virtus infrigidatiua et incisiua. Et componitur soluȝ ex zuccaro aqua et aceto: ſm pportionē positam ab autore: et litera est clara. ❡Additio.

Varie syrupi acetosi descriptiones.

❡Iste syrupus est multū famosus apud oēs: nā Auicen. in quinto cano. habet multas descrip. istiꝰ syrupi differētes tñ ab isto: idem similiter. iiij. cano. fen. prima describit presentē syrupum. Silr Haly. x. practice et Serapio in pprio antidotario describunt presentem syrupum. Et summa medicinarū ipsum cōponētiū sunt tres res: aqua zuccarū et acetū ſm proportionem hic descriptam a Mes.

Modus syrupi acetosi cū radicibus cuius operatio est ad cholerā grossam difficilē ⁊ ad phlegma. Incidit enī ⁊ abstergit: et aperit oppilationes que sunt in epate: et splene ⁊ in renibꝰ. Accipe aque fontiū clare lib. x. ⁊ pijce sup ipsam radicis feniculi: apij: endiuie. añ. ℥. iij. anisi. seminis feniculi: apij. añ. ʒ. viij. semis endiuie. ℥. ß. Coquatur cū facilitate vsqȝ dū veniat ad li. v. Tūc pijce sup ipaȝ zuccari boni li. iij. ⁊ clarificetur sicut priꝰ. Deīde fūde sup ipȝ aceti boni q̄titatē sufficiētē iuxta modū supioris doctrīe: et da vbi opȝ.

❡Modus syrupi acetosi cū radicibꝰ scȝ duabus de q̄nqȝ radicū numero. Iste syrupus est multum in vsu ⁊ ſm presentem descriptionē vbiqȝ preparatꝰ reperitur. Est enim efficax in digerēdo materias mixtas ⁊ phlegmaticas: sic etiā summe ꝯfert febribus compositis ⁊ phlegmaticis: tñ eius virtꝰ efficacia ⁊ operatio est plus ad materias phlegmaticas q̄ cholericas: eo ꝙ sua cōplexio est tendēs ad primū gradū caliditatis ⁊ siccitatis: et lȝ huius syrupi descriptionē ingrediatur acetū: et a quibusdā vocatur syrupꝰ de radicibꝰ tēperatꝰ acetosus: et a quibusdā vocatur acetosus de duabꝰ radicibꝰ: ⁊ a quibusdā vocatur acetosus cōpositus: ⁊ sic ab eisdē q̄ñ acetū in ipso ponitur vocatur syrupus tēperatus de radicibus: sine aceto vocatur cōpositus sine aceto. Et his tribus modis vocatur gñaliter ab oībus cū aceto: vel sine: q̄ñ in ipso nō ponitur. Sed statim insurgeret dubium. Nam statim diceret aliquis quō iste syrupus dicitur de duabus radicibꝰ cū eius cōpositionē ingrediantur tres radices scȝ radix feniculi apij ⁊ endiuie. Dicēdū ꝙ radices absolute plate sunt q̄nqȝ numero scȝ feniculi apij petrosilini brusci ⁊ sparagi: de quaꝝ nūero soluȝ due ingrediuntur. Endiuia vero nō est de nūero earū q̄nqȝ. Et est simile: sicut si diceremꝰ de vno syrupo qui cōponitur ex duobus seminibus calidis vel frigidis vt semine anisi feniculi vel ex semīe cucumeris vel cucurbite. Et lȝ ibi ingreditur semen leuistici: et endiuie non propter hoc vocaretur nisi syrupus de duobus seminibꝰ calidis vel frigidis. Nā semina calida absolute prolata sunt solū quinqȝ semē anisi feniculi ameos carui et cimini. Quidā aūt et forsan melius dicūt ꝙ sunt semē anisi ⁊ feniculi ⁊ petrosilini brusci sparagi: sicut aqua quinqȝ radicū fit ex quinqȝ radicibus iam dictis: vtrūqȝ tñ dictum potest saluari. Semina vero cōmunia frigida absolute prolata sunt etiā quinqȝ scȝ semen cucumeris: cucurbite: peponū melonū ⁊ citruli. Et sic etiā sunt quinqȝ radices ex quibꝰ fit aqua distillata q̄ est multū calefactiua: ac etiam aperitiua. Et aqua ex suprascriptis quinqȝ seminibus frigidis est multū diuretica puocatiua vrine: etiā alteratiua ad frigidum. Et sic tales aque denoīantur ab eis. Prima dicitur aqua de quinqȝ radicibus. Scđa vero dicitur aqua de quinqȝ seminibꝰ cōibus: et vtraqȝ multuȝ est in vsu: et sic apparet solutio quo ad dubiū. Iste syrupus licet nominetur alio triū modorū iam dictoꝝ ab aromatarijs: tamē nominatur vt plurimū syrupus acetosus cōpositus: vel syrupꝰ compositus sine aceto. Et hoc q̄ñ acetum non ingreditur: et vt sic habet diuersas operationes efficere ratione virtutis aceti: et non est tante caliditatis cū acetum ingrediatur: sed est aperitiuus oppilationum: subtiliatiuus materierum grossaꝝ: incisiuus prohibitiuus putredinis ⁊ male qualitatis: q̄ñ autem est sine aceto est eiusdem virtutis cum supradicto: et nō ledit stomachū et mēbra neruosa: est etiam prouocatiuus sudoris: et vrine: ⁊ preparatiuus materierū facientiū febrem ad expulsionem: vnde vtimur eo cōiter in principio febriū phlegmaticarū cum melle rosato colato distemperato cū aqua feniculi: vel alijs aquis similibus: ⁊ compositus cū aceto plus confert attinentibus alicui caliditati cū viscositate: sine aceto autem plus conuenit matericbus frigidis grossis. Cōuenit etiā iste syrupus oppilationi epatis renum splenis. Et hic notandū ꝙ sicut cōmuniter vtimur syrupo de bizātijs in processu febriū putridarū compositarū: sic in principio earūdem vtimur isto syrupo acetoso. vel sine aceto. Recipe aque clare fōtiū ⁊c. et funde sup ipm aceti boni cū querimus ipm facere acetosum. Ista descriptio est per seipam manifesta: et oīa q̄ in ipa continentur sunt superius declarata. ❡Additio.

Semina calida absolute plata quot.

Semia frigida absolute plata quot.

Notandū.

❡Iste syrupꝰ est multū i vsu quo vtimur sub noīe syrupi de duabꝰ radicibꝰ. Auicē. in. v. cano. Silr et Serapio in pprio antidotario hūc hñt syrupū ab isto tñ parū differētem. Summa medicinarū est. x. res aquam numerando.

Modus syrupi acetosi de succis herbaruȝ. Recipe succorum syrupi dinari partes tres: et funde super ipsum aceti boni partem vnam: zuccari partes. ij.

❡Modus syrupi acetosi. Non est in vsu de succis herbarum scilicet. Additio.

❡Iste syrupus nō est in vsu: ⁊ per succos vel succum syrupi dinari intelliges succos quatuor positos in syrupo dinari scȝ lupuli buglosse apij et endiuie: de quibꝰ oībus accipe libras. iij. zuccari lib. ij. aceti lib. j. Summa medicinarum est. iiij. res.

Modus syrupi acetosi de succis fructuuȝ sedātis incēsiones febriū et cholere rubee ⁊ sitim ⁊ inflāmationē stomachi cordis: ⁊ epatis. Accipe succi granatoruȝ musoꝝ: ⁊ acetosorū ana partes tres. Coquatur cū facilitate vsqȝ dum diminuta sit eius pars tertia: ⁊ dimittatur per duos dies vsqȝ dum clarescat: ⁊ accipe eiꝰ partes. ij. ⁊ iuleb partes tres vel plꝰ vel minus et perfice coctionem in eo.

❡Modus syrupi acetosi de succis fructuum. Non est in vsu. ❡Additio.

❡Iste syrupꝰ est similis syrupo de granatis supra descripto qui describitur hic inter syrupos acetosos pter succum granatoꝝ acetosorū. Sūma medicinaruȝ est. iij. res.

Modus syrupi

Modus syrupi acetosi de succis et aquis fructuum: et stringit vomitum et fluxum cholericum: et confortat stomachum calidum: et abscindit vomitum pregnantium. Accipe succi citoniorum: et malorum: et pirorum: et granatorum muzorum: et zarur ana. partes equales. Aque decoctionis sumach: et berberorum ana. partem. j. et ß. zuccari partes. iij. fiat vt supra.

¶ Modus syrupi acetosi de succis et aquis fructuum. Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus non habetur in vsu. Auicen. in quinto cano. Similiter et Serapio in proprio antidotario describunt syrupum similem huic de fructibus. Et est zarur vel zaror secundum symonem ianuensem in synonimis quidam fructus similis piro in figura et paruus: et vocatur a siculis apud quos nascitur arbor eius zarore: quidam sorbam putauerunt: sed non est quamuis eiusdem virtutis sit in omnibus. Stephanus pro mespilam dicit sed non est: nam ipsa gubeira vocatur arabice: etiam zarurum pro zaror scripsit. hec ille. quicquid sit ponere sorbam hic pro zarur. Summa medicinarum est. vij. res numerando aquam.

Zarur.

Modus syrupi acetosi de citoniis valet ad vomitum et solutionem nature et ad sitim: et stomachum confortat. Accipe succi citoniorum acetosorum et eius proprie qui depuratus est: et factus clarus partes. x. aceti boni partem. j. et ß. zuccari boni partes. ij.

¶ Modus syrupi de citoniis. Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus non est in vsu: descripsit superius simplicem de succo citoniorum qui in vsu habetur: et differt iste ab illo: quia fit ex succo citoniorum acetosorum. alter fit ex succo muzorum. Rasis nono ad almansorem habet vnum syrupum de succo citoniorum acetosorum similem huic. Summa medicinarum est. iij. res.

Modus syrupi acetosi de pomis confortat stomachum et cor: et sedat sitim. Et eius modus est sicut syrupus de citoniis.

¶ Modus syrupi de pomis non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus de pomis acetosis non est in vsu: sed bene ille qui supius descriptus est interdum in vsu habetur. Summa medicinarum est. iij. res.

Modus syrupi acetosi de prunis: et est syrupus extinguens inflamationes omnes: et confert ad sincopim et pulsum cordis: et febres inflammatiuas: et sitim vehementem: et sedat ebrietatem et vertiginem et vomitum: et est expertum. Accipe aque prunorum acetosorum et aque tamarindorum: et succi granatorum acetosorum ana. lib. j. aque acetositatis citri lib. ß. Coquantur cum facilitate: et cum lib. j. zuccari fiat syrupus: et da cum aqua frigida vel aqua niuis. Et quando non ponitur in eo zuccarum: et fit sicut rob bonum et expertum.

¶ Modus syrupi acetosi de prunis. Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus de prunis non est ille qui interdum in vsu habetur: sed ille qui superius descriptus est: et est simplex respectu presentis qui compositus est. Summa medicinarum est. v. res.

Modus syrupi acetosi de pomis descriptione nostra conferens febribus cholericis: et multi acuminis: et proprie que accidunt iuuenibus in estate estiua. Et confert ad sitim vehementem et estuosam: et stomachi et epatis inflamationem. Recipe succi malorum acetosorum: succi vuarum agrestium: succi granatorum acetosorum. ana. li. j. aque rosate: aque infusionis tamarindorum et prunorum. ana. li. j. et ß. succi endiuie cocti: et dispumati: et aceti ana. lib. ij. zuccari li. viij. Et sunt qui condiunt cum. ʒ. ij. camphore. Et da cum aqua melonum hyemalium vel cum aqua frigida.

¶ Modus syrupi acetosi de pomis descriptione nostra: Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus acetosus de pomis non est in vsu: et est ex inuentione propria. Summa medicinarum est. x. res.

Syrupus alius acetosus de pomis valet vt supra. accipe succi pomorum acetosorum libram vnam: succi acetositatis citri libram mediam: iuleb boni libras duas. Da cum aqua niuis. Et quandoque submergitur seta tincta ex chesmes in succis: et tunc fit nobilior ad causas cordis.

¶ Syrupus alius de pomis acetosus non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus acetosus de pomis non est ille qui in vsu habetur: sed ille qui superius descriptus est qui simplex dicitur respectu presentis. Summa medicinarum est. iiij. res si fiat cum additione.

Modus syrupi acetosi alterniabin confert febribus sincopalibus calidis: et siti vehementi: et tussi sicce: et epatis: et stomachi inflamationi. Recipe alterniabin. ℥. iij. Pone in vase lapideo: et infunde super ipsum succi endiuie cocti et depurati lib. j. buliant ebulitione vna: deinde frica manibus et cola. deinde accipe aque rosate: succi granatorum muzorum ana. lib. j. succi vuarum agrestium aque acetositatis citri ana. lib. ß. zuccari lib. iij. da vt supra.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus alterniabin non est in vsu. Et est tereniabin species manne sedans inflammationes febrium calidarum et aufert sitim: et mollit ventrem mollitione mediocri. Summa medicinarum est. vij. res. Tereniabin.

Modus syrupi acetosi solutione educens choleram: et extinguit inflammationem eius. Recipe prunorum siccorum: sebesten ana. numero. c. tamarindorum lib. ß. mirobalanorum citrinorum. ℥. iiij. succi rosarum recentium ℥. iij. manne: casie ana. ℥. iij. et ß. zuccari lib. iiij. Fiat ex eis syrupus: et post hoc funde super illud aceti li. ij. succi granatorum acetosorum lib. j. et ß. decoque cum facilitate. Deinde accipe scamonee bone. ʒ. vj. tere et liga in panno subtili: et proijce in syrupo: et decoque semper fricando pannum: vsque dum perficiatur eius decoctio.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Syrupus acetosus solutione educens choleram non est in vsu. Auicen. In quinto cano. Similiter et Serapio in proprio antidotario habent syrupos educentes choleram phlegmam et melancholiam: sed multum ab isto differunt. Summa medicinarum est. xj. res.

Syrupus conferens catarris calidis et corize et pleuresi et tussi. Recipe iuiube et sebesten ana. c. violarum: manne ana. ℥. j. liquiritie: florum buglosse ana. ʒ. xij. seminis malue: citoniorum ana. ʒ. vj. zuccari li. ij. et succi mali granati dulcis libram vnam. Fiat syrupus.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus non est in vsu. Summa medicinarum est. x. res.

Syrupus de canis conferens ad tussim et pleuresim: et sedat sitim. Recipe succi granatorum dulcium li. ij. aque malorum de seni: et aque canarum zuccari: aut penidiorum li. j. et ß. Fiat syrupus.

¶ Non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Syrupus de canis non est in vsu. Auic. in. v. cano. Similiter et Serapio in proprio antidotario habent similem descriptionem huic in nullo differentem. Summa medicinarum est. iij. res.

Syrupus de portulaca extinguens inflammationes febrium et sitim: et confortat stomachum et epar supercalefactum. Recipe succi endiuie cocti et depurati. lib. iij. seminis portulace. ℥. xij. terantur semina: et fundatur super ea succus: et dimittatur in vase lapideo per diem et noctem: et coquatur cum facilitate vsque ad me-

diũ: ⁊ addas zuccari li. fiat syꝛup⁹. Et quãq; addit̃ aceti lib. j. aut succi maloꝝ granatoꝝ acetosoꝝ. li. j. ⁊ ß.

Syꝛup⁹ de poꝛtulaca duob⁹ modis fieri potest.

Non est in vsu. Additio.

Iste syꝛupus de poꝛtulaca interdum in vsu habet̃: qui potest fieri duobus modis: vno modo si accipiatur succus endiuie coctus ⁊ depuratus: ⁊ addas zuccarum tũc erit syrupus de succo endiuie qui multũ in vsu habetur. Si vero addas reliqua que in textu scribuntur: tũc erit syꝛupus de poꝛtulaca. Summa medicinarum est. iiij. res.

Syꝛupus de violis confert tussi calide ⁊ pleuresi. Recipe violarũ. ℥. ij. seminũ citonioꝛum seminũ malue añ. ʒ. viij. iniube sebestẽ añ. xx. Et coq̃ cũ li. vj. aq̃ cucurbite vsq; ad tertiã partẽ zuccari lib. j. ß. fiat syꝛupus.

Iste syꝛupus est satis in vsu: ⁊ sic vbiq; ꝑparat⁹ reperit̃. Cõfert eñ ad digerẽdũ materiã subtilẽ cholericã: et est alteratiuus male cõplexionis calide et sicce. Cõfert etiã tussi sicce: ⁊ facte a materia cholerica subtili: ⁊ confert multũ ⁊ pꝛincipal̃r: ⁊ sic cõiter est vsus eius vt plurimũ assumptus cũ aqua capil̃. veneris in pꝛĩcipio ⁊ augmẽto pleuresis qđ est apostẽa cholericũ. Cõfert ẽt tertianis puris assumpt⁹ cũ aqua frigida simplici vel cũ aqua endiuie: lʒ eis etiã cõferat iuleb violatũ ⁊ syꝛupus acetosus simplex: hʒ eñ iste syꝛupus virtutẽ lenitiuã: ⁊ est cõplexionis frigide ⁊ humide in pꝛimo. Est etiã vtilis ad sitim extinguẽdã sub actuali frigiditate assumptus cũ quadruplo ei⁹ aq̃ frigide. Confert etiã ad somnũ ꝓuocãdũ assumptus de sero post cenã cũ equali aque ꝓpoꝛtione cũ ipo. Recipe violarũ ⁊c. seminis malue. herba est nota ꝯsus pꝛimũ calida ⁊ humida in ipso. Est eñ lenitiua multũ: ⁊ ei⁹ decoctio multũ cõuenit in enematib⁹: ⁊ illa est malua domestica. Siluestris aũt est illa q̃ dr̃ bismalua: ⁊ ẽ foꝛte eiusdẽ cõplexionis cũ illa. Reliqua vero simplicia superi⁹ sunt declarata. Additio.

In tertiana pura.

Iste syꝛup⁹ interdũ in vsu hr̃ sub noĩe syꝛupi de violis cõpositi: sʒ q̃n doctoꝛ simpl̃r oꝛdinat. Recipe syꝛupi violati intelligit̃ de illo q̃ fit ex infusiõe violarũ: descriptionẽ cui⁹ vide supꝛa. Itẽ Meſ. in pꝛactica sua sermone in aqua cicerum hʒ duas alias descrip. tñ ista est illis nobilioꝛ. Sil̃r viaticus ca. de pleuresi ⁊ Gilbertus anglicus eodẽ capl̃o hanc eandẽ habent descrip. Sũma medicinarũ est. ix. res.

Syꝛupus de iuiubis conferẽs ad raucedinẽ vocis: ⁊ tussim ⁊ pleuresiʒ. Accipe iuiubarũ nũero. lx. violarũ: seminis malue añ. ʒ. v. capilloꝝ veneris. ℥. j. seminis citonioꝛuʒ papaueris: melonis lactuce dꝛagagãti. añ. ʒ. iij. liquiritie oꝛdei mũdi añ. ʒ. viij. decoque in lib. iiij. aque fontium: ⁊ cum lib. ij. zuccari fiat syꝛupus.

Syꝛupus de iuiubis ꝭʒ descriptionẽ istã est in vsu: ⁊ sic non aliter pꝛeparatus reperitur. Confert autẽ ad raucedinẽ vocis ⁊ tussim factam a siccitate ⁊ asperitate cãne et gutturis: ⁊ cõfert apostemati cholerico: ⁊ omnib⁹ passionibus pectoꝛis ⁊ gutturis calidis assumptus in debita dosi: ⁊ hʒ operationes consimiles syꝛupo violato statim dicto ⁊ adhuc foꝛtioꝛes: ⁊ maxime in dispositionib⁹ pectoꝛis: attinet tamẽ alicui caliditati. Recipe iuiubas ⁊c. oꝛdei mũdi. semen est notũ: ⁊ amoto coꝛtice tollit̃ virtus eius abstersiua: ⁊ remanet virtus lenitiua cũ aliquali siccitate: est enim cõplexionis frigide in pꝛimo gradu versus ipsum: ⁊ aqua oꝛdei cõmuniter est in vsu: nõ esset sic conueniens si fieret absq; coꝛtice oꝛdei: sed bene plus ad nutriendũ conueniret: reliqua sunt nota. Additio.

Iste syꝛup⁹ de iuiubis nũc dscript⁹ magis in vsu habet̃ q̃ʒ iuleb de iuiubis supꝛa dscriptũ: q̃ dr̃ cõposit⁹ respectu iuleb ꝑdicti. Idẽ Mesue in sua pꝛactica capl̃o de asmate describit aliũ autoꝛitate Hamech parũ ab isto differẽteʒ: pñs tñ descriptio ĩ mltis exẽplarib⁹ mẽdosa iuenit̃: vbi hr̃ iuiubarum nũero. lx. ponit̃ iuiubaꝝ lib. x. qđ fl̃m est: ⁊ erroꝛ manifest⁹: cũ ĩ fine descriptiõis hr̃ aque fõtiũ li. iiij. nõ eñ possibile est in tãta quãtitate aque bulire tantã iuiubaruʒ quantitatẽ superantẽ aque quantitatẽ. Item ĩ fine descriptiõis ponũtur zucchari li. ij. melioꝛ eẽt mea sñia dispẽsatio ⁊ ꝯpositio si ponerẽt zucchari li. iij. fac tñ vt volueris.

Syꝛup⁹ de papauere ꝯferẽs ad tussim siccã: ⁊ phthysim: ⁊ catarrũ faciẽs ad somnũ. R. papaueris albi ⁊ rubei añ. ʒ. l. capilloꝝ vene. ʒ. xv. liqritie. ʒ. v. iuiube. xxx. semi. lactuce. ʒ. xl. se. malue semĩs citonioꝝ añ. ʒ. xj. coquãtur ĩ li. iiij. aq̃ vsq; ad. ij. ⁊ cũ zuccari ⁊ penidiaꝝ añ. ʒ. viij. Fiat syꝛup⁹.

Iste syꝛupus ꝭm pꝛesentẽ descriptioneʒ nõ est in vsu: sed ꝭm descriptionẽ superius descriptam: posset tamẽ magistral̃r pꝛeparari: ⁊ sic multũ conueniret ad ꝓhibendum descẽsum catarri calidi ⁊ subtilis ad ptes pectoꝛis et pulmonis ipm aliqual̃r ingrossando. Est etiã somni ꝓuocatiuus et lenitiu⁹ ꝑ⁹tuʒ pectoꝛis et pulmonis gargarizatus cũ aqua capilli veneris vel vngule caballine. i. farfarelle vel aqua frigida vel aliis aquis cõuenientibus in dosi: et cũ cõditionibus et modis supꝛascriptis. Additio.

Iste syꝛupus de papauere raro hr̃ in vsu ꝭm pñtem descriptionem: apud tamẽ nõnullos magis hr̃ in vsu q̃ʒ ꝑcedens. Idẽ capl̃o de tussi hʒ alias tres descriptiones que nõ sunt eedẽ cũ ista: nec ita bone. Aliqui tamẽ addũt in fine ꝑsentis syꝛupi vini cocti seu sape. ℥. vj. et hoc vt dirigat virtutes aliaꝝ medicinaꝝ ad pectus: sapa eniʒ multũ pectoꝛi amicat̃. Vlteri⁹ notabis ꝓ hui⁹ syꝛupi cõfectiõe ⁊ etiã alioꝝ q̃ semina mucilaginẽ faciẽtia nõ sunt ponẽda ad buliẽdũ cũ aliis rebus: sed debent ligari in petia lini mũdi: ⁊ sic virt⁹ eoꝝ trãsit ad syꝛupũ: ⁊ viscositas retinet̃ q̃ syꝛupũ redderet viscosum. Sũma medicinaꝝ est. x. res.

Seminuʒ mucillaginosoꝝ decoctio q̃lis

Tertia pars sexte distinctionis.

Iam quidẽ locuti sumus d̃ syꝛupis compositis ⁊ de his pꝛopꝛie qui sedant inflãmationes: de syꝛupis ꝟo cõpositis moꝛbos frigiditatis curãtib⁹ erit sermo noster. Et pꝛimo de speciebus secaniabin. Prius tñ loquemur de aqua mellis.

Hec est tertia pars pꝛincipalis hui⁹ sexte distinctiõis in qua ꝓsequit̃ determinando de syꝛupis magis et pꝛincipaliter cõferẽtibus ad materias grossas frigidas ⁊ viscosas ⁊ phlegmaticas ⁊ melãcholicas. Et pꝛimo se oꝛdinat ad sequẽtia sermonem faciendo de aqua mellis: et subsequẽter de diuersis speciebus secaniabin: idest de diuersis syꝛupis in quib⁹ pꝛincipaliter ingreditur mel et acetum.

Notãduʒ.

Et hic notãdũ qđ differentia est inter squiniebin qđ est syꝛupus acetosus simplex: de quo dictũ est superius qui est factus ex zuccaro aceto et aq̃: et secaniabin simplex id est oximel simplex q̃ est syꝛupus acetosus factus ex melle aceto ⁊ aqua. Est et aliud secaniabin ꝯpositum: quod vocatur oximel cõpositum: quia fit ex melle aqua ⁊ aceto et aliis radicibus ⁊ seminib⁹ et aromatib⁹: vt in ꝓcessu patebit. Et geleniabin quod est mel rosatum colatuʒ. Et licet etiã secaniabin generaliter fiat cum zuccaro ⁊ absq; aceto coꝛrupte denominat̃ secaniabin: sed melius denominari dʒ squiniebin simplex vel cõpositum. Nam pꝛopꝛie dicitur secaniabin quando syꝛupus cõponitur ex melle ⁊c.

Sq̃niebin

Secaniabin.

Geleniabin.

Sermo in aq̃ mellis. Posuerũt antiq diuersitatẽ ĩ aqua mellis q locuti sunt de ipa: ⁊ ascripserũt ei iuuamẽta pluria q̃ sunt ĩ ea: q2 sitiʒ sedat: ⁊ valet ad egritudĩes fridas: ⁊ ꝓpꝛie q̃ sunt in cerebꝛo ⁊ neruis. Et ꝯfert ad tussim hũidã: ⁊ mũdificat pect⁹ a sanie ⁊ hũoꝛe grosso: ⁊ ꝯfert viãs vrine: ⁊ nõ ꝑmittit in eis lapideʒ generari: ⁊ mũdificat per vrinã: ⁊ ꝯfert cholice: ⁊ lauat et abstergit viscera: et soluit ⁊ mũdificat ventrẽ a fecib⁹. Bibit̃ loco vini ĩ egritudinib⁹ neruoꝝ ⁊ iũcturarũ: ⁊ est potus bon⁹. Inter diuersitates aũt operatiõis ei⁹ ponimus modos duos. Et pꝛim⁹ est vt accipiat̃ mellis bõi ⁊ mũdi: ⁊ ꝓpꝛie cui⁹ est coloꝛ habẽs mediocritatẽ ⁊ pꝛopꝛie sicut coloꝛ palee: ⁊ qđ est inter tenue ⁊ spissum: ⁊ qđ est boni odoꝛis: ⁊ qđ est modice acuitatis: et qđ nõ est antiquũ: ⁊ sit eius ps vna: ⁊ pone ipsum in vase lapideo: aut vitreato: ⁊ funde sup ipm aque fontis dulcis

tis dulcis ⁊ clare partes.viij.⁊ coque ipsum cum facilitate:⁊ auferaꝶ spuma eius: ⁊ non dimittaꝶ sup ipsum multiplicari:immo ꝙ cito apparet auferaꝶ. Deinde coleꝶ colatorio dēſo de pāno. Et si bibiꝶ recens opꝫ vt fiat multe aquositatis: et sic bibitur impermixta sicut est:⁊ hoc ideo ꝓpterea:qm̄ que ex ea grossa est nō penetrat in vias remotas:et cōuertitur ꝓpter pluralitatē sue dulcedinis in cholerā: et addit ad sitim. Si aūt bibatur antiqua oportet vt fiat pinguioꝛ sicut iuleb: ⁊ bibenda est permixta permixtiōe multa decēti vt sit magis aquosa ⁊ insipida. Et scito qm̄ ars cocture acquirit ei ꝓprietates aliquas:⁊ illud est qꝛ parū cocta facit inflāmationē:⁊ minus nutrit:⁊ magis laxat. Multa autem coctio inflāmationē resoluit ⁊ digerit:⁊ magis facit eā esse nutribilē:⁊ laxare minus. Et sunt ex hominibus qui aromatizant illam cū speciebus alefangie sicut zinziber:crocus:cinamomū:macis: et similibus:⁊ sunt qui aromatizāt cum gallia muscata:ligno aloes:⁊ similibus. Secūdus modus operationis eius est. Recipe mellis partē vnam: aque fontiū clare partes.viij.⁊ distemperetur cū eis paruz fenugreci:⁊ ꝓprie ad oēs.c.libras aque ⁊ mellis sint eiꝰ.℥.iij.⁊ includiꝶ ī vase ligneo sicut poniꝶ mustū:ita ꝙ remaneat ex vase vacuū sicut mensura triū digitoꝛū:et illud ideo qꝛ patitur de ebulitione sicut mustū. Deinde post ebulitionē eius stringatur oꝛificiū vasis sicut stringitur vas vini ⁊ bibatur post menses.iij. si antē aromatizare volueris ponatur in vase spēs alefangine ligate in panno.

¶ Iste potꝰ qui fit ex aqua mellis erat multū ī vsu apud antiquos. Galenus ipsum excellēter laudat ⁊ extollit primo et scđo regiminis acutoꝛum:cū loquitur de hydromelle.i.de aqua mellis. Nā ipsa vtilitates hꝫ ⁊ iuuamēta ſm intentionē Gale.loco allegato ⁊ huius autoꝛis in litera: ac etiā ſm omnes modernos lꝫ in partibus nostris nō sic hodiernis tēpoꝛibus a modernis practicātibus habeaꝶ in vsu:et hoc ꝓpter lasciuiā Italicoꝝ et medicoꝝ cōplacentiū infirmis ad vinum excusantium se a consuetudine multa ad potū vini:⁊ maxime parui ⁊ limphati in quātitate pauca timētes etiam debilitatem virtutis:⁊ maliciā digestionis potius cōtingere ex aqua mellis quā ex potu vini:vt in passionibus frigidis maxime iuncturarū cerebri ⁊ neruoꝛū. Ipsa enim est sitis sedatiua ⁊ confert etiaꝫ ad tussim humidā de materia viscosa et grossa:⁊ mundificat saniē a pectoꝛe:⁊ humoꝛes grossos ⁊ viscosos abstergendo:subtiliādo ⁊ aperiēdo:⁊ dictas materias resoluēdo:mūdificat etiam vias vrine:et in eis nō permittit lapidem generari:⁊ est precipuus ⁊ singularis potꝰ podagricoꝛū cū sunt a causa calida:melius esset aqua zuccari quā aqua mellis aut vinū:vinū enim in egritudinibus iūcturarū quāto subtilius tanto deterius maxime in pricipio ⁊ stāte repletione:vinuꝫ vero grossum vapoꝛibꝰ suis grossis est ledēs caput:materias malas et crudas multiplicādo:mediocriter vero mediocriter ledit. Timeꝶ etiā vsus eiꝰ ne ad acetosum cōuertaꝶ in stomacho:vn̄ summe nocet q̇busdā dispositionibꝰ in stomacho neruoꝝ:⁊ cerebri. Et ob istas causas eligitur aqua mellis:habet etiā alias vtilitates positas in litera. Cōponitur aūt aqua mellis duobus modis vt apparet in lr̄a. Primo qn̄ fit solum ex aqua ⁊ melle absq̃ alterius rei additione accipiēdo octo partes aque ⁊ vnā mellis. Et iste est cōis modus cōstructionis: qui habeꝶ in vsu in oībus passionibus frigidis que sunt in cerebro nucha iuncturis ⁊ neruis. Secūdus modus est qui in totū abiicit:vt in simili modo accipiaꝶ octo partes aque ⁊ vna mellis:super quibus addiꝶ parua quātitas fenugreci:aliq̇ etiā alij ſm diuersitatē dispōnū in prima addūt aromata q̄dā:sed talis aqua cū quacūq̃ additione nō est in vsu:lꝫ describaꝶ in lr̄a. Prima facta ex aqua ⁊ melle iuxta ꝓpoꝛtionē superiꝰ dictā: item diuersificaꝶ ſm diuersitatē maioꝛis aut minoꝛis decoctionis: nā nō multū cocta est parꝝ īflatiua:⁊ vētositatis generatiua minus nutritiua laxat tn̄ ventrē. Cū aūt multū decoquiꝶ est sedatiua inflationū ⁊ vētositatū resolutiua:apertiua oppilationū:ac etiā ad digerēdū magis iuuatiua aut plꝰ nutritiua:laxat tn̄ vētrē minus ꝙ̃ predicta. Cōiter intātū decoquiꝶ quousq̃ quarta vel quinta pars eiꝰ ad ignē minuaꝶ:lꝫ aliq̇ velint vsq̃quo tertia pars cōsumaꝶ. Et sunt quidā q̄rētes vlterioꝛē calefactionē ab ea: ⁊ ꝯfortationeꝫ stomachi viscerū:ac etiā cerebri:⁊ ꝙ sit magis resolutiua ventositatū:qui addūt in ea quedā aromata cū leuissima decoctiōe. Dicit in lr̄a:⁊ sunt ex hoībꝰ q̇ eā aromatizāt cū speciebꝰ alefanginis.i.cū speciebꝰ aromaticis sicut cinamomo gariofilis croco zinzi.mac.⁊ similibꝰ. Iste eñ potus simplicis aq̄ mellis absq̃ alia mixtione generaľr vsitaꝶ in bonis ⁊ expertis practicātibus in quibusdā egritudinibus vsq̃ ad septē dies vt scꝫ in apoplexia debili vertigine scotomia epilepsia spasmo tethano saltu tectigatione mollificatiōe seu paralysi:⁊ est ꝯueniēs potꝰ valde. Et si vltra septē dies infirmꝰ eā assumere valet absq̃ nocumēto:vt scꝫ in digestione cibi in stomacho:aut ī debilitate virtutis q̄ principaľr est cōsiderāda:tūc talis potꝰ est ꝓsequēdus:qꝛ est iuuatiuꝰ ⁊ vtilis. Sꝫ si aliquod p̄dictoꝛū nocumētoꝛū perciperet nō est potꝰ vini ꝓhibendus in quocūq̃ tēpoꝛe talia nocumenta perciperentur:immo talis aque potus est oīno remouēdus:qꝛ intendendū est ad id qđ magis suspectum. Insuper et aliquando istum potū exhibere possumꝰ loco syꝛupi de mane celebrata digestione:cū querimus humoꝛum phlegmaticoꝝ digestionem incisionem et abstersionem. Et sit dosis eius vsq̃ ad ℥.v. Et modus constructionis istius aque est de se clarus: et reliqua sunt nota.

Margin (left): Operationes. — Aque mellis cōpositio duplex. Prima. Secūda.

Margin (right): In quibꝰ egritudinibꝰ cōueniat.

¶ Additio.

¶ Hydromel apud grecos id est aq̄ mellis dictū ab hydros qđ est aqua ⁊ mel. Mes. hic describit duos modos hydromellis qui satis patēt in textu. Rasis.ix.ad almāsorē in ca.de colica hꝫ vnū moduꝫ faciendi hydromel:et est quasi idē cū isto. Auicē.in.v.cano.hꝫ duas descrip.syꝛupi de fauis mellis:⁊ easdē hꝫ Serapio in ꝓpꝛio antidotario nā si legis vtriusq̃ descriptiones videbis ꝙ syꝛupus de fauis mellis apud Auicē.cū hydromelle apud Io. Serapiōis sūt idē. Siľr Goꝛdoniꝰ ī regimine acutoꝝ moꝛboꝝ tertia ꝑticula describit alios duos modos hydromellis.

Margin (right): Hydromel quid.

SErmo in secaniabin puro illud qđ nos itelligimꝰ est illud cuiꝰ materia sūt tres res.s.mel acetū ⁊ aqua: et aqua propter tria poniꝶ:⁊ primū quidē:qꝛ de coctura patitur plus:quare qđ est cā inflationis resoluitur. Secūdū qm̄ habilius ⁊ frequentiꝰ tolliꝶ eius spuma. Tertiū qꝛ virtute aquositatis citiꝰ currere facit virtutē medicine. Et mel quidē aduersaꝶ phlegmati:⁊ est in melle ⁊ aceto virtꝰ resultans ex permixtione hoꝝ que nō est in altero ipsoꝝ tātū:et nō est possibile ei qui experiꝶ vt discoꝛdet aliq̄n a sigillationem virtutis ab vtrisq̃ accipiat: qđ est qm̄ mereꝶ ꝑmixtio eius vt fiat cōsecutio iuuamentoꝛū multoꝝ ꝓpꝛioꝝ q̄ sunt in coꝛpoꝛe toto: ⁊ ad materias q̄ sunt in iuncturis propꝛie:qm̄ resoluit eas et diuidit ⁊ subtiliat humoꝛē grossum qui est in stomacho ⁊ epate:et est efficax in materias febriū lōgi tpis. Diuidit eñ ⁊ maturat eas:et est modus eius vt accipiaꝶ mellis boni partes.ij.aceti boni pars vna aq̄ fontiū clare ⁊ dulcis ꝑtes.iij. et qn̄q̃ exigit dispositio vt addaꝶ ad q̄titatē aceti sicut te scire fecimus in caplo de syꝛupo acetoso. Et operatio eiꝰ est:vt accipiatur mel ⁊ aqua:⁊ abiiciatur spuma eiꝰ deinde fundaꝶ super illud acetū: ⁊ decoquaꝶ ⁊ non dimittatur eleuari ⁊ excrescere super ipsum spuma eius:immo auferatur omni hoꝛa ⁊ clarescat:⁊ cū coctū fuerit recōde:⁊ est dosis eiꝰ ab.℥.j. vsq̃ ad tres.

¶ Sermo in ſecaniabin. Et eſt rubrica: ſed text⁹ incipit. Illud qđ nos hic ĩtẽdim⁹ eſt ⁊c. Iſte ſyrup⁹ vocat̃ a Meſue oximel ſimplex: q2 cõponit̃ ex melle aqua et aceto ſm ꝓportionem in lr̃a declaratã: ⁊ ſcđm p̃ſentẽ deſcriptionẽ eſt in vſu: ⁊ vbiq3 preparat̃ ⁊ fit. Ipſe enim iuuat ⁊ cõfert in materieb⁹ phlegmaticis groſſis ⁊ viſcoſis ⁊ adherẽtibus illas ſubtiliãdo incidendo et abſtergẽdo aperiendo ⁊ diuidendo: vnde in principio febriu3 phlegmaticarum qñq3 vtimur ipſo ⁊ maxime cum melle roſato colato: et cũ debitis aquis et cum alijs conditionibus requiſitis. Eſt aũt efficax ad digerẽdũ materiam febriu3 longi tẽporis: et ſi ex ipſo gargarizãdo cũ aqua ordei colluat̃ os: abſtergit et mũdificat materias que deſcendũt: ⁊ retinent̃ in palato vel ore: habet inſuper alia iuuamẽta ⁊ vtilitates multas quas ponit in lr̃a. Iſte ſyrup⁹ ad perfectionẽ decoq̃tur ſicut et alij ſuperi⁹ dicti. Et ideo in libra ipſi⁹ dũ deuenerit ad perfectã decoctionẽ: remanẽt. ʒ.x. mellis vel circa: vñ virtus mellis in ipſo eſt multũ efficax potens in calefaciẽdo infrigidatos: ⁊ in digerẽdo materias phlegmaticas frigidas ſubtiliãdo ⁊ abſtergẽdo. Eſt etiã virt⁹ aceti et aq̃. q̃ in ipſo remanet aliqualr̃ inciſiua dãs penetrationẽ melli: et virt⁹ aq̃ dat ei aliqualr̃ ſubtilitatẽ: vñ facilius ⁊ citi⁹ penetrat ad partes ad quas penetrare nõ poſſet ad digerẽdũ materiã: ⁊ remanet p̱ decoctionẽ in melle vel cũ zuccaro virt⁹ et potẽtia ipſoꝝ q̃ cũ ipſo decoquunt̃ ⁊ ſic remanet poſt cõpletã decoctionẽ ipſius cũ zuccaro ⁊ melle aliter aũt min⁹ decoquẽdo cõſeruari nõ poſſet: debet ergo limphari iſte ſyrupus cũ modico plus aq̃ ſeu cũ decoctione ꝯueniẽte pro materia digerẽda: verbigr̃a: cu3 aq̃ feniculi vel cõſimili in materia phlegmatica cũ alijs cõditionib⁹ req̃ſitis ſuperi⁹ pluries replicatis. Et doſis ſyrupi eſt vſq3 ad. ʒ.ij. ⁊ aq̃. ʒ.iiij. poſſet etiã cũ aq̃ ſimplici limphari: que ſufficeret ad faciendũ ſubtiliationem: et penetrationez ipſius: poteſt etiam ſyrupo permiſceri: et iſta remanent in iudicio medici in arte periti: et modus conſtructionis de ſe eſt clarus. ¶ Additio.

¶ Iſte ſyrupus vocat̃ a Meſue ſecaniabin: corrupte tñ ſm Symonem ianuẽſem in ſuis ſynonimis: q2 ſm eum d3 dici ſtangebin vel ſqningebin: ⁊ eſt arabice ſyrupus acetoſus ſiue factus cũ zuccaro ſiue cũ melle qđ eſt oximelle: multi ergo corrupte ſecaniabin ſcribunt: iſtud eſt oximel ſimplex qđ apud oẽs in vſu habet̃. Nicolaus in ꝓprio antidotario h3 eandẽ deſcrip. Similiter Auicẽ. in. v. cano. ⁊ Serapio in ꝓprio antidotario. Summa rerũ eſt. iij. res.

Modus ſecaniabin de radicibus cõferens ad febres antiquas: et diuidit et abſtergit cholerã groſſa3 ⁊ phlegma: ⁊ aperit oppilatiões oẽs ⁊ ꝓprie ſtomachi et epatis et ſplenis: ⁊ ꝓuocat vrina3: cuius permixtio. Accipe corticũ radicis apij: feniculi. añ. ℥. ij. ſeminis aniſi: apij: feniculi. añ. ℥. j. Mũdent̃ cortices ⁊ cõterant̃ ⁊ ꝓijciãtur ſup eas in vaſe lapideo aceti boni antiqui ⁊ albi li. x. aq̃ lib. xx. ⁊ dimittatur per diem ⁊ noctẽ. Deinde coquatur donec ei⁹ tertia cõſumatur. Poſtea colet̃ ⁊ ꝓijciat̃ ſuper ipm mel qđ ſit medietas eius: ⁊ coquat̃ cũ facilitate ſicut ſuperius dixi.

¶ Iſte ſyrupus nõ eſt in vſu: nec ſcđm pñtẽ deſcriptionẽ preparatur: ſed deſcriptio q̃ eſt in vſu: ⁊ preparata reperitur apđ oẽs aromatarios ⁊ medicos practicãtes ẽ talis. ℞. corticũ radicũ apij: feniculi: petroſilini: bruſci: ⁊ ſparagi. añ. ʒ. ij. ſemis apij: ſemis feniculi. añ. ʒ. j. decoquãt̃ p̃dicte radices: ⁊ ſemina in lib. xij. aq̃: et in lib. j. aceti vſq3 quo redeãt ad medietatẽ aut modicũ pl⁹: deinde cũ melle q̃3tũ ſufficit fiat ſyrupus: qui decoquat̃ tãdiu donec ſuam habeat perfectionẽ: ⁊ iſte eſt cõis modus cõſtruẽdi hũc ſyrupum. Quidã aũt loco ſeminũ ſupraſcriptorũ ponũt. ʒ. j. et ß. radicũ raphani: ſic tñ rariſſime preparat̃. Quidã aũt

Oximel cõpoſitũ duplex.

nec ponũt ſemina: neq3 raphanũ: et iſto modo eſt cõmunior vſus eius. Quidã aũt ⁊ addunt et minuũt ſm ꝙ putant melius: quocũq3 tamẽ modo preparent vocatur ſecaniabin. i. oximel compoſitum de quinq3 radicibus: et ſic a q̃3plurib⁹ denominat̃. Dupliciter aũt et magiſtralr̃ ꝯſtruitur iſte ſyrupus cũ aceto: et ſine ipſo nõ variando in alijs eius deſcriptionẽ. Nã cũ acetũ imponit̃ cã ipſius aceti vocatur ſecaniabin ſeu oximel cõpoſitum ob oxi: qđ eſt acetu3. Cũ aũt acetũ non imponitur: tũc vocatur ſyrupus de quinq3 radicib⁹ ſine aceto: ⁊ vtroq3 modo apud aromatarios cõiter preparatus reperit̃. Põt etiam iſte ſyrupus cõponi cũ zuccaro: et iterum cum aceto: et ſine aceto: et cõpoſit⁹ cũ zuccaro nõ erit tante caliditatis ⁊ abſterſionis: ſed q2 cũ melle preparat̃: ideo ipſum declarãdo ꝓſequar. Iſte ſyrupus dictus oximel cõpoſitũ de quinq3 radicibus aqua: melle: et aceto vt cõiter preparatur: et eſt in vſu: h3 multas vtilitates: ⁊ maxime ad digerẽdũ materias phlegmaticas: ⁊ melãcholicas: frigidas: groſſas: et viſcoſas ⁊ permixtas cũ cholera groſſa: vñ principaliter confert ad febres quotidianas et ſimiliter etiã ad quartanas. Conueniret etiã in declinatione febriũ chronicarũ: et oppilationib⁹ ſtomachi: et epatis. Ipſe enim eſt diuiſiuus: aperitiu⁹: ſubtiliatiu⁹: et abſterſiu⁹: et maxime in nutritiuis. Eſt etiã prouocatiuus ſudoris et vrine: et generaliter eſt maioris potentie: et efficacie in oibus ſupraſcriptis diſpoſitionibus: et multis alijs q̃3 ſyrupus compoſitus de duabus radicibus: et q̃3 ſyrupus de bizãtijs: et iſte idẽ factus cũ melle eſt maioris potentie q̃3 cum zuccaro. Doſis permixtio: modus aſſumendi: et hora oĩa iſta ſunt nota perito medico: ſimplicia preterea ſunt ſuperius declarata excepto bruſco que eſt herba nota habẽs aculeos acriter pungentes calide ⁊ ſicce complexionis in ſecundo cũ virtute fortiter aperitiua. ¶ Additio. Bruſcus.

¶ Secaniabin vel ſquingebin ſicut fuit dictu3 eſt oximel de radicibus quo moderni pro oximelle compoſito vtunt̃ nonnulli tamen apponunt quinq3 radices communes.

Modus ſecaniabin ſolutione educens phlegma. Accipe ſecaniabin ex radicib⁹ facti q̃3titatẽ circiter li. ij. ⁊ ſuſpẽde ĩ ipſo qñ coquit̃ medullã cartami ligatã in pãno raro ſubtili: ⁊ frica oĩ hora donec ꝑficiat̃ decoctio: ⁊ qñq3 ponunt̃ ĩ eo turbith ⁊ zinziber ĩ pãno ſubtili ligata ⁊ ſuſpẽſa.

¶ Mod⁹ ſecaniabin id eſt oximellis educẽtis phlegma: vel digerentis ipſum non eſt in vſu: ſed magiſtraliter volentibus eo vti ipſum laudo: et oĩa in ipſo contenta ſunt ſuperius declarata. ¶ Additio.

¶ Iſte ſyrupus non eſt in vſu: alium modum ſecaniabin ſolutione educentis phlegma deſcribit Serapio in proprio antidotario parum ab iſto differentem.

Modus ſecaniabin ſolutione educẽs melancholiã. ℞. thimi: calamenti: agarici: bugloſſe domeſtice ⁊ ſilueſtris: ligritie. añ. ℥. j. polipodij. ℥. iij. camedreos: camepitheos: ſticados: bedegar. añ. ʒ. v. paſſularũ enucleatarũ lib. ß. Fundantur ſuper ea aceti boni albi: ſucci bugloſſe añ. lib. ij. ⁊ ß. ⁊ aque lib. ij. ⁊ dimittantur per diem ⁊ noctem. Deinde coquatur cum facilitate vſq3 ad medietatem. Tunc coletur: ⁊ cũ mellis li. iij. fiat ſecaniabin: ⁊ in decoctione ipſius ponatur in pãno epithimi. ℥. j. hellebori nigri aur̃. iij. ⁊ ſuſpendat̃ in eo: ⁊ fricetur: ⁊ fiat ſicut diximus.

¶ Modus ſecaniabin ſolutiõe educẽs melãcholiã ſuperfluã ⁊ ipſam digerẽs nõ eſt in vſu nec preparatũ reperit̃ ſ3 magiſtralr̃ volẽtib⁹ eo vti ip3 laudo quãtũ poſſu3: ⁊ oĩa in ipſo cõtẽta ſunt ſuperius declarata: ⁊ iſte ſyrup⁹ bene notetur: q2 digerit et euacuat. ¶ Additio.

¶ Iſte ſyrupus non habetur in vſu qui etiam ad eãdem intentionẽ deſcribitur a Serapione in proprio antidotario. Summa medicinarum eſt. xvij. res.

Modus ſecaniabin de cheiſim cõtra phlegma groſſũ ⁊ viſcoſum ⁊ putridũ oppilatiões aperiẽs epatis ⁊ ſplenis: ⁊ vrinã ꝓuocãs. Accipe radicum feniculi: apij: petroſilini: calamẽti: dauci. añ. ℥. j. ziziberis: ſeis aniſi feniculi: cheiſi3: apij: eupatorij: aſari: abſinthij: carui. añ. ℥. ß. gariof. galãge. añ. ʒ. iij. ſpice. ʒ. ij. Coq̃ ĩ aceti

li. x. vſq3 ad

li.x.vsqꝫ ad mediū: ⁊ cū lib.v.mellis fiat secaniabin.

¶ Modus secaniabin de cheisim.i.lenistici: nō est in vsu nec preparatur.

¶ Additio.

¶ Iste syrupus non est in vsu nec aliquo modo preparat̃ ⁊ dr̃ secaniabin de cheisiz siue de siselcos ab eo nomē assumens. Summa medicinarum est.xix. res.

Modus secaniabin de calamēto confert ad febres diuturnas ⁊ duritiē viscerū ⁊ splenis: ⁊ ad frigiditatem epatis ⁊ stomachi: ⁊ iciait ⁊ abstergit materias grossas ⁊ putridas. ℞. radicum apij: feniculi: endiuie aā.℥.j.squinanti.ʒ.ij. seminis apij: feniculi ⁊ anisi aā.ʒ.vj.spice: assari: masticis: casie: calamenti agrestis ⁊ domestici: dauci: et petroselini ana.ʒ.iij.gariofiliorum: cheisim: zinziberis: galange ana.ʒ.ij.in lib.viij.aceti: ⁊ in lib.vj.aque buliant: vsqꝫ dū remaneat tertia: ⁊ adde mellis dispumati lib.v.⁊ da.℥.j.vel duas.

¶ Secaniabin de calamento non est in vsu.

Syrupus acetosus diarodō valens ad febres ꝯpositas: ⁊ ad eas in qb⁹ corrūpit̃ forma: ⁊ apit oppilatiōes splenis ⁊ epatis. ℞. succi ēdiuie: apij aā.lib.ij.⁊ ß.⁊ radicū feniculi: apij: endiuie aā.℥.ij.rosaꝝ.℥.j.ligritie.℥.ß.spice.ʒ.ij.⁊ ß.anisi: feniculi: seminis apij ana.ʒ.vij. proijce super ea aque dulcis li.vj.⁊ decoque vsqꝫ ad consumptionē.ij.partiū cum.iij.li. zuccari.⁊.ij. aceti fiat syrup⁹. Dosis eius est ab.℥.j.vsqꝫ ad.℥.iij.

¶ Syrupus acetosus diarodon.i.denominat⁹ a rosis que ingrediunt̃ compositionē ipsius. Iste syrupus ⁊ multi alij qui sequuntur nō vocantur secaniabin. Nam lꝫ ingrediat̃ acetum: non tamen ingredit̃ mel sed zuccarū. Et ideo ꝓprie nō vocatur secaniabin. Iste syrupus nō est in vsu nec preparatur: summe tamen laudo vsum ipsius.

Syrupus acetosus de succis herbaꝝ cuꝫ aromatib⁹. Oppilationem apit: ⁊ morbos oppilationū curat. Et valet ad febres pmixtas. Accipe succi fenicli endiuie: apij: lupuli cocti ⁊ dispumati ana lib.ij.succi buglosse lib.ij.⁊ ß.rosarum.℥.j.spice.ʒ.iij.ligritie.ʒ.viij. seminis anisi: feniculi: apij: raned: eupatorij: absinthij: cuscute aā.ʒ.v.zuccari lib.ij.⁊ ß.aceti li.ij. Condias cum gallie aromatice.ʒ.ij.

¶ Iste syrupus licet nō sit in vsu tamen infinitis laudib⁹ extollo ipsum: ⁊ ideo eum nota.

¶ Additio.

¶ Iste syrupus etiam vocatur syrupus ꝓpter causaꝫ iam dictam in alio precedente ⁊ non secaniabin. Et dr̃ syrup⁹ Syrupus de succis. de succis propter multos succos ipsuꝫ ꝯponentes: ⁊ satis assimilat̃ syrupo de bizātijs qui multis extollit̃ laudibus. Summa medicinarum est.xviij.res.

Syrupus de menta stomachum frigidū confortat: nauseā: vomitū: fluxū vētris ⁊ singultū sedat. Accipe succi mēte li.j.succi granatoꝝ dulciū ⁊ acetosorū qui iaꝫ cocti sunt ad medietatem li.ij.mellis vel zuccari li.j.coquat̃ ⁊ ministret̃.

¶ Syrupus de menta ſm primam descriptionē nō est in vsu.

¶ Additio.

¶ Mes.hic describit duos syrupos mēte: quoꝝ ꝑm⁹ q̄ est pñs nō habet̃ in vsu. Istū syrupū describit et Aui.v.cañ. in eadē forma ⁊ dosi excepto illo qd̓ dicit terant̃ granata cū pulpis suis: ⁊ decoquatur succ⁹ vsqꝫ ad medietatē. Silr̃ eundem syrupum describit Hali.x.practice ⁊ vocat ipsum syrupum romanum. Summa medicinarum est.iiij.res.

Syrupus de menta inuentiōe nostra et est excellētior priore. Accipe succi citōiorū muzorum: ⁊ dulciuꝫ succi granatoꝝ acetosorum ⁊ dulcium ⁊ muzorum aā.lib.j. et ß.proijciatur super eos mente sicce lib.j.⁊ ß.foliorum rosarum.℥.ij.⁊ dimittatur per diem ⁊ noctem. Deinde coquatur cum facilitate vsqꝫ ad mediuꝫ: ⁊ cum mellis vel zucca.lib.ij.fiat syrupus ⁊ aromatizetur cum gallia.

¶ Syrupus de menta ſm hanc descriptionem vbiqꝫ ꝑparatur: ⁊ sic generaliter habetur in vsu: valet eñ ad stomachum relaxatum confortandum ⁊ ꝟtutem digestiuā in eo suauiter calefaciendo ⁊ vigorando calidū naturale vomitum ⁊ nauseaꝫ prohibendo: ⁊ sua leui stipticitate ꝯfert ad fluxum ventris lubrificatiuum factū a phlegmate: ⁊ sedat singultum. Et lꝫ ſm q̄ dr̃ in littera iste syrup⁹ possit cū zuccaro ⁊ cum melle preparari: tñ quasi semper cum solo zuccaro fit: haberet eniꝫ minus calefacere ⁊ desiccare factus cum zuccaro q̄ꝫ cum melle ſm diuersitatē mellis ⁊ zuccari in caliditate ⁊ siccitate: reliqua sunt nota. Opationes dignissime.

¶ Additio.

¶ Et lꝫ iste syrupus possit preparari cū melle ⁊ cū zuccaro: tñ quasi semp cum zuccaro preparari debet: q2 maioreꝫ habet temperantiam. Ubi ꝟo intēderemus calefactioneꝫ maioreꝫ cū melle fieri debet. Sūma medicinaꝝ est.ix.res.

Syrupus de absinthio conferēs ad casuꝫ appetitus: ⁊ debilitatē stōachi: ⁊ mollificationem viscerū: ⁊ debilitatē epatis: ⁊ doloreꝫ. ℞. absinthij romani li.ß.foliorum rosarū.℥.ij.spice.ʒ.iij.vini albi antiqui boni ⁊ odoriferi: succi citoniorum.ana lib.ij.⁊ ß. Et dimittatur per diem et noctē in vase lapideo. Deinde coquatur cum facilitate vsqꝫ ad medietatem: et cum mellis lib.ij.fiat syrup⁹ expertus ⁊ nobilis.

¶ Syrupus de absinthio ſm hāc ꝑsentē descriptionē generaliter est in vsu cōferēs ad casum appetit⁹: ⁊ sic ꝑparatus reperit̃: ⁊ est cōueniēs ad ꝓstrationē appetit⁹: ⁊ ad debilitatē stomachi ⁊ relaxationē villoꝝ ei⁹ ⁊ ad mollificationeꝫ visceꝝ ⁊ ad debilitatē epatis doloro saꝫ: ⁊ ad cacherīā limphat⁹ cū aquis ꝯueniētib⁹: vt plurimū aūt limphat̃ cū aqua mente ꝓ stomacho ꝯfortādo: ⁊ fit cū melle: licet cum zuccaro fieri possit: sꝫ tūc est minoris caliditatis: ⁊ reliqua omnia sunt clara. Summa medicinarū est.vj.res.

Syrupus de absinthio alius expert⁹. Accipe absinthij romani.ʒ.c.decoquat̃ in aque lib.iij.vsqꝫ ad tertiam partem. Deinde fricetur manibus et coletur: ⁊ cum mellis ⁊ vini ana. lib.j.fiat syrupus.

¶ Syrupus de absinthio alius expertus nō est in vsu.

¶ Additio.

¶ Iste syrup⁹ nō est in vsu: sed precedēs magis ꝓpter ei⁹ artificiosam ꝯpositionē. Aui.in.v.cañ. ponit quatuor descriptiones syrupoꝝ de absinthio inter quas scd̓a assimilatur isti vltime descriptiōi. silr̃ Serapio ⁊ Haly.x.practice habēt vnā aliā descriptionē syrupi de absinthio que nō habetur in vsu. Summa medicinarū est res.iiij.

Syrupus de fumoterre maior stōachū et epar cōfortat: oppilationē aperit: ⁊ morbos cutis curat: ⁊ proprie quoꝝ materia sunt hūores salsi aut adusti: sicut est scabies: impetigo serpigo ⁊ lepra. Accipe myrobalanorum citrinorum chebulorum aā.ʒ.xx.florū boraginis vel buglosse violaꝝ absinthij cuscute aā.℥.j. ligritie rosaꝝ aā.℥.ß.epithymi polipodij ana.ʒ.vij. prunoꝝ numero.c.passulaꝝ enucleataꝝ li.ß.tamarindoꝝ casiefistule aā.℥.ij. Hec oīa buliāt ī aque li.x. vsqꝫ dū deueniat ad li.iij.⁊ cū succi fumiterre cocti depurati: ⁊ zuccari ana li.iij. Fiat syrupus.

¶ Syrupus de fumoterre ſm hanc descriptionē ē multuꝫ in vsu: ⁊ est ꝯueniēs ad cōfortādū epar ⁊ stomachū apiendo eoꝝ oppilatiōes: iuuat ad digerēdū materiā exñtē in cute: ꝓueniente ab humorib⁹ adustis ⁊ salsis ⁊ acutis: defedationē ⁊ scabiē curat ⁊ remouet: confert serpigeni lepre ⁊ impetigini q̄ sunt defedatiōes cutis limphat⁹: cū aq̄ en- In cutis defedationibus.

diuie boraginis vel buglosse: hꝫ insup virtutē facilr solutiuam ꝛ ꝯpressiuā lenitiuā rōne cōponētiū: hꝫ enim virtutem ꝯpressiuam rōne myrobalanoꝝ tamarindoꝝ atqꝫ prunoꝝ: hꝫ ꝟtutē faciliter solutiuā rōne epithimi: ꝛ polipodij absinthij ꝛ fumiterre lenitiuā hꝫ rōne casie: ꝛ iuiubaꝝ: et de oibus istis dictū est superius. ¶ Ultimo nota ꝙ iste syrupus sensibiliter nō soluit ventrē nisi eiꝰ dosis augeatur vsqꝫ ad. ʒ. vj. vel vltra: qꝛ solutiua ingredientia eiꝰ cōpositionē sunt debilia: ꝛ in parua dosi ponunt̄ in ipso: ꝛ oīa in eo posita sunt nota. Summa medicinarum est. xvij. res.

Syrupus de fumoterre minor descriptione cognita confert cholere aduste ꝛ scabiei et pruritui pustulis ꝛ egritudinibꝰ phlegmatis salsi ꝛ epatꝭ: oppilationē apit: ꝯfert icteritie citrine: ꝛ colorē efficit bonū. ℞. myrobalanoꝝ citrioꝝ. ℥. ij. violaꝝ cuscute absinthij. aā. ℥. j. coquāt̄ cū li. vij. aq̄ vsqꝫ ad tertiā ptē: ꝛ accipe succi fumiterre cocti ꝛ dispumati li. ij. zuccari li. ij. da. ℥. j. vl̄. ij. ꝛ qdā suspēdūt i eo dū coqt̄ scamōee. ℥. ß. ligate in pāno raro.

¶ Syrupus de fumoterre minor non est in vsu: ipsum tamen nota. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus de fumo terre nō est in vsu nec preparatꝰ reperitur: ꝛ dr̄ minor respectu maioris q̄ dicitur maior ꝓpter maiorem compositionēꝫ. Multe alie descrip. syruporum de fumo terre reperiuntur que sunt magistrales: quibus non vtimur: sed syrupo prime descrip. Nonnulli vtuntur syrupo de fumoterre simplici q̄ fit ex succo bene depurato ꝛ zuccaro. Suma medicinarum est res. viij.

Syrupꝰ liqritie ꝯfert tussi antiq̄ ꝛ mūdificat pecꝰ ꝛ pulmonē. ℞. liqritie. ℥. ij. capillorꝫ veneris. ℥. j. hyssopi sicce. ℥. ß. Proijce sup illō aq̄ lib. iiij. dimittat̄ die ac nocte. Deīde coquāt̄ vsqꝫ ad mediā ptē. Deīde ꝓijce sup illō mellis ꝛ zuccari ꝛ penidiarū aā. ℥. v. ij. aque rosate. ℥. vj. Fiat syrupus ꝛ administretur.

¶ Syrupus de liquiritia ſm hāc descriptionē est multuꝫ in vsu: ꝛ sic vbiqꝫ ꝑparatus reperitur. Confert em̄ principaliter passionibꝰ pectoris ꝛ pulmonis ꝛ maxime tussi antique facte a materia phlegmatica que nō est multe quantitatis tenacitatis ꝛ viscositatis: est abstersiuus: subtiliatiuus: ꝛ aliq̄liter desiccatiuus. Et hic nota ꝙ ab illo syrupo tanq̄ a leuiori incipiendū est in passionibꝰ pectoris frigidis ꝛ phlegmaticis. Secūdo est ꝓcedenduꝫ ad syrupū de hyssopo tanq̄ ad fortiorē. Tertio ad syrupuꝫ de prassio: qꝛ potētior: naꝫ secūdus. s. ille de hyssopo est calidior ꝛ siccior primo: ꝛ ideo plus cōueniens membris frigidioribus: vñ in processu in augmēto: ꝛ in statu magis cōueniēs est illo in calefaciendo desiccando subtiliando aperiēdo ꝛ abstergendo cum aliquali virtute lenitiua pectoris ꝛ pulmonis faciēdo sputum facilem ad exitum per screatum: tertiꝰ ꝟo in omnibꝰ tantū excedit ſcðm quantum secundus excedit primū: ꝛ cū hoc antique tussi plus cōfert: sic ergo a leuiori semꝑ inchoādū est regulariter operādo nisi magna instaret necessitas: iuxta illō Hip. ad vltimas egritudines vltime curationes ad perfectionē sunt potētes: limphat̄ aūt plurimū iste syrupus cū aqua capilli veneris vl̄ vngule caballine. i. farfarelle vel cū decoctione cōi: de qua dicet̄ inferius. Aqua em̄ vngule caballine ē calida ꝛ humida in primo: de capillo veneris dictum est supra. modꝰ cōpositiōis ipsius apparet in littera. ¶ Additio.

Utruꝫ aq̄ rosata in hoc syrupo sit ponenda. ¶ Nota ꝙ absurdū vr̄ ꝙ in isto syrupo auctor ponat aquā rosatā cū ipsa restringat: vt hic syrupꝰ dꝫ dilatare partes pectoris: ꝛ hoc non solū videtur contra rōnē: sed est etiam contra faciētes hunc syrupum: eo ꝙ nulli fere ponāt aquā rosatā. Ad hoc dicendū ꝙ recte ponit̄: ꝛ q̄ nō ponūt errāt multū. Et ratio est: nam ad hoc ꝙ syrupꝰ iste valeat tussi

Rñsio. antique ꝛ pulmonē ꝛ pectus mūdificet nō solū oportet ꝙ in eo sint dilatātia partes pectoris leniētia ꝛ maturātia catarrum vt per liquiritiā capit̄. ve. fit: ſꝫ etiā necesse est ꝙ in eo sint ea que partes relaxatas adunent ꝛ virtutem expulsiuam cōfortent: ꝛ hoc fit per aquam rosatā: igit̄ rationabiliter ponitur. Summa medicinarum est res. viij.

Syrupus de hyssopo ꝯfert asmati ꝛ tussi ꝛ dolori pectoris ꝛ laterū. ℞. hyssopi sicce radicū apij feniculi liqritie. aā. ʒ. x. ordei mūdi. ℥. ß. seminis malue dragaganti seminis citonioꝝ. aā. ʒ. iij. capilloꝝ veneris. ʒ. vj. iuiube sebesten. aā. numero. xxx. passularuꝫ enucleataꝝ. ʒ. xij. ficuum siccarum ꝛ dactylorū pinguiū aā. numero. x. albarum penidiarū lib. ij. ꝛ fiat syrupus.

¶ Iste syrupus est multū in vsu: ꝛ sic vbiqꝫ ꝑparatꝰ reperit̄: ꝛ vt est dictū in precedēti syrupo est maioris efficacie ꝛ ꝟtutis in passionibꝰ pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ faciēdo sputū facilē q̄ syrupus de liqritia. Confert em̄ p̄ncipalr̄ asmati tussi antique ꝛ doloribꝰ pectoris factis a materia frida: vt dictum est in p̄cedenti syrupo. Limphatur aūt vt plurimū cū aqua scabiose: aut prassij vel aliqua decoctiōe pectoralis: sunt em̄ aque multū potētes q̄ debēt sumi in ꝓportione superius dicta. Est enim scabiosa calide ꝛ sicce ꝯplexiōis in secundo. Reliqua ꝟo in hac descriptione sunt calida in secundo ꝛ sicca in primo cū forti abstersione subtilatiōe ꝛ penetratione: ꝛ oīa alia clara sunt. ¶ Additio.

¶ Idem Mes. capi. de tussi habet quatuor vel quinqꝫ descrip. syrupi de hyssopo quarū nulla cū ista ꝯcordat nec ēt inter se. Sꝫ Gilbertus anglicus capi. de causis tussis habet vnam similē descrip. syrupi de hyssopo isti descriptiōi Dicit in fine albarū penidiarum: eo ꝙ penidij vel penidie fieri debent cum zuccaro albo ꝛ non cū zuccaro rubeo vel grosso: vt faciunt nonnulli aromatarij nostri temporis.

Syrupus de prassio cōferēs senibꝰ ꝛ frigidis natura ꝛ egritudinibus que fiunt in pectoribus eorum ꝛ tussi antiq̄ ꝛ asmati a phlegmate grosso ꝛ putrido: ꝛ ꝓpe eiꝰ cuius difficilis est separatio. Cuius permixtio. ℞. prassij. ℥. ij. hyssopi capilli veneris aā. ʒ. vj. liqritie. ℥. j. calamēti anisi radicū apij fenicli aā. ʒ. v. semis malue fenugreci ireos aā. ʒ. iij. se. lini semis citonioꝝ aā. ʒ. ij. passularū enucleatarū. ℥. v. ficus siccas pingues. xv. penidiarū li. ij. mellis boni dispumati lib. ij.

¶ Iste syrupus generalr̄ ab oibꝰ est in vsu: ꝛ sic preparatꝰ reperit̄. Est em̄ suprascriptus syrupus ꝯferens in duabus passionibꝰ. s. pectoris ꝛ pulmonis factis a materiebꝰ multum tenacibus viscosis ꝛ grossis q̄ sunt difficilis eradicatiōis: ꝛ maxie in senibus frigidis natura. Cōfert em̄ asmati tussi antiq̄ ꝛ difficultati anhelitus. Facit insup excreare saniē ꝛ oēm materiā putridā cōtētaꝫ in medio pectoris sua forti ꝟtute apitiua subtiliatiua desiccatiua abstersiua ꝛ ꝯfortatiua: ꝛ vsus eius in declinatione p̄dictarū dispositionū est magis ꝯueniēs nisi materia mlta sua grossitie ꝛ malitia morā nō possit substinere: limphat̄ aūt vt plurimū cū aq̄ hyssopi: aut aliqua decoctiōe cōuenienti: ꝛ huiꝰ syrupi descriptionē ingreditur semen lini qð est notū. s. calide ꝯplexionis in primo ꝛ humide versus ipm. Omnia autem simplicia sunt superius declarata.

¶ Additio.

¶ Iteꝫ Mes. duas alias hꝫ descrip. syrupi de prassio ca. de asmate: sed cū ista non cōueniunt. Gilbertus anglicus ca. de asmate: hꝫ vnaꝫ descrip. similē huic. Notabis ꝙ oēs isti syrupi pectorales ꝛ oēs decoctiones pectorales cū aq̄ pluuiali fieri debent ꝛ non cum aqua cōi: qꝛ aqua pluuialis est magis subtilis ꝛ ratiōe subtilitatis magis penetratiua faciensqꝫ penetrare virtutes medicinarū ad partem pectoris. Summa medicinarum est. xviij. res. Documentū i syrupis ꝛ decoctionibꝰ pectoralibus.

Syrupus de calamēto ꝯfert spleneticis ꝛ frigida habentibꝰ viscera ꝛ senibꝰ ꝛ tussi antiq̄ ꝛ asmati. ℞. calamēti domestici ꝛ siluestris aā. ℥. ij. cheisim dauci sqnanti aā. ʒ. v. passularū enucleatarum lib. ß. ꝛ mellis lib. ij.

¶ De isto syrupo ponunt̄ due descriptiōes: licꝫ neutra sit multum in vsu: a quibusdā tñ habet̄ magistraliter in vsu. Ista p̄ma descriptio in duritie ꝛ grossitie splenis ꝯuenit calefacit stomachū epar ꝛ splenē ꝛ alia viscera: apit oppilationē in eis: materias grossas subtiliat ꝛ ad expulsionē eas preparat.

eas preparat: cõfert tussi antique ⁊ asmati in senib⁹. Limphatur aũt vt plurimũ cũ aqua quinq radicũ seu scolopẽdrie.i.lingue ceruine que spleni multũ appropriatur: ⁊ est herba nota calide ⁊ sicce cõpplexiõis in secũdo. Reliqua sunt superius declarata. ¶ Additio.

¶ Iste syrupus est ille qui cõiter est ĩ vsu: idem hʒ hic vnã aliã descrip. sed hec est nobilior illa. Gale. in libro secretorum hʒ vnã aliã descrip. que non est eadẽ nec in vsu habetur. Summa medicinarum est. vii. res.

Syrupus de calamẽto valẽs ad singultũ ⁊ vomitũ de cholera rubea vel phlegmate ⁊ de humorib⁹ grossis cholericis. ℞. succi calamẽti li. iiij. succi malorũ granatoꝝ acetosorũ cũ pulpa sua interiori li. v. vini odoriferi li. iiij. coquerusq ad medietatẽ. Deinde dimitte per dies. ij. quousq resideat: ⁊ cum li. iiij. zuccari fiat syrupus ⁊ aromatizetur cum. ʒ. ij. gallie aromatice: et ponatur in vase vitreato: ⁊ stringatur orificiũ eius ⁊ dimittatur in sole per dies. xl.

¶ Syrupus de calamẽto valẽs ad singultũ nõ est in vsu: magistraliter tñ a q̃busdã ꝑparatur: ⁊ magis q̃ ꝑcedens: et est eo magis ꝯfortatiuus ꝟtutis ꝯtentiue stomachi ⁊ viscerũ: vnde valet supfluo vomitui facto a cholera grossa permixta cũ phlegmate post mundificationem ipsius: ⁊ non est tante caliditatis vt primus: limphatur aũt vt plurimũ cum aqua mente vel absinthij. ¶ Additio.
Summa medicinarum est quinq res.

Syrupus de thymo ꝯferẽs egritudinibus pectoris ⁊ pulmõis frigidis ⁊ stõachi et epatis ⁊ est medicamẽ bonũ: ⁊ confert frigoribus q̃ fiũt in hieme: ⁊ cõfert frigidis cõplexiõe. Accipe extremitatũ thymi. ℥. ij. calamenti mẽte sicce aã. ʒ. v. anisi feniculi apij dauci aã. ʒ. iiij. passularum enucleatarum. ℥. iiij. ⁊ ß. ⁊ cum mellis li. ij. fiat syrupus aromatizetur cum gallie. ʒ. ij.

¶ Syrupus d̃ thymo nõ est in vsu: magistraliter tñ ꝓpter eius virtutẽ et excellentiam ipsum laudo. ¶ Additio.

¶ Iste syrup⁹ habetur in vsu. Mes. habet hic extremitatum thymi: et est melior pars plante. Sũma medicinaruʒ est. x. res. excepta aqua.

Syrupus de eupatorio cõferẽs febrib⁹ antiqs ⁊ ꝓprie eis q̃bus corrũpitur forma stõachi ⁊ epatꝫ. Oppilatiões aperit: ⁊ cõfert frigiditati ⁊ mollificationi ⁊ ventositati in eis ⁊ dolori hypocondriorũ ⁊ inceptioni hydropisis. Accipe radicuʒ apij feniculi endiuie aã. ℥. ij. liqritie sq̃nãti cuscute absinthij rosarũ aã. ʒ. vj. capillorũ veneris bedegar suchaha florũ buglosse aut radicũ ei⁹ anisi feniculi eupatorij aã. ʒ. v. raued. masticis aã. ʒ. iij. spice asari folij. aã. ʒ. ij. Coque in aqua li. viij. vsq ad tertiã et cum zuccari li. iiij. Fiat syrupus cum succi apij ⁊ endiuie quantitate sufficienti.

¶ Syrupus de eupatorio generaliter ab oĩbus est in vsu ⁊ valet principaliter in passionib⁹ frigidis epatis cũ oppilatione in ipso: ⁊ sic etiã cõfert in sĩlibus passiõib⁹ splenis ⁊ aliorũ membrorum nutritionis. Est aperitiuus oppilationũ: subtiliatiuus matericrum grossarum: prouocatiuus vrine cõfortatiuus digestiue virtutis. Cõfert insup ad febrẽ chronicam de materia grossa: sed vsus eius principaliter est cõueniens in principio hydropisis cuiuscũq speciei frigide a causa frigida: ⁊ maxime cacherie ad quaʒ sequitur defedatio cutis corporis cũ malitia habitudinis in toto corpe: sicut sunt corpora cachochimica in quib⁹ cũ tumefactione a materia aquosa phlegmatica color vertitur ad plumbeũ seu cineritium adiunctum cuʒ citrino colore ⁊ maxime in facie demonstratur. Cõfert etiã ad corruptionem appetitus: vnde confert eis ꝓprie quibus corrũpitur ꝓpria forma stomachi.i. in quib⁹ corrũpitur habitudo stomachi ⁊ appetitus. Cõfortat etiã ꝟtutẽ digestiuã stomachi: ⁊ alias virtutes hʒ q̃s autor ponit in litera. ℞. radicuʒ apij cuscute bedegar.i. suchaha: ⁊ est spina alba. raue.i. reubarbari: ⁊ hec omnia simplicia sunt superius declarata: ⁊ iste syrupus est multũ notandus propter eius virtutem ⁊ presertim in hydropisi a causa frigida. ¶ Additio.

¶ Notabis q̃ pauci sunt faciẽtes hunc syrupũ ẜm veritatẽ ꝑꝑ diuersitatẽ et etiã ignorantiã de bedegar ⁊ suchaha: visis tñ multorũ opinionibus de ipsis inueni Pauli opinionem meliorẽ de suchaha ⁊ Serapio. de bedegar: dicit eniʒ Serapio autoritate diascoridis q̃ bedegar.i. spina alba nascitur ĩ mõtib⁹ ⁊ vallib⁹ ⁊ habet folia sĩlia camelleõte albe nisi quia sunt strictiora: ⁊ albiora: ⁊ sup ea est simile borre ⁊ sũt spinosa: ⁊ hʒ stipitẽ longuʒ duobus brachijs in grossitudine digiti pollicis vel pl⁹: color ei⁹ est vergẽs ad albedinẽ ⁊ super summitates ei⁹ sunt capitella sĩlia ericio marino: nisi q̃ sunt minora ⁊ oblõga: ⁊ flos eius est coloris purpurei: ⁊ semẽ eius est simile grano carthami nisi q̃ est rotundius eo. ꝯsidera igitur q̃d sit bedegar. Quid sit suchaha: ẜm opinionẽ pauli dicamus suchaha est herba dulcis q̃ extẽditur super terrã ⁊ facit capita grossa ꝓpe radicẽ: ⁊ exeũt ex illis capitib⁹ flores sanguinei coloris: ⁊ sic est ẜm veritatẽ: est herba spinosa alba expandens se super terrã cuius flos est in colore sanguinis cui⁹ radix vsui medicine competit. Summa medicinarum est. xxiii. res.

Bedegar.

Suchaha

Syrupus de epithymo cholerã nigrã ⁊ humores adustos cũ virtute expellẽs morbos ex eis factos curat: ⁊ cõfert ꝓprie eis q̃ pati sunt ad leprã: ⁊ qui cancrũ patiũtur ⁊ vulnera fraudulenta et fistulas et scabiẽ et saphati. ℞. epithimi boni hortẽsis. ʒ. xx. myrobalanorũ citrinorũ indoꝝ aã. ʒ. xv. cuscute fumiterre aã. ʒ. x. thimi. calamenti buglosse emblici bellirici liquiritie polipodij agarici sticados aã. ʒ. vj. rosarum seminis feniculi anisi aã. ʒ. ij. ⁊ ß. prunorum numero. xx. passularum enucleatarum. ℥. iiij. tamarindorum. ℥. ij. et ß. zuccari li. iiij. rob. li. ij. et fiat syrupus.

¶ Syrupus de epithimo sic ꝑparatus gñaliter ab oĩb⁹ habetur ⁊ est in vsu: valet enĩ ꝑncipaliter ĩ passionib⁹ factis a materia melãcholica ⁊ ab humorib⁹ adustis facientibus crustas magnas in aurib⁹: ⁊ in corpe toto: ⁊ gñaliter valet ad malas scabies q̃ ꝑ totũ expãdunt: ⁊ sic ꝓpter eas principaliter ẽ in vsu ad digerendũ talẽ materiã: ⁊ ẽ maioris efficacie in talib⁹ q̃ syrupus de fumoterre: ꝯfert etiã lepre cancro fistulis: ⁊ vlcerib⁹ prauis ⁊ corrosiuis factis a cholera adusta vl' melãcholia adusta: seu a phlegmate salso: ẽ insuper maxime ꝓuocatiuus vrine oppilationũ aperitiuus: remissiu⁹ male qualitatis humorũ cũ aliquali virtute solutiua ꝑdictaꝝ materierũ virtute epithimi myrobal. fumiterre. polipodij prunoꝝ ⁊ tamarindoꝝ: lenissime tñ soluit: tuʒ q̃ eoꝝ parua quantitas ĩgreditur: tũ etiã q̃ ꝑua dosis ipsi⁹ syrupi assumitur. s. ℥. ij. si tñ in dosi ei⁹ fieret additio sensibiliter solueret. limphatur aũt qñq cũ aq̃ simplici: qñq cũ aq̃ lupuloꝝ vel fumiterre. boraginis: endiuie vel buglosse: vel cũ decoctiõibus appropriatis: ⁊ qñq cũ decoctione spice ⁊ alchil.i. rorismarini. Dicit enĩ q̃d expellit choleram nigrã.i. melancholiaʒ: ⁊ modus constructionis apparet ĩ litera: ⁊ simplicia sunt superius declarata. ¶ Additio.

¶ Dicitur iste syrupus de epithimo ab epithimo q̃d est basis presentis syrupi: ⁊ dicitur epithimũ eo q̃d supra thimum nascitur. Summa medicinarum est res. xxii.

Syrupus d̃ sticados expertus ad oẽs egritudines neruoꝝ frigidas sicut est paralisis: epilepsia spasm⁹ tremor: tortura. Recipe floruʒ sticados. ʒ. xxx. basce calamẽti origani aã. ʒ. x. anisi piretri aã. ʒ. vij. piperis longi. ʒ. iij. zinzibe. ʒ. ij. passularũ enucleatarum. ℥. iiij. mellis li. v. Condias cum cinamomi, calami aromatici. spice. croci. zinziberis. piperis nigri ⁊ lõgi aã. ʒ. j. ⁊ ß. liga ĩ panno raro et suspende in syrupo. Dosis eius est. ℥. j. cum aqua decoctionis spice ⁊ alchilil.

¶ Additio.

¶ Idē Mes. capi. de egritudinibus neruorum hꝫ vnam aliam descriptionē ex autoritate iudei: ⁊ dicit ꝙ est medicina mirabilis cōferens omnibus egritudinibus neruoꝝ: sed nō est eadem nec in vsu: tamen ibi habet zintam qꝺ est yua siue camepitheos. Sūma medicinarum est. xvij. res.

¶ Syrupus de sticados ſm hāc descriptionē vbiqꝫ preparatur ⁊ habet in vsu principalr̄ in passionibus frigidis cerebri ⁊ neruoꝝ: vñ mltū ꝯfert ad dirigēdū materiā frigidā ⁊ viscosaꝫ faciētē palisim spasmū thethanū epilepsiā tremorē ⁊ torturā: q̄ dispōnes oēs depēdēt a cerebro ꝑ essentiam vel cōitatē. Cōfert enim dispōn ib⁹ frigidis nuche neruoꝝ: ⁊ capitis sua cōplexiōe calefaciēs subtiliās et desiccās materias catarrales frigidas: ⁊ ei⁹ vsus principalr̄ est i catarro frigido ⁊ vt plurimū limphat cū aqua feniculi vel leuistici: ⁊ simib⁹ aq̄s vel decoctiōib⁹ appropriatis portātibus ꝩtutē ei⁹ ad cerebrū ⁊ ad neruos: ⁊ modus cōponēdi est clar⁹: ⁊ simplicia sunt supius declarata. Et hec est finis oīm syrupoꝝ qui describunt ab autore in hac. vj. distinctiōe. ¶ Restat ꝫ vltio duos alios syrupos declarare q̄ cōiter sunt in vsu: ⁊ vbiqꝫ in nr̄a ciuitate ab oīb⁹ p̄parantur: ⁊ prim⁹ noiat ꝓ melācholicis: cui⁹ descriptio ponit a

Syrup⁹ in passionib⁹ melancholicis. Mes. i suo de appropriatis. c. de humore melācholico seu ꝺ soda facta ab humore melācholico: ⁊ est magne ꝩtutis ī digerēdo materias grossas melācholicas illas subtiliādo ⁊ habiles: faciēdo ad exitū: vñ p̄ncipalr̄ ꝯfert dispositioni melācholice in qua ledunt ꝩtutes intrinsece cerebri ⁊ humorales: cōfert insup febrib⁹ quartanis ⁊ oppilatiōib⁹ et egritudinib⁹ splenis. Et generalr̄ confert oī egritudini facte ab humore melācholico: ⁊ iste syrup⁹ est ēt aliqualr̄ solutiu⁹: cui⁹ hec est descriptio. ℞. capil. veneris radicū buglosse domestice et siluestris ⁊ floꝝ earū polipo. añ. ʒ. i. epithimi. ℥. j. folliculorū sene camepitheos sticados añ. ℥. vij. camedreos sq̄nāti hellebori nigri añ. ʒ. iij. fumiterre. ℥. vij. eupatorij. ʒ. iiij. succi pomoꝝ dulciū añ. ℥. viij. oia p̄ter epithimū ⁊ succū pomoꝝ bulliāt in lib. iiij. aq̄ vsqꝫ ad cōsumptionē tertie ꝑtis: deinde bulliāt in ea bulitiōe leuissima epithimū ⁊ colet cū succo pomoꝝ zuccari li. ij. ꝺcoquat ad pfectionē: et fiat syrupus vt expedit: et simplicia sūt supi⁹ declarata. ¶ Scꝺs syrup⁹ mgr̄alr̄ qui ꝺr syrupus de endiuia: est multū i vsu: ⁊ valet ad oēs supcalefactiōes epatis p̄ncipalr̄ ac alioꝝ mēbroꝝ nutritiuoꝝ ac ēt cordis: et generalr̄ cuilibet male cōplexiōi calide: hꝫ insup oppilationes aliqualr̄ aperire: ⁊ mēbra debilitata a mala cōplexiōe calida illā remouēdo notabilr̄ cōfortare. Est etiā cōueniens ad digerēdū materiā subtilē cholericā multe acuitatis: sꝫ principalr̄ vtimur eo i epate calido ⁊ in renib⁹ calidis vel supcalefactis. Et q̄r eius descriptio ab autoribus nō reperit: sed ſm p̄ñtē descriptionem eius inuentor fuit Gentilis de fulgineo: quā manu ei⁹ ꝓpria descriptā ego iam vidi: iō

Syrupi ꝺ endiuia ꝺscriptio. sic eā in p̄ñti loco describā. ℞. succi endiuie: succi epatice q̄ herba est nota frigide. s. ⁊ humide cōplexionis in primo añ. li. iij. clarificent p̄dicti succi ad ignē vt expedit. rosaruꝫ violarū lēticule aq̄ que herba est nota natans in aqua: et

Lēticula. ibidē semp stās ⁊ frigide cōplexiōis in primo: humide in primo: pollitrici herba est nascēs ꝓpe fontes aquarū et in

pollitricū. puteis similis capillo veneris et est frigide cōplexionis in p̄io; ⁊ sicce versus ipsum ana. ℥. ß. capilli veneris: ordei mūdi seminū cōium frigidoꝝ. añ. ℥. j. fiat syrup⁹ cū zuccaro q̄ꝫtū sufficit: ⁊ aromatizet cū sandalis albis ⁊ rubeis et cū berberis; ⁊ sunt quidā fruct⁹ frigide ⁊ sicce cōplexiōis in secūdo; seminib⁹ citoniorū ligno aloes. cinamomo ⁊ corticibus citri; sic em̄ aromatizat⁹ est magis ꝯueniēs ⁊ confortatiuus cordis cerebri ⁊ alioꝝ mēbroꝝ principaliū: lꝫ multi vtant eo absqꝫ aromatizatiōe: q̄r magis alteratiuus ad frigidū ⁊ magis apitiu⁹. Et r̄liqua oia simplicia sūt nota.

SErmo i mellicrato cōdito: ⁊ sunt q̄ vocāt mellicratū syrupū factū ex vino ⁊ melle: ⁊ cōditū vocāt qdā qꝺ sit ex melle ⁊ vino ⁊ sp̄ēbus: ⁊ sunt ex hoīb⁹ qui vocāt vtrūqꝫ vtroqꝫ noīe: ⁊ modi eorū sunt diuersi: ⁊ sunt ad iuuamenta multa sicut est frigiditas stomachi: ⁊ epatis ⁊ mollities in eis. Iuuant enim in potu ipsorum: et conferunt ventositati hipocondriorum: et faciunt oris odorē bonū ⁊ corporis colorem bonum: et modus eius est. ℞. vini antiqui boni lib. x. mellis boni ⁊ dispumati lib. ij. proijce super ea cinamomi boni ⁊ subtilis. ʒ. v. spice aromatice. ʒ. j. gariofi. zinzibe. ligni al̄. macis ana. ʒ. iij. heil. ʒ. ij. croci. ʒ. j. ⁊ ß. Tere trituratione grossa ⁊ coletur i colatorio grosso de panno et aromatizetur cum musci. ʒ. ij.

¶ Sūt ex hoībus qui vocāt mellicratū. Hec est quarta ꝑs principalis hui⁹ sexte distinctionis principalis in qua auctor tractat de q̄busdā potib⁹ factis cū vino ⁊ melle ⁊ aromatibus: determinat etiā de mina simplici et cōposita de aceto squillitico ꝺ oximelle sq̄llitico: et primo ꝺclarat quō talis potus ex vino et melle vocari debet ponendo eius vtilitates: nam talis medicina est conferens principaliter passionib⁹ frigidis cerebri stomachi ⁊ neruoruꝫ cōfortādo eorū virtutes: confert etiam cōplexioni frigide et humide stomachi et epatis et vētositati hypocōdriorū: ⁊ oris odorem bonum efficit. Et antiquis temporib⁹ iste potus erat multum in vsu: adeo vt sani vterentur eo tēpore sanitatis ad preseruationē a multis prauis egritudinibus: qui potus vulgariter nominatur lachiarcha: ⁊ cum conficitur solum ex vino ⁊ melle vocatur mellicratum: quādo vero aromatizatur cum speciebus vocatur condituꝫ. et dosis eius de mane vacuo stomacho est vsqꝫ ad. ℥. vj.

¶ Additio.

¶ Nota qꝺ antiquitus iste potus erat multū in vsu: adeo vt sani vterent eo t̄pe sanitatis ad preseruationē a multis egritudinib⁹: verū si bene consideraueris vtunt hoc t̄pe hoīes talibus potibus vt plurimū non ad futurarū egritudinū preseruationē nec ad presentes curandas sed gulositatis ⁊ crapule causa. Et fit duob⁹ modis hoc tēpore. Mellicratū duplex.
Primo mō cū melle ⁊ vino ⁊ speciebus in parua quātitate et vocant talē potū claretum. Scꝺo modo fit cū zuccaro vino et specieb⁹ maxime cū cinamomo: ⁊ vocāt talē potū vinū hypocraticū. Notabis vlteri⁹ ꝙ apud doctores reperiuntur isti termini hydromel mulsa ac mellicratū intelligentes per hydromel potū cōpositū ex melle cū aqua frigida sine aliqua decoctiōe non habēs certam ꝓportioneꝫ mellis ad aquā. Mulsa ꝩo fit ex octo partib⁹ aque ⁊ nouē mellis dispumati: ⁊ coquit ad consumptionē tertie partis illius toti⁹. Si plus aūt hꝫ aque et mellis minus ꝺr mulsa aquosa: ⁊ ista vocatur aqua mellita que ſm maiorē et minorem q̄ꝫtitatē mellis dicit aqua plus vel minus mellita. Mellicratū ꝩo idem est qꝺ mulsa aquosa: q̄r in eo est plus de aqua q̄ꝫ de melle vt in Alexādro de oculis: sed secundo aphorismoꝝ ꝑ mellicrato accipitur hydromel. quidaꝫ tamen ꝯponūt mellicratū cum vino et melle: vt hic Io. Mesue. Tamē ianuēsis in suis synonimis post recitationē diuersarū opinionū de interpretatione noīm dicit resolutorie ꝙ hydromel est qꝺ latine aqua mellis ꝺr: mellicratū ꝩo est mulsa plus mellis habēs quasi sit vinum mellis dictū differens a pomelle eo qꝺ a pomel nō coquit. Item hynomel grece mulsuꝫ ꝩo latine dicit et fit ex vino et melle: differt vero a mellicrato eo ꝙ mellis hꝫ pl⁹ q̄ꝫ mulsum. hec tamen interdū noia vnū ꝓ alio accipitur. Auicen. in quinto cano. hꝫ duas descrip. mellicrati cōditi qꝺ vocat conditū silr̄ Serapio in proprio antidotario duas etiaꝫ habet descrip. qꝺ vocat caudicon. Summa medicinarū est res. xj.

MOdus ꝯditi de citro: stōachū ⁊ cor ⁊ epar cōfortat: ⁊ ꝓprie debilem digestionē ꝓcurat ⁊ oris odorē efficit bonū. Accipe corticū citri vel folioꝝ ei⁹. ℥. iiij. citoniorū. ℥. ij. pomorum odoriferoꝝ nūero. iiij. diuidant i frusta: ⁊ accipe adhuc de sp̄ēb⁹ q̄s dixim⁹ superi⁹ q̄ꝫtitatē eandē: ⁊ funde sup ea vini antiq li. viij. et dimitte p. ij. dies postea coq̄ ebulitiōe aliqua ⁊ cū mellis dispumati ⁊ zuccari tabarzet añ. li. ij. aque rosate li. ij. Coquatur ad spissitudinē iuleb: ⁊ in fine aromatizetur cū musci. ʒ. vni⁹ quarta. Si aūt recens illud propinabit sufficit parua in eo decoctio: ⁊ bibatur impermixtum.

¶ Mod⁹ ꝯditi. i. aromatizati de citro nō ē i vsu: hꝫ tñ virtutes q̄s ponit in lr̄a: ⁊ magr̄alr̄ pōt p̄parari. ¶ Additio.

¶ Istud cōditū de citro describit Serapio in ꝓprio antidotario sub noīe syrupi ali⁹ aluminati cōfortātis stōachū ⁊ cor: bonū efficiētis āhelitū. Sūma mediciaꝝ est res. xiiij.

Conditum aliud

Onditū aliud de citro valens ad debilitatem stomachi ⁊ epatis quib⁹ accidit lesio propter frigiditatē ⁊ vētositatē: ⁊ facit digerere cibū: ⁊ ꝯfortat appetitū: ⁊ est efficax ad pulsū cordis. ℞. corticū citri. ℥. xij. buglosse. ℥. j. ⁊ ß. in alio mēte sicce. marmacur. ℥. ß. gariofi. auf. ij. ligni al. auf. ß. terāt ⁊ ꝓijciāt sup ea vini boni li. iiij. ⁊ dimittat diebus. iij. Deinde proijciātur super ea zuc. tabarzet lib. ij. ⁊ aromatizet cū gallie bōe auf. ß. croci. ʒ. vni⁹ q̄rta masticis. ʒ. j. musci. ʒ. vnius sexta.

¶ Iste est potus qui etiam nō est in vsu: sed confert vt ponit: ⁊ in eo ingreditur quedam herba que vocatur marmacur: ⁊ est melissa. ¶ Additio.

Marma= cur vl' mar macor. ¶ Istud conditū describit ab Auicē. in quinto cano. sub nomine syrupi saluminū: ⁊ a Serapione sub nomine syrupi aluminati: ⁊ est marmacur vel meli⁹ marma cor melissa. Summa medicinarum est res. xi.

Odus conditi de buglossa boni ⁊ experti ad pulsum cordis ⁊ debilitatem stomachi ⁊ malitiā digōnis ⁊ casum appetit⁹ ⁊ corruptionem forme. ℞. buglosse: mente sicce: flor rosarū: corticū citri aut folior eius añ. ℥. iij. alfelēgemisch. ℥. j. triū generū citonior: triū generū pomor añ. ℥. j. ⁊ ß. sete crude incise: nucis musca. zedoarie: galange: been vtriusq: sandali citrini croci añ. ℥. j. ⁊ ß. ligni al. ʒ. ij. vini ⁊ aq̄ añ lib. vj. mell. li. viij. aromatizet cum musci. ʒ. vni⁹ tertia: ⁊ gallie. ʒ. ij.

Alfelāge= misch. ¶ Iste potus cum vino factus quem ponit hic etiā nō est in vsu: est tamen multum cordialis: ⁊ in ipso ingredit quedam herba quam ipse vocat alfelēgemisch. i. ozimū gariofilatum. ¶ Additio.

¶ Iste pot⁹ nō habet i vsu est tn̄ multū cordialis: ⁊ vocat de buglossa tanq̄ a basi. Sūma medicinaru est. xxv. res.

Odus operationis conditi de citonijs: ⁊ est miua stōachū ⁊ epar ⁊ oīa ꝯfortās viscera: appetitū excitās: digestionē pcurās: vomitū ⁊ vētr solutionē sedās: ⁊ est medicina expta famosa. ℞. succi citonior acetosor lib. xx. vini antiq boni lib. x. Coquant cū facilitate vsq dū ꝯsumpta sit eius tertia ps semp auferendo spumā ei⁹. Deide colet ⁊ dimittat residere vt clarescat: ⁊ pijce super illō mellis boni ⁊ dispūati li. vj. ⁊ iterū bulliat ⁊ auferat spuma ei⁹ ⁊ pijciant sup illō spēs alefangine ligate i pāno suspēso sup illō medicamē: ⁊ sunt ꝓprie cinamomi ⁊ beil añ. ʒ. iij. gariofi. ʒ. ij. zinziberis. masti. añ. ʒ. j. ⁊ ß. croci. ʒ. ij. ligni al. macis. ʒ. j. ⁊ ß. oīa p̄ter crocū terant ꝯtritiōe grossa: ⁊ suspēdant in pāno sicut dixim⁹ oī hora fricando illō sup medicamine donec fiat ei spissitudo. Deinde aromatizet cū musci. ʒ. vnius tertia: ⁊ gallie. ʒ. ij. Et sunt ex hoīb⁹ q faciūt ipm sine spēbus: ⁊ sunt q loco mellis ponūt zuccar ⁊ ꝓprie qn̄ oportet: ⁊ faciunt cū speciebus ⁊ sine speciebus.

¶ Mod⁹ ꝯditi de citonijs qd vocat miua aromatica: ⁊ est multum in vsu: ⁊ ita vt ponit hic hr in vsu: hz em similitudinē in mō ꝯpositiōis ⁊ substātie cū syrupis suprascriptis ⁊ ei⁹ dosis ⁊ mod⁹ assumptiōis est sicut modus alior syrupor: ⁊ eius pncipalis opatio est ad incitandū appetitū ⁊ ad calefaciēdū stomachū suaui caliditate. Et ꝯfert ad vigorādū virtutē digestiuā i epate stomacho ⁊ alijs mēbris nutritiuis: ꝓhibet ei nauseā ⁊ vomitū sedat solutionē antiquā vētris factā ab humorib⁹ frigidis relaxātib⁹ stōachū ⁊ itestina debilitātib⁹ virtutē digestiuā ꝯtētiuā ipor. Cōfert silr facte ab eadē cā si cū aq̄ extinctiōis chalybis tpe cōgruo assumat. hz isup ꝯplures alias vtilitates ꝯsiles supradictis: vn̄ vocat medicia notabilis ⁊ famosa. ℞. succi citonior acetosor ⁊c. ⁊ pijciat supra illū spēs alefāgie. i. aromatice ⁊ nō alie. cū dicit. ℞. cinamomi: heyl ē spēs cardamomi quē nō habem⁹ hic: sz loco ei⁹ assumit cardamomu maior⁹ añ. ʒ. iij. gariofilorū. ʒ. ij. zinziberis masticis añ. ʒ. j. ß. croci. ʒ. ij. ligni aloes macis añ. ʒ. j. ß. oia p̄ter crocū ⁊c. Et sic habes ꝓpriā ⁊ verā descriptionē alefāgiar: lz oēs spēs aromatice sit adiuēte vocari pñt spēs alefāgine: vt appet in pilulis alefanginis q̄ ponunt iferi⁹: ⁊ oia simplicia sunt supi⁹ declarata. ¶ Insup notādū q lz ista miua nūc dicta ponat ab autore q cū melle ꝯstruat: nūc ꝟo solum cū zuccaro: ⁊ nō tm̄ cū zuccaro: sz etiā cum melle ꝑparata repit: ⁊ in fine hui⁹ capli dicit: ⁊ sunt ex hoībus q ꝑparāt ipsam sine aromatib⁹: ⁊ vt sic vocat miua simplex: ⁊ cū melle constructa fortius calefacit ⁊ abstergit. ¶ Additio. Heyl.

¶ Conditum de citonijs ꝺm intētionē Mes. est miua: sz ꝺm Auic. ⁊ Gulhelmum placētinū est syrup⁹ de citonijs Me. tn̄ inferi⁹ descripsit syrupum de citonijs q̄ aliud est. Rasis autem nono ad almāsorē cap. de his q ꝯfortāt stomachum hz descrip. miue ⁊ syrupi de citonijs acetosis. idē in lib. diuisionū. Summa medicinarum est res. xiij.

Onfectio miue simplicis valens sicut diximus supi⁹. ℞. succi citonior li. c. ⁊ ponat in vase lapideo mūdo: ⁊ buliat cū facilitate anferēdo oī hora spumā ei⁹ vsq ad cōsumptionē medietatis: deinde colet et dimittat modicū residere sicut per horas. iij. et proijciant super ipsū vini antiqui li. lx. deinde coquant super prunas vsq dum spissitudinem habeant: ⁊ sunt qui loco mellis ponūt zuccarum: ⁊ sunt qui faciunt cum specieb⁹: ⁊ quidam sine eis ⁊ aromatizant sicut diximus.

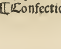
¶ Cōfectio miue simplicis q̄ solū fit ex succo citonior et zuccaro ē multū i vsu: ⁊ sic vbiq ꝑparata repit: ⁊ iā de ea i c. ꝑcedenti tractatū est: hz em̄ silitudinē cum iuleb supius dictis in mō substātie ⁊ in alijs: est em̄ dosis ei⁹ vsq ad. ʒ. ij. limphat cū aqua vel aquis ꝯuenientib⁹ dispōni curāde: ⁊ cū aq̄ plātaginis seu mēte seu cū aqua ferrea vel cisterne: q̄ aq̄ cisterne sua subtilitate deducendo materias q̄ sūt cā flux⁹ ad vias vrine cōfert. Cōfert etiā principaliter fluxui vētris facto a materia cholerica acuta ⁊ mordicatiua ꝑcedēte tn̄ aliquali mūdificatiōe: cū reubarbaro vel myrobalanis assatis in dosi superi⁹ tacta vel cū māna vel cū cassia ꝺm q perito medico apparebit: ⁊ hoc maxie fieri dz ne stipticitate miue fieret ꝯstipatio ꝑdicti humoris: vn̄ adderet in fluxu: miua enim infrigidat ⁊ exiccat cū multa stipticitate. Cōfert isup stomacho debilitato ⁊ relaxato a superflua caliditate ⁊ supfluo fluxui vrine facto a cā calida in renib⁹ assumpta cū aq̄ plātaginis seu myrti in debita quātitate: ⁊ modus compositionis eius est soluz cū succo citoniorum: ⁊ zuccaro. ¶ Additio.

¶ Hec descriptio miue dicitur: q: soluz fit ex zuccaro vel melle succo citoniorū ⁊ vino: que fit cum zuccaro multum habetur in vsu. Summa medicinarum est tres res.

Onfectio miue acetose valet vt supra: ⁊ proprie qn̄ appent significatiōes caliditatis. Accipe succi citonior acetosor li. lx. ⁊ decoquatur vsq ad cōsumptiōe medietat. Deinde funde sup ipm aceti boni ⁊ albi li. xx. ⁊ fiat sicut diximus.

¶ Confectio miue acetose non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Ista ꝯfectio raro habet in vsu: ⁊ dr̄ miua acetosa q: fit ex succo citonior acetosor ⁊ aceto: ⁊ dr̄ simplex respectu ꝯposite superi⁹ descripte. Summa medicinar est tres res.

Onfectio miue alteri⁹. Accipe succi citonior acetosor lib. lx. ⁊ pijce sup ipm mēte sicce: ⁊ folior citror añ. ℥. viij. folior rosar. ℥. iij. buliat vsq ad mediu. Deide colet ⁊ funde super ipsum succū vini antiq albi li. xxv. deinde compleatur decoctio ei⁹ sicut diximus cu specieb⁹: vel sine specieb⁹. Et sunt q faciūt cum vino aut aceto: ⁊ sunt qui faciunt cū melle aut cum zuccaro.

¶ Confectio etiam alterius miue non est in vsu.
¶ Additio.

¶ Ista ꝯfectio non est in vsu: ⁊ vt vult Mes. potest fieri tribus modis: primo cum speciebꝰ vel sine speciebꝰ: scđo cum vino vel cum aceto: tertio cum zuccaro vel cuz melle. Summa medicinarum est. vj. res.

Confectio miue facte ex succo fructuū. Accipe succi citoniorū qui iam decoctus est vsq3 ad medietatē lib. ij. succi malorꝫ montanorꝫ ⁊ pirorum agrestium decoctorꝫ vsq3 ad medietatez ana. libr. j. vini antiqui libr. ij. coquantur sicut diximus cum speciebus vel sine speciebus.

¶ Confectio miue facte ex succo fructuum similiter nō est in vsu.

¶ Additio.

¶ Ista miua nō habet̄ in vsu ⁊ đr miua de succo fructuuz quia fit cum succis in litera descriptis: fit etiā cū speciebꝰ vel sine. Summa medicinarum est. v. res.

Sermo in aceto squillitico. Cōcordati sunt antiqui super iuuamenta aceti squllitici ad egritudines multas: ⁊ studuerūt in opatiōe eius ⁊ inuenerūt ex modis operatiōis eius modos diuersos famosos de quibꝰ loquemur iam. Et sunt

Iuuamēta solēnia.

ipsiꝰ iuuamenta multa manifesta: ⁊ ad egritudines capitis quidē: q2 cōfert epilepsie ⁊ vertigini: ⁊ ꝯfert gingiue laxe ⁊ putride: ⁊ cōfirmat dētes ⁊ facit oris odorē bonū: ⁊ si in eo est fetor remouet eū cū fortitudine: ⁊ ad mēbra quidē anhelitꝰ cōfert ⁊ canne pulmonis ⁊ corroborat lacertū vocis ⁊ clarificat vocē: et mēbris nutritiōis confert: qm̄ abstergit stomachi putrefactionē: ⁊ facit digestionē bonā ⁊ appetitū cōfortat ⁊ cōfert spleni ⁊ dolori epatis et stomachi et cōfert mēbris expulsiōis. Itā prestat iuuamētū manifestū mollitiei vesice ⁊ matricis prefocatiōi ⁊ egritudinibꝰ iūcturarꝫ: ipm̄ em̄ subtiliat hūorꝫ grossitudinē: ⁊ pōit materias viscosas faciles ad expellēdū. Et interdū humorē grossuz ⁊ viscosuz educit: ⁊ interdū cholerā nigrā: etiā est ex rebꝰ ꝓseruantibꝰ corpus a putredine ⁊ cōseruantibꝰ ipm̄ in sanitate sua ⁊ acqrit vsus eiꝰ maciē corpori ⁊ cōseruat in iuuētute ⁊ cōfortat corpus cui accidit laxitas ⁊ mollificatio: ⁊ efficit colorē bonū. Et modꝰ opationis eiꝰ est. ℞. ex laminis squille ⁊ ꝓprie q̄ sunt medie inter cor-

Compositio eius.

pus ⁊ corticē ipsiꝰ q̄titatē quā volueris: ⁊ cōsue eas sepatim in filo cū stilo ligneo: ⁊ dimitte siccari i vmbra diebꝰ. xl. Post illđ cōminue eas in frusta cum incisorio ligneo: pone ad ocm̄ li. eiꝰ aceti boni lib. viij. ⁊ pone ī vase vitreato stricti orificij: ⁊ stringe caput eiꝰ: dimitte in sole ꝑ alios dies. xl. post illđ cola ⁊ admīstra vbi opꝫ. Et si necessitas vrget festinare sepeliat̄ vas in cinere calido vel arena calida cū successiōe nō repēte: s3 ꝓprie inter horā ⁊ horā. Et dixit paulꝰ lamie eiꝰ sicut sunt ponant̄ in aceto a principio veris vsq3 ad finē estatis ī vase vitreo sigillato ⁊ exposito soli: ⁊ post illđ admīstret̄ ⁊ sumat̄ in potu ex eo oī die ieiuno parūꝑ donec deueniat̄ ad. ℥. j. ß.

¶ Sermo đ aceto squillitico fit. ℞. cepe squille ⁊ aceti puri: ⁊ l3 ip3 ꝑ se solū absq3 alterius rei admixtione rarissime sit in vsu ꝓpter eiꝰ acuitatē mordicationē amaritudinē et displicētiā ⁊ maxie ī gustu: ab antiqs tn̄ ml̄tū habebat̄ in vsu: nos aūt vtimur eo ī forma syrupi cū melle ꝑfecte decocto. Et isto mō oximel squilliticū noiat̄ qđ ab oibꝰ generaliter est in vsu: ⁊ sicut cū melle ꝯponit̄: ita ēt posset cū zuccaro ꝯstrui ⁊ ꝯponi ⁊ ad formā syrupi reduci. Vtimur etiā

Vomitiuū optimuz.

ipso cū querimꝰ vomitū ꝓuocare admixtū cū aq̄ ordei ⁊ cū melle vel zuccaro rubeo sub ista ꝓportiōe. ℞. aq̄ ordei ciathos iij. mellis. ʒ. iiij. vel pulueris zuccari ʒ. iij. aceti squillitici. ʒ. j. ß. calefiat ad ignē: ⁊ sub tepida caliditate totuz simul mixtū assumat̄ ⁊ erit optimū vōitiuū ad educēdū materias grossas phlegmaticas ⁊ viscosas: ⁊ hmōi acetū sqlliticū ꝓncipalr̄ ꝯuenit ad egritudīes frīdas capitis factas a materia phlegmatica vel melācholica: vn̄ mirabilr̄ ꝯuenit epilepsie ⁊ ꝟtigini: ⁊ ꝯfert ad egritudines stomachi ab eadē materia factas: materias putridas malas pectoris rectificat dentes ꝯmotos ꝯfirmat. Oris odorē bonū efficit. Et sup oīa ꝯfert mēbris auditus ⁊ nocumētis factis ī eis a materia grossa phlegmatica viscosa: curat ēt asma raucedinē vocis tussim antiquā q̄ cōiter euenit senibꝰ: est aūt potētissimū subtiliatiuū incisiuū abstersiuū ⁊ desiccatiuū dictarꝫ materierū in quacūq3 ꝑte existētiū sua diuisione ⁊ forti penetratiōe eas digerēdo incidēdo: ⁊ ad expulsionē ꝑparādo: ⁊ multas alias ꝟtutes h3 q̄s tu ipse lege ⁊ maxie ꝓseruādi vtentē eo ab oī egritudine: ⁊ ꝯseruādi ip3 ī optima sanitate ⁊ sic ꝑ se solū assumptū. Hec oīa ml̄to meliꝰ ⁊ maiora faciet ꝑparatū cū melle in forma syrupi sicut īferꝰ appebit. Et dosis predicti aceti est a. ʒ. j. vsq3 ad. ʒ. iiij. ſm actualē caliditatē đ mane assumptū ⁊ ī passiōibꝰ pectoris d3 paulatine sumi lābēdo: phthysici aūt ⁊ multū calidi cōplexiōe ⁊ acute febriētes ab eiꝰ vsu oīno timeāt ⁊ ī estate ēt feruēti fugiāt opationē sqlle q̄ est calide ꝯplexionis vltra tertiū: sicce vltra scđz. S3 cū ē recēs h3 humiditatē quādā etiā cū ꝑdicta ꝯplexiōe calida ⁊ sicca, ⁊ in partibꝰ istis paucissimi vtunt̄ ipso: ⁊ vt sic fiat cōsulo et ꝯfirmo: sed recurrat̄ ad oximel sqlliticū: ⁊ suadeo q̄tū possum.

Quibꝰ nō conuenit.

¶ Additio.

¶ Acetū squilliticū a ml̄tis auctoribꝰ đscribit̄. Serapio in ca. de squilla auēte dya. ip3 describit ⁊ syrupū de sqlla: ab isto tn̄ Mes. differēs: silr̄ liber q̄ đr albucasis docet modū ꝑparādi ⁊ desiccādi ⁊ đ forma castrādi sqllū ⁊ ꝯficiēdi acetū sqlliticū ⁊ distillādi aquā ipsiꝰ ⁊ de mō albificādi acetum squilliticū ⁊ sic de singulis. Sūma medicinarū sūt. ij. res.

Modus oximellis squillitici virtuosi ꝯtra materias frigidas difficiles et submersas ī locis difficil3 eradicatiōis earꝫ. Et cōfert ad egritudines stomachi et capitis ⁊ viscerum ⁊ eructuationem acetosaz et mollificationem vesice. Accipe mellis dispumati. li. iij. aceti squillitici. li. ij. Coquatur ⁊ dispumet̄ ⁊ ꝑficiatur decoctio eius sicut diximus in speciebꝰ secaniabin.

¶ Istud oximel ml̄tū h̄r ī vsu: ⁊ gn̄alr̄ repit̄ ꝑparatū ⁊ rōne mellis vigorosiꝰ ⁊ potētiꝰ ꝯfert oibꝰ qbꝰ ꝯfe. t acetū sqlliticū. Est em̄ eradicās ocm̄ materiā viscosam tenacē ⁊ grossam q̄tūcūq3 ꝓfundā ⁊ inuiscatā ⁊ maxie in cerebro stomacho pulmone ⁊ ꝑtibꝰ pectoris: ⁊ est valde ꝯueniēs senibꝰ ⁊ frigidis natura ī qbꝰ humor phlegmaticꝰ seu melāchlicꝰ est abūdās: est em̄ opportunū istarꝫ materierꝫ: ⁊ curatiuū oim egritudinū ab eisdē depēdentiū. Et dosis est vsq3 ad. ʒ. ij. cū aq̄s cōuenietibus distillatis aut decoctionibus appropriatis: sed modꝰ constructionis apparet in litera.

Modus oximellis squillitici de radicibꝰ. Fit sicut secaniabin de radicibus. Sed pro aceto communi ponatur acetum squilliticum.

¶ Sūt qnq3 supiꝰ dcā in oximelle ꝯposito. Istud oximel sqlliticū ꝯpositū l3 nō sit ī vsu: magr̄alr̄ tn̄ ꝑparari pōt et ꝯuenit in oibꝰ ī qbꝰ ꝯfert oximel sqlliticū simplex: tn̄ eo efficaciꝰ ⁊ potētiꝰ oparet̄ in subtiliādo q̄scūq3 materias grossas phlegmaticas ⁊ melācholicas ⁊ pncipalr̄ in apiēdo oppilatiōes quorūcūq3 mēbrorꝫ: vn̄ sūme ꝯfert q̄rtanarijs chronicis ac etiā quotidianis longo tp̄e ꝓlongatis in qbus materia esset difficilis eradicationis: limphat̄ cū aq̄s appropriatis: ⁊ modus constructionis apparet in littera.

Oximel squilliticū descriptiōe Democriti ꝯfert iuuamētū magnū epilepsie ⁊ vertigini ⁊ dolori capitis ⁊ hemicranee ⁊ ad oppilationē cerebri et pectoris: ⁊ ad hūores difficiles in eis. Accipe origani hyssopi sicce albascei cheisim: cordumeni sticados. an̄. ʒ. v. coquant̄ ī tribꝰ li. aque vsq3 dū deueniat ad li. j. ⁊ ꝓijce sup ip3 mell. li. ij. mell. passularū li. ß. succi alfescera. ℥. v. aceti sqllitici. lib. j. ⁊ ß. auferat̄ spuma eiꝰ oī hora: ⁊ coquat̄ sicut diximꝰ.

¶ Istud oximel qđ cū syrupo similitudinē h3 nō est ī vsu sed tn̄ ꝓpter laudes ab auctore sibi impositas eiꝰ vsuz magistraliter laudo ipsum. Summa medicinarum est res. xi.

R Estat sermo noster in hac distinctione sexta loqui de speciebus robub: quarum operatio succorum est depuratio ⁊ inspissatio ignis caliditate aut solis.

Robub. ¶ Ista est quinta pars hui⁹ sexte distinctionis in q̄ autor determinat de robub. i. de succis herbarū plantarū vel fructuū inspissatis calore solis vel ignis intantū φ aliq̄ ex eis spissitudinē hūt cū electuarijs parū coctis: ⁊ d̄ loch sup̄⁹ dictū est: lʒ ex eis etiā aliq̄ sunt multū fluidi. ¶ Additio.

Differentia inter syrup. ⁊ robub. ¶ Rob p̄o ap̄d arabes ē succ⁹ cuiusdā fruct⁹ coct⁹ ad spissitudinē vt s̄uari possit. aui. i. v. ca. i sexto tractatu ponit differentiā q̄ est iter syru. ⁊ robub: ⁊ ait φ syrupi sūt decoctiōes ⁊ succi ispissati cū dulcedie: ⁊ robub sunt succi ispissati p̄ se ipsos. Tū scias φ rob q̄n simpl̄r poit̄ mustū coctū itelligit̄.

R Ob de ribes stōachuʒ calidū ↄfortat: vomitum cholericum sedat: siti extinguit: cordis ebulitionem mitigat: ⁊ ipm ↄfortat: solutionem cholericā stringit ⁊ alterat. ℞. succi ribes li. x. coquatur cum facilitate vsq̄ dum consumatur tertia ipsi⁹. Deinde coletur ⁊ dimittat̄ residere vsq̄ dum clarescat. Deinde coquat̄ cū multa facilitate in vase vitreo vsq̄ dum habeat spissitudinē: aut exponatur soli vsq̄ dum pinguescat ⁊ cōseruetur: da cū aqua frigida aut cum aqua niuis. Et scito φ rob herbe acetose est in v̄tute ei⁹.

¶ Pro itellectu toti⁹ sexte ptis ē aduertēdū φ l̄ra q̄ dicit rob ē corrupta ex defectu trāslatoris: dʒ eīn dicere robub: nā rob idē est qd̄ sapa vl̄ vinū vltimate decoctū sīītudinē hñs cū sapa: robub aūt p̄prie est q̄cūq̄ succ⁹ inspissat⁹ caliditate solis vel ignis. Mod⁹ aūt assūptiōis cuiuscūq̄ robub cū i forma electuarij reperit̄ est sicut de citonijs sup̄⁹ dictū est: si aūt est in forma liq̄da: p̄nt etiaʒ q̄nq̄ assumi distēperata cū vino: aut aq̄ distillata seu d̄coctiōib⁹ ↄuenientibus dispōni curāde. Et nota φ generalr̄ oēs opatiōes cuiuslibet robub sunt poti⁹ ad ↄstringēdū stipticādū: ⁊ ad alterādū ad frigidū q̄ʒ ad aliū effectū idjucēdū: vt d̄ quolibet particulariter apparebit. Istud robub de ribes portat̄ de partib⁹ syrie: est eīn ribes arbor quedā nascēs i ptib⁹ syrie in locis mōtuosis que facit fruct⁹ acetosos: ⁊ pōticos similitudinē hñtes cū prunis: ⁊ sunt frigide ⁊ sicce cōplexiōis i sc̄do cū m̄lta stipticitate. extrahit̄ ergo iste succ⁹ a dictis fructib⁹: ⁊ cū aliquātulo ʒuccari inspissat̄ ad solem vel ad ignē vt diutius cōseruet̄: ⁊ sic in forma solida iuleb portat̄ ad nos. Etiā sine ʒuccaro inspissat̄: ⁊ sic p̄fectius opat̄: vocat̄ vbiq̄ locor̄ syrup⁹ seu iuleb de ribes: ⁊ p̄ncipalis ei⁹ opatio est ad ↄfortādū stomachū relaxatū: sitiʒ extīguit: vomitū cholericū p̄hibet: ⁊ oēm fluxū cholere ad ipʒ p̄hibet ⁊ extinguit: vsus tñ ei⁹ p̄ncipalr̄ est ad resistendū cuilibet fluxui vētris facto a materia calida cholerica ⁊ subtili vl̄ a mala cōplexione calida: ↄfert eīn dissinterie: ⁊ fluxui ↄuenieti a mēbris intrīsecis: ⁊ p̄mo p̄ fluxu vētris cōstrīgēdo assumit̄ ante cibū. Pro vōitu p̄o post cibū cū aq̄ ferrata vl̄ chalybis vl̄ plātaginis vel alijs appropriatis: ⁊ mod⁹ p̄parationis apparet in l̄ra. Et loco ei⁹ in partib⁹ n̄ris vtimur miua simplici vel syrupo myrtino. Dicit tñ hic Mes. φ loco eius posset sumi succus herbe acetose. ¶ Additio.

¶ Istud rob de ribes describit Haly. x. practice: quid aūt sit ribes vide apud Serapionem.

R Ob de agresta valēs ad debilitatē stomachi factā ab inflāmatiōe in ipso ⁊ vomitū cholericū ⁊ pulsū cordꝭ ⁊ solutionē cholere: ⁊ abscidit siti. Et ei⁹ opatio est sicut rob de ribes.

¶ Rob. i. robub de agresta nō repit̄ preparatū: nec multū habet̄ in vsu: tñ magistralr̄ preparari posset etiā in forma iuleb inspissat⁹ cū ʒuccaro ⁊ sine: sed cū ʒuccaro meli⁹ conseruat̄: debilius tñ operat̄. Est eīn frigide complexionis: ⁊ sicce in sc̄do succus agreste: ⁊ ideo p̄ncipalr̄ ↄuenit in oī fluxu vētris a materia calida cholerica. ¶ Additio.

¶ Rob de agresta etiā describit Haly. x. practice.

R Ob de cornib⁹ vʒ sicut rob de agresta: ⁊ ↄfortat appetitū: ⁊ modus opatiōis ei⁹ est. ℞. succi cornuū ⁊ p̄prie qb⁹ est mediatio iter maturitatē ⁊ acerbitatē: ⁊ opatio eius est sicut diximus de ribes.

¶ Rob de cornib⁹. i. de cornis qui sunt fruct⁹ cuiusdā plāte: ⁊ sunt calide ↄplexiōis in p̄mo: ⁊ sicce in sc̄do cū stipticitate multa: tale robub nō est in vsu: nec p̄paratū repit̄. De cornis

R Ob de berberis valet sicut rob de ribes: ⁊ ei⁹ operatio est sicut illius. Et si haberi non potest accipe ex eis siccis lib. ij. ⁊ proijce super illud lib. iij. succi agreste: ⁊ dimitte per dies tres donec humectentur. Deinde fricentur manibus: et exprimatur aquositas tota ⁊ coquatur sicut diximus.

¶ Robub de berberis etiā sunt fructus noti frigide ⁊ sicce complexionis in secundo cum multa stipticitate: ⁊ tale robub non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Rob de berberis. i. robub raro habet̄ in vsu sub forma robub: tñ sub forma syrupi sepe in vsu habetur.

R Ob de sumach valet sicut rob de berberis: et fit sicut illud.

¶ Rob de sumach ⁊ sunt grana quedam frigide ⁊ sicce cōplexionis non est in vsu nec preparatum reperitur.

R Ob de moris de seni imaturis valet sicut rob de sumach: ⁊ fit sicut illud.

¶ Rob de moris de seni. i. de celsi vel aliter de illa ↄtrata immaturis ⁊ acerbis nō est in vsu: sed loco ei⁹ vtimur diamoron acerbo facto cum ʒuccaro: de quo aliquid dictū est supra: sed clarius ponitur a Nicolao.

R Ob de citonijs stōʒ ↄfortat viscera ⁊ epar: ⁊ abscidit egestionē ⁊ vōitū ⁊ fit sicut rob d̄ ribes.

¶ Non est in vsu: sed loco eius vtimur miua citoniorū vel miua simplici de quib⁹ dictum est supra: iuuamenta ⁊ modis constructionis est sicut rob de ribes.

R Ob de pomis stomachum ⁊ cor confortat: ⁊ sanat sincopim: ⁊ fit sicut illud de ribes.

¶ Rob de pomis. s. immaturis ⁊ siluestrib⁹ nō est in vsu.

R Ob de pirꝭ valet sicut rob de citonijs: ⁊ fit sicut illud.

¶ Rob de piris supple siluestribus non est in vsu.

R Ob de prunis inflāmationē extinguit: sitim sedat: ⁊ ventrem laxat: ⁊ fit sicut primum.

¶ Rob de prunis siluestrib⁹: ⁊ est succ⁹ prunor̄ imaturor̄ inspissatus q̄ vocatur acatia que est frigide ⁊ sicce cōplexionis in secūdo. Istud robub est multū est in vsu: ⁊ cōfert omnibus dispositionibus: ⁊ maxime fluxib⁹ ventris qbus ↄfert robub de ribes: ⁊ de agresta: ⁊ eode modo conficitur.

R Ob de granatꝭ acetosis valet sicut rob d̄ berberis: ⁊ fit sicut illud de agresta.

¶ Rob de granatis acetosis nō est in vsu: tñ cōfert ⁊ fit sicut robub de berberis: ⁊ loco eius vtimur vino granator̄ quod tñ non est tante frigiditatis ⁊ siccitatis.

R Ob de persicis valet calefactioni stomachi ⁊ siti: ⁊ fit sicut illud de citonijs.

¶ Rob de persicis supple immaturis non est in vsu.

R Ob acetositatis citri valet sicut rob de ribes ⁊ fit sicut illud.

¶ Rob acetositatis citri non est in vsu.

R Ob de fructib⁹ inflāmationeʒ extinguit: stomachū ↄfortat: vomitū ⁊ fluxū sedat. Accipe succi granatorum acetosorum et muzorum: succi citonior̄ acetosor̄ succi piror̄ imaturor̄ succi pomorū mōtanor̄ succi ʒarur: succi agreste succi acetositatis citri. añ. ptes eq̄les. Proijce i eis berberor̄ ⁊ sumach. añ. partē ℞. fiat sicut dixi i rob de berberis.

¶ Rob de plurib⁹ fructibus ⁊ diuersis immaturis quod ipse ponit in litera non est in vsu.

R Ob de fructibus inflāmationē extinguit: sitim sedat: ⁊ ventrē lubricū facit. ℞. succi granatorum acetosor̄ ⁊ muzor̄ aque prunor̄ ⁊ aque tamarindorum añ. partes equales: succi

acetositatis citri partē ß.fiat sicut diximꝰ in ribes.
¶Rob aliud de fructibus etiam non est in vsu.

Rob myrtinum fit sicut rob de ribes.Et omnis quidē syrupus factus ex succis:si inspissetur preter mel ꝛ zuccarū vocaꝛ rob.
¶Rob myrtinū de succo granoꝝ myrti nō est ī vsu:q꜡ loco eiꝰ sumimꝰ tuleb seu syru.myrtinū supiꝰ declaratū. Cōfert tñ si ꝑpareꝛ sicut robub ꝺ ribes:ꝛ sic ꝑparaꝛ ꝛ eadē ē dos.
¶Generaliter cōcludēdo oīa suprascripta robub p̄ricipaliter cōueniunt fluxibus ventris factis a mala cōplexiōe calida seu ab humore cholerico subtili: ꝛ acuto excoriāte intestina assumpta per modicū tp̄s ante cibū cū aquis appropriatis vel sine vt superiꝰ dictū est: ꝛ assumpta post cibum sine aq̄s silr conuenirēt cuilibet vomitui facto ab eadē cā.Cōuenirēt etiā fluxui vrine supfluo ꝓueniēti a relaxatione ꝛ supflua caliditate renū:ꝛ silibꝰ dispositionibꝰ.
¶Et sic est finis sexte distictiōis. ¶Incipit septima.

Faciem clarificans.	Ad oppilationes epatis renum ꝛ vesice.
Capillos flauos elōgās ꝛ multiplicans.	Clarificans sanguinez.
Cicatrices amouens.	Ad discrasiam calidam.
Lentigines remouēs.	Ad discrasiam frigidam.
Ad egritudīes frigidas neruorum.	Digestiuum cholere subtilis.
Ad passiones pectoris.	Compumens choleram rubeam.

¶Distinctio septima de decoctionibus ꝛ infusionibus.

Septima distinctio est de decoctionibꝰ ꝛ infusiōibus de quibus diuersitates ponemꝰ sicut fecimus in predictis.
¶Decoctiōes ꝓprie sunt qñ aliq̄ aromata:semīa:flores
Decoctio q̄ radices:vł folia vel q̄cq̄d aliud cuiuscūq; generis sit decoquitur in aqua simplici vel in aq̄s distillatis vna vel pluribꝰ in vino vel in quocūq; alio liquore:vñ ꝟtus illaꝝ reꝝ acq̄riꝛ:ꝛ assumiꝛ ī ꝑdictis aq̄s in q̄bꝰ decoquunꝛ:demū talis decoctio colaꝛ cū forti exꝑssiōe qñq;:ꝛ qñq; sine ħ; exigētiā ꝛ qñq; mł'tū decoquiꝛ ad ignē:ꝛ qñq; paꝝ.Et liquor
Infusio q̄. q̄ accipiꝛ tałr decoctio vocaꝛ.Infusio aūt est qñ aliq̄ res medicinales infundunꝛ seu ponunꝛ puluerizate ꝯtuse vł solide:in aq̄ vel vino vel aliq̄ liquore;absq; vlla decoctiōe ꝛ in illo tenenꝛ vel remanēt per aliqđ tp̄s.Colligiꝛ tñ cuz exꝑssiōe vel sine ħ; ꝙ q̄rimꝰ maiorē vel minorē virtutē remanere in aliquo liquore:ꝛ sic talis liquor sic ꝑparatus ꝛ colatꝰ noīaꝛ infusio.¶Est hic notādū ꝙ in decoctiōibus plus remanet de virtute in liquore q̄; ī ifusiōibꝰ. Sz nos
Documētū circa infusiones. sepe post infusionez alicuiꝰ simplicis medicine vt agarici grā exēpli damꝰ etiā aliquā leuē decoctionē vt virtꝰ eius melius ꝛ fortiꝰ assumaꝛ.Et remanet ī liquore in quo decoquiꝛ agaricꝰ vł alia res ꝯsilis vt reubarbaꝝ vel turbith.

Decoctio capilloꝝ venerꝭ clarificās sanguinē ꝛ mūdificās eū a corruptiōibꝰ materieꝝ ꝯmixtaꝝ ei:ꝛ ꝯpescit acuitatē eiꝰ ꝛ cholerā rubeā.Accipe capillorū veneris.℥.i.ꝛ ß. fumiterre ℥.j.lupuli violarū siccaꝝ.ana.ʒ.viij.prunoꝝ.xl.iniube.xx.Coquanꝛ in li.iij.aq̄ cū facilitate vsq; dum redeat ad li.ʒ.Et ꝓijce in ea casiefistule mūdate a cortice suo.℥.iij.tamarindoꝝ.℥.ij.siracost.℥.j.reubarbari boni.ʒ.iij.Fricēꝛ manibꝰ ꝛ coleꝛ:et ꝓpineꝛ ius in mane.Et qñq; poniꝛ loco aque seri caprini lib.iij.
¶Hic ponunꝛ multe decoctiones ꝛ diuerse: que oēs hñt aliqualiter virtutē solutiuā lenitiuam:ac etiā ꝯpressiuaz: ac etiam ex eis alique habēt virtutem solutiuam solūmō vel lenitiuā:non sunt tñ ille decoctiones oēs quibꝰ medicine solutiue:ꝛ alie generałr distemperētur ꝭm ꝙ inferius declarabo:possumus tñ vti magistraliter presentibus decoctionibus in quibusdā casibus non tñ multum reseruādo eas decoctiones:q꜡ vt plurimū post triduū corrūpunꝛ ꝛ alterantur ꝛ multotiens in tp̄e calido.Vñ est necessitas innouationis earū.Et l; ista prima decoctio nō sit in vsu: hz tñ clarificare sanguinē mundificādo leniendo ꝛ cōprimēdo cholerā rubeā.Et dosis eius est de mane vacuo stomacho vsq; ad.ʒ.vj.ꝛ modꝰ ꝯstructiōis est in lr̄a:ꝛ sic etiā simplicia sunt declarata. Summa medicinaruz est.x.res.

Aqua fructuū sanguinꝭ ꝛ cholere feruorem reprimit:sanguinē clarificat:ꝛ choleraz cū facilitate educit.Accipe prunorū numero.xl.sebestē:iniube añ.xxx.tamarindoꝝ.℥.iij. casiefistule.℥.iij.mñne.℥.j.Fiat vt diximꝰ.
¶Aqua fructuum.i.decoctio que etiaz est solutiua:ꝛ nō est in vsu. ¶Additio.
¶Alia sepe vtimur ad casus nominatos capiendo decoctionē prunoꝝ iniubarū sebesten ꝛ tamarindorum:item Mesue cap̄.de soda calida habet vnam aliaz descrip.que non est eadem cum ista.Summa medicinarum est.vj.res.

Modus infusionis aque casei sanguinez mundificat:ꝛ choleram cū facilitate educit.℞.foliorū rosarum recentium cōpletarum.℥.ij.raued boni aur.j.ꝛ ß. spice.ʒ.ß.Teratur raued contritione grossa:ꝛ rose similiter modicum cōterantur.Et fundantur super ea aque casei ꝛ proprie sumpte ex capris li.ij.Et dimittatur a sero vsq; ad mane.Deinde coletur ꝛ propineꝛ:et quandoq; in defectu rosarum viridium fit sine eis.
¶Modus infusiōis aque casei.i.seri caprini. Ista ifusio multū vsitaꝛ a medicis practicis qñ de sero tp̄e veris sereno haere ītundunꝛ ī ea rose lupuli:fumusterre:vel alie res sanguinē purificātes seu rectificātes ꝛ remittētes in suo calore superflue:demuz de mane colanꝛ:ꝛ sic talis colatura sub actuali caliditate assumitur:ꝛ qñ cū eis nō ponitur alia medicīa solutiua a ꝑdictis potest assumi pluribꝰ diebus ꝯtinuis loco syrupi digestiui: vsq; ad.ʒ.viij. Infūdiꝛ aūt ꝛ sepe reubarbarū in ipsa aqua lactis de sero vsq; ad ʒ.iij.cuz grano vno spice:demū de mane colaꝛ:ꝛ de illa colatura assumiꝛ vsq; ad.ʒ.vj.ꝛ sufficit solū semel ꝺ ista infusione assumere:q꜡ est solutiua materiei cholerice:ꝛ ideo ē adhibēda diligētia sicut ꝺ alijs medicinis solutiuis.¶Et
hic nota qđ semꝑ spica est ponēda cum reubarbaro:quia velocitat eiꝰ operationē. ¶Et nota quod aqua lactis assumpta de mane absq; alterius rei assumptiōe mūdificat sanguinē ipsum versus frigidū alterando:posita tñ de nocte versus serenum aerem:ꝛ est multū ꝯueniēs iuuenibus ꝛ pueris ꝛ sic habeꝛ in vsu.Sūma medicinaꝝ est res.iiij. De aqua lactis.

Modus infusionis de succis herbaꝝ qui est in intentione prioꝝ.℞.succoꝝ endiuie lupuli buglosse depuratorū añ.℥. viij.ꝓijce sup ea corticū myrobalanoꝝ citrinoꝝ.℥.j.raued bōi ʒ.iij.tamaridoꝝ.℥.j.ꝛ ß.casiefistule.℥.iij.fiat vt supra.
¶Modꝰ ifusiōis de succis herbaꝝ nō ē ī vsu.¶Additio.
¶Ista infusio domini Mesue de succis herbaꝝ raro habetur in vsu:ipse idem Mesue eandē fere ꝛ similem infusionem describit capitulo de cura sode calide. Sūma medicinarum est.vij.res.

Decoctio fumiterre sanguinem mundificans ꝛ choleram cū facilitate expellens ꝛ humores adustos:ꝛ epatis oppilationes aperit:ꝛ icteritiaz curat. Accipe succi altarasacō ꝛ endiuie ꝛ lupuli ꝛ buglosse añ.℥.iiij. succi fumiterre.℥.ß.proijce super eis coctis ꝛ depuratis myrobalanorum citrinorum indorum.ana.ʒ.ij.passularum enucleatarum tritarum.℥.j. tamarindorum.℥.iij.Fiat syrupus sicut diximus.
¶Decoctio fumiterre nō est ī vsu:l; aliqui assumāt succū eius in pondere.ʒ.iij.pluribus diebus continuis:est tñ displicibilis valde:sed est vtilis ad sanguinē mundificāduz ab eius acuitate vnde confert scabiosis. ¶Additio.
¶Ista decoctio de fumoterre nō est in vsu:sed vtimur syrupis suprascriptis:poterit tñ quis vti eis si voluerit ad intentiones suprascriptas.Summa medicinaꝝ est res.ix.

Decoctio albasce solutiōe educēs phlegma ꝛ ꝯfert phlegmaticis ꝛ senibꝰ:ꝛ ꝯfortat stomachū:ꝛ facit digestionē bonā ꝛ vētositatem viscerum

tē viscer ⁊ hypocūrioꝝ dissoluit. ℞. albasce: cuscute: hyssopi. añ. ℥. j. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. xx. chebuloꝝ emblicoꝝ añ. ℥. j. turbith. ʒ. iiij. sticados. ʒ. v. eupatorij: absinthij añ. ʒ. iij. radicū apij: feniculi añ. ʒ. vij. polipodij. ʒ. v. anisi. dauci añ. ʒ. iij. Coquant oīa in lib. iij. aque vsq; dum redeat ad lib. j. deinde coletur: ⁊ proijciant in ea turbith. ʒ. j. zinziber. ʒ. ß. agarici. ʒ. j. ⁊ dimittat vsq; mane. Deīde colet ⁊ accipiat.

¶ Decoctio albasce: aꝛs alabasce. i. thimi nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Decoctio a:basce. i. de thimo nō est in vsu: ⁊ ꝯfert ad ea que dicta sunt in textu: sed ꝓ eo potius vtimur syrupo de thimo supra descripto. Summa medicinarum est res. xix.

Decoctio myrobalanoꝝ solutiōe educens vtrāq; choleram ⁊ phlegma. ℞. myrobalanoꝝ citrinorū chebulorum indoꝝ añ. ℥. j. tamarindoꝝ. ℥. j. et ß. sumittere. ʒ. viij. absinthij. ʒ. ij. prunorum. xxx. passularum enucleatarum. ℥. j. Coquant in li. iij. aque vsq; dum deueniat ad lib. j. Et accipe ex ea lib. ß. vel plus vt oportet: ⁊ proijciatur in ea casiefistule. ℥. j. turbith agarici ana. ʒ. ß. Et quando volueris vt sit medicina debilis nō proijciant in ea illa duo: sed sufficit casiefistule. ℥. ij. Et sunt quidam qui decoquunt has res in aqua casei: ⁊ est medicamē nobile.

¶ Decoctio de myrobalanis nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Guilhelmus placentinus duas habet descriptio .ꝗ nō sunt eedē. Summa medicinarum est res. xij.

Decoctio de sticados ꝯfert febrib⁹ phlegmaticis ⁊ dolori iūcturarū ⁊ neruoꝝ et frigiditati. ℞. sticados: origāi. añ. ʒ. iiij. semis apij: feniculi eupa. ana. ʒ. iij. squāti hyssopi. añ. ʒ. ij. passu. enucl. ʒ. viij. turbith albi arūdinei. ʒ. iiij. coquant ⁊ administrent.

¶ Decoctio de sticados non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Pro ea vtimur syrupo de sticados. Summa medicinarum est res. ix.

Decoctio de eupatorio ad dolorē epatis ⁊ oppilationem in eo ⁊ splenis: ⁊ ad febres cōpositas. ℞. eupatorij: absinthij: asari: spice: capil. veneris. ciperi: rauedsceni: fumiterre bedegar. succaha ana. ʒ. iiij. chebulorum indorū ana. ʒ. viij. passularum enucleatarū. ℥. j. Coquantur ⁊ administrentur.

¶ Decoctio de eupatorio etiā non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Hec decoctio nō habet in vsu: ſ; loco ipsi⁹ vtimur syrupo de eupatorio. Serapio in proprio antidotario h; vnā descrip. fere huic similem. Summa medicinarū est res. xi.

Decoctio epithimi solutiōe educit cholerā nigrā: ⁊ ꝯfert egritudinib⁹ melāchocolicis ⁊ cācro ⁊ lepre. ℞. myrobalanorū nigrorum: sticados: epithimi: passularū enucleataꝝ añ. ℥. j. chebulorum: fumiterre añ. ʒ. iiij. follicorum sene. ʒ. viij. polipodij. ʒ. vj. turbith. ʒ. iiij. eupatorii. ʒ. v. Omnia preter epithimū buliant in aque casei lib. iij. vsq; dum redeat ad li. j. Et deinde ꝓijciatur sup eū epithimū ⁊ buliāt ebulitione vna. Deīde colet ⁊ fricetur hellebori nigri. ʒ. j. agarici. ʒ. ß. salis indi aur. j. administretur.

¶ Decoctio epithimi etiam non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Ista descriptio de epithimo raro habetur in vsu: ſ; pro ea vtimur syrupo de epithimo. item Mes. cap. de soda frigida habet vnā aliā descriptio. Similiter Haly. x. practice: ⁊ Rasis. ix. ad almansorem cap. de melancholia. Summa medicinarum est. res. xiij.

Infusio de hiera stomachū ⁊ caput mundificat: ⁊ ꝯfert febrib⁹ antiquis ⁊ dolori capitis assiduo: ⁊ dolori stōachi ⁊ hemicraneo. ℞. hiere ⁊ aloes boni. ana. ʒ. v. et funde sup ip; decoctiōis eupatorij quā dixim⁹ li. j. ⁊ ponat in vase vitreo: ⁊ exponat soli p dies. xij. ⁊ pl⁹. Et da ex ea oī mane. ℥. j. vel plus vel min⁹ sicut op;.

¶ Infusio de hiera Gale. etiā nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Notabis ꝙ per hierā intelligit hierā simplicē quā descripsit superi⁹: ⁊ per decoctionē de eupatorio intellige hic descriptam immediate. Summa medicinarum est res. iij.

Infusio alia hiere solutiōe educēs hūorē grossū ⁊ melācholiā: ⁊ valet ad egritudines cerebri melācholicas. ℞. hiere ⁊ aloes añ. ʒ. v. ⁊ funde super ipsam decoctionis epithimi quā diximus lib. j. ⁊ fiat sicut dixim⁹.

¶ Infusio alia hiere etiam non est in vsu.

Infusio alia hiere solutiōe educens humorē grossum phlegmaticū. Funde sup ipsā decoctiōis albasce li. ij. ⁊ fiat sicut dixim⁹.

¶ Infusio alia hiere similiter nō est in vsu.

Notandum vtiliter pro his qui vellent magistraliter vti predictis decoctionibus seu infusionibus solutiuis ⁊ lenitiuis: l; rarissime sint in vsu: oportet vt habeatur debita notitia dosis cuiuslibet eorū que euacuāt resolutiue ⁊ ꝯpressiue que ingrediuntur earū cōpositionem: ⁊ sunt ille quarū cōplexiones ⁊ doses principaliter describētur hic inferi⁹. ¶ Primo capillus veneris est satis tēperate ꝯplexiōis: attinet tñ alicui caliditati ⁊ siccitati versus primum gradū: sed dum est recens in ipso est aliqualis hūiditas: leuissime soluit choleram ⁊ phlegma: ⁊ humores grossos. Et dosis eius in decoctiōe ei⁹ cū aqua est circiter lib. j. vt dictum est de mane. Fumusterre est frigide ꝯplexionis in primo cum aliquali caliditate in superficie folioꝝ eius: ⁊ est sicce ꝯplexiōis versus scd̄m solutiōe facili educit cholerā ⁊ humores adustos. Et dosis ei⁹ i succo est vsq; ad. ℥. iiij. In decoctione vero ab. ℥. iij. vsq; ad. v. ¶ Lupuli sunt de specie volubilis: ⁊ sunt frigidi ꝓsus primū ⁊ sicci: virtutē habēt lenissimā solutiuā cholere citrine. Et dosis in infusione est circa lib. j. ¶ Viole sunt frigide ⁊ humide in primo dum sunt recētes: exiccate ꝓo sunt minoris frigiditatis ⁊ humiditatis leuiter lenīedo euacuāt cholerā: ⁊ eaꝝ dosis i decoctiōe est ab. ℥. v. vsq; ad. x. ¶ Pruna matura sunt frigide complexionis versus primū: tñ ꝓpter eorum dulcedinem attinēt alicui caliditati: ⁊ sunt humide complexionis in secūdo leuiter ꝯprimendo educūt cholerā. Et dosis in decoctione est circiter li. j. ¶ Casiafistula est calide ꝯplexionis versus primum ⁊ humide in ipso leniendo educit cholerā ⁊ phlegma que multū habetur in vsu etiā ꝑ se sola: ⁊ dosis eius est vsq; ad. ℥. ij. colate vero cū aliqua decoctione ⁊ diligenter expressa. ¶ Tamarindi sunt frigide cōplexionis ⁊ sicce versus scd̄m leuiter cōprimendo cholerā educunt: ⁊ coꝝ dosis est ab. ℥. ij. vsq; ad. v. ⁊ qñ in infusione assumerentur. ¶ Manna ⁊ siracost sunt species māne calide ⁊ humide cōplexionis versus primū leuiter leniendo educūt cholerā: ⁊ dosis cuiuslibet earum est vsq; ad. ℥. iij. colata cū decoctione ꝯuenienti vel aqua ⁊ expressa: vt dictū est de casia: ⁊ hodiernis temporibus est plus in vsu ꝙ casia ꝓpter eius delectationē. Siracost aūt non portatur ad partes nostras: sed solūmodo māna ē in copia magna. ¶ Aqua lactis sc; caprini est illa ꝗ̄ cōmuniter habet in vsu: ⁊ est frigide ⁊ humide cōplexionis ꝓsus primū est tñ cum nitrositate quadā: qua mediante leuiter soluit choleram citrinā ⁊ humores adustos. Et dosis ei⁹ tempore veris vel estatis est ciathus ei⁹. ¶ Reubarbarū est calide ⁊ sicce ꝯplexionis in scd̄o: soluit pricipaliter cholerā ⁊ subsequēter phlegma. Et dosis ei⁹ in puluere a. ʒ. j. vsq; ad. j. ß. In infusione ꝓo a. ʒ. ij. vsq; ad. ʒ. iij. ⁊ nō pretermittatur quin secū ponatur qd modicū spice aut squinanti: qr est ei⁹ correctiuū: ⁊ eius velocitatē operationē. Et nota ꝙ. ʒ. j. reubarbari assumpta de mane cū. ℥. ij. aque graminis vel absinthij: ⁊ cum grano spice mirifice iterficit

Capillus veneris.
Fumusterre.
Lupuli.
Viole.
Pruna.
Casiafistula.
Tamarindi
Manna.
Aq lactis.
Reubararum.
Mirabile cōtra vermes.

vermes:potest etiam in minori dosi pueris exhiberi:⁊ confert fluxibus ventris:vt superius dictũ est.

Eupatorium.

¶Eupatoriuꝫ est calide cõplexionis in primo ⁊ sicce in secundo: leuiter soluit cholerã ⁊ phlegma. Et dosis eius est in puluere ab ℥.ij.vsqꝫ ad.iij. In ᵭcoctiõe ꝓo vsqꝫ ad.℥.vj.

Epithimum.

¶Epithimũ est calide ⁊ sicce cõplexionis in secundo leuiter soluit melancholiam. Et dosis eius est a.ʒ.iij. vsqꝫ ad.ʒ.vj. In decoctione ꝓo a.ʒ.v.vsqꝫ ad.x.⁊ nõ patitur longã decoctionẽ.

Myrobalani.

¶Myrobalanorum autem species ⁊ aloes complexiões: ⁊ virtutes doses ⁊ operationes dicte sunt superiꝰ. ¶Dosis autem hiere Gale. in infusiõe in aqua feniculi vel absinthij rarissime ẽ in vsu est.ʒ.j.vsqꝫ ad.iij. In puluere autẽ assumpta dosis eiꝰ est a.ʒ.j.vsqꝫ ad.ʒ.j.ß. vacuo stomacho de mane vel de sero ad beneplacitũ. ¶Ultimo nota ꝙ predicte infusiones ⁊ decoctiones debent fieri in aq̃ simplici vel vino vel aquis distillatis cõuenientibꝰ dispositiõi curande:demũ colari ⁊ exprimi:vel nõ exprimi ꝭm exigẽtiaꝫ vt virtus illarũ rerũ fortius ⁊ remissius in tali decoctione vel aqua remaneat:quãtuꝫ autem de aqua pro decoctiõe fienda est assumendũ:⁊ quãto tp̃e res in infusiõe vel decoctione permaneãt:⁊ quãtũ de tali decoctione est assumendum in peritia medici relinquo:lꝫ etiã particulatim supiꝰ sint declarata. ¶Ultra p̃dictas decoctiões ⁊ ĩfusiões positas ab autore sunt alie descriptiões decoctionũ que cõiter habent in vsu multo plꝰ q̄ aliqua predictaꝝ:⁊ principalr est decoctio cõis sic absolute ꝓlata cum gñaliter oẽs medicine solutiue:lenitiue ⁊ cõpressiue vbiqꝫ per totã italiaꝫ distemperẽtur ⁊ fiant:cuius hec est descriptio.

Prima decoctio cõis

℞. anisi:feniculi:passulaꝝ:liquiritie:iuiubarũ sine nucleis:capil. veneris:prunoꝝ:ordei mũdi:sebestẽ:qñ reperiunt añ. partes equales. In quibusdã partibꝰ aromatarij docti cũ medicus dicit prepara hãc medicinã cuꝫ decoctiõe subito eligunt predictã decoctionẽ. Et qr aliqui caliditati plꝰ attinet q̄ frigiditati:vt sic esset plꝰ cõueniens in egritudinibꝰ frigidis:⁊ tp̃e frigido q̄ in egritudinibꝰ calidis:⁊ in tp̃e calido:simplicia ingrediẽtia sunt supiꝰ declarata. Est ⁊ alia decoctio cõis frigida que securiꝰ exhibet in passionibꝰ calidis ⁊ in tp̃e calido q̄ supradicta:cũ qua etiã distẽperant medicine sicut ⁊ cũ supradicta.

Alia decoctio.

Cuius hec est descriptio. ℞. passularũ:liquir. iuiubaꝝ:violarũ mũdatarũ:ordei:prunoꝝ sine nucleis:seminũ cõiuꝫ frigidoꝝ mũdatoꝝ. añ. partes equales:aque simplicis q̄tũ sufficit. Hec decoctio acutefebriẽtibꝰ ⁊ alijs passionibus calidis in tp̃e multũ calido est in vsu ad distẽperandũ medicinas que in illis tpibꝰ dant. Et aromatarij intelligũt hanc descriptionẽ.i.decoctionẽ cum medicus dicit distẽperet cũ decoctiõe cõi recẽti:⁊ iste due descriptiões sunt valde famose ⁊ ab oĩbus generalr vsitate.

Documentum pulchruꝫ.

¶Notãdũ maxime ꝓ p̃dictis ꝙ etiã medicine alique absolutiue qñqꝫ distẽperant cuꝫ vna istarũ decoctionũ ad illam addẽdo quedam simplicia ꝭm exigẽtiã egritudinis curãde:⁊ diuersitatis mẽbri in quo est egritudo:ꝓbi gratia. si fuerit egritudo calida vel frigida solũ in capite addimꝰ tũc predicte decoctiõi aliq̃d de sticados qꝺ est tẽperate cõplexiõis:vel aliq̃d de sansuco q̃ est calide et sicce cõplexionis versus tertiũ:vel de nuce muscata q̃ plꝰ attinet caliditati q̄ sticados. Simili mõ addimꝰ in passionibꝰ pectoris predicte decoctioni cõi qñqꝫ de hyssopo:vel de dactylis:vel dragagãto:vel ponimus aliquãtulum plꝰ de capillo veneris:⁊ de ordeo mũdo:⁊ silr̃ in passionibꝰ stomachi addimꝰ qñqꝫ vel de cinamonio:vel de absinthio:vl̃ de mẽta:vel pauca grana masticis. In passiõibꝰ autẽ epatis ⁊c. qñqꝫ addimꝰ de eupatorio de endiuia:vel de seminibus eiꝰ:⁊ in passionibꝰ splenis addimus de tamarisco vel scolopẽdria:⁊ in passionibꝰ renũ ⁊ vesice qñqꝫ addimꝰ aliquid de.v.radicibꝰ vel seminibꝰ cõibus frigidis:⁊ similibꝰ: ⁊ sic discurrendo in alijs mẽbris est procedendũ in egritudinibus ipsoꝝ medicinã distemperãdo cũ rebus que proprietatẽ ⁊ particularẽ aspectũ habẽt ad talia mẽbra:semꝑ tñ de predictis illas eligẽdo q̃ cũ minori displicẽtia assumuntur. ¶Distemperant insuper medicine solutiue:quãdoqꝫ ⁊ maxime lenitiue solũmodo cum aqua ordei:cũ q̃rimus solũ liquefactionẽ ipsiꝰ ⁊ subtiliationẽ cum abstersione ⁊ ipsius penetrationẽ. Distemperãtur insuꝑ medicine solutiue ac etiã lenitiue:⁊ etiã electuaria quedã q̃ lãbẽdo assumũtur:dato ꝙ nõ sunt solutiua cũ quibusdã aquis distillatis:cũ querimus qñqꝫ accelerationẽ exhibitionis:et tẽpus morã nõ patit in tardãdo donec decoctio fiat pluribus de causis sunt aque distillate q̃ cõiter sunt in vsu ad distẽperandũ medicinas solutiuas:⁊ alias ad limphãdũ syrupũ:⁊ etiã qñqꝫ per se ipm̃ assumũtur:⁊ sunt ista. aq̃ feniculi:aqua maiorane:aq̃ vue:aqua saluie:aqua vite:que omnes principalr cõueniũt ĩ passiõibꝰ frigidis capitis et neruorũ non solum rõne cõplexionis earuꝫ:sed etiã rõne ꝓprietatis ad particulares aspectꝰ ad neruos:⁊ ad caput.

De aqua vini.

Aqua aũt vini ad alẽbicũ distillata summe ꝯfert passionibus frigidis:⁊ humidis capitis bñ fricata iuxta cõmissurã coronalẽ:est eñ multe calefactiõis ⁊ exiccatiõis subtiliatiõis:⁊ resolutiõis materierũ catarraliũ frigidarũ p̃ncipalr in capite cõtentarũ. Est igit remissiua cuiuscũqꝫ male cõplexionis frigide in quocũqꝫ mẽbro si vacuo stomacho in mane vsqꝫ ad tres.ʒ.assumat. ¶Ultra istas sunt aq̃ absinthij:⁊ aqua mẽte q̃ principalr cõueniũt cõplexionibus frigidis stomachi:⁊ silr aq̃ feniculi. Aqua autẽ.v.radicũ ⁊ aq̃ eupatorij ac etiã aqua absinthij:aqua lupuloꝝ:aqua seminũ cõium:aqua endiuie:aqua graminis: aq̃ fumiterre:plꝰ cõueniũt passionibꝰ epatis: ⁊ silr etiaꝫ aqua floꝝ camomille q̃ calida est nodositatibus ⁊ duritiei epatis stomachi ⁊ aliorũ mẽbrorũ est valde cõueniens. Aqua autẽ capilli vene. aq̃ hyssopi :aqua prassij:aqua scabiose: et aqua vngule caballine.i.pharfarelle:⁊ aq̃ berbene plꝰ cõueniunt passionibus pectoris ⁊ pulmonis. Aqua autẽ myrti lꝫ principaliter habeat virtutẽ constrictiuã sanguinis fluẽtis a pectore:hꝫ etiam virtutẽ aliqualiter aperitiuam:est etiã ꝯueniẽs supfluo fluxui vẽtris ⁊ vrine. Aqua aũt boraginis buglosse melisse ⁊ rosarũ plus conueniunt passionibꝰ cordis:aqua scolopendrie: ⁊ tamarisci conueniunt passionibꝰ splenis:aqua autẽ saxifragie apij paritarie:⁊ aqua seminũ cõmunium ⁊ myrti:⁊ caude eq̃ne,⁊ plãtaginis.i.petruncule:et aqua portulace et violarũ et matrum violarũ et maluarũ plꝰ cõueniũt in passionibꝰ renũ ⁊ vesice:oẽs autẽ predicte que sunt narrate:quedã sunt calide:quedã sunt frigide:quedã humide:⁊ q̃dã sicce: vt in tabula simpliciũ apparebit:sunt ille que gñaliter habentur in vsu vbiqꝫ locoꝝ:et maxĩe in limphãdo syrupos vel in assumẽdo electuaria vel per seipsas qñqꝫ cum zuccaro:qñqꝫ sine assumuntur:fiunt etiã et ꝯstruuntur plures alie decoctiones q̃ in diuersis dispõnibꝰ a diuersis medicis practicãtibus habent in vsu inter quas sunt due principales:⁊ magis cões.

Prima decoctio.

Et prĩa est decoctio facta cũ aqua simplici ex quinqꝫ radicibꝰ cõibus remota ipsarũ medulla addendo cũ eis cicera rubea decoquant ista adinuicem:donec q̃rta pars sit ꝯsumpta:ista decoctio sic assumpta cũ zuccaro rosato vel melle:vel etiã absqꝫ quocũqꝫ istoꝝ est maximi iuuamẽti in aperiẽdo oẽs oppilatiões epatis splenis renũ vesice:⁊ in subtiliãdo oẽm materiã grossam phlegmaticã et melãcholicã:et in resoluẽdo vẽtositates cõtentas in q̃buscũqꝫ partibꝰ nostri corporis et maxĩe in intestinis:hꝫ etiã q̄ plura alia iuuamẽta:q̃ tu ipse cõsidera ex virtute cicerum et illarũ radicũ:que decoctio sicut et alie nõ potest cõseruari vltra tres dies.

Scd̃a decoctio.

¶Scd̃a decoctio. ℞. passularũ: liquiritie: anisi.feni.capilli ve.ana partes equales cinamomi:masticis.añ.ʒ.j.omnia decoquãtur in aqua simplici vsqꝫ ad quarte partis ꝯsumptionẽ coletur ⁊ assumatur vt supradicta q̃ est lenitiua asperitatũ pectoris:⁊ aliqualiter aperitiua oppilationũ epatis. Est etiã cõfortatiua virtutis digestiue stomachi:resolutiua vẽtositatũ ꝯtentaruꝫ in eo et in intestinis:⁊ abstersiua materierũ viscosarũ ꝯtẽtarũ in eis. Et ipsa cõiter vtebat tp̃e veris Thomas de garbo ad digerẽdum materias phlegmaticas et maxime cõtentas in p̃dictis locis de ipsa dando.℥.iiij.cũ.℥.j. syrupi rosati vel mellis rosati colati ⁊c.

De aqua ordei.

Aqua ordei summe cõmendat ab autoribꝰ maxime a Ga.ij. regiminis acutorũ. Et ab Auic.prĩa fen.quarti. Et est sublimis excellẽs ꝯtra oẽm materiã cholericã subtilẽ calidã:aperitiua oppilationũ:ꝓuocatiua sudoris ⁊ vrine:lenitiua vẽtris et fecũ siccarum:ꝓuocatiua somni:et extinctiua sitis. Et q̃ est nõ colata nutrit:et est cõueniẽs acute febriẽtibꝰ cholericis ⁊ oĩbꝰ passionibus calidis:mire etiã cõuenit passionibus pectoris et pulmonis. Et cũ querimus sudorem ꝓuocare:predicta aqua sumat calida:qñ vero q̃rimꝰ sitim extinguere sumatur frigida.

De melle distillato.

¶Mel aũt distillatum est mirabile ad faciẽdũ nasci capillos flauos ⁊ lõgos vbicũqꝫ fricet in quacunqꝫ parte

cunqꝫ parte

cūq̄ parte noſtri corporis: ⁊ maxie ſup caput mulieris ex pte faciunt fricari cutē capitis iuxta radicē pilorꝝ cuȝ predicto melle diſtillato: ⁊ poſtea ↄtrahūt moram ad ſolē capite diſco operto: ⁊ in breui tpe capilli mltiplicanť ⁊ flaui
De aq̄ fraſſinelle. fiūt. Et ħ nota ꝙ ablutio faciei facta cū aq̄ diſtillata fraſſinelle ipſaȝ reddit pulcherrimā ⁊ relucētē ⁊ clarā remouēdo lētigines: ⁊ maxie ſi talis lotio fiat cū ea ⁊ faria fabarꝝ.
De terebēthia diſtillata. ¶ Terebēthina aūt diſtillata ꝟtutē hȝ ↄſimilem oleo balſami eſt tñ maioris calefactiōis ⁊ ſubtiliationis: ⁊ ideo eſt ſumme cōueniens egritudinibus frigidis neruorꝝ: ⁊ quibuſcūq̄ alijs egritudinibus frigidis ⁊ ventoſis. Et ſuper oīa vȝ lenitio facta cū ea ad ſubtiliādū ⁊ decorādū veſtigia ⁊ cicatrices. ¶ Et ſic eſt finis. vij. diſt. Incipit. viij.

¶ Octaua diſtinctio de trociſcis.

Octaua diſtinctio eſt de trociſcis: et erit ſermo noſter aggregans diuerſitates deſcriptionum noſtrarum ſm inuentiones prudentium ex his que experti ſumus: et ex his que nos inuenimus.

¶ Octaua diſtinctio de trociſcis i q̄ ponunť multe deſcriptiones trociſcoruȝ: lȝ pauce ex eis ſint in vſu: ponunť eñ ipſorum vtilitates ⁊ iuuamenta: ⁊ lȝ in eis aliq̄ preparati reperiantur: nō tamen iſte per ſe ſolum cōmuniter ſunt in vſu: niſi inq̄ntū ingrediuntur compoſitionem magnorū antidotorum ſeu electuarioruȝ: vt tyriace: ⁊ ſimilium. Eſt
Trociſc⁹. eñ trociſcus rotunda compoſitio cum quadam depreſſione ad ſimilitudinem groſſi lupini: fit etiā quandoq̄ trociſcus cum quadā longitudine ⁊ rotunditate: ad ſimilitudinem pedonis ſcacorum: ⁊ vtroq̄ modo p plura tēpora melius conſeruātur: demū cum queritur vſus ipſorum abſq̄ admixtione alteri⁹ electuarij puluerizantur: ⁊ ſic in puluere aſſumunť cum vino iure pulli cum aquis diſtillatis vel cum alijs liquoribus cōuenientib⁹: expedit etiaȝ quod in puluerē reducātur qñ alijs electuarijs admiſcerenť: et qr cōiter omnes trociſci cum de nouo conficiunť etiam ſub quacūq̄ forma reducunť fiunt ad pondus. ʒ. i. ſic quilibet de per ſe doſis eſt vſq̄ ad vnū. Et trociſc⁹ differt a magda
Magdaleon. leone: qr magdaleon eſt etiā in forma rotunda groſſa longa pondere cōiter cuiuſlibet vltra. ℥. ij. ⁊ ex eis fiūt pilule quarū virtutes melius in dictis magdaleonib⁹ ↄſeruanť.

Confectio gallie muſcate que cerebrū ⁊ cor confortat: ⁊ ingrediť in permixtionibus medicinarum: ⁊ facit corporis ⁊ oris odorem bonuȝ. Cui⁹ permixtio. ℞. xiloaloes crudi boni ⁊ electi ptes. v. ambre ptes. iij. muſci boni ptem. j. glutinis dragaganti: ⁊ aq̄ roſate quātuȝ ſufficit ad cōmiſcendum ea. Fiant trociſci ſimiles folijs myrte: ⁊ ſigillentur: ⁊ reponātur in vaſe vitri: ⁊ adminiſtrentur. Et apud alios diſſoluatur ābra in vaſe vitreo: cū oleo de ben pauco: ⁊ conficiantur cetera cum eo.

¶ Cōfectio ideſt cōpoſitio trociſci gallie muſcate. hec eſt quedam cōpoſitio que ſm hanc deſcriptionem ad formā trociſci ↄmuniter fit multū habetur in vſu: ⁊ ſic preparata reperitur: eſt enim ſuperius: ⁊ ab autoribus alijs medicie multum nominata: ingreditur enim compoſitionem plurium electuariorum: ⁊ confectionū: ⁊ eius iuuamēta ſunt ſi eñ per ſe aſſumatur principaliter confert confortando ſtomachū ⁊ epar ⁊ alia nutritiua relaxata ⁊ debilia ex egritudine lōga. Et doſis ei⁹ eſt. ʒ. j. aſſumpta de mane vacuo ſtomacho cū vino limphato vel cum aqua aliqua diſtillata diſtillatione ⁊ modo cōuenienti: ⁊ horū vſus poteſt pluribus diebus continuari. Cōponuntur etiam quādoq̄ hi trociſci et ſubſequētes qui habētur in vſu cū zuccaro vel cū melle in forma electuariorū aſſumendo de eis proportionabiliter ſicut aſſumiť de alijs pulueribus ex quib⁹ electuaria ſeu cōfectiones componuntur vel conficiuntur: ⁊ fiunt ita vt ad libram mellis vel zuccari ponātur. ℥. ij. vſq̄ ad. iij. trociſcorum reductorū in puluerem: et tūc doſis talis electuarij eſſet ad. ʒ. iiij. illis horis ⁊ tēporibus modis et conditionibus dictis. et declaratis ſuperius in alijs electuarijs non ſolutiuis.

¶ Additio.

¶ Hec confectio apud aromatarios eſt multum in vſu ⁊ maxie ſm iſtā deſcrip. ⁊ dixerunt ſapiētes ꝙ iſta deſcrip. dȝ poni in ↄfectionib⁹ ac electuarijs que ſunt ipſi⁹ Meſ. Nicolaus in ꝓprio antidotario hȝ aliā deſcrip. ↄfectiōis gallie muſcate q̄ etiā eſt in vſu: et dȝ poni i magnis ↄfectionibus ipſi⁹ Nicolai. Sūma medicinarum eſt res. v.

Confectio gallie ſebelline ſtōachū et cor cōfortat ⁊ epar debilia. ⁊ ingrediť in medicinis magnis. ℞. foliorū roſaruȝ recētium: ⁊ humidarum que iam incipiunt reſerare nodos. ℥. j. ⁊ ß. Terantur contritione vltima in mortario lapideo. Deinde proijciantur ſuper illas aloes boni ⁊ electi ⁊ gariofilorum: ⁊ gūmi: ſpice inde. añ. ʒ. j. ⁊ ß. ſandali citrini. ʒ. ij. ramich. ʒ. iij. terantur ſicut alcohol: terantur cum roſis: ⁊ humectētur cū modico aque roſate infuſionis gummi arabici: et iterum terātur. Deinde iterum humectētur: ⁊ teranť: ⁊ hoc fiat per diē vnum. Ultimo vo aromatizetur cū muſci. ʒ. j. partibus. ij. ambre ⁊ camphore añ. auř. ß. ⁊ fiant trociſci ſicut diximus: ⁊ ſigillētur.

¶ Additio.

¶ Cōfectio gallie ſebelline nō eſt in vſu: tñ ingrediť in cōfectione aromatici nardini: ſed loco eius ſunt qui ponūt galliam muſcatam. Summa medicinarum eſt res. xi.

Confectio alia gallie alefangine: ⁊ eſt ei⁹ interptatio aromatizate: ⁊ eſt illa de qua antiqui ↄſiderāt: ⁊ de q̄ plurimi loquuntur: ⁊ cerebrum cor ſtōm ⁊ epar confortat ⁊ oīa mēbra nutritiōis. Et linitur ſuper neruos debiles: ⁊ confortat eos: ⁊ ingreditur in medicinis magnis: ⁊ hoc eſt quod intelleximus. Accipe emblicorum bonorꝝ abiectis oſſibus. ℥. iij. conterātur ↄtritione groſſa: ⁊ ponātur in vaſe vitreo: ⁊ fundanť ſuper eos aque roſate bone ⁊ electe infuſionis roſarū ſiccarum et corticum citrorum lib. ß. et ſtringatur os vaſis: ⁊ dimittať p dies. iij. Deide fundať in eis aque predicte infuſiōis. ℥. iij. ⁊ in craſtinū fiat ſimiliter vſq̄ quo emblicorꝝ virtus in aqua impreſſa ſit. Tunc vo accipe ligni aloes boni. ʒ. vij. ramich. ℥. j. ⁊ ß. roſarū. ʒ. x. gariofilorꝝ. ʒ. x. ſpice ide. ʒ. iij. ſandali citrini aromatizati. ʒ. iiij. gummi arab. ʒ. vj. terať omnia ſicut alcohol ſicut dixi: ⁊ fundať ſuper ea parū ſucci infuſionis predicte emblicorum: ⁊ conterātur cum eo vſq̄ dum totum in eo paulatim fundať. Ultimo vo aromatizetur cū. ʒ. j. camphore ⁊ ambre. ʒ. ij. muſci boni. ʒ. j. fiant inde trociſci: ⁊ ſigilleť ſicut diximus: ⁊ ponantur in vaſe vitreo: ⁊ adminiſtreť.

¶ Additio.

¶ Cōfectio gallie alefangine: cuius interpretatio eſt de aromatibus eſt in vſu: et intrat ſepe alias compoſitiones. Summa medicinarum eſt res. xij.

Confectio trociſcorꝝ diarodō quorꝝ iuuamētum eſt magnū ad febres ātiquas: ⁊ febres permixtionū: ⁊ febres phlegmaticas: ⁊ febres in quibus corrūpitur forma. Et ↄfert ad dolorem ſtomachi: ⁊ abſtergit humiditatē ei⁹. Accipe foliorꝝ roſa-

ruz rubeaꝝ auṝ.vj.ſpice aromatice auṝ.ij.liquiritie auṝ.iij.ligni aloes.auṝ.ij.ſpodij.auṝ.j.croci.auṝ.ß.maſticis.ʒ.ij.Cōfice cū vino albo: ꝛ fiāt trociſci.ʒ.j.

¶ Additio.

¶ Trociſci diarodon ſm Mattheū ſiluaticū ſunt trociſci de roſis:ſm tñ Meſ.aliud ſunt trociſci diarodō: ꝛ aliud trociſci de roſis:ꝛ eſt hec cōfectio trociſcoꝝ diarodō q̄ intrat in ꝯfectionibus domini Meſ.Nico.in ꝓprio antidotario hꝫ vnam aliā deſcrip.que intrat in ſuis ꝯfectionib⁹. Auic.in.v.cano.habet trociſcos de roſis nomiatos diarodon:ſed non ſunt in vſu.Summa medicinarū eſt res.viij.

Confectio trociſcorum de roſis ſtomachū et epar confortat:ꝛ ꝯfert febri phlegmatice:ſtomachum preparat:ꝛ humoroſitatem ipſius abſtergit.℞.foliorū roſarum.ʒ.x.liquiritie.ʒ.v.ſpice aromatice.ʒ.ij.ꝛ ß.Confice cum vino albo. Quod ſi facere laxatiuum volueris:adde ſcamonee.ʒ.iij.

¶ Confectio vel cōpoſitio trociſcoꝝ de roſis ſtomachū ꝛ epar ꝯfortat.tres deſcriptiōes trociſcoꝝ de roſis hic imediate ponūẗ:ꝛ ab Auic.v.cano.ſolū due.ſ.trociſcoꝝ maiorum ꝛ minorū de roſis:deſcriptio tñ trociſcorū maiorū de roſis poſita ab Auicē.eſt illa que habeẗ in vſu:ꝛ de his tribus q̄ ponūtur in lr̄a ſolum vltima habeẗ in vſu:ꝛque ingreditur cōpoſitiones magnoꝝ antidotorū:ꝛ ideo prima deſcriptio q̄ ſic incipit.cōfectio trociſcoꝝ de roſis ꝛ eupatorio nō ſunt in vſu nec ꝑparate reperiunẗ.Sed tertia deſcriptio habeẗ in vſu:quorū deſcriptio ſic incipit. Confectio.i.cōpoſitio trociſcoꝝ de roſis: ſicut confirmatū eſt in libris phyſicoꝝ ꝛc.Et hn̄t vtilitates ꝛ iuuamenta ad dolorē ſtomachi ꝛ malitiā cōplexionis ꝛ ad febres antiquas ꝛ ad principiū hydropiſis:naꝫ ſunt principalr̄ cōfortatiui ſtomachi ꝛ epatis:ꝛ alioꝝ mēbrorū nutritiuoꝝ relaxatorum ex lōgitudine egritudinis:ꝛ doſis cū circūſtātijs requiſitis ē ſicut trociſcoꝝ diarodō dictoꝝ ſupi⁹.Et ſimplicia ꝛ modus ꝯpoſitionis apparet in litera.

Utilitates et iuuamēta troſciſcorum de roſis.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci ſunt illi q̄ in vſu habenẗ:idem inferius hꝫ vnā aliā deſcrip.ſed iſta eſt nobilior.Auicē.in.v.cano.ſilr̄ Serapio habent plures deſcrip.trociſcorū de roſis.Raſ. ſilr̄.ix.ad Almāſorē cap̄.de his q̄ confortant ſtomachū hꝫ vnā deſcrip.trociſcoꝝ de roſis.ſilr̄ in.x.cap̄.de feb.quotidianis que non ſunt in vſu.Sūma medicinaꝝ eſt res.iiij.

Confectio trociſcorum de roſis ꝛ eupatorio expertorū iuuamentorum ad febres antiquas:ꝛ febres compoſitas et ad dolorem epatis: ꝛ oppilationem ipſius et icteritiā.℞.foliorum roſaꝝ.ʒ.viij.ſpice.ʒ.iij.rauedſceni.ʒ.iij.ſpodij.ʒ.j.ꝛ ß.ligritie.ʒ.iij.ꝛ ß.ſucci eupatorij.ʒ.x.fiāt trociſci cū tereniabin.

¶ Additio.

¶ Hec deſcriptio trociſcorū de roſis ꝛ de eupatorio apd̄ aliquos habetur in vſu.Summa medicinarū eſt res vij.

Confectio trociſcoꝝ de roſis ſicut cōfirmatum eſt in libris plurimoꝝ iuuamentoꝝ:quoꝝ maius eſt ad dolorē ſtōachi ꝛ malitiā digeſtiōis:ꝛ eis ꝑꝑe qb⁹ corrūpiẗ forma ꝛ p̄ncipiū hydropiſis ꝛ febres ātiq̄s.Cui⁹ hec ē ꝑmixtio.℞.roſaꝝ.ʒ.iij.ligni aloes.ʒ.ij.maſticis.ʒ.j.ꝛ ß.abſinthij rōani:cinamomi ſpice caſie lignee floꝝ ſquināti.an̄.ʒ.j.Fac trociſcos ʒ.ij.cum vino antiquo:ꝛ aqua decoctionis radicuꝫ.

¶ Additio.

¶ Iſta deſcriptio trociſcorū de roſis non eſt in vſu:ſed illa que ſuperius fuit deſcripta:per decoctionē radicum intellige quinqꝫ radicum cōmunium vt bruſci ſparagi apij petro.ꝛ feniculi.Summa medicinarum eſt.x.res.

Sucahal ertiẗ:ꝛ eſt gallia magna: ſiue regalis ſtomachuꝫ cor ꝛ epar:ꝛ oīa mēbra nutritiua cōfortat: appetitū excitat:ꝛ digeſtioneꝫ procurat:cuius permixtio.℞.ſucci albelach lib.j.buliat ebulitione vna. Deinde coletur ꝛ proijciatur ſuper ipſum gallarū recentium contritarum cōtritione vltima.℥.iij.ꝛ bulliat donec fiat ſicut mel.Deinde accipe foliorum roſarum.℥.j.cardamomi.lingue auis:gariofiloruꝫ:nucis muſcate:maſticis:ligni aloes ana.ʒ.xij.ꝛ ß.darſeni.ʒ.iij.ſandali macaziri.ʒ.v.croci.ʒ.ß.gummi arabici.℥.j.Terantur:ꝛ cribellentur.Et miſce cum predictis:ꝛ expande ſuper marmor inunctū oleo amigdalarum donec ſiccetur.Deinde pulnerizeẗ ſicut alcohol:ꝛ aromatizetur cū muſci auṝ.ß.Deinde cū aqua roſata fiāt trociſci ſubtiles ꝛ ſicceṅt i vmbra.

¶ Additio.

¶ Hec deſcriptio gallie regalis ſiue imperialis nō eſt in vſu.Et ſunt abelach dactyli immaturi vt dictū fuit ſupra in ſyrupo de albelach.Summa medicinarum eſt res.xvj.

Confectio ramich:que eſt medicina compoſita ꝛ recipitur in alijs medicinis:ꝛ confortat ſtomachum cor ꝛ epar debilia:ꝛ valet ad lubricitatem viſcerum ꝛ inteſtinorum:ꝛ ſedat acuitateꝫ:ꝛ ſiſtit fluxum cholericum ꝛ vomitum:et ſedat animā:ꝛ acquiritur ex eo in hoc iuuamētum magnum.Et confert ad fluxum ſanguīs vndecūqꝫ.Et exſufflatur ex eo in nares ꝑpter fluxū ſanguinis ex eis.℞.ſucci herbe acetoſe.℥.xvj.buliat ebulitione vna cum roſarū.℥.j.granoruꝫ myrti.℥.ij.et coletur:ꝛ miſce cū eo gallarum recētium ꝛ humidarū tritarum vltima cōtritione.℥.iij.ꝛ coquatur adhuc.Deīde pulnerizetur ſuper ea foliorum roſarū.℥.j.ſandali macaziri.℥.j.ꝛ quarta:gūmi arabici.℥.j.et ß.carnium ſumach:ſpodij an̄.ʒ.viij.ſucci agreſte.ʒ.xij.ſucci granorū myrti tritorum ꝯtritione vltima.℥.iij.ligni aloes:gariofilorum:macis:nucis muſcate an̄.ʒ.iij.Innoluātur omnia ſimul:ꝛ expāde in ſcutella lapidea vſqꝫ dum ſiccētur.Deinde tere ſicut alcohol:ꝛ cum camphore auṝ.j.ꝛ aq̄ roſata fac trociſcos ſubtiles et exicca in vmbra.Et apud alios loco ſucci acetoſe pone ſucci citoniorum acetoſoruꝫ immaturorum tātūdeꝫ.Et quidā ſunt qui aromatizant cum muſci.ʒ.j.quarta.

¶ Additio.

¶ Hec cōfectio ramich eſt multū in vſu:qꝛ ſepe intrat ꝯfectiones:tñ deſcriptiones ipſius ſunt diuerſe ſm medicoꝝ diuerſitatem:nā deſcrip.ipſius reperiẗ apud Serapioneꝫ in ſuis ſimplicib⁹ qui ſic ait:ramich eſt gallia ſeu materia ex qua fit gallia:ꝛ dicit ꝙ accipiẗ ex mlt̄is ſpeciebus:ꝛ aliqn̄ accipitur ex dactylis īmaturis:aliqn̄ accipitur ex gallis:ꝛ aliqn̄ accipiẗ ex corticibus granatorum et ex herbis aſperis:ꝛ omnes ſpecies ei⁹ ſunt frigide ꝛ ſtiptice:ꝛ inferius docet modū faciēdi:ſed nō eſt ſimilis iſti Meſ.liber q̄ dr̄ albucaſis tractatu.ij.hꝫ vnā aliam deſcriptioneꝫ que fit ex paſſulis rubeis ꝛ alijs:ſed nō fit:qꝛ nobilior omniuꝫ eſt hec preſens dn̄i Meſ. Sūma medicinarū eſt.xvij.res.

Ramich.

Confectio trociſcorum de cāphora ad febres multe inflāmationis ꝛ ſitim vehementem ꝛ incenſionem cholere rubee:et ebulitionē ſanguinis ꝛ ſupercalefactionem ſtomachi ꝛ epatis:ꝛ icteritiam:ꝛ conferūt ethice:ꝛ phthyſi. Quorū permixtio.℞.foliorū roſaꝝ.ʒ.iij.ſpodij.ʒ.ij.ſandaloruꝫ citrinorum.ʒ.ij.ß.croci.ʒ.j.liquiritie.ʒ.ij.ſeminis citrulli:melonis:cucumeris:cucurbite:dragagāti:gūmi:ſpice ana.ʒ.j.ligni aloes:cardamomi:amili:cāphore:ana.ʒ.j.partes.ij.zuccari tabarzet:ꝛ tereniabin ana.ʒ.iij.confice cum mucilagine pſilij ꝛ aqua roſata.

¶ Confectio ideſt compoſitio trociſcorū de cāphora.Iſti trociſci ꝑparati reperiunẗ:non quia per ſe ſoli habenẗ in vſu:ſꝫ ingrediunẗ compoſitionem quorūdam electuarioꝝ

ꝛ vtilitates

et vtilitates eius:⁊ modus cõſtructionis apparet in litera:et ſimplicia eorum ſunt ſuperius declarata.

¶ Additio.

¶ Hi trociſci apud oẽs habẽtur in vſu ſm preſentem deſcriptionẽ. Auicẽ.in.v.cano.hꝫ quinqꝫ deſcriptiones:ſed nõ vtimur illis:etiam Raſ.ix.ad Almãſorem cap̃.de feb. ethica habet vnã aliaꝫ deſcriptionem:ſimiliter Serapio in proprio antidotario habet vnam aliã deſcriptionẽ que non ſunt in vſu.Summa medicinarum eſt.xix.res.

Confectio trociſcoꝝ de reubarbaro ↄferens ad dolorẽ epatis et oppilationem ipſius:⁊ ad apoſtemata eius:⁊ antiquas egritudines in ipſo hydropiſim ⁊ corruptionem forme ⁊ icteritiã. Accipe raued boni.ʒ.x. ſucci eupatorij.ʒ.iiij.roſaruꝫ.ʒ.iij.ſpice:aniſi:rubee tinctoꝝ:ſeminis apij:abſinthij:aſari.ʒ.j.amigdalaꝝ amararũ.ʒ.iiij.Et fiant trociſci aurei vnius.

¶ Cõfectio id eſt compoſitio trociſcoruꝫ de reubarbaro. Iſti trociſci a quibuſdã magiſtraliter habentur in vſu:et preparantur:⁊ eorũ vſus eſt conueniens ad dolorẽ epatis frigidũ a materia pũgitiua:⁊ ad oppilationẽ ipſius:ſunt eñ aliqualiter ſolutiui materiei ſubtilis aquoſe ac citrine:⁊ ideo multũ ↄueniũt hydropicis ⁊ his quibꝰ habitudo corporis ſeu forma corrũpitur:et doſis eſt vſqꝫ ad.ʒ.j. cum aqua vel vino ſm exigentiam diſpoſitionis curãde cum decoctionibus ⁊c. ¶ Additio.

¶ Hi trociſci apud nos multũ habẽtur in vſu ſm pſentẽ deſcriptionẽ.Auicẽ.in.v.cañ.hꝫ vnã aliã deſcrip.que fere eadẽ eſt cũ iſta.Raſ.ix.ad Almanſorẽ cap̃.de dolore epatis hꝫ trociſcos de raued:ſilr Serap̃.in ꝓprio antidota. hꝫ trociſcos de raued.i.de reubarbaro qui nõ ſunt in vſu. Notabis vnũ ꝙ Meſ. non ponit liquorem cũ quo debẽt confici iſti trociſci:ſed ſm quoſdã debent confici cũ ſucco de eupatorio.Summa medicinarum eſt.x.res. *Notãduꝫ.*

Confectio trociſcorũ de ſpodio q ſunt vltimi ad febres acutas ⁊ inflãmationẽ ſtomachi ⁊ epatis:⁊ ſitim vehemẽteꝫ.℞.ſpodij.ʒ.iiij.roſaꝝ rubearum.ʒ.vij.ſeĩs portulace:ſucci liqritie.añ.ʒ.ij.Cõfice cũ mucillagĩe pſilij:fac trociſcos ʒ.j.⁊ da cũ ſucco maligranati.Et alij addiderũt.iiij. ſeminũ gũmi arabici:dragagãti:croci.añ.ʒ.j. et ß.

¶ Cõfectio id eſt compoſitio trociſcoruꝫ de ſpodio:due deſcriptiones trociſcorũ de ſpodio reperiunꝑ que ponuntur in litera:ſed prima nõ eſt in vſu. ¶ Additio.

¶ Iſti trociſci ſunt in vſu maxime ſm preſentẽ deſcriptionem.Auic.in.v.cañ.habet vnã deſcriptionem:⁊ dicuntur trociſci de ſpodio cum tereniabin:⁊ ſunt q̃ſi idẽ.Raſ.ix. ad Almãſorem cap̃.de fluxu vẽtris habet vnam aliaꝫ deſcrip.⁊ ſimiliter.x.cap̃.de febribꝰ quibꝰ accidit frigꝰ et calor:⁊ ſimiliter eodẽ tractatu cap̃.de febre ethica hꝫ vnam aliã deſcriptionẽ:ſed non ſunt in vſu:ſimiliter Serap̃.in proprio antidotario habet plures deſcrip.trociſcoruꝫ de ſpodio.Summa medicinarum eſt.xij.res.

Confectio trociſcorũ de ſpodio cum ſemine acetoſo cõfert ad febres cholericas:cũ quibus eſt ſolutio vẽtris:⁊ ſedat inflãmationeꝫ ſtomachi ⁊ epatis:⁊ ſitim ↄtinuã.Quoꝝ pmixtio. ℞.roſarum rubearum.ʒ.xij.ſpodij.ʒ.x.ſeminis acetoſe.ʒ.vj.ſeminis portulace:granorũ coriandri infuſorum in aceto ⁊ torrefactorum:⁊ pulpe ſumach. añ.ʒ.ij.et ß.amili:aſſi:balauſtiarum:berberorũ.añ. ʒ.ij.gũmi arabici aſſi.ʒ.j.⁊ ß.Cõfice cũ ſucco agreſte.Da cum aliquo ex robub ſtipticis.

¶ Confectio i.cõpoſitio trociſcorũ de ſpodio cũ ſemine acetoſe.Iſta ſecunda deſcriptio multũ habetur in vſu:et eſt illa que vbiqꝫ preparata reperitur. Iſti trociſci multum conferunt fluxui ventris ab humore cholerico facto ac etiam diſſinterie cum excoriatione inteſtinoꝝ premiſſa tamen aliquali euacuatione cum aliquo qđ euacuat comprimendo:vel cũ reubarbaro torrefacto:vt ſuperius dictũ eſt:et doſis ipſorum eſt vſqꝫ ad.ʒ.j.cum aqua plãtaginis: vel cum aliis aquis conuenientibus:vel cũ vino pontico limphato cum aqua ferrea.Et maxime conueniunt nõ ſolum per ſuperius aſſumpti vna vice vel pluribus ſm exigentiã in tpe congruo:ſed per inferius cum clyſteriis vel cum aliis ſtipticis conſtrictiuis:premiſſis tñ lenitiuis et abſterſiuis clyſteribus.vt ſumendo de ipſis trociſcis.ʒ.ij. cũ vino põtico paruo:⁊ cũ aqua ordei cũ aliis liquoribꝰ:⁊ qñqꝫ addimus ſuccũ plãtaginis vel aliquid de pinguedine ad faciendũ virtutẽ medicinarũ penetrare in ſubſtantiã inteſtini:⁊ ad alterãdũ humorẽ calidũ qui vt plurimũ eſt cauſa fluxꝰ.Et nõ ſolũ iſti trociſci cõueniũt fluxui ventris:ſed ⁊ acute febriẽtibꝰ ſitim extĩguẽdo:cõueniũt etiã inflãmationi ſtomachi ⁊ epatis aſſumpti per ſuperius cũ aqua endiuie:⁊ ſimilibꝰ aquis frigidis alteratiuis:quorũ trociſcoꝝ hec eſt deſcriptio.℞.roſaꝝ rubeaꝝ.ʒ.xij.ſpodii. ʒ.x.ſemis acetoſe.ʒ.vj.⁊ eius ſunt due ſpẽs ſcꝫ ſilueſtris q̃ vocatur lappatium:⁊ domeſtica que apud nos vocatur acricũcello:⁊ iſta ꝓprie vocatur acetoſa q̃ eſt frigide complexionis in tertio:⁊ ſicce in ſcđo:ſeminis portulace:granorũ coriãdri infuſorũ in aceto:qđ eſt ſemen notum frigide cõplexionis in primo ⁊ ſicce in ſecundo:habet tamen partẽ aliquã corticalẽ extrinſecã paruã que eſt valde calide cõplexionis:⁊ ſicce in ſecundo.Infundiꝑ autẽ in aceto vt hmõi extrinſece et inſenſibilis partis caliditas:et malitia remoueatur ab ea.Ac etiã vt ſubtiliet reliqua parte eius vel ſubſtãtia:⁊ facilius penetret ad partes eiꝰ ꝓfundiores.ſumach.añ.ʒ.ij.⁊ ß.amili aſſi:balauſtie:⁊ ſunt flores maloꝝ granatoꝝ cum ſtipticitate multa:berberis.añ. ʒ.ij.gũmi arabici aſſi.ʒ.j.ß.confice cum ſucco agreſte:⁊ da cum aliquo ex robub:id eſt ſucco ſtiptico:vt plantaginis et ſimilibus. ¶ Additio. *Exhibitio eorum duplex.* *Acetoſe ſpẽs due.*

¶ Iſti trociſci multũ habẽtur in vſu.Auic.in.v.cano.ſimiliter Serap.in ꝓprio antidota.hñ trociſcos de ſpodio cũ ſemine acetoſe qui nõ ſunt idem cum iſtis.Silr Haly. x.practice.Summa medicinarum eſt res.xj.

Confectio trociſcoruꝫ de berberis ad febres inflammatiuas.Extinguũt eñ eas:⁊ ſitim anguſtioſaꝫ.℞.berberoꝝ aut ſucci eiꝰ ſpodij ſucci liqritie:⁊ ſeminis portulace.añ.ʒ.iij.roſaꝝ ʒ.vj.ſpice:croci:amili:dragagãti.añ.ʒ.j.ſeĩs citrulli.ʒ.iij.et ß.cãphore.ʒ.ß.Confice cum tereniabin.

¶ Hec prima deſcriptio nõ habeꝑ in vſu.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci habenꝑ in vſu maxime ſm preſentẽ deſcriptionem:qꝛ idem inferius deſcribit vnã aliã deſcriptionẽ: ſꝫ iſta eſt nobilior.Aui.in.v.cañ.habet.vii.deſcriptiones trociſcoꝝ de berberis que non ſunt in vſu.Raſ.ix.ad Almanſorem cap̃.de dolore epatis habet vnã aliam que nõ eſt in vſu.Similiter Serapio in ꝓprio antidotario habet tres deſcriptiones:quaꝝ vltima eſt ſimilis huic.itẽ Haly. x.practice habet vnã deſcriptionẽ trociſcorum de berberis que non eſt in vſu.Summa medicinarum eſt res.xii.

Confectio alia trociſcoꝝ de berberis qui conferunt ad calefactionem et ſolutionem vẽtris et dolorem epatis.℞.berberorum.ʒ.ij.ſpodij:xiloaloes:ſemis acetoſe:maſticis:gallie:ſpice.añ.ʒ.j.roſarum.ʒ.v.gũmi.ʒ.iij.Et confice cum aqua roſata.

¶ Iſti trociſci magiſtraliter habentur a quibuſdã in vſu lꝫ rariſſime preparati reperiantur.Cõueniũt autem predictis diſpoſitiõibꝰ a dñio humoris calidi ſubtilis ⁊ acuti.Et doſis ⁊ modus aſſumptionis et cõſtructionis ipſoꝝ eſt ſicut ⁊ aliarum quarũcũqꝫ.Sũma medicinaꝝ eſt res.x.

Confectio trociſcoꝝ de abſinthio qui ↄferũt febribꝰ antiqs:et aperiunt oppilationẽ epatis:⁊ ſtomachi:⁊ ↄfortãt ſtomachũ ⁊ ↄferũt dolori mẽbroꝝ nutritionis:⁊ cõfortãt appetituꝫ.℞.roſarũ abſinthij:aniſi.añ.ʒ.ij. raued:ſucci eupatorij:aſari:apij amigdalarum amararũ:ſpice:maſticis:⁊ folij.añ.ʒ.j.Fac trociſcos cũ ſucco endiuie.Da cum ſucco herbarum.

¶ Confectio trociscorũ de absinthio. Jam dictũ est q̃ raro vtimur trociscis separatim ⁊ de per se: sed vsus ipsorũ cõiter est quosdã ex eis admiscendo cum electuarijs. Isti trocisci a quibusdã magistraliter habentur in vsu: habẽt enim principalr̃ cõferre antiquis febribus aperiẽdo oppilatiões stomachi: ⁊ epatis. ⁊ sic p̃dicta mẽbra ⁊ alia nutritiua mire cõfortãt: ⁊ appetitũ incitãt: dolorẽ remouent a predictis mẽbris. Et dosis ⁊ tempus ⁊ modus: ⁊ cũ quibus aquis sunt assumẽdi ad plenum clare cõcipitur superius in trociscis diarodõ. Et ponit descriptionem cũ dicit. ℞ absinthij ⁊c. raued. i. reubarbari: da. i. exhibeas cuз succo herbarũ predictarum. s. eupatorij vel apij: vel alijs in descriptione presenti; sed loco istorum succorum accipimus aquas distillatas ⁊c. ¶ Additio.

¶ Isti trocisci sunt in vsu ſm p̃ñtẽ descrip. Auic. in quinto cano. habet duas descrip. sed nulla earũ est in vsu. Silr̃ Serapio in antidotario: silr̃ Haly. x. practice hñt vnã descriptionẽ q̃ nõ est in vsu. Sũma medicinarũ est res. xij.

Confectio trociscorũ de eupatorio confert ad febres antiquas ⁊ rigorẽ earum oppilationẽ epatis et splenis aperit: et sunt medicamina bona apostematũ in ipsis: ⁊ ictericis: ⁊ in principio hydropisis. ℞. tereniabin: succi eupatorij. añ. ℥. j. rosaꝝ. ℥. ß. spice. ʒ. iij. raued: asari: anisi. añ. ʒ. ij. spodij. ʒ. iij. et ß. Fac trociscos cum succo herbarum. Da cum eis.

¶ Confectio de eupatorio magistralr̃ a quibusdã habetᷣ in vsu: ⁊ habẽt virtutẽ: ⁊ efficaciã in aperiẽdo oẽm oppilationem splenis ⁊ epatis. Cõferũt etiã in principio hydropisis: ⁊ icteritie presertim citrine: cõferũt etiã antiquis febribus euenientibus cũ rigore ⁊ frigore ex reuocatione caliditatis ad iteriora si ex eis assumatᷣ ĩ puluere vsq3 ad. ʒ. j. cũ vino vel cũ succis aut aq̃s distillatis ɔueniẽtibꝰ dispositiõi curãde: ⁊ isti trocisci sunt maioris apertionis: ⁊ virtutis maioris in aperiẽdo q̃3 trocisci de absinthio: ⁊ modus ɔstructionis apparet in lr̃a: ⁊ simplicia sunt superius declarata. Et nota q̃ l3 in istis sicut ⁊ in quibusdam alijs ingrediatᷣ aliquãtulũ reubarbari non tñ propter hoc sunt sensibilr̃ solutiui: sed isti solũ sunt sensibiliter oppilationum apertiui: ⁊ cõfortatiui mẽbrorũ nutritiuorũ ⁊ relaxatorum ex egritudine longa. ¶ Additio. — Notãduз.

¶ Isti trocisci sunt in vsu. Auicẽ. in. v. cañ. silr̃ Haly. x. practice hñt vnã aliã descriptionẽ que nõ est similis huic: neq3 in vsu habetur. Summa medicinarum est. ix. res.

Confectio trociscorum de aniso qui auferunt febres antiquas: et aperiunt oppilationes: et emendant malitias epatis. ℞. anisi: eupatorij. añ. ʒ. ij. seminis aneti: spice: masticis: folij: absinthij: asari: apij: amigdalarum amaraꝝ. añ. ʒ. ß. aloes. ʒ. ij. cõfice cũ succo absinthij: ⁊ apij. Da cum syrupo acetoso: ⁊ succo herbarum. ¶ Additio.

¶ Hec prima descriptio non est in vsu.

¶ Isti trocisci de aniso ſm presentẽ descriptionẽ interdũ habentur in vsu. Auicen. in quinto cano. similiter Serapio in proprio antidotario habent vnã descriptionẽ que non est in vsu. Summa medicinarum est. xiij. res.

Confectio alia trociscorũ de aniso: ⁊ sunt de. x. medicinis: ⁊ sunt in intẽtiõe primorũ: ⁊ valẽt ad febrẽ antiquã: ⁊ ad eã in qua corrũpitᷣ forma: ⁊ ad quartanã antiquaз: et rectificãt epar: ⁊ sunt experti. ℞. anisi. ʒ. iiij. masticis spice: apij: absinthij romani: asari: folij. ana. ʒ. j. amigdalaꝝ amararũ. ʒ. j. ß. aloes boni. ʒ. ij. succi eupatorij. ʒ. iij. Confice cum decoctione absinthij.

¶ Isti trocisci a quibusdã habentᷣ in vsu. Sunt autem ad gustũ displicibiles valde: dicũtur autem de decem medicinis: q2 decẽ simplicia ingrediuntᷣ eorũ cõpositionem: et denominantᷣ ab aniso: q2 anisum principaliter eorũ cõpositionẽ ingreditᷣ: ⁊ ipsius virtute operantur. Isti trocisci sunt vigorosi in subtiliãdo materias grossas melãcholicas: ⁊ ideo ɔueniũt ad quartanã antiquã: ⁊ ad oppilationes epatis ⁊ splenis eas aperiendo ⁊ vẽtositates grossas dissoluunt: et alias virtutes ⁊ vtilitates hñt: quas autor ponit in litera: et tempus et modus exhibitionis est sicut supradictorum trociscorum: et maxime diarodon. Sũma medicinarum est res. xj.

Confectio trociscorũ de lacca. Et conferunt ad oppilationẽ epatis: et splenis: et febrem diuersam ⁊ antiquã: ⁊ ad asclitẽ: ⁊ prouocãt vrinã. ℞. lacce mundate: succi liquiritie: absinthij: berberis: succi eupatorij: raued: aristologie longe: costi: asari: amigdalarum amararum: rubee tinctorum: anisi: apij: squinãti. añ. ʒ. j. Fac trociscos. ʒ. j.

¶ Isti trocisci non sunt in vsu: possunt tamen magistraliter preparari. ¶ Additio.

¶ Isti trocisci de lacca sunt in vsu ſm p̃sentẽ descriptionem. Aui. in quinto cano. similiter Serapio in ꝓprio antidotario: item Haly. x. practice habent vnam descriptionẽ que nõ est in vsu. Rasis etiam. ix. ad almansorẽ cap̃. de dolore epatis habet vnã aliam descriptionẽ qua nõ vtimur. Summa medicinarum est. xiiij. res.

Confectio trociscoruз de terra sigillata ex inuentione nostra: ⁊ sunt vltimi iuuamẽti ad sputum: ⁊ ad egressionem sanguinis: ⁊ proprie sumpti cum aqua arnoglosse. Et qñq3 linitᷣ ex vno eorũ super frontẽ: ⁊ sedat fluxum sanguinis ex naribus. Et linitur ex eo super matricem ad fluxũ menstruorum ⁊ sedat. Et qñq3 mittitᷣ in matricẽ: et quandoq3 linitur super pectinẽ: ⁊ mittitur in vesicam: et quãdoq3 linitur super membruз manationis sanguinis: et sunt experti. Quorum permixtio. ℞. sanguinis draconis: gũmi ara. assi. ramich: foliorũ rosarum: et seminũ earũ amili assi: spodij: acatie: hypoquistidos: lapidis emathitis: seupistidos: balaustie: boli armeni: terre sigillate: sedenagi: coralli: carabe. añ. ʒ. ij. margaritarum: dragagãti: papauerꝫ nigri. añ. ʒ. j. ⁊ ß. portulace asse: cornu cerui adusti: thuris gallorum: croci. añ. ʒ. ij. Fiãt trocisci cum aqua arnoglosse. Et da cum aqua spodij: gummi: boli armeni: ⁊ spice: ⁊ quãdoq3 inuitat necessitas vt ponãtur in eis opij. ʒ. ij. ⁊ qñq3 plus et quãdoq3 minus sicut oportet. Modus aũt administrationis eorum est ſm tres modos. Ad fluxum sanguis ex pectore aut pulmone administrãdi sunt cum aqua portulace. Et ad excoriationem cum rob citoniorum: aut cum aliquo robub stipticorum. Et ad manationẽ sanguinis ex partibus inferioribus confert iniectio eorum cum aqua virge pastoris.

¶ Isti trocisci gñaliter sunt in vsu: ⁊ sic vbiq3 p̃parati reperiũtur. Ingrediũtur enim cõpositioneз magnorũ antidotorũ: ⁊ administrantᷣ a medicis nõ solũ in puluere p os cũ liquoribus conueniẽtibus: ⁊ mẽbra extrinseca liniẽdo cũ illis dissolutis: tñ cum aliquo liquore cõueniẽti: ⁊ principaliter cõferũt si per os assumantᷣ cũ succo: vel aqua buglosse vel plãtaginis: que est herba nota frigide ⁊ sicce cõplexiõis in scd̃o gradu: ⁊ per se solã est mirabilis cuilibet fluxui sanguĩs ex fractura vene in pectore: etiã summe conueniunt liniti super frontẽ ⁊ tempora cum predicto succo plãtaginis ⁊ albumine oui mixtis ⁊ cõquassatis ad resistẽdũ superfluo fluxui sanguĩs subtilis ⁊ calide eueniẽtis ex naribus: etiã eodẽ modo cõueniunt cum eodẽ succo: et albumine oui liniti sup̱ partes femoris ⁊ pectoris: ⁊ renũ in mulieribꝰ superflue mẽstruãtibus: quarum descriptio hec est. ℞. sanguinis draconis: est eñ succꝰ rubeꝰ cuiusdã arboris ĩ vltramarinis partibus caliditate solis fortiter inspissatꝰ frigide cõplexionis in primo: ⁊ sicce in secũdo. Ramich: ⁊ est cõpositio declarata in philonio p̃sico. Lapidis emathitis: notꝰ est iste lapis: ⁊ est frigide cõplexiõis ĩ primo gradu: ⁊ sicce ĩ scd̃o. Boli armeni q̃ vocatᷣ ab autoribus. ij. cañ.

Mirabile in fluxu sanguis.

Sanguis draconis.

toribus.ij.cas.lutu armenu. Sedenegi.i.fumiterre:et dictum est de eo:sed sataragi est qda herba q vocat prassiu vel prassia:q est calide z sicce coplexionis in secundo:que non ingredit copositione istoru trociscoru. Thuris:id est olibanu:z dictu est de eo:et da cu aqua spodij id est cu aq in qua infusum sit spodiu:et queda alia que ipse ponit q tadem debet colari. ¶ Ultimo subdit et qn vtimur scz ad somnu prouocandu:et ad tollendu sensum a mebro a quo sanguis emanat ponitur opiu zc. sed cu eo preparati no reperiunt. ¶ Modus alius administratiois eoru est bm tres modos quos ipse ponit in litera:z sic etiam valet ad tres differetes dispositiones flux⁹ sanguinis etia a diuersis mebris:vt ipse ponit:z cofert iniectio eoru z imissio p clystere qn est excoriatio z fluxus sanguinis ex intestinis: vel iniectio in matricem:qn est fluxus sanguinis cu aqua virge pastoris id est corrigiole: et est herba frigide et sicce complexionis in secundo gradu: omnia autem alia simplicia ingredientia copositione ipsorum clara sunt: et sic apparebunt in tabula:et modus constructionis apparet in litera. ¶ Additio.

Sataragi

¶ Isti trocisci multu sut i vsu. Notabis tn q sepe error comittit i dispesatioe istoz trociscoz.ppter ignorātiā significationis isti⁹ vocabuli sedenagi vel sedenegi. Na qda dicut q est seme fumiterre:vt hic Christofor⁹ de honestis:alij vero dicut q est seme canapis. Nonulli vo dicut vt hr in synonimis Auic.z credo meli⁹ q e seme granati siluestris et est melius ad ppositu. Suma medicinaz est.xxiij.res.

Sedenagi vel sedenegi qd.

Confectio trociscoz aladabal:q ponunt i biera Hermetis:z i alijs cofectioib⁹ loco coloquintide. Accipe pulpe colognatide albe z lenis: z mude a granis.ʒ.x. Incidātur cu incisorio incisione couenienti: z fricet cu.℥.j. olei rosati. Deinde accipe dragagāti:gumi: bdellij.an.ʒ.vj. Infundant in aqua rosata per dies.iij. Et cōficiat coloquintida incisa cu glutino eorum et fiant inde trocisci:et exiccent in vmbra. Deinde iteru terant cotritione bona:z iterum confice cum glutino eorum:et fiant trocisci:et administrentur.

¶ Isti trocisci per seipsos no habentur in vsu ingrediuntur tn in hieram Hermetis superius dictaz que in partibus nostris no habetur in vsu: habēt tamen virtute solutiuam materieru grossaruz phlegmaticarum:propter coloquintidaz q in eos ingreditur. Et dosis esset ad.ʒ.j. sed non consulo eorum vsum. ¶ Additio.

¶ Isti trocisci sunt in vsu sub noie trociscorum aladahal et sub noie trociscorum de coloquintida:z bm intentione ipsius debet poni in hiera Hermetis:z alijs pfectionib⁹ loco coloquintide: z sic generaliter faciut docti aromatarij:item Mes. hos trociscos describit supra cap. de coloquintida. Summa medicinarum est res.v.

Confectio trociscoru de sandalis ad febrem inflamatiua et sitim et malitia coplexiois calide i stomacho z epate. Accipe trium sandalorūz.an.ʒ.xiij. spodij seminum cucumeris: cucurbite: citrulli portulace.an.ʒ.iiij. rosaru.ʒ.vij.caphore.ʒ.j. berberis aut succi eius.ʒ.vj. boli armeni.ʒ.iiij. Cofice cu aqua portulace:da cum lacte acetoso: aut cu aqua agreste:aut acetositate citri:aut rob de ribes.

¶ De istis ponunt due descriptiones: quaru nulla est in vsu:sed isti primi a quibusda magistraliter habent in vsu: et sic no aliter preparati reperiuntur:conferut enim febribus intese z multe caliditatis extinguedo sitim maxime si assumant cu aqua endiuie vel cum alijs aquis frigidis aperitiuis:vel succis conuenientibus. ¶ Additio.

¶ Hos trociscos no habemus multu in vsu. Mes. habet hic duas descriptiones:sz ista est illa qua magis vtimur. Summa medicinarum est res.xiij.

Confectio alia trociscoru de sandalis qui conferunt inflammationibus febrium et siti vehementi. R. sandaloru citrinoru.ʒ.ij. gumi arabici seminis citrulli excorticati. an.ʒ.j.seminis portulace:lactuce:dragagāti:succi liquiritie.an.ʒ.ß. fiat trocisci z administrentur sicut primi.

¶ Ista secunda descriptio non est in vsu. Summa medicinarum est.vj.res.

Confectio trociscoru Hamech sedātium inflāmatione z lenietiu ventre: z mundificantium pectus. R. foliorum violaru habētiu medietate inter humiditatem z siccitatez aureos.xij.turbith albi et gummosi aur.vj. succi liquiritie aur.iij. tereniabin.ʒ.iij. Fac trociscos. Dosis eoru est aur.ij.cum zuccaro aut pulpa cassiefistule. Et quandoqz inuitat necessitas:z ponitur in eis scamonee aureos.ij.

¶ Non sunt in vsu magistraliter:tn possumus vti eis ad dissoluēdu omnem ventositatē grossam a quacunqz materia factā:sunt etiā solutiui materieru phlegmaticarum z aquosaru:z si eis addatur scamonea:vt ponitur in litera vigorosius soluut materiā phlegmaticā z etiā cholericā. Et dosis eoru in puluere absqz scamonea est.ʒ.ij. cum scamonea vo e.ʒ.j.ß.bm virtutis fortitudine. ¶ Additio.

¶ Isti trocisci hamech dicunt trocisci de violis:no sut in vsu bm presentē descriptionem:itē Mes. cap. de turbith habet trociscos de violis autoritate Hamech q tn paru ab istis differunt. idem cap. de asmate habet trociscos de violis qui parum ab istis differunt: similiter Serapio in pprio antidotario habet duas descriptiones trociscoruz de violis:sed paru ab istis differentes qui similiter in vsu non sunt. Summa medicinarum est.iiij.res.

Confectio trociscoru de ciperis ad fetorez oris z corruptione stōachi: ad malitiā digestiōis:z sut sani z experti. R. ziziberis: heyl:nucis muscate:cubebe macis gariofiloz gallie:gumi arabici.an.aur.j.corticu citri masticis:floz:sqnāti:ciperi:spice:cinamomi:emblicoru:extremitatz myrti.an.aur.ij. Et i alio musci chiratas.ij. Cofice cu melle passulaz:z da ex eis cu vino odorifero. Et hoc post vomitu z vētrz solutione.

¶ Isti trocisci propter eoru efficacia confici pnt: tn non aliter preparati reperiuntur. Conferunt enim principaliter ad fetorem oris ex vaporib⁹ eleuatis a materia putrida z corrupta cotēta in stomacho:z conueniunt ad debilitatē stomachi: z malitiā digestionis propter debilitatē coloris innati. Cofortāt insuper cor z cerebru ipsoz aromaticitate:z dosis e.ʒ.j.cu vino odorifero:z mod⁹ assumptionis est sicut modus alioru trociscoru superius dictoru. R. zinzi. heyl. est species cardamomi: loco cui⁹ accipimus cardamomu minus chiratas duas:z sunt pod⁹ granoru octo ordei: confice cu melle passularu.i. cum melle in quo passule diu steteru infuse vel aliter.i.cu expressione substantie passulaz que sunt bene mature:reliqua oia posita de se et declaratis sunt manifesta. ¶ Additio.
¶ Summa medicinarum est.xviij.res.

Heyl qd.

Confectio trociscoru de ligno aloes coferentium ad debilitatē corporis stomachi:et pulsum cordis:z sincopin:z debilitatē epatis et hydropisim:z fetorē oris. R. ligni aloes:rosaz rubearu.an.ʒ.ij.masticis:cinamomi:gariofiloru: gallie:spice:macis:nucis muscate: cubebe: cardamomi:corticu citri:heyl:baucie.an.ʒ.j. z ß. musci: ambre.an.ʒ.j.sextā. Fiāt trocisci cu melle passularum. Et administrentur cu vino odorifero aromatico.

¶ Isti trocisci satis couenit in operationibus suis cuz predictis trociscis de ciperis:sunt tn maioris efficacie et virtutis in pfortādo stomachu cor epar z cerebru:z totu corp⁹ cu sint debilia:z maxime in virtute digestiua:sut em maxie pfortatiui:z vigoratiui caliditatis naturalis spūs

subtiliādo:ꝛ eos perulos faciēdo:ꝛ conferunt pulsui cordis:ꝛ letificant animā. Cōueniunt etiā hydropisi asciliti:ꝛ fetorē oris remouēt. Et dosis eius ꝛ modus cōpositionis eorū est sicut aliorum. Summa medicinarū est.xvij res.

Confectio trociscoꝝ de capparibꝰ resoluētiū duritiē splenis ꝛ vētositatē. Accipe corticū radicū capparis:semis agni casti.añ.ʒ.vj.nigelle:calamēti:succi:eupatorij: acori:amigdalaꝝ amaraꝝ:nasturcij:armoniaci: foliorū rute:aristologie rotūde.añ.ʒ.ij.ciperi scolopēdrie.añ.ʒ.j.armoniacū dissoluat in aceto:ꝛ aliarū rerum puluis cōficiatur cū eo. Et sit dosis eius aur.j. cum vino in quo coquat radix capparis:cortex fraxini:ꝛ cortex tamarisci:aut extremitates ramoꝝ eius:ꝛ cortex salicū. Et sunt qui duplicāt armoniacū: et est meliꝰ.

¶ Isti trocisci propter eoꝝ iuuamēta:ꝛ vtilitates magistralr a quibusdā habent in vsu:nō tñ aliter pparati reperiunt:sunt eñ principalr subtiliatiui materieꝝ grossarū melācholicarū:et illarū resolutiui: virtutē et efficaciā habēt in aperiēdo oppilationes ꝛ remouēdo duritiem splenis ꝛ epatis:sunt etiā resolutiui vētositatū grossaꝝ i mēbris predictis ꝛ in qbuscūqz aliis. Et dosis ipsoꝝ i puluerem redactoꝝ ꝛ tps ꝛ modus exhibitionis ipsoꝝ est sicut trociscorū diarodō cū vino subtili vel aqua scolopendrie: vel cū alio liquore ꝯueniēti. Et est vsus eorū magis ꝯueniēs in passionibꝰ splenis frigidis a materia melācholica et sunt valde notādi:quorū hec est descriptio. ℞. corticū radicū capparis: ꝛ sunt cappares fructus cuiusdā herbe calide cōplexionis et sicce in scdo nascentes in partibus alexādrie ꝛ apulie:ꝛ cortices radicis sunt calidiores ꝛ sicciores ac masticate ac in ore retēte mirabilē virtutem habent in subtiliādo materias grossas phlegmaticas ꝯtentas in capite illas inferiꝰ attrahendo:vt facilius expuant seminis agni casti:ꝛ est arbor qdā calide cōplexionis in primo:ꝛ sicce in scdo. Nigelle:semen est cuiusdā herbe calide complexionis in tertio:ꝛ sicce in secūdo:debēt assumi cū vino in quo coquat radix capparis cortex fraxini cuiꝰ semen vocatur lingua auis:ꝛ radix tamarisci: est autē tamariscus arbor quedā calide ꝛ sicce cōplexionis in secundo gradu habens mirabilē virtutem ad splenis duritiē et cortex salicis. Est enim salix frigide cōplexionis ꝛ sicce in primo. Reliqua sunt nota. ¶ Additio.

Cappares. Agnꝰ castus. Nigella. Tamariscus.

¶ Isti trocisci apud multos in vsu habent ẜm pñtē descriptionē. Auicē.in.v.cano.ꝛ Haly.x.practice. Serapio in ppuo antidotario hñt duas descriptiōes ab ista differētes que nō sunt in vsu. Sūma medicinaruꝫ est res.xiij.

Confectio trociscorū de charabe abscindentium sanguinē de omni loco manationis eiꝰ. Accipe charabe.aur.vj.cornu cerui adusti:gūmi adusti:coralli adusti:dragaganti:acatie:hipoquistidos:balaustie: masticis: lacce : papaueris nigri assi.añ.aur.ij.thuris:croci:opij.añ.aur.j. et ß. Fac trociscos.ʒ.j.cum mucilagine psilij.

¶ Isti trocisci generalr vbiqz preparant:ꝛ habent in vsu ꝛ presertim conueniūt in passiōibꝰ in quibꝰ sanguis supflue emanat:ꝛ maxime supfluo fluxui sanguinis e pectore ꝛ ruptura vene in ipso ꝛ supfluo fluxui sanguinis ab epate renibꝰ ꝛ intestinis. Sed super oīa cōfert superfluo fluxui sanguinis emorroidarū ꝛ menstruorū:ꝛ debent exhiberi cum aqua plantaginis vel succo eius: seu cū aqua myrti seu corrigiole vel aqua pluuiali chalybeata:possent etiā exhiberi cū pauco vino pōtico vel succo agreste absqz sale:seu cū vino granatoꝝ vel cū similibus succis. Et dosis eiꝰ est.ʒ.j. Et modꝰ ꝯstructionis apparet in litera:ꝛ simplicia sunt superiꝰ declarata. Et nota q isti trocisci nō soluꝫ ꝯueniūt si per iusꝰ assumant in supradictis casibꝰ:ẜ etiaꝫ in dissinteria cū clysteri maxime cōueniūt premissa mundificatione:ꝛ euacuatione cuꝫ pharmaco leui euacuante cōprimendo:vt dictum est supra. ¶ Additio.

¶ Isti trocisci multū sūt i vsu:marie ẜm pñtē descrip. Rasis.ix.ad almāsorē cap. de mictu sanguinis hꝫ vnā aliā descriptionē:sed nō est in vsu. Sūma medicinaꝝ est res.xv.

Confectio trociscoꝝ alchechengi:ad vulnera i renibꝰ ꝛ vesica: ꝛ dolorē qñ mingit vrina. ℞.granorū alchechēgi.ʒ.iij. semis citrulli:ꝛ albatheche: curcubite.añ.ʒ.iij.ꝛ ß. boli armeni:gummi arabici:thuris:sanguinis draconis papaueris albi:amigdalaꝝ amararū succi liqritie: dragagāti:amili granorū pini.añ.ʒ.vj.seis apij:charabe boli iusquiami:opij.añ.ʒ.ij.da.ʒ.j.cum iuleb aut cum aqua mellis.

¶ Cōfectio trociscoꝝ de alchechēgi multū habent i vsu: et sic pparati reperiunt. Et eoꝝ pricipalis vtilitas est in passiōibꝰ renū ꝛ vesice:nā ipsi ꝯueniūt ardori vrine excoriationi renū:vesice ꝛ viarū vrine mūdificāt ꝛ ꝯsolidāt vlcera facta in eis:ꝛ dolorē mitigāt si pluribꝰ ꝯtinuis diebus assumant. Et dosis ipsorū ꝛ tps ꝛ modus est sicut de trociscis diarodō cū iuleb rosato seu aqua mellis: aut vino pōtico ẜm exigētiā dispōnis:quorū descriptio est ista. ℞. granorū alchechengi:ꝛ est species solatri faciētis conculas rubeas reclusas in folliculo rubeo frigide et sicce cōplexionis in secūdo:ꝛ iste cōcule sunt ille q habent i vsu. Est et alia species q facit cōculas nigras sine folliculo:q est frigidior ꝛ siccior supradicta:cuiꝰ succꝰ est summe conuentēs positus ab extra ad remouēdū omnē superfluam caliditatē extrinsecā: ꝛ eius succus ꝯuenit positus super frōte ꝛ tēporibus ad remittendū et prohibendum alienationem et frenesim:albatheche:alr batheche et melius:ꝛ est melō longus et viridis qui dicitur melon indus qui in partibus nostris multum comeditur:in fine veris non tñ est sanus:quia dure digestionis et mali nutrimēti. Et frigide et humide complexionis in primo. Reliqua simplicia sunt superius declarata. ¶ Additio.

Alchechengi.

¶ Isti trocisci sunt in vsu maxime ẜm pñtē descriptio. et pñt fieri cum opio ꝛ sine opio ẜm voluntatē medicorū. Auic.in.v.cano.hꝫ duas descrip.sed non sunt in vsu. Rasis etiā in diuisionibus in cap.medicinarū vrine hꝫ vnaꝫ aliā descript. que eadē non est cum ista:nec est in vsu:hic intrat batheca. Et est batheca arabica ẜm symonē ianuē sem melon magnus viridis qui anguria a quibusdā dicitur:semen vsui medicine cōpetit. Similiter dicamꝰ de bolo:bolū vel bolus est synopodia vel macra lutū carpētariorum vel lutū pictorum:ꝛ sic est:ꝛ hec terra est quā Auicen.vocat macram Summa medicinarum est res.xix.

Batheca.

¶ Et sic est finis octaue distinctiōis. Incipit nona.

¶ Distinctio.ix.de suffuf:ꝛ pulueribus.

¶ Hec est nona pars pricipalis i q determinat de diuersis dispōnibꝰ puluerū cōferētiū diuersis dispōnibꝰ. Et lꝫ cōiter nō habeātur in vsu nec preparati reperiant: tamē vsus ipsorū magistralr est ꝯueniēs diuersis dispōnibꝰ ꝓpter eorū vtilitates ꝛ iuuamēta. Differt aūt puluis a suffuf. Nā puluis est nomen gñale ad oēm puluerē grossum: vel subtilē simplicē vel cōpositum. Suffuf autē est nomen particulare solū ad puluerem subtilissimū:sicut alcohol:ꝛ cōpositū ex pluribꝰ pulueribꝰ. Differt aūt suffuf a sief qd est puluis subtilissimꝰ reductꝰ ad formā trocisci habētis similitudinē cum pedona scacorum:fricatur autem predictum sief cū aliquo liquore ꝛ aqua feniculi vel rosata:ꝛ administrat passionibus oculorū ꝓpter eius subtilitatem.

Differentia inter puluerē ꝛ suffuf. Differentia inter suffuf et sief.

Suffuf de ligno aloes humiditatē stomachi exiccat:vētositatē dissoluit: et digestionē ꝓcurat. ℞.ligni aloes.℥.ß.gallie aur.j.ꝛ ß. zuccari tabarzet.℥.j.ꝛ ß. potio eius est.ʒ.iij.cum vina.

¶ Iste puluis nec alij subsequentes preparati reperiunt nisi magistraliter. Est eñ hic puluis cōueniens ad desiccandū humiditates cōtētas in stomacho:ꝛ ad resoluēdū

ventositates in

ventositates in eo: ⁊ est adiuuãs ad digestionem. Et dosis est. ʒ.iij. cum miua scʒ simplici: vel aromatizata dictis superius distẽperatus cũ aqua mẽte: vel absinthij: vel feniculi: ſm dispositionẽ: et debet assumi sub actuali caliditate de mane vel de sero vacuo stomacho: et ante cibũ per duas horas. ¶ Additio.

¶ Suffuf id est puluis subtilissim⁹ de ligno aloes nõ est i vsu: nec alia q̃ sequunt̃: ista prima descriptio suffuf apud multos nõ reperit̃ scripta. Serapio hʒ suffuf de xiloaloes qδ nõ est idẽ cũ isto: hʒ ↄsequẽter vnũ aliud de xiloaloes. quod assimilatur sequẽti. Summa medicinaꝝ est. iij. res.

Suffuf aliud de ligno aloes: stomachũ et cor ↄfortat: odorẽ oris bonũ facit: ⁊ digestionẽ ꝑcurat. ℞. ligni aloes. ʒ. iiij. cardamomi: mẽte sicce: spice marmacur: ciperi: corticꝫ citri. añ. ʒ. ij. gallie sq̄nãti. añ. ʒ. j. masticꝫ: anisi: apij. añ. ʒ. ij. zuccari ad põdus oĩm. Da cũ miua.

¶ Suffuf aliud de ligno aloes magistralr̃ põt haberi in vsu: ⁊ hʒ vtilitates ⁊ iuuamẽta supradicti pulueris ⁊ vltra illa maxime cõfortat virtutes epatis: ⁊ cordis ⁊ oris bonũ odorẽ facit: marmacur. i. marrubij quidã exponunt id

Marmacur. est maiorana: quidã ⁊ forte melius id est melissa. Et dosis est sicut supradicti. Summa medicinarum est res. xiij.

Suffuf diarodõ valet ad dolorem stomachi ⁊ frigiditatem eius ⁊ cõfortat ipsum valde. ℞. trociscorũ diarodõ masticis. añ. ʒ. iiij. charabe: mente sicce: ligni aloes. añ. ʒ. ij. ⁊ ß. da. ʒ. j. cum vino odorifero.

¶ Iste puluis principalr̃ est calefactiu⁹ male cõplexiõis frigide stomachi: vñ ↄfert dolori eius facto a materia frigida ⁊ vẽtosa: ⁊ est multe ↄfortatiõis virtutis digestiue in ipso: ⁊ desiccatiu⁹ humiditatũ putridaꝝ ⁊ corruptaꝝ cõtẽtarũ in stomacho. Et dosis est vsq̃ ad. ʒ. j. ß. cũ vino odorifero obseruatis conditionibus. ¶ Additio.

¶ Suffuf istud diarodõ etiã describitur a Serapione in proprio antidotario sub nomine suffuf ad dolorẽ stomachi ⁊ frigiditatẽ. Summa medicinarum est. v. res.

Suffuf aromaticũ cõfortat stomachũ: digestionẽ facit bonã: vẽtositatẽ dissoluit: oris odorem facit bonũ. ℞. anisi aur̃. xij. seminis feniculi aur̃. iiij. liquiritie zinziberis. añ. aur̃. ij. gariofilorum macis cinamomi electi: galange. añ. aur̃. ij. gallie muscate aur̃. ij. ligni aloes: corticis citri. ana. aur̃. j. ⁊ ß. musci boni. ʒ. j. quartã: zuccari tabarzet ad pondus oĩm: zuccari nabet medium põdus omniũ. Dosis eius est aur̃. ij. cum vino bono.

¶ Iste puluis habet iuuamẽta multa: lʒ preparatus non reperiat̃. Nã principaliter ↄfortat stomachũ: ⁊ digestionẽ procurat: ventositatẽ dissoluit ⁊ oris odorem bonũ facit: nabet id est zuccharũ cãdi. Et dosis est aureos duos assumere cũ vino odorifero. Sũma medicinarũ est res. xiiij.

Suffuf bonũ impinguatiuũ ⁊ exptũ. ℞. farine ciceꝝ ĩfusoꝝ in lacte dulci ⁊ exiccatoꝝ ⁊ iteꝝ ĩfusoꝝ i lacte ⁊ exiccatoꝝ: ⁊ fit tertio: ⁊ fint sicut trocisci: deĩde coctoꝝ. ℥. vj. risi abluti multotiẽs. ℥. ij. tritici ⁊ ordei excoriatoꝝ ⁊ ablutoꝝ multotiẽs ⁊ exiccatoꝝ: ⁊ multotiẽs infusorũ in lacte: et exiccatorũ. añ. ℥. iij. amigdalarũ dulciũ. ℥. v. papaueris tortellarum de seni. añ. ℥. iiij. zuccari tabarzet lib. j. Terant̃ ⁊ da vt sorbeat omni die ĩ mane. ℥. ij. postq̃ decoquitur cũ lacte aut cum aqua ciceris.

¶ Suffuf bonum impinguatiuum. Conuenit corporib⁹ extenuatis macrefactis ac etiam exiccatis non tamẽ habetur in vsu. Tortelarũ de sceni. i. panis biscocti facti de

Tortele de sceni. flore farine de illa cõtrata. Et dosis eius est vsq̃ ad. ʒ. iiij. sumendo de ipso pluribus vicibus in die cum lacte: aut cum aqua ciceris. ¶ Additio.

¶ Suffuf bonũ impinguatiuũ describitur etiam a Serapione in ꝑprio antidotario: ⁊ describit septẽ suffuf: quorũ tertium huic assimilatur. Sũma medicinaꝝ est res. viij.

Suffuf de granis myrti valẽs ad debilitatẽ stomachi ⁊ viscerũ. ℞. granoꝝ myrti ⁊ granorum granatorum acetosorum tostorum. añ. ʒ. xx. cimini carmeni infusi die ac nocte in aceto et exiccati et coriãdri sicci similiter ĩfusi ⁊ exiccati et torrefacti: et sauich anabach: charub de spinis: sumach: glandium: añ. ʒ. x. curti ⁊ tarathit. añ. ʒ. v. confice et da.

¶ Iste puluis est magne vtilitatis cõferẽs ad lubricationem stomachi ⁊ visceꝝ: sistit eñ principalr̃ lienteriam: hʒ eñ virtutẽ fortiter cõstrictiuã stomachi intestinorũ: torrefactorũ. i. aliqualr̃ adustoꝝ vel assatoꝝ cimini carmeni. i. de illa cõtrata. Coriãdri sicci siluestris ꝑparati id est silr̃ infusi sicut cimini: sauich: id est ordei imaturi anabach: id est succi nespilorũ immaturorũ. Dosis eius est cũ vino citonioꝝ vsq̃ ad. ʒ. ij. tẽporibus supradictis. ¶ Additio.

¶ Suffuf de granis myrti describit Serapio i ꝑprio antidotario sub noĩe suffuf: ad diariã antiquã: i hoc suffuf aliq̃ simplicia multũ obscura: ⁊ apδ multos ignota: primũ est Anabach siue nabach.

anabach siue nabach: ⁊ est fruct⁹ cui⁹ arbor Sadar vocat̃ ſm Serapionẽ in simplicib⁹: ⁊ ibi dicit autoritate ysaac ebẽ amarã: est sicut sorba i stipticitate ⁊ frigiditate ⁊ plus eai siccitate: vide de eo magis si vis apδ Sera. loco tã allegato. Scδʒ simplex ẽ charub siue carnub. i. xilocarates siue cornua latine. Tertiũ ẽ curth: ⁊ est ſm Serap. ficus de nilo de q̃ fit acatia: aliq̃ dicũtq̃ est gũmi arabicũ arbor cui⁹ est arbor acatie. Quartũ est tarathit est silr̃is fungo q̃ in radice plante dicte barba hircina seu rosa canina crescit: ⁊ fit ex eo hypoq̃stidos. Sũma medicinarũ est res. xj.

Suffuf ad tussiꝫ antiquã: ⁊ dolorẽ pectoris. ℞. amigdalarum dulcium zuccari. añ. ℥. ij. seminis feniculi. ℥. j. tere: et da cum iuleb.

¶ Summa medicinarum est. iij. res.

¶ Hic est vltim⁹ puluis q̃ ponit̃ hic a Mesue q̃ est aliq̃liter lenitiu⁹ asperitatũ pectoris: vñ est ↄueniẽs tussi antiq̃ ⁊ dolori pectoris: ⁊ dat̃ cũ iuleb violato: ⁊ aqua capillorũ veneris. ¶ Ex supradictis pulverib⁹ pñt ↄstrui ↄfectiões vel electuaria cum zuccaro vel cũ melle assumẽdo de eis iuxta portiones superi⁹ dictas i alijs electuarijs. Et dosis esse poterit vsq̃ ad. ʒ. j. Et oẽs puluêres nõ sunt soluti ui: ſʒ solũ hñt virtutes superi⁹ dictas: ⁊ sic denoĩari poterũt sub illo noĩe sub quo hic denoĩant̃. Exẽpli gratia: inci

piẽdo a primo suffuf: vbi dicit̃ suffuf: de ligno aloes: et sic Puluis mirabilis in quolibet sãguinis fluxu.

de alijs. ¶ Est ali⁹ puluis qui trahit̃ ex dictis Gal. vt de ingenio sanitatis cap. de fluxu sanguĩs ex ruptura vene in pectore qui summe cõuenit ad restringendum omnem fluxũ sanguinis vndecũq̃ emanãtis maxime ex vulneribus cuius hec est descriptio. ℞. boli armeni sanguĩs draconis terre sigillate: thuris: masticis: aloes: pilorũ leporis minutim incisoꝝ. añ. ʒ. j. dissoluantur in albumine oui: ⁊ cũ stupa ⁊ cũ pecijs infusis in eo equalr̃ expressis ponant̃ super locũ: ⁊ q̃dã cũ albumine oui ponũt de succo plantaginis.

Ali⁹ puluis tradit̃ ab Auicẽ. v. fen. q̃rti cañ. c. de fractura Puluis incarnatiuus.

cranei: hic puluis capitalis gñaliter ab oĩb⁹ medicis hr̃ in vsu: ⁊ est ↄueniẽs post abrasionẽ ossis ⁊ digestionẽ vlceris: ⁊ ipsius mũdificationẽ: ad generationeꝫ carnis super osse discooperto: ⁊ etiã super pãniculo dicto dura mater si super eo aspergat̃. Cuius hec est descriptio. ℞. sarcocolle thuris: ireos sanguĩs draconis: myrrhe aristologie lõge añ partes equales: fiat puluis. ¶ Puluis factus solũ ex limatura calibis assumpt⁹ cũ zuccaro rosaceo. Et dosis est ʒ. j ß. cũ. ℥. ij. zuccari supradicti in forma pilularũ seu electuarij: debet tamẽ predicta limatura calibis pluribus ⁊ plurib⁹ diebus in aceto infundi: ⁊ sic pluries exiccari: aliter vsus eius nõ est cõueniens: licet quidam ipsam limaturam preparẽt ⁊ infundant quandoq̃ in lacte caprino: et quandoq̃ in aqua lactis: ⁊ quãdoq̃ in oleo amigdalarũ dulciũ: ⁊ sic assumũt eum: non est malum vt eius asperitas remoueat̃: hic puluis modo supradicto assumptus ieiuno stomacho est valde cõueniens habentibus prostratio In appetitu prostrato.

nem appetitus: ⁊ relaxationẽ villorum stomachi ex humiditate superflua illã desiccãdo: vnde virtus digestiua sto-

machi multū vigorat ex eius assumptione. ¶Cōfert etiā principaliter cachexie τ corporib⁹ quib⁹ habitudo corrūpitur: et quib⁹ corp⁹ citrinaē cum admixtione coloris cinericij: vñ conuenit principio hydropisis epar confortando ac vigorādo in virtutib⁹ suis. Et generaliter est cōueniens ad desiccandū omnes putredines: τ corruptas materias vbicunq; cōtētas in mēbris nutritiuis. ¶Puluis alius ab expertis chyrurgicis multū habet in vsu: q̄ solū est fact⁹ de alumine de rocha adusto: τ est valde ɔueniēs in vlcerib⁹ fraudulētis carnē fortiter corruptā remouendo τ bonā generando: ci⁹ mordicatio ex adustione remittitur: et conuenit in vlceribus putridis oris gingiuarū et lingue: lauanē enim vlcera ꝓfunda carnosa τ fistulosa cū tali puluere infuso in aqua ordei q̄nq; in vino: τ q̄nq; in lixiuio ſm ꝙ q̄rim⁹ maiorē vel minorē exiccationē τ abstersionē: vt talis liquor melius attingat ad ꝓfundū vlceris dꝫ tñ colari predictus puluis a liquore in quo infunditur et sufficit virt⁹ que remanet in liquore: q̄nq; cōuenit predicta vlcera cū cānula argentea clysterizare. ¶Alius est puluis cuius vsus est cōueniēs post digestionē humoris euacuādi: τ est principaliter solutiu⁹ materieꝝ phlegmaticarū cōtentarum in iuncturis attrahens a remotis. Et ideo conuenit si debito tpe assumatur podagricis sciaticis τ aliis passionibus iuncturaruꝫ: cuius hec est descriptio. ℞. turbith. ʒ. j. hermodactyloꝝ. ʒ. ß. ʒinʒi. ℈. j. ʒuccari. ʒ. ß. Et dosis est vsq; ad. ʒ. j. ß. de mane cum iure pulli vel alio liquore cōuenienti. Puluis in colica. ʒ. ij. cimini cū vino calido de mane ieiuno stomacho τ est curatiu⁹ τ pseruatiuus si aliquibus diebus cōtinuetur eius assumptio.

Puluis i iuncturaꝝ passionibus.

¶Et sic est finis none distinctiōis. Incipit decima.

Mundificans cerebrum.	Hydropisi.
Mundificans sensus.	In colica.
Oculos confortans.	Renū τ vesice lapidē curās.
In paralisi.	Retentio vrine.
Pectus mundificans.	In fluxu emorroidarum.
Ad asperitatem canne.	Pro podagricis.
Tussi antique.	De fedatione cutis.
Appetitum incitans.	Solutiuū phlegmatis salsi.
Stōachi digōnē ɔfortās.	Solutiuū phlegmatis τ choleř.
Epar mundificans.	Solutiuū phlegmatis grossi.
Icteritie.	Solutiuum melancholie.

¶Decima distinctio de pilulis.

¶Decima distīctio est de pilulis. Pro introductiōe dicēdorū aduerte ꝙ ꝓpter duas vtilitates τ iuuamēta principaliter pilule fuerūt adinuēte. Et prima vtilitas ē ꝓpter earū displicētiā in sensu gustus. Scōa vtilitas est vt magis a remotis attrahāt materias in eis contentas maiorem moram in stomacho contrahendo. Medicine autem liquide solutiue: q: cito descēdunt de stomacho: paucā in ipso morā cōtrahūt: τ ideo nō sunt tante potētie in attrahēdo τ soluēdo humores quātū sunt pilule. ¶Ulterius notādū ꝙ vsus pilularū nō est multum regularis: nec cōueniēs in principio febrium: nec in principio febriū quartarum phlegmaticarū: nam cōiter pilule componūtur ex medicinis simplicibus multe acuitatis τ caliditatis: vñ ex earū cōplexione inducūt inflāmationē in corporib⁹ occulte febriētib⁹: nec conueniunt in quietis phlegmaticis in pīcipio: cū materia sit parua τ occulta: τ indigesta: tales aūt pilule facte ex medicinis fortiter solutiuis q̄ cōuenirēt in processu taliū febriū: et digesta materia in principio nō cōueniūt propter agitationē τ motionem in ea: potiones autē puta cū decoctione τ admixtione simpliciuꝫ adinuicē pñt remitti ipsarū caliditatē si qua esset superflua in solutiuis cōponētibus ipsam vñ prohibetur etiaꝫ in principio febriū acutarū: si medicina potabilis sit lenitiua vt facta ex casia vel māna cū leuissima dosi medicine solutiue admixte cū eis: vt cū modico succo rosarum: verbi gratia: que medicina dicitur communiter minoratiua cum qua completa digestio in materia non est expectanda in egritudinibus materialibus. ¶Ultimo nota ꝙ pilule fortes τ solutiue debilibus et quibus virtus stomachi est deiecta nō sunt exhibēde: q: in talibus neq; liquefiunt: neq; ad actum reducuntur anxietatem magnam in huiusmodi corporibus inducentes: et etiam multum extenuatis pilule paruum inferunt iuuamentum: immo potius in eis sunt prohibende.

Duorū iuuamētorū gratia pilule inuēte sunt.

Pilule in principio febriuꝫ nō sunt exhibende.

Pilule fortes et solutiue debilib⁹ non sunt exhibende.

Pilule alefangine τ eius interpretatio est pilule de aromatibus: τ sunt ex inuentione nostra: τ valent ad dolorem stomachi ꝓpter phlegma in ipso: τ sunt vehementis iuuamēti in mūdificādo stomachū τ cerebrum τ instrumēta sensuū ab humorib⁹ grossis et putridis: stomachū vero cōfortāt: τ digestioneꝫ ꝓcurāt. ℞. cinamomi: cubebe: ligni aloes: calami aromatici: macis: nucis muscate: cardamomi: gariofiloꝝ: asari: masticis: squināti: spice: carpobalsami. añ. ℥. j. absinthii sicci rosaꝝ. añ. ʒ. v. teranē ɔtritione grossa: τ fūdanē super ea aq̄ li. xij. τ coquanē vsq; ad cōsumptionē duarū partiū. Deinde fricenē manib⁹ et colenē: τ exprimatur aquositas eius. Et accipe aloes succotrini boni lib. j. et lauetur in scutella lapidea vitreata cū aqua pluuiali lauationib⁹ pluribus. Deinde exiccet τ fundaē super ipm expressionis pdicte circiter lib. ij. τ teranē in sole. Deide admisceanē cū aloe: myrrhe: masticis. añ. ʒ. v. croci. ʒ. iij. Tere cōtritione bona. Deinde predicte expssionis residuuꝫ super ea fundeē et cōteranē vsq; dum siccentur: τ fiāt ex eis pilule in modum ciceris: τ da ex eis a. ʒ. ij. vsq; ad auē. ij. Et q̄nq; exigit dispositio vt minuatur ex eis virtus aloes: τ ponimus ex eo. ℥. iij. Et q̄nq; exigit dispositio vt laueē aloes pri⁹ cū aqua myrobalanorū: et tunc accipe ex eis ab. ℥. ij. vsq; ad. ℥. vij. et coque in aqua: τ postq̄ coxeris cū hac aqua exicca illum: et laua vltimo cum aqua de speciebus sicut diximus: sunt enim incolumes.

¶Pilule alefāgine. Et est interptatio pilularū de aromatib⁹ ꝓpter aromata multa: q̄ igrediunē earū cōpositionē. Iste pilule generalr̄ habenē in vsu τ ꝑparate reperiunē. Ipe eñ sunt multe securitatis: τ hñt iuuamēta multa: nā principalr̄ cōfortāt virtutē digestiuā stomachi desiccādo materias putridas τ corruptas i eo τ illas euacuādo: icitāt etiā appetitū: sꝫ principalr̄ mūdificāt cerebrū: τ instrumēta sensuū ab humorib⁹ frigidis viscosis et grossis: vñ summe cōueniūt ad preseruāda corpora lapꝫ: ne in egritudinē incidāt: et pñt tales pilule cōtinuari absq; lesione ab his qb⁹ ɔueniūt sicut pilule cōes: τ meli⁹ q̄ cōponunē ex solo aloe myrrha τ croco: nā i eis nō igredit aliud solutiuū q̄ aloes: qd̄ p ablutionē in sua potētia remittiē. Et istis pilulis magister Marcili⁹ vtebaē q̄si in oib⁹ passionibus materialib⁹ cerebri τ stōachi frigidis cū admixtiōe aliq̄li cholere. Et sūt tarde solutionis. Et dosis ipsaꝝ esse pōt vsq; ad. ʒ. ij. tñ cōis vsus est vsq; ad. ʒ. j. τ maxime purificāt neruos τ nuchā. ℞. carpobalsamū τc. ¶Additio.

¶Iste pilule apud medicos sunt nobiles τ ipsis multū vtunē sub noīe pilulaꝝ alefanginarū et de aromatib⁹ qd̄ idē est: harū pilularū ponit Serapio in proprio antidotario tres descriptiones: quarū prima τ tertia si simul adiūgantur paꝝ ab ista differūt. Haly simlr̄. x. τ. vij. practice cap. de appetitu inordinato habet vnaꝫ aliā descrip. que parum ab ista differt. Summa medicinarum est res. xx.

Pilule stomatiche caput τ stomachū mūdificant τ epar: τ membra sensuum et instrumēta iuncturarū. Et educūt superfluitates vtriusq; cholere τ phlegmatis. ℞. hierepigre. ʒ. vij. trium myrobalanoruꝫ. añ. ʒ. iij. agarici. ʒ. ij. turbith boni. ʒ. x. epithimi cretēsis: anisi. añ. ʒ. ij. τ ß. salis indi. ʒ. ij. absinthij: scamonee. añ. ʒ. iij. fac pilulas cum penidarum. ʒ. iij. et succo scariolarum. dosis eius est. ʒ. ij.

¶Pilule stomatiche caput τ stomachū confortāt: plures ipsarū descriptiones ponunē. Et sic ſm diuersitatē magistrorū diuerse descriptiones eliguntē. Et iste prime a quibusdā habenē in vsu: mundificāt enim stomachuꝫ τ epar et membra

⁊ membra sensuū ab humoribus frigidis ⁊ phlegmaticis. Soluūt etiā humores cholericos ⁊ melācholicos: ꝫ principalr soluāt phlegmaticos. Et dosis ipsarū esse p̄ōt vsqꝫ ad.ʒ.i.ß.ꝫ hic ponat̄ qđ dosis ipsarū est.ʒ.ij.⁊ tp̄s assumptionis ipsarū est celebrata stomachi digestiōe. Et nota ꝙ perfecta ⁊ cōpleta operatione earū: que cōiter fit qn̄qꝫ horis quātitas cibi post assumēda debet eē minor ꝙ̄ si nulla assumpta esset medicina. Cui⁹ oppositū mulieres ⁊ generalr ignorātes faciūt: p̄missō tamē lauatiuo: vt in reliquis solutiuis cōiter fit. ℞. hiere ⁊c. ⁊ intelligendū est de hiera Gale. superius descripta q̄ est leuis ⁊ tarde solutiōis: qꝛ solum rōne aloes est solutiua materierū choleticaꝝ subtiliū principalr ⁊ subsequēter materierū phlegmaticaꝝ aquosarū. Triū myrobalanorū citrinorū s. indorū et chebuloꝝ an̄.ʒ.iij. agarici.ʒ.ij. q̄ principalr soluit materias phlegmaticas cōtētas in pectore ⁊ in cerebro: ⁊ in alijs mēbris neruosis. Turbith boni.ʒ.x. qui euacuatiuus est phlegmatis. Epithimi hortēsis.i. hortulani qđ euacuatiuū ē humoris melācholici. anisi an̄.ʒ.ij.ß. salis indi.ʒ.ij. absinthij: scamonee. s. correcte ana.ʒ.iij. q̄ principalr est solutiua humoris cholerici ⁊ magne potētie. penidiarū.ʒ.iij. fac pilulas cuꝫ succo scariole.i. lactuce siluestris ad remittēdū aliq̄lē acuitatē ⁊ superfluā caliditatē predictorū solutiuoꝝ: ⁊ dosis cōis est.ʒ.j. vel.ʒ.j.ß. ꝫ ponat ei⁹ dosim esse.ʒ.ij. verū hmōi dosis hodiernis tēporibus esset superflua.

Turbith euacuatiuus ē phlegmatis.

Additio.

Iste pilule ſm quosdā sunt ille quibus vtimur. Mesue aūt inferius hꝫ plures alias descriptiones pilularum stomaticharū: ⁊ omnes inter se sunt differētes: verūtamē omnes stomachū cōfortant ⁊ mundificant: et propter id sunt qui vnā descrip. faciūt ꝓ alia. moderni tn̄ laudant primā descrip. ⁊ penultimā. Summa medicinarum est.xiij. res.

Pilule aggregatiue ex inuētiōe nr̄a cōiungentes aggregationē exptoꝝ iuuamentorū ad febres antiquas: ⁊ ad febres diuersitatis: ⁊ ad egritudines capitis stomachi ⁊ epatis: ⁊ educunt putrefactiones vtriusqꝫ cholere ⁊ phlegmatum: ⁊ mundificant instr̄a sensuū ⁊ sunt mundificatiuū bonū: quarū ꝑmixtio. ℞. myrobalanorū citrinorū: rauedsceni an̄.ʒ.iiij. succi eupatorij: succi absinthij an̄.ʒ.ij. scamonee antiochene cocte in pomo.ʒ.v. chebulorū indorū agarici: coloquintide: polipodij an̄.ʒ.ij. turbith boni: aloes ana.ʒ.vj. masticis: rosarū salis gēme: epithimi: anisi: zizib. an̄.ʒ.j. electuarij rosaꝝ q̄ntū sufficit ad aggregationē fiant pilule grosse. da.ʒ. vnam vel aureum vnum.

Pilule aggregatiue quare sic dicte.

Pilule aggregatiue inuētiōe nr̄a. Hic de pilulis aggregatiuis ponūtur tres descriptiones: sed ista prima vsitat̄ ⁊ cōiter hr̄ in vsu vbiqꝫ: ⁊ dicūtur aggregatiue qꝛ iuuamenta multa aggregāt soluēdo vniuersalr omēs materias tā grossas q̄ꝫ subtiles: tā calidas q̄ꝫ frigidas: sed principalr a ꝑdominio sunt magis solutiue humoꝝ cholericoruꝫ ⁊ calidoꝝ q̄ꝫ phlegmaticorū ⁊ frigidorū: ⁊ ab oībus mēbris vniuersaliter: ⁊ gn̄aliter: sed p̄ncipaliter ab epate ⁊ ab alijs mēbris nutritiuis soluēdo materias cōtētas in eis principalr putridas: ⁊ vsus ipsarū est ī ꝓcessu febrium de materia mixta ꝑ eius digestionē: ⁊ summe ꝯueniūt corꝑib⁹ que purgātur tp̄e veris ꝓpter ipsoꝝ ꝑseruationē: qꝛ mūdificāt ⁊ soluūt materias phlegmaticas: ⁊ cholericas ī eis multiplicatas: ⁊ in toto corꝑe: sed maxime in stomacho epate: ⁊ alijs mēbris nutritiuis: soluūt etiā aliqualr humorē melācholicū: ⁊ tp̄s assumptiōis est celebrata cibi digestione. s. ꝑ horā ante diē. Et dosis est.ʒ.j. ⁊ hic vtilr aduerte qđ pilule solutiue qn̄ in quibusdā corꝑoib⁹ diu ꝯtrahūt moraꝫ in stōacho nō dissolute: vnde ad actū operatiōis non reducunt̄: ⁊ hoc maxime ꝯtingit ꝓpter debilitatē caloris naturalis ⁊ virtutis digestiue in stomacho: vn̄ necessariū est in talib⁹: vt vsqꝫ ad tria coclearia iuris pulli vl̄ alteri⁹ liquoris multū calidi q̄ꝫtū in ore tolerari pōt assumant̄ ⁊ degluciant̄ vt talia acuta mediāte caliditate liq̄fiāt pilule: si aūt hꝫ ꝓuenerit nō ex d̄bilitate stōachi caliditatis: sꝫ magis ex induratiōe ⁊ petrificatiōe pilulaꝝ sic iuxta doctrinā p̄ncipis poti⁹ debēt vomitu expelli. Sūma medi. est. xviij. res.

Tempus assumptionis.

Documentum.

Pilule aggregatiue maiores valētes ad humorē grossum ⁊ viscosum ⁊ inflationē in mirach: stōacho: ⁊ emorroidas soluunt: ⁊ valēt ad dolorē iūcturarū ⁊ sciaticā et colicā ⁊ podagrā ex phlegmate. ℞. bdellij: myrobalanorum nigrorū emblicorū ana.ʒ.iiij. turbith boni ⁊ electi.ʒ.xiij. seminis apij: feniculi: anisi: carui: ameos: origani: rosarum: setaragi indi: harmel: hermodactyli: salis indi: masticis: armoniaci. an̄.ʒ.j. cinamomi: cardamomi: acori: spice: croci: casie an̄.ʒ.ß. serapini.ʒ.iiij. coloquintide.ʒ.iij. penidiarū albarū.ʒ.iiij. aloes succotrini.ʒ.xv. cōfice cum succo cauliū: ⁊ vnge manus tuas cū oleo sambucino.

Additio.

Iste pilule aggregatiue maiores interdū habentur in vsu. Auicē. in quinto cano. habet vnā descriptio. ⁊ dicunt̄ pilule aggregatiue filij hilgebē: sed non sunt eedem cum istis. Summa medicinarum est. xxix. res.

Pilule aggregatiue minores caput ⁊ stomachū mūdificāt ab humorū superfluitatibus scꝫ vtriusqꝫ cholere ⁊ melancholie: ⁊ confortant stomachum ⁊ epar: ⁊ aperiunt oppilationes: ⁊ valent ad febres antiquas: ⁊ sanant pruritum ⁊ vlcera. ℞. myrobalanorum citrinorū nigrorū ⁊ emblicorū an̄.ʒ.iij. masticis: anisi: succi eupatorij: absinthij: rosaruꝫ an̄.ʒ.ij. rauedsceni.ʒ.v. hierepigre.ʒ.xij. confice cum succo apij: da.ʒ.ij. cum aqua calida.

Pilule aggregatiue ſm hanc descriptionem non sunt in vsu. Summa medicinarum est res. xj.

Pilule de eupatorio maiores ad febres periodicas: ⁊ ad doloreꝫ epatis ⁊ oppilationē ⁊ icteritiam. ℞. myrobalanorū citrinorum: succi eupatorij: succi absinthij an̄.ʒ.iij. rauedsceni.ʒ.iij.⁊ ß. masticis.ʒ.j. croci.ʒ.ß. aloes boni.ʒ.v. confice cum succo endiuie. dosis eius est.ʒ.ij. cum aqua casei.

Pilule eupatorij maiores: q̄dā magistralr vtūtur eis: tamē cōiter nō sunt in vsu: ⁊ valēt in soluēdo materiā cholericā principalr aquosaꝫ ⁊ subtilē: vnde cōferūt icteritie et dolori epatis ⁊ oppilatiōi ipsius. Cōferūt etiaꝫ ad febres periodicas q̄ paroxismaliter mouentur materia cholerica predominante: ⁊ dosis est.ʒ.j.ß. cū aqua casei vel sine ipsa.

Pilule arthetice.i. q̄ ꝯueniūt ad dolores articuloꝝ: qꝛ euacuāt materias ꝯtētas ī illis sicut in podagris: ⁊ principalr sunt solutiue materierū phlegmaticarū grossaꝝ cōtētarū in iūcturis: sunt eīn fortiter attractiue: ⁊ a plurib⁹ medicis habētur in vsu. Et tēpus assumptionis earū est premissa digestiōe materiei: ⁊ dosis est vsqꝫ ad. ℈.iiij. Cui⁹ hec est descriptio. ℞. grana solis diagredij: ebuli: ⁊ dent̄ de sero: si assumēs eas nō cenet: ⁊ noctes sint breues: vel post cenam pluribus transactis horis.

Tp̄s assumptionis.

Additio.

Pilule de eupatorio maiores nō sunt in vsu: idē Mes. describit hic inferi⁹ minores q̄ silr i vsu nō sunt. Auic. i v. cano. silr Serapio ī ꝓprio antidotario hn̄t vnā aliā d̄scri. que eadē nō est cum ista prima. Sūma medi. est. viij. res.

Pilule de eupatorio minores: ⁊ sūt ex intentione maiorum. ℞. myrobalanorum citrinorum: rauedsceni: succi eupatorij: aloes: ana partes equales. Confice cum aqua apij da.ʒ.ij. ⁊ in alio cum aqua endiuie.

Pilule d̄ eupatorio minores nō hn̄tur ī vsu. Additio.

Has pilulas de eupatorio minores describūt Auic. in quinto cano. ⁊ similiter Serapio i ꝓprio antidotario: que tamen in vsu non sunt. Sūma medic. est. iiij. res.

Pilule de reubarbaro ꝯferūt ad febres antiquas ex diuersis gn̄atas hūorib⁹ viscosis ⁊ pu-

tridis multaꝝ putredinū ꝛ doloꝛē epatꝫ: ꝛ pͥncipiū hydropisis. ℞. rauedsceni. ʒ. iij. succi ligritie: succi absinthij: masticis: ana. ʒ. j. myꝛobalanoꝝ citrinoꝝ: ʒ. iij. ꝛ ß. seminis apij: feniculi ana. ʒ. ß. trociscoꝛum diarodon. ʒ. iij. ꝛ ß. hierepigre. ʒ. x. Confice cū aqua feniculi: ꝛ da. ʒ. ij. cum aqua casei calida in sero.

Iste pilule vbiqꝫ gñalr̄ preparant̄ et habent̄ in vsu: et pͥcipalr̄ conferunt in oībus febribus chronicis factis ab humoꝛib⁹ phlegmaticis: et cholericis: et pͥcipalr̄ soluūt hūoꝛes putridos cholericos admixtos cū phlegmate: vñ cōueniunt hydropicis aperiendo oppilationes epatis: et aquā citrinā soluendo. Et dosis ipsarū est vsqꝫ ad. ʒ. j. ß. d̄ mane alijs cōditionibus obseruatis ꝛc. Additio.

Tēpus assumptionis.

Iste pilule multū in vsu habēt̄: et q̄uis Mes. habeat loco reubarbari rauedsceni qd̄ idē est: loco tñ pilulaꝝ de reubarbaro nō debem⁹ vti pilulis d̄ rauedsceni nec econtra: nā multū sunt adinuicē differētes et ad diuersas ītentiōes ordinate: igit̄ q̄ h̄ faciunt errāt. Sūma me. ē res. x.

Documētum.

Pilule alchechengi ex inuentione nostra conferunt febribus longi tēpoꝛis diuersoꝛuꝫ humoꝛū et doloꝛi epatis et oppilationi: et principio hydropisis. ℞. absinthij ꝛ succi ei⁹: ꝛ succi eupatoꝛij: aloes myꝛobalanoꝛuꝫ citrinoꝛum: masticis: croci: rauedsceni: lacce ablute: asari: anisi: casie: semīs fumiterre. ana. ʒ. ij. hierepigre. ʒ. iij. Confice cum aqua solatri. dosis ei⁹ est a. ʒ. j. vsqꝫ ad aureū. j. et ß. Et si est tussis cum febꝛe: pone renarū liquiritie medietatem ponderis omnium. Sunt enī sane et experte.

Pilule alchechēgi a practicis magistralr̄ habent̄ ī vsu: sunt tñ vtilitatis efficacie q̄si cōsimilis cū pilulis de reubarbaro antedictis: cōferūt enim soluēdo materias grossas: ꝛ subtiles faciētes febꝛes chꝛonicas: cōferūt etiaꝫ doloꝛi epatis facto a materia pūgitiua: siue vētositate extēdēte: eleuata materia grossa phlegmatica. Cōferūt etiaꝫ principio hydropisis soluēdo aquā citrinā ꝛ epar confoꝛtādo: et dosis est. ʒ. j. ß. ℞. raued. casie. s. lignee: hierepigre: solatri: qd̄ idem est qd̄ alchechengi: ꝛ est frigide et sicce cōplexionis vltra secundum. Additio.

Hee pilule interdū habentur in vsu: et sunt ex inuentiōe ipsi⁹ Mes. Sed hic cadit dubitatio similis ei que occurrit in diacucurma: qꝛ lꝫ in his pilulis nō ingrediat̄ alchechēgi dicūtur tñ pilule de alchechengi ꝫm quosdam a cōpositoꝛe: vel ꝙ vitio scriptoꝛis descriptio nō est integra: vel potius ꝛ melius qꝛ conficiūtur cuꝫ aqua solatri qd̄ est species alchechengi. Sūma medicinarum est. xv. res.

Pilule ad febꝛes antiquas ex inuētiōe philagrij. ℞. trociscoꝛū diarodon: trociscorū de reubarbaro ana. ʒ. iiij. succi eupatorij: bedegar añ. ʒ. ij. absinthij. ʒ. j. ꝛ ß. myꝛobalanoꝝ citrinoꝝ seminis cuscute: turbith añ. ʒ. iiij. agarici aloes ana. ʒ. viij. salis indi. ʒ. j. et ß. Confice cum aqua feniculi: ꝛ da. ʒ. ij.

Iste pilule nō sūt ī vsu nec p̄parate rep̄iūt̄. Additio.

Iste pilule ad febꝛes antiq̄s nō sunt in vsu. Serapio in pꝛopꝛio antido. hꝫ tres descrip. pilulaꝝ ad febꝛes antiq̄s que nō sunt eedem cum ista: vltima tñ eaꝝ parum videtur ab ista differre. Sūma medicinarū est res. xij.

Pilule inde quas scripsit Haly. quarum iuuamētum est vltimum ad egritudines melancholicas: ꝛ ad cancrum ꝛ lepꝛaꝫ ꝛ moꝛpheam nigram difficilem: et sunt bone melancholie: ꝛ timoꝛi: ꝛ ad doloꝛē splenis: et ad quartanaꝫ ꝛ icteritiam splenalem. ℞. myꝛobalanorum nigroꝛum: elleboꝛi nigri: polipodij añ. ʒ. v. epithimi: sticados ana. ʒ. vj. agarici lapidis lazuli loti: coloquintide: salis indi. añ. ʒ. iiij. succi eupatorij spice ana. ʒ. ij. gariofiloꝛum. ʒ. j. hierepigre. ʒ. xij. Fiant pilule cū succo apij. Dosis eius est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad aureos. ij. ꝛ sunt sane ꝛ experte. Da cum aqua casei.

Usus istarū pilularū generaliter fit ab omnib⁹: ꝛ vbiqꝫ preparate reperiunt̄: habent enim ꝓprietates ꝛ iuuamenta principaliter ad egritudines melācholicas ꝛ maxīe de melācholia adusta: illaꝫ cum facilitate euacuando: soluūt etiam materias grossas ꝛ mixtas: etiaꝫ melācholiam non adustaꝫ: vnde conueniunt ad cancrū: lepꝛam: et moꝛpheā nigrā que est defedatio cutis: et cōueniūt in febrib⁹ quartanis ꝛ ad icteritiā nigram: qꝛ de hūoꝛe melancholico et nocumēto facto in splene: et sunt hę pilule multū memoꝛie cōmēdande pꝛopter earū vtilitates: ꝛ dosis ipsaꝝ est. ʒ. j. tempoꝛe congruo. Additio.

Hee pilule interdū in vsu habētur. Et dixerunt quidam ꝙ dicunt̄ inde: qꝛ in īdia magis in vsu habent̄ q̄ʒ ī alijs ptibus. Alij dixerūt ꝙ dicunt̄ inde pꝛopter sal indū quod recipiunt: et ꝑ sal indū intellige sal nigrū: sed cum carem⁹ eo sapientes volunt ꝙ loco eius ponamus sal rubeum: quidam ponūt zuccarū candi: sed nō recte qꝛ nō est ei ꝓximuꝫ vt est sal rubeū. Summa medicinarum est. xiiij. res.

Pilule q̄re dicant̄ Inde.

Pilule alandabal Hermetis ad sodaꝫ antiquā ꝛ hemicraneā difficilem et egritudines neruoꝝ et iuncturarū sane et experte. ℞. trociscoꝝ alandabal. ʒ. xij. hiere. ʒ. xij. masticis. ʒ. ij. salis gēme aur̄. j. laudani bōi. ℥. j. Omnia preter laudanum et masticem terantur et cribellentur. Mastix quoqꝫ pulnerizetur cuꝫ pauco oleo nucū: et liniātur cum eo species trite. Deinde cum laudano cōficiantur: ꝛ in moꝛtario terendo ea cū pistillo calido: ꝛ fiāt pilule grosse. Da. ʒ. ß. vsqꝫ ad. ʒ. j.

Pilule alandahal nō sunt in vsu: nec preparate reperiūtur. Summa medicinarum est res. v.

Pilule de sarcocolla: ꝛ sunt pilule albe solutione educentes phlegma: et cōferūt ad egritudines phlegmaticas. ℞. sarcocolle. ʒ. iij. turbith. ʒ. iiij. coloquint ide. ʒ. j. ꝛ ß. zinziberis tātūdem: salis gēme. ʒ. j. Dissolue sarcocollam in aqua rosata: ꝛ confice alia cum ea: et fiāt pilule. Sunt enim sane et experte.

Pilule de sarcocolla raro a medicis vsitant̄: tñ preparate reperiunt̄: et soluūt materiā phlegmaticā et viscosam cū violētia multa: et ideo ab vsu ipsarū est cauendū: et dosis ipsaꝝ est. ʒ. j. Sarcocolla gūmi est. Additio.

Hee pilule interdū in vsu habent̄. Ipse idē Mes. in capitulo de sarcocolla habet eandē descriptionem istarum pilularū quas dicit composuisse Haly. senex. Sūma medicinarum est res. vj.

Pilule fetide maioꝛes que expellunt hūoꝛes grossos ꝛ cōferūt ad doloꝛē iūcturarū ꝛ podagre ꝛ doꝛsi et genuū et oēm doloꝛē ex hūoꝛe crudo: et doloꝛē stomachi ꝛ cholice: et albaras: ꝛ moꝛpheā ꝛ lepꝛā. ℞. serapini: armoniaci: oppoponaci: bdellij: cologntide: harmel: aloes: epithimi: ana ʒ. v. hermodactyloꝝ: alscebꝛan. añ. ʒ. ij. scamonee. ʒ. iij. cinamomi: spice: croci: castoꝛei ana. ʒ. j. turbith. ʒ. iiij. zinziberis. ʒ. j. ꝛ ß. euphoꝛbij. ʒ. j. ptes duas. Dissoluātur gūmi in aq̄ poꝛri: ꝛ fiāt pilule. Da. ʒ. ij.

Pilule fetide maioꝛes gñaliter sunt in vsu: et sic vbiqꝫ preparant̄. Potenter enim soluunt materias phlegmaticas grossas et viscosas: vñ attrahunt et soluūt materias ꝯtentas in iuncturis in cerebꝛo et membꝛis neruosis. Cōmunis tñ vsus ipsarum est in fine dictarum egritudinum neruosarū: et maxīe in paralysi: et in podagris longi tempoꝛis et egritudinib⁹ similib⁹ est communis vsus ipsaruꝫ et dosis est. ʒ. j. cū cōditionibus obseruatis predictis superius assumptis. ℞. harmel: idest rute est calida et sicca circa tertium gradū. hermodactyloꝝ. alscebꝛan. i. esule: ꝛ est medicina calida ꝛ sicca in tertio gradu: ꝛ est radix herbe solutiue humoꝛis phlegmatici. Additio.

Harmel.

He pilule

¶ Hee pilule multũ habent̃ i vsu: ꝛ dicũt fetide: q2 fetidos ꝛ corruptos hũores educũt: vel dicũtur fetide: q2 quedaꝫ fetida ingrediuntur. Idẽ caplo de egritudinib⁹ neruorũ hꝫ quatuor descriptiones. Silr Serapio in ꝓprio antido. hꝫ tres descriptiones pilularũ fetidarum. Haly. x. practice duas: ꝛ Rasis. ix. ad Almãsorẽ caplo de paralysi vnã: ideꝫ in libro diuisionũ habet vnã aliam: que omnes ab istis differunt: nec sunt in vsu. Summa medicinarum est res. xix.

Pilule fetide minores: ꝛ sunt in intentione maiorum. ℞. serapini: amoniaci: oppoponaci: bdellij: myrrhe añ. ʒ. v. turbith. ʒ. x. coloqntide. ʒ. vj. Fiant sicut priores: da. ʒ. ij.

¶ Pilule fetide minores pñt magistralr ꝑparari: ſ3 q2 nõ sunt sic cõsolate sicut ꝓcedẽtes: iõ vsus earũ nõ est sic ꝯueniens sicut precedẽtes: q2 maioris periculi: ꝛ vsus earũ est vsq3 ad. ℈. ij. tñ in quibusdã robustis ꝛ fortib⁹ possunt exhiberi. ʒ. j. alijs cõditionibus obseruatis ꝛc. ¶ Additio.

¶ Iste pilule nõ sunt in vsu. Gilbertus anglic⁹ caplo de paralysi habet vnã descrip. pilularũ fetidarum que differt ab ista nec est in vsu. Summa medicinarũ est. ix. res.

Pilule de serapio ad paralysim ꝛ mollificationẽ: ꝛ spasmũ: ꝛ dolorẽ iũcturarũ dorsi ꝛ podagrã frigidam: ꝛ soluunt phlegma viscosum. ℞. serapini: amoniaci: bdellij: oppoponaci: aloes: castorei: harmel. ana. ʒ. ij. coloquintide. ʒ. iij. Fiant pilule cum aqua porri.

¶ Iste pilule preparate reperiũt̃ l3 nõ multũ habeant̃ in vsu: sunt eñ principalr solutiue materierũ phlegmaticarũ grossarũ: ꝛ viscosarũ a cerebro: ꝛ a nucha: ꝛ alijs membris neruosis: ꝛ cõueniũt doloribus iuncturarũ: ꝛ ad paralysiꝫ ꝛ ad spasmũ: premissa tñ digestione materierũ: ꝛ dosis est ad. ʒ. j. Tuti⁹ tñ est ab eis abstinere: ꝛ vti pilulis fetidis maiorib⁹ dictis superi⁹. ¶ Pilule cochie cõiter non reperiuntur posite in antidotario Mes. ſ3 earũ descriptio ponitur inferi⁹ in suo de appropriatis. c. d̃ cura sode frigide. Ponitur etiã ipsarũ descriptio cõsilio almãsoris cap. de dolore capitis a materia frigida: ꝛ hec ẽ descriptio que cõiter habetur in vsu: ꝛ sicvbiq3 preparate reperiuntur. ℞. pulueris hiere pigre Galeni. ʒ. x. coloqntide. ʒ. iij. ꝛ tertiaꝫ partẽ. ʒ. j. scamonee. ʒ. ij. ß. turbith: sticados añ. ʒ. v. ꝯfice cũ succo absinthij: ꝛ dosis earũ cõiter est. ʒ. j. Iste pilule efficaciã magnã habẽt in soluẽdo materias frigidas: ꝛ phlegmaticas in capite contẽtas: vnde summe cõueniũt sode: ꝛ dolori capitis facto a materia frigida phlegmatica: ꝛ etiã cõferunt passionibus frigidis materialibus mẽbrorũ neruosorũ: et vsus earum esse d3 post digestionem ꝛc. ¶ Additio.

Pilule cochie vsuales.

Pilularũ cochiarũ efficacia.

¶ Hee pilule raro habẽtur in vsu: illa ꝓo descriptio que est magis in vsu est vna alia quã idem inferius describit. Auicen. in quinto cano. habet vnã aliam descrip. sed nõ est in vsu. Summa medicinarum est res. ix.

Pilule de euphorbio solutione educũt phlegma frigidũ: ꝛ conferũt ad mollificationem ꝛ paralysim: ꝛ reducunt humores crudos qui descendunt ad neruos. ℞. euphorbij: coloquintide: agarici: bdellij: serapini ana. ʒ. ij. aloes. ʒ. v. Fiant pilule cum aqua porri. potio est a. ʒ. ß. vsq3 ad. ʒ. j.

¶ Iste pilule raro habent̃ i vsu l3 ꝑparate repiant̃. Inducũt eñ violẽtiã magnã ex eaꝝ potẽtia: ꝛ acuitate i soluẽdo phlegma frigidũ ꝛ viscosũ q̃d ẽ cã mollificatiõis ꝛ palysis vitãde sunt ergo nisi i casu magne necessitatis: ꝛ i corpib⁹ robustis ꝛ fortib⁹: ꝛ dosis ipsarum est a. ʒ. ß. vsq3 ad. ʒ. j. Euphorbiũ est gũmi calidum ꝛ siccũ in quarto. ¶ Additio.

Euphorbium.

¶ Hee pilule habẽtur in vsu ſm presentẽ descriptionẽ. Auicen. in. v. cano. hꝫ vnã descriptionem que eadem est in simplicibus cũ ista: sed differt in hoc: q2 he cõficiunt̃ cuꝫ aqua porri: alie ꝟocũ aqua cauliuꝫ. Similiter Serapio in proprio antidotario habet vnã aliaꝫ descrip. que differt ab ista. Gilbertus anglicus cap. de paralysi vnaꝫ hꝫ descript. que non differt ab ista. Summa medicinarum est res. vij.

Pilule de raued conferunt ad oppilationes splenis: et epatis: et hydropisim. ℞. rauedsceni. ʒ. xij. amoniaci: serapini bdellij añ. ʒ. x. lacce. ʒ. viij. oppoponaci. ʒ. iiij. mezereon: gummi ana. ʒ. iiij. turbith. ʒ. x. spice: polij aloes ana. ʒ. v. masticis. ʒ. ij. myrobalanoꝝ citrinoꝝ ʒ. x. Dissolue in vino gummas: et fac pilulas. dosis est. ʒ. ij. cum aqua casei.

¶ Pilule de raued. i. de rubarbaro. hec descriptio nõ habetur in vsu: sed ea que superius habetur. ¶ Additio.

¶ Pilule de raued apud aliquos aromatarios tenent̃ cõfecte: ꝛ sunt in vsu sub noĩe pilularum de raued: non dicitur aũt ista confectio dari nec ꝯfici pro pilulis de reubarbaro. Ras. ix. ad Almãsorẽ cap. de hydropisi: hꝫ vnã aliã descrip. sed nõ est eadẽ cũ ista. Serapio ꝓo in ꝓprio antido. hꝫ vnã descrip. pilularũ de raued que est eadeꝫ cũ ista. Sũma medicinaꝝ est res. xiiij. numero.

Pilule de mezereõ ꝛ sunt medicina mirabilis ad hydropisiꝫ: ꝛ educũt aquã citrinã: ꝛ sunt experte. ℞. folioꝝ mezereõ infusoꝝ in aceto: ꝛ exiccatoꝝ. ʒ. v. myrobalanoꝝ citrinoꝝ. ʒ. iiij. chebuloꝝ. ʒ. iij. cõfice cũ tereniabin ꝛ tamarindis dissolutis in aqua endiuie.

¶ Pilule de mezereõ. i. d̃ laureola: h̃ descrip. pilulaꝝ cõiter est in vsu: ꝛ vbiq3 ꝑparata reperit̃: sunt eñ ꝯuenientes pricipalr ad soluẽdũ aquã citrinã: vñ cõiter ab oĩb⁹ medicis dant̃ i cura hydropisis ascitis. Et dosis cõiter est a. ʒ. j. vsq3 ad. ℈. iiij. obseruatis conditionibus. ¶ Additio.

¶ Hec descrip. pilulaꝝ cõiter in vsu habet̃: idẽ Mes. ca. de mezereõ hãc eãdem hꝫ descriptionẽ. Et dicunt̃ de mezereõ: q2 ingreditur plus de mezereon q̃3 de alio simplici. Christofor⁹ de honestis in ꝑsenti cõmẽto hꝫ mezereon. i. laureolã: q̃d falsuꝫ est: vt dictũ est supra in cõfectiõe almezereõ. Serapio in ꝓprio ãtido. hꝫ duas descrip. pilu. d̃ mezereõ q̃ nõ sunt eedẽ cũ ista. Sũma medicinaꝝ ẽ res. iiij.

Pilule de mezereon quare sic dicũtur.

Pilule lucis maiores: ꝛ addunt in visu: et corroborãt eũ: ꝛ abstergũt instrã sensuũ: ꝛ expellũt supfluitates: ꝛ custodiũt sanitatẽ corpis: ꝛ psumit̃ super eis absq3 necessitate abstinẽdi. ℞. rosaꝝ: violaꝝ: absinthij: coloquintide: turbith: cubebe: calami aromatici: nucis muscate: spice: epithimi: carpobalsami: xilobalsami: sileris: seminis rute: sqnãti: asari: masticis: gariofiloꝝ: cinamomi: anisi: feniculi: apij: casie: croci: macis ana. ʒ. ij. myrobalanoꝝ: citrinoꝝ: chebulorum: indorum: belliricorum. emblicorum. rauedsceni ana. ʒ. iiij. agarici. sene ana. ʒ. v. euphragie. ʒ. vj. aloes succutrensis ad pondus oĩm. Confice cum succo feniculi. Dosis eius est a. ʒ. ij. vsq3 ad. iij.

¶ De istis pilulis ponũtur due descriptiões: ꝛ ista ꝓma est illa que cõiter magis habet̃ in vsu. ꝛ vbiq3 magis preparata repit̃. Sũme ꝯueniãt in soluendo supfluitates maxime phlegmaticas ꝯtẽtas in cerebro: ꝛ sunt cõseruatiue virtutis visiue ꝛ curatiue egritudinũ oculorũ q̃ fiunt a materia frigida. Et vltra ꝟtutẽ solutiuã quã hñt sũt ꝯfortatiue ꝑdicte virtutis visiue spũs visibiles multiplicãdo: ꝛ eos claros ꝛ ꝑulos faciẽdo. Et dosis ẽ. ʒ. j. ß. ℞. sileris ſ3 mõtani casie ſ3 lignee: ꝛ reliqua sunt nota. ¶ Additio.

¶ Iste pilule apd̃ nos sunt in vsu: dicunt̃ aũt lucis q2 valent ad oculos medendos: vel dicũtur lucis q2 obscuritatem oculoꝝ prout sol noctẽ remouent: ꝛ de ipsis reperiuntur hic maiores ꝛ minores: ſ3 maiores sunt ille quas medici nr̃i laudant. Sũma medicinaꝝ est res. xxxvj. numero.

Pilule lucis quare sic dicte.

Pilule lucis minores in intẽtione maiorum. ℞. xilobalsami: carpobalsami. añ. ʒ. j. chelidonie. ʒ. v. rosaꝝ: violaꝝ: absinthij. euphragie añ. ʒ. iij. sene epithimi. myrobalanoꝝ: citrinorũ: chebuloꝝ. indoꝝ. belliricoꝝ. emblicoꝝ. agarici. co-

loquintide:squinanti:licij:lapidis lazuli ana.ʒ.ij.et ß.aloes boni ad pondus omnium. Cõfice in succo feniculi aut chelidonie.

¶ Pilule lucis minores etiã preparantur: ꝛ habentur in vsu:nõ tamen sicut predicte: ꝛ in operatione quasi conueniunt cũ illis. Et dosis est sicut illarum:attamen iste minores sunt plus solutiue materie melãcholice ꝙ̃ phlegmatice:sed maiores magis soluũt phlegma: ꝛ minus melãcholiam. Et cũ hoc plus vel magis sunt confortatiue cerebri ꝛ instrumentorum sensuum. ¶ Additio.

¶ Iste pilule minores interdum habentur in vsu. Sũma medicinarum est res.xxj.numero.

Pilule stomatiche stomachum et digestionem cõfortãt:cerebrũ ꝛ stomachum a corruptis humoribus purgant: ꝛ appetitum excitant. ℞.hierepigre.ʒ.x.trium myrobalanorũ:absinthij añ.ʒ.ij.masticis: anisi.bellirici.emblici.agarici añ.ʒ.iij. ꝛ ß.zinzibe.ʒ.ij.gariofilorum. salis gemme.squinanti añ.ʒ.j.turbith.ʒ.xij. Cõfice cum succo absinthij. Et da.ʒ.ij.vel.iij.

¶ Pilule stomatiche stomachũ ꝛ digestionẽ cõfortãt: ꝛ superius posita est descriptio pilularũ stomaticharũ q̃ cõiter sunt in vsu:verũ he due descriptiones modicũ differũt in virtute ꝛ opatiõibus. Iste eñ purgãdo humores putridos: ꝛ corruptos cõtentos in stomacho ipsum stomachuʒ confortãt virtutẽ digestiuam vigorando. Et conferũt egritudinibus frigidis cerebri materialib⁹. Et dosis cõmunis earũ est.ʒ.j.lȝ possit dari.ʒ.j.ß. obseruatis cõditionib⁹ ꝛc.

¶ Summa medicinarum est res.xvj.

Pilule alie stomatiche: ꝛ sunt in intentione priorum. ℞.trium myrobalanorum ana. ʒ.iij.rosarum:masticis ana.ʒ.ij.cardamomi:ligni aloes:sandali citrini:cubebe:gariofilorum:squinanti.nucis muscate ana.ʒ.ij.raued sceni.℥.ß.turbith.ʒ.vj.aloes ad pondus omnium. Confice cum vino odorifero.

¶ Pilule stomatiche alie in opatiõib⁹ cõueniũt cũ suprадictis. Et dosis est sicut in supra declaratis. ¶ Additio.

¶ Summa medicinarum est res.xvj.numero.

Pilule stomatiche nr̃e:stomachũ ꝛ caput mũdificãt: ꝛ accipiãt oĩ tpe. ℞.turbith. ʒ.x.masticis.ʒ.iiij.rosarum.ʒ.iij.aloes bõi ad põdus oĩm:ↄfice cũ succo absinthij.

¶ Iste sunt pilule q̃ cõiter plus habẽtur in vsu: ꝛ ab aromatarijs ꝑparãtur. Ipse eñ sunt mũdificatiue materierũ grossarũ cõtẽtarũ in stomacho: ꝛ in capite soluẽdo pñcipalr̃ materias phlegmaticas corruptas ꝛ maxĩe subtiles ꝛ aquosas. Et sunt pilule satis domestice. Et earuʒ dosis est vsq̃ ad.ʒ.j.ß.cũ cõditionibus obseruatis. Additio.

¶ Quãuis Mesue habeat plures descriptiones pilulaꝝ stomatichaꝝ:plus tamen ista cum alijs primis suprascriptis habẽtur in vsu: ꝛ ab aromatarijs preparantur. Summa medicinarum est res.iiij.

Pilule alie stomatiche stomachum ꝛ caput mundificant. ℞.aloes.ʒ.vj.masticis rosarũ ana.ʒ.ij. Confice cum succo solatri.

¶ Pilule stomatiche caput ꝛ stomachũ confortãt ꝛ mũdificãt. Iste pilule possunt magis ꝑarari: ꝛ vsus est q̃si sicut pilularũ cõium. Summa medicinarũ est res.iiij.

Pilule alandabal experte ad egritudines cerebri ꝛ neruorum phlegmaticas ꝛ ad egritudines iuncturarũ: ꝛ sunt sublimes. ℞.trocisco rũ alandabal.ʒ.x.salis gemme.ʒ.j.laudani.ʒ.xij. olei rosarum quantum sufficit: ꝛ sunt experte.

¶ Pilule alandabal nõ sunt in vsu:nec preparate reperiũtur. Summa medicinarum est res iiij.

Pilule stomatiche alie nostre. ℞.myrobalanorum citrinorum:aloes turbith añ.ʒ.x.rosarum:spice:masticis.ana.ʒ.ij. ꝛ ß.anisi.ʒ.j.et.ß.salis indi:croci ana.ʒ.j. Confice cum succo absinthij.

¶ De istis pilulis multe ponuntur descriptiones. Oẽs tñ ↄueniũt in hoc ꝙ soluũt materiã phlegmaticã maxime a stomacho cerebro ꝛc.ꝑsentes tñ pilule ꝟtutẽ habẽt aliqualiter in soluẽdo materiã cholericã. Et dosis esse potest vsq̃ ad.ʒ.j.ß. ꝛ iste pilule stomatiche ꝑeligũtur ꝑm volũtatẽ medicorum eis vtentium. Summa medicinarum est res.x.

Pilule ð agarico mũdificãt pect⁹ ab humorib⁹ grossis ꝛ putridis: ꝛ ↄferũt asmati: ꝛ tussi antiq̃. ℞.agarici.ʒ.iij.radicꝫ lilij celestꝫ prassij.añ.ʒ.j.turbith.ʒ.v.hierepigre.ʒ.iij.colocyntide sarcocolle añ.ʒ.ij.myrrhe.ʒ.j.cõfice cũ robub. ꝛ da.ʒ.ij.

¶ Iste pilule multũ sunt in vsu: ꝛ sic vbiq̃ ꝑparate reperiunt:cõueniũt eñ in passionibus capitis ꝛ pectoris euacuãdo hũores grossos: ꝛ adherẽtes:attrahũt etiã oẽm materiã a iũcturis:vñ ↄferũt peripleumonicis asmaticis tussiẽtib⁹ ꝛc. Et dosis eaꝝ est.ʒ.iiij. ꝛ earũ cõpositionẽ ingredit radix ireos:faciẽs lilios celestinos: ꝛ ẽ calide ꝛ sicce cõpletiõis in tertio gradu:cui⁹ succus summe ↄfert hydropicis ascliticis:soluit eñ aquã citrinã ĩ copia magna: ꝛ dosis ei⁹ est vsq̃ ad.ʒ.iiij.depurat⁹cũ modico mellis vel zuccari spica ꝛ cinamomo. Et dosis ẽ.ʒ.iij.ꝑdicti succi sic preparati cũ.ʒ.j.mellis vel zuccari ad soluendũ vsq̃ ad.iiij.asellas. Et de tali potiõe põt exhiberi semel in septimana presupposita semp virtutis cõstãtia: ꝛ dꝫ assumi sub actuali caliditate de mane sicut alie potiones: ꝛ iam vidi solũ cũ hoc medicamine: ꝛ alio bono regimine in sex reb⁹ nõ naturalibus plures hydropicos curatos esse. ¶ Additio.

Mirabile in ascitem.

¶ Iste pilule multũ in vsu habẽtur.ideꝫ Mes.cap.de asmate habet vnam aliã descrip. Similiter Auicẽ.in.iij. canõ.fen.x.de cura asmatis que eadeꝫ est cum ista. Serapio ꝑo in ꝑpꝛio antidotario habet vnam descript.que eadem non est cum ista. Summa medicinarum est res.ix.

Pilule que conferũt ad febres cholericas ꝛ ad egritudines cholere citrine ꝛ sanguinis. ℞.myrobalanorũ citrinorũ ꝛ indoꝝ: feminis fumiterre.cuscute:emblicorũ añ. ʒ.ij.foliorum rosarum:feminis citruli:raued sceni. añ.ʒ.ij. ꝛ in alio raued.ʒ.vj.scamonee cocte ĩ citonio ʒ.j. ꝛ ß.in alio.ʒ.ij. ꝛ ß.succi eupatorij:succi absinthij añ.ʒ.ij.agarici.ʒ.ij. ꝛ.ß.hierepigre.ʒ.viij. mellis aggregationis:cassiefistule ꝛ tamarindoruꝫ: ꝛ succi endiuie q̃tum sufficit. Dosis est a.ʒ.ij.vsq̃ ad aur.ij.

¶ Pilule que cõferũt ad febres cholericas cõiter nõ sunt in vsu nec preparantur. Sũma medicinarum est res.xvij.

Pilule dyarodõ stomachum et digestionem cõfortant:et oris odorem faciũt bonum. ℞.trociscorum dyarodõ absinthij añ.ʒ.v.cimarum squinanti: masticis añ. ʒ.ij.salis indi.ʒ.j.aloes boni ad pondus omnium. Confice cum aqua foliorum citri.

¶ Pilule dyarodõ.vsus istaꝝ pilulaꝝ a q̃busdã habet: nã sunt domestice ꝛ magne securitatis ĩ soluẽdo phlegmaticã materiã subtilẽ:ac etiã materiã cholericã ꝟtute aloes qð ingredit cõpositionẽ ipsarũ:cũ hoc etiã sunt confortatiue virtutis digestiue stomachi desiccãdo putredines ĩ eo cõtẽtas: ꝛ oris odorẽ bonũ faciũt. ℞.cimarũ.i.extremitatuꝫ squinãti: ꝛ dosis est vsq̃ ad.ʒ.j. Sũma medici.est res.vij.

Pilule de turbith: ꝛ dicũtur pilule auree: cholerã ꝛ phlegma sine molestia purgãt: stomachum ꝛ epar confortant: ꝛ digestionẽ ꝑcurant. ℞.turbith boni.ʒ.xvj.aloes. ℥.j. ꝛ ß.masticis rosarũ añ.ʒ.vij.myrobalanorũ citrinorum.ʒ.x.croci.ʒ.iij. Confice cum succo absinthij.

¶ Pilule turbithacee nõ sunt in vsu:nec preparate reperiuntur. Additio.

¶ Has pilulas habem⁹in vsu sub noĩe pilulaꝝ turbitheарũ etiã sunt in vsu sub noĩe pilularũ aurearũ. Mes.tñ q̃ñ medicus ordinat

Narrã pilularum efficacia.

medicus ordinat pilulas aureas intelligit ſm deſcri. Ni-colai. Serapio in ꝓprio antidotario ita pilule albe₃en: et dñr pilule auri: ſ₃ nõ ſunt in vſu. Sũma medi. eſt res. vij.

Pilule de turbith alie ſil'is virtutis. ℞. turbith myrobalanoꝝ citrinoꝝ. aloes optimi añ. ℥. x. maſtic₃: roſaꝝ: ſpice añ. ℥. ij. ß. aniſi. ℥. j. ⁊ ß. croci. ℥. j. Fiant pilule ſicut diximus: ⁊ in alio ſalis indi. ℥. ij.

¶ Pilule alie de turbith nõ ꝑparant ſub hac deſcriptiõe.

Pilule õ lapide la₃uli ad egritudies melãcholicas: ⁊ cholere aduſte ſane: ⁊ expte. ℞. lapidis la₃uli abluti. ℥. v. epithimi: polipodij ana. ℥. viij. ſcamonee: ellebori nigri: ſalis idi añ. ℥. ij. et ß. agarici. ℥. viij. gariofiloꝝ: aniſi. añ. ℥. iiij. hierepigre. ℥. xv. Cõfice cũ ſucco endiuie. Et da. ℥. ij. cũ aq̃ caſei.

¶ Pilule de lapide la₃uli marie ſunt in vſu: ⁊ ſic vbiq₃ ꝑparate reperiunt: ſunt ſolutiue humoris melancholici et marie aduſti: ideo cõferũt lepre cancro: et quartane facte a materia aduſta: ſunt enim magne ſecuritatis et faciliter ſoluunt: et doſis eſt vſq₃ ad. ℥. j. ß. ¶ Additio.

¶ Iſte pilule multũ habent in vſu. Serapio in ꝓpo anti. h₃ vnã deſcrip. q̃ eſt eadẽ cũ iſta. Summa medi. ẽ res. xj.

Pilule de lapide armeno varios educũt hũores cholere aduſte ⁊ melancholie ſine moleſtia: ⁊ ꝯferũt egritudinib⁹ ab eis factis. ℞. lapidis armeni loti ⁊ ꝑparati hierepigre añ. ℥. v. epithimi: polipodij añ. ℥. viij. ſcamonee cocte i citonio. ℥. iij. gariofiloꝝ. ℥. ſalis idi. ℥. j. ß. Confice cũ ſucco ſolatri.

¶ Iſte pilule rariſſime habent in vſu: q₂ virtute cõueniũt cũ pilulis de lapide la₃uli antedictis: ſ₃ ſunt maioris violẽtie ⁊ potẽtie in ſoluẽdo: ⁊ marie mãm cholericã l₃ etiam melãcholicã aduſtã: ingredit eñ earũ cõpoſitionẽ ſcamonea q̃ eſt potẽtiſſima ad ſoluendũ materiã cholericam.

Pilule ad oẽs morbos catarri: ⁊ cori₃e et tuſſis catarral₃. ℞. myrrhe pure. ℥. vj. olibani. ℥. v. opij: iuſquiami añ. ℥. iiij. croci. ℥. j. ⁊ ß. radicũ lingue canis. ℥. iiij. ⁊ ß. Fiant pilule ⁊ adminiſtrentur: et da a. ℥. ß. vſq₃ ad. ℥. j.

¶ Pilule ad oẽs morbos catarri non ſunt in vſu.

Pilule de ſerapino experte ad dolorẽ iuncturaru₃ ⁊ ſciaticam ⁊ podagram: ⁊ conferunt ad dolorem matricis: ⁊ prouocant menſtrua. ℞. ſerapini: amoniaci: opoponaci: bdellij ana. ℥. ij. ⁊ ß. ſeminis apij: ameos harmel. aniſi añ. ℥. j. acori. ſetaragi: indi: calamenti: folij centauree: polij: coſti: ſalis gẽme ana. ℥. ß. aloes. ℥. vj. coloquintide. ℥. v. Fiant pilule et adminiſtrentur.

¶ Pilule de ſerapino ſm p̃ntẽ deſcrip. nõ ſunt in vſu: ſed ſolũ ſcdm deſcriptionẽ ſuperi⁹ poſitam. ¶ Additio.

¶ Iſte pilule ſunt ille q̃s doctores laudant: ſupra poſita fuit alia deſcrip. exaucte eiuſdẽ que nõ ſunt ita laudate. Serapio in ꝓprio antido. h₃ plures deſcrip. que nõ ſunt eedem cum iſta. Summa medicinaꝝ eſt. xviij. res.

Pilule de bdellio maiores experte ad fluxu₃ emorroidarum et vlceru₃ in eis: ⁊ ad fluxu₃ menſtruoꝝ. ℞. bdellij. ℥. xij. ameos ℥. iij. chebulorum: indorum: belliricorũ: emblicorum: venerarũ aduſtarum: charabe ana. ℥. ij. ⁊ ß. infundatur bdellium in ſucco porri: ⁊ fac pilulas in modũ ciceris. Doſis eſt a. ℥. ij. vſq₃ ad aur̃. ij.

¶ Iſte pilule magiſtral'r ſunt in vſu: q₂ ꝯferũt ad ſupfluũ fluxũ emorroidaꝝ leuiter ſoluẽdo mãm melãcholicã que fluit ad venas illas: ⁊ ſubſequẽter ſunt ꝯſtrictiue ⁊ curatiue p̃dicti flux⁹ ⁊ vlcerũ q̃ fiunt in iteſtio recto ex acuitate ⁊ aduſtiõe p̃dictoꝝ hũoꝝ. Et doſis ẽ. ℥. j. et ß. ¶ Additio.

¶ Iſte pilule ſunt ille q̃b⁹ vtunt medici: ⁊ dicunt maiores ad differẽtiã minorum. Serapio in proprio antidota. habet tres deſcriptiones: quarũ prima parum ab iſta differt. Raſis. ix. ad almãſo. cap. de emorroidib⁹ h₃ vnã deſcrip. ⁊ eãdẽ h₃ in diuiſionib⁹ cap. de medicinis emorroidaꝝ. Haly. et. x. practice h₃ vnã aliã deſcrip. q̃ eadẽ nõ ẽ cum iſta.

¶ Notãdũ circa iſtã receptã pilulaꝝ multi ⁊ viri docti errauerũt ⁊ ꝑcipue circa iſtd vocabulũ venera: nam in preſenti recepta multi ⁊ falſo ſcripſerũt venaꝝ: vbi d₃ ſcribi venera. Nã venera eſt cõcula que aſportat de ſancto Jacobo a peregrinis: q̃ cõcula marie valet ad fluxũ ſupfluum ſanguinis p partes inferiores: vt vult Aui. xxi. tertij cap. de ſupfluo fluxu menſtruoꝝ. Sil'r Serapio in p̃ma deſcri. pilulaꝝ de bdellio h₃ veneraꝝ aduſtarũ: ⁊ ſic p̃ns recepta fere apð oẽs reperit mendoſa q̃ ad iſtud ſimpler venera: q₂ ſcribũt vena ſiue venaꝝ aduſtaꝝ p venerarũ aduſtarũ. Et ideo aduertãt docti medici et aromatarij ne de cetero talem errorem manifeſtum committant. Summa medicinarum eſt res. ix. Venera quid.

Pilule de bdellio minores: ⁊ ſunt in intẽtione maiorum. ℞. myrobalanorum: chebulorum: indorum: emblicorum ⁊ belliricorum añ. ℥. v. bdellij. ℥. xv. Fiat ſicut diximus.

¶ Pilule de bdellio minores ſub hac deſcriptiõe nõ ſunt in vſu. Summa medicinarum eſt res. v.

Pilule de bdellio ex inuentione noſtra valẽt ſicut priores ſane ⁊ experte. ℞. myrobalanorũ nigrorũ: emblicoꝝ: belliricorum. añ. ℥. v. bdellij. ℥. x. ſcorie ferri: ſeminis porri ana. ℥. iij. corallj aduſti: charabe: concule aduſte ana. ℥. j. et ß. margaritarum. ℥. ß. confice ſicut diximus.

¶ Iſte pilule ſunt cõſimiles et ꝯformes q̃ſi in ꝟtute ⁊ modo operatiõis cũ pilulis õ bdellio maiorib⁹. Et doſis caꝝ eſt vſq₃ ad. ℥. j. ß. ſunt eñ leuiſſime ſolutiõis: ⁊ flux⁹ emorroydaꝝ cõſtrictiue ſicut et ſupradicte: hñt eñ virtutẽ epatis cõtentiuam ⁊ ſplenis relaxatã ac debilẽ cõfortare ⁊ vigorare ſicut et p̃dicte pilule maiores. Sũma me. eſt res. x.

Pilule de coloquintida experte ad morpheã difficilis eradicationis: et ad dolores iũcturaꝝ: ⁊ ad egritudĩes phlegmatis ⁊ cholere nigre. ℞. coloquĩtide. ℥. vj. myrobalanorum nigrorum ⁊ citrinoru₃: ſerapini: bdellij: ſarcocolle. ana. ℥. v. aloes. ℥. vij. nigelle: cimini: carmeni: origani perſici: naſturcij albi: ſalis gẽme: abſinthij romani ana. ℥. j. infunde gummas in aqua porri: ⁊ fac cum ceteris pilulas. Doſis eſt a. ℥. j. vſq₃ ad aur̃. j.

¶ Iſte pilule ſunt magne potẽtie in ſoluendo mãs groſſas phlegmaticas viſcoſas illas marie attrahẽdo a membris remotis ⁊ a iũcturis: ⁊ cerebro: et alijs mẽbris neruoſis: et vſus ipſarũ eſt vitandus in quãtũ eſt poſſibile ꝓpter ipſaꝝ violẽtiam quam nature inferunt. Doſis tamẽ carũ fortib⁹ eſſet. ℥. j. parui põderis. Si quis tamẽ vellet poſſet eas admiſcere cum pilulis debilioribus in ſoluendo. Et nota ꝙ talis fit admixtio diuerſaꝝ pilularũ aut ꝓpter diuerſitatẽ humorũ: aut propter diuerſitatem mẽbrorum in quib⁹ tales materie cõtinent: ſicut exempli gratia: adinuicẽ admiſcent aggregatiue et cochie qñ materia eſt mixta de materia phlegmatica cõtẽta in capite: et de cholerica ꝯtẽta in epate: et ſic alie pilule poſſunt adinuicẽ cõfici ſm diuerſitatẽ neceſſitatis. Sũma medicinaꝝ eſt res. xiiij. Admixtionis pilularũ cauſa.

Pilule de oppoponaco ꝯferũt palyſi ⁊ tortu re. ⁊ egritudinib⁹ neruoꝝ frigid₃ ⁊ dolorib⁹ iũcturaꝝ dorſi: ⁊ genuũ. ℞. oppopõaci: hermodactyli: ſerapini: bdellij: amoniaci: coloqũtide añ. ℥. v. croci: caſtorei: myrrhe: ʒi₃i. piperis: macropiperis: caſie: myrobalanoꝝ citrinoꝝ: belliricoꝝ: ẽblicoꝝ añ. ℥. j. ſcamonee. ℥. ij. turbith. ℥. iiij. aloes. ℥. xii. infundãtur gũme in aqua cauliũ: ⁊ fiant cũ eis pilule. Doſis eſt a. ℥. j. vſq₃ ad aur̃. j. Et da cũ aq̃ tic.

¶ Pilule de oppoponaco a quibusdã habentur in vsu: ⁊ pn cipaliter cõueniũt in egritudinibus frigidis cerebri: et iũ cturaꝝ ab eis soluẽdo materias phlegmaticas grossas.i. admixtas cũ melãcholicis. Et dosis est.ʒ.j. sunt etiã solutiue materieꝝ cholericaꝝ: licet a predominio phlegmaticarum. ¶ Additio.

¶ Has pilulas habem⁹ in vsu maxime ſm pñtem descri. idẽ Mes. capitulo de paralysi hꝫ vnã aliã descrip. q̃ non est eadem cũ ista. Auicẽ. in. v. cano. hꝫ hanc eãdẽ descrip. Summa medicinarum res. xix. numero.

Pilule de hermodactylis maiores experte ad dolorem iuncturarum et podagre frigide. ℞. hermodactyloꝝ: aloes: myrobalanorum citrinorum turbith: coloquintide: bdellij: serapini ana.ʒ.vj. castorei: sarcocolle: euphorbij: oppopõaci: harmel: apij: ana.ʒ.iij. croci.ʒ.j. et ß. Confice cum succo caulium ⁊ fac pilulas.

¶ Pilule de hermodactylis maiores generalr̃ sunt in vsu ⁊ vbiq̃ preparate reperiunt̃: ⁊ principaliter cõueniũt soluendo materias phlegmaticas que cõtinentur in iuncturis: ⁊ dosis est a.ʒ.j. vsq̃ ad.℈.iiij. ¶ Additio.

Pilule maiores quare sic dicte.

¶ Iste pilule sunt ille q̇b⁹ vtimur: dicunt̃ aũt maiores ad drĩaꝫ mioꝝ: eo ꝙ plura simplicia hñt maiores q̃ȝ minores: tñ ambe sunt in vsu: ⁊ silr̃ ex inuẽtiõe nostra. Rasis. ix. ad Almãsorẽ vnã aliã hꝫ descrip. sed apd̓ nos non est in vsu. Serapio in ꝓprio antidotario hꝫ vnã aliã descriptio. que non est similis istis. Summa medicinaꝝ est res. xiiij.

Pilule de hermodactylis minores ad podagram calidam. ℞. hermodactylorũ.ʒ.v. scamonee.ʒ.ij. ⁊ ß. myrobalanorum citrinorum.ʒ.iij. rosarum.ʒ.ij. aloes.ʒ.x. Et confice cum catartico rosato. Et da.ʒ.ij.

¶ Pilule de hermodactylis minores etiã vbiq̃ vtũtur et preparate reperiunt̃: ⁊ principaliter conueniunt in soluẽdo materiã cholericam grossam contentam in iuncturis: ⁊ subsequenter phlegmaticã: vnde cõferunt principaliter podagre calide. Et dosis est sicut supradictaꝝ: cõfice cum catartico.i. cũ electuario solutiuo: vt cũ electuario de succo rosaꝝ. Summa medicinaꝝ est res. vj.

Pilule de hermodactylis descriptiõe nostra. ℞. hermodactylorum. aloes. ana.ʒ.v. myrobalanorum citrinorum: turbith: añ.ʒ.iiij. zinzibe.ʒ.ij. Fac pilulas cum electuario rosato. Et da.ʒ.ij.

¶ Pilule de hermodactylis descriptiõe nostra nõ sunt in vsu. ¶ Additio.

¶ Iste pilule q̃ sunt ex iuẽtiõe Mes. apud nr̃os medicos sunt multũ in vsu: sunt eñ experte ad ea que dicit Mes. silr̃ maiores: ⁊ nõ tm̃ minores. Sũma medicinaꝝ est res. vj.

Pilule sebellie experte ad oppilatiões splenis epatis ⁊ stomachi: ⁊ hydropisim: et soluunt materiam. ℞. spice inde.ʒ.v. spice romane.ʒ.ij. raued: agarici: epithimi: ana.ʒ.iij. costi: masticis: camedreos: amomi: añ.ʒ.iij. croci.ʒ.ij. myrrhe: cinamomi: gariofilorum: squinanti ana.ʒ.j. aloes.ʒ.v. fiant cum vino antiquo. Da.ʒ.ij. cum vino permixto.

¶ Iste sunt vltime pilule q̃ hic ponuntur in antidotario Mes. ⁊ licet ab aromatarijs non preparentur: possunt tamen fieri ⁊ sunt magistrales: nã ipse sunt vtilitatis multe securitatis ⁊ efficacie i aperiẽdo ⁊ remouẽdo oppilatiões epatis ⁊ splenis ac stomachi: ac in soluẽdo aquositatẽ hydropicorum: ⁊ omnem materiam melancholicã phlegmaticam ⁊ cholericam contentaꝫ in predictis mẽbris. Et dosis est vsq̃ ad.℈.iiij. ℞. spice inde.i. nardi: spice romane.i. celtice raued.i. reubarbari. ¶ Additio.

¶ He pilule interdum habentur in vsu: ſm quosdã dicuntur sebellie a cõpositore. Sũma medicinarum est res. xv.

¶ Pilule addite.

Pilularũ supplemẽtum.

Vltra predictas pilulas positas in ãtidotario Mes. describũtur alique pilule: quaꝝ quedã a diuersis autorib⁹ ponunt̃: ⁊ quedam solum magistrales: q̃ multũ ⁊ generaliter habentur in vsu: ⁊ sic vbiq̃ preparate reperiunt̃: ⁊ prio pilule cões que a vulgaribus dicunt̃ sine custodia: quarũ descriptio ponitur consilio almãsoris cap̃. de preseruatiõe a pestilẽtia. ℞. aloes.ʒ.j. myrrhe croci añ.ʒ.ß. ⁊ cũ vino albo subtili ⁊ odorifero fiãt pilule: ⁊ sunt principaliter soluẽtes materias subtiles cholericas: ac ẽt phlegmaticas putridas cõtẽtas in porositatibus stomachi: in meseraicis et in venis capillarib⁹ epatis: ⁊ sunt desicatiue humiditatũ cõtẽtarum in stomacho ⁊ intestinis: vnde virtutes stomachi vigorãtur: vnde sequitur ꝯfortatio cerebri cũ aliquali mũdificatione hũiditatũ contẽtarum in ipso. Sunt ⁊ maxime preseruatiue a pestilẽtia: estiuo autẽ tp̃e tuti⁹ esset lauare aloen in aq̃ endiuie ⁊ predicte descriptiõi addere.ʒ.j. boli armeni. Et ſm predictã descrip. sunt multũ preseruatiue ab egritudinib⁹ que fieri possunt a materia mixta: vñ vsus caꝝ laudatur in corporibus laxis aptis ad egritudines. Et ipsarũ cõis dosis est stomacho existẽte vacuo a cibo.ʒ.j. ¶ Pilule de fumoterre. Hec descrip. ponit̃ ab Auic. li. iiij. fen. v. cap̃. de cura scabiei: quaruꝫ descriptio est hec.

Pilule de fumoterre.

℞. myrobalanoꝝ citrinoꝝ: chebuloꝝ indorũ añ.ʒ.v. aloes succotrini.ʒ.v. diagridij.ʒ.vij. puluerizent̃ oĩa p̄dicta: ⁊ in scutella vitrea incorporẽtur cum succo fumiterre: ⁊ pmittant̃ exiccari p aliquos dies in vmbra facto magdaleone ex ipsis: cõplete exiccent̃: ⁊ iterũ in mortario fiat puluis: et iterũ in predicta scutella cum tali succo incorporent̃: quibus cõplete exiccatis iterũ ⁊ tertio fiat puluis: ⁊ cũ tali succo incorporẽtur: ⁊ ad formã pilularũ postea reducant̃. Et sunt solutiue hũorũ acutoruꝫ: cholericoꝝ: mordicatiuoruꝫ phlegmatis salsi: ⁊ oĩꝫ hoꝝ adustorũ facientiũ pruritum ⁊ scabiẽ: ⁊ dosis ipsarũ est vsq̃ ad.℈.iiij. ⁊ vbiq̃ p̄parantur.

Pilule bichichie.

¶ Pilule bichichie sub hoc titulo ab aromatarijs p̄parãtur: ⁊ ab oĩb⁹ medicis gñalr̃ habẽtur in vsu. Ipse eñ non sunt solutiue: sꝫ cõferũt tussi sicce cũ caliditate ⁊ asperitate cãne pulmonis ⁊ gutturis illas partes leniendo: ⁊ caliditatẽ remouẽdo: ⁊ solũ tenent̃ in ore vt hũiditas q̃ paulatiꝫ liquescit descendendo per meri leniat partes illas caliditatẽ remittendo: ⁊ formãtur in forma lupini grossi: lꝫ denominentur pilule. ℞. succi liq̇ritie zuccari electi. añ.ʒ.x. amidi dragagãti amigdalarũ dulciũ mundatarũ añ.ʒ.vj. Incorporent̃ predicta cũ mucillagine seminis citoniorũ: ⁊ fiãt pilule: ⁊ ponit̃ hec descriptio a Mes. in suo de appropriatis cap̃. de cura tussis sicce.

Pilularũ bichichiarũ cõpõ.

¶ Pilule de bñdicta. Iste sunt pilule magistrales q̃ sub noĩe pilulaꝝ repiunt̃: sꝫ sumit̃ ei⁹ descriptio a bñdicta posita a Nicolao i suo ãtidotario: q̃ cũ melle cõstruitur: ⁊ remoto melle accipiuntur sola aromata: ⁊ ex eis fiũt pilule q̃ denominãtur de benedicta: quaꝝ hec est descri. ℞. turbith esule: zuccari añ.ʒ.x. diagridij: hermodactyli: rosaꝝ: añ.ʒ.v. gariofiloꝝ: spice: zinzi. croci saxifragie: macropiperis: amomi: cardãomi: petrosilini: litospermatis: saxifrãgie: galãge: macis: carui: feniculi: sparagi: brusci: granoꝝ solis añ.ʒ.j. incorporent̃ predicta aromata subtilr̃ puluerizata cũ succo feniculi: ⁊ fiãt pilule: q̃rũ dosis est.ʒ.j. Et ꝯferũt oĩbus passionibus q̇b⁹ cõfert benedicta predicta assumpta in forma electuarij: sꝫ plus attrahũt a remotis: q2 maiorẽ morã cõtrahunt in stomacho ⁊ principalr̃ soluũt materiã phlegmaticã cum cholera: habent eñ oppilationes omniũ mẽbrorum nutritiuoꝝ aperire: vñ summe cõueniunt lapidi renũ ⁊ vesice et retẽtioni vrine: et dolorib⁹ colicis ⁊c.

Pilule de bñdicta.

¶ Pilule de hierapigra Gal. Iste pilule trahunt̃ ex descriptiõe hierepigre Gal. posita a Nicolao in suo antidotario: vbi sub noĩe pilularũ descripte nõ reperiunt̃: sed solum in forma electuarij: sed sunt reducte ad hanc formã ꝓpter maiorẽ delectationẽ ipsas assumẽtiũ: et vt plus trahãt a remotis: et ipsarum descriptio est ista. ℞. cinamomi: croci: spice. sq̃nãti: asari: casieligneę: xiloaloes: carpobalsami: violaꝝ: absinthij: epithimi: sticados: agarici rosaꝝ: turbith: coloquintide: masticis añ.ʒ.j. scamonee correcte.ʒ.ij. aloes epatici ad põdus oĩm. Incorporent̃ omnia aromata subtilr̃ puluerizata: et fiant pilule quarũ dosis est vsq̃ ad.ʒ.j. Et principalr̃ cõferũt passionib⁹ capitis nuche neruorũ et iũcturarũ de materia mixta a p̄dominio tñ materiei phlegmatice. ¶ Pilule hiere Gal. harum

Pilule de hierapigra.

re Gal. harũ descriptio hr̃.vij.terapentice.c.xij. non sub noīe pilularũ:ſ; sub noīe pulueris hiere qui puluis ꝓpter delectationē assumētis ad formã pilularũ reducit̃. Et sic gñaliter et cõiter est vsus hui⁹ pulueris reducti ad formaꝫ pilularꝝ:que ab omnibus vocãtur pilule de hiera:quarꝝ descriptio ē. ℞.cinamomi:masticis:asari:spice:croci:xilobalsami añ.ʒ.j.aloes.℥.j.fiãt pilule cũ vino albo subtili:vl' cũ melle rosato colato. Et dosis eē põt vsq; ad.ʒ.j.ß.vbi expedit. Et principaliter cõueniunt in passionibus stõachi de materia phlegmatica ⁊ cholerica ībibita in ei⁹ porositatibus illã leuiter soluendo:⁊ fortiter desiccando virtuteꝫ digestiuã stomachi principaliter ⁊ maxime confortãt. ¶ Pilule alie ex descriptione pilularũ hiere posita a Gal.vj.de regimine sanitatis circa finē. Et ista descrip. ꝓprie est illa que posita est superius a Mes. in presenti antidota. quam ipse describit sub noīe hiere Gal. ⁊ ē talis. ℞.masticis:asari:spice:xilobalsami:croci:casielignee añ.ʒ.j.aloes ad pondus oīm:⁊ fiãt pilule. Pilule magistrales pro regibus iuēte:nec reperit̃ a quo autore sint descripte:quarꝝ descri. hec est. ℞.amomi:anisi:masticis:zinziberis.cardamõi:ciamomi:zedoarie:macis:nucis muscate:gariofilorũ:croci:cubebarum:ligni aloes:turbith:mãne:agarici:sene:myrobalanorũ omniũ añ.ʒ.j.reubarbari.℥.iij.aloes succotrini.℥.vj. syrupi rosati quãtũ sufficit ad ꝯficiēdũ pilulas. Et dosis ē vsq; ad.ʒ.iiij.⁊ sunt satis domestice in operãdo vl' soluendo ⁊ ꝑncipalr̃ materiã cholericã cõtẽtã in nutritiuis:⁊ cũ hoc etiã aliq̃liter mēbra delecta ꝯfortãdo:⁊ materiã phlegmaticã euacuãdo ⁊c. ¶ Restat nũc videre de pilulis duabus magistralib⁹:q̃b⁹ ī secreto vtebat̃ Thomas de garbo: ⁊ primo:sunt pilule q̃ multũ ꝯferũt passiõib⁹ cerebri nuche ⁊ neruorꝝ de materia grossa viscosa difficilis eradicatiõis quarꝝ hec est descriptio. ℞.cubebarꝝ:nucis muscate: cinamomi:spice:anisi:carpobalsami:sq̃nãti:masticis:asari:gariofilorꝝ:calamēti añ.ʒ.ij.turbith.coloq̃ntide añ.ʒ.iij.myrobalanorꝝ oīm añ.ʒ.ij.aga.sene añ.ʒ.j.aloes epatici ad põdus omnium:et cũ succo mente vel feniculi:aut ambobus fiant. Et dosis est.ʒ.j.⁊ ß.⁊ sunt īcolumes et multe securitatis:⁊ valde ꝯueniunt in fine egritudinũ chronicarũ. ¶ Secũde magistrales ⁊ secrete q̃bus sepe vtebat̃ rex Robert⁹ ad cuius instantiã Dinus fuit autor:summe cõueniunt in passionib⁹ oculorꝝ et auriũ cõfortãdo visum et auditũ:ꝓpter quas duas cãs principaliter fuerũt inuēte: et principaliter euacuãt materias diuersas phlegmaticas et cholericas ⁊ melãcholicas ī capite ꝯtētas:quarꝝ hec est dscript. ℞.rosarꝝ violarũ absinthij coloq̃ntide turbith.cubebe calami arõatici nucis muscate spice nardi epithimi xilobalsami carpobalsami sileris mõtani seminis rute sq̃nãti asari masticis gariofilorꝝ anisi feniculi semis apij casielignee macis añ.ʒ.ij.myrobalanorꝝ oīm añ.ʒ.iiij.reubarbari sene añ.ʒ.v.eufragie.ʒ.viij.chelidonie.ʒ.v.lapidis lazuli.ʒ.ij.ß. aloes succotrini ad põdus oīm:et fiãt pilule cũ succo feniculi. Et dosis est vsq; ad.ʒ.iiij.

Pillule ꝓ regib⁹.

¶ Et sic est finis decime distinctionis. Incipit vndecia.

Somni prouocatiuum.	Spasmo.
Uomitus sedatiuum.	Sciatice.
Stomachi confortatiuũ.	Scabiei.
Passiõi collyrice subueniēs.	In excoriatiõe itriseca ꝟge.
Epatis cõfortatiuum.	In dolore causato a vētositate ⁊ frigiditate.
Epatis duritiē soluēs.	In malis diposiõib⁹ calidis cum excoriatione.
Splenis duritiem.	Consolidatiuũ vulnerum neruorum ⁊ capitis.
Hydropisi.	Corrosiuum.
Colice.	Sedatiuum dolorum.
Fluxui.	Resolutiuum.
Renum dolori.	Solutiuum ventris.
Renũ supercalefactioni.	
Matricis dolori.	
Ad herniam.	
Pro vermibus.	

¶ Distinctio.xj.de vnguentis ⁊ emplastris.

¶ In hac.xi.pte determinat de vnguētis ⁊ emplastris q̃ adinuicē differũt. Nã ad cõpositionē vnguēti requiritur cera ⁊ oleũ:in emplastris aũt nõ est expediēs semp põere oleũ:fuerũt aũt adinuēta emplastra:ac etiã vnguēta vt cũ virtute ipsorꝝ diuti⁹ ꝑseuerarent in loco sup quē administrant̃:fiunt etiã q̃nq; cerota que ad duriorē et solidiorem formam reducuntur q̃ȝ vnguenta vel emplastra.

Hyssopi cerotũ descriptiõe Gal. valet ad duritiē ⁊ nodositateꝫ mēbrorꝝ:⁊ duritiē epatis splenis ⁊ dolores eorꝝ:et dolores matricuꝫ: ⁊ duritiē iuncturarꝝ ⁊ neruorꝝ:lenit eñ eos. ℞.cere citrie.℥.iiij.olei camomille:⁊ olei irini añ.℥.xj.masticis.℥.j.spice.ʒ.ij.et ß.croci.ʒ.j.et ß.terebenthine.℥.ß. resine.℥.ß.hyssopi humide.ʒ.lxxx.

¶ Hyssopi cerotũ descriptiõe Gal. ad istã literaꝫ dꝫ addi vnguētũ hyssopi.i.in q̃ ingredit̃ hyssop⁹ hũida:et sub alijs noīb⁹ preparata reperiuntur:tñ vsus ipsorꝝ põt esse magistralis:⁊ cõiter ista vnguēta in q̃b⁹ ingredit̃ hyssop⁹ humida:et sub istis noīb⁹ preparata nõ reperiunt̃:cõueniũt cõmuniter ad durities ⁊ nodositates in splene et epate fcãs a mã dura melãcholica: habēt etiã virtutem resolutiuaꝫ: virtute hyssopi humide q̃ est calide et humide cõplexiõis in primo: licet hũiditas sit maior caliditate. Alia etiã que ingrediunt̃ cõpositionē istorꝝ vnguentorũ denoīatorũ ab hyssopo hũida:⁊ a cera cõueniũt ad easdē intentiões:⁊ ad alias q̃ ponunt̃ in lr̃a. ¶ Debēt aũt ista vnguēta si cũ eis fiat fricatio sup aliq̃ mēbrũ administrari añ assumptionē cibi vna hora bis innouãdo in die:et sub actuali caliditate:et maxie tēporib⁹ frigidis:et licet nõ fricentur:sed sup petiã extēdant̃:et ponant̃ ad mēbrũ meli⁹ est cum obseruatione ꝑdictarũ conditionũ. Ecce literã:hyssopi cerotũ siue vnguētũ ⁊c.olei irini.i.de ireos resine pini. Et dr̃ hyssop⁹ hũida que est vnctuositas et pinguedo extracta cũ artificio a lana:seu a pellib⁹ pecudũ:seu similiũ aīaliũ ad drñam hyssopi sicce:q̃ est herba quedã calide et sicce cõplexionis versus tertium gradum. ¶ Additio.

Quonam mõ vnguēta applicãda sunt.

Hyssopus hũida qd.

¶ Istud cerotũ apud nos nõ est in vsu:illa ꝟo descri. qua vtimur est descriptio Philagrij. Sũma medici. est res.ix.

Operatio hyssopi humide. ℞.lanarꝝ ouiuꝫ succidarũ circiter.lib.ix.⁊ funde super eas aque fontium calide quantũ sufficit ad īfundendũ:⁊ dimitte per horas.viij.deīde buliat ebulitione vna:⁊ exprimatur aqua lanarꝝ:⁊ colet̃ aqua:et coquatur cũ facilitate in vase stagnato agitãdo semper fundũ vasis cũ ligno amplo ne recipiat de vestigio adustionis aliq̃d:⁊ coquat̃ vsq; dũ fiat sicut mel currens ⁊ seruetur.

¶ Opatio hyssopi hũide.i.mod⁹ ſm quē extrahit̃ ꝑdicta vnctuositas:seu pinguedo a lanis ⁊c. hec hyssop⁹ hũida ꝑ seipsã administrata est medicina sedatiua dolorũ in membris neruosis factorũ a cã frigida ⁊ ab hũore melãcholico: lenit eñ et mollificat oēꝫ duritiē:vsus tñ ei⁹ est vt plurimũ admixta alijs medicinis. ¶ Additio.

¶ Hec opatio hyssopi hũide ponit̃ ad drñam hyssopi sicce q̃ est herba:de vtraq; Auicē.ij.cañ. facit cap. liber q̃ dicitur albucasis q̃si in fine docet modũ seruãdi zuccerach.i. hyssopum humidam.

Hyssopi cerotũ descriptiõe Philagrij exptum ad dolorem splenis stõi ⁊ epatis et duritiē in eis ⁊ dolorem matricum:⁊ apostemata in eis linitum exterius:vel etiaꝫ suppositũ in lana:⁊ valet ad durities ⁊ nodositates q̃ sunt in iũcturis. ℞.croci.ʒ.v.bdellij: masti. armoniaci:aloes:storacis liq̃de añ.ʒ.vij.cere citrine lib.j. terebētine.℥.j.⁊ ß.medulle crurꝫ vacce:adipis anseris añ.ʒ.xv.hyssopi hũide li.j.⁊ ß.olei nardini q̃ntũ sufficit. Bdellium armoniacuꝫ ⁊ aloe dissoluant̃ in aqua infusionis fenugreci:camomille:et cuꝫ ceteris fiat vnguētuꝫ. Et post Philagriũ addiderũt expressionis squille.℥.iij.olibani.℥.j.sepi vitulini.ʒ.xv. Et in alio cere lib.j.minus quarta:et est cõuenientius.

¶ Hyssopi cerotũ descriptione philagrij. Huic aũt attendēdũ ē vnguēto hyssopi sicut fecimus in precedēti: tale tñ vnguētũ nõ est in vsu:põt tñ magistraliter esse et cõueniēs. ¶ Additio.

¶ Descriptio isti⁹ hyssopi ceroti dscriptio. Philagrij ē illa

quā laudant doctores vt plurimum: et sic generaliter hac descrip. vtunť. Sūma medicinaꝝ est res. xij. siñe additiōe et cum additione est res. xv.

Hyssopi cerotum descriptiōe Pauli valet ad eadē que diximus. ℞. amoniaci. ℥. x. bdellij. ℥. v. ficie. ℥. iiij. croci. ℥. j. ⁊ ß. aloes masticis: olibani ana. ℥. ij. ⁊ ß. cere. ℥. iij. sepi et medulle vituli ana. ℥. ij. hyssopi hūide. ℥. xl. ireleon quātum sufficit.

¶ Hyssopi cerotū descriptiōe pauli. Huic etiā addēdū est sicut prioribus: quod tñ vnguentū ẜm pñtē descrip. non preparať nec est in vsu: vsus tñ ei⁹ esset magistralis et conueniens dispositionibus positis in litera. ¶ Additio.

¶ Hec descriptio ceroti habeť in vsu: pōt tñ quis eo vti magistraliter. Sigia. i. storax liquida. ireleon. i. oleum de ireos. Summa medicinaꝝ est res. xij.

Unguentum diafinicon conferēs ad vlcera difficilis consolidationis: ⁊ vlcera sanguinolenta: ⁊ ad spēe herpetis: ⁊ vlcera phlegmatis salsi: ⁊ vlcera fraudulenta: et fistulā: ⁊ apostemata pestilētie: ⁊ apostemata materierū diuersaꝝ. ℞. adipis zirbi cerui: ⁊ adipis vituli antiqui mūdi ⁊ colati aā. li. j. ⁊ ß. colcothar. ℥. iiij. olei antiq ⁊ lytargiri mūdi aā. li. iij. terantur lytargirū ⁊ colcothar cōtritiōe vltima mūdenť per pānū subtilem ⁊ spissuз. Deīde teranť cū oleo: ⁊ elaboretur in permixtiōe eoꝝ ante parū ex oleo addendo: ⁊ fiat illud: deīde coleť super illud adeps ⁊ coquať cū facilitate agitādo illud sine itermissiōe cū ramo palmarū et extremitate ei⁹ grossa: abiecta cute ei⁹: ⁊ sint rami sup quoꝝ incisione non preterierit spacium. Et quotiēs exhauriť hūiditas rami a decoctiōe medicaminis iteꝝ alteri⁹ hūidi extremitate agiteť: nec nō ⁊ alioꝝ ramorū ptes humidiores incidantur in frusta: ⁊ ponanť in medicamine. Deīde mitteť dū exiccanť: ⁊ hoc fiat donec pficiať ei⁹ decoctio: ⁊ fiat iter ẜminū hore ignis sicut prune aut flāme tenuis.

¶ Unguētū diafinicō cōferēs ad vlcera difficilis ꝯsolidationis nō est in vsu: nec preparatū reperiť. ¶ Additio.

¶ Istō vnguentū nō est multum in vsu. Et đr diafinicō a dia qđ est ꝯfectio ⁊ finicon. i. dactylus quasi confectio siue vnguētū de dactylis: ⁊ đr diafinicō nō q̄ dactyl⁹ intret cōfectionē hui⁹ vnguēti: sed q̄ ꝯficiť cū ramis palme. Istud vnguentū describūt Auicē. ⁊ Serapio in proprio antidota. et vocať ab eis vnguentū de calcadis: et est calcadis cocothar latine: vel vitriolū calcātū зezi. dragāgatum sunt synonima. Sūma medicinaꝝ est res. v. (margin: Unguētū diafinicon q̄re sic dictum.) (margin: Calcadis)

Unguentū diafinicon descriptione arabica: et est vnguentū arabicum expertum et efficax ad vulnera difficilis cōsolidatiōis ⁊ incarnatiōis. Mūdificat enim ea: ⁊ incarnat ossa humida: ⁊ facit eoꝝ sigillationē facileз. Fistulas cancrum ⁊ vulnera curat. ℞. folioꝝ cheiri saluie: triafilō: acetosi: acori aā. lib. j. Terātur cōtritione bona: ⁊ funde sup ea in vase lapideo olei rosati: aut myrtini: ⁊ adipis zirbi vituli antiqui ⁊ colati aā. lib. ij. ⁊ ß. dimitte per dies nouem. Deīde accipe myrrhe mūde: aloes succutrēsis aā. auť. ix. sarcocolle auť. vij. Teranť ⁊ cribellētur ⁊ proÿciantur super ea ī vase alio lapideo vini albi: aut succi arnoglosse lōge: in quo cocta fuerint ex foliȷ̈s earūdeз herbaꝝ aā. ℥. iiij. ⁊ sit vini aut succi quod fundatur super eā quātitas sufficiens ad dissoluēdum ea: ⁊ dimitte p dies. vj. Deinde redeas ad herbas: et decoque cum oleo ⁊ adipe ebulitiōib⁹ duab⁹: ⁊ cola: ⁊ expme oleū ⁊ adipē: ⁊ accipe hui⁹ expssiōis li. iiij. ⁊ ß. lytargiri mūdi ⁊ triti cōtritiōe vltima li. iij. ⁊ in alio lib. iij. ⁊ ß. calcadis. ℥. iiij. ⁊ teranť ⁊ coquātur sicut superi⁹ diximus: ⁊ agiteť cum ramo palmeo: simil'r ⁊ bulliat ebulitione vna vsq̧ dū medicine color alteret. Deīde deponať ab igne sine itermissiōe agitādo vsq̧ dū infrigideť parū. Tūc coque mucillagines specieꝝ q̄ sunt in vino dissolute aā. modicū fundas ī eo agitādo cū pistillo ferreo donec bona fiat eoꝝ permixtio. Deinde perficiatur ei⁹ decoctio sicut proxime diximus: ⁊ est sanū ⁊ expertū. Et additur ab aliȷ̈s arnoglosse lib. j. ⁊ proprie longe.

¶ Unguentū diafinicon descriptione arabica non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud vnguentū ẜcđз intentionē Mes. est vnguētum diafinicon arabicū: et nō đr arabicū a gūmi arabico: sed q̄ in illis partib⁹ fuit inuentū quo vtunť ipsi: sed nos raro vtimur eo. Sūma medicinaꝝ est res. xij. (margin: Unguētū arabicum quare sic dicatur.)

Emplastrū arabicū valēs sicut illud. ℞. ex foliȷ̈s herbaꝝ earūdeз aā. li. j. ⁊ ß. olei myrtini: adipis vituli antiq aā. ℥. ix. myrrhe: aloes ana. ℥. xij. sarcocolle. ℥. ix. Dissolnanť in vino herbaꝝ sicut hic proxime diximus. Herbe quoq̧ cōteranť ꝯtritiōe vltima: ⁊ fundatur sup illud oleū ⁊ adeps: ⁊ mucillagines reꝝ: ⁊ cū eis vitrioli auř. iij. ponanť: ⁊ coquanť oīa cū facilitate: ⁊ fiat sicut pulmētū: ⁊ admīstreť in pāno aut ī tēta. Et qñq̧ dissoluūtur spēs ī succo arnoglosse lōge: aut ample: et ꝓprie ī estate: ⁊ ē experimentū nobile.

¶ Emplastrū arabicū non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud emplastrū arabicū est de intentione vnguenti p̄dicti qđ nō est in vsu. Sūma medicinarū est res. viij.

Unguentū mirabile relatū ad nicodemuз valens ad vulnera putrida: ⁊ generat in eis carnē: ⁊ sigillat et ꝓhibet ī eis putrefactionē fieri. ℞. myrrhe aloes sarcocolle aā. ptē. j. mellꝭ dispūati duplū pōderis oīm: vini albi boni quātū sufficit coquanť cum facilitate vsq̧ dū habeat spissitudinē et qñq̧ addiť in medicina vitrioli circiter partem ß. ⁊ proprie ad cōsumptionē carnis addite: et est expertum.

¶ Unguentū nobile relatū ad nicodemum nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istō vnguētū raro est in vsu. Summa medi. est res. vj.

Unguentū nicodemi aliō. ℞. myrrhe aloes aā. ℥. ix. vini albi q̄tū sufficit. Teranť sicut alcohol: ⁊ ꝓȷ̈ce sup ea vinū: ⁊ tere cū eo miscendo: et iteꝝ infunde vinū aā. modicū terēdo illō: ⁊ sic dū fiat liqde sicut mel ⁊ admīstreť. Et sunt q̄ addūt vitrioli ptis. j. q̄rtā: et sunt q̄ cōficiūt cū oleo myrtino: ⁊ vino vicissim paꝝ de vtroq̧ ponendo.

¶ Unguentū aliud nicodemi nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istō vnguētū qđ đr nicode. ñ hř ī vsu. Sūma me. ē res. iij.

Unguentū ceraseos magnū rectificās vulnera maligna: ⁊ fistulas difficiles: ⁊ mūdificat a carne mortua: ⁊ putrefactiōe: ⁊ pficit sigillatiōeз eoꝝ sigillatione laudabili. ℞. armoniaci. ℥. j. bdellij: olibani masculi: aristologie: sarcocolle ana. ℥. v. myrrhe: galbani aā. ℥. iiij. lytargiri. ℥. xv. aloes. oppopona ci. aā. ℥. ij. ß. floris eris. ℥. iij. resine. ℥. xiij. cere albe. ℥. ij. olei q̄tū sufficit. Armoniacum ⁊ bdelliū dissolnať ī aceto. Lytargiꝝ terať ⁊ decoq̄ť cum oleo dōec liq̄fiat: ⁊ tūc remoueať ab igne donec ifrigideť paꝝ: ⁊ ꝓȷ̈ce sup ipз armoniacū et bdellium dissolutum in

dissolutū i aceto:z reduc ad ignē donec coaguletur:et post illud pijce sup ips reliqs medicias z administret.

¶ Vnguentū cerafeos magnū sub isto nomine nō est in vsu:sed quia cōformitatē z virtutem in descriptione sua z modo operationis habet cū vnguēto apostolorum posito v.canō.ab Auic.tractatu.xi.qd vnguentum apostolorū est multū in vsu. Cuius hec est descriptio. ℞.cere albe.resine pini añ.ʒ.xiiij.armoniaci.ʒ.iiij.oppopōaci.ʒ.ij.floris eris.ʒ.iij.aristologie lōge.thuris añ.ʒ.vj.myrrhe:galbani añ.ʒ.iiij.bdellij.ʒ.vj.lytargiri.ʒ.ix.ifundatur bdelliū in aceto vini:z fiat hoc vnguentū cū duabus libris olei hoc modo pulverizando:z gummi dissoluātur:z fiat vnguentū:licet vtilitates z iuuamēta vt iam dictū est sint conformia huic dicto cerafeos. ¶ Additio.

¶ Istud vnguentū in hoc tēpore non est in vsu sub isto nomine:verum ſm chirurgicos nostros quia cōformitatē et virtutē in descrip.sua:z modo operationis habet cum vnguēto apostolorū descripto in.v.canō.ab Aui.tractatu.xi. ideo nūc habet i vsu sub noie vnguēti apostolorū. Petrus de argillata ca.de medicinis mūdificatiuis vel abstersiuis hz vnguētū apostolorū mūdificatiuū:z ē descrip. Auic.z i fine huius descript.ait: z si buliat vsq ad ingrossationē vocat ipm Mesue cerafeos:z magister Antonius de ianua vocat ipm gratiā dei:q: mere rectificat vlcera maligna:z sic istud vnguentum magnā habet conformitatē cū vnguēto apostolorum Auicē. Summa medicinarum est.xiiij.res. Vnguētū cerafeos.

Vnguentū cerafeos paruū faciens nasci carnē in vulneribus z mundificat z incarnat ea:z cōfert recentibus vulneribus z antiquis. ℞.aristologie:radicis ireos.sanguinis draconis.amoniaci.sarcocolle añ.℥.ß.litargiri triti z pulnerizati.℥.v. decoquatur lytargirū cū olei lib.j.donec liquefiat z conficiatur cum alijs sicut diximus.

¶ Istud vnguentum non reperitur preparatum ;nec cōformitatem habet cum vnguento apostolorum.

¶ Additio.

¶ Istud vnguentū describit etiā Dinus de florentia in suo antidotario. Summa medicinarum est res.vij.

Vnguentū arthanite magnū relatū ad alexadrū quo vngit vēter z sumē z ilia:z soluit solutiōe catartici:z vngit ex eo stomachus:z facit vomere:educit vermes:z cōfert hydropisi:z solutiōe educit aquā citrinam:z est propinandū nō valētibus sumere medicinā. ℞.succi arthanite li.iij.succi cucumeris asinini lib.j.olei irini li.ij.butyri vaccini lib.j.pulpe colognitide.℥.iiij. polipodij.℥.vj.euforbij.℥.ß.que terenda sunt tere:z submerge in succis z oleis:z pōe in vase vitreato stricti orificij:z stringe caput eius:z dimitte per dies.viij. Deinde buliat totum ebulitione vna z coletur:z pijce super colaturā serapini aur.v.myrrhe aur.ij. ita q resoluantur prius in aceto vini quātitate sufficienti:z aggrega omnia simul:z buliant agitando semper cum fuste vsq ad succorū fere consumptionē. Tūc proijce super ea cere.℥.v.fellis vaccini aur.v. Ferueat cum eis vsq dū liquefiat cera. Deinde pulueriza super ea sic conterendo:scamonee:aloes: mezereon:coloquintide añ.aur.v.euforbij aur.ij.salis gēme aur.iij.turbith aur.v.piperis lōgi:ziziberis: camomille añ.aur.ij. Cōficiantur z administrētur.

¶ Vnguētū Arthanite magnum idest de pane porcino a quibusdā barbitonsoribus multum habetur in vsu:sed ab expertis z peritis eius vsus nō laudatur:virtus autē eius est:quia si ab ipso vngantur venter ilia z ptes suminis lenit naturā:z facit fluxum ventris propter acutas z fortes medicinas solutiuas que ingrediūtur eius compositionē. Vnde trāsit per poros ad interiora vsq ad intestina: vnde virtus ipsarū solutiua stimulat expulsiuam virtutē intestinorū z aliorum nutritiuorum membrorum. Et si stomachus tali vnguēto vngatur prouocat vomitū:si materia est apta p superius euacuari. ℞.cucumeris asinini. calide ē z sicce cōplexionis in quarto. ¶ Additio.

¶ Istud vnguentū de arthanita magnū apud quosdam tonsores ignaros habetur in vsu:ab expertis vero et peritis eius vsus nō laudatur. Mes.in cap.de arthanita habet has easdē descrip. Summa medicinarum est xxj.res.

Vnguētū arthanite paruū resoluens apata splenis z lapideitatē ipsius z scrophulas. ℞. succi arthanite:z viscositatis q mulget ex radice filicis:z succi camelis añ.℥.ix.succi extremitatū tamarisci.ʒ.ij.olei irini li.ij.hyssopi hūide.ʒ.v.amoniaci:bdellij añ.ʒ.j.z ß.aceti quantū sufficit:cere citrine.℥.vj.corticis radicis capparorū.℥.j.ß.spice.ʒ.iij. Fiat sicut superius diximus.

¶ Vnguentū Arthanite paruū nec ab expertis:nec a presumptuosis habetur in vsu:nec est tāte potētie vt precedens.

¶ Additio.

¶ Istud vnguētum de arthanita paruū nō est in vsu:verū sunt ex hominibus q faciūt vnū p alio:q: in isto paucio ra sunt simplicia:sed nō recte faciūt:hz textus hic camelis sed textus est corruptus:q: melius diceret cameactis quod est ebulus. Summa medicinarum est res.xij. Cameactis.

Vnguētū de lino quod scripsit Hebēzezar mirabile ad replēda vulnera carnē:z ppe ea in qbus vr difficilis incarnatio:et sanat fistulas z vulnera fraudulēta. ℞.oppoponaci pte.j.rasure pāni ātiq de lino subtilis z mundi ptē.ß.vini z mellis z olei ros.aut myrtini añ.ptes.v. litargiri aloes sarcocolle myrrhe añ.ptis vnius tertiā.fiat vnguētū sic terēdo in mortario nūc oleum nūc vinū infundēdo administretur:z qñq additur in eo vitrioli partis vnius quarta.

¶ Vnguētū de lino qd scripsit Auēzoar non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Istud vnguētū etiā describit Dinus de florētia. Similiter Rasis.ix.cōtinētis qd raro in vsu habetur. Sūma medicinarum est res.ix.

Vnguētū albariel:z ē efficiēs opationē cauterizatiōis. Linitur ei sup mēbrorū:z facit vesicatiōes:z excoriat z cōfert morphee z pāno:z lentiginibus cutis:z maculis cutis. ℞.albariel recētiū.ʒ.x.axūgie porcie.ʒ.xlv.terantur simul z dimittantur marcescere p dies.vij.deide buliat:z colentur:z seruetur vnguentū in vitri vase:z administretur vbi oportet.

¶ Vnguētū Albariel.h vnguētū nō ē i vsu. ¶ Additio.

¶ Istud vnguētū nō habetur in vsu:veruntamē chirurgici nostri vtuntur eo sub noie ruptorij de cantaridibus:z dicunt q Albariel sunt cātarides:infra apparebit vna alia descriptio sub noie vnguenti de cantaridibus:sed nō erit eadē cum ista. Summa medicinarum est res.ij. Albariel.

Vnguētū rosatū sedatiuū iflāmationū:z erisipile:z ignis psici:z cōfert sode calide:z inflāmationi stomachi z epatis. ℞.axūgie porcine recentis quantitatem quam volueris:et lauetur in aq calida nouies:z tātūdē cū aq frigida lauatiōe vltima:deinde terantur cū ea rosarū rubearū recētiū quātum ipsa est:z dimittantur marcescere p dies.vij. deide coquantur cū facilitate z colentur:z iterū tātūdē rosarū terantur z dimittantur per alios.vij.dies:z fundatur super ipm succi rosarū circiter partē ß. olei amigdalini ptes.vj.z iterū coquatur cū facilitate vsq ad succi cōsumptionē:deinde reponatur z administretur:z qñq dirumpitur in aq rosata parum opij z proijcitur in decoctiōe:z est mirabile:vbi oportet z proprie quando vigilie adsunt.

¶ Unguētū rosatū sedatiuū inflāmationū sub hac descriptione non est in vsu. Sūma medicinaꝝ est. vj. res.

V Nguentū violatū valet sicut rosatū: confert pleureusi ⁊ inflāmationi pectoris: et fit sicut vnguentū rosatum.

¶ Unguentū violatū etiā sub hac descriptione non est in vsu nec preparatum reperitur.

V Nguentū de papauere est sedatiuū dolorū calidoꝝ: ⁊ fit cū capitib⁹ papauerū .s. albi et nigri: ⁊ axungia: ⁊ fiat sicut rosatum.

¶ Unguētū de papauere nō ē in vsu ƺ hāc descriptionē.

V Nguētū basilicon magnū cōfert vulneribus in quibus est calefactio: ⁊ proprie in vulneribus neruosis: mūdificat eni ⁊ incarnat ea. ℞. cere albe: resine: sepi vaccini: picis glutin olibani: myrrhe añ. olei q̄ntū sufficit in alio cere. ℥. vj. picis. ℥. iiij. ⁊ aliorum añ. ℥. j. ß.

¶ Unguētū basilicō magnū ſm hāc descrip. vbiq ab oībus habet in vsu: et ꝑparatū reperit: et est ꝯueniēs vulneribus cōsolidandis neruoꝝ marie ⁊ capitis cū q̄bus non cōiungitur mala cōplexio calida. Est eni cōueniens mūdificatiuū vlcerib⁹ ad ipsa ꝯsolidanda. ¶ Additio.

¶ Istud vnguentū est in vsu maxime ſm p̄ntem descript. Auic. in. v. cano. et s̄ir Serapio in ꝑp̄io antidot. habent duas descrip. vnguēti basilicōis: tamē differentes parum ab istis: et d̄r istud vnguentū basilicon non q basilicō idest ozimū ingrediat: sed ſm quosdā dicitur basilicō a suo cōpositore: nā basilicon seu vasilicon interpretatur regale seu imperiale: nā greci vasilea regem seu imperatorē vocant: vnde basilicon: idest vnguentū regale. Sūma medicinaꝝ est. vij. res. ſm aliquos addentes terebenthinam.

Unguētū basilicon quare sic dictum.

V Nguentum basilicon min⁹. ℞. resine: picis: cere. añ. olei quantum sufficit.

¶ Unguētū basilicō min⁹: et est vnguētū citrinū ꝑcedens aūt est nigri coloris: sub hac descriptione preparat vbiq. Et est magis cōueniens in principio vlcerū neruosoꝝ: et est virtute sua minoris calefactionis abstersiōis et consolidatiōis q̄ magnū immediate dictū. Sūma medicinarum est res quatuor.

C Erotū de sandalis vltimum ad sedandū inflammationes: ⁊ apostemata calida: et supercalefactiōes que sunt in stomacho ⁊ epate. ℞. rosarum. ʒ. xij. sandaloꝝ rubeorum. ʒ. x. sandali albi ⁊ citrini añ. ʒ. vj. boli armeni. ʒ. vij. spodij. ʒ. iiij. cāphore. ʒ. ij. cere albe. ʒ. xxx. olei rosati lib. j. cōficiant ⁊ administrētur: ⁊ sunt qui lauant oleum ⁊ ceram prius: ⁊ postea permiscent cum alijs: ⁊ est melius.

¶ Cerotū sandaloꝝ vltimū ad sedandū inflāmationem non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud cerotū est multū in vsu sub duobus nominib⁹ videlicet sub noīe ceroti sandalini: et sub noīe vnguenti sandalini: sed cōiter ordinat in gallia sub noīe ceroti de sandalis. Sūma medicinarū est res. ix.

C Erotū Gale. vltimum infrigidatiōe valens ad febres acutas et sodā calidam pulsatiuā. ℞. cere albe. ℥. j. olei rosati. ℥. iiij. ⁊ sit radix olei oleū onfacinum: aque fontiū clare ⁊ proprie vehementis frigoris quātū sufficit: oleū multotiēs ⁊ bene lauetur lauationib⁹ multis: ⁊ quāto magis elaboratur in lauando illō fit excellētius. Ultimo vero cōquassetur cū aceto albo ⁊ claro ⁊ pauco: ⁊ seruetur.

¶ Cerotū Gale. vltimū nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud cerotū multū habetur in vsu: qd etiā duob⁹ noībus apud diuersos preparat: aliqñ sub noīe vnguenti: vt in gallia: interdū sub noīe ceroti: et d̄r album: qr ei⁹ color est albus ꝑpter cerā quā recipit: et quanto albius tanto melius. Sūma medicinaꝝ est res. iiij.

V Nguētū de bdellio quod cōfert ad spasmū: et epilepsiam: ⁊ paralysim: ⁊ ad egritudines neruoꝝ frigidas: ⁊ lenit nodositates neruoꝝ. ℞. bdellij. ʒ. vi. euphorbij. ʒ. iiij. castorei. ʒ. iij. serapini. ʒ. iiij. cere. ʒ. xv. olei sambucini: aut olei de cheyri. ʒ. x. bdelliū ⁊ serapinū dissoluātur in aqua rute agrestis: cetera liniant cū aq̄ calida: ⁊ fiat vnguentum: ⁊ liniatur cum eo.

¶ Unguentū de bdellio qd cōfert ad spasmū est in vsu: et sic vbiq ꝑparatū reperit: et ꝯfert dispositiōib⁹ frīdis neruoꝝ et duritiei ipsoꝝ: vn̄ iuuat i spasmo lōgi tp̄is: ⁊ paralysi ⁊ sīlibus dispositionibus.

¶ Et nota q vsus cuiuslibet vnguēti ⁊ ēplastri in dispositiōib⁹ materialib⁹ ƺ esse premissa euacuatione. ℞. camphore: alia l̄ra exterior dicit castorei: ⁊ est melior: sambucini. i. de gessimio: qd est calide ⁊ hūide cōplexiōis aut olei de cheyri. i. de viola saracenica vel rubea: ⁊ calida ⁊ sicca. Sūma medicinaꝝ est res. vj.

Documētū obseruādum.

V Nguentū valēs s̄ir. ℞. castorei. ʒ. ij. piretri: euphorbij: staphisagrie: ziziberis: sinapis añ. ʒ. iiij. succi affodilorum: succi rute agrestis añ. ℥. iiij. liniāt oīa ī succis. Deinde coquāt cū cere. ℥. v. olei rosati. ℥. xx. vsq ad lucorū cōsumptionē. Deinde colet ⁊ administretur.

¶ Unguentū valēs s̄ir non est in vsu. Summa medicinarum est res. viij.

V Nguētū Philagrios ad spasmū ⁊ mollificationē. ℞. cere. ℥. iiij. hyssopi hūide: succi rute agrestis añ. ℥. ij. euphorbij: piperis: armōiaci croci: olibani: castorei: glutinis alimbat: oppopōaci añ. ʒ. ij. sigie. ʒ. ij. ⁊ ß. olei quantum sufficit.

¶ Unguētum Philagrij ad spasmū nō habet in vsu. Sūma medicinarum est res. xiij.

V Nguētū aureū curat ⁊ solidat plagas sanū ⁊ expertū. ℞. cere citrine. ℥. xj. olei boni lib. ij. ⁊ ß. terebēthine. ℥. ij. resine: colophonie añ. ℥. j. ⁊ ß. olibani: masticis añ. ℥. j. croci. ʒ. j.

¶ Unguentū aureū licet in partib⁹ nostris nō preparetur magistraliter tñ a q̄busdā h̄r in vsu: et h̄ƺ virtutē consimilem cū vnguento basilicon maiori: sed est maioris calefactionis: et est coloris rubei propter cinabrium.

¶ Additio.

¶ Istud vnguentū interdū in vsu h̄r: ⁊ dicitur aureū qr optimū et excellentius inter alia vnguenta sicut aurū inter alia mettalla. Gilbertus anglicus in cap. de cura artetice h̄ƺ vnā aliā descriptionē vnguenti aurei q̄ nō est eadē cū ista. Summa medicinarum est res. viij.

V Nguentum de cerusa faciēs ad vlcera et excoriationē que fiunt a cholera adusta ⁊ phlegmate salso: ⁊ scabiem siccam: ⁊ combustionē ⁊ erisipilas. ℞. ceruse merdasengi añ. ℥. vj. plumbi adusti scorie argenti añ. ʒ. iiij. masticis olibani añ. ʒ. ij. ⁊ ß. olei rosati ⁊ aceti albi quātū sufficit. Terant in mortario: ⁊ ponat prius oleū postea acetū añ: paruū infundendo: ita q sine intermissiōe terant nūc hoc nūc illud infundēdo donec impinguet. Si aūt eo indiget pruritū habens argētiuiui. ʒ. v. adde ⁊ administra: ⁊ qñq apud necessitatem adde ziniar. ʒ. ij.

¶ Unguentū de cerusa sub ista descriptiōe nō est in vsu: ƺ vnguētū qd vulgariter d̄r album ab oībus habetur in vsu: cuius hec est descriptio. ℞. ceruse. ℥. ij. olei rosati quātū sufficit: et fiat vnguētū in mortario: quidam addūt modicū aceti: et est cōueniens: et quidā addunt etiā. ʒ. j. lytargiri: et ē etiā cōueniēs qualitercūq preparet: primū quod est sine aceto: et lytargirio est sine mordicatione: et marie si cerusa primo fuerit abluta cū aq̄ rosata: ⁊ est cōueniēs quibuscunq malis cōplexiōib⁹ calidis factis a caliditate solis vel

te solis vel strictura calciamēti: vl' a fricatiōe supflua cū calefactiōe mala: ⁊ cū aliquali excoriatione: sicut etiaꝫ sepe cōtingit in membro virili post coitum cū feda muliere. Scd̄a descriptio cui additur modicum aceti: ⁊ cōueniret talibus dispositionibus: non tamē multū profundis: nec in mēbris neruosis. Et descriptio tertia est maioris desiccationis cū eisdem virtutibus infrigidando: ⁊ vlcera consolidando: ⁊ sigillando cū quibus coniūgitur excessus male complexionis. ¶ Additio.

¶ Istd̄ vnguentū est in vsu solū sub noīe vnguēti de cerusa ad phlegma salsum: sꝫ qn̄ medicus ordinat vnguentuꝫ de cerusa simpliciter intelligit vnū aliud qd̄ nūc cōiter ab aromatarijs dispensat sub noīe emplastri de cerusa: ⁊ fit ex oleo rosato ⁊ cerusa ꝑtib⁹ equalib⁹ assumptis bulliēdo simul adiuicē vsqꝫ ad reductionē paste ex qua fiūt magdaleones. Sūma medicinaꝝ est res.viij. sine additionibus.

Unguentum syricinū valet ad vulnera putrida ⁊ combustionem ⁊ excoriationeꝫ: super vnguē tum de cerusa adde sirici.ʒ.j.⁊ ß.aloes myrrhe an̄.ʒ.iiij.et vtere.

Unguētū syricinum q̄re sic dictum.

¶ Unguentū syricinū nō ē in vsu nec ꝑparat. ¶ Additio.
¶ Istd̄ vnguētū raro in vsu hr̄: et dr̄ syricinū qꝛ cū vnguēto de cerusa supiascriptio addunt syrici.ʒ.j.ß.aloes myrrhe an̄.ʒ.iiij. Sūma medicinaꝝ est res.iij.

Unguentum egyptiacum magnū ꝯfert ad vulnera antiq̄ ⁊ fistulas: q̄ īdigent mūdificatione. Abstergit em̄ ⁊ mūdificat ea a carne mortua ⁊ putredie. ℞.floris eris aur̄.v.mellis aur̄.xiiij.aceti fortis aur̄.vij.coq̄ sup ignē donec inspissetur. Et sunt qui addunt ei olibani masculi triti aur̄.ij.⁊ ß.

¶ Unguētū egyptiacū magnū sepe ⁊ multū hr̄ in vsu ac preparat et est coloris rubei ne ab īfirmis cognoscat propter colorē floris eris qui est viridis: terrentur em̄ multū ex vnguēto viridi qd̄ ē ꝯpositū ex flore eris: q̄ color remanet in ip̄o: qꝛ nō decoquit: sed flos eris cū decoquitur colorē rubeū acq̄rit: et id̄ h̄ ē rubeū: qꝛ flos eris decoquitur: et est fortissime d̄siccatiōis: et corrodit carnē additā malā et mūdificat vlcera mala sordida a supflua sanie. Istd̄ vnguētū egyptiacum qd̄ fit absqꝫ oleo ē maioris d̄siccatiōis ⁊ abstersiōis q̄ꝫ viride: sꝫ viride ē maioris corrosiōis nō obstāte ꝙ cōponitur cū oleo: qꝛ ipsum plus ingredit de viridi eris. Est etiā magis penetratiuū rōne olei qd̄ ingredit ad partes vlceris. ¶ Additio.

¶ Istd̄ vnguētū est in vsu maxime ꝫm presentē descript. Rasis in li.diuisionū in fine cap̄.d̄ medicinis. Algebra hꝫ vnā aliā descrip. que est quasi eadem cū ista. Sūma medicinarum est res.iij.

Unguentū tripharmacū faciens nasci carnē in vulneribus ⁊ cōsolidans ea. Accipe lytargiri triti sicut alcohol partē vnā: ⁊ funde sup ipsum nūc oleum: nunc acetum: ⁊ teratur: ⁊ adequetur ⁊ ꝓprie quantum sufficit: ⁊ administretur.

¶ Istd̄ vnguentū sub isto nomine non est in vsu: sed bene sub nomine vnguenti de lytargiro: magis tn̄ sub nomine emplastri tripharmacū apd̄ Gallos ī vsu habet. Istd̄ vnguētum describitur ab Auic. sub nomine vnguenti nigri. Summa medicinarum est res.iij.

Unguentum tripharmacum aliud. ℞.litargiri triti sicut alcohol parteꝫ.j.aceti vini: partem.j. olei antiqui partes.ij. coquantur cū facilitate vsqꝫ dum fiat eius spissitudo ⁊ administretur.

¶ Unguētū tripharmacū sub h̄ noīe nō est in vsu: sꝫ sub noīe vnguēti de lytargiro vsitat: et ꝯfert vlceribus q̄bus cōiūgit mala cōplexio calida: vn̄ cōfert scabiei vlcerose: ⁊ q̄si gn̄alr̄ oībus dispōnibus q̄bus ꝯfert primū vnguentū d̄ cerusa dictū sup⁹: et maxie si lytargirū lauet cū aqua rosata: cui⁹ h̄ est descrip. ℞.lytargiri triti sicut alcohol.ʒ.iij. aceti.ʒ.ß.olei rosati quātū sufficit. Fiat vnguētū ī mortario absqꝫ cera sicut vnguētū de cerusa dictū superius. Fit etiā qn̄qꝫ vnguētū d̄ cerusa et oleo rosato ꝑ decoctionē vt acq̄rat soliditatē maiorē et adherētiā aliqualē ad mēbrū cui applicat: sꝫ tūc nō ē tāte īfrigidatiōis: ⁊ maxie qꝛ in eo dꝫ addi modicū cere. Et silr̄ pōt fieri vnguētū d̄ lytargiro oleo rosato ⁊ modico cere ad easdē intentiōes de adherētia ad mēbrū ⁊ ipsi⁹ soliditate cum predictis virtutib⁹ nō tamen cū simili infrigidatione sicut si fiat in mortario.

Unguentum alphesiricon relatuꝫ ad Alexādruꝫ mundificans cutem: ⁊ sanans scabiem siccā ⁊ asperitatem cutis: impetiginē: ⁊ phlegma grossuꝫ. ℞.ceruse lytargiri: alphesiricō: aloes boni: croci: climie argenti: argenti viui extincti an̄. partes equales: olei de oleandro ⁊ aceti quantum sufficit: fiat sicut vnguentum de cerusa.

¶ Unguētū alphesiricon non preparatur nec est in vsu.

¶ Additio.

¶ Istd̄ vnguētū nō est in vsu. Aui. i scd̄o can̄. de ip̄o facit cap. sub noīe fasuricū: ⁊ dicit ibi ꝙ ē medicia ad scabiē facta ex lytargiro calcadis.i.vitriolo viridi ⁊ aceto: vnā tn̄ aliā descrip. ponit hic Mes. Sūma medicinaꝝ est res.ix.

Confectio alphesiricon quod est medicamen compositum ad fistulas: ⁊ cancrū ⁊ malū mortuū: ⁊ delet additionē carnis putride: ⁊ sanat scabiem siccā. ℞.litargiri albi: calcāti an̄.partem.j. floris eris partem ß.terantur cū aceto vehementer forti in sole tempore estiuo fere per diē.j. semꝑ antē modicum addendo acetum. Deide ponatur in vase vitreo: ⁊ stringatur os eius: ⁊ sepeliatur ī fimo diebus.xl.deinde administretur.

¶ Confectio alphesiricon non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Hanc ꝯfectionē vt iam dictū est describit Auic. in q̄nto cano. cui tn̄ addit Mes. vltra que addidit Auic. florē eris. Summa medicinarum est res.iiij.

Confectio vnguēti sanātis vulnera antiqua difficilis consolidatiōis ⁊ est medicamē expertum. ℞.aloes boni myrrhe mūde an̄.partes equales. Deinde tere vehemēter cū succo absinthij ⁊ chelidonie ⁊ suc. plātaginis: donec fiat sicut mel. Et administretur cum coto aut panno subtili.

¶ Cōfectio vnguenti sanātis vlcera antiqua nō ē in vsu.

¶ Additio.

¶ Ista ꝯfectio vnguēti vulnera antiqua sanātis nō habet in vsu: ⁊ dr̄ cōfectio vnguēti silr̄ ⁊ precedēs: qꝛ fit sine oleo ⁊ cera: sꝫ reducit ad spissitudinē vnguēti cum succis vel alio liquore. Summa medicinarum est res.v.

Hyssopi ceratuꝫ dyatesseron: descriptiōe Democriti valet ad mollificationem oīs duritiei: ⁊ nodositates que fiūt ī mēbris ⁊ apostemata dura: ⁊ duritiē iuncturarū: ⁊ dolorē epatis et splenis renū matricum ⁊ vesice. ℞.cere citrine terebenthine an̄.ʒ.xij.olei irini.℥.iiij. hyssopi hūide.℥.ij. Et ex eis fiat vnguentum ⁊ administretur.

¶ Dyatesseron idest vnguentū hyssopi non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Isto ceroto dyatesseron vtunt nōnulli sub noīe ceroti de hyssopo hūida: ⁊ dr̄ dyatesserō: vt iā dictū ē de tyriaca dyatesserō a quatuor rebus ex q̄b⁹ componit. Jo. anglic⁹ in cap̄. de dolore iūcturaꝝ in cura gutte melancholice habet vnam aliā descript. que eadem est cum ista. Summa medicinarum est res.iiij.

Ceratuꝫ Gal'. stomachū cōfortās ⁊ emēdās vitia stomachi: q̄ ex frigiditate sunt ꝑparās ⁊ cōfortans appetitū ⁊ digestionē cibi: ⁊ confortās epar: ⁊ sedās dolorē eoꝝ. Accipe rosaꝝ.ʒ.xx. folioꝝ absinthij sicci.ʒ.xv.masticis.ʒ.xx.spice ide.ʒ.x. Tere subtiliter: ⁊ accipe cere mūde.℥.iiij.olei rosati li.j.⁊ ß. Dissolnāt ī igne: ⁊ lauet lauatiōib⁹ plrib⁹ in aq̄ rosata. Deide iteꝝ dissoluant: ⁊ lauent ī vino

Cerotu dyatesserō q̄re sic dictum.

veteri: ⁊ succo citonioꝝ ⁊ aceto pauco. Deīde misceātur cū puluere reꝝ: ⁊ fiat cerotū ⁊ administretur.

¶ Cerotū stomachale Galē. non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud cerotū apd̄ nōnullos habet̄ in vsu: cui si addat̄ parū galle alcfangine inuenit̄ i ipso virt⁹ mirabilis ad cōfortādum stomachum. Summa medicinarum est res .ix.

Cerotū diapēte: qd̄ lenit nodationē iuncturaꝝ ⁊ duritiē neruoꝝ: ⁊ valet ad spasmū. Accipe cere citrine. ℥. iij. sigie. ℥. j. ꝑtē tertiā. terebēthīe. ℥. j. mucillaginis glutinis zanach. ℥. v. olei irini q̄tū sufficit. Et exptū ē.

¶ Cerotū diapente non habetur in vsu. ¶ Additio.

¶ Istd̄ cerotū est ī vsu s; nō multū. Quid p glutē zanach itelligat̄ ignorat̄: nōnulli tñ moderni dicūt q ē cola piscīū. Alij vō aliud: de eo tamen certius dicetur infra in emplastro magno diaquilō. Summa medicinaꝝ est res .v.

Glutē zanach qd.

Cerotū alexādrinū optimū stōz cōfortat mēbra nutritiōis: ⁊ aufert duritiē ipoꝝ bonū ⁊ exptū. ℞. cimaꝝ absinthij: olibani añ. ʒ. x. armoniaci storacis calamite. añ. ʒ. xij. spice. ʒ. iij. cere. ℥. iij. olei camomille quātū sufficit: olibanū ⁊ armoniacum in vino sufficiēti p diē ⁊ noctē infunde. Absinthium aūt ⁊ spicā tere ⁊ cribra. Oleū vero ⁊ cerā solue sup ignem ⁊ cum eis reliqua misce.

¶ Cerotū Alexandri non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istd̄ cerotū apud mediolanenses multum habetur in vsu: apud vō alias nationes raro: poterit tñ quis eo vti magistralr si voluerit: q: multū vtile est ad ea que in textu scribuntur. Summa medicinarum est res .vij.

Cerotū aliud eiusdē fortissimū. et exptū ad dissoluēdū mēbroꝝ duritiēs ⁊ diuturnas articuloꝝ passiones: et neruorū omniū egritudiēs ex frigiditate factas ⁊ soluit eorū ꝯtractiones: ⁊ valet ad paralysiz ⁊ torturā. ℞. castorei euphorbij: piperis lōgi ⁊ nigri. añ. ℥. j. armoniaci oppopōacis galbani añ. ℥. j. ⁊ ß. medulle ceruī: medulle cruris vacce. añ. ℥. ij. terebēthine. ℥. vj. storacis liquide. ℥. j. adipis gallinaꝝ: adipis anatis ⁊ anseris: ⁊ adip is porci añ. ℥. j. ⁊ ß. cere lib. j. olei veteris: olei nardini: olei laurini: olei irini: olei naptici: olei camomille: olei d̄ chieri ana. ℥. viij. olei balsami. ℥. iiij. vini veteris quantū sufficit ad infundendū medicīas siccas. Et sunt q addūt hyssopi humide. ℥. iiij. Et est efficacius.

¶ Cerotū aliud eiusdem fortissimū: qd̄ licet nō sit in vsu tñ est conueniens ⁊ magistralis in fine quarundā dispositionum positarum in litera. ¶ Additio.

¶ Istud cerotū similiter nō est in vsu: valet tñ multū ad ea que in textu dicunt̄. Summa medicinaꝝ est res .xv.

Cerotū Andromachi factū ex .ix. medicinis cōferēs ad frigiditates neruorum et stomachi: ⁊ cōfortat stomachū recipiētē supfluitates: ⁊ lenit duritiē neruoꝝ ⁊ iūcturaꝝ: ⁊ aufert dolores ⁊ tumores pfundos: ⁊ apostemata maturāda maturat: ⁊ dissoluēda dissoluit. ℞. storacis. ʒ. iiij. masti. ʒ. xij. folij: spice añ. ʒ. iij. ß. euphorbij. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. vj. cere albe. ʒ. xx. olei de bē. ℥. viij. olei balsami. ʒ. xv. Fiat cerotū.

¶ Cerotum Andromachi non est in vsu.

Emplastrū diaquilon cuius iuuamentum notū est ad apostemata dura: ⁊ duritiē epatis et splenis et stomachi: et ad scrophulas ⁊ omnes duritiem. ℞. ex fenugreco: ⁊ semīe lini ⁊ radice altee d̄ singulis mucillaginibus añ. partem. j. lytargiri triti cōtritiōe vltima ⁊ munda a plumbo ⁊ scoria partem vnam ⁊ mediā. olei antiqui clari partes tres. Modus aūt operationis ei⁹ talis est. ℞. lytargirū ⁊ oleū: ⁊ diu ī mortario lapideo cū pistello ferreo cōquassef: ⁊ laboref in eoꝝ cōquassatione multū. Deinde buliat sup ignē cū facilitate semper: ⁊ indesinenter agitādo cū spatula vsq; dū coagulef lytargirū. Tūc deponatur ab igne: ⁊ dimittat̄ īfrigidari paulatī. Postea accipe mucilagīes: ⁊ buliāt ebulitiōe aliqua. Deide ante modicū proīce mucilagīes super lytargirū: ⁊ oleū semper cum pistello cōquassando donec decēs fiat eorum permixtio. Tunc quoq; coquatur super ignē vsq; dū inspissetur. Inquit Hamech: felicissimū erit opus ei⁹ si cū eo pulueris ireos trite permisceat̄ mirabilis est iuuamenti ad resoluendū ⁊ maturādū fortiora. Si aūt mucillagines melliloti ⁊ proprie seminis eius opatio ipsi⁹ receperit erit ei⁹ sedatio fortior. Et sunt qui p cōi oleo oleū irinū ⁊ oleū de camomilla ponunt: ⁊ erit in cunctis nobilior.

¶ Istud emplastrū similitudinē hȝ cū vnguētis: nisi q est solidioris substātie: ⁊ est multū ivsu: ⁊ ꝑparatū reperit̄ vbiq;: ⁊ ei⁹ vsus ē cōueniēs ad dissoluēdū apostemata dura: ⁊ melācholica ꝑpter mucillagines ingrediētes: ⁊ sepe post apertiōnē foruncūloꝝ ⁊ similiū apostematū approximat̄ ad leniendū duritiē que remanet in eis: ⁊ hȝ virtutem cōsolidatiuā vlcerū que sunt cū nodositate ⁊ duritie ꝑpter lytargirū qd̄ ingreditur ipsius cōpositionē: vtilitate etiā facit ad dissoluendum scrophulas ⁊c. ¶ Additio.

¶ Et fit istud emplastrū iterdū cū additiōib⁹ vt cū puluere ireos addēdo. s. ℥. j. pul. ireos p. j. lib. masse emplastri et hoc ad maiores effect⁹ ipsi⁹ emplastri: cōiter tñ ī vsu est sine additionib⁹. Auicen. in .v. cano. ⁊ Haly. x. practice: ⁊ silr Serapio. in ꝑprio antidotario describūt hoc emplastrū ī forma vnguēti: quo etiam multi moderni sub dicta forma vtūtur: cōiter tamen est in vsu magis sub forma emplastri q̄ sub vnguenti. Summa medicinarum est res .v.

Emplastrū diaquilō magnū expertū ad resoluenduz ⁊ ad maturationem omnis duritiei: ⁊ inflationis. Cuius permixtio ℞. lytargiri mūdi triti ⁊ cribellati. ℥. xij. olei irini ⁊ camomillini ⁊ anetini añ. ℥. viij. mucillaginis seminis lini mucillaginis fenugreci mucillaginis ficuum pinguium ⁊ mucillaginis passularum et succi ireos ⁊ succi squille ⁊ hyssopi humide: ⁊ glutinis alzanach. añ. ʒ. xij. ⁊ ß. terebēthīe. ℥. iij. resine pini ⁊ cere citrine añ. ℥. ij. Cōficiātur sicut diximus: ⁊ est expertū. Inqt filius zacharie. Acquirit̄ ei in decoctiōe vt discedat a mollitie cere: ⁊ accedat ad spissitudinē vnguētoꝝ: ⁊ liniat̄ in pāno: ⁊ superponat̄ vbi opȝ.

¶ Emplastrū diaquilō magnū nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud emplastrū interdū habet̄ ī vsu sub forma emplastri qd̄ a plurib⁹ vocat̄ emplastrū d̄ mucillaginibus: nā lilon idē ē qd̄ succ⁹ seu mucillago: unde diaquilō idest d̄ mucilaginib⁹. Quid sit glutē alzanach siue alcanach ignoratur: nā quidā dicūt qd̄ est glutē piscīū: qua opiniōe vtimur cōmuniter: nonnulli vō dicūt qd̄ est viscus qui reperitur ī arabia sup arborē asefetide. Petrus tñ d̄ argillata q̄ sepe hoc emplastro vtit̄ p zanach pōit viscū quo capiunt aues scȝ illo q̄ fit ex visco quercino: qd̄ satis hic cōuenit. Alteri⁹ est notādū qd̄ istud emplastrū interdū cōficit̄ cū gummis. s. bdelij serapini ⁊ armoniaci ana. ℥. j. ⁊ tunc erit diaquilō gummatum. Summa medicinarum est res .xv.

Glutē alzanach siue alcanach qd.

Diaquilon paruū resoluēs ⁊ maturās tumores a calitate factos ⁊ aposteata. ℞. lytargiri. ℥. vj. olei veteꝝ clari li. j. mucillagīs psilij. ℥. iiij. mucillagīs iusqami. ℥. j. ⁊ ß. mucillaginis seminis lini ⁊

minis lini et mucilaginis radicis malue ana ℥ ij. Cuius operatio est sicut operatio alterius.

¶ Istud vnguentum siue emplastrum habetur in vsu: et preparatum reperitur descriptio primi diaquilon: et habet easdem virtutes et operationes. Et istud generaliter plus preparatur: et vbique plus preparatur quam primum. Summa medicinarum est vj. res.

Emplastrum de granis lauri conferens ad dolores a frigiditate et ventositate factos: et proprie ad dolorem ventris et stomachi et renum et matricum et vesice et aliorum viscerum. ℞. olibani masticis myrrhe ana ℥ j. granorum lauri ℥ ij. ciperi costi ana ℥ ß. mellis colati quantum sufficit ad aggregandum: et extendatur in panno: et calidum superponatur vbi oportet. Si autem triplicatur in eo ciperum: et ponatur de stercore caprarum aut vaccarum sicco ad pondus omnium inuenitur mirabile ad hydropisim.

¶ Emplastrum de granis idest de baccis lauri est in vsu: et vbique preparatur. Ipsum enim confert ad omnes dolores factos ex frigiditate et ventositate: et proprie confert dolori stomachi: et vesice ventris matricis: et renum: siue approximetur ab extra siue per clysteria: vnde multum confert doloribus colycis eleuatis ventositatibus a materia grossa phlegmatica: et in talibus eo multum vtimur ponendo de eo ʒ j. in clysteri carminatiuo ventositatis vsque ad ʒ j. ß. ipsius cum aliis que expediunt. ℞. mellis calidi .i. liquefacti quantum sufficit ad aggregandum .i. conficiendum in panno .i. super panno. ¶ Et nota quod est mirabile ad hydropisim si in triplici proportione ponatur plus de ciperis quam sit proportio ipsorum nunc dicta: et ponatur de stercore sicco caprarum aut vaccarum ad pondus omnium addendo de melle quantum expedit ad formam emplastri: et est mirabile approximatum super ventrem ad ascitem et tympanitem. Summa medicinarum est res. viij. cum additione. (Mirabile ad hydropisim.)

Emplastrum stomachum et epar confortans et calefaciens ea. ℞. ligni aloes: absinthij: gummi arabici: masticis: ciperi: costi: zinziberis ana ℥ ß. calami aromatici: olibani: aloes ana ʒ iij. gariofilorum: macis: cinamomi: spice: nucis muscate: gallie muscate: squinanti ana ʒ j. et ß. aggregetur cum mina aromatica: et extende super pannum: et suffumigetur super ligno aloes et superponatur.

¶ Emplastrum stomachum et epar confortans non est in vsu. Summa medicinarum est res. xviij.

Emplastrum de gallia conferens ad fluxum ventris et debilitatem stomachi et epatis et viscerum cum significationibus frigiditatis sanum et expertum. ℞. gallie muscate squinanti ana ʒ j. et ß. ramich sumach acatie hypoquistidos laudani gallarum non perforatarum calami aromatici: rosarum et seminis eius sandalorum alborum: et rubeorum masticis xiloaloes gariofilorum spice olibani costi myrrhe ciperi absinthij ana ʒ ij. Fiat eorum contritio bona. Deinde accipe succi foliorum myrte humide foliorum lauri aque rosate et vini pontici ana ℥ j. et ß. submerge in eis calefactis tortellarum de sceni ʒ iij. dactylorum siccorum xij. numero. dimittantur per diem et noctem. Deinde terantur et fiant sicut puluis: et misceantur cum mine aromatizate ℥ iij. aut iiij. gummi assati ʒ vij. Coquantur omnia lento igne vsque ad spissitudinem mellis. Deinde aggrega cum puluere rerum: et tere diu in mortario donec fiat totum viscosum. Deinde line ex eo super lamina: et suffumiga cum ligno aloes et epithimetur cum eo.

Emplastrum de gallia conferens ad fluxum ventris non habetur in vsu: posset tamen magistraliter confici. ¶ Additio.

¶ Istud emplastrum de gallia cum significationibus frigiditatis interdum apud gallos habetur in vsu. Et appellatur emplastrum de gallia secundum aliquos propter trociscos de gallia quos recipit. Alij et melius dixerunt quod dicitur de gallia: quia in gallia prouincia repertum fuit: et eo vtuntur. Summa medicinarum est res. xxx.

Emplastrum aliud de gallia valens ad eadem que prius cum significationibus caliditatis. ℞. gallie ramich rosarum et seminis eius pulpe sumach sandali albi et rubei i podij sanguinis draconis charabe balaustie hypoquistidos acatie corticum mandragore capitum granatorum ana ʒ ij. camphore ʒ ß. tere: et fac puluerem. Accipe succi capreolorum vitium ℥ ij. vuarum agrestium ℥ j. succi extremitatum myrte humide aceti ana ℥ j. Infunde in sanich ordei et granorum myrti tritorum sicut alcohol ana ʒ iiij. gummi arabici assi ʒ iiij. et misce cum eis mine acetose ℥ ij. vel iij. et decoque in igne leni vsque dum habeat spissitudinem viscosam. Deinde aggrega omnia simul cum speciebus: et line ex eo super lamina: et suffumigetur cum xiloaloe: et epithimetur cum eo: et est sanum et expertum. (Emplastrum de gallia quare sic dicatur.)

¶ Emplastrum aliud de gallia similiter non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud emplastrum de gallia cum significationibus caliditatis interdum etiam habetur in vsu: et dicitur de gallia propter que dicta sunt in precedenti. Summa medicinarum est res xxvj.

Emplastrum relatum ad Andromachum conferens ad dolorem iuncturarum et genuum antiquum et sciaticam: et duritiem splenis et tumores laterum et hydropisim. ℞. sepi arietum picis ana ʒ xviij. gummi pini ℥ vij. auripigmenti rubei et citrini aluminis iameni calcis non extincte ana ʒ iij. armoniaci ℥ ij. dissoluatur armoniacum in vino rubeo: et dissoluatur in igne: et dissoluatur cum eo olei lib. ij. et puluerizanda puluerizentur: et aggrega omnia simul secundum decentem modum preparationis eius: et mitte vbi oportet expansum in lamina.

¶ Emplastrum relatum ad Andromachum: hoc etiam non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud emplastrum primum Andromachi non habetur in vsu. Auicen. in quinto cano. etiam describit istud emplastrum. Summa medicinarum est res. x.

Emplastrum aliud Andromachi vlcerans et cauterizans vbi oportet. ℞. aque ardentis: et est aqua saponis lib. iiij. granorum risi et frumenti excorticati ana ℥ vij. ponantur in vase vitreato: et stringatur orificium eius vehementer: et dimittatur per diem et noctem: deinde agitetur cum ligno et claudatur. Fiat hoc omni die donec grana dissoluantur: et totum sit factum mucilaginosum: deinde reseruetur. Cum autem eo vti oportet recipiatur de eo in vacuitate corticis auellane aut arundinis aut in cera preparata: et ponatur vbi oportet. Facit enim cocturam sicut cauterium: et proprie dimissum in loco tribus horis aut plus si oportet.

¶ Istud similiter non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud secundum emplastrum Andromachi similiter non est in vsu. Auicen. in v. can. describit etiam vnum aliud emplastrum Andromachi quod non assimilatur huic. Summa medicinarum est res. iij.

Emplastrum sinapismum descriptione Democriti conferens ad venam sciaticam et podagram et dolores ossium et arteticam et frigidas passiones et hemicraneam et obliuionem et litargiam. ℞. ficuum siccarum pinguium partem .i. et infunde in aqua tepida per diem et noctem: tunc exprime fortiter vt nullus humor in eis remaneat. Deinde sinapim tritam cum aceto cum eis misceas diligenter diu commiscendo: et sit sinapis pars vna et ficuum alia. Si autem vehementioris virtutis facere vo

lueris: pone de sinapi ptes. ij. Si aũt minus ex ficubus partes tres: ⁊ ex sinapi duas: qñ autem applicatur loco dimittat in eo: ⁊ auferaẽ anteq̃ vulneret et ppriẽ qñ solũ calefacere opꝫ. Et qñq3 dimittit donec vulneret: ⁊ pprie qñ pfundarũ materierũ exclusionem queris. In defectu vo sinapis scribale capine ponant pridie in aceto infuse: ⁊ est ad hydropisim ⁊ duritiẽ ⁊ dolorem splenis efficax: ⁊ qñq3 addit eis fimus columbarũ agrestium: ⁊ radix enule: ⁊ semen nasturcij ⁊ grana lauri: ⁊ confert ad frigidas ⁊ ventosas egritudines viscerum: ⁊ splenis ⁊ hydropisim et similia. Expertum ab antiquis.

Emplastrum sinapismũ descriptione Democriti nõ est in vsu: nec preparatur: vsus tñ eius esset cõueniẽs maxime in passionib⁹ de materia frigida phlegmatica in pfunditate cõtenta: sicut in sciatica passiõe: ⁊ hoc in declinatione. ecce lraꝫ. ℞. aceti ficuum siccarum. i. in quo ficus sicce steterint infuse. Additio.

Istud emplastrũ interdũ habeẽ in vsu. Rasis in li. diuisionũ ca. de sciatica ⁊ dolore iũcture anche hꝫ etiã hoc emplastrũ sinapis. Sũma mediciaꝝ ẽ res. iiij. sine additiõe.

Emplastrũ de fermẽto descriptione Democriti. Inqt Democrit⁹. Multorum emplastrorũ fermentũ est materia ⁊ medicinarũ nobilium: ⁊ illud qd̃ ex eo antiquius est ⁊ nobilius est cũ melle distemperato: ⁊ sint partes eorum equales: ⁊ sexta pars eorum ex visco quercino: ⁊ octaua ps armoniaci dissoluti in aq̃ fenugreci aut lacte arboris mori: ⁊ modico fecis olei antiq: ⁊ est emplastrũ efficax ad extrahẽdũ spinas ⁊ furculas: ⁊ ossa cranei infra ẽt si pfũda sint. Adhuc aũt accipe fermẽti partẽ. j. succi mẽte: ⁊ succi absinthij ana. partẽ ß. aceti vini aut succi narum agrestium: aut succi extremitatũ vitiũ aut succi citonioꝝ quartã partẽ vni⁹. macis gariofilorum ligni aloes masticis spice folioꝝ rosarũ absinthij sicci ana. octauã partẽ. ʒ. vnius. misceant oĩa ⁊ coquãtur ad ignẽ: et emplastret ex eis stõachus ⁊ epar. Confert eñ iuuamentũ manifestũ ad debilitatẽ eoꝝ. Et adhuc eius acetosi partẽ. j. succi endiuie aut solatri et aceti aut succi vuaꝝ agrestiũ: aut succi extremitatũ vitis añ. partẽ ß. farine ordei tertiã partis vni⁹. trium sandaloꝝ foliorũ rosarũ spodij faufel sief memithe boli armeni añ. sextã partis vnius: succi portulace et mucilaginis psilij q̃tũ sufficit ad aggregãdum ea: fiat ex eis emplastrum: ⁊ ponat sup epar ⁊ viscera in qb⁹ est vehemẽs inflãmatio ⁊ erit mirabile. Preter hoc antẽ. Accipe fermenti mellis olei lactis mulieris vitelli ouoꝝ ana. ptes equales fiat emplastrũ: maturat eñ ⁊ rũpit apostemata ⁊ dubelet. Si bdelliũ cũ farina ordei misceat extrahit spinas. Si aũt fortius facere volueris emplastrum adde galbani circiter partis vni⁹. ß. et dissolue cũ eis. Q̃ si adhuc fortius facere volueris: adiũge cũ eis barach sextã partis vni⁹. stercoꝝ colũbi. ⁊ gallinacei ana. quartã partis vnius. Amplius aũt si aceto ⁊ sale fermentũ coquis: epati ⁊ spleni necessarium multis egritudibus inuenies. Itaq3 si armoniaci ⁊ bdellij ⁊ ficuum sumat añ. ⁊ partẽ. ß. fermẽti addideris ⁊ pprie dissolutã in aceto ⁊ foliorũ rute ⁊ fruct⁹ tamarisci ⁊ baurach añ. quartã partis vnius: ⁊ miscueris oĩa: ⁊ fortiter cõtundes miraberis effectũ eius ad grossitiem splenis. Si autẽ siccare opus est in viscerib⁹ contenta supflua cũ fermẽto sulphure ⁊ sale cinerẽ vitium combustarum addes. Si autem acrius facere volueris aspaltum. Si autem adhuc acrius: euforbiũ adiunge. Inqt Democrit⁹. In multꝭ adhuc antiqui laudauerũt experientiã eius qd̃ narrare plixum est.

Mirabile i grossitie splenis.

Emplastrum de fermẽto descriptione Democriti nõ est in vsu magistraliter tñ posset preparari: ⁊ vsus ⁊ virtutes sunt sicut de emplastro de sinapi immediate añdicto: conueniunt etiã in attrahẽdo spinas ⁊ sagittas infixas in ossibus ⁊ in alijs mẽbris ⁊ alias cõsimiles operatiões: ⁊ virtutes habet quas ponit in litera: immo ⁊ fermentũ per se solum habet consimiles operationes. Additio.

Istud emplastrum de fermento nõ est in vsu ⁊ põt partiri in quatuor emplastra ad diuersas intẽtiões. Primum continuatur ad illud punctũ. Adhuc autem accipe fermẽti ⁊c. Secundum incipit ibi. Et adhuc ei⁹ acetosi ⁊c. Tertium ibi. Preter hoc autem ⁊c. Summa medicinaꝝ primi est. vj. res. Summa secũdi est. xv. res. Sũma tertij est res. xiiij. Summa quarti cum additionibus suis est. vj. res.

Emplastrũ filij zacharie qd̃ lenit duritiem et nodositatẽ iuncturarũ: ⁊ lenit pect⁹: ⁊ habilitat materias in eo ⁊ pulmõe difficilis expulsionis. ℞. cere citri. ℥. iij. medulle cruris vacce: adipis anatis ⁊ adipis galline mucilaginis seminis lini añ. ℥. iij. olei de lino q̃tũ sufficit. Si autem forti⁹ facere volueris adde mucilaginis altee ⁊ mucilaginis fenugreci partes conuenientes: ⁊ p oleo de lino ponatur oleum de cheiri citrina vl' vtrũq3. Et si adhuc fortius facere volueris: adde hyssopi hũide et glutini zanaban quantum de vna mucilaginum: et miraberis effectum eius ad ea que diximus.

Emplastrũ filij zacharie nõ est in vsu: ei⁹ tñ opatio eẽt multũ magistralis maxime leniendo ⁊ mollificando oẽm duritiem: ⁊ nodositatẽ cõtẽtam in iuncturis. Additio.

Istud emplastrum filij zacharie q̃uis in vsu nõ habeatur: tñ est mirabile ad nodositatem iuncturarum ⁊ duritiem membrorum: vt satis patere potest per componẽtia. Summa medicinarum est cum additionibus. vj. res.

Emplastrum diafinicõ cõfortatiuũ stõi ⁊ epatis mirabile in qbus accidit vehemẽs debilitas: ⁊ viscerũ qb⁹ accidit lubricitas ⁊ mollificatio: ⁊ cõfert ad fluxũ vẽtris ⁊ ad fluxũ epaticũ. In pmis fiat cerotũ ex cere. ℥. ij. olei ros. olei. nardini añ. ℥. iij. Deinde accipe dactyloꝝ siccoꝝ. xl. nũero. tortellaꝝ de sceni. ʒ. v. deinde funde biduo in vino odorifero: ⁊ accipe carniũ citonioꝝ decoctoꝝ i vino. ʒ. viij. ⁊ tere cũ dactylis cõtritiõe vltima: ⁊ misceat cũ ceroto: ⁊ cõtũdat in mortario donec aggregent. Deinde pĳce sup ea masticis olibani absinthij rõani sicci ana. ʒ. ij. ⁊ ß. ligni aloes macis myrrhe aloes spice acatie galliemusch calami aromatici añ. ʒ. j. laudani. ʒ. ij. Et iterũ cõterant donec pmisceat. Deinde line sup lamiã ex eo: ⁊ suffumiga cũ xiloaloe: ⁊ pone sup stõꝫ ⁊ epar ⁊ viscera: õ meliori aũt opatiõe ẽ: vt mastix ⁊ laudanũ cũ cera ⁊ oleis misceat: ⁊ sic cũ ceteris emplꝫ fiat.

Emplastrum diafinicon cõfortatiuũ stomachi ⁊ epatis vbiq3 preparatur: ⁊ est multe excellẽtie. De ipo tñ ponunt due descrip. quarum hec est prima que est temperata attinens alicui caliditati: secũda vo ẽ attinẽs frigiditati. Et virtus huius primi diafiniconis est principalr cõfortare stõachũ ⁊ epar ⁊ alia nutritiua relaxata: ⁊ debilitata virtute digestiua ac etiam cõtentiua: vnde confert fluxui cibali ⁊ epatico: ⁊ in pdictis dispositiõibus cõmuniter est vsus eius. Et nota q̃ Thomas aliter ppara bat hoc emplastrum nihil tñ de nouo addẽdo vel diminuẽdo: sꝫ solũ põdera diuersificãdo: ꝙ sic glossabit. ℞. cere citrine. ℥. ij. ats ʒ. viij. olei rosati: olei nardini añ. ℥. iiij. ats li. j. dactyloꝝ siccoꝝ nũe. lx. vel. clx. tortellaꝝ d' sceni. i. panis biscocti. vl' assati. ʒ. v.

Emplastri diafiniconis descriptio duplex.

assati.ʒ.v.al's.ʒ.xx.deinde duob⁹ dieb⁹ in vino odorifero fundant. Et recipe carnium citonioꝝ nõ cõplete decoctorũ in vino põtico.ʒ.viij.al's.ʒ.lxxx.⁊ tere cũ dactylis contritiõe vltima:⁊ misceantur cũ croco ⁊ cõtundãtur in mortario donec aggregentur:deide supasparge masticis olibani absinthij romani sicci ana.ʒ.ij.ß.al's.ʒ.ix.ligni aloes
Ramich. macis:myrrhe: aloes spice acatie galle querc⁹ ramich est ɔpositio ex gallis ⁊ passulis calami aromatici añ.ʒ.j.al's.ʒ.ij.⁊ iterũ ɔterant donec misceat:deide extẽde sup pecia:⁊ suffumiga cũ xiloaloes:⁊ postea pone sup stõacho ⁊ visceribus ƀ exigẽtiã dispõnis curãde ⁊ de meliorib⁹ opatiõib⁹ est vt mastix ⁊ laudanũ cũ cera:⁊ oleis misceant:⁊ sic cum ceteris fiat emplastrũ. Et q2 aliqñ reseruat expedit vt mollificet cũ oleo de spica:vl' de mastice vel citonioꝝ ƀm exigẽtiam dispõnis curãde. Summa medicinarũ est res.xix.

Emplastrũ dyasinicõ descriptione Alexandri membra nutritionis confortans:et valet ad fluxum vẽtris ⁊ vomitũ et collyricam passionẽ et dissinteriã ⁊ ad fluxuz epaticum ⁊ ad malitiam alistimbre:⁊ stomachuz recipientem superfluitatem a mẽbris alijs. ℞.dactylorum vicinorum maturitati sine ossib⁹.℥.v.tortellarum de sceni.℥.j.citoniorum ⁊ proprie carniũ eoꝝ decoctorum in vino stiptico.℥.j.⁊ ß.storacis masticis laudani ana.ʒ.iiij.acatie succi agreste floꝝ vuarum agrestium rosarũ sandaloruz citrinoꝝ ramich myrrhe xiloaloes ana.ʒ.iiij.cere.℥.iiij.olei rosati.℥.xv.vini põtici quãtum sufficit ad infundendũ infundenda. Et confice sicut te scire fecimus:et line ex eo super laminã:⁊ cũ xiloaloe suffumiga et superpone.

¶ Emplastrũ dyasinicon descriptione Alexandri. hec est secunda descriptio attinẽs frigiditati que vbiq3 preparatur:⁊ est in vsu:⁊ est magis cõueniens dyarie q̃ precedẽs qui est fluxus precedens ⁊ maxime cholericus:⁊ est conueniens dissinterie ⁊ fluxui epatico q̇ fit debilitate virtutis digestiue contẽtiue epatis:⁊ intestinorum: confert etiam ad superfluũ fluxum vel vomitũ ⁊ collyricam passionem ⁊ ad malitiã digestionis. Summa medicinaruz est res.xvij.

Emplastrũ Alexãdri ɔferẽs ad oẽm duritiẽ ⁊ apostemationẽ stõachi ⁊ viscerũ ⁊ hydropisim cũ icipit fieri:⁊ grossas vẽtositates ⁊ humorẽ crudũ ⁊ grossum. Accipe spicarũ allij mundatarũ.℥.iij.⁊ ß.storacis aloes boni bdellij añ.℥.iij.terebenthine.℥.iiij. axũgie porcine recentis adipis anseris.añ.℥.v. masticis olibani ana.ʒ.j.⁊ ß.euforbij.℥.j.ß. croci.℥.ß.cere citrine.℥.xij.olei nardini et vini odoriferi quantum sufficit.

¶ Emplastrum Alexandri nõ est in vsu: nec preparatur. Summa medicinarum est res.xiiij.

Emplastrũ relatũ ad Aristarchũ valẽs ad frigiditatẽ stomachi ⁊ viscerũ ⁊ humorem frigidũ i eis ⁊ vẽtositates grossas ⁊ hydropisim ⁊ tẽsiones lateruz ⁊ dolores omnes interioꝝ de p̃dictis causis ⁊ marie stõi ⁊ epatis ⁊ duritiez in eis ⁊ apostemata. Cui⁹ ꝑmixtio. ℞.cere citrine.℥.j.terebẽthine.℥.vj.axũgie porcine recẽtis adipis anseris medulle cruris vacce.añ.℥.iiij.bdellij myrrhe olibãi storacis oppoponaci aloes masticis añ.℥.j.⁊ ß.armõiaci.℥.iij.colophonie.℥.vij.alumis.℥.j.spice.ʒ.vj.folij calami aromatici euforbij granoruz lauri añ.ʒ.vij.olei balsami li.j.olei nardini ⁊ vini odoriferi q̃tũ sufficit. Confice sicut sepe narrauim⁹ ⁊ vtere.

¶ Emplastrum relatũ ad Aristarchum est multũ in vsu:⁊ vbiq3 preparatum reperitur:⁊ est ɔueniens ad calefaciendum stomachũ epar ⁊ omnia alia membra nutritiua:⁊ ad subtiliãdũ ⁊ resoluẽduz materias phlegmaticas grossas in eis cõtentas ⁊ ventositates que in his cõtinẽtur. Et cõfert ad hydropisim timpanitẽ. Est etiã sedatiuũ dolorum qui fiunt a predictis causis:vsus tñ eius est post digestionẽ talium humoꝝ ⁊ earũ aliqualẽ euacuationẽ. Cõuenit etiã stomacho debilitato ex defectu ⁊ resolutiõe calidi naturalis in virtute digestiua superaddita mala cõplexione frigida. Et nota q̧ loco olei balsami sumimus oleũ de spica.colophonie.i.picis grece. Sũma mediciaꝝ ẽ.xxiij.res.

Emplastrũ Oribasij valẽs ad apostemata dura scropulas ⁊ grossitiẽ epatis ⁊ splenis. ℞.lytargiri.℥.iiij.cere.℥.viij.resine.℥.v.armoniaci.ʒ.iij.confice.℥.ij.aristologie.℥.j.et ß.aloes.℥.j.thuris masculi cuscute galbani añ.ʒ.xij.olei antiqui ⁊ aceti squillitici quãtũ sufficit Confice sicut diximus.

¶ Emplastrũ Oribasij nõ est in vsu: nec preparatum reperitur. Summa medicinaꝝ est res.xij.

Emplastrũ Oribasij aliud ɔferẽs sicut superi⁹. ℞.armoniaci.℥.ij. Dimitte i aceto sqllitico p dies.ij. Deĩde tere i mortario donec fiat sicut puluis. Deĩde ɔtere cũ ceroto facto ex cere citrine.℥.ij.olei camomillini ⁊ irini añ.℥.iiij.croci.ʒ.v.ɔfice cõtundendo donec fiat totũ pingue. Inqt Oribasius.extẽde ex eo sup pãnum; ⁊ calidũ super spinã pone ⁊ ɔfert rigori febriu3: sed ꝓ aceto squillitico ꝑmutatio fiat ad succũ apij:⁊ est expertũ.

¶ Emplastrũ aliud Oribasij similiter nõ est in vsu. Summa medicinarum est.vj. res.

Emplastrũ de melliloto mollificãs oẽ3 duritiem q̃ est in stõ ⁊ epate ⁊ splene ⁊ oĩa viscera. ℞.melliloti.℥.vj.floꝝ camomille fenugreci granoꝝ lauri radicũ altee ⁊ absinthij añ.ʒ.iij.seminis apij cordumẽi ireos ciperi ameos spice casie añ.ʒ.j.⁊ ß.sansuci.ʒ.iij.armõiaci.ʒ.x.storacis bdellij añ.ʒ.v.terebẽthine.℥.j.⁊ ß.ficuũ pinguiũ.xij.nũero.sepi caprini resine añ.℥.ij.⁊ ß.cere.℥.vj.olei sansucci et olei de spica q̃tũ sufficit. Aq̃ decoctiõis fenugreci:⁊ camomille:⁊ melliloti q̃tũ sufficit ad ĩfundẽdũ ĩfusione diligẽti:misceant ⁊ cõficiãtur ⁊ epithimet cũ eo.

¶ Emplastruz de melliloto sub hac descriptione vbiq3 reperitur:⁊ eius principalis virtus ⁊ operatio est ad mollificãdũ ⁊ ad lentendum omnẽ duritiem que est in stomacho ⁊ epate ⁊ in splene ⁊ alijs nutritiuis:vnde ɔfert tensiõib⁹ hypocundriorum que fiunt a ventositate reclusa. Est eni3 primum attinens alicui caliditati:⁊ non superflue:⁊ est resolutiuum anodinum ⁊ sedatiuu3 dolorum:nec accedit ad gradũ caliditatis ad quem accedit emplastrum relatũ ad Aristarchu3:⁊ ideo ab istis tanq̃ a leuioribus in p̃dictis passionib⁹ est inchoandũ. Summa medicinaꝝ est.xv.res.

Mixtura ad vulnera sananda. ℞.gariofilate: radicum arthemisie: pimpinelle camomille pentafilon herbe violaru3 herbe vẽti caulis rubei canabis teneritatũ rubi oĩm ana. M.j.rubee quãtu3 de oĩbus. Hec omnia buliant in vino vsq3 ad medietatẽ:postea cola:⁊ colature adde tertiã partẽ mellis:⁊ cũ eo buliat. Deĩde cola:⁊ vsui reserua.

¶ Mixtura ad vlcera sanãda. hoc emplastru3 non est in vsu.

¶ Additio.

¶ Antiq codices nõ habẽt hanc mixturã neq3 vnguẽta q̃ sequunt:sed hic finẽ faciũt emplastroꝝ ⁊ vnguẽtoꝝ:tñ hec mixtura siue sit ex itẽtiõe Mes. siue alterius sepe i vsu habet ad itẽtionẽ in textu scriptã:hec mixtura a multis alijs scripta reperit autoribus. Summa medicinarũ est res.xi.

Vnguẽtũ palmeu3 valens ad vulnera vbi est sanguis ⁊ apostemata pestilentialia:⁊ exituras:⁊ adustione3 ⁊ compressionẽ: ⁊ attractionẽ. ℞.olei veteris li.iij. axũgie veteris depurate a sale li.ij.lytargiri lib.iij.vitrioli.

℥.iiij.conficiatur ſic oleum et axungia: mittantur in ſtagnato ſupra ignē: ⁊ liquefiat. Deinde addat̃ lytargirū: ⁊ vitriolum: ⁊ ducātur continue cū trib⁹ ramis palme: ⁊ accipe vnū ramum palmaruꝫ minutatim inciſuꝫ ⁊ intromittat̃: ⁊ tādiu bulliat ſupra ignē lentum factuꝫ de lignis ſiccis donec inflammetur ⁊ redeat ad ſuū ſtatū ⁊ inſpiſſetur: ⁊ denſitatē habeat.

¶ Unguentum palmeum non eſt in vſu: licet quidā magiſtraliter eo vtantur. ¶ Additio.

¶ Iſtud vnguētum non eſt in vſu ſub iſto nomine: verꝫ eſt in vſu apud chirurgicos ſub nomine vngēti de cocolthar ⁊ vocant Auicen. ⁊ Serapio in ꝓpriis antidota. vnguentum de calcadis. Summa medicinarum eſt res .iiij.

Vnguentum aliud palmeuꝫ. ℞. lytargiri aurei li.iij. pinguedinis porcine depurate a ſale. ℥.v. vitrioli viridis. ℥.iiij. Terantur palme ad libitum et ſemper agitetur cum palma: et loco palme poteſt poni radix canne.

¶ Unguentum aliud palmeum etiam non eſt in vſu. Sūma medicinarum eſt tres res.

Vnguētū exptū ad ſcabieꝫ. ℞. axūgie. ℥.v. olei laurini argenti viui: cere munde: thuris albi pulnerizati ana. ℥.ij. ſalis cōis. ℥.viij. de ſucco de plātaginis et fumiterre ad libitū: cōfice ſic cerā ⁊ axūgiā nouā expurgatā a tela ſua: ⁊ oleū laurinū mitte in ſtagnato cū ſuccis: et pone ad ignem ⁊ buliāt donec liqueſcāt: ⁊ adde puluerē ſalis cōis: olibāi ⁊ maſticis ī ſupradicta q̄titate: ⁊ bulliat vſqꝫ ad pfectā ꝯcoctionē: ⁊ poſtea depone ab igne: ⁊ adiūge argētū viuū cū ſaliua extictū: ⁊ cū pauco olei predicti: ⁊ miſce bñ cū ſpatula: ⁊ vnge palmā manuū: ⁊ frica fortit̃ ī ſero vſqꝫ ad.viij. dies.

¶ Unguētuꝫ expertum ad ſcabiem ſm hanc deſcriptionē non eſt in vſu. Summa medicinarum eſt res.viij.

¶ Et hic eſt finis vnguentorum poſitorum a Meſ.

¶ Unguenta addita.

Poſt ṗdicta emplaſtra ⁊ vnguēta vidēdū eſt de quibuſdā vnguētis magiſtralib⁹ cōferētib⁹ ad diuerſas diſpōnes: ⁊ pⁱo ad ſcabiē humidā cū qua cōiūguntur eſcare ⁊ cruſte ſicce ꝑ totū corpus. Cuius hec eſt deſcrip. ℞. terebēthine lote cū aqua roſata. ℥.ij. terre cameli. ʒ.iij. ceruſe. ℥.j. lytargiri. ℥.j.ß. pinguedinis porci recētis. ℥.ij. Fiat vnguentuꝫ in mortario abſqꝫ cera cū oleo roſato q̄tū ſufficit: ⁊ aceto in parua q̄titate. Et ſi cū predicta ſcabie cōiūgitur pruritus incēſus addat̃ ſibi ſucci plātaginis. ℥.iij. Eſt eñ cōueniēs ṗdictū vnguētū in ſcabie facta ab humore cholerico acuto mordicatiuo vel ab aliis hūorib⁹ aduſtis ⁊ ſalſis. Et ſi ſcabies eſſet plus humida: a qua emanaret virulētia ml̃ta addēdū eſſet ṗdicto vnguēto ſucci lappacij. ℥.ij. ſulphuris ℥.j. ⁊ fiat vnguētū vt ſupra dictū ē. Iſta ēt vnguēta diuerſificari debēt ⁊ poſſunt ſm diuerſas etates diſpōnes ⁊ tpa.

Exptū ad herniā inteſtinaleꝫ. Eſt ⁊ aliō vnguentū magiſtrale cōueniēs ⁊ expertū ad rupturā ſeu herniā inteſtinalē. Eſt eñ ꝯſolidatiuuꝫ dindimi dilatati per quē inteſtina deſcēdunt ad oſſeū ſeu burſaꝫ teſticulorū. Cuius hec eſt deſcriptio. ℞. picis naualis: aloes

Mumia. ſuccotrini: mumie: ⁊ eſt liquor q̄ emanat a corporib⁹ mortuorꝫ ſepultorꝫ cū aromatibus odoriferis: ſarcocole ana. ʒ.iij. myrrhe terebēthine lapidis emathitis: maſticis: thuris añ. ʒ.ij. boli armeni ſāguinis dracōis añ. ʒ.vj. lytargiri colophonie. i. picis grece. armōiaci galbāi añ. ʒ.ij. cere rubee: ⁊ citrine: gallarū: charabe: glutinis piſcis: viſci quercini: gipſi añ. ʒ.vj. ariſtologie lōge ⁊ rotūde añ. ʒ.iij. balauſtiarū pſidie. i. corticuꝫ mali granati: aluminis. ſ. ſcagliole añ. ʒ.j. acatie. ʒ.iij. ſepi hircini. ʒ.j. ⁊ ß. conſolide maioris et minoris ⁊ medie añ. ʒ.ij. cupularū glandiū. ℥.iiij. ſanguis humani recētis. ℥.vj. oia iſta incorporētur in aq̄ inq̄ pellis arietina cū tota lana ſuccida et per decoctionē liquefacta pili etiā leporis cōtriti in multa q̄titate apponātur: gummi ꝓ ꝑmo diſſoluant̃ ⁊ cera poſtea agitētur cū ſpatula: ⁊ pulueres ṗdicti icorporent̃ cū eis ⁊ vſui reſeruent̃.

Somni ꝓuocatiuū. ¶ Unguētū ad tempa frōtē ⁊ nares ad ſomnū ꝓuocādū cui⁹ habet̃ deſcript. ab Auicē. ꝑma q̄rti: ⁊ pⁱa tertij ca. de ſoda. et eſt. ℞. olei de papauere: olei nenufarini añ. ℥.ß. opij: caſieligneę: croci añ. ℈.j. fiat mixtura adiuicē abſqꝫ cera: ⁊ fiat inunctio de ſero q̄ñ vadit dormitū. ¶ Unguētū valēs ī paſſionib⁹ frigidis ſtomachi: ⁊ dolorib⁹ ei⁹ factis a vētoſitate debilitata ꝟtute digeſtiue ſtōachi. ℞. oleorꝫ abſinthij nardini: maſticini: ablutorꝫ cū vino albo ſubtili odorifero añ. ℥.j. roſarꝫ: corallorꝫ: gariofilorꝫ: ciamomi: lignialoes: macis mēte: ſq̄nāti añ. ʒ.j. miſce: ⁊ fiat vnguētū cuꝫ modico cere.

¶ Unguētū ad extiguēdū ſupcalefactionē renū. ℞. oleorꝫ roſati ⁊ violati añ. ℥.j. ſandalorꝫ alborꝫ ⁊ rubeorꝫ añ. ʒ.j. roſarꝫ corallorꝫ: ſemīs ēdiuie: portulace ana. ʒ.ß. ſucci ſꝑuiue lactuce lactis capꝛni añ. ℥.ß. aceti: ⁊ cere modicū: et fiat vngm̄. ¶ Unguētū valēs ī ꝯcliatiōe ſciatice poſt euacuatiōes. ℞. olei rutacei: vulpini: coſtini: laurini: añ. ℥.j. mucilaginis fenugreci: ⁊ ſeīs lini: ſucci rute: ⁊ ſucci agni caſti calamēti ana. ℥.ß. bdellij. armoniaci mollificati in aceto ana. ʒ.iij. caſtorei. ʒ.ij.ß. laudani. ʒ.ij. pīguedinis pulli. ʒ.iij. baccarꝫ lauri: cimini: pulegij: aſari añ. ʒ.ij. euforbij. ʒ.j. picis naualis. ʒ.ß. ſulphuris viui. ʒ.iij. fiat vngm̄.

Cōtra vermes. ¶ Unguētū ad interficiēdū vermes ⁊ educendū eos qō eſt multū in vſu: ꝑmiſſo tñ clyſteri ex lacte capꝛno aq̄ ordei ⁊ puluere zuccari: ſi ex ipſo totus venter inungat̃. ℞. olei de abſinthio: de amigdalis amaris. añ. ℥.j. ſucci foliorꝫ perſici: ⁊ matricarie. ana. ℥.ß. roſarū corallorꝫ: farine lupinorū cornu cerui aduſti ana. ℥.j. aloes ſuccotrini. ʒ.ij. q̄dā addūt de felle taurino. ʒ.ij. ⁊ modicū aceti ⁊ cere q̄tū ſufficit: ⁊ fiat vnguētū: hoc tñ nō ꝯueniret in acute febꝛiētib⁹: ſꝫ hoc vnguentū cōueniret in tali caſu. ℞. olei citoniorꝫ: de abſinthio añ. ℥.j. ſeminis plātaginis: portulace ⁊ endiuie: roſarꝫ corallorꝫ cornu cerui vſti. farine lupinorꝫ añ. ʒ.j. aloes ſuccotrini. ʒ.ij. aceti parum: cere q̄tū ſufficit: ⁊ fiat vnguētū inūgatur etiā ꝑmiſſo clyſteri.

¶ Et ſic eſt finis vndecie diſtinctiōis. Incipit duodecia.

Somni prouocatiuum.	Sedatiuum dolorum.
Aurium dolori.	Oppilationū apertiuum.
Tuſſi.	Repcuſſiuū ⁊ infrigidatiuū.
Stomachum confortans.	Lenitiuū et humectatiuuꝫ.
Sedans colicam.	Subtiliatiuū ⁊ hūectatiuū.
Prouocatiuum vrine.	Reſolutiuū ⁊ repcuſſiuum.
Ad ꝯfedatiōes ⁊ cicatrices cutꝭ.	Reſolutiuū ⁊ calefactiuū.

¶ Duodecima diſtinctio eſt de oleis.

Eſt enim multiplex oleorꝫ operatio. Alia enim ſunt que per expreſſionē fiunt. Alia vero que ꝑ impreſſionē ſicut q̄ñ aliqō materiale ſuſcipit id qō in alio eſt ſm ſpecieꝫ ſuam. Alia quoqꝫ fiunt per reſolutionē quādo virtute caloris diſgregātur: ⁊ cōſtat ꝙ plurigena ſunt in cōcreto occultata: ⁊ hoc maxime alchimiſtarū eſt. Et nos de his experiemur que poſſumus. Tu autē aggredere alchimiſtas: ⁊ agitare cū illis. Pⁱo aūt de naturis oleorū ⁊ operationū modis q̄ ꝑ expſſionē fiūt ꝺ his ⁊ de aliis ſi de⁹ voluerit aggrediemur.

¶ Hec eſt duodecia ⁊ vltima diſtinctio hui⁹ antido. ī qua determinat de mō ꝯpoſitionis oleorꝫ et de eorū virtutib⁹.

¶ Fiunt enīꝫ olea quādoqꝫ per expreſſionē ſicut exprimit̃ ab oliuis amigdalis et ſimilib⁹: quādoqꝫ per impreſſioneꝫ et virtutē quā recipit oleum ab aliqua re intrinſeca ſecuꝫ admixta: ſicut quādoqꝫ aliquod materiale ſuſcipit illō qō in alio eſt ſm ſpeciē: vt eſt in oleo camomillino: ⁊ rutaceo. Fit etiā oleum quādoqꝫ per ſublimationē ſicut in oleo de lateribus. Ultimo colligitur oleū per emanationē ab aliqua re extrinſeca ſicut oleuꝫ balſami quod a quadā plāta emanat. Et oleuꝫ petroleū quod vt ꝺr a quodā ſtipite fluit. Et de pluribus iſtorꝫ facit mentionem: ⁊ hoc eſt qō in lr̃a dicēdo intelligit cū dicit. Et multiplex oleorꝫ ꝑparatio. — Olea oīa altero q̄tuor modorꝫ fieri. — Oleuꝫ petroleum.

Oleum de amigdalis dulcibus aſperitatem lenit gutturis: pulmonis: ⁊ partium omniū exteriorū: ⁊ omnes durities: et ſiccitates mēbrorum et iuncturarum: et confert ethicis: ⁊ impinguat et augmentat ſperma. Et iniectum confert ar-

dori vulue

dori vulue ⁊ vesice. Et modus operatiōis est. ℞. ex amigdalis mundatis ab vtroq̧ cortice q̄titatē quā volueris: ⁊ tere cōtritione vltima: ⁊ fac pastones ex eis: ⁊ dimitte in loco calido p spaciū sicut horaꝝ .v. Deinde iterū tere: ⁊ pone in zaynari: ⁊ stringant̄: ⁊ exprimātur: ⁊ emanabit oleū. Si autē in vase dupli ci sicut per hore spaciū coxeris: deīde īpsseris in zaynari emanabit abūdantius. At si amigdalis tri tis saccellos impleueris: ⁊ sub cinere calido aut are na calida inter pannos sepelieris: ⁊ postea expresse ris abundabit oleum. Modus operationis alius est: malaxentur in tina sicut pasta malaxatur: ⁊ sit do mus in qua malaxantur calida: ⁊ fundatur desuper aqua calida parum ⁊ stet pila decliuis vbi emanat oleum: ⁊ dum sic expsseris abūdabit zaynari autem planta inferior sit habens cōcauitatem ⁊ emuncto rium in parte decliuiori: ⁊ in inferiori parte sit glo bus iuxta formā capacitatis cōcauitatis vt sigillet oī hora ambitu vacui. hic ergo erit modꝰ forme eiꝰ.

¶ Istud est primum oleum qđ fit ex expressiōe tpate ꝯple xionis in caliditate: in humiditate aūt transit primū gra duz: est multū in vsu ꝓpter eiꝰ vtilitates: lenit ⁊ humectat asperitates male complexionis sicce pricipalr̄ gutturis ⁊ pulmonis linitum ab extra: ⁊ per os assumptum paulatiz lābendo. Sed operatio eius principaliter est ad leniendū partes pectoris: vnde cōfert tussi sicce: si ex ipso partes ex trinsece vbi coste situantur liniantur: confert etiam iūctu ris exiccatis: vt podagricis euenit qñ nodositates fiūt in eis: et summe confert ethicis: et consumptis si spondiles dorsi ⁊ partes pectinis vngantur ex eo: ⁊ maxime si cū ipo fiat pmixtio olei violacei stāte febre ethica: ⁊ alia de adu stis humoribus corpus consumentibus.

Olei huiꝰ efficacia.

OLeuz de amigdalis amaris ē aperitiuū oppilationū carminatiuū vētositatuz ⁊ resolutiuū: ⁊ cōfert dolori auriū: ⁊ surdi tati: ⁊ sibilo: lenit asperitates: ⁊ delet pā nū faciei: ⁊ confert doloribus neruoꝝ et duritiez eoꝝ lenit: ⁊ modus compositionis eius est sicut diximus de oleo de amigdalis dulcibus.

¶ Oleū de amigdalis amaris in caliditate ascēdit ad pri mū gradū cū virtute humectatiua ⁊ aliqualiter desiccati ua ꝓpter amaritudinē que est i ipsis: ⁊ ideo est apitiuū op pilationū omniū ventositatū carminatiuū subtiliatiuū ⁊ resolutiuū: vnde ꝯfert dolori auriū a materia frigida vel a vētositate: ⁊ cōfert surditati ⁊ sibilo resoluēdo ventosita tē ⁊ oppilatiōes remouēdo: ⁊ ꝯfert asperitati faciei remo uēdo lētigines in facie: ⁊ ꝯfert doloribꝰ neruoꝝ factis a cā frigida: sed vsus eiꝰ pncipalis est ad dolores auriū pmissa aliq̄li euacuatōe vt ꝯuenit in egritudine q̄libet materiali.

OLeū de nucibꝰ grossaꝝ vētositatū est resolu tiuū: ⁊ ꝯfert tumoribꝰ ⁊ cōtritiōibꝰ neruoꝝ ⁊ pūcture eoꝝ: ⁊ ꝓprie cū calce lota: ⁊ ꝯfert sca biei: et modus cōpositionis eius est sicut diximus.

¶ Oleū de nucibus nō est in vsu: nec preparatū repit̄: tñ virtꝰ eiꝰ est sicut virtus olei de amigdalis dulcibꝰ: nisi q̄ in eo sunt q̄dā partes acute nitrose ⁊ salse mordicatiue intā tum q̄ qñq̧ nuces comeste vlcerāt ptes gingiuaꝝ ligue et palati: quapropter aliqualr̄ tendit versus cōplexionē ca lidam ⁊ siccam: lz siccitas predominetur. ¶ Additio.

¶ Nux grossa .i. vsualis videlz illa q̄ comedit̄ de q̄ fit oleū quo aliqñ vtimur ꝓ lumine faciēdo loco olei lini: vel alte rius: aliqñ etiā vtimur i cibarijs loco olei oliue: ⁊ hec nux est illa que apud Dias vocat̄ charta basilica .i. alexādria. Petrus de crescen. inquit nux a nocēdo dicta: eo q̄ eiꝰ vm bra noceat alijs arboribꝰ. Jo. anglicus ca. de discrasia ca lida epatis laudat ipsam dicēs. Nux hōi salꝰ est si sumitur vt medicina. Si velut esca dat̄ nō est salus imo medicina.

Charta basilica.

Nux a nocendo.

OLeum de auellanis: ⁊ confert dolori artetico et dolori neruoꝝ: ⁊ eiꝰ modꝰ est sicut diximꝰ.

¶ Oleū de auellanis nō est in vsu: eiꝰ tñ ꝯplexio est calida versus secundū gradū cū aliquali siccitate. ¶ Additio.

¶ Istud oleum describit Rasis i proprio antidota. quod valet contra venenum ⁊ morsus reptilium.

OLeū de chrisomillz sedat dolorē ani ⁊ emor roidarū: ⁊ resoluit tumores in eis et tumo res vulnerū et impedimenta lingue ⁊ dolo res auris. Et modus ꝯpositionis est sicut diximus.

¶ Oleuz de chrisomillis .i. de nucleis chrisomilloꝝ nō est in vsu: sed esset ꝯueniens omnibus dispōnibus q̄bus con uenit oleum de amigdalis amaris: verū est q̄ est maioris mordicationis: ⁊ aperitionis ac etiam resolutionis: ⁊ etiā pncipaliter confert ad aperiēdum emorroidas siccas: vn de est sedatiuū dolorum euenientium in partibus illis.

OLeū de psicis oppilatiōes aperit: ⁊ ꝯfert dolori auris: ⁊ occidit vermes in eis: ⁊ li nit̄ sūme calidū: ⁊ necat vermes vulnerū ⁊ ꝯfert dolori ani ⁊ emorroidaꝝ ⁊ tumo ribus eorum: ⁊ operatio eius est sicut diximus.

¶ Oleū de persicis .i. de nucleis psicoꝝ nō est i vsu. Hz tñ virtutes quas hz oleū de chrisomillis. ¶ Additio.

¶ Oleū persicorū ꝓm Rasim in antidota. valet hemicra nee ⁊ apostematibꝰ aurium: mirabiliter etiam valet in fis suris ani ⁊ apostematibus.

Olei persicoꝝ efficacia.

OLeū d̄ ben icidit: abstergit: mūdificat: ⁊ ape rit oppilatiōes: ⁊ iniectū per aures ꝯfert sur ditati ⁊ sibilo ⁊ doloribꝰ eaꝝ: ⁊ resoluit scro phulas iniectum silr̄ super apostemata dura: ⁊ sple nem: ⁊ epar: ⁊ cōfert spasmo ⁊ egritudinibꝰ neruoꝝ frigidis: ⁊ confert morphee ⁊ feditati cutis et vesti gijs vlcerū ⁊ lētiginibus: et cōfert doloribꝰ iunctu raꝝ. Et modus opatiōis est sicut olei de amigdalis.

¶ Oleū de ben icidit ⁊ abstergit nō est i vsu. ¶ Additio

¶ Oleū de ben .i. de granis ben hoc oleū a multis igno rantibus dicitur oleum mustellinum: sed non recte: nam mustellinum dicitur a musto. Mesue in simplicibꝰ de ipso facit cap. ⁊ inq̄t ben est granum almesus: ⁊ eius aliud ma gnum: aliud paruum. Magnū autem est in magnitudine auellane triangulatū: paruū ꝟo est sicut cicer: ⁊ vtrumq̧ habet medullam vnctuosam lenē ⁊ albam: ⁊ apud Sera pionem autorita. Diasco. est fructꝰ arboris similis tamari sco: ⁊ fructus iste est similis auellanis. Auicen. in secūdo ca no. duo facit capitula de ben. vnum de ben scriptū cū vno e tātum: ⁊ hoc est istud granum ex quo fit oleum presens: aliud scribit cum duobus e: ⁊ sunt ille radices q̄bus gene raliter vtimur pro behen albo et rubeo.

Ben duplex quid sit.

OLeum de cherua grossas vētositates dissoluit et carminat: phlegma quoq̧ viscosū attenuat: et confert dolori stōi: ⁊ dolori colō: ⁊ ileon cum vir tute: et ꝯfert hydropisi inūctum aut bibitū aut cly sterizatū. Et est operatio eiꝰ sicut diximus.

¶ Oleū de cherua .i. de cataputia nō est i vsu. ¶ Additio.

¶ Oleuz de cherua .i. de cataputia: est eñ cherua catapu tia maior. Mes. de ipa facit cap. sub nomine albemesuch ⁊ dicit q̄ est granū regum: ⁊ est ex eo aliud magnum: aliud paruū. Auic. ij. cañ. cap. de oleis inq̄t. oleuz de cherua est bonum lētiginibꝰ ⁊ panno. Idē in .v. habet duas descrip. de hoc oleo: vnum est ꝯpositū: ⁊ aliud simplex. hic possumꝰ videre veritatem q̄ ben nō est cataputia vt dicunt multi.

Bē an sit cataputia

OLeum de chartamo confert icteritie oppila tioni: ⁊ dolori stomachi: ⁊ dolori colon: ⁊ cō fert iuuamentū manifestū oppilatiōi pecto ris ⁊ pulmonis: et mūdificat ea: clarificat vocē. Mo dus operationis eius est sicut diximus.

¶ Oleum de chartamo non habetur in vsu.

OLeum de nuce indica cōfert dolori neruo ruz: ⁊ lenit pectꝰ et pulmonem: ⁊ clarificat vocem ⁊ impinguat: ⁊ addit in spermate. Et eius operatio est sicut diximus.

¶ Oleum de nuce indica non est in vsu.

Leū ō cerasis articulorum dolori ↄfert cū virtute: ꝛ mūdificat ꝛ abstergit fedita tem cutis: ꝛ delet pānū ꝛ lentigines: ꝛ iuuat ad expulsionē lapidꝫ qui in renibus ꝛ vesica est. Et eius operatio est sicut diximus.

¶ Oleū de cerasis.i.de nucleis cerasoꝝ non est in vsu. In opationibꝰ tñ couenit cū oleo de ꝑsicis ꝛ de chrisomillis.

Oleum de almahaleb fortiꝰ est ī omni re ꝙ oleū de cerasis. Et eius opatio est sicut illiꝰ.

¶ Oleū de almahaleb non est in vsu: ꝛ est almahaleb granum cerasi siluestris.

Almahaleb.

Leum de granis citri ꝛ citrangulorū cōfert dolori artetico ꝛ tumoribꝰ superuenientibꝰ: ꝛ sunt lelenge: ꝛ expellit lapidē renū ꝛ vesice. Et eiꝰ opatio ē sicut diximꝰ

¶ Oleum de granis citri non est in vsu.

Leū de fisticis ꝛ pineis īpinguat epar: ꝛ ↄfert doloribꝰ eius: stomacho tñ nocet: ꝛ ↄfert dolori renū potēter: ꝛ auget sperma. Et eius opatio est sicut diximus.

¶ Oleum de fisticis ꝛ pineis non est in vsu: nec ꝑparatū reperitur. ¶ Additio.

¶ Oleū de fisticis ꝺm Rasim valet tussi ꝛ dolori pectoris ꝛ epatis ꝛ frigide complexioni.

Leum laurinum confert dolori epatis: et hemicranee frigidis: et dolori neruorum et iūcturarū: ꝛ confert neruis lesis a frigiditate: ꝛ confert dolori stomachi ꝛ dolori colico: et renum: et dolori matricis epatis ꝛ splenis et dolori viscerum. Et modus eius est talis. Accipe de granis lauri maturis quantum volueris: et dum adhuc sunt recētia tere in pila: ꝛ fac bulire cū aqua in caldario. Deinde exprime in zaynari plano nō habente cōcauum: ꝛ collige ex aqua quod supernatat oleum. Deinde iterum exprime grana contrita in zaynari habente vacuum: ꝛ infunde aquam calidā: et collige oleū. Et repone ꝛ administra vbi opꝫ.

¶ Oleum laurinū quod per expressionem fit est multum in vsu: ꝛ principaliter cōuenit omni male complexiōi frigide materiali: ꝛ non materiali: vnde confert doloribꝰ epatis ꝛ hemicranee ꝛ neruorū ꝛ iuncturarum factis a causa frigida: ↄfert etiam dolori stomachi ꝛ dolori colico factis a ↄsimilibus causis: vel a ventositate grossa: est enim materierum grossarum resolutiuum et subtiliatiuum: ꝛ quādoqꝫ ponitur in clysterijs in cura colice facte a vētositate grossa: aut a phlegmate frigido inducēte extensionem in intestinis. Est etiam conueniens ad inungendum nuchā spondiles ꝛ partes mollificatas in paralyticis.

Olei laurini efficacia.

Oleū ō granꝫ viridibꝰ ꝛ est albotī ↄfert sigillationi vulneꝝ: et est materia emplastroꝝ multoꝝ: ꝛ ↄfert spasmo ꝛ tetāo ꝛ duritiei neruoꝝ Et modꝰ opatiōis eiꝰ est sicut olei de granis lauri.

¶ Oleum de granis viridibus producentibus terebēthinam non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Et est granū viride ꝺm Auicen. in secūdo cano. fructꝰ arboris terebinthi: vnde terebēthina colligitur: nō est aūt resina: vt quidam putauerunt.

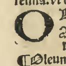
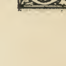
Terebenthina.

Oleūꝫ de sticho stomachū et mēbra neruosa ↄfortat: ꝛ iūcturas laxas ꝛ carnes robustas reddit: ꝛ fit sicut oleum de lauris vel oliuis.

¶ Oleum de stincho nō est in vsu. ¶ Additio.

¶ Stinchus ꝺm Diasc. est animal quod in india inuenit.

Stinchꝰ.

Leū ō balsamo fit ex plāta lōgitudinis cubiti vniꝰ: aut duoꝝ ad plꝰ silis rute agrestꝫ Cortici cuiꝰ si acciderit scarificatio aut scalpellatio ex pte ortꝰ solis fluūt sicut lachryme piguedis: ꝛ est dimelbasen.i.pinguedo balsami. Et qñqꝫ accipiūt palmites plāte in ꝑncipio veris: ꝛ terūt ī pila: ꝛ coquūt in aq̄: ꝛ exprimūt ī zaynari: ꝛ vocat oleū balsami. Et qñqꝫ terunt palmites: ꝛ fundit sup eos oleū antiquū: ꝛ ponit in sole diebꝰ .xl. Deī de coquat in duplici vale: et iterꝫ īnouātur in eo aliȷ palmites: et ita tertio. Deinde colatur ꝛ recōditur.

¶ Oleū de balsamo qȯ per emanationē colligit in partibus orientalibus est multū in vsu: ꝛ eius ↄplexio est calida cū virtute aliqualiter humectatiua. Est subtiliatiuū ꝛ lenitiuū duritierū: ꝛ maxime confert ad subtiliandū et remouendꝫ vestigia turpia: ꝛ cicatrices que remanēt post ↄsolidata vlcera. Est etiā penetratiuū valde ad partes ꝑfundas: ꝛ ↄfert omni male cōplexioni frigide: ꝛ doloribus neruorum ꝛ iuncturarū: ꝛ ꝑmixtū cū alijs medicinis portat virtutes illarū ad mēbra intrinseca ꝛ remota: vñ ꝑmiscet et summe confert cū medicinis vrinā ꝑuocantibus assumptū ꝑ os vel inunctum ab extra in partibus renum pectinis ꝛ colli ꝛ vesice. Et nota ꝙ verū oleū balsami colligit tpe veris cū plāta eiꝰ scindit ꝛ exinde emanat: ꝛ sic collectū est in parua ꝗtitate. Alio mō accipiunt folia ꝛ semen huiꝰ plante: ꝛ per .xl. dies in sole infundunt in oleo oliue: deinde fit expssio talis olei: ꝛ tale in magna quātitate ibi preparatur: sed non est tante virtutis quante est primum.

Veri olei balsami collectionis tps.

Oleum de granis sisami impinguat: et addit in spermate: et lenit duritiem ꝛ asperitates: et clarificat vocem: ꝛ lenit guttur: ꝛ est materia aliorum oleorum multorꝫ. Et modus ↄpositionis eius est sicut olei de amigdalis preterꝙ opꝫ vt grana sisami priꝰ excorticent. Et modꝰ opationis eiꝰ est. Mūdet sisamus ab oībus īmundicijs: deinde roret sup ipꝫ aqua cum sale pauco: ꝛ cōfricetur manibus: iterūqꝫ roretur donec madefiat: postea expādatur vt exicetur: deinde assetur assatiōe modica: ꝛ ponat in sacculo pāni asperi: et fricetur multū donec excorticetur deinde mūdetur a corticibus: ꝛ molatur cū molis: ꝛ fiat alrachine: ꝛ decetero trahat oleum sicut de amigdalis. Et qñqꝫ trahit oleū preterꝙ excorientur: ꝛ eius operatio est vt assēt primo sisamus: deīde molat: ꝛ fiat alrachine: ꝛ trahatur oleūꝫ sicut diximus.

¶ Oleum de granis sisami similitudinē habet in mō operationis cū oleo de amigdalis dulcibus: nō est in vsu nec preparatur. ¶ Additio.

¶ Istud oleum qȯ fit de granis sisami ingredit in multis ↄfectionibꝰ: sed hodierni aromatarij nō cognoscūt ipsuꝫ.

Oleum de semine lini cōfert ad spasmū: et lenit duritiem neruorum et iuncturarum: et est medicina magna egritudinibus ani: sicut sunt apostemata et emoroide: et ragadie: et dolori pulsatiuo. Et modus opatiōis eius est sicut olei sisamini preterꝙ non oportet vt excorientur semina lini.

¶ Oleū de semine lini lꝫ preparetur medicinal'r: raro tamen habet in vsu: ꝛ habet similitudinē in cōplexiōe ꝛ modo opatiōis cū oleo de camomilla: ꝛ de aneto: ꝛ est anodinum ꝛ sedatiuū dolorum in neruis. ¶ Additio.

¶ Oleum de semine lini est in vsu: ꝛ est duplex: vnū qȯ solum fit ex semine ipsius: ꝛ hoc dicitur oleum linosum purū quod aptum est cibu: aliud fit cū aqua tamen non multū: ꝛ illud dicitur linosum compositum: hoc lucerne aptum est.

Oleūꝫ de granis papaueris confert febri ꝛ sahare: ꝛ lenit pectus multe asperitatis: ꝛ impīguat. Et fit sicut de semine lini.

¶ Oleum de granis papaueris satis est in vsu: licet plus preparetur ꝺm descriptionē quam ponit inferius: principalis eius operatio est ad somnum prouocandum quādo causa vigiliaꝝ est mala complexio calida cum ascensione vaporꝫ acutorum ad caput: si ex ipso inūgātur tempora nares: aures: ꝛ tota frons.

Oleum de

Oleū de semine lactuce valet sicut oleū papaueris. Et mod⁹ opatiōis ei⁹ est sicut illius.
¶ Oleū de semie lactuce nō est i vsu: magis tñ cōueniret ad remouēdū malas complexiones calidas.

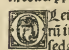
Oleū de semine cucurbite citrulli: ꝛ cucumeris et melonis cōfert febrib⁹ inflāmationū: ꝛ oī īflāmatiōi ꝛ ardori vrine: et sunt efficacia. Et modus opationis eoꝝ est sicut dixim⁹ de sisamo excorticato siue sepatī siue ɔiūctī facere decreueris. Ex multis aūt semib⁹ olea fieri pñt: ꝛ hñt virtutē seminū eoꝝ de qb⁹ sermonē nō edim⁹: et ex mltis nucleis fructuū: silr ꝛ ex multis fructib⁹: quorū opatio silis est eoꝝ q̄ dixim⁹. Fiūt aūt olea p impressionē sicut imprimit forma sigilli i re habili suscipere illā: ꝛ ꝓprie qñ aliqd stās sicut materia ponit in necessitate factū habile: vt suscipiat virtutem quā res alia sortita est a specie sua: et modi oleoꝝ hui⁹ ꝓparatiōis diuersi sunt: ꝛ nos harū diuersitatum modos multos tradem⁹ si Deus voluerit.
¶ Oleū de semine cucurbitarum melonum indorū citrullorum nō est in vsu: similem tamē habet virtutem cū oleo lactuce et violaceo ꝛc. ¶ Additio.
¶ Auicē. in. v. cano. describit oleum de cucurbita qđ non fit mō quo fit istud: vide modū ibi si vis: etiā hic inferius ponetur. Rasis tñ in ꝓprio antido. describit hoc oleū de semine cucurbite et alioꝝ trium seminū frigidoꝝ.

Oleū rosatū cōpletū est cōfortatiuū et resolutiuū cōueniēter lenitiuū ꝛ sedatiuū. Rude vero est extinctiuū inflāmationū: cōfortatiuū: aggregatiuū: inspissatiuū ꝛ ꝓhibitiuū cursuū: ꝓpter qđ potētissimū est potatū ad dissinteriā: ꝛ ad fluxū materieꝝ p corpus. Et differt cōpletū a rudi: qm̄ cōpleti materia est ex oliuis ɔpletis ꝛ folijs rosaꝝ cōpletaꝝ. Rudis aūt materia ē ex oliuis qb⁹ nōdū accidit cōpletio ꝛ maturatio: ꝛ ex folijs q̄ nō reserarūt modos suos. Et mod⁹ cōpositionis eius est: vt accipiat oleū de oliuis aut oleū sisaminū recēs lauet cū aq̄ fontiū lauationib⁹ plurib⁹. Deinde accipe folia rosarū rubearū recētiū ɔtusarū quātitatē sufficiētē: ꝛ sepelias i oleo qđ mō lauisti: ꝛ recōde in vase vitreo: ꝛ obtura orificiū ei⁹: ꝛ exponas soli p dies. vij. Deide coq̄ in vase duplici p horas tres. Deide fac ꝑmutationē folioꝝ rosaꝝ: ꝛ vtere alijs recētib⁹: ꝛ dimitte p alios dies vij. Deinde exerce coctionē i eo sicut fecisti pri⁹: et fac denuo permutationē folioꝝ rosaꝝ: et proijce super illud aque infusionis rosarū quā tradidimus in cap. de syrupis: sicut quātitas olei: ꝛ stringe orificium vasis: ꝛ dimitte in sole p dies. xl. Deinde excola: ꝛ iterū expone soli: ꝛ dimitte tempore extenso.

Mod⁹ opationis ei⁹ alius est: et acgrit ex hoc qđ fit resolutiuū magis: accipe succi rosarū: ꝛ aque infusionis rosaꝝ ꝑdicte añ. partē. j. olei loti ꝓparati sicut dixim⁹ partes tres: folioꝝ rosarū cōtusarum quantū sufficit: recōde i vase vitreo: ꝛ expone soli sicut diximus. Deide opare de decoctione ei⁹ ꝛ ꝑmutatiōe foliorū rosaꝝ: ꝛ expone i sole ꝭm qđ dixim⁹ de permutatione succi et aq̄ infusionis: et hoc fiat bis. Ultimo vero oleū solū cū succo rosaꝝ et aqua infusionis eaū m re condat in vase: ꝛ exponat soli per. xl. dies.

Tertius modus opationis eius est. Accipe amigdalarū dulcium purgatarum quātitatem aliquā: ꝛ tere in pila contritione vltima. Deinde quātitatē aliquā earū cum folijs rosarum tritis: itez ꝛ fac pastones: et dimitte in loco calido per diē. j. Deide iterū tere: ꝛ malaxa in pila malaxatione vltima sine intermissione: et fundat sup illud aque infusionis rosaꝝ calide parū: ꝛ indesinēter malaxa: ꝛ manabit oleū. Ultio vero malaxa ꝛ exprime in ʒaynari. Cū aūt expresseris totū pone in vase vitri: ꝛ stringe os ei⁹ et expone soli: ꝛ vtere qñ oportet.

Modus operationis eius quartus est ꝭm qđ hic prime diximus de operatiōe ei⁹ cū amigdalis. Hic tñ dicendum est fieri debere cū sisamo excorticato. Sed amigdale sunt melior materia ad oleum rosatum rude: et sisamum ad oleum rosatum completum.
¶ Sequit de oleis que fiūt per impressionē: ꝛ virtutē receptā ex admixtione rerū extrinsecaꝝ: et primū est oleū rosarū cōfortatiuū mēbroꝝ in quib⁹ est mala cōplexio calida illā remittēdo: et aliqualr materiā resoluēdo si dependet ab ea. Est em̄ oleū rosatū rōne rosaꝝ aliqualr repercussiuum: et rōne olei virtutē hꝫ resolutiuā. Cōponit aūt trib⁹ modis: vt super i⁹ dictū est i descriptione diamusci dulcis quare ibi recurre: ꝛ aduerte ꝙ solū prim⁹ modus est ille q̄ ht in vsu: ꝛ q̄ ꝓparat⁹ reperit. Quidā antiq̄ oleū lauāt cū aqua fontis: vel cū alijs aquis frigidis distillatis vt plus reducāt ipsum ad complexionem frigidā. ¶ Additio.
¶ Istud oleū apud nos est multū in vsu: ꝭm aūt Mes. est oleū rosatū cōpletū: ipse em̄ Mes. docet ipꝫ facere multis modis: sed prim⁹ mod⁹ est ille q̄ apud aliquos in vsu ht: tñ cōiter ꝓparat ꝭm modū Nicolai quē describit i antido.

Oleū camomillinū est oleū bñdictū expertorū iuuamētoꝝ. Est em̄ resolutiuū cōueniēs sedatiuū doloꝝ: ꝛ est in eo ꝓhibitio cursuū materieꝝ ꝓpter stipticitatē ei⁹ modicam: ꝛ ɔfortat neruos: ꝛ ɔfert dolorib⁹ eoꝝ: ꝛ ɔfortat neruosa oīa. Et mod⁹ opationis ei⁹ est sicut olei rosati: preter ꝙ opꝫ vt fiat cū oleo de oliuis cōpleto: aut oleo sisamino cum illis modis preparationum quos dixim⁹.
¶ Oleū camomillinū ē bñdictū ꝓpter ei⁹ mltas vtilitates nā ē ɔueniēs resolutiuū sedatiuū doloꝝ: ꝓhibitiuū materieꝝ ꝓpter aliq̄lē stipticitatē: ꝛ ɔfortat neruos alteratos a frigiditate: ɔfert dolorib⁹ iūcturaꝝ: ꝛ dolori colico facto a vētositate: ꝛ cōiter ē ɔueniēs i pricipio dictaꝝ dispōnū: q2 tēperate ē cōplonis nō ascēdēs ꝑmū gradū caliditatis cū aliq̄li hūiditate ꝛ leui desiccatione: vñ ponit iter medicinas anodinas tēpatas declinās ad caliditatē. Additio.
¶ Istud oleū est in vsu: sed ei⁹ mod⁹ apud modernos nō est idē: vt docet Mes. verū est ꝙ faciūt ipꝫ sicut dictū ē de oleo rosato. Ioā. anglicus cap. de dolore iuncturarū ait. Itē in gutta valet oleū camomil. in quo coquātur flores iacincti crescentis in campis: et vocat istud oleū iacincti. Oleū camomillū valet in gutta.

Oleū violatꝫ inflāmatiōes sedat vbicunq3 sint: ꝛ lenit aspitates etiā pectoris ꝛ pulmonis: ꝛ sedat apostemata calida: ꝛ pleuresim. Et modus opatiōis ei⁹ est sicut olei rosati excepto ꝙ dꝫ fieri cū oleo viridi: aut amigdalino: aut sisamino cū illis modis operationum quos diximus.
¶ Oleū violatū est frigide ꝛ humide cōplexionis: et multū habet in vsu. Est em̄ ɔueniēs inūctū ab extra malis cōplexionib⁹ calidis q̄ nō depēdēt a materia: sed vsus eius est cōiter ad vngēdū renes: ꝛ epar calefactos: si secū admisceat modicū aceti et succi lactuce: et sandaloꝝ alboꝝ: et cū modico cere fiat vnguētū: vñ sicut oleū rosatū cōuenit in malis cōplexionibus calidis depēdētibus a materia cū aliquali sua stipticitate: ita violatū absq3 stipticitate cū aliquali virtute lenitiua et aperitiua habet virtutē maiorē infrigidādo: et per ɔsequēs est ɔueniēs ad alterādā malā cōplexionē calidā a materia nō depēdentē: vnde maxime est conueniēs: et sic cōiter est in vsu cum clysteribus lenitiuis: et hoc quādo queritur alteratio male complexionis calide febrilis. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ ꝫm intẽtionẽ Meß. fit sicut rosatũ excepto ꝙ opꝫ fieri cũ oleo de oliuis imaturis qđ onfacinũ vocat.

Oleũ anetinũ est sedatiuũ dolorũ: resolutiuũ ꝓuocatiuũ sudoris: q̃re cõfert rigori febris inũctũ ĩ spina ⁊ mẽbris neruosis: ꝓuocat sõnũ: ⁊ ꝯfert dolori capitꝭ: ⁊ resoluit apata ⁊ durities ⁊ modꝰ operatiõis eius est sicut olei de camomilla.

¶ Oleũ anetinũ est anodinũ: ⁊ est in vsu: ⁊ silitudinẽ hꝫ ĩ virtute ⁊ opatiõe cũ oleo camomillino: ⁊ in his adinuicẽ admisceant: ⁊ nõ solũ cõueniũt si mẽbra extrinseca ex his inungant: sed etiã in clysterijs administrata. ¶ Additio.

¶ Modꝰ eiꝰ apud modernos est: accipiant flores aneti: ⁊ silitudinẽ hꝫ cũ fenicło ⁊ assimilat plãte ipiꝰ: ⁊ ponant flores cũ oleo ⁊ exponant soli ꝑ .xl. dies: deĩde vtere vbi opꝫ.

Oleũ de lilio ꝯfert dolori pectoris: ⁊ est sedatiuũ doloꝝ q̇ fiũt a frigiditate: ⁊ ꝯfert dolori mr̃icũ ⁊ frigiditati eiꝰ: ⁊ calefacit renes: ⁊ vesicã: ⁊ ꝯfert colice. Et modꝰ cõpositiõis eiꝰ ẽ sicut olei cãomillini ꝑterq̃ opꝫ vt citrinitas eoꝝ tota abijciat. Et scđs modꝰ opatiõis eiꝰ ẽ. Accipe ex folijs lilioꝝ ℥. viij. mastic cala. aroma. costi. carpobal. añ. ℥. j. gario. ciamo. añ. ℥. ß. croci. ʒ. iij. Oĩa ꝑter folia lilioꝝ ĩfũdãt ĩ aq̃ sufficiẽti: ⁊ dimittãt die ac nocte: postea buliant ebulitiõe vna aut duabꝰ. Deĩde ꝓijce olei sisami. sup ea: aut olei de oliuis cõpletis li. ij. ⁊ pone ĩ vase vitreo cũ folijs lilioꝝ: ⁊ dimitte ĩ sole ꝑ dies .xl. Deĩde cola ⁊ administra. Oleũ aũt de lilio qñ fit ex lilijs ireos est magis resolutiuũ: calefactiuũ: penetratiuũ. Factũ aũt ex lilijs notis est magis sedati. ⁊ leniti. et matura.

¶ Oleũ de lilio generaliter est in vsu vbiq̃. Estq̃ fortioris virtutis et operatiõis q̃ oleũ camomillinũ ⁊ anetinũ: q̇ calidioris cõplexionis ⁊ siccioris q̃ illa ascendẽs ad secũdum gradum. Ipsum enim ꝯfert doloribꝰ pectoris stomachi: ⁊ intestinorũ qui fiunt a mala cõplexione frigida: vnde cõfert doloribus matricis et vesice: ⁊ principalr̃ cõfert dolori colico: si locus ex eo inungat: vel in clysteri admisceatur: et sic oleũ camomillinum ⁊ anetinũ predictis dispositionibus frigidis non multũ excessiuis cõuenit in principio earũ: sic et hoc oleũ confectum ex lilio albo conuenit in eorum processu. ¶ Additio.

Oleũ lilij ad q̇d conferat.

¶ Istud oleũ est ĩ vsu sub noĩe olei lilioꝝ cũ spẽbꝰ aut sub noĩe olei lilioꝝ ꝯpositi ad drĩaꝫ alteriꝰ descrip. ꝫm quã fit oleũ de lilijs: simplex descrip. ĩuenit ĩ antido. Jo. Sera.

Oleũ irinũ est abstersiuũ: resolutiuũ: ⁊ maturatiuũ: ⁊ sedatiuũ dolorũ frigidorum ⁊ subtiliatiuũ ⁊ maturatiuũ materieꝝ q̃ sũt ĩ pectore ⁊ pulmone: ⁊ cõfert doloribus epatis: ⁊ splenis: ⁊ calefacit ea. Et ꝯfert doloribus iũcturaꝝ ⁊ lenit durities eaꝝ: apata dura ⁊ scrophulas. Et cõfert dolori ⁊ frigiditati mr̃icis iuuamẽtũ manifestũ. Et ꝯfert spasmo: ⁊ distillat ĩ aurẽ: ⁊ ꝯfert dolori ipsiꝰ ⁊ fetori nariũ: ⁊ fit hoc mõ. Accipe radicũ eiꝰ q̃titatẽ aliquã et floꝝ eiꝰ duplũ: et aq̃ decoctiõis radicũ eiꝰ quantũ sufficit: ⁊ funde sup ea oleũ sisaminũ: aut de oliuis maturis quãtuꝫ oportet: ⁊ decoq̃ in duplici vase. Deinde permuta radices: ⁊ folia lilioꝝ: ⁊ fac vt diximus de oleo rosato.

¶ Oleũ de ireos. i. de lilio celesti nõ est ĩ vsu: tñ eẽt maioris potẽtie in oĩbꝰ dispõnibꝰ q̃ de lilio albo. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ est ĩ vsu sub noĩe olei de ireos aut irini aut liliorũ purpureorum: nam oleum irinum est oleum factũ cũ radice ireos: ⁊ est radix lilij qđ purpureũ florem gerit.

Oleum sambucinum lenit et mundificat cutem: ⁊ cõfert doloribus neruorum: et cõfortat eos. Et fit sicut oleum rosatum.

¶ Oleum sambucinum non est in vsu.

Oleuꝫ de cheiri qđ ex cheiri citrina fit est meliꝰ ⁊ subtilius: deinde qđ ex alba. Est aũt oleũ de cheiri resolutiuũ sedatiuuꝫ doloꝝ q̇ sunt ĩ neruis ⁊ iũcturis: pectore: renibus ⁊ vesica: et fit sicut oleum de camomilla.

¶ Oleum de cheiri non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ de cheiri est multum in vsu: et etiam in multis confectionibus ingreditur: et ideo debet preparari: et debet fieri ex flore cheiri citrino.

Oleũ de papauere sedat dolores calidos ⁊ facit somnũ: fit sicut oleũ violatũ: et ꝓprie ex floribꝰ eius et capitibus papaueris et folijs ipsius.

¶ Oleũ de papauere ꝫm hanc descriptionẽ magis est in vsu: ⁊ ꝑparat q̃ ꝫ descriptionẽ superiꝰ dictã: ⁊ hꝫ oẽs ꝟtutes recitatas ĩ supiori descriptõe: ⁊ ẽ magis stupefactiuũ.

Oleum de lactuca confert sicut oleum de papauere. Et fit sicut illud.

¶ Oleum de lactuca non est in vsu.

Oleum de melliloto confert sicut oleũ de camomilla. Et fit sicut illud.

¶ Oleum de mellilo to non est in vsu: virtutes tamẽ cõsimiles habet cum oleo camomillino et anetino.

Oleum de nenufare confert sicut oleum violatum. Et fit sicut illud.

¶ Oleũ de nenufare maxime preparat: ⁊ est in vsu: ⁊ in virtutibus ꝯuenit quasi cũ oleo de papauere nũc dicto: tñ nõ est tãte stupefactionis nec somni ꝓuocatiuũ sꝫ alteratiuũ male cõplexionis calide excessiue: vnde cõueniũt supflue caliditati renũ: ⁊ quasi ꝯsimilẽ operationẽ habet qualem oleum violatum: sed est maioris infrigidationis ⁊ sepe cũ querimus somnũ prouocare permiscemus adinuicẽ hoc oleum cum oleo de papauere ⁊c. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ nenufarinũ describit Rasis in proprio antido. qđ valet ad cephaleã capitis ex vaporibus cerebrũ ascendẽtibus vigilijs phrenesi: mixtũ cũ cera alba ⁊ oleo rosato valet apostematibus stomachi ⁊ epatis calidis et vehemẽti siti potatũ cũ psilio abluto: valet vulneribꝰ vesice et renum clysterizatum: et valet arsure vrine.

Oleum de cucurbita cõfert sicut oleũ de nenufare. Et fit sicut illud: preter ꝙ fit ex succo rasure cucurbite ⁊ floribus eius ⁊ oleo.

¶ Oleum de curcubita non est in vsu.

Oleũ de citonijs stõm et mẽbra nutriẽntia cõfortat: ⁊ neruos qbꝰ accidit laxitas: ⁊ ꝓhibet multitudinẽ sudoris: et fit hoc mõ. Accipe carniũ citonioꝝ tritorũ cũ cortice suo qbꝰ mediata accidit maturatio et succi eorũ añ. ꝑtes eq̃les: olĩ ex oliuis ĩcõplet q̃tũ sufficit: pone ĩ vase vitreo ꝑ dies .xv. ad solẽ: deĩde coq̃ ĩ vase duplici ꝑ hor. iiij. post illõ fiat ꝑmutatio citõioꝝ ⁊ succi eoꝝ: ⁊ fiat sic̃ diximꝰ bis vl' ter: deĩde cola ⁊ recõde.

¶ Oleũ de citonijs est famosum ⁊ vbiq̃ preparatũ reperitur: hꝫ eñ virtutẽ principalr̃ ad stomachũ cõfortãdum ⁊ mẽbra nutritionis relaxata et debilitata in virtute ꝯtẽtiua: hꝫ eñ sui aromaticitate virtutẽ digestiuã cõfortare: et sui stipticitate ꝯfert diarie ⁊ liẽterie: ⁊ maxime si cũ eo admisceat oleũ masticinũ aut myrtinũ aut rosatũ: cũ humor ꝑdominãs subtilis sit cholericꝰ ⁊ acutꝰ: cuiꝰ humoris aliqualis minoratio ꝑcederet ꝫ añ administrationẽ ꝑdictoꝝ stipticoꝝ: ⁊ ꝯfert ẽt sudori diaforetico virtutẽ debilitãti: si fiat ex eo inũctio circa ꝑtes spõdiliũ ⁊ pectoris. Additio.

¶ Oleũ citonioꝝ ẽt describit a Rasi in ꝓprio antido. qđ valet ꝫm eũ emoptoice passiõi ⁊ cephalee ⁊ catarro calido: ⁊ calido apostemati epatis et fluxui chronico q̇ fit ex calore: clysterizatũ valet vulneribꝰ intestinorũ manifeste. Olei citoniorum vsus.

Oleum myrtinũ stomachũ et cor cõfortat ⁊ neruos: et fit sicut oleum de citonijs.

¶ Oleum myrtinum cõuenit in operationibus cũ oleo de citonijs: sed maioris desiccatiõis est: est multuꝫ in vsu: et preparatum reperitur. ¶ Additio.

Rasis in

¶ Rasis in ꝓprio antidota. describit istud oleũ myrtinũ ⁊ multos modos ipsum faciendi: quo si corpus vngatur prohibet sudorẽ: ⁊ cõfortat mẽbra debilia: ⁊ fluxibilitatẽ iuncturarum: curat fissuras ani: valet vulnerib⁹ omnib⁹ ex quibus manãt hũiditates: ⁊ positũ sup vulnera iducit carnẽ.

prohibẽs sudorem.

Leum de pomis rabiole iabrole: et sunt poma mãdragore. Et cõfert inflãmationibus oĩbus: ⁊ facit somnũ. ⁊ fit hoc mõ. Accipe expssiõis eorũ cõpletorũ et oleũ sisamini. añ ptes eq̃les. Decoq̃ ĩ vase duplici vsq₃ ad succi cõsumptionẽ. Deĩde iterũ cũ tãtũdẽ expssiõis decoq̃ sicͭ pri⁹: ⁊ sic tertio deĩde recõde ⁊ vtere.

¶ Oleum de pomis non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ apud gallos interdũ ĩ vsu habetur. Nicolaus in suo antido. hʒ hoc oleũ qđ fit alio modo q̃ʒ fit istud.

Leũ de enula ẽ calefactiuũ subtiliatiuũ ⁊ resolutiuũ. Et cõfert rigori febriũ: ⁊ ad egritudines neruorum fridas matricis ⁊ vesice: ⁊ resoluit morbos vẽtositatũ: ⁊ colicã vẽtosã. Et fit hoc mõ. Accipe radices enule ꝯtuse: ⁊ succi ei⁹ radicis ⁊ olei sisami. añ ptes eq̃les. odoriferi vini partẽ. ß. Fac sicut dixim⁹ ĩ oleo myrtino. Ali⁹ mod⁹ opatiõis ei⁹ ẽ. Adde pmixtiõi p̃dicte foliorum lauri. cordumeni. spice ĩde calami arõatici. masticis añ. sextã ptis vni⁹. Et decoque sicut diximus.

¶ Oleũ de enula nõ est in vsu: magistraliter tñ cẽt ꝯueniẽs ad remouẽdã malã cõplexionẽ frigidam a quibuscunq₃ mẽbris: ⁊ ad cõfortãdũ musculos ⁊ neruos relaxatos.

Oleũ de cinamomo cõfert sicut oleũ de enula: ⁊ modus operationis eius est sicut illius.

¶ Oleum de cinamomo non est in vsu: in virtute tamen conuenit cum oleo de enula.

Oleum de sauina confert sicut oleũ de enula et eius operatio est sicut illius.

¶ Oleum de sauina non est in vsu.

Oleum de pulegio confert sicut illa ⁊ fit similiter.

¶ Oleum de pulegio non est in vsu.

Leũ de ruta renes ⁊ vesicã ⁊ matricẽ calefacit: ⁊ cõfert dolorib⁹ eorum: ⁊ dolori laterũ. Et modus opatiõis eius est sicut olei myrtini.

¶ Oleũ de ruta est multũ in vsu: et sic vbiq₃ pparatur: ipm est fortis calefactionis ⁊ subtiliationis humorũ grossorum vnde cõmuniter est in vsu ĩ dolore colico inũctiũ ab extra: ⁊ in clysteri administratũ: sed nõ est ita cõueniẽs in principio sicut oleũ anetinum ⁊ camomillinũ: cum a leuioribus inchoandũ sit. Et confert ad calefaciendum membra neruosa infrigidata: ⁊ ad aperiendũ oppilationẽ in eis: vnde maxime cõuenit mollificationi ⁊ paralysi ⁊ consimilibus dispositionib⁹ si ex eis fiat inũctio in mẽbris mollificatis spondilib⁹ colli ⁊ nucha: ⁊ sepe ex solo tali oleo fiunt clysteria in doloribus colicis post principium ⁊ liberantur.

Leũ nardinũ est oleũ bñdictũ multorũ iuuamẽtorũ: ⁊ ꝓprie ad oẽs egritudines frigiditatis ⁊ vẽtositatis: ⁊ ꝓprie neruorũ stõachi ⁊ epatis ⁊ splenis renũ ⁊ vesice ⁊ matricis: ⁊ ꝯfert dolori auris vẽtoso ⁊ dolori capitis ⁊ hemicranee fm oẽm modũ administratiõis ei⁹: ẽt facto ex eo caputpurgio purgat caput: ⁊ colorẽ efficit bonũ. ⁊ corporis odorẽ. ⁊ fit ita. Accipe spice aromatice. ℥. iij. vini ⁊ aque ana. ℥. ij. et. ß. olei sisami. li. ß. Decoquãtur in vase duplici lẽto igne quasi p horas. iiij. ⁊ freq̃ẽter moueatur. ¶ Secũdus modus operationis eius est. Accipe spice inde. ℥. iij. sansuci ℥. ij. xiloaloes. enule folij ĩdi. calami aromatici. foliorum lauri ciperi. squinãti. cordumeni añ. ℥. j. ⁊. ß. piſciantur super ea priusq̃ fuerint cõtrita vini ⁊ aque fontis quantũ sufficit. olei sisamini lib. vj. Deinde fiat sicut primũ: ⁊ coquatur horis. vj. ⁊ agitetur omni hora. ¶ Terti⁹ modus opatiõis eius est. Accipe spice inde. ℥. iiij. storacis gariofilorum añ. ℥. iij. nucis muscate. ℥. v. olei balsami. ℥. vj. olei sisami. li. iiij. Fiat sicut illud ⁊ coquatur horis. x.

¶ Oleũ nardinũ maxime est ĩ vsu: ⁊ benedictũ: ⁊ cõuenit in oĩb⁹ egritudinib⁹ frigidis ⁊ vẽtosis ⁊ ꝓprie neruorum stomachi epatis splenis renũ vesice ⁊ matricis ⁊ dolori aurium ventoso ⁊ hemicranee facte a causa frigida fm oẽm modũ administrationis: vsus tñ cõmunior eius est in forma linimẽti per se solũ vel cũ alijs permixtũ in forma vnguenti additis puluerib⁹ odoriferis ad cõfortãdũ stomachũ debilitatũ in virtute digestiua a mala cõplexione frigida positiua vel a debilitate caliditatis inate. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ est in vsu maxime fm primũ modũ: verum est q̃ ipse Mesue. docet hic ipm facere tribus modis: similiter Serapio in proprio antido. differenter tamen.

Leũ masticinũ confortat stomachũ neruos epar ⁊ iũcturas: ⁊ lenit apostemata dura: ⁊ sedat dolores. Accipe masticis. ℥. iij. olei sisamini list. j. coque in vase duplici. Secũdus modus operationis eius est. Accipe olei rosarum. ℥. xij. masticis. ℥. iij. vini boni. ℥. xiij. in alio. iiij. decoque sicut primũ ad vini cõsumptionẽ.

¶ Oleum masticinum est multũ in vsu: ⁊ principaliter cõuenit ad inungẽdũ stomachũ p cõfortatione virtutis digestiue ⁊ cõtentiue: habet eñi virtutẽ aliqualẽ stipticã cũ aliquali cõstrictiõe: vñ cõfert fluxui vẽtris maxime lienterie: nec est tãte calefactionis desiccationis ⁊ apertionis quãte est oleũ de spica immediate dictum: nã illud est aperitiuum oppilationum omnium. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ est ĩ vsu fm ĩtẽtionẽ Mesue. ⁊ docet ipm cõficere duob⁹ modis: sʒ prim⁹ apud nos nõ est in vsu: sʒ scđs mod⁹. Serapio ĩ ꝓprio ãtidotario hʒ istos duos modos.

Leũ de storace confert doloribus iuncturarũ ⁊ neruorũ a frigiditate: ⁊ matricũ ⁊ renũ ⁊ vesice: ⁊ calefacit ea ⁊ lacertos. Accipe olei sisamini. ℥. xij. storacis. ℥. iij. vel. iiij. Fac sicut oleum masticinum. Deinde coletur ⁊ administretur.

¶ Oleum de storace non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ nõ est in vsu Aui. in. v. cañ. similiter Serapio in proprio antidotario habẽt vnam aliam descriptionem que est similis huic.

Oleum costinũ neruos ⁊ lacertos calefacit: ⁊ aperit oppilationes eorũ: ⁊ cõfortat omnia mẽbra neruosa: ⁊ cõfert stomacho ⁊ epati: ⁊ cõfortat capillos: ⁊ ꝓhibet caniciẽ: ⁊ facit colorẽ et odorẽ corpis bonũ: ⁊ fit ita. Accipe costi amari. ℥. ij. casie. ℥. j. extremitatũ sansuci. ℥. viij. vini odoriferi q̃tũ sufficit ad infundẽdũ noctibus duab⁹: olei sisamini li. iij. Decoquatur sicut oleũ nardinũ horis. vj.

¶ Oleũ costinũ est multe calefactiõis mẽbrorũ neruosorum: vñ principaliter confert oĩbus egritudinibus frigidis in eis factis: ⁊ principaliter in paralysi si fiat inũctio spõdilũ ⁊ colli ⁊ nuche: ⁊ si ex ipso inunguntur capilli facit eos tenaces: ⁊ caniciem prohibet desiccando illam nuculentã humiditatem que est causa caniciei. ¶ Additio.

¶ Istud oleum est in vsu. Auicẽna in. v. cañ. similiter Serapio in proprio antido. habent duas descrip. istius olei: quarum prima est huic similis.

Oleũ de alchãna cõfortat membra neruosa: ⁊ capillos ꝓhibet a canicie. Accipe florũ alchãne. ℥. iiij. olei ãtiq. ℥. x. Fiat sicut oleũ rosarum. In defectu ãt florum fiat cũ folijs: ⁊ iteretur coctio ei⁹ cũ modico vino.

¶ Oleũ de alchãna non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ nõ est multũ ĩ vsu. Dias. hʒ vnã aliã descrip.

sub nomine olei ciprini quod idem est: nã oleũ de alchanna apud arabes est oleum ciprinum apud grecos.

OLeum de sansuco cõfert dolori capitis ⁊ cõfortat ⁊ calefacit neruos: ⁊ cõfortat stõachũ. Et fit sicut oleum de myrto.

¶ Oleum de sansuco non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ de sansuco .i. de maiorana nõ habet in vsu. Rasis in ꝓprio antido. habet istud oleum qḋ valet ſm eũ lassitudini ⁊ inũctũ ĩ balneo valet paralysi ⁊ torture oris: ⁊ iniectũ naribus valet omnib⁹ infirmitatibus frigidis: iniectum auribus sedat rugitum ⁊ tinnitũ: ⁊ dissoluit vẽtositates: prouocat menstrua valet morsui scorpionis.

OLeũ de mezereõ ꝯfert hydropisi ⁊ vlceribus fraudulentis: ⁊ abstergit feditatẽ cutis. Et fit hoc mõ. Accipe folioꝝ almezereõ. ℥. iiij. ⁊ ꝓijce sup ea aq̃ li. j. ⁊ dimitte die ac nocte: deinde fundaẽ sup ipꝫ lactis dulcis ⁊ recẽtis. ℥. vj. olei sisamini. ℥. viij. coquaẽ vsq; ad lactis et aque cõsumptionem. Deinde coletur ⁊ reponaẽ.

¶ Oleum de mezereon non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ de mezereon apud aliquos habetur in vsu: istud idẽ oleũ describit Mes. in proprio ca. de mezereon.

OLeũ de albasech: ⁊ est oleũ sericinũ confert dolori renũ: vesice: iliuꝫ: ⁊ difficultati vrine: ⁊ ꝓprie iniectũ ꝑ foramẽ virge aut facto ex eo clysteri: et fit ita. Accipe albasech. ℥. iiij. ziziberis. ℥. j. ⁊ ß. funde sup ea ĩ vase vitreato succi extremitatũ albasech. ℥. iiij. olei sisamini. ℥. xiiij. aq̃ dulcis quãtũ sufficit. Et decoq̃ vsq; ad aq̃ ꝯsumptionẽ. Mod⁹ ali⁹ qḋ bibiẽ ⁊ inũgiẽ super loca dolẽtia: ⁊ fit ex eo clystere. Confert dolori iũcturaꝝ: ⁊ ꝯfortat eas: ⁊ ꝯfert debilitati renũ: ⁊ vesice: ⁊ dorsi: ⁊ dolori iliuꝫ: ⁊ colorẽ efficit bonũ: ⁊ auget desideriũ coeũdi. Cui⁹ dosis ẽ. ℥. j. cũ rob. Aut cũ vino: aut cũ aq̃ mellis. Accipe olei sisamini ⁊ succi albasech: ⁊ lactis vaccini recentis. añ. li. ij. albaꝝ penidiarũ. ℥. v. zinziberis albi. ʒ. xij. Et decoquatur vsq; ad succi ⁊ lactis cõsumptionẽ ⁊ administreẽ.

¶ Oleum de albasech non est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ non est in vsu: ſm autem intentionẽ Mes. oleũ de albasech est oleuꝫ sericinum. Serapio in proprio antidotario hꝫ duas descriptiones olei albasech: quaruꝫ prima est similis huic in fine cuius ait: coquaẽ donec cõsumatur aqua: ⁊ remaneat oleũ sericinum: ⁊ sic intẽtio Mesue similis est intẽtioni Serapionis. Auicẽ. in. v. cano. hꝫ tres descrip. Aliqui textus Mesue habẽt oleũ alhasech: alij hasce: vt habet Auic. si hec tria idez sunt est thymus: si autẽ nõ: est hyssop⁹ vsualis: nã hasce .i. hyssop⁹ vsualis. et alhasce .i. thymus. Summa medicinarum est. v. res.

OLeũ de cucumere asinino ꝯfert cũ virtute dolori iũcturarũ. Et fit ex eo caputpurgium ad dolorẽ capitis ⁊ hemicraneã ⁊ epilepsiã. Et vꝫ ad fetorẽ nariũ: ⁊ distillaẽ in nares propter scrophulas: ⁊ ꝯfert surditati: ⁊ delet pãnũ ⁊ vestigia nigra. Et mod⁹ cõpositiõis ei⁹ est. Accipe succi cucumeꝝ ꝯpletoꝝ: olei sisamini. añ. ꝑtes eq̃les: coq̃ vsq; ad succi ꝯsumptionẽ. Modus ali⁹ est: accipe succi radicũ eius: ⁊ radicuꝫ eius cõtritarum. añ. li. ß. olei sisamini li. j. coquaẽ sicut diximus ⁊ administretur.

¶ Oleũ de cucumere asinino nõ est in vsu. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ interdũ habetur in vsu. Diasco. habet vnã aliam descrip. sub noĩe olei sicionij .i. olei de radice cucumeris asinini: eius succus apud eundẽ elacteriũ dicitur.

OLeũ de pomis citrãguli ꝯfert dolorib⁹ iũcturarũ ⁊ allelẽgi. Accipe poma citrãguloꝝ. xij. ⁊ sint ꝓprie antiqua: ⁊ pone ea integra in vase figuli vitreato: ⁊ fũde sup ea olei de oliuis aut olei sisamini. ℥. xxvj. aut pl⁹ ſm magnitudinẽ ⁊ paruitatẽ ⁊ citranguloꝝ: ⁊ aq̃ fontiũ: ⁊ aq̃ maris coquanẽ ad ꝯsumptionez aque. Deinde funde sup ipm aque dulcis clare lib. j. ⁊ ß. ⁊ ꝓijce super ea penidiarũ albaꝝ. ℥. viij. decoquaẽ vsq; ad aque consumptionẽ ⁊ administreẽ in potibus ⁊ cibis ⁊ pulmẽtis de farina: dosis eius est ab. ʒ. j. vsq; ad. iij.

¶ Oleum de pomis citrãguli nõ preparaẽ. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ non est in vsu: superius posituꝫ fuit oleũ de granis citri ⁊ citrãguli: ⁊ hoc ẽ de pomis citrẽgulis: ⁊ de hoc pomo testatur Symon Ianuẽsis ꝙ nunq̃ inueni aliquem de eo mentionem fecisse: sed ſm modernorũ opinionem est pomum dictum aranticum. Pomũ citrãguluꝫ.

OLeũ de croco ꝯfert dolorib⁹ neruoꝝ et cõfortat eos: ⁊ lenit duritiẽ eoꝝ: ⁊ cõfert spasmo: ⁊ dolori mr̃icis ⁊ colorẽ efficit bonũ. Qḋ sic fit. Accipe croci. ℥. j. myrrhe pure. ʒ. iiij. cordumeni. ʒ. ix. calami aromatici. ʒ. viij. Infundãtur medicine ĩ aceto dieb⁹. x. ꝑter cordumeni. Die. vj. ꝓijciatur super ea cordumeni. Et dimittaẽ die. j. Deĩde fundaẽ super ea olei li. j. ⁊ ß. ⁊ coquaẽ lẽto igne vsq; ad aceti ꝯsumptionẽ: ⁊ sunt q loco aceti vinũ ponunt.

¶ Oleum de croco licet non sit in vsu: tñ cõueniret omnibus dispositionibus frigidis. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ iterdũ hr̃ in vsu. Aui. in. v. cano. hꝫ vnã aliã descrip. q̃ nõ est sil'is huic. Sũma medicinaꝝ est res. vj.

OLeũ de piperib⁹ expertũ ad egritudĩes neruoꝝ frigidas: sicut est paralysis spasmus tortura tremor ⁊ mollificatio: ⁊ confert ad epilepsiã ⁊ verã sciaticã ⁊ dolori iũcturaꝝ ⁊ dorsi: ⁊ cholicã: ⁊ aperit oppilationes: ⁊ cõfert matrici iuuamẽtũ manifestũ: ⁊ calefacit eam: ⁊ ꝯfert humiditati ei⁹: ⁊ cõfert dolori ani a frigiditate ⁊ dolori renũ ⁊ vesice: ⁊ frangit lapidẽ. Et modus cõpositionis eius est. Accipe triũ pipeꝝ. añ. ℥. ij. chebuloꝝ: belliricoꝝ: emblicorũ ⁊ indoꝝ. añ. ʒ. v. radicũ apij feniculi. añ. ʒ. iij. ⁊ ß. serapini: oppo. iusquia. albi. añ. ʒ. ij. ⁊ ß. turbith albi boni. ʒ. xij. zinzi. ʒ. iij. caulis recẽtis basech humidi: folioꝝ rute humide quãtũ de singulis manu capi põt. Decoquãtur oĩa prima cõtritione eaꝝ cum aqua li. xxiiij. vsq; ad tertiã partem. Deĩde coleẽ ⁊ ꝓijciaẽ sup ea olei de cherua emine. ij. ⁊ coquaẽ vsq; ad cõsumptionẽ aq̃. Et sunt ex hoĩb⁹ q addũt ĩ eo ireos. ʒ. vj. tapsie. ʒ. ij. anisi cordumeni. añ. ʒ. j. ⁊ ß. calami aromatici. ʒ. ij. et ß. ⁊ spice inde. ʒ. j. expressionis alchasech: sextaria. iij. Administreẽ vbi opꝫ. Et sunt q loco olei de cherua ponunt oleũ irinũ aut oleũ de cheiri: aut oleum de amigdalis amaris: aut ex oĩb⁹ partes cõuenientes.

¶ Oleũ de piperib⁹ nõ est in vsu: esset tñ ꝯuenĩẽs oĩb⁹ dispositionib⁹ frigidis: sicut est paralysis tremor spasmus ⁊ mollificatio: ꝯferret ẽt ad epilepsiã: ad sciaticã: ⁊ ad dolorẽ iũcturaꝝ ⁊ dorsi ⁊ matricis: ⁊ maxime ꝯueniret in vera colica facta ab humore phlegmatico ventosato: ⁊ pluribus alijs dispositionib⁹ positis in lr̃a cõueniret. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ apud aliquos habeẽ in vsu: et dr̃ oleum de piperibus propter tria genera piperis que in eo ingrediũtur. Summa medicinarũ est res. xix. sine additionibus.

OLeũ de euforbio ẽ medicina solẽnis ad egritudines neruoꝝ frigidas ⁊ dolori eoꝝ: ⁊ dolori iuncturarũ ⁊ dolori epatis ⁊ splenis: ⁊ fit caputpurgium ex eo ad sodam hemicraneam ⁊ lytargiam: quod ita fit. Accipe euforbij. ℥. ß. olei de cheiri. ℥. v. vini odoriferi tantũdez: decoque vsq; ad vini cõsumptionẽ:

vini cõsumptionẽ ⁊ vtere. ¶ Alius modꝰ. Accipe staphisagrie:cõdisi. añ.ʒ.iiij.piretri.ʒ.vj. calamenti mõtani succi.ʒ.ij.costi.ʒ.x.castorei.ʒ.v. Tere ⁊ decoque in vase vitreo cũ vini odoriferi li.iij.et ß.postꝙ̃ infusa fuerit in eo diebꝰ duobꝰ vsqꝫ ad mediũ vini. Deinde frica manibꝰ fricatione vehemẽti:⁊ cola: ⁊ funde sup ip̃m olei de cherei:aut olei sisamini li.j.⁊ ß. Et decoque vsqꝫ ad consumptionẽ vini. Deinde proijce super ipsum euforbij recẽtis ⁊ albi triti con tritione vltima.ʒ.iiij. et coquatur cum eo et vtatur.

¶ Oleum de euforbio est fortissime calefactionis ⁊ desiccationis:⁊ est in vsu:⁊ est medicina singularis cõueniẽs oĩbꝰ dispositionibꝰ quibꝰ cõuenit oleũ de piperibꝰ immediate dictũ:ab ipsis tñ precauẽdũ est in principio harum dispositionum nisi in excessiue frigidis. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ est ĩ vsu. Mesu. docet istud oleũ facere duobus modis:⁊ sunt ex hominibꝰ qui faciũt ip̃m ꝼm primuꝫ modum:⁊ sunt qui faciunt ipsum ꝼm alium modũ:veruꝫ aliqui doctores magis laudãt secũdũ ꝙ̃ primũ. Auicẽ.ĩn v.cano.hꝫ vnã aliã descrip.q̃ videꝛ esse eadẽ cum scda descrip. Summa rerũ primi sunt.iij.res. Et scdi sunt res.ix.

OLeũ vulpinũ:⁊ est medicamẽ nobile vltimũ ad artetică ⁊ podagrã ⁊ dolorẽ renũ ⁊ dorsi. Et modꝰ opatiõis eius est. Accipe vulpẽ ĩtegrã cuiꝰ iteriora sint euulsa: ⁊ pone ĩ vase:⁊ fũde sup ip̃am aq̃ fontiũ ⁊ aq̃ marine añ.kist.j.olei antiq clari kist.ij.⁊ ß.decoque lento igne cũ sal.℥.iij.vsqꝫ ad aq̃ ꝯsumptionẽ. Deinde pone ĩ vase ⁊ proijce sup ip̃am herbe aneti ⁊ balasech. añ.li.j.⁊ funde sup ea aq̃ dulcis vbi cocte fuerint ex eisdẽ herbis.añ. M.j. decoq̃ sicut prius vsqꝫ ad aq̃ ꝯsumptionẽ:⁊ administreꝛ. Est eñ mirabile:⁊ qñqꝫ preter oleũ coquiꝛ vulpes in aq̃ fontiũ ⁊ aq̃ salsa: et sit aque quãtitas multa cũ eisdẽ herbis:et administreꝛ lauando intima:⁊ est efficax. Hoc quoqꝫ non pretermittimꝰ ꝙ vulpes tãdiu dꝫ coqui sine ĩ faciẽdo oleum siue aquã ad abluẽdũ donec discocta sit: vt eius artus omnes laxentur et dissoluantur.

¶ Oleũ vulpinũ est nobile:⁊ vbiqꝫ preparaꝛ:⁊ est conue-
Mirabile nieꝫ ad oẽs egritudines frigidas neruoꝝ et iuncturaruꝫ:
ad extẽdẽ sed non est tãte calefactionis quãte est oleũ de euforbio:
duꝫ decur vel de piperibus vel laurinum:⁊ est mirabile in extẽden-
tatos. do decurtatos:nec eius vsus prohibetur statim post principium egritudinum frigidarum. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ est multũ in vsu. Ioã.anglicꝰ in cap̃. de dolore iuncturarũ inquit:oleũ vulpinum est medicamẽ vltimum ad artetică ⁊ podagram ⁊ dolorem renum et dorsi.

OLeũ de serpẽtibꝰ mũdificat cutem:et sanat ĩpetigines qđ ita fit. ℞.ex serpẽtibꝰ nigris circiter li.ij.⁊ sint serpentes nigri integri:fũde sup eos olei sisamini kist.j.et ß.⁊ pone ĩ vase terreo vitreato stricti orificij:et sigilla orificiũ vasis:⁊ decoq̃ lẽto igne vsqꝫ duꝫ dissoluãtur serpẽtes. Et caueat sibi opator a vapore eius:et cũ coctũ fuerit dimittatur infrigidari:⁊ recõdaꝛ in vase vitreo:⁊ administretur liniendo cum penna.

¶ Oleum de serpentibus non preparatur. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ de serpentibus etiã describitur a Serapio. in proprio anti.⁊ dicit illud conferre ad impetiginẽ ⁊ debilitatem stomachi ⁊ asahati.

OLeũ de scorpionibꝰ lapidẽ in renibꝰ ⁊ vesica frãgit:⁊ expellit eũ:⁊ ꝓprie in renibus et femore:⁊ supra collũ vesice inũctũ ⁊ ĩiectũ per virgã expellit enim eũ. Et modus operationis eius est. ℞.scorpiones circiter.xx.vel plus vel minus ꝼm quantitatẽ eorum:⁊ pone in vase vitreo: et funde super eos olei amigdalarum amararũ li.ij.et stringe caput vasis:⁊ dimitte ĩ sole diebꝰ.xxx. deĩde cola et vtere. Modus operationis eius aliꝰ est. ℞. aristologie rotunde:gẽtiane ciperi corticũ radicis cappa.añ.℥.j.funde super ea olei amigdalaꝝ amararũ kist.j.et pone in sole.xx.diebus: deinde proijce super ea ex scorpionibꝰ a.x.vsqꝫ ad.xv.⁊ iterũ stringe orificiũ vasis: et dimitte in sole ꝑ dies.xxx. deinde coletur ⁊ reponatur. Est eñ mirabile de quo paciẽs postꝙ̃ tina egreditur vngaꝛ sicut diximus:⁊ ex eo per virgã iniiciatur modicum hora post horaꝫ.

¶ Oleũ de scorpionibus generaliter est ab omnibꝰ vsitatum dupliciter ꝑparaꝛ:nã quoddã est simplex:⁊ fit solũ ex oleo de amigdalis amaris:⁊ ex scorpionibꝰ. Aliud est qđ fit ex tali oleo:⁊ ex scorpionibꝰ:⁊ q̇busdã aromatibꝰ aperitiuis ⁊ calidis:⁊ vtriusqꝫ modi ponunꝛ descript. Primum qđ est simplex plus attinet frigiditati ratione scorpionũ: sꝫ scdm plus attinet caliditati rõne aromatũ:⁊ vtrũqꝫ est aperitiuũ subtiliatiuũ vrine:⁊ lapidis fractiuũ:in renibꝰ ⁊ vesica inũctũ ab extra iuxta renes:⁊ iuxta collũ vesice: et pectinis:oleũ tñ de scorpionibꝰ cõpositũ est efficaciꝰ simplici oleo:similr ꝑ syringã aliq̇d eoꝝ impositũ ꝑ virgã ꝓuocat vrinã:⁊ subtiliat ac frangit lapidẽ in vesica:⁊ p̃dictas operationes efficiũt ex ipsoꝝ cõplexione:sed nõ tm̃ ex hoc immo etiã a proprietate specifica ⁊ forma. ¶ Additio.

Oleuꝫ de scorpionibus dupliciter ꝑparatur.

¶ Istud oleũ in vsu habetur. Mesu. hic docet ipsuꝫ cõponere duobus modis. Et sunt aliqui habentes primũ magis cõmendatuꝫ. Nonnulli vero secũdum. Summa medicinarum olei secundi modi sunt.vj.res.

OLeũ de ranis cõfert dolori artetico ⁊ podagre calidis:⁊ inũgiꝛ super tp̃a febribꝰ inflãmationuꝫ: ⁊ facit somnũ:qđ ita fit. ℞.ranarũ antiquaꝝ capita circiter li.ß.⁊ funde sup ea in vase vitreo olei sisamini kist.ß.⁊ obtura orificiũ vasis:⁊ decoq̃ sicut diximꝰ ĩ oleo serpẽtino. Ex multis aũt rebus fiũt olea ꝼm hũc modũ q̃ rerũ ex quibus fiũt virtutẽ habẽt:de quibus multi ex sapiẽtibꝰ scripserunt:in quibus sermonem non extendimus.

¶ Oleum de ranis nõ reperitur preparatũ:vsus tñ eius esset magistralis ad somnum prouocandũ: ⁊ prohibendũ fumos calidos ad caput ascendentes. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ non est valde in vsu. Ioã.anglicus in cap̃. de dolore iuncturarum habet descrip.huius olei.

FIũt aũt olea ꝑ resolutionem diuersis modis de qbꝰ sermonẽ aggrediemur cũ Dei spũs largitate:⁊ ponemꝰ explanatiões mirabiles:de qbꝰ sermone latiori loquunꝛ q q̃ sunt occulta ĩ rebꝰ manifestãt ⁊ detegũt. Nos q̊qꝫ aggredere rei huius cupidus tam famose cũ illis.

OLeũ de ouis ĩ multis expertũ est. Cutem mũdificat ⁊ impetiginẽ ⁊ serpiginẽ: ⁊ alios morbos cutis curat:⁊ facit nasci capillos: et confert fistulis ⁊ vlceribꝰ malis. Et fit hoc mõ. Accipe vitella ouorũ elixatoꝝ circiter.xxx.et comminue ea manibus:⁊ pone in sartagine lapidea:et frige super ignẽ mouẽdo cuꝫ ligneo aut ferreo cocleari donec rubescant et resoluatur ab eis oleũ. Et tũc exprime ea cum cocleari ⁊ manabit abũdãtius. ¶ Aliꝰ modus eius cõpositionis est. ℞.vitella ouorũ elixata. Cõminuanꝛ molẽdo cũ mola:deĩde malaxẽꝛ sicut diximꝰ ĩ cap̃.de oleo amigdalino: ⁊ manabit oleũ. ¶ Tertius modus eius est vt distilleꝛ in cazola ⁊ alembico sicut in oleo philosophorum dicemus.

¶ Oleum de ouis nõ est in vsu:cõferret tñ oĩbꝰ dispositionibus cutis etiam remouendo lentigines. ¶ Additio.

¶ Istud oleũ docet facere Mesu. hic tribꝰ modis. Sera. in ꝓprio antido.dicit istud oleũ facere crescere pilos. Similiter Ras. in ꝓprio antido.dicit istud oleũ valde cõferre passionibus ⁊ doloribus ani ⁊ dolori auriũ ⁊ dentium.

OLeũ de frumẽto ĩpetigines: ⁊ cutis asperitates curat. Mod⁹ operatiõis est. Pone frumẽtũ super laminã ferreã: ⁊ sup ipsuz aliam laminam ferream ignitã nõ multum: ⁊ cõprime: et manabit oleũ. ❡ Secundus modus: ponat oleuz excorticatũ ĩ vase sublimatiõis: ⁊ fiat sicut dicem⁹.
❡ Oleũ de frumẽto nõ est ĩ vsu: esset tñ lenitiuũ ⁊ hũectatiuũ oĩm asperitatũ cutis q̃ fiunt a siccitate. ❡ Additio.
❡ Istud oleum interduz in vsu habetur: ipsum describit Rasis in proprio antidotario.

OLeũ sinapinũ cõfert doloribus frigidis ⁊ lytargie ⁊ obliuioni. Et fit sicut oleum de frumẽto.
❡ Oleum de sinapi non est in vsu. ❡ Additio.
❡ Istud oleũ est in vsu ꝑm intẽtionẽ Mes. cu⁹ opatio est sicut opatio olei de frumẽto: fit tñ cõiter sicut oleũ de amigdalis. Sinapis autẽ due sunt spẽs: alba ⁊ nigra. Nigra aũt est illa q̃ cõiter intelligitur qñ simpliciter ponitur.

OLeũ de iunipo ɔfert ĩfectiõib⁹ cutis ⁊ malo mortuo tibiaꝝ: ⁊ serpigini: ⁊ cancro: et vulnerib⁹ malis. Accipe ex lignis iunipi q̃titatẽ sufficiẽtẽ: ⁊ scide ĩ frusta: ⁊ ĩple ex eis doliũ magnũ vitreatũ interi⁹: cui⁹ orificũ sit arctũ: ⁊ fac foueã ĩ terra: ⁊ ꝑpara parietes ei⁹ cũ terra figuli. Deĩde pone ollã vitreatã ex directo ĩ fũdo fouee hñtẽ orificiũ ãplũ: ⁊ cooperiat lamina ferrea subtili pforata foraminibus multis sicut cribratoriũ tritici: ita q lamĩa vndiq̧ olle orificiũ coopiat. Deĩde sup laminã ꝑparet orificiũ dolij ex ĩuerso: ⁊ ꝑparet cũ terra figuli: vt nihil ex vtrisq̧ orificijs respiret. Post illud accẽde ignẽ sup totũ corp⁹ dolij: ⁊ dimitte ardere sic p horas duas: manabit enim ex arte hac oleũ quod reconde: et administra vbi opz.
❡ Oleum de iunipero non est in vsu. ❡ Additio.
❡ Istud oleuz in vsu habetur. Leonardus de preda palea habet etiam hanc eandem descriptionem.

OLeum fraxininum valet sicut oleum de iunipero ⁊ confert spleni: ⁊ fit sicut illud.
❡ Oleum de fraxino non est in vsu.

OLeũ de gagatis est oleũ sacratũ ɔferẽs demoniacis: epilepticis: paralyticis: spasmosis: tetanosis: arteticis: ⁊ confert iuuamẽtũ magnũ ꝓfocatiõi matricis: et adiuuat ad cõceptũ. ℞. ex lapidib⁹ gagatis quãtũ vis: et fac ex eis sicut diximus in oleo de iunipero.
❡ Scõs mod⁹ ẽ cũ opere sublimatiõis vt̃ dicem⁹.
❡ Oleum de gagatis: gagates est lapis coloris nigri leuis stans super aquas: ⁊ reperitur in India: nõ est in vsu. Gagates quid.

OLeũ philosophorũ est oleũ in quo cõcordati sunt antiq: ⁊ verificauerũt esse oĩm secretoꝝ iuuamẽtoꝝ. Alij illud oleũ sapiẽtie dixerũt: et alij oleũ benedictuz: ⁊ alij diuinũ: ⁊ alij vero sanctũ: ⁊ a pluribus oleũ perfecti magisterij vocatum est: ⁊ est in eo virtus calefactiua: resolutiua: penetratiua: cõsumptiua superfluitatũ: et confert epilepsie vertigini: obliuioni: ⁊ paralysi iuuamẽtũ magnuz: ⁊ dolori splenis: renũ ⁊ vesice ⁊ matricis ⁊ egritudibus neruorũ et iuncturarũ frigidis podagre et dolori dorsi ⁊ genuũ. Est autẽ eius aliud qd̓ fit a natura: ⁊ ꝓfert illud minera: aliud mare: et est locus manatiõis eius in insulis ⁊ scopulis maris: ⁊ vocat napta. Cuius tres modi sunt: est eñ quoddã subalbidũ: ⁊ quoddã subrubeũ tenue: ⁊ aliud grossuz subnigrũ. Subalbidũ vero est meli⁹ alijs. Subrubeuz est post illud. Aliud vo postea. Et est aliud qd̓ fit ab arte: ⁊ mod⁹ opationis ei⁹ est. Accipe ex laterib⁹ antiqs multe antiqtatis: ⁊ ꝓprie factis ex terra rubea et cõminue eos in frusta: ⁊ accẽde super eos ignẽ carbonum sine fumo vsq̧ dũ inflãment ⁊ rubeãt: deĩde submerge eos in conca plena oleo de alchichil: aut oleo antiquo claro vsq̧ dũ ĩbibant ĩbibitiõ vltia: ⁊ pone ĩ cazolis: ⁊ pmitte exiccari p se: post illud cõminue eos cõminutiõe vltima: ⁊ pone in cazola: ⁊ sigilla orificiũ cazole cũ orificio alẽbici: et sigilla cũ luto alchimistaꝝ: ⁊ pone in fornace cuius ignis sint prune: ⁊ coquat vsq̧ dũ distillet oleũ: ⁊ tu ordĩabis vas sub rostro alẽbici in qd̓ fluit oleũ: deinde recõde illud: ⁊ stringe orificiuz vasis in quo recondis: et administra vbi opz: ⁊ quãto antiquius tãto meli⁹.

❡ Oleũ philosophoꝝ ẽ magne efficacie ⁊ virtutis: ⁊ denominat a phis oleũ de laterib⁹: ⁊ solũ a quibusdã hr̃ ĩ vsu: ⁊ ibi magistraliter preparatũ reperit: ⁊ mod⁹ cõpositiõis est: nã reperiunt frusta parua antiquorũ laterũ ignita et pluries extinguunt in oleo oliuaruz: demũ predicta frusta cum oleo ad alembicũ ponunt sic distillãdo: ⁊ oleũ distillatum qd̓ est subtilissimum in cõplexione ⁊ virtute: ⁊ ponit cum oleo balsami: ⁊ habet consimiles operationes: ⁊ sepe loco eius assumimus tale oleum. ❡ Additio. Mod⁹ cõpositiõis olei philosophorũ.
❡ Istud oleũ hr̃ in vsu: sz opz ipm fieri cũ bona diligẽtia. Istud idẽ describit Rasis ĩ ꝓprio antido. ⁊ dicit ipz valere sicut oleũ balsami: sz est subtili⁹ ⁊ calidi⁹ ⁊ maioris vtilitatis ĩ egritudib⁹ frigidis: pforat eñ manũ cito: ⁊ expãdit lato spacio: valet lapidi ⁊ egritudib⁹ vesice: ꝓuocat vrinã: vz passionib⁹ auriũ: ĩterficit vmes ĩ eis: vz palysi ⁊ torture oris iñũctũ aut bibitũ vz sciatice ⁊ dolori iũcturaꝝ ⁊ dorsi. Opationes eius.
❡ Ioannis nazareni filij Mesue grabadin medicinarũ vniuersalium explicit.
❡ Particularium autem medicinarum cũ dei auxilio librum incipiemus qui est sequens.
Et hic ẽ finis duodecie distĩctõis ⁊ toti⁹ ãtidotarij Mes.
❡ Explicit expositio Christofori Georgij de honestis de Florentia super antidotario Mes.

❡ In catarro frigido. Epaticum.
Pro catarro calido. Somni prouoca.
Pro epilepsia. Pro colica.
Pro alienatione. Dissinteria.
Sternutatoria. Supposito acuta.
Cordiale. Pestilentie.
In dolore auris.

Seqt̃ de saccell. caputpurgijs epithimatib⁹ ⁊ clysterib⁹.

SAccellũ capitale in caliditate nõ multũ intẽsum. ℞. florũ rosarũ: florũ camomil. sticados: maiorane: macis: nucis muscate: calamẽti thuris gariofilorũ. añ. ʒ. iij. fiat puluis subtilissimus: ⁊ in pãno lineo fiat saccul⁹ rotũd⁹: ⁊ calefiat ad fumũ thuris: aut croci: aut cinamomi: et ieiuno stõ ponat sup caput: ⁊ est ɔueniẽs ad desiccãdũ materias catarrales descẽdẽtes ad ptes gutturis ⁊ pectoris. Et est calefactiuũ male cõplõnis frigide cũ materia: ⁊ sine materia ipsi⁹ capitis ꝑmissa aliqli eũatiõe: ⁊ tale saccellũ mltũ est ĩ vsu: nã ĩter alios duos tz mediũ. ❡ Saccellũ aliud capitale ĩtẽsioris caliditatis q̃z supradictũ: ⁊ ẽ magis cõueniẽs in passiõib⁹ capitis de materia mlte frigiditatis: vñ ɔfert his q̃ ĩ somno ꝓfũdant: ⁊ apopleticis ꝑmissa eũatione corpis si ẽ possibil. ℞. rosaꝝ: floꝝ camomille: sticados: maiorane: nucis musc. piperis nigri ⁊ lõgi: nigelle iuniperi. añ. ptes eqles: qdã addũt de fimo colũbino: ⁊ esset ɔueniẽs ĩ catarro grosso ⁊ multũ frigido illũ subtiliãdo resoluẽdo ⁊ desiccãdo: fim⁹ colũbin⁹ ascẽdit ad gradũ tertiũ caliditatis. ❡ Saccellũ aliud capitale ad aliqlẽ tẽdẽs frigiditatẽ ɔferẽs catarro subtili calido: vñ ɔfert ad malã cõplõnẽ calidã capitis: ⁊ ad supfluas vigilias a tali mala cõplone ꝓueniẽtes: vl a phlegmate salso fluido ⁊ subtili. ℞. rosarũ: floꝝ camomille: sticados: nucis musc. violaꝝ: florũ nenufa. corticũ citri: myrti: sandaloꝝ vtriusq̧: corticũ papaue. albi. añ. ptes eqles. fiat saccul⁹: ⁊ fiat suffumigatio cuz thure: ⁊ aq̃ rosaꝝ. ❡ Inũctio ad caput in pricipio alienatiõis ĩ febriẽtib⁹ acute. ℞. succi lactuce vel semptiue. ʒ. vj. olei ros. recẽter facti. ʒ. ß. als. ʒ. iiij. aceti paꝝ: misce et pecia madefacta Unctio capitalis in alienatione.

cia madefctã i eo ponaf ad frõtẽ. Itẽ inũctio posita supra i syrupo ð pap auer. Itẽ vnguẽtũ populeõ. ¶ Sternutatoria q̃ cõiter sũt i vsu fiũt ex helleboro albo pl'uerizato: vel

De caputpurgiis. ex pipe nigro attracto p nares in pua q̃titate tñ. ¶ Caputpurgia q̃ cõiter sũt i vsu: 7 p̃io leuẽ fcm̃ ex aq̃ sãbuci di stillati sub actuali caliditate p nares attracta: forti⁹ ꝯo fit ex succo radicũ sicle.i.blitis: 7 istud est satis acutũ 7 mordificatiuũ: attrahit em̃ mães phlegmaticas ɔtẽtas i capite 7 cerebro ꝑpter caliditatẽ acuitatẽ q̃ ẽ i cortice extriseco: forti⁹ ꝯo 7 tertio fit ex succo ciclamis.i.panis porcini: et ẽ acutissimũ valde: 7 duc aut tres gutte sufficiũt ad hoc capite ad posteriora declinãte ꝑpter ei⁹ acuitatẽ aut mordi actionẽ. Et si duo licinia subtilia lõgitudis triũ digitorũ extipo i narib⁹ iponãt statĩ sternutationẽ ꝓuocãt cũ euãtõe viscositatũ acetosaꝝ 7 phlegmaticaꝝ i copia magna q̃ lõgo tpe durãt. Est 7 aliud sternutatoriũ siue caputpurgiũ

Documẽtum. mediũ i virtute inter illa iã dicta aq̃ vitis. Et nota regul'r operãdo q̃ sp debẽt fieri stõ vacuo existẽte a cibo 7 mũdificato corpe cũ medicia solutiua. ¶ Pomũ odoriferũ ꝑ tpe pestilẽtie spãl'r adinuẽtũ: 7 pricipal'r. ℞. laudani. ℥.i.ß. storacis liq̃de.ʒ.iij. behẽ albi 7 rubei: rosaꝝ rubeaꝝ. añ.ʒ.iiij. myrrhe: folioꝝ rute gariofi. añ.ʒ.i.ß. sandal. alboꝝ rubeoꝝ 7 citrinoꝝ. añ.ʒ.iij. cãphore.ʒ.ij. ligni aloes calami aromatici: succi valerianẽ. añ.ʒ.i.ß. musci ãbre. añ.ʒ.ß. corticũ citri.ʒ.i. Cõfice cũ aq̃ rosata: 7 succo buglosse vel melisse cũ modico maluatici factis puluerib⁹ de oĩb⁹ supiascriptis: 7 bñ icorpatis vt decet. ¶ Distillatio olei buliti i cepe cõcauo: olei dico de amigdal' amaris cõuenit dolori auris facto a cã frida viscosa vel frida vẽtosa: 7 anodinũ ibi ɔueniẽs ẽ distillatio pinguedis pulli cũ modico croci. ¶ Epithima cordiale tpatũ ɔuenit i debilitate ꝟtutis vital' cor

Epithima cordiale tempe ratum. pricipal'r ɔfortãdo spũs puros ac claros faciẽdo: caliditatẽ supfluã remittẽdo: 7 marie i dispõnib⁹ pestilẽtie 7 venenosis: 7 i febriẽtib⁹ febrib⁹ acutis itẽsiue caliditatis: 7 vl' ei⁹ d3 eẽ p̃missa euãtione ɔueniẽti. ℞. aq̃ buglosse melisse. añ.℥.iiij. aq̃ rosate.℥.viij. vini albi odoriferi.℥.ij. sãdaloꝝ alboꝝ 7 rubeoꝝ. añ.ʒ.ß. rosaꝝ corallorum rubeoꝝ corticũ citri beben albi 7 rubei: sirici tincti in grana ossis de corde cerui. añ.ʒ.i. croci ciamomi gariofiloꝝ xiloaloes. ana.ʒ.ß. ambre.℈.i. Et qdã addũt modicũ musci: s3 nõ ẽ ɔueniẽs in dispõne febrili: misce: 7 cũ pãno tincto i grana sub tepida caliditate ponit supra mamillã sinistrã. ¶ Epithima

Frigidũ. cordiale frigidũ magis ɔueniẽs in febrib⁹ itẽsiue calidis 7 venenositatib⁹. ℞. aquaꝝ buglosse: melisse: endiuie. añ.℥.vi. aq̃ rosate.℥.v. rosaꝝ coralloꝝ corticũ citri ossis ð corde cerui: sirici tincti i grana. añ.ʒ.i. croci ciamomi gariofilorũ xiloaloes. añ.℈.i. camphore.℈.ij. misce et vtere vt supra.

Saccellũ cordiale. ¶ Saccellũ cordiale ɔueniẽs i supiascriptis dispõib⁹. ℞. sandaloꝝ alboꝝ 7 rubeoꝝ. añ.ʒ.ij. floiũ buglosse boragis melisse. añ.ʒ.i. behẽ albi 7 rubei: corticiũ citri sirici ticti in grana ossis de corde cerui. añ.℈.ij. croci ciamomi gariofi. xiloaloes. añ.ʒ.ß. ambre.℈.ß. Et qdã addũt modicũ musci fiat puluis subtilissim⁹. Et iponaf in sirice ticto in grana ad formã saccelli: 7 tale saccellũ cũ ifusiõe aq̃ rosate: 7 vini odoriferi diuti⁹ p̃t retineri sup' cor: 7 tale ẽ magis ɔueniẽs tussiẽtib⁹: 7 hñtib⁹ pect⁹ strictũ regul'r operãdo q̃ epithi

Epithima epaticum. mata. ¶ Epithima.i. epaticũ ɔueniẽs supflue calefactiõi post corporũ euãtionẽ: et añ cibi assumptionẽ. ℞. aq̃ endiuie.℥.x. aq̃ rosate.℥.iiij. aceti vini albi.℥.i. sandal' alborũ 7 rubeorũ. añ.ʒ.ß. rosarũ coralloꝝ spodij. añ.ʒ.i. misce: 7 fiat epithima cũ pãno lineo. Vtimur tñ q̃nq̃ post supfluã calefactionẽ epatis hoc vnguẽto p̃misso epithimate: 7 fcã ɔdecẽti abstersiõe. ℞. olei violati multotiẽs cũ aq̃ endiuie ab

Unctio post ipm. luti.℥.ij. aceti vini albi.℥.ß. succi lactuce.℥.i. sandalorũ alboꝝ.ʒ.i. rosarũ coralloꝝ spodij. añ.ʒ.ß. fiat vnguẽtũ molle cũ modico cere. ¶ Clystere aũt ɔueniẽs epilepsie apoplexie torture oris 7 spasmo ac paralysi factis a mã frida. ℞. anisi: feniculi: ameos: cartami: cẽtaurce: florũ camomille agarici. añ.ʒ.ij. vsq̃ ad.iiij. fiat decoctio sufficiẽs 7 colature addaf hierepigre.℥.i. mellis cõis.℥.ij. bñdicte.ʒ.ß. olei cõis 7 sal' q̃tũ sufficit: 7 q̃nq̃ loco agarici assumim⁹ de turbith: 7 cũ q̃rim⁹ magis acuere p̃dictũ clystere vigorãdo i decoctõe ponim⁹ q̃nq̃ a.ʒ.iij. de pane porcio. Et q̃nq̃ addim⁹ decoctiõi.ʒ.i. coloq̃ntide: s3 hoc iudicio periti medici relinquif ꝺm necessitatẽ. ¶ Clystere cõueniẽs in colica a phlegmate viscoso vẽtosato. ℞. decoctiõis blete malue floꝝ camomil. anisi feniculi ameos carui cartami cẽtauree parietarie. añ. ptes eq̃les hierepigre bñdicte. añ.℥.i. mell' cõis.℥.i.ß. olei cõis 7 salis q̃tũ sufficit. Et qñ querim⁹ maiorẽ euãtionẽ addim⁹ p̃dicto clysteri agarici.ʒ.ij. 7 loco olei cõis ponim⁹ oleũ camomillinũ anetinũ vel rutaceũ. Et q̃nq̃ loco bñdicte ponim⁹ electuariũ indũ vsq̃ ad.ʒ.vj. Clystere vltimũ magistrale in ꝓcessu colice a phlegmate vẽtosato. ℞. anisi feniculi florũ camomille ameos cimini carui semis aneti. añ. ptes eq̃les: cõtũdanf: 7 fiat decoctio in ciathis trib⁹ olei cõis: 7 ciathis trib⁹ aq̃ fontis vsq̃ ad ɔsumptionẽ p̃dicte aq̃: 7 fctã expssiõe iponaf p̃dictũ oleũ: et est optimũ. ¶ Suppositoriũ satis acutũ fit ex melle et bñdicta. añ. partes eq̃les: vel ex hiera salisgẽma modicũ: acuti⁹ vero fit si addaf.ʒ.i. agarici vel de turbith: cũ q̃rim⁹ aliqualẽ euãtionẽ humorũ phlegmaticorũ. Acutissimũ vero fit si addaf.ʒ.i. coloq̃ntide: ꝓ rusticis vero fit ex stercore muris puluerizato cũ melle cõi 7 modico salis. ¶ Ultimũ suppositoriũ valẽs in tenasmone quo d3 vti cũ filo vt post medietatẽ hore extrahaf: 7 hoc marie valet i dissinteria prouocando somnum: sensum obtundendo. ℞. corticum thuris myrrhe gũmi ara. mumie. añ.ʒ.ij. opij.℈.iiij. et cum vitello oui: 7 melle violato fiant suppositoria.

¶ Sequitur tractatulus valde vtilis de aqua ordei 7 de modo faciẽdi ptisanam ꝺm cõem modum practicantium.

Aquam ordeaceã diligẽter 7 cõmode cõponere volẽti pauca hec p̃ri⁹ annotãda ꝓpono. Primũ aq̃ electionẽ. Scõm ordei q̃3 electionẽ. Tertiũ an ordeũ in decoctiõe positũ fractũ esse debeat. Quartũ vtrũ ordeũ depilatũ eẽ debeat. Quitũ q̃lis d3 eẽ ꝓportio aq̃ ad ipm ordeũ. Postremũ ad quã partẽ reduci debeat ipsa aq̃ ordei. ¶ Ad primũ igit fontiũ aq̃s eligẽdas esse cẽseo: q̃m aliis p̃stãt aq̃s. Lõgeq̃ a doctoribus n̄ris extollunf: 7 marie a dño Mes. necnõ a pricipe n̄ro Auic. scõa primi: aq̃ tñ padi ẽt optia est. ¶ Ad scõm scire debes q̃ ordeũ illud est meli⁹ q̃d citi⁹ intumescit cũ in aq̃ ifusum steterit teste. G. n̄ro pergameno p̃rio regimis acutorũ cõmẽto.ix. nã facili orẽ decoctionẽ arguit. ¶ Insup ordeũ d3 eẽ mediũ iter nouũ 7 antiquũ: sup q̃ nõ ceciderit aliq̃d de odore corrupto 7 extraneo: fueritq̃ seruatũ i loco aeris liberi: necnõ etiã maturitate sue perfectũ. ¶ Sed dubitares vtrũ sit meli⁹ an grossum vel subtile. Dico q̃d grossũ meli⁹ existimaf ꝑ Azarauiũ virũ laude clarissimũ: verum teste Mes. c. de aq̃ ordei subtile ordeũ iudicaf esse meli⁹. ¶ Ad hãc igit tollẽdã ambiguitatẽ dico breuiter q̃ in aq̃ ordei multã vel paucã humectationẽ querere possum⁹: q̃ si paucã hũectationẽ q̃rim⁹ subtile ordeũ magis grosso eligẽdũ esse cẽseo. Si vero maiorẽ q̃rim⁹ humectationem grossũ certe meli⁹ erit q̃ subtile: q̃m ordeũ grossum hũidi⁹ eẽ vr i cõplexione: q̃d argui põt ex ei⁹ grossitie et corpulẽtia. hec d̃ scõo. ¶ Ad tertiũ q̃ ordeũ frãgi debeat pꝫ ꝑ dñm Isaac in dictis suis particularib⁹ vbi ait. Cõfrãgaf ordeũ. Et ꝑ Azarauiũ li.xvj. dicẽtẽ molatũ vel pistũ sit ordeũ i lapideo mortario. In eadẽ est snĩa Haliabas.iij. theorice. In ɔtrariũ aũt est Auenzoar dicẽs q̃ ordeũ frãgũt lõginq̃ nẽpe a via ꝟitatis sũt. Sil'r Auerroys colliget q̃nto. ¶ Ad hãc dubitationẽ tollẽdã scire debes q̃ si ordei aquã magis nutritiuã facere volueris q̃ medicinalẽ siue alteratiuã: ordeũ accipias cõfractũ q̃m magis de ei⁹ substãtia i aquã ingredif. Si aut aquã min⁹ nutritiuã: magis ꝯo medicialẽ atq̃ alteratiuã abstersiuãq̃ optaueris: ordeũ ebulire facias integrũ: vnũ tñ scito q̃ cũ nõnulli doctores ordeũ frãgi p̃cipiũt q̃ rũpaf minime itelligũt: sed q̃ pistef ita vt cortex ab eo separef: 7 hoc mõ itellexit Isaac. ¶ Ad quartũ cũ q̃rif vtrũ ordeũ debeat depilari: vel nõ. Dico q̃ si multã q̃ris abstersionẽ ordeũ debes cũ pãno aspero leuiter fricare. Si ꝯo ordeaceã aquã hr̃e volueris ad siti mitigãdã asperitatẽq̃ leniẽdã: necnõ inflãmationẽ extiguẽdã ordeũ ab vtroq̃ cortice integre mũdũ habeas: sicq̃ multomin⁹ abstersiua erit. Uerũ hec ordei aq̃ magis humectat pect⁹ 7 pulmonẽ lenit: ẽt p̃cordia humectat. P̃ria tñ abstersiõis cã multo plus abluit: 7 oppilatiões aperit q̃ hec scõa. ¶ Quantũ ad quintũ qual'r sit aq̃' ꝓportio ad ipm ordeũ. De hoc varias opiniões iuenio. Nã text⁹ est p̃ncipis p̃ria q̃rti ca. ꝓprio: aquã debere esse vigecuplã ad ipm ordeũ. s. aq̃ ptes.xx. 7 ordei ptẽ vnã. Idem asserit ipse Mes. In eadem est snĩa Auerrois col

Utrum ordeũ grossum sit melius subtili. Rñsio.

Utrum ordeũ frãgi debeat. Rñsio.

Opinio Auicẽne de ꝓportiõe aq̃ ad ordeum.

liget qnto. Haliabas vero istis contradi-
Hallabas. cere vr. Nam qnto theorice docet nos
accipere vnã ordei partẽ et aque tres.
Ysaac. Ysaac aũt in particularibus dietis decẽ
partes aq̃ et ordei vnã accipere iussit.
Auẽzoar. Et Auẽzoar aq̃ partes. v. ordei vero. i.
¶ Ad hec dici potest qꝫ si aquã ordei
multũ humectatiuã lauatiuã necnon
infrigidatiuã adamaueris illã facere
potes per multã aque quãtitatẽ et or-
dei paucã: et etiã p breuẽ decoctionẽ:
hec aq̃ nẽpe optima erit his qui luxu-
riosi sũt: nã illorũ caliditatẽ reprimit.
Qđ si magis abstersiuam nutritiuãqꝫ
seq̃ volueris cũ maiori fiat ordei quãti
tate et aq̃ minori lõgioriqꝫ decoctiõe.
Causa discordie doctorum. Sane doctores predictos discordes
fuisse arbitror ob corporum febricitãtiũ
diuersitatẽ: necnõ climatũ siue regio
nũ etatũqꝫ: quẽlibet tñ illorũ verum
dixisse existimo. Moderniores tñ me-
dici pricipẽ Aui. vna cũ Mes. ceteris
posthabitis sequũtur. ¶ Postremo
videndum est ad quam partẽ reducẽ-
da sit ipsa ordei aq̃: de hoc quoqꝫ in-
ter viros doctos discordia reperitur.
Auic. eñ quarta primi inq̇t ad quin-
tam reducat̃ partẽ. Mes. vero ad me-
dietatẽ vel duarũ partiũ consumptio
nẽ. Et ipse Ysaac ad vnam partẽ. Hec
difficultas solui põt solutione quinti
dubij. Hec de ordeacea breuiter dicta
sunt. ¶ Nũc vero te deduco ad actuꝫ
practicũ quo moderni Medici vtun-
tur. ℞. ordei prescripti et preparati. vt
in superioribus diximus ſm intentio
nem quã habueris partem vnã: aque
vero partes. xx. verbi grã. xx. ℥. aque et
vnã ordei: sic de quolibet põdere alio:
stet tñ prius ordeũ in aq̃ p quatuor ho
ras infusum: postea ponas in olla no
ua et mũda: et facias cum igne claro et
suaui ipsaꝫ feruere primã abijciendo
spumã: et ſm qꝫ tua erit intentio in po
tando ordeaceam illam tm̃ bulire fa-
cias: vt in prioribus dictũ. Postea re-
moue ab igne et cola: et in vase bñ loto
repone atqꝫ ipsa postmodum vtaris.
¶ Sequitur modus faciendi ptisa-
nam ordei.

Accipe farine ordei coclea-
ria duo: et ponant̃ in scutel-
lis duabus aque fontis cla
re: et omnia simul ponantur
ad ignem: et dimittatur bullire lento
igne semper tamen cum cocleari mi-
scendo illam donec spissescat et amit-
tat odorem farine: tũc enim est cocta:
Ptisana colata. et de ea datur infirmis ſm exigentiaꝫ
in morbis acutis. ¶ Alius modus est
vt accipiatur ordeum bonum. s. non
antiquum: et excorietur vsqꝫ ad corti-
cem interiorem cum panno lineo et
aspero: deinde tale ponatur in aqua:
et dimittat̃ bulire vsqꝫ ad crepaturaꝫ
satis intẽsam: ita. s. qꝫ illa aqua in qua
est aliqualr̃ spissescat: deinde accipia-
tur illa aqua cum illo ordeo sic crepa-
to: et ponat̃ supra tamisiũ supra qđ di-
mittatur colare paulatim: postea de
illa colatura accipiat̃ et detur infirmo:
et talis appellatur ptisana colata. Si
Non colata. autẽ tale ordeũ sit positũ supra tami-
sium manibus cõculcetur et exprima-
tur: donec descendat grossum per ta-
misium: tunc talis colatura sic descen-
dens appellat̃ ptisana ordei non cola
ta. s. manibus expssa: et talis etiã dat̃ ĩfir
mis acutis egritudibus: vt pleuresi cau
sonizãtibus et hmõi: et ista scđa est nutri
bilior prima: qr est grossior et grossioris
substãtie qꝫ sit prima. Sꝫ primus modus
faciendi ptisanam est magis in vsu.

¶ Explicit vtilis expositio Christofo
ri Georgij de honestis Florentini su-
per antidotario Mes. cũ tractatu de
aqua ordei. Et de modo faciendi pti-
sanam ſm communẽ modum practi-
cantium diligentissime emendata.

¶ Tabula grabadin siue practi-ce Mesue.

¶ De egritudinibus neruorum.

¶ De egritudinibus oculorum.

¶ De egritudinibus aurium.

¶ De egritudinibus narium.

¶ De egritudinibus oris.

¶ De egritudinibus gutturis.

¶ De egritudinibus pulmonis.

¶ De egritudinibus cordis.

In nomine

¶In noĩe dei misericordis Joannis nazareni filij Mesue grabadin medicinarum particularium incipit.

Sanat solus languores de⁹: ꝛ de frugalitatis solio ꝑduxit in largitate sua medicinā bñdictus gloriosus ꝛ excelsus creator. Tantū tñ auxiliari nō desinēs: curandi doctrinā timētibus cuȝ explicauit. Totus igit dei timor preueniat et principiet opera tua: ꝛ felicitabit ea: tū ꝯsidera ne te amor aut odiū circūueniat vt declines a recto. Est enim excelsus gloriosus q̄ iudicat. Sūt ꝛ celi qui arguūt. Elemēta que seuiūt. Et si nō aliud: superest in posterū cruciatus gehēne. Inquit Ga. Nolite prauarū egritudinū on⁹ suscipere: ne mali medici nomen subeatis. Per oīa o tu corporū curā gerens auxiliari ne differas: qȝ semel pereunti nulla deinde suffragia prosunt. Ratio clamat ad iudicium si misericordiam deseris stulte: de large tributis gaudens parua negās. Tristem igit te cerne habētem irritū donum dei: vt si abundanter de ipsius largitate susceperis ne parc⁹ esto per vnū enim plura: ꝛ magna exuberant. Deū in cunctis ꝑpone: ꝛ ꝑponet te. Honora eū: ꝛ honorabit te. Time eū ꝛ securus cuncta experieris. Ne diuertas dum recta potes. Nomē enim ꝛ rē habet medici: quē nulla mouēt: quē constantia morum: incessus grauitas: ꝛ sermonum onus insignit. Gestiunt munera bene quidē ad vitam. Sed melius est nomē preclarum cunctis diuitijs. Nimirum exultat ꝙ experta hȝ ille multa que nunq̄ tractauit. Ideo experta tua sunt in quib⁹ ꝯsideratione fecisti. ¶Trisectum erit opus hoc qđ aggredior. Et prima erit sectio ei⁹ de medicinis egritudinū particulariuȝ que sunt a capite vsq̄ ad pedes. Scđa de medicinis egritudinū vniuersaliū. Tertia de medicinis que sunt ad ornandum ꝛ decorandum.

Doctrina ad medicos.

¶Prima igitur sectio continet .v. particulas.
¶Prima est de medicinis egritudinū mēbrorū capitis.
¶Scđa de medicinis egritudīs mēbroꝝ seru[illegible]i spūs.
¶Tertia de medicinis egritudinū mēbroꝝ n[illegible]tionis.
¶Quarta de medicinis egritudinū mēbroꝝ [illegible]atiōis.
¶Quinta de medicinis egritudinum iuncturarum.

¶Secunda sectio continet quatuor particulas.
¶Prima est de medicinis ad febrem.
¶Secunda de medicinis apostematum.
¶Tertia de medicinis solutionum continuitatis: ꝛ separationis continui.
¶Quarta de venenis.

¶Tertia sectio est summa singularis. Et sic capit hoc op⁹ in toto particulas .x. quas ꝑ summas distinguim⁹: ꝛ ꝑ capitula cū auxilio ꝛ grã spūs Dei benedicti et gloriosi.
¶Prima aūt particula sectiōis priē ꝯtinet .viij. sūmas.
¶Summa prima de medicinis egritudinū capillorum.
¶Summa scđa de medicinis egritudinū cutis capitis.
¶Sūma tertia de medicinis egritudinum cerebri.
¶Summa quarta de medicinis egritudinum neruoruȝ.
¶Summa quinta de medicinis egritudinum oculoruȝ.
¶Summa sexta de medicinis egritudinum aurium.
¶Summa septima de medicīs egritudinū partiuȝ nasi.
¶Summa octaua de medicinis egritudinū partiū oris.
¶Repleat igit spiritus dei precepta hec misericorditer grã sua. Et ꝑm quas ex terra medicinas ad vsus indigentium edidit: fecunditate proferat salutem. Quoniam sine ipso nihil incolume: ꝛ ab ipso sanatiuum omne.

¶Particula prima sectionis prime de casu capillorū.

Cura huius egritudis est tres res. Prima est occupatio circa capitis mundificationē: si est materia ledēs ꝛ ꝓprie cū eis q̄ dicemus iā. Secunda est regimen cibi ꝛ potus: ꝛ alioꝝ emēdantiū malitiā cōplexionis: ꝛ generantiū humores laudabiles. Tertia est administratio medicinarū casum eorū prohibentium: ꝛ ex eis est medicamē Gale. valens ad casum capillorū: ꝛ initiū caluicij. Et modus operatiōis ei⁹ est. ℞. succi extremitatū myrti humide: ꝛ succi oliuaꝝ siluestriū. aā. ʒ. ij. rosaꝝ siccarum. ʒ. ß. absinthij romani sicci. ʒ. ij. bulliant hec omnia cū aceti lı. ß. vsq̄ ad consumptionem medietatis eius. Deinde cola ꝛ infunde in eo calido laudani. ʒ. ij. ꝛ dimitte per dies duos. Deinde tere: ꝛ funde super ipsum nunc oleum myrtinū: ꝛ alia vice vinum stipticū donec in substantiam mellis redigat. Deinde misce cum eis ramich. ʒ. ij. capillorum veneris. ʒ. iij. ꝛ ß. in puluerem redactis. Ultimo ꝓo aromatiza cū gallie. ʒ. j. ꝛ ß. vl. ij. Deinde redi ad vngendum locū postq̄ fricaueris ipm cū pāno aspero: ꝛ postq̄ vnxeris per tres dies laua. Deinde redi ad vngēdū vsq̄ dū appareat sanitas.

Medicamen Galeni.

¶Unctio alia ex nr̃a inuētione prohibēs casum capilloꝝ. ℞. corticū canne vstoꝝ: ꝛ corticū auellanarū vstoꝝ: granoꝝ myrti. aā. ʒ. iiij. absinthij gallaꝝ. aā. ʒ. ij. Cōfice post triturationē eoꝝ cum oleo myrtino: ꝛ vnge: expertū est. Unctio.

¶Mahemet filius zacharie ad casum capillorū: et initium caluicij expertū. ℞. capillorum veneris: foliorū myrti omniū assorū vt teri possint: corticū pini: ꝛ olibani. aā. Pulueriza ꝛ accipe laudani partes .ij. myrti partē .j. Et cū vino veteri: et oleo de semine raphani tere. Deinde cetera cuȝ eis misce. Et epithimet cū eo in nocte: ꝛ lauet i mane cū aqua decoctiōis capilli veneris ꝛ sicle ꝛ foliorum myrti. Et assiduet medicamē hoc: qm̄ sanat. ¶Aliud eiusdē: emblici: ꝛ folia myrti: ꝛ capilloꝝ veneris: ꝛ galle coquant in aqua vsq̄ dū fiat turbida: postea cum tantūdem olei onfacini coquant ad aque ꝯsumptionē. Deinde adde oleo qđ remāsit laudani ʒ. xij. masticis. ʒ. viij. ꝛ fac coqui cū vino. Deīde tere donec impinguet. Et misce cū eis ramich. ʒ. iij. Et liniant cū eis radices capillorum: est eñ mirabile. Dixit archigenes. ℞. granorū iuniperi laudani: absinthij: ꝛ capillorum veneris aā. permisce oīa cum vino ꝛ oleo myrtino: ꝛ dimitte dieb⁹ vj. Deinde coque ea vsq̄ ad vini ꝯsumptionē: ꝛ cola: ꝛ vnge caput post fricationē ei⁹: deinde laua sicut diximus.

Me. Archigenis.

¶Summa secunda sectionis prime de medicinis egritudinum cutis capitis. ¶De alopitia.

Cura huius egritudinis sunt quatuor res. Prima est mūdificatio capitis ab humore sub cuius malitia esse videt: sicut dicemus iam. Scđa est vt adequatio fiat in corpore: ꝛ in hmōi occupatione conuertere regimē ad ea q̄ laudabiliū materieꝝ elemēta sūt. Et hoc ē regimē laudabile i gn̄ib⁹ rerū .vj. Tertia est occupari circa id qđ factum est de malitia in cute. Quarta est ad gn̄ationē piloꝝ auxiliari. De prima dicemus post. De scđa ꝑtermittimus nūc: qȝ nō est hui⁹ inq̄sitionis. De tertia ꝛ quarta loquemur nūc. Si alopitia de humore fuerit phlegmatico: fiat linimētū ex inuētione nr̃a qđ. ℞. alchitran euforbij: rute mōtane: baccaꝝ lauri. aā. ʒ. iij. sulfuris viui: hellebori albi. aā. ʒ. j. ꝛ ß. tere que terēda sunt: ꝛ misce cū oleo laurino: ꝛ oleo antiquo quantū opꝫ vt habeāt mediocritatē iter spissuȝ ꝛ tenue: ꝛ line cū eo sup locū: postq̄ fricaueris eū cū cepe muris: aut allijs fricatiōe acquirente rubedinē in loco.

In phlegmatico humore linimētum.

¶Inquit iudeus. Linimētū ad alopitiā expertū. ℞. euforbij: spume maris: fimi colūbini. aā. ʒ. j. hellebori albi: semis rute mōtane: corticū auellanaꝝ: ꝛ castanearū: nasturcij: spice casie. aā. ʒ. j. ß. amigdalaꝝ amararū cōbustaꝝ cū corticib⁹ suis. ʒ. j. cū vino cocto: ꝛ oleo raphani: aut laurino: aut rosato fac vnguentū: et caput vnge: ꝛ dimitte tota nocte. Deinde lauabis aq̄ vbi sicle ꝛ fabe cocte fuerint. Et hoc fiat sine itermissiōe donec sanet: ꝛ hec oīa fiant postq̄ fricationē i loco feceris: deīde fricaueris cū cepe muris aut allijs: aut cepe acuto.

Linimētū Iudei.

¶Ruffus. Cōfectio epithimatis ad alopitiā. ℞. euforbij: rute mōtane: baurach: sinapis: arthemesie. aā. partes eq̄les. Cōfice cū aq̄ cepe squille: aut cū aqua cepe acute. Et epithimet cū eo post fricationē rubificātē.

Epithima ruffi.

¶Hali. Cōfectio epithimatis ad alopitiā exꝑti. ℞. euforbij: rute montane. aā. ʒ. iiij. nigelle cōbuste. ʒ. j. semis armel cōbusti: amigdalarum amararū cōbustarū cū corticibus suis. aā. ʒ. iij. corticū arboris fici ꝛ foliorū ei⁹: spume maris cōbuste. aā. ʒ. ij. Confice cū expressione squille: ꝛ epithimet cū eo dieb⁹ .x. donec rubeat loc⁹ ꝛ vesicet. Deinde epithimet sup ipm aristologia rotūda: ꝛ laudanū: ꝛ absinthiū cōbustum ꝛ sisimbriuȝ et litium. aā. cū aqua solatri.

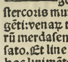
Epithima Hali.

¶Filius zacharie. epithima ad alopitiā mirabile. ℞. spume maris. ʒ. x. baurach. sulfuris qđ non inuenit ignis: euforbij. aā. ʒ. ij gūmi: rute agrestis: staphisagrie. aā. ʒ. j. cantaridarū. ʒ. j. permisce ea cū fece olei antiqui: ꝛ line ex eo post fricatione cum cepe acuto donec loc⁹ rubeat: ꝛ cū mordicat: et ampulle apparuerint vnge per aliquot dies cū adipe anatis: aut vrsi: aut cū vnguēto de cerusa. Deinde redi ad vngendū. Si aūt alopitia ex hūore fuerit cholerico: fiat linimētū descriptiōe Iudei: qđ recipit spūe maris: baurach: amigdalaꝝ amararū cōbustaꝝ: corticū auellanaꝝ cōbustarū: radicis: cāne cō-

buste:stercoris muris.ana. Cum aceto et adipe anatis fiat linimentum post fricationem tamen loci cum spuma maris: et panno aspero. ¶ Ultima debet esse intentio occupari ad capillorum generationem: ut curet caluicium. ¶ Philagri⁹. Medicamen faciens nasci capillos ubi oportet: et sanans caluicium. ℞. carnium limatiarum et sanguisugarum et apum et vesparum: et salis tosti. ana. partes equales. Pone in vase vitreato habente foramina multa in fundo eius: sicut cribratorium: et pone sub eo vas vitreum et manabit post diem et diem humiditas quam conseruetur in vase. Et quando oportet fricetur super caluicium postquam fricaueris ipsum vehementer cum panno aspero: aut cum spuma maris et panno aspero. ¶ Filius zacharie. linimentum sanans caluicium: et generans pilos in barba: aut supciliis. ℞. cere. ℥. v. olei de cheiri. ℥. ii. et ß. laudani. ℥. viii. euforbii gummi: rute agrestis: cantaridarum. ana. ℥. iii. seminum citrangulorum combustorum. vesparum siue apum. ana. ℥. ii. storacis liquide myrrhe. ana ℥. i. et ß. Fiat vnguentum: et liniatur ex eo nocte: et lauetur in mane: et hoc fiat post loci fricationem vehementem. Cum autem pili nasci incipiunt sepe radantur vt ingrossentur: et firmi fiant: et spissi et proprie quando exiles nascuntur sicut lanugines. ¶ Aliud eiusdem valens sic. ℞. cineris abrotani. ℥. x. ventris cantaridarum. ℥. ii. laudani. ℥. iiii. auellane combuste. ℥. ii. Terantur omnia cum oleo veteri: et aromatizentur cum aliquantulo gallie: et vngatur in nocte: et abluatur in mane post fricationem: et postquam desiccauerit: dimittatur die. i. aut. ii. deinde iteretur: quoniam sanat. ¶ Aliud valens sic. ℞. olei de been. ℥. i. cantaridarum quarum abscissa sint capita et ale. ℥. iii. terantur sufficienter et misceantur cum oleo: et coquantur in olla vitreata sufficienter agitando omni hora: cum spatula: et dum cocta fuerint deponantur ab igne: et cum modico musci aut ambre aromatizetur. Est enim expertum: et proprie inunctum post fricationem loci vt diximus. ¶ De furfuribus.

Furfura si ex frigido fiat humore. Accipe fel taurinum vel caprinum: et baurach equaliter. Tempera cum succo sicle: et oleo irino: et line in sero et in mane: laua cum aqua decoctionis lupinorum: et fenugreci ana. ¶ Si ex calido fiat humore: confert medicamen illud mirabile: myrobalanorum citrinorum assorum. ℥. x. cum succo sicle et solatri et aceto distempera et line cum eo: deinde laua cum aqua furfuris et lupinorum et myrte. ¶ De saphati.

Cura huius egritudinis est quatuor res: sicut distinguimus in alopitia. ¶ Filius zacharie. Confectio epithimatis ad saphati recentem: quod accidit in corporibus teneris. ℞. Alchanne de mecha: amigdalarum amararum combustarum cum corticibus suis: stercoris muris: venarum chelidonie: coriandri sicci: scorie argenti: venarum tinctorum curcume: aristologie corticum granatorum merdasengi. ana. partes equales. Confice cum aceto et oleo rosato. Et line post fricationem. ¶ Ga. dicit se curasse multos hoc linimento. Chartas combustas tere et distempera cum aceto et line super locum: et nos quidem experti sumus apud necessitatem. ¶ Democrit⁹. Linimentum curans saphati. ℞. chartarum combustarum: calcis lote: argenti viui. ana. ℥. i. Confice cum aceto oleo nucum: et line cum eo post fricationem loci sufficienter cum panno aspero. ¶ Alexander. linimentum sanans saphati antiquam in corporibus duris. ℞. bubegi: stercoris muris: capitum ranarum combustorum colcotharvsti: venarum chelidonie: salis adusti: gallarum sulphuris viui: curcume: lytargirii: aristologie: tubel eris. ana. partem. i. chartarum combustarum partes ii. et ß. cineris alcherua sarcocolle. ana. partem ß. argenti viui partem. i. et ß. amigdalarum amararum adustarum partes. iii. Confice cum aceto vini et oleo antiquo: et administra post fricationem cum cepe acuto: aut squilla: expertum est verax: deinde laua cum aqua vsnee: et foliorum vlmi et radicum maluarum. ¶ Aliud de inuentione nostra. Latargirii: cadmie vtriusque calcis viue. ana. ℥. i. chartarum combustarum: olibani: tartari combusti. ana. ℥. ß. sief memite: gallarum combustarum. ana. ℥. iiii. argenti viui. ℥. vi. aceti: et olei myrtini quantum sufficit. Coque vsquedum acetum sit consumptum. Deinde argentum viuum sic conterendo cum eis commisce et vtere sicut alia.

Linimentum Gal.

¶ Summa tertia de medicinis egritudinum cerebri: et primo de cura sode.

Intentio in curatione huius egritudinis si sit complexionalis: et non habens materiam est alterare et sedare tantum. Et si est cum materia circa alterum duorum occupabimur vel vtrumque: et sunt aut abscissio cause: aut sedatio doloris: aut vtrumque. Et si est a solutione continuitatis aliis atque aliis vtemur: sicut dicemus in suis capitulis. Et si est ab aggregatione omnium: tunc totum genus cure est necessarium: sicut in soda: que est sicut verbi gratia ab apostemate. ¶ Inquit Haly. Si sub prauorum fumorum dominio caput positum est a sedantibus incipere non debemus: et raro ab eis: nisi apud vehementiam doloris. ¶ Gal. raro ab abscissione cause incipere debem⁹ nisi sit soda consanguinea: aut similis acutatis: sed ab eo quod materiam adaptat ad abscindendum. Si enim sanguinea fuerit: aut humores peccent in sanguine a flebotomia prius incipiemus. Et si soda vehemens fuerit pulsatiua a flebotomia sic incipiem⁹. ¶ Si autem ab alteri⁹ humoris peccato prius ipsum digerem⁹. Deinde abscindem⁹ digestionem itaque faciunt in materia calida: syrup⁹ acetosus et aqua de lupulis: et aqua ordei: et aqua buglosse domestice: et silue stris: et syrupus violatus et syrupus rosatus et syrupus de nenufare et similia. Et in frigida quidem phlegmatica digestionem faciunt oximel simplex et oximel squiticum: alhasce: hyssop⁹ et spica et similia. ¶ Et si fuerit materia adusta cholerica: digestionem eius faciunt: syrupus acetosus et aqua lupuli: et fumus terre: et altharasaco et similia. ¶ Si autem fuerit melancholica in digestione eius regimen erit duplex. Ex vna scilicet parte cum eis que lenificant et humectant et habilitant duritiem corporis et siccitatem terrestreitatis eius: et ex alia cum eis que resoluunt et incidunt et subtiliant resolutione et incisione non perducente ad lapideitatem: et proprie cum reb⁹ operantibus cum mediocritate et temperie. Et semper ponim⁹ vicissitudinem in hoc duplici regimine: vt cadat equaliter digestio et maturatio in materiam: et non abscindatur subtile: et remaneat grossum. ¶ Eligim⁹ autem ad digestionem materierum siue calidarum siue frigidarum ex vnctionibus: et epithimatibus: et emplastris et embrocationibus: et aliis que congruant sicut infra distinguemus. Et incipiemus experiri ea secundum testimonium exigentie cause. ¶ Et quidem canon est: quoniam in soda calida ab alterantib⁹ incipere debemus: siue sint emplastra siue vnctiones: vt reprimatur excessus ei⁹: et prohibeatur aduentus nociui alterius ad ipsum: quantum possibile fuerit nisi in quatuor casibus. ¶ Prim⁹ est in soda calida que fit in febribus: et proprie materialibus. Usus enim epithimatum frigidorum repercussiuorum multiplicat eam: non enim permittunt vapores exire. Sed attractio aceti: et aque rosate aut violate per nares vehementiam ei⁹ sedat. ¶ Secundus vero est quando fit soda propter vapores acutos que perueniunt ad caput ex quantitate totius corporis aut membri alicuius: et iam caput recipit eos: et tunc facere vt fiat eorum diuersio ad oppositum: et diuersum ex vna parte: et ex alia receptorum resolutio sedat eam. ¶ Terti⁹ est quando soda fit a nocumento quod infert a multitudine materie: et tunc euatio eam sedat. ¶ Quartus est quando soda fit a multitudine vaporum existentium in capite: et propter quantitatem corporis aut alterius membri: et tunc resolutiuorum administratio cum facilitate: et particularium euationum eam sedat. ¶ Amplius autem canon est quod emplastra: et linimenta alterantia non sunt expolianda ab aliqua trium virtutum. Prima est: competentia eius in gradu alterationis. Secunda est vt coadunet virtutem membri: vt non recipiat superfluitates. Tertia est vt conforter membrum cui applicatur proprietate sua. Et incipiem⁹ rememorari de eis primo que caput et cerebrum mundificant. Et incipiemus a mundificantibus materias calidas: et que conferunt sode et egritudinib⁹ calidis. Et dico quod omnis materia siue calida siue frigida secundum tres modos recipit diminutionem: aut enim per euationes sensibiles et occultas: aut per diuersionem eius a parte nobili ad ignobilem: aut per vtrumque. Euacuationes autem occultas natura regulat: euacuationes quoque sensibiles eadem sic: et quandoque per se: et quandoque adiuta rebus exteriorib⁹ ab operatione artificis: et hoc secundum duos modos: aut vniuersaliter aut particulariter. Uoco autem hic vniuersalem purgationem que materiam euacuat: cui accidit a quantitate totius corporis multiplicatio: aut plurimorum membrorum aut famosorum: aut eorum que sunt minera illi⁹: sicut epar sanguinis: et kistis cholere: stomach⁹ phlegmatis: et splen melancholie. Et voco particularem purgationem: que ex parte illius membri in quo materia exuberat: euacuat ab emunctoriis eius sicut quando per palatum: et nares: et aures: et oculos materie cerebri purgatur. ¶ Et quidem canon est particularem vniuersali preponi non debere nisi in quatuor casibus. Aut quia materia non multum in quantitate exuberat: quare sufficit a parte emunctoriorum illius

Syrupi in materia calida.

In frigida.

Purgatio vniuersalis que.

Purgatio particularis que.

notū illius mēbri adduci in quo est egritudo. Aut quia mēbrū dans nō est forte in dando: nec mēbrū recipiēs amax in recipiendo. Aut quia membrum non recipit a membris cōitatem eius. Aut quia corpus et alia membra nō sunt posita sub dominio materiei facientis egritudinē in illo mēbro. Diuersiones aūt materiei a parte nobili ad partē ignobilē fieri debere ostendimus ꝓpter fricationes extremitatum: et compressiones et ligaturas earū dolorosas: et cum ventosis et aliis. Remedia autem que habent intentionem vtriusqꝫ sunt clysteria et suppositoria: et oīa que simul ad longinquam diuersitatem attrahunt et euacuant. Et nos de omnibus loquemur. Et primo de euacuationibus ab artificio: si deus voluerit. ¶De soda calida.

Ode calide primo medicinas distinguimus. Et sanguinee quidem flebothomiā necessariā esse dicimus. Deinde sedantia q̄ dicemus. Cholerice vero curā aggrediemur. Incipiētes a simplicioribus et debilioribus ad maiora et fortiora ꝓcedemus. ¶Inūctio ad sodā calidā: siue sit sanguinea: siue cholerica: siue cōplexionalis: siue materialis. Oleū rosatū: et acetum albū cum modico aq̄ rosate diu agitentur et contundantur donec impinguescāt. Deinde infrigidetur super niuē: et ex eo caput liniatur. Est enim expertum. Si aūt cū soda fuerit insomnietas: opij parū adde aut papaueris succū cum cortice. ¶Inquit Alexāder. ℞. ex ceroto Gal. circiter. ℥. ij. et laua illud lauationibus pluribus cum succo solatri: et semperuiue: et lactuce et endiuie: et succo cucurbite: et succo vue acerbe. Et line: et superpone folia salicis: et miraberis effectū eius. ¶Linimentū forte ad sodā calidam pulsatiuā. Oleū rosatum et violatum cum pauco aceto et agreste succo: et modico camphore diu cōtūde donec pinguescat. Et capiti superponatur. Est enim efficax. ¶Filius Serapionis. Embroca conferēs sode calide. viole: rose: folia nenufaris: ordeum excorticatum: folia salicū: et maluax. In aqua coquantur q̄ per cānulā vrceoli capiti ex alto fundatur si catarrū nō timueris. Si aūt virtutem habere resoluendi volueris: camomillā adde. Et si sedatiuā: et somni prouocatiuā queris: cortices papaueris et lactuce adde. ¶Filius Zacharie. Modus alius embroce cōferentis ad sodā calidam cū qua sunt vigilie et permixtiones. ℞. violas siccas: ordeū excorticatū: semē cucurbite: aut corticē eius: semē lini psiliū cortices papaueris: semē altee: semē lactuce semen portulace: rosas siccas. Decoquantur in aq̄ vsqꝫ ad cōsumptionē quarte ipsius. Deinde fac embrocationes sicut diximus. Et sic ea manus et pedes et facies lauentur. ¶Modus embrocationis alius resoluēs et sedans sodā calidā. Accipe folia maluarū aut radicem: aut semina earū: aut oīa simul: et ordeū excorticatū: et rosas et violas: et folia salicū: et folia cucurbite: aut cortices eius: aut semina ipsius et melilotū. De oībus añ. partē. j. florū camomille quātū de oībus. Coquantur omnia in aqua: et fiat embrocatio sicut diximus. ¶Epithima sedās sodā calidā. Euisci semē et psilium separatim siue cōiunctim cum aceto cōquassata super caput posita valēt. ¶Modus emplastri alius ad idē. Accipe flores camomille: farinā ordei: radices altee: semē lini: cortices papaueris: violas: nenufar. Tere cum oleo rosaceo: et violaceo: aut nenufarino permisce: et ex eo super caput fac emplastrū. ¶Diascorides. Succū extremitatū vitis in primis cū nascuntur cū farina ordei distēpera: et oleo rosato: et line ex eo sup caput: et expertū est. ¶Modus emplastri alius ad idē quod resoluit cū facilitate residuū sode calide. ℞. virge pastoris: sansuci: ballamite seminū et radicū et foliox maluax: et violax: et hasce: et ordei mūdi. añ. partē. j. rosax partē. j. et ß. camomille partes ij. fiat emplastrum cum eis: vel fiat embroca cū aqua decoctionis earū. ¶Mesue emplastrum sedans sodā calidam pulsatiuā: et hemicraneā calidā. Accipe farine ordei: sandalorum trium: sief memithe rosarum: fausel: boli armeni: acatie: aloes: semis lactuce: cāphore: de singulis ptes equales cōfice cū mucilagine psilij: aut cū succo portulace: aut lactuce: et epithimetur cum eo. ¶Gabriel. suffumigiū valens ad sodā calidā. Accipe sandalox citri. fausel rosarum. añ. ʒ. ij. et ß. cāphore. ʒ. vnius tertiam: spice. ʒ. ß. ponantur in vase vitreo stricti orificij cum aqua rosata quātum sufficit: et obturetur orificium eius: et dimittatur vt bulliat in cinere calido. Deinde obturetur et recipiatur fumus eius: est enim expertū. Et si ex eo super tpa aspergatur: aut lauetur ex eo facies: confert. Si aūt vigilias patitur: cortices papaueris cū eis adde: et ꝓprie eius. ʒ. iij. et plus vel minus sicut necessitas viget. ¶Aliud suffumigiū eiusdē resoluēs residuum sode calide. Accipe rosax sandalox macaziri: ligni aloes. añ. ʒ ij. camomille. ʒ. iiij. aque rosate quantum sufficit. Fac sicut primū: nobile et expertū est. Et sunt q̄ ponūt camomille pondus omniū. Et sunt qui addūt mellilotū. ¶Caputpurgia fiāt cū oleo rosarum et violarū: et nenufarino cū pauco cāphore: aut cū pauco oleo de semie cucurbite dictis: aut oleo de salice. ¶Aliud filij Zacharie valens ad dolorē capitis calidū: et hemicraneā calidā et dolorem auris. ℞. opij: cāphore. añ. partes equales: fiant collyria sicut lentes: et dissoluatur vnū aut duo in oleo violarū: aut oleo de cucurbitis: et distilletur in nasum: et aurē: est enim verax. ¶Aliud filij Serapionis valēs ad sodā calidā sublime. ℞. spodij. ʒ. ij. opij. ʒ. j. croci. ʒ. ß. cōfice cū aqua in modum pilulax paruarum: et administretur cū lacte mulieris: aut oleo violax aut oleo de semie cucurbite: deinde post horā fac caputpurgium cū lacte mulieris: aut aliquo ex oleis. ¶Iudeus. odoratur oleū rosatum cū aceto conquassatū et positū in vase vitreo: et confert sode calide vehemēti. ¶Aliud nostrum expertum. ℞. amili: nabeth. añ. ʒ. ij. opij. ʒ. iij. spodij. ʒ. j. croci. ʒ. ß. Fac sicut proximū. ¶Aliud Aarō expertum efficax ad sodam calidā et hemicraneam et dolorem auris. ℞. sief. memithe: fausel semis iusquiami seminis lactuce: rosarum: sandalorum: opij radicū mādragore. añ. Fiant ex eis sief: et fricetur ex eo super cutem cum oleo rosato aut violato cū pauco aceto: et distilletur in nasum et aurē et ꝓprie loci doloris. ¶Incipiamus ponere euacuatoria cōferentia ad sodam calidam: cuius materia est cholera citrina. Et incipiamus a leuioribus sicut cōsueuimus procedētes ad maiora. Purgetur ergo in primis cum aq̄ fructuū. ℞. pruna. xxiiij. tamarindox. ℥. ij. et ß. medulle cassiefistule. ℥. iij. myrobalanox citrinox. ℥. j. et ß. propinetur infusio eorum post sufficiētiā coctionis ipsorum. ¶Aqua fructuum ꝯm modum nostrum conferens sode cholerice. ℞. absinthij: rosarum: violarum. añ. ʒ. v. fumiterre. ʒ. vj. capillorum veneris. ℥. j. passulax enucleatarū. ℥. j. pruna. xl. numero iuiube sebesten. añ. xx. Coquātur cū facilitate in aque lib. ij. vsqꝫ dum veniāt ad lib. j. et proiice in ea illa eadem q̄ hic prime diximus: et propinetur: et sunt cassiefistule. ℥. iij. tamarindox. ℥. ij. corticum myrobalanox citrinox. ℥. j. et ß. ¶Inquit Ga. Quando ex aquis fructuū soda non resoluitur propinanda est infusio aloes. Et iste est modus eius. ℞. succi endiuie: succi lupuli: post depuratione ipsorum. ℥. vj. vel alterius eorum tantum: si vtriqꝫ haberi nō possunt: vel succi buglosse domestice: aut siluestris lib. j. et proiice super ipsum aloes succotrini boni et electi. ℥. j. et pone in vase vitreo ad solē obturato orificio eius diebus. xij. et da ex eo omni mane ab. ℥. j. vsqꝫ ad. iij. cum modico dragagāti: vt nō noceat ano. ¶Modus infusionis cōferēs sode calide vehemēti et solutione educit cholerā. Et cōfert iuuamentū maximū febribus cholericis. Accipe succi endiuie cocti et depurati lib. ij. vel aliox succorum quos diximus: et infunde in ipsis vel altero ipox diasiracost. ℥. vj. Et da ex eo ī mane ab. ℥. ij. vsqꝫ ad. iiij. Apparebit enim cito sanitas si deus voluerit. ¶Inquit Hamech. Modus infusionis sode calide diuturne. Accipe absinthij romani. ℥. j. fumiterre. ʒ. viij. passulax enucleatarum. ℥. j. eupatorij. ʒ. v. florū buglosse domestice aut siluestris. añ. ʒ. vj. cuscute: seminis endiuie: agarici. añ. ʒ. iij. Coquātur in lib. iij. aque vsqꝫ ad lib. j. et ß. Et infunde in ea confectionis iam dicte Hamech et ꝓprie prime descriptionis. ℥. ij. Et da ex ea oī mane ab. ℥. j. vsqꝫ ad. ij. sanat enim cū virtute dei gloriosi.

Ad dolorem capitis.

¶De soda frigida.

Loquemur deinceps de soda frigida: siue sit sine materia: siue cum materia phlegmatica vel melācholica: siue permixta: siue ventosa. Et de his omnibus distinctim loquemur si deus voluerit. Et incipiemus sicut consuetudo nostra est a debilioribus. ¶Calefactorium ad sodam frigidam et sodam ventosam. Milium integrum cum sale quantum ipsum calefiat in latere calido: et impleātur ex eis saccelli: et vaporetur cū eis locus. ¶Isaac. grana lauri: et olibani medium conterantur: et impleantur ex eis saccelli: postqꝫ ibi irrorata

fuerint aceto vini:calefiāt in latere calido sup qđ irrorat̃ acetū:⁊ fiat euaporatio cū eis. Democritꝰ. Accipe grana sinapis itegra ⁊ grana nasturcij:vt sint partes eoꝝ eq̄les. Infundant̃ modicū i aceto vini fortis:et impleant̃ ex eis saccelli:et calefiant in latere: et fiat euaporatio cum eis. ¶ Aliud eiusdē expertū.pulegij: carui equis partibꝰ fiat sicut diximus. Aliud eiusdē.oleū puleginū inūctū expertū est. ¶ Unctiones fiant ad sodā frigidā ex oleo nardino aut irino aut laurino aut de been:aut aliq̄ taliū. Itē si fortius facere volueritis cōfortat virtutē eoꝝ cū costo:et castoreo:et euforbio:et pipere cū aliquo hoꝝ vel oībꝰ. ¶ Linimentū ad dolorē capitis frigidū. Tyriacā vel mitridatū cū succo mēte misce:⁊ superpone:exptū est. ¶ Linimētū aliud expertū a nobis ad antiquos capitis dolores qđ administrat̃ sup caput:et frontē. ℞.costi:myrrhe: castorei neriden.añ.ptes equales:olei rosati quātuʒ sufficit. Et si insomnietatē patit̃ partem ß.opij adde: est enim expertū. ¶ Mahemet filius zacharie. modus linimēti ad sodam frigidā et antiquā ⁊ hemicraneā:et dolores auris ex frigiditate. ℞.castorei:euforbij:opij:storacis liq̄de pipis:foliorū rute sinapis:calamēti:marrubij.añ. Fac trociscos aut ij.aut.j.et apud necessitatē dissolue ex eis cum oleo nardino aut costino:aut modico aceto. Et line sup locū:⁊ distilla ex eo i aures ⁊ nares ex parte doloris:⁊ miraberis effectū eius si deus voluerit. ¶ Ga. Trociscus crudus dissoluat̃ cū aceto forti:et oleo rosato:et liniat̃ ex eo sup frontē et tpa:et sedat sodā difficilē et hemicraneā. Et est expertum. Et eodē modo trocisci de croco dicti in antidotario. ¶ Diascorides. Epithima ad sodā fridā et hemicraneaʒ. Ex cinere et aceto fiat pmixtio:et decoque in illa:⁊ liniat̃ ex eo:expertum est. ¶ Philagrius. Modus linimenti ad sodam frigidam et antiquā et hemicraneam difficileʒ. ℞. myrrhe:opij:omphacij:scamonee:granoꝝ lauri.añ.ʒ.iiij. croci.ʒ.iiij.et ß.semis iusquiami:apij: amomi.añ.ʒ.v. Fac trociscos cū aceto: et line sicut diximus cū eis super locū. ¶ Alexander. Confectio epithimatis ad sodam frigidaʒ diuturnā. ℞.fimi colūbini.ʒ.j.et ß. leucopiperis.ʒ.ij.euforbij.ʒ.iiij.croci.ʒ.ß. ⁊ fecis olei de croco.ʒ.j.ß. aggregent̃ oīa cū aceto forti multe fortitudinis:et fac trociscos cū aceto: et succo absinthij:et oleo nardino. Misce ⁊ line vbi opʒ. ¶ Embrocetur caput in soda frigida:et vētositate grossa cū camomilla hastuceha:maluis: folijs lauri: ⁊ sauina:⁊ berēgesif:⁊ origano⁊ mellilo to:⁊ sansuco:⁊ neemē:⁊ hyssopo sicca:⁊ similibꝰ separatis vel cōiūctis. ¶ Diascorides expertū est. Succo apij calido capite linito resolui sodā. ¶ Democritus.ad diuturnam sodā medicamē expertuʒ. ℞.castorei:radicum feniculi:algul:ireos. añ.ʒ.j. granorū lauri.ʒ.ij.folioruʒ rute.ʒ.iij. cere.ʒ.vj.olei rosati.℥.i.ß.olei irini.℥.j. Fac vnguentum et line ex eo:probatum est.

¶ De caputpurgijs conferentibus sode frigide.

Caputpurgiorū cōferētiū sode frigide narrationem aggredimur. Diascorides dixit. fit caputpurgiū cū aq̄ sansuci ⁊ resoluit sodā frigidā et hemicraneā. ¶ Oribasius dixit. Oleū de cucumere asinino est caputpurgiū bonū sode fride ⁊ hemicranee:⁊ mūdificationi cerebri ab humoribꝰ frigidis pinguibus:⁊ aque descendēti ad oculū:⁊ ꝓprie si modicū huius olei distilletur in aures:⁊ trahatur sugendo. ¶ Deinde post horā lauent̃ nares cū aqua calida. Succꝰ quoqꝫ cucumeris asinini vehementius operatur. ¶ Gal. Caputpurgium cōferens sode frigide:⁊ torture: ⁊ oppilationi colatorij:⁊ defectioni olfactus ⁊ impedimēto ipsiꝰ. Nigella die ac nocte infundatur in aceto: deinde siccetur et teratur subtiliter:⁊ puluis eius naribus approximet̃:⁊ trahat̃ naribus odor eius sicut sugendo. Et expertū est.

Caputpurgiū sode frigide cōferens.

¶ Idem caputpurgiū valēs sicut superius:⁊ est forte. ℞. nigelle.ʒ.ij.succi cucumeris asinini.ʒ.j.sal' armoniaci.ʒ.ß. Misceant̃ cū oleo cucumeris asinini:aut oleo de alcāna ⁊ liniat̃ ex eo in naribus intus: ⁊ sugat̃ vehementer odor eiꝰ. Educit eñ de materia cōtēta in capite sufficiēter. Deinde lauentur nares ⁊ caput cum aqua calida. ¶ Filius zacharie. Cōfectio caputpurgij ad sodā frigidā. ℞. castorei:euforbij.añ. Fiat ex eis sief cū aqua sansuci:et fricetur ex eo super cutem:al's coteʒ: cū oleo nardino:aut costino: et liniat̃ ex eo in naribus:et sugatur:⁊ fiat sicut diximus. ¶ Idem. Confectio caputpurgij ad sodā frigidam:⁊ hemicraneā:⁊ egritudines cerebri frigidas:⁊ torturā et paralysim. ℞.castorei:cōdisi:arthanite: pulpe coloquintide baurach euforbij gibenech: fellis vaccini sicci ana. Fiat sief. Et fiant cum eis caputpurgia cū auricula succo muris:aut succo sansuci:aut succo venarū. Et est expertum. ¶ Iudeus. Caputpurgiū conferens sode frigide. Fellis adib sicci:aut vaccini: aut caprini: oppoponaci: castorei. añ partē vnā:croci partem ß. fiat sief: et fricetur ex eo sup cutem:al's cotem cū aqua:⁊ liniātur intus nares:est enim expertū. ¶ Archigenes. Caputpurgium valens ad idem. castorei sinapis:oppoponaci:opij:croci:aloes.añ. Fiāt pilule:et administrent̃ sicut diximus. Expertum. ¶ Alexander. caputpurgiū mirabile ad diuturnū capitis dolorem et pingues in eo materias:⁊ initium aque. Et est ad epilepsiam expertū. ℞. iuseis.ʒ.v. succi cucumeris asinini nec nimis recentis nec nimis antiq̄:salis armoniaci. añ.ʒ.ij. terant̃ diligenter et misceant̃:sic terendo cū oleo de cucumere asinino:aut oleo irino donec fiat sicut cerotū:⁊ repone in vase vitreo:⁊ inunge ex eo intus in naribꝰ: et sugat̃ diligēter. Deinde fac sicut diximus. ¶ Idē. Accipe radicū arthanite sicce.ʒ.ij.ß.succi cucumeris asinini.ʒ.ij. Tere subtilissime:⁊ ex eo per canellū insuffletur in nares. Deinde sugat sicut diximus. ¶ Democritus. purgat̃ aliquādo caput per res que cōmasticātur. Et est purgatoriū leue. Accipe masticis partes.ij. piperis partem.j. cōmasticent̃ diu:⁊ saliua que resoluit̃ semper expuat̃: ⁊ quādoqꝫ admiscemus cum mastice staphisagriam:⁊ quādoqꝫ piretrum: ⁊ quādoqꝫ radices alfefare: ⁊ quādoqꝫ radices capparis. Hec eñ spissum humorem et phlegma grossum educunt. ¶ Caputpurgiū in inuētione nostra:conferens delicatis ad ea que diximꝰ. ℞.castorei.ʒ.j.euforbij.ʒ.ß. gallie muscate.ʒ.vnius partes.ij.condisi.ʒ.vnius partem ß. Fiat eorū cōtritio bona:⁊ infunde super ea succi arthanite quantitatē sufficientem:⁊ expone ad vmbrā donec siccet̃. Deinde tere:⁊ cū succo venarū:aut cum succo sansuci fiant collyria:⁊ administra sicut diximus. ¶ Gargarismata q̄ materiā cerebri attrahūt: quale est gargarisma factum cum oximelle cum sinapi:aut cum ireos:aut cū cortice capparis:aut cū piretro:aut pipere. ¶ Paulꝰ. gargarisma conferēs sode frigide: ⁊ egritudinibꝰ cerebri phlegmaticis. hierapigra cū oximelle squillitico cū aq̄ decoctiōis alhasce:origani hyssopi sicce:piretri:⁊ sinapi. Gargarismꝰ cū eis fiat omni hora.

Gargarisma materiam cerebri attrahens.

¶ Suffumigiū Gabrielis ad sodā frigidā:⁊ egritudines cerebri phlegmaticas. Accipe sansuci.℥.ij.folioꝝ citri.℥.j.camomille tātūdē:ligni aloes:spice añ.ʒ.v. ponantur in vase vitreo stricti orificij:⁊ coquātur donec cōsumpta sit quarta pars aque. Deinde aperiatur orificiū vasis:⁊ recipiatur vapor eius. ¶ Aliud eiusdem: sed est fortius illo aperiens oppilationē cerebri ⁊ emūctorij. ℞.nigelle partes.ij foliōꝝ sansuci: origani: persici:hasce:hyssopi sicce:sticados.añ. partē vnam. Fiat sicut diximus. ¶ Odoramētū conferēs sode frigide. ℞.gallie muscate.aur̃.iij.sadurā aur̃.iij.⁊ ß. ambre crude. aur̃.ij. musci.ʒ.j.ligni aloes aur̃.vj. Dissoluat̃ ambra in modico olei de been. Cetere aūt res preter muscum terant̃ subtiliter:⁊ conficiantur cū glutino dragagāti. Et postq̄ cōfecte fuerint:malaxent̃ cū ambra dissoluta in oleo de been malaxatione multa. Ultimo vero muscꝰ tritus et distēperatus cū aqua rosata misceat̃ malaxādo cum predictis:⁊ fiat inde pomum vnū:aut duo:⁊ odoretur. Deinde cōseruet̃ in vase vitreo:aut plūbeo:ne virtꝰ ipsius tollat̃. Hoc est odoramentum sublime.

Odoramētū sublime.

¶ Odoramentum aliud ex castorei ⁊ rute sicce partibus equalibus cum glutino draganti:pomū fiat ⁊ odoret̃. Et species per se odorētur preterq̄ fiat pomum: est enim expertū ad sodā frigidam et ventosam. ¶ Odoramentum aliud expertum ad frigiditatē cerebri qđ confortat ipsum: et confert sode. ℞. storacis calamite electe.℥.ij.ligni aloes.℥.iij.laudani cōfectiōis geanā. añ. ℥.i.⁊ in alio.℥.vnius partes.ij.spice.ʒ.iii. gallie muscate. ʒ.viij.masticis.ʒ.iiij.ambre crude.ʒ.ij.et ß. gariofiloꝝ macis.ana.ʒ.iiij.⁊ ß. Confice sic. storacem laudanum et masticē cū modico olei de been resolue. Deinde tere in mortario cum pistillo calido:⁊ proijce super eā puluerē ligni aloes:spice:gallie gariofilorum ⁊ masticis:⁊ misce cū eis. Post hec funde sup ea glutini:gūmi arabici:aut dragagāti quātū sufficit:⁊ misce conterendo. Deinde malaxa cum ambra dissoluta

ambra dissoluta cũ modico olei de beẽ malaratiõe multa cõterẽdo: vltimo ꝟo aromatizeꝶ cũ musci.ʒ.ij.ß.ꝛ aqua rosata: aut fiant inde poma: et odoꝛenꝶ. Aut fiant inde trocisci: ꝛ suffumigeꝶ cũ eis. Et est exptũ verax: ꝛ suffumigantur templa: etꝺomus regũ. ℂ Aliud valẽs similiter: et est bonum. Accipe buchur scenden: et ligni aloes electi añ. partes equales: musci partis vni⁹.xix. fac: ex eis poma aut nib: ꝛ vtere: bonum est et expertũ. ℂ Aliud valens siſr storacis. ligni aloes añ.ʒ.j. gallie muscate.ʒ.xij. ambre.ʒ. vij. musci.ʒ.ij. et fiat sicut diximus. ℂ Aliud nobile satis conferens sode et epilepsie: ꝛ ꝓfocationi matricis: ligni aloes gallie muscate añ.ʒ.xv. zizenide.ʒ.vij. ꝯfice terẽdo: ꝛ fac ex eis poma: aut nib: et admistra: aut fac collyria: et suppone in matrice. Et sunt qui addũt buchur scẽdẽ ʒ.xx. ℂ Inqt Hippo. Aromatica capitis grauedinẽ faciũt. Et ego quidem dico: ꝙ nõ elongaꝶ quin hoc fit in freqũẽti vsu eoꝝ: ꝯuertũt eñ vapores ad caput immo replent illud vaporibus. ℂ Moderatus ꝟo vius eoꝝ cerebrum cõfortat et calefacit. Sed nõ fiat adeo frequẽs vt ꝑducat ad illð. Et qdẽ canon est nõ debere cõferre apud repletionẽ. Et hoc est qð Hip. voluit. Nam post mũdificationẽ cõfortat ꝛ calefacit ꝛ residuũ sode remouet. Et si soda est ex malitia cõplexionis frigide sine materia: aut a frigiditate aeris inuenimus esse iuuamẽti sublimis vsum eoꝝ. ℂ Solutiuorum genera cõuenientium sode frigide ꝛ phlegmatice deinceps scribantur: et pꝛimo a debilioribus incipiam⁹.

Ex eis est modus pillularũ de inuẽtione Iudei mũdificantiũ cerebꝛũ: et neruos ab hũoꝛe phlegmatico ꝛ cõferẽtiũ sode frigide et epilepsie: et spasmo ꝛ paralysi: quarũ permixtio hec est. ℞. pulpe coloquintidos.ʒ.xij. laudani puri.ʒ.x. dragagãti.ʒ.ij. gallie.ʒ.iiij. salisgẽme.ʒ.j.ꝛ ß. cõfice sic. Dragagãtũ ꝛ gallia: dissoluanꝶ in aqua pluuiali. Laudanũ ꝟo dissoluaꝶ in modico olei rosati. Deinde misceanꝶ oĩa: et vltimo ꝯficiatur cum eis coloquintida ꝛ salgẽma vltimo puluerizata. ℂ Pilule aũt ad hoc valẽtes sunt pilule de hiera ꝛ pilule de speciebus ꝛ pilule stomatiche: quas scripsi in antidotario vniuersaliũ medicinarũ. ℂ Mahemet filius zacharie. Cõfectio pilularũ habẽtiũ virtutẽ hiere ꝛ sunt in nobilitate ei⁹: ꝛ vocauit eas cochias: quarũ hec est ꝑmixtio. Accipe pulueris hiere.ʒ.xx. coloquintide interioris.ʒ.vj. ꝛ ß. ꝛ in alio ꝑ coloqntida trociscoꝝ alandahal.ʒ.viij. scamonee anthiochene cocte in citonio.ʒ.v. sticados turbith añ.ʒ.x. fiant pilule: dosis earum est a.ʒ.ij. vsqꝫ ad.ʒ.ij. et ß.

Pilule expte ad sodã frigidã. ℂ Sal. Pilule experte ad sodã frigidã: ꝛ mũdificãt caput ꝛ stomachũ ab hũoꝛe phlegmatico: ꝛ putrido: ꝛ sunt pilule salue: quarũ ꝑmixtio hec est. ℞. aloes boni.ʒ.x. coloqntide interioris.ʒ.iiij. scamonee cocte in citonio.ʒ.iij. sticados arabici.ʒ.v. salisgẽme.ʒ.ij. anisi: absinthij añ.ʒ.ij. et ß. turbith boni ꝛ electi sublimis.ʒ.xij. fiãt pilule. Et sit dosis earũ a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ℂ Aaron infusio hiere ad sodã antiquã frigidã ex hũoꝛe grosso phlegmatico. ℞. hyssopi sicce: hasce: sucaha: radicũ feniculi: apij añ.ʒ.viij. turbith.ʒ.iiij. ꝛ in alio.ʒ.v. anisi.ʒ.ij. ꝛ ß. salisgẽme.ʒ.ij. passulaꝝ ẽucleataꝝ.ʒ.j. Decoquanꝶ in lib. ij. aque vsqꝫ ad li.j. ꝛ coletur. Deinde ꝓijciaꝶ sup ipsam hierepigre.ʒ.x. turbith boni ꝛ sublimis ʒ.iiij. ponaꝶ in vase vitreo: et suspẽdatur in sole diebus.x. et da huius infusionis omni die ab.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ℂ Fili⁹ Serapionis. Infusio de aloe est mũdificans caput et stomachum et curãs sodã. ℞. myrobalanoꝝ: chebuloꝝ: emblicoꝝ: belliricoꝝ: radicũ apij: feniculi: florum sqnãti capitis lilij. añ.ʒ.x. spice masticis: calami aromatici añ.ʒ.iij. hyssopi: dauci: sucaha: bedeguar añ.ʒ.v. coloquĩtide interioris.ʒ.ij. Coquãtur in lib. iiij. aq vsqꝫ ad li.j. et ꝓijciaꝶ super ea aloes succotrẽsis.ʒ.j. ꝛ pone in sole sicut dixim⁹. Et est dosis ei⁹ ab.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. cũ dragagãti et masticis añ.ʒ.ß. ℂ Idem modus infusionis hiere valẽs ad idem ꝛ est fortioꝛ. ℞. radicũ apij: feniculi: sqnãti añ.ʒ.x. calamẽti mõtani: aristologie rotũde: sucaha: ꝛ bedeguar. añ.ʒ.v. myrobalanoꝛũ indoꝛũ.ʒ.vij. epithimi cretẽsis.ʒ.v. masticis.ʒ.iij. spice.ʒ.ij. casie: ameos calami aromatici añ.ʒ.iiij. agarici.ʒ.vj. sticados.ʒ.vij. passule enucleate.ʒ.iij. Coquãtur in lib. vij. aque vsqꝫ ad lib. v. ꝛ ꝓijciaꝶ super ipsam hierepigre.ʒ.j. Et fiat sicut dixim⁹: et sit dosis eius ab.ʒ.j. vsqꝫ ad ij. cũ olei de cherua.ʒ.iij. ℂ Alexãder. Cõfectio pilularuꝫ valẽtiũ ad diuturnã sodã et hemicraneã et vertigines et epilepsiam ꝛ artheticã: ꝛ educũt hũoꝛes a ꝓfundo mẽbrorum: et soluunt sine molestia: quarũ permixtio hec est. ℞. aloes boni sublimis.ʒ.j. coloqntide interioris: scamonee cocte i citõio: absinthij: bdellij ameos añ.ʒ.ß. masticis.ʒ. iiij. anisi.ʒ.ij. euforbij.ʒ.iij. ꝛ ß. baurach: hellebori nigri añ.ʒ. iij. cũ succo cauliũ fac pilulas. Et sit dosis a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ℂ Pilule nr̃e ꝯferũt egritudini capitis: ꝛ ꝯferũt sode antique: ꝛ solutiõe educũt hũoꝛes pingues ꝛ graues: ꝛ custodiũt sanitatẽ oculi: ꝛ curãt reuma ei⁹. Quarũ hec est permixtio. ℞. coloquĩtide turbith añ.ʒ.iiij. agarici.ʒ.iij. sticados.ʒ.ij. scamonee.ʒ.iij. ꝛ ß. spice, sqnãti: xilocasie: xilobalsa. carpobalsami: assari: rosaꝝ: violaꝝ: epithimi: absinthij cinamomi: croci masticis añ.ʒ.j. aloes sublimis ad põdus oĩm. Fac pilulas cũ succo absinthij. ℂ Pilule alie nostre. Valẽt siſr ad mũdificationẽ stomachi ꝛ capitis: et accipiũtur oĩ tꝑe. Et dicunꝶ pilule de mastice. ℞. aloes.ʒ vij. masticis rosaꝝ añ.ʒ.iij. turbith.ʒ.x. fac inde pilulas. Dosis earum est a.ʒ.ij. vsqꝫ ad.iiij. ℂ Hiera nr̃a ꝯfert sode a phlegmate facte: stomachũ ꝛ cerebꝛũ mũdificat epar ꝛ mẽbra nutritionis ꝯfortat. ℞. carpobalsami xilobalsami: casie cinamomi⁹ electi: spice: assari: masticis cubebe: macis: nucis muscate: sqnãti: agarici añ.ʒ.v croci.ʒ.iij. aloes succotrẽsis lib.j. mellis qꝫtũ sufficit. Dosis ei⁹ est a.ʒ.ij. vsqꝫ ad.v. — Pilule de mastice.

ℂ De soda ex aggregatione cholere ꝛ phlegmatis.

Infusio cõferens dolori capitis: cuius materia est cholera et phlegma: ꝛ solutiõe educit ea. ℞. pruna.xl. fumiterre.ʒ.viij. absinthij.ʒ.iiij. myrobalanorum citrinoꝝ: chebuloꝝ: ꝛ indoꝝ añ.ʒ.j. tamarindoꝝ.ʒ.xv. agarici ꝛ turbith añ.ʒ.ij. ꝛ ß. Cõquãtur in li. iiij. aque donec redeat ad lib.j. ꝛ mediã. Et accipe ex ea.ʒ. viij. ꝛ fricẽꝶ in ea aloes turbith añ.ʒ.j. partẽ ß. agarici.ʒ.j. Deinde coleꝶ ꝛ bibaꝶ donec dimittiꝶ ꝑ totã noctẽ. Si aũt qui sumpserit eã fuerit debilis illa tria nõ fricenꝶ in ea: sꝫ sufficit cũ ea misceri pulpe casiefistule.ʒ.xv. ℂ Haly. modus ĩfusiõis yere ad sodã antiquã ꝛ difficilẽ hemicraneã et fe. antiquas. ℞. myrobalanoꝛũ citri.ʒ.j. indoꝝ chebulorum ꝛ emblicoꝝ ꝛ belliricoꝛũ añ.ʒ.i. ꝛ ß. cuscute absinthij añ.ʒ.v. se. fumiterre.ʒ.j. bedeguar masticis añ.ʒ.iij. xilobalsami carpobalsami añ.ʒ.ij. acori.ʒ.ij. ꝛ ß. decoquaꝶ in lib. iiij. aque vsqꝫ ad vnã: ꝛ ꝓijce supˀ eã post colationẽ ipsius hierepigre ligni aloes añ.ʒ.j. ꝛ fac sicut dixim⁹: et da vsqꝫ ad dies.xij. pl⁹ vel min⁹ vsqꝫ dũ appareat sanitas: ꝛ dosis ei⁹ est ab.ʒ.j. vsqꝫ ad.ʒ.ij. efficax ꝛ expertũ. Ali⁹ mod⁹ ĩfusionis aloes ꝯferens sode ꝑmixtionis cholere ꝛ phlegmatis diuturne. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ absinthij añ.ʒ.vj. fumiterre bedeguar añ.ʒ.j. Coquanꝶ in li. iiij. aque vsqꝫ ad lib. j. ꝛ cola: ꝛ ꝓijce sup eã aloes boni.ʒ.viij. Et pone in vase vitreo: ꝛ fiat sicut diximus. Et da vsqꝫ ad dies.xij. plus vel minus vsqꝫ dũ appareat sanitas: ꝛ dosis ei⁹ est ab.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. efficax ꝛ expertũ est. ℂ Ruffus. pilularũ ꝯfectio conferẽtium ad sodã antiquã ex humoꝛe grosso phlegmatico et cholerico: quarũ permixtio est. ℞. myrobalanoꝛum citrinoꝝ: ꝛ idoꝝ: absinthij añ.ʒ.iij. anisi: bdellij masticis añ.ʒ.ij. scamonee.ʒ.ij. ꝛ ß. ꝛ ꝑpꝛie cocte ĩ citonio trociscoꝛũ alãdahal.ʒ.iiij. epithimi.ʒ.ij. aloes boni: turbith electi: ꝛ casie añ.ʒ.vj. salisgẽme.ʒ.j. ꝛ ß. ꝛ fac pilulas cũ succo endiuie. Dosis earũ a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ℂ Alchindus. Cõfectio pilularum cõferẽtiũ sode aggregationis cholere et phlegmatis ꝛ sode ꝑpꝛie stomatiche: ꝛ ꝯferũt stõacho: ꝛ mũdificãt ipm: ꝛ caput a supfluitatibus cholericis: ꝛ phlegmaticis: ex mũdificãt sensus ꝛ viscera: ꝛ ꝯferũt splenĩ. Quarũ hec est ꝑmixtio. ℞. triũ myrobalanoꝛũ añ.ʒ.iij. epithimi boni absinthij añ.ʒ.ij. ꝛ ß. turbith arũdini.ʒ.ix. agarici. scamonee trocisci alãdahal añ.ʒ.iij. apij. anisi añ.ʒ.j. salisgẽme.ʒ. ij. nucis muscate gariofiloꝛũ añ.ʒ. vni⁹ partes duas. hierepigre.ʒ.v. masticis.ʒ.j. ꝛ ß. Cõfice cũ succo endiuie: ꝛ pentdiarũ.ʒ.ij. Dosis earũ est a.ʒ.j. vsqꝫ ad tres. ℂ Oribasius Cõfectio pilularũ mũdificãtium caput a cholera et phlegmate: ꝛ cõferẽtiũ sode ꝑmixte: ꝛ mũdificãtiũ caput et stomachũ ꝛ instrumẽta visus: ꝛ attrahũt materias vehementer: quarũ hec est permixtio. Recipe carpobalsami recẽtis assari: masticis: absinthij: spice: scamonee: cinamomi electi añ.ʒ.ij. croci.ʒ.j. nucis muscate.ʒ.ß. turbith boni et electi ʒ.iij. ß. aloes.ʒ.viij. coloqntide interioris.ʒ.vij. Fac pilulas. Dosis earũ est a.ʒ.j. vsqꝫ ad.ij. ℂ Sal. Cõfectio pilularum cochiarũ conferentium sode permixte et mundi-

ficantium stomachū ꝛ caput ꝛ instrumēta visus. ℞. aloes scamonee cocte in citonio: coloquintide interioris albe et lentis: masticis: absinthij romani. añ. partes equales. Cōfice cū expressione solatri aut endiuie. Et dosis earū est a. ʒ. j. vsqꝫ ad vnam ꝛ mediam. ¶ Pilule alie experte valentes similiter mūdificāt caput et stomachum ꝛ confortant ea. ℞. aloes boni et electi. ʒ. v. masticis. ʒ. iij. rose sicce. ʒ. j. Dosis earum est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad aur. ij. ¶ Alie valētes similiter. Accipe aloes. ʒ. vj. myrobalanorū citrinorum. ʒ. iiij. masticis. ʒ. iij. rosarum. ʒ. ij. croci. ʒ. j.

¶ De soda frigida ab humore melācholico.

Sabor heben girges. Cōfectio pilularū indarum cōferentium sode: cuius materia est melancholica: difficilis eradicationis et cōferentium manie ꝛ melācholie: ꝛ epilepsie: et lepre: et morphee nigre: ꝛ vlceribus nigris: quarum hec est pmixtio. hierepigre. ʒ. x. epithimi: agarici: polipodij: sticados añ. ʒ. vij. myrobalanoꝝ nigroꝝ: coloquintide interioris. añ. ʒ. iiij. hellebori nigri: salis indi. añ. ʒ. ij. ꝛ ß. lapidis lazuli. ʒ. iij. Fac pilulas da. ʒ. j. ß. vsqꝫ ad. ij. cū aq̄ casei infusionis epithimi: ꝛ passularū enucleatarū: ꝛ parum salisgēme. Sunt em̄ mirabiles. Sunt em̄ ex posterioribꝰ qui addiderūt in pmixtione earum gariofiloꝝ: anisi: spice añ. ʒ. j. ꝛ ß. ¶ Decoctio de epithimo ꝯferēs sode melancholice: ꝛ speciebꝰ melancholie: ꝛ manie: et lepre: ꝛ morphee nigre: ꝛ cancro ꝛ fistule nigre. ℞. epithimi: sticados myrobalanorum nigroꝝ. añ. ℥. j. chebuloꝝ: emblicorum belliricoꝝ turbith: eupatorij: agarici añ. ʒ. v. polipodij: sene. añ. ʒ. vj. fumiterre: florū squinanti. añ. ʒ. iij. corticū hellebori nigri. ʒ. ij. salisgēme. ʒ. ij. ß. passularū enucleatarū. ℥. j. ß. Omnia preter epithimū buliāt in lib. iiij. aque vsqꝫ ad lib. j. Deinde buliat epithimū in eo bulitione vna modica. Deinde coletur et proijciatur in ea hierepigre. ℥. j. ꝛ fiat sicut diximus. Dosis est ab. ℥. j. vsqꝫ ad tres. ¶ Hamech filiꝰ zezar. Modus infusiōis cōferēs sode: cuius materia est humor adustus: aut melācholia: ꝛ est sublimis ad illud et ad maniam: ꝛ melācholiā: et epilepsiam: ꝛ vertiginē: ꝛ lepram: ꝛ cancrum: ꝛ scabiem: ꝛ impetiginē. Cuius hec est pmixtio. ℞. myrobalanoꝝ nigroꝝ: chebulorum añ. ʒ. viij. epithimi reubarbari. añ. ℥. j. radicū buglosse domestice ꝛ siluestris: et florū eaꝝ. añ. ʒ. iiij. absinthij. ʒ. iij. fumiterre. ʒ. v. polipodij: agarici: sticados: camedreos: camepitheos añ. ʒ. iiij. liquiritie. ʒ. v. sene. ʒ. vij. passularū enucleatarum. ℥. j. Buliāt oīa preter epithimū in quinqꝫ libris aque vsqꝫ ad li. j. Ultimo xͦo ponaꝶ epithimum. Deinde coleꝶ ꝛ proijciatur in ea cōfectionis Hamech secūdē. ℥. ij. et ponaꝶ in sole in vase vitreo diebus sex. Et da ex eo ab. ℥. j. vsqꝫ ad vnam et mediam. Est enim mirabile. ¶ Mesui iube. Syrupus cōferens ad ea que diximus ꝛ nobile ꝛ expertū ꝛ cōfert quartane ꝛ oppilationi splenis et omni egritudini que est de melācholia. ℞. capilloꝝ veneris: radicum buglosse domestice et siluestris ꝛ florum earū polipodij. añ. ℥. j. epithimi ℥. j. folioꝝ sene: camomille: sticados. añ. ʒ. vij. camedreos: squināti hellebori nigri. añ. ʒ. iij. fumiterre. ʒ. vij. eupatorij ʒ. iiij. succi pomoꝝ dul. ʒ. viij. Omnia preter epithimum ꝛ succū pomoꝝ buliāt in lib. iij. aque vsqꝫ ad lib. ij. Deinde buliat in eo ebulitione vna epithimum: ꝛ coletur: ꝛ cum succo pomoꝝ lib. ij. zuccari fiat syrupꝰ: dosis est a. ʒ. x. vsqꝫ ad. xxx. ꝛ est sublime. ¶ Alexāder. pilule de lapide armeno cōferūt sode melācholice: ꝛ educūt cū facilitate humorem melācholicū: ꝛ cōferūt egritudinibus melancholicis sicut est mania: melācholia: et cancer et lepra. ℞. hierepigre epithimi agarici lapidis armeni loti ꝛ preparati añ. ʒ. iiij. scamonee. ʒ. v. ꝛ ꝓprie cocte ī pomo gariofiloꝝ. ʒ. j. fac pilulas cū aqua rosata. Dosis. ʒ. j. ¶ Galenus. Canon est

De triplici regimie i cura huiꝰ sode.

qꝫ cura huiꝰ sode nō est expoliāda ab vno triū regiminū. Primū est sīr oīm trium egritudinum melācholicarum. Primuꝫ est regimē humectatiuū ꝛ impinguatiuū: preter hoc qꝺ facit cadere in opilationes: et hoc ideo vt lenificeꝶ et habiliteꝶ corpus humoris vt recipiat equalitatē digestiōis in toto. Et hoc regimē est necessariū in pncipio ꝛ in medio ꝛ in fine: ꝛ ante ꝑm regimē qꝺ dicemus ꝛ post vt nō cadat in corpus humorosu vt resoluaꝶ subtile: ꝛ remaneat grossuꝫ ꝛ accidat residuo ipsius lapideitas. Secundū regimē est regimen resolutiuū faciēs resolutionē cū mediocritate: ꝛ propter eꝰ qꝺ habilitatū est vt fiat illud. Et hec duo regimina opꝫ vt sibijnuicem semp succedāt: ꝑm hoc em̄ cadet digestio equaꝶr in materiā: ꝛ equaliter resolueꝶ. Tertiū regimen est regimē euacuatiuū in quo tria cōsiderabilia subdentur. Unum vt non semel: ꝛ multā ꝛ subitā faciamꝰ euacuationē: sed per interualla habētem temperiē: vt natura euacuationem: nō euacuatio naturā regulet: subita em̄ et violēta euacuatione vix a natura regulariter operaꝶ sicut impetus flamme q̄ subito agit in subtile ꝛ pretergreditur grossum. Opus xͦo moderati caloris est equaꝶr in vtrāqꝫ partē rei elixabilis ꝛ assabilis agere. Secūdū ꝯsiderabile est vt euacuatiuum sit cōmensuratum nō excedēs mediocritatē: sed sit extēsio eleuationis eius nō recedēs a gradu medicinaꝝ incolumiū quas te scire fecimus in libro rectificationū eaꝝ. Tertiū est vt nō expolienꝶ solutiua a rebus lenificatiuis ꝛ humectatiuis: hoc est em̄ qꝺ operationem beatificat. Adhuc aūt canon est vt in hoc triplici regimine cōforteꝶ cor cuꝫ rebus cordialibus generātibꝰ in eo mineram gaudij: ꝛ tu elige eas ex simplicibus ꝛ compositis quarum traditio est apud te: et cum administratione oīm que ad rem gaudij pertinent: hic est enim thesaurus cure.

¶ De cura sode a pmixtiōe cholere nigre ꝛ phlegmatis.

Iudeꝰ. Modus pilulaꝝ ꝯferētiū sode a phlegmate ꝛ melācholia. ℞. myrobalanoꝝ: chebuloꝝ: indoꝝ: belliricoꝝ: salis indi. añ. ʒ. iij. turbith: epithimi. añ. ℥. j. ꝛ ß. hellebori nigri: pulpe colloquintide. añ. ʒ. iiij. hierepigre. ʒ. x. agarici. ʒ. vj. sticados. ʒ. iiij. absinthij. ʒ. ij. Dosis eaꝝ ē a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ij. ꝛ sunt sublimes. ¶ Archigenes cōfectio pilularum stomaticharū solutione educētiuꝫ phlegma ꝛ vtrāqꝫ choleram: ꝛ confert sode stomatiche facte ab eis: quaruꝫ permixtio est hec. ℞. hierepigre: turbith añ. ʒ. xij. myrobalanorum citrinoꝝ: chebuloꝝ: indoꝝ. añ. ʒ. v. agarici. ʒ. iiij. salisgēme sticados ameos. añ. ʒ. ij. epithimi. ʒ. iij. scamonee. ʒ. ij. ꝛ ß. Fac pilulas cū succo scariole. Da a. ʒ. j. ꝛ ß. vsqꝫ ad ʒ. ij. ꝛ ß. ¶ Andromachus. Hiera cōferēs egritudini capitis a phlegmate ꝛ melācholia: ꝛ cōfert iuuamētū manifestrum apoplexie ꝛ epilepsie ꝛ paralysi: ꝛ torture: et mollificationi: ꝛ initio aq̄: cuiꝰ pmixtio. ℞. aloes succi absinthij añ. ℥. j. hierepigre. ℥. ß. turbith. ʒ. vij. coloquintide interioris. ʒ. iiij. squille assate. ʒ. iij. agarici: sticados: polipodij: et epithimi añ. ʒ. ß. hellebori nigri: piretri: piperis albi ꝛ longi: zinziberis: squināti: camedreos. añ. ʒ. iij. ꝛ ß. cardamomi: macis: nigelle: aristologie: castorei. añ. ʒ. iij. euforbij. ʒ. ꝛ ß. croci: petrosellini: cinamomi: spice: polij añ. ʒ. ij. absinthij. ʒ. iiij. albarū penidiarū. ℥. iiij. mellis dispumati quantum sufficit. Dosis eiꝰ est a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. v. cū aqua casei.

¶ De soda ex percussione.

Soda propter percussionem. filius Serapionis: Si super percussionem in capite nullū preterijt tempus administramus in pncipio que repellant et nō permittāt materiā reumatizantem ad locū recipi ꝛ figi in ipso: sicut recte administranꝶ frigida stiptica cū aquis et expressionibꝰ frigidis sicut est ramich ꝓprie cū aqua frigida multe frigiditatis: ꝛ cōprime vehementer super locū. Et ex eis sunt rose ꝛ sandali et faufel: ꝛ siefmemite: ꝛ acatia: ꝛ bolus armenus ꝛ chimolea: ꝛ lens nō excorticata: ꝛ litiū singulariter ꝛ cōiunctim quādo miscētur cū aqua solatri: aut virge pastoris: aut plātaginis: aut coriādri humidi: aut cū oibus: aut cum aqua rosata et infrigidenꝶ ī niue: aut cū expressione portulace. Si autem post percussionē preterit tempus: et materia iā reumatizauit et collecta est medicamē resolutiuū apponēdum est: sicut ex camomilla: melliloto: fenugreco: radice altee ꝛ similibus. Si aūt non resoluitur curatur sicut dicemus in tractatu apostematū. At xͦo ꝛ si reumatizauit materia ꝛ adhuc reumatizat ꝛ partim collecta est: et partim colligēda vtrāqꝫ cura indiget. s. ꝛ que repellat reumatizādū: et q̄ resoluat collectū ꝛ reumatizatū. Sint satis hec de curis sode que diximus: et sufficere possunt eis quos deus excellētissimus sanare voluerit.

¶ De hemicranea.

Hemicranea egritudo est de genere vehemētiū dolorum ꝓpterea qm̄qꝫ indiget curatiōe: qm̄qꝫ blādimēto: ꝛ cura eius indiget obseruatiōe regiminum: sicut ī soda diximꝰ: quapropter opꝫ vt capitula illiꝰ canonis hic etiā afferanꝶ: in calida. s. et frigida. Cura autem blandiens est cura non vera: ꝛ est

ra:⁊ est stupefacere apud vehemẽtem dolorẽ ipsius pulsationem. Nos aũt sanitatis largitorẽ poscimus in primis: vt de sui largitate ipam egẽti ⁊ sperãti annuat q̃ sit bñdictus. Afferam⁹ aũt ad locũ hũc ex medicinis ibi memoratis: quas possumus habere ꝯmunitatem iuuaminum in oĩbus egritudinibus capitis. Et ponimus ex medicinis hic quasdã quas quidã ꝓprias hemicranee esse dixernut.

De hemicranea calida.

ET si peccatum est ex parte sanguinis flebotomiã conferre dixim⁹. Si ꝟo ex pte cholere euacuabim⁹ eã postq̃ digesserimus vtrãq̃ partez eius et hoc cũ auxilio medicinaꝝ quarũ proprietas est hoc facere. Et ex eis est aqua fructuũ ⁊ infusio myrobalanoꝝ: et infusio aloes in aqua endiuie quã diximus: ⁊ alia quoꝝ rememoratio p̃cessit: ⁊ dãda est hiera cũ scamonea. Alexãder. Cõfectio trociscorum qb⁹ fit linimẽtũ ad hemicraneã cholericã vehemẽtẽ ⁊ pulsatiuaz. ℞. aluminis. ʒ. xvj. croci. ʒ. xij. colcothar. ʒ. x. myrrhe. ʒ. iij. onfacij. ʒ. ij. calcadis. ʒ. ij. gũmi arabici. ʒ. iij. Fac trociscos cũ vino forti aut aceto. Et cũ necesse fuerit soluat̃ vnus cũ aceto ꝑmixto: et liniat̃ sup locũ doloris: et stringat̃ sup ipsum cũ ligamine vt sedetur pulsatio. Et qñq̃ apud necessitatẽ ponit̃ aliquãtulũ opij. Democritus. Linimentũ bonum ad hemicraneã calidã. ℞. ex fece atramẽti sicca: ⁊ dissolue eã ꝯterẽdo cũ aceto multe fortitudinis cũ octaua pte ipsi⁹ opij egyptiaci: ⁊ laboret̃ multum in ꝯtritiõe ipsius: sicut p diẽ vnã: ⁊ liniat̃ ex eo super tempora ⁊ stringat̃ sup ipsum. Est em̃ exptũ. Archigenes. Linimentum ad hemicraneã calidã pulsatiuã expertum ⁊ ad sodã vehemẽtẽ. ℞. succi agreste. myrrhe añ. ptẽ. j. fecis encausti scriptoꝝ ptes. ij. aluminis iameni croci añ. partem. j. ⁊ quartã. Cõfice terendo cũ aceto vini cõtritiõe multa: ⁊ liniat̃ ex eo super tempora: ⁊ stringat̃ sup ipsum. Filius zacharie. Si stomachus est cũ causa: danda est post mũdificationẽ infusio coriãdri: ⁊ psilij cũ zuccaro in matutinis: ⁊ assiduet̃ illud: qr ꝯfert si de⁹ voluerit. Idẽ Caputpurgium fiat ex lacte mulieris: cũ modico cãphore: ⁊ si necessitas vocat: adde tãtũdẽ opij quãtum est camphora. Et distilla ex eis in aurẽ ⁊ nasum q̃ sequit̃ morbuz Deinde stilla oleum violatũ post horã cũ lacte mulieris. Ex embrocis aliis sup hec eligẽda ad istũ locũ ea que cõgruãt. Et quoꝝ ꝓprie p̃cessit rememoratio. Et ad hunc locum ex eis aliqua referant̃ que diximus in soda frigida.

De hemicranea frigida.

HErmes. Linimẽtũ ad hemicraneam frigidam chronicaz. ℞. succi rute agrestis: succi affodili añ. ℥. iij. castorei: euforbij: piretri añ. ʒ. vj. piꝑis sinapis: staphisagrie. calamẽti: zinziberis añ. ʒ. iiij. croci. ʒ. iij. fiant ex eis trocisci: ⁊ cũ necessitas vrget: ex eis dissoluat̃ vnus in aceto multe fortitudinis: ⁊ liniat̃ sup locũ: ⁊ stringuat̃ cũ pila. Est em̃ efficax et eo vtẽdũ est: qñ iã oĩa nõ cõtulerint qm̃ est forte. Et qñq̃ cum lib. j. olei ⁊ vini lib. ß. ⁊ cere. ℥. iiij. buliant oĩa vsq̃ ad vini cõsumptionẽ. Deinde colẽtur: ⁊ fit inde vnguẽtũ mirabile. Democritus. Medicamẽ magnũ cõferẽs hemicranee difficili: ⁊ chronice q̃ difficulter sepat̃: ⁊ non est qđ cõferat sicut illud. Accipe ex emplastro sinapismo circiter lib. ij. ⁊ cõmisce cũ oleo squille. ℥. ß. costi radicũ capparis: euforbij añ. ʒ. iij. oĩa trita ⁊ cum aceto: aut vino odorifero quãtũ sufficit aggregabis: ⁊ emplastra super locũ: qm̃ est vltimũ. Hippocra. Granoꝝ lauri ptẽ. j. olibani partem ß. Misce oĩa cũ aqua post ipsorũ triturationẽ: ⁊ linies super locũ. Oribasius. Granorũ lauri foliorũ rute añ. ptẽ j. sinapis partẽ ß. aggregent̃ cũ aqua: ⁊ administrentur. Alexãder. Si est hemicranea a cõitate stõachi: vomitus ꝓuocãdus est cũ oximelle ⁊ pipe: aut oximelle ⁊ porris: aut oximelle ex raphano nutrito cũ helleboro nigro Deinde post vomitũ det̃ diacitonitẽ: aut citonia cũ pipe et zinzibere ꝓpinato tñ ante vomitũ p triduũ apozimate apij: ⁊ hyssopi ⁊ dauci ⁊ sikiũ cũ oximelle. Idẽ caputpurgiũ quo frequẽter vsus suz ad hemicraneã difficilẽ ex humore frigido. ℞. euforbij: castorei añ. ptes equales. Fiãt ex eis sief: ⁊ apud necessitatẽ fricet̃ cũ vno eorũ sup cutem cũ aqua calida: aut oleo costino: aut nardino. Et distillet̃ ex eo in narẽ ⁊ aurẽ q̃ ex pte doloris est. Deinde balneet̃ ⁊ ꝯñr adhuc ex medicamĩe distillet̃. ⁊ h̃ vicissiz: cito em̃ hemicranea soluet̃ si de⁹ voluerit. Alexãder. Linimẽtũ q̃ nullũ magis ad diuturnã ⁊ difficilẽ hemicrãeã iuenit̃. ℞. euforbij vitrioli añ. ʒ iiij. myrrhe pure trociscoꝝ croci: magnetis: croci: piꝑis al. añ. ʒ. iij. Tere oĩa ⁊ ꝯfice cũ aceto. sic ꝯterẽdo ꝯtritiõe mľta vsq̃ dũ fiat sicut mel. Et linies ex eo totũ tp̃s ⁊ dimitte vsq̃ dũ desiccet̃. Et iteꝝ scđo ⁊ tertio inunge. Deide lauet̃ ⁊ singľis dieb⁹ sine itermissiõe faciat vsq̃ dũ appeat sanitas: si De⁹ voluerit. Aliđ eiusdẽ. olei đ sabina li. j. cere. ℥. iij. euforbij. ℥ j. Fiat ex eis vnguẽtũ: ⁊ ex eo mediã ptẽ capitis inũge: ⁊ frõtis añq̃ lauet̃ i balneo. Deide lauet̃: ⁊ fiat h̃ singľis dieb⁹: qr sanabit̃ si Deus voluerit. Gal. Nõ est narcoticorũ vsus i vehemẽtia administratiõis ad egritudines capitis pp passibilitatẽ cerebri. Sed in vehemẽtia necessitatis: qñ dolor fit vehemens et amẽtem reddit: aut ad sincopim ꝑducit: cõuertimus regimẽ ad administrãdũ ea cũ timore ⁊ cautela post fractionẽ tñ excellẽtie eorũ: ⁊ meli⁹ est administrari i emplastris q̃ in potibus. Deinde in caputpurgiis. Et tu elige q̃ volueris ex eis q̃ diximus.

Linimentũ ad diuturnam et difficilem hemicraneam.

Preceptũ Galeni.

De scotomia ⁊ vertigine.

CUra huius egritudinis est. v. res. Prima abscindit materiã. scđa cõuertit regimẽ ad mẽbrũ mãdãs si est aliquod mãdans ⁊ rectificat illud. Tertia cõuertit regimẽ i administratione cibi: ⁊ potus ducẽtiũ ad equalitatẽ. Quarta cõfortat cerebrũ ⁊ caput totũ vt nõ recipiat qđ mãdatur. Quinta cõuertit vapores ⁊ fumos ad oppositum et diuersuz: ⁊ illud fit cũ fricationib⁹ extremitatũ ⁊ ꝯstrictione dolorosa: ⁊ vẽtosatiõe i eis ⁊ spatulis: ⁊ oĩ qđ attrahit ad diuersum: ⁊ cum clysteriis: ⁊ suppositoriis ⁊ similibus.

De scotomia ⁊ vertigine a materia calida ⁊ sanguinea.

SI sanguis quidẽ in causa fuerit ex abũdãtia eius in toto corpe primo de basilica minuim⁹ aut de vena media. Et postea si necessitas vrget: cephalicã minuimus. Hoc em̃ est p̃ceptũ Hip. ⁊ si adhuc perseuerauerit egritudo flebotomabis venã non pulsatilẽ: q̃ est post aurẽ ex vna parte vel ambabus si necesse fuerit. Scarificatio etiã cartilaginũ auriũ est multũ cõferẽs: ⁊ cõpetit ei in hac specie ventosatio crurũ. Si aũt sanguinis abũdãtia in capite solo apparuerit: de cephalica minuim⁹ sola: ⁊ venis q̃ sunt post aurem. Scarificatio etiã auris vtilis est: ⁊ appositio sanguisugarũ in naribus: ⁊ appositio ventosarũ in nucha et spatulis ⁊ collo. Et quidẽ oĩ specie ei⁹ ꝯfert emorroidarũ ꝓuocatio ⁊ mulierib⁹ mẽstruorũ. Et sint cibi eoꝝ sanguis feruorẽ extiguẽtes: ⁊ cõgelati ⁊ acetosi: et ꝯfert eis administratio psilij cõquassati cũ aqua et zuccaro i matutinis oĩ die: aut ifusio coriãdri: et ꝯfert oleũ rosatũ et acetũ conquassata ⁊ ifrigidata i niue et effusa sup caput: et olfact⁹ eorũ ⁊ rosarũ: ⁊ sandaloꝝ: ⁊ faufel: ⁊ oẽ regimẽ ⁊ extictiuũ.

De scothomia et vertigine cholerica.

CUratur cũ medicinis quas in soda calida dixim⁹ et cum decoctione myrobalanorum: et infusione aloes: et aliis: et cum regimine ciborũ extinguẽtium: et cum vomitu ⁊ cum syrupo acetoso: si est a stomachi communitate: et cum aliis: et cum clysteribus: ⁊ talibus: et conferunt eis hiera et collyria.

De phlegmatica scothomia.

CUratur sicut soda phlegmatica cum pilulis cochiis ⁊ ifusiõib⁹ de hiera ⁊ aliis: ⁊ si est a stomacho cũ vomitu cũ oximelle: ⁊ pipe: aut cũ raphano aut cũ sinapi: ⁊ cũ clysterib⁹ ⁊ talibus: ⁊ confert ei hieralogodiõ iuuamẽtũ manifestũ: ⁊ hiera archigẽis: ⁊ theodoricõ: ⁊ hiera Galeni. Albuabã. Cõfectio de sticados cui⁹ iuuamẽtũ est sublime ad vertiginẽ cui⁹ materia ẽ phlegma et cholera: cui⁹ ꝑmixtio hec est. ℞. hierepigre. ʒ. x. agarici: epithimi: añ. ʒ. iiij. myrobalanorum chebulorũ: indorũ: emblicorũ: belliricoꝝ: sticados añ. ʒ. iij. salis indi. ʒ. ij. Confice cuz secaniabin: et sit dosis a. ʒ. ij. vsq̃ ad. iij. cum aqua calida in ieiunio.

De vertigine melancholica aut phlegmatica ventosa.

VErtigo aũt melãcholica aut phlegmatica curatur sicut soda facta ab illis. Et vertigines q̃ fiũt a ꝑmixtiõibus siľr: et vertigo q̃ fit a vapore fetido. Curatio est cum administratiõe redolẽtium calidorum aut frigidorum sicut necessitas inuitat.

De vigilia et sahara.

Si a materia est curet qualicūq; sit: sicut in spe ciebus sode diximus et cum emplastris et lini mentis embrocis: et caputpurgijs et alijs. ¶ Diascorides. teratur seminum papaueris. ʒ. ij. aut ex corticibus et seminibus. ʒ. j. et infundatur super ipsum aque fontium lib. ß. deinde post horas vj. aut. viij. mulgeatur ex eis aqua et propinet in sero cum zuccaro: et facit somnū soporis bonum: et qn̄q; semen papaueris et cortex ponuntur in sorbitionibus et conferunt. ¶ Haly. Suffumigium expertum ad somnum inducendū. ℞. corticum papaueris recentium anni sui. ʒ. xx. tortellarum de sceni. ʒ. viij. seminis aneti. anisi. an̄. ʒ. vj. mastic. ʒ. ij. puluerizent et cribellētur per pan̄ū de seta cruda: et misceatur cum eis penidiarū quātum est totū. Et sit dosis eius pueris a. ʒ. j. vsq; ad. ij. Iuuenib° uo a. ʒ. v. vsq; ad. viij. est em̄ mirabile. ¶ Andromachus. Suffumigiū sedans vigilias et insomnietatem: et est exptū. Accipe corticū papaueris recentium anni sui. ʒ. v. seminis lactuce: aneti granorum solatri. an̄. ʒ. ij. opij. charat. j. Tere oīa sicut alcohol. Et da ex eo a. ʒ. ij. vsq; ad. v. ¶ Mahemet. Confectio trociscorum expertoꝝ ad sahara cū febre et acuitate: et sedat alienationem: et febrē: et aufert sitim vehemētē. ℞. seminis lactuce: portulace: papaueris: seminis cucurbite: citruli excorticati. an̄. ʒ. v. succi liquiritie: amili: dragagāti: opij. an̄. ʒ. j. et ß. Terant oīa sicut alcohol: et fac trociscos cū mucillagine psilij. Et sit dosis eius a. ʒ. ij. vsq; ad. iiij. cū aqua frigida: et qn̄ necessitas est maior: da cum aqua coriandri humidi: aut lactuce: aut citruli: aut cucurbite: aut similium. ¶ Iudeus. Trocisci similiter valētes. ℞. iusquiami lactuce: seminis papaueris. an̄. fac trociscos cum succo lactuce. da. ʒ. j. vel. ij. cum aqua frigida. ¶ Diascorides. Opium cū oleo suppositione somnum facit: et proprie suppositū cū licinio: sed est timorosum: et propter hoc oportet vt preparetur ita ꝙ possit extrahi quādo vis anteq; noceat: et similiter ex papauere nigro. ¶ Democrit°. Embroca conferens ad saharam et dolorē capitis ex eadem causa. ℞. foliorum alzahanam: et capitis papaueris: et folioꝝ apij: et mente: et seminis lactuce: et iusquiami. an̄. ptes equales. Decoque in aqua vsq; ad cōsumptionē tertie partis ipsius: et ex ea fundatur sup caput: et embrocetur cum ea. Deinde ligetur caput: et cooperiat pannis: exptum est. Et si ex eisdem fiat emplastrum cōfert mirabiliter. ¶ Isaac. Embroca curās insomnietatem et saharam a causa frigida. Accipe florum camomille: melliloti: aneti corticum: papaueris seu malue corticū radicū mādragore: sansuci. an̄. Fac sicut diximus et embrocetur cū eo. ¶ Si a caliditate et acuitate fuerit insomnietas embrocet caput cum aqua vbi papauer: semē lactuce: viole: rose: nenufar: folia salicū ordeum excorticatum: iusquiami semē et portulace cocta fuerint. ¶ Emplastrū cōferēs sahare. folia portulace: lactuce: rasura cucurbite: lenticula aque: semperuiua aggregētur cū mucilagine psilij et oleo de mādragora: et infrigidatū capiti superponatur: curat em̄ si deus voluerit. ¶ Fili° Serapionis. Linimētum cōferens sahare. ℞. trociscoꝝ croci ʒ. vij. opij. ʒ. ß. cassie. ʒ. ij. Dissoluātur in oleo mādragore vel rosarum: et fiat linimētum ex eis: q: sanat si deus voluerit. ¶ Aliud nostrum. Accipe succi lactuce: portulace: semperuiue: herbe iusquiami: solatri. an̄. partes. ij. farine fabarū: et ordei an̄. partem ß. opij circiter partem sextam: olei mandragorati et rosati an̄. partes. ij. mucilaginis psilij partes. iij. coquātur oīa simul vsq; dū fiant sicut pulmētum: et dimittantur infrigidari: et postq; caput embrocatū fuerit supponatur expertum est. ¶ Filius zezar. Oleum somniferū mirabiliter expertum. ℞. opij. ʒ. x. seminis lactucaꝝ. ʒ. viij. iusquiami et mādragore an̄. ʒ. v. corticū papaueris. ʒ. xij. Terātur contritione grossa: et pijce super eas aque expressionis mādragore: aut coctionis eius lib. j. aque decoctionis capitū papaueris lib. j. olei sisamini lib. j. Coquantur in vase duplici vsq; ad cōsumptionem succorum: et ex eo frontem: et sinciput vnge: et si ex eo caputpurgiū feceris cōfert: et similiter si ex eo in nares inieceris: est enim expertū. ¶ Ex caputpurgijs plura in soda dicta sunt. Et tu ex illis elige s̄m ꝙ exigit dispositio. Et ex eis est illud qd̄ fit cum oleo mādragore quādo distillatur ex eo in nasum cū emulsione lactis. Et similiter ex oleo nenufarino: et rosato et violato: et quādoq; distillātur in aurem: et conferunt: et qn̄q; additur eis opij sicut granum orobi: et quādoq; cum oleo de papauere: aut de lactuca. ¶ Gabriel. Caputpurgium conferēs sahare. ℞. opij: croci: corticum papaueris. casie. an̄. fiant collyria et dissoluantur in oleo rosato: et distillent ex eis in nares: qm̄ est expertum. ¶ Idem caputpurgiū si fuerit a causa frigida fiat cum oleo de croco: et aneti: et camomille: et si oportet cum modico opij et croci cum eis. ¶ Gabriel. Suffumigium cōferēs sahare. ℞. rosarū: violarum folioꝝ salicum. an̄. ʒ. j. sandali macazir. ʒ. ß. florum nenufaris. ʒ. iij. corticum papaueris. ʒ. vij. ponantur in ampulla vitrea: et impleatur deinde aqua rosata: et obturetur orificium eius: deinde bulliat sup cinere calido vsq; ad cōsumptionē tertie ptis ipsius. Post hoc deobturet orificiū vasis: et patiēs inde fumum recipiat: inducit enim somnū. ¶ Aliud eiusdem satis efficax. ℞. florū camomille: florum aneti. an̄. ʒ. ij. melliloti. ʒ. viij. corticū mādragore. casie squinanti an̄. ʒ. iij. corticum papaueris. ʒ. viij. ligni aloes boni ʒ. ij. et ß. Fiat sicut diximus. Est em̄ expertum.

¶ De phrenesi.

Cura huius egritudinis si iam impressit cassa est: si aūt adhuc fit preparamentum vt imprimat: sed adhuc nō impressit curatur: sed non apud negligentes et stolidos. Et cura ipsius sunt quinq; res. Prima subtrahit materiam et abscindit eam. Secūda cōuertit vaporosum eius ad diuersum et oppositū. Tertia cōuertit regimē ad cōfortādū caput: vt nō recipiat qd̄ ad ipsum trāsmittit de vaporib°: et extinguat audaciā acuitatis eoꝝ. Quarta cōuertit regimen ab ea per que possit fieri temperies et adequatio ex eis que dicam. Quinta cōuertit regimē ad sedationē accidētium. Tres autem ex eis sunt principales et respiciunt causā: et sunt de necessitate cure. Due aūt posteriores preparāt et adiuuāt. Et vna ponit regimē in dieta: et alia sedat accidētia praua. Distinguedū aūt est in his reb° hoc modo. Primā rē complet flebotomia vbi necessaria fuerit et medicamē solutiouis quādo oportunū fuerit: et administratio clysterioꝝ lenium nō trāsgrediētiū lenitatis gradū vel modicum trāsgredientium vt nō fiat incitatio. Secūdam rem cōplent fricationes extremitatum et ligationes compressiue dolorose in eis: et effusiones aque calide in eis ante fricationē et post: et ventose posite in tibijs et brachijs et scarificationes in auribus: et sanguisuge in narib°: et sternutatoria et gargarismata: et prouocatio emoroidarum: et in muliere sanguinea mēstruoꝝ. Tertiā rem complent linimenta et emplastra repcussiua considerata: sicut dixim° in soda: et canone ibi distincta. Quartam rem cōplet administratio potuū et ciboꝝ sedātiū inflāmationem et aeris puri tēperati: et domus exute a formis et lucididitate in qua sternātur redolētia frigida: et ī qua sit fragor ramoꝝ redolētiū frigidoꝝ cū tenui murmure: fluentia aquarū frigidaꝝ: et omni quiete et administratione gaudij lenis: et sonit° organoꝝ tenuis. Quintā rē cōplet administratio medicinaꝝ somniferarū et sedatiuarū: et satietas amicoꝝ q̄ phibeāt et vincāt agitationē eius: et sint fideles in administratione eoꝝ q̄ inducuntur ab artifice: et prudenter coerceant permixtionē ipsius: aut saltē mulceant.

¶ De phrenesi sanguinea.

In primis si nihil fuerit qd̄ phibeat flebotometur cephalica: et deinde flebotoma venas frontis: vel sanguisugas applica eis aut inaribus: et si est quod phibeat saltem ex venis frontis: aut narium sanguinis fiat extractio. Et scito ꝙ est vtilis et oī speciei phrenesis confert emoroidarum prouocatio: similiter aurium scarificatio.

¶ De phrenesi cholerica.

Phrenesis cholerica medicīa solutiua indiget sicut est aqua fructuū et syrup° violatus: et rosatus: et diasiracost: et alia que diximus in soda. Linimēta in principio rei vtilia sunt ex oleo rosato: et aceto conquassatis: et alia que diximus: et emplastra et caputpurgia et suffumigia: et tu elige ea in capi. de soda. Et si vigilias patitur affert ad hunc que diximus in sahara: et alienet omnino cibaria grossa: et aquam frigidam da. Et scito ꝙ in sanguinea indigetur resolutiōe plus et extinctiōe minus. Et in cholerica ecōtra. Hoc em̄ studio sanabitur si Deus voluerit.

¶ De litargia

¶ De litargia: ⁊ est sirsen frigidum.

Cura huius egritudinis sunt quinq; res: quas nominauimus ĩ phrenesi: sꝫ aliter atq; aliter accepte. Prima est occupari ad subtractionẽ materiei cũ clysterib⁹ fortib⁹ ⁊ acutis: ⁊ cũ vomitu ⁊ interdũ cũ vẽtris solutione. ¶ Secũda est cõuertere materiã ad oppositũ aut diuersum: ⁊ deriuare de parte in ptẽ: ⁊ hoc q̇dẽ cõpleť cuꝫ fricationibus extremitatũ ⁊ cõpressiõe dolorosa in eis facta ⁊ ligaturis fortib⁹: ⁊ effusione aque calide in eis ⁊ vẽtosatiõe sine scarificatione que ꝓcedat descendẽdo: sicut verbi gratia: incipiẽdo a nucha ⁊ collo subdescẽdẽdo ad spatulas ⁊ brachia ⁊ crura: et est res efficax. Compleť etiam scḋa res cũ sternutatorijs ⁊ gargarismatibus: ⁊ scarificatione auriuꝫ ⁊ ꝓuocatione emorroidarum ⁊ menstruoꝝ. ¶ Tertia res cõuertit regimen ad hoc vt repellať materia que trãsmittitur ad caput: aut resoluatur trãsmissa. Et ꝯpletur in p̃ncipio rei cum medicinis repercussiuis: sicut est oleum rosatum ꝓprie cõquassatum cum aceto: ⁊ cõpletur in ꝓcessu rei cum repercussiuis in parte: ⁊ in parte resolutiuis: sicut qui recte oleo rosato ⁊ aceto misceri docuit castoreum cõquassatũ cũ eis: ⁊ suppositũ: ⁊ adhuc re multũ ꝓcedẽte cũ resolutiuis tm̃: sicut loquemur post. ¶ Quarta res est regimen in dieta: ⁊ alijs exteriorib⁹: ⁊ cõpletur cibis ⁊ potibus cõuenietib⁹ sicut est aq̃ ciceris et aqua ordei cuꝫ barbis porroꝝ: ⁊ hyssopo: ⁊ ruta: ⁊ hydromelle ⁊ allio cũ pipere pauco si non multũ febriat. Et alieneť aqua frigida oĩno ⁊ cõpleť etiã locãdo eos in domo lucida plena imaginib⁹ in qua sit strepit⁹ ⁊ tumult⁹ loquentiũ ⁊ astantium vehemẽs cũ inquietatiõe egrorum: ⁊ ꝓuocãdo eos ad iraꝫ ⁊ iurgia vt nõ ꝓfundẽtur in somnũ exercẽdo corã eis sonit⁹ et strepitus horribiles ⁊ laboriosos. ¶ Quinta ꝯuertit regimẽ ad sedationẽ accidẽtiũ: q̃ sunt subeth: ⁊ somn⁹ grauis ⁊ soda q̃ nõ sẽtiť: ⁊ obliuio loquẽdi: ⁊ obliuio vrinãdi egerẽdi ⁊ alioꝝ: ⁊ hãc rẽ cõplet administratio rerũ vigilare faciẽtiũ: ⁊ ꝓhibẽtiũ subeth ⁊ sedãtiũ sodã: ⁊ remouẽtiũ obliuionẽ: ⁊ incitãdo eos ad loquẽdũ ⁊ vigilãdũ ⁊ euellẽdo pilos coꝝ: ⁊ incitãdo eos ad vrinãdũ ⁊ egerẽdũ: etiam si opꝫ ad cõprimẽdum vesicã ⁊ pectinẽ ad hoc vt vrinent. Hoc est totũ gen⁹ cure coꝝ: ⁊ hoc toto gñe sanabũť: si de⁹ voluerit. ¶ Fili⁹ zacharie. Clystere ꝯferẽs lithargie phlegmatice ⁊ obliuioni ⁊ apoplexie. ℞. coloq̃ntide iterioris. ʒ.ij. ⁊ ß. cartami. ℥.j. corticũ radicũ capparis seminis vitice añ. ʒ.iiij. calamẽti. ℥.j. coquať oĩa ĩ li.iij. aq̃ vsq; dũ redeat ad lib.j. ⁊ ß. ⁊ accipe hui⁹ expssiõis lib.ß. muriiabati. ℥.j. et cuꝫ oleo fiat clystere ⁊ iniciať. ¶ Fili⁹ zacharie. Clystere ꝯferẽs lithargie melãcholice ⁊ est illa q̃ rari⁹ aduenit: ⁊ si accidat raro eradicať: ⁊ apoplexie ab eadẽ cã. ℞. epithimi rubei. ℥.j. coloq̃ntide interioris. ʒ.ij polipodij. ℥.ß. calamẽti. M.j coq̃ť sicut supi⁹: ⁊ fiat clystere cuꝫ oleo camomille. ¶ Gal. Clystere efficax ⁊ sublime ad lithargiam et apoplexiã ⁊ paralysim. ℞. arthanite ⁊ coloquintide interioris añ. ʒ.j. ⁊ ß. cartami. ℥.j. cẽtauree mioris. ℥.ß. hellebori albi. ʒ.j. ⁊ ß. hasce. ʒ.viij. coquať oĩa sicut dixim⁹ ⁊ clysterizeť cuꝫ eo. ¶ Aliud nostrũ coloq̃ntide. ʒ.ij. centauree. ℥ ß. cartami polipodij añ. ℥.j. hyssopi hasce radi. malue añ. M. j. mellis. ℥.iij. vel.iiij. salis masse. ℥.ß. salgẽme. ʒ.iiij. fiat sicut dixim⁹. Est eñ vtile si De⁹ voluerit. Vomit⁹ q̃ꝫ ꝓuocãdus ẽ cũ sinapi: ⁊ cũ oximelle aut cũ raphano ⁊ cũ oximelle ⁊ oleo ⁊ sale ⁊ aq̃ chitsolocãne aut sicle aut cũ decoctione alfereireng. aut sikiuꝫ. ¶ Alexãder. Si ventris solutio necessaria fuerit ꝓpter plenitudinẽ ⁊ exhiberi illaꝫ fuerit poťe: da castorei. ʒ.j. tertias. ij. ⁊ scamonee cocte p̃parate. ℥.j. sextã plus vel min⁹ sicut oportere videbis: ⁊ cũ hydromelle dabis. Sꝫ melior oĩ euatiõe est clystere. ¶ Sternutatoria ⁊ gargarismata in capi. de soda frigida eligaň: et embroce siľr: ⁊ caputpurgia ⁊ odoramẽta: sꝫ ex odorabilibus in hac pte est neemen ⁊ hasce: ⁊ ꝓprie in ꝓcessu rei: et castoreũ: ⁊ calamẽtũ: ⁊ ruta: ⁊ fum⁹ piloꝝ ignitoꝝ cũ castoreo: qm̃ excitat eũ: aut capilloꝝ infirmi quos prius euulsisti euulsione dolorosa. ¶ Democrit⁹. sinapismus ꝯgruit lithargie cui⁹ difficilis est resolutio. Sinapism⁹ q̇dẽ est dictus in repositorio medicinarũ vniuersaliũ. ¶ Archigenes. Acetũ squilliticũ cõquassatum cũ oleo rosato in quo diruptũ sit castoreũ ꝯfert lithargie: ⁊ euigilare facit: ⁊ qñq; ꝓ oleo rosato ꝓmutatio fit ad oleũ irinum: aut oleum de narcisso: ⁊ qñq; ꝓmisceňť cũ eis capilli hoĩs adusti cuꝫ aceto ⁊ est mirabile. ¶ Alexander. Capilli hoĩs adusti et triti multũ cũ aceto vsq; dũ fiat totũ sicut vnguẽtum sunt medicina mirabilis ad lithargiã: ⁊ subeth: excitat eñ cito a somni ꝓfunditate: ⁊ qñq; misceť eis castoreũ. ¶ Alexãder. Vapores a capite optime expelluňť: si in p̃ncipio lithargie ⁊ subeth ex oleo ⁊ aceto cõquassatis diu caput liniať. Sꝫ postq; circũteneri icipiũt admisceri opꝫ castoreũ aut feniculũ algul. aut pulegiũ: aut calamẽtũ: aut hasce ⁊ silia: aut neemen: ⁊ calamẽtũ aut oĩa aut singula. ¶ Emplastrũ ex arte nostra cõferẽs lithargie ⁊ subeth ⁊ euigilare faciens. ℞ piretri sinapis sq̃lle. añ. ℥.j. castorei euforbij añ. ℥.v. Misce oĩa cũ succo affodili ⁊ succo sausuci: et epithimeť ex eis puppis cerebri. ¶ Andromach⁹. Accipe sq̃llã ⁊ tere: ⁊ calidã sup locũ quãtũ ex ea opꝫ puppi capitis applica: postq; cũ oleo rosato ⁊ aceto ⁊ castoreo cõquassatis locũ inunxeris ¶ Archigenes. Linimẽtũ resoluẽs lithargiã ⁊ subeth. Accipe olei de beẽ: olei nardini ⁊ costini añ. parteꝫ.j. castorei quartã ptis vni⁹. euforbij tãtũdẽ: ⁊ piretri siľr: squille partẽ.j. ⁊ ß. fiat ex oĩbus linimẽtum: ⁊ epithimetur cum eo. ¶ Gal. Si diuturna efficiť passio castoreum a granis. iij. vsq; ad. v. cum oximelle bibere dandum est satis a me exptum. Et siľr tyriaca data: aut mitridatũ cõfert aut diamuscus ⁊ similia. ¶ Philagrius. Stimulantia corpus sunt de genere materiam diuertere faciẽtium: et operãtur plus q̃ fricatio extremitatum ⁊ cõpressio dolorosa. Et sunt ꝓprie quãdo linimẽta ⁊ cõfricationes fiũt cum rebus acutis: sicut est acetum squilliticum proprie et squilla ⁊ sinapis cũ aceto: ⁊ vrtica et semen eius: ⁊ piretrũ et semẽ almeseron ⁊ folia eius. Ex istis eñ cum fricantur extrema materia ad diuersum trahitur: ⁊ subeth impediť vt nõ ꝓfundeť in ipsum: si gloriosus deus voluerit.

¶ De diminutione memorie.

In primis mũdificatio fiat capitis ⁊ corpis totius si ẽ a materia phlegmatica: postq; digesseris eam. Et euacuatio in principio rei cum medicinis operãtib⁹ cũ facilitate. sicut est hiera ꝯfortata cũ pulpa coloquintide: ⁊ castoreo et alijs q̃ noiauimus in soda: ⁊ gradatim procedem⁹ ad maiora sicut sunt hiere magne theodoricon: ⁊ nucis muscate et alia q̃ diximus: et collige ex eis ẽplastra ⁊ caputpurgia et alia. Et afferas etiã ad hãc partẽ q̃ dixim⁹ in lithargia ¶ Mahemet arasi. Linimẽtũ ꝯferens lithargie: et obliuioni et cõgelationi. ℞. olei sambucini. ℥.j. olei de beẽ. ℥.ij. euforbij. ℥.j. castorei. ʒ.ß. fiat linimẽtũ ⁊ vnguať cũ eis loc⁹ memorie: qm̃ ꝯfert. ¶ Fili⁹ zezar. zinziber ꝯditum reparat memoriã: ⁊ proprie sumptũ quolibet mane: ⁊ qñq; ꝯfortať cũ olibano et pipere ⁊ est efficaci⁹. Et qñq; cõfortatur cũ anacardis et ꝓprie si admixte sint zinziberis conditi. ℥.iij. mellis anacardi. ℥.j. et ß. et sit dosis. ℥.j. ¶ Filius Girges. medicamẽ eiusdẽ reꝑatiuũ memorie et ꝯseruatiuum ei⁹. Accipe acori ĩ alio hueg. nutriti lib.ß. pipis lõgi. ℥.j. ptes duas. cimini. ℥.ß. Misceaň oĩa siľ et administrentur. Et sit dosis ei⁹ a. ʒ.ij. vsq; ad. v. ¶ Hali. Medicamẽ exptũ ꝯseruãs memoriã: cõferẽs senib⁹. ℞. mellis anacardi partes duas: olibani ciperi acori añ. partes duas: piperis macropiperis añ. partem.j. chebulorum indorum añ. partes.ij. cimini partes.iij. mellis quantum sufficit. Dosis eius est. ʒ.ij. ¶ Medicamẽ nostrum expertum ad destructionem memorie reparãs et cõseruãs eã. ℞. mellis myrobalanoꝝ chebuloꝝ lib.j. piperis longi. ℥.iij. et ß. Terať piper et misceať cũ melle et chebulis et aromatizeť cũ galie muscate. ʒ.iij. musci boni. ʒ.ß et sumať ex eo omni mane in ieiunio a. ʒ.iij. vsq; ad. v. Est eñ nobile exptũ. Et qñq; miscuimus cũ eis olibani masculi. ℥.j. ⁊ est bonũ. Et qñq; datur p̃dictuꝫ medicamẽ sine olibano postq; deglutiuerit ex olibano cicera tria: et est meli⁹ et ꝓprie sumptum cũ aqua hyssopi et olibani aut vino ꝓmixto. ¶ Fili⁹ zacharie. Cõfectio anacardina bona cõferẽs obliuiõi et canicici: añ horã et morphee et baras. ℞. myrobalanoꝝ indoꝝ emblicorum belliricorum añ. ℥.iij. piperis macropiperis: olibani ziziberis hyssopi sicce acori spice ciperi: et in alijs ꝓ acoro hueg. añ. ℥.v. mellis anacardi. ℥.vj. mellis quãtuꝫ sufficit. Dosis a. ʒ.j. vsq; ad. ij. exptum verax. Confectio anacardina quã diximus in antidotario excellẽs est in cõfortatiõe sensuum et memorie: et facit eam recuperare deperditam.

Medicamen expertuꝫ memoriam ꝯseruans.

¶ De melancholia ꝛ mania.

Primus in foda intentionē Gal. in curatione egritudinū melācholicarū esse in trib⁹ rebus. Prima res est regimē circa adequationem cure eius ꝛ digestionem ipsius. Secunda res est sollicitudo circa euacuationem eius. Tertia res est regimē confortatiuum cordis cōplectens omne regimen dilatans animam: ꝛ faciēs in ea mineram gaudij. Primam autem rem duo tangunt regimina. Primum regimē est regimen humectatiuum ꝛ impinguatiuū quod in tota cute protelatione extendendum est preterq̄ꝫ q̄ faciat cadere in oppilatiōes: ꝛ completur hoc regimen cum balneis ꝛ embrocis humectantibus ante cibum: ꝛ effusiōes aq̄ calide sup caput ꝛ humectatiōes aeris habitaculi ei⁹: ꝛ fricationibus: ꝛ vnctionibus tenerum facientibus corpus; ꝛ cū cibis ꝛ potibus humectatiuis humores laudabiles generantibus: ꝛ omni qd̄ impinguat ꝛ humectat ex cibis ꝛ potib⁹ ꝛ medicinis ꝛ quiete ꝛ somno: ꝛ sit studium in omnibus his supra studium secūdi regiminis qd̄ nunc narro. Secūduꝫ regimen est regimen resolutiuum faciēs resolutionem cuꝫ mediocritate. Et proprie eius quod habilitatum est ex precedenti regimine vt fiat illud. Et hec duo regimina oportet q̄ sibijnuiceꝫ semper succedant vt cadat digestio equaliter in materiam quoniam est cura vera. ¶ Secūdam rem cōplent tria cōsiderabilia in euacuatione materie attēdēda. Primum est vt non semel ꝛ laboriosam ꝛ subitam faciamus euacuationem: sed per interualla habētem temperiem: vt natura euacuatiuum regulet: non euacuatiuū naturā. Hoc em̄ est preceptuꝫ Hippocratis. Subita em̄ ꝛ violenta euacuatio vix a natura regulat̄. Et ei⁹ operatio est sicut impetus flāme q̄ subito in subtile agit ꝛ debile: ꝛ pretergreditur grossum. Op⁹ vero moderati caloris est equaliter in vtraq̄ꝫ pte rei elixabilis seu assabilis agere. Secūdum cōsiderabile est vt euacuatiuum sit cōmēsuratū nō excedēs mediocritatē: sed sit extensio eleuationis eius nō recedēs: aut modicuꝫ recedēs a gradu medicinarum incolumiuꝫ quas te scire fecimus. Tertium est vt nō expoliētur solutiua a reb⁹ lenificatiuis ꝛ humectātibus. Hoc enim est quod operationem beatificat. Amplius autem rei huius secūde regimen perficitur cum administratione flebotomie ꝛ subtractione sanguinis vbi oportet. Et medicine euacuatiue ꝛ enematū ꝛ collyriorum cōuenientium primo lenium: deinde acrium: ꝛ interdum vomit⁹ quādo pprie passio est stomaticha: aut in stomacho fuerit aliquid qd̄ ad egritudineꝫ addat: aut cū cibus fuerit corruptus in stomachis eoruꝫ. ¶ Tertiam rē complet administratio rerū ſm omne genus generātium eis gaudium ꝛ letitiam siue cibalium siue medicinalium seu potabiliū: ꝛ adhuc ex rebus que audiūtur ꝛ vidētur ꝛ odorantur ꝛ quocūq̄ꝫ modo sentiri possunt: ꝛ administratione aeris temperati: ꝛ aspectu formarum multi decoris ꝛ ornatus ꝛ negociatiōe iocūda ꝛ blādimētis ꝛ suggestionibus ꝛ promissionibus rerum de quibus dolent de perditis ꝛ aspectu ludorum distrahentium intentionem eorum a re de qua dolent: et omne quod ad rem gaudij pertinet.

Tria cōsiderabilia in euacuatione materie attēdēda.

Secūdm.

Tertium.

¶ Cura manie ꝛ melancholie sanguinee.

Si sanguis exuberat in toto ꝛ vene plene sunt euacua ex vena nigra ꝛ post istam ex basilica ꝛ hoc in melācholia. In mania vero fac econtra. s. incipe a basilica: post ipsaꝫ si oportet ex vena nigra. Et post istas flebotoma de saphenis: ꝛ si adhuc opꝫ fac ex vena q̄ currit ad pollicē pedis: si videris in ea plenitudinē: ꝛ maxie ī occultatiōe mēstruorum trahit enim ea flebotomia hec. Et si adhuc hec non contulerint ex vena frōtis facies aut sanguisugas in ea: ꝛ naribus applicabis: quoniam omni permixtioni cōfert ꝛ est administranda in hac egritudine semper flebotomia larga: vt nō egrediatur subtile: ꝛ remaneat grossuꝫ. Et si sanguinis peccatum in capite solo fuerit flebotoma ex cephalica: ꝛ considera que duarum partium capitis sit grauior: ꝛ tunc ex eadem cephalica flebotoma. Et si fuerit sanguis abūdātia ppter oppilationeꝫ que est in epate aut splene flebotoma ex saluatella dextra aut sinistra. Et si fuerit in vtroq̄ꝫ nunc ex hac: tunc ex illa flebotoma. Adhuc autem te scire fecimus: q̄ emoroidarum prouocatio: et menstruorum omni eorum speciei confert: et similiter apertio varicum ꝛ similr aptio plenitudinis venarum pedū in fine rei. ¶ Sabor rex medorꝫ. Syrupus conferēs manie ꝛ melācholie ex adustiōe cholere citrine. ℞. succi buglosse domestice ꝛ siluestris an̄. lib. ij. succi pomorꝫ dulciū redolētiū lib. iij. folliculorꝫ sene. ℥. iiij. croci. ʒ. ij. zuccari tabarzet lib. iij. fit aūt sic. Sene proijciat̄ in succis p diem ꝛ noctē post cōtritionē ei⁹: deinde buliāt ebulitione: vna aut. ij. deinde cū zuccaro fiat syrupus. Crocus autem cōfricet̄ in pāno in eius decoctione: da. ℥. ij. vel. iij. cū aqua buglosse: ꝛ qn̄q̄ꝫ apud necessitatem detur cum aqua casei. ¶ Gal. Accipe folliculorꝫ sene lib. j. Et submerge ipsuꝫ in cado musti albi: ꝛ dimittat̄ p mēses sex: ꝛ propinet̄ cū aqua buglosse omni mane in ieiunio. Confert em̄ manie: et melancholie mirabiliter: ꝛ mūdificat cerebrū ꝛ sensus ꝛ generat gaudium. Et si decoquat̄ sene in iure gallorꝫ ꝛ gallinarum aut carnium aut piscium aut ouorꝫ confert similiter. ¶ Filius zezar. Infusio epithimi cōferēs manie ꝛ melancholie ab adustione cholere citrine. ℞. epithimi cretēsis. ℥. iij. florꝫ buglosse domestice aut siluestris. ℥. j. salis indi ℥. j. ꝛ ß. pone in scutella lapidea: ꝛ pijce sup eā aque casei sumpte ex capris. ℥. xij. ꝛ dimitte die ac nocte sub aere lympido: deinde buliat ebulitione vna coletur ꝛ proijciatur sup ipsum catartici rosati. ℥. ß. Et est dosis. ℥. j. vel. ij. Infusio alia. ℞. sene. ℥. ij. pruna. xl. aque casei quantum sufficit. ¶ Trifera de epithimo: que administrat̄ inter euacuationem et euacuationē in diebus quādo nō administrat̄ euacuatio. Facit em̄ reiuuenescere ꝛ generat gaudiū. Cuius permixtio. ℞. myrobalanorꝫ chebulorum emblicorꝫ bellericorū et indorꝫ an̄. partes equales: epithimi sublimis partes. ij. hierepigre partem ß Cōfice cū melle emblicorꝫ aut chebulorum. Et da omni die sicut diximus a. ʒ. ij. vsq̄ꝫ ad iiij. ¶ Gabriel. Pilule de lapide armeno que mūdificant caput ab humore melācholico: ꝛ cōferunt egritudinibus quarum materia est melācholica sicut mania pprie ꝛ melancholia: ꝛ tristitia sine causa: quarum permixtio. ℞. polipodij epithimi an̄. ʒ. v. lapidis armeni loti ſm artem. ʒ. ij. ꝛ ß. myrobalanorꝫ chebulorum indorꝫ an̄. ʒ. ij. sticados. ʒ. x. salis indi coloquintide interioris an̄. ʒ. iiij. emblicorꝫ bellericorū: hasce hellebori nigri an̄. ʒ. iij. hierepigre turbith an̄. ℥. j. ꝛ ß. Confice cū oximelle ꝛ da. ʒ. j. vel. ij. cuꝫ aq̄ casei. ¶ Filius zacharie. Modus cōfectionis cōferens melancholie ꝛ timori. ℞. myrobalanorꝫ nigrorꝫ. ʒ. xx. harmel polipodij scebrā. j. ozimum maius marrubij albi an̄. ʒ. v. epithimi. ʒ. xv. sticados. ʒ. x. agarici hellebori nigri alfelengemisch. an̄. ʒ. v. gariofi. ʒ. ij. melisse ʒ. iij. corticū citri buglosse an̄. ʒ. iiij. nucis muscate gallie muscate an̄. ʒ. j. Cōfice cum melle passularum et melle emblicorꝫ. Dosis a. ʒ. ij. vsq̄ꝫ ad iij. ¶ Filius zacharie. Modus electuarij letificātis ꝛ generantis gaudium ꝛ reiuuenescere faciētis et coloris pulchritudinē et odoris bonitatē in toto corpore operātis: ꝛ digestionis bonitatē ꝛ retardātis canos: cuius permixtio hec est. ℞. rosarum. ʒ. ij. ciperi. ʒ. iij. ꝛ ß. gariofilorꝫ masticis ligni aloes: spice asari an̄. ʒ. j. ꝛ ß. ciamomi ꝛ croci melisse alfelēgemisch: margaritarꝫ foliorꝫ indorꝫ macis cardamomi heyl nucis muscate corticū citri gallie muscate zedoarie doronigi ozimi maioris an̄. ʒ. j. musci boni. ʒ. j. quartaꝫ. Confice cū melle bellericorꝫ: et melle emblicorꝫ: qd̄ sit quadruplum specierum. Sumatur sicut trifera ꝛ est magis cōueniens in hyeme. ¶ Alia adhuc ad maniam ꝛ melāncholiam conuenientia eligi possunt ex his que tradita sunt in grabadin maiori: ꝛ in capi. de soda ex eis que educūt materiā earū: et ex eis que confortāt cor: que requirant̄ ibi: et afferātur ad locū hūc. ¶ Embroce aūt cōuenientes eligantur in quibus studiū humectandi sit vincēs supra studium calefaciēdi aut infrigidādi. Et nos plura ex his diximus et tradidit Gal. decoctionem capitum hedorum et peduꝫ iuuenum castratorum cū lacte nuper mulso: et butyro crudo esse embrocā mirabilem ad humectāduꝫ et leniendum ea in quibus humectationem querimus: et est necesse vt in die q̄nquies ex ea caput liniat̄ et embrocet̄. ¶ Alcanzi. Mulgeat̄ sup caput lac: et oleū de cucurbita. Aut oleum de lactuca: aut de papauere cū oleo camomillino: et iuuat̄ eis multū: ꝛ humectat cū tēperie. ¶ Embroca conferens eis et faciēs somnū. Accipe papaueris et camomille et seminū lactuce an̄. partes equales. Coquātur in aqua sufficienti vsq̄ꝫ ad cōsumptionem medietatis eius ꝛ embrocet̄ cum ea

Syrup⁹ d pomis sabor.

Pilule caput ab humore melācholico mūdificantes.

cū ea. ¶ Uomitiua ꝯgrua in tribus casibus paulo ante di ximus esse: ⁊ fiat in primis cū leuiorib⁹: sicut ꝓprie cū oximelle ⁊ aq̄ tepida: aut cū oximelle ⁊ raphano: aut cū rapha no q̄ est nutritus cū helleboro nigro: aut cū expressione ra phani sic nutriti: aut cū aqua decoctiōis mabiahumich: et redi post illud ad ꝯfortationē stomachi cū eis q̄ dicemus. Immo sit studiū tuū post curam cordis vt verificet̄ in eo digestio. Et si accidat vt corrūpatur in eo cibus tā cito vo mitu expellat̄. Nihil em̄ est eis deterius q̄ corrupta dige stio: cibus supra cibū indigestū. Et somn⁹ supra cibū cor ruptū: ⁊ balneū: quinimo sustinere cibum corruptū est eis res nociua. ¶ Galenus. Uitēt acuta ⁊ similiter vrinā ꝓuo cantia: qm̄ q̄d subtile est ī materia excludit̄: remanet in re siduo grossum eius pronū fieri essentie lapidis silē. ¶ Ga le. ī melācholia splenali: aut myrachia: sollicitudo attēdē da est circa splenē ⁊ myrach: ⁊ sit quadruplex sollicitudo. Prima qua mūdificet̄ corruptū eorū. Et scda vt ꝓhibean tur vapores corruptionū venire ad caput ⁊ ꝓprie cū ven tosis ⁊ emplastris rubificantib⁹ super locū: ⁊ fortasse cum cauterijs ⁊ cum eis que detrahūt ad diuersum ⁊ oppositū sicut sunt clysteria: ⁊ ꝓuocatio emorroidarū: ⁊ mēstruorū: ⁊ flebotomia saphene: ⁊ vene pollicis. ⁊ positio vētosaruꝫ in tibijs ⁊ pedibus. Tertia est vt cōfortet̄ ⁊ rectificet̄ splen ⁊ myrach: vt materie nō corrūpantur in ipsis: immo digera tur omne corruptum: ⁊ fiat minera materiei laudabilis. Quarta est vt cōfortetur cerebrum: ⁊ non recipiat super flua sicut sepe diximus.

¶ De epilepsia.

Cura hui⁹ egritudinis est sex res. Prima ponit regimē in vita. Scda equat ⁊ coartat materiā. Tertia abscindit eā. Quarta ponit regimē in cōuersione residui ei⁹ ad ptes diuersas ⁊ op positas. Quinta rectificat mēbrū mādās si est aliq̄d mādās: ⁊ rectificat cerebrū. Sexta corrigit acciden tia. ¶ Primā aūt rem cōplent administratiōes regiminū in sex generib⁹ rerū nō naturaliū de q̄b⁹ est aer: qui est tē perādus eis: ne calidus sit nec frigidus: sed sit ad siccitatē decliuior: ⁊ cōfert iterdū de regiōe ī regionē mutare aerē: ⁊ aliq̄n cōsuetū si sub eo morbus accidit. In eis enim sepe dissuetus morbū pmutat: ⁊ in q̄busdā si dissuet⁹ addat ad morbū reuerti ad ꝯsuetū pmutat: ⁊ tu complexionē egri: et aerē cōsidera: ⁊ reuelabitur fugiēdus aer: aut nō fugiēdus sit. Cibus aūt cōmensurandus in qualitate ⁊ quātitate est ⁊ in ꝓprietate ⁊ alijs. Cibus pueris sit lac rectificatū ī bo nitate diete lactātis: ⁊ bonitate dispositiōis ei⁹: vt nec pin guis nec tenuis nec iracūda: nec pigra nec multū laborās nec multū quiescens viuida vultu bonorum morum: nō lu xurians: cuius operationes naturales sunt vere ⁊ ꝓprie di gestio. Et alijs sit ꝓprie cibus bōi nutrimēti ⁊ laudabilis chimi nō vaporosi aut corrupti: ⁊ sit cib⁹ hn̄s mediocrita tem cū declinatiōe sua ad siccitatē modicā: ⁊ sit facilis ad digerēdū nō grauās naturā: ⁊ neq̄ sumatur ex eo vsq̄ ad repletionē neq̄ supra repletionē: neq̄ supra cibū indige stū. At ꝓo satietatē nauseatiuā vita inq̄tū possibile est. Adhuc aūt elige ex cibis ꝫ ꝓprietatē. Inquit em̄ Diasco rides. Ruta cōfert epilepticis. Apiū ꝓo eā excitat. Et for tasse endiuia cōceditur: ⁊ anetū ⁊ coliādruꝫ. Et ꝓhibeant̄ fructus oēs nisi quidā stiptici sup cibū vt ꝓhibeāt ascēsuꝫ vaporꝫ ꝯfortēt stomachū. Et ꝓhibētur caules ⁊ porri. Et pisces q̄dē sūt molesti eis. Medine ꝓo carnes pulline gal linarū capriolorꝫ ⁊ leporꝫ iuuenū: ⁊ q̄ hoc cursu ꝓcedūt. ¶ Potus aūt eorꝫ vtilis est vinū multe pmixtiōis nec ni mis antiquū: nec nimis nouū: clarū subtile odorifer stipti citatis parū hn̄s. Dulce ꝓo ⁊ grossuꝫ malū: ⁊ sit etiā purū si sit elegās. Hydromel quoq̄ est potus eis elegātius q̄ vi num. Uitēt autē super repletionē potū qualiscūq̄ sit: ⁊ q̄n digestio fieri incipit: ⁊ potū oēm imoderatū: ⁊ potū aque: ⁊ potū vaporosum sicut est vinū de dactylis ⁊ sisia. ¶ Famē aūt oēm ⁊ repletionē fugiāt. Moderatū quoq̄ ieiuniū cō fert ⁊ mel⁹ ī hoc casu moderate inanitū q̄ repletū. Uitēt coitū: ⁊ fortassis coitus apud eos q̄ vltime abstinēt si mode ratus sit sanat. Sōnus aūt ⁊ vigilie supra rōnem nocent: ⁊ supra satietatē somnus nocet ⁊ supra nauseā. Cōfert ꝓo apud principiū digestiōis cibi: sed moderat⁹. Sōn⁹ apud ieiuniū ⁊ vacuitate nocet. Exercitiū ⁊ quies supra rōnē no cent. Moderatū ꝓo vtrūq̄ confert: ⁊ ꝓprie ꝫm legē. Nam moderatū exercitiū ī ieiunio cōfert. Nocet q̄lecūq̄ sit post cibū. Quies ꝓo ecōtrario iuuat: ⁊ nocet. De aūt q̄d dila tat aīaꝫ ⁊ cōfortat ꝯfert. Angustia aūt ⁊ tristitia nocēt: et dolor ⁊ sollicitudo laboriosa nocēt. ¶ Scdam aūt rē cō plent: q̄ materiā ꝓprietate ⁊ ꝟtute adaptāt: vt ei⁹ facilis fiat expulsio q̄lia sūt sq̄lla: ⁊ acetū ei⁹ ⁊ oximel ipsi⁹ ⁊ deco ctio: ⁊ syrup⁹ hyssopi: aut alhasce: aut sticados aut acori aut origani ⁊ siliū. ¶ Tertiā aūt rē cōplēt euātiōes decē tes quaꝫ rememorabimur ⁊ clysteria ⁊ suppositoria lenia ⁊ acuta. Et in sanguinea flebotomia saphene ⁊ ꝓuocatio emorroidaꝫ: et mēstruorꝫ: ⁊ emissio spermatis si a retētio ne eius fiat: ⁊ expulsio vermiū si fiat ꝓpter illos. ¶ Quar tā rem cōplēt gargarismata ⁊ sternutatoria: ⁊ ꝓprie vōit⁹ ⁊ cōmasticationes multiplicātes saliuā ⁊ sputū et fricatio nes: ⁊ ligature in extremitatib⁹. ⁊ vētosatiōes in eis: ⁊ em plastra rubificātia: ⁊ ꝓpe sup mēbrū mādās si est mēbruꝫ mādās. ¶ Quintā rē cōplet rectificatio stomachi si est a stōacho aut matricis aut itestinorꝫ aut mēbri alteri⁹ sicut dixim⁹: ⁊ dicem⁹: ⁊ in oīb⁹ his rectificatio cerebri dꝫ eē in tētio pͥma: sicut iā diximus. ¶ Sextā rem ꝯplet administra tio medicinaꝫ q̄ cū ꝓprietate retardāt porismū: aut miti gāt: aut cito ipꝫ cessare faciūt: aut ꝓhibēt aduētū ei⁹ oīno aut occultāt sic dicem⁹ post. Et aliq̄n phlegmatica febris ⁊ ꝓprie lōga resoluit: digerit eī ⁊ ꝯsumit mām eius ⁊ q̄nq̄ apō resolutione eīs apparet in ptib⁹ capitis saphati aut albaras ⁊ significat salutē. ¶ Apozima hyssopi ꝯferēs epi lepsie ꝓpe mirabilr̄. Accipe hyssopi sicce li.j. passularum enucleataꝫ. ℥.ij. Coquāt̄ in li.iij. aq̄ pluuialis vsq̄ dū sit medietas ei⁹ cōsumpta. Et da oī mane cū oximelle sq̄lliti co: bonū ⁊ expertū. Et q̄nq̄ addit̄ in apozimate hasce: ⁊ q̄nq̄ epithimū ⁊ ē efficaci⁹: ⁊ q̄nq̄ fit inde syrup⁹ mellin⁹ ꝯferēs sumere eis si de⁹ voluerit. Res aūt quas semp ī potib⁹ su mere opꝫ: sunt peonia ⁊ semē ei⁹ ⁊ piretrum: ⁊ sileleos: et aristologia rotūda. Et hoc q̄dē dāda an̄ purgationem: et post cū hydromelle aut apozimate hyssopi: aut aliq̄ taliū. ¶ Ioānitī⁹. Confectio hiere diacolloq̄ntidos sup qua ex pectat̄ fiducia iuuamētorꝫ multorꝫ ad egritudines oēs ca pitis: ⁊ cerebri ⁊ neruorꝫ difficilis eradicatiōis sicut ē soda ꝓpe: ⁊ hemicranea ⁊ epilepsia: ⁊ paralysis ⁊ tortura: ⁊ ꝟti go: ⁊ tenebrositas visus. Cui⁹ pmixtio. ℞. hierepigre in q̄ aloes fuerit duplū specierꝫ. ℥.vj. trociscorꝫ alādahal. ℥.iij. turbith. ℥.ij. sq̄lle assate agarici: sticados ana. ℥.ij. ⁊ ß. sca monee ātiochene cocte ī pomo aur̄.ij. hellebori nigri salis gēme bdellij an̄. aur̄.iiij. Bdelliū resoluat̄ ī vino pmixto. Cetere aūt res terant̄ ⁊ cribellent̄: ⁊ fiāt trocisci cū bdellio dissoluto ⁊ siccent̄ in vmbra ⁊ iterꝫ terant̄ ⁊ cribellentur et cōfice cū melle passularꝫ cōterēdo vsq̄ dū fiat sicut pasta fac pilulas: ⁊ sit dosis a.ʒ.j. vsq̄ ad.ij. ¶ Mahemet arasi. Cōfectio medicaminis q̄d omni die dat̄ ad epilepsiā ⁊ ꝟ tiginē ex preparat materiā: cui⁹ pmixtio. ℞. sticados.ʒ.x. agarici.ʒ.ij. ⁊ ß. sisleleos.ʒ.iij. violarꝫ siccarꝫ.ʒ.ß. ꝯfice cum kesmes. Et da oī die ī modū duarꝫ aut triū nucū cū oximel le sq̄llitico. ¶ Idē. ꝯfectio alia mira ad epilepsiā ꝓba ⁊ ex pta. ℞. piretri sisleleos sticados an̄.ʒ.x. agarici.ʒ.ß. cordūe ni hasce aristologie rotūde affodili liq̄ritie carpobalsami peonie an̄.ʒ.ij. ⁊ accipe expssiōis sq̄lle: et mellis ptes equa les de q̄b⁹ coctis ad spissitudinē q̄tum sufficiat ad aggre gādū ea accipe. Et deīde recōde in vase vitreo. Dosis a.ʒ. ij. vsq̄ ad.iij. est em̄ medicamē vltimū. ¶ Fili⁹ Serapiōis. pilule ad epilepsiā ex phlegmate experte. Accipe siseleos aristologie rotūde castorei salis indi an̄.ʒ.iij. radicū peo nie trociscorꝫ de sq̄lla an̄.ʒ.vj. hierepigre sticados: epithi mi an̄.ʒ.x. polipodij.ʒ.vij. agarici.ʒ.xj. colloq̄ntide.ʒ.xj. m alio.v. turbith.ʒ.xv. myrobalanorꝫ nigrorꝫ: bellericorꝫ em blicorꝫ an̄.ʒ.iij. lapidis lazuli.℥.xiij. myrobalanorꝫ citrinorꝫ hellebori nigri camepitheos camedreos an̄.ʒ.viij. Cōfice cū secaniabin sq̄llitico. Dosis a.ʒ.j. vsq̄ ad.ij. ⁊ ß. ¶ Fili⁹ serapiōis. Pilule ad epilepsiā melācholicā fideles ⁊ mor phēā nigrā ⁊ egritudinē melācholicā. ℞. hierepigre.ʒ.v. epithimi.ʒ.x. lapidis lazuli loti.ʒ.vij. scamonee coloq̄nti de hellebori nigri spice an̄.ʒ.ij. Cōfice cū aqua mellis. Da cū aqua epithimi ⁊ passularꝫ. ¶ Alexāder. Pilule q̄b⁹ nul le fortiores ad epilepsiā ⁊ arteticā ⁊ podagrā. ℞. aloes col loq̄ntide scamonee bdellij hellebori nigri corticū gummi an̄. ptē.j. euforbij baurach an̄. partē.ß. Confice cum succo caulium. Dosis a.ʒ.j. vsq̄ ad.ij. ¶ Oribasius. Medicamē bonum quod sumitur omni die cōfert epilepsie et verti

Margin notes: Aer q̄lis. — Nutrix pu erorū epi lēticorum qualis eē debeat. — Digestiua — Signum salutis. — Cōfectio expta ad epilepsiā.

gini. ℞.baccaꝝ lauri piperis albi siseleos piretri añ.ʒ.iij.
radicū peonie aristologie rotūde.añ.ʒ.ij.castorei trocisco
rū de squilla añ.ʒ.j.Confice cū oximelle squillitico.Et da
cū eodem oximelle die qualibet.¶ Clystere cōferēs mira
bilr̄.Accipe alhasce hyssopi absinthij añ.℥.ß.pulpe colo
qntide.ʒ.ij.cētauree.ʒ.iiij. cartami.ʒ.xij.olei ꝺ keiri.ʒ.v.
clystere fiat cū eis.¶ Sternutatoria aūt ⁊ caputpurgia ⁊
gargarismata ⁊ masticatiōes eligant̄ in cap.de soda.Ru
ta aūt ⁊ castoreum separatim aut ꝯiunctim odorata con
ferūt mirabiliter:⁊ similr̄ gūmi rute agrestis ꝯfert. Facit
eñ cito reuiuiscere:⁊ excitat sepultum a vehemētia paro
xismi.¶ Alexāder.Ex hyssopo pulegio ⁊ origano cū cari
carū q̄ntitate sufficienti pastillos facies:q̄s cōmastices q̄
phlegma deponūt:⁊ cerebrū mundificant:adhuc autē pi
retrū cū masticis ⁊ cere q̄ntitate sufficiēti cōmixtū:⁊ cōma
sticatū phlegma cum virtute deponit ⁊ mundificat cere
brū mirabilr̄.¶ Galenus.Peonia ſm oēm modū admini
strationis eius est medicina magna ad epilepsiaʒ radix.s.
Nota de peonia. ⁊ semē ei⁹.Etenim si ex ea dieb⁹ singulis a.ʒ.ij.vsq; ad.iiij.
propinet̄ cuʒ aqua mellis ⁊ hyssopi aut cū oximelle ꝯfert
mirabilr̄.Et silr̄ si fiat ex ea caputpurgium aut gargaris
mata cū oximelle:⁊ sufflat̄ ex ea in nasuʒ:⁊ ꝯfert.Et si cō
tinue puluis ei⁹ odoratur cōfert.Expertum est suspēsiōe
eius ī collo eē iuuamē sublime ⁊ etiā sumpta in cibis ⁊ po
tib⁹.Et fit suffumigatio ex semine ei⁹ et est mirabile sum
ptū etiā cū melle rosato diebus singulis sanat si De⁹ vo
luerit.¶ Hippocrates dixit:⁊ multi post ipsuʒ:⁊ nos etiā
experti sum⁹ piretrū esse medicinā fidelē ad epilepsiam:⁊
ꝓprie ꝯditū eius ⁊ electuariū factum ex eo ⁊ melle ⁊ tro
cisci facti ex eo sumpti cū hydromelle ⁊ caputpurgiū ex eo
Cōditū autēʒ eius fit sicut zinziber cōditum expertuʒ bo
nū.¶ Cōfectio de piretro conferens epilepsie et torture:
paralysi ⁊ egritudinib⁹ neruoꝝ frigidis.℞.secacul lib.j.⁊
piretri hūidi aut humectati.℥.vj.mellis dispumati li.v.pi
neaꝝ purgatarum lib.j.⁊ ß.Cōdies cū zinziberis ⁊ piretri
añ.℥.j.gariofiloꝝ nucis muscate:cubebe añ.ʒ.iij.cinamo
mi.ʒ.v.⁊ in alio piretri ⁊ hueg aut zinziberis aut hūidoꝝ
aut humectatoꝝ añ.℥.iij.Expertū bonū:⁊ alij addūt mu
sci.ʒ.j.¶ Galen⁹.Post corporis ⁊ capitis mūdificationeʒ
tyriacā aut mitridatū dabis dieb⁹ quib⁹ a purgatione in
terpolas ⁊ ꝓprie auellanas duas de altero eoꝝ et ꝓprie
sero aut in mane sicut videris expedire.Dāda est etiā con
fectio de musco dulcis ⁊ amara ⁊ tyriaca diatesserō et cō
fectio Cesaris ⁊ hiera Hermetis ⁊ theodoricō cū nucibus
muscatis.¶ Fili⁹ Serapionis.Confectio masticatorij fa
ciens fluere per sputū humores mirabilr̄ ⁊ mūdificans ca
put.℞.piretri.ʒ.j.sinapis.ʒ.j.⁊ ß.staphisagrie.ʒ.ij.salis ar
moniaci.ʒ.ß.cuʒ mastice ⁊ cera partibus conuenientibus
misce.Et fac formas sicut auellanaꝝ.Et ex eis iugiter ma
sticent̄ in ieiunio:conferunt enim si De⁹ voluerit.¶ Gale
nus.Odoretur ruta omni hora:⁊ sit caputpurgium cum
ea:⁊ ꝯfert epilepsie.Et silr̄ auricula muris bibita:⁊ caput
purgium ex ea factum:ruta agrestis similiter exp̄ta est ⁊ si
militer gummi eius.¶ Democritus.Suffumigatur epile
pticus cū asa:⁊ administrat̄ odor eius:⁊ excitat epilepticū
et administrata omni hora preseruat eum ab epilepsia si
Deus voluerit.Eodē modo cōfert gallie muscate admini
stratio:et silr̄ gūmi eius et ēt bibita.¶ Alexander.Uesica
apri cū tota vrina exiccetur in furno:et dabis ex ea ad fa
be mensurā diebus singulis in mane cum oximelle:exper
tū est.Et dixit se vsq; ad tertiam diem quendam vidisse
De coagulo leporis. curatum.¶ Diascordies.Leporis coaguluʒ si bibatur cō
fert epilepsie.Et similr̄ asininum epar assatum ⁊ comestū
in ieiunio.Detegunt epilepsiā epar caprinum comestum
⁊ suffumigatio ex galbano:et silr̄ ex vngulis capre et apiū
ſm oēm modum administrationis eius:et fungi et suffu
migatio ex myrrha:et positio eius in narib⁹:aut ex cornu
caprino:⁊ epar caprinū et hircinum comestū aut odoratū.

¶ De apoplexia.

Ura hui⁹ egritudinis proxima est cure epile
psie p̄terq; q̄ oportet vt omne gen⁹ cure ad
ministret̄ ilico.Dilatio eñ ducit ad mortem
festinā cum sit etiam ipse morbus per se parū
recipiēs curā sicut Hippo.dixit.Uerūtamen
vt nō appeat ex p̄te operātis defect⁹ cona
beris a p̄ncipio materiā subtrahere quantū possibilitas
exigit.Et siquidē sanguinē esse videris vtriusq; p̄tis flebo
toma cephalicaʒ ilico simul cū emissiōe multi sanguinis
si res patitur.Et cōsequenter crura ⁊ pedes ventosari fa
cias:⁊ trahe inquātū potes ad oppositam partē cū oībus
generibus attractionum ⁊ etiam cū clysteribus acutis:et
sternutatorijs et suffumigationibus ⁊ alijs.Si autē phle
gmatica fuerit materia:subtrahe etiā inquātū potes sicut
hic dixim⁹.Et ex hoc require in capitulo de soda et de epi
lepsia:⁊ de eo quod diximus in paralysi si Deus voluerit.

¶ Summa quarta de egritudinibus neruorum.

Gritudines neruorū aut sunt a complexione
pura et alteratiōe solum et indigēt conforta
tione post illud.Aut sunt cōplexionales cum
materia et indigēt alteratiōe et mundificatio
be et demū cōfortatiōe.Aut sunt a solutione
continuitatis coruʒ:et dicemus curam eorum in loco suo.
Aut contritio eorum:et dicemus ibi.Et complexionales
quidē neruorum egritudines a frigiditate sunt ſm pluri
mū:et deīde ab humiditate:a caliditate ꝟo et siccitate nō
sepe lʒ q̄nq; accidāt.Et quidē verificatū est q̄ febris super
inuadēs curat neruorū et iuncturarū egritudines:quarū
radix ē frigiditas aut hūiditas.Digerit eñ ⁊ subtiliat ma
teriā et consumit.¶ Diascorides.ziniā ſm oēʒ modū ad
ministrationis eius malā neruorum cōplexionem alterat
et eos cōfortat.Et iuncturaꝝ doloribus silr̄:⁊ ꝓprie come
sta cū vitellis ouoꝝ et saluia:et ponitur in decoctione hy
dromellis et cōfert mirabilr̄.Emplastrata quoq; cū melle
et farina ordei cōfert doloribus eoꝝ.¶ Hydromel.Cōfe
rēs oībus egritudinibus neruoꝝ frigidis et humidis.Ac
cipe ex ziniā li.ß.folioꝝ saluie et lelēgi.añ.℥.vij.sticados.
℥.iij.bulliāt in li.aque.vj.vsq; ad li.iij.et cola:et cū mellis
li.ß.ꝑmisce.Et ꝓijce sup̄ ea piperis gariofiloruʒ spice añ.
ʒ.j.et ß.zizi.cinamomi añ.ʒ.v.Dimitte a sero vsq; mane:de
inde cola ꝑ colatoriuʒ.Et sit dosis ei⁹ in ieiunio li.ß.cū aq̄
calida.¶ Embroca cōferens egritudinibus neruorū fri
gidis:que administrāda est sup̄ caput:et locū originis ner
uorum et sup̄ locum passionis.℞.florum camomille li.ß.
zinian florū saluie sisimbrij:⁊ sansuci et sticados et lelēgi.
añ.℥.iiij.Decoquant̄ i li.iiij.aque vsq; ad.ij.et fiat ēbroca
cū eis sicut diximus et cataplasmetur ex fece.Est eñ exper
Syrup⁹ de sticados. tū si deus voluerit.¶ Iudeus.Syrup⁹ de sticados est me
dicina mirabilis cōferens oīb⁹ egritudinib⁹ neruorū fri
gidis:et confortās eos:cuius ꝑmixtio.℞.floruʒ sticados
℥.iiij.hasce ziniā añ.℥.j.piperis: piretri añ.ʒ.iiij.passulaꝝ
sine interioribus.℥.j.coquātur in li.iiij.aque vsq; ad.ij.cuʒ
mellis li.j.⁊ sape li.ß.fiat syrupus.Dosis ei⁹ est ab.℥.j.vsq;
ad.ij.cū aqua alkilil.¶ Cōfectio ꝯditi ad egritudies ner
uorū frigidas mirabilis.℞.secacul pinearū mundataruʒ
radicū acori añ.li.j.⁊ ß.et sint secacul ⁊ acor⁹ elixata:et ex
pressa:et misce cū eis p̄ter pineas mellis dispumati li.x.et
decoque lento igne vsq; dū spissitudinē acquirat.Deinde
deponat̄ ab igne et proijciant̄ sup̄ ipsum pinee:et misceā
tur adinuicē.Post hoc pulueriza sup̄ ea piperis.℥.j.pipe
ris longi gariofilorū zinzibe.macis añ.ʒ.iiij.nucis musca
te galāge cardamomi añ.ʒ.iij.Dosis ei⁹ est.℥.j.mane ⁊ se
ro.¶ Decoctio ꝯferēs mirabiliter ad omnes egritudines
neruoꝝ et dolores eorū.Accipe zinian recētis et humide
et ꝓprie succi ei⁹ li.ß.Et ꝑmisce cū eo mellis.℥.j.⁊ ß.et olei
de keiri:aut olei de tribus piperib⁹ dictis in antidotario
aur̄.ij.pigre aur̄.ij.aut minus aut pl⁹ ſm q̄ oportet.Et da
in potu.ʒ x.vsq; ad.xx.Si aūt ipa herba humida inueniri
nō poterit accipe ex sicca circiter li.ß.decoque in li.j.aque
vsq; ad li.ß.Et fac sicut diximus.¶ Ex oleis aūt ⁊ vnguen
tis et emplastris et alijs cōnenietib⁹ ad permutationē ma
litie cōplexionis neruorū in maiori grabadin plura scripsi
mus que ibi requirātur:et de plurimis etiam loquemur in
capitulis ꝓprijs ⁊ expurgātibus etiā materias eorū mul
ta illic scripsimus que requirant̄ ibi in preteritis capitulis
plura scripsimus:et ꝓprie in soda:et epilepsia et vertigine:
⁊ scribemus ēt ī capitulis que sequētur.¶ Galen⁹.Tyria
ca et mitridatū administrent̄ ad oēs egritudiues neruorū
frigidas cuʒ aqua decoctionis vni⁹ manipuli zinian ⁊ ani
si:et folioꝝ rute ⁊ saluie.Et conferūt in oī tp̄e egritudinis
et in principio quidē ante purgationē:q2 digerūt et subti
liant materiā:et permutāt malitiā complexionis frigide.
Et cōferūt post purgationē:q2 residuū materiei resoluunt

Adhuc autem

Adhuc autē habēt ꝓprietatē vt neruis iuuamētū afferāt
manifestū: ⁊ ꝯfortēt eos. Et sit dosis a quarta. ʒ.j. vsq; ad
ʒ.j. dieb⁹ singulis. ¶ Gal. Habet ad hoc ꝺ ꝓprietate egri
tudinibus neruoꝝ cōferre ꝓprie administratio castorei
oī die ḱrat. j. cum eo quod cōuenit et ex potibus. Huius
etiā intētionis est assafetida proprie mirabiliť inuncta. s.
⁊ bibita omni die. Similiť oleum de narcisso ⁊ oleum de-
Olea ꝯue nientia. yreos cū glutino albotin: ⁊ siliť oleum de ben ⁊ oleū de al
cāna ⁊ oleū de ruta. Piper quoq; est ad neruoꝝ egritudi-
nes frigidas medicīa sublimis ⁊ oleū de piperib⁹: ⁊ simi-
lia. Oleū ꝟo de euforbio iuuamen est mirabile: ⁊ siliť oleū
de croco ⁊ oleū pꝫorū. Est eñ expertū verax. ¶ Humain.
Mod⁹ pilulaꝝ de euforbio cōferentium ad mollificatio-
nem ⁊ frigiditatē neruoꝝ ⁊ ad humores crudos q̄ descen
dunt ad eos vel q̄ sepulti sunt: quarū permixtio. ℞. eufor-
bij coloquītiꝺ agarici ⁊ serapini bdellij. añ. ʒ. iiij. aloes. ʒ.
vj. masticis. ʒ. ij. Cōfice cū expssiōe zintā aut porroꝝ. Sunt
eñ expte. Dosis a. ʒ. j. vsq; ad. ʒ. ij. ⁊ ß. ¶ Gal. Cōfectio pi
lulaꝝ fetidarum. Maior expertorum iuuamentorum ad
egritudines oēs neruorum que sunt a materia grossa vi-
scosa difficilis eradicatiōis: ⁊ ad dolores iuncturarū qui
sunt ab eadē cā ⁊ ad omnes dolores totius corporis qui
eādē habēt materiā. Siliť ⁊ ad vertiginē et ad epilepsiam
⁊ ad hemicraneā difficilē ⁊ sodam ⁊ morpheā et albaras
⁊ leprā. ℞. aloes turbith: añ. ʒ. v. serapini: armoniaci: oppo
ponaci: bdellij seminis harmel myrobalanoꝝ colocīntide
interioris añ. ʒ. iiij. scamonee. ʒ. ij tapsie ide hermodactyli
scebrā: añ. ʒ. ij. casto. agarici euforbij añ. ʒ. j. cinamomi cro
ci cardamomi spice añ. ʒ. ß. gūmi infundanť in aqua porri
⁊ fac ex eis pilulas. Dosis a. ʒ. j. vsq; ad. ij. ¶ Pilule fetiꝺ
minores q̄ sunt in potestate maiorū: quarum ꝑmixtio. ℞.
serapini armōiaci oppopōiaci bdelij aloes añ. ʒ. iiij. casto-
rei harmel añ. ʒ. iij. colocīntide. ʒ. vij. turbith. ʒ. x. Cōfice si
cut alias. ¶ Fili⁹ zacharie arasi. Pilule fetide maiores q̄
cōferūt egritudinibus oībus neruorū sicut est paralysis:
⁊ tortura ⁊ spasm⁹ humidus ⁊ dolor iuncturarū. Et solu-
tione educunt humorē grossum viscosuz a locis difficilis
eradicatiōis eius: quarum permixtio. ℞. hierepigre. ʒ. x.
pulpe colocīntide. ʒ. vj. cētauree minoris meizarchan añ.
ʒ. v. euforbij. ʒ. ij. ⁊ ß. scebrā castorei zīziberis assefetide se-
rapini opoponaci setaragi indi sinapis piperis ana. ʒ. j.
gūmi dissoluanť in aq̄ rute: ⁊ fac pilulas cum ceteris. Do-
Pilule mirabiles ad tremorem. sis a. ʒ. ij. vsq; ad. iij. ¶ Pilule fetide minores ex inuētione
nr̄a ⁊ eiusdē ⁊ sunt in intētione maioruz: ⁊ conferunt tre-
mori mirabiliť ꝓprie: q̄rū permixtio. ℞. hierepigre. ʒ. v. pi
retri: castorei: casie añ. ʒ. iij. serapini pulpe coloquītide añ.
ʒ. iiij. dosis a. ʒ. ij. vsq; ad. ij. ⁊ ß. exptū. ¶ Filius zacharie
arasi. Cōfectio anacardina que est medicina sublimis ad
oēs egritudines neruoꝝ frigidas aut humidas sicut pa-
ralysis ⁊ spasm⁹ ab humiditate aut a frigiditate ⁊ tortura
⁊ tremor ⁊ stupor. Statim eñ sanat. Accipe zinziberis: co
sti: piretri: nigelle: piperis: macropiperis hueg. añ. ʒ. x. myr
rhe foliorum rute ale, gentiane. aristologie baccaꝝ lauri:
castorei tapsie sinapis añ. ʒ. v. mellis anacardini. ʒ. v. ⁊ ter
tiā. Inuoluantur omnia cū oleo nucum: et cōfice cū melle
Inducēs febrem. apum. Da ex eo in modū grani lauri. ¶ Inq̄t Mahemet
hec medicina est bonitatis magne ad egritudines q̄s di-
ximus in omnibus egritudinib⁹ frigidis: ⁊ inflāmat cor-
pus statim: et adducit febrē bonā spasmo humido: ⁊ frica-
tur cū ea lingua: et ꝯfert grauedini eius: et fit emplastꝝ ex
ea sup membrū stupidum ⁊ frigidū: aut fricatur cum ea: et
ꝯfert proprie mirabiliter ⁊ facit sudare: quapropter opor-
tet vt cooperiať sumēs eam vt sudet. sanat eñ si deus vo
luerit. ¶ Hamech fili⁹ zezar. Oleum qꝺ administratur in
potu ad egritudines neruoꝝ que fiūt a phlegmate ⁊ hūo-
re viscoso administrať cū aliquo qꝺ ꝯuenit ex potibus. ℞.
coloquītide. ʒ. x. aloes. ʒ. v. turbith albi. ʒ. iiij. sq̄lle. ʒ. iij. gē-
tiane psilij sansuci zintā ana. ʒ. iij. ⁊ ß. amomi spice xilobal
sami gariofiloꝝ ciamomi piperis macropiperis aristolo-
gie lōge ⁊ rotūde casie polij squināti petrosilini polipodij
anisi epithymi añ. ʒ. ij. ⁊ ß. serapini liq̄ritie iusquiami zīzi-
beris añ. ʒ. ij. Cōtere oīa cōtritione grossa: ⁊ funde sup ea
aq̄ fontiuz li. iij. olei antiq̄ sextā vnius: coquatur lēto igne
vsq; ad aq̄ cōsumptionē. ¶ Hamec. Oleū de sigia cōfert
egritudinib⁹ neruoꝝ phlegmaticis. Cui⁹ hec est ꝑmixtio.
℞. sigie castorei prasij añ. ℥. j. piperis zinziberis squināti
casie añ. ʒ. v. cipi costi carpobalsami xilobalsami hellebo-
ri nigri armoniaci spice serapini aristologie lōge ⁊ rotun
de añ. ʒ. iiij. olei sisicini. ʒ. v. aq̄ li. iij. Coq̄ sicut hic prime
dixim⁹. ¶ Oleum aliud de sigia valens siliť. Olei sisicini
li. ij. castorei li. iiij. Coq̄ in duplici vase. ¶ Eligim⁹ autem
ex antidotario vnguēta ⁊ ēplastra ⁊ olea de q̄b⁹ ē hyssopi
cerotū et vnguentū de bdellio: et vnguētum Phylagrios
et cerotū diapente et cerotuz Alexādri: et cerotū Andro-
machi: et emplastrū filij zacharie. ¶ Ioānicius. Lesio ca-
dens in neruos posteriores iuuamē suscipit a sternutato-
rijs et caputpurgijs ꝓpterea qꝺ a locis originū neruorū
diuerse fit ad locū emūctorij cōis et purgatur per ipsum.
Lesiōi aūt cadēti in neruos faciei sternutatoria et caput-
purgia ꝓhibēda sunt in principio: fortasse enim cōferunt
in fine rei. Gargarismata autē sunt his et illis vtilia: ⁊ ꝓ-
prie post mundificationem cōmunem: nisi materias ad pe
ctus reumatizare timueris et pulmonē. Sunt eñ tūc su-
specta sicut alibi diximus. Etiā quidem ex his que p̄cesse
runt caputpurgia et sternutatoria multa colligere potes
ad hec vtilia et gargarismata. ¶ De paralysi.

In cura huius egritudinis regimē duplex est.
Est eñ regimē quoddā cōe: ⁊ quoddā ꝓpriū.
Cōe aūt regimē nunc partē morbi tāgit nunc
ꝓprietatē: interdū ꝟo dietā. Et p̄mū q̄dē com
pleť cū administratione oīs studij ad capitis
partem posteriorē et nuchā: et illud iō q̄ñ cadit secundū
plurimū h̄ īfirmitas ī neruos motiuos ⁊ eoꝝ ort⁹ ē a poste
riori cerebro: et nucha. Et hoc q̄dē studiū ēt in q̄busdam
alijs neruoꝝ egritudinib⁹ administrari ꝺbere cōe ē: sicut
ē spasm⁹ ꝓprie ⁊ tremor ⁊ stupor ⁊ tortura. Scḋm ꝟo com
pleť cū administratiōe medicinaꝝ ꝓprietate et ꝟtute cōfe
rētiū et cōfortantium eos sicut hic in primo cap. quod est
añ istud diximus. Tertiū autē compleť cū paucitate cibi Cibus.
et pot⁹ ⁊ oī regimine exiccatiuo: et sicut est ex cibis ⁊ poti-
bus et cōdimētis eoꝝ ꝓprietatē habētib⁹ vt neruis cōfe-
rāt sicut sunt grana pini ꝓprie ⁊ cerebrū leporis et hasce:
et origanū ⁊ hyssop⁹ ⁊ piper et zīziber ⁊ piretꝝ ⁊ ius serpē
tis cū ꝓprietate et spēs salis cōditi: et ius gallorum antiq̄
rū ꝟm doctrinam Gal. et Hydromel recipiens sansucum:
hasce saluia ⁊ sisia. Et ꝯfert eis administratio capparis et
tali alphesire in p̄mis cū eleuaťa terra frixi cū specieb⁹
et hueg ꝯditū. Vinū autez vitare opꝫ: facit eñ ad neruos Potus.
materias penetrare q̄ forsitan nō penetrarent. Et scito ꝙ
vinū inimicū ē neruis et oculis per se. Ipsius eñ abusus
est cā morbi ipsoꝝ. Vitēt etiā aquā et potum supra cibū: ⁊
somnū supra cibum: et sit parcitas in potu ꝟm oēm modū
et sit pot⁹ exiccatiu⁹: ⁊ abstinere supra sitim et famē est cu
ra prima. Regimē autē proprium capi. iiij. res. Prima est
adequatio materiei. scḋa est abscissio ei⁹. tertia conuersio
residui ei⁹ ad oppositum et diuersuz. quarta corrigit acci-
dentia. ¶ Prima aūt res cōpleť cum administratione re-
rū morbi materiā carminātiū: et maturantiū: de q̄bus hic
paulo añ locuti sumus. Et tu require in illo. ¶ Scḋa aūt
res cōpleť cū administratiōe ꝓprioꝝ eūantiū sicut hiera
diacoloq̄ntidos ⁊ pilule fetide et hiera Heremetis: et alia
q̄ supra dixim⁹. Inquit Gal. egritudines neruoꝝ et iun- Documē
cturaꝝ nō nisi forti agēte rectificātur. Verūtñ de meliori tum Gale
operatiōe est nō ꝓperare ad vsum fortium a principio: ne ni.
subito tollať virt⁹ aut resoluať. Vomitus autē et euacua-
tio p clysteria et ꝓprie acuta sunt ex bonis euacuationib⁹
Et fiat vomit⁹ ꝓprie cuz expssione raphani cuz oximelle
aut cū expssione raphani in quo sit virt⁹ hellebori nigri.
Aut vōitus fit post cibaria acuta. Et opꝫ vt inter euacua
tionez et eūationē interueniat tp̄s in quo operari oportet
regimē ꝯfortatiuū. Et tunc quidē administrentur tyriace
et mitridatū et cōfectio de musco dulcis et amara et simi
lia. Et q̄dē in hac hora anacardinū quod diximus est eis
mirabilis medicina: et hac q̄dē vicissitudine regimē istud
cōpleť: et cito sanitati restituiť si deus voluerit. ¶ Tertia
aūt res cōpletur cuz gargarismatibus et cū masticationi-
bus: et caputpurgijs et sternutatorijs de q̄bus pluries fe-
cim⁹ mētionē. ¶ Quartā autē rē cōplēt vnctiones et em-
plastra et fricatiōes et balneū et alia de q̄b⁹ loquemur iā Quarta
si deus voluerit. Et dictū est febrē supueniētē egritudini- apho. lvj.
bus neruoꝝ humidis eē curam bonā. ¶ Filius Serapio-
nis. Decoctio ꝯferēs cū virtute dei ad paralysim et molli-

ficationē et spasmū et dolores neruorum. ℞. radicū apij feniculi añ. ʒ. x. squināti. ʒ. vj. semis feniculi anisi petrosilini: siseleos costi cētauere minoris piretri zinzib. zinian cordūeni añ. ʒ. iiij. semis rute setaragi indi añ. ʒ. iij. sticados bellericorū emblicorum añ. ʒ. viij. Decoquantur in. vij. li. aq̄ vsq̄ ad li. j. Et da oī die cū oleo de keiri: aut oleo de piperibus: aut oleo de costo diebus. xxj. Et sit ꝓpe decoctionis dosis ab. ʒ. j. vsq̄ ad ij. et sint olei a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iij. sanat enim si deus voluerit. ¶ Clystere cōferēs paralysi solutione educens humorē crudum et viscosum q̄d administrādū est hora post horā: et prope q̄n fit interpolatio ab alijs euacuationibus. ℞. sicle fu... ris añ. ij. ß. mellilotí aneti radicū maluarum mūdatarum camomille añ. ʒ. iij. fic⁹ siccas. xv. numero fe...ugreci cartami añ. ʒ. j. et ß. pulpe coloquintide kerue mūdate añ. ʒ. ij. centauree. ʒ. iij. bulliāt in li. iiij. aq̄ vsq̄ ad lib. j. et ß. Ex huius aq̄ lib. ß. et oleo antiquo et almuri et melle clystere fit bonū et efficax si deus voluerit. ¶ Filius zacharie. Oleū conferēs paralysi et torture ꝓprie mirabiliter. ℞. costi. ʒ. j. euforbij piperis añ. ʒ. j. vini tertiā castorei. ʒ. ß. olei de cheiri li. ß. aut olei costi aut olei de narcisso ī duplici vase coq̄: et vtere. ¶ Archigenes cerotū ɔferēs mollificatiōi et spasmo expertū bonū. ℞. euforbij piperis hyssopi hūide ammoīaci croci olibāi balsami castorei glutinis alimbac oppopōaci añ. ʒ. iiij. storacis ʒ. ij. cere citrine li. ß. olei āntiq̄ li. iij. Terantur sicca: gūmi vero dissoluantur in vino: et misceantur: et fiat ex eis vnguētū: et vngatur sup membrū in quo est lesio. Sanat enim si deus voluerit. ¶ Aliud valens ꝓprie mirabiliter. ℞. myrrhe oppoponaci vsne sautne zinian amigdalarum amararum castorei gūmi rute agrestis thuris añ. ʒ. ij. semis agni casti piretri galbani euforbij añ. ʒ. j. hiere gūmi pini añ. ʒ. viij. olei cucūeris asinini et olei laurini et olei de gallis q̄ntū sufficit. Liniatur ex eo super membrum. Gargarismata fiant ex eis que diximus. ¶ Aliud bonū gargarisma fiet cū hiera Archigenis et oximelle. Eligātur ꝟo ex cōmasticabilibus cōuentētia. Et ex eis fiāt forme sicut nuces ex staphisagria et mastice. Deponūt enim phlegma plurimū. ¶ Aliud valens similiter. Accipe sinapis piretri staphisagrie añ. Fiāt forme sicut diximus cū mastice et administrentur. ¶ Sal solutiuus cuius iuuamētū est magnū ad paralysim: et torturā et egritudines neruorum frigidas. Accipe piperis origanthasce sinapis zinzib. piretri hyssopi semis apij anisi feniculi folij gariofilorū. hueg macis petrosilini nasturcij scamonee agarici: turbith añ. ʒ. j. et ß. salisgēme ad pond⁹ omnium. Terantur et cribellentur et administrentur ex eis vbi opus: et ēt supra cibaria. Et q̄nq̄ quadruplicatur in eo hueg et est vigorosius. ¶ Caputpurgia: et sternutatoria sunt ad hāc egritudinē vehemētis ꝟtutis. Purgāt enim cerebrū et cōuertunt a parte egritudinis ad emunctorium cōe. Eligantur caputpurgia ex eis q̄ diximus et dicemus. ¶ Filius zachari... Mod⁹ caputpurgij cōferētis proprie mirabiliter ad paralysim et torturā et dolorem capitis et egritudīes cerebri phlegmaticas. ℞. castorei. ʒ. j. ꝓdisi piperis ciclamis et gilbenec: pulpe coloquītide baurach: rubei euforbij fellis bouini exiccati añ. ʒ. iij. Fiāt ex eis collyria. Et deīde fiāt caputpurgia cum eis cum auricula muris aut cū aq̄ sansuci. ¶ Galenus quidē iam dixit administrationē tyriace et mitridati ante purgationē et post conferre: sicut in capi. q̄d est añ istud diximus. Anacardini q3 iuuamētū est ad hoc in hac cā mirabile q̄d diximus: et plura ēt illic scripsimus: que etiā huc afferent. Q̄nq̄ ēt datur ex oppoponaco q̄titas cicerū triū cū hydromelle et ɔfert. Iuuamentū quoq̄ hueg cōditi dicimus esse mirabile ad egritudines neruorum oēs ꝓprietate sua. Et similiter grana pini. Pipera aūt ꝑm oēm modū administratiōis eorum cōferunt mirabiliter. Et similiter assafetida bibita ꝓprie et linita diebus singulis. Et iā quidē diximus iuuamētum castorei magnificari ꝑ oēs modū administratiōis ei⁹. Et similiter vsus capparis. ¶ Hermes. Magnificatur iuuamentū vulpis ad paralysim: et egritudīes neruorum alias: et ꝓpe embrocatio facta ex aq̄ decoctionis ipsius: et proprie vsq̄ dum dissoluatur mēbra ei⁹ in ea. Et magnificatur etiā oleum decoctionis ipsius Et nos scripsim⁹ illud in grabadin medicinarū vniuersalitū. ¶ Joānicius. Pilule de oppoponaco sunt medicina sublimis ad egritudines neruorum: et exiccāt ab eis hūiditates viscosas: et mucillaginosas et cōferūt paralysi tortu re spasmo hūido et dolori iuncturarum et dorsi: et genuū: q̄rū ꝑmixtio est hec. ℞. aloes. ʒ. x. trocisci alādahal. ʒ. vj. et ß. oppoponaci serapini armōiaci bdellij hermodactylorum añ. ʒ. v. harmel succi cucumeris asinini añ. ʒ. ij. et ß. piperis macropiperis zinziberis tapsie myrobalanorum citrinorum: bellirícorū emblicorum myrrhe croci euforbij castorei ana. ʒ. j. scamonee. ʒ. j. et ß. aga...ci. ʒ. ij. turbith. ʒ. vij. Gūmi īfundantur in aqua caulium aut porrorum. Cetere autem tres infundātur in ...pressiōe zinian. Deīde misce omnia simul post q̄ in speciebus exiccata fuerit expressio zinian tribus vicibus fiant pilule. Et sit dosis earum a. ʒ. j. vsq̄ ad. ʒ. ij. Sunt enim mirabilis virtutis seu iuuamēti si deus voluerit. ¶ Joannici⁹. Unctiones et emplastra rubificantia quādo exhiberi oportet in loco originis neruorum quibus accidit passio applicāda sunt: vel saltem in parte et latere ortus eorum: et ex vnctiōibus ibidē administrandis est oleum nardinum: et costinū cōfortata cum castoreo euforbio. pipere et piretro. Ex emplastris quidē est radix lilij. Ipsa enim est iuuamenti magni et ꝓprie administrata fricādo et cōprimēdo sup locū et vngēdo: et si misceantur cū eo grana alrahec magnificatur opatio. ¶ Mahemet arasi. Modus linimēti cōferentis paralysi mirabiliter. ℞. cere citrine. ʒ. ij. olei de narcisco: et olei de lilio añ. ʒ. v. myrrhe oppopōaci añ. ʒ. j. castorei. ʒ. vj. euforbij. ʒ. iiij. Fiat ex eis emplastrū et liniatur in latere altero. ¶ Joāuicius. In fine quidē rei ɔferūt stufe: et balnea sine aq̄s et fricatiōes ī eis cū sale solutiuo quē diximus: aut cū castoreo et aniso et dauco: aut cū zinian siccata: aut cum vrtica acuta. ¶ Et cōferūt ēt aque the...arum post fricationē in balneo sicco: et abstinētia cibi et potus supra balneum et regimē exiccatiuū q̄ntū possibile fuerit. Sanabitur enim si Deus voluerit.

¶ De tortura.

Tortura quedā est a spasmo: et contrahit superi⁹ quedā a paralysi et mollificatiōe: et relaxat ad inferi⁹. Et illi⁹ cura est cura spasmi quam dicem⁹ Et hui⁹ cura est vt cura paralysis quā diximus preterq̄ opus caputpurgia et gargarismata ante purgationem vitari: cum sit post mundificationem cura vera. Uerum gargarismata cunctis medicinis p̄ponēda sunt caputpurgijs: cū sit vtraq̄ cura vera. Et sit studium ꝑcipue pmū in administratione medicaminum: et emplastrorum et linimentorū et medicinarū rubificantiū in spondilibus ceruicis. Deinde perueniēdū est ad mandibulā et ad partes faciei: et hoc est studiū scd'm: ad cauteria aūt approximandū est q̄n iam oia nō cōtulisse experieris. Et hoc erit studiū vltimū. ¶ Primū aūt studium perficitur cū administratione emplastrorum: et linimētorū in spondilibus ceruicis: vn̄ nerui faciei ortū hn̄t et musculi ex eis que dixim⁹ in ca. q̄d est añ istud et ex eis que dicemus. ¶ Scd'm aūt studiū pficitur nūc cū rebus extra: nūc cū rebus intus. Res aūt que extra administrāde sunt: sunt linimēta et ēplastrationes: embrocatiōes et euaporatiōes et ablu...ōes: et calefactoria et ex eis quas dixim⁹ et dicem⁹. Res ꝟo que intra sunt administrāde sunt q̄dā cōmasticabilia sicut forme facte ex hueg et nuce muscata et alijs q̄ dic...⁹. Et sicut cōmasticatio nucis muscate et retētio ei⁹ in ore ex pte passiōis continue integre: aut cōmasticare et retētio castorei ex pte passiōis et sub ligua. Et admistratio fricatiōis in pte iteriori mandibule cū anacardio: aut tyriaca: aut mitridato: et exhibitio dia musci dulcis: et amari: et fricatio gingiuarum cū sale solutiuo q̄ diximus aut cū sale et nuce muscata: et hueg: et corum ptes equales: aut cū anacardino: et nuce muscata et alijs. ¶ Tertiū aūt studiū pficitur cū admistratiōe ventosarū sup ceruicē et appositiōe medicaminis rubificatiui: et cauterizatiōe facta post aurē ex pte egritudīs et post istā si nō cōtulerit: cauteria duo fiāt in spōdilibus: vnū hic: et aliud inde. Et q̄nq̄ fiūt duo hic et duo ide. ꝑ distātiā spōdiliū. Et q̄nq̄ tria q̄m sanāt si de⁹ voluerit. ¶ Sabor fili⁹ girges. ɔfectio medicaminis expti ad torturā q̄d masticatur et expellit phlegma plurimū et ɔfert ꝓprietate: et rectificat maliciā neruorū: et sanat cū celeritate Cui⁹ ꝑmixtio. ℞. nucis muscate: piretri hueg recētis: thuris añ. ptes eq̄les. Cōfice cū chesmes. Et fiāt forme sicut nuces et cōmasticētur ex pte lesa: et teneantur diu in ea: et fricet cū ea patiēs digitis suis partes mādibule: et gigiuas et dētes ptis infime. Si autem fortius masticabile facere volueris: misce cū ꝓdictis anacardi partē. j. et ē mirabile. ¶ Fili⁹ zacharie. Accipe nucē muscatā ītegrā nō habētē ɔtaminationē: aut marciditatē: et line sup eā ex anacardio q̄d dixim⁹. Et teneat patiēs ī ore in parte

Marginal notes: Oleū mirabile ad paralysin. — Pilule de oppopōaco. — De administratiōe vētosarū.

in parte lesa ꝑ horas.ij.vel iij.Deinde cõmasticet eã:⁊ teneat cõmasticatũ ci⁹ in ꝑte illa:et hoc faciat bis in die:q̃m sanat si deus voluerit. ¶ Filius Serapionis.Cõfectio caputpurgij ad paralysiꝫ ⁊ torturã experta. ℞.piretri ꝯditi: oleãdri exiccati sup fumũ añ.ʒ.ij.origãi: carui aristologie lõge añ.ʒ.ß.carpobalsami.ʒ.j.Terant ⁊ puluerizent:⁊ sufflētur ex eis in nasum. Aliud eiusdē mirabile.℞. castorei: pulpe coloq̃ntide:piꝑis albi:⁊ cõdisi añ: fac pilulas cũ aq̃ sansuci.Deide fac caputpurgiũ ex eis cum succo auricule muris:verax et exꝑtũ. ¶ Gabriel.Caputpurgiũ ad torturã bonũ.℞.castorei ꝯdisi nigelle infuse in aceto ⁊ exiccate añ.distēpera cũ succo cucumeris asinini.Deidedimitte sic carẽ:⁊ iterꝫ distēpera cũ exꝓssiõe arthanite: iterꝫ dimitte sic carẽ:⁊ iterꝫ distēpera cũ succo auricule muris: ⁊ fac silr.Ultimo ꝟo distēpera cũ succo sansuci ⁊ fac sic:⁊ frica ex eo super cutē cũ succo auricule muris aut sansuci:⁊ distilla ĩ nasuꝫ ⁊ fugat vehemēter:est eñ exꝑtũ gloriosuꝫ. ¶ Democritus.Caputpurgiũ sanãs cũ celeritate.Accipe oppoponacũ:vltia cõtritiõe terat cũ oleo cucumeris asinini: ⁊ exꝓssiõe auricule muris vsq̃ dũ fiat sicut mel currẽs:⁊ ꝯseruet in vase vitreo:deidc distēperet modicũ ex eo cũ succo sansuci ⁊ distillet in nares: sanat eñ celeriter ⁊ est expertum. ¶ Aliud. Fel ꝑdicis aut gruis cũ aqua auricule muris aut sansuci distillatũ in nares sanat celeriter ⁊ ē exꝑtũ. ¶ Gargarismata fiãt cũ aliqua ex hieris magnis:⁊aceto sq̃llitico ⁊ aq̃ decoctiõis hasce ⁊ origani:⁊ est exꝑtũ bonũ. ¶ Fili⁹ Serapionis.Gargarisma bonũ.℞.sinapis staphisagrie: ʒinʒiberis:piretri:macropiꝑis:decoq̃ in aq̃:⁊ cũ hiera fiat gargarisma. ¶ Aliud.℞.calamēti cãpestre:hasce:fac ex eis silr.Euaporatoriũ.℞.camomille:ʒiniã.foliorꝫ salute lelēgi sticados sansuci añ.li.ß.decoq̃ ĩ aq̃:⁊ euaporet ex ea loc⁹:⁊deinde abluat:⁊ post h̄ emplastrũ fiat ex fece calida: est eñ expertũ. ¶ Hermes ꝑcipit euaporatoriũ fieri quo posteriores vsi sunt ⁊ inuētũ ē esse iuuamēti sublimis:⁊ ꝓprie q̃n euaporat eo ꝑs capitis posterior:⁊collũ ⁊ spõdilia ⁊ ceruix ⁊ mãdibula:⁊ tpa ⁊ frõs:deinde lauat ex eo cõprimẽdo:⁊ fit emplastrũ ex fece:⁊ mod⁹ oꝑationis ei⁹ est. Accipe ʒiniã lelēgi:hasce calamēti sticados foliorꝫ salute añ. ʒ.ij.aceti albi boni duplũ põderis oĩm:decoque vsq̃ ad mediũ eius:deide vaporent ea loca sicut dixim⁹ ⁊ abluãtur ⁊ emplastrent. ¶ Inq̃t Hermes.Profundat virt⁹ euaporatorij hui⁹ ⁊ submergit ĩ ꝓfundũ corporis:⁊ incidit et resoluit humores grossos ⁊ viscosos:et nos etiã experti sumus illud:et inuenim⁹ mirabile et ꝓprie ad torturã et palysiꝫ ⁊ spasmũ. ¶ Fili⁹ Serapionis.Euaporatoriũ cõferẽs torture et paralysi.Accipe origãi:hasce sticados piretri foliorꝫ lauri sinapis camomille mellilotí sansuci marmacur marrubij añ.decoquãt in aqua:⁊ euaporet locus:est eñ exꝑtũ deinde inungat locus oleo costino aut oleo balsami: aut oleo de been:euaporatio autē facta ⁊ silr ablutio faciei ex aceto:⁊ aq̃ decoctiõis sinapis est mirabil. ¶ Ex vnguētis aũt ⁊ oleis ⁊ linimētis elige in his q̃ ꝑcesserũt capitis:et afferãtur ad locũ hunc ⁊ ex aliis silr:et medicine q̃ dē rubificantes dicte sunt:et ex eis est sinapismum et vnguentum altarahel dictuꝫ in antidotario.

¶ De spasmo.

Spasmus alius fit a punctura. Inq̃t Gal.puncturã nerui et chordarũ sequit spasmus et ꝓprie cũ non respirat punctura.Efficit eñ venenosum reumatizatum eius:aut putridum:et venenosuꝫ quidem ꝓpter cõtinuitatem rapitur ad cerebrum et facit epilepsiã aut spasmũ.Putridũ vero apostema in loco pũcture generat:quare puncturã aperiri ꝑcipit:immo scindi et apponi attractiuũ subtilis substãtie vt reumatizatiõis fiat expurgatio:et resolutio.Hoc autē ĩ loco suo tradem⁹ sufficiētius si deus voluerit.Et si sit spasm⁹ ab humiditate:et cura eius est cura paralysis et ꝓprie cũ euacuatiõib⁹ et clysterib⁹ acutis et balneis aquarũ thermarꝫ et balneo sicco in fine rei et linimentis:et que diximus. Immo totum regimē cõe et ꝓprium q̃d diximus ibi. Inq̃t Hippo.
lvj.iiij. Febris supra spasmũ humidũ curat eũ.Spasm⁹ supra febrē interimit.Quapropter eligant ex ꝓuocantib⁹ febrē cõueniētiora:q̃lia sũt castoreũ ⁊ assafetida:q̃b⁹ ꝑmisceat mellis duplũ eorꝫ.Et sit dosis sicut auellana.Spasmũ eñ resoluũt:⁊ febrē inducũt.Idē facit oppoponacũ et castoreuꝫ cũ aqua mellis:idē facit oleũ de cherua cũ asa. Ex cõpositis est anacardinũ.Ipꝫ eñ inducit febrē et spasmũ curat.

caputpurgium vtile ad torturã

Trylaca quoq̃ ⁊ mitridatũ sunt ex medicinis solẽnib⁹ ad spasmũ.Sal quoq̃ calefactus et positus in locis originis neruorũ spasmũ resoluit.Fit etiã spasmus a frigiditate:et cura ei⁹ est sicut hic ꝑxime diximus.Et fit q̃nq̃ a siccitate ⁊ hoc accidit post febrē:aut post fluxum superfluentem: et est prauus:vix recipiẽs curã.Tamē ꝓ posse curamus administrãdo regimē ꝯm omnē modum humectatiuũ et lenitiuꝫ: qualia sunt ꝓprie balnea ex aquis dulcib⁹:aut ex lacte:aut ex aquis in quib⁹ cocta sunt humectantia:sicut ordeũ viole:⁊ capita ⁊ pedes agnorũ:hedorum:⁊ arietũ pinguium.Et q̃nq̃ fiunt ex huiusmodi eis clysteria:et conferunt vehemēter:⁊ propinent eis sorbitiões humide et pingues:⁊ sint cibi eorũ aqua carnis: et q̃d currit ꝯm senilitam sorbiliam:et lac mulsum recenter et oleuꝫ amigdalarũ cũ ʒuccaro:et similiter regimen omne lenitiuum est vtile eis. Dieta.
¶ Fili⁹ Serapionis.decoctio cõferens spasmo humido: ⁊ est ei ĩpressio fortis. Accipe calamēti hasce añ.ʒ.ß.hueg ʒ.j.et ß.carpobalsami squinanti:añ.ʒ.iij.sticados.ʒ.vij.ʒinʒiberis seminis apij feniculi petrosilini:costi añ.ʒ.ij.emblicorũ bellirico ꝝ añ.ʒ.iiij.coquantur in lib.iiij.aque vsq̃ ad ij.Et da ex eo omni die.ʒ.ij.cũ oleo de piperibus aut oleo de cherua:et sit dosis ei⁹ a.ʒ.j.vsq̃ ad.ij.sanat eniꝫ si deus voluerit. ¶ Filius serapionis.cerotum de euphorbio: magni et sublimis iuuamēti est ad spasmũ frigidũ ⁊ humidũ et alias neruorũ egritudines ab eadem causa.Cuius ꝑmixtio.℞.olei d̃ cinamomo aut olei antiqui lib.j.cere citrine ʒ.ij.euphorbij boni et recētis.ʒ.j.vngat spasmat⁹ loc⁹.Est eñ mirabile si deus voluerit. ¶ Ruffus.decoctio ad spasmũ cõferẽs mirabiliter:et ad oẽs neruorum egritudines a frigida causa:et humida.℞.hueg recētis.ʒ.iij. decoq̃ li.j. vsq̃ ad li.ß.et da ex ea omni die.ʒ.j.cũ chirat.j. assefetide aut cũ castorei granis.iiij.Est eñ expertũ. ¶ Ruffus.Hydromel ꝯferẽs silr.Accipe hueg.ʒ.iiij.et decoq̃ in li.aque iij.vsq̃ ad li.ij.et ꝓijce super eã mellis puri.ʒ.iiij.deide cola in colatorio dēso:et cõtinue bibat ex eo:est eñ medicamē bonũ. ¶ Gal.expertũ est de oleo vulpis ad spasmuꝫ: ⁊ alias egritudines neruorꝫ ⁊ dolores iuncturarꝫ:⁊ descensione in tina:⁊ in decoctiõe eius. ¶ Phylagrius.Cerotuꝫ conferens spasmo ⁊ egritudinib⁹ neruorum expertum.℞. cere citrine.ʒ.ij.olei irini:olei costini:olei de been:⁊ olei de cinamomo añ.ʒ.iij.storacis liquide.ʒ.j.euphorbij aur.iiij. castorei aur.ij.hyssopi hũide.ʒ.j.adipis vulpis.ʒ.iij. vngeex eo sup locũ:expertũ est enim. ¶ Archigenes.Cerotum oĩbus egritudinibus frigidis ⁊ humidis neruorum ꝯferẽs ⁊ dolorib⁹ iuncturarum et est forte.℞.olei cucumeris asinini li.j.olei rutacei olei de cinamomo:olei costini añ.ʒ.ij. cere citrine.ʒ.iij.euphorbij:piretri castorei piperis.ana.ʒ. viij.ʒinʒiberis.ʒ.v.assefetide bdellij añ.ʒ.ß.galbãi.ʒ.iiij.cõficitur aũt sic.Assa ⁊ bdellij:et galbanũ dissoluãtur in aceto forti:cera quoq̃ ⁊ oleũ ⁊ euphorbiũ dissoluant ĩ igne:et permisce cũ eis succi cucumeris asinini lib.ß.et bulliãt ad succi consumptionē:deinde misce cum eis gũmas dissolutas.Ultimo vero de puluere aliorꝫ cum eis permisce cõferendo et vtere q̃m est expertum verax.

Decoctio q̃ ꝯfert ad spasmum.

¶ De tremore.

Tremor egritudo neruorum et lacertorum est:et curatur cum eis que diximus.Et cõfert ei fricatio:⁊ sepelitur in arena:aut cinere calido ⁊ accubitus in furno calido quãtum possit pati et linimēta calida. ¶ Filius ʒacharie. Cõfectio pilularũ cõferẽtiũ tremori ꝓprie mirabiliter.℞.castorei piretri.casie añ. ʒ.iij.serapini.pulpe coloquintide añ.ʒ.iiij.hierepigre.ʒ.v. dosis earũ est a.ʒ.j.ß.vsq̃ ad.ij.et ß. ¶ Idem.confectio ad tremorē experta.℞.myrobalanorꝫ nigrorum.ʒ.xxx.sauine ʒ.x.olibani.ʒ.vij.ciperi hueg.añ.ʒ.v.confice cũ chesmes:et fiãt forme sicut nuces.da.ʒ.j.vel.ij.sanat si deus voluerit.

¶ De stupore.

Stupor sicut cetera que dixim⁹ curatur:⁊ si est a percussione:aut vulnere nõ curat. Et si est a repletione sanguinea curat cum flebotomia vene que magis deseruit mēbro stupido: et si sanguis exuberat in toto:basilicaꝫ flebotoma deinde cephalicã:deinde illam que familiaris est illi mēbro.Et quandoq̃ fit ab humore crudo et frigido:et curat sicut paralysis ab eadem causa:et q̃nq̃ fit propter cõpressionem supra mēbrũ:et cura huius est extensio ⁊ exercitatio illius membri.

Stupor in curabilis quis.

¶ De catarro.

Tria catarri genera.

Catarrus est descēsus humorū a capite ad mēbra inferiora: cuius genera vt dicit Gal. in li. misso ad Glauconē sunt tria. s. coriza. brāchos ⁊ tussis. Catarrus vero dict⁹ est a fluore. Greci em̄ fluorē catarrum vocauerunt. Coriza ab ossibus narium nomen accipit. Est enim cum grauedine atq̄ constrictione nariū cum tenui fluore oris atq̄ grosso cū sternutationibus assiduis: ⁊ odoratu difficili: ⁊ oculorū lachrymatione. Brāchos vero dr̄ a prefocatione faucium: ⁊ voce obscura: ⁊ sternutatione assidua: ⁊ transglutiēdi difficultate. Catarrus autem in visceribus distillans percutiens stomachū tussim vel nauseam ꝓuocat. Si vero in pulmonē venerit tussim creat cū spumosis sputationibus aliquibus cū raucedine. Qđ si patiēs sanguinē expuerit ad phthysim venit et tabidus moritur: ⁊ ꝯsumpt⁹: ⁊ notandū ꝙ catarrus est genus ad tres supradictas egritudines: ⁊ nō est species egritudinis per se.

De cura catarri.

Cura huius egritudinis duplici regimine indiget cōi. s. ⁊ ꝓprio. Cōe aūt est sex res. Prima ponit studium in vita patiētis obseruādū. Scđa adequat materia. Tertia abscindit eam vel saltem diminuit. Quarta diuertit a pte timorosa ptem cōem. Quinta abscindit fluxum eius. Sexta corrigit accidētia. Primam aūt rem complent diminutio ciborū ⁊ potuū et ꝓhibitio vini oīno repletionis: ⁊ vitatio nausee: et cauere ab austro ⁊ borea q̄ntū possibile fuerit. Auster em̄ rarū facit ⁊ replet capita. Boreas vero cōstringit ⁊ exprimit: ⁊ nocet somnus et potus supra repletionē: ⁊ multitudo somni: imo qualiscūq̄ sit somnus in die: ⁊ sit parcitas eius in nocte: ⁊ non iaceat supin⁹: ⁊ alleuiet cena: imo ꝓhibeat si possibile est. Et iniungatur quies: qm̄ est res magna maturās ipm̄. Et ꝓhibeat a fumo ⁊ ventis: ⁊ radijs solis ⁊ lune: quātū possibile fuerit ⁊ magis lune ⁊ ꝓprie est qn̄ est ingressus eorū per fenestrā. Et vitet vaporosa ⁊ replētia caput ⁊ rarefacientia ipm̄. Et vitet potū aque frigide: ⁊ dr̄ ꝙ potus aque calide maturat catarros. Et silr̄ introitus ad sudādū in balneo. Secūdā autē rem cōplent administratiōes inspissantium ⁊ infrigidantiū in acuto ⁊ calido. Et subtiliātiū diuidētiū in grosso ⁊ viscoso. Et eligātur ex infrigidātibus raro infrigidantia actu: ⁊ si nō cōpetunt non eleuentur in gradu multe infrigidatiōis. Et diligūtur ꝫ plurimū que infrigidāt potētia ⁊ nō multum eleuata: qualia sunt balnea aque

In calido et acuto.

dulcis i ieiunio: ⁊ administratio embrocarū ex ordeo ⁊ violis: ⁊ papauere ⁊ camomilla ⁊ effusio aque calide super caput: ⁊ sup extrema ⁊ testiculos: ⁊ inūctiōes facte sup ea: ⁊ super vētrē ⁊ sumē cū oleo violato: aut camomillino: aut oleo de papauere: si adsunt vigilie. Et olfacere cāphorā: et aquā rosatā: ⁊ alia que diximus i scđa calida. Et ꝯfert pot⁹ aque ordei: ⁊ syrupus de papauere ⁊ viole cōdite cū aqua ordei: ⁊ suctio cū narib⁹ olei violati olfacere cāphoram. Et

Cibus.

cibi eorū sint sorbitiōes facte ex fabis: ⁊ ⁊ tritico: ⁊ ordeo ⁊ papauere albo ⁊ oleo amigdalino dulci ⁊ amilo cū lacte si nō est febris. Inspissantia aūt necessaria sunt: ⁊ subtile acutū: qđ descēdit ad guttur ingrossetur: ⁊ nō descēdat ad ꝓfundū: imo facili⁹ adunatū excreetur. Et ex hoc faciētib⁹ est dia

Inspissantia.

gagantū ⁊ electuariū eius ⁊ mucillago psilij: ⁊ semina citoniorū: ⁊ aqua iuiubarū ⁊ sebestē: ⁊ syrup⁹ eorū: lohoc ipsorū: ⁊ lohoc de papauere. Ex subtilizātibus aūt ⁊ diuisiuis eligātur que ꝓprietate virtutis ad hec ꝯgrua cognoueris: q̄lia sunt calefactoria capitis cū sale ⁊ milio: aut cum pānis calefactis: ⁊ cū alijs que in scđa frigida diximus: ⁊ confert introit⁹ balnei preterq̄ꝫ lauetur caput. Super extrema aūt ꝓijciat aquā calidā plurimū ⁊ inungat ea ⁊ testiculos: ⁊ sumē cū oleo sambucino: aut anetino: aut camomillino: aut sansucino: aut rutaceo: aut oleo de beē: aut laurino: aut de lilio ⁊: distillet ex eis in aures ⁊ nares cū lana ⁊ ꝓprie calefactis. Etiā cōfert eis inclinatio sup vaporē aq̄ vbi camomilla mellilotū sansuc⁹ et anetū cocta fuerint. Caput vero eorū ⁊ frōs epithimetur cū costa spica myrrha ⁊ pauco castoreo ⁊ silib⁹ cū oleo rosato mixtis. In fine aūt rei cōfert introitus balnei ⁊ lauari in eo: ⁊ olfactus redolētiū calidorū: sicut est muscus ⁊ ambra: ⁊ alia que dixim⁹ in scđa frigida: ⁊ sint eorū cibi pulmēta ex frumēto: aut furfure cū melle aut sorbitiones ficuū siccarū: ⁊ farine cicerum cum pulegio ⁊ fenugreco: ⁊ aqua cicerū ⁊ similia. Tertiā autē rem complent flebotomia: ⁊ solutio vētris: et administratio clysteriorū et collyriorū: ⁊ lenificatiōes oēs omni hora ꝓprie cū clysteribus: ⁊ enematib⁹ saltem trahentibus supfluitates. Flebotomia autē in hac egritudine in tribus casib⁹ solum necessaria est. Primus casus est: si catarrus sit calidus i calido corpore abūdāte: in q̄ sit oculorū rubedo ⁊ venarū plenitudo. Scđus si catarrus sit calidus declinās ad oculos valde: aut qualiscūq̄ sit aut terminetur in faucib⁹ aut pulmone: aut costis: aut diafragmate: ⁊ figatur i eis ad collectionē.

Flebotomia i tribus casib⁹ solum necessaria est i catarro.

Terti⁹ est si catarrus accidat cū febre. In his autem solū casibus flebotomiā catarro vtilē inuenimus. Solutionem fieri opꝫ in calida materia cū violis conditis: ⁊ aqua ordei cum aqua fructuū quā dicemus. In frigida vero cū pilulis cochijs et hierapigra cū aqua passularum: ⁊ hiera diacoloquintide: ⁊ similibus. Quartā autē rē cōplent gargarismata ⁊ caputpurgia: ⁊ fricatiōes extremitatū: et vētose et similia. Interdū em̄ materiā in faucibus figi timem⁹: aut qđ ad ptes fluat nobiles: et tūc si eas ad nares cōuertim⁹ ⁊ ꝓprie cū caputpurgijs ⁊ sternutatorijs: ⁊ suffumigationibus et odoramētis aperiētib⁹ nares: et deoppilātibus colatoriū: erit operatio dignior. Hoc em̄ est qđ Gal. precipit Nisi forte agitationē timeas in materia q̄ multotiēs fluit dirupti⁹ ꝓpter inquietationē ⁊ agitationē. Et quidē sternutatio suspecta est in principio: qm̄ materia q̄ete indiget vt maturetur. Etenim agitatio multiplicat: et dilatat materiā: ⁊ facit eā consequi motus laboriosos et vehementes.

De sternutatione.

At vero post catarri maturationē est ei⁹ iuuamentū sublime mūdificans radicē. Et adhuc quidē iuuantius est post corporis mundificationē cōem et ꝓpriā. Gargarismata q̄ꝫ necessaria sunt: sed prohibētur interdum. Et inuenitur eorum iuuamentū in tribus competere casibus. Primus scꝫ ad catarrū calidum et acutum: cū rebus ingrossantibus ⁊ coadunātibus ipm̄: vt prohibeat descensus eius ad ꝓfundum: et fiat facilis ad expellendū et excreādū quod ꝓpter acumen et subtilitatē aggregari non poterat. Scđs ad catarrū cuius materia est multe viscositatis: et spissitudinis et querim⁹ subtilitatē ipsius et diuisionē vt facili⁹ expellatur. Tertius quādo timem⁹ materiā figi in faucib⁹: ⁊ querimus abstersionē: et mūdificationē.

In tribus casib⁹ gargarisma ta iuuant. Primus. Secūdus. Tertius.

At vero i quatuor casibus gargarismata administrare suspectū est. Prim⁹ est timor et suspitio catarri ad pect⁹ ⁊ pulmonē fluere consueti. Secundus est si catarr⁹ de genere acutorū fuerit et subtiliū et mordicātium. Tertius est in prefocationib⁹ q̄ fiunt subito. Quartus si catarrus est vehemētis multitudinis.

In quatuor casibus gargarismata suspecta sunt.

In his quidē casib⁹ gargarismata agitant materias: ⁊ cōuertunt eas ad vias pectoris ⁊ pulmōis: ⁊ faucium: et eas multiplicāt. Ampli⁹ tamē gargarismata ꝫm vnū q̄nq̄ modorum fiunt. Aliud em̄ sistit fluxū: aut stringit. Aliud partem nobilē per ignobilē expurgat. Aliud abstergit qđ fluxū ē: aliud alterat qđ fluit. Aliđ vero ē qđ aggregat duas intentiones vel plures ex his que dixim⁹. Exēplū vero pmi est administratio narcoticorū in egritudinib⁹ cerebri. Exēplum secūdi est administratio diacodiō aut diamoron cū decoctione rosarū: et balaustie et talium. Exēplū tertij est administratio generū salis: ⁊ incisiuorū et similiū. Exēplum quarti est administratio cāphore ad calidū: et myrrhe ad frigidū. Exēplū quinti est aggregatio intentionū. Extremitatū aūt fricatiōes: ⁊ vētosationes in eis ad hoc multū cōferūt. Exercitatio aūt et motio partiū inferiorū est iuuatiua valde. Ex maxime autē diuertētibus materiā catarri est vt radatur caput in parte cōmissure coronalis: et vocatur zuhendegh. i. cōtinuatio capitis: et fricetur super illam vehemēter cū cepe acuto aut cum squilla: aut cū pāno aspero. Deinde ponatur sup ipsam medicamē rubificatiuū: vsq̄ dū fiat vesicatio. Deinde aperiantur vesice: ⁊ ponatur qđ fluere faciat: deinde iteretur: ⁊ iteretur vsq̄dum appareat sanitas. Qđ si hoc nō ꝯtulerit: cauterizetur in eodē loco: et dimittatur tēpore extēso: et sit locus cauterizationis vbi terminatur maior digitus postq̄ꝫ radicē manus in extremo nariū posuerit. Quintā vero rē cōplent catarri fluxū abscindentia. Et sunt ex stolidis q̄ ante digestionē ipsius et mundificationē cōem administrāt huiusmodi: immo in medio agitatiōis qn̄q̄: ⁊ est causa cumulatiōis: et multiplicationis ipsi⁹. Deinde diruptiōis vehemētis. Sit ergo studium erga hec post corporis mundificationem ⁊ post sedationē agitationis vehementis: vt abscindatur residuum fluxus ipsius. Et fortassis i aliq̄b⁹ casib⁹ cogimur in pricipio facere illud

re illud ꝓprie. Aut qr timemus ne repat in ꝓfundũ aut in
partes nobiles: aut ne nobiliũ ⁊ necessariarũ operationũ
fiat destructio illico: sicut est catarrus prefocatiuꝰ subito: ⁊
fortassis regimẽ diuersiuũ vie eius est hoc nobilius ⁊ secu
rius. Immo regimẽ abscissiuũ qđ dixímꝰ est regimẽ dubiũ
⁊ illud iđ qm̃ possibile est vt dirũpat: deĩde fluxu diruptiõi
q̃ꝫ prīꝰ ⁊ timoroso: ⁊ regimẽ diuersiuũ lꝫ dilatet materiaꝫ ⁊
multiplicet: tñ ꝯuertit multiplicatã ad ptẽ cõeꝫ nõ timoro
saꝫ. ¶ Sedationẽ aũt cursus faciẽtia alia sũt gargarisma
ta: alia suffumigatiões: alia que retinenꝭ ĩ ore: alia q̃ odo
Gargarismata in calido. rant: alia q̃ deglutiunꝭ: alia q̃ lãbunꝭ. ¶ Ex gargarismati
bus aũt ad catarrũ calidũ sũt aq̃ rosata cũ modico cãpho
re: aut aqua lẽtiũ ⁊ rosarũ ⁊ balaustiarũ: ⁊ aqua coriãdri ⁊
In frigido. rosarũ: aut aq̃ corticũ papaueris ⁊ rosarũ. Ad frigidũ vero
gargarisma fiat cũ vino ꝺcoctiõis myrrhe: aut olibani aut
Suffumigia in cal. sandarace: aut taliũ. Ex suffumigatiõibꝰ ꝟo ad calidũ sũt
semẽ lini infusuꝫ in aceto ⁊ torrefactũ. Deĩde fiat suffumi
gatio cũ eo aut ex ordeo ⁊ aceto: aut ex furfure ⁊ aceto. Sã
daraca ꝟo cũ aceto est iuuamẽti sublimis. Et vapor aceti
sup lapidẽ molarẽ ignitũ: ⁊ silr vapor cãphore cũ furfure ⁊
aceto aut cũ ordeo fracto ⁊ aceto: aut ex cãphora sola pul
uerizata sup vase vitreo posito sup prunas: ꝑterq̃ꝫ ꝺscẽdit
vapor eiꝰ ad pectꝰ ⁊ pulmonẽ: ĩmo respireꝭ ⁊ emulgeaꝭ p na
res. Fabe q̃ꝫ ⁊ ordeũ infusa ĩ aceto silr cõferũt: ⁊ silr fit de
pãno lini ĩfuso ĩ aceto. Ad frigidũ ꝟo suffumigia cõferẽtia
In frigido. sũt q̃ fiũt ex storace sicca: ⁊ olibano ⁊ xiloaloe: ⁊ sandaraca
mixtis vel diuisis. Nigelle q̃ꝫ torrefacte trite: ⁊ ligate ĩ pã
no lini: et attractio naribꝰ odoris eiꝰ aut suffumigatio fctã
ex ea est mirabilis. Costi ẽt ⁊ nigelle suffumigiũ est: ⁊ exp
tuꝫ. ¶ Dixit filius zacharie. Fiant forme sicut auellane ex
olibano: ⁊ ẽt storace liquida: costo ⁊ sandaraca: añ ptes eq̃
les: et fiat suffumigatio ex vna earũ: ⁊ recipiaꝭ fumꝰ p tra
tectoriũ: abscindit em̃ fluxũ eiꝰ. ¶ Dixit Ebengezar. Ad
datur eis ex xiloaloes p9vna: ⁊ pmutatio fiat a storace li
quida ad storacẽ siccã. ¶ Ex eis etiã q̃ retinenꝭ in ore. Ad
calidũ quidẽ sunt species de iacur: ⁊ q̃nq̃ꝫ cõmasticatur co
riandrũ: et retineꝭ etiã masticatũ eiꝰ in ore et cõfert. Et
q̃nq̃ꝫ retineꝭ in ore cãphore modicũ. Ad frigidũ ꝟo cõfert
olibanũ et myrrha. Retẽta em̃ in ore abscindũt fluxũ. Et
iam verificatũ est q̃ spica retẽta inter dẽtes est iuuamẽti
sublimis. ¶ Filiꝰ zacharie. Cõfectio formarũ similiũ lupi
nis que tenenꝭ in ore ⁊ sistũt catarrũ. ℞. olibani partem. j.
Mirabile de spica. myrrhe croci spice storacis añ. ptẽ. ß. opij. partis vniꝰ ter
tiã. Fiãt ex eis pilule: ⁊ teneaꝭ ex eis vna in ore ꝑterq̃ꝫ de
glutiaꝭ saliua eius. Exptũ est spicã solã in ore teneri p no
ctem aut per diẽ ⁊ noctẽ sedare catarrũ. ¶ Ex odoribꝰ ꝟo
ad calidũ sunt modi formaꝝ de libro sabor regis medorũ.
Sistunt em̃ catarrũ calidũ ⁊ odorãꝭ in febre adurẽte: ⁊ sin
copali ⁊ pestilẽtiali. ℞. fautel sandali rubei: ⁊ albi añ. par
tes eq̃les ⁊ rosaꝝ ptes. ij. ⁊ ß. sandali macaziri ptes. 3. cãpho
re ptẽ. ß. boli armẽi ptes. viij. Oĩa ꝑter cãphorã teraꝭ sicut
alcohol: ⁊ agiteꝭ cõterẽdo cũ aq̃ rosata p hebdomadam
vnã: deĩde misceaꝭ cũ eis cãphora: ⁊ fiant inde sicut poma
cũ glutino gũmi arabici ⁊ aq̃ rosata ⁊ odoreꝭ. Cõseruanꝭ
aũt ne tollaꝭ eoꝝ virtꝰ in vase vitreo in loco recẽti: ⁊ liniaꝭ
sepe cũ aq̃ rosarũ permixtionis camphore ⁊ sandali maca
ziri. ¶ Ad frigidũ ꝟo fiãt poma ĩuẽtione eiusdẽ. ℞. stora
cis calamite ptes. v. olibãi masticis añ. ptes. iij. sandara
ce tãtũdẽ: costi spice añ ptes. ij. ambre ptem. j. bucur. ligni
aloes añ ptes. iiij. musci ptẽ. ß. Fiãt ex eis poma ⁊ admini
strentur: sunt em̃ expta. ¶ Cõfectio alia pomorum ex in
uentiõe nr̃a. ℞. bucur. seudẽ ana ptes. viij. ligni aloes bo
ni ⁊ electi partes. vij. ambre bone partes. ij. gallie musca
te ptes. vj. musci ptẽ. ß. Fiãt ex eis poma cũ glutino dra
gagãti ⁊ administrentur. Sũt em̃ nobilia ⁊ experta: ⁊ cere
brũ ⁊ cor cõfortat. ¶ Res autẽ que lambuntur: ⁊ deglutiũ
tur ad calidũ q̃dẽ sunt species de iacur: ⁊ aqua coriandri:
⁊ syrupꝰ de papauere ⁊ similia. ¶ Filius zacharie. Confe
ctio pilulaꝝ que tenentur in ore: ⁊ sistunt catarrũ calidũ.
℞. amili dragagãti amigdalaꝝ dulciũ: fabarum excortica
tarũ: papaueris albi ⁊ corticũ eiꝰ: gũmi arabici: boli arme
ni. añ. Confice cuꝫ mucillagine psilij: ⁊ cito niõiũ: ⁊ fiant si
cut lupini ⁊ teneanꝭ in ore: sunt enim experte. ¶ Ad frigi
dũ ꝟo conferunt thus ⁊ myrrha. Ista enim deglutita si
stunt catarrũ. ¶ Cõfectio alia pilulaꝝ de libro filij zacha
rie: de q̃bus sumunꝭ oĩ nocte a. iij. vsq̃ꝫ ad. v. ⁊ sistũt catar

rum. Quaꝝ pmixtio. ℞. thuris masculi: parteꝫ. j. myrrhe
opij croci iusquiami ana ptis. j. tertiã. succi liquiritie par
tẽ. j. Fiant pilule: et dentur sicut diximꝰ. ¶ Cõfectio alia
pilularũ conferentium ad omnes reumaticas passiões et
sunt de li. Alexãdri medi. Quarum hec est permixtio. ℞.
Pilule mirabiles in oĩ reumate. myrrhe. 3. iij. thuris masculi. 3. ij. ⁊ ß. opij. iusq̃ami radicuꝫ
alcacachar sicce añ. 3. ii. Confice cũ succo alcazaber hũi
de: da ex eis a tribus vsq̃ꝫ ad. v. in sero: sunt em̃ mirabiles.
¶ Sextã ꝟo ⁊ vltimã rẽ cõplẽt correctio particulariũ ac
cidẽtiũ: quorum catarrus causa est: ⁊ hoc est regimen pro
priũ sicut correctio ꝓprie egritudinũ catarraliũ oculoꝝ ⁊
nariũ: ⁊ auriũ ⁊ glãdulaꝝ ⁊ vue ⁊ gule ⁊ duaꝝ amigdalaꝝ
et pectoris et pulmonis et aliarum partium quas catar
rus offendit. Et nos de oĩbus in ꝓprijs loquemur capitu
lis si Deus voluerit. ¶ Et Prio dicemus de egritudinibꝰ
oculoꝝ. ¶ Sũma quinta de egritudinibꝰ oculorum.

Sermo noster erit deinceps de curis egritu
dinũ oculoꝝ. Sũt aũt oculoꝝ cure ꝭm vnum
triũ modoꝝ. Alia eĩ ẽ ꝯseruatia sanitatis eoꝝ
Alia curatiua egritudinuꝫ ipsorum. Alia ꝟo
preseruatiua ab egritudinibꝰ futuris in ipsis.
Et prima q̃dẽ fit ꝭm alterũ q̃nq̃ꝫ modorum. Aut enim con
seruat superficiem oculi in tersiõe decẽti: et naturali. Aut
cõseruat oculũ in sua ꝓpria tẽperantia et equalitate. Aut
cõseruat organisationeꝫ ipsius in coequalitate eius. Aut
cõseruat ꝯtinuitatẽ et positionẽ naturalẽ partiũ eiꝰ. Aut
cõseruat spiritũ visibilem in sua ꝓpria illustratiõe. ¶ Et
quidẽ primaꝫ rem cõplent medicine abstersiue habentes
mediocritatẽ ⁊ temperiem in tersione sua sicut ꝓprie suc
cus feniculi ⁊ collyriũ ex eo: et succꝰ memite et herba ad
hil ꝓprie: aut res teneraꝫ reddentes superficiem eorum: q̃
lis est teneritas oculi corpis puerilis: ⁊ proprie nitentis
in simplicitate sua quorum rememorabimur post: et super
his tueri ab eis que lesionem oculis prepediunt q̃lia sunt
fumus et puluis: et flatus asperorum ventorum et ineq̃li
tas aeris: ⁊ aspectus rei variãtis ipsos: et oĩs res faciens
Faciẽtia oculũ senescere. senescere oculũ sicut coitꝰ et labor plurimꝰ et fletꝰ vincẽs
mẽsurã ⁊ ebrietas ⁊ somnꝰ plĩmꝰ ⁊ vigilie plurime: et som
nus supra repletionẽ ⁊ ꝓprie ex cibis et potibꝰ et vapores
turbidos generãtibꝰ: sicut sunt ꝓprie caules porri: acruno
nia: salsa: fabe: lẽtes ⁊ vniuersaliter oĩa turbulẽtũ generã
tia sanguinẽ. ¶ Secũdã ꝟo rẽ cõplent medicine que alte
rãdo custodiũt sanitatẽ oculi: aut. s. calefaciẽdo: aut ĩfrigi
dãdo: aut humectãdo: aut desiccãdo. ¶ Tertiã rẽ cõplent
medicĩe ꝯfortãtes sanitatẽ eiꝰ in plasmate: ⁊ forma crea
ture ipsiꝰ. Et hũc canonẽ ingrediunꝭ medicine ꝯfortãtes
lenificationẽ: aut asperitatẽ ⁊ pforationẽ: ⁊ ꝯcauitatẽ p
tiũ eiꝰ: sicut opꝫ ex eis q̃ dicemꝰ vbi oportet. ¶ Quartam
rẽ cõplẽt medicĩe custodientes sanitatẽ eoꝝ et cõcauitatẽ
ipoꝝ: ⁊ ꝓhibẽtes resolutionẽ fieri partiũ cõtinuaꝝ ĩ ipis:
quarũ rememorabimur si Deꝰ voluerit. ¶ Quintam rem
cõplent medicine reparantes spiritum visibilẽ et illumi
De feniculo. nantes: et irradiãtes ipsuꝫ quarum rememorabimur simi
liter. ¶ Democritus. Feniculus oculũ abstergit: visuꝫ cla
rificat ꝭm omnẽ modum administrationis eius. Et serpẽ
tes et reptilia diu degẽtia in cauernis approximant huic
plãte: ⁊ vtunꝭ ea in comestiõe ⁊ fricatiõe sup oculos suos
postq̃ꝫ egrediunꝭ caueruas: et vigoraꝭ visus eoꝝ. Fit autẽ
collyriũ ex succo eiꝰ h̃ mõ. Accipe succi feniculi depurati
post residentiam eius ⁊ facilem decoctionẽ ipsius in vase
eneo cũ nũmis auri puri: ⁊ sufficiẽtẽ decollationẽ parteꝫ
vnã mellis puri et clari partis vnius tertiam. Bulĩat ite
rũ ebulitiõe vna: ⁊ colenꝭ: et ponantur in ãpulla vitrei: et
suspendatur in sole et permutetur de vase in vas abijcien
do semp hypostasim eiꝰ: deinde fiat ex eo collyriũ: ⁊ distil
leꝭ cũ radio in oculũ. Est enim expertum ad custodiendã
sanitatẽ eiꝰ: abstergit enim oculum: ⁊ clarificat visum. Et
quãdoq̃ꝫ depuratur in sole: preterq̃ꝫ decoquatur in igne: ⁊
est silr expertũ. Et sunt ex hominibus qui admiscẽt ex fel
Remedia Aristotelis. le galli partis. j. xx. ¶ Aristoteles instruens Alexandrum
regẽ inq̃t. Frequẽtationes pectinis super caput vapores
visum impediẽtes euertunt ad cutem: ne visui obsint. Itẽ
inq̃t. Aspectus reꝝ viridiũ in loco multe temperiei visum
corroborat. Itẽ dixit aspicere speculũ tersuꝫ directũ ⁊ diu
intueri sup ipsuꝫ: visum corroborat: et oculi defatigatio
nẽ remouet. Itẽ intuxit post oculi defatigationem ingre

ad domū obscurā nō multe tenebrositatis: ꝛ intueri ꝑ fenestras in qbus sit aliqd parum viride: vel intueri aquā viridē: ꝛ submergere oculos in ipsa. Item dixit. exercitatio legēdi literas mediocres visum corroborat: ꝛ oculorū sanitatē custodit. ❡ Diascorides dixit ꝙ comedere carnes auiū q̄ de rapina viuūt visuȝ corroborat: ꝛ silr sorbitiões iuriū eap: ꝛ asseruit etiā ꝙ plures post ipȝ experti sunt ꝙ ius serpentū ꝛ caro ipsorū ꝯfortant visum. Et dixit ꝙ succus armel ꝛ feniculi ꝛ vinū ꝛ mel sil' cocta ꝛ depurata: deinde mixta cū felle alcubugi: aut gallie oculi sanitatē custodiūt ꝛ visui addūt. ❡ Sabor. Nux muscata nutrita cū melle visus sanitatē custodit: ꝛ ꝓprie sumpta ex eis vna mane q̄libet in ieiunio. Chebuli ꝗ ꝯditi similiter faciūt. ❡ Idem collyriū mirabile in abstersione oculorum ꝛ corroboratione visus: ꝛ fit in tēpore veris. Accipe foliorum rosarum cōpletarū: foliorum rute: foliorū feniculi: foliorum herbe adhil. foliorum chelidonie: anā ꝑtes equales. Trahatur aqua eorum ꝑ sublimationē in alembico: sicut est operatio aque rosate: ꝛ conseruet in vase eneo: est enim collyrium preciosum. ❡ Mahemet filius zacharie arasi. Collyriū de succo granatorū abstersiuū oculorum: ꝛ ꝯfortatiuū visus expertuȝ. Accipe succi granatorū dulciū ꝛ acetosorum ana li. j. ponant in ampulla vitrea: ꝛ stringat orificiū ei': ꝛ ponatur in sole per menses duos: ita ꝙ q̄libet mēse recipiatur claruȝ ei': ꝛ abijciat fex que subsidet. Deinde ad omnē lib. istius succi ponat puluis iste. ℞. aloes: radicū chelidonie: salis armoniaci: piperis lōgi anā ℥. j. Terant sicut alcohol: ꝛ misceantur in medicamine: ꝛ iterū exponat soli: ꝛ quāto plus antiquat tanto sublimior est ei' operatio. Feniculus: verbena: rosa: chelidonia: ruta ex his fit aqua que luminareddit acuta. ❡ Galenus. Comestio carnū tyrorum ꝑparatorum ꝭm doctrinam q̄s recipiunt in tyriaca cōseruat sanitatē visus: ꝛ est ad h' vltimū. Frequētare potū aceti squillitici ad hoc est multum laudabile. Triphera magna: ꝛ triphera minor ad hoc ē laudabilis: ꝛ ꝓprie minor cū quarta ponderis sui de puluere herbe adhil. Triphera ꝑsica quā diximus in antidotario ꝛ electuariū algariph: ꝛ pilule cochie: ꝛ pilule lucis: ꝛ pilule sabor quas dixim' in canone: ꝛ hiera nostra ꝛ theodoricō ad h' ꝯferūt. ❡ Humain. Cōfectio electuarij sublimis cōferentis ad sanitatē oculorum et cōfortantis spiritū visibilē in claritate sua. ℞. herbe adhil. ℥. iij. seminis feniculi. ℥. v. macis: cubebe. cinamomi piperis lōgi: gariofilorum anā ℥. j. Puluerizent ꝛ cribellent: ꝛ accipe mellis dispūati lib. j. succi feniculi cocti ꝛ depurati. ℥. j. succi rute silr cocti. ℥. ß. succi chelidonie silr cocti. ℥. ß. Coquāt succi cū mellis dispūati li. j. vsqꝫ dū mellis tenuis habeāt spissitudinē: ꝛ cōficiant cum eo species ꝛ reseruetur in vase vitreo et sit dosis ei'. ℥. iij. cum vino in sero: ꝛ alleuietur cena vel dimittatur et similiter in mane. ❡ Haly. Collyriū acuēs visuȝ: et oculi sanitatē custodiēs. Accipe succi feniculi. ℥. xl. succi rute. ℥. xx. Ponant in āpulla vitrea cū mellis bōi et clari. ℥. xv. ꝛ obturet orificiū eius: ꝛ dimittatur in sole per. iij. mēses: ꝛ abijciat fex eius et liniantur ex eo oculi: qm̄ est expertū. ❡ Filius zacharie. Cōfectio alcohol cōseruantis sanitatē oculi. ℞. tutie: sief memithe: anā ℥. iij. aloes litij: anā ℥. ij. cāphore. ℥. j. sextaȝ. Terantur cum aqua agreste aut sansuci: aut sumach: et exiccet: ꝛ administret: aut nutriant pri' cū aqua agreste: secūdo cum aqua sansuci: tertio sumach: ꝛ est sublimis. ❡ Idē. Cōfectio alcohol acuētis visuȝ. ℞. tutie pri' lote: deinde nutrite in aq̄ sansuci trib' vicib'. ℥. x. ziziberis: piperis macropiperis: chelidonie buruh anā ℥. j. salis armoniaci. ℥. ß. Nutriantur cū aqua sausuci: aut aq̄ feniculi tribus vicib': deinde exiccet: et administretur: est eniȝ sublime. ❡ Fili' Zezar. Collyrium confortans visum. ℞. fellis galli: aut alcubugi: aut ꝑdicis: et mellis crudi: anā ꝑtes eq̄les: succi feniculi: ꝑtes duas: misce: et pōe in oculis: bonū et electum si De' voluerit. ❡ Idem. Conditum factū ex alhasce cū melle cōfortat virtutē visus. ❡ Idē. Cōditū factum ex herba adhil cum melle mirabilis est in cōfortatione visus: imo et ipsa herba ꝭm omnē modū administratiōis ei' sublimis ē. ❡ Aboali. Alcohol sublime tersiuum oculorū conseruans temperamentum et sanitatē visus. ℞. macropiperis. ℥. ij. gariofilorum: vsnee anā ℥. j. climie: spume maris. anā ℥. x. eris vsti. ℥. v. ceruse: salis gēme anā ℥. iij. salis armoniaci: piperis anā ℥. ij. camphore. ℥. ß. Terantur et administrentur. ❡ Idem. Alcohol sublime tersiuum oculorum qd administratur in dispositionibus sanitatis. Confortat eñ debilem visum: ꝛ conseruat ipsum ꝭm sanitatem suā: ꝛ sedat multitudinem lachrymarum ex oculo. ℞. antimonij loti: ꝛ ꝑparati in aqua pluuiali circiter spaciū dierū. xx. tutie: ꝛ climie: anā ℥. vj. marchasite. ℥. iiij. Tere vnūquodqꝫ per se: et tere ea bene per dies plurimos cum aqua pluuiali multotiēs donec exiccētur aque eorū. Deinde terant cū aqua feniculi pluries cū cōtinuitate aliquorum dierū similiter donec exiccet. Tertio vero terātur cū aqua sansuci. Quarto vero cū aqua rute. Quīto cū aqua chelidonie: deinde exiccent: ꝛ addatur cum eis sedenagi: ꝛ croci: anā ℥. j. margaritarū non perforatarū. ℥. ij. musci. ℥. j. tertiā: cāphore. ℥. j. sextā. Et proijce ipsa simul in mortario cū predictis: deinde adde eis such. ℥. ß. tere vsqꝫ dū siccet: et fiat inde alcohol mane ꝛ sero: qm̄ est expertū. ❡ Ex rebus aūt oculi substātiā reiuuenescere facietib' est regimē cum electiōe rerū sex nō naturaliū: ex administratiōe q̄rum oculis ꝛ corpori teneritas acquirat: sicut verbi grā: cum approximatione inq̄ntum possibile est ad aerem tēperatū et cibis ꝛ potib' humidis: ꝛ balneis tēperatis et alijs humectantibus cū tēperie preterq̄ faciant cadere in oppilationes. ❡ Dixit Alboali ꝙ ingredi aquā tepidā: ꝛ clarā ꝛ aperire oculos in ea oculorum sanitatē custodit: ꝛ eorum tenerā substātiā reddit: ꝛ abstergit: ꝛ silr aquā videre clarā ꝛ nitidā. Vapores aūt aquarū cū decoctione quarūdam rerum ad hoc vehemēter cōferunt sicut vapor aque decoctiōis feniculi: aut rute: aut herbe adhil: ꝛ similiū singulariter aut cōiunctim.

❡ De cura preseruatiua oculorum.

Cura vo preseruatiua ab egritudinib' futuris fieri in ipsis duplicē habet viā. Partim enim conseruam' naturalitatē eorum queadmodū superius dictum est: partim vero obuiam' causis futurorū morborū: in extrinsecis vel intrinsecis. Extrinsecis sicut fumo ventis: cibis malis: ꝛ potib' ꝛ alijs quorū superi' rememorati sumus. Intrinsecis vo obuiamus ꝭm vnū quinqꝫ modorū. Aut em̄ conuertimus studium ad permutandum malitiā cōplexionis pure sine materia: vel cum materia si nō in quātitate exuberet. Aut euacuamus eā si vincit supra quātitatē naturalē: vel egreditur ꝓpriā naturalitatē. Aut facimus vtrūqꝫ. Aut corrigimus aduentū peccati in organizatione eorum. Aut ꝓhibemus solutionē cōtinuitatis futurā fieri in ipsis. ❡ Et q̄dē primam rem cōplent medicine auxiliantes in permutando malitiā cōplexionis eorū. s. aut calefaciēdo: aut infrigidādo. Calefaciēdo cū eo qd est sicut ziziber: musc' hueg: piper ꝛ similia. Aut infrigidādo cum eo qd est sicut albumen oui: mucillago psilij: aqua rosata: succ' solatri: portulacarū: lactuce: ꝛ similia. Aut desiccādo cum eo qd est sicut tutia cohol rose ꝛ similia. Aut liniēdo sicut dragagantum ꝛ similia. ❡ Secundam autem rem cōplent medicine euacuantes materiā ꝛ educentes eā: ꝛ hoc quidē ꝭm vnū triū modorū: aut ꝭm semitā diuersionis ab eis: aut ꝭm semitaȝ extractionis ab eis: aut ꝭm semitaȝ resolutionis ab ipsis. Euacuatio aūt ꝛ euersio materiei quādoqꝫ fit ex toto corpore: si in toto exuberat: aut ex capite solo: si in eo solo exuberat: ꝛ ingrediunt canonem hunc species flebotomie et species solutionū per vētrem et caputpurgia: et gargarismata: ꝛ vētose ꝛ scarificationes ꝛ fricationes extremitatū ꝛ ex eis que diximus et que dicemus iam. Extractio autē materiei fit per medicinas educentes per lachrymas sicut est proprie sal armoniac': ꝛ sal: ꝛ similia. Resolutio quoqꝫ ex ipsis fit. cuȝ medicinis proprie sicut sarcocolla: ꝛ succus feniculi: ꝛ memithe: ꝛ similia. ❡ Tertiā vero rem complēt aggregationes harum duarum intentionum de quibus modo locuti sumus: et canonem hunc ingreditur regimē in generibus rerum sex. ❡ Quartam vero rē cōplent medicine seruantes organizatione eorū: et formam ne cadat ī eis tortuositas: aut oppilatio aut dilatatio vltra d'cētiā. ❡ Quintā rē cōplent medicine solutionē in continuitate ipsorum fieri ꝓhibentes: de quibus loquemur: si deus voluerit. ❡ Flebotomare autem oportet propter oculos si sanguis exuberat cum cōmunitate corporis totius ex basilica: deinde ex cephalica. Et quando cūqꝫ necessitas viget et ꝓprie cum plenitudo adest: vt flebotomemus saphenas aut emorroidas aperiamus. Si aūt cū communitate alicuius ex mēbris fuerit: flebotomanda est vena illi proprie mēbro deseruiens

Margin notes:

Collyriuȝ facile ꝛ ꝓciosum.

Oculi sub stātiā reiuuenescere facientia.

mēbro deseruiens. Deinde v[illegible] vsq̄ cōmunis. Si vero sine cō mūitate alioꝝ in capite sanguis exuberat: tūc fit illō aut ex eo qd in toto exuberat: ꝛ tūc ex cephalica minuēdꝰ ē. Aut exuberātia est fm̄ partes quid[illegible] aut ex venis que sunt sub craneo. ꝛ flebotomamus ex cephalica. Deīde quidē vel ꝓuocamꝰ sanguinē ex naribꝰ aut ex venis foꝛinsecis que sunt sicut scis q̄dā frōtales: ꝛ flebotomamꝰ ex eis: aut sanguisugas aut cauteria sup eis apponimꝰ. Et quandoq̄ ꝯuertimus et euacuamus per nares. Et quandoq̄ cōuertimus ad posterius capitis cū scarificatiōibꝰ ꝛ vētosis ꝓpter cōitatem ambarum partium sicut scis. Et sunt ex venis pulsatilibꝰ et nō pulsantibꝰ q̄ sunt tēpoꝛales: ꝑ quas etiā materie confluūt: ꝗs q̄nq̄ flebotomamus: q̄nq̄ incidimus sicut suo loco dicemꝰ. Quādoq̄ cauterizamus: q̄nq̄ cōuertimꝰ ꝛ scarificamus aures: et q̄nq̄ cauterizamꝰ sub eis. Modus aūt cauterizatiōis harū partiū si viget necessitas fieri opoꝛtet post coꝛpis mundificationē totiꝰ cū medicina solutiua mūdificāte etiā caput ipsuꝫ ꝛ coꝛpꝰ totū: et hoc pluribꝰ vicibꝰ. Et primū incipiamꝰ experiri sup cauterio capitis qd fit sup cōmissura coꝛonali in pte communi q̄ dr̄ zuhendeg. i. cōtinuatio capitis: cuiꝰ iuuamēta sunt multa et sublimia: et ꝓpꝛie adꝰ oēs egritudies capitis [illegible]idas et hūidas: sicut ē soda et egritudo q̄ vocaꝛ ouuꝫ ꝛ scotōia et vertigo et grauitas somni: et grauitas sensuū ꝛ paralysis ꝛ toꝛtura ꝑ‍̄ralitas catarri ꝛ coꝛiza et lapsus ad oculos et nares ꝛ aures et vuā et fauces et ad doloꝛes dētiuꝫ et gigiuaꝝ: et doloꝛes gutturis et ad oēs distillationē catarri sup pulmonē et ptes pectoꝛis et stomachū ꝛ ptes vicinas et vniuersaliter ad oēs egritudies cata[illegible] frigidas et hūidas. Et modus opatiōis eius est vt radaꝛ sup capite in loco ipso et ponaꝛ radix manꝰ egri sup extremitatē nasi ipsiꝰ: et extendaꝛ ꝑ mediū frōtis: et cōsideret vbi termineꝛ mediꝰ digitꝰ et ignet ibi: et cauterizeꝛ cū cauterio ignito cuiꝰ foꝛma sit sicut nucleꝰ oliue maioꝛis: et ꝓcedat caute. izatio vsq̄ ad supficiē ossis: et obserueꝛ vt remaneat aperta: vt emittat ꝑus vsq̄ ad tp̄s quo tibi manifestabiꝛ ex rōne diminui pus: ꝛ egritudines catarrales tolli.

De cauterio faciendo.

De ophthalmia.

Cura ophthalmie ē ſꝫ duas intētiōes vniuersalē. s. ꝛ particularē. Uniuersalis itētio diuidiꝛ in sex res. Prima res est cōmensuratio regiminis. Secūda est subtractio materie exuberātis. Tertio ꝓhibitio catarri ꝛ descensus ad oculos. Quarta est inclinatio eius et diuersio ad aliā parteꝫ. Quinta est alteratio et digestio eius: qd est transmissuꝫ. Sexta coꝛrigit accidētia. Particularis itētio diuidiꝛ in curationē et sedationē accidētiū. Primā igiꝛ rem cōplēt cōmensurationes regiminū reꝝ sex q̄s scis. Et ꝓpꝛie diminuēdo cibū ꝛ potū vitādo euapoꝛosa ex eis: ꝛ eligēdo cibos pauci nutrimēti: ſꝫ laudabilis: et alleuiando prādiū: ꝛ diminuēdo cenā: vel dimittēdo. Et si mā fuerit calida: sint cibi frigidi actualiter et potētialiter et ꝓpꝛie condita cū rob granatoꝝ: aut cū agresta renisse acetositatis Et da cōgelata ex cucurbitis aut ex alijs: ꝛ supra cibū da aliq̄d ex coꝛiādro: vel qd cōdiꝛ ex eo: et da ante cibū in matutinis aquā psilij ꝛ coꝛiādri: ꝛ deuitet vinū ꝛ carnes ī pncipio. Et si fuerit [illegible]ida sint cibi vitella ouoꝝ ꝛ mica panis ꝛ aq̄ carnis: sauich ꝛ oꝛdeū ꝯfractū cū paucis amigdalis: ꝛ sumat i matutīs mel cū aqua calida et supra cibū aliq̄d ex piris aut citonijs. Et sit studiū vt lenificeꝛ natura q̄ntū possibile sit cū facilitate. Et sit in domo in q̄ habitat tpatꝰ aer: et tenebrositas. Sōnus aūt medicamē est eis bonū: Uerꝫ supra repletionē et viteꝛ fatigatio: et prauitas animi. Scdam rē complent flebotomia et euacuatio cū medicinis solutiuis. Flebotomia aūt ex cephalica cōueniēs ē oībꝰ speciebꝰ eiꝰ ꝛ ꝓpꝛie sanguiee ex latere opposito priꝰ deinde ex latere eodē: si flebotomationis iteratio necessaria est. Et interdū nō sufficit hec flebotomia et illud ꝓpꝛie q̄n materia fluit ad oculos aut ꝑ arterias extrinsecas tēpoꝛales et aures: aut per venas frontales: et tūc necessaria est flebotomia arterie tēpoꝛalis: vt abscindamus cursuꝫ eiꝰ ꝑ ipsaꝫ. Et modus incidēdi arteriam huiusmodi est: post q̄ tibi innotuerit illā eē ex paruis arterijs aut ex magnis quod declarabitur tibi ex eo q̄ inueniꝛ aliqua ex illis esse maioꝛis pulsationis: q̄ relique: et maioꝛis plenitudinis: et caloꝛis tactꝰ: et tūc scinde cū incisoꝛio cutem ſm̄ lōgitudinē arterie: et excoꝛia cutem vsq̄ dū peruenias ad arteriā. Deīde ingeniare vt trahas eam cum vncinis separando ipsam ex oī parte acuti et carne. Et si est ex paruis icide ipsā omnino: et extrahaꝛ ex sanguine extractio cōpetēs deinde impleaꝛ vulnus cuꝫ aliquo quod sit cauterizans extremitates arterie. Si autē fuerit ex magnis liga eam cū filo de serico foꝛti in duobꝰ locis: vt sit iter duas ligaturas distantia sicut pollicis. Deinde incide ſꝫ totā arteriaꝫ in medio duarū ligaturarum vel cauteriza eam: hec est enim opatio ſm̄ sapientiam. Si aūt descensus materie fuerit ꝑ venas frōtales cōfert appositio sanguisugarum sup frontē et appositio vētosarū in nucha cum scarificatione: vel sine si debilis fuerit. Est em̄ ipsa magni iuuamēti: q̄ si nō ꝓferat post solutionē cum medicina fiat cauterium super zuhendeg. Est em̄ vltimum in abscindendo fluxū catarri: nos quidem diximus foꝛmam cauterizatiōis huius in capitulo qd est ante istud. Euacuationes autem que fiūt cū medicina solutiua in materia calida sunt q̄ fiūt ex aquis fructuū et violaꝝ: et mirobalanis citrinis: et fumoterre: et tamarindis ꝛ sisibꝰ: et decoctio capilloꝝ veneris dicta in antidotario: et aq̄ fructuū et infusio de succis herbaꝝ: et alia quoꝝ rememoꝛati sumꝰ in canone. At si cū materia calida fuerit permixtio materie grosse nihil est qd magis cōferat q̄ infusio de aloe cū aqua endiuie aut solatri: aut infusio hierepigre cū eis: aut ſm̄ qd narratum est sepe ex infusiōibꝰ hierepigre: et ꝓpꝛie si materia fuerit submersa: aut imbibita in velaminibꝰ cerebri. Si aūt materia fuerit frigida phlegmatica: fiat solutio cuꝫ pilulis cochijs et pilulis galeni: ꝛ hiera coloq̄ntide et si[illegible]bꝰ. Si vero fuerit melancholica educēda est cū eis q̄ ipsaꝫ educunt ex his que dicta sunt: neq̄ sis cōtētus in sufficientia vnius euacuatiōis aut duarū: sed iteratio atq̄ iteratio est ex rebus laudabilibus eis et ꝓpꝛie cū facilitate ꝛ ꝓpꝛie qualiscūq̄ sit materia. Tertiā aūt rē cōplent flebotomia et cauteria: q̄ diximus et emplastratiōes super tempoꝛa et frontē et inter duo supercilia ex eis que dicentur[illegible] iā: et ꝓpꝛie quādo materia que effundiꝛ via effusiōis est ꝑ vias extrinsecas. Et q̄nq̄ cōpletur hoc ex rebus facientibꝰ stipticitatē et inspissationē: vt ꝓhibeaꝛ descēsus materie eiꝰ. Uerum etiā interdū nocent: q̄m q̄ iam descendunt materiā aggregātes cōstrigūt iter tunicas oculoꝝ: et sunt cā maioꝛis nocumēti. Qd si contingat administranda sunt euapoꝛātia q̄lia sunt aq̄ calida ꝛ aq̄ mellilotí et similia. Et ꝓpꝛie vt cōsideres in curatione tua gradus tres et distinguas eos in consideratione indigesti moꝛbi: et accessus eius ad digestionē non integre et accessus ipsiꝰ ad digestionem in qua est cōplexio hoc em̄ est qd est ſm̄ sapientiā. Et quandoq̄ ꝯferunt ad hāc ptē administratiōes de lacur et gargarismata facta ex eo: et silia quorum rememoꝛatio precessit ī capitulo de coꝛiza: et catarro: et eis que contingūt fluxū eius. Uerꝫ fieri opoꝛtet post mundificationem et cōcedantur solū aliqua ex eis que sumuntur per os: que requirantur ibi. Quartā rē cōplent gargarismata ex capite purgia cū facilitate diminuētia de materia ſm̄ qd exigit dispositio et simili[illegible]cationes extremitatū et compressiōes et ligature doloꝛose in extremitatibus: ꝛ clysteria: et vētosationes in nucha et inter spatulas et in emoꝛroidibꝰ: et ꝓuocatio eaꝝ et scarificatio fcā ī cartilaginibꝰ auriū et silia. Quintā rem complent administrationes medicinarū ſꝫ intētiones diuersas. In moꝛbi em̄ principio repcussiuis vtendum est in quibus sit facilitas ſm̄ oēm modum administrationis. Deinde vtēdū est resolutiuis: et non euacuāde sunt a permixtiōe istarū duarum intentionūq̄: cūq̄ medicine sint inter illas: vt perueniatur gradatim ꝛ cū successiōe paulatim ab eo qd est repcussiuū vsq̄ ad resolutiuū: q̄m hec est opatio q̄ est ſm̄ sapientiā. Administrāda igiꝛ in pncipio si materia fuerit calida q̄ materiei acuitatē et inflāmatiōnē reprimā: qualia sunt poꝛtulaca trita et supposita et endiuia solatrū et aq̄ rosata ꝛ ligua arietis ꝛ herba viole: ꝛ psiliū isusuꝫ ī aq̄ rosata: hec oīa singulariter vel cōiunctiꝫ cū oleo rosato cōquassata et oculis imposita sedant et digerūt. Distilleꝛ autē in oculis lac mulieris nutriētis puellā: lac asine: albumē opti: aqua rosata et mucillago psilij. Et post dic vtēdū distillatiōe sief albi primi cū aliquo hoꝝ que diximus nūc. Consequēter admiscēde sunt his et ꝓpꝛie cū iam lippitudinem oculi ha-

Flebotomia in omnibus specie.

Quonammō arteria scindi debeat.

Solutiuū i materia calida.

In mā mixta.

In mā frigida.

Documentum.

Repcussiuis vtēdū in moꝛbi pncipio.

bere ceperint ſʒ nō integre curſus lachrymarum ſubtiliuʒ ⁊ acutarū nō eſt in ea perſeuerātia ſicut prius medicine aliquid reſolutiōis ⁊ maturitatis habētes ſicut mucillago ſeminū citonioꝝ ⁊ decoctio mellilotí: et aq̄ fenugreci vtēdo eis ꝓprie cū ſief albo: ſcđo cū collyrio citrino. Si aūt maturatiōis ſignificatio ꝑa adeſt q̄ eſt effuſio lippitudinis: ⁊ oīo abſciſſio lachrymaꝝ ſubtiliū acutaꝝ: tūc balneatiōis impreſſio eſt medicamē veꝝ. Subtiliat em̄ ⁊ reſoluit materiā: ⁊ eſt eis tūc medicamē ꝓprium. Puluis aluminis et ꝓprie cū mucillagīe fenugreci ⁊ ſeminis lini non ꝑtermittaꝛ ⁊ adminiſtratio balnei. Eſt em̄ nobile ad ophthalmiā ſicut Hippo. dixit ⁊ ꝓprie corꝑe mūdificato. Si aūt materia fuerit frigida phlegmatica: vtere in primis repercuſſiuis nō plurie infrigidatiōis ſicut eſt ſief de ſpica cū ſucco mēte ꝯfortato cū modico ſpice: ⁊ ſucco rhāni: ⁊ ſucco virge paſtoris ſil'r ꝯfortato cū ſpica: ⁊ ī ꝓceſſu rei cū ſigna maturatiōis apparuerint vtēdū emplaſtro ex aneto: ⁊ folijs malue coctis in vino ſtiptico aut ex mellilote: ⁊ ſpica: aut fenugreco: ⁊ roſis coctis cū vino ſtiptico. Et diſtilleꝛ ī oculis ſief de ſpica cū aq̄s mellilotí: aut fenugreci: et ſimiluʒ. Et ſi amplius ſigna maturationis appareāt vtēdū eſt puluere citrio cū mucillagīe fenugreci: aut mellilotí. Balneū q̄ʒ in hmōi hora eſt medicamē ꝯueniēs et potus vini puri ⁊ albi. Si aūt a vētoſitate fuerit cureꝛ cū embrocis et balneis facientibus euaporationē ⁊ emplaſtris. Et iam laudatus eſt feniculus in hmōi ophthalmia ſʒ oēm modū adminiſtratiōis eius. Et emplaſtrū factuʒ ex eo et vitello oui eſt iuuamētū valde. ¶ Sexta reʒ cōplent adminiſtrationes medicinaꝝ doloris ſedatiuaꝝ. ſ. puncture ⁊ mordicationis vehemētiā ſedantiū: qualia ſunt ꝓprie medicamēta ſedatīa ſʒ qđ exigit diſpoſitio ⁊ narcoticitatis parū habētia: ⁊ repreſſe. Veꝝ adminiſtrāda ſunt cuʒ cautela: ſicut ꝓprie albumē oui cōquaſſatū cuʒ aq̄ papaueris: aut mucillago pſilij cū aq̄ papaueris: aut cū ſucco pomoꝝ mādragore aut ſolatri: aut lactuce: ⁊ ſil'r mucillago ſeminū citonioꝝ cū aliq̄ ꝑdictoꝝ: ⁊ mucillago fenugreci ⁊ aq̄ mellilotí aut aneti cū aliq̄ ex eis. Et q̄n̄qȝ propter neceſſitatē vtēdū eſt opio. Verū ſi accidit nocumētū propter narcoticū vtēduʒ eſt lauachris: ⁊ embrocis ex rebus in quibus ſit virtus maturans virtutem narcotici: ſicut eſt proprie mellilotuʒ camomilla: fenugrecū malua anetū ⁊ ſimilia. ¶ Hamech filius Zezar. emplaſtrū cōferēs dolori ⁊ apoſtemati oculoꝝ ⁊ ſcabiei: ⁊ ſupercalefactiōi. ℞. croci: myrrhe: olibani: opij gūmi arabici: an̄. Tere ⁊ ꝯfice cuʒ aq̄ roſata: ⁊ fac formulas: ⁊ fac ſiccari: ⁊ q̄n̄ opʒ accipe ex eis: ⁊ fac ēplaſtrū cū aq̄ roſata aut albumine oui: eſt em̄ expertum. ¶ Idem. Aliđ ad apoſtemata oculoꝝ: ⁊ difficiles dolores: ⁊ facit egrum dormire. ℞. croci: memithe: litij: aloes gūmi arabici: acatie: an̄. Tere ⁊ ꝯfice cū ſucco rubi: ⁊ fac formas: ⁊ cū opʒ diſſolue vnā ex eis cū ſucco rubi aut ſolatri: aut mucillagine pſilij aut granoꝝ citonij: aut albumīe oui: aut lacte mulieris lacrātis puellā: ⁊ pone cū lana ſuꝑ oculum: confert em̄ ſi deus voluerit. ¶ Idē. Aliud valens ſimiliter quādo dolor eſt vehemēs in oculis faciēs dormire. ℞. mādragore: opij: iuſquiami: an̄. Tere et ꝯfice cuʒ aqua pluuiali: expone ſoli q̄nqȝ diebus. Deinde fac formulas: et quādo oportet diſſolue vnā ex eis cū aqua roſata: aut albumine oui: ⁊ line ſuꝑ frōteʒ: et tempora: et ſi oportet line ſuper oculos. ¶ Idē. Aliđ ꝯferēs doloribus oculoꝝ calidis. Accipe ſucci ſolatri; ſucci folioꝝ iuſquiami: litij croci zuccari cāphore an̄. albuminis oui q̄ʒtū ſufficit. Utere cū coto: ſedat em̄ illa hora. ¶ Filius zacharie araſi. Cōfectio emplaſtri ꝓhibētis fluxū ex oculo. ℞. aloes: acatie ſief memithe: litij: boli: gūmi arabici: liniaꝛ ſuper frontē cū albumine oui. Et ſi ē ſupra calefactio vehemēs addaꝛ eis ſandali rubei et faufel an̄. pugillus. j. ⁊ liniaꝛ cū aqua coriandri humidi: et endiuie et aq̄ roſarū.

Emplaſtri fluxuʒ ꝓhibētis ex oculo cōfectio.

¶ Idē. Cōfectio emplaſtri ad doloreʒ vehemētē in ophthalmia. ℞. coriādri: mellilotí: croci: ſeminis lini: tortellaꝝ de ſceni: an̄. Tere et ꝯfice cum vino ſtiptico: et fiat ēplaſtrū ſuper palpebras. ¶ Aboali. Emplaſtrū ſedās fluxū materiei ad oculū. ℞. ſief memithe: aloes ſeminū roſarū: croci: ſarcocolle; ramich: ſauich ordei: bauſtie an̄. Cōfice cū ſucco ſolatri: et fac emplaſtruʒ ex eis. ¶ Idem ad doloris vehemētiaʒ. Accipe ſucci lactuce ſucci pomorum mandragore: ſucci papaueris. an̄. partem. j. albuminis oui partes. iij. Cōquaſſentur et vtere cuʒ coto, bonū ⁊ expꝉtū. ¶ Idē. Epithima cōferēs ad dolorē vehemētē: ⁊ ad multitudinē materiei. ℞. ſauich ordei. ʒ. xvj. iuſquiami albi. ʒ. viij. thuris. ʒ. vj. myrrhe. ſucci mādragore an̄. ʒ. iiij. opij. ʒ. iij. croci: roſaꝝ recētiū an̄. ʒ. ij. vitellū oui vnius aſſi. Cōtere ⁊ cōfice cū vino ſtiptico: ⁊ fiant forme. Et quādo opʒ adminiſtreꝛ vna cū eo qđ conuenit ex liquoribus. ¶ Idē. Aliud faciēs ſimiliter ad dolorē calidū. ℞. croci myrrhe: aloes: olibani: opij: ſarcocolle an̄. Fiāt forme: ⁊ ſuper frontē ⁊ oculū line in principio doloris cum aqua endiuie aut portulace: aut ſolatri: iuſquiami albi: aut coriādri hūidi.

Ad dolorē calidū oculoꝝ.

¶ Idē. Aliud. ℞. ſauich ordei. ʒ. iiij. opij. ʒ. j. croci. ʒ. j. croci. ʒ. ij. Cōfice cuʒ ſuccis predictis: et vtere ſuper ophthalmiā calidā. ¶ Filius Serapiōis. Emplaſtrū faciēs ſtipticitatē et cōferēs in principio: ⁊ ꝓhibēs fluxū materiei ad oculos. Accipe foliorū ſolatri: et virge paſtoris: et arnogloſſe ⁊ ēdiuie: ⁊ portulace: ⁊ teneritatū rubi: ⁊ foliorū vitis an̄. fac cū farina ordei emplaſtrū: ⁊ oleo roſaceo: ⁊ aq̄ decoctionis papaueris. ¶ Idē. Quādo accidit quod egritudo cōſequiꝛ veſtigia maturationis: tunc miſceas in emplaſtris vitellū oui mucillaginis fenugreci: ⁊ ſeminis lini: mellilotū: ⁊ camomillā cū media pꝛte croci: ⁊ oleo roſaceo ſimul īcorꝑatis: ⁊ ſuperimpone. ¶ Filius zezar. Sief albū q̄ vtendū eſt in principio ophthalmie calide cū dolor eſt vehemēs. ℞. gūmi arabici: dragagāti: amili: ana. ʒ. iiij. ceruſe lote. ʒ. vj. opij. ʒ. j. Diſtempera cū albumine oui: vel cū aliquo quod cōuenit ex liquoribus. ¶ Idē. Sief aliud albū cōferēs ophthalmie in augmento et ſedat dolorem. ℞. ſarcocolle nutrite ī lacte aſine. ʒ. ß. amili. ʒ. iiij. dragagāti. ʒ. iiij. opij. ʒ. j. olibani. ʒ. j. ⁊ ß. ceruſe ablute. ʒ. vj. Tēpera cū aqua pluuiali. ¶ Filius zacharie araſi. Sief albū conferēs ophthalmie ⁊ doloribus oculoꝝ. ℞. ceruſe ablute. ʒ. iiij. ſarcocolle groſſe. ʒ. iij. amili. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. j. opij. ʒ. ß. Fiāt trociſci parui. ¶ Sief aliđ albū deſcriptiōe Aboali: cōferēs ophthalmie in ꝑncipio ⁊ augmēto eius. ℞. ceruſe. ʒ. x. gummi arabici: amili: an̄. ʒ. v. ſarcocole nutrite in lacte aſine aut mulieris. ʒ. x. dragagāti. ʒ. iij. opij. ʒ. j. ⁊ ß. Cōfice cum aqua. Sief album deſcriptione Alexandri expertum ad ophthalmiā calidam cū nimio dolore: et eſt mirabile. ℞. climie prius t̄n̄ lote deinde aduſte: et extincte in lacte mulieris. ʒ. x. ceruſe lote. ʒ. viij. ſcorie ferri. ʒ. iiij. opij. ʒ. ij. dragagāti: gummi arabici an̄. ʒ. iiij. Confice cū aqua pluuiali. ¶ Sief citrinū deſcriptione eiuſdem conferens doloribus vehemētibus ophthalmie. ℞. climie ſʒ ſuꝑiorē doctrinā ꝑparate. ʒ. viij. ceruſe lote. ʒ. xvj. croci. ʒ. iiij. opij. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. ij. aque pluuialis qđ ſufficit. Utere cū albumine oui. Sief citrinū aliud mirabile deſcriptione eiudem plus operatiuū alijs: reprimit enim magis ſuperfluentes materias. Recipe amili. ʒ. xxj. ſief memithe. ʒ. viij. ſarcocolle dragaganti: gummi arabici an̄. ʒ. iij. croci. ʒ. ij. ⁊ ß. myrrhe. ʒ. j. opij. ʒ. ij. Confice cum aqua pluuiali. ¶ Sief roſatuʒ deſcriptione eiuſdeʒ efficax: ⁊ expertum ad ea que diximus ſuperius. Recipe foliorum roſaruʒ. ʒ. xv. croci. ʒ. viij. opij. ʒ. ij. ſpice inde. ʒ. ij. gūmi arabici. ʒ. ix. aque pluuialis quod ſufficit: facit em̄ ad doloris vehementiam et ad fluxū materierū ſubtilium acutarum. ¶ Sabor rex medorum. Confectio collyrij citrini ſublimis ad ophthalmiam ⁊ doloris vehemētiā: confert enim ſtatim. Recipe ſarcocolle. ʒ. iij. ceruſe. ʒ. v. amili: dragaganti: gūmi arabici. an̄. ʒ. ij. opij. ʒ. j. croci. ʒ. j. ⁊ ß. Omnia ꝑter opium tere: ⁊ redige in ſubtiliſſimū puluerem ſicut alcohol: opium autē diſſolue in aqua roſata aut lacte mulieris: et miſce cū alijs conterendo in vaſe lapideo contritiōe multa vſqȝdum fiat liquidū ſicut mel currens ⁊ vtere: expertum eſt. ¶ Idem. Sief de ſpica cōferens ophthalmie cuius materia eſt frigida et eſt cū diuturnitate. Recipe ſarcocolle. ʒ. v. ſpice. ʒ. ij. foliorū roſaruʒ ʒ. iij. croci. ʒ. ij. opij. aloes ana. ʒ. j. gūmi arabici: amili: dragagāti. an̄. ʒ. vnam. Confice cum aqua pluuiali: et fiat ſief et vtere. Cū autem maturationis ſignum apparet conficiatur ſief huiuſmodi cū ſucco capparis: expertuʒ eſt em̄. ¶ Mahemet araſi. Cōfectio pulueris albi cuius oꝑatio eſt mirabilis ad ophthalmiā calidā et vehementiam doloris. ℞. ſarcocolle nutrite ī lacte aſine aut mulieris. ʒ. x. amili. ʒ. ij. opij. ʒ. j. ⁊ ß. camphore. ʒ. ß. bonum et expertum. ¶ Idē. Puluis alius cuius proprietas eſt abſcindere lippitudinē q̄n̄ non eſt ſanies multa. ℞. ſarcocolle. ʒ. x. ſpume maris. ʒ. j. zuccari. ʒ. iiij. teraꝛ et adminiſtretur. ¶ Idē.

Cōfectio pulueris

Cõfectio pulueris citrini cuius iuuamẽtũ est in fine ophthalmie: ⁊ est eius ĩpressio fortis. ℞.sarcocolle.ʒ.x.sief memithe.ʒ.iij.litij.aloes añ.ʒ.ij.croci.ʒ.j. ⁊ ß.spũe maris.ʒ.ß. teraṫ ⁊ administreṫ. ¶ Hamech. ¶ Puluis cõferẽs calide ophthalmie. ℞.sarcocolle sief memithe añ.fac puluerem: ⁊ vtere cũ albumine oui. Isaac. Puluis citrinus cõferẽs ophthalmie que sequiṫ declinationẽ ⁊ ophthalmiã difficilẽ ⁊ adherẽtẽ. ℞.sarcocolle nutrite.ʒ.x.croci: spice: aloes añ.ʒ.j.teratur ⁊ administretur. ¶ Hamech filius zezar. Cohol cõferẽs cum auxilio Dei apostemati qđ est in coniunctiua: ⁊ inflãmatiõi oculoꝝ ⁊ fluxui materieꝝ ⁊ lachrymaꝝ ⁊ pruritui: ⁊ vtere mane ⁊ sero: exptũ. ℞.tutie.lapidis ematthitis añ.ʒ.iij.litij acatie: climie auri añ.auṙ.j.spice opij sumach añ.ʒ.ß.amili auṙ.j.aloes rubei bõi.ʒ.j.zuccari tabarzet.ʒ.iij.fac puluerẽ subtilissimũ: ⁊ imbibe vice vna cum aq̃ myrobalanorũ citrinoꝝ: ⁊ alia vice cũ succo feniculi: ⁊ tertia vice cũ succo coriãdri humidi: ⁊ quarta vice cum aqua sumach. Et si est tempus granatorũ imbibe vicibus duabus cũ succo granatoꝝ muzoꝝ vel cũ succo granatoꝝ dulciũ ⁊ acetosorũ. Deinde misce cuꝫ eis cãphore.ʒ.j.quartã. Deinde iterũ tere: ⁊ cerne: ⁊ pone in vase vitreo: ⁊ fiat cum eo alcohol mane ⁊ sero.

¶ De doloribus oculorum.

Dolores oculorum Inq̃t Hippo. Potus vini balneatio: flebotomia: ⁊ euacuatio p ventrẽ curãt dolorẽ oculoꝝ. Intellexerũt posteriores: ꝙ vini potio cõfert phlegmaticis doloribꝰ: balneatio cholericis ⁊ melãcholicis: flebotomia sanguineis: vel si humores equaliter cũ sanguine augmententṫ. Euacuatio quoq; per ventrẽ cõfert doloribus phlegmaticis: cholericis ⁊ melancholicis. Et quideꝫ sup hoc scrutinium ꝺm sapientiam est thesaurus operationis. Quoniã vini potatio confert phlegmaticis: dũ tamẽ maturatio ⁊ euacuatio p̃cesserint: ⁊ iterata: qm̃ agitationis suspitio tollitur ex agitatiõe particulariter sublata multitudine. Et balneationis impres-

De balneo.

sio similiter omnibus oculorum doloribus confert etiam post debitã euacuationeꝫ. Resoluit em̃ ⁊ habilitat residuũ materiei: et proprie adherentis: ⁊ difficilis. Alias autem dilatat materiam ⁊ conuertit ex partibus alijs ad locũ doloris: ⁊ multiplicat fluxum. Hic autem sermo noster est sermo quẽ non omnes comprehenderunt: nisi qui se exercent secundum prudentiã ⁊ viam industrie: et illud est quoniaꝫ oportet vt postponãtur euacuationes que sunt ꝺm parteꝫ eis: que sunt ꝺm multitudinẽ. Agitatio enim multiplicaṫ ex agitatione pticulariter multitudine non sublata. Dilatat em̃ ⁊ incitat multitudinem: nisi materia ꝺm locum particulariter incubat et non cum cõmunitate etiaꝫ alterius partis: ⁊ sit in quãtitate parua. Principiũ ꝟo euacuatiõis ab eo qđ est ꝺm partem: ⁊ non sublata multitudine materiã dilatat: et agitat et in loco doloris multiplicat. Et hoc est illud qđ est error: ⁊ imperitia: sicut Galenꝰ dicit. ¶ Hamech filius zacharie. Cohol cõferẽs doloribus oculorũ: et est medicina regũ. ℞.antimonij.ʒ.vj.marchasite.ʒ.v.tutie ʒ.iiij.emblicorum mundatorum.ʒ.iij.amili.ʒ.ij.piperis albi.ʒ.j. Tere et cribella: ⁊ vtere vbi oportet. ¶ Idem. Confectio sief cõferẽtis omnibus doloribus oculorũ. Accipe succi mororũ rubi quantum vis: ⁊ fac siccari semp agitãdo et accipe ex eo auṙ.iij.et misce cum eo ex albuminibꝰ ouorum qđ subtile est ⁊ lactis mulieris quantitatem sufficientẽ: et fac siccari vsq; dum fiat sief: vtere cum albumine oui ⁊ lacte mulieris: est eniꝫ medicamen sublime. ¶ Idẽ. Sief

Sief conferens doloribꝰ oculorũ a cholera.

aliud cõferẽs doloribꝰ oculorum a cholera: ⁊ cõfert statiꝫ. ℞.climie auri: scorie ferri ana.ʒ.xv. sief memithe.ʒ.j. opij croci ana.ʒ.ß.acatie auṙ.ß. Tere ⁊ confice cum aqua et fac sief: et vtere cũ aqua rosata: ⁊ lacte mulieris. ¶ Idẽ. Sief cõferens doloribus fortibus ex multitudine materie facit dormire egrũ ex illa hora. ℞.sief memithe.ʒ.viij. croci sarcocolle añ.ʒ.iij.opij.ʒ.ij.succi mandragore.ʒ.ij. Tẽpera cũ aqua pluuiali ⁊ vtere vbi oportet. ¶ Amarã. Sief conferẽs omnibus doloribꝰ oculorũ: ⁊ vtere eo ad omnes egritudines. ℞.tutie bone: litij añ.auṙ.iiij.myrobalanorũ citrinorum auṙ.j. ⁊ ß.zinziberis: piperis longi ⁊ albi añ.auṙ.j. asendent: sarcocolle añ.auṙ.ij. Tere ⁊ cerne: ⁊ solue litium in aqua pluuiali: et cõfice cum eo cetera ⁊ fac sief. et frica ĩ coto cum aqua pluuiali ⁊ albumine oui: vel succo rubi. bonum si Deus voluerit.

¶ De vulneribus ⁊ vlceribus oculorum.

Vulnera ⁊ vlcera oculoꝝ. Cura ẽ sex res. Pria est euacuatio multitudinis. Scđa ẽ phibitio discursus materieꝝ ad oculos. Tertia est administratio intẽtionis circa vulnꝰ. Quarta est correctio accidẽtiũ. Quinta est obseruatio regiminis in vita eiꝰ. Sexta est vt vestigiũ qđ ex vulnere remanet deleaṫ. ¶ Primã igiṫ rẽ cõplent flebotomia qm̃ est principiũ cure ⁊ pprie cephalice. Deinde solutiões lenes vẽtris ex eis que diximꝰ in capitulo de ophthalmia facte

Flebotomia.

cũ iteratione. ¶ Secundam rem cõplent medicamenta q̃ sunt disticta supra in capitulo đ ophthalmia. ¶ Tertiã rẽ cõplent administrationes medicaminum facientiuꝫ nasci carnẽ in vlceribꝰ: ⁊ cõsolidantiũ vulnera: sicut est sief albũ in principio cũ lacte mulieris et albumine oui. Et administratur ꝺm plurimũ medicina desiccatiua nõ multe mordicationis vt nõ fiat sanici generatio. Est eniꝫ in hoc vulnere sanies suspecta: ⁊ post tẽpus principij si dolor non sedaṫ fenugrecũ cum rosis coctis in vino stiptico aut aq̃ rosata super oculũ cataplasmetur. Et vtendum est deinceps sief albo: et sief de plũbo cũ albumine oui. Si autẽ dolor reprimitur sief de plũbo vtendũ tm̃: similiter cuꝫ albumine oui. Cũ aũt vulnꝰ repletũ fuerit vtendũ est sief elixir. Ligatura preterea super oculos restringenda est vt cõprimat super puluillos ⁊ super pilã constitutam ⁊ ordinatã super oculos: iaceatq; eger supinꝰ. Signũ quoq; salutis est quãdo incipit apparere in circumitu vulneris albedo: et post sanũ vulnus remaneat impressio albedinis in loco vulneris. ¶ Quartã rẽ cõplent administrationes medicaminuꝫ sedantium dolores ⁊ puncturas ⁊ mordicationes oculoruꝫ ppter vulnera ipsorum ex his que precesserunt. ¶ Quintam rem cõplent administratio subtiliationis regiminis in sex generibus rerũ sicut iã diximꝰ. ¶ Sextã rem cõplent medicine remouẽtes vestigiũ albedis quod remanet post vulnus cũ eis que dicenṫ in capitulo de albedine oculoꝝ. ¶ Filius zacharie arasi. Cõfectio sief de plũbo replẽtis ⁊ solidãtis vulnera ocloꝝ. ℞.plũbi vsti: antimonij tutie ablute: chalcecacumenõ: gũmi arabici: dragagãti añ.ʒ.vij.opij ʒ.ß. Fiant sief cum aqua pluuiali. ¶ Idẽ. Aliud sief faciẽs nasci carnẽ in vlceribus: et phibens egressum vue et subtiliãs vestigia. ℞.climie: tutie tritarum et ablutarũ multotiẽs cũ aq̃ pluuiali: ceruse: antimonij: olibani añ.ʒ.ij.myrrhe.ʒ.j.sarcocolle: sanguinis dracõis: aloes: opij añ.ʒ.j. ⁊ ß. Fiãt sief: ⁊ administreṫ. Bonũ est ⁊ expertũ. ¶ Idẽ sief đ thure maturãs vlcera. ℞.thuris.ʒ.x.armoniaci: sarcocolle añ.ʒ.v.croci.ʒ.ij. Fiãt ex eis sief cũ mucillagine fenugreci. ¶ Idẽ sief elixir: cuiꝰ opatio est sublimis ad vlcera maligna oculoꝝ phibẽs egressum vue. ℞.antimonij: sedenegi. añ.ʒ.x.acatie.ʒ.iij.aloes.ʒ.j. Fac ex eis sief cum succo rubi. ¶ Filius zezar. Cohol cõferes vlceribꝰ oculoꝝ. ℞. sarcocolle nutrite in aqua rosacea diebꝰ pluribꝰ: deinde nutrite in succo rubi: tertio nutrite in lacte mulieris siṙ diebꝰ pluribus ⁊ exiccate quãtitatẽ sufficiẽtẽ: pulueriza: ⁊ fiat cũ eo alcohol mane et sero: bonũ. Et sunt qui mittũt sarcocollã in lacte mulieris tm̃ ⁊ vtunṫ. ¶ Sabor filꝰ Girges. Collyriũ bonũ ad vulnera ⁊ vlcera oculorum. ℞.sarcocolle nutrite in lacte mulieris aut asine.ʒ.iiij.antimonij: sanguinis draconis: sedenegi añ.ʒ.ij.myrrhe: aloes añ.ʒ.j. ⁊ ß.opij.ʒ.j. Terãtur vltima cõtritione sicut alcohol. Deinde cõfice cum succo rubi: sic cõterẽdo in vase lapideo cõtritione vehementi: donec fiat sicut mel currens: ⁊ reconde in vase vitreo: ⁊ vtere mane et sero: et expertum est.

Collyrium bonum ad vulnera ⁊ vlcera oculorum.

¶ De scabie oculorum.

Cura huius egritudinis est ꝺm cõsideratiões duas. Nã que subtilis est et nõ multi temporis indiget corporis mũdificatione. Prio cum flebotomia ⁊ ventris solutione ⁊ ventosatione in occipite ⁊ nucha. Scđo indiget regimine oculi substãtiã tenerã faciente: sicut est balneatio pprie et fomẽtationes ⁊ aliud regimẽ humectactiuum acquisitũ ex aere et quiete: et ex his que comeduntur et bibuntur et alijs. Tertio indiget medicinis quarũ pprietas est curare scabiem oculorum sicut verbi gratia: collyriũ qđ sibi cõparatꝰ Sabor rex medorũ: et sief rubeũ et leue: et sief viride ⁊ leue. Si aũt fuerit scabies grossa ⁊ chronica: tunc cura eiꝰ est post solutionem ⁊ flebotomiam fricatio scabiei cum folijs parietarie: aut cum folijs fici: aut cum aliquo instru-

mentorũ cõuenientiũ ad illud: aut cũ radice liquiritie ꝑparata vsq̃ dũ sanguis plurimꝰ fluat: ⁊ remoueat̃ asperitas et durities que est sicut filtrositas: et appareat tenerꝫ eiꝰ. Et modus fricandi cuꝫ instrumẽto est vt fiat fricatio sup oculũ ⁊ palpebras prius superposito puluere ⁊ spuma maris ⁊ zuccaro tabarzet aut aliquo q̃d sit simile illis. Deinde lauetur oculus cũ aceto aut aq̃ rosata: aut vino forti albo et nouo: deinde administret̃ residuuꝫ regimẽ eius ex eis q̃ dicta sunt: et ꝓpue ex collyrijs ⁊ sief lenibꝰ ⁊ acutis: et ẽplastretur tp̃e frigido cum amigdalis amaris: cimino ⁊ mica panis infusa in rob cum pauco croco. Et tp̃e calido cum vitello oui: et oleo rosato et violato: et non pretermittãtur genera medicaminis oculi substantiam tenerã facientis.

Collyriuꝫ ad scabieꝫ oculoꝝ. Sabor filius Sirges. Confectio collyrij boni ad scabiem oculorum: ⁊ sebel: ⁊ vngulaꝫ. ℞. ceruse viridis eris añ. partẽ. j. Tere cõtritione vltima cuꝫ vino albo: et succo rute vsq̃ duꝫ fiat currẽs in terminũ mellis clari liq̃di: ⁊ vtere eo mane ⁊ sero. Si autẽ medicamẽ mitius facere volueris pone ex cerusa ptes. ij. Et q̃nq̃ cerusa et flos eris terunt̃ contritiõe vltima: ⁊ ponunt̃ in vase eneo limpido cũ liquoribꝰ ꝑdictis: et dimittantur per diẽ et noctẽ. Deinde colatur et ponitur colatura in vase vitreo: et distillat̃ ex eo in oculo mane et sero. ¶ Mahemet arasi. Cõfectio sief rubei valẽs sicut ꝑdictum est. ℞. sedenagi. ʒ. iij. colcothar adusti. ʒ. iij. eris vsti. ʒ. ij. myrrhe. croci añ. ʒ. j. piperis. ʒ. ß. et est lene. Si aũt acutius facere volueris: adde cũ predictis floris eris. ⁊ salis armoniaci añ. ʒ. ß. ¶ Idẽ. ꝯfectio sief viridis valens silr̃ ad ꝑdicta. ℞. floris eris. ʒ. iiij. colcothar adusti. ʒ. vj. arsenici rubei: baurach spume maris añ. ʒ. j. armoniaci. ʒ. j. ⁊ ß. salis armoniaci. ʒ. ß. armõiacũ dissoluat̃ i aqua rute: ⁊ fiat ex eis sief. ¶ Hamech. Cõfectio sief sanans scabiẽ oculoꝝ et ꝯsumẽs pãnũ et vngulã. ℞. floris eris colcothar adusti spume maris añ. ʒ. ij. calcechacumenõ. ʒ. iiij. baurach salis armoniaci: arsenici rubei sublimati añ. ʒ. j. fac sief cuꝫ succo chelidonie. Et administret̃ sicut fricãdo. Est eñ bonum si deus voluerit. ¶ Idẽ. sief cõferens scabiei pruritui et sebel et humiditati superflue in oculo. ℞. ceruse croci. gummi arabici añ. ʒ. vj. armõiaci salis armõiaci spice opij myrrhe succi agreste añ. ʒ. j. et ß. ꝯfice cũ aq̃ pluuiali. ¶ Idẽ. sief cõferẽs vlceribꝰ ⁊ scabiei oculoꝝ a caliditate. ℞. climie: croci: scorie: eris gũmi arabici. eris vsti añ. ʒ. iij. myrrhe. sedegeni spice ana. ʒ. j. opij. rosarum ana. ʒ. j. piperis albi grana. iiij. Cõfice cũ vino: ⁊ vtere cũ albumine oui. ¶ Hũain. Cohol cõferens scabiei oculorũ pruritui: ⁊ sebel: ⁊ tenebrositati visus. ℞. tutie ẽblicorũ añ. ℥. j. antimonij nigri aur. ij. castorei: climie añ. aur. j. ⁊ ß. memithe. ʒ. j. croci. ʒ. j. cãphore aur. ß. suchaha dauic. i. salis armoniaci. ʒ. ij. Tere cõtritiõe bõa ⁊ pone in vase lapideo mũdo: ⁊ ꝓiice sup eã aquam pluuialẽ in q̃ infusi fuerint ꝑ dies duos et myrobalanis nigris circiter. xx. postq̃ cõtriti fuerint. Deide cola aquã ⁊ funde ex ea parũ sup medicinas: ⁊ dimitte siccari vel q̃si. Deinde funde ex aq̃ ꝑdicta: fac sicut prius: ⁊ sic paulisp infundẽdo et triturãdo vsq̃ ad totiꝰ aque cõsumptionẽ. Deide siccẽtur ⁊ puluerizent̃ contritione vltima ⁊ pone in vase vitreo. Dixit hũain q̃ vendebat pondere auri ꝓpter sue oꝑatiõis excellentiã. ¶ Cohol axerumi ex inuẽtiõe nostra valet cõbustioni oculorũ ⁊ lachrymis ⁊ scabiei ⁊ sebel. ℞. tutie: carmeni: buruch. ʒ. j. elelegi: asphar: ziziberis añ. ʒ. v. piperis lõgi: memithe añ. ʒ. ij. ß. ⁊ lirat. ij. melech. indi. ʒ. j. Tere simul ⁊ tẽpera cum aqua agreste ⁊ fac siccari. Deinde tere et vtere. ¶ Musa factor. Alcohol sief cõferẽs scabiei ⁊ vlceribus ocłoꝝ ⁊ dolori ⁊ debilitati visus. ℞. litij: tutie ide añ. aur. iiij. chebulorũ aur. j. zinziberis. ʒ. j. Fiat sief cũ aq̃ pluuiali: ⁊ vtere in coto.

¶ De sebel.

Que subtilis est ⁊ nõ multi tp̃is curatur cuꝫ cõsiderationibꝰ ꝑdictis in cura scabiei oculoꝝ scꝫ cũ subtiliatione regiminis ⁊ dimissione vini ⁊ cibariorũ vaporosorũ ⁊ cũ euacuatiõe corporis: et flebotomia: et rebꝰ teneram reddẽtibus substantiã oculorum: deinde cũ sief et collyrijs dictis ibi. Si aũt chronica fuerit ⁊ grossa vt appeat sicut tela aranee expãsa sup pupillam oculi cũ venis manifestioribꝰ ita q̃ visum ꝓhibeat: tũc est ẜm vnũ duorũ modorũ. Aut enĩ colligit̃ ⁊ eleuat̃ dũ apphẽdit̃ ⁊ suspendit̃ cum vncinis: et tũc cũ incisorio incidit̃ postq̃ colligis eam: ⁊ sepas ab oculo cũ pilo equi aut filo de serico: et curet̃ deinceps cum aq̃ infusiõis cimini: et post illud cũ puluere citrino. Si aũt nõ colligit̃ nec eleuatur curet̃ cũ medicaminibꝰ acutis dictis in capitulo q̃d est añ illud.

¶ De albugine oculorum.

Cura huiꝰ egritudis cõmẽsurat̃ eisdẽ regiminibus quibꝰ ⁊ sebel. Nã q̃ subtilis est q̃tũ ex mõ bñ operãdi cõprehẽdi põt: ⁊ indiget assiduatione rerũ oculi substãtiã tenerã facietium sicut est balneũ et assiduatio eiꝰ et inclinatio sup vaporem aque calide. Deinde vtat̃ pulueriꝫatione post pulueꝫatiõnẽ sup oculũ ex spuma maris: zuccaro: ⁊ sarcocolla: ⁊ interdũ vtendũ est fricatiõe post fricationẽ cũ eodẽ puluere vel cũ aliquo q̃d sit sicut ipsum. Et sunt qui addũt ad vigorãdũ predicta pulueris baurach: aristologie añ. sicut ex ꝑdictis. Et sunt qui experti sunt sup hmõi succum floruꝫ papaueris rufi cũ succo aut puluere huegesse iuuamẽtũ: ⁊ silr̃ cũ stercore stelliõis aut lacerti viridis magni. Et similiter expertũ est ex stercore hirũdinis. Et silr̃ exptũ ex vrina pueri coagulata i vase eneo cũ modico salis armoniaci. Si aũt fuerit dura et in corpe duro eligãtur ex medicaminibꝰ q̃ magis acuta sunt et pluris virtutis ex his q̃ dicta sũt: et dicemꝰ post freq̃ntiã tñ balneatiõis sicut iã diximꝰ. ¶ Dicit Alexãder q̃ sebel ẽ cũ sup alba ocłoꝝ ⁊ sup nigredinẽ vł similitudo positioni texti ex venis rubeis grossis. Sebel q̃d.

Ex medicinis aũt cõuenietibꝰ ad albuginẽ remouẽdã: ⁊ sebel ⁊ vngulã ⁊ alias ocłi additiões q̃plures scripsimꝰ i capitulo de scabie oculoꝝ. Nũc aũt põimꝰ narratiões medicaminũ ꝓprioꝝ. ¶ Sabor filꝰ Sirges. Collyriũ exptuꝫ ad albuginẽ oculoꝝ remouẽdã: et est ei impssio bona. Accipe fellis tauri: succi huheg vł pulueris radicũ eiꝰ: radicũ chelidonie añ. aur. iij. corticũ radicũ fẽicli aur. iiij. Tere cõtritiõe grossa: ⁊ pone i vase eneo: et fũde sup medicinas vrine pueri circiter li. j. ⁊ dimitte ꝑ dies. iiij. Deide decoq̃ vsq̃ ad li. ß. ⁊ iterꝫ reducas ad vas eneũ vsq̃ dũ inspisset̃. (Collyriũ expertũ ad albuginẽ oculoꝝ remouẽdã.)

Deinde accipe masacumie stercoris magni lacerti spume maris. zuccari tabarzet: salis gẽme adusti: eris adusti. salis armoniaci añ. ptes eq̃les. Terãt̃ vltia cõtritiõe. Deide ponãt̃ i vase lapideo mũdo et terso: ⁊ fũdat̃ sup ea ex medicamiẽ ꝑdicto: et ꝯficit̃ terẽdo semp añ paruꝫ ex medicamiẽ fundẽdo vsq̃ dũ ĩpinguet̃ ⁊ fiat sicut mel. Deide refũde ĩ vase vitreo et vtere. Est eñ exptũ ⁊ bonũ. ¶ Medicamẽ Rasis valde vtile ad albedinẽ oculoꝝ remouẽdã: ⁊ cito radicãdã: cui dixit nõ inuenisse equale. ℞. tutie. spume maris: stercoris stelliõis magni. baurach: zuccari ð mecha añ. ptes equales. Deide sumatur acori: chelidonie añ. ʒ. x. Coquant̃ in li. j. aque donec ad. ℥. iiij. redeat et colet̃. Ex hac aq̃ imbibãtur spẽs ꝑdicte et conficiãtur cũ ea: ⁊ siccent̃ in vmbra. Deinde terant̃ iterꝫ ⁊ cõspergãtur vt priꝰ: et siccentur. Q̃d postq̃ factũ fuerit siccent̃ ⁊ terant̃: ⁊ in locło mittant̃. Huic eñ medicamini nullũ ꝯpar existit in albedinis remotiõe ẽt si esset grossa vt in brutis animalibꝰ. (Medicamẽ sublime Rasis.) ¶ Alexãder. Medicamẽ leue ad albuginẽ remouẽdã. Accipe ossiũ sepie. ʒ. j. ⁊ ß. salis armoniaci: ceruse añ. ʒ. j. armoniaci. ʒ. ij. vtere ⁊ expertũ est. ¶ Mahemet arasi. Medicamẽ remouẽs albuginẽ oculoꝝ: inclinet̃ prius sup vapores aque calide: deide aspergat̃ hic pulvis. ℞. spume maris: baurach: sarcocolle: zuccari tabarzet: stercoris muris añ. ptes eq̃les. ¶ Idẽ. Cõfectio medicaminis sublimis ad albuginẽ cito remouẽda. accipe massacumie: stercoris magni lacerti: spume maris: baurach: zuccari tabarzet añ. ptes equales. Deide accipe radicũ chelidõie: feniculi: huheg añ. ℥. j. ðcoquatur in li. j. aque donec redeat ad. ℥. iiij. Deinde submergat̃ predictaꝝ rerũ pulvis subtilissimꝰ in hac aqua ⁊ exiccetur semper cõterẽdo: deinde teratur ⁊ fiat alcohol cum eo.

¶ De cura vngule oculorum. Vngula q̃d.

Dixit Alexãder q̃ vngula est cũ aliq̃d panniculo simile ex palpebra que ẽ ex pte naris oriri videt̃: ⁊ albũ oculi cooperire: ⁊ peruenit vsq̃ ad oculi nigredinẽ. ¶ Cura huius est sicut diximꝰ i sebel cũ collyrijs ⁊ alijs si recẽs est: ⁊ si antiqua. Si autẽ nõ est possibilis eius eradicatio cũ medicinis suspẽdatur cum vncino si est possibilis eius suspensio. Deinde incidatur iuxta lachrymale: ita q̃ nõ ꝓfundet̃ incisio: ne damnetur pellicula in organo lachrymali: ⁊ fiat continua lachrymarum effusio. Si autẽ non est facilis suspẽsio vngule: submittat̃ pilus aut filum de serico cũ acu curua: postea capias eã: ⁊ suspẽdis. Deide sicut excoriãdo

trahatur: ⁊

trahatur ⁊ extirpetur. Qđ si nec hoc sufficit: excorieť excoriatiõe subtili cuꝫ ferro. Postq̄ autē absciderís eā: distillabis in oculum cimīnū masticatuꝫ cuꝫ sale. Si autē ibi dolor generať aut mordicatio emplastrabis cum oleo rosato ⁊ violato: ⁊ vitello oui. Si autē aliqđ residuum ex ipsa vngula remanet cum collyrijs cõsumetur ⁊ eradiceť. Jā superius medicamīa ad vngulā ⁊ sebel: ⁊ ad alias oculoꝝ additiones scripta sunt: que sunt administranda post balneū ⁊ vaporem aque calide sicut iam diximus.

¶ De lachrymis oculorum et eaꝝ exuberantia.

Cura huius egritudinis in quibusdā nõ ē possibilis: ⁊ ꝓpꝛie qñ ꝓfundata ē incisio in angulo lachrymali: ⁊ qñ lachrymaꝝ effusio est nociua. Verū si est occasione alterius morbi: sicut ꝓpter febrē tolliť sublata febre. Si autē cām habuerit ꝑ se sicut ē debilitas retētiue: vel qꝛ non fit crudorum digestio: et maturatio: vel qꝛ fit eoruꝫ effusio ꝓpter multitudinē aut ꝓpter qualitatē faciētē dissolutionē. Et tūc cura eius est quatuor res. Prima ē obuiatio ⁊ adequatio cause facientis. Scđa est mundificatio corporis et totius capitis. Tertia est administratio medicaminū ꝯmēsurate stipticitatis. Quarta est diuersio materiei ad aliā ꝑtē. ¶ Primā igiť rem ꝯplet administratio medicinarum remouentiū malitiā ꝯplexiõis: ⁊ cõfortantiū cerebrū: ⁊ vigorantium digestionē ⁊ retentionē ex his q̄ dicta sunt in capitulo đ catarro ⁊ coriꝫa post mūdificationē corporis quā dicemus. ¶ Scđaꝫ rē complent medicine euacuantes qđ superabundare videť ex multitudine intestinoruꝫ reꝝ que apparent ex his q̄ dicta sunt. ¶ Tertiā rem complent administrationes medicinarū quarum proprietas fluxuꝫ lachrymarum restringit ex his que dicem⁹. ¶ Quartā rē cõplent flebotomia: aut incisio vene: vel arterie per quas cõprehendim⁹ materias fluere ⁊ deriuari: ⁊ hoc quidem iam dictum est in ca. de ophthalmia: ⁊ tu reqre illud. ibi si autē res non superfluit: ⁊ fuerit in pricipio ēplastra suꝑ venas et arterias ipsas: restringentia ⁊ ꝯfortantia pone. Et iaꝫ qdem dictū est ꝙ cauterium super ꝫuhēdeg est ad fluxum lachrymarum: cura sublimis: ⁊ ꝓpꝛie qñ suꝑfluit et iam alia nõ contulerint scripsim⁹ in capitulo de scabie oculoꝝ plures ex medicinis ad lachrymas stringendas ex q̄b⁹ est sief qđ scripsit Hamech: ⁊ alcohol qđ scripsit Humai ⁊ alcohol exerumi qđ ī capitulo de ophthalmia scripsim⁹ ex emplastris plura stringētia lachrymas. ¶ Mahemet arasi. Epithima ꝓhibens fluxū ex oculo. ℞. aloes: tutie: sief memithe: litij boli: añ. partē. j. gūmi arabici partes. ij. liniať super frontēꝫ cū albumine oui. Jdeꝫ. Confectio alcohol stringens lachrymas: ⁊ ꝯfortans oculos. ℞. tutie. ʒ. x. coralloꝝ ꝯfricatoꝝ: myrobalanoꝝ citri: ⁊ aloes añ. ʒ. ij. piꝑis. ʒ. ß. macropiperis. ʒ. ij. fiat cohol cū eo. ¶ Democrit⁹. Medicamē satis vtile ad dolores oculoꝝ et lachrymas. Accipe lanaꝫ non ablutā: ⁊ ꝯbure: et cinerē ei⁹ diligenter tere: ⁊ ex eo cū albumine oui super frontē ⁊ tempora line: statim enim materiei fluxū ⁊ lachrymaꝝ amputat et doloreꝫ tollit. ¶ Judeus. Cohol ꝯferens cum auxilio dei fluxui lachrymarū. Accipe fumi thuris: myrrhe tutie ablute añ. partes eq̄les: sief memithe: croci añ. partis. j. tertias duas: bonū. ¶ Jdē collyriū exꝑtū ad lachrymas oculoꝝ: ⁊ tenebrositatē. Accipe succi granatoꝝ acetosoꝝ cocti vsq; ad medietatē ⁊ colati li. mediā: deide pone suꝑ ipꝫ sief memithe: aloes boni puri: litij: ⁊ croci añ. ʒ. ij. musci bõi: danic. ij. Deide põe ī vase vitreo: et obtura orificiū ei⁹: ⁊ dimitte in sole dieb⁹ quadragita: et vtere eo mane et sero: bonū. ¶ Fili⁹ ꝫeꝫar. Cõfectio alcohol desiccātis lachrymas et ꝯferentis pruritui ⁊ ardori. ℞. sedènegi calcecacumenõ añ. ʒ. ij. sief. memithe: climie añ. ʒ. j. aloes: spice costi: opij añ. ʒ. ß. fac puluerē: deide ībibe in succo feniculi: et dimitte siccari: et tere ꝯtritiõe vltima: et vtere. ¶ Amaran. Cohol ꝯferens cum auxilio dei ad lachrymas oculoꝝ: et pruritū et ardorē: ⁊ vis⁹ obscuritatem. Accipe fumi thuris. ʒ. iij. myrrhe: aloes añ. ʒ. j. et ß. gūmi assi: ceruse añ. ʒ. ij. opij auř. j. sedenegi. ʒ. ij. ⁊ ß. puluerizā ⁊ vtere. ¶ Fili⁹ Girges rex medoꝝ. Cõfectio medicaminis ⁊ est cohol pomerij ꝯferētis lachrymis: ⁊ ardori: ⁊ asperitati oculoꝝ ⁊ egritudinib⁹ ⁊ fumositatibus calidis: ⁊ cholere ⁊ ei q̄ patitur descensuꝫ aque: et ei qui videt rē vnā eē duas. ℞. sarcocolle nutrite ī lacte mulieris dieb⁹ plurib⁹. ʒ. iiij. dragagāti albi: olibani: scorie ferri margaritaꝝ nõ ꝑforatarū añ. ʒ. j. spice īde: climie auri ⁊ argenti: chachie añ. ʒ. ß. amili: ceruse añ. ʒ. ij. tutie subrubee. ʒ. iij. Tere oīa ⁊ ibibe cū aq̄ rosata sic ꝯterēdo: deide fac siccari: deinde ibibe succo granatoꝝ acetosoꝝ: ⁊ fac sicut pri⁹: deinde cū aq̄ infusiõis hueg: vltimo ṽo cū aq̄ solatri: deinde pone cāphore danic. j. ꝫuccari tabarꝫet auř. j. Deide tere vltia ꝯtritione: et fiant ex medietate ei⁹ sief cū aqua rosata: ⁊ ex alia medietate fiāt alchol: ⁊ vtere cū aqua rosata: vel albumine oui: et lacte mulieris. Est eñ valde bonum.

¶ De tarphati.

Cura hui⁹ egritudinis est alterius modi in principio ⁊ in fine: ⁊ in tēpore ītermedio. Jn ꝑncipio eñ indiget flebotomia ex cephalica et lubrificatiõe: ⁊ solutiõe vētris: et administratiõe clysteriorum: quoniam clysteria sunt melioris cure in hac parte cum diminutione cibi ⁊ potus: dimissiõe vini. Deinde administreť reꝑcussiua in principio sicut est bolus armen⁹: ⁊ lutuꝫ sigillatū: ⁊ chimolea cum albumine oui. Deide cū lacte mulieris. Deinde ꝓcedendū est ad distillandū in eo sanguinē pulli columbini statiꝫ cū decollatur aut turturis. Jn fine ṽo misceanť cū eo aliq̄ ex resolutiuis: sicut est arsenicū citrinū ⁊ ꝓpꝛie sublimatum ⁊ ablutum ⁊ fricatū cū aqua coriandri: ⁊ ꝯfert in hui⁹ hora: ⁊ distilletur in oculū collyrium gabrielis. Et forti⁹ illo est sief sabor qđ dicemus. Emplastretur aūt in principio eius cū fenugreco ⁊ rosis coctis in aqua rosacea: deide coctis cuꝫ vino: ⁊ ꝓpꝛie cū processerit egritudo: ⁊ vaporetur cū decoctione camomille: aut melliloti aut cum decoctione folioꝝ caulis. Et similiter emplastreť cum folijs caulis contritis ⁊ coctis cū vino forti ⁊ ātiquo. ¶ Mahemet arasi. Sief cõferēs tarphati. ℞. thuris. myrrhe: croci: armoniaci añ. ʒ. j. arsenici rubei. ʒ. ß. fiat sief: ⁊ administreť cū aqua coriandri humidi. ¶ Gabriel. Collyriuꝫ ꝯferens tarphati, bonū. Accipe. Turis partem vnaꝫ. Tere vltima contritione: et funde suꝑ ipꝫ ex aqua pluuiali in q̄ dissoluta sit talis massa: ⁊ salis armõiaci: ⁊ salis gemme circiter añ. partis. j. tertiam. Diu teratur ⁊ distilleť ex eo in oculum mane ⁊ sero. Collyriuꝫ conferens tarphati.

¶ Sabor. Sief expertū ad tarphati oculorū. ℞. arsenici loti ⁊ sublimati: deinde fricati ⁊ loti cū aq̄ coriandri. ʒ. iij. sarcocolle: piꝑis: armõiaci: lapidis laꝫuli añ. ʒ. j. dissolvať armoniacum in aqua in qua dissolutū sit ex sale armoniaco. ʒ. ß. ⁊ fiant sief: ⁊ vtere cum lacte mulieris.

¶ De algarab oculoꝝ idest aposteмate fistuloso in lachrymali oculi.

Cura huius egritudinis incipiēda est a corporis mundificatione ⁊ capitis: cum iteratione ⁊ reiteratiõe donec confidimus de abscissiõe suꝑabūdātiū cū abstinētia ⁊ ꝯmēsuratione reꝝ sex. Deide añ sui eruptionē ponāť ex resoluētibus aliqua debilis resolutiõis in principio. Deide fortioris sicut armoniacū ꝓpꝛie dissolutū cuꝫ oleo nucū ⁊ succo feniculi: aut bdelliū: aut armoniacū cū modico atramēti: aut nux rācida ꝯtrita ⁊ supposita qm̄ est vltima. Nota de nuce rancida. Post eruptionem ṽo si morbus est recens triplici indiget regimine curationis. Et primum q̄dē est mūdificatio cum eis q̄ sunt ꝓpꝛie moderate absterśiõis sicut aq̄ mellis: aut mellicratū: ⁊ fortius illo est mellicratum cum modico aque rute: aut mel cū aqua rute. Jsta eñ distilleť hora post horā. Deinde exiccetur loc⁹: ⁊ exprimatur virt⁹ ei⁹. Deinde administretur lanugo arundinis inuenta in īteriori ꝑte ipi⁹ ⁊ ꝓpꝛie iuxta radicē cū melle pauco vł sola per se sicca: est eñ mundificationuꝫ bonum. ¶ Scđm ṽo genus curationis ē opposito medicaminis desiccatiui ⁊ īcarnatiui mediocris exiccatiõis sicut est ꝓpꝛie administratio aloes: et myrrhe: ⁊ sarcocolle: sāguinis draconis: ⁊ camedreos: ⁊ aristologie: ⁊ thuris: ⁊ similiū: ꝓpꝛie post exꝑssionē vulneris: et mūdificationē: ⁊ ablutionē ei⁹ cū vino stiptico hora post horā. Et dixerūt quidā ꝙ ruta est ex rebus mirabilib⁹ ad hanc egritudinē: et ꝓpꝛie facto emplastro ex ea cū expressione granatorum sanans et remouēs vestigiū ei⁹. ¶ Tertiū ṽo est ꝯsolidatio cū eo quod est maioris desiccationis q̄ꝫ prius sicut sunt collyria ꝓpꝛie: quoꝝ narrationē sequemur post. Si aūt egritudo antiqua ⁊ inueterata fuerit q̄n tuplici genere curatiõis indiget. ¶ Et primū quidē est remotio eoꝝ q̄ sunt contra naturā: sicut est caro corrupta et filtrosa cuꝫ medicinis acutis: q̄ sunt sicut colcothar: arse-

Marginal notes (left): Cauteriū est medicina sublimis. — Medicamen vtile ad dolores oculorum.

nicuȝ. sal armoniacꝰ: atramentum alharat: aluminis añ. partē .j. calcis viue partes .ij. Terant in vase eneo cū vrīa pueri: ⁊ īde post exiccationē vtere. Et qñq; submergit egritudo: ⁊ imprimit corrūpēs os: aut alterat supficiē eiꝰ. Tūc totū qḋ corruptū est radat: ⁊ abijciat vsq; duȝ apparet purum. ¶ Scḋm est abscissio materierū fluere ꝯsuetaꝝ cū eo qḋ cōuenit: ⁊ iaȝ locuti sumꝰ in capitulo de catarro: ⁊ in eo qḋ ꝓcessit in capitulo de fluxu lachrymaruȝ. ¶ Tertiū est mundificatio ⁊ abstersio cū eis q̄ iam diximus: cōfortat tñ cum aliquo acutorum leuium sicut est vnguētū egyptiacū cuȝ modico aloes ⁊ olibani. ¶ Quartū est administratio incarnatiuorum non expoliatoꝝ ab eo qḋ est sicut ȝiniar: atramentū ⁊ sisia. Quintum est sigillatio ⁊ consolidatio cum eis q̄ dicemus. Quādoq; ṽo apḋ possibilitatem morbi huiꝰ non cōfert ⁊ tunc eius cura cauteriū est. Et modus operatiōis eiꝰ circa hoc est vt abscindant in longum vsq; quo perueniatur ad os. Tunc si os sanū fuerit habens solum quod est in superficie tabefactū: radatur ⁊ abijciatur totum qḋ ex eo alteratū apparet. Et curetur deinceps cū medicamine incarnatiuo ex eis q̄ dicta sunt. Si autem ex osse manifesta quātitas corrupta apparet cauterizet ꝺm illud qḋ est possibile vsq; ad sufficiētiā eiꝰ: ⁊ ꝓprie ꝺm ꝯsiderationem corrupti ipsiꝰ. Et sunt ex hoībꝰ qui ꝑforāt os: et ꝓprie qñ iam ꝑcipit ex morbo adhesisse colatorio. Veꝝ est ꝙ istud raro recipit curā nisi sicut a fortuna. Nos aūt curauimus aliq̄s: ⁊ pauci ex eis sanati sunt. Huiꝰ aūt non pretermittimꝰ: qm̄ opȝ qñ cauteria fiūt: aut medicie acute imponunt fistulis lachrymaliū: vt oculus ꝯpellat ad angulū siluestrē ꝯpressione facta cū spongia īfusa in aqua frigida: aut succo solatri: aut portulace ⁊ sepiꝰ innouet. ¶ Mahcmet filiꝰ zacharie. Cōfectio medicaminis vltimi ad garab: qḋ administrat postq; abluit fistula cū vīo stiptico: deīde expmit donec egrediat ṽtꝰ eiꝰ. ℞. aloes: sarcocolle: sanguinis dracōis: myrrhe: thuris: balaustie: boli ar. añ. ȝ. v. ȝiniar. ȝ. j. ⁊ ß. climie argēti. ȝ. x. Terant ⁊ puluerizent ⁊ supponāt. Idē aliḋ valēs sief. ℞. aloes. thuris: añ. ȝ. j. sarcocolle. balaustie: sanguis dracōis: antimonij: aluminis añ. ȝ. ß. floris eris q̄rtā. ȝ. j. fiāt collyria ⁊ vtere sicut priꝰ. ¶ Diascorides. Accipe ex folijs camedreos siccis ⁊ tere ꝯtritiōe vltima: ⁊ fac ex eis sief cū succo solatri: ⁊ vtere: bonū ad vlcera oculoꝝ: ⁊ algarab. ¶ Gabriel. Cōfectio medicamīs expti ad algarab ⁊ vlcera. Accipe sief memithe: camedreos: corticū thuris: myrrhe aloes: sarcocolle: atramēti: aristologie rotūde: añ. partes eq̄les. Terant sicut alcohol: et vtere sicut prius. ¶ Idē aliud. ℞. myrrhe aloes corticū thuris siccarū añ. vtere indesinēter cū aqua altarasacon.

Medicaminis ad algarab ⁊ vlcera exꝑti ꝯfectio.

¶ De almusaragi siue alinthisar ⁊ est egressio vue: siue pupille dilatatio.

Ostq; ꝯfirmat aut que a natura est nō hȝ curā. Facta aūt a siccitate difficulter curatur: tñ succurrit ei cū bono regimine ⁊ humectatiōe ex his q̄ scis. Et ē que fit ex humectatiōe. Et cura eiꝰ est quatuor res. Prima ē euacuatio et subtractio eiꝰ que excrescere videtur materie iterata cū interpolatiōe nō frequēti ⁊ flebotomia si appareat significatio humoꝝ abūdātiū cuȝ sanguine: ⁊ ꝓprie cephalice: ⁊ post hāc si exigit dispō ex venis lachrymalis ⁊ vēis tēpoꝝ: ⁊ fiat incisio arteriarū: aut cauterizatio ipsarum si res postulat. Et qñq; fit cauteriū ⁊ ꝯfert ꝓprie in ȝuēdeg: sicut diximus. ¶ Secunda est administratio medicinarū diuertētiū materiaȝ ex loco sicut scarificatio in auribꝰ: ⁊ aptio cū ventositate emorroidaꝝ: ⁊ appositio ventosarū in nucha: ⁊ sup collū: ⁊ in spatulis. ¶ Tertia est abstinētia: ⁊ tolerātia famis: ⁊ regimē exiccatiuū. ¶ Quarta est administratio rerū resoluentiuȝ ex ipso oculo: ⁊ extrahentium humiditates dilatātes vueam: sicut ꝓprie alcohol ex felle hedi cū succo feniculi: ⁊ pauco sale armōiaco: aut ex felle ericij aut ex felle testudinis: aut ex capitibꝰ hirundinū adustaꝝ. Et fiat inde collyriū cū succo chelidonie ⁊ melle qm̄ ē expertum. Est etiam q̄ fit a casu ⁊ percussione. Et cura eius est due res post regulationeȝ ⁊ abstinētiā in eis que comedūtur: ⁊ alijs ⁊ abstinentia a vino. Et prima ē vt ī principio fiat administratio repercussiuoꝝ ⁊ infrigidantium: ⁊ ꝓhibentium effusionem materie: ⁊ hoc post flebotomiā sicut proprie est emplastrū ex farina fabarū excorticatarū cum aqua folioꝝ salicis solatri: aut īdiuie. ¶ Scḋa fiat administratio resolutiuoꝝ mediocriū: sicut ꝓpe fit ex vitello oui cū oleo rosato: ⁊ pauco vīo ēplastrato desup: ⁊ ꝓprie post īstillationē ī ocul ex sāguīe turturȝ: aut pulli colūbini. Ad vltimū īstillēt collyria resolutiua fortiora q̄ paulo añ dctā sūt. ¶ De noctilopa ocloꝝ. i. q̄ post solis occasū nō videt.

Ura huiꝰ egritudinis est quattuor res. Pria ē regulatio vite. Scḋa ē subtractio materiei. Tertia ē abstersio eiꝰ qḋ fluxit. Quarta ē correctio nocumēti accidentis in spiritu. ¶ Primā igit rē ꝯplēt ꝯmēsuratio in sex gñibꝰ reꝝ: ⁊ ꝓprie cū alleuiatiōe comestionis ⁊ dimissione cene. Et sint cibaria digestioni obediētia ex his q̄ scis. Et detur in potu ante cibū ⁊ post descēsuȝ eiꝰ a stomacho vinū antiquū bonū purum postq; ꝓpinaueris añ illḋ sief resenegi: qḋ dicemꝰ post. Et ex cibis q̇ currūt cursu proprietatis est epar hircinū comestū assum: aut elixū cū sale gemma modico: ⁊ modico pipis lōgi. Herba aūt adhil et electuariū eiꝰ est sublimis iuuamenti ad illud. ¶ Secūdā reȝ ꝯplent flebothomia ex cephalica si multitudinem cognoueris in sanguine ⁊ ex venis lachrymalibꝰ ⁊ ex naribꝰ si inuitat necessitas. Si aūt ex humorum grossitie fieri cōtiguat euacuatio fiat cū hierapigra: ⁊ hiere coloq̇ntidos: ⁊ pilulis cochijs: ⁊ cuȝ gargarismatibꝰ ⁊ caputpurgijs ex eis q̄ scis. ¶ Tertiā rē ꝯplent collyria de fellibꝰ ⁊ instillationes in oculis ⁊ ꝓprie eius qui currit ex epate hircino: aut caprino qñ scinditur in multis partibꝰ: ⁊ aspgit super ip̄m sal indꝰ: aut salgēma ⁊ piper longum post ꝯtritionem eoꝝ. Deinde assatur: ⁊ qñq; huiꝰ epar assat cū eisdē speciebus sup prunas: ⁊ fit inclinatio sup fumuȝ eiꝰ. Et iā dictū est ꝙ comestio eiꝰ est iuuatiua valde: ⁊ similiter inclinatio super vaporē aque elixationis eius. ¶ Quartam rē complent administratiōes medicaminū spūȝ visibilē subtiliātiū ⁊ illustrātiū: sicut est ꝓprie vsus herbe adhil: ⁊ cucube ⁊ feniculi ⁊ chebuli ꝯditi: ⁊ nux muscata ꝯdita: ⁊ alia q̄ diximus in capitulo primo de egritudinibꝰ oculorū. ¶ Alexander. Cōfectio collyrij ad noctilopā exꝑti. Accipe succi feniculi cocti ⁊ depurati partē vnā mellis ⁊ fellis hircini añ. ꝑtem mediam: bonū ⁊ expertū. ¶ Idem. Predicto collyrio admisce ex stercore crocodilli aut stelliōis añ partis vniꝰ q̄rtā: ⁊ sanat ī paucis diebꝰ. ¶ Idē. fiat alcohol ex pipere longo zinzibere ⁊ spica: ⁊ confert.

Collyriuȝ ad noctilopā exꝑtū.

¶ De aqua descendente in oculuȝ.

Uando est in principio ⁊ nō est ꝯfirmata succurritur ei cū medicinis ⁊ ꝓprie cū abstinētia ⁊ diminutione ciboꝝ: ⁊ vitatiōe grossoꝝ ⁊ vaporosoꝝ: sicut sunt pulmēta: ⁊ piguia: ⁊ iura: ⁊ pisces: ⁊ vinū ⁊ silia ipis. Et cū mūdificatione sepius iterata ⁊ proprie cum cochijs: hierapigra: ⁊ hiera diacoloquintide: ⁊ cum administratione medicinarum resoluentium sicut est aqua rute ⁊ ꝓprie cum serapino aut aliquo ex fellibꝰ animaliuȝ cum melle ⁊ succo feniculi: aut serapinum cū felle hircino: ⁊ melle: ⁊ succo feniculi qm̄ est vtilissimum. ¶ Filiꝰ zacharie arasi. Confectio collyrij de fellibꝰ ad principium aque ⁊ noctilopam ⁊ alintisar. Accipe fellis hirci exiccati ī vase eneo. ȝ. x. pulpe coloq̇ntide. ȝ. j. ⁊ ß. serapini. ȝ. ij. euforbij. ȝ. ij. fiāt sief cuȝ aqua rute: aut aq̄ feniculi: ⁊ vtere. ¶ Sabor. Collyriū bonum ⁊ expertū. Accipe fellis hircini exiccati ī vase eneo: ⁊ granoꝝ lauri exiccatoꝝ añ. ȝ. v. serapini. ȝ. j. gummi. ȝ. ß. fac ex eis collyriū cū succo chelidonie ⁊ vrina pueri nō polluti: et melle. ¶ Qñ aūt passio fuerit ꝯfirmata ⁊ fuerit ex eis in quibꝰ est possibilitas curationis: cuiꝰ signū est ꝙ dū aspicitur oculus vel pupilla videt clara ⁊ cedit dilationi cuȝ p̄mitur digito: aut instrumēto: deinde redit ad ipsuȝ: ⁊ nō frangit: tūc est ex illis q̄ deponunt ex recta opatiōe artificis. Et modus deponendi aquam cū instrumēto est hmōi. Subtilietur regimen eiꝰ ex cibo ⁊ potu: ⁊ dimittat vinū omnino. Et sit cibus eiꝰ aqua ciceris: ⁊ sauine: ⁊ sorbilia facilis digestiōis ⁊ boni nutrimenti ⁊ pauce quantitatis. Et ꝓcedat cuȝ iteratione in mūdificatione corporis ⁊ capitis: ⁊ ꝓcedat cum flebotomiaꝰ si necessaria fuerit. Deinde in domo tempati aeris nō luminosa locet: ⁊ iaceat supinus: ⁊ p̄cipiatur ei vt ꝯuertat intuitum suum versus nasum. Deinde incipe pforare ex ꝑte siluestri lachrymalis cum instrumēto qḋ dr̄ deponēs aquā: ⁊ ꝓcedat pforatio inter tunicam ⁊ tunicā cum omni facilitate vsq; dū perueniat ad vacuū: qḋ est añ

pupillam

pupillā. Deīde icipe depōere aquā ⁊ occultare illā sub cornea: donec ꝺ occulteꝛ qꝺ sepultū erat sub aq̄: ⁊ videat ⁊ obserueꝛ cū industria: ne qꝺ deponiꝛ ex aq̄ redeat occultādo ⁊ sepeliēdo eā in quātū possibile fuerit: ne redeaꝛ: ⁊ hoc cū iteratione ⁊ iteratiōe: donec adueniat sanitas: ⁊ post hoc pōe sup oculū vitellū oui ⁊ oleū rosatū cū pululillo ex coto. Et sit accubitꝰ sup ceruicē ⁊ collū: ⁊ fiat h̄ vsq̄ ad tp̄s q̊ remouebiꝛ dolor: ⁊ nō soluaꝛ ligatura: nisi ꝺ triduo ī triduū: ⁊ dū soluiꝛ vaporeꝛ oculꝰ cum aqua rosata decoctionis salicuꝫ ⁊ similiū. Et sit domꝰ ī qua habitat tenebrosa. Et afferanꝛ ad locū hūc deinceps q̄ diximus in cura vulnerū oculoꝝ.

¶ De debilitate visus.

Si ꝯtingat a re addita in sup̄ficie oculoꝝ quā sensus ꝯp̄rehēdit: sicut ē vngula: pannus scabies ⁊ sebel dicta est cura eius. Si aūt contingat ꝓpter rē quā sensus nō valet ꝯp̄rehendere sicut nebula vel vapor: tūc eius cura est tersio cuꝫ eo qꝺ est resolutiōis mediocris: sicut scripsimus in canone. Si aūt fuerit ꝓpter vapores qui eleuantur a stomacho posito sub dn̄io humiditatū viscosarū putridarū ⁊ vaporosaꝝ: aut sub dn̄io cholerice materie vaporose. Cura eiꝰ est mūdificatio stomachi cū solutiōe ⁊ vomitu leni ⁊ facili ex his q̄ diximꝰ cū p̄cessione administrationis medicaminū incisiuoꝝ: sicut syrupi acetosi in calida materia: et oximellis sq̄llitici in frigida materia: ⁊ subsecutiōe medicaminū: quibꝰ appropinquetur duplex intētio. s. cōfortatiōis stomachi ⁊ ꝓhibitiōis eleuatiōis vapoꝝ cū eis q̄ sūt sicut trifera minor ꝓprie chebuli ꝯditi ⁊ zuccarū rosatū cū mastice: ⁊ trocisci noiati dyarodō. Si aūt fuerit propter pctm̄ qꝺ est ī ip̄o oculo: tūc fit illꝺ aut ꝓpter excessuꝫ siccitatis in ipso ⁊ cura eiꝰ est regimē humectatiuū qꝺ diximꝰ in canōe preter q̄ꝫ faciet cadere in oppilationē. Aut propter excessum turbide humiditatis ī ipso. Et cura eius est tres res. ¶ Prima est adeq̄tio ⁊ digestio materie sicut locuti fuimꝰ in canone. ¶ Scḋa est euacuatio eiꝰ cum eis q̄ sunt sicut pilule de hiera ⁊ pilule cochie: ⁊ pilule lucis: ⁊ īfusio ꝺ aloe aut hiera in aqua endiuie: ⁊ aq̄ fructuuꝫ ⁊ similia. ¶ Tertia est resolutio ⁊ tersio ex ipso oculo humiditatis turbide obtenebrātis cū eo qꝺ est sicut collyriū de feniculo: ⁊ silia: q̊rū ī cap̄. de ꝯseruatiōe sanitatis oculi rememorati sumus quapropter afferaꝛ ad locū hūc qꝺ dictū est ibi. Si aūt cōtingat passio ꝓpter turbulētiā aduenietē spiritui visibili cura eiꝰ est oē bonū regimē in sex gn̄ibꝰ reꝝ: cui subsequaꝛ regimē mūdificatiuū corporis: post qꝺ subsequaꝛ regimen clarificās sanguinē ⁊ clarificās sp̄ūs ex his q̄ p̄cesserunt in canone. Et qn̄q̄ ꝯtingit ꝓpter subtilitatem ⁊ paucitatem ip̄iꝰ sp̄ūs: ⁊ cura eius est cū administratione medicaminuꝫ addētiū in sp̄ūm: ⁊ vigorantiū ip̄m: ⁊ ex summa horuꝫ sunt myrobalani ⁊ q̄ ꝯponunꝛ ex eis. Afferantur ad hūc locuꝫ q̄ diximꝰ in capitulo de cōseruatione sanitatis: quamobrē opꝫ vt capitulum illꝺ cū isto simul ligetur. ¶ Inquit Gale. Fella oia abstergunt oculū: ⁊ clarificant visum: eligantur ex aialibus quidē fel algazel: ⁊ hirci siluestris: ⁊ bouis ⁊ leporis: ⁊ adib: ⁊ vrsi: ⁊ testudinis: ⁊ vulpis: ⁊ hedi: ⁊ capre montane: ⁊ ex volatilibus aq̄le: ⁊ vulturis ⁊ viuentium ex raptu: ⁊ hirundinis: ⁊ passeꝝ: ⁊ galli: ⁊ perdicum: ⁊ alcubugi: ⁊ ex piscibꝰ fel: sabor: ⁊ porci marini: ⁊ sunt iuuamēti vltimi.

Notabile dictū galeni ad abstersionē ⁊ clarificationē visꝰ de fellibꝰ.

¶ Mahemet arasi. Alcohol sublime ī ꝯfortatiōe visus. acuit eñ ⁊ clarificat ipsum. ℞. tutie ablute nutrite tribus vicibꝰ cuꝫ succo sansuci depurati. ʒ. xx. Deinde accipe zinziberis: pip̄is nigri ⁊ longi: chelidōie: buruch añ. ʒ. ij. salis armoniaci. ʒ. j. Terātur oia cū succo feniculi: aut sansuci tribus vicibus. Deīde fac siccari: ⁊ tere subtilissime. Et fiat alcohol cū eo. ¶ Ruffus. collyrium satis bonuꝫ quod acuit visum: ⁊ oculoꝝ sanitatē custodit tempore ml̄to. Accipe lituuꝫ: ⁊ tere ꝯtritione ml̄ta cū succo feniculi depurati vsq̄ duꝫ fiat sicut mel: ⁊ recōde in vase vitreo ⁊ vtere. Quidam aūt ex posterioribus addiderūt ad oēꝫ. ℥. eius ex felle galli aut p̄dicis. ʒ. j. tertias duas. ¶ Idem. Cohol valens ad idē. Accipe ex tutia quantum volueris ⁊ lauetur cum aqua pluuiali. Deīde exiccetur ⁊ nutriaꝛ post illꝺ. Primo cum aq̄ feniculi. Scḋo cum aqua sansuci. Tertio cū aqua altarasacon semper ꝯterēdo. Deīde exiccetur ⁊ nutriatur post illud: ⁊ fiat cū eo alcohol. ¶ Cōfectio alcohol ex inuentione nostra ꝯferens supercalefactioni oculoꝝ et debilitati visus cā subtilis et acute humiditatis: aut mordicatiōis: aut pruritui in oculis. Accipe tutie carmeni lote ī aqua pluuiali. Deinde in aqua ro. vicibꝰ pluribꝰ. ʒ. x. fricationis myrobalanoꝝ citrinorū cum aq̄ rosata. ʒ. vj. litij. ʒ. ij. ⁊ ß. zinziberis: piperis longi añ. ʒ. j. aspergātur cuꝫ succo agreste: ⁊ terantur cū eo. Deinde exiccentur ⁊ puluerizenꝛ ⁊ fiat cum eis alcohol. ¶ Hamech. Cōfectio alcohol ꝯferens obscuritati visus abstergit eñ oculos ⁊ clarificat. ℞. tutie: antimōij añ. ʒ. vj. salis gēme. ʒ. ij. litij: sieꝛ memithe. añ. ʒ. j. camphore. ʒ. j. tertiā. Terantur tutia: ⁊ antimonium: et misce ꝯterendo cum aqua myrobalanorum citrinoꝝ ⁊ hoc per triduū. Deīde cū alijs fiat cohol: ⁊ vtere. ¶ Alexāder. Collyriū satis efficax in clarificando visum ⁊ ad auferendaꝫ caliginē. ℞. fellis p̄dicis. ʒ. j. ⁊ mellis. ʒ. ij. succi feniculi depurati. ʒ. iij. pone ī vase vitreo: ⁊ susp̄ede in sole p̄ dies septē. Deinde vtere. Est eñ efficax. ¶ Sabor. Cōfectio trifere mirabilis vigorātis visum: cui accidit impedimētū ꝓpter fumos ignitos cholericos: aut salitos: ⁊ est ei ip̄ressio fortis: reducit eñ oculos ad formam vigoris adolescētie. ℞. myrobalanoꝝ: chebuloꝝ. citrinoꝝ: ⁊ indoꝝ añ. ʒ. ij. ⁊ ß. belliricoꝝ: ⁊ emblicoꝝ añ. ʒ. ij. zuccari. ʒ. v. tere in vase lapideo: ⁊ funde sup ip̄m aquā fontium claram: sicut aspergendo parum post parū: ⁊ hoc facias per dies tres: deinde dimitte siccari: ⁊ post hoc sparge sup ip̄m distillando ex oleo rosato: aut amigdalino. Et ꝯtere per alios tres dies: ⁊ iterum dimitte siccari. Deinde accipe rosaꝝ: sandali: macazari: cubebe: cardamomi añ. ʒ. ij. spodij. macis añ. ʒ. j. luch. ʒ. j. ⁊ ß. deīde accipe zuccari tabarzet li. j. tamarindoꝝ: eyiō. ʒ. iiij. pruna q̄nquaginta. Fac ex eis formas similes auellanis: ⁊ da mane quolibet a. ʒ. ij. vsq̄ ad auꝛ. ij. cū aqua calida bonū. ¶ Idem. Confectio alia addens in visum: auferēs tenebriositatē eiꝰ. ℞. herbe albedustur: seminis rute: añ. ʒ. vij. ß. siseleos: calamenti domestici: zizibe. pulegij. cubebe. nucis muscate añ. ʒ. v. scesebrā. ℥. j. ⁊ ß. gariofiloꝝ: masticis margaritaꝝ nō perforatarum añ. ʒ. j. ⁊ tertiam alteriꝰ: ꝺ p̄ētis combusti: crystalli. añ. ʒ. ij. ⁊ ß. balsami grana. vj et ponderis croci. ʒ. j. tertiaꝫ. zuccari li. ij. fiant ex eis forme similes auellanis: ⁊ da ex eis a. ʒ. j. vsq̄ ad. ij. In hyeme ꝯueniunt senibus: bonum ⁊ expertum: si Deus voluerit.

¶ De casu piloꝝ palpebraꝝ.

Si accidat propter defectū materie. Cura est in p̄mis cū eis que reparant materiā ex bono ⁊ largo regimine sicut scis. Deīde cū eo qꝺ trahit materiā ad locū necessitatis: sicut sunt medicine ⁊ collyria quas dicemꝰ post. Et qn̄q̄ fit ex cā ꝓp̄ria ⁊ corruptiōe materie et egritudis in ip̄is palpebris: sicut est silach: q̄ est ꝓp̄rie corrosio cū rubedie et asperitate: et pruritu in ipsis palpebris: et cura eius est vt mūdificetur caput ab humore nitroso salsugineo ⁊ acuto: deinde administretur regimen humectatiuū: ⁊ frequētetur ingressus balnei: et inclinatio sup vaporem aque calide: ⁊ ēplastrationes ex medicinis humidis: sicut est portulaca cū lacte ⁊ mucillago psilij cū oleo rosato: aut mucillago seminū citonioꝝ: aut amigdale amare: aut dulces cū lacte ⁊ similia. ¶ Postq̄ꝫ aūt acquiriꝛ palpebris tēperies ⁊ teneritas: tūc administrāda sunt medicamia piloꝝ gn̄ationē faciētia ex his q̄ dicemus. Et quādoq̄ꝫ ē silach chronicū grossum durū: quare vapor q̇ est materia pili non inuenit transitum. Et cura eiꝰ est mundificatio capitis cum iteratiōe ⁊ flebotomia: ⁊ ventosatio crurum: ⁊ vsus balneationis: et emplastratio cū lentibus excorticatis in eo qꝺ mulgetur ex granatis ꝯtritis cuꝫ rob. Deinde administratio medicaminū faciētiū piloꝝ generationē: q̄ dicemꝰ. Et ex eis est lapis lazuli ꝓp̄rie ⁊ lapis armenꝰ alcohol: facto ex aliquo eoꝝ cū spica: ⁊ producto cū radio sup palpebras: aut ex antimonio ⁊ spica: ⁊ lapidi lazuli inest ꝓp̄rietas mirabilis. Musce aūt si exiccanꝛ abscissis capitibꝰ ⁊ fiat linimētū ex eis cū auellanis assis ⁊ adipe caprio aut vrsino inueniꝛ efficax. Citrāguloꝝ q̊ꝫ semina si aduranꝛ ⁊ liniātur cū adipe cap̄no piloꝝ faciūt facilē gn̄ationē. ¶ Mahemet arasi. Cōfectio alcohol reparātis pilos in palpebris ⁊ cōfortātis eos. ℞. ossiū myrobalanoꝝ adustorum partē vnā: fumi thuris partis vniꝰ quartam: spice romane: lapidis lazuli. añ. partis vniꝰ tertiā: liniatur sup palpebras cū radio. ¶ Emplastruꝫ quo vtendū est sup palpebris curās silach ⁊ remouens pruritū ⁊ scabiē. Accipe granatū vnum integrum: ⁊ decoq̄ illud in aceto vsq̄ quo dissoluatur ⁊ empla-

Medicamina pilorū generationē faciētia.

Linimentū de muscis.

stretur super palpebras.

¶ De cura inuersationis piloꝝ palpebrarum.

Cura huius egritudinis fiat ꝫ vnū q̄ttuor modoꝝ. ¶ Primꝰ est inuiscatio eoꝝ cū aliquo leuis viscositatis: sicut cū mastice aut cū sputo ⁊ cola: aut cū gūma pini: aut bdellio dissoluto in albumie oui: aut cū aliq̄ taliū. ¶ Scd̄s est ordinatio piloꝝ ⁊ restrictio eoꝝ ad vnū ordinē. Et h̄ q̄dem fit ꝫ hūc modū. Accipe acū subtilē ⁊ pfora ī exteriori parte palpebre: vt pueniat pforatio vsqꝫ ad interiorem partem vbi est ordo naturalis piloꝝ: ⁊ deide accipe pilū ⁊ pone in foramen acus: ⁊ extrahat: vt pilꝰ inueniat viam ad ordinē: ⁊ sic fiat de alijs si sunt plures vsqꝫ dū ordinent cum alijs. Deinde ponat medicamen punctoꝝ ꝯsolidationē faciens et ꝯstrictionē. ¶ Tertiꝰ modꝰ est vt euellant pili vnus post aliū: ⁊ igniatur stilꝰ: aut acus: ⁊ cauterizet locus vñ est pilus euulsꝰ cauterizatiōe sufficiēti: ⁊ sic fiat d̄ alijs. ¶ Quartus est vt post euulsionē piloꝝ fricetur super loco medicamen piloꝝ generationem prohibens sicut proprie oua formicarum: aut rubigo ferri cum saliua.

¶ Cura ordeoli in palpebra.

Cura huius egritudinis ē ꝫ vnū triū modoꝝ. Primꝰ est vt ꝓhibeat collectio eiꝰ in pricipio sui cū eo qd̄ est sicut aloes: acatia: ⁊ litiū linimēto facto ex eis: ⁊ supposito: aut bdelliū resolutū cū aq̄ mēte humide ⁊ hoc post corporis ⁊ capitis mūdificationē. ¶ Scd̄s modꝰ ē vt si illa nō ꝯtulerint: administrent resolutiua mediocris resolutiōis: primo post euacuationes ex eis q̄ scis: ⁊ ꝓprie resoluat bdellium in aq̄ ⁊ liniat sup locū: ⁊ fortiꝰ illo est oppoponacū: ⁊ adhuc fortiꝰ armoniacū cū aceto. ¶ Et scripsit Oribasiꝰ linimētū bonū expꝑtū: ⁊ ē vt accipias olibāi: myrrhe añ. partē vnā laudani quartā partis vniꝰ: cere. aluminis: baurach harmēi añ. ꝑtē mediā. liniat cū fece olei d̄ litio: aut accipe galbāi. ℥. iij. baurach. ℥. j. liniat cū succo apij. ¶ Tertiꝰ modus est vt si resolutiōi nō obediat: vt suspēdat palpebra ⁊ inuersetur: ⁊ scindatur ꝫ interiꝰ palpebre ꝗ apeiat tunica interior eiꝰ ⁊ exp̄mat donec ingrediat totū qd̄ ē sicut mucillago. Deide sanet vulnꝰ cū linimentis q̄ sunt sicut sanguis draconis cū albumie oui: aut cerusa cū albumie oui: ⁊ silia.

Oribasij linimētum.

¶ Summa. vj. de curis egritudinum aurium.

Sermo noster erit deiceps de egritudinibꝰ auriū: si deꝰ voluerit. Et primo de dolore earū q̄ q̄nqꝫ accidit a malitia ꝯplexiōis sine materia aut cū materia. Et si q̄dē sine materia solū alteratiōe idiget. Si ṽo fuerit calida: iuuat ex infusiōe albuminis oui recētis: aut mucillagie psilij: ⁊ similiū ex eis q̄ dicemꝰ. Si aūt a malitia ꝯplexiōis frigida fuerit ꝯferūt ifusiōes ⁊ iniectiōes calide. Si aūt malitia ꝯplexionis sicca iuuat cū humidis. Si aūt humida cū siccis q̄ fiūt p traiectoriū: ⁊ ēplastrationes ex his q̄ dicemꝰ. Si aūt malitia ꝯplexiōis fuerit cum materia et fuerit calida euacuetur p flebotomiā. Si sanguinea fuerit ex repletione in sanguie d̄ vena caphalica. Deide ꝓcedēdū ē ad alterātia q̄ dicemꝰ. Qd̄ si cholerica fuerit: ⁊ est ille dolor q̄ fit ꝫ plurimū euacuet cū eis q̄ scis: ⁊ frequētet lēificatio nature cū aq̄ fructuū. Deide seda dolorē cū alterantibꝰ q̄ dicent. Si aūt dolor vehemētior fuerit ꝯcedimꝰ aliq̄ ex narcoticis: sicut sief memithe ꝓprie cū aliquāto opij: ⁊ distēperet cū lacte mulieris ⁊ instillet in aurē. Si aūt materia fuerit frigida euacuetur cum eo qd̄ conuenit. Deinde alterātia sedātia administrent ex eis q̄ dicemꝰ. Si aūt dolor a grossa fuerit ventositate scribemꝰ medicamenta eiꝰ post. De doloribꝰ auris factis ab apostemate: aut vlcere: aut oppilatiōe aut ingressu aq̄: aut animalis: singularia scribemꝰ capitula. Post hec aūt nō pretermittimus ꝙ medicamenta que distillātur in oculis semp actualiter frigida mittēda sunt que aūt in auribus tepida aut calida sunt apponenda: siue sint ad egritudies calidas siue frigidas. ¶ Medicaminū narratio ad dolorem auris calidum. Albumen oui cū lacte mulieris tepido. Oleū rosatum tepidum per se: aut bulitū cum aceto pōdere sui vsqꝫ ad consumptionē aceti: aut conquassatū cum succo cucurbite. Oleum de salice ꝫ eandē doctrinā. Oleū nenufarinum. Oleū de semine cucurbite. Oleū de papauere si dolor est vehemēs per se: aut cū aliquāto cāphore: est em̄ sanatiuū bonū. Lac muliebre calidū sicut mulgetur cū succo solatri: aut aqua coriādri humidi. Mucillago psilij cū oleo rosato conquassata: aut mucillago seminū citoniorum. Oleū de tabroc quādo dolor est acutus cū lacte mulieris statim cū mulgetur. Lenticulas coctas cū panis mica cataplasmabis: succꝰ ius q̄ami fortes sedat dolores. Lactuca agrestis ꝫ omnē modū administrationis est eis medicamen bonum. Et similiter succꝰ solatri ⁊ papaueris ⁊ mandragore ⁊ salicis ⁊ teneritatū vitis. ¶ Hamech. Ad dolorē auris a caliditate. Accipe olei rosati partes. ij. olei amigdalarū dulciū partem. j. aceti partes. iij. Fac decoqui lento igne vsqꝫ ad ꝯsumptionem aceti: ⁊ cola: ⁊ administra tepidū. ¶ Idem. ℞. folioꝝ cucurbite: aut ipsius cucurbite succū: ⁊ misce cū oleo rosato diu ꝯquassando: ⁊ vtere: bonum est.

Canō practicus.

¶ Narratio medicaminū ad dolorē auriū frigidū ⁊ vētosū.

Administrētur medicamina q̄ sunt sicut oleum nardinū: costinū: sansucinū: oleū de ruta: oleū de amigdalis amaris: oleum de camomilla: oleum anetinum: oleum laurinum: oleum de lilio: oleū de keiri: oleum de nacisso: oleum de ꝑsicis: oleū de chrisomillis: oleū de been ꝓprie: oleū de herua: oleum de cinamomo. Quodcūqꝫ hoꝝ fuerit ꝓprietatē hꝫ ad dolorē auris a frigida cā factū: aut ventosa. Fundamentum aūt ⁊ materia p̄parationis singulorum eoꝝ artificialiter est cepe cauatū in quo opꝫ parari ⁊ decoqui cū facilitate in cinere prunarū. Et ex rebꝰ admixtis eis sigillātibus ipsis virtutes mirabiles cū bonitate decoctionis in cepe cū eis est ruta ꝓprie: ⁊ succus radicis que comedit: et spica ⁊ sansuccꝰ: ⁊ scea: ⁊ camomilla: ⁊ galbanū dissolutū in succo porri: ⁊ succꝰ porri per se: ⁊ allium: ⁊ castoreum: et pip: ⁊ suc: ⁊ succꝰ cepe: ⁊ succus pharasion: ⁊ origanum: et succus afodilli: ⁊ euforbiū: ⁊ helleborus niger: ⁊ albꝰ ꝓpe ⁊ non est incōueniēs in hmōi ꝑmixtionibꝰ admisceri mellis modicū: deide tepidū distillet. Si aūt dolor est fortis ex miscibilibꝰ bonis ē optiū cū pauco castorei: ⁊ croci aut filonij cū lacte mulieris: aut trocisci stelle: aut trocisci d̄ croco. Deide remoue nocumēta narcotici cū eis q̄ scis. Ex vaporatoriis aūt siccis ē miliū aut panicū, ⁊ sal calefactꝰ ⁊ suppositꝰ: aut bacce lauri cū melle pauco calefacte ⁊ supposite: aut pulegiū cū melle: ⁊ olibano: aut grana lauri ⁊ olibanū cū succo rute vel aneti. Et dixit Gal. Sacellet ex furfure cū vīo cocto ⁊ oleo nardio: aut rutaceo cepe marinū tusum ⁊ oleo aut butyro coctū expꝑtū ē. Euaporatoriū humidū fit cū aq̄s decoctionū reꝝ q̄ maturāt: ⁊ carmināt: ⁊ mollificāt sicut melliloti ꝓpe: ⁊ aneti: ⁊ camomille: ⁊ fenugreci: ⁊ volubilis ⁊ folioꝝ caulis: ⁊ seminū eiꝰ: ⁊ herbe vēti: et sāsuci: ⁊ absinthij ⁊ similiū singulariter: aut ꝯiūcti: ita vt recipiat vapor eoꝝ p cānulā: cuiꝰ vna extremitas sit fabricata sup vas in q̄ res coquant: ⁊ alia extremitas applicetur auri. Et quandoqꝫ est necesse vt misceatur cum his rebus aliq̄d ex stupefacientibus: vt sedetur vehementia doloris ⁊ tunc fiat illd̄ cū cautella. Remouent autem nocumēta narcotici vapores superiꝰ dicti cū modico castorei ⁊ croci: ⁊ piperis: sicut scis. ¶ Gale. ¶ Linimētum qd̄ administratur ⁊ sedat dolorē auris. Accipe medullam ceruinam: aut medullā cruris iuuenci: cere añ. ℥. v. oleū de nucellis: aut de amigdalis amaris: ⁊ succū genigē. i. poligonie quātū sufficit: fiat ex eis vnguētū: ⁊ vnge in circūitu auris: ē em̄ mirabile. ¶ Idē. Aliud valēs similiter raphani radices cū oleo decoq̄: ⁊ distilla ex eo in auribꝰ: ⁊ cum lana calida sup pone. ¶ Idem. Vermes qui sunt sicut faba media ⁊ inueniuntur sub lapidibꝰ aut vermes plurium pedū coquant cū oleo ex oliuis imaturis ⁊ distilletur ex eo in aurē: ē em̄ expertum. Fit etiam silr̄ ex scarabeo: ⁊ ex lumbricis terre. Oleum silr̄ de scorpionibꝰ est ad illud sublime. ¶ Idē. Fel tauri cum adipe anatis est iuuamēti mirabilis ad dolorem auris a cā vehemēter frigida. ¶ Mahemet arasi. Confectio medicaminis de q̄ distillatur in aurem: ⁊ linit ex eo in circuitu eius: ⁊ sedat dolorem frigidū ⁊ ventosū. Accipe castorei: euforbij: opij: storacis liquide: piperis foliorum rute: calamenti: sinapis añ. fiant ex eis trocisci: et dissoluant in oleo nardino: aut costino: ⁊ coquantur in cōcha cepe ⁊ distillet in aurem sedat dolorem auris. ¶ Hamech. in vrina tauri: aut caprarū si dissoluatur myrrha: ⁊ distilletur in aurem sedat dolorem auris. ¶ Isaac ad dolorem auris. Accipe baurach: mel bonū: ⁊ oleū rosatū ⁊ acetum: misce;

In causa frigida.

tum misce:⁊ pone in aurez:expertū est. ¶ Idē. accipe mel
lis crudi:⁊ olei laurini partes eq̄les:⁊ ꝯtunde ⁊ pone ī au-
rem:exptū est. ¶ Idē. vnctio ꝯferens ad dolorē auris. ℞.
mellilotí.ʒ.ij.camomille:sansuci añ.ʒ.j.ß.aq̄ li.j.ß.bulianꝫ
vsq̄ ad lib.ß.Deinde pone olei de cheiri:⁊ olei violati:et
olei sisamini añ.ʒ.ij.Decoque ad ꝯsumptionē aq̄ ⁊ vtere.
¶ Gabriel.Linimētum ꝯferens doloꝛi auris exptū.Acci-
pe aristologie lōge:seminis capparis:fenugreci añ.aur.ij.
pipis lōgi aur.j.aneti:aloes folioꝝ sansuci añ.ʒ.ß.hellebo
ri.ʒ.j.⁊ quartā alteriꝰ aque li.ß.olei.ʒ.j.Buliāt vsq̄ ad cō-
sumptionē aq̄:⁊ vtere mltotiēs:bonū. ¶ Diascorides.Ac
cipe radicē q̄ ꝯmedit:⁊ calefac sup cinerē ⁊ calidā mitte ī
aurē:⁊ fac mltotiēs. ¶ Idē.succꝰ mēte:⁊ mel:vt sint de sin
gulis partes equales:⁊ distilla ex eo in aurem:bonum est.

¶ De bothoꝛ ⁊ apostemate aurium.

SI sit calidū cura eiꝰ est flebotomia:⁊ lenifica-
tio nature:⁊ ꝓprie flebotomia caphalice cum
multa sanguinis extractiōe si est possibile:⁊ si
nō est:cū iteratiōe:⁊ distilletur in aurē in prin
cipio qđ est sicut oleū rosatum in quo iā ꝯsum
ptuz fuit acetū:vsq̄ ad dies duos aut tres:⁊ obseruet regi
men in vehemētia doloris ne deficiat virtꝰ:⁊ faciat cadere
in sincopim:⁊ sudorē frigidū ⁊ permixtionē ratiōis:⁊ mor
tem:quare distilletur in ea distillatione post distillationez
ex oleo iabroth cū lacte nouiter mulso:⁊ si excusari aliter
nō potes cū modico cāphore aut opij exhibe:⁊ postq̄ pter
ijt tertiū diē:distilletur in eā mucillago semis citonioꝛū:
aut fenugreci:aut altee:⁊ semis lini.Si aūt apostema non
fuerit vehemētis caliditatis:distillāda sūt aliqualr ex mucil
laginibꝰ cuz adipe galline:aut anatis:aut medulla cruris
vituli:⁊ expertū ē.Diaq̇lon dissolutū in oleo anetino:aut
camomillino expertuz est.Diaq̇lon minus cum oleo de al
cāna.Et ex eis q̄ sūt vltimi iuuamēti:est hyssopi cerotū qđ
dicemus.Et ꝯfert administratio euapoꝛatorij humidi qđ
diximꝰ. ¶ Ioānes Serapiōis.Emplastrū ꝯferēs ad apo
stema auris.Accipe farinā oꝛdei:⁊ decoque cū rob ⁊ oleo
de camomilla. ¶ Aliud.Accipe farinā fabarum:camomil
le:violarum succum:farinā oꝛdei:alteam:mellilotuz.De-
coque cuz aqua ⁊ oleo camomillino:⁊ rob:⁊ vtere. ¶ Idē
medicamē qđ resoluit ⁊ maturat apostemata q̄ sunt ī auri
bus.Accipe farinā fabarū:⁊ fac ēplastruz cum expressione
caulīū:⁊ oleo de lilio:⁊ suppōe. ¶ Aboali.Hyssopi cerotū
cuiꝰ iuuamētū est sublime ad apostemata aurīū maturās ⁊
sedans doloꝛē:bonū si deꝰ voluerit.Accipe adipis galline:
butyri ouini:seu vaccini loti:cere citrine:adipis caprini:
mellis:olei đ lilio:hyssopi humide đ singulis partes eq̄les
Fiat ex eis cerotū:⁊ tepidū in aurē mittaꝫ:⁊ liniaꝫ ī circūi
tu:exptū est. ¶ Idē.Cōfectio ēplastri satis bōi ad doloꝛē: (Emplastri ad dolorē ⁊ apostemata aurīū confectio.)
⁊ apostemata aurīū.Accipe cepe album ⁊ elixeꝫ ⁊ contera
tur cū butyro ⁊ vtere. ¶ Mahemet arasi.Cōfectio empla
stri sedantis doloꝛē aurium apostemosuz.Accipe bdellij:
adipis caprini añ.ʒ.iiij.farine fenugreci:⁊ semis lini:radi-
cū altee:radicū lilij añ.ʒ.v.mellilotí:camomille añ.ʒ.j.cro
ci.ʒ.j.vitellum vnum oui elixi.Conficiꝫ aūt sic:camomilla
mellilotū radices altee:⁊ radices lilij coquātur ī aqua vs
q̄ duz cocta sint.Bdellium dissoluaꝫ in succo cepe:aut in
aqua decoctionis herbaꝝ:⁊ ex omnibus his ⁊ ceteris fiat
emplastrū:postq̄ addiꝫ rob:⁊ olei sisamini:aut de lilio añ.
ʒ.ij.butyri quātū sufficit.Coquanꝫ oīa vsq̄ dū pinguescāt
et emplastretur cuz eo.Et qñq̄ apđ necessitatem additur
ei opij.ʒ.ij.⁊ est mirabile.Et qñq̄ ꝓ opio papaueris albi.
ʒ.vij.

¶ De sonitu ⁊ tinnitu aurium.

FIt quādoq̄ propter debilitatem:sicut accidit (Cause.)
cōualescentibꝰ.Et cura eius est cuz resumpti
uis:⁊ addentibꝰ ad virtutem coꝛpoꝛis:⁊ regi-
men cōualescentium sicut scis. Et quandoq̄
fit ꝓpter aduentum crisis:⁊ est silendū ⁊ quie
scendū in eo.Et quandoq̄ fit propter abundantiam ⁊ re-
pletionē superfluā in capite.Et cura eius est solutio ⁊ eua
cuatio cū hiera diacoloquintide ⁊ cochijs similibus cum
iteratione ⁊ iteratione.Deīde fiant instillatiōes ⁊ empla-
strationes post ēbrocatiōes ⁊ euapoꝛationes per traiecto
rium ex his q̄ dicemus.Et fit quādoq̄ a ventositate gros
sa:⁊ ꝯferunt ei caputpurgia ⁊ sternutationes post mundi
ficationē radicū ⁊ distillationes note:⁊ proprie cū oleo de
alcanna ⁊ modico de euforbio aut oleo rutaceo ⁊ castoꝛeo:
aut oleo de been cum modico succi poꝛri:⁊ quandoq̄ fit ex
coartatione humoꝛū grossoꝝ:⁊ viscosoꝝ:⁊ confert in hoc
nitrum cum melle ⁊ aceto:aut helleboꝛus albꝰ cum casto-
reo ⁊ melle ⁊ aceto ⁊ oleo đ beē. ¶ Hamec filiꝰ zezar.Oleū
raphani cum oleo rosato:⁊ succo poꝛri ⁊ felle ouium con-
fert tinnitui:⁊ sibilo aurium.Succꝰ poꝛri cum oleo rosato
⁊ lacte mulieris ⁊ castoꝛeo valet similiter. ¶ Unguentū ex
inuentione nostra valēs cū auxilio dei sonitui auris ⁊ gra
uedini auditꝰ propter ventositatem grossam ⁊ materiā fri
gidā. ℞.Hellebori albi:castoꝛei:costi añ.ʒ.j.rute:nitri pi-
peris longi ana.ʒ.j.partes duas eufoꝛbij.ʒ.j.tertiā.Deīde
accipe succi radicis q̄ comeditur:succi poꝛri:olei nardini:
camomillini:olei de amigdalis amaris:olei anetini.añ.ʒ.
j.coquantur ad succoꝛum ꝯsumptionez:cola ⁊ vtere:exp-
tum est. ¶ Ioānes Serapiōis.Si tinnitus a ventositate
ꝯtinguat:⁊ inflatiōe.Accipe eufoꝛbij.ʒ.j.⁊ resolue ī oleo đ
alcanna ⁊ vtere:aut castoꝛeū cuz oleo rutaceo:aut oleum
de been cum succo poꝛri. ¶ Idē.si ex materia grossa coar-
tata in auribꝰ cōtinguat:vapoꝛetur auris per traiectoꝛiuz
Deinde instilleꝫ medicamen qđ. ℞.hellebori albi:casto-
rei:nitri añ.partē vnā:croci ꝑtis vnius quintā. Misce cū
oleo sisamino ⁊ aceto:⁊ distilla in aurez. ¶ Alexāder.Ad
diuturnos auriuz sonitꝰ:⁊ tinnitus mirabilis. ℞.eufoꝛbij
⁊ dissolue in oleo ciprio ⁊ vtere. ¶ Filiꝰ zacharie arasi.Ac
cipe camomillā:sansucū calamētū:scehā:hyssopū siccā:ab
sinthiū buliāt ī vase sup quod ponaꝫ traiectoꝛiū:⁊ recipia
tur fumꝰ eius:confert enim post coꝛpis mundificationē.
¶ Idem.si fiat sonitꝰ aurium ꝓpter debilitatē succedentē
febribꝰ:distilleꝫ in aurem acetū decoctionis absinthij cuz
oleo rosato. ¶ Aboali.Medicamē exptum ad sonituz et
tinnitū aurium.Accipe gariofiloꝝ.semis poꝛri.añ.ʒ.j.mu
sci grana.ij.distillenꝫ cū aqua sansuci:aut folioꝝ pini:aut
rute.

¶ De debilitate auditus ⁊ surditate.

QUe natiua est nō inuenit curā.Que aūt anti- (Surditas incurabilis que.)
qua est vix recipit curā.Que autem fit ꝓpter
apostema:aut bothoꝛ diximus eius curā. Si
autē fiat ꝓpter saniē in aure:aut ꝓpter aliq̇d
quod intrauerit in aurē:sicut est lapis:aut fa-
ba:dicemus curam eoꝛum.Et quandoq̄ fit propter cōsti-
pationē cholere ī coꝛpe:⁊ fit eaꝝ redūdatio ad aures:sicut
hyppo.dixit.Et ꝯfert in hmōi vt euacueꝫ cholera euacua
tiōe post euacuationē.Et fit ēt ex eisdē causis ex qbꝰ fit so
nitꝰ ⁊ tuba ī aure:sicut ē repletio ⁊ coartatio humoꝛū grossi
⁊ viscosi:⁊ ventositas grossa.Et nō differūt nisi ꝫm fortez
impressionem ⁊ debilē.Facta eñ debilis ab eis impressio
facit tubam ⁊ sonitū.Ex forti eñ ipressione tharas.Quā
obrem curā adhibeas:sicut diximꝰ illic.Fit ēt ex verruca ⁊
carne addita:⁊ raro ꝓpter loci nobilitatez hz curā.Inter-
dū tñ curaꝫ ⁊ ꝓprie cū administratione medicamīs acuti
vna vice post aliaz vsq̄ dū ꝯsumaꝫ caro addita:aut verru
ca.Deīde cureꝫ medicamine īcarnatiuo.Et qñq̄ fit ꝓpter
soꝛdes q̄ sunt in auribꝰ.Et eiꝰ est cura vt extrahātur ⁊ affe
ranꝫ ad locū hūc q̄ diximꝰ in capitulis que sunt ante istđ.
¶ Mahemet filiꝰ zacharie arasi.Cōfectio medicaminis
ad grauem auditum:⁊ tinnitū aurium:bonum si deꝰ volue
rit.Accipe pulpe coloquintide.ʒ.ij.baurach.ʒ.j.tertias du
as.ij.castoꝛei.ʒ.j.succi absinthij.ʒ.j.aristologie rotūde.ʒ.j.
eufoꝛbij.ʒ j.tertiā.costi.ʒ.ß.fiat sieꝫ cum felle vaccino:et di
stilletur cum oleo amigdalino amaro.Et hoc est post eua
poꝛationem in traiectoꝛio. ¶ Alexander.Ad idem exptuz
⁊ ꝓprie si fiat surditas ex humoꝛe frigido oppilāte ⁊ ē exp-
tum.Accipe helleboꝛum albū:castoꝛeum:nitrum:piretrū
coquanꝫ in vino forti:deīde cola et distilla ex eo in auribꝰ
prius tñ sternutamenta prouocentur. ¶ Idez.Confectio (Cōfectio trociscoꝛū auferētiuz surditatez ⁊ grauedinē auditꝰ.)
trociscoꝛum auferentium surditatem ⁊ grauedinē auditꝰ
⁊ sunt experti. ℞.hellebori albi:castoꝛei ana.ʒ.j. nitri.ʒ.ß.
fiant trocisci cū aceto ⁊ administrentur cum aceto. ¶ Idē
fiat puluis hellebori albi cū aceto positꝰ cū licinio. ¶ Filiꝰ
Serapiōis.Cōfectio trociscoꝝ quoꝝ operatio est vltima
ad oppilationē ⁊ tharas:quoꝝ permixtio. ℞.hellebori al-
bi.aur.ij.nitri aur.viij.croci.aur.iij.ꝯfice postq̄ bene cōte
runtur cum aceto:⁊ fac trociscos ⁊ administrenꝫ cū aceto:
sunt eñ admirabiles. ¶ Alexander.quādo surditas ꝯtin-
git ex humoꝛe cholerico in auribꝰ coartato:⁊ hoc est refri-
cto fluxu cholerico abūdare ꝯsueto:tūc ꝓuocato eo ⁊ edu
cto ꝑ vētrē soluitur surditas:sicut ex Hippo.doctrina col-

ligimus. Si autem ex crudis et viscosis ptingat humorib⁹ fortiora sūt adhibēda medicamīa. Difficil⁹ eñ morb⁹ soluit. Dādū ē igit oximel: qd̄ Julião psidi factū fuisse testat ab Oribasio: aut hiera Galeni cū iteratione et iteratione: aut dandū est hoc medicamen: quod. ℞. salis armoniaci piperis. añ. ℥. ij. euforbij. ℥. j. Dabis ex eo. ℥. iiij. aut. vij. cū ouo sorbili: aut hidromelle: ē eī mirabile ad ꝟtiginē et epilepsiā et mulierib⁹ mēstrua potēter educit. Postq̄ aūt purgat⁹ fuerit: gargarismata: et sternutatiōes necessarie sūt. Uerū gargarismata fiāt ex staphisagria et sinapi cū mastice. Sternutatiōes aūt ex helleboro albo: et pipe. Ultio ꝟo distilla ī aurē q̄ morbū soluāt ex his q̄ dixim⁹. Si aūt adhuc passio ꝑmaneat: puocet vomit⁹ cū facultate: et iteratiōe cum eis q̄ sūt sicut hellebor⁹ alb⁹ cū ꝓprietate in h̄: et iterata expurgatiōe: et gargarismate: et alijs q̄ supi⁹ dixim⁹. Eqtare aūt ꝑ loca arenosa: et decliuia: et euectiōes cū curru et balneatiōes ī aq̄s thermaꝝ et salsaꝝ ad hoc materia mltū ꝯferūt remouēdū. Et credo q̄ surditati facte a materia frigida: aut vētosa ꝯfert olea calida: sicut costinū et anetinū: et oleū balsami ꝓprie et silia q̄ꝝ rememorati sum⁹ ī dolorib⁹ auriū. Et pulpe coloqntide: aut succo cucumeris asinini: aut radicis ei⁹ inest ꝓprietas mirabil cū aliq̄ ꝓdicto ꝝ oleoꝝ. Et ex eis ē oleū nardinū cū castoreo et silr̄ sief factū ex aloe: castoreo: et pulpa coloqntide partib⁹ eqlib⁹: ꝯfice cū felle vaccino: et instilla cum oleo raphani aut aliq̄ oleoꝝ calidoꝝ. Et oleū raphani: et oleū staphisagrie iā experta sunt: et expt⁹ ē puluis hellebori albi cū aceto instillat⁹ ī aurē: aut missus in aurē cū licinio.

De vlceribus aurium.

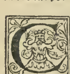
Quedam ex eis sunt manifesta: et h̄nt gñā curatiōis nota: sicut dixim⁹ in capl̄o de algarab. Quedā ꝟo ex eis sūt occulta posita ī ꝓfundo: et sunt ex eis q̄dā in q̄b⁹ nō multū ꝑteriȷt tp̄s: et alia q̄ sunt chronica antiqua: in q̄rū curatiōe perueniemus administrādo regimē subtiliatiuū in his q̄ comedunt et bibunt: et ceteris: et mundificādo corp⁹ et etiā capitis solutionib⁹ factis cū iteratione: et iteratione. At si vlcus recēs fuerit duplici eget gñe curatiōis. ¶ Primū ē mūdificatio: et abstersio cū eis q̄ sūt abstersiōis mediocris sicut ē aq̄ mellis ꝓprie: aut vinū cū melle: aut acetū cū melle: aut oximel sqlliticū: et silia factis ex eis iniectionib⁹ post iniectiōes ꝑ syringā: aut ꝑ aliq̄d aliō qd̄ ē sicut cānell⁹ pēne subtilis. Deide cū bōbice aut lana subtili abstergatur. ¶ Scōm gen⁹ curatiōis est exiccatio: et consolidatio eoꝝ cum eo quod est mediocris exiccationis sine mordacitate multa: sicut est ꝓprie olibanum solutū cū vino: aut sarcocolla: et olibanū soluta ī vino et melle pauco: et exptū bonū. Et ex eis est myrrha et aloes dissoluta ī vino: et sandaraca ī hoc est mirabilis: et ꝓprie trita cū vino et melle imissa cū licinio. Sanat eñ et dolorē tollit. Et similiter alumē cū aceto tritū cōtritiōe vltima exptū est: et similiter liciniū cū sief memithe. Alumē tamenū: et myrrha: et aloes et sandaraca: et sarcocolla cū melle et vino sunt ex summa eoꝝ: et silr̄ sanguis draconis. Sief memithe sarcocolle: myrrhe: aloes: spume maris: olibani añ. ps. j. aluminis adusti ps. j. et ß. Terant cōtritiōe vltiā cū melle et vino vsq̄ dū fiat in terminū mellis tenuis. Deinde vtere cum licinio. ¶ Si autem antiquū chronicū fuerit triplici eget genere curatiōis. Et primū quidē est mundificare: et abstergere vlcus a viru: et putrefactiōe corruptiōe fetida: cū eis que sunt vigorose abstersiōis: nō nimis fortibus in principio: vt perueniat paulatim ad ea q̄ sunt fortiora. Ex reb⁹ gñeꝝ mediocriū ē vrina pueri cum melle absinthio cū vino et melle et modico salis gēme et oximel sqlliticum cū modico floris eris: et forti⁹ est alchitrā cū melle: et ex eis est vinū decoctiōis radicū lusi cū melle: aut succ⁹ affodillorum cū melle: et modico salis gemme: et ꝯfert succ⁹ foliorum nucis cū melle: et vino: et adhuc forti⁹ eis est fel tauri cum vrina pueri: et hoc apud vehemētiā putrefactiōis: et fetoris. Et ex compositis vltimis ad hoc est vnguētū egyptiacū qd̄ dixim⁹ in antidotario: et ꝓprie solutū in vino aut aceto: et distillet ī aurē et ē mirabile: et similiter vnguētū de flore eris: aut medicamē huiusmodi cōpositū. ℞. floris eris: et tubel eris añ ℥. ij. succi porrorū mellis puri añ. ℥. j. vrine pueri quātū sufficit. Terat vsq̄ dū fiat sicut mel: et vtere. ¶ Scōm gen⁹ curationis est incarnatio et repatio ei⁹ qd̄ iā per putrefactionē deperditū est: et hoc quidē ꝑficit cū reb⁹ mediocris exiccatiōis absq̄ mordicatiōe vehemēti: et sunt ea ꝓprie quoꝝ in cōsolidatione vulnerū nō antiquoꝝ rememorati sum⁹. ¶ Tertiū genus curationis est exiccatio et cōsolidatio vlceris cum reb⁹ exiccatiuis: et cōsolidatiuis in quib⁹ fit ꝑmixtio aliquorū acuitatē habentiū: sicut myrrha: aloes: thus: et similia quoꝝ ꝓcessit rememoratio: quib⁹ admisceant aliqua que sunt sicut colcothar: flos eris: et similia: et nos tradem⁹ cōpositiones solēnes quātū pertinet ad hanc partem. ¶ Filius Zacharie arasi. Confectio medicaminis ad vlcera q̄ fluūt in aure: et est expertū. ℞. sarcocolle sanguinis draconis: olibani: spume maris: myrrhe: baurach: boli armeni: scorie ferri: floris eris: aloes: colcothar añ. ptes eq̄les. Terant cōtritione subtili: et ex media parte ei⁹ fiat sief: et distilla ex eis in aurē cum aqua mellis aut mellicrato: aut oximelle: et ex alia medietate inuoluto licinio in melle: et in medicamine mitte in aure lota pri⁹ ex aceto: et aqua et exiccata cū bōbice: aut lana. ¶ Joānes Serapionis. Unguētū egyptiacū cōferēs ad vlcera sordida: et putrida: et fetida siue in aure: siue vbicunq̄ sint ꝑ corpus: et ad fistulas: et ad vlcera maligna: q̄ sunt in locis abscōsis et intricatis: et indigēt abstersiōe. ℞. mellis dispumati. ℥. iiij. aceti boni. ℥. iij. ziniar. ℥. j. cōfice cū igne leui vsq̄ dū mellis habeat spissitudinē: est eñ abstersiuum sublime. ¶ Idem. Modus cōfectionis scorie ferri cui⁹ iuuamentum est sublime ad vlcera que fiunt in aure. Accipe ex scoria ferri et laua cum aceto forti postq̄ triueris eam vehementer. Deinde exiccet super latere calido: deinde fiat similiter vsq̄ septies. Deide terat vsq̄ dū fiat sicut puluis subtilis: et decoquatur in aceto decoctione vehemēti vsq̄ dū habeat spissitudinē mellis: et distillet ex eo in aure: aut intromittatur cum licinio.

De vermibus in aure.

Uermes in aure indigent medicamine necante eos ī primis. Deinde ingenio educēdi eos: ne propter remanentiam eorum accidāt putrefactiōes et vlcera. Et primū quidem perficitur cum medicinis quib⁹ est proprietas sup hoc sicut amaris proprie: et acutis: et acetosis: et quandoq̄ ingeniat: et dant medicine que sunt venenū eis cum permixtione dulcedinis vt auidius recipiant. Res autē quibus est proprietas necandi eos sunt: sicut absinthiū proprie: et tarasacō: et centaurea: quodcūq̄ eorum coctum cū vino et distillatum. Et calamentū est fortius his: necat enim vermes: et dolorem sedat: et proprie succus ei⁹: et similiter succus capparis. Hellebori albi distillatio facta cū vino experta est. Et similiter scamonee dissolute in aceto: et aloes cū vino et succo capparis: aut calamēti. Ualet etiā cucumeris agrestis succ⁹ cū radice ei⁹: et succus foliorum persici cū aceto: et succ⁹ radicū mori. Ex bonis miscibilib⁹ cū eis sunt fella aut euforbiū: et olcādro inest ꝓprietas mirabilis. Et dixit Gale. Si cetera nō cōferāt sulphur viuū: et calx viua terant: et ex eis cū melle fiant trocisci et distillet ex eis in aurē cū aceto et alchitran distillat⁹ in aurem ex eis que vltimo necāt eos: et similiter succ⁹ cucumeris asinini: aut calamēti cum scamonea: aut sinapis semē cum succo iusquiami. ¶ Secunda res perficitur cum ingeniatione educēdi eos: et ꝓprie vt distillet in aurē hora post horam oleū tepidum. Deinde sternutet cum condisi: et retineat os⁹: et nares: vt spirit⁹ ferantur ad aures cum impetu: et quādoq̄ rationabiliter applicatur vētosa in aure. Si autē vermes putruerint in aure: impleat auris vna vice post aliam vino et oleo tepidis et radio immisso in ea cum bōbice: aut lana abstergatur: et lauetur vsq̄ dum totum excludat corruptū. ¶ Hamech. Medicamē cōferens vermibus in aure: et dolorib⁹ eoruꝫ. Accipe olei de piscis: olei de chrisomilis: olei de amigdalis amaris: aut succi foliorum radicis: et succi apij añ. partes. ij. Bulliāt lēto igne vsq̄ ad cōsumptionē succorū. Et distilla ex eo in aurē mane et sero.

De ingressione aque in aurem.

Cura hui⁹ egritudinis fit ꝑm vnū triū modorū: aut cū ingeniatiōe: quā sequit euacuatio: aut attractio: aut resolutio. Prīa quidē ꝑficitur cū tussi: et sternutatiōe cōprehēdendo os et nares: aut effundat in aurem aqua vsq̄ dum repleatur. Deinde inuersetur cum velocitate: et excludatur aqua tota: et immittatur radius subtilis aure existente inuersa: et cōmoueat caput suū frequēter: et descēdat ꝑ gradus velociter:

Marginal notes (left): Ulc⁹ recēs auriū duplici gñe curatiōis eget. — Primum. — Scōm. — Ulcus aurium antiquū triplici eget genere curationis. — Primum. — Scōm.

Marginal notes (right): Tertium. — Mod⁹ cōfectionis scorie ferri cui⁹ iuuamētū ē sublime ad vlcera q̄ ī aure fiunt. — Necātia vermes.

gradus velociter: aut tussiat: ⁊ sternutet. Hec enim faciūt egressionem aque facilē. ¶ Secunda res perficitur cū suctionibus ⁊ medicinis que attrahunt aquā efficaciter: sicut spongia marina immissa in aurē ligata cū filo: vt facilius fiat eius attractio: aut lana q̄ inuenitur ī cōchis marinis: aut frustū medulle sambuci: ⁊ ex instrumētis est cānellus qui intromittat̃ in aurem: ⁊ fiat suctio per ipsum: ⁊ qñq̧ permittitur in aurem extremitas camellaris: ⁊ ꝓprie instrumenti quod attrahit quādo subito relinquitur ei vacuū: ⁊ est modus attrahendi vehemens: quare attrahit̃ aqua fortiter. ¶ Tertia perficit̃ cū ingeniatione qua fit aque resolutio cum facilitate: ⁊ est vt accipiat̃ cānellus aneti: ⁊ inuoluatur super vna extremitatū eius cotū sicut vsq̧ ad tertiā ipsius. Et alia extremitas mittatur in aurē: et circūdetur ei aliquid ex coto: vt sigilletur in foramine auris: deinde accēdatur super extremitatem que est extra ignis: et dixerūt aliqui qꝺ prius fuerit submersa in oleo: resoluitur enim aqua cum operatione hac vice post vicē: extracta autem aqua distilletur in aurem oleum rosatum tepidum instillatione post instillationem.

¶ Summa.vij. de egritudinibus narium: primo de fetore narium.

Etor nariū si fuerit ꝓpter vulnera in naribus aut ꝓpter emorroidas natas ī ipsis dicem⁹ curā. Si autem fuerit propter humorē putrefactum in circūitu narium: aut suspēsorum: aut adherentiū in partibus colatorij: aut in parte mamillari: aut in vētriculis cerebri: tunc cura eius est tres res. Prima est mūdificatio capitis pluries iterata cū medicinis: quarū forma est apud te: ⁊ iā scis eas: et hoc fiat post regimē bonū in sex generib⁹ rerum: sicut etiam scis. ¶ Scđa est intētio circa partē vt abstergatur: ⁊ mūdificetur qꝺ de corruptione inheret in partib⁹ alchalasin: ⁊ hoc quidē perficitur cū medicinis quibus inest ꝓprietas hoc facere: ⁊ ex eis est vinū bonū odoriferū: de quo fiat collutio post collutionē: primo simplici: deinde cum vino decoctionis eoꝝ que sunt sicut myrrha: cyperus: rose: calamus aromaticus: xiloaloes: ⁊ sisia. Deinde insuffletur in nares calam⁹ aromatic⁹: spica: cyperus: rosa: myrti folia: et similia singulariter aut coniunctim cū modico salis gēme: ⁊ similiter ꝯfert puluis calamēti montani insufflatus: aut xilobalsami: ⁊ forti⁹ eis est hellebor⁹ alb⁹. ¶ Inquit Gale. Urina asinoꝝ est ex meliorib⁹ lauacris: et infusionibus ad fetorē narium: et cōferunt immissiones tētaꝝ: et ꝓprie ex eisdem ex quibus fiūt insufflationes quoꝝ narratio precessit: et ꝓprie cōfecte cum melle aut cum vino odorifero. Et ex rebus mirabilibus ad hoc est tenta facta ex puluere hierepigre.ʒ.iiij. calami aromatici myrrhe: gariofiloꝝ: añ.ʒ.ij. spice: folij. floꝝ squinanti: darsesahen añ.ʒ.ij.⁊ ß.⁊ fac tentas cum vino bono. ¶ Inquit Diascorides. Darsesahan fm oēm modū administrationis eius est ad hoc medicamē expertū. ¶ Tertia res perficitur cū eo qꝺ facit diuersionē materie ab emunctorijs: ⁊ partibus nariū: sicut proprie cauteriū factum in zuhendeg: cuius formā narrauim⁹ in capl'o de catarro: ⁊ in curis oculoꝝ. Fit etiā fetor nariū ex vapore eleuato a stōacho: ⁊ alia parte: ⁊ cura eius est sicut processit post correctionē stomachi: aut alterius partis. ¶ Sabor. Cōfectio medicaminis auferēs fetorem nariū: ⁊ faciens ex eis inspirare bonū odorē. ℞. xiloaloes crudi gariofiloꝝ: rosarum. añ.ʒ.ij. spice such. añ.ʒ.j. confice cū vino bono antiquo: ⁊ aromatiza cum musci danich. ij. fac pilulas in modū ciceris: et dissoluatur vna ex eis in oleo nardino: aut aqua rosacea: ⁊ distillet̃ in nares postq̧ laueris eas cū vino decoctionis spice et rosaꝝ. ¶ Mahemet arasi. Modus cōfectionis ad fetorē nariū expertus. Accipe aluminis: myrrhe: calamēti: gallie añ. Tere ⁊ exsuffla ex eo in nares: postq̧ laueris eas cū vino antiquo odorifero multis vicib⁹. Deinde licinius in eodē medicamine intinctū ponatur. ¶ Idē aliud. Accipe calami aromatici.ʒ.j. myrrhe gallie. añ.ʒ.ß. musci danich. ß. Fac sicut pri⁹. ¶ Idem. Confectio decoctionis qua lauāde sunt nares multis vicibus: abscidit fetorem narium. ℞. spice: gallie gariofilorum. añ. partes equales. Coquantur in vino aromatico: et sugantur naribus: et lauentur nares: et liciniū infusum in eo mittatur.

Urina asinorū vtilis est ad fetorē narium.

Tēta mirabilis.

¶ De fluxu sanguinis narium.

Uādo est cretic⁹ ē expectādū sup eo nisi exuberet exuberatione sup q̄ formidat̃ de casu virtutis. Et tūc succurrēdū est sicut dicem⁹ post. Et fit qñq̧ flux⁹ sanguinis ex narib⁹ succedēs fodes: sedās fodā ꝓprie pulsatiuā: ⁊ ꝗescēdū est in eo: nisi supfluat. Et tunc succurrēdū est ei sicut dicet̃ post. Et fit qñq̧ ꝓpter fracturā arteriaꝝ cerebri: ⁊ raro recipit curā. Ueꝝ ei succurrem⁹ sicut dicet̃ post. Et qñq̧ accidit post ebulitionē factā ī sanguine cū cōitate toti⁹ corporis aut cū cōitate epatis tm̄: qñ ꝓpter supcalefactionē ei⁹ cadit ebulitio ī sanguinē: ⁊ intētio in curatiōe ei⁹ est duplex: vlis.s. et particularis. Ulis q̄dē fit trib⁹ modis. Prim⁹ mod⁹ est cū eo qꝺ alterat malā cōplōnē: ⁊ aufert acuitatē sanguis sicut ꝓprie cibi: ⁊ pot⁹ frigidi: ꝯgelātes: ⁊ ifusiōes et balnea ī aq̄s frigidis: ⁊ sessiōes ī eis: ⁊ emplastrationes super epar ex reb⁹ vere ifrigidatiōis: ⁊ acetū ī hoc ē mirabile: et ꝓprie emplastratiōes pānoꝝ ifusoꝝ ī aceto ifrigidato ī niue: ⁊ posite sup epar: ⁊ sumē: ⁊ extrema: ⁊ sup testiculos vtēdo pmutatiōe post pmutationē: cautela sup hoc adhibita ne vltima sequat̃ ifrigidatio. ¶ Scđs mod⁹ est: vt fiat diuersio sanguis ad diuersū vel oppositū: ⁊ hoc q̄dē pficit̃ cū flebotomia subtili ex latere opposito ī pricipio. Deinde ex eodē fiat. Et qñq̧ opꝫ ducere ad vltimā fere euātionē: ⁊ vētosatione sup epar si ē ex nare dextra: aut sup splenē: si est ex nare sinistra: aut sup vtraq̧: ⁊ super sumen: si est ex vtraq̧. Et cōferūt etiā vētosatiōes sup crura: ⁊ sup calcanea ex parte domestica: q̄ si nō ꝯferūt: admistrent̃ ventose sup ceruicē: ⁊ sup spatulas cū scarificatiōe tenui. Ad hoc conferunt ligature: et compressiones dolorose facte i extremitatib⁹ ⁊ in testiculis viroꝝ: ⁊ mamillis mulieꝝ. Adiudicamus preterea fm sapientiā: vt si acuitas et inflāmatio vicāt in sanguine supra multitudinē: mod⁹ prim⁹ ꝓponat̃ scđo. Si aūt multitudo vicat: aut multitudo simul ⁊ acuitas vicāt in sanguie modi scđi sapientia preponenda est. ¶ Terti⁹ mod⁹ est vt acq̄rat̃ coartatio ī vijs ⁊ ductib⁹. Et hoc q̄dē pficit̃ cū linimētis super frōtē et tpa ex rebus infrigidatiuis: et cōglutinatiuis ⁊ stipticis: et si opꝫ stupefactiētib⁹ ex his q̄ dicem⁹. ¶ Particularis aūt intētio pficit̃ cū sollicitudine admistratiōis reꝝ p instillationē ⁊ insufflationē: ⁊ imissiones tētaꝝ fluxū sanguis ꝯstringētiū. Medicine q̄dē faciētes hoc alie sunt cōglutinatiue: sicut puluis molendini ꝓprie ⁊ farina: ⁊ tela aranee: ⁊ ꝓprie q̄ est in molēdino: aut q̄ est vicina furno: ⁊ albumē oui: ⁊ spōgia marina cū alkitrā cōbusta: ⁊ fumus picis: et thus: ⁊ fumus thuris: ⁊ stercus asininū: ⁊ charta cōbusta: ⁊ pili leporis: ⁊ coagulū ei⁹: ⁊ succ⁹ alfazar: ⁊ gipsum: ⁊ gūmi assuꝫ: ⁊ dragagātū cōbustū. ¶ Alia sunt vehemētis stipticitatis sicut rosa: ⁊ semen eius galle: ⁊ balaustie: ⁊ heufististos: et chacula: ⁊ succus albesandal: ⁊ succus albelach: et succus palme: ⁊ abon cortices: ⁊ flores granatoꝝ: ⁊ bol⁹: et terra sigillata: ⁊ alumē: ⁊ cāphora: ꝓprie emathites: ⁊ gūmi assum: ⁊ myrrhe charabe: ⁊ sanguis draconū: ⁊ antimoniū et succ⁹ folioꝝ salicis: ⁊ succ⁹ folioꝝ vitis: et similia. Alia sunt vehemētis infrigidationis cōgelātia sanguinē: sicut cāphora ꝓprie: ⁊ cortex mādragore: ⁊ succus eius: iusquiamus: papauer: lactuca: ⁊ succi eaꝝ: ⁊ opiū: et similia. ¶ Et alia sunt q̄ sunt cauterizatiua: sicut calx: colcothar: calcāthū: es vstū: arsenicū: flos eris: ⁊ sisia. ¶ Et alia sunt que operātur illud a ꝓprietate: sicut frequentatio comestiōis cerebroꝝ gallinarum: et stercus asini insufflatum: et succ⁹ albedagori instillatus: et succus porri: et succus portulace: ⁊ similia. ¶ Ueꝝ conglutinatiue et sigillatiue: et stiptice sunt meliores eis: ⁊ fit p eas curatio vera. Cōgelatiue vero stupefaciētes: ⁊ cauterizatiue suspecte sunt. Hec em̄ aliqñ moribunde sunt cōgelādo spiritus: et extinguendo calorem vite. Alia vero lꝫ restringentes magnificāt tamē vulnera. Et post casus crustelle vehementior fluxus reddit̃ q̄ fuerat prius. Uerificatores vero qui operantur fm sapientiam aggregāt ex diuersis diuersarū intentionum et perficiunt ex eis vnum virtutem habens sigillatiuā: et carēs suspitione ex his que timentur: sicut tradem⁹ post. Et oportet medicamina que mitti opꝫ in nasum vt terātur vltima cōtritione: sicut alcohol. Deide post iniectionē eaꝝ in nasum stringatur super eas vehementer vsq̧dum imprimāt et sigillēt super apertionē vene in impressione bona. ¶ Emplastrū quo vtendū est super frontē ⁊ tempo-

Cause.

Intentio in hac cura duplex

Acetū ad hoc est mirabile.

ra: ⁊ linit̃ sup ea: ⁊ sedat sanguis fluxũ. Accipe boli armeni: gypsi puri succi barbe hircine. aã. ptes eqles. Terant̃ ɔtritione vltima: deide tere cũ aceto forti in vase lapideo ita q elaboret̃ multũ in ei⁹ ɔtritione vsq₃dũ fiat sicut mel hñs mediocritatẽ inter tenue: ⁊ spissum: ⁊ liniat̃ in frõte ⁊ tpib⁹: ⁊ stringat̃ super eis cũ pila facta ex stupis: ⁊ ligatura stringẽte: est eñ expertũ. Et qñq₃ apud necessitatẽ additur opij circiter pars ß. ¶ Infusio aq̃ veri frigoris sup caput ⁊ cõstrictio facta in tpib⁹ ex pila infusa in aq̃ hmõi stringit sanguinis fluxũ: et siłr in aceto infrigidato in niue: aut succo folioꝝ salicũ: ⁊ mẽte: ⁊ folioꝝ vitis siłr infrigidatis in niue: ⁊ qñq₃ ɔmiscent̃ cũ his aliqua ex stupefaciẽtib⁹ sicut necessitas cogit. ¶ Hamech. Empl̃m bonũ nobile ad fluxũ sanguinis ex narib⁹: ⁊ ẽ expertũ ⁊ forte: quare opȝ sup eo cautelã adhiberi. ℞. cãphore: opij: succi alchasel. an. ptẽ vnã. farine ordei ptes. ij. ɔfice cũ succo albelach: vel cũ succo vue lupine: vel cũ aq̃ rosata: ⁊ line super frõtẽ ex eo: ⁊ tpa: ⁊ pone cũ licinio ex eo in nasuȝ. ¶ Idẽ. Medicamẽ abscidẽs fluxũ sanguis ex narib⁹. Accipe papyri cõbuste: corticũ ouoꝝ cõbustoꝝ: achatie: corticũ granatoꝝ. aã. Misce cũ eis paꝝ ĩfusiõis aq̃ salis: ⁊ cũ licinio narib⁹ imitte. ¶ Itẽ. Aliud valẽs ad fluxũ sanguis ex ruptura arteriaꝝ. ℞. olibani: aloes. aã. Tere ⁊ ɔfice cũ albumine oui ⁊ fiat sicut mel ⁊ vtere cũ licinio. ¶ Medicamẽ ex ĩuẽtiõe nr̃a cito sanãs. Accipe cãphore: sanguis draconis. aã. ʒ. j. chachie: sãdali rubei fricati: colcothar: alumis iameni: thuris: papyri cõbuste. aã. ʒ. ij. Cõfice cũ aq̃ salis: ⁊ fac trociscos: ⁊ qñ opȝ dissolue cũ encausto scriptoꝝ. Deinde fac siccari: ⁊ cõbure ipm: ⁊ cinerẽ ei⁹ narib⁹ ĩsuffla: est eñ exptũ. ¶ Aliud siłr ex ĩuẽtiõe nr̃a. Accipe pãnũ lineũ antiquũ: ⁊ submerge ipm ĩ licinio dissoluto ĩ encausto scriptoꝝ: et vtere licinio. ¶ Aliud siłr ex inuẽtione nr̃a. ℞. pãnũ lineũ antiquũ: ⁊ submerge ipm in licinio dissoluto ⁊ in encausto scriptoꝝ. Deinde fac exiccari: et cõbure ipsum: ⁊ cinerẽ ei⁹ narib⁹ ĩsuffla: expertũ bonũ: si De⁹ voluerit: vel solũ licinũ ĩ pãno illine: ⁊ ɔbure: ⁊ vtere. ¶ Gabriel. Aliud valẽs siłr. Accipe scorie eris: ⁊ papyri cõbuste: et corticum ouoꝝ cõbustoꝝ: chachie: corticũ granatoꝝ. ana cõfice cuȝ albumine oui: ⁊ vtere. ¶ Dyascorides. Sterc⁹ asininũ siccum et recẽs insufflatũ in nares: ⁊ etiam odoratũ stringit fluxũ sanguinis cũ virtute. Et dixerunt quidã ex posteriorib⁹ q si misceat̃ cũ eo opij: ⁊ cãphore circiter ana partis ei⁹ sexta est medicamẽ vltimũ. ¶ Isaac. Accipe sanguis dracõis ramich: papyri cõbuste aña ptẽ vnã: semẽ portulace cõbustũ. balaustie. aã. ptẽ ß. tere: ⁊ vtere cũ canello: et accipe ex eo: ⁊ ɔfice cũ succo coriãdri humidi: ⁊ vtere cũ licinio. ¶ Filius zacharie arasi. Cõfectio medicaminis qd ponitur super frõtẽ ⁊ tpa: et abscindit fluxuȝ sanguinis ex narib⁹. ℞. chachie: succi barbe hircine: olibani: aloes: gallie: balaustie: gũmi assi: myrrhe: boli armeni: opij. aã. Fiãt trocisci: ⁊ liniatur ex eis sup frõtẽ cũ aceto: ⁊ liniant̃ super pectinẽ ⁊ renes: et ɔferũt mictui sanguinis: et fluxui menstruoꝝ ⁊ pessarizant̃ ẽt in vuluã: ⁊ clysterizant̃ in ventrẽ ⁊ ɔferũt egritudini sanguis: ⁊ dissinterie et cõferunt fluxui sanguis et vulnerib⁹ vndecunq₃ exierit. ¶ Ioãnes Serapionis. Medicamẽ abscindẽs fluxũ sanguis ex naribus: ⁊ abscissiõe totił. ℞. colcothar: tele aranee: alumis. aã. partes eq̃les: ɔfice cũ albumĩe oui: ⁊ vtere cũ licinio lineo: ⁊ liniat̃ sup frõtẽ ⁊ tpa ex bolo armeno: succo barbe hircine: farina lẽtis: ⁊ balaustie ⁊ modico cãphore: ⁊ opij cũ aceto. ¶ Idẽ. accipe alumis: terre sigillate: gallaꝝ nõ pforataꝝ adustaꝝ et extinctaꝝ in aceto: succi heusistidos. aã. ptẽ. j. cãphore: opij. aã. ptis. j. tertiã. Insufflet̃ ex eis ĩ nasum: et intigat̃ licinũ in encausto ĩ q̃ duplicatũ fuerit colcothar. Deinde aspergat̃ sup ipm ex medicamine: ⁊ mittat̃ in nares. ¶ Alexãder. Spõgiã marinã nouã in alchitrã intige ⁊ cõbure: ⁊ vtere cũ licinio. ¶ Ioãniti⁹. Cõfectio medicaminis abscidẽtis fluxũ sanguis ex narib⁹. Accipe balaustie. sanguis draconis: fumi: thuris vel farine ei⁹: aloes: colcothar: calcis viue: gallaꝝ adustaꝝ extictaꝝ ĩ aceto aluminis iameni: gipsi: pulueris molendini. aã. ptes eq̃les: opij cãphore. aã. ptẽ ß. insufflet̃ ex eo in narẽ: ⁊ vtere cũ licinio. ¶ Aboali. accipe succi barbe hircine chachie. aã. ʒ. ß. camphore grana. ij. ɔfice cũ succo floꝝ palme: ⁊ distillet̃ ex eo ĩ nasuȝ. ¶ Idẽ. accipe papyri cõbuste: corticũ thuris: pulueris molẽdini: aloes: colcothar: ex medietate eoꝝ fiat tenta

Sterc⁹ asininũ siccũ et recens in nares insufflatũ sanguis fluxũ stringit.

cũ aq̃ albedagori: vel albumine oui: ⁊ ex alia fiat puluis: ⁊ vtere. ¶ De nocumentis odoratus.

Nocumẽta odorat⁹ sunt diminutio ei⁹: aut priuatio: aut pmutatio: aut mẽdositas. Odorabile eñ aut sentit̃ debiliter: aut nullo mõ sentit̃: aut sentit̃ in ɔtrariũ ei⁹ qd cõprehẽdit rõ: aut sentit̃ ex odorib⁹ odor q̃ nõ inuenit̃ in aliquo pñtiũ. Et ɔtingunt qdẽ nocumẽta huius qñq₃ ppter casum: aut pcussionẽ in viis: aut coloratio. Et accidit ex hoc vt cadãt nocumẽta ĩ ossa ⁊ tortuositas ⁊ dissolutio forme: ⁊ fortassis nõ recipit curam. Et qñq₃ ɔtigit ab apate: aut vulnere putrefacto: aut cãcroso: aut a carne addita: ⁊ putrefacta: ⁊ dicem⁹ curã ei⁹ post: ⁊ accidit interdũ ppter malitiã cõplexiõis ĩ caiasin: ⁊ nares interi⁹ ⁊ partib⁹ eius sine materia: aut cũ materia: aut vẽtositate oppilãte caiasin: aut colatoriũ: aut duo emunctoria q̃ sunt sicut capita mamillaꝝ: ⁊ qdcunq₃ hoꝝ fuerit natiuũ aut chronicã vix curã hȝ. ¶ Si aũt a malitia cõplõnis sine materia fuerit: cura ei⁹ est p ɔtrariũ admĩstrãdo embrocas in prora capitis: ⁊ suctiões p nares: ⁊ odoramẽta: ⁊ caputpurgia ex his q̃ dicem⁹. Et si qdẽ fuerit calida ɔferũt lauacra ex rosis: et coriãdro: ⁊ suctiones p nares ex oleo rosato ⁊ aq̃ rosata cũ modico aceto ⁊ siłia. Et qñq₃ miscetur cuȝ eis qd est sicut cãphora et aq̃ decoctionis mente humide: aut sicce cũ ciperis: ⁊ est iuuamẽti sublimis: et simił̃r euaporatio aceti: est eñ vltia. ¶ Si aũt fuerit a malitia cõplexiõis frigide: qd est ƀm plurimũ ɔferũt lauacra: ⁊ embroce ex eis q̃ sunt sicut spica: calam⁹ aromatic⁹: calamẽtuȝ: sansuc⁹: ⁊ siłia: et inũctiões ⁊ suctiones q̃ fiũt narib⁹ ex oleo costino ⁊ rutaceo: ⁊ oleo de neridẽ cũ eo qd ẽ sicut castoreũ: euforbiũ muscus et siłia. ¶ Si aũt malitia cõplexionis fuerit cũ materia aut vẽtositate grossa oppilante: intentio tunc in curatiõe est duplex. Uniuersalis scȝ et particularis. Et prima quidẽ perficit̃ cũ euacuatione materie ⁊ iteratione eius si opȝ. Scd̃a perficitur cuȝ embrocationibus et lauacris et inclinatiõe capitis sup vapore camomille: sansuci sisimbrij calamẽti: spice ⁊ simiłiũ. Deinde cũ gargarismatibus ex eis q̃ mundificant caput. ⁊ iã dixim⁹ ea. Post hec cũ caputpurgiis ⁊ suctionib⁹ per nares cũ castoreo: et fellibus aĩalium. et condisi: et nigella: ⁊ rebus odorabilibus: sicut serapinũ ppue: ⁊ castoreũ: ⁊ pipera: ⁊ muscus: ⁊ similia: et p̃rie mixta cũ oleo nardino camomillino: ⁊ similibus: et assiduatio odoris rute est experta in hoc capitulo: ⁊ siłr caputpurgiũ ex ea: et caputpurgiũ ex nigella trita cõtritione vltima q̃ fuit infusa in aceto: ⁊ mixta cum oleo antiquo: ⁊ fugat narib⁹ vehemẽter: est enim mirabile. Et caputpurgiũ ex vrina cameli ⁊ helleboro aut pulpa coloquintide aut euforbio est sublime: et siłr ipsa vrina per se. Cuȝ aũt caputpurgia et effusiones generant ardorem et cõbustionẽ in naribus: tunc succurratur cũ oleo rosato et lauacris ex aqua calida ⁊ aqua furfuris ⁊ oleo de cucurbitis ⁊ siłib⁹. ¶ Mahemet arasi. Puluis bonus ad oppilatiões nariũ et defectũ olfactus. ℞. arthanite: condisi: salis armoniaci ana. Teratur sicut alcohol: ⁊ sufflet̃ur ex eo in nares postq₃ euaporauerit eas aceto calido. ¶ Idẽ. Aliud valẽs similiter: et est bonũ. ℞. nigelle: fellis gruis: coloquintide: hellebori albi aã. Teratur cõtritione vltima. Deinde funde super ea cõterẽdo vrinã cameli arabici: deinde facias exiccari: ⁊ teri: ⁊ fiat ex eis sicut cũ oleo sambucino: aut sansucino: distilletur in nares: est enim expertũ bonuȝ. Si aũt dolorem patiatur: succurratur eis cum aqua calida: et oleo de semie cucurbite: aut aq̃ furfuris. ¶ Idẽ. Aliud sublime. Accipe nigellã postq₃ ĩfusa fuerit in aceto ⁊ exiccata: cõtere sicut alcohol: deinde misce cuȝ oleo veteri. Et modus vtẽdi eo est vt impleat patiẽs os suum aqua: ⁊ reclinet caput retro. Deinde instillẽtur ex medicamine aliq̃ gutte in nares: ⁊ fugat vehementer: donec egrediat̃ humiditas plurima tenẽdo os apertum super vaporẽ aque calide: deinde lauet cũ aqua calida: ⁊ aliis: ⁊ faciat hoc tribus diebus: et tribus vicibus.

¶ De apostemate narium.

Intẽtio in curatione eoꝝ est triplex. In principio naq₃ indiget medicamine repellente materiã: sicut pprie oleum rosatum ⁊ oleũ myrtinũ cum aqua rosata quodcũq₃ eoꝝ fuerit. Post hoc vtẽdum est: quod est sicut oleũ conquassatũ cum

quassatū cum aliqua ex mucillaginib⁹: aut cū lacte mulso receti. Ultimo vero indigent medicamine maturatiuo: sicut pꝛopꝛie diaquilō dissolutū in oleo: aut mucillagines maturatiue dissolute i oleo: aut mucillago radicū lilij cōquassata cū oleo: aut radix lilij cocta in lacte: et trita cum adipe gallie: aut poꝛci: ꝛ adeps gallie cū oleo de amigdalis amaris ꝯfert in hac hoꝛa. ℂHamec. Medicamē cōferēs apostemati: ꝛ bothoꝛ sanguineis. ℞. farine oꝛdei: rosaꝝ añ. partē vnā: cāphoꝛe partis. j. quartā. Tere et confice cum aqua rosata vel succo granatoꝝ acetosoꝛum: vnge intus ꝛ extra: pꝛobatum est. ℂIdem. Aliud ad apostemata ex sanguine. Accipe succi solatri: ꝛ succi acetosoꝛū granatoꝝ: et aq̄ rosate partes equales: olei rosati partes. ij. Cōquasset cuꝫ modico camphoꝛe: et vnge intus et extra. ℂIdē aliud ad apāta ex cholera rubea. ℞. mucillagies psilij: aut semina citonioꝝ: aut albumē oui: ꝛ ꝯquassa cum oleo rosato aut violato: ꝛ ifrigida ea: ꝛ vtere: bonū ꝛ exptū.

ℂDe vulneribus et vlceribus narium.

Uedā ex eis sunt manifesta exteri⁹: quedā occulta interius. Que aūt manifesta sunt: alia sunt sicca sicut cruste: alia hūida lenia. Et pꝛima quidē curantur cuꝫ medicinis mediocris exiccationis sicut vnguēto de cerusa ꝓpꝛie ꝛ vnguento tripharmacō: aut oleo rosato dissoluto cū mastice et puluere rosato mixto: et similib⁹. ℂSi aūt fuerint vulnera humida curant̄ cū medicinis minoꝛis exiccationis sicut oleo rosato: adipe gallie: et cera simul dissolutis ꝛ siꝉib⁹. Cōsuetudinaria aūt vulnera que sunt sicut cruste bothoꝛ: ꝛ aspitas rubei coloꝛis rosarū accidētes naso ꝓm exteri⁹ ei⁹ curant̄ cū duob⁹ cauterijs positis inter labia ꝛ gigiuas iuxta dētes caninos vt ascēdāt hicinde ad colatoꝛia nasi. Occulta aūt iteri⁹ latētia in partibus alcalasin praua sunt: ꝛ peioꝛa q̄ fiūt i partib⁹ colatoꝛijs: ꝛ adhuc magis q̄ fiūt in vētriculis cerebri: ꝛ in eis q̄ sunt sicut capita mamillaꝝ. Et ex eis q̄dā sunt recētia: q̄bus nō multū preterijt tp̄s: alia sunt antiq̄ chꝛonica. Recētiū aūt duo sunt gn̄a curatiōis. ℂPꝛimū q̄dē est mūdificatio: ꝛ pficit̄ cum medicis lauatiuis debilis abstersiōis: sicut aq̄ mellis ꝓpꝛie: ꝛ q̄ hoc cursu ꝓcedūt. ℂScd̄m vero est ꝯsolidatio et sigillatio eoꝝ: ꝛ pficit̄ cū medicinis debilis exiccationis: sicut vnguēto tripharmacō: et vnguēto de cerusa confoꝛtato cū modico myrrhe ꝛ olibani: et sanguinis draconis. Chꝛonica aūt et putrida vulnera triplici egent gn̄e curationis. ℂEt pꝛimū quidē genus est mundificatio eoꝛum cū eo q̄d est mediocris abstersionis: sicut vinum: et ꝓpꝛie mel et similia. Et q̄nq̄ expetit necessitas apud multitudinem putrefactionis: vt misceatur cū eis q̄d est sicut colcothar aut vnguētum egyptiacum. Et vrina quidem infantium est mundificatiuum bonum. Et nos diximus multa ex eis in capitulis de vlceribus aurium ad hec cōferētia. ℂScd̄m vero genus est incarnatio vulneris cum eis que sunt sicut vnguētū de cerusa: aut vnguentū tripharmacō aut cōfoꝛtata cum eo q̄d est colcothar modicum ꝛ similia. ℂTertiū vero est ꝯsolidatio vulneꝝ ꝛ sigillatio eoꝝ: ꝛ pficitur cū medicinis exiccatiuis nō multe exiccatiōis: sicut ꝓpꝛie marā factum ex rebus q̄ sunt sicut olibanū myrrha sarcocolla et similia. Et q̄nq̄ apud necessitate miscet̄ cuꝫ eis q̄d est sicut aristologia rotunda: ꝛ colcothar ꝛ similia.

Aurium vulnera sicciori et acutiori indigent medicamie q̄ꝫ narium vulnera.

Et pꝛopꝛie q̄n timem⁹ de futura putrefactione dicta sunt in capitulo de vulneribus auriū que afferātur ad locum hunc. Excepto ꝙ vulnera aurium siccioꝛi ꝛ acutioꝛi indigēt medicamine q̄ꝫ vulnera nariū. Et tua est discernere: ꝛ mēsurare ista. Et cōfert cauteriū in ꝫuhendeg. ℂHamec filius ꝫacharie: medicamē bonum conferens vulneribus nariū recētib⁹ ꝛ antiquis: ꝛ fecit hispanus. ℞. ceruse olei sisamini: medulle cruris vacce: ꝛ olei amigdalini dulcis: cere albe ꝛ gūmi albo thin. añ. draganti gūmi arabici. añ. partē ß. fiat ex eis gluten cū modico aq̄ rosate. Et fiat vnguentū cū ceteris: ꝛ vtere super moꝛbo cū licinio de panno. Si aūt alcalasin vulnera occupāt: ꝛ descendūt p foꝛamina vsq̄ ad palatū: ꝛ ad guttur: fugat naribus filū vsq̄ dum descēdat ad palatū ꝛ trahat̄ per os: ꝛ ducat̄ filū sicut seta: vsq̄dū loc⁹ sanguinet̄. Deinde vnge filuꝫ cū medicamine: ꝛ hoc fiat oī die vsq̄dū san⁹ fuerit: est em̄ expertum. ℂIdē. Medicamen conferens fistulis in naso: et vlcerib⁹ siccis expertū. ℞. cere albe partes. ij. medulle cruris vacce partē. s. olei camomillini: sisamini: olei nardini: olei de amigdalis dulcib⁹. añ. partē. j. Fiat vnguētum: ꝛ misce cū eis mucillagis dragagāti albi: ꝛ mucillaginis heutsci: ꝛ mucillagis semis citonioꝝ: ꝛ psilij: ꝛ semis lini. añ. partis vnius sextā. Fiat ex eis vnguētū cū pauco croco. Et vtere sicut pꝛimū: valet etiā ad scissuras labioꝛum. ℂIdem. Aliud valēs siꝉr. Accipe cere rubee ptē vnā olei rosati ptes vj. Dissolue ea ꝛ misce cū eis litargirij cerusе fecis argēti. añ. ptis vni⁹ tertiā: fac vnguētū ꝛ vtere: ꝛ eo sepe tāgat nasuꝫ. ℂSaboꝛ. aliud bonū valēs ad idē. Accipe litargirij: olei rosati ꝛ olei myrtini. añ. ptē vnā: aceti: et succi myrte añ. ptē mediā: ꝯfice ꝛ vnge: bonū ē si De⁹ voluerit. Et q̄nq̄ fit sine aceto: ꝛ p aceto pone succū myrte: q̄nq̄ p aceto vinū. Et ē bonū. ℂGalen⁹. vnguētū de floꝛe eris bonū mūdificās vulnera saniosa: ꝛ ꝯsolidās ip̄a. ℞. cere. ℥ iiij. ꝛ olei antiq̄ vel facti ex oliuis imaturis. ℥. xvj. floꝛis eris puluerizati sicut alcohol. ℥. ij. fiat ex eis vnguentū. Et vtere cū lychino. Et q̄nq̄ addit̄ vel minuit̄ ex floꝛe eris ꝓm ꝙ exigit necessitas. ℂUnguētū ex iuētione nr̄a sanās vulnera nariū: ꝛ vbicūq̄ sint i coꝛpe. Accipe lubene: ꝛ triofilō acetosi. añ. ℥. ij. ꝓijce super ea postq̄ fuerint concussa: olei rosati: olei myrtini. añ. ℥. v. et dimitte in vase lapideo p dies. vij. Deinde ebuliāt ebulitione vna: ꝛ cola. Et cū cere citrine. ℥. ij. ꝛ ß. fiat vnguentum ex eo in licinio. Et vtere: et q̄nq̄ admiscetur ad omnem. ℥. istius vnguenti ex floꝛe eris. ℥. j. ℂFili⁹ Serapionis. Medicamē conferēs vlceribus. ℞. cerusе merdasengi: ꝛ plūbi adusti. añ. partes eq̄les: abluātur vicib⁹ pluribus: postq̄ fuerint trita. Deinde fac ex eis vnguētū cū vino ꝛ oleo myrtino diu terendo in moꝛtario nūc oleū nūc vinū. añ. paꝝ infundendo vsq̄dū impinguetur: expertū bonū.

ℂDe polipo qui fit in narib⁹.

Olipus qui fit in naribus dur⁹: ꝛ niger ꝛ non tractabilis: et mollis et putridus: ꝛ fetid⁹ foꝛtassis nō sanat̄. Et qui elongatur et pendet: ꝛ aliq̄n egreditur extra habens radicem gracilem: tenuem: non nimis pꝛofundatam curatur incidēdo iuxta radicem eius cū foꝛficibus postq̄ appꝛehendis et trahis cū tenaculis: deinde post incisionem cauterizet̄ sup eo q̄d remanet de radice cum ferro ignito: aut cum medicamine acuto: ꝛ hec quidē fiant post coꝛpoꝛis mundificationē pluries iteratā: ꝛ post flebotomiā. Et q̄nq̄ necessitas expetit: ꝛ fiat cauteriū in ꝫuhendeg: et ꝓpꝛie apud fluxū reumatis ad partes nariū sicut dictū est i eis q̄ sunt de curis catarri ꝛ coꝛize. Si aūt polipus descendit p foꝛamina palati ad palatū ꝛ guttur trahat̄ siꝉr cum tenaculis: ꝛ incidat̄ sec⁹ radicē eius cū foꝛficibus ignitis: et curet̄ deinde cum medicamine acuto: sicut iam dixim⁹. Si aūt eius incisio nō fuerit facilis ꝓm modū quē dixim⁹: tūc accipe duos aut tres pilos caude equi ꝛ toꝛq̄ singulū eoꝝ per se: deinde ex eis extoꝛquēdo fac sicut filū vnum: ꝛ fiāt in eo nodi tres vel quatuoꝛ: et mittatur per nares cuꝫ acu plūbea: et declinetur cū ea ad foꝛamina palati: et trahatur per ipsum palatū cū facilitate donec filū exeat per foꝛamina palati: ꝛ tunc accipe vtrāq̄ extremitatē fili: ꝛ ducas: ꝛ reducas ad modū serre vsq̄dū tota incidat̄ caro: et si aliq̄d remaneat tūc faciat sicut sup eri⁹ dictū ē. Abiecta aūt tota carne polipi curet̄: deīde cū vnguēto viridi ꝛ medicamine incarnatiuo. ℂPlerūq̄ aūt polip⁹ nō est multe additiōis: ꝛ curat̄ pter icisionē cū medicis acutis: ꝛ alijs: sicut dicem⁹ post. Si aūt fuerit cācrosus cura ei⁹ ēt difficilis. Curat̄ tñ q̄nq̄ cū medicinis acutis et alijs que diximus in capitulo de vlcerib⁹ narium: loco autē nariūa polipo perfecte mūdificato curet̄ cum vnguento viridi ꝛ vnguēto de cerusa dictis i cura vlceꝝ. ℂDiascoꝛides. Medicamē auferens polipū nariū ꝛ oēm additionē carnis in eis: ꝛ emoꝛroidas nariū cancrosas. Accipe semē luf: ꝛ tere cum succo maloꝝ granatoꝝ coctoꝝ cum coꝛtice sua: ꝛ linatur super polipo in circuitu eius: est enim medicamē bonum. Una etiā luf ꝛ pꝛopꝛie succus eius idē operatur: ꝛ siꝉr succus radicum eius: et pꝛopꝛie lana ex aliquo eoꝛum imbibita et immissa naribus. Et est expertū. ℂGalenus. Medicamē sanās et cōsumens oēs additiones carnium in naribus cū lenitate sine doloꝛe: ꝛ sanās vlcera in eis et efficit opatiōnē suā tp̄e lōgo: quapꝛopter sine cessatione vtēdum est eo. Accipe ex tribus generibus granatoꝝ partes equales: et tere eas ꝓm totalitatē eoꝝ: ꝛ extrahe succū

ioſoꝝ: ꝛ decoque in eſſentia rob tenuis:deinde tere ſub=
ſtantiã granatoꝝ cõtritione multa vſqȝ dũ fiat ſicut paſta:
et fac cum ſucco eoꝝ formas ſimiles naſtalibus:et intro=
mitte ex eis in naſum vnã poſt vnã prelinie͂do tñ cũ ſucco
predicto:et hoc fiat tẽpore extenſo:efficit enim operatio=
nem ſine dolore:et eſt expertũ. Quidã vero ex experiẽtibꝰ
admiſcuerunt cũ eis ex trociſcis alcacalon quãtitatẽ ſuffi
cientem ad vigorandum operationẽ ex ipſis. ¶ Filiꝰ Se
rapionis. Confectio medicaminis conſumentis polipũ:
et omnẽ carnem additã. ℞. ſcorie eris auř. iiij. calcanthi
aureos. iij. hellebori nigri auř. j. arſenici rubei. ʒ. j. Tere et
fac puluerem:et inſuffla in naſum: aut cõfice cum vino.et
vtere cum licinio. ¶ Idem. Confectio trociſcorum alca=
dicon:quoꝝ iuuamentũ eſt virtuoſum: ꝯſumũt enim poli
pum et cancrum:et oẽs additiones carnium in oĩbus lo=
cis. ℞. calcis nõ extincte arſenici citri. añ. partes. ij. colco
thar:floris eris aluminis. añ. partem. j. gallarum cachie:
balauſtie. añ. partem ß. Confice ea in mortario eneo cum
aceto forti contritione vltima vſqȝ ad quinqȝ dies:deinde
fiant ex eis trociſci:et conſeruentur in vaſe vitreo in loco
frigido et ſicco:diſtempera vnum ex eis cum vino ꝛ vtere
cum licinio:expertum forte.

¶ De ſternutatione.

Sternutatio eſt in quibuſdaȝ vtilis:in quibuſdã
nociua. Utilis poſt maturationem coryze:ꝛ poſt
Quibus ſternutatio vtilis eſt. digeſtionẽ ſode ꝛ phreneſis:ꝛ lithargie ꝛ ſubeth
ꝛ i̇tercesſiõis memorie:ꝛ epilepſie:ꝛ appoplexie:
ꝛ egritudinũ neruoꝝ ꝛ ſcotomie:ꝛ facilitat partũ ꝛ expul=
ſionẽ ſecũdine. Ex his que ſubmouent ſternutationẽ:ꝛ in=
citãt. Alia ſunt q̄ ſumunť per os ſicut cepe acutũ:ꝛ alliũ:
Sternutationẽ excitantia. ꝛ ſinapis:ꝛ vinũ forte:ꝛ acutũ ꝛ ſiſia. Alia ſunt ab extrin=
ſecis incitãtia:ſicut radius ſolis:vẽtꝰ acutꝰ:fumus ꝛ ſiſia.
Et ex eis eſt approximatio ad iuuẽculã:ꝛ heſitatio ꝛ deſi
deriũ coitꝰ. Et alia ſunt odorabilia:ꝛ i̇trãtia narẽ:ſicut ro=
ſa ꝓprie odorata: generat eñ ſternutationẽ calefactis: et
folia myrti cũ aceto:ꝛ succꝰ folioꝝ vitis inſtillatꝰ:ꝛ ſimiľr
agreſta:ꝛ ſiľr cãphora cũ onfãcio:ꝛ opio i̇ſufflata i̇ nares.
Et nenufar odoratũ ꝛ ſolatrũ ſiľr ꝛ ſief memithe cũ cãpho
ra ꝛ vapor aceti:ꝛ ſiſia. Infrigidatis vero ſternutationeȝ
ſtimulãtia ſunt:mezereõ euforbium helleborus cõdiſi:pi=
per oleãder:fella aĩalium caſtoreũ arthanita cucumer aſi
ninus zinziber piretrũ ſanſucus auricula muris:ꝓreos ni
gella i̇fuſa i̇ aceto:pulpa coloq̄ntide:baurach oppopona=
cum:ſera pinũ:aloes ſufel gallia ſinapis ruta ſilueſtris:et
ſiſia. Cõpoſita ꝓo i̇citãtia ſternutationẽ plura dicta ſunt
Quibus ſternutatio nociua eſt. in capľis q̄ ꝑceſſerunt. Nociua vero ſunt ſternutatoria in
principio catarri difficilis:et in egritudinibꝰ catarralibꝰ
pectoris pulmonis ꝛ fauciũ ꝛ coſtaꝝ ꝛ añ digeſtionẽ ſode
ex plenitudine:ꝛ ẽt oĩm egritudinũ quaꝝ noĩatio ꝑceſſit:
ꝛ añ mũdificationẽ corpis cõem. Sternutatio aũt facta ꝑ
ſe qñqȝ fit ꝓpter fortitudinẽ cerebri vigoroſi ad expellen=
dũ ſupflua:ꝛ eſt ſignificatio laudabilis i̇ egritudibꝰ cere=
bri:deſperať eñ de eo q̇ ſternutare nõ põt: i̇ ipſis ẽt medi=
caminibꝰ adhibitis. Et qñqȝ fit ꝓpter paſſibilitatẽ cere=
bri patiẽtis de facili i̇preſſiões frigoris et caloris ꝛ i̇preſ=
ſiones redũdãtes ex auſtro ꝛ borea. Quare fit coartatio ꝛ
expſſio ꝓpter impreſſionẽ ex frigore ꝛ borea:ꝛ expelliť ma
teria coartata aut diſſoluta:ꝛ expulſio ꝓpter i̇preſſionẽ ex
Sternutationem ꝓhibẽtia. calore ꝛ auſtro expelliť materia diſſoluta. ¶ Sternutatio
nẽ aũt ꝓhibẽtia ſunt ꝓprie paſſiões aĩales ſicut gaudiuȝ
proprie:et ira ꝛ ſolicitudines ꝛ cogitationes et fricatio=
nes auriũ:ꝛ extremitatum et contorſio naſi et fricationes
gingiuaꝝ palati ꝛ lingue et oculoꝝ. Et ſi cõtingat ꝓpter
incitationẽ factã a calore aut auſtro ſedant vehementiaȝ
eius oleũ roſatũ:ꝛ oleũ de ſalice et ſimilia odorata et effu=
ſa in ambabꝰ auriculis ſup caput:ꝛ ſorbitio aq̄ frigide et
ſugere eã naribus:ꝛ lauare faciem cũ ipſa. Si vero cõtin=
gat ꝓpter incitationẽ a frigore ꝛ borea ꝯferũt infuſiones
oleoꝝ calidorum ſine mordicatione in ambabꝰ auriculis
ꝛ ſuper caput:ꝛ etiã nares:ꝛ ſorbitiones calide:ꝛ balnea=
tiones ꝛ odorare camomillã et poma redolentia:ꝛ galliã
et ſpicã ꝛ myrrhã:et ambram et oxilon aloes. Et cõferunt
etiã odores herbarũ que naſcuntur in mari et ſpongie: et
concharum maris:ꝛ lanarum et lippoꝝ que ſunt in eis.

¶ Summa octaua de egritudinibus oris: et primo de ſciſſuris labiorum.

Sciſſura labioꝝ qñqȝ fit in labio ſuperiori:ꝛ cũ
cõitate nariũ:ꝛ fit poſt coryzã ꝛ catarrũ ſolitũ
fluere ad partes illas:quare turget naſus:et
labiũ cũ veſtigijs rubedinis interdũ:ꝛ i̇terdũ
bothor: ꝛ interdũ cũ cruſtis:ꝛ ſciſſuris:ꝛ aſpe
ritate. Et cura eius eſt tres res. ¶ Prima eſt mũdificatio
ab humore qui ſuperabũdare videť. ¶ Scd̄a eſt diuerte=
re materiã cũ flebotomia ſi peccatũ eſt in ſanguine aut cũ
vẽtoſis cũ ſcarificatione in occipitio:ꝛ in collo: aut cũ cau
terio in zubhẽdeg:ſi neceſſitas expetit:ꝛ qñqȝ fiunt caute
ria duo q̄ diximus in capitulo de vulneribus nariũ ꝛ ſunt
mirabilis iuuamẽti. ¶ Tertia pars eſt adequatio loci:et
correctio nocumẽtoꝝ q̄ cadunt in locis ipſis:ꝛ hoc quideȝ
dictũ eſt in capľo de vlceribus nariũ. Et qñqȝ fit in labio
ſuperiori aut inferiori abſqȝ cõitate aliaꝝ partiũ: ꝛ ꝓprie
ꝓpter ꝯtractionẽ accidẽtẽ muſculo trãſuerſali ipſiꝰ labij
q̄re accidit ei vt ſcidat labiũ ſciſſione ꝓfũdãte:ꝛ multipli=
cať hmõi apud multiplicationẽ boree:ꝛ cura eiꝰ eſt cũ vn=
guẽto de ceruſa:aut oleũ roſatũ cum ceruſa:aut liciũ cum
oleo roſato:ꝛ ceruſa:ꝛ alia quoruȝ rememorabimur poſt.
Et ſunt ex hoĩbꝰ q̄ incidũt muſculũ ipm ſm trãſuerſuȝ eiꝰ
ꝓfundãtes cũ ſagitella vſqȝ dũ i̇cidať ſm totalitatẽ eius.
Deĩde i̇ponũt puluerẽ cinamomi ꝛ gallaꝝ vſqȝ dũ ſaneť.
Et ſunt q̄ cauterizãt ſm trãſuerſum eiꝰ nũmo aureo ſub=
tili. Deinde curãt cũ vnguento de ceruſa ꝛ alijs ſimilibꝰ.
¶ Democritꝰ. Medicamẽ expertũ ad ſciſſuras labiorũ.
Accipe furfuris ꝛ piloꝝ caudaꝝ equi partes equales:cõ=
bure ſuper laminã ferreã:ꝛ miſce cinerẽ eoꝝ cũ melle:ꝛ vn
ge locũ mane ꝛ ſero vſqȝ dum ſaneť. ¶ Cerotũ ſanãs ſciſ=
ſuras labioꝝ:et eſt expertũ. Accipe glutinis albotin:mel=
lis maſticis hyſſopi humide. añ. partes eq̄les. Fac ſicut ce
rotũ. ¶ Aliud ex inuẽtione nr̄a. Accipe gallaꝝ ceruſe. añ.
partẽ. j. diagagãti:amili. añ. partẽ ß. Cõfice cũ adipe galli
ne quãtũ ſufficit vtere ſicut primo. ¶ Aliud valẽs ad ardo
rem ꝛ cõbuſtionẽ:ꝛ vlcera labioꝝ:ꝛ eſt iuuamẽ expertum.
℞. litargiri:ceruſe fricationis plũbi:olei iuſq̄ami albi ꝛ ce
re. añ. partes eq̄les olei roſati quãtũ ſufficit:expertuȝ eſt.
¶ Diaſcorides. Ad ſciſſuras labioꝝ. Accipe gallas ꝛ pul=
ueriza ſicut alcohol:miſce cũ melle ꝛ vtere:aut miſce cũ te
rebenthina:ꝛ adipe galline aut anatis:aut accipe gallas
ꝛ tere ſicul alcohol:ꝛ miſce cũ terebenthina: ꝛ maſtice:et
hyſſopo:ꝛ croco ꝛ melle:expertũ bonũ. ¶ Filiꝰ zacharie.
Medicamen bonũ ꝯferẽs ſciſſuris labioꝝ: ꝛ faciei ꝛ ma=
nuum. Accipe cere citrine:hyſſopi hũide baurach adipis
anatis. añ. ꝑtẽ vnã:olei roſati ꝑtes duas:amili:diagagã=
ti:mucillagis ſemis citonioꝝ. añ. ꝑtẽ ß. fiat ex eis marã ex
quo loco priꝰ fricato ingrediať balneũ:ꝛ exiẽs inũgat lo=
cũ ex marã:ꝛ ex diagagãto trito ſicut alcohol ſuperaſper
gat:ꝛ hoc faciat vſqȝ dũ ſaneť.

¶ De dolore dẽtiũ.

Intẽtio in curatione duplex eſt. Uniuerſalis ꝛ par
ticularis:ꝛ quidẽ vniuerſalis intẽtio eſt tres res.
Prima eſt euacuatio materie. Scd̄a diuerſio eiꝰ.
Tertia ꝓhibitio fluxus ipſius. ¶ Et prima quidẽ
res perficiť cũ euacuatione ꝑ flebotomiã: ꝛ ventris ſolu=
tionẽ. Et illud ſignificabiť tibi accidere cũ cõitate cerebri
et parte capitis. Uerum ſi dolor fuerit ꝓpter apoſtema q̇d De flebotomia.
eſt in gingiua cuius materia eſt ſanguis acutus: confert
flebotomia cephalice et ſcarificatio et inciſio venarũ que
ſunt in labijs ꝛ ſub lingua:ꝛ hoc fiat gradatim:et ꝯferũt
etiam ſanguiſuge appoſite in radice dentium:et vẽtoſa=
tiones ſub mento cum inciſione. Et ſi abſqȝ apoſtemate
fuerit:tñ ab eadem materia adminiſtrãda eſt flebotomia:
et alia que diximus. Et ſi cũ hoc fuerit ſanguis acutꝰ cho
lericus flebotomia et ventris ſolutio neceſſaria eſt. Si au Pilule in materia frigida.
teȝ ex humoribus fiat frigidis euacua cum eo q̇d eſt ſicut
pilule cochie et hiera dyacoloquintide et ſiſia. ¶ Secun
dam rem cõplent flebotomia:ꝛ ventoſatio quas diximus
et fricationes extremitatũ:ꝛ ligature et cõpreſſiones do=
loroſe ꝛ cauteriũ in zuẽdeg:et ſiſia. Et dixit Galenus. Si Secretuȝ Galeni.
terať alliũ ꝛ ponať in radice manus iuxta palmã ex parte
domeſtica:et ꝓprie ex manu que ſequitur dolorem: ſanat
dolorẽ dẽtis. Et expertũ eſt. ¶ Tertiã rem cõplẽt admini
ſtrationes medicaminũ ꝓhibentium fluxum declinare ad
dẽtes:ſicut ſunt pilule alchaiber:quas fecit Alexãder:et
nos ſcripſimꝰ i̇ capľo de catarro:ꝛ coryza:ꝛ nos plura i̇tẽ=
tionis huiꝰ ſcripſimꝰ tibi. ¶ Particularis aũt intẽtio di=
uiditur in

Cura pa. uiditur in curā verā: z curam mēdosam. Et vera quidē cura hȝ tres semitas. Primo qd̄ē est vt in principio doloris administrenť medicine q̄ cōfortēt dentes: et repellāt reumatizationes materie: z si sit materia calida cū eo qđ est sicut retētio aq̄ frigide in ore cū aceto aut aqua rosata aut vicissitudo eoꝝ: aut aliq̄ infrigidantia q̄ sunt ex succis: et decoctionibus rerū que sunt sicut rosa myrtus cū modica cāphora: z hui⁹ etiā intētionis est oleū rosatum: z oleum de salice: z oleū de oliuis imaturis z oleū myrtinū p se aut ꝯfortatū cū aceto z cāphore parū. Cū aūt incipit ptrāsire tps principij: administrādum est oleum rosatū cum decoctione masticis. Et adhuc post hoc oleum rosatū cū decoctione vini: et masticis: aut oleū rosatuȝ decoctionis vini: et passulaꝝ: aut fenugreci: vltimo vero gradatiȝ perueniēdū ad resolutiua z maturatiua ex his q̄ dicem⁹: i materia vero frigida admīstrenť in pricipio q̄ sunt sicut oleū rosatū cū mastice: aut oleū rosatū cū such aut ramich et silia: z post hoc oleū rosatū cū eo qđ est sicut hyssop⁹: calhasce: aut succ⁹ porri post ebulitionē eorū z silia. Postremo vo ea q̄ sūt sicut radix coloq̄ntide cū aceto aut staphisagria: aut piretrū aut alliū z silia. Cura aūt mēdosa est cura que blādiēdo sedat doloris vehemētiā: z hoc qd̄ē stupefaciendo. Et hui⁹ qd̄ē itētiōis est iusq̄am⁹ z ppȓie suffumigatio facta ex eo: z exptū ē de opio z oleo rosato linitis sup dentē. Et silr piretrū z cāphora si applicenť sup dētē sedāt vehemētiā doloris ei⁹. Et ex exptis annexis sup dētē remouētib⁹ dolorē ei⁹ est medicamē istud. ℞. iusq̄ami albi opij storacis: galbani. an̄. ℥. j. pip. asse fetide an̄. ℥. ß. misce cū rob vue z cū endiuia: z liniať sup dēte doloroso. ¶ Aliud. accipe opij castorei. an̄. ptes eq̄les: z distilleť ex eis granū vnū vel duo cū oleo rosato in aure sequente dolorē: z ex eis est sagzenea ppȓie z trocisc⁹ stelle z philoniū. Sūt em̄ mirabilis iuuamēti: z ppȓie mixto cū eis aliquāto opij. ¶ Narratio medicaminū ad dolorē dētiū calidū. Cōferūt collutiones oris facte ex aceto decoctiōis iusq̄ami aut radicis ei⁹ cū oleo rosato z aceto. Acetū aūt decoctiōis spolij serpētis est ad illud mirabile ppȓietate q̄ est i ipso. Sādaraca cū aceto est iuuamēti sublimis: phibet em̄ reumatizationē a dētib⁹ z gigiuis: z sedat dolorē vehemēter: z constringit gigiuas. Aqua rosata ꝯfortata cū modico cāphore valet ad dolorē dētiū colluto ex eo ore. Valet ēt oleū rosatū sine mastice: z cū mastice gallarū decoctio cum aceto valet similr. Solatrū cū aceto est medicamen expertum. ¶ Mahemet arasi. Cōfectio trociscoꝝ sedātiū dolorē dētiū calidū: z dolorē apostematis in gingiuis. ℞. coriandri semis portulace: sumach: lētiū excorticataꝝ sandali citrini: rosarū: piretri cāphore. an̄. partes eq̄les: fac trocisco cū succo solatri: et line dentem dolorosum cū vno eoꝝ dissoluto in aqua rosata et aceto p̄cedētib⁹ flebotomia euacuatione: et vētosatione sicut p̄dixim⁹. ¶ Filius zacharie. Medicamen cōferens dolorib⁹ dentiū z corrosioni eorū. ℞. carmezit. ℥. v. spolij serpētis. ℥. j. alchāne de mecha. ℥. ij. ß. corticū radicū papaueris. ℥. ij. buliāt cum aceto: et teneatur tepidum in ore in parte doloris: expertum est. ¶ Ideȝ aliud cōferens dolori et motioni dentium. ℞. gallaꝝ corticum glādium corticū granatoꝝ. an̄. partes equales buliant cū aceto medietas eoꝝ z vtere colluendo. Et ex alia medietate fiat puluis: z post collutionē vtere super dētes. ¶ Narratio medicaminū ad dolorē dentiū frigidū. Cōferunt collutiōes diu retēte in ore: facte ex reb⁹ q̄ sunt sicut cortices radicū capparis z acetū postq̄ ex decoctiōe eoꝝ fit collutio in parte lesa: z ex eis est teda piguis z cortex ei⁹ z lignū pini z cortex ei⁹ z radix coloquintide z pulpa eius et ppȓie acetū decoctionis eoꝝ: z acetū qđ iā buliuit in testa coloq̄ntide spacio multo: z est magni iuuamēti: z ꝯdisibulitū cū vino est vltimuȝ decoctio calamēti cū aceto aut vino est iuuamēti valde: z silr radix raphani: z folia almezereō z piretrum z ziuziber z radix cucumeris asinini aut succus eius: z silr harmel cū aceto. Piretrū etiā cū aceto: et aristologia rotūda sunt experta: et silr stipites alij cum piretro et aceto: et q̄nq̄ exigit dispositio: et indiget administratione apud vehemētiā doloris reꝝ maturatiuaꝝ in collutionib⁹ ad sedādū dolorem sicut proprie oleum calefactū in quo decocta sit radix altee: z camomilla et mellilotū: z fenugrecū singulariter aut ꝯiunctim q̄m sunt sedatiuū bonū. Reꝝ aūt q̄ applicanť super dētes z sedāt dolorem summa hec est. Piper z alchitrā administrata super dētē resoluūt dolorē ꝯgelatiuū: aut piper z euforbiū cum melle aut piper z assa fetida aut sinapis z assa fetida: aut serapinū. Et ex exptis est medulle nucleoꝝ psici ps. j. piperis ps ß. Cōfice cū alchitrā aut piretri: piperis ziziberis staphisagrie. an̄. ℥. j. baurach armeni. ℥. j. ß. Fricenť cū eis gigiue: sunt em̄ iuuamēti sublimis: z silr nigella cū oleo antiquo z oppoponac⁹ cū piretro: z serpētis spoliū cōbustū mixtū cū oleo ad spissitudinē mellis linitū sup dentes est mirabile in sedatiōe doloris. Et ex origano z nitro puluis factus sparsus super dētes z gingiuas mox dolorē tollit. Res aūt quibus dentes suffumigātur et tollitur eorū dolor: sunt semen porri cū alchitrā postq̄ recipitur ex eis fumus p traiectoriū sup dentē dolorosum: sedat em̄ dolorē: z occidit vermes: et silr ex semine cepe cum alchitran: et silr ex semine iusquiami: et semine porri z alchitran partib⁹ equalib⁹: factis ex eis formis sicut auellana: z suffumigationes facte vna ex eis p traiectoriū. Res vo qb⁹ fit vaporatio extert⁹ ad dolorē dentiū sunt: sicut malua anetū altea et herba nitri camomilla: mellilotū: fenugrecū semē lini semē cauliū z folia ei⁹ z semē porri: ireos: radix lilij hyssopus z silia: z q̄nq̄ fit emplm ex eis: z q̄nq̄ fit emplm ex cepe asso z oleo camomillino aut anetino. Et q̄nq̄ fiūt linimenta exteri⁹ cū oleo camomillino: aut anetino: aut rutaceo: aut amigdalaꝝ amaraꝝ: aut de lilio: aut oleo de beē: aut oleo persicoꝝ aut hyssopi cerato: z silib⁹: z q̄nq̄ fit ex alijs vnguētis. Et q̄nq̄ fiūt euaporatiōes ex reb⁹ siccis: sicut cū sale z milio z panico z silib⁹. Res aūt qb⁹ fiūt iniectiōes p aures: z sedāt dolores dētiū sunt he. Succ⁹ affodili tepid⁹ iicet⁹ p aurē q̄ est ex pte doloris sedat dolorez. Et silr oleū de amigdalis dulcib⁹ z amaris z oleū de psicis: z oleū sābucinū: qđcūq̄ eoꝝ fuerit coctū i cepe per se: aut postq̄ dissrūpiť i eis aliq̄d castorei: aut euforbij: z q̄nq̄ aliq̄ opij apud necessitatē. Et ex eis sūt succ⁹ cucumeris asinini: aut succ⁹ radicū capparis postq̄ decoxerim⁹ cuȝ aliq̄ ex oleis p̄dictis: aut distillanť p se. Succ⁹ aūt alzana hā ē mirabilis. ¶ Ioānes Serapiōis. Cōfectio medicaminis ad dolorē dētiū bona z vocať furisicō. ℞. piperis. ℥. x. staphisagrie piretri. an̄. ℥. iiij. baurach armeni. ℥. vj. Tere et fac trocisc̄ū cū succo radicū capparis: aut aq̄ decoctionis ei⁹. Line vnū ex eis sup dētes z gigiuas. ¶ Alexāder. Mod⁹ decoctionis de allijs cito sedās dolorē dētiū. ℞. allij spicas. v. olibani. ℥. j. z ß. myrrhe. ℥. j. decoq̄ cum aceto emina. j. vsq̄ ad ꝯsumptionē medietatis sp agitādo cum spatula tede piguis: z ex eo tepido fiat oris collutio et diu calidū teneať i ore: z hoc fiat plurie. ¶ Idē. Cōfectio trociscoꝝ dolorē dētiū cito sedās: q̄n ex vno eoꝝ fit fricatio super dentē z gingiuā. Expertū bonū. ℞. aluminis. ℥. iiij. piperis. ℥. iij. iusq̄ami. ℥. iiij. piretri. ℥. ij. fiāt trocisci cū aceto z vtere. ¶ Mahemet arasi. Cōfectio tyriace mirabilis ad dolorē dentiuȝ. ℞. piperis: castorei: myrrhe asse fetide opij. an̄. partes equales: cōfice cum melle quātuȝ sufficit. ¶ Idē. Cōfectio alterius medicaminis valentis silr: z est medicamen bonū z expertū. ℞. castorei asse fetide: storacis: myrrhe: aristologie rotūde: opij: piperis: ziziberis: iusquiami. an̄. partes eq̄les. Cōfice cū melle aut alchitrā: z line sup dētem dolorosum: z applica sup ipm. ¶ Idē fiant forme ex storace: et semine iusquiami partibus equalib⁹: et fiat suffumigatio ex vna earū in traiectorio. ¶ Aboali. Cōfectio medicamis experti ad dolores difficiles dentiū z corrosiones eoꝝ. ℞. castorei: opij: myrrhe piperis: galbani. an̄. partes equales: cōfice cū rob: z fac trocisco ex eis z liniať ex eis sup dētes. ¶ Idē operatio decoctiōis olei cōferētis ad dolorē dentiū pulsatiuū. Accipe pulpe coloquintide: aloes ptes eq̄les: olei z aceti an̄. ptes. vj. buliāt ad aceti ꝯsumptionē: z distilleť ex eo in aurem distillatione post distillationem.

¶ De extractione dentium.

Qūādoq̄ ppter vltimū nocumētū cadēs i dētes medicamēta nō ꝯferūt: nec doloris vehemētiā diminuūt. Quare ne alijs ēt dentib⁹ nocumēta pariāt ꝯsulim⁹ ad eradicationē eoꝝ accelerare cuȝ regimine bono phibitiuo apostematis: z ppȓie cū p̄cessione euātionis: et ppȓie iterata: ne fiat extractio ei⁹ apō vehemētiā doloris ei⁹: ne sit cā sincopis: z mortis: z fiat cā exiccatiōis z cōmotiōis reumatis vehemētis z suspecti: aut fiat cā ḡnationis apostematis timo=

Marginal notes: Cura pa. — Cura mēdosa. — Trocisco rū dolorez dētiuz sedantiū cōfectio. — Sedātia dolorem. — Vaporatoria. — Linimenta. — Trocisci. — Medica mē expertū ad dolores dentiū difficiles z eorū corrosiones.

rosi:sed expectādū vsq₃dū sedet̄ dolor:⁊ maturetur. Deinde extrahat̄ cū ferro postq̄ scarificaueris eū a carne gingiuarū scarificatione ꝓfunda:⁊ postq̄ extraxeris ipm teneat in ore suo acetū infrigidatū:⁊ ꝓprie decoctiōis gallarum aut balaustie. Et si remaneat dolor:teneat in ore suo oleū rosatū cū decoctiōe masticis:⁊ silia illis. ¶ Regimē aūt extractionis dētū cū medicamine est ꝫm hunc modū. Fiat scarificatio:sicut hoc ante diximꝰ: deinde ponat̄ medicamē in radice dētis:⁊ hoc fiat cū cautela:ne alijs dētibus noceat. Quare distiguat̄ inter dētē ⁊ dētē cū cera:vel aliq̄ alio qđ sit sicut ipsa:⁊ obseruet̄ hoc vsq₃dū dētis fiat facilis exitꝰ. Et sunt ex hoībus q̄ cauterizant dētē solo ferro ignito immisso per canellū vsq₃ ad dentē: ⁊ acquirit̄ ex eo ꝙ mitigat̄ dolor:⁊ dens post tpˢ ⁊ tpˢ cadit frustatim: ⁊ qñq₃ cauterizāt cū nucleo nucis accēso:⁊ qñq₃ cū grano olibani accēso ⁊ ignito:⁊ similibꝰ. ¶ Filiꝰ zacharie arasi. Cōfectio medicaminis facilius eradicātis dētes. ℞. piretri radicū coloq̄ntide ⁊ corticū eius ⁊ corticū radicū capparis:corticū radicū mori:semis almezereon: ⁊ folior̄ eiꝰ hurūth:arsenici citrini lactis alscebrā:aut fustis eiꝰ. Terantur cū aceto tribus diebus ꝯtritione vehemēti: deīde ꝓijciant̄ sup ca bdellij ⁊ ase.añ.pars.j.ita ꝙ prius dissoluātur in aceto forti:⁊ fiant ex eis trocisci:⁊ liniat̄ ex eis in radice dētis hora post horā ꝑ aliquot dies:facit em̄ facilē eradicationē ipsius. ¶ Idē. Medicamen aliud quo implet̄ corrosus dēs:⁊ frāgit ipsum. ℞. semen almezereon:et lac alscebrā:⁊ cōficiātur cū alchitrā:⁊ impleatur corrosuꝫ dentis. ¶ Aliud. Accipe baurach:corticū mori.añ.parteꝫ j.arsenici citrini partes.ij. Cōfice cū melle:⁊ applica sup dentē in circuitu eius:⁊ facit eius eradicationem festinā. ¶ Aliud. adeps rane viridis:q̄ habitat in arboribus frangit dētes si liniatur ex ea:⁊ similr̄ si liniātur in lacte alscebrā aut tythymalli:⁊ similiter lac celsi cū arsenico citrino.

Medicamē ad dētis corrosi fractionē.

¶ De agitatione ⁊ cōmotione dentium.

SI causaꝫ habuerit corrosionē factā in radice dentiū aut in gigiuis:dicemꝰ curā eiꝰ. Si fuerit ꝓpter hūiditatē lubricā effusam aut ibi bitā in neruo ligāte dentem:⁊ fuerit cum cōitate cerebri:cura eius est tres res. Prima est vt euacuet̄ materia:⁊ si opꝫ cū iteratiōe. Scđa vt fiat exiccatio humiditatis mollificātis colligationē dentis cum eo qđ est sicut myrrha ⁊ acetū decoctiōis piretri ⁊ acetū sqlliticū ⁊ acetū decoctōis staphisagrie:aut hellebori:aut coloquintide ⁊ similiū facietiū humiditatem multā fluere ⁊ cōsumētiū:⁊ abstergētiū ipsam. Tertia est administratio medicaminū stringentiū et colligantiū ligamenta dentiū ⁊ gigiuas ⁊ abstergētiū humiditates:sicut ꝓprie cōmasticatio masticis:⁊ collutio ex decoctiōe ipsius cū rosis ⁊ balaustijs ⁊ silibꝰ. Et qñq₃ accidit cōmotio dētiū ꝓpter percussionē sup eos ⁊ curātur cum cōstringentibus stipticis ex his que diximꝰ et dicemꝰ. ¶ Sabor. Cōfectio medicaminis cōstringētis ⁊ cōfirmātis dentes:et stringētis gingiuas laxas. ℞. stipituꝫ capillor̄ veneris adustor̄.ʒ.iiij. aluminis iameni:rosar̄ piretri:spice.añ.ʒ.ij.nucū cypssi adustar̄.ʒ.ij.⁊ ß.cornu cerui adusti cētauree.añ.ʒ.vj. carmezit ʒ.iij.ciperi.ʒ.ij.salis gēme assi.ʒ.ij.⁊ ß. Et fac ex eis puluerē et immittat̄:in radice dētiū:expertū bonū. ¶ Idē acetum squilliticū;cōfirmat ;dētes ⁊ ꝯstrigit gingiuas. Expertuꝫ. ¶ Joānes Serapionis. Cōfectio medicaminis stringentis dentes ⁊ remouentis putrefactionē gingiuar̄. ℞. aluminis iameni:balaustie rosaruꝫ ciperi sumach spice salis gēme:cornu cerui adusti:carmezit.añ.partes eq̄les masticis partes.ij.pulueriza ⁊ vtere. ¶ Alexāder. Decoctio valēs silr̄. Accipe gallar̄ partes.ij.myrrhe partē.j. corticum granator̄:pireos.añ.partē ß. Decoq̄ cū aceto:⁊ colluat̄ ex eo os:⁊ fricet̄ gingiua. ¶ Filiꝰ zacharie.medicamē ꝯstringēs dētes cōmotos. Accipe gallar̄ balaustie:rosar̄ ciperi sumach.añ.partē.j.aluminis partē ß. Liniat̄ sup radicem dētis ⁊ gingiuā:⁊ applicet̄ ibi. ¶ Idē. Aliud. ℞. carmezit rosarū:spodij balaustie aluminis. añ. Fac sicut primum.

Prohibētia casum motorum dentium.

¶ Idē casum motor̄ dentiū ꝓhibent such:alumē balaustie:galle:kakie euphistidos:terant̄:⁊ fiat ex eis dentifriciū. ¶ Idē aliud. ℞. myrobalanor̄ citrinor̄ emblicor̄ aluminis.añ. Fac puluerē ⁊ vtere cū aceto. ¶ Hamech. Medicamē ꝯferēs cōmotioni dētiū ⁊ corrosioni gigiuar̄. Accipe gallar̄ cupular̄ glādiū:aluminis iameni:corticū granatorū.añ. Tere ⁊ applica ex eo in radice dentiū ⁊ gigiuarū intꝰ ⁊ extra:fac mane et sero: expertū bonū. ¶ Idē aliud. Accipe gallar̄ aceti fortis.añ. Fac bulire vsq₃ ad cōsumptionē aceti:⁊ exicca totū acetū in ipsis:deinde fac siccari in vmbra:dēdē tere sicut alcohol:⁊ frica gigiuas ⁊ radices dētiū. Et sunt q̄ miscent aluminis ⁊ myrrhe.añ.partē ß. ¶ Idem. Medicamē ꝯferens cōmotioni dentiū. ℞. gallarum corticum granator̄:corticū glādium añ. Tere et vtere in radice dentiū. ¶ Idē.aliud ꝯferēs dolori dentium:et ꝯfirmat eos ⁊ ꝯfortat gigiuas. ℞. piperis albi:rosar̄: balaustiar̄:cupular̄ glandiū.añ. Cōfice cum alchitrā:⁊ vtere cū fortis sit dolor:⁊ si est forāmē in dēte pone ex hoc medicamine:⁊ ꝯfestim ꝯfert:⁊ si sunt ibi vermes occidit eos ⁊ expellit. Expertū ē. ¶ Aboali. Medicamē ꝯferēs cōmotioni dētum et corrosioni gigiuar̄. Accipe colcothar aluminis.añ.aggrega cū alchitran ꝯterendo donec redeat in substātiā mellis: et line ex eo sup dētes:et teneat os apertū donec currat humorositas:deinde ablue cū aceto decoctionis gallar̄. Deinde accipe aluminis fructꝰ tamarisci gallar̄ rosarum siccar̄:cupularuꝫ glandium boli armeni ossiū myrobalanor̄ citrinor̄ assor̄ sumach corticū granatorū.añ.partes equales. Terātur et liniātur sup dentes.

¶ De corrosione et perforatione dentium.

CUra huiꝰ egritudinis est tres res. Prima est euacuatio humiditatū putridar̄ cum eis que scis. Secūda est resolutio earum ex ipsis dentibus cū eo qđ sit sicut acetū decoctiōis nigelle:aut nigella trita cū alchitran:et linita sup dentē aut collutio facta cum aceto decoctionis radicum capparis aut zinzi.⁊ similiū. Tertia res est ꝓhibitio corrosionis cū eo qđ est sicut galla ⁊ ciperus qñ impletur ex eis dēs corrosus: aut linitur ex eis:⁊ galla quidē sola est ꝓhibitiua putrefactionis:⁊ ex eis est mastix ⁊ ciperꝰ:⁊ collutio eius cū aceto est sublimis:caphora vero est ad hoc medicamē bonū:⁊ iusquiamꝰ cū storace simul mixtus hūt operationē mirabilē qñ fit suffumigatio ꝑ traiectoriū:⁊ sup dentem corrosum. Et ex cōpositis est trocisus stelle cū galbano positus in corrosione dentiū. Et ex eis est medicamen Alexandri. ℞. opij myrrhe:storacis.ana.ʒ.ij. piperis albi croci:galbani.añ.ʒ.j. Confice cōterendo cum rob: ⁊ mitte ex eo in perforatum dentem:et annecte super ipsum.

Corrosionē prohibentia.

¶ De congelatione dentium.

COngelatio dentiū:confert ei masticatio portulace ⁊ seminis eius:⁊ fricatio dentium cum nucleis nucū:⁊ amigdalis ⁊ auellanis: ⁊ stringere dentibus panem calidum ⁊ caseū assum et vitellum oui calidi et fricare super dentes ex sq̄lla:aut sale:aut cordumeni:aut baccis lauri: aut asa fetida.

¶ De vermibus dentium.

VErmes dētiū occidit semen iusquiami albi: et semē porri:⁊ cepe et ꝓprie factis ex eis formis cū alchitrā et auellanis ⁊ similibꝰ ⁊ facta suffumigatione ex vna earum per traiectorium. Et qñq₃ fiūt hmōi forme cum adipe renū capre et semine iusquiami porri ⁊ cepe:⁊ qñq₃ fiunt collutiones cū aceto decoctionis earū:⁊ deinde succedit suffumigatio.

¶ De corruptione coloris dentium.

COrruptio coloris dentium. Cōferunt medicine abstersiue et mūdificatiue in quibꝰ est virtus radendi:et abscindendi eruginē post fricationē sicut ꝓprie spuma maris ⁊ sal et sal gēma ⁊ alchali ⁊ massacume ⁊ similia. Verūtamen opꝫ vt abstineat a melle et a pinguibus et a satietate nauseatiua:et somno sup repletionē:et sine dubio vsus mellis alterat colores dētiū:et aliorū dulciū. Et aliorum pinguiū. Et nocēt ēt pulmenta ex frumēto cocto ⁊ fungi: et sisamus et similia. Ex rebus aūt maxime dētes corrūpētibus ⁊ colores eor̄ alterātibꝰ est vomitꝰ:q̄re post ipm fiat collutio cū aqua rosata ⁊ aceto. ¶ Gabuel. Dētifriciū abstergēs ⁊ mundificās dentes:ex pipere albo fiant trocisci cū vino albo antiquo et melle:siccetur in furno debilis caliditatis. Deinde accipe ex eis.ʒ.v.salis gēme.ʒ.j.et ß.spume maris.ʒ.j.⁊ ß.carmezit.ʒ.ij.et ß.ligni aloes.ʒ.j. Fiat ex eis dentifriciū:est enim bonū. ¶ Idem. Aliud valēs silr̄. Accipe sal masse:⁊ fac trociscos cū melle:⁊ inuolue i foliis fici:aut in charta:et cōbure in latere calido:⁊ accipe ex eis partes duas

De maxime dētes corrūpentibus est vomitꝰ.

partes duas:carmezit partē vnā z vtere:bonū z expertū.
¶ Humain. Dētifriciū bonū mūdificās dētes. Accipe tri
ture vasoꝝ de sceni:salis gēme adusti:ciperi albi assi. añ.
ʒ.ij. spume maris carbonū radicū cāne.añ.ʒ.j. Fac dētifri
ciū cū eis bonū. ¶ Itē aliud valēs sicut z alia. ℞. salis adu
sti.ʒ.iij.ciperi assi.ʒ.ij.cornu cerui vsti.ʒ.iiij.folij ꝑtē.j.z ß.
spice floꝝ sq̄nāti:rosarū.añ.ʒ.j.fac dētifriciū cū eis bonū.
¶ Haly. dētifriciū aliud valēs sicut alia. ℞. massacumie:
triture vasoꝝ de scent spume maris:sauich ordei adusti na
sturcij assi salis vsti aristologie rotūde a se.añ.pulueriza z
vtere. ¶ Filius zacharie. Dētifriciū mūdificans z abster
gēs eruginē dētiū. ℞. salis gēme:seminis iusquiami:fra
cture vasorū viridiū spume maris calt.añ. Fiat dētifriciū
Medicamen dentes albificans. cū eis:z vitet nauseatiuā satietatē. ¶ Fili⁹ zezar. Medi
camē mūdificās albificās:z abstergēs dētes et cōfortans
eos. Accipe ordei cōbusti capriolo ꝝ vitis cōbustoꝝ:sceha
salis gemme spume maris.añ.℥.j.piretri:cubebe:adhebe.
añ.ʒ.v.aluminis iameni assi gariofiloꝝ.añ.ʒ.ij.sumach.ʒ.
iiij. Tere z vtere vna vice post aliam. ¶ Isaac hebē ama
ran. Dētifriciū albificās dētes:z ꝯfortās. Accipe sulfuris
boni cōbusti:spume maris.añ.ʒ.v.salis gēme.ʒ.x. Tere et
vtere:bonum est.

¶ De generatione dentium.

Generatio dētiū. Qn̄q3 tardaꝛ eoru3 egressio:et
tn̄ signa ort⁹ dētiu3 multiplicanꝛ. Et accidit ex
hoc vt lāgueāt pueri tp̄e extēso a multiplicatio
ne accidētiū q̄ multiplicanꝛ a plātatiōe ipsorū:
et tūc succurrēdū administrando ea que ortum
Facilitantia ortum dentium. eorū citū z facilē faciāt. Et ex rebus hoc facientibus sunt
fricationes gingiuarū:vt sepe ac sepe strigat eas sup car
ne pingui callosa z sup cutē carnium et pedes arietū et su
per bucillaria ossiū hedoꝝ:z agnoꝝ:z stupefiat sensus eo
rū:z vt subtilieꝛ caro:z ꝯfert:et fricare gigiuas digito:et
vt stringat sup ip̄m:et ꝓprie inūctū sup eū pinguedine et
adipe galline:aut anatis:aut anseris:z mordere super car
nes earum pingues:et sepe fricare cum adipibus earū et
melle:aut pineis enucleatis:z melle pauco:aut sine melle:
z cū amigdalis mixtis cū modico hueg:cerebrū leporis ē
in hoc mirabile et ꝓprie diu fricatū super gingiuas. Cōfe
rūt etiā embrocationes super caput collū z mādibulas ex
aq̄ decoctionis maluarū mellilotí camomille aneti et simi
liū facta infusione super ea cū lana hyssopi. Deinde liniā
tur cū butyro vaccino:medulla cruris eius:aut medicami
ne bono:et expertum est hyssopi cerotu3 Gale. qđ scripsi
mus in antidotario. ¶ Aliud mirabile. ℞. cere citrine.℥.
j.olei camomillini.℥.iiij.hyssopi hūidc.℥ iij.adipis gallie:
z anatis:et medulle cruris vacce.añ.auꝛ.iiij. Cū aūt den
tes apparere incipiūt:vtere embrocationibus superi⁹ di
ctis precedente tamē hec omnia regimine temperato.

¶ De apostematibus gingiuarum.

Dictum est de eis supra in capitulo doloris den
tium:et tu requiras ibi aut in alio loco.

¶ De vulneribus et vlceribus gingiuaru3.

Ex eis sunt quedā saniosa in quib⁹ non est mul
ta profundatio:et ex eis sunt vulnera putrida
multe putrefactiōis cancrosa et corrosiua. Et
prima quidē curantur duplici genere curatio
nis. Et primū quidē est mundificatio cum eo
qđ est sicut vinū ꝓprie:et acetum decoctionis foliorū sali
cis:et rosarū et oliuarū siluestrium et lentium et sumach:
et corticū radicis granati siluestris:et aristologie rotūde
et carmezit:et similiū. Et dyamoron quidē est mundifica
tiuum bonū et ꝓprie cū aceto. Et si videris abūdare in eis
sanguinē post flebotomiā cephalice fiat scalpellatio gigi
uarū cū extractione multi sanguinis:deinde abluanꝛ cu3
eis que dixim⁹. ¶ Scd̄m vero perficiꝛ cū medicinis strin
gētibus gingiuas:et cōsolidātib⁹ vulnera que sunt ꝓprie
sicut alumē cōfricatū sup gigiuas:et collutio facta ex ace
to decoctiōis ei⁹:q̄m sunt ꝓpria:et sicut carmezit:z balau
stia z rosa z cortex granatorū:et alumē. Coquanꝛ cū ace
to:z colluanꝛ ex eis gingiue. Deīde liniaꝛ super eas qđ est
sicut rosa copule glādiū cortices thuris:ciperi:farina oro
bi:sanguis draconis. Fiat ex eis puluis subtilis et vtere.
Et nos plura dixim⁹ ex his in capl̄o de cōmotione dētiū.
¶ Scd̄a vero sunt s̄m vnū duorū modorū. Alia eñ sunt
fistularia:z alia cācrosa herpetica. Et in his intētio in cu
ratione est duplex:alia est vniuersalis:alia particularis.
Et prima quidē perficiꝛ cū euacuatione que fit per flebo
tomiā z solutionē vētris sicut necessitas expetit. Scd̄a ꝟo
perficitur triplici genere curationis. Et primū quide3 est
mūdificatio:z abstersio virus z putredinis:necnō z partiū
corruptarū in ipsis. Et quidē si sit vlcus fistulatū:et sit in
carnib⁹ gingiuarū:tamē op3 vt videaꝛ si corrosum pene
trat vacuū ei⁹. Deinde immittaꝛ medicamē acutū sicut ꝓ
prie alcohol vsq3 ad fundū eius cōsumēs carnes filtrosas
putridas:post hoc vtēdū est mūdificatiuo multe abstersio
nis:sicut est acetū squilliticū proprie:et similia vsq3dū ca
ro appareat pura:et si ꝯuenit medicamē acutū:immittaꝛ
in fistulā oleū de oliuis cū modico trociscorum alcacalon
iniectione post iniectionē vsq3 ad ꝯsumptionē impuri. Et
nos quidē diximus trociscos alcacalō in capl̄o de polipo
nariū. Et qn̄q3 ex trociscis predictis facimus tētas et po
nimus eas vsq3 ad fundū fistule:vsq3dū cōsumaꝛ caro pu
trida ipsius. Verū si per medicinas acutas dolor supfluit
et cōbustio:teneat in ore oleū rosatū per se:aut cōquassa
tum cū albumine oui:aut cū lacte donec doloris remissio
fiat:et similiter pūcture. Si aūt fistula vsq3 ad radices dē
tium penetrauerit:ita qđ a radice dentium processit:cure
tur similiter cū medicamine acuto z alijs abstergētibus:
sicut diximus. Si autē nō cōtulerit:cauterizemus vsq3 ad
radicem dētiū cum stilo facto ex cupro vtendo prius illis
mūdificatiuis,et abstersiuis:sicut dixim⁹. Qđ si nec mali
tia sic tollaꝛ dēs abijciaꝛ. Qđ si aliq̄d corruptionis rema
net leui medicamento tollatur. Si vero si corruptio cadat
in os mādibulare:aut maxillare:op3 elargare vulnus vsq3
ad os corruptū. Deinde cū instrumētis radendi totu3 id
qđ ex osse corruptū est abijciaꝛ vsq3dū appareat os purū.
¶ Vulnera autē cācrosa herpetica curari op3 cū apposi
tione medicaminis acuti vice vna post aliā vsq3 ad ꝯsum
ptionē carnis cācrose:z cessationē corrosiōis cū successiōe
medicaminis ei⁹:qđ est sicut acetū squilliticū:et silr̄ia vna
vice:z cū successione olei rosati z similiū. Et si dolor z pū
ctura ꝓpter medicamē acutū excreuerit vice alia. Verū si
caro cācrosa multa z dura fuerit z difficilis medicatiōis z
ꝯsumptiōis ex medicamine acuto:tūc cauterizeꝛ sup ip̄o
cū cauterio de auro cauterizatione post cauterizationem
vsq3dū perueniaꝛ ad viuū. Deīde tenēdū in ore butyrū cū
oleo rosato:aut oleū rosatū solu3. Et si post illud aliq̄d ex
cācrosa remāserit ipso alcalcalon cureꝛ. ¶ Scd̄m gen⁹ cu
ratiōis pficiꝛ cū medicamīe icarnatiuo:sicut ꝓprie cū cor
ticib⁹ thuris coctis cū vino aut aceto aut oximelle squilli
tico:z facta collutione cū eis. Deinde aūt cū medicamīe
de corticibus nucū aut cū dyamorō. Deinde autē cum vn
guēto egyptiaco:et aceto squillitico liniaꝛ sup gingiuas
qđ est sicut cortex thuris sanguis draconis myrrha sarco
colla aloes:et similia attribuēdo eis vicissitudinē. ¶ Ter
tiū genus curatiōis est ꝯsolidatio:z pficiꝛ cū medicami
ne induratiuo z coadunatiuo carniū gigiuaꝝ. Et nos plu
ra ex his paulo ante scripsim⁹ in capl̄o de cōmotione den
tiū:silr̄ etiā scribem⁹ adhuc si Deus voluerit. ¶ Diasco
rides. Acetū decoctionis coloquītide aut frusti tithymal
li:z collutio facta ex eo ꝯfert putrefactiōi z vlcerib⁹ gingi
uarū:z silr̄ acetū decoctiōis zarur:z oliuarū siluestriū:et
silr̄ acetum elixationis piscium salitoꝝ:ossa aūt piscium
salitoꝝ:z ꝓprie taraca adurātur et cū duplo cineris eorū
z rosis siccis aut capitibus suis puluerizenꝛ z linianꝛ sup
gingiuis:prius tn̄ lotis z ꝯfricatis cum aceto squillitico.
Cōsumunt enim putredines gingiuarū. ¶ Israelita. Cō
fectio medicaminis efficacis ad corrosiōes z putredines Medicamē efficax ad corrosiōes z putredines gigiuarū.
gingiuarū:mūdificat eñ eas z abstergit:z ꝯsolidat:bonū
si de⁹ voluerit. ℞. aluminis iameni assi extincti in aceto.
ʒ.j.et tartari auripigmēti ligatorum in pāno lineo z infu
sorum in aceto die ac nocte. Deinde vstorū vt fiāt sicut car
bo:z extinctorū in aceto.añ.partes.ij.et ß.ossiū cācrorum
assorum rosarum siccarum cū pedibus suis:piperis nigri
assi.añ.partes.ij. Fiat eoꝝ puluis subtilis. Et vtere post
ablutionē cū aliquo ex liquorib⁹ quos dixim⁹. ¶ Ioāni
tius. Medicamē incarnans gingiuas z cōsolidās:et cō
firmās dētes:z faciens odorem oris bonū. ℞. spodij albi
rosarū keysim cōbusti.añ.ʒ.j.et ß.margaritarū nō perfora
taꝝ:sanguinis draconis boli armeni.añ.ʒ.ij.cornu cerui
adusti sandalorū rubeorū granorū harmel:memithe.añ.
ʒ.ß.myrrhe granorum lentium.añ.ʒ.ß.cāphore.ʒ.j.tertiam

Et fac puluerē: et applica super gingiuas: et radicē dentium. ¶ Mahemet arasi. Medicamē cōferēs tumori gingiuarū et putrefactioni sanguinee ⁊ phlegmatice bonū. ℞. rosarum granorū myrti assorum et extinctoꝝ in aceto et iterum tostorū gallarum infusarū in aceto: deinde tostarum. an̄. partē. j. granorum harmel et colcohar: aluminis adusti: ossium myrobalanorū citrinorum cōbustoꝝ: kalzie masticis. an̄. partē ß. tere et vtere. ¶ Isaac hebē amaran. Medicamē cōferēs gingiue sanguinee ⁊ mollificate: ⁊ cōfortat carnē earū. ℞. balaustiarū: rosarū cum pedibꝰ suis spodij. an̄. ʒ. v. heil. ʒ. v. ⁊ ß. alchāne. ʒ. ij. sanguis draconis ʒ. iij. tere ⁊ vtere. ¶ Medicamē ex inuētione nr̄a cōferens mollificatiōi gingiuarū: ⁊ putrefactioni: et corrosioni carnis earū et alchola: et cōmotioni dētiū ⁊ calefactiōi oris: et est medicina ꝓpria: si deus voluerit. ℞. olibani fructus elēbuch: balaustie sumach duplicis aluminis corticū granatorum: gallarū lusur myrobalanorū citri: cineris vitis: spume maris: salis idi pipe. lō. buruch costi memithe: liquiritie gūmi arabici: dragagāti: spodij. an̄. aur̄. j. Tere ⁊ cōfice cū melle: ⁊ vnge gigiuas ⁊ dētes: ⁊ fiat gargarismus ex eo cū syrupo acetoso bonū ⁊ expertū. ¶ Medicamē aliud ex inuētione nr̄a: cōsolidās gingiuas: ⁊ excrescere faciens carnes earū. Accipe corticum thuris sanguinis draconis an̄. ʒ. ij. aristologie rotūde: ase: ireos: aluminis assi rosarū cum pedibus suis balaustie: copularū glādium. an̄. ʒ. j. trociscorū orobi. ʒ. vj. Fiat puluis ⁊ ex medietate eiꝰ fiat sicut linimētū cum oximelle squillitico: et liniat̄ super gigiuas confricādo: et ex alia parte annectatur super eas: deinde lauetur cum aceto decoctionis surur: et foliorum oliuarū siluestrium. ¶ Cōfectio trociscorum orobi. Accipe farine orobi quātū volueris. Et misce cum ea tm̄ mellis: vt cōfici possit ex eis sicut pasta dura: ⁊ fac trociscos: ⁊ pone sup laterem: ⁊ mitte in furnū vsqꝫ dum semina durant̄: bonā faciunt nasci carnē. ¶ Democritus. Alumē fricatū sup gingiuas curat putrefactionē earū: et similiter collutio facta ex aceto decoctiōis eius. ¶ Alexāder. Linimētū occidēs cācrum gigiuarū: et cōsumēs putrefactiones earum. ℞. colcothar adusti aceti squillitici partes cōueniētes. Tere fortiter ea: et line ex eis in gingiuis. Idē facit vnguētum egyptiacū factū cū aceto sqlitico. Sanat si Deꝰ voluerit.

Linimētū cācrū gingiuaꝝ occidens: et putrefactiōes earum cōsumens.

¶ De apostematibus lingue.

Apostemata lingue curātur in principio quidē anteqꝫ cōfirmētur ex regimine corporis cōi cū flebotomia et solutione vētris si expedit: et in apostemate quidē calido fiat flebotomia ex cephalica: deīde ex eis q̄ sunt sub ligua. Et si opꝫ fiat post id vētosatio sub mēto cū scarificatiōe. Et extimauit Ruffus ꝙ scalpellatio facta in spacio qđ est inter fōtē salive ⁊ dētes cōfert. Et asserunt hoc idē plures post eum. Venter autē soluatur cum aqua fructuum. Administrent̄ deinde gargarismata et collutiões oris cū aqua rosata et aceto: aut cū succo solatri ⁊ aceto: aut cū succo coriādri humidi ⁊ oleo rosato: aut cum aceto decoctionis coriādri et sumach: et lētium cum modico camphore: aut cum aceto decoctionis rosaꝝ siccarū ⁊ similium: que in alchola scribemus. ¶ Postqꝫ autē transiuit tēpus principij: administrādum est diamoron cum aceto decoctionis foliorū oliuarū: aut alchāne: et in rob myrti est impressio bona: ⁊ ꝓprie cū syrupo rosato: ⁊ si res vlteriꝰ ꝓcesserit: administrādum est cū rob mororū dulciū: et oleo violato vsqꝫ dū perueniat̄ ad mel rosatū cum sale armoniaco: aut syrupū acetosuꝫ cū modico sinapis: aut lac dulce cū chesmes. Si aūt apostema frigidū fuerit: soluat̄ venter cum eo qđ est sicut cochie: et hiera ⁊ sim̄ia. Deinde administrent̄ gargarismata et collutiones rob mororū in pricipio: et rob cum melle rosato: et syrupo acetoso mellino. Deīde re ꝓcedēte cuꝫ secaniabin: et melle rosato et aliquātulo almuri: aut sinapis. In fine vero cū decoctiōe ficuū siccaꝝ: et salis armoniaci aut baurach. Si ꝟo apostema suppurationē fecerit aperiat̄: ⁊ curet̄ cura vulneꝝ sicut ī ꝓprio loco suo dicemꝰ.

¶ De vulneribus et vlceribus lingue.

Vlneribꝰ ⁊ vlceribꝰ ligue: et scissure cōferūt medicine quas dicemꝰ in cap̄ᵒ de alcolach: si Deꝰ voluerit. Ad scissuras autē que fiunt in lingua et ad inflāmatiões cōfert retētio in ore mucilaginis psilij cum zuccaro: et cōmasticato portulace cum aceto: ⁊ retentio in ore albuminis oui recētis cōquassati cū oleo rosato vice vna: ⁊ vice alia tamaridoꝝ infusorū in aq̄ rosata: et cōfert retētio maran in ore. Cuiꝰ permixtio hec est. ℞. mucillagis psilij: ⁊ mucillagis dragagāti: et gūmi arabici an̄. partes eq̄les: syrupi violati partes duas tamaridorū ptes tres semis portulace assi partē mediā spodij partis vniꝰ tertiaꝫ cāphore partis vnius octauā. Terant̄ ꝯtritione vltima vsqꝫ dū fiat maran. Et liniat̄ ex eo sup scissuras oī hora precedēte collutione facta ex aqua rosata et aceto per horam vnā aut ex acetositate citri et aq̄ rosata. ¶ Hamech. Medicamē cōferēs vlceribus ligue: et pustulis: et sim̄r oris et palati. ℞. semis portulace: semis rosarū: amili: zuccari tabarzet: spodij croci balaustie rosarū dragagāti. Tere ⁊ cōfice cū syrupo rosato aut violato: et vnge ex eo. Confert em̄ corporibꝰ teneris.

¶ De mollificatione lingue.

Ollificatio ligue et grauedo eiꝰ qn̄ natiua est nō curat̄: et fortassis in pluribꝰ rectificatur in ꝓcessu dieruꝫ. Et qn̄qꝫ accidit post lithargiā: et chronicat̄ post illud: et fortassis nō recipiat curā. Et si nō est chronica curatur queādmodum dicemus post. Uerum qn̄qꝫ accidit illud ab humiditate sanguinea: aut aquosa sepultis: aut imbibitis ī lacertis et musculis lingue cum cōitate cerebri: aut sine cōitate eius. Et cura ipsius est quatuor res. Et prima quidem est eūatio materie. Scđa vero est diuersio eius. Tertia est resolutio ⁊ exiccatio residui eiꝰ ex parte opposita. Quarta est exiccatio residui ipsiꝰ ꝑ eādē partē. ¶ Et prima quidē perficit̄ cum flebotomia: si materia est sanguinea: et ꝓprie ex cephalica. Deinde venaruꝫ q̄ sunt sub lingua: et si adhuc necessitas expetit: ventoset̄ sub mento: et ꝓprie qn̄ est multa materia. Si autē multa non fuerit: sufficit flebotomia venaꝝ q̄ sunt sub lingua: et vētosatio sub mēto. Si aūt materia phlegmatica ⁊ aquosa fuerit euacuet̄ euacuatione post eūationē cū hieris minoribꝰ in pricipio. Deinde cū maioribꝰ. Et hoc cum iteratione: et multiplicatione vt perueniat̄ gradatim ad id qđ est sufficiēs. ¶ Secundā rem cōplent fricationes in extremitatibus: et vētosationes in spatulis: ⁊ administratio clysteriorū acutoruꝫ vna vice post aliā. Primo leuiū nō multuꝫ eleuatoꝝ in gradu acuitatis. Deinde fortium. ¶ Tertiā rem cōplent administratiões medicaminū ꝓpriorū puppi cerebri et nuche resoluētium ab eis superfluitates humiditatū aggregataꝝ in ipsis ⁊ neruis et lacertis seruiētibꝰ lingue sicut proprie euaporatoria: ⁊ inunctiōes: et embrocatiões facte ex rebꝰ quarū narrationē fecimꝰ in capitulis de egritudibꝰ neruorū: quare opꝫ vt pars illa afferat̄ ad hunc locū administrādo ex euaporatorijs ꝓprie: deinde embrocis ꝯsequenter ex linimētis: et emplastrationibus q̄ vtiliora cognoueris: ⁊ sanat si Deꝰ volet. Et īterdū administramꝰ rubificātia: ⁊ interdū cauteria. Et ꝓprie qn̄ iā alia non conferunt. ¶ Forma aūt cauterizatiōis est ꝯm hunc modū: fiāt tria cauteria ꝯm lōgū in fontanella puppis capitis: q̄ đr lenialis: et duo fiāt ex trāsuerso in radice cranei distātia ad mēsurā pollicis: et tria hinc: ⁊ tria inde linealiter distincta separantia colli spōdilia. ¶ Quartā rē cōplēt gargarismata ⁊ collutiões oris ⁊ admīstratiões fricationum facta ex rebus q̄ materie residuū exiccant ex eis que dicemus. Et opꝫ vt perueniat̄ gradatim ad administratiões eorū incipiēdo a debilioribꝰ paulatine procedēdo ad fortiora: hoc enim est qđ est ꝯm sapientiā. Per interualla vero est dāda tyriaca mitridatū ⁊ sim̄ia: ⁊ hoc est ꝯm totā cure latitudinē. ¶ Filius Serapionis. Gargarisma cōferēs iuuamētum manifestū. ℞. hierepigre: sinapis: staphisagrie: ziziberis: origani: piretri corticuꝫ radicis capparis myrrhe an̄. fiat gargarismꝰ cum eis et oximelle. ¶ Gargarisma ex inuentione nr̄a experti iuuamēti ad dissoluēdū phlegma quod est aggregatū in capite neruis et lingua: et cōfert paralysi et torture: cuius permixtio hec est. ℞. origani: piretri: zinziberis piperis nigri ⁊ albi ⁊ lōgi salis armoniaci: sinapis cinamomi: hyssopi nigelle: sansuci: costi. an̄. cōfice cum oximelle squillitico et rob: ⁊ gargarizet̄ diebꝰ cōtinuis cū eo. Gargarisma factū cum oximelle squillitico est ad hūc iuuamēti sublimis: ⁊ sim̄r muri ⁊ aceto sq̄llitico. Et qn̄qꝫ ꝯfortat̄ cū eis q̄ sūt sicut hasce: origanū: staphisagria: sinapis: cōdisi cortices radicum capparis piretrū: zinziber: et tria

Flebotomia ī materia sanguinea.

In materia phlegmatica.

pipera

pipera singulariter aut coniunctim: quandoque facimus precedere fricationem lingue cum eo quod est sicut sal hamoniacus et zinziber cum cepe usquedum curat plurimum phlegma: et facimus deinde sequi gargarizationes: et collutiones ex oximelle squillitico et est operatio digna. ¶ Filius zacharie. Medicamen expertum ad grauedinem lingue: et mollificationem eius. Accipe sal hamoniacum: piretrum: staphisagriam: piper: sinapium: hueg ana fricetur cum eis lingua secundum omnem partem ipsius sepius in die. ¶ Diascorides hueg secundum omnem modum administrationis eius: est medicina propria mollificationi lingue et paralysi eius: et similiter castoreum: et proprie retentio eius sub lingua et confricatio in ea: et quandoque ex eo cum gummi albotin fiunt pullule: et tenentur sub lingua: et quandoque ex glutino albotin: et assafetida: et sunt efficaces. ¶ Confectio anacardina maior quam scripsit filius zacharie: et scripta est in capitulis egritudinum neruorum: et est medicina ultima paralysi lingue: et proprie linita ex ea lingua: et facto emplastro ex ea in parte capitis posteriori et origine neruorum: et est medicina sublimis. ¶ Sal solutiuus scriptus in capitulis predictis linitus super linguam confert mollificationi eius. Et plura scripta sunt in capitulis predictis que afferantur ad locum hunc: sicut diamyrtus proprie: et confectio hueg: et confectio de piretro: et alia que requirantur ibi: quibus utendum est inter purgationem et purgationem. ¶ Joannitius. Quando contingit paralysim accidere propter lesionem cadentem in neruos posteriores caputpurgia conferunt propterea quod ad diuersum trahunt: quare eligatur ad hoc utilia in capitulis predictis. ¶ De spasmo lingue.

Spasmus lingue quandoque accidit causa febrium aduretium. Et cura eius est retentio oleorum refrigeratiuorum in ore: et rerum plurime humectationis et refrigerationis: sicut olei violacei proprie et nenufarini: et de cucurbitis: salice et rosati singulariter aut coniunctim conquassatorum cum mucillagine psilii: aut cum succo portulace: aut cum aqua infusionis seminum portulace prius contritorum: aut cum mucillagine maluarum aut cum lacte dulci et similium. Et conferunt embrocationes et lauacra in collo et nucha cum aqua dulci calida: et inunctiones ex predictis oleis super posterius capitis: et super predicta loca et ex ceroto Gale. conquassatis cum lacte dulci aut sine eo. Et conferunt etiam caputpurgia cum eis et omne regimen tale. Et quandoque accidit ex humiditate grossa et viscosa replente lacertos eius et extendente secundum latitudinem et abbreuiatione a longitudine sua naturali: sicut accidit follibus factis ex corio cum replentur. Et cura eius est hec eadem quam diximus in capitulo de spasmo: et in capitulo de mollificatione lingue: preterque oportet ut medicinas incisiuas et subtiliatiuas precedant medicine digestiue maturatiue: sicut proprie vaporetur in primis radix colli et collum cum eo quod est sicut camomilla: mellilotum: anetum: sansucus: squilla et similia: et gargarismata fiant cum aquis et oleis eorum. Deinde perueniatur ad fortiora sicut tu scis. ¶ De alchola et prauis pustulis oris.

Cura est quatuor res. Prima est adequatio cause facientis et prohibentis aduentum eius. Secunda est euacuatio materie. Tertia est diuersio ipsius. Quarta est intentio particularis. ¶ Et primam quidem rem complent si accidat: vel timeatur ut accidat pueris: ut rectificetur lac lactantis eos cibando eam secundum ea que distinguemus iam: ut prohibeatur casus corruptionis in lac: immo alteretur in eis contrarium quod timetur ex illo. Et si accidat ut timeatur aduentus eius propter discrasiam pestilentialem: aut propter dominium vaporose et corrupte materie: aut acute ulceratiue alteretur secundum exigentiam ipsius: et quidem calida cum eo quod est sicut syrupus acetosus et syrupus de granatis acetosis: et rob eius: et syrupus de ribes: et syrupus acetositatis citri. et rob eorum: et similibus. In frigida vero cum eo quod est sicut syrupus acetosus mellinus iuiubinus: et oximel squilliticum: et similia et sint cibi eorum et proprie in calida conditi cum rob acetositatis et stipticitatis sicut proprie assecumie: et sigle: et zereschie: et sumachie: que condiuntur cum granatis acetosis: et lentes cum aceto et cucurbita cum granatis et que hoc cursu procedunt. In frigida vero comedant que sunt sicut cappares condite cum aceto et oliue condite cum muri et origano et similibus. ¶ Secundam rem complent in calida quidem et frigida euacuationes per flebotomiam et ventris solutionem secundum formam assignatam in capitulo de apostemate lingue. ¶ Tertiam rem complent ventosationes sub mento cum scarificatione et administratione clysteriorum. In calida quidem lenium si non sunt maligna corrosiua: et si sunt maligna cum eis que educunt materiam acutam vehementi: dummodo non transcendat gradum lenitatis. In frigida vero cum rebus acutis non multe acuitatis: sed cum processu gradationis usque ad id quod est sufficiens. ¶ Quartam rem complent administrationes particularium medicinarum curantium alchola. Et calidum quidem cum administratione rerum acetosarum habentium etiam stipticitatem: sicut proprie rob de ribes: et rob acetose: et rob de moris siluestribus et aqua decoctionis sumach: et myrti: et lentium excorticatarum cum aceto: et extremitates vitis. et extremitates rubi: et zarur: et aqua granatorum acetosorum: et spodium: et galla et rose: et acacia: et coriandrum: et aqua coriandri humidi et similia. Et memithe quidem: et alchanna conuenientes sunt in utraque materia: similiter galle. ¶ Alchola quidem calidum speciem habet quandam herpeticam malignam: cuius curatio est difficilis. Et oportet ut succurratur ei per tria genera curationis. ¶ Et primum genus curationis est mundificatio et abstersio virulenti et corrosiui. Et hoc quidem perficitur cum administratione medicaminis acuti: et proprie alcacolon dicti in capitulo de polipo una vice post aliam usquedum appareat totum herpeticum consumptum esse vel quasi: deinde succedat ei administratio medicaminis refrigeratiui sicut olei rosati proprie conquassati cum albumine oui vice una post aliam usquedum ardor et combustio tollatur. Et si hec non conferant: administretur cauterium sicut in capitulo de ulceribus gigiuarum dictum est. ¶ Secundum vero genus est perficere cum medicamine partim incarnatiuo ex his que diximus: et dicemus: et partim mundificatiuo. ¶ Tertium vero genus curationis perficitur cum medicamine consolidatiuo: et nos scribemus multa huius generis: si Deus voluerit. ¶ Alchola autem frigidum. Aliud phlegmaticum album. Aliud nigrum malignum. Et phlegmaticum quidem indiget duplici genere curationis. ¶ Et primum quidem genus perficitur cum medicis abstersiuis et exiccatiuis sicut secaniabin cum modico aluminis aut colcothar: aut almuri cum aceto squillitico: aut aqua oliuarum salmuri aut vinum et mel et similium. ¶ Secundum vero genus perficitur cum medicinis exiccatiuis: et consolidatiuis ex his que dicemus. Nigrum autem malignum est deterius omnibus: et indiget triplici genere curationis. Et primum quidem genus perficitur sicut in alchola herpetica dictum est. Secundum vero genus perficitur cum medicinis abstersiuis multe abstersionis cum continuitate multi temporis in illo sicut proprie cum vnguento egyptiaco: et aceto squillitico: aut cum aceto et colcothar et galla aut cum aceto decoctionis gallarum: et memiren: aut cum aceto decoctionis almezereon et similium. Tertium vero genus est consolidatio ex eis que dicemus post. ¶ Sabor rex medorum. Medicamen conferens alchole calido in ore et in lingua: et dolori gule a caliditate. Rx. lentium excorticatarum. ℥. v. rosarum coriandri sicci: alchanne de mecha: boli armeni adhebe. ana. ℥. ij. et ß. seminis portulace. ℥. iij. et ß. camphore. ℥. j. partes duas. Teneat ex eo in ore et sufflaa in guttur. et ex eo quando oportet fiant ex eis sicut marca cum rob myrti: aut citoniorum: bonum si Deus voluerit. ¶ Idem aliud conferens alchole calido et corrosioni gigiuarum et putrefactioni sanguinee et cholerice. Rx. sumach mundi rosarum. ana. aur. j. spodij albi: balaustie. ana. aur. ß. ramich. ℥. ß. Tere et accipe ex eo parum et frica super locum: vel accipe ex eo et misce cum rob citoniorum: et fiat ex eo oris collutio: et hoc fiat sepissime: sanat enim si Deus voluerit. ¶ Ysaac hebe amaram. Medicamen conferens alchole calido. Rx. seminis portulace. ℥. x. alchanne adhebe: elebul sumach mundi ana. ℥. iij. cardamomi: habite: croci. ana. ℥. j. Tere et misce cum eis succum coriandri humidi vel aquam rosaram et colluat ex eo os bonum deo volente. ¶ Hamech. Medicamen alchole et omnibus inflamationibus oris et partium eius: et gule in corporibus teneris et infantibus: et est expertum. Rx. amili. ℥. vj. spodij: memiren. ana. ℥. ij. seminis rosarum. ℥. iij. croci. ℥. j. zuccari tabarzet. ℥. iiij. cardamomi. ℥. j. camphore chirat. j. et ß. Tere quodlibet per se: et cerne per pannum de serico: et utere sicut diximus. ¶ Filius Serapionis. Medicamen conferens ad alchola calidum. Rx. seminis rosarum: sumach: amili: sangui. dra. seminis portulace: lentium excorticatarum: spodij: sandali albi: alchanne: balaustie. ana. partes equales: camphore partis unius quartam: administretur post collutionem factam ex eis que diximus in canone: et cum successione collutionis. ¶ Mahemet arasi. Medicamen conferens alchole. Rx. spodij rosarum et seminum earum: coriandri sicci: sumach mundi: lentium excorticatarum: seminis portulace alchanne: amili: burucho ana. camphore partem mediam: zuccari

Marginal notes: Cura spasmi lingue causa febrium aduretium accidentis. — Medicamen conferens ad alchola calidum.

quātū ē medietas omniū: z qñq; fit sine zuccaro. Terant z teneant i ore: z fiat collutio post illō cū aceto z aq̄ rosata.

¶ Narratio medicaminum alchole phlegmatico.

Aboali. Cōfectio medicamīs alchole phlegmatico. ℞. trociscoꝝ: orobi: gallarū: rasure pergameni añ. ptē. i. memithe: corticū radicum capparis: colcothar añ. ptē. ß. aluminis balaustie ꝑtis vni⁹ tertias duas: alchāne ptē. ß. ꝯfice cum aceto z melle: z vtere: aut applica sup morbo ex puluere eorū. Deinde collue cū aceto et melle. bonum si Deus voluerit. Trocisci orobi scripti sunt i cap̄lo de vlcerib⁹ gīgiuaꝝ. ¶ Idē medicamē cōferēs alchole permixtiōis chollere z phlegmatis. ℞. mimerē: sief memithe: spodij: seminis plātagīs: capitū rosaꝝ z seminū eaꝝ myrobalanorū: citri: balaustie: alsithir: folioꝝ oliuarū siluestrium siccorū: carmezit: aluminis iameni añ. Terātur z administretur sicut diximus. ¶ Idē medicamen sicut aliud. ℞. memithe: myrobalanorū: citrinoꝝ: balaustie: cardamomi: spodij añ. vtere sicut aliud. ¶ Filij Serapionis. Medicamē conferens ad alchola nigrū et herpeticū. ℞. foliorū oliuarū: foliorū citri: z foliorū rhānī siccorum acatieañ. ʒ. viij. aluminis iameni colcothar añ ʒ. ij. croci. ʒ. j. Terant z administrent. ¶ Idē. Aliud conferēs alchole nigro et maligno. ℞. aresenici rubei: piretri ptes equales. Terant z cribellent z confice cū alchitran: z ꝯburatur. Deinde conterantur z administrent. ¶ Cōfectio medicaminis ex inuētiōe nostra cōferēs alchole putrido z maligno: z est expertum bonū. ℞. corticū radicum capparoꝝ: gallarum: memiren: zinziberis: piperis adusti: trociscoꝝ alcalcalō añ. ʒ. ij. chartarū cōbustarū ʒ. iij. aresenici. ʒ. ij. z. ß. Fiat ex eis puluis subtilis: ex vna pte ei⁹ fiat fricatio: z ex alia linimētum: et ponat sup ea frustū charte madefacte vt circūdet sup ea. Plura etiā scripta sunt in cap̄lo de vlceribus gingiuarū: que afferantur ad hunc locum.

In alchola mixto.

In alchola nigro.

In alchola putrido.

¶ De fetore oris.

Cause.

Fetor oris si cām hēat putrefactiōis i partib⁹ oris: iā dixim⁹ curā eius: z qñq; accidit ab vlcere z putrefactiōe partiū pectoris z pulmonis: z dicem⁹ curā ipsi⁹. z qñq; accidit ex humore aggregato z putrefacto i stomacho z ptib⁹ ei⁹: z ei⁹ cura est tres res. ¶ Prima quidē res est euacuatio illi⁹ materie cū iteratione z iteratione sepi⁹ cū eo qd ꝯuenit. Et si qdē fuerit cholerica fetida putrefacta cū eo qd est sicut infusio aloes in aq̄ endiuie et similia de qbus loq̄mur in cap̄lis de stomacho: si de⁹ voluerit. ¶ Si aūt fuerit materia phlegmatica fetida putrefacta fiat purgatio eius cū eo qd est sicut hiera: z stomatichū nrm z pilule artetice: cui⁹ explicationē scribemus si deus voluerit. ¶ Et dixit fili⁹ zacharie. Qualiscunq; sit materia siue calida: siue frigida cōfert vomit⁹ post esum acruminū z acetosoꝝ aut post melones cū successione syrupi acetosi: aut secaniabin: aut hydromellis: z vitet pīguia post illō z grossa z viscosa z nauseatiuā satietatē z lac: nō comedat pulmētaria: sꝫ frixa hñtia semina z almacamar. Et vtat almuri z alsachāne in p̄ria comestiōe: z alzegen. Et in scda mēsa comedat citonia pira z ꝯdita ex eis: aut zīziber cōditū: aut diaciminū: aut diatrion z silia. Et sit vinū eorū cōditū cū specieb⁹ quaꝝ narrationē faciemus post: z ex potib⁹ est miua et cōditū et rob de pomis cū specieb⁹ z sine spēbus. ¶ Secūdā rez cōplent administratiōes medicaminū acquirentiū temperiē receptorij: vt fiat deinde minera in eo aggregatiōis materierū cōuenictiū. Et ex hoc quidē facietib⁹ in re cholerica est administratio reꝝ que sunt ꝓprie sicut chrisomilla hūida: aut persica cū ꝓprietate: z infusiōes eoꝝ dū sunt sicca: z hoc i ieiunio. Et ex eis sūt zarur z citonia: z rob acetositatis citri: z miua: z syrup⁹ d̄ pomis z cōfectio de pomis: z ex ipoꝝ diacitoniten: z ꝯfectio acetose: et silia. In materia vero phlegmatica admistrent ea ꝓprie q̄ sunt sicut zinziber conditū: et trifera maloꝝ: et sahane: et muri: z acetū sqlliticū: et trocisci diarodon: et zuccarū rosatū cū mastice: et xiloaloe: et trocisci de gariofilis et letificās: et similia. ¶ Tertiā rē cōplet administratiōes medicinarū proprie quarū ꝓprietas est generare in ore: et in vniuerso corpe odorē bonū: sicut proprie folia et cortex citri: et balderebuc: z grana ei⁹: et teneritas myrti: z thus: z rose: z macazir: z cāphora: z alfelēgemisch: et poma odorifera: z citonia: z such: z ramich: z emblici ꝓprie: et xiloaloes: z cubebe: z gariofili: z mastix: z nux muscata: z doronici: z spica: z silia. Et res quib⁹ cōficiunt sicut rob myrti z rob de citro z rob de acetosa: z mel emblicorū: z mel chebuloꝝ: et chesmes: et vue passe dulces: et vinū: et similia. ¶ Ioānitius. Cōfectio trifere cui⁹ iuuamēta multa: z experta sunt: et ꝓprie ad egritudines stōachi. Cōfortat eñ in eo mineras virtutū z operationū nobiliū: et facit oris odorē bonum et totius corporis: et occultat feditatē coloris: et acquirit corpori viuiditatē et coloris pulchritudinē et cōseruat corpus in vigore adolescētie et iuuētutis: z retardat canos: et cōfortat cor: z generat hilaritatē ꝯtinuā: et addit in coitu: et est medicina regū: cui⁹ permixtio. ℞. myrobalanorū: chebuloꝝ: emblicorū: bellīricorū. añ. partes equales. Terant et fundat sup eos conterēdo in vase lapideo hora post horā aqua fontiū dulciū cū aliquātulo zuccari: et hoc p dies tres: deinde p alios tres dies distillet vna vice post aliā sup eos tenui instillatiōe ex oleo rosato aut amigdalino semp agitādo cū spatula: deinde dimitte siccari eas in vmbra. Deinde accipe hui⁹ permixtionis. ʒ. xviij. rosaꝝ siccarū. ʒ. vj. ciperi. ʒ. iiij. ligni aloes: extremitatū myrti humide: gariofiloꝝ: masticis: spice. añ. ʒ. ij. z tertiā alterius: cinamomi: zurūbet: croci: cardamomi: heil: macis: nucis muscate. añ. ʒ. j. z ß. ambre crude et such: añ. ʒ. ij. musci. ʒ. j. tertias duas. Cōfice cū melle emblicorū z chesmes: z fiāt ex eis forme siles auellanis pōderis. ʒ. iij. Da in mane cū vino et in sero silr. ¶ Aristoteles. Suffuf qd exqsita inuētione cōposuit Alexādro imperatori cōfortat stomachū epar et viscera debilia: et rectificat digestionē: et facit oris odorē bonū: et generat gaudium. ℞. ligni aloes: ciperi: extremitatū myrti humide: cinamomi: folij heil: myrobalanorū: chebuloꝝ emblicoꝝ: et bellīricoꝝ preparatoꝝ ꝯm supiorē doctrinā: macis: felēgemisch darseni: vsnee: piꝑis: macropiperis: zinziberis: gariofilorū: nucis muscate cardamomi: granorū granatorū añ. ʒ. ij. ābre: musci cāphore añ. ʒ. j. zuccari tabarzet sextuplū pōderis omniū. dosis eius est a. ʒ. j. vsq; ad aureos duos cū aqua frigida ante cibū: et post cibū expertū verax. ¶ Fili⁹ zacharie arasi. Cōfectio pilularū cōferentiū et ꝓcurātium digestionē: et facientiū oris odorem bonū. ℞. gariofilorū: suchelmese. darseni. nucis muscate. ciperi spice corticū citri. ligni aloes añ. aur. ij. musci aur. j. decimā. Cōfice cū vino et da. ʒ. iij. et pte earū trāsglutiat: et partē earū cōmasticet dentib⁹: et tranglutiat succū. ¶ Idē ad idē. Accipe extremitatū myrti hūide: et chesmes partes eq̄les. Terātur et fiāt ex eis forme sicut nuces: et da mane et sero vnā cū cōdito aromatico. ¶ Idē. Cōfectio trociscorū d̄ gariofilis faciētiū odorē oris bonū. ℞. gariofilorū: corticū citri: cipi: spice: nucis muscate: suchelmisse: xiloaloes: cinamomi: macis: heil: cubebe. añ. ʒ. j. musci chirat. j. Fac ex eis trociscos cū aq̄ malorū: z teneat i ore suo sup cibū: z deglutiat ex eis duos vel tres. ¶ Idē dētifriciū ad idē. ℞. spice ciperi: rosaꝝ folij: gallie: corticū citri: gariofilorū: cardamomi: ligni aloes masticis: salis cōbusti añ. mellis vt cōficiat ea. Fiāt trocisci et siccent in furno debilis caliditatis: et fiat ex eis dentifriciū. ¶ Idē ex eis que nimis occultāt fetorez oris mirabilr: est freq̄ns comestio apij. ¶ Idē. Confectio experta z efficax ad fetorē oris cā materiei putride in stomacho. ℞. extremitatū myrti hūide: darseni: emblicorū: ciperi spice: corticū citri. florū sq̄nāti: masticis añ. partē. j. gallie gariofilorū: nucis muscate cubebe: heil: zinziberis añ. ꝑtem. ß. cōfice cū melle passularū quod sit duplū ponderis oim et cū vino antiquo odorifero aut cū chenies. Et fiāt forme sicut nuces: et sumat ex eis oī mane vna et oī sero: z hoc fiat post vomitū et solutionē ventris iteratam sepi⁹ sicut diximus in canone predicto.

Medicina regum.

Cōfectio trociscorū de gariofilis facientiū odorē oris bonum.

Apiū solum est mirabile.

¶ De dolore oris.

Dolor oris fit a causis quas dixim⁹ in capitulo de particularib⁹ curis egritudinum ipsius: et dixim⁹ curas. ¶ Hamech elengezar. Medicamē cōferēs dolorib⁹ in partib⁹ oris: et radice lingue et tumori fauciū et gingiuarum. Expertū. ℞. sumach foliorū myrti: foliorum rosarum. añ. aur. j. bulliāt in aqua pluuiali vsq; ad medietatem: et fiat ex ea gargarism⁹ tribus vicibus omni die: deinde puluere hoc vtatur. ℞. spodij: gallarum granorum hacel: foliorum rosarū añ. Tere et vtere. ¶ Idē. Medicamen conferens dolori oris bonū et expertū. ℞. amili: aluminis iameni: rosarū seminum

seminū citri: myrrhe añ. Tere ⁊ accipe ex eo parū: et misce
Gargarisma facile.
cū aq̄ ⁊ melle: ⁊ fiat gargarism⁹: et teneat in ore vna hora. ¶ Idē. Medicamē cōferēs bothor in partibus oris: ⁊ faciens oris odorē bonū. ℞. anisi quātū volueris: et tere: et cōfice cū melle ⁊ succo myrti hūide: aut vino odorifero: et fac gargarismū cum eis: et teneat̄ in ore vsq̄ ad horā vnā.

¶ Finit particula prima sectionis prime.

¶ Incipit secunda sectionis prime.

Girū celi fecit De⁹: ⁊ terrā posuit in pūcto. Cōcordias nutrit ipse sol⁹: ⁊ discordias artat: cōcordes ergo discordesq̄ regulat: sanū simul ⁊ morbidū sanat igit̄ ipse sol⁹: salutē itaq̄ ab ipso solo dari credit̄: hūilis gaudeat: natura naturās regulis sic certis astringit alterutrū: vt q̄b⁹ dissideat: hoc pati reformet̄ ab altero. Celatū quodq̄ gerit i se quo alteri ꝓsit: sʒ nō vt noceat. Sʒ q̄ hoc recte nouit discutere q̄d excelsus largitus est magni doni est munus. Libēter igit̄ disce largiri magna munera: munus munere non cōpensans. Tradimus vobis cū auxilio excelsi postq̄ narrationē expleuim⁹ de curis egritudinū mēbrorū capitis: vt narremus narrationē de curis egritudinū mēbrorū seruiētiū spiritui ſm ꝓmissionē nostrā in ipsis. Sed vt verificet̄ processus: fructūq̄ et veritatē inueniat: ipm regulari ab illo qui excelsus cūcta felicitat petim⁹ q̄ sit bn̄dict⁹. ¶ Scd̄a particula hui⁹ pric sectiōis ꝯtinet summas sex. ¶ Sūma prima est de curis egritudinū fauciū: et gutturis ⁊ vicinarū partiū. ¶ Sūma scd̄a de curis egritudinū pulmonis. ¶ Sūma tertia de curis partiū egritudinū pectoris ⁊ costarū. ¶ Sūma q̄rta de curis egritudinū cordis. ¶ Summa quinta de curis egritudinum forinsecarum pectoris. ¶ Sūma sexta est de curis egritudinū spondiliū et dorsi.

¶ Sūma prima de curis egritudinum fauciū et gutturis et vicinarū partiū. Et primo de strāgulatione.

Strāgulatio causas hʒ a reb⁹ q̄ sunt intra: et dicemus eas si De⁹ voluerit. Et q̄nq̄ contingit a
Cause.
reb⁹ aduenietib⁹ extra: ⁊ operātib⁹ extra sicut strictio cū fune ⁊ similia. Et palā est cura ipsi⁹. Aut a rebus aduenietib⁹ extra et operātibus intra: sicut ꝓprie ex rebus que comedūtur et bibunt̄: sicut est bolus magnitudinē aut asperitatē aut stipticitatē ha-
In deglutione spine.
bēs sicut ꝓprie panis optīus nō masticatus aut miliatus aut aliq̄d q̄d est sicut os aut spina: ⁊ cura est vt ilico ꝓuocetur vomit⁹: et incipiam⁹ cōprimere collū impingēdo percussiones post percussiones sup ipm: et in mittēdo digitū in gutture aut instrm̄ ex ligno aut cornu lene curuitatē habēs: et hoc fiat cum facilitate: et si sit spina aut os gutturi infixū ⁊ sensus cōprehēdit ea tenaculis extrahat̄: aut vncino cōprehēdēte ſm aliquid eius: aut cū chorda arc⁹. Si autem sensus cōprehēdere nō pōt: post cibaria grossa administrētur gargarismata ex mucillaginib⁹ ⁊ deglutiones ex eis aut ex rob aut ex nasturcio infuso et ꝯquassato in rob. Deinde fiat vomit⁹ post administrationē rerū viscosarū comestarū sine masticatione plurima. Et q̄nq̄ annectim⁹ cum filo bolū carniū pinguiū pelliculosarū et viscosarū: ⁊ dam⁹ ad deglutiēdū. Deinde extrahim⁹ subito et q̄nq̄ facim⁹ cum spōgia marina: ⁊ q̄nq̄ cū ficu sicca pingui et similib⁹: et extrahit̄ si De⁹ voluerit. Fit interdum ex quibusdā eorū q̄ sumunt̄ strangulatio nō ꝓpter quātitatē: sed ꝓpter rei malitiā sicut ex quibusdā generib⁹ fungorū mortiferorū q̄d sanat̄ ex succo raphani facto ex eo gargarismate cū oximelle et imbibito cū melle. Et nos loq̄mur de hoc q̄n loq̄mur de reb⁹ venenosis post si de⁹ voluerit.

¶ De egritudinibus vue.

Sunt casus eis et apostematio: et vulnera. Et ca-
Cura casus vue.
sus quidē vue cura est tres res. Primo est si vua est vehemētis inflāmatiōis et rubedinis flebotomia cephalice: aut solutio ventris si fuerit cū permixtione cholere cum eo q̄d est sicut aqua fructuum ⁊ myrobalanorū. Et si fuerit habēs albedinē cū eo q̄d est sicut hiera ⁊ cochie. Scd̄a est diuersio cause ei⁹: ⁊ hoc quidē perficit̄ cū eo q̄d facit cadere materiā ad partē diuersam sicut verbi grā cum fricatione auriū ⁊ extēsione earum sursum vehemēter ⁊ attractione dolorosa ⁊ positiōe vētosarū ad partē oppositā. Hec em̄ collāt vuā ⁊ eleuant: ⁊ ex eis q̄ expta sunt ad eleuationē ei⁹ ē vt accipiat̄ cere⁹ vl̄ manipulus capillorū in zuhēdeg ⁊ colligat̄ manib⁹: ⁊ p̄cipiat̄ infirmo vt iaceat. Et tu quidē pone pedes tuos sup humeros eius et trahe manipulū capillorū vehemēter vsq̄ dū cutis dislocet̄ dislocatione aliqua a zuhēdeg. Eleuatur em̄ vua
Emplastrū ad cōmissuraʒ.
ex hoc ilico. Et iā quidē expertū est vt liniat̄ sup zuhēdeg emplastrū ex succo acatie: ⁊ hoc i p̄ricipio aut ex acatia cū aceto: aut ex gallis adustis cū aceto: q̄m eleuāt ipsaʒ. Sternutamēta etiam ꝯferunt eis. ¶ Tertia est particularitas operationū circa ipsam vuā: ⁊ est vt principio incipiatur cū medicinis q̄ repellūt materiā et prohibēt aduentū humiditatis plurime sicut ꝓprie gargarisma cū aceto ⁊ aqua rosata si materia fuerit calida: ⁊ vua fuerit inflāmata: ⁊ rubens aut aqua solatri ⁊ semē rosarum: ⁊ folia ipsarū aut aqua granati acetosis triti cū tota substātia cū stipticis. ¶ Et liniat̄ palatū ⁊ vua cū medicamine facto ex balau-
Gargarismata i p̄ncipio i materia calida.
stia ⁊ rosis sandalis ⁊ modico cāphore. Fiat ex eis puluis subtilissim⁹ ⁊ vtere cōprimēdo cū instr̄o: ⁊ ex eis sunt galle ⁊ balaustie ⁊ alumē. Et ex succis duorū granatorū ꝯtritorū cū tota substātia fit gargarism⁹ bon⁹: et sir̄r ex infusiōe sumach in aceto ⁊ aq̄ rosata. Et adhuc ex dyamorō facto ex moris rubi imaturis cū aceto ⁊ eo melius quātū i casu hoc illud q̄d fit ex moris rhanni: ⁊ proprie immaturis. Et nos dicem⁹ species diamorō ⁊ aliorū in caplo de squināntia: postq̄ autē pertransiuit tēpus principij: vtendum est stipticis cū eis que habēt aliquantuluʒ abstersionis sicut mel ꝓprie ⁊ diamorō ex moris de sceni que hoc cursu ꝓcedunt ⁊ gradatim: dehinc perueniēdū est ad maturatiua et resolutiua fortia: sicut est ꝓprie myrrha: croc⁹ sal armoniacus ⁊ piretrū et sil̄ia: quorū narrationē cōsequemur post. Si aūt passio fuerit ex abūdātia phlegmatis: et fuerit de-
In materia frigida.
cliuis ad albedinē: vtendum in principio gargarismate facto ex succo nucū cum rob aut ex diamoron: aut ex syrupo acetoso cū gallis. Deinde gradatim perueniendum ad sinapim ⁊ salē armoniacū ⁊ almuri ⁊ piretrum ⁊ similia. Et si necessitas postulat eleuetur cū instrumēto ad superiora cū medicinis quas diximus ⁊ dicemus iā. ¶ Filius Serapionis. Medicamē expertū colligēs ⁊ cōfortās vuā ⁊ eleuās eā. ℞. balaustie. ʒ. ij. aluminis iament. ʒ. j. croci ⁊ camphore. añ. ꝝ. j. tertiā. Fiat ex eis puluis subtilissimus: ⁊ administret̄ cum cocleari paruo post gargarismū ex aceto ⁊ diamorō. ¶ Idē. Aliud valde bonū. ℞. ramich partē vnā salis armoniaci partē mediā. Utere cū instr̄o: aut gallarū ⁊ salis armoniaci. añ. partes eq̄les myrrhe aluminis. añ. partē mediā. Utere sicut dixim⁹. ¶ Medicamē ex inuētione nr̄a bonū ⁊ expertū. ℞. cinamomi piperis zinziberis piretri: balaustie corticū granatorū foliorū rosarū: et seminū earū. añ. partes eq̄les: ⁊ vtere cū instr̄o post gargarisma ex eis q̄ scis. ¶ Aliud sir̄r nr̄m. ℞. aluminis iament gallarū viridiū. añ. partē. j. piretri myrrhe piperis albi salis armoniaci. añ. partē ß. tere ⁊ vtere sicut diximus. ¶ Hebengezar. ℞. piperis lōgi ⁊ nigri myrrhe salis armoniaci. añ. Exufflet̄ ex eo in gutture ⁊ vtere cū instr̄o. ¶ Filius zacharie. Cōfectio experta ad idē. ℞. gallarū balaustie salis armoniaci. añ. exufflet̄ ex eo in gutture et ponat̄ ex eo super cocleari ⁊ eleuet̄ cū eo.

¶ De apostemate vue.

Apostema vue indiget eodē regimine ſm quod dictum est. Uerūtamen terminat̄ ſm vnū trium modorū. Aut eniʒ resoluitur: aut suppuratur: aut delet ⁊ corrūpit mēbrum. Si ergo cōtigit ex medicinis adhibitis nō posse resolui: sʒ intumescit amplius: ⁊ dolor multiplicat̄: tūc perueniēdū est ad gradū maturatiuorū sicut est proprie apozima dactylorum ⁊ ficuū ⁊ vuarū passarū ⁊ radicū lilij ⁊ rosarū ⁊ emplastrum ex fece eorum. Et quādoq̄ miscetur cum eis ex confortantibus ipsum mēbrum ne cadat putrefactio in integrum ipsius: et destruat̄ mēbrum sicut verbi gratia balaustia: ramich myrrha ciperus rosa ⁊ similia. Quodcūq̄ eorum magis oportet videbit̄. Postq̄ aūt suppuratū fuerit aperiatur sicut in cura sinachie dicetur. Et mūdificet̄ deinceps sicut ibi distinguemus. Si aūt vua corrumpitur ⁊ mortificatur: et pendet gracilata radice ipsius: tūc opʒ vt
Quonam modo vua incidēda sit.
incidatur. Nō enim amplius regitur a natura. Et melior mod⁹ incidēdi eā est cū incisorio aureo ignito. Postq̄ recipitur vua in cōacuitate lacerti instr̄i cānularis: ita q̄ p medium extremitatis alterius cānuli incisoriū ipsuʒ mittat̄ vt perueniat extremitas eius ad vuā et radicē ipsius sine ꝯtractu aliarū partiuʒ: neq̄ ita radicit⁹ incidat̄ quin aliq̄d

extremitatis eius remaneat: fortassis enim sumet aliquod officiū ex ipso natura. Deinde colluat locus cū aceto decoctionis aluminis ⁊ gallarū: ⁊ curet sicut in capitulo de vulneribus oris diximus. Si autē vua tumida et rubens fuerit ſm Hipocratis mādatum timendū est eā incidere quare satagēdū si rectificari potest. Si vero nō: immo ad gracilitatē ⁊ nigredinē tendit expectetur super ea vsqȝ dū relicta sit a natura: et tunc incide.

¶ De apostemate duarum amigdalarum.

Ura huius egritudinis est tres res sicut diximus in cap. de vua. Et prima quidem perficitur sicut ibi distinctū est. Scd̄a vero perficit cū operatione faciēte cadere materiā de vna parte in aliā partē: sicut verbi grā: cum fricatione brachiorum dolorosa: ⁊ ꝓprie cū ligno habēte extremitatē rotundā: et fiat fricatio ex parte siluestri brachiorum. s. super dorsum focilliorū: ⁊ fiat idē in die pluries. Et qn̄qȝ ponimus alliū tritū in radice manus: ⁊ ex parte siluestri ⁊ ligamꝰ: ⁊ efficit operationē bonā: et sedat dolorē. Conferūt etiā vētosationes posite in brachijs et cruribꝰ. Confert etiā administratio olei amigdalarū dulciū tepidi et distillatio eius in aurē que sequit dolorē: vtēdo oī hora instillatione post instillationem: qm̄ est efficax. Et silr olei aneti et camomille. ¶ Tertia vero est administratio particularis intētionis q̄ perficit sicut in cap. de vua diximꝰ. Terminatur aūt hec passio ad vnū triū modorū: aut enī resoluit apostema: aut suppuratur: aut indurat. Et illud fit raro: ꝑpterea ꝙ facilius est vt recipiat ex digestione qđ est resolutio aut suppuratio q̄ȝ ex cōpactione qđ est sicut induratio: ⁊ hoc facit posse loci ⁊ vicinitas locorū digestionis. Adiuuāt aūt ad resolutionē diamorō dulce ꝯfortatū ꝓprie cū eo qđ est sicut myrrha crocus: ⁊ silia vsqȝ ad gradū eorū que sunt sicut sal armoniacus piretrū almuri ⁊ similia: ⁊ ꝓprie factis linimentis ⁊ gargarismatibus ex eis. Et huiꝰ etiā intētiōis sunt emplastratiōes facte ex ficubꝰ siccis ⁊ baurach aut ex melle ⁊ furfure ⁊ sale: aut ex melle ⁊ myrrha ⁊ olibano ⁊ ireos decoctis cū rob ⁊ pauco melle. Ex emplastris aūt mirabilibꝰ ad apostema duarū amigdalarū ⁊ glandularū ⁊ sinācie est emplastrū factū ex radice alleurengeug decocta ī rob ꝯtrita vehemēter: deinde admisceat ei adipis porcine antique lote vehemēter ⁊ colate pōdus eius cū modico bauracha. Et ex eis silr est radix ireos preparata ſm candē doctrinā. Et expertuȝ est emplastrū de radice porrorū non transplātatorū cū adipe antiq̄ ⁊ rob. Aut radix lilij cū baurach ⁊ rob ⁊ adipe porcina: ⁊ hoc etiā valet ad sinācīā: ⁊ vigoratur posse suū si cū predictis rebus iungat succus scabiose qui ad hoc est mirabilis multū. Et hyssopi cerotū est iuuamētū bonum. Et deide superpone lanā hyssopi ⁊ silr cerotaria ex adipe galline ⁊ anseris ⁊ butyro ⁊ cera cū oleo anetino: ⁊ est expertū empl̄m qđ. ℞. farine ordei seminis lini. añ. ℥. j. carniū dactylorū ⁊ ficuū siccarū ⁊ nigrarū ⁊ pinguiū. añ. aur̄. viij. mice panis aur̄. v. Coquant oīa cū rob postq̄ȝ trita fuerit sicut medulla ⁊ superponat. Res aūt q̄ aggregāt virtutē resolutiōis ⁊ maturatiōis est diaquilon. Et qn̄ addis cōpositioni eiꝰ ireos erit operatio eiꝰ nobilior: ⁊ silr dyaquilon magnū ⁊ dyaquilō paruū. Postq̄ȝ aūt apostema collectionē saniei fecerit apostema aperiat ⁊ curetur vulnꝰ sicut in sinācīa dicemus. Si autē apostema indurat experiant super ipm̄ aliqua ex resolutiuis fortibꝰ sicut proprie baurach rubeū insufflatū in guttur aut linitū cum melle. Et ex eis est succꝰ cucumeris asinini ⁊ cētaurea: et fortior eis ⁊ cōuenietior est assafetida. Si autē ex eis nō resoluit ⁊ dealbat cutis q̄ est super ipsam: tunc opꝫ vt extrahatur vna vel vtraqȝ si opꝫ. Et modꝰ operationis est vt accipiat cū vncino bicipiti ⁊ suspēdat. Deinde fiat incisio ſm lōgū egritudinis cū incisorio habente aliquid curuitatis: ⁊ extrahat vna post aliā ſm totalitatem earū: ⁊ dimittat post illud sanguis fluere vsqȝ ad illud qđ est decēs postq̄ȝ inclinat sup pectꝰ ipsius: post hoc colluatur os cū aqua rosata ⁊ aceto infrigidatis: ceterū si sanguis plurimus exuberat admistrent constringētia ipm̄ sicut ꝓprie colcothar ⁊ alumen ⁊ similia. Et fiat gargarismus ex decoctione gallarū et foliorū myrti ⁊ similiū: ⁊ qn̄qȝ accidit vt cauterizet: ⁊ tūc melior cura est vt cauterizetur cauterio aureo: ⁊ est timorosum.

Emplastra mirabilia.

¶ De sinanchia gutturis.

Ura huiꝰ egritudinis est sex res. Prima est subtractio cause. Scd̄a est ꝓhibitio eius qđ fluit. Tertia ē diuersio eiꝰ qđ fluxit. Quarta est intētio particularitatū. Quinta est correctio accidentium. Sexta est regulatio vite. Et primam quidē rē cōplēt euacuationes facte cū festinatione ⁊ ꝓprie per flebotomiā ⁊ ventris solutionē. Et quidē canon est si accidit a plenitudine sanguinis solū principiū nr̄m erit a flebotomia. Si aūt a multitudine sanguis et multiplicet cholera: ꝓponimꝰ euacuatiuū extrahēs choleraȝ a sanguie: ⁊ hoc si opꝫ cū iteratione: ⁊ facimꝰ seq̄ flebotomiā post id. Et sic quidē sunt cōditiones in flebotomia obseruāde qnqȝ. (Quīqȝ cōditiōes in flebotomia huiꝰ passionis obseruande.) Prima est si fuerit materia sanguinea calida flebotomia ante oīa adhibēda est: ⁊ ꝓprie ex vena cephalica. (Prima.) Et scd̄a est ꝙ si significatur esse dn̄ū sanguis qui retinetur ⁊ cōsuetꝰ est fluere: ⁊ est patiēs ex illis qui consueuit cadere in sinācīā: tūc flebotomia fiat ex latere qđ sequitur dolor. (Scd̄a.) Si autē hoc expressum nō accidat et melior est flebotomia ex latere opposito. Tertia vero est ꝙ si dn̄ū fuerit in sanguine ſm totū tūc nō est incōueniēs flebotomare ex vtraqȝ cephalica cū vicissitudine: ⁊ nedū ex cephalica sed ex basilica ⁊ saphena si virtꝰ tolerat. (Tertia.) Quarta est vt qualiscunqȝ fiat flebotomia non fiat extractio semel et subito: sed cū iteratione renouante numerū vt saluet virtꝰ et perueniat ad expulsionē plenitudinis cū rectitudine sapienter. (Quarta.) Quinta est vt post flebotomiā cephalice flebotomētur eodē die vene que sunt sub ligua: neqȝ tardet illud sed flebotometur eodē vespere: ⁊ maxime tūc festinādum est cū plenitudo in eis apparuerit. (Quinta.) Si aūt cholerā cū sanguine dominari contingit ante flebotomiā: ⁊ post natura soluēda est cū rebꝰ cholerā educētibꝰ leniter: ⁊ iterato: et fit solutiuū pluris alterationis q̄ȝ euacuationis. Et hoc quidē si virtꝰ tolerat: et soluatur natura cū aqua solatri ⁊ fructuū: ⁊ si opꝫ cū iteratione: ⁊ euacuatiōes ēt facte p̄ clysteria debilia si febris adest: aut fortia: si febris non adest sunt iuuamēti sublimis: ⁊ tua interest mēsurare medicinā nature in oībus q̄ tam diximus. Si aūt sanguinis dn̄ium fuerit cū phlegmatis exuberātia post flebotomiā soluatur natura cū cochijs ⁊ cū hiera ⁊ cū similibus: et cū enematibus fortibus ⁊ collyrijs ex his que scis. ¶ Secūdā rē cōplent administrationes de iacur ⁊ aliarū medicinarū fluxum materie catarralis sistētiū ⁊ impinguātiū subtilem ⁊ acutā: ⁊ subtiliātiū grossam: de quibꝰ in cap. de catarro locuti sumus. ¶ Tertiā rē cōplent fricationes dolorose ⁊ ligature in brachijs ⁊ tibijs: ⁊ vētosationes in ipsis: ⁊ positio vētosarū super zuhendeg est iuuamēti magni: ⁊ silr super nuchā: ⁊ vētosa sup collū est iuuamēti sublimis et ꝓprie apud spōdilē secūdā. (Uentosationes.) Elargat enim fauces et guttur. Et adiuuat ad attractionē aeris: ⁊ expirationē fumorū et remouet ꝓhibitionē deglutionis: quapropter vt opꝫ sepꝰ iteret: ⁊ sit ꝓprie vētosa magna. Cōferūt etiā vētose super mentū et sub maxillis: ⁊ etiā cū incisione sub mamillis: faciunt enim materiei diuersionē facilē. Cōferūt etiā distillatiōes in aure que sequit dolorē post distillationes proprie ex oleis que sunt sicut oleū rosatū ⁊ oleū de amigdalis dulcibꝰ et silia. ¶ Quarta q̄ est administratio particularitatū operationū diuidit ſm tp̄a morbi: ꝓcedāt ergo euacuationes primo vt stiptica in augmento admistrent. In statu aūt stiptico simul nō resolutiuo vtēdū est. Uerum in pricipio egritudinis particularitas admistrationis suspecta est: fortassis eīm reumatizat materiā in loco: ſȝ tūc q̄dē cōpetūt cū iā euacuationes ꝓcesserint. Distinguamꝰ aūt in admistratione particulariū opationū ꝑ tp̄a morbi hoc mō. In horis q̄dē augmēti sit magis vincēs medicamen stipticū ꝓhibitū agitatiōis ⁊ discursiōis reumatis ⁊ alteratiuū ipsiꝰ. Uerbi grā. Si sanguinea sit passio incipiēdū est ab admistratiōe gargarismatū: sicut est ꝓprie aq̄ rosata cū aceto. Hec est eīm ꝯueniētior oī speciei eius. Aut aq̄ infusiōis sumach: aut ribes: aut succꝰ corticū nucū recētiū cū aq̄ sumach: ⁊ aq̄ coriādri humidi ⁊ sumach. Et ex eis est aq̄ granatorū acetosorū ⁊ dulciū tritorū cū tota substātia: ⁊ succꝰ solatri cū semie rosarū ē admirabilis: ⁊ silr citoniorū sorbarū ⁊ iacur ⁊ bellach ⁊ siliū. Et qn̄qȝ admiscet cū istis qđ est sicut balaustie: ⁊ galle: ⁊ semia rosarū: ⁊ alumē ⁊ similia: ⁊ vigorat opatio eorū. Et succi aggreste sicci cū ꝓdictis liquoribꝰ iuuamētū ē sublime: ⁊ silr succi sumach sicci ⁊ similium. Et

millium. Et ex ꝯpositis est diamoron ꝯfectum cum moris siluestribus aut ex moris rhanni ⁊ est iuuatiꝰ. Et ex suffla tiōibꝰ in guttur q̄ sunt ꝓprie huiꝰ intentiōis sunt alumen ꝓprie balaustie ⁊ cortices sumach ⁊ succus agreste ⁊ oleū onfacinū: ⁊ silia. ¶ Si aūt cholerica sit materia conferūt hec q̄ diximꝰ: facta magis ifrigidātia cū eo qđ ē ꝓprie sicut succꝰ solatri ⁊ rose ⁊ sandali ⁊ cāphora ⁊ mucillago psilij ⁊ silia. Et q̄dā ex eis nō tm̄ gargarisata sꝫ etiā bibita sunt, iu uamēti sublimis sicut verbi gr̄a rob đ papauere bibitū est iuuamēti sublimis vehemētie ⁊ ꝓꝑe cū aqua sumach. Et similiter lac qđ mulgetur ex semine papaueris ⁊ aq̄ rosata ⁊ ex eis est succꝰ solatri depuratꝰ et bibitus mane ⁊ sero ꝭm mensurā duaꝝ testaꝝ oui aut triū. Et sil'r mucillago psilij cum coriandro grano vno ⁊ dimidio camphore. ¶ Si aūt materia fuerit phlegmatica gargarizādū ē i p̄ncipio cū aq̄ rosata ⁊ aceto. Deinde fiat cū rob nucū ⁊ diamorō ꝯforta tis cū eo qđ est sicut galla ⁊ alumen et acatia et silia. ¶ Si aūt ad statū ꝓcesserit egritudo: tūc medicamine stiptico si mul et resolutiuo vtendū est. ¶ Et in calida q̄dē materia administraꝛ sicut mel rosatū aut mel, cum aliquo eorum q̄ sunt stiptica quoꝝ narrationē faciemꝰ iam. Et ex his ē suc cus solatri cū melle rosato aut melle ⁊ pulpa cassieꝛ. cū ipo est ꝯuenientior aut cū rob mori. Et lac ex his est q̄ ꝯferunt gargarizatū in hac hora: lenit em̄ et dolorē sedat. Et q̄n̄qꝫ administraꝛ cū medulla cassieꝛ. ⁊ ꝯfert gargarizatū ⁊ bibi tū ⁊ ꝓꝑe cū pauco zuccaro ⁊ croco. Et opꝫ ꝙ administreꝛ lac calidum ⁊ ꝓprie cū mulgeꝛ: ⁊ opꝫ vt sit ꝓprie lac capri nuꝫ aut asininū. Et huiꝰ etiā intētiōis est Meybuthecog ex coagulato vue ⁊ rob ⁊ rob nucū cū eis q̄ sunt sicut myr rha ⁊ crocꝰ ⁊ ex eis etiā rob moroꝝ cū rosis aut decoctio fi cuū ⁊ fenugreci cū bdellio ⁊ rob: ⁊ simil'r decoctio passula rū ⁊ fenugreci ⁊ ficuū ⁊ dactyloꝝ cū eo qđ ē sicut myrrha ⁊ crocꝰ. ¶ Et si fuerit materia frigida ꝯferunt aliqua etiam eorum q̄ nūc dicemꝰ: ⁊ ex eis est rob nucū: ⁊ rob mori facta fortia cū piretro myrrha ⁊ croco. Et similiter lac caprinuꝫ cum stercore canis albo ⁊ melle aut aq̄ mellis cū pauco si napis aut syrupꝰ acetosus cū succo raphani. ¶ Si aūt vlti metur hora statꝰ: vtēdū est tunc medicamine maturatiuo aggregāte in se lenificationē simul ⁊ resolutionē sicut ꝟbi gratia: decoctio ficuū cuꝫ baurach ⁊ ex eis decoctio papa ueris ⁊ passulaꝝ cū baurach. Ex eis aūt q̄bꝰ vtimur ad le nificandū sunt lac ꝓprie et decoctio ficuū ⁊ passularum et mucillago psilij i calida materia et seminis citonioꝝ ⁊ semi nis lini et fenugreci ⁊ altee ⁊ đcoctio dactyloꝝ ⁊ meybeg. ex coagulato vue et aqua furfuris et liq̄ritie et rob ⁊ silia. ¶ Resolutiua aūt q̄bꝰ vtimur cū p̄dictis sunt sicut sal mu ri ⁊ meybeg baurach myrrha crocꝰ sal armoniacꝰ piretruꝫ harmel sinapis assafetida raphanꝰ stercus canis albū ⁊ ꝑ prie q̄ comedit, ossa stercꝰ ifantis nutriti ex lupinis stercus

In fine hu ius capi tuli.

hirūdinis ⁊ puluis hirundinū ꝯbustarū et similia. Et nos modū ꝯburendi hirundines dicemꝰ post diuersos modos ꝯpositionis ꝭꝫ diuersos philosophos dicemus post. Uten dum autē est extrinsecus emplastris quibꝰ emplastreꝛ ex terius guttur cuꝫ rebus aggregantibus virtuteꝫ matura tionis ⁊ attractionis de quibus mentionē fecimꝰ in capi. de apostemate duaꝝ amigdalaꝝ: q̄re oportet vt pars illa afferatur ad hunc locum. ¶ Sinanchia terminaꝛ ꝭm vnū

Sināchie terminus triplex.

triuꝫ modoꝝ: aut em̄ resoluitur: aut suppuraꝛ: aut ꝑmuta tur. Uerum medicamina quibus resoluitur iam diximꝰ: et medicamina q̄ ipsam materiā deducunt ad maturationē similiter diximus. Cum autē ad maturationem peruētuꝫ fuerit: tūc ad apostematis apertioneꝫ studēdū est cuꝫ me camētis ꝓprie aggregātibus intentiones duas aꝑtionis. s. ⁊ lenificatiōis: verbi gratia: sicut ex medicamētis acutis sicut baurach aut stercꝰ hirundinū misceat cū aliquo eoꝝ qđ est sicut succꝰ herbe albedustar: qm̄ est sublimis. Reruꝫ

De aposte ma aꝑien tibus.

aūt aꝑiētiū apostemationē hmōi summa hec est. sal armo niacū ꝓprie ⁊ baurach et myrrha ⁊ harmel ⁊ asafetida ster cus canis albū: q̄ diu pastus est ossibꝰ ⁊ stercus ifantis pa sti ex lupinis cū vino ⁊ stercꝰ hirūdinis: ⁊ cinis pulloꝝ hirū dinū vstoꝝ ꝭm formā quā scribemꝰ postea: ⁊ ex his est ster cus adib: ⁊ ex summa lenitiuoꝝ que admixta eis faciūt aꝑ tionem apostematis: sunt lac ⁊ succus herbe albedustar ꝑ excellentiā succus cauliū: ⁊ decoctio ficuū: ⁊ decoctio termē ti vel infusio eius rob aut decoctio ficuum. Si autem cuꝫ istis non fuerit apertū apostema: tunc recurrendū ad ꝯpo sita ex istis que dicemus post. Et si adhuc nō aperiatur ex istis recurrendū est ad apertionem eiꝰ cū ferro. Et sunt ex hoibꝰ scindentes hmōi apostemata cum vnguibus postq̄ꝫ

Regimen post apa tis ruptio neꝫ obser uādum.

immiserint digitos in guttur. Cum aūt manare ceperit sa nies locetur suꝑ facieꝫ suā: ⁊ liniatur guttur ipsiꝰ ⁊ palatū fricando ipsum digitis cū melle et sale pauco ⁊ frequentē tur gargarizatiōes ex eis vt mundificeꝛ locꝰ. Et de cetero fiat processus noster cum abstergētibus: ⁊ mundificantibꝰ deinde cum sigillantibus sicut in capitulo de vlceribꝰ gin giuaꝝ: ⁊ alcola diximꝰ. ¶ Permutatio sināchie est ꝭꝫ vnū duoꝝ modoꝝ: aut delitescit subito aut nō subito. Et eius q̄ dē delitescētia aut decliat i occultū corporꝫ: aut manifestū eius. Et declinās q̄dē in occultum corporis ⁊ subito sicut est raptꝰ ꝓprie ad pulmonē aut cor interficit: sꝫ raptꝰ eiꝰ ad cor iterficit illico: aut ꝯfesti p̄focat: ad pl'monē ꝟo nō subi to. Et dixit Hip. ꝙ i septē diebꝰ: ⁊ si ꝯtigat ꝙ hoc effugiat incolumitaꝛ: ⁊ illđ ideo qm̄ ꝟtꝰ est q̄ vicit aut vinciꝛ. Et idest ꝟtuti forti vt nihil possit ei resistere etiā si sit ip̄imēs ex imprimētibus fortibꝰ sicut venenū. Uincit em̄ virtꝰ for tis supra veneni posse: ⁊ expellit illđ. Qđ aūt declinat i oc cultū corporis ⁊ nō subito cā est interdū pleuresis aut ple ripleumonie aut phthysis. ¶ At ꝟo qđ đcliat i manifestū corꝑis facit apostemata exteriꝰ: ⁊ aliq̄n bothor. ¶ Et di xit Galenꝰ ꝙ plerūqꝫ sinanchia ꝑmutaꝛ in erisiphilam et ignē ꝑsicū ⁊ proprie in ceruicem: ⁊ manēs quidē accelerat salutē: ⁊ delitescēs subito cū mētis ꝑmixtiōe petit cerebri medullās ⁊ demū interficit. ¶ Quintā rem ꝯplēt admini strationes medicaminū dolorē vehementem sedātium si cut de iacur proprie: et syrupꝰ de papauere ⁊ clausurā gut turis elargantium de quibꝰ locuti sumꝰ in tertio canone.

Dieta.

¶ Sextā rem ꝯplent regimen ꝯueniens in generibus re ruꝫ sex vt loceꝛ in aere tēperato: ⁊ sint ꝯtenti in cibis eoꝝ in principio hydromelle et aqua zuccari: deide ꝓcedāt ad aquā ordei: deinde ꝓcedant ad aquā lentiū excorticatarū ⁊ ordei: extinguūt em̄ inflammationē ⁊ acuitatem sangui nis: ⁊ sint ordei partes. ij. ⁊ lentiū pars. j. deide ad ius cice rum cum aq̄ ordei: deinde ad ius cicerum solū: deinde gra datim ꝓcedāt ad sorbitiōes ex farina fabaruꝫ atqꝫ ex ami lo cum melle deide ad iura furfuris cū melle: post hoc per uenīedū est ad vitella, ouoꝝ sorbiliuꝫ ⁊ iura pulloꝝ ⁊ simi lia. Et sic q̄dem commensurandum est vt administrentur primo lenitiua cōuenientia: deide maturatiua: vltimo ꝟo resolutiua et aꝑitiua. Commensurādus est etiaꝫ eis som

Somnus cōmensu randus.

nus: nā i multitudine eiꝰ timeꝛ suffocatio: q̄re opꝫ vt paꝝ dormiāt: ⁊ cū dormiūt excitenꝛ sepe: ⁊ ꝓprie cū videnꝛ mo lestari in spū ⁊ offendi stertendo: ⁊ in nocte molestior ē eis somnus q̄ꝫ in die: ⁊ somnus immediate post sorbitiōes est molestꝰ eis. ¶ Alexāder. Oportet metiri medicamina ꝭꝫ mensuram posse virtutis cuiuslibet. Teneris em̄ corpori bus debiliora: duris autē fortiora sunt adhibēda medica mina. Quare oportet ex debilibꝰ et, fortibus medicamini bus summas ꝯsideres. ¶ Alexander. Dyamoron simplex ꝯferens egritudinibus vue ⁊ sinanchie ⁊ apostematibus duarū amigdalarum: ꝓprie in principio. Accipe succi mo rorum de sceni mediocriuꝫ in maturatione et acerbitate ⁊ mororum rubi simil'r mediocriuꝫ inter matuꝝ et acerbū ⁊ mellis ⁊ rob an̄. partes equales. Decoquanꝛ semꝑ abijciē do spumas vsqꝫ ad essentiā mellis tenuis: ⁊ sunt ex homi nibus q̄ ponunt ex succis moroꝛuꝫ an̄. partes. iij. ⁊ mediā. Et est operatio eiꝰ melior. ¶ Idem Rob de moris aliud: et est maturatiuuꝫ et lenitiuum. ℞. succi vtriusqꝫ moro rum ꝑfecte maturatoꝝ an̄. partes. iij. mellis partem. j. De coque sicut prius. ¶ Idem. Dyamorum ex succis moroꝝ rhanni: ⁊ proprie non maturorum et est stipticius ceteris: et eius operatio fortis in principio est. ¶ Idē. Dyamorō quod Galenus composuit. Accipe vini mororum vini sti ptici ana. lib. iij. ⁊ ꝭ. mellis lib. ꝭ. onfacij aut succi rosarum ana. ℥. ij. coquaꝛ succus prius cum vino: vltimo pone mel postq̄ꝫ coctionē habuerit pone puluerē: et sunt qui addūt myrrhe aluminis an̄. ʒ. ꝭ. croci. ʒ. iij. ¶ Idem. Rob de ci tōijs aut piris: aut malis granatis aut nespilis: aut zarur ad hoc ꝯueniens est: ⁊ quandoqꝫ miscetur cum predictis. ¶ Idē. Rob nucum omnibus his excellētior est: dicta est autem operatio rob nucum in antidotario.

¶ Idē. Medicamētū cōferens sinanchie et apostemati gule sanguineo ⁊ cholerico: ⁊ ē medicia leuis: resoluit em̄

ipsuz qñqꝫ bibitur ex eo parū. Et qñqꝫ fit gargarismus ex eo. Accipe succi solatri ⁊ feniculi añ. lib. ß. bulliant duabus aut tribus ebulitiōib⁹ ⁊ cola: ⁊ da cū zuccaro. tabarzet. ℥. ß. ⁊ croci dauich. ʒ. j. bonuz ⁊ expertū: si de⁹ voluerit. ¶ Mahemet arasi. Cōfectio medicaminis ad sināchiā expti. ℞. semis harmel sinapis piretri semis raphani myrrhe asse: baurach salis armōiaci piperis calamēti stercoris hirūdinis stercoris canis albi sicci stercoris hoīs: sicci cineris hirūdinū añ. ptes eq̄les. Terant̄ ⁊ fiāt sicut alcohol ⁊ ex vna pte ei⁹ insuffleẽ in guttur: ⁊ ex alia fiat gargarismus postꝫ ꝯficitur cū melle: ⁊ accipit̄ sicut vna galla ex ipso ad gargarizādū cū aqua mellis. Hoc aūt medicamē est vtile cū egritudo fuerit vltimata. ¶ Aboali. Medicamē ꝯueniēs in fine sināchie qñ festinat̄ ad aptionē ipi⁹. ℞. cineris pulloꝝ hirūdinū ꝯbustoꝝ stercoris canis albi adusti stercoꝝ adusti ifātis pasti ex lupinis stercoris hirūdinis adusti añ. salis armoniaci partē. ß. Fiat ex eis puluis subtilissim⁹ ⁊ suffleẽ ex eo in guttur ⁊ liniat̄ cū melle ⁊ gargarizeẽ ex ipso: et fiat hoc in die cū iterationibus plurib⁹. ¶ Galen⁹. Cinis pulloꝝ hirūdinū siue recentiū siue salitoꝝ ⁊ ꝓpie cū radice liqritie: ⁊ sint partes eoꝝ eq̄les sedat vehemētiā sinanchie stati: ⁊ hoc q̄dē bibitū vel linitū ⁊ insufflatū in guttur ⁊ gargarisma ex eis. ¶ Idē. stercus canis albi comedētis ossa ⁊ exiccatū ⁊ redactū in puluerē subtilissimū ⁊ sufflatū in guttur ⁊ linitū cum melle ⁊ gargarizatū est ad illud medicia sublimis: ⁊ si liniat̄ ex eo cū modico succi cucumeris asinini ⁊ melle guttur deforis: ⁊ ꝯferūt iuuamētū magnū. ¶ Ioānes Serapionis. Medicamē ꝯferens sināchie fortiter. ℞. balaustie rosaꝝ salis armōiaci aluminis iameni añ. ʒ. j. piretri cubebe añ. ʒ. ß. gallaꝝ spodij croci añ. chirat iij. rob. ℥. j. rob ꝺ moris. ℥. iij. aq̄ casiesi. ℥. ij. Fiat ex eis gargarismus. ¶ Idē. Cōfectio dyahirūdinis iuuamēti sublimis ad dolorē gutturis ⁊ ꝓfocationeʒ ⁊ sinanchiaʒ. ℞. anisi seminis apij ameos floruz squinanti lilij celestis cinamomi amomi aristologie lōge alumis iamēi harmel myrrhe cassie liqritie croci añ. aur. ij. trocisco croci magnetis seminis rosaꝝ añ. aur. iiij. costi. cineris hirundinis recentis añ. aur. vj. spice amili añ. aur. j. gallaruz aur. ſ. ⁊ ß. Confice cum melle colato. Cōfert medicamē istud in fine sinanchie ⁊ alioꝝ apostematū gutturis: ⁊ tūc ꝓpie cū indigēt apertione: ⁊ est ad illud forti⁹ oī medicamine: ⁊ sumatur ex eo quātitas galle: ⁊ dissoluat̄ cū aqua mellis aut ordei aut succo rosaꝝ aut aqua rosata aut lentiū ⁊ radicū liqritie ⁊ gargarizeẽ cum eo ⁊ liniat̄ cum eis deforis in gutture pluries in die. ¶ Modus autē ꝯburēdi hirūdines est ꝫ hūc modum: opꝫ eas primo decollari vt sanguis eaꝝ fluat sup alas ipsarū. Deinde puluerizeẽ super eas sal: deinde mittatur i olla vitrea stricti orificij ⁊ cooperiatur ⁊ sigilletur cum luto sapientie ⁊ ponantur in furno vsqꝫ duz adurātur ⁊ ꝯseruetur cinis earum. Et vtere cū necesse fuerit. ¶ Cōfectio trocisco͛ꝝ croci magna. ℞. cinamomi croci añ. ʒ. ij. rosarum amomi costi añ. ʒ. j. myrrhe. ʒ. iiij. radicuz liquiritie folij indi añ. ʒ. ij. ⁊ ß. Aggrega cum vino: ⁊ fac trociscos.

(margin: Forti⁹ oī medicamine.)

(margin: Mod⁹ cōburēdi hirundines.)

¶ De raucedine vocis.

Raucedo vocis aliqñ accidit a malitia ꝯplexiōis sine materia: ⁊ ei⁹ cura est alteratio sola. Si eniꝫ accidat a siccitate acquisita ex puluere aut fumo aut vēto sicco aut cibo aut potu inducēte siccitatem ⁊ imprimente in lacerto vociferatiōis. Cura ei⁹ est cū lenitiuis ⁊ humectantibus: de quorum summa est dragagantum ⁊ gummi arabicum ⁊ liquiritie ⁊ loch eorū ⁊ cōposita ex eis ⁊ similia. Et si sit ex inflammatione ⁊ asperitate: cura eius est cuꝫ extinctiuis ⁊ lenitiuis de quoꝝ summa est mucillago psilij ⁊ seminis citoniorum: ⁊ medulla seminis cucurbite ⁊ citruli ⁊ aqua melonis idi ⁊ similia. Et si sit a frigore ledente ⁊ asperante lacertum vocalem: cura eius est cum rebus maturantibus ⁊ frangētibus quod acquisitū est ex infrigidatiōe: ⁊ cum hoc etiā lenificantibus de quarum summa est crocus myrrha ⁊ liquiritia cū vitello oui: ⁊ ex eis est olibanū cum melle passularū ⁊ similia q̄ dicemus ⁊ distiguemus post. Et qñqꝫ accidit ab humiditate superflua: ⁊ cura eius est cū eis q̄ resoluunt vētositatē ⁊ humiditatē: de quoꝝ summa est calamētum ⁊ ireos ⁊ piper: ⁊ similia. Aliqñ aūt accidit hec passio a malitia ꝯplexionis cū materia calida vel frigida: ⁊ cura ei⁹ est due res. Prima est subtractio cāe. Scd̄a est adeq̄tio vl̄ rectificatio effectus. ¶ Et ꝑma quidē perficit̄ cū eductiōe materie faciētis: ⁊ si q̄dem fuerit sanguinea cū flebotomia cephalice aut basilice: ⁊ si fuerit cū permixtiōe cholere: administranda est euacuatio ei⁹ cū eo q̄d est sicut aqua fructuū ⁊ silia: ⁊ si nō fuerit febris tunc euacueẽ cū lacte dulci ⁊ casiaf. ⁊ iuiubis ⁊ silib⁹. Si materia fuerit phlegmatica soluat̄ cum hiera aut cochijs ⁊ silib⁹. Cōferūt etiā in calida aut in frigida materia clysteria ⁊ enemata solutiua ꝫ rei exigētiā. ¶ Scd̄aꝫ rē ꝯplēt administratiōes medicinaꝝ ipedimēta lacerti vocalis remouētiū: ⁊ sunt quedā ex eis calida: q̄dā frigida: quedā lenitiua: quedā ꝓ humiditatē supfluā exiccātia: ꝗuis siccū per se sit asperatiuū vocuꝫ. ¶ Sūma aūt calidoꝝ medicaminū emēdantiū nocumēta vocū hec est. cubebe ꝓpie ꝯmasticatio ⁊ administratio eius cum chesmes clarificat vocē: ⁊ ex eis est sq̄lla ꝫm oēm modicū administratiōis ei⁹: ⁊ silr̄ loch ipsius ⁊ loch de caulib⁹: ⁊ medicamēta facta ex croco ⁊ myrrha: ⁊ medicamēta facta ex piperib⁹ aut ex assafetida cū aceto sq̄llitico ⁊ croco: ⁊ acetuꝫ squilliticū est medicamē bonū: ⁊ silr̄ oppoponacū ⁊ radix eius ⁊ storax ⁊ calamita ⁊ glutē albotin ⁊ olibanū ⁊ calamētū. Et expertū est medicamē q̄d. ℞. olibani ptes. v. myrrhe partē. j. Da cuꝫ vitellis ouoꝝ. Et cibi coꝝ sint sorbitiones farine aut mucillagies cū melle. ¶ Frigidoꝝ aūt summa hec est: mucillago psilij ⁊ citonioꝝ: ⁊ aqua melonū idorū vnūqꝫqꝫ eorū administratū cuꝫ zuccaro ⁊ silr̄ aq̄ citrulli ⁊ aq̄ cucurbite ⁊ medulla seminū eoꝝ ⁊ portulaca et semina ei⁹ ⁊ grana papaueris ⁊ l⁹ atriplicis i cibis ⁊ maluarū ⁊ aqua ordei ⁊ aqua granatorū ⁊ amilli ⁊ amigdalaꝝ ⁊ iuiube ⁊ cucurbite ⁊ cucumeris ⁊ citrulli ⁊ iuleb subtile ⁊ similia. ¶ Lenitiuorū autē summa hec est. liqritia ⁊ succ⁹ eius administrata ꝫm oēꝫ modū administratiōis ei⁹ est lenitiuū bonū clarificās vocē cui accidit ex asꝑatiōe ꝓpter quācunqꝫ cām: ⁊ ex eis sunt chesmes passule sine ossibus ⁊ mel passularum ⁊ grana pini ⁊ ficus sicce pingues ⁊ dactyli pigues fenugrecū et semē lini ⁊ radix lilij ⁊ zuccaꝝ ⁊ canna mellis ⁊ coagulatū vue ⁊ rob ⁊ meibutegi ⁊ sorbitiōes ex fabis ⁊ medulla tritici ⁊ vitella ouoꝝ ⁊ lac cū melle ⁊ iiunio ⁊ sorbitiōes furfuris ex tritico ⁊ ex amilo penidijs ⁊ amigdalis dulcib⁹ ⁊ amaris: ex cerebella cū melle et iunio res carnes cuꝫ rob aut zuccaro aut melle aut iuscul̄ ⁊ hydromel ⁊ syrup⁹ mellin⁹ ⁊ vinū dulce ⁊ succ⁹ ꝺ granatꝫ dulcibus ⁊ vinū de passulis ⁊ de dactylis ⁊ sorbitiōis facte ex eis. Ieiuni vtant̄ loch alchiochiris cū loch de liqritia cuꝫ melle ⁊ silia. ¶ Supfluitatē aūt ⁊ humiditatē exiccātiū ⁊ mollificationē impssaꝫ i lacerto vociferatiōis summa hec est sq̄lla ꝓpie ⁊ acetū: ⁊ oximel ipsius: ⁊ marime vocē coroborātiuꝫ in hoc casu est sandaraca et ꝓpie cū aceto sq̄llitico añ. paꝝ et sepe gargarizata: ⁊ ex eis succ⁹ alphesare et loch ei⁹ et loch de caulib⁹ et de squilla et pip cū vitellis ouoꝝ et cucube silr̄ et olibanū de rob: ⁊ sint cibi eoꝛuꝫ ius caulium et ius cicerū cum pipere: ⁊ tali alphesare in ꝑmis cum eleuātur a terra: ⁊ oua apparata in cinere ⁊ raphan⁹ Et ꝯfert eis vomit⁹ ⁊ ꝓpie cū raphano et silibus. ¶ Rebus aūt que summe aggregāt qñqꝫ vtimur i cibis: qñqꝫ in sorbitiōib⁹ qñqꝫ in gargarismatib⁹ et qñqꝫ in lenitiōibus ⁊ lābitionibus: ⁊ qñqꝫ necessitas expedit permixtionē ex aliq̄bus reb⁹ que sunt in summis: et tūc facim⁹ id cum consideratiōe sicut ex necessitate cogimur: ⁊ ꝺ his nos loq̄mur si de⁹ voluerit. ¶ Gal. Loch ꝯferēs raucedini ⁊ asperitati vocis. ℞. semis lini asti xiloaloes granoꝝ pini amigdalaꝝ assaꝝ passulaꝝ enucleataꝝ añ. Tere et ꝯfice cū melle q̄ꝫtū sufficit. ¶ Gal. Cōfectio lenificās vocē. ℞. dragagāti. ℥. ß. granoꝝ pini. ℥. j. ⁊ ß. ifunde dragagātū in rob q̄ꝫtū sufficit ad ifundēdū: deinde ꝯfice cū melle dispumato. Dosis ei⁹. ʒ. v. mane ⁊ sero ⁊ vtat̄ sicut labēdo. ¶ Idē. Cōfectio pilularū bichichiaꝝ. ℞. carniū dactyloꝝ. ℥. j. piperis lōgi. ℥. j. ⁊ ß. cubebe. ʒ. ij. semis fenicu. ʒ. ij. ⁊ ß. pineaꝝ purgatarū. ℥. ß. amigdalaꝝ purgatarū: zuccari añ. ʒ. viij. Et cōfice et da in modū nucis. ¶ Fili⁹ zezar. Loch clarificās vocē ex aspera tā causa caliditatis. ℞. dragagāti gūmi arabici liquiritie amili seminū cucurbite cucumeris mellis citrulli portulace añ. ʒ. ij. penidiarū. ʒ. iiij. croci. ʒ. ſ. Fac formas siles lupinis ⁊ teneat sub lingua. ¶ Idē. Aliud i cā frigida. Accipe liqritie piperis albi cubebe myrrhe olibani gūmi arabici añ. aur. ij. spice aur. j. rob. penidiaꝝ et mellis colati quātuꝫ sufficit. Da cum aqua decoctionis liquiritie. ¶ Idē. Aliō valens similiter.

(margin: Loch raucedini et asperitati vocis conferens.)

valens similiter. ℞. seminis lini assi amigdalarum dulciũ mundatarum ⁊ amararum an̄. ʒ. x. penidiarum. ℥. j. ⁊ ß. croci cinamomi piperis an̄. ʒ. j. ⁊ ß. mellis quātũ sufficit. ¶ Lo hoc ex inuentione nostra remouēs asperitatē vocis ⁊ raucedinem. ℞. dragaganti. ʒ. v. gummi arabici amigdalarũ dulciũ amili seminis cucumeris/an̄. ʒ. iiij. seminis citoniorum liq̄ritie seminis citrullorum an̄. ʒ. iiij. penidiarũ. ℥. iij. Cōfice cū melle colato. ¶ Aliud ex inuentione nostra. ℞. ficuũ pinguium siccarum: carnium dactylorũ an̄. ℥. j. calamenti sicci. ℥. ß. dragaganti cubebe an̄. ʒ. j. ⁊ ß. Cōfice cum melle colato. ¶ Isaac israelita. Cōfectio pilularũ de croco cōferētiũ cū virtute Dei asperitati ⁊ raucedini vocis ex frigiditate. ℞. croci. ʒ. iij. cubebe. ʒ. j. ⁊ ß. succi liq̄ritie olibani an̄. ʒ. j. Fac pilulas cum rob: ⁊ sint pilule magne: ⁊ teneat vnā sub lingua: ⁊ glutiat saliuā ei⁹: ⁊ est exptū bonū. ¶ Isaac hebē ama ran. Medicamen ꝯferens dolori gule et aspitati ⁊ raucedini expertū. ℞. croci myrrhe bone piperis albi an̄. aur̄. j. passularum enucleatarum dragagāti albi an̄. aur̄. iiij. amigdalarum dulciũ mundataꝝ aur̄. viij. Tere omnia ⁊ ꝯfice cū melle colato: et recondem vase vitreo. Dosis ei⁹ est sicut auellana. j. teneat sub ligua. ¶ Sabor. Cōfectio medicaminis cōferentis raucedini vocis ꝑpter causam calidā ⁊ dolori q̄ est in lacerto vocis ⁊ remouet inflāmationē: et sedat sitim. ℞. gummi arabici dragagāti seminis cucumeris an̄. ʒ. j. succi liq̄ritie amili ordeaci vel frumenti an̄. ʒ. ij. Tere ⁊ ꝯfice cum meibureg vel cū mucillagine seminis citoniorū ⁊ psilij. Et fac formas similes auellanis: ⁊ accipiat lābēdo mane et sero. ¶ Democritus. Medicamen ꝯferens abscissioni vocis a caliditate: ⁊ sedat sitim. ℞. seminis cucumeris mundati. ʒ. vj. succi liq̄ritie. ʒ. vij. seminis portulace. ʒ. j. Cōfice cū albumine oui et fac trociscos: ⁊ teneat mane et sero. j. sub lingua.

¶ Incipit summa secunda de medicinis egritudinū pulmonis: et primo de asmate.

Cause.

Asma quādoq; cōtingit propter causam q̄ est in ipso pulmone ⁊ partibus eius: ⁊ quādoq; propter confluentiam ad ipsum a cerebro ⁊ partib⁹ capitis: quandoq; ꝓpter communitatē ipsius cum alijs mēbris. Et cōtingens causa pulmonis quādoq; ꝯmunicat et thorax in occupatiōe: ⁊ compatiunt in alterutrum: et tunc ꝓprie cum sepelitur pulmo in thorace eadem occupatione conclusi: et est illud qđ est suspectū ⁊ timorosum: pereunt em̄ plurimi subita pfocatione: ⁊ interdum quasi pfocati spumas emittūt: ⁊ turget eoꝝ facies et liuet: ⁊ oculi q̄si foras ꝓminent: ⁊ quandoq; est propter impedimentum in ipso pulmone ⁊ partibus ei⁹ tantū. Est aūt egritudo hec senibus familiaris: ⁊ nō sanatur in eis. Pueris vero etiam accidit: verum quandoq; sanat̄ in eis in permutatione etatis eorum et iuuenibus raro tollit̄: et quandoq; cum eo senescunt. Mulierib⁹ vero non sepe accidit: et citius sanatur in eis q̄ in masculis. Cōtingit aūt in hyeme ⁊ maxime in fine hiemis ꝟm plurimum: et contingens in estate est prauus ⁊ multiplicat̄ in locis humidis ⁊ iantris et cauernis et testudinib⁹. Est etiā familiaris his q̄ metallica operantur et mineralia et q̄ vtūtur odore sulphuris et colophonie et picis et q̄ exercent artes plūbeas q̄ conflant argentū viuū. Et curantur quandoq; per elongationem ab ipsis. ¶ Distinguendum autem in specieb⁹ asmatis hoc modo.

Corpora asmati disposita.

¶ Si causa est in pulmone ipso ꝓprie et est materia grossa adherens: aut conclusa in pulmone ipso et cauernis et meatib⁹ spūs: et est illud qđ est ꝟm plurimum. Tunc eius cura est quinq; res. Prima est commēsuratio regiminis in generibus rerū sex. Secunda est adequatio materiei ei⁹. Tertia est subtractio ei⁹. Quarta est diuersio ei⁹. Quinta est correctio accidētium.

Aer.

¶ Primā quidem rem complent commensurationes regiminis eius primo aeris vt locetur propterea in aere temperato declināte ad siccitatē magnam: ⁊ laudat̄ eis cibi abstinentia ⁊ potus et parcitas eorum: immo gradatio fiat in eis iuxta virtutis exigentiam: et morbi tolerātiā.

Cibi.

Et sint cibi eoꝝ proprie calidi: et sorbitiones calide et sint boni chimi: ⁊ sint q̄ ventrem lubricum faciant sicut aq̄ ordei et proprie aqua cicerum cum amigdalis amaris et aq̄ ordei cum mellilotho aut feungreco. Danda etiam sunt iuscula ex maluis cū amigdalis: aut ex chrisolocāna aut bleta. Deinde pueniēdum est ad vitella sorbilia: ⁊ ad carnes teneras: ⁊ sunt proprie ex animalib⁹ carnes leporis ⁊ capriolorum et carnes algazel et vulpis et ericij et cerui et similiũ. Et ex volātib⁹ carnes pulloꝝ gallinarum et perdicum et similiũ.

Pulmões aiū sunt mirabiles

Et pulmones animalium sunt mirabiles eis, ⁊ ꝓprie vulpis ⁊ ericij. Panis ꝟo quo vtunt̄ sit coctus habens semina ꝓprie sicut anisum ciminum fenicul⁹ nigella cartam⁹ nasturtiū et similia. Ex piscib⁹ squamosis ⁊ petrosis ⁊ agilib⁹. Et saturitas est eis mala.

Potus.

Potus aūt eorum sit vinū subtile antiquum pauce quantitatis: ⁊ vinum dulce est amicum eis ꝯfortatū cū aliquo ex subtiliatiuis: ⁊ hydromel est eis potus bonus: et potus supra cibū est eis malus: quare oportet vt expectet̄ supra cibum diu: deinde bibat paruū hora post horam. Uitent aūt repletionem et nauseam: immo si accidat vomitu expellat̄.

Uentrē lubricum facietia.

¶ Et ex bono regimine ē vt eis semp assiduet̄ ventris lubricitas cū eis que sunt sicut ius galli ātiq̄ cū medulla carthami et aqua volubilis ⁊ sicle: et ꝓprie administrata ante alios cibos: et ꝯferunt ad hoc carnes condite et salite et oua tarachi. ¶ Si aūt cum his natura nō leniatur: administret̄ aqua ordei cocta cū modico euforbij parū post parū: est em̄ iuuamenti sublimis: aut aq̄ ordei cum puluere ireos: aut aq̄ decoctionis epithimi cū rob: aut melle: aut decoctio ficuū cū ireos aut cū hasce aut calamēto: aut decoctio calamēti cū melle aut hyssopi cū rob: aut passulaꝝ et fenugreci cū melle origani persici:

Decoctio mirabilis

Decoctio cū aq̄ ordei est mirabilis: ⁊ ꝓprie cū melle ⁊ similiter prassij et radicum raphani et similiũ.

Somnus

¶ Uitent somnū supra cibū et parcitent somnū et iaceāt i domo lucida et mod⁹ sit accubit⁹ vt videantur potius sedere q̄ iacere. Sedendo em̄ melius q̄ iacendo respirāt: iacendo aūt difficulter.

Motus.

Exercitari aūt oportet cū graditione ex tardo ad velocē ex puo ad magnū q̄lscūq; fuerit i ieiunio. Et exercitatio ꝑ loca decliuia et arenosa ꝯfert ⁊ similiter currere per ea interdū iuuat ⁊ vehi ꝑ mare et nō mltū ne virt⁹ defatiget̄: ⁊ similiter duci de loco ad locū lecto pēsili. Exercitia aūt animi iocunda cōferūt eis. ¶ Scđam rem ꝯplent administrationes medicaminū morbi materiā carminātiū et maturantiū et aggregantiū in se humectationē ⁊ subtiliationē et incisionem vt cadat maturatio in corp⁹ materie integra. Quare vitāda sunt subtiliātia et incidētia pure et ꝓuocātia: ne excludat̄ ⁊ separet̄ subtile a grosso ⁊ nō amplius recipiat curā.

digestiua.

Ex vere aūt maturantibus est ius galli antiq̄ ꝑparati ꝟm artē: et oximel squilliticū cū aqua passulaꝝ et et syrup⁹ de hyssopo ⁊ decoctio de hyssopo ⁊ syrup⁹ recipiēs passularū enucleatarū ⁊ fenugreci ptes eq̄les: q̄m est iuuatiu⁹ valde: et syrup⁹ de prassio et alia quoꝝ narrationē faciemus post.

Unctio pectoralis.

Et inungātur pectora eoꝝ ꝯfricādo fricatione cōuenienti vel vehemēti cū oleo de cheiri et ꝓpe citria et anetino oleo de camomillino aut laurino tepidis supponēdo eis lanas hyssopi calidas. Et ex vnctiōib⁹ magni iuuamēti est oleū de lilio ⁊ oleū de ireos et eis forti⁹ est hyssopi cerotū et cerotū nr̄m: cui⁹ narrationē faciem⁹ post: si De⁹ voluerit. ¶ Tertiā rē cōplēt admistrationes euacuationū ex flebotomia et solutiōe vētris cū medicina et enemati b⁹ solutiuis. Et si qđē materia fuerit calida sanguinea ꝯfert flebotomia basilice: et si ꝯtingat passio pp retētionē emorroidaꝝ aut mēstruoꝝ eoꝝ ꝓuocatio est iuuamēti decētis.

Solutiua

Si abūdat cū sanguie cholera soluatur natura cū trociscis de violis: q̄ꝝ narrationē faciem⁹ ⁊ scribem⁹: et sirib⁹. ¶ Si ꝟo ꝯtingat ab exuberantia phlegmatis viscosi et piguis et est id qđ est ꝟm p̄mū euacuet̄ cū cochijs aut hiera et pilulis de agarico ⁊ pilulis de coloq̄ntida: q̄rū ꝑmixtionē scribem⁹ post ⁊ alijs: si nō fuerit natura obediēs faciem⁹ clysteria ꝓcedere purgatiōes ⁊ ꝓprie si opꝫ acuta. Et ex bono regimie est vt fiat euacuatio ⁊ ꝓprie renouās numerū: et cadat inter purgationē et purgationē administratio vomit⁹ post raphanū et pisces salitos et almuri. Et sunt ex hoib⁹ q̄ infigūt fustes hellebori albi in raphano et ꝓpināt raphanū post diē ac nocte extracto inde helleboro. Et sunt q̄ ꝓuocāt vomitū cū sinapi et sale et almuri in aq̄ et melle aut in oximelle aut cum sinapi et baurach et oximel: et caue ne cadat i vicissitudinē administrationū frequētia: et debilitet̄ virt⁹: sꝫ fit īterpolatio cōpetēs. ¶ Quartā rē cōplēt fricatiōes fctē i extremitatib⁹ vētosatiōes facte i scapulis et crurib⁹ ⁊ appositiōes rubificantiū et cauteriū in ꝯhendeg: et similia. ¶ Quintā rē cōplent administrationes medicaminū anhelitū facilitā-

tiuz aut materias q̄ sunt in pectore p screatū facilē educē tium: aut humiditates superfluas exiccātiū. ¶ Medicinaꝝ autē anhelitū facilitātium summa hec est. squilla assata ꝛ administrata cū melle aut acetū ꝛ oximel ex ea cū rob: aut oximel ipsius ꝛ acetū ꝛ loch ipsius elargāt anhelitus vias ꝛ abstergūt. Et ex reb⁹ mirabilib⁹ ad hoc est pulmo vulpis siccus ꝛ ꝓprie .ʒ ij. cū eo q̄ꝺ cōuenit ex potibus. Et ex eis est hyssop⁹ ꝛ hasce ꝛ calamētū ꝛ origanū persicum ꝛ anisum ꝛ piper. ¶ Galen⁹ autē dicit ꝙ decoctio passularū enucleatarū fenugreci ꝛ rute cū modico castoreo cōmodi⁹ frequēter data opaƚ. ¶ Itē dixit ꝙ gutta armōiaci ꝓpinata cuz oximelle potēter liberat. Et ex eis est decoctio hyssopi cū melle ꝛ ficub⁹. Et ex eis ē croc⁹ cū melle: elargat eñ anhelitum: ꝛ silr ciminū mixtū cū aceto. Et ex valde expertis difficultati anhelit⁹ est laur⁹ ꝛ grana eius ꝛ oleū ipsius scdm oēz modū administratiōis eoꝝ siue bibitū siue loch ex eis ꝛ siue vnctiōes. Et ex reb⁹ expertis est enula ꝛ succus ei⁹. Et ex vnctionib⁹ expertū est oleū laurinū ꝛ oleū de spica ꝛ oleū rutaceū: hyssopi cerotū ꝛ similia. Et ex eis q̄ ēplastrāntur sunt anetū ꝛ camomilla ꝛ sansucus que decoquanƚ et cum eis potentur ei⁹ pect⁹ ꝛ partes vicine. Ex medicinis autez ꝯpositis que ꝯferunt stricture anhelitus ꝛ difficultati ei⁹ sunt mitridatū ꝛ tyriaca: ꝛ athanasia magna ꝛ parua: ꝛ medicina de musco dulcis ꝛ amara ꝛ dyasulfur ꝛ dyamarte ꝓprie sagzenea magna ꝛ parua ꝛ filoniū ꝛ ꝓprie dyatriō piperō: ꝛ alia q̄rū narratiōes faciem⁹ post. ¶ Medicaminū vero pect⁹ mundificantiū ꝛ pulmonē ab humore grosso ꝛ putrido ꝛ oppilatiōe summa hec ē. hyssop⁹ ꝓprie fm oēm modū administratiōis ei⁹ ꝛ hasce ꝛ origanū et serapinū ꝛ ꝓprie cū vino ꝛ medicina de squilla: vitica ꝑo ꝛ semen ei⁹ iuuamētū est manifestū: educit eñ humores grossos sepultos in pulmōe ꝛ pectore ꝛ ꝓprie sorbitiōes decoctiōis ei⁹ in aq̄ mellis ꝛ ordei et ficub⁹ siccis ꝛ radix alfesare fz oēm modum administrationis ei⁹ est mirabilis: ꝛ silr tali eius in primis cū eleuātur: ꝛ ex eis est nasturciū cum incisione ꝛ subtiliatiōe sua: ꝛ silr capparis salita: ꝛ similr porrū et semen ei⁹ cū aqua ordei ꝛ melle: ꝛ decoctio volubilis cū oximelle est mundificatiuū bonū: ꝛ similr siseleos cū melle: ꝛ similiter ireos: expellit eñ materias ꝛ mūdificat pect⁹ efficaciter. Serapinū aūt cum aqua rute est ex mūdificantib⁹ pectus fortiter extrahens ab eo humores crudos: ꝛ ꝓprie ei⁹ .ʒ. vnius tertie due. Mundificāt etiam pectus oēs species granoꝝ pini a sanie ꝛ grossis humorib⁹ fm oēm modū administratiōis eoꝝ. Iuuamētū decoctiōis calamēti cum ficub⁹ aut passulis enucleatis in extractiōe grossoꝝ humoꝝ ex pectore et pulmōe et dilatatiōe anhelit⁹ ē sublime: et silr facit comestio ipsi⁹ cuz amigdalis ꝛ zuccaro aut melle aut ficub⁹ siccis: hui⁹ etiaz intētionis est alhasce ꝛ saror arabicū ꝛ laur⁹ et grana eius cū melle. ¶ Medicinarum aūt exiccātium superfluā humiditatē aggregatam in pectore ꝛ pulmone q̄b⁹ vtendū est in suffumigiis ꝛ iterdū potionibus. Summa hec est. arsenicum tritū ꝛ distēperatum cū vitellis ouoꝝ. Deinde accipe ferulā: et incide eā ꝑ frusta rotunda: et imbibātur ꝑdicta medicamina: ꝛ dimitte exiccari. Et fiat suffumigatio cū eis: ꝛ recipiaƚ fumus in os per traiectoriū: ꝛ assiduetur per aliquos dies oı̄ die ter q̄m sanat. Et si derelinquaƚ vehemētia exiccatiōis in pectore ꝛ pulmone redeūdū ad mollificationē ꝓprie sicut est syrup⁹ de chesmes: et decoctio ficuū et ius gallinē: ꝛ i⁹ atriplicū et maluaꝝ decoctaꝝ cū gallinis: et q̄ hoc cursu ꝓcedunt: et ad iunctiōes pectoris. Deīde redeūdū ad administratiōes medicaminū summe hui⁹: ꝛ non negligaƚ opatio hec q̄m sanat. Huius etiā intētiōis est sulphur citrinū mixtum cū arsenico: et ꝓprie sint eoꝝ partes eq̄les: ꝛ fac formas similes auellanis cū adipe renū capraꝝ aut vacce. Et vtere sicut dixim⁹ per traiectoriū. Et ex eis est myrrha costus aristologia ꝛ cassia ꝛ crocus ꝛ arsenicū. Fiant ex eis forme cū adipe caprino. Et vtere. Silr arsenicū ꝛ aristologia silr cū adipe capraꝝ. Et ex eis aūt huius intētionis q̄ dant per os est sulphur cū ouis sorbilib⁹: aut sulphur ꝛ arsenicū cū ouis ꝛ cū melle aut arsenicū cū aqua mellis aut pilule ex arsenico ꝛ gūmi pini. Et nos plura itētiōis hui⁹ scribem⁹ postea si deus voluerit. ¶ Cura aūt asmatis facti a materia catarrali est due res. Pria est intētio quā adhibere opz in ꝓhibitione catarri: ꝛ hoc q̄dē dictum est in cura eius. Secūda intētio est i maturatiōe ꝛ expulsiōe ei⁹ quod aggregatū est in pectore ꝛ pulmōe: ꝛ hoc dictū est in presenti capl'o. Factū aūt a cōplexiōis malitia siue materia curaƚ cum eis que diximus. Et si quidē fuerit a siccitate ꝛ corrugatiōe pulmonis ad seipsuz: tūc potest cōtigere fm duos modos. Aut eñ est sine febre. Et cura ei⁹ est iunctio pectoris cū enematib⁹: aut cū emplastratiōib⁹ vel vnctionibus mollib⁹ et frequētatio potus lactis et ꝓprie caprini aut asinini et comestiōis eius: et opz vt sit past⁹ aīalium ex reb⁹ humidis sicut ꝓprie herba ordei lactuca ꝛ malua ꝛ similia. Et frequenter balneatio in tina cū fricatiōe facta cū ouis ꝛ mica panis īfusa. Et sint cibi eoꝝ iuscula ex atriplice ꝛ malua ꝛ portulaca aut pull⁹ aut oua sorbilia ꝛ accipiant ex loch et aliis medicinis curātib⁹ siccitatē pectoris: de q̄b⁹ loquemur post. Si aūt fuerit cū febre. Cura ei⁹ est potus aque ordei et iuleb subtile: et aqua melonū indorū aut cucurbite aut aqua eaꝝ cū zuccaro aut ꝑ se: ꝛ sit cib⁹ eoꝝ ꝓprie cucurbite lactuce olera ꝛ herbe hūide cuz oleo amigdalarū dulciū: et detur in potu in matutinis ꝛ i sero mucillago psilij in aqua citruli et cucurbite ꝛ melōis indi. Iungatur aūt pectus eorum cū ceroto Galeni aut cū cera et oleo violato ībibitis in mucillagine psilij aut in aqua portulace aut lactuce et citrulli et similiū: et vtanƚ loch et syrupis et medicinis ꝯuenietib⁹ q̄ dicenƚ post. Cum aūt febris declinauerit intret tinam: et fricetur corpus sicut iam diximus. Factum aūt a supercalefactione pulmonis ꝛ pectoris curatur sicut hic ꝓrime diximus. ¶ Galenus autē cum ꝑuentū ad accessionem fuerit: tunc potius blandiendum ꝙ curādū. Peruenitur eñ interdū ad prefocationē in exiccatiōe medicaminum quare regimina distinguēda sunt. Et primo in regulatiōe vite eorum vt parcitē cibis et potibus cuz gradatione sicut natura expostulat: ꝛ regulentur in aliis generibus reꝝ sicut scis. Secūdo ꝑuenitur ad maturātia et ꝓprie mediocris abstersionis aut debilis ex his que scis ꝛ gradatī ad linimēta et vaporationes ex his q̄ue scis. Tertio ad fricationes ꝛ ligaturas i extremitatib⁹ cū gradatiōe. Quarto si signa plenitudinis sanguinis appareāt flebotomētur ex basilica. Si aūt signa aliorum humorū appareant differāt a purgatione ꝛ vomitu ꝛ clysterizatiōe quousq̄ iam vehemētia paroxismi cessauerit: et maturatoꝝ et facilium excreatuū apparuerit abūdātia: et anhelit⁹ melioratio: tunc enim audendū est sup his cū cautela. Quinto si paroxismus vsq̄ ad q̄dragin ta dies nō declinauerit: tunc inter spatulas ventosetur cuz scarificatione vsq̄ dum competēs sanguinis euacuatio fiat. Del de administrētur hiere ꝛ euacuatiōes note: ꝛ clysteria acuta cum gradatiōe et vomica medicīa: sicut in canone dictū est. Sexto si adhuc vlteri⁹ paroxismus extendaƚ sinapism⁹ in pectore aut medicamē rubificatiuū apponeƚ: hac eñ operatione et ordine tollitur egritudo si de⁹ voluerit. ¶ Democritus. Dandū in primis q̄ aptant materiā et digerunt: ꝛ ad terminū facilitatis et maturatiōis adducūt: q̄lia sunt fenugrecū vue passe ficus sicce et pīgues et dactyli pīgues et mel ꝛ syrup⁹ ex eis. Et ex eis sunt vnctiōes circa pect⁹ et ꝓpter ex hyssopi ceroto cum calida lana. Cū aūt materia et sputamina digesta apparuerint: administrāda deinceps et maturātia predicta et materiā digestam educētia pectus quoq̄ mun dificātia qualia sunt vitice semia cum hydromelle et origanū: ꝛ hyssop⁹ sicca et calamentuz et ireos et pulegium. Hec eñ pectus mundificāt. Et si materiei apparuerit exuberātia: vomitum ꝓuocabis et cū iteratione et ꝓprie cum helleboro in radice raphani icluso ꝛ oximelle. Et si adhuc opus maius: per ventrē materiā educes. ¶ Ultimo aūt cum res magis processerit. Dāda sunt que exiccant materiā et pectus elargant: qualia sunt sq̄lla in aceto cocta pumices baurach feces vini ꝯbuste auꝝ pigmentum sulphur de singulis partes equales. Fiat eorū ꝯtritio bona: ꝛ misce cū melle: et da mane q̄libet coclearīū. j. Hoc nāq̄ medicamē asma difficile ꝛ tussiz curat. ¶ Fili⁹ zacharie arasi. Imprimis vtendū est rebus que materiaz maturent in pectore sicut est ꝓprie decoctio hec. ℞. ficuū siccarū .ʒ. x. passularum enucleatarum .ʒ. x. dactylorum pinguiū .ʒ. vij. semis apij feniculi capilloꝝ veñ. liq̄ritie hyssopi prassij fenugreci añ .ʒ. v. Coquantur i aqua sufficiēti: et da ex ea omni die circiter li. ß. cū mellis .ʒ. j. Et cuz maturationis signū apparuerit: da ex decoctione predicta cuz .ʒ. ij. cōfectiōis huius. Cuius hec est ꝯmixtio. ℞. succi liquiritie: hyssopi:

Facilitantia anhelitum.

Medicamia pect⁹ et pulmonē ab humore grosso mūdificātia.

Asmatis a materia catarrali facti cura ē due res.

Cura asmatis ex nimia pulmōis siccitate cōtingentis.

Cibi.

hyssopi: capillorum veneris an. ʒ.x. cordumeni piperis amigdalarũ amararũ aristolog. rot. seis vritice ireos baurach nasturcij seis raphani an. ʒ.v. mellis dispumati quãtum sufficit. Est eñ medicina benedicta ad expellendũ superfluitates sepultas in pectore: potenter eñ repellit eas. Cũ autem hoc per. viij. dies: aut amplꝰ feceris pꝛouocabis vomitum ⁊ pꝛoprie post esum sinapis ⁊ mellis. Et postq̃ hoc feceris tertio vẽtrẽ solues cum pilulis: quarum descriptio hec est. ℞. agarici. ʒ.iiij. pulpe coloq̃ntide: hyssopi. ʒ.ij. ⁊ ß. succi liq̃ritie. ʒ.iij. prassij. ireos seis vritice sinapis an. ʒ.j. et ß. turbith. hierepigre an. ʒ.v. Dosis earuꝫ est a. ʒ.ij. vsq̃ ad. iiij. Dabis aũt ter vsq̃ in hebdomadã: perfecte enim mundificatur pectus: ⁊ si post hec tota nõ tollatur egritudo: redi ad administrationẽ oĩm que dicta sunt ꝓm scriptũ ordinem: ⁊ hoc facias vsq̃ dũ tollatur egritudo: si deus voluerit.

Quonam mõ Isaac asmaticuꝫ curauerit.

¶ Isaac heben amarã Curauit quẽdam patientẽ difficultatẽ anhelitus ⁊ tussim difficilem ꝓm hũc modũ. Im primis dedit maturantia ⁊ digerentia materiã. Secundo euacuauit cũ his pilulis q̃s nominauit cochias. ℞. aloes rubei. ʒ.vj. agarici. ʒ.iiij. masticis. coloquintide. sarcocolle an. ʒ.ij. sticados hasce scamõee an. ʒ.j. ⁊ ß. Fiãt pilule sicut cicer cũ aq̃ feniculi humidi. Dosis earum est. ʒ.ij. ⁊ ß. de q̃rto in quartum diem in mane. Deinde habeat cibũ pullos coctos cum maluis aut atriplice. Tertio dedit de electuario huiusmodi quod cõfert tussi ⁊ cõstrictiõi anhelitꝰ. ℞. seminum mellonis citrullorum mundatorum alcherembẽ feniculi anisi amigdalarũ pinearum mundatatũ hyssopi capillorum veneris an. ʒ.x. croci auř. ij. casie. dragag. liq̃ritie an. ʒ.ij. opij. auř. j. Tere ⁊ ꝯfice cũ li. j. penidiarũ. Et dosis eiꝰ ẽ auř. j. in mane cũ decoctiõe hyssopi: ⁊ ĩ sero ponat ex eo sub lĩgua circiter. ʒ.j. ⁊ trãsglutiat saliuã eiꝰ: ⁊ sumat oĩ mane tusculum ex amillo ⁊ furfure cũ penidijs: ⁊ amigdalis: ⁊ seminibꝰ feniculi tritis: ⁊ in sero comedat maluas vł atriplices vł bletas cũ pullis vł pullos cũ zuccaro croco ⁊ amigdalis ⁊ passulis ⁊ pauco aceto. Et erat ei ꝺ ꝯsuctudine si corpꝰ erat plenũ abũdãs post q̃rtã purgationẽ: ⁊ si tp̃s fouebat flebotomare patiẽtem de basilica: ⁊ precipiebat trahi de sanguine a. ʒ.l. vsq̃ ad. ʒ.lxxx. Et ꝓꝫ istã viã curauit plurimos. ¶ Isaac hebẽ amarã Fecit cuidã patiẽti asma: ⁊ difficultatẽ anhelitꝰ ⁊ tussim. ℞. farine cicerum amigdalarum dulciũ seis melõis dragagãti thuris masculi botrõ an. ʒ.x. prassij capillorum venerꝫ: hyssopi calamẽ. an. ʒ.iiij. iusq̃ami albi liq̃ritie seminis papaueris albi an. ʒ.x. Tere ⁊ ꝯfice cũ mellis duplo ponderis oĩm: ⁊ recõde in vase vitreo: dosis eius est. ʒ.ij. teneat sub lingua ⁊ trãsglutiat saliuã eius. ¶ Zeid. Medicamẽ ꝯferens tussi ⁊ asmati ac stricture anhelitꝰ. ℞. seminis melõis citruli cucumeris cucurbite mundate seminis lactuce liq̃ritie amigdalarũ dulciũ ⁊ amararum granorum emeluth magnorum an. ʒ.x. papaueris albi. ʒ.xx. storacis granorũ mahalep mundatoruꝫ seminis malue an. ʒ.v. croci opij an. ʒ.ij. Confice cũ melle ⁊ zuccaro. Et sit dosis eiꝰ sicut nux cum aqua tepida: ⁊ inungatur pectus cũ aliquo eorum q̃ conueniunt: ⁊ ieiunet omni die super medicamine circiter horas. vij. ¶ Idem. Loch ꝯferẽs asmati ⁊ tussi siccis factis a cholera sicca ⁊ facit spuere: et ꝯfert apostemati pulmõis ⁊ pãniculi ⁊ est expertum. ℞. farine fabarũ. ʒ.x. amili. ʒ.v. seminis cucumeris melõis an. ʒ.vij. seminum citoniorũ malue dragagãti liq̃ritie alchekeron an. ʒ.vij. papaueris albi. ʒ.xxx. Tere ⁊ ꝯfice cuꝫ rob ʒ.c. penidiarum. ʒ.xxx. Et fac formulas similes nucibꝰ ⁊ teneat sub lingua ⁊ trãsglutiat saliuã eiꝰ. Deinde bibat sorbitiones furfuris tenues cũ pauco oleo amigdalaruꝫ dulciũ ⁊ penidijs: ⁊ in sero comedat spinachia aut atriplices aut siclã cũ oleo sisamino aut amigdalaruꝫ.

Syrupus mirabilis.

¶ Hamech. Syrupus de prassio mirabilis ꝯferens cum auxilio dei asmati ⁊ difficultati anhelitꝰ ⁊ tussi ⁊ phlegmati aggregato in pectore senũ bonũ ⁊ expertũ. ℞. passularũ pinguiũ enucleatarum iuiubarũ pinguium sine ossibus ⁊ sebesten an. ʒ.c. ficus pingues. xxx. capilli veneris hyssopi calamẽti liq̃ritie an. ʒ.xx. corticũ radicũ apij feniculi anisi an. ʒ.x. prassij ʒ.l. aq̃ pluuialis. ʒ.xv. Buliãt vsq̃ ad li. iiij. ⁊ pone sup residuo aq̃ li. vj. ⁊ buliant vsq̃ ad li. ij. deinde accipe vtrãq̃ aquã: ⁊ pone super eam mellis boni ⁊ penidiarum ⁊ methuheg an. ʒ.cl. Et sit dosis eiꝰ. ℥.iij. cuꝫ aq̃ calida. Et sit cibus eorum sorbitiones facte ex furfure aut tritico cuꝫ melle aut penidijs ⁊ oleo amigdalino ⁊ carnes cuꝫ tritico vel bletis cũ speciebꝰ humidis sicut est pꝛoprie zinziber anisum darseni ⁊ similia.

Alter syrupus.

¶ Hamech. Syrupꝰ alius de prassio mirabilis conferens cũ auxilio dei tussi phlegmatice ⁊ asmati difficili ⁊ aggregatiõibus phlegmatis in pectore senũ. ℞. prassij. ʒ.xx. liq̃ritie hyssopi calamẽti capilli veneris an. ʒ.x. radicũ apij feniculi anisi an. ʒ.v. amigdalarum pinearum mundatarũ ⁊ fenugreci an. ʒ.ij. ⁊ ß. passularum enucleatarũ. ʒ.c. iuiube ⁊ sebestẽ an. l. ficꝰ siccas. x. mellis. rob penidiarum an. li. ij. Fiat sicut prius: bonum ⁊ expertũ.

Syrupus iuiubinꝰ.

¶ Hamech. Syrupꝰ iuiubinus cõfert asmati ⁊ egritudinibꝰ pectoris sanguineis ⁊ cholericis ⁊ asperitati ⁊ siccitati ipsiꝰ et dolori. Accipe pulpe iuiubarũ pinguiũ et pulpe sebestẽ an. ʒ. centũ liquiritie mundate capillorũ veneris an. ʒ.xxx. seminis malue dragagãti an. ʒ.xx. seminis melõis. ʒ. xx. aq̃ pluuialis calide li. xv. Dimitte die ac nocte. Deĩde buliãt lento igne vsq̃ ad li. v. deĩde cola: ⁊ pone sup residuo iterum aque li. viij. ⁊ coq̃ vsq̃ ad li. iij. Deĩde accipe vtrãq̃ coctionem: et pone mediũ pondꝰ aque ex penidijs et zuccaro: et fiat syrupꝰ. Et dosis eiꝰ sit. ℥.j. cũ aqua calida. Et si adsunt vigilie adiũge seminũ papaueris ⁊ corticũ eius ⁊ seminũ lactucarũ an. ʒ.x. vel exprime lac eorũ: et misce cuꝫ syrupo: et da: bonũ si deꝰ voluerit.

Syrupus mundans pectus ab humoribꝰ grossis.

¶ Hamech. Si asma sit ex grossis humoribus detur syrupꝰ pectus et pulmonem a grossis hũoribus mundans et ꝯferẽs anhelitui. ℞. radicũ apij feniculi anisi an. auř. vj. radicũ liq̃ritie auř. iiij. amigdalarum dulciũ ⁊ amararum ana. ʒ.iiij. anisi hyssopi seminũ malue an. ʒ.v. passularũ enucleatarũ carnium iuiubarum an. ʒ.xx. ficus siccas. vj. Coque in li. vij. aque vsq̃ ad tertiã partem. Et da bibere cũ melle aut penidijs: ⁊ da vsq̃ ad hebdomadam vnã.

Electuariũ ad idẽ.

Deinde da cum eodem syrupo electuariũ qꝺ recipit ireos hyssopi orobi aristologie rotũde calamẽti hasce casie an. ʒ.ij. costi spice an. auř. ß. prassij. auř. j. ⁊ ß. ficuuꝫ siccarũ pinguiũ dactylorũ pinguium an. v. passularum enucleatarum amigdalarũ dulcium et amararum pinearum mundatarum an. ʒ.vj. Confice cum melle colato quantuꝫ sufficit. Et sit dosis eiꝰ. ʒ.iiij. ¶ Hamech. Si asma ⁊ tussis fuerit cum dñio sanguinis aut cholere flebotometur basilica: deĩde succus scariole aut solatri: ⁊ feniculi humidi coctus et depuratꝰ detur cũ melle vł zuccaro violis: aut syrupus violatus cũ aqua cucurbite: ⁊ si indiget mundificatione soluatur cũ aqua fructuum que est ꝓm hunc modũ. ℞. carnium iuiubarum. ʒ.xx succi cucurbite decocte in pasta. ℥.iiij. succi solatri ⁊ feniculi humidi an. ℥.iij. casiefistule zuccari violati tereniabĩ an. ℥.ß. olei amigdalarum dulciũ ⁊ recẽtium. ʒ.vj. lactis mulieris iuuencule. ʒ.j.

Unctio ad pectus.

¶ Pectꝰ aũt inũgatur cũ ceroto ꝓꝫ hunc modũ. Accipe olei violati. ℥.iiij. cere albe. ℥.j. ꝯquassentur prius in aqua dulci p vices plures: deinde ꝯquassentur cuꝫ mucillagine seminuꝫ citoniorũ ⁊ mucillagine psilij ⁊ mucillagine dragagãti: ⁊ lacte mulieris cõquassatione sup cõquassationẽ vsq̃ dũ impinguetur. ¶ Confectio loch cõueniens eis ℞. seminũ melonis et citrulli et cucumeris: et cucurbite an. ʒ.ß. seminũ lactuce et portulace an. auř. ß. papaueris albi auř. ij. Terãtur oĩa cõtritione vltima: et inuolue ea cũ oleo amigdalarum dulciũ et recẽti. Deinde ꝯfice cũ syrupo. Cuiꝰ hic est modꝰ. ℞. aq̃ cucurbite cocte in pasta li. j. et ß. et pꝛoiice super ipsam seminum citoniorũ auř. ij. psilij. ʒ.ij. Dimitte eas p horas. xij. deinde ꝯquassetur manibꝰ ⁊ coletur. Accipe mucillaginis eorum ℥.vj. syrupi violati. ℥.viij. coquatur vsq̃ dũ mediocrẽ habeat spissitudinẽ: et fiat loch cũ alijs. Et sit dosis eius. ʒ.iij. vel iiij. cũ lacte recenti si nõ est febris: et si est febris cum aqua ordei aut cucurbite aut citrulloruꝫ aut seminũ portulace: et ꝯfert etiam febribus exasperantibus: et siti vehementi cũ aq̃ frigidissima. Et si adsunt vigilie: da cũ lacte qꝺ mulgetur ex papauere albo ⁊ aq̃ frigidarum. ¶ Dyascorides dixit Aquã decoctiõis ficuũ hyssopi sicce fenugreci eẽ mũdificatiuũ bonũ pectoris ⁊ pulmõis aut aquã ꝺcoctiõis hyssopi passularum ⁊ fenugreci cũ melle. Et dixit aquã ꝺcoctiõis ordei cũ vriticis silr mũdificare pulmonẽ: ⁊ pectꝰ a grossis humoribꝰ: aut semẽ vritice cũ aq̃ ordei et melle: ⁊ est fortiꝰ. Dixit iterum porrorum elixaturã aut semẽ eorum ĩ aq̃ ordei cũ melle valere asmati ⁊ mũdificãt pectꝰ. Et si fiat vomitꝰ cũ ea et baurach est iuuamẽti sublimis: ⁊ dixit q̃ ius galli mlte ãtiq̃tatis: ⁊ pꝛoprie cum hyssopo ⁊ hasce et cartamo est ad asma medicina mirabilis. Et decoctio q̃nq̃ galli ⁊ ireos et confert similiter: abstergit eñ et mũdificat abstersione:

siue mūdificatiōe forti. Et quādoq; additur polipodiū cū
aneto. Dixit iterū. Grana lauri cū aqua hyssopi passulis:
⁊ melle esse medicamen sublime: aut cū aqua calamēti: et
hasce ⁊ melle. ¶ Hermes tradidit medicias mirabiles ad
asma ⁊ tussiz: ⁊ eius descriptio est. ℞. sauine. folioꝝ siccoꝝ
tritorū sicut alcohol. ℥. j. inuolue cuz butyro vaccino plu-
ries loto aur. iiij. Cōfice cū melle colato quātum sufficit: ⁊
post ipsum alij addiderūt liq̄ritie. ʒ. v. pinearum purgata
rum amigdalarum inundatarū añ. ʒ. iiij. Dosis eius est ab
aur. ij. vsq; ad aur. iij. ¶ Paulus. Medicamen ad idē. ℞.
sauine aur. ij. mellis ⁊ butyri q̄tū sufficit ad aggregandū.
Et sit dosis. ʒ. iij. cū decoctiōe passulaꝝ ⁊ hyssopi. ¶ Ruff⁹
inq̄t. Trado medicamē expꝑtū et ex marie secretis. Et ē vt
des pulmonis vulpis sicci. ʒ. ij. cū aqua mellis sumat cum
celeritate: ⁊ ꝓpe frequēs ipsi⁹ sit administratio. ¶ Fili⁹ za
charie arasi. Mod⁹ decoctiōis hyssopi: ⁊ est decoctio mior
ꝯferens tussi ⁊ asmati a caliditate ⁊ asperitati pectoꝝ. ℞.
fic⁹ siccas. x. ⁊ iuiubas. xxx. sebestē totidem: passularū enu-
cleatarū liq̄ritie rase. añ ʒ. x. seminū altee citoniorūz hysso
pi violaꝝ siccarū añ. ʒ. v. Decoquātur cum aque li. iij. vsq;
ad lib. j. ⁊ dosis ei⁹ oī die sit. ℥ iij. cū myrobal. viol. ab aur.
iiij. vsq; ad. ℥. j. Et sumat post illō mane ⁊ sero ex hoc loch
qd. ℞. capil. ve. seminū melonū citrulloꝝ. añ. ʒ. v. Confice
cū syrupo violato. Et sit dosis ei⁹. ʒ. iij. ⁊ si sufficit: bonū. Et
si fuerit cū eo febris det ei ī potu cū vadit dormitū mucilla
go psilij cū aqua citruli aut cucurbite aut cū aq̄ q̄ mulget
ex semine portulace: ⁊ teneat in ore suo formas siles lupi
nis: quaꝝ hec est descriptio. ℞. succi liquiritie. ʒ. x. seminū
cucurbite citruli portulace añ. ʒ. v. Confice cū mucillagie
psilij ⁊ albumine oui: ⁊ bibat cū aqua permixtiōis iuleb.
¶ Si aūt nō fuerit cum eo febris detur lac recens ad po-
tādum ⁊ comedēdū cū pane: ⁊ sorbendum ex ea hora post
horā vt frangatur sitis: ⁊ sit lac qd mulget ꝓprie ex capris
quarū pastus sit herba ordei: ⁊ lactuce: ⁊ silia. Et ꝯfert em
plastrare pect⁹ cuz cera: ⁊ oleo violato ibibitis in mucilla
gine psilij: aut aqua portulace, aut lactuce ⁊ similiū. Et sit
cibus eoꝝ pedes ⁊ capita hedorū: aut pulli cū cucurbitis:
aut chist cū oleo amigdalino: aut sorbitiones ex sauich or
dei: aut tritici cū zuccaro: ⁊ frangit aquā frigidā cū iuleb.
¶ Si aūt sit in pectore aut pulmone materia calida aliq̄d
grossitiei habens: administrentur trocisci cuz decoctione
hyssopi p̄dicta: quorum hec est descriptio. ℞. succi liq̄ritie
violarū siccarum añ. ʒ. x. amigdalaruz amararuz seminum
altee diagagāti seminum feniculi añ. ʒ. iij. Confice cū mu-
cillagine psilij: ⁊ semine lini ⁊ citoniorū: ⁊ da cū syrupo vio
Solutiuū lato. Festinant eñ maturationes ⁊ faciunt sputuz facilē.
¶ Si autē mundificatiōe corporis indigeret soluat natu
ra de quarto in quartū diem cum hac infusione. ℞. pulpe
cassiefistule myroba. violarū siracost añ. ℥. j. trocisci de vio
lis. ʒ iij. Distemperētur cū decoctione hyssopi predicta: et
Trocisco- da in mane. ¶ Confectio trociscorū de violis est huiusmo
ruz de vio di. ℞. foliorūz violarū mediocriuz in exiccatione ⁊ hume
lis ꝯfectio ctatiōe. ʒ. vj. turbith boni arundinei. ʒ. iiij. succi liq̄ritie te-
rentabin añ. ʒ ij. scamūee. ʒ. ij. Fac trociscos: valēt aūt ad
cōstrictionē anhelitus ⁊ leniunt naturā: ⁊ mundificāt pe-
ctus. ¶ Fili⁹ zacharie. Mod⁹ ꝯfectionis hyssopi: ⁊ est de-
coctio maior ꝯferens etiaz tussi ⁊ asmati a materia grossa
multe humiditatis: mūdificat eñ pect⁹ ⁊ pulmonē ab ea ⁊
sanie si fuerit in ipsis. ℞. ficuum siccarum albarum ⁊ pin-
guium. x. numero: ⁊ dactylorū pinguiū tantūdem: fenugre
ci radicū apij feniculi seminis vtriusq; seminū vitice anisi
hyssopi sicce calamēti ireos prassij añ. ʒ. v. liq̄ritie mūde. ʒ.
x. capilloꝝ veneris. ʒ. vij. Decoquantur in li. iiij. aque vsq;
ad tertiā. Et sit dosis eius. ℥. iij. cum melle. Et dat conue-
nienter. ¶ Medicamē de gentiana qd maturat ⁊ educit a
pectore humorez grossum aut saniosum. ℞. capilloꝝ ve. ʒ.
v. passularū enucleatarū carnium iuiubarum añ. ʒ. x. ami-
gdalarum amararū. ʒ. v. ireos. ʒ. iij. corticuz radicum cap-
paroꝝ orobi seminū apij ⁊ feniculi añ. ʒ. ij. gentiane aristo
logie rotunde añ. ʒ. v. ꝯfice cuz melle dispumato. Et sit do
sis eius a. ʒ. duabus vsq; ad aur. ij. ¶ Confectio formarū
similium lupinis ꝯferentium dysnie que tenentur in ore: ⁊
conferunt vehemēter. ℞. succi liq̄ritie papaueris zuccari
añ. partes equales. Fiant inde p̄dicte forme. ¶ Cōfectio
vnguenti qd maturat ⁊ lenit materias in pectore. Accipe
cere citrine. ℥. j. olei de cheiri et proprie citrine. ʒ. iiij. adi-
pis anatis ⁊ gallie et mucillaginis fenugreci ⁊ semis lilij
añ. ʒ. quinq; storacis. ʒ. vj. Fiat eorum aggregatio bona: ⁊
vngatur pectus ex eis: est enim expertū bonum. ¶ Confe
ctio pilulaꝝ de agarico ex nostra inuētione mūdificās pe
ctus ⁊ pulmonē: ⁊ ꝯferens asmati ⁊ tussi antique. ℞. agari
ci. ʒ. vj. ireos prassij añ. ʒ. j. turbith. ʒ. viij. hierepigre. ʒ. viij.
coloquintide: sarcocolle añ. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. ij. Confice cuz
rob. Et dosis earum sit. ʒ. ij. ¶ Cerotum ex inuentiōe no-
stra leniēs pectus maturās materias ī pectore: ⁊ pulmōe.
℞. hyssopi humide. ʒ. xij. cere citrine. ʒ. x. olei d cheiri citri
na. ʒ. xl. medulle crur vituli adipis anatis ⁊ vituli ⁊ gallie
añ. ʒ. viij. myrrhe bdellij mucillaginis fenugreci semis lini
añ. ʒ. viij. sigie terebēthie añ. ʒ. vj. mucillaginis altee. ʒ. viij.
Confice sic. myrrha ⁊ bdellium redigātur in subtilem pul
uerem ⁊ misceantur cum mucillaginib⁹ vsq; duz dissoluat
in eis. Deinde cum ceteris fiat vnguentū: et fiat inunctio
ex eo tepido. ¶ Joānes Serapionis. Loch ad asma ꝯfe-
rens ad ꝯstrictionem anhelitus: ⁊ subtiliat humores gros
sos. ℞. squille assate. ʒ. vj. radicū lilij celestis. ʒ. iiij. hyssopi
prassij añ. ʒ. ij. myrrhe croci. añ. ʒ. j. Tere ⁊ ꝯfice cuz melle.
¶ Loch aliud eiusdē bonum ad asma: ⁊ constrictionē an-
helitus. ℞. sisami excorticati nasturcij. añ. ʒ. xxx. penidiaꝝ
ʒ. xx. hyssopi. ʒ. vij. Cōfice cū penidijs: ⁊ sit dosis eius. ʒ. v.
cū decoctiōe hyssopi. ¶ Confectio vaporis exiccantis hu
miditatē in pectore: ⁊ confert asmati ⁊ tussi humide. ℞. ar
senicum ⁊ tere ꝯtritione bona: ⁊ distempera cū vitello oui
⁊ accipe ferulā siccā: et diuide eam in rotūdula mixta sicut
est magnitudo nucis: deinde illinias eam cum medicami
ne et dimitte siccari: ⁊ cum volueris vnge eum cum sepo re
num caprarum aut boum: ⁊ fiat suffumigium ex vna post
vnam per hebdomadā: ⁊ recipiat patiēs vaporē ore apto.
¶ Aliō. Accipe arsenicū et sulphur: ⁊ fac formas similes Alij troci
auellanis cum sepo renum caprarum: et vtere similiter. sci de arse
¶ Aliud ꝯferens tussi ⁊ asmati plurime humiditatis. ℞. nico.
aristologie rotūde. myrrhe storacis: thuris añ. ʒ. j. arsenici
ʒ. v. Tere ⁊ cōfice cū butyro vaccino: ⁊ fac formas similes
auellanis: ⁊ suffumigetur vna post vnam. Ea autem q̄ bi
buntur ꝭm hanc intentionez aut lambendo sumunt dicta
sunt in canone.

¶ De tussi.

Tussis quedā est humida: quedā sicca: ⁊ quecūq;
earum fuerit: aut est causa in mēbris ipsius spi
ritus: aut ab alijs mēbris sicut tussis catarralis De cura
Et tussis que fit cum ꝯmunitate alioruz mēbro tussis ca-
rum sicut stomachi: epatis ⁊ splenis: aut corporis toti⁹. si- tarralis.
cut in febrib⁹. ¶ Tussis q̄dē catarralis cura sunt due res.
Prima est sedatio flux⁹ catarri. et diximus curam ei⁹. Se-
cunda est ꝭm duos modos. Primus est maturatio ei⁹ qd
fluxit. Secūdus est eductio: ⁊ abstersio ei⁹ ex eis que dice-
mus iam. ¶ Cura aūt tussis que fit a cōmunitate est due
res. Prima est rectificatio illius mēbri. Scḋa est occurrere
impressiōi illate in spiritualibus mēbris ex his q̄ dicem⁹.
¶ Tussis aūt humida cuius causa est in spiritualib⁹ mem
bris est ꝭz vnū duoꝝ modoꝝ: aut a malitia ꝯplexiōis sine
materia: ⁊ dicta est cura eius: aut cū materia calida ⁊ frigi
da: grossa vel subtili: ⁊ dicta est cura eoꝝ in capl̄o d asma
te sufficiēter. ¶ Sicca aūt tussis est ꝭm duos modos: aut
cū febre: aut sine febre: ⁊ qualiscūq; sit dicta est cura ei⁹ in
capitulo d asmate a sicca causa. ¶ Mahemet arasi. Tussis
catarralis a catarro acuto calido ⁊ subtili ꝭz intētionē pri
mam curat cū rebus ꝓprie ingrossantib⁹: ⁊ coadunātibus
ipsum ⁊ tardantib⁹ velocitatē sui flux⁹: sicut ꝓprie syrup⁹
de papauere: ⁊ forti⁹ est eo iacur: ⁊ gargarizet añ somnum
aquā decoctionis balaustie: ⁊ rosarū siccarū. Deinde po-
nat sub ligua sua ex his trociscis. ℞. amili: dragagāti: ami Pilule sub
gdalaꝝ dulciū excorticataꝝ: farine fabarū: semis papaue lingua ad
ris albi ⁊ nigri: ⁊ corticum ei⁹: gummi arabici: ⁊ boli arme tussim ca-
ni. Fac ex eis formas similes lupinis cū mucillagie psilij ⁊ tar.
seminis citonij: ⁊ detur eūti dormitum: ex de iacur circiter
vnam. ʒ. et est forti⁹ eis. Et si significatur cum hoc plenitu
dinem esse in sanguine: flebotomamus cephalicā post se-
dationez acuitatis: ⁊ inflāmatiōis superflue. Et mane da
mus aquam ordei decoctionis iuiubarum: ⁊ sebesten cum
myrobal. viol. ⁊ cuz syrupo de papauere in sero. Et dam⁹
cibos sorbitiones ex farina fabarū et aqua ordei cū eo qd
mulget ex semine papaueris albi: aut ex semine ⁊ cortice.
¶ Si enim vigilie adsunt cū oleo amigdalino dulci: ⁊ pe-
nidiarum. Et

niđiarū. Et damus etiā; atriplicē: ⁊ maluas ⁊ ex lactucis cū amigdalis ⁊ sorbitiones ex tritico donec dissoluat: aut ex sauich. ¶ Si autē; indigent ventris solutione: ⁊ tussis fuerit sicca: ⁊ asperitas in pectore: tunc accipe iuiubarū: ⁊ sebestē: añ. xx. numero passularū enucleatarū. ʒ. x. violarū liqritie. añ. ʒ. v. ficuū siccarū numero. x. Decoque in li. iij. aque vsq ad. j. ⁊ dissolue i ea cassiefistule. terenīabin añ. ℥. j. Et si patiat calorē cū hoc: da myroba. de violis aut: aquā; ordei. Si autē iam screare ceperit: occurrit nobis iam intentio secūda: ⁊ cum volum⁹ vt ventris solutione pect⁹ mūdificet: dabim⁹ tunc myroba. violatū: cū decoctiōe hyssopi minore: quā dixim⁹ in cura asmatis calidi: ⁊ similia pect⁹ mūdificātia. Si āt fuerit tussis a catarro frigido ⁊ grosso: tunc precipim⁹ vt lambat omni sero ex myrrha circiter. ʒ. j. cū melle: ⁊ gargarizet añ somnū pprie myrrham: ⁊ croci cū aqua mellis: aut rob: aut cum iacur: si necessitas expetit. Et si necessaria est ventris solutio: fiat illud cū pilulis cochijs: aut cū hiera diacoloquintide: ⁊ si post illud fortiore indiget medicamine: da ex his pilulis. ℞. storacis liquide: myrrhe thuris masculi: opij croci succi liquiritie ana. Fiāt pilule sicut cicer. Dosis a. ʒ. iij. vsq ad. iiij. ⁊ sumat ex eis in nocte: cum autē quod aggregatū est in pectore iam maturat ⁊ expulit: da decoctionem hyssopi maiorē: ⁊ alia que dicem⁹ in tussi a materia grossa ⁊ humida. ¶ Si autē catarrus cum his non sistit: ⁊ tussis superfluit: oportet vt demus aliqua ex stupefacientibus: ⁊ catarri vehementiā; sedantibus ex his que dicemus. ¶ Si autē hec non sufficiunt: tūc oportet vt radat caput: ⁊ fricetur in loco zuhē deg in balneo cū pāno multe asperitatis: donec locus rubeat: ⁊ si nō sufficit: liniatur in eodē loco cū emplastro ex sinapi ɔtrita: ⁊ decoctiōe ficuū: ⁊ dimittat donec vesicetur locus. Deinde aperiātur vesice: ⁊ nō consolidētur tpe extenso. Et si adhuc nō cōtulerit: cauterizet sup zuhēdeg: et teneat cauteriū lōgo tpe aptū. Hec aūt tussis curāda ē exq̄site cū mlta solicitudie. Perducit ei ad phthysiz plerūq.

[margin: Optia decoctio pectoralis. — Pilule de storace.]

¶ Medicine frigide ad tussim catarralem.

Ahemet arasi. Confectio syrupi de papauere mirabilis ad tussiz ex catarro calo ⁊ phthysiz. ℞. papaueris albi ⁊ nigri. ana. ʒ. c. se. lactuce. ʒ. cc. se. iusqami albi. ʒ. xxx. coquant i aq̄ li. vij. vsq ad li. duas. Deinde cola et pijce sup ipm mucillaginis psilij li. ß. rob. lib. j. coquant donec inspissent ⁊ administrent. ¶ Idē. Cōfectio trocisco⁊ de papauere cōferens vt supra. ℞. papaueris albi. x. xxx. seminis cucurbite: citruli: iusquiami albi. añ. ʒ. xx. amili: draga ganti: gūmi arabici. añ. ʒ. xv. Confice cū mucillagine psilij. Dosis. ʒ. iij. cū syrupo de papauere aut cū aqua ordei: sunt eñ boni ad tussim calidā catarralē cū qua est sputū subtile citrinū: bonū ⁊ expertum. ¶ Idem. cōfectio pilularum de papauere ad tussim siccā q̄ infestat in nocte: ⁊ ad catarrū calidū. ℞. opij: amili: gūmi arabici: succi liquiritie añ. partē; vnā: papaueris ptes duas. Fiant pilule sicut cicer: ⁊ da ex eis a. iij. vsq ad. iiij. in sero: cōueniūt etiam pueris qui vomunt ⁊ nō psit dormire ppter tussim. De iacur ⁊ de diacodion dictū est i grabadin nostro. ¶ Diapapauer ex inuētione nostra cōferens cū auxilio dei tussi catarrali noui ⁊ multi tpis: ⁊ maturat egritudines pectoris: ⁊ ē mirabilis. ℞. papaueris. ʒ. xxx. liquiritie: dragagāti: penidiarum añ. ʒ. xxx. gūmi arabici: succi liquiritie: farine fabarū: feniculi: anisi: seminis lactuce: amili: semis portulace: malue. añ. ʒ. x. seminū cucumeris: melonis: cucurbite. añ. ʒ. v. Cōfice cū melle colato: aut penidijs ⁊ melle. añ q̄tū sufficit. Dosis est auř. ij. ¶ Syrup⁹ de papauere ex inuētione nostra cōfert catarro ⁊ tussi ab eo: ⁊ pprie cū caliditat ⁊ asperitate. Exptū. ℞. papaueris albi. ʒ. xxx. papaueris nigri. ʒ. x. seminū malue. gūmi arabici: dragagāti: seminū citruli: ⁊ citonio⁊ añ. ʒ. v. liquiritie. ʒ. xv. psilij. ʒ. vj. oia pter psiliū cōtūde: ⁊ pone sup ea aque libras sex: ⁊ dimitte die ac nocte ⁊ fac bullire vsq dū redeat ad li. iij. Deinde cola ⁊ pone in eo melbucthegi lib. vnā penidiarū lib. ß. Coque lēto igne vsq ad mellis spissitudinē: da: bonū ē si de⁹ voluerit. ¶ Diapapauer silr ex inuētiōe nostra ɔferēs cū auxilio dei tussi catarri noui ⁊ multi tpis: maturat egritudines pectoris ⁊ est mirabile. ℞. papaueris. ʒ. xxx. gūmi arabici: succi liquiritie: dragagantii: penidij añ. ʒ. xxx. se. feniculi: anisi semis lactuce: malue. añ. ʒ. x. semis cucumeris: melonū: cucurbi-

[margin: Syrupus de papa. — Trocisci de papa. — Pilule de papa. — Diapa. ex inuētione ppria. — Ali⁹ syrupus de papa. ex inuētiōe ppria — Cōfectio mirabilis ⁊ facilis.]

te: añ. ʒ. v. cōfice cū melle colato aut cum penidijs: ⁊ melle q̄d sufficit. Dosis auř. ij. ¶ Hamech fili⁹ zacharie Syrup⁹ d̄ papauere ɔfert tussi ⁊ catarro. ℞. papaueris albi cū corticib⁹ suis. ʒ. xxx. papaueris nigri: dragagāti: gūmi arabici ana. ʒ. x. liquiritie semis malue. ana. ʒ. xv. sebestē. xxx. Contunde oīa: ⁊ fac coqui cum aque lib. v. vsq ad lib. ij. deide cū melbuthec: ⁊ zuccari añ. ℥. viij. Fiat syrupus: bonus si De⁹ voluerit. ¶ Idē. diapapauer cui⁹ iuuamētum est sublime ad tussim catarralē cū caliditate et asperitate ⁊ siti: ⁊ ad raucedinē vocis ⁊ ad pleuresim. ℞. papaueris albi penidia⁊ añ. ʒ. xxv. succi liqritie: gūmi arabici: dragagāti: añ. ʒ. xx. amigdala⁊ dulciū. x. viij. amili: seminis citoniorū: semis portulace. añ. ʒ. v. seminis cucumeris: citruli: melōis: ⁊ cucurbite: lactuce: ⁊ malue. añ. ʒ. iij. Tēpera cum syrupo violato. Dosis ei⁹ ab auř. ij. vsq ad. ℥. ß. cum aqua ordei decoctiōis iuiuba⁊ ⁊ sebesten. Et si habet vigilias cū eo q̄d mulgetur ex papaueris semine cū cortice suo.

[margin: Ali⁹ syrupus d̄ pa. — Aliud diapapauer.]

¶ Medicine ad tussim catarralem frigidam.

Amech arasi. Cōfectio pilula⁊ de storace ad tussim catarralem absq caliditate q̄ iquietat in nocte: ⁊ iducit vigilias. ℞. storacis liq̄de albe: olibani: myrrhe: succi liqritie: opij. añ. ptes equales. Fiant pilule sicut cicer. Dosis earū est. ij. aut. iij. ¶ Sabor. Girges. Cōfectio pilularū quarū iuuamētū ē vltimū ad tussiz catarralē ⁊ phthysiz. ℞. storacis: myrrhe: croci: opij: olibani: castorei: ireos: pinearū purgatarū añ. Confice cum galbano et storace dissolutis cū pauco melle: ⁊ da bis vł ter in hebdomada: da. ij. vel. iiij. ¶ Gale. Cōfectio trocisco⁊ ad tussiz catarralē qui tenēt sub lingua: ⁊ sistunt catarrū: ⁊ sedāt tussiz ⁊ ɔferūt phthysi. ℞. medicaminis trociscati q̄d habuimus ab andromacho pinea⁊ purgata⁊ amigdala⁊ dulciū añ. auř. v. amili gūmi arabici: dragagāti: papaueris albi. añ. auř. ij. fac formas siles lupinis: ⁊ da in sero tenēdas sub ligua. ¶ Alexāder dixit canonē quē preterire nō iubeo. Etem ante cura bis catarrū: q̄ egritudies catarrales: nisi in duob⁹ casib⁹. scz cū timueris ne pfocet: ⁊ succurres tūc cū vomitu. Et cū timueris aduētū apostematis in parte nobili pueniēs cū flebothomia. Et dico q̄ narcotica postq̄ ex catarro in pectore ⁊ pulmone plenitudo acciderit: dare suspectum est. Dabis igit añ plenitudinē. Post vo plenitudinē euacuabis pri⁹. Deinde securi⁹ dabis: si ista dari op;. ¶ Alexander. Cōfectio pilula⁊ ad tussim catarralē ⁊ est ex medicis bndictis: ⁊ est ex secretis: ⁊ cōfert ad oēs egritudies catarrales: ⁊ vocant pilule alchabel: ⁊ dicte sunt in caplo de catarro. ¶ Idē. Cōfectio alia pilula⁊ experta ad tussim: et ad alias egritudies catarrales. ℞. storacis: myrrhe: opij. añ. Fac pilulas cū melle dispumato. Alie ꝫm cūdē modū myrrhe: opij: galbani. añ. Fac vt pri⁹. ¶ Isaac hebē aniaran. Pilule sedātes tussiz antiquā ⁊ nouā. ℞. storacis: castorei: opij: grano⁊ pini. añ. ptē. j. croci partis. j. tertiā. Cōfice cum rob. ¶ Ioānes filius Serapionis. cū tussis sicca ⁊ aspera cū caliditate fuerit ⁊ rubore: ⁊ apparuit sanguinis plenitudo: sicut diximus in asmate a simili cā facto facies. s. vt flebotomes administrādo deinceps aquam ordei cum sebesten: cū syrupo violato: aut myrobalanis de violis: ⁊ inungim⁹ pectus cū ceroto Gale. imbibito in mucillagīe psilij aut ex cera: aut oleo violato silr ibibitis. Et si est necesse materiā sepultam i pectore educere dabis myrobal. pdictū cū decoctiōe hyssopi frida: ⁊ dabis spēs loch ex mucillaginib⁹ psilij ⁊ citonio⁊ cū gūmis ⁊ granis medullis ex his q̄ dicemus. Cibabis aūt eos sorbitionib⁹ ⁊ proprie cum farina fabarū ⁊ penidijs: ⁊ oleo amigdalis dulci: aut ordeo confracto. Et q̄nq miscemus propter vigilias illud q̄d mulgetur a semine papaueris albi: ⁊ aqua ordei: dam⁹ et sorbitiōes: ⁊ ex tritico cōfracto cū zuccaro: necnō ⁊ iuscula ex atriplice ⁊ maluis: ⁊ q̄nq miscem⁹ pullos ⁊ pedes hedo⁊ ⁊ capita: ⁊ aues minutas teneras cū eis: aut vitella ouo⁊ diei sui: ⁊ cucurbita ē bon⁹ cib⁹ eis: ⁊ medulle fride: sicut citrull⁹ ⁊ cucumer. Et silr bleta: ⁊ portulaca cum amigdalis. Bibant autem aquam ordei: aut aquā frigidā: ⁊ inleb cū maturationis signa apparuerint ⁊ sputū iā incipit impinguari: dādo ea q̄ facilitāt ipm ad excreādū: sicut decoctio hyssopi frigida pprie ⁊ electuaria q̄ lābunt: ⁊ similia. ¶ Confectio loch que sumitur in hora hac. ℞. passula⁊ enucleatarū: pinearū: fisticorū: ami-

[margin: Pilule de stora. — Alie pilu. de stora. — Trocisci ad tussim catarra. — Canō bñ notādus. — Alie pilu. d̄ storace. — Alie pilu. d̄ storace. — Pilu. sub lingua.]

gdalaꝝ dulcium: seminum citrulli: mellonis: ⁊ cucurbite: dragagāti: gūmi arabici: papaueris albi: succi liquiritie: portulace: zuccari tabarzet ⁊ penidiaꝝ. añ. Fac formas similes lupinis: et teneat sub lingua vnaꝫ ex eis. Pect⁹ aūt ex maturatiuis inungaꝛ. Si autem corpus mundificatione indiget: fiat istȯ cuꝫ trociscis de violis. ʒ. iij. pulpe casiefistule. ℥. j. zuccari violati: ⁊ terenīabī. añ. auꝛ. v. dissolutis cum decoctione hyssopi frigida.

Solutiuū

¶ Joānes Serapionis. Loch ꝯferens tussi facte ex caliditate et siccitate: et asperitate multa: ⁊ est medicamen bonum. ℞. amigdalarū dulciū excorticataꝝ. ʒ. xij. seminum malue altee. añ ʒ. x. seminum citrullorum mūdatorum. ʒ. x. gummi arabici: dragaganti: amili: granoꝝ: citonioꝝ excorticatoruꝫ: succi liquiritie: granoꝝ dulciū pini. añ. ʒ. viij. penidiarū sahari. ℥. j. Terātur omnia contritiōe bona: ⁊ misceanꝛ cū syrupo. Cuius hec est permixtio. Accipe passularū dulcium: radicuꝫ liquiritie: sebesten: iuiubaꝝ. añ. ptes equales. Decoq̄ in aq̄ donec inspissentur. Deinde cola: ⁊ proijce in eaꝫ rob q̄ꝫtuꝫ sufficit. Deinde coagulētur cū ea medicine: ⁊ da cum sorbitionibus ex aqua furfuris ⁊ ordei cū farina fabarū: cū penidijs ⁊ oleo amigdalino dulci: ⁊ bibat sup ipꝫ aquā ordei.

Loch ad tussim ca. ⁊ siccam.

¶ Idē aliȯ valens similiter. ℞. psilij: granorum citonioꝝ añ. ʒ. v. seminis papaueris albi. ʒ. x. sebestē. l. iuiube. xxx. radicis liquiritie. ʒ. vij. chesmes. ʒ. xv. casiefistule mūdate. ℥. j. Decoq̄ in aq̄ lib. viij. donec impinguētur. Deinde cola ⁊ ꝓijce super ea rob. li. duas zuccari saltemeni: syrupi violati: penidiaꝝ. añ. ℥. vj. farine fabarū. ʒ. iij. dragaganti: gūmi arabici. añ. auꝛ. iiij. coquātur vsq̄ dū transeant in essentiā mellis. Deinde. ℞. semis cucurbite: melonis: cucumeris: citrulli. añ. auꝛ. ij. papaueris albi. auꝛ. iij. anisi: feniculi: añ auꝛ. ij. Cōfice ⁊ cōserua in vase vitreo. Dosis eius ē ab aure. ij. vsq̄ ad. iij. teneat parū sub ligua. deinde bibat aquā ordei: est eñi medicamē benedictū.

Aliȯ loch ad idem.

¶ Cōfectio formarum similiū lupinis cōferētiū tussi ⁊ asperitati: ⁊ est ex inuētione nostra. ℞. dragagāti: gūmi arabici: seminis malue: seminuꝫ cucumeris: ⁊ citrullorum: amigdalarum dulcium: farine fabaꝝ añ. ʒ. iij. seminis portulace: amili. añ. ʒ. ij. fac formas cum mucillagine psilij. Et si vigilias patitur: adde seminū lactuce: papaueris. añ. ʒ. iij.

Pilu. sub lingua ad idem.

¶ Filius zacharie arasi. Cōfectio pilularum cōferētium tussi calide et siccitati et auferūt eaꝫ. ℞. succi liquiritie: amili: dragaganti: gummi arabici: amigdalaꝝ excorticatarū. añ. ʒ. j. zuccari tabarzet ʒ. iij. Confice cum mucillagine seminū citoniorum: ⁊ fiant inde predicte forme ⁊ teneat ī ore die ac nocte.

Alie pilu. sub ligua ad idem.

¶ Idē. Pilule bichechie q̄ cōferunt similiter. ℞. succi liquiritie. zuccari tabarzet. añ. auꝛ. vj. amili: dragagāti: amigdalaꝝ dulcium. añ. ʒ. iiij. Confice cū mucillagine psilij vel citoniorū.

Piŀ. bichechie ad idem.

¶ Idem. Confectio trociscorū festinātiū maturationē in tussi calida et pleuresi facilitātiū sputum. ℞. succi liquiritie violatū. añ. ʒ. v. amili: dragaganti: seminum altee: feniculi. añ. ʒ. j. ⁊ ß. Confice cū mucillagine psilij: ⁊ semine lini: ⁊ semine citoniorū. Da cum aqua ordei et syrupo violato.

Trocisci optimi ad tussim calidā ⁊ pleuresim.

¶ Idem. Cōfectio alia trociscoruꝫ ad tussim siccā cū caliditate vehementi ⁊ siti. ℞. succi liquiritie: violaꝝ. añ. aure. iij. seminis citrullorum: cucurbite: tereniabin. añ. auꝛ. j. ⁊ ß. Fac trociscos cum mucillagine psilij: et seminū citonioꝝ. Dosis auꝛ. ij. cū aqua ordei ⁊ syrupo violato.

Alij troc. ad tussim ca. ⁊ sitim vehemen.

¶ Filius zacharie. Loch cōferēs tussi calide ⁊ maturās eā et facilitās in ea sputum. ℞. iuiube. xx. sebesten. xl. ficus. vj. liquiritie munde. passularū enucleataruꝫ. añ. ʒ. x. capilloꝝ veneris. ʒ. v. aque lib. v. buliant vsq̄ ad lib. j. Deinde recipe penidiorū: ⁊ rob. añ. ʒ. v. coquātur cū facilitate: vsq̄ dum sint sicut mel currens. Deinde accipe seminis lactuce: cucumeris: cucurbite: portulace fabaꝝ excorticataꝝ. añ. ʒ. iij. gūmi arabici: dragagāti: amili: papaueris albi: amigdalaꝝ dulciū añ. auꝛ. j. Cōfice cū predictis. Dosis. ʒ. v.

Loch ad tussim ca.

¶ Idem. Confectio similis lupinis ꝯferēs tussi calide ⁊ abscissiōi vocis: ⁊ sedat sitim. ℞. seminis cucumeris mūdati. ʒ. vj. succi liq̄ritie. ʒ. vj. seminis portulace auꝛ. j. Aggrega ea post bonā cōtritionem cum albumine oui: fiant inde predicte forme: et teneat quotidie sub lingua.

Piŀ. sub lingua ad idem.

¶ Sabor. Confectio pilularū cōferētiū tussi. ℞. dragagati: gūmi arabici: seminū cucumeris: papaueris albi: portulace: amili: croci: zuccari vŀ penidij. añ. cōfice cū rob: ⁊ teneat quotidie sub lingua: est enim exptū: si De⁹ voluerit.

Piŀ. sub ligua alie.

¶ Sabor rex. Medicamē mirabile cōferens tussi calide antique ⁊ egritudinibus pectoris a caliditate ⁊ siccitate: expertum. ℞. mucillaginis psilij extracte ꝰm scientiaꝫ lib. iij. rob penidiarum: zuccari: saliemini. añ. li. j. et ß. coque lento igne vsq̄ ad mellis spissitudinē auferēdo continue spumā eius. Deinde recipe seminū cucumerū: melonum: citrulorum: cucurbitarum mundatarū: añ. auꝛ. x. amili: amigdalarū dulcium: granoruꝫ pinee maioris. añ. ʒ. xv. gummi arabici: dragagāti albi seminis lini assi añ. ʒ. viij. se. citoniorū mūdatorum ʒ. j. croci. ʒ. j. anisi. ʒ. vij. opij. auꝛ. j. seminis lactuce. ʒ. x. Tere ⁊ pulueriza: ⁊ pone sup medicamine. Et si non potest dormire: adde cū predictis seminis papaueris. ʒ. xx. iusquiami. ʒ. xv. recōde ī vase vitreo. Dosis ei⁹ est. ʒ. iij. vel. iiij. teneat sub lingua: ⁊ glutiat saliuā eius: est enim medicamen benedictū.

Electuarium ad tussim ca.

¶ Syrupus de hyssopo de inuētione nostra cōferēs cū auxilio dei tussi calide difficili: ⁊ ꝯfert phthysi: ⁊ dolori lateꝝ. ℞. liquiritie: radicū feniculi: vel seminū eius. añ. ʒ. x. hyssopi: capillorū veneris. añ. ʒ. v. fic⁹ pingues. vij. pruna. x. iuiubas. xx. passularū enucleataruꝫ. ʒ. xx. sebesten. c. decoque cū aque li. v. vsq̄ ad lib. ij. Da tepide. ℥. j. cū. ʒ. vj. zuccari rosati: vel violati. Et si vis accipe huius aque li. ij. ⁊ pone super eam penidiarū sahari: zuccari meibuheg: syrupi violati ana libram mediā: dragagāti. ℥. iiij. Et est valde bonū tussi sicce vŀ phthysi ⁊ siccitati pectoris ⁊ asperitati. Da cū aqua cucurbite asse vel citruli.

Syrup⁹ de hyssopo.

¶ Aliud valēs similiter. Accipe p̄dicte decoctionis li. ij. ⁊ pone sup ea penidiarum li. j. olei amigdalarū dulcium. ℥. iij. granorum alben excorticatoꝝ lib. ß. Fac decoqui: ⁊ accipe violaruꝫ siccarum tritarū ⁊ cribellatarum: dragagāti. añ. ℥. j. gūmi arabici. ℥. ß. Pone in vase vitreo: dosis eius est sicut galla: bonum ⁊ expertum.

Electu. ad idem.

¶ Syrupus ali⁹ ꝺ hyssopo ad tussim ⁊ asma ex asperitate pectoris. ℞. hissopi: capilli veneris. añ. ʒ. xvj. violaꝝ: papaueris albi: ordei mūdi: seminis malue. añ. ʒ. x. seminū citoniorum: lactucarum: cucumeris. añ. ʒ. v. passularū enucleataruꝫ. ʒ. x. ficus. x. iuiubas. sebestē. añ. xl. cum zuccari lib. ij. fiat syrup⁹.

Ali⁹ syru. ꝺ hyssopo.

¶ Syrup⁹ ali⁹ de hyssopo ad tussim et asma ex asperitate cū caliditate. ℞. liquiritie. ʒ. xx. seminis malue: cucumeris: ordei mūdi: dragagāti: seminis citrullorū. añ. ʒ. iij. maratri: apij capilloꝝ veneris hyssopi. añ. ʒ. x. seminis citoniorū: malue anisi. añ. ʒ. v. intube: sebestē. añ. xl. ficuum pinguium albaꝝ. x. passularū enucleatarū. ʒ. x. zuccari. li. ij. fiat syrup⁹.

Ali⁹ syru. ꝺ hyssopo.

¶ Diascorides dixit ꝙ fruct⁹ algipur antiqu⁹ assus igni: deinde comestus in sero cū melle confert tussi difficili ⁊ laboriose. Et dixerunt quidaꝫ ex posterioribus: ꝙ si infigātur in eo tria grana thuris ita ꝙ sepeliantur in ipso: ⁊ deinde assetur: ⁊ comedatur in sero cū melle cōfert mirabiŀr. Seruetꝛ tamen illo sero sine cena: ⁊ est expertuꝫ.

¶ De tussi humida.

Alia autē tussis humida ponitur cōplexionalis: alia materialis. Materialis quidē est ꝰm alterum duorum modorū: aut cum caliditate: aut cum frigiditate. Et huic quidē cū caliditate cura est tres res. Prima est adequatio cāe eius. Scđa est subtractio ipsius cuꝫ subtractione cōmuni. Tertia est eductio ipsi⁹ eductione propria.

Cura tussis calide material.

¶ Primā igiꝛ rē cōplent cōmensurare regimini eius sex res quemadmodū in capitulo de asmate dictū est: ⁊ post illud administrare ex medicaminib⁹ q̄ ipsius materiā digerunt: sicut est decoctio capilloꝝ veneris proprie: ⁊ syrupus ex: ⁊ syrup⁹ ex iuiubis: ⁊ decoctio sebestē in aqua ordei: ⁊ decoctio hyssopi facta de papauere albo et fabis excorticatis ⁊ ordeo cum zuccaro rosato aut violato ⁊ siŀia.

¶ Secundā vero rē complēt euacuationes facte cū iteratione: ⁊ facte de quarto in quartū diē ex casiafistula: et tereniabin: et myrobalani de violis cū decoctione hyssopi facta. Et quandoq̄ addimus et qđ est sicut trocisci de violis ⁊ similia. Et dam⁹ inter solutiuū: ⁊ solutiuū ex moderate vomere facientib⁹ sicut est raphan⁹ assus cū oximelle aut syrupo acetoso de radicibus. Aut radices assas ⁊ oximel ⁊ similia. Et si corp⁹ est plenuꝫ: et facies pulchra cū abūdātia sanguinis flebotomiam⁹ ex basilica: ⁊ quandoq̄ cū flebotomia remouente materiam.

Flebotomia.

¶ Tertiā rem cōplēt administratiōes medicaminū plenitudinē pectoris ⁊ pulmōis per screatū educētiū sicut loch de pino: ⁊ ꝓprie loch de fabis ⁊ loch de hyssopo: ⁊ syrup⁹ ꝺ hyssopo: ⁊ ꝯfectio de orobo ⁊ siŀia.

¶ Humide ꝟo ⁊ frigide tussis cura est q̄tuor res. Et prima q̄dē ē digestio ⁊ maturatio cause eius. Scđa est subtractio ei⁹ subtractiōe cōi. Tertia est eductio

est eductio ei⁹ eductiõe ꝓpria. Quarta exiccatio residui superflui humidi eius. Quinta corrigit accidẽtia. ¶ Prima quidẽ res perficitur cum administratiõe medicaminũ sicut in capitulo de asmate diximus. ¶ Scd͞am rem cõplet euacuatiões facte cũ eo qđ est sicut pilule cochie: ⁊ hiera diacoloq̄ntide: ⁊ pilule de agarico: quas dixim⁹ in cap. de asmate: ⁊ ꝓpue cũ iteratione ⁊ iteratione: ⁊ cũ interpollatione administratiõis rei vomitiue. Et si op⁊ vt deueniat ad administrationẽ solutiuoꝝ: etiã sicut in cap. de asmate dixim⁹. ¶ Tertiã rem cõplent administratiões medicinarũ materiã educẽtiũ a pectore: quas in cap. de asmate diximus: ⁊ deinceps ostẽdemus. ¶ Quartam rem ꝯplent administrationes medicaminũ materiã dissoluẽtiũ et resoluẽtiũ ⁊ ꝯsumẽtium: ⁊ hmõi quidẽ medicamina cõsueuerunt medici exiccatiua vocare q̄ administrãda sunt postq̄ administratiões mundificãtiũ cõium ⁊ propriorũ cum iterationib⁹ precesserunt cõuenientib⁹: vt exiccetur residuum rei. Administrare autẽ ea in principio est prefocare ⁊ ponere egrũ ad mortẽ. Administratio autẽ huiusmodi est ſm duos modos. s. aut lambẽdo seu bibẽdo: aut vaporando ⁊ nos plenã faciem⁹ narrationẽ ex his. Et huius q̄dẽ summe est lãbere ex myrrha. ʒ. j. cũ melle: facilitat eñ anhelitũ: ⁊ ꝯsumit humiditatẽ. Huius etiam intẽtiõis est storax: et opponacũ: et ꝓprie cum ouis: aut melle: aut serapino factis ex eis pilulis cum aqua rute: aut glutẽ albotin cũ melle aut alchitrã cũ melle: aut sulphur cũ ouis sorbilib⁹: aut arsenicũ similr̃ cum ouis aut cum grano pini ⁊ silia. ¶ Ex euaporationib⁹ aũt ad tussim antiquã est arsenicũ citrinũ cum aristologia rotũda partibus equalib⁹. Cõfice cũ butyro vaccio: ⁊ fac formas siles auellanis: ⁊ fiat suffumigiũ p embotũ in ieiuno. Dicitur enim q̄ statĩ liberat

Trocisci de arse.

¶ Vapor alius. ℞. arsenici citrini stercoris leporis ⁊ farine ordei corticũ fistici añ. fac formas cũ vitello oui: suffumigetur cũ eis tribus vicibus.

Alij troci. de arse.

¶ Alius. ℞. aristologie rotũde storacis galbani añ: arsenici ad pondus oĩm: aggrega cũ butyro vaccio ⁊ vtere.

Alij troci. Alij troci. de arse.

¶ Alius. ℞. storacis myrrhe thuris aristologie añ. arsenici ad põd⁹ oĩm: aggrega cum butyro vacio. Fiat suffumigatio omni die bis vel ter: ⁊ bibat super ipsum aquã cum butyro ouino. ¶ Plura hui⁹ intẽtionis scripta sunt in cap. de asmate canone vltio. ¶ Quitam rẽ complẽt administratiões medicaminũ confortantiũ pectus ⁊ pulmonẽ aut elargãtiũ: ⁊ si vigilie adsint cũ sedatiõe tussis somnũ inducẽtiũ. Summa autem sedãtiũ

Sedantia tussim.

tussim cũ ꝯfortatiõe pectoris ⁊ pulmonis est hec: rob aut syrupus fact⁹ ex succo granoꝝ myrti completoꝝ est ad illud mirabilis: ⁊ hoc in tussi calida. Sed in frigida q̄dẽ cũ myrrha ⁊ croco modico: pulmõis aũt vulpis sicci iuuamẽ est sublime in calida ⁊ frigida. In calida quidẽ aur̃. j. ex eo cũ syrupo myrtino. In frigida vo cum melle ⁊ aqua calida. Hui⁹ intẽtiõis autẽ est croc⁹ cũ syrupo myrtino aut cũ syrupo ð hyssopo: ⁊ silr̃ sandaraca cũ melle: nux cipressi cũ vino ⁊ melle: ⁊ grana pini sũt ex reb⁹ magnis in hac pte. ex medicinis magnis autem que sedant tussim ⁊ pect⁹ ꝯfortant sũt tyriaca ⁊ mitridatũ ⁊ diamusc⁹ dulcis ⁊ amar⁹: ⁊ athanasia magna ⁊ parua ⁊ diamarthe est cõfectio mirabilis Rabi regis quã scribemus: ⁊ silia. ¶ Summa autẽ medicinarum pectus elargãtium scripta est in capitulo de asmate. ¶ Sũma aũt medicinarum tussim sedantium ⁊ corrigẽtiũ superfluitates vigiliarũ dicetur quando de medicinis stupefacientib⁹ sermonem faciemus: si Deus voluerit. Afferant̃ ad hunc locũ plura que scripta sunt in capitulo de asmate humido siue calido: siue frigido: ⁊ ꝓprie medicia quã scripsit fili⁹ zacharie. ¶ Fili⁹ Humain. Modus decoctiõis de capillis veneris ꝯferens tussi humide cũ calore.

Decoctio de capil. veñ.

℞. capilloꝝ veneris non vltime recentiũ. ʒ. j. hyssopi sicce fabarũ excorticatarũ seminis feniculi anisi seminum lactucarum portulace papaueris albi amigdalarum dulcium ⁊ amararũ ordei excorticati. añ. ʒ. v. seminis melonis cucurbite: granoꝝ myrti. añ. ʒ. iij. gũmi arabici añ. ʒ. ij. passulaꝝ enucleataꝝ. ʒ. xv. dactylos pingues. v. ficus siccas. v. iuiubas. xxx. decoquãtur in aque li. iiij. vsq̄ ad li. j. ⁊ ß. ⁊ da ei mane. ʒ. iij. cũ zuccaro rosato aut violato. Et si volueris: accipe ex hac decoctione li. ij. ⁊ cũ meibueg et zuccari. ʒ. x. fiat syrupus. Dosis ei⁹ est. ʒ. j. ¶ Fili⁹ amaraz. Syrup⁹ de hyssopo ꝯferẽs tussi humide cũ frigiditate. ℞. hyssopi sicce. ʒ. v. capilloꝝ veneris liquiritie añ. ʒ. vj. corticũ radicũ apij feniculi ⁊ seminis anisi añ. ʒ. v. folioꝝ prassij. ʒ. iij. passulaꝝ enucleatarũ. ʒ. j. iuiubarũ. xx. ireos fenugreci añ. ʒ. ij. ⁊ ß. seminis malue ⁊ bismalue añ. ʒ. ij. ficuũ pinguiũ. vj. numero dactylorum. v. folioꝝ calamenti aur̃. j. decoquant̃ i aq̄ li. v. vsq̄ ad lib. j. ⁊ ß. cũ melle et meibueg añ. lib. ß. Fiat syrupus. Dosis. ʒ. j.

Loch ad tussi⁊ ⁊ ad egritudines pectoris ⁊ pulmo.

¶ Idẽ loch cõferẽs tussi et egritudinib⁹ pectoris ⁊ pulmonis: ⁊ est expertũ. ℞. farine fabarum liquiritie mundate thuris masculi gummi albotin amigdalaꝝ dulcium ⁊ amararũ ana. ʒ. x. seminis feniculi anisi croci succi liquiritie dragagãti albi seminis citonioꝝ mũdatorum papaueris albi añ. ʒ. vij. calamẽti: prassij. añ. ʒ. x. opij. ʒ. iij. Tere ⁊ cerne: ⁊ adde eis penidie. ʒ. xxx. Deinde cõfice cũ melle colato. ʒ. cl. ⁊ contunde in mortario: ⁊ sit dosis. ʒ. ij. in mane cũ decoctiõe hyssopi: ⁊ i sero teneat ex eo sub lingua.

Confectio ad tussim humidam

¶ Democrit⁹. Mod⁹ ꝯfectiõis ad tussim hũidã cũ frigiditate. Accipe calamenti fluuialis ʒ. v. granoꝝ pini. ʒ. vj. seminis vitice: ireos: añ. aur̃. j. piperis nigri: semis lini añ. aur̃. ij. Cõfice cum melle chesmes. Et sit dosis ab aur̃. j. vsq̄ ad. ij. cũ decoctiõe hyssopi.

Aliud loch ad idem.

¶ Idẽ loch bonũ ⁊ expertũ conferens ad idem. ℞. mellis boni. ʒ. iiij. vitelloꝝ ouorum recẽtium ⁊ butyri. añ. ʒ. iij. Mel et butyrũ decoquãtur vsq̄ dũ habeant modicum spissitudinis. Deinde dimittat̃ modicũ infrigidari: ⁊ misce cum eis vitella ouoꝝ cõmixtione bona. Deinde misce piperis nigri puluerizati. ʒ. xij. ⁊ sumatur ex eo lãbẽdo mane ⁊ sero. est eñ expertum.

Pilu. sub lingua.

¶ Paulus. Pilule que tenẽtur in ore cõferunt ad tussim frigidã ⁊ siccã: ⁊ sunt experte. ℞. myrrhe croci: granorum pini: granorum coti excorticatorum: feniculi: anisi: amigdalarum dulciũ ⁊ amararũ: papaueris albi: succi liquiritie. añ. Cõfice cum penidiarũ partibus. iij. ⁊ succo feniculi hũidi.

Confectio ad tussim.

¶ Hamech filius zacharie. Confectio ꝯferẽs tussi antique ⁊ frigide ⁊ ventose. ℞. penidiaꝝ. ʒ. x. prassij: capilli veneris: hyssopi: feniculi: anisi. a na. aur̃. iij. croci calamẽti: zuccari. añ. aur̃. iij. succi liq̄ritie: pineaꝝ purgataꝝ: ⁊ amigdalarum dulciũ. añ. ʒ. j. Cõfice cũ melle dispumato quãtum sufficit. da. ʒ. iij.

Syrupus de prassio.

¶ Hamech arasi. Syrupus de prassio confert tussi de phlegmate grosso ⁊ ventositate. ℞. prassij. ʒ. xl. liquiritie: hyssopi: calamẽti: capilli vene. añ. ʒ. xx. radicũ feniculi: apij. añ. ʒ. x. amigdalaꝝ mũdataꝝ pinearũ purgatarũ: fenugreci: seminis feniculi. añ ʒ. v. masticis: darseni zinziberis. añ. ʒ. ij. passularũ enucleatarũ. ʒ. c. iuiube sebesten. añ. c. aque calide lib. xxiiij. Dimitte die ac nocte: deinde coque vsq̄ dum redeat ad li. x. Deinde adde mellis: ⁊ rob: ⁊ penidiaꝝ añ li. ij. Deinde suspẽde in medicamine croci. ʒ. j. Dosis eius ab. ʒ. j. vsq̄ ad. ij.

Loch ꝯferẽs ad idẽ

¶ Idẽ. Loch ꝯferẽs vt ipsum. Accipe liquiritie: amigdalarũ dulciũ ⁊ amararũ: seminis lini asli. añ. ʒ. iiij. seminis feniculi: farine fabaꝝ et pinearũ mũdatatũ. añ. ʒ. iij. myrrhe: croci: olibani: darseni. añ. ʒ. j. ⁊ ß. penidiaꝝ. ʒ. ij. Cõfice cũ rob. Et fiant formesiles lupinis: ⁊ teneat sub lingua.

Loch de allijs.

¶ Sabor. Cõfectio. Loch de allijs: q̄ ꝯfert tussi phlegmatice: ⁊ maturat materiã eius: bonũ ⁊ exptũ. Accipe allioꝝ mũdatoꝝ lib. ß. ⁊ elixa ea in aq̄ decoctionis cicerũ: ⁊ hyssopi sicce: vsq̄ dũ sunt bñ discocta. Deinde colẽtur et terant̃ a lr̃a sicut medulla: ⁊ ꝓijce sup ea mellis ⁊ butyri: añ. ʒ. vj. ⁊ decoquãtur lento igne vsq̄ ad terminũ loch: et vtere: bonũ est.

Loch de caulibus.

¶ Idẽ. ℞. succi caulũ lib. v. lento igne coque auferẽdo spumã ei⁹ vsq̄ dum redeat ad lib. ij. Deinde coquat̃ cũ rob: ⁊ mellis li. j. vsq̄ dũ ingrossent̃: ⁊ bonũ est.

Loch de squilla.

¶ Idez. Loch de squilla exptũ ⁊ efficax in tussi humida: educit eñ ex pectore materiã ei⁹. ℞. succi squille: ⁊ mellis: añ. coquatur vsq̄ dũ ingrossent̃.

Medicamẽ ad tussi⁊ hũidã.

¶ Idẽ. Cõfectio medicaminis ad tussi⁊ humidã cũ frigiditate. ℞. spice: croci. añ. ʒ. j. hyssopi sicce: prassij. añ. ʒ. iij. myrrhe ireos. añ. ʒ. ij. farine orobi ⁊ fabarũ añ. ʒ. vij. piperis. ʒ. j. ⁊ ß. chesmes: ⁊ carniũ dactylorũ ficuũ pinguiũ: ⁊ pinearũ mundataꝝ añ. ʒ. vj. Confice cũ lohoc de caulib⁹. Verũ ⁊ expertũ. ¶ Cõfectio medicamĩs ex inuẽtione nostra.

Syrupus valẽs asmati ⁊ tussi.

Syrupus valẽs asmati ⁊ tussi: ⁊ maturat eas: ⁊ cõfert vlceribus renũ ⁊ vesice: ⁊ est medicamẽ bonũ. Accipe ficus albas ⁊ pĩgues. l. numero iuiubas. c. Decoque in aq̄ lib. v. vsq̄ ad. iij. ⁊ cum rob: lib. ß. zuccari lib. j. Fiat syrup⁹. ¶ Syrup⁹ alius. ℞. ficuũ siccaꝝ pĩguiũ. ʒ. iij. hyssopi sicce: capilloꝝ veneris. añ. ʒ. j. rute prassij: liq̄ritie. añ. ʒ. iiij. radicũ maratri: apij. añ. ʒ. v. anisi: semi. malue. añ. ʒ. ij. carniũ iuiubaꝝ. ʒ. iij. Fiat syrupus cũ melle ⁊ rob lib. j. ¶ Alexander. Electuariũ mũdificans pectus ⁊ pulmo-

Electuarium mūdificās pect⁹ ⁊ pulmonem.

nem ⁊ cōferēs tussi. Accipe granorum pinearū: amigdalarum dulcium. aā. ʒ. x. datylorūq̧ pinguium. ʒ. xv. pinguedinis ficuū ⁊ chesmes. aā. ℥. j. dragagāti albi seminis feniculi. aā. ʒ. vj. ireos. ʒ. xv. Cōfice cū melle crudo. dosis a. ʒ. ij. vsq̧ ad aur. j. ¶ Alexāder. Ad tussiȝ q̄ inquietat in nocte: ⁊ nō sinit dormire: ⁊ ad tussiȝ catarralē. Fiāt pilule ex storace myrrha: ⁊ opio. aā. croci partis. j. quarta. Cōfice cum melle aut rob: in forma cicerū: ⁊ da in sero. ij. aut. iij. aut ex myrrha: opio: ⁊ galbano: ⁊ pauco croco.

Pilule de storace vsuales.

Aut ex storace. ℥. j. galbani: sulphuris vini: opij: piperis: terebenthine aā. ℥. j. Aut storacis: zinzi. opij: croci: galbani: granoꝝ pini: aā. ꝑtib⁹ equalibus. Cōfice ⁊ vtere. Ista eñ sedāt tussim antiquā ⁊ nociuā. ¶ Gale. Medicamē qđ ponit Rabit rex dicitur qđ est tante virtutis ꝙ nullū aliud ei equipareтur ad sedationē tussis.

Electuarium sedās tussim.

Est eñ mirabile. ℞. radicū oppoponaci. ℥. j. ⁊ ß. ⁊ loco radicū oppoponaci ponat oppoponaci aure. v. castorei semis lini assi aā. aur. iij. seminis lactuce aure. v. folioꝝ rute siccoꝝ myrrhe aā. aur. iij. ⁊ ß. opij: croci a. aur. ij. ⁊ ß. ꝯfice cū melle colato. Et da in sero febricitantibus cū aqua calida: ⁊ nō febricitantib⁹ cuȝ vino. Et sit dosis ei⁹ sicut magnitudo fabe. Est enim expertum ⁊ bonū.

Pilul. ad tussim antiquam.

¶ Galenus ex libro decē tractatuū. Cōfectio pilularum quarū iuuamētū est vltimatū ad tussim antiquā humidā aut catarralē. Accipe casto. myrrhe masticis liq̄ritie opij galbani anisi feniculi enule et in alio rasen. gētiane hyssopi sicce ireos dragagāti gūmi arabici. aā. croci ꝑtis. j. tertiā. Cōfice cū rob. Da post mēses tres.

Lohoc ad tussim et asma.

¶ Galen⁹ ex eodē libro. Cōfectio lohoc qđ exꝑtus suȝ ad tussim: ⁊ ad asma ex materia grossa difficilis eradicatiōis ℞. liq̄ritie ireos storacis liq̄de phisticoꝝ mundatorū amigdalarū dulciū et amaraꝝ granoꝝ pini aā. aur. iij. olibani glutini albori gūmi dragagāti: agari. cinamōi: semis feniculi. aā. ʒ. ij. ⁊ ß. aloes: myrrhe aā. aur. ij. chesmes. ℥. j. Tere ⁊ sicca: ⁊ pulueriza. Medullas vero ꝯtere contritione vltima: aloen vero et myrrhā īfunde in rob circiter. ℥. ij. aut. iij. mellis colati ⁊ cere quātū sufficit. Deinde dissolue in eo storacē. Cōfice cōtundendo in mortario cuȝ ceteris. Et sit dosis eius a. ʒ. j. vsq̧ ad aur. j. ¶ Inquit Gale. Faciebat hanc medicinā ꝑcedere syrupū alchesimes: et hyssopi. et decoctionē eoꝝ et alia ex maturātibus: quorū forma est apud te: et hoc tēpore cōuenienti vt digeratur ⁊ matureť materia.

Trocisci stelle.

¶ Galenus. Trocisci cognomiati assem⁹: ⁊ sunt trocisci stelle cō ferūt huic tussi iuuamētū sublime: ⁊ proprie dati cuȝ rob. Et sit dosis a tertia. ʒ. vni⁹ vsq̧ ad. ʒ. ß. Et sūt ex hominib⁹ qui dant cum aqua ordei.

Cōfectio alba.

¶ Humain. Cōfectio alba cui est iuuamētū et operatio vehemens ad tussim difficilē et antiquā ex materia grossa viscosa: et aperi⁹ oppilatiōes pectoris ⁊ pulmōis: ⁊ mūdificat ea: ⁊ clarificat vocē: ⁊ educit saniē ⁊ materias corruptas ex pectore ⁊ ꝯfert phthysi. ℞. seminis lini assi. passularū enucleatarū. aā. ℥. iiij. amigdalarū dulcium ⁊ amararum: granorū pini. aā. ℥. ij. auellanaruȝ assarum: ireos: glutini albotin ana. aur. ij. thuris masculi: croci: myrrhe aā. aureuȝ. j. Facere eis trociscos cū lacte asine: ⁊ dimitte siccari. Deinde tere ⁊ cōfice cum melle: ⁊ est dosis eius. ʒ. j. mane ⁊ sero teneat sub ligua. ¶ Archigenes. Cōfectio que cognominatur mirabilis ꝯferēs cū virtute dei ad sputū sanguinis: ⁊ ad tussiȝ chronicā ⁊ antiquā ex materia putrida saniosa ex vlcere ⁊ phthysi.

Cōfectio mirabilis.

Mūdificat enim ⁊ abstergit cum virtute dei a materia grossa ⁊ putrida: ⁊ sunt vsi hac medicina prudētes. Et cū sit ex fortibus: nō ambigitur super ea: ⁊ cōfert prefocationi matricis: ⁊ paralysi: ⁊ vesice: ⁊ cōfert fluxui ventris: ⁊ periodis febriū: ⁊ resistit venenis: cuius ꝑmixtio hec est. ℞. castorei piperis lōgi ⁊ nigri: storacis: spice: costi: galbani: opij: aā. ʒ. iiij. croci. ʒ. ij. Cōfice cū melle dispumato quantum sufficit. Dosis eius est sicut faba cum aqua mellis.

¶ De fluxu sanguinis ab ore.

Exit⁹ sanguinis ab ore q̄druplex.

Sanguinis exitus ab ore est ꝺm vnum quatuor modorum: aut enim expuitur tantum: ⁊ est ex parte oris: aut egreditur cum rascatione: et est aut a colatorio: aut ab vuula: aut a palato et partibus eorum. Et quandoq̧ egreditur cum vomitu: et est aut a meri: aut a stomacho: aut ab epate: aut a finibus eorum. Et quandoq̧ cum tussi: et est aut ex pectore: aut a pulmōe: aut a cāna: aut lacerto vocali: aut epigloti. Et q̄dē qualiscūq̧ horum fuerit ē ꝺm vnū quatuor modoꝝ. Aut enim est ꝺm semitam redundatiōis ex aliquo sicut a venis aut arterijs: ⁊ ꝓpter quādo accidit ebulitio in sanguie: aut agitatio ī apostemate sanguineo: cui⁹ materia est facilis resolutionis. ¶ Secūd⁹ est ꝺm semitā redundationis sicut accidit pluribus a retentiōe mēstruoꝝ: et ꝯstrictione emorroidarū non ꝺm sapientiam: et sicut accidit pluribus ꝓpter exuberātiā sanguinis in toto. ¶ Terti⁹ vero ex ruptura vene: ⁊ apertione eius cuȝ vulnere: aut siue vulnere. ¶ Quart⁹ ex vlcere ⁊ corrosiōe sup venā. Sanguinis autē qui expuitur dicta cura est in cap. de vulnerib⁹ ⁊ vlcerib⁹ oris et partiū eius. Cū vero egreditur cum rascatione cura dicta est ī cap. de fluxu sanguinis nariū: ⁊ in cap. de vlcerib⁹ vuule ⁊ palati: ⁊ in cap. de alcola. ⁊ cōferunt eis gargarizationes ex rebus stipticis: et si nō tollit flebotomet ex cephalica flebotomia subtili vice post vicem. Et fiant alia que sunt dicta ibi.

Cura fluxus sanguinis p vomitū.

Egressionis aūt sanguinis cum vomitu cura est tres res. ¶ Prima est rectificatio mēbri a quo est passio. Scđa est vt fiat diuersio ⁊ hoc fit cū subtractione sanguinis ex vena seruiente illi mēbro: ⁊ cum applicatiōe ventosaꝝ sup ipso ⁊ similibus. Et si est a corpe toto: ꝓpter exuberātiā sanguinis in ipo fiant flebotomie cum iteratione ex basilica nunc dextra: nūc sinistra: ⁊ q̄nq̧ ex saphenis: ⁊ hoc quideȝ differenter. Nā si solū ī q̄ntitate exuberat: flebotomia larga necessaria est vel mediocris largitatis. Si autem acuitas et inflammatio sit in sanguine cū subtilitate ⁊ ebulitiōe subtili flebotomia vtēdū. ¶ Tertia est administratio rerū conglutinātium ⁊ cōsolidātium sicut competit ex his que dicem⁹. Nūc vero eorum que compingunt et ingrossant sanguineȝ ex his que dicemus. Sanguinis auteȝ egressio cum tussi est ex pectore aut pulmone: et ei⁹ cura est praua. Dixit eniȝ Hipp. Screatum sanguis ex pectore ⁊ pulmone si concomitať sputū putredinis ⁊ post illud phthysis: ⁊ post illā desperatio ⁊ mors. Uerū quod est ex pectore est minus suspectum eo qđ est ex pulmone. Raro quidem solutio cōtinuitatis ī pulmone sanatur: ⁊ illud est ꝓpter quinq̧ res.

Quinq̧ de causis solutio cōtinui in pulmone raro sanatur.

Prima. ¶ Et prima quidē res est quoniaȝ motio resistit consolidationi: imo addit ad ipsā: et dilatat eaȝ. Et nosti ꝙ pulmo ī similitudinem folliū fornacis dilatatur et constringitur continue ob causam vite.

Secūda. ¶ Secūda vero est: q2 sanies in spōgioso mēbro diu retinetur: ⁊ diu retenta magis acuitur: ⁊ magis acuta ꝑfūdat vlcera.

Tertia. ¶ Tertia est quoniam solutio cōtinuitatis cadēs in pulmōe dilatat ipsum: ⁊ retardat officiū eius quod diximus: quare fumi calidi difficulter egrediūtur: imo cumulātur ī solutionis loco: et inflammanť: et addunt ad solutionē: et dispersi p corpus sūt cā desiccationis membrorū: et febris ethice.

Quarta. ¶ Quarta est quoniā pulmonis caro multe passibilitatis est: ⁊ teneritatis cito subiecta putrefactiōi: et illud ideo quoniā nutrimētū ei⁹ est ex sanguine subtili ⁊ acuto: et est ipsum receptaculū phlegmatis: quare cito fit in eo repugnatio cōtrarietatis ī alterū: ex hoc cito accidit putrefactio ⁊ corruptio.

Quinta. ¶ Quīta ē substentia eius catarris paulatim vulnerantibus ⁊ vlcerātibus. Ex his autē patet ꝙ ex pulmone sāguinis excreatio: aut ī eo cōtinuitatis est solutio suspectior. Et q̄dē Hippo. dixit: sanguinis screatus ex profundo quascūq̧ ascendēs suspectus est: a superioribus autem fluens nō est suspect⁹.

Cura sanguinis fluentis a pectore aut pulmone.

¶ Egressiōis auteȝ sanguinis ex pectore aut pulmone cura est ꝺm duas ītentiones: vniuersalem. s. ⁊ particularem. Uniuersalis autem intētio est quatuor res. Prima est sāguinis adequatio. Secunda est diuersio. Tertia est mūdificatio. Quarta est accidentium correctio. ¶ Primam igitur rem compleut correctiones cadētes in exuberantia ī qualitate ⁊ q̄ntitate sāguinis: aut ī vtrisq̧.

Potus.

Motus.

Et quātitate quidem cum diminutione cibi ⁊ potus: ⁊ dimissiōe vini: ⁊ si excusari nō potes: sit multe permixtionis cū aqua: ⁊ sit vinū stipticū.

Cibus.

Et dimittat dulcia: ⁊ pulmēta ex lacte et frumēto et tritico: ⁊ vitet omnia generaľr que dilatāt et multiplicāt sanguineȝ ex his que comeduť et bibūtur. Et abhorreat quietis superfluitatē multiplicantē materias somni et ꝓprie sub radijs solis ⁊ lune: et abhorreat laborē ī horis vehementis caloris laborem agitatiuū: et clamorem: ⁊ iram et portatiōes ponderum ⁊ coitus superfluitatē: ⁊ frequētatiōes balnei dulcis: ⁊ similia. Et sit contentus sorbitiōibus factis ex sauich ordei ⁊ rizo et milio: ⁊ cōcediť case⁹ recēs ⁊ lac ex q̊ extractū sit butyꝝ ⁊ fruct⁹ stiptici. Et ex oleribus portulaca:

ribus portulaca:ꝛ lactuca:ꝛ Edivia:ꝛ attriplices:ꝛ cucur-
bite:ꝛ citrulli. Et ex carnibꝰ ꝑdicū:turdorū:ꝛ minutarum
auiū minꝰ pinguiū:leporis:et similium decocte cū fructi-
bꝰ stipticis:ꝛ succis eoꝝ:et ex granis comedāt lētes excor-
ticatas:ꝛ mes:fauich ꝛ ordei:ꝛ rizū:ꝛ miliū gignens:ꝛ fa-
rinā fabaꝝ. Ex piscibus pisces degentes in locis petrosis:
Potus. ꝛ cancros aquarum dulcium coctos i lacte sine butyro:ꝛ
aq̄ ordei:et que hoc cursu procedūt. Bibant aquā rosatā
aut decoctionis rosarum: et aquam de minera ferri:aut
aquam in qua extinguit ferruꝫ cū rob myrtino:aut aquā
ordei decoctiōis cācrorū:aque dulcis ꝛ similia. ¶ Si aūt
peccatū sit ex parte acuitatis sanguinis ꝛ ebulitiōis seda
mus id cū rebꝰ extinguentibus inflāmationē ꝛ ingrossan-
tibus sanguinē. Sicut sunt ꝓprie cibi ꝛ potus frigidi:ꝛ ꝓ
prie stiptici ꝛ extinctiui inflāmationū sicut cibi congelati
ex lentibꝰ cuꝫ succis aliquibus stipticis:aut ex cucurbita:
De portulaca. aut citrullis:ꝛ portulaca est ex rebus mirabilibꝰ ad illud.
Sedat eīn inflāmationem:ꝛ stringit sanguinem : ꝛ conce-
dunt eis cibi pauce acetositatis : sicut zeroschie:ꝛ suma-
chie ꝛ cucurbita cū granatis acribꝰ ꝛ dulcibꝰ:aut muzis
tritis cū granis suis:ꝛ carnes pulloꝝ:ꝛ ꝑuarū auiū cum
succis stipticis ꝛ cōgelatū ex eis. Et confert eis iuuamētū
magnū administratio psilij assi cōquassati in aqua rosata
cum coriandro asso:similiter autem semen portulace cum
aqua rosarū:ꝛ hoc in matutinis. Hec enī ingrossant ꝛ im-
pinguant sanguinē. Huiꝰ etiaꝫ intētionis est lac acetosuꝫ
extracto butyro ex eo:ꝛ si extinguat in eo ferrū magnifica
tur eius operatio:ꝛ caseus recēs est bonus eis:ꝛ laudantur
eis iuiube:ꝛ aqua decoctiōis eaꝝ:ꝛ fructus stiptici ꝛ suc-
ci eoꝝ ꝛ similia. Et ex rebus etiaꝫ sanguinis īflāmationē
ꝛ acuitatē sedātibꝰ sunt emplastratiōes ꝛ epithimata cir-
ca epar ꝛ cor ex rebꝰ ꝛ succis frigidis ꝛ stipticis:ꝛ apposi-
tiones aq̄ veri frigoris cū aliquibus eoꝝ circa ipsa:et se-
dere in aq̄ frigida:et similia que diximus in cap. de fluxu
sanguinis ex naribꝰ. Si aūt peccatum in q̄titate sangui-
nis simul ꝛ qualitate fuerit:tūc nostra occupatio erit cir-
ca vtrūq;. ¶ Scdam rēcōplent administratiōes fleboto-
mie cum iteratiōibus si oportet ex vena basilica nunc de-
xtri:nūc sinistri brachij mediocris apertionis:si solū in q̄-
titate sanguis exuberat:aut subtilis aptiōis si subtilitas
ꝛ acuitas dominātur i sanguie. Et q̄nq; cōuertimus san-
guinē ad longinquā diuersitatē sicut ad partes iferiores
ꝛ hoc cum flebotomia saphene:ꝛ ventosatione cruruꝫ et
scarificatione i ipsis. Et q̄nq; exigit dispositio emorroida
rum aut mēstruoꝝ prouocationē:ꝛ facimus id. Et ꝯferūt
vētosatiōes in hypocōdrijs sine scarificatiōe. ¶ Et dixit
Ruffus q̄nq; accidit mulieri vt spueret sāguinē postq; lac
desiuit in mamillis eiꝰ:ꝛ restrictꝰ est ꝓuocato lacte:ꝛ ac
cidit ei illud tertio:ꝛ curata ē post exuberātiā lactis. ¶ Ter
tiam aūt reꝫ cōplent administrationes medicaminū san-
guinē mūdificantium:ꝛ si quidē fuerit acuitas et inflāma
tio ꝛ ebulitio in eo ꝓpter mixtioneꝫ cholere acute in ipso
opꝫ q̄ euacuetur cholera prius. Deinde flebotometur.
Hoc eīn est ꝺm canonem artis:demuꝫ sequatur infrigida
tio:ꝛ si oportet vltima infrigidatiōe. Cholera aūt euacua
bitur cū aqua fructuū facta ex eo quod mulget ex semini-
bus portulace priꝰ assis. Et in reubarbaro est virtus mira
bilis in hac parte. Euacuat eīn cholerā ꝛ stringit de pro-
prietate sanguinē ꝛ ꝓprie cum succo lingue arietis:aut cū
aqua que mulget ex seminibꝰ portulace. Si aūt phlegma
abūdat cū sanguine faciens exuberare ipsuꝫ: euacuetur
phlegma cū eis que scis. Deinde flebotoma. Et ex eis ēt
que mundificant sanguinem simul:et diuertunt motum
eius:ꝛ inclināt inferius sunt administratiōes clysteriorū
debiliū:ꝛ si oportet habētium acuitatem ex his que scis:
nisi timueris agitatiōes fieri in ipso:ꝛ ꝓprie apud ebuli-
tionē eius. Tunc auteꝫ oportet blandiri cū clysteribꝰ de-
bilibꝰ. Hec est eīn operatio ꝺm sapientiam. ¶ Quartam
rem cōplēt nunc abstinētia:ꝛ cessatio a rebus mouentibꝰ
ꝛ agitātibꝰ sanguinem. Nūc auteꝫ preuentio:et ꝯseruatio
a fluxu eius:ꝛ proprie in exposito ad illud. Nūc ṽo remo-
tio nocumēti facientis cadere in illud. Res autē mouētes
Corpora ad sputum sanguinis exposita. ꝛ agitātes sanguinē sunt cibi acuti ꝛ medicine acute ꝛ la-
bor vehemēs ꝛ ebrietas multa ꝛ rixe ꝛ vociferatiōes ꝛ ca-
sus ꝛ ꝑcussio et his similia. Expositi aūt ad sputū sangui
nis sunt habētes pectꝰ strictū ꝛ nudum ꝛ humeros sicut
curuature alaꝝ:ꝛ collū subtile:ꝛ lōgum ꝛ depressum inter
alas ꝛ hūeros : ꝛ frequētat eis tussicula cū pūctura inter-
dū:nūc apud dextram:nūc apud sinistrā:spatulā:nūc apd
aliquā mamillaꝝ. Hos aūt preueniemꝰ ne cadant in illd
cum flebotomia ex basilica ꝛ inclinatiōe sanguinis ad ife
riora cū flebotomia saphene:ꝛ positiōe ventosaꝝ ꝛ ꝓuo-
catione emorroidaꝝ aut mēstruorū: et fricatione facta in
extremitatibus:ꝛ correctiōe in sex generibꝰ reꝝ sicut scis.
Et hec oīa maxime obseruāda sunt ꝓprie in ꝓncipio vis
ꝛ in toto vere. Est eīn tp̄s exuberare faciens sanguinem.
¶ Nocumēta aūt facientia cadere in sputū sanguinis sunt Cause corporales huius passionis.
sicut catarrus acutꝰ:tussis vehemens: apostema pleure-
ticū:aut peripleumonicū aut epaticū ꝛ ex his est retētio
mēstruoꝝ:ꝛ ꝯstrictio emorroidaꝝ ꝯsuetaꝝ fluere. Et q̄dē
iā catarri curā scripsimus ꝛ tussis. Et in pleuresi si quideꝫ
ꝛ peripleumonia sanguineis apparēs sputū est signū lau
dabile:resudat eīn ex apostemate aliq̄d post aliquid ex eo
q̄d materia est resolubilis nō ꝓhibita ꝓpter adherētiam
aut ꝯpactionē. In apostemate aūt epatico estꝰ eiꝰ appari
tio aliq̄si cā ad malū:ꝛ ꝓpecū apostema est magnū exube-
rās:ꝛ ē q̄nq; signū bōi:ꝛ ꝓpe apd resolutionē ipsiꝰ. Emor-
roidaꝝ aūt aut mēstruoꝝ constrictio nō ꝺm sapientiam si
faciat cadere in illud:aut si sit suspectio de illo:tūc eorū ꝓ-
uocatio excusata susceptiōe vel suspitiōe sicut Gale. sup
verbis Hip. dixit. Inquit eīn chronicꝰ emorroidarū fluxꝰ
totaliꝰ ꝯstrictꝰ ꝛ subito cadere facit in hydropisiꝫ:aut ma-
niā:aut sanguinis screatū ꝛ phthysiꝫ. ¶ Particularis aūt
intētio hꝫ quatuor modos. Primus cogit vertere intētio-
nem nostrā ad curationē screatus sanguinis:qui cōtingit
ꝓpter resudationē ipsiꝰ. Et siquidē fuerit ab apostemate
sanguineo cuꝰ materia ponit in resolutione alicuiꝰ casus
post aliq̄d curari nō indiget:est enim significatio salutis.
Si aūt fuerit ꝺm semitā resudationis ex venis pulmonis
aut arterijs:vel etiā pectoris ꝓpter agitationē ꝛ ebulitio
nē cadētē in sanguie dabimus medicamina sanguis fer-
uorē reprimētia:ꝛ ipsum cōpigētia. Et huius operationē Sanguis feruorem repmētia.
facientiū:sūma hec est portulaca ꝓprie cōmasticata frequē-
ter:ꝛ parū post parū deglutitus eius succus potēter strin
git sanguinē ꝛ sedat ebulitionē eiꝰ ꝛ cōpingit ipsum. Et si
militer semē eius assum ꝛ tota plāta ipsiꝰ etiam ꝺm oēm mo-
dū administratiōis eius. Et siliꝰ albū papauer assum. Iu-
iube aūt sunt huiꝰ intētionis ꝺm oēꝫ modū administratio
nis eaꝝ. In mucillagie aūt psilij cū lapide emathithe di
ligēter loto ꝛ cōtrito cōtritiōe vltima inest virtus mirabi
lis:ꝛ siliꝰ in coriandro:et siliꝰ in lapide emathithe cū succo
arnoglosse. Psilium aūt assum et cōquassatum cum aqua
expressionis portulace aut semis eius vsq; dū fiat mucilla
ginosum est ad id mirabile. Et siliꝰ semē iusquiami cū suc-
co arnoglosse:huius etiā est intētiōis lac coctuꝫ cū lapidi
bus fluuialibꝰ:aut cū ferro ignito:priꝰ extracto butyro ex
eo. Et siliꝰ lac acetosuꝫ extracto ex eo butyro:ꝛ caseꝰ recēs
siliꝰ. Lutū aūt assemē et lutum armenū ꝛ sigillatū sunt ex
medicis veris ad illud:ꝛ ꝓprie cū succo plātaginis. Ista
eīn cū virtute infrigidatiōis ꝛ cōglutinatiōis:et ex eis cō
posita sunt vltima ad id:ꝛ quecūq; sunt huius intētionis.
Et laudātur eis aqua ferri:ꝛ aqua pluuialis cū gūmi ara
bico asso:aut dragagāto. Et laudat eis etiā aqua ordei et
ꝓprie assi cū cancris fluuialibus aut spodio:ꝛ silibus. Et
q̄nq; exigit necessitas apd vehemētē agitationeꝫ ꝛ vigi-
lias vt cū eis aliq̄ ex narcoticis tribuamus:ꝛ tunc facimꝰ
id cū catela. ¶ Secūdꝰ modus docet vertere intētionem
nostrā ad curationē eius screatus sanguis qui fit ꝺꝫ semi
tā redūdatiōis:ꝛ huius curā iam diximꝰ:quādo modos di
uertēdi fluxū sanguinis docuimus. ¶ Tertius modus q̄
est ad curādū apertionē aut rupturā vene cuꝫ vulnere aut Uenā ruptā ꝯsolidātia.
sine vulnere indiget admistratiōe medicaminū stipticoꝝ:
ꝛ ꝯsolidatiuoꝝ. Et hoc quidē facientiū summa hec est:san
guis draconis ꝓprie et charabe:ꝛ bolus et lutū sigillatum:
et balaustie:et rose:ꝛ cornu ceruinū adustū:ꝛ corali adusti:
ꝛ chachie:ꝛ hypoq̄stidos:ꝛ cortices:ꝛ flores granatoꝝ:et
emathithes:et gūmi assuꝫ:ꝛ mumia:ꝛ reubarbarū ꝓprie
assū:ꝛ cortices thuris:ꝛ cortices masticis:ꝛ coagulū lepo-
ris:ꝛ coriādrū:et semē lingue arietis:et capita ꝛ virgulta
rosarū:ꝛ fructꝰ ꝛ folia myrti:et spodiū:ꝛ cortices cancrorū
vstoꝝ:et silia. Fundamētū aūt et medicamina cū q̄bꝰ hec
misceda ꝛ propināda sunt:vel aliqua eorum hec sunt: suc-

cus ꝓprie plātaginis:⁊ succꝰ albuth sandani:⁊ succꝰ portulace:⁊ succꝰ albedarogi:⁊ aq̄ alsauich:et aqua pluuialis infusionis gūmi assi:et aqua rosata:et succus citonioꝶ:et miua:⁊ succꝰ granoꝶ myrti:⁊ syrupꝰ ex eis:⁊ mucillago psilij:⁊ semē citonioꝶ:⁊ aqua sumach et sikia. Medicinas autē cōpositas scribemus post:si Deꝰ voluerit:de quaꝶ summa est zuccarū rosatuz propꝛie:est enim medicamē eis benedictū:⁊ miua ⁊ syrupꝰ de rosis siccis:⁊ syrupꝰ de iniubis et syrupꝰ de myrtinis:et syrupus de pomis stipticis et trocisci de charabe ⁊ trocisci de terra sigillata:quoꝶ memoriā fecimus in antidotario.

Zuccaruz rosatum est eis medicamen bñdictū.

¶ Medicamina aūt que administrant̄ ēplastrādo aut liniēdo extra. Summa hec est Oleū rosatū cū mastice:aut oleū myrtinū ⁊ ex eis est oleuz de citonijs:⁊ oleū nardinū:et succꝰ coriādri humidi cum sauich:aut faria ordei:aut cū sandalis:aut spodio ⁊ rosis cū modico cāphore. Hec eñ emplastra ꝯferūt. Uel accipe acatie:hypoquistidos:farie sauich:⁊ farine orobi añ. Confice cū albumie oui:⁊ suppone. Uł accipe puluerē thuris subtilissimū et administra cū albumie oui. Et q̄dē de rebꝰ melioribꝰ in hac parte est subtil'r inq̄rere ad inuestigādū locū vehementie doloris. Illic eñ emplastratiōes:et linimēta vtilissima ponent̄.

Documentum.

¶ Quartus autem modus docet abscindere cās vlcerationū ⁊ corrosionū cadētiū in ptes pectoris ⁊ pulmōis et ꝓprie pulmōis ꝫ plurimū:hoc eñ est id qđ est suspectū et timorosuz maxime:et huius q̄dez curationē scribemꝰ in cap̄. de phthysi:si deꝰ voluerit ⁊ pmiserit curari hmōi. ¶ Gale. si accidit sputū sanguinis a catarro:tūc erit ꝯsideratio nostra:vtrū sit acutꝰ aut nō acutus. Et si fuerit q̄dē acutus et cholericꝰ:aut salsuginosus sedabimꝰ īpetū acuitatis eiꝰ prius cum regimie bono distincto in caplo de catarro. Postq̄ aūt vehemētia acuitatis sedata fuerit:soluat̄ nā cum eo qđ est sicut īfusio myrobalanoꝶ ⁊ sikia. Et si fuerit salsuginosus cū eo qđ est sicut pilule chochie. Deinde ꝑcipimꝰ eū flebotomari đ vena cephalica flebotomia subtili:⁊ si opꝫ cū iteratiōe:⁊ fricamꝰ extremitates eiꝰ vice post vicē:⁊ trahimꝰ materias eius a capite cū clysteribꝰ acutis:⁊ si opꝫ fortis acuitatis ⁊ cū positione vētosaꝶ in cruribꝰ:⁊ sup emorroidas post apertionē eaꝶ cum flebotomia. Et confert eis post illud administratis aqua ordei cum cācris fluuialibꝰ:et syrupꝰ de papauere. Et si indiget medicamie fortiori:dent̄ trocisci alscēdene:quoꝶ rememorabimur post. Et fortiꝰ ē ex eis trocisci de charabe ⁊ ꝓprie cū syrupo de papauere:aut syrupo myrtino:aut rob eiꝰ. Et si res fuerit prauior:nō ē excusatio admistratiōis medicinaꝶ fortiū:sicut tyriace ꝓprie ⁊ mytridati:⁊ athanasie:⁊ trocisci stelle:⁊ł siliū.

Quid fecit cuidam mlieri sputū sāguis habenti.

Et iā quidē mulieri cuidā:et pluribꝰ post illā cui acciderat sputum sanguis ex catarro cōmensurauimꝰ regimina:que iam diximꝰ:⁊ instituimꝰ post illa vt poneremꝰ sup caput eius et ꝓprie in pte zuhēdeg medicamē ex fimo colūbino postq̄ egressa est balneū:⁊ adiūximꝰ:⁊ dedimꝰ sibi tyriacaz recentē anni sui:vt faceret eā dormire:⁊ in crastinū iniunximus fricari extrema ipsiꝰ:⁊ ꝯstringi institis:⁊ admistrari ex tyriaca recēti q̄ntitatē minorez:⁊ minuimꝰ quotidie quātitatez eius donec deuenimꝰ ad administrationē soliꝰ mellis vt mūdificet̄ pulmo sufficienter et nō recessimus ab administratiōe alicuiꝰ ex rubificātibus sup parte:que đr zuhendeg et ab assiduitate fricatiōis extremitatū donec diuerteret̄ catarrꝰ:⁊ remāsit nobis post hec sola vna necessitas. s. vt ꝯsolidaret̄ vulnꝰ:⁊ dedimus ei filoniū persicū:et interdū trociscos de luto sigillato cū zuccaro rosato:et q̄nq̄ zuccarū rosatū soluz in q̄ntitate multa:et fecimꝰ interpolationes in admistratiōe ipsoꝶ vicissitudines:et quādo ex eorū vsu stringebat̄ anhelitꝰ conuertebamꝰ studiū nostrum ad administrandū res q̄ dilatāt ipsam et educunt saniē sicut ꝓprie decoctiōes hyssopi ⁊ sikia:et cū elargabat̄ anhelitꝰ tūc reuertebamur ad filoniū et trociscū et zuccarū rosatū cū hac vicissitudine:⁊ sanata est. Et nō est modo ꝯprehēsibilis numerus eoꝶ qui sanati sunt ꝫm doctrinā hāc.

Trocis. de sputū sanguis ⁊ tus.

¶ Filius zezar. Cōfectio trociscoꝶ ꝯferētiū tussi et sputo sanguinis. ℞. gūmi arabici boli armeni añ. ʒ. x. semis portulace. ʒ. ix. spodij. folioꝶ rosaꝶ:et semis earum añ. ʒ. ij. dragagāti:amili añ. ʒ. v. Fac trociscos cū succo lingue arietis et da cū eodē succo.

Trocis. de papauere.

¶ Idē. Confectio trociscoꝶ de papauere cōferētiū screatui sāguis et tussi cū febre ⁊ dolori pectoris:si Deus voluerit. Accipe rosaꝶ:gūmi arabici añ. ʒ. iiij. amili:papaueris:dragagāti:succi liquiri. añ. ʒ. ij. spodij croci añ. ʒ. ß. Confice cū triplicato melle:aut rob:et da cuz tereniabin:et aqua.

Alij troci.

¶ Idem Cōfectio trociscoꝶ emathiticoꝶ expertorū iuuamentoꝶ ad screatū et sputum sanguinis:⁊ manationē eius vndecūq̄. ℞. corticum cācroruz fluuialiū lassoꝶ. ʒ. xvj. coriādri assi. ʒ. vij. seminis papaueris. ʒ. xv. boli armeni:⁊ terre sigillate añ. ʒ. vj. semis portulace. folioꝶ rosaꝶ cū capitibꝰ suis:gūmi arabici:dragagātia. ʒ. v. lapidis emathithis loti. ʒ. iiij. eufistidos:acatie:cornu cerui adusti:charabe: balaustie:seis myrti añ. ʒ. iiij. cōculaꝶ incēsaruz. ʒ. ij. margaritarū nō perforataꝶ. ʒ. j. Fac trociscos cū succo ligue arietis. Ex rebꝰ mirabilis iuuamēti sunt trocisci de terra sigillata:⁊ trocisci de charabe dicti in antido.

De portulaca.

Sedenegi vel sendenegi ē ematites lapis de coagulo leporis.

¶ Diascorides. Portulaca sanguis sputum sedat ex pulmōe:⁊ propꝛie masticata et frequēs succi ipsiꝰ deglutitio ⁊ silr semē eiꝰ. Sedenegi aūt est ad illud mirabilis ⁊ ꝓprie lotꝰ ⁊ administratꝰ cuz succo portulace aut arnoglosse. Et silr coagulum leporis cū eisdē succis stipticis. Et iā expertum est q̄ seminū arnoglosse:granoꝶ myrti:⁊ capitū rosaꝶ cū folijs suis añ. ʒ. j. ⁊ ß. admistrata cum succo arnoglosse sunt ad illđ medicamē vltimū. Et in semine iusq̄ami est operatio bona:⁊ hoc qñ egritudo est praua ⁊ ꝓprie cū aqua mellis:et in mumia silr est operatio perfecta:⁊ ꝓprie in sputo sanguis ex percussione:aut casu:et sit potio ipsiꝰ kirat. j. ⁊ propꝛie cū vino stiptico.

Troci. ad sputū sanguinis.

¶ Andromachus. Cōfectio trociscoꝶ ad sputuz sanguinis:⁊ screatū eius. ℞. acatie. ʒ. iiij. rosaꝶ:balaustie añ. ʒ. vj. gūmi arabici. ʒ. ij. dragagāti. ʒ. j. Cōfice cū aqua pluuiali. Dosis. ʒ. j. cum aqua frigida:et est expertum.

Tro. restringētes sputū sāguis.

¶ Paulus. Confectio trociscoꝶ restringētiū screatū sanguinis etiam si sit antiquus:⁊ sedātiū agitationes:et inducētiū somnū. ℞. acatie scēdene lote:hypoq̄stidos:balaustie:floꝶ mali granati añ. ʒ. v. gallaꝶ. ʒ. j. ⁊ ß. opij:⁊ croci añ. ʒ. iij. Fac trociscos cū aq̄ pluuiali. dosis aur. ß. cū aqua frigida.

Trocis. de ematithe.

¶ Filius zacharie arasi. Cōfectio trociscoꝶ scēdene cōferentium sputo sanguinis et eius manationi vndecūq̄:⁊ sunt expti. ℞. thuris sanguis draconis:balaustie añ. ʒ. iij. et tertiaz alterius. charabe. ʒ. j. scēdene:terre sigillate a. ʒ. iiij. aluminis. ʒ. ij. ⁊ ß. opij. cinamomi añ. ʒ. ij. iusq̄ami. ʒ. j. ⁊ ß. Fiāt eis trocisci. iiij. Et sit dosis. j. cū albedagori aut aq̄ portulace:aut lingue arietis.

Epithima pro sedatiōe doloris ⁊ restrictione sanguinis.

¶ Idē ꝯfectio epithimatis qua linit̄ pectꝰ:⁊ sedat dolorē:⁊ restringit sanguinē:⁊ ꝯsolidat:⁊ linit̄ super stomachū apđ vomitū sanguinis ⁊ vesicaz:⁊ super renes apđ iūcturā sanguinis:⁊ pessarizetur in matrice apud superfluitatē menstruoꝶ:⁊ stringit fluxū emorroidaꝶ. ℞. succi eufistides:acatie:sanguinis draconis:galle:balaustie. croci:gūmi arabici:myrrhe boli armeni:⁊ opij añ. Fiāt trocisci ⁊ line ex eis vbi opꝫ.

Cōfectio đ papa. valēs ad sputū sāguis.

¶ Sabor. Cōfectio papaueris ꝯferētis cū auxilio Dei et q̄ spuit sanguinē ꝓpter acuitatē ⁊ inflāmationez ⁊ dolorē pectoris ⁊ pleuresim. ℞. rosaꝶ gūmi arabici añ. ʒ. iiij. amili:dragagāti:papaueris añ. ʒ. ij. spodij croci añ. ʒ. ß. succi liquiritie. ʒ. ij. Confice cum syrupo de papauere:da cuz aqua pluuiali:⁊ syrupo myrtino aut rob eiꝰ aut syrupo de papauere.

Tro. ꝯferētes sputo sanguinis

¶ Idem. Confectio trociscorum cōferētiuz sputo sanguinis et emanationi eius vndecūq̄. ℞. luti sigillati. ʒ. iij. boli armeni:amili:rosaꝶ añ. ʒ. iiij. charabe:granoꝶ myrti añ. ʒ. vj. cancrorū vstoruz: seminis portulace. añ. ʒ. x. corallorum: dragagāti:spodij añ. ʒ. v. gūmi arabici:scēdene:succi liquiritie añ. ʒ. iiij. Confice cum succo portulace ⁊ aqua rosata:da cū aqua pluuiali.

Medicamē bonuz ad sputuz sanguinis

¶ Isaac israelita. Cōfectio medicaminis conferēs screatui sanguinis a pectore ⁊ pulmone:⁊ emanatiōi eiꝰ ⁊ vomitui:⁊ hoc medicamē nō permittit cadere in phthysim. Accipe psilij ʒ. xv. granoꝶ portulace assoꝶ gūmi arabici assi:boli armeni añ. ʒ. v. papaueris albi:lactuce añ. ʒ. x. charabe asse:rosarū cū pedibꝰ suis añ. ʒ. iij. coralli assi. ʒ. iij. Tere oīa sicut alcohol. Dosis eiꝰ est. ʒ. iij. cū aqua frigida mane ⁊ sero. Et sit cibus eorū vitella ouorum:et pedes arietum ⁊ hedoꝶ.

Lohoc ad sputuz sanguinis

¶ Idē. Cōfectio lohoc que administratur ad manatiōes sanguinis ex pectore ⁊ pulmone bona. ℞. dragaganti:gūmi arabi. sanguis draconis:boli armeni:rosaꝶ:amili spodij. añ. ʒ. iiij. sedenegi:semis arnoglosse:papaueris albi:mumie:acatie succi eufistides añ. ʒ. ij. penidiarū: sahari. ʒ. iij. Cōfice cū syrupo facto ex rosis siccis quātū sufficit:aut cū syrupo myrtino:⁊ administret̄.

Filonium optimum ad screatū sanguis.

¶ Filimō. Cōfectio Filonij persici vehemētis virtutis ad manationē sanguinis vndecūq̄:⁊

Pro pregnātibus mēstruantibus.

vndecū℞: et screatū eius cum tussi: et sine tussi: et superfluitatem menstruorum dolorosam: et emorroidarum: et egestiones sanguineas: et ad mulieres pregnātes: quibus erumpunt menstrua: et conseruat fetus in matricibus earum. Cuius hec est permixtio. Accipe papaueris albi: iusquiami an. ʒ. xx. opij: terre sigillate an. ʒ. x. sendenegi. croci an. ʒ. v. castorei: spice: euforbij: piretri: margaritarum nō perforatarū: karabe zedoarie doronici. ramich an. ʒ. j. caphore. ʒ. j. tertiā. Confice cū melle rosato colato quātū sufficit. Dosis. a. ʒ. ß. vsque ad. ʒ. j. cū succo arnoglosse: aut cū aqua rosata: et modico vini puri.

Quid sit vera pleuresis.

De pleuresi.

Pleuresis aūt quedā vera: quedā nō vera. Et vera quidē est apostematio cadēs in pāniculis et lacertis distinguētibus inter velamē distiguēs magnū et costas: et proprie secus extremitates costarū terminatarū in pectore aut sub eo: aut accidēs in pāniculo distinguēte: et est dyafragma: et eius materia est sanguis: aut sanguis cholericus: aut cholera pura. Et non vera quidē pleuresis est que fit in velamine et lacerto extrinsecis coopertentibus pectus et distiguentibus inter costas et cōmissuras earum: et communicantibus cum cute. Et eius materia aut est phlegma putrefactum et inflammatum: et hoc est raro: aut melācholia: et hoc est rarius. Et illa quidē que fuerit in velamine distinguente costas cum cōmunitate cutis minus suspecta est in velamine quod sub costis magis. Que aūt in velamie distinguēte est praua. Fit enim cum permixtione intellectus circa augumētum et statum eius: et illud ideo quoniam communicat cū cerebro mediāte neruo magno: quoniam qui dirigitur et dilatatur in substantiā panniculorum. Et quidem commune est intrinsecis et extrinsecis panniculis ab omni materia apostemari posse: verum a sanguine et cholera frequētius: a phlegmate et melācholia rarius: et illud ideo: quoniā ad mēbrū panniculare: et densum et raro grossum: aut viscosum penetrāt.

Quid nō vera.

A quo humore fit vt plurimum pleuresis.

Quot modis terminatur pleuresis.

Pleuresis aūt qualiscūque fuerit: aut resoluitur: aut supuratur: aut permutatur. Ars autem et ingeniatio ad resolutionē ipsius est secundum. vij. res. Et prima quidem est repercussio materiei. Secūda est regimen ingeniatiuū quo requiritur sciētia vtrum sit a plenitudie humorali aut vētosali. Tertia est diuersio materiei. Quarta est subtractio eius subtractione cōi post digestionē ipsius. Quinta est eductio ipsius eductiōe proprie post preparationē eius. Sexta est correctio accidētiū. Septima est regimē vite eius quod in tota protelatiōe cure extēdēdum est. Et primā quidem rem complent administratiōes medicaminum membrorum confortātium ipsiusque virtutem coadunatium vt non recipiat nec ipsum vincat quod ad ipsum fluit materia. Et ex hoc quidē facientibus est emplastratio facta ex lentibus excorticatis coctis cū aceto: aut ex farina fabarū cocta cum aceto: aut sauich cū aceto. Et fortius eis est emplastratio ex lentibus nō excorticatis lotis in aqua calida: deinde coctis cū aceto. Huius etiā intentionis est euaporatio facta cum spongia infusa in aceto decoctiōis rosarum: aut balaustiarum aut similiū. Uerū hoc est suspectum: nisi cum materia pauca fuerit aut in principio principiante cū nondum materia repsit in locū. Et hec quidem cautela est vt aministretur regimen diuersiuū in eodem: tūc enim hec est secundum sapientiā. Secundam rem complent administrationes euaporationū nūc humidorū: nunc siccorum sicut dispositio materiei exigit. Et precipimus spōgiā marinā aqua calida infusam et expressam alia euaporatoria precedere: priusque loco palma manus leniter fricato: et oportet vt sit spōgia lata et ampla ex omni parte circūdās: et oportet inter carnē et spōgiā pānū antiquū subtilem et siccum interponi: et supra siccum alium permutari singulis iterationibus absque iteratiōibus administratiōis spōgie: et oportet esse aquam dulcem ac leuem: et quādoque decoctiōis camomille: aut aneti: aut similiū. Et aqua salsa est fortior aqua dulci: et hoc quando oportet: et quandoque facimus illud cū vesica aqua calida semiplena. Ex bonis euaporatorijs ē aqua decoctiōis furfuris: et camomille aut aneti aut herbe vitri: et adhuc facellationes ex herba vitri et furfuris: postque calefactū fuerit in latere calido sup quē roratū prius fuerit acetū permixtum aqua: aut cum aqua sola: aut aqua salsa secundum quod exigit dispositio materie: et quandoque madefiunt in aliquo eorum prius: deinde calefiunt et superponuntur. Et fortius his est euaporatoriū factū ex orobo: et seminibus aut folijs cauliū et aceto positis sup lanā imbibitā oleo aut oleo anetino. Ex siccis aūt euaporatorijs ē saccellatio facta cū furfure et sale calefactis: aut millio et sale calefactis: aut panico et sale. Ex medijs inter hūidū et siccū ē vas eneū: aut terreū aqua calida plenum: et oportet vt sit vas amplū cōuexū vt ex omni parte circundet. Et quidē super omnibus his canon est quē semper obseruare iubemus: quoniam circa cito: et tarde resolubile itē se aut remisse calidū: et circa in superficie aut in profundo positum euaporatorium administrationis oportet cōmensurare: sic enim traditur sciētia secundum sapientiā. Et adhuc quidē canō est debere ab humidis et debilioribus incipere. Et quāto cōpactior et siccior fuerit materia tanto tardius ad fortiora procedendum propter ne resoluatur materie quod subtile ē: et cadat deinde duricies in residuo. Hoc nāque cauēdū est. Cauendū etiā ne vapor ex euaporatorijs ad egritudines ascēdat. Dissolutionē enim et tristitiā: et anhelitus constrictionem generat: cū aūt ex serie operatiōis huius peruenerit ad hoc vt dolor et punctura qualiscūque fuerit resoluantur aut fiat aliquid: aut integre subest excusatio trāseūdi ad aliud. Si vero multiplicatur vsque adeo vt dilatetur: et ascendat dolor vsque ad furculas: aut vsque ad hypocōdria extendatur: tūc certū est quod resolutionē repletio agitatiua prohibet: imo adhuc euaporatio dilatat agitatā: et multiplicat: et hoc maxie cū repletio fuerit in toto: tūc ad aliud gentibus cure procedēdū ē queadmodū dicemus iā. Tertiā igitur rē cōplēt administratiōes medicaminū secundum exigentiā vnius duarū occupationū. Et prima quidē est quod si materia fuerit dilata ascendens vsque ad furculā: et nōdū ex toto repserit: sed adhuc est vt repat: flebotometur basilica ex latere opposito: et extrahatur de sanguine vsque dū alteretur color eius: iuxta virtutis et etatis exigentiā. Et quandoque apud pluralitatē replectionis iubemus flebotomari ex saphena partis opposite: est enim eius iuuamētū sublime festinū et proprie apud ascensum materiei ad caput. Huius etiam intentionis sunt ventosationes in cruribus: et fricatiōes in extremitatibus: et clysteria lenia: et que hoc cursu procedunt. Secunda vero est quod si materia fuerit decliuior ad hypocōdria preponēda est clysterizatio. Deinde si necessitas expetit flebotometur basilica similiter partis opposite: et nō excludatur si virtus permiserit flebotomia saphene. Et vniuersaliter quidē extractio fecis: et alleuiatio: putrefactiōuētris a fece et vētositate excusat ab additiōe nocumentorum in hac egritudine. Administrentur igitur clysteria lenia facta ex eo quod est sicut aqua ordei cū radice maluarū: et aqua sicle pauca: et similibus. Et ne excedas in vsum eorum nisi vsque ad illud quod significabitur tibi ex dispositiōe: quoniā consueuit egritudinē hanc fluxus sanguinis sed immoderātia. Et si quidē fuerit cū eis accessus incolumitatis ad anhelitū: et lentescētiam febrium: tunc est huius apparitio significatio laudabilis: si vero nō: cōtraria. Ex rebus autē maximi iuuamenti ad diuertendum morbi materiā est positio ventosarum super locum doloris: nūc cum incisiōe: nūc sine ea sicut exigit necessitas: sedatur enim ex hoc dolor interdū: et interdū materia ad partes cutis trahitur. Uerum oportet operationem hanc quod precedat corporis mundificatio cum flebotomia: et solutione ventris ex his que dicemus. Uel ex hoc a septimo vsque ad decimumquartū diem: et hoc proprie cum intellexerimus materiā morbi posse reuocari ad cutem. Huius etiam intentionis est emplastratio ex sinapi: et similibus. Quartam rem complent flebotomia et corporis mundificatio cum medicinis solutiuis secundum necessitatis exigentiā. Et hoc quod nunc discutimus dirigit intentionē nostram ad egritudinem iā factam in quā repsit secundum totalitatem ipsius materie. Necessaria est ergo flebotomia tunc si ex sanguinis abūdantia fuerit ex basilica partis que sequitur dolorem: facta vsque ad coloris sanguinis permutationē cū conditionibus virtutis et etatis. Excusat enim ab alijs hec flebotomia: nisi fuerit constipatio nature: tunc enim linienda est natura cum his que sunt sicut siracost. i. māna et myroba. de vio. et decoctio violarum cū iuiubis in aqua ordei. Et que hoc cursu procedunt aut cū enemate leui. Si autē materia cholerica fuerit: tūc flebotomia et vētris solutio necessaria est: et similiter si phlegmatica aut melacholica fuerit. Uerum oportet flebotomiā preponi pharmacie: nisi ventris fuerit constipatio: tunc enim precipimus lenire prius naturam. Mundificationem autem corporis cum medicina solutiua oportet quod

De cura pleuresis per resolutionem.

Qualiter suspectū est repercutere mām pleuresis.

Canon bene notādus

Alius canō bñ notādus

Alius canō.

De flebo.

Lenitio.

precedat preparatiuā ad materiei digestiōez necessaria: et siquidē materia cholerica fuerit: requirit īflāmatio eiꝰ infrigidationē maiorē et humectationē: nō tamen expoliāda a virtute abstersiōis: ⁊ de hoc quidē genere sunt aqua citrulli ⁊ melōis indi ⁊ cucurbite et similiū: et ꝓprie cū eo qđ est sicut secaniabin qđ scripsit Gale. cuius hec est ꝑmixtio. ℞. mellis ptē. j. zuccari: salemeni partes. ij. aceti ⁊ aque dulcis añ. partē vnā. Inest aūt huic secaniabin virtus extinctiōis: ⁊ sedatiōis sitis: ⁊ abstersiōis: ⁊ si duplicatur ī eo mel: ꝓueniet ex eo abstersio maior: ⁊ si addit̄ ei ad acetositatē est obuiatiuū cholere ⁊ multiplicatiōis sitis: ⁊ sit dosis eiꝰ ab. ℥. ij. vsqꝫ ad. iiij. cū aliquo ex predictis succis aut cū aq̄ habēte temperiē inter calidū et frigidum si estas fuerit: ⁊ si fuerit hyems: det̄ cū aqua calida: ita tñ ꝙ in matutinis ꝑcedat haustū eius potꝰ mucillaginis psilij ex aqua sola: aut ex aq̄ granatorū dulcium ⁊ aqua dulci cū iuleb: ⁊ subsequat̄ ipꝫ circiter per duas horas potꝰ aq̄ ordei. ¶ Si aūt rē pluris humectationis ⁊ minoris abstersionis dispositio exigit: syrupus violatus cū aqua iuiubarū dādꝰ est: aut aqua ordei cū violis cōditis. Rescindātur aūt omnia que infrigidāt ⁊ cōpingūt sicut portulaca: papauer: et silr̄ia: nisi aliqua necessitas exigat sicut dicemus. ¶ Si aūt febris ⁊ estuatio anhelitusqꝫ frequētia ⁊ sitis īualuerint: succurrēdū tūc cuꝫ eo in quo est humectatio sola: sicut ē mucillago psilij ꝓprie ⁊ iuleb subtile sorbēdo ex eo semꝑ aliq̄d post aliquid: ⁊ fuerit cū hoc cōstrictio nature dādꝰ est syrupus de prunis cū mucillagine psilij: ⁊ similia. ¶ Si aūt materia sanguinea fuerit: requirit̄ virtus infrigidationis minor: ⁊ abstersiōis maior: ⁊ ꝓprie cū eo qđ est sicut secaniabin in quo duplicat̄ mel cuiꝰ haustū ꝑcedat sicut in matutinis hidromel: ⁊ iuleb factū subtile vtrūqꝫ: ⁊ subsequat̄ aqua ordei decoctionis capillorū veneris ⁊ silr̄iū. ¶ Si autē materia fuerit sanguis phlegmaticus requiritur minor infrigidatio ⁊ maior abstersio cū eo quod est sicut secaniabin ꝓprie: ⁊ decoctio hyssopi: ⁊ radix lilij: huiꝰ etiā intētiōis est hidromel: ⁊ silr̄ia. ¶ Si ꝟo fuerit materia sanguis melācholicus: detur syrupus mellinus: ⁊ hidromel cū decoctiōe aneti vel lupini vel buglosse: ⁊ ireos ⁊ similiū. Et super his canon est vt res lenientes: et remouentes asperitatē precedāt res que abstergūt: imo nō expolient̄ ab eis: sic enim felicitat̄ operatio. ¶ Cum autem admistrationē medicine solutiue cognoueris necessariam esse in re vt cōsideres. Nā si febris vehementia inualuerit cū estuatione: tūc timēdum est solutiuū: ⁊ excusat ab ipo sola flebotomia in qua nō est timor: nisi forsan apud nature cōstipationē: ⁊ iubemus eam liniri cū aqua ordei: ⁊ violis cōditis ⁊ pulpa cassiefistule: et māna ⁊ similibus: aūt cū aqua prunorū: ⁊ que hoc cursu procedūt: aut cuꝫ clysteri lenitiuo ex his q̄ scis. ¶ Materia ꝟo euacuāda qualiscūqꝫ fuerit: oportet vt euacuet̄ cū eis cū quibus cum solutione est lenificatio: de quorū sūma sunt viole proprie humide et sicce ꝯdite: ⁊ syrupꝰ ex eis ⁊ siracost et tereniabin ⁊ zuccarū alsor: et cassiafistula et silr̄ia: et ꝓprie si materia fuerit cholerica: ⁊ quādoqꝫ misceetur cū eis sicut sunt trocisci de violis habentes aliq̄d scamonee: ⁊ nos scripsimꝰ ꝑmixtionē eorū in capi. de asmate. ¶ Et si fuerit phlegmatica materia euacuāda est cū eo qđ est sicut puluis ireos: aut agaricus aut hyssopus alhasce cū myrobalanis de violis mellitis ⁊ tereniabin ⁊ aq̄ ordei. ¶ Si ꝟo fuerit melācholica cū eo qđ est sicut elleborus niger cū aqua ordei: ⁊ iam quidem Gale. precepit aquā ordei post solutiuū ꝓpinari debere aut aquam mellis vt lenificet ⁊ abstergat virtutez solutiui: ⁊ si dispositio aliqua est que exigat necessariū est vti clysteribꝰ lenibꝰ medijs ⁊ acutis ƀꝫ necessitatis exigentiā ⁊ proprie cum dolor procliuior ad hypocondria fuerit.

Def. secaniabi sine oximell. simplicis.

qualiscūqꝫ fuerit materia pleuresis semꝑ est euacuāda cū medicis lenitis si euacuatiōe indigeat.

¶ Quintā rem complent administrationes medicinarū sputū facilitātium ipsumqꝫ velocitātiū. ¶ Et hoc quidē ꝑficitur cū inchoatione ab humectantibus ⁊ lenificantibus ꝓcedēdo ad res temperate abstersionis. ¶ Et si quidē vehemens inflāmatio fuerit cū eo quod est sicut aq̄ melonis indi aut aqua citruli aut cucurbite cū aqua zuccari aut aqua ordei excorticati decocti in aqua pluuiali decoctiōe vehemēti cū iuleb. Et si quidem nō adeo fuerit vehemens: sufficit aq̄ iuiubarū et sebesten cū violis ⁊ seminis citoniorū: ⁊ oleo amigdalarū dulcium cum iuleb et aqua mellis aut aqua zuccari. Et non pretermittatur post illaꝫ aqua ordei sicut post horā ⁊ in ꝓcessu rei procedēdum vsqꝫ ad id qđ est sicut decoctio radicū lilij ⁊ capillorū veneris in aqua ordei cū hidromelle. ¶ Verū aq̄ mellis ē vltimior ad humectādū ꝙ aqua ordei: ⁊ aqua ficuū ⁊ passularū est huiꝰ gn̄eris post ista: ⁊ ꝓpe cū myrobalanis de violis ⁊ aq̄ mellis: ⁊ oleo de amigdalis dulcibꝰ: ⁊ silr̄ aq̄ liquiritie cum eis aut sine eis: ⁊ facimꝰ sequi post illā aquā ordei: ⁊ est via rectior: ⁊ qñqꝫ ꝑuenimꝰ ad gradū eorū q̄ sunt sicut decoctio hyssopi: ⁊ silr̄ia. Et ex rebus sputū facilitantibus est sorbitio facta ex aq̄ ad caliditatē decliui hora post horam: ⁊ ex eis ē embrocatio facta super locū doloris cum aqua calida: minuit enim dolorē ⁊ sputum accelerat: ⁊ si sit decoctionis maluarū aut fenugreci ⁊ similium magnificatur operatio eius: ⁊ ꝯferūt ei cerota ⁊ emplastra: ⁊ ex eis q̄dē sunt meliora in quibus est lenificatio cū resolutione non eleuata: sꝫ quasi in gradu primo. Deinde procedēdū paulatim ad ea que amplius eleuātur: ⁊ ex rebus vtilibꝰ nō eleuatis est cerotū ex oleo violato ⁊ cera: aut ex oleo amigdalino ⁊ cera: ⁊ eleuant̄ super ista quecūqꝫ fiūt ex mucillaginibꝰ aut adipibus alijs: ⁊ adhuc ex hyssopo humida: ⁊ ex eis est fortiꝰ ex radice lilij aut fenugreco: ⁊ semie lini: ⁊ absinthio coctis cū succo herbe vitri: ⁊ oleo de camomilla: ⁊ pauco melle: ⁊ adhuc est fortis his ex caulibꝰ elixatis cū butyro aut ex cinere radicū caulū cum adipe: ⁊ nos quidē plures his scribemus post: si Deꝰ voluerit. Et ex his que valde sputū facilitant est: vt dormiat infirmus suꝑ latus dolorosuꝫ: ⁊ sorbeat hora post horā paulatim ex aq̄ calida: et aqua zuccari aut aq̄ mellis calida ⁊ silr̄ibus. ¶ Sextā rem complent admistratiōes medicaminū sedantium accidētia superuenientia huic egritudini: que si vltimant̄ accidit eis timor et desperatio: ⁊ sunt ꝓprie ꝑmixtio intellectus alienatio vigilie sitis vehemēs fluxus ventris ⁊ sanguinis ex naribꝰ. Intellectus aūt ꝑmixtio et alienatio qñqꝫ accidit apud permutationē pleuresis: et nos loq̄mur de ea. Qñqꝫ accidit ex ꝓprietate cuiusdā spēi pleuresis: sicut ꝓprie quādo fit ī velamine distinguēte magno ⁊ est diafragma: ⁊ ꝯmunicat cū cerebro mediante neruo quodā magno q̄ dilatat̄ ⁊ cōtexit̄ in substātiam pāniculare: et opꝫ in hac ꝑte geminare curā simul pleuresis sicut scribemꝰ nūc: ⁊ phrenesis sicut in ꝓprio loco scripsimꝰ: ⁊ hic erit modꝰ curationis: si Deus hāc egritudinē curari permiserit. ¶ Vigilie autē si accidāt interdū accessuꝫ ad permixtionē intellectꝰ significant: ⁊ ꝓprie dū multiplicant̄: ⁊ tūc necessaria est administratio specierū de iacur: ⁊ syrupi de papauere et decoctionis eiꝰ: et ħ cū cautela ne sputū cōpīguāt: et prohibeāt qđ est res deterior eis: ⁊ medicine ex semine papaueris meliores sunt eis ꝙ ex cortice: cautela societatis aufert ħ nocumētū: ⁊ ꝓprie si associet̄ eis qđ est sicut decoctio passularū aut aqua mellis aut rob: et qđ est eis silr̄e. ¶ Sitis aūt accidēs eis sedāda est cū humectātibꝰ ⁊ vehemētiā inflāmationū extinguētibus sicut cū aqua citrulli ꝓprie ⁊ melōis indi ⁊ mucillagine psilij: ⁊ silr̄ibꝰ: de iuribꝰ loquemur in proprio cap̄. Verū opꝫ nō esse frigida actu: ⁊ opꝫ admisceri aliqua eis ex abstergētibꝰ subtiliter: ⁊ lenificet̄ sputū: ⁊ si fuerit sitis a caumate spiritualiū administret̄ libertas aeris tēperati decliuis ad hūiditatē: ⁊ vngat̄ pectꝰ etiā ex ceroto de oleo viola. ⁊ cera ⁊ silr̄ibꝰ. Si aūt fuerit ab ebulitiōe cholere rubee cōfert secaniabin subtile qđ scripsit Gale. cū aqua pluuiali: ⁊ syrupus violaceꝰ cuꝫ aqua plurima sedat hanc sitim: ⁊ aqua ordei habens bonitates suas est materia ꝑmixtiōis sue cōfert sicut Hypp. dixit. ¶ Fluxū autē sanguinis in naribꝰ cōtingentē eis post chrisiꝫ sistere non debemꝰ nisi supfluat: ⁊ si fuerit nō creticus: sed ꝓpter exuberātiā sanguinis cōfert tunc flebotomia ⁊ alia que diximus in cap̄. ꝓprio. Fluxus vētris accidēs eis ī morbi ꝑncipio est ƀm vnū duorū modorum: aut enim ꝓpter multitudinē materie cū presistētia regulatiōis nature: ⁊ sequit̄ ex hoc anhelitꝰ facilitas: ⁊ lentescētia febris: ⁊ est significatio bona: aut est ꝓpter exuberātiā materie preterqꝫ regulet̄ a natura: imo est sicut egurgitas: ⁊ ē significatio mala: ⁊ proprie cū nō sistit̄ ꝑ ipsum difficultas anhelitus tristitia ⁊ febus inflāmatio: tūc enim fortassis superueniet mors in. iiij. vel añ. ¶ Si aūt accidat fluxꝰ vētris in fine morbi est silr̄ ƀm alios duorū modorū: aut eniꝫ expellit̄ materia ad epar ⁊ viscera: ⁊ sequit̄ ipꝫ icolumitas: aut accidit a debilitate epatis ⁊ ꝓstratiōe digestiue ꝟtutis ⁊ ꝯtinuatiue ī ipo: ⁊ sequitur post

Aq̄ mellis plꝰ humectat ꝙ aq̄ ordei.

De his q̄ valde sputū facilitāt est dormire supra latꝰ dolorosuꝫ.

Accidētia q̄ vt plurimū accidunt. pleureticis

Vigilie superflue in pleuresi alienationē futurā significāt.

Quid agēdū contra sitim superfluam.

Quid contra fluxum sanguinis narium.

Qualr̄ fluxus vētris ī fine pleuresis adueniēs aliqñ bonum significat: aliqñ malum.

⁊ sequit̃ post ip̄m putriositas. ❡ Septimā rē ꝯplēt administratiões regulationū, circa regimē egri in generib⁹ sex rerū: ⁊ ꝓprie vt dirigat̃ eis tēperies i aere q̄ sit vtcūq̄ʒ ad caliditatē decliuis: ⁊ timeat̃ obtusio ⁊ acuitas i ip̄o ex multiplicatiōe borec ⁊ austri: iquātū possibile fuerit: ⁊ fiat elōgatio a fumis ⁊ vaporib⁹ ⁊ vētoꝝ flatu: ⁊ ab aere agitatiōis aquaꝝ: ⁊ ab estuoso ⁊ sicco. ❡ Nutriens aūt opꝫ cōmēsurari eis ꝑm ꝯsiderationē nr̄aʒ quā dirigim⁹ aut ad morbum aut ad patientē. Et ad morbū q̇dē aut ꝑꝫ quātitatē acuitatꝭ: aut ꝑꝫ horā accessus ⁊ recessus ei⁹: ⁊ multitudo quidē acuitatis facit necessariā subtractionē nutriētis sic paruitas multiplicationē ipsi⁹. Et Hippo. q̇dē dixit apd̄ vehemētiam doloris ⁊ acuitatis si cibus detur est ponere egrū ad despationē ⁊ mortē: ⁊ illud ideo qm̄ natura debilis ad alterā duaꝝ occupationū aut deficiet aut ad vtrāq̄ʒ: ⁊ certū est furtā ex resistētib⁹ nāc suppeditatiōe mł̃tiplicari: q̄re tūc nutriēs oīno ꝓhibendū est: ⁊ adhuc nutrire circa acuitatis ⁊ doloris aduētū seu augmētū horrendū est magis q̄ʒ circa ipsi⁹ vltimitatē. Apd̄ ṽo acuitatis ⁊ vehementie doloris ad decliationē nō suspectū ē ⁊ min⁹ apd̄ lētescētiā. Vlterius aūt nutriendum qn̄ iam accidentia quieta ⁊ leuia ⁊ facilia fuerit: ⁊ adhuc vlterius qn̄ iam ex toto remissa sunt. ❡ Nutriēs igitur cum nondū in toto dolor leuior fuerit cū eo qd̄ est sicut aq̄ ordei ⁊ aqua zuccari aut aqua mellis vtrisq̄ʒ factis subtilib⁹. Et cū iam a dolore alleuiatū egrū inueneris: sed nō integre sis ꝯtent⁹ aqua zuccari ⁊ aq̄ ordei decocti in aq̄ plurima decoctiōe vehemēti aut aq̄ alternabin cū aqua ordei decoctis vehemēter facilitāt em̄ sputū: ⁊ si vlteri⁹ sollicitare volueris: ex amigdalis iusculū decoctionis earū admiscebis: ⁊ dabis cū melle modico aut zucca. ⁊ ex eis est aq̄ alchandres: ⁊ aq̄ triti. ⁊ proprie cū ampli⁹ egrū alleuiatū inueneris: sił̃r iusculū ex maluis et chrisolocāna ⁊ bletis ⁊ sicla ⁊ cucurbita ⁊ sorbitiones eaꝝ ex fabaꝝ farina: ⁊ ꝯcedim⁹ in fine febris pulmēta ex butyro. Et post febrē iuscula ex herbis cuꝫ carnib⁹ teneris: aut vitellis ouoꝝ. Et q̇dā ex antiq̇s dabāt panē cū aq̄ zuccari: ⁊ iuleb. Gal. aūt precepit qd̄ nunc cōprehēdit vniuersitas fermētū nō dari: facit em̄ aptionez apostematis an̄ digestionē. Et azimum nō dari: sputū enim inuiscat.

Dare cibū apd̄ vehemētiā doloris ē pōe re egrū ad dsperatiōnē et mortem.

Uide de pane quid dicit.

❡ Cū aūt rupturā apostematis querim⁹: damus fermentatū: rupturam enim apostematis facilitat. Et vniuersaliter q̇dē ꝯcedunt̃ eis cāna melle: ⁊ granata dulcia: ⁊ poma dulcia excrata aut assata: ⁊ passule sine iterioꝛib⁹ ⁊ chesmes ⁊ iuiube cōplete ⁊ amigdale. Et qn̄q̄ʒ extēdim⁹ vsq̄ʒ ad pisces degētes i scopulis: ⁊ ꝓprie hn̄tes squamas: ⁊ hec ꝓpc tribuant̃ sicut exigit dispō. Et in pleuresi q̇dē phlegmatica dāda ē aq̄ ciceꝝ aut aq̄ ordei ⁊ ciceꝝ cū melle: ⁊ aq̄ cauliū cū oleo amigdalio aut lacte amigdalaꝝ: ⁊ cibēt̃ sicla cū oleo amigdalio aut lacte eaꝝ ⁊ melle: ⁊ det̃ etiaꝫ altereniabin cū hyssopo ⁊ melle: aut pulegio ē em̄ ei cib⁹ bonus. Et dico ꝙ tp̄s: etas: regio ⁊ ꝯsuetudo i admīstratiōe quātitatis nutriētiū: ⁊ nūeri vtꝝ paꝝ vł̃ multū semel aut amplius dari debeat̃ regulat: quare distinguendum est in illis sicut scis. Potus aūt eis bon⁹ ē aq̄ zuccari: ⁊ aqua mellis iuleb subtile: ⁊ aq̄ ordei subtilis: ⁊ q̄ hoc cursu procedūt. Aquaꝫ aūt in hyeme calidā bibant: estate ṽo temperatam. Ueruꝫ abhorreant aquam frigidam nisi in duob⁹ casibus ⁊ hoc quidē in tussi sicca: ⁊ aspera: ⁊ in siti ex caliditate vehemēti: tunc q̄ʒ concedimus ipsam frangentes frigiditatē eius cum secaniabin: et iuleb acquirentes ei ex virtute incisionis alsicaniabin virtutem penetrationis vt penetret ⁊ discurrat in venas ⁊ sigillet̃. Deinde ex frigiditate ⁊ humiditate virtutis aque extinguens inflammationem: ⁊ sedans asperitatē ⁊ sitim. Hoc est em̄ qd̄ non omnes ꝯprehenderunt. In morbi aūt declinatiōe detur eis vinum albū dulce subtile: ⁊ rob cū aqua pluuiali ⁊ aqua mellis: ⁊ cōcedit̃ vinū aquosum eis lene: ⁊ vinum chesmes: ⁊ aq̄ decoctiōis alchesmes: ⁊ aq̄ passulaꝝ ⁊ iuleb ⁊ q̄ hoc cursu ꝓcedūt. In phlegmatica ṽo sorbeant aquā mellis: ⁊ qn̄q̄ʒ decoctiōis hyssopi: ⁊ q̄ hoc cursu procedūt. In melācholica ṽo cibētur sorbitionibus factis ex sauich triticeo et melle et altereniabin et oleo amigdalarum: ⁊ ex sorbitiōibus factis ex farina fabaꝝ in iusculis ex lingua bouis domestica et siluestri. Petant aquā mellis cum aqua lupuli aneti ⁊ similiū. Et quidem iam dictum est in hac egritudine ventrem fluxibilem cū moderantia fieri. Etenim eius strictura vel

Cibi in phlegmatica.

Aq̄ frigida ē abhorrēda nisi i duob⁹ casibus.

In morbi declinatione est dandū vinū albuꝫ dulce.

Moderātia fluxibi

largitas plurima non est bona. In lubricitate igitur ventris ꝓhibēda sunt iuscula ex herbis. Dāda ṽo sunt apud vētris stricturā: ⁊ cū sitis aspera fuerit: ⁊ ꝓhibēda sūt granata ⁊ poma cū vētris constipatio fuerit. Danda ṽo sunt apud lubricitatē ipsi⁹: ⁊ sic intelligendū est de ceteris. Cibare aūt aut potū dare nō nisi a fece purgatis viscerib⁹ vel saltē mēbris digestiōis prime Hippo. iussit neq̄ʒ accedēte dolore: neq̄ʒ p̄sente eo: neq̄ʒ in hora deteriore horarū. Sił̃r aūt nec aperias venas fece cōstipatis viscerib⁹: aut lubricitate dominātē eis: ⁊ ꝓprie vehementi: neq̄ʒ i die cū nā obijcit morbo: sꝫ in die minoris agitatiōis si possibile fuerit. Soluere ṽo apd̄ vētris ꝯstipationē ⁊ apd̄ materiei declinationem ad hypocūdria cū enematib⁹ magis eē cōuenies Galenus iussit. In euacuādo ṽo mēbra nutritiua ⁊ sp̄ūalia abscindēte pharmacia op⁹ eē p̄cepit: ⁊ enemata vtilia eē nō negauit ⁊ ꝓprie sicut dispositio exigit. Adhuc aūt opus pharmacie abscindēdū est apd̄ febris ⁊ accidentis vehemētiā: excusat em̄ tūc ab ea sola flebotomie administratio: nisi forte linire siccitatem viscerū oporteat: ⁊ hoc magis cum clysteribus facias.

tatis ventris ꝫ laudatur.

Cōditiones i flebotomia obseruāde.

❡ Sermo in aqua ordei.

Consueuerunt antiq̇ vocare aquā ordei ptisanā: ⁊ ꝯsueuerūt vocare ptisanā ⁊ chilū eē liq̇res resultātes ex elixatiōe alicui⁹ rei in aquoso ex actione caloris opantis in illa. Ueꝝ chilus hꝫ artificē calorē aīalis ⁊ ꝓprie in vase ꝓprio. Ptisanū autem hꝫ artificem colorē ignis in vase cōi sicut ē elixatio carniū: ⁊ frumēti ⁊ ordei ⁊ aliaꝝ reꝝ nutrientiū. Elixationē aūt rerū medicinaliū consueuerunt vocare apozima. Et inuenerūt aq̄ ordei duplex offm̄. s. lenitiōis cū abstersione: aut sine abstersione: ⁊ si quidē est cuꝫ abstersiōe: potū medicinale vocauerunt. Eā vero que sine abstersiōe est qn̄q̄ʒ vocauerūt potuꝫ tm̄: et qn̄q̄ʒ potum et cibum. Et in his distinguitur modus operationis ꝑm artē ⁊ scientiā: quare duplicē in eius operatione inuenerūt artē vnā scꝫ facientē eaꝫ potū medicinalē: aliam facienteꝫ potū tm̄ aut potū ⁊ cibū. Ars ṽo prima modificat sic. Accipe ordei excorticati ⁊ fricati cum pāno aspo fricatiōe vehemēti vsq̄ʒ ad excussionē tenuiuꝫ corticum circiter librā. j. ⁊ sit ordeum subtile medium inter antiquum et nouum super qd̄ non cecidit de odore corruptiōis aliq̇d nec de cōtagiōe fumi: aut pulueris: ⁊ conseruatum fuerit in loco aeris liberi: et iā habuerit p̄fectionē in maturitate sua: ⁊ pone illd̄ electum in olla noua mūdata: lota ⁊ absterſa nimis: vt nō remāserit in illa de odore quicq̄ʒ omnino: ⁊ ꝓijce super ip̄ʒ aque circiter lib. xx. et sit aqua fontium dulcis lenis ⁊ subtilis: ⁊ exerce coctionē ipsi⁹ cū omni facilitate inquantum possibile fuerit. Et sine fumo auferēdo a principio spumā eius: ⁊ decoquatur vsq̄ʒ ad consumptionē medietatis aq̄: aut duarū partium eius: deinde coletur: et cōseruetur in vase vitreo: habet em̄ hec aqua virtutem lenitiuam resultantē in ea aqua ⁊ medulla ordei. Abstersiuā ⁊ lenitiuā a nitrositate quadaꝫ expāsa in cortice ordei interiori tegēte medullā eius. Est igitur facilis lauatiua et sputi facilitatiua. Uētrē lubricat: oppillationes aperit: et vrinā prouocat. Ars ṽo secunda modificat ꝑm hunc modū. ℞. ordei excorticati circiter lib. j. et frica illud cum panno aspero fricatiōe vehementi vsq̄ʒ ad exclusionem et ad separationē intrinsecorum cortieuꝫ omnino: et laua illud lauationib⁹ pluribus cum aq̄ calida: deinde pone id in olla: et funde super ipsum aq̄ circiter lib. viij. deinde bulliāt cū facilitate ebulitiōe vna: et proiciatur ab eo illa aqua: deinde pone super ipsum aque calide circiter lib. xx. et decoque cum facilitate vsq̄ʒ ad lib. x. vel vsq̄ʒ ad lib. vij. deinde cola ⁊ recōde in vase vitreo. Hec autem aqua sitim ⁊ asperitatem sedat et inflāmationē extinguit pectus et pulmonē ⁊ guttur lenit: sitim extiguit: ventreꝫ lubricū reddit: precordia humectat: et sputū facilitat. Hec autem aqua vlteriorē recipiēs coctionem infundendo adhuc in ea parum post parū circiter lib. x. aque calide efficitur cibus et potus: quē quibusdam colatum: quibusdā non colatum ꝑm necessitatis indigentiā Hippo. dari precepit. Et quandoq̄ʒ adhuc vlteriorē recipit decoctionē vsq̄ʒ adeo donec habeat mediocritatē inter iunctum et liquidū: et est cibus laudabilis habens bonitates solennes.

Differētia iter chiluꝫ ⁊ ptisanā.

Duplex aq̄ ordei officium.

Prim⁹ modus faciēdi aquam ordei.

Proprietates ptisane primi modi.

Secūdus modus.

Proprietates ptisane secūdi modi.

Ptisana vltime decocta est cibus laudabilis.

❡ Sermo in aqua cicerum.

De aq̃ cicerũ quaꝛ fit duob⁹ modis.

Oſterunt antiq̃ duplicẽ in cicerib⁹ ꝓprietatẽ eẽ. Ex eis vna eſt que eſt expanſa in ſuperficie corticũ cicer̃ hũiditas bauracħia cũ caliditate ſubtili q̃ tollit ſola ebulitiõe. Et ẽ alia ꝓprietas que ſedet in toto corpore eorum: et eſt humiditas dulcis ſubtilis nutribilis tamen inflatiua. Si vero cocteris lib. j. cicerum conſeruantium adhuc nitroſitatem ſuã cũ li. xx. aque facili decoctione vſq̃ dum redeant ad lib. x. tũc erit aqua eoꝝ potus medicinalis ꝛ ꝓpͥe lauatiuus: ꝛ abſterſiuus: ꝛ aperitiu⁹ oppilationũ tam precordiorum q̃ nutritiuoꝝ: ꝛ viarum vrine: frangitiuus lapidum in eis mũdificat viſcera: ſitim tñ non tollit. Et ſi vlteriores excipiat coctionem: ꝛ cum plurima aqua vſq̃ duz acquirat medio critatem inter tenue ꝛ vnctum eſt cibus bonus egritudinibus phlegmaticis. Vel oportet vt detur colatus. Ex cicenbus aũt a q̃bus iaz expoliata fuerit nitroſitas fiũt iuſcula incitantia ventrẽ: ꝛ impinguantia. Sermonẽ ĩ aqua mellis iã ſcripſim⁹ in antidotario noſtro: quare nõ eſt hic neceſſe repetere. ⁋ Aboali. Juleb alcheſmes cõferens cũ auxilio dei pleureſi ꝛ dolorib⁹ pectoris. ℞. alcheſmes ꝛ paſſulas: ꝛ decoquanꝛ in aqua decoctione ſufficienti: et accipe huius aque partẽ. j. penidiaꝝ partẽ. ß. decoquãtur vſq̃ dum ſufficit ſm eũdem modũ fiat iuleb. ⁋ Idẽ. Syrupus ꝯferẽs tuſſi ꝛ pleureſi. ℞. ſucci granatoꝝ dulciũ li. ij. ſucci cãnaꝝ mellis li. j. penidiaꝝ tantũdẽ. Fiat ex eis ſyrupus bon⁹: ſi de⁹ voluerit. ⁋ Joãnitius. Juleb ſubtile cõferẽs pleureſi cũ inflãmatione ꝛ ſiti. Accipe ſucci melonis indi. aut ſucci cucurbite aſſe li. iiij. zuccari. lib. iij. Fiat ex eis ſyrupus ꝛ detꝛ cũ aqua ordei. ⁋ Idem ſyrupus violace⁹ cõferẽs febrib⁹ ꝛ pleureſi ꝛ tuſſi ſicce. ℞. violaꝝ recentiũ ſeminũ citonioꝝ ꝛ citrulli añ. ℥. x. ſeminis malue. ℥. xij. gummi arabici. ℥. viij. diagagãti. ℥. viij. Fũde ſup ea aq̃ calide lib. vij. ꝛ dimitte die ac nocte: deinde bulliat ad cõſumptionẽ medietatis. Deide cũ penidiaꝝ lib. ij. ꝛ ß. fiat ſyrup⁹. Da cũ aq̃ ordei ꝛ mucillagine pſilij mane ꝛ ſero. ⁋ Iſraelita. Syrupus ꝯferens pleureſi: ꝛ catarro calido ꝛ tuſſi calide cũ aſpͥtate ꝛ ſiti vehemẽti factis cauſa ſiccitatis tpis. ℞. iuiubaꝝ pinguiũ ſebeſten añ. c. violaruz ſiracoſt añ. ℥. x. liq̃ritie floꝝ ligue bouis domeſtice añ. ℥. xij. ſeminis malue: citonioꝝ añ. ℥. v. ſuper ea ꝓijce aque calide li. vij. ꝛ dimitte die ac nocte: deinde coq̃ vſq̃ ad conſumptionem medietatis: ꝛ cũ zuccari li. ij. ꝛ ſucci maloꝝ granatorũ dulciũ lib. j. Fiat ſyrupus: da cũ aqua ordei ꝛ mucillagie pſilij. ⁋ Idẽ ſyrupus ꝯferẽs pleureſi cum inflãmatiõe: ꝛ acuitate vehemẽti: ꝛ tuſſi difficili. ℞. aque cucurbite li. iij. ſiracoſt violarum añ. ℥. xx. pulpe caſieſiſtule. ℥. x. Infundatur omnia p diẽ ac noctẽ in ſucco p̃dicto calido. Deide frica manibus ꝛ cola ꝛ cũ ſucci granatoꝝ dulciũ li. j. ꝛ zuccari li. ij. fiat ſyrupus: da vt ſuperius dixim⁹. ⁋ Hamech. Syrup⁹ de violis cõferens pleureſi ꝛ tuſſi calide. ℞. violarũ. ℥. ij. ſeminũ citonioꝝ ꝛ malue añ. ℥. j. iuiubarum ſebeſten añ. xxx. Decoque in lib. vij. aque cucurbite ad tertie partis cõſumptionẽ. Et cũ zuccari li. ij. fiat ſyrup⁹. ⁋ Filius zacha. Cõfectio trociſcorum feſtinãtium maturationẽ in pleureſi ꝛ facilitantiũ ſputũ. ℞. violarũ: ſucci liquiritie añ. ℥. x. diagagãti amili: ſemis altee ſeminis feniculi añ. ℥. iij. cõfice cum mucillaginib⁹ ꝛ ꝓpͥe pſilij ꝛ ſeminũ citoniorũ ꝛ ſeminis lini. Et ſit doſis. ℥. j. cũ ſyrupo violato. ⁋ Idẽ. Cõfectio vnguẽti lenitẽtis pect⁹ ꝛ facilitãtis ſputũ. ℞. olei violarũ. ℥. iiij. mucillaginis ſeminis lini: ꝛ ſeminis citoniorũ: ꝛ mucillaginis ſemis altee añ. ℥. iiij. mucillaginis ordei mũdi cocti ad pfectionẽ vſq̃ dũ rubeſcat. ℥. j. ꝛ ß. ſucci radicũ lilij. ℥. j. cere pure. ℥. j. aggregẽtur oĩa bona aggregatiõe ꝛ inungatur cũ eo pectus; bonũ ſi de⁹ voluerit. ⁋ Sabor rex medorũ. Deſcriptio vnguẽti ſedãtis dolorẽ ꝛ lenĩẽtis ſputũ. ℞. olei violati. ℥. ij. cere. ℥. ß. adipis anatis ꝛ gallie añ. ℥. v. hyſſopi hũide. ℥. viij. butyri ouium loti ſepe in aqua ordei. ℥. iiij. mucillagis ſeminis lini ꝛ altee añ. ℥. x. Et fiat ex eis vnguẽtũ: bonũ ꝛ exptũ. Et ſi materia cõpactior fuerit: pone pro oleo violato oleũ de lilio. ⁋ Idẽ ꝯfectio emplaſtri emrabilis ad ea q̃ diximus. ℞. foliorũ violarũ. ℥. v. radicum lilij. ℥. x. farine ordei ꝛ fabaꝝ añ. ℥. vj. ꝛ ß. mucillaginis malua uiſci ꝛ ſemis citonioꝝ ꝛ ſeminis lini añ. ℥. xij. florum camomille ꝛ diagagãti añ. ℥. vij. cere. ℥. ij. olei violati. ℥. viij. rob q̃tũ ſufficit: aggregẽtur oĩa ꝛ decoquãꝛ ꝛ ſuppone. Si aũt materia ꝯpactior fuerit ꝛ ĩdiget reſolutione: addaꝛ in

Hũc ſyrupũ alcheſmes dſcripſit ẽt in antidota.

Hũc ſyrupũ dſcribit Sera. ĩ ꝓprio antidot. Iſtũ iuleb dſcripſit Meſ. ſupra ĩ antidotario.

Iſte ſyrupus violace⁹ differt ab illo qui poſit⁹ eſt in antidotario.

Syrupus optim⁹ ad pleureſim.

Ali⁹ ſyrupus ꝯferẽs pleureſi.

Syrupus violaceus conferens pleureſi.

Trociſci vtiles ad pleureſim.

Unguẽtũ ad pect⁹ ꝛ facilitãs ſputũ in pleureſi.

Aliud vnguẽtũ ſedãs dolorẽ ꝛ facilitãs ſputum.

Empl'ꝫ ad idem.

eo farine ſemis lini. ℥. j. ꝛ p oleo violato ponaꝛ oleũ de lilio. Et ſi caliditas intẽſior fuerit: adde eis ſucci folioꝝ cucurbite: nenufaris añ. ℥. xij. ꝛ ſubtrahim⁹ ſemẽ lini. ⁋ Idẽ aliud ſedans dolorẽ ꝛ maturãs. Accipe farie ordei mellilotiañ. partẽ. j. farine fenugreci: ſemis lini añ. partẽ. ß. ſeminis papaue. albi partis. j. tertias duas: aut corticũ papaueris ptẽ. ß. vitellũ oui vnũ. rob q̃tũ ſufficit ad aggregãdũ ea. ⁋ Fili⁹ amarã. Emplaſtrũ conferens pleureſi. Accipe violaꝝ ſiccaꝝ furfuris farine albe farine ordei ꝛ fabarum malue camomille mellilotipartes equales. Confice cum cera ꝛ oleo violato quãtũ ſufficit ꝛ vtere. Et ſi neceſſitas expetit ad maiorẽ reſolutionẽ adde ficc⁹ albas farinã ſemis lini ꝛ fenugreci. ⁋ Si aũt reſolutio quã querim⁹ nõ fuerit poſſibilis: imo tendit ad hoc vt ſuppureꝛ: ꝛ h̃ ſignificatur ex eo q̃ nõ mũdificaꝛ ĩ. xiiij. die: imo multiplicat dolor cũ febre ꝛ difficultas ꝛ ꝯſtrictio anhelit⁹ ꝛ tuſſis et alia. Et tũc diuertem⁹ noſtrã cõſiderationẽ ad inueſtigãdum qualitatẽ accidẽtiũ ſignificantiũ ſuper alteruz duoruz ex his q̃ cõprehendit rõ de eſſe virtutis. Nã ſi dolor cũ p̃dictis accidentib⁹ nõ multũ fuerit: neq̃ ꝓpter flebotomiaz neq̃ ꝓpter ſputum neq̃ ꝓpter alia ſedatur: ꝛ virtus non fuerit fortis expecta caſum ei⁹ ꝛ mortẽ. ⁋ Et dixit Hipp. q̃ qñ pleureſis nõ reſoluiꝛ neq̃ mũdificatur vſq̃ ad diem xiiij. tũc permutaꝛ ad collectionẽ. Et tunc oportet vt ars pducẽdi collectionẽ ad ſuppurationez: et ex ſuppuratiõe ad ſtatũ incolumitatis dirigat intentionẽ noſtram ad ſex res. Prima q̃dẽ eſt maturatio apoſtematis. Scd'a eſt ingeniatio ad rupturã ei⁹. Tertia eſt abſterſio: ꝛ mundificatio materierũ. Quarta eſt mũdificatio ꝛ cõſolidatio. Quinta eſt correctio accidentium. Sexta eſt rerum ſex regulatio. ⁋ Primã igit rem cõplent adminiſtratiões medicaminũ aggregãtiũ in ſe virtutẽ lenificationis vel ſimul ꝛ reſolutionis: vt cadat maturatio equalr̃ in materiã iam collectã ꝛ illã quidẽ oportet vt latitudinẽ cũ gradatione adminiſtrationis medicaminũ habeat incipiẽdo ab eis q̃ ſunt in gradu tẽperate ꝯplexiõs extẽdẽdo ad ea q̃ ſunt maioris eleuatiõis donec perueniaꝛ ad gradũ fortiũ. Et ſcias qñ principiũ opationis medicaminis fortis in equalem facit maturationẽ aut añ maturationẽ apoſtema apit. ⁋ Maturatiuoꝝ aũt q̃dã operãtur adminiſtrata interi⁹ p os: et q̃dã exterius. Et ex interius operantibus ꝛ tẽperatis eſt aq̃ decoctionis ficuũ ſiccaꝝ ꝛ dactyloꝝ: ꝛ forti⁹ eis eſt decoctio vtroꝝq̃: ꝛ ex eis eſt decoctio fenugreci: ꝛ ficuũ ſiccarũ cũ rob aut ſine eo: aut paſſulaꝝ ꝛ fenugreci: aut aqua ordei decoctionis ficuũ ſiccaꝝ: vel radicũ lilij cũ melle. Et ex eis eſt forti⁹ decoctio ficuũ paſſulaꝝ enucleatarũ dactylorũ fenugreci ꝛ ſeminis malue cũ melbuteg. ⁋ Et ſi fuerit in eo caliditas vehemẽs: tũc ꝯueniẽs eſt aqua ordei cũ iuleb ſubtili: aut cũ aqua mellis: aut cuz aqua decoctiõis maluaꝝ aut ſeminũ earuz aut altee: aut radicis lilij aut ficuũ ſiccaꝝ ꝛ paſſulaꝝ aut feniculi aut ſeminũ citonioꝝ et ſiſũ. ⁋ Cõfectio trociſcorũ facientiũ maturationẽ: ꝛ ꝓpͥe cũ nõ eſt caliditas vehemẽs. ℞. ſeminũ malue altee farine fenugreci: ſeminis lini aſſi farine cicerũ ſucci liq̃ritie tereniabin añ. fac trociſcos cũ mucillagie ſeĩe lini. Da cũ eo q̃d cõuenit potibus. Cõfectio alia trociſcoꝝ conferens ei cũ quo eſt caliditas et febris vehemẽs. ℞. violarũ ſiccaꝝ diagagãti amili ſucci liq̃ritie ſeminũ citoniorum ſeminũ citrulli ꝛ melonis ꝛ cucurbite ſeminũ malue altee floꝝ mellilotiañ. Fac trociſcos cũ mucillagine ſeminũ citonioꝝ aut ſeminũ lini: da cũ eo q̃d conuenit ex potibus. ⁋ Extriſec⁹ aũt operãtiũ q̃dã ſunt embrocatiões ꝛ ꝓpͥe ex aq̃s decoctiõis malue: aut altee aut fenugreci: aut ſeĩs lini: aut citonioꝝ ꝛ ſiſium adminiſtrare cum ſpongijs. Et qñq̃ addiꝛ eis q̃d eſt ſicut mellilotũ ꝛ anetum et herba vitri: q̃ñ opꝫ ſedare dolorẽ. Et quãdo opꝫ q̃ ſint linitiones ꝛ ꝓpͥe que ſunt ſicut cera ꝛ oleũ imbibita in mucillagine pſilij ꝛ ſeminũ malue: aut in mucillagine fenugreci ꝛ ſeĩs lini ꝛ altee ꝛ ſimiliũ. Et ex eis eſt adeps galline ꝛ anatis ꝛ ſĩlia. Et fortius eis eſt diaquilon diſſolutũ in oleo de lilio. Et adhuc forti⁹ q̃d fit ex mucillagine radicũ malue altee farine ordei fenugreci ſemis lini ꝛ ſeminis citoniorum ꝛ melle aggregatis cũ butyro loto ꝛ ceroto facto ex oleo ꝛ cera. ⁋ Et q̃cũq̃ ſunt ẽplaſtratiões ꝛ ꝓpͥe cũ eis q̃ fiũt ſicut ex faria ordei ꝛ mucillagie ficuũ cũ melle ſimĺ coctis aut ex fa. ordei ꝛ mucillagie cũ melle ꝛ oleo veteri: aut ex dactylis et

Aliud ad idem.

Aliud emplaſtrũ ad pleureſim

De cura pleureſ. q̃ termiaꝛ p ſuppurationem.

Maturãtia abītra.

In caliditate itẽſa.

Trociſci vtiles ad maturationem.

Alij trociſci ad idez cuz rectificatione caliditatis.

Maturatiua ab extra.

dactylis ⁊ farina frumēti ⁊ rob. et ex valde bonis est qđ fit
ex oleo ⁊ folijs cauliū ⁊ farina fenugreci cū butyro simul co
ctis ⁊ siłr ex radice lilij cocta cū rob ⁊ butyro. Et fortiꝰ eis
est qđ fit ex farina ordei ⁊ semine lini et fenugreci ⁊ semine
malue coctꝫ cū mucillagie ficuū ⁊ altee cū melle ⁊ butyro ⁊
rob ⁊ adipe antiquo. ⁊ adhuc fortiꝰ si addaꝛ eis galbanum
dissolutū ī rob: aut vino dulci. Et adhuc fortiꝰ si addaꝛ ex
fimo colūbino: ⁊ fortiꝰ adhuc si addaꝛ vtrūqꝫ. Hoc āt medi
camē īterdū collectionem vsqꝫ ad ꝑtes cutis adducit. Et si
addaꝛ ī medicamīe herbe albedestur aliq̇d oꝑabiꝛ idvehe
mētius. Et cōfert ī hac hora administratio q̇etis ⁊ ꝓprie ī
aere quieto ⁊ tꝑato ad caliditatē ⁊ hūiditatē declivi. ¶ Ci
Cibi ꝯueniētes. bos autem māducēt maluas bletas siclā atriplicē cū oleo
amigdalino. Et ex sūma oleoꝝ meliꝰ ē leurēg: ē eñ ei cibꝰ ⁊
medicina citā ⁊ facilē faciēs apostematis maturationem: ⁊
laudaꝛ eis aliq̇d terenia bi et ius ciceꝝ dulciū cū mellilo to
⁊ sorbitiōes frumētales ⁊ ius cauliū ⁊ siłia. ⁊ ꝓcedanꝛ eis ī
scđa mēsa ficꝰ sicce elixe ⁊ dactyli humidi ⁊ chesmes ⁊ poma dulcia elixa ⁊ cāna mellis ⁊ similia. ¶ Scđam rē ꝯplēt
administrationes medicaminum aggregantiū in seꝟtutē
lenitiōis et apertionis cum ingeniationibꝰ ex modis oꝑa
tionū. Et ad hoc quidē genus medicaminis perueniēdū ē
cū iā factū est dubelati: ⁊ hoc quidē significat ex remissione
doloris ⁊ febris a multiplicatione grauedinis in loco collectionis. ¶ Medicamina autē quibꝰ inest ꝓprietas hoc
facere ex eis q̄ sumunꝛ per os sunt sicut syrupus đ hyssopo
et de prassio. Et ex eis efficacior ē syrupꝰ de succo herbe al
bedustur ⁊ melle aut apozima decoctionis eiꝰ cuꝫ modico
fermēti simul distēperatis ⁊ coctis. Et fortiꝰ eis est succus
ipsius cū fermēto ⁊ melle. Et adhuc fortius si addatur eis
baurach modicū ⁊ est forte: ⁊ ꝯfert ī hac hora: ⁊ ꝓprie cum
natura est fortis ⁊ febris nō est: administratio tyriace ⁊ mi
tridati. Festināt eñ ⁊ facilitant apertionē. Et siłr sinapis
cū aqua mellis aut asafetida cū lacte. ¶ Ex his aūt quibꝰ
liniꝛ extra ē emplastrū factū ex herba albedustur ⁊ butyro
aut adipe antiquo ⁊ melle: et fortiꝰ eis est si addaꝛ ex fimo
colūbino ⁊ fermēto: adhuc fortiꝰ si addaꝛ baurach. ¶ Mo
Ingenia rumpendi apostema. di autem operationum quibus ingeniamur ad apertioneꝫ
apostematis sunt ꝓuocatio tussicule hora post horā: ⁊ fortius eo est ꝓuocatio vomitus: ⁊ confert ante horā eruptio
nis: vt dormiat super latus infirmū. deinde reuoluatur su
bito ⁊ impetuose ad latus sanū: ⁊ sunt ex ingeniātibus qui
mouent ⁊ agitāt eos lecto pēsili aut in cunis: ⁊ sunt q̄ agi
tant sedem in qua sedent gubernādo eos ne cadāt. ¶ Et
sint cibi eorū in hac hora sorbitiōes fermētate ex farina cū
melle: aut tritico: aut ex farina ordei aut tritici aut cicerū.
Et panis fermētatꝰ infusus ī aqua mellis aut rob. ⁊ cōcedūtur eis oua sorbilia cū pane: ⁊ lac calidum sicut mulget
cū pane ⁊ passule ⁊ ficus sicce cū pane. Et comedantur in
secūda mēsa grana pineaꝝ cū ficubꝰ siccis ⁊ amigdalis ⁊
dulcibꝰ ⁊ amaris ⁊ similia. ¶ Ueꝝ si cū hac arte apostema
Qualiter sanies nō ē extrahēda subito in apostemate. nō rūpiꝛ: tūc est timorosum: quare opꝫ vt aperiaꝛ collectio
cū fleboto. aut cauterio vt sanies egrediaꝛ et nō subito: ne
suꝑueniat ei qđ est sic debilitatio ⁊ sincopis ⁊ mors. Qua
re opꝫ vt paulatim oī die extrahaꝛ ⁊ cū cautela. ¶ Cū autē
sanies que expuitur post apostema iā factū aut egreditur
post apertionē iā factā fuerit alba ⁊ vncta equalis nō hñs
de odore corruptionē aliquid omnino febris continuatur
remissio paulatim: tūc est aliq̇d de quo ē spes ad icolumitatē: ⁊ ꝓprie qñ ꝯtinuanꝛ ei q̇nqꝫ alie significatiōes laudabiles q̄ sunt ꝓprie leuitas q̇es iocūditas ⁊ desideriū cibi et
bonitas aliaꝝ oꝑationū videlicet naturaliū ⁊ spiritualiū:
quare in hac opꝫ hora vt cōserues virtutē cū carnibꝰ ⁊ cibis tēperatis: neqꝫ terrendū de febricula qm̄ eradicabitur
paulatim exeunte sanie. ¶ Cum aūt accidētia in cōtrariū
eorū q̄ diximus apparuerit: tūc est illud de quo desꝑabiꝛ.
Terminꝰ rupture apostematis. ¶ Inq̇t Hipp. Terminus rupture huiꝰ apostematis q̇nqꝫ
perscribiꝛ in. xx. diebus. quādoqꝫ. xl. et quādoqꝫ. lx. ⁊ illud
ideo: q̄ quāto accidentia collectionis fuerint vehemētiora: tanto statꝰ vicinior: ⁊ eruptio velocior: ⁊ quanto accidē
tia leuiora ⁊ pigriora fuerint: tāto statꝰ ⁊ eruptio remotior.
Accidētia autem super hec significantia sunt febris ⁊ dolor. Hec eñ vehementia aut remissa citam aut tardā eruptionem declarāt. ¶ Tertiam rem complent administrationes medicaminum a sanie mundificātiū post collectionis eruptionē. Et quidē hoc ꝯm exigentiam declinationis

saniei. In q̇busdā eñ trāsitū hñs per pulmonē excreatur
cū tussi. In q̇busdā ꝟo recipiꝛ in vacuitate corporis: ⁊ subintrans concauā venam trāsit ad epar: ⁊ siquidē autem in
partem concauā eius declinabit ad intestina magis sicut
ad ꝓpinquiores ductus: aut ad partē gibbosam ipsiꝰ: ⁊ declinabit ad vias vrine: ⁊ ī q̇busdā fit post rupturā ad nullā
partiū saniei declinatio: quare cōculcaꝛ ibidē ⁊ est materia
morborū difficiliū ⁊ phthysis: et q̇nqꝫ prefocat multitudine
sua. Quibꝰ omnibus iam succurimus vt mūdificeꝛ a ꝓnci
pio vulnus. Nisi eñ sicut Hyppo. dixit vsqꝫ ad. xl. dies mū
dificatū fuerit faciet cadere ī phthysiꝫ. ¶ Cū āt natura ex
pulsionem saniei ꝑ os iā fecerit abstersiua mundificatiua
lauatiua medicamina ante dari oportet: ⁊ in genere coruꝫ
est aqua mellis laudabilior: ⁊ aq̄ zuccari ⁊ iulcb: ⁊ siłr aqua
ordei ⁊ aqua cicerum: ⁊ fortius eis est secaniabin Gale. qđ
scriptū est in cap̄. quod est ante istud. Et adhuc eis fortiꝰ
est decoctio hyssopi ⁊ syrupꝰ ipsiꝰ ⁊ decoctio radicū lilij celestis: ⁊ syrupus eius mellinus. ¶ Huiꝰ etiaꝫ intentionis
est lohoc de caulibꝰ ⁊ lohoc de squilla: ⁊ electuariū de orobo: ⁊ lohoc de alijs est vehementis virtutis in hac parte: ⁊
alia assa cum melle ⁊ butyro: ⁊ nos hec scripsimus in ca. de
asmate ⁊ tussi. Plura ꝓterea ⁊ diuersa ex eis que pectus ⁊
pulmonē a putredinibus mundificant scripsimus ibidē q̄
ibi requiranꝛ. ¶ Cōfert etiā vomitꝰ ꝓuocatio cū interpo
latiōe cū aqua mellis ⁊ sale aut cū aqua mellis ⁊ baurach
aut sinapi. ¶ Cōferunt etiā suꝑ locū embrocatiōes ⁊ lini
menta et emplastratiōes; et ꝓprie ex rebus que adiuuāt
ad mundificationē. Et ex sūma eorū est decoctio alhasce
aut hyssopi aut ireos aut similiū admistrata cū spōgijs. Et
q̇nqꝫ misceꝛ cū eis qđ ē sicut spica et lignū balsami ⁊ grana
eiꝰ ⁊ hueg et aristologia rotūda. Et ex eis que liniunꝛ suꝑ
locū est oleum de spica et oleū de alcāna: et oleū de lilio
et oleū camomille et aneti: et fortius est eis oleū de ireos
⁊ adhuc fortius est oleū balsami. ¶ Emplastrationes aūt
oportet vt fiant ex eis q̄ sunt sicut camomilla mellilotum
spica et farina ordei fenugreci et seminis lini et seminis
malue cōgregatis cū ceroto qđ fit ex hyssopo hūida ⁊ oleo
de lilio ⁊ oleo nardino ⁊ oleo de ireos ⁊ cera: ⁊ fortiꝰ eis ē ⁊
ꝓprie qñ queriꝛ ex vnctione et ꝓprie factū ex alumine sulphure ⁊ aspalto aggregatis cū oximelle. Et quidē suꝑ his
canon est medicinalia hmōi nō esse euacuanda ad aliquā
triū ꝓprietatū. Et prima q̇dē est vt sit abstersiua ⁊ mūdifi Canō bñ notandꝰ.
catiua. Scđa vt sit mēbri ꝑ qđ est saniei trāsitꝰ ꝯfortatiua.
Tertia vt sint expulsiōes facte per illud mēbrū facilitātia.
¶ Et ꝓmū q̇dē ꝑficiꝛ cū eis q̄ sunt sicut aq̄ mellis ⁊ aq̄ zuc
cari et syrupꝰ mellinꝰ et alia quorū ꝓcessit rememoratio.
¶ Scđm ꝟo cū eo qđ ē sicut hyssopꝰ hasce chesmes ⁊ siłia
in expulsiōe facta ꝑ pulmonē ⁊ sicut spica et cordumene: et
amigdale amare et siłia ī expulsiōe facta per epar ad vias
vrine: ⁊ sicut trocisci diarodō ⁊ mastix ⁊ such et similia facta in expulsione ꝑ epar ad intestina. ¶ Tertiū vero ꝑficitur cū eo qđ est sicut ireos ⁊ semen alcurath: ⁊ cartamꝰ ⁊
siłia qñ sanies expurgaꝛ sputo. Et sicut decoctio feniculi ⁊
apij ⁊ aqua cicerū ⁊ similia qñ expurgatur per vrinā: et sicut sal ⁊ baurach: ⁊ cartamus quādo fit expurgatio per intestina. ¶ Et sunt ex medicinis que aggregāt in se omnes
intentiones sicut ius galli antiq̄ et mel ⁊ liquiritia ⁊ capil
lus veneris ⁊ hyssopꝰ ⁊ casiafistu. ⁊ manna ⁊ siłia. Hec eñ
adiuuāt ad expulsiōes oēs quas diximꝰ. Et sunt ex medici
nis magnis que etiam aggregāt omnes has intentiones
sed nō sunt administrāde nisi cum morbus proprie chroni
catur: ⁊ sunt tyriaca proprie et mitridatū et athanasia: mū
dificāt enim hec sufficienter. ⁊ ex eis est confectio mirabilis
relata ad Archigenem quam scripsimus in capi. de tussi. ⁊
similiter medicamen de piperibus. Uerum super his cautela adhibenda est: oportet enim febre lentescente dari et
natura non debili existente ⁊ cū melle plurimo aut aqua
mellis vt exiccetur sanies: ⁊ mūdificeꝛ locus: ⁊ sit potio eo
rum circiter auellanam vnam vel duas ꝯm exigentiam rei:
cū eo quod cōuenit ex potibꝰ: ⁊ proprie cum aqua mellis.
In crastinum autē sit quantitas eorum minor sic semper
diminuendo donec perueniatur ad mel solum. ¶ Et si nō
plene cū eis mundificetur: iterum redeatur ad alia: et iteꝝ
si oportet procedatur eadē doctrina vsqꝫ ad id quod exicce
tur in totū. Et si cum hoc regimine adhuc nō mūdificabitur plene: accelerabimus cū sapientia: et administrabimꝰ

medicinam ex arsenico ꝛ sulphure ꝫ scientiā traditā a no
bis in capitulo de asmate ꝛ tussi. Hec eñ exiccant cū forti
tudine. Et si cū his ꝯstringit anhelitus: redeūdū est ad ea
que dilatāt ipm: ꝛ educunt saniem sicut aqua mellis cum
medicamine hyssopi. Et si supercalefiunt ex eorū admini-
stratione: redeundū est ad aquā ordei cū aqua mellis: et iu
leb ꝛ similia. Cū autem hec accidētia cessauerint scꝫ con-
strictio anhelitus supcalefactio: ꝛ exiccatio: iterētur predi
cta cū vicissitudine ſm exigentiā necessitatis. ¶ Cibi aūt
eorū sint sicut aqua cicerum: ꝛ altereniabin: et sorbitiones
subtiles ex farina cicerum ordei ꝛ fabarū cū oleo amigda
lino ꝛ melle ꝛ zuccaro ꝛ ius cauliū cū oleo amigdalino ꝛ
quādoqꝫ cum gallinis nisi febris vehemētia prohibeat: et
ius gallinaꝝ ātiquaꝝ: ꝛ ius galli antiqui: ꝛ carnes pulline
ꝛ hedine: ꝛ addatur eis in cibis aut iuribꝰ eorum duꝫ res
expostulat ex pipere aliquid: adiuuat eñ ad mundifican-
dum: ꝛ exiccādū. Et precepit Gale. dari cepas ꝛ allium in
ieiunio vt vulnus nō claudat donec mundificet. Et prece
pit dū sanies ad intestina declinat dari cibaria que vētrē
moueāt: sicut ppꝛie malua bleta atriplices ꝛ leurēg. Et cū
p vias renū educere volueris: dari q̄ sunt sicut asparagi:
aut baucia: ꝛ similia. In scda vo mēsa comedat grana pi-
ni amigdalas cū melle: ꝛ semia feniculi ꝛ dactylos humi-
dos ꝛ silia. Et cōcedunt etiā post cibos poma dulcia: ꝛ ci-
tonia ꝛ pira ꝛ ppꝛie sceburc ꝛ silia. Potū āt damꝰ eis vinū
dulce ꝛ vinū alchesmes: ꝛ vinū de passulis ꝛ aquā mellis ꝛ
aquā zuccari. ¶ Si autē collectio corrūpit: ꝛ diffunditur
sanies in loco collectionis ad nullā ptēꝫ declinās: tūc opꝫ
cauteria sup eodē loco. iij. vel. v. vel plura si necessitas ex-
petit iprimi cū cauterio puncti: ꝛ perforet pectꝰ vsqꝫ ad lo-
cū saniei: ꝛ hoc si fuerit in pectore. Si autē fuerit in latere
aperiat cū sagitella vsqꝫ dū perueniat ad saniem: vt extra-
hat ꝛ exiccet extractionibus remouentibꝰ materiaꝫ donec
sanies paulati exiccet i totū mūdificationibꝰ ꝛ abstersioni
bus quotidie factis cū aqua mellis. Aut cum vino mellito
ꝛ silibꝰ. ¶ Quartā reꝫ ꝯplent administratiōes medicami
nū aggregātum nunc virtutē abstersiōis ꝛ mundificatio-
nis: nūc vo incarnatiōis ꝛ consolidatiōis: ꝛ opꝫ medicami
na hmōi sibiinuicē succedāt vsqꝫ dū plena appeat sanitas.
Et dictū est aquā mellis abstersiuū bonū esse. Et dictū est
de alijs q̄ non opꝫ nunc iterare. Etiā quidē cōpertum est
i lacte caprino aut asinino aggregari intētiōes duas. s. abs
tersionis ex pte aqueitatis eius ꝛ consolidationis ex pte
caseitatis eius. Et opꝫ vt sit lac calidū statim cū mulget ꝛ
Lac asini- post bonū pastū: ꝛ ppꝛie desiccatiuū. Veꝝ asininū lac sub-
num q̄ ca tilius est q̄ caprinū: caprinū vero tpatius est eo: ꝛ aq̄ deco
prinū tem ctiōis ordei: ꝛ cancroꝝ fluuialiū: aggregat silr intētiones
peratiꝰ est. duas predictas: ꝛ similiter lac coctū cū oleis. Medicinaꝝ
autē incarnātiū ꝛ consolidātiuꝫ vulnera pulmonis et pe-
ctoris sūma dicta est in ca. de sputo sanguis: quare opor-
tet vt ps illa afferat ad locū hunc. Et loquemur adhuc de
eis i ca. de phthysi si deꝰ voluerit. ¶ Cibi aūt eoꝝ sint car
nes paruaꝝ auiū: ꝛ extremitates hedoꝝ ꝛ porcoꝝ iuuenū
ꝛ arietū castratoꝝ: ꝛ risuꝫ cū gallinis ꝛ triticū ꝛ sorbitiōes
tenere ex frumēto cū carnibus. Et ex valde iuuantibꝰ sunt
sorbitiōes ex farina orobi: aut ex farina risi cū lacte. Et lac
coctū cū eis est cibus delectabilis: ꝛ ppꝛie cū lapidibꝰ flu-
uialibꝰ aut calybe ꝛ silr caseus recens: ꝛ silr sorbitiones et
pulmēta ex lacte cū farina cice. aut fabarū aut amili. Ca-
ueatur autē indigestio eius cōtingēs eñ ex lacte molesta
est: ꝛ inimica: ꝛ ppꝛie quātū eius nutrimentum est amicū.
¶ Potus eorū sit vinū mediocriter stipticū: ꝛ vinū album
antiquū: ꝛ vinū antiquū dulce est bonū eis: ꝛ aq̄ in qua ex-
tinguit ferrū: aut aqua de minera ferri: ꝛ aqua rosata: aut
aq̄ pluuialis infusiōis gūmi assi ꝛ similia: ꝛ laudat eis rob
myrtinū: ꝛ syrupus eiꝰ: ꝛ miua cū aqua masticis. Et nō ne
gligant excellētie zuccari rosati ꝛ administrationes eiꝰ oī
hora. Fortasse eñ est ipsum soluꝫ medicina curans eos: et
nos diximꝰ in capitulo de sputo sanguinis ſm sermonem
Gale. ꝛ dicemꝰ: hoc latiꝰ in cap. de phthysi si Deꝰ voluerit.
Medicinarū autē summa que administrātur emplastran
do dctā est in ca. de sputo sanguinis. ¶ Quintā rē cōplēt
administratiōes medicinarū sedātium accidentia in tota
cure latitudine supuenētia: sicut sunt vehemētia doloris
ꝛ febris: ꝛ prauitas angustie: ꝛ sitis ꝛ tussis vehemēs: ꝛ stri
ctio anhelitus ꝛ vigilie ꝛ fastidium cibi: que tēpore colle-
ctionis: ꝛ maturatiōis timorosa sunt: maturata autē ea su
specta sunt magis: post eruptionē autē ipsius remanentia
mortalia sunt. Verū ex eis quedā remanentia sunt ſm ma
gis ꝛ minus suspecta: ꝛ quedā corrigi possunt: quedaꝫ aūt 2. aphorū.
minime. Inquit Hip. dolor ꝛ febris circa saniei generatio 46.
nē vehemētiora sunt: generata autē ea remissiora: et am-
plius remissiora post eruptionē ipsiꝰ ꝛ adhuc ampliꝰ mun
dificata ꝛ exiccata ea. Si autē in contrariū hoc acciderit:
tūc nil aliud nisi pessimitas ꝛ pfūda corruptio ex prauita
te venenositatis significat: ꝛ hec quidē vere mortalis: ꝛ te
statur hō virus apparēs sicut amurca: ꝛ fetidū: ꝛ hoc quidē
incorrigibile desperādū oīno. ¶ Et hoc ideꝫ de prauitate
angustie dicimꝰ ꝛ silr de tussi ꝛ cōstrictiōe anhelitus. Vigi
lie aūt sitis ꝛ appetitus defectio aliā atqꝫ aliā possunt ha-
bere cām ppter qꝺ nō iudicāda mala simplr. Vigilationē
āt efficit mala cerebri cōplexio sicut siccitas: ꝛ bauracitas
ex mala humiditate occultata i ipo. Aliqñ autē efficit fre-
quens agitatio sup aliqua re: ꝛ iam quidē diximus curam
eiꝰ i ca. de sahara. Sitis etiā causam potest habere extra-
neā sicut est ppꝛie salsuginositas ex mala qualitate existēte
in stōacho: aut caliditas aut siccitas in orificio ipsiꝰ: ꝛ alia
sicut dicemꝰ in cap. suo: ꝛ curatur sicut dicemꝰ ibi. Et simi
liter defectio appetitus pōt habere cās quas etiā dicemꝰ
in ppꝛijs ca. ¶ Sextā rem complēt administratiōes regi-
minū ex generibꝰ reꝝ sex ſm exigentiā qnqꝫ canonū su-
prascriptoꝝ. Et hoc quidē dictū est. ¶ Filiꝰ zacharie. Cō Trocisci
fectio trociscoꝝ qui administrant cū aqua ordei cum qua vtiles ad
cocti sunt cancri fluuiales ꝛ syrupus de papauere: aut rob mūdifica-
myrti. Et cōferunt ad cōsolidationē ꝛ mūdificationē vul- tionē ꝛ cō
neris pectoris aut pulmonis: quoꝝ pmixtio. ℞. papaue- solidatio-
ris albi seminis cucurbite ꝛ citrulloꝝ excorticatoꝝ añ. ʒ. x. nem vulne
amili dragagāti: gūmi arabici: succi liquiritie añ. ʒ. v. thu- ris.
ris masculi sedenegi loti boli armeni sanguis dracōis cha
rabe añ. ʒ. ij. myrrhe cinamōi opij añ. ʒ. j. Et fiāt trocisci: ꝛ
administrētur. ¶ Idem. cōfectio emplastri festinātis ma- Emplm
turationē pleuresis: sedātis dolorem eius. ℞. aneti camo- maturati-
mille violarū siccarū furfuris altee farine seminis lini fe- uum pleu-
nugreci ordei añ. Decoquātur i aqua donec sint discocta. ref.
Deinde cōterant ꝛ misce cū oleo antiquo. Et supponatur
tepidū: ꝛ qñqꝫ addūtur i eo cinis cauliuꝫ et adeps anatis.
¶ Gale. Cōfectio lohoc mūdificantis ꝛ abstergētis saniē Lohoc mū
a pectore ꝛ pulmone. Accipe amigdalarū dulciū ꝛ amara dificās sa-
rū granoꝝ pini seminis vrtice farine lupinoruꝫ añ. partes niem.
equales. Cōfice cū melle: ꝛ da cū eo qꝺ ꝯuenit. ¶ Plures
preterea ex medicinis mūdificātibus pectꝰ ꝛ pulmoneꝫ a
sanie ꝛ viru dicte sunt in ca. de asmate ꝛ tussi: que requirā-
tur ibi. Et ex medicinis sanātibꝰ vulnera pectoris et pul-
monis plures dicte sunt i ca. de sputo sanguis. ¶ Aboal.
Cōfectio trociscoꝝ ad vlcera que fiūt in pectore et pulmo
ne cōsolidātiū ea. ℞. rosarū balaustie añ. ʒ. ij. sanguis dra- Trocisci
conis amili olibāi añ. ʒ. ij. dragagāti masticis añ. ʒ. j. ß. aca ad vlcera
tie croci añ. ʒ. j. tertiā charabe: ꝛ myrrhe añ. ʒ. ß. Cōfice cum pectoris.
rob citonioꝝ myrtilloꝝ: ꝛ da cū eisdē. ¶ Cōfectio medica
minis ex inuētione nostra quod est medicamen forte ꝛ ex- Medica-
pertū ad vlcera pulmonis et pectoris: et mūdificat ea a sa mē ex iuē
nie et materia viscosa cōtēta in eis: et facilitat expulsionē tione pro-
eaꝝ. Cuius hec est permixtio. ℞. olibani myrrhe cinamo- pria ad vl
mi amomi granoꝝ pini radicum ireos: gūmi albotin: croci cera pul.
talch añ. ʒ. iiij. spice casiefistule carniū dactylorum añ. ʒ. iij.
costi. ʒ. ij. galbani. ʒ. j. tertias duas: mellis quātū sufficit ad
aggregādū ea. Decoquantur mel ꝛ albotin in vase dupli-
ci vsqꝫ dū habeat spissitudinē: deinde pmisce cū eis galba-
num: ꝛ fac bulire denuo: deinde pijce sup ipsum puluereꝫ
aliarū rerū: et da cū eo qꝺ conuenit. ¶ Permutationū aūt De permu
pleuresis ad alias egritudines quedā sunt ad bonū: q̄daꝫ tatiōibus
ad malum. Permutatur autem in peripneumoniam: et ad pleuresis.
phthysim: ꝛ ad malū. Et pmutatio eiꝰ ad peripneumoniā
est ſm alterū duorū modoꝝ. Qñqꝫ enim fit ex conuersione
materiei pleuresis ad pulmonē: qñqꝫ ex conuersione virus
ad ipm cum nō mundificatur vsqꝫ ad. xl. dies a ruptura col
lectionis. Et pmutatio eius ad phthysim silr fit ſm alterū
duoruꝫ modorum: aut mediante peripneumonia: aut sine
mediatione eiꝰ. Et proprie cum sanies acuta et mordicati
ua resoluta ab eruptiōe apostematis trāsiēs p pulmonem 5. aphorū.
vlcerat substantiā eiꝰ. ¶ Et dixit Hip. q quando pleure- 8.
sis nō resoluitur neqꝫ mundificat in. xiiij. diebus in empi-
ma transit:

ma transit: ꝛ si empima nõ mũdificaꝛ in .xl. diebus a die ru pture permutatur in phthysim. Et dicit Galenꝰ ꝙ mate ria pleuresis qñqꝫ rapitur fluxu vẽtris: qñqꝫ natura vincit super ipsam: et expellit eam ad partem auriũ: ꝛ facit colle ctiones: et est significatio incolumitatis. Et qñqꝫ apparet victoria morbi supra naturam: ꝛ significatur ex permixtio ne intellectus et vigilijs: et fit permutatio in phrenesim. Et qñqꝫ vltimatur materia morbi supra naturaꝫ: et decli nat materia ad cerebrũ: et interficit vsqꝫ in diem .iij. qñqꝫ declinat ad neruos: et facit spasmũ. Et dixit iteruꝫ Gale. ꝙ qñ rapitur ad partes cordis multiplicatur tremor eius et sincopis: et interficit in principio: et qñqꝫ subito. ¶ Et dixit Hippo. ꝙ aliqñ accidit ex prauitate ꝛ vẽtositate ma terie: vt vicat supra posse nature oĩno: ꝛ cõuertat partes lo ci vt appareat dorsum patiẽtis quasi dorsum verberati: ꝛ viret latus eius ꝛ nigret: ita ꝙ ꝯsueuit de eis dicere vulgꝰ esse percussos a demone. ¶ Iterum Gale. dixit ꝙ natura multotiẽs vinciꝛ supra morbũ ꝛ expellit materiã eius ad loca vacua subascellaꝝ ꝛ inguinũ ꝛ partiũ crurũ et auriũ ꝛ pedũ: ꝛ ꝯuertit in apostemata bñ nata ad pleuresiꝫ. Si gnificãt eñ salutẽ: ꝛ qñqꝫ cõuertit materiã et extrahit vsqꝫ ad cutẽ ꝛ ducitur ad icolumitatẽ cũ apostemate sub cute.

¶ De peripneumonia.

PEripneumonia ex ipsa membri denoĩatione nomen accipit: est enim apostema pulmonis. Et dixit Gale. ꝙ est morbus difficilioris cure ꝙ̃ pleuresis: et magis promptior ad interficiẽ dum: et illud propter duas res. Et quidẽ pri ma est: quoniam in pulmone sicut scis solutio continuita tis raro est susceptibilis cure propter causas in capitulo de sputo sanguinis assignatas. ¶ Secũda est qr virtꝰ cor dis non patitur: immo deficit ab inflãmatione eius: crea uit enim ipsum sapientia vt euentaret cor: est autem peri pneumonia morbꝰ per se: aut morbꝰ ex altero morbo cau satus. Et si quidẽ qui causatur ab eo qꝺ est aptũ natũ esse nutrimentum pulmonis: aut a superfluitate nutrimenti ipsius est morbus per se. Deriuatur aũt ex altero morbo: sicut ea que fit post catarruꝫ et post pleuresim. Fit autem peripneumonia ex omni materia sicut pleuresis. Et ex ea q̃dã vera: q̃dã nõ vera. Et dixit Gale. ꝙ vera peripneumo nia est q̃ fit a phlegmate. Et vr̃ ꝙ dicẽti qꝺ vera peripneu monia est q̃ fit ex cholera sit magis credẽdũ. Etenim pul mo est mẽbrũ cholericũ: ꝛ eiꝰ nutrimẽtũ est sanguis chole ricus. Et iã quidẽ canõ est ꝙ morbꝰ cuius cõplexio nõ re cedit a cõplexione mẽbri: nisi sicut naturale et innaturale est morbꝰ ꝓprie verꝰ. Recedẽs aũt ab eiꝰ cõplexione in cõ trariũ ipsius est morbus zebdeg .i. morbus notus. Et for tassis rõ pro Galeno est qm̃ morbus proprie verus minus molestus est ꝙ̃ zebdeg. Et peripneumonia phlegmatica nõ est in vehemẽtia prauitatis sicut cholerica. Interficit enim cito cholerica acuitate sua: cũ sit vicina cordi: ꝛ op positio cũ ifrigidãtibꝰ nõ peruenit ad locũ: nec perduciꝛ nisi post eiꝰ alterationẽ plurimã: eo ꝙ ꝓpter viarũ distan tiam calefit. Hoc aũt secus est in phlegmatica: qm̃ opꝫ me dicamina esse maturatiua ꝛ resolutiua: q̃ facile sunt ꝑue niẽtia ad locũ necessitatis sine diminutiõe virtutis eoꝝ. ¶ Preterea morbꝰ ꝓpriꝰ alius est qui fit de materia q̃ de putatur ad nutrimẽtum alicuius mẽbri: q̃ dũ corrũpitur facit morbũ: aut fit de materia q̃ est supfluitas nutrimẽti illiꝰ mẽbri. Et iã quidẽ Aristo. dixit qꝺ superfluitas est cõ traria illi rei cuiꝰ est supfluitas: sicut fimꝰ ꝛ chilus: et sicut vrina ꝛ massa sanguinea: ꝛ sicut sudor ꝛ humores i venis: ꝛ sicut medulla ꝛ nutrimẽtũ ossiũ: ꝛ sicut adeps ꝛ caro ꝛ si milia: nisi sit supfluitas delatiua potentialitatis eiꝰ a qua decidiꝛ sicut sperma. ¶ Et sciẽdum qꝺ pulmo sicut cetera mẽbra partẽ sibi propriã de humoribus recipit: sed qꝺ est sicut sanguis cholericus de ipsis deputaꝛ ad nutrimẽtuꝫ ipsius. Et superfluitas sui nutrimẽti: qꝺ est phlegma mit titꝛ i vacuitates eiꝰ ꝓpter cãs vtilitatũ quas scis: ꝓpter qꝺ q̃dã crediderũt Galeno dicẽti: ꝙ vera peripneumonia fit ex phlegmate: sicut ex superfluo nutrimẽto: ꝛ crediderunt alijs dicẽtibꝰ ꝙ fit ex cholera sicut ex nutrimẽto: cũ iã acci dit corruptio. Et hoc ꝺm intẽtiones ꝓprias. Terminatur aũt hec passio ꝺm vnũ trium modoꝝ sicut et pleuresis: aut enim resoluiꝛ: aut suppuraꝛ: aut permutaꝛ. Et cura eiꝰ est similis cure pleuresis.

Propter duas cãs peripneumonia est morbꝰ periculosior ꝙ̃ pleuresis.

Secundũ Gal. vera peripneumonia est que fit a phlegmate.

Peripneumonie terminus triplex.

¶ De empimate.

EMpima qñqꝫ fit ex pleuresi: et diximus curam eius. Et qñqꝫ fit a peripneumonia: sicut dictuꝫ est. Et qñqꝫ ex sanguinis sputo. Verum cã eoꝝ qñqꝫ est a pulmone: qñqꝫ a pectore et partibus eius. Et iam quidẽ Gale. dixit factam ex causis in pulmone molestiorẽ esse ea que est ex causis in pectore ꝓpter causas dictas in caplo qꝺ est ante istud. Et silr̃ cu rã eiꝰ difficilẽ esse ꝓpter cãs dictas in caplo de sputo san guinis. Cura autẽ oĩs speciei huius similis est cure empi matis facte a pleuresi quã diximus.

¶ De phthysi.

PHthysis est detrimẽtũ desiccationis ꝛ cõsum ptiõis cadẽs i corpꝰ: ex calore febriũ habitudi naliũ minutaꝝ ex vlceratiõe pulmonis. Et vl ceratio q̃dẽ hmõi cãꝫ hꝫ aut ex ꝑcedẽti catarro acuto vlceratiuo instillãte ꝛ imprimẽte in pulmoneꝫ hora post horã sicut accidit ex frequenti instillatione super pe tram: vt perforetur petra. Et qñqꝫ fit ex precedẽti pleure si: aut peripneumonia: mediãte tñ ẽpimate. Et qñqꝫ tñ si ne mediatiõe: ꝛ qñqꝫ fit ex materia putrida diu stãte i pul mone: quã sequiꝛ putrefactio ꝛ vlceratio: ꝛ accidit nõnũqꝫ post sputũ sanguis sine mũdificatiõe: sicut Hippo. dixit. Post sanguis sputũ casus i saniei sputũ: ꝛ post saniei spu tũ casus i phthysiꝫ. Hic aũt ꝺmo eiꝰ est sub ꝯditiõe. Eteñ post sanguis aut saniei sputũ quibꝰ nõ resistiꝛ fit casus in phthysim. Raro aũt ꝯtingit hec passio pueris ꝛ senibꝰ. Et si cadãt iterdũ senes i illã occultari põt eis: ꝛ diu viuere cũ illa. Viris aũt ꝛ mulieribꝰ frequẽter accidit: ꝛ ꝓprie patis cadere i ipaꝫ: ꝛ raro occultaꝛ eis. Veꝝ mulieribꝰ occultaꝛ interdũ lꝫ parũ. Cõtingit hec passio sicut Hyppo. dicit a decimooctauo anno vsqꝫ ad trigesimũquitũ. Expositi aũt vt cadãt i phthysim sunt hñtes cerebrũ debile: quare non ꝓhibeꝛ receptio superfluitatũ in ipso: nec digeritur quod trãsmittiꝛ de nutrimento ad ipm: q̃re sunt catarrizabiles: ꝛ ex parua cã. Et adhuc expositi ad id sunt hñtes pectus strictũ in creatiõe sua cũ multiplicatiõe vẽtositatũ in ipo. Et pulmone eoꝝ: ꝛ vicinis partibꝰ: ꝛ hñtes humeros ala tos: sicut sũt curuature alaꝝ: ꝛ collũ subtile ꝛ lõgũ depssuꝫ inter alas ꝛ hũeros: ꝛ frequẽtat eos tussicula cũ pũctura alicuiꝰ spatule: aut mamillaꝝ: ꝛ ꝑcipue si sint ex irascenti bus facile ꝛ cholericis. Tp̃s aũt magis aptũ vt faciat ca dere in phthysim: ꝛ qꝺ vehemẽtiꝰ nocet factis phthysicis est autũnus: ꝛ ꝯstipatio borealis multũ dñans ꝛ maxime qñ ꝑcesserit auster: aut ꝯstitutio austrina: quã precessit bo reas. Et ex eis ẽ regio borealis multũ frigida: ꝛ sicca: ꝛ ci bi ꝛ potꝰ eiꝰ: ꝛ q̃cũqꝫ hoc cursu ꝓcedũt. Curare aũt phthy sim q̃ vehemẽter imp̃ssit ꝛ diuturnauit ipossibile est: et ꝓ prie qñ cõtinuaꝛ ei lubricitas ventris: fastidiũ cibi: ꝛ fetor oris: curuature vnguiũ: ꝛ casus capilloꝝ. Significant eñ ex hoc corruptionẽ ꝓfundari: ꝛ nutrimẽtũ esse abscissum. Curare ꝟo nõ diuturnã aut q̃ nõ multũ impressit: ꝛ in qua accidẽtia timoris nõdũ apparuerũt fortassis ꝑsumẽdũ ẽ: ꝙ̃uis nõ fit facile. Et intẽtio in curatione eius est duplex vcꝫ vniuersalis ꝛ particularis. Et vl̃is quidem intẽtio est tres res. Et prima quidẽ est correctio cause faciẽtis. Se cũda est abscissio eiꝰ. Tertia est regulatio ipsiꝰ vite patiẽ tis. ¶ Primã igitur rẽ cõplent administrationes medica minũ abscindẽtiũ nocumẽta catarri: si accidat a catarro: ꝛ hec est radix oꝑationis in hac cura. Et iã hec scripsimꝰ in caplo ꝓprio: ꝛ si cã ipsius fuerit ex precedẽti empimate et pleuresi ꝛ peripneumonia: aut sputo sanguis: cura eoꝝ dicta est. ¶ Scdaꝫ rẽ cõplẽt administrationũ euacuatio nes abscidẽtiũ cãs: quaꝝ ꝑcessit rememoratio. Et si qui dẽ malitiã cõplexiõis calidã cognoueris ex plenitudine sanguinis flebotomamꝰ ex basilica. Et si virtꝰ permiserit demũ ex saluatella: ꝛ qũqꝫ flebotomamꝰ flebotomia reno uãte numeꝝ si necessitas expedit administrãdo ex cibis ꝛ potibꝰ: et alijs q̃ boni sunt nutrimẽti: ꝛ hoc diebꝰ q̇bꝰ nõ flebotomas. Si aũt cholerã abũdare cognoueris: euacua cũ eo qꝺ est sicut aq̃ decoctiõis capilli veneris: ꝛ chayare de singulis manipulos singulos: ꝛ iuiubaꝝ: sebestẽ. añ .xl. prunoꝝ siccoꝝ .xx. pulpe casiefistule siracost. añ. ℥.j. zucca ri violati .ʒ.xij. si necessitas expetit: addaꝛ eis qꝺ ẽ sicut tro cisci de violis ꝛ silꝛa. Si aũt cãm lesiuã materiã phlegma ticã esse cognoueris: euacua cũ cochijs: ꝛ silibꝰ quibus ex bdellio ꝛ diagagãto partes addanꝛ ꝯuenietes. Et ex eua cuationibꝰ particularibꝰ ꝛ vtilibꝰ huic egritudini sunt ꝓ

Senibꝰ et pueris raro accidit hec passio.

Corpora ad phthysim disposita que.

Phthysiꝫ q̃ diu durauerit im possibile ẽ curare.

Cura phthysis pariꝫ impresse.

De flebotomia.

Solutiuũ i materia cholerica.

In materia phlegmatica

uocationes emoꝛroidaꝝ mēstruoꝝ: ⁊ maxime si ex eoꝝ re-
tētione ĩnocumētū cadat. Et nos de his in cap̄. de sputo
sanguinis. iiij. cañ. locuti sumus. ¶ Tertiã rem cōplent
administrationes regulationū in gñibus rerū sex: ⁊ ꝓprie

Aer.

collocent̃ ĩ loco aeris tēperati ad siccitatē decliuis: ⁊ per-

Cibus.

mutet̃ ad regiões aeris tēperati. Et sint cibi eoꝝ ex eis q̄
sunt q̄titatis pauce ⁊ pluris nutrimēti: ⁊ insup ad digerē
dū faciles: sicut ꝓprie epata gallinaꝝ: ⁊ testiculi galloꝝ q̄
nō calcauerūt: ⁊ alas pulloꝝ: ⁊ carnes minutaꝝ auiū tene
rarū: ⁊ carnes iuuenū perdicū: ⁊ alcubugi: ⁊ colūbaruꝫ: et
sint hmõi elixa aut iurībꝰ: aut in aq̄ oꝛdei: ⁊ ꝓprie qñ q̄ri-
tur mūdificatio: ⁊ opꝫ vt addat̃ tūc in iuribꝰ eoꝝ de melle
aliq̄d: et cōgruunt eis vitella ouoꝝ soꝛbilia cū melle: ⁊ cō
ceditur etiā eis ĩ hoc casu ius cauliū impinguatū cū gal
linis et silia. Qñ autē ꝯsolidatio et ꝯglutinatio vulneris
q̄rit̃. tūc opꝫ vt sint cibaria desiccatiua: nō eleuata in gra
du multe exiccationis: ⁊ sint etiā cōglutinātia sicut ꝓprie
extremitates: ⁊ rostra hedoꝝ ⁊ poꝛcoꝝ iuuenū et arietuꝫ
castratoꝝ. Pane aūt vtatur similagineo bñ cocto habēte
aliquid masticis: qñq̄ ponit̃ in eo oꝫimus ⁊ silia. Et ex ci
bis ꝯglutinatiuis est triticū cū gallinis ⁊ risum: ⁊ silia: et
pulmēta ⁊ geguer: ⁊ milio ⁊ sauich ⁊ chist oꝛdei post bonā
decoctionē eoꝝ ⁊ lētes sunt bone eis. Et pulmēta ex oꝛo-
bo ⁊ soꝛbitiões ex farina eiꝰ ⁊ silia: ⁊ cibi ex lacte sunt eis
magni iuuamēti: ⁊ ꝓprie cū eo nō est febris: ⁊ caseꝰ si est re
cēs. Et nos diximꝰ ĩ cap̄. de empimate diuersos cibos ex

Qñ est cū febre.

lacte. cañ. quarto. ¶ Si aūt fuerit cū ea febris vehemētia
sit cibus eoꝝ chist oꝛdei bene coctuꝫ cū cācris fluuialibꝰ:
postq̄ abluunt̃ abiectis extremis eoꝝ cū aqua ⁊ cinere: et
cū iteratiõe: ⁊ etiā cācri fluuiales assi aut elixi in aqua oꝛ-
dei. Et qñq̄ dant̃ cocti ĩ lacte asine: et qñq̄ in oleis frigi-
dis: ⁊ qñq̄ in aq̄ oꝛdei aut ciceruꝫ: et qñq̄ in lacte acetoso
abstracto ab eo butyꝛo: ⁊ sunt iuuamēti sublimis: ⁊ addūt̃
eis cucurbita ⁊ bleta cū oleo amigdalino ⁊ citrulli ⁊ silia.
Et ex rebꝰ cibalibꝰ simul ⁊ medicinalibꝰ ē lac acetosuꝫ co
ctū cū toꝛtellis de sceni: ⁊ sit ꝓprie lactis. ℥. iij. ⁊ toꝛtellaꝝ
tritaꝝ. ℥. j. In crastinuꝫ adde ex lacte circiter aur̃. ij. et mi-
nue ex toꝛtellis circiter aur̃. j. Et hec fiāt singulis diebus
donec deueniat̃ ad lac solū. Cū aūt peruētū fuerit ad egri
tudinis declinationē: incipiamꝰ diminuere ex lacte aceto
so oĩ die: ⁊ addere ad toꝛtellas: donec deueniat ad datio-
nē toꝛtellaꝝ tm̄. Hunc autē modū decoctionis lactis ace
tosi scripsit Paulus: ⁊ plures post ip̄m laudauerūt illud.

Modꝰ faciendi lac acetosuꝫ.

¶ Operatio aūt acetosi lactis est ꝑm hūc modū. Accipe
lac capꝛinū mūdū hñs bonitatē ex sanitate aĩalis: ⁊ con-
gruitate pascui ipsiꝰ: ⁊ extrahat̃ ex eo butyꝛū: et dimittat̃
vna nocte in aere tēperato: mane autē agitetur vehemen
ter: ⁊ excludat̃ spuma eiꝰ. Est aūt lac hmõi sedatiuū vehe-
mētis caloꝛis cōstrictiuū ⁊ ꝯsolidatiuū. Potus autē eoꝛū
nō febꝛicitātiū sit in pꝛincipio vinū albū dulce: ⁊ cū perue
nitur ad tp̄s cōsolidationis sit albū ad stipticitateꝫ decli
nās permixtū cum aqua pluuiali. Febꝛicitātium autē po-
tus sit aq̄ oꝛdei: ⁊ aq̄ pluuialis: ⁊ rob myrti: et syꝛupꝰ eius
⁊ syꝛupꝰ de papauere: cū vocat necessitas: ⁊ aq̄ pluuialis
decoctiõis cācroꝝ: ⁊ aqua granatoꝝ dulciuꝫ ⁊ silia. Et in

Fructus.

scd̃a mēsa comedāt passulas cū granis post bonā mastica
tionē ⁊ granata dulcia: et citonia de sceni cocta in rob et
silia. Et opꝫ ante comestionē vt appꝛoximēt deambulatio
nibus mediocribꝰ: et post ambulationes vtātur fricatio-
nibus lenibꝰ teneꝝ facientibus coꝛpus: ⁊ hoc vt viuificet̃
caloꝛ ĩ ipsis. Et post comestionē vacēt ⁊ quieti sint p̄ duas
hoꝛas: ⁊ hoc ĩ loco tēperati aeris: in quo sint odoꝛes redo
lentiū frigidoꝝ ⁊ stipticoꝝ cum administratione gaudij.

Sōnus.

Deīde vacēt somno ⁊ quieti q̄tū possibile fuerit. Et si fue
rint vigilie: accedamꝰ ad medicinas ex papauere: ⁊ hoc cū
sapiētia ne cōgelētur spiritus. Elōgentur autē a balneis

Balnea.

resoluūt em̄ virtutē nisi apud declinationē. Tūc em̄ sunt
iuuamēti sublimis: queadmodū dicemꝰ post. Pꝛohibeat̃
aūt eis oĩs lubꝛicitas ⁊ cōstipatio visceꝝ et magis lubꝛici
tas vehemēs: resoluit em̄ virtutē. Particularis autē intē
tio est. v. res. Et pꝛima quidē est mūdificatio ⁊ abstersio vl
ceris. Scd̃a est ꝓhibitio cursus materieꝝ ad ip̄ꝫ. Tertia ē
expulsio materieꝝ saniei eiꝰ ⁊ exiccatio eaꝝ ex ip̄o. Quar

Mundificatio vlceris.

ta est ꝯsolidatio ⁊ ĩcarnatio eiꝰ. Quinta est coꝛrectio acci
dentiū. ¶ Et pꝛimā quidē rē cōplēt administratiões me-
dicinaꝝ mūdificātiū ⁊ abstergētiū vlcus: et in genere eoꝝ
excellētiꝰ ⁊ nobilius est mel et aqua eiꝰ. Aggregat em̄ vir
tutē mūdificationis ⁊ abstersiõis. Et p̄ter hoc est cibus ⁊
potꝰ amicꝰ nature: ⁊ iuuatiuꝰ valde. Et ex eis ē aq̄ oꝛdei:
⁊ aq̄ zuccari ⁊ aq̄ cicerū. Et foꝛtiꝰ eis est decoctio hyssopi
⁊ syꝛupꝰ eiꝰ. Et adhuc foꝛtiꝰ est lohoc de caulibꝰ ⁊ de sq̄l-
la. Et ex eis q̄ sunt maximi iuuamēti est medicamē Gale.
Ip̄ꝫ em̄ est mūdificatiuū bonū q̄d. ℞. ireos hasce hyssopi
añ. ptes eq̄les. Cōfice cū melle. Da mane ⁊ sero a. ℥. j. vsq̄
ad. ij. cū aq̄ mellis. Et dicit Democritꝰ. hyssopꝰ aut ireos
aut farasiō singl̃r vel cōiūcta cocta in aq̄ mellis aut in aq̄
oꝛdei sunt mūdificātia bona. Et nos diximꝰ plura ex his
in cap̄. de empimate. ¶ Scd̃aꝫ rē cōplēt admĩstrationes
medicaminū materias a pulmone ꝓhibētiū. Et hoc q̄dē
p̄ficit̃ ꝑm alteꝝ duoꝝ modoꝝ: ⁊ ꝓprie cū ꝓhibitione mate
riei q̄ trāsfert̃ ad ip̄m ex altero mēbꝛo: ⁊ cū cōfoꝛtatiõe pul
monis vt nō recipiat q̄d ad ip̄m trāsfertur de materia. Et
ꝑm plurimū q̄ trāsferunt̃ ad pulmonē materiei sūt catar-
rales aut trāsmisse a vicinis mēbꝛis et ex pleuresi et alijs.
Et hoꝝ curā iā diximꝰ. Sūmā em̄ medicinaꝝ pulmonē cō
foꝛtātiū ēt diximꝰ in cap̄. de tussi humida. Et ex eis est rob
myrti ⁊ syꝛupꝰ eiꝰ cū. ℥. ij. pulmonis vulpis sicci. Et ex me
dicinis quidē mirabilis iuuamēti aggregātibus virtuteꝫ

Medicamē Gale. quo nunc vtunt̃ medici sub noĩe loch de pulmone vulpis.

ꝯfoꝛtatiõis ⁊ mūdificatiõis est medicamē Gal̃. q̄d Recipit
pulmonis vulpis sicci: succi liq̄ritie capilloꝝ veneris seis
feniculi anisi. añ. Cōfice cū zuccaro decocto cū aq̄ quātuꝫ
sufficit. Et qñq̄ ꝯficit̃ cū rob myrtino: ⁊ est ꝯfoꝛtatiuū am-
plius. ¶ Tertiā rē cōplent administratiões medicaminū
putredines q̄ sunt in pulmone exiccātiū. Et nos quidem
diximus ĩ cap̄. de tussi hec administrāda esse post mūdifi-
cationē debitā: vt extirpet̃ post eas residuū putrefactiõis
oĩno. Et diximꝰ q̄ admĩstratio ex myrrhe rubee. ℥. j. ⁊ mel-
lis. ℥. iiij. lābēdo diebꝰ interpollatis cuꝫ aliq̄ ex medicinis
educētibus saniē est medicamē vtile. Et foꝛtius est lābere
alchitrā cū melle aut cū melle ⁊ galbano simul liq̄factis.
Et ex maxīe iuuatiuis eis sunt medicīe magne sicut tyꝛia
ca ⁊ mitridatū: ⁊ alia quoꝝ ĩ cap̄. de empimate p̄cessit re-
memoꝛatio: ⁊ si ĩdiget̃ adhuc medicamīe exiccāte: p̄cede-
mus ad medicīas de arsenico ⁊ sulphure scriptas in eodē
cap̄. cañ. xx. Et nō negligāt̃ medicamīa huiꝰ summe: q̄m
ad sanitatē p̄ducunt: si Deꝰ voluerit. Ueꝝ si p̄uenit̃ ex eis
ad sup̄calefactionē succurrēdū est cū aq̄ oꝛdei. Et iuleb cū
trociscis de cāphoꝛa vsq̄ dū cesset accidēs: deīde redeatur
ad exiccatiua p̄dicta. ¶ Quartā rē cōplent admĩstratio-
nes medicaminū aggregātiū in se duas virtutes: mūdifi-
catiõis. s. ⁊ ꝯsolidatiõis. Et ex medicis ꝓpꝛijs ĩ hac sūma
est lac asininū cū virtute subtiliatiõis ĩ ipso: ⁊ lac capꝛinū
cū tēperie sua: ⁊ lac muliebꝛe cū ꝓprietatibꝰ tēperiei ītra

In lacte sunt tres ītētiones ad hoc.

illa. Lac em̄ aggregat intētiones tres. Est em̄ res cibalis
⁊ dilecta nimis: ⁊ est ex rebꝰ velocis ꝯuersionis ĩ sanguinē
est em̄ sanguis bis coctꝰ: et est post illud medicina abster-
gens vlcus virtute serositatis eiꝰ: ⁊ cōglutinās ip̄m virtu
te caseitatis eius. Et opꝫ vt bibat̃ calidū cū mulgetur: ⁊ si
posset sugi ex mamillis: ⁊ hoc in ieiunio añ cibos alios: et
opꝫ vt post ip̄m q̄escāt: ne coꝛrūpat̃ ⁊ accrescat in stōacho
eoꝝ: nec doꝛmiāt sup̄ ip̄ꝫ: nec suscipiāt cibū nisi pꝛiꝰ descē-
dat. Et opꝫ vt bibat̃ ĩ loco aeris tēperati: ⁊ ꝓprie cū fuerit
gaudiū ⁊ trāquillitas: ⁊ qñ ip̄ꝫ magis mūdificatiuū eē q̄ri
mus: dādū est cū melle. Et qñ ip̄m magis ꝯglutinatiuuꝫ ⁊
cōsolidatiuū q̄rimꝰ: det̃ cū zuccaro rosato ⁊ silibus aut co
ctū cū lapidibus. Et si sumēs ip̄m ꝯstipationē patit̃ visce-
rum opꝫ vt eligat̃ ex lacte in quo multiplicat̃ serositas: ⁊
si nō sufficit: multiplicet̃ q̄titas potus eius in die sequēti:
⁊ adhuc in die tertia: ⁊ si adhuc nō sufficit: miscēdū est cū
eo q̄d est sicut zuccaꝝ ⁊ sal: ⁊ si adhuc nō sufficit: miscendū
est polipodiū cū ipsis: si aūt sumēs ipsum lubꝛicitatē inte
stinoꝝ patit̃: tūc opꝫ vt misceat̃ ei q̄d est sicut hipoquisti-
dos ⁊ silia. Et si tussiꝫ habuerit: misceat̃ cū eo q̄d ē sic dia-
gagantum. Et si cū stōachi debilitate fuerit: miscēdū est
cū eo q̄d est sicut trocisci diarodō: ⁊ silia. Et lac quideꝫ de

Modꝰ decoquendi lac pro phthysicis.

quo butyꝝ extractū fuerit est magis cōglutinatiuū: et co
ctū q̄dē ampliꝰ: ⁊ q̄d cū butyꝛo est: est magis humectatiuū
⁊ impīguatiuū. ¶ Ars aūt ĩ decoquēdo lac est hmõi. Acci
pe lac mūdū: ⁊ recipe ip̄m ĩ vase puso absterso: ⁊ pone sup̄

Quoꝛum aĩaliū esse debet lac.

ipso circiter q̄ntā p̄tē eiꝰ ex aq̄ pluuiali. Deīde extigue in
ipso lapides fluuioꝝ ignitos sine fumo vsq̄ dum lac fuerit
coctū ⁊ ꝯsumptis aqueis p̄tibꝰ ĩ ipso. Lac aūt meliꝰ ē: q̄d
sumitur ex

sumiř ex aialib⁹ iuuenib⁹ mediocriter nō nimis remotis aut vicinis partui: quoꝝ pascua sūt ex herbis mōtanis in qb⁹ est subtilitas ꝛ mūdificatio cū stipticitate ꝛ exiccatio ne. Et laudauit Gal. herbas hmōi deputādas esse pascui eoꝝ. s. ex herbis calidis: absinthiū: hyssopum: hasce: poliū: scea: iahde: feniculꝰ: abrotanū: ꝛ silia. Et ex frigidis: rub⁹: rhān⁹: solatrū: caiare ꝛ silia. Et opꝫ vt dādi lactis q̄ntitas coparef possibilitati ꝟtutis suscipiētis ipm: q̄re icipiēdū a quātitate miori dādo ex eo circiter. ℥. iij. pria die: ꝛ i crastinū addaf ei circiter. ℥. j. ꝛ sic i aliis dieb⁹ a pria die vsq̄ dū deueniaf ad lib. j. vel paꝝ ampli⁹. Demū paulatiꝫ deueniēdū est vsq̄ ad illud qd̄ est sufficiēs. Et iā q̄dē diximꝰ cauēdū eis esse ab indigestione in potu lactis. In ipsa em̄ est timor. Febricitātib⁹ aūt eis: aut caput dolētib⁹: aut siti vehemēti obsessis abscidaf lac dulce: ꝛ laudaf eis lac acetosuꝫ de q̄ extractū ē butyꝝ ꝑm doctrinā traditā a nobis i ħ eodē ca. Dāda est ēt eis aq̄ ordei cocta cū cācris fluuialibus: ꝑm qd̄ ēt dictū ē: ꝛ syrup⁹ de papauere aut syrup⁹ de myrto cū eo. Et opꝫ cācroꝝ extrema abscindi. Deide lauari corpa eoꝝ cū aq̄ ꝛ cinere fricatione vehemēti: ꝛ hoc cuꝫ iteratiōe ꝛ iteratiōe. Et opꝫ vt def in ieiunio. Et sit quātitas potus eius circiter. ℥. iij. ꝛ in crastinū adde. ℥. j. ꝛ sic die quolibet vsq̄ ad lib. j. ß. mane ꝛ sero an̄ alios cibos.

Modꝰ p̄parādi cācros fluuiales.

¶ Sūma aūt medicinaꝝ vlcera pulmonis ꝛ pectoris ꝯsolidātiū est hec. Sāguis draconis ꝛ ꝑpꝛie lutū sigillatū: bolū armenicū: charabe: sedenegi: olibanū: mastix: balaustie: rose ꝛ semē eiꝰ: coralli euphisidos: cortices cācroꝝ fluuialiū vstorū: semē portulace assum: amilū assum: semē malue ꝛ altee assum: semē arnoglosse assum: gūmi assum: fructus myrti ꝛ silia. Medicamia aūt cū qb⁹ hec dāda sunt ꝑpꝛie sunt vitella ouoꝝ: lac dulce ꝛ acetosum: aq̄ pluuialis et aq̄ ordei decoctiōis ciceꝝ ꝛ cācroꝝ fluuialiū: aq̄ alsauic: succ⁹ citonioꝝ: miua: succ⁹ myrti: rose ꝛ succ⁹ eaꝝ: mucillago psilij: semē citonioꝝ: syrup⁹ de papauere: syrup⁹ de iuiubis: syrupus de violis: ꝛ syrup⁹ rosat⁹: ꝛ silia. Ex medicis autē cōpositis sūt hec trocisci de luto sigil. aut de luto armenico: philoniū ꝑsicū est vltimū: mūdificat em̄ ꝛ exiccat putredines: ꝛ ꝯsolidat vlcera. Et nos scripsimꝰ ipm: ꝛ adhuc alia multa hui⁹ ītētionis i cap. de sputo sanguīs q̄ efficaciter afferanf ad hūc locū.

Ulcus pectoris et pulmonis consolidātia.

Et reb⁹ aūt mirabilis iuuamēti ad ꝯsolidatiōes ꝛ sanatiōes vlceꝝ pulmonis est zuccaꝝ rosarū recēs: sup qd̄ nō ꝑterijt ann⁹. Aggregaf em̄ i eo virtus abstersiōis ex succo rosaꝝ: ꝛ virtꝰ ꝯsolidatiōis ex pte substātie eaꝝ. Et nosti q̄ virtus abstersiōis ex rosis ꝑpter antiq̄tatē abscidif q̄ adhuc possidef in recētib⁹. Et Gal. q̄dē ꝑcepit dari zuccaꝝ rosatū singulis dieb⁹ in quātitate plurima: etiā cū rebus medicinalibus cibalibus ꝛ potabilib⁹ ꝑm oēm modū administrationis eius: ita q̄ etiā cū pane. Et vsi sunt eo post ipsum plurimi: et nō est cōprehēsibilis eoꝝ numerus q̄ sanati sunt ex vsu eius tñ prius mūdificationibus ꝑcedentibus. Fallunf em̄ vtētes eo a principio dū mūdificatio nō p̄cesserit. Coartat em̄ i pulmone materias. Nos aūt dedimꝰ cū lacte calido nō febricitātib⁹.

Medicamē mirabile ad phthysicos ē zuccarū rosatū recēs.

Febricitātib⁹ ꝟo cū aqua ordei decoctionis cancroꝝ fluuialiū et aliis multis modis administrationū: ꝛ inuenimꝰ cē medicamē vltimū. Uerū quotiens ex eius administratiōe cōtingit constringi anhelitū: dentur que elargāt ipsum ex eis q̄ educūt saniē: sicut ꝑpꝛie syrup⁹ de hyssopo: ꝛ silia. Et si accidat supcalefactio ꝑꝑ desiccationem: def syrupus de iuiubis: aut syrup⁹ de violis: aut mucillago psilij: aut citonioꝝ cū aqua granatorum: aut aqua expressionis seminū portulace cuꝫ trocisciis de cāphora dictis in antidotario. Et si sequaf post ipꝫ cōstipatio nature: def myrobalanum de violis: aut syrupus eiꝰ cum aqua ordei. Et postq̄ cessauerit hmōi: redeaf ad zuccaꝝ rosatū dādū in oēm moduꝫ.

Quomoꝫ mō zuccarū rosatuꝫ phthysicis febricitantibus exhibēdū sit.

¶ Quintā rem complent correctiones cadētes in accidētia cōcomitātia ꝛ superuenientia huic morbo. Et ex concomitātib⁹ est febris cōsumptio ꝛ macies ꝛ debilitas. Et ex superueniētib⁹ est tussis fluxus vētris cōstipatio et fastidiuꝫ cibi. Et iā q̄dē Hippocrates dixit mūdificatiuū vlceris febris lētescētiā succedere debere: q̄ si nō successerit: constat corruptionē vlceris profundari. Nos aūt experiemur circa oē tꝑs curationis eiꝰ interponere medicamina febris vehementiā sedantia: vt sigillenf ex his et illis beneficia cōcordātia: quoꝝ finis est sanitas. Et succurref constipationi ꝛ arefactioni eoꝝ cū eis que adequant ꝛ humectāt ex cibis ꝛ potibus ꝛ reb⁹ medicinalibus ꝛ administratione lactis dulcis ꝛ aliis q̄ diximus. Et cōfert eis balneatio in aqua dulci calida: postquā morb⁹ in declinatiōe fuerit ꝛ ante illud est res prauior: ꝛ est ponere egrū in desperatione.

Accidentia phthysicorum.

Forma aūt balneationis est in hūc modū. Preparetur aer balnei vt sit liber nō hñs de corruptiōe odoris aut praue qualitatis oīno aliq̄d: ꝛ calefiat vt sit caliditas balnei ꝛ aque caliditas tēperate qua excitef: et non resoluatur calor naturalis: ꝛ sit prima māsionū remissius calida q̄ alia. Tūc intret patiens māsionē primam: ꝛ fricetur in ea leui fricatione: ꝛ propꝛie tenerū faciēte corpus. Deinde intret māsionē secundā: ꝛ incipiat lauare corpus cum aqua calida vtēdo leui fricatione cū manu. Deinde paulatiꝫ intret aquā calidā ꝛ delectetur in ea: deinde incipiat lauare corpus eius cū aqua decoctionis capitum hedoruꝫ: aut cum aqua ordei cōquassata cū ouis multis ꝛ oleo amigdalaꝝ dulciū. Deinde ducatur ad mansionem primā: et inungaf corpus eius oleo rosato: ꝛ ducaf ad habitaculuꝫ exterius in quo sit aer tēperatus cū multitudine redolentiū stipticorū: ꝛ quiescat in lecto. Deinde post duas horas cibef cibis laudabilibus pauce quātitatis ꝛ pluris nutrimēti ex eis quoꝝ iā mētionē fecimus. Et exhinc tota intētio nr̄a ad humectādū sit occupatior: ꝛ cū delectatiōe ꝛ quiete ꝛ somno ꝛ delitiis ꝛ siłibus. In crastinū aūt aut in die tertio balneef siłr. Si aūt patiēs debilis fuerit ante ꝑ duas horas q̄ balneū intret: accipiat sorbitiones ex carnibus teneris: aut ex lacte dulci: ꝛ quiescat super sorbitiones ꝑ duas horas: deinde intret balneū. Si aūt patiēs talis fuerit vt virtus eius tolerare possit: p̄cepit Galen⁹ vt post sufficiētē lauationeꝫ in aqua calida: aut in aqua capitum arietum castroꝝ spargi super corpus eius in prima mansione ex aqua frigida aliquid p̄terq̄ in capite eius. Deinde inungi oleo rosato. Lauationes etiā in tina sunt huius intētionis: ꝛ ꝑpꝛie cū rebus humectātibus et impinguantibus corpus ex his q̄ dicta sunt. Post hec paulatim deueniēdū est ad administrādū in balneis lauationes ex aq̄s decoctionū capitū arietū castratoꝝ ꝛ silia. Et si corpꝰ remāserit debile vngaf cū oleo mastičino ꝛ siłibus. Et siłr paulati deueniēdū ad alia cibaria laudabilia ꝛ solidiora.

Modus balneādi phthysicos.

¶ De tussi aūt et cōstipatione ventris aut fluxu q̄ superueniūt eis: dicemus sicut in preteritis iā dixim⁹. Et si accidat eis casus appetitus: curef sicut in ca. ꝑpꝛio dicemus.

Phthysicis medicamina cōueniētia scripta sūt plura in antecedētibus. Et ex eis sunt trocisci Galeni scripti i cap. de tussi catarrali: ꝛ descriptiones syrupi de papauere ꝛ diapapauer: et trocisci ꝛ pilule de papauere: pilule de storace et alie pilule de narcoticis scripte in eodē caplo: ꝛ hec ꝑpꝛie ad sedationē catarri. Medicamina vlc⁹ mūdificātia saniē eiꝰ abstergētia partim dicta sunt in cap. de asmate ꝛ tussi: ꝛ partim in cap. de empimate. Sūma aūt medicinaꝝ vlcera pulmonis et pectoris cōsolidātium dicta est in ca. de sputo sanguīs. ¶ Cōfectio testiculoꝝ vulpis ē ꝑ phthysicis ꝛ ꝯsumptis medicīa experta: ꝛ dicta est i antidotario. ¶ Hamech fili⁹ zezar. Cōfectio loch q̄ ꝯfert phthysicis ꝛ mūdificat vlcera pulmonis ꝛ ꝯsolidat. ℞. iuiubas. l. passulaꝝ enucleatarū. ℥. xx. semis malue. ℥. iiij. cancroꝝ fluuialium. ℥. x. capilloꝝ veneris: caiare: virge pastoris: lingue arietis. an̄. ℥. ß. liq̄ritie. ℥. j. Decoquanf in lib. iij. aque vsq̄ ad lib. j. ꝛ adde eis syrupi de papauere ꝛ zuccari tabarzet ꝛ sape an̄. ℥. vj. Decoquanf ad mellis spissitudinē. Deide proiiciatur super ea seminis cucurbite mūdate. ℥. j. gūmi arabici: dragagāti seminū citoniorum: amili: seminis portulace: amigdalarum dulciuꝫ. an̄. ℥. vij. papaue. albi. ℥. v. Post bonā triturationē misceanf cū aliis: da mane ꝛ sero circiter. ℥. v.

Loch pro phthysicis.

¶ Idē. Syrupus de psilio ꝯferēs phthysicis. ℞. spodij seminū portulace: seminū citonioꝝ: papaueris albi. an̄. ℥. ij. psilij mūdi. ℥. v. succi arnoglosse cocti ꝛ depurati. ℥. xx. cācroꝝ fluuialiū lotorū ꝑm doctrinam predictā. ℥. xx. Decoquanf in lib. iij. aque vsq̄ ad lib. j. et cum lib. j. zuccari fiat syrup⁹: da mane ꝛ sero cū succo arnoglosse: est em̄ efficax.

Syrupus de psilio pro phthysicis.

Et q̄nq̄ daf cū puluere hmōi. ℞. psilij gūmi arabici: dragagāti: boli armeni an̄. Da cū syrupo predicto: et succo lingue arietis.

Trocis. de papa. vtiles ad phthysicos.

¶ Filius zacharie arasi. Ulcera pulmonis cū nō sunt chronica: sed adhuc aliq̄d ex sanguie egreditur cū tussi curari possibilia sunt. Detur ergo cū non est

febris lac recēter mulsuꝫ: ⁊ si fuerit cū eis febris: detͬ aqua ordei cum cācris fluuialibus: aut cū syrupo de papauere. Et dū nō constringitur anhelitus eius administrentͬ trocisci de papauere: quoꝝ descriptio hec est. ℞. papaueris albi: seminis cucurbite et citrulloꝝ mundatoꝝ. an̄. ʒ. iiij. dragagāti: amili: gūmi arabici: succi liquiritie an̄. ʒ. v. thuris masculi: boli armeni: sanguis draconis: charabe. an̄. ʒ. ij. myrrhe: cinamomi: opij. an̄. ʒ. j. fiāt trocisci. Da cū syrupo de papauere aut rob myrti. Et qn̄ cū istis rebus ɔstringitͬ anhelitus dentͬ in potu ea q̄ elargant ipm: et educunt saniē sicut syrup⁹ hyssopi: ⁊ silia. ¶ Sabor. Loch cōferēs phthysicis ⁊ ɔsumptis. ℞. testiculoꝝ vulpis. ʒ. iiij. ba trēbuc: caiarc. an̄. ʒ. j. ciceꝝ dulciū tritoꝝ. ʒ. iij. semis papauer. albi. ʒ. j. ⁊ ß. ordei mūdi. ʒ. j. passulaꝝ enucleataꝝ: ficuum siccaꝝ: carniū dactyloꝝ. an̄. ʒ. ij. cācroꝝ fluuialiū. ʒ. iij. decoquātur oīa in lib. iiij. aque vsqꝫ ad lib. j. ⁊ ß. Deinde accipe zuccari ⁊ penidiaꝝ. an̄. lib. j. testiculorum vulpiū elixorū i dulci lacte. ʒ. iij. aut cū olei amigdalani. ʒ. iij. decoquātur vsqꝫ dū sufficientē habeant coctionem: deinde proijce sup ea papaueris albi: succi liquiritie: seminū citrulli: melonis: cucurbite: cinamo. seminū bōbicis purgatorū: seminis malue: floꝝ boraginis. an̄. ʒ. iij. amili: dragagāti: gūmi arabici. an̄. ʒ. ij. carnium dactyloꝝ: passularum enucleatarū. an̄. ʒ. v. Tere ⁊ ɔfice cū predictis: bonū si De⁹ voluerit. ¶ Filius Serapionis. Cōfectio de iacur cōferens ad catarrū acutū ⁊ phthysim ex co. ℞. semis papaueris albi et nigri. an̄. ʒ. ij. ⁊ ß. radicū liqritie. ʒ. j. ⁊ ß. seminis citonioꝝ: semis altee. an̄. ʒ. j. ⁊ ß. dragagāti. ʒ. ß. gūmi ara. ʒ. ß. proijce super ea aque pluuialis lib. v. ⁊ dimitte die ac nocte. Demū decoque vsqꝫ ad ɔsumptionē duaꝝ partiū: ⁊ adde mellis lib. j. ⁊ rob lib. j. ß. ⁊ penidiarū lib. ß. decoq̄ igni lenti vsqꝫ dū mellis habeat spissitudinē. Da mane cū aqua ordei. Et accipiatͬ in sero ex his pilulis. ℞. semis portu. ʒ. v. dragagāti: gūmi arabici. an̄. ʒ. iij. semis citrulli. ʒ. iiij. seis cucurbite excorticati: ⁊ seminū citonioꝝ. an̄. ʒ. vij. succi liqri. ʒ. v. fac formas siles lupinis cū mucillagine seminū citonioꝝ. Dentͬ tenēde sub ligua. ¶ De egritudinib⁹ cordis.

Trocisci de papauere pro phthysicis.

Aliud loch cōferēs phthysicis.

Cōfectio de iacur.

Pilule sub ligua p phthysicis.

Egritudines cordis sunt: debilitas pulsus: tremor et sincopis. Et hec quidem egritudines easdem fere habent radices nō aliter inter se differentes nisi sicut debiles ⁊ fortes. Causantia autem has egritudines cum sint debilia ⁊ remissa impedimenta debilitatem contra vigorem minere faciūt debilitateꝫ cordis. Amplius autē eleuata vt imprimant agitationē lesiuam in ipso faciente cadere diuersitatem in differentijs motus cordis sensu perceptibilē q̄ sunt ex magno ad paruū: ex veloci ad tardū: ex raritate ad frequentiā: ⁊ econuerso. Tunc fiunt constitutiones due: aut enim fiūt illa nō integre: neqꝫ in omni hora: sed cū quadā interpellatiōe ⁊ vicissitudine: ⁊ fit pulsus cordis aut integre cū quadā cōtinuatione: ⁊ fit tremor cordis. Cum fortiora fiūt vt imprimāt vehemētius impressiones forti⁹ ledētes impedientes aut prefocātes motus eius: aut sepelientes spirit⁹ ad interiora: aut intercidētes absqꝫ intercessiōe oīno: aut aggregātes ad principiū: aut resecātes absqꝫ eo qd̄ est in radice faciūt sincopim. Uincentia autem ea vltimata victoria super naturā ita vt abscindatͬ spūs et calor vite: aut extiguatͬ in minera: sunt cā mortis. Cause aūt faciētes has egritudies quedā sunt cause corporee: quedā extra corpus surgētes. Et corporee quidē aut sunt in ipso corde: aut in mēbris vicinis ei: aut in mēbris cōicātib⁹ ei ꝓpinqua cōicatione aut remota. Cause autē existētes in corde ledētes ipm: aut sunt malitia cōplexionis sine materia: aut cū materia. Et malitia quideꝫ cōplexionis dn̄ans cordi facit debilitatē ipsi⁹: debilitas autē facta fortis vsqꝫ adeo vt sit agitatiua virtutis facit tremorē. Tremor aūt superueniēs generat sincopin. Ultimitas aūt facta in sincopi est extinctio ⁊ mors. Sed malitia quidē cōplōnis frigide suspectior est q̄ calide propter elōgatione a re vite: et sicca magis q̄ humida: q̄uis sit dn̄ans in dispositione corporis: ⁊ causa etiā huius interdū fit causa prefocationis: ⁊ mortis festine. Solutionē aūt cōtinuitatis: aut apostemationē fieri in corde virtus nō patitur: immo sunt cā dissolutionis ⁊ mortis: ⁊ qn̄ inest dolor in ipso fit cā sincopis et mortis. ¶ Dixit Gale. q̄ malitia complexionis pure: aut cū materia facit in vniuersam corporis parteꝫ sensum lesionis qui est dolor: ⁊ qūo non in corde? Frustrabitͬ ergo: ⁊ supponem⁹ alterationes in corde nō in cor curari: ⁊ nos quidē diximus q̄ iam radix preposita est: etēm esse egritudinū cordis: aut nō cōfirmātur: q2 non sunt māsiue: ⁊ tūc ordo medicationis incolumitat: aut cōfirmātur cōducentes ad mortē. Distinguemus autē in causis lesionū cordis que sunt ab alijs mēbris: quoniam lesio cadens in pāniculis ⁊ in mēbris que ambiūt cor dū redūdat ad ipm est causa egritudinū eius predictarum in ipso. Et lesio cadēs in cerebrū interdū est causa ad illud sicut in epilepsia mania ⁊ melācholia: lꝫ enim figantͬ in cerebro terminātur tn̄ in corde: ⁊ sunt causa egritudinū eius. Ex eis est fluxus sanguinis narium aut vndecūqꝫ: ⁊ cōmunicat etiam cum corde cōitate magis propria stomach⁹: ⁊ affert ei causas lesionū: ⁊ proprie cum corrūpitur in eo cibus ⁊ res venenosa: aut fuerit in eo humor mordicatiu⁹ aut male qualitatis: aut vitreus viscosus: aut repletio agitatiua: aut fames vehemēs: aut dolor acutus ⁊ pūgitiuus: aut fuerit in orificio ei⁹ bothor aut vlc⁹ putridū. Et dixit Paulus qd̄ egritudines q̄ sunt in stomachi orificio: aut meri sunt ꝓpinque ɔuersionis ad ferēdū lesionē cordi: ita vt quidā putāt tremorē factuꝫ in ore stomachi esse tremorē cordis: et quidā voluerūt debilitatē in ipso esse cardiacā. Et dispositio epatis cū est alterata: vt generet ſm plurimum sanguinē melancholicū imprimit: ⁊ est causa egritudinū cordis: ⁊ est prauior dispositionib⁹ alijs: ita vt faciat dispositionē similē manie ⁊ melācholie. Adhuc autem cause haꝝ egritudinū sunt euacuationes oēs excedentes terminuꝫ ⁊ similiter in acuta aqua hypocūdrioꝝ: extractio autē sanei in apertione apostematis. Et ex eis est prefocatio matricis: ⁊ priuatio menstruoꝝ: aut exuberantia eoꝝ. Et ex eis est impregnatio ⁊ huiusmodi: ⁊ nocumēta ex vermib⁹: vt etiā appareat dispositio silis epilepsie. Et sunt ex vermibus habētes aculeos pungētes orificiū stomachi punctione vehemēti: donec faciat cadere in dolorē acutū causam ad sincopim: et aliqn̄ ad mortem: ⁊ sunt quandoqꝫ ex penetrantibus vsqꝫ ad vicinas cordis partes: ⁊ quādoqꝫ vsqꝫ ad cor: et sunt causa mortis festine. A cōitate autem totius corporis superueniunt lesiones cordi sicut propter febrē: aut propter vehemētiā raritatis corporis: aut ꝓpter vehementiam sudoris: ⁊ silia. Ex causis autē extraneis accidit huiusmodi sicut ex aere pestilentiali: aut ex odoribus fetidis: aut venenosis: aut assumptione rerū venenosaꝝ: aut ex morsu venenosoꝝ aīaliuꝫ: aut incursione timoris: aut ex balneatione vehementi: aut labore ⁊ similibus.

Cause.

Attende de vermibus.

¶ Hic complentur dicta: ⁊ imponitur finis doctrine diui Mesue licet imperfecte in de appropriatis: ⁊ per ɔsequēs totius operis cum auxilio nostri redemptoris.

¶ Tabula capituloꝝ additionū Petri Apponi.

¶ Petri Apponi medici clarissimi in librū Ioānis Mesue additio incipit.

SI aūt fuerit in eo humor mordicās cum precedēti eius adequatione: ⁊ virtus sufficiat: ⁊ humoꝝ accidētia dilationem recipiunt materia in qualitate ei cōtraria repellaꝛ vel cū contrario a forma ⁊ specie: qđ efficacius et tutius assero. Uirtutē aūt cordis cōfortare non negligas oī hora intrinsecus et extrinsecus: ⁊ studeas cognoscere mēbrum a quo nocumentū ad basim emanat cōditione nō dubia. Nosti ꝙ oīm accidentiū cōuenietiū corpori cā extrinseca vel intrinseca primus cōcursus est ad basim in qua naturalis vigor spirituū: virtutūqꝫ oīm sigillatim creauit spiritū sapiētia: sedē aīarū: viteqꝫ naturaliū principiū motus ⁊ quietis. Quo deficiēte nulla ampliꝰ corpori dari pñt suffragia cōtinuo cū eo moriunꝛ oīa mēbra: erat enim terminus oīm operationū aīe rōnalis. In cerebro oēs he ⁊ ille incipiunt operationes: in corde vero suscipiūt cōplementum: eius virtus tanqꝫ forma oīm mēbroꝝ ea irradiās et viuificans virtutū organicaꝝ perfectio. In materia vero nō intelligibilis forme: q̄r gloriosus sicut diuini decoris rō postulauit: tūc solicitū mēbrū rectificauit mādās: ⁊ si a matrice: cū his que matricē respiciunt: ⁊ si a stomacho et pulmone: siue sint mēbra nutritionis: siue spiritui seruientia rectificare ne differas: ⁊ dolor violentus est ex maxime ꝯsternētibꝰ virtutē eius: ⁊ si fuerit in officialibus mēbris.

¶ Inquit Hip. oīm mēbroꝝ vnica est cōueniētia et oīm virtutū ⁊ spirituū vnicū est subiectū: ꝓpter qđ oīa mēbra dolēt adinuicē: oīm virtutū vnica est virtus cum vsqꝫ ad hunc terminū diafortat dolor per spūs ledendo virtutes: occultaꝛ in eo spiritus: ⁊ efficiꝛ illa passio quā dicimus sincopim: non enim vsqꝫ ad radicē patitur passiones: sed cedit vite subiectū eius lesionē nullā sustinēs paruā estuationē influere recusat. Si quidē cōtingit hec passio malitia sanguinis in quāto vel in quali: auxilia adhuc nō sunt mortua oīno nec differenda. Dilatio enim ducit ad mortē festinam: sed tanqꝫ thesauro nobilissimo succurrēdū est. Facimus hoc cū auxilio dei cum rebus quaꝝ proprietas est naturalē cōseruare calorē ⁊ extraneum extinguere. Et si fuerit ex abūdātia sanguīs in toto corpore flebotomare ne differas: ⁊ primo a remotis vt aperire saphenā: postea basilicā: postea deuenire cū vētosis apud sinistrā spatulā.

Fleboto-mia.

¶ Postea cū syrupis de boragīe ⁊ buglossa cāphora ⁊ psillio: ⁊ ꝓcedētibꝰ hoc cursu potare ipm nō differas: hoc eñ refrigerat sanguinē peccātē in quāto ⁊ ī quali. In malitia aūt cōplexionis raro flebotomamꝰ: sed alterātia et cōfortātia ei preparamꝰ: ⁊ multe eius passiōes incōprehensibiles atqꝫ occulte nobis existunt. Et dr qđ aliqñ vermis ad id. s. cor graditur ⁊ ꝯtinuo cū mordet interficit: necnō vltimata gaudia: vel vltimate tristitie inter eiꝰ passiones existunt. Boni aūt odores incolumitatē eius seruant: q̄r solo odore anima cōfortatur. Interdicēdum est ei omne medicamē generās motū cordis ⁊ que sanguinē inflāmāt hec eius motū effrenitare faciunt: q̄r nobilissima natura nihil superflui nihil diminuti sustinet. Ad figurā numeri ⁊ naturalis ordinis ꝯsonātia facta est: vt subsistat: est eñ fons ⁊ principiū vite decor aīe rex natura: ⁊ moderator est corporis diuina sapiētia cōceptꝰ ad latꝰ excessus magne caliditatis vel frigiditatis posita obuiare dicimus. Hec eñ immoderatū motū cordis generat: illa vero trepidationē et caloris habitationē ei affert. Et sciuisti: qm̄ nō ē simplex natura in cōplexiōe calidius ⁊ siccius substātia frigida: ⁊ sicca. Rōne vero ꝯtēti valde tēperatissimꝰ calidorū vsus eius est forma id est crasis minus molesta frigidoꝝ portat sup hoc a cōsortio minꝰ recedūt: nisi vltimitatē excedant tēperamēta sua: caliditas est causa vite: ⁊ consistētia maxime ī phlegmaticis. Cuiꝰ vigore innata cōplexio quo mēbra in esse viuificat ⁊ vigore continuo cōseruat: ⁊ ꝯsistit. Et nō ignores ꝙ hic calor est virtus humane nature scꝫ quē traximus a primo hoīe: per hāc enim speciē indiuiduaꝛ: et hec subiectum est fundamētū innati caloris: que nullo genere febriū alteraꝛ: immo est actꝰ eius reductioni extranei ⁊ diuersi caloris fortasse ī nouissima specie ethice celeraꝛ: ⁊ tūc mors accelerat necessaria ⁊ festina. Nō eñ sperabis hūc calorē posse naturali medicamine reduci. Hec iter virtutē regitiuā ⁊ virtutē rei admīstrate distiguebat ⁊ regulabat: ⁊ huic cōplexioni omni tpe sīle regimē dandum est: puta calidū ⁊ humidū tēperatū: hoc post mortē semi con-

Syrupi.

Qualiter ꝟmis ad cor gradiꝛ ⁊ ꝙ ꝯtinuo mordet ī-terficit.

Solo odore aīa confortatur.

sistit ꝙqꝫ equoce. Cūqꝫ scđm sciētiā tuā inuestigaueris q̄litates passionū basis: ⁊ mētionē causaꝝ sit tua precipua et magnifica intētio ꝯfortare cor: et vnire virtutes: ⁊ sic earū est auferre lassitudinē: ⁊ hoc auxilio dei cū rebꝰ aromaticis ⁊ aliis gñibꝰ admīstrataꝝ rerū est ꝓprietas ꝯferre rei vnite: maxime in q̄bꝰ natura delectaꝛ: inquātū aūt tua solertia euigilātissime speculari poteris virtutes cordis coadunari ⁊ ꝯfortare euigiles. Hoc erit summū bonū ⁊ primū studiū iuuamētoꝝ ⁊ tutele basis: qm̄ securiꝰ nō vacillādo ad alia res tue cure ꝓcedere poteris: virtutis eñ vnite nō est recipere qđ effundiꝛ ad mēbrū: sꝫ repellere ⁊ effugare ꝯtrariū: ⁊ esto solicitꝰ nō orbatis oculis intueri vt si sit aut ꝓpter inopiā caloris ⁊ laudabilium humoꝝ abstinētiā: aut ꝓpter exuberantiam multe humiditatis dñantis corpori furiositatisqꝫ sanguīs: aut solius cōplexionis malitie: aliter eñ ⁊ aliter medicabiꝛ: ⁊ cū ignoraueris veritatem: ⁊ titubabit tua sciētia super hoc semper securius erit calidis in tēperamēto vti: ⁊ cōfortare cū stipticis et odoriferis obliuioni non cōmitte. ¶ Scđa est cōuersio materiei vel eius qualitatis q̄ fundiꝛ aduersus eam ad partes remotiores: aut ignobiliores sicut iā diximꝰ: ⁊ in practica huiꝰ canonis rememorabimur: si deo placuerit. ¶ Tertia res est mūdificare mēbra mādatia eaqꝫ confortare: et residuum eorū: ⁊ est qñqꝫ primū in dispositiōe cure huiꝰ proprie cū aliis mēbris nocumētū fuit obuiare accidētibus. Nec pretermittās cōfortare stomachū maxime in digerēdo. Corruptio cibi ⁊ potus in eo est ꝑparamētū morboꝝ:

¶ Primā rē cōplent quecūqꝫ cōplexione ex substātia hac vel illa basim ꝯfortāt cibi laudabilis chimi. Medicine stiptice ⁊ odorifere quaꝝ memoriā legimus: si deo placebit. Sunt ex eis epata gallinaꝝ iuuenum: ale auiū: ⁊ pulloꝝ: vitella ouorū recētiū sorbiliū: ⁊ que hoc cursu procedunt pauce q̄titatis: ⁊ de numero velociter permutabiliū ⁊ nutriētiū. Uinū subtile ⁊ odoriferū est velociter cōfortās formā basis: cōferūt etiā in hmōi dispositiōe emplastra ⁊ vnctiones super cor: vt rerū stipticarū ⁊ boni odoris conseruēt in eo calorē ne reprimaꝛ. Et nosti ꝙ vnctio spine dorsi ad hoc est medicamē singulare ꝑ quā excelsus ⁊ gloriosus cōfortat virtutē regitiuā totiꝰ ꝓprietatis: ⁊ est causa ꝓtectionis ⁊ lōgitudinis vite hūane: ⁊ defensio spūs vitalis: ⁊ occurrūt ad hec absqꝫ dilatione: oleū camomillinū terebēthina partes coꝝ miscēdo equales: succus arthemisie cū quatuor partibꝰ ipsius olibani: repellit rigores febriū spiritus putridoꝝ ⁊ mēbrorū febricitātiū affirmatū: aqua roš. ⁊ musco infecto imbibito: ⁊ sup māsionē basis aspersa cū sincopi subuenit. ¶ Aurū electū in cibis administratum medicamē est sobriū in cōfortādo: cātus amoris carnes siluestres: os de corde cerui: diābra: ⁊ hec subueniunt administrata: si deus voluerit. ¶ Scđam rē cōplēt cōuersio ⁊ deriuatio materiei: ⁊ fumositatū eiꝰ ad partes circūferētiales: ⁊ cōfortatio cordis ad hoc principale: repellit ꝑ se virtus fortis: cōtrariū faciemus hoc cū auxilio largitoris sanitatis poni vētosas in cruribꝰ fricari manuū volas ⁊ pedes fricatiōe forti ⁊ ligari dolorose. Cōfortari adhuc stomachū est de intētione ꝑncipali: facit eñ repulsam humorū ledentiū basim: ⁊ si necessitas exigit ad enemata acceleramus: ⁊ qñqꝫ vomitū ꝓprie: ⁊ qñqꝫ in primis ductibꝰ corporis extravasa materiā credimꝰ esse submersam ledētē virtutē basis: ⁊ qñqꝫ accidunt hmōi terrores venenosa potione: ⁊ hoc de necessitate cure terroꝝ diximꝰ: et ꝯfidas maxime in vētosa post sinistrā spatulā: est eñ huiꝰ passionis postremū remediū ⁊ succurrere postea cū vino subtili resoluto cū eo pane assato facit ad reparandū ⁊ recuperādū spūs: ⁊ omni ingenio ⁊ studio auxiliari ne differas: nūc cōuertendo materiā ad remotiora: nūc cōfortādo cor ⁊ ꝑncipalia. ¶ Tertiā rē cōplent euacuationes decentes sicut te scire fecimꝰ: ⁊ rememorabimur si deo placebit. Sup hoc eñ multiplex cōsideratio cadit. Quarū prima est mēbrū scire alteratū. Secūda qualitatē materie ledētis habita notitia qualitatis morbi medicine eū repellētis fit euidentior. Tertia cōsideratio est scire qualiter ⁊ per quā viā ad cor gradiꝛ lesio: aut ꝓpter virtutis defectū: aut fumositatis materie: aut si ab aliis mēbris cōsurgit ei bellū: vel in suis māsionibus latet inimicus. Accidunt eñ tales terrores emanatione humoꝝ: ⁊ puta sanguinis fluxꝰ nariū mēstruoꝝ et venarū incisione: vel si dñium humoris ꝑdomi-

Cibi.

Unctio ad dorsum.

Uentosa post spatulā sinistrā est postremū remedium.

natur corpori. Et nosti ꝙ morbi ex penuria humorū qua=
litatis ⁊ quātitatis nō min⁹ imo molesti⁹ ꝙ̄ ex medicina
eoꝝ purgatiua ⁊ multitudine nascunt. Quare cū cautela
⁊ tremore ad purgationē gradieris: leui⁹ est em̄ inanire ꝙ̄
replere: ⁊ min⁹ molestū replere ꝙ̄ inanire. Si aūt ab alie=
nis morbis hoc nocumētū surger euidebis: siue a cerebro:
siue a stomacho: ⁊ matrice eoꝝ rectificationē satagere ne
differas cū his q̄ scire te fecim⁹ ꝯtra coꝝ passiones et faci=
mus illo duce gloriosissimo: cui⁹ virtute oīs natura agit.

Electuarium cordiale.

¶ Electuariū cōfortās naturalē cōplexionē basis procu=
rās digestiuā incolumē: adiuuās mēbra principalia cōfor
tādo illa: imo mūdificat ea ab humoribus alienis: mundifi=
cat canales epatis: ⁊ ē expertū cōtra malitiā meseraicaꝝ.
℞. ligni aloes boni anisi mūdi. reubar. recētis añ. pōdus
eq̄le: zuccari sufficienter. dosis a. ʒ. j. vsq̄ ad. iij. ieiuno sto=
macho de sero: cui⁹ passio diurna fuerit in matutinis: cui⁹
noua est egritudo.

Aliud electuar. cordiale ex inuentione propria.

¶ Medicamē ex inuētiōe nr̄a defendēs
basim ab oi piculo pterito ⁊ futuro reddit naturā hilarē
aufert lassitudinē mēbroꝝ principaliū: subuenit his q̄ tri=
stātur ⁊ melācholizāt nesciētes radicē: diligūt solitudinē
⁊ seipos odio hn̄t ⁊ suspecti sunt de reuō suspecta: ⁊ dubi
tant multa picula eis euenire: ⁊ remouet ab eis maleficia:
facit eos iocūdos ⁊ amātes curialitatis subuenit retētiōi
mēstruoꝝ fluxui ⁊ sincopi mulierū: iuuat paralyticos. ℞.
coral. rub. macis: ossis de corde cerui: ambre: margaritarū
cristalli: auri cocti: argēti meri ossis eboris: saphiri: rubini
hiacīthi añ. ʒ. v. balsami. ʒ. ij. musci. ʒ. ß. āthos: spodij: san=
daloꝝ: gario. galāge: cala. aro. cubebarū: spice nardi: corti
cū phisticoꝝ. se. basiliconis: carda. piperis al. ⁊ lō. baccaꝝ
lau. piretri añ. ʒ. iij. stora. cala. magnetis myrrhe electe:
opij thebaici añ. ʒ. j. se. peonie collecte ī nouissima etate lu
ne: floꝝ camo. floꝝ lilifagi: sansuci: balsamite: mameos: ari
sto. ro. diāthos añ. ʒ. iij. croci orienta. ʒ. ß. ligni aloes: papa.
alb. ana. ʒ. ij. zucari qd̄ sufficit. dosis a. ij. vsq̄ ad. iij. cū vi=
no calido vel aqua calida ſm exigētiā. ¶ Tyriaca magna
in hmōi terroribus ē dilecta: ⁊ est cōe medicamē ad diuersa
gn̄a passionū: cor repletū inanit: inanituz replet: venenis
magnifice resistit: sz pueris aut senib⁹ parū aut nihil dādū
est: ⁊ tyriaca. x. annoꝝ melior ⁊ vtilior in dispōne matricis
cū aq̄ mādragore est medicamē valde efficax. dosis est ſm
exigētiā nature ⁊ sui materiā.

Nota de rosmarino.

Rosmarin⁹ assumpt⁹ ī cibis
reddit naturā hilarē: ⁊ est tutela maxia a potiōib⁹ mortife
ris. Chiran⁹ dixit folia vitis albe intantū hilarescere fa=
ciunt cor hois ꝙ caꝝ vsus effrenitare facit apud gaudiū.

Cōfectio ad tremorē cordis ⁊ sincopiz

¶ Cōfectio faciēs ad tremorē cordis ⁊ sincopiz calidā cō
fortās stomachū: ⁊ sitim calidā extinguit facit odorez oris
bonū ⁊ cōpetit qui febrē habent: cuius permixtio. ℞. xilo
aloes balsa. sisceleos: cube. berberis: rosa. sanda. se. cōium
añ. ℥. ß. coral. spo. charabe: gū. dragagan. se. acetose: se. por
tu. buglosse añ. ℥. iij. camphore. ʒ. ß. margaritaꝝ. ℥. iij. confi
ce cuz rob citri. dosis est a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iij. cū aqua frigida
nō vert frigoris.

No. de administratione ventosarū supra sinistrā spatulam.

Et scire debes ꝙ mūdificatio corporis si
occurrat administratio vētosarum post sinistram spatulā
est res faciēs te securū a morte ⁊ proprie quando suspitio
est venenose potionis: ⁊ res iā posita est in desperatiōe in
oī cordis passione sincopi ⁊ cardiaca est medicamen fide=
le facit liberā virtutē: et spūs respirationem: si deo place=
bit: ⁊ subuenit egritudinibus cerebri diuersis et splenis: ⁊
aliquando pulmonis.

Potio vtilis ad passiones cordis.

¶ Judeus. potio cōfortās cor: ⁊ du
cens materias a regionibus spiritualiū ⁊ ab alijs mēbris
mandātibus lesionē ad eū: ⁊ liberat a tremore ⁊ omi pas=
sione cordis si deo placebit: et cū magna iocūditate respi=
cit membra principalia. ℞. myro. citrinorum cōditoꝝ ſm
doctrinā nostrā quam scire te fecimus vbi de eorum posse
scripsim⁹. ℥. iij. agarici electi. ʒ. iiij. salis gēme. ʒ. ß. reubar.
raued se. pparati. ʒ. ij. ß. turbith. ʒ. iij. tar. ℥. j. gum. draga.
oppo. sarco. añ. ʒ. ij. spice nardi. ʒ. j. dictami. ʒ. ij. masti. myr
rhe electe. añ. ʒ. j. eoꝝ apozima est. ℞. hyssopi thimi: ireos:
balsamite: sansuci. liq. macis añ. ʒ. j. cinamo. gario. añ. ʒ. ij.
antale ipericon: zedoarie añ. ʒ. ß. aromatizētur cū musci. ʒ.
ß. ⁊ modicum aque ro ß. preparet potio ſm modū artis no
tum: ⁊ propinet in horis electis. Amplius scire opz ꝙ non
semper occurrūt medicamina preparata: nec res terminū
dant longū maxime cum ipsi infirmi sint cū sincopi appa
rente: tunc em̄ studium est in cōfortādo cum rebus cordia
libus odoriferis: ⁊ cōuertere materiā ad mēbra distantia
cū fricationib⁹ ligatiōib⁹ in extremis dolorosis ⁊ vētosis
sub geniculis.

Remediū facile ⁊ excellens ad sincopim.

¶ Et dare apud talē casuz flores caducos
nucis redactos ī puluerē cū liquore calido vino vel aq̄ ſm
necessitatē ē medicamē qd̄ ꝯsequit suā ꝟtutē a maiori ⁊ no
biliori natura: ⁊ liberat vna hora a sincopi si de⁹ voluerit.

Ingularia passionū basis medicamina: ⁊ quo
runcunq̄ mēbrorū humanū organū narrare
nō potest. Et vos iā sciuistis ꝙ scire ad igno=
rare paruā hz equipollentiā: ⁊ sciuistis etiam
ꝙ solertia studentiū ingeniosa nō est vna om=
nino: imo dissonant ⁊ obuij in multis tractatibus perma
nent: huius enim mens illius ligamenti obuia est hec po
tentia formarū ⁊ specierū receptiua aliud actu cōsumat ꝙ̄
illa: vis enim eoꝝ veriorē eliget opinionē cum verū a solo
organo spūssancti germinet ⁊ abundet: ⁊ qd̄ in nr̄is intel=
lectib⁹ inuenit ab ordine maioris gubernationis illud cō
sequimur: qd̄ em̄ magis participat nobiliorē perfectionez
cōparat ad illud qd̄ min⁹ participat sicut actus ad poten
tiā: ⁊ agens ad patiens: vt luna gr̄a solis cōparat ad mul
tas: ⁊ sic aīa intellectiua ppter cōsecutionē ⁊ affinitatem
quā sortit a natura angelica cōparatur ad cōem naturā
ſm genus efficiens in mūdo: qd̄ est natura angelica oīm
generū nobilissimū: qr de ordine diuine gubernationis ⁊
sciētie inenarrabilis et incōprehēsibilis: sine cui⁹ irradia
tione tenebre sunt: et deficit oīs intelligētia ⁊ oīs eloquē=
tia analogica ⁊ allegorica: ⁊ vltia ꝯparatio nature ab in=
telligētijs est: ⁊ quinta essentia ad primā materiā genera=
biliū cōparatur: a cuius aspectu dicim⁹ virtutē singularē
supra naturā.

Optimū consiliū p medicis.

Propterea o tu curā corporū gerens deū in
cōctis prepone: ⁊ oīa tua principia ab eo inchoēt: ⁊ ne ve=
rearis eū preponere: ⁊ te postponere: sciēs ꝙ tua scīa non
est scire: nō est finita: non est perfecta: nisi quātū ab eo pfi=
cit: time eū: ⁊ cuncta experieris secure: ⁊ sit maior cautela
capacitate tua: vt nō deuies a recto vllis precib⁹: vel pre=
tio: vel odio: vel amore. Scis nāq̄ ꝙ soli deo est notū ꝯfir
mare hoiem: ⁊ hic heu: illic veh: vehemētius tibi parātur.
nec opprimes inopes salario: nec īgeniosius nobiliū curā
impotentiū cura portabis. Ampli⁹ non dilatetur cor tuū
diffusa laude ⁊ pconizata apud mltos: ne auertat a te de⁹
gratiam suam: quoniam sua interest sanare non medici: ⁊
nature est rectificare: non medici: tui nō est nisi nature cō=
uenientia: ⁊ necessaria porrigere: nec ponas odiū in anima
tua aduersus medicos: hoc em̄ a deo separat.

Medicamē bonuz ad cor.

¶ Ugo. me=
dicamen confortās cor: ⁊ subueniēs sincopi. ℞. macis: car
damomi: cubebarū anisi añ. ʒ. ij. ambre margaritarum añ.
ʒ. iiij. cāphore tr. j. zinzibe. ʒ. ij. galange: spodij: cappa. añ.
ʒ. iij. masticis. ℥. ß. musci. ʒ. j. zuccari lib. j. ß. dosis a. ʒ. j. vsq̄
ad. ij.

Trocis. optimi ad passiones cordis.

¶ Confectio trocis. expertorū iuuamentoꝝ qui pas
siones cordis pati consueuerunt: educit em̄ materiaz alie=
nā in corde: ⁊ sanat ab huiusmodi lāguoribus si deo pla=
cet: ⁊ facit egritudinib⁹ sine materia: et cū materia: et respi
cit matricem malitiosam: et stomachū corruptū. ℞. florū
rosmarini: peonie: betonice: aristologie lōge ⁊ rotūde: di=
ctami: lilifagi: euphragie añ. ʒ. ß. baccarū lauri piperis al=
bi et longi: cardamomi: galāge: macis: zinzibe. sandaloꝝ
spodij: papaueris albi: portulace: ros. acori: coralloꝝ ana.
ʒ. ij. opij thebaici: myrrhe: croci añ. ʒ. j. limature auri. ʒ. j.
musci tr. j. balsami: succi granatorū mellis añ. ʒ. iiij. māne
diagridij: masticis: ita ꝙ hoꝝ triū fiat vnū corp⁹ añ. ʒ. iij.
agarici feminini. ℥. ß. salis gēme. ʒ. j. cōfice cū aceto squil=
litico quilibz vni⁹. ʒ. Dosis a. ʒ. j. vsq̄ ad. iij. cum aqua sal=
uie cōtra malas dispositiones matricis cū aqua balsami=
te arthemisie ⁊ modico mādragore.

Electuariuz nobile ad cor.

¶ Electuariū nobile
p magnatib⁹: ⁊ assumit omni tēpore ⁊ omni hora: et facit
ad confortationē toti⁹ nature: ⁊ respicit omnia mēbra lan
guida stomachū cōfortat multum ⁊ prebet audaciā timi=
dis ⁊ pseruat a sincopi si deo placet. ℞. spodij semis rute:
capparoꝝ. lacce corallorū: galan. macis. gario. cubebarū.
anisi: masticis: euphragie. añ. ʒ. ij. musci. ʒ. ß. pineaꝝ mūda
tarū: amigdalarū dulcium: seminum communiū mūdato
rū. añ. ʒ. iij. margaritarū: ambre: saphari: hiacinthi ana. ʒ.
iiij. balsami. ʒ. j. mellis. ℥. j. papaueris albi. ʒ. ij. sandalorū:
seminis endiuie añ. ʒ. iij. ꝯfice cū aq̄ ros. succo granatoꝝ ⁊
zuccari duri partes eorū miscendo equales: buliāt ebulli
tione debita: ⁊ fiat ꝯfectio electuarij ſm ꝙ notū est ī arte.

¶ Sermo de vnctionibus.

Incipiamus

Incipiamus protelare sermones de vnctiōib⁹ subueniētib⁹ pulsui d̄bilitātē tremore ⁊ sincopi si deo placet. Sed scire opz q̄ vltimitas sincopis est extinctio caloris ⁊ mors: hec accidētia cōparanē inter se nō aliter nisi vt debile et forte: cū aūt fortia sunt vt imprimāt vehemēti⁹: ⁊ vincāt vltimata victoria supra naturā: ita vt abscidaē v̄t⁹ ⁊ cor vite ita vt extinguatur spirit⁹ in minera sunt causa morti ꝯsuccurrere priusq̄ ip̄mant: ⁊ vincāt victoria vltimata. Aliqñ em̄ vt vidistis q̄ robusti ⁊ sine lāguore videnē: accidit cas⁹ virtutū ⁊ subito moriunē: ⁊ ignoratis cāz: fuit hoc soli deo notū: ⁊ nature ꝓprie: qm̄ nulla apparuit causa cognita medico: his aūt subuenire nō est medici nec medicinarū posse: sꝫ gloriosissimi ⁊ excelsi est omniū lāguoꝝ sanare passiones. ¶ Sermōes inunctiōis spine credo antiquos ⁊ peritos philosophoꝝ traditionē ⁊ memoriā: ⁊ laudē tāti bn̄ficij nature occultasse cū ei⁹ vestigiū in eorū tractatibus sit abscissuz: ⁊ ē de elegātiorib⁹ iuuamētis ꝯseruās subiectuz vite. Et sciuisti q̄ p̄ncipiū ossiū ⁊ neruoꝝ est nucha: ⁊ gn̄aē a cerebro ⁊ spina est platea publica arteriaꝝ neruoꝝ spirituū ⁊ virtutū: ⁊ lectus spiritualiū mēbroꝝ ⁊ cōtinet medullā vere hūiditatis: sic em̄ aggregabis multas bonas intētiones: ꝯfortabis em̄ substātiā velatiuā ⁊ substātiā spūalē ⁊ neruos: ⁊ ossa vniuersa subueniēs paralysi: ⁊ oīb⁹ neruorum egritudinib⁹: saltui cordis ⁊ tremori laxitudini subuenit manifeste: ⁊ est medicamē omnium medicamentoꝝ in celeri cordis cōfortatione. ¶ Modus confectiōis est. ℞. myrrhe electe: aloes epatici. spice nardi: sāguinis dra. thuris: mumie: oppo. bdellij: carpo. armo. sarco. croci: masticis gūmi arabici: gūmi storacis liquide añ. ℥. ij. laudani electi succi castorei. ℥. ij. ß. musci. ℥. ß. terebēthine ad podus oīum misce oīa hec: ⁊ puluerīza puluerīzāda cū terebēthīa: ⁊ pōne hoc totū in alembico: ⁊ ingeniose distilla: ē em̄ ars sicut de aq̄ ro. liq̄rē aūt ꝑ distillationē sublimatū suscipe in vase vitreo forti: vicinaē em̄ balsamo: ⁊ f̄m hāc viā subtilissimi sophistaꝝ adulterāt balsamū: sed est mod⁹ nobilissim⁹ modorū. Et si vnguāē eo corpa cadaueꝝ nō patiūē putrefactionē i eis: ⁊ cū volueris ꝯfortare corpa extenuata tēperabis eū cū aq̄ ro. vngendo ex eo super basis mansionib⁹: ⁊ a nucha vsq̄ ad renes. Et si ex eo añ horā paroxismoꝝ modicū tepefacto vngatur spina relinquēdo sup ea vestigiū ei⁹ cū pecia repelles rigores erraticaꝝ febriū: ⁊ q̄rūlibet simpliciū febriū. ¶ Sꝫ quartanis ⁊ erraticis subuenit a pricipio totū ꝑiodū in sincopi q̄si vltimata puncta spina: vt ei⁹ organū voce loquaē sub lingua infirmi ex eo paꝝ appones postea i aurib⁹ ⁊ narib⁹ si necessitas viget. Et da ex eo apō necessitatē: puta apō suffocationē matricis morbū caducū ⁊ plurimas passiōes basis pōd⁹ ℈. j. cū vio odorifero ē res ꝯfortās animā ⁊ naturā: ⁊ subuenit ad oīa q̄ opz: ⁊ proprie assumptū melācholicis. Et q̄ tristanē in aīa: ⁊ sunt lāguide v̄tutes ⁊ mēbra: ac si essent ꝯtusi: ⁊ debilitati bello ethicis tempera cuz oleo rosato aut masticino: ⁊ vnge spinaz eoꝝ apud balneū: ⁊ sine balneo. ¶ Modus cōfectiōis vnguēti: quo si vngaē spina repellit febres phlegmaticas vel melancholicas ⁊ ꝯfert paralysi ⁊ neruorū egritudinibus. ℞. succi artemisie succi galitie añ. ℥. iiij. baccarū lauri. ℥. ß. masticis. ℥. j. olibani. ℥. ij. camphore tr. j. olei camomillini: olei rosa. añ. ℥. iiij. cere. ℥. iij. fiat mixtio cōpetens. ¶ Unctio tēpata restauratiua ꝯueniens extenuatis vt ethicis phthysicis ⁊ q̄ ex penuria humoꝝ in cardiacā incidūt. ℞. olei camomilli. ⁊ ro. ⁊ terebēthīe: adipis porcini ⁊ arietini añ. ℥. iiij. olibani: masti. cere añ. ℥. ij. mucillaginis ordei: mucillaginis psilij añ. ℥. j. medulle bouine. ℥. iiij. olei scorpiōis q̄ inuenitur apud parietes: ⁊ in cauernis lignoꝝ vetustoꝝ li. ß. cāphore. ℥. ij. musci. tr. ij. ⁊ vnge ex eo totū corp⁹ ethici apō balneū temperato cum duplo ipsi⁹ vnguenti oleo violato ⁊ ex hoc consequeris duo vtilia. Primum est cōfortare mēbra lāguida. Secūdū humiditates aqueas retinebit diutius apud mēbra inflāmata: sic em̄ extraneū est extīguere inflāmationē ⁊ naturalē restaurare. Et scire opz q̄ administrare balnea apō passiōes basis mūdificato corpore balnea dicimus tēperata dulcia ꝓpe apō lāguores matricis nisi forte materia alia exigat balnea: ⁊ tūc f̄m necessitātē ⁊ morbi exigentiā ea elige: ⁊ ꝯplexiōis malitia est res de intentiōe hui⁹ cure. Et vngere spinā bene abstersaz post exitum balnei vehementius ꝯfortat: ⁊ balneū apud infirmos debiles nō laudaē: sepe em̄ ꝓpter sui affabilitatē associat sibi vnū ꝯtrariorū: aut naturā: aut morbū: et nō purgatis corporib⁹ balnea ꝓhiberenē: nisi velles eorū materiā quā querimus expellere crudā facere obedientē: ⁊ tūc cuz cautela ꝯsumendū est: ⁊ nō apud humorē: sed apud hunc humorez amplius scire oportet: q̄ nō est intelligere post purgationē corporis balneare post opus pharmaci prima die vel secunda: qm̄ hoc sicut te scire fecim⁹ nō est secūdū legē. ¶ Medicamē forte repellēs inueteratas ⁊ chronicas egritudines: ⁊ materias diuersorū morborum cuz diuturnitate habituatas in mēbris: quaꝝ incolatu deuenitur ad predictas passiones attrahit a remotis: subuenit vniuersis egritudinibus neruoꝝ: sanat epilepticos si deo placet: et cū ꝑulsiōe videto cui des. ℞. coloquintide electe: laudani: aga. turb. hermod. añ. ℨ. iiij. diagridij cocti: masticz añ. ℥. vj. zinzi. ℨ. ij. reubar. ℥. j. spice nardi. ℨ. j. armo. asefetide sarcocol. oppo. eufor. añ. ℨ. ij. mezereō. ℨ. ij. māne tereniabin añ. ℥. j. macis: musci: spodij: galāge: gariofiloꝝ ana. ℨ. j. cōfice cū sq̄llitico. Dosis a. ℨ. j. vsq̄ ad. iij. ¶ Pilule fideles ꝯtra multas passiones corpis proprie mēbroꝝ principalium: ⁊ aliorū nutritionis: et earū vsus continuus preseruat a sincopi et tremore: recipiūtur omni tpe quādo itur dormitū: et preseruant a multis periculis futuris: ⁊ viuere hominē incolumē faciunt. ℞. masticis myrrhe electe ana. ℨ. ij. sanguinis draconis. ℨ. j. musci. ℨ. ß. aloes boni. ℥. j. confice cum succo rute: dosis sit vsq̄ ad. vij. Et si volueris ex eis laxare: adde agarici feminini: diagridij recentis añ. ℨ. j.

Suppositum.

Balsam⁹ artificialis.

Utilitates p̄ntis balsami.

Cōtra rigores.

Cōtra epilepsiam.

Unguētuz tpatū vtile phthisicis et extenuatis.

Medicamē nobile

Pilule ad m̄ltas passiones vtiles.

¶ De sincopi.

Sincopis est casus virtutis subito factus. Et fit f̄m vnū duorū modorū: aut f̄m actum vltimatū et tunc est mors: aut quantū ad habitum: et quādo destruūtur virtutes in mēbris: et nihil remansit de illis: tunc est mors illius mēbri: ⁊ si fuerit in toto corpore est mors totius indiuidui. Sed pretermissis omnib⁹ defectionibus que sunt mortales de illa que mortalis nō est sermonem afferamus. Defectionū enim quedam est casus virtutis releuabilis: et bonum est hic edocere: vt innotescat hec ⁊ illa. Quare ⁊ qualiter virtus subito cadat: sit q̄ illud f̄m vnum trium aut quatuor modorū. Aut ꝓpter multitudinē māe diffuse in vijs spirit⁹ generātis ꝓhibitā respirationē ipsius delationis ad membra propter oppilationē ventriculorū virtutū animaliū ⁊ spiritualiū a diffusa materia fctā: ⁊ talis sincopis est idez cum apoplexia sicut dixit Gal. deficit motus omnium membroꝝ: quia vie spiritus ⁊ virtutū motiuarum clause sunt ⁊ occupate multitudine materie: q̄re aliud capere nō possunt occupatiōe ꝑmanente: ⁊ scire oportet q̄ subito ⁊ immediate accidit casus virtutū generaliter ꝓpter ꝓhibitionē motus spirit⁹ ad mēbra vniuersa: ⁊ tūc fit virtutū cōgregatio ad radicē ⁊ extrema relinquuntur expoliata calore: propterea frigus in extremis ⁊ estuatio nature sensitiue magna apparet: ꝓhibitionis autē spiritus ad suum motū vn⁹ trium modorūz est causa quoꝝ scientiaz iam incepim⁹: ⁊ primū modoꝝ posuimus. ¶ Secūda est ꝯculcatio spirit⁹ circa cor: ⁊ contingit ꝓprie in timore: tūc em̄ spiritus extrema non regit propterea q̄ꝺ priuat⁹ ⁊ ꝯculcat⁹ est in corde: ⁊ hoc magis mulierib⁹ ⁊ natura ꝓprie frigidis ab inato ⁊ terribilib⁹ ⁊ nō cōsuetis terrorib⁹ accidit. ¶ Tertia ꝓhibita respiratio ꝓpter actionis spūs ad suos motus cōsuetos ꝓpter defectionē quātitatis suipsi⁹: sicut vidisti i fluxu sanguinis imoderato: ⁊ accidit illō apō flebotomatos qñ exuberat flux⁹ p̄ter modū: sanguinis flux⁹ vndecūq̄ exuberat anime grauat officia ⁊ spiritus extinguit ardore simul cum eo labiē spirit⁹: q2 māsio spirituū in sanguine circūscribitur. Ampli⁹ scire opz q̄ nō solum sanguinis emanatio immo q̄libet illicita euacuationū hoc operaē etiā vltima ieiunia spiritū attenuant. Et scire oportet q̄ in vltima euacuatione spirituū ita q̄ ps relicta nō sufficit ad regēdū substētationē corpis f̄m quam artē null⁹ audeat mediocrium euacuationis vltimare. Tolerabili⁹ erit iterare ⁊ iterare q̄̄ vltra debitum modū in euacuationibus in preiudiciū nature effrenitare tunc ⁊ sincopis irreleuabilis: quando aūt tātū remāsit de latoris partis q̄ꝺ sufficit ad regimē corporis q̄̄ damnosum est sincopis releuabilis. Simile est i opposito mō: quādo em̄ delatores priuantur ad suos motus: q2 omniū semitarū ⁊ viaꝝ vestigia sunt priuata: ⁊ facta ē tāta oppilatio

Quid sit sincopis.

Cas⁹ v̄tutis fit scōꝫ vnum triū modorum. Prim⁹ modus.

Secūdus modus.

Terti⁹ modus.

ventriculoꝝ ⁊ fontium cerebri vſq; ad ſubſtantiā ſpūalez
diffuſi ſunt humores:⁊ mortuꝰ eſt ſenſus fere ⁊ motus:tūc
oīno eſt irreleuabilis:ī medio modoꝝ eſt ſemꝑ quaſi rele-
uabilis. Ampliꝰ ſcire opꝫ ꝙ multis alijs modis ſincopis
Alij modi qbꝰ ſincopis fieri poteſt. accidit:quoꝝ q̄dā ſunt ignoti:ſicut te ſcire fecimꝰ:rapitur
enim multotiēs a partibus pulmonis materia ꝑipneumo
nica ſubito ad baſim : ⁊ cōtinuo interficit talis ſincopis.
Similr̄ ⁊ ab alijs partibus propinquis:⁊ poſſibile eſt ꝙ
ꝑ occultos ductꝰ diſtillet aliquid fraudulēti humoris a ce
rebro ad baſiꝫ:⁊ fiat ſincopis ꝑnitioſa ſi percutiat ſubſtā-
tiam ſpūalē:aut tremor qui tranſit ꝑ partes ꝓpinq̄ſſimas
baſi:⁊ non eſt ꝑnitioſa:⁊ accidit potiſſime dānoſiſſima ſin
copis ei qui ducitur ad ſumptum mortiferi in cibis ⁊ po-
tibus:⁊ credo ſuccurri potuit. ¶ Qn̄ aūt tn̄ imprimitur
⁊ vltimata vincit victoria ꝙ nulla valēt ſuffragia:congre
gant̄ ſepe hmōi accidētia mulierib' per reſudationē hu-
moꝝ a matrice aduerſus ſpiritualia habētiū ſemitā ⁊ ani
males virtutes:⁊ huiꝰ intentionis curaꝫ ſcire te fecimus
⁊ ſignabimus ſi deo placet:cū de iuuamētis paſſionū ma-
tricis legemꝰ. Amplius ſcire oportet ꝙ nō minus fixa ma
litia ſtomachi q̄ꝫ matricis malitia hoc contingere pōt:⁊ te
opꝫ has ſingulas vias ⁊ veſtigia ſinguloꝝ modoꝝ bene
ſentire:aliter enim ⁊ alr̄ medicari oportet ſuper hoc:vel
huiuſmodi accidētibus timoroſis ſine omni dilatiōe ſuc-
currendū eſt:et oē genus cure illico adminiſtranduꝫ. Di-
latio eñ ducit ad mortē nullā enim recipiunt tarditateꝫ.
Curā huius paſſionis iam ſignauimꝰ in vniuerſali cano
ne paſſionū:⁊ eſt ſimilima curis paſſionū mēbroꝝ creātiū
hāc paſſionē:maxime quātū ad radicem protēderet̄ ſuper
hoc ſermo tedioſus ſi vellemus res aſſumere ſingulorum
modoꝝ cure ad mitigationeꝫ:quoꝝ in noſtra ſumma deo
duce de paſſione omniū mēbroꝝ ⁊ iuuamētis eoruꝫ ꝓte-
labimus. Reſtat igit̄ confortare baſim: conſequenter ſci-
re mēbrū mandans ⁊ repellere eius reſiduum ipſumq; cō
fortare ⁊ rectificare:⁊ procedere in hmōi terroribꝰ ſm do-
critrinā practice limitate:⁊ tibi in ſermone probabo d̾ paſ
ſionibus baſis Dei grā. In cardiaca ex melancholia dare
aquā lactis in q̄ reſoluti ſint myrobalani ⁊ epithimum eſt
medicamē valde dilectū i mania ⁊ oī morbo melācholico.

¶ De tumoribus mamillarum.

TUmor mamillaꝝ fit ſm plurimū ex lacte corru-
pto in eis:⁊ tūc iube apponi mollificātia ⁊ re-
ſoluētia:vt fiat reſolutio ꝓhibite reſolutiōis fa
cte ⁊ māda ſi exuberet lac appōi catulos ꝑuos
ad ſugēdū. Utere exteriꝰ euaporatiuis itrīſecꝰ oppoſitis
Cataplaſma vtile ad tumorē mamillaꝝ. Cataplaſma vtile reſoluēs tumorē mamillaꝝ a corruptio
ne lactis. ℞. farie ſeis lini:farie lentiū tēpera cū oleo roſa-
to ⁊ croco. ¶ Aliud In ain. ℞. marrubij: ebuloꝝ:folioꝝ
papaueris albi:abſinthij:rute:cuſcute ⁊ tepida appone.
Aliud ad idem. ¶ Diaſcorides. ℞. olibani ſe. abſinthij. maſticis farie len
tiū an̄. ʒ. iij. cere. ʒ. iiij. olei roſ. ʒ. vj. fac vnguentum ⁊ vnge.
¶ Aliud. oua cū oleo roſ. mitigāt dolorē:⁊ ſedāt tumoreꝫ.
Si aūt tumor mamillarū ex inflāmatiōe ſanguis aut cho
Unguētū ad idem. lere fuerit:tūc ē occupari circa refrigeratione corporis ⁊
aperire ſaphenas eſt precipuum ⁊ magnificum in diſpoſi
Aliud ad idem. tione hac eſt diſtrahere materiam:⁊ ſi forte accidebat vi-
tio matricis eſt cura prima linimentum refrigerans ardo
rem mamillarū:extinguens acumen:⁊ delet tumorem. ℞.
ſucci ſempuiue:ſucci ſolatri:albuminis ouorum:⁊ olei ro-
ſati an̄. pondus vnū:nunc frigidum:nunc tepidū appōe.
¶ Aliud contra humores calidos:line prius locū tumētē
Aliud ad idem. cū albumine ouoꝝ ⁊ oleo roſaceo partes eoruꝫ miſcendo
equales:poſtea ſuperaſperge puluerem nitri ſubtiliſſimū
⁊ iterum ſuperpone tota ſubmerſa in eodē liquore. Am-
plius ſcire opꝫ ꝙ poſt ſaphenā oportet aperire baſilicam
puta ſi acumen humoꝝ ſit valde ſuperbum in quāto ⁊ q̄li:
cōuertimꝰ tūc regimen in tali occupatiōe ad ea q̄ ſunt po
ſita iuxta latus frigiditatis ⁊ hūiditatis: ⁊ purgamus hu
morē ſuſpectū medicina temperata reſpiciente hoc com-
plexione ⁊ ꝓprietate ſi neceſſitas viget purgādi:⁊ ſi deue-
niat̄ ad corruptionē ad illd̄ qd̄ eſt manuale hoc illoꝝ eſt q̄
chirurgia ſunt inſtructi:⁊ nō inficiā ſummā meā huiꝰ ve-
ſtigij qd̄ ad mechanicā ſpectat operationē. Et ſi ex frigo-
Aliud ad idem. re frigidis hūoribꝰ tumores accidūt in mamllis adhibe fa
rinā fenugreci cū ſucco apij:⁊ ebuloꝝ ꝯmixtā. ¶ Aliud. ℞.
fimi bouini recētis:⁊ caprini an̄. ʒ. ij. ſucci marrubij:ſuc-
ci ebulorum:fecis aceti ana. ʒ. j. miſce ⁊ ſuperpone calidū.
¶ Ioānitius contra viuos ardores ⁊ rubicūdos: tēperat Unguētū ꝯtra ardores.
eñ eos ⁊ occidit audaciā eorū. ℞. mucillaginis pſilij ace-
ti olei roſati:olei violati:an̄. pondꝰ. j. opij. cāphore an̄. tro.
j. fiat omnium mixtio cum farina ordei ⁊ albumine ouoꝝ.

¶ De egritudinibus membrorum nutritionis.

PRoclauimꝰ hucuſq; de egritudinibꝰ membroꝝ
aīaliū ⁊ ſpūaliū:⁊ poſuimꝰ modos curationum Dictoꝝ recapitulatio.
egritudinū q̄ poſſunt euenire ipſis mēbris ⁊ iu
uamēta mēbroꝝ cōia ⁊ ꝓpria ſꝫ ſciētiā ⁊ inuen
tionem peritoꝝ philoſophoꝝ:⁊ que vetuſtiſſi-
mi medici ſunt experimento experti liquida fecimꝰ:⁊ ſcri-
pſimus illud ſm artem noſtram ſꝫ ꝙ glorioſiſſimo ⁊ excel-
ſo meū organū placuit eructare: ab ipſo eñ mendicat oīs
ſcientia:ipe de largitate ſua medicinā ꝓduxit:⁊ medicū ve
lut nature refugiū creauit:pluat ſuper intelligētiā ros ꝟe
huius ſcientie veritatis ab illo q̄ nō improperat cum exhi
beat oībꝰ affluenter. Uolumꝰ autem nunc prime ſectionis Intentio noua.
ſummā tertiā de egritudinibꝰ mēbrorum nutritiōis pricī-
piare ⁊ ſignificare modos cure cuiuſq; egritudinis mēbro
rum ⁊ aggregare huic intētiōi res neceſſarias. Auxiliato Inuocatio.
rem igitur petamus deū a quo cuncta reſpirāt:⁊ a quo no
ſtre omnes gratie prodeūt. Repleat igitur ſpūs dei mentē
noſtrā qui ſit benedictus:vt res medicinarū aduerſus idi
gentiā incolumitate plenas ſua gratia ponere nō deficiat.

¶ De dolore ſtomachi.

DOlor in ſtōacho vehemēs indiget quādoq; blā
dimento:cura aūt blādiens eſt cura nō nota:vt
ſtupefacere apud vehementem dolorē ipſius ⁊
pulſationē:⁊ hoc raro facimꝰ:eſt eñ mēdoſum
niſi vltimata victoria dolor ꝓſternat ꝟtutē:tūc
eñ velut minꝰ malū illd̄ adminiſtramꝰ. Nos ꝟo in primis
incolumitatis largitorē inuocemꝰ:vt de ſue clemētie abū-
dantia ipſaꝫ egenti ſperantiq; annuat ſanitatē. Aſſeramꝰ
etiam ad hunc locū ex medicinis celeſti virtute dotatis:⁊
vt infirmoꝝ anxietas abbreuietur:⁊ cura eiꝰ indiget obſer
uatiōe regiminū omnino:ſicut in capitulo hemicranee de
genere vehementiū dolorum ſignificauimus:⁊ eſt huiꝰ in-
tentionis precipuum conuertere regimen ad ea q̄ lauda-
bilium chimorum ſunt alimenta:⁊ eſt hoc regimē laudabi
le in generibꝰ rerū ſex. Scd̄a res eſt ſine dilatione occupari
aduerſus accidentia q̄ ſunt vehemētia. Tertia res eſt con
fortare aduerſus accidētia ⁊ coadunare virtutē ſtomachi.
Quarta res eſt repellere materiā ledentē ad oppoſitum.
Quinta res eſt rectificare mēbrū mandās:⁊ habetur ſuꝑ
hoc magis ſuſpectū epar. Ampliꝰ ſcire oportet ꝙ fiunt lan
guores eiꝰ aliqn̄ abſq; materia a malitia cōplexiōis. ¶ Di
xit Hip. ꝙ ꝯplexionis malitia infixa ⁊ māſiua dolorē nō ef
ficit:dolor eſt rei ꝯtrarie cōtrarietatē ſentire. Quādo autē
que fuerat ꝑncipalis ⁊ maxime mēbri cōplexio rei cōtra-
rie aduentu deſolata eſt:⁊ que priꝰ fuerat extranea facta ē
acſi eſſet principalis:dolorē nec facit vehemēter:q̄d eñ in
eodē ſubiͅ inuicē obuiabit. Actio eñ nō vertitur niſi inter
ꝯtraria:deficit bellum ⁊ ligatio altero inimicorū iaꝫ mor-
tuo:⁊ huius intentiōis cura primū eſt alterare cōplexiōeꝫ
que fuerat aliena poſt illud ꝯfortare. ¶ Primā rē ꝯplēt ab
ſtinentia cibi ⁊ potus vehemētia doloris perſeuerāte ⁊ ci
bi ⁊ potus ſubtiles ſtiptici odoriferi: vt ꝯfortent ⁊ laudabi
les chimos in corpore generēt:ſed in eoꝝ electōe apd̄ qua
litatē nō loquimur neceſſario. ¶ Prius aūt ſcire opꝫ hūo
res qualitatū peccātiū ſiue phlegma:ſiue cholera materie
languoꝝ exiſtāt aut apoſtema in ſtōacho facto. Et iā ſcias
poſt ſcientiā qualitatis regimē cibi ⁊ potus exigere cōue-
niēs:⁊ nō negligas regimen ꝯfortatiuū ꝓprie cōplexiōis
ſtomachi maxime poſt ſedationē languorū eiꝰ. ¶ Scd̄am
rē ꝯplent ſedātia vehemētes dolores: ⁊ nūcupātur in hac
diſpōne dolor egritudo:qm̄ abſq; medico a ſua materia ꝓ-
dijt necnō ⁊ accidēs:cū vehemētiꝰ vltimat̄ ⁊ ꝓducit quaſi
ad veſtigiū ſincopis. ¶ Uomitꝰ aūt non eſt accidēs cui ob-
uiemus:dūmodo eiꝰ impetꝰ nō excedat debitā euacuatio-
nē:⁊ tūc eius curā ſignificabimꝰ:⁊ ſi deo placebit. Et ſcire
opꝫ ꝙ vomitꝰ electus eſt de intētione principalis oīuꝫ reꝝ
cure doloris ſtomachi:eſt eñ regio cōueniēs ⁊ apta hmōi Prima apho. xj.
euacuatiōi ꝯcauitatꝫ magne. Inq̄t Hip. materia quā eua
cuare opꝫ repellēda eſt per regionē ad quā magis declina-
re vr̄. Eſt eñ vomitus ꝯueniēs ex maxime ſedantibus do-
lorem ſtomachi:

lorem stõachi: potissime qñ retentio cibi ꝛ potus dolorem in eo causabat: ꝛ ei opponũtur in quantitate: ꝛ hui⁹ etiam occupatiõis sunt enemata. Post illud si dolor adhuc opa tiones fortiter ledat: balnea administrenť. Est enĩ caloris opus dolores sedare: dispergit enĩ grossaꝫ materiã ꝛ subtilem aliquãdo p quandam euacuationem et resudatiõis labentiã annihilat: ꝛ emplastra conuenientia: ꝛ appositio ventosarum sunt huius rei consummatiua. ¶ Tertiam rẽ complent confortantia animã stomachi ꝛ eius naturam: ꝛ sunt he res cordiales: ꝛ cibi subtiles boni chimi: ꝛ appositio alicui⁹ rei ↄseruantis in eo calorem: de quorum summa est myrrha mastix ꝑprie mixta cum oleo mytino ꝛ camomille: ꝛ cibi aggregãtes ꝛ coadunãtes stõachi ptes laxas sicut sunt cibi ꝑprie acetositatis ꝛ ex aromaticis stipticis reb⁹ ↄdianť sicut asari: mumia: segebes: et si sña. Et sit eoꝝ exhibitio pauce quãtitatis ꝓueniẽdo ad gradũ vsqꝫ ad id cuius administratiõe stomach⁹ ↄsueuit. Et ne ꝑtereas qn cadat in cibos eoꝝ ꝛ iurib⁹ mẽta ꝛ succus agreste ꝛ succus granatoꝝ ꝛ sumach ꝛ species aromaticoꝝ citonia cõdita sunt dilecta ꝛ similia. ¶ Potus autem eoꝝ vinũ odorifeꝝ subtile ꝛ lene decentis mixtionis cũ aqua solis irradiata parum radijs: cui superponuntur paꝝ aque rosate: ꝛ vitet aquam frigidam veri frigoris: depauperat enĩ in eo calorem. Calida ꝓo stõachum mollificat: ꝛ eius disgregat virtutes: ꝛ electio cibi ꝛ potus paucitas eoꝝ quies aer prepa ratus ad tẽperamentũ: somnus ꝛ gaudium delitie sunt ex rebus confortantib⁹ stomachum ꝛ totum corpus restituẽ tibus ipm sue nature: ꝛ si tñ exuberat qꝫ perducat ad ethicam stõachi: tũc est occupari nũc circa administrationẽ rerum humectantiũ: nunc restaurantium corp⁹: nũc tẽperatiuꝫ virtutes ex his que dixim⁹ ꝛ dicemus: si deo placebit. ¶ Quartã rẽ ↄplent repellẽtia materiã q̃ est mater egritudinũ stomachi: ꝛ acqritur hoꝝ sciẽtia aut si est phlegma aut si est cholera aut grossa vẽtositas. Et nos nõ possum⁹ medicamina intentionis necessarie ↄtra stomachi lãguores diffinitiue significare ꝑter q̃dã quoꝝ op⁹ nõ est a ↄplexione neqꝫ substãtia ꝑprie: sed opponiť egritudinib⁹ a substãtia intelligibili: ꝛ alia quoꝝ ĩterest hoc mẽbrũ respicere magis qꝫ illð. Et hoc scire videť versari circa speciẽ: ꝛ vos scitis qm sciẽtia medicine circa hũc hoiem ꝛ nõ hoieꝫ versatur. ¶ Medicamẽ qð hũc morbũ destruit alteri morbo cui similis videť vires addit. Sunt enĩ diuerse hoim ↄplexiones ꝛ opatiõi subiecte. Quis enĩ medicoꝝ oĩa q̃ requĩrť ad verã curã aspectũ naturã tẽpoꝝ diuersitatẽ regionum cãm morbi complexioni ꝑpriã: quã ↄseruare ꝛ nõ alterare medicũ opꝫ: etatẽ que de vinculo ↄplexionis est ↄsuetudinẽ que natura iductu tpis lõgissimo efficit inuestigabit sine pte diuine clementie. Roga igit deũ largitorẽ sanitatis vt ipe annuat iter medicamina tibi eligere fideliora: ꝛ ꝑprie ↄtra egritudinẽ cui⁹ curã suscepisti: ꝛ ipleat aiaꝫ tuã q̃ vniuersa hui⁹ sciẽtie volumina relegisti. Medicine aũt stõachũ respicientes sunt ꝑprie q̃ materias q̃b⁹ obuiant a stõacho: ꝛ intestinis educũt: materieqꝫ que habitãt in stõacho ꝛ intestinis omniũ euacuãdaꝝ facilior ẽ eductio: de q̃rum summa sunt myrobalani: aloe lotum: ꝛ agaric⁹ ꝛ alia quoruꝫ memoriam in hoc sermone: si deo placet dicemus. ¶ Quintam rẽ complent corrigentia ꝛ rectificantia epar splenem ꝛ matricem: habent enĩ quendam concursum ad stõachum. ¶ Dixit hippo. vidisse quẽdaꝫ cuius phisonomia testificabatur illũ esse phlegmaticũ vomẽtẽ sepe cholerã: q2 semita a stomacho ad epar signata nõ erat angusta: imo ampla ꝛ spaciosa: ꝛ respiciẽtia hec mẽbra scire te fecimus in capitulis eoꝝ de quorũ collegio est reubarbaꝝ lacca: spodiũ: spica: eupatoriũ: casia lignea: tamaridi: myrobalani: cappa: ꝛ similia. ¶ hippo. medicina respiciẽs stõachum ↄfortans totam eius virtutẽ ꝛ fugat dolores factos i eo: ꝛ digestionẽ accelerat. ℞. galãge masticis ligni aloes cinamomi se. myrti añ. ʒ. iij. eufragie: anisi añ. ℥. ß. ȝinȝi. ʒ. j. corticum fisticorum exteriorũ olibani: rosaruꝫ ana. ʒ. ij. spice. ʒ. j. ß. salis gemme. ʒ. iij. ȝuccari administrati cũ aqua rosarum li. ij. dosis a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ij. ꝛ ante cibũ ꝛ post sumiť. hippo. medicamen ↄtra frigidos ꝛ viscosos humores et grossos sepultos: ꝛ est ↄueniens senibus ꝑprie in hyeme in villis stõachi. Recipe baccarum lauri: nisi añ. ℥. j. piretri vltramarini ȝiȝibe. galange añ. ʒ. iij. masti. myrrhe añ. ʒ. ij. mellis li. j. aceti. ℥. j. Dosis a. ʒ. j. vsqꝫ ad. iij. ꝛ est fortis

Quare bal nea sedãt vitios dolores.

Documentum.

Medicamẽtũ stõachũ cõfortans.

operationis contra dolorẽ: ꝛ est factũ causa ventris. ¶ Galenus. Medicamen valens ad infirmitates stõachi frigidi ꝛ ad dolores fortes ventris. Recipe trium piperũ: spice nardi ȝinȝib. rosarum floꝝ camomille squinãti cẽtaurce aristologie rotunde añ. ʒ. vj. ligni aloes. ℥. ij. conficianť cũ melle in quo cocta sunt mastix myrrha ꝛ gariofi. ¶ Aliud ex arte nostra fidele ꝛ exptum contra malitiam stomachi ꝛ cerebri causataꝫ a stõacho generaliter subueuit omnibus passionibus stõachi qm respicit ipsum a ꝓprietate nobili. ℞. corticis exterioris fisticoꝝ: seminis peonie: masticis myrrhe olibani ligni aloes spice nardi añ. ʒ. j. coralloꝝ ad pondus oim rerũ: ↄfice cũ ȝuccaro tẽperato cuꝫ myrrha ꝛ ro. Dosis a. ʒ. j. vsqꝫ ad. ij. ieiuno stõacho. ¶ Dioscorides. aristologia rotũda stõachũ ↄfortat: ꝛ oẽꝫ putredinẽ ab eo sepat: ꝛ si fuerit in eo apostema sanat: ꝛ ei⁹ ꝑmixtio laudabilis est cũ aq̃ rosata corallo ꝛ myrrha: ꝛ subuenit hoc medicamẽ caducis. ¶ Aliud ↄfortãs stõachũ ꝛ est ꝓ magnatibus ↄtra morbos vẽtositatũ grossaꝝ ꝛ eructuationẽ acetosã ꝓcurat digestionẽ. ℞. gariofi. galãge: ligni aloes añ. ʒ. iij. macis chelsiꝫ añ. ʒ. ij. ȝinȝi. macropiperis. cinamo. piperis albi añ. ʒ. j. ß. ȝuccari: calamẽti: mẽte sicce: spice hcil: se. apij: feniculi: anisi: carui ꝛ calami aromatici añ. ʒ. j. ß. ȝuccari tabarȝet. ℥. x. melť dispumati qð sufficit. dosis a. ʒ. j. vsqꝫ ad auř. j. ¶ Aliud medicamẽ ↄferẽs ad dolorẽ stomachi ꝛ epatis remouẽs ab eis putredinẽ a caliditate ꝛ acutate cholere citrine faciẽs digerere cibũ: ꝛ est ex ↄferẽtib⁹: ꝛ confortantib⁹ stõachũ ꝛ epar debilia. ℞. rof. ru. ʒ. x. troci. diarodõ trocisci: ð spodio: liqritie añ. ʒ. iiij. gariofi. calami aromatici: ꝛ spodij: masticis: ligni aloes añ. ʒ. ij. triũ sãd. ʒ. iij. asari spice. mus. macis: cardamo. portul. lactuce: scariole: se. ↄmuniũ: albaꝝ magaritaꝝ cũ feu ugreco: rasure eboris: ꝛ draga. gũmi arabici añ. ʒ. j. ß. caphore. ʒ. ß. musci. ʒ. j. sextã. ↄfice cũ syrupo rosato: ꝛ aqua ros. Dosis. ℥. ß. ¶ Aliud medicamen ↄferens stõacho debili anxiato: cuius dispositio maturat ad ethicã: ꝛ rectificat epar: ꝛ christiꝫ tellis: ꝛ calefactis subuẽit ictericis phthysicis cũ febre ꝛ sine febre: cui⁹ ꝑmixtio hec est. ℞. folioꝝ rof. rub. camphore cinamomi sublimatiꝫ electi gariofi. tr. sand. portuť. añ. ʒ. iij. succi chelidonie succi absinthij succ. epatice ꝑparatoꝝ añ ʒ. iiij. reubarbari electissimi. ʒ. iij. spice nardi. ʒ. j. vini albi ꝛ odoriferi. ʒ. j. trocis. de spodio: trocis diarodõ: tro. ð eupatorio añ. ʒ. iij. granoꝝ coriãdri infusoꝝ in aceto ꝛ torrefactorũ: balaustie berbe. succi sumac. succi liqri añ. ʒ. j. liqritie. ʒ. iij. draga. ʒ. ij. coralloꝝ peonie. ligni aloes masti. añ. ʒ. iiij. seminũ cõiuꝫ. ʒ. ij. ↄfice cũ syrupo recipiẽte succi granatoꝝ: succi pomorũ citrinoꝝ: succi citrãguloꝝ: succi portuť. sed loco succi põe semen ei⁹ añ. li. ß. ꝛ fiat syrupus cũ predictis succis ȝuccari lib. iij. ß. Dosis a. ʒ. j. vsqꝫ ad auř. iij. Et est mirabile qꝫ si masticet ieiuno stõacho cepe album in dolore stomachi grosso ꝑter febrẽ illo die dolorẽ eger nõ sentiet. Et puluis floꝝ celesi datus cũ calida vna hora liberat a dolorib⁹ stomachi. ¶ Medicamẽ ex inuentione nostra cui⁹ virtuteꝫ ꝛ nobilẽ experientiã nullũ trãscendit medicamẽ: sanat oẽs languores stõachi si de⁹ voluerit: siue sint a malitia complexionis: siue materia: siue cũ materia: digestiuaꝫ confortat: appetitiuã irritat: retẽtiuã vigorat: necnõ expulsioni auxiliať. Syntomaticos flux⁹ ab idigestiõe natos siue supiores siue iferiores emẽdat: ꝛ totũ stõꝫ ꝑprie nature restituit. ℞. masticis: ligni aloes myrrhe electe: cinamomi: anisi añ. ʒ. v. corticũ exterioꝝ fisticoꝝ: gariofiloꝝ: spice nardi añ. ʒ. iij. eufragie. ℥. ß. corallorum alborum ꝛ rubeoꝝ partes miscẽdo equales ad pondus omnium rerum: ȝuccari quod sufficit.

¶ De medicinis materiaꝫ a stomacho repellẽtibus ꝛ abstergentibus ac villos eius mundificantibus.

Dicamus modo medicinas quarũ ꝑprietas est repellere materiã ledẽtẽ ab eo: ꝛ abstergere parietes stõachi: ꝛ mũdare villos ei⁹ ab oi superfluo: de quaꝝ secta est aloes bonũ lotũ ꝛ ꝑparatũ ẽm artem nostraꝫ: ꝛ agaricus femina ꝛ myrob. ꝛ reubarbaruꝫ: rauedsceni: ꝛ thus: ꝛ his similia: ꝛ acquirimus eis ꝑprietatem laudabilem: ꝛ facimus eas eductiuas humoruꝫ: quoruꝫ non erat per se vigoratio facta per arteꝫ facit acquirere alias proprietates nobiles: ꝛ consequtur quasi naturã. ¶ Filius zacharie. Medicina experta repellens putredineꝫ a stõacho ꝛ est eductiua humoꝝ phlegmaticorum ꝛ cholere grosse. ℞. myrobala. citrinoruꝫ in-

Aliud medicamen.

Aliud ad idem.

De aristologia rotũda.

Aliud medicamẽ cõfortãs stõꝫ

Aliud ↄferẽs dolori b⁹ stõachi ꝛ epatis.

Aliud medicamẽ cõferens stõacho debili.

Aliud medicamen sanãs omes languores stomachi.

Mũdificãtia stomachum.

Aliud medicamen expellẽs putredineꝫ a stomacho.

Pilu. ad sto. cere. et itest. vitia.

Alie pilule purgātes stomachū.

Potio ad stomachū. ⁊ epar.

Syrupus ꝯtra materiā calidā ledentem stōm.

Confectio ꝺ̄ succo pomoꝝ cōfortans stōm.

fusoꝝ i aq̈ rosata. ℥.ij. se. portula. ʒ.ij. agarici. ʒ.iij. salis gē
me. ʒ.j.ß. aloes boni. ℥.ij. fiat ꝯfectio cuꝫ syrupo granatoꝝ
⁊ myrrhe. Dosis a. ʒ.j. vsq ad. iij. ¶ Jude⁹. pilule efficacis
sime ꝯtra stomachi cerebri viscerū neruoꝝ vitia educūt hu
mores viscosos a stomacho ⁊ itestinis: ⁊ trahūt a remotis
mundificant instrumenta sensuū: ⁊ mēbra nutritiōis ⁊ spi
ritus: quaꝝ confectio hec est. ℞. coloquintide electe: ⁊ pur
gate ⁊ trite cū oleo rosa. laudani. thuꝫ añ. ℥.j. masticis gū
mi dragagā. añ. ʒ.iij. ros. rub. ʒ.ij. diagri. pparati. ʒ.j.ß. aloes
boni. ʒ.j. confice cū succo endiuie. Dosis a. ʒ.iij. vsq ad. xj.
post cibum quando itur dormitū. ¶ Nicodem⁹. pilule pur
gātes stomachū a grossis humorib⁹ abstergentes villos ⁊
parietes eius proprie ab humoribus conglutinatis in eis
⁊ mirabili iuuamēto respiciūt renes ⁊ neruos. ℞. turbith.
ʒ.j. agarici ʒ.iiij. salis gēme. ʒ.j. zinzi. ʒ.iij. sarcoco. opp. añ.
ʒ.ij. masticis diagridij cocti añ. ʒ.j. anisi. ʒ.ij. aloes. ℥.j.ß. ꝯfi
ce pilulas cū succo mente. Dosis est vsq ad. ʒ.j.ß. vel. ij. ad
plus: si egritudo est noua: ⁊ mēbra tm̄ nutritionis purgare
querimus ⁊ nō alia. ¶ Potio mirabilis respiciens stoma
chum ⁊ epar cū ꝓprietate mirabili educit a stōacho chole
raꝫ citrinā ⁊ prassinā: ⁊ mūdificat canales epatis ⁊ chistiꝫ
fellis. ℞. capilloꝝ veneris: eupatorij: apij: boraginis: scolo
pēdrie: betonice: piretri epatice: roß. viola. añ. ʒ.j. asari. ʒ.ß.
spice nardi. ʒ.ß. agarici: masticis. añ. ʒ.ij. se. portula. anisi.
ʒ.j. in quorum decoctione ꝭm modū artis resoluantur reu
barbari. ʒ.ij. manne: pulpe: casie: tamarindi: zuccari vio. ros.
sicut scis: acori. ʒ.iiij. pareꝛ potio: vt scis. ¶ Syrupus ade
quans materiam calidaꝫ ledentem stomachū ⁊ epar quā
euacuare querimus: ponit eam in necessitate ad expellēdū
⁊ confortādum virtutes stomachi ⁊ remouēdū oppillatio
nes. ℞. absinthij: fumiterre: plātaginis: eupatorij: capillo
rum vene. pollitrici: zedoarie: cicoree: chelidōie: solatri añ.
M.ß. se. ꝯmuniū. anisi portul. papaueris albi añ. ʒ.ij. my
robala. ℥.ij. ro. ℥.iij. aceti. ℥.iiij. zuccari q̄ntitateꝫ quā volue
ris. Dosis ab. ℥.j. vsq ad. iij. cuꝫ aqua frigida nō veri frigo
ris in aurora. ¶ Confectio de succo pomoꝝ mirabilis ad
ꝯfortandū stomachuꝫ: ⁊ damus ex ea conualescentibus: ⁊
his quorum appetit⁹ sopitus est alterat malā complexio
nem stomachi ⁊ ꝯfortat substātiam: ⁊ tollit dolorē stoma
chi. ℞. succi cydoniorū succi citrorū añ. lib. ij. corticis citri
bene decocti ⁊ ꝯtriti lib. ß. succi granatoꝝ ℥ iij. succi mēte
succi sansuci. añ. ʒ iiij. aceti puri li. j. mellis dispumati lib.
iiij. zuccari. ʒ. iiij. bulliant omnia hec simul mixta vsq ad cō
sumptionē fere succorum ⁊ aceti cortex preparat⁹ circa finē
mittatur ⁊ cuꝫ perfecta bulitione bulliat: spumā aūt a prin
cipio paulatim proijcere incipias ⁊ condiatur in fine cum
hoc quod recipit gario. galāge. cinamomi electi ana. ʒ.ij.
macis. ʒ.j. anisi. ʒ.iij. ligni aloes. ʒ.vj. musci. tr. j. et quidam
fortius cōdiunt ⁊ cū pipere al. ⁊ cardamomo. Dosis a. ʒ.j.
vsq ad. iij. ante ⁊ post cibū. ¶ Pilule purgātes stomachū
ab omni supfluitate humorum ⁊ cerebrū: educunt vtrāq
cholerā ⁊ phlegma: ⁊ remouent ab eo omnes dolores: ⁊ re
nouant stomachum ad comedēdū. ℞. absinthij: masticis:
agarici añ. ʒ.ij. trium myrobala. ʒ.iiij. turbith ʒ.x. epithimi
hortensis. salis indi añ. ℥.ij. penidiaꝝ. ʒ.iij. hierepigre. ʒ.v.
succi rosa. ʒ.iiij. diagridij. ʒ.ij. fac pilulas cum succo scario
le. Dosis est. ʒ.ij. ¶ Jude⁹. pilule confortantes stomachuꝫ
mundificantes caput ⁊ stomachū a cholera corrupta ⁊ oī
supfluo humore: ⁊ respiciunt epar ⁊ aperiunt oppilatiōes
⁊ valent ad febres antiquas ex humoribus natas ⁊ sanāt
pruritum ⁊ vlcera. ℞. myroba. citrinorum indorū ⁊ embli.
añ. ʒ.iiij. masti. anisi. succi eupatorij: absinthij: rosa. añ. ʒ.ij.
hiere. ʒ.xij. succi rosa. ʒ.iij. confice cum succo apij: ⁊ da cum
calida aqua. ʒ.ij. ¶ Pilule preseruantes stomachū ab oī
languore: ⁊ cerebrum: custodiunt visum ⁊ omnium sensuū
instrumenta si deo placet: recipiuntur omni die. ij. vel. iij. ⁊
melior hora est post cibum quando itur dormitum. ℞. ma
sticis: diagridij bene electi añ. ʒ.ij. resoluantur in vnū cor
pus diagridium ⁊ mastix in pomo aloes electissimi ⁊ subli
mati. ʒ.x. ꝯfice cū succo caulū: dosis ē vsq ad. xix. pilulas.

Pilule stomachū purgantes.

Pilule alie cōfortātes ⁊ mūdificātes stōm.

Alie pilule stomachū ꝓseruātes.

¶ De emplastris linimētis ⁊ vnctionib⁹.

Cribam⁹ res q̄ administranꝛ in emplastris li
nimentis ⁊ vnctionibus supra stomachum: et
modus eaꝝ: ⁊ sunt ex necessitate cure lāguoꝝ
stomachi aggregāt ⁊ coadunant ptes stoma
chi ⁊ virtutes: ⁊ caloreꝫ ne resoluaꝛ et exhalet
indebite: ⁊ destruūt dolores in eo: ⁊ conferūt rei vite: ⁊ est
vnguentum ꝯfortans stomachū frigidum ipsum reddit so
brium ad naturalē suam operationē: facit ipsum exemptū
ab oī dolore. ℞. aloes: masticis: olibani: myrrhe añ. ℥.j. cor
ticum granatorū: roß. anisi. galāge. gario. añ. ʒ j. olei rosa.
olei camomilli añ. li. j. cere. ℥.iij. aceti. ℥.ij. bulitis oleo ace
to ⁊ cera prius perfecta decoctiōe superasperge in fine spe
cies has bn̄ puluerizatas agitādo donec fiat vnguētū de
quo puncto stomacho supaspge myrrhe ⁊ masticis: lineuꝫ
pānū vel lanā succidā calidā suppone. ¶ Linimētū aliud
nostrum cōfortās ad digerēdum ⁊ appetēdum ⁊ retinēdū
debilium ⁊ ꝯualescētium stomachuꝫ: ⁊ remouet oppilatio
nes ⁊ dolores ⁊ vētositates. ℞. olei nardini li. j. fac bulire
cū sansuco trito bulitione vna: pone postea cere. ℥.iij. vt li
quefiat: deinde perfice vnguētum cū masticis: myrrhe tere
benthine laudani añ. ℥.j. vnge ex eo stomachū debileꝫ: ⁊ su
perasperge puluerē anisi ⁊ rosa. ¶ Aliud qd administram⁹
qn̄ alia nō cōtulerunt: ⁊ eger dolorem hꝫ intolerabileꝫ: re
mouet dolorē: arcet vomitum: ⁊ fluxū ventris ꝯpescit. ℞.
colophonie terebēthie olibani añ. ℥.j. sanguinis dracōis
mumie. myrrhe: laudani: sarcocolle. añ. ℥.ß. rosaꝝ corticū
granatoꝝ añ. ℥.j. liquefactis gūmis aliarū reꝝ recusantiū
liquefactionē puluerē mitte ⁊ submerge in hac medicina ca
lidā anteq̄ ꝯgeletur stupaꝫ lineā ⁊ stomacho suppone ca
lidam q̄ntū eger pati poterit: relinquit ibi vestigiū cauterij
super euꝫ: ⁊ propterea ad huiusmodi dolores fortes facit.
¶ Aliud ꝯfortans valde stomachū febricitātiuꝫ remouet
dolorē ab eo ⁊ vētositates. ℞. olei myrtini olei ro. añ. pon
dus equale bulitorū cuꝫ mastice ⁊ olibano vnge ex eo sto
machū: ⁊ supasperge puluerē rosaꝝ ⁊ granatoꝝ arcet nau
seā. ¶ Emplastrū restringēs ardorē stomachi febricitātiū
extinguit calorē febris: estuationē vomitū ⁊ subuersioneꝫ
ab eo separat: dolores āputat stomachi: si Deo placet. ℞.
succi solatri: succi absinthij añ. ℥.iij. farie ordei. ℥.ij. masti
cis. ℥.j. rosaꝝ rub. puluerizataꝝ. ℥.ij. fiat omniuꝫ ꝯglutina
tio ⁊ stomacho apponatur. ¶ Cerotū ⁊ est refugium ꝯua
lescētium ⁊ extenuatoꝝ stomacho subuenit est generale oī
bus passionibus stomachi ⁊ matricis: ⁊ cōfortat cerebruꝫ
⁊ cor: appetitū mortuū viuificat: digestiuam rectificat: retē
tiuā corroborat: ⁊ est expertū si Deo placet. ℞. calami aro.
semi. rute. gario. sandal. olibani myrrhe: masticis. añ. ʒ.iij.
san. dra. ʒ.ij. mumie. ʒ.ß. aloes. ʒ.v. farie corticū granatoꝝ.
℥.ß. ambre. ℥.j. musci. ʒ.j. cāphore tr. j. sansuci: balsamite: ab
sinthij. añ. ʒ.iiij. terebēthine: olei ro. camomillini. vel nardi
ni: olei myrtini añ. ℥.ij. cere. ℥.j.ß myrrhe electe: laudāi añ.
ʒ.j. coralloꝝ rube. galāge: anisi: cardamōi: nucis muscate:
macis añ. ʒ.iij. peonie. ʒ.j. terēda terātur: liquēda liq̄fiant
⁊ buliāt bulīēda: ⁊ fac cerotū sup stomacho: ⁊ administreꝛ
super totū sicut diximus. ¶ De indigestione stomachi.

Vnguētuꝫ pro stō.

Linimētū p stōacho

Aliud vnguentum.

Aliud vnguentum.

Empl̄ꝫ ad ardorē stomachi.

Cerotū p stōacho cōualescētiū

Ndigestio ē cōis mater oīuꝫ egritudinū potis
sime humoraliū: ⁊ nosti q̄ digesta materia q̄e
scit febris feruor: erat eñ iobediēs: q̄ cruda: ⁊
tēpamētū substātie aut q̄ntitatis aut q̄litatis
trāscēdebat: ⁊ ei⁹ clemētū est tepiditas emissa
naturalis caloris: ⁊ hui⁹ rei cā est supabūdantia cibi ⁊ po
tus ꝭm q̄ntū vel quale: aut ab vtraq necnō ⁊ ꝭm substan
tiā ⁊ ꝺ̄bilitas stomachi naturalis. Et scire opꝫ q̄ hereditā
tes vitiū hoc a parētib⁹ raro aut nūq̄ curāꝛ pfecte: ⁊ hi tu
ti⁹ lāguores portāt: ⁊ hoꝝ pfecta medicina sola est abstinē
tia residuū nature cibi ⁊ pot⁹ i locis digestionū: qd in gen⁹
nutrimēti ꝯuerti nō patiꝛ suo vitio: aut natura ꝯuertere
nō valebit ei⁹ instrō debili pmanēte: qd ei nisi cā antecedē
tis efficiꝛ morboꝝ est: ⁊ maturat ad ꝯiunctā suos excessus
que cū adest ꝯtinuo est febris. ¶ Digestio est fructifera ali
menti ꝯsummatio: tūc ei⁹ pfectā dicim⁹ cōsummationē: cū
in fructifera semina valuerit pficere alterū tale q̄le ipꝫ est.
Indigestio autē ecōtra. ¶ Amplius scire oportet q̄ indi
gestio nō minus a supabūdātia q̄ ex eius priuatiōe nasci
tur: tēperamētum eñ caloris nō dicimus absolute: sed in
ꝯparatione ad suū obiectū attēditur: vt obiectū non ma
gis resistat: nec remissum in ꝯparatione ad suum agēs exi
stat q̄ suū agens agere potest: ꝓportionari debent agēs ⁊
obiectū ꝓportione eq̄. ¶ Adhuc scire opꝫ q̄ digestio fit ex
cōiacentib⁹ tūc eñ passiua actiuis omnino obediūt ⁊ nul
lo mō resistūt: digestio nō cōsummatur: aut si min⁹ resistat
vtroq istoꝝ modoruꝫ calor ꝺ̄r distēperatus: siue quo mul

Indigestio ē ꝯmunis mater egritudinum.

Quid sit digestio.

um possit

Calor naturali ꝫ ita ꝑ excessuꝫ sicut ꝑ defectū distēperatur. Caloris tēperantia ⁊ distēperātia non est nisi respectu sui obiecti.

tum possit siue quo minus: calor sufficiēs ad vniꝰ libre plū
bi liquefactionē impotēs est ad ferri libre liquefactionē: ⁊
nō sufficiēs faber aliter ⁊ aliter calefactionē mēsuraret in
faciendo vnā incudem ⁊ clauū: quare caloris tēperātia et
distemperātia est in ꝯparatione ad suum obiectum: verisi
mile quidē de calore nostri corporis q̇ assiduo exercitātur
artificiali labore ⁊ grosse sunt cōplexionis cibaria subtilia
assumētes minime digerūt: sed in eoꝝ corpibus adurunt:
cibādi erāt leguminibꝰ, pane subcinericio ⁊ aliis ꝺ pasta ci
bariis. Et scire debes ꝙ talis calor est ī q̇busdā iuuenū: ca
lor quoꝝ adeo fortis ē ꝙ hūores adurit ⁊ eos q̄si ī venenū
ꝯuertit: ⁊ a q̇busdā humoꝝ materie resoluunt fumi q̇ quā
tūcūq3 distēt a cerebro: ꝙ si fuerit eoꝝ icolatꝰ ī remotioribꝰ
mēbris ascēdūt sursuꝫ ad cerebrū: ⁊ cū sentit sibi ꝑiculū cō
trahit se totū ⁊ oēs suas ꝟtutes ī vnū trahit: ⁊ maxime ꝑ
q̄s spūs aiatꝰ trāsit ad ꝑstādū sensum ⁊ motū oībꝰ mēbris

Epilepsia est morbꝰ iuuenum.

corporis oppilat. ¶ Et hoc ꝯsiderās Hip. ī li. separatoꝝ
sermonū posuit epilepsiā egritudinē iuuenū: q̄ꝙ ⁊ aliter
ecōtra talis morbꝰ nascit: sꝫ nō ē nostrū hic eiꝰ sermonē as-
sumere: sꝫ fortitudinis ⁊ debilitatis ꝟtutū exigētiā regimē
administrare: ⁊ nos hic tractamꝰ de digestiōe stomachi: q̄
sepissime corporibꝰ ꝓpter ciboꝝ ⁊ potuū mltā refocillatio
nem ⁊ caloris inopiā ab egritudine ⁊ aliis causis accidit.

Cura huiꝰ egritudinis est q̄tuor res. Prima est
non extēdere vētrē cū cibis. ⁊ potibꝰ. Hoc em̄
ꝑseruat corpꝰ ab egritudinibꝰ: ⁊ sufficiēs ē hec
sola cura huic egrtudini: ⁊ laudabilior est po
tiōe in multis morbis q̄litas bōa regiminis.
Scda res est confortare stomachū vniēdo ⁊ aggregando
ꝑtes suas. Tertia res est corrigere accidētia digestionis.
Quarta res est si est cā ex hūoris vitio mundificare mate-
riā ledentē: si est sine hūoris vitio malā alterare cōplexio-
nem: ⁊ post illud ꝯfortare. ¶ Primam rem cōplent ꝓhibi-
tio cibi ⁊ potꝰ grossoꝝ abstinētia dico nō vltiata: qm̄ nihil
dare horridū est: superabūdanter stimulosum est dare ꝓhi
bere ipsū a cibo pristino nō digesto vsq3 ad fructifera semi
na: fecibꝰ nō exclusis parum quidem bibere ⁊ subtile pota
bile cū siti assumere: hoc est primū intētionis. Et tua iter-
est bene cognoscere ꝯplexionē: aliter enim ⁊ aliter cibabit

Cholericꝰ molestius famē tolerat q̄ꝫ phlegmaticus.

cholericꝰ ⁊ phlegmaticꝰ ꝓprie apud naturā. ¶ Molestiꝰ
cholerico ē famē tolerare q̄ꝫ phlegmatico: ⁊ respicere cere
brū nō est res fatua: cū ligatura q̄dā neruosa inter cerebrū
⁊ stōm sit que transitiuam patiunt passionem cōsueuit sto
machus cū cerebro dulcedinē cōicare ⁊ amaritudinē: elige
re aerem absq3 paludibus mōtiū oppressa oppositiōe cor
ruptiōe corpoꝝ cadaueꝝ ē de itētiōe ꝓpria: post illꝺ ciba-
re infirmū cibis stipticis acetosis aromaticis ꝯditis sicut
scire te fecimꝰ ⁊ remēorabimur si deo placuerit. ¶ Scdaꝫ

Confortātia stomachum.

rē ꝯplent regimē stipticū tēperatū odoriferū ꝭm verā qua-
litatē electū: appositio rerū quaruꝫ est ꝯferre rei vite iuua
re ꝑtes stomachi: ⁊ ipsas ꝯfortare ne resoluant: de q̄rū so-
cietate ē sandaraca mastix myrrhe mēta aurea ꝓprie mix-
ta cū oleo ros. ⁊ liq̄re satis calido epar ⁊ cor nō est frustra.
¶ Tertiā rē ꝯplēt q̄ accidētia corrigūt iaꝫ illata quorum
diuersa sunt: est eoꝝ primus ꝯcursus ad cerebrum et cor et
ꝯsueuerunt generare fluxū syntomatis. Itē fallacē dolorē
vētris. Et si cū diuturnitate habitudinet dolor iūcturarū
⁊ podagra: ⁊ hoc cursu ꝓcedētia. Et scriptū ē īdigestionē

Indigestio est hyle egritudinum.

eē hyle egritudinū: q̄re tua iterest ꝑspicacissime oīa hec cō
siderare: ⁊ satagere circa rectificationē stomachi: ē ei mate
rialis pater ⁊ cibator mēbroꝝ ⁊ vite. ¶ Quartā rem ꝯplēt
ꝯplexionē extraneā alterare post illud ꝯfortare: ⁊ si aliq̇d
humorale materiā egritudinis debilitat cū ꝯdecenti medi
camine repellere: ⁊ primū ꝯplet regimē illud: ⁊ nos dicemꝰ
hoc ꝟo medicamē: tale ve naturale scire te fecimꝰ et facie-

Medicamen ad digestionem stōachi cōfortandū.

mus si deo placuerit. ¶ Hippo. Medicamē ꝯfortās dige
stionem stomachi: alterans malā ꝯplexionē defendit pro-
prie subuenit lubricitati fluxui syntomatico ⁊ gn̄aliter ī mlt
tis accidētibꝰ ex indigestiōe factis. ℞. acori ru. ʒ. ß. magne
tis. ʒ. ij. castorei. ʒ. j. anisi. ʒ. iij. masticis. ʒ. j. myrrhe. ʒ. ß. zuc-
cari lib. j. Dosis a. ʒ. j. vsq3 ad. ij. ieiuno stomacho de sero

Syrupus ad vitia frigida stōachi.

q̄n itur dormituꝫ. ¶ Judeꝰ. syrupus contra mala vitia fri-
gida stomachi: confortās ipsum ꝯfortatiōe magna: ⁊ facit
appetere ⁊ digerere. ℞. sansuci balsamite an̄. M. j. galāge
macis: nucis mus. ʒ. ij. ros. ʒ. j. masti. ʒ. iiij. festicoruꝫ. ʒ. ij. ace
ti. ʒ. ij. dosis ē. ℥. j. vsq3 ad. ij. cū iunipo ī matutinis. ¶ Me-

Medicamē ad fortē stōachi dolorem.

dicamen forte ꝯtra fortem stomachi dolorē ⁊ inueterataꝫ
malitiā suaꝫ abstergit villos eiꝰ a grossis hūoribus ⁊ red-
dit ipsum sobriuꝫ ad digerēdū. ℞. triū piperū cardamomi
piretri sumac. anisi galāge masticis macis an̄. ʒ. iij. ro. ʒ. iij.
zizib. ʒ. iiij. gario. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. iiij. coriandri. ʒ. ij. aceti.
℥. ß. mellis quod sufficit. Dosis. ʒ. ß. ante cibū ⁊ post. ¶ Ele

Electuarium stōachū cōfortans.

ctuariuꝫ ꝯfortās stomachū ⁊ viscera: ⁊ subuenit materie q̄
cibū retinuit: ⁊ quorum retentiua periit: ⁊ resoluunt vapo
res ad cerebrum ⁊ iam effigiē physionomie adulterauerūt
⁊ choleraruꝫ eminētiā indebitā ꝓduxerunt: cuius permix
tio est. ℞. roß. ʒ. v. masticis: coralloꝝ al. ⁊ ru. cinamomi: su-
mac: calamēti an̄. ʒ. iiij. carniū citri. ℥. ij. myrrhe: mēte: eu-
fragie an̄. ℥. ß. gariofi. ʒ. j. ꝯfice cū syrupo de mēta ⁊ myrto.
Dosis a. ʒ. j. vsq3 ad. iij. ¶ Medicamen bonum ⁊ expertuꝫ

Medicamē ad stōachi putredinem.

contra putredinem stomachi: ⁊ subuenit apostematibꝰ exi
stentibus in stomacho cuiꝰ stomachus residuum cibi ⁊ po
tus ꝓpter caloris inopiam aut malitie maxime sibi guber
nat: ⁊ nō patitur aliquam putrefactionem in eo generari:
⁊ custodit cerebrum ⁊ corpus totum: ꝯfortat cor: et prouo
cat menstrua: ⁊ rectificat malitiam matricis. ℞. triuꝫ pipe
rū an̄. ʒ. j. gariofilo. ʒ. ij. aristologie rotū. ⁊ lōge optime vio
la. betonice an̄. ʒ. iij. salis gēme. ʒ. ij. myrrhe electe ad pōdꝰ
omniuꝫ: confice cum syrupo de spica. Dosis. ʒ. ß. vsq3 ad. j.

Electuariū ad vitia stōachi ex frigida cā.

¶ Electuariū descriptiōe Nicodemi: cuius opatio trāscē
dit genera medicaminum in omni vitio stomachi ex frigi-
da causa ⁊ composita ꝯfortat neruositates eiꝰ subtiles: et
suas virtutes excitat: ⁊ suā malitiā complexiuaꝫ rectificat
cōfortat cor: ⁊ cerebrum ⁊ epar: ⁊ subuenit caducis vertigi
nosis: ⁊ nausee: ⁊ oī vitio stomachi: cuiꝰ mixtio est hec. ℞.
anisi coralloꝝ: spice īde vere: ligni aloes: ro. gario. galāge
zedoarie an̄. ʒ. iiij. peonie. ʒ. iij. nucis muscate. ʒ. ij. margari
taruꝫ. ʒ. vj. ambre crude. ʒ. iij. musci. ʒ. j. masticis ad pōdus
oīm cōfice cū syrupo corticū citri. ¶ Electuariū nobile ad

Electuariū confortās stomachū debilē

ꝯfortandū stomachū debilē ⁊ preseruandū digestiuaꝫ eiꝰ.
℞. ʒ. iiij. spice nardi. ʒ. j. cinamomi: gariofi. liq̄. an̄. ʒ. ij. an-
thos. ʒ. iiij. mēte: alhasce an̄. ʒ. iij. zuccari quantū sufficit: la
uare cum aqua calida manꝰ ante cibū: ⁊ post cū frigida est
custodia stōachi ab īdigestiōe ⁊ paꝝ exercitari laboriosos
ociosos quiescere: ⁊ post hos ⁊ illos parū nō rapido motu

Sternutationis iuuamenta.

exercitari est lex huiꝰ cure scripta. Sternutare post cibū fa
cit descēdere escā ad fūdū stōachi ante apit ⁊ hūores ꝟtit
vniuersaliter: ⁊ stomachū mūdat ⁊ nutrit: ⁊ mittit feces pri
stini cibi ad interiora ⁊ repellit: ⁊ sunt hec mandata ad tutel
lā stomachi ⁊ cerebri calefacere vehemēter volas manuū
⁊ pedum ī dolore stomachi est amicabile nature: sed aliter
⁊ aliter huic vehemēter īfrigidare: illi vero calefacere vt
pulpam capitis vehementer calefacere facit vaporū respi
rationem. Et sciuisti cor cerebrum epar ⁊ testiculi quendā
fluxum concatenatum ad seinuicem hn̄t ⁊ stomachū non
ignorant tristantem gaudentē: ⁊ scriptū est omniū mēbro-
rum vnam esse compaginem ⁊ dolore adinuicem: ⁊ vnctio
spine est iterum res magni iuuamēti languorē stomachi:
et omnium debilitatum membrorum maxime neruis ꝯten
torum: ⁊ calefacere stomachū actuali calore est postremuꝫ
bonum stomacho ꝓprie iuueni vigoroso. Alii q̇dē actuali
calore festino motu exinaniunt: cuꝫ cuiuslibet rei calor nō
viuens in eo originaliter labitur velut aer in subito soleir
radiato aut igne. Et fortassis balnea temperata quedaꝫ
conferunt illis: ⁊ nos alibi scire te fecimus naturā balnei.

Cerotū cōfortās stomachum.

¶ Filius zacharie. cerotū ꝯfortās stomachū retinet calo-
rem in eo ne resoluat: ⁊ remouet duritiē eiꝰ: ⁊ oē oppilās
partē stomachi: ⁊ vigorat in eo calorē: ⁊ sanitatē restituit:
si deo placet. ℞. cere mūde. ℥. iij. terebēthie. ℥. iiij. olei nar-
dini. ℥. ij. q̇bus liquefactis bullitione parua superasperge
puluerē hūc. ℞. myrrhe masticis aloes an̄. ℥. j. ro. ʒ. vi. peo
nie: castorei an̄. ʒ. ij. anisi. ʒ. vj. calamēti. ʒ. vj. gario. nuc. mu
sca. cardomomi: calami aro. reupontici an̄. ʒ. iiij. ⁊ bn̄ stōa

Syrupus stōachi cōfortans digestionē ⁊ appetitū.

cho adherēt. ¶ Filiꝰ serapiōis. syrupus excitans appetitū
ꝯfortās digestiōem educit hūores grossos ⁊ putridos: ⁊ cō
fortat mēbra anhelitꝰ educēdo hūores ab eis: ⁊ curat sciati
cā si ꝺo placet. ℞. thimi: mēte: sāsuci: myrrhe: zedoarie. an̄.

Puluis ad oēs stomachi passiones.

M. ß. agarici. ʒ. v. polipo. rasi ⁊ pistati. anisi. an̄. ℥. j. turbith
electi. ℥. ij. ß. zinzi. ʒ. iij. reupontici. ℥. ij. baccarū iuniperi. ℥.
j. cinamomi: nucis musc. gario. macis: omniū an̄ ʒ. ij. ros. ʒ.
iij. aceti. ℥. ij. zuccari li. iij. ¶ Alterā. fiat puluisꝰ ⁊ ꝓpinet ex
eo ieiuno stōacho pōdꝰ. ʒ. iij. cū. ℥. ij. vini electi subuēit oībꝰ

passionibꝰ stomachi: ⁊ respicit pulmonē et cerebrū: aufert
malitiā: ⁊ remouet dolorē vētris ⁊ viscerū: ⁊ resuscitat ap-
petitū mortuū: ⁊ docet digerere stomachū. ℞. thimi: san-
suci: balsamite: aristologie ro. origani. anisi: feniculi: roris-
marini: calami aro. corticū citri: se. vuarū ⁊ granatoꝝ: lauē
dule: se. ro. basiliconis: hyssopi. euphragie añ. pōdꝰ. j. ligni
aloes. piretri galāge: gario. macis añ. pōdꝰ superioris pōde
ris: croci: opij thebaici. storacis calamite triū piperum añ.
ptez. j. medij pōderis. sanat lāguores stōachi: ⁊ corpꝰ inco

Cibuz bñ masticare est cā melioris digestiōis ⁊ lōgioris vite.

lume suat: si deo placet. ❡ Inq̇t hebē Mes. molēdinare
cibū ī ptes minutissimas: vł subtilissimas: ⁊ vt lābēdo vi-
nū gurgitare est cā melioris digestiōis ⁊ lōgioris vite. Et
vos iā sciuistis p alimēta vitā ↄsistere: ⁊ ꝺm eoꝝ q̄litatem
bonā vel malā māam variare: ꝓpterea nō ignores nāz stōa
chi: ne forte credēs ↄseruare vł reducere destruas: ⁊ sciui-

Natura ꝺ tribꝰ ꝺ virtutibus.

sti ꝙ nā de tribꝰ ꝺ virtutibꝰ: cōplexiōe ꝟtute regitiua: ⁊ cō-
positiōe: ⁊ illuminat ab aīa: quā ītelligētiā dicimꝰ sepataz
et oīz ꝟtutū vnitiua est virtꝰ: sed diuersa baiulationū exer
cēs officia mēbroꝝ diuersoꝝ diuersis nūcupat vocablis:
⁊ tua sp est nāam infirmi cognoscere apꝺ sanitatē si possibi
le est. ❡ Uētris aūt diuerse sunt nature sicut te scire feci-
mus ꝓpter diuersa vłia: īmo singularia opz eligere medi-
camina: ⁊ hoc sufficiēter tradere pōt. In ꝓuisiōe aūt piti
⁊ timētis deū medici maior ps huiꝰ scie relicta est: deū dili
gēti oīa bñ succedūt: ab ipso oē īcolume ⁊ sanatiuū est: na
turaliū sciētijs oīz phoꝝ magnoꝝ ⁊ celestiū signoꝝ varijs
motibꝰ bñ eruditi deū q̄si obliti in suis opatiōibꝰ credētes
oīa scire: ⁊ se q̄si nature autores existimātes: q̇bꝰ oīa desūt
oīa scire credētibꝰ. Et vos iā vidistis validas egritudies
sup q̇bꝰ medicoꝝ mł'titudo elaborauerat peritoꝝ ab alie-
nigenis medicoꝝ cū paruo artis fundamēto curari: q̄sq̄
a mulieribꝰ ab anthomato operātibꝰ. O tu q̇ curā huma
noꝝ corpoꝝ gerere vis a deo nō recedas. Et ne dilateris

Medice a deo nō recedas.

scia phica naturali: ille em̄ autor nature ⁊ eā stabiliuit: et
sine eiꝰ influētia deficit oīs motꝰ nature. Ampliꝰ scire opz

Negare cibū famelico ⁊ añ famē cibū offerre est cā egritudinum.

ꝙ negare cibū stomacho famelico ⁊ añ famē offerre est cā
egritudinū stomachi: paꝝ ⁊ raꝝ comedere debemꝰ: ad mē
sam sedere: ⁊ post diu stare: ⁊ leuiter īcedere donec ad stōa
chi fundū cibꝰ descēdat: est de occupatiōe huiꝰ cure pma.
sternutare est iuuamētū singulare post cibū ⁊ añ: stōachū
em̄ mūdificat. Et sciuisti ꝙ est cura minoris epilepsie sepiꝰ
sternutare diebꝰ ↄtinuis ieiuno stomacho ⁊ subuenit sur-
dis. ❡ Unctio ↄfortās stomachū ad digerēdū et retinēdū
⁊ appetēdū remouēs dolores eiꝰ inflatiōes: ⁊ vētositates:

Ungm̄ stomachi digestiuū cōfortans.

et est expertū: si deo plz. ℞. olei rosa. olei myrtini: olei nardi-
ni añ. ℥. iij. armōiaci. ʒ. ij. nucis muscate. ʒ. j. post vnctionez
supasperge puluerē cinamomi: anisi: corti. grana pōdꝰ. j.
aromatiza vnguētū cū musco. ❡ Unguentū nr̄m fidele ⁊
valde amicū nāe stōachi remouet dolores: ⁊ ↄsolat substā

Ungm̄ ad stōachi et iūcturarū dolorem.

tiā eiꝰ īter oīa medicamina. ℞. lane succide ouiū nigrarū
recētiū li. ß. pone ī vase nouo: ⁊ supasperge aquā currentē
qꝺ sufficit vt madefaciat: fac bulire fere ad ↄsumptionez
agitādo ne adhereat fundo vasis: post torquēdo suscipe li
quorē: sup quo ꝓijce masticis. ʒ. ij. puluerizati vt liquefiat:
myrrhe. ℥. ß. terebēthine. ℥. ß. ⁊ fcā vnctiōe supasperge pul
uerē nardi: ⁊ est hec vnctio magna ↄtra dolores iūcturaꝝ
vniuersos: si deo placuerit. ❡ Emplz optimū ⁊ expertū ↄtra

Emplz stomachū cōfortans.

malitiā stōachi: ↄfortās ipz in oī eo q̇ īdiget. ℞. thimi: san
suci. ro. añ. ℥. j. pistati. ⁊ calefacti cū modico aceto q̄ꝫtū sro
ret ⁊ ↄdiat cū masticis. ℥. ij. ⁊ stōacho suppone: ⁊ est admi
rabile: si deo plz. ❡ Dixit hip. aloe epaticū cū aq̄ thimi ꝓ-

No. ꝺ aloe

pinatū ieiuno stomacho sanat stōachū ab oī lāguore edu
cēdo ab eo materias fraudulētas ⁊ ↄfortat stōm: ⁊ cerebrū
⁊ viscera mūdificat: repellit vermes ⁊ sanat apostema sto
machi: ⁊ visceꝝ dolores: ⁊ mūdificat epar a grossis humo

Pilule mirabiles ad stōachi cōseruatōez.

ribꝰ ⁊ melancholicis. ❡ Pilule cōseruātes stomachuz ab
omni lesiōe intrinseca ⁊ nō pmittunt hūores putrefieri in
eo: īmo abstergūt ipm: ⁊ mūdificāt rugas: ⁊ parietes eiꝰ: et
q̇ assiduat vsum earū diebꝰ singłis illesus pmanebit a do
lore stōachi: nūq̄ꝫ dolore capitis vexabit: ⁊ nihil est oculis
mihi crede salubriꝰ istis: ⁊ q̇ tristant subuenit: ⁊ melācho-
licis ⁊ in medicatiōe matricis vitiose ⁊ visceꝝ īterioꝝ: qua
rum hec est ↄfectio. ℞. masticis. ʒ. iiij. aloes electissimi. ʒ.
x. aga. boni. ʒ. iij. ↄficiant cū tille: ⁊ est vinū coctuz: vt dicit
Symō Ianuensis. Dosis. ij. pilule vel. iij. qñ itur dormi-
tum: ⁊ potest recipi ꝺm numerū voluntarium vsq̄ ad. xxj.

❡ De vomitu ⁊ exuberantia cibi.

Omitꝰ cuiꝰ cā est exuberātia cibi ⁊ potꝰ extēdē-
tiū vētrē vltra nature debitū cura eiꝰ ē euacua
re ⁊ post illꝺ abstinere: ⁊ ↄfortare substātiā sto
machi cū cibis ⁊ potibꝰ ꝺm vnū triū modorū:
aut q̄ꝫtitate aut qualitate aut malitia vtrius-
q̄: quando aūt ab humore acuto leuigato ad cacumina vē
tris vsq̄ ad meri nausea ⁊ vomitus causantur: sit tua pci-
pua ⁊ magnifica occupatio ↄtēperare chimum fellis: ⁊ hoc
sepe accidit habētibꝰ viā latā a stōacho ad epar: ⁊ tu saga-
cissime diuertas ad mēbra īferiora viscerū que naturā fe-
cit esse instrā expulsionis: cū autē vomitꝰ fit ex malitia sto

Puluis stomachi retentiuā cōfortās.

machi falsi nō dubitabis alterare: ⁊ confortare sit ꝓcessus
tuus. In destructionē aūt retentiue virtutis solū regimē
laudabile sufficit: ⁊ aspergere super eo tunc puluerē masti
cis ⁊ nitri inuncto priꝰ oleo myrtino est medicamē expertū.

Ura huiꝰ est. iij. res. Prima est ↄuertere regi-
mē ad oppositū qualitatis ⁊ laudabile in ꝓ-
prietate ⁊ q̄litate nō simplr̄: ⁊ super hoc mul
tiplex est cōsideratio: aliter em̄ ⁊ alr̄ in mali-
tia cōplexiōis stomachi ⁊ furia fellis ⁊ tua in
terest bene discernere: vt scias regimen ordinare ad latus
frigiditatis qñ cholera ⁊ vomitum generat ⁊ nauseā: pro
pina acerosa condita stiptica ꝓpter viam amplā ⁊c. ad la
tus caliditatis regimē hñs ꝓprietatē vomitꝰ retinere qñ
grossoꝝ humoꝝ multiplicatiōe vomitꝰ cholericꝰ ꝺr nasci:
opz cibare ipm cū auaritia magna donec facta sit euacua
tio humoꝝ inobediētiū ⁊ rectificatio sue ↄplexiōis ⁊ ꝟtu-
tis fortificatio: ⁊ ne dubites hos ⁊ illos potare vīo. Illis
aūt subuenit q̇ calorē hñt: qr eū diuertit p vias vrine: sꝫ pa
rum daudū est: ⁊ electum vt ponticū: ⁊ albi coloris. ❡ His
añt q̇ grossos ⁊ viscosos humores habēt subuenire nulli
dubiū ē eos intercidit ⁊ habilitat expulsiōi ⁊ subuenit oī
bus rōne ꝓprie stomachi ↄplexiōis: ⁊ potare aliqñ illos in
obediētes ⁊ multa cholera abundātes aceto bono mixto
aqua veri frigoris est potꝰ cōueniēs ⁊ maxime in estate et
dare portulacas ieiuno ⁊ lactucas cū aceto cū modico pa
nis: et nō postea cibare eos vsq̄ ad vespas ē diuidere cho
lerā ⁊ angustare porū illum cuiꝰ amplitudine graditur: et
extinguere audaciā cholere. ❡ Scꝺa res est parū comede
re ⁊ minꝰ bibere et hoc ↄsiderare ꝺꝫ quātū ⁊ q̄le. ❡ Tertia
res est mūdificare humorē ledētē ⁊ sup hoc vera est consi-
deratio artis sicut ī ipso stomacho: ⁊ rugis suis: aut qꝺ ab
epate graditur ad stomachū necnon passiōes quedaz ma-
tricis nauseā ex vomitu generant: aliqñ ex certa abomina
tiōe vomere q̇s cogit dedignāte natura. ❡ Quarta res ē
substātiam stomachi ↄfortare ⁊ maxime retētiuas ꝟtutes
⁊ īspissare orificiū stomatichi cū stipticis: ⁊ recordari natu
re īferiorē purgationē. ❡ Primā rē ↄplent quecūq̄ ꝓprie
tate stomachū ↄfortāt ⁊ ↄplexione opponūtur humori et
malitie ↄplexiōis vt stiptica aromatica habētia aceto sita
tem: vt nos scire te fecimꝰ modum regiminis: menta maior
balsamita: melissa: in aqua aceto mixta: ⁊ cuz mēta bullita
decocta: postq̄ꝫ sciuerimus cām intentionū rerū causantiū
vomitū succurrimꝰ tunc cū rebus rectificātibꝰ stomachum
⁊ mēbra mādātia ad ipm: qꝺ q̇dē multotiēs accidit ⁊ pro-
prie qñ in aliquo vicinantiū mēbroꝝ materia occultat: ⁊ ē
forte in mādando: ⁊ stōachꝰ debilis est ⁊ ꝓmptꝰ in recipiē
do. Agēs nāq̄ ⁊ si nō sit valde forte iprimit: maxie qñ rei
est ꝑparatio: ⁊ qñ materia est ꝺ genere adiacētiū multo ci
tius vehemēter īprimit lesiōes ⁊ excitat expulsiuā et facit
eā solicitā ad vomēdū. Agēs nāq̄ in rē multi sensus vehe
mēter īprimit: tūc cū rebꝰ abscindētibꝰ ⁊ corrigētibus cās
debilitātes ⁊ ledētes: nūc cū rebꝰ ꝓhibētibꝰ effusionē ma-
terierū ab alijs mēbris ad ipm facimus adiutorio dei cuz
rebꝰ ꝓprie acetosis: q̄ ex aromaticis ⁊ stipticis cōdiant si-
cut cibꝰ de agresta: ⁊ cibꝰ de aceto: ⁊ studeas ligare extremi
tates cū infusiōe aque calide ⁊ silia: et cidonia ⁊ matiana
⁊ succus granatoꝝ. Potus aūt eorū vinū sit subtile odori
ferū: ⁊ lene decētis cōmixtionis cū aqua rosata: ⁊ euitent
vinū dulce ⁊ grossuz ⁊ aquā calidā: qr mollificat stōm ⁊ dis
gregat virtutes: frigida veri frigoris depauperat calorem
in eo. Potꝰ sit valde paucus: nec satisfaciendū est siti eoꝝ.
Tolerātia sup sitim est ex eis q̇ verificāt stomachū: solētia
siti extiguere ī hac hora augēt ⁊ maiorē faciūt īdigestionē
❡ Scꝺaz rē cōplent dieta auara quā eger portare possit:
quia esset

qꝛ eſſet maius periculū multū inaniri. ⸿ Tertiā rē cōplēt
ſolutiua bn̄dicta electa de genere bn̄dictaꝝ medicinarū.
Et nos dicem⁹ in hoc ſermone: ⁊ ſi Deo placuerit. Myro=
balanicū medicamē ꝑparatū cū aqua roſ. ⁊ maſtice: ⁊ eſt
expertū ⁊ bonū. Et ſi eſt a materia quā miſit fel curaꝶ blā=
diēdo acumē ei⁹: donec euēteꝶ: cū ſucceſſione alterātiū ꝓ
quo veſtigiū impſſionū remanet: ⁊ trahere ⁊ diuertere ma
teriā cū clyſterib⁹ mouētib⁹ cholerā ad inferioꝛa eſt huius
occupatiōis. Scriptū eſt fluxū eſſe curā vomitus: ⁊ vomi=
tum fluxus. Inq̄t Hip. habito vomitu ceſſat flux⁹: ⁊ ecō=
tra: ⁊ lauare pedes cū raſura ꝯfoꝛtat ſtomachū ⁊ diuertit
materiā. ⸿ Quartā rē cōplēt quecūq̄ ſtomachū ꝯplexio

Syrupus ꝺ berberiſ ad vomitū ſedādū

ne ⁊ ꝓpꝛietate ꝯfoꝛtāt. Cōſiſtit q̄dē hoc totū in regimine:
vnctionib⁹ ſuꝑ eo ⁊ emplaſtris ⁊ aromaticis aſſumptiōe
nardini gariofilati ſpodiati īnato ab epate. ⸿ Syrup⁹ ar=
cēs vomitū ⁊ nauſeā de berberis eſt medicīa exꝑta. ℞. ber

Syrupus de myrto ad idem.

beris. ℥. iiij. vue acerbe. ℥. ij. cicoꝛec. M. iij. zuccari li. ij. da
ieiuno cū aq̄ maſticis. ⸿ Syrup⁹ de myrto ſtringēs vomi=
tū ⁊ nauſeā. ℞. folioꝝ myrti lib. ß. folioꝝ ſancuci. ℥. ij. aceti

Moꝛbi renū vesice ⁊ ileos faciūt vomitum et ſingultum.

℥. j. zuccari lib. ß. da cū aqua folioꝝ zedoarie. Et tu potes
eligere in grabadin nr̄o: poſtq̄ ſciueris q̄litates ledentes
medicamīa multa cōpoſita ad hoc. Et nō ignoꝛes ꝙ moꝛ=
bi renū ⁊ veſice: ⁊ ileos faciūt vomit⁹ ⁊ ſingultū. Et nos di
cemus illud: ſi deo placuerit: a quo oīs finis ſequiꝶ finit⁹ a
quo opus medicaminū ſequiꝶ ꝑfectibile. ⸿ Electuariū

Electuariū ad vomitum.

noſtrū valde dilectū ⁊ ſufficiēs cōfoꝛtās coꝛ ⁊ mēbꝛa oīa re
tinet vomitū ⁊ fluxū: emendat oēm malitiā ſtomachi. ℞.
gario. ʒ. ij. carniū cidonioꝝ. ʒ. ij. maſticis. ʒ. iij. ambꝛe. ʒ. vj.

Credo. grana. vj.

anthere. ʒ. iiij. nardi muſci an̄. ʒ. j. coꝛalloꝝ rubeoꝝ. ʒ. iij. ſy
rupi de menta quod ſufficit.

⸿ De ſingultu.

Singultus eſt rebellatio humoꝝ inobediētiū
nature ciboꝝ impmutabiliū: qm̄ fit mot⁹ ī par
tib⁹ ſtomachi reliq̄s natura aggrediēte illos
vt expellat: ⁊ qꝛ foꝛte obiectū tranſgrediꝶ exi=
gentiā rei agētis fit mot⁹ ille ſpaſmoſus quē
medici ſingultū appellāt: fitq̄ illud ſm̄ vnū. iiij. modoꝝ. ſ.
euacuatione effrenāte: repletiōe exuberāte: moꝛdificatiōe
humoꝝ fraudulentiū: ⁊ malitia cōplexionis frigide. Eua
cuatione multiplicata in ſolutiōe itur expulſione egrediē
te naturā: aut ꝓhibitione longa ciboꝝ repletione ex mul=
titudine comeſtionis: aut multoꝝ humoꝝ inſpiſſatiōe in
coꝛpoꝛe ſtomachi: quib⁹ natura nō indiget. a moꝛdicatiōe
ꝓpter humoꝛē cholericū doloſum generatū in ſtomacho
aut effuſum ad ipm̄ ab aliis mēbꝛis: aut aſſumptiōe rei ca
lide ⁊ acute: ⁊ vinū ſuper quo multitudo annoꝝ ꝑteriit ſin
gultum facit. Amplius coꝛruptio cibi ⁊ potus ſingultū
concreat. Cōplexionis malitia frigide ꝓpter ſubſtantiam
ſtomachi illi remiſſam ꝓpter caloꝛem naturalē ſicut acci=

Ab aliis mēbꝛis q̄ a ſtomacho naſcitur ſingultus.

dit decrepitis ⁊ illis qui longis tꝑibus infirmanꝶ: aut ꝓ=
pter guloſitatē: ſicut accidit pueris. ⸿ Amplius ſcire opꝫ
ſingultū naſci ab aliis mēbꝛis q̄ a ſtomacho vt ex magno
phlegmate generato in epate ⁊ moꝛbis veſice ⁊ renū vlti=
matur: ⁊ illud eſt penetrabile.

⸿ De ſingultus cura.

Cura ſingultus ex repletiōe ſunt due res. ſ. eua
cuare: ⁊ poſt illud ꝯfoꝛtare: ⁊ pꝛimā cōplēt vo
mitus: ⁊ ſcd̄am quecūq̄ ſubſtantiā ſtomachi:
⁊ cōplexionē cōfoꝛtant. Singult⁹ cura ex vlti=
mata inanitione ꝓpꝛie rei ⁊ ſingultus ex reple
tione opponiꝶ: ⁊ eſt periculoſus. ⸿ Scd̄a res cure ſingul=
tus quidē ex moꝛdicatione acutoꝝ humoꝝ ſupernatātiū
ad ſuperioꝛa ſtomachi curā recipit a vomitu: ⁊ ſicut ſub=
merſus ⁊ ſepultus in villis ⁊ rugis ſtomachi: ⁊ eſt cōpoſi=
tus. Euacuamus cū potu hierepigre: ⁊ pilulis de aloe. Et

De ſingultu ex malicia cōplexionis.

hoc eget maioꝛi abſtinētia. Singult⁹ ꝟo ex malitia cōple=
xionis cura eſt vna duaꝝ reꝝ. ⸿ Pꝛimū alterare cū rebus
calefaciētib⁹ ⁊ ſubtiliātib⁹ ex eis q̄ emplaſtranꝶ: ⁊ potu ſu
muntur: aut cū potu neceſſario: ⁊ oīm modoꝝ ſingult⁹ cu=
re eſt cōuertere regimē ad ea q̄ laudabilium humoꝝ ſunt
materia: ⁊ nature cōſoꝛtiū ⁊ beniuolentiā cōſequātur ⁊ cō
foꝛtare ſubſtantiā ſtomachi. Tertio mēbꝛa mandātia re=
ctificare. ⸿ Confectio Hip. rectificās malā cōplexionem

Confectō ad ſingultum.

ſtomachi frigidā: ſubtiliās ⁊ calefaciēs ⁊ expellēs vētoſi=
tatē: ⁊ liberat a ſingultu: ſi deo placuerit. ℞. coꝛticū fiſtico
rū exterioꝝ: coſti amari: caſtoꝛei: petroſi. an̄. ʒ. j. balſamite:
calamēti: aniſi: maſticis: ſpice an̄. ʒ. ij. ariſtolo. ʒ. iij. confice
cū oximelle ſq̄llitico. Et da. ʒ. j. cū aq̄ ſiſimbꝛii. Et ꝺcoctio
ſquināti ⁊ coꝛticū fiſticoꝝ cū equalitate liberat a ſingul=
tu: ⁊ puluis altilie cū aqua auꝛ. j. liberat a ſingultu ⁊ ſe. ru
te cū nitro ⁊ aqua mellis curat ſingultū ex vētoſitate groſ
ſa: q̄ eſt ex multitudine guloſitatis. ⸿ Fili⁹ ſerapionis. ſq̄l
la qn̄ accipiꝶ cū vino curat ſingultū ex humoꝛibus groſſis
annexis in rugis ſtomachi: ⁊ mūdificat ſtomachū a putre
dine. Et nō ignoꝛes: qm̄ hec q̄ diximus nō ſunt de intētio
ne cure ſingult⁹ quē fecit euacuatio illicita: imo obuiaꝶ il=
lis qꝺ eſt: qꝛ ipſi indigēt q̄ ſunt illis ꝯtraria. ⸿ Illis autē
ſtomachis quos vexat humoꝛ acut⁹ faciēs euenire ſingul=
tū: cura eſt vomit⁹ poſt potū aque calide ⁊ ſe. atriplicis: et
poſt illud aq̄ oꝛdei cū aqua granatoꝝ dulciū: ⁊ aq̄ cucurbi
te. ⸿ Et cōplet hoc qꝺ eſt mediocriter frigidū cū ſtiptici=
tate vt ꝯfoꝛtet poſt euacuationē mali humoꝛis habētib⁹
ſingultū ex ſiccitate intēſa dam⁹ in pꝛimis aquā calidā cū
oleo amigdalaꝝ dulciū: ⁊ oleo violaceo: ⁊ mucillago pſilii
⁊ mucillago ſe. cidonioꝝ: cū oleo amigdalino dulci eſt me
dicamē qꝺ delectat valde. Et eſt exꝑtū: ⁊ diſpōnēs hāc cō=
plent admiſtratio reꝝ humectātiū interi⁹ ⁊ exteri⁹. ⸿ In
ſingultu aūt a phlegmone epatis. Pꝛimū eſt apꝛire baſili=
cam: poſt illud dare caſiā fiſtulā reſolutā in aq̄ endiuie ⁊ ſo
latri: ⁊ oꝛdei: ⁊ ponim⁹ ſuꝑ epar emplaſtra ꝯueniētia phle

Pilule ad ſingultū.

gmoni: ⁊ nos dicem⁹. ⸿ Pilule ad ſingultū natū ex groſ=
ſo hūoꝛe: ⁊ cōpoſito. ℞. caſtoꝛei: myꝛrhe an̄. ʒ. ij. agarici. ʒ.
iij. ſalis gēme. ʒ. j. diagridii coꝛrecti. ʒ. ij. maſticꝫ. ʒ. j. ß. aloes
boni ad pōdus oīm: cōfice cū ſucco mēte. Doſis. ʒ. iij. ī ma
tutinis aut de ſero: ſi antiqua eſt egritudo. ſi noua vt doꝛ=
miaꝶ ſuꝑ medicina: ⁊ foꝛtaſſe parū doꝛmire pōt. ⸿ Pilule

Alie pilule ad ſingultum.

gl̄ioſiſſime ex inuētione noſtra ꝯtra ſingultū calidū ⁊ hu=
moꝛes calidos acutos: ībibitos: vel imiſſos ad ſtomachū:
ab epate: ⁊ malitiā eius calidā: ⁊ ſiccā: ⁊ febꝛē cholericā et
amaritudinē meri. ℞. ſpodii: endiuie: poꝛtul. ligni aloes
an̄. ʒ. j. ß. tamarindoꝝ pulpe. ʒ. iiij. reubarbari: rauedſceni
electi. ʒ. j. cōfice cū aceto. ⸿ Emplaſtra ⁊ olea req̄ranꝶ con
foꝛtātia: req̄rantur etiā in vniuerſali canone de paſſioni=
bus ſtomachi: ⁊ ſm̄ exigentiā elige ea ⁊ ꝓpꝛie in cap̄. de in=
digeſtione. ⸿ Emplaſtrū ꝯtra ſingultū factū ex phlegmo

Empl̄ ad ſingultū.

ne epatis bonū. ℞. triū ſandal. farine oꝛdei: ſpodii: cōfice
cū ſucco ſempuiue: ⁊ ſternutare eſt ex iuuamētis inanien
tibus ſupioꝛes partes ſtomachi: ⁊ repellit humoꝛale ⁊ ci=
bū ad fundū: ⁊ ſi aſſiduetur foꝛtiter repellit ad inteſtina: ⁊ ꝓ=
pter hūc motū ceſſat ab illa natura. ⸿ Emplaſtrū cui⁹ iu=

Aliud ad idem.

uamentū eſt ꝯtra ſingultū ex groſſo humoꝛe natū ⁊ emun
dat ſtomachū: ⁊ delet doloꝛē eius ⁊ abſtergit parietes ei⁹
℞. ariſtologie rotū. galāge: aniſi: baccarū lauri: gentiane:
ru. an̄. ʒ. iiij. caſtoꝛei: myꝛrhe an̄. ʒ. ij. gar. ʒ. v. roſ. ʒ. ij. maſti
cis. ʒ. iij. ꝯfice cū melle ⁊ aqua ſanſuci. ⸿ Vomitus fit cū

No. iſtud.

his que ꝓpꝛietatē hn̄t poſſe humoꝛē eradicare per ſupioꝛ=
ra: vt ſemē raphani: nitrū ⁊ ſilia. Et dixit Hip. ʒ. ß. ellebo=
ri albi cū. ʒ. j. caſtoꝛei: ⁊. ij. zuccari roſ. eſt medicina exꝑta
ꝯtra oēs paſſiones ſtomachi ex groſſis ⁊ viſcoſis humoꝛi=
bus natas repellit humoꝛes cōpactos in villis per vomi=
tū: ⁊ curat febꝛes arteticas: ⁊ vertigines: ⁊ lytargiā: et oēs
egritudines ſtomachi: et delet eas. Sed cum cautela ꝑſu=
me pꝛopinare etiā ꝓuiſione magna ne dederis extenuato
coꝛpoꝛi.

⸿ De ſiti.

Sitis ē auida ⁊ guloſa ꝺlectatio bibēdi aquā
veri frigoꝛis magis q̄ aliquē liquoꝛē potabi
liū. Pꝛecipua aūt oīm intentionū intentio: ⁊
cura huius eſt ſcire ꝓpter quid ſitis nata eſt
aut ꝓpter malū humoꝛē acetoſum contentū in ſtomacho
vel cholericū: aut ebulitione agitante humiditatē in ſto=
macho: aut mala cōplexione. Et accidit ſitis qn̄ caloꝛ na=

Cā ſitis.

turalis celeraꝶ in agendo in foꝛte obiectū groſſoꝝ cibi et
potus: velut aliquis longo fatigat⁹ itinere redditur ſiti=
bundus: ⁊ hanc ſitim ab indigeſtione ꝓpter viſcoſitatē ci
boꝛum inobedientiū potus non extinguit: imo accendit
confoꝛtando obiectum. ⸿ Scd̄a occupatio eſt ſcire mem

Membꝛū oꝛiginale ſitis.

bꝛū oꝛiginale ſitis. Et ſcire debes ꝙ os ſtomachi facit ac=
cidere ſitim: pluſq̄ alia membꝛa coꝛpoꝛis: ⁊ ſi ab aliis ꝓce
dat donec impꝛimat effectū vſq̄ ad meri et oꝛificiū ſtoma
chi deſiccādū nō apparet ſitis valida ꝓpꝛie ī ſiti facta ma=

Ex Hippocrat. in vij. apho. xxvij.

litia epatis ⁊ fellis: ⁊ pulmo eſt ex illis mēbꝛis quoꝝ eſt ge
nerare ſitim: aliqn̄ renes ⁊ ieiunū. Somnus aūt eſt cura
ſitis ex ſiccitate ſtomachi: ⁊ locoꝝ ad que currit hūiditas
ab oꝛe ad ſtomachū: ⁊ aliqn̄ ab idigeſtione ꝓpterea ꝙ ca=

Meſ. x

lor reuocatus ad interiora forti⁹ agit in digerēdo. ¶ Et scire debes ꝙ si afficiat̃ ista malitia tot⁹ calor maior erit sitis: ꝓpterea tūc dignius est precipe vomitū: ⁊ repellere obiectū rebellās: ⁊ ꝯfortare stomachū liniēdo ipm̄ oleo ro. post illud meri. ¶ Sitientiū quidē ꝓpter caliditatē comestorū cura est potus aq̄ frigide sugēdo paulatim ꝓpri ice vel lābēdo. ¶ Inq̄t Gale. multi ꝓpter sitim mortui sunt: sed non fuit illud ꝓpter sitim simpl'r: sed ꝓpter ciboꝝ venenosorū assumptionē: aut al'r ⁊ al'r. Sitientiū aūt ex caliditate est cura cibare illos reb⁹ acetosis sicut secaniabin de zuccaro aqua granatoꝝ acetosoꝝ: ⁊ rob de ribes: ⁊ syrup⁹ de berberis: ⁊ q̄ sunt illis sil'ia. Et quoꝝ sitis ex sola siccitate facta est necesse est vt administret̃ aqua cucurbitaꝝ: ⁊ psilij: et q̄ hoc cursu ꝓcedunt: ⁊ nos legemus: si deo placuerit sil'. Ex siccitate ⁊ caliditate frequēti⁹ est sitim generare: cura ꝯo est qm̄ humida ⁊ frigida hec cōplēt: sed nō posita iuxta latus narcoticoꝝ: imo euitēt ab oī siti narcotica. ¶ Infrigidare pedes: ⁊ fricare caput cū oleo ros. est de occupatione prime cure ⁊ man⁹. Et sciuisti ꝙ vole manuū reuelāt malitiā stomachi ꝓpter neruoꝝ vicinitatē: ⁊ ꝓductionē ad partes illas: q̄re ⁊ stomach⁹ sentit īfrigidationē eandē: ⁊ cū aq̄ veri frigoris ꝓprie in estate: ⁊ succus de liq̄ri. mirabil'r extinguit sitim pulmonis lābēdo. Et necessariū est ꝙ adducatur ad hoc cap'm illud qđ scripsimus in grabadin nostro de lacte: ⁊ secaniabin: ⁊ alioꝝ multoꝝ: ⁊ alia multa capitula: ⁊ mucillago psilij: ⁊ cucurbite extinguit sitim calidā: ⁊ aqua cāphore: ⁊ psilij extinguit oēm sitim febrilē ꝓprie feb. pestilētialiū: ⁊ sitim epaticā ⁊ stomatichā: ⁊ alias calidarū materieꝝ. ¶ Et infrigidamus renes in siti illa quā scis necnō epar ⁊ alia q̄ diximus: ⁊ stomachū apponēdo vnicuiq₃ qđ ꝓpriū magis ei videt̃. Et clysterizet̃ in siti ieiuni ⁊ viscerū ⁊ epatis ⁊ renū cū liquore melonū perfecte maturatoꝝ intrinseco: aut cū lacte nō actu calido ⁊ cū aqua pluuiali vbi fuerit psiliū cōquassatū ⁊ viola. Ampli⁹ scire debes cuius est sitis calidi cordis ⁊ pulmonis. Cura aūt est attrahere aerē frigidū: ⁊ sugere aliq̄d aque ros. vti fuerit psiliū que est ex vigilijs quies ⁊ illius: cuius cā erat humor salsus ⁊ putridus: post vnā horaꝫ vel duas sugere aquā frigidā ⁊ repellere humorē est principali⁹. ¶ Sitis aūt ex phlegmate febrili q̄s extinguit blandire donec causa repellat̃ est necessariū. Et sciuisti ꝙ vinū bene ꝑmixtum est salubrius in siti extinguēda q̄₃ aqua frigida: diaforat em̄ citi⁹ ad loca generātia sitim portādo aqueū: ⁊ magis natura ꝯtēta est potare hoc q̄₃ illud. Et ne dubites sitientem febrili discrasia potare vino sufficiēter ꝑmixto ꝓpter post digestionē aliqualē materie: cui⁹ color albus sit ⁊ origo eius montana: est illoꝝ non bibere: sed lambere paulatim: ⁊ cū suauitate: ⁊ zuccarū vio. mitigat sitim febrilem: ⁊ calidā factā ꝓpter siccitatem: ⁊ ponere os infirmi in fluxu aquaꝝ est mitigare ad tp̄s sitim validam sicut tenere crystallum in ore positam in aqua psilij: ⁊ tenere in ore festucas palee ordeacee mollificatas diu in aqua frigida: multiplicat humiditatem in ore ⁊ conseruat guttur in humiditate ⁊ extinguit sitim.

Vole manuū reuelāt stomachi malitiam.

Vinum ꝑmixtū melius sitim extinguit q̄₃ aqua.

¶ De appetitu mortuo.

Estructio appetitus. Cura hui⁹ sunt tres res. Prima est mūdificare corp⁹ stomachi: ⁊ superest multū scire: qm̄ aut grossus: ⁊ viscosus ⁊ frigidus humor: ⁊ tūc apparet nausea: ⁊ sunt iteri⁹ retēti aut annexi in rugis stomachi: aut mortuus est appetitus malitia calidoꝝ humoꝝ: ⁊ vtimur vijs obuijs sub hac dispōne. ¶ Primo abstersiuis ⁊ incidentibus resolutiuis supiori ⁊ inferiori ꝑm tp̄a ⁊ membroꝝ dispositionem sup rebus quaruꝫ est temperare ⁊ extinguere acumē humoꝝ: ⁊ euacuatione regulata ad hoc ⁊ re. si deo placet. ¶ Scda res est cōfortare virtutē stomachi: qm̄ scire debes ꝙ oēs virtutes debilitant̃ ꝓpter malitiam cōplexionis membroꝝ possidentiū malos humores in p̄iudiciū ipsoꝝ. ¶ Tertia res est alterare malitiā cōplexionis: qm̄ per eam priuat̃ appetitus: ⁊ circa hanc occupationē duo sunt cōsideranda: nā si est acuta ⁊ frigida vtamur contrarijs super hoc. vel in illa cum aceto: ⁊ endiuia aqua granatorū acetosoꝝ: ⁊ que hoc cursu ꝓcedunt: ⁊ etiam hec cū vino antiquo: et altea: dialanga: ⁊ ꝯfectiōe de calamēto: ⁊ q̄ similia sunt: ⁊ terminata est. ¶ Medicamen famosum ad hoc: et nos exꝑti sumus iuuamēta eius magna: confortat stomachū: mūdat ipsum ab humore venenoso ⁊ fraudulēto: et occidit: malitiā cōplexiōis frigidā alterat: et restituit ipsam sanitati: et nos iam significauimus iuuamenta stomachi in vniuersali canone passionū stomachi: ibi nanq₃ inuenies genera medicaminū cōferentiū omi eius peccato ꝓpterea tot partes sermonū non assumimus ꝓlixius. ¶ Prime cōplent medicine quarū virtus est ab eo qđ regulat humores hos ⁊ illos ꝑm hoc nō est vna a natura cōplexiōis. ¶ Posset aūt esse hec maioris virtutis: et clystere nō est annullandū ad hoc: ⁊ diximus tibi in cura vomitus: ⁊ in illo casu etiā iam docuimus euacuātia humores a stomacho et dicemus.

¶ De appetitu canino.

Insatiabilis appetit⁹ fit ꝑm vnū triū modoꝝ: aut malitia cōplexionis frigide stomachi valde: cui⁹ est bn̄ appetere: ⁊ male digerere: ⁊ seq̄tur hāc vt plurimū indigestio diarialis ꝓpter qđ instr'm nature tm̄ nutrimētū īspissare non pōt ī soliditate mēbroꝝ substātie: imo hebetat̃ eo. Aut accidit humore grosso aggregato ī corpe stomachi: ⁊ ex euacuatōe multiplicata accidere pōt: sicut videmus in ꝯualescētib⁹ plurimū: s₃ hoc mihi vitupabile est: qm̄ talia restaurant̃ qualia sunt deꝑdita. ¶ Cura est primū mundificare humorē annexū ī eo. Et sciuisti ꝙ qn̄ hic humor malitiat̃ ī stomacho facit desideriū comedēdi lutū carbones ⁊ sil'ia ⁊ nō est hoc nisi q₂ mala supfluitas adhesit villis ⁊ parietibus stomachi: ⁊ noīant eū tartata medici. accidit ꝓprie q̄busdā mulierib⁹ qn̄ impregnant̃: ⁊ desiderāt acetositatē et ponticitatē: ⁊ forsitā deteriora: ⁊ fugit ab eis post quartuꝫ mēsem: ⁊ alleuiat in tertio: qm̄ pars quedā digerit̃ ꝑ vomitū: alia annihilat̃: alia mittit̃ ad nutrimentū: ⁊ inde remota est dubitatio ꝙ hui⁹ ⁊ illi⁹ cura est ante vomitū anteq̄₃ medicina solutiua educeret hūc humorē: s₃ res est rectificare cōplexionē malā frigidā: et cibare illos cibis pinguib⁹: et vino mixto cui⁹ color sit rube⁹ et rosat⁹ quoꝝ appetit⁹ mēdose appetit. ¶ Inq̄t Hipp. pot⁹ vini soluit famē: ꝑpa rent̃ cibi reliq̄ aceto si cū pīguedīe mixta sine acetositate ⁊ stipticitate: ⁊ volum⁹ illos potari vino rubeo anteq̄₃ sitiāt et post: et hoc regimen alleuiat egritudinē: et curat tp̄e lōgo: si deo pl₃. Sed nō illos: et eū q̄ comedit lutū et timet̃ sup eo de hydropisi: et est alafrison. ℞. herbi: eupatorij: squinātī. an̄. ʒ. vj. myrrhe: masticis. an̄. ʒ. iij. cupuloꝝ glandiū. ʒ. vj. aloes. ʒ. xvj. terant̃ oīa et decoquant̃ in. ij. lib. aq̄ pluuialis decoctiōe perfecta det̃ in potu cū diacidonitez ʒ. iiij. ¶ Electuariū ex inuentione nostra curās hos: et illos si deo placuerit: confortat stomachū: remouet falsum desideriū comedendi. ℞. cupuloꝝ glandiū. ʒ. ij. anisi. ʒ. iij. myrrhe. ʒ. ij. myrobalani. embli. belliri. oīm an̄. ʒ. vj. scorie ferri infuse in aceto: et exiccate et torrefacte. ʒ. viij. cardamomi maioris cubebe. an̄. ʒ. iij. zuccari tabarzet qđ sufficit. Dosis. ʒ. j. ß. cū aqua anthos ieiuno stomacho.

Cause.

Pregnantiū appetitus q̄lis.

ij. Aphorism. xxij.

Potio ad appetitū corruptū.

Elect. ad appetitū carnium.

¶ De egritudinibus et oppilationibus epatis.

Oppilatio epatis. Cura hui⁹ egritudīs est. vj. res. Prima est apire vias: ⁊ mineras ab epate ad vesicā succidere nature: et recordari illā viā esse emunctoriū ad aquositates sanguineas et cholericas expellendū in regionibus epatis ꝓpter viarū concurrentiū ad eū: et aliq̄n stomachi falsitate oppilationes diu figuratas. ¶ Scda res est stomachi et epatis cōplexiones ꝓprias confortare: ne nutrimentū crudū epar recipiat: ad quod meseraicaꝝ naturas inspicere oportet. ¶ Tertia res est subtrahere naturā ad longinquiora: ꝓpter quod ad oppositū iam diuersum: et in rectificatione positum iam curat̃ in euacuatione oppilationis cum flebotomia saluatelle vtriusq₃ manus: clysterib⁹ de lupino: ⁊ oleo vio. et ꝯfidas maxime in flebotomijs venarum concauitatum pedū amborum: in omni epatis egritudine: ⁊ fellis: et maxime ictericia: curat em̄ hoꝝ locorū sola sanguinis subtractio: si deus voluerit. Sanguinē subtrahimus sub subiecti virtutū possibilitate ⁊ magnam egritudinis exuberātiā. ¶ Quarta res est extrinseca regimē laudabile cibi ⁊ pot⁹ cibus subtilis tēperat⁹ sanguini vicin⁹ circa principiū declinās ad aliq̄lē frigiditatē si materia calida simpl'r fuerit: ⁊ in fine rei simpl'r cib⁹ calidus ⁊ humidus ꝓprie cōplexiōis sil'is in nulla egritudine relinquēda est mēbri innata cōplexio: ⁊ priuāda a sil'i regimine. Obuiari aūt opꝫ humori egredienti cōplexionem simpliciter: competit eis vinum subtile mixtum: si non febricitent:

citent: aquā oino fugiāt sine febre: ⁊ cū febre oppilat vias
debiles: naturā oino ꝯtristat: nullū iuuamētū ei p̄stat: sed
laborē ⁊ fluctuationē: vinū ꝯfert cholera abūdātib⁹ rubea
⁊ subtili: qm̄ vrinā ꝓuocādo canales epatis ⁊ fellis christim
cholerā expellēdo mūdificat: ⁊ remouet oppilationes op
pilātes materiā rarefaciēdo: naturā cōfortādo: sanguinē
clarificat: ⁊ spūs viuificādo releuat. Et maxīe post mūdifi
cationē cholere. Abstineat a coitu: a vino nouo dulci: ⁊ fu
moso: ⁊ abstineat a calidis tertiū gradū ascēdētib⁹ ⁊ frigi
dis vltra primū gradū: nec extēdant ventrē eoꝝ cū cibo et
potu: minus comedāt q̄ bibāt: ⁊ parū bibāt ⁊ cū siti ⁊ fa-
me: nec cibū assumāt: nisi prius a fecibus primi cibi inte-
stinis mūdificatis: nec calefaciāt pedes eoꝝ: dormiāt pedi
bus discoopertis: siquidē febricitauerint aperiāt basilicam
vtriusq̄ brachij si expedit: ⁊ regimine regant̄ febricitātiū
humido magis q̄ frigido. Si q̄dē durū fuerit epar valde
⁊ ictericiā habuerit: malū signū: si nō durū: nō mala est icte
ritia: imo nature operatio. Et īpossibile est oppilationē epa
tis cōfirmari: q̄n splenis oppilationē natura non acq̄rat:
est em̄ artifex ⁊ minister humoꝝ: ⁊ fons primi sanguinis:
cui⁹ ꝟtus īpedita m̄ra mēbra ꝯtristat: arteriaꝝ principiū
est mediāte vena cōcaua a gibbo epatis ꝑ mediū diafra-
gmatis ad dexterā auriculā cordis: ⁊ egredit̄ ꝑ sinistram
vbi substātia cordis assumit tunicā ⁊ facit eā arteriā: et di
ab orthi: qđ est principiū oim̄ arteriaꝝ: hec eadē in tres ra
mos diuidit̄ quoꝝ maior mittit̄ ad spinā: diuidens se ad
multas alias arterias missas ad inferiora mēbra. Scđus
materiā dirigit ad pulmonē. Tertius minor est sinistro ra
mo: q̄ per mediū sigillat ⁊ figurat naturā. Et virt⁹ corpo-
ris est custos portās ⁊ venit ad sinistrū brachiū: inde est q̄
verius ⁊ fortius ibi sonat. Uero q̄dem artifice infirmatur:
cor ab eo sanguinē recipit: vt a debitore debitū: ⁊ alia con
tristari principalia mēbra maxime qm̄ eius virtus gerit ⁊
cōplet: satagendū est tanti mēbri rectificabilē cōplexionē
rectificare est rectificabilius ceteris mēbris ꝓpter suā dul
cissimā naturā: epar hedulinū calidū positum sup̄ ipm̄ est
magna medicina in rectificando cōplexionē eius. epata
aīalium ⁊ agnoꝝ hoc maxime operant̄ ꝓpter vicinitatem:
hilaritatē p̄stāt magnā: ponant̄ super eo calida nō arti
ficio: sed cū de virtutibus extrahunt̄ remouēt maxime do-
lores ⁊ oppilationes nouas. ¶ Spongia marina imbibi
ta aqua ros. ⁊ cāphorata est medicina magna in oī egritu
dine fellis ⁊ epatis: si in figuratōe in eo est oppilatio diu-
turna: nulla actu frigida sup̄ eo ponāt̄: nec calida natura:
⁊ maxime si dolorē patit̄: ⁊ euitent̄ sup̄ eo narcotica: remo
uent dolorē ad tp̄s: sed sunt mater oppilationū: ⁊ aīe mē-
bri inimicant̄: stupefaciūt em̄ ⁊ sensum tollūt: ⁊ sic mēdo-
se ꝓdesse videt̄: est res magni erroris curare cū narcoticis
ꝓiūpit em̄ materiā post tp̄s nō diu extēsum: ⁊ redit egritu-
do nouissima periculosior: īpediūt purgationē ꝑ vrinā: q̄
est prima ⁊ vltima cura egritudinū fellis ⁊ epatis: si fere la
borauerint violētia: ⁊ vinū bibere formidēt si op⁹ eius aq̄
cocta modicū acetosa aceto albo: ⁊ nō vacillēt ī suis cibis
aliq̄d assumere aque vinate vino pōtico subtili ⁊ albo: re-
frigerat talis potus mēbra calefacta: ipsoꝝ ꝟtutes: ⁊ spūs
reuelat: ⁊ ꝯfortat acumē cholere extinguit: vt dictū est vri
nam ꝓuocādo eā expellit: cicorea coriandrū ⁊ portulaca a
ꝓprietate cōferunt: ⁊ remouēt oppilationes fellis epatis
⁊ splenis: ⁊ meseraicaꝝ nō q̄ calida: nā frigida sūt borag.
portul. scariola: cicorea epatica est cib⁹ laudabilis: fruct⁹
bucce in saporib⁹ sine fe. ⁊ cū fe. ¶ Epatica herba est medi
cina magna: ⁊ ꝓbatissima in omni gn̄e fellis ⁊ epatis: bi-
bant succū eius ieiuno cū aqua lactis caprarū in qua fue-
rit spica nardi: ⁊ spodiū ⁊ aq̄ lactis capre violata ē eis di-
uersiuū bonū: ⁊ spōgia marina submersa oleo ros. sup̄ eo
est laudabilis: ī frigida ⁊ calida materia: flores sambucoꝝ
recētes cū aq̄ lactis capraꝝ est laudabilis medicina: sitim
extinguit venas meseraicas: epatis canales clarificat: ⁊ fa
cit ad ꝓuocationē vrine: ⁊ gaudet ea natura: facit minerā
gaudij lōgus ei⁹ vsus: ⁊ est medicina nobilissima cholera
abūdātib⁹ nigra: ⁊ manifestū affert iuuamētū phthysicis:
⁊ ethicis et fluxui sanguinis mēstruoꝝ ⁊ emorroidaꝝ ⁊ na
riū: et ꝓprie ꝑ partē dextrā: et est summa cura ceteris egri-
tudinib⁹ epatis maxīe ex sanguine: ⁊ vomitu in magna ne
cessitate et habentib⁹ cholerā dispersam nō tn̄ paratis ad
phthysim: nec ad aliquā spūalū mēbroꝝ malitiā: ⁊ in dolo

Epar hedi calidū sup̄ epar positū ipz cōfortat.

Nota de spongia marina.

Nota laudes epatice herbe.

ribus epatis maxīe cholericis: ⁊ tp̄e estiuo est medicina ⁊
cura magna. ¶ Flores tamarisci ſm oēm modū admini-
strationis et ꝓprie cū iure ciceꝝ ru. est cib⁹ medicinalis: et
ius ciceꝝ mūdificat epatis canales: ⁊ facit ad bn̄ esse ꝓuo
cationis vrine: et est medicina magna habētib⁹ cholerā dis-
persam et ꝓprie administratū cū carnib⁹ serpentū ſm do-
ctrinā nostrā est medicina: quoꝝ egritudines iā sunt cum
diuturnitate infigurate in corpe eoꝝ: ⁊ quoꝝ cutis citrini
tate adulterata est: ⁊ attenuari clamat: ⁊ morbo subiugari
cōsumptio demōstrat: et quoꝝ oculoꝝ orbes dingunt̄ oī
tp̄e colore icteritio adulterari: ⁊ eoꝝ retētiua ad ꝑtez infe
riorē est verissima ad supiorē partē ꝓpter cholerā superi⁹
leuigatā est ībecillis: abhorreāt multū cibū: ⁊ potū semel:
imo paꝝ subtilis ⁊ sepe. ¶ Jus aūt serpentū cū cicorea et
florib⁹ rorismarini croco administrat̄: nec p̄termittas paꝝ
diptami associari cū eo corrigūt quodcūq̄ corrigibile in
eis. ¶ Diptam⁹ ⁊ ſpentū carnes laudabiliores sunt albi
nō aq̄tici: nec mōtani abscisis mēsura digitoꝝ. vij. capite
⁊ cauda: nec al̄r mouant̄: p̄ia ebulitōis aq̄ abijciat̄: est me-
dicinaꝝ materia in diuturnis egritudinib⁹ quaꝝ materia
fuit cholera: ⁊ maxīe adusta: ⁊ oim̄ humoꝝ adustiōe: ⁊ īfe-
ctiōe sanguis diuturna: ⁊ credas de hac medicina ī lepro-
sis: ⁊ ꝓprie cū lacte ethicis nullū huic eq̄pollēs medicamē
⁊ ictericis: ⁊ sup̄calefactis epate: ⁊ malitia fellis nō ex cō-
iunctiōe cōplexionis ⁊ substātie: q̄uis aliq̄d ad bn̄ esse ſʒ hāc
faciāt: nec substantiā: nec cōplexione scriptū est qi tale: et nō
q̄re minuit medicinā largitor bonoꝝ vel naturali ⁊ supna
turali ꝟtute vtraq̄ celesti: ⁊ elemētali sicut de⁹ creauit: q̄dā
est nobilissima in reb⁹ ꝟtus nō natura hac: ſʒ altera natu-
ra in vita nō de naturis eoꝝ q̄ sunt sub sole: ſʒ alteri⁹ nr̄o
ītellectu ignote. ¶ Quintā rē ꝯplēt mūdificatio putrido
rū humoꝝ rectificatio mēbri: imo sit p̄ma intētio alterare
malā cōplexionez adequare materiā ad expulsionē expelle-
re ⁊ ꝯfortare stomachū ⁊ epar: et hoc cōplēt oēm rē hui⁹ cu
re seq̄strare humores nociuos: ponere eos in necessitate: ⁊
facil̄r sine turbatōe nature expellant̄: trahere materiā ad
oppositū ꝑ ꝯuenientes regiōes: ⁊ maxīe ꝑ eā partē qua na-
tura vtebat̄ an̄ rebellationē hui⁹ humoris facim⁹ hoc cuz
vrinā ꝓuocātib⁹: ⁊ clysterib⁹: ⁊ flebotomijs venaꝝ manuū
in extremis subtractiōe sanguis a cōcauitatib⁹ pedū cuz
sanguisugis vētosis seq̄stram⁹ ⁊ digerim⁹ oppillatiōes: se
dam⁹ cū syrupis ⁊ emplastris. ¶ Dieta laudabilis ī q̄to:
et quali ꝓprietate: et gaudiū hilaritatis iniūgimus oino.
¶ Galenus. electuariū valēs ad debilitatē epatis mūdi-
ficat canales epatis fellis ⁊ subtiliat humorē: ꝓuocat vri-
nā: cōfortat epar ꝯfortatiōe magna. ℞. ligni aloes. ro. spi-
ce nardi: cinamo. reu. an̄. ʒ. ij. lacce: gari. an̄. ʒ. ß. asari: anisi:
maiora. masticis granoꝝ balſ. an̄. ʒ. iij. fu. meu. sq̄nāti: spo.
an̄. ʒ. j. Cōfice cū aq̄ decoctiōis ligni aloes: ⁊ spice. dosis. ʒ.
j. vsq̄. iij. ¶ Syrup⁹ ex inuētiōe nr̄a adequās materiā noci-
uā: vt expellat̄ mūdificās epar: ⁊ malitiā fellis ꝑ vesicā ex-
tinguit audaciā cholere fugat: febrē oino rectificat effigiē
eo qđ mēbra haꝝ egritudinū rectificat si de⁹ voluerit. Nō
redarguat̄ a stolidis medicis hoc ꝟbū: si De⁹ voluerit se-
pe repetēdo oīa velut fum⁹ deficiēte igne deficerēt: ⁊ velut
pluuia recedētib⁹ nubib⁹ euanescerēt: si modicū sua q̄esce-
ret influētia. ℞. scariole: salute: portu. capil. ve. scolopē. eu
patorij: lupini: saxifragie: epatice: radicū folioꝝ ⁊ floꝝ ci-
coree: radicis apij: feniculi: brusci: sempuiue: tamarindoꝝ:
⁊ vuarū cū teneritate sua. ℞. ros. q̄ hn̄t folliculū cū pomo
intrinsec⁹ rub. ad modū cerasi. Quidā tradūt eā gen⁹ sola-
tri: hn̄t ramula sua p̄rogatiuā sup̄ oēs medicinas de mun
do in ꝓuocādo vrinā et lapidē ex vesica repellūt. ℞. solatri
domestici: folioꝝ salicis an̄. M. ß. se. cōiuz: portu. apij: feni
cu. anisi: subtile puluerizatorū. an̄. ʒ. iij. floꝝ boragis: psilij
preparati: tamarisci. vio. ros. an̄. ʒ. ß. sanda. al. ⁊ ru. berbe.
bdellij. calami aromatici spodij. masticis. an̄. ʒ. j. succi plā-
taginis dispumati: succi fumiterre: succi thimi: succi apij:
succi pomi acetosi: succi scariole: ⁊ pomi terreanei ꝑfecte
dispumatoꝝ. an̄. ʒ. iiij. reupōtici. ʒ. iij. reubarba. p̄parati ⁊
electi ſm doctrinā meā. ℥. j. ß. cāphore. ʒ. j. zuccari boni li.
iiij. in fine sui aromatizet̄ syrupus. ℞. ligni aloes: spice ga
riofil. cina. an̄. ʒ. ß. aceti īfecti musci. ʒ. iiij. Dosis. ℥. j. vsq̄ ad
ij. cū aqua cicoree: vel aqua lactis capraꝝ de mane an̄ lu-
cem: emittāt si possibile pri⁹ fuerit supflua prime ⁊ secunde
digestionis vt naturā inueniat exoneratam et excitatam.

De florib⁹ tamarisci.

Not. laudes carnium serpētū: ⁊ qualiter debēt p̄parari.

Electuariū ad debilitatem epatis.

Syrupus ad idem.

Nō abs re sepe ꝟbuz si De⁹ voluerit repetitur: ꝟ qua ꝑticula hic vide

Nota ꝟ solatro vesicario.

Syrupus ad caliditatem epatis.

¶ Syrupus in materia epatis calida simplr refrigerans mēbra supcalefacta ⁊ epar audaciā fellis ⁊ cholere extinguit: ⁊ est mors febriū: et releuat infirmū ab ethica: ⁊ ictericia: si deus voluerit sanator cūctoꝝ morboꝝ. ℞. berberis: floꝝ boraginis: floꝝ ⁊ folioꝝ cicoree: folioꝝ ⁊ seminū scariole: ⁊ portulacaꝝ psilij cōquassati in aqua frigi. epatice. añ. ʒ. j. plātagis: pipinelle sempuiue. solatri. añ. M. ß. succi epatice: succi cicoree: succi scariole siluestris ⁊ domestice: succi sempuiue: succi apij depurati. añ. ʒ. iij. spodij sandali. se. cōium mūdatoꝝ. añ. ʒ. iiij. camphore. ʒ. j. ß. aceti. ʒ. iiij. viol. ros. añ. ʒ. j. zuccari lib. ij. Dosis. ʒ. ij. in aurora cum aq̄ frigida: ⁊ caue ne sit infirm⁹ cū oppilatione splenis vel epatis: nec sit senex assumēs eū: febricitātib⁹ sola colatura detᷣ de mane sicut dictū est ⁊ modicū añ accessionē fe. si volueris eā abbreuiare: ⁊ i fine paroxismi pot⁹. iij. ʒ. da cū frigida extinguit tertianā duplicē ⁊ febrē incēdiosam: si de⁹ voluerit. ¶ Dixit Agazo expimētator magn⁹ de ciuitate athenarum. lacca remouet omnes oppilationes epatis ⁊ decoctio gasit cū lacca et spodio curat in paucis dieb⁹ oīno oppilatiōes epatis: ⁊ maximū iuuamentū afferens habētib⁹ hydropisim.

Electua. ad oppilatio. epatis.

¶ Electuariū ꝯtra oēs oppilationes epatis antiq̄s ex grossa materia: ꝯfert cerebro: ⁊ stomacho: ⁊ oīb⁹ mēbris interiorib⁹: apit venas meseraicas: ⁊ est potēs ꝓuocare vrinā in educēdo ꝓprie materias ꝯtētas in epate ⁊ regionib⁹ suis: curat hydropisim. ℞. radicū lilij celestis agarici: armoniaci: calami aromatici: lacce asari: rosaꝝ spice nardi cinamomi: ligni aloes. aña. ʒ. viij. gasit fisticoꝝ: gūmi hedere: aristologie. añ. ʒ. iiij. masticis. ʒ. ij. floꝝ camomille. ʒ. ß. semis endiuie spodij. añ. ʒ. iij. puluerizenᷣ ⁊ cōficianᷣ cū vino ⁊ melle. dosis hui⁹ magni antidoti sit. ʒ. iij. cū decoctione radicū lilij celestis: ⁊ gasit. remouet oppilationē oīꝫ nutritiuoꝝ mēbroꝝ: ⁊ maxime epatis: ⁊ fellis ⁊ remouet fortes dolores epatis: ⁊ iuuat hydropicos: imo sanat eos adiutorio dei.

Sanat hydropicos

¶ Dixit Gal. fu. meu. lacca subtilissime pulverizata cū decoctiōe hyssopi: ⁊ sacri regie. Dosis. ʒ. j. est summa medicinaꝝ in ꝓuocādo subito vrinā: ⁊ expellit aquositates grossas ꝯtētas in epate: ⁊ renib⁹: ⁊ ꝓpe materiā diuturnā grossam: ⁊ sine febre. ¶ Succus gasit ⁊ lupuloꝝ cū bono ⁊ electo agarico est medicina magna in remouēdo oppilatiōes quaslibet epatis: ⁊ maxime ex frigida cā ⁊ antiqua: ois eñ materia lōgo tpe diuturna tanq̄ frigidus calido medicamine curatᷣ: remouet magnos dolores: ⁊ sanat epar a lāguorib⁹ suis: si deo plꝫ.

Syrupus ad epar supercalefactum.

¶ Alexāder. syrup⁹ vtilis hñtib⁹ epar supcalefactū: ⁊ choleram exuberantē in chistin fellis extinguit acumē eius: ⁊ mūdificat. ℞. succi endiuie: succi plātaginis: lupuli: fumi terre. añ. lib. iij. depurētᷣ ⁊ buliāt cū li. ij. aque frigidissime in qua fuerit q̄titas reubarbari boni ⁊ modicū spice nardi. dieb⁹. ij. et vas hui⁹ aque cū reubarbaro. sit nouū: ⁊ mittatᷣ suspēsum in puteū aq̄ frigidissime: buliat in hac aqua vsq̄ ad cōsumptionē lib. iiij. aque colate a reubarbaro: et zuccaro lib. j. dosis. ʒ. ij. cū aqua frigida ieiuno.

Potio vtilissima laxatiua.

¶ Potio nobilissima ex inuētiōe nostra purgat quācunq̄ epatis et kistis cōtentā, et adesam materiā: mēbrū rectificat: canales eius abstergit oppilationes eius rapit: ⁊ opponit se medicine frigide et calide cōposite. ℞. reubarbari recētis sine adulteratiōe. ʒ. iiij. pone ex ipso in syrupo viola. ʒ. v. per. iij. dies: ⁊ cū eo spice. ʒ. ß. colato syrupo sigillata est aia i eo: et relicta aia reubarbari: subiūge cū syrupo pulpe bone: casie magne electe: tamarindoꝝ recentiū: zuccari puri. añ. ʒ. ij. in forma trocis. ʒ. j. ß. et sit dosis. ʒ. iij. trocis. vsq̄ ad v. et poteris colare syrupū a substātia oīm medicinaruꝫ. Syrupi hui⁹ nobilissimi. ʒ. iij. da cū aq̄ lactis capraꝝ i matutinis primis: ⁊ custodi potionatū tuū sollicite: liberabitᷣ data potiōe: si deus voluerit. ¶ In senectute epatis egritudine: ⁊ oīm principaliū: ⁊ maxime forēsiū mēbroꝝ a vijs prime expulsionis dāda est medicina qñ itur dormitū: pῑma digestione cōpleta vt dicta medicina cū cibi aia ⁊ subtili substātia ad mēbra remota portetᷣ: et detᷣ i pilulis quarū est hec cōpositio.

Pilule nobiles.

℞. reubar. boni. ʒ. vj. māne electe. ʒ j. pulpe tamarindo. ⁊ casie. añ. ʒ. ij. oīm geneꝝ myrobalanorū recētiū sine ossib⁹. ʒ. iiij. spice nardi tr. j. lacce. ʒ. j. ꝯfice cū succo thimi. Dosis eaꝝ est pilule. xj. vsq̄ ad. xvij. post cibū hora dormitōis attrahūt et eradicāt materiā post a gibbo epatis ad intestina: et est medicina ꝓpria in oi egritudine epatis: fellis: et omni materia: ꝓprietas quidē eis opponitur cholere in substātia intolerabili cōplexio substātialis phlegmati i substātia naturali: ⁊ oi materie mixte. ꝯfidas in hmōi potionis ꝟtute sanat cūctos epatis languores si deo placuerit: qñ ex grossa ventositate ꝓpter perfidā oppilationē retentā dolores generanᷣ terribiles: ⁊ times debilitatē ꝟtutis acumine doloris nō tardes balneare infirmū nudū febre et apostemate: placat eñ dolores caliditas dulcis balnei poros aperiēdo ventositatis affectus ⁊ oppilationes cāmq̄ doloris remouet ⁊ effugat: nō tñ assiduandū est balneū nisi in tali necessitate ex folijs ros. sit balneū aque dulcis ⁊ camomille infrigidatū.

Clystere ad egritudines epaticas.

¶ Clystere conferens egritudinib⁹ epatis. ℞. lupuloꝝ: violaꝝ: fellici nei: sabbucoꝝ. añ. M. j. casie zuccari viol. añ. ʒ. j. olei viol. ʒ. iij. butyri recentis. ʒ. j. salis indi. ʒ. j. vt associetᷣ in calida materia.

Clystere ad multa vtile

¶ Clystere ex aqua lactis capraꝝ cocta modico aniso pulverizato: olei vio. ʒ. ij. est sublime in ꝓuocādo vrinā ⁊ dolores: quoꝝ mater est ventositas: ⁊ oppilationē remouet.

Clystere ad materiam frigidam.

¶ Clystere in materia diuturna ⁊ maxime frigida ℞. lupuloꝝ: ebuloꝝ folioꝝ sambuci viol. añ. M. j. aga. ʒ. iij. hiere Gale. anisi pulueriza. ʒ. j. been. ʒ. ij. salis mell. et olei ad sufficiētiā.

Syrupus ad inflammationem epatis vtilis.

¶ Hip. Syrup⁹ vtilis epati inflāmato: ⁊ passiōi oppillatōi venaꝝ. ℞ floꝝ tamarisci: berberis. añ. ʒ. ij. ēdiuie: epatice: scolo. apij lupuloꝝ. aña. ʒ. j. gira solio. M. j. sanda. albi ⁊ ru. ʒ. j. zuccari. li. ij. Dosis est. ʒ. ij. ieiuno stomacho quoties sitiuerit: sitim extinguit: epar rectificat ⁊ cōfortat: datᷣ cū aqua cocta.

Pilule ad oppilationes epatis vtilis.

¶ Pilule Hip. ꝯtra oppilationes epatis: ⁊ egritudines inueteratas. ℞. aga. ʒ. ij. sene. ʒ. j. aloes boni opti. ⁊ loti. ʒ. iij. bacce: floꝝ tamarisci. añ. ʒ. j. masti. zinzi. añ. ʒ. j. reubar. spice. añ. ʒ. iij. ꝯficianᷣ cū succo fumiterre. Dosis a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iij.

Empl'm i frigi. epates.

¶ Fili⁹ zacharie. Modus emplastri refrigerātis epar inflāmatū: ⁊ fel. co. ℞. sanda. ʒ. iiij. masti. ʒ. ij. sempuiue trite. ʒ. j. farine ordei: interiora triū ouoꝝ cāphore. ʒ. ß. olei rosa. aq̄ ro. succi solatri: succi ꝟbene. añ. ʒ. ij. aceti. ʒ. j. vtanᷣ hoc liquore sup epar a tertijs vsq̄ ad vespas.

Descript. hiere constantini.

¶ Hiera descriptiōe Cōstātini medicina bñdicta: ⁊ maxie i acutis febrib⁹ multe caliditatis sitiꝫ extinguit: ebulitionē sanguis: iflāmationē epatis: fellis: corpis: stomachi: ⁊ oēm inflāmationē sedat: cui⁹ hec est ꝑmixtio. ℞. rasure costi boni. ʒ. iiij. tamarisci. ʒ. v. medulle casie. ʒ. iiij. zuccari. ʒ. v. succi endiuie: succi apij: succi malorū dulciū acetosoꝝ: succi acetositatis citri. añ. ʒ. iij. folioꝝ lupini: capilloꝝ veneris. añ. ʒ. ij. prunoꝝ siccoꝝ numero. c. myroba. rosa. añ. ʒ. j. spice. ʒ. iij. decoquanᷣ in li. iij. aq̄ fontiū vsq̄ ad li. j. ß. ⁊ ꝓijce zuccari li. ij. aceti boni lib. j. ⁊ coq̄ bulitōe vna: ⁊ demerge sup illud: ⁊ coque cū melle ad spissitudinē. Ultimo ꝓijce in medicamine sanda. rub. spodij. charabe: berberis se. portu. se. acetose. añ. ʒ. iiij. ligni aloes ʒ. ij. cubebe. ʒ. iij. cāpho. ʒ. j. repone in vase vitri: est medicamē nobile. Dosis ab. ʒ. j. vsq̄ ad. ij. cū frigida: ⁊ hoc in estate. ¶ Dixit Auemus de simplici aqua decoctōis corticis exterioris fistici mūdificat canales epatis: ⁊ maxie cōfortat stomachū.

Medicamē ad diuturnas egritudines epatis.

¶ Medicamē magnū: ⁊ maxie in egritudinib⁹ diurnis epatis: ⁊ salso phlegmate ⁊ lepra. ℞. fumiterre: semis lapatij: seminū absinthij: scabiose: añ. ʒ. viij. oīm myrobalanoꝝ sine ossib⁹. añ. ʒ. v. hierepi. Gal. succi rosa. añ. ʒ. j. thimi: epithimi: macis. ⁊ sene. añ. ʒ. vj. reupōtici. ʒ. j. māne: pulpe casie: tamari. añ. ʒ. iiij. reubar. boni. ʒ. ij. cōficiatᷣ syrup⁹. ℞. lactis spodij. añ. ʒ. iij. spartane. ʒ. j. polipodij. anisi añ. ʒ. j. eupatorij. epatice añ. ʒ. j. misceanᷣ. Dosis ʒ. ß. cū aq̄ lactis capraꝝ.

Unguētū refrigerās epar mirabile.

¶ Unguētū refrigerās epar acumē fellis: ⁊ febrē calididitatis magne. Accipe axūgie porcine recētis q̄titatē quā volueris lauetᷣ cū aqua calida decies: ⁊ toties cū fri. postea teratᷣ cū ea: ⁊ icorpetᷣ ros. rub. ßꝫ mediā q̄titatē sandali: boli: spodij: camphore pars. x. cere al. ʒ. ij. olei rosa. succi sempuiue: añ. ʒ. iiij. coquanᷣ cuꝫ maxima felicitate: ⁊ coletᷣ: est mirabile vbi opꝫ. ¶ Inquit experimētator: saccus epatice: cū albo ouoꝝ agitat⁹ mixt⁹ per decē dies: ieiuno assumpt⁹ curat malitiā epatis ⁊ fellis: est eñ efficax: ⁊ probatū in ictericia: si deus voluerit. ¶ Inq̄t thesaur⁹. succus sempuiue pars. x. mellis pars vna: aceti pars. ß. bulitis ad partē mellis. ß. est medicamē efficax in calida ⁊ frigida cā.

Syrupus vtilis ad oppilationes epatis.

¶ Idē syrupus q̊ vtunᷣ nobiles remouēs oppilatiōes: ⁊ cachectiam: et ictericiā extinguit febres magne inflāmatiōis. ℞. succi endiuie: cicoree: pomi terranei: succi sempiuiue: apij epatice. añ. lib. j. depurenᷣ succi cuꝫ suauitate: ⁊ fiat syrupus cum aceto: zuccaro albo

caro albo

caro albo duro: et aromatizetur cum ʒ.j. gariofilorum zinzibe. tro. ß. cinamomi. ʒ.ij. Dosis ℥.ij. cum frigida extinguit acumen et audaciam fellis: sitim validam: et obviat omnibus accidentibus cholere: et effectibus: si deus voluerit. ¶ Pilule de reubarbaro, contra omnes epatis egritudines magnifice: et sufficientes in omni quo hoc membrum indiget. ℞. pulpe casiefistule recentis pulpe electe: tamarindorum: mane probatissime: spodij ana ʒ.ij. masticis ʒ.j. seminum plantaginis: se. absinthij florum nucum caducorum: spice nardi: ana ℥.j.ß. reubarbari recentis ad pondus singularum rerum. Reubarbarum ponatur in aqua lactis pulverizatum cum spica: et confice pilulas. Dosis est a ʒ.iij. usque ad. iiij.

Pilule de reubar. ad oes epatis egritudines.

¶ De egritudinibus et oppilationibus splenis.

Cura harum egritudinum sunt quatuor res. Prima est solicitudo ut mundificetur corruptio eius. Secunda est ut confortetur: et rectificetur hoc membrum: et fiat minera mire laudabilis: et non recipiat corruptum imo repellat. Tertia res est regimen contra adequationem cause eius quod est in eo corruptum: et dilatare vias circumadiacentes ei: et ponere materiam in necessitate facillime expulsionis: mollificare faciem membri extrinsecam. Quarta res est: ut sit persona parcissima avaritie, cibi: et potus: et maxime omnium liquidorum et vaporose substantie: imo sit tua magnifica intentio: et prima in ordinando dietam parcissimam: et laudabilem in quanto et quali et proprietate. ¶ Primum modum complet subtractio materie ad diversum: et mundificatio stomachi: et verificatio epatis est huius materie scopa: et receptaculum melancholici humoris: et maxime omnium superfluitatum epatis grossarum: et ideo prima intentio est mundificare epar: conforta re virtutes sanguinis gelidi: ut secundum exigentiam membrorum humores assimilet rectificare primam digestionem secundam et tertiam et quartam: et hoc membrum in sua innata complexione: ut sua virtute expugnet humoribus concurrentibus ad membra debilia: et accipiat quod avarissime nature sufficiat: et quod assimilare potest preter lesionem: facimus hoc cum auxilio dei cum flebotomia salvatelle utriusque manus: et vene pedis sinistri posita iuxta minimum digitum: et rectificantibus complexionem epatis: quorum memoria est in tractatu de passionibus epatis: et maxime que habent a proprietate conferre complexionibus diversorum membrorum ut coriandrum portulaca scolopendria bucea: cortex et fructus tamarisci: grana hedere dictamus endivia. ¶ Secundam tertiam et quartam rem complent adequando materiam: et rectificando membrum cibis medicinalibus et medicinis cibalibus: regatur cibo expoliato ab humiditate et omni viscoso: non appropinquent pani azimo frixo: et quicquid est de pasta: triticum coquatur et quicquid est crudum. et fugiat omnia poma: et carnes porcellorum iuvenum agnorum habeat odio nocturnam cenam et pisces: et carnes maxime ex sale induratas: et repentina cum festinantia cibi masticatio est materia causarum oppilationum: masticatio in partes subtilissimas cibi et potus suavissima gurgitatio in labendo est cavelocioris digestionis: et longioris vite. ¶ Dormire statim post crapulam multum nocet: diligat vinum subtile odoriferum: nihil vel parum mixtum aque magnetis: vel ferro alterate ignito: nihil bibat inter prandium et cenam: panes sint optime fermentati et parum saliti carnes animalium et avium degentium in aquis esset contra et perversum hoc membrum rectificare: et alia quibus inimica huius amica sunt committere nobiliora oblitum laudabilius est diuturnare quam perdere carnes perdicum agnorum: avium parvarum, multarum fasianorum: gallinarum: et pullorum: aqua lactis caprarum cum epatica epithimo: et sene est medicina benedicta adequans materiam opilantem repellens eam: quia paulatim fit eius opatio in purgando inest ei proprietas: et complexio purgare cholera nigram: et generat mineram gaudij: et non facit scandalum alicui membrorum: et in complendo rem primam balneamus corpus: et evacuamus cum medicinis evacuantibus choleram nigram: et medicinis proprietate dotatis. Et forte in fine rei mandamus caute rizare: nec non usque ad proprium membrum mundificato corpore devenimus cum ventosis et sanguisugis provocatio fluxus sanguinis menstruorum et emorroidarum est de intentione rei prime: et quia de otiosis membrorum est bene se habere: ad distemperata magis quam ad temperata temperate, complexionis temperatum mittimus nutrimentum: calida caldis gubernantur: sicca siccis: frigida frigidis: nocentur pro immoderato usu valde affinis humane nature calidis gubernentur nec nocentur a frigidis usu raro et moderato: frigida quidem complexio et sicca quia calidioribus extranea rectificatur: frigidis gubernatur: et nocere ab eis usu continuo ad remotionem oppilationis est primum vias aperire: et ampliare: et habilius dura labitur materia: facit autem hoc omne quod generat gaudium et letitiam cordis hasce: et siler montanum: antimonium: magnes: lapis lazuli preparatus est ex maxime removentibus oppilationem: exercitium moderatum delectabile est de intentione primi modi huius cure. ¶ Dixit Gal. egritudines melancholice non nisi forte medicina removentur velut nervorum materia hoc pondus cibi et potus quod assumunt hodie assumant cras. ¶ Dixit affrani aqua in qua decocta est radix iris removet oppilationes omnino antiquas: et est fortis operationis. ¶ Dixit Gale. decoctio absinthij: et centauree minoris est medicina maxima in removendo oppilationes splenis: educit utramque choleram: et maxime adustam: aperit vias: adequat materias ad expellendum: et fortasse conforat membra mittentia materiam in valorem oppilationis: et est de intentione rei secunde ad stomachum et epar. ¶ Medicamen magnum dissolvens splenem durum attenuans eius magnitudinem. ℞. aromatici. ʒ.iiij. florum camomille: florum aneti: florum tamaridi. ana. ʒ.j. radicis capparorum: carui: granorum balsami: granorum tamarisci: rubee. ana. ʒ.ij. squille assate. ʒ.iij. scolopendrie. arist. ro. ana. ʒ.ij. conficiantur cum melle: et dentur ex eis ʒ.iij. cum aceto sic preparato: spartane. ʒ.ij. mittantur in. vij. ℥. aceti boni: et bulliant usque ad. iiij. ℥. sit dosis in medicinis ʒ.ij. usque ad. iij. cum ij. ℥. huius aceti in hora dormiendi: egreditur virtus huius medicaminis usque ad profundum: et abscondsas materias huius membri melancholicas: aperit: attenuat: et consumit materiam rebellem et sepultam. ¶ Syrupus ex inventione nostra violans et debellans perfidas oppilationes et antiquas: ponens materiam matrem oppilationum in viam expulsionis: imo expellit eam: membra rectificat: et est potens in omni oppilatione nutritivorum membrorum: cuius hec est descriptio. ℞. absinthij: radicis iris: centauree minoris: scolopendrie: radicis cap. et fructus eius: et fructus tamarisci: eupatorij: hasce: hyssopi montani. ana. ʒ.ij. arist. lon. et ro. corticum prassij dictami: florum camomille: anisi. ana. ℥.j. ellebori nigri. ℥.j.ß. masticis serapini galbani oppo. lapidis lazuli preparati: squame ferri myrrhe electe: gummi hedere. laudani. ana. ℥.j. gario. cubebe macis: galange: cinamomi. ana. ℥.iiij. cum quibus aromatizetur syrupus in fine sui epithimi: sene. agarici. ana. ʒ.ß. succi radicum ebulorum: succi cucumeris asini. ana. li.j. magnetis. ℥.j. aceti. ℥.iiij. zuccari li.iiij. Dosis ℥.ij. usque ad. iij. cum aqua scolopendrie in stomacho vacuo quando itur dormitum: et maxime si oppilatio fuerit cum diuturnitate temporis filtrata in membro: sanat hec medicina: si deus voluerit. ¶ Democritus dixit fructus hedere: folia et gummi eius a proprietate removent oppilationes epatis: et splenis antiquas: et fit ex pulvere foliorum tragea laudabilis quam assumitur in cibo omni hora. ℞. pulveris predicti. ℥.ij. anisi. ℥.j. litarge argenti. ℥.ß. auri boni. ʒ iij. ambre. ʒ.j. magnetis subtilissime pulverizati. ʒ.ij. gario. cubebe macis. zinzi. gummi hedere. ana. ʒ.j. zucca. boni li. ij. et bibatur post immediate parum boni vini vetustissimi: est medicamen regum: et magnorum dominorum: respicit cor et membra principalia: generat gaudium: et est medicamen divinum in removendo oppilationes cum gaudio nature. ¶ Pilule resolventes oppilationes epatis: et splenis et hydropisis circa principium. ℞. raued sceni. ʒ.v. armoniaci: serapini: bdellij. ana. ʒ.viij. lacce. ʒ.j. oppo. ʒ.iiij. mezereon. ʒ.v. turbith: spice: polij: aloes. ana. ʒ.v. masticis. ʒ.iij. omnium myrobalanorum. ana. ʒ.iiij. lapidis lazuli abluti: epithimi: ellebori nigri: salis indi. ana. ʒ.ij. hierepigre. ʒ.x. dissolve gummas cum vino: et forma pilulas. Dosis. ʒ.ij. cum aqua casei. ¶ Unguentum expertum ad dolores et oppilationes splenis et duritie in eo et dolore matricis. ℞. bdellij: masticis: galange: armoniaci: aloes: colophonie: mellis. ana. ℥.iij. terebenthine. ℥.ij. serapini storacis liquide. ana. ʒ.viij. cere citrine. ℥.iij. succi ciclaminis: succi absinthij ana. lib. j. olei camomillini. li.j. butyri li.ß. terenda terantur: et liquefiant liquefacienda: et incorporetur unguentum quo ungatur splen continuis diebus mollificat ipsum et rectificat: et reducit complexionem eius: et conficitur cerotum: et removetur a membro diebus multis. ¶ Dixit Dioscorides: ciclamen secundum omnem modum administratum omnis eius super membrum est medicina probatissima et experta in sedando oppilationes: et mollificat: et attenuat splenem inter omnia medicamina. succus eius cum tantundem aceti: mellis et cere partes. iiij. ad spissitudinem mellis et cere bulitum est medicamen probatum in oppilationibus antiquis splenis.

Flebotomia.

Nocumenta male masticantium.

Medicamen ad duritiem splenis.

Syrupus deoppilativus.

Pilule ad oppilationes utiles.

Unguentum ad duritiem splenis.

Nota de ciclamine quod est panis porcinus.

¶ De hydropisi et eius speciebus.

Hydrops ⁊ spēs eius dixit Gal. oēs vniuersalr generanꝛ errore virtutis sanguinis generatiue cū cessauit ab actiōe ꝓpria: ⁊ deest ei cōplementū eius: velut eñ nocumentū in virtute accidit stomachi digestiua fortasse paruum: fortasse magnū simul: ēt est in epate: ⁊ nocumētū accidēs in epate est ex cā in eo ēt: ⁊ in stomacho: hec eñ duo mēbra cū aliqd accidēs recipiūt: q₂ nature instra vt nutriāt cōplexionē corporis: ⁊ cursuȝ mutāt nature. ❡ Et dixit Hip. hydropisis nascitꝛ ex ilijs ⁊ lūbis: ⁊ est ei⁹ ꝓpriū accidēs fluxus vētris: neqȝ ꝑ hūc fluxū detumescit vēter: nec dolores sedanꝛ iliū ⁊ lūboꝝ: ⁊ hec est fallacia venaꝝ guedegui: cū eñ nō fuiūt epati more solito ꝓpter debilitatē ⁊ oppilationē acqsitaȝ remanet cib⁹ in ieiuno ⁊ minutis itestinis: q̄ cū grauanꝛ cibo expellere ipm molliunꝛ penitus ad inferiora: quare fit vt accidat fluxus vētris: ⁊ corrūpitꝛ cibus ⁊ ꝯuertitꝛ in cholerā malitia mēbroꝝ apostematoꝝ apostemate calido habentib⁹ hāc dispōneȝ: ⁊ fit mordicatio vehemēs mordicās eā, cōtinue ad expellendū retentū in eis: ⁊ vēter illoꝝ totus est apostematus: ⁊ est dolor fluxus eoꝝ ꝓpter apostema calidū vētris: inflatio ꝓpter vētositatē retentā: ⁊ est cā hoꝝ accidentiū doloris ⁊ vētositatis inflāmatiōis error: ⁊ debilitas ꝟtutis digestiue ⁊ expulsiue. ❡ Gale. hydropisim simplr epaticā hec accidētia nō sequunꝛ nec attrahitꝛ fluxus: sed fortasse accidit in fine: cū fex cibi moratꝛ in corpore ei⁹ cui⁹ rōne inflatꝛ vēter eoꝝ multū: ꝓpterea q₂ pars eius resolutꝛ ⁊ respirat ꝓpter decoctionē tāte adustionis. ❡ Et dixit Gal. seipm ꝓuocet ad tussim hñs hydropisim epatis: ⁊ cū nō iuuatꝛ abstineat a tussi. ❡ Et dixit Hippo. Hydropic⁹ cui accidit tussis ꝓpter exuberantiā multe materie nutritiuoꝝ vsqȝ ad spūalia: ⁊ canales pulmonis ꝓpinqu⁹ est morti. hydrops cū fe. ⁊ fe. cū ea multū facit ad maiorē errorē ꝟtutis sanguinis generatiue. Et sunt tres hydropisis spēs ꝓprijs noib⁹ a medicis appellate ascltes timpanites: ⁊ hiposarca: ⁊ quarūlibet spēꝝ cā est defect⁹ ⁊ malitia ꝟtutis epatis sanguis gñatiue: q̄q̄ hoc a splene magis q̄ ab epate causetꝛ: ⁊ hoc ab alijs magis q̄ ab epate. Ad hydropisis cōsummationē epar stomach⁹ splen et ilia adulteranꝛ: ⁊ cōsumūt eius vltimū gradū: ⁊ ꝯsumunt ipsa malitia epatis stomachi guedegui: ⁊ splenis ꝯ nos cōcomitatꝛ in onere phlegmatis ⁊ ꝯtrarij ꝯtinuanꝛ ad seinuicem hec mēbra ⁊ eadē regiōe cū ipsaꝝ ꝟtutū digestiuaruȝ stomachi: ⁊ epatis correlatiua ꝑditio: ⁊ hoc accidēs seqtꝛ fluxus q̄si quālibet spēꝝ hydropisis maxie in fine: illā aūt pri⁹ ex ilijs falsitate guedegui: ⁊ ꝟtutis sanguis gñatiue nō attrahētis nutrimētū ab eis ꝫ p̄teritā ꝯsuetudinē. Et seqtur hāc spēm vsqȝ ad mortē velut vmbra corp⁹. Scripsimus aūt in tractatu epatis ⁊ splenis magnā partē huius egritudinis cure maxie circa principiū: nā quoꝝ iā cōsummatus est hydrops cū diuturnitate tēpoꝝ i corpe infiguratus aīe grauat officia: spūs extinguit ardorē: debellatꝛ natura regēs: custodit corp⁹ relinqmus: neqȝ onus illoruȝ cure suscipiendū est: maxime cū spūalia lesa nō dubitas quoꝝ fe. nō separatꝛ: ⁊ mala accidētia iā inualuerunt: ⁊ inimicatur cibus: ⁊ virt⁹ appetitiua: ⁊ ꝯtinue languent bibere aquā frigidam est res non recipiens curam.

Quonaȝ modo hydropisis fiat.

In .vi. apho. xxxv.

Hydropisis species tres.

Documētū ad medicos.

Ura huiꝰ egritudinis est. Primū in vita laudabili. Scda coartat materiā. Tertia abscindit eā. Quarta rectificat mēbra mādātia materiā ⁊ maxime ꝟtutē sanguinis generatiuā: quoruȝ malitia coacta fuit egrotare. Quinta corrigit accidētia: ⁊ est hoc aliqñ ꝓpterea vt obuietꝛ ꝑiculo accidētiū. Primū aūt esse cōplēt administratiōes regiminū i. vj. generib⁹ reꝝ de qbus est elegātior cibus sicc⁹ vino calido affinis: ⁊ ꝯtrari⁹ cōposit⁹ febricitātib⁹: ⁊ aer sine paludib⁹: ⁊ aqs ⁊ cadauerib⁹ mortuoꝝ. Cib⁹ ꝯsiderādus est in q̄to ⁊ q̄li ꝓprietate: sicut ꝓprie cib⁹ boni nutrimēti ⁊ ꝑmutabilis nō gñatiu⁹ vētositatū: nec sumatꝛ ꝫ appetitū. ❡ Inqt Diosco. puluis hyssopi attenuat ventrē hydropici: pisces ⁊ oia liqdoꝝ genera sint eis molesta: ⁊ diligāt corpis exercitiū: ⁊ carnes vulpine: ⁊ castratine ꝑdicū ⁊ caponū dilecte ⁊ q̄ hoc cursu ꝓcedūt panis cū aq̄ pluuiali confect⁹ salita. ❡ Inqt Macer: galista est efficax vinū impmixtū subtile odoriferꝝ: ⁊ stipticitatis ⁊ pōticitatis parū habens: ⁊ esset eleganti⁹ vinū ebulatū: ⁊ vinū cū sene ꝫm doctrinā nrām dulce ⁊ grossuȝ est malū: ⁊ si dȝ ꝑmisceri: associetꝛ aq̄ mellis

Aer.

Carnes.

Panis.

Vinum.

vitēt aūt potū sup repletiōeȝ ⁊ potū oēm aq̄: ⁊ fugiāt aquā tanq̄ basiliscū: ⁊ elegāti⁹ ei ieiunū repletione ⁊ abstinere sup sitim ⁊ famē est bonū primū: ⁊ nocet qes ante ⁊ post cibū: ⁊ mandatū est ꝫm legē cibū ⁊ potū certo pōdere eis ꝓpinari: angustia: tristitia: dolor ⁊ solicitudo laboriosa vitetur: eupatoriū ⁊ ruta est eis cib⁹ medicinalis. ❡ Scdaȝ rē cōplent q̄ materiā cōplexione ⁊ ꝓprietate adaptāt vt eius facilis fiat expulsio: q̄lia sunt oximel squilliticum aqua lactis bulita cū epithimo ⁊ sene succus se. maturoꝝ ebulorū resolut⁹ cū pulpa casie: ⁊ ꝓprie hydropisi ex cā epatis ⁊ syrup⁹ ei⁹: cuius hec est ꝯfectio. ℞. succi se. ebuloꝝ: se. maturoꝝ sambucoꝝ. añ. lib. iiij. succi eupatorij: succi endiuie: añ. li. ij. pulpe casie. tamarindoꝝ recentiū. añ. ℥. iiij. zuccari. li. iiij. aromatizetꝛ in fine sui cū hoc qd. ℞. galāge: gario. zedoarie: masti. cro. añ. ʒ. iiij. Dosis est. ij. vel. iij. ℥. cū aqua mellis squillitici in matutinis vel oximelle de polipodio aniso ⁊ agarico: ⁊ est efficax medicamē ⁊ ponēs materiā in necessitate expellēdi ⁊ urīa. ❡ Tertiā rē cōplēt euacuationes decētēs hñtes p̄rogatiuā ꝓprietatis maioris educendo hāc materiā: quaꝝ fama ⁊ memoria rememoratꝛ. Clysteria lenia ⁊ acuta suppositoria ⁊ emplastra supra vmbilicū ⁊ balnea laudabilia salita ⁊ sulphurea ⁊ cauteria. ꝓuocatio emor. euitēt oē gen⁹: flebo. ⁊ forte i fine purgato corpe ⁊ posito in via salutis aperitꝛ saluatella. Cauteriū nō appropriatꝛ spēi timpanitis: nec asclitis penitus: nā illud est mortale qñ tu iā medicat⁹ es hāc spēȝ hydropisis tympanitis cū medicis rememoratis: ⁊ nō ꝯseqris curatiōis effectū: tūc cōsidera si infirmū ꝯsecuta est debilitas: aut est cū eo infirmitas aliq̄ p̄ter hydropisim: aut si sit cuȝ eo tussis: aut vētris solutio: aut silia illis: tūc caue ne mediceris ei cū ferro: qm̄ illd est timor. si aūt est in via salutis apiatꝛ saluatella: ⁊ si caret oi egritudie p̄terq̄ sola hydropisi. si aūt nō est puer neqȝ senex: tūc modus cauterij est dilect⁹: ⁊ elōgari cū sectione ab vmbilico. si hydropisis fuerit ex parte intestinoꝝ q̄titate. iij. digitoꝝ ad iferiora in directo eius sup pectinē. Si ꝓpter egritudinē epatis: sit sectio tua sinistra ab vmbilico. iij. digitoꝝ. si ꝓpter egritudinē splenis: sit sectio in latere dextro eadē q̄titate: nec iaceat sup locum sectionis infirmus: ne currat humiditas plurima ad locū debilē: ⁊ ꝑfora cutē: ⁊ euacua ex aqua in hora q̄titatē mediā: qm̄ si maiorē partē euacuares in hora fortasse moreretur infirm⁹ ꝓpter resolutionē sui spūs aīalis: aut accidit sincopis vicina morti: verūtñ euacua ex aq̄ ꝫm q̄ significabit tibi dispō infirmi ex ꝟtute pulsus ei⁹ ⁊ ex bonitate fortitudinis corpis: tūc extrahe instrm ⁊ retine aquā ⁊ itera cū instro die altera. si vides infirmū tolerantē: extrahe q̄titatē paruā: ⁊ fac diebus aliquot: tñ ꝓpter timorē si times sup infirmū: vt dimittas ex aqua q̄titatē magnā cura ipȝ cū sepultura in arena calida: ⁊ sudore multo balneo ⁊ sole ⁊ ispectet sup sitim: ⁊ cura ipm cum medicinis exiccatiuis donec sanetꝛ: ⁊ cauteriza si expedit super stomachū epar ⁊ splenē nō curatiue sed adustiue. ❡ Quartā rē cōplēt stomachi ⁊ epatis virtutū rectificatio digestiuaꝝ ⁊ retētiuaꝝ ⁊ mūdificatio venaꝝ guedegui vt seruiāt epati: ⁊ epar attrahat ab eis et assimilet. Nec p̄termittas cōfortare cor et spūalia vt repellāt nociuū nutritiuoꝝ materie: ⁊ respicias matricē ꝫm oēm viā sui adiutorij: ⁊ viā viuificatiōis et rectificationis stomachi et epatis sicut scire te fecimus confortamus stomachū cū mastice ꝫ oēm modū administrationis eius: ⁊ est medicamē dilectū stomacho cū oleo masticino sup aspergēdo puluerē masticis: ⁊ myrti ⁊ alijs: ꝫm q̄ diuerse sunt ventris nature: sic diuersa sint gñā medicaminū dilecta sup qb⁹ euigilātissime tua euigilet solertia. ❡ Medicamē qd hūc morbū destruit: alteri silr vires addit: ⁊ fortasse quedā virtus cōtinuo curat: ⁊ in diuersis naturis letificare epar facit: clarificare sanguinē est potētissimū in cura huius egritudinis subtile ⁊ maxie odoriferuȝ vinū bibere ē ex maxie faciētib⁹ hilaritatē cordis ⁊ epatis ⁊ mūdificat sanguinē a cholera: ⁊ fortasse facit sanguineȝ furiosuȝ ⁊ cholericū: ⁊ facit ēt minerā spūum: reddit irradiosuȝ cor vt influat ⁊ irradiet calorē per mēbra est pabulū cōplexionis qua vita cōsistit ⁊ corrigitꝛ pane assato posito in eo cuius poros vaporosum ingreditꝛ. Vinū aūt subtile ⁊ auara manu bibitū cōfortat virtutē aīalem ⁊ spūaleȝ et illuminat potentias sensitiuas: et oia instrumēta aie et cordis: qui primus vinū de vitibus molitus fuit educere

iter sapiētissimos

Fugiant aquā tanq̄ basiliscū.

Syrupus valde vtilis ad hydropisim.

De flebotomia.

De cauterio.

De q̄titate aque extrahende.

Nota de mastice.

Nota d vino subtili et odorifero.

Inter sapiētissimos est ɔputād⁹: nā sicut lupinoꝝ amaritudo aq̄ intecta tollit: sic aie nr̄e asperitas vio ebibito i dulcedines est mutata: ⁊ fac cōtrariū ei⁹ plus ⁊ est valde dilectū in malitia guedegui. ❡ Quintā rē cōplēt sitis tolerātia: nō q̄r frigida valde: ⁊ aqua lactis caprarū est dilecta i hoc: ⁊ quecūq̄ in ꝓprietate ⁊ natura spirituali respiciūt: ⁊ repellūt accidētia ⁊ mitigantia dolorē epatis ⁊ splenis: ⁊ ventris accidentia cū emplastris ⁊ clysterib⁹: ⁊ fortasse cū balneis valdē stipticis: ⁊ ɔsumptiuis corpore mūdificato.

Inter sapiētissios est cōputādus q̄ p[ri]⁹ vinū de vitibus mo[l]litus est.

❡ Dixit Dyoscorides: balneū de semini. ⁊ folijs iunipi est efficax. Tyriaca magna cū vino decoctionis betonice est medicamē benedictū in fine rei: ⁊ post exitū balnei intestina ⁊ epar calida oīum mitigāt dolores illoꝝ epatis ⁊ ventris ⁊ hydropisi. Oleū de camomilla coctū cū cimino ⁊ ruta clysterizatū mitigat oēs dolores vētris ex vētositate: ⁊ grosso phlegmate creatos. Succ⁹ plātaginis est medicina magna: ⁊ efficacissima hydropicoꝝ sedat in eis magnum fluxū: ⁊ remouet fe. extinguit apostemata intestinoꝝ: attenuat vētrē: sitim mēdosā delinit: et cōfert hydropisi cā epatis ꝓpria natura: ⁊ alijs spēb⁹ hydropisis: nā ⁊ a ꝓpetate nobili hʒ spirare bonū aerē: ⁊ est ex maxime iuuātib⁹ in cura huius egritudinis. ❡ Medicamē orzelei magnū cōtra hydropisim: ⁊ respicit spūalia. ℞. iris: succi marrubij: aristologie ro. ⁊ lōge: lacce pōdus equale: cōficiatur cū aqua decoctionis iris ⁊ melle: ⁊ detur cū aqua decoctionis gentiane.

De balneo.

Medicamē ad hydropisim.

❡ Inquit Galenus. electuariū iris est multaꝝ vtilitatū: ⁊ est efficax: ⁊ mirabile supra hydropisim: ⁊ debilitatem epatis: prouocat vrinā: et laxat intestina humores diuersos. ℞. aristologie lōge ⁊ rotūde: lacce: sq̄nāti: marrubij añ. ʒ. iij. ligni alo. spice añ. ʒ. iiij. turbith. ʒ. v. ʒīʒi. ʒ. j. agarici. ʒ. viij. sene. ʒ. ij. iris. ʒ. iij. ɔficiant̃ cū melle bono: ⁊ detur ꝑm virtutē cum aqua calida decoctionis spartane: ⁊ saturegie. ❡ Agretius. electuariū ɔtra hydropisim: ⁊ frigiditatē epatis: ⁊ est efficax citrino colori: ⁊ rectificat digestionē epatis ⁊ stomachi. ℞. aga. radicū lilij celestis: lacce aristo. lō. ⁊ rotū. succi sticados: succi marrubij: olibani: succi camedreos: camepi. clamo. añ. ʒ. ij. folij gario. añ. ʒ. iiij. reub. anisi. añ. ʒ. v. ligni aloes ad pōd⁹ oīm. Dosis est. ʒ. iij. sanat si De⁹ voluerit.

Electuariū ad hydropisim.

Aliud ad idem.

❡ Syrup⁹ ex inuētiōe nr̄a adequās materiā ⁊ ponēs eam in necessitate ad expulsionē facilē: et respicit epar: ⁊ stomachū: ⁊ spūalia: ⁊ est efficax in omni materia. ℞. scolopēdrie: capilloꝝ vene. asparagi: brusci: apij: vl̃ hasce: hyssopi: epithimi: radicis cucu. asinini: eupatorij: iue: marrubij: asari: sticados añ. ℥. ij. tamarisci: cap. gūmi hedere: sq̄uināti: hellebori nigri: radicū ebuloꝝ: gētiane: dictami añ. ʒ. iiij. anisi: polipodij: aga. aro. masti. galāge: serapini: mezereon añ. ʒ. ij. violarū: rosarū: seminū cōmuniū: endiuie: portulace: coriādri: florū boraginis: semi. absinthij: lapatij: fumiterre añ. ʒ. ij. ace. ʒ. v. mellis q̄d sufficit. Dosis. ʒ. ij. cū aqua iue. in matutinis ē ⁊ tuosus si De⁹ voluerit.

Syrupus vtilis.

❡ Dioscorides dixit magnetis. ʒ. ij. cū mulsa ꝓpinatum attenuat vētrem hydro. ⁊ educit humiditates mucillaginosas: ⁊ ponit cōcordiā mēbroꝝ dilectā gūmi hedere cū mulsa datū remouet oppilationes: sedat dolores: et maxime affert iuuamentū hydropisi si De⁹ voluerit. Cōtinua super vmbilico butyri vnctio fortis est medicina bn̄dicta laxans ventrē sine turbatione nature: ⁊ maxime si iungatur cū eo aliquid coloquintide rapit propriū humorem.

Vnctio fortis.

❡ Clystere efficax educēs materiā globosam. ℞. radicū cucu. asinini: ebul. añ. ʒ. ij. vio. lupuloꝝ: rute fetide. centauree minoris añ. M. ß. butyri. ℥. iij. aceti. ℥. j. salis. ℥. ij. mellis ℥. ij. olei violarū. ℥. iij. precedant hec leuiora. Succ⁹ verbene bibitus cū aqua lactis caprarū est vltimū medicamen in prouocando vrinā: ⁊ sedat tortuositatem vētris dextri.

Clystere vtile.

❡ Cerotū attenuās ventrē grossum ⁊ tumefactū. ℞. salis gemme: sulphris viui: butyri añ. ʒ. ij. cere: terebenthine añ. ℥. j. rute: absinthij: cineris quercus: myrrhe: masticis olibani añ. ℥. ß. vrine vaccine: olei cōis ana. ʒ. iiij. est vtile si De⁹ voluerit.

Cerotum ventrē attenuans.

❡ Pilule maiores d̄ mezereō purgātes omnes hydropicos educūt phlegma grossum: cholerā hanc: et illā euacuāt aquā citrinā: ⁊ corrigūt accidētia: expugnāt effectiuā causam: oino extirpāt: iuuāt membria mandantia iuuamēto magno: quoꝝ vsus restituit sanitati si De⁹ voluerit.

Pi. de mezereon.

❡ Cōfectio. ℞. myro. i gn̄e: absin. aga. electi. ʒ. iij. reubar. ʒ. ij. spice nar. mezereon triduo i aceto correcti. ʒ. viij. serapini oppopo. masti. lacce añ. ʒ. j. myrrhe electe: sanguī. dra. añ. ʒ. ß. aloes boni epatici ad pōdus oīm: quedam gūmi dissoluātur cū vino: ⁊ informētur pilule parue: dosis est pilule. xj. in matutinis magnis.

Pi. vtiles.

❡ Syrupus magne ꝓrogatiue ꝓprietate ⁊ cōplexione cōtra hydropisim: ⁊ confert paralysi si De⁹ voluerit. ℞. se. rute domestice: origani: hyssopi: epithimi: macis: pēthaphilō: zedoarie: herbi: acori: folia salicū: herbe paralysis añ. M. j. chelidonie: myrrhe: thimi: fumittere: eupa. lapatij: cicoree: portu. coriādri: gētiane: altilie: eufragie: dictanij: radi. ebuloꝝ: cucumeris agrestis: brionie: hellebori nigri añ. ℥. j. buglosse: ꝑbene: arnoglosse añ. M. ß. apij. se. cōium: sambucorū: tamarin. mezereon: ebuloꝝ oiuʒ ana. ʒ. ß. macis: myrrhe: magnetis: serapini: armōiaci: lacce: spice: gūmi hedere: gariofiloꝝ: galangē añ. ʒ. iiij. tamarisci li. ß. aceti. ℥. iij. zuccari lib. iij. Dosis ℥. ij. in matutinis cū aqua eupatorij: ⁊ masticis educit humores diuersos viscosos et compositos: et est sicut bezoar huius egritudinis et aliarum: vt eius cōpositio ostendit.

Syrupus valde vtilis ad hydropisim.

❡ Balneū laudabile. ℞. aque currentis: olei oliuaꝝ equo pōdere: arene: gipsi: salis añ. lib. ß. sulphuris lib. ß. baccaꝝ lauri: vio. ro. florum rorismarini añ lib. ß. magis cōsumat: q̄ʒ dissoluat: dissoluit ⁊ resoluit vētositatē: supcalefactionē refrigerat: infrigidatas calefacit: rarefacit phlegma imbibitū in neruis: confortat substantiā coꝝ: hydropicos oino extenuat: ɔsiderer virt⁹ morbi: ⁊ est vtilis ieiuno stomacho.

Balneum vtile ad hydropisim.

❡ De doloribus ventris ⁊ intestinorum.

Cura hui⁹ egritudinis in duas ptes sufficiēter diuisa est. Pria est sollicitudo festina circa accidētia. Secūda res ē mūdificare materiā si humoralis est cū adequatiōe si possibile fuerit q̄ fugat dolorē et causam: ⁊ econtra maxime cū humoralis est ilico faciēda sūt genera medicaminū cū tarditatē nō recipiāt longā. Regimē credo nō scripsim⁹ iā: ⁊ fortasse aliq̄d medicinale recipiūt. Regimē erit subtile: ⁊ facil⁹ permutabile absq̄ vētositate imo mordicās: ⁊ mouēs ventositatē oppilātē grosso phlegmate nataꝫ incidēs: ⁊ scordeon est de elegātiori: ⁊ incolumiori medicamine medicaminū in alijs laboratorib⁹: et alijs ɔplexione grossis. ❡ Pumā rē ɔsumāt balnea appositiones vētosarū super loco doloris: ⁊ clysteria cauta scdʒ partē catartici laxans cōplexione: ⁊ proprietate humores phlegmaticos: vt agaricus cui ʒiʒi. est associatū est medicamen sublime et efficax. Tyriaca magna cū optimo vino est satis dilecta. ❡ Inquit Hip. bacca lauri puluerizata cū equo aniso est medicamen remouēs oēm colicā: ⁊ alibi scripsit: ⁊ laudauit flores nucū caducos cōtra colicā: ⁊ oēs dolores interioꝝ vētriculoꝝ ꝓpinari cū vino calido paꝝ mixto in colica: aut cū causa simplr̃. Clystere educēs phlegma crudū et grossum expellēs vētositatē extendētē intestinū: ⁊ sanat si Deo placuerit. ℞. rute. M. j. scordeō. ʒ. ij. ciminj: anisi añ. ℥. j. baccaꝝ lauri. ʒ. ß. asefetide. ʒ. ij. mellis: salis indi añ. ℥. j. buliāt in oleo oliuarū: ⁊ parel clystere. Et vomit⁹ nō est res extrinseca a cura cui⁹ egritudīs cū aqua raphanī: ⁊ raparū semine: ⁊ est medicamen q̄d colicis occurrit. Balneū aūt si nō times naufragiū virtutis ꝑcedit clystere: ponatur in balneū scordeon: anisum: bacca lauri camomilla: spica nardi: ⁊ q̄ hoc cursu ꝓcedūt.

Nota de scordeon.

Pulueres.

Clystere ad colicaʒ vtile.

De vomitu.

De balneo.

❡ Cōfectio mirabilis cōtra colicā: ⁊ abscidit materiā: ⁊ remouet accidētia: si Deus sublimis voluerit. ℞. anisi: cimini: ʒiʒi. feniculi: galāge: scordeō: asparagi añ. ʒ. ij. asefetide. ʒ. j. piretri vltramarini. ʒ. ij. arist. ro. ʒ. ij. dictami. ʒ. j. myrrhe. masticis olibani. sā. dra. añ. ʒ. ß. opij thebaici gra. j. balsami. ʒ. ß. agarici. ʒ. ij. mezereō. ʒ. vj. hellebori nigri. ʒ. ij. turbith. ʒ. iiij. diagri dissoluti cū mastice ⁊ repīsi in pomo. ʒ. iij. alo. bōi. ℥. ij. ß. zuccari sufficiēter. Dosis a. ʒ. j. vsq̄ ad. iij. vnctione sepi⁹ repetita butyri associati cū coloq̄ntida sup vmbilico: soluit vētrē: ⁊ remouet colicā si Deo placuerit.

Cōfectio mirabilis ad colicā.

❡ Clystere bn̄dictū ꝓ nobilib⁹ cōplexiōe cū sua uitate educēs phlegma: et melācholicū hūorē: remouet oē ʒ vētositatē: ⁊ sanat colicā si deo placet. ℞. anisi. croci. polipodij triti añ ℥. ij. buliāt cū aq̄ lactis capraꝝ li. v. ⁊ dissolue hierepi. ℥. ß. mellis. ℥. ij. sal. ℥. j. olei vio. ℥. ij. fac vnū post aliud: q̄m nō est res turbās naturā.

Clystere bn̄dictum vtile ad idem.

Exulet a cura hui⁹ oīs flebotomia: et oē frigidū narcoticuʒ assumptū sit regimē cōfortās et dilatās animam: ne tabescat virt⁹ in extremis propter caloris reuocationē: ⁊ accessum ad locum doloris. ❡ Galenus dixit: aqua camomille calida bibita remouet omnes dolores stomachi for-

De flebotomia.

tes intestinoꝝ ⁊ renum. Galenus. aqua calida cū aloe sanat oēs lāguores corporis: si Deus voluerit. Spōgia marina magna submersa ī vinū bulitū cum camomilla: ⁊ lauro calida quātū sufferri potest apposita sup locuꝫ doloris magnifice auxiliatur. Submersa in aceto ⁊ bulita cuꝫ sale calida apposita mirifice operatur ebuliēs diaforat: ⁊ egreditur vsq; ad profundū eius virtus annihilat: ⁊ expurgat quā inuenit materiā oīno.

Fomētationes.

¶ Pilule efficacissime contra omnia genera doloꝝ frigidoꝝ: siue sit materia in vijs expulsiōis ꝓprie: siue in meseraicis: aut in ꝓtelatiōe venaꝝ membroꝝ: ⁊ a neruis: ⁊ a iūcturis attrahit: ⁊ sanat lāguores eorū: si deus voluerit: educūt phlegma ⁊ cholerā vtrāq;: ⁊ sunt bone cōtra podagram: ⁊ huiusmodi egritudines cōcomitātes hāc. ℞. coloquin. electe: laudani boni ana. ʒ. vj. arist. ro. aga. electi aā. ʒ. ij. succi ro. ℥. ß. diag. masti. aā. ʒ. iiij. diagridiū ⁊ mastix redigātur in corpus vnū: cola ⁊ laua cū oleo rosaceo in corpus vnū: cōficiātur: pilule magne cum vna stilla vini pontici.

Pilule vtiles contra oīa genera doloꝝ frigidorum.

Dosis quādo itur dormitū cōtra egritudines quarū mater est humor cōpositus: ⁊ infiltratus cū diuturnitate in altissimis mēbris: ⁊ iūcturis: et cathenationibꝰ pōdus. ʒ. iij. vsq; ad. iiij. incolumior vsꝰ est habētibus podagrā arteticā: ⁊ cerebri egritudines. ij. vel iij. pilularū cōtinuatio de tertio in tertiū quādo itur dormitū: ⁊ post cibū: ⁊ cū dolosa colica colaphizat nō est hora distincta: sed cū necessitas clamat pollēt inter alias prerogatiuas ꝓprietatis nobilis: ⁊ cōplexione earū aspectus: ⁊ dādū est ad egritudines simplices: ⁊ cōpositas diuturnas et sepultas in mineris occultis membroꝝ frigidorū: facit contra pessimas matricis egritudines: ⁊ vulnerū corporū fraudulenta.

Nota laudes istarū pilularuꝫ.

¶ De fluxu ventris.

In tertia nostra intētione sectio irreꝓhēsibiliter īplicita est cuiuslibet fluxꝰ cura ꝑ electuarium nati hūc spontaneū natura inuitat: imo vim patitur sine lege humore fraudulēto pūgente: ⁊ mordicāte humore: nāq; fortassis nō egrediēte nequissime excoriat sāguinosa intestina dicimꝰ siquidē in epaticos flueret: canales vulnerās: faciēs emanare humores sanguini mixtos: murmurat aīa: ⁊ tristaꝛ natura cū videt se violenter deꝑdari: est huiusmodi materia actio furiosa velut gladius in manu sanguine inebriati furiosi: terrēs naturā extinguit spūs ardorē cōtinua euacuatiōe. Cura huiꝰ egritudinis sunt tres res. Intētio. Prima ꝑcipua omniū intentionū sit cura regimen ordinādū laudabile hilaritate circūspecta ꝭm oēm administrationē vj. reꝝ quas scis dilatās aīam: cōfortās cor oēs partes mēbroꝝ: ⁊ virtutes vt fortiores existāt. Secūda res est solicitudo perspicacissima: vtq; repellāt hāc lachrymosaꝫ: ⁊ fallacē materiā causas fluxus precedēte adequatione: et blādimēto huius materie. Tertia res ventrē stringit mēbris auaritiā prestat retentiuā: releuat arterias: ⁊ ponit materiam: vt restaurētur ꝑdita: claudit ostia apta venarū minerarum offuscat turpitudinē nature letificās eaꝫ. Quarta corrigit accidētia. Quinta rectificat mēbra mandantia. Sexta sedat fluctuationē: ⁊ agitationē in corꝑe eorū ponit silētium mēbris: ⁊ ꝓdest nature aīe: ⁊ est ꝑcipua: ⁊ vltima hec intētio in sedādo oēm fluxū. ¶ Primū cōplet diminutio ciborū: ⁊ maxime difficile permutabiliū absq; vētositate: ⁊ mordicatiōe ꝓhibēda calidoꝝ actuū: ⁊ frigidoꝝ vltra ꝭm gradū narcoticoꝝ maxime in principio est sepelire mortē sub vmbra mēbroꝝ fallacē est cura sophistica: ⁊ mendosa ꝓprie in multa materia nō abscissa siꝛ priuat: et accelerat mortē: ⁊ nō in nulla necessitate vti multū potest naturaꝛr q̄si amor debellari q̄ ipa sua ꝟtute ꝑuari si videris necessitate te cogēte narcotico magnā tibi cautelā adhibeas cū timore maturādo ea: corrigēdo cōplexionē suaꝫ incōpletā est elegātius: ⁊ tutius vti eis in emplastris q̄ in potione: ⁊ operatur cibi effectus ꝓhibētes sedationē scōꝫ somnū. Somnus quidē cū quiete: quies dulcis cum suauitate anime delectatione nature: est cura prima huiꝰ egritudinis. Sēsituoꝝ quidē medicoꝝ cibant hos ⁊ illos cibo grossissimo: ⁊ pene īpermutabili ignorātes: quoniā hec sanis indigestionē faciunt: ⁊ indigestio mater est vētris fluxus: ⁊ morbꝰ diuerse nature: nec ꝓportionaꝛ agēti hoc obiectū: certe magni folles sup paruū ignē nō liq̄faciūt massam ferreā excedētē virtutē ignis: neq; parati sunt ad fundendam violentiā quidē ignis liquefaciendo consumit si passiue nihil restiterit aut multū: digestio nāq; cōpletur: et si minus aut plus siꝛr agētis: ⁊ obiecti ꝭm legē nō excedit virtus modū virtutis ꝯtrarij: nec ecōtra faciūt, ⁊ diuertūt materiā ab actiōe fluxus: imo obliti huiꝰ ꝓpter q̄d insufficiēs esset hoc si nature motꝰ hic esset.

De sōno.

Scriptū est ea in vita: quid eni idem in eodem subiecto inuicē obuiarūt sicut agēs ⁊ patiēs oīno distincta in situ absurdū est posse aliquē morbuꝫ curari absq; oꝑe nature: quapropter vtamur amicitia nature regimine pleno delectatione: cibus est ei dilectꝰ stipicus: ⁊ odoriferus facimꝰ hoc cū societate aliarum rerū haētium sibi hoc innatū: ⁊ sedamus putredineꝫ acumē: ⁊ audaciā humoꝝ natura egrediēte sua adustione et furia dolosa: ⁊ cōplēt hoc: vitēt calida frigida cruda: ⁊ īpermixta vino potēter stiptico ⁊ odorifero: ⁊ cōtinuo pane assato ei associato mixtaq; aq̄ masticis cibo ⁊ potu: q2 fluctuationē: ⁊ motū nature agētis ꝓhibere nō possumꝰ propter casum virtutis: ⁊ defectū caloris influētis ilico oꝑaꝛ abstinēta securius prolōgare q̄ periculū fortasse irreuocabile incurrere. Et scriptū est minꝰ malū esse repletioneꝫ q̄ inanitionē magnā incurrere morbos: mastix scōm oēm modū administratiōis est vtile medicamē: fructꝰ bucce in cibo ⁊ potu ꝓpinare optime cū salute pōt. Nullū eorū regimē ab hac specie sumach expoliādū adulteraꝛ ex eo cibꝰ et potꝰ: ⁊ medicamina: aq̄ pluuialis est melior oībꝰ aquis: et cocta est magis obediēs maxime aliquo stiptico: ⁊ odorifero associata: ⁊ regimē ꝯsolidatiuū: ⁊ faciēs adherentiā et vnionē partium: ⁊ mēbroꝝ est elegātius: ⁊ magis rn̄det post abscissionē huiꝰ materie scissiue vlceratiue: ⁊ excoriatiue fit hoc ꝑncipiū adequare: ⁊ blādiri: vt faciliꝰ ei cōmittatur ad expellēdū ne oriatur error maior: nō presumetur absq; aliquali blādimēto expellere hūc humorē latronem ciba eos delitiose. Vtātur astātes cū eo sermonibꝰ rerū delectabiliū cātatiōibꝰ melodijs dulcissimis: vt obliuiscātur assella: delectatio: ⁊ societas securior existit: sōnū quēcūq; ei nō ꝓhibeas: carnes asse maioris nutrimēti: ⁊ ꝯfortationis existūt. Vitelli ouoꝝ molles ī aceto mixti ⁊ decocti ꝯferūt ex ꝑte nature. Virtꝰ aceti inanitū replet: ⁊ repletū inanit: ⁊ iā nota est ab expimētatore magno: nō ꝓlōgeꝛ ab eis locꝰ assellatiōis: motꝰ eni fluxū augmētat: ⁊ est salutiferuꝫ nihil moueri: adhibe eis oēm delectationē quaꝫ noueris eos delectasse si inhonestū ꝑmitte: ⁊ ea spe nutriaꝛ.

De masti ce.

Carniū ꝑparatio.

De motu.

¶ Secūdā rē cōplēt adeq̄tio q̄dā cū blādimēto: ⁊ festina aū vllū defectū nature male materie expulsionē: quod omnipotētis: ⁊ summi Dei facimꝰ adiutorio: cū medicus habeat cōplexionē innatā artificio acquisitā a deo mutuatā: sūt hec medicamina gloriosa. Myrobalanoꝝ genera cōditorū: et associatoꝝ reubarbaro. ℞. assum psiliū cōquassatū: reupōticū: casia cū reubar. asso associata blāditur hūc latronē: apparēs eū associare rapiens ipsum simul cū hoc: ⁊ expellens sedans per hanc viā accidētia dolorū. Myrobalani cū medicamē ꝭm legē magnificū educit materiā hāc relinquēs vestigia cōstipationis in mēbris post expulsionē dolosi latrōis reubarbaro magis inest ꝓprietas: ⁊ natura sedare: oēm igitur fluxū sanguinis per quālibet partē ꝓprie sputi cōferre dolorē pungitiuū: ⁊ hꝫ hoc credo deuotatiōe celesti: vt sit medicina dissinterie: est eius ꝓuocatio cuꝫ succo plātaginis modico: ⁊ petito mō nō assum cū cassia ꝓtēdit natura adhuc forti ꝑcedit assum hoc. Psiliū frixū: ⁊ cōquassatū cū oleo est medicina oīꝫ vētris fluxuū cotenasmō humore periclitātiū sinthomati non naturali. Clystere ordaceum cū oleo rosaceo: ⁊ melle est magni iuuamēti circa principiū blādiēs: abstergit viscera a malitia vlcerāte ea: cōfortat: ⁊ relinquit aliquale cōstipationis vestigiū: sꝫ tua interest bene scire qn̄ clystere est necessariū positione: ⁊ cōplexione: ⁊ qn̄ vtrūq; cognoscas si inferioribꝰ medijs: aut superioribus intestinis est excoriatio vbi maior: ⁊ vbi situs fraudulente materie: ⁊ scitur hoc ꝑ differētias sitꝰ dolorū: et puncture: ⁊ incēsionis: ⁊ per differētias scientie ꝓcessus ꝓcedētes sanguinē: vel sequētes vel mixte simul egredientes: ⁊ per alia oīa que sapientes scripserūt signa: ⁊ excoriationis vere tradiderūt quaꝛr superiori ⁊ inferiori cōuenit: ⁊ te quidem opꝫ scire illud: aut si extenuetur e uestigio medico derelicto nulla accidere cura: tūc ē cū his q̄ proprietate ⁊ cōplexione veritatē materie frāgūt ⁊ expellūt a corpore.

Solutiuū

De psillio.

Clystere.

¶ Post illud autē que virtutē incarnādi ⁊ cōsolidādi hn̄t innatā ⁊ acquisitā artificio sociali electione et paucitate eorum

citate eoꝝ quietis gaudio acre tēperato delitioso ⁊ oī tali regimie. Et scito ꝙ balneum est ex eis ꝗ magis ledūt post pharmaciā faciēs mala multa nisi forte dū qs īmoderate subijcit: tūc eñ balnea esse necessaria dicimꝰ dilatāda: et aperiēda: post illud stiptica si a materia exorlante cura est adeq̄tio illiꝰ: ⁊ blādiri ei post illud: vt faciliꝰ expellat. Clystere tūc magis rectificās ē cū intestinis inferiorubꝰ est excoriatio. Potio myrobalanica cū suprioubꝰ vtraqꝫ in medijs: ⁊ vomitꝰ facit ad oē genus fluxus cū ꝑulsioe tñ spūalium diuertit materiā ꝗ in ꝑiudiciū ipoꝝ erat: necnō balnea: ⁊ vētose necessaria dicimꝰ maxime ad sedationē doloris. Aloes aūt nisi qꝛ ei icst: vt apiat orificia venaꝝ ē medicamē nobile preseruās a putrefactiōe remouēs dolores educēs sꝫ exigētiā educēdi hec: ꝙ si associet loto tertia ps san. diaconis: q̄rta gūmi quercini: ⁊ fiāt pilule cū succo plātaginis erit inde capax ad quālibet rē huiꝰ cure administretur hic ꝑmitꝰ educētia. ¶ Cū aūt noueris materiā abscissam ꝑ cessationē doloris ⁊ gurgulationis: ⁊ aduētꝰ q̄etis vtaris tm̄ sigillatiuis ⁊ vniētioꝰ ptes mēbroꝝ: ⁊ cōsolidātibꝰ ea adinuicē. Cōfice hoc electuariū: ꝓpina cū adiutorio imēsi ⁊ excelsi creatoris satisfaciet tibi in educendo materias causātes fluxꝰ: si deo placuerit. ℞. myrob. citri. assatoꝝ: ⁊ nō infusoꝝ. ʒ. viij. psilij ꝯquassati cū oleo ro. ʒ. iij. pulpe casie. ʒ. iiij. reupōtici. ʒ. ij. reubar. mediocriter assati. ℥. ß. masti. ʒ. ij. spodij: sanali an. ʒ. j. ß. fiat electuariū cū succo plantaginis: ⁊ cinamomo: dosis a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. cum aqua pluuiali cocta: post illō ꝓpia hoc. ℞. sumach. ʒ. ij. sā. dra. ℥. ß. mumie: se. plātaginis añ. ʒ. j. acatie. hypoq̄sti. balaustie añ. ʒ. j. gūmi quercini. ʒ. iij. spodij: anthere añ. ʒ. iiij. boli. anisi: iusquia. croci. opij: thebaici: storacis añ. ʒ. ß. musci gra. iij. fac trociscos. ʒ. j. dosis vniꝰ cū aq̄ ro. hec adhibēda sunt ꝺm magis ⁊ minꝰ: ⁊ fluxuū gñā diuersoꝝ. Ad dissinteriā ꝑiculosaꝫ: ⁊ oēꝫ fluxū quoꝝ cā est materia scissiua et dura dyarie aūt: ⁊ indigestiōi ⁊ hmōi fluxibꝰ hoc cursu ꝓcedētibꝰ sufficiat ꝯfortatio nature ⁊ sigillatio mēbrorū. Plātago iter oēs hꝫ ꝯplexionē: ⁊ ꝓꝑetate circa dissinteriā pollet sanat apostemata ē mors cholere rubee: ⁊ manifestū iuuamētū intestinis ꝯfert: ꝯfortat ea sup oē medicamē sꝫ omnē modū exhibe i syrupo electuarijs grossis: ⁊ cibis si possibile tibi fuerit. ¶ Tertiā rē ꝯsummāt stiptica medicamina: ⁊ q̄cūqꝫ ꝓprietate vētrē stringūt: ⁊ ꝟtutē hñt icarnādi: ⁊ ꝯsolidādi: ꝯfert mēbris ꝓstratis: et deꝑditis refugiū: ⁊ nouā restituūt vitā virtuti mēbroꝝ orificia venaruꝫ claudūt: mineras mēbrorū reparāt: ⁊ da eis in salsamētis prestātibus berberis: succus mēte: sumach fructꝰ: myrrhe nō vides ꝙ coria inspissantur: ⁊ fortificātur: et per appositionē galiarū et stincoꝝ: quanto magis in quibus natura operatur viuentiū cōsistūt: ⁊ ne ꝑtermittas quin cadat in cibo ⁊ potu aliq̄d masticis. Ipericon est medicamen simplex habēs celesti virtute cohibere fluxū: ⁊ ita ꝙ lotis pedibus in sero sedatur fluxus. Acrimonia in cibis confert iuuamētū magnū. Dissinterie cōsolidare species oēs dilecte ⁊ maxime mumia ⁊ exhibitio minime cōsolide cū. ʒ. j. quarta radicis mādragore subtilis farina: ⁊ vitellis ouoꝝ adinuicē cōmixtoꝝ sic ꝓpinata ieiuno sup linitū medicamen cōfectū modicū tyriace cōpescit si Deo placet omnē fluxū. ¶ Tyriaca cū vino mixta aqua pluuiali decoctiōis mādragore de sero in hora dormiēdi ꝓpinata est verax satis experta in sedādo fluxū: ⁊ quicq̄d stipticū in cibū cōsuescere poteris ꝓsperū inuenies. Succus plātaginis cuꝫ eq̄ parte succi myrti: ⁊ consolide. iij. cannoꝝ. rubi. ⁊. iiij. aceti buliti ad cōsumptionē dimidie partis post illud cū melle ad mellis spissitudinem: adde in fine masticis: balaustie sumach: hypoq̄stidos: acatie añ. ʒ. iiij. opij grana. ij. citri. ij. mandragore. ʒ. ß. gūmi quercini arabici: vernicis anthere ana. ʒ. iij. musci grana. iij. fiant trocis. ʒ. j. et ⁊ da cum vino stiptico de sero ⁊ mane. Sūt eñ si Deo placet efficacissimi sufficiētes in sedādo fluxū et accidētia. ¶ Vētose magne sepe repetite in cōcauitatibus manuū: et pedū conferunt ad hoc. ¶ Vrtica greca cū aq̄ pluuiali cocta mixta cū farina ordei: ⁊ succo mēte cataplasmata stringit virtutē et cū balneis: si videris expedire habētibus virtutē incarnādi: et stringēdi ventrē proprietate: ⁊ omni virtute rememorationē dicemus. ¶ Trociscos exꝑtos in omni fluxu dissinterico scire te fecimus. ¶ Quartā rem cōplent sedātia dolores: ⁊ oēm mēdosā delectationē assellandi: vt balnea ad hoc vtilia emplastra ad hoc ꝓprie: appositiōis vētosaꝝ regimen in de necessitatis. ¶ Quintā rem cōplent cōfortantia epar stomachū: ⁊ alia mēbra minerosa: ⁊ maxime ꝓpinqua vijs ꝓprie expulsiōis euacuātis vētres: circa ꝑmā expulsionē fit attractio ab alijs lōginq̄s ⁊ lōginq̄oribꝰ: ⁊ ipa q̄dē membra in ꝑiudiciū ipsoꝝ mittere coguntur per mineras aptas ꝓpter attractionē euacuitatis humorū ipoꝝ naturā fortasse minime egredientē: stiptica ⁊ odorifera medicina hoc ꝯplēt: ⁊ ꝗ cū ipoꝝ membroꝝ naturis affinitatē hñt propinquā ⁊ similē: ⁊ q̄ ad oppositum eis viā ponunt expellendi ⁊ attrahendi. ¶ Sextā rē cōplēt somnꝰ ⁊ quies narcotica q̄cūqꝫ mendosam virtutē habeant in operatione eoꝝ iuuāt: ⁊ ꝯfectiōes diuerse quaꝝ noticiā trademꝰ i hoc canone. ¶ Cōfectio pilularū filij zacharie cohibentiū fluxum mēbrum ⁊ confortantiū iuuamēto magno: si deo placet. ℞. anisi. ʒ. j. masticis: sumach: piloꝝ leporis: balau. sāguinis dra. seminis citonioꝝ añ. ʒ. ij. ligni aloes. ʒ. ij. leuistici: olibani: mādragore: terebēthine ro. añ. ʒ. j. ꝯfice cū succo arnoglosse: dosis est pilularū. iiij. ¶ Pilule cōstipātes naturā et ventrē: maxime quādo fluxus ex debilitate ꝟtutis retētiue est: cōfortant intestina: ⁊ mēbra interiora. ℞. rosa. pulueris granoꝝ myrti: sumach: luti armeni: equaliter confice cū succo plantaginis. Et da cū aqua decoctionis granatoꝝ. ¶ Medicina magna sedans fluxum ventris ꝓprie qui sequitur causam frigiditatis mēbroꝝ: et iste modꝰ qñ accidit vix separat. ℞. cinamomi: ligni aloes: gario. anisi: carui: camedreos: aristo. ro. asparagi añ. ℥. j. conficiant cū succo altee: ⁊ ligni aloes. Dosis. ʒ. j. ¶ Syrupus ex arte nr̄a cōstipās naturā: cōfortās intestina facit appetitū: sedat sitī: ⁊ febres eoꝝ si Deo placet. ℞. succi pulegij: succi mēte: succi maloꝝ lunaticoꝝ: succi ꝯsolide: succi citoniorū añ. li. iij. depurent post illud in bulitiōe ponant balaustie: sumach: berberis: anisi: seminū citonioꝝ añ. ʒ. j. zuccari sufficiēter: i fine aromatizet cū cinamōi. ʒ. iij. musci grana. iij. ⁊ cāphore. ʒ. ß. ligni aloes. ʒ. iiij. dosis. ℥. j. ieiuno de mane i vespis: ⁊ i media nocte cū aq̄ pluuiali decoctionis ipericō. ¶ Electuarium de materia reꝑcussiua ꝟificat naturā: letificat cor ⁊ oia mēbra: ⁊ ē bezoar extenuatiuū fluxꝰ dissinterici: ⁊ quoꝝ vita subiugata est morti defendit eos si Deo placet. ℞. pulpe citonioꝝ: pulpe panis posite i aq̄ pluuiali: corticis citri añ. ℥. j. ß. saphyri: ⁊ hyacinti: sardonij granatoꝝ: ⁊ fenugre. añ. ʒ. ij. zedoarie. ʒ. j. dra. masti. coral. ru. berbi. ligni al. anisi: cinamomi: limature eboris: calami aro. masti. sā. dra. gumi q̄rcꝰ añ. ʒ. ij. ß. ābre. ℥. ß. auri cocti. ʒ. iij. argē. meri. ʒ. v. musci grana. iij. granatoꝝ myrti. ʒ. v. ꝯfice cū zuccaro: ⁊ aq̄ zedoarie. Dosis quātū sufficit cū vio val de odorifero: potꝰ ē ille exꝑtoꝝ iuuamētoꝝ q̄ꝝ natura ꝓforata est ꝓpter ioptā humoꝝ calidoꝝ natura si Deꝰ voluerit. ¶ Filiꝰ zacharie. Cōfectio ꝯstrigēs vētrē sedās omnē fluxū. ℞. piloꝝ leporis se. vitice: se. plātagis: se. ro. se balaustiaꝝ: se. ꝑforate añ. ʒ. j. sā. dra. masti. añ. ʒ. iiij. terebētine. ʒ. ij. ꝯfice cū succo plātagis. ¶ Dixit Inai ꝙ carnes pauōis comeste strigūt vē. ⁊ inter alias carnes exꝑte morbis laudabiliores dissintericis existūt. ¶ Cōfectio trociscoꝝ ex inuētiōe nr̄a: ⁊ sūt vltimi iter ceteros: ꝯpellūt oēs reumatizātes mineras visceꝝ: extiguūt dolores fortes cholericos remouēt ꝯfortātes aiaꝫ faciētes sōnū: ⁊ striguūt oē genꝰ fluxus si Deo placet. ℞. bdelij sādarace: coaguli: gallaꝝ: sumach: reub. asari: fructꝰ tamarisci: corticū granatoꝝ: myrti spice: spodij ana. ʒ. iij. iusq̄ami: opij: croci: castorei: myrrhe: olibani: mādragore añ. ʒ. ß. se. ro. acatie: hypoq̄sti. balaustiaꝝ: sā. draco. gallaꝝ: citri: anisi: boli: añ. ʒ. j. gūmi q̄rcꝰ: se. citonioꝝ: se. piroꝝ añ. ʒ. j. ß. ꝯficiātur cū syrupo. ℞. mādragore. ʒ. iij. balaustiarū. ℥. ij. cōsolide: zedoarie: plantaginis añ. M. j. aromatizetur cū cinamomo: ⁊ gariofi. ʒ. j. fit trocisco: dosis cū aqua ro. ¶ Balneū expertoꝝ iuuamētoꝝ in fluxu vētris cōfortās naturā: sedās accidētia mala. ℞. foliorum pini: zedoarie: balaustie: folioꝝ ficus: corticis quercus: sorbarū acerbarū: myrrhe: lapidū ignitoꝝ oim positorum i aceto post illud sufficiēter cū aqua pluuiali sufficiēti buliāt: vt balneetur sꝫ posse virtutis die ac nocte: sedat cito fluxū si Deo placet. Et iā verificatū est vētose post balneum essent sublime iuuamētū ꝓprie sub vmbilico: hic inde: ⁊ in medio assiduitas. ¶ Filius zacharie. Fumigium constipatiuum. ℞. acatie: balaustie añ ℥. ij. corticū sorbaꝝ. M. j. folioꝝ pini. M. iij. lapidū ignitoꝝ in hoc aceto mul

De balneo.

Electuarium vtile ad fluxum ventris.

Trocisci vtiles ad idem.

No. ꝺ plātagine.

No. de ipericone.

Trocisci vtiles ad fluxū ventris.

Not. de vētosis.

Pillule restrictiue.

Alie pillule ad idem

Medicia fluxꝰ ventris sedatiua.

Syrupus restrictiuꝰ

Electuarū restrictiuū ⁊ cōfortatiuū.

Cōfectio restrigēs ventrem.

Natura de carnibus pauonis.

Trocisci alij restrictiui.

Balneum restrictiuū

Fumigiū restrictiuū

tum cũ supradictis bulito extincto rum: cuius ebulitionis
vapores per partẽ inferiorem recipiãtur: ⁊ ꝓprie suis assel
lationib⁹ valet optime igrediũtur in loca emanãtia apta.
¶ Clystere ad fluxũ vẽtris. Accipe aque cisterne lib. iiij.
Clystere ad fluxum ventris vtile. succi plãtaginis. ℥. v. in qua buliant li. ij. liquefacture adi-
pis hirci. rizi. ℥. ij. adipis anserini: adipis pauonũ añ. ℥. ij.
corroborat ⁊ cõfortat: ⁊ superaspergat sanguinis dra. ma-
sti. subtiliter puluerizatoꝝ añ. ʒ. viij. ⁊ sit tepidũ saginosuz
vt ventrem ingrediatur. quod si assiduat ⁊ repetat sepe in
die ac nocte est efficax ⁊ probatũ: ⁊ ꝓprie subuenit vlcera-
tionibus viscerum: ⁊ defendit substantiã viscerũ ne violẽ-
tur: ⁊ separat inter mortẽ ⁊ vitam: si deo placebit. Confor
tat viscera valde laxa adherẽs eis ĩ loco ĩ quo educit sub-
stantia intestinoꝝ: ꝗ interdũ strigitur acumẽ ⁊ vitiũ scissu
re materie fluxum faciẽtis: ꝗ si fuerit ex mala complexiõe
intestinoꝝ: fluxus, statim sedat ⁊ remouet eũ: si deo placet.
¶ Inqt Hip. posita sitia magna in prora capitis sepe ĩ flu
xu vẽtris maxime cholerico ⁊ ẽm posse ɔpletum confortat
Empl᷑ restrictiuuz. stomachũ ⁊ epar. ¶ Emplastrũ cõstringens ventrem. ℞.
succi mẽte: balaustie: albuminis ouoꝝ: farie ordei: sã. dra.
apij: ẽm coniecturã tuaz: terebenthine: boli armeni: aceti:
cãphore: masti. oliba. picis liquide: pone talẽ confectionẽ
frigidam super totum ventrẽ: ⁊ maxime sup locũ vbi existi
mas primo moueri dolorẽ ⁊ gurgulationẽ. ¶ Dixit Hip.
℞. omni mane ieiuno stomacho masticis. ʒ. iij. cũ aq̃ plu-
uiali cõfortat stomachum ⁊ viscera: ⁊ omnes partes mem
broꝝ adinuicẽ: ⁊ sigillãt: ⁊ sanguis dra. eo modo accept⁹:
⁊ est expertoꝝ iuuamẽtoꝝ ⁊ maxime cũ succo plãtaginis.
¶ Petri apponi medici clarissimi in librũ Joannis Me
sue additio feliciter finit.

¶ Oratio ad memoriam impetrandam.

O Domine Deus rex angeloꝝ inuoco te ꝑ sanctissi-
mam Mariã matrẽ tuam: matrẽ misericordie et
pietatis: per angelos ⁊ archãgelos tuos: per. xij.
apl'os: per martyres: per ɔfessores. per. cxliiij. mi-
lia innocentiuz: ⁊ per oẽs sanctos tuos: vt tua gratia me-
diante ⁊ matris tue subuentiõe auxiliãte proficiã ad lau-
dem ⁊ gloriã nominis tui omniũq; sanctoꝝ tuoꝝ. Mun
dñe conscientiã meaz splendore luminis tui: ⁊ cõfirma in-
tellectũ meũ odore suauitatis spiritus tui. Adorna. d. ani-
mam meã: vt intelligam: ⁊ intellecta memoriter teneã. Re
forma De⁹ cor meũ. Restaura De⁹ sensuz meũ. Placa pijssi
me viscera mea. Aperi nitissime os meuz. Tempera beni-
gnissime linguã meã: ⁊ per gloriosum ⁊ ineffabile nomen
tuum: ⁊ q̇ est fons bonitatis pietatis origo: patiẽtiã habe
in me: ⁊ da mihi memoriã tuã: ⁊ q̃d ad te petij ĩ hac oratio
ne sancta largire mihi: ⁊ q̇ peccãtem nõ statim iudicas: sz
penitẽtiam miseratus expectas: te queso indign⁹ peccator
vt facinorum: ⁊ scelerum: ⁊ peccatorũ: ⁊ delictorum meorũ
squallores abstergas. Et me petitiõe tanta per angelos ⁊
archangelos tuos: de quib⁹ prefatus sum virtute dignũ ⁊
efficacẽ efficias: per Christuz dñm nostrũ amẽ. Et per glo
riosam maiestatem tuam: q̃d est trinus ⁊ vnus de⁹. Amẽ.

¶ Hic ꝓsequitur clarissimus doctor Franciscus de pede
montium: ⁊ complet secundam diuisionez superi⁹ annota
tam in primo de appropriatis Diui Joannis Mesue.

¶ Cap'm primuz: ⁊ est generale ad oẽs passiones cordis.

A Duertẽdũ autem ꝗ dicte cordis egritudines
hñt indicia: inquãtũ eñ sequuntur causas ex
enumeratis que sunt per se morb⁹ egritudies
ꝓprie nõ dicuntur: sed accidentia de genere
actionis lese ipsi⁹ quoꝝ significationibus ẽm
Gal. opz cognoscere ipsum pati ꝓut ĩfra dicet. ¶ In quã
tuz ṽo sequũtur ex eis cause que per se morb⁹ nõ sunt egri
tudines dici possunt ꝓut Aboali dixit. Et tñ hic cũ vtra-
q; sequuntur magis dicim⁹ eas egritudines q̃ accidentia
eo ꝗ egritudinib⁹ que sequunt in perceptis extrahẽtibus
ab infirmo ipso sole vt egritudines sentiũtur: nõ eñ sentit
patiens cordis discrasiã: sz solũmodo nocumẽtuz actionũ
eius scz debilitatẽ corporis pulsuz cordis tremorẽ vel sin-
copim q̇b⁹ extimat se ĩfirmũ: aut q̃ sua magnitudine ledẽ
do virtutẽ assumentes naturã cãe ꝑiudicant sibi curã que
ꝓprie nõ cãe nec accidẽti: nec egritudini facte debet prout
Gal. monstrauit q̃d in egritudinibus dictoꝝ mẽbroruz et
dicendorũ idẽ est intelligendũ. ¶ Sciendũ quoq; ꝗ tre-
mor hic nõ ꝓprie accipit: sed improprie: proprie eñ est ac-
cidens in actione voluntarie mobili sicut Gale. ostendit.
Actio ṽo motiua cordis est naturalis: sed ĩproprie ꝑ agi-
tatiõe quadam ⁊ motu inordinato cordis dilatiõis impe
tuose ad repellendum nocẽtia: vt ex superi⁹ dictis appet.
Ponit ipse cordis egritudines cũ fortes sint: ⁊ ɔtinue vel
frequentes ꝑ magnitudine cause ⁊ maxime ꝓprie ẽm quã
differunt quãtitate: vt supra est dictuz inter se habitudinẽ
hñt: vna enim minatur aliam seu protendit vt debilitas
pulsum pulsus: tremorẽ tremor: sincopim sincopis repẽti-
nam mortẽ prout Hipp. mõstrauit in aphorismis: cũ inq̇t. In. ij. aphorism.
Qui exoluunt fortiter ⁊ frequẽter absq; manifesta occasio xlj.
ne repente moriunt. ¶ Positis autem egritudinibus cor-
dis ⁊ assignata cõueniẽtia ⁊ essentiali differẽtia inter eas
per quas distiguere ⁊ cognoscere te oportet: necnõ enume
ratis eoꝝ causis sine quarũ cognitione perfecta eoꝝ sciẽ-
tia, non habetur: assignatisq; earum indicijs: expedit ex im
perio q̃ plurimũ reuerendi dñi: domini mei: dñi Roberti
dei gr̃a Hierusalẽ ⁊ Sicilie regis summi: q̃ gñe preclaris
simi oĩbus virtutibus moribus bonis scientijs cũctis ma
xime theologica ꝓpter aĩam: ⁊ medicinali sciẽtia propter
corpus ad ɔplemẽta doctrine presentis terapẽtici operis
prosequẽdi: vt accidẽtia essentialia subiungamus: quoruz
significatiõibus causas ipsas cognoscere valeas etiã si q̇
sint alique ipsaꝝ occulte. Hac eñ duplici cognitiõe ꝑmis-
sa mẽbri iam habita ad generalẽ curationẽ necessariam tu
te curã poteris aggredi ꝓpitiãte Deo. ¶ Inquit eñ Gal. iij. techni.
oportet autẽ vt primo cognoscamus egritudinem que sit:
deinde ꝓcedamus ad ipsam medicandũ: ⁊ alibi. Cura ɔse
stim sequit cognitionẽ facientis cãe ⁊ etiã substãtie. s. mẽ
bri cordis: q̃d ostendit cũ ait. Ex quib⁹ duobus. s. cognosce
re mẽbrũ ⁊ morbum poteris cognoscere gñalem eius cura
tionem: que a morbo est aliqua: plurima ṽo a patiente ꝑ-
ticula. s. corde. Quod equidez pati cognoscere poteris ex
egritudinibus dictis inquãtum sunt accidẽtia lese actio-
nis ipsius a qua signum sumptum in significãdo supra mẽ
brũ patiẽs certũ est ⁊ perdurãs. ¶ Cum eñ debilitas cor-
poris adest: cor pati agnoscas: cũ vero additur pulsus vel
tremor: cognitio tua cõpletur: cũ ṽo perducit ad sincopim
cognitio est confirmata ꝓut dixit Aboali. Cũ itaq; ipsaꝝ
egritudinuz

Egritudinuȝ causa duplex. egritudinū cā duplex sit intrinseca corporea .s. et extrinseca extra corp⁹ insurgēs. Et corporea aut i ipso corde: aut in membris vicinis ipsi: aut in mēbris cōmunicantib⁹ ei cōmunitate ꝓpinqua: vel remota. Tūc si quidē pˀmo modo cor pati cōtingat: ipse dicte egritudines fortes erūt et ꝯtinue vel frequētes. Si vero scđo modo patiaṫ debiles erūt et discontinue recipientes variationē per absentiā et p̄sentiā augmētū et diminutionē ꝭm absentiā et presentiā: intensionē et remissionē dispositionū illoꝝ mēbroꝝ iā inuentaꝝ quoꝝ vicinitate aut ꝯmunitate patiaṫ. Sed si quidē a causa extrinseca patiatur cor: p̄dicte passiones debiles erunt cito: et facile transeuntes: vt Hipp. voluit: et cum inuētiōe causarū extrinsecarū nulla precedēte apparitione interioris cause. Si ꝟo ab vtrisqꝫ: signa erunt ex vtrisqꝫ ꝯfusa. Et hec sunt signa seu accidentia causarum generaliū ipsaruȝ sumpta a loci varietate. Preter q̄ alia sunt accidētia causarum egritudinum ipsarū cordis intrinsecarum spiritualium ab earū sumpta essentia quas secūdario te scire oportet. Sunt aūt quadruplicis generis: tria simplicia ꝭm triplicē naturam eius singulariter permutatā: et quartuȝ est cōpositū significās sup omnes insimul ꝑmutatas. ¶ Inquit eīn Gal. sed ꝓpria passio cordis est plurimum mala ꝯplexio: aut eq̄lis aut ineq̄lis: singularis vel ꝯmixta: pura vel cū materia: aut mala ꝯpositio: puta inanitio: vel repletio receptaculorū: aut oppilatio in venis ei⁹: et vijs spūuȝ ac coartatio corporis ei⁹ ꝓpter coartationē spatij capsule in q̄ mouetur ex repletiōe sanguinis et humiditatū ibi fctā vt in suo simio per anotomiā inuenit: et per grossitiē p̄ter naturā ibi etiā cōiunctā prout in suo gallo reꝑit manifeste Aut est solutio cōtinuitatis quā ipsum nō pati cū salute possibili Aboali dixit. Aut apostema ꝯfirmatio cui⁹ nulla tenus expectabitur quin morte preueniaṫ. Sic egritudinū eius est plurimū mala ꝯplexio: quia frequētius cōtingēs alijs: et cū possibili salute: et si cū ipossibili tarde nō subito vel cito mortē iducit: vt et ꝯpositio mala: solutio ꝯtinui: vel apostema. Idcirco ei⁹ signa erūt bn̄ ac subtiliter ꝯsideranda. ¶ Sed ipā mala ꝯplexio siq̄dē fit eq̄lis ei⁹ signa omittanṫ ad presens: cū sint manifesta valde: sicut voluit Gal. cū inquit. Morbi ꝟo qui non sunt nisi in mala complexione difficile cognoscunṫ: nisi cū mutatio vltra sit extra naturā: cūqꝫ plurimū salutis sit ipossibile magis ad ꝓnosticū q̄ȝ ad curatiuū medicū spectat. Solutiōis quoqꝫ continui: et apostematis signa cū priusq̄ȝ appareāt vel simul et ante q̄ȝ ꝯfirmenṫ sint mortem subito vel paulatim finaliter inducētia omittuntur. ¶ Si ꝟo sit inequalis siue diuersa: quia vt plurimū est possibilis curatiōis ei signa ꝓpria adaptem⁹ q: est nostre vtilis ꝯsiderationis. Si ergo mala complexio diuersa sit i corde si quidē sit calida simplex et pura erit cū ea debilitas corporis minor pulsus cordis tremor: et sincopis cū agitatiōe: et motu corporis inordinato seu angustio so: et pulsus arteriarū: mutatio p̄ter naturā: q: ad debilitatem et frequētiā cū inequalitate et q̄nqꝫ ad velocitatē. Et similiter anhelit⁹: et eius expiratio cū exufflatiōe: calida valde: et ispiratio vehemētior et iflāmatio toti⁹ corporis: et plurimū febris cū siti: et appetitu frigidi quo iuuat et aeris frigidi inspiratiōe magis q̄ȝ frigidi cibi: et potus assumptiōe. Et leditur calido quocūqꝫ cū similitudine circunstantiaꝝ et ꝯsuetudine facile inflāmādi. In genere eniȝ ꝓportionali facilis est trāsitus: dixit Aboali. Si ꝟo frigida fuerit: cōtraria erūt signa. ¶ Si aūt sicca durities apparebit i pulsu arteriarū et per cōsequens in corpore toto: ac consumptio et arefactio multa. Cum eīn consumptio corporis cōe sit signum omni discrasie cordis: et passioni cū sanguis ei⁹ sit formalis i alimēto: et dixit Auerrois. ¶ In sicca ei⁹ discrasia erit maior debilitas quoqꝫ puls⁹ tremor: et sincopis tardius veniens: et tardius recedēs aut difficilius. Si quoqꝫ humida fuerit: signa erūt ꝯtraria. Et si ꝯmixta sit: signa erūt cōmixta. Et q: si est pura erit in ea inuētio procatarticarū causarū cū antecedentis priuatione scꝫ humoralis eiusqꝫ alteratio et reductio erit leuior. Sȝ si cū materia fuerit: erūt cū predictis signis signa dominātis humoris que Hipp. in suis innuit aphorismis cū dixit. Cōteplari aūt

In prima aphoris. ij. opȝ egritudinē cōplexionē etatē cōsuetudinē arteȝ tēpus regimen: et regionem ac signa repletionis vel cacochimie: hec enim dominātia humorum ostendūt: qui etiam in existentibus apparebunt: et qđ erit difficilius alterabile. Si vero cor patiatur oppilationē in suis poris: aut repletionē vel inanitionē p̄dicte cordis egritudines erūt fortes: et frequētes cū signis plurie plectorie: et cacochimie: vel alicuius euacuatiōis notabilis sanguinis. ꝓprie vel sudoris. Quod si patiatur coartationē ꝓpter vicinitatē: vel cōitatem: aut colligātiā signa repletionis: et plurimū sāguis apparebūt: et p̄cedēs illorū passio cū sequela egritudinū cordis dictarū debiliū tn̄ et variationē habētiū: vt dictū est supra. His ergo erūt egritudinū cordis causarū ipsarū: et ipi⁹ natura specialiter manifesta. Ex q̄bus ꝭm Gal. curatiōis ipsarū intētio est sumēda. ¶ Cura passionū cordis duplex est. s. generalis et specialis: gn̄alis aūt est. v. res. ¶ Quarū prima dirigitur ad mēbrum patiēs quod est cor. Et est vt sollicite studeam⁹ confortare ipsum eiusqꝫ virtutē: q: debilem: et vbi cadens est vt in sincopi expergefacere: et viuificare: deide vbi expedit eā resumere: et nutrire. Est eīn cor fundamentū aīe oimqꝫ virtutū prima radix: quarū aggregatiōe natura ꝯsistit. Cui⁹ q̄dē nature vt Hip. dixit est curare: nō medici. Medici vero porrigere nature. Fōs qꝫ spiritus q̄ est radix et substātia vite organū: et vehiculū ꝟtutū et caloris innati: cui⁹ vigore ꝯplexio ꝯsistit in esse: et corp⁹: et oīa mēbra in esse: et vigore viuifico cōseruātur. Et ei⁹ extinctio mors est. Hic causa est omniū operationū naturalium: vnde ipse est quē nostrā naturā dicimus. Ipsuȝ q̄qꝫ cor basis est vite seu vitalis virtutis ꝑ quā mēbra recipiūt aīam primū: et deinde virtutes reliqua sensus mot⁹: et operationis vite. Nec mors accidit nisi ꝓpter intēperametuȝ cōplexionis sue. Merito igitur prius et sollicite studendū est circa ipsius cōfortationē eiusqꝫ virtutis cū his q̄ cōfortare habēt interius et exterius: et per omnē modū approximatiōis. ¶ Secūda ꝟo res nitiṫ circa cās intrinsecas: et extrīsecas ꝓprias et cōes taliū egritudinū: et est vt auferatur extrīseca. Interior ꝓpria abscindiṫ vicina et q̄ cōitatis est corrigiṫ. ¶ Inquit eīn Gale. nō est possibile vllā dispositionē curare finaliter adhuc manente cā faciente eam. ¶ Tertia ꝟo vertitur ad modū curādi p̄dictas egritudīes a causis p̄dictis. Cause eīn sup⁹ enumerate aut causant tales egritudines ꝑ modū aggrauationis: et ꝯculcatiōis coartationis: et suffocationis spiritum: et caloris innati in sua radice receptaculis atqꝫ vijs. Nec nō ꝑ modū furiositatis morbi vi doloris vel cuiuslibet alteri⁹ accidētis impugnātis ꝯtra naturā: aut ꝑ modū resolutiōis et euacuatiōis ipsi⁹. Quoꝝ modoꝝ diuersitas auxilia variat: et differēter informat. Regimē q̄qꝫ siue ei⁹ debitū ignoraṫ. ¶ Inquit eīn Hip. nec q̄sq̄ȝ medicoꝝ mihi inuētus est q̄ egroꝝ habitudinē cognoscere q̄at sicut opȝ si defectionem patiaṫ. An ipsa sit ex venarū euacuatione: an ex alia furia vel labore corpis vel accidēte alio naturā afficiēte: puta repletione suffocāte: et ꝓīde ignorās cibū dare eis an expediat vel negare. ¶ Quarta ponit studiū in regimine cū rectificatiōe aeris: et aliaꝝ reꝝ nō naturaliū ministratione debita ꝑut intētiones exigūt supradicte. ¶ Quīta ꝯuertiṫ ad accidētiū correctionē q̄ sunt plura ꝭm pluralitatē mēbroꝝ cōpatiētiū cordi: et si nō ꝑpa sint. Si eīn ipȝ alijs cōpatiṫ ꝓpter colligātiā: et vicinitatē vt dictū est: quāto magis alia membra ꝯpatiētur eidē: cū ipsum cor oībus tribuat ꝟtutē calorem et spiritū: et a nullo recipiat. ¶ Inq̄t eīn Hippo. Totū corp⁹ est vna substātia: et ipm totū est ꝯfluxibile: et cōpassibile. ¶ Dicte aūt sunt he res q̄nqꝫ gn̄ales q̄ oēs gn̄aliter oib⁹ cordis egritudinibus cōgruūt ac vniuscuiusqꝫ cāȝ generaliter cōprehēdūt: sed prime tres sunt principales et essentiales in cura ipsoꝝ complentes: veꝝ due p̄me sunt materiales: et tertia est formalis. Nō eīn sufficit ad verā curaȝ cōfortare cor debile: eiusqꝫ virtutē: nec cāȝ passiōis abscindere: nisi sciatur modus qualiter: et cū quib⁹ quodāmodo causandi nobis proprie demōstraṫ: vt ifra patebit. At ipsarum vt materialiū p̄ma est: vt in qua et gn̄alior ialijs attēdenda gn̄alibus: et spūalibus etiā obseruāda. Oēs eīn debēt esse ꝯfortatiue vel cōfortatiuis admixte. Scđa ꝟo est: vt ex q̄ cām ex qua egritudo ꝓuenit auferēs et abscindēs. Quarta res est disponēs: et q̄nqꝫ sola sufficiēs. Ultima est cōplēs: q: rerū preter naturā oim cāȝ explēs est quoqꝫ coadiuuās: corrigēdo eīn accidentia que causaȝ impediunt coadiuuāt ipsaȝ. Specialis aūt intētio est quā ex diuisione generaliū accipiētes in opationē deducimus: vt circa singulas caȝ speciales medicinas ponam⁹ atqꝫ auxilia q̄

Cor fundamētum est anime oimqꝫ ꝟtutuȝ prima radix.

bus predicte ɔpleātur res generales intētiōis:necnō q̄litatē ⁊ apertuꝫ modū vtendi eis. Medicina em̄ a mō dicta est:vt Isido.ait. Et p̄mo circa cordis ɔfortationē. Cōplet aūt cū his que habēt ipsum tripl'r ɔfortare.s. substantial'r accidētaliter ⁊ vtroq; mō. Substātialiter cū his q̄ restaurant ei⁹ substantiā ⁊ spiritū eius que caloreꝫ multiplicant q̄b⁹ restauratis:vt organis virtutis:⁊ substātijs ꝓprijs:ac ꝓpinquis virt⁹ restaurať:⁊ ɔfortať; ⁊ tales sunt cibi ⁊ pot⁹ cordi appropriati. Appropriati cibi q̄dem sunt q̄ sunt placidi in odore:delectabiles in sapore:qui etsi natural'r non sunt tales:artificial'r cū aromatibus ⁊ sapidis cōdianť:et sint facilis digestiōis paucaꝝ superfluitatū:mlti ⁊ bōi nutrimēti:quales sunt carnes fasianoꝝ perdicū pulloꝝ gallinarum auiculaꝝ paruarū:⁊ montanarū:⁊ aq̄ carniū ipsaꝝ seu succus ipsaꝝ p decoctionē in duplici vase tract⁹:hedorū ⁊ bidentis arietis:seu annualis agni:⁊ castrati. Epata gallinaꝝ pinguiū ⁊ iuuenū:vitella ouoꝝ recētiū gallinaꝝ perdicū:⁊ fasianoꝝ sorbilia vel serosa. Et panis mūdus q̄ bonū generat sanguinē. ¶ Inq̄t ei Joāniti⁹. bon⁹ cib⁹ est q̄ bonū generat sāguinē ope ⁊ ɔmixtiōe:eq̄lis ē panis mūdus:caro ānualis agni:⁊ pisciū mediocriū magis mobiliū ⁊ minus piguiū:⁊ squamosoꝝ ꝓprie marinoꝝ ⁊ petrinoꝝ. Pot⁹ q̄ꝫ vini subtilis clari i substātia i colore rubei vl' subrubei:aromatici mediocrē habētis stipticitatē ⁊ placidi in sapore. ¶ Inq̄t em̄ Hip. in apho. facili⁹ est repleri potu scꝫ tali q̄ꝫ cibo. Accidentaliter vero ip̄m ɔfortant odores: ⁊ medicine q̄ cōtemperāt eius complexionē:⁊ substantiaꝫ vniunt:⁊ sicut virtutē ei⁹ confortāt que cōpellunt nocētia: ⁊ corpus in vita ɔseruant. ¶ Inq̄t em̄ Hipp. ꝟtutis vite est ɔtraria repellere;⁊ nō recipere. Harū quedā sunt illud agētes a ꝓprietate vt est terra sigillata charabe myrobalani:⁊ sil'ia quedā a ɔplexione:quarū quedam sunt calide quedā frigide:quedā sicce:quedā humide:⁊ quedā temperate:⁊ quedā vtroq; modo:vt infra diceť. Et ex illis ē rosa ⁊ oleū eius. ¶ Inquit em̄ Gale. oleū ro. ɔfortat:calefacta em̄ infrigidat:⁊ infrigidata calefacit modo vtroq;:q: substantialiter:⁊ accidental'r ipsum ɔfortant cibi medicinales ⁊ medicine cibales simplices ⁊ ɔposite. Simplices sunt:caro serpētis:lingua bouina:borago:endiuia:acetosa:⁊ sil'es quas infra sufficiēter enumerabim⁹. Cōposite sunt que ex p̄dictis ɔponunť cuꝫ aliq̄bus ex medicinis simplicib⁹ ifra enumeratis d̄coctis: ⁊ paratis acquirētib⁹ eis virtutē intentioni habite ɔuenietem. Virtutē autē cadētem subito vt in sincopi expgefacerēt irroratio:⁊ aspersio cū forti impulsione:⁊ iactu subito aq̄ frigide actu:⁊ ꝓprie rosate sup faciē ⁊ mēbra:⁊ si fiet mixtio musci cū eo q̄nq; ɔfert: ⁊ q̄nq; ɔfert miscere cāphorā sandalos ⁊ similia b̄m diuersitatē cause;⁊ modi fricatiōes aspere ligature dolorose: aurium tractiones:⁊ euulsiones piloꝝ strepit⁹ ⁊ clamores. Expergefactū aūt viuificat offa ex pane calefacto in vino p̄dicto limphato cū aq̄ ro. vel buglossa distillata ꝓut exigit dispositio. ¶ Inquit em̄ Gal'. talis cib⁹ etiā facit reditionem et redditur cito:q: actu frigidū ⁊ antq; calefaciat actu a proprietate cito in spirituū substātiā ꝑmutatur:mēbra quoq; velociter nutrit. Omniū em̄ velociter ⁊ multū nutrientiū est maxime vinū. ¶ Cū dixit Gal'. sic virtute viuificat ⁊ cōfortat. Sed miscuit ad panē calefactum panem quideꝫ:vt eius nutrimētū q̄d est facilis resolutiōis firmū sit ⁊ perdurans quādiu auferatur dispositio causans casuꝫ. ¶ Inq̄t em̄ Gale. quecūq; humidā ⁊ liquidā cōsistētiaꝫ habēt nutrimētū dant cito dissolubile:vt in breui t̄pe alio opus sit: que aūt duram ⁊ solidā habent multū tribuūt ⁊ ꝑdurant. Talē autem virtutē expergefactā: ⁊ viuificatam restaurāt cibi ⁊ pot⁹ p̄dicti:vbi hec expediat. Talis autē expediētia a diuersitate causaꝝ ⁊ modoꝝ causandi depēdet vt ifra patebit. ¶ Sc'do ɔsistit sp̄alis intentio circa abscissionē causarū sp̄aliū egritudinū superius distinctaꝝ. Exterior ergo auferať ⁊ permutetur. Interior que ꝓpria est ei⁹ egritudo abscindať. Et si quidē sit mala ɔplexio pura alteretur. Si cū materia replēte oppilāte vel coartāte euacueť:deinde si aliquid remāserit:altereť. ¶ Inquit em̄ Gal'. Manifestum est aūt ꝙ facientium causaꝝ discrasiam ꝑ euacuationem est sanatio:ipsaꝝ ꝟo discrasiaꝝ alteratio sanatio est. Si quidē intentio p̄mittenda esset prime intētioni:vel rei que circa cordis ɔfortationem vertebatur eiusq; virtutis. ¶ Dixit enim Gal'. opꝫ vniuscuiusq; egritudinis cāꝫ abscindere prius:deinde ad eā que ab ea facta est egritudinē ɔuenire:b̄m cū virtus que in curatiōe principalis existit nō subsistat:imo d̄siccat:⁊ cū deficit nō valeat curatio:nec accidēs prestat solutiuū:opꝫ p̄mo cor ⁊ virtutē eius ɔfortare tanq; in cura priorē. Et si nō total'r ꝓpter presentiā cause quoquo mō possibili iuuet:ab ea em̄ oīs prima intētio sumitur:nocumētum quoq; est periculosius:⁊ ad inferendaꝫ mortē prōptius:deinde opꝫ debilitatis cāꝫ abscindere vl' simul permixtione auxilioꝝ vtrāq; rem ꝓsequi:vel vicissiꝫ agere. Est aūt ipsorū auxilioꝝ permixtio triplex:partialis ⁊ localis:⁊ t̄palis:vt supra mōstrauit. Hāc aūt rē seu intētionē cōplēt medicine:⁊ ꝓprie cordiales:cibi quoq; medicinales. Medicinarū aūt cordialium q̄dā sunt simplices ⁊ quedā ɔposite. Et simpliciū quedaꝫ sunt ex animalibus sumpte:quedā ex terrenascētib⁹:q̄dā ex mineralibus:⁊ ex istaꝝ q̄buslibꝫ quedā sunt frigide:q̄dā calide:quedā sicce quedā humide:⁊ quedā tēperate:⁊ q̄dā solutiue. ¶ Sciuisti em̄ supra cū de ɔsolatione medicinarū soluentiū loquebamur ꝙ medicinaꝝ quedā ɔfortāt tm̄:quedam cōfortāt alterādo:⁊ quedā soluēdo. Frigide ex aīalibus sunt os de corde cerui:⁊ ebur. Calide ex eis sunt corda ⁊ ꝓp̄e pori ꝓpter ɔueniētiam nimiā:caro serpētis muscus seta ⁊ ꝓprie cruda. Ex terrenascētib⁹ facta sunt rosa myrta acetosa coriandrū acetositas citri granata:⁊ ꝓprie acetosa nenufar endiuia sandalus spodiū fex nō adusta matiana ⁊ cāphora. Calida ex eis sunt doronigi zedoaria cimiuū zurūbeth croc⁹ vterq; been xiloaloes gario. enula:⁊ ambo sunt mirabiles melissa ⁊ semē eius macis hascesebran ⁊ semē eius: cubebe acetosa:⁊ semen ei⁹:⁊ cardamoniū:q̄d enim heterogenee est nature potest dici calidū. Frigida sunt folium et cortex citri:spica cinamomū indū damascenū:⁊ gario. magnum ⁊ calamētū ireos liliū menta ozimū vtrūq; sticados sandaraca. ligua auis magaleph odor gallie:⁊ i sūma oīa odorifera. Tēperata ex eis sunt lingua bouina ⁊ aq̄ ei⁹ in cuius datiōe vel decoctiōe sis audax cū cibis:⁊ potib⁹:borago charabe laccavsnea:⁊ poma dulcia:⁊ odorifera:⁊ granata dulcia ⁊ muza. Ex mineralib⁹ ꝟo frigida sunt corall⁹ margarite lutū sigillatū:⁊ armenū. Calida est ambra. Tēperate sunt aurū argētū lapides preciosi ⁊ ꝓprie hiacinthus. Sicce sūt oēs p̄ter lac poma granata dulcia endiuiā linguā bouinā boraginē:⁊ nenufarē q̄ sunt humida. Ex resolutiuis ꝟo q̄dā soluūt cholerā:vt myrobalan⁹ citrinus: tamarindi:⁊ pruna muza ex eis sunt viole:succ⁹ rosarum:⁊ aq̄ infusiōis eaꝝ recentium. Quedā phlegma vt agaricuꝫ myrobalani chebulus ⁊ emblic⁹. Quedā melancholiaꝫ vt epithimū lapis armen⁹ lapis lazuli myro. idi ⁊ bellirici. q̄dā phlegma ⁊ melācholiā vt sticados:⁊ polipodiō. Quedaꝫ hūores adustos vt myroba nigri ⁊ idi sene fumusterre quē diximꝰ esse de numero p̄ciosaꝝ medicinaꝝ. Quedā fumum mundificāt a sanguine ⁊ sp̄ū vt melissa. Quedā mūdificāt sanguinē vt lupul⁹ capil. vene. endiuia ⁊ sil'ia. He sunt simplices ex q̄b⁹ eligere habes que tue intētiōi sunt ɔformes siue alterare:siue digerere:siue soluere:siue vtrūq; simul intēdas. Etiā si aliquā ex quatuor egritudinib⁹ sp̄aliter ispicias. Oēs nāq; ɔueniunt insimul:⁊ in ɔfortatiōe debilitatis ꝓprie:sed aliter vna q̄ꝫ altera:⁊ vna est vni dispōni seu accidēti cordis ꝓportiōata:alia ꝟo alteri. Debilitati nāq; appropriat⁹ est croc⁹ spica ambra poma redolentia:⁊ oīa tēperata. Tremori ꝟo been:myrrha vsne:sandaraca charabe doronigi valde myroba. bibiti. Tremori ꝟo a causa extrinseca scꝫ ex tristitia ⁊ timore endiuia spodiuꝫ ⁊ emblici calido. Et coriādrū lacca ⁊ ciminū:frigido lingua auis:et lac sicco. mumia ameos carui muscus ozimū gario. ɔferūt tremori ex melācholia ⁊ phlegmate comesta. Calamētuꝫ ireos:⁊ sandali ɔferunt tremori accidēti in febre:⁊ aurum bibitū ⁊ linitū. Endiuia ꝟo sincopi. Spodiū ei:⁊ ꝓprie facte ex effusiōe cholere ad stomachū vel a stōacho bibitum ⁊ linitū lingua bouis ⁊ magaleph cū aq̄ mellis bibitū doloribus cordis ⁊ melancholie animi:⁊ ei qui loquitur sol⁹ aurū ⁊ spodium melācholie:⁊ timori de preteritis ⁊ timori de futuris. Muscus melācholie ex solitudine xiloaloes ēt q: letificat ozimū gario. enula oīa poma ⁊ acetosa:⁊ oīa aromatica oīb⁹ maxime si fiat ex angustia:⁊ oīa aromatica ꝓprie vt est odor galie:⁊ calamētū ireos:⁊ ozimum sup aspersio aceto:⁊ odoratū exiccat sincopatum:⁊ sanat eum. Composite sunt que ex his cōponunť. Et sil'r si egritudo sit instrumentalis

Medicia. a mō.

Cordis cōfortatio triplex.

Cibi.

Potus.

In secūda aphorismo. xi.

Nota de oleo rosato

Aspsio aq̄ rosate subito facta in facie releuat a sincopi.

Offa ex pane calefacto in vīo limphato expergefactum viuificat.

No. d̄ vīo.

Diuisio medicinaꝝ cordialiū.

Diuisio medicinaꝝ solutiuaꝝ

Medicie cordis debilitati appriate.

sit instrumētalis: vt aperire euacuare plectorā: ⁊ sanguis abūdantā que esset causa eius plurimū cōsueuit intēdas vtere flebotomia basilice dextre. Et si repletionē vaporosā et fumosam quā tibi fumosa multū expiratio cū mētis turbatione ostēdit. Cōplexio etas ⁊ habitudo: ⁊ regimē p̄cedens flebotomiā sinistre basilice celebrabis. Sed predicta auxilia variabis varietate egritudinū: et causarū efficientiū ipsas ī fortitudine ⁊ debilitate. In debilitate nāq; cordis approximabis leuia: in pulsu fortia: in tremore fortiora: ⁊ in sincopi fortissima: adhuc si earū causa est debilis lenia: si fortis: fortiora: necnō si sit ex ꝓpria cordis passiōe: fortiora: si ex cōpassione: leuiora. Et tñ ꝯsiderata natura materia: et dignitate ꝑticulari q̄ cordi ē oīa approximabis: cū modo: ⁊ nō subito fortia neq; pura. Ait em̄ Hip. ꝫ multū ⁊ repēte: calefacere aut īfrigidare replere aut euacuare vel quolibet corpꝰ mouere nō opꝫ. Fallax em̄ est euacuatio nature insuaue: maxime ṽo debil'r: vt hic supponit. Cū ergo in talibꝰ egritudinibꝰ repletio ad euacuandū inuitet: quia debilitas ṽtutis ꝓhibeat: partiat flebotomia tenēdo mediuꝫ: hec em̄ Gal. edocuit: nec omittat oīno maxime cū repletio debilitatis cā existat. Item ait Aboali. amplius ea dare pura que alterāt: ⁊ maxime frigida: ⁊ que laxa faciūt p̄ncipalibꝰ mēbris timorosuꝫ est in re vite. Ages em̄ cū simplicibꝰ leuibꝰ ⁊ maxime in principio: ⁊ paulatim deuenies ad ꝯposita ⁊ fortiora vbi priora nō sufficiāt: vt excessus auxilioꝝ nō sit succedēs auxilioꝝ effectiua paulatiꝫ ꝓportio cū salute: hec em̄ est operatio ꝫ sapientiā: prestat em̄ iuuamētū p̄ter aliq̄d lesiōis. Et frigidis admiscebis calida: vt crocum ⁊ gario. ꝓpter calorē naturalem ⁊ spirituꝫ. Et calidis laxatiuis odorifera stiptica: vt spicam ⁊ masticē charabe rosam ⁊ myrrhā: quibus ꝓhibeas cōfortando a facili resolutiōe cui sunt parati calorem ⁊ spiritū. Si ṽo patiatur ꝓpter vicinitatē vel cōitateꝫ membroꝝ: corrigatur dispositio mēbroꝝ vicinātium ⁊ cōmunicantium superioruꝫ ꝑut superius diximꝰ: ⁊ inferioꝝ ꝑut infra dicemus cuꝫ auxilio Dei: ⁊ si aliq̄d mittāt euacuet: ⁊ qđ remanserit vel regenerabit deriuetur ⁊ per interualla modici tēporis expurget: deinde ꝯfortetur. Et ductus eorū quibus superflua eoꝝ cōsueta sunt expurgari aperiant. Ipm̄q; cor recipiens cōfortetur: ne recipientes vie stringātur: ⁊ quod influit repellat: ⁊ si quid influxū est resoluat ꝑut in cura catarri te scire facimus: quorū auxilio talia cōplētur. Electuariū seu medicinā huius superꝰ habuisti. ❡ Tertio cōsistit specialis intētio circa ꝯsiderationē modi causandi qui cū sit duplex: vt dictum est: ⁊ diuersus ꝫm eius diuersitatē diuersis auxilijs est vtendū: opꝫ em̄ variare ⁊ eligere oīa auxilia tā ꝯfortantia q̄ꝫ abscindētia cām: ⁊ alterātia: ⁊ vniuersale regimē: ⁊ ea adaptare vnicuiq; modoꝝ: ꝑut ratio exigit. Si ergo causent tales cordis egritudines primo duoꝝ modoꝝ dictoꝝ: oīa ꝯfortātia interius ⁊ exterius approximanda abscīdētes causas: ⁊ etiā alterātes debent declinare ad calefactionē: ⁊ humoꝝ subtiliationē rarefactioneꝫ corporis ⁊ resolutionē: ⁊ attractionē materie caloris ⁊ spūs de cētro ad circūferentiam corporis. ❡ Adhuc si causa eiꝰ sit debilis leuia: si fortis: fortiora: necnō si sint ex propria passione cordis fortiora: si ex ꝯpassione: leuiora. Regimen quoq; in oībus nō naturalibus rebus qđ est quarte intētionis gñaliter sit tale. Locet autem patiens in domo cuius aer sit tēperate calidus natural'r: aut artificialiter cū ignis temperati accessiōe suffumigijs ex spica: ligno aloes gallia: ⁊ silibus: in qua etiam sternātur folia: ⁊ rami plantaꝝ calidaꝝ: ⁊ redolētiuꝫ vt citri arantioꝝ rorismarini calamēti: ⁊ aliarum superius noīataꝝ medicinarū. In cibis confortantibus ex p̄dictis sint medicie tales calide subtiliatiue ⁊ aperitiue mixte vl' associate. Et sit eoꝝ quātitas pauca sustētatiua nō resumptiua: vel solum viuificatiua ꝯcedas: ⁊ ꝓprie vbi repletio ad sincopim ꝑducat: quo casu opꝫ tm̄ viuificare virtutē: deinde ad remedia repletiōis redire. Sil'r ⁊ potꝰ sit vini talis: qꝛ subtilis ⁊ clari magis ṽtuosi ꝑte exhibiti. Exercitia vbi sint possibilia temperata: ⁊ fricatiões aspe ꝓcedentes a superioribꝰ ad inferiora extremitatū trahentes a corde ⁊ spūalibꝰ ad circūferentiā corporis atq; cutem. Somnus ⁊ vigilia sint temperati vicissimq; ꝯcessi: vt qđ digerit somnus euaporēt vigilie. Inanitio sit correspōdens virtuti: lꝫ em̄ repletio inanitionē fortē req̄rat: virtus tñ que tolerare hꝫ ⁊ regulare: nō assentit: vñ paulatī oportet agere: ⁊ illud cū fricationibꝰ dictis respiciētibus repletionē tertie digestionis ⁊ secūdaruꝫ venaꝝ: ⁊ abstinētia cibi ⁊ potus repletionē respicientes prime digestiōis maxie si in hūoribus nō sit putredo: q̄ existente desperādū est de infirmo: ⁊ proprie si in viscerībꝰ est apostema: que sufficiāt donec apparet robur in pulsu. Et tūc opꝫ clysteribꝰ vti respicientibꝰ repletionē intestinoꝝ et primarū venarum: repletio enim locū nō hꝫ sed cōtentetur cibis ⁊ potibꝰ pauci ⁊ subtilis ac resolubilis nutrimēti ī medio tp̄is q̄lis dietat extenuatiua dicta infra in primo de cura oppilatiōis epatis: ⁊ quarto de regimine sanitatis. Et cū subtiliātibꝰ incidentibꝰ ⁊ diureticis notis ꝓpriatis: ⁊ in pauca q̄ꝫtitate oblatis: prout cōueniunt ad substentādū donec repletio educatur nō resumēdū: ⁊ hora sincopis oīno priuati p̄ter panē ex mō vt superiꝰ iam est dictū: nam viuificata virtus ꝑ illā statī redire opꝫ ad dispōnis ⁊ repletionis curā cū euacuatione: nō cum renutricatione. Aīe accidētibus sic regatur vt ad irā indignationē ⁊ sollicitudinē ꝓuocet. Si ṽo causent per modū resolutiōis ⁊ euacuatiōis: oīa p̄dicta in oppositū ꝯuertantur ac etiā regimē in oībus que dicta sunt. Alteret ergo primo aer cū redolentibꝰ ex herbis: plantis folijs: ⁊ floribus frigidis: ⁊ stipticis ⁊ ꝓprie cū myrto salicibus: citonijs ⁊ rosis: ⁊ speciebꝰ superiꝰ noīatis vt sandalis cāphora: ⁊ irrorationibꝰ aquarū frigidarū: vt aqua rosarū frigida pluuiali: ⁊ odoribus frigidis ex aceto cū aqua ros. mixtis sandalis ⁊ cāphora ⁊ flabellationibꝰ ⁊ vētis. Exercitia fricationes calefactiōes penitus omittātur. Iniūgatur quies corporis ⁊ aīe. Cibus sit ex p̄dictis ⁊ electus ex solidis ⁊ viscosis mediocriter tñ vt ex eis possit preualere virtꝰ: vt est panis: ⁊ sorbitiones facte ex cōdro: oua tenera ⁊ testiculi galloꝝ nutritoruꝫ ex lacte: cerebra porcoꝝ sufficienter decocta ex albo iure cū puluere coriandri condita. Fructꝰ stiptici ⁊ pontici vt citonia pira sorba nespila ⁊ silia nō multe q̄ꝫtitatis cū noceāt stomacho: lꝫ humores inspissent. Potus aūt sit vini aquosi infrigidati ⁊ cum aqua limphati in principio cibi acceptū: ⁊ hoc ꝓpter discrasiam: ꝓpter sincopim aūt sit calidum subtile: ⁊ aromaticuꝫ calefactum cū pane vt cito reddatur ꝓpter materiā: ⁊ sit vinū nigrū grossuꝫ ⁊ stipticū: ⁊ breuiter quecūq; habēt inspissare: ita tñ q̄ alterabilia sint ꝑ naturā. Cuꝫ ṽo natura sit debilis in alterando: ⁊ qualitas corporis minorata: ex p̄dictis cibis dare opꝫ parū ⁊ sepe: sicut em̄ in p̄dicto mō caliditatis ipsaꝝ paulatiꝫ est digerendū ⁊ euacuādū: ita in p̄senti paulatim est renutriēdū ⁊ restaurādum. Vigilie sint tēperate. Somnus leuis nō ꝓfundus. Inanitio supfluoꝝ ⁊ humidorū ꝫm quātitatē assumptoꝝ est vtilis ⁊ ꝓuocanda cū lenitiuis ⁊ lubricātibꝰ ante cibū exhibitis ⁊ pōticis: posthac cū collyrio ⁊ clysteribus leuibus. Sed humoꝝ ⁊ humiditatū euacuatio seu resolutio est ꝓhibēda oīno. Inducatur ad gaudiū temperatū: vel remissum ⁊ letitiā ⁊ spem future salutis. Cōuertit vlterius specialis ad accidentium correctionē: que sunt plura ꝫ pluralitatē membroꝝ cōpatientiū cordi: vt dictum est. Primo vicinoꝝ ex ꝓpinquo: vt spiritualiū ⁊ superiorum aīalium colligatoꝝ eis: quorū curam superiꝰ habuisti ⁊ inferiorū naturaliū vicinorū ex longinquo quaꝝ passionū christo duce infra ponemꝰ auxilia. Deinceps rememorabimur cōpositas medicīas ꝓprias ⁊ expertas ad egritudines cordis dictas ꝫm vnāquāq; cārū ipsarū superius dictaꝝ incipiētes a confortantibus: ⁊ primo ab odoramētis: eo q̄ refocillando spūs ꝯfortant citiꝰ.

❡ Inq̄t ei Gal. q̄ celeriꝰ vult reitegrari reitegrat odoribꝰ.

De flebotomia.

In scđa aphoꝝ ij.

In passiōibus cordis ex repletione ꝯtingētibus.

De aere.

Potus.

De sōno.

De aīe accidētibus.

In passiōibus cordis ex resol'ōe ꝯtigētibꝰ.

Modꝰ cibādi.

❡ Capitulum. ij. de medicinis simplicibꝰ ⁊ compositis ad omnes passiones cordis.

Galenus ait: ad primā aūt omniuꝫ reddamus nunc sermonē egritudinū qui similibꝰ nascit. Est autem mala hec cordis complexio talis. Et subdit: ostensum est enim in scđo huius libri. s. terapeutice q̄ necessariū est genꝰ egritudinis huius videlicet medico ad sciendum. Et illud q̄deꝫ quod plurimum est cōtingens vt superiꝰ dictū est plerūq; ledit. Cum eniꝫ nō sit bene terminabilis in corde ipso: sed plurimū extensibilis cū calore ⁊ spiritu ad totum corpꝰ omnia mēbra ledit lesiōe p̄ncipij ac euersiōe eucrasie ꝓprie cuiuslib et mēbri. Proinde necessarium est inuestigari nūc vt oportune sanet: ⁊ methodo que est iaꝫ dicta nō a medicinis simplicibus dictis ⁊ cōpositis que sequunt incipiēs

Odoramētū calidū ꝯferēs passionibꝰ cordis.

¶ Odoramētum calidū cōferens passionibꝰ cordis a mala cōplexione frigida causatis. ℞. balsamitā vel maioranā folia citri ⁊ pomum eiꝰ: ⁊ irrora vino: ⁊ supasperge puluerem gario. aut inuolue bursam scarlati in eis et odorent.

Aliud frigidū.

¶ Aliud frigidū conferens passiōibꝰ cordis a calida discrasia causatis. ℞. rosarū sandaloꝝ margaritarū cimarū myrti irrorent aceto ⁊ camphora: ⁊ quādoqꝫ irroratur paruꝫ vini odoriferi. Et ex similibꝰ est aqua ro. sola.

Aliud calidum.

Aliō calidū fit ex gar. nu. mus. cipo thure foliis lauri. ⁊ gallia mus. cuiꝰ odore epilentici excitant calamētum ireos ⁊ alharaꝫ: que cū irrorant aceto ⁊ odorat sincopizatus sanat. Et ex illis est pomū cōfectū ex eis ⁊ ambra ⁊ musco ꝓut i soda dictuꝫ est. Et gallina assa cū illis frixa ⁊ odorata. Ex aqua floruꝫ arancioꝝ ⁊ citrorum. Suffumigatiões fiāt in frigida causa ipsaꝝ ex ꝯfectione hicre quā Nicolaus in antidotario suo ðscripsit.

auicule cyprianefiūt hoc modo

Ad idē fiat suffumigiū ex auiculis cyprianis que sunt. ℞. ambre. ʒ. j. ligni aloes. ℥. ij. musci. ʒ. i. carbonuꝫ de palmitibꝰ vitis gūmi arabici añ. ʒ. ij. gallia mu. ⁊ lignū aloes ꝯuertātur in carbones: ⁊ cū aqua ro. dissoluant oīa simul et glutinent: ⁊ informent auicule: quarum vna super prunas ponat et suffumiget camera. Et sunt q̇ suffumigāt ex ligno aloes madefacto in vino solū ⁊ est bonū ⁊ suaue cuius odorē diligūt ꝑncipalia sicut dixit Aboali. Alte fieri possunt ex ꝑdictis frigide ad eas ex cā calida.

Documētum.

Sunt aūt nō frequenter approximāde ⁊ ꝓpric suffumigia: imo raro sicut supra in soda te fecimꝰ scire: suffumigia enim replēt ⁊ dissoluūt cerebrum inflāmando ipsum ⁊ spūalia oīa cū superfluunt.

Syru. cordiales.

¶ Inōt hebē Meš. syrupi ex inuētione nostra de succo acetoso ⁊ succo macianoꝝ ⁊ de succo alleuie ꝯferūt pulsui ⁊ tremori: ⁊ oībꝰ passiōibꝰ cordis calidis et proprijs. Et ex illis est syrupus acetosus diarodō. Passiōibꝰ ꝟo eius frigidis ⁊ causatis ab oppilatiōe seu repletiōe receptaculoꝝ ab hūoribus grossis ⁊ viscosis difficilis eradicationis oximel simplex ⁊ squilliticū.

Trocis. de cāphora.

¶ Item trocisci de camphora ad pulsuꝫ cordis ⁊ tremorē calidū ⁊ febrē extinguunt ⁊ ꝯfortant descriptione Almāsoris. ℞. spodij seis cucumeris: et citrulli: scariole: portulace ro. sandali albi añ. partes equales: ⁊ pro vnoquoqꝫ pondus ex quibꝰ cum succo macianoꝝ ꝯspersis ⁊ croci. ʒ. j. fiāt trocisci aur̄. ß. de quibus quaqꝫ die tribuat vnꝰ vsqꝫ ad duas hebdomadas.

¶ Item lac de quo extractum est butyrū est fortiꝰ. ¶ Itē pruna nutrita aceto vel agresta sunt cibꝰ cōueniēs.

Trocis. de spodio.

¶ Itē trocisci de spodio ad pulsum tremorē ⁊ sincopim ex caliditate fluxuū: ⁊ collyricā passionē melancholiā: ⁊ tremorem ꝼm ideꝫ. ℞. spodij. ʒ. x. rosarū albarū. ʒ. iij. seminis acetose portu. granoꝝ coriandri infusorum in aceto: ⁊ torrefactoꝝ myrtillorum añ. ʒ. vj. pulpe sumach. ʒ. ij. ß. amili asse berberis galāge añ. ʒ. ij. margaritarū corallo. rub. añ. ʒ. j. ossis de corde cerui. ʒ. ij. sandali albi. ʒ. j. gūmi arabici. ʒ. j. ß. ꝯfice cū succo agreste: ⁊ da cū aliquo rob stiptico ⁊ succo buglosse. Itē myroba. conditi ꝼm modū nostrū.

troci. muscati.

¶ Itē trocisci muscati ⁊ de xiloaloes ꝯferūt eis ex causa frigida: quoꝝ ꝯfectio est ꝼm eūdē. ℞. masti. spice: xiloaloes: cinamomi: gario. gallie musca. cubebe cardamomi maioris ⁊ minoris: corticis citri oīm pondꝰ aur̄. j. ex his oībus cū vino odorifero asperso fiant trocisci. Cōferunt etiam sincopi magne ⁊ parue.

Potio cōfortās cor.

Potio cōfortans cor ⁊ tremori ⁊ sincopi calide et frigide. ℞. buglosse puluerizate aur̄. j. distēpera ad frigidā cū vino ⁊ ad calidā cū aq̄ ro. ⁊ da hora somni noctibꝰ cōtinuis. Itē gar. masculorum puluerizatorū. ʒ. j. sumach dissoluta in. xij. aur̄. lactis dulcis in ieiuno: valet ad frigidā.

¶ Itē tyriaca mitridatū cōfectio de musco dulcis ⁊ amara emēdant cordis frigiditatē ⁊ humiditatē cerebri ⁊ stomachi: ⁊ cōferunt passionibꝰ eorū frigidis. Diābra quoqꝫ electuariū de gēmis. Cōfectio de xiloaloes ꝯfectio quoqꝫ alchesmes ⁊ electuariū sarboteg: quoꝝ descriptionē i antidotario nostro posuimꝰ.

Not. istud experimētū de corde porci.

Et ex expertis ꝼm nos est vt assumat cor porci: sicut assumit de thorace eius cū sanguie suo: ⁊ ex gar. masculis pomacet ⁊ assetur sufficienter lēto igne: deinde comedatur ⁊ superbibat vinū subrubeū claꝝ odoriferū temperatū ⁊ limphatum cum aqua buglosse: valet autē ad passiones cordis frigidas ⁊ calidas cū aromatibꝰ frigidis vt sunt rose sandali magazire: ⁊ vino albo superbibito cū aqua ro. limphato. Et ꝯfortat cor a ꝓprietate nutrit.

¶ Dixit Aboali. Cerebrū hominis cerebrū galli pulmonē pulmo vulpis. Stomachū ventres gallinarū: ⁊ pelles iteriores ipsaꝝ. Epar epar adip. Renes renes hedi: vesicam vesice mustelle. Neruos nerui nutriūt: ⁊ cōfortant: ⁊ sic de alijs. Nutricatio eīm ⁊ cōfortatio fiat a simili vt dixit Galeñ. cū ait: vnaqueqꝫ species aīalis simili totiꝰ substātijs ⁊ ꝓprietatibus alimento nutrit: vt homo ex pane ⁊ carnibus: canes ex ossibus. Equa ex paleis. Turdi ex iusquiamo. Coturnices ex elleboro: ⁊ si vnaq̄qꝫ species ꝓpriū alimentū: vel cibū: ⁊ vnūquodqꝫ indiuiduū atqꝫ membrū ꝓpriū cibū habebit: qḋ videtur innuere et approbare Aboali: cū dixit ꝙ vnicuiqꝫ corpoꝝ ⁊ vnicuiqꝫ mēbro īest ꝓprietas vt ab vna medicina patiat ⁊ nō ab alia.

epithima cordiale.

Epithima cōfortās cor debile ⁊ corpꝰ ex malitia cōplexionis calide conferēs tremori calido cū febre qḋ dixit Archige. ℞. sandali magāzitri spodij añ. ʒ. ß. summitatū myrti coriādri añ. ʒ. iij. ro. seminis endiuie ⁊ acetose añ. ʒ. iij. macis. ℈. j. croci. ℈. ß. aq̄ ro. qḋ sufficit. Et q̄nqꝫ addit cāphore. ℈. j. cū dispositio exigit ⁊ excessꝰ caloris in ea nō veri frigoris: intinge pānū lineū simplicē vel de serico albo: ⁊ supra cor frequenter appone. Et si apparuerit siccitatis excessus: adde parū succi pomoꝝ dulciū vel buglosse vel lactis.

Aliud cōferens tremori.

¶ Aliud cōferēs tremori ex frigida cā. ℞. macis gar. vsnee. charabe añ. ʒ. ß. ameos carui anisi añ. ℥. j. tertiā partē. xiloaloes: ambre musci añ. ℈. j. croci. ℈. ß. succi buglosse aq̄ ro. ⁊ vini odoriferi añ. ℥. ij. Tepefiāt ⁊ infundat tela serici rubei duplex: ⁊ supra cor apponat sepe.

Aliud ex inuētione propria.

¶ Itē aliud ex inuētione nr̄a ꝯferens oībus dispōnibꝰ eius frigidis. ℞. ligni aloes seminis ozimi gar. semis melisse: semis ligue bouine añ. ʒ. ij. floꝝ citri sansuci. añ. ʒ. j. gar. charabe corallo. ru. añ. ʒ. j. succi lingue bouine vel aq̄ ciꝰ ⁊ vini odoriferi añ. qḋ sufficit. Terātur omnia ⁊ conficiant ⁊ ministrent modo predicto: sunt eīm sana ⁊ experta etiā si ꝑ modū saccellatiōis approximent.

emplastrū ꝯferēs tremori ⁊ sincopi.

¶ Ioānitius. emplastrū cōferēs tremori ⁊ sincopi calidis. ℞. spodij sandali añ. ʒ. ij. calamēti ireos endiuie añ. ℥. j. coriādri. ʒ. ij. croci. ℈. j. farine or. ℥. j. cōfice cū succo aceto felle: ⁊ aq̄ ro. ⁊ modico vini odoriferi: et cōfert etiā febri: ⁊ ministret sepe innouādo. ¶ Aliud ad frigidū ꝼm eundē. ℞. castorei. ʒ. j. ma. xiloaloes ameos cubebarū añ. ʒ. ij. cimini lingue auis añ. ʒ. ß. charabe doronigi añ. ʒ. j. croci gario. añ. ʒ. ß. Confice cū succo ozimi gario. ⁊ vino odorifero: ⁊ emplastra super pectus: ⁊ est sanum. ¶ Linimentū andromachi ad idē. ℞. sandali calamēti ireos ambre añ. Et tere subtiliter: cōfice cū aqua buglosse ⁊ pomorum: ⁊ oleo ro. ⁊ cera: ⁊ line super pectus. Confert debilitati ⁊ tremori calido ⁊ frigido proprie si cōficiantur cum oleo nardino: ⁊ sanabitur: si deus voluerit.

¶ Cap. iij. de cura titillatiōis pulsus ⁊ tremoris cordis.

Galenus ait. titillationē ꝟo cordis. i. pulsum ⁊ tremorē plurimū sanis iuuenibꝰ reperi euenire: ⁊ hoc absqꝫ manifestis accidētibꝰ: sꝫ cū hec q̇buslibet cōtigerint sanguinis detractiōe iuuant: maxīe si subtilibꝰ dictis assuescent: hec eīm duo sanguinis multitudinē replentē ⁊ oppilantē ⁊ coartātē educūt. Aitqꝫ si cacochimia q̄ egritudinē operat cū multitudie fuerit: faciēda est minutio de basilica: hac aūt nō potēte fieri fiat illi ꝓportiōale aliq̄d: puta prouocatio mēstruorū i mulieribus: ⁊ prouocatio emoroidarū in viris. Neutra vero fieri potente fiat scarificatio crurū ⁊ ventosatio. Si vero nō fuerit cū multitudine purgandi sunt cū pharmacia humorem contristantē educente: hec eīm propria est cacochimie. ⁊ subdit. multitudo extenuatiua corrigit: sed in lōgiori tēpore q̄ꝫ euacuatione manifesta iam dicta.

¶ Decoctio soluens humorem calidum ⁊ cholerā de corde ⁊ vicinis membris ⁊ confortans ipsum in oībus dispositionibus suis. ℞. aque fructuū lib. ß. buliāt in ea pulpe tamarindoꝝ cheiron. ℥. j. pulpe myroba. citrinorū. ℥. ß. croci grana. v. ma. ʒ. j. ⁊ dimittant vsqꝫ mane. tūc vero colent ⁊ colature reubarbari. ʒ. j. addat qḋ puluerizatū resideat prius in succi rosarū. ℥. ß. ⁊ detur vbi oportet: ⁊ ē archidia. ¶ Alia soluēs humorē phlegmaticū ꝯferens passionibꝰ eiꝰ: ⁊ est Serapi. ℞. hyssopi mēte calamēti melisse añ. ʒ. j. radicū lilij. ℥. ß. ligue auis. ℥. ß. spice cinamomi añ. ʒ. j. acetose ℥. ß. polipodij. ℥. ij. Buliāt in aq̄ boraginis vel buglosse q̄ntitate sufficiēti. Deinde colent: ⁊ in parte sufficiēti buliāt pulpe myro. chebu. ʒ. j. ⁊ superaddat aga. puluerizati. ʒ. ß. zucca. ro. noui vel residētie eiꝰ vel gelenia bin. ℥. j. ⁊ det in aurora. ¶ Decoctio de epithimo ꝼm inuētionē nostram

tionem nostrã confert predictis passionibus: soluẽdo humorẽ melãcholichũ dicta in antidotario. Itẽ decoctio de fumoterre etiã predictis passionib⁹ cõfert causatis ab humoribus ⁊ fumis adustis: ⁊ oppilationib⁹ ꝓprijs cordis: ⁊ aliorum viscerũ educens cum facilitate ipsos.

¶ Capitulũ. iiij. de cura passionum cordis per cõpassionem ad cerebrum.

Galenus ait. discrete nature cerebri facile multas generãt supfluitates ex quib⁹ nocumẽta fiũt subiectis organis ad q̃cũq; ipsoꝝ vertitur superfluitas. ¶ Iudei decoctio educẽs cholerã phlegma ⁊ melãcholiã cũ facilitate cõfortans cor ⁊ oĩa viscera: ⁊ conferens p̃dictis passionib⁹ cordis ex cõitate ad cerebrum patiens ex frigiditate opp̃ssum epilepsia melancholia vel mania vel catarro frigido. ℞. sticados melisse hyssopi añ. ʒ. j. ireos. ℥. j. coriandri preparati. ℥. ß. cubebarum. ʒ. j. spice. ʒ. ß. Buliant in aqua cicerum: deinde colentur: ⁊ in colatura buliant polipodij. ℥. ij. Et dissoluãt aga. puluerizati. ʒ. j. pulpe myroba. citri. chebulorum ⁊ indorum ⁊ iterum colent̃: ⁊ colature addatur rauedsceni. ʒ. j. ⁊ detur mane est enim sana ⁊ experta: ⁊ neminem decipit vnq̃. Et sunt aliqui: qui addũt hieram: ⁊ proprie cum ex cõitate seu compassione ad inferiora membra nutritiua: vt est stomachus epar ⁊ splen et viarum ipsarũ ad cor: ⁊ ad putrefactionem ipsorum ⁊ vlcera ⁊ etiam expulsiones: vt renes vesica ⁊ matrix: quorum predicta compassione cor passiones incurrit. ¶ Aboali. lutum sigillatũ sumptum ⁊ retentũ in ore prohibet catarrum calidum ad spiritualia ⁊ spica frigidũ: ⁊ etiã linitum extra cũ oleo ro. Item grana papaueris albi contrita cũ zuccaro al. ⁊ retẽta in ore retinent catarrum acutũ ⁊ salsum. Et diacodion ⁊ loch ei⁹ simile operant̃: ⁊ thus album retẽtum in ore frigidum. [Sacul⁹.] Sacul⁹ cõfortans cerebrum ⁊ retinens catarrũ frigidum. ℞. sandarace thuris pulegij spice ⁊ salis cõis añ. ℥. ß. spice. ʒ. j. si calidũ sit loco pulegij ponat̃ myrt⁹ ⁊ sandali.

¶ Capitulum. v. de cura passionũ cordis per compassionem ad stomachum.

Inquit Gale. antiqui os stomachi cor semper appellare consueuerunt. Compatitur enĩ patienti cor valde ⁊ principalia reliqua et totum corpus cor quod propter alligantiam eius ad ipsum in arterijs cerebrum in duabus neruorum partibus ⁊ propter alligtãiam in venis ⁊ neruo subtili ⁊ proinde totum corpus ⁊ maxime cũ ei ministret in re nutrimenti. Inquit proinde Aboali. stomachus est membrum cuius cõmunitate patitur totũ corpus. [Sacellus ad stomachum.] Modus sacellorum: quibus vsi sunt antiqui ⁊ habẽtur nũc in vsu cõfortantium stõachũ ⁊ infrigidantium ⁊ prohibentiũ effusionem humoꝝ calidorũ ad stomachum ac mordicationẽ inducentiũ a qua cõpatitur cor cum incurrit cardiacã est talis. ℞. cimarũ rubi foliorũ vitis siluestris rosarum cum stipitib⁹ cimarũ myrte humide añ. ℥. j. sandali spodij añ. ʒ. ij. buliãt in aqua ro. ⁊ succo citoniorũ modico vino põtico et tepidi applicentur frequenter super ipsum. [Emplm.] ¶ Emplastrum ad idẽ. ℞. sandali ro. al. spodij lenticularũ aque añ. ℥. j. terant̃ ⁊ conficiantur cũ oleo ro. ⁊ cera ⁊ aqua fabrorũ ⁊ emplastret̃. [Sacellus ad varias stomachi passiones.] Receptio sacellorum cõfortantiũ stomachũ alterantiũ discrasiam eius frigidam ⁊ prohibentium effusionem humoꝝ ad ipsũ ⁊ ꝯferentiũ nausee vomitui phlegmatico: singultui ⁊ oxiremie vẽtositati ⁊ cardiace ⁊ sincopi vitio stomachi. ℞. mẽte sicce absinthij sansuci añ. ℥. j. spice. ʒ. iß. masti. galãge macis. gario. gallie musc. nucis musc. cardamomi vtriusq; añ. ʒ. j. corticum citri sicci. ℥. ß. corticũ thuris añ. ʒ. j. ß. buliãt in vino pontico cum succo citonioꝝ et calidi sufficienter applicentur sepe super ipsum. Idem operatur cerotum stõatichũ. [Emplm nobile et facile.] ¶ Galen⁹. Emplastrũ de mastice liquefacto simplici ad idẽ: aggregat enim in se ꝓprietates quatuor in cura stomachi plurimũ necessarias scʒ aromatizitatẽ: stipticitatem ⁊ temperatã caliditatẽ ⁊ liq̃faciens phlegma in ipso. Et modus est quẽ Rabi designauit. accipe masti. albam ⁊ grossam pinguẽ ⁊ dissolue eam in lamina ferri supercalefacta ⁊ malaxa manib⁹: ⁊ extende in forma manus ⁊ applica. Dixit quoq; q̃ succ⁹ maiorane ⁊ buglosse cũ gar. tritis vt alcohol multũ valet in tremore saltu cardiaca quod cafatã dicitur. Et si quidem cã predictarum passionũ cordis sint vlcera stomachi ⁊ bothor: curentur cura ꝓpria que infra dicetur. Gal. ait vinũ cũ pane stomacho ieiuno ꝯsumptũ prohibet cursum humoꝝ ad stomachum. [Prohibentia cursum hũorũ ad stõachũ.] Sed si quidem sint cholerici sit vinum debile stipticũ ⁊ limphatum. Si ꝟo frigidi ⁊ phlegmatici sit vinũ stipticũ ⁊ aromaticum purum nõ fumosum vt vernacia et grecũ ⁊ vinũ pissotie: ⁊ vina quoq; aromatica ⁊ acetosa in calidis operãtur idem. Et syrupus de menta in frigido: et syrup⁹ de aggresta in calido ⁊ dia citonitẽ in vtroq; ⁊ mellicratũ cõditum nostrum ⁊ tragea ex aniso carui gar. mace galãga cardamomo ⁊ zucca. Et decoctio hasce ꝟm nostrã inuentionẽ confert p̃dictis passionibus cordis causatis vitio stõachi ex indigestione educẽs humorẽ phlegmaticũ ⁊ vẽtositatẽ hypocũ. dissoluit. ¶ Puluis Serapiõis ad stomachi ⁊ hypocũdrioꝝ vẽtositatẽ. ℞. ameos semis apij añ. ʒ. v. gar. masti. thuris mas. añ. ʒ. vij. radicũ squinanti costi. añ. ʒ. iij. nasturcij torrefacti. ʒ. xxx. extenuat ⁊ ꝯfortat. Idẽ operantur cõmouẽtia eructuationẽ: ex quib⁹ sunt origanũ folia mẽte anisum carui calamẽtum menta ameos galãga mastix. ⁊ gar. q̃ sunt proprij in hoc casu: ꝓut dixit Aboali. ¶ Rasis. emplastrũ ad apostema stõachi ⁊ epatis cui⁹ cõmunitate patitur cor cũ est antiquũ ⁊ vbi nõ est caliditas. ℞. fenugreci semis lini cauł. ⁊ carpobalsami añ. ʒ. v. cordumeni ireos amigdalarum costi myrte spice ciperi añ. ʒ. v. bdellij subalbidi. ʒ. vij. storacis liquide. ʒ iij. nasturcij. ʒ. ij. aromatici cere citrine adipis anatis oiũ. añ. ʒ. iij. olei camomillini. ʒ. xx. deinde aggregentur ⁊ emplastrent̃ cũ eo. ¶ Aliud ad apostema stomahi ⁊ epatis cum non est antiquũ. ℞. fenugreci semis lini aneti sicci violarũ siccarũ camomille sicce altee sicce ma. añ. ʒ. v. spice ciperi squinãti calami arõatici. añ. ʒ. vj. cere. ʒ. vj. olei camomillini. ʒ. xv. oĩa aggregent̃ ⁊ fiat emplastrũ. Arist. grana granatoꝝ muzorum ⁊ acetosoꝝ in cibo ⁊ post sumpta vel succus eoꝝ in cibis: ⁊ salsamentis: aut syrup⁹ ex eo factus prohibet corruptionẽ fumosam in stõacho ciborũ ⁊ potuũ q̃ causa est cardiace passiõis. ¶ Nicolaus. diacinamomũ ⁊ diaciminum prohibẽt corruptionẽ acidam cibi ⁊ potus: que causa est passionũ dictaꝝ cordis. Dixit Gal. hierapigra ꝯfortat stomachum cor ⁊ cerebrũ ⁊ epar ⁊ putrefactionẽ in eis corrigit: que passionum dictarũ potest esse causa. Etiã si ex xiloaloe sumatur. ʒ. j. ß. puluerizato cũ vino aromatico limphato cum aqua ferri remouet humiditatẽ putrefactã stomachi: ⁊ cõfortat ipsum epar ⁊ cor: generat letitiam ⁊ ꝓhibet irã. Dixit Aboali. Et darsesechã letificat putrefactionem ⁊ emblici ꝯditi. Et nasturciũ putrefactionẽ vacuitatis ventris ⁊ cinamomũ in alijs partib⁹ existentem. Idem operatur oximel sq̃lliticũ ⁊ acetum eius ⁊ aqua mellis et geleniabin ⁊ sol⁹ aloes. Trazea ꝯfortans stomachũ: ⁊ ꝓhibens ascẽsum vapoꝝ ⁊ fumoꝝ ad cor ⁊ cerebrum ꝟm intẽtionem nostram. ℞. coriandri p̃parati. ℥. ij. seminis melisse. ℥. ß. cinamomi electi. ℥. j. zuccari tabarzet. ℥. iiij. puluerizentur ⁊ misceantur. Dosis coclear vnum post cibũ non sequente potu: ⁊ sana experta. Idem trifera saracenica Nicolai ⁊ nostra operatur: ⁊ electuariũ nostrum letificans et confortans capitulo de melancholia dictum. Et oĩa ex cibis ⁊ fructibus ponticis post cibum sumpta.

¶ Cap. vj. de cura passionũ cordis per ꝯpassionẽ ad epar.

Dixit Gale. epar vnum ex principalibus membris existit. Est enim fons et minera naturalis virtutis sanguinem generantis: a quo vene originem habent quibus sanguis ad totũ corpus distribuit ⁊ singula membra renutricationis gratia et generationis spirituum. Quapropter sapiens natura ab ipso venam magnam chilis vocatam extraxit: q̃ trãsiens per subteriora ascendendo dorsi imbibit̃ in dextrũ ventriculum cordis: a quo pro parte trãsiẽs trãscolatur ⁊ purus in sinistrum vẽtriculum eius conuertit in spm̃. [Quonam mõ epar totũ corp⁹ nutriat.] Et reliquũ eius informationẽ recipiens ibidem nutrit corpus eius ac trãsiẽs per venã de dextro cordis ascẽdens ad corporis superiora: vt caput nutriat. Et ipsa ꝓide nimirum si illi grauiter patienti ꝯpatiatur cor. Alligat̃ enĩ vena ipsi ⁊ ea mediãte ab ea recipit sanguinem ꝓ alimẽti materia sui generatiõis spirituũ quibus virtus ei⁹ ⁊ aliorum mẽbrorum irradiantur: cum⁹ quo etiã mittit quãdoq; melancholiam ⁊ fumum cordi passiones iferẽtẽ predictas ꝓpter ꝯmunitatẽ remotã. ¶ Syrupus de endiuia remittit epatis inflãmationem ⁊ oppilationem corrigit. Et tro=

cisci de berberis ꝛ remittunt epatis inflāmationes ei⁹ multiplicantem fumum ꝛ vaporē petentē cor ꝛ cerebruꝫ: ꝛ confortāt ipsuꝫ. Et triasandali ꝛ cerotū de sandalis ꝛ reubar. cū succo ro. ꝛ aq̄ lactis decoctiōis scene mūdificat ab ipso choleram ꝛ vstiōes flebotomia ex basilica dextra minuit repletionē eius qua passiones cor predictas pati ɔtingit.

¶ Cap. vij. d cura passionū cordis p ɔpassionē ad splenē.

Splenis officiuꝫ.

Inquit. G. splen est mēbrum ad hoc generatuꝫ vt semp feces sanguis attrahat: ꝛ de eis epar mūdificet: quibus nō mūdificatis sanguis infect⁹ melācholicis humorib⁹ trāsit ad cor ꝛ cerebrū: ꝛ tales passiones causabūt atq̄ timores maniā ꝛ melancholiā. His aūt q̄ rectificāt ipm ɔfortāt vt sanguinē a suis mundificet fecibus est vtendū. Dicet aūt in capl'o de cura splenis: si de⁹ voluerit qui sit benedictus.

¶ Ca. viij. de cura passionū cordis p ɔpassionē ad itestina.

It. G. Repletio fm vētrē superiores adꝫ vomitū euacuet. Quecūq̄ vero fm partē inferiorē ei⁹ subductiōe ꝑprie collyrio vel clysteri. Intestinoꝝ quoq̄ repletio ꝛ si ex ventositate fuerit curet cura inflatiōis ꝛ colice q̄ infra dicet. Et si ex fecib⁹ siccis humidis lubricis ꝛ mucillaginosis. Similiter si ex vermib⁹ cura propria que dicetur plurimum eñ ꝑuocant sincopim ꝛ tremorem epilepsia quoq̄: et subeth et stuporem fumū mittendo venenosum ad cor et ad cerebrum mordicando intestina ꝛ stomachū. Aboa. dixit: hora comedendi est cum aderit fames: cuꝫ vo aderit nō toleres eam: qm̄ tolerare famem stomachū putridis replet hūoribus. G. ait illud est si epar de bono sanguine minus q̄ sibi expediat habet ꝛ de malo plurimū: ꝛ quādoq̄ cholerā superfluentem imittit que est causa morsus ei⁹ ex quo passiones cordis ꝑdicte sequūtur. Et qn̄q̄ est phlegma mittēs frigidum vaporem ad ipsum plurimū a cerebro missuꝫ vel in stōacho cōcretum. Quod si plus non habeat de bono nec de malo nihil illi remittit: q: in famem sincopalē deuenit. Cibus ergo ilico est cuꝫ aderit exhibendus. Et vbi nō habeat: ꝛ sincopis timeatur panis infusus ī vino puro est tribuendus in frigido ꝛ phlegmatico ꝛ in cholerico mixto seu limphato vel aliq̄d rob stipticoruꝫ puta granatoꝝ citonioꝝ vel agreste: ꝛ vbi iā cucurrit humor repletus est stomachus an̄ cibū vomitu educat vel aliquo ventris subductiuo ꝛ lubricū faciente ꝑmisso sicut Ga. ostēdit ꝛ Aboali.

Nimie famis nocumenta.

¶ Capitulū. ix. de cura passionum cordis per compassionem ad os stomachi.

Auerrois ait. tyriaca ꝛ filonium sunt ɔuenientes in sedatione doloris stōachi cholice ꝛ reliquoꝝ membroꝝ: ex quo pōt euenire egritudines cordis ꝑdicte ꝛ ꝑprie vbi cām eius impelmentem non possumus pauferre. Conueniūt eñ vtriq̄ cause impimenti ꝛ precipienti ac confortat cor: sed tyriaca respicit cām imprimentē magis: filoniuꝫ vo ꝑcipientem. Et si quidem eaꝝ causa sit vomitus ꝛ collirica passio curet primo ꝑut Hip. dixit. Inquit eñ: vomit⁹ vomitu: fluxus fluxu: vomit⁹ fluxu: fluxus vomitu: ꝛ vterq̄ sudore curant. Scd̄o ɔfortātia cordis mīstrent q̄ dicta sunt.

¶ Capitulum. x. de cura passionuꝫ cordis ex fluxu sanguinis menstruorum ꝛ emorroidarum.

Hippocrates ait: in fluxu muliebri spasmus et animi defectio malū. Qd̄ approbans cōmen. ait. In fluxu sanguis plurimū deficere cōsueuerūt. Ait quoq̄ Aboali q̄ ex matrice accidit prefocatio que est quidā spasm⁹ cum sincopi: et illud apud retentionem menstrui vel etiam spermatis: quibus volēs curā apponere Hip. ait in apho. Mulieri menstrua si volueris retinere sicuiā maiorem mamillis appone. Aboali aūt secutus est eū dicens. Flebotomiam de superiorib⁹ partib⁹ deriuabis euacuando ipsamq̄ institis fortiter stringas. Ingrossantib⁹ ꝛ stipticis cibabis demū ꝛ fomētabis: emplastrabis: epithimabis: applicabis: ꝛ īpones collyria ex stipticis ꝛ ponticis conglutinātib⁹ aq̄ que dicentur appropriatis: vt est scoria ferri sumpta cuꝫ aqua arnoglosse vel sumpta emplastra: licet cōceptioni prestet impedimentum. Et solatrū hortulanum suppositū statim stringit: ꝛ similiter emorroidarum fluxum. Ex his aūt que in stringendo fluxum menstruorū ꝛ emorroidarū sunt efficacia ꝛ exꝑta sunt trocisci nostri de charabe: de terra sigillata. Paulus quoq̄ dixit: lutū sigillatū nō est medicīa magis abscindens sanguinē vndecūq̄ fluat. Inqt quoq̄ hip. in apho. Mulebria educit ex aromatib⁹ calefactio. Qualia sunt spica gallia folium croceus: ꝛ herbarū aliq̄: vt calamentū pulegiū ruta marrubiuꝫ absinthiū sauina ꝛ hmōi. Aboali aūt flebotomia saphene vel vene que sub poplite est ac ventosatio inguinum ꝑuocat mēstrua: ꝛ fluxū emorroidarū: ꝛ appositio sanguisugarū in pudico est cōueniēs.

In. v. apho. ꝛ xxix.

¶ Aboali ait: collyria ex brionia pane porcīo ellebore pulpe coloquintide felle taurino inuēta ꝛ collyria ex oppoponaco serapino armoniaco vel puluere euphorbij cū succo rute coto infuso ꝑuocat mēstrua ꝛ sanguinem ex emorroidib⁹: ꝛ leniora eis sūt radix altee feniculi sisamū ꝛ fenugrecum: ꝛ ex mediocrib⁹ vitice folia ꝛ mercurialis ꝛ herbe cōfortate ꝛ aloes supposita absinthium ꝛ nigella ꝛ rubea tinctorum bibita ꝛ superposita: acq̄runt enim hec oīa sanitatem in passionibus cordis ꝛ alioꝝ mēbroꝝ que ex retētiōe mēstruoꝝ aut emorroidaruꝫ vel superfluo fluxu ꝑueniūt subsequentib⁹ aromatibus notis ꝛ cordialibus: si Christ⁹ voluerit. ¶ Filoniū persicū descriptiōe filij Serapiōis valet ad sanguinis eruptionem ex mēstruis ꝛ emorroidib⁹: ꝛ pregnātibus q̄bus descendūt menstrua ex ventositatib⁹ que in matricibus fiunt: ꝛ ɔseruat embrionem in vētre matris: sed est ex vltimis: q: oppiatū. ℞. pi. al. seminis iusquiami al. an̄. ʒ. xj. opij. terre sigillate. an̄. ʒ. x. croci. ʒ. viij. vel. v. euphorbij. spice piretri myrte ana. ʒ. ij. casto. ʒ. j. ȝedoarie ꝛ doronigi margaritarū nō perforataꝝ: ꝛ mus. an̄. ʒ. ß. mellis colati ꝛ spumati quātum necesse est: potio sit pōdus. ʒ. j. cū eo qd̄ ɔuenit ex potib⁹: summa medicinarū est quindeciꝫ.

¶ Capitulum. xj. de cura passionū cordis ex retentiōe mēstruorum in pregnantibus.

Erit quoq̄. G. In cōceptu oris stomachi nocetur: nec mirū cum purgatiōes nō exeāt que fm superabūdantiā retundant ad stōachum: et consequenter fumū mittunt ad cor: ꝛ causa est passionum dictaꝝ: que rectificatiōe regiminis et vsu rerum confortantium stōm et cor emendantur.

¶ Ca. xij. de cura passionū cordis ex rarefactiōe pororum cutis ex sua re diaforetica ꝑ se vel ex balneo: vel exercitio.

Aboali dixit: oleū myrtinū succ⁹ citonioꝝ oleū onfacinū de balaustijs ꝛ rosaceuꝫ inunctū exterius stipticitatē ac dēsitatē corporis poris acq̄rit rarefactis superflue. Et q̄b⁹ resolutio corpori occulta sensui manifesta cū sudore diaforetico ꝑ se vel balneo exercitio supfluo euenire cōtingit ex quibus passiones cordis dictas quandoq̄ euenire vidisti. ¶ Oleuꝫ ex inuentione nostra ad sudorem diaforeticū.

Oleum.

℞. rosa. cū stipitibus immaturarū. ʒ. xx. sanda. balaustiarum. an̄. ʒ. x. gallarum. ʒ. iij. cimarū myrte. ʒ. j. Oia coquantur in aqua pluuiali lib. ij. quousq̄ ad. iij. partē reducant: deinde colentur: ꝛ colature addatur olei ro. lib. ß. Et iteruꝫ vsq̄ ad aque ɔsumptionem. Post vo oleuꝫ seruet: ꝛ eo vngatur cū opus fuerit spina pect⁹ pulsus hypocondria. Et emplastret super extrema rasura cucurbite vel mittant in aquam frigidā: ꝛ da ȝuc. ro. cū aqua frigida vel aq̄ seminū cōmun. Sed vbi frigiditas extremorū apparet perdurās ꝛ pulsus debilitas ꝛ corporis vniuersi a fortibus infrigidātibus abstinēdum est. Fortis eñ distinctio deijcit virtuteꝫ. ¶ Dixit aboali: sꝫ super poros cutis puluerē spice supaspgas: supaspergas quoq̄ puluerē mast. thuris charabe gūmi arabici: que ɔglutinando absq̄ infrigidatione ɔstipāt poros ꝛ venarum orificia humiditates ꝛ spirit⁹ ɔgregant ꝛ a resolutione facili vetant ꝛ viuificata virtute cū pane ꝛ vino demum cum cibis inspissantibus ꝛ stipticis nutriat: ꝑut infra dicetur ꝛ supra dictū est. ¶ Nicolaus dixit. ro. nouellā sudorem diaforeticū retinet: cui⁹ recepta est. ℞. ro. liqritie ȝuc. an̄. ʒ. j. ʒ. j. ℈. ij. ß. cinamomi. ʒ. ij. ℈. ij. ꝛ gra. ij. gario. spice nardi galāge ȝīȝi. mucis mus. ȝedoarie storac. cardamomi apij. an̄. ℈. j. ꝛ gra. viij. mellis qd̄ sufficit: loco aūt mellis ponatur ȝuccaꝝ in hoc loco: ꝛ loco ȝuc. mel superi⁹.

Rosate nouelle ɔpositio.

¶ Cap. xiij. de cura passionum cordis ex aere pestiletiali.

Si ex aere pestilētie ɔtingāt docuit Aboali patientē ex aere in aerē bonū mutari ꝛ de regiōe in regionē: qd̄ si nō valeat: mutet habitaculū suum. Sed si quidem accidat ex cā supcelesti pestilētia habitet ī subterraneis locis. Si vo ex causa

ex causa terrestri: habitet in domib⁹ altis: ⁊ rectificet aerē cū aromaticis frigidis vel calidis: prout ei⁹ expetit qualitas. Nutriatur acetosis ⁊ aromaticis ac ī cibis vtat̃ aceto ⁊ potibus etiã. ¶ Inquit em̄ Gal. aceto aūt in cibo ⁊ potu vti est a nocumēto ei⁹ assecuratio. Dixit quoqꝫ: plures iā sanati sūt ex pestilētia magna ꝓpter ꝯsuetudinē bibēdi lutū armenū cū vino subtiliter permixtū cū aqua ro. vt ꝑducat id ad cor. G. quoqꝫ ait. Tria sunt q̄ hoiēs a pestilentia ꝓseruāt: seu impressione ipsius vt ꝙ corpus sit mūdū: ⁊ bñ trāspirabile. Et ꝙ aer rectificet̃ ⁊ alteret̃. ¶ Pilule ꝓseruantes ab impressione aeris pestilentis ſm descriptionē Aboali. ℞. aloes croci añ. partes eq̄les myrre ptis. j. mediā: cōfice cū aceto: ⁊ da oī die. ʒ. j. sunt enim expte ⁊ sane.

¶ Cap. xiiij. de cura passionū cordis ex fetore ꝯtingētis.

Isaac ait. Si ex fetore q̄s tales passiões incurrat: abijciant̃ putrida: ⁊ mūdent̃ fetida: aer fiat euentabilis ⁊ odoriferus. Ministrent̃ calida vel frigida ꝓut inuitat necessitas sicut te scire fecim⁹ supra de cura ꝯtiginis ex vapore fetido.

¶ Capitulum. xv. de cura passionum cordis ex morsu venenosorum ⁊ assumptione veneni.

Inquit aboali. Morsis ab aīalibus venenosis: ⁊ eis q̄ sumpserūt venenū subuenies cū vomitu festināter: deide lac vel butyrū: si calidū sit venenū: da. Si ṽo frigidū: asam seu ꝯfectionē ei⁹ diamuscū vel alia ministrabis. Et si ꝯtrariū a substantia: mitridatū vel tyriacā ⁊ lutū sigillatū: ꝓhibet penetrationē eius ad cor: ⁊ extra corp⁹ expellit cor ꝯfortādo. Deinde ꝯsideretur cuius generis sit: ⁊ ei ꝓpria medicina curet̃. Serapiōis vomitiuū ad eos q̄ sūpserūt venenū ⁊ morsi sunt ab animalib⁹ venenosis. ℞. salis idi. charabe baurach añ. partē. ß. terātur ⁊ dētur cū aqua mellis. Modus gargarismatis qḋ expert⁹ suꝫ dixit. G. In lepore marino: ⁊ cātaridibus sumptis educes ea vomitu statiꝫ: ⁊ iaꝫ expert⁹ suꝫ ipm morsu canis rabidi cū vino ⁊ liniui cū ipo morsum vipe cū aceto: ⁊ posui sup ipm post linimētū folia scordeō: vel cētauree. ¶ Pilule ꝯtra oē venenū sumptū et ꝯtra morsum cuiuslibet aīalis venenosi. ℞. terre sigillate luti armeni añ. ʒ. ß. Cōfice cū succo ciperi: ⁊ vtere cū opꝫ.

¶ Cap. xvj. de cura passionū cordis ex timore ꝯtingētis.

Si ex timore ꝑterriti tales passiões icurrāt iducant̃ ad securitatē ⁊ gaudiū cū āpliatiōe aeris ⁊ claritatē ⁊ aspectu viridiū ⁊ picturaꝝ placibiliū ⁊ cū fabulis ⁊ cātilenis placidis ⁊ suauib⁹ ac leta sociorū ⁊ amicoꝝ societate ac delectabilium personarum vigilēt que leta sunt narrent ⁊ blandiant̃ atqꝫ mulceant. Fricentur ⁊ potentur vino ⁊ cibent̃ electuario ḋ musco dulci ⁊ gēmis: ⁊ aliḋ addit ex solutis ex laudio frigidis ⁊ stipticis mitigāt̃: ⁊ cordialib⁹ cibis frigidis nutriāt̃ ⁊ viscosis cū mixtiōe xiloaloes ⁊ occupēt̃ sōno

¶ Capitulum. xvij. de cura passionum cordis ex labore: ⁊ accidentibus anime.

In. ij. Apho. xlvij. Hippocrates inquit in apho. In oī motiōe corporis cū ceperit q̄s dolere statim q̄escere remedium est. Quod generalizans Gale. ait. in motione anime etiam locum habet.

¶ Incipit summa quarta sectionis prime secunde particule continens capitula quatuor. ¶ Prologus.

Hec oia que sunt dicta ⁊ simplicia ⁊ composita sunt de genere medicinarū: quibus sanabunt̃ cordis egritudies oēs: si xp̄s voluerit. Subsequēter ſm premissuꝫ ordinē ꝓcedere expedit ad medicinas egritudinū partium forinsecaꝝ pectoris q̄ mamille dicuntur: quarum substantia glandosa est alba ⁊ spongiosa in se plures ꝯtinens arterias ⁊ venas ipsas cum matrice ꝯtinuātes. Iuuamētum q̄rum ad qḋ eas in marib⁹ ꝯpiētia generauit est ad ꝑfectionē decoris: vt aliqui dicū. Et tñ nō sunt in marib⁹ vere mamille: sicut nec mulieri sūt veri testiculi. Sꝫ estimo al hoc factas fore: vt sua spongiositate colligāt humiditatē aeri cōsimilem: non tñ verum lac sicut in hirco qui lactauit inuētū est put Aristo. in de historijs animaliū dixit: ⁊ hoīe in viris humiditate abūdātib⁹ est videre ac cordi ꝓpinqua ad cōtēperandā eius siccitatē ad quod forte humiditas epatis et cerebri ꝓpter eorū distantiam nō sufficit: nec etiaꝫ humiditas aeris inspirati sicut eorū frigiditas ad contemperādum caliditateꝫ ipsi⁹: nec etiā humiditas sanguinis ⁊ tp̄s generati in ipso: ⁊ si sint ei magis ꝓpinqui: eo ꝙ siccitas essentialis ī ipo a calore suo motu effectiue semꝑ excrescit vt ꝓinde multiplicatis humectātib⁹ egeat: quibus ꝓut vite cōuenit cui⁹ est principiū valeat temperari. Cum em̄ vita per calidū ⁊ humidū cōstet: indiguit cor vite principiū calidum ⁊ siccū existens ꝓpter motum necessariū vite cōtēperātibus plurib⁹ sue siccitatis excessuꝫ q̄ꝫ caliditatis: lꝫ hec in eo sit maior: ⁊ etiā essentialis: tū q꞉ humiditas est min⁹ actiua q̄ꝫ frigiditas: tuꝫ q꞉ multa remissio siccitatis in corde est magis ꝯueniens vite vt cōsistat in ea q̄ꝫ sit multa remissio caliditatis cū sit formalis in ea: ⁊ ꝓinde magis ꝓiudicialis est vite. Absqꝫ em̄ caliditate multa ipsi⁹ vita eē nō potest: absqꝫ siccitate ṽo multa ⁊ cū tēperātia in passiuis cor esse possibile est. ¶ Iuuamētū ṽo ad quod illas in feminis generauit existit ad lactis gñationē quo nutriatur infans de vtero ꝓdiens vsqꝫ ad temp⁹ productorū iā dentiū in quo mādere dura possit: ex menstruis nutrientibus ipm in vtero: q̄bus cū careat mas lac nō generat q̄ꝫq̄ꝫ mamillas videat̃ habere: ⁊ hꝫ em̄ sed nō sic sicut mulier. Cui iuuamento q̄nqꝫ accidit nocumētū: quod tripl'r fieri cōtingit. Diminuit̃ em̄ aut aufertur: aut corrūpitur: ⁊ hoc propter respectuꝫ ad speciem ⁊ infantē pro cuius alimēto lac generatur. Sed per respectuꝫ ad matrem nocumētū talis actiōis exuberātia lactis esse dignoscitur: vt infra patebit cuius quidē nocumētuꝫ euentus est ex egritudine earum propria vel ex cōitate ꝓpria simplici ⁊ cōposita et simplici ꝯplexionali primuꝫ cū materia cū sanguinis superfluitatē recipiant ad lactis generationē: vt dictū est. Et q꞉ debiles sunt rare ⁊ frigide: ac mēstruali ⁊ cōi ⁊ cōposita vt apostemate. Ex cōitate autē ad alia mēbra corporis ⁊ ꝓprie nutritiua: ⁊ maxime ad matricē aut ad corpus totū: ⁊ ſm hoc ista quinta summa scḋe particule ꝯtinebit quatuor capl'a.

¶ Capitulum primum est de diminutione lactis.

¶ Capitulum scḋꝫ est de exuberantia eius: ⁊ de caseatiōe lactis ⁊ de corruptione eius.

¶ Cap. tertiū ḋ apostemate mamillaꝝ ⁊ ḋ eaꝝ vlceratiōe.

¶ Capitulum quartum de earum magnitudine.

¶ Capitulum primum de diminutione lactis.

Diminutio lactis ⁊ eius exuberātia note sunt: est aūt lactis diminutio ꝯtraria exuberationi eius non solum in specie sed etiam in effectu. Nam prima nocet fetui ⁊ non matri: scḋa vero matri ⁊ non fetui: vtraqꝫ igitur est corrigēda: ⁊ contrariorum contrarie sunt cause: ⁊ contrariaruꝫ causarum ꝯtraria sunt signa ⁊ cure. Proinde correctio vni⁹ erit per correctionē alteri⁹ ḋclarata. Et q꞉ diminutio ablationi ꝯuenit in genere cause: ⁊ differt in quāto ipsi⁹: iō ꝑ causam diminutiōis curā ablationis comprehendere habes. Cū ergo lac ex sanguīe alterato ī mamillis ad suā naturā ꝓprium generet̃: cum vides lactis diminutionē inspicias sanguinē: q꞉ nō euacuabitur ab altero duoruꝫ puta q꞉ aut est diminut⁹ in q̄to aut mutat⁹ in substātia ⁊ qualitate generationi lactis incōuenienti: q꞉ suꝑflue calidum frigiduꝫ siccū vel humidū ⁊ maxime frigid⁹ ⁊ siccus aut grossus vel subtilis ⁊ aquosus. Diminutio aūt talis sanguinis aut est in corpore toto aut ī mamillis: ⁊ si ī toto: aut ex parte cāe materialis ei⁹. s. cibi ⁊ pot⁹: q꞉ sit diminute quātitatis ⁊ incōuenientis: aut qualitatis ex parte cāe efficientis. s. ꝯplexionis corporis habētis sanguinē generare: q꞉ fit malitia ꝯplexiōis in toto qualiscūqꝫ ⁊ proprie frigida ⁊ sicca pura vel cū humoris vitio mixto ī sanguīe vel domināte in mamillis: q꞉ sanguis declinet ad illā partē ⁊ matricē maxime qui ad mamillas venire ꝯsueuit: ex quib⁹ causas exuberationis colligere poteris. Signa quoꝝ omniū disticta sunt hec si q̄dē sit ex diminutiōe sanguinis in quāto erit priuatio signorū dominij sanguinis ī toto corpore in q̄libet pte. Si ex peccato ei⁹ in quali: videbis sanguinē suꝑcalefactū vel infrigidatū liquidū vel spissuꝫ: ⁊ in eo dominari alterū trium humorū cum extraxeris de corpore per flebotomiā: ⁊ posueris ipsum in catino ex dispōne corporis ⁊ regimine ꝓcedēte inuestigare poteris. Et si quidem diminutio in q̄to ⁊ eius mutatio in quali sit ex parte sue materie. s. cibi ⁊ potus tibi sensus declarat. Si ṽo ex parte sue cāe efficientis. s. malitie ꝯplexionis in toto corpore cognosces id ꝑ signa male qualitatis calide frigide: sicce vel humide: et

Maribus nō sunt vere mamille sicut nec mulieri sunt veri testiculi.

Mod⁹ venandi causam diminutionis lactis.

calide si sit pura bz inflāmationem corporis ꝛ feb. qñqꝫ si-
tim: appetitum frigidoꝝ per que iuuatur: ꝛ ledit per con-
traria: ꝛ si cū humoris vitio perpēdes p exeuntia et ꝓprie
ex eis vt est lac per qualitatē mutatā ꝛ colorē corporis per
regimē p̄cedēs per ꝯplexionem etatē artē tp̄s regionem ꝛ
siles circūstantias: ꝛ sic de alijs qualitatib⁹ tribus. ❡ Di-
minutionē ꝟo sanguinis i mamillis: ꝛ qꝛ declinat ad aliā
partē ꝑpendes ex venarū ꝛ arteriaruꝫ occultatiōe in ma-
millis ꝛ ex fluxu eius: ꝛ ex alijs partib⁹ corporis ex quib⁹
fluere ꝯsueuit: vt sunt nares emorroides: ꝛ ꝓpria mēstrua.
❡ Inquit em̄ Hip. Si mulier que nec p̄gnans est neqꝫ ge
nerauit lac hꝫ: huic mēstrua defecerūt: ex q̇b⁹ signa exube
ratiōis tibi sunt p ꝯtrariū manifesta. Cura diminutionis
lactis vt ex p̄dictis colligit est. iij. res. ❡ Prima cōsistit in
sanguinis adequatiōe vt sit sufficientis q̄ntitatis: ꝛ conue
nientis qualitatis ad lactis gñationē ꝛ multiplicationē.
❡ Scd̄a cōsistit in attractione ipsius sanguinis generati
ꝛ multiplicati ad mamillas. Tertia ꝯsistit in confortatiōe
ipsarū ad ipsius sanguinis ꝯuersionem in eaꝝ ꝓpriaꝫ na
turam qua lac generatur. ❡ Primā rē cōplent cibi ꝛ medi (Oīa mul-
cine: ꝛ illa q̄ sunt cibi ꝛ medicine. ❡ Inq̄t Gal. illa q̄ mul (tiplicātia
tiplicāt sperma sunt multiplicantia lac: ꝛ similis ꝟtutis et (spma mul
speciei p̄ter agnū castū: de quo dicit Aboa. ꝙ multiplicat (tiplicant
lac minorādo sperma: qđ q̇dē estimo a ꝓprietate habere. (lac preter
Gal. ꝟo sermo verificat in operātibus cōplexione cibi et (agnuꝫ ca-
ꝓprie vbi peccatuꝫ diminutiōis sanguinis est ex parte ma (stuꝫ.)
terie. s. cibi in q̄ntitate diminuti: ꝛ fit cū additione cibi q̇ a
tota substātia hꝫ generare ꝛ multiplicare sanguinē bonū ꝛ
vniuersalr̄ declinātem ad caliditatē ꝛ humiditatē tepidā
similē ꝛ equalē caliditati sāguinis ex quo hꝫ generari lac
vt sunt panis lac mūdus recēs caro annalis agni vituloꝝ
gallinarū iuuenū ꝛ pinguiū ꝛ hedorū ꝛ oua sorbilia deco
cta non assa: ꝛ ꝓprie multū lac ꝛ butyrū vaccinuꝫ cū vino
sumptū ꝛ sisamū mollitū cū vino sumptū. Cicera frumen-
tum fenugrecū vbera ouiū ꝛ capraꝝ cum lacte: ꝛ ea que in
eis ꝯtinētur ꝓpter similitudinē ꝛ ꝓprietatē in membris ꝛ
humiditatib⁹ eoꝝ. Et vinum albū ꝛ rubeū ꝛ cōuersio regi-
minis in oīb⁹ alijs rebus nō naturalib⁹ ad caliditatē equa
lem absqꝫ siccitate. Medicīe ꝛ ꝓprie vbi peccatū diminu-
tiōis sanguinis est ex incōuenienti qualitate siue ꝓpter in-
cōuenientiā qualitatis cibi ꝓpter incōuenientiā malitie cō-
plexiōis in toto corpore ꝛ mamillis: ꝛ sunt ꝯtrarie q̄litatis
qualitati p̄dictoꝝ: puta si fuerit illoꝝ malitia cōplexionis
calide: dāda est aqua ordei aqua cucumeris ꝛ seminū cōiū
papauer lactuce spinacia attriplices ꝛ silr̄ia puta granata
muza. Si ꝟo fuerint frigida: ꝛ dāda sunt aq̄ aneti: feniculi:
eruce: apij: ꝛ electuaria calida: ꝛ diacalamentum diacina-
momū: spica nardi: ꝛ ieiunet. Et si fuerit sicca: dāde sūt hu
mide p̄dicte: ꝛ recētes non sicce: ꝛ multiplicētur pot⁹ iura
quies ꝛ somn⁹: ꝛ diminuatur exercitiū: ꝛ si fuerit humida
predicte dāde sunt sicce nō recentes. Et diminuat pot⁹ iu-
ra ꝛ fruct⁹: ꝛ augeat exercitiū ꝛ vigilie: ꝛ siquidem sanguis
fuerit grossus: detur oximel cū aqua substantialium: vt est
mentastrū hyssop⁹ ameos hasce calamentū ꝛ origanū mō-
tanū. Et cibetur ex hatarabe: ꝛ in cibo eius sit parū croci
ꝛ vinū subtile: ꝛ vtat exercitio tēperato ꝛ vigilet. Et si san-
guis subtilis fuerit vtatur inspissantibus: vt est aq̄ iuiuba
rum ꝛ aqua frumenti decocti ꝛ condrū ꝛ lenticularū excor
ticatarū ꝛ cauliū. Scd̄a: ꝛ si in sanguine dominet cholera:
vtatur mūdificantibus sanguinē alterantibus ꝛ soluētib⁹
cholerā: qualia sunt endiuia lupul⁹ aqua lactis borago bu
glossa: succ⁹ ro. mel casiafistula tamarindi xiracost: ꝛ simi-
lia cum epithimo scene myrobala. bellíricis ꝛ nigris. Et si
phlegma: vtatur his que phlegma in sanguinē ꝯuertūt: vt
sunt medicine calide in primo vel in secūdo gradu: vt ziṡi-
ber macis. Cibi ꝛ medicine vbi peccatū diminutiōis san-
guinis est ex p̄te materie ꝛ efficientis cāe sunt eruca: bau-
cic. i. daucus feniculus: anetuꝫ ꝛ apiū siluestre: ꝛ nigella q̄
phlegma cōuertunt in sanguinem. Et operatio cuꝫ eis in
hoc est melior q̄ cum his que sunt medicine tantum. Et si
sanguis mali fuerit odoris: dabis cibū boni odoris: ꝛ vinū
similiter: ꝛ epithimabis mamillas cū alterantibus predi-
ctis: ꝛ his que in decoratiōe dicentur: si Christus voluerit.
❡ Secūdā rem complēt fricationes mamillarū manibus
blandis multū ꝛ partiū adiacētiū vt pectoris ꝛ spatularū
cum melle ꝛ puluere calamenti. Epithimata emplastra ꝛ
vnguenta ex calidis q̄ trahāt sanguinē a ꝓfundo cū mel-
le: ꝛ aqua ipsoꝝ epithimatū calida vel aq̄ simplici: ꝛ siq̇dē
fuerit oppillatio i venis ei⁹ aut debilitas ꝟtutis attractio
neca: augmentabitur nutriēs subtile ad caliditatē decli
ue: ꝛ ꝯferūt valde ad hoc ipse baucie: ꝛ semē ipsarū: ꝛ sub
mamillis vētose ponūtur magne: ꝛ cū multa ꝯpressiōe tra-
ctabūtur ꝛ emplastrabūt cū nigella rubea tinctoꝝ calamē
to ꝛ melle ꝛ ficub⁹ q̄ trahūt sanguinē a ꝓfundo. ❡ Tertiā
rem ꝯplent emplastra ꝛ vnctiones mamillis applicata ex
rebus tepide caliditatis ꝛ humiditatis iuuātib⁹ digestiuā
ꝛ nutritiuā virtutē: ꝛ etiā cū appropriatis qualia sunt em-
plastrū factū ex sisamo bulito in vino: p̄dicta sunt ad cām
diminutiōis lactis: ex q̇b⁹ curā exuberationis cōprehende
re p ꝯtrariū poteris: ꝛ ad actū reducere si sancti spirit⁹ gra
tia tibi adsit. Inquit Abo. quidā experti sunt elixaturam
capitū salsoꝝ piscium in aqua. i. succo aneti bibitā. Et esti
mo valere ꝓpter ꝓprietatē vbi cā diminutiōis sit ex humi
da ꝛ frigida. ❡ Et ex eis q̄ lac multiplicāt est butyrū vacci
num. ℥. j. cū vino bibitum: ꝛ silr̄ sisamū mollitum. Item ex (Panis em
expertis per me est vt fiat panis ex farina tritici cū semine (plastrum.)
iuriulee: ꝛ eo vtatur. Et ex stercore turdorū cū lacte asine ꝛ
oleo more emplastri liniant mamille: ꝛ est satis temperatū (Placentu
ꝯfortans naturaꝫ mamillarū: ꝛ omni discrasie conferens. (le.)
Itē. ℞. amigdalarū dulciū pinearū ꝛ festucarū farine gra
noꝝ viridiuꝫ iurtulee ꝛ secacul añ. partes equales: terant
ꝛ cōficiantur cum butyro: ꝛ fiant placētule: de quib⁹ omni (Sorbitio.)
die mane ꝛ sero sumat vnā q̄ sit quātitatis oui vni⁹. Sor-
bitio facta ex succo fesare cū frumēto ꝺcocto ꝛ melle facit
exuberare lac ꝺm inuentionē nostrā. ❡ Medicamē valde
bonū faciens exuberare lac. ℞. seminis aneti. ℥. iij. semis
mādragore semis porri añ. ʒ. j. seminis fenugreci ꝛ seminis (Mixtura.)
esule añ. ʒ. ij. Totū cuꝫ succo feniculi: ꝛ melle ꝛ butyro mi-
sceant ꝛ in potu sumant. Estimo valere ꝟbi cā diminutio (Cōfectio.)
nis sit ex peccato sanguinis i q̄nto ꝛ q̄litate frigida. ❡ Itē
alia ꝯfectio impinguatiua nostra faciēs lac ꝛ sperma exu-
berare. ℞. mugracij nucis neridē ꝛ been ꝛ doronigi ꝛ dia-
ganti semis papaueris charabe. añ. ʒ. iij. tere ꝛ puluerisa:
ꝛ frige cū butyro frixiōe leui cū duab⁹ eminis p̄uis sauich
tritici ꝛ mina vna zuccari mēsura ꝛ mina vna parua de ca
sumat oi die. ʒ. xx. ꝛ decoquat cū duabus lib. lactis: ꝛ ꝓijce
desup de butyro quātū necesse est ꝛ sorbeatur: qm̄ bonū ꝛ (Puluis.)
rōnabile est: ꝛ est exptū in complenda tua intētiōe si confi
dis in deo. ❡ Suffuf ad ipinguādū faciēs exuberare lac ꝛ
sperma. ℞. ciceris infusi i lacte vaccino: aut ouis exiccati.
ʒ. l. risi quod ablutū est multotiens ꝛ exiccatū. ʒ. xx. tritici ꝛ
ordei tritoꝝ ꝛ excorticatorū añ. xxx. amigdalarū dulciū ex
corticatarū. ʒ. j. papaueris. ʒ. ij. panis de sisamo triti ꝛ exic-
cati. ʒ. xl. zuccari tabar. li. j. terātur: ꝛ detur oi die ad sorben
dū. ʒ. xxx. postq̄ decoquit cū lacte aut aq̄ furfuris vel am
di: ꝛ proijciat in ea quādo decoquitur. ʒ. j. cimini. ❡ Ele- (Electua-
ctuariū qđ auget sperma ꝛ lac. ℞. seminis lurie. i. arbor- (rium.)
que ꝺr liburnus: semīs naponū ceparum radicis spara-
gi secacul pinearū mūdatarū festucarum amigdalaꝝ dulciū
auellanaꝝ zinzi. piperis albi. añ. partes equales. Terātur
cōficiat cū melle ꝛ butyro: ꝛ cū lacte nouiter mulso sumat
oi die q̄ntitas. ʒ. iij. Abo. dicit agn⁹ castus est de eis mul
tiplicāt lac: ꝛ minuūt sperma a proprietate. Idez. ꝯfectio (Cōfectio
medicaminis mltiplicātis lac. ℞. semīs napi esule apha- (Auic.)
ni porri cepe feniculi farine ciceris añ partes equales. Su
mat ex eis puluis mane ꝛ sero: comedatur post ipsuꝫ cicer
infusum in lacte: ꝛ superbibat lac ipsum. Nocumētū dimi
nutiōis lactis qđ ifanti puenit est diminutio alimēti. Cu
ius augmētū duplr̄ sibi necessariū existit: colligit ꝛ emen
dat aut per inuentionē alteri⁹ nutricis sufficiētis que eli-
gēda est ꝯditōibus debitis quas sciuisti. Qđ si inueniri
nō possit: aīal magis silē hoi loco ei⁹ inueniat: ex q̇b⁹ esset
sus: cui⁹ sanguis est sanguini hoīs magis ꝓportionalis: ꝛ
caro magis similis ꝺm Gal. sed qꝛ inde ... lis est ꝛ īmunda
abijciatur. Eligat ergo q̄ mitis est ꝛ munda: docilis: ꝛ sua-
uis. s. capra cui⁹ lac est mediocris cōsistentie: ꝛ nutriat bo-
nis pascuis: ꝛ lactet ex ea: q̄ si ipa nō possit haberi: habeat
lac ei⁹ ꝛ eo imisso in ore suauiter nutriatur. Item admini-
strabis ei sorbiculis ex vitellis ouorū mica pāis ꝛ iure car
niū lacte amig. amido: ꝛ pulmētis ex faria tritici vl̄ simila
bn̄ ablui vel fabaꝝ vel cicerū: aut ex carnib⁹ bene tritis ci
betur. Et potest vino bene limpido i quo mica panis re-
sederit. His

sederit. His enim ad etatem dentiū plantatiuā in qua du ramandere potest conuenienter perduces cū auxilio eius cui⁹ dispositione omnia vegetantur: ꝛ vermis interclus⁹ in lapide recipit nutrimentum.

¶ Capitulum secundum de exuberatione lactis et eius caseatione et corruptione.

Exuberationis lactis nocumētū matri proueniens est multiplex. s. caseatio seu coagulatio lactis ī mamillis: apostematio ꝛ vlceratio caseationis seu coagulationis lactis ī mamillis duplex ē causa materialis. s. ꝛ efficiēs. Materialis est lactis exuberatio in eis. Efficiens autem est caliditas mamillaꝝ siccitate coagulans ꝛ condēsans: aut frigiditas spissitudine cōgelās ꝓpꝛie ſm sententiā Abo. Primam causam cōcomitātur inflāmatio caliditatis mamillaꝝ: ꝛ plurimū febris grauitas ꝛ dolor capitis cū turbatione mētis: qn̄ corrūpit. Inquit Hip. mulierib⁹ qb⁹ ad mamillas sāguis ꝯuertit maniā significat grossities seu tumor: ꝛ grauedo mamillaꝝ: ꝛ partiū circūstantiū: quā dispositionē vocant mulieres cōiter pilū descēdisse ad mamillas: qḋ declarat exitus eis apparētis ad sensuꝫ q̄ sanatiōis ē cā: qḋ nō impossibile vr̄ cū dicat Arist. in de gn̄atione aīaliū: q̄ i sanguine pil⁹ est: vel res sicut pilus: q̄ ablato sanguis non ꝯgelat: sicut testant̄ coci. Scḋam cām ꝯcomitat grauedo frigiditas mamillarū: ꝛ partiū circunstantiū cū pigritia: ꝛ lassitudine. Cura hui⁹ egritudinis est due res. prima respicit cām: scḋa effectum. prima est duplex: vna respicit cām materialē: alia efficientē. ¶ Prima est ꝓhibere lactis exuberantiā: cui⁹ curā supius compreheǹdere habuisti. Exēpli grā fit cū diminuētib⁹ sanguinē ꝛ deriuātib⁹ a mamillis vt est flebotomia saphene p̄mo: ꝛ ventosatio crurum ꝛ flebotomia basilice scḋo: ꝛ cū diminutiōe cibi in qualitate: ꝛ quātitate: ꝛ nature frigide: ꝛ sicce: vt sunt miliū panicū lētes: ꝛ caules: ꝛ herbe cū aceto vel acetosis decocte: et semē canabis: ꝛ breuiter cū ꝯuersiōe oīs regiminis ad frigiditatem ꝛ siccitatē: ꝛ cū exterius applicatis repellētibus sāguinē a mamillis nō tñ excedētibus: q̄ frigiditate ꝛ stipticitate multa: ne repellāt ad cor qḋ ꝓpinquū est. Quapropter ī eis debēt eē remissa vl' tēperate caliditatis: vl' mixta Apocrustica em̄ pectori approximari prohibuit Gal. lꝫ in egritudinali dispositiōe loquat̄: ꝛ ex illis ē epithimatio ꝓtiū pectoris circūstātiū mamillis cum oleo ro. ꝯquassato cū aceto sandalo spodio coriādro vel myrrha. Emplastratio cū plāta cicute ꝯtrita cū suo semine ꝓhibet lactis exuberātiā et mamillarū augmētū. Que ꝟo respicit cām efficiētē: et effectū q̄ est inspissatio coagulatio lactis in mamillis: vt dissoluat̄ ꝛ educat̄ ab eis ꝯueniūt: simul em̄ alterantia cām efficiētē lac inspissatū dissoluūt ꝛ educūt. ¶ Inquit em̄ Aboali. Que coagulātur a calido dissoluūtur a frigido: ꝛ que ꝯgelant̄ a frigido dissoluūt̄ a calido. Si ergo inspexeris caseationē a calido ministrabis p̄mo sup mamillas oxirodinū simplex vel mixtū cū succo solatri vel aqua coriandri in modū epithimatis: deinde lēticulas in aceto decoctas emplastrabis. Et res manifesti iuuamēti quam multotiēs sum expertus est emplastrare mamillas cū portulacis cōtritis sicut accipiūtur ꝛ multotiēs innouare: ꝓhibet em̄ caseationē et putrefactioneꝫ, que timet̄ ex ea. Si ꝟo a frigido epithimabis mamillas primo cum aqua calida decoctionis mellilotí: qm̄ liquefacit ipsum: vel cū vino qḋ coagulata dissoluit interius ꝛ exterius approxima tum. Deinde cuꝫ suctione facta ore mulieris infantis seu catuli vel vētosa: seu expressione vel resolutione: vt dissolu ꝟū lac educat̄. Et ex eis q̄ ad hec expta sunt est oleū oliuarum epithimatū: ita q̄ nō tangat papillā: facit em̄ egredi totum lac qḋ descēdit in mamillas: ꝛ nō facit amplius descendere ſm Aristo. Et ex eis q̄ resoluūt ipsum lac est epithimatio cum succo mēte ꝛ aceto: ꝛ salis gēme addatur. ʒ. j. Et ex eis expertis est epithima: et emplastruꝫ cum succo apij: et mica panis cimino nabati: qm̄ dissoluit omnē tumorē mamillarū. Et ex eis que prohibēt saniositatē et putredinē lactis est assiduatio embrocationis cum aqua decoctionis rerū habentiū temperatā caliditatē et cōfortātiū calorē naturalē in eis: vt feniculi aneti camomille balsamite fenugreci. Et si expedit abrotani castorei salis myrrhe aloes accipe ptes equales ꝯtere: ꝛ ꝯfice cū oleo ꝛ melle: ꝓhibet em̄ putredinē: ꝛ resoluūt caseationē. Et ex oleis est oleum de lilio narcisci: ꝛ de costo inūctum. Itē emplastrum de menta prohibet caseationem. ¶ Linimentū aperiens oppilationē venaꝝ mamillaꝝ ex lactis coagulatiōe in mamillis. ℞. lumbricos terrestres: cōtere: ꝛ line cū oleo de lilio. Item aliud. ℞. myrrhe quantū vis ꝛ tere: ꝛ dissolue in aqua calamētí: aut farine ciceris folioꝝ lauri: apij cimini nabati et aqua virge pastoris ꝛ epithima. Coagulū et ꝓpꝛie leporis sumptū cū vino lac coagulatū dissoluit et liquefacit. Sal ꝛ mel intus ꝛ extra approximata ꝓhibent: et dissoluūt coagulationē lactis vbiqꝫ. ¶ Sed dices. Fili quid est coagulū? et nūqḋ oīa aīalia coagulū hābēt? ꝛ nunquid coagulū stipticū sit? ꝛ quare ꝯtraria agit? Ad primuꝫ dico autoritate Elabin abo. in suo libro q̄ coagulū est arabice appellatū amphaha: ꝛ est superior vēter aīaliū quoꝝ lactātium. Et est substātia alba inuēta in ipso vētre q̄ coagulat̄ lac: ꝛ notū est. Et ſm Papiā dicitur a cogo cogis co q̄ cogit lac coagulari. Et ſm Arist. coagulū est substātia in qua est calor spūalis adiuuās: ꝛ cōfortās lac. Lac enim est vna de rebus maxime alterabilibus sicut ponit Gal. ꝛ ꝓpter heterogeneitatē substātie sue: ꝛ sui caloris paucitatē. ¶ Unde ponit Gal. q̄ opꝫ aut in p̄mo loco esse. s. mamillarū: aut ī corpe aīalis ipm̄ recipere debētis sine intermedio tpis esse sicut semen: et pro tanto indigebat aliquo qḋ ipsum iuuaret ꝛ confortaret: ꝛ in corpe aīalis qḋ ipm̄ recipit: ꝛ extra corpus cū ad vsuꝫ aīalium recipitur: ꝛ mulget̄. In corpe aīalis quidē recipiētis ipsum. Nā infantis corp⁹ propꝛie et naturaliter recipiētis dū lacte nutritur p̄mo recipit ipm̄ in stomacho q̄ est substātie neruose frigide: ꝛ cōsetiue debilis ꝓpter hūiditatē etatis sicut ponit Gal. Et ipsum lac quo nutritur frigide est substantie fluide ꝛ liquide: et pro tanto nō potuit in eius stomacho bene ꝛ sufficiēter retineri: donec digerat̄ ꝛ nutriat: ꝓpter qḋ natura nostri corpis magis opatiua: ꝛ sūma ars q̄ videtur sp̄ vniuscuiusqꝫ enargioꝝ corporis vtilitatem vndiqꝫ expellere sicut ponit Gal. ī supiori stomacho talis aīalis qḋ est lacte nutritū: dū lacte alitur: ordinauit talē substantiā coaguli q̄ est: vt patet ad sensum ad spissitudinē: ꝛ albedinē caseitatis accedēs: ꝛ q̄ sua desiccatione cōfortat retētiuā stomachi ꝛ villos eius: ꝛ sua coagulatione appropriat ꝛ ingrossat substantiā suā liquidā fluidā lactis quaten⁹ possit sufficiēter teneri ibidē: donec perfecte digeratur: ꝛ sua caliditate ignea forti calefaciēdo substātiā adiuuet digestiuā: necnō sua operatione liquefactiua ꝛ dissolutiua complexione nocumentū quod ex lactis coagulatiōe: ꝛ cōuersione in stomacho prouenit in via pulsionis prohibeatur: ꝛ hoc vt dictū est in corpe animalis qḋ ipsuꝫ naturaliter recipit ad sui nutrimentū: etiā causa extra corp⁹ ad vsum aliquē recipit: ꝛ mulget̄ coagulatiōe cōfortāte ꝛ cōseruāte suū debilē calorē: ꝛ substātiā heterogeneā: vnde facile ꝑmutabitur: vt nō facile ꝑmutetur: ꝛ corrūpatur. Talis declaratio pōt haberi ꝛ eligi ex dictis Abo. scḋo cañ. cap. j. ꝛ Auerro. colliget in. v. ¶ Et ex his pōt patere ad scḋm tertiū ꝛ quartū quesitū. ¶ Ad scḋm quesitū dico q̄ qui lacte nutriuntur dum lacte aluntur ꝛ sunt parua habent predictā causam: qui vero nō nutriūtur nō habent: q: natura eoꝝ est min⁹ humida: vnde retētiua eoꝝ est fortior ꝛ e⁹ digestiua: ꝛ q: cibis solidioribus ꝛ stipticiorib⁹ seu spissorib⁹ vtūtur ꝛ crudis: vnde nō indigēt coagulatiōe: ꝛ per hec pōt patere ad tertium quesitum. ¶ Ad tertium dico q̄ propꝛie stipticuꝫ est frigidum ꝛ siccum sicut dicitur quarto de simplici medicina: lꝫ aliqua calida stiptica sint: vt infra patebit: dr̄ em̄ a pōtico sed magis ꝛ min⁹: vt ibi Gal. ꝛ Abo. in secūdo sic coagulum cum sit calidū ꝛ siccum igneum non pōt propꝛie dici stipticum: vnde dicit Elabin q̄ nō est de eius intentione q̄ stipticū sit calidum ꝓpꝛie intelligēdo virtualiter ꝛ potētialiter: licet sit habēs in se qualitatē passiuaꝫ stiptici. s. siccitatē: sꝫ accipiēdo stipticū effectiue prout stipticū habet retinere fluxibilia: ꝛ coadunare vel cōstringere laxa: dico q̄ coagulū potest dici stipticū. Nā fluida ispissat: ꝛ subtilia ingrossat: ꝛ laxa mēbra cōstringit: ꝛ hoc a sua proprietate: sicut ponit Abo. ꝛ Auerro. in quinto. vbi ponunt q̄ fluxibus conuenit ventris quoꝝ cause sunt ignote: ꝛ hoc est a proprietate. Inde est q̄ posituꝫ supra ventrē puerorum a proprietate retinet fluxum ventris ipsorum faciēdo operationem inspissandi ꝛ ingrossandi humores ipsoꝝ. Sed a complexiōe calida ꝛ sicca ignea habet sub

Marginal notes: Ingenia sāguinē a mamillis diuertentia. — Epithima. — Oxirodinū in materia calida. — Emplastrum. — Epithia ī cā frigida — Oleū exptum. — Lactis saniositateꝫ ꝓhibētia. — Problemata de coagulo. iiij. — In fluxu vētris pueroꝝ.

tiliare spissa: liquefacere ⁊ dissoluere congelata; ⁊ sic ꝯtraria operat̃: ꝓpter qꝺ ptꝫ ad vltimũ. Sed videt̃ ꝙ non omne sit igneũ: q: sic esset omne acutũ: qꝺ Abo. videt̃ ibidẽ innuere cũ inq̃t. Nõ administret̃ qꝺ ex coagulo est acutũ: vbi ne cessaria est cõstrictio. Sic per hoc videt̃ velle Ga. ꝙ aliqꝺ coagulũ nõ sit acutũ: qꝺ est cõtra Abo. ibidẽ cũ dicit. Oia coagula calida ⁊ sicca ignea sunt. ¶ Ad quartum dico ꝙ oia coagula inq̃tũ talia sunt calida ⁊ sicca ignea: sed ꝑut possunt differre ꝓm differentiã aialium: quoꝝ sunt spẽ et etate seu tpe vnũ ẽ min⁹ calidũ acutũ alio sicut leonis: vrsi: ⁊ antiquatũ dici põt acutum respectu coaguli agni ⁊ hedi nouiter accepti: ⁊ id non est acutum.

¶ Cap. iij. de apostematib⁹ mamillaꝝ: ⁊ eaꝝ vlceratione.

Apostema mamillaꝝ est notũ. Et est aut ex infusione reumatis: aut ex ipotẽtia ꝯuersionis ꝓprij nutrimenti: quoꝝ duoꝝ modoꝝ cause sunt generalr̃ note: ꝓpter id qꝺ i cura apostematis in generali ifra dicemus. Specialr̃ aute ẽ vt plurimũ ex superfluitate ipsius: vt ex lactis exuberantia sicut mõstrauimus in caplo de cura peripneumonie. Cõueniũt ẽm hec duo membra pulmo ⁊ mamilla nutrimẽti spẽ: q: ex sanguine nutriunt̃: ⁊ in raritate ⁊ spongiositate substãtie nutrimẽtũ superfluitatũ ipsi⁹ ⁊ humiditatẽ trãsmissa colligũt: ex qbus ea apostemari ꝯtingit: ⁊ in tumorẽ extolli. Est enĩ lac superfluitas nutrimẽti mamillarum. Ordinauit ẽm sapiẽtia ꝙ sanguis transmittat̃ ad ipsas plurimus q̃ sit eis pro alimẽto necessarius quẽ conuerterent in proprium alimentũ: ⁊ quod superest pro fet⁹ nutrimento reseruaretur conuertendũ in lac qꝺ est magis sibi ꝓpium ꝓpter conuenientiã in materiã eius. s. sanguinem menstruũ quo nutriebatur in vtero. ¶ Inquit Ga. omne mẽbrũ generatũ hũiditatẽ habet superfluã quã sibi ad alimẽtũ sufficiat ꝓpter necessitatẽ alioꝝ membrorum generãdoꝝ vel nutriendoꝝ ab ea: qꝺ quare magis q̃ aliꝺ habeat soli deo est ratio reseruãda. ¶ Cũ ergo superfluus sanguis ad mamillas trãsmissus: ⁊ in lac cõuersus nõ mulgetur ad nutriẽdũ fetũ; vel aliter nõ educitur remanẽs in eis calefactis: vel algoratis casea t̃: ⁊ mamillas in tumorẽ eleuat: ⁊ generatur apostema qꝺ quidẽ ad sensum cognosces per suã essentiã quam tibi sua notificatio manifestat.

Est aũt ꝓm Gale. apostema tumor preter naturã q̃ mẽbra magnitudine deficiũt ab eo qꝺ est ꝓm naturã. Et si qdem sũt ex reumatis ifluxione signis cognosces hmõi ex dispositione scꝫ mittẽtis et recipiẽtis. Mittẽtis si sit totũ corp⁹ ex passione ei⁹. s. fe. repletionis ipsius signis plectorie vel cachochimie que sunt nota: vel si sit aliqꝺ ex mẽbris principalibus cerebrũ maxime cor epar ⁊ matrix ⁊ particulari egritudine ipsius. Et signis repletiõis ipsius recipiẽtis. s. mamillarũ q: sint quibiles: qꝺ ex defectione operationũ ipsarum cognosces. Et q: frequẽter pati cõsueuerũt: et ex caliditate ⁊ dolore ipsarũ trahẽte. Si vero sit ex impotẽtia cõuersionis cognosces ex mutata qualitate ipsarũ: quã tibi malitia oñdit cõplexionis: q̃ in essentia virtutis efficit nocumentũ cũ priuatione signoꝝ repletiõis, totius et partis absq; exuberãtia lactis: aut ex signis repletiõis vel cachochimie: aut ex vtrisq;: sed siquidẽ exuberãtia lactis fiat: causa est tibi manifesta. ¶ Curatio aũt apostematis hui⁹ cõpletur vt in cura catarri dixim⁹ cũ euacuatione extenuatiua dicta: ⁊ cõuersiõe regiminis ad excitationẽ ⁊ cũ discrasia mẽbri ⁊ humoris peccãtis correctiõe. Et est duplex: vna est dũ est in fieri. Alia dũ iã factũ est apostema. Prima est cõposita ex preseruatiua ⁊ curatiua: ⁊ est vt ꝓhibeat̃ materia colligi in ipsis: et qꝺ collectũ est resoluatur. Primuꝫ cõpletur cũ euacuationibus repletionis totius ⁊ ptis mittentis: ⁊ cũ deriuatione eius qꝺ superest ⁊ cõfortatiõe ipsius vt nõ regeneretur et cũ apertiõe ductuũ: vt si quid regeneretur per ductus cõsuetos expellatur: et cũ cõstrictione viarũ per quas fluere cõsueuit si est possibile ⁊ cũ cõfortatione membri recipiẽtis. s. mamillarũ: vt nõ recipiãt: sed repellãt: nec trahãt ⁊ generẽt: ⁊ hec cũ alterãtibus malitiã cõplexionis earũ et substantiã minuẽtibus. Et illud fit cũ medicinis contrariis discrasie ipsarũ ex stipticis habentibus mixtionẽ aliarũ subtiliantiũ: vt est epithima ex aceto et oleo rosa. vel ex melle cũ aqua rosarum et myrti: et cum prohibẽtibus exuberantiã et caseationẽ lactis que hic habuisti. Quod autem collectum est: deinde resoluatur: et fit cum temperate calidis anodinis notis cũ stipticis mixtis Est ẽm vt supra dictũ est: membrũ humidũ multã recipiẽs humiditatẽ et superfluitatẽ: que si nõ repellãtur: vel etiaꝫ resoluãtur cito perducũt: et frequẽter ad cãcrum. Et ex cõueniẽtib⁹ est vt radix affodili emplastrata cũ fece vini: cuꝫ vero iã factũ est: cura est vt ꝑ posse studeas ipm soluere cũ predictis calidis anodinis que hic supert⁹ habuisti. Qꝺ si nõ sit tibi possibile ⁊ veniat de debullati vacare te opꝫ in saniãdo ⁊ saniatũ aperiendo ⁊ apertũ mundificando cito ⁊ exiccãdo ⁊ vltio cõsolidãdo. Que oia supra de cura pleuresis et ꝑipleumonie tibi specificauim⁹ que ꝑ chirurgicũ ministrata sanabũt ab apostemate ⁊ vlcere si christ⁹ voluerit. Sequũt̃ medicine cõposite. ¶ Medicina ꝓhibens fluxũ reumatis ad mamillã ⁊ apostema calidũ: ⁊ sedãs dolorẽ apostematis ipsi⁹. ℞. sãdali spodij acatie luti armenini añ tere subtiliter ⁊ distẽperata i aq̃ rosata ⁊ myrto aceto et succo solatri: ⁊ epithima mamillã: est ẽm ex iuẽtione nostra. ¶ Emplastrũ. ℞. panis ordei cũ fufure: ⁊ dissolue i oleo ro. ⁊ eplastra: ꝓhibet ẽm apostema mamillarũ. Item furfur emplastratum cũ vino madefactũ cõfert phlegmatico ⁊ vẽtoso rarefacit ẽm ⁊ resoluit. ¶ Emplastrũ resoluẽs apostemata mamillarũ. ℞. farine fabarũ melliloti cõtriti añ. partes equales: cõfice cũ oleo sisamino ⁊ ẽplastra calefactione ꝓcedẽte cũ aqua calida. Itẽ ex semine lini et aceto fiat emplastrũ. Iteꝫ aliud vltime resoluẽs ipsũ. ℞. panis cõtriti farine ordei ⁊ fabarũ fenugreci a fefetide ⁊ visci añ. ℥. j. vitella ouorũ numero quatuor. myrre. ℥. ß. croci. ʒ. j. Confice cũ melle ⁊ emplastra. ¶ Aboali iquit. Ex oib⁹ speciebus nucũ fit emplastrũ apostemati mamillarũ in resolutionis via. Item emplastrũ ꝓhibẽs caseationẽ ⁊ apostemata. ℞. mente ⁊ cõtere et emplastra: ꝓhibet ẽm caseationẽ lactis: ⁊ sedat apostema. ¶ Ad idẽ. Portulaca ẽplastrata ꝓhibet caseationẽ calidã: ⁊ apostema in quo timet̃ putrefactio. Idẽ linimẽtum resoluẽs caseationẽ ⁊ apostemata. ℞. aque sicle farie tritici nigelle salis añ ptes equales terant̃: ⁊ dissoluat̃ i aq̃ calamẽti ⁊ foliorũ lauri et apij. Et oleo de lilio ex iuẽtiõe. Itẽ aliud resoluẽs apostemata a caseatõe lactis. ℞. hyssopi radicũ apij lẽticularũ itegrarũ foliorũ altee affodilloꝝ añ q̃tum vis: decocta in aq̃ mellis albi ⁊ aqua vino albo equalũ partiũ: deinde cõfice cũ melle fece vini añ. partes equales: ⁊ adde mẽtã tritã recẽtẽ: ⁊ i modũ emplastri mamille apostemose appõe. ¶ Emplastrũ maturãs et isaniãs apostemata mamillarũ. ℞. seminis lini fenu greci radicis altee: ⁊ lilij añ. partẽ. j. gũmi pini stercoris capre añ. ℥. j. Cõfice cũ axũgia porcina veteri et medullis cruris vacce: et appone. ¶ Emplastrũ aperiẽs apostema saniatũ. ℞. stercoris colũbini fermẽti: ⁊ cõfice cũ succo flamule ⁊ puluere cãtaridarũ ⁊ vtere. Itẽ contere limacias cũ corticib⁹ ⁊ appone. Itẽ emplastrũ ex vitica cõtrita. Itẽ granũ. j. arsenici sublimati: cera cauata ipone: ⁊ applica desuper. Iteꝫ foliũ vnũ herbe alcane coque sub cinere cũ puluere cimini: ⁊ deinde ipsum aperi ⁊ ẽplastra. Itẽ ex melle a neto ⁊ pice liq̃da fiat vnguẽtum in cautia: ⁊ vnge. ¶ Vnguẽtũ ceruseos: ⁊ vnguentũ egyptiacum sunt mundificãtia saniẽ ⁊ putredinẽ apostematũ: ⁊ vlcerũ mamillarũ. ¶ Medicamẽ expertũ exiccãs vlcera mamillarum. ℞. vini pontici lib. xx. ⁊ confice in eo sumach lib. j. gallarum immaturarũ lib. ß. casie lignee lib. ß. vel gallarũ cipressi li. j. Et dimittatur dieb⁹. xx. deinde coquãtur: ⁊ cõmoueãtur cũ ligno cipressi donec minuatur medietas: deinde cõmoueãtur fortiter ⁊ reducantur ad ignẽ: ⁊ calescat sitq; leuis ignis. Et cõseruet̃ in vase vitreato: est ẽm bonũ omnibus vlceribus que accidunt in membris mollibus: sicut os lingua mamilla testiculi ⁊ emũctoria: ⁊ alia exiccat ⁊ ꝯsolidat: ⁊ prohibet corrosionẽ. ¶ Emplastrũ ex farina ciceris cũ aceto cõfert vlceribus cãcrosis. Et infusio decoctionis lupinorum confert corruptioni Lutum armenum cum aceto prohibet ablutionẽ putredinis mẽbrorũ. Et virga pastoris confert apostematibus calidis vlceratiuis excoriatiõi: ⁊ vlcerib⁹ papillarũ. Auellana assa masticata et inũcta est sufficiens: ⁊ experta ꝙ si apostema nõ dubelletur: sed lapideatur. ¶ Emplastrũ de mucilaginib⁹ de melliloto appone vel diaquilon magnũ et paruũ vel cerotum hyssopi ⁊ cerotũ diapẽte ꝓm nostrã inuẽtionẽ inunge: mollificat enim et resoluit ⁊ confert nodis ⁊ glãdulis. Si vero apostema sit frigidũ phlegmaticũ cõtere apij folia et

Cõueniẽtia pulmonis et mãmille.

Apostema scꝺm Gal.

Medicamẽ exptũ vlcera mamillaꝝ exiccans.

lia ⁊ emplastra: sic ⁊ camomillaꝫ per se vel vtraq; misce. Licet emplastratū confert apostematibus glandulosis.

¶ Filius Serapionis. dyamach ad dubelech ⁊ spata dura: ⁊ resoluit vtraq;: ⁊ est valde magnū iuuamentū. ℞. tarasacon tritā siccā ⁊ cribellatā. ℥. iiij. fenugreci cōtriti ⁊ cribellati. ℥. ij. maratri cribellati. ℥. j. misceant ⁊ conficiantur cum lacte recente mulcto ⁊ oleo de lilio: ⁊ emplastrent cū eo: et sanuꝫ est cū Christi auxilio.

¶ Capitulum quartū de magnitudine mamillarum.

De magnitudie aūt mamillaꝝ ⁊ alioꝝ mēbrorū dicere postponem⁹ vsq; ad sectionē tertiā: vbi de medicinis q̄ sunt ad decorē: de ea gn̄a e capl'm faciem⁹ si deus voluerit. Hic em̄ spāliter dicem⁹. s. ꝙ magnitudo ipsaꝝ nō est egritudo. iꝫ inter egritudines numerat: ⁊ pinde indigent medicina qua ꝯseruent in paruitate ⁊ ꝓhibeant a magnitudine. ¶ Curatio in duob⁹ cōsistit. In dete primo ⁊ abstinētia ab oib⁹ dilatantibus ⁊ extēdentib⁹ ac trahētib⁹ sanguinē ad ipsas vt est motus: fricatio balneatio. Scd'o in ꝯstrictione cū aquis frigidis epithimatib⁹ vnguentis emplastris ⁊ stipticis ⁊ ponticis ꝑdictis hic ⁊ ligaturis: cū vero magnificate fuerint minui nō possunt: sed abscōdi ⁊ celari et illud cū diffusione ⁊ dilatatione eaꝝ in partib⁹ subassellarū: ⁊ hypocondrioꝝ ⁊ cōstrictione cū camisia chordelata stricta sup eas q̄ntū expedite videtur. Et ex his que a ꝓprietate operant est oleū vespertilionū inunctū: ꝓhibet em̄ augmentū earū in puellis: ⁊ fricatio lapidis cum quo acuitur. Et itidē ex curātibus est testiculoꝝ augmētū seu magnitudinē. Cataplasma vtile resoluēs tumorē mamillarū ⁊ corruptionē lactis. ℞. farine se. lini. farine lentium an̄. ptes equales: tēpera cū oleo rosato ⁊ croco. ¶ Aliud ymaꝝ. ℞. marrubij ebuloꝝ folioꝝ papaueris albi absinthij rute cuscute. an̄. ptes equales: ꝑmisce tepida: ⁊ appone. ¶ Dioscorides ad idē. ℞. olibani masticis se. absinthij farine lentiū an̄. ʒ. iij. cere. ʒ. iiij. olei rosati. ʒ. vj. fiat vnguētū ⁊ inūge. ¶ Linimentū extinguens ardorē mamillaꝝ ⁊ tumorē delēs. ℞. succi semperuiue: succi solatri: albuminis ouoꝝ ⁊ olei rosati. an̄. partes equales: q̄d nūc frigidū: nūc tepidū appone. Q̄d si deueniat ad vlcerationē: chirurgici tūc auxiliū inuocabis. Si aūt tumor cū inflatione fuerit: tunc oua cū oleo rosato ⁊ aceto appone. Q̄d si ex retētione sanguinis menstrualis accidit: flebotometur ex saphena: deinde si expediat ex basilica ⁊ pharmacia det. ¶ Ad tumorem in mamillis ex frigidis humoribus adhibe farinā fenugreci cū succo apij ⁊ ebulorum cōmixto. ¶ Aliud ℞. fimi bouini recētis ⁊ caprini. an̄. ℥. ij. succi marrubij: succi ebulorum fecis aceti. an̄. ℥. j. misce: ⁊ suppone calidum. ¶ Aliud cōtra viuos ardores ⁊ rubicūdos: temperat em̄ eos ⁊ obtundit audaciā eoꝝ. ℞. mucillaginis psilij aceti olei rosa. ⁊ olei viola. an̄. pondus. j. opij camphore. an̄. ℈. j. fiat omnium mixtio cum farina ordei ⁊ albo ouoꝝ et emplastra. Caue tamen a superfluo ne impellat ad antrum.

Mamillarū augmentū ꝓhibentia.

¶ Incipit particula tertia sectionis prime cōtinens summas quatuor. Summa prima que est de medicinis egritudinum meri. ¶ Prologus.

Protulim⁹ hucusq; sermonē nostre mētis explicantē ꝯceptū in medicatiōe egritudinū mēbroꝝ deseruientiū spiritui. In quo intentiones ⁊ modos curatiōis summauim⁹ debite ordinādo: necnon inseruimus medicinas simplices ⁊ cōpositas ꝓprias ⁊ exptas: quas primo philosophi rōne ⁊ methodo inuenerūt: antiqui medici iudicio ⁊ experimēto approbauerūt: ⁊ quas s'm intentionem nostrā efficaces vidimus opere ⁊ effectu prout dei gratia inspirauit qui illuminat philosophos ⁊ medicos suos ministros de celo creauit. Medicinā quoq; in terra de sua largitate ꝑduxit: per quos visitaret ⁊ redimeret plebem suā. ¶ Et q2 s'm ꝑmissum ordinem ꝓcedendo sequitur. vt deinde aggrediamur curā egritudinū membroꝝ nutricatiōis. s. stomachi ⁊ epatis ⁊ alioꝝ seruientium eis ex quibus cetera nutriuntur membra. Quod est tertie particule sectionis prime. Imploremus auxilium ab eo per quem omnia facta sunt ⁊ sine ipso nihil. Suppliciter exorantes quatenus mittere dignet spirituꝫ sanctū: suū spiritū veritatis q̄ nos doceat et suggerat nobis omnia que ad recuperandam sanitatem predictoruꝫ celerem sint efficaciter iuuatiua: ⁊ quod bene incepimus sui gratia ꝓseq; ⁊ mediare melius possumus suo auxilio influente ⁊ optime explere sua potentia cōfirmante. ¶ Continet aūt hec particula tertia sectionis prime summas quatuor. ¶ Prima est de medicinis egritudinum meri qui stomacho transglutiendo ministrat.

¶ Secunda de medicinis egritudinum stomachi.

¶ Tertia de medicinis egritudinum epatis ⁊ venarum.

¶ Quarta de medicinis egritudinum meri.

¶ Prima summa continet capi. vj.

¶ Capl'm p'muꝫ est ꝓhemiale ⁊ est gn̄alis sermo in meri egritudinib⁹ eius causis ⁊ signis ⁊ cura s'm modū vl'em.

¶ Capitulū scd'm de mala cōplexione meri ⁊ cura eius.

¶ Capitulum tertium de instrumentalibus egritudinibus eius vel mala compositione eius ⁊ cura.

¶ Cap. iiij. de solutiōib⁹ ꝯtinuitatis eius ⁊ eoꝝ q̄ ex illis accidūt: vt est fluxus sanguinis ⁊ eruptio ei⁹ ex ore ⁊ cura.

¶ Capitulum quintum de apostematibus eius et cura.

¶ Cap. vj. de nocumentis transglutionis et cura.

¶ Cap. primū est generalis sermo in meri ⁊ egritudinib⁹ eius: ⁊ causis ⁊ signis ⁊ cura s'm modū vniuersalem.

Quid sit meri.

Sciendū aūt ꝙ meri est mēbrū ad formā intestini existēs cōcauū ⁊ oblongū ex duab⁹ tunicis cōpositū continuatū cū orificio stomachi et perforās diaphragma: ⁊ ꝓcedens superius inter cannā pulmonis ⁊ spōdiles colli cū suis lacertis trāsiens terminatur in gutture. Quo mediante trāsglutiēdo recipit cibū ab ore. ¶ Potest aūt pati omne genus egritudinum sicut alia mēbra habētia regimen ex quibus necessario operationi eius ad quā principaliter constituit ipsuꝫ sapientia prouenit nocumentū: quod est transglutire cibū ⁊ potuꝫ qui sunt materia nutrimenti ad quoꝝ transglutionem ordinate stomacho desiderante et trahente: mouetur tanq̄ sibi seruiēs delator. Et ambabus suis tunicis ex quibus cōponitur operatur interiori attrahente naturali virtute cū villis in longitudine situatis in ea: ⁊ exteriori exprimente aliter cū villis latitudinaliter seu lacertis in ea positis recipientib⁹ neruū a nucha mediantibus spondilibus colli qui in vomitu solū opat. ¶ Inq̄t em̄ Gal. trāsglutio stomacho desiderante et trahente fit: sed vomitus nulla ope stomachi desiderāte particula ⁊ trahente: sed sola exteriori tunica exprimente cū villo latitudinalis in ea situato. Adiuuat aūt trāsglutionē grauitas ⁊ lubricitas substātie ipsoꝝ q̄ petūt descēsuꝫ: ⁊ ꝑide difficilior trāsglutiōe vomit⁹ esse cōprobat: ⁊ et fluxu vētris. ¶ Inq̄t em̄ Gal. vomitus oib⁹ difficilis est: ptꝫ inferior aūt purgatio facilis. Signa ex quib⁹ relinquit q̄d nocumentū trāsglutiōis q̄d plurimū est difficultas ipsius cōe est signū oim generū predictaꝝ egritudinū possibiliū fieri in ipso meri ⁊ etiā egritudinū alioꝝ membroꝝ quoꝝ vicinitate poterit pati: vt est epiglotis vel canna pulmonis ⁊ eius lacerti ⁊ spondiles dorsi inter que situat: et stomachus ⁊ totuꝫ corpus ⁊ cerebrū cui supponit. Sed ꝑter hec alia sunt signa ꝓpria: alia magis ꝓpria ꝯsideranda q̄ ad cognitionē ꝑfectā vere cure debitā sunt necessario opportuna. ¶ Propria aūt sunt signa q̄b⁹ distinguunt gn̄a egritudinū propriaꝝ predictaꝝ ⁊ egritudinū membroruꝫ quoꝝ cōitate pati potest. Et sunt: nā illā cuius cā est malitia cōplexionis debilitas significat ꝙ in longo tpis spatio trāsglutitur: q̄d sumitur ⁊ cū tepiditate ⁊ paucitate festinatiōis in toto spacio meri ⁊ sine dolore nisi figatur in parte meri visibiliter ⁊ cōstringat illic siue extēdat: ⁊ sentiatur dolor cū retentione eius q̄d transglutietur. ¶ Illā ꝓo cui⁹ cā est mala cōpositio ⁊ oppilatio ostēdit impotentia trāsglutiōis etiā rei parue liquide et potus: ⁊ cū conat trāsglutire egredit per nares. Et illā cui⁹ cā est solutio cōtinuitatis manifestat sanguinis exitus ab ore ⁊ humiditas naturalis ⁊ ꝓprie cum in suprema eius parte fuerit et ardor vel punctio percepta in collo ⁊ inter duas spatulas ⁊ proprie apud transglutionem ⁊ vomitum ⁊ eructuationem rei acute qualitatis magis q̄ excedentis qualitatis. Sed illam cuius cā est apostema declarat tumor: ⁊ ꝓprie si sit magnū: ⁊ q̄nq; febris ⁊ dolor in illa parte acutus ⁊ grauatiuus ⁊ cōpressiuus et proprie in loco priori qui inter spatulas existit maxime si in superiori pte meri sit vlcus vel apostema: ⁊ magis in parte correspondēte loco vel pte meri vlcerata vl' apostemata: ⁊ magis apud trāsglutioneꝫ

vomitū:⁊ eructuatione rei magne q̄ntitatis magis ꝙ̄ acu=
te q̄litatis. Et difficultas trāſglutiēdi eſt in vna pte meri
magis ꝙ̄ in alia nō in toto ſpacio ei⁹. ¶ Illā ēt cui⁹ cā eſt
cōpaſſio mēbri vicini inſinuat p̄cedēs paſſio mēbri ipſius
q̄ ſuis ꝓprijs eſt cōſiderāda ſignis. Nec inuenit ibi tactus
dolorē nec aliquā paſſionē niſi nocumentū actionis tm̄.
Magis ꝓpria ſigna ſunt que ſpālium egritudinū ⁊ cauſa
rū ſunt demōſtratiua:⁊ ſunt q̄ infra in ſpālibus dicentur
capitulis. ¶ Cura. Idicatio cure meri egritudinū duplex
Indicatō in curan- dis egritu dinib⁹ meri duplex. eſt:generalis.ſ.et ſpālis.gñalis eſt duplex:vna q̄ indicat
locū in quo medicine exterius ſunt applicande:⁊ eſt vt in
collo ⁊ loco q̄ eſt inter duas ſpatulas applicent̄:vt iuxta
G. Alia inſinuat modū ſm̄ quē medicine interius ſunt ſu=
mēde. Et eſt vt medicine nō ſubito deglutiant̄ ꝑut in egri
tudinibus ſtomachi opʒ fieri:ſed in ore retineātur:⁊ lam=
bendo trāſglutiant̄ vt trahēdo morā in tranſitu:lʒ declivi
impſſione faciant eaꝝ ꝓprie qualitatis. Spālis eſt q̄ do=
cet ſpecialem talem egritudinē:⁊ cām corrigere accidētia
⁊ regimen ordinare:necnon ſpeciales medicinas cū qui=
bus inſinuat:⁊ deſcribit que in ſequentibus capitulis ſe=
rioſius ponemus:nomen domini inuocando.

¶ Capitulum.ij.de mala cōplexione meri ⁊ cura eius.

Mala cōplexio meri aut eſt pura:aut cū mate=
ria. Pura aut eſt ſimplex:aut cōpoſita:⁊ ſim=
plex aut calida:aut frigida:aut ſicca: aut hu=
mida:⁊ cā ei⁹ eſt ꝓcatartica ſi pura ſit: cā v̄o
humoralis cuiuſlibet gñis eſſe pōt. Et ſigna
eius ſunt alteratio ꝑcepta in loco cū difficultate trāſglu=
tiendi abſq̄ tumore vel vlcere in eo exiſtēte. Et ſi q̄dē fue
rit pura:cauſa eſt ꝓcatartica plurimū abſq̄ inuētione an=
tecedētis cauſe:⁊ infectiōe oris:⁊ lingue ex humore:⁊ fluo
re humiditatū. Si v̄o ſit cū materia erit ibi inuētio antece
dētis cauſe cū infectione oris ⁊ lingue ex humore: cuius
ſpēm tibi color ⁊ ſapor oſtēdit:⁊ fluor humiditatis ſi adſit
⁊ ſi q̄dē ſit calida erit ibi ſenſus inflāmationis:⁊ cōbuſtio=
nis:⁊ caliditas in ſupficie oris ⁊ lingue:⁊ ſitis. Si vero ſit
frigida:⁊ eſt illa q̄ ſuperi⁹ fit ſigna ſunt ꝯtraria. Sed ſi ſit
humida mollis ſignū eſt humiditas oris:⁊ lingue: ⁊ pri=
uatio ſitis. Si v̄o ſicca:ſigna erunt contraria. Cura male
cōplexionis meri ex cura male cōplexionis ſtomachi pōt
haberi. ¶ Inquit enim Aboali. In pluribus diſpoſitio=
nibus meri ſequūtur ſtomachi diſpoſitiones. Eſt eñi via
ad ipſum contigua conſimilis in natura: et proinde cura
vtrorumq̄ erit eadem vt multum.

¶ Capitulū.iij. De egritudinib⁹ inſtrumētalib⁹ meri:vel
mala cōpoſitione eius ⁊ cura ipſius.

Mala cōpoſitio meri ex qua plurimū eſt oppi=
latio in via ei⁹ tripl'r eſſe ꝯtingit.ſ. coartato=
ria:attenuatoria:⁊ carnoſa. ¶ Attenuatoria
aūt eſt ex compſſione ⁊ coāguſtatiōe parietū
ipſius meri:⁊ eſt aut ex cā intrinſeca q̄ cōpreſſit ⁊ remāſit
cōpreſſio:vt eſt laque⁹ vel manus:⁊ hmōi. Aut eſt frigidi=
tas multa congelans:aut eſt a cā interiori:aut in ſe:aut
a vicinitate. In ſe a caliditate ⁊ ſiccitate adurēte vt in fe=
bribus acutis:vel ex ſpaſmo:⁊ alcuzez ꝓpinquo lacertoꝝ
meri ⁊ villoꝝ:⁊ ꝓprie latitudinaliū:ex quoꝝ ꝯtractione cō
trahunt̄ latera ipſi⁹:⁊ via coartat̄:vel ex ventoſitate coar=
tata inter duas eius tunicas:⁊ interclusa in lacertis eius
cōſtringēte ⁊ ipellēte parietes ei⁹ intus:vt coartet̄ via. Et
cā vicinitatis eſt:vt ab apate i lacertis epiglotis v̄ſus me
ri a pte anteriori:vt in ſquināticis ꝯtingit:aut in lacertis
colli reſpiciētib⁹ eū a pte poſteriori:aut a declinatiōe ſpō=
dilis diſlocati ad anteriora v̄ſus meri. ¶ Coartatoria eſt
q̄ cadit in ei⁹ via aliqua res exterior ibi adherēs ſicut ſpi=
na:vt accidit in prefocatione vel humor viſcoſus ibi coar=
tatus:⁊ adherēs:vt i apoplecticis:⁊ epilēticis:⁊ reumatiſ=
mis euenire ꝯtingit:aut ſanguis cōgelatus:q̄ ad illud cō
ſueuit deſcēdere in fluxu ſanguinis nariū aliqua pte eius
regurgitante per foramina palati ad os: ⁊ deueniente ad
ipm:vel que in vomitu ſanguinis in eo remāſit: aut v̄mes
⁊ lūbrici in eius concauo multiplicati:ſiue infixi:vt aſſerit
Aboa.ſe vidiſſe in quodā notoꝝ ſuoꝝ:ex q̄b⁹ accidit ei diffi
cultas trāſglutiēdi. ¶ Carnoſa v̄o eſt ex apoſtemate exi=
ſtente in lacertis ⁊ tunicis ipſi⁹ yſofagi grece dicti q̄d ara=
bice meri nūcupat̄:vel verruca:vel cicatrix:in eo facta qui
paſſus fuit vulnus:ſeu vlcus in perſo:⁊ liberatus fuit:cu=
ius cā extitit etas:ſicut recitat Gal. ¶ Signa quas p cās
opʒ cognoſcere ⁊ diſtinguere hoc modo. Nā ſiq̄dem atte=
nuatoria ſit:fietq̄ a cā exteriori ſenſu māifeſte cognoſces
per eius veſtigia ⁊ relatu infirmi:⁊ aſtantiū ei tibi indica=
bitur:⁊ nocumentū tranſglutionis: v tputa difficultas:et
minus ſi quoq̄ ex frigore cōgelante accidit p̄ſentia frigo
ris:⁊ eius anteceſſio indicabit. Si vero a cā interiori in
ipſo exiſtente:⁊ ſiccitate p inſpectionē acute feb. illud eue
nire videbis:⁊ nocumentū trāſglutionis mai⁹ erit. ¶ Si
v̄o ex ſpaſmo:⁊ alguzez ex ꝓpinquo accidit ex cognitiōe
ipſius:et cauſaꝝ p̄cedentiū ſcire poteris etiā ſi accidat ex
ventoſitate p̄cedens regimē multiplicans cā ſonit⁹:⁊ mo
tus:et dolor extenſiu⁹:et cōſtrictiu⁹ indicat illud. ¶ Cū=
q̄ ex cā vicinitatis accidat et ab apoſtemate in lacertis
epiglotis dolor in epigloto erit cū ſpūs malitia: et qñq̄
cū orthomia ⁊ tumore:⁊ rubore. ibi apparente.ſ. in guttu
re ⁊ in collo:⁊ febris. Si vero ex apoſtemate lacertoꝝ col
li recipiētib⁹ eū:apparebit dolor colli a parte interiori cū
difficultate mouendi ⁊ inclinādi collū ⁊ ꝓprie ad poſterio
ra. Si quoq̄ ex declinatiōe ſpōdilis ad iteriora:ex conca
uitate in collo apparente ꝑcipies:vt cū inclinat̄ collū ad
poſteriora difficilior trāſglutio erit. Sed ſiq̄dē ſit coarta=
toria:eritq̄ a cā exteriori cadēte et infixa:vt ſpina pūctio:
et ꝓprie ad motum ibi percepta:⁊ relatio infirmi tibi inſi
nuat. Sed ſi ſit ab humore viſcoſo regimē declarat:⁊ pre=
ſentia egritudinū p̄dictaꝝ. Si v̄o ſanguis ꝯgelat⁹ fuerit:
fluxus ſanguinis ab ore: vel ex narib⁹ q̄ regurgitauit ad
os ⁊ guttur tibi oſtēdit. Si v̄o vermes ⁊ lūbrici ⁊ nauſea
mordicatio ⁊ vomitus ⁊ ſincopis tibi oſtēdūt. Et ſiq̄dē ſit
carnoſa ex apate:ſigna apoſtematis dicta ſupius tibi in=
dicant:⁊ q̄ infra in caplo ꝓprio tibi ponem⁹ in ſpāli. Si v̄o
ſit verruca eſt impedimentū partiū trāſglutionis in loco
vbi eſt:in toto v̄o meri nō:nec eſt dolor:⁊ eſt ꝑuatio ſigno
rū aliaꝝ cauſaꝝ. Si vero ſit ex cicatrice tibi p̄ceſſio vlceris
ipſi⁹ idicabit. ¶ Cura eſt duplex:gñalis.ſ.⁊ ſpālis. Gene=
Cura du- plex. ralis eſt due res. vna eſt ablatio cauſe:alia eſt remotio im
preſſionis facte:ſi qua remāſit. Spālis cōſiſtit in ablatiōe
ſpālis cauſe ⁊ in adminiſtratiōe medicinaꝝ ꝓpriaꝝ ad il=
lā. Si ergo fuerit ex exteriori cā:a qua remanſit impſſio ⁊
cōſtrictio:amota illa approximent̄ balnea:⁊ fomentatio=
nes circa guttur ⁊ collū ⁊ ſpatulas ex aq̄s calidis: et ſim=
plicibus:vel cū decoctiōe medicinaꝝ dilatantiū ⁊ ꝯfortā=
tiū:vt mellilotí:maluaꝝ:fenugreci:apij ⁊ ſimiliū. Et frica
tiones ſuaues cū oleis tēperate calidis reddētib⁹ tracta=
bile mēbrū:vt eſt oleū de fiſticis:de amigdalis dulcib⁹: et
de pineis:⁊ de mellíloto:⁊ camomilla:⁊ ſiſibus. Et cero=
ta ex eius butyro:⁊ mucillaginibus notis hyſſopo humi
da:⁊ dialtea:⁊ ſiſibus. Et cibi interius ſumēdi ſint ex cale
faciētib⁹:⁊ humectātib⁹ ſupradictis. Ita ꝙ boli ſint ma=
gni in quoꝝ trāſglutiōe conet̄:⁊ cū retētione anhelit⁹. Si
vero ſit ex caliditate adurēte in febre acuta: primo opʒ fe
brem curare:vt infra dicet̄:deinde ſiccitatē ⁊ aduſtionem
ibi impſſam remouere:⁊ hoc cū interi⁹ ⁊ exterius approxi
mādis. Interius ſicut cū mucillagine dragagāti:ſemine
citoniorꝝ:pſilij:⁊ pulpa tamarindoꝝ ⁊ terenіabin: ⁊ lacte
ſeminū cōium: ⁊ ſeminis papa. ⁊ ſucco liq̄ritie:⁊ cū carni
bus prunoꝝ ⁊ aquis fructuū vt iuiubaꝝ:granatoꝝ:lactu
caꝝ:violaꝝ:ordei:⁊ cū ſyrupo violato:⁊ roſato bibitis ſor
bēdo:⁊ retētis in ore ⁊ gargarizatis:⁊ cū caudis eoꝝ: ⁊ cū
cibis ex amido de cucurbita:⁊ pulmēto ex attriplicib⁹ ſpi
nachijs:⁊ lactucis ⁊ ſiſibus. Exterius cū inūctionibus: ⁊
oleis violatis:de cucurbitis:⁊ ſiſibus ꝑut in cura febriuʒ
faciem⁹ te ſcire. Si v̄o fiat a frigore ꝯgelāte interi⁹ admi=
niſtrabis diacalamentū:⁊ diaciminū diatrion ſyrupū de
haſce:tyriacā:mitridatū ⁊ oleū balſami cū vino:⁊ cibos ⁊
pot⁹ calidos notos. Exteri⁹ vero calefactiones ex aq̄s ca=
lidis paulatim ſuperi⁹ dictis. Et vnctiones ex oleo aneti
no:de lilio:⁊ eſt ꝓpriū. ⁊ de caſtoreo:coſto:vel alijs calidis
ſuperius dictis. Et calefactiones ex florib⁹ camomille:ca=
lamēto:pulegio:floribus lauri:abrotano ⁊ ſimilibus: ⁊ cū
pannis calidis:⁊ calefactis ⁊ ſtupa lini:vel canapis vel la
na ſuccida. Si vero fiat ex ſpaſmo ſiquidē humido facies
vnctiōes de oleo:de euphorbio:de piperibus. Et ſi expe=
diat:euacuet̄ totū corpus cū clyſterijs: ⁊ collyrijs:dabiſq̄
ad bibendum aſam cum aqua granatorum:vel cum vino
pipere:ruta ⁊ ſimilibus. Si vero ſit ſiccus:adminiſtrabis
regimen

regimen humectantiū ex cibis ⁊ potibus. Cibis vt aqua gallinaꝝ pinguiū ⁊ iuuenū. Et carnes hedoꝝ: ⁊ agnoꝝ: et vituloꝝ lactentiū: ptisana: pulmēta ex amido et ale pullorū: et testiculi galloꝝ in lacte nutritoꝝ: ⁊ pisces parui ⁊ petrini: et oua sorbilia: lac: butyꝝ: medulle: ⁊ silia. Olera sūt vt boragies: buglosse: spinachia: attriplices ⁊ silia. Fructꝰ sunt vt poma dulcia: pinee: fistici amigdale: sisamus: et similia. Potus vt vinū limphatū: aqua cū zuccaro vel iuleb violatū. Et electuaria humectātia sunt diacodiō: diadragantū: diaboriginatū: ⁊ diabuglossatū. Et electuariū ad restaurationē: ⁊ ipinguatiuū supius dictū: ⁊ panis aloe ⁊ silia. Exterius vero cuꝫ embrocis: vel epithimatibꝰ ⁊ fomētis ex aquis dulcibꝰ enarratis: ⁊ fricationibus: et balneis: ⁊ inunctionibus: et oleis et cerotis: ⁊ humectantibꝰ: vt est oleū amigdalaꝝ dulcium pinearū: fisticoꝝ violarū: succus maluaꝝ: cucurbite: melonis: cucumeris. Et semina ⁊ aque ipsoꝝ: et sorbitio facta ex eis et grasulis: ⁊ pinguedines galline: porci: anatis: ⁊ medullis vituloꝝ: ⁊ lacte in domo ⁊ aere locetur: ⁊ in quiete et somno seruet. Et si quidē remāserit impressio cōstrictionis opaberis ad eā: vt hic superiꝰ habuisti. Si aūt a ventositate fit: dabis interius oleū de kerua dianisū: diagalangā: diaciminū: cōfectiones de seminibus ⁊ cōmouētia eructuationē vt anisum ciminū. rutā siccā: erucā: carui: ameos: masticē ⁊ thus masticata vel hausta. ⁊ in cibis: ⁊ in potibꝰ mixta. Exteriꝰ pones vētosam: ⁊ vnges ex oleo nardino de enula: rutaceo de asa ⁊ silibus superiꝰ enarratis. ¶ Si vero fit a vicinitate apostematis gutturis lacertoꝝ: vel colli curabis curatione squināntie: quā superiꝰ habuisti. Sed si fuerit a dissolutione spondilis colli cura ꝓpria posita est infra. ¶ Silr si sit coartatoria q cadit in eius via aliqd extraneū adherens vt spina ⁊ silia: curabis cura ꝓfocationis superiꝰ posita. Et si sit humor viscosus ibi descendēs ⁊ adherēs curabis ipsum ex purgatione cū incisiuis: ⁊ abstergentibus pharmaciis: puta cū gargarismatibus ex syrupo acetoso simplici: vl' oximelle squillitico: vel aceto eius cū melle rosato: ⁊ aqua mellis hyssopi: vel staphisagrie: vel sinapis: vel piretri: ⁊ calamēti: origani ⁊ pulegii: passulaꝝ ficuum siccarū: ⁊ cū ꝓuocatione vomitus cū predictis ⁊ clysteribus acutis notis supra. Necnō si expedit egritudines capitis a quo ꝓuenit reumatismus opꝫ curare vt superiꝰ dictū est. Etiā si fuerit sanguis cōgelatus due res cōueniūt in cura eius. Prima est ipsum liqfacere. scda est ipm educere: ꝓut infra de cura cōgelationis sanguinis in stomacho: ⁊ vētre dicemus: ⁊ hoc cū simplicibꝰ ⁊ cōpositis. Simplicia sunt coagulū butimē: bdelliū ⁊ huchuē. cū aqua cineris ligni ficus: ⁊ quercus sumpta ⁊ gargarizata. ¶ Secūda est ipm educere cū vomitus ꝓuocatione cū melle: et succo apii: ⁊ terra sigillata dissoluta in aqua: et farina tartari dissoluta in ea calida vel vino. ¶ Inqt em Gal'. vinū coagulata dissoluit: ⁊ suo motu citiꝰ extra pellit: vel fluxu vētris: ⁊ hoc cū clysteri ex succo apii: opponaco dissoluto i eo cū salgēma: ⁊ melle: vel resolutiōe ipsaꝝ cū emplastro facto ex hasce: salgēma: opponaco cū melle cōfectis: ⁊ approximato gutturi. ¶ Si vero sit ex lūbricis et vermibus ibi coadunatis ⁊ infixis. Cura est due res. s. interficere: et educere sicut supra de egritudinū cordis cura dixinꝰ. Et hic breuiter dicamꝰ que illis duobus sunt ꝓpria: ⁊ ex illis est baurach: kebuli: myrrha decocta in oleo centonica et centaurea sumpta. Et postq ꝓuocat vomitꝰ: ⁊ emplastrata kitrā: ⁊ petroleō inunctū aloes: ⁊ hiera iterficiūt: ⁊ educunt illos. ¶ Si vero sit carnosa: ⁊ ex apostemate i lacertis ⁊ tunicis ipsiꝰ meri. Cura est quā infra dicemꝰ. ¶ Si vero sit ex verruca vel cicatrice. Curabis cū abstersiuis stipticis vel subtiliatiuis: vt est aq̄ mellis cū ꝟtute radicis capparis: ⁊ passulis: ⁊ floribus absinthii squinātō ⁊ cappares cū aceto boni vini. Et ficus sicce cuꝫ granis myrti: ⁊ aqua cauliū reseruata per tres dies bibita. ⁊ fistici: ⁊ amigdale pinee sumpte. ⁊ oleū eaꝝ sumptū: ⁊ exteriꝰ inūctū: ⁊ aqua nucū cipressi: calami aromatici: anisi: mellilotī embrocata ⁊ silia ꝓut tibi sapiētia mōstrabit: ⁊ qñq est incurabilis.

Sanguinem coagulatū liquefaciētia. ¶ Medicamen dissoluēs sanguinē congelatū in stomacho et meri. ℞. coaguli leporis. ʒ. xxxvj. coaguli gazeli. ʒ. xxxij. gentiane: aristologie rotūde. seminis rute siluestris myrti. aā. ʒ. iiij. Conficiantur cum melle. Et sit dosis eius sicut vis in aqua calida: aut in syrupo acetoso.

¶ Capitulum. iiij. De solutione continuitatis meri: ⁊ eorum que ex illis accidūt vt est fluxus sanguinis: ⁊ eruptio eius ex ore et cura eius.

Solutio ꝯtinui meri eueniēs duplex eē ꝯtingit: simplex vt est plaga pūctio: scissio: ⁊ silia: Cause.
aut cōposita: vt est vlceratio eueniēs ipsi: et qñq aut est supficialis sicut est excoriatio: aut ꝓfunda penetrās tunicā vel pelliculā vnā vel ambas Simplicis cā est interior ⁊ exterior. Interior est humiditas in sui substātia aggregata: ⁊ pelliculis eiꝰ penetrās et pforās sui acuitate: aut sua qntitate replēte: aut sua ventositate extendēte scindēs ipsum ꝓfunde: ⁊ qñq totaliter. ¶ Exterior est vel tranglutio rei scindentis vel pungentis vt ossis acuti: vel spine: vel vitri vel pcussio cū re incidente pungēte ⁊ perforāte. Et supficialis cā interior est cibus acutus vel medicina: aut humor transiens acutꝰ cum vomitu de stomacho saliens: aut descendēs intrās ad ipꝫ aut est malitia cōplexionis calide ⁊ sicce exiccātis ipsum: quare superficies eius aduritur: ⁊ cadit sicut in febribus adurentibus ꝯtingit frequēter. ¶ Causa vero cōposite. s. vlcerationis est duplex. s. interior ⁊ exterior. Interior aūt est aptio apostematis: aut plaga que facit sanguinē: aut humor corrosiuus trāsiens: ⁊ in catarris descēdens ad eū vel al's imbibitus corruptꝰ ⁊ putrefactus corrodēs ipm. Exterior est que partē de eius substātia scindēdo asportauit: ⁊ est nota. ¶ Signa vlcerū eius dicta sunt supra. Sed distinguētia inter vlcera meri ⁊ stomachi a tribus sumuntur. s. a loco: a tpe: ⁊ ab accidētibus cōcomitātibus. A loco: nā in vlceribus meri dolor punctio: ⁊ ardor sentitur in collo vsq ad ossa dorsi: ⁊ furculā superiorē pectoris: et illud qd est inter duas spatulas. in vlceribus vero stomachi dolor pūctio ⁊ ardor sentitur in interioribus ossibꝰ pectoris puta furcula inferiori pectoris infra. A tpe: nā in vlceribꝰ meri sentitur dū trāsglutic fit vomitus vl' eructuatio rei acute qualitatis. in vlceribꝰ vero stomachi sentit postq trāsglutitꝰ est. Ab accidētibꝰ cōcomitātibꝰ qñ vlcera stomachi plurimū ⁊ ꝓprie sunt in supiori parte stomachi perducunt ad minorationē vel ablationē anhelitꝰ: ⁊ ꝓuocationē sudoris frigidi ⁊ sincopim: ⁊ infrigidationē extremitatū. Sed simplicis solutiōis cause interioris humoralis signū est inuentio signoꝝ antecedentis cause ⁊ regimē pcedēs multiplicās talē humorē: ⁊ infectio partiū oris ex humore acuto: quē dolor ⁊ sapor ostēdit: ⁊ ꝯsuetudo passiōis illius. Si vero sit a cā exteriori est manifesta ex se vel relatu infirmi. Sed si sit supficialis ardor ⁊ pūctio est parua cito trāsiēs. Et egredit qñq sicut truscula: ⁊ pellicula adusta. Si vero ꝓfunda dolor est fortior ⁊ diutius durās: ⁊ egreditur sanguis: ⁊ humiditas naturalis. ⁊ iuētio causaꝝ interioꝝ ⁊ exterioꝝ ipsas insinuat. Signū aūt vlceris ipsius fetor est in ore pceptus: ⁊ exitꝰ p os puris ⁊ sanici: ⁊ qñq associant ei pelliculaꝝ frusta. ¶ Cura solutiōnis cōtinui meri difficilis: vel impossibilis esse dignoscit sicut cura solutionis cōtinui cuiuslibet membri qd est via p quā aliqd extraneū trāsit trahit vel expellit: vt sunt meri intestina renes: pori vritides ⁊ vesica: ⁊ maxime cū est intrinseca cōposita ⁊ ꝓfunda ⁊ penetratiua: nō em pōt bene medicina apponi. ⁊ si apponat nō tam diu permanet vt suā impssionē faciat: quin cibi ⁊ potus trāsglutione abstergat: ⁊ asportetur qui etiā ampliati qntitateꝫ magis bucellis: ⁊ sua qualitate acuta si quā habēt pungūt ⁊ dolorē faciūt qui est ꝓuocatiuus reumatis: ⁊ sic vlceris augmentationis. Si ergo sit simplex: ⁊ recēs plaga ⁊ supficialis: cura eiꝰ est tres res. prima aufert cām exteriorē ⁊ interiorē abscindit. scda solutionē vnit. tertia corrigit accidētia. ¶ Primā rē complent flebotomie de cephalica vel magis clysteria ⁊ pharmatie solutiue vētris nō vomitiue cū ꝓpriis stomachi dictis cū ēt cerebro si expediat: ⁊ ꝯsequēter cū ꝯfortātibꝰ ipm ⁊ retinentibus ipm catarrū: ⁊ ablatione oīs rei exterioris infixe aut teli: ꝓut infra de solutione cōtinui dicet: si annuat oīpotens. ¶ Rem vero secundā cōplent stiptica ⁊ conglutinatiua interius ⁊ exterius approximata. Interius gargarizata ⁊ retenta in ore: ⁊ lambita simplicia: ⁊ cōposita. Simplicia sunt vt grana: ⁊ cime myrtorum lentisci: oliuarum: et rubi: et grana granatorum: ⁊ citonia: et corticis balaustiarum ipsorum: et rose immature masticate: ⁊ trāsglutiatur succus eorum sicut resudat: ⁊ gargarizatio cum

Signa vlcerum stomachi et meri distinctiua.

aquis ipsaꝝ: ⁊ cū rob ipsaꝝ: ⁊ rob mori gūmi dragaganti lutū armenū. ⁊ lutū sigillatū: ⁊ thus: albumē ouoꝝ: ⁊ silia. Cōposita ad alcola dicta sunt supra: ⁊ q̄ inferi⁹ tibi tradūtur ad vlcera: q̄ etiā exterius p̄ oēm moduȝ administrare poteris: ⁊ ꝓprie circa collū ⁊ guttur: ⁊ locū qui inter duas spatulas existit. ❡ Tertiā vero rē cōplent que dolorē ⁊ pūctiones corrigūt: que sequunt̃. Si vero sit ꝓfunda penetratiua eius cura est. iij. res. ❡ Prima est vt sanguinē fluentē restringas: ⁊ dolorē sedes: ⁊ illud cū approximatione: et epithimatione albuminis ouoꝝ: ⁊ aliis q̄ dicemus in ca. subsequēti. ❡ Scd̄a est vt sicca stipticātia: ⁊ cōglutinātia: et cōsolidātia p̄dicta interius et exteri⁹ applicent̃. ❡ Tertia vt regimē adequet̃ in sex rebus nō naturalib⁹ ꝓprie in cibo et potu. Seruet̃ ergo in quiete et ab oībus dilacerātibus: et apertētibus vomitiuis et ꝓuocātibus reuma. Custodiatur a cibis calidis et a potibus: et acute qualitatis: ȝ sint ex lenietibus glutinosis et stipticis: vt sunt oua sorbilia pulmentū ex riso vel amido cū iure carniū p̄paratuȝ vt vinū stipticū et silia: ⁊ bucelle sint parue: ⁊ repletio pauca. ❡ Si aūt sit vlceratio in eo facta: curabis cura vlcerū quā tibi inferius subiūgemus. Fiant formule in modū lupinoꝝ: quarū vna retēta in ore: et sicut dissoluit̃ deglutitur: remouet solutionē cōtinui: et vlcera meri: ⁊ cōsolidat: et incarnat: ⁊ lenit. ℞. gūmi dragagāti: masticis: thuris albi. aā. ʒ. j. ireos. ʒ. ß. liq̄ritie. ʒ. j. hypoq̄stidos: granoꝝ myrte: et cimarū eius: ⁊ oliuarū. aā. ʒ. ß. seminis citonioꝝ. ℈. ij. luti sigillati et luti armeni. aā. ʒ. j. cōtere: et cōficiant̃ cum rob myrte. vel lentisci: et est ex inuētione nostra.

Formule vt lupini tenēde in ore.

❡ Unguētum aliud expertū et efficacissimū ad vulnera et vlcera in quacūq; p̄te corporis sunt: et ꝓprie capitis cū fractura cranei: et est romanoꝝ. ℞. terebēthine. ℥. viij. succi betonice. ℥. v. ⁊ substantiā ei⁹: misceant̃ simul. Et stent p̄ duos dies: deinde ponant̃ super ignē lenē: et calefiāt donec liquefiat terebenthina. deinde colent̃ per staminā. et colatura iterū ponatur super ignē: et buliat vsq; ad ꝯsumptionē succi. postea addat̃ gūmi abietis. ℥. ß. olei rosa. ℥. ß. cere. ℥. iiij. et vtere.

Unguētū expertum ad vulnera et vlcera.

Eruptio fluxus sanguinis ex meri ex vena aperta et incisa fracta vel corrosa ꝓuenit: cui⁹ cā interior ⁊ exterior esse pōt: sicut supra de sputo sanguinis habuisti: ⁊ infra cū de stomacho inuenies loq̄mur. In ꝓposito est ipsi⁹ meri vlceratio ex vena corrosa. Eius aūt signū est exitus eius cū fastidio: et quodā vomēdi motu minore: q̄ si a stomacho ꝓueniret: et si est vena fracta incisa vel corrosa dolor est in collo: ⁊ loco q̄ est inter duas spatulas ꝓprie: si sit magna incisio fractura vel corrosio et maxime apud sumptionē rei acute. Si vero sit a vena aperta nō est dolor et facilius retinetur. si vero sit a vena corrosa ab vlcere eius signa sunt signa vlceris ipsius p̄dicta ⁊ emissio saniei et puris: et difficultas retētionis. ❡ Cura eius est quā supius de sputo sanguinis hūisti et de fluxu sanguinis nariū et infra in cap̄. de stomacho: cuius meri est instr̄m ad attrahendū que sibi sunt iuuatiua sufficienter loquemur.

❡ Capi. v. de apostematibus meri: et cura eius.

Apostematis meri signa supi⁹ habuisti singularia ⁊ ꝓpria q̄bus subiūgēda sunt magis ꝓpria. Et sunt: nā si quidē apostema eius calidū sit cū p̄dictis: erit fortitudo doloris: inflāmatio: caliditas et ꝓprie in partib⁹ oris et colli percepta. Et q̄nq; est febris ꝓua: q̄nq; magna hora post horaȝ. Et q̄nq; est horripilatio: et est cū siti vehementi. Cū ergo naturalr̃ cessat horripilatio: et cum aperit̃: egredit̃ pus: et horripilatio redit. Cū aūt est apostema frigidū signa sunt contraria: cuius curā habere poteris si eoꝝ memor eris q̄ in cura phrenesis: lytargie: et mamillaꝝ diximus: et magis si inspexeris que dicemus in cura apostematū stomachi.

❡ Capi. vj. de nocumētis transglutionis et cura.

Nocumētum trāsglutionis est triplex. s. corruptio vt si cū tremore ꝑficiat̃: diminutio seu difficultas cū fit cū labore ⁊ conamine: ⁊ ei⁹ ablatio cū nullo modo fieri queat. Et plurimum est difficultas trāsglutiēdi q̄ nota est supi⁹ p̄ eius signa distinctiua causaꝝ in primo cap̄. huius posita. est aūt p̄iculosa ⁊ vite aīalis ꝯtraria: cū em̄ vita aīalis nō persistat nisi p̄ nutriēs: qd̄ restaurat illud qd̄ ex corpe eius dissoluit̃: talem aūt restaurationē facere nequeat: nisi itra corpus sumatur: ⁊ illud est per trāsglutionē: ea ergo facta difficili et diminuta verendū est ne totaliter auferat̃ ⁊ pereat animal: et proinde insistendū est circa correctionem eius attente tanq̄ circa accidens qd̄ p̄ ceteris egritudinibus ipsi⁹ plerunq; curā sibi p̄iudicat seu correctioneȝ.

Trāsglutionis nocumētum triplex.

❡ Cura. res prima et certa est abscisio eius cause. s. egritudinis ꝓprie: quā comitat̃ que oīs gn̄is esse pōt: de qua infra dicemus: vel alterius mēbri cuius cōitate patit̃ epiglotis: vcȝ associati vel stomachi cerebri nuche ꝯtiguoruȝ quo lacerti epiglotis mouent̃ et meri spasmātur vel mollificant̃: et trāsglutio fit difficilis vel auferf̃: ⁊ spōdiles dorsi dislocati: et interius cōuersi cōprimendo viam claudētes ipsius vel totū corpus vt in febricitātibus vel morti ꝓpinquis in q̄bus vtutes sicut in tota deficiunt: ita et in parte: de quibus etiā dictū est: et de stomacho infra dicetur. ❡ Scd̄a est stomachi regimē vt mūdificet̃ ⁊ alteret̃: nā in plurib⁹ dispōnib⁹ seq̄tur meri oris stomachi cōplexionē: ⁊ illd̄ cū his q̄ ifra in cura dispōnū eius dicētur duce deo cōplebitur. ❡ Tertia est ipsius cōfortatio. Fiat aūt cum temperantib⁹ cōplexionē eius: discrasiā alterādo cuiuscūq; generis fuerit et ꝓprie frigide: et sicce que plurimū est in cā vt supra dictū est. Et ex cōpositis cōuenientibus frigide est balsamū transglutitū: tyriaca diacalamentum et aqua raphani et vinū cū eis. Et ex his q̄ inungūtur exterius est oleū anetinū: et de lilio: de narcisso: de croco nardinū. muscelinū: et de balsamo: q̄m cōfortant lacertū trāsglutiēdi et cerebrū: qd̄ est neruoꝝ principiū: quare opȝ vt ex eis inungatur caput ⁊ nucha colli a qua neru⁹ tali lacerto ꝓcedit. Et cōfortetur oīb⁹ modis cū emplastris saccellis: cerotis fomētationib⁹ ex aromatibus calidis et stipticis vt castoreo: myrrha: armoniaco: ruta: prassio: abrotano lauro: ⁊ silib⁹. Et ex ꝯuenientib⁹ sicce discrasie eius est regimen humectatiuū. Et ex exterius inungēdis est butyꝝ: oleum amigdalaꝝ dulciū: pinguedo galline: porci ⁊ silia. Et ex simplicib⁹ cōuenietib⁹ humide sunt anisum: vtrunq; been spica celtica: et foliū indū: thus ⁊ minutū eius ⁊ cortex ipsi⁹ et myrrha: et sandaraca et silia. Et q̄nq; opȝ ipsis admiscere frigida temperātia eoꝝ calorē. Sunt aūt ex stipticis confortantibus vt sunt rose sandali myrta et silia: ex quibus saccellationes fiāt supra caput ⁊ nuchā et cū ex humiditate sunt. Et ex expertis s̄m magistrū Arnaldū est vt sumātur mane quolibet tres carice: cū intercluso in eis puluere pumicis: et sandarace puluis est ꝓprius. Et cū ex ventositate grossa interclusa fuerit repellēte: et ꝓpellēte superius cibū et potū in quā talis humiditas fuerit conuersa: quā eructatio manifestat: curetur cura inflatōis stomachi: ⁊ ventositatis ipsius quā infra dicemus.

❡ Incipit summa scd̄a particule tertie sectiōis prime de medicinis egritudinū stomachi continens capitula. xxx.

Est aūt s̄m Galenū stomach⁹ minister visceꝝ. Cibaria em̄ ⁊ pot⁹ p̄ meri exteri⁹ sibi transducta recipit tanq̄ lebes et a vtute et ꝓprietate q̄ vniuersalis dotauit natura: illa alterat: coquit et digerit et aliis mēbris in re nutrimēti opatione faciētib⁹ apta reddit. Et si de suiipsi⁹ grā digerit cibū nō vt mēbris aliis aptū reddat: sicut dixit Gale. vnde. G. dixit. Stomachus minister est visceꝝ: de stomacho em̄ cetera nutriūtur mēbra: nimirū igitur si in eius cōstructione summa sapiētia subtilissime tanq̄ in eo qui est paterfamilias laborauit. Formauit ip̄m nāq; concauū vt ad cōtinendū qd̄ recipit ex cibis ⁊ potib⁹ esset aptus: ⁊ quasi rotundū vt esset capacissimus nō solum cibi ⁊ potus proprii: sed mēbroꝝ etiam alioꝝ: et vt caliditatis alterantis ipsius ⁊ decoquētis circa cibū totū ex qualibet sui parte influētia esset calidi. Et sibi substantiā dedit pāniculosam ⁊ neruosam vt in recipiēdo cibū et potū pro toto sufficientē posset recipe extensionē: necnō vt tp̄e digestiōis esset totaliter cōtrahibilis sup̄ ipsum. Ipsum etiā ex duplici composuit tunica: exteriori. s. magis neruosa vt res sibi occurrentes sentiret melius ⁊ discernēdo eligeret qd̄ bonū est: ⁊ reprobaret malū: ⁊ interiori magis carnosa calida: cuius caliditas cū mediatiōe attingēdo cibū melius alteret decoquat ⁊ trāsmutet: sicut ignis mediāte olla melius cibaria decoquit. In q̄bus villos triplicis generis ordinauit quoꝝ consideratione Auer. dixit ipsum ex triplici tunica cōpositū esse: quemadmodū. G. econtra asseruit de vtraq; vesica: fellis. s. et vrine q̄bus vtutes operātes in ipso vterentur sicut

Stomachus est minister viscerū.

rentur sicut proprijs organis: vt in eo q̄d intēdūt habili⁹ operenť. Quib⁹ multis ⁊ varijs ipsum fulciuit et adornauit sapientia summa. Et proinde mēbris ipsum principalibus alligauit neruis mediātibus cerebro queadmodū partē eius superiorē: vt esset multi sensus in sentiēdo suaз inanitionē. ⁊ cōplēdo desideriū suiipsius ⁊ membrorū oīm arterijs cordi ⁊ venis epati. Ipsū quoq₃ mēbris calidi circūdedit: que ī alteratiōe illorū sue caliditati debili suggerāt suplemētum: a quo ꝑtrarit duo mēbra continuata vt due vie ductiles. s. meri a pte superiori officij sui deseruiētes transglutiēdo deferēdo cibum: ⁊ intestinū duodenū īfert⁹ a portenario sibi deseruiens delatorie: vt īfra dicet. Si ergo sequētes naturā sapiētissimā vt Hip. iussit ī cura egritudinū ei⁹ adeo solicite ꝓcedamus vt nomē dn̄i inuocādo vt igeniū et modū curatiōis īueniamus atq₃ medicinas simplices: ⁊ cōpositas: ⁊ expertas cū omni diligētia ꝑquiramus: quibus sanitatē amissam recuperare valeat: ⁊ in tēperādo alimentū quo corpus subsistat perdurare oī propulso errore. Error eīm in eo nocumētum generat: q̄d cōe existit toti corpori: ⁊ principalib⁹ mēbris quibus notabiliter alligať. Cōtinet aūt hec summa capitula plura ƀз pluralitatē egritudinū quas stomachus pati potest: quorum

¶ Cap. j. de cura egritudinū stōi ƀm modū vniuersalem.
¶ Cap. ij. de cura male complexiōis calide stomachi simplicis et pure.
¶ Cap. iij. de cura male complexionis frigide.
¶ Cap. iiij. de cura male complexionis sicce.
¶ Cap. v. de cura male complexionis humide.
¶ Cap. vj. de cura male complexionis composite pure.
¶ Capitulum. vij. de cura male cōplexionis cuз materia simplicis ⁊ composite.
¶ Cap. viij. de cura egritudinū in plasmate: ⁊ primo de regimine eius cuius stomachus est rotundus paruus ⁊ ꝑtensus vel magnus.
¶ Cap. ix. de cura egritudinum accidentium eis in vijs: scilicet oppilationum eius.
¶ Cap. x. de cura repletionis eius: scз nauseatiue satietatis et inanitionis ipsius.
¶ Cap. xj. de cura inflationis stomachi rugitus: tortiōis et gurgulationis ipsius.
¶ Cap. xij. de percussione obuiatione et casu supra stōachum et cura.
¶ Cap. xiij. de solutione cōtinui vlcere ⁊ ruptura stomachi et cura eius.
¶ Cap. xiiij. de medicinis apostematum eius.
¶ Cap. xv. de correctione accidentium sequētiū egritudines dictas: ⁊ primo de debilitate stomachi.
¶ Cap. xvj. de medicinis doloris stomachi.
¶ Cap. xvij. de nocumētis appetitus ex quibus est debilitas seu diminutio destructio: seu ablatio ⁊ corruptio.
¶ Cap. xviij. de medicinis appetitus canini famis sincopalis et bolismi.
¶ Cap. xix. de medicinis appetitus corrupti.
¶ Cap. xx. de siti et medicinis eius.
¶ Cap. xxj. de nocumētis digestionis ex quibus est debilitas destructio: ⁊ corruptio et cura earum.
¶ Cap. xxij. de nocumētis retētiōis ex q̄b⁹ est tarditas ⁊ velox descēsus cibi digesti de stō in vētrē et cura eius.
¶ Ca. xxiij. de lenitate stōi siue lubricitate siue lieteria.
¶ Cap. xxiiij. de nocumentis expulsiōis: ⁊ primo de eructuatione ⁊ cura eius.
¶ Capitulum. xxv. de singultu.
¶ Cap. xxvj. de subuersiōe: nausea: fastidio: vomitu: ⁊ eructuatione seu anxietate cū turbatiōe stomachi et cura.
¶ Cp̄. xxvij. de vōitu. Et prio de phlegmatico: ⁊ cura ei⁹.
¶ Capitulum. xxviij. de cura vomitus cholerici.
¶ Capitulum. xxix. de cura vomitus melancholici.
¶ Capitulum. xxx. de cura vomitus sanguinei.
¶ Ca. j. de cura egritudinū stomachi ƀm modum vl'em.

Immoderaminis ois correctio p contrariā imoderatiōez est fieri. — Cura egritudinuз stomachi proportionalis est cure aliorum mēbrorum pro toto operantiuз vel prestantium iuuamentum. Correctio eīm omnis immoderaminis per contrariam immoderationem est fieri. Di it Gale. Intantū autem differens a cura egritudinum aliorum membrorūз inquantum eius natura propria: et operatio a natura et operatione aliarum diuersa existit: que auxiliorū species eligit quantitates eorum determinat: ⁊ vsum ac modum eius aptum ostendit. Est autem vt dictum est natura stomachi propria ⁊ prima frigida: qr pauci sanguinis ⁊ neruosa ꝑinde sensibilis valde. Quapropter expedit: vt auxilia īmoderatiōes ei⁹ corrigentia sint nō excedētia valde q̄ꝛ lapsus ⁊ imoderatio exigat maxie cū nō sit valde positus in ꝑfundo. Si eīm sint frigida valde eius paucam caliditatē extinguēt forte. Quapropter Hip. in apho. ait frigidū inimicū neruis: ⁊ fortasse in ꝑtrariā dispōnem adducent: q̄ periculosioris cure ⁊ difficilioris esse comprobatur put Gale. dixit. Si ṽo calida eius tepidā caliditatē resoluent: ⁊ si acuta mordebūt: ⁊ in spasmū: aut cordis morsuз adducēt. Si lapsuз facientia est: nisi correpta ⁊ repressa: vl' ex benedictis electa nocumētum imprimēt: ⁊ substantiam eius dissoluēt: cū ad ipsuз primo peruenīāt. Oportet ergo eē tēperata: ⁊ infra gradū discrasie: vt paulatim ⁊ in lōgo tpe intentū tuū compleāt potius q̄ꝫ subito: ⁊ in breui. Est eīm hec ƀm sapiētiā operatio. Est eīm pāniculosus ⁊ villis ꝯtext⁹ habēs vias amplas: quarꝫ auxilia nō opꝫ esse valde humida ⁊ liquida cum mollificent: ⁊ villos eius relaxent: fluātq₃ de facili. Et ad alia mēbra trāseāt priusq̄ꝫ ibi imprimāt: sз opꝫ esse grosse vl' solide: vt in eo pemaneāt donec imprimāt: q̄d opꝫ: aut qr pellicula eius os et lingua existit vestitū: ⁊ ꝑinde quid virtutis percipientis hз sapore: dз saporis nō mali ne nauseent: sз delectabilis illis proprie pharmacosa inꝯtum potest. ¶ Inquit enim Gale. q̄ꝛ vna quidem cōis dз esse itētio facere pharmacū delectabilissimum īquātum possumus: dūmodo ei⁹ advltimitatē custodiatur virtus: nō enim hec est soluenda gratia delectationis. Et qr ius offm̄ et operatio est digerere cibū pro toto: ⁊ digestio fit ꝑ decoctionē: decoctio ṽo per calorē: opꝫ esse temperate calida: caliditatis eīm tēperate est digerere: vt ait Gale. Et si frigida sint: nō oportet esse penitus a caliditate denudata: at qr digestio retentione īdiget: oportet ea esse stiptica vel moderatam stipcitatē habentia. Et cuз digestio quoq₃ fiat ꝑ virtutē spiritus: qui odoribus gaudet: oportet ea esse ex aromatib⁹ electa: vel eis admixta. Verū qr ex decoctiōe cibi in eo relinquitur superfluitas ei inherens sicut in olla ciborum: vt Gale. dixit: oportet esse talia abstersiua. vt est absinthium proprie: ⁊ spica ⁊ sika. Porro cum ex natura stomachus sit principalibus alligat⁹ oportet ea omni carere malitia et qualitate praua: ne ad illa ꝑ cōpositionem impressa perueniant nocumenta. Et qr diafragmati suppositus ⁊ vicinus opꝫ que extrorsuз supponūtur ei frigida a costis secedere: ne infrigidando diafragma ad difficultatem anhelitus patientem adducant.

¶ Capitulū secundum de cura male complexionis calide stomachi simplicis et pure ⁊c.

Mala cōplexio stomachi est ƀm alterū octo modorꝫ: ex quibus est calida simplex pura: et est egritudo quedā ipsius īmediate ledens actiones ei⁹ sensibiliter in discrasia qualitatū ꝑmarū clemētorꝫ vincēte calida fiens causa eius ē omnis causa procatartica exterius adueniens ⁊ calefaciens ipsuз īmediate: vel mediante aliquo vicino rꝫ mēbrorū ꝑpinquo vel remoto: que est multiplex. Gale. ṽo medicorꝫ princeps oēs ad. v. genera causarū reduxit. Primum genus est intromissio rei calide nō superflue. Secūduз est contractus rei calide nō superflue exterius aduenientis et cōtāgentis mediante exteriori cute. Tertium est mot⁹ animalis ⁊ corporeus nō superfluens q̄ꝛ ad resolutioneз perducat: ⁊ proprie quē circa digestionem alicuius cibi dure digestiōis: ⁊ calidi passus fuit: vt est raphanus et similes. Quartum est spissitudo pororꝫ eius non nimia perducēs ad extinctionē. Quintū est putrefactio cibi in eo sufficiēs ad inflāmanduз ⁊ calefaciēdū ipsum preter naturā. Que ṽo est mediante vicino aliquo mēbro: est vt a corde febriēte: vel epate inflāmato: ⁊ quādoq₃ a cerebro: que si pura sit sine humoris vitio generati causata ab illis causis ei⁹ ꝑcatarticis ⁊ plurimū est diuersa. Signa ei⁹ cōplexiōis essentialia sunt estuatio stōachi: ardor perceptus in eo: in ore etiā nō sumpto cibo vel potu calido: ⁊ quādoq₃ corporis totius inflāmatio: ⁊ febris cū fuerit vehemēs cū nocumento ꝑprie actiōis: vt sitis magna: parua fames: ⁊ cito cessat ⁊ ꝑprie cuз non datur cito cibus: ⁊ q̄nq₃ tunc accidit sin-

Stōachi ꝯplexio q̄lis.

Galenus medicorū princeps.

copis:⁊ ꝺꝛ fames sincopalis. Et appetitꝰ erit frigidus:et
iuuat̃ ab eo:⁊ ledit̃ a siti:⁊ cibaria subtilia adurunt̃:grossa
in eo ⁊ dura meliꝰ ⁊ sine coꝛruptiõe alterant̃:et eructura-
tio erit fumosa:⁊ sup̃flua in võitu:et egestione apparebũt
adusta:vel sicca:⁊ coꝛpis coloꝛ erit mutatus:qꝛ ad citrinũ
tendẽs:⁊ ẽt habitudo:qꝛ erit coꝛpꝰ siccũ:⁊ pauce carnis:qm̃
sanguis eius erit paucus malꝰ: fetidus ⁊ acutus:quẽ ab-
hoꝛrent mẽbꝛa diuersa ei in cõplexione:⁊ vene eoꝛum sunt
apparẽtes:qm̃ sanguis eoꝝ reclusus est in venis quo na-
tura nõ vtit̃. Cõcurruntq̃ cũ similitudine circũstantiaꝝ:⁊
cũ assuetudine simil̃r patiendi. Et ex cõsequẽti coꝛpus erit
debile cũ cutis infectione ⁊ carbũculis scabie:moꝛphea et
similibus. Sed signum eius qꝺ est sine humoꝛis vitio est
inuẽtio predictarũ ꝓcatarticarũ causarũ cum priuatiõe
signoꝝ ãtecedẽtis cause.s.repletionis humoꝝ. Et si q̃dem
sit ab intromissiõe rei calide:ardoꝛ perceptꝰ erit in stoma-
cho:in exeũtibꝰ alteratis percipit̃. Et si ab eius ꝯtractu
exteriꝰ fcã sit vel motu sup̃fluo antecessio eaꝝ:⁊ notifica-
tio ab ĩfirmo fcã vel ab astãtibꝰ tibi declarat. Si ꝟo a spis-
situdie poꝛoꝝ eiꝰ frigide ⁊ stiptice cause inuẽtio interius vl̃
exterius approximate insinuati. Et cutis tensio ⁊ duri-
ties. Sꝫ si a putredie cibi existat fumosa ⁊ fetẽte eructua-
tiõe cognosces:qꝺ in vomitu ⁊ egestiõe perpendens ꝑces-
sione cibi coꝛruptibilis:⁊ ẽ lac ⁊ oua ĩ patella decocta. Et
si a vicinitate coꝛdis vl̃ epatis existat calefactio per oẽm
modũ illoꝝ ꝓcedẽs inflãmatio demõstrabit. ¶ Cura eiꝰ
est alteratio. Cõplet̃ autem cũ medicinis cibis aut poti-
Cibi. bus interiꝰ aut exteriꝰ approximatis. Cibi ergo conueniẽ-
tes sunt ex granis ptisana oꝛdeacea:lentes cũ aceto deco
cte:pulmentũ ex cõdro cũ aceto pauco vel agresta ꝯdito:
⁊ sumach. Et ex carnibꝰ arnes ꝑdicũ:⁊ myrticoꝝ turdo-
rũ ⁊ auiũ paruarũ cũ aceto agresta:vl̃ succo granatoꝝ de-
cocte. Oua decocta ĩ aceto cũ totalitate sumpta. Ex her-
bis ꝟo lactuca cũ aceto ꝓpe ⁊ excitat appetitũ:spinachia:
endiuia:poꝛtulaca:coꝛiãdrũ:⁊ silia. Et ex fructibꝰ citonia
pira:chꝛisomilla:ꝑsica:pꝛuna damascena:cerasa acria:cu
cumeres:citrulli ⁊ cucurbita:batecha ⁊ granata:ꝙ si non
ꝑduxit ad debilitatẽ:ciba eos cũ grossis:q̃les sunt carnes
vaccie ꝑparate cum aceto:⁊ coꝛiãdro:⁊ vẽtres ipsaꝝ ⁊ pi-
sces recẽtes cũ aceto vl̃ agresta:vl̃ succo granatoꝛũ deco
cti:⁊ actual̃r sint fridi:nõ tñ multũ vt qꝛ non veri frigoꝛis
sint. Et oĩa ĩ qbꝰ frigiditas cũ stipticitate existit:q̃ si nõ na
tural̃r:artificial̃r acq̃ratur cũ condimentis ex coꝛiandro
agresta sandalis ⁊ silibꝰ. Potus autẽ sit aque frigide fer-
ree nõ excedẽtis qualitatis necẽtitatis ne in trãsglutien-
di difficultatẽ veniat ex ipsiꝰ frigiditate curato ab inuali-
tudine sua stõacho:vt Gale.ait:vel succus agreste vl̃ gra-
natoꝛũ acrium vel aceti odoꝛiferi mixti aque: quod locum
magis haberet:vbi esset ꝓfunda:⁊ in remotis posita. Sꝫ qꝛ
est in ꝓpinquo predicta frigida stiptica sunt magis effi-
cacia cum diu in eo sint permanẽtia:⁊ hoc si toleret stõa-
chus:ꝙ si nõ:sit potꝰ vini odoꝛiferi albi moderate stiptici
⁊ pauci seri lac acetosum vaccinũ ⁊ similes. Medicine ap
Medicie simplices. pꝛoximande ꝓpꝛie sunt simplices ⁊ cõposite. Et simplices
que exteriꝰ ⁊ interius exhibent̃ sunt sandali rosa.myrta:
folia vitis:⁊ salicis acetosa.rubus spodium:coꝛalli:coꝛian
drũ:psilium:camphoꝛa:maciana:aqua ⁊ succus eoꝛũ:⁊ se-
Medicie cõposite. mina herbarũ:⁊ fructuũ frigidoꝛum:⁊ succi ipsoꝝ dictoꝛũ
⁊ aliorũ. Composite ꝟo sunt que ex predictis cõponunt̃:
⁊ q̃ administrãtur interius sunt:vt syrupus de papauere:
iuleb de succo cucurbite ⁊ succo acetose:⁊ acetositatis ci-
tri:⁊ trocis.de cãphoꝛa ⁊ de spodio:vbi vẽter soluat̃ super
flue. Et q̃ administrant̃ exterius sunt:cerotũ sandaloꝝ in
ãtidotario nostro scriptũ. Et epithima ex sandalis ole.ro
sa.⁊ ꝑdictis ⁊ euapoꝛatio ex aquis ipsoꝛum cũ aceto. Et vi
treum vas vel vesica plena frigida aqua supꝛa stomachum
retenta:vel per embꝛocationẽ superfusa. Et emplastrũ ex
folijs vitis:cũ sauich oꝛdei:qꝺ est pꝛopꝛium. Ex quibus si
Gñalis regula. leuis ẽ discrasia:leuia apꝓꝛiabis:foꝛtis ꝟo foꝛtia. ¶ In-
q̃t em̃ Gal.ꝓpoꝛtionale medicamẽ magnitudis discrasie
ad illã ꝯueniẽs inuenire opꝫ. Et tibi sit generalis regula
in alteratiõe cuiuslibet discrasie simplicis stõi:⁊ cuiuscũq̃
alteriꝰ mẽbꝛi:vt ꝯtrariũ alterãs sit in q̃litate expediẽte ex-
cedẽs vniꝰ oppositiõis in oppositiõe alia q̃litatũ mediũ te
neat:vl̃ ab eo paꝝ recedat:ne ad discrasie ꝯpositionẽ ꝑdu
cat q̃ maioꝛis nocumẽti est:⁊ difficilioꝛis cure:vt Gal.ait.

¶ Cap.iij.de cura male cõplexionis frigide stomachi ⁊c.

Mala cõplexio frida stõi. Causa eius ⁊ signa ex
cõtrario ad malã cõplexionẽ calidã supꝛadi-
ctã sunt intelligẽda. ¶ Cura aũt eiꝰ cura illiꝰ
minoꝛis ꝯsideratiõis ⁊ attentiõis est:qꝛ mino- Causa.
ris timoꝛis:lꝫ tp̃s alteratiõis sit equale:qꝛ al-
terans medicinale ⁊ instrumẽtale:quod est calidum natu-
re amicũ est vtile confoꝛtans:licet ipsa natura que est ꝑn-
cipale operãs sit magis lesa ratiõe discrasie:et ꝓinde ma
gis periculosa. Sicq̃ in cura eius due res seu intentiões
concurrunt generalis ⁊ specialis. Generalis est subaltera
tio ipsius. Specialis docet copiam auxilioꝛũ:⁊ aptũ vsum
ipsoꝝ ostẽdit. Et sunt talia auxilia seu contraria calida a
natura ⁊ qualitate egritudis sumpta ex cibis ⁊ potibus ⁊
medicinis simplicibꝰ ⁊ cõpositis interiꝰ ⁊ exterius appꝛo-
ximãdis. Et sunt verbi gratia ex cibis ex granis:vt panis Panis.
de frumẽto furfuris habẽs multũ salis ⁊ fermẽtatus bene:
cicera ⁊ silia. Et ex carnibus carnes columbaꝝ ⁊ pꝛopꝛie Carnes.
siluestriũ:⁊ anatũ siccarum carnes salite poꝛcoꝝ:⁊ alioꝛum
ꝑparate ⁊ ꝯdite cum speciebus infrascriptis. Quoꝛum vi-
tella cocta cũ herbis ⁊ speciebꝰ calidis:vt saluia: mẽta:fe-
niculũ:maioꝛana:⁊ similibꝰ. Ex oleribus sunt vt sinapis: Olera.
eruca:nasturciũ:rapiste:piper: aqua:⁊ raphanꝰ:⁊ similes.
Ex fructibꝰ sunt ficꝰ:passule:amigdale:nuces:dactyli:auel
lane:pinee:fistici. Et pisces saliti cũ sinapi:vel eruca. Po Potus.
tus aũt sit vinũ antiquũ vinosum:vt grecũ flauũ ⁊ rubeũ:
⁊ calabꝛiense:⁊ puteolanũ purũ vel parum limphatũ:ꝓut
tolerat cerebꝛum. Ex medicis simplicibus sunt ex specie-
bus q̃ sunt ꝓpꝛie stomachi ⁊ cinamomũ:gariofilũ:crocus:
spica:mastix:thus:nux mus.galãga zedoarie cardamomũ
zinziber:macis:gallia muscata:grana paradisi:amomũ:sq̃
nãtũ:xiloaloes:asarũ ⁊ piperum:grana que sunt foꝛtioꝛa:
⁊ magni iuuamenti in hac egritudine. Confoꝛtãt em̃ oẽs
eius virtutes stõachi:que cũ sint defecte in omni eius dis-
crasia maxie in ista. ¶ Inquit enim Gale.omne mẽbꝛum
cõplexionis frigide actiões defectas hꝫ ex necessitate:⁊ si
natural̃r tales habeat quãto magis egritudinal̃r. Et enu
la:⁊ raphanꝰ:⁊ piretrũ:⁊ ciperus:costus: ambꝛa :muscus:
⁊ balsamꝰ:⁊ succꝰ eius:xilobalsamus:carpobalsamꝰ: alia
sunt etiã valde iuuatiua. Ex herbis:camomilla:absinthiũ
mẽta:pꝛopꝛie feniculus:anetũ:marrubiũ:sansucꝰ.i. maio
raua:ruta:mẽtastrũ:oꝛiganũ:ozimũ:petrosilinũ. Ex simili
bus anisum:ciminũ:feniculũ:apiũ:carui:⁊ similia. Ex gum
mis stoꝛax liq̃da ⁊ sicca:bdelliũ:⁊ similia que interius vel
exterius:⁊ per oẽm modũ appꝛoximabis. Ex compositis
interius appꝛoximãdis sunt zinziber cõditũ cum zuccaro
rubeo:⁊ ꝓpꝛie cũ melle dispumato. Ipsum em̃ in cibo potu
⁊ medicis sumptum optimũ est frigido ventri: nocibilissi-
mũ ꝟo calido:vt Gal.ait. diacinamomum:diaga.syrupus
de menta.que sunt leuia. Et ex foꝛtioꝛibus sunt diatrion
pipereon:diaciminũ:tyꝛiaca magna mitridatum sagzenea
omoꝛusta diamuscũ ⁊ diambꝛa:trifera magna ⁊ cõsimilia.
Ex his aũt que exteriꝰ appꝛoximãda sunt ꝓpꝛia oleũ ane-
tinũ:de lilio:de alchãna masticinũ.⁊ nardinũ. Et foꝛtioꝛa
illis sunt oleũ costinũ oleũ ꝺ been ⁊ sambucinũ:⁊ ꝺ piperi
bus:⁊ oleum de terebinthina:de balsamo:⁊ oleum aposto
loꝛum supponatur lana calida:⁊ ꝓpꝛie si aer fuerit frigi-
dus. Et si cerã adiunxeris ei:⁊ cõfeceris cerotum diutius
adherebit:sꝫ epithima citius penetrabit:⁊ emplastra foꝛ-
tius impꝛimẽt virtute in sua ꝓpꝛia substãtia inherente:et
mẽbꝛo diutius adherẽdo:⁊ ꝙ si precalefeceris ipsum stõa-
chũ habilius subintrabit. Et in delicatis ꝓpꝛium est pan
nus lineus duplicatus ⁊ suffumigatus cũ ligno aloes in-
fuso in vino:spica mastice squinãto:⁊ thure ⁊ ꝓpꝛie si stõa
chus fuerit humidꝰ. Et embꝛocatio cũ aqua calida est mi
rabilis:⁊ ꝓpꝛie si fuerit siccus. Et ex eis est emplastrũ an-
tidotarij nostri calefaciens ⁊ cõfoꝛtans. Et appositio ven
tose supꝛa stõachũ est maxime iuuans:trahit enim illuc ca
loꝛẽ ⁊ sanguinẽ ⁊ calefacit. Et scias ꝙ calefactio extremi-
tatũ perducit ad calefactionẽ stomachi ex pꝛoximo. Totiꝰ
autẽ coꝛpoꝛis calefactio cum balneo ex aquis termaꝝ ca-
lidis aliarũ medicinarum habentium virtutem calidam:
stipticã predictarum ꝯfert dummodo nõ superfluat ⁊ per-
ducat ad resolutionem: tũc enim maxime nocet. ¶ Inquit
em̃ Hip.quecũq̃ infrigidata sunt calefacere opoꝛtet:et si- aphoꝝ. v.
militer si solum stomachum ⁊ epicastrum calefeceris:⁊ py- apho.xx.
riam feceris

riā feceris ex predictis aquis: vel embrocationes: vel epitimaueris infusa spongia in eis: vel filtro cū frequēti insinuatione anteq̄ infrigidentꝛ: aut cum vase vitreo: vel vesica ex eis plena: vel ex rebus alijs predictis calidis. vtile quidē operaberis: ⁊ in nullo falleris. Usus autē ⁊ modus vtendi est: vt si leuis sit discrasia: leuibus contenteris: et si fortis: fortioribus: et per omnē modū ipsum stomachū sic discrasiatū studeas calefacere: habet enim suas virtutes
Effectus frigidi. maxime refectas. ¶ Inquit em̄ Hippo. frigidū inimicum est nature impediens: ⁊ ab omnibus prohibēs operationibus: ⁊ paralyticum faciens ⁊ mortificans.

¶ Capl'm. iiij. de cura male cōplexionis sicce stomachi.

Mala complexio sicca stomachi simplex ⁊ pura est nota ex notificatione calida. Causa autem eius est vna vel plures extrinsece: et est breuiter enarrando: diminutio cibi ⁊ potus in q̄titate: ac sicce cōplexionis: et medicina sicca ex simplicibus: vt sandaraca sal baurach: ciperū sulphur acetum et proprie squilliticū: ⁊ labor nimius corpis et aīe: vt ira angustia tristitia: et etiā proprius labor stomachi quē patitur in tolerando famē et sitim: et vigilie multe: ⁊ ex eis est aer siccus: ⁊ ventus borealis balneū aluminosum: salsum sulphureū: ⁊ piceū: ⁊ medicine sicce predicte exterius applicate. Signa ipsarum aūt cognitio est manifesta: per presentiam enim ipsarum quālibet cognosces: ⁊ per priuationē signorum antecedentis cause humoralis: vel per infirmum: si sagax sit vel per astantiū relationē. Cura huius est ex humectātibꝰ tēperatis vel parū excedētibus in actiuis qualitatibus intrinsecus ⁊ extrinsecus approximatis: ⁊ maxime cū regimine humectatiuo superiꝰ posito: cū de cura male cōplexiōis meri sicce diximꝰ: illuc ergo redeas. Memorare tn̄ nocentiū talis discrasie valde a quibꝰ nisi quis diligenter abstineat iuuatiua conferre non poterūt: et sunt stipica ⁊ pontica. Ex cibis: vt mespila: sorbe: zarur atrinee: cornula: pira: citonia: et maciana imatura. Et ex potibus: vt est vinū calabrense et aqua aluminosa: et similia. Consumūt enim omne qđ innate humiditatis in eo remansit hec quidē exhibēdo: hec quidē cōprimēdo in ventres cōcauitatē vel in circūadiacētes particulas ⁊ venas: ⁊ poros: ⁊ orificia per quas alimētū humectatiuū ꝯsueuit
Vinū temperatū est ex maxime humectātibus. recipe. ¶ Inq̄t em̄ Abo. nihil est qđ tm̄ humectet quantū vinū tēperatū: ⁊ balneū in tina aquaꝝ eucrataꝝ dulciū.

¶ Capl'm. v. de cura male cōplexionis humide stomachi.

Mala cōplexio stomachi humida simplex ⁊ pura. Causa eiꝰ ⁊ signa ecōtrario intelligēda sūt male cōplexionis sicce supius dicte necnon ⁊ cura. Que em̄ cāe sunt vnius: cura sunt alterius ⁊ ecōuerso. Et qđ vni nocet alteri ꝓdest ⁊ ecōuerso. Est aūt facile sanabilissima aliarū omniū siue sola cōsistat: siue alijs qualitatibus cōplicetꝛ. Et q̄ minus excedens est ⁊ magis naturā in talibus principaliter operantē conseruat q̄ alie res. Et q̄ contrariū curās ipm̄ fortius habet q̄ sua opposita: sic tempus exiccandi ⁊ humectandi non est equale. Studendū aūt ne sicca ⁊ stiptica approximanda in substātia liquida ministrentꝛ: sed in solida magis: leduntꝛ em̄ a predictis ⁊ a plurimo potu.

¶ Cap. vj. de cura male ꝯplexiōis stōachi cōpositeꝛ pure.

Compositaꝝ ꝟo discrasiaꝝ ꝓpurarū modi sunt quatuor: sicca cōplicata frigide vel calide: humida cōplicata calide vel frigide q̄ ⁊ eoꝝ cāe ⁊ cure: ⁊ signa vno gn̄ali cōprehendēdo capitulo ex premissis possunt haberi inuicē simplicibus cōplicatis. ¶ Inquit em̄ Gale. Cōposita ex simplicium cognitione habetꝛ. Et iterū: simplices simplicibus et cōposite cōpositis curantꝛ medicaminibus: equalia equalibus: et inequalia vno plus altero minus ⁊c. Spāli vero capitulo ad curā frigide ⁊ sicce conueniūt calida ⁊ humida: ⁊ temperate calida interius et exterius per oēm modū approximata. Et quecunq̄ sanguinē et alimentū trahunt ad ipm̄ absq̄ euaporando: vt est fricatio tēperata balneū calefactio partis: ⁊ epithimatio ꝟm mensuā facta: ⁊ que calorem naturalē in substantia ⁊ quanto augent eius seruata eucrasia: que iuuat digestionē: vt est amplexus pueri tota nocte nudi: ita ꝙ totum tangat epicastrū. Et loco eorū aliqui applicāt catulos pingues. Et alij volam manus: ⁊ vtrūq̄ est bonū. Nocibilissima ꝟo sunt stifantia ⁊ acuta nisi aliquibus humidis misceantꝛ. Sicce ꝟo ⁊ calide conueniūt humida ⁊ frigida tēperate. Nocibilissima ꝟo sunt pōtica ⁊ acria. Humide ꝟo ⁊ frigide acria sunt conuentētia. Nociua ꝟo pontica nisi aliquibꝰ acribus sint cōmixta. Humide ꝟo ⁊ calide ipsa pontica sunt propria. Nociua ꝟo pōtica acria nisi aliquibꝰ pōticis sint cōmixta: quorū copiā habes ex predictis simplicibꝰ quibus simplicibus vel inuicē cōmixtis ex eis vti modo cōpetēti poteris: vt dictū est.

Capitulum. vij. de cura male cōplexionis stomachi cum materia simplicis ⁊ composite ⁊c.

Mala complexio stomachi cū materia est eius discrasia a vitio humoris facta: ⁊ in principio est diuersa: sed cū perdurat fit mansiua. Humor autē hic est duplex: aut in eo gn̄atus: aut ei influxus. Generatus aut in eo nō est verus humor cū illius gn̄atio siue sit naturalis: siue innaturalis siue digestus siue indigestus soli digestioni scđe. s. epatis ⁊ venarū sit ꝓpria: ⁊ coueniat nō prime ꝟm ventrē tm̄ vtrū si has duas effugiat nequaq̄ sit generatus humor. Si ergo sit humor hic generatus in stomacho nō erit verus: sed est similis hūori ⁊ maxīe cū nō sit ex digestione sed indigestione potiꝰ generatus. ¶ Inquit em̄ Gale. Cū cibus nō
digeritꝛ proculdubio in phlegma conuertitꝛ: proinde Gal. phlegma appellauit. Et q̄nq̄ ē de genere coloris prasiue ex adustione causate quā superflua stomachi caliditas: et cibi etiā operatur. Influxus aūt est qui a toto corpore: vel qui ab aliqua particula corporis ei influat fortior illi debili ꝓpter causam aliquā extraneā maxime si aliquā causam trahentē in se habuerit: puta calorem dolorē vel inanitionem: puta a cerebro epate vel splene qđ est plurimum eis. Et si a cerebro: plurimū erit phlegmaticꝰ: si ab epate: plurimum erit cholericus: si a splene erit plurimū melancholicus qui ad excitandū appetitū ei solet immitti. Et qualitercunq̄ sit tripliciter in eo existit aut in concauo eius natans: aut tunicis eius inuiscatus: aut interclusus ⁊ imbibitus. ¶ Signa talē aūt discrasiā eiꝰ cū materia ex predictis signis iunctis cū grauedine satietate ⁊ eius motibus ad expellendum. s. nausea: vomitu: et singultu: ⁊ regimine antecedēte percipies ⁊ etiā in exeūtibus videbis humorē. Signum ꝟo humoris generati in eo est ex discrasia ipius: vel regimine cibi ⁊ potus: ⁊ alijs pōt haberi cū priuatione signorū plectorie: vel cacochimie corpis vniuersi: vel particule alicuius ⁊ passionis eiusdē. Sed signum ꝙ influat a toto corpore est signū plectorie: vel signuꝫ cacochimie seu abundantie alicuius quatuor humorū. ¶ Et sumitur ex regimine ipius: q̄ fuit vsus delitiosa vita ⁊ q̇ete: ⁊ dimisso exercitio cōsueto non habuerit solitas euacuationes spōtaneas per fluxum sanguinis narium: per emorroidas vel menstrua si sit mulier: per fluxū ventris vel vomitus et similia: vel q̄ solitas artificiales omisit: vel q̄ fuit eius mēbruꝫ aliqđ mutilatū: cuius nutrimētū in corpus supfluat: vel q̄ dolores periodicos pati consueuit in aliqua particula corporis: puta arteticā vel podagā: nunc ꝟo non patiatur. Signū aūt ꝙ ab aliqua particula corporis influat puta cerebro haberi poterit ex cōsuetudine patiēdi aliquā egritudinē isto tpe: puta cephaleam: hemicraneā: ⁊ huiusmodi: nunc ꝟo patiatur: vel q̄ ꝯsueuit catarrizare ad oculos: nares: aures: vel fauces: ⁊ pectus: nūc ꝟo non: sed immittat stomacho: ⁊ plurimū est phlegmaticū muscosum ⁊ in fine digestiōis magis. Signū ꝟo ꝙ ex epate influat est precedēs eius passio: puta inflāmatio multiplicās choleram quā mittere consueuit illi ad adiuuandū digestiuam horā digestionis: vel oppilatio que nūc aperta est: ⁊ materiā immittit retentā: ⁊ cōsuetudo mittendi ad illū: quia debilis est: ⁊ porus per quē mittere consueuit illi cholerā sit amplius: vnde sequitꝛ vomitus cholericus quaq̄ die. Sed ꝙ ex splene influat similiter signū est precedēs eius passio puta oppilatio: ⁊ eius grossities que aperta immittit melancholiā stomacho: vt cōsueuit: ⁊ est hora vacuitatis magis: ⁊ oppilatio eius cessauit atq̄ grossities nō apparente aliqua manifesta eius euacuatione: sed materiā in vacuitate eiꝰ natantē ostendit eius fluctuatio in ieiunio apud motū: et sumpto cibo vel potu subleuatꝛ ⁊ supnatat ⁊ facit nauseā: ⁊ si multa sit semp nauseā facit. si ꝟo pauca: nō sine sumpto cibo: ⁊ facili egreditꝛ vomitu vel fluxu vētris dato aliquo subductiuo. Sed inuiscatā adherentē sigt nau- Galenus.

fea:nec facile educit vomitu vel secessu ⁊ etiā dato aliquo
abstersiuo:si multū sit adherēs:nec fluctuat ī motu corpo-
ris. Jmbibitā aūt singultus proprie tibi demonstrat: nec
est aliqđ predictorū. Signū autē distinctiuū cuius speciei
humor sit colligere potes hoc modo. Nam si quidē mate-
ria sit calida ex cordis morsu tenebrositate: et fastidio: vt
Hippocr. dixit Hippo. scies ex siti: et oris amaritudine vel salsedine
si sit phlegma salsum: ⁊ ei⁹ sitis cessat cū calido. s. vino et
aceto. Cholere ꝟo cum frigido. s. aqua cū succo granatoꝝ:
vel aceto cū aqua mixto. Si ꝟo sit humor sanguineus ex
dulcedine: ⁊ priuatione solite euacuationis naturalis san
guinis: vel omissione artificialis: necnō ⁊ mēbri mutilatio
ne cōiecturari poterit: ⁊ quecūqꝫ sit manifeste in exeūtib⁹
apparebit. Si ꝟo materia sit frigida ex fastidio ⁊ paucita
te sensus apud rei acute receptionē et defectu appetitus:
nisi sit phlegma acetosum: vel melancholia inter q̄ distin-
guit melancholica imaginatio timor et pusillanimitas in
dño vel muliere ꝯtingēs cōplexio corpis ⁊ regimine: ⁊ ap-
paritio cuiuslibet in exeuntibus ipm manifestat. Et qñqꝫ
plures cause simul ꝯueniūt: quas cōmixtio ⁊ ꝯfusio signo-
rum tibi ostendit. Et si quidē sit diuersa: erit cum dolore:
cum ꝟo perdurat ⁊ trāsit in māsiuā sedaꝶ dolor: ⁊ arefactio
crescit. Cura ꝟo eius est quatuor res. prima educit mate-
riā in stomacho existentē ⁊ aggregatā siue generata sit si-
ue influxa: qꝛ nō possibile est vllā dispositionē curare fina-
Galenus liter adhuc manēte cā faciente eam: vt ait Gale. Et si qui-
dem sit in concauo stomachi natās ⁊ impetū faciēs ad os
stomachi qđ per nauseam scies: vomitu cum aqua tepida
pura vel pauco aceto ꝓmixta ꝓuocato educaꝶ. Et si simul
non sufficiat: reiteretur non ꝙ superfluat: vltimo cū aqua
multū calida laueꝶ ⁊ melle ros. qm̄ aut expellet eā cū vomi
tu: aut soluet ventrē: ⁊ confortabit. Si ꝟo inferiora petat:
qđ per grauedinē in fundo stomachi perceptā cognosces:
collyrijs: clysteribus vel proprijs pharmacijs vētris sub-
ductiuis: que infra xp̄o duce dicenꝶ: educaꝶ. Et ex ꝓprijs
est turbith non confortatū: qm̄ trahit humorē subtilem et
grossum a stomacho nō trahēdo a remotis ad ipsum. Si
ꝟo sit adherens ⁊ inuiscata cum incisiuis ⁊ abstersiuis vo
mitu prouocato: vt puta cum ptisana: vel aqua mellis ex-
purgeꝶ: vel cū oximelle simplici: vel squillitico mixto cum
aqua raphani: si multum sit inuiscata: et expulsioni inobe-
diēs: vel cū solutione ventris cū predictis modis ⁊ appro-
priatis: vt turbith ⁊ hiera. Si ꝟo sit imbibita: ⁊ est plurimū
cholera vel phlegma salsum cū hiera Gale. euellaꝶ: ⁊ mū-
dificeꝶ: que est cōis in omi materia: ⁊ si propria ignoreꝶ: et
supfluitates educit absqꝫ humiditatibus innatis: ac mun
dificenꝶ etiā humiditates putrefactibiles: seu putrefactio
nes a circūadiacentibus particulis ad ipm nō trahit ⁊ cō
fortat: vt nec regeneret: nec recipiat. Et si quidē cacochi-
mia generata: seu influxa a longo tpe in ip̄o ꝑmāserit ob
penuriā: vel inscientiā: vel negligentiā medicorū: vel infir
mi inobedientiā: seu delictū astantiū ministroꝝ: et aliqđ
impresserit: vt predictū est altereꝶ cū preparatis. Secunda
res rectificat membrū: puta stomachū si generās solus sit:
vel corpus mēbra alia et stomachū si materia sit eis ab il-
lis influxa. Et si quidē sit stomachus solus generans: duo
requirunꝶ. Primū est mundificationē eius: vt dictū est fa
cere. Scđm eius discrasiā: que causa efficiens est: ꝓut su-
pra dictū est cū cōtrarijs cōfortantib⁹ alterare: ⁊ regimen
vt nō regenereꝶ materia: dirigere ⁊ adequare: qđ tibi qua
liter fiat consequēter adijciemus. Si ꝟo sit influxa mate-
ria: opꝫ duo agere: primo prouidentiā mittēti vel influenti
premittere: qđ velut fons est: vt nō mittat: scđo stomacho
curā subiungere: vt non recipiat. ¶ Circa primū tria sunt
etiā oportuna. primū est premittere eius euacuationes: et
si quidē totuꝫ corpus mittat: qꝛ plectoricū sit flebotomia
premittaꝶ de nigra vel ꝓportionale illi: vt scarificatio cru-
rum: spatularū: ⁊ ventosatio: prouocatio emorroidarū vel
menstruorū: ieiuniū: exercitiū: fricatio: purgatio: diureti-
ca ⁊ balneū oīa tēperata. Si ꝟo qꝛ cacochimiū primo di-
geraꝶ humor. Deinde ꝓprijs pharmacijs expurgeꝶ. Nam
si quidē sit cholera. Oxizaccara vel syrupo acetoso simpli
ci: vel cum leui ori. s. succo granatorū muzorū ⁊ acetosorū:
vel arancio loto cū zuccaro maturabis: deinde cū reubar
baro myrobalanis citrinis: tamarindis: succo rosarum: et
alijs solutius ventris: non vomitiuis: ⁊ leuibus expurga-
bis: ⁊ stipticitatē habentibus qua stomachū cōfortant nō
debilitēt: nec ad ipm trahant. Et hoc est cōe preceptū at-
tendendū in purgationibus materierū egritudinū stoma
chi oīm siue gñatarꝝ: siue influxarū. Si ꝟo sit phlegmatica
cum syrupo acetoso simplici vel cōposito: vel oximelle sim
plici: cum gelenabin: vel squillitico: ꝓut materia exigit ma
turabis: ⁊ cum aq̄ hyssopi: origani: calamēti: ⁊ ameos si sit
grossa valde. deide cū agarico: coloq̄ntida: sticados: ⁊ my-
robalanis: chebulis associata spica: ⁊ vel mastice: vel reu-
barbaro: vel aloe: vel turbith ꝯfortato cū zinzibere: vel hie
ris magnis: de hiera hermetis: logodion: ⁊ coloq̄ntida ex-
purgabis. Et pilulis de quinqꝫ gñibus: ⁊ reubarbaro. Si
ꝟo materia sit melācholica digeres cū syrupo acetoso de
buglossa de boragine diabo rginato: et succo pomoꝝ dul-
ciū: ⁊ diabuglossato cū regimine humectatiuo supius di-
cto: deinde expurgabis cū decoctiōe epithimi ⁊ myrobala
nis: īdis emblicis ⁊ belliricis hiere archigenis ⁊ pilulis de
lapide lazuli: ⁊ de lapide armeno. Si ꝟo sit adusta cū regi
mine humectatiuo: ⁊ cū zuccaro vio. cuscute: lupulo: ⁊ ca-
lēdula: deinde purgabis cū aqua lactis decoctiōe follicu-
loꝝ sene ⁊ fumiterre dia sene: ⁊ silib⁹. Si ꝟo sit aliq̄ ꝑticu-
la: puta cerebrū mittēs: ꝑpareꝶ: ⁊ purgeꝶ materia ei⁹: si nō
sit sanguis cū appropriatis qualia sunt ī preparādo eius
materiā: que plurimū est phlegma syrupi acetosi predicti
habētes virtutes melisse hyssopi sticados acori: et similiū
cū geleniabin. Et in expurgādo cū agarico coloquintida:
hieris magnis: pilulis cochijs: ⁊ de hiera. Et deinde cum
gargarismis: et caputpurgijs ex succo ireos ꝓprie ⁊ ster-
nutationē ꝓuocātibus notis ac masticationibus: ⁊ ꝓprie
de mastice factis: deponit eñ phlegma de capite qđ pluri
mum ibi abūdat: ⁊ stomachum ipm ꝯfortat: vt nō recipiat
iterū. Et si q̄d in eo post eius mūdificationē remāsit liq̄fa-
ciendo facit descēdere: qđ grossum fuerit ⁊ cōpactū: miscea
tur cū eo aliq̄d piperis vel radicis staphisagrie: aut fiant
cū piretro: ⁊ caricis. Si ꝟo sit epar eius materiā cholericā
preparabis: vt supra dictū est: ⁊ cū syrupo acetoso simplici
vel violaceo de endiuia: ⁊ expurgabis: deide cū predictis
solutiuis vētris si materia sit in cōcauo epatis: vel cū diu-
reticis frigidis si sit in gibbo. Si ꝟo sit splen ei⁹ materiā
digerēs cū oximelle habēte ꝟtutē corticis tamarisci ⁊ cap
paroꝝ scolopēdrie ⁊ corticū salicis: deinde expurgabis cū
predictis mixtis cū appropriatis spleni nunc numeratis.
Si ꝟo materia sit sanguinea: euacueꝶ flebotomia appro-
priata illi. Scđm est subiungere deriuatiōes eius qđ dere Flebotomia.
lictū est post euacuationes vel regeneratū ne influat do-
nec rectificatio fiat. Et illud ingrossare: quietare: vel ꝯpin
gere: ⁊ duct⁹ ꝑ quos fluit si possibile est coangustare. Sed
deriuationes fiāt cū fricationib⁹ siccis ⁊ duris extremita-
tū cōpressionib⁹ ⁊ ligaturis dolorosis: ⁊ alijs in cura phre-
nesis supius enarratis: ⁊ replicabilib⁹ euacuationū ꝯsue-
taꝝ naturalr̄ ac artificialr̄ factaꝝ. Tertiū est cōfortare ⁊ re
ctificare ipm corpus vel membrū mittēs et etiā regimē: vt
non regeneret materiā ⁊ ductus eius naturales expurga
re: vt si qua regenereꝶ exinde per naturā educaꝶ: vel per ar
tem cū aliquo pharmaco appropriato ex predictis ⁊ ꝑ in-
terualla modici tpis exhibitio. Confortatio corporis: vel
mēbri mittētis ꝑ ꝯtemperantiā suā cōplexionē: ⁊ substan-
tiā eius veniētia: vt sunt alterātia stiptica ⁊ aromatica ex
cibis ⁊ potibus hꝫ fieri ex medicinis que supra in ꝯsolatio
ne medicinaꝝ diximus: cū de cura egritudinū: quas here-
ditare faciūt solutiue medicine in stomacho loquebamur.
Regiminis rectificatio statim subiungeꝶ. Expurgatio cor
poris ductuū cū vomitib⁹: clysteribus: diureticis ⁊ rarefa
ctiuis pororū: que fricationibus cum oleo camomillino vi
no ⁊ aqua tepida cōpleꝶ. Epatis ⁊ splenis ⁊ cerebri cū gar
garismis: ⁊ caputpurgijs antedictis. Que aūt materiā in-
grossent ⁊ cōpingāt: ac ductus ⁊ orificia angustent: ⁊ quie-
tent humores corporis in cōsolatione medicinaꝝ dixim⁹:
⁊ alijs etiā rebus. Scđo post ꝓuidentiā exhibitā membro
mittēti vel corpori oportebit curā stomacho adhibere. Fit
aūt hoc dupliciter: vno modo vt qđ fluxum est educaꝶ: vt
supra dictū est. Et si quidē fuerit cholera ꝓprie vomitus
ꝓuocatione cū aqua tepida cū pauco aceto: vel cum solu-
tione vētris cum hiera: cum aqua absinthij: ꝙ si fuerit cū
multa inflāmatione: melius est ipam dare cū aqua lactis
vel rosis: vel lacte acetoso: vl̄ aqua prunoꝝ: ⁊ tamarindoꝝ
⁊ myrobalanis

ꝛ myrobalanis citrinis cū aqua rosata: endiuia: ꝛ sikibus. Si ꝟo sit phlegmatica grossa vomitu cū aq̄ raphani: sinapis: narcisci: aceto: ꝛ porro cum aceto vel solutione vētris cum hieris: ꝛ ꝓprie magis ꝓpter illud qđ est in ipsis: de medicinis calidis ꝛ fortis resolutiōis ꝛ abstersionis. Et premittes oximel squilliticū: diatrion: ꝛ diaciminū: ꝛ cibabis eos aq̄ ciceꝝ: ꝛ carnib⁹ leporū cū specieb⁹ calidis ꝛ colūbarum ꝛ vino vinoso nō stiptico: q2 in eo est error: ꝛ etiā ī medicinis stipticis maxime ante mūdificatione pfectā. Et si fuerit phlegma humidū et aquosuꝫ: dabis ꝫinꝫib. corticē thuris balsami cinamomi: myrobalanoꝝ: storacis sicce: xiloaloes ameos scoriā ferri ꝛ muri: ꝛ caricas cū eo. Et vteris aq̄ ferrea minerali: vel in q̄ sit extinctū ferrum ignitū ꝛ oximelle squillitico: qm̄ sūt exiccatiua oīm humiditatū stomachi. ❡ Et Gale. cōmēdauit ferratū per succū citonioꝝ coaceruantibus cacochimiā phlegmaticā vel cholericam vel vtrūq3: qđ infra xp̄o duce diceł. Et si fuerit melācholia educał cū decoctione epithimi et calamēti cāpestris cum melle ꝛ hiera Archigenis: vt supra stomachū ī hora īfusionis apponał spongia in aceto calido valde: vel sacculus ex lenticulis in aceto decoctionis cū integritate sua. Et si sit sanguis etiā vomitu vel solutione vētris cū melle: casia: aqua lupuli capilli veneris: ꝛ lētis siluestris cū. ʒ. j. thuris. et succ⁹ porri educit sanguinē: ꝛ cucumer asinin⁹: et quedā species volubilis mala ꝛ cabem: ꝛ alliū siluestre cū superfluit in solutione: sed nocet stomacho: iō nō cōueniūt nisi apud necessitatē. Et vltio approximenł balnea: q2 soluūt materiā ꝛ deriuāt. Alio mō fit: vt qđ mūdificatū est confortetur: vt qđ influat non recipiat: sed repellat maxime si qđ influit nō sit principale. Et p medicinas q̄ ꝯtemperāt suā cōplexionē ꝛ eius substātiā aggregāt que sunt ꝯtrarie sue discrasie a reumate sibi illate ꝛ stiptice aromatice simul approximate. Harū aūt quedā sunt interius approximande: quedā exterius. Et harū quedā sunt calide: quedā frigide: ꝛ quedā sunt simplices: ꝛ quedā cōposite: q̄ infa duce xp̄o diceł. ❡ Simplices nūc dicamus. Frigide et stiptice interius approximāde sunt. Citonia: sumach ꝛ granata cuꝫ granis bene ꝯtrita dulcia musa vł acria flos eoꝝ ꝛ etiā cū pulpis eoꝝ expressa: pira maciana: ꝫarur: ribes: coriandrū spodium: rose: sandali: vua ꝛ agresta aque: ꝛ succus eorum fex vini: ꝛ charabe: ꝛ barba hircina: ꝛ ꝓprie succus eius: et myrobalani cōditi ꝛ sikia. Calida xiloaloes: mastix: spica: thus: ꝛ cortex eius: gallia muscata: peonia: nux mus. ꝛ proprie decocta in syrupis: galāga: macis: cinamomū: menta: absinthiū: sansucus: vinū stipticū ꝛ vinosum: ꝛ crocus: capillus veneris: ꝛ oīa breuiter calida aromatica stiptica: quoꝝ mentionē fecim⁹ supra in cura meri. Exteri⁹ approximāda frigida sunt predicta oīa: ꝛ cime ꝛ fruct⁹ rubi: folia vitis: ꝛ salicis: ꝛ citonioꝝ: acatia: hypoq̄stidos: lentes ꝛ similia. Et calida sunt predicta oīa ꝛ fructus vitis siluestris qui dr̄ raspa. myrrha: aloes ꝛ sikia. Si ergo sit ei⁹ discrasia debilitās ipm frigida: administrabis calida. Et si calida: frigida. Et quedā cōfortāt ipm a ꝓprietate: vt corallus suspensus ad collū ita q tangat stomachū: vel sumptus interius in quātitate. ʒ. j.

Corallus si suspendatur ad collū a ꝓpetate cōfortat stomachum.

❡ Cura male cōplexionis cōposite. Sed si ꝯtingit q plures cause simul ꝯueniāt in tali discrasia: puta due vel tres: vt q2 sit materia in cōcauo adherens tunicis ꝛ villis imbibita: vel q2 sit cacochimia in stomacho gn̄ata: et a cerebro etiā illi influxa: certe hmōi cura in duab⁹ rebus cōsistit. s. in copia medicinaꝝ habentiū virtutē curatiuā: ꝛ ꝓprietatē ad illā quā iam hic supra habuisti. Et in apto vsu eaꝝ: qui in ordine curationis ꝯsistit: ꝛ est vt ab eo prius curā incipias qđ piculosius videbis et maius ƀm magnitudinē dispositionis: vel dignitatē virtutis: q2 nobilius sit: vt est discrasia cerebri: vel epatis: vł magis ledēs virtutē: vt est cacochimia in tunicis adherēs: vł imbibita villis. Que magis pducit ad virtutis dissolutionē: ꝛ sincopim vel subuersionē. Itē cōsiderabis si equalia sint que sit inter illa et que sit alterius cā. ❡ Nā ab eo qđ est vt causa incipies prius: ꝛ eā amouebis ante: deinde qđ est vt causatū: vt q2 a cura cacochimie incipiendū: deinde ad curā discrasie procedendū est. Et si quidē illa simul possis curare: vt q2 discrasia stomachi cacochimia aggregata: ꝛ influxa sit frigida optimū erit ꝛ breue. Attēde quoq3 ꝛ inspice si aliud sit sine quo aliud curari nō possit: vt puta q2 cacochimia stomachi sine cura influentis non pōt fieri a cura ergo influētis incipere debes: deinde ad curā cacochimie stomachi generate vel aggregate: et vltimo ad curam discrasie stomachi peruenire: nisi parue sint eius cacochimia ꝛ discrasia: ꝯdent spacia. ❡ Tertia res principalis ponit curā in ordinatiōe regiminis in oīb⁹ reb⁹ nō naturalibus. Regał igitur in aere temperato: ꝛ exercitcł ante cibum temperate: ꝛ ad consuetū gymnasiū redeat si omisit: quiescat post cibū: donec digestionē cōpleat. Cibetur leuibus facile digestibilibus. ❡ Inquit em̄ Gale. venter infirmus non bene digerit. Et paucarū superfluitatū et laudabilem chimū: vt sunt cibaria: ꝛ potus superius dicta in cura egritudinis cordis. Potetur vino electo in virtute et etate: ꝛ mixto prout exigit dispositio predictorū ꝛ proprie stomachi. Sit aūt eorū quantitas parua que nō repleat: sed sustentet tm̄: ꝛ nō deficiat: ꝛ qualitas: prout discrasie cōuenit stomachi ꝛ aliorū membroꝝ. Tēpus vt cibeł hora alleuiationis ꝛ maxime sit hora cōsueta. Ordo: vt cū diuersa oporteat ministrare ꝓpter appetit⁹ defectū: lubrica ꝛ subtilia premittanł: stiptica ꝛ grossa postponanł. Modus ꝑut digestioni cōplende cōueniēs est. Inanitio fiat supfluitatū quotidianarū quaq3 die arte si nō spōte sua quoq3 bono exitu egerāt. Et si q̄dē euacuatio naturalis omissa fuerit cōsueta vel artificialis ad eā redeat. Et materia si qua in corpore superfluat que membrū cōsueuit mutilatū nutrire: vel periodicū dolorē inferre: arteticū. s. podagricum vel aliuꝫ expurgeł: vel euacueł: dormiat die post cibum: vt iuuet stomachū in digerendo: sed de nocte in sero bene vigilet: ꝛ ꝓprie si influat materia a cerebro: si ꝟo ab epate et splene influat ei meli⁹ est dormire hora ꝯsueta sed nō profunde: anime accidētibus disponał que iuuant digestionē vt est gaudiū ꝛ letitia temperata. ❡ Quarta res principalis ponit studiū in correctione accidentiū: que curā morbi scꝫ discrasie impediunt ꝛ ipius cause absciscionē que plurimum est dolor stomachi: morsus cordis ꝛ oris eius fastidiū ꝛ debilitas digestionis vel nocumentū licentia vel constipatio vomitus spasmus singultus sincopis ꝛ siccitas ꝛ cōsumptio habitus totius corporis ꝛ ꝓprie cū perdurāt et fit māsiua: de quibus infra dicemus cū auxilio xp̄i: cū de corde de spasmo ꝛ sincopi supra diximus: vbi cardiacā curare ostendim⁹. ❡ Siccitas aūt ꝛ cōsumptio habitus corporis totius simili cura indiget supradicte: siue accidens sit discrasie stomachi: siue sit per se morbus: vel q2 longitudinē febris sequał. ❡ Differt aūt: q2 q̄ accidens est stomachi indicationē habet a particula patiēte: alia ꝟo nōnulla existente in ea particula principalr̄ patiente. ❡ Hec est cura male cōplexionis stomachi cū materia in gn̄ali ꝛ spāli. Ex quibus poteris ad cuiuslibet particularis curationē accedere ratione manuductus si natura sapiēs: ꝛ mēte fueris exercitat⁹. Deinceps medicinas ꝯpositas subiungem⁹ ad illas rationabiles ꝛ expertas.

Vomitiuū Hippo.

❡ Vomitiuū Hip. qđ facit facile vomere ꝛ abstergit viscosam cacochimiā tunicis stomachi inherentē. In principio comestionis sue comedat duas cepas: vel quatuor: ꝛ accipiat ex cepis narcissi pondus aureoꝝ quatuor aut quinq3: ꝛ post cibū suū incidanł: ꝛ elixenł cū aceto: ꝛ ex illa aqua bibat q̄ vult vomere. Ipsuꝫ enim bonum facit vomitū eiicere qđ est: q2 in cepe narcissi est virt⁹ attractiua qua abstergit: Galenus dixit.

Aliud Serapio.

❡ Aliud filij Serapionis: terał sinapis: ꝛ proiiciantur super ipsum capita raphani ꝛ comedatur ꝛ bibatur super ipsum aqua calida ꝛ mel ꝛ immissa penna vomat. ❡ Confectio collyrij ꝛ clysteris posita est supra in cura malitie cōplexionis meri: ꝛ est filij Serapionis: est em̄ valde cōueniēs in educendo materiam in fundo stomachi situatā: ꝛ est fortis attractionis.

Collyriuꝫ trahens a supiorib⁹.

❡ Aliud collyriū trahens materiā a superioribus et est ƀm inuentionē nostram. ℞. pulpe coloquintide puluerizate. ℥. ß. salisgēme. ʒ. ij. stercoris muris et baurach añ. ʒ. iij. serapini armoniaci añ. ʒ. j. cōficianł cū melle ꝛ decoquātur: ꝛ informenł ad modū dactyli ꝛ immittał vnum ex eis.

Clysterē attractiuū.

❡ Confectio clysteris attractiui ƀm inuentionē nostram in aqua decoctionis polipodij foliorū mercurialis centauree asari anisi ꝛ feniculi ana. ℥. ß. furfuris. M. j. bulliāt pulpe coloquītide tertia pars. ℥. serapini armoniaci añ. ℥. quarta: ꝛ dissoluanł mellis cōis. ℥. ij. succi blitis. ℥. iij. hierepigre laxatiue. ℥. iiij. olei cucumeris asinini. ℥. ß. salisgemme. ℥. ß. ꝛ immitte.

Hierapigra simplex Gal.

❡ Confectio hierepigre Gale. ℞. ciamomi: xilobalsami asari spice croci diamasticis añ. ʒ. j.

aloes.ʒ.vi. Si pro lot⁹ non fuerit aloes sufficiēter euacuat lot⁹ pro min⁹ purgat: corroborat aūt magis ventrē. Quidā aūt hoc pharmacū miscēt cū spumato melle: vt meli⁹ ꝯseruet ⁊ edat. Quidā pro siccū dāt ⁊ meli⁹: magis cū subdit⁹ magis roborat vētrē. Dosis pro cōis ē duoꝝ coclearium mediocriū: magna pro duoꝝ magnorū: minor pro.j. coclearis cū aq̄ tepida trib⁹ ciathis vacuo vētre. Hoc eīm pharmacū abstergit optime cacochimias tunicaꝝ ventris: ⁊ cōfortat ipm: ne regeneret: ⁊ min⁹ qḋ influere ꝯsueuit recipiat. Quidā pro sunt qui dant in aqua absinthij quādo in stomacho est materia calida. ¶ Inquit Gale. Eupatoriū et absinthiū virtutē habēt ⁊ proprietatē confortādi epar frigidū aperiendi suos ductus ⁊ abstergendi ⁊ spica casia: et fisticum: ⁊ similiter endiuia frigidū: vt dicit Abo. ¶ Et illud idem operant confectiones earū: vt syrupi trocisci decoctiones epithimata et emplastra. Inquit quoq; Gale. scolopendria ⁊ cortex capparorū virtutē ⁊ proprietatē habent confortandi splenē aperiendi et abstergendi ductus eius. Et illud idē operant confectiones eorū: vt syrupi trocisci. decoctiones epithimata ⁊ emplastra. Et diximus in libro cōsolationis: vbi de virtute simpliciū te scire fecimus q; sticados ⁊ hyssopus hortensis virtutē ⁊ proprietatē habent cōfortandi cerebrū: ⁊ mundificādi ⁊ aperiendi ⁊ abstergendi ductus eius. ¶ Similiter ⁊ cōfectiones eorum: vt syrupi decoctiōes epithimata: ⁊ emplastra: ⁊ caputpurgium etiā factū ex succo ireos cōmouet sternutationē ducit per viaʒ nasi superfluitates ex cerebro plurimas ꝓnas fluere corporis ad partes occultas: ex quib⁹ est stomach⁹: ⁊ caputpurgiū ex semine vitice vel nigelle cū aceto: euaporatio cū aceto aperit oppilationes collatorij: ⁊ ozimū gariofilatū comestū ⁊ odoratū ⁊ calamētū ⁊ silia. ¶ Inquit Abo. carnes vaccine cū aceto coriandro et cocro cōfortāt stomachū prohibēt effusionē materierū calidaꝝ ad ipm: ⁊ illud idem etiam operatur emplastrū ex folijs rubi cū farina ordei. ¶ Item sacculi ex inuentione nostra ad idem. ℞. granorū myrti sumach. aā.ʒ.ij. rosarum immaturarū cū stipitibus.ʒ.ß. absinthij loti in aqua ro.ʒ.ß. coriādri.ʒ.j. ß. spodij sandali rubei aā.ʒ.iij. bulliant in aqua ro. cum succo citoniorum: ⁊ quādoq; addit parum aceti calidi: ⁊ sunt experti. Et si ex predictis feceris emplastrū est proprium. *(margin: Sacculi.)*

¶ Item oleum onfacinū rosarum: de citonijs: de balaustia operant idē. ¶ Confectio de citonijs cōfortās stomachū ⁊ ꝓhibēs ipm recipere humores calidos: ⁊ est Abo. ℞. citoniorū assatorū in massa q̄titatem.ℨ.iij. croci absinthij. aā.ℨ.ij.⁊.ß. olei masticis arboris ⁊ olei de citonijs aā. ℨ.iiij. Conficiantur cum vino odorifero. Et epithimetur stomachus. *(margin: Diacitonite cōfortatiuum.)*

¶ Syrupus de agresta conferens ad stomachum calidū ⁊ solutionē nature ex cholera citrina: ⁊ egritudines accidentes ex corruptione aeris: ⁊ abscindit sitim ⁊ stringit stomachū pregnantis donec nō recipiat humores melācholicos: ⁊ cholericos: ⁊ ꝯfortat embrionē: ⁊ stringit ipm: cuius permixtio est. ℞. succi agreste li.ij.⁊ coquat donec consumet medietas ⁊ colet: ⁊ dimittat vna die. Deinde reducatur ad ollā in scda die: ⁊. decoquat cū pondere ʒ.ij. de gariofi. donec consumet grauis odor eius: ⁊ donec fiat ei spissitudo substātie vt rob: ⁊ colet ⁊ reponat ⁊ administretur. Et si vis: adde zuccari quantitatē quam vis ꝑm q̄titatē subtilitatis agreste ⁊ spissitudinis eius: et est Serapionis. *(margin: Syrupus de agresta quē describit Auicē. y. cano.)*

¶ Confectio miue acetose nostra illud idē operat. Et etiā trocisci de spodio ⁊ de rosis: ⁊ rob myrte et rob de succo granatoꝝ dulciū acetosorū ⁊ muzorum ⁊ rob de ribes. Sed miua aromatica cōfortat stomachū frigidū: vt nō recipiat superfluitates phlegmaticas decurrentes ad ipm. ¶ Itē sacculi ⁊ emplastra ex predictis calidis simul cōmixtis ⁊ electis idē operant. Et experti sunt. ℞. mente sicce substātie absinthij loti ī aqua rosa: donec remoueat malitia odoris.i. sansuci. aā.ℨ.j. myrtillorū balaustiaꝝ aā. ʒ.j. spice.ʒ.j. gallie muscate ciperi myrte aā.ʒ.j.ß. masti. thuris masculi aā.ʒ.ij. Conterant ⁊ recludant in sacculis: bulliāt: in vino stiptico: ⁊ applicent: ⁊ si emplastra cōficere velis: addas masticis duplū: ⁊ laudani medietatē olei nardini ⁊ cere quantū sufficit ⁊ vtere. *(margin: Sacculi stomachales boni.)*

¶ Itē electuariū ex inuētione nostra ad hoc probatū et expertū. ℞. carnium citoniorū decoctorū in aqua ⁊ vino stiptico. ℨ.v. cinamomi.ʒ. ij. spice.ʒ.ß. macis: gallie muscate aā. ℈.ij. nucis mu.ʒ.j. galange.ʒ.ß. piperis albi.ʒ.j. zinziberis.ʒ.ß. corticū citri rosarum immaturarū aā.ʒ.ij. xiloaloes.ʒ.ß. gummi arabici: et dragagāti aā.ʒ.j. syrupi rosati de cortice citri et melisse qḋ sufficit. *(margin: Electuarium probatiuum.)*

¶ Itē cōfectio nostra de citonijs cuꝫ speciebus ⁊ aromatibus in antidotario nostro descripta idē operat: ⁊ quidā masticē vel tantū amomū addūt. ¶ Itē electuariū de scoria ferri ad humorositatē stomachi cum caliditate ⁊ est filij Serapionis. ℞. scorie ferri infuse in aceto. vij. diebus ⁊ colet ⁊ frigat in patella ⁊ terant.ʒ.v. myrobalanorū chebulorū emblicorū bellericorum radicum liquiritie: ro. squinanti aā.ʒ.x. ⁊ confice cum zuccaro tabarzeth: ⁊ dent ex eo.ʒ.iiij. cum aqua malorū. *(margin: Electuariū de scoria ferri.)*

¶ Itē aliud confortans stomachū ⁊ exiccans humiditatē eius cū frigiditate. ℞. triū myrabolanoꝝ predictorū radicum liquiritie zinzibe. xiloaloes cruci nucis muscate gallie rosarū spice squināti masticis omniū. aā.ʒ.x. musci.ʒ.j. limature acuū ꝑm pondus medicinaꝝ que infundant in vino odorifero. vij. dieb⁹: deinde frigant in sartagine ⁊ terant ⁊ liniantur cum oleo de amigdalis dulcibus et cōficiant cū melle ⁊ dent ex eo aur. ij. cum vino odorifero antiquo aut miua aromatica. Et si quidem detineat propter stipticitatē ei⁹ in stomacho: post ipsum sumat mane.ʒ.j. cū gelenabin vel casiafistula: quoniam educit abstergendo ⁊ cōfortat. *(margin: Aliud electuarium stomachi confortatiuum.)*

¶ Trifera mūdificās stomachū mollificatū ab humiditate ⁊ resoluēs ventositatem ⁊ calefacit ipm. ℞. myrobalanoꝝ citrinorū.ʒ.xx. myrobalanorū nigroꝝ emblicorū ⁊ bellericorū aā. ʒ.x. radicum liquritie passularū mundataꝝ ab interioribus suis aā.ʒ. v. masticis cinamomi aā.ʒ.ij. terant ⁊ cribellent et liniant cū butyro vaccino. Et cōficiant cū melle dispumato: ⁊ administret pōdus.ʒ.ij. cū aqua tepida. *(margin: Trifera stomachi mūdificatiua.)*

¶ Electuariū ad humiditatē stomachi: cui⁹ permixtio est. ℞. myroba. emblicorum zinzibe. aā.ʒ.ij. heil. anisi masticis aā.ʒ.iij. terant ⁊ cribellent. Et ꝯfice cū melle: ⁊ det ex eo pōdus.ʒ.ij. cū aq̄ calida vel vino: ⁊ est expertū. *(margin: Electuariū ad humiditatē stomachi.)*

¶ Itē aliud de nersinthia ⁊ accipe ante cibū ⁊ post: ⁊ cōfert ei in cuius stomacho est humiditas mucillaginosa. ℞. heil pōdus.ʒ.j. cardamomi cinamomi aā.ʒ.j. musci. ℈.iij. zinziberis.ʒ.vj. macropiperis. ℈.v. gari. cinamo. aā.ʒ.ij. zuccari tabarzet.ʒ.xxx. terant ⁊ conficiant ⁊ dent.ʒ.ij. *(margin: Aliud electuariū cōtrariū humiditati mucillaginosam stomachi.)*

¶ Confectio pharmaci de succo citoniorūꝫ quā posuit Gale. ad illos qui discrasiā frigidā ⁊ humidam stomachi habēt: et cacochimiā aggregant phlegmaticā: ⁊ que a capite influxam vel cholericā vel vtrūq;: ⁊ confortat et prohibet ne recipiat superfluitates influxas: et resoluens ⁊ exiccans que influxa est ⁊ generata: prouocat appetitū: ⁊ iuuat eos qui nō bene digerūt. ℞. succi citoniorum nouorū: et stifantiū.i. ponticorū sextaria.ij. romanorum: mellis electi ⁊ dispumati tantūdem aceti sextariū.j. ß. decoquat sup carbones moderate: et misceant zinzib. ʒ. iiij. piperis albi. ʒ.ij.⁊ ita insimul ardentibus carbonibus coque quousq; ad mediā consistentiā in quali stomaticha pharmacoꝝ construunt. Hoc etiā pharmacū cōfert his q̄ imbecille habent epar: dosis est coclear.j. cōmensuratū in ieiunio ante cibū per.ij. vel.iij. horas: neq; nocet etiam si post cibū accipiat quis. Sed ita confectū confert his qui discrasiatū ꝑm frigiditatē habent stomachū ⁊ cacochimiā phlegmaticū aggregant. Illis aūt qui discrasiatū habēt ꝑm caliditatē ⁊ plenū cholera auferatur zinziber ⁊ piper: sed illis qui medij sunt dimidiū predicte cōmoderationis zinzibe. immitte. *(margin: Pharmacū de succo citoniorum.)*

¶ Aromaticū ro. descriptione Gabriel. ⁊ elephangine boni saporis est cōueniens in hoc casu: vbi adsint dispositiones in quibus eum laudauimus.

¶ Capitulū. viij. de cura egritudinū in plasmate: ⁊ primo de regimine eius: cuius stomachus est rotūdus: et paruus et protensus vel magnus.

Stomacho etiā quādoq; accidit egritudo instrumentalis in figura: q2 cū debeat naturaliter esse oblongus sit rotūdus: et in quātitate: q2 sit paruus per cōparationē ad corpus pro quo coquere cibum habet: ac in situ: q2 sit superius nimis: et iuxta diafragma propensus: et q̄nq; tales egritudines ei simul cōtingere possunt: ⁊ q̄nq; vnaqueq; per se. ¶ Unde Gale. ait manifestum q̄m duo⁊ tria peccata simul inesse possunt: vt q; stomachus sit rotundus: paruus: et propensus iuxta diafragma. Cuius causa est interior tm̄: q2 error nature solū quantū ad figurā ⁊ situm: et eius cause ⁊ materie quantum ad paruitatem. Et cognoscitur ex *(margin: Galenus.)*

scitur ex tumore rotundo tensione: ꝛ malitia anhelit⁹ apꝺ cibi repletionē apparēte in superiori ventre: ꝛ ructuatio ꝓprie absqꝫ ꝙ tactus inueniat dolorē in eo: ꝛ priuatiōe eius apud inanitionem. ¶ Et tamen curari nō pōt ſm Gal. in tegni sicut nec mala figura: ꝛ situs aliorū mēbroꝝ interiorum. Et ꝓprie in procedentibus multū vltra natiuitatē: et maxime post augmētū. Potest tamen alleuiari ꝛ remediari a prauitate ꝛ nocumento ipsius cū regimine ꝯueniēte: ꝛ ꝓprie cibi ꝛ potus. Et est vt cibus detur facilis digestionis: ꝛ potus parū ꝛ sepe: prout Gal. edocuit. Et i aliis regatur nō naturalib⁹ prout digestioni cōplende ꝯueniūt qꝺ infra dicemus diuino auxilio ꝯfidētes. ¶ Paruitas vero eius curari poterit per additionē cibi ꝛ potus calidi et humidi paulatine factā: ꝛ per fricationem cataptasmata ꝛ emplastra ex rubificantibus trahentib⁹ sanguinem ad ipm donec magnitudinē sufficiētē accipiat conuenientē corpi infra adolescentiā: donec corpus sit in augmento. Et est talis paruitas toti corpori nociua: sicut superflua est magnitudo in quo sunt corrigibiles magisqꝫ in aliis mēbris interioribus: tum ꝓpter positionē eius cum iuxta exteriora magis aliis mēbris sit situat⁹: ita ꝙ absqꝫ multo medio potest extingui: tum etiā qꝛ eius officium est primo recipe cibum et potum ab exteriori ꝛ medicinas quibus augmentari poterit infra adolescētiā: ꝛ post ipaꝫ naturali cōpleto augmēto dilatari ꝛ extendi: vt dictū est: nō tamen augmentari vere cum verū augmētū a natura sit sola: ꝛ terminus ei⁹ ꝓfixus.

Regimen obseruāduꝫ ab hñtib⁹ stōachū ꝓuū rotunduꝫ: ꝛ ꝓpensum.

¶ Inquit enī Ga. solius igit nature est distrahere vndiqꝫ facere continuū sibi manens: ꝛ principalē custodiēs speciem corpus adhuc. Et hec est augmētatio sine influēti et applicatio cibo nō potēs fieri. Arist. quoqꝫ ait: omniū eniꝫ natura constantium terminus est ꝛ rō magnitudinis ꝛ augmenti: quia ad. xxv. annum: vel. xxx. vt Joannitius dicit. Magnitudo quoqꝫ cuꝫ fascia cincta ꝛ stricte superligata et cum paucitate cibi ꝛ potus ꝛ quiete curatur.

In primo physicoꝝ.

¶ Capitulum. ix. de cura egritudinū stomachi in viis oppilationis eius.

Ccidit etiā stomacho egritudo istrumētalis in poris ꝛ ductibus ꝛ viis ei⁹: que oppilatio est ꝓhibens transitū eius qꝺ venire ab aliis mēbris ad eū ordinauit natura: eiusqꝫ qꝺ ab eo impellit ad alia instituit ꝛ expellit. ¶ Potest autem esse multiplex. Una que est in neruis qui sunt inter cerebruꝫ ꝛ os eius continuantes: ꝓhibens transitum spirit⁹ sensibilis ad ipm. ¶ Secunda eē potest in poro qui est inter splenem ꝛ ipsum ꝓhibens transitum melācholie quā transmitti ordinauit natura ad eius excitādū appetitū. ¶ Tertia esse potest in via que est inter os ꝛ ipsuꝫ ꝓhibens trāsitum cibi: vt est oppilatio meri de qua supra diximus. ¶ Quarta potest eē oppilatio que est in venis que sunt inter epar ꝛ ipsuꝫ: per quas ꝯsueuit illic epar mittere sanguinem ad nutriendū ipsuꝫ. ¶ Quinta potest eē i via que est inter ipsum ꝛ anum seu rectū intestinum ꝓhibens trāsitum superfluitatum ipsius quas expellere cōsueuit ad ipꝫ vt est oppilatio intestinoruꝫ. ¶ Sexta est que est in venis meseraicis ꝓhibens transitū chili generati in eo queꝫ impellere ꝯsueuit ad epar. ¶ Haruꝫ omniū causa est duplex exterior scꝫ vt frigiditas aeris ꝛ cōstrictio aduenies: ꝛ plurimū est scꝫ interior aliqua scꝫ ex illis quas in oppilatiōb⁹ meri nominauimus: ꝛ plurimū humoralis. Et ex illis ē catarrus descendens ad ipsum: ꝛ malitia digestionis q̄ est cā generalis.

Cause.

¶ Signa prime sunt paruitas appetitus absqꝫ ꝙ inueniat in stōacho malitia complexionis: seu alia egritudo cū perseuerātia digestiōis in dispositiōe sua nisi aliꝺ sit quod impediat: ꝛ paruitas sensus apꝺ deglutionem rei acute pungentis vel mordicantis: nec accidit singult⁹ etiā si in ieiunio sumat. ¶ Secunde signū est paruitas appetitus cum grossitie splenis. ¶ Tertie signū superi⁹ habuisti. ¶ Quarte signū est sitis intensa in pricipio: in processu vero ipsius minor accidit: ꝛ defectio omnium operationū ei⁹ ꝛ consumptio ꝛ arefactio toti⁹ corporis et arefactiōe ipsi⁹ priuato sibi solito sanguinis alimēto absqꝫ causa aliqꝫ apparente illi⁹. ¶ Quinte ꝟo signa sunt accidētia ileos ꝛ colice. ¶ Sexte signū est multitudo egestionis: ꝛ humiditas ipsius: ꝛ ꝓprie chilose: ꝛ sitis ꝛ paruitas sanguinis: ꝛ per consequēs alteratio coloris ad pallorem: ꝛ consumptio vl' extenuatio corporis: ꝛ defectio. Sed signa causarū ipsarū tam exteriorum ꝙ̄ interiorū et signis causaruꝫ oppilationum meri ꝯprehendere poteris ꝛ generaliter etiam curaꝫ si prudēs natura fueris ꝛ mente exercitatus. ¶ Cura) est autem cura ei⁹ duplex generalis. s. ꝛ specialis. Generalis est apertio eius ex medicinis aperitiuis: ꝛ generalib⁹ oib⁹ oppilationib⁹ talib⁹. Et ex simplicib⁹ est spica. Et ex compositis hiera ꝛ proprie cū aqua absinthii parua ꝛ magna Ex cibis aq̄ cicerū cū decoctiōe spice vel radicū cōmuniū. Et ex potibus vinū clarū subtile purū vl' mixtū ꝓut dispositio exigit ꝛ ꝓprie cū aqua ferrea. Et breuiter omne regimen aperitiuū ꝛ curatiuū nocumētoꝝ exteriorum causaꝝ qꝺ ex ꝓdictis ꝛ dicendis est manifestū. ¶ Sed cura spālis est abscissio spāliū causaꝝ: sicut abscissio prime est cura catarri quā superius dixim⁹: ꝛ malitie digestionis stomachi quā subiungem⁹. ¶ Et ex cōuenientibus huic oppilatiōi est costus oleū eius ꝛ spica: vehementer enī in neruoꝝ oppilationibus cōmēdant: ꝛ istoꝝ maxime cū assumptiōe eoruꝫ imediatius attingant. Scḋe cura est cū incidentibus ꝛ abstergentib⁹: vt est hiera ꝛ aqua absinthii et corticum capparis ꝛ syrupus ex eis. ¶ Sed tertie cura est dieta. ¶ Quarte cura est cū hiera ꝛ absinthii: cuscute ꝛ eupatorii decoctiōe ꝓprie. ¶ Sed cura q̄nte est cura yliace et colice quā infra ponem⁹. ¶ Sed sexte ꝛ vltime cura est cū clysterib⁹ ex aq̄ mellis ꝛ hiera: ꝛ cū bibitione ipsius. Et breuiter ei⁹ cura est cura flux⁹ chilosi quā inferi⁹ subiūgemus si succedat nobis pietas trinitatis. ¶ Insup te scire volumus ꝙ largitas dictoꝝ ductuū pororū siue viaꝝ egritudinalis marie accidit: qꝺ si ꝯtingat ꝓ curā oppilatiōis ꝯtrariā: cōtrariā exercebis curā ei⁹. ¶ Inqt Abo. cuscuta aperit oppilatiōes stomachi: ꝛ calam⁹ aromaticus cū semine apii ꝛ melle: ꝛ marmacur aperit oppilationes viscerum.

Ad stomachi ꝛ viscerū oppilationes.

¶ Capitulum. x. de cura repletiōis stomachi siue nauseatiue satietatis ꝛ inanitionis ipsius ꝛc.

Epletio seu satietas nauseatiua est egritudo instrumētalis eueniēs stomacho in ei⁹ cōcauitate receptiōis cibi ꝛ pot⁹ a natura ordinata. ¶ Est aūt repletio ipi⁹ superflua plurimū ciboꝝ potuū crapulosa: ꝛ q̄nqꝫ humorosa: phlegmatica obtundens sensum stomachi: q̄re nec famescit: sed poti⁹ nauseatur desiderās eā expellere ꝛ nō valet propter adherentiā ꝛ viscositatem ei⁹ in tunicis ꝛ villis eius. ¶ Et cā hui⁹ est duplex: aut exterior ꝛ materialis vt cibus ꝛ potus: aut interior ꝛ efficiens: vt est mala cōplexio in stomacho acquisita in eo materiā generans: aut ei a toto corpore vel aliis mēbris influxa.

Cause.

¶ Signa). ꝛ ei⁹ signa sunt grauedo in stomacho cū nausea. Et q̄nqꝫ est singult⁹: ꝛ dolor stomachi ꝛ eructuatio acetosa vel fumosa fetida ꝛ inflatio inuentre ꝛ hypocūdriis ꝛ constipatio: q̄nqꝫ lubricitas ꝛ inflatio faciei: ꝛ ꝓprie in cōchis oculorū malitia anhelit⁹ ꝛ pigritia ꝛ tarditas motuū ꝛ coloris albedo vel citrinitas q̄nqꝫ. ¶ Sed signa gñatiōis cause ei⁹ scꝫ humoralis i stomacho: vel qꝛ sit influxa ex his q̄ dixim⁹ supra de signis male cōplexiōis cū materia possunt haberi etiā si sit phlegmatica vel cholerica mixta: ꝛ si sit exterior est manifesta. ¶ Cura). ꝛ similiter cura eius est cura illius: naꝫ consistit in quatuor sicut illa. In euacuando repletionē. ¶ Inquit enim Hippo. ex plenitudine quecūqꝫ egritudines fuerint euacuatio sanat ꝛc.

ii. apho. xxij.

Et siquidē sit ex cibus ꝛ potibus altero cōplebit ipa. Aut vomitu si recens sit ꝛ nō incepta digeri ſꝫ Ga. aut si i via digestiōis sit cū his q̄ iuuādo digestionē citū descēsum ei⁹ de stomacho operant: qualia sunt piper longū ꝛ diatriō et semē raphani ꝓmissuꝫ: ꝛ cū descēderit ad intestina cū enemate anq̄ trāseat ad scḋam: ꝙ si trāsierit cū flebotomia vel pharmacia complebit ꝓprie si fuerit ex humoribus vomitu aut solutiōe vētris. Et abstinētia est cōis in rectificādo mēbroꝝ dispositionē ꝛ ꝯfortādo. s. generatiū mittētiū ꝛ recipiētiū in rectificādo regimē. Et in accidentia q̄ ex signis hic positis colligere poteris ꝛ copiā coꝝ q̄ illa ꝯplēt etiaꝫ modū eorū: apertū eorū vsum tibi tradimus seriose.

¶ Capitulum. xi. de cura inflationis stomachi rugit⁹ tremoris ꝛ gurgulationis ipsius.

Nflatio stomachi est etiam egritudo instrumentalis ipsius concauitatis eius. Cuius causa est duplex: intrinseca scilicet et extrinseca. Intrinseca duplex: immediata et mediata. Et immediata est ventositas grossa multa quieta inclu-

Inflationis cause.

sa in cõcauo stomachi replens cõcauũ ipsius ⁊ extẽdẽs tu-
nicas ei⁹. Sed cã mediata est: aut ex parte stomachi ⁊ cõ-
plexionis ei⁹: ⁊ est efficiẽs: aut ex parte cibi ⁊ pot⁹ vel hu-
moris: ⁊ est materialis. Ex parte autẽ cõplexiõis ⁊ caloris
stomachi q̃ in generãdo vẽtositatẽ causa efficiens est: vt q꞉
sit caliditas stomachi alterans pauca debilis q̃ cũ agit in
cibũ temperatũ stomacho aduenientẽ vel in humorem in
eo contentũ nõ perfecte coquit ⁊ digerit. Sed eius partez
subtilẽ: humidã aut aquosam dissoluit: ⁊ in vẽtũ cõuertit:
tẽperata aũt caliditas illã cõsumit nisi sit multa quã con-
sumere nequeat. Frigiditas vehemẽs cõgelat nõ dissoluit
sic ventositatẽ: nec generat: ꝓinde estatis tp̃e ꝓpter calidi
tatẽ eius acutã nõ cõuertũtur in ventũ vel nubẽ: ⁊ in hye-
me ꝓpter frigiditatẽ intẽsam emanatiões: ⁊ vapores per
uenietes ex terra ⁊ aqua nõ cõuertũtur in ventũ vel nubẽ
sicut ventus vel nubes cõsumptis vel congelatis illis pre
dictis tẽporibus nõ apparẽt: sed vere ⁊ autũno ꝓpter te-
piditatẽ caliditatis per modũ dissolutiõis agentis. ¶ Ex
parte vero cibi ⁊ potus vel humorũ qui sunt in gñatione
eius vt materialis est: vel q꞉ in seipso hz humiditatẽ extra-
neã cib⁹ vt sunt legumina ⁊ alia similia ex herbis ⁊ fructi-
bus. Et pot⁹ vt vina grossa ⁊ dulcia multe cõmixtionis ⁊
aqua grossa mellis crudi ⁊ sitia. Et humor q̃ sit phlegma-
tic⁹ grossus viscosus frigidus ⁊ humidus vel siccus melã
cholicus multiplicatus in eo ꝓpter egritudinẽ splenis in
quos calor stomachi alterãs cũ agit: lz sit tẽperat⁹ ⁊ equa-
lis vt in sano corpore extrahit illã humiditatez extraneã:
nõ põt coq̃re ⁊ cõmassare bene: sed dissoluit in vaporẽ ⁊ vẽ
tũ sicuti si tẽperato igni grossa ligna viridia vel aquosa su
perponant̃ est videre ꝙ multũ fumũ generãt anq̃z superet
⁊ cõburat ea. Si vero igni fortiori vel fortissimo immittã-
tur statim cõsumit ⁊ superat ⁊ cõburit ea nulla vel pauca
effumatione resultante ex ipsis. Sic quoq̃z si calor stõachi
sit fortis p̃dictos cibos ⁊ pot⁹ ⁊ humores presentes coq̃t ⁊
digerit nulla vel pauca vẽtositate resultante ex eis nisi for
te nõ sit tã fortis ꝙ possit supualere eis: vl̕ q꞉ forte q̃ztitatẽ
excedãt quã nequeat supare. ¶ Et illõ inuit Ga. cũ mul-
tũ calida in dolore colico inhibuit ministrari. Si vero ex
vtrinsq̃z pte ꝯtingat vtroq̃z dicto erit modo. ¶ Extrinseca
ꝟo causa ẽ q̃libet res debilitãs calorẽ stomachi in actu di
gestiõis supinsurgẽs exterius: sicut si aeri multũ calido re-
soluẽti vel frigido exponãtur: ⁊ sil̕r balneo vel forti exerci
tio sumpto cibo exponant̃ corpa: vel frigida potet̃ aqua: ⁊
breuiter si illis aduenĩat: quecũq̃z sit ex causis debilitãtib⁹
digestiuã quas infra sufficiẽter xp̃o ꝓpitio intẽdim⁹ nũera
re. ¶ Et signa ⁊ cause ei⁹ imediate sunt tẽsio cũ dolore: qñ
q̃z absq̃z grauitate mlt̃a qualis in nauscatiua satietate exi-
stit nisi sit ꝓpter multitudinẽ cibi ⁊ pot⁹ vl̕ humoꝝ ⁊ absq̃z
sonitu vt in rugitu: vel gurgulatiõe ꝯtingit: q꞉ in hac vẽto
sitas est quieta: ⁊ ꝯpressione sedatur. In illis vero non est
ꝯmota simpl̕r vt in rugitu vel humiditati aquose ꝯmixta
vt in gurgulatione. Nisi sumpto potu: qm̃ tũc etiã si tẽpera
tus vel modicus existit sonitum ꝯmotiõis ei⁹ ⁊ fluctuatio
nis in vacuo apud commotionẽ corpis pcipies manifeste.
¶ Sed signũ cause efficiẽtis est ex rememoratiõe debilita
tis digestionis stomachi: que p̃terist ⁊ frequenter accidit
⁊ qñ bonitas regiminis in oĩb⁹ aderit cũ priuatõe signoꝝ
repletiõis vel cacochimie humoris phlegmatici vel melã
cholici nulla apparẽte ex interiorib⁹ causis. ¶ Sed signũ
qꝺ sit ex cibis in substãtia q̃litate vel q̃ztitate vel alijs ope
rantib⁹ in vẽtositatis generatiõe est iuẽtio ipsoꝝ cũ priua-
tione p̃dictoꝝ: ⁊ cũ pmutatione ipsoꝝ cessat. ¶ Signũ ꝟo
qꝺ sit ex humorib⁹ est signũ abũdãtis cacochimie ipsoꝝ in
toto corpe: ⁊ ꝓprie in stomacho cũ p̃dictoꝝ ꝓuatiõe. ¶ Sz
signũ qꝺ sit ex humore phlegmatico est: ꝙ ẽ sine siti ⁊ hũi-
ditate oris ac lingue ac infectiõe eius in illo. ¶ Sz si sit ex
melãcholico siccitas erit oris ⁊ lingue. Et signum vtriusq̃z
erit ex vtrisq̃z cõfusum: ⁊ poteris gñale signuz sup omnes
causas ꝯprehendere ex totius corpis cõplexiõe habitudi-
ne ꝯsuetudine etate regimine: ⁊ alijs circũstantijs. Signũ
vero exterioris cause est eius inuentio que tibi vel ex rela-
tione infirmi vel astantiũ est manifesta. ¶ Cura inflatiõis
stomachi est due res: prima respicit cãm imediatã. s. vento *Cura inflationis stomachi est due res.*
sitatẽ magis ledẽtẽ stomachũ resoluẽdã: scꝺa dirigitur ad
cãz mediatã abscindẽdã. Prima est generalis in alijs sub-
sequentibus obseruãda. Oẽs enim vel debent esse vento-
sitatis resolutiue vl̕ resolutiõis admixte ꝯfortatiue quoq̃z
vel confortati stomachi mixte: ⁊ ex ꝯuenientibus stomacho
⁊ grosse ventositati est andachocha cũ vino sumpta. Secũ
da est triplex: prima dirigit̃ ad causam materialẽ extrinse-
cam cibi ⁊ potus: scꝺa vertitur ad cãm materialẽ intrinse-
cam humorosam: sz tertia ad cãm efficientẽ. s. digestiue sto
machi debilitatiuã. Primã cõplẽt carminantia extenuati
ua ⁊ resoluentia ventositatẽ: que in cura meri superius ha
buisti. Scꝺam complent mutatio cibi ⁊ pot⁹ ventosi ad ci
bum ⁊ potũ facilis digestionis paucarũ supfluitatuz: quã
superius habuisti habentem in se virtutem resolutiuã vẽ-
tositatis admixtaz. Et cõuersio vniuersalis regiminis ad
regimẽ resolutiuũ vẽtositatis: ⁊ confortatiuũ qꝺ in ꝓprio
loco dicemus. Tertiam vero complent incidentia ⁊ abster
gentia materiã humorosam ⁊ educentia per vomitũ vel p
secessum absq̃z stomachi lesione que superius habuisti. Sz
quartam ⁊ vltimã rẽ complẽt que digestionẽ stomachi de
bilẽ habẽt confortare quoꝝ infra Christo duce faciem⁹ ca
pitulũ speciale. ¶ Rugitus. Ex predictis patet ꝙ est p̃co
seu sonus ventositatis nõ multe simplici vel pauce hũidi-
tati cõmixte in cõcauo stomacho impetuose cõmote in re-
ctuz ex arto loco in amplũ: ⁊ quãdoq̃z versus inferiorẽ par
tem intestinoꝝ vel supiorẽ vt in eructuatione ꝯtingit dif-
ferens ab inflatione in qua ventositas erat multa extẽdẽs
⁊ quieta sine sono: vt superius habuisti: ⁊ a gurgulatiõe in
qua humiditas est ꝯmota sola vel pauce vẽtositati admix
ta proinde est cũ sono obtuso non claro vt est rugitus sicut
voluit Gale. Et a tortione in qua est paulatim cõmota in
gyruz acuta humiditas vel vẽtositas vel vtraq̃z equaliter
iũcta absq̃z sono. ¶ Quoꝝ cause ⁊ signa ex p̃dictis sũt ma
nifesta. Et cura sil̕is est cure inflationis facilior tñ inquãtũ
eoꝝ causa seu materia nõ est quieta inclusa: sed ꝯmote ex-
pulsioni p superi⁹ aut inferius prompta. Cuius expulsio-
nem ꝯplent simplicia: ⁊ cõposita ex medicinis cõia que su-
perius habuisti: ⁊ ꝓprie que sequunt̃. Ex simplicib⁹ appro-
priatis inflatiõi stomachi sunt darasce sicca ⁊ myrta pura.
Iuniperus: ⁊ feniculus bibitus cũ aqua meu. ¶ Et ex cõ-
munibus virtutis fortis est castoreũ ciperum nigella spica
ameos semẽ coriandri macis ciminũ gar. ⁊ commouentia
eructuationẽ superius in cura meri narrata sunt pos sum
pta ẜm oẽm modũ: ⁊ cũ clysterib⁹ immissa ⁊ emplastra eua-
porata ⁊ vncta. ¶ Et ex cõpositis ẽ suffuf: qꝺ fit ex semine *Euaporatorium.*
anisi ameos rute calamento sicco ⁊ castoreo ⁊ spica nardi.
Euaporatio iuuãs illos q̃b⁹ accidit inflatio ex eo nigra. ℞.
polij camomille floꝝ sansuci seminis rute ⁊ baccarũ lauri
añ ptes equales ⁊ buliãt ⁊ decoquant̃ in aceto: deinde in-
fusa spõgia vel filtro in eo fiat euaporatio. ¶ Unguẽtum *Unguẽtũ dissolutiuũ vẽtositatum.*
dissoluẽs vẽtositatẽ ⁊ inflationẽ stomachi. ℞. nigelle gra-
noꝝ lauri rute sicce añ. partẽ vnã infundant̃ in aq̃ ⁊ coquã
tur in ea. i oleo veteri añ. ptes equales. Itẽ oleũ nardinũ
cũ puluere castorei est vltimũ: ⁊ est Inaim. ¶ Itẽ clystere *Clystere ad idem.*
ad idem. ℞. p̃dicta ⁊ adde seminis anisi: feniculi carui apij
añ. ʒ. ß. rute aristologie rotũde añ. ℈. ij. coquant̃ in vino ve-
teri ⁊ aqua: ⁊ addito melle ⁊ sale cõi sufficiẽtis quãtitatis
fiat clystere. ¶ Puluis ad ꝯfortãdũ digestionẽ ⁊ expellẽdã *Puluis ad idem.*
vẽtositatẽ ꝯferẽs inflationi ⁊ rugitui ⁊ timpaniti. ℞. cina.
electi. ℈. iiij. nucis muscate macis gar. zinzibe. zedoarie do
ronigi galãge cardamomi añ. ʒ. j. spice. ℈. j. anisi feniculi ci
mini añ. ʒ. ß. croci. ℈. ij. vtat̃ in cibis ⁊ salsamẽtis ⁊ clareto.

¶ Capitulum. xij. de stomachi percussione ⁊ obuiatione ⁊ casu supra stomachum ⁊ cura.

De lenitate stõachi omittẽtes hic: eo ꝙ infra vsq̃z
ad capl̕m de lienteria reseruamus: de solutioni-
bus continuatis stomachi nunc dicam⁹: ⁊ que il
lius generis sunt. ¶ Sciẽdũ igitur ꝙ cõtingit
vt hõ percutiatur supra stõachũ vel obuiet ali-
cui rei dure: vel cadat supra eum ex quo substãtia eius cõ-
tunditur vel relaxat̃ disgregatur et debilitatur maxime si
cibo repletus fuerit. Et causa quia exterior est: est manife
sta. Et eius signũ est cause inuentio dolor ⁊ nausea. ¶ Cu
ra eius est quinq̃z res. Prima est euacuatio repletionis si
qua fuerit in stomacho ⁊ toto corpore. Secunda est cõfor-
tatio stomachi: ⁊ renuitio eius substãtie disgregate vt nõ
recipiatur: si quod mittit. Tertia est resolutio ei⁹ quod re-
cipit vel tractum fuit. Quarta est regimẽ. Quinta est acci
dentiũ correctio. ¶ Primã rem complẽt vomit⁹ si cibo fue-
rit repletus:

rit repletˀ: deinde flebotomia de nigra vt corporis repletio euacuet si adsit: vel si nō sit mēbra corporis reddāt aura īmittendo ad ipm̄ dolorosum ꝛ debilitatū. ¶ Inqt em̄ Gal. flebotomamˀ nō solū in multitudine sed etiā ī magnitudine egritudinis cū mūdatiōe humoꝝ existēte. ¶ Secūdā ꝛ tertiā cōplent medicine stiptice aromatice: ꝛ odorifere ꝛ resolutiue simul quas enumerauimˀ supra de cura meri exterius ꝛ interius approximate. ¶ Et ex his que in pncipio approximāda sūt: ē substātia absinthij decocti ī oleo ro. ꝛ cataplasmati desuper: ɔfortat em̄ ꝛ ꝓhibet fluxū hūorum ꝛ dolorē sedat trahentē. ¶ Deinde ꝟo fiat emplastrū qd̄ est. ℞. pomorū de sceni decoctoꝝ in vino stiptico ꝛ aromatico vsqꝫ ad dissolutionē: deīde terant ꝛ sumant ex eis. ʒ.i. laudāi. ʒ.x. ro. ʒ.viij. aloes. ʒ.vj. absin. ʒ.v. mumie. ʒ.iiij. aggregent oīa trita cū succo arnoglosse: ꝛ folioꝝ cipressi: ꝛ oleo de lilio ꝛ masticino ꝛ emplastrent ꝛ stringant supra stomachū tepida ꝛ teneant per dies.ix. ¶ Ex his aūt que interiˀ apponunt ad has intētiones est medicamē nostrū dictum in antidotario nostro cap. de reubarbaro: qd̄ cōficitur ex mumia rubea tinctoꝝ ꝛ vino stiptico: ꝛ iterū medicamen ex granis nasturtij nutritis in succo citonioꝝ qd̄ in loco ɔsolationis medicinarū scripsimus. ¶ Quartā rem complent administratio cibi ꝛ potus facilis digestiōis boni chimi: ꝛ paucaꝝ supfluitatū stiptici ꝛ aromatici: vt sunt carnes perdicū arceaꝝ turdoꝝ de myrta turturū: ꝛ caponū ꝛ similiū: vinū stipticū ꝛ aromaticū: ꝛ rubeū limphatū mediocriter cū aqua pluuiali: vl ferrata. Et oꝫ vt sint pauce quātitatis: ꝛ quies somnus ꝛ letitia ꝛ gaudiū temperatum ꝛ omnia in loco aeris temperati. ¶ Quintā rē ɔplēt que dolorē ꝛ nauseā sedāt: q̄ oīa infra dicent sic rp̄s volue rit: q̄ sit benedictˀ. ¶ Abo. mumia cū aq̄ cimini ad debilitatē stomachi ꝛ casum supra pectus stōachū ꝛ epar cū duobus danich de luto armeno apposita est efficax ꝛ experta.

Cataplasma.

Empl̄m.

Dieta.

¶ Caplm̄.xiij. de solutione continuitatis stomachi ꝛ vlceribus ꝛ ruptura: ꝛ eius cura.

Accidit stōacho egritudo cōis ɔtinuitatis sub stantiā soluēs sicut est solutio ɔtinui simplex vt plaga pūctura: incisio ꝛ hmōi: aut cōposita vt est vlceratio. Est aūt aut superficialis vt excoriatio vel mediū tunice scindens tm̄: aut ꝓfunda penetrans tunicam seu pelliculā aut ambas vt ruptura. Et simplicis causa est duplex: interior: et exterior. Interior est humor in sui substātiā ꝑforās ꝛ penetrās sua acuitate: aut sua quātitate repellēdo: ꝛ extēdēdo scindēs: aut vētositas interclusa petēs exitū. ¶ Exterior ē duplex intus sumpta vel exteriˀ adueniens: intus sumpta est res acuta vt os acutū spina vel vitrū. Exterius adueniēs est sicut ꝑcussio cū cultello icidēte vel cultello pūgēte. Et superficialis cā exterior est cibˀ vel medicine acute: aut humor descendēs in eū acutˀ vt in catarris contingit absqꝫ ꝑseuerantia. ¶ Profunda ꝟo cā est humor acutus ibi descēdēs cū ꝑdurātia quādiu ꝑueniat ad fundū tunicaꝝ alteriˀ vel ambarū. ¶ Causa ꝟo ɔposite scꝫ vlceratiōis est duplex interior ꝛ exterior. Interior est aptio apostematis vel bothor: aut plaga faciēs saniē: aut humor corrosiuus adustˀ descēdēs in eū vt in catarris contingit: aut imbibitˀ corruptˀ ꝛ putrefactˀ ꝓpter qd̄ acq̄siuit virtutē corrosiuā que vlcerauit ipm̄. Exterior est res que partem de sua substātia scindendo asportauit: ꝛ est manifesta. ¶ Signa simplicis solutiōis sunt dolor ꝛ ardor ꝓprie. s. post trāsglutionē rei acute vt est acetū ꝛ sinapis: ꝛ exitˀ qn̄qꝫ sanguinis ꝛ apparitio ī vomitu vl secessu. Et si sit ab humore acuto ostēdit ligue infectio ex eo: ꝛ sapor amarˀ ꝛ acutˀ: ꝛ ardor ꝛ fumosa eructuatio: ꝛ acuta ꝛ stomachi iflatio ꝛ āgustia: ꝛ sitis absqꝫ ꝙ sumat res acuta: ꝛ ipsius apparitio in vomitu vel secessu. Si ꝟo sit ab extrinseca cā ostēdit eius inuētio q̄ ꝑcessit. Et superficiale signū est exitˀ corticis qn̄qꝫ. Et si ē a cibo acuto vel medicina oñdit eiˀ inuētio que ꝑcessit. Et si est a catarro incipiente etiā oñdit inuētio eiˀ: ꝛ ꝙ nō est diu ꝙ incepit. Et si est ꝓfunda: signū est catarrus acutus inuentˀ q̄ diu fluxit si est a causa intrīseca. Signū ꝟo vlceratiōis stomachi est dolor ꝛ ꝓprie eo modo: vt dictum est cōtingēs ꝛ fetor in eructuatione cū eleuatione vaporis faciētis incurrere siccitatem lingue ꝛ oris: ꝛ si sit penetratiua est incōtinentia cibi ꝛ potus: quare egredit ꝛ colligit in vacuū vētris ꝛ qn̄qꝫ fetor ꝛ appitio saniei ꝛ corrupti humoris ꝛ corrosiui ī vomitu vel secessu. Et si sit supficialis declarat eā exitus corticis: ꝛ appatitio ipsius ī vomitu vel secessu absqꝫ ꝙ sit excoriatio vel vlceratio in meri: cuiˀ signa distinctiua supius diximus: vel in intestinis: cuiˀ signa distinctiua hic subiungemˀ. Si ꝟo sit ꝓfunda ꝛ sit a causa extrīseca ostēdit eā inuentio eiˀ: ꝛ ptis ablate ꝛ incontinentia cibi ꝛ potus ꝛ exitus eiˀ ad exteriora. ¶ Sed signū distinctiuum ꝙ sit in orificio stomachi vel in fundo eiˀ sumitur a tpe doloris: ꝛ a loco doloris quantitate ipiˀ: ab accidētibˀ et a cōcomitantibˀ. A tpe doloris: nā si sit ī ore stōachi dolor est statim post transglutionē rei acute. Si in fundo: dolor est post quietē cibi in eo. A loco: nam si sit in ore dolor est inferior vētre circa furculā pectoris īferiorē. Si in fundo: dolor est circa vmbilicū declinās ad partē dextrā vētris seu hypocundriū dextrum. A quātitate: nā si sit in ore: est dolor fortior q̄ si fuerit in fundo. Ab exeuntibˀ: nā si sit in ore cortex ꝛ sanies magis exibunt cū vomitu. Si in fundo: magis cū secessu. A cōcomitātibˀ. Nā si sit in ore minutio ahelitus appitio sudoris frigidi: ꝛ extremoꝝ frigiditas ꝛ sincopis est magis q̄ si sit ī fundo. ¶ Signa ꝟo distinguētia inter vlcerationem meri ꝛ solutionē eius: ꝛ stomachi q̄ communicare vident simul superiˀ in cura meri habuisti. Sed signa distinguētia inter solutionē ꝛ vlcerationem stōachi ꝛ ꝓprie fundi eiˀ ꝛ intestinoꝝ graciliū superioꝝ sunt valde difficilia ꝓpter ꝓpīquitatē vel colligātiā: quare oportet vt subtiliter inuestiges ꝛ ꝓprie sciri poterūt ex quātitate doloris loco exeuntibˀ ꝛ cōcomitantibˀ. Ex quātitate doloris: q̄ fortior vel acutior est si in fundo stōachi fuerit. Ex loco etiā: q̄ si sit in intestinis est locˀ doloris magis infra ad vmbilicum declināS. Ex exeuntibˀ: q̄ cortex ex intestinis gracilibus est magis subtilis ꝛ frequentior q̄ si sit ex stōacho. Ex cōcomitantibus: nā sudores ꝛ extremitatū frigiditas et sincopis erit minor si sit in intestinis gracilibˀ q̄ si fuerit in stomacho. Si vero sit in grossis intestinis dolor declaratur ꝛ distinguit locus doloris: q̄ inferior sub vmbilico: ꝛ quātitas: q̄ minor: ꝛ exeuntia nō sunt ꝑmixta vt in aliis: ꝛ cōcomitantia sunt minus ɔtingētia in eis. Inqt Hip. solutio ɔtinuitatis stomachi ꝛ icisio est mortalis. Subdit Gal. verum est si sit ꝓfunda concaua ꝛ penetratiua: si vero nō sit ꝓfunda ɔcaua ꝛ penetratiua ē curabilis. Et addit si sit superficialis facile curat: si sit ꝓfunda ꝛ penetratiua difficile. ¶ Cura: ꝛ duplex est in cura eius intentio: vniuersalis et ꝑticularis. Uniuersalis respicit totū corpus: ꝛ est quadruplex: ꝑma est rectificatio totius corporis: ꝛ etiam mēbri catarrizātis si qd̄ sit: scd̄a est diuersio humoris vbi mittat vl trahat ad stōachum lassum ꝛ passum: tertia est regiminis debiti ꝛ confortatiui ordinatio: quarta est accidentiū correctio. ¶ Primā rē cōplent euacuantia ꝛ alterantia discrasiā corpis ꝛ mēbri. Euacuātia sunt flebotomia si peccatū est in sanguine: vel pharmacia si peccatū sit humoris alterius cū premissiōe digestiōis ipsius q̄ sunt nota. Alteratio fit cū frigidis obtūdētibˀ acuitatē humoris ꝛ hūidis īspissantibˀ subtilitatē humoꝝ: vt nō valeāt ꝑforare: ꝛ etiā alterantibˀ discrasiam corpis calidi: ꝛ mēbri catarrizātis vl cū calidis tēperatis si fuerit humor vētosus. ¶ Secūdā rem complent fricationes extremitatū ɔpressiōes dolorose: ꝛ fomētationes mordaces: ꝛ alia superius narrata in cura catarri ꝛ aliis locis. ¶ Tertiā rem cōplent habitare in locis tēperati aeris declinis ad siccitatē: ꝛ quies ꝛ somnˀ: ꝛ cibus paucus facilis digestiōis boni chimi ꝛ stiptici quē diximˀ in ꝑmo cap. ꝛ potus similiter sit vini rubei ꝛ stiptici limphati cū aqua ferri ꝛ pauci vt non repleat ꝛ extendat ꝛ mollificet sua substantia: et anime accidentia temperata. ¶ Quartā rē cōplēt anodina mitigātia dolorē: ꝛ q̄ curāt sincopiꝫ: ꝛ sudorē diaforeticū q̄ supius habuisti ī cura cordis ꝛ calefaciētia extrema frigida: vt sunt fomenta ꝛ calefactoria nota. ¶ Particularis ꝟo respicit mēbrū patiēs ꝛ passiōeꝫ eius. s. solutionē ɔtinui. Et siquidē sit simplex nō ꝓfunda vnica erit intētio. s. reunitio ꝛ cōglutinatio et solidatio. Sꝫ si sit superficialis: illā cōplēt stiptica ex cibis ꝛ potibus ꝛ medicinis q̄ supius fuerint enarrata. Si vero ꝓfunda illā cōplēt pontica ex medicinis interius approximatis Tales aūt medicine sunt simplices ꝛ cōposite: quas infra iesu Christi grā mediāte dicemˀ: nūc vero simplices ꝛ sunt balaustia granatū: tribuli alcāna alumē ꝛ pira sicca ꝛ ꝓpe siluestria. Magis stiptica vt barba hircina lingua arietis:

Ulceratio nis stoma chi signū.

vj. apho. xviij.

Solutio cōtinuitatis stomachi est mortalis.

et in antiqua nõ est melior ea cauda equina hypoq̃stidos.
Et glutināntia vt lutū armenū qđ mirabile est in re vulnerū
Vulnera stomachi glutinantia. ⁊ prohibet ambulationē putredinis ⁊ lutū sigillatum: et
thus ⁊ cortex ei⁹: ⁊ mastix gummi dragaganti ⁊ arabici et
zarur: ⁊ que sigillant vt sunt galle ⁊ similia: ⁊ oīa que dixi-
mus in cura flux⁹ sanguinis nariū: ⁊ in de consolatiōe me
dicinarū ad fluxū catarri: ex quib⁹ aliqua sunt approximan
da interius: aliqua exteri⁹ que sunt nota. Si vero fuerit cō
posita ⁊ vlcerosa duplex erit intentio. s. mūdificatio pⁱma.
scđa ꝯsolidatio. ¶ Primā rē cōplēt abstergētia nō fortia ⁊
acuta q̃ addāt in vlcere: sꝫ suauia: vt est iuleb vel aq̃ mellis
vel gelenìabin: vel aq̃ passularū q̃ sunt ꝯuenientes stoma-
cho. Et qn̄qꝫ casiafistula vbi est necessaria ventris solutio.
Nam cū hoc ꝙ mūdificat facit solutionē facilē: nec trahit
ad stōachū aliq̄d. Et si materia fuerit viscosa ⁊ adherēs qꝛ
fuerit salsa: fiāt cū aqua cauliū vel oliuarū salitarū: q̃ etiam
Galenus. cōfortare habēt ipsum vbi aqua passularū vel casiefistule
nō sufficeret. ¶ Inquit Gal. vulnera nō sananẗ: nisi perfe
cte exiccenẗ: ⁊ mūdificatio eorū exiccatio est: ꝙ si fuerit illic
corrosio: ⁊ caro mortua opꝫ ꝙ mūdificeẗ cum medicamine
ꝓprio adhuc īcarnatiuo: quale est aloes solus: vel hierapi
gra Gal. simplex quo mūdificat ⁊ abstergit ⁊ ꝯfortat: vt nō
recipiat nec trahat ab alijs mēbris: nō aūt hierapigra ma
gne descriptiōis vt est hiera coloquintide logodiō ⁊ sił̄es
q̄m habēt in se res acutas mordicantes vlcerātes ⁊ trahē-
tes ab alijs mēbris ad stomachū: ⁊ deīde deẗ lac acetosum
vaccinū: qꝛ lauat ⁊ stipticat: vel syrupus de absinthio: ⁊ de
eupatorio: qꝛ mundificāt ⁊ stipticāt. Et vltio administres
rob de fructib⁹ stipticis superi⁹ nominatis: ⁊ cū eis opꝫ vt
administres incarnātia vt est ireos thus albū mastix: ⁊ si-
milia. Et cū vlcera sint in orificio eius administres ꝯgluti
nantia que teneant medicamē supius: ⁊ nō ꝑmittāt ipsuꝫ
descendere ab eo ad eius fundū cito: vt est gūmi dragagā-
tum cū pauco seminis raphani: ⁊ lutū sigillatū ⁊ armenū
⁊ ꝓprie cū fuerit ibi exit⁹ sanguinis. Et fortiores sunt tro-
cisci de terra sigillata ⁊ de carabe in nostro antidotario ti
bi traditi. Et cuꝫ fuerit ibi dolor fortis, oportet vt misceas
aliq̄d filonij vel seminis papaueris ⁊ portulace qꝛ sedant
Empl'ꝫ cōferens rupturis intrinsecis. stipticando. ¶ Emplastrum Oribasij conferens rupturis
intrinsecis ⁊ solutionibus continuitatis expertū ⁊ efficax
si christ⁹ voluerit. ℞. lytargiri opij lapidis emathitis san-
guinis draconis: ⁊ homis recētis galbani masti. thuris co
sti boli armeni lūbricorū terrestriū mumie armoniaci añ. ℥.
iiij. picis naualis ⁊ grece cere albe ⁊ rubee añ. ℥. ß. rosaruꝫ
myrte cardamomi aloes añ. ℥. v. coloquintide: palme mari
ne aduste galle balaustiarū aristologie longe resine cōsoli
de medie ⁊ minoris añ. ℥. j. visci quercini. ℥. ß. fiat sic. decoq̄
pellē hedinā in aqua donec tota dissoluaẗ: ⁊ ipsa aqua co-
letur: ⁊ fortiter premaẗ: ⁊ oīa alia terenda teranẗ: ⁊ liquefa
cienda liquefiant: ⁊ lumbrici bene contriti cū aqua p̄dicta
⁊ viscus fortius misceātur ⁊ incorporentur oīa bene donec
veniant ad spissitudinē emplastri ⁊ applicenẗ. ¶ Iteꝫ em
plastrū in primo cap̄. positū est sanū: ⁊ expertum: ⁊ vnguē
ta posita supra cap̄. de cura solutionis continuitatis meri.
Syrupus đ vua. auicen. i. v. cano. posit⁹. ¶ Abo. Syrupus de vua cōferens ad egritudines guttu-
ris: ⁊ apostema qđ fit in eo: ⁊ vlceribus factis in stomacho
sumanẗ succi vue pontice li. vj. ⁊ decoquaẗ vsqꝫ ad. iij. ⁊ fun
datur sup ip̄m mellis li. j. ⁊ sumach ⁊ radicū liquiritie: gal-
larū balau. supioris ro. añ. sextariū. j. croci. ℥ ij. myrte alumi
nis iameni. añ. ℥. j. decoquanẗ et colenẗ: ⁊ vsui reseruetur.

¶ Capitulū. xiiij. de medicinis apostematum stomachi.

Irca apostema stomachi sciendum est ꝙ apo
stematum stomachi quoddā fieri contingit in
superiori pte. s. circa orificium eius: quoddam
in inferiori. s. circa fundū: quoddam in pariete
seu tunica eius intrinseca: quoddaꝫ in exterio
ri: ⁊ quoddam in parte posteriori que respicit dorsum: qđ-
dam in anteriori que respicit ventrem ⁊ lacertos ei⁹: quod
dam in toto et raro contingit: ⁊ plurimum est mortale. Et
Cause. ex causis ipsius sp̄alibus est dolor antiquatus stomacho
⁊ motus fortis adueniēs ei ex pharmaco solutiuo malicio
so qđ trahēdo ad ip̄m ex partibus corporis humores ⁊ de
bilitando ip̄m in eo retineri ⁊ colligi operatur ⁊ vomit⁹ fre-
quēs: ⁊ difficilis: ⁊ maxime itēperate fact⁹: ⁊ vt puta in pⁿn-
cipio morbi alicui⁹ puta febris fact⁹ in quo materia indige
sta grossa et viscosa cū difficultate vomēdi ad stōachū tra-
hitur: ⁊ pre sui viscositate ⁊ adherentia stomachi pre debi
litate nō pōt expelli: vnde corp⁹ eius apostemaẗ sicut dixit
Abo. Signa generū ei⁹ si sit calidū vel frigidū ex generib⁹
habētur: qꝛ si sit calidū: dolor erit acutior ⁊ febris ⁊ sitis: si
frigidū econtra. Sed signa specierū eius ex parte materie
ex qua in scđa sectiōe postponimus dicere. Signa ꝟo spe-
cialia ex parte materie in qua siue localia ex parte aposte-
matis. s. existētis in supiori parte stomachi circa orificium
sunt ꝓpria vt dolor magn⁹: ⁊ ꝓprie post assumptionē cibi
statim: ⁊ tumor circa furculā nocumētū desiderij ⁊ appeti-
tus: ⁊ ex cōcomitātibus sunt spasmus cū alienatione si sit
calidū vel cū subeth ⁊ stupore si sit frigidū: ⁊ pulsus cordis
frigiditas extremitatū sudor frigidus: ⁊ sincopis magis ve
niens ⁊ est malū signū. Si ꝟo sit in fundo dolor minor et
ꝓprie post assumptuꝫ cibum per horā tumor versus hypo
cūdrium malitia digestionis: ⁊ cū aliorū accidentiuꝫ appa
ritione minori. Et si est circa interiorem tunicaꝫ dolor erit
maior: apđ assumptionē cibi augetur: magisqꝫ si fuerit ī ex
teriori ⁊ tumor minus apparens tactui. Si vero ī exterio-
ri fiat: econtra erunt signa: simił̄r si in parte posteriori ver-
sus dorsuꝫ tumor nō erit ꝑceptus sensu: ⁊ dolor in dorso ⁊
versus eū. Si ꝟo in pte anteriori que respicit ventreꝫ esset
magis exterius apparens: ⁊ dolor in furcula: ⁊ ꝟsus lacer
tos vētris supioris. ¶ Cura eius est quatuor res. Prima
est euacuatio repletiōis corpis: vel mēbri mittētis si adsit
vel etiā si nō adsit etiā quocunqꝫ predictorū modoruꝫ fiat.
Secūda est euacuatio partis apostemate seu materie apo
stematis. Tertiā est regimen. Quarta est accidentiuꝫ cor-
rectio puta; doloris ⁊ similium que si sit fortis ⁊ acut⁹ curaꝫ
impedict ⁊ ordinē eius peruertet. ¶ Primā rem complent
flebotomia ⁊ de saphena si multa fuerit plectoria totius: De flebotomia.
vel de basilica si nō fuerit multa vel de nigra. Et si fuerit ca
cochimia totius pharmacia vētris solutiua nō vomitiua
educi poterit vt superi⁹ fuit inuentū cum talis euacuatio
debeat anticipādo fieri: vt superi⁹ dictū ē. Talis aūt phar
macia ad stomachū apostematū trahit et magis replet q̄ꝫ De pharmacia.
euacuat. Ut ergo cacochomia toti⁹ expurgeẗ anticipando
et minoreẗ: expedit medicinis vētris solutiuis stipticis vel
diurecticis leuib⁹ educētibus per vias vrīe vti vt sunt diu-
retica calida sicut radix apij: ⁊ semen petrosilini: et dauci
asparagi ⁊ sił̄ia: ⁊ frigida vt sunt semina cōia dicta ⁊ nota
vel ꝓuocātib⁹ euacuationē sensibilem: per cutis poros: vt
sunt sudorē ꝓuocātia leuia: qualia sunt apiū anetū calamē
tum aque ⁊ olera eorū: ⁊ asarū cū oleo de spica supunctum:
⁊ ciclamē cū melle emplastratum. Et frigida vt aq̄ ordei: ⁊
melōis indi si calida fuerit: ⁊ cū febre ⁊ vinū qđ vniuersas
mouet excreatiōes. Siue īsensibilē: vt sunt fricatiōes mul
te ⁊ suaues: ⁊ ieiunia ⁊ abstinentia ⁊ clysteria cum medici-
nis hn̄tibus virtutē educēdi leuiter cacochimiā que sunt
diuersa ꝰm diuersitatē cacochimie que superius habuisti.
Et si sit in vētris vacuo cacochimia pharmacis illis ap-
propriatis ducenẗ leuibus ⁊ stipticitatē habētib⁹ q̃ mūdifi
cēt et cōfortēt: quas etiā ibi habuisti vt sunt hiera casiafist.
aloes allubleth. turbith nō cōfortatū: ⁊ similia: q̃ leuitate
soluūt nō inq̄etāt: nec impediūt dissoluēdo et trahēdo ab
alijs. Et sił̄r si repletio sit alicuius membri flebotomia de
vena respiciēte illđ mēbrū: ⁊ si fuerit cacochimia pharma
cia appropriata illi que fit ex leuibus ducet eam. ¶ Item
tractio ad lōginqua: ⁊ deriuatio ad ꝓpiqua cū vētosatiōi
bus fricationib⁹ duris ligaturis ⁊ cōpressionibus doloro-
sis ⁊ alijs que supra de cura phrenesis habuisti. ¶ Scđaꝫ
rē cōplēt euacuatio per recursum tm̄: si tota materia sit re-
curribilis vel per recursuꝫ ⁊ extractū simul: si tota materia
nō sit recurribilis: ⁊ si ꝑ modū influxionis sit fiēs vel ꝑ ex-
tractū tm̄ aut pulsum si sit ꝑ modū cōgestionis fiens. Re-
cursus aūt fit triplex per pulsum tractū: ⁊ trāsmissuꝫ ꝑ hec
oīa vel aliqđ ex eis vel plura. Pulsum cōplent in stōacho
apostemato siquidē sit calidū qđ indicat dolor acut⁹ fe. et
sitis frigida stiptica aromatica stomacho approximata in-
terius ⁊ exterius in principio apostematis: ⁊ vsqꝫ ad septi-
mū: ⁊ qn̄qꝫ magis interius: ⁊ qn̄qꝫ magis exterius: quan-
doqꝫ in supiori pte ventris: qn̄qꝫ inferius: qn̄qꝫ versus me-
diū: ⁊ qn̄qꝫ versus dextrū ꝰꝫ diuersitatē situs apostematis
ministrata: qualia sunt que tibi narrauimus supra de cura
male cōplexiōis ei⁹ cū materia: talia eñ pellēdo materiaꝫ
sedāt dolorē ⁊ inflāmationem que hanc intentioneꝫ com-
plentia impediunt

plentia impediũt ⁊ retardãt: ꝙ si nõ suffic... q: apostema calidum sit cholericum vel adustũ: approximabis fortiora vt portulacam semperuiuam virgam pastoris lactucam ⁊ succũ earum: ⁊ sandalum ⁊ mucillagines psilij cũ modico cãphore: dabis: ⁊ si expediat: etiã succuȝ papaueris ⁊ seminis iusquiami vel parũ thebaici opij immiscebis: ⁊ exteriꝰ emplastrabis etiam lenticulas aque super eis aliquid calidũ ⁊ aromaticũ admiscẽdo et proprium: quale est spica mastix menta ⁊ sisia. Tractum auteȝ complent euacuatio partiũ longinquarum cũ ventosis exercitio vel fricatione puta cruris vel brachij vel intestinoꝝ: vel epatis: propinquũ illi trãsmissum cõplent confortatio stomachi cũ stipticis ibi numeratis: ⁊ cap̄. de cura solutiõis cõtinui eius. Et si quidẽ tota recurrit materia: sanus remanebit stomachꝰ. Et subest excusatio trãseundi ad aliud. Si vero nõ tota sȝ aliq̃d derelictũ sit in apostemate erat illud viscosuȝ ⁊ grossum compactum ⁊ indissolubile: et proinde nequit recurrere. Expedit ergo vt educatur per extractum a parte patiente. s. parte apostematis: ⁊ hãc cõplent diaforetica appropriata: vt est calamẽtũ apiũ spica menta absinthium ⁊ sisia illi appropriata tali ordine et modo: vt ꝙ talibus frigidis ⁊ stipticis approximatis vsq̄ ad septimũ donec fuit in p̃ncipio: deinceps dũ fuerit in augmẽto: miscebis diaforeticoꝝ aliqđ p̄dictoꝝ equaliter ⁊ ꝓprie qđ virtutẽ hȝ maturatiuã parũper ⁊ abstersiuã virulẽtie resudãtis: qualis est bleta ⁊ arubleth. ꝙ si doloris augmẽtatio iflãmatiõis ⁊ febris que augmentũ apostematis sequuntur diaforesiȝ ꝓhibeant: approximabis qđ cũ frigiditate stupefacit et resoluit cũ cõplexiõe quale est coriandrũ ⁊ viole sicce: vel cũ ꝓprietate: vt est solatrũ ⁊ aqua eoꝝ intus et exteriꝰ: vł qđ cũ mollificatiõe resoluit: vt est malua ⁊ bismalua semẽ lini ⁊ fenug. cataplasmata: vel p̄dictis calidis diaforeticis admiscebis q̃ infrigidãdo abstergunt: vt est syrupus acetosus aq̃ semi. citrulli melo. ⁊ cucurbite aquã or. ⁊ mucillaginẽ psilij: ⁊ mel casiefist. dabis cũ aq̃ endiuie: hec eñ dolorẽ molliũt ⁊ febrẽ remittunt. Sedatis vero inflãmatiõe ⁊ dolore: ⁊ cũ iã ꝑuenerit ad statũ: ⁊. xiiij. diẽ tp̄s erit diaforeticis calidis vti: quibꝰ etiã admiscebis aliqđ ex stipticis et aromaticis appropriatis: quale est mastix ⁊ absinthiũ spica ⁊ crocꝰ vt robur ꝯseruet in eo: q̃ etiã in declinatiõe sicr exercebis. Et si q̃dẽ totaliter resoluat: bñ se habebit stõachus. Si v̄o nõ resoluat: sȝ trãseat in dubellati qđ est plurimũ ꝓpter dispõnẽ materie ⁊ mẽbri: tũc oȝ vt ad statuȝ ꝑducas incolumẽ studiũ tuũ circa maturationem exerceas sȝ regłas sex: quas supra de cura pleuresis numerãdo declarauimꝰ: illuc ergo recurre. ¶ Tertiã rem cõplent debita sex reꝝ nõ naturaliũ ordinatio q̃ supponẽdo regimẽ supradictũ diuersificat ſm diuersitatẽ intẽtionũ seu rerum intẽtarũ quas ꝓsequimur q̃ sunt iã declarate: ⁊ etiaȝ accidentiũ quoꝝ correctionẽ intendimus: que qualis esse debeat intentio tibi declarat: ⁊ tu si natura prudẽs fueris et mẽte exercitatꝰ scies hec ꝯuenientia et propria inuenire.

¶ Quartã rẽ cõplent auxilia plura ⁊ diuersa: ſm ꝙ plura ⁊ diuersa sunt talia accidẽtia apostemata calida ꝯsequentia: vt sunt eiꝰ essentialia: ⁊ ꝓpria sicut dolor: ⁊ inflãmatio: quorũ correctionẽ iã supra fecimus: nocumentũ desiderij: ⁊ digestiõis quoꝝ correctionẽ Christi misericordis auxilio inferiꝰ subiũgemus. Et accidẽtium que ex cõmunitate insurgũt cerebri. s. vt spasmi alienatiõis stuporis ⁊ subeth quoꝝ correctionẽ supius de cura capitis p̄misimus: vel ex cõitate cordis: vt est pulsus cordis sincopis sudor frigidꝰ ⁊ frigiditas extremoꝝ quoꝝ correctionẽ ẽt ante diximꝰ in cura cordis: ad illa ergo loca recurre. Qđ si apostema frigidũ fuerit: ecõtrario sunt intelligẽda oĩa. i. ⁊ cura q̃ ex dictis i apostemate alioꝝ mẽbroꝝ sunt nota ⁊ circa bothor in stõacho est cura apostematis p̄dicta: quare oȝ vt mollificãtibꝰ vtaris: deĩde abstergẽtibꝰ ⁊ resolutiuis vel aperiẽtibus: ⁊ vltimo stipticis in cura vlceris prenarratis. Et si frigidũ fuerit: nasturtiũ sumptũ ac exteriꝰ emplastratum aut resoluit sua cõplexione aut maturabit ⁊ rũpit ꝓprietate sua. Sacculi in p̃ncipio apostematis calidi stõi approximati: ⁊ p̄cedẽte flebotomia de basilica. ℞. vtriusq̄ sandali ro. añ. ℥. ß. cãphore. ʒ. j. infundant in aqua ro. ⁊ succo citonioꝝ nutriant sola aqua ordei: custodiant a carnibus: ⁊ vino ⁊ cõfectiõibꝰ que cũ melle fiũt: et bibãt succum granatorũ ⁊ rob de fructibus frigidis. Et sedata doloris vehemẽtia dent casiafistula dissoluta in aqua endiuie bulita ⁊ dispumata.

Sacculi i pun. apostematis applicãdi

¶ Si aũt dies egritudinis elongati fuerint: ⁊ calor nõ quieuerit: sȝ remãserit apostema cum duricie ex hoc emplastro epithimet locꝰ cuius cõfectio est. ℞. violarũ siccarum. ʒ. x. ro. ru. ʒ. v. spice inde. masti. ana. ʒ. ij. ciperi squinãti. calami aromatici. añ. ʒ. iij. farine fenugr. ʒ. xx. camomille seminis maluauisci albi. far. ordei añ. ʒ. x. Conspergant oĩa cũ mucillagine seminis lini: deinde locus ex oleo de neriden calefacto inungat ⁊ emplastret ex p̄dicto ꝑ quatuor horas anteq̄ comedat: ⁊ post digestionem cum stõachus fuerit a cibo euacuatꝰ vngatur cũ oleo predicto de neriden. i. spica calido: ⁊ superdonat lana.

Emplȝ ad idem.

¶ Trocisci de berberis Abo. ℞. berberis succi liquiritie ro. seminis cucumeris seis melonis excorticati contriti et cribellati. añ. ʒ. iij. masti. spice odorifere succi eupatorij añ. ʒ. ij. rubee rauedisceni croci añ. ʒ. j. semis cuscute: ⁊ semi. endiuie: ana. ʒ. iij. spodij. ʒ. j. ß. tereniabin. ʒ. v. Tere ⁊ ꝯfice cũ aqua tereniabin ⁊ informa trociscos aur̃. j. et potet.

Trocisci đ berbe.

Si v̄o apostema stomachi per viã influxionis sit frigidum fiens aut fit per modũ ꝯgestionis vel factũ qđ plurimũ est phlegmaticum factũ vel melancholicum: aut enim fit ex via indigestiõis cibi qui ex indigestiõe in phlegma conuertitur: aut ex impotẽtia cõuertẽdi proprium nutrimẽtum: vel ex superfluitate ipsius retẽta: nõ expulsa: que est melancholia: cuȝ stomachi substãtia sit neruosa melancholice nature: vt supiꝰ habuisti. Cuiꝰ signa sunt p̄dicta calidi apostematis preter dolorem fe. sitim ⁊ estuationem: et que comitantur ipsum apostema calidũ. Et si sit ꝑ viam influxionis vel cõgestionis superiꝰ habuisti signa: ibi quere: et etiam locorum in quibꝰ fuerit situatum signa habuisti ibidem. Et cura eius est vt post euacuationẽ vel purgationem vniuersaleȝ que p̄termittẽda est si plectoria vel cacochimia adsit: que est prima quatuor rerũ in cura cõi et etiam speciali: vt est repletio particularis scȝ apostemati mẽbri. s. stomachi: ⁊ materie i apostemate collecte euacuet scđo. ⁊ hoc per extractũ plurimũ que per diaforetica habet compleri: et resolutiua calida stipticitatẽ hñtia vel stipticis mixta: ⁊ maxime cũ per modum influxionis fuerit fiens: vt nõ solum robur virtutis in mẽbro custodiat: vt oȝ in eo ꝑ viã congestionis facto: sed etiã mẽbrũ cõfortat ⁊ confortato repellat qđ influit ei quoꝝ caliditas debet eẽ temperata: que non trahat: sȝ maturãdo ⁊ subtiliando materiã ⁊ poros rarificando diaforesi ⁊ resolutiõi debite prout materia et mẽbrum exigit: cũ materia ⁊ fluxu cessauerit apte disponat. Horuȝ aũt quedã sunt simplicia: ⁊ quedam composita que inferiꝰ subiungemus. Simplicia diaforetica fortis stipticitatis suntꝰ quedã interiꝰ approximãda: quedam exterius applicanda. Interiꝰ sunt vt cinamomũ casia calamus aromaticus: spica celtica: ⁊ alia q̃ superius in cura male cõplexionis merito distinximꝰ. Que vero minoris stipticitatis sunt: sunt velut menta absinthiũ feniculꝰ anetũ camomilla melilotũ cappa. apium et similia.

Simplicia diaforetica interiꝰ applicãda.

Que vero exterius applicãda sunt: sunt hec ⁊ alia: vt succi et olea p̄dictoꝝ: ⁊ sicut cortex cipressi: ⁊ aristo. vtraq̄: si quidem totũ resoluat bene se habebit stomachus: si vero nõ: sed trãseat in sclirosim qđ est vt plurimum per naturam eius: et materie eiꝰ: tunc eiꝰ cura est due res: prima vt studeas mollificare: deinde resoluere: et vtraq̄ simul agere.

Exterius applicãda

¶ Primam rem complent mollificãtia interius et exterius approximata simplicia vt adipes butyrũ mucillagines. Et composita vt emplastrũ de mucillaginibus oleũ amigdalarum dulcium et sisaminũ ⁊ similia simul cõmixta. ¶ Secundam rem complent diaforetica tẽperata proportionata mẽbro ⁊ materie predicta. Utrunq̄ simul cõplent emplastrũ de melliloto diaquilon et cerotũ hyssopi: et alia simplicia quoruȝ copiã superius in cura pleuresis scire te fecimus. Illic ergo perquire que ꝓpria et proportionata sunt illi: et in vsuȝ deduc cũ diligentia oportuna. Et si deũ timebis omnia experta tibi succedẽt ad votum. Si q̃ȝ transeat in dubellati cura eiꝰ est quam diximus in pleuresi et peripneumonia: illuc ergo recurre.

Emplȝ ꝓ apostemate stõi.

¶ Emplastrũ Rasis ad apostema stomachi ⁊ epatis durum cum non fuerit antiquatũ. ℞. seminis lini: aneti sicci: violaꝝ siccarũ alteecamomille siccaruȝ malue. añ. ʒ. v. spice ciperi sq̃nãti calami aromatici. añ. ʒ. vj. croci ʒ. iij. olei camomille. ʒ. xv. aggregentur cuȝ eo.

Aliud emplastrũ ad idem.

¶ Cõfectio emplastri eiusdẽ fortiter resoluentis apostema duruȝ sto-

machi ⁊ epatis:⁊ admiſtraꝛ vbi nō eſt calliditas:⁊ apoſte-
ma eſt antiquū. ℞.fenugreci ſemis lini ſe.caulis carpobal
ſami añ.ʒ.v.cordumeni ireos amigdalarū amararū coſti
myrrhe ſpice ciperi añ.ʒ.v.bdellij ſubalbidi.ʒ.vij.ſtoracis
liquide.ʒ.iij.maſti.ʒ.ij.liquiritie.ʒ.iij armoniaci cere citri-
ne adipis anatis añ.ʒ.iij.olei camomillini.ʒ.xx.gūmi diſſol
uanꝛ in pondere vini.ʒ.xxi.deinde aggregentur omnia:et
Trocisci de ſpica. fiat emplaſtrū cū eo vel vnguentū diaquilō. Abo. ¶Cōfe-
ctio trociſ.de ſpica ad apoſtema duꝝ in ſtō iuuatiua valde
℞.florum ſquinanti:tapſie ligni aloes cinamomi reubar
bari añ.ʒ.iij.croci myrrhe apij aniſi piperis coſti añ.ʒ.j.ſe
minis calami ſpice nardi añ.ʒ.iij.bdellij ſubalbidi.ʒ.ij.ma
ſticis ſtoracis liq̄de añ.ʒ.j.armoniaci.ʒ.ß.trociſci informē
tur in pōdere añ.ʒ.j.de quibꝰ deꝛ vnus cū ſyrupo acetoſo:
⁊ proprie qñ antiquatū eſt. ¶Cōfectio ſolutiui mundifi-
Solutiuū ſtomachū mūdificās cantis ſtomachū:⁊ expellentis ſupfluitates humidatū re
manētiū in eo ex fructibus humidis ⁊ cibis groſſis valde
℞.turbith albi ⁊ mūdi.ʒ.xx. zuccari albi.ʒ.v.gar.zinzibe-
ris;floꝝ camomille añ.ʒ.ij.pulverizetur:⁊ deꝛ in modum
trazec coclear vnū magnū:vꝉ p̄uū ꝓut nature ꝯuenit ⁊ ne
ceſſitas exigit. Et eſt ꝓpriū in debilitate ſtomachi:de qua
imediate diceꝛ. Si aūt nō cōfortetꝛ turbith educet ſupflui
tates groſſas et ſubtiles ſimul:nec trahet ab alijs ꝑtibus
corpis ad ipꝫ:⁊ eſt meliꝰ:poſt q̄d deꝛ zinzi.nō ꝯditū:quo-
niā exiccat ⁊ ꝯſumit illas:ꝑ alijs melius eſt ⁊ eſt ꝓprium.
¶Capitulum.xv.de correctiōe accidentiū ſequētiū egri-
tudines dictas:⁊ primo de debilitate ſtomachi.

Primus ſupra in primo libro cū poſuimꝰ curā
egritudinū q̄ poſt purgationeꝫ ſolutiui eradi-
cant ꝙ debilitas ſtōi nomē eſt cōe:ſed qñq3 ca
dit in toto corpe eius:⁊ ſequitur ipſius debili
tas oīm eius virtutū innate.ſ.⁊ influentis:et
qñq3 in ſuperiori pte eius:⁊ ſequitur ipſam debilitas ap-
petitus:⁊ qñq3 cadit in inferiori parte:⁊ ſequiꝛ ipam debi-
litas digeſtiue:et quandoq3 cadit in fundo ipſius ⁊ villis
retētionis ipſius:⁊ ſequitur illam debilitas retētiue. Veꝝ
tamē eſt:q2 ſimpl'r et indefinite ſumpta ſua ſignificatione
cōprehendit defectionem oīm virtutū:quarum eſt inſtru-
mentū. Sed ꝑm cōem acceptionem eius ſignificatio ſupra
defectionem digeſtiue ꝓprie cadit. Eſt enim eius opera-
tio principalis ad quā ordinaꝛ principaliter a natura vir-
tutibus miniſtrantibus alijs deſeruientibꝰ illi. ¶Ait em̄
Galenus. Gal.nomē ſimpl'r ꝓlatum ſi eiꝰ ſignificatio ſit in bonū de-
bet intelligi in meliori ſuo eſſe:⁊ a ꝯtrario ſenſu in deterio
ri ſuo eſſe:ſi enim eius ſignificatio ꝓtēdatur in malum:et
ꝓprie in his in q̄bꝰ natura cōpugnat morbo totaꝉr vt ipꝫ
expellat vt in criſibꝰ ⁊ ſiꝉibus:vbi ꝟo nō totaꝉr ſꝫ potius in
ſe ꝯfortaꝛ vel debilitaꝛ:nō vt eſt confortari mente:⁊ bene
ſe habere ad oblationes. Unde Gale.ait bonū vel maluꝫ
nō certū ſignū dāt ad ſalutē vel mortē:vt ī cura leuitatis
ſupra dictū eſt. Et ꝓinde quēadmodū fortitudo virtutis
corpis ſeu mēbri ſimpl'r dicta virtutū omniū denotat cō-
plemētū:ſiꝉr ⁊ debilitas ſimpl'r ꝓlata ipſarum virtutum
vniuerſaliter oīm includit defectionem:ꝑm quā equidem
ipam hic ſumimus:cū nocumētū virtutū eius ſingulariuꝫ
infra annuēte Dei filio ſingularia capꝉa ſubiungamꝰ. Si
gna aūt ipſius debilitatis exſtētis in ipo abſq3 eo ꝙ fit ex
parte cibi ⁊ potus ⁊ aliaꝝ reꝝ noſtrū corpus ingredientiū
necnō etiā ex pte regiminis aliarū rerū extrinſecarum ac-
cidentium ex quibus frequenter accidere conſueuit:ſunt
omnes egritudines euenientes ei predicte ex quibꝰ potiſ-
ſima eſt complexiōis equalis vel diuerſe malitia in ſe pn-
cipaꝉr eueniēs:aut ex vicinitate alioꝝ mēbroꝝ ꝓpinquoꝝ
ſeu remotorum ꝓut ſupra in mala cōplexione ſtomachi di
ctum eſt:cū ſit in toto corpe eius extēſibilis maxīe:et ſecū
dū Gale.in eſſentia ꝟtutū efficiat nocumētū:cum eniꝫ vir-
tutes operanꝛ in eo ꝑ qualitatiuaꝫ craſim:que eſt ex qua-
tuor qualitatibus ſub alteratiōe facta ipſarū per diſcraſiā
accidētē nō poterunt ipſas qualitates eligere debitas vt
quod vnicuiq3 ꝓpriū eſt agāt ꝯuenienter. Talis aūt mali
tia cōplexiōis diuerſe eſt omnis generis ſimplex ⁊ compo
Frigida ⁊ ſicca ē diſcraſiarum peſſima. ſita pura vel impura ⁊ maxime frigida:⁊ ſicca:que cum ſit
diſcraſiaꝝ peſſima ⁊ vite cōtraria ex ea virtutes deficiunt
omnes:vel humida:q̄ villoꝝ eius texturā rarificat:⁊ rela-
xat:⁊ maxime ſi eiꝰ materia ſit imbibita:ſicut aqua in char
ta madefacta:ex quo neceſſariū eſt virtutes eiꝰ valde debi-
litari oēs:⁊ maxime repētina ſicut frigida digeſtiua:⁊ at-
tractiua:ſicca ꝟo expulſiua:cū enim omniū operatio fit ꝑ
villos vt organa eius:eis debilitatis neceſſe eſt ipas de-
bilitari maxīe:virtutes em̄ naturales nō deficiūt:niſi defe
ctione organi. Signa eius ſunt duplicia:quedā ſunt īme-
diata:⁊ q̄dā mediata ⁊ conſecutiua:conſecutiua p̄ma ſunt
ſigna defectionū virtutū eius:q̄ ex defectu opationuꝫ col
ligimus. ¶Inquit em̄ Aboali.virtutum ⁊ opationū ad-
inuicē alie ex alijs cognoſcunꝛ:et primo appetitiue ⁊ attra
ctiue puta:q2 ſtomachꝰ nō appetit vel diminute appetit
nec trahit niſi cum pena:aut eſt attractio varia quaſi tre-
mula ⁊ ſicut ſpaſmoſa. Itē in retētiua:puta q2 non cōtra-
hitur ſupra cibū oīno nec comprehendit ipſum:aut debili
ter ⁊ mala cōprehenſione retinet:q2 tremula et cū tremo-
re:veꝝ qñq3 nō ꝑcipitur illud:ſed ſentitur labor ſtomachi
cū deſiderio deponēdi cibū a ſeipſo. Et ad illud ſunt vocā
tes:rugitus:tenſio ⁊ inflatio. Et ſignū debilitatis digeſti-
ue eſt tardatio cibi in eo:et multiplicatio īflāmatiōis ⁊ vē
toſitatis rugitꝰ ⁊ eructuatiōis inflatio palpebrarū et mul
tiplicatio phlegmatis:⁊ plurimū ſi perdurat perducet ad
cacheriā ⁊ hydropē carnoſam. Signa ꝟo debilitatis ex-
pulſiue ſunt:q2 tarde deſcēdit de ſtomacho cibꝰ ⁊ grauitas
ſupioris vētris ꝑdurat diu:⁊ tarditas exitus fecum:⁊ cum
egreditur exit cū dolore tortione ⁊ tenaſmone. ¶Inquit ij. apho. xviij.
Hip. Eoꝝ que nutriūt velociter ⁊ copioſe veloces ſeceſſus
fiunt:⁊ ecōuerſo:q̄ tarde:tarde erūt:q̄ omnia infra in ſpe-
cialibus capꝉis chriſto ſuggerēte diſtincte ponemꝰ. Scd̄a
ſunt ex facili paſſiōe aſſumpta:facile eniꝫ ex qualibet re no
cumētū in ſuis actionibꝰ manifeſtū fit ⁊ augeꝛ. Et ſi mul-
ta ſit defectio:a ſimilibꝰ ⁊ ꝯtrarijs patietur. Sed ſigna p̄-
dictaꝝ egritudinū que cauſe ſunt ipſius ſunt ſigna ipſaꝝ
p̄dicta ſupius:que debent eſſe recōdita mēti tue. Curam
eius ꝓperare opꝫ cū ſit ipſa omniū egritudinū corpis cā:
ipſe quoq3 ſtomachꝰ ſit mēbrum cuius debilitate totū cor-
pus debilitaꝛ. Et breuiter ſicut ſupra de ꝯſolatione medi-
cinaꝝ diximꝰ eſt tres res. Prima eſt remotio egritudinuꝫ
predictaꝝ q̄ cā ſunt eius quā ſuperius habuiſti. Scd̄a eſt
cōfortatio eius quā cōplēt cibi ⁊ potus ⁊ medicine ſtipti-
ce:⁊ contrarie diſcraſie ipſum ad cōmoderationē adducē
tes:q̄ ꝑm naturam ſimplices ⁊ cōpoſite interius approxi-
mate:⁊ exterius ꝑm omnē modū quas omnes ſupius ha-
buiſti:que diligēti tuo iudicio ꝓut diſpoſitio exigit diſcer
nenꝛ ſuadente gratia ſaluatoris. Tertia eſt regimē q̄d cō-
ſiſtit primo in ꝓhibitione rerū ex quarū vſu nocetur ſtōa-
chus:ſcd̄o in approximatiōe iuuantiū. ſicut enim in mo-
ralibꝰ vel ſpūalibus primo extirpanda ſunt vitia: deinde
inſerende virtutes:ita in naturalibꝰ et corporalibus prio
ꝓhibēda ſunt nocētia:deinde miniſtrāda vtilia. ¶Inquit ij. aphor. x.
Gale.⁊ anime igiꝛ que ſunt imūde cum tu erudies eas ꝑ
ſermonem qui erudit aīas cū hoc ꝙ non iuuantur ꝑ illud
aliquo iuuamēto:ledunꝛ ꝑ vſum maiori nocumento. Hip.
quoq3 ſequēs Platonē in hoc illud teſtaꝛ in naturalibus.
d. Nō pura corpa quātūcūq3 nutries tanto magis ledes.
¶Aduertendū tñ illud verū eſſe vbi cauſa debilitatis ē
multa:eo ꝙ ipſa cōfortationē fieri impedit:ſed vbi pauca
ſit pōt precedere ꝯfortatio vel ſimul fieri:eo ꝙ cauſa ꝯforta
tiōis pōt eē cauſa ablationis cauſe debilitatis:ſed de hoc
ſupra in cura cordis eſt dictū. Res aūt in quarum vſu no-
cetur ſtomachus ſunt:verbi gratia aer malus. In cuius
ſubſtātia ſunt vapores mali admixti hūidi ex aquis ſtan-
tibus ſtagnoꝝ lacuum gurgitū ⁊ paludū reſultātes ⁊ ma
le qualitatis. Ex herbis ⁊ fructibꝰ venenoſis vt eſt colo-
quintida laureola anabula oleandrum ⁊ ſimilia. Et ex ter-
ris in q̄bus ſerpentes et reptilia venenoſa inhabitāt. Et
ex ipſis ſunt edificia noua ⁊ multū ātiqua ⁊ etiā aeres cor-
rupti:vt ſunt peſtilētiales:⁊ aer ītolerabilis qualitatis ca
lide vꝉ fride ꝓprie ⁊ valde variabilis ī ea:oīs em̄ talis aer
ledēdo corpꝰ vniuerſam impedit ſtomachi digeſtionē:et
ex ꝯſequēti vniuerſas eius actiones perturbat. Nimia q3
quies q̄m ipſum mollit ⁊ infrigidat:exercitiū diminutū et
ſuperfluū reſolutiuū ⁊ ꝓprie poſt cibū. Cibus quoq3 male
ſubſtātie q2 groſſe viſcoſe heterogenee durus nō bene ma
ſticatꝰ. Nutriens em̄ maſticatione aliquā recipit digeſtio-
nē:vꝉ corruptibiles:vt ſunt piſces magni malathia entho
ma ⁊ male caſtrata:⁊ oſtraca dirimia carnes buballine eq̄
ne ſalite vetuſte ⁊ nouiter nate:panis opirꝰ cucumeris ꝑ-
ſica pira

fica pira poma imatura lac: brodiales: ⁊ etiã vnctuose: vt sunt olea medulle pinguedines ⁊ silia Et semina vnctuosa: vt sisamus: ⁊ similia: ⁊ cibus supflue quãtitatis prestãtis satietatẽ nauseatiuã ⁊ grauedinẽ. Inquit em̃ Aboali. nihil est deterius nausea: ⁊ discrete quãtitatis: qr nõ fit ex diuersis. ℂUnde Abo. nihil est deterius q̃ diuersa cibaria simul comedere: ⁊ lõgũ tẽpus in mẽsa prolongare: male qualitatis: ⁊ diuerse qr frigide: vt sunt fruct⁹ valde frigidi sicut sunt de genere arancioꝝ. ⁊ bactecha cucurbita lactuca ⁊ papauer: ⁊ acuta vt sunt eruca nasturtiũ sinapis ⁊ similia: ⁊ diuerse qualitatis vt sunt caules lẽtes: ⁊ silia: et sublcuãtis cibũ ad os stomachi vt raphanus. Et abominabilis ⁊ fetidus: ⁊ veneno sus vt fungi: ⁊ extremitates cau de cerui. Et ex fructib⁹ vt grana pini nõ abluta: ⁊ similia. Et ex herbis: vt olera mollia vt malua: ⁊ silia atriplices: ⁊ bleta: nisi cũ almuri: ⁊ aceto: ⁊ oleo: ⁊ porro sint pdita. Et ex seminib⁹ vt fenugrecũ semen canapis iuniperi: ⁊ agni casti: ⁊ similia. Et ex radicibus vt raphanus napi nõ in decoctione dissoluti ⁊ similia. Intẽporanee assumpt⁹: vt puta cũ nõ fuerit preassumptus iã digest⁹: nec cũ fames adeſt: ⁊ cũ aderit sustinuerit. ℂUnde Abo. nihil est deterius q̃ nutriens supra nutriẽs qđ nõdũ digestũ est mittere. Et subdit: sustinere famẽ stomachum putridis replet humoribus. Et tũc nõ permisso q̃ illos putridos deponat comedere. Itez inordinatus vt subtilis facilis digestiõis postponat grosso: ⁊ preter modũ: vt subito multũ repleat quoad virtutẽ. ℂInquit Hippo. vbicũq cibus preter naturam intrat illic egritudinẽ facit: manifestat vero sanatio. Et potus nociuus est potus vini grossi: ⁊ turbidi dulcis: et diuersi: ⁊ nimis antiqui: ⁊ male qualitatis venenose: qr sit illud in quo ceciderit: ⁊ mortuũ fuerit aliquod ex reptilibus venenosis vt scorpio qui sui natura petit illud: ⁊ superflue quãtitatis et fluctuãtis: intẽporanee sumpt⁹ vt ieiuno stomacho: ⁊ post cibũ fiẽte digestione nisi sit assuet⁹. ℂInquit em̃ Abo. sup cibũ tamen duas phialas aut tres bibere nõ nocet ei qui cõsueuit: ⁊ aque predicte grosse: et valde frigide: ⁊ tepide. Et vigilie superflue que prohibẽt ipm a digestione: ⁊ supflu⁹ somnus: ⁊ insuetus q̃ ſm Hip. stomachũ mollit: ⁊ lassum reddit: vel diminutus intemporaneus malo modo ⁊ figura factus. Inanitio cũ forti medicina violenta: ⁊ malitiosa: vt supra diximus. Et vomit⁹ freques: difficilis: ⁊ violẽtus qui stomachũ facit lacunam supfultatũ ipsum debilitando: ⁊ supfluitates corporis ad ipm currere prouocando. Repletio supflua cibi: et potus et humoꝝ que superius dicta sunt: necnõ et supfluitatũ fecalium ⁊ vẽtositatis in intestinis: ⁊ ipsius retẽtio. Nã regurgitãdo per sui naturã superi⁹ circulariter redit: ⁊ ascẽdit ad stomachũ: ⁊ caput ipm debilitat: ⁊ perturbat. Et dimissio cõsuete euacuationis: omnia anime accidẽtia naturam extenuãtia ab ea que ſm naturã est existẽtia vt tristitia iracũdia timor ⁊ gaudiũ immoderatũ. Coitus quoq plurim⁹ ⁊ pprie post cibũ: ⁊ balneũ superfluũ ⁊ resolutiuũ Oia pdicta sunt i quoꝝ vsu nocetur stomach⁹ sani corporis: ⁊ multo magis lassi ⁊ debilitatis: ⁊ ptrariis iuuat ⁊ cõfortatur q̃ p te eligere potes: si prudẽs natura: mẽte exercitatus fueris: ⁊ opz in sciẽdo naturã stomachi: ⁊ ppꝛioꝝ et memor sis eoꝝ q̃ natura ipsius exigit: q̃ in cura egritudinum eius ⁊ malitia cõplexionis ſm modũ vniuersalem tibi nota fecimus: ⁊ capitulo de cura egritudinis instralis in quãtitate. ℂMedicamẽ expertũ archidiacõi pfortãs stomachũ debilẽ. ℞. minue aromatice. ʒ. j. tyriace bone. ʒ. j. misceãtur: ⁊ dẽtur cum vino aromatico decoctionis mẽte sicce: pfortat etiã totũ corp⁹. ℂPilule abbatis. ℞. laudani mas. añ. ʒ. iij. Informẽtur pilule ⁊ dẽtur. iij. mane ⁊ sero quotidie añ cibũ sunt expte. ℂPilule ad idẽ confortant stomachũ: ⁊ oia viscera debilia ⁊ mollificata. ℞. masticis albi. ʒ. j. mẽte sicce. ℈. ij. macis. galãge: gariofi. cinamomi: ligni aloes. ʒ. ß. ase odorifere corticũ thuris añ. ʒ. ß. squinãti. ℈. j. spice. ℈. ß. ⁊ si ẽ nausea: adde ameos: ⁊ cardamomi: et corticũ citri añ. ʒ. j. puluerizẽtur: ⁊ cõficiãtur cũ miua aromatica: ⁊ dẽtur mane ⁊ sero tres ante cibũ. ℂPilule andromachi sapiẽtis: ⁊ sumũtur omni hora mũdificãt stomachũ: ⁊ pfortãt. ℞. aloes: turbith myro. citrinoꝝ añ. ʒ. iij. ⁊c. masticis: salis indi: croci: anisi. añ. ʒ. j. Cõfice pilulas cum oximelle: dosis est. v. vel. vij.

Deteri⁹ nihil ẽ q̃ diuersa cibaria simul comedere et lõgũ tẽpus i mẽsa plõgare

2 apho. 17

Uomitus frequẽtis nocumẽta

Medicamen expertũ: stoma chi cõfortatiuũ.

Pilule stomachi cõfortatiue.

Pilule ad idẽ.

ℂDe debilitate stomachi.

Um stomachi debilitas cũ siti ⁊ tarda descensiõe cibi de stomacho fuerit: ⁊ acido ructu: fuerintq pdicta parua: neq vetusta: stomachus cũ trociscis de rosis est curãdus: qui. ℞. pulueris rosaꝝ rubearũ. ʒ. iij. xiloaloes: spice: masticis casie lignee: squinanti: cinamomi: absinthij. añ. ʒ. j. aspergãtur cum vino veteri: ⁊ informẽtur troci. auꝛ. j. ⁊ ß. et detur in mane. j. cum. ʒ. j. potionis de seminibus quotidie q̃ est. ℞. cimini ameos: añ. ʒ. j. ⁊ bulliant in mina. j. aque donec aqua sit rubea: de qua sumatur cum eo. Nutriat̃ po cum his que sunt facilis digestionis: ⁊ paucarum supfluitum q̃ cũ redolẽtibus speciebus ⁊ seminibus sint cõdita: ⁊ potẽtur vino veteri. Si aũt pdicta accidẽtia vetusta fuerit: sumatur diacimini: ⁊ diaolibani auꝛ. j. cũ vino veteri puro: vel diaciminum solum detur si vẽter strict⁹ fuerit: si aũt solutus detur diaolibanũ: hoꝝ aũt cõfectiones sunt note. Si aũt hec nõ suffecerint squama ferri cũ vino dãda erit. Cui⁹ cõfectio est. ℞. seminis anisi: fen. apij: cimini: ameos amidem: origani: cheisim: carui: seminis coriandri: piperis lõgi. melano piperis: cinamomi: thuris: spice. gar. nucis muscã. ciperi: zinzibe. añ. auꝛ. v. scorie ferri auꝛ. x. his omnib⁹ sextuplum vini addatur: ⁊ coquãtur donec ad medietatez redeãt: ⁊ coletur: deinde eger quotidie de hoc. ʒ. xx. sumat et nutricationes alleuiet: ⁊ abstineat a fructib⁹: ⁊ herbis: ⁊ cibis: ⁊ potibus frigidis: ⁊ aqua specialiter frigida: lz eam appetat valde. ℂEmplastrũ Ibernici pfortãs stomachũ: et est tẽperatũ sanũ ⁊ exptũ. ℞. folioꝝ ro. sandaloꝝ rubeorum: ⁊ alboꝝ: pulpe sumach: añ. ʒ. ij. spice. squinãti: storacis calamite. añ. ʒ. iij. absinthij loti i aqua rosa. mẽte sicce ana. ʒ. ß. laudani cimini torrefacti: anati: j. olei rosa. ⁊ cere qđ sufficit masticis. ʒ. ß. ℂEmplastrũ aliud qđ stomachũ reddit robustũ: et calefacit. ℞. storacis: spice: squinanti: absinthij calami aromatici: masticis añ. ʒ. ij. Ex his cũ vino veteri: ⁊ succo citonioꝝum aspersis fiat emplastrũ: ⁊ superponatur stomacho. Item emplastrũ nostrum supra in antidotario nostro positũ calefaciẽs ⁊ cõfortãs. Et stomatichõ Galeni in delicatis vel pãn⁹ suffumigatus cũ ligno aloes madefacto in vino odorifero suppositus calefactus sufficiẽter: et diu retẽtus pdest. ℂPilule magistri Ioãnis casamizule cõtra stomachi debilitatẽ ⁊ purgãt. Recipe. ro. masticis reubarbari. añ. ʒ. v. aloes optimi ad põdus oim: salis gẽme pulpe: myrobalanoꝝ chebuloꝝ ⁊ citrinoꝝ. añ. ℈. j. conficiantur cũ succo mente ⁊ informẽtur pilule de quibus sumãtur. v. vel. vij. ante cibũ ⁊ post cibum. ℂPilule Pauli facientes ad defectionẽ stomachi: ⁊ debilitatẽ appetitiue virtutis ⁊ vomitũ: ⁊ defectionẽ virtutis digestiue q̃ est ex fortitudĩe sensus stomachi quã patiũtur aliqui post pharmaciam vel ebrietatẽ vel ingluuiem. ℞. rosa. masticis: galle. añ. ʒ. j. ß. ligni aloes: charabe: seminis berberis sumach. añ. ʒ. ij. gar. masticis: cubebarũ: cardamomi: añ. ʒ. v. ß. ligni aloes: charabe se. accide: corallo icensi: boli armeni. añ. ʒ. j. spice: cinamomi: alochin: asari añ. ʒ. j. fac puluerẽ: ⁊ frica cũ oleo rosato: deinde adde zuccari. ʒ. xx. da bibere. ʒ. iij. cũ aqua fructuũ vel cũ syrupo rosato: si vis eos cõtẽperare. Oleũ masticinũ valet ad stomachi debilitatẽ. Electuariũ de cinamomo ſm Abo. ⁊ de xiloaloes ad frigidam. Et ad calidã syrupus de agresta. Abo. ait. Corallus rube⁹ suspẽsus ad collũ: ita q̃ tangat stomachũ cõfortat ipsum: ⁊ preseruat a dolore eius: de quo sequitur dicere.

Trocisci de rosis.

Potio de seminib⁹.

Cõfectio đ squama ferri.

Emplastrũ stomachi cõfortatiuum.

Aliud emplastrũ ad idem.

Pilule stomachi cõfortatiue: et purgatiue.

Pilule Pauli facictes ad stomachi defectionem.

Nota đ corallo.

ℂCapitulum. xvj. de medicinis doloris stomachi ⁊c.

Equitur de dolore stomachi. Circa quem sciẽdum est q̃ dolor stomachi in speciebus causis et signis: ⁊ intẽtionibus curatiuis cõuenit cum soda ⁊ dolore alioꝝum membroꝝum quantum ad generalia: differt vero quãtum ad specialia que variantur in membri natura. s. stomachi in quo est dolor. ℂUnde aduertendum q̃ dolor stomachi est sensus nociuus accidens ei: ⁊ distinguitur plurimum ratiõe sue essentie: ⁊ ratione loci: ratione sue essentie: quia est acutus: extẽsiuus vel grauatiuus: ratione loci: quia aut est in toto: aut in parte: aut i orificio eius vel in fundo. Et post causas cões ⁊ generales enumeratas supra. Causa specialis in eo est multiplex ſm multiformẽ ipsius euentum. Ex hominibus namq sunt quibus aduenit dolor ante comestionem: ⁊ cum comedunt sedatur. Et ex eis sunt quib⁹ accidit dolor post comestionẽ: ⁊ post cõpressionẽ cibi: quod

Dolor stomachi qđ

Cause.

est post quartā horā:⁊ fiēte digestione cessat. Et ex his sūt qb⁹ pdurat:⁊ nō sedat nisi euomāt qdā qd est sicut acetū qd piectū in terra ebulit. Et ex eis sunt in qb⁹ nō sedat do lor nisi cū descēsione cibi ab eo:⁊ egestio appet cholerica Ex eis vo sunt in qbus pdurat lōgo tpe nec sedat aliquo. pdictoꝝ modoꝝ. Et ex oibus ē cui accidit dolor facta dige stione:vł circa finē ei⁹:⁊ vomitu liberat. Et ex eis ē cui ac cidit dolor ppter multitudinē comestiōis et⁹ in fame men dosa:⁊ canino appetitu. Et ex eis sunt qb⁹ accidit ppter iterationē comestiōis:⁊ sordinationē ipsi⁹. Et ex eis sunt qb⁹ accidit a re calida adustiua. Et ex eis sūt qbus accidit dolor ppter potū aq̄ frigide. Et ex eis est cui accidit dolor extēsiuus:percussiuus:vel grauatiuus. Et ex eis sunt qb⁹ accidit dolor extēsiu⁹:pungitiu⁹: vel grauatiuus cōtinu⁹. Et qnq̄ est periodic⁹. Et ex eis sunt in qbus pmutat:⁊ ad cerebrū ascēdit:⁊ ad cor:⁊ ad neruos. Et ex eis sunt in qb⁹ pmutat ad intestina. Et cā cuiuslibet ē aut i se:aut ex cōita te:aut vtraq̄. ¶ Primi aūt cā ⁊ in se ē si sit ex cibo vel alijs superuenītib⁹ debilitas eius:⁊caloris ipsius multiplicātis vētositatē aliquā q̄ est cā doloris. Ex cōmunitate cā ē mul ta effusio melācholie de splene ad stomachū ad excitādū appetitū cū superfluit:aut cōcursus superfluitatū ad ipsum apud tolerantiā famis. Inquit enim Aboali. Tolerare fa mem putridis stomachum replet humoribus. Causa autē secundi est effusio cholere de epate ad stomachum iuuāde digestionis gratia:que ambe non ledunt in principio:qm̄ ambe cadūt in profundum: cunq̄ cibus sumptus permi scet eas mouētur cū cibo:⁊ faciūt dolorē:⁊ qd currit ⁊ ascē dit ad os stomachi educitur vomitu:⁊ qd ad fundū descē dit educit egestiōe⁊ quiescit dolor. Tertij vo cā ē imbibitio pdicti humoris: vel collectio apostemosa in ipso: quare nec supnatat vt vomitum faciat:nec descēdit:vt cū seces su egrediat. Quarti cā ē effusio catarrose materie ad ipm de cerebro in q̄ multiplicata extitit hora digestiōis:⁊ facte in sōno marie: nec extūc descēdit ⁊ infert dolorē: ⁊ cū vo mitu educit cessat. Quīti cā ē repletio extēsiua ipsi⁹quoad vasa. Sexti cā ē disturbatio digestiōis: q̄ vētositatē multi plicat. Septimi cā ē diuersitas rei assūpte. Octaui cā ē fri giditas aq̄ q̄ indigestibilis ⁊ nature prraria ē. Noni cā ē vētositas i eo. Decimi cā ē phlegma multiplicatū i stoma cho. Undecimi cā ē materia pdicta i stōacho gñata:⁊ fctā massiua. Et si ē ptodic⁹:cā ē dispositio pticulaꝝ mittētium aliqͣ:⁊ ipi⁹ recipiētis ⁊ gñantis. Inqt em Gal.q̄cūq̄ in periodis exacerbāt febres particulaꝝ innascūt dispositio nib⁹ mittētiū:recipiētiū:attrahētiū:⁊ gñantiū. Ultimi vo cā ē mot⁹ humoris naturalis vel syntomatic⁹. Signa aūt doloris sunt sēsus corrupt⁹:qr nociue rei pñtis pceptio:q̄ si fortiter ipmat:⁊ dolor nō sētiat:mēs egrotat:vt voluit Hippo.cū air. Quicūq̄ dolētes aliqd corpis plurimū do loris nō sentiūt his mēs egrotat. Et signa specierū ei⁹ sūt nota ex earū pprietate vocabuloꝝ. Et signa cārū spālium et principaliter prime sunt signa debilitatis supius dicte. Signa vo scde sunt exeūtia pdicta post dolorē ad q̄ sequit quies ipsi⁹. Signa igitur tertie sunt singultus vel apostē matis signa. Quarte signū est descēsus catarri:cū dictorū priuatione exeūtiū ac signoꝝ apostematis. Quīte signū est manifestū. Sexte cāe signū est manifestū:⁊ tumor circa stomachū cū grauedine. Et etiā signa septime cāe sunt ma nifesta. Et silr octaue. Et none cause signū est repletio ex tēsiua cū impetu supueniēs:ac si ictu pcutiat. Deīde ē sen sus grauitatis Undecime vo cause signū ē dolor cōtinu⁹ cū malitia cōplexiōis stomachi: ⁊ dispositiōis ipsi⁹ ab eo qd inuenia tur in alijs mēbris. Et cause vltimū signū est dispositio particularū predictarū apparens. Signa pmu tationis eius sunt. Nā si pmutatur ad cor:⁊est cū materia et est calida:⁊ effumās:accidit debilitas puls⁹ tremor cor dis:sincopis ⁊ sudor frigid⁹:⁊ extremitatū frigiditas:⁊ dis nia seu spūs offensio nō cōtinua:q̄ sunt mali signa:⁊ qnq̄ mortis. Et signa permutationis ad cerebrū: ⁊ neruos est paralysis:⁊ añcedit eā cōgelatio stupor scotomia⁊ vertigo. Et signa pmutationis eius ad intestina:⁊ cuȝ materia est frigida grossa:⁊ vētosa sunt yleon:⁊ colica: ⁊ dolor artet:c⁹ ex pmutatiōe ad iūcturas. ¶ Cura. In cura doloris stōa chi duplex ē intētio:gñalis.s.⁊ specialis. Generalis ē q̄ cau sas impinētes ipm gñales:que sunt tres.s. mala comple xio diuersa:solutio cōtinui:⁊ vtrunq̄ cōplectens.s.vt apo stema considerat remouēdas:⁊ est eadē ei quā supra i cura sode dixim⁹. Specialis est q̄ speciales causas hic enume ratas:⁊ alias consimiles est abscindēs put mēbri natura: s.stomachi innuit:q̄ auxilia eligit sibi puenientia:⁊ sunt p pria:presupposita ergo gñali:vt ex pmissis ibidē:⁊ in hac particula nota specialē prosequamur attente sine dilatiōe est em talis dolor fortis etiaȝ si ex leui sit cā. Imprimit em in stomachū:qd mēbrū ceteris mēbris sensibili⁹est sm Ga. et sic magis est pceptiuus ipsius ⁊ proinde maioris nocu menti impressio eius:ac nocumentū ad principalia ⁊ vni uersum corp⁹ extēditur quibus alligatur: vnde accidētia insurgūt plurima ⁊ verēda. Sic equidē raro est adeo puus quin fortis sit. Et raro est fortis:quin resoluēdo spūs viru tem psternat. Ob qd frequēter mortis est puocatiuus cuȝ superexcedat modū:quo casu mitigare oportet eū primo: deinde causam eius impinētem quecunq̄ sit auferre. Si vo sit suauis nature tolerabilis tm̄ causaȝ eius opȝ abscin dere. Auferendo em eā simul ⁊ dolorē auferim⁹. Aut enim Gal. mititigatiua doloris sup excessum: vt ifra de cura di cem⁹artetice sunt duplicia:quedā respiciūt:⁊ ptractāt cām impinentē et percipiētē simul: ⁊ quedā solū causam pci piētem: ⁊ nō impinentē:nisi calida fuerit:⁊ subtilis. Pri ma sunt duplicia frigida apocrustica:qualia sunt rose:myr ta rubus:folia vitis:salicis:citonia:sumach:spodiū:sāda li:⁊ silia. Et alia sunt calida tēperata primū gradum non excedentia:stomacho cōuenientia:cōia et ppria:qualia sūt camomilla:mellilotuȝ:anetū:anisum:apiū: semen caulis napi:amomū:absinthiū:squinantū:amigdale: fenugrecū: semen lini:radix altee:malua:hyssopus humida:⁊cerotum eius:⁊ silia in pmo gradu calida:⁊ pprie qñ cū eo fuerit cō solidādi potētia:sicut gummi prunorum:⁊cerasoꝝ tereben thina amiduȝ crocus:⁊ laudanū:hec ⁊ ipsoꝝ olea:feces:⁊ aque exterius applicate sm omnē modum.s.embrocatio nis infusiōis epithimatis cum spongijs filtro pannis:la na stupa:in vesica vitrea balneo:in sacellis inclusis cata plasmata emplastrata:⁊ cerotis inuncta. Et qdā ex eis est interi⁹ sumpta:⁊ pposita per modū apozimatis. Et ex eis est somnus:q̄ retrahēdo sensum ⁊ calorē materiā digerit. Prouocantiū autem somnū quedā sunt frigida:⁊ stupefa ctiua:que infra specificātur:quedā calida:vt anetū: oleū ei⁹ vsnea myrrha croc⁹:flos amigdalarū:⁊ silia. Et inebriā tia:vt vinū purum:⁊ fumosum nō antiquū:qm̄ sm Ga. vi gilias gignit. Et gallia:⁊ crocus in vino:zizania:amomuȝ armel:⁊ marmacur:attalis permixta cū vino inebriat ma gnifice. Et agrimonia sub capite posita a pprietate facit dormire. Prouocetur ergo somnus si frigida fuerit cā do loris cum calidis predictis et proprie si pinterius appro ximanda puocare intēdas. Si vo fuerit calida:cū frigidis Si vo per approximāda exterius cū quolibet poteris p uocare:⁊ cum eo qd a pprietate hȝ puocare intus ⁊ extra Scda vo sunt narcotica stupefacientia:quorum multe sūt species in fortitudine ⁊ debilitate stupefactiōis differētes eorum em fortius est opium. ¶ Uñ Abo.ex opio cū casto reo iuuatur qñq̄ stomachus lapsus ex dolore. Deinde po ma mandragore:semen eius ⁊ cortex radicis eius : deinde papauer ⁊ iusquiamus:deinde solatrū:deinde coriādrū:et mucillago psilij:deinde nix:⁊ vltimo aqua frigida. ¶ Inqt em Hippo. dolores ⁊ tumores:⁊ podagra si in rubeū fue rint tendentes aque frigide infusio refrigerat ⁊ attenuat: stupor enim mediocris quem inducit soluit dolorē. Alia vo sunt ex his cōposita:vt tyriaca filoniū:⁊trifera magna: athanasia. Et alia antidota magna. Que oia sm ordines approximabis:⁊ put sup.in lib.cōsolationis dixim⁹ q̄ cuȝ re habēte virtutē:⁊ pprietatē pformādi:⁊ defendēdi stōa chū ministrabis:vt est mēta:mastix:spica:⁊ castoreū. Et ex eis est dolor induct⁹ in aliquo extremoꝝ vehemētior q̄ de nigrat ipm:sicut Hipp. dixit in aphorismis:ex eo q̄ trahē do virtute sensibilē ad remota sensuȝ minuit in stomacho. ¶ Et ex eis sunt cibi et potus grossum generātes sangui nem vt lentes:frumentum coctū:carnes bouine:extrema⁊ viscera animaliū:⁊ pisces magni:⁊ vinū magnū nigrū spis sum:⁊ ponticum qui sensum operātur obtusuȝ:⁊ acutū in spissant:⁊ obtundunt humorem. Que vo causam spālem abscindunt impinētem sunt diuersa sm diuersitatē ipsi⁹ superius numerata. Aut ergo cā est debilitas stomachi:et caloris digerētis ipius:⁊ hui⁹ cura est due res.s. cōfortare et resoluere

Galenus.

Hippo. 2. Apho. vi.

Intentio duplex in cura dolo ris stoma chi.

Galenus

Stōachi dolorē mi tigantia.

Sōnū p uocantia.

2. Aphor. xlvi.

et reſoluere vētoſitatē: ⁊ tradidimus hec ſupra que ſunt il
lam cōplentia et per quē modū. Et ſi q̇dē ſit per cōmuni-
tatis viam: ⁊ ex effluxione materie melācholice de ſplene
ad ipſuȝ: cura eſt quatuoꝛ res: pꝛima ē ſplenis euacuatio:
ſcōa eſt materie melācholice ad cōtrarium tractio: vel ad
aliud deriuatio: tertia eſt ipſius cōfoꝛtatio: ⁊ ductuū ipiꝰ
aptio vt ad exteriꝰ expellat: ⁊ nō ad ſtomachū: quarta eſt
ſtomachi cōfoꝛtatio: et viarū cōſtrictio: vt ipām repellat
fluētē: ⁊ nō recipiat. ¶ Pꝛimā rem cōplēt euacuātia ipm
ꝓpꝛie vt eſt epithimū: polipodiū: lapis lazuli: armeni my
roba. indi: emblici: bellirici: ⁊ ſiſia. Et ſi fuerit cū pctō ſan-
guinis flebotomia ꝺ baſilica ſiniſtra vel de ſcylem ſiniſtre
Galenus. manus vel emoꝛroidaꝝ apertio. Inq̇t em̄ Gal. in maximo
eniȝ doloꝛe: ⁊ in acutiſſimo apoſtemate nulla melioꝛ medi
cina hac eſſe pōt. ¶ Secundā rem cōplent ventoſarū ꝓie
ctio in hypocūdrio ſiniſtro: vel ī alio loco ſtomacho oppo
ſito: ⁊ ſpleni: vt ī renibꝰ vel inguinibus. ¶ Tertiā rē ꝯplēt
capparus ſcolopēdria tamariſcus intꝰ ⁊ extra: ⁊ per oēm
modū appꝛoximata. ¶ Quartā rē cōplent calida ſiptica
ſtomacho appꝛoximata intus ⁊ extra: intus vt myꝛoba. cō
diti citonia condita: xiloaloes: cinamomū: ſpica: macis. et
alie ſpēs appꝛopꝛiate: ⁊ cibus pꝛeparatus cum eis ⁊ aceto
et potꝰ vini puri in quo decocta ſit peonia miniſtratus. Ex
tra vt ſpōgia madefacta in aceto calido: cū ſpica: mēta: et
maſtice. ¶ Si aūt ex tractu ſupfluitatū ad ſtomachū tpe
famis cura eſt altero duoꝝ modoꝝ ſicut docuit Aboa. q̇
aut cū euacuatiōe ante cibū ꝑ vomitū: aut cū aſſumptiōe
alicuiꝰ lubꝛificatiui ante cibū qꝺ ipm deponat de ſtōacho
et eſt notū. ¶ Secūdi cura eſt ſil'r quatuoꝛ res. pꝛima ē mit-
tentis epatis euacuatio: quā cōplēt abſinthii ſuccꝰ ⁊ vinū
eius. reubarba. caſiefi. tamarindi māna: ⁊ myꝛo. citrini. ſe-
cūda eſt materie deriuatio quā vētoſatio ī dextro hypocū
drio cōplet: vel in doꝛſo renibus ⁊ inguinibus: tertia ꝯfoꝛ
tatio epatis quā cōplēt abſinthiū: eupatoꝛiū in decoctiōe
ſeri capꝛini: vel aqua fructuū: vel ſuccus roſarū ⁊ endiuie:
et ſil'ia intus ⁊ extra appꝛoximata ꝭm oēm moduȝ: quarta
eſt cōfoꝛtatio ſtomachi ⁊ viarū cōſtrictio ne recipiat īfluē-
tem cholerā quā cōplent citonia: pira: ſoꝛba: neſpilla: ſu-
mach. granata muza interiꝰ exhibita: ⁊ rob ipoꝝ pāis cū vi
no: ⁊ extra cime rubi: ſpodiū ⁊ folia vitis cū ſauic: ⁊ agreſta
emplaſtrata: ⁊ alia q̄ ſuperius diximus in pꝛima ꝑticula.
¶ Tertij curā habuiſti hic ſupꝛa de cura male cōplexiōis
cū materia: ⁊ de cura apoſtematis. ¶ Quarti cura ē ſicut
catarri. ¶ Quinti cura eſt vomitꝰ: ⁊ abſtinētia. ¶ Sexti
cura ē vomitꝰ ⁊ oꝛdinata comeſtio: ⁊ bibitio. ¶ Septimi
cura eſt vomitꝰ: miniſtratio rei frigide tēperate: vt ſūt gra-
nata perſica parū muza ⁊ acria. Et ſi cū moꝛdicatiōe ipm
ſedāt magis frigida: vt lac acetoſum: ſuccꝰ macianoꝛū: aq̄
frigida: ⁊ ſil'ia: ⁊ ſuccus folioꝝ vitis exterius applicatꝰ cuȝ
ſauic odei. ¶ Octaui cura eſt vomitus ipſius: ⁊ miniſtra-
tio rei calide intus vt ȝinȝi gar cinamomi: galāge diacala
mēti ⁊ diatriō pypeꝛ ⁊ ſimiliū. Extra vt eſt abſinthiū em-
plaſtratū cū vino: aut melle pāni calefacti: ⁊ fumigati cuȝ
ſpica: ⁊ ligno al. ⁊ vnctio cū oleis calidis ſupꝛadictis. ſ. de
lilio: aneto: nardino: maſticino: ⁊ de piperibꝰ: ⁊ balneū ī de-
licatis ꝓpꝛie: ⁊ in robuſtis emplaſtro calefacto ⁊ confoꝛta-
to in antidotario noſtro dicto. ¶ Noni cura eſt cura ven-
toſitatis: ⁊ īflatiōis: ⁊ ex appꝛopꝛiatis eſt ius galli antiq̇:
et darſeſehan: andacoca ⁊ ſalgēma ſpica caſtoꝛeū galāga:
et cōfectio eiꝰ. ¶ Decimi cura eſt vētoſitatis ſtomachi cu
ra ſupꝛa in cura vētoſitatis ſtomachi dicta. ¶ Undecimi
cura eſt cura malicie cōplexiōis ſtomachi cū materia phle
gmatica quā hic diximus. Et ꝓpꝛiū eſt agaricus trāſglu-
titus. Et ſi eſt māſiua eſt eadem cura: ſed foꝛtioꝛ. Si ꝟo ſit
periodica: ⁊ permutabilis diſpoſitionū particularū coꝛre-
ctio ipſius eſt curatio: q̄ ex cura ſecunde ⁊ tertie cauſe tibi
eſt manifeſta: ſi chꝛiſtus tua illuminatio ſit quem timebis.
Pilule Hippo. ¶ Pilule Hip. quas Al. in ſuo antidotario ponit exper-
te ſunt: ⁊ de vltimis ad doloꝛē ſtomachi ex quacūq̄ cauſa
ſi dentur tres vel quinq̄ ponderis. ℈. j. p̄cedēte digeſtione
cum oximelle ſquillitico: ⁊ gelentabin: ⁊ aqua decoctionis
mēte ſicce: ⁊ aniſi: ⁊ feniculi: ⁊ ameos: ſi materia fuerit groſ
ſa: viſcoſa: ⁊ difficilis eradicatiōis: vel cū ſyꝛupo acetoſo: ⁊
pꝛedictis ſi facilis: ⁊ nos infra ponemꝰ cap̄. de cura ſcro-
phula. ¶ Abo. ſi doloꝛ ſtomachi ex vnctuoſitate fuerit p̄ꝛo
cata in ſtomacho: aut in eis q̄ ſequūtur eū cōferunt ei gra-

na lauri: ⁊ ciminū aſſatū cū melle cōfecta ſtomacho appli-
cata per modū emplaſtri: vel euapoꝛata cū vino. Et ſi eſt
doloꝛ melācholia inflatiua: tūc opȝ vt euapoꝛatio fiat cū
alumine ⁊ dragagāto ꝯtritis cū acetoſo aceto: additis ra-
mis aneti ꝯtritis. ¶ Doloꝛ aūt q̇ fit poſt cibū: ⁊ nō ſedatur
niſi vomitu malꝰ eſt: ⁊ rectiꝰ vt ſumat aliq̇d meliꝰ añ cibū.
Et vt ꝯſideres cām illiꝰ ex caplo vomitꝰ ⁊ euacues illꝺ qꝺ
opȝ euacuare ex infuſiōe aloes: ⁊ ſil'ibꝰ. Deīde adminiſtra
trociſcos de ſtella q̇ valēt ad doloꝛē ſtomachi: ⁊ ipſi recipiē
ti ſuperfluitates expulſas ex reliquis mēbꝛis. ¶ Et ex eis
que conferunt ad hoc: eſt vt ſumat olibani. maſticis: nigel
le ameos: coꝛticū fiſticoꝝ viridiū: ⁊ xiloaloes crudi omniuȝ
añ. partes equales terant: ⁊ cribellent: ⁊ conficiant cū mel
le emblicoꝝ. Et ſumat ex eis oī die añ cibū quātitas ℈. ij.
vſq̄ ad aur. ij. Et cōfert etiā miniſtratio coꝛiandri ⁊ ſyꝛupꝰ
granatoꝝ cum mēta. Et ex eis que cōferūt doloꝛibus ſto- Pelles intriſece ſtomachi gallinarum.
machi cū ꝓpꝛietate ꝭm qꝺ teſtatur Abo. ſūt pelles intriſe
ce ſtomachoꝝ auiū: ⁊ ꝓpꝛie gallinaꝝ exiccate ⁊ puluerizа
te: ⁊ bibite cū vino ⁊ carnes obſtracoꝝ: neq̄ decocte: neq̄
aſſate. Et radix peonie: ⁊ ſe. eius. Et etiā ℈. ij. ex ſuccini bi-
bunt cū hydromelle ad doloꝛē ⁊ moꝛdicationē: ⁊ coꝛallus
ſuſpenſus ad collū: ita ꝙ tāgat os ſtomachi. ¶ Cōfectio Trociſ. ſtelle.
trociſcoꝝ ſtelle: qui in potu dātur ad doloꝛes ſtomachi val
de ꝓfundos. ℞. ſpice: maſticis. cinamomi: thuris: ſquinā-
ti: caſtoꝛei: myꝛrhe: piperis: mādragoꝛe: ſemis iuſq̄ami: abſin
thij: opij: aloes: añ. ℈. x. īfoꝛment trociſci: ⁊ dent in potu. ℈. ij.
cū vino: ⁊ ſunt de vltimis: ⁊ ſūt almāſoꝛis. ¶ Itē cōfectio
troci. de roſis maioꝛ cōferēs ad doloꝛē ſtoma. ⁊ malitiā di Trociſ. de roſis maiores.
geſtionis inflationi. ⁊ inceptioni hydropiſis: ⁊ febꝛibꝰ an-
tiquis. ℞. roſa ℈. iij. xiloaloes. ſpice: maſticis: caſie lignee
floꝝ ſquināti: cinamomi: abſinthij romani. añ. ℈. j. infoꝛmē
tur trociſci cū vino veteri: ⁊ dent in potu cum aqua radi-
dicis: quoꝝ doſis ſit. ℈. ij. ¶ Confectio alia trociſ. de roſis
minoꝛ ad doloꝛē ſtomachi phlegmaticū cū quo eſt humoꝛ Trociſ. de roſis minores.
cholericus: ⁊ ad iſlāmationē anhelitus ⁊ malitiā digeſtio-
nis. ℞. roſaꝝ rubearū tritaꝝ. ℈. x. ſpice aromatice: maſticis
añ. ℈. j. ß. īfoꝛmētur troci. cū vino: quoꝝ doſ. ſit. ℈. ij. ¶ Tro-
ciſci Andromachi faciētes ad doloꝛē ſtomachi ⁊ difficulta Troci. andromachi
tem vētris: ⁊ difficultatē vrine. ℞. ſe. apij. ℈ vij. ſemis aniſi.
℈. iij. rauedſeni piperis albi floꝝ ſq̇nāti: caſtoꝛei: ſpice: cina
momi: opij. añ. ℈. j. et ß. aloes ſuccutrini: maſticis croci. añ.
℈. j. abſinthij. ℈. iij. tere ⁊ cribella: ⁊ cōfice cū ſucco mēte: īfoꝛ
ma troci. ⁊ vtere. ¶ Hip. Medicamē cōfoꝛtās ſtomachū: Medicamē ſtōi cōfoꝛtatiuū.
et virtutē eiꝰ fugans doloꝛes: ⁊ faciēs accelerare digeſtio
nem. ℞. galāge: maſticis ligni aloes cinamo. ſe. myꝛte. añ.
℈. iij. eufragie: aniſi. añ. ℥. ß. ȝiȝi. ℈. j. coꝛticis fiſticoꝝ exterio-
rū: olibani roſ. añ. ℈. ij. ſpice. ℈. j. ſalis gēme. ℈. iij. ȝuccari ad-
miniſtrari vel ſyꝛupati cū aq̄ ro. li. ij. doſ. eſt a. ℈. j. vſq̄ ad. ℈.
j. et. ß. ante cibū et poſt. ¶ Aliꝺ quo ad doloꝛes eiꝰ ex groſ
ſis ⁊ viſcoſis humoꝛibꝰ ſepultis in ſtomacho et eiꝰ villis: ⁊ Aliud ad idem.
eſt ꝯueniēs ſenibꝰ ꝓpꝛie ⁊ hyeme. ℞. baccarū lauri: aniſi
añ. ℈ j. piretri vltramarini: ȝiȝibe. galāge. añ. ℈. iiij. maſticis
myꝛrhe. añ. ℈. ij. mellis lib. j. aceti lib. j. doſis eſt ab. ℥. ß. vſq̄
ad. j. ¶ Gale. Medicamē valens ad infirmitates ſtōachi
frigidas ⁊ doloꝛes foꝛtes. ℞. trium piperū: ſpice nardi. ȝin
ȝibe. roſarū: floꝝ camomille: ſquināti: cētauree: ariſtologie Medicamē aliud ad infirmitates ſtōachi.
rotūde. añ. ℈. vj. ligni aloes. ℈. ij. Cōficiatur cū melle ī quo
cocta ſit maſtix: ⁊ gario. doſis eſt. ℥. ß. cū aq̄ calida. ¶ Aliꝺ
medicamē cōferēs ad doloꝛē ſtomachi ⁊ epatis: remouēs Aliud medicamen.
putredinē ab eis ex caliditate ⁊ acuitate cholere citrine fa
ciens digerere cibū et confoꝛtās ea. ℞. roſaꝝ ru. ℈. x. troci
ſcoꝝ diarodō: liq̇ritie. añ. ℈. iij. gar. calami aromatici: ſpo-
dij: maſticis: ligni aloes: añ. ℈. ij. trium ſandal'. ℈. iij. ſeminis
poꝛtulace. lactuce. ſcariole ſe. cōmuniū mundatoꝝ: albaꝝ
margaritarū cum ſengeraſe: raſure eboꝛis dragagāti: gum
mi arabici añ. ℈. j. ß. cāphoꝛe. ℈. ß. cōfice cū ſyꝛupo acetoſo.
doſ. eſt. ℈. ß. cū aqua calida vel frigida. ¶ Medicamē ex ī- Aliꝺ medicamen.
uētione nr̄a ſanās vniuerſos lāguoꝛes ſtomachi: ſi Ieſus
Chꝛiſtꝰ voluerit: oēs virtutes eius ꝯfoꝛtat: ⁊ vomitū ſiſtit:
et ipſum ꝓpꝛie nature reſtaurat: quo nullū eſt meliꝰ. ℞. ma
ſticis ligni aloes: myꝛrhe cinamomi: ana. ℈. v. coꝛticis exte-
rioꝛis: fiſti. gario. ſpice: ana. ℈. v. eufragie. ℥. ß. coꝛalli albi: ⁊
rub. ptes miſcēdo equales ad pondus oīm rerū ſyꝛupi ro.
qꝺ ſufficit. ¶ Pilule purgātes ſtomachū ab omni ſupfluī- Pilule ſtomachum purgātes
tate humoꝝ: ⁊ cerebrū: ⁊ remouēt dolo. ℞. abſinthij: maſti-
cis agarici. añ. ℈. ij. trium myꝛoba. ℈. iiij. turbith. ℈. x. epi-

thimi hortēsis:salis indi.añ.ʒ.ij.penidiarū.ʒ.iiij.hierepi-
gre.ʒ.v.succi rof.ʒ.iiij.diagridij:repressi.ʒ.j.fac pilulas cū
succo scariole.dosis est.ʒ.ij. ¶ Confectio anacardina:dia-
ciminū:⁊ diatrion pipereon sunt ꝯueniētia:dixit Aboali.
¶ Pilule que conferunt ad dolorem stomachi:⁊ singultū
Alie pilule ad idē. et sunt Serapiōis.℞.aloes abluti.ʒ.j.ß.musci pipis ana.
danich.j.Cōficiātur cū vino puro:⁊ aliqui addūt spice.ʒ.
ß. ¶ Pilule ad dolorē stomachi ⁊ tussim:⁊ eos qui pausa-
Alie pilule ad idē. re nequeūt.℞.aloes.ʒ.vj.absinthij enule:añ.ʒ.vj.masticis
mēte saracenice añ.℥.ß.cōfice cū melle:dosis est.v. ante ci-
bū vel post.Deinceps scribamꝰ medicinas q̄ administrāt
exterius ex emplastris linimētis vnctiōibꝰ sup stomacho:
et modos eoꝝ:⁊ sunt ex necessitate cure languoris stoma-
chi:aggregāt enim ⁊ coadunant partes eius:⁊ virtutes:⁊
calorem ne resoluatur et exhalet indebite: ⁊ destruūt in eo
dolores:⁊ cōferūt eiꝰ vite. ¶ Emplastrū Philagrij ad do-
Empl. ad dolorē stomachi. lorē stomachi i epatis:⁊ matricis:⁊ apostema cū linitur ex-
terius:⁊ administratur mulieribus in lana linita cū ea ma
trice.℞.croci.ʒ.ij.bdellij masticis:cala.aromat.aloes sto-
rac.hūide.añ.ʒ.viij.cere.℥.iij.adipis anseris.ʒ.xij.hyssopi
sicce et hūide.ʒ.xxx.olei nardini quātū sufficit. ¶ Calefa-
Calefactoriū ad dolorē stoma. frigidum. ctoriū ad dolorē stomachi frigidū.℞.cinerem calidum :et
imple parapsidē quāvis:⁊ desuper asperge cimas origani
et inuolue in panno lineo:⁊ superpone cū compressione.
Idē operatꝰ tegula ignita extincta in vino greco:⁊ suppo
sita stomacho.Sunt etiā experta calefactoria sicca ex sale
et milio vel furfure ꝰm Hip.⁊ humida ex spōgia madefa-
cta in vino decoctionis anisi:feniculi:absinthij : et camo-
mille.Unguētum ad predicta.℞.aloes:masticis:olibani:
Unguētū ad idem. myrrhe.añ.ʒ.ß.corticū granatoꝝ:rosaꝝ anisi:galāge:gari.
añ.ʒ.iij.olei rof.camomille.añ.lib.j.cere.℥.iij.bullitis oleis
aceto ⁊ cera post perfectā decoctionē superasperge in fine
species predictas pulverizatas bene agitādo donec fiat
vnguētū:de quo perunctō stomacho supasperge myrrhā:
⁊ masticē:lineū pānū:⁊ lanā succidā calidā suppone. ¶ Li
Aliud vnguentū ad idem. nimentū aliud nostrū confortās stomachū: ⁊ omnes eius
operationes:et remouens oppilationes dolores ⁊ vento-
sitates.℞.olei nardini lib.ß.et fac bullire cum sansuco tri-
to bullitione vna:postea pone cere.℥.iij.et fiat vnguentum
cum masticis:myrrhe.therebētine:laudani añ.℥.j.⁊ vnge:
et superasperge pulverē anisi:⁊ rosarum. ¶ Aliud ad idē
Aliud ad idem. in febricitāte.℞.olei myrtini:⁊ rosa.añ.ʒ.ij.⁊ bulliant cum
mastice ⁊ olibano:⁊ vnge stomachū ex eo: ⁊ superasperge
pulverē rof.⁊ granatoꝝ:⁊ remouet vel arcet nauseā. ¶ Ad
Aliud ad idem. idē.℞.succi solatri:⁊ succi absinthij:anisi.añ.ʒ.iij. farine
ordei.℥.iij.masticis.℥.j.rosarū rubeaꝝ pulverizatarū.ʒ ij.
Aliud ad idem. fiat cōmixtio ⁊ vnge. ¶ Aliud qd administratur qñ omia
alia non contulerunt:⁊ sedando dolorem arcet vomitū:et
nauseam:⁊ fluxū ℞.colophonie: terebēthine:olibani.añ.
℥ j.sanguis draconis mumie:myrrhe sarcocolle.añ.℥.ß.ro-
saꝝ corticū granatoꝝ.añ.℥.j.Infunde stupā:⁊ suppone.

¶ Capitulum.xviij.de nocumētis appetitus ex q̄bus est debi-
litas seu diminutio destructio seu ablatio ⁊ corruptio.

Destructio seu ablatio appetitus eiusq̄ dimi-
nutio:seu famis:que est ꝰm Gal.cibi indigen-
tia seu desiderium calidi ⁊ sicci: sicut sitis ē in-
digentia:potus et desiderium frigidi ⁊ humi-
di : cuius organum os stomachi natura insti-
tuit:sunt note : sunt enim species nocumenti appetitiue
actionis:quod est triplex ꝰm Galenum.s. ablatio eius : et
est cum stomachus nihil appetit:et diminutio eius : et est
cum appetit parum respectu consueti:et eius corruptio q̄
est cum appetit inconuenientia:sed de hac infra distincte
dicetur patris sapientia succurrente. ¶ Cause autē eius
ex noticia causarū naturaliter perficientium ipm possunt
Cause pficiētes ipz appetitū naturalez sunt q̄nq̄ haberi.Inquit enim Ga.contrariorum cōtrarie sunt cāe.
¶ Cause autem perficientes ipsum appetitum naturalē
ꝰm Ga.sunt q̄nq̄.s. inanitio mēbroꝝ:naturale desideriū
eorum trahēs:suctio venarū:stomachi sensus:⁊ desideriū
animarū complens.Si ergo auferatur aut destruatur illd
erit aut q: mēbroꝝ inanitio non precessit : aut q: naturale
desiderium fuit destructum:aut q: venarū suctio non in-
teruenit:quibus mediantibus mēbra trahūt a stomacho:
et intestinis:sicut radices arboꝝ a terra : aut qr organum
appetitꝰ.i.stomachꝰ suā inanitionē nō sentit: vt i bolismo
vnde animatum desideriū.i.volūtas replēdi nō sequatur
que fames esse dignoscitur:aut quia nulla affuit . ¶ Pri-
mi causa est repletio membroꝝ:⁊ proprie ex humoribꝰ cru
dis:constipatio pororum: et caloris naturalis debilitas:⁊
occupatio ipsius in rectificādo humores crudos ⁊ grossos
et digerēdo administrādo ipsum loco eius quod dissolui-
tur:vt in animalibus accūbētibus in cauernis sanis hye-
me est videre:⁊ in valde pinguibus:⁊ in febrientibus feb.
phlegmatica. ¶ Secūdi causa est:q: lz precesserit ianitio
sensibilis vel insensibilis:tamē q: fuit vltima ⁊ superflua:
et sic naturale desideriū et naturā destruxit: q: a venis tra
here nō potuit:vt in vlceratiuo fluxu et ꝓprie sanguineo:
et febribꝰ acutis ⁊ ꝓprie pestilētialibus: ⁊ ethicis est ma-
nifestum:⁊ etiā in conualescētibꝰ ⁊ superfluo exercitio : et
resolutiuo:⁊ diaforetico sudore ⁊ fame diuturna:⁊ silibus.
¶ Tertij causa est venarū et epatis debilitas seu oppila-
tio sicut i apostemate epatis : ⁊ febribus peracutis : ⁊ flu-
xu epatico est apparēs. ¶ Quarti cā est q̄ est in organo .s.
stomacho:⁊ est multiplex cā.s.interior ⁊ exterior . Et inte-
rior aut ē ꝓpria stomachi:aut ex cōmunitate.Et stomachi
ꝓpria est quelibet egritudo destruēs sensum eius aīatum
sibi vltra naturalem ⁊ cōem additū:vt trahat nō solū pro
se:sed ꝓ toto qd desideriū animatū ꝯplet : ⁊ tñ epar lz pro
toto trahat:illud tamē nō habet vt stomachꝰ: eo q trahit
ab intus:⁊ a proximo:sed infra de hoc sūme tertie ca.j. di-
cetur:si Christus annuerit . Et plurimū eueniēs est mala
cōplexio pura vel cū materia ⁊ pura:vel calida ⁊ sicca:p se
vel per accidēs illud operās.Per se:quia auferēs causam
appetitus cibi:qui est calidus ⁊ siccus: que causa est frigi
ditas ⁊ humiditas inducēs in eo cām appetitus:potus q̄
frigidus ⁊ humidus sic priuat famē ⁊ inducit sitim:q autē
ita sit patet i iter agētibus in aere calido: ⁊ estatis tēpore:
et in exercitātibus ⁊ balneātibꝰ in aqua calida in q̄bus est
videre q deficit fames:⁊ sitis augetur. In cōtrarijs autē
crescit fames:⁊ diminuitur sitis.Per accidēs autē:q: non
sit caliditas resoluēs ⁊ inaniēs stomachū:vt in canino ap
petitu:lz raro:sed dissoluēs villum lōgitudinalē trahētē ⁊
eius humiditatē: ⁊ trahēs ex alijs ptibus circūadiacētibꝰ
ad ipsum:⁊ repellēdo stupefaciens vel frigiditas: vel hu-
miditas:q: nō sit tēperata vt predicta cooperās ad natu-
ralem:nec supfluens parum vt in canino appetitu:sz val-
de adeo vt paralyticū faciat:quare destruit simul sensum:
et attractiuā eius:⁊ naturalē virtutē:vt in bolismo:vel cū
materia aut generatiua aut influxa.Et generata vel cali
da dissoluēte ⁊ replēte:⁊ calefaciente: vel frigida:viscosa:
grossa adherēte:et sensu obtūdēte.Influxa plurimū ē aut
a cerebro vt in catarris:aut ab epate vt in sustinētia famis
q̄ stomachū putridis replet humoribus epate nō habēte
de bono sanguine:nisi quātū sibi sufficiat:vel nō putridis:
sed bonis:epate de bono habēte plusq̄ sibi sufficiat vt in-
nuit.G.vt supra dictū est.Aut etiā a splene cū multā melā
choliā mittat illi q̄ repleat:vel melācholiā adustā que ca-
lefaciat locū appetēdi:aut a toto corpe:vt cū precessit vo
mitus violētus ⁊ frequēs qui debilitauit stomachū:⁊ pro-
uocauit cursum superfluū a toto corpore ad ipsum: vñ fa-
ctus sit lacuna superfluitatū. ¶ Ex ꝯmunitate vero causa ⁊
est absoluta est plurimū:vt in egritudinibus cerebri.s. so-
da:lytargia stupore:⁊ similibus:⁊ quādoq̄ est cum cōitate
nerui:vt vie intermedie inter cerebrū ⁊ stomachi orificium
q: paralyticus: aut in egritudinibꝰ epatis dictis in quibꝰ
debilitatur naturalis virtꝰ omnis nō solum appetitiua in
radice verūetiā in cōsequēti in stomacho: ⁊ in toto corpe.
Aut in egritudinibꝰ splenis:q: nō mittat melancholiam.
Aut in egritudinibꝰ intestinoꝝ:vt in dissinteria:vel i vmi-
bus existētibus i eis:⁊ pūgētibus ea q̄bus cōmunicat sto-
machꝰ:lz q̄nq̄ cibū preaccipiēdo d eo cā sit appetitꝰ cani-
nus:vt ait Abo.sed illud cōsideratione indiget : ⁊ alia de-
bilitātia dicta capitulo primo que mouēt ipm ad expellē-
dū:seu vomēdū ⁊ nō appetēdū:aut ꝓpter matricē:vt acci
dit in retētione menstruoꝝ ⁊ in principio impregnationis
lz sibi accidat tūc corruptio appetitus magis:nec fit vero cō
munitas absoluta.Exterior vero causa ē causa primitiua ex
aere calido resoluēte virtutē suo excessu vel dissoluēte hu-
miditate ⁊ replēte nō cōsumēte:aut frigido suo excessu stu
pefaciēte ⁊ prohibēte resolutionē:vt in debilibꝰ natura:vel so
lū recludēte calorē ad interiora:⁊ calefaciēte stomachū:vt
in robustis natura ⁊ exercitiū superfluū resolutiuū ⁊ quies
nimia.

nimia. Inquit enim Hip. derelinquētes exercitiū frequēter ethicā incurrūt: vigilie superflue: ⁊ somn⁹ superflu⁹ et proprie insuetus qui stomachū mollit: et coctum reddit: vt ait Hipp. Cibus superflue calidus vel frigidus ⁊ huiusmodi vt supra cap^lo ꝺ debilitate dictū fuit. Pot⁹ aq̄ frigide plurime ⁊ ꝓprie in ieiunio. Inq̄t enim Hip. qui aquā frigidam ventre biberint inanito eoꝝ corpora in defectionē adducit. Pot⁹ quoqꝫ vini antiqui q̄ est cā sitis non famis: vt ait Ga. licet per accidēs possit esse cā appetit⁹: qꝛ sit inebriās et acescat. Dimissio etiā potus delatiui in habētib⁹ meat⁹ epatis angustos superflua repletio: ⁊ inanitio ꝑdicta: ⁊ aīe accidētia: vt tristitia: timor: ira: imaginatio rei abominabilis: ⁊ ꝑsentia eius: ⁊ silia: ⁊ destructio: seu casus appetitus in egritudinib⁹ chronicis est malū per viam signi ⁊ cāe: vt ait Hip. in apho. Sed scias ꝙ cāe destructionis appetit⁹ sunt ipe eedē cause debilitatis ipsius cū sunt: ⁊ ipa facta a frigiditate est deterior facta a caliditate: eo ꝙ frigiditas ē acuēs appetitū nō destruens. ¶ Signa vero quib⁹ habent cognosci sunt sensus q̄ operātur in eis ⁊ inuētio: qꝛ nihil vel parū inueniatur appetere respectu ei⁹ qꝺ cōsueuit appetere. Causarū vero signa: ⁊ primo prime cāe habētur ex dieta ꝑcedēte: q̄ tales crudos humores habuit multiplicare: ⁊ ex habitudine grossa ⁊ pingui colore liuido: ⁊ plum
1. Apho. 2. beo. Inquit Gal. color enim corporis humorū dn̄ium ostendit cū priuatione omnis insensibilis vel sensibilis euacuationis: ⁊ ꝓprie per poros. Ex cōplexione etate tpe regione arte: ⁊ aliis silibus circūstātiis. Inq̄t enim Hippo. contem
2. aph. 28. plari aūt op3 tps: etatē ⁊c. Et qꝛ ex iniuncta abstinētia lōga nō minuitur corpus: neqꝫ ex fe. lōga. Inq̄t enim Hipp. febricitātibus nō oīno in supficie ꝑmanere: neqꝫ corpus minuere magis eo ꝙ ꝑm naturā longitudinē morbi significāt: qꝛ humoꝝ cruditatē poroꝝ constipationē ostendit: ⁊ ex pigritia corpis ⁊ desidia aīe tarditatē motus turgitate et hypocūdrioꝝ suspēsione: ⁊ exeuntiū cruditate. ¶ Scde autē cause signa sunt signoꝝ predictoꝝ contraria cum inuētiōe euacuationū sensibiliū: ⁊ vel insensibiliū vlceratarꝫ enarratarū hic in adductis exemplis: ⁊ ꝓpriū signū est debilitas appetitiue virtutis: ⁊ est vt preparērur īfirmo cibi quos desiderat: ⁊ cū ministrāf cibi ⁊ gustat: vituperat illos. ¶ Tertie etiā cāe signa ex his que in exēplo adducuntur sunt manifesta. ¶ Quarte vero cause i organo cōsistebāt. s. stomacho signa sunt: qꝛ sit inanitionē suā nō percipiēs: et apud trāsglutionē rei acute: puta piperis nō sentief ardor nec sequef singultus. Et si quidē sit ei⁹ cā interior: ⁊ sic mala cōplexio eius ꝓpria puta calida vel frigida: signa supi⁹ habuisti. Et ei⁹ signis est si sit calida sitis: ⁊ iuuaf potu aq̄ frigide: vel cibi frigidi actu: nā alterādo discrasiam ei⁹ excitat appetitū ablatum. Sic enim est videre ꝙ febricitanti redit appetitus cū receptione panis infusi in aqua. Si vero sit frigida: signa erunt cōtraria. Si vero sit mala cōplexio cū materia generata in eo: signa stomachi sunt debilitas ⁊ discrasia precedēs cū malitia regiminis. Si sit calida erit sitis: amaritudo oris: ⁊ eructuatio fumosa: ⁊ exeūtia cholerica: ⁊ ex assumptione cibi: ⁊ pot⁹ frigidi: ⁊ abstersiui appetitus excitaf. Si vero sit frigida: signa erūt cōtraria: ⁊ cū incipit comedere cibū ⁊ potū calidū ⁊ abstersiuū excitaf appetitus: materia enim que inherebat sua viscositate: ⁊ sēsu3 stomachi obtūdebat cū ex cibo vel potu tali abstergaf sensus stomachi reddif ⁊ appetitus. ¶ Signa vero materie influxe sunt ꝑcedēs mala dispositio predictoꝝ mēbroꝝ cum inuētione catarri cōsueti: vel cū ꝑcedēte: abstinētia inueniatur: vel cū vomitu frequētato. ¶ Si vero cā debilitatis ⁊ destructionis sensus aīati desiderii stomachi sit ex cā cōitatis alioꝝ mēbroꝝ: signa erūt iuētio seu ꝑcessio dispōnū: seu egritudinū ipsoꝝ membroꝝ quibus dictū est compati. Signa vero causaꝝ extrinsecarū sūt sensus ⁊ inuētio predictarū ex te vel relatu infirmi: vel astātiū ministroꝝ ⁊ facilis euētus eius ⁊ facilis cessatio: qꝛ in die vel nocte sequente: vt ait Gal. ¶ Cura. curationis intētio est duplex generalis. s. ⁊ spālis. Generalis est tres res: prima est ablatio cāe. secūda cōfortatio stomachi: ⁊ ꝓprie superioris ptis eius sensus et appetitus viuificatio: ⁊ excitatio iā diu existētis destructi: vel sopiti: ⁊ cōfortatio ipsi⁹ debilitati: tertia est accidētiū correctio: vt ē debilitas sincopis: ⁊ silia. Spālis est quā ex diuisione generis. s. appetitus destructionis: et debilitatis in suas speciales causas accipimus: ⁊ in actū vel operationē vniuscuiusqꝫ speciali cause conuenientes adducimus medicinas: ⁊ ꝓpria auxilia demōstram⁹. Si ergo cā destructionis appetitus fuit defectus inanitiōis mēbroꝝ: et ipsi⁹ cā specialis fuit repletio ipsoꝝ ex humorib⁹ crudis cū poroꝝ cōstipatione: ⁊ caloris naturalis debilitas nihil: vel parū resoluētis: cura erit quattuor res: pria est hūoꝝ ipoꝝ digestio seu adequatio: scda est poroꝝ rarefactio: tertia est ipsoꝝ euacuatio: ⁊ resolutio: quarta est caloris naturalis ꝯfortatio. ¶ Primā rē cōplent vsus ciboꝝ potuū: et aliarū rerū nō naturaliū calefaciētiū tēpatē extenuātiū: prout in cura cordis specificauimus: necnō ⁊ medicinarū eandē virtutē habētiū: quas in cura male cōplexionis stomachi frigide cū materia curauimus. Ex quib⁹ est sirup⁹ acetosus mellinus cū seminib⁹ et radicib⁹: ⁊ de hyssopo: calamēto: origano: ameos: ⁊ silibus: ⁊ oximel squilliticum: et diatriō: ⁊ diacalamētū proprie: ⁊ diaciminū: ⁊ silia. ¶ Secundā rē cōplent fricationes tēperate in vniuerso corpe: et multe cū blandis manibus calefactis cū oleis rarefaciētibus ⁊ subtiliātibus ibi superi⁹ enarratis. Et ex illis est oleū camomille anetinū de amigdalis amaris de melliloto: ⁊ silia: ⁊ balnea tēperata naturalia: vt thermaꝝ: vel artificialia ex aq̄s habētibus virtutē floꝝ herbarū ꝑdictaꝝ: que etiā prime rei sunt cōuenientia. Inq̄t Abolai. est autē cum balneū cibū indigestū digerit: ⁊ humorē crudum maturat. ¶ Tertiā rem cōplent fricatiōes fortes ꝓlōgate: ⁊ lōga mora in balneo resolutiuo: vt est thermaꝝ sulphureaꝝ: et salsaꝝ: ⁊ vnctiones cū resolutiuis oleis: vt oleo de croco de spica: de costo: de ireos: ⁊ silib⁹: vel ꝓuocātibus sudorē: vt oleo de apio: de calamēto: ⁊ piretro: si nō fuerint multi. Si vero fuerint multi ꝙ in venis abundēt ꝑcedat purgatio cū ꝑdictis laxatiuis ibi superi⁹ dictis. Et ex ꝓpriis est agaricus: qm̄ vtus eius adducit ex venis: ⁊ extēditur vsqꝫ ad extrema corpis: ⁊ pducit vtutes aliarū medicinarū tales hūores educētiū: vel alios vsqꝫ ad ea: ⁊ cū sit icolumis nō offendit valde stomachū: ⁊ ex illis est elect⁹: sed abhorreo hic: qm̄ de malitiosis valde nocētib⁹ stō existit. ¶ Quartā rem cōplent ꝑdicta oīa ⁊ ieiuniū: ⁊ abstinētia: donec calor ignitaf: ⁊ a grauamīe releuef. Et ex appropriatis est tyriaca antiqua: ⁊ ministrata post digestionē et purgationē humoꝝ taliū. Cōsumit enim reliquias: ⁊ naturalē calorē a tota substantia cōfortat: vt ait Abo. ¶ Si vero causa destructionis appetit⁹ fuerit defect⁹ nature: ⁊ desiderii naturalis ex aliqua ꝑdictaꝝ euacuationū vitiaꝝ: l3 ꝑcesserit mēbroꝝ inanitio. Cura erit due res: ꝑma est euacuationē illā si adhuc ꝑduret retinere: scda est naturā paulatim resumere: ⁊ ꝯfortare. ¶ Primā rē cōplēt q̄ sunt illius cāe inanientis correctiua: vel flux⁹ ꝓprie retētiua q̄ supra in cura fluxus sanguis ex naribus diximus: ⁊ in cura cordis disudore diaphoretico: ⁊ infra Christo Iesu ꝯcedēte dicemus in aliis: ⁊ ex aliis ptibus corpis ꝓcedētib⁹. ¶ Et ex cōmunibus oīb⁹ sunt myrrha charabe lutū sigillatū trocisci de charabe: ⁊ de terra sigillata: ⁊ succ⁹ ⁊ rob myrte: ⁊ silia. Et ex exptis per nosest tyriaca in hoc casu. s. vlceratiuo fluxu sanguinis deficiēte virtutē: noua cu3 aqua sumat eā: vt ponit Abo. ¶ Scdam rē cōplent cibi ⁊ pot⁹ facilis digestionis paucarū supfluitatū multi ⁊ boni nutrimēti ⁊ cordialis: ⁊ etiā medicine vt electuaria: ⁊ silia: in q̄bus gradati3 ꝓcedaf parū ⁊ sepe ministrādo: vt supra in cura cordis dixim⁹: q̄bus aliqua aperitiua parūper admisceanf: vt vias alimēti apiant q̄ a stipticis ⁊ ꝑticis fluxū retinētib⁹ fuerūt ꝯcluse. Inq̄t enim Gal. apertos fore eos qui ꝑm epar
exitus alimēti non solum in sanis: sed etiā egris ē securissimū. Galenus. Et ex ꝓpriis est cinamomū: calam⁹ aromatic⁹ cum semine apii: crocus: casia lignea: spica: ⁊ similia: apiū: maratrū: petrosilinū et⁹ ꝓprie fisticū quod mūdificat stomachū et epar: ⁊ aperit nutrimēti meatus: ⁊ etiā fic⁹ sicce cū amigdalis vel nucib⁹: que aperiūt oppilationē in extremitatibus venaꝝ: ⁊ etiā quies: ⁊ somnus in loco tēperati aeris: ⁊ aīe accidētia naturā debilitātia: ⁊ ꝯfortantia: vt letitia et gaudiū tēperatū. ¶ Si aūt destructio ⁊ defect⁹ appetit⁹ fuerit ad defectū suctionis venarū l3 fuerīt inanite: ⁊ hoc qꝛ fuerint debilitate: vel ex mala ꝯplexiōe feb. peracutarū: vel etiā ex qualitate pharmaci alicui⁹ acuti: vel ex frigiditate alicui⁹ rei assumpte vt aq̄ apii ⁊ similiū vl' fluxu epatico vel oppilāte. Cura ē due res: pria est cāe (q̄cūqꝫ sit) abscissio cū his q̄ in ꝓpriis capitulis describenf: scda est ipaꝝ

venarum ⁊ epatis a quo ſumũt principium: ⁊ etiã virtutē
attrahēdi cõfortatio: ꝓut in cura debilitatis epatis te fa-
cienius ſcire: ſi annuerit grã ſaluatoris. Sed ſi qdē deſtru
ctio: ⁊ defectio appetitus fuerit ob cãm in organo. ſ. ſtõa-
cho: q̄ ſuã inanitionē nõ ſentiat: quã venarũ ſuctio ꝓcau-
ſauit: fueritq̄ꝫ eius inſenſibilitas ob cãm interiorē in ſeipo
ꝓpriã q̄ ſenſum obtũdit: ac eius deſideriũ aĩatum. Cura ē
cãe ablatio. ſ. egritudĩs cuiuſlibet: quã in ꝓprio ꝑquires
caplo. Et ſiquidē ſit mala cõplexio dura vel cũ materia ge
nerata: vel influxa: curã eiꝰ ſuperiꝰ habuiſti. Si aũt inſen-
ſibilitatis: et defectus deſiderij cã fuerit ex cõitate ad ꝓn-
cipiũ. ſ. cerebrũ a quo recipit ſenſũ: vt in lytargia ⁊ ſtupore
deſtruēte vel debilitãte cerebrũ ⁊ virtutē eiꝰ. Cura eſt due
res. ſ. egritudinē cerebri corrigere ſi poſſibile ſit: ſi ṽo non
ſit poſſibile ſignis ꝓnoſticis derelinque: ſcđa eſt ipꝫ cere-
brum confortare. ¶ Primã rem cõplētia tibi ſupra diximꝰ
ſerioſe: et etiã ſcđam. Et ex illis ſunt medicine ſimplices ⁊
cõpoſite. Cibi ſunt auella. caro gallinarũ: ⁊ cerebrũ eaꝝ:
caro ⁊ ius ſerpētis cõfortãt ſenſum: ⁊ vinũ tēperate ſũptũ
contēperat calorem eius: ⁊ ſua tēperata caliditate dilatat
aĩam: ⁊ ſpiritũ multiplicat: ⁊ ipm claꝝ reddit: vt ait Abo.
¶ Medicine ſimplices ſunt olibanũ: et cortices eius: ſco
ria ferri: ſalgēma: myrobalani: chebuli cõditi: aloes: ãbra:
xiloaloes cõfortãt ſenſum infrigidatũ et muſcũ: ⁊ oleũ ro.
et cãphora ꝯfortãt ipm calefactũ: ⁊ lac muliebre. ¶ Cõpo
ſite ṽo ſunt diambra: diaolibanũ: diamuſcũ aromaticũ ro
ſarũ et mitridarũ: et ſimilia cõiter omnia pñcipalia: ⁊ vir-
tutes eoꝝ cõfortãt. ¶ Et ſiquidē ſit ex ex cõitate nerui exi-
ſtētis vt via intermedia inter cerebrũ et ſtomachi orificiũ:
q̄ paralyticatꝰ: cura eius eſt cura paralyſis: quã ſupiꝰ ha-
buiſti: ⁊ etiã cura catarri oppilatiõis ſtomachi in poro: et
via quã diximus. ¶ Si ṽo ſit ex cõitate ad epar paſſuꝫ in
predictis egritudinibꝰ cura eſt tres res: ꝓma ē egritudinē
queuis ſit curare q̄ in ꝓprijs dicet̃ capitulis Chriſto duce:
ſecũda eſt ipſum confortare: vt in ꝓprio caplo infra dicet̃.
Et ex illis q̄ cõfortãt epar ⁊ etiã ſtomachũ ſimul: vt in hoc
caſu expedit ſunt cibi ⁊ medicine ſimplices ⁊ cõpoſite. Ci
bi ṽo ſunt endiuia acetoſa: almuri: ⁊ lac fetarũ nouiter ca
melaꝝ: ⁊ excitat appetitũ roſa ⁊ aqua eiꝰ lactuca. ſ. ⁊ cotiã.
cucumer: cucurbita: ⁊ ſemē eoꝝ: ⁊ aqua frigida q̄titate q̄
nõ ſuperet calorē: ⁊ extinguat innatũ: moderate eñ ſũpta
oẽs eius virtutes cõfortat. Eritius ⁊ caro eius ad calidos:
ad frigidos ṽo naſturciũ: mēta: allia: cepe: apiũ: cappares
cõditi: paſſule: ⁊ vinũ ſtipticũ: piper: ⁊ aromaticũ: ⁊ fiſticũ
ad vtroſq̄ꝫ. ¶ Medicine ṽo ſimplices ad ipſos frigidos
cõfortatiue ſunt ameos: helbuch: acorus: galãga: ⁊ vinuꝫ
purũ: ⁊ mellicratũ cõditũ: ⁊ ꝫinꝫi. ⁊ digerit materias vtraſ-
q̄ꝫ ſummitates ſquinãti: ꝫarabanũ: piper: cuſcuta: ⁊ cipeꝝ
foliũ: abſinthiũ: origanũ: ꝫuccarũ albũ: caſia gar. reubar. a
ꝯplexione ſpica ⁊ cõfortat ea: ⁊ aperit: ⁊ ſedat mordicatio-
nem ſtomachi ſicut paſſule: balſamꝰ: calamꝰ aro. eupato-
rium: ad calidos ṽo ſpodium: ſandal. reubar. per accidens
reſoluēdo cholerã: ⁊ breuiter oĩa abſterſiua: ſtiptica et aro-
matica. ¶ Cõpoſite ṽo ſunt que infra dicētur ſuadēte grã
trinitatis. Et ex illis eſt ſyrupus de abſinthio: de cuſcuta:
de eupatorio: trociſci de roſis: de endiuia: de eupatorio: de
abſinthio: de capil. vene. aqua fructuũ: ⁊ ſilia electuaria:
vt aromaticũ roſatum: ⁊ diambra ⁊ diacinamomũ: ⁊ ſilia.
¶ Tertia res eſt paulatim naturam corporis reſumere: vt
ſuperius dictũ eſt. Et ſiquidē ſit ex cõitate ad ſplenē melã
choliã ſolitã nõ mittētē: q̄ fuit oppilatus cura eſt aperire
et cõfortare: q̄ vero illã cõplcãt infra dicētur. Et ex illis q̄
ambo hec inſimul complent: ⁊ cũ hoc ſtomachũ cõfortãt:
et ſunt medicine ſimplices ⁊ compoſite que infra proprio
capitulo dicētur. Et breuiter in ſumma omnia q̄ aperiunt
oppilatiões pulmonis ⁊ epatis aperiũt oppilatiões ſple-
nis: ⁊ viarũ eius quando ſplenis oppilatio non eſt fortis:
qm̃ qñ fortis eſt vt aſſerit Ga. neceſſarie ſunt medicine for
tiores iſtis: quales ſunt capparoꝝ cortex: cortex tamariſci
et ſcolopendria: agnꝰ caſtus ſquilla ⁊ herba nominata gre
ce aſſeliꝫ. i. mũdificatiua ſplenis: ⁊ eſt cortex ſalicis: et fra-
xinus de quibꝰ in antidotario noſtro fecimus mētionē ca
Fraxini pitulo de trociſcis de capparibus: interpretatur aũt fraxi
virtus mi nus. i. frangēs ſaxum: ⁊ hꝫ mirabilē ꝓprietatē contra duri-
rabilis. tiē ſplenis: ⁊ lapidē renũ: ⁊ veſice: ſed folia ⁊ lignũ deco
quant̃ in aqua ferrea: ⁊ de ea quolibet die ſumatur ſcyphꝰ

vnus in ieiunio ſimplex: vel cum oximelle ſquillitico: ⁊ fiãt
ex ligno eius vaſa in quibus comedatur ⁊ bibatur: ſũt eñ
efficacia ⁊ experta ¶ Si ṽo fiat ex cõmunitate ad inteſti-
na patiētia: vt in diſſinteria ex vermibus: cura eiꝰ eſt cura
paſſionibꝰ inteſtinoꝝ. ſ. diſſinterie vermiũ que infra dicet̃.
¶ Et ſiquidē etiam ſit ex cõmunitate ad alia membra ex
quibus prouenit debilitatio ſtomachi: de quibus ſupra in
capitulo debilitatis fecimus mentionem: cura eſt illoꝝ re
ctificatio: vt ibi prediximus. Etiã ſi ex cõmunitate ad ma-
tricem: cura eſt due res: prima eſt eius. ſ. matricis rectifica
tio: ſecunda eſt ſtomachũ cõfortare ne recipiat fumuꝫ vel
materiam. ¶ Primuꝫ infra demonſtrabitur. ¶ Secundũ
iam ſupra eſt premiſſum. Et ex illis que a ꝓprietate habēt
ſtomachum ꝯfortare ne recipiat fluxũ menſtruoꝝ ad ipm
eſt emplaſtratio ipſius cũ fece vini non aduſta. Et meliſſa
et acetoſitas citri prohibet fumos a corde ⁊ ſtomacho ⁊ ce
rebro aſcēdētes a matrice quocũq̄ꝫ modo ſumat̃. Si vero
a cã extrinſeca primitiuaruꝫ aliqua ꝓuenerit. Ablatio illiꝰ
erit facilis reditionis ad ſēſum: ⁊ deſideriũ aĩatũ ⁊ appeti
tum. ¶ Scđam rem generalē cõplent cõfortãtia predicta
in capitulo debilitatis: ⁊ alijs capitulis. Et ex his que cõ-
fortant os ſunt cibi ⁊ medicine ſimplices ⁊ cõpoſite. Cibi
vero ſunt: ⁊ que comedũtur: ⁊ bibũtur: vt extrema aĩalium
lac camelarum nouiter fetarum: oliue ſalite cappares con
diti cũ aceto: apium: trifolium cum aceto lactuca ⁊ petro-
ſilinum: lupini nõ amari: menta comeſta cum cibo: ⁊ ſalſa-
mēto: citonium ſm cõem modũ adminiſtrationis excitat
appetitum mortuũ. Et proprie ſyrupus eius fructꝰ vitis
ſilueſtris naſturciuꝫ cuꝫ aceto vinum acerbũ aqua mellis
et aque extinctiõis ferri virtutes deſideratiuas erigit o-
mnes calamētũ fiſticũ perſica recentia non ſicca granata
acetoſa morũ de ſcemi acre. ¶ Horũ vero quedã ſunt cõ-
fortatiua ⁊ excitantia appetitũ in calido: q̄dã ṽo in frigi-
do: ⁊ quedã in vtroq̄ꝫ: quas per te diſcernas ſi ſapiens fue-
ris. ¶ Medicine ṽo ſimplices cõfortãtes ⁊ excitãtes ap-
petitũ in frigido ſunt hahaſce ⁊ ſyrupus eius maſtix: xilo-
aloes: piper: ruta: abſinthium: ſemen raphani: radix ſq̄nã
ti: et aloes. In calido ṽo ſumach morũ de ſcemi ribes: et
alij cibi frigidi ſuperiꝰ ſerioſe numerati. Cõpoſite ṽo in-
fra dicent̃. ¶ Tertiam rem ꝯplent q̄ obuiãt debilitati ⁊ ſin
copi: que ſuperius in cura cordis diximus. ¶ Et ex appro
priatis que in hoc ꝯueniunt: ꝯfortant enim ⁊ excitãt appe
titum: eſt approximatio odoramētoꝝ delectabilium: et ex
cibis ipſi infirmo ſicut eſt hedus lactãs: ⁊ galluna aſſata cũ
odoramētis intercluſis in ipſis ſicut eſt foliuꝫ cinamomũ
gario. ⁊ alij ex herbis: vt origano roriſmarino: ⁊ ſaturegia
et ſpeciebꝰ confortãtibus: et excitãtibus appetitũ: ⁊ ſum-
ptio ſorbitionũ velociter nutritiuarũ: ⁊ panis infuſus in
vino frigido: ⁊ in aqua frigida etiã calida. ¶ Cõfectio dia Diaoliba
olibani boni ad frigus ſtomachi: ⁊ ad deſtructionē appeti nũ bonuꝫ
tus ⁊ feſtinãdũ penetrationē cibi in corpe: ⁊ retinet fluxũ ad frigus
vētris ꝓuenientē ex frigore ſtomachi ⁊ epatis. ℞. piperis:
calamēti: ſpice: macis: cardamomi: reſine: ameos: aniſi: ni-
gelle: oiꝫ. añ. partes eq̄les: thuris: balauſtiarũ: añ. ꝑtes. ij.
Conficiãtur cũ melle diſpumato: ⁊ ſit doſis. ʒ. iij. Cõfectio
epithimatis ad idem. ℞. abſinthij romani: coſti: piperis al-
bi: ꝫinꝫi. cipi. añ. ʒ. v. olibani. ʒ. iij. maſticis. ʒ. v. calami aro-
matici: gallie: ſq̄nãti: gario. cinamomi. añ. ʒ. ij. imitte mine
facte ex vino veteri: ⁊ aqua citonioꝝ: que aggregētur poſt
hoꝝ cõtritionē ⁊ liniãtur. ¶ Electuariuꝫ cum aqua cito- Electua-
nioꝝ qđ facit appetere cibũ. ℞. aque citonioꝝ lib. iij. mel- riũ qđ fa-
lis li. iij. aceti fortis li. iij. decoquãtur ſup prunas: ⁊ acci- cit cibum
pe ſpumã eius: deĩde ſumant̃ ꝫinꝫi. ʒ. v. triũ pipeꝝ. añ. ʒ. iiij. appetere.
terãtur cũ predictis ⁊ decoquãt̃ donec fiat ſicut ſubſtãtia
mellis: ⁊ detur ex eo coclear vnũ: ⁊ eſt aur̃. ſ. ⁊ det̃ mane in
ieiunio ãte prãdiũ per duas horas. ¶ Trifera mũdificãs Trifera
ſtomachũ a cholera et phlegmate ⁊ ſoluit ventrē cum faci mũdificãſ
litate: et facit appetere cibũ. ℞. myrobalanoꝝ citrinorum ſtomachũ
chebulorum: emblicorum: et belliricorum añ. ʒ. x. radi. li-
quiri. ʒ. v. turbith albi mũdati. ʒ. vij. ꝫinꝫibe. ʒ. v. cinamomi
heil. añ. ʒ. ij. terantur ⁊ cribellētur: ⁊ liniantur cuꝫ oleo de
amigdalis dulcibus: et cõfice cũ melle: et det̃ ex ea potio ĩ- Cõpoſita
tegra. ʒ. iiij. cũ aqua calida. ¶ Cõpoſita bona ad excitãdũ bõa ad ap
appetitum mortuuꝫ. ℞. citoniorum pomoꝝ: piroꝝ mũda- petitũ in-
torum a corticibus et granis: et fruſtatim inciſoꝝ: radicuꝫ citandum
feniculi: apij: petroſilini: capparoruꝫ ablutoꝝ a ſale: bulliãt
in aceto

in aceto ⁊ aqua ⁊ vino añ.partibꝰequalibus:⁊ addaẛ cina
Salſamē- momi pulueriʒati:⁊ ſeminis ſinapis pulueriʒati añ.quod
tum.. ſufficiat:⁊ adde daucos et rapas. Salſamentū ex inuētio
ne noſtra. ℞.mēte ſicce:pulpe ſumach:panis aſſ.añ.ʒ.j.
infuſi i aceto:vel ſucco citonioꝝ acetoſoꝝ:cinamōi.ʒ.ij.te
Gelea bo rantur ⁊ colētur:⁊ colature addatur parū ipſius aceti:vel
na ad idē. ſucci:⁊ vtaẛ. ¶ Gelea ex inuētione noſtra. ℞.extremitatū
pullorum ʒabielorum ⁊ porcellorum añ.li.j.faſianoꝝ per-
dicum:⁊ auicularum paruarū añ.lib.ß.decoquātur in ſuc
co citoniorū acerboꝝ:⁊ ſucco granatoꝝ:⁊ vino acerbo añ.
equaliū partiū:pulueris cinamomi.ʒ.ß.⁊ parū croci ad co
lorādum tm̄ decoquanẛ donec inſpiſſenẛ ſucci:⁊ minuanẛ
ita ꝙ carnes nō operianẛ ex eis:deinde deponanẛ ab igne:
⁊ permittantur ꝯgelari in puteo vel in ciſterna. Et ſi non
cōgeleẛ reſideat in eo pſilij.ʒ.ß.ligati in pecia. ¶ Pilule q̄
ſumpte poſt cibū:⁊ ante tollūt ventris conſtipationē:faſti
diū auferūt epatis ⁊ ſpleneticis conferūt ⁊ hypocūdriorū
inflationē tollūt. ℞.maſticis:ʒiʒibe.cimini (in alio thimi)
gario.ſeminis baſilicōis:piperis lōgi añ.ʒ.j.piperis:aniſi:
Pilule bo maratri:ſeminis apij:⁊ ameos añ.ʒ.ß.turbith albi ⁊ mun-
ne. di.ʒ.vj.Cōfice cum ſucco abſinthij:da.vij.ante cibū. ¶ Pi
lule de abſinthio ⁊ aromaticū roſatum noſtrum in antido
tario ſcriptū ⁊ ſyrupus de agreſta. Cōfectio aleagiri:⁊ de
citonijs ad idem cōferunt. Medicamē expellēs appetitū
Medica- boliſmi. ℞.cardamōi maioris:cubebe añ.partē.j.ʒuccari
mē ad bo- albi partes.iij.doſis ſitauẛ.j.poſt vinum cū aqua tepida ie
liſmum. iuno ſtomacho ex frigiditate cum humoris vitio acetoſi.
¶ Capitulū.xviij.de medicinis appetitus canini:famis
ſincopalis ⁊ boliſmi.

Caninus appetitꝰ deſtructioni eiꝰ noſciẛ eſſe
contrarius. In ea em̄ nihil appetitur. In iſto
Appetitꝰ autem ſupfluuʒ in quātitate cōtinua ⁊ diſcre
caninꝰ q̄re ta ex aſſumptiōe eius facta nō ſatiaẛ:⁊ ꝓinde
ſic dicaẛ. caninꝰ dictꝰ eſt appetitꝰ. Canis em̄ de ſui na-
tura multa ⁊ diuerſa appetēs querit:⁊ inueniēs intm̄ reple
tur ex eis ꝙ eius ſtomachus non potens qn̄qꝫ cōtinere cō
pelliẛ illō expellere ante digeſtionē vomitu:⁊ qn̄qꝫ ſeceſſu
vnde mēbroꝝ inanitio nō ceſſat:neqꝫ deſideriū naturale:
nec venarum ſuctio:nec etiā ſtōachi inanitio:⁊ ſenſus eiꝰ:
quinimmo frigiditas ſupfluēs paꝝ exterior vel iterior pu
ra vel cū materia phlegmatica gn̄ata:vel catarroſa i ſtōa
cho regnās os ſtomachi exprimendo inanitionē ad ipm
inſpiſſatū tenens pungēs ꝯmotionē in eo generat q̄ eſt ſi-
milis ſuctiōi venarum q̄ excitat deſideriū velut fames na
turalis:ſic ſemꝑ appetit:nō em̄ qꝺ recipiẛ mēbris appeten
tibꝰ ſatiſfacit:qꝛ prius fluit qꝫ venarū ſuctio aſſequaẛ. Et ſi
q̇d ſugaẛ mēbro nutrimētū nō eſt cōueniēs. In q̇t em̄ Ga.
Propoſi- nō ex trāſglutitis:ſꝫ ex bn̄ digeſtis nutriẛ corpꝰ:⁊ ſic mēbra
tio aurea. remanēt inanita ⁊ arefacta ſupra appetētia. Sic ei i coruo
eſt videre q̇ cū vnū iteſtinū ⁊ rectū habeat ꝓpter qꝺ cibū
aſſumptū tādiu ꝯtinere nō poſſit: qꝫdiu digeraẛ:⁊ mēbris
diſtribuaẛ trahētibꝰ imo fluat illis remanētibus inanitus
eſt in ꝯtinuo appetitu. Aliquādo aūt quod recipit natura
liter ſtomachus ꝯtinet ⁊ mēbris attrahētibꝰ deſtinaẛ ſugē
tibus venis ſed ad ea non peruenit:qꝛ vermes multi exiſtē
tes in inteſtinis preaccipiūt vel trāſit ad mēbra ſꝫ i eis nō
remanet:imo reſoluiẛ a forti caliditate ipſorū nō circūſcri
pta ori ſtōachi:ſed extenſa in corpore toto:vnde remanēt
inanita ⁊ ſemper naturaliter deſiderāt:⁊ etiā ſtomachꝰ:⁊
tunc eſt conſtipatio vētris:⁊ retētio vomitꝰ. ¶ In ꝓceſſu
autē temporis eſt videre ꝙ vbi aliud nō interueniat acci
dens periculoſū ⁊ mortale:vt ſubeth:ſtupor ⁊ ſitra:⁊ pluri
mum ꝑmutatur in boliſmū: cum em̄ cibus non digeratur
proculdubio cōuertetur in phlegma ſm̄ Galenū et multi-
plicatum ſua groſſitie et viſcoſitate ori ſtōachi adherēdo
occupat ipſum:et eiꝰ ſenſum obtundit:⁊ ſua frigiditate ſu
perante valde eius virtutē ſenſibileʒ ſtupefacit:adeo ꝙ lꝫ
membra ſint inanita manifeſte ⁊ trahant:⁊ venarū ſuctio
interueniat:ſtomachus tamen ſuam inanitionē nō ſentiat
nō ſuccedet deſiderium animatum,i.voluntas replēdi:vn̄
ſequitur deſtructio appetitꝰ quedā que dicta eſt boliſmꝰ:
in qua nō eſt deſtructus appetitus vt ſupra;cū ibi ſit poſſi
bile ꝙ nulla cauſa canini appetitus adſit:nec eius q̄libet
cauſa interueniat:vt in canino appetitu plurimum:ſed q̄-
dam ſit ꝙ mēbroꝝ inanitio ⁊ eoꝝ deſideriū naturale vena
rum que ſuctio adſit:ſed deficit ſenſus ſtōachi in ſentiēdo
ſuā inanitionē:vn̄ animatum deſiderium nō ſucceſſit:ſꝫ di
citur boliſmus id eſt magnus appetitus membroꝝ inani
torum cū ſatietate ſtōachi nō ꝙ ſit ſatiatꝰ ſed qꝛ ſuā inani-
tionē nō ſentiat:ac ſi fuerit ſatiatus:vel qꝛ ſic paꝝ ſentiat
ꝙ ſolo bolo ſatiaẛ:cuiꝰ cōtrariū eſt i ſincopali fame. In ea
em̄ caliditate reſoluēte in vniuerſo extēſa corpore:vel cir-
cūſcripta ſtōacho multū reſoluēte accidit inanitio mēbro
rū:ſuctio venaꝝ:⁊ ſenſus inanitionis ſtomachi nō tēpera
ta vt in naturali fame:nec ſuperflua valde vt in canino:ſꝫ
multa:vn̄ ſequiẛ fames nō ſitis cū eiꝰ debilitate:ita ꝙ niſi
cibo ei cito ſuccurraẛ deduceẛ ad reſolutionem ⁊ ſincopiʒ.
Ex quibꝰ abūdātibꝰ in intellectu manifeſta apparet diffe
rētia inter deſtructionē appetitꝰ debilitatē ⁊ ſupfluitateʒ
eiꝰ q̄ eſt caninꝰ appetitꝰ:⁊ boliſmū atqꝫ ſincopalē famem:q̄
ad eſſentiam cauſas ⁊ etiā accidētia quibꝰ hn̄t cognoſci.
¶ Et ex dictꝭ etiā i ꝓcedētibꝰ capitulis cura vniuſcuiuſqꝫ Cura ap-
in generali poterit ꝯprehendi:in ſpeciali autem ⁊ proprie petitꝰ cani
cura appetitꝰ canini ſi fuerit a frigiditate oris ſtōachi pu- ni.
ra:vel cū acetoſa materia eſt due res. Prima cauſaʒ tollit
Scđa ſedat appetitus exceſſum. ¶ Prima ꝯpletur cū ca
lefaciētibus abſtergentibus reſoluentibꝰ ⁊ exiccātibꝰ pre-
dictis numeratis i caplo antecedēte que materiā alterāt
frigidā:⁊ illā materiā acetoſam abſtergunt. Ex quibꝰ con-
ferens maxime eſt vinū:vn̄ Hip.potꝰ indigentiam ſoluit. ij.apho.
Talis aūt potꝰ debet ſm̄ Gal.eſſe vini antiqui:vinoſi pu- xxj.
ri multi calefacti in ieiunio ſumpti in quo nō ſit pōticitas
nec acredo:niſi adſit fluxꝰ:ſeu vomitꝰ:qꝺ ē plurimū. Tūc
em̄ opꝫ vel ꝙ omne vinū auferatur:nā ponticū augmētuʒ
efficit in canino:acetoſum ⁊ amaꝝ in fluxu:vel ꝙ ſit vino-
ſum moderatū:habēs ſtipticitatē nō amarū:hoc em̄ reſpi-
cit vtrūqꝫ:⁊ eſt cura cauſe ꝑme. ¶ Scđa ꝯpleẛ cū vnctuo-
ſis ⁊ pinguibus:⁊ his que ſupnatādo ⁊ replēdo ſua viſco
ſitate ori ſtomachi adherendo nauſeent:⁊ appetitū tollāt.
¶ Si ꝟo caninus ſit ex caliditate reſoluente curabis cuʒ
his q̄ dicta ſunt i cura ſincopis reſolutiōis ⁊ cura boliſmi.
¶ Cura deſtructi ⁊ canini :⁊ vtraqꝫ cā eſt tres res:opꝫ ei
primo ſtomachi prouidētiā facere cū calidis calefaciētibꝰ
⁊ abſtergētibus predictis. Secūdo ꝟo mēbris occurrere:
qꝛ ipſoꝝ reſolutionē ⁊ inanitionē prohibere. Tertio ſinco
pi ſubuenire ⁊ cibare cum redolentibus ex erbis ⁊ potibꝰ:
⁊ pane cū vino:⁊ ceteris cordialibꝰ ⁊ ſtomachalibꝰ. Cura
ꝟo ſincopalis famis eſt cura canini ex caliditate facti:⁊ iā
dicta eſt ſupra plurima pars regiminis eiꝰ in cura doloris
ſtomachi:⁊ eſt tres res. Prīa eſt ſincopi ſubuenire:vt ſupe
rius dictū eſt. Scđa eſt poſtqꝫ euaſit ab ea obuiare:⁊ ꝓui-
dere ne reincidat:⁊ illud fit cū exhibitiōe panis in vīo fri-
gido infuſi:⁊ in rob de granatis ⁊ citonijs:⁊ ſimilibus qn̄
tardatur cibus ⁊ cū alijs ꝯfortantibus ſtomachū interius
⁊ exterius approximatis. Tertia eſt ſenſuʒ obtūdere:⁊ hu
mores ⁊ poros corporis inſpirare:⁊ illud cuʒ cibis groſſis
⁊ frigidis ſtipticis. ¶ Pilule educētes phlegma acetoſuʒ
de ſtōacho conuenientes appetitui canino ex frigiditate Pilu.phle
cuʒ humoris vitio acetoſi. ℞.turbith albi ⁊ mundi:agari- gma aceto
ci añ.ʒ.j.ſpice.℈ j.Cōfice cū oximelle ſquillitico:⁊ dētur: ſum a ſto-
deinde deẛ diatrion pipereō:diaciminū:qꝺ digerit ⁊ ꝯſu- macho
mit humorē acetoſuʒ:⁊ alterat diſcraſiā ſtomachi frigidā. educētes.
Cū ꝟo adeſt fluxꝰ qꝺ eſt plurimū:tūc ꝯueniēs eſt cōfectio
electuarij alefangīe:qꝺ fit i tꝑe eſtatis poſitū in antidota-
rio noſtro. ¶ Cibꝰ aūt expertꝰ eſt ex raphano vitellis ouo
rū ⁊ vnctuoſis ⁊ pinguedinibus multis ꝯſumit humores:
aufert diſcraſiā frigidā:⁊ ſenſum obtūdit ſeu appetitum.
¶ Capitulum.xix.de medicinis appetitus corrupti.

Corruptio appetitꝰ eſt appetitꝰ inſolite:⁊ nu-
trimēto hominis incōuenientis rei. ¶ Eſt au-
tem vt plurimū ad acuta ⁊ ſalſa q̄ ſunt nota:
quādoqꝫ ad ſtiptica ⁊ pontica ⁊ ſicca: vt ſunt
teſte lateres:lutuʒ:terra:carbones:⁊ ſimilia:⁊
eſt mala:quādoqꝫ ad acria ⁊ acetoſa:vt ſunt fructus acres
inmaturi ⁊ limones:perſica:pruna:acetū:agreſta:pira:ne
ſpila:cotana ⁊ maciana:quādoqꝫ ad vnctuoſa ⁊ dulcia et
quādoqꝫ ad fetida:vt ſunt cimices ſcarabei et ſimilia:⁊ eſt
deterior corruptio. Contigit autem ex humoribus malis
in qualitate plurimum frigidis ⁊ humidis vel calidis vel
in ſubſtantia corruptis etiam vermes generātibus in ſto-
macho aggregatis generatis vel ab alijs mēbris influxis
ad quorū correctionē natura appetit aliqua illis cōtraria

vt rectificet illos:sicut in mariū corporibꝰ naturalr̄ vel accidētaliter discretis ⁊ ꝓpue mulieribꝰ seu defectis:⁊ maxime pregnātibꝰ in primis mēsibꝰ tribꝰ:⁊ alijs in quibꝰ menstrua intemporance retinētur:est videre ꝙ appetunt alia. ¶ Cū eñ natura molestet ex illis os stomachi pūgētibus vel grauātibꝰ vel afficiētibꝰ quoquo mō appetit illis contraria:quibus corrigātur ⁊ consumant vt ab eoꝝ molestia a grauedine releuet. ¶ Inquit eñ Gal. discrasia naturalis stomachi appetit similia:accidētalis ꝟo cōtraria. Nec mirū si est natura q̄ nr̄a dispēsat corpora in defecte ⁊ ordināter:q2 sapientissima:vt ait Ga. In intestinis ad cōsumptionez phlegmatis cōgregati ordinauit lūbricos gn̄ari: multomagis statuit vt natura stomachi q̄ nobilis ē molestata vel grauata ab illis humoribꝰ appetat talia quibꝰ illis ↄsumptis releuet:⁊ ad appetendū solitū ⁊ cōuenientēs redeat alimētum:sicut appetit acuta acrimonialia ⁊ salita q̄bus frigidus humor:⁊ humidus cōsumat:q2 eius cā est vl̄ frigida ⁊ sicca ⁊ acetosa:quibꝰ humor calidus ⁊ humidus excitet ⁊ exucc͠etur a quo causatur appetitꝰ talis. Et qn̄ꝙ lz raro fetida:nō q2 simpl'r fetida:s3 q2 eoꝝ fetori ⁊ nature cōtraria ⁊ eoꝝ materiam ↄsumētia ⁊ educētia:vt sunt acrimonialia cimices ⁊ scarabei:qui virtute diuretica extra corpus ipsam expellūt:dictū est eñ supra ꝙ appetitꝰ est a ↄtrario ad ↄtraria sese fugātia. ¶ Taliū eñ humoꝝ in stomacho aggregatorū gn̄atio est a corrupta eiꝰ digestione q̄ qualiter fiat ⁊ a qbꝰ causis infra dicet:⁊ latiꝰ capl'o propo prout tp̄s annuēs nobis erit. Nūc autem scias ꝙ fit a calido inflāmante vl' a frigido extinguēte calorē naturalē stomachi ⁊ debilitante ipsum:quare cibus nō digerit vt opꝫ: nec in benignū ↄuertitur:sed in acetosuꝫ potius vel fumosum. Et si calor extraneus dominet ⁊ humide sit substātie trāsmutabitur in putredinē ⁊ fetorē:ipsorum vero influxio aut est a toto corpore vt in febrientibꝰ febre putrida:vel in non febrientibus:sed scabiosis arteticis ⁊ leprosis vel aliquo modo puta epate vel splene. Et in mulieribꝰ a matrice nō mūda:⁊ maxime stomacho existente debili ⁊ famelico diu. Inquit eñ Abo. sustinere famē stomachū putridis replet humoribus. ¶ Signa corruptiōis appetitꝰ ⁊ specieꝝ eius nota sunt:q2 sensus infirmi stomachi ⁊ inuētio p medicū illud ostēdunt. Sed siquidē sit ex humoribꝰ aggregatis calidis i stomacho:signa sunt sitis ⁊ estuatio ⁊ eructuatio fumosa:⁊ iuuātur frigidis:calidis ꝟo ledūrur. ¶ Si ꝟo ex frigidis signa erunt ecōtra:q2 sine siti ⁊ estuatiōe ⁊ cū oxiremia erunt ⁊ iuuant calidis:a frigidis vero ledunt. ¶ Si aūt sunt in eo generati:signa erunt precedēs regimē cibi ⁊ potus aliarū rerū nō naturaliū ⁊ discrasia stomachi manifesta ⁊ apparēs absꝙ lesiōe:immo cū sanitate totiꝰ corporis ⁊ mēbroꝝ. Sed si sint influxi:signa erūt p̄cedēs dispō corporis vel mēbroꝝ inualida ⁊ discreta seu morbosa:ad quā sequit talis appetitus corruptio eiusꝙ variatio: q2 intēsio ⁊ remissio penes variationē per intensionē ⁊ remissionem ipsius tibi indicat ⁊ declarat. ¶ Cura corruptiōis appetitus est duplex generalis ⁊ specialis. ¶ Gn̄alis ē tres res.

Cura corruptionis appetitꝰ ē duplex et eiꝰ subdiuisio.

Prima est humoris corrupti in stomacho ↄgregati euacuatio quā ↄplēt vomitus ⁊ solutio vētris. Scd̄a est dispositionis stomachi illū humorē generātis correctio quā complent regimē ⁊ medicine eius discrasiā alterātes ⁊ ip̄m cōfortantes. Tertia ē corporis vel mēbri si quod mittēs seu influēs sit rectificatio:quā ↄplēt illa quinꝙ vel quatuor q̄ in cura discrasie eiꝰ cū materia influxa recolimꝰ ordinasse. ¶ Specialis est multiplex ꝭm multiplicē eius speciē:in q̄rum vnaquaꝙ p̄dicta sunt attēdēda. ¶ Si ergo appetitꝰ sit ad acuta acrimonialia ⁊ salita quē effecit humor frigidus ⁊ humidꝰ studebis primo ip̄m educere vomitu post piscium salitorū comestionē cū raphano ⁊ oximelle ꝓuocato cū aqua decoctiōis raphani:aneti:se. eruce:nasturcij:et similium cū aceto squillitico:aut oximelle eiꝰ si expediet:⁊ hoc cōueniētiꝰ ⁊ ꝓprius:q2 talis humor in superiori parte stomachi dignoscitur a būdare:ꝙ si sua grauedine funduꝫ petat :purgabis cū clysteri vl' pharmaco:vt cū turbith nō ↄfortato si in stomacho sit generatus:vel cum cōfortato si aliūde influat vel agarico si a toto corpore. Et si quidē sit imbibitꝰ cū hiera aliqua ex magnis:vt supra de cura malitie ↄplexionis stomachi cū materia tibi ostēdimꝰ de oībus seriose ⁊ cōplete. ¶ Secūdā rē cōplentia ibidem ostendimus ⁊ precedēti capitulo immediate:ac etiā tertiā rē cōplentia. Et ex ↄuenientibus tali appetitus corruptiōi est post purgationē vbi exiccātibus ⁊ abstergētibꝰ ventris putredinē ex qbꝰ sunt medicine ⁊ cibi appropriati. Cibi sunt vt carnes leporis:cappares cōditi cū aceto in principio cibi nasturciū in prima mēsa:⁊ etiā potꝰ aque ferree:⁊ in secūda mensa fisticū ⁊ passule. Sunt etiā medicine simplices ⁊ ↄposite. Simplices sunt ciminū carmenū:⁊ ameos ante cibū ⁊ cardamomū post:⁊ ex illis sunt xiloaloes bibituꝫ:et sticados:⁊ balsamū:sal napticus:⁊ sq̇lla:⁊ acetū eiꝰ:⁊ cinamomū:spica:myrrha:⁊ alia q̄ supra in cura cordis enumerauimꝰ. Cōposite ꝟo sunt cōfectio de scoria ferri aromati cū rosatū ⁊ siles. ¶ Si ꝟo talis appetitꝰ sit ad pontica et sicca ⁊ lutū primo humidū humorē qui eiꝰ est cā euacuabis cū predictis vomitū ꝓuocātibꝰ:⁊ vētrē exoluētibꝰ cū exicatione vt turbith polipodiū hiera chartaꝝ ⁊ chebuli:deinde stomachi discrasiā humidā alterabis cū siccis cibis ⁊ medicinis ⁊ potibꝰ exiccātibꝰ:⁊ cū regimine exiccatiuo macrefactiuo noto infra cū de decoctiōe loq̄mur:si Christus voluerit. Et qn̄ꝙ iuuant ex acutis sicut sinapi ⁊ silibꝰ:ip̄ꝫ eñ malū abscindit humorē ⁊ excitat appetitū:⁊ est vltimū in reducēdo appetitū mulieꝝ luti:⁊ tertio ad qd̄ influit qd̄ sit mēbrū vel corpꝰ p̄dictis modis habebis respectū. ¶ S3 si sit ad acria vel acetosa. Primo humorē calidū colericuꝫ vel salsuꝫ q̄ cū efficit curabis:vel euacuabis vomitu cū aq̄ tepida ⁊ aceto vel aqua ptisane vel aq̄ decoctiōis seminis attriplicis aut clysteri si petat deorsuꝫ :qd̄ ex pūctura ⁊ ardore in stomachi fūdo facto pcipies:aut cū aloe q̄ ↄfortat stōachū ⁊ mūdificat a cholera ⁊ phlegmate:⁊ erigit appetitū corruptū ⁊ salsum qui est a salso humore:hiera Ga. ⁊ infusiōe decoctiōis absinthij ⁊ fumiterre. Scd̄o alterabis stomachi discrasiā calidā cū frigidis notis supra abstersiuis capl'o p̄cedēti ⁊ cū regimine infrigidatiuo ⁊ hūectatiuo. Et ex illis est aquā frigidā bibere in ieiunio:⁊ aquā lactis:⁊ lac acetosuꝫ:⁊ suctio acetositatis citri:⁊ ꝓpe si a matrice ꝓpter retētionē mēstruorū causatus fuerit :⁊ succum granatoꝝ muzoꝝ ꝓprie. ¶ Si ꝟo talis humor in stōacho fuerit generatꝰ ⁊ ingrossatus:vt puta cū cibis grossis lacte ⁊ amido ⁊ vino grosso:⁊ cucumeribꝰ imaturis:frumēto:lactucis:⁊ granis granatoꝝ. Et tertio influēti:si qd̄ sit puta epati p̄dictis remedijs obuiabis. Qd̄ si sit talis appetitꝰ adꝰ vnctuosa ⁊ dulcia. Primo euacuabis humorē siccū melācholicū:q̄ eiꝰ ē cā cū decoctiōe epithimi : ⁊ myrobalanis nigris ⁊ succo granatoꝝ dulciū expssoꝝ cū pulpis eorū et similibꝰ:⁊ clysteribꝰ ex appropriatis notis supius noīatis in cura male ↄplexionis cū materia:vomitu vero nō tētabis euacuare. Inq̄t eñ Hip. i apho. Melācholicos ꝟo inferius vehemētius eadē rōne ↄtraria apponētes. Secūdo discrasiā stōachi corriges ⁊ cōfortabis cū cōtrarijs alterātibus ⁊ regimine humectatiuo:qd̄ superius diximꝰ ⁊ etiam infra dicemus:⁊ ex ↄueniētibus eis est zuccarū:buglossa: melissa ꝭm oēm modū approximata:⁊ vinum aromaticuꝫ subtile ⁊ claꝝ ⁊ maturū:granata dulcia:⁊ poma dulcia redolentia ⁊ similia. Et vltimo ipsi spleni si mittēs fuerit vt dictū est de alijs curā approximatis. ¶ Si autē fuerit ad fetida:primo humorē corruptū et fetidum qui est ipsius cā expurgabis:quē qualis fuerit poteris cognoscere ex fetidis que appetūtur:nā illis sunt ↄtraria. Et tūc expurgatiuū appropriabis ei. Qd̄ si ignoret qualis vel cuiꝰ fuerit speciei:vomitu cū aqua mellis vel gelen iabin : vel aq̄ nasturcij educetur. Et etiā cū hierapigra que mundificat vētris putredinē:⁊ oēm materiā putridaꝫ vel putrescibilem etiā si ꝓpria ignoret vt predictū est:⁊ etiā si fuerint ibi lumbrici:⁊ ipsos necabit:⁊ ipsos educet:⁊ alia q̄ in suo dicentur capitulo. Secundo caliditatem preter naturā stōachi alterabis cum medicinis frigidis mundificantibus ⁊ abstergenribus:⁊ regimine cum frigidis ⁊ siccis abstergentibus superiꝰ enarratis. Et tertio ad matriceꝫ appones si expediat remediū prelibatum suo capitulo. ¶ Decoctio valens ad euꝫ qui comedit bolum :⁊ corruptus est stomachus:quare timetur ne corrumpatur eius complexio. ℞. copularū glandium. ʒ. viij. aloes. ʒ. vj. policarie. ʒ. vj. radicis squinanti. ʒ. iiij. myrrhe. ʒ. ij. frangantur et coquantur in rotulis duobus aque:donec perueniat ad medium:recipiatur tertia pars qualibet die p triduum:⁊ reiteret cura deinde. ¶ Modus decoctionis ad eū qui comedit lutū ⁊ eius corrumpitur stomachus ⁊ citrinatur color:⁊ timetur super eum

Nota de hierapigra.

Decoctio vtilis ↄtra bolū malū comestuꝫ.

Decoctio ad euꝫ qui comedit lutum.

sup eū ex hydropisi:ꝛ est alfuse. ℞.copularū glandiū.ʒ.ij.
passularū enucleataꝝ ʒ.vij.anisi.ʒ.iij.miroba.nigri bellirí
ci ꝛ emblici. aā.ʒ.v.scorie ferri ꝯtrite infuse ī aceto acuto ꝛ
exiccate ꝛ torrefacte sup patella.ʒ.iij.sumach.ʒ.vij. deco-
quanł cū vino pōtici.℥.viij.tādiu donec remaneat medie-
tas:ꝛ coleł ꝛ deł ī ieiunio.vij.dieb⁹. ⁋ Medicamē diijciēs
lutum.℞.cimini carmeni vel cardamomi maratri ameos
vel cubebaꝝ aā.partē vnā:detur ex eo ī ieiunio.℥.j.ꝛ masti
cetur masticatione bona:ꝛ deglutiał aqua ei⁹ in vesperis.

Medicamen deijciēs lutū.

⁋ Electuarium bonū ex inuētione nostra curās caninū
appetitum:ꝛ corruptum desiderium. ℞.passularum enu-
cleatarum.ʒ.v.copularum glādiū.ʒ.ij.anisi.ʒ.iij.myrrhe
myroba.ni.emblicoꝝ ꝛ belliricoꝝ aā.ʒ.vij.scorie ferri infu
se ī aceto exiccate ꝛ torrefacte.ʒ.viij.cardamomi maioris
cubebe aā.ʒ.iij.zuccari tabarzet quod sufficit: dosis ē.ʒ.j.
cum aqua anthos stomacho ieiuno.

Electuariū bonū ad caninū appetitū.

⁋ Electuariū bonū
ꝛ expertum cōtra putrefactiones in stomacho:ꝛ subuenit
apostematib⁹ stomachi ꝛ ei cuius stomachus residuum ci-
bi ꝛ pot⁹ ꝓpter caloris inopiā:aut melācholie male guber
nat:nec patił aliquā putrefactionē in eo generari: ꝯfortat
cor:cerebrum ꝛ totū corp⁹:ꝓuocat mēstrua:ꝛ rectificat ma
litias matricis. ℞.triū pipereō aā.ʒ.ſ.gar.ʒ.ij. aristologie
lōge:zedoarie violarū bethonice aā.ʒ.iij.salis gēme.ʒ.ij.
myrrhe electe ad pōdus oīū. Cōfice cū syrupo de spica.do
sis est a.ʒ.ß.vſqꝫ ad.ʒ.j.ß.

Electuariū aliud bonum.

⁋ Pilule preseruātes stomachū
ab oī lesione intrinseca:nec ꝑmittunt humores putrefieri
in eo:imo abstergunt ꝛ mundificant rugas ꝛ parietes. Et
qui assiduat vsum eaꝝ diebus singulis ꝑmanebit illesus
a doloribus stōachi:nec a dolorib⁹ capitis vexabił vnqꝫ.
Et nihil est oculis mihi crede salubrius istis:ꝛ eis q̄ tristā
tur subuenit. Et est medicina matricis vitiose ꝛ viscerū in
terioꝝ quarū ꝑmixtio est. ℞.masticis.ʒ.iiij.aloes electi.ʒ.
x.agarici boni.ʒ.iij.ꝯficianł cū succo altilie.dosis est.ij.pi
lule vel.iij.quando itur dormitū. Et possunt recipi ſꝫ mo-
dum voluntarium vſqꝫ ad.xv.vel.xxv.

Pilule stomachū ꝓseruantes ab oī lesione.

Alie pilule laudabiles q̄ pri⁹ fuerūt descripte.

⁋ Capitulum.xx.de siti ꝛ medicinis eius.

Sitis vt superius habuisti est appetit⁹ frigidi ꝛ
humidi:quod est potus. Causaꝝ aūt ei⁹ quedā
est interior:quedā exterior. Et interior q̄daꝫ est
ꝓpria ori stōachi:cui⁹ est ꝓpria passio.q̄dā ex vi
cinitate vel cōitate ꝓpinqua vel remota. Et cā
immediata ꝛ ꝯiuncta est mala cōplexio rei desiderate cō-
traria:qꝛ calida ipsi⁹ oris stomachi vel sicca:vel vtraqꝫ pu
ra:vel cū materia in stomacho ꝯgregata:ꝛ rugis ei⁹.ſ.cho
lerica salsa:ꝛ ebuliēs:seu corrupta in eo generata vel īfu-
xa. Ex vicinitate aūt seu cōitate ꝓpinqua:ꝛ est causa ante-
cedēs ex mala ꝯplexione ventris meri:intestini ieiuni: cor
dis:ꝛ pulmonis. Cū eñ inflāmanł ꝛ excitantur calidis:vt
sua caliditate ꝛ siccitate eoꝝ calefiat: ꝛ exiccetur os stōa-
chi:algamasat:ꝛ glādule in radice lingue posite:q̄re exic-
cantur in eis humiditates ꝛ minuūtur que humectare lin
guam ꝛ os naturaliter habēt:aut cōmunitate ad meserai
cas cum oppilantur:quare qđ bibitur nō penetrat de sto-
macho ad epar:quare remanent semper membra exiccata
desiderātia irrorari:lꝫ plurimum bibał sicut accidit in hy
dropisi:ꝛ colica. ⁋ Ex ꝯmunitate longinqua sicut cū acci
dit ꝓpter epar supercalefactū vel apostematū calido apo
stemate calefaciente ꝛ exiccāte humiditatē corporis omnē
vel infrigidatū: quare nō attrahit potū:vñ mēbra rema
nēt exiccata:ꝛ desiderātia irrorari:aut ꝓpter egritudines
cerebri vt ē phrenesis mania ꝛ melācholia:aut ꝓpter egri
tudines vt diabete:aut ex cōitate ad totū corp⁹:vt ī febre:
sudore diaforetico:crisi ethica phthysi ꝛ silib⁹. ⁋ Cā aūt
exterior ꝛ est cā primitiua:est res necessarie:ꝛ nō necessa-
rie indebite approximate:ꝛ necessarie sunt cause non na-
turales:vt aer calidus ꝛ sicc⁹ qualis est sub cane ꝛ ante ca
nem ꝛ post canem naturaliter existit:vel artificialiter:vt in
balneis ꝛ stuphis:ꝛ similib⁹:ꝛ exercitiū laboriosum:ꝛ pro-
prie locutio multa:ꝛ cibus valde calidus actu vł potētia:
vt sunt allia:sinapis ꝛ similia:aut sicc⁹ ꝛ salitus:ꝛ grossus
vt sunt carnes bubaline eq̄ne vaccine antique ꝛ siłes ꝛ vi
scosus:vt sūt carnes porcie pisciū magnoꝝ nō squamoso-
rum mallatium astrocorum ꝛ similiū:aut multus ꝛ diuer-
sus in cuius digestione stomachus laborādo valde inflā-
matur ꝛ exiccał:quare sitis sequitur sicut accidit homini
quādo multū laborat. ⁋ Et pot⁹ vini vinosi antiqui plu-

Causa sitꝫ duplex.

rimi ꝛ noui buliētis nō depurati:aut habētis malitiā ac-
quisitā venenosam. Aut qꝛ vespe mortue fuerūt in eo:vel
qꝛ fuerit spaciatū superflue:aut aque male qualitatis ne-
cessitatis tpe:vt salse sulphuree:aut nitrose:aut paucitas
ꝓpter abstinentiā a cibo ꝛ potu in ieiunātibus volūtarie
vel de necessitate:ꝛ somnus plurim⁹ ꝛ ꝓfundus in comple
xione calida ꝛ sicca in ieiunio frigidus vel sup cibum cali
dum ꝛ siccum vel medicinā. Et etiā vigilie superfluētes ꝛ
exiccātes. Et etiā anime accidētia: vt fortis ira:īdignatio
timor:ꝛ imaginatio mortis festine:vt in ductis ad morteꝫ
apparet:ꝛ gaudiū supfluū ꝛ similia. Nō necessarie ꝟo sunt
puncture aīalium venenosoꝝ:vt serpentū apū vesparū ꝛ
similium. Et medicine calide ꝛ sicce vel laxatiue in solutio
ne supfluentes:vel sufficienter soluētes que inducere hñt
sitim a complexiōe:ꝛ ab effectu:quia educūt a corpore hu
midū:que si in principio solutionis nō appareat sed in ꝓ-
cessu:ꝛ sit moderata:significat sufficientē purgationē: vñ
Hip.ait.quicūqꝫ in pharmacijs nō sitiūt:cū purganł non
q̇escāt donec sitiāt. Signa sitis sunt sensus ꝛ molestia:sed
facta a cā īteriori ꝓpria sunt signa malicie cōplexiōis cali
de ꝛ sicce stomachi quā suprius habuisti ꝛ sitis continua ꝛ
equalis. Sꝫ facte a vicinitate ꝛ cōitate est antecessio dispo
sitiōis illoꝝ mēbroꝝ:quoꝝ cōitate patitur:ꝛ variatio sitis
in augmēto:ꝛ diminue ſm varietatē dispositiōis illoꝝ. Fa
cte ꝟo a causis exterioib⁹ signa sunt inuētio:ꝛ antecessio
illaꝝ exterioꝝ quecuis fuerit. Cura sitis est gñaliter nota
ex his que dicta sunt in cura male cōplexionis stōachi ca-
lide ꝛ sicce vel vtriusqꝫ pure cū materia generata vel influ
xa. ⁋ In spāli aūt est due res.ſ.auferre causaꝫ ꝛ sedare eā
sed si quidē est tolerabilis:tūc opꝫ priō causaꝫ abscindere
deīde accidēs vel ipam si īpressio facta fuerit mitigare. Si
ꝟo sit tolerabilis tūc opꝫ primo eā mitigare: deinde cām
auferre. ⁋ Primū ꝓprie cōplent pot⁹ ꝛ cibi frigidi vel hu-
midi vł vtriqꝫ ꝛ declinatio vniuersalis regiminis:ꝛ ī alijs
ad frigidū ꝛ humidū. Et si a ꝓpria passione fuerit ꝛ a sola
pura qualitate quales sunt chist ordei:amidū cucurbita
medulla citruli melones pruna ꝑsica granata chitsomilla
ꝛ olera:vt spinacia attriplices lactuca:pāis mūd⁹:carnes
hedine vituline:ꝛ oua cū totalitate eoꝝ. Pot⁹ aūt sit ex aq̄
frigida que de stomacho trāsire morał:ſm Hip. vel aqua
ordei in qua residēt rose cū stipitib⁹ si sint mature:vel sine
si fuerint imature vel iuiube ꝛ aqua ferrea ꝛ coriādri ꝛ cū
alijs succis q̇ stipticitatē habeāt ꝛ aliquā grossitiē substā
tie vel aliquā rē admixtā q̄ teneat ipm in stomacho nec sue
veloci penetrationi consentiat:sed resistat q̄les sunt vinū
acerbum ꝛ limphatuꝫ cū aqua frigida:succus granatoruꝫ
agresta succus macianoꝝ ꝛ citonioꝝ cū frigida aqua in q̇-
bus sit panis infusus qui premittatur vel cibus ali⁹:deīde
potetur. Cibus eñ ꝛ ꝓprie panis cuꝫ sit spongiosus potū
in stōacho retinet diu qui impressionē faciet:ꝛ eius cōple-
xionē ꝓpriā alterabit nisi cā fuerit ī mēbris remotis:tūc ei
frigida ꝛ humida subtilis substātie ꝛ facilis penetratiōis
sunt ꝯuenientia:vñ si aq̄ admisceał vini modicū vel aceti
optimū est ſm Gał.ꝙ si alterał aer cū frigidis ꝛ humidis:
vt infirmi quiescāt ꝛ dormiāt repleanł nō abstineāt a p̄di-
ctis:ꝛ gaudeant ꝛ letētur citius curabunł:ꝛ potissime.vbi
a medicinis sumēt auxilium que sunt simplices ꝛ ꝯposite.
⁋ Et simplices exteri⁹ existūt:vt rasura cucurbite ꝛ succ⁹
ei⁹ solatri lactuce portulace:flores rosarū:violarū nenufa
ris aqua ro.agresta:succ⁹ citonioꝝ cū aceto:ꝛ folia salicū ꝛ
similia ori stōachi applicata:sandali quoqꝫ cāphora ꝛ spo
diū vbi materia cholerica īfluat ei. ⁋ Interius aūt vt lac
acetosum succ⁹ macanorū:mucillago psilij:aqua melonis
indi:ꝛ aqua seminū cōiuꝫ:aqua prunorū:sebestē:iuiubaꝝ:
ꝛ lactucaꝝ ꝛ liquiritie ꝛ similiū. Infrigidatio quoqꝫ pedū
cū aqua frigida caliditatē stōachi extinguit in debilib⁹ ꝓ-
prie nō robustis sicut calefactio eoꝝ frigiditatē alterat ca
lefacit ꝛ ꝯfortat:ꝛ ꝓpe si sit tēperata. ⁋ Medicine cōposi
te infra subiūgenł:ꝙ si fuerit a mala ꝯplexione stomachi
cū materia cholerica ꝯplent ipsi⁹ ablationē aqua prunoꝝ:
aqua absinthij cū rosis ꝛ sebestē succus rosa.violaꝝ:ꝛ syru
p⁹ earū:ꝛ pulpa tamarindoꝝ ꝛ mel casiefistule:ꝛ ex ꝯposi
tis aqua fructuū. Si ꝟo sit amara salsa ꝯplēt succus aqua
fumiterre: ꝛ syrup⁹ ei⁹ ꝛ aqua lactis ꝛ hiera. G. cū aliquo
p̄dictoꝝ frigidoꝝ exhibita:ꝛ aloes cum aqua lactis:ꝛ silr
si fuerit a materia putrefacta:necnon ꝛ q̄ stomachi putre-

Sitꝫ signa

Cura sitis in spāli est due res.

factionē hn̄t mūdificare: quorū cognitionē p̄cedēti capi
tulo habuisti. ¶ Sitis aūt mitigatio cū predictis: ⁊ ꝓprie
potu alicuius predictoꝝ ⁊ frequēti ablutiōe: ⁊ proprie cū
aqua pura vel ꝑmixta succo granatorū acetosoꝝ si fuerit
a sola ⁊ pura ꝯplexionis malicia ꝓprie: vel cū materia cho
lerica. Cōferūt em̄ cāe ⁊ accidenti: ⁊ syrup⁹ acetosus facit
illd: ꝙ si fuerit a salsa ⁊ baurachia acetū lymphatū: marie
aufert ait Gal. Sȝ vt nō cito penetret de stomacho sit in
De rapha no. co virt⁹ raphani: a ꝓprietate em̄ hȝ vt medicias retrahat
ad os stomachi: ⁊ teneat in eo: vt nō cito penetrēt: ⁊ ma-
teriam digerat grossam: q̄ est pars ei⁹: anisuȝ quoqȝ pro-
prietatē hȝ ad illd. Inq̄t Abo. Si ꝟo fuerit a putrefacta
materia mitigabūt granata acria ⁊ muza: ⁊ si sit influxa mē
bro influēti curā adhibebis: stōachū mundificabis ⁊ ꝯfor-
tabis. Qd̄ si ex cōitate ꝓpinquoꝝ ⁊ vicinoꝝ mēbroꝝ fiat:
due res sunt necessarie: p̄mo em̄ illa rectificabis cū ꝓpriis
q̄ ex predictis sunt tibi nota: scd̄o si impressio discrasie in
ore stōachi facta fuerit ⁊ remāserit alterabis cuȝ p̄dictis.
Et si q̄dē fuerit in meri: cū his que ī ore tenenť vt cū carne
prunoꝝ pulpa tamarindoꝝ: liquiri. melonis indi: seu ali-
quo p̄dictoꝝ frigidoꝝ ⁊ humidoꝝ: ⁊ crystalli: palee ordei
que resedit in aq̄ frigida: ⁊ masticatio ramoꝝ portulacaꝝ
⁊ preputioꝝ vitis ⁊ cum potu aq̄ frigide sugēdo sumpte in
vase stricti orificij: vt ait Abol. Et sil̄r si fuerit ab algama-
sat stomachi ⁊ ieiuni. Si ꝟo fuerit ex pulmone ⁊ corde cū
inspiratione aeris frigidi: ⁊ cum cibis ⁊ potibus frigidis:
⁊ cordialibus: ⁊ medicinis interius ⁊ exterius approxima
tis q̄ in cura cordis dixim⁹: in quib⁹ sit aliq̄d leptomeris
substātie mixtū: vel virt⁹ ei⁹ deferēs ad ipsum vt croc⁹. Et
si ex vicinitate ad meseraicas cum aperitiuis q̄ dixim⁹ su-
pra ī cura egritudinis in via ⁊ poro ipsi⁹. Sil̄r si sit ex epa
te cū endiuia: cū aceto ⁊ syrupo ei⁹: ⁊ aqua seminū cōmu-
nium triasandalis ⁊ diarodon ⁊ frigido genonis: ⁊ ceroto
de sandalis qd̄ in nostro posuim⁹ ātidotario: si fuerit sup-
calefactū: si ꝟo infrigidatū cū dialtea diacurcuma ⁊ absin
thio ⁊ syrupis eoꝝ eupatorio: ⁊ aliis que in ꝓprio eius lo
co dicem⁹ summa trinitate fauente. ¶ Et si ex cerebro: cuȝ
his q̄ in cura passionū ei⁹ dixim⁹. Et si ex renib⁹ cum his q̄
in cura diabetis dicemus. Et sil̄r si ex cōitate ad totuȝ cor-
pus fiat cum his que curāt febrē ethicā ⁊ phthysim q̄ dice
mus in ꝓpriis capitulis: ⁊ aqua frigida cū vino mixta vel
i. apho. xx. aceto qd̄ sufficiat est ꝓpria: dicit Ga. Et si ex sudore diafo
retico: cū eis q̄ diximus in cura cordis. Et si ex crisi cū tole
rātia eius si possibile est. Inq̄t em̄ Hip. ea quoꝝ crisis fit:
aut facta ē nihil dare opȝ: si aūt nō sit possibile mitigeť cuȝ
aliquo qd̄ crisim ⁊ euacuationē creticam quā ex propriis
signis precognoscēdo expectas habeat ꝓuocare nō impe
dire: vt est aqua ordei ⁊ melonis indi: que a proprietate ha
bent sudorē prouocare: ⁊ semina cōia que habent ꝓuocare
euacuationē ꝑ vriāȝ: ⁊ aqua fructuū q̄ ꝓuocare hȝ euacua
tionē ⁊ crisim ꝑ fluxū vētris ⁊ sil̄ia. ¶ Si ꝟo sitis sit ex cā
exteriori ⁊ primitiua causa quecumqȝ fuerit auferatur: dein
de eius impressio si remāserit in ore stomachi corrigať et
alteretur: vt est predictū. ¶ Et si quidē sit ex cibis grossis
et viscosis multis et diuersis in quoꝝ digestiōe laborādo
v. apho. xxviij. stomachus inflāmatur: ⁊ sic sitit valde: cura est somn⁹: non
pot⁹. Inquit em̄ Hip. Quib⁹ nocte bibere d̄siderū est val
de his si superdormierint bonū. ait Gal. Intellige ⁊ hoc si
sitis sit tolerabilis: ⁊ fuerit ꝓportio cibi ⁊ potus precassum
pti: ꝙ si nō fuerit tolerabilis: nec fuerit ꝓportio inter cibuȝ
⁊ potum bibere aliquid ad mitigationē sitis est vtile dein
de superdormire: nihil aūt bibere pena est sine iuuamine:
quasi dicat: tūc bibere iuuat ⁊ nō nocet: nō bibere autē est
pena: nec inde sequiť iuuamētū immo poti⁹ nocumentuȝ.
Inquit em̄ Gal. Igitur nullus prudēs illud dabit vel fa-
ciet qd̄ nullā afferat vtilitatē: nocumentum vero secuȝ ha-
beat immēsum. Quare bibere opȝ paꝝ vini puri qd̄ iuuat
s̄m Hip. digestionē ꝓprie in cōsueto bibere post cibū. In
nō consueto bibere vinū detur ad mitigationē sitis parū
aque frigide ⁊ ꝓprie si cib⁹ calidus fuerit ⁊ siccus: vel vini
lymphati si stomachus nō tolerat aquā: in vase stricti ori-
ficij sugēdo: ⁊ quanto frigidior fuerit minus sufficit ex ea:
ait Abo. ¶ Si ꝟo ex cibis salsis ⁊ aqua salsa cuȝ potu aq̄
maris fuerit succurrať ei cum xilocrate, granis muzorum
⁊ pomis dictis zarur: ⁊ cū vnctuosis vt est butyrū: ⁊ ꝓprie
lus ⁊ brodiū carniū. Et si fuerit ex potu aque vitiose ⁊ sul-
phuree succurratur cū lacte lactuca cibis grossis ⁊ amido
⁊ vino subtili odorifero ⁊ vtrisqȝ cū aceto lymphato. ¶ Qd̄
si fuerit ex punctura aīalium ⁊ reptiliū calidorū: primo cu
retur cū eo qd̄ generaliter respicit venenū ipsoruȝ: vt pu-
ta cū frigidis: qualia sunt coriandrū: lac vaccinū acetosuȝ
infrigidatum in niue ⁊ aqua cāphore: ⁊ sil̄ia: vel aqua frigi
da cū puluere terre sigillate: que extinguit inflāmationē ⁊
ei⁹ educit substātiā: deinde cū cognoueris speciē aīalis ad
ministrabis que sunt ꝓpria q̄ infra dicem⁹. ¶ Si autē ex
medicia soluēte sufficiēter: aut sup̄flue fuerit: succurrēdū
erit prout te scire fecim⁹ cū de ꝯsolatiōe medicinarū locuti
fuim⁹ in accidētib⁹ q̄ hereditare faciūt medicine solutiue.
¶ Sitis aut ex qualibet aliarū causarū procatarticaꝝ cu
ra est ipsarū amotio ⁊ priuatio cū regimine supradicto de
ablatione sitis. Ablatio sitis ⁊ diminutio ex ꝯtrariis erit
causis: ⁊ cura erit etiā ꝯtraria: corruptio ꝟo sitis ex sil̄ib⁹
causis corruptionis appetitus proueniet: et sil̄is erit cura.
¶ Syrupus extinguēs sitim ex cā calida ⁊ sicca ꝓpria vel Syrupus vtilis ad sitim.
cōiuncta. ℞. endiuie: cicoree. epatice lupuli boraginis ace
toselle aleluie: an̄. ℥. j. violarū ro. floꝝ nenufaris: ⁊ cucurbi
te lēticulaꝝ aq̄ floꝝ vue: an̄. ℥. j. ordei mūdi partē. j. prunoꝝ
sebestē: iuiubaꝝ an̄. nume. xxv. seminū frigidoꝝ: an̄. ℥. j. se-
minū cōiuȝ. ℥. ij. psilij ītegri: seminū citonioꝝ an̄. ℥. j. zucca-
ri albi li. j. succi granatoꝝ muzoꝝ li. ß. aromatizent cū san-
dalis albis: ⁊ rubeis: ⁊ spodij: an̄. ʒ. j. cāphore. ℈ j. croci gra
na. v. sumat cū aq̄ frigida: ⁊ teneat in ore crystallū. ¶ Itē
fiat iuleb de succo limonū vel de cucurbita quod posuim⁹
in antidotario nostro: ⁊ trocisci de cāphora ⁊ electuariuȝ
triasandalorum. ¶ Iteȝ epithimeť stomach⁹ cor ⁊ epar ex
puluere camphore sandalorū cum succo rasure cucurbite:
aqua rosa. ⁊ pauco aceto ⁊ cataplasmetur cum foliis sali-
cis vitis in aqua rosata. ¶ Medicamē Gal. qd̄ magister
Ioānes de procida fecit Imperatori in siti vehemēti. ℞.
aquā frigidā ⁊ irrora desup̄ acetum album purum q̄ꝫtū to
lerare poterit bono mō: ⁊ da bibere stōacho ieiuno q̄ꝫtum
est cupa: sanabitur statim s̄m Ga. si Christus voluerit.

¶ Capitulum. xxj. de nocumētis digestionis ex quib⁹ est debilitas ⁊ destructio ⁊ corruptio ⁊ cura eius.

Debilitas digestionis est nocumentū actionis
digestiue stomachi: ⁊ fundi eius cui ꝓpria est.
Cū em̄ nocumentū ipsi⁹ sit triplex t̄m. s. dimi- Nocumentum digestionis est triplex.
nutio: destructio ⁊ corruptio: nec sit ī sup̄flui-
tate vt aliarum ministrātiū: debilitas digestio
nis erit nocumētū diminutiōis ipsi⁹: ⁊ est cum minus dige
rit q̄ꝫ cōsueuit ⁊ in lōgiori tp̄e. Sed destructio est cum ni-
hil penitus digerat vel aliq̄d de quo nō sit curāduȝ: sȝ de-
relinquit crudū reliquuȝ. Et corruptio est cū in malā ꝯuer
tat qualitatē. s. adustā seu fumosaȝ aut acidā vel corruptā
putridā ⁊ fetētē ⁊ nature odiosam: nō aūt cōsistit ei⁹ nocu-
mētum in sup̄fluitate vt aliaꝝ. Cum em̄ oīs actionis virt⁹
existat initiū: actio q̄cunqȝ erit principal̄r a virtute sȝ me-
diāte organo: vt siquidē nocumētū fiat in ea nō erit ex par
te virtutis ꝓprie: sȝ ex parte organi vel obiecti: vt ait Ga.
⁊ hoc in alia sciētia est mōstratum. Cum em̄ asserat ꝙ sin-
gulum mēbrum opereť ꝓpriā actionē ꝑ ꝓpriā qualitatiuā
crisim que ex quatuor est qualitatib⁹ stomachusqȝ organū
existat prime digestiōis: epar scd̄e: ⁊ alia mēbra tertie: tūc
ꝓprie virt⁹ digestiua ꝑfecte operabiť cum eo: cum ipse qua
lificatus seu cōplexionat⁹ existat prout ipsa virtus ⁊ eius
operatio exigit. ¶ Cuȝ aūt digestio sit alteratio: fiatqȝ per
decoctionē: indiget virtus organi ipsi⁹ calore: ⁊ cū sit ei⁹ al-
teratio quedā adequatio virtuti nutritiue īdigebit calore
tēperato in sua q̄litate nō distēperato. Tēperati em̄ calo-
ris est equaliter agere in oēȝ partē decoquibilis rei tēp̄ate
seu eq̄lis elixabilis: ⁊ etiā assabilis: vt superi⁹ est mōstratū
in cura melācholie. ¶ Et ꝓinde Gal. ait. Et nō opȝ vt sit
in mēbro qd̄ indiget digestiōe nisi spirit⁹ vaporosus multe
quātitatis. Et sic s̄ȝ fine equalitatis ī qualitate: ita ꝙ quā
to maior erit digestio: tāto maior erit eq̄litas ⁊ ecōuerso.
Et q̄r quanto maior erit digestio erit magis naturalis: nec
eius maioritas generabit pctm̄: vel nocumentum in opa-
tionib⁹ aliis sicut maioritas aliarum: cum oēs alie ordinē
tur ad ipsam non ecōuerso. Si vero diminuitur obtundiť
⁊ debilitatur. Aut adeo diminuitur ⁊ debilitatur ꝙ nihil
tētat alterare ⁊ coquere de quo sit curandum: ⁊ fit indige
stio seu digestionis ablatio. Aut adeo diminuiť ꝙ incipit
alterare, ⁊

alterare ⁊ coquere:nec deficit in alteratiōe:ſꝫ vigoroſe nō
agit:immo tepide paulatim:⁊ ſic in longo tēpore deuenit
ad decoctionis ꝑfectionē ⁊ qualitatē:⁊ tunc fit digeſtiōis
debilitas. Aut deficit in via nō potēs venire ad terminū
equalitatis in alteratiōe:⁊ tūc fit corruptio in acidā q̄lita
tem. Cū vero ſuꝑfluit cōuertit in fumū ⁊ maxīe ſi obiectū
ſubtile exiſtat:vel ēt corrūpit: cū calor nō ſtet cū natura:ſꝫ
ſit ita debilis ex ſuꝑfluitate fact⁹ adeo ꝙ nō regat ⁊ extra-
neus dñetur ſuꝑfluens. Talis autē in fumū cōuerſio ſeu
aduſtio nō facit ſuꝑfluitatē in digeſtiōe: cū ſuꝑfluū dicat
additionem quāti:qđ preſuponit ſpeciē ⁊ nō mutationē
ei⁹. ❡ Cōuerſio aūt in aduſtionē vł fumū nō ſeruat ſpeciē
adequationis quā intendit digeſtio:īmo de eq̄tiōe alterat
⁊ trāſmutat in ſpeciē diuerſam ſꝫ aduſtionis ⁊ fumi:nec
reducibilē ēt cum ſit crudum ⁊ in acidū mutatio. Nam ſm
Auer. qđ ſuperexcoctū eſt incrudari non poteſt Quod aūt
crudum ⁊ ſemicoctum eſt pōt in oēꝫ adequationis perfe-
ctionē adduci. Inquit Gal. manet autē qđ corruptū ⁊ ſm
ventrē ⁊ epar:ſed tempore procedēti paulatiꝫ digeritur ⁊
fit benignuꝫ quod prius habuit indignū ⁊ illud ꝑ naturā
enumerādis digeſtionē fouentibus quoad vitā. ❡ Talis
aūt mutatio dicitur corruptio a medico ſicut in acidū mu
tatio licet nō ꝓprie:quia nō eſt obiecti derelicto a regimīe
naturalis caloris:ſed tamen large vt ſue eſt conſideratio-
nis ad veram ⁊ non veram. Et inquantum talis alteratio
non eſt ad generationem q̄ eſt equatio intenta a digeſtiōe
conuerſio erit in contrariū:talis aūt eſt corruptio:nec pōt
eſſe aliud:cum generatio ⁊ corruptio ſint immediate con-
traria:non ſic alie miniſtrantes:cū enim eaꝝ actio nō ſit ꝑ
motū alterationis vt digeſtio:ſed potius per motū localē
qui nō diuerſificat ſpeciē ſuꝑfluitatis qualitatis organice
ipſarum:non mutabit nec alterabit in diuerſam ſpeciem:
ꝗ ſua intendat virtus in actione: ſed in ſpecie actiōis p̄-
ſuppoſita addet:quātū ſic poſſunt ſuꝑfluere ſicut diminui
ſm intenſionem ⁊ remiſſionem proprie qualitatis agētis
hoc quoqꝫ declarat ipſaꝝ corruptio que in malo conſiſtit
motu. ❡ Ex quib⁹ abundantib⁹ intelliguntur ſpecies nocu
menti digeſtionis: quot ſunt:⁊ que ⁊ qūo cōueniāt ꝓpter

Cauſe nocumēti digeſtionis vñ.

quod in vno redigem⁹ capitulo:⁊ qūo differūt inter ſe in-
noteſcit:⁊ etiā cauſe eorū in gñali:aut em̄ ſunt ex parte or-
gani ⁊ agentis inſtrumētalis:aut ex parte obiecti. ſ. cibi ⁊
pot⁹:aut ex parte extrinſecus ſuperuenietiū habētiū indiſ-
poſitioneꝫ ipſam. ❡ Ex ꝑte aūt ſtōachi dupliciter:aut qꝛ
patiatur in ſe principaliter:aut ꝓpter cōmunitatē ⁊ colli-
gantiā. In ſe pricipaliter:vt qꝛ patiat quālibet egritudinē
vel qꝛ ſit diſcraſiat⁹ quod eſt plurimū:⁊ tunc aut eſt diſcra
ſiatus diſcraſia digeſtioni principaliter nociua:aut diſcra
ſia nociua aliis operationibus deſeruientibus digeſtiōi.
❡ Primo modo qꝛ ſit diſcraſiatus ſtōachus ⁊ fund⁹ eius
diſcraſia frigida ⁊ ſicca pura vel cum materia qđ eſt pluri
mum aut parū excedēte:⁊ tūc accidit debilitas:aut valđ:
⁊ tunc accidit deſtructio:vt cū eſt ꝯfirmata :aut mediocri-
ter:⁊ tunc accidit corruptio. Itaqꝫ frigiditas oīs nocumē
ti poteſt eſſe cā:caliditas autē ſolius corruptiōis niſi tm̄
ſuperfluat ꝙ deſtruat actū virtutis:⁊ tūc cauſabit deſtru
ctionem non debilitatē. ❡ Secundo modo qꝛ ſit diſcraſia
tus ſtōachus quantū ad os eius diſcraſia frigida:queduꝫ
ſuꝑfluit attractiua trahit pl⁹ q̄ digeſtiua digerere poſſit:
vel qꝛ ſit diſcraſiatus quātum ad fundū ⁊ concauum eius
diſcraſia frigida ⁊ humida:vñ cōtentiua deficit:nec pote
rit ꝯtinere q̄diu operata fuerit digeſtiua. ❡ Aut quia ſit
diſcraſiat⁹ quātum ad os aut inferiorem eius partem que
portanariū đr diſcraſia calida acuta ⁊ pūgitiua:pura vel
cū materia magis moleſtāte expulſiuam ad expulſionem
cibi vel potus anteq̄ digeſtiua ſuā compleat actionem ſic
digeſtiua deficiat non propter ſe:ſed propter defectū alia
rum miniſtrātiū ordinatarū ei:vt dixit Gal. parū vel mul-
tum. ❡ Propter colligātiam vero ⁊ cōmunitatem :qꝛ aut
ad totū eorū vt in febriētib⁹ vel algoratis:aut aliquid alio
rum membrorum maxime principaliū quibus alligatur:⁊
tunc aut ꝓpter cōmunitatē abſolutā:⁊ eſt cuꝫ nihil corpo
reum aduenit ſtōacho ex illis:vt eſt in forti dolore capitis
vel neruorum vel in ſpaſmo vel dolore artetico vñ ſtoma
chus debilitatur:vł in fluxu ſuperfluo ſanguinis epatico
vñ compatitur ⁊ debilitatur ſtomachus. ❡ Aut nō abſo-
luta:⁊ eſt vt cū aduenit ex aliis membris ad ipſum humor

puta choleric⁹ ab epate:⁊ a ſplene melācholicus:vel corru
ptus a matrice corrūpēs cibū ad fumoſuꝫ vel acidū:vel qꝛ
ad eū vapor emittatur:vt ſuperi⁹ habuiſti. ❡ Ex ꝑte autē
obiecti cibi ⁊ potus ⁊ ex parte extrinſec⁹ ſuperuenientiuꝫ
qualiter cōtingat ſuperi⁹ in cauſis debilitatis ſtōachi exti
tit declaratū:redi ergo ad illud:ibiqꝫ conſidera. ❡ Signa
aūt que hic oportet conſiderare ſigna ſunt:q̄ demonſtrāt
digeſtionē đficere ex ſe p̄ncipaliter ⁊ deficere ꝓpter defe-
ctū aliaꝝ miniſtrātiū:⁊ ſūt:nā cū digeſtiua deficit ex ſe:au-
ferł vł tardał digeſtio nulla apparēte cā manifeſta ⁊ nocu
mēto ī aliis etiā cibis facilis digeſtiōis vł ꝯſueti pl⁹ ſolito.
Qñqꝫ ꝟo ē ex defectu appetitiue ⁊ attractiue:⁊ tūc p̄cedit
leſio ī ea q̄ ē manifeſta. Qñqꝫ ꝟo retētiue ē retētio mala: ⁊
citius egredił ſolito:nō p̄cedēte nocumento in appetitu.
❡ Sꝫ ſignū diſtictiuū qñ talis exit⁹ ſit velox ex defectu cō
tētiue:⁊ qñ ex ſuꝑfluitate expulſiue eſt:qꝛ cū ex defectu cō
tentiue egredił p̄ter volūtatē: ⁊ qđ egredił maioris ē quā
titatis:nec apparet in eo aliq̄d acutū ⁊ eſt velocioris exit⁹
qñ vero eſt ex ſuꝑfluitate expulſiue ē econtra. ❡ Et atiēde
anteq̄ ad curā ꝑuenias ꝙ cū digeſtio introducens ſpēm
in obiecto ſit triplex. ſ. ſtōachi epatis ⁊ mēbrorū: in quib⁹
qđ dictū eſt ī ſtōacho:⁊ in aliis veꝝ hꝫ:lꝫ addał qñqꝫ quar
ta que eſt depurationis non ſpeciei gñatio:vt eſt venaruꝫ
inter ſe q̄ ordinē habent ⁊ habitudinē:nā digeſtio ſtōachi
eſt preuia ⁊ diſpoſitiua ad ſcđam:⁊ lꝫ ſtōach⁹ ſui ꝑ̄i⁹ gratia
appetat ⁊ digerat cibum:vt ait Gal. illud totum de inten-
tione ſue nature particularis eſt:ſed de ordine vniuerſa-
lis nature oīa diſpenſantis q̄ regulariter digerit ꝓ toto:⁊
ī digeſtiōe efficit iuuamētū digeſtioni epatis diſponēdo.
❡ Scđa eſt epatis ⁊ oꝑatiua chili fōs ⁊ principiū vegeta
tiue virtutis. ❡ Tertia eſt mēbroꝝ ⁊ ꝯpletiua. Ad hec em̄
digeſtio alteratur vtraqꝫ:vt in aliis mēbris ⁊ nutricationi
ipſoꝝ digeſtibilia apta reddat:⁊ proinde nocumētū vni⁹
in aliā extēdił ⁊ ecōuerſo:⁊ ꝓprie cū nocumētū diminutio
nis aderit:qđ in gñatiōe ſpecieꝝ hydropiſis eſt manifeſte
videre:vñ. G. inquit ꝙ ſicut cibaria deficiente cocta vel aſ
ſata exterius vēter nō pōt digerere bñ:ſicqꝫ ſm vētrē ma
le digerunł:⁊ in ſcđa coctione que in venis eſt ſilr ⁊ ꝯtin-
git ſuꝑfluitates in corpore gñari:ex quib⁹ egritudines gña
ri, reliquas in vniuerſo corpore eſt videre:⁊ maiores quā-
to nocumētū maius exiſtet:cū mater ſit oīm idigeſtio egri
tudinū:ſi quaſcūqꝫ adducit paſſiōes vł egritudines nō ſo
lū ꝓprias vt ſunt ſpecies hydropiſis:q̄ ꝓpter īfortuniū di
geſtiōis ei⁹ ē fiēs:vt ait Ga. lꝫ etiā ex colligātia ⁊ vicinita
te alteri⁹ ꝯpatientis ad ea vt. ſ. cerebro ad ipꝫ:cui⁹ plurime
diſpōnes ſunt ꝓpter diſpōnes mēbroꝝ digeſtiōis ⁊ ꝓprie
ſtōachi:lꝫ ꝯuertere illđ ſit ꝑparū:vt dixit Abo. ſic adducit
epilepſiā indigeſtio ⁊ corruptio melācholiā mirachiā vel
etiā cordi cui adducit egritudines ꝓprias. Vel etiā totius
corporis cui adducit indigeſtio ꝯſumptionē:⁊ ethicā ſene
ctutis:⁊ debilitas ei⁹ extenuationē ⁊ macredinē:corruptio
ꝟo febrē ⁊ ī cute pruritū ſcabiē morpheā ⁊ ſilia ſm diuerſi
tatē digeſtionū ⁊ nocumētoꝝ ipaꝝ. Et ꝓide etiā nocumē
tum ipſaꝝ egritudinū ē ꝓnoſticū ſignū in diſpoſitiōe egra
quare eructuatio acetoſa ⁊ fumoſa magis in ꝯualeſcenti
bus ex febre ꝓnoſticał reciduationē. ❡ Cura eius nō erit

Cura nocumētorū digeſtiōis eſt duplex.

ſtolidi medici:ſed ſolertis ſolliciti memorātis ⁊ exꝑti quē
vt ꝑfectū approbat. G. ❡ Sciendum igitur ꝙ cura nocu-
mentorum digeſtionis eſt duplex:quedam deſtructiōis et
debilitatis:quedam corruptiōis:prima eſt illis cōis cū nō
differant in ſpecie nec in cauſa: ſed in quanto :cā em̄ cum
maior eſt:⁊ valde ledēs facit deſtructionē:cū ꝟo ꝑua ledēs
parū generat debilitatē vt ſuperi⁹ dictū eſt. ❡ Talium aūt
cura eſt quatuor res:prima abſcidit cās ⁊ aufert. ſcđa ordi
ne digeſtionis cōfortat ſtōachum epar ⁊ mēbra. tertia cor
pus vel mēbrū ſi qđ ſit cuius cōmunitate proueniat nocu
mentū rectificat:vt dictū ē ⁊ dicetur in ſuo loco. quarta ac-
cidentia ꝯſurgentia mitigat:que ſunt inflatio rugitus an
guſtia dolor:⁊ arſura:quoꝝ cāꝫ iam diximus. ❡ Abſciſſio
nem aūt cauſe interioris cōplent cure egritudinum predi
ctarum cōplexionaliū purarū vel cū materia diuerſaꝝ vel
equaliū vel ꝯplexionaliū ſimpliciū ⁊ cōpoſitarū ſtomachi
quas ſuperi⁹ habuiſti epatis ⁊ mēbroꝝ habētiū debilitare
ipſa:quas infra dicemus ꝓpiciante xp̄o. ❡ Ablationē ꝟo

Chuſto.

cārum extrinſecarū cōplēt priuationes ⁊ mutatiōes ipſa-
rum ad rectum ⁊ debitū digeſtioni ꝑut in cura debilitatis

stomachi extitit intimatũ. ¶ Scđaꝫ rē cõplēt administratio rerũ ꝯfortare habentiũ ipa organa digestionũ cũ q̃litate ꝯtraria cause debilitāti: vel cũ ꝓprietate vł vtroq3: quas in debilitate stomachi habuistı: ꝛ in cura epatis dicenł: et cura cuiuslibet mēbroꝝ corporis q̃ sequeł. Et his eñ que ꝯfo..are habent corpus ꝛ omnia mēbra: quedã sunt cõmunia: quedam vnicuiq3 ꝓpria. Communia sunt que eius et ipoꝝ discrasiã alterãt: ꝛ ad temperamētũ cõplexiõis adducũt ꝛ substãtiã vniũt: aut ꝯplexionē vt oleũ rosa. q̃d calefacta ꝛ ifrigidata calefacit ꝫ. G. Aut a ꝓprietate vt lutũ sigillatũ. Et q̃dã sunt q̃ a cõplexione simul ꝛ ꝓprietate habēt cõfortare corp⁹ ꝛ mēbra: vt est acetũ sqlle sticados: oēs species olei sādaraca lac caro: granũ pini māna dactyli immaturi myrt⁹ glãs lubē cordumenũ: xiloaloes camomilla ꝛ folia citri vua passa myrrha ꝛ gallia. Et balnea vnctiões ꝛ olea cũ ꝓdictis diuersificatis ꝫ diuersitatē discrasie corporis ꝛ mēbroꝝ. ¶ Et ex cõfortãtib⁹ corp⁹ ꝛ oia mēbra in digestiōe sunt exercitiũ moderatũ. Jnq̃t eñ Ga. exercitiũ vtile est: nã cõmouet calorē naturalē: ꝛ validas facit virtutes vitales ꝛ animales ad suas pagendas actiones. Cibi calidi ꝛ humidi ꝯplexiõe substãtie subtilis et frangibilis: digestio eñ vt Gal. ait per calidũ ꝛ humidum fit: quies ꝛ somnus digestioni⁹ complende ꝓportionat⁹ vt primo sup dextrum fiat: secundo sup sinistrum: ꝛ tertio redeat super dextrũ: ꝛ sit continuus sufficiens sine interruptione: q̄uis aliq̃ dicere velint ꝙ digestio tertia melius in vigilijs compleatur: cum eñ cã eius calor naturalis sit: ꝛ in vigilijs ad regionē ipsi⁹ redeat digestionis ꝛ ad interiora reuoceł in somno: vt dixit Ga. cum ait: somn⁹ ꝛ vigilie reuocatiōe naturalis caloris interi⁹ ꝛ exterius fiũt: igitur in vigilijs cõfortãs ex reuocatione in ea digestionē cõplebit meli⁹ q̄ in somno. Cui⁹ cõtrariũ Arist. in de somno dicit: ꝛ Ga. in de accidēti: ꝛ si reuoceł in somno ad interi⁹ nõ tñ derelinquet exteriora qn sufficiat ad digestionē ipoꝝ marie cũ nõ solũ in eis ꝑ calorē naturalē digestio cõpleał ꝫ ēt ꝑ ꝯplexionē ꝓpriã vniuscuiusq3 tpum fouentib⁹ ꝯseruatã. Et ex illis est amplexus ifantis carnosi vel catuli ꝫm Gal. ꝛ humiditas vētris tēperata. Jnq̃t eñ hippo. in apho. Quicũq3 vētres hñt humidos iuuenes q̃de existentes melius cõmutãt sic cos hñtib⁹. Et vinũ bonũ tēperate sumptũ: ꝑ oia eñ digestionem adiuuat: dicit Ga. ꝛ pauca comestio ꝛ potatio vel abstinētia: q̃d dicit Jsaac summã medicinã oium aliaꝝ et gaudiũ tēperatũ. Et ex eis sunt medicie simplices ꝛ ꝯpositē q̃ infra dicenł si trinitas annuet. Et simplices q̃dē sunt ꝓprie sicut piper: zizi. galãga: nux mus. gario. herime: croc⁹ hahasce: ꝛ syrupus eius nasturtium cuscuta: mastix: mēta cortex olibani arbor storacis radix siseleos: ruta raphanũ ꝛ sinapi: ꝛ acetum excitat appetitum ꝛ digerit: ꝓpria vnicuiq3 in cura ipsi⁹ ꝓpria dicentur cũ aderit locus ꝛ tempus et breuiter vt vnũquodq3 mēbroꝝ ad suã naturã ꝓpriã reducatur ꝑ quã operatur ꝓpriã actionem: vt superi⁹ dictũ est que in alio esse non possunt: differunt eñ operationes in mēbris ꝫm diuersitatē cõplexionũ in eis ꝛ econuerso vt dicit Ga. ¶ Cura vero corruptiõis digestionis est tres res cõsimiles illis quas in cura corruptiõis appetitus dixim⁹ prima ē humoris corrupti i locis ꝛ organis digestiõis mũdificatio. scđa est abscissio causarum dispositionũ a q̃bus ꝓcedit corruptio. tertia est corporis vel mēbri (si q̃d sit cõmunitate cui⁹ ꝓuenit) mũdificatio. ¶ Primã reꝫ complēt mundificantia stomachi putredinē que supra in cura corruptionis appetitus posuim⁹ ꝛ abstergentia putredinem: ꝛ corruptionē epatis que infra ꝓprio dicem⁹ capitulo. Et ex illis est ēt cinamomũ: casia: ꝛ croc⁹: ꝛ spica: endiuia absinthiũ ꝛ eupatorium: ꝛ etiã abstergentia putredinē a mēbris: quoꝝ q̃dã ꝓpria ꝛ cõmunia sunt simplicia ꝛ ꝯposita: simplicia sunt cinamomum: croc⁹: ꝛ breuiter omnia mũdificantia sanguinē: quoꝝ summã posuimus in consolatiōe medicinaꝝ: ꝛ vinũ: vniuersas eñ mouet excreatiões: vt ait Gal. composita sunt que componuntur ex eis que in antidotario nostro sunt dicta: ꝛ ꝓpria vnicuiq3 i suis capitulis queres. ¶ Scđaꝫ rē cõplent administratio medicinaꝝ alterantiũ discrasiam mēbrorũ ꝛ ciborũ corruptibiliũ: quarũ in ꝓcedentib⁹ capitulis precessit rememoratio. ¶ Tertiaꝫ rem cõplent cure ipsoꝝ mēbrorũ, quorũdaꝫ que dicte sunt ꝛ in suis aliquorũ dicentur capitulis: illuc ꝑge. Et aliqui addunt quartã q̃ accidentiũ est correctio si qua insurgant vt sunt corruptio appetit⁹ seu debilitas ardor: seu frigiditas sensus in ore stõachi: ꝛ eructuatio acida: fumosa: ꝛ fetens quã nausea sequitur: quorum curã aliquorum dixim⁹ supra: ꝛ infra ponemus in parte spiritu sancto annuente q̃ sit benedictus. ¶ Electuarium nobile confortans stomachum: ꝛ digestionem eius. ℞. galange: nuc. mu. cardamomi: añ. ℥. ij. anthos. ℥. iiij. mente hahasce. añ. ℥. iij. syrupi de zuccaro quãtũ sufficit. ¶ Electuariũ descriptiōe Nicodemi ꝯtra vitia stomachi ex frigida causa: ꝛ confortat ipsuꝫ cor cerebrũ ꝛ epar: ꝛ subuenit epilenticis: ꝛ ꝟtiginosis q̃d. ℞. anisi. ℥. ß. corallij: spice: ligni aloes. ro. gar. gallie. galãge zedoarie: añ. ℥. iij. peonie. ℥. ij. myrrhe. ℥. ij. margaritaruꝫ. ℥. vj. ambre crude. ℥. ij. musci. ℥. j. masti. ℥. ij. Confice cũ syrupo corticũ citri. ¶ Filius zacharie. cerotũ cõfortãs stõachuꝫ ꝛ retinens calorē ei⁹. ℞. cere munde. ℥. iij. terebenthine. ℥. iij. olei nardini. ℥. ij. liquefac eas: ꝛ supaspge puluereꝫ. ℞. myrrhe mas. aloes. añ. ℥. j. ro. ℥. vj. peōie. castorei. añ. ℥. ij. anisi. ℥. vj. calamēti. ℥. vij. gario. nuc. musc. cardamomi calami aro. reupõtici. añ. ℥. iij. Cõfice vt bñ stomacho adhereant. ¶ Unctio stõachũ cõfortãs ꝛ digestionē eius ꝛ vniuersas operationes ei⁹. ℞. olei ro. myrtini: olei nardini: añ. ℥. iij. cere. ℥. j. mast. myrrhe: aloes: mumie: añ. ℥. iiij. armõia. ℥. ij. nu. mus. ℥. j. Cõfice ꝛ inunge: ꝛ supasperge puluerē cina. anisi: corticũ granatorũ añ. pond⁹ aur. j. aromatiza vnguētũ cũ xiloaloes: ꝛ musco. Hippo. quoq3 dixit aloe epaticum cuꝫ aq̃ arthemisie seu absinthij ꝓpinatũ ieiuno stõacho sanat stõachuꝫ ab oi lãguore educēdo ab eo materias fraudulētas: ꝯfortat cerebrũ ꝛ viscera mũdificat: ꝟmes occidit ꝛ repellit: ꝛ sanat apostemata stõachi ꝛ visceꝝ ꝛ epar mundificat. ¶ Pilule cõfortãtes stõachũ in oi ei⁹ lãguore ꝛ lesiōe intrinseca nec ꝑmittũt humorē in eo putrefieri: ꝫ abstergũt ꝛ q̃ vtitur eis dieb⁹ singulis illes⁹ ꝑmanebit a dolore stõachi ꝛ capitis ꝛ sũt salubres oculis: ꝛ ei q̃ tristał: ꝛ ē medicia matricis vitiose ꝛ aliorũ visceruꝫ. ℞. masti. ℥. iiij. aloes electi. ℥. x. agarici boni. ℥. iij. cõfice cũ succo altile. dos. ē pilule. ij. vel. iij. q̃n itur dormitũ: ꝛ pñt capi ꝫm numeꝝ volũtatis.

¶ Cap. xxij. de nocumentis retentiõis ex q̃b⁹ ē tarditas ꝛ velox descēsus cibi digesti de stõacho inventrē ꝛ cura ei⁹.

Ex quo diximus de nocumentis attractionis vel appetitus ꝛ digestionis stomachi: sequitur de documentis retentionis. ¶ Ad quod sciendum est ꝙ retentio stomachi ordinatur digestioni eius principaliter: quia est proprie innatiui cibi ꝛ potus: vt superius dictum est: digestio enim retentione indiget cum fiat in quiete: vt ait Gale. retentio enim ꝫm naturã precedens tam diu retinet q̄diu digestio fit. Cum autem digestio completa fuerit retentio ex armonia nature cedit expulsioni: que donec fiebat retētio quiescebat. ¶ Primo eñ digerit stomachus cibũ suijpsi⁹ grã: ꝛ dũ digerit retinet: cum aũt digesserit quod est benignuꝫ suis tunicis apponit. Reliquũ ꝟo aperto portanario ad intestina impellit: vt ait. G. Si ergo retineał cibus in stõacho q̄diu digerał descendatq3 ad intestina digestus vsq3 ad horã statutã seu tempus commune quod est latitudinē habēs maiorē quãta est infra. xij. horas vel quãta in vnoquoq3 corpore consueuit naturaliter esse: retentio erit ꝯueniens ꝛ naturalis. Si vero vlteri⁹ ꝓlongeł quantum est a. xij. horis vsq3 ad. xxij. ꝫ plus ꝛ minus: ꝛ illud propter multitudinem diuersarũ habitudinũ existētium inter agentia seu digestionē ꝛ digestibilia arguet super intēperãtiam et peccatũ retentionis vel digestionis ipsius quemadmodũ si ifra subsistat: vt q2 cib⁹ descēdat, digest⁹ ꝛ tēpestiu⁹ syllogizabit super digestionē forteꝫ: cuius seruitio ordinatur: deinde sup retētionē a qua etiã mediate ꝓcedit aut super vtrũq3. Cã ergo descensiõis cibi de stõacho lõge ꝛ breuis erit aut ꝓpter digestionē forteꝫ vel debilē cui ordinał: aut propter pctm̃ retentiue principaliter ꝛ in se descruētis ei. ¶ Pctm̃ aũt digestiue aut est ꝓpter se principał: aut ꝓpter pctm̃ aliaꝝ ministrantiũ ei: principaliter aũt peccare põt in se retētio vt superi⁹ dictũ fuit in alijs operationib⁹ ministrantium quadrupliciter: aut enim nihil retinet: q2 non circuntrahit cibo: nec aliquo modo tenet: ita vt cibus indigestus descēdat inferi⁹ sicut est videre in lienteria manifeste vel vomitu ilico post cibuꝫ facto: de quib⁹ dicetur: aut parũ retinet: q2 nõ vsq3 ad ꝑfectã digestionē: ꝫ ꝯtrahatur cibo bñ vt in fluxu ꝛ vomitu semidigestorũ facto post cibum per

Exercitij vtilitas.

ti. apho. iiij.

Cura corruptionis digestiõis ē tres res.

Electuariũ nobile stõachi cõfortatiuũ.

Aliud electuariũ ad idem.

Cerotũ stomachi confortatiuũ.

Unguētũ stõachi cõfortatiuũ.

Remediũ Hip.

Pilule valde nobiles ad dolores stomachi.

Eedem supra habentur.

cibum per aliqḋ tp̄s sumptum: aut corrupte retinet: vt q̄ non circūtrahat̄ cibo recte ⁊ pfecte: sed cū tremore: quare accidit rugitus ⁊ inflatio: aut supfluit: vt q̄ digestū vltra tempus ↄstitutū teneat. ¶ Ex cā in se.s. ꝓpter complexionis stomachi malitiā nō ꝓpter cibi vel vie oppilationē inter stomachū ⁊ intestina: vt superius dictū est: ſʒ qualit̄cūq̄ contingat nocumēto expulsionis aliqualr̄ ↄmiscetur: si em̄ debilitetur retētio superfluet expulsio: ⁊ si superflua f̄rretētio: expulsio deficiet: ⁊ si corrūpatur expulsioni disponat̄ ⁊ preparet̄ ⁊ ecōuerso. Et aliq̄n male retinet retētiua ⁊ male expellit expulsiua vt in singultu ↄtingit sicut ait. G. Et qḋ diximus in stomacho etiā in alijs intelligas mēbris ꝓportionalibus ei. ¶ Cā aūt nocumēti retētiōis est diuersa ſʒ diuersitatē specierū ei⁹: si em̄ auferatur vt nihil retineatur de quo sit curādū causa est quā in lienteria dicem⁹ ⁊ vomitu. ¶ Si ṽo sit debilis nō vsq̄ ad completā digestionē tenens: cā eadē est sed minor: q̄ plurimū cholera missa ē ad stomachū fiente digestiōe excitans expulsiuā ⁊ faciēs deficere contentiuā: qḋ significat mixtio ipsi⁹ cholere cū cibo cū egestiōe inuēte vel vomitu. Et q̄nq̄ est cā extrinseca superueniēs hora digestionis: vt est motus fortis ⁊ violētus deponens cibū faciēdo deficere contētiuam: anteq̄ digestio ↄpleatur. Si ṽo corrupte teneat: cā erit mala ↄplexio frigida humida nō ꝑmittens bene circūtrahi cibo ⁊ perfecte ita vt nullum relinquat̄ vacuū. ¶ Si ṽo superfluat: cā erit cōplexio sicca stomachi vel cibi natura vel oppilatio vie quam in yleon dicemus. Signa quoq̄ eadē erunt que ibi dicta sunt ⁊ dicentur. Et cura similiter: ⁊ siquidē lōga retentio cibi in stomacho iam digesti ⁊ tard⁹ descēsus ad intestina ex debilitate ꝓueniat digestiōis: ↄfortatio digestionis iam dicta erit cura tio eius. ¶ Si ṽo ꝓpter supfluitatē retentiue: duo op; agere: mollificare.s. ⁊ lenire añ cibum: ⁊ post cōprimere cum notis ⁊ cū cibis faciētib⁹ ipsos descēdere in viscera: vt est pip longū |diatrion triasandali semē ꝓmissum. Et post digestionē que faciunt descendere ⁊ penetrare: vt est exercitiū vinū calamētum: ⁊ diacalamētum: tyriaca: zinziber ↄditū balneū aque calide ⁊ fricatio ficus nuces vel amigdale fisticū: ⁊ silia vias nutrimēti aperientia. ¶ Si ṽo breuis retētio sit: ⁊ velox descēsus ad intestina ꝓpter digestionis fortitudinē curationē nō hʒ: q̄ stat cū natura. ¶ Si ṽo ꝓpter aliquā cām debilitātē ↄtētiuā: quā in lienteria dicem⁹: cura erit quā dicem⁹ ibi. ¶ Medicamē expertū ei a cuius stomacho descensus cibi festinat. Sumat̄ vitell⁹ oui assati ⁊ coclear vnū mellis ⁊ masticis ↄtrite danich.ij. ⁊ iungātur omnia in cortice oui: et assent̄ super cinerem calidū: ⁊ sine intermissione moueant̄: donec parata sint: ⁊ comedat hoc: ⁊ administret̄ trib⁹ dieb⁹: ⁊ op; vt administret̄ aliqd ante cibū ex stipticis frigidis siue calidis: prout dispositio req̄rit que te scire superius fecimus Et etiam emplastra gallie nostra que in antidotario nr̄o diximus ministrētur ſm necessitate: ⁊ dormiat supra cibū ⁊ quiescat neq̄ exerciteat̄ oīno. ¶ Emplastrū de mucillaginibus expertū ei a cuius stomacho tardatur descēsus cibi propter superfluitatē retentiue: ⁊ op; vt premittātur lubrica añ cibū calida vel frigida ꝓut notat necessitas: ⁊ post cibum sumant̄ stiptica: vt ait Gale. lubrica frigida sunt fructus recētes estate ⁊ pruna ꝑsica vue: ⁊ silia: ⁊ hyeme pruna sicca. Et vtroq̄ tp̄e casiafistula tamaridi: viole ⁊ syrup⁹ earū ⁊ succ⁹ rosarū. Calida sunt ficus recētes carice: mucillago fenugreci ⁊ seminis lini oleum sorbiū ⁊ huiusmodi.

Medicamē ↄtra descēsum velocē cibi a stomacho.

Empl̄m.

¶ Ca.xxiij. ḋ lenitate stōachi siue lubricitate siue lieteria.

Iuamētum stomachi ⁊ ministeriū ad qḋ ipū natura instituit principalr̄ vt ex dictis habet̄ est cibi exteri⁹ attracti ab ore per meri alteratio: ⁊ digestio cū virtute ⁊ ꝓprietate qua ipm dotauit natura: sed vt alteret necesse ē vt detineat: si aūt detinet istrumētaliter ex asperitate detinet. Est aūt asperitas inequalitas quedam ſm durum corp⁹ in stomacho naturalr̄ fiens ex corrugatiōe aut cōtractiōe tunicarū eius cū villis earū supra cibum clauso portanario: vt nullū inter eos vacuū relinquat ad qḋ disponit ei⁹ neruosa substātia ⁊ natura: vt superius mōstratū est. Si ergo stomachus digestionis organū dʒ vt detineat naturalr̄ esse asper: ⁊ si fiat lenis ledet̄ principalr̄ retētio ⁊ digestio: ↄsequen ter egro tabit egritudine q̄ ſm essentiā suam dr̄ lenitas ex nois significatione: vt helenes posuerūt: sed ſʒ accidens īmediatum dicetur lubricitas: ⁊ ſm mediatum lieteria.i. cibi indigestio vel velox exitus cibi indigesti: sicut voluit Gal. primo enim lenitur stomachi interior superficies deinde ex ea deficit ↄtentiua: ⁊ lubricat cibus ex quo cōsequenter deficit digestiua: ⁊ vltimo cibus egredient̄ indigestus. Cā aūt eius est duplex: interior ⁊ exterior. Interior est principalis ⁊ essentialis: ⁊ est duplex: quedā per se: ⁊ q̄dā per accidēs. Per se est mala complexio humida pura vel cū materia phlegmatica vel mucillaginosa lubricū faciente in stōacho aggregata ⁊ adherens vel a cerebro vel toto corpore illi influxa cibū ⁊ potum secū asportās: vel faciēs lubricare. Per accidens est duplex: vna est mala cōplexio frigida paralyticū faciens ⁊ ꝓhibens stomachū ⁊ villos ei⁹ agere supra cibū: calida ṽo ⁊ sicca eā nō efficit nisi adeo vltimet̄ vt destruat actum ꝓprie virtutis sicut in ꝓpinq̄s morti accidere ↄsueuit. ¶ Materia quoq̄ calida ⁊ cholerica ꝑ se exasperando ↄtrariū operatur: per accidēs aūt efficit eā mordicando ⁊ vlcerādo. Alia ei⁹ cā est vlcera: ⁊ in interiori supficie stomachi q̄b⁹ cibus ⁊ potus aduenieīs stomacho mordicationē ⁊ pūctionē infert atq̄ molestiā: vn̄ virtus expulsiua ei⁹ ad eorū expulsionē mouet̄ anteq̄ operationē suā exerceat retētiua. ¶ Cā ṽo exterior est: vt coadiuuans ad depositionē cibi ⁊ pot⁹ ante digestionē: ⁊ est cibi dispositio ⁊ natura: q̄ sit substātie grauis ⁊ grosse: aut subtilis q̄ aduritur ⁊ pūgit ⁊ molestat naturā: aut liquide fluxibilis: aut mucillaginose lubricātis aut heterogenee: vt ē lac qḋ corrūpit̄ vel molestat̄: vel sit qualitatis acute vt ꝓiper vel sinapis ⁊ eruca: vel venenose virtutis vt spēs fungorū male: vel q̄ntitatis respectu retētiue nō respectu repulsiue: hoc em̄ stringit vētrē ſm Gale. prima laxat ſm Hip. ⁊ Gal. in apho. vel q̄ sit multarū supfluitatum: aut inordinate sumptus: vt quia precedit lubricus ⁊ acut⁹: ⁊ sequit̄ stiptic⁹: qualē dictat alexandrina dieta: aut q̄ p̄cedit grossus: ⁊ sequit̄ subtilis facilis digestionis: qui corrūpitur et corrūpit reliquos p̄cedētes: quare vocat naturā ad expellendū: aut intēporance sumptus: vt q̄ sumatur secūdus cibus supra primū adhuc crudum: quare vterq̄ corrūpitur ⁊ grauat naturā: atq̄ molestat ad expellēdū: aut q̄ sit sumptus nō hora famis: sed post tolerātiā eius: cū iam stomachus repletus fuerit malis humoribus nō pl⁹ eductis q̄ natura icitat ad expulsionē. Aut q̄ sūpsit supra cibū aquā frigidā multā que subito ipm deponit: aut q̄ forte corporis ⁊ aīe supra cibum exercuit motum equitādo peditādo vel saltādo coeūdo ⁊ irascēdo. ¶ Aduertēdū aūt q̄ nō est incōuenientēs eandē passionē mēbrorū esse diuersorū vt lienteriam esse stomachi ⁊ intestinorum: de qua infra dicet̄ duce creatore summo. Nā stomachi est principaliter: intestinorū est ↄsequēter ꝓpter superiorū: quorū actio in cibo predigesto in stomacho descendēte ad ipsa etiā digestio est: vt ait Auic. Ipsorūq̄ intestinorū retētio nō per virtutē fit: sed ꝑ circūuolutionē magis: vt dixit Gal. ¶ Signū lenitatis ē lienteria cibi.s. ⁊ potus indigesti exitus velox ⁊ quasi ī eisdē q̄titatib⁹ quibus assumpti fuerint. Signa cāe eius intrinsece ⁊ male cōplexiōis frigide ⁊ humide pure ⁊ cū materia superi⁹ in hui⁹ summe principio habuisti: ex q̄bus est extremia semp vel ī principio existēs cū difficultate cure: q̄ si nō fuerit in principio: sed supuenerit: erit signum bonū sicut Hip. dixit in apho. ¶ Signa ṽo vlcerū infra subiūgem⁹ ex q̄b⁹ est ardor ⁊ fumosa eructuatio: ſʒ extremia nūq̄ cū facilitate cure respectu cōplexiōis male. Exterior ṽo cā tibi prompte est manifesta. ¶ Et cura ei⁹ est cura male cōplexiōis stomachi quā diximus vel etiā cura vlcerū: quā infra in ꝓprio capl̄o subiūgem⁹. Est aūt solicite agenda vt nō pduret: q̄m perdurās ad rasurā intestinorū vel hydropem pducet ſm diuersitatē sue cause: vt Serapi. dixit. Et ipsa breuiter est due res: pria adequat materiā ⁊ euacuat: ⁊ cōplexiōis malitiā alterat si op;. scd̄a membri exasperat superficiē: ⁊ ↄfortat ipm. ¶ Primā rem cōplent digerētia ⁊ euacuātia phlegma ⁊ materiā cholericā: q̄ cā est vlcerū alterantia que sunt nota: circa que Hippo. locutus est in suis apho.d. Quib⁹ lienterici ventres fiunt hyeme supi⁹ medicari malū est. ergo inferius bonū ⁊ estate superi⁹ bonū. Auo. quoq̄ dixit lieteriā habēti facere vt vomat ē difficile: ſʒ premisit cui⁹ humor est descendens vt in ea que ex mala cōplexione hūida, est cū materia phlegmatica que de se est descēdēs: q̄ si materia impetū faceret ad os stōa-

Austeritas stomachi vn̄ causet̄.

Passionem eadē diuersorum esse mēbrorum non est incōuenientēs.

6. apho. s.

chi:vel ex se q̄ꝛ sit cholerica:vt ea que est ex vlceribus:vo-
mitus nō esset difficilis:sed prouocādus ⁊ permittēdus:⁊
solutio vētris difficilis:q̄ꝛ si non deriuat euacuat:preci-
1.Aph.11. pit enim Hippo.in apho.materiam esse purgandam ꝑ lo
cum ad quē declinat cōuenientē vt declinādo ad regionē
aliquam ad quam fluat et superfluat:vnde inquit.vomitꝰ
fluxu liuxus vomitu:⁊ vterq̄ʒ sudore curatur. ¶Secūdaʒ
rem ꝯplēt stiptica simplicia et cōposita frigida:⁊ ꝓprie in
ea que est ex vlceribus interius ⁊ exterius approximata q̄
in cura male complexionis sunt dicta. Et ex simplicibꝰ ꝓ-
prijs in eas sunt coriandrum sumach:rose citonium zarur
morum imaturū ⁊ summitates eius ⁊ litiū ⁊ nabat. ¶Et
ex compositis sunt medicine ⁊ cibi. ¶Medicine sunt rob
de agresta:de zarur:de ribes:de citonio:de myrta:⁊ trocisci
de spodio:ꝺ balaustia:⁊ ꝺ charabe. ¶In ea aūt que est ex
mala cōplexione cū phlegmate stiptica calida.s.amara et
aromatica sine mordicatione ⁊ acuitate sunt cōuenientia:
vt est aloes ⁊ substātia absinthij non succus:qm̄ est supa-
tus a stipticitate ⁊ acutus nocēs ei:⁊ ex eis sūt passule in
secūda mensa que abstersione sua moderata abstergūt:et
sedāt mordicationē si modica sit:⁊ spica si sit multa:⁊ ꝓp̄e
in ea que est ex vlceribus:⁊ ex eis est enula et mēta. Inq̄t
Nota que magis egritudinibus stōachi approꝓriant. Humain. Caue ne in egritudinibꝰ stomachi p̄termittas
mentam:quoniam menta ⁊ ꝓprie hortulana cōfortat sto-
machū plus ceteris herbis. Castoreū ceteris carnibꝰ:ma-
stix ceteris gūmis. Galāga plus aromatibꝰ oībus:⁊ enula
magis radicibus singulis:⁊ cappares cōditi plus oibus
floribus. Et ex cōpositis cōueniētibꝰ est miua aromatica
syrupus de menta diaolibanum diacitonitē cū mastice:et
sikia. Et electuariū nostrū alefangine boni saporis qd fit
tpe estatis. Et zinziber cōdituʒ retinet enim fluxum ex in-
Emplʒ bonuʒ ad stomachi frigitatem. digestione ⁊ lubricitate stomachi. ¶Emplastrū efficax et
expertū ad stomachi frigiditatē ⁊ humiditatē fluxū phle-
gmaticū ⁊ linteriā ⁊ digestionis defectionē. ℞.ligni aloes
absinthij:gūmi ara.mast.cipert:costi:zinzibe.añ.ʒ.ß.cala-
mi.aro.olibani:aloes:añ.ʒ.iij.cimarū sābuci.ʒ.j. mēte sicce
cimini torrefacti rase liq̄de laudani terebēthie añ.ʒ.j.gar.
macis:cinamo.spice nucismus.galāge.squināti:añ.ʒ.ß.ce
re albe.ʒ.j.spodij:balaustie sandalorū alborū ⁊ ru.gallarū:
añ.ʒ.iij. Cōfice simul cū puluere capillorū ve.⁊ incorpora cū
miua aromatica. Trocisci valētes ad oēm solutionē ven-
Trocis.ad oēm solutionē ventris. tris lienteriā ⁊ lenitatē stomachi:⁊ intestinorū. ℞. rosaruʒ
spodij añ.ʒ.iij.berberis se.acide hypoq̄stidos: gūmi ara-
bici:thuris se.myrte.añ.ʒ.vj. coriādri infusi in aceto die et
nocte ʒ.j. Dia assentur ⁊ fac puluerē:⁊ tēpera cū succo ci-
toniorū:⁊ fac trociscos:⁊ da bibere cū syrupo citoniorum.
alij trocis. ad idem. ¶Paulꝰ dixit similiter hos trociscos valere. ℞. corticis
malorū granatorū gallarū añ.ʒ.viij.seminis myrte.ʒ.iij.su-
mach.ʒ.xiiij.fac puluerē:et tēpera cū vino odorifero:⁊ fac
trociscos.ʒ.ij.da cū aq̄ frigida:⁊ ꝓprie in ea q̄ est ex vlceri-
Syrupus ad idem. bus. ¶Abo.syrupꝰ valēs ad stomachi defectionē ardoreʒ
⁊ vomitū ⁊ lienteriā. ℞.sumach corticum granatorum se.
myrte:añ.ʒ.viij.omnia coquanł in lib.iij.aque donec redi
ganł in vnā ⁊ colētur:deīde succus pirorū nespilorum ⁊ ci
toniorū misceātur cū eis equali pōdere:⁊ adde zuccari li.j.
ß.⁊ fac syrupū:⁊ da bibere cū aqua frigida in cholerica.

¶Capitulū.xxiiij.de nocumentis expulsionis stomachi:
⁊ primo de eructuatione et cura eius.

iximus de nocumētis actionū trium stoma-
chi:restat dicere de nocumentis expulsionis
ipsius. ¶Circa qd sciēdū ꝓut.G.ait q̄ stoma
chus ſʒ naturā se hn̄s cū duo orificia habeat
per supremū cibū ⁊ potum recipit a meri:⁊ qd
superfluum est in eo per inferius tantum aperto portana-
rio cū suis villis latitudinalibus circūtractus expellit et
impellit ad intestina:cum auteʒ egredił a natura supfluū
in eo contentū q̄ꝫtum vel quale vel vtrūq̄ʒ grauās vł mo-
lestās cogił expellere:aliq̄ñ ꝑ iferiora vt in lubricitate sto-
machi:vt superius dictū fuit:aliq̄ñ violenter per supius vt
per vomitū:vñ Gal.ait.vomitus oibus difficilis ēē patet.
Huius aūt diuersitatis cā quātum est ex diuersitate stōa-
chi expellētis est:cū em̄ superior stomachi pars fortior fue
rit ⁊ inferior debilis sequił expulsio per inferiꝰ. Si ṽo ecō-
tra:fiet expulsio per superiꝰ vt voluit Gale. ¶In tali aūt
motu ꝑ inferiꝰ vel superius expulsio q̄ñq̄ʒ oīno ꝓhibetur:
aliq̄ñ debilitatur ⁊ diminuił:aliquando superfluit ſʒ ma-
iorem ⁊ minorē fortitudinē suarum partium predictarum:
aliq̄ñ malo motu mouel. In tali quoq̄ʒ motu violento ex-
pulsionis per superiꝰ multas malas species motꝰ euenire
cōtingit:vt sunt veʒ eructuatio singultꝰ: aliq̄ñ turbatio et
estuatio nausea ⁊ vomitus. ¶Horū aūt diuersitas ex diuer
sitate materie expellibilis in eo cōtēte ⁊ dispositionis mē-
bri expellētis ⁊ virtutis ac motus eius cū cōsecutione vel
sine cōsecutione intenti in tali motu cōtingit. Aut em̄ ma
teria in eo cōtenta expellibilis est vētosa vaporosa sursum
petēs nō interclusa vt in inflatione:sed natās vt in cōcauo
cū virtute existente forti subito expellitur:⁊ tūc accidit eru
ctuatio faciēs sonitū:q̄ꝛ est ei in amplū exitus per angustū:
vt ait Hip. sicut impulsa inferius transiens de gracilibus
in amplitudine colon facit rugitum. ¶Si vero materia
expellibilis sit humoralis:sed vētosa nec apta expelli:quia
ibibita in tunicis rugis ⁊ villis eius cū sit difficilis expul-
sionis stomachꝰ in suis ptibꝰ corrugał:⁊ ꝯtrahił sicut ver-
mis seu lacertꝰ in spasmo:vt fortiori ⁊ impetuoso motu mo
ueał ad expellēdū eā:nec cōsequił intētū:⁊ tūc accidit sin-
gultus ꝓpter qd motꝰ stomachi dictus est in singultu esse
minor q̄ in vomitu:cū in vomitu plurimū natura expellat
lʒ rōne rei expellibilis ⁊ essentie motꝰ:motꝰ eiꝰ in singultu
sit fortior. ¶Silr accidit etiā si nō sit materialis:q̄ꝛ sit ma
Motꝰ stomachi dictus est in singultu esse minor q̄ꝫ in vomitu.
la complexio frigida sine humoris vitio:queādmodum ex
mala cōplexione frigida pulmonis ex aere accidit tussis:
nec aliq̄d cū ea expellitur:cū nō sit apta:aut sit materialis
sed nō sit apta expelli:q̄ꝛ sit adherēs ⁊ inuiscata:⁊ tūc facit
nauseā:aut sit apta expelli:q̄ꝛ sit in cōcauo eiꝰ natās:⁊ tūc
cū moueł ad vomitū facit turbationeʒ seu subuersionē:de-
inde veniēs ad os stomachi facit vomitū sicut plurimū cō
sequił stomachꝰ in suo motu intentū:q̄ꝛ materie extra ex-
pulsionē. ¶Sed q̄ñq̄ʒ talis materia est sanguinea ⁊ vōitꝰ
erit sanguineꝰ:aliq̄ñ phlegmatica:aliq̄ñ cholerica:⁊ ali-
q̄ñ melācholica:⁊ talis erit vomitus:sʒ queuis fuerit ali-
q̄ñ erit a stō:aliq̄ñ ei ex alijs influit partibꝰ ⁊ tanq̄ʒ nociuā
expellit vt infra dicetur. ¶Qd si expellere nō valeat:sint
q̄ʒ nocētia multa ⁊ fortiora manētia in stomacho ⁊ cōmo-
ta tristitiā ⁊ angustiā gignunt:anxietatē ⁊ estuationē do-
lorē q̄ʒ ⁊ tortionē cū cordis tremore vertigine ⁊ scotomia
q̄ñq̄ʒ:⁊ similia. Causam aūt inflationis ⁊ rugitus ⁊ curā ⁊
quid sint habuisti:eructuatio quoq̄ʒ:de qua hic est sermo
q̇d sit ⁊ eiꝰ cā imediata ex dictis ibi ⁊ hic:⁊ eius signū ptʒ:
q̄ꝛ est manifesta sensui. ¶Causa ṽo eius imediata duplex
est ſm duplicem speciem eius:aut enim acida que oxire- Oxiremia
mia ꝺꝛ ab oxi grece acetū latine:aut fumosa. Acetose aūt
cā ſm Auer.est duplex frigiditas ꝑ se seu dimissa caliditas
cruduʒ faciēs ⁊ indigestū relinquēs:queādmodū i fructi-
bus imaturis est videre:⁊ ꝓprie in vuis que anteq̄ʒ matu-
rescant prius sunt stipticitatē ligni ⁊ ponticitatem a quo
oriuntur seruātes:deinde parum ad aucta caliditate ꝓp̄a:
et per auxiliū caliditatis aeree fiunt acres:vlterius ṽo ad-
aucta vt maturationē in eis acquirāt fiūt dulces:ꝓut Ga
le ij.de simplici medicīa autoritate Theophrasti ostēdit.
¶Per accidēs ṽo caliditas superaddita multa calidita
teʒ naturalē resoluēs:q̄ꝛ res dulcis redit ad suā primā na
turā ⁊ acidā:vt i vino ⁊ lacte cuʒ acescūt est manifeste vi-
dere. ¶Fumose ṽo caliditas sola est multa:sicut em̄ dimi
nuta caliditas i materiā tēperate agēs est cā acetositatis
⁊ ventositatis propter impotētiam suam qua nō digerit
sed dissoluit ⁊ nō cōsumit:⁊ sic cōuertit in ventū que acide
eructuationis materia existit:ita fortis ⁊ multa caliditas
in materiā dispositā conata agere sua qualitate vel quāti
tate:vel q̄ꝛ sit in oibus illis disproportionata:vt est phle-
gma dulce subtilis cibꝰ calidꝰ ⁊ quātitatis mediocris ip-
sum in fumū cōburēdo cōuertit:que causa est eructuatio-
nis fumose. ¶Cura eiꝰ est:q̄ꝛ si siq̄dē sit difficilis eructua
tio:q̄ nō sit diffusa ⁊ subtilis ventositas:sed grossa in ore
stomachi interclusa:iuueł cū extenuantibus ⁊ cōmouēti-
bus eructuationē a ꝓprietate:vt est coriandrū:⁊ a cōple-
xione q̄ tibi superius sunt mōstrata. ¶Si ṽo sit facilis et
moderata:dimittał quousq̄ʒ ad perfectum ventositas ex-
pellał. ¶Si aūt supflua sit atq̄ʒ tediosa molesta ⁊ turpis:
corrigēda ē queādmodū in alijs nature motibꝰ:ad expel
lēdū nocētia ē agēdū:vt in sternutatiōe oscitatiōe tussi ali
cibꝰ vomitu singultu vētositate ꝑ inferiꝰ:⁊ alijs cōsimili-
bꝰ. Cū em̄ sunt moderati naturales sunt ⁊ boni:cū ṽo in-
fra subsistun

fra subsistūt: vel superfluūt preter naturā sunt doloiē ⁊ nature augustiā inferētes ⁊ verecūdiā et alias operationes naturales mēbri eiꝰ sunt impediētes: ⁊ ꝓinde male in via signi ⁊ cāe. ¶ Cura est tres res: prima est cām eiꝰ abscindens. scōa est ventositatē generatā extenuans ⁊ cū euacuatione diminuēs. tertia est stomachū ɔfortās ne vlterius grauet. ¶ Primā rem cōplent regiminis rectificatio cū abstinētia a vētosis: ⁊ indigestibilibꝰ ⁊ cū adequatiōe humoris vētosi phlegmatici vel melācholici ⁊ expulsiōe ipsius cum his que superius habuisti in cura inflationis. ¶ Scōam rem cōplent clysteria ⁊ collyria generātia ventositatē extenuātia trahētia ⁊ educētia ꝑ inferiꝰ ipsamꝙ impellentia: vt sunt sternutationes retētiones anhelitus ⁊ silia: calefactoria ⁊ emplastra euaporationes ⁊ ventose q̄ superius habuisti. Tertiā rem cōplent que stomachi discrasiam contēperando cōfortāt ⁊ eam regenerare vetāt. Et siquidē fuerit acetosa: talia cōplētia sunt medicine calide ventositatē carminātes ⁊ digestionē cōplentes simplices ⁊ cōposite. Simplices vt est anisum ⁊ feniculū apiū carui ciminū: zinzi. galāga piper longū ⁊ alie eructuationem cōmouētes superius dicte. ¶ Cōposite sunt: vt diaciminū proprie: ⁊ diatrion. Si ꝟo fuerit fumosa cū frigidis extenuare habētibus ⁊ calorē remittere simplicibꝰ ⁊ compositis: simplicibꝰ: vt est coriādrū ꝓprie. Cōpositis vt est rob fructuū frigidorū cibis ⁊ potibus tēperate extenuantibus mixtis: qualia sunt anisum semē apij carui: ⁊ silia.

¶ Capitulum. xxv. de singultu.

Quonā modo singultus sit spasmꝰ: et quō non.

Nquit Gale. singultus est spasmus: quem stomachus patit ⁊ meri. Fit em̄ in stomacho sicut spasmus in neruo: cuiꝰ specialē cām cū capere volueris: non ꝓprie spasmus: sed quidā in ore stomachi ad vomendū motꝰ: fortior tñ ꝙ̄ in vomitu. Nō est ergo spasmus essentialiter: eo ꝙ spasmus est motus preter naturā tm̄: singultus ꝟo a natura coacta: ⁊ qr esse eius est in esse stomacho: spasmꝰ est in lacerto neruo: singultus ꝟo in mēbro neruoso ⁊ villis ipsius: ⁊ sic est spasmus quātū ad cām efficientē que est repletio: vel inanitio tantū: essentialiter autē ⁊ quoad subiectū nō est proprie spasmus: sed quidā ad vomendū motus: fortior tñ ꝙ̄ in vomitu: qꝺ qualiter sit supra precedēti caplo dictū est. ¶ Causa ergo eiꝰ est duplex. s. generalis ⁊ spālis. Generalis est immediata ⁊ est inanitio aut repletio. Inquit Hip. spasmꝰ fit ex inanitione ⁊ repletiōe similr ⁊ singultꝰ. Specialis est mediata ⁊ est duplex: aut in se: aut ꝑ cōitatē. In se quelibet cā inaniēs aut replēs ipm. Inaniens sicut fe. incēsiua nō dissoluēs tm̄ ex qua accidit spasmus de repletiōe maxime in pueris: vt ait Hip. sed dissoluēs ⁊ ɔsumēs subito vt causon: nō paulatine vt ethica in q̄ sicut paulatine ɔsumit: ita paulatine ex cibo resumptiuo que ei cōpetit humectant: ⁊ irrorant nerui ⁊ lacerti: quare ethici licet sint ɔsumpti nō spasmant. In incēsiua est ɔsumptio humiditatis subita: lȝ ꝑ respectū ad infusionē materie facietis spasmū de repletione sit paulatina: vt ait. G. nec succedat restauratio: cū cibꝰ nō cōpetat immo dieta vltime tenuis
5. apho. 5. ꝺm Hip. ¶ Euacuatio etiā spōtanea vl artificialis nimia ⁊ ꝓprie sanguinis fames ⁊ silia. Et siquidē nō sit ɔfirmatus: qr siccitas ⁊ ɔsumptio corporū solidoꝝ substantiā nō tangat: curat cū qualibet re humectāte. Qñ ꝟo ɔfirmatꝰ fuerit: vt ꝙ nō solū humiditates sed substantiā tunicarū stomachi tetigerit est mortalis: vt ait Hip. in apho. ¶ Cā replēs est multiplex. s. res nocēs sua qualitate frigida: et est aut exterior ꝑmitiua: aut interior accidēs. Exterior est replēs per accidēs: vt est aer frigidus: aq̄ frigida nīr sumpta: ⁊ res frigida subtilis penetratiua: vt acetū. Et frigiditas triplex facit singultū ⁊ spasmum repletionis: qr inspissatꝰ poros: quare retinet qꝺ ɔsueuit resolui ex tunicis ⁊ villis stomachi replēs ⁊ grauādo nocēs. Et qñꝙ per viā indigestionis est materiā multiplicās et suo excessu vltra equalitatē ledens. Inquit em̄ Hip. Frigidū ꝟo spasmos
5. apho. 18 qr inimicū neruis: lȝ aliqñ faciat de inanitiōe exprimēdo ⁊ nutrimēto neruos priuādo sicut Gale. ostēdit. ¶ Interior cā est humor frigidꝰ in ore stomachi: ⁊ tunicis eiꝰ abūdās ⁊ replēs: ⁊ sua frigiditate nocēs: aut vētositas nocēs sua extēsione gñata a caliditate vaporosa retēta in villis ⁊ tunicis eiꝰ: que non pōt resolui: ⁊ res nocēs sua qualitate calida inflāte pungēte ⁊ mordicāte: que etiā est duplex interior ⁊ exterior. exterior: vt potus sinapis: triū piperū ⁊ medicinarū acutarū mordicantiū: vt est euphorbiū: diagridiū: ⁊ silēs. Et potꝰ diatrion pipereon cū vino ⁊ ꝓprie in habēte os stomachi sensibile: vel cibus corruptꝰ cōuersus ad q̄litatē mordicatiuā sicut accidit ꝓprie pueris cū lacte nutritis calidis naturalr vel accidētalr apud ꝓductionē dentiū ꝓpter eorū gulositatē: sicut dixit Hip. ⁊ decrepitis ꝓpter dispositionē stomachi sui: qr debilis est in digerēdo. Interior est multiplicatio cholere: ⁊ humorum omniū ⁊ vermium in stomacho generatorū sua qualitate mordicantiū ⁊ pūgentiū ipm: quare corrugat ⁊ cōtrahit in seipō ad expellendū ipm ⁊ facit singultū. Aut per viā crisis sicut accidit in crisibus per vomitū factis: in quibꝰ cholera missa ad stomachū vt expellat pungit: ⁊ singultum facit: deinde sequit vomitus ⁊ cessat singultus: aut res nocēs sua qualitate grauāte: vt accidit in repletione humoꝝ cibi ⁊ potus sup̄flua: aut ꝙ̄titate ⁊ qualitate simul: vt in repletione humorū carniū cū piperata ⁊ vini antiqui vinosi: vel cibi dicti galea: ⁊ nimio potu aque ad cuius expulsionē stomachus forti motu singultꝰ mouet. ¶ Factꝰ aūt a cōmunitate aut est ex cōmunitate alicuiꝰ mēbri: aut totius: alicuiꝰ vt est singultus factꝰ ꝓpter epatis apostema ⁊ ꝓprie in ephimera: cuiꝰ causa est cholere effusio de epate ad ieiunū ⁊ de ieiuno ad os stomachi pūgēs: ⁊ mordēs: ⁊ sic singultū repletiōis inducēs: vt ait. G. Licet alij dicāt ꝙ illud sit propter cōtinuitatē existentē inter stomachū ⁊ epar in neruo minuto: sed prima est potior: vt inuit Albo. de apostematibꝰ eiꝰ loquēdo: aut ꝓpter apostemata in intestinis aut in velaminibꝰ cerebri in capitis ꝑcussione et cranei fractura ɔtingere cōsueuit: ⁊ est malū signū: si cum rubedine oculorū fuerit: vt dicit Hip. Ex cōitate totiꝰ corporis accidit singultus ex effusione cholere ⁊ humoꝝ frigidoꝝ vel mordaciū ad stomachū: qꝺ cōtigit aut in dispositiōe sanitatis sicut accidit pluries: aut tolerātia famis: ⁊ ꝓprie cholericis: aut ī dispositiōe egritudiali sicut accidit in fe. aut per viā syntomatis vt in principijs paroxismorū: aut per viam crisis per vomitū expectate: in quibꝰ cholera emissa ad stomachū vt expellat pungit ⁊ singultū facit repletionis per se: deinde sequit vomitꝰ et cessat singultus: ꝙ si precesserit vomitus: deinde veniat singultus est malū signū: maxime si rubei fiāt oculi: vt dixit Hip. Et factus in crisibus qñꝙ est bonū signū: qñꝙ malū. Cū em̄ precessit digestio fueritꝙ in die cretica ⁊ leuis cū leuitate accidentiū aliorū ⁊ cum virtutis valescentia est signū bone crisis: ecōtra ꝟo male. Et dr in libro mortis velocis. Si habenti singultū accidit apostema in latere dextro egrediens a natura absꝙ cā cognita: ⁊ est singultus vehemēs egredit aīa eiꝰ ex singultu ante ortū solis. Et ex illo est ille qui hȝ cū singultu pūctionē vomitū ⁊ cuzeȝ: ⁊ ꝑmixtionem rōnis: qm̄ morit. Et si singultui sup̄ueniat vomitꝰ: est bonū. Et si per eū nō cessat singultus ostēdit materiā valde imbibitā: ꝙ si cū rubedie oculoꝝ fuerit: ostēdit apostema: aut in stomacho: aut in neruo descendente ad ipm ex cerebro inter q̄ signa apostematis stomachi predicta distiguūt. Et si singultū patienti sup̄ueniat sitis est bonū signū: ⁊ cā qr resoluit cā eiꝰ: silr si singultui sup̄ueniat sternutatio est cā salubris ⁊ cessare faciēs statim: vt ait. G. et infra summi luminis pietate dicet. ¶ Signa: singultꝰ notus est tanꝙ̄ sensui manifestus in q̊ sentit ɔtrahi stōachꝰ in se ⁊ ad supiora īpelli cū quodā sonitu aeris supimpulsi. Et si quidē sit ex inanitione frigidus cognoscit ex causis inanitionis precedētibꝰ: ⁊ euacuatiōibꝰ ledit: ⁊ nō iuuat. Si ꝟo ex repletione ex causis repletionis preeūtibꝰ: quarum signa singulariter subiungent ⁊ vomitu ⁊ euacuationibꝰ sedat. ¶ Et si aduertis si cā inanitionis fuerit febris inflāmatio ɔsumēs nō dissoluēs tantū videbis precedere fortē febrē in corpore sicco cū circūstantibꝰ dispōnibꝰ siccitati: que si tāgat substātiā stomachi solidā cognoscet ex fortitudine ⁊ ɔtinuitate ⁊ frequētia eiꝰ: nec solētia iuuare iuuant. Si ꝟo nō tangat: minor erit singultus nō frequēs nec ita cōtinuus: ⁊ iuuare solētia iuuant. ¶ Si ꝟo causa inanitionis fuerit euacuatio naturalis vel artificialis superfluēs subito ex reliquijs euacuationis ⁊ pulsu duro: vt ait. G. vel saltē ex infirmi seu astātiū relatione cognosces ipam ꝓcessisse. Silr et si fames ex tornalitate faciei ⁊ oris siccitate ⁊ similibus. ¶ Ecōuerso ꝟo si causa repletionis

Sitis superueniēs singultuꝫ patiēti bonū signuꝫ est.

fuerit frigiditas exterioris cā tibi erat sensui manifesta:
saltē ex infirmi vel astantiū relatiōe: ꝛ si quidē frigiditas
inspissationē facit minorē cognosces frigiditatē: si ꝟo per
viā indigestionis materiā replentē multiplicē: videbis eā
fortiorē magis ꝛ māsiuā. Etiā si sue qualitatis excessu of=
fendat neruoꝝ stomachū senties eā mediocrē ꝛ minus du
rantē. ¶ Et siquidē causa interior fuerit humor frigidus
abūdans sua frigiditate nocens sensus frigoris in stoma=
cho cū grauedine ꝛ cū precedēti regimine multiplicatiuo
frigidoꝝ humoꝝ ꝛ phlegmatis ꝛ silib⁹ circūstātijs cogno
scet. Et si vomitus subsequit apparebit in ipso. ¶ Si ꝟo
replēs apostemauerit ꝑ signa apostematis ꝑdicta cogno
sces. Si ꝟo vētositas fuerit: signa habuisti caplo de infla
tiōe ꝛ rugitu. Si ꝟo nocēte sua qualitate calida pura a re
assumpta acuta pungēte ꝛ mordēte sciat ex preassumptiōe
ipius stomachi sensibilitate multa quā pūctio ꝑcepta ex
acutis assumptis ꝓmpte insinuat ꝛ declarat vt supius ha
buisti. ¶ Etiā si ex cibo corrupto acciderit mordicatio: si=
gnū erit corruptiōis cibi i stomacho qd est ꝓprie eructua=
tio acetosa vel fumosa cū circūstātijs ꝯsilibus sibi. Si ꝟo
cā interior fuerit cā ꝯtractionis ꝛ etiam repletionis fuerit
multitudo cholere et humoꝝ dñium aggregatoꝝ in ipso
sensus caloris ꝛ pūctionis amaritudinis sapor acuitatis
vel salsedinis sit ꝛ regimē ꝑcedēs cū circūstātijs silibus ti
bi declarat dixit Hip. ꝛ in exeūtibus apparebit. ¶ Si ꝟo
fuerit cā repletiōis cib⁹ ꝛ pot⁹ quare grauādo tm̄ vel pun
gēdo impellit stomachū ad singultū crapula ꝑcedēs tibi
indicat ꝛ demonstrat. ¶ Si ꝟo cā cōitatis fuerit q̄ est epa=
tis apostema ꝑcessio signorū apostematis calidis epatis
in syma facti tibi ostēdit: q̄ infra dicent auxiliāte Christo
Jesu: ꝛ sensus mordicatiōis i hora augmēti apostematis
ꝛ influxionis materie in ipm ꝛ apud stomachi inanitionē
in illis ꝛ in fundo stomachi. ¶ Si ꝟo apostema in intesti=
nis fuerit: signa q̄ dicent apostematis eoꝝ videbis ꝑetre.
¶ Et si ex apostemate i velaminib⁹ cerebri signis ipius q̄
dicta sunt ꝑcognosces. ¶ Si ꝟo fuerit ex cōitate ad totū
corp⁹ in dispōne sanitatis cognoscet ex dispōne choleri=
ca corporis siue febriēdo stomachi debilitate ꝛ ꝙ ꝯsueuit
incurrere in sincopim debilitatē fastidiū ꝛ stomachi mor=
sum apud tolerātiā famis ꝛ oris amaritudinē vertiginē ꝛ
scotomiā: vt ait Hip. ¶ Si ꝟo i dispōne egritudinali ac=
ciderit: qr syntomatice euētus ei⁹ in ꝑncipijs paroxismorū
ꝛ ꝓprie in principio vniuersali seu augmēto indicabit. Si
ꝟo ꝑ viā crisis accidat ꝯcurret cū alijs accidētib⁹: ꝛ si bo=
nus fuerit vel mal⁹ cognosces: vt supius dictū est. ¶ Cu=
ra ei⁹ q̄ ex inanitione fuerit ꝑfectā substātiā villoꝝ ꝛ tuni=
caꝝ stomachi tangēs nō sepat: si ꝟo nō tāgēs fuerit cura=
tur regimine humectatiuo in cura siccitatis stomachi su=
perius dicto. Et si quidē causa siccitatis ꝛ inanitiōis fue=
rit fe. humectatiua tēdat ad frigiditatē: si euacuatio decli
net ad stipticitatē. Si ꝟo fames ad tēperiē vel caliditatē
quoꝝ copiā supra in cura male cōplexionis stomachi ha=
buisti. ¶ Cura ei⁹ q̄ ex repletiōe cui⁹ cā frigiditas fuerit
aeris seu alteri⁹ rei assumpte est calefactio cū reb⁹ calidis
assumptis approximatis interius ꝛ exteri⁹ in furcula sto=
machi vsq ad vmbilicū pectore ꝛ collo ꝛ iuncturis q̄bus=
cūq ꝛ ꝑ oēm modū: quoꝝ summā tradidim⁹ in cura male
cōplexionis stomatiche frigide ꝛ pure: quas variabis ꝺm
plus et min⁹: ꝓut exigit gradus frigiditatis. Et cū fuerit
fortis: nō excusat quin ponant vētose supra stomachū sine
incisione ꝛ ꝯsequēter medicine rubificātes. ¶ Eius autē
cui⁹ cā est humor frigidus gñatus in eo nocēs sua qualita
te vel quātitate: vel vtraq absq eo ꝙ sit apostemās: cura
est. iiij. res. prima est ipius adequatio. scda est euacuatio.
tertia est ipius deriuatio seu tractio seu impulsio ad loca
euacuationis opposita ori stomachi: distractio nature ad
intētionē oppositā: quarta est stomachi ꝯfortatio. ¶ Pri=
mā rē cōplēt incidētia suā viscositatē qua adherēt stoma=
cho: ꝛ villis eius q̄b⁹ est imbibit⁹: et calefacitētia vt est oxi=
mel ꝛ ꝓprie squilliticū cū aq̄ calamēti: rute: abrotani: ma=
sti. cinamomi: ꝛ similiū: zinzi. cōditū diatriū et diaciminū:
ꝛ somnus lōgus. ¶ Scdam rē cōplēt vomitus per potū
predicti syrupi precedēte cibo ex acutis ꝛ salsis ꝛ acrib⁹ ꝛ
purgatio cū hieris magnis ꝛ salis indi duorū danich ꝛ pi
lulis stomatichis ꝛ de opponaco quinq generib⁹ ꝛ expe=
ctatio suꝑ sitim: ꝛ famē ꝯsumet materiā. ¶ Tertiā rem cō=
plēt clysteria acuta nota supius ꝯstrictio extremitatū do
lorosa fricatio aspera extremoꝝ ꝛ fomētatio et balneatio
mordētis aque: ꝛ positio vētosaꝝ sine scarificatione supra
stomachū ꝛ iter spatulas vtrasq: ꝛ applicatio medicinaꝝ
ꝛ rubificātiū in crurib⁹ ꝛ brachijs: mot⁹ et exercitiū labo=
riosum ꝛ equitatio fortis impulsionē materie ad inferius
cōplēt ꝺm Gal. sternutatio vehemēs cōprehēdēdo nares
ꝛ os: vt dixit Hip. ꝛ vociferatio ꝛ retētio anhelitus multa
post tractionē aeris fortē ꝛ expectatio in tussi. Inquit eñ
Gale. in retētione spūs si silr tendat epicastrini musculi: ꝛ
diafragma inferiora viscera purgabunt. spūs eñ retētus
vndiq impellet ꝛ intrare cogit subtiles poros: ꝛ si magis
cōstringat ꝛ impellat oēs subtiles poros ꝑtransit: ꝛ defert
secū aliq̄d subtiliataꝝ suꝑfluitatū distractionē nature ad
ꝯtrariū operant intentionē terrefacientia: vt ꝯbustio ignis
ruina: insultus latronū ꝛ inimicoꝝ: tonitrua: fulgura: tem
pestates ꝛ soni fortissimi et subiti; vt est cāpane et alioꝝ: et
imaginatio mortis subita: ꝛ aspersio festina aque frigide — Nota de imaginatione.
vel aceti suꝑ faciē: ira: timor: gaudiū: tristitia superflua: et
suctio alicuius liquoris vini clareti vel aque delectabilis.
¶ Quartā rem cōplent myro. conditi electuaria ꝛ empla
stra cōfortantia supra caplo de debilitate dicti. Et he due
cāe vltime sunt cōes ꝛ gñales omi singultui ꝛ ex quacūq
causa. ¶ Ille etiā cui⁹ cā est gñata in eo vētositas exten=
dendo nocēs silr curet: vt dictū est supra capitulo de cura
inflationis ꝛ eructuationis cū regimine ꝛ adequatiōe hu
moris vētosi ꝛ euacuatione ipius: ꝙ si euacuatio fieri nō
potest aliqua impediente cā: approximent medicine q̄ ha
bēt materiā humoralē ꝛ ventosam carminare ꝛ resoluere
ꝛ cōsumere simplices ꝛ cōposite: simplices interi⁹ sumpte
sunt ruta sicca ꝛ nitrū potata cū aqua mellis vel cū vino
vinoso antiquo. Et sum expertus acetū squilliticū aquā
apij basiliconis asarū neriden maioranā aniuden: ꝛ est ra
dix herbe vñ fit asa fetida qd olfactu sedat singultū aristo
logia daucus anisum zinziber: enula sicca: succ⁹ eupatorij
foliū acor⁹ ꝛ abrotanū galāga ꝛ est mirabilis ¶ Et cōpo=
site ex eis in modū electuarij ꝛ diatrion diaciminū zinzi=
ber: diagalāga tyriaca antiqua ꝛ silia grosse substātie: qm̄
magis remanēt in stomacho ꝛ ore ei⁹ q̄ ea que subito de=
scendūt: vt syrupi ꝛ alia substantie liquide. Et iuuat q̄nq
has medicinas administratio rerū sternutare facientiū.
¶ Exteri⁹ ꝟo approximāde sunt vētose magne: ꝛ empla=
stra ex ꝑdictis vnctiōes olea: ꝛ vnguēta balnea calida actu
ꝛ potētia naturalia vl artificialia. Et ex ꝑdictis est casto=
reū puluerizatū dissolutū in succo rute ꝛ mente sufficiēter
calidū epithimatū supra stomachū: ꝑtrāsit eñ sua calidi=
tate ꝛ subtilitate ꝯsumit humorē ꝛ vētrē resoluit. ¶ Eius
ꝟo cui⁹ cā est res mordicatiua sumpta i potu: cura est due
res. ꝑma est ei⁹ euacuatio cū vomitu ꝓuocato cū aq̄ frigi=
da seu tepida mixta aceto ꝛ oleo violato: vel amigdalarū
dulciū vel butyro cū lacte nouiter mulso aq̄ cucurbite: ꝛ ci
toniorū ꝛ mucillaginib⁹ frigidis ꝛ glutiosis: ꝛ gūmi draga
gāti se. citonioꝝ ꝛ hmōi. ¶ Scda ē stomachū ꝯfortare cū
frigidis stipticitatē hñtib⁹ moderatā: vt sunt myrobalani
cōditi citonia: ꝛ silia quoꝝ copiā supi⁹ habuisti. ¶ Si ꝟo
ei⁹ cā fuerit humor iterior: q̄ mordicationē fecit: q̄tuor sūt
necessaria. primū est ipius adeq̄tio. scdm est sensus stoma=
chi obtusio. tertiū est ipius hūoris euacuatio. quartū est
stomachi ꝛ mēbroꝝ ꝯfortatio. ¶ Primū cōplet cū exhibi=
tiōe succi granatoꝝ acetosoꝝ vel muzoꝝ agreste aque fri=
gide aq̄ lactis acetosi: aceti limphati et similiū. ¶ Scdm
cōplent stupefacientia exhibita simplicia ꝛ cōposita. Sim=
plicia vt est aqua coriādri ꝛ solatri ꝛ alchechēgi mucillago
psilij ꝛ cibaria grossa vt frumentū coctū ꝛ extrema aīaliū
lactuce papauer ꝛ silia. Cōposita sunt filoniū tyriaca no=
ua ꝛ alia infrascripta ꝛ occupari somno longo. ¶ Tertiū
cōplēt vomit⁹ ꝓuocat⁹ cū ꝑdictis: ꝛ aq̄ ordei ꝛ vētris solu
tio cū hieris ꝛ syrupis de succo absinthij et aq̄ granatorū
dulciū expssoꝝ cū pulpis vl muzoꝝ declinātiū ad dulcedi
nē ꝛ rosis. ¶ Quartū cōplet cū myrobalanis ꝯditis ꝛ rob:
succis fructuū stipticoꝝ vt miua syrup⁹ de agresta: de ri=
bes de myrta de sumach ꝛ aq̄ acetose: qm̄ simul mūdificat ꝛ
ꝯfortat: ꝛ balneatio in tina ꝛ vnctiōes stomachi: ꝛ iunctu=
raꝝ cū oleo ro. ꝛ cucurbita ꝛ silib⁹. ¶ Si aūt mordicatiōis
cā fuerit cib⁹ corruptus in stomacho: curā habuisti supra
de cura corrupte digestiōis. ¶ Sed si quidē fuerit nocēs
sua grauitate:

Hippocra. (left margin, beside "scotomiā: vt ait Hip.")

ſua grauitate: ⁊ fuerit frigidus humoꝛ: cura eſt quã hic ſu
pꝛa in humoꝛe frigido diximꝰ. Si ỽo ſit apoſtemãs: cura
erit cura apoſtematis ſupius dicta. Si ỽo ſit cibꝰ ⁊ potus
cura eſt due res. pͥma eſt euacuatio: ⁊ hoc cõplet vomitu.
ſcda eſt alteratio: ⁊ hoc cõplet cũ adminiſtratiõe ciboꝝ po
tuũ ⁊ medicinaꝝ calidaꝝ vel frigidaꝝ dictaꝝ ꝓut diſcra
ſia exigit. ¶ Facti aũt a cõitate alicuꝰ mẽbꝛi apoſtemati
cuiuſcũqꝫ cura eſt tres res. ¶ Pꝛĩa eſt cura illiꝰ apoſtema
tis: que ĩ ſuo loco dicet auxiliãte Chꝛiſto. ¶ Scda eſt hu
moꝛis influẽtis ad ſtomachũ euacuatio ⁊ deriuatio ſeu ad
oppoſitũ tractio. Ea autẽ qbꝰ fieri dꝫ ſupius dicta ſunt in
ꝑticula iſta. ¶ Tertia eſt ipius ſtomachi ↄfoꝛtatio vt nõ
recipiat cũ ꝑdictis. Sed ſi qdẽ ex cõitate totiꝰ fuerit, ⁊ in
diſpõne ſanitatis ꝓpter tolerãtiã famis: cura eſt due res.
pͥma eſt humoꝝ effuſoꝝ choleŕicoꝝ euacuatio cũ vomitu
vel aſſumptiõe alicuꝰ deponẽtis ipm: vt ſũt pꝛuna ſebeſtẽ
tamarindi ⁊ caſiafiſtu. ¶ Scda eſt cõfoꝛtatio cũ aliquo ex
rob ſtipticis ⁊ cibis ⁊ potibꝰ. Si ỽo in diſpõne egritudina
li ſiue fuerit ſyntomaticꝰ ſiue creticꝰ: cura eſt due res. ſ. vo
mitꝰ ꝓuocatio donec ꝑfecte euacuet. deinde ſtomachi con
foꝛtatio: hoꝝ cõplẽtia habuiſti. ¶ Qd ſi ſupfluat nec vo
mitu ſedet ſingultꝰ: redire opꝫ ad ea q̃ adequare hñt mate
riã ⁊ ipiꝰ inhibitionẽ auferre ⁊ adherẽtiã educere ⁊ expur
gare ĩpellere trahere ⁊ deriuare: ⁊ naturã diſtrahere vt ſu
Cõfectio vtilis ad singultũ. pertꝰ dictũ eſt. ¶ Cõfectio Hip. rectificãs malã cõplexio
nẽ ſtomachi frigidã expellẽs vẽtoſitatẽ ⁊ liberãs a ſingul
tu ſi Chꝛiſto placet. ℞. coꝛticũ fiſti. exterioꝝ: coſti amari: ca
ſtoꝛei: petroſilini. añ. ʒ. j. balſamite calamẽti: aniſi: maſtic
ſpice. añ. ʒ. ſ. ariſtologie. ʒ. iij. Confice cũ oximelle ſqlliti
co. ⁊ da. ʒ. j. cũ aq̃ ſiſimbꝛij. Alia decoctio ſquinãti ⁊ coꝛticũ
fiſti. cũ q̃litate liberat ab eo. Et ſemẽ rute cũ nitro ⁊ aq̃ mel
lis curat ſingultũ ex vẽtoſitatibꝰ groſſis q̃ ſunt ex multitu
dine guloſitatis. ¶ Jnqt filiꝰ Serap. Squilla qñ ſumit cũ
vino curat a ſingultu ex hũoꝛibꝰ groſſis annexis in rugis
ſtomachi. Et etiã turbith educit illos ⁊ mũdificat ſtoma
chũ a putrefactiõe hũoꝝ. dixit Hip. ellebori albi. ʒ. ß. cũ. ʒ.
j. caſtoꝛei ⁊ duabꝰ ʒuccari ro. ⁊ ẽ medicia expta q̃ curat oẽs
paſſiões ſtomachi ex groſſis ⁊ viſcoſis hũoꝛibꝰ natas: ⁊ ex
pellit hũoꝛes ↄpactos in villis ꝑ vomitũ ⁊ curat ỽtiginẽ ⁊
lytargiã. Sed cũ cautela ꝑſume ꝓpuare ne dederis coꝛ
Pilule ad singultũ. poꝛi extenuato. ¶ Pilule ad ſingultũ natũ ex groſſis hu
moꝛibꝰ. ℞. caſtoꝛei myꝛrhe añ. ʒ. ij. agarici. ʒ. iij. ſalis gẽme
ʒ. j. diagridij coꝛrecti. ʒ. ij. maſt. ʒ. j. ß. aloes boni ad põdus
Pilule alie ad singultũ calidum. omniũ. Cõfice cũ ſucco mẽte. doſis eſt. iij. ĩ ſero. ¶ Pilule
glorioſiſſime ex inuẽtiõe nr̃a: ↄtra ſingultũ calidũ ⁊ humo
res acutos aſcẽdẽtes ad ſtomachũ ex epate: et malitiã eiꝰ
calidã et ſiccã et febꝛes. ℞. ſpodij: endiuie: poꝛtulace: ligni
aloes añ. ʒ. j. ß. pulpe tamaridoꝝ. ʒ. iiij. raued electi. ℥. j. Cõ
Empl'm ad idem. ficiant cũ aceto. ¶ Emplaſtrũ ad idẽ. ℞. triũ ſandaloꝝ fa
rine oꝛdei ſpodij añ. partes equales. Cõfice cũ ſucco ſem
Empl'm aliud ad singultum ex grossis vẽtositatibus. peruiue. ¶ Emplaſtrũ ↄtra ſingultũ ex groſſis humoꝛibꝰ
⁊ delet doloꝛẽ eiꝰ. ℞. ariſtol'. rotũde galãge aniſi baccarũ
lauri gẽtiane rute añ. ʒ. iij. caſtoꝛei myꝛte añ ʒ. ij. gario. ʒ. v.
roſaꝝ. ʒ. ij. maſticis. ʒ. iiij. Cõfice cũ aqua mellis et ſanſuci.
¶ Capitulũ. xxvj. de nauſca ſubuerſione faſtidio vomitu ⁊
eſtuatione ſeu anxietate ⁊ ↄturbatiõe ſtomachi ⁊ cura eiꝰ.

Nausea quid. Nauſea ſeu ſubuerſio ſtomachi qd ſint: et ex qbꝰ
cauſis cauſent: ⁊ ſigna qbꝰ cognoſcant: et cura
ex pꝛedictis capl'o de nauſeatiua ſatietate ſunt
manifeſta. ¶ Eſt eñ motꝰ malus ſeu inclinatio
virtutis expulſiue ſtomachi ad expellendũ nocẽtia per os
abſqꝫ hoc ꝙ cõſequat intentũ: niſi ſequatur vomitꝰ: ꝙ ſi nõ
ſequatur nocẽtia que cum ſint multa ⁊ foꝛtia in ſtomacho
retenta ⁊ cõmota inducũt egritudinis eſtuationẽ aut ſicci
tatẽ triſtitiã ⁊ anguſtiã: ita vt permutent de figura in figu
ram. Et ex cõitate qñqꝫ cardiacã ſeu coꝛdis tremoꝛẽ abſqꝫ
cognita cã; qñqꝫ ſequit vertigo ⁊ ſcotomia: ⁊ mutatio colo
ris: ſudoꝛ frigidus et extremitatũ frigiditas fere perducẽs
ad ſincopim. ¶ Et cã in hoc eſt duplex interioꝛ ⁊ exterioꝛ.
Jnterioꝛ eſt humoꝛ generatus vel influxus ſtomachi ad
herẽs grauãs ⁊ moleſtãs: qui dũ mouet in cõcauo ſtoma
chi facit ↄturbationẽ; dũ ĩclinat ad os ſtomachi facit nau
ſeam: cũ nõ poſſit expelli inducit triſtitiã ſua grauedine et
acuitate ⁊ fumatiõe ad coꝛ ⁊ cerebꝛũ: necnõ inducit coꝛdis
tremoꝛẽ vertiginẽ ⁊ ſcotomiã: ⁊ per ↄñs ſudoꝛẽ et extremi
tatũ frigiditatẽ. Et qñqꝫ eſt eius cã vapoꝛ ex humoꝛibꝰ cõ
motis ex medicinis vomitiuis. ¶ Exterioꝛ eſt omẽ qd fer
uet in ſtomacho ex cibis ⁊ fructibus ⁊ ſuccis dulcibꝰ: vt eſt
vinũ nouũ ex vuis ⁊ pomis: ⁊ qd coꝛrũpit in ſtomacho vt
lac: ⁊ ſilia: ⁊ aq̃ frigida bibita in hoꝛa nõ cõſueta ↄturbat
et fit cã additiõis fe. in debili ſtõacho: q̃re currũt humoꝛes
ad ipm vt ad minerã putredinis innouãtes paroxiſmũ: vt
accidit in phlegmaticis: q̃re nõ opꝫ vt bibat in feb. tali niſi
aq̃ calida. Et qñqꝫ eſt ĩ cã melãcholia ⁊ vẽtoſitas pharma
ci aſſumpti: vt feniculi et electuarij ſine admixtione aniſi
dauci ⁊ aſe. vt dixit Hip. Et coadiuuat aſpectꝰ ⁊ imagina
tio rei abominabilis ⁊ ſilr fetoꝛ. ¶ Signa eſtuatiõis ⁊ an
xietatis ſtomatiche nota ſunt ex ꝑdictis hic ⁊ in notifica
tiõe ipſaꝝ cũ de nocumẽtis expulſiõis ſtomachi gñaliter
loq̃bamur. Et ſi qdẽ ſit a cã interioꝛi: vt a malo hũoꝛe moꝛ
dicatiuo retẽto ⁊ cõmoto a ſua grauedine: ⁊ acuitate: ⁊ fu
matiõe nocẽte: cognoſcit apud egrũ natura pꝛudẽtẽ ⁊ ſen
ſatũ: apud vulgũ qñqꝫ ad ſtolidũ cã nõ cognoſcit etiã ſi ſit
cã exterioꝛ que ſenſui eſt manifeſta. ¶ Cura eiꝰ eſt duplex
gñalis. ſ. ⁊ ſpãlis. Generalis ↄſiſtit in quatuoꝛ rebꝰ: q̃s ſu
pꝛa de cura repletionis et ſatietatis nauſeatiue diximus.
Spãlis cõſiſtit in coꝛrectiõe accidentiũ. ſ. tremoꝛis coꝛdis
triſtitie ⁊ anguſtie vertiginis ⁊ ſcotomie: quoꝝ cura ſpãli
ter dicta eſt. ¶ Eſt tñ attẽdẽdũ: nã ſi cã parua eſt ⁊ tũc ſuffi
ciens eſt ſola fricatio ⁊ exhibitio eiꝰ qd humoꝛes hꝫ q̃eta
re ⁊ mũdificare. Et ſiquidẽ ſint frigidi det vinũ mixtũ: vel
aqua mellis: vel rob granatoꝝ: ſi ſit calida vel mixta aq̃
mellis roſati: ſi influxa ſit et calida da cũ ſpodio: ſi frigida
da cũ maſtice ſeu cardamomo. Si ỽo cã fuerit plurima: re
di ad ſupius dictã. Et ſiquidẽ ſit ſimplex in lacte: ſeu ſan
guinis cõgelatiõe: eiꝰ cura dicet infra in ꝓpꝛijs capitulis.
Si ỽo ſit ex malitia pharmaci: ſupꝛa de ↄſolatione medici
naꝝ diximus: cum docuimus qualiter ſuccurrẽdum ſit ac
cidentibus que medicine laxatiue hereditare faciunt.
¶ Cap. xxvij. de vomitu: ⁊ pꝛio de phlegmatico ⁊ cura eiꝰ.

Omitus vt ex ꝑdictis põt haberi eſt violẽtus Vomitus quid.
motus nature ſeu ỽtutis expulſiue ſtomachi
ad expellẽdũ nocẽtia. Variat aũt ⁊ ſpecificat
variatione ſuaꝝ cauſaꝝ cõtum quatuoꝛ: ma
terialis. ſ. foꝛmalis efficiẽtis et finals q̃ in di
cta notificatiõe ꝑ oꝛdinẽ inueniunt. Materialis nãqꝫ aut Cã materialis.
erit exterioꝛ vt cibi ⁊ potꝰ vel medicine: aut interioꝛ q̃ plu
rimũ eſt humoꝛ aut phlegmaticꝰ: aut cholericus: aut me
lãcholicꝰ: aut ſanguineꝰ: ⁊ hic aut purꝰ: aut mixtꝰ: aut coꝛ
ruptꝰ: ⁊ hic aut ex ſtomacho ꝓcedẽs aut ex alijs mẽbꝛis ſi
bi influxus: vel toto coꝛpe: vt ſupiꝰ dictũ eſt capl'o de cura
malitie cõplexiõis ſtõachi cũ materia. ¶ Foꝛmalis: qꝛ aut Formalis.
erit facilis ⁊ tẽperatꝰ: aut difficilis diminutꝰ ſupfluꝰ ⁊ aſſi
duus. ¶ Efficiẽs nãqꝫ aut erit naturalis ⁊ creticus: aut vi
moꝛbi ⁊ ſyntomaticus. ¶ Finalis qꝛ ad expellẽdũ nocẽtia
ſaltẽ ſibi: quoꝝ oĩm ↄſideratione gñalẽ recipit diuiſionẽ.
Aut eñ eſt laudabils aut illaudabilis: laudabilis eñ eſt Vomitꝰ ille est laudabilis cum phlegma cholerus admiscetur.
ſm Hip. cũ phlegma choleris eſt admixtũ: facilis eñ ⁊ tẽ
peratꝰ: qꝛ repletioni ꝓpoꝛtionatꝰ. vñ Ga. vltimate reple
tioni vltimata debet euacuatio: moderate ỽo moderata
nõ frequẽs ⁊ ↄtinuꝰ. Hic eñ debilitat ſtomachũ ⁊ facit eũ
lacunã ſupfluitatũ. Caput et infra ſenſuũ os ⁊ dentes:
pectꝰ ⁊ pulmonẽ ledit: ⁊ venas eiꝰ aperit: ⁊ epar debilitat:
⁊ totũ coꝛpꝰ extenuat ⁊ ↄſumit. Sed ꝑ interualla ſic factꝰ
ſaltẽ ſemel in mẽſe: hic eñ pͥmo purgat ſtomachũ ⁊ coꝛpis
ſupioꝛa: ex ↄſequẽti ỽo ipius inferioꝛa. Quapꝛopter hip Vomitus q̃libet mẽ duobꝰ diebus continuis si fiat ad regimẽ sanitatis vtilis est ex snia Hippo.
po. vt Abo. dixit: cõmendauit ad regimẽ ſanitatis fieri vo
mitũ q̃libet mẽſe duobꝰ diebꝰ ↄtinuis: vt pꝛima die qd in
ſtomacho ⁊ ſupioꝛibus exiſtit mẽbꝛis eradicet: ſcda die qd
fuit tũc tractũ ab inferioꝛibꝰ ad ipm etiã expellat: vomitꝰ
eñ a ſupioꝛibus eradicat: ⁊ ab inferioꝛibus trahit. Econ
tra fluxus ſic qñqꝫ liberat a ſpaſmo ſubeth lamẽtatione re
pletiõis cibi ſingultu clamoſo: ⁊ eruptiõe venaꝝ egritudi
nibus reuũ ⁊ ꝑedũ: ⁊ bꝛeuiter oĩbꝰ materialibꝰ totius coꝛ
poꝛis egritudinibꝰ. Naturalis ſeu ſpõtaneꝰ ad expellẽdũ
nocẽtia cũ cõueniẽtia ↄſimiliũ circũſtãtiaꝝ. ſ. egritudinis
cõplexionis cholerice etatis iuuenilis cõpoſitionis pecto
ris late habitudinis gracilis cõſuetudines vomẽdi artis
fabꝛilis eſtatis tpis hoꝛe regionis aeris calidoꝛũ ⁊ ſiccoꝝ.
Jllaudabilis aũt eſt ei ↄtrarꝰ. Laudabilis ⁊ cretici cauſa
eſt foꝛtitudo virtutis expulſiue obediẽtia materie: ⁊ apti
tudo viaꝝ. Jllaudabilis ⁊ ſyntomatici cã eſt ỽtutis debi

litas retētiue: ⁊ q̄ntitas vel qualitas vel vtraqꜭ cāe mate-
rialis faciētis deficere virtutē ꝯtētiuā: ⁊ q̄nqꜭ est mala cō-
plexio interior mēbri .s. stomachi sine materia incitans ad
vomitū ⁊ maxie calida ⁊ sicca: sicut erat in singultu: ⁊ q̄nqꜭ
est coadiuuās malitia regiminis: ⁊ ꝓprie motꝰ corporeꝰ ⁊
aialis fortis ⁊ agitās supra cibū imaginatio aspectꝰ ⁊ fe-
tor rei abominabilis ⁊ dispō aeris. ¶ Signa eiꝰ sūt dupli
cia: q̄dā em̄ ipsius gn̄alr ⁊ absolute ꝯsiderati sunt signa re
Scotomia. mota: quedā ꝓpinqua. Remota sunt dolor frōtis: ⁊ scoto-
mia .i. rerū nigraꝝ apparitio: vt muscaꝝ volantiū frigidi-
tas extremoꝝ: ⁊ ī hypocūdrijs. Et os amaricatū cordis .i.
oris stomachi morsus nausea subuersio ⁊ tectigatio inte-
rioris labij significāt ipm̄ ꝓpiquū. Signa ꝟo ipsius spā-
liter ꝯsiderati puta specieꝝ ipsius formaliū: vt laudabilis
vomitꝰ: quedā sumunt᷑ ex antecedētibꝰ: que dā ex cōcomi-
tātibꝰ: q̄dā ex subsequētibꝰ. Ex antecedētibꝰ: qr p̄cesserūt
signa digestiōis iualescēte ꝟtute supra morbū leuitas ac-
cidētiū ꝓtēdētiū ipm̄: qđ est signū leuis pugne. Et ex cōco
mitātibꝰ: qr est facilis tēperatꝰ in ꝓcessu morbi expellēs no
ciua ⁊ q̄lis opꝫ: qr cholerā phlegmati mixtā ⁊ bn̄ tolerat᷑.
Et ex subsequētibꝰ: qr ꝯfert ⁊ alleuiat patiētē. Inq̄t Hip.
si q̄lia opꝫ purgari purgent᷑: ꝯfert ⁊ bn̄ ferūt. ¶ Signa il-
laudabilis vomitus ecōtra intelligunt᷑: nā sit signis deco-
Hippo. ctionis nō apparētibꝰ ⁊ in morbi p̄ncipio vl᷑. ¶ Inq̄t em̄
Hip. egritudinibꝰ q̄buscūqꜭ incipiētibꝰ si fel nigrū sursum
aut deorsum exierit mortale. ⁊ Gal. dū inq̄t morbꝰ in prin
cipio est cū nullo ꝟm viā nature fit euacuatio. Signa em̄
cretica nō opꝫ esse subita: fit em̄ nulla apparēte victoria ⁊
inualescētia nature supra morbū ⁊ cū accidētiū ipm̄ ꝓten
dētiū dictoꝝ supra fortitudie ⁊ austeritate ē difficilis ma-
lus intolerabilis ⁊ angustiosus expellēs nō q̄le opꝫ: qr iu-
uatiuū nō nociuū: ⁊ si nociuū nō coctū: neqꜭ mixtū: ſꝫ purū
aut cholericū: aut phlegmaticū: aut sanguineū. Inq̄t em̄
Hip. sanguis sursuꝫ q̄liscūqꜭ egrediēs malū: aut melācho
licū. Inq̄t Hip. melācholicos ꝟo inferiꝰ: neqꜭ ꝯfert. qr nec
egrū alleuiat: nec morbū minuit: immo egrū in defectionē
adducit. ¶ Signa specierū ipsius materialiū ex exeūtibꝰ
colligunt᷑. ⁊ silr sit sint ex stomacho vel ex alijs ei īfluxe ex
dictis de mala ꝯplexiōe nota sunt. Eaꝝ aūt cāe infra spe-
cificabunt᷑. Vomitꝰ laudabilis et creticꝰ est ꝑmittēdus: ꝙ
si diminutꝰ fuerit ⁊ difficilis: coadiuuādus est: ⁊ facilitan-
dus: vt infra Christo Iesu duce dicet᷑. deinde ꝑmittēdus
q̄ndiu fuerit sufficiēs ⁊ tēperatꝰ: ⁊ cognoscit᷑: qr cōfert ⁊ bn̄
ferūt. Tūc tm̄ ꝯfortatiuis stomachi tēperate: stipticis est
vtēdū q̄ hn̄t retinere ne materia effrenitet: ⁊ sup̄fluat: nec
est retinēdus nisi sup̄fluat: quo casu effectus illaudabilis
est retinēdus: ⁊ cognoscit᷑: qr incipit fieri intolerabilis an-
gustiosus ⁊ debilitās corpꝰ. vn̄ Hip. in apho. iā dicto. Si
ꝟo nō ꝯtrariū. ¶ Si aūt sit illaudabil᷑ ⁊ syntomatichꝰ aut
est cū nature regulatiōe: vt supra diximꝰ de fluxu vētris i
cura pleuresis: ⁊ tunc est ꝑmittēdus: est em̄ bonꝰ ꝑ viā cāe
quā minuit: ⁊ quā eradicat: ⁊ ꝑ ꝯñs morbū vl᷑em ⁊ particu
larē curat. ¶ Inq̄t em̄ Abo. vomitꝰ in p̄ncipio paroxismi
Utilitates vomitꝰ facti in principio paroxismi. aut minorat: aut eradicat paroxismū: naturā q̄ꝫ alleuiat. ⁊
supra residuū potētē reddit. ¶ Vn̄ Hip. inchoātibꝰ mor-
bis si q̄d videt᷑ mouere: moue. Aut ē sine regulatiōe natu-
re: ⁊ tūc cū sit malꝰ ꝑ viā signi ⁊ cāe est retinēdus. ¶ Cura
in retētiōe aut eius duplex est regimē: cōe .s. ⁊ ꝓpriū. Cōe
in sex rebꝰ plurimū ꝯsistit. Pria est materie seu cāe ad eius
excessum incitātis mūdificatio vel ablatio. Scd̄a est ipsiꝰ
stomachi ꝯfortatio: ⁊ etiā totius corporis: vt subsistat ⁊ to
leret. Tertia est mēbri si qđ sit mittēs rectificatio. Quar-
ta est materie influētis interim donec illiꝰ rectificatio fiat
quietatio ingrossatio et deriuatio: ⁊ ductuum angustatio.
Quīta est regiminis rectificatio. Sexta est accidētiū si q̄
sint q̄ insurgāt correctio. ¶ Sic ergo cōgregabis oēm cu-
ratiuā intētionē in retētiōe vomitꝰ ⁊ euacuationis cuiusli
bet de qua infra dicet᷑. ¶ Primā rē cōplēt vomitꝰ reitera
tus donec materia si humoralis sit eradicet᷑: q̄ si nō sit faci-
lis ⁊ sufficiēs ꝓpter eiꝰ adherētiā facilitet᷑: ⁊ hoc cū cibis
multis in q̄ntitate continua ⁊ discreta .s. potibus ⁊ medici-
nis q̄ sunt triplicis generis: vt supra in de ꝯsolatiōe medi
cinaꝝ diximus: in quaꝝ vsu ordinate ꝓcedas incipiēdo a
debilibus: ⁊ ꝓcedēdo ad fortia: deinde ad fortiora sequēs
naturā sapiētissimā: vt iussit Hip. Inq̄t Gale. natura ē sa-
pientissima: cuiꝰ sapiētie nō est finis: adheret em̄ vie vni et
ordini vni. Si ꝟo nō sit humoralis: q̄ incitat cām: sed com-
plexionalis alterātia sunt ipm̄ cōplētia q̄ sunt sup̄ius tibi
nota: si etiā exterior sit: auferat᷑. ¶ Scd̄aꝫ rē cōplēt stiptica
aromatica calida vel frigida ꝓut dispō stomachi exigit: q̄
sup̄ius tibi fuerūt tradita in cura male cōplexiōis ⁊ reten-
tione solutiui cū sup̄fluit. ¶ Tertiā rē cōplēt illa tria q̄ su-
pra in cura male ꝯplexiōis stomachi cū materia diximus.
¶ Quartā rē ꝯplēt somnus ⁊ q̄es corporea ⁊ aialis moti
uā materiā q̄etātes. Inq̄t em̄ Hip. Cū volueris elleboꝝ 4. Apho. 15.
stare somnū fac ⁊ noli mouere imaginatio rei delectabilis
⁊ odores boni. Cōfortāt em̄ cerebrū ⁊ stōachū: nauseā se-
dāt ⁊ vomitū: vt supra de ꝯsolatione medicinaꝝ dictū est.
Itaqꜭ medicinas ingrossantes ⁊ coagulātes ductꝰ ⁊ ori-
ficia notas fecimus calidas ⁊ frigidas: prout dispō exigit
Eius aūt deriuatiōes ꝯplēt fricatiōes dure ⁊ asp̄e: fomēta
tiōes mordaces ꝯpressiōes extremitatū dolorose. Inq̄t em̄
Gale. dolor ꝓuocat reuma ⁊ ligature vētosatiōes cū scari
ficatione vel sine sanguisugationes flebotomie: cicatriza-
tiōes ī eis: ⁊ euacuatio ꝑ fluxū vētris cū ⁊ clysteribus tra-
hētibꝰ: ⁊ medicinis solutiuis vētris collyrijs: ⁊ sudorē ꝓuo
cātibus: vt sunt balnea vnctiones rarefactiōes q̄ supiꝰ di
cte sūt. Inq̄t em̄ Hip. vomitus vomitu: fluxus fluxu: ⁊ vo
mitꝰ fluxu: ⁊ fluxꝰ vomitu: ⁊ vterqꜭ sudore curat᷑. ¶ Quin
tā rē ꝯplet debita sex reꝝ nō naturaliū ordinatio: locet᷑ ꝗ
in aere tēperato: vt sup̄fluo calore materia nō dissoluat:
nec frigore interius cōprimat᷑: ⁊ declinet ad frigidū tēpe-
rate ⁊ succū. Quiescat ⁊ dormiat. Cibus sit spice substan- Cibus.
tie ⁊ stiptice q̄litatis calide vel frigide ꝟm necessitatē pau
cū in q̄ntitate ꝯtinua ⁊ discreta facilis digestiōis ⁊ bōi chi
mi: quē sup̄ius habuisti in q̄ sis parcus: lꝫ multū appetat:
vn̄ repletio est fugienda ⁊ ꝓprie subita. Inq̄t em̄ Hip. ꝟm 2. apho. 3.
multum ⁊ repente replere ⁊c. Et alibi. nō plenitudo non
indigētia nec aliqđ quicqꜭ bonū: qđ magis nature fuerit ⁊
maxime nisi p̄cesserit inanitio debilitās. Inq̄t em̄ Abo. ni
hil est deterius saturitate in tp̄e fertilitatis quā p̄cesserit
inanitio in tp̄e sterilitatis. Alienētur q̄ cibaria liq̄da nisi
sint stipticis ꝯfecta ⁊ tūc minorent᷑. ¶ Sextā aūt rē cōplēt
q̄ accedētibus sup̄uenietibus cōgruūt q̄ sunt diuersa ꝟm
eoꝝ diuersitatē: vt infra patebit nutu creatoris. ¶ Pro-
priū ꝟo regimē in retētiōe vomitꝰ cuiuscūqꜭ est variū ⁊ di
uersum varietate causarum ipsius materialium ⁊ proprie
intrinsecaꝝ p̄dictas res cōes gn̄alis intētionis diuersifi-
cantiū: ꝓut exigit vnaqueqꜭ. ¶ Si ergo sit cā vomitus cā
extrinseca eiꝰ remotio erit cura ꝯtrarie introductio: ipsius-
qꜭ stomachi ꝯfortatio. Si ꝟo itrinseca ⁊ phlegmatica cuiꝰ
causa est mala cōplexio ⁊ frigida ⁊ hūida cum malitia re
giminis p̄cedētis multiplicātis phlegma ī stomacho: seu
in eo ⁊ toto corpore vel cerebro ex q̄bꝰ influxit ei plurimū:
puta: qr fuit cā indigestiōis in eo cerebro ⁊ toto corpe: vt
supra capl᷑o de debilitate stomachi diximꝰ: cū cōuenietia
circūstātiaꝝ q̄bus oibus ⁊ exeūtibꝰ cognoscet᷑. Cura erit
in sex rebꝰ p̄dictis tali ordine et modo: vt vomitꝰ primo
fiat ꝓuocatio cū vomitiuis phlegmatis: que supra capl᷑o
de cura malitie ꝯplexiōis cū materia dicta sunt. Et ex eis
est aqua tepida decoctiōis raphani vel seminis genestre.
Et fortior est aqua nucis vomice vel ase vel cepe narcissi
cū secaniabin squillitico: talis em̄ vomitus cām incitantē
ad eius excessum educit: si materialis sit: ⁊ alterat si fuerit
cōplexionalis frigida ⁊ hūida. Qđ si vomitu nō cesset vo-
mitꝰ: sed adhuc redit lꝫ q̄escat aliquādiu qđ est: qr ab alio
sibi .s. stomachi influat: qđ plurimū ē a cerebro vel toto cor
pore mēbro mittēti auxiliū prius opꝫ adhiberi: ⁊ alijs ꝓut
supra de cura male cōplexionis cū materia diximus. Qđ
si adhuc ꝑducet: quietet᷑ ingrosset᷑ et deriuet᷑ materia ꝓut
hic ⁊ superius dictū est. Et ꝓprie cū rubificantibus: qua-
lia sunt vrtica: squilla: tapsia ⁊ similia: ventosis cum multa
flāma ⁊ fomētationibus ex aqua decoctiōis vrtice folioꝝ
lauri: calamēti: parietarie: abrotani ⁊ similium: ligaturis
pedū ⁊ manuū dolorosis: cauterizationibus ⁊ sine scarifi
De flebotomia. catione: ⁊ cū flebotomijs si phlegma nature sanguinis sit
ꝓpinquum de cephalica vel nigra cum educāt de mēbro
mittēte: ⁊ etiā deriuēt a stomacho: clysteribꝰ ex acutis tra-
hētibus ꝓprie: qualia sunt agaricū coloquintida spēs gū-
moꝝ: centaurea asarū polipodiū hiere magne species sa-
lis ⁊ hmōi. Etiam cum medicinis solutiuis phlegmatis:
quas superius explanauimus. Et stomachus ꝯfortet᷑ cum
his que

his que a proprietate materiã effusam ꝓhibere habent:et
retinere nauseam ⁊ phlegmaticũ vomitum. Ex q̄bus sunt
simplicia ⁊ cõposita q̄ infra dicentur duce xp̄o. Simplicia
sunt myrti:mastix:olibanũ:vinũ põticũ nigrũ:apiũ crudũ
aqua aluminis:mumia:sambucus sylvestris: ameos ⁊ mẽ
ta:citonium:calamentũ:ireos:que interius ⁊ exterius ap
proximabis:⁊ p oẽm modũ: prout discretio ꝓuidebit. Et
ex illis est fisticũ vtrunq;: ⁊ cortex eius gar.cardamomum
cum aqua masticis. ¶ Cõposita sunt miua aromatica:sy-
rupus de absinthio:de mẽta:diamuscũ amaruz:mellicratũ
cõditũ:electuariũ de citoniis:rob citri cũ xiloaloe. Confe-
ctio de citoniis nostra ⁊ vltimo tyriaca antiq̄ ⁊ plura alia
q̄ supra ð cura male ꝯplexiõis cũ materia sũt enumerata.
¶ Regimẽ aũt ꝓpriũ declinet ad calidũ ⁊ siccũ: ⁊ sicũ p̄di
ctis oĩb⁹ nõ sedat:opʒ vt iterentur donec saluator gratiã
mõstrabit.

¶ Cap̄.xxviii.de vomitu cholerico.

Si aũt vomitus sit choleric⁹:ei⁹ cã erit malitia
regimis multiplicãtis cholerã p̄mũ in epate
⁊ toto corpe:⁊ q̄nq; in stõacho: vt supra dictũ
est caplõ de mala cõplexione cũ materia ⁊ ma
litia cõplexionis ipsoꝝ mẽbroꝝ cum circũstan
tiis coniũctio coadunãtib⁹ qb⁹ et exeũtib⁹ cognoscet:q̊ casu
p̄dicta ordĩe quo supra tẽtabis materiã ⁊ cãm incitãtẽ ad
ipsum abscindere prius:⁊ qr est hũoralis vomitũ cũ aq̄ sim-
plici tepida. Qð si sit ĩ villis stomachi adherẽs ⁊ nauseãs
cũ aq̄ decoctionis seminis atriplicis:⁊ pauco aceti vel aq̄
batece:cucurbite:cucumeris ⁊ citrulli:⁊ cũ aliis cõsilib⁹
frigidis ⁊ humidis:his eñ materia si q̄ sit in stõacho gña-
ta cholerica:q̄ est rarius:vel influxa q̄ est plurimũ educit:⁊
mala cõplexio stomachi generãs ⁊ trahẽs ĩfluxã alterabit
q̄ si vomit⁹ oĩno nõ cesset:sʒ aliquãdiu stãs redeat: qð est
qr ab epate:seu toto corpe ĩfluat illi:opʒ vt p̄dictũ est mit-
tẽti auxiliũ apponat: materia quietetur cũ quiete ⁊ sõno
nõ ꝓfundo ⁊ lõgo ⁊ cũ ĩspissantibus ⁊ cõgelãtib⁹ frigidis
potẽtialib⁹ ⁊ actualibus sumptis ⁊ stupefaciẽtibus si opʒ
vias ẽt cõstipãtib⁹. Et deriuet cũ fricatiõib⁹ exterioꝝ min⁹
asperis fomẽtationib⁹ ⁊ balneis dulciũ aquaꝝ sudorẽ ꝓ-
uocãtibus:ligaturis min⁹ dolorosis q̄ȝ in phlegmatico:fle
botomia basilice donec extiguat inflãmatio cholere:⁊ ebu
litio eius:vbi peccatũ sanguis apparebit:⁊ ṽt⁹ tolerãs vẽ
tosis absq; scarificatiõe in opposita p̄te: nisi coassocietur
sanguis clysteribus lenitẽtibus ⁊ habẽtibus virtutẽ hiere
ex aloe:⁊ cũ medicinis aliis cholegogis:q̄s in nr̄o antido-
rio:⁊ hic supra enũerauimus:⁊ ꝓpe lenitiuis:vt est cassiafi.
tamarindis:terenıabin:⁊ aq̄ fructuũ materiã blãdiẽtibus
et alterãtib⁹ nõ fortib⁹ ⁊ acutis cũ materiã agitẽt ĩflãmẽt
⁊ ad motũ incitẽt. Stomach⁹ q̄ȝ cõfortet:vt nõ recipiat cũ
his q̄ a ꝓprietate hñt nauseã:⁊ cholericum vomitum reti-
Simplicia exhibẽda que. nere. Ex q̄bus sunt simplicia ⁊ composita: simplicia sunt
duplicia:quedã interius approximãda vt granata vtraq;
fruct⁹ vitis siluestris myrrha sumach coriãdrũ per se: ⁊ in
cibis:succus acetosus citri ⁊ rob eius:vel agresta:⁊ succus
eius feniculus bibitus cũ aq̄ frigida:spodiũ:charabe:lupi
nus nõ habẽs amaritudinẽ: cãphora sumpta in potu cuʒ
aliquo rob ⁊ olfacta atq; inuncta supra stomachum: ⁊ fru
ctus põtici:vt pira:sorba:nespila:ribes:ʒarur:glãdes:⁊ ꝓ-
pter copule eius ⁊ castaneaꝝ ⁊ fabe cuʒ corticibus suis:et
Cõposita lẽtes ĩ aceto decocte. ¶ Cõposita sũt vt rob de granatis ð
agresta de ribes de citoniis ⁊ syrup⁹ acetosus ⁊ oxizaccara:
et alia q̄ ĩ cura male ꝯplexiõis cũ materia dixim⁹ q̄ interi⁹
et exterius:⁊ p oẽm modũ approximant. Qð si p̄dictis oĩ-
bus nõ sedet:interest tua vt reiteres ea donec cũ xp̄o ꝯseq̄
ris intẽtũ.

¶ Cap̄.xxix.de vomitu melãcholico.

Si ṽo melãcholicus fuerit cuius causa est ma
litia regimis declinãs ad frigiditatẽ ⁊ siccita
tem:vel caliditatem:⁊ siccitatem: malitia cõ-
plexiõis cõsimilis epatis:⁊ totius ⁊ malitia cõ
positionis scʒ oppilatio ⁊ proprie splenis cum
circunstãtiis cõsimilibus q̄bus exeuntibus cognoscãtur.
De hũore melãcholico. ¶ Aduerte q̄ humor melãcholicus cuʒ sit s̄m Ga. nature
ceteris humorib⁹ o dibilior exiẽs de corpe vndecũq; nõ est
retinẽdus ĩ quãtũ possibile est:sed inquãtuʒ superiori regiõi
ceteris est incõuenientior:est diuertẽd⁹ ad cõtrariã regionẽ
scʒ inferiorẽ cõuenientẽ sibi:⁊ inde mũdificãs: maxime cum
talis humor in stõacho nullatenus generet: sed influat et
plurimũ a splene vel epate vel corpe toto.⁊ p̄inde p̄dictas
res sistẽtes ministrabis mõ ⁊ ordine tali. Primo eñ spleni
epati vel toti corpi mittẽti curã adhibebis: ꝓut supi⁹ dictũ
est:⁊ ꝓpter cũ purgatiõib⁹ coꝝ ab humore melancholico q̄
sũt note cũ flebothomiis basilice sinistre vel dextre saphe-
ne:⁊ aptiõe venaꝝ emorroidaꝝ hñtiũ educere:⁊ diuertere
sanguinẽ melãcholicũ:si q̄s peccet rectificatiõe p̄dictorũ
mẽbroꝝ:necnõ ⁊ deriuatiõib⁹ iã dictis:si expediat:⁊ q̄eta-
tiõib⁹ ẽt. Scðo stomachũ ꝯfortare:vt nõ recipiat cũ appro
ximatis interi⁹ ⁊ exteri⁹. Exteri⁹ cũ spõgia ĩfusa ĩ aceto te
pido:vel lẽticulas ĩ aceto decoctas suppões:⁊ hoc si melã
cholia sit adusta q̄ȝ ex luciditate ei⁹:⁊ ebulitiõe ei⁹ sup̄ ter-
rã cognosces. Si ṽo sit melãcholia naturalis vel cõgela-
tiõe causata quã ex ei⁹ fuscitate:⁊ opacitate coloris nigri
et quiete cognosces:spõgiã infusaʒ in vino stiptico calido
stomacho suppones:in quo aliq̄d xiloalo. fuerit p̄mixtũ.
Interi⁹ vero cũ syrupo de granatis:⁊ xiloaloes:⁊ si humor
fuerit adustus vel cũ syrupo de menta:cui⁹ in nostro anti-
dotario descriptionẽ fecim⁹. si adustus nõ fuerit:⁊ sorbeat
mel emblicoꝝ ⁊ vinũ aromaticũ:⁊ stipticũ cũ aqua buglos
se:⁊ boraginis:⁊ sene in vtroq;. Cũ sedatus fuerit flux⁹ ta-
lis humoris ad stomachũ:qð ex eo influxũ est studeas edu
cere:⁊ hoc cum clysteribus in quib⁹ sit acuitas aliq̄ assum
pta ex polipodio:cartamo:tribulis: epithimo:sene: alha-
sce:camomilla:vinea cũ oleo sisamino:⁊ melle ⁊ cum medi
cinis solutiuis vẽtris ex p̄dictis:vt agarico lapide lazuli:
armeno:⁊ myroba.nigris. Et cõpositis in antidotario no
stro dictis:ꝓut tibi videbit expedire materie virtuti ⁊ mem
bro. Regimen quoq; propriũ ad humidum temperatũ vel
frigidum parum vel declinet s̄m humoris diuersitatem.

¶ Cap̄.xxx.de vomitu sanguineo.

Vomitus sanguinis a stomacho solo prouenit.
Inq̄t eñ Gal. nihil vomitu erit:nisi qð in sto
macho solo erat:q̄ aũt est exiẽs ab eo q̄nq; est
ex eo:q̄nq; ex alio:sed missus ab eo cũ sangui-
nis loc⁹ sit in venis s̄m Gal. aut erit ex venis
ipsi⁹ apertis aut fixis:aut fractis:aut corrosis ab alio stoma-
cho missus:aut est a meri:q̊ cũ sit via ad ip̄m exiẽs sanguis
ab eo cadit in stomachũ:⁊ facit nauseam: ⁊ vomitũ conse-
quẽter:aut est ab epate:⁊ est plurimũ aut a splene:aut a ca
pite:aut a toto corpore:⁊ illud est p vias occultas:vt dixit
Aboa. Intellige occultas nr̄o sensui q̄nq; nõ nature:⁊ in-
telligẽtie nr̄e:naturã oĩm intelligim⁹ virtutũ aggregatio-
nẽ:vt dixit Gal. ¶ Sãguinis aũt vomitus veniẽtis ad sto
Sanguinis vomitus ad stomachũ veniẽtis causa duplex. machũ:⁊ meri ex seipsis cã duplex est:ĩtrinseca ⁊ extrinse-
ca. Intrĩseca est cã venaꝝ:debilis cõpõ:⁊ sanguis pc̄tm̄ in
quãtitate sup̄flua:in substãtia subtili:⁊ q̄litate calida acu-
ta corrosiua:qr sit adust⁹ ⁊ salsus. Extrĩseca est cas⁹:p̄cus-
sio obuiatio ledẽtis rei catarr⁹ aptio apostematis: aut fi-
stule in stomacho ⁊ meri:aut suspẽsio sanguisuge:aut assũ
ptio medicĩe acute:vt euforbii:⁊ corrosiue:vt calamẽti:cã-
taridis ⁊ siliuʒ. ¶ Vomit⁹ ṽo sanguis veniẽtis sibi ex alio
cã est q̄ refundit de p̄dictis mẽbris ad stõachũ:⁊ est multi-
tudo:aut malitia sanguis:aut ĩ se cũ est acut⁹:aut pp oppi
lationẽ retinẽtẽ:qr fuit corrupt⁹ ⁊ malã acq̄siuit q̄litatẽ ex
fortitudine ṽtutis expulsiue p̄dictoꝝ mẽbroꝝ: oppilatio
vie qua ꝯsueuit expelli:debilitas stomachi cũ amplitudi-
ne viarũ:q̊b⁹ sibi refundit:ꝓut supra de sputo sanguis di-
ctũ est. Debilis aũt cõpositio venarũ habẽtiũ ꝯtinere san-
guinẽ:aut est a natura:aut a t̄pe:qr p̄cessit regimẽ qð rare-
fecit:aperuit:scidit:rupit vel corrosit:⁊ secuta fuit ꝯsolida
tio debilis. Sanguis aũt in quãtitate multus:⁊ sup̄fluus
est a vita delitiosa:⁊ vsu pluriũ carniũ:⁊ vini rubei:⁊ alio-
rum habentium multiplicare sanguinẽ. Est etiam a reten-
tione sanguinis cõsueti euacuari sponte:vel ab arte:et a
dimissione exercitii:⁊ a mẽbri mucillagĩe. Subtilis autẽ et
acutus est ab vsu rerũ acutaruʒ:vt specierũ calidarũ acri-
monialium:⁊ vinoꝝ calidorum:antiquoꝝ puroꝝ:et subti-
lium:⁊ silium rerũ nõ naturaliũ habẽtiũ subtiliare inflam-
Notã de fortitudine ṽtutis expulsiue. mare:q̄ sunt note. Fortitudo ṽtutis expulsiue est plurimũ
a natura:cui nihil est impossibile ĩ expellẽdis nocẽtib⁹ s̄m
Gal. Oppilatio viaꝝ:⁊ sũt meseraice:q̊b⁹ ꝯsueuit expelle-
re est triplex:⁊ ex p̄dictis est nota. Cã debilitatis stõi supe
rius nota est accñtalis:lʒ ẽt possit esse naturalis s̄m Hip. ⁊
Gal. Amplitudo viarũ est amplitudo venarũ : p quas nu-
trimẽtuʒ sanguinis mittit epar stomacho:per quas ipsuʒ
sanguinẽ a se vel per regurgitationem a toto corpore sibi

meseraicaꝝ intestinoꝝ via clausa imittit: nec mirū si in cō cauū stomachi tales vene sanguinē infundāt in ipsiꝰ substātiā ⁊ porositates naturalr imbibātur eaꝝ orificia: cū nature forti nihil sit īpossibile ī expellēdis hūoribꝰ ⁊ trahat sāguinē p mediū ossis: vt dt Gal. lz ī substātiā ⁊ porositates eius venaꝝ orificia ībibant natura fortis malū sāguinē in illis venis ꝯtētū subtiliat: ⁊ poros tunice īterioris rarefacit: qbꝰ rarefactis īfundit sāguinē ipz ī stomachi ꝯcauū: a q̄ vomitu educit tanq̄ nociuū. Inqt em̄ Hip. si sāguis ī vētrē effundat p̄ter naturā necesse ē ī saniē ꝯuerti: oīs eī hūor in loco suo nō exn̄s putrescit ⁊ ī malā conuertit q̄litatē: vt G. ait.

6. aphoris. 20.

Signa sāguis venitētis a stōacho ⁊ meri ab eo q̄ ab alijs subifluit p̄mū q̄ztitate distinguit: q2 ē paucꝰ cū stōachꝰ sit neruosus: ⁊ colore q2 subrubeꝰ ⁊ clarꝰ: ⁊ assiduitate: q2 ꝯtinuꝰ: ⁊ dolore q2 veniēs ab eo ē cū dolore: nisi a venis rarefactis eoꝝ egrediat: q̄s nō ꝯsequit dolor nisi sūptione rei acute: q̄ si sūpta trahat: ⁊ ī trāsglutiōe dolorē p̄stat aliquē rarefactio venaꝝ ī meri eē mōstrat: si ꝟo post trāsglutionē ī stōacho eē pcipias. ¶ Itē ex meri venis egrediēs ē q̄n̄q̄ cū saliua ⁊ rascatiōe educit: ex stōacho ꝟo nō nisi vomitu: vel fastidio īpellēte. Inqt em̄ Gal. nihil ex stōacho egredit nisi vōitu: vel fastidio īpellēte: alijs q̄z distinguit signis ꝓut supra ē dcm̄: si ergo a vēis rarefactis eoꝝ egrediat: distīguit ab opatiōe alia q̄cūq̄ fuerit dolore: q2 ī rarefactis nō ē dolor: ⁊ si ē: pꝰ ē: ⁊ apđ rei acetosissime sūptionē vt supꝰ dcm̄ ē. Etiā paucꝰ ē subtilis ⁊ aq̄sꝰ: ab opatiōe alia veniēs ecōtra se hz. Et siq̄dē sit a corrosiōe eaꝝ īdicāt ipsa vlceris signa puta exitꝰ sāguis p̄cedēs diu q̄ ī p̄ncipio fuit paucꝰ: deīde plurimꝰ: ⁊ ꝯn̄r saniosꝰ: ⁊ q̄n̄q̄ sibi associata pellicula: seu caro putrefacta ⁊ fetēs. ¶ Signa aūt sāguis venītētis ei ab epate sūt multitudo ipsiꝰ: ⁊ caliditas: ⁊ color: q2 citrinꝰ p̄mū p̄cedēs ipsiꝰ passio apostema: seu oppilatio ē: ⁊ sil'ia. Venītētis aūt a splene signa sūt color: q2 p̄mū niger: odorq̄ pōticꝰ: eiusq̄ ebullitio sup terrā: ⁊ odor acris si sit adustꝰ: ⁊ passio p̄cedēs splenis. Venītētis ꝟo a capite p̄mū ē albꝰ ⁊ ē cū trāsglutiōe apđ descēsū: ⁊ ē viscosꝰ: ⁊ q̄ztitatis mediocris cū p̄cedēte grauedīe dolore: vel eius alia passiōe. A toto ꝟo corpe venītētis cognitionē hēbis: q2 p̄cessit dolor ⁊ grauitas dorsi: ⁊ lassitudo extēsiua totiꝰ: ⁊ ē maioris q̄ztitatis ceteris coloris ⁊ substātie p̄mū boni: ⁊ hec sūt signa locoꝝ a q̄bꝰ egredit. Signa ꝟo cāꝝ a q̄bꝰ efficit hoc mō ꝯsiderabis: si em̄ a stōacho ⁊ meri egrediēs a cā intrīseca fuerit q̄ ē debilis venaꝝ naturalis ꝯpositio a difformitate oīz mēbroꝝ cognoscere poteris ⁊ malitia ꝯplexiōis ipoꝝ: si ꝟo accidētalis ex mēoria cāe: pctō ēt sāguis ī q̄ztō vl q̄li vl vtroq̄ ex regimie ēt āncedēte pcipies: ⁊ signis repletiōis a cōcomitātibꝰ seu cacochimie ⁊ retētiōe euacuationū: ⁊ āncessione aliaꝝ cāꝝ p̄dictaꝝ. Et etiā si est a cā extrīseca sensus declarat ⁊ inuētio. Et siq̄dē fuerit sanguisuga declaratur ex eo q̄đ iā bibit ex aq̄ in q̄ habitēt sāguisuge: ⁊ q2 sanguis ex ea veniēs subtilis ⁊ saniosus. Signū fortitudinis expulsiue: ⁊ q̄đ ex ea ꝓcessit est alleuiatio q̄ seq̄t euacuationē natura deponēte: q̄đ velut onꝰ aggrauabat. Que em̄ a debilitate ꝯtētiue ꝓcedit alleuiationē subsequētē nō hz. Signū oppilatiōis viaꝝ p q̄s expellere ꝯsueuit: ⁊ amplitudinis aliaꝝ cū stomachi debilitate recipientis est ex hoc q̄ nō egredit p viā p quā expellere cōsueuit: sz p stōachū violēter. Cura eiꝰ nō est stolidi medici: neq̄ pigri: sed sollertis ⁊ soliciti. ait em̄ Ga. de fluxu sanguinis spūs deficere ꝯsueuit q̄ vite vniuscuiusq̄ mēbri substātie existit: vn̄ mors sequit: q̄đ aduertēs Terxias aīaz hoīs sanguinē existimauit. Proinde ergo ī cura eiꝰ ꝓmpte ac diligēter est ꝓcedēdū. Cōsistit aūt ī rebꝰ p̄narratis: q̄s tali mō ⁊ ordie ministrabis. P̄mo em̄ festinabis ex venis sanguis exuberātiā educere anticipādo q̄tenꝰ tolerat ꝟtꝰ: ⁊ hoc cum flebotomia de nigra seu saphena s̄m diuersitatē seu exuberātie: ⁊ excessus ī loco: ī p̄mijēt trahes ad opposita ⁊ lōginq̄: ⁊ hoc cū ligaturis dolorosis extremoꝝ cū vētosis ī curibꝰ: brachijs: spatulis cū scarificatiōe vel sine ꝓut tolerat ꝟtꝰ et dispō repletiōis req̄rit. Scđo ipm īspissabis ⁊ alterabis: aut pharmacabis: vl q̄đ p̄us expediat ages ꝓut supra de cura fluxꝰ sanguis nariū dcm̄ ē. Que aūt sunt illđ ꝯplētia ibi de cura sputi sanguis supꝰ habuisti. ¶ Tertio stomacho eiusq̄ venaꝝ debili ꝯpositiōi: q2 rarefactꝰ aptꝰ vel q̄q̄ mō solutꝰ ꝓuidebis cū stipticitantibꝰ ⁊ infrigidātibꝰ. Inq̄t em̄ hip. Quicūq̄ sponte sanguinē vomūt: siq̄dē sine febre salutare: curare ꝟo stipticis ⁊ infrigidātibꝰ: q̄ aūt sunt illa dictū est supra ibidē: ⁊ q̄ sint q̄ntuplicis gn̄is. Elige g̊ ad hoc tibi magis ꝓpria. Et ex appropriatis in retinendo sanguinē est iaspis ⁊ mēta.

Quidam sanguinez aīaz hoīs extimauerunt.

¶ Quarto regimē ꝓpriū ad frigidū ⁊ hūidū ꝯuertes q̄đ est ex p̄cedētibꝰ notū. Si ꝟo sanguis vomitꝰ ex alijs mēbris fuerit illi influētibꝰ cura est cū eisdē. ¶ Sz adde q̄ntū. s. mēbri mittētis rectificationē q̄ p̄dictis est p̄ferēda: ait em̄ Gal. mittēti tanq̄ fonti p̄us est ꝓuidēdū. Qualr aūt illud agere oporteat: ⁊ cū q̄bꝰ supra de cura male ꝯplexiōis cū materia dictū ē: q̄ oīa supra de sputo sanguis īcidēter tetigimꝰ succīcte cāis q̄z mediatis cuz notis ꝯtrarijs ⁊ ꝓprijs obuiabis: ⁊ manifestas seu extrīsecas amouebis. ¶ Sz ad p̄fectionē cure vomitꝰ sup̄fluētis ⁊ syntomatici restat sexto accidētibꝰ sup̄uenītētibꝰ instare. Sūt aūt diuersa vtputa dolor capitis: obscuritas visus: ⁊ dolor pectoris ⁊ malitia āhelitꝰ itersectio vocis: tēsio et dolor sub hypocūdrijs debilitas mordicatio: ⁊ dolor stōachi: singultꝰ ⁊ alcuzez: detētio sanguinis: ⁊ ꝯgelatio in stomacho debilitatio ⁊ sincopis: quoꝝ correctiōi atēde. Et primo dolorē capitis corriges: ꝓut supra de cura sode ex vaporibꝰ acutis causate ꝓuenītētibꝰ a toto corpe aut a mēbro aliq̄ dictū est. Obscuritatē q̄q̄ oculoꝝ ⁊ visus ꝓut supra de cura egritudinū oculoꝝ dictū est. Abo. aūt volēs ex vomitu nocumēto ocl'oꝝ ꝓuenītēti occurrere subleuet materiā: ⁊ vapores ꝯuertat ad caput ⁊ ocl'os docuit ī hora vomēdi: vt oculi ligent suppositis pilis duabꝰ: ⁊ p̄mo vt facies lauet aceto aq̄ tēpato: q̄ si sit rosacea melior est: resoluit em̄ ⁊ repcutit vapores. ¶ Dolorē ēt pectoris: ⁊ malitiā anhelitꝰ cū fricatiōe suaui ex oleo amigdalarū dulciū camomille ⁊ de lilio amouebis. Intersectiōi vocis cū sit ex p̄ducentibꝰ ad mortē facilē opz succurrere. abo. āt ei ⁊ p̄dictis accidētibꝰ subuenire monstrauit cū enemate tēpato. Et vt det dosis mellis cū aq̄ calida: ⁊ oleū ī q̄ ꝟtꝰ tyriace existit: vt ē oleū đ lilio. deīde laboret vt euomat: q̄ si euomat nō suffocabit: si ꝟo nequerit euomere: studeas mā dluertere ⁊ trahere ad extrema cū fricatōibꝰ calefactōibꝰ ⁊ ꝯstrictōibꝰ dolorosis atq̄ vētosis: ⁊ ꝯfortes stomachū cū calidis ⁊ stipticis ⁊ ꝓprie cū pāno supposito et infuso in oleo ī quo cocta fuerit ruta: et succidis. Tēsioni q̄z ⁊ dolori stōachi hypocūdrijs subuenire mōstrauit cū pānis madefactis ī aq̄ calida suppositis et oleis tepidis lenificātibꝰ: vt voluit Ga. ⁊ vētosis inflāmatis debilitati ⁊ dolori subuenire ꝓut supꝰ dcm̄ ē caplo ꝓprio. eiꝰ ēt mordicatio cū iuribꝰ vnctuosis q̄ facile digerāt: vt sūt iura carniū gallinarū ⁊ pulloꝝ ⁊ vnctiōe ex oleo de lilio ⁊ violato: vt docuit Abo. cū pauca cera. Singultui ēt ꝓuidebis cū his q̄ supra caplo ꝓprio dicta sūt: alcuzez q̄z docuit p̄iceps Abo. subuēīre cū ligatura ⁊ strictura extremorū ⁊ alijs q̄ itersectiōi vocis voluit ministrari. Sanguinis aūt retētioni ⁊ cōgelationi ī stōacho: q̄ in sanguis vomitu plerūq̄ accidere ꝯsueuit festine opz succurrere: cū cā sit passionū cordis supꝰ predictaꝝ: ⁊ hoc cū vōitu ꝓuocato cū aq̄ calida mellis succo apij ⁊ farina cartami: ⁊ cuz clysteribꝰ ex his q̄ hn̄t sāguinē ꝯgelatū liq̄facere ⁊ educere. Ex q̄bꝰ est aq̄ cineris ligni ficꝰ vehuen oppoponacū ⁊ bdellīū mel sal asa ⁊ alhasce: ⁊ mēta decocta ī aq̄ ⁊ coagulū leporis vel hedi sūptū in potu cū aq̄ p̄dictorū alicuiꝰ ⁊ ꝓprie alhasce q2 liq̄facit: deīde sumat ellebori albi. ʒ. j. fabaꝝ. ʒ. iij. cū aqua tepida ⁊ melle vt liq̄factꝰ educat. Ex his q̄ ꝯferūt liq̄faciēdo ⁊ resoluēdo: ⁊ ꝓprie vbi educi nō poterit ē euaporatio et ēplastratio stōachi et vētris cū decoctiōe anisi hypericō pyretri masticis xiloaloes salis alhasce et mēte. Debilitati ⁊ sincopi q̄l'r subueniat supꝰ dictū est.

Sāguinē in stomacho coagulatū liq̄facientia.

¶ Syrupus cōfortās stomachū ⁊ vōitū arcēs. ℞. succi vuarū acerbarū: succi mēte: diamorō: aq̄ ro. an̄. li. j. zuccari li. ij. ⁊ syrupent ⁊ aromatizent cū gar. ʒ. ij.

Syrupus ad vomitū vtilis.

¶ Electuariū ex n̄ra inuētiōe in retinēdo sanguinis vomitū vltimū ꝯfortās stomachū ⁊ alterās malitiā ꝯplexiōis calidā. ℞. coralli ru. ʒ. v. masticꝭ. ʒ. ß. rosaꝝ. ʒ. iiij. acatie sumach. an̄. ʒ. ij. ātere sandarace an̄. ʒ. ij. gario. ℈. ij. castorei. ℈. j. musci gra. j. sanguinis draco. luti sigillati an̄. ʒ. ij. ꝯfice cū hoc syrupo.

Electuarium ad vomitū sanguis vtile.

℞. succi pirorꝝ ⁊ pomoꝝ siluestriū ⁊ citonioꝝ agreste mēte an̄. li. ß. zuccari li. ij.

Pillu. vomitū restringentes.

¶ Pillule restringētes vōitū. ℞. masticis: myrrhe sāguis dracōis an̄. ʒ. ij. ātere. ʒ. j. Cōfice cū succo mēte ⁊ da mane ⁊ sero.

Syrupus de berberis ad idē cōueniēs.

¶ Confectio syrupi de berberis ꝯueniens ad p̄dicta. ℞. spodij. ʒ. iiij. berberis. ℥. iiij. vue acerbe. ℥. ij. cicoree. M. ß. zuccari li. ij. ⁊ da ieiūo stōacho cū aq̄ masticis.

nimentũ Serap. retinẽs vomitũ cholericũ. ℞. balaustie. ʒ. iiij. folioꝝ oliue. ʒ. ij. folioꝝ rubi. ʒ. j. romani himuscie. ʒ. j. pista ꝛ distẽpera cũ albumine ouoꝝ ꝛ farina ordei: ꝛ stomacho suppone: stringit oẽm vomitũ si tpo pl3. ¶ Aliud ad hoc sublime ꝛ vltimũ. ℞. succi plãta. lingue canis pẽtafilõ añ. ʒ. ij. aceti. ʒ. j. olei onfacini. ʒ. iij. buliat vsq3 ad cõsumptionẽ duaꝝ ptiũ: ꝛ adde cere olibani añ. ʒ. v. cãpho: e. ʒ. iij. croci. ʒ. ß. masticis. ʒ. iiij. sanguis dra. ʒ. iiij. supinũge ꝛ superasperge puluerẽ corticũ granatoꝝ ꝛ sumach. ¶ Jtẽ recipe aq̃ aluminis: vini põtici: succi mẽte: pulueris masticis ꝛ rosaꝝ cũ stipitib⁹: ꝛ fac bulire ꝛ infunde filtrũ: spõgiã vel birrã scarleti: ꝛ suppone desup pannũ fumigatũ ex xiloaloe: thure spica ꝛ mastice: expertum est. ¶ Ad vomitũ infantiũ. ℞. succi mente: citoniorũ: vini pontici añ. equales partes: fac bulire: ꝛ misce in eis masticis: corticũ thuris añ. ʒ. ß. spice: cinamomi: gariofi. nucis mus. gallie mus. añ. ʒ. ij. et infusa birra scarleti bene calida applicetur. ¶ Aliud ad vomitũ ℞. san. draco. vernicis: lapidis emathitis añ. ʒ. ij. boli armeni: terresigil. añ. ʒ. j. puluerizẽtur subtiliter: ꝛ recipe succi arnoglosse. ʒ. vj. aque decoctionis radicum arũdinis. ʒ. iij. ꝛ misce bene: ꝛ da. ʒ. ij.

Vnguẽtũ serapiõis vomitũ restringens.

Aliud ad idem.

Ad vomitũ infantium.

Aliud ad vomitum.

¶ Incipit summa tertia pticule tertie sectiõis pme de cura ꝛ medicinis egritudinũ epatis ꝛ venaꝝ ptinẽs cap. xvj.

Epar vnũ est ex principalibus mẽbris.

Sciendum est autem q epar vnum ex principalibus mẽbris existit: est eñ basis ꝛ fons naturalis ꝟtutis q̃ ad conseruationẽ indiuidui et speciei quodãmodo necessaria cõprobaṫ. Cuius opatio est primo naturaliṫ gñare sanguinẽ q̃ vltim⁹ est in alimẽto quo corp⁹ pdurat in esse. Et pinde sapiẽtissima ꝛ summe artificialis natura dixit Hippo. ipsius substãtiã pcreauit sanguineã ad modum coagulati sanguinis: l3 ex spermate mulieris sit factũ vt chilũ futurũ nutrimẽtũ a stomacho ab eo susceptũ trãsformet in sanguinẽ q̃ in naturã aliti p virtutẽ ei⁹ apt⁹ est alterari. Quapropter. iiij. virtutib⁹ dotauit ipm natura ad hoc necessariis in venas ab eo ortas ꝛ fines ramoꝝ ipaꝝ ptẽsis etiam qb⁹ res nutrimẽti in mẽbro vnoquoq3 cõpleṫ appetitiua. s. retẽtiua: digestiua: ꝛ expulsiua: appetitiua quidẽ naturali sola nõ cõmixta ex ea: ꝛ aiali vt stomach⁹: l3 p toto appetat sicut stomach⁹ epar: ꝛ illud est sicut Aliũ dicit: qm̃ epar ab intra trahit. qd appetit a proximo: stomachus vero ab extra ꝛ lõginquo. Nos aũt faciẽtes doctrinã disciplinatiuã nõ improbatiuã dicim⁹ illud eẽ eo q talis ꝟt⁹ in epate est sicut i radice in q̃ est formalior q̃3 in ramo q̃lis ẽ stomachus. Et pinde in eo trahere p se potuit ꝛ p toto existens sola. Jn stoacho ꝟo indiguit auxilio appetit⁹ aialis: q̃ sensu fortiori sentiat ianitiõe3 sui epatis venaꝝ ꝛ alloꝝ viscerũ quoꝝ minister est: vt supra dictũ est. Et q2 coagulatio ei⁹ nõ fuit solida vt carnis: s3 tenera: circũdedit eũ pãniculo subtili ex neruo aduenĩete sibi a cerebro procreato ꝛ siphac: vt eo mediãte sensũ q̃ ex se carebat haberet: ꝛ sua substãtia atq3 forma i se distĩcta ab aliis pmaneret: aliisq3 viscerib⁹ necteret: plasmauitq3 illud fora lunari: ꝛ i hoĩe mai⁹ q̃3 in ceteris aialib⁹ eiusdẽ quãtitatis: vt sãguis gñatio p̃ ceteris abũdaret i hoĩe pter labores corpeos ꝛ aiales plurimos ip3 resoluẽtes cũ sit maxime resolubilis ꝛ cũ additiõib⁹ seu pẽnulis. iiij. vel. v. distinctũ ꝛ a domestica pte cõcauũ: vt ei⁹ reflexu circa stomachũ in amplectẽdo coadiuuãte ei⁹ digestiõis grati a sufficiẽs esset ꝛ aptũ: ꝛ a dextera parte corporis iuxta costas falsas situatũ: quib⁹ alligatur in quibusdã vt eis adherendo melius substenteṫ: ꝛ vt inspiceret stomachi fundũ: cui⁹ est quã iuuat digestio ppria: et a siluestri gibbosum: ne diafragmatis locũ in suo laborioso motu qd attingit in pũcto sua amplitudine coartaret. Jn quo venas implãtauit in villos atq3 poros: vnã quidẽ magnã in pte cõcaua q̃ epatis porta vocaṫ: p eã eñ subintrat chil⁹: quẽ ab intestinis miseraicis ramificatis ab illa vt suis manibus sugat cum sua virtute attractiua vna ex quatuor supradictis: ꝛ p eas reddiṫ intestinis si q̃ sit in sima ei⁹ seu toto corpore grossa pter naturã aggregata materia: vt p secessum ppue vel vomitũ ꝟtute ipsi⁹ expulsiua operãte expurgeṫ. Ppmq3 i ramos q̃nq3 ipsi⁹ tẽdẽtes ad q̃nq3 ei⁹ pẽnulas ꝛ ramos alios eoꝝ diffusos i epatis substãtiã cũ scda ꝟtute retẽtiua ptinet donec i sãguinẽ alteret: ꝛ hũores villis circũtractis: sic aũt diffusus sua ꝟtute meli⁹ alteret digestiua: cũ eñ totũ corp⁹ agẽs attingit patiens aptior ꝛ pfectior opatio fiet. Aliã aũt implãtauit venã magnã i pte gibbosa venã chilis vocatã p quã pgredientẽ ex eo sanguinẽ sua ꝟtute ipellẽte cordi trãsmittat: ꝛ p suos ramos corpi toti a mẽbris ꝟtute cooperãte attractiua corporis ꝛ mẽbroꝝ. Et q2 i alteratiõe chili i sãguinẽ tria superfluitatũ gña isurgebãt sicut in vino nouo buliẽte appet. s. feculẽta melãcholica spumosa cholerica ꝛ aq̃sa q̃ in transitu stricto meseraicaꝝ opitulabaṫ chilo explãtauit ex porta seu lactea poros q̃b⁹ ipas superfluitates seq̃stret a sãguie ꝛ propriis receptaculis ꝛ expurgatoriis destinaret melãcholicã fecẽ p poꝝ explãtatu ex ea i pte ocaua i q̃ gñatio sãguis ꝛ hũoꝝ potissima i splenẽ trãsmittat ab ei⁹ substãtia separatũ vt melãcholiã ꝛ cholerã nigrã nature maxie odiosas: et in actiõe digestiõis ipediẽtes i mẽbrũ a se distĩctũ substãtialiṫ sequestraret. Cholerã aũt p porũ inde etiã ortũ in chistim fellis transmittit: que sue epatis sc3 substãtie manet affixa vt suo calore sicut accẽsio ignis sub vase digestiõis coctionem vigorãdo ipsum in sua coagulatione pseruet. Si eñ ab eo auferatur statim substãtia ei⁹ dissoluitur ꝛ corrũpiṫ: sicut experiẽtia dictat. ¶ His eñ duab⁹ superfluitatib⁹ sanguine3 op3 esse purgatũ anteq̃3 ad chilum pueniat: p quã in alimẽta ad corpus ꝛ cetera mẽbra destinatur: cũ nõ sint apte per vlteriorẽ decoctionem cõuersioni i sanguinẽ: ꝛ ad nutrimẽtũ mẽbroꝝ sc3 melãcholia pter cõplexionem et superfluã grossitiem ꝛ terrestreitatem: cholera rubea: ꝛ nigra pter malã morigerationẽ: ꝛ q2 sanguis redditur per eas nature horribilis: nõ sic phlegma ꝛ aquositas: cũ phlegma naturale per vlteriorẽ decoctionẽ cõuertaṫ in sanguinẽ: ꝛ aq̃sitas ipsa ẽt iuuet sanguinẽ p ramos subtilissimos chil⁹ trãsire. Et q2 superexcresciẽtia fact⁹ sanguis fluidus mẽbris non debite vniret: pcreauit natura renes in quos vena illa chilis inferius protensa infigitur: vt aq̃ per ipsos ab illis virtutibus mẽbri impellentis ꝛ attrahẽtis ad sanguinẽ trãscoletur ꝛ discernaṫ nõ ꝟtute per se distincta ab illis p̃dictis: ꝛ p vritides poros i vesicã trãsmissa extra corpus finaliter excludaṫ: necnõ ppria materia si qua accidẽtaliter in eius gibbo fuerit aggregata. ¶ Cõtinuauit ip3 p dictas venas cordi, cerebro testiculis corpori toti ꝛ oib⁹ mẽbris ꝛ intestinis etiam stomacho per subtilẽ neruũ: cordi quoq3 per alterã concauã venientem ab illo portantẽ spm̃ ꝛ calorem ꝛ sanguinem: quibus sua innata caliditas conseruatur ꝛ temperatur eius pulsu ac diafragmatis motu. Ex quib⁹ enarratis ꝛ sic ex anatomia collectis scire et intelligere possum⁹ epatis naturam: qualesq3 ꝛ quãte sint egritudines ei euenire possibiles. Eas enim ignotas nec cognitas saltem quodamvicino veritatis arbitrio curari nullaten⁹ est possibile. Jnq̃t. eñ Gal. Qualiter autem dignosciturus mod⁹ curatiuus egritudinũ erit q̃s ignorãs eas q̃les quãte ꝛ q̃ sunt: quasi dicat nullaten⁹. Loca quoq3 egritudinũ causas ꝛ accidẽtia ppria ꝛ modos vtrũ sc3 ex se pprie: vel ex vicinitate se colligantia accidant: q̃ oia ẽm Gal. in cura egritudinum membroꝝ sunt necessario pnoscẽda. Sciẽdũ ergo q epati accidũt egritudĩes i se: ꝛ ex colligãtia ꝛ vicinitate. Jn se quidẽ ꝛ in ei⁹ substãtia carnosas simplices triplicis gñis. s. mala cõplexio: mala cõpositio: solutio cõtinui. Et cõposita ex oib⁹ puta apostema: accidit quoq3 in suis poris ꝛ venis. Et primo predicte egritudies simplices ꝛ plurimũ oppilatio ꝛ suo etiã pãniculo. s. solutio cõtinui: ꝛ plerũq3 apostema seu vesica q̃ cũ scindiṫ egrediṫ aq̃ ꝛ currit i vẽtre. Ex colligãtia ꝟo ꝛ vicinitate ad p̃dicta pati põt p̃dictas maxie i suis actiõib⁹ nocumẽtũ. ¶ Ad quaꝝ cognitionẽ certã ꝛ possibilẽ iuocato xp̃i auxilio q̃ solus intuescẽcta reuelat: put possibile ẽ arbitrãdũ ẽ: seu cõiectualiter veniẽdũ ex his vc3 nocumẽto opationũ dolore exeuntib⁹ tumore ei⁹ dispositione toti⁹ corpis ꝛ mẽbroꝝ vicinoꝝ ortoꝝ ab eo eiq3 colligatoꝝ sibi cõpatiẽtiũ sitit alijs accidẽtib⁹ notis ꝛ cõparatis vc3 regimine circũstãtiis similibus iuuantibus ꝛ nocentibus ꝛ consuetudine patiendi: que exercitatis ꝛ abundãtibus intellectu sũt nota: ꝛ infra specialiter spiritusancto annuẽte declarata ponem⁹.

Nota hãc siñtudinẽ.

Epati accidũt egritudines in se ꝛ ex colligãtia ꝛ vicinitate.

¶ Continet autem hec summa capitula. xvj.

¶ Cap. j. de gnāli modo curationis dispositionū epatis.

Specificatis egritudinibus epatis per capl'a et distinctiones: ad curā ipsarū ſm generalem modū veniendū est prius: ⁊ ſm specialē deinceps. Inqt enī Gal. vniuersalia ⁊ generalia precedūt specialia artificialiter ⁊ naturaliter.

Documētum Gal. in cura obseruādū.

Talis autem modus generalis ex natura membri colligit prenarrata. si enī ſm Gale. in cura non solum quod preter naturam est contrario sit remouendū: imo etiā quod naturale est suo sibi cōseruandū sicut in morbis singulis est facere: maxime in cura principaliū et virtutē influentē habētium: qbus totius machina gubernat: illud est aduertēdū et qꝛ cōtrariū illud rebus cōseruātibus est plerūqꝫ oppositum: ⁊ naturalibus inimicū: ⁊ vtrūqꝫ sit opz agere: ideoqꝫ ꝯtrariū qđ ad remotionē rei preter naturā epati ꝯtigēter approximandū est: sic modificādū est appropriatūqꝫ eligēdū: qꝛ remouēdo illa naturalia nō offendat sed ꝯseruet: nocumētū enī eoꝝ extēsibile est ī venas alia principia: ⁊ etiaz totū corpꝰ. Per cōseruationē autē eoꝝ ad tēperamētū naturā reducet qđ est preciosissima reꝝ sanitas desiderātibꝰ viuere ſm naturā: vt ait Gale. Talis aūt modus seu modificatio ⁊ approximatio: vt dictū a natura mēbri ipiꝰ eligit sicut ab egritudinibꝰ variatur ꝯtrariū curatiuū: ⁊ qꝛ natura epatis ꝯsistit ī hoc ꝙ pncipalis est alijsqꝫ principalibꝰ alligatū: in quibꝰ virtꝰ existēs ⁊ spūs gaudent aromaticis medicinis ⁊ stipticis cōfortantur ⁊ cōseruātur non debet esse pueris cōtrariū: sed naturaliter insitas tales habens in se ꝓprietates ⁊ ꝟtutes vel alijs habētibꝰ tales artificialiter mixtū. Inqt enī Gale. Tale meliꝰ est si idē pharmacū

Galenus. simul stipticū sit ⁊ aromaticū: insitas enī ꝟtutes hñs melius operabit etiā si aperitiuū sit in oppilatiōibꝰ eiꝰ datū illius mixtiōe nō careat: taliqꝫ cōfortet a resolutiōe ipsoꝝ ꝓhibeat ⁊ nō noceat oppilādo: nec ꝓpterea dz esse excedētis virtutis vel qualitatis: ⁊ maxime cū virtꝰ ipsiꝰ ⁊ spūs fundata in substātia tenere ꝯsolidatiōis: ac calide ⁊ humide cōplexiōis existat: qꝛ ⁊ frigido supfluo cōgelat ⁊ indurat virtꝰ spūs: ⁊ calor extinguit calido excedēti resoluit et humido aquoso relaxat stiptico supfluo in suis venis ⁊ poris ac pontico oppilat quare supflua in generatione sanguinis necessario insurgētia a sanguine nō seqstrant: que oia multa sequunt incōmoda que dicent: sanguinis alimēti exitꝰ obstruūtur qđ est valde malū ⁊ arefactiōis causa. Proinde Gale. ait apertos esse eos qui ſm epar exitꝰ alimēti non solū in sanis: sed etiā in egris est securissimū. Itē lapsuz faciēte dissoluit: dz ergo esse approximādū ipse sue egritudinis cōtrariū tēperatū seu excedēs modicū: ⁊ si nō sit illis in neruis ꝓportionatū in quātitate multa frequēti: multisqꝫ ptibꝰ et p oēm modū approximatū ei saltem ꝓportionabiliter effectiue: debetqꝫ esse aperitiuū ⁊ abstersiuū qđ qꝛ acuit sanguinē: generatqꝫ humores diuersos et inequales: vt est aqua radicū: opz vt cū dederis eā duobꝰ vel tribꝰ diebꝰ cōsequēter naturā soluas cū aliquo lenitiuo ⁊ alteratiuo vt sunt tamarindi casia ⁊ māna: ⁊ cū sit in ꝓfundo positū nō dz esse substātie pachemeris: sz lēptomeris vt āte virtutis eiꝰ resolutionē ad eum perueniat: et ne sua vehemēti subtilitate virtute subito de epate transfundatur ad vlteriora mēbra: misceatur ei aliqd raphani vel leminis eiꝰ qđ trahēdo ipsum ad stomachū in medio. s. epate remaneat diu: ⁊ ne impediat in via sit hora inanitionis stomachi: vel cōplete digestionis eius ablatū: ⁊ infra de cura splenis dicet ad plenum de facile ⁊ difficile trāseūtibus si spiritussancti gratia sim imbutus. Etiā cum sit a sima intestinis a stomacho associatū vicinū ⁊ alligatum venis ⁊ poris ⁊ zirbo renibꝰ ⁊ vijs vrine ac venis supioribꝰ basilice. s. ⁊ cephalice tēdēti ad caput ⁊ nares mā si q̃ educenda de ipo fuerit euacuatiuū: qđcūqꝫ dz esse tale qđ p illas et vicinas ptes expellat: natura enī quā iussit Hip. medicum in oībꝰ semp sequi per ꝓpinqua ⁊ latiora semp expellit: et per lōginqua qñqꝫ: qꝛ per poros in sudorem materiā vtriusqꝫ partis expurgat: qñqꝫ materiam vnius partis in aliam deriuādo expellit sicut testat Hipp. cū dicit. Vrina multa 4. aph. 83.
noctu facta modicū secessuz significat: ⁊ ecōuerso. Etiā cū diafragma attingat frigidū ei approximādū exteriꝰ a falsis secedat costis: ne indurando illud ad spūs difficultatez adducat: dz q̃z esse non solum virtute elementaria morbo oppositū: sed etiā ꝓprietate vel saltē morbo a cōplexione cōtrariū. A ꝓprietate ꝟo conueniens morbo: sic enī supra de medicinis egritudinū cordis recolimus fore dictum.

¶ Stude ergo eligere medicamē qđ cōueniat epati a proprietate ⁊ cōplexione in cōditionibꝰ dictis: cōtrariet autē egritudini ⁊ cōplexiōe a ꝓprietate etiam si possibile fuerit naturalr inueniri: vt est absinthiū ⁊ eupatoriū ī phlegmone sclirosi: ⁊ oppilatiōe eiꝰ: prout Gal. edocuit: ⁊ sicut cōtingit reperiri in coriādro: cuius complexio cū proprietate est in ꝓhibēdo fumos ⁊ vapores a capite: quare cōmendāt ipsuz in dolore capitis calido pulsatiuo: vbi ꝟo nō cōuenit vt in solatro: qđ ꝓprietatez hz ad resoluēdū apostema cerebri: ⁊ qꝛ frigidū natura ⁊ stupefactiuū resolutionē vetat: ⁊ in scorpione frigido q̃ sua ꝓprietate lapides renū cōminuit ⁊ resoluit: certe preeligēdū est qđ a proprietate ꝯtra operat morbo ei quod cōtra agit a complexione: anadagoga ergo in cura fe. phlegmatice ꝑeligēda ē hyssopo. Et oleū de scorpionibus in lapide renū preeligendum est oleo de piperibꝰ: qđ est qꝛ ꝓprietas est potētior ⁊ efficacior cōplexiōe ac generalior in operatiōe ita vt ꝯueniat operationi illius. At qꝛ ꝓprietas respicere pōt egritudinē ⁊ mēbrū cuius est: sed cōplexio in medicinis curatiuis egritudinē respicit ⁊ non mēbrum: etiam operatio a ꝓprietate est appropriatio: ⁊ magis articulata dispositiōi cui ꝯuenit qꝫ operatio a cōplexiōe. ¶ Primū patet: qꝛ cōplexiōi que con- Oleū de scorpionibus ī lapide renum oleo de piperibꝰ ꝑeligendū.
trariat ꝓprietati potest melius obuiari qꝫ ꝓprietati contrarianti cōplexiōi: vt patet infra est efficacior in opatiōe qꝛ aer frigidꝰ quātūcūqꝫ complexiōe virtute solis ⁊ stellarum corpora nostra resoluit: vt ait Abo. ⁊ magnes cum sit frigida trahit ferrū a ꝓprietate nō obstāte friditate sua. Est q̃z generalior cū respiciat mēbrum ⁊ egritudinem in oī dispositione sua: vt ꝓinde eius operatio sit certior ⁊ ab errore remotior: complexio ꝟo respicit ipsum in altera tm̄: vt infra de medicis iuncturarū Christo duce dicet. ¶ Secūdū est manifestū: qꝛ endiuia respicit inflāmationē epatis vt epar: lactuca inflāmationē eius nō vt epatis: sed vt inflāmationē. ¶ Sed tertiū etiaz liquet: qꝛ cōplexio opat idē in pluribꝰ differētibus specie et numero: sed ꝓprietas idē operat in oībꝰ vel pluribus differentibus numero sub vna specie cōtentis: vñ operatio a ꝓprietate a tota specie dicta est seu forma specifica: vt ait Auer. ¶ Primū quoqꝫ patet: qꝛ cōplexiōi cōtrarianti ꝓprietati obuiari potest miscendo ei cōtrariū: sicut endiuie albe in epatis algore miscemꝰ mel qđ ꝯtrariatur sue frigiditati. Et in oppilatione eius eligimus endiuiā rubeam: vt docet Abo. Sed ꝓprietati sic nō pōt obuiari cū nō sit illi cōtrarium in operatione ipsiꝰ: non enī sic aperte inuenitur ꝙ solatri a proprietate operationē impediat sicut ꝙ eius frigiditatē a cōplexione alteret seu remittat: eo ꝙ multo plura sunt q̃ cōplexiōi cōtrariant: qꝫ que ꝓprietati saltem cognita quoad nos: et dato ꝙ inueniant: vt est in napello cuius ꝓprietati sola obuiatione interficiēti natura associauit contrariū. s. murē in eo inuētū ⁊ alijs venenosis alia tyriacalia generalia ⁊ specialia ꝓcreauit: ⁊ hoc qꝛ nihil fecit cui cōtrarium nō opposuit: vt Ari. dicit: sicut iuxta fabā barbā hircinā ꝓcreauit nature ipsius cōtrariā: ⁊ lino cuscutā: non tñ est sic mutabile ⁊ variabile p gradus ⁊ māsiones sicut alterās cōplexionē: q̃re nō sic apte obuiari pōt: vt igit electio taliū ꝯtrariorum curātium ⁊ cōseruātiū: simul ⁊ ꝯfortantiū a natura ꝓdict..s cōditiōes habentium ac propioꝝ qbꝰ in cura dispositionū epatis indigemꝰ tibi sit facilis: añponemꝰ archā eorum de quibus eligere valeas que sunt tue intentioni ꝯformes. ¶ Sciēdū est ergo ꝙ reꝝ cōuenietiū epati ⁊ dispositionibus eius

positionibus eius: quedā sunt simplices et quedā cōposite: ⁊ simpliciū quedā sunt cōuenientes a cōplexione: quedā a proprietate: q̄dā vtroq̨ modo conferūt. A cōplexiōe aūt quedā sunt q̄ in tēperamēto ipm̄ cōseruāt: vel ad aliud reducūt ⁊ substātiā vniūt: et harū quedā sunt calide: q̄dā frigide: q̄dā sicce: q̄dā humide: ⁊ q̄daꝫ tēperate. Calide sunt elbub acorus zinzi. hyssopus humida ⁊ bibita: ⁊ linita costū gallia amomū crocus cinamomū casia lignea sūmitates squināti myrta aranabū nasturciū apiū mastix ameos ciperū foliū origanum spica xiloaloes gar: mumia: ⁊ siſia. Frigide ꝟo sūt sandali spodiuꝫ viole nenufar. cāphora aq̄ ordei acetū vngula caballina rose ⁊ aqua earū solatrū politricū coriādrū ꝓprie adiāthos aqua lactis ꝓprie capre: et lac acetosuꝫ granata acetosa ⁊ muza pruna acria: ⁊ ceteri fruct⁹ frigidi isipidi. Si ꝟo sint stiptici sint pauci: ⁊ post cibū sumpti ne vestigiū oppilationis dimittāt semia cōia et semina frigidoꝝ acetosa: et aqua ordei acetū ex vngula caballina sicce ⁊ humide colligunt̄ ex his. Tepate sunt zuc. et ꝓprie albusac ⁊ cuscuta ⁊ lacca. A ꝓprietate ꝯuenientes sunt q̄ sunt cibi ⁊ medicine: vt est endiuia vtraq̨ cicorea: ⁊ epatica: ⁊ spinachia batecha melō ind⁹ citrulli cucumeris lactuca portulaca: ⁊ ꝓprie muza: ⁊ absinthiū: ⁊ eupatoriū ſm Gal. Et q̄ sunt cibi absolute: vt epata aīaliū boni chimi ⁊ ꝓprie epar adib carnes limatiarū ⁊ ericij ꝑdicū turturum gallinarū pisciū petrinoꝝ: ⁊ fic⁹ auellane fistici amigdale fruct⁹ serbi vua passa ⁊ pot⁹ vini odoriferi subtilis: et dulcia substātiā eius impinguātia: q̄ si sint grosse substātie oppilāt: si subtilis inflāmātur facile nisi cū subtilib⁹: et acidis misceantur: ⁊ breuiter oīa boni chimi nō grossa nec viscosa cibaria. Vtroq̨ mō ꝯueniūt vtraq̨: ⁊ q̄ ipsum mūdificāt ⁊ ab eo materias euacuāt ⁊ purgāt: quarū q̄dā sūt euacuātes materias gibbi: q̄dā sime ei⁹: et quedā vtriusq̨. Gibbi vt ē flebotomia basilice dextre ⁊ ꝓuocatio flux⁹ sanguinis ex naribus: ⁊ vrinā ꝓuocātia quoꝝ q̄dā sunt calida q̄dā frigida: q̄dā tēperata. Tēperata sunt capil. ve. sq̄nantum: infusio sisami: decoctio. v. radicū communiū et semen ipsarū fenugrecū: ⁊ aqua altee: ⁊ siſia: q̄dā calide ⁊ fortiores vt dauc⁹: acorus: ameos: spica: crocus: vitica: camepitheos: alhasce: aristologia: ⁊ similia: q̄dā fortissime: vt cātarides rubea mestramesis: ⁊ siſia. Frigida sunt semia cōia ⁊ fruct⁹ coꝝ harhag: ⁊ siſia. ¶ Purgantiū ꝟo materiā sime quedā sunt purgātes ꝑ vomitū ⁊ intestina: ⁊ hoꝝ quedam purgāt cholerā vt tamaridi reubar. aloes rectificās myrobā. citrini: diagridiū in robustis corporibus ad soluēdum duris. Est em̄ de furiose soluētib⁹: quare rectificatione indiget. Quedaꝫ phlegma vt agaricū: quedā melancholiā: vt epithimū myroba. nigri: quedam humores adustos: vt aqua lactis: ⁊ quedā vtrosq̨ vt scene: quedā aquā citrinā: vt ciclamen ⁊ ireos serapinū euforbium cucumer asininus laureola ascebram nocēt tamē epati: quare opꝫ rectificare q̄ educūt materiā vtriusq̨ ei⁹ partis sunt sudorē ꝓuocātia q̄ dicta sunt supra ī cura apostematū cerebri. Cōposite sūt q̄ ex his cōponūtur: ⁊ in nostro antidotario dicta sunt et ab alijs sumpta infra spūsctī grā ponemus. Nota tñ ꝙ predictoꝝ oīm q̄dā sūt q̄ conferūt eius discrasijs: q̄dā ipi⁹ oppilationibus: q̄dā icteritie: q̄dā cachexie ⁊ hydropisi: q̄dā ꝑcussionib⁹ ⁊ vulnerib⁹ eius: quedā apostemati: q̄dam inflationi: quedā doloribus eius: quedā debilitati: ⁊ q̄daꝫ fluxib⁹ q̄ ab eo ꝓcedūt: quoꝝ summā sigillatim ponemus in capitulis ꝓprijs quib⁹ infra dicet̄ de eis. Et ex his sunt q̄ cū stipticitate tēperata cōfortāt: ⁊ maturāt: vt crocus: ⁊ darsesaha. Et ex his sunt que exiccando mūdificant virus malū: ⁊ cōtrariātur putrefactioni: ⁊ expellūt cām corrūpētem: et resistūt medicinis mortiferis ⁊ veneno: vt cinamomū et casia que sunt fortiores in his oībus aromaticis: et vt est spica ⁊ allia et vinū etiā odoriferū cōtrariātur putrefactioni. Et quedā vni cōferūt: sed alteri dispositioni nocēt: ⁊ ꝓprie vbi sūt dispositiones eius ꝯtrarie. vñ Gal. ait. Itaq̨ difficillimū est inuenire qđ multū ꝓsit: obsit aūt nihil: ⁊ q̄dā dispositioni ꝯferūt: epati ꝟo nocēt: ⁊ ecōuerso q̄ doctrine simpliciū relinquātur ꝓpter breuitatē. Mirabile aūt est ꝙ ꝓprietas a cōplexiōe in aliq̄b⁹: vt ꝑdistinctis discrepet cū sp ei debeat ꝯueīre: ꝯplexio em̄ dispōit ad ꝓprietatē sp: vt ponit Abo. ⁊ ea corrupta nō remanet ꝓprietas: q̄re discrepare nō debēt saltē in opatione. Et ſm Gal. pluria q̄ simplicia vident̄ ad sensuꝫ: cōposita sunt ſm ꝟtutē: itaq̨ ex tali ꝯpositiōe acquirit̄ alia ꝯplexio quā sequit̄ ꝓprietas diuersa a ꝑma cōplexiōe a q̄ ꝑncipaľr depēdet actio sicut in ꝑdistinctis. s. solatro ⁊ scorpione est videre. In ꝑma em̄ earum substantia dñatur frigiditas stupefactiua: in scđa ꝟo substātia supficiali pauca caliditas quā sequit̄ caliditas resolutiua q̄ in operatione resoluēdi ꝯueniūt semper.

Vinū odoriferū ꝯtrariat̄ putrefactioni.

¶ Ca. ij. đ cura male ꝯplexiōis epatis simplicis ⁊ ꝯposite.

Mala cōplexio epatis ē discrasia q̄litatuꝫ q̄tuor primaꝝ elementoꝝ eius cōis existēs ei ⁊ alijs cōsimilib⁹ inquātū cōsimilia sunt: hꝫ aūt suas diuisiones ⁊ subdiuisiones: vt ait Gal. aut cōmixta: et hoc plurimū est: ⁊ vnaqueq̨ est quadruplex: ⁊ est aut pura aut impura: ⁊ est plurimū ⁊ q̄libet: aut diuersa: aut eq̄lis ⁊ est raro. Et cā eius est duplex: interior ⁊ exterior: ⁊ exterior ē vna vl ꝑes ex ꝓcatarticis cāis supra ī mala ꝯplexiōe stomachi dictis: iterior aut ē ꝓpria: aut ex cōitate: ꝓpria ē male qualitatis hūores gñati in eo et mala ꝯpositio solutio vel apostema. Ex cōitate ē vt mala cōplexio cordis stomachi ⁊ cerebri ⁊ totius corporis vt fe. q̄b⁹ nō pōt ꝯtradicere epar. Variant̄ aūt ille cāe ⁊ specificātur ſm varietatē specieꝝ ei⁹ ꝑmissam: nā q̄libet ipsaruꝫ ꝓpriam hꝫ cām ꝓpria signa ⁊ ꝓpriā curā. Si sit mala complexio epatis calida: ⁊ sit pura et diuersa apparebit vna vel plures ex ꝓcartaticis causis supra ī mala ꝯplexiōe stomachi dictis absq̨ significatiōe aliq̄ antecedētiū causaꝝ interioꝝ: ⁊ cōtristationis sensu ⁊ nocumēto gñatiōis sanguinis ⁊ humoꝝ. Et eius signa essentialia sunt q̄litas mutata ad tactū ⁊ ad visum: puta calor in totū corp⁹ extēsus: ⁊ maxime ī hypocūdrio dextro ꝑcept⁹ si nihil aliud cōtradicit. Et cū auget̄ vt nō solū ꝯtristet: sed vniuersas ledat actiones ⁊ passiones fit febrilis ⁊ color citrinus: ⁊ actio lesa: q̄r sitis magna: appetit⁹ cibi vel fames nulla vel modica: q̄r egestio modica ⁊ sicca: desideriū frigidi quo iuuat̄: ⁊ ledit̄ cōtrario ⁊ multiplicatio cholere in sanguis gñatione: etiā ex frigidis cibis: vt etiā augeātur humores adusti: sāguis q̄bus pauc⁹ fit ⁊ nature horribilis: quare mēbra ex eo non nutriūtur: sed fiūt macilēta: vt siľr in mala ꝯplexiōe stomachi calida dictū est: retētio debilis ⁊ expulsio fortis: quare multiplicat̄ vrina: ⁊ fit tincta: cōcurritq̨ cū circūstātijs cōsiľibus ⁊ ꝯsuetudine inflāmādi. Cura male ꝯplexionis calide eius est tres res: quarū vna est cause exterioris: ⁊ procatartice remotio: scđa est alteratio discrasie: tertia est accidentiū correctio. ¶ Primā rē cōplent ab eis abstinētia et ꝑmutatio vbi obediat: vbi ꝟo nō: abstinere ab coꝝ intēperātia: vbi ꝟo neutrū possibile sit cura ē nulla. Inq̄t em̄ Hip. in aphorismis. Opꝫ aūt nō solū se ꝑbere q̄ opꝫ faciētem: sed ⁊ egrotātē. ⁊ Gal. Nō est possibile vllā dispositionem curare finaliter adhuc manēte cā faciēte cā. ¶ Secūdam rem cōplent administratio frigidoꝝ ciboꝝ potuū: et medicinaꝝ habētiū tēperamētū passiuaꝝ simpliciū predictoꝝ ⁊ cōpositoꝝ ex eis aggregātiū ī se ꝯditiōes ꝑdictas: et ꝓprietates q̄ tua iterest vt eligas ꝓut exigit dispositio: ⁊ approximes interius cum modo ordinate incipiēdo a leuioribus ⁊ simplicibus: ⁊ gradatim vbi nō sufficiāt ad fortiora: ⁊ ꝯposita tendas: ⁊ maxime vbi mēbri vicini ⁊ ꝓpe stomachi dispositio te inuitat. Si ergo stōach⁹ nō toleret frigida ex cibis ⁊ potib⁹ et medicinis: opꝫ vt eis calida: et ꝓpria illi admisceas: ⁊ calidis actu illis vtaris. Sitq̨ illorū caliditas talis vt nō extēdat̄ ad epar. Si dabis quoq̨ calida ꝓpter illđ sint grosse substātie: ⁊ vinū leue pauce stipticitatis: vel approximabis exteri⁹ calida stōacho ⁊ epati frigida: vel dabis mō calida ꝓpter stōachū: mō frigida ꝓpter epar. ¶ Tertiā rē ꝯplēt q̄ ifra dicent̄ de cura fe. debilitatis epatis ⁊ nocumēti ⁊ actionū ei⁹: ad ea ergo procedas: si ꝟo fuerit mala ꝯplexio epatis frigida pura ⁊ simplex cās signa: ⁊ curā ecōtrario itelligas supradictis: inq̄t em̄ Gal. vnū ꝯtrarioꝝ ꝑ aliud intelligit̄. Sꝫ si sit humida pura simplex lꝫ sit raro: tū q̄r mēbrū generatiuū humorū: cui⁹ discrasia sit humorē nō habeat generat statiꝫ ex cibis et potib⁹ quotidie preassumptis: tū q̄r humidus naturaľr et principiū existens venarum confluentiā habet humoꝝ pregenitoꝝ contentoꝝ in eis. Causa eius erit vna vel plures ex ꝓcatarticis causis humectātibus supra in mala cōplexiōe humida stomachi dictis. Et ei⁹ signa sunt albedo coloris: inflatio faciei ⁊ oculoꝝ: mollicies carnis: ⁊ laxitas corporis: q̄r cordis siccitas non resistit paucitas sitis et fasti-

Cura male complexionis calide epatis est tres res

1. Apho. 11

dium attractio ⁊ retẽtio debilis: q̃re ergo mollis ⁊ aq̃sitas in sanguinis gñatiõe: quare vnitur mẽbris: vrina est multa spissa nisi aliud ꝯtradicat ꝯtrariũ cũ circũstãtijs cõsilibus ⁊ cõsuetudie humefiẽdi. Cura male ꝯplexiõis frigide et hũide eiꝰ silr ẽ tres res: pma aufert cãz: scđa ĩtroducit cõtraria ipsiꝰ discrasie: tertia corrigit accidẽtia. Pria cũ notis. Scđa cum administratiõe reꝝ exiccantiũ ꝯplet habentiũ tẽperiẽ actiuarũ vel declinantiũ ad caliditatẽ parũper generaliũ: q̃s supra de cura male cõplexiõis hũide stomachi ĩ habubisti ⁊ spãlium ꝓpriaꝝ: quas tibi hic supra narrauimus: necnõ cũ aliq̃bꝰ euacuãtibꝰ humorẽ pregeneratuz vel generãdũ deinceps debilibꝰ tñ ne suo excessu ad rarefactionẽ ꝑducãt. Tertiã rem ꝯplẽt que corporis habitum cõfortãt exiccãdo: vt est sticados: myrtꝰ: camomilla: glãs: myrrha: gallia: xiloaloes lupine: cordument: olea ipꝛorum: folia pomi citrini: sandaraca: squilla: ⁊ sir̃a. Si aũt mala ꝯplexio epatis sicca fuerit pura ⁊ simplex: cã signa ⁊ cura erũt illis ꝯtraria: ⁊ eis q̃bꝰ cura fieri hz ex dictis hic supra in cura male ꝯplexiõis stomachi sicce colligere poteris. Si ergo sit ꝯmixta: cõmixte erũt cãe ꝑdicte signa ⁊ cure: differẽtes tñ ꝓm diuersitatẽ ꝯmixtionis q̃ est q̃druplex: quaruz cognitiones ex simpliciũ cognitione premisse sunt supra hic ⁊ ĩ cura malitie ꝯplexionis stomachi ꝯmixte habuisti. Et si quidẽ sit mala cõplexio epatis ĩ pura siue simplex: siue cõmixta sir̃es predictis hz cãs ⁊ signa ⁊ curã: addit tamen cãm interiorẽ humoralẽ ⁊ signa eius: ⁊ euacuationẽ ipsius: cuiꝰ euacuatione si recẽs fuerit: nec impressa mala cõplexio cessat. Si ꝟo impressa fuerit post euacuationẽ digestione ꝑ missa si expedit: alterabis cũ ꝯtrarijs ex ꝑdictis electis: put dispositioni cõuenit ꝓm cõditiones predictas.

Cura male complexiõis frigide ⁊ hũide epatis est tres res.

Syrupus de ẽdiuia ꝯpositus.

Syrupus de endiuia ad epatis calefactionẽ ⁊ debilitatẽ mirabilis. ℞. endiuie vtriusq̧ añ. M. j. seminũ cõiuz recẽtiũ. ℥. ij. aceti albi. ℥. ij. zuccari tabarzet li. j. ⁊ syrupẽt cũ aq̃ ordei ⁊ aromatizẽt cũ sandalis vtriusq̧: ⁊ spodij añ. ʒ. j.

Syrupus đ epatica

Item syrupꝰ de epatica ad idem. ℞. epatice. M. j. lenticularum aque. M. j. floꝝ cucurbite: violarũ rosarũ. añ. ℥. j. cimarũ squinãti. ʒ. j. zuccari tabarzet li. j. irroretur cũ succi granatoꝝ. ℥. iiij. ⁊ aromatizẽt cum sandali ⁊ spodij añ. ʒ. j.

Syrupus đ neufar ꝯpositus.

Itẽ syrupus de nenufare efficacissimus ⁊ vniuersalis. ℞. floꝝ nenufaris. ℥. ij. vngule caballine aq̃tice: psilij integri: acetose añ. ℥. j. seminũ cõium. ℥. ij. seminũ frigidoꝝ. ℥. ß. radicũ feniculi. ℥. j. bullĩat in aqua ordei: ⁊ addatur zuccari li. j. aceti albi ⁊ succi granatoꝝ añ. ℥. ij. ⁊ aromatizẽt vt supra: ⁊ addat p aꝝ spice ne frigiditate oppilationẽ ĩducat.

Syrupus aliꝰ ad caliditatem epatis.

Alius syrupꝰ. ℞. succi endiuie al. succi solatri: succi cucurbite añ. li. j. succi granatoꝝ muzoꝝ li. ß. zuccari li. j. ⁊ aromatiza vt supra. da. ℥. ij. cũ aq̃ rostri porcini: ⁊ vno trocis. đ cãphora. Diacasiafistulatũ educẽs cholerã ⁊ refrigerans epar. ℞. mellis casiefi. li. ij. penidiarũ. ℥. iiij. succi violaꝝ. ℥. iiij. candi. roß. ℥. iij. tamarin. ℥. iiij syrupi viol. ℥. ß. fiat cũ decoctione herbaꝝ frigidaꝝ ⁊ quatuor se. vsualiũ: ⁊ prunoꝝ q̃d sufficit ⁊ reubar. ℥. j. ⁊ sunt q̃ addũt mãne. ℥. iiij. Idẽ operat electuariũ dyaprunis siue dyagri.

Diacasiafistula.

Marãn siue emplm ad calefactionẽ epatis.

Marã ad calefactionẽ epatis: ⁊ ꝓprie iter agẽtibꝰ ꝯuenit; q̃ epithimata ⁊ cerota nõ valẽt expectare. ℞. vtriusq̧ sãda. spod. añ. ℥. iiij. folioꝝ rosa. ⁊ foliorũ nenufa. añ. ℥. ß. cãphore. ʒ. ij. se. frigidoꝝ. iiij. añ. ʒ. ij. puluerizẽtur ⁊ ꝯficiant cũ cera al. ⁊ malaxẽtur cũ ace. ⁊ oleo ro. bene: ⁊ adde floꝝ absin. ʒ. ij. ⁊ extẽdat super epar applicet: ⁊ feratur iter agẽdo.

Epithima ad idem.

Epithima ad epar supercalefactũ. ℞. vtriusq̧ sanda. spo. añ. ʒ. iij. rosarum. ℥. j. farine ordei pugillũ. j. capitum viol. lenticularꝝ aque añ. ʒ. ij. succi endiuie depurati. ʒ. ij. sũmitatũ squinã. ʒ. j. aceti. ℥. j. olei rosa. ℥. ij. aque ro. al. li. j. Tepida fiãt: ⁊ intinctis pecijs successiue applicẽtur super epar hora meridiana. Aliud marã Arist. ℞. succi grana. muzorũ aceti leuis ⁊ aque ro. añ. li. ß. infundãtur pecie ⁊ superponãtur. Itẽ aliud. ℞. succi sola. vel cucurbite li. ij. ace. ℥. ij. calefiãt suauiter: ⁊ infundãtur pecie ⁊ supponãtur: valet paupibꝰ quibus succus sola. vel endiuie: vel lactuce: vel lac. acetosi serum vel suc. macia. cũ pauco aceto: vel succus rostri porcini: vel succus lupuli: vel plãtaginis: vel sẽperuiue cucur. cum pauco aceto idem operatur. Trocisci Hipp. ℞. se. citru. melonis vtriusq̧ cucur. añ. ʒ. j. se. lactuca. scariolarum: portula. papaueris al. liquiri. añ. ʒ. vij. spodij: sã. ru. añ. ʒ. j. spice grana. v. confice cũ mucilla. psilij: ⁊ fiant trocis. ʒ. j. dabis. j. cũ aq̃ lactis caprini: vel secantabin mane ieiuno stomacho: vel cum aqua ordei.

Trocisci ad idem.

Syrupus ex nr̃a inuẽtione cõtra oẽs egritudines epatis calidas valẽs etiã potẽter ad fe. oẽs ⁊ ethicas: audaciã fellis: ⁊ cholere extinguit: ⁊ releuat infirmũ ab icteritia: si Christus voluerit. ℞. ber. florũ bora. cicoree: scariole: portula. psilij cõquassati ĩ aq̃ frigida epatice añ. ℥. j. plãta. pĩpinel. sempuiue: solatri: nenufa. añ. M. ß. succi epatice: succi cicoree. suc. scariole sil. ⁊ domestice: suc. sempuiue: suc. apij depuratoꝝ. añ. ℥. iij. spodij: sandali: seminũ cõium mundatoꝝ. añ. ℥. iiij. cãphore. ℥. j. ß. aceti. ℥. iiij. viol. ro. añ. ℥. ß. lẽticlarũ aq̃. ʒ. j. zuccari li. ij. suc. granatoꝝ. ℥. iiij. ⁊ fiat syrupꝰ. Dosis est. ℥. ij. in aurora cũ frigida si nõ sit oppilatio vel senectus: febricitãtibus solum de mane si ex pura cholera patiãtur: ⁊ modicũ añ accessionẽ febris. Si volueris eam ꝓhibere vel abbreuiare: et in fine paroxismi potus. ℥. iij. cũ aqua frigida extinguit tertianã duplicẽ ⁊ causonẽ: si Christꝰ annuat. Auer. dixit nenufar: et syrupꝰ eiꝰ ac vsꝰ eiꝰ ꝓm oẽz administratiõis modũ eripit cholericos a febre. Alias q̃ras ĩfra de cura icteritie citrĩe.

Syrupus ad omnes egritudies epatis calidas.

Capitulum. iij. de paruitate epatis.

De egritudinibus ꝯpositionalibus epatis q̃d dici oporteat siue in figura: siue in quãtitate: siue in suis sitibꝰ existãt, supra de egritudine stomachi in quãtitate habuisti: illuc ergo recurre. Et ꝓm modũ illũ hic cũ proprijs epati opare: q̃ ex dictis ⁊ dicẽdis intelligere te oportet.

Capitulum. iiij. de oppilatione epatis.

Oppilatio epatis est morbus in vijs eius prohibens transitum eius ex humoribus bonis ⁊ superfluis: quod per ipsuz transire naturaliter cõsueuit. Est autem duplex: quedam in venis: et quedã in poris eiꝰ: ⁊ vtraq̧ est duplex. Que em̃ in venis est aut in paruis: aut in magnis. In magnis vt q̃ accidit ĩ porta: ⁊ in ramis eiꝰ grossis: ⁊ est plurimũ et in chili: ⁊ est rara. In puis ꝟo vt in ramis eaꝝ subtilibus ⁊ ꝓprie in capitibus ipsarũ sibijnuicẽ occurrẽtibus: et infra epar: ⁊ hoc est frequẽtius ꝓpter eaꝝ stricturã ⁊ lutuosam eiꝰ substãtiã nõ ꝓpter materie delictũ sicut ĩ splene cõuenit: vt Gal. distinxit. Et sequitur plerũq̧ eam fluxus pmo ventris: ⁊ postea epatis. Que autez in poris contingit duplex est: aut enim est in poris excreationis superfluitatuz: et est plurimũ: ⁊ sequitur eaz primo citrina icteritia vel nigra erisipila vel cancer: aut est ĩ poris substãtie eiꝰ ꝑ quos transit de parte in partẽ ipsiꝰ nutrimẽtũ sanguinis: ⁊ hoc est rarius: ⁊ sequitur eam grossities substãtie cũ duritie: ⁊ extenuatio corporis totius: quod est cõe signum oĩm: põt eaz quelibet egritudo alia ꝯcomitari: cũ oppilatio epatis mater sit egritudinũ omniũ. Et vnaqueq̧ aut est antiq̃ta aut noua: aut simplex: aut ꝯposita. Causa ⁊ modus cãruz eius ꝓm Gal. est triplex: aut em̃ est coartatoria corpea puta humor grossus multꝰ ⁊ viscosus coartatus in eis: et eius cã est malitia regiminis: ⁊ debilitas digestionis tibi nota superius. Aut incorporea puta res grosse substãtie: vt aq̃ turbida lacunalis ⁊ stagni: ⁊ dulcis assũpta ⁊ chilus grossus ⁊ viscosus: ⁊ est frequẽtiꝰ euenitẽs. Aut est attenuatoria q̃ est duplex: interior aut exterior. Interior etiã ẽ duplex disponẽs ⁊ perficiẽs. Disponẽs est: q̃ sibi naturaliter creatũ angustũ ĩ exitibꝰ suis: ex quo secuta est fortitudo attractiue ⁊ debilitas expulsiue. Et ꝑficiẽs est cõpressio apostematis adiacẽtibꝰ ꝑtibꝰ: ⁊ mala cõplexio ex re sũpta male q̃litatis frigide: aut aq̃ frigoris vehemẽtis ⁊ sicce põtice seu stiptice aut aggregãtis partes viarũ: vt aq̃ aluminose seu grosse: ⁊ ꝓprie post exercitiũ: balneũ calidũ: luti sigillati: arment gipsi: ⁊ alioꝝ silĩũ q̃ in corrupto appetitu assumi ꝯsueuerũt: vt supra in egritudinibꝰ stomachi habuisti. Exterior est cõstrictio vehemẽs casus ⁊ ꝑcussio supra ipm et est frequẽter ꝯtingẽs. Aut cã est carnosa: vt pustule ĩ lateribꝰ ⁊ parietibꝰ viarũ seu bothor caro cicatricis addita seu verruca nata: que tñ non est gñalis in oĩbus vijs: sed in aliq̃ potius cõtingẽs ⁊ raro. Signa oppilationis epatis in quãtũ hmõi sunt mutata q̃litas: puta quoad visum color citrinꝰ vel pallidꝰ in toto corpe diffusꝰ: q̃m sãguis cũ totalitate sua ꝓpter stricturã viaꝝ ad cutis supficiẽ nõ accedit: sed subtile eiꝰ potiꝰ aquositate vel cholera mixtũ trahẽtibꝰ mẽbris exinanitis: vt donec cesset oppilatio iuuat actio lesa: q̃ grauitas in hypocũdrio dextro circũscripta vniuersaliter in toto q̃ sequitur plectoriã: tum ꝓpter materiam oppilantem:

Oppilatio epatis q̃tuplex.

Oppilationis epatis signa.

teriā oppilantē:tū ꝓpter ex oppilatiōe retentā ⁊ impedi-
mentū anhelitꝰ i motu ⁊ ꝓpꝛie in ascensu ꝓpter frenō in-
feriꝰ tractionē et cōpꝛssione vel lacertū. Et lȝ in his cōicet
apostemati duro:tñ ħ in apostemate duro existūt maioꝛa:
⁊ plurimū absq̃ feb. qm̄ talis oppilatio hūoꝛibus retētis
⁊ suꝑfluitatibꝰ euētationē q̄ per venaꝝ ⁊ arteriaꝝ oꝛificia
poꝛis occurrētia fieri lȝ nō vetat exiens etiā a coꝛpoꝛe:qꝛ
fluxus vētris ex materie grosse regurgitatione oppilatio-
ne sibi transitum ꝓhibente ⁊ vꝛine multitudo ⁊ subtilitas
ꝓpter subtile aqueū multiplicatū ex indigestione pene-
trans:si aliud.s.epatis ⁊ totius ariditas coꝛpoꝛis nō ob-
sistat. ¶Sed signū distinctiuū inter oppilationē venaꝝ ⁊
poꝛoꝝ eiꝰ est: qꝛ oppilationē venaꝝ predicta signa sequū-
tur a pꝛincipio ⁊ coꝛpoꝛis ꝯsumptio:sed in oppilatiōe po-
roꝝ eius illa non sunt a pꝛincipio:imo multitudo sangui-
nis:que ad nutrimētū eius nō accessit apparet in venis: si
oppilatio fuerit in poꝛis substātie eius:⁊ transitus nutri-
mēti ⁊ coloꝛ rubeꝰ in cute. ¶Si ꝟo fuerit in poꝛis excrea-
tionis suꝑfluitatū apparebit in sanguine multiplicatio
cholere seu melācholie:cū coloꝛe citrino vel nigro in cute:
⁊ hoc est signū distinctiuū inter oppilationē poꝛoꝝ. In ꝓ-
cessu autē debilitato epate non nutrito apparet in venis
ipsius diminutio:⁊ per ꝯñs in toto coꝛpoꝛe ꝯsumptio ⁊ ari
ditas:⁊ si quidē nocumentū extendaꝛ ad venas predicta
sequenꝛ signa. ¶Signū ꝟo distinctiuū inter oppilationē
venarū magnaꝝ ⁊ paruaꝝ est:qꝛ predicta signa in oppila
tionibus magnaꝝ sunt foꝛtioꝛa:in paruarū ꝟo debilioꝛa.
¶Sed signū distinctiuū inter oppilationē vene poꝛte ra-
moꝝ eius ⁊ vene chil. est:qꝛ oppilationē vene poꝛte sequiꝛ
fluxus chilosus nisi sit ꝓpter debilitatē attractiue ipsius
cuius signa distinctiua infra ponemus chilo nequeūte pe
netrare ad epar:siue ꝓpter oppilationē antecedentē me-
seraicarū q̄ manus epatis sunt q̄bꝰ trahit. Existente em̄
oppilatiōe in poꝛta ⁊ ramis eiꝰ vl' meseraicis:totꝰ chilus
non pōt recipi nec cōpꝛehēdi in ea et ramis eiꝰ: vt virtute
substātie carnose epatis ꝯuertaꝛ in sanguinē ⁊ humoꝛes:
quare redit ad intestina nulla alteratiōe apparēte in eo:⁊
cito egrediꝛ:si oppilatio ꝑcedat in meseraicis vel pauca ⁊
tardius egrediꝛ si oppilatio sit in poꝛta ⁊ ramis eius ⁊ sen-
sus tactus nec grossitiē nec duritiē cōpꝛehēdit in hypocū
drio dextro. Oppilationē aūt chilis ⁊ ramoꝝ eiꝰ sequitur
fluxus vētris sanguinis ⁊ humoꝝ iam generatoꝝ in epa-
te ⁊ eiꝰ sima nō potentiū penetrare ad mēbꝛa oppilatiōe
chilis transitū ꝓhibente ad totius ambitū:⁊ ꝓpꝛie ꝗtum
ad partē eoꝝ grossam quare regurgitāt ad poꝛtā: ⁊ dein-
de per meseraicas ad intestina. Et vꝛine subtilis multitu-
do ⁊ tinctura ꝓpter debilitatē digestionis multiplicātis
aquositatē:⁊ ꝓpter transitū subtilis partis sanguinis et
aquositatis mēbꝛis trahētibꝰ inanitis. Grossities quoq̃
⁊ diurities hypocūdrij dextri sensui est manifesta. Et si q̇-
dē sit oppilatio ex cā coartatoꝛia coꝛpoꝛea sunt signa ple-
ctoꝛie ꝑdictis gñalibus addita si multitudo humoꝝ fue-
rit in cā. Uel signa cacochimie si grossities ⁊ viscositas et
regimē precedēs cū malitia digestiōis:q̄ si multiplicet vē
tositatē:apparebit grossities ⁊ durities augeri ⁊ diminui
subito vel in bꝛeui:si ꝟo nō ꝑmanebit de se semꝑ equalis
durities ad qꝺ iuuabit regiminis variatio debiti ⁊ mixtio
hūoꝝ in egestionibꝰ:vel vꝛina erit apparens. ¶Si ꝟo in-
coꝛpoꝛea sit ꝑsumptio alicuiꝰ ex extrinsecis rebꝰ prenarra
tis ⁊ memoꝛia eiꝰ. Sed si cā eius fuerit attenuatoꝛia inte-
rioꝛ ⁊ disponēs signū ē diuturnitas passionis a pꝛīcipio
gñationis apparēs cum foꝛtitudine retētiue ⁊ debilitate
virtutis epatis expulsiue. Sed si sit ꝑficiēs:signa erūt apo
stematis epatis q̄ dicunꝛ vel preassumptio alicuius ex pre
narratis aggregātibꝰ ⁊ ꝯstringentibꝰ materias eius:si ꝟo
fuerit exterioꝛ cōpꝛimēs est manifesta. ¶Poꝛro si cā eius
fuerit carnosa puta pustula seu bothoꝛ:signa apparebunt
apostematis ⁊ bothoꝛ. Si aūt sit carnis addite seu verru-
ce nate signum est ꝙ oppilatio non est vl'is in oībus vijs
epatis:sed partialis in aliq̄ sui via vel poꝛo ꝓpter qꝺ op-
pilatio nō erit multa ⁊ magna: ⁊ per ꝯñs signa oppilatio
nis debilia:⁊ cū hoc erit paruitas iuuamēti aperitiuoꝛū
appꝛoximatoꝝ illi. ¶Cura. oppilatio epatis q̄ cum natu
rali dispōne antiquata est:⁊ ad sciroꝛsim reducta: curā nō
hȝ vel difficilē maxie si ꝯposita est. Que ꝟo est accidētalis
⁊ simplex ⁊ noua est curabilis. Inquit enim Gale. qꝺ na-

Signū di-
stinctiuū
inter oppi-
lationē ve-
naꝝ ⁊ po-
roꝝ eius.

tura est semꝑ ē maxie si nec efficiēs ⁊ ꝯseruās foꝛte existat:
q̄ accidētalis ē nec firmantē cām accepit curabilis est. In
cuius cura duplex est intentio gñalis et spālis. Gñalis est
tres res. pꝛima est oppilationis apertio:ꝯsistit autē in ab-
scissione cāe. sic em̄ fiens ⁊ factū in oppilatione sunt sibiin
uicē coherētes ꝙ cessante cā sil'r cessat fiens ⁊ factū. Scđa
est mēbꝛi ꝯfoꝛtatio ex eo ꝙ pꝛincipal'r est ex egritudine de
bilitatū. Tertia est accidētiū coꝛrectio quoꝛūlibet paroxi-
mal'r cōtingentiū in eo ꝙ oppilatio mater est egritudinū
omniū:q̄ꝓpter est diligēter ⁊ solicite medicāda. ¶Spe-
cialis in speciali triū dictoꝝ cōsideratione et auxilioꝝ in-
uentione quibꝰ predicte tres cōpleanꝛ intētiones. Et pꝛi-
mo in abscissione spālis cāe ipius. Si ergo spālis cā ipsiꝰ
sit coartatoꝛia:cura spālis est quinq̃ res. Pꝛīa erit absci-
sio cāe:cōpleꝛ aūt cū administratione euacuationis par-
ticularis cāe:⁊ ꝓpꝛie si fuerit in cā multitudo pꝛius cū fle-
botomia de cōi si adsit repletio vl'is: deinde de basilica si
remaneat particularis: et si particularis sola de basilica
tm̄ virtute tolerāte ⁊ etate ꝯcedēte:vel cū ꝓpoꝛtionali fle
botomie:vt est emoꝛroidas ꝑclausas aperire: vel mulieri-
bus per matricē mēstrua ꝓmouere:vel q̄bꝰ nihil hoꝛū pos
sibile fuerit scarificare crura:q̄bꝰ nō cōuenietibꝰ ei euacua
tio facienda erit cū exercitijs tēperatis nō tolerātibus illa
fricationibus euapoꝛationibus pharmacijs ⁊ ieiunijs:sic
em̄ voluit Gale. hec em̄ euacuāt ⁊ deriuant. vel cōpleꝛ cuȝ
purgatione ex pharmacijs ꝓpꝛijs prenarratis in canone
curationis eius ſm modū vl'em si in cā fuerit hūoꝛis gros-
sities ⁊ viscositas:q̄bꝰ premittēda sunt pharmaca ⁊ stipti-
ca:vt est oximel simplex vel secaniabin simplex vel cōposi-
tus cū radicibꝰ ⁊ seminibꝰ vel oximel squilliticū ⁊ alie ape
ritiue medicine simplices ⁊ cōposite q̄ dicenꝛ infra xp̄i au-
xilio. ¶Et est sciēdū ꝙ simpliciū quedā sunt frigide:que-
dā calide:⁊ alie sunt equalitati vicine. Frigide sunt sicut
endiuia hoꝛtulana ⁊ cāpestris ⁊ tarasacon:⁊ aqua planta-
ginis cū folijs ⁊ radicibꝰ suis:⁊ oīa ꝓuocātia cū infrigida-
tione:vt semina cōia ⁊ aliqua ex appꝛopꝛiatis ⁊ ꝯfoꝛtāti-
bus dictis supꝛa:quibꝰ vtendū est in oppilatione cū cali-
ditate. Calide ꝟo sūt diuretica foꝛtia: vt asaꝝ: casia:petro
silinū. aristo. ro. rub. ticto. ireos:fistici: agaricꝰ: epithimū:
squilla : poliū. spica:cētaurea minoꝛ: ⁊ succus eius: ⁊ gen-
tiana:syꝛupus acetosus factꝰ cū rubea et melle: ⁊ syꝛupus
squilliticꝰ ⁊ ficus sicce infuse in oleo amigdalino:et sūt foꝛ
tes in ꝓuocatione mēstruoꝝ:⁊ sil'es q̄ dicte sunt in ꝓpꝛijs
q̄bꝰ:vti opȝ in frigidis ⁊ antiq̄s oppilatiōibꝰ. Equalitati
aūt vicine sūt lupuli ⁊ cuscute ⁊ lacca ⁊ capil. vene. sūt em̄
ambo aꝑitiua valde cū eq̄litate et melioꝛa in opilatiōe cū
caliditate vel frigiditate ꝓpꝛijssime aūt ei sunt reubarb.
absinthiū ⁊ eupatoꝛiū cime squinanti: amigdale amare:⁊
succus feniculi humidi:⁊ camepitheos:⁊ ꝓpꝛie qñ oppila
tio est in vijs strictis:acetū squilliticū sparagi:radix lilij et
sil'es:⁊ ista ꝑ potēter ſm necessitatē in frigida cū vino vl' aq̄
se. calidoꝝ vel lupinoꝝ:cicerū. vel absinthij ⁊ sil'ū. Et etiā
exteriꝰ ſm oēm modū appꝛoximenꝛ in calida oppilatione
cū aq̄ endiuie ⁊ cuscute:lȝ ꝯueniat hoc vtiq̃:⁊ ꝓpꝛie cū op
pilatio est in felle:aperit em̄ oppilationē epatis ⁊ fellis:vl'
coꝛiādri:vel seminū frigidoꝝ cōium vel sine his:⁊ ꝓpꝛie si
frigide nō sufficiūt:nec curandū de inflāmatiōe cū iuuamē
tum aperitionis infrigidādo preualeat nocumēto qꝺ effi-
cit caloꝛ eaꝝ inflāmando eo ꝙ ad extinguendū facilis est
post apertionē. Et ex cōpositis sunt q̄ ex ꝑdictis cōponū-
tur ſm triplicē modū dictū:⁊ in nr̄o antidotario diximus
plura ex his ſm oēm speciē. s. syꝛupos trocíscos decoctio-
nes iuleb electuarioꝝ pilulaꝝ cerotoꝝ ēplastroꝝ ⁊ oleoꝝ
q̄bꝰ etiā vti opȝ ſm necessitatē ꝑdicta: et alia sunt q̄ infra
Chꝛisto duce dicenꝛ. ¶Scđa res spālis in cura est mēbꝛi
cōfoꝛtatio:cōpleꝛ aūt cū exhibitione aliquoꝝ cōfoꝛtantiū
predictoꝝ supꝛa:debēt ergo aperitiua aut ex predictis eē
confoꝛtātibus sumpta:aut alicui ex eis admixta:⁊ ꝓpꝛie ē
athanasia ꝓpter illud qꝺ recipit ab epate adib. ¶Tertia
res est situs seu partis oppilate ꝯsideratio:aut em̄ est op-
pilatio in sima:⁊ tūc apertētia opȝ eē minꝰ foꝛtia abstersi-
ua ⁊ ventris solutiua simplicia q̄ supꝛius nota sunt. Et cō
posita : vt hierapigra hieralogodiō theodoꝛicon et sil'a.
Aut ē in gibbo ⁊ vijs nutrimēti:⁊ tūc debēt eē foꝛtia ⁊ vꝛi-
ne ꝓuocatiua q̄ superius dicta sunt q̄bꝰ parū seminis ra-
phani vel radicis est admiscendū:qꝺ dictoꝝ aꝑientiū vir-

De flebo-
tomia.

In hūoꝛe
grosso et
viscoso.

tutē trahentiū ad stomachū ꝓhibeat velox eius transitus
ad vrinalia mēbra: sicq̄ diu ī medio remaneat qd̄ est epar.
¶ Quarta res ponit studiū in vita cū ordinatione regimi
nis in oībus sex rebus nō naturalibus: viuat ergo in aere
subtili sicco ⁊ tēperato inter actiuas. Exerceat temperate

Dieta.

nō dormiat in die: vtatur dieta cibi ⁊ potus extenuatiua.
Est autē ſm Gale. leguminū aptissima ptisana: olerū ꝟo
lactuca: pisciū ꝟo petrini: panis clibanacei ⁊ fermētati et
puri moderate: auiū montane: potuū oximel mellicratum:
vinū subtile albū: silr̄ ꝟo dicēdū quecūq̄ euchimia est pur=
gatiua. i. abstersiua nō viscosa nec grossa ⁊ humoris vcti=
ca. i. gṁatiua: vitet repletionē tēperatis ⁊ opportunis vta=
tur euacuationibus ⁊ gaudio tēperato ⁊ breuiter omnib⁹
operātib⁹ ad digestionis perfectionē. ¶ Quinta res cor=
rigit accidētia ꝓpria: vt est fluxus ventris epaticus icteri=
tia arefactio ⁊ alia de q̄bus dicet̄. ¶ Si ꝟo cā spālis sit cā
attenuatoria: ⁊ ꝓprie ⁊ particulis sit interior. s. apostema=
tis adiacētis partis cura est cura apostematis illi⁹ de qua
infra dicet̄. Si aūt sit exterior cura ē due res. s. amotio cāe
exterioris illius ⁊ vsus aperitiuoꝝ tēperate caliditatis et
humiditatis alterantiū malā ꝯplexionē impressam: que
ex predictis simplicibus eligas: vel ex eis cōmisceas ex q̄=
bus est lac camelarū fetaꝝ pastaꝝ feniculo apio ordeo bo=
ragine ⁊ siliꝗbus ⁊ serū lactis caprini cū decoctione absin=
thij ⁊ eupatorij: ⁊ vinū predictū aqua cicerū ⁊ decoctio ra
dicū cōium cū floribus boraginis ⁊ buglosse lupuli cuscu=
te ⁊ fistici. Et silr̄ regimē in oībus ad caliditatē ⁊ humidi=
tatē temperatā declinet. ¶ Sed si quidē cā spālis sit car=
nosa ⁊ ꝓprie pustula seu bothor in laterib⁹ viaꝝ. Cura est
resolutio vel ei⁹ saniatio ⁊ eruptio. Inquit eñ Hip. Qui=

4. Apho. 82.

bus in vrinali via pustule nascunt̄ sanie facta ⁊ erupta so=
lutio. silr̄ in ꝓposito: quib⁹ autē hec cōpleant̄ in cura apo=
stematis dicet̄. Si ꝟo fuerit carnosa et neruosa incurabi=
lis est: vt dicit Abo. tentandū autē est eā extenuare qd̄ sic=
cantib⁹ subtiliātibus ⁊ abstergētib⁹ ⁊ resoluētib⁹ fit ape=
ritiuis q̄ ex predictis enumeratis eligere oportet: vel ex il=
lis cōponere vel mollificatiuis ex balneis calidis cerotis
⁊ emplastris lenientibus quoquo modo materiā habilitan
tibus ⁊ membrū disponētibus dilationi per quā materia
transire ꝯsueta virtute impellēte valeat penetrare: vt in=

Solutiuū ad oppilationē epatis.

tra i cura strāgurie dicet duce xpo. ¶ Solutiuū bonū filij
Serapiōis ad oppilationē epatis ex grossis ⁊ viscosis hu
morib⁹. ℞. hierepigre simplicis. ℥. j. agarici puluerizati. ʒ.
j. da cum aq̄ polipodij absinthij apij anisi asari ⁊ masticis

Medicamē ad oppilationē epatis.

añ. ʒ. j. ¶ Aliud medicamē factū cū camepitheos et spica
romana ad idem ⁊ maxime qñ oppilatio est in venis ⁊ po
ris strictis. ℞. spice romane partes tres: absinthij ptē. j.

Syrupus ad oppilationē epatis ⁊ splenis.

camepitheos partes. ij. Terant̄ cribellent̄ ⁊ cōficiant̄ cum
melle dispumato ⁊ administrent̄. ¶ Syrupus vrsonis cō=
tra oppilationē epatis ⁊ splenis bonā digestionē operat̄:
dissoluit vētositatē colorē reparat renes ⁊ vesicā aperiēdo
mundificat ℞. masticis cinamomi gari. croci nucis mus.
zinzibe. galāge añ. ʒ. j. anisi apij carui feniculi petrosilini
capparis. añ. ʒ. iij. saxifragie sticados folliculoꝝ sene thimi

Syrupus ali⁹ expt⁹ ad oppilatiōes epatis ⁊ splenis.

epithimi añ. ʒ. iiij. zuccari qd̄ sufficit. ¶ Syrup⁹ expt⁹ ad
oppilatiōes epatis splenis ⁊ matricis in muliere q̄ nō h̄z
mēstrua ꝓuocat precedēte flebotomia saphenaꝝ. ℞. eupa
torij lupuli epatice: scolopēdrie cum radice añ. M. j. cala=
menti fluuialis ⁊ cāpestris rubee tinctoꝝ maioris ⁊ mino
ris pulegij añ. M. j. corticū summitatū tamarisci. ℥. j. corti=
cū radicū capparis ⁊ salicis añ. ℥. j. quinq̄ radicū cōiū añ.
℥. j. lacce lote. ℥. ß. seminis brusci sparagi añ. ℥. j. passulaꝝ
enucleataꝝ. ℥. j. aristo. lōge ⁊ rotūde rubee tinctoꝝ absin=
thij seminis apij anisi feniculi ameos nigelle dauci acori
añ. ʒ. iij. cicoree. M. j. seminū cōiū. ℥. ij. zuccari libras tres:
succi lupuli depurati apij feniculi endiuie depuratoꝝ añ.
li. ß. Radices ꝟo stēt in aceto ꝑ diē ⁊ noctē: deinde purget

Pilule de reubarbaro expte ad oppilatiōes epatis.

cū pilulis infrascriptis. ¶ Pilule reubarbarate expte ad
oēm oppilationē visceꝝ antiquaꝫ caput stomachū articu
los viscera ⁊ cutē mūdificāt ⁊ pect⁹ hydropisim curāt ascli
tē ⁊ hipposarcā q̄rtanā ⁊ ictericiā. ℞. succi absinthij succi
eupatorij cuscute: seminis fumiterre epithimi folliculorū
sene añ. ʒ. ß. agarici reubar. hierepigre laxatiue añ. ʒ. ij. fo=
lioꝝ rosaꝝ capitū violaꝝ seminis portulace añ. ʒ. ß. spice
ligni aloes squināti zinzi. gar. anisi seminis apij. ℈. j. pul=
pe coloq̄ntide serapini armoniaci lacce lote opponaci la=
pidis lazuli loti plurib⁹ vicibus cū succo buglosse folioꝝ
mezereon repressoꝝ in aceto salis gēme: politi añ. ʒ. ij. tur=
bith pulpe myroba. citrini. añ. ʒ. ij dissoluant̄ gūmi in vino
odorifero: ⁊ cū succo fumiterre vel endiuie informent̄ pilu

Decoctio ad oppilatiōes epatis ⁊ splenis.

le. dosis ē. ʒ. ij. ¶ Decoctio ꝯferēs ad oppilationē epatis
⁊ splenis. ℞. sq̄lle capil. ve. amigdalaꝝ amaraꝝ fenugreci
extremitatū absinthij añ. partes eq̄les: semis raphani. ʒ. j.
decoquant̄: ⁊ sumat̄ decoctio eoꝝ cū melle. Et est valēs ad

Cōfectio ad idem.

eā que est lōgi tpis. ¶ Cōfectio valēs ad oppilationē epa
tis que est ꝓpinqui tpis. ℞. piperis. ℥. j. ß. spice aromatice
carmet. vj. fenugreci costi asari añ. carmet. vj. mellis lib. j.
ß. Cōfice cū eo. Et sit dosis coclear vnū cū aliquibus syru=
pis cōuenientibus ad hāc cām: vt syrupus acetosus de zuc
caro cum seminib⁹: ⁊ fortior illo est mellinus cū siliꝗbus et
squilliticus: ⁊ aqua mellis in qua fortiter decocte sint spēs
aromatice: in q̄b⁹ est stipticitas ⁊ decoctio lupinoꝝ ama=
roꝝ in qua positus est succus eupatorij. Et ex aperiētib⁹
etiā oppilationē sunt trocisci de lacca de absinthio de eu=

Solutiua

patorio de scolopēdria ⁊ aniso. ¶ Solutiua aūt ꝯuenien=
tia ad hoc capl̄m vbi opꝫ: vt solutio vētris fiat non opꝫ vt
administrent̄ fortia nisi cum vehemēs fuerit necessitas: vt
q̄ sit antiquata ⁊ indurata parūper: qm̄ materia que est in
eo est ꝓxima medicine: ⁊ qm̄ membrū cū virtuosum sit suf
ficit quodlibet adiutoriū ad expellendū ipam. Et medici=
ne bone ad hanc rē sunt hierapigra polipodiū agaricum
absinthiū turbith ⁊ poliū. Et detur in potu de hierapigra
fortivsq̄ ad aur̄. j. ß. ⁊ de debili vsq̄ ad aur̄. ij. ¶ Et pilule
stomatiche: ⁊ de serapino ⁊ ea que sunt sicut theodoricō ⁊
hierologodion. Inquit eñ princeps Abo. deinde facta so
lutiōe cū predictis necesse est vt des diacurcuma de alac=
ca omoriosiā ⁊ athanasiā: ⁊ similia. ¶ Ex his que exterius
approximant̄ sunt emplastra: ex quibus est emplastrū fa=
ctum ex polio ⁊ farina lupinoꝝ ⁊ seminib⁹ diureticis ꝯfe=
ctis cū melle ⁊ aceto. ¶ Itē emplastrū factū ex fenugreco
armoniaco absinthio ameos masti. croco oleo de neriden
et cera. ¶ Itē ex predictis cataplasma facere poteris. Et

Medicamē ad oppilatiōes epatis.

ex succis ⁊ aquis eoꝝ epithimata ⁊ infusiones q̄ celeri⁹ pe
netrabūt. ¶ Medicamē factū cū spica romana est valde
iuuatiuū ſm Serapionē. ℞. spice romane partes. iij. absin
thij partē. j. terant̄ ⁊ cribellent̄ ⁊ ꝯficiant̄ cum melle dispu
mato: ⁊ administret̄: spice eñ virt⁹ est fortis in hmōi egri=
tudinibus: immo possibile est: vt curetur cū eo epar qd̄ in=

Medicamē aliud exptuꝫ ad hoc.

frigidatū est ⁊ induratū: et non est iuuamentū trociscorū
dictorū in hoc parū. ¶ Medicamen laudabile ⁊ exptum
ex inuētione nostra. ℞. carnes serpētis albi nō antiquati
nec montani abscissis mensura digitoꝝ. viij. a capite ⁊ cau
da: etiā moriat̄ ⁊ buliat in aqua: ⁊ prima aqua ꝓijciatur:
deinde buliat cū cicerib⁹ ⁊ florib⁹ rorismarini ⁊ parū cro=
ci ⁊ dictamni: ⁊ bibat̄ aqua. Mire valet ad oppilationē ei⁹.
Carnes etiā eius corrigunt q̄dlibet qd̄ corrigibile est. Et
valet diuturnis eius egritudinibus quaꝝ mater fuit cho
lera ⁊ maxime adusta: ⁊ humoꝝ omniū adustionē aut san
guinis infectionē corrigūt: ⁊ est ꝓpria medicina leprosis ⁊
ethicis ꝓprie cū lacte ⁊ ictericis et supcalefactis in epate
⁊ felle. ¶ Dixit Agaz expimētator magn⁹ de athenaꝝ ci=
uitate. Lacca remouet oēs epatis oppilatiōes ⁊ affert iuua
mētū magnū hydropicis ex calida cā. Dixit grec⁹ fu. meu.
⁊ lacca subtilissime puluerizata cū decoctiōe hyssopi ⁊ satu

Syrupus ad oppilatiōes epatis.

regie est magni iuuamēti. Dosis est. ℥. iij. ¶ Syrup⁹ Hip.
vtis epati inflāmato ⁊ possessorio oppilationi venarū. ℞.
folioꝝ tamarisci berberis añ. ℥. ij. endiuie epatice scolopē=
drie apij lupuloꝝ añ. ℥. j. mirasolis. M. j. sandali albi ⁊ ru
bei añ. ℥. ij. zuccari lib. ij. dosis. ℥. ij. da ieiuno stomacho
cū aqua tepida vel frigida nō veri frigoris. ¶ Dixit Ame
nius de simplicib⁹: aqua decoctiōis exterioris corticis fi=

Pilule ad idem.

sticorū data mūdificat canales epatis: ⁊ maxime cōfortat
stomachū. ¶ Pilule Hip. ꝯtra oppilationē epatis ⁊ egri=
tudines inueteratas. ℞. agarici. ʒ. ij. scorie. ʒ. j. aloes opti
mi ⁊ loti. ʒ. iij. lacce floꝝ tamarisci añ. ʒ. j. mast. zinzi. añ. ʒ. j.
reubarba. spice añ. ℥. iij. ꝯfice cū succo fumiterre. Dosis est
a. ʒ. ij. vsq̄ ad. iij. Lotura ꝟo aloes cū aq̄ decoctiōis spērū
alefangine boni odoris ē faciēda rectificat eñ aloen ⁊ bo
nificat operationē ei⁹. Sunt eñ ex his q̄ ꝯfectionē hierepi=
gre ingrediunt̄ q̄ illud h̄nt operari ꝑut docuit Gale. septio
terapētice: ⁊ Abo. quito canone assignauit cām. ¶ Cap.
v. de percussionis casu ⁊ obuiatiōe sup epar et cura eius.

Ercussio casus z obulatio rei dure sup epar nō est egritudo:sed ei⁹ egritudinū exterior cā:puta solutionis z apostematis plurimū et aliarū: puta cōplexionis z cōpositiōis z est manifesta. ¶Curā ei⁹ in cura egritudinū epatis quarū cā est primitiua z exterior inuenies:sed q̄d z qb⁹ ꝯsistit ex his que dicta sunt supra in passione stomachi disces:illuc ergo recurre:z illas intētiones z res hic ꝓsequaris cū epati appropriatis:quorū aliqua ex narratis hic z ibi sunt cōia: que ex te videas:z ex appropriatis in hoc loco sunt simplicia z ꝯposita. Simplicia q̄dā sunt frigida stiptica repercussiua humorū fluētiū ex qb⁹ timet apostema:et retinētia seu ꝓhibētia fluxū sanguinis q̄ timet:vt spodiū:corallus:sandali:z spēs non aromatice caphora terra sigillata lutū armenū lutū sceniū et alie spēs luti emathites marchasita sanguis draconis herba z succus corrigiole succ⁹ ꝯsolide vtriusq̄ ligua ceruina cauda eq̄na citoniū myrta rosa nespula sorba albumē ouorum gummi diagagantū z gūmi arabicū cū farina siliginis panici z milij rizi et ordei myrob. 3arur acatia hypoq̄stidos z acetū parue acredinis et agresta:z alia q̄ in cura fluxus dicent. q̄b⁹ opz in ꝑncipio. Quedā sunt stiptica tēperata vel parū calida:vt charabe lacca alumē mastix th⁹ z cortex ei⁹ cipssus z nux ci⁹ z substātia reubarbari:qb⁹ vtaris in ꝓcessu cū repcutere z retinere volueris z resoluere. Et ex ꝓprijs in hoc casu est plātago corādrū:extra approximatū z mumia rubea z vinū nigrū stipticū:vt calabrēse. Et q̄dā sunt dolorē mitigātia: vt est absinthiū z ꝓprie cū oleo de alcāna facto ceroto lacca acorus z sitta q̄ in cura doloris ei⁹ dicent:si sancti spūs gr̄a nobis adsit. Et q̄dā sunt calida resolutiua pauce stipticitatis qb⁹ vtēdū ē in fine cū resolutionē materie intēdis:vt est crocus sansucus eupatoriū absinthiū spica flos squināti arsenicū citrinū in parua q̄titate:qm̄ est mirabilis virtutis in repcussione z resolutiōe sanguinis:apiū calamētū z calam⁹ aromatic⁹ hyssop⁹ sicca: ciminū: z hmōi q̄ interius et exteri⁹ p oēm modū approximabis. ¶Et ex ꝯpositis est medicamē ꝯferēs ad illud in ꝑncipio cū est caliditas.z inflāmatio:z timet currere curius sanguinis. ℞. substātie reubarbari balaustiarū sanguinis draconis aluminis iameni añ. partes eq̄les puluerizā. Et dosis ei⁹ sit aur. j. cū zuccaro ro. antiquo et ꝓprie ex rolis albis cū aq̄ citoniorū. Et ex vltimis in hoc casu sunt trocisci nr̄i quos in antidotario nr̄o dixim⁹ de terra sigillata. ¶Aliud medicamē qn̄ fuerit illic caliditas plurima:z volueris repercutere resoluere z ꝯfortare. ℞. charabe. ʒ. x. rosa. rubearū. ʒ. v. acatie. ʒ. iiij. spice inde croci abor̄ añ. ʒ. vj. masti. corticū capparis añ. ʒ. iiij. luti armenij. ʒ. vij. nucū cipssi. ʒ. viij. Cōficiant cū aq̄ arnoglosse:z fiāt inde tro. vsq̄ ad aur. j. Et ex vltimis in casu sunt tro. de charabe:quos in antidotario nr̄o dixim⁹. ¶Aliud medicamē ad idē. ℞. aq̄ neridē. ʒ. x. lacce ablute. ʒ. vij. rauedsceni. ʒ. iiij. croci. ʒ. iiij. z ꝭ. ase. ʒ. iiij. aceri nigrorū. ʒ. vij. luti armeni. ʒ. x. Cōficiant cū oleo de lilio i q̄ dissoluta sit mumia. Et fiant ex eis trocisci. ʒ. j. dosis sit. j. ij. iij. cū aq̄ rob. z syrupo myrtino. Et ex exptis ē rauedsceni lutū sigillatū: z grana myrti añ. ʒ. j. puluerizati z sumpta cū succo caude eq̄ne ligue ceruine:vel ꝯsolide. ¶Aliud medicamē quo vtendū est in fine cum sanguinē mortuū et cōgelatū resoluere intēdis. ℞. rauedsceni lacce zinzi. añ. ʒ. ß. fiant ex eis trocisci. ʒ. j. cū vino ꝑdicto:z adde parū arseni citrini:da cū vino. ¶Itē linimētū ad hoc. ℞. aloes croci:et fac lauari et bdellij z calami aromatici masti. añ. ʒ. ij. mumie. ʒ. iij. Cōfice cū oleo zarachi:z almeisus z cera:z supponat. ¶Itē aliud est sola mumia cū isto oleo z nō ē ei sile. ¶Empl'm ꝯferēs ei qd̄ ex pcussiōe incipit apostemari z indurari est empl'm rosaceū cum scebiā.

Margin notes: Stiptica tēperata. — Medicamen cōferēs pcussioni epatis cū caliditate maxime i ꝑncipio. — Aliud ad idem. — Trocis. expertī ad sanguinē cōgelatū. — Unguētū ad idem.

¶Capl'm. vj. de scissura z incisione epatis z cura eius.

Scissura seu incisio accidēs in epate est solutio cōtinui in eo euenies:aut in panniculo eius tm̄ aut in substātia ei⁹:z hoc aut est in carne pēnulis:z venis eius subtilibus disseminatis in eis aut in ꝓfunda eius substātia: et est ꝓueniēs ad magnas venas:z vbicūq̄ sit:aut est simplex:aut cōposita. Et cā est duplex interior z exterior. interior est multitudo z acuitas sanguinis:z est incipiēs a venis:z ꝓcedit ad carnē:vt apostema:z ꝓprie dubellatū z vlceratiuū: z est incipiens ecōuerso.s.a substantia carnosa:z ꝓcedit ad venas. Exterior est pcussio ensis vel gladij z similiū. ¶Signa. nā si quidē sit in pāniculo eius tm̄ dolor z punctio in hypocūdrio dextro sentit:z qd̄ currit ex eo descēdit in vētrē:et tūc grauitas sup pectinē percipiet ex illius aggregatiōe ibidem cū tumore si fuerit multū. ¶Qd̄ si sit in substātia et venis ei⁹ signa erūt dolor grauatiu⁹ i hypocūdrio dextro z fluxus sanguinis per vrinā si sit in parte gibbosa vel per secessum si fuerit in cōcaua parte:z si fuerit in paruis:paruus erit:z si in magnis:magnus erit fluxus:nec aliq̄d descendet ex eo in ventrē z ꝓprie cū fuerit extrinseca nec tāgat panniculū:z est palledo coloris z defectio naturaliū virtutū omniū z i stomacho z toto corpore. Et si q̄dē a causa interiori:puta multitudie sanguinis fuerit signa apparebūt plectorie preuia. Si ꝟo eius acuitas signa cacochimie calide q̄ sunt nota. Si ꝟo apostema signa precedētis apostematis illius dubellati z aperti seu vlcerati q̄ infra dicent. Si ꝟo fuerit a cā exteriori signa ex pcessione ei⁹ manifesta. ¶Curā ei⁹ dupl'r ꝯsiderabis general'r z spāliter. General'r autē ex cura solutionis stomachi dicta superius cōprehēdes. Consistebat eñ in quatuor rebus quas te oportet hic simil'r ꝓsequi et cōplere cū administratione medicinarū appropriatarū epati:ex quibus sunt stiptica z cōglutinatiua que sunt leptomeris substātie vel aliquibus aperitiuis:z diureticis admixta: z ꝓprie si incisio sit in gibbo:sic eñ in cura oppilationū eius aperitiuis z diureticis z ꝓprie fortib⁹ opz admisceri aliq̄d detētiuū qd̄ retrahendo ipā ad stomachū ꝓhibeat eorū velocē penetrationē ad vitalia mēbra ita in cura solutionis continui ipsius stipticis z cōglutinantibus opz admisceri que eorū virtutē difficilē pertransibilē ad ipm̄ epar adiuuent penetrare. Talia autē stiptica conglutinatia tam simplicia q̄ cōposita ex his que dicta sunt supra in cura solutionis stomachi z fluxus sanguinis narīū atq̄ sputi:z ex his que in cura fluxus epatis dicent eligere poteris z sil'r coadiuuātia ptrāsire ex cura oppilatiōis iam dicta. ¶Specialiter aūt ꝯsiderabis:nā si sit in pāniculo eius tm̄ z simplex cū predictis stipticis z cōglutinātibus curabis interius approximatis:z exterius magis. Si ꝟo sit in substantia pēnulis z venis paruis z simplex:curabis cū predictis exterius approximatis z interius magis. Si ꝟo sit cū diminutione partis magne vel pēnule maxime:z ꝓprie cū cibis multū sanguinē ꝯgn̄antibus que partē sanguineā habeāt generare:lz spermaticā semp regenerare nō possint: nec omnē nisi capita paruarū venarū tm̄ z in circūstantijs calidis z humidis. Et si cū vlcere cōposita est mundificabis prius:dein de cōsolidabis. Si ex plectoria euacuabis si ex cacochimia expurgabis. Si ex apostemate dubelato z vlcerato:cura est cura illi⁹ que infra xp̄o duce dicet. Qd̄ si incisio peruenerit ad magnas venas est curabilis: et ꝓprie si cū deperditiōe substātie fuerit. Inquit eñ Hip. vesicā incisam aut epar:mortale est. Ait eñ Gale. verū est cū incisio ad cōcauā veniat venā: z q: inde mult⁹ sanguinis fluxus ꝓuenit:z q: nō pōt apponi medicina:quare infirm⁹ morit anteq̄ cōsolidatio fiat. Trocisci de rauescent conferentes ad grauitatē in epate z splene:z apostemata in eis z percussionē cadentē in epate. ℞. rauedsceni. ʒ. viij. rubee lacce. añ. ʒ. iiij. seminis apij succi eupatorij anisi. añ. ʒ. ij. terant z cribellent:z fiāt trocisci. ʒ. j. z det. j. cū eo qd̄ conuenit materie:sunt eñ efficacissimi:dixit filius Serapionis. Et ex expertis est medicamē ꝯm inuentionē nostrā qd̄ diximus in antidotario capl'o de reubarbaro z reupontico: est ꝓpriū cū succo caude equine puluerizate sumptum.

Margin notes: 6. Apho. 18. — Trocisci de rauedsceni.

¶Capitulum. vij. de apostemate epatis z cura eius.

Apostema epatis est tumor preter naturam eueniens ei:aut in velamine eius: aut in substātia: z hoc aut in parte gibbosa:aut in concaua:aut in aliqua pennularū suarū: aut in toto:et illud est rarū z mortale plurimū. Causa aūt eius oīs ex causis apostematū infra sectione scc̄da numeratis vbi de cura apostematū ꝯm vniuersalē modū locuti erimus: duce sacro flamine erit manifesta. Et ex causis materialibus ei⁹ qd̄ in velamine ꝓuenit plurimū est aquosa vel vētosa:put anathomia declarat. Et q: intētio eius in aialibus degētib⁹ i locis aquosis z paludosis est magna:cui⁹ causa est vapor ex ei⁹ digestionis malitia resultaus petēs circūferentias:sed propter densitatem velaminis non re-

soluit. Sed eius qđ in substãtia euenit plurimũ est humorosa sanguinea vel cholerica: raro phlegmatica vel melancholica: nõ vẽtosa cũ sit vẽtositas in ramos ⁊ venas expãsibilis nõ colligibilis in vnũ cuppũ: imo in eis retẽta propter oppilationẽ: vel vsq; ad velamẽ expulsa coadiuuãte caliditate ⁊ raritate substãtie mẽbri ibidẽ ꝓpter soliditatẽ velaminis ꝯgregat̃. Et ſm diuersitatẽ causaꝝ ipsaꝝ materialiũ diuerse erũt spẽs apostematis eius: q: calidũ et frigidũ: et calidum plurimum sanguineum: ⁊ frigidum phlegmaticũ melãcholicũ ⁊ aquosum. Et ex causis effectiuis eiꝰ plurimũ est oppilatio: ꝓhibet enĩ nutrimentũ in ipius substantiã diffundi ⁊ supfluitates ex eo expelli: imo eas q̃s cõsueuit interdũ recipere ab oĩbus mẽbris ad intestina: ⁊ stomachũ nõ trãsmittit: vt Gale. dixit cũ ait. Egestio aũt egrediẽs a natura fortasse significat ꝙ mẽbra q̃ sunt in vẽtre sunt tñ infra: ⁊ fortasse significat ꝙ effundit̃ ad hec mẽbra q̃ sunt sup ea humiditas: qđ est q: stomachꝰ cõtinuat̃ oĩbus mẽbris mediante epate: ⁊ recipit supfluitates oĩm mẽbroꝝ mediãte ipo. Et fortasse qđ effundit̃ ad ipm expellitur a natura cuꝫ vult mũdificare totũ corpꝰ: aut aliqđ ex mẽbris eiꝰ: aut duo mẽbra: aut multa: ⁊ multotiẽs est illđ ſm viã accidẽtis: quare remanẽtes in eo necessariũ est venas eius replere magnas et paruas vsq; ad minimas ⁊ ex eis preter naturã effundi aliq̇d resudãs in vacuas regiones substãtie eiꝰ etiã chilꝰ: vel nutrimentũ si qđ diffundit̃ impliimẽdo: vel ꝓpter malã complexionẽ: nec conuertitur nec expellit̃: quare supfluus necesse est ipsum aggregari: ⁊ vtroq; mõ necessariũ est ipm oppilari ac etiã apostemari nec etiã incõuenięs cũ chilus sil̃is sit phlegmati: vt dixit Abo. vel in ipm cõuertat̃ si per indigestionẽ nõ in sanguinẽ ⁊ humores alios conuertat̃: lꝫ illud sit raro. Sed ipius pterea apostema cõuenit terminari vel ad bonũ: q: ad resolutionẽ ⁊ euacuationẽ ꝑ fluxũ sanguinis nariũ vrinã ⁊ sudorẽ si fuerit in gibbo: vel ꝑ vomitũ fluxũ ⁊ sudorẽ si fuerit in sima: vel sanationẽ vl̃ ꝑmutationẽ ad minꝰ piculosum mẽbrũ: puta renes intestina vl̃ splenẽ aut ad malũ: q: ad suffocationẽ ⁊ ꝑmutationẽ ad nobiliꝰ mẽbrũ puta cor ⁊ cerebrũ putrefactionẽ vel sclyrosim: ⁊ q̃nq; ꝑducit ad hidropẽ. ¶ Signa apostematis eiꝰ q̃dã sunt cõia: et q̃dã ꝓpria. Cõia sunt inuẽtio doloris ⁊ grauedinis in hypocundrio dextro maioris q̃ꝫ sint in oppilatione inseparabilis etiã absq; vehemẽtia anhelãdi inuẽte: cũ extensione vsq; ad furculã ⁊ attractio furcule ad inferiora ꝓpter attractionẽ ad inferiꝰ suspẽsoriũ: q̃re accidit durities in anhelitu: ⁊ magis si fuerit in gibbo. Et q̃nq; accidit in apostematibꝰ epatis ꝙ non pñt dormire sup latus dextrũ ꝓpter cõpressionẽ: ⁊ grauat eos dormire super sinistrũ ꝓpter tensionẽ suspẽsoriũ ad inferius: immo plurimũ inclinant̃ dormire supine: ⁊ accidit alteratio in forma ⁊ colore: q: inflatio in facie ⁊ mẽbris ⁊ color ad citrinũ tendẽs vel pallidũ: ⁊ vrina in colore vergẽs in opos in substãtia spissa obũbrata in superficie ꝯfusa manifeste liuẽs supius cũ spuma citrina rubea vel alba: ⁊ egestio chilosa ⁊ virulenta. ¶ Propria ꝟo sunt duplicia: quedã q̃ indicãt locũ: quedã naturã apostematis locũ. nã si in velamine fuerit signa erũt grauedo cũ dolore acuto lꝫ minor: ⁊ ꝓprie apud cõpressionẽ tactus febris premittit̃: ⁊ ꝓprie si fuerit cholericũ: pulsus quasi serrinus qm̃ arterie eiꝰ sunt diffuse in pãnicula eiꝰ ⁊ cũ rũpitur currit in ventrẽ: ⁊ cũ fuerit aquosum seu ventosum tolerat̃ absq; impedimento multo: nisi sit valde magnũ. Si ꝟo in eius gibbo signa ꝓpria erũt durities ⁊ tumor in dextro hipocũdrio tactu ꝑceptus si corpꝰ nõ sit pingue: ⁊ in hoc lꝫ cõicet apostema lacertorum ventris: tñ differt ab eo in figura tumoris: qm̃ apostematis epatis tumor est figure rotũde lunaris: sed apostematis lacertoꝝ tumor est oblongus ꝓcedẽs ſm sitũ lacertoꝝ ad modũ caude muris. Etiã differunt in accidẽtibꝰ aliis ꝓpriis q̃ sunt apostemati epatis: ⁊ etiã cõibꝰ epati ⁊ aliis interioribꝰ mẽbris. Et ex eis est: nã cũ vides mirach declinare ad tenebrositatẽ ⁊ tenuitatẽ: tũc estima ꝙ nõ est apostema lacertoꝝ: sed epatis. Etiã accidit tussis sicca: ꝯstrictio seu durities in anhelitu ꝓpter tractionẽ ⁊ cõpressionẽ diafragmatis ꝓprie cũ adest vehemẽtia anhelãdi: ⁊ minoratiõe nature. Et q̃nq; retinet̃ omino ꝓpter oppilationẽ gibbi: ⁊ ꝓprie cũ apostema est magnũ: ⁊ vrina cũ rubore ceperit ĩ fe. acuta ⁊ cũ rubedine fuerit turbida tal̃r ꝑmãserit apostema significat ĩ epate. Et vt dixit Abo. qm̃ caliditas apostematis ipam rubeã reddit ⁊ ebulitionẽ faciẽs dissoluit materiã q̃ꝫ oppilatio sit q̃re reddit̃ spissa cũ ꝑseuerãtia maxime cũ humores cõcurrãt ad ipm: ⁊ fit liuescẽs ꝓpter caloris suffocationẽ a materia collecta ⁊ ꝯcurrente simul. Et cũ apostema est magnũ egestio est chilosa virulenta ⁊ retinet̃ humorosa. Et cũ ei associatur vẽtris solutio hũorosa mortalis est: ait Gale. si hoc apostema sine epatis defectione fuerit egestione ꝓhibebit ⁊ maxime si fuerit in sima ⁊ calidũ. ¶ Itẽ ꝑdicta accidentia cũ est in gibbo nõ erũt vl̃ si quidẽ sunt ꝓpter epatis partium cõtinuantiũ minorant̃ ⁊ sunt debilia. Et plurimũ sequetur hidropisis ꝓpter nocumentũ digestionis que celebrat̃ in ea. ¶ Signa ꝟo eiꝰ qđ est in pannulis sunt ꝓportionalia illis: sꝫ sũt debiliora. Si ꝟo sit adeo magnũ ꝙ cõprehẽdat totũ ⁊ oẽs partes eiꝰ signa predicta ꝯcurrẽt oĩa. Que ꝟo indicãt naturã ipius ⁊ materiã sunt: nã si apostema fuerit calidũ illic erit fe. acuta: ⁊ ꝓprie si fuerit ĩ carnosa parte: ⁊ si vehemens ablatio desiderii: nausea vomitus singultꝰ rubedo lingue: deinde nigredo frigus extremorũ ⁊ sincopis: ⁊ totũ cũ est in sima. Cũ ꝟo est in gibbo accidit cum fe. malitia anhelitus: ⁊ dolor extẽsus a dorso vsq; ad furculã: ⁊ tussis: ⁊ cõicat in his accidẽtibus cũ pleuresi: verum differt ab ea qm̃ in pleuresi fe. est acutior: dolor lateris est acutus malitia anhelitus maior tussis est semꝑ: ⁊ primo sicca ⁊ secũdo humida cũ maturatur: pulsus serrinus. ¶ In apostematibꝰ ꝟo epatis dolor est granatiuus sub costis semꝑ incipiẽs. Et tussis semꝑ sicca: ⁊ pulsus est vndosus. Et si est phlegmaticũ apparent signa dominii sanguinis. Si ꝟo cholericũ predicta erũt signa acutiora ⁊ cũ signis dominii cholere ⁊ cũ resoluitur cessant accidentia. Si ꝟo collectionẽ fecerit accidẽtia intendunt̃: cũ facta est sedant̃ ⁊ auget̃ grauitas in loco. Et cũ rumpit̃ accidit horripilatio ⁊ exitus puris ⁊ saniei per egestionẽ si fuerit in sima: vel per vrinã si fuerit in gibbo. Et cum fuerit alba ⁊ sequitur alleuiatio est bona. si ꝟo cenosa vel sicut amurca et fetẽs ⁊ sequit̃ debilitas est mala: vt Hip. ait in apho. ¶ Si ꝟo frigidũ signa erũt ꝯtraria vel mitiora q̃ꝫ q̃ sunt cum signis dominii phlegmatis vel melãcholie vel vẽtositatis: de qua infra dicetur. Et cũ indurat̃ qđ est plurimũ ꝓpter inobediẽtiã materie ⁊ excessum diaforeticoꝝ ⁊ administrationẽ ingrossantiũ apocrusticoꝝ signa sunt grauitas multa tumor sine dolore et feb. ⁊ cõicat in his cũ oppilatione: sed differt ꝓpter reliqua que sunt dicta: ⁊ sequit̃ illud hydropisis: ⁊ egestio ꝯturbata nigra in pñcipio egritudinis acute significat apostema esse calidũ magnũ in epate: ⁊ in processu est virulenta. deinde saniosa cũ peruenerit ad dubelati: grauitas quoq; in ipo maior est ea que fit cum apostema est in sima: qm̃ pars sime sustentat̃ supra stomachũ: gibbosa ꝟo nõ sustẽtatur supra aliqđ nisi in eo qđ est vehementer adherẽs et ꝯtinuatũ costis falsis. Sed eius qđ est in sima: signa sunt priuatio duritiei: ⁊ tumoris in dextro hipocũdrio nisi sit magnũ ⁊ ꝓprie in pingui grauitas minor propter dictã causam ⁊ dolor vehementior ꝓpter cõpressionẽ. Et in hoc lꝫ cõicet apostemati meseraicaꝝ tñ differt ab illo: qm̃ grauitas in apostemate meseraicarũ est minor ⁊ est cum tensione magna ⁊ profunda versus stomachũ et ventrẽ: ⁊ egestio est chilosa propter oppilationẽ ⁊ debilitatem iparum ⁊ subtilis propter stomachi debilitatẽ in digestione. ⁊ quidẽ sit fe. ꝓpter eiꝰ caliditatẽ erit leuior q̃ꝫ in eo qđ est in epate. In apostemate autẽ epatis est ecõtra. Itẽ ex subsequẽtibus: nam si egrediat̃ aliqđ spumosum post dies aliquos si quidẽ sit illud ad rubedinẽ ⁊ citrinitatẽ declinãs erit ab epate ⁊ vomitus abominatio desiderii ablatio atq; singultus ꝓpter illud qđ effundit̃ de epate ad stomachũ propter vicinitatẽ ⁊ propter colligantiã inter epar ⁊ ipm in neruo subtili: ⁊ proprie cũ apostema est magnũ ⁊ calidum: ⁊ ſm Hip. cum ait. in epate phlegmonẽ patienti singultus superuenit: ait Gale. nõ superuenit apostemati epatis singultus: nisi apostema sit magnũ: et proprie calidum. ¶ Cura apostematũ epatis calidoꝝ duplex est intẽtio generalis s. ⁊ spãlis. Generalis cõsistit in quatuor rebus. s. in euacuatione vniuersali totius corpis: in euacuatione partis seu materie apostematis in regimĩe: ⁊ quarto in accidentiũ correctione. Specialis autẽ cõsistit in cõsideratione speciali apostematis. s. cause eiꝰ materialis ꝓprie nature loci. s. membri: vt epatis et partiũ eius: de quibus dictum est

Vrina.

Egestio.

Signa frigidi.

dictū est supra: ac inuentione auxiliorū ꝓpriorum: quibus p̄dicte quatuor cōpleant̄ res generalis intentiōis: necnō ⁊ apti modi vtēdi eis. ¶ Si ergo apostema epatis sit phlegmonicū: vt primā rem cōpleas ḡnalis intētionis flebotomiā de saphena vel de basilica partis cōtrarie vel eiusdē p̄mittes ꝓut exigit dispō. s. vsq₃ ad defectionē. Inquit em̄ Hip. Et vbi op₃ vsq₃ ad defectionē duceret: ⁊ hoc facere si sufficiat egrotās. Qđ approbans Ga. ait. In acutissimo em̄ apostemate maximo dolore: ⁊ in febribus pacutis nulla medicina melior hac eē pōt: educit em̄ materiā ḡnatam et influentē et fortasse influxā: sed op₃ eā p̄mittere: ait em̄ Gale. ꝙ ante eā oē aliud auxiliū per recursum. s. ⁊ p extractū est inefficax ⁊ periculosum. ꝙ si virtus nō permiserit partiri op₃ eam cum reiteratione non omittere: etate ꝟo non cōcedente aliq̄d ꝓportionale illi premittes: vt est ꝓuocatio sanguinis naria cum instrō ex setis porcoꝝ facto: qđ est notū: ⁊ cū fuso intromisso in nares: vel cū vnguibus vel saltē cū sanguisugis appositis narib⁹ si apostema fuerit in gibbo: vel apertione emorroidarū cū fricatione ex folijs parietarie vel ficus vel cū nastali et pane porcino seu bitonia ⁊ scarificatio crurum et ꝓpue si fuerit in sima.

¶ Deinde premissa euacuatione vsi ad scđam rem. s. euacuationē partis: seu materie apostematis veniēdo: op₃ autem vt eam cōpleas cū administratione eoꝝ que materiā recurrere faciūt repellūt ⁊ transmittūt: ⁊ si q̄d influat trahunt ⁊ deriuant: ⁊ que fluxa est: nec recurrere poterit euacuāt: ⁊ etiā que per modū cōgestionis fuerint aggregata recursum vel repulsum ⁊ transmissum cōplēt frigida ⁊ stiptica interius vel exterius approximata ƀm oēm modum simplicia ⁊ cōposita q̄ infra dicent̄: hec em̄ nō solū influētē repellūt materiā sed cōfortāt epar ne trāsmittat: necnō ea q̄ per modū ꝯgestionis aggregant̄ p̄hibēt generari. Simplicia ꝓpria q̄ interi⁹ sunt approximāda in principio sunt aqua endiuie cū syrupo acetoso de zuccaro: aq̄ portulace: virge pastoris aq̄ granatoꝝ acriū ⁊ muroꝝ: aqua cucumeris ⁊ cucurbite: aq̄ ordei hñs ꝟtutē cuscute calami aromatici: absinthij ⁊ similiū. Exterius approximāda in ipo initio sunt succi stiptici frigidi sicut aqua myrte de folijs maloꝝ ⁊ citonioꝝ ⁊ spōgia infusa in aceto et aq̄ frigida succ⁹ portulace sempuiue aq̄ ro. sandali preputia vitiū ꝯtrita ⁊ emplastrata cū rosis imaturis: vel succis maturis ⁊ hmōi tēperatis ī stipticitate ⁊ frigiditate. Excedentia em̄ in eis apostema indurāt ⁊ cōstipādo retinēt cholerā: quare addūt in apostematis magnitudinē: ⁊ magis si sint ī sima ꝙ si fuerit in gibbo: q̄m ad gibbū nō ꝑueniūt cū virtute integra: sed cum ipa ꝯfracta. Et q̄nq₃ accidit ex eis vehemētia doloris ꝓpter suffocationē materie ⁊ soliditatē mēbri q̄re tardat̄ resolutio: ⁊ accidit mortificatio mēbri. Op₃ ergo ꝓpterea: vt eis si illis cares admisceas aliq̄ subtiliātia et aperitiua: que supius nota fecimus: nec op₃ vt ea administres actu frigida etiā si sit apostema calidū: s₃ tepida aut nō veri frigoris. Cū ꝟo ꝟificatū fuerit ꝙ iā sit apostema: ⁊ vt ꝙ materia nō cesset aggregari: imo sit in fine principij ⁊

Empla-stra. principio augmēti: op₃ vt tu administres tūc emplastra facta de citonijs ⁊ aceto ⁊ aq̄ ro. q₂ sunt meliora. ⁊ de illis est vt terant̄ citonia cū farina ordei ⁊ aq̄ ro. ⁊ emplastrent̄: aut citonia decocta in aceto: ⁊ aq̄ ro. donec bis cocta sint: vel misceant̄ cū sandalis ⁊ oleo ro. Et ex illis est: vt decoquantur citonia cū vino odorifero ī q̄ sit stipticitas: ⁊ addat̄ eis virga pastoris vel plātago ⁊ sauich ordei: ⁊ ꝯforteī cū absinthio vel spica vel cipero ⁊ administret̄. Et q̄nq₃ fit ex citonijs decoctis cū absinthio. Et ex illis ē oleū de citonijs ⁊ mast. ⁊ silīa cū ꝑcesserit in augmēto. Tractionē aūt ⁊ deriuationē cōplebis cū fricationib⁹ fomētis mordacib⁹ vētosis in crurib⁹ costis brachijs anchis ⁊ dorso: necnō emplastris calefactiuis in eis applicatis ex flammula tapsia squilla cātaridib⁹ calce nō extincta ⁊ silibus factis. Cū ꝟo iā fuerit in fine augmēti a p̄ncipio stat⁹ addē p̄dictis masticem camomillā mellilotū fenugrecū semē lini ⁊ similia.

¶ Procedēte ꝟo statu cū iam tota fluxerit materia ad ei⁹ euacuationē flebotomabis basilicā dextrā: ⁊ si quidē resoluat̄ bene q̄dē: si aūt nō: studebis euacuare materiā in apostemate ꝯtentā ⁊ virulentā ⁊ resudatā ab eo. Et si q̄dē fuerit in gibbo cū diureticis q̄ sunt nota supra: si ꝟo ī sima cū soluētib⁹ ventrē ⁊ trahentibus ad intestina: qualia sunt q̄ docuit Gale. clysteria ꝓpue ex sale nitro ⁊ mellicrato que omī tpe cōpetūt: ⁊ ꝓpue lenitiua: vt naturā lenē teneāt: et materiā sime ad regionē ꝯuenientē sue expulsioni inclinēt vt viticam scabiosam mercurialē epithimū ⁊ polipodiū: et quecūq₃ moderate ducūt cōmiscēdo seu coquēdo cibarijs ⁊ ꝓpue ptisanā: ⁊ etiā fortiora illis: vt cortices nigri ellebori parū administrabis et magis cū fuerit in declinatione.

¶ Exterius ꝟo superpones cataplasmata ⁊ emplastra ex diaforeticis: qualia sunt eupatoriū camomilla mellilotū flores absinthij spica crocus casia lignea calamus aromaticus ⁊ alia cōsimilia debilia nō fortiora. cum induret apostema resoluēdo subtile ⁊ dimittēdo grossum naturā debilitent superflue resoluendo. Quare oportet stiptica illis fortibus cū expedit admisceri que virtutē detineāt et conseruēt robur ipius ⁊ sine acuitate ne mordicēt et cōmouendo materiam apostematis atq₃ reuma ꝓuocando apostema augmērēt.

¶ Qđ si apostema cholericū fuerit flebotomiā In chole-rico. minoratiuā ministrabis de basilica in principio cū ꝓpter naturā mēbri raro sit sine pctō sanguinis: deinde minorabis cholerā influentē ⁊ generatā cū administratione cholegogi ex aq̄ fructuū tamaridis melle casia māna aqua ordei ⁊ zuccaro violato: succo rosaꝝ ⁊ reubarbaro ⁊ aloe rectificato ⁊ silibus leuiter educētibus sine agitatione ⁊ cōfortātibus. Et clysteria ex lenitiuis si apostema fuerit in sima vel diuretica frigida nota si fuerit in gibbo: deinde calida gradatim ꝑueniēdo ad fortiora: ⁊ deinde apocrustica interius fortiora: qualia sunt coriandrū aq̄ melonis indi: ⁊ silr nenufaris alchechēgi iuiubaꝝ et aqua psilij et syrupo ꝑ cū endiuia cuscuta vel spica. Et exterius emplastrū ex predictis ⁊ epithimata cū camphora saudalis ⁊ lēticulis aq̄ actu frigidis parū et diaforetica debiliora vel mixta vel plura suis tēporib⁹ q̄lia sunt cuscute lacca absinthiū eupatoriū spica ⁊ silia ⁊ zuccarū: intus sumpta ⁊ exterius approximata per oēm modū simplicia ⁊ cōposita. Et si q̄dē totū resoluatur sana remanebit particula: si ꝟo nō: sed trāseat in dubelati ⁊ suppurationē ꝓpter materie dispositionē qđ ōndit ꝓlongatio ei⁹ vsq₃ in diē quadragesimū sine defectu fe. ⁊ doloris: vt dixit Hip. tūc op₃ vt maturationem ei⁹ ad statū perducas incolumē ꝙ studiū tuum exerceas ƀm regulas sex: quas supra in cura pleuresis dixim⁹: illuc ergo recurre ⁊ eas cū ꝓprijs medicinis ꝯpleas. Et l₃ que ibi dicta sunt epati nō sint ꝓpria: tñ scđa virtute ī his intētionibus cōplendis operationē habent ꝓpter ꝓpinquitatē. Sicut em̄ que frangūt lapidē in vesica frangūt et in renibus: ita que maturāt aperiūt ⁊ mundificant incarnant ⁊ cōsolidant in pleura illa agent in epate multomagis: sicut etiā aperitiua oppilationū splenis sunt aperitiua earū epatis. Aposte-ma epatis maturan-tia. Et ex medicinis appropriatis adiuuantibus in maturatione apostematis epatis sunt lac asininū cū zuccaro albo aut zuccarū almuscer: ⁊ sicut aq̄ de radicibus cū passis ficub⁹ dactylis: ⁊ alijs silibus cōibus ⁊ decoctio polij in ieiunio. Et ex illis sunt emplastra ex farina ordei calamēto cepe assato radice lilij farina fenugreci ⁊ radice altee. Et potus aq̄ mellis cū aqua ordei et de tarasacon sicco. ʒ. j. ⁊ cum lacte asine. Et ex medicinis iuuātibus ad eruptionē apostematis epatis appropriatis in quibus etiā cū subtiliatione est cōfortatio est scabiosa ⁊ succus ei⁹ Aposte-ma epatis rūpentia. nasturciū: ⁊ sic absinthiū crocus et spica radix peonie ⁊ radix alhasce ⁊ radix rubee ⁊ grana alfagredi ⁊ succus eupatorij ⁊ radix centaurce ⁊ oleū de neriden et oleū de arbore masticis ⁊ de lilio. Et ex illis est emplastrū de farina ordei baurach fimo colūbino calamentū glutine albotin ⁊ pice ⁊ similibus. Et ex illis est balneationis assiduatio: et dormire supra epar ⁊ exercitari et deambulare quantū possibile est.

¶ Facta eruptione op₃ vt administres mūdificātia ⁊ abstergētia ex parte declinatiōis materie. Et si quidē declinet ad vias intestinorū sanies dabis aquā mellis simplicē cū succo scabiose vel cuȝ diureticis si declinet ad vias vrine: s₃ op₃ vt diuretica nō sint fortia q̄ ledāt ⁊ vlcerent simul cū sanie meatus vrine: qđ si accidat tunc recti⁹ est vt sit aqua mellis decocta cū equalitate ⁊ permixta cū aliquo glutinatiuo pauco. s. amido ouo ⁊ oleo rosato. Et cibet̄ cū cādarusio ⁊ maluis. Et potet̄ cū aqua ordei cum gūma dragagāti. Cibi. ¶ Cū aūt fuerit mūdificatio facta perfecte: op₃ vt sumat in ieiunio incarnātia ⁊ ꝯglutinantia. Et ex proprijs est et sumatur thuris: sanguinis draconis añ. aur. j. seminis endiuie: semis apij: masticis añ. aur. s. Et su-

mar in potu cũ aqua mellis vel iuleb: ⁊ post illud cibet cũ stipticis vt cõfortetur. ¶ Qḋ si materia seu sanies erupta effundat ad spaciũ ventris: tunc necessariũ est vt incidatur cutis apud inguina: ⁊ discoperiat lacert⁹ adeo vt appareat siphac noiatus biteron: deinde fiat in eo foramẽ: ⁊ ponatur in eo canella per quã currat pus paulatim: deinde cũ emplastris appropriatis ꝯsolidabis ⁊ totũ hoc si p materiã nõ resoluat: qḋ plerũqꝫ fieri cõsueuit per ipam trahẽtem saniẽ per mediũ ossis. ¶ Tertiã rem principij cõplet debita sex rerũ non naturaliũ administratio. ¶ Et etiam quartã rem cõplent auxilia pura ⁊ diuersa ⁊ vnicuiqꝫ propria ẞm pluralitatẽ ⁊ diuersitatẽ accidẽtiũ que dicta sunt ⁊ aliorũ que dicta sunt ẞm modũ supra in cura apostematis stomachi declaratũ: illuc ergo redi.

In apate phlegmatico vł cholerico.

¶ Qḋ si apostema frigidũ fuerit ⁊ phlegmaticũ vel melancholicũ: qḋ est raro: ecõtra in pluribus est ꝓcedendũ: primo eñ facta flebotomia de basilica ꝓpter cãm iam dictã in minori quãtitate tãqꝫ ĩ precedẽti. Et loco cholegogi administrabis phlegmagoga in via minoris cause leuia: vt est aqua albulet: gelenialbin vel ⁊ melagogũ: vt aqua sene boraginis et buglosse ⁊ polipodiũ. ¶ Et prius clysteria ex abstergentibus ⁊ aperiẽtib⁹ mixta cũ aromatib⁹ in principio simplicia et cõposita q̃ supra dicta sunt in cura oppilatiõis. Et ex proprijs est oleum de cherua et de geseminis qḋ de zambrica nuncupat et sambucinũ. Et ex emplastris ꝓprijs meli⁹ est emplastrũ stomatichũ seu cerotũ stomatichũ Ga. ⁊ ꝺ seminibus. Et ex electuarijs diacurcuma dialacca ⁊ similia et trocis. de spica et fistici sunt magni iuuamẽti. Et syrupus de seminib⁹ cũ camedreos polipodio et sı̃libus. Et diatoretica fortia illis mixta vel pura tẽporib⁹ suis: q̃lia sunt q̃ superius dicta sunt. ¶ Qḋ si ꝑueniat ad scliroſim qḋ est plurimũ propter indispositionẽ materie ad resolutionẽ et excessum diaforeticoꝝ ⁊ malitiã regiminis: tũc si ꝯfirmatũ sit ⁊ quietũ non curat. Si ꝟo fuerit in principio sui curat. Et qñqꝫ ꝑdurat cũ vita: ⁊ qñqꝫ transit in hydropẽ ẞm Gale. Et si sequit fluxus morit.

Apostematuꝫ frigidoꝝ cura est due res.

¶ Cura apostematũ frigidorum est due res: vt supra in cura stomachi dictũ est. s. mollificare ⁊ resoluere: quas cõplere opꝫ cũ his que dicta sunt ibi: ⁊ cũ ꝓprijs epati que hic dicent simplicib⁹ et cõpositis intus ⁊ extra approximatis. Simplices ad has intentiones sunt grana pini maioris medulle ⁊ adipes tẽperate calide semẽ lini fenugrecũ altea: gluten albotin ⁊ potus apozimatis costi ⁊ eupatorij fenugreci ⁊ passularũ: ⁊ oleũ amigdalarũ dulciũ ⁊ de nucibus recẽtibus. Et ex eis que valde ꝯferũt ad resolutionẽ postqꝫ tres regulas attendisti in ea: quarꝫ prima est vt aperias cũ subtilibus reb⁹: vt virtus resoluentiũ ⁊ mũdificatiũ subintret. Scḋa est vt pmittas calefaciẽtia subtiliãtia ⁊ incidẽtia humorẽ grossum ⁊ frigidũ atqꝫ viscosum q̃ est materia eius. Tertia est: vt pmittas mollificãtia: vel admisceas ea cũ eis: vt est somn⁹ sup lat⁹ dextrũ.

Regule tres. Prima. Secũda. Tertia.

Et costus est vehementis iuuamẽti cũ ex eo sumit in potu a. ℥. ß. vsqꝫ ad aur. j. cũ aq̃ mellis aut vino. Et qñqꝫ cõfert sumere in potu oleũ costinũ: aut de neriden: de cherua: aut de balsamo cum aqua decoctionis rute ⁊ aceti: ⁊ sit q̃titas olei de neriden. ℥. iiij. ⁊ administret p hebdomadã ⁊ ꝯfert maxime. Ex illis est semẽ agni casti in syrupo de eupatorio: ⁊ de arnoglossa sicca cũ aqua feniculi: apij endiuie. Et decoctio lupinoꝝ cum spica aromatica: ⁊ amigdalis ama. in vino. Et bacce lauri: ⁊ radix fu. ⁊ cicer nigrũ et poliũ ⁊ camedreos ⁊ porrũ. Et ex cõpositis ꝯfectionib⁹ cõferẽtib⁹ ad illud est diacurcuma athanasia tyriaca diatesseron dialacca diacostũ et sagena. Et ex trociscis trocisci de spica. Et ex emplastris bonis ad illud est emplastrũ de melliloto in antidotario dictũ: aut de diamoron decocto cũ vino põtico aut spica ⁊ oleo de fisticis: ⁊ de prassio: ⁊ de aneto decocto. Et ex cerot̃ cerotũ hyssopi ⁊ diapẽte. Et ex medicinis bonis est ẞm Gale. vt ponant supra mẽbrũ ventose calefacte sine scarificatiõe: deinde administrent medicine fortiores in subtiliatiõe ⁊ resolutiõe: ⁊ fac adherere ea loco q̃ sunt sicut nitrũ ⁊ sulphur citrinũ p hebdomadã vel mediã: deĩde administra epithimata cũ sinapi singulis. x. dieb⁹: postea fac vomere egrũ cum raphano. Qḋ si inobediẽs fuerit apostema: administra elleborũ album. Et qñqꝫ deuenit ad cancrũ: ⁊ nõ est spes ĩ eo. Inquit eñ Hip. quibuscunqꝫ cãcri abscõditi fiunt non curari est melius: curati eñ citus pereunt: non curati longius tẽpus perficiũt.

6. Apho. 38.

¶ Capitulum. viij. de apostemate meseraicarum et lacertorum ventris ⁊ cura eius.

Et cum apostema fuerit in meseraicis: cura est cura apostematis cõcauitatis epatis. Et cum apostema est ĩ lacertis almirach: curat cũ apocrusticis ⁊ resoluẽtibus fortioribus: qm̃ in tentio q̃ sumit a particula in illis est nulla vel modica in epate magna. Quapropter opꝫ ꝗ repercutias in epate: ⁊ resoluas cautius ⁊ cum minori audacia q̃ in illis. Composite sunt medicine que ex predictis cõponunt ad vnãquãqꝫ intentionẽ proprijs que sequunt. ¶ Descriptio emplastri resoluẽtis apostema ta epatis laudabile ⁊ expertum. ℞. storacis cere. añ. danich. iiij. olei de arbore masti. olei ro. añ. danich. iiij. vini cotilas. ij. ß. liq̃ fiat cera ⁊ oleũ: ⁊ misceat cum eis.

Emplr̃ resoluens apostema ta dura epatis.

¶ Aliud ad idẽ. ℞. lilij amomi folij añ. danich. j. storacis cere. ana. danich. j. olei de arbore masti. q̃tũ necesse est.

Aliud ad idem.

¶ Aliud. ℞. aloes. ℥. iij. masti. ℥. j. camomille ⁊ melliloti añ. ℥. vj. olei de lilio q̃tũ sufficit.

Aliud ad idem.

¶ Aliud resolutiuũ ⁊ ꝯfortatiuũ. ℞. croci. ℥. ij. bdellij. ℥. vij. fordes vsceoli. ℥. iiij. amomi spice romane: carpobalsami. añ. ℥. vj. olei de lilio q̃tũ sufficit.

Aliud emplastrũ resolutiuũ.

¶ Aliud resolutiuũ ⁊ ꝓpue ei qḋ induratiõi est ꝓximũ ⁊ ꝯfert in dolorib⁹ splenis ⁊ renũ. ℞. squille assate lilij celestis asari dauci seminis apij anisi spice aromatice casie castorei calamẽti mõtani ⁊ fluuialis ciminí acori piretri piperis lon. nucis musc. amomi apij euphorbij seminis altee sticados polij siseleos seminis rute se. feni. corticũ radicis cappari. aristo. ro. cinamomi grossi zinzi. baccaꝝ lauri seminis iusquiami albi: costi ameos seminis carui oĩm añ. partẽ vnã. Cõficiant cum melle dispumato: ⁊ applicet postqꝫ applicatũ fuerit sufficienter emplastrũ de mucillaginib⁹.

Medicamen aliud ad idem.

¶ Medicamẽ aliud factũ ex allijs cãpestribus. ℞. allioꝝ gẽtiane albe eupatorij costi aristo. chelsin siseleos piperis lõgi añ. danich. iiij. semis apij: asari meu. fu. nucis musc. ameos aniuden nigre añ. danich. xv. castorei ⁊ aq̃ ro. añ. danich. xij. soluant oia ista cũ vino ⁊ allia terant ⁊ misceant cũ melle ⁊ approximent in modũ cataplasmatis. ¶ Inquit Isaac. si apostema fuerit ex percussione vel casu vel collisione precedẽte flebotomia: dent reubarbari. ℥. ij. cũ vino vel sero caprino. Et rubee. ℥. j. cum vino ⁊ aristo. ro. ℥. j. cũ aqua calida. Et si infirmus patiatur in epate calorẽ: damus balaustiã: bolũ armenũ cum aqua arnoglosse vel succo solatri.

Puluis ad ꝑcussionẽ epatis vtilis.

¶ Puluis valẽs ad percussionẽ epatis ⁊ casum. ℞. balaustiarũ violaꝝ myrte boli amidi añ. ℥. iij. sanguinis draconis: lacce añ. ℥. j. ß. dosis. ℥. j. cũ apozimate de rosis masti. ⁊ arnoglosse.

Medicamẽ ad idẽ.

¶ Medicamẽ asclepiadis factũ cũ melle: ipm̃ nãqꝫ expertũ est cõferre ꝓpter illud qḋ in ipso est de speciebus medicinarũ valentiũ ad illud ẞm cõditiões suas quas dixim⁹. ℞. camepitheos ⁊ prassij: seminis apij montani gentiane: seminis agni casti fellis visi seminis cucumeris scolopendrie: radicis opponaci amiloꝛuꝫ litij rubee seminis caulis aristo. piperis spice inde costi. semis apij hortolani ⁊ eruce herbe iudaice polij apij eupatorij granoꝝ iuniptañ. ptes eq̃les: terãtur ⁊ ꝯficiant cũ melle: dosis pondus auellane cum vino.

¶ Capitulum. ix. de inflatione epatis.

Inflationis epatis modũ cãm et locũ habuisti in precedenti cap. Et gñaliter causas ⁊ signa ei⁹ atqꝫ curã ex dictis supra in cura inflatiõis stomachi poteris cõprehendere: illuc ergo recurre: et cũ ꝓprijs intentionẽ cõplentib⁹ operare que tibi enarrata sunt superius. Et si quidẽ fuerit in simo: cum clysteribus cibis et potibus operare magis. Si ꝟo in gibbo: cũ diuerticis intus et cataplasmatibus exterius magis. Si in vtraqꝫ parte cum vtrisqꝫ et fe. superueniens est cura vtriusqꝫ cum consumat inflatiõis causam.

¶ Capitulum. x. de dolore epatis ⁊ hypocundrioꝛũ.

Inquit Hip. qbuscũqꝫ dolor fit circa hypocũ. sine phlegmone feb. his supueniẽs soluit dolorem qui est accidẽs actionis lese ipius sequẽs predictas egritudines ei⁹. Et est grauatiuus: sed non fit vehemens: nisi cum apostemate calido aut ventositate: ⁊ similatur dolori hypocundrioꝛum: differt tamen ab illo: vt superius dictũ est. Qui cum fuerit in hipocundrijs quãdoqꝫ ex proprijs quãdoqꝫ ex cõmunitate epatis cum est in dextro: qñqꝫ ex cõitate splenis cũ est in sinistro: qñqꝫ cõmunitate diafragmatis: ⁊ est in vtroqꝫ: ⁊ qñqꝫ

6. Apho. 4.

et qñq3 cõitate ad costas apostemata s i lacertis: ꝛ qñq3 cõmunitate toti⁹: vt cũ accidit in febrib⁹ ꝛ cũ tẽsiõe multiplicat in pestilẽtialib⁹. ꝛ qñq3 accidit ꝓpter apostemata intrinseca alia: ꝛ qñq3 accidit in crisib⁹ cũ materia tẽdat ad inferiora vt egrediat per ea. Et qñq3 accidit etiã ꝓpter tensiones spasmosas sequẽtes malitiã cõplexiõis. Causas ꝛ signa ei⁹ locũ ꝛ curã ex iã dictis in hac summa ꝛ supra ĩ dolore stomachi poteris cõprehẽdere: illuc ergo recurre: ꝛ canones illos istuc reducas ꝛ cõpleas cũ administratiõe ꝓpriarũ medicinarũ epati q̃ superi⁹ hic sunt narrata naturã epatis in oĩb⁹ attẽdẽdo. Et ex medicinis specialibus in dolore epatis in qb⁹ fiducia est habẽda sunt simplices ꝛ cõposite. Ex simplicib⁹ ꝟo est absinthiũ emplastratũ cũ oleo de alchãna: vel decoctũ in oleo simplici ẜm Gal. ꝛ cũ oleo camomillino i hypocũdriis. Trocisci de reubar. cũ descriptiõib⁹ ꝑdictis diuersis in antidotario nr̃o. Cõfectio de reubarba. ꝛ diacucurma. Cõfectio meu. solutiua de cordumeni ꝛ de cesare athanasia minor. Et ꝯfectio Asclepiadis dicta supra. Et ex expertis est succi folioꝝ ꝑsici. ℥. ij. cũ syrupo acetoso: aut decoctio eorũ cũ reubar. ʒ. ß. croci. ℈. j. et seminis apij ꝛ feni. añ. ʒ. ß. Et Gal. vidit ĩ somno qꝺ flebotomia arterie inter pollicẽ ꝛ indicẽ existẽtis curat dolorem eius. ¶ Cõfectio medicamĩs ad dolorẽ epatis expti. ℞. ros. ʒ. iiij. spice mast. añ. ʒ. ij. succi eupatorij absinthij lacce. reubarba. croci superiorũ corticum squinãti rubee tinctorum asari triũ seminũ xiloales crudi añ. ʒ. j. xilobal. ʒ. ß. ¶ Confectio medicaminis ad dolorem cum solutione vẽtris. ℞. fecis vini decocti lacce spice reubarb. añ. aur. j. scorie ferri. ʒ. viij. bibãtur de eis pulueriżatis permixtis. ʒ. ij. cum. ℥. ij. aque coriãdri. Et ex emplastris est emplastrũ de cordumeni de melliloto de euforbio ꝛ similia sunt meliora. Et regimẽ ꝛ dieta sunt extenuatiua. Cõfectio trociscorũ Azensis frigidorũ ad dolorẽ epatis. ℞. foliorum mezereon tritoꝝ agarici myro. citrinoꝝ serapini. añ. ʒ. v. ireos. ʒ. iij. succi eupatorij spice añ. aur. ij. Conficiãtur cũ melle. dosis a. ʒ. iij. vsq3 ad. iiij. ¶ Cõfectio trocis. Azẽsis calidorum ad dolorẽ epatis fortem. ℞. mezereon calcecacumenõ: stercoris columbini añ. equaliter ꝛ quarta pars harũ euforbij. Cõficiãtur cum iuleb. dosis. ʒ. ij. ß. Aut cum syrupo violato informẽtur pilule de quibus in potu tribuant cum aqua passularũ de corasceni. Sitq3 cibus ei⁹ esca aut cibus cum sumach aut acetũ cũ oleo: aut syrup⁹ acetosus. ¶ Confectio ad dolorẽ epatis calidum. ℞. azen. sic. ʒ. v. seminis citri endiuie portulace feni. añ. ʒ. ij. ß. succi liquiritie ʒ. j. ß. rosarũ. ʒ. j. fiãt trocisci cũ aqua ro. ꝛ dentur in potu cũ syrupo acetoso aq̃ endiuie ꝛ aq̃ solatri vel absinthij. ¶ Secrapio. confectio pilularũ de eupatorio ad dolorem epatis ꝛ ictericiam ꝛ fe. iuuatiuarũ. ℞. aloes succi eupatorij myro. citrinoꝝ añ. partes equales: cõfice cũ aqua apij. ¶ Jude⁹ quando ex grossa vẽtositate fuerit dolor epatis intrare tinã decoctionis absinthij floruz camomille ꝛ squinanti est vtile valde si fe. ꝛ apostema nõ adsint. Et ex ꝓpriis ad idẽ spõgia infusa in aqua. decoctiõis absinthij eupatorij squinanti anisi acori ꝛ spice. Et emplastrũ ex absinthio ꝛ oleo ro. in principio ꝛ ꝓpꝛie vbi timet apostema ꝛ in principio cum ceroto facto ex eo ꝛ oleo de alchanna vel stercore caprarũ montanarum ꝛ oleo facto emplastro ẜm Aboali.

Medicamen expertũ ad dolorẽ epatis. Confectio ad idem.

Confectio medicaminis ad dolorem epatis cũ solutione ventris.

Trocisci ad dolores epatis.

Alij trocisci calidi ad dolorẽ epatis fortem.

Confectio ad dolores epatis calidum.

Pilule de eupatorio ad dolores epat. ꝛ ictericiam.

¶ Cap. xj. de debilitate epatis.

Ebilitas epatis est lesio virtutis ꝛ actiõis naturalis ipsi⁹: sicut dolor est lesio ꝟtutis ꝛ actionis ei⁹ sensibilis. Simplr autẽ ꝛ specialr sumi põt: ꝛ qꝺ fit vtroq3 mõ sumpta: ꝛ cause ei⁹ que sint extrinsece ꝛ intrinsece: et q̃ ꝓpꝛie sunt ei et ex cõitate aliorum membrorũ vicinorũ: vt fellis ꝛ splenis: ꝛ remotoꝝ: vt stomachi intestinorũ renum vesice ꝛ spiritualiũ: vt cordis pulmonis: ꝛ diafragmatis ꝛ animaliuz vt cerebri ꝛ toti⁹ corporis: vt in febricitãtibus ꝛ algorãtis et resolutis corporib⁹: ꝛ etiã membris currentibus ex eis ad ipsum ex quib⁹ maxime ꝛ plurimuz cõtingat ex causis supra capitulo de debilitate stõachi habes: ꝛ spãliter sumpta poteris colligere ex gñali. ¶ Sed signa ipsius habes sumpta: vel simul necnon ꝛ causarũ eius in speciali prout ea variat ipsi⁹ natura a natura stomachi diuersa iuestigãdo. sic vnicuiq3 applicabis. Nam si quidẽ debilitatem epatis quis absolute: ꝛ simpliciter patiatur: quẽ Gal. epaticũ appellauit: signa erũt mutata qualitas ad citrinũ vel albedinem vel viriditatẽ: ꝛ qñq3 ad fuscidiitatem ꝑut supra in signis cõplexionũ stomachi: ꝛ epatis fuit dictũ. Cũ em̃ color corporis ex rubeo: ꝛ albo fuerit admixt⁹ sanitatẽ ei⁹ significat. Et excuntia. s. vrine ꝛ egestio mutata ẜm plurimũ propter illud qꝺ supra dictũ est a naturali i colore citrino vel pallido rubeo vel glauco in substãtia subtili grossa: et aq̃sa ꝛ sedimĩe mlto vel pauco ẜ3 diuersitatẽ facictis cause: ꝛ etiã actio lesa: nã plurimos eoꝝ qui debilitatẽ hñt in suo epate cõcomitatur: ꝛ ꝓpꝛie cũ penetat cibus dolor leuis extẽsus vsq3 ad crura. ¶ Si ꝟo debilitatẽ patiaẜ spãlr: et pncipalr digestionis ipsi⁹: signa erũt qm̃ sanguis egrediẽs in flebotomia erit aquosus: qm̃ mẽbris nõ vtitur: nec assimilaẜ: quare inflãmaẜ: ꝛ ꝓpꝛie facies ꝛ oculi. Etiã vrina et egestio ẜm plurimũ est sicut lotura carnis: qm̃ nõ separaẜ aquositas a sanguie: sed trãsit sanguis cũ ea vel subtile ei⁹ nisi illud ex debilitate retẽtiue sit: q̃ tãdiu nõ retinuit donec digestiua perfecte cibũ in sanguinẽ alteraret. Et signa debilitatis digestionis qñ est principalis: et qñ est ex pctõ administratũ supra de debilitate stomachi habuisti: aut q2 generatũ sanguinẽ totũ cõtinere nõ põt: ẜ3 pars aliqua egredit nõ retenta cũ vrina vel egestione: vñ sequitur sicut dixit Gal. flux⁹ sanguinis: et ꝓpꝛie vrina sanguinea. ¶ Inquit Abo. ꝛ est ꝑterea cũ egritudinibus acutis sanguinea vrina: sicut sanguis ipse emittiẜ apertiõe vene in ea nõ existẽte: significat repletionẽ sanguinis supfluã: ꝛ talis fluxus lõgus in ꝓcessu nõ mutaẜ: ꝛ fit in habẽre complexionem calidã cholericus virulent⁹ deinde sicut fex: et sicut sanguis nigrefactus adustus: ꝛ in habẽte cõplexionẽ frigidã fit sicut nigrescens ꝯgelatus differẽs ab adusto in multitudĩe opacitate: ꝛ obscuritate nigredinis ꝛ doloris priuatiõe: ꝛ ꝑueniũt ambo siẜ ad fluxũ diuersoꝝ coloꝝ i fine: ꝛ illꝺ oñdit ꝙ digestio sit mutata ad corruptõez. ¶ Qꝺ si egestio fuerit alba ꝛ vrina ꝓpꝛie alba trãslucens erit signũ ꝙ ei⁹ digestio oĩmode sit ablata: vñ ꝺbilitas corpis sequiẜ multa: nec erũt signa supfluitatis cũ nõ supfluere possit: vt supra de debilitate stõachi est oñsum. ¶ Debilitatẽ aũt attractiue spãlr et pncipalr significat egestio chilosa nisi sit ꝓpter oppilationẽ meseraicaꝝ cui⁹ signũ distinctiũ est: qm̃ in oppilatione eaꝝ citi⁹ egrediẜ chilosa egestio: et est grossior ꝓpter subtile chili: qꝺ tractum fuit ad cpar grosso nequeũte penetrare: ꝛ est minoris q̃titatis ꝓpter hoc. Et qñ cũ hoc fuerit vrina tincta: significat ꝙ nocumẽtum est in attractiua tm̃: non in digestiua: vrina em̃ est magis significatiua debilitatis digestiue: egestio aũt magis attractiue. Et certificat debilitatẽ digestiue debilitas corporis: debilitatẽ ꝟo retẽtiue ipsi⁹ spãliter: et ꝓpꝛie significat ꝙ ab epate festinat expulsio cibi: qm̃ ad debilitatẽ vni⁹ sequiẜ fortitudo alteri⁹ ꝛ ecõuerso: vt ait Gal. Quo expulso anteqũ fiat humoꝝ gñatio sequiẜ supfluitatem trium minoratio nõ tm̃ humoꝝ: ꝛ etiam vrine ꝛ tincture eius: ꝛ etiã tinctura egestionis minoraẜ: qm̃ cholera non generatur q̃ tingat vtruq3 ꝛ minoratur etiã necessitas surgẽdi ad sellaz cuz cholera nõ trãsmittaẜ ad intestina q̃re ꝑducit: qñq3 ad colicã: ꝛ melancholia cũ non genereẜ ad splenẽ nõ trãsmittitur: nec ad os stomachi vt excitet appetitũ: quare minoraẜ. Et apparent signa debilitatis digestiue ex debilitate ipi⁹: ꝛ sunt q2 nutrimẽtũ ꝑueniẽs ad mẽbra est illaudabile imperfecte digestũ: ꝛ aquosum quare nõ bñ vnitur nec cõuertiẜ in mẽbra: sed supfluens in eis causaẜ inflationẽ cum mollitie ꝛ calore subalbido. Et qñq3 ꝑducit ad hydropisiz. Sed signa causaruz debilitatis absolute: ꝛ specialiter sumpte extrinsecarum ꝛ intrinsecarum ꝛ ꝓpꝛiarũ: ꝛ ex cõmunitate existentium ex signis ꝑdictaꝝ causarũ ei⁹ cognoscere poteris: necnõ ꝛ curaz. ¶ Cura ergo intuere illic: ꝛ illa reducas in hũc locum: ꝛ prout oportet curã cũ ꝓpꝛiis operare ꝑdictis simplicibus: ꝛ cõpositis: ꝛ que hic subiungemus cum auxilio Jesu xp̃i oĩpotẽtis: cui⁹ nomẽ sit per infinita secula bñdictũ. ¶ Medicamen bonũ ad debilitatẽ epatis. Abo. ℞. lacce ablute: aristologie aloes añ. ʒ. ij. succi eupatorij. seminis feni. ꝛ attriplicis añ. ʒ. v. absinthij romani. ʒ. vij. seminis endiuie: ꝛ aneti añ. ʒ. v. se. apij. ʒ. iij. fiãt ex eis trocisci: aut suffuẜ. ¶ Aliud medicamen Gal. ex ꝑtũ. ℞. passularũ enucleatarum aur. xv. croci aur. j et ß. calamiaro. aur. ij. bdellij iudaici. ʒ. ij. ß. cinamomi aur. j. casie: aur. ß. spice aur. iij. sq̃nãti aur. ij. ß. myrrhe aur. iiij. gũmi albotiaur. iiij. darsesahan aur. ij. mellis aur. xvj. vini quãtũ suffi-

Epatis sani signa.

Debilitatẽ attractiue significantia.

Medicamẽ ad debilitatem epatis.

cit. Et q̄nq; imponit̄ in ipso opiū: ⁊ semē iusquiami cū associata est debilitas caliditati: ⁊ ꝓpter hoc filonium ꝯuenit. Et extimauit Gal. ꝙ hoc medicamē est ex ꝯueniētib⁹ ei cū suis ꝓprietatib⁹.

Euaporatio bona ad idem.

¶ Euaporatio cōferens valde. ℞. cinamomi: casie: an̄. ʒ. ß. spice. ℥. i. substātie absinthij eupatorij an̄. ℥. v. buliāt ī vino odorifero stiptico: ī quo sint cōmixte tortelle: ⁊ addat̄ olei de neridē. ʒ. i. ⁊ īfusa lana fiat euaporatio: si debilitas ex cā fuerit frigida.

Alia ad idem cū fit ex calida causa.

¶ Si ꝟo ex cal'a fiat hoc. ℞. endiuie cū radicib⁹. M. i. sandali vtriusq; spodij an̄. ℥. ij. cuscute floꝝ absinthij an̄. ℥. vi. buliāt ī aq̄ ro. cū succo granatoꝝ muzoꝝ: vl' paꝝ aceti: ⁊ p̄dicto mō fiat euaporatio.

¶ Emplastrū bonū ad idē in cā calida. ℞. rosa. p̄putioꝝ vitis albe cimaꝝ rubi an̄. M. i. violaꝝ. ʒ. ß. spodij: sandali. ēdiuie. floꝝ squinãti an̄. ℥. ij. ⁊ ꝯfice cū oleo ro. ⁊ cera.

empla. ad idem.

¶ Empl'm bonū ī cā frigida. ℞. ciper. masticis: spice: thuris: gallie: nucis cipressi an̄. ʒ. ß. cimarū squinãti: anisi: feniculi: apij semis: an̄. ʒ. iij. musci. ℥. i. aceti. ʒ. i. suc. eupatorij. ʒ. ij. olei de reubar. et cere q̄d sufficit: et q̄nq; additur aloes.

¶ Inq̄t Abo. cū vides imp̄ssionē debilitatis epatis ꝑuenietē ad digestionē: ꝯforta cū his ī q̄b⁹ est stipticitas: ⁊ caliditas cū mēsura: ⁊ aromaticitas. Et si ī eis maturatio sit: sicut sūt medicine cōposite ex his: vt spica foliū: nux mus. coriādrū vel cardamomū: mastix: calam⁹ aro. ciperi: ⁊ sil'ia. Et si fuerit ꝑueniēs ad retētiuā: adde in stipticitate: ⁊ minue de calefactiōe: aut ꝯforta hmōi medicinas cū medicinis cōpositis ei: cū īfrigidatiōe: sicut sūt balaustie rose hypoq̄stidos: ⁊ sil'es. Et si ꝑuenerit ad attractiuā: cōforta cū eis in q̄b⁹ est ꝑua stipticitas ea mēsura q̄ cōseruet virtutē epatis: ⁊ sit in eis caliditas: ⁊ aromaticitas q̄ ex p̄dictis eligere debes simplices: ⁊ cōpositas ꝑm modū approximatas studēdo ī aptiōe oppilationū. Et si ꝑuenerit ad expulsiuā ꝯfortabis cū calefaciētib⁹ aromaticis: ⁊ humectātib⁹. Et calefac renes: splenē ⁊ viscera: ⁊ aperi oppilatiōes: his p̄dictis medicinis obuiabis malitie cōplexionis a q̄ plurimū debilitas absoluta: et spālis ꝑuenit. Et q̄r ex oī malitia cōplexiōis ꝑuenire poterit studebis ipsam cognitā cū p̄dictis alterare: ⁊ cū dieta extenuatiua vl' resūptiua sibi: ꝓ utroq; ⁊ vbi ꝓspera īuenies: si Christ⁹ voluerit.

Electuarium ad debilitatem epatis.

¶ Gal. electuariū valēs ad debilitatē epatis mūdificat canales ei⁹: ⁊ fellis: subtiliat hūores: ꝓuocat vrinā: ꝯfortat epar cōfortatiōe magna. ℞. ligni aloes rosarū: spice nardi: cinamomi an̄. ℥. ij. lacce: reubar. gariofi. an̄. ℥. ß. asari: ani. maiorane: masticis: granoꝝ balsami an̄. ℥. iij. fu. meu. squinanti spodij an̄. ℥. i. camepitheos: cuscute an̄. ℥. i. ß. Cōficiātur cū aq̄ syrupo d̄ ligno alo. aq̄ ro. ⁊ zucca. dosis a. ℥. i. vsq; ad. ij.

¶ Capitulum. xij. de cacesia: ⁊ est qualitas mutata.

Cacesia quid.

Cacesia ꝑm Arist. gn̄al'r sumpta est mala corporis dispō quā sequit̄ egritudo. Spāliter aūt est mutata qualitas seu habitudo corporis antecedens hydropisiz. Cui⁹ cā mediata est debilitas epatis: ⁊ ꝓprie digestiue eius cui⁹ causas immediate premisimus. Cū eñ debilitat̄ ipsi⁹ digestiua sanguinis gn̄atio fit phlegmatici ⁊ aquosi: cū digestio ꝑm Gale. inspissando ꝓcedat: qui mēbris nō vnitur: vt ait Gal. q̄re remanet in facie ipsoꝝ ⁊ sup̄fluens habitudinē ipsoꝝ immediate naturalē ꝑmutat alterat ⁊ inflat: ⁊ tūc d̄i cacesia. Et cū superfluit ita ꝙ phlegma vel aq̄ adeo vincat in sanguine ꝙ natura segregare nequeat: sed trāseat cū sanguie ad mēbra: ⁊ in eoꝝ vacuitatib⁹ aggreget̄: sequitur hydropisis differēs a cacesia in q̄to eius q̄d est ex toto genere p̄ter naturā.

Signa.

¶ Et cognoscit̄ ex ꝑmutatione coloris corporis: ⁊ faciei ad albedinē ⁊ citrinitatē: ⁊ ap̄pet inflatio in palpebris: ⁊ extremitatib⁹ manuū ⁊ pedū: ⁊ q̄nq; spargit̄ in totū corpus ita vt fiat sicut massa: in qua ip̄ressiones dimittūt vestigia ⁊ cōcauitates. Et q̄nq; appetitus multiplicat̄ ꝓpter phlegmatis acrism ultiplicationē ex debilitate digestionis. Et q̄nq; debilitat̄ appetitus: ⁊ crescit sitis cū digestio corrūpitur in ꝓcessu: ⁊ serose: ⁊ nitrose sup̄fluitates veniunt ad stomachū: ⁊ accidūt tūc vigilie: ⁊ in cōmissuris ⁊ gingiuis caliditas: pruritus ꝓpter vaporē corruptū ascēdentē: ⁊ minorat̄ vrina ⁊ sudor: et multiplicat̄ vētositas ex qua accidit inflatio in mirach: ⁊ descēdit: ⁊ inflatur bursa testiculoꝝ: ⁊ cū accidit in eoꝝ corporib⁹ vlcus fit difficilis ꝯsolidationis ꝓpter cōplexionis corruptionē ⁊ humiditatis abūdātiam.

Cura cacesie est due res.

¶ Cura cacesie est due res. Una est epatis ꝯfortatio ⁊ digestiue eius ꝓprie: necnō ⁊ alioꝝ. s. stomachi et mēbroꝝ vt materie nō generātur. Alia est exiccatio generate humiditatis multiplicate in sanguie. ¶ Primā rē complēt que in precedēti cap̄. habuisti: ⁊ in cura debilitatis stomachi ⁊ digestiue ei⁹: illa ergo per te videas. ¶ Secūdam rem cōplebis cuz his que in cura male cōplexiōis stomachi humide meri ⁊ epatis dixim⁹: ⁊ special'r ⁊ ꝓprie cū euacuationibus humiditatū per oēm regionē cōuenientem ei: puta per secessuz: ⁊ hoc cū clysteribus ⁊ abstersiuis cū aperitiuis subtiliātibus ⁊ incidētibus: ⁊ cōfortātib⁹ et soluētib⁹ in principio cū facilitate. Deinde cū fortioribus que sunt ex predictis nota cū pharmacijs ⁊ ꝓprie ex hiera Gal' factis si caliditas fuerit mixta: vel cū hieris magnis scz coloquintide ꝓpter phlegma: ⁊ hieralogodiū: ruffina ⁊ alijs. Mūdificāt eñ hec sanguinē ⁊ mēbra predicta a superfluitatib⁹ absq; hūiditatib⁹ inanitis.

De flebotomia.

¶ Flebotomia aūt in hoc locū non habet: nisi raro: scz cū debilitas fuerit ex repletiōe sanguinis: vel retētione: ⁊ proprie mēstrualis in mulierib⁹: ⁊ emorroidalis in viris: ⁊ tūc in principio locū hz anteq; debilitas crescat: ⁊ in pauca quātitate: ⁊ dispartita: donec cōpleatur indigētia: ⁊ virt⁹ meli⁹ toleret: ⁊ cū vomitu ꝓuocatio cū his que materiā respiciūt ꝓpriā: q̄ sup̄i⁹ ī cura stomachi dicta sunt. Et cū ꝓuocātib⁹ vrinā hic supra ī cura oppilatiōis ⁊ apostematis epatis dictis: ⁊ sudorē ꝓuocātib⁹: vt sunt vnctiōes potiōes: ⁊ balnea naturalia thermaꝝ ⁊ artificialia sicca nō humida: fricatiōes et exercitia supra ī cura stōachi dicta: ⁊ cū regimie exiccatiuo in oīb⁹ nō naturalib⁹ reb⁹ sup̄i⁹ declarato: q̄ oīa infra ī cura hydropisis seriose specificata subiūgem⁹ duce Christo.

¶ Capitulum. xiij. de hydropisi.

Uarie hydropisis notificationes.

Hydropisis vario modo notificatur: a Joānitio enīz q̄d sit mala cōplexio humida materialis: ab Abo. apostema aquosuz: vel egritudo male cōpositiōis in quātitate superfluitatis magnitudinis mēbroruz: a Gale. q̄d est dispō: vel mala qualitas seu habitudo corporis sequēs peccatū digestionis ⁊ vniōis actus nutritiue virtutis: nec mirū: cū ꝑm eū nihil mirandū: eadē signa tres habere rōnes in differētibus habitudinis: ⁊ sana ⁊ egra ⁊ neutra dici: sil'r eandez egritudinē diuersis cōsiderationibus in diuersis generib⁹ egritudinū: ⁊ diuersis preter naturā rebus reponi non est mirabile.

Hydropisis species tres.

Cuiuscūq; aūt generis sit tres sunt eius species. s. asclites hyposarca: ⁊ tympanites: hyposarca vero anasarca ⁊ leucoflantia synonima sunt speciei scd̄e. Eius aūt cā duplex est cōis ⁊ ꝓpria vniuscuiq; speciei. Cōis est quintuplex naturalis localis efficiēs formalis ⁊ finalis.

Cause cōmunes.

Materialis est materia frigida de genere phlegmatis aquosa vl' vētosa. Localis est vacuū vētris inter zirbum ⁊ siphac in quo materia p̄dicta colligit̄ aut spongiositas mēbroꝝ corporis vniuersi. Efficiēs est triplex cōiūcta antecedēs ⁊ primitiua. Cōiūcta est duplex: vere ⁊ quasi vere ꝯiūcta est materia ipsa frigida mēbra alterās: ⁊ in tumorē eleuās: quasi cōiuncta ⁊ debilitas epatis: ⁊ digestionis ei⁹ cōtinue istā materiā regenerās: dicēte Gal. oīs hydropisis causa propter infortuniū sanguificatiōis est fiēs. Antecedēs est mala dispositio epatis ⁊ alioꝝ mēbrorū digestionis de genere male cōplexionis pure: vel humoralis ex se: vel vicinitate: solutio ꝯtinui ⁊ apostema habens efficere nocumētū in digestione. Primitiua est oīs cā exterior nocumētū ī digestione ip̄rimēs: ⁊ debilitatē maiorē q̄ in cacesia p̄dicta: que sup̄i⁹ dicte sunt hic ⁊ supra de cura debilitatis stomachi ⁊ digestiōis eius. Cā autē formalis est sua essentia habita per notificationē ipsius. Cā finalis est vt destruat totaliter digestiuā epatis ⁊ ad interitū perducat: ⁊ plurimū ita est cū fuerit antiquata ⁊ cōfirmata: ⁊ ꝓprie asclites deinde tympanites: deīde hyposarca: vt infra patebit.

Proprie.

Causa autē ꝓpria vniuscuiq; specierū eius ex varietate causarū predictarū pōt assumi. Cū eñ epar ⁊ digestiua eius fuerit debilitata principal'r: nō tñ multū: q̄r generat sanguinem: sed phlegmaticum q̄ trāsiēs ad mēbra digestionis tertia infrigidata nō perfecte coquitur nec in sanguinē cōuertitur purū: sed in phlegmaticū potius: quare eis nō vnitur: sed superfluēs eoꝝ spōgiositates replet: ⁊ cuz nō possit resolui ⁊ multiplicatur ⁊ ea eleuat in tumorē: ⁊ tūc efficit hyposarcā: que cū a debilitate digestionis minori ꝓcedat: et cām coniunctā ⁊ diffusam habeat in omnibus mēbris minoris periculi erit. Et licet aquositas ⁊ vētositas sint diffusibiles magis

fusibiles magis ꝙ phlegma per oīa mēbra: tñ q: sunt facile resolubiles: ita diffuse: ⁊ nō permanent: hyposarcam generare nō valebunt sicut plegmaticitas ipsa. Cū ꝟo epar et digestiua ipsius fuerit debilitata pꝛincipaliter: ⁊ in se: et fuerit augmētata valde ⁊ ꝑfecte adeo ꝙ non generet sanguinem phlegmaticū: vt pꝛiꝰ: sed oīno eiꝰ ꝯtrarium qđ est aquositas quedā superabūdās multū in sanguine pauco: nec possit sequestrari ab eo: ⁊ expelli ⁊ ad ꝯsuetas regiōes aut ꝓpter debilitatē expulsiue epatis: ⁊ attractiue renum aut pꝛopter multitudinē ⁊ abūdātiam eius: aut ꝓpter viarum obstructionem: nec mēbꝛa illam trahāt cū abhoꝛreāt: remanēs in epate cum natura sibi illam nequeat sustinere per resudationē quandā per poꝛos velaminis eius transit in vacuū vētris: ⁊ ibi colligitur: ⁊ tūc efficitur vera ⁊ ꝓpꝛia hydropisis q̄ ascites dr̄ que est aquositatis collectio. Et q: materia eius que est cā coniūcta simul collecta est: ⁊ a cā maioꝛi: ⁊ quasi perfecta debilitate ꝓcedēs: ideo magis piculosa dignoscit̄: ⁊ quoq₃ q: specialibꝰ est magis coiūcta.

Cū vero debilitas digestiōis incipit in stomacho ⁊ ꝓpter aliquā suarū causarū: fueritq₃ caliditas stomachi ⁊ intestinoꝛu₃ debilis in se: vel licet in se foꝛtis debilis tñ respectu cibi: q: fuerit grossus viscosus: vel naturaliter vētosus multiplicabitur vētositas in eis cū aliquali humiditate ꝓpter diminutā decoctionē cibi: que transiens ad epar non coꝛrigit̄ in eo ꝓpter debilitatē ipsius ex cōpassione grandi ad stōachū: sicut supꝛa de debilitate stōachi auctoꝛitate Gal. est dictū. Et cū hoc non possit expelli aliqua pꝛohibente cā nec natura valeat tolerare ibidē subtilitate sua penetrabit ꝑ poꝛos velaminis in vacuū vētris: ⁊ ibi faciet inflationē: que impꝛopꝛie: ⁊ abusiue dicta est hydropisis ad silitudinē tumentis vētris in hydropicis: ꝓpꝛie tñ a modernis dicit̄ tympanites a ꝓpꝛietate tympani: qđ ꝑcussū resonat ꝓpter percussionē aeris ꝑ pellis extēsionē: ab antiq̄s ꝟo sicca dr̄ hydropisis cū vētri nō insit aquositas aliqua de qua sit curādū: imo vētositas sicca q̄ a caliditate ꝓcessit: ⁊ hydropisis vera a frigiditate ꝓcedat: vñ Hippo. ipsam hydropem noīauit siccā: q̄ cū a debilitate minoꝛi digestionis ꝓcedat: et a caliditate minus deficiēte ꝙ ascites: maioꝛi ꝙ hyposarca: ⁊ cā eiꝰ coiūcta sit magis resolubilis tenebit mediū in inferēdo periculū: ⁊ moꝛtē inter pꝛedictas species eius.

¶ Signa. hydropisis quoq₃ signa h₃ cōia et ꝓpꝛia. Cōia ꝟo sunt duplicia: quedā sunt cōia speciebꝰ inquātū hmōi: et quedā sunt cōia eis inquantū ex cōibꝰ causis pꝛocedūt. Pꝛima sunt ex ꝑte qualitatis mutate: q: coloꝛis alteratio ad citrinū: pallidum viride seu nigrū: ⁊ inflatio palpebꝛarū: ⁊ oculoꝝ ꝓpter causam superiꝰ dictam: inflatio extremoꝝ: ⁊ ꝓpꝛie pedū ꝓpter elōgationem a fonte caloꝛis pꝛopter motum ⁊ sitū eoꝝ infimū: ⁊ pꝛopter materie grauitatē et fe. tepida plurimū. Et sunt alia ex actione lesa: vt sitis

Cā sitis hydropico. triplex.

clamosa: a qua nō euacuāt̄: cuiꝰ cā est triplex. pꝛia est pꝛopꝛia passio stomachi: ⁊ nutritiuoꝝ ex q̄litate nitrosa: ⁊ acuta aquositatis collecte ī eis q̄ inflat: ⁊ exiccat ea. Scđa est cōpassio eoꝛum ad spiritualia: ⁊ est constrictio anhelitꝰ: et inflāmatio spūalium ex vapoꝛibꝰ ascēdentibꝰ: vt in ascite et tympanite sicut dixit Gal. vel ꝓpter materiā cruda₃ in spūalibꝰ aggregatā sicut in hyposarca. Et tertia est: q: potus aque nō penetrat ad mēbꝛa exiccata: vt ponit Abo. ꝓpter oppilationē q̄ ꝓcedit vel cōcomitat̄ pꝛimū: vel sequit̄ necessario. Et paucitas appetitꝰ cibi nisi accidat a frigiditate epatis vt cū ꝓuenit ex potu aq̄ frigide supfluo in hora nō sua. Et alia sunt ex exeūtibꝰ a coꝛꝑe. Nā ī oībꝰ spēbꝰ

Notandū.

et ꝓpꝛie in ascite minoꝛat̄ vꝛina: ⁊ in pluribꝰ dispōnibꝰ rubet pꝛopter impotentiā sequestrationis ipsiꝰ a sanguine: ⁊ cholera ru. nō ergo op₃ vt iudicetur ꝑ tincturā vꝛine: ⁊ rubedinem eiꝰ caliditatis hydropisis frigide: nec cholerice frigide: nec oppilatiōis ex frigidis humoꝛibꝰ: sicut nec per eius albedinē frigiditas fe. acute ⁊ phꝛenesis: vt ait Abo. Et multotiēs accidit eis bothoꝛ q̄ erupte emittūt aquam citrinā: ⁊ multiplicatio egestiōis sanguinolēte: et ꝓpꝛie in hyposarca ⁊ tympanite. Et bꝛeuiter signa cōia spēbꝰ hydropisis sunt cōmunia signis cacesie: ⁊ eadem specie scđm plurimum: differentes tamen in quāto sicut ⁊ cause: si em̄ sint parue demōstrant cacesiam pꝛesentem: ⁊ pꝛonosticare futurā hydropisim: si ꝟo augeantur: demonstrant hydropisim pꝛesentem tm̄. Cōmunia ꝟo si inquantum ex causis omnibus pꝛocedūt sunt. Nam si fuerint ex pꝛopꝛia epatis passione debilitāte ipsum ⁊ digestiuā eius: signa sunt in eo incipiētia ⁊ perdurātia. Et si quidē sit mala cōplexio calida ⁊ egritudo acuta debilitās ipsam: signa sunt inflāmatia ⁊ sic plurimū tepida: quia ephimera pꝛopter dictā cām sitis amaritudo oꝛis: citrinitas coloꝛis: casus appetitꝰ vomitꝰ cholericꝰ viridis ⁊ citrinꝰ vꝛina citrina nō necessario ꝓpter causam dictā. Et si sit caliditas liquefaciens: signa erūt liquefactiones in vꝛina ⁊ egestione et antecessio vꝛine et egestiōis lauatiue ⁊ virulēte. Si vero mala cōplexio fuerit frigida signa erūt ꝯtraria. Et siquidē causa debilitatis fuerit mala cōpositio puta oppilatio signa pꝛecedēt oppilatiōis p̄dicta. Si ꝟo solutio ꝯtinue signa solutiōis pꝛeibunt. Si etiā apostema signa apostematis eius iā dicta ⁊ tussis. Si vero debilitas causa sit ex cōpassiōe ad aliud mēbꝛū: signa passionis mēbꝛi illius pꝛecedēt: ⁊ debilitas erit variationē recipiēs ſm intensionem ⁊ remissionem illius passionis. Et si quidē fuerit ex cōpassione ad aīalia ⁊ spiritualia signa egritudinū illoꝛū pꝛecedēt. Si ꝟo ad nutritiua: ⁊ illa pꝛecedēt signa egritudinū intestinoꝛū: q: colica ⁊ ileō. ⁊ si ex cōpassione ad renes: p̄cedēt signa egritudinū renū diuersarū. Et si ex cōpassione ad splenē: pꝛecedēt signa egritudinis splenis sc₃ debilitatis ⁊ oppilatiōis plurimū et coloꝛ decliuis ad viriditatē.

¶ Signa ꝓpꝛia sunt etiam duplicia: quedā sunt ꝓpꝛia vnicuiq₃ speciei: et quedā vnicuiq₃ speciali cause. Pꝛia sunt: nā in ascite sunt grauitas sensibilis cum tumoꝛe magno in vētre: ⁊ cū percutit̄ nō sonat: sed cū cōmouet̄ audit̄ sonitus aque cōmote: ⁊ tactꝰ eiꝰ est tactus vtris pleni aqua nō inflate: ⁊ mēbꝛa ⁊ extrema in eo nō fiūt grauia ⁊ tumida sicut in hyposarca: imo si inflātur in pꝛincipio eius in fine arescūt: ⁊ inflat̄ virga ⁊ testes: et est paucitas vꝛine: ⁊ pulsus est paruꝰ frequēs tēdēs ad mollitiē ꝓpter humiditate₃. Et qñ ascites est euenies subito post lapidē renū exeūtē absq₃ causis in epate manifestis: ⁊ aliis mēbꝛis: ⁊ tūc scias qđ vna duaꝝ viaꝝ. seu poꝛoꝝ vꝛitidū ē disrupta. In hyposarca aūt appet iflatio ī coꝛꝑe toto ⁊ in extremis mēbꝛis ⁊ facie ⁊ ꝓpꝛie oculis: ⁊ p̄ssio cu₃ digitis relinquit foueā in eis. Neq₃ est de inflatione in ventre eius ⁊ sumine illud qđ est in ascite ⁊ tympanite. Et ſm plurimū sequitur eā fluxus sanguinolentꝰ: ⁊ lenitas nature tēdēs ad albedinē: ⁊ pulsus est magis mollis ꝙ in aliis ꝓpter diffusa₃ hūiditatē in mēbꝛis ⁊ bꝛachiis. Sed in tympanite egredit̄ sumē ⁊ vmbilicus multū: ⁊ tēsio sine grauitate: ⁊ cū ꝑcutit̄ sonat vt tympanū: nō gargulat: ⁊ mēbꝛa extrema nō sunt inflata: imo tēdūt ad rarefactionē: vt est appetēs eructuationē que iuuat̄ ⁊ exitu vētositatis ⁊ pulsus est lōgioꝛ ⁊ durioꝛ ꝙ ī aliis: imo est sicut spasmosus. Signa ꝓpꝛia vniuscuiusq₃ cāe ex p̄dictis sunt manifesta q̄ per te discernas. Hydropisis quoq₃ significationes ⁊ indicia h₃ pꝛopꝛia ⁊ cōia. Cōia ⁊ ex parte antecedētiū ⁊ ex ꝑte cōcomitantiū vel comitantiū ⁊ ex parte cōsequētiū. Antecedētiū. s. causarū. Nā que accidit a causa ꝓpꝛia epati que plurimū est mala cōplexio deterioꝛ est ea q̄ accidit ex cōmunitate ⁊ cōpassione: ⁊ q̄ ex cōpassione est plurimū est ex lūbis iliis ⁊ renibꝰ: ⁊ q̄ accidit in egritudīe acuta deterioꝛ est: vñ Hippo. omnis hydrops in acuta egritudine malū: ifestat̄ eñ fe. grauedine ⁊ doloꝛe: cōsurgit aūt ex lumbis ⁊ iliis et etiā ab epate. Ex parte comitantiū sc₃ circūstātiarū: nam que cū similibus accidit leuioꝛ est in via generationis: periculosioꝛ ꝟo via curationis. At que ex cā calida pꝛouenit piculosioꝛ est via vtraq₃ sc₃ generatiōis: eo qđ frigidꝰ moꝛbus existēs a ꝯtraria causa pꝛocedit ⁊ in mēbꝛo calido sc₃ epate fit. Et via curationis cum materia hydropisis: seu causa coniuncta exigat calida: ⁊ cura cause quasi coiūcte sc₃ caliditas cōtraria requirat ⁊ frigida ⁊ cōtraria est ⁊ cōposita cura. Ex parte vero cōsequētiū. Nā si supueniat fluxus vel vꝛina educēs materiā hydropisis de loco suo: bonū erit ꝑ viā signi ⁊ cause. Si ꝟo nō sed ex cōpassione aliorum mēbꝛoꝛū fuerit est. Itē si tussis supueniat: malū signū vnde Hip. hydropicꝰ si tussim habeat: desperatꝰ est. Gal. enim ostendit cōpassionem spūaliū ad mēbꝛa nutritiua ex materie exuberantia: ⁊ trāslatione ad spiritualia.

In. 3. pꝛono.

vi. apho. iij.

¶ Pꝛia aūt indicia sunt duplicia: sc₃ cōparationis ⁊ absoluta. Cōparatiōis sunt: nā ascites periculosioꝛ est: deinde hyposarca pꝛopter dictā superius causam. Absoluta vero sunt: nā si aqua cōuersa in vapoꝛē per vꝛitides trāslata fuerit in vesicā vt multiplicetur vꝛina: vel per intestina in cōcauū eoꝝ

et extra ducat̃ solutio sequit̃ ipsi⁹ asclitis. Uñ Hip. q̇buſ=
cũq; inter renes ⁊ vẽtrẽ phlegma cõcluditur: ⁊ dolorẽ pre=
stans nõ hñs exitũ in vẽtre: hĩs ſm venas in vesicam ꝯuer
so phlegmate. i. aq̃ solutio fit morbi. Et dr̃ ꝙ qñq; accidit
habẽti vlcera intestinoꝝ vt venter ei⁹ infletur sicut asclíti
ꝓpter effusionẽ egestionis ad vẽtrẽ ei⁹ ⁊ nõ morit̃ nisi in lõ
ginquo. Sed experiẽtia dictat nõ esse verũ: cũ illud mors
antecedat: ⁊ ꝓprie cũ vlcus: ⁊ eruptio fuerint in supiorib⁹.
Et multotiẽs epar implet̃ aqua: ⁊ fiũt in pãniculo ei⁹ vesi=
ce: ⁊ cũ rũpũtur currit aqua ad pãniculũ intrinsecũ siphac:
et vẽter implet̃ aqua: et morit̃ sicut dixit Hip. in apho. Et
ꝓprie si nõ fuerit educta. Et cã est quã Gal. dicit q̇d est: q̃r
hec aq̃ deterior est in sua substãtia aqua asclitis: q̃re corrũ
pitur in spacio: et inficit vapore suo. Et qm̃ epatis tunica
ipm cõtinẽs est corrupta. In hyposarca si q̇dẽ diarla sup=
uenerit fortis solutit egritudinẽ: vt dixit Hip. In tympa=
nite si q̇dẽ percutiat̃ vẽter manu: ⁊ resonat sicut timpanũ
est signũ malũ. Eruptio vẽtositatis ꝑ os: ⁊ anũ si sit conti
nua ⁊ multa bonũ. Regimen siue cura hydropisis duplex
est cõe. s. ⁊ ꝓpriũ. Cõe aũt cõicat in re ei q̇d cõuenit cache
xie: sicut em̃ cõicãt in cã efficiẽte ſm rẽ solũ aũt differebãt
in ꝯtro: ita ⁊ in cura q̃ plurimũ vertitur ad partẽ cõe: diffe=
runt tñ in quãto. Erit ergo regimẽ ei⁹ tres res. prima erit
ꝯfortare digestionẽ: ⁊ mẽbra ei⁹ debilitata: vt materiã nõ
regeneret. scd̃a est materiã generatã euacuare: ⁊ tertia est
corrigere accidẽtia. ¶ Primã cõplẽt res due. s. administra
tio rerũ abscindentiũ cãs debilitatis: ⁊ res q̃ cõfortare de=
bent ꝓprie mẽbra digestiõis ⁊ totũ corp⁹. Ex q̇b⁹ sũt cibi:
et medicine simplices: ⁊ cõposite ad siccitatẽ decliues pro=
prie. d̃t em̃ Gale. Mala cõplexio hũida ꝑcedit: ⁊ sequitur
hydropisis: sicca aũt ꝑcedit: ⁊ sequit̃ cõsumptio ⁊ macies:
quoꝝ oĩm tibi superi⁹ noticiã fecim⁹. ¶ Scd̃am rẽ cõplẽt
due res. pr̃a est q̃ materiaꝫ illã hꝫ educere ꝑ oẽm euacua
tiõis modũ q̇ est quadruplex ſm Isaac. prim⁹ est ꝑ resolu=
tiua vẽtris clysterizata: ⁊ supposita: ⁊ sumpta: ⁊ ꝓuocãtia
vomitũ. scd̃s est ꝑ diuretica: terti⁹ est ꝑ sudorẽ ꝓuocantia
resoluentia ⁊ euaporãtia exiccantia. quartus est ꝑ caute=
ria: ⁊ icisiões: ⁊ flebotomiã. Solutiua vẽtris ꝓuocãtia vo=
mit⁹ sunt q̃ educere hñt phlegma: ⁊ aquositatẽ vẽtositatẽ
quoq; extenuare: ⁊ resoluere q̃ in nostro antidotario sunt
descripta: ⁊ simplicia: ⁊ cõposita: vt supra in summa secun
da hui⁹. diuretica ⁊ supra hec caplo de cura ſm vl̃em mo=
dũ: ⁊ de cura oppilationis etiã dicta sunt. Sudorẽ ꝓuocã=
tia sunt fricationes: ⁊ vnctiões cũ aquis: ⁊ oleis decoctio
nis rerũ siue medicinarũ ꝓprietatẽ in hoc habentiũ: quas
supra ꝑcedẽti summa cap̃. de cura apostematis stõachi di
xim⁹. Et balnea sicca aerea nõ aquosa: nisi aquaꝝ salsarũ
sulphurearũ aluminosaꝝ ⁊ similiũ: vt sũt thermarũ ⁊ artifi
cialiter ꝯstructa. Resoluẽtia euaporãtia sunt fricationes
multe ⁊ aspere: ⁊ cũ exiccãtib⁹: vt est baurach: sal nitrũ: spu
ma maris: sulphur: spõgia ⁊ sil̃ia. Et cũ rubificantibus: vt
tapsia vrtica staphisagria ⁊ sil̃ibus. Emplastra vnctiones
euaporatiões ex reb⁹ ꝑdictis: ⁊ resoluere hñtib⁹: vt sunt ca
momilla mellilotũ fenicul⁹ anetũ calamẽtũ laurus: ⁊ alia
simplicia superi⁹ dicta: ⁊ cõposita in antidotario dicta: et
ex eis est stercus vaccarũ: ⁊ caprarũ montanarũ: ⁊ limacie
cõbuste cũ corticib⁹ suis linite: ⁊ sup̃ asperse. Sepeliri i are
na: ⁊ reuolui in ea: ⁊ sub sole stare. ⁊ iuxta ignẽ seu clibanũ
intrare calidũ sufficiẽter: ⁊ exercitia tẽperata ꝓut poterit
sustinere: ⁊ exiccãtia: vt famis tolerãtia: ⁊ ieiunia abstinen
tia a cibo brodiali ⁊ hũido ⁊ potu ꝓprie: cauteria aũt ⁊ ici
siões sunt de vltimis: ⁊ icisiões sunt ꝓprie asclitꝫ cauteri=
zationes ei ⁊ hyposarce. ¶ In q̇b⁹ oĩbus sic ſꝫ spẽm disti
ctis attẽdenda sunt hec. s. loc⁹ quãtitas: tp̃s ordo: ⁊ mod⁹
vt Ioãnitius dixit. In solutiuis em̃ est vt incipias admi=
nistrare ea post digestiuoꝝ premissionem q̃ eductiua sunt
phlegmatis: ⁊ aquositatis: ⁊ ventositatis q̃ supra in cura
male cõplexionis epatis: ⁊ stomachi cap̃. dicta sunt icipiẽ
do a leuiorib⁹ in quãto: ⁊ virtute ⁊ similib⁹: ⁊ si expediat ꝓ=
cedere gradatim ad fortiora ⁊ cõposita ꝓut natura tolera
re valuerit: ⁊ prĩo cũ collyriis ⁊ clysterib⁹: deĩde dare ꝑ os.
Et sit eis admixtũ stipticũ aromaticũ: vt est xiloalo. cru=
dũ q̇d ꝯfert robur stomachi ⁊ mẽbroꝝ q̃ sunt minera virtu
tũ ⁊ a malitia taliũ pharmacoꝝ defendat: ꝓpter q̇d debẽt
rectificata administrari ꝓut in ꝓprio loco diximus: sitq;
hora quietis ⁊ nõ fe. ⁊ damus ꝑ interualla ⁊ in medio tꝑe

aliquod digestiuũ ⁊ aperitiuũ detur. In prouocatiuis aũt
vomit⁹ opꝫ vt fiat cũ propriis educẽtib⁹ phlegma ⁊ aquosi
tatẽ eius cũ aqua raphani: primo deinde cũ elleboro ⁊ aliis
que supra diximus in hoc libro ⁊ antidotario nr̃o: ⁊ sit leui
ter prouocat⁹ ante cibũ proprie vel post: ꝓut meli⁹ videbit̃
expedire. In diureticis vero opꝫ q̇d incipiatur a debilib⁹
et simplicib⁹: ⁊ deinde procedatur ad fortiora ⁊ cõposita: ⁊
sint vehemẽter in trituratiõe subtiliata: vt facile ꝑueniãt
ad gibbũ eius: ⁊ mẽbra vrine: post que opꝫ vt administres
aliq̇d de iurib⁹ pinguibus ⁊ ꝓprie galline ne a fortitudine
virtutes diureticorũ ⁊ ꝓprie cãtaridũ vlcerent̃ mẽbra: q̇d
etiã dabis in die solutiõis vt ĩcitatio multiplicata mitige=
tur: ⁊ oĩa iura prohibent̃ nisi cicerũ galli antiqui ⁊ galline
in hoc casu. ¶ In prouocãtib⁹ sudorẽ opꝫ vt post euacua
tionẽ cuꝫ solutiuis ꝑdictis sint approximata ⁊ forti virtute
existẽte: vt ait Hyp. ⁊ proprie in balneo: similiter aũt et in
resoluentibus ⁊ euaporãtibus. ¶ Inquit em̃ Gale. euapo
rãtia pharmaca multitudine existẽte in toto corpore: parti=
culis q̇busdã allata replẽt magis q̃ euacuẽt vniuerso cor=
pori dissoluẽdo magis q̃ resoluẽdo nocumẽtũ prestãt: ⁊ ex
eis exercitiũ est q̇d magis ꝯuenit hyposarce: sepeliri quo=
q; in arena ⁊ sub sole stare: vel circa ignẽ ⁊ clibanũ itroire.
Sed oportet vt sit illud in loco in quo nõ sit ventus: nec ca
put sit discoopertũ soli. In rubificãtibus quoq; oportet vt
in extremis applicẽtur: ⁊ cossis ⁊ anchis: sed parũ est iuua
mẽti in eis. In emplastris autẽ vnctionibus ⁊ consimilib⁹
oportet q̇d attẽdatur ꝓprietas ⁊ locus vbi apponãtur. In
hyposarca em̃ in mẽbris vniuersi corporis. In timpania ⁊
asclite in vẽtre ⁊ in oĩbus in epate que alterẽt ⁊ cõfortent. De cauterizãdi mõ ⁊ tẽpore.
In cauteriis aũt sciendũ que cõia sint hyposarce ⁊ asclíti:
ſꝫ opꝫ vt fiãt post solutionẽ ꝑ tres dies vel quatuor: ⁊ post
abstinẽtiã. Et sint sex cauteria: tria in latitudine et tria in
lõgitudine incipiẽdo a casso vsq; ad femur. Incisio. Sciẽ=
dũ est q̇d ꝓpria est asclíti: sed parũ proficit nisi in corpe val
de forti q̇d potens est tolerare exercitium tẽperatũ famẽ ⁊
sitim. Et fac vltimo cũ alia non cõtulerint: ⁊ cũ fit non opꝫ
vt multũ de aqua subito educatur ne cadat virtus sed pau
latim. Inquit em̃ Hippo. Quicũq; empici aut hydropici
vrũtur aut incidunt̃ sanie aut aqua multa ⁊ subito educta
repẽte moriũtur. ¶ Modus aũt incisionis ad extrahẽdũ 6. aph. 27.
aquã vt Asirni⁹ ait: est vt erigat se eger equaliter si põt vel
sedeat equali situ: ⁊ cõprimãt seruiẽtes latera ei⁹ vt expel=
lant aquã ad inferiora suminis: deinde administret̃ incisio
ita vt mensuret inferiora suminis q̃titatis trium digitorũ
cõiunctorũ: deinde incipe si fuerit initiũ hydropisis ab in=
testinis. Et si fuerit a ꝑte epatis: fac incisionẽ a latere sini
stro suminis. Et si fuerit a splene: incide a latere dextro su
minis: ⁊ subleua ipm vt scindatur siphac: deinde excoriet̃
mirach vsq; ad siphac parũper ad inferiora lateris scissio=
nis mirach inferi⁹ sub foramine siphac: quaten⁹ cũ extra=
hitur cãna cooperiat̃ illud: ⁊ retineat̃ aqua ꝓpter diuersi=
tatẽ duoruꝫ foraminũ: deinde intromitte in ipsam cãnulã
ereã. Cũq; acceperis fac ipm iacere resupinũ. Et opꝫ vt cõ
sideres pulsuꝫ: ⁊ cũ incepit debilitari parũper retine ipaꝫ
aquã. Cũq; aquã extraxeris ⁊ in fine extractionis remãse=
rit aliquid: tũc iam sufficiet vt laborẽt in ea medicine solu
tiue. Et qñq; fiũt post incisionẽ cauteria que diximus. Et
qñq; fiũt in stomacho epate ⁊ splene ⁊ in ĩferiorib⁹ suminis
cauteria minuta. Et qñq; subtiliant̃ quidã ⁊ faciũt currere
aquositatẽ ad siphac ⁊ vesicã quã faciũt cauteria ⁊ incidũt
illã ⁊ faciũt currere aquã illã paulatim. Et est ꝯueniẽs re=
gimẽ ad illud: ⁊ adiuuat ad illud sternutatio: ⁊ q̇d facit cur
rere aquositatẽ ad ĩferiora. Et opꝫ vt caueat̃ ne veniat res
cũ ruptura. Et qñq; pũgim⁹ inflaturã testiculorũ cũ acub⁹
multis vt aqua resudatiões habeat plurimas ⁊ cũ solutio
succedit dolor ⁊ pũctura opꝫ vt administret̃ effusio olei ane
tini vel camomillini ⁊ oleorũ vicinoꝝ. Et ẽplastra facta ex De flebotomia.
fenugreco semine lini ⁊ altee. Et effusio aque calide ⁊ olei
sufficit qñq;. ¶ In flebotomia vero que incisionis est spe=
cies: sciendũ q̇d ipsa non cõuenit: nisi cũ fuerit ex cã calida
et ex retẽtione sanguinis consueti euacuari ⁊ cũ signis re=
pletionis: ⁊ proprie tũc ꝯuenit in principio dũ virt⁹ est for
tis ⁊ phlegma ⁊ aquositas nõ vincũt in sanguine multũ: ⁊
ꝓinde opꝫ gradatim: ⁊ cũ trepiditate ꝓcedere in eo. ¶ In
fine ꝟo cũ sit ecõtra negetur ne subtrahat nutrimẽtũ ⁊ faciat
excrescere aquositatẽ vẽtositatẽ vel phlegma. Et ei⁹ cõpe=
tentia in

tētia in hiposarca est magis: ꝛ ascite minus: in timpanite mediocriter: solutionis vero competētia magis in hyposarca ꝛ ascite: minus in timpanite. Ait enim Gal. cū humor parū est a natura sanguis distās flebotoma audacter: cuȝ vero pl⁹: verēter: cū vero plurimū: nequaꝗ̄. Manifestuȝ aūt ꝙ phlegma est a natura sanguinis parū distās: aqua vero plurimū: ventositas mediocriter cū ex phlegmate generet. Res corrigēs accidētia est que istat ꝛ mitigat ea diuersimode ſm eoꝝ diuersitatē et pluralitatē. Et est per antecedentia ꝛ sequētia nota. Propriū autē regimen est qd̄ cuilibet speciei ipius debet causa si vniuscuiuꝗ gerat auxilia ppria quib⁹ predicte res cōis regiminis in quolibet obseruādi habent cōpleri. ¶ Si ergo sit ei⁹ species hyposarca: et cā ei⁹ efficiēs sit calida cū signis p̄dictis repletiōis premittatur flebotomia ſm predictū modū: quod liberabit a prefocatione multitudinis: deinde sequatur euacuatio minoratiua phlegmatis ex collyriis et clysteribus ꝛ vomitibus: ꝛ digestiua ipsi⁹ ex syrupis de endiuia ꝛ absinthio rof. et aliis aperitiuis calidis mixtis cū frigidis supra in cura ſm modū vniuersalē dictis: ꝛ trocíscis sicut sunt troci. de rosis siccis de alchechēgi de lacca ꝛ de spodio: ꝛ siles. Et alteretur epar cū tēperatis vel frigidis parū excedētibus: vt sandalis ppter caliditatē ei⁹. Deinde sequatur purgatio cū reubarbaro ꝛ pilulis ei⁹ aloe rectificato succo rof. ꝛ aꝗ myroba. citrinoꝝ ꝛ chebu. ꝛ agarico. deinde resoluatur et euaporetur residuū modis p̄dictis ppūe cū balneo ꝛ unctionib⁹ mēbroꝝ digestionis tertie ex rebus habētibus cōfortare illa ꝛ digestionē eoꝝ: vt sunt camomilla mellilotū lupini: ꝛ folia citri ꝛ alia calida tēperate. Si vero cā ei⁹ sit frigida: postponat flebotomia: ꝛ minoret materia cū vomitibus clysterib⁹: ꝛ collyriis ppūe que infra in colica sufficiēti auxilio dicturi sum⁹. Digerat quoꝗ phlegma cū syrupis scȝ de eupatorio de hyssopo de calamēto ꝛ trocíscis de reubar. de eupatorio cū aꝗ iuniperi quod est ppriū ꝛ aqua radicū ꝛ electuariis: vt est dialacca: diacucurma ppūe: ꝛ cōfortet epar cū tēperate calidis sup⁹ dictis: vt est oleū nardinū de cinamomo xiloaloe: ꝛ cōpositis. Deinde purget cū agarico helleboro albo: qͥbus inest virt⁹ attractiua humorū ab extremitatibus corpis ꝛ serapino ꝛ ppūe cū pilulis ei⁹ ꝛ pilulis de raued cuȝ gūmis qs̄ in antidotario nr̄o descripsim⁹: deinde residuū resoluat et euaporetur modis p̄dictis si expediat gradatiȝ ꝯ spē leuiori ad fortiorē trāscundo: ꝛ ppūe cū balneis ꝛ vnctionib⁹ mēbroꝝ tertie digestionis: ex reb⁹ habētibus cōfortare illa ꝛ digestionē eorū cū caliditate manifesta vt sunt sticados amomū sandaraca cordumeni laur⁹: ꝛ silia. Et dietetur subtiliter i vtraꝗ cā ꝛ cū siccis aut caliditatē declinātib⁹ vł frigiditatē: put exigit dispositio cāe. Si vero sit spēs ascitis et cōueniēs regimē est regimē exiccatiuū ꝛ eductiuū aꝗ citrine q̄ est causa ꝯiuncta ꝛ materialis ipsi⁹ ſm oēm modū dictū in cōi regimine: ꝛ sunt ea q̄ in nr̄o antidotario enumerauim⁹ q̄ sūt de gn̄e lacticinioꝝ ꝛ aperiētiū vrinatiuoꝝ. Et siquidē a cā frigida epatis caliditatē naturalē extinguēte fuerit facta digeres: primo cū syrupo de eupatorio de ireos calamento syrupo acetoso: squillitico: ꝛ cū aꝗ squinātiamomi spice et alioꝝ subtiliātiū: ꝛ minorabis cū clysterib⁹ ꝛ collyriis ppūe: deide dabis digestiōe apparēte aliqd ex p̄dictis pharmacíis simplicib⁹ qd fuerit leui⁹: ꝛ salubrius vt est ireos semē vitice excorticatū ꝛ ꝯfectū cū melle ꝛ aꝗ folioꝝ raphani et armoniacū vel serapinū a scebīā ꝛ euforbiū cum vitello ouoꝝ: ꝛ vinū infusionis pulpe coloquintide vel eris vsti ꝛ tubel eris i quātitate. ʒ. j. deinde succū ebuli vł medianе corticis sambuci ꝛ pulueris carnis ericij exiccate i hyposarca. Et caricas cū lacte tithymali. ʒ. i. cū guttis. ʒ. I. cocodili stercus colūbinuȝ in syrupo: deinde succū cucumeris asinini vł radicē eius cū syrupo acetoso: deinde syrupū de foliis mezereon: deinde folia mezereon rectificata cōtrita ꝛ confecta cuȝ melle vel puluerizata in syrupo: et est de vltimis vel cōposita ex eis que ifra duce Christo dicētur: sint autē successiue administrata. ¶ Inqt enim Gal. varie opȝ vti pharmacíis. Et sint cum interpolatione exhibita vt dēt ꝛ cibo resumat natura in medio tēpore. Inquit eṁ Hippo. cū pharmacaueris sorbitiōib⁹ vtere. Et resumpta digestio ne intēdat: ppter quod vtile erit in medio tpe aliqd digestiuum aperitiuū ꝛ subtiliatiuū dare: vt est diacurcuma ppūe ꝛ tyriaca ꝛ trocíscus amigdalaruȝ amararū ꝯ eupatorio de ascebīan: ꝛ talia silia in antidotario notata. Deinceps vero dabis diuretica ꝛ vrinā ꝓuocātia calida p̄dicta i capl̄o vniuersalis cure: icipiēdo a leuiorib⁹: ꝛ ex appropiatis est lac camelarū fetarū serū ei⁹: ꝛ vrina ipsarū et ppūe arabicarū purū: bibitū vel mixtū cū his q̄ prouocāt vt sicca spica amomū abrotanū ꝛ silia. Nec attēdēda sunt sophistarum verba. s. ꝙ natura lactis similis est hydropisi. Naȝ est et cōtraria ppter illd qd in ipso est de abstersiōe: ꝛ proprietate sua qua educere habet aquā citrinā ppter similitudinē sicut endiuia i egritudinib⁹ calidis epatis. Et experiētia cōfirmat hoc: qꝛ plurimi ex ea sani facti sunt: sed melius vt tribuatur p hebdomadā aut trocisci ꝯ aloes cū. ʒ. ß. spodij et cū nō sustineat fortes in syrupo: nisi i exiccatis: ꝛ ꝯsūptis corporibus quibus detur hic ppūe lac. Sed attendēdū in quantitate eius ꝛ natura corpis. In quātitate vt sit eius quātitas quā bene digerere possit nō acescat: nec caseetur. In natura corporis vt si sit mollis natura: et tunc opȝ vt rectificet: ꝛ modus eius est notus ex p̄cedentibus i sūma scd̄a. Deinde frigidos fortes purga cuȝ mezereon: ꝛ silib⁹: deinde procedas ad resolutionē cuȝ balneis thermaꝝ: siccis nitrosis ꝛ salsis vł artificialiter cōstructis cū fumis ex aquis subtiliātibus resoluētibus p̄dictis supra i hyposarca. Et sit appropriata ꝛ circūscripta regiōi vētris sicut i hyposarca in corpe vniuerso: ꝛ proinde per modū embrocæ: et infusionis p̄dicta approximētur. Unctiones quoꝗ ꝛ emplastra super regionē ventris ex resoluētibus ꝛ euaporātibus sunt vtilia. Et super epar approximabis stiptica aromatica virtutem et robur eius seruātia: deinde ad cauteria: ꝛ vltimo ad incisiones si expedit est veniēdū. Si vero fuerit ex cā calida facta ascitis calorē naturalē epatis resoluēdo debilitātē cū aꝗ est plurimū fe. ꝛ inflatio: regimen p̄dictū exiccatiuū ꝛ euacuatiuū cāe ipsi⁹ est cū cōtrariis q̄dāmodo cōplēdū: puta cū frigidis cōpetēter. Nec attēdat verba sophiste dicētis ꝙ hydropisis nō curatur nisi eo mō quo oīs egritudo curatur: ꝛ illud est cū cōtrariis: sicꝗ cum hydropisis sit egritudo frigida curat cum calidis: cū enim sua cura ppūe vertatur ad partē cause: vt supius dictum est: si quidē cā efficiēs sit calida nisi illa alteret prius semp cā ꝯiūcta ꝛ materialis regnabitur ꝛ multiplicabit: q̄ multiplicata hydropisis augebit. vn̄ Gal. Qui curat morbuȝ: auget cām: qui auget cām: auget morbū: ergo q̄ curat morbū: auget morbū. Opȝ ergo vt pricipalis cā ꝛ efficiēs antecedēs q̄ est mala cōplexio epatis calida debilitās epar et digestiuā ei⁹ primit⁹ in euacuatione ꝛ exiccatiōe inspiciatur: ꝛ auferat: q̄ inspectaꝛ ablata exiccatio et euacuatio cāe materialis cōiuncte cū calidis erit facilis. Alteratio aūt ipsi⁹ erit cū regimine frigido cōpetēter: puta ꝯposito et mixto calido ſm variā cōpositionē cōtrarioꝝ morborū hydropisis. s. ꝛ febris p eq̄litatē et ieq̄litatē eoꝝ. Vn̄ Gal. singuli morbi simplices simplici medicina medicabunt: cōpositi cōpositis: eq̄les eq̄lib⁹: vel vno pl⁹ altero min⁹. Hydropici quoꝗ cū fe. sic medicādi intelligunt vt pleuretici et sanguinē screātes ꝛ phthysici. Hi eṁ morbi q̄ sunt cōtrarii medicaminib⁹ indigēt ꝯtrariis: eq̄lib⁹ si eq̄les sint. Si vero ineq̄les opȝ vt fortior medicet prius: alter vero nō negligatur. Intelligas qȝ cōpositionē nō solū tpalē: sed ptialē et localē: vt docuit Gal. Si ergo p̄cesserit retētio sanguis et signa repletiōis apparēt: flebotomabis in principio et minus ꝙ̄ in aliis: deinde minorabis materiā cū clysterib⁹ et collyriis ppriis ad hec. Et digere cū syrupo de endiuia: et alchechēgi de cuscuta de succo solatri succo granatorū muȝoꝝ et syrupo acetoso simplici. Deinde facta digestiōe aliquali dabis aliqd ex pharmacis p̄dictis eductiuis aꝗ. Alterabis cum aqua lactis caprini asinini vel succo endiuie vel rosaꝝ vel aquā seminū cōium frigidoꝝ vel succo predictoꝝ aliquo. Sintꝗ in liquida substātia ꝛ aquea bibita ppter dictā sup⁹ causam: ꝛ ordinate p interualla exhibita ꝛ potata. Et in medio tpe det aliqd alteratiuū ꝛ cōfortatiuū: vt trocíscus de berberis vel de spodio: vel myroba. citri. si vēter sit solut⁹: vel aꝗ fructuū si sit cōstipat⁹. Deinde dabis diuretica ꝛ vrinā ꝓuocātia sicut est aꝗ seminū cōium frigidoꝝ cōfortata cū aliquo diureticoꝝ calidoruȝ q̄ sup⁹ sunt narrata. Et ex illis est aꝗ lactis caprini vł asinini vel etiā lac camelaꝝ: si causa nō fuerit multū calida: vel si fuerit sit cū decoctiōe endiuie ꝛ seminū cōiuȝ exhibita. Deinde ꝓcedas ad balnea vnctiōes ꝛ emplastra embro

Marginal notes (left column): In hyposarca a causa calida. — Syrupi. — Trocisci. — Solutiua — A cā frigida. — Syrupi. — Dieta.

Marginal notes (right column): Diuretica cōuenientia. — Cōtra sophistas.

cationes ⁊ epithimata ex resoluētibus tēperatis ⁊ paruз
stipticis habētibus cōseruare ꝟtutem mirach nō resolu=
tionē ipedire: ⁊ deīde si expedit ad icisiões. Cauteria aūt
in hoc locū nō hñt cū sint vehemētis inflāmationis: ⁊ alia

Dieta.

que superi⁹ tradita sunt. Regimē aūt ī oib⁹ alijs nō natu=

Carnes.

ralib⁹ reb⁹ sit exiccatiuū: sitqꝫ cibus facilis digestiõis lau
dabilis chimi ⁊ paucaꝝ supfluitatū: vt sūt carnes pulloꝝ
ꝑdicū fasianoꝝ ⁊ auiculaꝝ paruaꝝ mōtanaꝝ nō pinguiū
capriolo ꝝ assate nō cocte exiccate sumanꝭ sine brodio: vt
in casu ꝓdicto: ⁊ qñ cū subtiliatiuis ⁊ apitiuis fuerint co=

Panis

cte. Et panis sit aliqd furfuris habēs ⁊ salis: bñ fermenta
tus clibanaceus ⁊ biscoctus: ⁊ sit calidis vel frigidis mi=

Potus.

xtus: put cā requirit. Et pot⁹ in facta ex calida sit aq̄ habē
tis ꝟtutē diureticoꝝ vel vini albi multū limphati cū aqua
ferri. In facta ex frigida sit pot⁹ ex vino albo limphato cō
petēter subtili vel paruo. ¶ Si ꝟo fuerit spēs timpanitis
regimē ꝓpriū ei cōueniēs est regimē dictū inflationis sto
machi ⁊ epatis. Et opꝫ vt minuātur solutiua nisi q̄ꝫtū ꝯue
niunt humori phlegmatico qui pōt esse materia vētosita=
tis: ⁊ etiā diuretica: supfluitas eñ in eis ⁊ ꝓprie calidis ꝓ=
ducit ad gñationē vapoꝝ plurimoꝝ. Et multiplicētur re=
soluētia vētositatē ⁊ eructuationē cōmouentia ꝓdicta ibi
supra: ⁊ fricationes cū allijs: ⁊ cū semine rute gētiane: ⁊ si=
miliū: ⁊ euaporationes cū milio ⁊ sale ⁊ alijs ꝓprijs ⁊ ven
tosis: ⁊ silia ex emplastris: ⁊ cataplasmatib⁹ ⁊ spōgijs: et
balneis ⁊ ēbrocis cū siccis ⁊ extenuantib⁹ dictis. Et si fue=
rit ex calida cā: resoluentia vētositatē sint ex tpate calidis
vt est feni. apiū: anisum: carui: mellilotū: anetū: tribuli: ⁊ si
milia. Si ꝟo ex cā frigida sit ex calefaciētib⁹ manifeste: vt
est ciminū spica ameos ruta castor iuniperū ⁊ salis spēs ⁊
cortex thuris: ⁊ ex cōpositis cōfectio de acoro cū nigella ⁊
collyriū ex baurach cimino ex folijs rute cū melle ⁊ oleum
ruta. ⁊ nardi. clysterizatū: ⁊ opꝫ qꝫ oīa olea ⁊ vnctuosa alie
nētur: oppillāt eñ et ꝓhibēt resolutionē iniūcta exterius.
Dieta aūt cibi ⁊ potus sit qualis in predictis: vt ē dieta: ⁊
hec supra in cura inflatiõis. Deinceps ad medicinas ꝯpo
sitas deueniēdū: quaꝝ multarū descriptionē fecimus ī an
tidotario nr̄o ꝼꝫ oēꝫ modū ex syrupis decoctiõib⁹ ꝯfectio=
nib⁹ electuarijs trociscis pilulis vnctionib⁹ emplastris et
oleis appropriatis: q̄ ꝑ te inuenies: ⁊ approximabis ꝓut
opꝫ: ⁊ te scire supi⁹ admonuim⁹. Isaac qꝫ descriptionē oīꝫ
seriosam fecit. Ga. quoqꝫ ⁊ Abo. in antidotarijs suis: que
omissa ꝓpter breuitatē ꝑ te inuenies si opꝫ. ¶ Syrup⁹ cō
tra hydropisim ex frigida cā. ℞. origani camedreos came

Syrupus ad hydropisiꝫ ex frigi. cau.

pitheos spie albe sicle calamēti fluuialis ⁊ cāpestris hysso
pi. an. M. ꝼ. cappa. scolopēdrie eupatorij lupuli capil. ve.
endiuie añ. M. j. asari folij. añ. ʒ. ij. q̄nqꝫ radicuꝫ cōium fu.
meu. passularū enucleataꝝ corticū cappa. añ. ℥. j. squināti
absinthij: thimi: epithimi: arist. ro. añ. ʒ. ꝼ. semi. anisi. fenicu
li cinamomi añ. ℥. iiij. seminū cōium. ℥. ij. zuc. li. ij. aroma=
tizētur cū his. ℞. spice asari croci folij carpobalsami cipe=
ri gallie muscate. añ. ʒ. j. doꝼ. ℥. ij. cū aq̄ ferrea tepida dōec
digesta sit materia. ¶ Pilule ꝯtra oēm hydropisim. ℞. fo
lioꝝ mezereon īfusoꝝ ī aceto vel oxizaccara. ʒ. v. myroba.
citrinoꝝ. ʒ. iiij. reubar. ʒ. iiij. Cōfice cū succo apij ⁊ anisi aut

Pi. ad oēꝫ hydropisim.

feniculi siluestris doꝼ. a. ʒ. j. vsqꝫ ad. j. ⁊ ꝼ. Et ex illis sunt pi
lule reubarbarate posite supra caplo ꝺ cura oppilationis
epatis. ¶ Inquit Aristo. radix feniculi siluestris ministra
ta ꝼm oēm modū curat hydropisim ex oppilatiōe. ¶ Me
dicamē vtile hydropicis ī q̄b⁹ nō est caliditas ad educen
dū aquā in paucis dieb⁹ ꝑ vrinā. ℞. ameos fruct⁹ sauine ci

Medica. vtile hydropicis.

mini salis albi añ. partes eq̄les terātur ⁊ sumātur cū vino.
¶ Pilule valde vtiles hydropicis. ℞. eris vsti stercoris co
lumbini rute sicce añ. ʒ. iiij. euphorbij. ʒ. ij. fiant pilule cum
succo apij. Doꝼ. ʒ. ij. ¶ Emplr̄m ad ventris inflationē hy=

Pilule ad idem.

dropicoꝝ. ℞. stercoris bouini vel caprini mōtani exiccati
lib. j. succi passu. li. ij. olei cōis li. iiij. sulphuris rubei. ℥. iij.

Empl. ad inflationē hydropicorum.

cū vitellis ouoꝝ. Confice ⁊ emplastra. ¶ Idē opatur ster
cus caprinū cū vrina mixtū si supponaꝭ. ¶ Emplastrum
bonū: ⁊ forte. ℞. calcis viue nitri ireos cordumeni sulphu
ris armoniaci baccarū lauri staphisagrie stercoris colūbi=
ni. Terātur ⁊ distēperenꝭ cū vrina: resoluit eñ aquā mira=
biliter supinūctū. ¶ Unguētū magistri Archidis. ℞. san

Unguētū ad idem.

guisugas curatas trigita: ⁊ pone ī phiala vitri plena oleo
camomillino min⁹ tertia parte: ⁊ dimitte dōec ibi moriāꝭ.
Deinde reple eam vino greco: ⁊ oppila eā bene: ⁊ fac bu=
lire eam in vase aque dulcis pleno vsqꝫ ad consumptionē
totius: deinde auferas ⁊ reponas: fiet eñ sicut vnguētum
quo liniatur venter asclitici mane ⁊ sero. Et detur quolꝫ

Empl. ad asclitem.

mane vitell⁹ vn⁹ oui cū limatura chalybis. ¶ Cōfectio em
plastri ad hydropisim asclitem: ⁊ q̄nqꝫ emplastrātur ex eo
aquā habētes: ⁊ est expertum. ℞. farine ordei: ciperi: stora=
cis: origani sicci: nitri: cimini: baurach boli armeni añ. par
tes equales. Cōficiātur cū melle qñ exiccant aquam vir=

Cōfectio chechēgi ad hydropisim.

tute forti. ¶ Cōfectio Rasis de chechengi ad hydropisim
in qua nō est caliditas nec solutio vētris valde. ℞. folioꝝ
mezereon infusoꝝ in aceto exiccatorū ⁊ tritorum. ʒ. v. aga=
rici turbith. añ. ʒ. v. succi absinthij. ʒ. iiij. myroba. ʒ. v. rosa=
rū rubeaꝝ endiuie añ. ʒ. iij. terentabin. ʒ. x. succi liquir. ʒ. ij.
decoquaꝭ terentabin donec fiat sicut mel: ⁊ cōficianꝭ cum

Pilule ad idem.

eo: et detur ex eo ī potu a. ʒ. ij. vsqꝫ ad. iij. ¶ Pilule ꝯferē=
tes ad febres antiquas ex humoribus diuersis ⁊ dolorem
epatis ⁊ inceptionē hydropisis iuuatiue valde. ℞. absin=
thij: ⁊ succi ei⁹: succi eupatorij: myrobalanoꝝ citrinoꝝ: alo
es: masticis: croci: laudāi: lacce ablute anisi: asari: sceitara
gi sicci: hierepigre añ. ꝑtē. j. teranꝭ et cribellenꝭ: ⁊ cōficianꝭ
cū aq̄ solatri. Doꝼ. ʒ. ij. cū aqua tepida ī nocte. Et si est tus=
sis adde succi liquiritie medietatem medicinarū pōderis.
¶ Pilule xirasi regis medoꝝ conferētes hydropicis. ℞.
lactistitim alli: serapini añ. partes equales: decoquātur cū
vino: ⁊ fiant pilule sicut cicer: ⁊ sit potio ex eis due aut tres
plurimum eius cum vino permixto ante cibū et post cibū.

Syrupus exꝑtus ad hydropisim ex causa calida.

¶ Syrupus expert⁹ ad hydropisim ex causa calida. ℞. en
diuie cū radice lupul. cū radice capil. vene. cicoree epatice
añ. M. j. absinthij: policarie minoris. cuscute: scolopēdrie
cum radice blete bedeguar añ. M. ꝼ. radicis feniculi silue
stris: radicis apij: radicis sparagi residētiuꝫ in aceto. añ. ℥.
j. squinanti. ʒ. j. reubar. ʒ. iij. spice. ʒ. j. se. cōium. ℥. j. roꝼ. my=
roba. citri. añ. ℥. j. zuccari. li. ij. succi ēdiuie: succi eupatorij
depuratorum ana. ℥. v. aceti ꝓdictarū radicū: ⁊ succi grana

Syrupus ad hydropisim ex vtraqꝫ cā.

torum añ. ℥. ij. In pecia rara buliāt sandali spodij añ. ʒ. ij.
¶ Syrupus ad hydropisim ex causa vtraqꝫ. ℞. hyssopi:
absinthij: cuscute: roꝼ. endiuie: cū radice capil. vene. bede=
guar: blete: policarie minoris añ. ℥. ij. squināti: liquiri. radi
cis feniculi siluestris: radicis apij: ⁊ seminis eius añ. ℥. j. ꝼ.
anisi: feniculi: meu: fu. ameos añ. ℥. ꝼ. floruꝫ buglosse ⁊ rob
ei⁹ añ. ʒ. i. spice folij añ. ʒ. iij. reubarbari: masticis añ. ʒ. ij.
oīa buliāt ī aq̄ li. x. vsqꝫ ad tertiā ꝑtē. Deide colētur cū ex=
pressiōe: ⁊ colature addātur zuccari lib. ij. succi endiuie de=
purati: succi policarie minoris: ⁊ succi apij ꝺpurati añ. li. ꝼ.
vel succi feniculi ⁊ absinthij: ⁊ syrupētur cū decoctione san
dali ⁊ spodij. Et in ꝓcessu si vis facere laxatiuuꝫ: adde ꝼm
indigētiā cāe vt ī tympania: polipodiū ī hyposarcha: reu=

Pilule ad hydropi.

barbarū vel agaricū: in asclite mezereō. ¶ Filij serapiōis
Pilule ad hydropicos ⁊ dolorē splenis. ℞. mezereon infu
si in aceto ⁊ exiccati: coloquintide sauich ordei añ. ptes eq̄=
les: terātur ⁊ cōficiātur cū melle: ⁊ dētur omni hoi ꝼm q̄ꝫti=
tatē virtutis: soluāt eñ aquā valde. ¶ Dioscorides inq̄t.
Quādo sumitur de radice cucumeris asinini ad quātitatē
anolosath ad min⁹ ⁊ de radice ei⁹ quātitatis. iiij. krist laxat
cholerā ⁊ phlegma: ⁊ ꝓprie ī corꝑibus hydropicoꝝ: ⁊ abs=
qꝫ qꝫ nocumētum inferat stomacho: ⁊ accipiatur ex radice
eius lib. ꝼ. ⁊ teratur cū duobus krist vini ⁊ maxime babylo
nici: ⁊ misceatur bene: ⁊ teratur cū eo. Et dētur ex eo hy=
dropico. iij. anolosath in ieiunio q̄libet die: donec dimi=
nuatur tumor vētris diminutiōe cōpleta excludēdo aquā

Pilule de spica.

q̄ est in vētre eius. ¶ Pilule de spica apiētes oppilatiões
epatis ⁊ splenis cōferētes hydrodisi ⁊ soluunt naturā. ℞.
spice. ʒ. iiij. agarici: amomi: raued. epithimi: masticis: costi:
camedreos. añ. ʒ. iij. myrrhe: cinamomi: sq̄nāti: gario. añ. ʒ.
j. aloes. ʒ. viij. fiāt pilule cū vino antiq̄. dosis. ʒ. ij. cuꝫ vino

Pilule ad hydropi. ⁊ timpaniticos.

cōmixto ante ⁊ post cibū. ¶ Pilule ad hydropicos: ⁊ tim=
paniticos: resoluūt eñ vētositates grossas ⁊ vaporosas. ℞.
semi. apij: anisi: masticis añ. danich. ij. aristologie rotūde:
acori: gētiane añ. danich. j. salis īdi. serapini añ. danich. j.
aloes. ʒ. vj. teranꝭ: ⁊ fiāt pilule. doꝼ. ʒ. ij. cū aq̄ calida. Et alij

Decoctio ad hydropicos qñ nō est feb.

qui addūt galāge zedoarie añ. ⁊c. ¶ Decoctio serapionis
ad hydropicos qñ nō ē febris. ℞. camedreos: camepitheos
petrosilini: hyssopi sicce: sq̄nāti: spice romāe delegēsirer ⁊ ē
saguassera sileleos añ. ℥. j. myrrhe gētiāe epithimi dauci añ.
℥. ꝼ. aloes succotrēsis. ℥. iij. decoquāꝭ cū li. x. aq̄ dōec rema=
neat tertia. Colenꝭ ⁊ denꝭ ī potu ex ea ab. ℥. ij. vsqꝫ ad. v. ꝼꝫ
quantitatem

Aliud ad idem.

quãtitatẽ virtutis vniuscuiusq;. ¶ Alia cũ serapino: et soluit cũ virtute. ℞. serapini sextaria.ij. oppoponaci: armoniaci: aristologie lõge añ.ʒ.iiij. turbith. mezereon añ.ʒ.ij. eupatorij: asc: fumiterre: coloq̃ntide interioris: calamenti: creos: myrobalanorum citrinorum: radicũ lilij celestis añ.ʒ.j. cepe: sqlle.ʒ.ij. terant oĩa et infundant cũ succaro: et ponant ad solẽ.vij. dieb⁹: deinde colent: et dent ex eo oĩ die.ʒ.ij. vel ʒ iij. pferũt em̃ valde.

Empla. ad omnes hydropisim.

¶ Empl̃m ptra oẽm specie hydropisis. ℞. farine ordei: et pfice cum succo ebuli.añ. et emplastra Balnea thermarum et pprie sicca et fumosa: et q̃ ex aqs salsis nitrosis sunt hydropicos iuuãt. Et sunt de vltimis prout tolerat virt⁹. Q̃ si nõ inueniant in regiõe: artificialr construant sic. In tina clausa sit tabula vna pforata in medio eius plurib⁹ foraminib⁹ in qua stet patiẽs: et in fundo sit aq̃ salsa decoctiõis calamẽti origani rute sauine hyssopi: et in illã pijciant lapides molares igniti: et recipiat fumũ tina existẽte bene clausa et cooperta donec sudet. Alij faciũt bulire predicta in caldaria bñ coopta: vt nihil expiret et habẽte pcaua p quã fum⁹ et vapor pueniat ad tinã bene cooperta: in qua patiẽs stet et sudet ibi fortiter quantũ vult et tolerat: vt supius dictũ est. ¶ Empl̃m ptra inflationẽ tibiarum et etiã vẽtris hydropicorum: folia vitice pterant: et tepefacta emplastrent: prodest. ¶ Itẽ fomẽtent tibie et euaporent cum aqua maris vel salita decoctionis tribullorum marinorum camomille et radice ebuli. Dioscorides narrat de quodã qui crura habuit inflata: cui fecit emplastrum de fimo colũbino farina ordei et aceto: et liberat⁹ est. Adde sandaracã si vis: et si rubor ibi appareat: semina cõia vetera cum oleo rosato cõmixta psunt: et adde si volueris memithe.

¶ Capitulum.xiiij. de fluxu epatico.

Quoniã fluxus epaticus est ex exeũtib⁹ a corpe et q̃ ab epate fluit et erit de corpe: vt est supi⁹ dictũ: aut per nares sanguinis fluxu: aut p os vomitu: aut per poros sudore: aut per renes: et vesicã vrina: aut p intestina erit: per q̃ exiẽs vltra modũ psuetũ ppriẽ dr fluxus vẽtris: tñ vsq; ad summã de medicinis egritudinũ intestinorum cũ de medicinis flux⁹ vẽtris loquemur Christo prestante dicere postponimus.

¶ Capitulum.xv. de icteritia citrina.

De icteritia citrina et medicinis ei⁹ vsq; ad summam quartã cũ de medicinis egritudinũ splenis sermonem afferemus dicere reseruamus.

Sequit summa vltima pticule tertie sectiõis prime de egritudinib⁹ splenis ptinẽs capl̃a q̃tuor.

¶ Capitulũ.j. est proemiale: et est sermo generalis in splene et egritudinibus eius.

¶ Capitulum.ij. de oppilatione splenis.

¶ Capitulum.iij. de apostematibus splenis.

¶ Capitulum.iiij. de speciebus icteritie.

¶ Capitulum.j. generale de egritudinibus splenis.

Galenus.

Galenus inquit: cõmẽtari et exponere q̃d circa generationẽ humorum in epate ptingere dicant antiqui per exẽpla lz addiscere. Vinũ vtiq; nouiter intelligere expressum ab vuis nõ colatũ: et buliẽs et alteratũ calore qui in ipso est deinũ ẽm sui trãsmutationẽ duas generatas supfluitates in eo esse apparebit: hanc quidẽ leuiorẽ et meliorẽ: hãc aũt terrestrẽ et grauiorẽ: quarum hanc quidẽ florẽ: hanc ṽo fecẽ vocant: q̃d ex eis depuratũ in medio existit vinũ. Similr et in generatione sanguinis in epate alterato chilo et transmutato a calore epatis est videre in eo duas generari supfluitates: vnã supernatantẽ vocatã cholerã spume assimilatam: alterã descendentẽ graue assimilatã feci vocatã melancholiã: et q̃d depuratũ est ab eis mediũ sanguinẽ assimilatum vino depurato ab illis a quibus depuratũ opz esse sanguinẽ naturalibus existẽtibus pro parte: et etiã factis in naturalibus per adustionẽ pp̃ter dictã supius cãm in capl̃o primo huius anteq; in alimentũ transeat ipsorum mẽbrorum. ¶ Ad hmõi autẽ mundificationẽ artificialis natura duo creauit mẽbra: vnũ q̃d pp̃ter amaritudinẽ rancte cholere naturalẽ sibi admixtã trahat.s. vesicã fellis cistim ab antiquis vocatã: que duas tunicas hz cõtextas ex triplici genere neruorum ad modũ tunice vnius ortorum a venis epatis ad quã veniũt ex neruo: et vena pulsatili duo rami parui a cerebro et corde: q̃ per poriũ explantatũ ab eis ipam cholerã ab epate sibi impulsam trahit cũ virtute pp̃ia: vt ex ea nutriat: et q̃d supest expellat per poriũ aliũ qui in pluribus hominũ est vnus mittẽs cholerã ad gracilia intestina ad expurgandũ ea nõ ad stomachũ cũ ledat per eã nauseetur: et eius digestio corrumpat. In q̃busdã etiã duplex est: siue bifurcatus: et per vnũ mittit cholerã ad intestina: et per aliũ ad stomachũ non in vacuũ eius pp̃ter dictã cãm: sed inter duas tunicas eius ad faciendũ et adiuuandũ digestiuã. Et in quibusdã est amplior primus: vt in Audino pho: et in quibusdã secũdus: vt in Sabino sacerdote: vt recitat Gale. Aliud quoq; creauit membrũ q̃d proprie trahit feces eius.s. splenẽ: q̃d adhuc est: vt fecẽ sanguinis naturalẽ et innaturalẽ semp trahat cũ virtute pp̃ia per porum cõiunctũ epatis venis a parte cõcaua: qui in venis pulsantibus in eo digerit: vt ex ea nutriat et sanguine et sua substãtie raritate recipiat cũ sit grossa: et retinet donec digerat et q̃d supest ei remãdet per aliũ poriũ ad stomachũ: vt cum alijs suis supfluitatibus expellat qui in hoĩe figure est cilpealis sicut in porco linguose: et est cooptus pellicula orta a siphac: et diafragmate: et suspẽsus panniculus costarum q̃si ligamẽtis a parte sinistra ad ptemperandũ caliditatẽ cordis sua frigiditate. Si ergo deficiat mũdificatio sanguinis ab illis supfluitatib⁹ totalr vel p parte siue pp̃ter cãm mẽbrorum.s. debilitatem epatis expellẽtis: et ipsorum.s. fellis et splenis trahentiũ: siue pp̃ter cãm in porris: p quos ab epate trahũt.s. oppilationẽ: siue per cãm supfluitatũ: q: sit amplior q̃ꝫ trahere possint remanẽs cholera rancta cũ sanguine in epate facit apostema euenire in eo: vt superius dictũ est: vel trãsiens de eo cũ sanguine: per venas facta occasione aliqua intrãspirabilis putrefit et accẽdit fe. tertianã cõtinuã: vel causonẽ: veniẽs ad lacertos et subcutaneas partes putrefacta accẽdit fe. tertianã interpolatam: vadẽs ad cutim diffusa in ea cũ ibi trãspirabilis sit per poros ei⁹ facit icteritiã citrinã. Collecta in aliqua sui parte facit erisipilã: si adusta: facit erisipilã vulneratiuã: seu carbunculũ sicut in cerebo charabitũ. Similr intelligas si melancholia cũ sanguine mixta: facit em̃ egritudines sibi mõ ẽm genus suũ. In epate permanens facit sclirosim: vel oppilationes in totũ corpus: vel habitudinẽ lacertorũ diffusa: si fuerit adusta: facit leprã: si in cute sit diffusa: facit icteritiã nigrã: si in vno mẽbro collecta nõ adusta facit duritiem: si adusta quantũ ad partẽ grossam facit cancrũ: quantũ ad subtilẽ: antracẽ. ¶ Si ṽo trahat perfecte: non tñ exeis q̃d supereſt pñt expellere ad stomachũ et intestina siue pp̃ter cãm existentẽ in mẽbris.s. felle et splene et epate.s. debilitatẽ accidentẽ eis: siue propter cãm existẽtẽ in poris per quos excernũt et mandãt illas: puta oppilationẽ siue cãm existẽtem in superfluitate: q: sit amplior q̃ꝫ expellere possint remanente in eis necesse est ipa mẽbra ingrossari si in vacuũ sit collecta: et apostemari si colligat in porositate ipsorum et cupũ. Et cum conuertat in ventũ: necesse est ipsum inflari: et cum splẽ ingrossat: corpus necesse est subtiliari: et econuerso: vt ait Hip. Et illud ex triplici causa: vna q̃m destruitur virtus epatis vehemẽter cum cõtrarietate humoris: quare minorat generatio sanguinis. Scd̃a est: q: cum hoc quod attrahit de sanguine bono corporis illius inferunt rem plurimã propter magnitudinẽ suam. Tertia causa est q: ex multiplicatione melancholie sanguis remanens fit infectus quẽ abhorrent mẽbra: a sic non nutriunt et extenuatur: cum ergo splen extenuatur: accidit ex cõtrarijs causis ex quibus corpus impinguat et ingrossat. ¶ Si ṽo tractas superfluitates perfecte nequeãt sustinere pp̃ter defectũ cõtentiue illorũ membrorũ: vel amplitudinẽ pororũ: vel propter multitudinẽ et malitiã superfluitatũ transiens cholera vltra modũ ad stomachũ: et similiter melancholia: faciũt nauseam: et corrumpũt digestionem: si ad intestina faciũt multũ fluendo dissinteriam. ¶ Inquit em̃ Gale. plurima dissinteria ex cholera rub. fit. Et si a cholera ni. et felle ince perit est mortalis: ait Hip. Si ṽo transeat cholera ad vias vrine: que sunt eius euacuatoriũ propriũ ẽm Gale. facit ardorem vrine: et deinde vlcera eorũdem. Quod aũt ex predictis colligere opz: est scire naturã predictorũ mẽbrorũ.s. cistis fellis et splenis operationes et iuuamenta: necnon et egritudines eis euenire possibiles: causas quoq; quarum quedã sunt proprie et in se: et quedã ex colligantia et vicinitate: et illud est ad epar plurimũ: et sunt oĩs generis: scz mala cõplexio debilitãs suas naturales opationes: mala cõ

Galenus.

positio.s.oppilatio impediens debitã operationẽ eoꝝ ad
quam ordinauit ipa natura:solutio cõtinui:⁊ apostemata
seu grossities preter naturã:ad quas sequit̃ plurimũ acci-
dẽs fedatiuũ coloris naturalis q̃ facit ad pulchritudinis
bñ esse qḋ icteritia dr̃:de qbꝰ dicet̃ per ordinẽ xp̃o iesu au-
xiliãte q̃ sit bñdictꝰ. Et qꝛ p̃dicte egritudines cisti possibi-
liter ꝯtingentes ⁊ egritudines epatis cui affixus est in cu-
ra nõ differũt:iõ omittant̃:est eñ eadẽ vtraqꝫ cura. Sed de
egritudinibꝰ splenis plurimũ ꝯtingẽtibꝰ ⁊ cũ sit mẽbrũ ab
epate distinctũ spãliter dicere est in hac q̃rta sũma necesse.

¶ Capitulum.ij. de oppilatione splenis.

Oppilatio splenis ẽ egritudo officialis veniẽs in
vijs ⁊ poris eiꝰ ꝑ quos trahere et excernere hꝫ fe
cem sanguinis ab epate: quatenꝰ mũdificet̃:⁊ cõ
ueniẽs fiat alimẽto mẽbroꝝ. Et est triplicis spe
Oppilatio splenis triplex. ciei:aut eñ est in poro q̃ est inter ip̃m ⁊ epar per quẽ hꝫ tra
here sanguinis feces ab ip̃o:aut est in poro q̃ est inter ip̃m
⁊ stomachũ per quẽ qḋ sibi supest mãdat illi:aut in vtroqꝫ.
Cause. Causa aũt ipius ex causis oppilationis epatis est manife
sta:⁊ plurimũ est coartatoria. Cuius cã:vt precedẽti capl̃o
dictũ fuit est humor melãcholicus feculẽtus et luctuosus
quẽ trahere hꝫ ⁊ excernere sua multitudine et grossitie nõ
potẽs trãsire ꝑ poros illos:sed remanet obstructus in eis.
Et qñqꝫ est attenuatoria ex siccitate ⁊ pũctione cholere vl̃
vẽtositate vicinoꝝ vel apostemate cõprimẽte. Et raro est
Signa distinctiua oppilationis pororum. carnosa:⁊ cũ est nõ spat̃ cura. ¶ Signa ṽo oppilatiõis po
rorum distincta sunt:nã siq̃dẽ oppilatio sit in poro ꝑ quẽ
trahit extenuatio erit i splene. Et etiã si sit in vtroqꝫ magis
nec ꝓ tãto corpꝰ erit pingue: sed extenuatũ magis ꝓpter
sanguinis ĩpuritatẽ ⁊ maiorẽ infectionẽ:⁊ predicta accidẽ
tia apparebũt in alijs mẽbris ⁊ vniuerso corpe ⁊ cute. Si
ṽo sit in poro ꝑ quẽ illã excernit ⁊ mittit ad stomachũ gros
sities ⁊ durities cũ grauedine apparebit in splene:non ex
natura ⁊ dispõne mẽbri:qꝛ sit strictoꝝ poroꝝ:vt epar cum
splene rare ⁊ mollis substãtie existat:sed ex natura substan
tie humoris obstruẽtis ⁊ detẽti q̃ grossus est ⁊ terreꝰ sicuti
Ga. dixit. Et in vtraqꝫ est defectio appetitꝰ: ⁊ vrina magis
ſm plurimũ:⁊ egestio q̃si ꝯsueta minus ſm diuersitatẽ po-
roꝝ. Si eñ in primo poro ꝑ quẽ trahit sit oppilatio:omnia
erũt minora. Et signa cãꝝ ⁊ modoꝝ alioꝝ ex dictis in op-
pilatiõe epatis sunt nota. Signa ṽo vẽtositatis ⁊ aposte-
matis infra dicent̃. Cura oppilationis splenis sicut cura
aliaꝝ egritudinũ eiꝰ general̃r ex cura oppilatiõis epatis
supius dicta est manifesta. Eadẽ eñ vtriusqꝫ est in re:⁊ in-
tentiõe. Cõplementũ tñ eiꝰ seu ꝓsecutio fiet qñqꝫ cũ eisdẽ:
qñqꝫ cũ fortioribꝰ ꝓprijs ⁊ diuersimode ministratis. Inq̃t
eñ Gale. nos nõ inuenimꝰ medicinas alias q̃ sint magis
incisiue ⁊ subtiliatiue humorũ grossoꝝ et viscosoꝝ q̃ sunt
in pectore ⁊ pulmone et saniei existẽtis in pectore nec me-
lioris aptitudinis ⁊ conueniẽtie ad maturãdũ ⁊ iuuamẽ-
ti ad spuendũ illud qḋ opꝫ q̃ p̃dicte. Et de ꝓprietate earũ
est huiꝰ:vt aperiãt oppilationẽ epatis:⁊ mũdificẽt venas
eiꝰ: ⁊ faciãt sil̃e illi in splene qñ oppilatio nõ est vehemẽs:
qm̃ oppilatio qñ est in splene vehemẽs indiget medicinis
fortioribus istis. sicut sunt radix ⁊ cortex capparis ⁊ radix
tamarisci:⁊ medicina noĩata grece scolopendria:⁊ sq̃lla:et
herba noĩata ascelenti:cuiꝰ expositio est mũdificatiua san-
guinis:⁊ extimo q̃ sit cortex salicis vel fraxini: ⁊ cõuenit ti
bi:vt sit vsus vniuscuiusqꝫ caꝝ diuersus. Medicine enim
splenis approximãde sunt cũ aceto. Epatis cũ syrupo ace
toso ⁊ aq̃ ordei. In pectore ⁊ pulmone cũ aq̃ mel̃l. ⁊ chist or
dei:sed opꝫ q̃ sint medicĩe materieꝝ resolutiue splene ma
gis stiptice medicinis epatis ꝓpter substãtie raritatẽ sple
nis:vt dicit Ga. ¶ Spãl̃r qm̃ plurimũ coartatoria est:cu-
ra eiꝰ est q̃tuor res:p̃ma est euacuatio. scḋa pori expurga-
tio. tertia ponit studiũ in vita. quarta est accidẽtiũ corre-
ctio. Euacuatio est duplex. p̃ma est cãe retẽte i epate ⁊ ve-
nis. scḋa cãe oppilãtis ⁊ retẽte in splene. ¶ Primã cõplẽt
si cũ melãcholico hũore peccare sanguis appareat qḋ tu-
mor venaꝝ illaꝝ partiũ proprie indicat flebotomia de ba-
silica p̃mo:deinde de saluatella sinistre manꝰ q̃ tãdiu fluat
quãdiu restringit̃ per se si natura corporis tolerabit vel fle
botomia de saphena loco eiꝰ:vel apertio venaꝝ emorroida-
rũ ꝓprijũ si retentio sanguinis mẽstrualis vel emoroidarũ
p̃cesserit. ¶ Inq̃t eñ Gal. melãcholicis emorroides inna
te bonum. Et qñqꝫ tibi necessariũ est:vt flebotomes quidẽ
sinistrã:deinde cũ euacuatione ipius melãcholie ꝑ fluxum
ventris ꝓprie dicẽte Hip. Spleneticis dissinteria superue- 2. Apho.
niens bonũ. Que si ꝓlong et̃:accidit ei hydrops aut liẽte 48.
ria:et percũt splenetici. Spleneticus aũt est qui duritiẽ et
grossitiẽ hꝫ in splene. Dicit abo. ¶ Scḋa ꝫ euacuationẽ cãe
oppilantis cõplent euacuationes cũ medicinis educere ha
bentibus humorẽ melancholicũ a splene proprie simplici-
bus ⁊ cõpositis que infra dicent̃ cũ premissione medicina-
rum maturantiũ ⁊ aperientiũ humorẽ ⁊ membrũ quas di
cemus. Et vltimo cũ medicinis resoluẽtibus ip̃m de loco
quibꝰ mollificatiua sunt premittẽda vel permiscẽda:vt in-
fra dicet̃. Medicine ṽo simplices q̃bꝰ est maturatio ⁊ ap
tio sunt aperitiue incisiue subtiliatiue ⁊ abstersiue. Et ha-
rum q̃dã sunt tales a cõplexione:qꝛ sunt tẽperate calide ⁊
amare stiptice ⁊ ꝯfortatiue:quedã a ꝓprietate ꝯfortatiue.
Que ṽo sunt tales a ꝯplexiõe sunt duplices:quedã leues
⁊ q̃dã fortes ṽtute. Leues camedreos camepitheos cicera
succus cauliũ domesticoꝝ: acorus anisum agnus castus
scolopẽdria canabis poliũ sparagus nil acetosa anetũ eu
patoriũ bedeguar feniculus hasce spica calamẽtũ ⁊ sil̃es.
Fortes sunt nastruciũ volubilis semen raphani ⁊ sinapis
prassiũ lupine iuniperus fructus rubee tinctoꝝ q̃ aperit ⁊
mũdificat a ꝓprietate squilla oximel eiꝰ est ⁊ vltima. Leni
bus g̊ vtere in oppilatiõibꝰ leuibus ⁊ fortibꝰ et cõpositis.
¶ Inq̃t eñ Ga. forti infirmitati fortis medicĩa occurrat. Galeni dictũ auteũ.
Cũ ergo in materia apparuerit digestio euacuabis cũ epi
thimo a.ʒ.iij. vsqꝫ ad.v. cũ syrupo acetoso ⁊ cũ reiteratiõe:
educit eñ id qḋ est in splene ⁊ detumescere facit illũ vel ar
moniacũ cũ syrupo acetoso ⁊ decoctione lupinoꝝ ⁊ cappa
rorũ:vel succus eiꝰ:educit eñ materiã grossam:⁊ sequitur
sanitas:⁊ radice lilij vel vrina ⁊ lacte camelarũ nutritarũ
ex scea aniso ⁊ feniculo. ¶ Scḋam rẽ cõplent cõfortantia
ex cibis ⁊ potibꝰ q̃ infra dicent̃. Et medicine operantes il-
lud a ꝓprietate sunt tales. s. sumach:seminis portulace.ʒ.
ij. cũ aceto aut coralli valde decocti aur̃.j. cũ syrupo ace-
toso. Et empl̃m de cucurbita tenera:aut cucurbita ipa te-
rat̃ post exiccationẽ:⁊ bibant̃ ex ea.ʒ.ij. cũ syrupo acetoso ⁊
semẽ cane ⁊ semẽ cuscute ⁊ folia salicis:⁊ semen acetose:et
atriplicis ⁊ fructus tamarisci ⁊ folia eiꝰ: ⁊ pulmo vulpis:
⁊ splẽ asini siluestris ⁊ pulli eq̃ni exiccati:⁊ epar ipius exic-
catũ.ʒ.ij. cũ syrupo acetoso. Medicine resoluẽtes simpli-
ces sunt p̃dicte opantes a cõplexione q̃s per te eligas ⁊ ex
eis cõponas ꝓut te inuitat necessitas:⁊ alia infra dicemꝰ:
⁊ etiã mollificãtes. ¶ Scḋa res cõplet̃ cũ euacuatiõe par
tis seu expurgatiõe pori oppilati. si eñ sit in poro q̃ est in-
ter ip̃m ⁊ epar cõplet̃ apertio cũ leuioribꝰ: sed in poro qui
est inter ip̃m stomachũ seu in vtroqꝫ cõplet̃ cũ fortioribus
predictis:sil̃r ⁊ in cisti. ¶ Tertia res q̃ ponit studiũ in vita
cõplet̃ cũ ordinatione regiminis in cibo et potu. Et est vt
cibi sint leues ⁊ pingues ex iuribꝰ et carnibus preparatis
cũ subtiliãtibꝰ ⁊ calefaciẽtibus cũ eq̃litate:vt cappares cũ
aceto ⁊ reliq̃ q̃ sciuisti supra. Et potꝰ sit sicut aq̃ in qua ex-
tinctũ sit ferrũ ignitũ multotiẽs et vinũ subtile. Et breui-
ter in alijs rebꝰ appropinquat regimini oppilatiõis epa-
tis. Quarta res. s. accidẽtiũ correctio et ꝓprie duriciei ac
splenis doloris:que nũc dicent̃. Alioꝝ ṽo accidentiũ q̃ in
mẽbris ⁊ toto corpore ꝯtingũt ex ea infra sectione scḋa et
tertia dicet̃:vbi de vnoquoqꝫ capl̃m facięmꝰ appropriatũ.
Sciẽdũ ergo q̃ duriciei splenis cõueniẽtia q̃dã sunt sim-
plicia ⁊ quedã cõposita. Et primoꝝ quedã sunt operãtia
a cõplexione:quedã a ꝓprietate. A cõplexione sunt mol-
lificãtia humida ⁊ tẽperate calida ⁊ vnctuosa:vt fenugre-
cum semẽ lini carice altea ⁊ mucillago eaꝝ:⁊ radi. filicũ et
malua ⁊ radix lilij oleũ amigdalaꝝ dulciũ ⁊ amaraꝝ de li
lio hyssopus hũida ⁊ silia. Unctuosa: vt pinguedines adi
pes oẽs:⁊ ꝓprie galline anatis anseris porci ⁊ vituli ⁊ me
dulle ipsoꝝ:⁊ alia supra i cura apostematis dicta:hec eñ
inuncta mollificãt ⁊ resoluẽdo extenuãt. Operãtia a ꝓprie
tate sũt vrina splenetici q̃ bibita ẽ mirabilis: decoctio nu-
cis cõis vel cipssi cũ aq̃ ⁊ aceto sumpta valet duriciei:⁊ suc
cus caulis cũ succo de passis:et decoctio foliorũ sectaragi
cũ aceto bibita ꝯfert valde. Et scolopẽdria ꝯfert magnifi
ce sumpta cũ oximelle facta decoctiõe foliorũ eiꝰ diebꝰ. xv.
Spica cũ vino bibita ostracũ purũ cum aceto bibitũ:been
qñ bibit̃ cũ aceto mixtũ i põdere.ʒ.ij. acorꝰ ꝯfert grossitiei:
⁊ extenuat ip̃m armoniacũ ⁊ oppoponacũ cum aceto mo-
re emplastri

re emplastri supponit ⁊ bibitũ aceto: viscus cũ calce extenuat splenẽ: hyssopus humida cũ caricis ⁊ baurach cõfert duriciei aristo. cũ melle supiuncta resoluit duriciẽ etiã emplastrũ ex nasturcio cũ melle. Et fenugrecũ emplastratum cũ nitro granũ viride ⁊ ꝓprie albotin cũ des resoluit duriciem. Cortex raphani cũ oximelle emplastratus: si empl̃m ex accalo centaurea valet duriciei bibita et emplastrata: setaragi. j. tapsia linia super splenẽ extenuat sinapis extenuat lactuca asinina cũ aceto comesta ⁊ emplastrata: stercus capraꝝ montanaꝝ ꝓprie emplastrũ succus etiã syrupus ⁊ reubarbarũ emplastratũ ⁊ sices. Dolori aũt ei⁹ conueniẽtia sunt hec: ⁊ betonica cũ ex ea sumunt. ʒ. iiij. cũ melle ⁊ aceto ⁊ sicta. Attendere aũt opꝫ ⁊ naturã splenis propter iuuamentũ eius in cura ⁊ medi. dicte ⁊ que splenis in passionibus ministrant in virtutis vehemẽtia sint illis ꝓportionate.

Galenus.

Ait eñ Gale. nigra cholera potioni non obedit: ⁊ in oppilationib⁹ eius maxime nõ facile ꝑtransibilis: duplici eñ interueniẽte alteratione ac mora in transitu ꝑ arctos ⁊ coartatos meatus periculũ est eaꝝ exolui virtutẽ anteq̃ ad profundũ ei⁹ deueniat q̃ ex naturali cõplexione substãtie ac ꝓprietate substantie inuestigari opꝫ. Que eñ calida sunt cõplexione ⁊ sicca ꝓprietate seinuicẽ trahũt et trahunt: et sic velociter penetrabiles fiunt proprie si adsit substãtie dispõ ⁊ subtilitas: q̃ vo ecõtra: ꝯtrariũ. Cooperatur aũt ars: vt inq̃t hebẽ Mes. cũ tritura ꝑmixtione ⁊ corporis preparatiõe. tritura vt si sint grosse ⁊ solide substantie terant subtiliter sicut alcofol: ꝑmixtione. s. cũ aceto vel syrupo acetoso qḋ facile est pertransibile subtilitate substantie sue ⁊ virtute grossitiẽ subtiliat humoꝝ viscositatẽ: incidit ⁊ poros ripticando exfractat. Corporis preparatione: vt nõ pleno corpore: sed ieiuno vel appetẽti exhibeant: et post fricationẽ vel exercitiũ seu balneũ: vt membris manitis ⁊ calefactis velociter attrahuntur.

Syrupus extenuãs splenem.

¶ Syrupus extenuãs splenẽ ⁊ aperiẽs oppilatiões ei⁹. ℞. epithimi: corticũ radicis capparis: scolopẽdrie: ⁊ fruct⁹ tamarisci: corticis salicis: rubee: ireos: asari: acori. añ. partes eq̃les: decoquant cũ aceto forti: deinde colet: ⁊ cũ zuccaro fiat syrup⁹ acetosus zuccarin⁹ vel mellin⁹: ⁊ bibat. Dosis. ʒ. ij. ⁊ in qualibet dosi sit. ʒ. j. armoniaci. Est eñ mirabilis: adeo q̃ si predicte medicine dent aliq̃b⁹ dieb⁹ bibere porcellis nõ reperit in eis splẽ.

Troci. experti ad oppila. splenis.

¶ Trocisci expertoꝝ iuuamẽtoꝝ in oppilationibus splenis. ℞. rubee. ʒ. ij. corticũ radicis capparis aristo. lõ. ireos añ. ʒ. ij. terant valde ⁊ ꝯficiant cũ oximelle acetoso: ⁊ fiant trocisci aur. j. ⁊ dent cũ aqua absinthij et corticũ radicis capparis.

Trocis. de agno casto.

Dixit Almãsor: si cũ duricie splenis fuerit caliditas: da trociscos ḋ agno casto. si frigiditas: da troci. de cappare. cõfectio trociscoꝝ de agno cast. ℞. se. agni casti se. tamarisci: scariole ⁊ portul. añ. ʒ. v. fiant trocisci. ʒ. iij. cũ aceto de q̃b⁹ det vnus cũ syrupo acetoso.

Alij troci. ad idem.

¶ Alij. ℞. folioꝝ raphani recentiũ: corticũ radicis capparis: fructus tamarisci: scolopendrie: squille assate: piperis alb. añ. partes equales: informent ex eis troci. aur. ij. dosis. j. cũ syrupo acetoso.

Syrupus ad antiq̃s oppi. sple: nis et viscerum.

¶ Syrupus ex inuentione nr̃a ꝯtra antiquas oppilationes oĩm viscerũ: ⁊ splenis rectificat ea. ℞. absinthij radicis ireos centauree minoris scolopendrie radicis capparis ⁊ fruct⁹ ei⁹ fruct⁹ tamarisci eupatorij hasce. hyssopi mõtani añ. ʒ. ij. aristo. lon. ⁊ ro. corticũ fraxini dictami floꝝ camomille anisi. añ. ℥. j. ellebori ni. ʒ. j. ß. mast. serapini galbani oppoponacis lapidis lazuli ꝑparati squãme ferri myrrhe electe gũmi hedere laudani añ. ℥. j. gar. cubebe macis galãge cinamomi añ. ʒ. iiij. cũ q̃b⁹ aromatizet syrupus. In fine decoctionis sue adde epithimi sene agarici. añ. ℥. ß. succi radicũ ebuloꝝ succi cucumeris asinini añ. li. j. magnetis. ℥. j. aceti. ℥. iiij. zuccari li. iiij. dosis ab. ℥. ij. vsq̃ ad. iiij. cũ aq̃ scolopẽdrie ĩ stomacho vacuo qñ itur dormitũ: ⁊ maxĩe q̃ñ oppilatio fuerit infixa cũ diuturnitate tẽporũ in mẽbro: sanat eñ hec medicĩa: si xp̃s voluerit.

Pilule oppila. epatis et splenis resoluentes.

¶ Pilule resoluẽtes oppilatiões epatis splenis et ad principiũ hydropisis. ℞. rauedsceni. ʒ. v. armoniaci serapini bdellij añ. ʒ. viij. lacce. ℥. j. oppoponaci. ʒ. iiij. mezercõ. ʒ. v. turbith spice polij aloes. añ. ʒ. v. mast. ʒ. ij. oĩm myroba. añ. ʒ. iiij. lapidis lazuli abluti epithimi ellebo. ni. salis indi añ. ʒ. ij. pigre. ʒ. x. dissolue gũmas ĩ vino ⁊ informa pilulas. Dosis. ʒ. ij. cũ sero. Et hi põdus cibi qḋ sumũt hodie sumãt cras. Dixit Gal. egritudines melãcholice nõ nisi forti medicĩa curant: qm̃ melãcholia nõ obedit ei. Dixit afraym: aq̃ in q̃ decocta est radix iris remouet oppilatiões oĩno antiquas et est fortis opationis. Dixit Abo. decoctio absinthij cẽtauree minoris est medicina maxia in remouẽdo oppilatiões splenis. Educit eñ vtraq̃ cholerã ⁊ maxime adustã: apit vias adequat materiã ad expellẽdũ: ⁊ fortasse ꝯfortat mẽbra mittẽtia materiã in valoiẽ oppilatiõis. Et est de intentione rei scḋe: vt stomacho ⁊ epati ꝯferat.

Puluis lauda. pro cibis.

¶ Dixit Democrit⁹. fructus hedere folia ⁊ gũmi ei⁹ a ꝓprietate remouẽt oppilatiões epatis ⁊ splenis antiq̃s. Et fit ex puluere scetaragi puluis laudabilis q̃ assumit in cibis oĩ hora. ℞. pulueris ꝑdicti. ℥. ij. anisi. ℥. j. limature argẽti. ℥. ß. auri boni. ʒ. iij. limature eris albi. ʒ. j. magnetis. ʒ. ij. gar. cubebe macis zinzi. gũmi hedere añ. ʒ. j. zuc. li. ij. dosis. ʒ. ij. Et suꝑbibat parũ post parũ vini antiq̃. Et ẽ medicamẽ regũ: ⁊ magnoꝝ dñoꝝ. Respicit eñ cor ⁊ mẽbra principalia: ⁊ generat gaudiũ: ⁊ est medicamẽ diuinũ ĩ remouẽdo oppilatiões.

Medi. resoluens splenẽ durum.

Medicamẽ magnũ resoluẽs splenẽ durũ ⁊ attenuãs eius magnitudinẽ ⁊ grossitiẽ. ℞. armoniaci. ʒ. iiij. floꝝ camomille aneti tamarisci añ. ʒ. j. radicũ capparis carui granoꝝ balsami tamarisci rubee añ. ʒ. ij. squille assate. ʒ. iij. scolopẽdrie aristo. ro. añ. ʒ. ij. Cõficiant cũ melle: ⁊ dent ex eo ʒ. iij. cum aceto sic tẽperato spatane. ʒ. ij. mittant in. ℥. vij. aceti bõi: ⁊ buliant vsq̃ ad quartã. sit dosis mediocris a ʒ. ij. vsq̃ ad iij. cũ. ℥. ij. ipsi⁹ aceti in hora dormiẽdi. Egredit ꝟtus hui⁹ medicaminis vsq̃ ad ꝓfundissimas et abscõsas materias hui⁹ mẽbri melãcholicas: ⁊ violẽter opatur attenuat ⁊ ꝯsumit materias rebelles ⁊ sepultas.

Aboa.

Dixit Abo. accipe vespertilionẽ ⁊ decolla ⁊ exicca ipm̃: ⁊ ꝯtere: ⁊ accipe ex eo quãtũ tolerãt tres digiti: aut accipe septẽ vespertiliões pingues ⁊ decolla eos ⁊ exicca ipos: ⁊ pone eos in vase vitreato submersos cũ aceto forti ⁊ luta: ⁊ dimitte in fumo clauso. Cuꝫ ergo decocti sũt depone vas extractũ donec infrigidet. Et deinde extrahe eum ⁊ dissolue digitis in aceto: ⁊ sumatur ex eo oñi die in potu põdus. ʒ. ij. ⁊ est sana ⁊ expta medicina. ¶ Inq̃t Abo. empl̃a vnguẽta ⁊ olea sunt ex ꝯueniẽtibus medicinis egritudinib⁹ splenis ꝑdictis. ¶ Medicina ꝟo ⁊ electuariũ illoꝝ est qm̃ qñq̃ q̃dẽ sumit ex simplicib⁹ ꝑnarratis: puta q̃ fit empl̃m de stercore ouiũ cũ aceto vel stercore capraꝝ montanaꝝ cum aceto: ⁊ qñq̃ ex fece ipius aceti: qñq̃ fit euaporatio cum ipo. Et qñq̃ fit cataplasmatio cuꝫ filtro infuso in aceto tepido. Et qñq̃ sumit stercus vaccaꝝ herbas pascentiũ ⁊ exiccat: deinde coquit cũ aceto: ⁊ fit emplastrũ bonum. Et qñq̃ puluerizat super ipsum sulphur citrinum. Et emplastrũ cum flore eris est mirabile. Et ex eis que propinqua sunt equalitati est sicla decocta cũ aceto: ⁊ sic radices altee. Et qñq̃ fiunt vnguenta ex armoniaco ⁊ stercore ouium ⁊ aceto ⁊ oleo rutaceo. Et olea sunt de amigdalis amaris de se. agni casti: de granis narcisci aut alchanne aut fraxini: ⁊ qñq̃ fiunt cõposita ex predictis: vt est marã basiliconis: ⁊ marã Ga. ⁊ marã factũ de radice cappa. infusa in aceto dieb⁹ tot donec lenificet: deinde exiccet: ⁊ fiat marã ex ea cũ cera ex oleo de alchanna: aut assumat nigredo vasis de ere: et fiat ex ea cũ farina ord. ⁊ aceto ⁊ syrupo acetoso emplastrũ: qm̃ est vltimũ.

¶ Euaporatoria experta ꝓm Alchindũ. ℞. rute corticum radicũ cappa. absinthij calamẽti origani añ. partes equales decoquant in aceto: ⁊ infundant frusta filtri: ⁊ exprimatur ⁊ applicent. xx. vicibus: ⁊ cũ infrigidant auferant. Itẽ si dominat caliditas euaporet splen cum vapore aceti in lapide crudo: ⁊ ipm̃ filtrũ infusum in aceto calido applicetur super splenẽ. Et proprie si decocta sit salicis cortex vel ruta ⁊ proprie in balneo. Euaporatio ad ventositatẽ ⁊ inflationẽ splenis ⁊ etiam apostemantẽ in aceto bulliãt cortex capparis radicis ruta agnus castus: calamentũ armoniacum: ⁊ spica: ⁊ infusum filtrũ frequenter applicet: ⁊ est rasis.

Trocis. ad splenem.

¶ Cõfectio trocis. ad splenẽ cũ caliditate. ℞. razerich. ʒ. v. lacce reu. succi eupatorij anisi spice mast. añ. ʒ. j. detur cũ decoctione radicũ: ⁊ sunt rasis.

Empla. ad splenẽ.

¶ Confectio emplastri ad splenẽ cũ caliditate. ℞. ligni salicis et folia eius tamarisci extremitates mirthi ⁊ cypressi: ⁊ ꝯtere ⁊ misce cũ aceto vini: ⁊ est rasis.

Empl. ad duritiem sple.

¶ Empl̃m ad duriciẽ splenis ⁊ ventositatẽ. ℞. folioꝝ ru. ʒ. x. nitri mẽtastri sicci añ. ʒ. iij. armoniaci. ʒ. vij. armoniacũ dissoluat in aceto vel vino: ⁊ cũ cera cõpressa fiat emplastrũ ⁊ superponat: ⁊ est almansoris.

Decoctio experta ad sple.

¶ Decoctio Serapionis ad splenẽ experta. ℞. folioꝝ capparis: ⁊ terant cum aceto: et exprimat ex eis quãtitas. ℥. ij.

Pro pueris. que bibant: et detur tribus diebus. Sed pueri sumant ex eo postquam expressum fuerit sine aceto. ¶ Alia sagassara et est alselesit equalis ei teratur et exprimatur: et detur ex succo eius equale ei et detur in potu etiam. ʒ. ß. armoniaci cum aqua raphani et misceantur cum aqua raphani quod expressus fuit quod sit equale ei de sisamo et teratur: et fiat emplastrum ex eis super splenem tribus diebus: expertum enim est. ¶ Dimach Serapionis valens ad duritiem splenis et stomachi: et confert ad reliquas exituras et apostemata calida in eis. ℞. bdellij armoniaci ana. ʒ. j. caricarum. v. fabarum: passularum enucleatarum ciceris: melliloti: fenugreci: et seminis lini: camomille: aluminis: farine lupinorum ana. ʒ. ß. olei rute et camomille quantum necesse est. Infunde ficus in meibutegi et aceto die et nocte: et teratur valde et misceatur cum medicinis: soluatur que soluuntur cum meibutegi in quo infudisti ficus: et rectifica illud et administra ipm. ¶ Aliud. armoniacum soluatur cum aceto forti donec fiat sicut alcac: line ipm super pannum et epithima. ¶ Aliud. sumatur myrrha bdellium armoniacum thus equali pondere et soluatur cum aceto forti epithimentur. Similiter abscindatur charta secundum quantitatem splenis: et liniatur super ipsam fauus mellis: et pulueri zetur super ipm sinapi humectatum non tritum: et epithimetur cum eo nocte vna. ¶ Unguentum expertum ad dolorem et oppilationem splenis et duriciem eius et dolorem matricis. ℞. bdellij: masticis: galange: armoniaci: aloes: colophonie: mellis comis ana. ʒ. j. terebenthine. ʒ. ij. serapini: storacis liquide ana. ʒ. viij. cere citrine. ʒ. iij. succi ciclaminis et absinthij ana. lib. j. olei camomillini li. ß. terantur terenda et conficiantur et emplastrentur continue: mollificat enim et resoluit et rectificat complexionem eius.

Empla. ad sple.

Unguentum expertum ad dolorem splenis et matricis.

¶ Dixit Diosco. ciclamen secundum omnem modum administrationis est medicina probatissima in soluendo oppilationem splenis et mollificat et resoluit et attenuat. Et succus eius cum tantundem aceti mollis: et cere partes. iiij. bulitis usque ad spissitudinem est medicamen expertum valde in antiquis oppilationibus. etc. ¶ Antidotum ad splenem probatissimum. ℞. radicis enule campane: raphani maioris ana. ʒ. ij. mediane corticis tamarisci. ʒ. ij. foliorum eiusdem. ʒ. ß. betonice: sisimbrij ana. ʒ. ß. limature ferri. ʒ. iij. mellis quod sufficit: sumatur bis vel ter in die adde spice. ʒ. j. nemine fefellit vnquam: et puluis tamarisci cum spica et cinamo. etc.

Electuarium expertum ad sple.

¶ Capitulum. iij. de apostematibus splenis et tumore eius.

Apostema splenis est tumor preter naturam eueniens ei. Eius autem species sequuntur numerum materierum ad modum apostematum contingentium in epate et similibus membris: sed plurimum est melancholicum durum propter causam superius in principio dictam. Et quandoque est phlegmonicum quod est: quia in eo sunt arterie et vene continentes sanguinem qui preter naturam influens et in substantiam splenis collectus phlegmonem facit. Et aliquando est phlegmaticum molle: sed raro propter phlegma grossum aggregatum in epate ex indigestione: vel membro catarrizante illi per poros occultos: ad eius molliciem adiuuat substantia eius mollis: et cum calefiat simul cum melancholia a tepida caliditate accidente ei fit ventosum si colligatur. Si vero in vacuo sit diffusa vel interclusa facit inflationem. Cholericum vero rarissime accidit: cholera enim si superexcrescat in epate transmittitur ad cistim non ad splenem. Oppilatione vero in poro cistis contingente: vt non possit transmitti habilius transit cum sanguine per venas quam in splenem mittatur splene repugnante illi et natura sui ignea que de centro ad circumferentiam semper mouetur. Et si per venas et arterias transeat in illis obtunditur et alteratur: inspissaturque splenis frigiditate et humoris melancholici in eo contenti: quare non remanet cholericum: sed transmutatur in durum. Cause eius sunt note ex dictis hic et supra de apostemate epatis cui delatorie seruit. Et ex causis eius est flebotomia plurima: et conuenientia circumstantiarum est causa exterior. Et quandoque fit permutatione apostematis epatis cum eius materia transfertur in splenem: et est melius quam si econuerso fiat. Et quandoque confortatur splen subito et educit eius materiam feculentam et euadit infirmus. Et eius eductio est quandoque per fluxum sanguinis naris sinistre: quandoque per vomitum: quandoque licet raro per vrinam: et quandoque per secessum. Et signa eius absolute sunt signa oppilationis superius numerata: sed sunt cum dolore grauatiuo propter tensionem suspensorij: quare extenditur vsque ad furculam: et compatitur diafragma: ex quo sequitur malitia in anhelitu: et fit velox frequens et interceptus: sicut accidit pueris quando plorant: et est cum melancholia: et quandoque cum risu. Et cum est phlegmonicum est minus durum cum inflamatione et fe. et maiori dolore. Et magis cum est cholericum: et est cum alienatione: eius autem quod est phlegmaticum signa sunt predictis opposita. Ventosi vero signa sunt absque grauitate: et cum premitur tactu resistit illi et sonat. Cura apostematum splenis ex cura oppilationum ipsius et apostematum epatis innotescit. Curam ergo illorum prosequere secundum illorum intentiones et modos. Et compleas cum appropriatis simplicibus et compositis que sunt descripta ibidem. Et ex appropriatis in apostemate calido est alumen: in eo enim est incisio aliqua cum qualitate equali et stipticitas et virtus frigiditatis: quare oportet vt misceatur cum medicinis eius apocrusticis et resolutiuis. Et acetum etiam est ex illis: et aqua foliorum salicis et foliorum algarab: et aqua portulace et capil. vene. humidi. Et sumere in potu de semine portulace. ʒ. j. cum aceto arnoglosse exiccate et puluerizate omni die coclear. j. et alia que a proprietate operantur frigida supius numerata.

Cause.

Signa.

¶ Capitulum. iiij. de speciebus icteritie.

Icteritia: vt dicit Abo. est alteratio coloris corporis feda. Est autem triplex: citrina nigra mixta seu viridis. Et causa eius est quadruplex secundum quatuor actus interuenientes ad eius causalitatem seinuicem ordinate habentes sicut causa ad causam et sunt immediata mediata: magis mediata: et remota. Immediata secundum Gale. est effusio cholere in toto corpore et precipue in cute: nec mirum cum cutis secundum eum sit membrum ordinatum ad receptionem superfluitatum corporis totius: est quoque illius effusio quandoque cretica: quandoque syntomatica: et siquidem sit cholere citrine: facit citrinam: si vero nigre: facit nigram: si vero vtriusque mixtam seu viridem operatur. Cum enim miscentur duo humores citrini coloris et nigri viridis resultabit color: vt dixit Abo. nec erit tertia species simplicis icteritie: licet sit tertius humor qui naturaliter per venas vadit cum sanguine: phlegma scilicet albo colore dicente Hip. in apho. Si albo phlegmate. Tale enim phlegma est naturale quod a sanguine non sequestratur: nec sub propria forma in alteratum transeat in cutem: vt proprium imprimat colorem in ea sicut color vterque facit. Et si phlegma innaturale a sanguine separetur: quandoque illud tamen propter sui viscositatem et grossitiem non bene est effusibile per vniuersa corporis membra et cutem sine sanguine: quare totam cutem dealbare non potest: licet interdum diuersus et circumscriptus in aliqua parte cutis illam dealbet et morpheam albam operatur sicut melancholia nigram: que differt preter hoc ab icteritia: quoniam morphea ex errore tertie digestionis fit et membrorum eius. Icteritia vero ex errore secunde et membrorum ipsius. Et si quandoque colorem pallidum et plumbeum in vniuerso corpore imprimat innaturale facit superexcresces in sanguine: et effusum cum eo in totum et cutem illud est: quia in sua superexcrescentia non separatur a sanguine: vt transiens in cutem proprium: et per se colorem imprimat in ea: sed mixtus cum eo ipsius calorem obtundit ita quod alteratum cum eo in natura membrorum cutis colorem pallidum et plumbeum reddit: qui et si non sit naturalis: tamen non est fedus: vt color icteritie cum non tantum a naturali recedat: quare icteritiam facere non est dictum. Et in summa phlegma quodcunque non efficit icteritiam albam: licet sit album cum icteritia: vt dictum est: sit alteratio coloris corporis et cutis totius feda: ipm phlegma corpus totum et cutem alterare non potest: et si alterat totam ipsius alteratio non est feda. i. multum recedens a naturali: sicut est citrina et nigra: vt possit icteritia dici. ¶ Causa mediata eius est effectus mundificationis illorum humorum a sanguine in venis et epate: vt superius dictum est. ¶ Causa magis mediata est debilitas in membris: et oppilatio in vijs: et in materia cholere multitudo in membris. s. cisti quantum ad citrinam: et in splene quantum ad nigram: et in vtrisque quantum ad viridem. Remota causa est quelibet egritudo debilitans ipsa in attractione et epar in expulsione et proprie mala complexio quelibet: vt supius dictum est in epatis debilitate et apostemate. In poris oppilationis causa est nota ex causis predictis in materie quantitate multa seu illorum humorum: et magis quam per illa membra mundificari possit. Talis secundum Gale. est duplex interior scilicet et exterior. Interior est duplex. s. materialis. s. cibi et potus: qui sunt acuti vnctuosi et dulces in vtraque vel melancholici et grossi et terrestres in nigra. Et efficiens: vt complexio calida multum epatis multiplicans choleram citrinam in citrina vel calida multum a dures valde et choleram nigram multiplicans in nigra: vel complexio totius corporis et membrorum calida multum sanguinem in choleram citrinam permutans in citrina: vel in nigram per adustionem suo superexcessu

Icteritia triplex.

Cause.

Quare non fit a phlegmate.

Phlegma non facit icteritiam albam.

suo superexcessu in nigra icteritia vel frigida valde totius z epatis ipm sanguinē cōgelās z denigrās: q̄ veniēs ad cutē nigrā icteritiā opat̄:lȝ causa hec sit rarissima:z cū adsit in epate poti⁹ egestionē nigrā qualis ē sanguis nigrescēs q̄s icteritiā operat̄ ꝑpter grossitiē sui nō bene effusibilē in circūferentias cutis:sed petentē potius centrū:z intestinorū intimū ꝑpter grauitatē. Et cū acciderit: nō resoluitur eius materia cito:z est timorosa. Exterior est coadiuuans z est per se z per accidens:per se oīs circūstantia cōsiſis calida vel frigida cooperās ad generationē illoꝝ humoꝝ:ꝑ accidens est dispō tpis aeris regionis z similiū:frigida et sicca que calorē remittūt z fortificāt in interiorib⁹ ignēdo: vnde humorū predictoꝝ sequit̄ ex predictis cibis gn̄atio z poros cutis constipāt non tm̄ q̄ per hoc intranspirabiles illos reddat humores:q: sic febrē accenderet: sed quod ad eorum retentionē in cutis substantia operet̄: vt in hyeme z borea z in regionibus silibus est videre. Uel est sumptio veneni seu morsus aīalis venenosi:et proprie ipū sanguinem z humores corporis z mēbroꝝ corrūpentis z in citrinum colorē z viridē cōuertētis:qui peruenientēs ad cutim citrinā operat̄ vel viridē icteritiā. vn̄ Gal. ait. Redeamus igitur ad epar:z videamus:an in omni tpe epar icteritia existente patiat̄:z an sit ad hoc accidēs operās. Dico ergo q̄ multotiēs epate salubri existēte: videm⁹ cholerā rubeā diuidi z extra cutim exire hoc est ꝫm chrisim. Itē sine chrisi sanguinē cōspicimus in cholerā mutari cū ex pessima et aliena corruptione corrumpit̄ sicut ex morsu reptiliū venenosorū:quēadmodū vidi regis ministrū:cuius officiū erat tyros capere quondā tpe a tyro morsum fuisse qui tardās sumere medicinā solutiuā mutatus est in colorem prassij. ¶ Signa. species icteritie vnaqueq̄ per se visui nota est: cū sit mēbri exterioris coloratio feda:cuius visus est iudex proprius. ¶ Causarū ꝟo signa que sunt occulte opȝ subiungere distincte z ꝑprie remotaꝝ interioꝝ:que lȝ sint posteriores in ipsius impressione:priores tn̄ sunt in curatiōe. Eis em̄ ablatis ꝓmpte fit mūdificatio sanguinis:cessatq̄ effusio cholere:z feda cutis coloratio fiens necnō et facta

Galenus. cessabit facile. Inquit em̄ Gal. Qđ prius est in intētione posterius est in operis executione:z ecōuerso recto curationis ordine ꝓcedendo. Hoc aūt dixit:q: inutilr̄ q̄s ꝓuidebit febribus z etiā alijs dispōnibus:nisi prius meminerit cause:cuius cognitionē cura cōfestim sequit̄: vt dictuȝ est. Si igit̄ cā ei⁹ sit egritudo quelibet:z maxime oppilatio quecūq̄ mala z debilitas z frigida z humida z attractiua cistis:z etiā splenis ꝯiecturādo cognosces ex signis predictis dispōnes epatis:quas plurimū sequit̄ cistis:ꝓpter affixionē et splen ꝑpter colligantiā : et vtraq̄ ꝑpter seruitiū egritudinis debilitātis epatis expulsiuā. Signa ibidē habuisti:ipsius ergo p̄ntia cū priuatione signoꝝ subsequētium causaꝝ indicāt illā. Signa ꝟo distinguētia inter debilitatē attractiue ipsoꝝ z sequestrationē epatis sunt:nam debilitatē attractiue illoꝝ absq̄ debilitate expulsiue epatis significat pauca tinctura egestionis z minor solita naturali:z minor tinctura vrine cū precessione egritudinum cistis z splenis z absq̄ egritudine epatis. Debilē sequestratiuā epatis absq̄ debilitate attractiue illoꝝ mēbroꝝ significat antecessio egritudinū epatis cū lesione in alijs operationib⁹ eius z tinctura in egestiōe:z vrina minor solita. Et qn̄q̄ sūt sanguinolēte sicut lotura carnis: z sequit̄ cacesia: deinde hydropisis. Si ꝟo sit cā eius oppilatio in poris ꝑ quos trahūt z transmittūt supfluitates:signa erūt egestio alba z ꝯstricta in citrina nō necessario in nigra: et vrina citrina vel nigra:et color obtusus in icteritia et subito euenītes. Signa ꝟo specierū z modoꝝ oppilatiōis ex p̄dictis in epate z splene sunt manifesta. Signa quoq̄ distinctiua oppilatiōis poroꝝ ex dictis in oppilatione epatis sūt manifesta cū predictis oppilatiōis ipsoꝝ signis que pcipies absq̄ signis precedētis z sequentiū causaꝝ. Si ꝟo in causa sit materia:z multa quātitas cholere cuius cā materialis sit cib⁹ z potus scies ex relatione infirmi z astantiū. Si ꝟo in cā efficiēte sit culpa que est alia cōplexio calida multum epatis multiplicās cholerā citrinam vel nigrā: signa erūt que supius dicta sunt in mala cōplexione epatis calida:z est paulatim eueniēs:z cum hoc videbis in citrina citrinitatē maiorē: z in nigra maiorē nigredinē vrinā quoq̄ rubeā vehemētis rubedinis donec ad rubedinē trahat:et pannū taliter tingat:vt vix remoueri possit:z silr̄ egestionem. Et oīa exeūtia per nares z sudores quasi citrina in citrina vel nigra in nigra vel mixta ex vtrisq̄ seu viridis in viridi z cōmixta. Et si quidē sit ex mala cōplexione multū calida totius corporis z mēbroꝝ ex tactu mēbroꝝ corporis z cutis calido inflāmato et venaꝝ rubore z pruritu: z erunt in colore icteritie:z modo veniēdi mediocres tūc z vrina z egestio naturales vel quales in pricipio. Cholera em̄ multiplicata in mēbris tēdit de sui natura ad circūferētias cutis nō regurgitat ad interiora cū epar cū suis emūctorijs saluū existēs egestionē et vrinā naturales tūc operet̄:lȝ in processu cōtingat mutari:z est significatio bona:q: epatis sanitatē ostēdit:quare hydrops nō timet̄. vn̄ Hip. Icterici nō valde inflati fiunt. Et ex his specierū causaꝝ ipsius icteritie nigre z citrine sunt note. Et erūt cū priuatione signorum precedentiū causaꝝ. Et silr̄ si sit causa mala cōplexio epatis frigida vel totius corpis z mēbroꝝ ex signis ꝯtrarijs predictis cognosces. ¶ Causaꝝ ꝟo exterioꝝ que per se sunt:sunt manifesta cognitis eis etiā que ꝑ accidēs cāe fiūt. Et siquidē sit venenosa si ab aīali est morsus ostendit seu pūctio:si ꝟo assumptiōe veneni significat ipaȝ pterita suspitio:z sanitas et bonitas humoꝝ aduētus illi⁹ subito cū priuatione predictaꝝ causaꝝ:atq̄ egestiōis: z cū vrina mordicali vel fisticali:sicut ireos proprie vel in colore sili eruginis eris vl̄ succo porri ꝫm diuersitatē cōplexiōis ipsi⁹ veneni z specierū icteritie. Signa ꝟo ipsaꝝ ex cretica vel syntomatica effusiōe cholere ꝓuenientiū sumi p̄nt ex precedētibus cōcomitātib⁹ z sequētib⁹. Ex precedētibus quidem:nam creticā precedit egritudo acuta epatis vel splenis apta terminari per eā nec sit subito sed precedentib⁹ signis digestiōis:z alijs signis bone chrysis. Ex cōcomitantibus:q: est eū bona tolerātia:cū fit ante statū: sed in statu z in die cretica q̄ post. vij. nō ante nisi in corpore calido:et regione calida vt est regio Auer. Et non cū duritie hypocūdrij dextri:immo cū bona dispōne ipsi⁹. vn̄ Hip. Icteritia añ. vij. mala. in. vij. ꝟo z. xj. bona si dextrū hypocūdriū nō dur̄ fiat. Ex ꝯsequētib⁹:q: cesset egritudo:z vt⁹ ꝯfortet̄. Inqt Hip. Si q̄lia opȝ purgari purgent̄ ꝯfert:z bn̄ ferūt:si ꝟo non:ꝯtrariū. Sed syntomaticā ꝯtraria predictis signa ostendūt. ¶ Cura icteritie syntomatice:vt ex predictis est habitū est due res. prīa est causaꝝ ablatio. scđa est ipius alterationis cutis fede facte ad naturalē ꝑmutatio. ¶ Primā rē cōplet ꝑprie que cās debilitatis cistis et splenis attractiue auferūt. Causas quoq̄ debilitatis sequestratiue epatis z venaꝝ siue sint de genere male cōplexiōis cōpositiōis solutiōis vel apostematis:q̄ oīa in cura epatis z splenis tradita sunt. Inqt aūt Abo. si fuerit cā icteritie i epate z felle curet̄ cū regimine p̄dicto in debilitate epatis: naȝ cura ipius fellis est illa vel ea:q̄ oppilationes poroꝝ cistis fellis aperiūt cās eaꝝ auferēdo: quecūq̄ sunt q̄ oīa supi⁹ in cura oppilationis epatis z splenis tibi nota fecim⁹. Et ex ꝑprijs est cuscuta q̄ fellis oppilationē aperit et epatis: z etiā oīa amara que q̄m aperiūt z abstergūt curant icteritiam. Dixit Abo. ex cōuenietibus attenuatorie ex siccitate quā significat corporis ariditas est administratio lenificātiū z subalterantiū calidā sicut mucillagines frigide z sicut sebesteu:z similia cum oleo amigdal. Si ꝟo fuerit ex nascentia rei alicuius non extimo q̄ sit cura:si ꝟo fuerit ex apostemate cura est cura illius. In coartatorio azinitar ē ex meliorib⁹ medicinis icteritie. Et debilior ista est in qua oppilatio est in meatu cholere. Et qn̄ cū oppilatiōe ē feb. tūc atriplices sunt boni valde:q̄m sunt aperitiui:et extinctiui:et silr̄ radix lactuce de q̄ sumant̄. ʒ. ij. cū melle:silr̄ aq̄ cuscute endiuie lactuce z myrti cū rotulo casief. z oleo amigdalaꝝ dulciū z amaraꝝ. Et ex appropriatis in oppilatione eius est reubarbarum. hypericō capil. veneris olibanū rubea tinctoꝝ añ. partes equales. de q̄b⁹ det̄. ʒ. j. cū aqua fenicu. gentiane:aristologie. costi:polij:cētauree: z similiū si nō sit fe. ¶ Serapio ait:z ꝯfert in hac specie icteritie vomitus:fortasse em̄ aperit̄ oppilatio ꝑpter motū ei⁹ impetuosum. Clysteria quoq̄ ex polipodio epithimo et thimo in nigra z absinthio endiuia malua:z violis in citrina vel ea q̄ malā epatis cōplexionē calidā vel frigidā valde alterāt z ꝑmutāt:q̄ etiā supra in cura ipius diximus vel toti⁹ corporis z membroꝝ cōplexionē malam calidā adurentē que ibidē etiā tetigimus. Et ex eis ꝑprie est balneum vnt

Balneū.

5. Apho. 32.

4. Apho. 63. et. 64.

Cuscuta fellis oppilationē et epatis aperit.

uersi corporis cū aquis dulcib⁹ ex frigidis mollificātibus
⁊ rarefaciētib⁹ nō stipticis q̄ densando poros inflammāt
qualia sunt viole malue lactuce attriplices mellilotū co-
riandrū solatrū acetosa: ⁊ silr̄a. Ex eis est alterare epar cū
ceroto vel epithimate de sandal'. Et cū syrupo de endiuia
trociscis de cāphora de seminib⁹ cōib⁹: et frigidis. Ex ele-
ctuarijs diarodō ⁊ triasandali: ⁊ cū seminib⁹: ⁊ succo frigi-
daꝝ herbaꝝ: ⁊ alijs frigidis aperitiuis appropriatis q̄ su-
peri⁹ dicta sunt: ⁊ alterare etiā cū frigidis appropriatis su
Galenus. pra: in cura ipius enarratis: ait em̄ Gal'. cū cor et epar est
frigidū: totū corp⁹ frigidū erit. Et vrina rectificabit' ⁊ icte-
ritia cessat: vel q̄ frigidā cōplexionē toti⁹ corpis mortificā
tem alterāt ⁊ calefaciunt: ⁊ etiā epatis: que sunt ex calidis
numeratis ibi in cura epatis interi⁹ ⁊ exteri⁹ approximā-
dis. Opȝ aūt ne subito approximent': sed paulatim ⁊ cū ca-
liditate nō sup̄flua adustiua ⁊ talr̄ approximata calorē na
turalē debilē existētē i eis resoluūt. Regiminis quoq̄ re-
ctificatio in cibis ⁊ potib⁹: ⁊ alijs nō naturalib⁹ reb⁹ fit ita
ꝙ in ꝯtrariū vertat' dispōni materie ⁊ mēbroꝝ habētium
ipam gn̄are. Et caro ericij est iuuatiua valde ꝓpter forti-
tudinē ꝓuocatiōis mūdificatiōis ⁊ ꝯueniētie sue ad epar.
Et ex regimine lauāte fel ⁊ remouēte putrefactionē eius ⁊
ingrossante illud qđ est in eo: ⁊ est vt cibet' in frigidis pane
nō azimo sale trito ⁊ endiuia plurima. vij. dieb⁹. Et si qdē
sit a cā venenosa: cura est ea ⁊ cū his que supra in cura egri
Qualr̄ cu tudinū cordis ex silr̄ cā diximus. Gal'. aūt dixit: cum aūt ad
ret' icteri- me veniret q̄ punctus fuit a tyro: ⁊ cām passionis narra-
tia ex mor ret: iussi eum tyriacā assumere: qua sumpta in pauco tpe in
su aīalis naturalē redijt colorē. Post ipam autē dixit Aboali: bibat
venenosi. patiens aquā maloꝝ macianorū granatoꝝ succū endiuie
portulace mucillaginū berberis: ⁊ oīa in qb⁹ est infrigida-
tio cū virtute tyriace ⁊ cordiali. Et in ipa iam expert⁹ sum
cum accidit in principio ⁊ proprie cū venenū est ibi bibitū:
⁊ bibat lac assidue cū oleo amigdalino. Et ex regimine cō
ueniēte ⁊ cōi syntomatica: quacūq̄ cuius p̄missa est cura.
Et est vt iuuet' cū ꝓuocatione fluxus vētris ⁊ sudoris ⁊ cō
Qualr̄ nō fortatione nature. Inqt Gal'. icteritia an̄. vij. mala nisi cū
oīs icteri- de vētre nimia humiditas exierit. Abo. quoq̄ dixit: icteri-
tia an̄. vij. tia an̄. vij. mala nisi succurrat' fluxu vētris: aut sudore natu
est mala. rali: ⁊ natura sit fortis: illud tn̄ ꝯsideratione indiget quē-
admodū de fluxu vētris in pleuresi: ⁊ vomitu in principio
Hippocr. dixim⁹. Si ṽo cretica sit dimittat' nature. Inqt em̄ Hipp.
ea quoꝝ crisi fit aut facta est nō mouere opȝ neq̄ nouū fa-
cere: sed sinere. ¶ Scđam rē ꝯplēt q̄ materiā cholericā in
poris ⁊ substātia cutis imbibitā resoluūt ⁊ abstergūt: ⁊ la-
uant: ⁊ sic ipm̄ ẜm naturalē colorē dimittūt. Quoꝝ quedā
sunt illā cōplētia a ꝓprietate: quedā a cōplexione: a cōple
xione resolutionē cōplent exercitia tēperata fricationes ⁊
ꝓprie cū aquis ⁊ oleis ex resoluētib⁹ materiā subcutaneā:
vt est camomilla: ireos: ⁊ ꝓprie anetū: ⁊ sudorē ꝓuocantia
que in cura epatis in vniuersali dicta sunt. Abstersionē cō
plent vnctiones cū fricatione ꝓprie ex acetositate citri aq̄
aceto: felle: se. melonis: ⁊ aq̄ cucumeris ⁊ aq̄ ⁊ aceto: ⁊ alio-
rum abstergentiū frigidoꝝ si adsit febris: vel calidoꝝ: si nō
adsit: quoꝝ summā in de decoratiōe infra faciem⁹ annuē-
te xp̄o. Lauationē cōplent balnea naturalia ⁊ artificialia
ex aquis dulcib⁹ ⁊ decoctione attriplicis sicle tribuli endi
uie capil. veneris cuscute aneti: ⁊ similiū in citrina. In ni-
gra ṽo cū epithimo thimo boragine et buglossa sene ⁊ si-
milib⁹ immixta cū vtrisq̄: verūtamē ante introitū balnei
opȝ vt sumat' aqua decoctionis sparagi: cicerū an̄. M. j.
que decocta sit in vase vitreato cū. v. vesij aque: ⁊ sit cū vi-
no mixta si nō sit fe. si ṽo adsit: sola bibat'. Et silr̄ aq̄ cuscu-
te cū se. apij et zuccaro tabarzet: ⁊ si bibat' ex ea sacratal. j.
est iuuatiua valde: verū particularia balnea seu lauatiōes
sunt cōueniētia oculis ⁊ citrinitati ipsoꝝ cū sup̄fluit cū sit
eis nociua. Et sint cū aq̄ feni. chelidonie: vsnee: rute: vel cū
aqua tribuloꝝ ⁊ memithe: solatri: coriādri: et fructuū frigi
doꝝ habentiū virtutē abstersiuā iā dictoꝝ: ⁊ submergunt'
De sternu etiā oculi in ea. Et ex cōueniētib⁹ eis est sternutatio ꝓuo-
tatione. cata ẜm diuersitatē dispōnis cū calidis: vt est succus folio
rum nasturcij prassij: aut ciclaminis sicut est vel coctū vel
infusum in lacte mulieris deinde i mane exp̄ssum: aut suc-
cus radicis raphani vel folioꝝ ei⁹ vel cū parū calidis: vt ē
succus sicle: vel cū succis frigidis: vt est succus semp̄uiue ⁊
acetū ipm̄ qn̄ sugit' naribus: ⁊ tenet' hora vna. Et stet infir-
mus in pila balnei: qm̄ est bona curatio: motu em̄ cholerā
de oculo excutit: ⁊ p̄ nares deriuādo educit. dicit Ga. Cō-
plētia ṽo a ꝓprietate sūt: vt sumant' nucis cip̄ssi. ȝ. j. casie
lignee. ȝ. iij. ⁊ bibant' cū vino antiquo: et deinde abluat' qm̄
minget icteritiā. Itē sumat' fel vrsi cuȝ vino: aut de cornu
cerui. ȝ. j. aut pulueris sulphuris. ȝ. ij. Et ex eis q̄ laudant' ē
vt sumat' in potu cum vino de lūbricis terrenis exiccatis:
qm̄ ipm̄ mūdificāt statim. Et ex exp̄tis est vt dent' radices
acetose: ⁊ stet patiēs in sole et ambulet in ipa hora vna do
nec calefiat: ⁊ sitiat: deinde sumat i potu decoctionē capil-
loꝝ veneris rubee tinctoꝝ ⁊ mēte. Et silr̄ si bibat' post bal
neū ꝯfert valde. Et ex solutiōis ꝓprijs est: vt p̄foret' colo-
quintida ⁊ expellat' illud qđ est in ea: ⁊ repleat' vino ⁊ bullat
sup̄ prunas: deīde colet' ⁊ bibat'. ¶ Syrup⁹ in materia epa Syrupus
tis calida siue refrigerās epar ⁊ mēbra sup̄calefacta auda optim⁹ ad
ciā fellis ⁊ acumē cholere extīguit ⁊ oēs morbos febriles. icteritiā ⁊
Et releuat īfirmū ab ethica ⁊ icteritia citrina: si xp̄s volue- ad multa
rit sanator oīm languoꝝ. ℞. berberis floꝝ boraginis: cico alia vtilis.
ree: semīs portulace: scariole: lactucaꝝ: papaueris: psilij cō
quassati i aq̄ frigida epatice an̄. ℥. j. plātaginis pimpinelle
semp̄uiue solatri an̄. M. ß. succi epatice: succi cicoree: sca-
riole siluestris ⁊ domestice: succi semp̄uiue: succi apij depu
ratoꝝ an̄. ℥. iij. spodij: sandal'. an̄. ℥. iiij. seminū cōium mun
datoꝝ. ℥. ij. cāphore. ȝ. j. zuccari li. ij. aceti. ℥. iiij. dosis. ℥. ij.
in aurora cū aq̄ frigida: caue ne sit infirm⁹ cū oppilatiōe Ali⁹ syru-
epatis ⁊ splenis: ⁊ senex ⁊ debilis stomachi. ¶ Alexander. p⁹ ad idē.
syrup⁹ vtilis habētib⁹ epar sup̄calefactū ⁊ cholerā exube
rantē in felle extinguit ⁊ mūdificat. ℞. succi endiuie: succi
plātaginis: lupuli: fumiterre. an̄. li. iij. depurent': ⁊ buliant
aq̄ fontis in qb⁹ resideāt reubarbari. ȝ. x. spice nardi. ℈. j. ß.
p̄ duos dies: ⁊ buliāt deinde vsq̄ ad ꝯsūmationē li. iiij. de-
inde colent' ⁊ aq̄ zuccari li. j. ⁊ syrupent': dosis. ℥. ij. cū aq̄ fri
gida. ¶ Syrup⁹ ex inuētiōe nr̄a ad epatis materiā nociuā Syrupus
vt expellat': mūdificās epar ⁊ malitiā fellis p̄ vesicā extin- proprius.
guit audaciā cholere: fugat febres: oīno rectificat effigiē
citrinitatē oculoꝝ ⁊ icteritiā ex caliditate inflāmāte ⁊ vren
te: eo ꝙ mēbra q̄ sunt radix egritudinū rectificat: si xp̄s vo-
luerit. Oīa em̄ velut deficiēte igne deficerēt: ⁊ velut pluuia
deficiētib⁹ nubib⁹ euanescerent si modicū sua q̄esceret in-
fluētia. ℞. capilloꝝ veneris scariole siluestris: portulacaꝝ
scolopēdrie: eupatorij: lupul. saxifragie epatice: radix ⁊ fo-
lioꝝ cicoree ⁊ florū radicis apij: feniculi: brusci: sparagi: et
semperuiue: tamarindoꝝ: rubi: vuaꝝ cū sua teneritate al-
chechēgi vl' nenufaris solatri domestici. an̄. M. ß. semīs co
riādri: portulace: apij: feniculi: anisi subtilissime puluerizа
toꝝ an̄. ȝ. iiij. floꝝ boraginis: violaꝝ: psilij preparati rosaꝝ
an̄. ȝ. iiij. sandali vtriusq̄: calami aromatici: spodij: masti-
cis: an̄. ȝ. j. succi plātaginis depurati: succi fumiterre: succi
apij succi arthemisie: succi pomi acetosi succi scariole: ⁊ po
mi terranei p̄fecte depuratoꝝ an̄. ȝ. iiij. reupōtici. ȝ. iij. reu
barbari electi. ȝ. ß. cāphore. ȝ. j. spice. ȝ. ß. zuc. li. iiij. aceti īfe-
cti i musco. ℥. iiij. dosis. ℥. j. vsq̄ ad. ij. cū aq̄ cicoree vl' lactis
caprini i mane. ¶ Hip. syrup⁹ vltim⁹ epati īflāmato ⁊ pos
sessori oppilationū venaꝝ. ℞. floꝝ tamarisci camepitheos Alius sy-
berber' an̄. ℥. j. endiuie epatice scolopēdrie lupulo. apij an̄. rupus.
℥. j. aristologie. M. j. sādal'. albi ⁊ rubei an̄. ℥. j. zuccari li. ij.
cuscute absinthij an̄. ℥. j. ¶ Fili⁹ zacharie. mod⁹ ēplastri re Empl'ȝ re
frigerātis epar inflāmatū ⁊ fel ⁊ cholerā. ℞. sādali. ȝ. iiij. sē frigerans
peruiue trite. ℥. ij. farine ordei. ℥. ß. masticis. ȝ. j. albuminis epar.
ouoꝝ triū cāphore. ȝ. ß. olei ro. aq̄ ros. succi solatri: succi ber
bene ana. ȝ. ij. aceti. ℥. j. applicent' p̄mixta bn̄ a tertijs vsq̄
ad vesp̄as. ¶ Syrup⁹ Iudei. ℞. succi endiuie: succi absin- Syrupus
thij: succi eupatorij an̄. li. j. depurent': ⁊ addat' zucca. li. j. ace bonus.
ti radicū. ℥. ij. Et aromatizent' cuȝ vtriusq̄ sandali: spodij.
an̄. ȝ. ij. spice. ȝ. ß. valet icteritie citri. ⁊ nigre ex adustione: ⁊
oppilatiōe: exp̄tū est. Silr̄ si fiat ex succo rostri porcini: et si
p̄mittat' cū aceto albo est efficax ⁊ exp̄tū. ¶ Grec⁹. medica
mē magnū in egritudinibus diuturnis epatis icteritia ni- Medica
gra: et egritudinib⁹ phlegmatis salsi ⁊ lepra. ℞. fumiterre bonuȝ ad
se. lapatij. se. asinthij: scabiose. an̄. ȝ. ix. oīm myroba. sine icteritiam
ossib⁹ an̄. ȝ. v. hieralogodiō succi ro. an̄. ℥. j. thimi epithimi nigram.
sene. an̄. ȝ vj. reupōtici. ℥. j. māne pulpe casie. tamarindorū Syrupus
an̄. ȝ. iiij. reubar. boni. ⁊ reusccī an̄. ℥. j. ꝯficiant'. ¶ Syrup⁹ ad idem.
℞. lacce spodij an̄. ȝ. j. spartane. ȝ. j. polipodij anisi an̄. ℥. j.
eupatorij. epatice ana. M. ß. dosis. ℥. ß. cū aq̄ lactis caprini.
¶ Unguētū refrigerās epar acumē: fellis ⁊ feb. calidas ma Ungm̄ re-
gnas. ℞. frigerans
epar.

gnas. ℞.axungie porcine recentis quātitatem quā volue
ris:laua eā cū aq̄ calida decies:⁊ octies cū frigida : postea
pistetur:⁊ cum ea incorporetur rosarū.ℨ.j.sandali vtriusq;
spodij añ.ʒ.iiij. reubar.ʒ.iij.spice.ʒ.j.cāphore.ʒ.j.cere albe
ʒ.iiij.olei rosati:succi semperuiue añ.ℨ.iij. coquātur cū fa-
cilitate:deīde coletur ⁊ pmitte ↄgelari est maxie efficacie
Optimuz vbi oportet. ¶ Inquit experimentator magnꝰ. Succꝰ epa
experimē- tice cum albumine ouoꝝ agitato mixtus per decē dies cū
tū ad icte ieiunio assumptus curat discrasiam epatis ⁊ fellis calidaz
ritiam. ⁊ est efficax ⁊ appropriatum in icteritia:si Christꝰ voluerit
Aliud ad ¶ Inquit Thesaurꝰ. ℞.succi semperuiue depurati partes.
idem. x.mellis partem.j.aceti partem ß.⁊ buliāt ad partē mel-
lis. Jus serpētis vt supra de cura oppilationū epatis po-
situm est:est expertuz in vtraq; icteritia:⁊ supercalefactis
in epate ⁊ malitia fellis necnō ⁊ cōiunctiōe cōplexionis ⁊
substantie:q̄uis ad bñ esse ꝫm aliquid faciant:nec substā-
tia nec cōplexiōe. Scriptū est eñ ꝙ tale ex nō quali muni-
uit medicinā largitor bonoꝝ naturali sed supnaturali vir-
tute vtraq; celesti ⁊ elementaria sicut deꝰ creauit:sicut que
dā est nobilissima ī rebꝰ virtꝰ nō natura hac:sꝫ altera natu
ra:natura ignota nō ꝺ naturis:q̄ sunt sub sole sꝫ alterius na
ture nr̄o intellectui ignote. ¶ Abo.syrupꝰ de absinthio cu
rat icteritiā citrinā:⁊ ↄfortat stomachū:⁊ camomilla ⁊ che
chēgi aq̄ decoctiōis cuscute lacca ⁊ syrupꝰ de mēta: lactu-
ca cū aceto:casiafistu.acetositas citri ⁊ succꝰ roß.curat eā:⁊
albaras reubarbaꝝ ⁊ aloes cū aq̄ lactis capraꝝ vel came-
larum. ¶ Idē.decoctio polij cū aceto curat icteritiā nigrā
litū indū bibitū ⁊ linitū ꝓhibet icteritiā nigrā ⁊ splenem.
Et asa administrata cū ficubꝰ:⁊ decoctio cicerum et came
dreos camepitheos cōfert icteritie nigre. Succꝰ caulis cū
vino de passis succꝰ radicis pēthafilō:calamētū siluestre ⁊
radix peonie ⁊ syrupus ex eis compositus est efficax ⁊ exp
tus si xp̄s voluerit.scolopendrie os spice ⁊ vene tinctoꝝ cō
ferunt icteritie ex oppilatiōe ⁊ ꝓprie cū aniso ⁊ vino albo.
Aqua folioꝝ raphani aperit oppilationes epatis ⁊ remo-
uet icteritiā reubarbarū agaricū ⁊ aloes. ¶ Filiꝰ Serapio
Medi.so- nis:medicina solutiua q̄ abstergit icteritiam. ℞.scamōee:
lu.ad icte aloes:siracost:seminis atriplicis añ ꝑtes equales terātur
ritiam. ⁊ detur in potu ex eis.ʒ.j.cū aq̄ buliente. ¶ Idem medicīa
Alia medi solutiua ad icteritiā valde mirabilis. ℞.scamōee.ʒ.iiij.my
ci.solu.mi roba.citri.ʒ.vj.succi eupatorij.ʒ.ij.terant ⁊ cribellent ⁊ det
rabilis ad potio.ʒ.ij.ex ea cum aqua:⁊ zuc. ¶ Serapio medicīa solu
icteritiaz. tiua ad icteritiā nigrā experta ⁊c. ℞.succi ciclaminis.ʒ.iiij.
Alia medi aſs.ℨ.j. Et soluet.iij.li.zuccari:⁊ decoq̄ quousq; remaneāt
ci.solu. due ⁊ detur in mane. ¶ Itē alia ad icteritiam: ⁊ inceptio-
Alia ad nem hydropisis:⁊ datur cū lacte camelarū vel aqua casei
icteritiaz. ⁊ si illic ē caliditas :cū aqua solatri ⁊ endiuie ⁊ volubilis.
℞.succi eupatorij:raued:croci añ.ʒ.j.ß.lacce:semis cuscu-
te añ.ʒ.ij.cimarū squinātj:seminis citrulli:semis cucume-
ris:seminis portulace scamonee:antiochene assate in cito
nio añ.ʒ.j.terant ⁊ cribellētur:⁊ detur potio ex ea aur.j.cū
eo:qꝺ videtur ex rebus predictis. ¶ Syrupꝰ ex inuentiōe
nostra:ad epatis inflāmationem cholerā reprimit:⁊ eiꝰ fu
Syrupus rorē in cisti extinguit:mēbra totius calefacta infrigidat:⁊
valde vti- febres alterat:⁊ diuturnas abbreuiat:⁊ icteritiā citrinā sa
lis ad ea q̄ nat si Deꝰ voluerit. ℞.succi ēdiuie:succi lupul.depuratoꝝ
scribūtur. añ.li.j.succi apij:succi absinthij:⁊ eupatorij :succi boragis
depuratoꝝ añ.li.ß.⁊ buliāt in eis ꝑmixtis.v.radices cōes
ro.in aceto añ.ℨ.j.lactucaꝝ:potu papaueris ēdiuie añ.ℨ.ß.
eupatorij. M.j.coquant ⁊ colent cum expressiōe ⁊ colatu-
re addat zuc.lib.ij.aceti:predictaꝝ radicū:⁊ succi granato-
rū muzoꝝ añ.ℨ.iij.⁊ in pecia rara buliant sandali vtriusq;
spodij añ.ʒ.ij.⁊ q̇dā addūt cāphore.ʒ.ß.dosis.ℨ.ij.cū tepi-
da in aurora:⁊ ꝑmittat flebotomia si expedit. Deinde fini
to syrupo ministret infusio reu.ʒ.ij.ß.ī aqua casei fructuuz
vel succi ro.⁊ alteretur epar cum sandalis cōibꝰ ⁊ succo en
diuie:deinde balneum temperatū dulcis aque intret:⁊ ser
uato bono regimine liberabitur si Christꝰ voluerit:q: cum
tali regimine liberaui multos:⁊ est expertum.

¶ Incipit particula q̄rta sectionis prime q̄ est de medici-
nis egritudinū mēbrorum expulsiōis ↄtinens summas.v.

¶ Summa prima de medicinis egritudinū mēbroꝝ de-
seruientium expulsioni superfluitatis sicce vt intestinoꝝ ⁊
ani continens capitula.x.

Explicauimus hucusq; sermonez in medicinis
egritudinum mēbroꝝ nutritionis que ad ter-
tiaz spectabant particulā sectionis prime:tē-
pus est vt afferamus illuz ad eius particulam
quartam que erit de medicinis egritudinū mē
broruz expulsiōis. ¶ Sciendū prout retulit falco ꝙ expul
sio supfluitatibus proprie debet tanq̄ corpori inutilibus. Galenus
Circa quaz Gal.summus medicorū inquit. Et q: ex neces medicorū
sitate cibarijs superfluitas insequitur:organa ad euacuā- sum mus.
dum eam natura constituit:eisq; virtutes imposuit:quibꝰ
mota alia quidez attrahunt:alia nutriuntur:alia vero ex-
pellunt superfluitates. Attrahunt vero splen cistis fellis ⁊
renes vt in primo capitulo summe tertie ⁊ quarte precedē
tis tertie particule dictū est. Nutriuntur vero splē ⁊ cistis
fellis sicut dictū est ī summa p̄cedēti:vbi de eis diximꝰ. Ex
pellūt supfluitates intestina:vesica ⁊ vie vrinales. Tripli-
ci aūt existēte digestiōe a triplici supfluitate que illi inseq̄-
tur necessario sicca scꝫ humida ⁊ vaporosa :ad expulsionē
sicce taliter a predominio nominate que digestiōi ꝑme sto
machi insequitur:ↄstituit ꝓprie ⁊ p̄ncipaliter natura ītesti
na.vj.numero:tria gracilia ⁊ tria grossa ↄtinua ī seipsa in-
cipientia a fundo stomachi ⁊ ꝓtensa vsq; postremū fictert
longa circunuoluta inuolutiōibus pluribꝰ:ligata dorso li
gamētis stringentibꝰ ea quibus aduentunt arterie vene ⁊
nerui plurimi tanq̄ sensu plurimo indigētes. Cōposita ex
duplici tunica neruosa solida ne rūpant a superfluitatibꝰ
transeuntibꝰ:habente tria in se villorum genera quorū la
titudinales in interiori tunica sunt situati exteriori alijs si
tuatis. Inquit eñ Gal.⁊ oīa:scꝫ organa videbis ꝫꝫ villos
mota. Et ꝓpterea vnicuiq; q̇dē intestinorum rotundi.i.la
titudinales ꝫm alterutrū tunicarū inuoluti sunt q̇ ↄtrahū
tur eñ solū attrahūt nihil:⁊ sua circūuolutiōe retinēt ma
gis q̄ ꝓpria virtute quoꝝ tria suꝑiora gracilia ītriseca su-
ꝑficie sunt fulcita humiditate mucillaginosa:tria grossa in
feriora pinguedine ne a motis ⁊ discurrētibꝰ supfluis offen
dant. Primū ipoꝝ vocatū est duodenū:q: lōgitudinis.xij.
digitorum in rectum extens a stōachi fundo cui continua Intestino-
tur cuius officium ⁊ iuuamentum est : vt sit porta inferio- rū numerꝰ:
ris meatus stomachi:⁊ eo clauso teneatur cibꝰ ī stomacho ordo ⁊ iu-
donec digerat ꝑfecte:⁊ sicut cibus ꝑ meri in stomachū ore uamenta.
apto trahit:ita eo apto expellat ꝑcū de stomacho ad inte
stina alia gracilia ↄtinua ipi.s.ieiunū ⁊ ileō q̇bꝰ multipli-
citer inuolutis teneat donec meseraice eis affixe mte tra-
xerint ī eis succū ad epar:⁊ cuiꝰ sunt manꝰ aliter aūt corpꝰ
semper appeteret in gulosum donecq; si q̇d diminutū a di
gestiōe in stomacho hūerit cōpleat ꝑ ꝟtutē eiꝰ mediātibus
meseraicis ab epate veniētē ⁊ sua ꝓpria cōplexiōe que est
similis ↄplexioni substātie stomachi. Et q: maxie tales ve
ne sunt affixe ieiuno:a quo maxime attrahendo ipm inant
tuz a viscositate cibi dimittūt:⁊ a grosso feculēdo inanitēte
ipꝫ cholera rubea illi trāsmissa ꝑ felleū porū a cisti que ex-
citat expulsiuam dictū est ieiunū. Ileon aūt iuuamētū est
idē:licet ab eo minꝰ trahat q̄ a ieiuno:plus tñ digestio fit
in eo q̄ fiat in inferioribꝰ grossis:que ab ea etiaz non eua-
cuāt:sicut nec a venis epatis veniētibꝰ ad ea ꝓpter suctio
nem lꝫ modicū sugāt:⁊ ab eo passio iliaca dicta est. Inquit
eñ Gal. Egritudines multis modis sortiunt nomina vt a
mēbro et huiusmodi. Intestina ꝟo ileon cōtinuātur alia Qualiter
tria grossa:quorum officiū generale est preparare feces cō egritudi-
pellere ⁊ exiccare sicut trium gracilium generare officium nes sortiū
est cibū a stomacho missum cōtinere donec meseraice tra- tur noīa.
xerint eius succuz diminutū digestionis supplendo. Horū
primū dictū est monoculus:q: vnum habens orificiuz per
quod cibuz a suꝑioribus gracilibus recipit:⁊ si quid in eo
sit indispositū:suctioni propter indigestionem stomachi:⁊
superioꝝ intestinoꝝ detinendo ipm quietū in eius ↄcauo
tanq̄ in bursa decoquendo perfectiꝰ vt aptū faciat suctio
nis meseraicarum in alijs intestinis grossis inferioribꝰ af-
fixarum:licet illa sit pauca:quarū proportio eius ad intesti
na alia grossa est sicut proportio stomachi ad suꝑiora gra
cilia. Et propterea situs eiꝰ est ad posteriora: et declinans
ad partem dextrā vt virturis epatis oportune recipiat in-
fluentiaz:quod ꝟo omnino indispositum est illi p̄parat:vt
conuertat in fecem quam postmodū per idez orificium ex-
pellit ad inferiora et plurimum ad consumptionem phle-
gmatis in eo aggregati per indigestionis modū lūbricos

⁊ serpentes ex ipso corrupto generat: paucos tñ numero ⁊
quãtitate: sic em̄ iuuant ad ipsius ꝯsumptionez nec nocēt
quare corp⁹ raro est sine eis. Et ex eis iuuamētis est vt col
ligat feces ⁊ paulatim subsequēti ipsum. s. colō emittat vt
exiccenꝛ ⁊ cōpleātur in eo atq̄ aggregentur donec expel-
lanꝛ a natura grauata ⁊ melius cōprehendēte totū conti-
ctuz q̄ʒ dispartitum: si em̄ simultanee expelleretur ad inte-
stinū colon: ⁊ simul venirēt oēs: timereꝛ euētus colice pro-
pter multitudinē oppilātē. Et hoc itestinū dignius est vt
descendat in bursam testiculorū aliis ꝓpter rupturā ingui
nis seu siphac cū nō sit alligatū meseterio ꝑ meseraicas vt
alia intestina: immo pendēs ab aliis sicut bursa oblonga.
¶ Huic em̄ ab inferiori pte cōtinuaꝛ aliud grossuz intesti
num vocatū colon. Cui⁹ iuuamētū est feces exiccare ⁊ cō- Colon.
plere: ⁊ aggregare: vt dictū est: ⁊ ab eo dicta est colica: sicut
iliaca ab ileon. Et hoc intestinū cū elongatur a monoculo
declinat ad partem dextrā ꝓpinquā epati: deinde ad ptē
sinistrā descēdit: ⁊ ptransiens splenē coartaꝛ: quapropter
in grossitie splenis vētositatis exitus ꝓhibeꝛ; dū ꝟo cōpri-
mitur sup ip̄m: deinde redit ⁊ declinat ad partē dextrā ꝓ-
pinquā epati descēdēs ad posteriora: ⁊ tunc cōicat renib⁹
⁊ viis vrine: quare in lapidem renum cū aggregaꝛ ⁊ descen
dit cū vrina accidētia accidūt colice ꝓpter cōpassionez ex
colligātia ⁊ vicinitate. Et illic ꝯtinuatur cū recto qđ ē po
stremū intestinoꝝ in rectū ꝓcedēs vsq̄ ad ficteri cui sui ex-
tremitas ampla ꝯtinuaꝛ: ⁊ in suo ꝓcessu sustentatur: ꝓpter
dorsum alchatim. Cuius iuuamētū vt dictum est: est fecis
expulsio ad exteriora vt sit facilis fuit i rectū positū: ad cu-
ius expulsionez adiuuant lacerti vētris almirach octo nu
mero ꝑm Ga. Et lacerti qui sunt in ipsis ꝑter quasdaʒ ex-
tremitates ipsoꝝ ⁊ alioꝝ que sunt via cibi vt ē guttur: ⁊ ca
put ⁊ extremitas q̄ est in ficteri que iuuātur lacerto latitu-
dinali: illa ad attrahendū: hec ꝟo ad retinendū. Ex qb⁹ sic
per anatomiā collectis scire ⁊ ꝯprehēdere poteris eoꝝ na
turā: ⁊ quales ⁊ quāte sint egritudines eis accidere possibi
les: loca quoq̄ egritudinū causas ⁊ modos necnon ꝓpria
⁊ cōia accidentia insurgētia: q̄ oīa sunt in cura egritudinū
necessario piescienda. Scire ergo oportet ꝙ intestinis acci
dere possunt morbi cuiuslibet generis. s. male complexiōis
cōpositionis solutionis cōtinui ⁊ apostematis: verū quia
infirmo cū sint intestina in ꝓfundo posita ipsoꝝ morbi sen
su nō sunt ꝑcepti nec medico nisi specie alterius duoꝝ syn
tomatum cōiuz oībus doloris. s. ⁊ fluxus: que ꝑm Gal. suo
excessu imprimūt naturam substātiam ipsi⁹ resoluendo et
euacuādo: quare mediū cogunt desistere a cura predictorū
morboꝝ ⁊ vehemētie ipsoꝝ instare ac fixiōi ⁊ ꝑmanētie eo
rūdē quibus egritudinis naturā assumūt egrotis illō idez
petētibus pre molestia ⁊ defectiōe qua sentiūt: vt supra in
stomacho dixim⁹ ⁊ etiā in corde. Joq̄z antiq̄ de egritudinū
intestinoꝝ cura agentes moti sunt curā illoꝝ duoꝝ synto
matū tm̄ pertractare: cura em̄ illoꝝ ꝟa est cura predictorū
quos sequiꝛ morborū. ¶ Scđʒ hoc igiꝛ hec q̄rta particula
quinq̄ ꝯtinet summas. ¶ Pria erit de medicinis egritudi
num mēbroꝝ deseruientiuz expulsiōi supfluitatis sicce vt
itestinoꝝ ⁊ ani. ¶ Scđa de medicinis egritudinū mēbroꝝ
deseruientiū expulsiōi supfluitatis aquose vt renū vesice ⁊
alioꝝ. ¶ Tertia đ medicinis egritudinū testiculoꝝ ⁊ ꝟge.
¶ Quarta de medicinis egritudinū matricis q̄ gn̄atiōi
deseruit ⁊ expulsiōi seminis atq̄ fetus de genere supfluo
rū ꝫ ꝙ existētū indiuiduo expellēti. ¶ Quinta de egritu
dinib⁹ mēbroꝝ ⁊ partiū vētris ex qb⁹ sunt lacerti vētris et
alie cooperātis ꝑdictoꝝ mēbroꝝ expulsioni: vt Gale. dixit.

¶ Prima summa continet capitula. x.

¶ Capitulū primū de dolore intestinoꝝ et medicinis ei⁹.

olor intestinoꝝ est sensus nociu⁹ coꝝ: ⁊ est di
uisionē recipiēs. Nā aut est in oib⁹ aut in ali- Species.
quib⁹. Si in oibus: vt totum ꝯprehendat ven
trē hypocūdria. s. supra et infra vmbilicum: et
hic aut est in motu: ⁊ đr tortio: aut est quietus
⁊ đr ꝓprie dolor ventris: q̄ si mediocres sint indicant dis-
positionem neutralem ⁊ futurā portendūt egritudinem: si
vero fortes vt actionem ledāt: sunt egritudo. Inquit Ga. Galenus.
tortio q̄dē in ventre aut aliq̄s mediocris dolor: aut ꝑm sto
machū: aut ꝑm intestinoꝝ aliq̄đ de genere sunt eoruz que
sunt ꝑter naturā: ⁊ hec sunt egritudinum signa quādiu fue
rint parui: nōdum ꝟo egrotare ita habētes dicunꝛ q̄n nō
dū ꝓpter hoc a ꝯsueta operatione impediunt egritudines
eius: ista est in talib⁹ dispōnib⁹: ⁊ ꝓpterea in ad aliq̄b⁹ cādē
dispōnē ⁊ neutrā ⁊ egrā dicim⁹. Si in aliqb⁹: aut est circun
scriptus in aliquo particulari loco alicui⁹ quatuor partiū
ventris ⁊ tñ paru⁹: ⁊ đr pūctio: ⁊ est de genere neutrorum:
aut est magnus fixus ⁊ ꝑdurās ad opera ꝯsueta īpediens:
⁊ tūc aut est in grossis ⁊ đr colica ꝓprie a colō: aut est i gra
cilibus: ⁊ diciꝛ iliaca ab intestino ileon ꝓprie: hoꝝ aūt no-
minū impositio a noīe ipsoꝝ duoꝝ itestinoꝝ sumpsit origi
nē ꝓpter eorū aptitudinem ⁊ ꝓprietatē inter alia ad hunc
incurrenduz dolorē: sunt em̄ strictiora aliis ⁊ circūuoluta
circūuolutionib⁹ pluribus quib⁹ apta sunt repleri: ⁊ oppi
lari: maxime supfluitatib⁹ que sunt cā doloris: nō sic duo-
denū ꝓpter eius situs rectitudinē ⁊ breuitatē ⁊ officiū lar
gū. Non etiā sic rectū ꝓpter ei⁹ rectitudinē curtitatez: oris
largitatē ⁊ ꝓpinquitatē ad extra: ⁊ hec est diuisio quā do-
lor recipit a locis sine cause ꝑcipientis varietate. Alia est
diuisio quā dolor recipit rōne sue essentie ⁊ ip̄imētis cau
se: ⁊ est qr aut est pūgitiu⁹: aut grauatiu⁹: aut extēsiu⁹: aut
corrosiu⁹: aut perforatiu⁹. ¶ Causa em̄ interior ipʒ dolorē
imprimēs aut ē calida ⁊ acuta ⁊ subtilis ipsoꝝ separās cō
tinuitatē lʒ sit raro: ⁊ tūc facit pūgitiuū: aut ē frigida gros-
sa viscosa alterans ⁊ tunc facit grauatiuū: aut est ventosa ⁊
vtraq̄ est plurimū causa eius: ⁊ tūc facit extēsiuū: ⁊ dolor ē
vētris cōprehēdere totū: lʒ hic q̄nq̄ a frigiditate exteriori
ꝓcedat: aut est discurrens cū adherētia cū circūuolutioni
bus intestinoꝝ: ⁊ tūc facit tortuosuz seu tortionē: aut pene-
trans inter duas laminas itestinoꝝ ⁊ separās inter eas: ⁊
tūc facit pforatiuū ac si viscera pforenꝛ terebello: sicut in se
ipso patiente colicam Ga. sensit: que si sit debilis: facit do-
lorē primū de neutralitatis genere: si fortis: colicū ꝟ iliacū.
Et si quidē sue impssiōis fortitudine multuz debilitauerit
intestina alterādo soluēdo oppilādo perfecte: vt qr fuerit
vētositas cōtorquēs ea grossa ⁊ fixa quēadmoduz aposte-
ma iā factū ⁊ confirmatū in eis eū cōfirmatuz relinquet: si
vero nō multū debilitauerit intestina: erit in fieri nō cōfir-
matū. Et gn̄aliter aut cā ei⁹ erit iterior: aut exterior. Et in-
terior aut est in ipsis itestinis: aut in aliis ꝓueniēs ad ipsa Cause generales.
ꝓpter colligātiā ⁊ cōitatē ꝓpiquā absolutā: ꝙ nō absolutā.
In ipsis existēs est egritudo quelibet debilitās eoꝝ expul
siuā. s. mala cōplexio mala ꝯpositio: solutio continui. s. apo
stema. Mala ꝯplexio diuersa subito alterādo ipsorum na
turā dolorē facit quelibet ⁊ materialis ⁊ plurimuz frigida
ꝓpter ꝓpositionē i natura: minus ꝟo humida de se ꝓpter
debilitatē impressiōis. Mala compositio est ipsi⁹ causa ꝑ
accidens: nō per se: cū em̄ dolor sit sensus nociuus: nō fiet
nisi ex ꝑmutatiōe grandi fiente a re preter naturā impri-
mente in organū virtutis sensibilis ⁊ in naturā ei⁹ que est
cōplexio ⁊ vnitas seu continuitas cui⁹ fit ꝑmutatio ⁊ alte-
ratio in dolore: est em̄ virtutis sensibilis tactiue: cui⁹ dolor
est passio organū principale ⁊ completiuū cōsimile mēbrū
puta neru⁹ ꝑm Gal. nō officiale: cuius natura est cōpositio
et cōtinuitas ꝓprie ⁊ nō vnitas vel ꝯtinuitas proprie: vt
Auer. ponit. Ad hoc aūt cōpositio ipsa mala non est impri
mens ⁊ ꝑmutās naturā organi sensus tactus iā dictā cum
nō sit illi cōtraria: sicut mala cōplexio ⁊ solutio qb⁹ mediā-
tibus res alterās et soluēs imprimūt in illam: ⁊ si res ipri-
mens malā compositionē in mēbro ꝯposito soluat ei⁹ ꝯpo
sitionē: ⁊ sic inducat dolorem: illud tamē nō erit qr compo
sitione soluat que est eius natura ꝓpria sed vnitatē ⁊ con
tinuitatē que ꝑm Auer. est ꝓpria natura membri ꝯsimilis
quod est organum sensus: ⁊ sic per accidēs faciet. Ex qui-
bus cōcludendum ꝙ mala compositio per se non sit causa
doloris: tum qr permutatio dolorem non causat: tuʒ quia
ipsa non

ipsa nõ imprimit:nec pmutat naturam organi sensus p se: cuius permutatio doloris est causa. Per accidens aũt mala ɔpositio fit cã eius dupliciter:puta q2 sit i eis oppilatio: primo ratione sue cãe replentis ꝛ oppilãtis eius receptaculũ atqꝫ viã ꝓhibentis expulsione:put spectat ad ꝑsens: que potest multipliciter ꝑstare dolorem. Aut q2 sit sterc⁹ durũ siccũ grossum:ꝛ multũ:qđ extendendo dolorẽ imprimit:aut humor grossus viscosus ꝛ multipliciter infrigidãdo ꝛ extẽdẽdo inducat dolorẽ. Aut lapis aut vermes multi et grossi ꝛ ɔglobati:qui extendẽdo et pungendo dolorez inducunt:aut apostema qđ alterãdo ꝛ soluendo dolorẽ ꝑstat:ꝛ sic coartato uia fit nõ carnosa nec ꝟrucosa:aut attenuatoria:ꝛ eoꝝ partes ɔstringendo ac comprimendo dolorẽ ꝑstans vt est adiacentia mẽbroꝝ vicinoꝝ cõprimẽtiuz vt splenis ꝓprie apostemati ꝛ indurati:ꝛ similiter epatis ꝛ lacertorũ almirac:aut ventositas circũuoluẽdo ꝛ torquendo oppilãs:ꝛ per cõsequẽs replendo ꝛ extendẽdo ipsa faciens dolorẽ consideratione aliarũ supfluitatũ ex ea retẽtarum que cã doloris esse possunt. Solutio continui eoruz naturã mutãs soluẽdo dolorẽ facit per se:lꝫ Auer. ostẽdat ɔtrarium dicẽs qꝫ cum dolor sit sensus nociuus a contrario ipressiõe nõ sentiꝭ:nisi per complexionẽ mẽbri naturalem nõ integre permutatã:si em̃ esset integre pmutata nõ sentireꝭ. Impssio aũt ɔtrarius cõplexiõe naturali erit mala cõplexio alterãs naturalẽ:vt est mala ɔplexio seu q̃litas nõ solutio ɔtinui:vt dixit Ga. et errãs Auicẽ. confirmauit. Cui falso r̃ndit di. qꝫ si solutio cõtinui seu soluẽs cõtinuitatẽ inquãtũ hmõi nõ sit cõtrariũ imprimẽs in naturalem cõplexionẽ mẽbri est tñ imprimẽs in vnitatẽ ipi etiã naturalẽ:ambe sunt em̃ naturales ei fm eũ:ꝛ ꝓprie vnitas ꝛ cõplexio:licet fm Gal. vna sit cõmunis ꝛ alia ꝓpria ꝛ ambe se luent:quasi insimul pmutate:sic em̃ inuicẽ in mẽbro cõsimili sunt ɔiuncte qꝫ mutata vnitate seu cõtinuitate statiz inducitur mala cõplexio:licet nõ econuerso sequaꝭ:ꝛ illud qm̃ solutionẽ euacuatio cõicat:seqꝫ turqꝫ occursus alteri⁹ caloris ꝛ spũs q̃ male cõplexionis est causa:quare solutio ɔtinui cã per se erit doloris ꝛ maioris q̃ mala ɔplexio:qđ etiã sensus declarat contra quẽ nulla rõ valet sicut Ga. et Arist. dixit. Et cã soluẽs eoꝝ ɔtinuũ ẽ aliqua ex predictis puta humor acut⁹ vel multus ventositas vermes ꝛ lapis in intestinis generat⁹ vt recitat Gal. Et vidimus nos quẽdam pueruz emittentẽ plures lapides grossos sicut nuc ꝛ plus per anũ nõ tam magnos p virgã:cui contulerũt valde melones:ꝛ mirũ:q2 sine dolore:lꝫ in lapide intestinoruz minor dolor fit:sicut etiã generatio minor:ꝛ illud ꝓpter cõplexionẽ amplitudinẽ mẽbri ꝛ vacuitatis eius. Apostematis autẽ cause ꝛ modi supius dicta sunt. Causa aũt ei⁹ ab alijs ꝓueniens ad ipa:ꝛ influens cũ cõitate nõ absoluta:ꝛ ꝓpinqua est vt eum a supioribus intestinis ꝛ stõacho aliqua ꝑdictaꝝ causaꝝ ad ea ꝓuenit seu mittiꝭ:aut remota cũ ab epate vł splene aliq̃ exilis imittanꝭ eis:vt ẽ plurimum cho.ru. vel ni. aut a spũalib⁹:vt cũ eis sanies mittiꝭ ab vlceribus pectoris ꝛ pulmonis p venã magnã extensaz supra dorsum mediãte epate:lꝫ illđ fit raro aut a cerebro:vt i catarris aut a toto corpe vt in diaria ꝛ fluxu liq̃factiuo et fe. dissolutiua:aut ꝓpter cõitatem absolutam ꝛ est ipoꝝ cõpassio ad renes ꝛ vias vrine hñtes lapides ꝛ strãguriã aut neruos vt in spasmo ꝛ tetano:aut ad siphac rupturã cum descendũt in bursam testiculoꝝ. Exterior ꝟo cã est aer frigidus vł pestilentialis ꝛ vent⁹ septentrionalis balneatio in aqua frigida:sessio in lapide frigido:ꝛ potus aque frigide vel veneni alterãtis ꝛ corrũpentis ꝛ ꝓprie in ileon:ꝛ cibus ꝛ pot⁹ qui sua ꝓprietate habẽt facere colicã vt cucur. vua. pira immatura fruct⁹ põtici ꝛ alij recẽtes. Et pot⁹ aq̃ frigide sup ipos ꝛ cibi ex põticis ꝛ stipticis:et casus super ventrem:pcussio contundẽs ꝛ scindẽs. Sed spãliter inquirendo ipsi⁹ cã est que vniuscuiusqꝫ speciei eius gñalẽ cãm subdiuidit:ꝛ specificat ꝑdistinctã:pũgitiui em̃ doloris cã cuz sit calida ꝛ acuta ꝛ subtilis:aut erit humor cholericus aut salsus sua viscositate eis adherens:ꝛ sua bauracitate mordẽs:aut sanguis corrupt⁹:aut vermes suis capitibus: aut aculeis ea pforãtes ꝛ pungẽtes:aut vlc⁹ apostematis aut vẽtositas coartata que petẽdo exitũ perforat:ꝛ pũgit ꝛ oĩm cã quo ad quedã dicta est:quo ad aliqua dicetur infra. Et grauatiui causa ei⁹ causa sit frigida:grossa ꝛ viscosa in eis aggregata:aut erit humor phlegmatic⁹:aut sanguis ɔgelatus:aut melãcholia que de se dolorẽ talẽ faciũt suauẽ qui ɔuersi in ventũ exacuũt ꝛ intendũt fm Gal. Extensiue tortiui ꝛ pforatiui cũ ei⁹ cã sit vẽtositas aut erit ex pte cause efficientis:aut materialis:aut vtriusqꝫ: vt supra de inflatiõe stomachi dictũ est. Et causa materialis:aut ẽ humor grossus:ꝛ humid⁹ ex gulositate ꝛ indigestiõe causatus:aut cibus qui sua natura mltiplicat phlegma ꝛ vẽtositatẽ:quare colicã facit qui tibi supia not⁹ est:ꝛ sił potus ꝛ siccitas stercoris aut grossitiei cã ẽ aut ex parte cibi: aut ex parte corpis. Cibi q2 fuerit sicc⁹ ꝛ pauc⁹. Si ex parte corporis aut ex causa in intestinis aut in reliquo corpe. In intestinis p se ꝛ per accidens:p se q2 sint calida ꝛ sicca naturaliter vel ex frigiditate extrinseca aeris ɔstringente calidita tem interius q̃ habet facere exiccare ꝛ phlegma grossuz cõdẽsare in lapidẽ. ¶ Per accidẽs aũt quia lõgo tẽpore eaz retinuerit:ꝛ cã est q2 sint fortis retẽtionis ꝛ debilis expulsiõis naturaliter:aut ex tpe:aut q2 sit debilis sensus:aut ex egritudine:vt paralysis aut ex medicina narcotica sumpta. Si in reliquo corpe aut in aliquib⁹ mẽbris:aut in toti⁹ habitudine:primo modo vt cũ fuerit in lacertis vẽtris debilitatis in ɔplexiõe aut q2 nõ fuerit missa cholera excitãs ipa ad expulsionẽ ꝓpter pctm̃ i epate cisti ꝛ viis cholere ad intestina:aut q2 multa vrĩa fuerit ꝓuocata. Inqt em̃ Hip. in apho. multa vrina noctu facta modicũ secessuz significat. Hippocr. Si in habitudine toti⁹:vt q2 fuerit corp⁹ inanitũ vł młte resolutiõis manifeste cũ sudore:vel occulte:q2 fuerit rare cõpositiõis aer calid⁹ ꝛ resoluẽs:ars coadiuuãs:vt laboriosa in aere calido vt fabulis vitrealis ꝛ seruiẽtiũ i balneo:ꝛ in sole vt cursoꝝ ligonizãtiũ remigãtium murãtiũ ꝛ aratorũ. Et mod⁹ cõis in euẽtu colice est vt repleaꝭ primo monoculũ intestinũ fece ꝛ phlegmate grosso:ꝛ oppletur qđ calefactũ a circũstantiũ mẽbroꝝ caliditate vel approximatiõe auxilioꝝ ꝛ ɔuersum in vẽtũ ꝛ extensum ad inferiora colicã ꝛ dolorẽ fortẽ faciat. Et dũ nõ euacuatur monoculũ nõ sanatur pfecte:imo tunc accidit:vt si fiat clystere:aut euaporatio agitatur materia i monoculo aggregata:q̃re duplicatur dolor:sicut accidit etiã in iliaca maxime. Cũ em̃ clystere immittiꝭ materia in gracilibus ɔtenta ad que nõ ꝓuenit enema substãtialiter:vt dicit Gal. sed fm virtutẽ agitatur ꝛ cõmoueꝭ:quare dolor augeꝭ. Et quandoqꝫ clystere ꝛ materia mota per ipm nõ habens exitũ p inferiora superi⁹ expelliꝭ:et cũ stercore simul p os emittitur:et mortale vt dicit Gal. Et quãdoqꝫ in stomachi ore imbibita manet:ꝛ facit singultuz. Et queadmodũ colica ꝛ iliaca ex alijs membris patientibus accidit ꝓpter colligantium vicinitatẽ ac cõmunitatem:ita ex eo passio ꝛ nocumẽtũ alijs prouenit membris propter cõmunitatem non absolutam ꝛ pmutationem materie ipsius ad stomachũ ꝛ ꝓprie iliace. Et quãdoqꝫ accidit singultus ꝛ vomitus:vt dictum est:quãdoqꝫ ad iuncturas dorsi ꝛ aliorum membroruz articulos ex quibus dolor in eis debilis offuscatus ꝓpter colice vehementiam:vt dixit Hipp. que si fit ex materia ipsius multa extẽsione:malũ est:si vero ex pmutatiõe:est bona. Et quãdoqꝫ fit trãslatio materie ꝛ pmutatio ad neruos:ꝛ accidit paralysis:ꝛ quandoqꝫ ad cerebrũ:ꝛ accidit epilepsia vel melãcholia:ꝛ tunc ꝓprie cum balneũ approximaꝭ ante euacuationem. Et quandoqꝫ propter communitatem absolutam corrumpit epatis complexionem:ꝛ accidit hydropisis. Et quandoqꝫ cordis propter vtrãqꝫ communitatem:ꝛ accidit tremor eius ꝛ malitia anhelitus ꝛ sudor frigidus ꝛ sincopis:ꝛ est malũ signum totuz. Et ex colica ꝛ iliaca deterior est cui⁹ causa est oppilatio perfecta ex apostemate. Deide ex vẽtositate torquente:deinde ex humore:deinde ex fece.

¶ Signa doloris vẽtris ꝛ intestinoꝝ:quedã sunt rememoratiua:quedam demõstratiua:ꝛ quedam ꝓnostica. Rememoratiua sunt que rememorãt causas ei⁹ primitiuas extra corpus:ꝛ corpus intrantes ex potibus ꝛ cibis:qui p naturam ꝛ ꝓprietatem habent commouere ipsum ꝛ consuetudo etiam eueniendi. Inquit em̃ Albo. causa est q̃ primo est ex qua ꝓuenit inuentio dispositionis in corpe hũano q̃ ex medici rememoratione ac infirmi relatione ꝛ astantiuz assertione habetur. Demonstratiua sunt que presentez dolorem ꝛ species eius declarant:ꝛ causas:et gñaꝭr colligunꭓ ex sensu qui contrariuz impssionum subito pcipit in varijs partibus vẽtris vario modo fꝫ diuersitatẽ causaꝝ imprimẽtium ipm:vt supius dictũ est. Specialꝭr autẽ ex signis pro-

Qualiter interdũ in itestinꝭ generatur lapis.

De signis doloris vẽtris.

pꝛiis diſtinctiuis inter eas: ⁊ ꝓpꝛie īter colicā ⁊ iliacā: opꝫ colligere illa ꝓpter ꝯuenientiā earuꝫ: qꝛ erroꝛ pōt accidere inducēs periculū ex reſolutiōe virtutis quā impoꝛtāt ⁊ ꝓpꝛie iliaca. ¶ Unde dicta eſt ab antiquis: dn̄e miſerere. In quit Abo. doloꝛ foꝛtis reſoluit virtutē: ⁊ mēbꝛa a ſuis opatiōibꝰ ꝓhibet. ¶ Circa qḋ ſciendū ꝙ colica ⁊ iliaca q̄uis in cauſis generalibꝰ ꝯueniāt p̄narratis: diſtinguunt̄ tn̄ ⁊ differūt in ſpālitate ipſaꝝ: ac ex eis plurima ꝯtingētia necnō ⁊ in ſpecie doloꝛis in q̄titate ipſiꝰ in loco eiꝰ in ꝑmutatōe illiꝰ in exeūtiū diuerſitate ac remedioꝝ iuuamēto. In ſpecialitate cauſaꝝ: nā iliaca plus accidit ex cauſis p̄mitiuis extrinſecis ⁊ mala ꝯplexiōe ſinguli ⁊ frigida ⁊ a potu aque frigide non ſm̄ neceſſitatē: ⁊ hoc qꝛ gracilia ſunt ſtomacho magis ꝓpīqua: ⁊ etiā ab apoſtemate accidēti magis ⁊ ab aere peſtilētie ꝓpter ꝓpinquitatē ad coꝛ ad ſtomachū: q̄re ꝑmutat̄ de regione in regionē: ⁊ de coꝛpe in coꝛpꝰ ad modū peſtilētis moꝛbi a tota ſpecie venenoꝝ ſūptoꝝ: ꝓpter vicinitatē graciliū ad ſtomachū: ⁊ ꝓpter vehementiā ꝟtutis retētiue qꝛ ſtrictioꝛa: ⁊ qꝛ ad retentionē gracilia ſunt generata potius q̄ ad expulſionē. In ſpecie doloꝛis: nā ī iliaca doloꝛ eſt magis oppilatiuꝰ ⁊ toꝛtuoſus ꝓpter eiꝰ ſtricturā: ⁊ pūgitiuꝰ ꝓpter cholerā miſſam ad ea. In q̄titate doloꝛis: nā in iliaca doloꝛ eſt maioꝛ ſꝫ Ga. ideſt acutioꝛ. Inteſtinū em̄ ileō eſt magis neruoſum ſm̄ Ga. ⁊ magis pꝛīcipalibus ꝓpinquū: quare ꝑcipit̄ ⁊ magis ꝟtutem reſoluit: q̄re interꝑtatꝰ eſt ab antiq̄s. Dn̄e miſerere: a quo nos tueatur chꝛiſtꝰ: q̄ oīuꝫ eſt ꝓtectoꝛ. In loco: nā in iliaca doloꝛ eſt ſupꝛa vmbilicū ⁊ ī hypocūdriis ꝓpꝛie. In ꝑmutatiōe illiꝰ nā eiꝰ materia eſt maioꝛis ꝑmutationis ad mēbꝛa p̄dicta ꝓpter maioꝛē vicinitatē ileō ad ipſa ⁊ colligātiam: vn̄ p̄dicta ſequūtur incōmoda. In exeūtiū diuerſitate: nā in iliaca egredit̄ per anū parū vel nihil: vnde Gal. ileon eſt cum nihil egredit̄ etiā ſi acutiꝰ clyſterizet̄: ſed per vomitū: ⁊ illḋ eſt phlegmaticū: quādoq̄ cholericū rubeum: ⁊ q̄nq̄ viride eruginoſum vel pꝛaſſinū magis: ⁊ q̄nq̄ nigrū ⁊ intenſuꝫ ⁊ plurimū ventoſum cū eructuatiōe: ⁊ raro fetidū ⁊ ſterquilinoſuꝫ: ꝙ ſi accidat vt emittat̄ tale per vomitū noīat̄ ſcrophus alias fetidꝰ: nā os eructuatio anus ⁊ totū fetet coꝛpus ē moꝛtale ſm̄ Ga. Itē in iliaca vꝛina ē coloꝛata multū ꝓpter doloꝛē inflāmātē acutioꝛē: ⁊ q̄nq̄ ꝓpter retentioneꝫ cholere nō miſſe ad gracilia ꝓpter oppilationē accidenteꝫ in ipſis: q̄re redit ad canales ⁊ vias vꝛine ⁊ tingit. Sudoꝛ q̄ꝫ in iliaca magis ꝯtingit ꝓpter doloꝛis vehemētiā ī ſpiritualibus anguſtiā īpꝛimētē: ⁊ eſt frigidioꝛ. In iuuamento remedioꝝ: nā in iliaca cū vomitu magis fit iuuamētū: cuꝫ clyſteribꝰ minꝰ. In colica ꝟo ceteris equal̄r. Cōſiderabis alia ſigna vel accidētia: nā plus accidit ex cā antecedēte ⁊ interioꝛi phlegmatica et vētoſa ꝓpter frigiditateꝫ groſſorum aggregātiū illā et ſtercoꝛe groſſo ſicco et multo qḋ in eis generat̄: ⁊ aggregat̄: qḋ expellere nequeūt: ad qḋ ſunt oꝛdinata, magis: et doloꝛ eſt magis grauatiuꝰ extenſiuꝰ ⁊ ꝑfoꝛatiuus: ac pungitiuus ex vermibus ibidē generatis ⁊ multiplicatis: ⁊ eſt maioꝛ: qꝛ magis ꝑdurās per longā materie retētionē ex ipoꝝ ſpiſſitudine ⁊ carnoſitate: ⁊ ſenſus eius eſt infra vmbilicū ⁊ circa pectinē: ⁊ eſt minoꝛis pꝛeſtatiōis nocumētoꝝ ad ſuꝑioꝛa pꝛīcipalia: lꝫ ſit maioꝛis ꝑmutationis ad iliacā q̄ econuerſo. Et hoc ꝓpter naturā cōpoſitionis ipoꝝ. ſ. ſitus ⁊ viarū aptitudinē atq̄ materie: colō em̄ cū ſit interiꝰ poſitū oppilatiōe aduentente in eo: materia ſuꝑfluitatis exiſtens moꝛbo quo a ſuꝑioꝛibꝰ ꝓuenit et nō potens inferius trāſire regurgitat ſuperius ad gracilia que cuꝫ ſint ſtricta apte retinetur in eis: ſicq̄ oppilat ⁊ iliacam cauſat. Ileon ꝟo cuꝫ ſit ſtrictum qḋ recipit a ſuꝑioꝛibus lꝫ nō poſſit infra expellere: illud tamen regurgitādo ſuperius emittit̄ per os cum nulla inter ipſum ⁊ ſtomachum incidat oppilatio. Et ſiquidē emittat̄ inferiꝰ cū ſit ſubtile: et tranſeat de ſtrictis ad larga non pōt retinere in eo vt faciat oppilationem ⁊ colicaꝫ: ⁊ cum clyſteri et collyꝛio in ea egredit̄ ꝑ anū mucillaginoſum ⁊ ſcibaloſum mucillagine inuolutū ſeu infectum et ſicut vitrū liquefactuꝫ cū ventoſitate egrediēs multa ſonāte: qḋ eſt actu frigidū ſm̄ Ga. ⁊ tn̄ in pꝛincipio paucuꝫ eſt: dein de multiplicat̄: nec vomitu egreditur aliquid niſi ꝓpter cōitatē ad inteſtina: ⁊ cōpaſſioneꝫ gracilium ad ea ⁊ ſtomachi ad gracilia. Et vꝛina in colica rubea ꝓpter doloꝛem inflamīātē magis q̄ ꝓpter cholere regurgitationem ad vias vꝛine ⁊ etiam ꝓpter cōpaſſioneꝫ renū in doloꝛe: quare vꝛina retinet̄ diu ⁊ tingit̄. Et in colica iuuamentū ⁊ clyſteri ⁊ collyꝛio maius eſt q̄ in iliaca. ¶ Cās ꝟo doloꝛis interioꝛis occultās indicātia ſigna per oꝛdinē percōtaberis. Nā ſiquidē cauſa eius fuerit mala cōplexio frigida inteſtinoꝝ patiens ſentiet frigiditatem in viſceribus: ⁊ iuuat̄ calidis. frigidis ꝟo triſtat̄: doloꝛ erit minoꝛ: exeūtia quoq̄ erūt īdigeſta: alba phlegmatica vel melāncholica ⁊ vēto admixta. Si ꝟo ſit mala ꝯpoſitio: puta repletio oppilatio: retētio fecum vētoſitatis ⁊ aliarū ſuperfluitatū egredi conſuetarū declarat. Et ſiquidē oppilatio ſit ex toꝛtiōe inteſtinoꝝ ſignificat ipſaꝫ eius euētꝰ ſubitus poſt motū laboꝛioſuꝫ: aut ſaltū vehemētē: aut caſū: aut percuſſionē: aut luctā: aut tolerātiā pōderis: aut mītā vētoſitatē retētā rūpentē: ⁊ ſeparātē inteſtinū a meſenterio ⁊ circūuoluentē ipſum: ſicut etiā circūuoluit̄ in crepatura. Solutio ꝟo ꝯtinui ſi cā fuerit doloꝛis ⁊ cā fuerit exterioꝛ ſenſus ⁊ inuētio, demōſtrat. Et ſi īterioꝛ ⁊ ſit tumoꝛ acutus doloꝛ acutus declarat: regimē quoq̄ p̄cedēs grauedo pauca ſitis ⁊ inflāmatio exeūtia citria: vl̄ nigra ſiſitudo; circūſtātiarū: ⁊ iuuatur frigidis ⁊ pōticis: calidis ꝟo ledit̄ et triſtatur. Si ꝟo fuerit vētoſitas: demōſtrāt ipaꝫ p̄cedēs regimē, tēſio: ⁊ inflatio rugitꝰ: ⁊ perfoꝛatiuus erit doloꝛ ac ſi terebello perfoꝛarent̄ inteſtina. Et exeūtia erūt inflata ſpumoſa ⁊ ſupernatātia ⁊ iuuāt̄ ꝯpꝛeſſione ⁊ calefactoꝛio et ꝓpꝛie ſicco cū cā vētoſitatis humida fuerit ⁊ non ſicca. Si ꝟo fuerit eiꝰ cā lapis acutus pūgens ⁊ ſcandēs erit ibi grauedo ⁊ punctio ⁊ rememoꝛatio eius p̄cedēti tꝑe: ⁊ alꝭ gn̄ati ⁊ educti. Si vero fuerit vlcus apoſtematis p̄cedere videbis apoſtema: deinde exitū puris ⁊ ſaniei. Si ꝟo fuerit lūbrici: ſigna lūbricoꝝ inferiꝰ poſita tibi demōſtrabunt: ⁊ doloꝛ erit pūgitiuꝰ. Si ꝟo fuerit apā: ſigna erūt doloꝛ fixus in vno loco cū grauedine plimū: ⁊ inflatio: ⁊ tumoꝛ ibideꝫ. Et ſiq̄dē fuerit calidū doloꝛ erit acutioꝛ cū fe. acuta ⁊ pulſatione: ⁊ ſiti vehemēti inflāmatio erit ⁊ rubedo in toto coꝛꝑe et oculis: lꝫ q̄nq̄ appeat frigiditas extremitatū arſura inteſtinoꝝ adeo qḋ operimēta pati nequeāt: ⁊ illḋ ꝓpꝛie cū ē apa magnū in eis: ⁊ eſt malū ſignū ⁊ moꝛtale. Inq̄t em̄ Hippo. in acutis moꝛbis frigiditas extremitatū malū. et ſiq̄dē fuerit cholericū erit grauitas ⁊ pulſatio minoꝛ: ſi feb. inflāmatio: ⁊ moꝛdicatio vehemētioꝛ: ⁊ regimē pꝛecedēs decliue ad calidū magis. Si vero fuerit phlegmaticum: ꝯtraria erūt ſigna ⁊ ſi nō ſpecie ſaltē gradu ⁊ frigiditati atteſtātia. Inq̄t em̄ Abo. minꝰ calidū reſpectu magis calidi dꝛ eſſe frigidū. Si aūt doloꝛ fuerit ꝓpter ꝯpaſſionē ⁊ cōitatem abſolutaꝫ et ꝓpinquā: puta ad ſtōachū erit apparēs repletio et grauedo in ſtomacho: ⁊ nauſetiua ſatietas cuꝫ eructuatiōe ⁊ ſingultu atq̄ īpotētia euomēdi eā. Si ꝟo ad epar vl̄ ſplenē vel īmittentia cholerā vel melāncholiā ſuꝑfluā pꝛecedēs inflāmatio epatis: vel oppilatio ipſiꝰ ⁊ ſplenis groſſities cuꝫ circūſtantiis multiplicātibꝰ illos humoꝛes tibi īdicat ⁊ declarat: ⁊ doloꝛ ſꝫ periodos exacerbat̄. Silr̄ ⁊ ſi a toto coꝛpoꝛe quod feratur ad regioneꝫ: que ſm̄ ventrem. Et ſi cholera fuerit: calidis ledunt̄: frigidis ꝟo et ponticis iuuātur valde: vt Gal. ait. et expꝛtus ſum ⁊ pꝛopꝛie cum educentibꝰ choleram vel ſanguinē ad ſanitateꝫ pꝛiſtinam reducātur. Si aūt ad ſpiritualia p̄ceſſio ſitis: phthyſis: ⁊ vlceruꝫ partiuꝫ pectoꝛis: quoꝝ ſigna pꝛemiſſa ſunt ſupꝛa vbi de eis locuti ſumus tibi oſtendunt. Silr̄ ſi ad cerebꝛum catarrꝰ antecedēs oſtendit. Et ſi ad totum coꝛpus diaria ⁊ fluxꝰ liq̄factiuus antecedet. Sed ſiquidem fuerit ꝓpter compaſſionem ⁊ cōmunitatem abſolutam vt ad epar ſplenē vel mirach apoſtematos ſua groſſitie ⁊ grauedine compꝛimētes inteſtina: et oppilantes: ſigna apoſtematum illoꝛū mēbꝛorum ꝑcipies antecedere. Et ſiquideꝫ ad renes et vias vꝛine patientes ſtranguriam pꝛopter humoꝛeꝫ groſſuꝫ viſcoſum aggregatum aut apoſtema vel lapidem ꝯpꝛimenteꝫ ⁊ oppilantem inteſtinum colon doloꝛ inteſtinoꝛū ſeu colica fuerit: ſigna erunt humoꝛis calidi dominantis ex regimie circunſtātiis ⁊ exeuntibus collecta: ⁊ calidis ⁊ diureticis iuuant̄ ⁊ feb. ſuperuenītē. Inquit enim hip. Quibuſcūq̄ ex ſtranguria ileos innaſcit̄ in. vii. diebus ꝑeunt: ſi nō fe. ſuperueniente multa vꝛina fluxerit. Si vero ꝓpter apoſtema ſigna videbis apoſtematis ipſoꝝ: que infra dicent̄ auxilio ſaluatoꝛis. Si auteꝫ ꝓpter lapidē quē patiunt̄ renes ad quos compatiētia inteſtina groſſa doleant: ⁊ colicā patiantur: qḋ frequēter accidit: ad venam curā expedit ſigna

diſtinctiua

Iliaca ab antiq̄s miſerere mei noīabat.

Urina in iliaca.

vij. apho. I.

vj. apho. 44.

distinctiua habere: ꝛ ꝓpria q̄n ipa colica vera est: q2 ex itestinoꝝ ꝓpria passiõe accidat: ꝛ q̄n est nõ vera: q2 ex cõpassione aut cõitate ad renes lapidē habētes ꝓueniat: ꝛ propꝛie in ꝑncipio cū tunc sint occulta: nisi eni͂ habeāt: stolid⁹ quidē medicus cū curare voluerit nõ curabit sz magis augebit dolorē. ¶ Est ergo aduertēdū ꝑm Gal. ꝙ īter colicā verā ꝛ nefreticā grādis est dr̃ia quā ꝑtractās Abo. ei⁹ interpres ait: ꝙ dr̃ia talis ex sex rerū ꝯsideratiõe accipit̄: ex dispõne scz doloris: ex vicinatiū ꝓprietate: ꝛ ex eo qd̄ cõuenit ꝛ ꝯfert: ꝛ qd̄ nõ ꝯuenit neqꝫ cõfert: ꝛ ex dispõne exeūtiū ꝛ ex pte vltime ꝯsecutionis accidentiū: ꝛ ex parte causarū antecedeutiū ꝛ significationū. Ex dispõne aūt doloris: q2 dispositio doloris diuersificat̄ in ei⁹ q̄ntitate loco ꝛ tpe ꝛ motu. Q̄ntitate ꝟo q̄n ille q̄ est lapidis est paru⁹: q̄si sit acus: ꝛ colicus est magn⁹. Loco aūt q2 colic⁹ incipit abinferiori pte dextri lateris ꝛ tēdit ad supiorem sinistri ꝓpter situz colon: ꝛ splenis est q̄n dilatat̄ confirmat̄ in dextro ꝛ sinistro: ꝛ ꝑm quosdā nõ incipit colica nisi a sinistra: sed illd̄ nõ est veꝝ: nā lz ꝓpter eius frigiditatē possit esse: nos tamē ꝯtrariū expti sum⁹: ꝑterea est ad anteriora ꝛ versus pectinē decliuior q̄ȝ ad posteriora: ꝛ renalis incipit a supiorib⁹ ꝛ descendit paulatim vsqꝫ ad locum vbi confirmat̄: ꝛ est decliuior ad posteriora. Tpe ꝟo q̄n renalis fit fortis hora vacuitatis: colic⁹ ꝟo alleuiat̄ in ea: ꝛ fit fortis in fine suo: ꝛ antecedit ipsum cum sumit̄ aliqd: ꝛ colic⁹ incipit subito ꝛ in tpe breui: ꝛ lapidosus paulatiz: ꝛ fit fortis i fine suo: ꝛ antecedit ipm dolor dorsi ꝛ difficultas vrine: deinde apparēt signa ꝛ dolor in colon. Motu aūt q̄n colic⁹ ad ꝑtes mouet̄ plures: renalis ꝟo figitur. Ex pte aūt vicinātiū ꝓprioꝝ: q̄n tremor multiplicat̄ in renibus ambobus ꝛ nõ partium colõ. Dr̃ia ꝟo accepta ex eo qd̄ ꝯuenit: ꝛ nõ ꝯuenit est: q̄n clysteria ꝛ exit⁹ vētositatis ꝛ fecis alleuiāt dolorē colice: et nõ alleuiāt dolorē renū alleuatiõe de qua sit curādū i plurib⁹ dispõnibus: ꝛ medicine lapidē frangētes alleuiāt dolorē renum ꝛ non dolorem colice. Ex parte autem eius qd̄ egreditur est q̄n in renali nõ est retētio fecū vētositatis et rugit⁹ sicut in colica. Ex pte aūt vltime ꝯsecutionis accidētiū est q̄n dolor crurū ꝛ dorsi ꝛ tremor in renali est plus ꝛ casus appetitus: ꝛ vomit⁹ consequēs phlegmatic⁹ ꝛ paruitas digestiõis: et vehemētia doloris: ꝛ ꝓductio ad sincopim: ꝛ sudor frigidus ꝛ iuuamentū cuz vomitu: in reali est minus. Ex pte aūt causarū ꝛ significationuz antecedētiū est q̄n assumptio ciboꝝ maloꝝ ꝛ assiduatio nauseatiue sacietatis: ꝛ retentio fecis et ventositatis rugitus et punctio est magis ꝑcedēs in colica: ꝛ vrina arenosa ꝛ filosa est ꝑcedēs in renali. Et cū accidit dolor renū fit primo subtilis ꝛ cū appet in ꝯsueto pati indicat renalem: deinde fit filosa seu aspera: in vltimo est arenosa et est bona. Et siquidē colica fuerit p cõpassionē ad cerebrū apostematū ꝑuans ꝛ auferēs sensuz intestinoꝝ quo minus expellant: signa apostematis cerebri ātecedūt: ꝛ apposito collyrio ex acutis nõ sentiet̄: ꝛ nec clystere impositū nec p os sumptū aliqd̄ acutū faciet declinare feces: vt neqꝫ porrū: cepe: ꝛ pip in assellatiõe sentiat̄. Et q̄nqꝫ accidit vt sit illic fistula corrūpens sensum. Silr̄ si ꝓpter ꝯpassionē ad neruos spasmatos: q̄re musculus contrahitur fortiter ꝛ retinet superflua videbis spasmū ꝛ tethanū in alijs membris manifestis. Si ꝟo accidat colica ꝓpter rupturā videbis apparentem rupturam vel herniam. ¶ Restant signa ad ꝑsciendū futurum bonū vel malū euacuare. Scias ergo ꝙ cū in eo non est retentio seu constipatio multa: nec dolor vehemēs: ꝛ alleuiatur plurimū q̄ꝫuis redeat: ꝛ inuenit eger remediū per exitum ventositatis: ꝛ remedia iuuare solētia iuuāt: est significatio bona ꝛ incolumis: et ꝓpꝛie si sp̄us bonus existat. Contraria ꝟo sunt mala. Inquit eni͂ Ga. solentia vero iuuare suo tēpore si nõ iuuent cum debeāt iuuare eoꝝ significatio ꝓtenditur in malū: ꝓculdubio ꝙ si cum eis accidat vomit⁹ consequens ꝛ singultus frigiditas sudoris ꝛ extremoꝝ ꝑturbatio rõnis ꝛ subeth spasm⁹ ꝛ sincopis: est mortale. ¶ Cura doloris intestinoꝝ silis ē cure alioꝝ mēbroꝝ quā supra in dolore stomachi generaliter pertractauimus: differt ꝟo ab alijs quo ad naturā membri auxilia variantez ꝛ modū vtendi eis. Est autem in ea intentio duplex: ḡnalis scz et specialis. Generalis ordinem ponit ꝛ modū ꝛ est. Nam siquidem paruus ꝛ mediocris dolor sit: vt sunt species eius de genere neutralitatis superius enarrate ei⁹ sanatio est

Magna ē dr̃ia inter colicā ꝛ nefresim.

Abo. Ga. interpres.

Galenus.

vna res tm̄: nā ad cause ablationez opꝫ agere tm̄: simul eni͂ cām ꝛ syntoma tollem⁹: nõ aūt a syntomate: sic eni͂ agēdo nõ intēdim⁹ ad sanitatē: sz delectatiõnē poti⁹. Inquit eni͂ Gal. Adulatoria est largiri egrotāti intētiõnē quoꝝ gerit ponētis delectatiõem nõ sanitatē. Si ꝟo eoꝝ dolor fortis sit magn⁹ consuetas opatiões impediēs: vt est colic⁹ ꝛ iliacus: eius cura erit q̄tuor res. Prio eni͂ oꝫ ad ei⁹ mitigatiõnē instare: deinde ad cause ablationē. Scdo ꝓcedere non ecõuerso: si eni͂ ecõuerso ꝓcedam⁹ vita simul cū egritudie ꝑuabim⁹ hominē. vn̄ Gal. ait. Sinistri quidē viri opa est simul cū egritudine vita ꝑuare hoiem. Tertio opꝫ regimē ordinare. Et quarto accidētiū insurgere possibiliū correctionē subiūgere. Que aūt sint dolorē mitigātia: ꝛ q̄ dolorē auferētia ḡnaliter fuerūt tibi supra tradita. Ut aūt ad specificationē eoꝝ deuenias ac ꝓprioꝝ: que ad dolorē talez intestinoꝝ notitiā: ꝑscire opꝫ ꝙ colica ꝛ iliaca in tali cura ꝯueniūt ꝛ differūt: sic in cura ipaꝝ itētio põt eē cõis et ꝓpria. Cõis quidē inquātū in causis ꝯueniūt plib⁹: accidere eni͂ põt iliaca ex eisdē causis oibus ex qbus colica generat̄: ꝛ ꝑinde medicinas ꝛ regimē in vtraqꝫ opꝫ esse easdez. Propria ꝟo est i eis diuersa inquātū ipa iliaca ex certis ꝓprijs causis accidere põt: vel magis a cõibus sibi et colice diuersis superi⁹ numeratis: dolor etiā in ea est fortior: natura q̄ȝ gracilium intestinoꝝ a natura grossoꝝ varia ē: ꝛ diuersa: necnõ ꝛ accidētia insurgētia: vt supi⁹ est mõstratuz: ꝛ ꝑinde spēm medicinaꝝ quātitatē seu virtutē locū ꝛ modū vtendi eis a medicinis cõib⁹ variare opꝫ. ¶ Sciedū ergo ꝙ mitigantia dolorē ꝑmā rē cõplentia cõia colice et iliace quedā sunt q̄ tm̄ impumentē cām: q̄dā sunt que vtraqꝫ cāz scz impumentem ꝛ percipientem respiciunt: et quedā que percipientem tm̄. Et prima quidē in ordine sunt priora: et quedā sunt simplicia: ꝛ q̄dā cõposita: simplicia sunt supra in dolore stomachi numerata. Composita ꝟo hic inferius subiūgent̄ auxilio creatoris. Propria ꝟo colice ꝛ iliace ac eis ex certa causa cū de ablatione cause vniuscuiusqꝫ loq̄mur: ꝛ nõ omittem⁹ mitigantia que ꝑcipientez cām respiciunt: ibi etiā supra in dolore stõachi habuisti: ꝛ infra i dolore iuncturaꝝ habebis ꝛ simplicia: ꝛ composita et etiam q̄ vtraqꝫ tp̄s quoqꝫ modū ꝛ locuz vtendi eis: qd̄ ꝓpꝛie ꝑm Gal. est cū dolorosa aut calida sit in virtutibus ꝛ subtilia ꝯsistentijs: tūc eni͂ nõ solū percipiētē cām stupefaciēdo auferūt: verū etiā impilmentē obtundēdo ꝛ inspissando adequant: eius q̄ȝ discrasiam calidā alterant: ꝛ ad tēperamētum adducūt. In alijs ꝟo dolorosis frigidis nõ cõueniūt cū dolorem fortē talia expectantē nõ causent: ꝛ si p cõuersionē in ventositatem talē causent dolorem. Iuuamentuz impumūt nõ sine nocumento magno: vsus eni͂ ait Gale. talium pharmacoꝝ nõ est nisi instare ad syntoma: augent eni͂ hec dispõnem hāc: ꝛ eā difficile solubilem operant̄ virtutē debilitādo: calorē: ꝛ spiritū obtundēdo ꝛ suffocādo vel extinguendo: maxime si recentia sint narcotica: ꝛ multaꝝ poros membroꝝ ꝛ intestinoꝝ inspissando: proinde rē magni erroris componunt qui talibus pharmacijs in talib⁹ vtūtur: vt in seipso Cesar medic⁹ ipse fecit: nisi in casu q̄ euitari nõ possunt: vt puta cū talia frigida dolorosa vētosa fuerint ꝛ ꝑforando fortem inducant dolorē: ad cuius mitigationem cuz alia mitigantia anodina nõ ꝯtulerunt: nec euacuantia propter resolutionē vtendum est eis: sed cum modo: vt superius mõstratū est. ¶ Specialis aūt intentio in cause cuiuslibet impumentis dolorē abscissione versatur: que recta est cura: ꝛ ad ꝑfectionem eius necessario cõprobata: circa quā deinceps sigillatim per ordinem ꝓcedem⁹ incipientes ab inferioribus causis ꝛ ꝓprijs intestinis ipsis existentib⁹. Si quidem ergo cā earum sit materia frigida phlegmatica alterās replēs ꝛ oppilās itestina: cura ē duo res: digestio ꝛ euacuatio. Digestio aūt fit cum subtiliantibus et incidentibus: ꝛ poros dilatantibus. Inquit enim Ga. Secāt enim ambo humoꝝ grossitiem acetosa ꝛ pōtica: hec cū frigiditate: hec ꝟo cū caliditate. Talia aūt sunt simplicia ꝛ ꝯposita q̄ infra dicent̄ opitulāte Christo. Simplicia ꝟo sunt anodina supra in dolore stõachi numerata et alia magis calida nõ multū expedentia: ꝛ ꝓpꝛie in ꝑncipio cum materia fuerit multū abūdās: cū eni͂ cam non ꝑñt ꝯsumere seu resoluere dissoluendo: in vaporē ꝛ vētū ꝯuertunt: ꝛ sic dolorem augent imissa ꝛ euaporata: vt supra in cura inflationis stõachi dictum fuit. Talia sunt origanum

Galenus.

De mitigātib⁹ dolorem.

Cesar medicus.

calamentū pulegiū hyssop⁹ hortēsis ameos maiorana sisla= men meu. enula gallia radix peonie: sterc⁹ columbinū: et adip fel tauri abrotanū aspaltū myrrha scordeō et asafeti da siseleos ireos andacoca laurus ꝛ bacce ei⁹ anetū tribu li nasturciū muri ruta galāga croc⁹: ꝛ vinū antiquū sparagi ꝛ silia clysterizata ꝛ sumpta simplicia ꝛ cōposita ꝫ oēm modū: ꝛ etiā exterius applicata p modū emplastri: ꝛ aliū. In pcessu ꝟo cū materia fuerit diminuta ꝛ euacuata: calidiora poteris ministrare ad resolutionē: ꝛ ꝯsumationē reliquie: qualia sunt piper alliū sinapis zinzi. ꝛ silia abstergētia ꝛ riptica. t. radētia ꝛ euaporātia. Abstergētia sūt cētaurea minor vrtica: semē ei⁹: asarū succus blitis salis spēs et baurach sulphur mercurialis ꝛ succ⁹ ei⁹: ius galloꝝ antiquoꝝ cartam⁹ ꝛ sterc⁹ canis carice ꝛ silia clysterizata ꝛ sumpta: ꝛ fortiora illis sunt hiera Ga. aloes: polipodiū: serapinū: ꝛ alia laxatiua leuia que nō agitant ꝛ cōmouent materiā ꝛ phlegma trahūt ab alijs mēbris ad itestina trahēdo eñ ad ea dolorē augent. Et ex eis sunt vomitiua q̄ phlegma vomitu soluūt: ꝛ sic trahūt ad stomachū nō ad itestia que supra in cura stomachi habuisti: ꝛ in libro ꝯsolationis medicinarū. Euaporātia sunt interius ꝛ exteri⁹ approximāda. Et ex eis est balneū thermarū ex aqua marina vel dulci habēte virtutē p̄dictarū post p̄dicta approximatū: proprie cū p̄dicta dolorē non sedāt: qn̄q; ꝟo opꝫ ante approximare: sedat eñ dolorē: puocat vrinā ꝛ somnū: ꝛ cām maturat si cibus sit siue humor. Inq̄t Abo. est aūt cū balneū cibū indigestū digerit: ꝛ humorē crudū maturat: et acutū si ex aqua dulci ꝛ tepida fiat simplici ꝫm Gal. Et ꝓprijs est petroleū inunctū vel cerotū: qȝ scripsim⁹ cap̄lo de ciclaminе: ꝛ fricatio cū manu vncta ex oleis calidis: sicut anetino de lilio de spica de castoreo: ꝛ alijs supra i stōacho dictis ꝛ dolore iūcturarū si supponant q̄ caliditatē ꝯseruēt et augeāt: vt est pellis vulpis ꝛ ꝓprie sacculi ex pulueribꝰ spōgia ꝛ subarū est bonū in vētre ꝛ sapo: semē raphani ꝛ aq̄ multum calida etiā sumpta q̄ colicā resoluit ꝛ splenē. Sꝫ opꝫ q̄ sint multotiens hec ꝛ predicta reiterata: donec multitudo materie tota sit euacuata: sint cū intermissione spacij donec natura ꝯfortetur: ꝛ materia digerat approximata euacuātia. Qȝ si p̄dicta euacuātia nō suffecerint pre multitudine grossitie ꝛ viscositate materie: nō est malū si cōfortet cū alijs que materiā educāt cū virtute ꝛ ꝓprie in illaca: ꝛ si trahāt ab alijs ad intestina cito: ꝛ nō retineāt cū sua tarda ꝛ debili opatiōe in eis: vt est agaricū i frigida: ꝛ aloes in calida. Cōfortetur ergo cū coloquintida ꝛ speciebꝰ gūmorū: ꝛ in calida cum diagridio rectificato ꝛ alijs facile ꝛ cito soluentibus appropriatis q̄ in libro ꝯsolationis medicinarū sufficiēti⁹ habuisti. Sint aūt si sufficit q̄titatis pauce: sic eñ soluendo si qȝ nocumētum extractiōe humorū ad ipsa afferāt nō durabit: ꝫ cito trāseundo iuuamētū ilico mai⁹ sequet. Et pinde talia p inferius posita et clysterizata i colico sunt meliora q̄ per os sumpta: ꝛ ꝓprie si aliquā antiquā vel nouā egritudinē patiatur. Euacuant eñ a grossis ꝓprie intestinis: nec a toto corpore trahūt ad eā rē de qua sit curandū: nec debilitāt: sicut illa. Ideoq; in clysteribꝰ stādum: nec per os aliq̄d ex illis sumēdū nisi ab alijs mēbris ꝛ toto corpe aliq̄d influat ipsis: vt infra dicet auxilio salutoris: quo casu ad cautelā fecū ꝛ schibaloꝝ euacuationē opꝫ p̄mittere: vt infra dicet. Vomit⁹ quoq; ꝛ vomētia locū in ea h̄nt: nisi cū a stomacho ꝛ a supioribus intestinis aliquid ad ipa grossa mittat: qȝ declarat grauitas supra vmbiliculū ꝛ nausea: alr̄ aūt nō cū a villibꝰ traheretur ad nobilia: qȝ est marie vetitū. In illiaca ꝟo egros opꝫ q̄ talia sumāt per os ꝛ ꝓprie vomitiua: p̄mo eñ educūt a gracilibus cum sint stomacho associata: deinde clysteria imponantur ad fecū eductionē ꝛ humorū inferi⁹ tractionē: q̄uis cōmode nō educant: q̄ si nō sufficiat per os ꝛ fortiora sumantur simplicia ꝛ ꝯposita q̄ infra ponem⁹: ꝛ ꝓprie cū ab alijs influat illis vt dictū est. Tempus aūt clysterizandi ꝛ ꝓpinandi solutiua vētris est cū cibus iam digestus in stōacho fuerit: ne aliq̄d crudū trahatur ad intestia p clysteria: ne quoq; medicina solutiua vētris efficiat vomitiua: natura eniꝫ stomachi grauata cibo superueniēte pharmaco solutiuo magis grauat ꝛ molestat: quare ad vtriusq; euacuationeꝫ anteq̄ descēdat: vomitu icitatur: et quo ipa valde deiscit a dolore p̄cedēte defecta: qȝ in re vite valde timorosuꝫ est. Et q̄ predicta sunt acuta ꝛ inflāmantia marie cū corpora

De balneo.

Abo.

Temp⁹ ꝓpinandi solutiua ventris.

ex dolore sūt calefacta: ne lesio eoꝝ ad principalia trāseat: ꝛ fumus ꝓprie cū clysterizata: seu bibita nō soluant: vel si soluāt nō inferi⁹: sed per os ꝛ ileon ꝓprie: opꝫ vt p̄ncipalia custodiant cū frigidis et stipticis aromaticis: puta cerebrū cum oxirodino: cor cum rosis sandali spodio et camphora epithimatis. Epar cū eisdē ꝛ stōach⁹ cum oleo masticino vel de citonio vel myrtino et pauca mastice superaspersa. Qȝ si sitim patiant: meli⁹ ē tolerare si possibile est: qȝ si nō parū dabis ex granatis dulcibus vel iuleb cū aqua calida: iuuat eñ talis pot⁹ cū cito penetret ꝛ humectet. Qȝ si clysterizata nō soluāt: iuuent p inferius cū collyrijs et per superi⁹ cū humidis mollificātibꝰ maturantibꝰ et abstergentibus: vt est ius galli simplex vel cōpositū: ꝛ deinde cū stipticis ꝛ pōticis paꝝ sumptis: ꝛ etiā calida ꝓprie. ¶ Si ꝟo cā ei⁹ fuerit sterc⁹ grossum durū ꝛ siccū in intestinis interclusum: cura est due res. Prīa est mollificatio duritiei ꝛ siccitatis ipi⁹. Scd̄a ipi⁹ mollificati euacuatio. ¶ Primā reꝫ cōplēt mollificātia interi⁹ ꝛ exteri⁹ approximata. Interi⁹ aūt p os sumēdo iura pinguia carnium ꝛ ꝓprie gallinarū siue galloꝝ simplicia ꝛ cōposita: vt supra in antidotario nr̄o dixim⁹ spēs oleoꝝ. s. sisaminū violaꝝ ꝛ amigdalaꝝ nisi adsit fe. tūc eñ loco ei⁹ dabis in potu aquā ordei vl̄ prunorum sebestē ꝛ iuiubaꝝ tamarindoꝝ ꝛ lentētiuꝫ: ꝛ alioꝝ fructuū frigidoꝝ ꝛ herbaꝝ: vt malue: viole: sicle: atriplic̄: ꝛ spinatioꝝ: mucillagines fenugreci: psilij ꝛ dactiloꝝ ꝫ q̄ necessitas te vocabit. Et ex ꝓprijs ꝛ expertis ē mel: casiefistule sūptum et clysterizatū: cōplēt eñ vtrāq;: ꝫ opꝫ vt post horuꝫ sumptionē moueātur fortiter vt descēdāt detēta: ꝛ feces faciāt descēdere detinētes ꝛ clysteria si opꝫ: deinde cū predictis. Exteri⁹ ēplastra et vnctiōes et fomētatiōes ex predictis: et fricatio tractatiua vētris cū manibꝰ et oleis p̄narratis. ¶ Scd̄aꝫ rē cōplēt p̄dicta omnia riptica ꝛ solutiua clysterizata ꝓprie vl̄ p os sumpta: put dispō exigit: ꝫ ad pfectā curā et in via p̄uisionis a recidiua opꝫ vt cā siccitatis et induratiōis fecū auferat oīno. Si ergo cā siccitatis ei⁹ fuerit cibus siccus ꝛ pauc⁹ cibet cum p̄dictis herbis cum carnibꝰ coctis pinguibꝰ ꝛ iuribꝰ ipaꝝ. Aut ante cibū premittāt fruct⁹ maturi lubrici nō vētosi: vt carice pruna ꝛ psica sicca: deinde multiplicent cibi nutrimēti mīri noti. Si vero multa caliditas stomachi ꝛ intestinoꝝ desiccās ꝛ cōdensans sic p̄dictis opꝫ vtaris recētibꝰ ꝛ frigidioribꝰ ꝛ lactucis: spinacijs: atriplicibꝰ. blitis: solatro: portulacis: mucillagine psilij ꝛ melone indo Et cibes eū gelea: ꝛ aq̄ ordei potabis eū infrigidata vino limphato cum ipsa. Si aūt cā fuerit fortitudo retētiōis ꝛ debilitas expulsiōis intestinorū ministrabis p̄dicta lubrica quibꝰ admiscebis aliq̄ acuta molestātia: vt porrū: cepas: sclam: et allia cū multo sale. Et si cū debilitate sensus fuerit: ministretur in solutiōe ei⁹ hiera ꝛ agaricus hiera hermetis ꝛ pilule de serapino. Et cōfortabis deinde naturā ꝛ spiritū cū tyriaca ꝛ mitridato diamarte odoricon ꝛ sagenea. Et cibabis eos carnibꝰ laudabilibus. Silr̄ si fuerit ex debilitate in lacertis ventris. Si aūt illud sit: q̄ cholera vt cōsueuit nō mittatur ad intestina: corrigat oppilatio epatis ꝛ pori cistis: vt supi⁹ i epate dictum est. Si ꝟo siccitas fecū ex multa puocata vrina fuerit: extrahe feces cū p̄dictis: deinde ministra ea que minorāt vrinā nō cū retētiōe vētris: vt sunt zarur bdelliū mechiū excorticate lentes ꝛ pōtica que per se faciunt. Sed que minorādo vrinā leniunt naturā: vt sunt dactyli: passule dulces penidij: casia et similia que illud per accidēs operant. Si quoq; ex raritate ꝛ resolutiōe corporis illȝ accidat ꝓhibeat resolutio ꝛ sudor: put supra in cura cordis dixim⁹. Et cibet grossis ꝛ viscosis q̄tū poterit tolerare: ꝛ exponatur vētis ꝛ irrorationibꝰ frigidis ꝛ quietibꝰ et ab artibus laboriosis abstineat ꝯsuetis. Silr̄ aūt si ex lapide fuerit dolor causatus p̄dictis humidis ꝛ lubricis ac abstergentibꝰ corrigat ꝛ educat: qbus admiscēda sunt aliqua ex frāgentibus lapidē in renibꝰ ꝛ vesica: si eñ in remotioribꝰ lapidē frāgūt multomagis in ꝓpinquioribꝰ intestinis. Sed si ex vermibus: cū interficientibꝰ ꝛ educētibꝰ put infra in cura eoꝝ dicemus. Porro si ex vētositate interclusa ꝛ ꝯforāte: cū extenuantibꝰ interius ꝛ exteri⁹ approximatis ꝓcedes: prout supra in cura inflatiōis stōachi epatis atq; splenis pleni⁹ dictū est. Si ꝟo ex vētositate torquente intestinum: cura erit vt situet superi⁹ in loco tempato: et manibꝰ inunctis cū oleo ꝺ enula vl̄ nardino vl̄ castoreo: fricet vēter leuiter: et cum

uiter: ⁊ cũ tactu subtili adequãte intestina: ⁊ reducẽte ipsa ad situm ⁊ statum pristinũ: deinde extenuantia ⁊ resoluentia ministrent̃ predicta superius et inferius cũ clysteri: qđ cruribus eleuatis et cõpressione suaui manus repellat̃ ad superiora: vt perueniat ad gracilia intestina: deinde ventoset̃ loc⁹: ⁊ ꝓpinet̃ oleũ de cherua cũ vino albo vel rutaceum loco eius: ⁊ vngat̃ ex eis dorsum: ⁊ restringant̃ crura fortiter valde. Qđ si causa fuerit humor melãcholicus: et lз raro ꝯtingat: educat̃ cũ ꝓprijs clysterizatis: vt sunt sticados polipodiũ epithimũ: cortices radicũ mori borago buglossa: ⁊ succus earũ cum diaboriginato et diabuglossato et diascene. ¶ Et sumptis: vt est decoctio epithimi pilule de lapide lazuli ⁊ lapide armeno et collyrijs factis ex eis iuuet̃: vẽter quoq; ⁊ splen euaporet̃ ex armel sticados origano ⁊ camomilla in aceto decoctis: ⁊ proprie cũ a splene influit istis. Et siquidẽ sanguis cõgelat⁹ fuerit: euacuet̃ cũ dissoluẽtib⁹ ⁊ educẽtibus ꝑut in stomacho dixim⁹. Si aũt sit apostema cã ei⁹: studebis curare apostema ẽm diuersitatẽ specierũ eius: ꝑut supra in stomacho dixim⁹. Et si cõtingit plurimũ ꝙ ꝑdicte cãe simul cõueniãt in caliditate doloris: quare opз vt ꝑdictis simul medicinas cõmisceas: vel nũc vnã nũc aliã ministrabis. Et quoq; si ex ruptura ⁊ descẽsu intestinoꝝ in osseũ dolor causet̃: cura erit due res. Pria est intestina ad locũ ꝓpriũ reducere. Fit aũt cũ mollificãtib⁹ cataplasmantib⁹: deinde cũ eleuatione crurũ ac manuũ ꝯpressiõe suaui repellẽte supi⁹. Scđa ẽ rupturã regere cũ ligaturis ⁊ ꝯsolidãtib⁹ ẽplastris: ⁊ p os ẽt ministratas. Et siqđẽ cã ei⁹ fuerit solutio ꝯtinui itestinoꝝ ⁊ fuerit ex cã exteriori: puta vulnere ⁊ percussione scindẽte si penetret vsq; ad vacuũ ipsoꝝ est mortale. Et maxime si in gracilibus fuerit. Inquit eñ Hip. Si intestinoꝝ incidat̃ aliqđ graciliũ nõ cõglutinat̃ nec ꝯsolidat̃: si ṽo non ꝑtranseat in profundũ cũ stipticis ⁊ cõglutinãtibus regat̃: que infra dicent̃ sectiõe scđa. Et si fuerit vlcus mũdificare opз primũ deĩde consolidare. Si aũt a cã interiori fuerit: puta ab humore acuto pungent actu ⁊ soluẽte effusoꝝ collecto in intestinis: tũc dolor erit nõ de genere colice vel iliace vere: sed mẽdose: ⁊ ꝓprie est de genere punctionis: ⁊ erit dolor pungens in cuius cura ꝯcitat̃ ex eo. s. ꝙ ipsoꝝ intestinoꝝ dolor plurimũ ex cã frigida ꝓuenit humorosa ⁊ vẽtosa: ac fecũ cõstipatione: quib⁹ calida approximata: vt predictũ est iuuamẽtũ prestare ꝯsueuerũt: ⁊ frigida nocumentũ. Proinde ꝓcedũt ad eius curã cõiter stolidi ⁊ improuidi medici cũ calidis et apientib⁹ ex quib⁹ dolor exasperat̃ et acuit̃ cũ ex eis talis hũor subtiliet̃ ⁊ inflãmet̃ ac bulliat: curratq; ad intestina effren⁹ ⁊ trahat̃: ⁊ ꝓprie cũ ab epate ⁊ chisti fellis: vel toto corpore influat illis. Recta itaq; cura est: vt talis humoris cõplexio adequet̃: ⁊ obtundat̃ eius acuitas: ⁊ subtilitas inspisset̃: ⁊ cõstipent̃ vie per quas influit. Confortent̃ intestina: ⁊ educat̃ qđ fluxit: ⁊ hoc primũ cũ rectificatione regiminis ⁊ cõuersiõe ipsius ad frigidũ ⁊ humidũ qđ est notũ. Et cũ frigidis humidis leniẽtibus etiã clysterizatis prius ⁊ sumptis deinde. Et ꝓprie in colica: qualia sunt viole malue iuiube pruna sebestẽ furfur fenugre. ⁊ sicla clysterizata cũ oleo violato et zucca. viola. ⁊ casiafi. Et sumant̃ pruna ꝑforata cũ acu: ⁊ infusa cũ iuleb chrisomilla et ꝑfica casiafistula tamarindi tereniabin aqua fructuũ ⁊ syrupus violatus vel de succo ro. cũ aqua ordei ⁊ granatorũ muzorũ. Deinde põtica nota que cõprimẽdo effusam humiditatẽ exprimãt: ⁊ educãt: ⁊ influentẽ ab epate chisti vel toto corpore cõpescẽdo retineãt: quo casu epar chistis ⁊ totũ corpus rectificet̃: prout in cura icteritie dixim⁹. Clysteribus quoq; addant̃ oleũ onfancinũ vel ro. succus portulace aq̃ sumach virge pastoris spodiũ ⁊ adeps hirci ⁊ similiũ: vt anatis et galline. Et si materia imbibita fuerit: administrabis cũ eis hierã et scamoneã cũ pilulis de aloe. Et si expediat: admiscebis illis stupefacientia ⁊ ꝓprie tyriacã nouã: qm̃ cõfert cãe imprimẽti ⁊ precipitẽti: vt supra dictũ est. Et siquidẽ supius petẽs impetũ faciat ad os stomachi: ⁊ vomit⁹ ꝓuocet̃ si facile sit: si ṽo non: infert⁹ trahat̃ clysterib⁹ fricationib⁹ extremoꝝ et ligaturis dolorosis: fomẽtis mordẽtibus ⁊ vẽtosis. Si quidẽ humor talis salsus fuerit: ministrabis cũ illis subtiliãtia ⁊ abstergẽtia: qualia sunt cartam⁹ succ⁹ alubleb ⁊ sicle ⁊ baurach et sal in quãtitate: superius ṽo siclã decoctã: ⁊ almuri cappares quoq; conditos cũ sale ⁊ aceto: ⁊ hiere admiscebis agaricũ ⁊ co-

In materia melancholica clysteria.

Medicine

Hippocr. 6. Apho. 24.

In colica

loquintidã ⁊ sifia. Stercus quoq; adib dabis: qđ est huic egritudini propriũ: si autẽ in vino dissolutũ ⁊ inunctũ cũ oleo nardino ⁊ suspensum in collo etiã cũ filo de lana aialis qđ lup⁹ comedit: ⁊ sit illud qđ comedit ossa: et illud est albũ: ⁊ in rubis inuenit̃ suspensum. Et ex eis est cornu cerui adustũ cum vino in potu sumptũ: qm̃ sedat statim. Si ṽo causa eius fuerit acutus cibus vel potus: prouocet̃ vomitus cũ aqua tepida: ⁊ oleo sisamino vel butyro ⁊ propinetur lac: cõuertat̃ quoq; regimẽ ad frigidũ ⁊ vnctuosum. Qđ si cã eius fuerit sanies a spũalium vlceribus missa: cura est due tres. Prima est mũdificatio saniei cũ clysterib⁹ predictis abstersiuis ꝓprie. Scđa est vt vlcera spiritualiũ medicent̃: prout supra in prima sectione dictum est. Si ṽo humor a cerebro missus: cura eius erit cura catarri: quã superius diximus. Si ṽo a toto corpore: vt in diaria ⁊ sĩlib⁹: cura erit cura diarie ⁊ fluxus liquefactiui: de quib⁹ subsequẽter dicemus auxilio spiritussancti. Si ṽo cõpressio ex vicinis apostematis: vt epatis splenis ⁊ lacertorum almirach cura est cura apostematis illoꝝ mẽbroꝝ: que supius dicta est. Scđa est mũdificatio ⁊ cõfortatio intestinorum. Si ṽo cã doloris fuerit cõpassio ad renes lapidẽ habẽtes: cura erit due res. Prima erit cura lapidis renũ quã infra ponem⁹. Scđa est mũdificare intestina a supfluis: ⁊ cõfortare ne debilitate retineãt superflua: ⁊ colicã verã propriã incurrãt. Si ṽo passio eius sit cõpassio ad cerebrũ apostematũ ⁊ neruos patientes spasmũ vel tetanũ: cura erit cura apostematis cerebri quam premisimus ⁊ etiam spasmi. Si ṽo a cã exteriori accidat que plurimũ est iliace: vt puta mala cõplexione frigida ⁊ plura impressa a potu vel balneo aque frigide vẽto septẽtrionali vel sessione in lapide frigido: cura erit due res. Prima est vt auferat̃ cã. Secũda est vt calefiant intestina p cibos et medicinas calidas intus ⁊ extra: ⁊ per oẽm modũ approximatas ꝑut in cura male cõplexionis frigide stomachi dixim⁹. Si ṽo ab aere pestilẽte accidat: cura eius est: quã supra in cura egritudinũ cordis diximus. Silr̃ si a veneno sumpto cura est quã ibidem prediximus. Si ṽo fiat a cibis stipticis ⁊ põticis proprie tñ habẽtibus colicã cõmouere aut causare: cura erit illos educere cũ lubricis ⁊ prouocatione vomitus: ⁊ ꝓprie in iliaca. Regimẽ autẽ ordinandũ est duplex: vnũ est curatiuũ ⁊ aliud ꝓseruatiuũ. Curatiuũ est: vt regant̃ in aere tẽperate calido: ne fortitudine doloris et calore aeris resoluant̃. Exercitent̃ pedibus vel manib⁹ vel reuolutionibus in statu quantũ possibile est ⁊ dormiãt: deinde quantũ opз ꝓprie post solutionẽ vẽtris: ⁊ supra inanitionẽ nisi a cã calida fuerit: abstineãt ṽo ꝯ sitiant quantũ tolerare valẽt donec repletio corrigat̃ ꝓprie si a frigida cã fuerit ⁊ vẽtosa: ⁊ tunc sufficit eis ius cicerũ ⁊ galloꝝ antiquoꝝ: ⁊ panis furfurace⁹ siccus cũ allijs: et vinũ antiquũ ⁊ aliqđ ex extenuãtibus ventositatẽ. Gale. ṽo ait ꝙ operarioꝝ quidã cũ sentiebat colicũ dolorẽ cingebat se nõ prius cinctus. Comedebat autẽ cũ pane allia nullã derelinquẽs consuetam digestiõne bibebat autẽ per totũ diẽ nihil: ad vesperũ ṽo meracius: deinde dormiebat per totã noctẽ: mane ṽo surgebat oĩno indolorabilis. Sic ergo alendi sunt nisi ad resolutionẽ ꝑducant̃ ꝓpter doloris vehementiã ⁊ euacuationẽ ⁊ ꝓprie in iliaca. Tunc eñ opз vt cibus sit facilis digestionis ⁊ boni nutrimẽti lenitiuus lubricus ⁊ abstersiu⁹ sicut est aq̃ carnis dissolute vl' distillate ⁊ colate: ⁊ proprie colũboꝝ iuuenũ nõ pinguiũ ⁊ gallorum iuuenũ: vitella ouorũ sorbiliũ medulle dissolute i iure vel vino: ⁊ qñq; opз i iure eoꝝ vt ponat̃ cartam⁹ ⁊ alubleb semẽ vitice ⁊ polipodiũ turbith vl' scamonea dissoluta ꝑut inuitat necessitas. Et ꝯdire cibaria cũ porro allio ⁊ sale ⁊ specieb⁹: puta cinamomo zinzibe. origano: pipere cimino ⁊ aniso. Et ex fructibus ꝯcedant̃ carice passe dulces ⁊ cappares cõditi cum aceto. Et ex oleribus ruta sicla sinapis: vitẽt ṽo grossa viscosa frigida stiptica cõstipãtia ⁊ ventosa. Si ṽo a cã calida fuerit: quies est magis cõueniẽs ⁊ somnus supra repletionẽ: necnõ plurima abstinẽtia ⁊ cib⁹ humidus leniẽs et lubricus frigidus: vt est ius herbaꝝ ⁊ fructuũ predictoꝝ supra in cura pũgitiui doloris ⁊ pot⁹ aque ordei. Uitent ṽo stiptica ⁊ pontica: nisi cum cã illa influat intestinis ex alio: tũc eñ ibi cõpetunt: vt superius dictũ est. Et cibus difficile corruptibilis: vt fact⁹ ex cõdro in aq̃ decocto imissis granis maloꝝ granatoꝝ: sicut Gale. ostẽdit. Et pot⁹ etiã fri-

Regimen curatiuũ.

De operario qui colicũ sentiebat dolorem.

gidus non veri frigoris si siticulosus ⁊ hora estatis fuerit.
Sed ius galli decrepiti negat͛ oīno: inanitio est cōis ⁊ q̃ti
diana cū ꝓprijs. repletio ē nociua ⁊ retētio fecis et vētosi-
tatis petētiū exitū. Hic ꝟo accidētia ꝑ se nocent general͛r
oīni ex oī cā inq̃tū naturā exterminmāt ⁊ debilitāt. Per ac
cidēs aūt ↄferūt inquantū naturā inflammāt ⁊ infrigidāt
⁊ distrahūt a dolore. Spāl͛r aūt ↄferūt: vt ira ⁊ indignatio
in eo qui est ex cā frigida: gaudiū vel tristitia: ⁊ timor in eo
qui est ex calida. Si ꝟo ab apostemate fuerit regat͛ sicut
in apostemate stomachi dictū fuit. Regimē ꝟo ꝓuisiuū in-
fra ponem⁹ auxiliāte xp̄o. Circa correctionē vltio accidē-
tiū insurgentiū est instandū ẜm diuersitatē ipsoꝝ quorum
vniuscuiusqꝫ q̃res curationē in ꝓprijs capl̄is vbi de eis di-
ctū est vel infra dicet͛. Positis ingenijs curationis ad do-
lorē vētris ⁊ species ei⁹ atqꝫ numeratis simplicib⁹ medici-
nis quib⁹ cōpleri habēt ⁊ debēt ad subiunctionē medici-
narū cōpositarū deueniem⁹ q̇bus valeāt vbi simplices nō
sufficerēt per se ↄpleri. ¶ Sciēduꝫ ergo ꝙ ex eis q̃dā sunt
enemata: q̃dā collyria: quedā vomitiue: quedā syrupi: q̃daꝫ
electuaria: quedā trocisci: quedā potiones: quedaꝫ pilule:
quedā emplastra: quedā euaporationes: quedā vnctiōes:
Clystere ad colicaꝫ frigidā et phlegmaticam. quedā balnea: quedā olea: ⁊ quedā vētose. Et ex enemati-
bus quedā sunt ad frigidā ⁊ phlegmaticā: ex q̇b⁹ est qꝺ di-
gerit ⁊ est. ℞. florū camomille mellilo ti absinthij pietarie
calamēti origani malue añ. M. j. fenugreci semis lini añ.
℥. j. caricaꝝ. x. hyssopi. ℥. j. cimini: anisi: feniculi añ. ℥. ß. furfu
ris partē. j. bulliāt in aq̄ fontis: ⁊ in trib⁹ partib⁹ particula-
De forma clysteris. ribus dissoluant͛ mellis cōis. ℥. ij. olei anetini. ℥. ij. salis cō
munis qꝺ sufficit. Opꝫ aūt vt forma clysteris sit ẜm melio
rem modū: ⁊ est vt foramē ei⁹ cāne sit ita largū vt cito in-
jiciat͛: ⁊ quātitas eius ẜm quātitatē corporis ⁊ etatis sil͛r ⁊
enema: ⁊ sic calidū in hoc casu tepidū: in alio nō frigidū.
Tp̄s est dictū supius: vt cū iam digestus fuerit cib⁹ ⁊ per-
Mod⁹ ac cipiendi. transierit ⁊ est ẜm Gale. post sex horas sumptiōis ipius et
plus. Sitqꝫ modus iniectiōis suauis. Ad hoc igit͛ canella
clysteris inungat͛ oleo dulci: ⁊ impellat͛ enema cū expres-
sione ↄtinua: vt aer nō simul impleat͛ cū eo: ⁊ suaui in coli-
ca: forti in iliaca. Sitqꝫ corpus supra genua ⁊ inclinato ca
pite situatū. Et qñqꝫ opꝫ eleuare crura: vt ad supiora me-
lius impellat͛. Sitqꝫ situat⁹ infirm⁹ supra ventrē: in colica
ꝟo ⁊ iliaca supra renes ⁊ dorsum: in colica nō vera ⁊ nefre-
tica vel supra latus patiēs. Deinde venter manib⁹ fricet͛ ⁊
moueat͛: ⁊ q̃ꝫdiuti⁹ pōt toleret͛. deinde ꝟo emittat͛ ꝙ si non
exeat collyrio iuuet͛: ꝙ si nō suffert: repetat͛ clystere cui ad-
dat͛ plus salis: vt excitet expulsiuā. Et qñqꝫ opꝫ admiscere
Aliꝺ cliste re ad idē. calidiora aliqua ex p̄dictis q̃ magis expediūt. ¶ Aliud so
lutiuū ex inuētiōe nr̄a. ℞. mercurialis: asari: sticados: mal
ue: camomille: absinthij ⁊ nasturcij: vitice: parietarie: cētau
ree minoris: rute sicce añ. M. j. polipodij. ℥. ij. anisi semis
aneti ana. ℥. ß. cartami coloquintide panis porcini añ. ℥. j.
bulliāt in aqua fontis et in partes dissoluant͛ mellis cōis.
℥. ij. casiefistule. ʒ. j. hierepigre. ℥. ß. baurach. ʒ. j. olei ꝺ been.
℥. j. educit eñ phlegma et ventositatē et sedat dolorē coli-
ce ⁊ iliace ⁊ sanat: si xp̄s voluerit. ¶ Aliud. ℞. baurach. ℥.
Aliud clystere ad idem. j. tere ⁊ dissolue in aqua rute vel oleo eius: ⁊ clysteriza: ex-
pertū est. ¶ Aliud. ℞. asari: centauree: rute sicce ⁊ seminis
Aliud clystere. eius añ. M. j. bulliāt in oleo antiquo cū coloquintide pul
pe. ℥. ß. et clysterizet͛. Et qñqꝫ addit͛ hiera qñ materia est in
rugis intestinorum ⁊ tunicis interclusa ⁊ inuiscata: educit
Aliud ad idem. eñ eam facile. ¶ Aliud Gale. ad colicā vētosam. ℞. semi.
apij aneti dauci rute ⁊ ciperi añ. ℥. j. bulliāt in oleo antiquo
vel subtilis substātie. Deinde colent͛: ⁊ in colatura dissol-
uant͛ adipis anatis vel anseris vel galline liq̄facte. ℥. ij. et
immitte: sedat eñ dolorē: ꝙ si nō sedauerit: rursus immit-
tendū est idē: ꝙ si nō sedet͛ iterū adde illi castorei pulueri-
zati. ʒ. j. Et si cū hoc non sedet͛: adde opij. ʒ. ß. Et qñqꝫ cū so
lo oleo rutaceo clysterizant͛. Et qñqꝫ admiscetur bacce lau
ri. ℥. j. ¶ Aliud Serapionis laxatiuū humoris phlegmati
Aliud ad idem. ci. ℞. camomille: hasce: violarū siccarū: sebesten: ficuum: se
minis lini altee añ. partē. j. Decoquant͛ in lib. iiij. aque do
nec remaneat li. j. ⁊ ß. ⁊ colet͛. Et fundant͛ sup eā olei myr-
tini. ℥. ij. salis. ʒ. ij. baurach. ℥. ß. muri ⁊ zucari añ. ℥. ij. ⁊ cly-
sterizet͛ cū eo tepido: valet ad colicā cum febre acuta: cui⁹
natura est sicca. Et cuꝫ phlegma ex alijs influit illis: adde
Aliud ad idem. macē. ¶ Aliud ad dolorē colice frigidū absqꝫ febre miscea
tur coloquintide cū predictis rebus. ℥. ß. Deinde decoquā

tur ⁊ colent͛: deinde sumant͛ castorei aur͛. ß. ⁊ coloq̄ntide tri
te. ʒ. j. ⁊ quarta cētaurce. ʒ. ij. mellis. ℥. ij. salis triti. ʒ. ij. bau-
rach. ʒ. ß. clysterizet͛ cū eo tepido. Et ex hoībus sūt qui ad-
dūt serapinū: bdelliū: armoniacū et oppoponacū. ¶ Aliꝺ Aliud clystere ad colicā ex vermibus.
ad colicā ex vermib⁹. ℞. centaurce minoris agarici absin-
thij: carui: granoꝝ lupinoꝝ ī quātitate cōueniēti dissoluā
tur fellis taurini. ℥. ß. olei amigdalaꝝ amaraꝝ et baurach
qꝺ sufficit. Et clysterizet͛ precedente clysteri ex lacte vel ex
hydromelle: ⁊ aliq̇ addūt hierā. ¶ Aliud ad colicā phle- Aliud clystere ad colicā phlegmaticā.
gmaticā ex retētione fecis. ℞. origani: sticados: asari: cen-
tauree: malue: altee seminis lini añ. partē. j. anisi: feniculi:
carui: semis rute añ. ℥ ß. olei amigdalarū dulciū: baurach
⁊ salis cōis qꝺ sufficit: mellis violati. ℥. j. ⁊ clysterizetur Et
sunt aliqui q̇ addūt succū sicle: ⁊ ꝓprie cū phlegma a capi
te ꝓfluit intestinis. Et deinde si opꝫ supponat͛ cum colly-
rio de pane porcino. ¶ Aliud abstersiuū ī aqua maris bu- Clystere abstersiuū
liāt furfuris: frumēti partē vnā: ireos: aristologie rotūde:
caricaꝝ añ. ℥. j. stercoris colūboꝝ: stercoris canis comeden
tis ossa añ. ʒ. ij. dissoluant͛ in aqua predictoꝝ ⁊ terbēthine
⁊ baurach ana. ʒ. ij. mellis rubei. ℥. j. olei de been. ℥. j. et fiat
clystere: deinde si expediat supponat͛ cum radice brionie. Aliud clystere ad colicā phlegmaticā.
¶ Aliud ad frigidā colicā absqꝫ materia. ℞. olei antiqui
simplicis ẜm Gale. ⁊ eo tēperato cū adipe anatis fiat cly-
stere: calefacit eñ ⁊ nō trahit. Et qñqꝫ miscet͛ cū alchitrā.
ʒ. ij. Et qñqꝫ bulliāt ī eo abrotani: calamenti: pulegij: sam
buci: hasce: aneti: radicis lilij añ. ℥ j. ⁊ clysterizet͛. Et aliqui
faciūt predicta in vino vinoso antiquo bulire. Et aliq̇ cly
sterizant solū cū oleo sanbucino vel de raphano. Et cale-
fiat sepe vēter cū pāno calido. Et qñqꝫ clisterizat͛ fimus co
lumbinus: ⁊ proprius canis cū succo camomille. ¶ Aliud Clyste. ad colicaꝫ ex siccitate.
ad colicā ex siccitate. ℞. extrema aīalium humidoꝝ: vt ca
pita ⁊ pedes agnoꝝ hedoꝝ ⁊ arietū iuuenū: ⁊ bulliāt in aq̄
⁊ in parte dissoluatur olei sisamini vel amigdalarū dulciū.
Et clysterizent͛: ⁊ aliqui cum iure gallinaꝝ piguiū: et aliq̇
cū lacte asine clysterizāt humectāt et impinguāt. ¶ Aliud Cliste. ad colicā calidam.
Rasis ad colicā calidā ex infusione cholere ad intestina.
℞. olei ro. ℥. ij. ⁊ dissoluant͛ in aqua decoctionis violaꝝ et
clysteriza. Et accipe oleū citonioꝝ et cū aqua violaꝝ et su
mach misce ⁊ supadde spodij. ʒ. ij. ⁊ clysteriza: ⁊ si qꝺ īfluit
fuerit phlegmaticū supadde macē myrrhā ⁊ charabe loco
illoꝝ. ¶ Aliꝺ ad colicā ex apostemate frigido. ℞. olei lau- Clystere ad colicaꝫ ex apostemate.
rini. ℥. j. olei de oliuis ptes. ij. adipis anseris ptē. j. clysteri
za. Est eñ mirabile ẜm Abo. Et ↄsequēter adhibe empla-
stra facta ex abrotano ⁊ aneto squināto ⁊ mellilo to ⁊ reli-
q̇s q̇bus curat͛ tale apostema. ¶ Aliud Ysaac ad frigidā Aliud clystere ad colicā ventosam ⁊ phlegmaticā.
phlegmaticā ⁊ vētosam. ℞. camomille aneti añ. ℥. j. ß. cen
tauree: liquiritie: semis lini ⁊ fenugreci añ. ʒ. x. apij ameos
calamēti meu. croci hortēsis añ. ʒ. iij. caricaꝝ octo: coquā-
tur in aq̄: ⁊ in partes tres mittes mellis. ℥. j. obsomogare:
olei oliuaꝝ: sisameleō añ. ʒ. j. sābucini lēticuleō añ. ʒ. ß. nitri.
ʒ. j. Et fiat clystere. Et ex eis q̃ valde ↄferunt est emplastrū
de abrotano factū cū aspalto. Et emplastrū nostrū factum
de granis lauri. Ad colicā aūt melācholicā clysterizat͛ po
lipodiū cū sale indo ⁊ epithimo boragine: buglossa ⁊ mel-
le. ¶ Et ex collyrijs est collyriū Almansoris. ℞. salis. ʒ. ij. Collyriuꝫ ad colicā
coloquintide scamonee añ. ʒ. j. ⁊ ß. mellis qꝺ sufficit: ⁊ de-
coquant͛ vsqꝫ ad spissitudinē decentē: ⁊ fiant inde collyria.
¶ Aliud ex radice brionie et radice panis porcini inun-
ctis cū oleo anetino. Et valet ad frigidā phlegmaticā ex Aliꝺ collyriū ad idē.
fece. ¶ Aliud ex litio. ℞. litij. ʒ. j. myrrhe storacis calamite
opij thuris añ. ʒ. j. croci. ℈. ß. Cōfice cū succo arnoglosse ⁊ Aliꝺ collyriū ad idē.
impositu teneat͛ per horā sedat dolorē stringit materiā et
dormire facit. ¶ Aliud qꝺ dissoluit vētositatē. ℞. cimini fo Aliud ad ventositates.
lioꝝ viridis rute añ. M. j. burchormarien ⁊ est radix pire-
tri vl͛ mali terre. ʒ. ij. nitri. ʒ. v. puluerizent͛ ⁊ ↄficiant͛ cū mel
le ⁊ coquant͛ ad spissitudinē. Et fiāt collyria ⁊ vnguāt͛ oleo
de ruta vel nardino vel de chera: ⁊ immittant͛ cū oportet.
¶ Aliud Abo. ℞. stercoris porcini: salis gēme ⁊ baurach Aliud collyrium.
añ. ʒ. v. terant͛ ⁊ misceant͛ cū melle. ℥. ij. ⁊ coquant͛ ad spissi
tudinē: ⁊ inungant͛ oleo ⁊ immittant͛. ¶ Cōfectio suppositorij q̃ soluit ventrē: cōterit͛ eñ ⁊ ꝓijcit in clysteri solutiuo Suppositorium ad idem.
⁊ noīat͛ suppositoriū albū a Rasi. ℞. baccaꝝ. ʒ. x. coloquin
tide nitri bdellij: serapini añ. ʒ. v. scamonee. ʒ. ij. ß. ⁊ fiat col
lyriū ex eis. ¶ Aliud Abo. Conterat͛ ruta cū aqua mellis
donec fiat sicut illud de q̃ fit linimentū: ⁊ ponat͛ medietas Aliud suppositoriū.
ipius de cimino ⁊ quarta ps de nitro: ⁊ sumat͛ glās lōgitu
dinis. vij.

dinis. vij. digitorum: vel fiat ex oleo rutaceo cum castoreo et melle felle vaccino ꝛ baurach añ. aur. ß. serapini bdellij: coloquintide ꝛ altee añ. ʒ. iiij. ꝛ fiat ex eis glans valet ad phlegmaticã ꝛ vẽtosam. ¶ Uomitiuũ bonũ ad iliacã frigidã: vinũ grecũ simplex vel fiatũ simplex vel sclauũ sicut est: vel calidũ vel aqua cepe narcissi seminis raparũ vel raphani ma. simplex: vel cũ aceto squille ꝛ vinũ infusiõis asari per noctẽ añ. ꝛ aq̃ nucis vomice vel infusionis hellebori albi. ¶ Aliud ad colicã: sumaꝛ aq̃ decoctiõis attriplicis. Et bibaꝛ sola vel cũ aceto ꝛ oleo violato. ¶ Aliud ad vẽtosam. ℞. carui seminis aneti ꝛ rute: ꝛ bulliãt in aqua: ꝛ tepida cũ oleo de neriden vel de enula sumaꝛ. ¶ Aliud vomitiuũ: ꝛ est rasis ꝛ ẽ forte. ℞. tartari nucis vomice nigelle seminis raphani ꝛ aneti añ. equaliter salis indi baurach: añ. partẽ. ß. dosis. ʒ. iiij. cũ tepida. Et qñq; additur in ea. ʒ. iiij. de ꝑdisi. ¶ Syrupus cõferens colice ꝛ yliace phlegmatice ꝛ vẽtose. ℞. calamẽti: origani: hyssopi: hortẽsis: sansuci. añ. ℳ. j. siseleos anisi feniculi carui semis apij: raphani. añ. ʒ. ß. radicis enule. ʒ. ß. ireos. ʒ. ß. meu. fu. anisi acori. añ. ʒ. ß. squinãti semis vitice añ. ʒ. ß. floꝝ rorismarini: boraginis ꝛ buglosse añ. ℈. j. mellis cõis dispumati lib. ij. aceti squillitici. ʒ. iiij. in pecia bulliãt zinzi. galange gar. añ. ʒ. ij. spice. ʒ. j. Et qñq; sufficit syrupus ex melle squillitico cũ geleniabin ana. ʒ. j. cũ aqua anisi ꝛ feniculi. Idẽ operatur syrupus de hyssopo ꝛ calamẽto: quoꝝ descriptiones posuim⁹ in antidotario nostro. ¶ Syrupus ꝯferens colice ꝛ iliace calidis. ℞. endiuie lupul. lactucarũ portulacarũ trifolij cimarũ rubi crisolocãne acetoselle añ. ℳ. j. prunoꝝ sebesten iuiubarũ añ. ʒ. xxx. liquiritie violaꝝ ꝛ rosa. añ. ʒ. j. zuccari li. j. succi citoniorũ ꝛ aque ro. añ. ʒ. iij. in pecia rara bulliãt spodij sandali vtriusq; añ. ʒ. ij. succi granatoꝝ muzorũ. ʒ. iij. Et qñq; sufficit syrupus violatus simplex: vel de succo violaꝝ ꝛ ꝓpue cũ volueris soluere materiã iam collectã. ¶ Syrup⁹ ad colicã non verã que est ex lapide renũ. ℞. camedreos camepitheos senationũ ꝛ cretanorũ marinorũ parietarie capil. vene. os mundi calendule scolopẽdrie cũ radice endiuie cũ radice cicoree epatice buglosse acrimonie sicle pẽtasilon filipendule añ. ℳ. j. quinq; radicũ cõmuniũ añ. ʒ. j. liquiritie maluaꝝ seminis violarũ florũ boraginis acori enule radicũ iris radicũ cardonis et arundinis saxifragie milij solis añ. ʒ. j. sileris anisi feniculi se. apij ameos coriandri petroselini macedonici asari meu. squinãti ana. ʒ. ß. caricas. x. seminis vitice radicis raphani. ana. ʒ. j. seminis sparagi brusci casie lignee añ. ʒ. ß. prunoꝝ sebesten añ. xxx. seminũ cõmuniũ: cicerũ nigroꝝ añ. ʒ. iiij. seminũ lactucaꝝ portulace scariole ana. ʒ. ß. ordei mũ. partẽ. j. gũmi dragaganti lapidis iudaici lapidis qui inueniꝛ in spongia marina ana ʒ. j. medulle ossium cerasorum betonice ana. ʒ. j. aristologie longe ꝛ rotunde ana. ʒ. ij. alchechengi. ʒ. ß. passulaꝝ enucleataꝝ zuc. ana. li. ij mellis rosati li. ß. succi capil. vene. succi scabiose: succi viticaꝝ paruarũ depuratarũ añ. lib. ß. aceti. ʒ. iiij. ꝛ sit radicũ vel squilliticũ. Et qñq; addiꝛ cum volueris qđ laxat hermodactyloꝝ ꝛ corti. radicis celsi añ. ʒ. ij. polipodij. ʒ. iiij. Et aromatizeꝛ cũ cinamomo cubebe ꝛ spica. ¶ Electuaria ad colicã frigidã diacalamẽtum diãbꝛa. Et fortius est diatrion. Et ad vẽtosam diagalanga: cõfectio de seminib⁹. Et fortius est diaciminũ: ꝛ tyriaca antiqua: ꝛ silfia. Ad eã q̃ est ex cõstipatione facit diacasiafistulatũ ꝛ diaprunis: ꝛ valent etiã ad colicã calidã et diarodon ꝛ trisandalũ quoꝝ descriptionẽ supra habuisti in antidotario nostro. ¶ Trocisços ex predictis simplicibus posses etiã cõficere eligendo ꝓpria tue intẽtioni. Similiter ꝛ potiones ad maturationẽ et resolutionẽ nature per vomitũ vel secessum: ꝛ plures in antidotario nostro eligere poteris ad hanc egritudinẽ si volueris. ¶ Ex pillulis ad colicã frigidã phlegmaticã sunt pilule de serapino de sarcocolla de opoponaco pilule fetide nr̃e pilule de euforbio de coloquintida. ¶ Pilule de quatuor rebus expertissime. Recipe coloquintide serapini salis gemme diagridij cocti ana. partes equales teranꝛ ꝛ cõficianꝛ cum succo porri a. ʒ. j. vsq; ad. ij. ¶ Ad idẽ ℞. hiere magne et propue logodion ꝛ coloquintidos ꝛ benedicta ꝛ iustinũ ad nefreticã filantropos. ¶ Ad colicã calidã ꝛ cholericam pilule de hiera Gale. de reubarbaro. R. pulueres hiere Gale. ʒ. ij. agarici reubarbari ana. ℈. ij. vel diagridij cocti. Informenꝛ pilule cũ succo rosatũ. ¶ Et pilule nostre quas in nostro posuimus antidotario que valent ad febres cholericas ꝛ egritudies de genere cholere citrine ꝛ sanguinis ad melãcholiã. ¶ Pilule de coloquintida de lapide armeno ꝛ de lapide lazuli. ¶ Et ex emplastris ad colicã ꝛ iliacã frigidam est emplastrũ de granis lauri ꝛ de alijs: ꝛ relatũ ad andromachũ ꝛ relatũ ad Erasistratũ ꝛ sinapismũ: ꝛ relatũ ad andromachũ cauterizãs vbi op3. Et emplastrũ ad cholericã eligas ex eis q̃ dicta sunt in cura ictericie. Et ex ꝑdictis simplicibus cõponere poteris: prout op3. Et similiter vnctiones ꝛ cerota. Et ex euaporationib⁹ quedã sunt humide: vt sunt ex spõgijs filtro coto vel lana: ꝛ infusis in aq̃ decoctiõis predictoꝝ anodinoꝝ. Et quãdoq; impletur ex ea vas eneũ vter vel vesica: ꝛ applicaꝛ ventri et hypocundrijs. Et quãdoq; bulliũt extenuãtia ventositatẽ. Et quãdoq; fiunt sacelli: ex quibus quidã sunt sicci: quidã ex sale ꝛ milio vel panico fiũt: nec valẽt nisi in materia humida ꝛ ventosa. Et qñq; ex parietaria in vino cocta: ꝛ quidã sunt tẽperati: vt qui fiunt ex camomilla absinthio ꝛ se. lini: ꝛ q̃dam ex alijs puta se. lini: fenugreco radice altee viol. malua: camomilla: mellilloto: ꝛ ꝓpue in colica nefretica cum bullierint in aqua ꝛ vino: ꝛ applicenꝛ supra renes. Et balnea quoq; ꝛ olea q̃ ad frigidã sunt oleũ anetinũ de abrotano de lilio qđ habet virtutẽ tyriace oleũ onfacinũ ꝛ vltimum est oleũ apostoloꝝ. Et ad vẽtosam oleũ rutaceũ nardinũ ꝛ de enula ꝛ de cherua ad vtrunq;. Ad calidã oleũ ro. ꝛ violaꝝ ꝛ de se. melonum: ꝛ de scorpionibus ad nefreticã inunctũ supra renes. Et ad vtrãq; s. verã ꝛ nefreticã: ꝛ oleũ de piperib⁹. Uentose quoq; debent esse magne cum multa flãma ꝛ sint de vitro vel cornu vel de argilla. ¶ Clystere educẽs phlegma grossum ꝛ vẽtositatẽ si Christo placuerit. ℞. rubec. ℳ. j. scordeon. ʒ. ij. cimini. anisi añ. ʒ. j baccaꝝ lauri. ʒ. ß. ase fetide. ʒ. ij. mellis ꝛ salis añ. ʒ. j. bulliãt in oleo antiquo vel vino veteri: ꝛ fiat clystere. Unctio ex butyro confecto cum puluere coloquintide supra vmbilicũ soluit vẽtrem ꝛ curat colicã si deo placuerit. ¶ Clystere benedictũ ꝓ nobilib⁹ cũ suauitate educẽs phlegma et melancholicũ humorẽ: resoluit omnẽ ventositatẽ ꝛ sanat colicã. ℞. anisi triti: polipodij triti ana. ʒ. ij. bulliãt cũ aqua lactis capraꝝ lib. v. et dissolue hierepigre ʒ. j. mellis. ʒ. ij. salis. ʒ. j. olei. vio. fac cũ reitetatiõe si oporteat. Regimẽ ꝓseruatiuũ a colica ꝛ ileon cum apparẽt signa repletionis et inceptionis ex tortione dolore leuiter ꝛ pũctione op3 vt interdicaꝛ repletio: ꝛ iniungaꝛ abstinẽtia ꝛ euacuatio cũ vomitu ꝛ fluxu vẽtris cum clysteribus predistinctis: deinde cũ aliquo solutiuo leui: deinde si expediat cũ forti premissa digestione cũ appropriatis vnicuiq; cause replenti. Et ex digestiuis bonis in via ꝓseruatiõis ad colicã verã ꝛ iliacã: ꝛ etiã nõ verã seu nefreticã est ẽm Iudeũ belzamen de timo: vt sumaꝛ quolibet mane coclear vnũ huius pulueris cũ vino albo subtili. ℞. seminis aneti feniculi apij fenugreci ana. ʒ. j. ß. squinãti. ʒ. v. Itẽ aliud. fiat vinũ ex trifolio vel pẽtafilon vel betonica ꝛ gramine ꝯtritis ꝛ positis in vegete cũ vinũ in vindemijs ebulit de quo sumaꝛ medi⁹ ciath⁹ ante cibũ cũ puluere zedoarie. Et ex solutiuis leuibus est talis tragea experta etiã si sit cũ febre vera ꝛ mẽdosa: educit eñ humores grossos q̃ sũt cã vtriusq; ꝛ etiã calculos. ℞. turbith boni hermodactyli añ. ʒ. j. esule. ʒ. piperis longi zinzibe. spice añ. ʒ. j. macropiperis. ʒ. j. croci. ʒ. ß. semis leuistici granoꝝ solis semis genestre saxifragie añ. ʒ. ij. medulle cartami. ʒ. j. zuccari quãtũ sufficit: de q̃ sumaꝛ coclear vnũ in mẽse: ꝛ desup bibaꝛ parũ aque tepide. Et sũt q̃ addũt caudas grilloꝝ cicadaꝝ ꝛ cineres scorpionũ ꝛ cantaridaꝝ in hyeme ꝛ in frigidis circũstãtijs. Estate ꝟo ꝛ in calidis non addanꝛ. sed sumaꝛ loco ei⁹ mel casiefistule cũ aq̃ liq̃ritie seruato bono regimie. Et est vt in ꝑncipio cibi vel paꝝ ante sumat aquã cicerũ nigroꝝ cũ semine melonis: deinde sumat subtiliãtia ꝛ incidẽtia: ꝛ a ꝯtrarijs abstineat. ¶ Itẽ sumat post cibũ trageã ꝯfortatiuã digestiõis ꝛ resolutiuã vẽtositatis q̃ est. ℞. gar. incisoꝝ. ʒ. ß. galãge. ʒ. ß. zinzib. ʒ. j. granorum paradisi. ʒ. iiij. anisi feniculi añ. ʒ. ij. liq̃ritie. ʒ. ij. seminum melonũ mũdatoꝝ. ʒ. iiij. vinũ ei⁹ sit subtile vinosum.

Uomitiuũ ad iliacam.

Aliud ad colicam.

Aliud ad colicã ventosam.

Aliud vomitiuum.

Syrupus ad colicã ꝛ iliacã.

Ali⁹ syrup⁹ ad idẽ.

Syrupus ad colicã non verã.

Electuaria.

Pilule de quatuor rebus ad colicam.

Pilule ad colicam.

Emplastra.

Euaporationes.

Clystere ad colicã.

Aliud clystere nobile.

Regimen ꝓseruatiuum a colica.

Puluis bonus ad colicam.

Tragea ꝓ ꝓseruatione colice.

Tragea sumenda post cibũ.

¶ Cap. ij. de cura vermiũ ꝛ medicinis eoꝝ.

Quia curã vermium existentium vna ex causis colice: vt patuit precedẽti caplo reseruauim⁹ vt loqueremur de ea lati⁹ eoꝝ genera causas: signa ꝛ medicamina inuestigandũ ꝓprias cũ

sint accidentiū pluriū horrēdorū ꝛ mortiferorū:ideo de ea ad presens loquemur ꝑut ministrabit gratia saluatoris.

Uermium tria gña.

Sciendū igit ꝙ ꝑm Gal. vermiū tria sunt genera.s.lūbrici rotūdi ascarides subtiles parui:ꝛ tertiū genus est eorum qui lati vocant ꝛ cucurbitini producētes semina ad modū seminis cucurbite ceteris longiores vtpote alterna tim sibi ꝯtinuantes ad modū chordelle seu zagarelle:sicut sensus declarat.

Causa generatiōis vermiū triplex.

Cā aūt in gñatione ipsoꝝ triplex est:materialis:localis:ꝛ efficiēs. Materialis est humiditas insipida alba ꝛ viscosa in vnū cōdensabilis et cōpactibilis:et talis est phlegma nō cholera rubea:nec nigra lz effundantur ad intestina cū sint sicce dispartibilis substātie nō condensabilis bene ꝛ nimis calide vel frigide saporis contrarij generationi ꝛ ꝯseruationi ipoꝝ:vt qr amari vel acetosi valde qb⁹ necant:coloris dissimilis qr citrini vel nigri nō etiā sanguinis lz sit cōueniēs propter saporē:qr dulcis est ad intestinorū tñ vacuū non effundit:sed a natura stricte in venis:vt thesaurus ꝯseruet existens ꝑportionalis ꝛ necessarius generationi nutrimēto ꝛ augmēto mēbroꝝ radicalium ꝛ carniformiū quibus in colore est similis nō sicut vermibus. Localis est intestinoꝝ vacuitas in qua ipa materia phlegmatis vt superflua:qr ex digestione ꝛ ciboꝝ malitia ꝛ regiminis in alijs aggregat:cuius ꝯsideratiōe eoꝝ gñatio in etatibus oibus est cōis:ꝛ in tpe ꝑportionali est magis in qua ꝗ manet ꝛ ꝯseruet pre frigiditate ꝛ circūuolutione ipsoꝝ ab ei⁹ adherente viscositate ꝛ pre debilitate caloris ipoꝝ ibi manēs nō regulata corrūpit ꝛ putrescit:ꝛ sic calorē accendit:qr cū nequeat eā ꝯsumere eius humiditatē resoluit:ꝛ grossum condensatū dimittit:nec rectificat sicut ignis materiā luti putridi sibi subiectā:quā ꝯsumere nequit rectificat ꝯsumēdo hūiditatē:vel minuēdo ꝛ grossum relinquēdo lapideū:sic ipam rectificat cōdensando:ꝛ cū influentia cōstellationis cooperāte natura corporis formā ꝛ figurā vermiū imprimit in illā ad hunc finē:vt materiā putrescibilē in id qđ minus malū est ꝯuertat:ꝛ residuū putredinis naturalr in intestinis aggregande ꝯsumat se pascēdo ex illa cuius caloris ꝯsideratione:vt disponentis ipi efficiēti cāe dixit Hip. in apho. Eos maxime in senioribus.i.in ꝓcedētibus vltra etatē dentiū plantatiuā gñari.

Causa vermiū effectiua triplex.

Et qb⁹ iā cā efficiēs nota est ꝛ est triplex:disponēs vt est calor putredinalis:operās vt natura:ꝑficiens:vt supcelestis influētia:put Aristo. dixit:sic em est videre in aīalibus exteriorib⁹ mūdi ꝗ nō gñant ex semie:vt sunt musce scarabōes ꝗ ex stercore bouis:ꝛ vespe ꝗ ex carnib⁹ gñant equorum corruptis:cū em calefiūt a calore solari i ipas agēte:ꝛ nequeat ipas ꝯsumere depurant ꝛ ꝯdensant in vnū ꝛ natura supcelestis corporis.s.ꝯstellatio formā et figurā taliū vermiū diuersoꝝ ꝑm diuersitatē materie ꝛ aptitudinis ei⁹ ad eos imprimit. vñ Aristo. dixit ꝑpter meli⁹:ꝙ em ex putrida tali materia generent tales vermes siue talia aīalia meli⁹ est ꝙ̄ dimittant ꝑm suā putredinē purā:ꝛ vt residuū ei⁹ ꝛ alia ꝯgregāde putredines ꝯsumant sumpte et ꝯuerse in nutrimentū eoꝝ existentes in aere terra ꝛ aqs multisqꝫ modis nociue hoib⁹ melius est ꝙ̄ ꝑmaneāt sic. Sed cōtra hoc est qđ sequit:natura em si qđ meli⁹ est agit:ꝛ min⁹ malū aget:sed min⁹ malū est ꝙ tale phlegma putrefactū in cōcaua intestinoꝝ remaneat:ꝗ sunt vt dictū est deputata collectioni putredinis ꝛ expulsioni ipius:cholera ru. coadiuuāte ꝛ ex ordinatiōe nature infusa i ea ad illud ꝙ̄ qđ talia vermiū gñā ꝓcreent:ꝛ cū supius dictū sit ꝙ pluriū ꝛ horrēdoꝝ accidētiū frequēter sint cā mortis qđ eqdē nō sunt cū in quātitate fuerit moderata:tūc em solū iuuamētū qđ ꝓpositū est faciūt absqꝫ nocumēto:vt supra de anotomia intestinoꝝ ē dictū. Sed si quātitate supfluāt ꝯtinua vel discreta accidētia idūcēt plura:ꝛ etiā mortē frequēter:vt statim dicet. Nec obstat qđ ibi dictū ē ꝙ cholera itestina habeat expurgare:qr illđ est nō sp:ꝛ tūc qñ gñant ipi:cū tūc occultet cholera ꝛ phlegma abūdet in eis ꝗ etiā porus obstruit mittēs cholerā ad intestina. Et ex accidētib⁹ eoꝝ horrendis est qđ est:qr in loco in ꝗ gñant ipi cū tūc occultet cholera.s.in intestinis faciūt accidere colicā ꝛ iliacā:vt.s. dictū est:sic locū gñatiōis eoꝝ nutrimēti ꝛ augmēti ꝯseruatiōis ꝑncipalr pungēdo ꝯtra naturā offendūt:ꝛ tūc maxie cū fe. aderit:cū em ꝯsumat eoꝝ materiā nutrimēti īflāmet eos:ꝛ cholerā sup eos effundat ad furiā ꝛ motū in qrendo cibū incitat ꝛ circūuoluti in intestinis ꝛ acuiter pūgāt:ꝛ qñqꝫ

Quonam modo colica ex vermibus generetur.

ꝑfundius tēdunt fugiēdo:donec intestina mirach vētris ꝑforēt ꝛ cutē:vt exeāt inde sicut multi dixerūt:lz sit raro vl incredibile:ꝛ ꝯsequēter subrapiendo cibū:fames gñat canina:ꝛ qñqꝫ bolism⁹ ꝛ casus virtutis oīs stomachi ꝑpter ascēsum eoꝝ ad ipm:et tunc qñqꝫ vomitu expellunt qđ est abominabile valde:ꝛ quādoqꝫ infrigidant extrema:ꝛ quādoqꝫ ꝑ cōpassionē ꝛ ꝑpter vtrasqꝫ dispōnes predictas tremor cordis magn⁹. Et ꝑpter eleuationē fumoꝝ ad caput gñat ex eis epilepsia et stupor ꝗ maxime in hora cōmotionis insurgūt ꝗ est de sero ꝛ hora somni:tūc em querēdo cibum stomachū ascēdūt ꝛ supiora:ꝛ sic talia accidētia causant:quoꝝ generū diuersitas a diuersitate cāe materialis ꝛ localis ꝓcedit.

Quomō epilepsia.

Materia em ipsoꝝ phlegmatica aut est viscosa valde inseparabilis aut parum aut mediocriter:aut pūa existēte in supiorib⁹ intestinis.s. gracilib⁹ seu ileon et ieiuno:qñqꝫ gñantur lōgissimi dicti cucurbitini ex ea ꝗ est parū viscosa adherēte recto:ꝛ fecib⁹ corruptis ꝛ schibalatis cōmixta generant rotūdi ascarides subtiles ꝛ parui:ex media gñant lumbrici de gñe lōgoꝝ existētes:qr qñqꝫ ꝑm palmū vel cubitū ꝓlōgati apparēt in medijs intestinis.s. colon ꝛ orbo. Et eoꝝ deteriores sunt lati alijs lōgiores cū ex materia putrida vehemētioris adherētie generent. Et in loco supiorib⁹ ꝑncipalib⁹ situent magis ꝓpinquo. Et minus nociui sunt paruī ascarides ꝛ subtiles ad modū ariste:cū a supiorībus principalibus sint magis remoti ꝓpinqui ano vt facili⁹ expellant:lz ex materia magna corrupta. Quapropter si dimittant diutius:vt augmentent ꝛ ascendāt supius magis fient nociui cū ex magis putrida materia procreent. Sed lūbrici medij sunt in malitia ꝛ cū diu retineant oēs febrē pre eoꝝ corruptione accendūt et augēt. Et vermes quidē sua habēt iudicia. Cū em exeūt anteqꝫ morbidi fiāt:vel cū in febribus acutis exeūt vermes viui:significāt virtutis expulsiue potentiā:ꝛ est signū bonū:cuꝫ ꝟo mortui:malū:qm ibi multā caliditatē mortificantē eos demonstrāt:ꝛ siquidē puri exeāt mali sunt:cū materie putrefacte inobedientis multiplicationē ostendāt. Sed cum fuerint ꝑmixti fecib⁹ boni sunt:ꝛ ꝓptie cū in declinatione emittant vel fine stat⁹ nō in tpib⁹ ꝓcētib⁹ morbi:vñ Hip. inqt. bonū est si lūbricos admixtos habuit.s. sterc⁹ intestinis stomacho ꝛ corpori manifestāt a ꝗ stomacho si vomitu exeāt:horribilis est ꝛ mal⁹ cū malos hūores in stōacho eē portēdāt:si generent ibidē:vl si cā qrēdi cibū ascēdēt naturā ipotētē repellere eos demōstrēt. Signa ꝟmiū ꝗdam sunt cōia oī eoꝝ generi:ꝗdaꝫ sunt vnicuiqꝫ ꝓpria. Cōium aūt ꝗdā sunt signa sumpta ex his ꝗ sequunt accidētib⁹ immediate ipos gñatos vt est mordicatio:pūctio intestinoꝝ ꝛ grauitas ꝑcepta:ꝛ ꝯmotio ꝗ immediate eos gñatos sequunt:vt dictū est:verū nō sunt certa ex eo ꝙ talia ex hūorib⁹ cholericis ibi retētis fieri pñt:vt supra de dolore intestinoꝝ est dictū. Quedā sunt sumpta ex his ꝗ mediate sequūt cū nocumētū eoꝝ extēdit ad supiora mēbra.s. stōachū cor ꝛ cerebrū. Et illa sunt ꝗ dicta sūt supra. Ex qb⁹ sunt ꝙ stridēt dētes:ꝛ abstergūt labia semp. Et cū dormiūt:accidit eis masticatio hñs vicissitudies:ex eo ꝙ comestio eorū illa hora cōmouet imaginatiuā ꝗ imperat motiue:vt moueat genas ad masticandū ac si comederet simili mō. Et hec min⁹ sunt certa cū ex alijs causis pñt accidere ꝗ sunt note. Quedā sunt talia signa ex añcedentib⁹ ipoꝝ gñationē sumpta:ꝛ talia sūt qm ꝓcesserit paucitas ꝛ corruptio digestiōis gulositas ꝛ apperit⁹ mult⁹ ꝛ assiduatio ciboꝝ phlegmaticoꝝ ꝛ corruptibiliū habētiū gñare ipos ꝓprie:vt lac case⁹:ꝛ frumentū ꝛ sicta. Et hec etiā nō sunt necessaria:nō em necessariū est ꝙ ex predictis lumbrici gñent ꝛ vermes. Alia ꝟo sunt ex necessitatib⁹ sumpta ꝗ ꝯcomitantia dici pñt:vt sunt ipsoꝝ euacuatio ꝛ apparitio exit⁹ eoꝝ ꝑ vomitū vel secessum:verūtñ eoꝝ euacuatio nō ē semp:sed cū tāꝗ̄si victi sūt a natura vt cretice vel syntomatice expellant:quare opꝫ alia certiora qrere:qb⁹ a principio cognoscant:ꝛ certe vel predicta certificare. Certificant aūt si oīa simul cōiungant:vel saltē fiant vnitati magis ꝓpinqua:impossibilis em est certa interioꝝ quorūdā cognitio:vt Gal. ait:sed cōiecturalis possibilis. Cū ergo ꝯsideraueris ꝙ esce facietes ad eoꝝ gñationē precesserūt ꝛ antecedētia ꝛ sequētia senseris accidētia que sunt dicta eos cōiecturabis adesse. Et cū in exeūtib⁹ apparebūt vermes ꝑ vomitū vel secessum eorū certificabis cognitionē. Hec em est doctrina

In pronosticis.

medicorum

medicoꝝ principis Gal. ſeruāda in dictis ⁊ dicēdis oībus cauſis ⁊ egritudinibꝰ cognoſcēdis occultis: quoꝝ ſigna nō ſūt inſeparabilia nō ꝑdurātia: neqꝫ certa ꝑ ſeipa diſtricta. Signoꝝ ꝟo ꝓprioꝝ qdā ſunt longis ꝓpria magis: vt ſunt cōmotio oris ſtomachi mordicatio ipiꝰ cū pūctiōe et grauedine: ⁊ hūore ibi ꝑcepto: qñqꝫ caſus appetitꝰ et difficultas trāſglutiōis nocumētū ex cibo ⁊ lubricitas ⁊ fluxꝰ ſaliue: ⁊ qñqꝫ nocēt pulmoni ⁊ cordi propter vicinitatē ſuā: vñ accidit tuſſis: ⁊ tremor cordis: ⁊ diuerſitas pulſus: ⁊ ſōnus ⁊ exiccatio nō ẜm ordinē: ⁊ cū pigritia: ⁊ accidit pruritꝰ et intuitꝰ: ⁊ palpitatio ⁊ aptio oculoꝝ cū declinatiōe ad clauſionē: ⁊ accidit eis: vt nūc rubeāt: nūc ꝟo offuſcent: et qñqꝫ tēdunt eoꝝ ventres ⁊ fiūt hydropici: ⁊ qñqꝫ ſuꝑueniūt fluxus vētris: lūbricis ꝟo ⁊ rotūdis appetitꝰ ẜ plurimū multiplicant: qm̄ elongant a ſtomacho: q̄re nō nocēt ipi. Et rapiūt cibū ⁊ cōmouent in tp̄e famis motu forti nocēte ⁊ debilitāte ꝟtutē. Et ſūt cū pūctione et grauedine incidēte in eo qꝺ ſequit vmbilicū. Paruos aūt ſignificāt pruritꝰ ani: ⁊ inſeꝑabilitas cōmotionis apꝺ ipm. Et inuenit hñs eos grauitatē ſub hypocundrijs ſuis ⁊ dorſo. Et exitus vniuſcuiuſqꝫ gñis rectificat cognitionē cuiuſqꝫ. ¶ Cura ꝟmiū ē q̄tuor res. Pria eſt regimē. Si em̄ cā ꝑma gñatiōis ipſoꝝ ē malitia regimis in cibis ⁊ in potibꝰ et in alijs diminuēdo ⁊ corrūpendo digeſtionē multiplicās phlegma qꝺ ē groſſum frigidū humidū ⁊ viſcoſum: ergo ſi cura ordinata eſt ꝙ ꝑus oporteat cām abſcindere: ⁊ primū erit in cura regimē emēdare. Scꝺa eſt ipſoꝝ interfectio: vt facile educant: niſi em̄ interficiant euacuationi nō obediēt: viui em̄ tenent in inteſtinis: ⁊ adherēt ẜm diſpoſitionē cuius diſſolutio ē difficilis. Tertia eſt eoꝝ euacuatio: ſi neqꝫ eos mortuos neqꝫ viuos natura expellat: nō em̄ opꝫ vt eoꝝ ꝓlonget ſtatio in vētre poſt mortē: ne inferat vapor eoꝝ nocumētū venenoſum principalibꝰ mēbris. Quarta eſt accidētiū correctio. ¶ Primā rem cōplēt rectificatio regiminis in cibis ⁊ potibꝰ ſumptis ẜm ꝯtrarietatē eſce: ⁊ ꝓut digeſtioni cōplēdo opꝫ: vt ſint cibi ſubtiles facilis digeſtionis et boni chimi: qui nō corrūpant calidi ⁊ ſicci nec viſcoſi: imo ſit in eis abſterſio qua educant: ⁊ interficiētes natura vel ꝓprietate: vł ſint ex interficiētibꝰ ⁊ abſterſiuis: vł eis admixti: quales ſunt aq̄ cicerū: ⁊ cicera comeſta infuſa in aceto: poſtqꝫ abſtinuerūt per mediū diē: folia caulīū: oliue ſalite ante cibum cū ruta comeſte: panes furfuracei cum carui confecti aniſo vel feniculo vel cimino: carnes columboꝝ: paſſerū ⁊ aliaꝝ cum decoctione mēte vel ſalſamēto facto ex ea pane aſſo ⁊ aceto forti: ⁊ potus aque ſalſe ſimplicis vel cōmixte vino auſtero: vel forti aceto vel aque dulcis cuꝫ cimino in ea decocto aniſo vel feniculo: vel gramine et alijs ſit ordinatio cōgruēs ꝯfortationi digeſtionis ⁊ ꝑfectionis ipius: ꝓut ſupra in cura ſtomachi dictū eſt. ¶ Scꝺam rē cōplēt medicine interficiētes vermes: quaꝝ quedā ſūt cōes oibꝰ generibꝰ: quedā ſunt ꝓprie. Et cōmuniū q̄dā ſunt ſimplices: quedā cōpoſite. Et ex ſimplicibꝰ q̄dā ſunt calide: q̄dā frigide: quedā proprie. Cōes oibus ſimplices ⁊ calide ſunt peruenietes ad gradū tertiū niſi ſit cū eis fe. vel apoſtema ⁊ ſunt amari ſaporis acuti ⁊ cōtrariātes q̄litate ⁊ ſapore illis q̄ magis diligūt niſi q̄ ſunt dulcia et vnctuoſa: q̄lia ſūt macis in multo vſu nux indica antiq̄ta ⁊ comeſta ⁊ naſturciū et ſemē apij ſunt ambe fortes in interficiēdo oēm vermē et ſiſimbriū: haſce: carui: cappar: aqua lupinorū: ⁊ ipſi amari: calcantū ʒ.j. cum melle ſumptū: zintar: lactuca aniſi ⁊ nigella: ⁊ ſi ſuꝑ ſumē vngat radix enule exiccata: et ſumpta auri. ij. perſica et folia eoꝝ emplaſtrata ſumini ⁊ oleū eoꝝ ⁊ menta petroleon cum licinio immixtū ⁊ ꝓprie aſcaridibus. Farach cū ſyrupo de melle myrrha decocta ī oleo bibit ad oēs. Calamētū ſilueſtre: litran ⁊ coſtus cū ponūtur in clyſteri: ſcea: radix cameleon interficit vermes: et ꝓprie albi: praſſiū: cordument. grana adameſte. Et credo qꝺ ſunt grana: q̄ nō eſt diu ꝙ habita ſunt in vſu: aniſum: feniculū: ciminū aſarū: camepitheos: pulegiū: origanū: abrotanum ſicut ⁊ abſinthiū. He medicine interficiūt oēs acuitate ⁊ ſua qualitate ⁊ amaritudine: ⁊ a ꝓprietate longos: ⁊ aſcarides alique ex eis: vtputa poliū alliū ꝓprie litran miniſtratū in clyſteribꝰ ⁊ epithimatū coſtus amarus: ⁊ lāſcis mirabilis eſt aſiniar ⁊ ſuccus ꝑſici. ¶ Cōes ſimplices frigide ⁊ pauce caliditatis iterficiētes ſunt ſemē coriādri bibitū tribꝰ diebꝰ cū rob: ⁊ lac acetoſuꝫ cū ſemie apij bibitū vł ſyrupo acetoſo: ⁊ decoctio faufel: ⁊ ſpina egyptiaca: ⁊ ſunt abſqꝫ plurima caliditate: ⁊ ſemē atriplicis cortex radicis mori ⁊ rubꝰ ⁊ decoctio arboꝝ granati acetoſi ⁊ muzi: ⁊ aqua decoctiōis radicū eius ⁊ ſuccus arnogloſſe: aut ipa ſicca ⁊ ſumach diſſolutū in aq̄ eſt mirabile ſi cuꝫ eis ſit fluxus: ⁊ hypoquiſtidos: ⁊ lutū ſigillatū cuꝫ vino eſt mirabile vel indicū vt dr: ⁊ eſt magis mirabile ſemē portulace cum multū ſumit in interficiēdo vermes. Endiuia amara tribuli vermicularis myrtꝰ ⁊ apiū aceto ꝯditū ⁊ acetū ipm̄ in hora ſomni ẜm aliquā ſui quātitatē ſtatim eſt cōueniēs: q̄ em̄ ſunt nō qualitatis ⁊ ſaporis excedētis a ꝓprietate ſunt interficiētes illos cū nō illud agāt a q̄litate. Et aliq̄ ex ipſis frigidis ſunt interficiētes latos: vt eſt ſerratura ſalicis coriandrū endiuia amara cū bibit cū lacte acetoſo: aut ſyrupo acetoſo: aut aq̄ calida. Cōpoſite ꝟo interficientes oēs ſunt ſicut tyriaca magna ⁊ ꝯfectio de cētonica. He ſūt medicine qbꝰ te opꝫ interficere vermes. Sed in eaꝝ adminiſtratione opꝫ te attēdere eaꝝ ſpeciē potētiā ſeu ꝟtutē tp̄s locū ⁊ modū. Speciē vt ꝓprias ꝓut dictū eſt adminiſtres.

Documētum.

Potentiā ſeu virtutē vt in occidēdo aſcarides ex eis eligas fortiores in lūbricis ⁊ rotūdis et latis fortes: in lōgis debiliores: ⁊ maxīe cū ſint ex his q̄ bibunt a q̄bꝰ remotiores ſunt aſcarides: deīde lūbrici lati ⁊ longi ſunt ꝓpinq̄ores. Tēpus vt adminiſtres illa vacuitatis tp̄e: medicīe em̄ tūc nullo mō īpediunt ad eos ꝑuenire ⁊ ipi fameſcētes magis trahunt ad ipas. Locū vt interiꝰ approximāda approximes: nō approximāda deneges: ne maius nocumētū adducas: ſꝫ potiꝰ exteriꝰ adminiſtres: ⁊ ꝓprie vmbilico ⁊ ītra vbi ſunt groſſa īteſtia in q̄bꝰ generant: ⁊ ꝓprie monoculꝰ ſupra em̄ applicata ſtomacho nocēt pluria. Et aliq̄ applicāt ſuꝑ ilia ⁊ renes illa: īmo cū īteriꝰ miniſtrabis tales medicinas īterficiētes ⁊ ꝓprie calidas: tūc opꝫ vt ſtrigant nares: ne aliq̄d ex vapore eaꝝ malo ꝑueniat ad caput: ⁊ multiplicet expiratione aliq̄d ex eo ꝑueniat ad cor: q̄re opꝫ vt os teneat aptū. Et ēt meliꝰ eſt vt tūc liniat ſtomachꝰ cū ſtipticis ꝯfortātibꝰ ne ledat ab eaꝝ malitia. Et ſint ex interficiētibus q̄lia ſunt ſumach hypoq̄ſtidos ⁊ acatia diſſoluta in vino ⁊ in lōgis ꝓprie ꝑ ebibita ⁊ quouis mō melior ſumpta dūmodo ſint ſuꝑioribꝰ minꝰ nociua in aſcaridibus clyſteribꝰ vel collyrijs imiſſa in lumbricis et medijs ꝑ vtraſqꝫ: ⁊ in oibꝰ ꝑ extriſecꝰ applicata ẜm oēm modū emplaſtri. ſ. epithimatis cataplaſmatis ⁊ vnguēti. ¶ Modꝰ vt ꝑmittas eis delectabilia. ſ. dulcia ⁊ vnctuoſa q̄ ſunt eis vt eſca ad quā currāt: ⁊ hoc ꝑ horas diei vnā vł duas: deinde medicinas interficiētes ⁊ ꝓprias illis ſubiungas vel vtraqꝫ ſimul miſceas: cū em̄ currēt ad eſcā inueniēt inuoluta venena q̄bꝰ occidunt: ſicut piſces in proprijs eſcis hamis q̄bꝰ capiunt hoc ſiue interiꝰ approximes ſiue exteriꝰ: ⁊ ꝑ oēm modū illud agas.

Qualiter premittēda ſūt dulcia pro interfectiōe vermiū.

¶ Tertiā rem cōplēt medicine ventrē ſoluētes ſolutione eos educētes: quaꝝ quedā ſunt diſponētes: q̄dā cōplentes. Et diſponētes ſunt duplices: quedā occidētes: vt predictū eſt: quedā inferiꝰ ad loca ꝓpinqua ficteri puta inteſtinis inferioribꝰ illos trahentes: qualia ſunt dulcia ⁊ vnctuoſa: vt mel lac et ſilia clyſteribꝰ immiſſa vel collyrijs ſuppoſita: vel pitineoni ano et alijs partibꝰ ei adiacētibꝰ inūcta trahētia illos q̄ adiuuāt amara acuta ſalſa ⁊ acetoſa ileon fugātia ꝑ os ſumpta ⁊ ſupra ſtomachū ⁊ vmbilicū approximata. Et eductionē cōplentes. quedā ſunt tm̄ educētes: q̄dā interficiētes. Et educentes q̄ educūt tm̄ ſunt ille q̄ nō interficiūt ſed delectāt: vt lac mel ⁊ aq̄ mellis: ⁊ ſiles ſimplices vel mixte in ſuppoſitorijs immiſſe ⁊ ficteri inūcte ſicut baurach chebuli hyſſopꝰ ſicca q̄ ſoluūt phlegma: vermes ⁊ aſcarides: ſemē coriādri cum rob educit ſerpētes: verū extrahit vermes ⁊ aſcarides: origanū etiā polipodiū. Et tales ſunt ꝓprie habētes locū in ſuꝑioribus ⁊ medijs nō inferioribꝰ: vt ſunt aſcarides ſubtiles ⁊ minuti quibꝰ meliores ſunt interficientes: ⁊ ſoluendo educētes modo infra dicto approximate: quarū quedā ſunt ſimplices: ⁊ q̄dā cōpoſite. Et ſimplices ſunt coloquintida fel tauri abſinthiū epithimū cartamus allium cētaurea: nigella ⁊ ſemen attriplicis. Solutione educentes oēs ⁊ mortificatiōe: ⁊ breuiter oēs ſolutiue medicine quas in antidotario nr̄o ſeriatim diximꝰ: ⁊ maxime laborioſe educentes. Sed melior eſt aloe oibus: qm̄ mortificādo educit oēs: ⁊ oleum bibitū in quantitate interficit cuꝫ ſua amaritudine et viſcoſitate educit. Et oleū onfacinū latos inter-

Educētia vermes.

Marginalia (left): Cibi. — Interficiētia ꝟmes.

ficit sua amaritudine: ⁊ educit sua viscositate: quare si nõ põt multũ semel bibi: bibat ter. Et grana nil interficiũt ser pentes ⁊ extrahũt eos.

Medicina ad vermes.

¶ Cõposite sunt hierapigra etiã si sumat scea ⁊ absinthij añ. ℈.iiij. pulpe coloquintide.ʒ.ij. et quarta: salis indi danich.j. ⁊ sumat ĩ potu cũ aqua mellis. Et nitrũ ⁊ ciminũ ⁊ fenugrecũ añ. aur.ij. Itẽ nitri piperis cordumeni añ. partes equales: cuius dosis sit vsq; ad.ʒ.j.ß. Itẽ ciminũ indũ mastix grana lauri añ. ɔficiant cũ melle: ⁊ sit dosis in mane coclear.j ⁊ tantũdẽ in sero. Et qñq; addit enula: ⁊ pilule de absinthio educũt longos. Et alie que sunt cõposite ex predictis ẜm diuersas intentiones eligendis nõ solũ interius per sub et supra: sed etiã exterius ẜm oẽm modũ approximãde. Modus aũt et regimẽ ascaridũ ⁊ paruoꝝ est: vt interficiant ⁊ educant cũ suppositorijs ex predictis ⁊ sale: et clysteribus ex aqua calida q̃ eradicant materiã eoꝝ. Et fortius est in quo recipit cẽtaurea cartamꝰ hyssopus sicca pulpa coloquintide ⁊ baurach. Et fortiꝰ illo ẽ collyriũ alchitran: ⁊ clystere cũ eo ⁊ petroleo et ꝓpe cũ oleo de chrisomillis: aut medullis ꝑsicoꝝ amaroꝝ ⁊ arthanita vel buchoimariẽ ⁊ cortex radicis hasce. Et ex eis q̃ colligũt ĩpos in ano ẽ caro pinguis solida ⁊ lardũ: sit aũt ligatũ cũ fimbria fili: vt post horã cũ fuerit collecti extrahant ⁊ iteret donec mũdificent. ¶ Quartã rẽ ɔplẽt medicine diuerse ẜm diuersitatẽ accidentiũ ɔcomitantiũ ex q̇bꝰ est feb. q̃re opꝫ vt administres frigida: ex q̇bꝰ sunt semẽ portulace intꝰ: ⁊ granata vermicularis extra ⁊ acetũ intꝰ ⁊ extra: ⁊ sil̃r coriãdrũ at triplex: ⁊ silia non calidas nisi moderate calidas vel frigidas ex cibis ⁊ potibus ꝓut exigit dispõ: ⁊ cũ debilitat fluxꝰ ventris necessaria sunt q̃ nutriũt cũ fortitudine: vt est aq̃ carnis ⁊ carnes: ⁊ alia q̃ sunt boni chimi: ⁊ velocis digestionis ⁊ marie in paruis: nã ẜtꝰ eoꝝ ꝑ se in cã operationis nõ ꝑuenit ad eos oĩno. Et si sunt bõi chimi: minorat chimꝰ corruptꝰ. q̇ est materia eoꝝ: q̃re indigẽt etiã eis ⁊ vermes: cũ eñ fluxus minuat vel auferat nutrimentũ mordicãt acriter stomachũ: ⁊ faciũt magis cadere virtutẽ: quare cibent añ motũ eoꝝ hora q̇etis ⁊ somni. Et separet cibꝰ eoꝝ: vt sit paucus ⁊ ꝑmixtꝰ aliq̇bꝰ ex interficientibꝰ stipticis ⁊ ɔfortãtibꝰ. Ex q̇bus ꝓprie est sumach ⁊ myrtus: ⁊ coriãdrũ: ⁊ silia que stringũt cõfortãt stomachũ ⁊ excitãt appetitũ: qui si timet ne cadat: ɔfortabis stomachũ cum epithimatibꝰ: ⁊ emplastris in q̇bꝰ est stipticitas ⁊ interfectio ⁊ eductio suauis nõ deficiẽs virtutẽ: ⁊ ɔfortatio: ⁊ ereptio appetitus. Et ꝓpriũ est qđ fit ex aloe ⁊ absinthio. Et pilule facte ex eis cum succo citonioꝝ vel mente.

Alia medicina ad vermes.

¶ Medicinas cõpositas ad eos aliq̃s supra in cura egritudinũ cordis diximus. Et nunc addemꝰ alias expertas. Ex quibus est. ℞. folioꝝ ꝑsici granorũ lupinorũ absinthij añ. M.ij. tere grossiter: ⁊ fac bulire in aqua ⁊ aceto añ. partes equales. Et sup vmbilicũ ⁊ renes cũ fascia liga: statim educit viuos vel mortuos: expertũ est. ¶ Itẽ. ℞. succi mẽte panis assi aceti fortissimi añ. partes eq̃les ⁊ misce in modũ salsamẽti de quo dabis añ cibũ ⁊ ligabis ĩ pulsibꝰ brachioꝝ: probatũ est: ⁊ si odoret etiã. Itẽ grana vermiũ: que sunt grana cẽtonice de romania fricata ⁊ exhibita cũ ʒuc. vel melle ro. oĩ etate sunt expta: ⁊ oĩ dispõni et in causone cũ granis arãctoꝝ. ¶ Itẽ acetũ fortissimũ haustũ de sero cũ vadit dormitũ est exptũ. Itẽ cẽtaurea decocta in oleo de ꝑsicis ⁊ inuncta sup vmbilicũ expta est.

Emplastrum ad vermes.

¶ Emplastrũ Archidia. Cõfortãs stomachũ interficiẽs ⁊ expellẽs lũbricos ⁊ valet ad fluxũ. ℞. absinthij: mẽte sicce: rosaꝝ cum stipitibꝰ cẽtonice añ.ℨ.j. farine lupinoꝝ.ℨ.j. panis assi infusi in aceto forti.ℨ.ß. fellis tauri.ℨ.iij. aloes.ℨ.ß. cornu ceruini vsti.ℨ.iiij. spice: macis: gallie musca. gar. calami arom. macis: nucis musca. galãge: carui añ.ℨ.j.ß. hypoq̇stidos l aca⸗

Unctiões

tie sumach berber. añ.ℨ. tertiã. Cõfice cũ oleo myrtino succo mẽte ⁊ cera qđ sufficit. Itẽ vnguat vẽter de melle si sine fe. fuerit vel de lacte si fuerit cũ fe. post horã pulueriza de sup puluerẽ aloes caballini mirabil̃r ĩterficit.

Embroca ad vermes.

¶ Itẽ fiat embroca sup stomachũ ⁊ vẽtrẽ ɔtra lũbricos. ℞. panẽ assum in aceto forti bñ mollificatũ: ⁊ exp̃me ꝑ peciã: ⁊ cũ liq̇re misce succũ absinthij sisimbrij hortẽsis: succi folioꝝ ꝑsicarie ⁊ vniuscuiusq; mẽte ⁊ marrubij cũ oleo modico et aceto. Et oĩa ponant in olla vna: ⁊ fac bulire: postea asꝑge puluerẽ aloes caballini ⁊ coloq̇ntide añ.ʒ ij. fellis tauri.ʒ.j. Et peciã infusam ĩ eo tepidã supra vẽtrẽ appone ⁊ adde puluerẽ lupinoꝝ. Adde cigulũ q̇ ex lõgioribꝰ vermibꝰ causat: cura ex inuẽtione antiquoꝝ medicoꝝ efficax ẽ. ℞. granoꝝ piperis. 300. ⁊. ij. radices capiste: ⁊ duas radices antiq̃ fabe lupine maioris et radices granati acetosi. tere et coq̃ cũ. v. ciatis albi vini donec tertia ꝑs remaneat de q̇ vino det ad mẽsurã triũ digitoꝝ ⁊ in tertia vice emittet totum.

Potio optima ad ꝟmes.

Pilule ad vermes.

¶ Pilule ad interficiẽdũ singultũ: ⁊ oẽs vermes. ℞. succũ affodili: ⁊ succũ absinthij: ⁊ centonice ⁊ sisimbrij fabe lupine ana. ⁊ decoquantur donec inspissentur aliquantulũ et addito aloe fiant pilule et dentur. iij. vel. v. mire operant.

Puluis ad ꝟmes.

¶ Puluis ad idem. ℞. cornu ceruini vsti: centauree mente pulegij sisimbrij absinthij centonice lupinorũ amarorũ ana.ʒ.iij.ß. vtatur hoc puluere cum lacte vel aceto vel vino calido: vel quocunq; modo accipere potest.

¶ Electuarium ad lumbricos omnes ẜm Nicolaum ⁊c.

¶ Cap. iij. de fluxu ventris omniũ modorũ et curis eius.

Fluxus vẽtris ẜm Gale. general̃r est accidens exeũtis materialis a corpore ꝑ intestina. Specialiter aũt est motꝰ nature seu ꝟtutis expulsiue intestinoꝝ ad expellendũ nocẽtia saltẽ sibi. Diuidit aũt ⁊ specificat quĩtupliciter ẜm q̇nq; gñã causaꝝ q̃s Gale. ponit cõia oĩbꝰ: sine quoꝝ cognitiõe cuiusq; scĩa nõ habet: vt ponit Abo. que. s. in hac notificatione tangunt. s. formalis cũ dicit est motꝰ. Efficiẽtis cũ dicit nature seu ꝟtutis expulsiue. Materialis subiectiue siue instrumẽtalis cũ dicit: ĩtestinoꝝ. Finalis cũ dicit: ad expellendũ. Et materialis obiectiue cuꝫ dicit: nocẽtia. Et ex parte q̇dẽ cause formalis: q: aut est tẽperatꝰ: ⁊ suauis q: repletioni ꝓportionat ⁊ virtuti: aut est difficilis diminutus vel sup̃fluus. De cura cuiꝰ hic intẽdimꝰ special̃r. Ex parte cause materialis subiectiue siue instrumẽtalis: aut eñ est ab intestinis: q: in eis materia sit aggregata paulatim: ⁊ est multipliciter: q: aut lubricitas ⁊ dr̃ lubricitas ĩtestinoꝝ aut dissintericꝰ ⁊ est triplicis speciei seu gradꝰ: vt Hip. dixit. Et est aut a sup̃ioribꝰ aut ĩferioribꝰ aut recto: ⁊ qñq; ẽ ab ĩpo: qñq; ab extremitate eiꝰ ⁊ fictert: aut est ab alijs mẽbris ĩfluẽtibꝰ materiã illis. Et hec aut ẽ a cerebro: ⁊ vocat fluxꝰ cerebralis: aut a stomacho: ⁊ vocat liẽtericꝰ seu lubricitas stomachi: aut ẽ ab epate ⁊ cisti fellis: ⁊ vocat fluxꝰ epaticꝰ ⁊ est m̃ltipliciter: vt infra dicet: aut ꝓpter pctm̃ epatis vel meseraicaꝝ absq; influxiõe materie ad illa: ⁊ vocat chilosus: aut ẽ a splene: ⁊ vocat spleneticꝰ ⁊ melãcholicꝰ: aut a toto corpore: ⁊ ẽ diaria ⁊ fluxus liq̃factꝰ vel sanguineꝰ vel passio collyrica. Ex ꝑte ꝟo cãe materialis obiectiue q̃ in fluxu expellit sic: nã aut exterior corporea: vt cibꝰ ⁊ potꝰ ⁊ medicina ⁊ ɔprehendit sub lubricatiuo ⁊ ex eo est feculẽtꝰ multi stercoris: aut interior ⁊ corporea ⁊ hec aut est ex ɔtinẽtibus vt mẽbrũ pars mẽbri seu frustũ ⁊ pellicula: aut ex ɔtentis: ⁊ hec aut erit ex naturalibꝰ hũoribꝰ puta sanguĩe phlegmate cholera ⁊ melãcholia ab hũore ꝓprio generaliter nũcupant: q: sanguineꝰ: phlegmaticꝰ: cholericꝰ: ⁊ melãcholicꝰ: ⁊ special̃r a specie vniuscuiusq; ĩpius aut erit ex nõ naturalibꝰ: vt est fluxus corruptis p̃dictis hũoribꝰ: q: fetidus eruginosus saniosus virulentꝰ lotiuꝰ sicut lotura carnis aq̇sus feculẽtus niger sicut sanguis vel grossi vini fex ⁊ felleus niger ⁊ niger melãcholicꝰ ⁊ sanguis puri ⁊ diuersoꝝ coloꝝ ⁊ sunt spẽs epatici. Et qñq; est ex ꝟmibꝰ q̇tidie ⁊ frequẽter expulsis sicut accidit infantibꝰ q̇ lacte nutriunt: ⁊ qñq; est ex lapidibꝰ: lꝫ raro. Et visum est a pluribꝰ in vno cholerico neapolitano: cuiꝰ cognomẽ erat medicꝰ. Et seruaui duos ex lapidibꝰ q̃s emisit ɔtinue ꝑ mensem ꝑ virgã ⁊ anũ ⁊ erãt plures ⁊ magni: sed emissus ꝑ anum fere sicut ouũ ꝑ virgã sicut nuclea: ⁊ cũ melonũ comestiõe liberatus finaliter extitit. Ex ꝑte efficiẽtis cãe dupliciter. s. nature seu ꝟtutis principal̃r operantis ⁊ aeris coadiuuãtis ⁊ siliũ: vt vẽti balnei ⁊ siliũ: primo mõ. s. ex parte virtutis: aut expulsiue principal̃r mouẽtis ĩpam ad expulsionẽ aut ɔtinue principal̃r deficiẽtis: ⁊ ꝑ ɔñs expulsiue: primo mõ vt cũ erit a natura factꝰ natural̃r operante: vt q: primo digesserit: deinde diuisit ⁊ final̃r expulit ⁊ dr̃ creticꝰ. Scd̃o mõ vt nõ natural̃r operante a natura factus ⁊ vocat syntomaticus. Ex parte coadiuuantiũ: vt aeris ⁊ similiũ: nã aut sua caliditate erit dissolutiuꝰ: aut sua frigiditate cõpressiuus. Ex parte aũt finalis: q: ad expellendũ nociua aut iuuatiua corpi: nociua tñ sibi. Ex quaꝝ ɔbinatiõe generalẽ põt recipere diuisionẽ: nã aut erit fluxus laudabilis: aut illaudabilis: ⁊ hic est cã fluxus ventris gñalis ⁊ cõis: attribuitur autem

buitur aūt potissime vt efficienti:cū eñ in eo prestationi sit
materia:nititur eñ cā vniuscuiusqꝫ ad debilitatē vel forti
tudinē ipsi⁹:vt dixit Abo.debilitas.s.cōtētiue ⁊ fortitudo
expulsiue virtutis:talē habitudinē iter se hñt he due: vir-
tutes dispēsante natura:cū sit cōe in eoꝝ ꝓprio actu ꝙ nisi
vna cedat alteri vel deficiat reliqua suū nō exercebit actū:
nec fortificabit:vt dixit Gal.sic est inquā in retētiōe ꝙ nec
cedat quiescat vł deficiat ꝯtētiua nō retinebit. Si quoqꝫ in
expulsiōe ⁊ fluxu nisi cedat vel deficiat ꝯtētiua expulsiua
expellere ⁊ fortificari nō valebit. Ueꝝ qñqꝫ precedit debili
tas in cōtētiua:⁊ sequit̄ opatio vel fortitudo expulsiue:⁊ ē
plurimū vt est in fluxu syntomatico q̄ cū ꝓcedat a multitu
dine quā ꝯtētiua intestinoꝝ cū suis villis bona ꝯprehēsio
ne cape neqt ⁊ cōtinere:nec et muscul⁹ani sine mala q̄lita-
te pungente illa necesse est illā deficere:⁊ deinde expulsio
sequit̄:qñqꝫ est ecōuerso:vt qꝛ p̄cedit ⁊ icipit expulsiua ex-
pellere:⁊ tunc cedit ꝯtentiua:⁊ illud est ꝓprie in fluxu cre-
tico:digestā eñ materiā ⁊ diuisam ꝯtentiua retinet q̄diu
agat expulsiua:⁊ tūc sicut expulsiua expellit ita paulatī ⁊
ordinate cōtentiua dimittit. Similiter accidit in aptione
oppilationū ⁊ apostematis dubelati:i qua sicut expulsiua
aperit ita cōtētiua cedit. ¶ Alia ē cā specialis vniuscuiqꝫ ꝓ-
pria speciei dicte post gñales in vnaquaqꝫ seruāda. Et q̄dē
primi causa est obediētia materie mēbroꝝ ⁊ viaꝝ aptitudo
⁊ nature fortitudo:cui nihil est impossibile in expellendis
nocētibus ex sua sapiētia ordinata ⁊ infinita: vt dixit Ga.
Cōtrarij ꝟo ꝯtraria ē cā:qꝛ debilitas nature nr̄i corporis
oppsse a natura elemētari tal'r ꝙ a natura celesti regulāte
⁊ gubernāte nr̄a corpa ⁊ alia semp:vt Ga. ait subleuari nō
possit mēbroꝝ debilitatis viaꝝ oppilatio vł largitas ⁊ ma
terie inobediētia:qꝛ grossa sit viscosa vel subtilis ibibita in
diminuto vel et⁹ effrenitas ⁊ furia ⁊ grauedo in superfluo.
Et cā itestinalis ⁊ lubrificatiui est quā supra i lubricitate
stomachi dixim⁹. Et cā dissinterici est plurimū cholera ru.
in intestinis collecta vel i flura ꝟm Gal.⁊ qñqꝫ est fel nigrū
qñqꝫ phlegma salsū:⁊ sanguis acut⁹:⁊ qñqꝫ sanies ex apo
stemate in eis acuto ⁊ apto. Et cā eius q̄ est a recto est ite-
rior ⁊ exterior:iterior ē multiplex:ſ; plurimū est phlegma
nitrosū putridū qḋ acq̄siuit acuitatē:q̄re abradit itestina
adherēdo sua viscositate illis:deide vlcerat ⁊ egredit̄ sicut
pūctura sanguis:⁊ estimat eger ꝙ in suo ano sit sal pulue
rizatū ꝓpter bauracitatē suā:⁊ est cū dolore ⁊ grauedine.
Et ex illis ē emorros intrinseca fistule ⁊ ragadie. Exterior
est frigus adueniēs ano ⁊ sessio sup duro. Et cā eius q̄ est
ab extremitate et⁹ est sanguis quē natura expellit sine do
lore:⁊ p venas emoroidales q̄ sunt i ficteri cretice vel syn
tomatice. Et cā illi⁹ qui ab illis mēbris existit ⁊ cerebralis
est cā catarri:quam supra in cura epatis diximus:⁊ est bre-
uiter mala ꝯplexio cerebri ⁊ plurimū frigida ipediēs ⁊ cor-
rūpens nutrimētū eius:q̄ multiplicat̄ in eo supfluitas:⁊ ē
plurimū phlegmatica:quā coadiuuat dispositio mēbrorū
inferiorū ⁊ maxie stomachi ⁊ totius corporis repletio i eo
multiplicās vapores ⁊ fumos porosqꝫ cutis oppilās ⁊ du
ctus eius p q̄s superfluitates ꝯsueuit naturaliter expurga
re ⁊ expirare q̄re regurgitant ad alios canales occultos
⁊ fluūt inferi⁹ ad stomachū:sicut in cura stomachi dixim⁹
⁊ ad intestina ꝓpter eoꝝ debilitatē. Cā aūt eius q̄ est a sto
macho dicta ē supra ibidē. Et cā eius q̄ est ab epate ⁊ cisti
fellis:⁊ est plurimū choleric⁹ radens excorians ⁊ vlcerās
intestina:quare sanguis profluit ab eis ⁊ pinguedo vel pel
licule vel frusta ipsorū educunt̄:⁊ fit dissinteric⁹ aut san-
guine⁹:⁊ qñqꝫ est aliarū specierū supertius p̄dictarū. Sed
cā collyrici est multitudo cholere:⁊ acuitas ipsi⁹ ꝓpter dis
crasiā calidā ipsius epatis ⁊ mēbrorum cū regimine cali
do:vel ꝓpter oppilationē i poris cistis cū fortitudine expul
siue. Sed sanguinei ab epate cā est oppilatio venarum chi
lis ⁊ ramorū eius ad mēbra ꝓcedentiū:q̄re sanguis i epa-
te generās ad mēbra nutriēda trāsire nō valet:ſ; remanēs
Egestiōis sanguis causa. in epate tanq̄ superfluus ab eo ad intestina transmittit̄:
et p ea expellit̄ vt nociu⁹. Aut ruptura vene porte: hec eñ
cā est egestionis sanguinis sicut ruptura chilis cā est vri-
ne sanguinee. Et causa fetidi est corruptio materie:⁊ qñqꝫ
a longa retentione in eis procedit. Et causa eruginosi est
adustio sanguinis ⁊ humorum inspissans:⁊ quandoqꝫ per-
ducit ad adustionē corporis epatis:vt supra in causis ca
liditatis epatis dictum est. Et causa virulenti.est. Et liq-
factio sanguinis ⁊ humorum vel resudatio apostematis
calidi i eis:et sepe fit resudatio ex apostemate epatis cali-
do. ¶ Inquit eniꝫ Galenus. In omni apostemate sub cu
te celato solet virulent⁹ exire liquor. Aboa. vero erugino Galenus.
sum:quē Galenus sub virulento cōprehendit.d.tamen.ꝙ
⁊c. Et saniosi causa est apostematis dubelati apertio vel
vlcus saniosū in eis vel superioribus membris:vt in pre-
cedenti capitulo habuisti. Lotui vero causa est debilitas
virtutis alteratiue epatis:aut ex se aut ex defectu cōtētiue
et deseruientis:aut debilitas seq̄stratiue aquositatis a san
guine ꝓpter debilitatē epatis ⁊ renū. Et aquosi ē maior
debilitas alteratiue epatis q̄ sit in lotiuo:immo q̄si destru
ctio multiplicās aquositatē quā coadiuuat multus potus
aque ⁊ potētia virtutis expulsiue epatis expellētis p me-
seraicas ad itestina:q̄ si deficeret esset cā asclitis: vt supra
dictū est:aut cōuersio sq̄ asclitucoꝝ p venas in vacuum in-
testinorū quā natura expulsiua ipoꝝ expellit ⁊ soluit ascli
tes:sicut Hippo. dixit. Et cā in nigro feculēto sicut est san
guis vł grossi vini fex est ꝟm Gal. caliditas epatis adurēs
vel frigiditas eius massam sanguineā congelās ꝓueniēs
ex melācholia nō mūdificata ab epate que supfluēs in eo
putrescit ⁊ accendit calorē ⁊ febrē vel manet sicut est et in-
frigidat̄:si spōte ⁊ i p̄ncipio appareāt cū fe. vel sine fe. sunt
pessime ⁊ mortales. Si ꝟo in ꝓcessu spōte vel cū pharma-
co sunt meliores vt dixit Hippo. Et quādoqꝫ est nigredo a
lōga mora in trāsitu ab epate ad intestina:sed illa ē parua
nec est propter causam ab epate. Et cā nigri fellei est adu-
stio cholere.ru. i epate vel multe ⁊ ꝓprie subtilis ꝑtis ei⁹.
Et causa nigri melācholici q̄ est ab epate est debilitas sple
nis vel oppilatio eius:q̄re nō mūdificatur melācholia ab
epate:sed supfluit ⁊ expellit epar ad intestina. Et cā eius
qui est diuersorū coloꝝ est diuersitas humoꝝ ꝯfluentiū ab
epate ad intestina cretice vel syntomatice:cui⁹ causa ē di-
uersa ⁊ inequalis epatis ⁊ stomachi ⁊ venaꝝ discrasia ⁊ di
uersitas regiminis. Et eius q̄ est ex vermib⁹ cā est quā su-
pra in precedenti capl'o diximus. Et chilosi causa est debi
litas attractiue epatis vel oppilatio meseraicarū:vel mul
titudo cibi chilū augens supra potētiā epatis attractiue:
vt Gal. dixit. Et cā splenetici ⁊ melācholici ē mltiplicatio
humoris melācholici i epate ⁊ mēbris absqꝫ oppilatiōe et
debilitate splenis:q̄re splen multā melācholiā trahit quā
mittit ad intestina virt⁹ ei⁹ expulsiua vel aptio oppilatio
nis ipsi⁹. Et cā facti a materia i flura a toto corpe ⁊ diari-
ci ꝓprie est ꝟm Serapionē multitudo h̄uoris in corpore et
venis ⁊ nō mali:qꝛ cib⁹ nō digerit̄:nec ꝯuertit̄ i mēbris:nec
resoluit̄ ꝓpter cutis dēsitatē:sed tanq̄ grauās a natura
per intestina expellit̄. Et cā liq̄factiui ē caliditas dissoluēs
⁊ liquefaciēs humiditates mēbroꝝ q̄s natura vt nociuas
expellit qñqꝫ p vrinā:⁊ fit vrina oleagina vł vnctuosa sicut
sperma in supiore hñs sicut telā araneā:⁊ qñqꝫ p itestina:⁊
facit fluxū vētris vnctuosū sicut in ethica ꝯtingit ⁊ phthy
si. Et cā fluxus sanguis q̄ est a toto corpore est supflua re-
pulsio venaꝝ ex sanguie quā mltitudo cibi ⁊ ꝓprie carniū
⁊ pot⁹ ⁊ ꝓprie vini rubei spissi efficit:vel mēbri mutilatio
aggregauit vł dimissio exercitij ꝯsueti nō resoluit nec soli
te euacuatiōes nāles vel artificiales eduxerūt:sicut Gal.
dixit:ſ; nā grauata ad itestina aptis venis epatis trāsmit
tit quā intestina expellūt:⁊ fit egestio sanguis. Et interdū
ad renes ⁊ vesicā venis renes imbibētib⁹ nō apertis: sed
solū rarefactis ipsam trāsmittit:⁊ vrina sicut sanguis ipse
emittit̄ vt ꝯtigit in egritudinib⁹ apertis sanguineis: sicut
dixit Abo. Et causa fluxus q̄ collyrica passio dicit̄ est mul Collyrice passionis causa.
tiplicatio malorū humoꝝ in corpe ex indigestione ⁊ corru
ꝑtione ciborū ꝓp malitiā ipsoꝝ regiminis ⁊ discrasiā mē-
brorū ⁊ ꝓprie corrūpētē digestionē ⁊ multiplicantē humo
res ipsos malos sicut accidit infantib⁹ ⁊ gulosis ⁊ proprie
in estate ⁊ autūno in q̄b⁹ est digestio debilis:⁊ ꝓprie cibo
rū habentiū ꝓprietatē in cōmouēdo quos natura nō ꝯuer
tit:sed abhorret:q̄re mouet̄ ad expellendū:⁊ reddit eos ad
intestina:⁊ fit fluxus vētris collyricus aquosus ⁊ erugino
sus:⁊ reddit etiā eos ad stomachū:⁊ accidit vomitus cho
leric⁹ ⁊ virulentus viridis vel aquosus:⁊ ꝟm plurimū fit
fluxus vētris ⁊ vomit⁹ simul:natura eñ valde ab eoꝝ cor-
ruptiōe ⁊ malitia molestata toto conamine mouet̄ ad eoꝝ
expulsionē:⁊ simul p vomitū ⁊ secessum expellit. Et facti
a cibo et potu cā est manifesta. Et fluxus multi stercoris

cā est quātitas ⁊ qualitas cibi ⁊ paucitas eius qđ ad epar
⁊ mēbra trahit ex eo: ⁊ multitudo eiꝰ qđ ex eo ⁊ vtraq; cho-
lera ab eo mediāte cisti fellis ⁊ splene redditur ad itestina:
vt Gal. ait. Et cā eius in quo mēbrū pars seu frustū eiꝰ vt
pellicula emittit ⁊ vocatur excoriatiuus vlcerosus est cau-
sa dissinterici ⁊ collyrici: ⁊ eiꝰ qui collyrica passio nuncupa
tur quā supra diximus. Cū eīn humor acutus in intestinis
colligit aut diu p ea fluxerit ipsa vlcerat vel abradit: ⁊ ex-
coriat ⁊ piguedinē eoꝝ sāguinē ac pelliculas educit: demū
vlcerat ⁊ frusta eorū expellit. Et qñq; est ex supioribꝰ: qñq;
ex iferioribꝰ: ⁊ quādoq; ex vēto ⁊ qñq; ex acumine medicie.
Sꝫ spēs excoriationis sunt; sanguinea virulēta saniosa ⁊
tyriaca corticalis ⁊ habētes ꝯparationē adiuicē: prima est
saluior ⁊ erit qñq; ex egritudinibꝰ acutis ⁊ febribꝰ: adurēti-
bus: ⁊ vnaqueq; ex exeūtibꝰ est manifesta. Et cā eiꝰ q̄ est ex
sanguine vel phlegmate: vel cholera vel melācholia cōtē-
ta in intestinis ⁊ multitudo eiꝰ pueniēs a supioribꝰ ad ea
paulatī in eis aggregata ꝓpter ꝯstipationē vētris donec
supfluat ⁊ ledat sua quātitate vel q̄litate vel vtraq; expul
siuā: q̄re mouet ad expellendū ipā quā adiuuat qñq; hu-
miditas ⁊ lubricitas materie ⁊ humores: ⁊ ꝓpe cū fuerit ex
phlegmate aquoso vel mucillaginoso. Et cā vniuscuiusq;
speciei ipsiꝰ ex precedētibꝰ est nota. Et cā naturalis cretici
laudabilis ⁊ q̄ ē ad expellēdū nocētia ex dictis cāis tēpera
ti notaē: ⁊ ꝯtrarii cā ex ꝯtrariis causis. ¶ Signa. Signoꝝ
q̄dā sunt cōia: q̄dā ꝓpa. Cōia ex p̄cedētibꝰ comitantibꝰ
⁊ sequētibꝰ assumunt: sunt ei cōia tēperato cretico ⁊ lauda
bili q̄ est ad expellendū nocentia: ⁊ eiꝰ cōtrario: vt supra in
vomitu dictū ē. Et signa facti a fortitudine expulsiue sunt
alleuiatio q̄ sequit ⁊ facilitas eiꝰ cū bona tolerantia. Sed
facti a defectione cōtentiue signa sunt cōia: q: nec ꝯferūt
nec bñ ferūt. ¶ Signa vo specialia vniuscuiusq; sūt. Et q̄-
dē lubrificatiui sunt signa male cōplexionis stōachi cū ma
teria frigida vel calida: ⁊ vlceruꝫ eiꝰ superius dicta. Diffe-
rūt tñ lubricitas intestinorū ⁊ stomachi: qm̄ in lubricitate
intestinoꝝ cibaria ⁊ potus sunt magis digesta q̄ i lubrici
tate stōachi. ¶ Signa vo dissinterici sunt apparitio pre-
dictoꝝ humoꝝ in exeūtibus acutoꝝ ipsoruꝫ exitus cū do-
lore tortiōe ⁊ punctione: ⁊ plurimū est cum fe. ⁊ deinde p-
miscetur ei sanguis paucꝰ ⁊ pinguedo: deinceps si perdu-
rat pellicule: ⁊ si vltra intendat frusta intestinoꝝ appare-
bunt. Et per ea distingūtur tres species note dissinterice
prima in qua educūtur sanguis ⁊ piguedo: scđa in q̄ edu-
cuntur pellicule: ⁊ tertia in qua educunt intestinoꝝ frusta
sicut Hipp. ⁊ Ga. in apho. ostendit. Et si quidem tales hu
mores ab intestinis fuerint in q̄bꝰ aggregati paulati fue-
rint: p̄dicta: erūt q̄si continua. Si vo ab aliis mēbris iflu-
xa eis predicta exeūtia ⁊ dolor erūt ꝑiodica: ⁊ membrum a
quo fluxerunt p precedentē eius dispositionē vel passionē
cognoscere poteris si qđ est. Et si q̄dem fiūt ex intestinis
superioribꝰ: cognosces per dolores supra vmbilicum ⁊ cuꝫ
rasura apparente in eo ⁊ exitū egestionis post longū tem-
pus doloris: ⁊ p quātitatē sanguinis q̄ est plus: ⁊ per quā
titatē pellicularū: q: sunt minores: ⁊ tenuiores ⁊ pmixtionē
ipsorū cū fece maiorē. Si vo in inferioribus ecōtra perpē-
des oia: ⁊ loco rasure piguedinē ⁊ dolorē sub vmbilico. Et
si quidē talis fluxus iceperit a cholera vel phlegmate salso
vel ab aliis acutis collectꝭ vel ifusis est curabilis si conue-
niāt necessaria ex parte medici ifirmi astātiū ⁊ necessarioꝝ.
Qđ si a felle nigro iceperit ē mortale: vt dixit Hippo. Et tñ
si mutant in bonū ⁊ naturales supfluitates admixtas hūe
rint ē bonū: vt Hip. dixit i apho. ¶ Signa cerebralis sunt
signa corruptiōis ꝯplexiōis cerebri: scilicet frigiditatis eiꝰ
⁊ humiditatis: ⁊ ē plurimū vel caliditatis ⁊ humiditatis: ⁊
est rariꝰ: q̄ supra in cura egritudinuꝫ epatis diximꝰ. ¶ Si-
gna catarri ⁊ q̄ est seruās ꝑiodos: vt q: de nocte mouet et
post somnū magis eo q̄ illa hora generat ⁊ retēta aggrega
tur materia: ⁊ post somnum aggregata fluit ad intestina ⁊
apud descēsum cū trāsit per meri trāsgluttet infirmꝰ: ⁊ cum
peruenit ad stomachū sentiet qñq; grauedinē vel doloreꝫ ⁊
transiens per eum educit ab eo indigestum cibū secū si in-
uenit ipsum in eo: ⁊ apparebit sicut lubricitas intestinorū.
Differt aūt ab illa: quoniam lubricitas de se horas non ha
bet distinctas i quibus crescit ⁊ minuatur sicut cerebralis
sed ꝫm regimen tm̄: quare non accidit nisi sumpto cibo: et
cerebralis etiaꝫ apparet absq; cibi assumptione: nec signa

De signis fluxꝰ vētris.

Signa fluxus lubrificatiui.

Signa dissinterici.

Signa cerebralis.

Signa catarri siue a catarro.

cerebri corrupte ꝯplexionis in ea apparent nec repletiōis
nec alia accidētia q̄ apud descēsuꝫ materie in cerebrali cō
tingit: ⁊ hec est in ea q̄ est ex malitia complexionis. Sed si
sit lubricitas ex vlceribus: in ea apparēt cortices ⁊ sanies q̄
non apparent in cerebrali. ¶ Et signa eius q̄ est a stoma-
cho sunt signa lubricitatis ibidem dicta. ¶ Et signa eiꝰ q̄
est ab epate ⁊ cisti: sunt signa inflāmationis epatis: ⁊ regi
men p̄cedēs multiplicās cholerā absq; signis oppilatiōis
⁊ debilitatis cistis ⁊ epatis cum circūstātiis similibꝰ ⁊ ap-
paritione cholere in egestionibꝰ ⁊ vrina alba cū ꝯsuetudi-
ne patiēdi que i icteritia diximꝰ: ⁊ si sit cholera prassina est
magis in stōacho. ¶ Et signa sanguinei q̄ est ab epate sūt
signa oplationū venarum ⁊ ramoꝝ porte vel ruptura eiꝰ
q̄ supra in epate diximus. Et est sine dolore vētris: ⁊ ē dif-
ferens a lotiuo: q: hic est sanguis purꝰ: ibi sicut lotura car-
nis recētis. Et ab eo q̄ est ab intestinis: q: hic est sine dolo
re ⁊ apparens subito multꝰ: ⁊ interpolat duobus vel tribꝰ
diebus hñs intermissionē donec materia aggreget: dein-
de fluit: ⁊ deinde fit eruginosus: subtilis: deide passiōe au-
gmētata fit grossus sicut fex. Et ē cū rasura ⁊ diuersitate co
lorum a principio ꝓpter dissolutionē substātie epatis: quā
cū natura diu pati nō possit: signū ē cite mortis ille paula-
tim ⁊ post exitū cholere ⁊ hūoris acuti cū dolore quasi cō-
tinuo. Et si est a recto est sicut gutte fila: ⁊ sputū sanguis
pauce quātitatis nō cōmixtum: sed circūuolutum stercori
vel hūori muscoso: ⁊ etiā cū expressione: ⁊ qñq; est cuꝫ dolo
re: ⁊ vocauit Abo. ipsum azair. Et si est ab emorroidibꝰ ma
nifestis sensus declarat: si intrīsecis occultis dolor ē sine
exp̄ssione: ⁊ sanguis est niger in pricipio: ⁊ p se emissus: vel
valde distinctꝰ. Et est etiā differēs ab eo q̄ est ex toto cor-
pore: qđ est: q: q̄ est ex toto corpore est cū causis suis q̄ sūt
manifeste: ab epate vero veniēs nō est. Et signa fetidi sunt
fetor cū p̄cessione cāe corruptiōis: vt est putredo humoris
vlceris ⁊ apostematꝭ. Et signa eruginosi sunt viriditas si-
cut eris erugo in egestiōe apparens ⁊ signū multe inflāma
tionis epatis ⁊ corporis totius adurentis ⁊ regimen prece
dens calidū. Et cū pducit ad epatꝭ adustionē apparet qñ-
q; vrine hypostasis orobina: ⁊ orobꝰ ē fragilis ⁊ rubeꝰ ten-
dens ad nigredinē ad differentiam eiꝰ q̄ est ex renibꝰ: ⁊ est
mortalis. Et signa virulēti est inflamatio apparēs nō adu
stiua sꝫ liquefactiua: vel signa apostematis calidi sub cute
subtili celati vt est apostemati epatis: ⁊ qñq; stōachi ⁊ in-
testinoꝝ. Et signa saniosi ex p̄cedenti caplo nota ⁊ sunt si
gna vlcerū: ⁊ apostematis dubelati ⁊ apti. Et qñq; est vlcꝰ
sordidū: ⁊ qñq; corrosiuū. Et distinguitur: qm̄ corrosiuū est
cū maiori dolore: ⁊ fetet etiā: ⁊ qđ egredit ē decliue ad ni-
gredinē. Et signa lotiui sūt signa đbilitatis alteratiue epa
tis dicta supra tā si ex se defecta sit p̄ncipaliter q̄ etiā si de-
ficiat ex contentiua deficiente priꝰ: que oia posuimꝰ in debi
litate digestionis stomachi ⁊ epatis dicta supra ibidem: ⁊
est cū paucitate vrine ⁊ ꝓprie qñ est ex defectiōe sequestra
tiue renū. Et signa aquosi sunt signa eadē sꝫ fortiora: ⁊ re-
gimē precedēs sicut comestio fructuū: ⁊ potus aq̄ ⁊ pauci-
tas vrine ⁊ priuatio sudoris vl' ascitis p̄cedēs cū ꝯfortatio
ne virtutis: ⁊ aqua tūc est citrina: ex p̄cedēti vero cā est al-
ba. Et signa nigri feculēti sicut ē fex sanguinis ⁊ grossi vi-
ni sunt signa debilitatis ⁊ oppilatiōis splenis: ⁊ regimē p-
cedēs multiplicās melācholiā in epate ⁊ sanguine cū cor-
ruptione ⁊ inflāmatione epatis ⁊ fe. pestilēte multiplicās:
vl' signa frigiditatis: ⁊ regimē p̄cedēs melācholiā in epate
⁊ sanguine cū corruptiōe ⁊ inflammatione epatis ⁊ febris
pestilente vel signa frigiditatis ⁊ algoris ipsiꝰ absq; corru
ptione ⁊ fe. Et que est a frigiditate est pauce nigredinis: ⁊
sine odore ⁊ grossioris substātie: q̄ est a caliditate ē ecōtra:
⁊ precedūt eū egestiōes ⁊ vrine cholerice ⁊ virides: ⁊ mixte.
Que est a lōga retētione est minoris nigredinis ⁊ ꝓcedēs
absq; oī nocumento epatis: immo cā est in intestinis. Et
signa nigri fellei sunt caliditas ⁊ inflāmatio fortis in epa-
te cū signis debilitatis splenis ⁊ oppilationis eiꝰ: ⁊ regimē
p̄cedens calidū vel melancholicuꝫ. Et qđ egredit sup ter-
raꝫ effusum ebulit sicut acetum a quo fugiunt musce: ⁊ est
valde nigrū lucidū ⁊ acris odoris: p̄cedēs aūt nihil ex his
tribus habet. Et signa nigri melācholici epatici sunt debi
litas ⁊ oppilatio splenis p̄cedentes cū dñio melācholie in
epate ⁊ sanguie. Et est minor duabus nigris p̄dictis sine
cōpactione: ⁊ sine odore. Et ē differens a splenetico melā-
cholico: qm̄

Signa eiꝰ q̄ est a stomacho.

Signa qui ab epate.

Signa sanguinei.

cholico:qm̄ i illo nō est apparēs debilitas ⁊ oppilatio sple
nis saltē in poro p quē trahit:sʒ sola malitia regimis mul-
tiplicās melācholiā:⁊ cū circūstātijs similib⁹. Et qñq₃ op-
pilatio in poro expulsiōis ē retinēs melācholiā quā trahit
splen ab epate:⁊ cum aperitur sequit̄ flux⁹ melācholicus:⁊
qñq₃ vomitus:⁊ est tūc maioris nigredinis ꝓpter morā in
longa retētiōe. Et signa eius ꝙ diuersoꝝ coloꝝ est sunt ap
paritio ipsoꝝ in egestiōe ⁊ regimē ꝓcedēs, diuersuʒ cū ieq̄
lis discrasie corporis signis. ¶ Et signa chilosi sunt appa

Signa chylosi.

rens chilus in egestione:⁊ signū frigiditatis epatis vel op
pilationis eius vel signa opilationis meseraicarū. Sʒ dif-
fert ꝙ est ex oppilatione meseraicarū ab eo ꝙ est ꝓpter op-
pilationē in venis epatis:nā cū est ex oppilatione vēaruʒ
epatis est chil⁹ tendēs ad rubedinē aliqualē ꝓpter altera-
tionē aliquā quā recipit in meseraicis:sed cū est in meserai
cis oppilatio ⁊ officijs earum est chilus albus ⁊ citi⁹ egre
diēs vel est precedēs regimē multe quātitatis:⁊ qualitatis

Signa splenetici.

absq₃ aliquo ꝓdictoꝝ. ¶ Et signa splenetici ⁊ est plurimū
melācholicus iā dicta sunt. Et signa diarici cui⁹ materia
fluit a toto corpore ad intestina sunt signa expulsiōis natu
ralis ⁊ plectorie vel cachochimie cū forti virtute absq₃ pas
sione alicui⁹ mēbroꝝ ad differētiā collitice passiōis ꝙ semp

Signa fluxus cretici.

est syntomatica. ¶ Et signa crisis vl' melācholice materie
⁊ syntōatice ꝯpellētis naturā. Et signa liq̄factiui sūt signa
phthysis:⁊ ethice ꝓcedētis cū teneritate mēbroꝝ:vt ē pue
roꝝ ⁊ īfantiū ⁊ eoꝝ ꝓpue q̄ꝝ lacerti sūt molles ⁊ humidi ⁊
exeūtia sunt sicut hūiditas liq̄factiua alba viscosa ⁊ ꝓpue
cū ꝓcedat a substātia radicaliū mēbroꝝ:qñq₃ ei ē ex liq̄fa-
ctione adipis mēbroꝝ:differt tñ ab illa:q2 hec nō ē viscosa
sicut illa nec cū tāta defectiōe ⁊ arefactiōe:⁊ cū est alba est
adipis recētis. Si vo est citrina est adipis antique. Et cuʒ
expellit̄ p vias vrine vrina est alba similis spmati vel lacti.
Et ita vidim⁹ in fratre nostro cui⁹ corpus totū fuit ex feb.
longa consumptū ⁊ dissolutuʒ p talem vrinam ⁊ mortuus
est:cui⁹ animā Christus recipiat bñdict⁹. Et cum est ex li-
quefactione adipis vrina est oleagina per totū admixta:⁊
proprie cū est ex liquefactione superiorum mēbrorum:sed
cum est ex liquefactione adipis renum pinguedo est ꝯglo-
bata ⁊ separata supernatans:vnde Hippo. in apho. Qui
bus vo piguis hypostasis ⁊ ꝯglobata nefreticā significat.
Et signa flux⁹ sanguis ꝙ ꝓcedit a toto corpore sunt signa
plectorie dimissio exercitij ꝯsueti ⁊ quies ⁊ mult⁹ vsus car
niū ⁊ vini:mutilatio mēbri ꝓcedētis:⁊ retētio euacuatiōis
ꝯsuete absq₃ oppilatiōe ⁊ egritudīe alicui⁹ mēbri. Et signa
collitice passiōis sūt signa digestiōis diminute ⁊ corrupte
⁊ malitia regiminis particularis multiplicātis hūores di
uersos ⁊ calidos magis. Et simul apparet flux⁹ ⁊ vomit⁹:⁊
est cū āgustia siticulosa vigilijs ⁊ dolore vētris:⁊ qñq₃ ꝓdu
cit ad rasurā ⁊ excoriationē intestinoꝝ ⁊ meri ⁊ gutturis
debilitatē sudorē frigidū ⁊ extremoꝝ frigiditatē ⁊ sincopiʒ
⁊ spasmū:⁊ ē malū signū. Et cū materia conuertit̄ ad vias
vrine est bonū:sʒ cū superfluit inde perducit ad excoriationē
⁊ vlcus:⁊ accidit ardor vrine in testinis perducens ad reso
lutionem. Et signa facta a cibo potu ⁊ medicina sūt mani
festa ⁊ etiā signa stercoris apparētis. Et signa excoriatiui
abrasiui ⁊ vlcerosi:ex exeuntib⁹ patēt ex regimine ꝓcedēte
⁊ fluxu humoꝝ acutoꝝ longo ꝙ ipsuʒ minatur ⁊ portēdūt.
Et signa ei⁹ qui est ex sanguine cholera vel phlegmate et
melancholia ꝯtenta ⁊ aggregata in intestinis:⁊ grauedo
⁊ punctio perseuerās absq₃ nocumēto ⁊ passiōe manifesta
in superiorib⁹ mēbris ⁊ est regimen precedens multiplicans
humores corporis ⁊ stringēs ventrē ex quib⁹ in intestinis

De cura flux⁹ i. vlti.

materiū illarū aliqua coadunat̄. ¶ Cura fluxus est multi-
plex:nam si sit laudabilis ⁊ cretic⁹ ꝑmittat̄:q2 si sit difficilis
⁊ diminut⁹ est coadiuuandus ⁊ facilitandus:vt dixit Hip.
Et qualiter fiat illud infra dicetur:deinde permittēd⁹ do-
nec ad ꝑfectionem veniat:⁊ cognoscitur quia confert ⁊ be-
ne ferunt ⁊ cū confortatiuis membroꝝ temperate stipticis
est vtēdū que sint sicut habenę materie ne effrenitet ⁊ sup-
fluat fluxus:ꝙ si superfluat extūc fluxus ē illaudabilis ⁊ est
restringend⁹. Et cognoscit̄ vt Hippo. dixit. Naʒ q̄diu cō-
fert ⁊ bene ferunt est vt laudabilis ꝑmittēdus. Cū aūt nec
cōferre incipit nec tolerat̄ bene:q2 natura debilitari appa
reat est vt illaudabilis retinēd⁹. Si vero sit illaudabilis et
syntomatic⁹ aut est cū nature regulatione vt supra in cura
pleuresis habuisti:⁊ tunc est ꝑmittendus. Est eīn saltem p
viā cāe bonus quā minuit:⁊ p ꝯñs morbum dependentem
ex ca:⁊ naturā supra residuū materie potentē facit:vt Gal.
dixit. Aut sine regulatione nature ⁊ tūc cū sit a toto genere
p̄ter naturā ⁊ malus est retinēd⁹. In retētione aūt eius du
plex est intentio generalis. s. ⁊ specialis. Gñalis est gñalē
cām inspiciendo ⁊ īmediatā res vna. s. cōfortare semper re
tentiuā:⁊ p ꝯñs debilitare expulsiuā siue quiescere facere
ꝙ est in oībus specialib⁹ etiā attendenda. Si enim specia-
lis causa q̄libet nō nisi debilitādo cōtētiuā ꝯfortādo fluxū
gignit:ergo q̄libet cura specialis sit cāe specialis flux⁹ cu-
iuslibet dʒ eē ablatiua ꝙ ꝯfortet retētiuā:⁊ debilitet expul
siuā vel q̄escere faciat. Cōplet̄ aūt inquarū hmōi frigidis
stipticis vel calidis ꝓut dispositio exigit ꝙ infra dicent̄ tri
nitatis auxilio. Sed ꝯsiderādo oēs causas ei⁹ mediatas ⁊
materiales est duplex q2. vj. res q̄b⁹ oīb⁹ vel plurib⁹ opor-
tet vt cōpleas p̄ter regimē cōe qꝺ q̄q₃ ꝑmittēdū sit hic vt
cōe ⁊ p̄ncipale in cura: postponem⁹ tñ vsq₃ ī finē vt illd ex
ꝓprijs meli⁹ colligam⁹:quas res supra diximꝰ in ꝯsolatiōe
medicinarū:vbi solutionē medicine cū superfluitate docui
m⁹ retinere ⁊ in cura vomitus:⁊ quibus cōplent̄:illuc ergo
recurras:⁊ īspicias diligēter. Et adapta vnicuiq₃ speciei
res ꝓdictas sibi cōuenientes siue oēs siue plures expediāt.
Specialis intentio varia est diuersa fm̄ varietatē specieꝝ
eius atq₃ causaꝝ ꝓpie materialiū ⁊ interioꝝ maxime. Si
ergo fluxus sit intestinalis ⁊ lubricatiu⁹:curādus est:ꝓut
supra in lubricitate stomachi dictū ē. Et est breuiter cura
ei⁹ ex res. Prima est mūdificare ⁊ alterare. Scđa est stipti
care ⁊ cōfortare cū his ꝙ dicēt īfra:⁊ ꝓpue ī hoc casu mūdi
ficātia sūt solutiua vētris bibita si cā sit ī superiorib⁹ vl' clyste
rizata si sit ī inferioribus marie:vl' vtraq₃ si sit ī vtrisq₃ sicut ī
lieteria cū ē in stōacho vomitiua. Inq̄t ei Gal. vomitu vo
nō educit̄ nisi qꝺ in stōacho solo erit. Marie cū clystere nō
trāscendat ieiunū vbi mūdificādo deriuare intēdat: ꝙ casu
vtraq₃ in vtraq₃ lieteria cōgruūt ⁊ vomit⁹ ⁊ in vlcerosa ma
gis. Et sumpta etiā oī et⁹ cā lauātib⁹ ⁊ lubrificātib⁹ vel or-
dei mellis ⁊ abstergētibus ꝓpria est aq̄ furfuris seu lentifi-
cātib⁹ vel passulaꝝ vel aq̄ lactis ⁊ aq̄ oliuaꝝ salitaꝝ calida
⁊ salitoꝝ piscīū mucillagine casia fistula mel ⁊ zuccaꝝ ru-
beū simplex ꝯpositū cū rosis ꝯfortātib⁹ qꝺ ꝯfortat ⁊ soluit:
vt ē gelēiabiʒ:⁊ zuccaꝝ ros. olea puta rosatū: camomilli
nū amigdalaꝝ amaraꝝ nardinū irinū baurach ⁊ alia abs-
tersiua calida ⁊ frigida ꝙ oportet eligere fʒ necessitatē pu
ta. Nā si itestinoꝝ lubricitas fuerit ex vlcerib⁹ eligas im or
dacia cū quib⁹ aliqua immiscebis stiptica confortātia in-
testina vt repellāt si adsit materiam fluentē:⁊ clysterizabis
donec mūdificatio vlcerū facta sit plene:deīde clysteriza- Clysteria stiptica.
bis cū stipticis cōglutinātibus:⁊ ex ꝓprijs est terra sigil-
lata ⁊ sanguis draconis ⁊ succus rubi īmaturi ⁊ case⁹ vet⁹
assatus:vt infra dicetur cum aqua sumach: qm̄ sunt bene
ꝓpria in cōsolatione vlcerū coꝝ ⁊ p̄ter hec sumach q2 re-
primit tales humores reumatizātes a superiorib⁹ mēbris ad
intestina. Et cum dat̄ aqua eius cum tyriaca noua est vlti-
ma. In ea vero ꝙ est ex materia frigida ⁊ hūida eligas acu
ta p se sine stipticitate mixta:deinde cōfortabis. Tertio aūt
si aliqꝺ mēbrum aliquid influat rectificabis:⁊ spica est ꝓ-
pria ⁊ alumē:⁊ macis:⁊ peonia ī syrupis:ꝓhibet eīn curiuʒ
taliū mēbroꝝ ad ea. Et quarto materiā deriuabis ⁊ ex-
iccabis:⁊ in hoc ʒinʒibet est propriuʒ ⁊ cinamomū. Quin-
to regimen ordinabis cuʒ stipticis cōglutinantib⁹. Sexto
accidentia corriges:vt ibi supra dictū est. Sed si sit fluxus
dissentericus cū stipticis ⁊ glutinantibus ex materia ag-
gregata paulatiʒ in intestinis nō fluēte ab alijs: cura erit
quatuor res tm̄:prima est mundificare materiā:scđa ē cō-
fortare cōgregare ⁊ vnire intestina debilitata ⁊ relaxata vl'
resoluta p fluxuʒ:tertia est regimen:⁊ quarta est acciden-
tium correctio ꝙ dimittatur ad presens cum nō sit de essen
tialibus curationibus sed accidentalibus:⁊ ideo in fine ca
pituli reseruetur. Mūdificationē cōplēt clysteria ex abrasi
uis lauantib⁹ dictis frigidis aliquā stipticitatē habentib⁹
vt aqua ordei zuccarum ros. oleum ro. ⁊ succus portulace
cum materia fuerit calida ⁊ subtilis. Et si plus fuerit cali-
da ⁊ adusta:addes mucillaginē psilij cucurbite ⁊ melonis
vel ex ea cum aq̄ lactis clysterizabis oleo ro. ⁊ aqua semi-
num cōtum vel casiefistule. Si vo viscosa q̄le est phlegma
salsum fiat ex aqua furfuris:melle cōt:vel rosato oleo ami
gdalarum amararū:⁊ sale vel ex alijs fortiorib⁹ abstersiuis

in vnoquoqꝫ sequant̄ ↄpressiue ex speciebꝰ myroba. electis prout requirit materie dispositio que aggregāt virtutē in se mundificatiuā nō assate: vel parū ↄfortatiuā. Et ex illis est reubar. parū assum ⁊ alia cōsimilia reupōticū ⁊ etiā vomitiua ⁊ ꝓprie cum materia in superioribus est intestinis quas superiꝰ in cura stomachi habuisti. Cōfortationē aūt ⁊ vnionez complent intestinoꝝ medicine stiptice habētes in se aggregatiuaz virtutē confortationis quatenus effusam si quā materiā propter debilitatē eorum nō recipiant: sed repellant coadunatiōis ⁊ vnitiōis partiū eoꝝ ⁊ retētionis materie calide ⁊ frigide prout qualitati ipsiꝰ materie cōgruit ⁊ discrasie intestinoꝝ quas ibi supra in cōsolatiōe medicinaꝝ enarrauimꝰ simplices ⁊ ↄpositas: quaꝝ aliqs christo duce īfra ponemꝰ ꝓut dispositio exigit illas ministrabis iteriꝰ ⁊ exteriꝰ ꝑ oēz modū. Et ex illis ē hypoqstidos lutū armenū: galle puluerizate charabe cortex sorbiū papauer albū. Et si cū syrupo violato sumat̄ soluit. Et ex illꝭ est cāphora sandali al. semē acetose alumen ⁊ succi ꝑdictorū exiccati ⁊ rob ipsoꝝ ⁊ ramich ⁊ rostrum porcinū. Et ex herbis ↄsolida: virga pastoris: ⁊ bursa corrigiolꝰ: fasolaria cauda eqna portulaca: darasceni diurdea: ēdiuia decocta cū aceto ⁊ ꝑꝑc siluestris. Oīa diuretica frigida ⁊ calida vt sparagꝰ stringūt vētrē qꝛ vrinā multiplicant. Et fructꝰ stiptici alij noti vt matiana pira: ⁊ citōia sorba nespula ribes ⁊ zarur ⁊ lac acetosū ꝺcoctū cū lapidibꝰ molaribꝰ vl̄ ferro. Et est meliꝰ ꝫm Abo. a quo est penitꝰ abstractū butyrū ⁊ ꝑ decoctionē est serositas minorata ⁊ frigida stiptice ꝟtutis vitellus oui elixatꝰ in aceto: ⁊ alia frigida ⁊ sicca cōsimilia. Et ex eis calidis est sandaraca: ameos radix feni. cū semie suo pulmo ⁊ viscera aīaliū vsta ⁊ puluerizata: ⁊ xiloaloes macis gallia muscata mastix storax sicca q̄ dicit̄ calamita sāguis hirci darscesaan. Et tēperatū est cera succꝰ foliorūz coti. Et ex ꝓprijs solutiōi pueroꝝ est laudanū: ⁊ capillꝰ veneris exiccatꝰ cui inest ꝓprietas vt ↄfortet stomachū ⁊ vētrē ne recipiāt supfluitates sicut sumach. Et ex eis est coagulū hedi ⁊ pulli equi qñ dat̄ in potu infanti pōdꝰ quartū. ʒ. vnius in aqua frigida ⁊ magno supra illū. ʒ. j. sicut ex coagulo leporis qm̄ coagulādo materiā liquefactā retinēt vētrē statiz vt dixit Abo. Et addit: ⁊ oportet vt incipiat q̄ ad potādū dat coagula a danich. j. si ꝓo nō sufficiat vl̄ cōfert addat in eo vsqꝫ ad illud qđ nō ꝑtrāscat in pōdere. ʒ. j. qm̄ est vehemētis caliditatis: ⁊ valet ī fluxu: cuiꝰ causa ignoratur: vt ait Auer. ⁊ omni ꝓprietate ⁊ frigido plꝰ qm̄ in eo iūgitur ꝓprietas cū ↄplexiōe. Et caseus quidē vetꝰ cū primo fuerit ablutus cuz aqua ⁊ sale pluries ⁊ decoquat̄ bene: vt egrediatur ab eo sal: deinde exiccatꝰ vel assatus cum ex eo datur in potu pōdus. ʒ. j. est minoris nocumēti ⁊ fortioris constrictionis q̄z coagulūz. Et alia sunt ex eis ↄposita ad frigiditatem declinātia: alia ad caliditatem q̄ infra christo duce ponemꝰ. Et siquidē sistatur fluxꝰ ex his nec facta remansit aliqua lesio in intestinoꝝ substantia ad alia procedere non oportet. Qđ si facta sit: oportet ad alia ꝓcedere auxilia: vt sequet̄. Qđ si talis dissintericus fluxus a materia acuta ab alijs mēbris infiuxa fuerit: vel etiam medicina predictis rebus: ꝑmittes res alias ad cure eiꝰ ꝑfectionem que mēbrū respiciunt si qđ mittit rectificādū: viā coagustandam ꝑ quam mittit̄: materiā quietādā inspissandā compingēdā ⁊ repellendā ⁊ deriuādā: quas predicte medicine ⁊ in cura vomitꝰ ⁊ supra in cura accidētiū medicinaꝝ hꝫt complere. Cū ergo abscinditur que currebat tota: tūc oportet vt redeamus ad intestina: ⁊ curemus impressionez factā in eis cū primis duabus rebꝰ. Si ergo fuerit prime speciei talis fluxꝰ in ↄpingendo intestinoꝝ grossoꝝ vel mucillaginositas ⁊ rasura graciliū apparet in exeūtibꝰ ꝑmissa mūdificatiōe ex ꝑdictꝭ sufficiūt leniora stiptica: ⁊ forte simplicia: ꝙ si ad excoriationem ⁊ sanguinem ⁊ corticū emissionē deuenerit: oportet vt eligas fortiora ⁊ stiptica semꝑ ꝓprietatē habētia ī ꝓhibēdo materie acute effusionē ad ea: qualia sūt citoniū succus mori imaturi ⁊ succus cheil q̄ ꝓhibet materie attractionē: sumach adeps ericij ⁊ epar eiꝰ. Et si ad vlcerationē fortissima cōglutinātia incarnātia ⁊ a ꝓprietate cōsolidātia ⁊ sigillātia ⁊ sāguinē restringētia q̄ infra oīpotentis gratia annuēte dicent̄: ⁊ nō solū simplicia sed ēt cōposita: ⁊ fortasse nō sufficiūt: quare oportet ꝓcedere ad cauterizātia ⁊ vltimo ad narcotica: quoꝝ oīuz ꝑ ordinē recolimꝰ nos sufficientiā posuisse supra ī cura fluxꝰ sanguinis nariū: ⁊ ī cura phthysis pluria: illuc ergo recurre ⁊ ministra q̄ sunt huic cōuenietia ⁊ ꝓpria que ꝑ te eligas: ⁊ vt abūdātior sit tibi electio ponā añ te arenā medicinaꝝ ꝓpriarum aliarū: ad hec. s. dissinteriā rasurā itestinoꝝ excoriationem ⁊ vlcera ac fluxū sanguinis ⁊ dolorem ex q̇bus eligas ꝓut diligētia te inuitat. Ex qbꝰ est glās semē lini assatū cū ex eo ⁊ oleo rosato fit clystere restringit: ⁊ iuuamētū eiꝰ est magnū in vlceribus intestinorū. Et sumit̄ ex myrrha quātitas fabe ad oīa. Fabe decocte in aceto cū corticibus suis ⁊ sauich ex eis quā nō approbamꝰ: qꝛ ventosa ē ⁊ dilatat vlcera. Et sic ꝑ accidēs nocet magis q̄z ꝑ se ↄferat. Sāguis capre vel hirci bibitus cū melle ↄfert dissinterie: ⁊ acutꝰ confert dolori ⁊ rasure eoꝝ. Stercus canis comedētis ossa clysterizatū ⁊ bibitū in lacte in quo extinctū sit ferrum cōfert solutioni ⁊ vlceribus intestinoꝝ ⁊ solutioni antiq̄. Semen acetose confert fluxui ⁊ rasure fenugrecū ꝑ oēm moduz cōfert dolori ⁊ vlceribꝰ: vinū in quo extinctū sit ferrum vel stipticū: vel aliud non dulce cū aq̄ extinctionis ferri confert. Sanguis capre bibitus cōfert dissinterie

Taratit bibitū in lacte capruno decocto retinet fluxū: ⁊ descensionē sanguinis in egestione ⁊ dissinteria ⁊ talibꝰ talisaphar. i. cortex citri oībus cōfert. Cāphora: ⁊ succus vitis est conueniens dissinterie calide. Barba hircina ⁊ flos eiꝰ ⁊ succus q̇ est hypoquistidos bibita est fortior medicia ad vlcera intestinoꝝ. Et cū hoc stringit mēbra ⁊ eoꝝ ductꝰ infundētes materiā ad ipsa: ⁊ stōachū: ⁊ ad oīa mēbra ⁊ potus semis eius: ⁊ clysterizatio succi lingue arietis vlceribꝰ cōfert. Carnes vaccine ⁊ ꝓprie cū coriādro. Caro leporis assata bōa est vlceribus eoꝝ. Merda sengi dat̄ in potu ad fluxū vētris ⁊ vlcera intestinoꝝ. Et cū aq̄ minuit̄ nocumētum. Muri in sorbitionibꝰ ex milio ⁊ pāniculo ⁊ riso sumptū valet ad vlcera. Sal est vltimū ad dissinteriā qm̄ mūdificat cōstringit ⁊ ↄfortat. Radix nenufaris succꝰ portulace solutioni cholere: ⁊ dissinterie cōfert ⁊ solutioni antique et vlceribꝰ eoꝝ. Et vitellus oui elixati in aceto est ꝓpriꝰ intestinali nō epatico: nec stōaticho: lac recenter mulsuz clysterizat̄ ad vlcera. Succucuri cōfert oībꝰ cornu cerui adustū: pōa pōtica ad dissinteriā ⁊ dulcia ⁊ acetosa retinēt vētrē si inueniāt vacuū ⁊ cū humore soluunt. Cinis ligni ficꝰ valet ad dissinteriā: papauer album ⁊ nigrū stringit ⁊ cōpingit materiā ⁊ ꝓuocat somnū. Grana altee retinēt vētrē. Et decoctio radicis eiꝰ ↄfert ardori intestinorū ⁊ solutioni male. Carub alneabut bona est dolori vētris pungitiuo ⁊ solutioni male. Et clystere ex aceto ⁊ sale ad vlcera ābulatiua intestinoꝝ post lenitiuū ⁊ abstersiuū. Eupatoriuz dat̄ in potu cū vino: ⁊ cōfert vlceribus itestinoꝝ. Oēs species luti sunt ꝓprie in sanguine retinendo: ⁊ lapis emathitis ⁊ sanguis draconis myrrha ⁊ succus plātaginis acatia ↄsolida ⁊ similia. Reubarbarū retinet sanguinē stringit: ⁊ oībꝰ confert. Cōposita sunt q̄ ex his cōponunt̄. Et expta infra ponemꝰ ad vlcera annuēte xp̄o. Sz aduerte ne dictū hic ordinē in eorū administratiōe ꝑtereas: vt qꝛ a posterioribus vltimis incipias ⁊ fortioribus ⁊ compositis. Est em̄ cā magni erroris incipere a stipticis ⁊ constringentibus: vt serapio dixit. Cuius cām inferius subiungemꝰ: ⁊ multo magis ab vltimis que sunt cauterizantia ⁊ narcotica. Cauterizātia em̄ fortasse indigentiā excoriatiōis trāscendunt: qbus stiptica ↄglutinātia incarnātia ⁊ sigillātia sufficerēt: q̄ cuz ꝑtermittant̄ ⁊ cauterizātia ministrent̄ excoriationē augēt ⁊ vlcera ex eo ꝙ crustā ⁊ escarā in facie vlcerū generāt que cū facile cadāt materia acuta fluēte ⁊ educēte ipsaz relinqt excoriationē: ⁊ vlcera dilatata ⁊ augmētata. Etiā narcotica materiā nō mūdificāt cū retineāt ipsaz cōgelando ⁊ ingrossando: ⁊ vias cōstringēdo poroꝝ ⁊ venarū orificia virtutē sensibilē stupefaciēdo: ne sentiat nocumētū materie: q̄re nō mouebit̄ expulsiua debilitādo ꝟtutē calorē naturalem extinguēdo ⁊ spm̄ ⁊ gelādo cōtentiuā post paucū tp̄s ad defectionem adducunt: q̄re redibit fluxus fortior q̄z fuerit prius: immo ꝫm sapientiā operare. Et ꝑmissis mundificatiuis ꝓprijs quantū oportet ꝓcedas ad stiptica leniora deinde ad fortiora: deinde ad ↄglutinantia ⁊ incarnātia ⁊ sigillātia: ⁊ cuz hec nō suffecerint: ꝓcedas ad cauterizātia: et vltimo ad stupefacientia nisi in casu: puta vlcera fuerit ex materia corrosiua quā ꝑdicta ī vlceribꝰ detinēt et ea augent: q̄re post abstersionē oportet vt incipias a cauterizantibus que ↄsumūt materiā illā: et crustā in facie vlceꝝ gignunt. Et ibi dolor fuerit grādis quez oportet priꝰ narcoticis sedare Documētum.

ticis sedare:deide stipticare:⁊ ꝯglutinare semꝑ caue:ne ca
dat escara:⁊ ne narcotica ad vltimā īfrigidationē ꝑducāt
⁊ mortem:quare eligas ex eis cōposita magis q̄ simplicia
q̄lia sunt trocisci de charabe arsenico ⁊ stella ⁊ filoniū.Cō
mixtiōe eñ eoꝝ extrema caliditas vel frigiditas remittiꝶ ⁊
malitia ⁊ nature fit tolerabilis magis. Nec ꝓpterea cū opꝫ
retardes vł premittas illa:vtputa postq̄ vulnera siue vlce
ra videas augmētari:⁊ infirmū debilitari valde. Tūc eñ
si paras medicinas tales facias:vt dicit ꝓuerbiū.Cōsiliū
bonū post ꝯsummationē litis:vt Serap.dixit. Quare sol-
licite ⁊ cū ꝯtinuitate ⁊ ordine:vt dictū est opꝫ vt dispositio
exigit approximare illa. Et cū materia ē acuta corrosiua:
⁊ dolor ⁊ mordicatio fortis in vlceribꝰ nō est malū clysteri-
zare cum vnctuosis ⁊ pinguedinibꝰ:qualia sunt pinguedo
galline:⁊ ꝓprie porci ⁊ anatis:⁊ ꝓpria magis est piguedo
renū hirci vel capre cū fuerit dolor cū vlceribꝰ:sua eñ faci
li cōgelatiōe obtūdit acuitatē materie adherētis in vlceri
bus ⁊ in eoꝝ facie adherētes ⁊ tueṇꝶ ea ne ab acuitate trā-
eūte vlteriꝰ augmēteṇꝶ vlcera:⁊ doleāt magis ⁊ sua stipti-
citate cōsolidāt ea:vt ait Gal. Et ex illis est roseū ⁊ cerotū

Cura fluxus intestini recti.

cicatrizatiua ⁊ prassij succus ⁊ passe cū iterioribꝰ suis sum-
pte dolori sunt ꝓprie:vt est spodiū. ¶ Et cura eiꝰ q̄ est a re
cto est tres res:⁊ dicētur infra in cura tenasmonis auxiliā
te christo. Et si est ab extremitate eius ⁊ ficteri:cura est due
res. Prima est vt p̄cedat mūdificatio ⁊ ablutio cū aqua fe
nugreci ⁊ seminis lini ⁊ sisami vel cū vino decoctiōis illo-
rū:⁊ deinde sequeṇꝶ stiptica cōglutināntia ⁊ sigillātia:qua-
lia sūt merdasengi:balaustie cerusa plūbi ⁊ abstracta assa
ta ⁊ sanguie draconis puluerizata desuper ⁊ emplastrata.
Et oleū vetꝰ ꝑmixtū cū aqua agreste cōfert:cū eo fit clyste
re vlceribus ani intrinsecis:⁊ est ꝓpriū. Et si est a medicia
acuta cura est supra i ꝯsolatiōe mediciaꝝ posita. Et ipius

Cura fluxus cerebralis.

regimē ꝓpriū ad frigiditatē ⁊ siccitatē tēdat. ¶ Qd̄ si flu-
xus vētris sit ab alijs mēbris vt puta ex cerebro:q̄ dictꝰ est
cerebralis ⁊ plurimū est phlegmaticꝰ:cura eius est cura ca
tarri quā supra diximus:⁊ breuiter est due res:vna q̄ debeꝶ
cerebro mittēti primo:alia s̄o que debeꝶ stomacho ⁊ itesti
nis recipiētibus a quibꝰ fluit:que debeꝶ primo cerebro mit
tenti duplex est. Prima que debetur ipi cerebro. Scd̄a que
debeꝶ vijs ⁊ ductibus ꝑ quos mittit. Tertia ē que debeꝶ
transmisse materie. Prima est vt cerebruꝫ siquidē repletio
in eo appareat euacuetur ⁊ mūdificeꝶ a cachochimia:⁊ de
mum eius ꝯpletio tēpereꝶ ⁊ cōforteꝶ ne materiam regene
ret. Secūda est vt ductus:⁊ vie per quos naturaliter eius
suꝑfluitates cōsueuerunt emitti:puta nares ⁊ palatū apti
teneantur:quare natura apte per illos possit eas more cō
ueniente ⁊ solito expurgare:⁊ proinde vt currāt ad ipsos si
tuctur vt iaceat ⁊ dormiat cum inclinatione capitis s̄sus
anteriorem parteꝫ non supra collū quoniā diuertit eas ab
illis ad vias occultas posterioris partis capitis ꝑ q̄s fluūt
ad vias. Ipse quoqꝫ vie occulte debite constringaṇꝶ vt in-
fra dicetur propitiante Christo. Tertia que debeꝶ materie
fluēti donec euacuatio cerebri fiat illis ex quo facta est ei:
qd̄ superest aut regeneratur donec complexio cerebri ade
quetur est vt exiecetur vel deriueꝶ. Ex quibꝰ he omnes cō-
pleṇꝶ res dicte supra i cura catarri seriosius habuisti. Or-
dinē quoqꝫ modū ⁊ vsum aptū vtendi eis. Et ex appropria
tis in eius retentione ⁊ exiccatiōe est saccul supra corona
lem cōmissurā cōpositus ex sale pauco sandaraca : spica et
myrrha:⁊ radice nenufaris:q̄ est propria ⁊ vltima cauteri
zatio supra i primo capl'o dicta. ¶ Scd̄a res p̄ncipalis que
debetur stōacho ⁊ intestinis recipiētibus est duplex. Pria
est mūdificatio eoꝝ ab humore q̄ fluit cū vomitu:⁊ hoc cū
ꝑuenit ad stōachū ⁊ anteq̄ descendat ad intestina vel cuꝫ
clysteribus saltē ex quo fluxit ad ipa:raro enim materia in-
testinoꝝ educiꝶ vomitu:vel postponit tempus. Scd̄a ē cō
fortatio stomachi ⁊ intestinoꝝ cū stipticis aromaticis ꝓ-
hibentibus effusionē materie talis ad ipa. Ex q̄bus ꝓprie
est thus spica capillꝰ veneris macis ⁊ alia dicta hic ⁊ supra
Et inde cū calidis valde ꝯsumētibꝰ materie reliquiā ⁊ al-
terātibus discrasiā impressaꝫ in eis frigidā ⁊ humidā simi-
plicibus:qualia sunt ꝓprie cortex citri:zinziber ameos cor-
tex thuris ⁊ similia dicta supra in mala cōplexione stoma-
chi:⁊ ex cōpositis intus ⁊ extra:⁊ ꝑ oēm modū approxima
tis ⁊ habentibus cōfortare naturā ⁊ spiritum qualia sunt
diambra mitridatuꝫ amorusia ⁊ tyriaca. Et si est phlegma
salsum sint minus calida vel frigida stiptica:⁊ ex eis appro
priatis est semē papaueris albi ⁊ diacodiō retētū i ore ma-
sticatū ⁊ trāglutitū:terra sigillata ⁊ lutū armenū ē efficax
in retinendo ipsum ne fluat retentū in ore ⁊ sum exptꝰ. In
subtili calido ꝓprie sicut spica ⁊ thus i frigido ꝓp̄e:⁊ ipiꝰ
regimē ad siccitatē ⁊ caliditatē vel frigiditatē decliet ꝓp̄e.
Et q̄nq̄ opꝫ vt ministres narcotica ꝯposita q̄ sunt res ma
gni iuuamēti:⁊ cura stōachi ē cura lubricitatꝭ stōachi quā
supra i cura egritudinū stomachi tibi tradidimꝰ:illuc ergo
accede. Et cū fuerit ex cholera prassina cura ē mūdificatio
cū frigidatiuis lenitiuis ⁊ lubricatiuis:scd̄o ꝯfortatio stōa
chi cū stipticis frigidis notꝭ supra. ¶ Cura epatici sangui

Cura fluxus epatici.

nei est eadē q̄ cerebralis ꝯsistit in duabꝰ rebus silibus illis.
Prima que debeꝶ epati mittēti q̄ triplex est:⁊ ea q̄bꝰ cōple-
ri hꝫ supra i cura epatis ⁊ icteritie habuisti. Et q̄ debeꝶ ite-
stinis recipiētibꝰ q̄ est triplex:⁊ ea q̄bus hꝫ cōpleri hic ⁊ in
cura male cōplexiōis stomachi cū materia tibi tradidimꝰ
sufficiēter ⁊ bn̄:⁊ in sūma nō opꝫ vt curā incipias cū stipti-
cis ⁊ oppilatiuis superiꝰ vel desubtus ministratis:perdu-
cūt enim ad egritudines fraudulentas ⁊ difficilis eradica
tionis:vt dicit Aboa. imo incipias cū euacuātibꝰ ⁊ expur-
gātibus operationē ⁊ repletionē eiꝰ siue sit apostemās:
siue nō:⁊ cū diminutiōe cibi multe qualitatis vt carnis pa
nis ⁊ vini:sed sit cōtentus in principio patiēs potu aq̄ vel
sauich ordei ⁊ passulis pinguibus:⁊ ex medicinis cōferen
tibus ipsi cū sint apostemata est corallꝰ:⁊ si est ex ruptura
vene porte vel ramorū eius p̄cedēte flebotomia si tolleret
de basilica. Stiptica cōglutināntia ⁊ sanguinē retinētia ac
ipsum deriuāntia sunt conuenientia:⁊ ex appropriatis est
succꝰ plātaginis cū lapide emathitis. Et similiter si sit ex
vlcere cura est cura vlceris cū ꝓprijs epati ⁊ cū aperitiuis
si oppilatio sit ex faciētibꝰ penetrare sanguinē:⁊ in hoc ꝓ-
priū ē diacalamētū tyriaca ⁊ vinū subtile fricatio ⁊ balneū
piccatio ⁊ hmōi:⁊ cū tēperātibus eius cōplexionē nō mul
tum frigidis ne materiā retineāt i eo ⁊ inclineṇꝶ nec mltū
calidis ne dissoluāt:⁊ cuꝫ cōfortātibus si debilis existat:et
qualia sint hec cōplentia supra in cura eius sunt dicta mū
dificātia ⁊ materiā ab intestinis diuersam s̄m diuersitateꝫ
speciei eiꝰ ibi etiaꝫ habuisti:⁊ in cura doloris:⁊ stomachi ⁊
iam cōfortātia hic supra:⁊ cura aquosi est eadē q̄ ⁊ lotiui:
qr mundificatio ⁊ digestiue epatis ꝯfortatio. Sed oportet
vt illas cū fortioribus cōpleāt:⁊ ex ꝓprijs ei est potꝰ semi-
nis ⁊ clysteria succi lingue arietis ⁊ laudanū cū vino:⁊ oīa
ꝓuocātia calida ꝯfortant enim digestiuā epatis :⁊ educūt
aquositatē a sanguine ⁊ sic retinēt:⁊ ex illis est ꝓprie spica
casia lignea ⁊ hmōi:⁊ si est ex conuersione aque asciticorū
in venis illis iuuaꝶ:⁊ regimē ad siccitatē tendat:⁊ cura san
guinei nigri ⁊ feculēti est due res:mūdificatio intestinoꝝ
⁊ epatis ab humore tali ꝓp̄e cū reubarbaro ⁊ clysteribꝰ: ⁊
deoppilatio splenis ⁊ eius confortatio atqꝫ epatis: ⁊ ipsiꝰ
īfrigidatio vel calefactio:ꝓut exigit dispositio:silr regimē
vt supra in cura splenis ⁊ epatis habuisti:⁊ si est a lōga mo
ra in intestinis confortiꝶ expulsiua ipsoꝝ ⁊ debiliteꝶ cōtēti
ua. Cōpleaꝶ aūt cum humidis lenientibꝰ vel lubricātibus
notis:⁊ eadē est cura nigri melācholici q̄ ex epate est:⁊ cu-
ra nigri fellei est festina mūdificatio eiꝰ:ne sua malitia mo
rā trahēdo vlceret itestina:⁊ hec cū bibitis ⁊ clysterizatis
notis supra in cura epatis ⁊ splenis ⁊ epatis ⁊ totiꝰ corpo
ris etiā ꝯfortatio ⁊ alteratio cū regimine d̄clināte ad frigi
dū stipticū moderate:⁊ cura eius q̄ est diuersoꝝ coloruꝫ est
equatio ꝯplexiōis mēbroꝝ nutritiuoꝝ ⁊ etiā regiminis et
illoꝝ humoꝝ mūdificatio p̄cedēs:⁊ cura chilosi est ꝯforta
tio attractiua epatis cū calidis ꝓprijs ēplastris ⁊ vētosis
aptio oppilatiōis viaꝝ eiꝰ ⁊ meseraicaꝝ:⁊ diminutio cibi
cū tēperamēto ⁊ potꝰ:⁊ oīa hec cōplētia supra in cura epa
tis dicta sunt. ¶ Et cura splenetici q̄ plurimū ē melācho-

Cura fluxus splenetici.

licus est tres res. Prima est ꝯuersio regiminis ad hūoris
boni ⁊ sanguinis generationeꝫ. Scd̄a est splenis rectifica
tio cuꝫ purgatione et euacuatiōe humoris melancholici ⁊
cū deriuatione eius ꝓprie cū vētosis positis supra spleneꝫ
cum apertiōe oppilationis splenis:⁊ eius confortatione.
Tertia est mūdificatio stomachi:ad queꝫ plus melācholi-
cus humor ꝑuenit:⁊ deinde itestinoꝝ ad que duo maxime
tendit humor melācholicꝰ ⁊ ipoꝝ ꝯfortatio. Et ea quibus
hec ꝯpleaṇꝶ supra i cura splenis ⁊ hic dicta sunt. Et ex ap-
propriatis huic fluxui est rauedscent: ⁊ reupōticū nigrum:

aggregat enim in se virtutē in cōi cōuenientē. Et ex cōposi-
tis est diascene. Et ex appropriatis in retētiōe ipsi⁹ ex sim
plicib⁹ est aqua myrrhe ⁊ xiloaloes. Et ex cōpositis micle-
tum. Et ex cōfortātib⁹ est diamuscū dulce: ⁊ sifia. ¶ Cura
Cura flu-x⁹ diarici. fluxus diarici ex predictis in principio vbi de regimine cre
tici ⁊ syntomatici dictū fuit est gñaliter nota. Spālr autē
vbi oporteat ipm retinere est due res. Pria debet toti: ⁊ cō
plet tribus modis. s. cū euacuatiōe toti⁹ ⁊ hoc cū fleboto-
mia vel pharmacia si toleret virt⁹: ⁊ cū deriuatione mate-
rie: ⁊ hoc cū vomitu. Inqt enim Hip. A diaria habito diu-
Hippocra. iiij. apho. xv. turna spōtane⁹ supueniēs vomit⁹ soluit egritudinē: ⁊ etiā
artificialis: ars enim ē imago nature: ⁊ sequela ipsi⁹ sm Hip
po. Et silr cū fricatiōe ꝓprie vlr totā cutē q̄ calefaciat: ⁊ po
ros aperiat ⁊ resoluat vel inspissatiōe ipsi⁹ ⁊ coangustatio
ne viarū ⁊ pororū ꝑ q̄s fluere hñt: ⁊ cū dieta extenuatiua
declināte ad stipticitatē. Scđa res debet itestinis: si in eis
aliq̄ ipressio facta sit: q̄ ex p̄dictis ptz: ⁊ ex appropriatis est
vt sumat vēter strucij: sed opz ꝙ limet cū lima: ⁊ det in po
tu ex eo quātitas. ʒ. iij. in rob myrti: aut i rob de citoniis sꝫ
declinationē cōplexiōis. ¶ Cura liquefactiui flux⁹ gñali-
Cura flu-xus lique-factiui. liter est cura phthysis ⁊ ethice: ⁊ spālr est due res. Pria est
q̄ recipit cām: ⁊ est alteratio ⁊ īfrigidatio corpis: ⁊ mēbro-
rū principaliū. Et cōplentia sunt frigida moderate stipti-
citatis ⁊ frigiditatis nō vehemētis qua extinguant calidi
tatē naturalē ⁊ subito retinentia: sua enim forti stipticitate
oppilādo ꝓhibēt trāsitū nutrimēti simplicia: ⁊ cōposita ex
medicinis cibis ⁊ potib⁹ actu frigidis nutritiuis ⁊ restau-
rātib⁹: quales sunt ex carnib⁹ ꝑdicū ⁊ gallinarū p̄paratis
in gelatina ouis sorbilib⁹ ⁊ sorbitionib⁹ ex lacte in quo ex-
tinctū sit ferrū. Et melius est lac muliebre: deīde asine: dei-
de capre: deinde bouinū. Et ex faria ordei: ⁊ semine aceto-
se: qm̄ est ꝓpria. Et q̄nq̄ inspissat cū gūmi dragagāti ⁊ pul
uere coriādri qđ est ꝓprium. Inspissat enim humiditates et
eas reddit viscosas ⁊ adherētes mēbris: ⁊ ꝓinde min⁹ liq̄-
factibiles. Et ex illis ē charabe ⁊ pluis coriādri ⁊ iusq̄ami:
et folia sursee sunt ꝓpria in ispissando ⁊ ꝓhibēdo liq̄factio
nē ⁊ resolutionē. Et alia que nō subito: sꝫ paulati retineāt
et cōstringāt que opz eligere ex p̄dictis simplicib⁹ ⁊ cōposi
ta īfra dicent duce Christo. Scđa ē cōfortatio mēbrorū di
gestiōis: ⁊ ministratio ciboꝝ ⁊ potuū restaurātiū hūidita-
tes dissolutas. Et ꝯplētia talia supra i cura stomachi ⁊ epa
tis ⁊ cura phthysis copiose habuisti. Et si est a radicalib⁹
mēbris opz ꝙ tu ꝓcedas cū fortiorib⁹. Si ꝟo a carniformi
De cura fluxus san-guinis. bus sufficiūt leuiora. ¶ Et cura fluxus sanguinis q̄ ꝓce-
dit a toto corpore generalr est cura flux⁹ sāguinis ꝓcedē-
tis ab epate ⁊ diarici. Spālr aūt vbi ipz oporteat retinere
est due res: pria aufert cām ⁊ debet toto corpori: fit aūt tri-
bus modis. primo cū euacuatione plectorie: ⁊ illud est fle-
botomia vene nigre vel basilice vel ꝓportiōalib⁹ sibi q̄ sci-
uisti supra: et ꝓprie si sint ei cōsueta: qr cōsueuit hr̄e fluxū
sanguinis ex narib us emorroidib⁹ vel menstruis q̄ fuit ei
priuat⁹: quare reiteratio ⁊ ꝓuocatio illius cū hoc qđ ꝓpor
tionalis flebotomie cura est eius ⁊ cū extenuatiua dieta:
reiteratiua ꝟo exercitij cōsueti qđ vltra solitū excedere dꝫ
si cū mēbri mutilatiōe sit: lꝫ euacuet ⁊ deriuet plenitudinē:
qr tn̄ corpora turbat: i cura hui⁹ locū non hꝫ: sed impssione
magis: quare vice huius vniuersalis fricatio ordinet: eua
cuat enim ꝑ poros insensibilr sicut illđ: ⁊ deriuat sine turba-
tiōe. Scđo cū deriuatione ⁊ inspissatione sanguinis et ei⁹
infrigidatiōe. Tertio cū viarū coangustatione: ex qb⁹ bre-
uiter cōpleātur nota sunt ex p̄dictis. Scđa ē vt si facta sit
impressio aliqua in intestinis: ꝓcedat ad alia que mūdifi-
cant stipticāt: ⁊ cōfortāt: ⁊ retinēt. Et ad hec ꝓpria est aca
tia cum sanguīe draconis ⁊ charabe: ⁊ species luti: ⁊ lapis
emathitis cū succo plātaginis vel ꝯsolide vel caude eq̄ne
sumpta ⁊ clysteriazata: ꝓut regio exigit. ¶ Et cura colly-
De cura collyrice passionis. rice passiōis est difficilis: ⁊ maxime in ꝓcessu: est enim acutā
⁊ sine intermissiōe ⁊ prauoꝝ accidētiū ⁊ plurimorū terren-
tiū: quare indiget Medico cōstanti ⁊ prudēte quē nō ter-
reāt accītia. Et gñalr est cura vomitus ⁊ flux⁹ dicta supe-
rius. Spālr aūt est quatuor res. Prima debetur membris
nutritiuis scđe ⁊ tertie digestiōis malos hūores quos ge-
nerāt mittētibus ad intestina ⁊ stomachū. Scđa que debe
tur intestinis ⁊ stomacho recipiētibus ⁊ expellētib⁹ illos.
Tertia est que debet ꝟtuti: ⁊ est regiminis rectificatio i ci
bis ⁊ potibus: ⁊ vniuersalr etiā in oib⁹ sex reb⁹ nō natura-
libus. Quarta est que debet accidētib⁹ prauis insurgenti-
bus: ⁊ est ipsorū correctio que infra dicet in fine: si Christ⁹
adiuuerit. ¶ Pria ē triplex. Una ē ipsoꝝ mēbroꝝ. s. epatis
et venaꝝ ⁊ alioꝝ mēbrorū mittētiū euacuatio: quare opor
tet vt fluxus ⁊ vomit⁹ nō cōstringat: sꝫ dimittatur donec
repletio seu cacochimia sit expurgata perfecte: ⁊ illđ est cū
in egestione egredit chil⁹: vel aliqd homogeneū ꝑducens
ad defectū: ⁊ si quidē nō ꝓcedat ad sufficiētia: iuuet cū leui
bus ⁊ vomitu. Inqt enim Hip. vomit⁹ vomitu: ⁊ flux⁹ fluxu
et flux⁹ vomitu: ⁊ ecōuerso curat. Iuuet itaq̄ vomitu ⁊ ꝓ- Hippocra.
p̄e cū aderit nausea cū aq̄ simplici tepida vel cū pauco ace
to: plurimo enim mordet stomach⁹ ⁊ intestina: vel cū aq̄ mel-
lis: ⁊ oximellis acetositatis pauce vel aq̄ calida cū pauco
baurach: aut cū sale naptico: aut pauco cimino: qđ i hoc ē
iuuatiuū valde sꝫ diuersitatē materie nō cū oleis ⁊ vnctuo-
sis qm̄ mollificāt ⁊ debilitāt. Et iuuet flux⁹ cū clysterib⁹ le
nitiuis vł abstersiuis. s. ex aq̄ sicle pauco baurach: zuccaro
ru. ⁊ oleo ro. vł sisamio. Et cū collyrijs ex melle seu zuccaro
⁊ māna: vł cū aliq̄ ex lenitiuis qđ depōat suauiter: ⁊ ꝓp̄e cū
hūor ē descēdēs qđ ex grauedie ⁊ pūctione ventris perci-
pies: sic enim opz iuuare illos: vt modo vnū mō aliū sm de-
cliationē materie: q̄uocūq̄ enim iuues curabis illū ⁊ aliū: illū
euacuādo: ⁊ aliū deriuādo. Simul aūt eos artificialr iuua
re nō opz: sequeret enim cōtrari⁹ mot⁹ materie ꝑducens ad
resistentiā: vt ait Abo. Scđa est materie seu humoris deri-
uatio: quietatio: igrossatio: vel cōpositio: si ꝓpter ei⁹ effre-
nitatē alia nō sufferrent: ⁊ cōplētia superi⁹ nota sunt. Ter
tia est viarū ⁊ ductuū coāgustatio: ⁊ ꝓprie cū succo barbe
hircine: luto armeno: ⁊ alijs q̄ superi⁹ habuisti in cōsola-
tiōe medicinaꝝ. ¶ Scđa principalis que debet stomacho
⁊ intestinis est duplex. Una vt si qua materia adheserit eis
mūdificet ⁊ cū predictis modis. Scđa est vt cōfortetur sti-
pticis ⁊ alterātib⁹ ⁊ retētiuis quaten⁹ influxas materias:
si adhuc fluāt nō suscipiāt: ⁊ ad pristinā dispositionē bonā
adducant: ac equalitate cōplexionis ⁊ substātia: q̄ cōplen
tia ex predictis sunt nota que eligas ꝓut oportet. Et sunt
ex specieb⁹ rob syrupis trociscis ⁊ pulueribus intus ⁊ extra
emplastris ⁊ cerotis notis ibi supra calidis ⁊ frigidis: ꝓut
dispō exigit: ⁊ ex appropriatis est aqua andacoche: qm̄ cō-
fert ei stringendo ventrē. Et si quidē nulla facta sit i eis i-
pressio: nō oportet ad alia ꝓcedere: sed regere tm̄. Regimē
ergo qđ quarta res erat est vt nullo modo cibet: nec potuz
sumat donec famescat: si virt⁹ ei⁹ tolerat tādiu. Et tūc bal-
neet prius: deinde cōtentetur patiēs aliquo cibo leui boni
chimi: sicut ē sauich ordei vel amidi vel ex granis granato
rum cōtritorū cū pulpis eorū: ⁊ sumach in principio. Et ci
bet deinde cū carnibus perdicū ⁊ auium paruarū ⁊ ꝓprie
mōtanarū vel minutarū ⁊ pisciū cū agresta: vel succo gra-
natorū cōditorū ⁊ decoctorū cū coriandro p̄parato. Et po
tet aqua granatorū muzorū ⁊ aliorū fructuū pōticorum: ⁊
aqua frigida habēte ꝟtutē floꝝ vue. Et q̄nq̄ iuuat calida:
qr spargit materiā: ⁊ facit sudare: ꝙ si nō toleret stomach⁹
aquā: potet odorifero vino pōtico bene limphato cū aq̄ fer
rea vel pluuiali: ⁊ hoc i dispōne calida. In frigida ꝟo cibe-
tur cū pane dissoluto i vino pōtico ⁊ rubeo: ⁊ ouis serosis
in principio: deinde cū carnibus colūborū ⁊ paruulorū nō
pinguiū vel gallinarū cū spēb⁹ ⁊ vino passo: ⁊ rubeo parū
limphato. Et paulati addat donec cōfortet: ⁊ redeat ad dis
positionē sanitatis: ꝙ si ꝟt⁹ nō toleret vsq̄ ad ꝑfectā pur-
gationē: ⁊ cadit i medio ⁊ sincopizet: viuificet cū pane simi
lagineo calefacto i vino: deinde cibet colatico vel aq̄ galli
narū iuuenū distillata que ex ꝓprijs carnibus earū vel ꝑ-
dicū cōtritis ⁊ decoctis in duplici vase: ⁊ expssis colligit vt
docuit Aboa. in qua sit virt⁹ sandali: magazir: et spodij in
dispōne calida: ⁊ fiat acetosa cū agreste succo vł granatoꝝ
acetosoꝝ vel citoniorū vel macianoꝝ. In frigida ꝟo sit ha
bens silr virtutē xiloaloes: mēte vel gallie. Et si dissoluatur
panis similagine⁹ in ea est virtuosior: de qua det paulati:
ꝙ si nō toleret stomach⁹ cibos ⁊ abhorreat donec nō acci-
piat: opz vt ei tribuas fruct⁹ ponticos quos masticet ⁊ vn
gat ꝓiecta substātia donec viuificet. Ex qb⁹ sunt fruct⁹ de
lectabiles. Et ex illis est vua passula masticata cū ꝯtritiōe
suorū granorū: deinde viuificato ⁊ roborato stōacho cibe
tur ex p̄dictis cibis: ⁊ superdormiat: qm̄ somn⁹ est cura ei⁹:
et ministrent odorifera: qm̄ cōfortāt cor ⁊ cerebrū: et gene-
rāt gaudiū: ⁊ sedāt nauseā ⁊ vomitū: vt supi⁹ habuisti: qđ
si tardet diu

si tardet diu in stomacho eius cibus: iuuet digerere facie͂tib⁹ et facie͂tibus penetrare. s. vino diatrion diacalaméto et tyriaca: et trahat cum impositione extremorum in aqua calida co͂pressione et fricatione et cum ve͂tosis in vmbilico et epate. Et cum fortificatus fuerit: redeas ad mundificatione͂ corruptionis et indigestionis: et cacochimie donec sit expurgata perfecte: deinde etiam de stomacho ad me͂bru͂: balnea etiam post tertiu͂: et ciba paulatim donec ad dispo͂ne͂ redeat sanitatis. Regime͂ aut͂ in alijs reb⁹ in oi͂ regimie referetur infra. Correctio quoq3 accide͂tiu͂ cum infra de eis dicet ad plenu͂ proprietate Christo.

Cura fluxus a cibo facti. ¶ Cura ei⁹ qui fact⁹ est a cibo est breuiter tres res: prima est mutatio regiminis in contrariu͂: quod est ca͂ eius. Scd͂a est vt dimittatur fluere donec corruptus et indigestus cib⁹ totaliter exeat: et interim abstineat proprie si quantitas superflua fuerit rete͂tio: aut ipsius ca͂ est colice passio͂is. Tertia e͂ vt stomach⁹ et intestina relaxata a multitudine nocita a qualitate acuta et substa͂tia subtili leni: vt in superiorib⁹ dictu͂ e͂ reaggregentur: co͂teperentur: exasperentur: et perfortetur etiam totu͂ corpus quod fuit nutrime͂to priuatu͂ et extenuatu͂ et debilitatum: bonis cibis et humectantibus restauretur.

Cura fluxus stercorosi. Et stercorosi regime͂ est tres res. Prima est vt cibetur cibis multe quantitatis et paucorum superfluitatu͂: et sint moderate quantitatis donec sufficiat. Scd͂a est vt aperiantur vie alime͂ti cum ficub⁹ et fisticis cum amigdalis nucib⁹ et alijs aperitiuis et facie͂tibus penetrare cibu͂ predictis. Tertia est vt co͂fricentur me͂bra vniuersaliter: et balneentur donec trahat multu͂ ex cibo et per poros: siquide͂ eis superfluat resoluatur ne reddat stomachum et intestinis. Et cura eius qui factus est a medicina dicta est supra in co͂solatione medicinaru͂. Ex his aut͂ que abrasionem prohibe͂t intestinorum ab acumine medicine est bdelliu͂: l3 in via punitionis non curationis sicut illud.

Cura fluxus facti ab aere. Et cura facti ab aere est quatuor res. Prima est co͂temperare aere͂: vt supra in cura cordis et alijs dictu͂ est. Scd͂a est corporis euacuatio: si aliqua sit repulsio dissolubilis vel co͂pressibilis: et hec cum flebotomia vel pharmacia: prout repulsio requirit abstine͂tia ieiunio et fame. Tertia est materie inspissatio et ingrossatio si a caliditate ei⁹ dissolue͂te fuerit: et hoc cum cibis grossis ex carnib⁹ bouinis et extremis aialiu͂ decoctis in lacte et frume͂to riso et sisibus: et intubis: coria͂dro et papauere et alijs frigidis: vel ipsius retractio ad me͂bra quibus comprimuntur si a frigiditate ei⁹ fuerit: et hoc cum fricatio͂e vniuersali cum manib⁹ et pannis calidis: et siccis et similiter balneis.

Cura fluxus excoriatiui. Quarta est intestinorum mundificatio et co͂fortatio cum his que nota sunt supra: vt folijs barbe hircine: vel ei⁹ semine. Et cura excoriatiui et vlcerosi est cura dissinterici dicta supra⁹ Et cura humoris phlegmatici cholerici et mela͂cholici est cura diarici: et est nota. Sequitur quinta res co͂is curatiua fluxus: et est regime͂. s. co͂e co͂uenie͂s et vniuersas res no͂ naturales rectifica͂s debito mo͂ insinua͂s et demo͂stra͂s: locetur ergo primo patie͂s in domo te͂perati aeris inter actiuas decli͂na͂tis ad siccitate͂: et si no͂ sit naturaliter fiat artificialiter cum his que sciuisti supra in cura cordis et lucidi non tenebrosi: quia

Aer turbat⁹ aiam tristificat. recludit vitio res et sp͂us ad interiora et clari no͂ turbati: quia aer turbatus tristificat aiam et permiscet humores sm͂ Abo. Qui si turbatus existat clausis portis fiat cum luminaribus lucidus: et quiescat in lecto mollis culcitre: durus em͂ co͂frangit et debitat et frequenti reuolutione in eo mouet hu͂ores. Inquit Gale. Mouentibus nobis mouentur et ea que sunt in nobis: quare non oportet vt moueat; immo ingenietur cum excitatur ad sella͂: vt in lecto vel iuxta ipm͂ situetur cella vt cesset a motu. Inquit Hip. in apho. manifestat: nauigatio quoniam motus corpora turbat. In cibis aut͂ regime͂ est vt no͂ sit in eis acuitas: no͂ dulcedo: non salsedo: nec acetositas multa: ne sua mordicatione vigilet expulsiua͂: et proprie cum peruenit ad vlcera que dilatet: no͂ vnctuositas multa; nec humiditas nec liqditas ne debilitent co͂tentiua͂ et fluat: sed sint insipida et te͂perati saporis ac delectabilis vt acris et stiptici vel agrestis: quoniam appetitu͂ excitat et restrigit et substa͂tie spisse et solide et qualitatis sicce calide vel frigide actu vel potentia: prout exigit dispositio et stiptice parum in principio: donec fiat materie euacuatio et mu͂dificatio: l3 em͂ humidi plures co͂ueniat euacuationi et mu͂dificationi: tn͂ paru͂ stiptici conferunt: confortat em͂ me͂bra: et materia͂ effrenitare no͂ permittunt: nec mu͂dificatione͂ impediu͂t: quale sunt lac decoctu͂ cum lapidibus fluuiorum ignitis vel ferro. Et est melius propter stipticitate͂ sua͂ et panis infusus in eo adhuc: aut euacuat hu͂iditates corruptas et cholericas corru͂pentes: et quod remanet in corpore te͂peratur et refrenatur. Sed oportet: vt lac sit quantitatis conuenientis qua͂ digerere possit: vel sit infusum in succo granatorum: et sorbitio ex ordeo assato et riso cum lacte cocto frigida et amido. Deinceps pro materia adhuc flue͂te sint electi sm͂ altera͂ triu͂ virtutu͂: vel quia sint stiptici plures: vt co͂stringat ductus et retineant: quales sunt sorbitiones facte ex milio panico vel riso torrefacto vel sumach vel lentibus excorticatis cum amilo decoctis cum aqua pluuiali vel ferrea: et co͂diti cum pauca pinguedine galline hedi vel capri vel hirci: et cum pauco sale torrefacto oleo onfacino vt sint sapide. Et si vis vt sint magis stiptica: fac decoqui cum eis aliquid ex fructib⁹ po͂ticis: et si vis calidos expete͂te dispositione co͂dias cum cinamomo pontico xiloaloe cimino vel aniso torrefactis ameos et sisibus: vt caseo assato vel coagulo vel sint spice vel viscose substa͂tie: vt materia͂ ingrossent: quales sunt sorbitio facta ex ca͂darusio que stringit et ingrossat et maxime si addatur gu͂mi dragaga͂ti torrefactu͂: et ex tri. et riso decoctis cum pedib⁹ aialiu͂ et lacte bouino. Et le͂tes excorticate vel decocte cum corticibus bis et illud mutatu͂. Et etia͂ caules bis cocti: et portulaca: et acetosa: et pla͂tago: et similia. Et carnes bouie cum puluere coriadri: si virt⁹ digestiua toleret. Iuuet cum seminib⁹ et specieb⁹ calefacie͂tibus et subtilia͂tibus: vel sint ex pungentibus materia͂: et est sorbitio facta ex amilo cum semine papaueris albi et coria͂dro viridi: et lactuca factis acetosis cum granis granatorum vel agreste: et ta͂diu mistrentur donec sistatur materia ab effluxione et fluxu. In carnib⁹ aut͂ no͂ est iuuamentu͂ magnu͂ cum sint multi nutrime͂ti valde adde͂tes ad materia͂ nisi apud necessitate͂: et tu͂c eligantur viola͂tia super pedestria: et pedestria super aquatilia. Et ex volatilib⁹ eligantur que sint frigide et stiptice velocis digestio͂is: vt su͂t perdices: coturnices: turtures: turdi nutriti ex myrtilis. Vel stiptice calide: vt su͂t colu͂borum siluestriu͂ pulli no͂ pingues passeru͂ et qualia. Et ex pedestribus quales sunt capreoli lepores: cuniculi gazeli et arietu3 castratorum et campestriu͂: et sint preparate: quia asse vel frixe: vel decocte in aqua pluuiali vel ferrea cum fructu͂ aliquo ponticorum: vt citoniorum sorboru͂ nespulorum vel sumach. Et ex aquatilib⁹ su͂t pisces petrini: parui: squamosi: quales sunt trite lucij fragilla ga͂beres et sifes. Et sint assati vel decocti in agresta vel aceto limphato vel vino po͂tico conditis cum specieb⁹ sm͂ dispositione͂. Et cum materia͂ volum⁹ ingrossare et hu͂ectare: sint ex aqua dulci: quales sunt ca͂cri trute parue: et similiter preparati. Hora aut͂ cibandi est vt in principio abstineat ab omni cibo vsq3 ad duos dies: donec materia minoretur: et natura reddatur auara i tra͂smitte͂do materia͂ si que fluat: deinde cibentur cibis pauce stipticitatis: donec euacuetur et mundificetur materia: deinde alijs sm͂ intentione͂ qua͂ habet: vt sint pauce quantitatis et numeri no͂ multi nisi fastidiat. Fastidie͂tis em͂ stomachi est multa degustare: Seneca dixit. Et cum sapit alijs co͂tententur eo: et oportet vt premittatur stipticus vel alijs ex fructib⁹ po͂ticis cui⁹ substa͂tia extrahatur: sed viscositas tn͂: et sumpto cibo premantur extrema et proprie superiora: quod si no͂ sufficia͂t cibi predicti: quia prolongetur fluxus: et debilitetur virt⁹: oportet vt co͂cedas cibos ex carnib⁹ predictis: et eligas cibaria pauce quantitatis et multe qualitatis qualia sunt epata gallinarum iuuenu͂ et pinguiu͂: testiculi gallorum no͂du͂ coeu͂tiu͂ assati: et vitelli ouorum serosi: et similia que in cura phthysis habuisti. In potib⁹ pro regime͂ co͂e est vt abstineat oino si possibile fuerit: est em͂ cura per se et absolute ipi⁹ quod si sitiat veheme͂ter nec toleret: potus sit aqua pluuialis vel ferrea pauca simplex vel co͂mixta alicui ex succis vt granatoru͂ agreste citoniorum: vel robub stipticorum vel zuccaro antiquo: vel sit habe͂s virtute͂ masticis et cinamomi sm͂ diuersitate͂ dispo͂nis et proprie in principio cum materia est multa et calida. Et interdicatur ei vinu͂: quoniam infla͂mat et dissoluit: effumat et repere facit subtile eius ad superiora: quare dolor capitis et me͂tis percussio valde timetur: quod si stomach⁹ aqua͂ no͂ toleret: et virtus si no͂ sit requires quia debilis vt reuiuiscat et confortetur: detur ei vinu͂ maxime si appetat tu͂c et maxie in processu: sit aut͂ nigru͂ palmeu͂ et ponticu͂ puru͂ vel limphatu͂ sm͂ diuersitate͂ dispo͂is materie et me͂brorum superioru͂ aialiu͂ et inferiorum nutritiuoru͂ requirit: vt Hip. dixit: vel subtile si oppilatiu⁹ fuerit fluxus: et oportet vt sit actu frigidu͂: quia restringit: et tepidu͂ resoluit nisi in eo qui est a debilitate digestionis oppilatio͂e collyrica passione et apostemoso: vt ait Abos.

Hora cibandi.

Seneca.

Potus.

In somno regimē est vt dormiat oī hora et marie sumpto cibo post parū: qm̄ tūc ꝯfortat somnus: ꝛ quietat humores motos: lʒ prius reuocet intus virtutē sensibilē reuocat q̄re quiescat expulsiua itestinoꝝ ꝛ ꝯtētiua ꝯfortat: et sic fluxus
4. apho. I. sistit. vn̄ Hip. dixit in apho. Cum volueris elleboꝝ magis educere moue corp⁹: cū ꝟo sistere somnū fac ꝛ noli moue re. Et si nō potes per se vel impediat artificialr̄ ꝓcuret in calida dispōne cū narcoticis: in frigida cū calidis somniferis ordinate approximatis q̄ in cura doloris stōachi habuisti. In repletione ꝟo ꝛ inanitiōe est regimē vt inaniat corp⁹ in ꝑncipio: si repletū fuerit: inaniant intestina ex materia infusa: deinde cōfortent. Et finalr̄ corpe ꝛ intestinis mundificatis ꝛ ꝯfortatis repletio subsequat paulatim ex laudabilib⁹ cibis ꝑdictis. In accidētib⁹ aīe regimē est vt oīa letificātia ꝛ dilatātia aīam ꝑ oēs sensus approximentur. ¶ Finalis ꝛ vltia res cura fluxus ꝯplēs ꝛ impedientia remouēs q̄ erat sexta subiūgit: ꝛ est accidētiū correctio insurgentiū ꝛ specieb⁹ ei⁹: sunt aūt plura ꝛ diuersa q̄ supius tacta fuerūt in positiōe signoꝝ. Et breuiter q̄dā sunt ꝓpria ꝛ essentialia: vt est pūctio dolor ꝛ grauedo seu mordificatio viscerū: excoriatio vlceratio ꝛ tenasmon: q̄dā ex cōitate aut ꝓpinqua ad stomachū: vt sitis nausea fastidiū et vomit⁹ ꝛ dolor ei⁹. Quedā ad epar: vt est debilitas hydropisis cachexia dolor in eo ꝛ grauedo: ꝛ illud ꝓpter duo. s. ꝓpter colligātiā ꝛ vicinitatē ad itestina solū: sed q: stomachus ꝯtinuat oīb⁹ mēbris mediante epate: et recipit supfluitates oīm mēbroꝝ mediāte ipo. Ga. dixit ꝛ q̄nq; in splene ꝛ ilijs. Quedā ex cōitate remota: puta ad cor vt est debilitas: ꝛ extremitatū frigiditas ꝛ sudoris ꝛ sincopis ꝛ febris. Quedā magis remota: puta ad cerebrum: vt sunt vigilie spasm⁹ sicc⁹ vl's q̄ incipit ꝑmo in mādibulaꝝ neruis q̄b⁹ mouent: ꝓpterea ex mēbris mobilib⁹ sūt ꝓpinquiora cerebro ꝛ sicciora: ꝓpter cutim frōtis ꝛ palpebras: q̄ cū moueātur lacertis ꝛ neruis dilatatis ad modū pāniculoꝝ ad cerebrū nō habentiū rectitudinē nō spasmant vt illi: ꝛ oculi q: sunt de se hūidi non spasmant prius: aut ad renes: vt est dolor grauedo in eis ꝛ vesica: ꝛ q̄nq; ardor: q̄ oīa imprimūt in naturā ꝛ debilitāt ꝟtutē: et sic curā impediūt: q̄re correctione ꝛ remedio indigēt. Et q: quorūdā dicta sunt remedia: ꝛ quorūdā dicent in ꝓprijs capitulis redrant ꝛ reseruent ibi: solū aūt hic de essentialib⁹ dicemus. Et ꝓprie de tenasmone cū citet et trahat inferi⁹ materiā ad fluendū: et de alijs sit dictū supra de cura dissinterici necnō ꝛ de febre cū sit addēs ad cām hūoris dissoluēdo ꝛ acuēdo vias aperiēdo ꝛ dilatādo: ac mēbra debilitādo oīa miscētia ꝛ suscipētia sic sit fluxū seruās ꝛ augēs. Et q: modis plurib⁹ est nociua: iō de ea quantū ad hāc materiā ꝑtinet prius dicamus: deinde de tenasmone. ¶ Sciendū igit ꝙ febris q̄nq; āñcedit fluxū: ꝛ fluxus sequit ipam vt cām eo mō vt dictū est: q̄nq; superuenit fe. illi et comitat illū: q̄nq; sequit fluxū q̄ preterijt ꝛ cessauit. Primo modo non est p̄ntis ꝯsiderationis: ꝛ de eius regimine supra in principio cū de fluxu liq̄factiuo et syntomatico loqueremur dictū fuit. Etiā mō nō est p̄ntis intētionis cū illa nō sit eius accidēs: sed morbus alius factus ei succedēs. Solū ergo scdo modo generata est p̄ntis nostre ꝓpositionis cū tūc solū sit fluxus accidēs
Febris du pliciter flu xui supue nire pōt. ꝛ nō cā nec ꝯñs morbus. Scire ergo te opʒ ꝙ fe. accidere ꝛ superuenire fluxui pōt dupl'r: vno mō ex cōmotione humoꝝ spūs inflāmante: ꝛ est ephimera: alio modo ex putrescētia ipsoꝝ cōmotoꝝ: q: in motu non regulant vel retinent intranspirabiles fiunt: vt in eo qui est oppilatiuus ꝛ apostemosus: ꝛ est putrida: scda simpl'r est mala: q: facit morbi cōpositionē ꝛ additionē: cuius cura piculosa est: fortasse eīn q̄d vni nocet alteri ꝯfert: et ecōuerso: prima non est simpl'r bona: sed plurimū mala. Sed circa scdam correctionē est magnū studiū adhibendū: vt dicit Abo. Cū eīn sit cā fluxus ꝯseruās ꝛ augēs ꝛ ecōuerso: ꝛ sint cōueniētia indicantia: q: fe. inquātū hm̄oi semp frigida ꝛ humida: fluxus ꝟo inquantū hm̄oi semp sicca: et q̄nq; frigida: et q̄nq; calida: vt superius habuisti. Et inquantū in medicatiōe passiuarum saltē cōueniūt diligēter opʒ aduertere ordinē: vt Ga. docet in cōpositis corrigēdis ꝛc. vt prius inspiciat ꝛ corrigatur instantius q̄d in magnitudine molestia seu lesione superet: ꝛ aliud nō negligatur miscēdo illius correctionis aliqua que alterius correctionē respiciūt ex his que dicta sunt: et his q̄ dicent duce Christo. Q̄d si in magnitudine sint equalis fluxus ꝛ fe. rect⁹ ordo curatiōis est vt incipiat a fluxu cū sit principalior in causando: ꝛ febris posterior: ꝛ cū nō sit solū cā ꝯseruās ꝛ augmētās sicut fe. sed efficiēs quoq;: ꝛ ꝓinde sit etiam illud sine quo fe. curari nō possit. Inquit eīn Gale. Inutiliter q̄s ꝓuidebit febrib⁹ nisi pri⁹ meminerit cause: qm̄ nullaten⁹ est possibile curare dispositionē aliquā penit⁹ adhuc manente cā faciēte eā cū plurimū etiā in magnitudine supet: sic ea correcta fe. cessabit. Et si remaneat post ꝓpter correctionē fluxus ei⁹ deleta putredine atq; cā sine impedimēto exierit putredo fe. melius digeretur ꝛ expurgabit ac humectabitur feb. ꝛ frigidis extinguetur: ꝛ ꝓprie vbi fluxus indicet calida. Si ergo fluxum prius predicto modo premissis mundificātibus quantum virtus tolerare potest cū siccis curabis ꝛ stipticis fluxū sistentibus que respiciāt membrū mittens ꝛ recipiēs viam atq; materiā ad cuius mundificationē ꝓpter eius putredinē ne detineat a simpliciter stipticis: sicut q̄nq; aliqua ex stipticis cōprimendo soluentibus notis superius que per interualla prout virtus tolerat ꝛ dispositio exigit ministrabis ꝛ cum virtutē ꝯfortantibus cū cordialibus ex cibis ꝛ potibus ꝛ medicinis superi⁹ demōstratis: q̄b⁹ alternatim ratione febrilis siccitatis admiscēda sunt humida temperate ex medicinis cibis ꝛ potibus in cura male complexiōis sicce stomachi superius numeratis ꝛ hoc vbi fluxus indigeat frigidis. Ubi ꝟo calidis admiscēda sunt humida: qualia sunt ex medicinis aque cucumeris cucurbite: ꝛ melonis indi: ꝛ herbe vt chrisolocanna: lactuca: blite: spinacia: semperuiua: solatrū ꝛ composita ex eis ꝛ ex cibis vt sauich ordei: ꝛ amidi: ꝛ sorbitio facta ex ꝑdictis herbis et fructibus. Iura gallinarū aque ꝛ colaticia eorūdē atq;
Potus. hedorū granata ꝛ poma. Et ex potib⁹ aqua zuccari vel cū iuleb ꝛ similib⁹ preter lac: que si sint alicui⁹ solutionis abstergentia ꝛ lenientia ꝯferent ꝓpter putredinis abstersionem: tñ fortiter soluant: ꝛ ea mixta tripliciter: vt Gale. docuit ministrabis. Uno mō particulariter: vt simul siccas ꝛ humidas frigidas ꝛ calidas: in eadē medicina cibo ꝛ potu equal'r permiscēdo: q̄d est non oīno laudabile: lʒ ab autoribus sit oīno concessum saltē respectu aliquoꝝ modoꝝ cuʒ sint aduersantiū virtutū et impedientiū operationū: vt dixit Abo. stomachū aggrauātes ꝛ naturā inquietātes ac reddentes solicitā circa distinctionē ipsaꝝ ꝛ in approximatione impedientes ꝛ disturbātes cū nō sit tota soli rei intenta: vt innuit Hip. Alio modo tēporaliter: vt nunc stiptica ꝓpter fluxum: nunc humida ꝓpter fe. ꝛ nunc stiptica in medicinis ministrabis interi⁹ ꝓpter fluxū: nūc in cibis ꝛ potibus humida ꝓpter feb. Tertio mō localiter vt interius sicca ꝓpter fluxū ꝛ exterius humida propter feb. ꝛ interius calida dicta supius ꝓpter fluxū: q̄nq; ꝛ exterius frigida ꝓpter feb. Sic epithimabis cor cum frigidis supius dictis in cura cordis. Eparcū ceroto de sandalis. Et spinam dorsi cuʒ ceroto Galeni: quoꝝ descriptionē in nostro antidotario habes: etiā q̄ ꝓpter fluxū stomachū ꝛ intestina ꝛ membrū si q̄d sit mittēs stipticis emplastrabis: ꝛ q̄nq; calidis: predicta ꝟo mēbra cū frigidis ꝛ humidis predictis vel alijs ꝓpter fe. Circa correctionē feb. scdo modo insurgentis que est ephimera: sciendū ꝙ lʒ in aliquo fluxu: puta lubricatiuo phlegmatico: vel ex frigore fe. cōpetat alterādo ꝛ materiā cōsumendo: studendū tñ cum hoc ne illā aliquādiu dimittas ꝓpterea quoquo modo augmentes. Est eīn molesta nature ipsas actiones vniuersal'r ledēs ꝛ passiones: vt ait Isaac impediēs curā atq; cōponēs. Et tunc maxime cū in aliud genus mutet. Ipsa eīn de se paucam vel debilē indicationē: vt Gale. dicit immo semper cū aliquo frigido remittas: ꝛ cū tibi suffecerit debito mō extinguas: put i scda sectione: si Christus annuat describem⁹.

¶ Capitulum. iiij. de tenasmone ꝛ medicinis eius.

Equit de tenasmone deinceps dicere sicut ꝓposuimus in capitulo precedēti. Est aūt tenasmon fm̄ Gal. expressio recti intestini: cuius cā est res molestās vel grauans ipi intestino adherens ꝛ infixa: ad cuius expulsionē mouetur natura cū conamine ꝛ exp̄ssione ꝓpter eius adherentiā et fixioneʒ. Est aūt talis res duplex interior. s. ꝛ exterior. Interior duplex est: ꝓpria in eo existens: et a superioribus ei effusa. Propria est materia cholerica in eo imbibita pungens: vel phlegmatica adherens que a putrefactione ac- Tenasmō quid ꝛ ei⁹ causa.

qsiuit

quisiuit salsedinē ⁊ bauracitatē naturā grauans: ⁊ corro-
dēs: vel apostema durū: aut calidū qui acuens qđ putrefa
ctionē acquisiuit: ⁊ sua virulētia egredientē molestās: aut vlce
ra ⁊ corrosio in eo fistule emorroides occulte ⁊ ragadie. A
superiorib⁹ effusa est duplex: aut acuta materia fluens p in-
testina: vt in pcedēti capl'o dictū est: aut eaꝝ fece sicca ex-
asperāte: ⁊ sua viscositate in suo transitu adherente ipi: ad
cui⁹ expulsionē natura cū conamine mouet: ⁊ talis dr mē-
dosus tenasmon. Exterior res est frigiditas ad ipm p anū
magis adueniēs ⁊ impssa: aut ex aere frigido cū exponunt
aut aq̄ cū balneant: aut ex lapide duro frigido cū sederint
in eo sua cōpressiōe cōquassante ⁊ sua frigiditate ledēte ad
cui⁹ expulsionē natura mouet violēto motu expssionis ac
si eēt corporea sicut in singultu ⁊ tussi ē videre ex aeris: vel
aq̄: vel alteri⁹ frigidi attractiōe causatis: vt supi⁹ dictū est
in ppriis locis eoꝝ. Et qr natura ad talis frigiditatis ex-
pulsionē impresse decipit cū mouet credēs eā expellibilē:
vt corporeā cū non sit expellibilis: sed alterabilis ppue lz
plurimū ex ea causet pp̄ter pportionē i natura mēbri. In
gñe pportionabili facilior est trāsitus: dicit Abo. merito
talis tenasmon pprius pōt dici mendosus. Et signa ipsi⁹
Tenasmonis signa. sunt: qr cū accidit homini subito desideriū egerendi valde
cū conamine donec tendat intestinū rectū ⁊ anus extēsio-
ne vehemēti: ⁊ qđ egredit in principio est paruū ad modū
stercoris galline pingue: viscosum et vnctuosum: deinde
apparent plurimū in fece puncta sanguinis parua: dein-
de sanguis maior non valde permixtus: tunc egritudo est
in intestino recto: ⁊ vocat tenasmon. Et signa causaꝝ eius
ex quatuor sunt sumēda: ex causis procatarticis ⁊ antece-
dētibus ex accidētibus ⁊ cōcomitātibus ⁊ exeūtibus ⁊ iu-
uātibus ⁊ nocētib⁹. verbi grā si sit ex cholera imbibita pū-
gēte cognoscet ex precedēti regimine multiplicāte chole-
ram cū circūstantijs similibus ⁊ ex signis dominij cholere
ipius in corpore ⁊ ex punctione perfecta in recto: ⁊ exeun-
tia sunt citrina paꝝ vel citrinitati admixta: ⁊ ex eo qđ alte-
rantib⁹ ⁊ mūdificātibus cholerā iuuant ⁊ a multū calidis
ledunt manifeste. Et si ex phlegmate salso pcesserit ex pre-
cedēti regimine multiplicāti phlegma a predicto ⁊ colore
manifestabit cū circunstantijs silibus. Et ex signis abun-
dantiā ipius significātib⁹ phlegmaticā cacochimiā demō
strantibus cū cholera mixtā: ⁊ ex corrosione ⁊ pruritu per-
ceptio in loco. Et exeūtibus phlegmaticis ⁊ corruptis. Et
ex eo qđ iuuat calidis anodinis et hūidis abstergētib⁹ q̄
Christo duce dicent: ⁊ cōtrarijs ledunt manifeste. Et si ex
apostemate sit: pcesserūt cāe mltiplicātes humorē ⁊ signa
ipius dominātis: ⁊ sentit grauedo vel dolor in loco conti-
nuus: ⁊ magis apud emissionē stercoris ⁊ calor. Et qñq3 e
fe. ⁊ exeūtia difficile emittunt: ⁊ sunt cū virulētia qñq3 di-
stincta nō pmixta ⁊ alia apostematis signa: ⁊ iuuant mol-
lificātibus anodinis ⁊ ptrarijs offendunt. Et si sit ex vlce
ribus ⁊ corrosione ⁊ ragadijs pcesserūt cāe vlcerātes ⁊ hu
mores acutos multiplicātes: vel apostema qđ fuit ibi ap-
tum vel dissinteria et fluxus eruginosus cholericus niger
felleus vel phlegmatis salsi: vel medicina vlceratiua: vt
euforbiū ⁊ siles: vel sumptio alicui⁹ rei dure acute indige
stibilis: vt vitrū ⁊ similiū: vt mala immissio clysteris cuius
cannula fuit acuta vel collyrij: et sentit ardor in loco assi-
duus ⁊ sanies ⁊ putredo in exeuntib⁹ apparebūt: ⁊ iuuant
lauātib⁹ ⁊ acutis mordētib⁹. Et simlr si ex emorroidibus
occultis ⁊ intrinsecis: ⁊ sanguis niger apparebit in exeū-
tibus ⁊ distinct⁹. Et siquidē ex fluxu pcedēte fuerit: signifi
cabūt ipm ei⁹ precessio ⁊ reliquie ei⁹ q̄ remāserūt ⁊ pulsus
erit chordosus. Et si ex fece sicca egressio ei⁹ cū cibis prece
dentib⁹ cōstipantibus labor ⁊ regimē: ⁊ oē exiccans feces
in cura colice dictū ⁊ exasperatio percepta in loco ⁊ humi
dis ⁊ lubricis iuuant ⁊ ledunt ptrarijs. Et si sit ex frigidita
te anteceessit expositio in aere frigido: ⁊ iteret in eo balnea
tio in aqua frigida ⁊ pot⁹ ei⁹ post laborē: vel balneū: ⁊ ses-
sio sup marmora ⁊ ppue in mensib⁹ erratis ⁊ sensus obtu-
sus: ⁊ cōgelatio in loco: nec est in exeūtib⁹ aliqđ nociuū ex
predictis apparens: ⁊ calidis valde iuuant ⁊ ledunt cōtra-
De cura tenasmonis. rijs. ¶ Cura vo eius gñalis est quatuor res. pria est mūdi
ficare seu resoluere materiā imbibitā ⁊ affixam. scđa est re
tinere fluentē si adsit. tertia alterare cōplexionis malitiaꝫ
cōfortare mēbrū ⁊ passam particulā eius mitigare dolorē.
quarta est regimē ordinare. his eñ reb⁹ oibus vel plurib⁹
tota ei⁹ cura cōplet. Spāliter aūt singulas cās inspicien-
do est talis: vt siquidē fuerit ex cholera imbibita in recto.
Cura ei⁹ est q̄tuor res. Pria est alterare ⁊ inspissare ipam.
Scđa est mūdificare ⁊ resoluere. Tertia est pfortare ⁊ seda
re dolorē ⁊ punctionē: ⁊ hoc cōplebis clysteribus: collyrijs
euaporationibus ⁊ emplastris. Primo clysterizabis cū aq̄
ordei tepida oleo violato succo liqri. iuiubis ⁊ mucillagi-
ne dragagāti: deide addas mel violatū ⁊ medullā casiefi-
stule: ⁊ vltio hierā simplicē vt imbibitā materiā ⁊ matura-
tam euellas vel pilulas seu collyria ex casiefi. succo liquiri-
tie ⁊ dragagāto primo: deinde ex melle ⁊ aloe imittes: dein
de euaporabis anū: ⁊ emplastrabis ex fenugreco semie li-
ni: maluis: melliloto radice altee: sisamo caulib⁹: camomil
la ⁊ similibus mollificātib⁹ anodinis decoctis in aqua: et
emplastratis cū vitellis oui ⁊ oleo ro. vel impositis saccel
lis: in quoꝝ aqua sedeāt vel spongia filtro lana vl' coto in-
fuso tepido cataplasment ⁊ euaporet: aggregant eñ in se
hec virtutē maturādi: resoluēdi: cōfortandi: ac sedādi do-
lorē. Et propriū est sisamū clysterizatū: ⁊ oleū ei⁹. Regimē Regimē.
quoq3 qđ est quarta res sit declinās ad frigidū ⁊ stipticū
moderate pfortatiuū stomachi cū defectionē patit ex com
passione: qđ hic etiā dictū est. Si vo ex phlegmate putre-
factio ⁊ humiditatibus baurachijs adherētib⁹ fuerit: prio
mūdificabis cū clysterib⁹ ex aqua oliuaꝝ salitaꝝ: deinde
cū succo folioꝝ sicle cū virtute turbith vel bdellio cū aqua
mellis ⁊ alijs que supra in cura fluxus ex salso phlegmate
dicta sunt: deinde mitigabis dolorē cū euaporationib⁹ ex
predictis additis fumoterre: parietaria scabiosa et absin-
thio. Deinde imittes collyriū ex bdellio: croco: adipe gal-
line: ex cera: ⁊ laudano: hoc eñ sedat dolorē lenit: maturat
⁊ resoluit ⁊ est rōnale ⁊ expertū. Regimē aūt ad calidū tē-
peratū declinet ⁊ stipticū ⁊ pfortatiuū. Qđ si fuerit ex apo
stemate: ⁊ fuerit calidū rege ipm: vt superi⁹ dictū est: sicq3
ei⁹ regimē in trib⁹ rebus psistit in retinēdo illud qđ currit
ad apostemata si per modū influxiōis fuerit causatū in tē
perādo humores: ⁊ in regēdo ipm apostema. ¶ Pria res
cōplet mutatione sui cū flebotomia si necessariū fuerit vel
pharmacia colagogo: ⁊ minoratione cibi multa: immo fac
eū ieiunare si possibile sit duob⁹ dieb⁹: vt natura in trāsmit
tendo reddat auara: ⁊ materia in ieiunio psumat. Deinde
da post illud pri⁹ parū cibi. Sit aūt panis infusus in lacte
mlto decocto qm̄ est melior: euacuat eñ supfluitates cho
lericas corrūpētes ⁊ qđ remanet in corpore tēperat ⁊ reti-
net ne fluat ad apostema: deinde dabis sorbitionē de rizo
cadaruso ⁊ milio. ¶ Scđa cōplet cū exhibitione alicuius
frigidi ⁊ inspissantis materiā ⁊ alterātis caliditatē eius: si-
cut est succ⁹ granatoꝝ ⁊ macianoꝝ: aqua lupuli: endiuie:
lactuce: cucumeris: cucurbite: ordei: coriandri: et silliū. Et
ex cōpositis est oxizaccaꝝ iuleb ro. violatū ⁊ similiū potio
de iuiubis ⁊ silia. ¶ Tertiā rē cōplēt medicine particula-
res approximāde loco apostemato que sunt sm diuersita-
tem temporꝝ apostematis ex quibus sunt stiptice aliqualr
frigide. Et cū hoc mollificātes approximāde in principio
phibētes ⁊ repellētes illud qđ effundit ad apostema cly-
sterib⁹ imisse ⁊ collyrijs ⁊ linite ⁊ epithimate exteri⁹: quale
est clystere ex aqua ordei: aq̄ coriandri ro. ol. ro. et myrtinū
clysterizata ⁊ collyrio ex licinio inūcto i oleis ipis: ⁊ albu-
mie oui ⁊ alchāna ⁊ inūctio renū ficteris pectinis: igitur
⁊ peritoneon cū eis: ⁊ filtrū infusum in aq̄ myrte coriādri
ro. cū pauca alchāna epithimatū ficteri ⁊ alijs adiacētib⁹
mēbris: pcedente vo administrabis pdictis modis oib⁹
resolutiuoꝝ aliqđ predictoꝝ: deinde pcedente pfortabis:
et multiplicabis illa: et sic admiscebis ei bdelliū qm̄ lenit:
maturat ⁊ resoluit. Et ex illis est cepe albū assatū cū buty-
ro vel hyssopo humida ⁊ laudanū ⁊ anetū siccū emplastrū
⁊ similia. Et silr in declinatione balneabis cū resoluētib⁹
predictis parū stipticis decoctis in aq̄ in qua facies egrū
sedere: ⁊ inūges lotū cū oleo lilij amigdalino anetino iri-
no vel nardino modis predictis. Qđ si apostema fuerit fri
gidū: siccū in principio: ministrabis predicta anodina sti-
ptica temperate. Et siquidē aliquid virulentū currat ex eo
mūdificet ⁊ abstergat cū clysteribus collyrijs ex predictis
⁊ saccellis ex malua radice altee: semine lini ⁊ fenugreco:
deinde permiscebis resolutiua: vt camomilla et mellilotū
⁊ deide augebis ipsa: qđ si apostema fuerit durū melācho
licū: mollificabis ⁊ resolues: sicut i cura colice apostemate

est dictū: in qua de oib⁹ est dictū. Si ṽo ex vlceribus corrosione in extrema parte eius q̄ percipies apud exitū ani in expssione: curabis cū mollificātib⁹ ⁊ deinde cōglutinantib⁹ ⁊ ꝯsolidātib⁹: vt supra in cura vlcerū intestinoꝝ sufficiēter dictū est. Etiā si sint vlcera in interiori parte ei⁹ ⁊ occulta sensui: vt dictū ē ibi oleū vet⁹ clysterizatū cū agresta est ꝓpriū et aleofol ex merdasengi: ⁊ alijs q̄ imitti pñt cū canella imissa ano repleta puluere ⁊ insufflatiōe sequēte. Regimē quoq̄ in cibis sit ex mollificātib⁹ q̄ feces generāt hūidas nō siccas: qm̄ exasperāt dolores ⁊ vlcera ⁊ corrosiones augmētāt ⁊ ex insipidis nō fortis saporis: qz nec acuti: nec salsi nec amari: nec acetositatis multe: qm̄ feces reddūt acutas oīa talia saporis fortis que vlcera mordēt ⁊ augēt. Et si fuerit a fistul' emoroidib⁹ ⁊ ragadijs curabis cura ipsaꝝ: quā ī cura ficteris Christo duce dicem⁹. Et si idē fuerit ex hūorib⁹ effusis a superiorib⁹ facientib⁹ vētris fluxū in q̊ est sermo ꝓposit⁹: curabis cura fluxus ventris ꝓdicta in quo sunt mixta q̄ fluētē ꝯpescūt acutā materiā ad intestina: vt est sumach: moꝝ īmaturuꝝ citoniū: vitell⁹ oui decocti in aceto: ⁊ succ⁹ portulace. Si eñ ex fece sicca fuerit exasperāte: curabis cura colice ex fece sicca supius dicta. Deinde si aliqd̄ viscosum qd̄ adhereat sit in ea: miscebis in enemate aliqd̄ abstersiuum acutum: vt baurach: mel: sal: ⁊ sifia: ⁊ collyriū ex melle sale ⁊ bdellio. Sꝫ si fuerit ex frigiditate ab exteriorib⁹ adueniēte ano: q̄re fit tenasmon difficilis cū eleuatione ad sellā frequēti: ⁊ nō egredit' aliqd sicut etiā accidit cū ē ex apostemate duro ei⁹ cura ꝓcessit. Et ꝓpriū ē ei oleū sisaminū calefactū clysterizatū cū aq̄ altee v' dulci vino ⁊ diu retētum. Sitq̄ cura ei⁹ alteratio cū calidis oib⁹ modis ꝓdictis approximatis cū clysterib⁹ camomilla: aneto: calamēto: oleo nardino: v' costino: rutaceo v' bdellio: ⁊ paucovino decoctis vel cū abrotano: ruta: lauro: ⁊ origano: qd̄ est ꝓpriū: vel oleis eoꝝ in qb⁹ sit lana infusa vel spōgia: ⁊ ē melior: qr ꝯseruat caliditatē magis applicata ano. Et cū vnctionib⁹ est eiusdē ani ⁊ partiū adiacentiū ⁊ cū sessionib⁹ sup miliū ⁊ sal calefacta ⁊ sup lapidē marmoreū calidū vel lateres: vel sup tabulā cipssi vel pinee v' saltē ꝓpt' sup quā fuerit vinū calidū supaspersū. Et q̄dā inungūt eā cū adipe capre ⁊ cū suffumigatiōib⁹ ex sulfure aut myrrha cortice thuris vel storacis: q̄re op₃ vt infirmus sedeat sup sedē pforatā vndiq̄ tabulis v' emboto circūdatā: ⁊ ponat anū sup foramē ⁊ sit testū ignitū vel prune super qd̄ puluerizet' sulphur vel aliqd̄ ex alijs donec calefiat an⁹ ⁊ intestinū q̄re precipiat' vt ingrediat' balneū ⁊ sedeat sup solū ei⁹ ⁊ cū egredit' defendat' totū corp⁹ et ꝓprie pedes ⁊ mēbra a frigore: frig⁹ eñ nocet neruis ⁊ ano pudēdo: vt Hip. dixit: ⁊ eo mediante intestinū rectū. ideo nocet tenasmoni in plurib⁹ hoīs: ⁊ ꝓinde calefactio eoꝝ est vtilis ⁊ ꝯueniēs. Deinde medicinas cōpositas subiungemus ad fluxus spēs cū fe. vel tenasmone. ¶ Electuariū ꝯferēs ad fluxū stomaticū liētericū ex phlegmate lubricāte: cui⁹ descriptio ē democriti. ℞. seminis arnoglosse: anisi torrefacti añ. ʒ. j. corticū granatoꝝ: coriādri preparati añ. ʒ. ß. cinamomi. ʒ. ij. ʒinʒi. ameos. añ. ℈. j. ß. bibat' cū vino pontico in q̄titate. ʒ. j. si nō est fe. ⁊ si est fe. cū aq̄ pluuiali. ¶ Aliud ad idē ex vlcerib⁹. ℞. semis arnoglosse acetoselle: anisi torrefacti: añ. ℈. ij. corticum granatoꝝ: sanguis dra. thuris albi añ. ℈. j. puluerizent' ⁊ misceant' et sumant' sicut prius. Aliud fiat ad idē de gallis electuariū de thure: electuariū de siliq̄s. ¶ Et emplastrū de saufel cū fuerit caliditas. Ex eplastris fiat tale. ℞. ß. lini torrefacti dactyloꝝ īmaturoꝝ ana. ʒ. ß. masticis. ʒ. ß. alumis hypoq̄stidos acatie balaustiarū añ. ʒ. iiij. rosaꝝ rubeaꝝ myrti rubi ana ptes eq̄les fiat emplastrū cū oleo mastićino ⁊ cera. Serapio inq̄t: si sit lubricitas intestinoꝝ ex vlcerib⁹ oē qd̄ ꝯfert ad excoriationē cōfert huic egritudini. ¶ Itē linimētū ꝫm eū ad diariā ⁊ liēteriā ex defectione ꝟtutis retētiue. ℞. absinthij roma. ʒ. j. infundat' in vino pōtico nocte vna: ⁊ misceat' cū eo succus folioꝝ myrti laudanū ⁊ ramich: ⁊ submergat' in eo pānus lini: ⁊ suffumiget' cū xiloaloes: ⁊ ponat' sup stomachū et viscera: postq̄ illinieris cū linimento qd̄ est. ℞. olibani: masticis: acatie: aluminis: aloes: apij: corticū radicis mādragore: seminis iusq̄ami añ. ʒ. iiij. sauich ordei rof. siccaꝝ sumach gallaꝝ viridiū balaustiaꝝ succi barbe hircine: gallie ramich litij añ. ʒ. ij. terant' bene ⁊ ꝯficiant' cū aceto ⁊ aqua myrti recētis. Et si nō est caliditas ꝓhibēs: line mirach cū

Electua. ad fluxū stomatichum.

Aliud ad fluxum ex vlcerib⁹.

Aliud emplastrum.

Unguētū ad diariā et liēteriā.

vino ⁊ melsusen: ⁊ line mirach totū ⁊ retro sup a stricturā dorsi: ⁊ dimitte donec cadat per seipm̄ emplastrū. Et q̄ ex eis ꝯferūt est emplastrū factū de fundo arboris. ¶ Confectio pulueris aluminis lenis q̄ in ore ꝓijcit' ad solutionē ventris cū tussi. ℞. granoꝝ myrti tritoꝝ. ʒ. j. castaneaꝝ papaueris sicut alcohol siliquaꝝ se. spodij añ. ʒ ß. terant' oīa: ⁊ misceant': ⁊ dent' in potu. ʒ. iij. cum frigida: et precipiat' vt in mane comedat vitellos duos ouoꝝ bene elixatoꝝ: ⁊ sumat in his puluerē de papauere. ¶ Cōfectio trociscoꝝ de siliq̄s fortiū valde ꝯstringentiū vētrē: qui administrant' cū vehemēs est necessitas: ℞. gallaꝝ siliquaꝝ nabati fructus tamarisci thuris balaustie añ. ptes eq̄les gūmi opij ana. partē ß. fiat trocisci pōderis. ʒ. ij. ß. dosis sit. j. cū aq̄ pluuiali vel vino pōtico. ¶ Trocisci quos Paulus dixit valere ad lienteriā ⁊ lenitatē intestinoꝝ. ℞. corticē mali granati gal. añ. ʒ. viij. myrrhe. ʒ. iij. sumach. ʒ. iiij. fac puluerē: ⁊ tempera cū vino acido: ⁊ fac trociscos. ʒ. ij. ⁊ da. j. cū aq̄ simplici. ¶ Syrup⁹ valēs ad stomachi defectionē liēteriā vomitū ⁊ ardorē. ℞. sumach corticū mali granati vel myrti añ. ʒ. xx. oīa decoquant' in li. v. aq̄ donec redigat' in vnā: deinde colent': ⁊ succus piroꝝ nespuloꝝ ⁊ citonioꝝ equali pondere ⁊ ʒuccari lib. j. ß. ⁊ syrupent': de quo dabis. ʒ. j. cum aq̄ frigida. ¶ Alius valens ad ea ex frigido humore phlegmatico vel melācholico ⁊ est Isaac. ℞. succi mali granati acidi cū pulpa interioris li. v. succi calamenti li. iiij. vini odoriferi li. iiij. oīa coquant' vsq̄ ad mediū diē: deinde colent': adde ʒuccari lib. j. sape li. ß. postea coque donec syrupet'. da. ʒ. ij. vel. j. cū aq̄ calida. ¶ Clystere mūdificatiuū in dissinteria cholerica. ℞. aque ordei li. j. dissolue ʒuc. rof. ʒ. ij. succi portulace. ʒ. ij. qd̄ si materia fuerit valde acuta: fiat ex succo cucurbite vel melonis indi cum predictis. Si ṽo fuerit ex materia adusta: fiat cum aqua lactis succo portulacaꝝ ⁊ oleo rof. vel cū aqua violaꝝ boraginis ⁊ buglosse oleo rof. ⁊ ʒuccaro. Qd̄ si fuerit ex phlegmate salso: fiat ex aq̄ ordei dissoluto in ea furfure et fenugreco: ⁊ colent' et dissoluant' mel ro. ⁊ oleū rof. ⁊ si op₃: addat' parū salis vel aque piscīū: vel oliuaꝝ salitarū: ⁊ totiēs repetat' quotiens op₃ vt materia pfecte mūdificata appareat: q̄ si fuerit medicina acuta: v' superflua: fiat ex mucillagine psilij cū ʒuccaro ⁊ oleo ro. qd̄ si sit ibi dolor ⁊ punctio ⁊ mordicatio: dissoluatur pinguedo galline vel anatis ⁊ ꝓprie porci recētis: ⁊ puluis spodij supaspergat' vel cerotū roseū. q̄ si dolor est fortior perducēs ad sincopim: sedeat in aqua calida decoctionis fenugreci: seminis lini camomille melliloti ⁊ myrte. Et si nō sufficiat: addant' narcotica prius extra: deinde in collyrio: deinde in clysteribus: ⁊ deinde ꝑ os: qd̄ si peruenerit ad rasurā: addas semen acetose puluerizatū. Et si sit ex phlegmate salso: decoquant' acoris ⁊ capillus veneris siccus ⁊ fenugrecū ⁊ spina egyptiaca in aqua ordei: ⁊ cum alijs clysterizet': q̄ si ad sanguinē venerit: addas acatiā sanguinē draconis lutū sigillatū ⁊ succū plantaginis vel ꝓlo lide: qd̄ si peruenerit ad vlcerationē: adipē hircinū cum luto sigillato. Si ṽo ad corrosionē: addas trociscum de arsenico vel de stella v' de charta. Uel clystere fiat ex luto sigillato ⁊ succo arnoglosse: qm̄ est propriū ⁊ securius vel succus mori immaturi: ⁊ ipm̄ lutū cū succo predicto post mūdificationē det'. Et fiat clystere ꝯstrictiuū aliqd̄ ex his que sequunt'. ¶ Clystere cōferens dissinterie ⁊ vlcerib⁹ intestinorum confortans intestina ne recipiāt effusionē superfluitatum acutaꝝ a superiorib⁹ mēbris reumatiʒantiū ⁊ duct⁹ cōstringēs ⁊ cōglutināns vlcera ⁊ ꝯsolidās. ℞. sumach. ʒ. ij. riʒi torrefacti. ʒ. j. bulliāt in aq̄ pluuiali: deinde colent': ⁊ colature sufficienti addant' succi mori īmaturi: succi barbe hircine: ⁊ succi teil: ⁊ portulace añ. ʒ. ij. casei antiq̄ ꝓparati. ʒ. ß. vitelloꝝ ouoꝝ ⁊ lixatoꝝ in aceto. ij. terre sigillate: sanguinis draconis puluerizatoꝝ añ. ʒ. j. ⁊ est ꝓpriū ⁊ mirabile: ⁊ est Ioānitij. q̄ si ex materia phlegmatica effusa fuerit: decoquat' in aq̄ capil. veneris: macis: spice: charabe ⁊ achori. ¶ Descriptio cōpressiui qd̄ aūt hoc op₃ premitti ꝯfert ad oīa ꝓdicta: ⁊ mūdificat materiā ⁊ ꝯfert eā. ℞. pulpe myro. citri. ʒ. ß. ⁊ reubar. assati. ʒ. j. ß. gūmi arabici assi. luti sigillati sanguis dracōis añ. ʒ. j. torrefiant myrobalani: ⁊ reubar. paꝝ: ⁊ dissoluant' in aq̄ decoctiōis semis rof. ⁊ galange: et alia addant' ⁊ succ⁹ plātaginis in quo duct⁹ sit lapis ematthitis. ʒ. ij. Si aūt phlegma sit salsum: loco citrinoꝝ ponātur chebuli. si melācholic⁹ humor: ponant' nigri emblici ⁊ bellirici.

Puluis ad solutionē vētris cū tussi.

Trocis. ad idem.

Trocis. ad lienteriā.

Syrupus ad idem.

Ali⁹ valēs ad fluxum ex phlegmatico humore ⁊ melancholico.

Clystere mūdificatiuum.

Clystere ad dissinteriā et vlcera intestinorum.

Aliud clystere compressiuū.

Clystere ad dissinteriã z excoriationem.

bellirici. ¶ Clistere cõferens dissinterie z excoriationi. ℞. corticũ fistico. granoꝝ granatoꝝ: gallaꝝ: granoꝝ sumach folioꝝ leuistici z radicũ leuistici: z radicũ aloes añ. partes equales. Coquant in vino stiptico donec inspissent: deinde colent: z terant aliqui ex trociscis .s. de arsenico vel de charta vel stelle: et cum oleo de myrtino immittatur: et est Aboali.

Trocisci de charta.

¶ Confectio trocisci de charta ꝫm eũ. ℞. charte cõbuste .ʒ.x. arsenici adusti: et corticũ eris: aluminis iameni: gallarũ: calcis nõ extincte añ. ʒ.xij. fiant ex eis trocisci cũ succo arnoglosse ponderis .ʒ.iiij. ex qua administret põdus .ʒ.j.

Alij trocisci fortiores.

¶ Alius trociscus fortior ꝫm eum. ℞. calcis et alchali acatie: gallarũ z arsenici añ. z terant cum aceto z dimittant aliquibus diebus: z informent trocis. et clysterizetur vnus ex eis .ʒ.j. cũ aqua arnoglosse precedẽte clysteri et sale z aceto qđ ꝓhibet ambulationẽ vlcerũ.

Clystere ad vlcera itestinoꝝ.

¶ Clystere aliud ꝫm eũ ad vlcera intestinorũ cum dolore vehementi adeo ꝙ perducit ad sincopim: z vbi alia predicta clysteria nõ cõtulerint. ℞. aque cisti ordei z rizi adipis renũ caprarũ: olei ro. gũmi ara. et cerusam: z vitellus oui: cõquassentur alia in luto vno: z si expedit adde parũ opij: z administra.

Collyriũ ad idem.

¶ Collyriũ ad ideᵒ qđ precedere debet clystere predictuz ꝫm eũdem: z valet ad tenasmonẽ. ℞. myrrhe croci: thuris: opij. añ. partes equales: castorei partẽ.ꝫ. cõficiant cum succo arnoglosse: z albumine oui: z si vis: addas ceruse partẽ tertiã: liga cũ filo: z dimissum p horã extrahe suauiter ne si dormiat expergefiat. Et dixit: medicine que sũt materia collyrioꝝ sunt myrrha: thus: crocus: sandarach: alumẽ: litiũ storax: castoreũ cum adest: opium: lutũ omne: et charta ꝯbusta: sanguis draconis: cornu cerui adustũ: z chimolea: climia: z laudanum: merdasengi: z silia. Quãqꝫ sunt necessaria atramenta et arsenica.

Clystere aliud ad idem amplum.

¶ Clystere aliud ad idẽ retentiuũ Archidiaconi. ℞. panici excorticati risi lẽtium excorticataꝝ rosaꝝ siccarũ: balaustie: copularũ glãdiũ añ. M.j. oĩa in li.iij. aque coquant donec ad tertiã redeant z colent deide sumat ceruse cineris papyri aut iunci añ. ʒ.j. boli armeni .ʒ.j. vitellis ouorũ assatoꝝ .ij. olei ro. ʒ.j. oibus his in apozimate dissolutis clysterizet eger semel vel bis: valet fluxui ventris rasure z excoriationi intestinoꝝ et tenasmoni.

Clystere restrictiuũ

Itẽ clystere expertũ ex succo oliuarũ immaturarum vel succo mori imaturi. Clystere ꝫm intentionẽ nostrã conferẽs fluxui vẽtris vitio intestinoꝝ factã z optime stringit z vulnera intestinoꝝ ꝯsolidat. ℞. boli ar. ordei excorticati z torrefacti: sanguinis dra. ceruse añ. ʒ.iiij. ro. integrarum. papyri cõbuste acatie añ. ʒ.iij. diagagãti: gũmi arabici: maluauisci: añ. ʒ.j. succi portulace: succi plantaginis: vitelli ouoꝝ: olei ro. añ. ʒ.j.ꝫ. fiat puluis z clysteriza.

Puluis ad idẽ amplus.

¶ Suffuf miclete z bibũgizir ꝯferens ad fluxũ ventris diaricũ z collyricã passionẽ z tenasmonẽ z egestionẽ sanguinolentã ad rasurã excoriationẽ z vlcerationẽ intestinoꝝ anũ confortat ꝫm oẽm modũ administrationis. ℞. myro. chebu. et indoꝝ añ. ʒ.vij. bellíricoꝝ emblicoꝝ añ. ʒ.iiij grosse terant z cũ oleo ro. liniant vel leuiter approximent: deinde sumat nasturcij costi ana. ʒ.v. cimini semis feni. anisi. ameos. carui añ. ʒ.ij. oĩa in aceto per diẽ z noctẽ infundant z postea in patella frigant: deinde puluerizent: z cuz predictis misceant: deinde sumant ramich spodij: balaustie: masticis: boli ar. costi sumach: gũmi ara. añ. au.j. terant et cribellẽtur z cũ predictis incorporent z totũ cũ oleo liniant: deinde cũ rob de citonijs ꝯficiant: z in olla viridi reponant. dosis est ab au.ij. vsqꝫ ad. iij. cũ aq decoctionis myrte z boni tẽperamẽti ꝓbauimᵒ z laudauimus.

Pilule ad idem.

¶ Itẽ pilule añ cibũ. ℞. artiloꝝ vuaꝝ: corticũ thuris: masticis hypoqstidos acatie: macis: gũmi ara. boli z sanguĩs draco. añ ptes eqles. Cõfice cũ albumine ouoꝝ. Informent pilule sicut cicer cũ succo citonioꝝ: da. iij. añ cibũ.

Alie pilule ad idẽ.

Itẽ alia ꝯfectio. ℞. lilij opij storacis thuris albi. myrte: croci. añ. ptes eqles. Cõfice cũ albumine oui z informent pilule sicut. ꝑdicte: de qbus dent. iij. ante cibũ ꝓpter cũ passio est in superiorbᵒ. Et fiant collyria z post horã extrahant: vt dictũ est supra z ꝓprie cũ passio est in inferiorbᵒ.

Suppositorium ad idem.

Itẽ suppositoriũ ad sistendum fluxum vẽtris sanguineũ z humoralẽ. ℞. acatie bedeguar añ. ʒ.x. chartaꝝ combustarũ .ʒ.vij. sangui. dra. ceruse merdasengi añ. ʒ.iij. copularũ glãdiũ balaustiaꝝ añ. ʒ.iiij. litij .ʒ.v. myrrhe .ʒ.iiij.ꝫ. alchanne .ʒ.ij. adde livis opij .ʒ.iij. succi barbe hircine .ʒ.iij. terant z cribellent deinde sumantur gũmi z thus. Et cõfice cũ aqua spinaꝝ humidaꝝ: z fiat sief longũ z inungat cũ oleo ro. antiquo z ponatur in anũ.

Emplm̃ ad idem.

¶ Itẽ fiat emplastrũ ad dissinteriã z fluxũ sanguinis. ℞. gummi ara. assi myrtilloꝝ paruoꝝ assatoꝝ cornu cerui assi masticis terebenthine storacis liqde añ. ʒ.ꝫ. cimaꝝ leuisti. pulpe citonioꝝ maloꝝ siluestriũ nespuloꝝ sorbaꝝ z piroꝝ decoctoꝝ in aq ro. añ. ʒ.ꝫ. thuris: myrrhe hypoqstidos acatie semis arnoglosse añ. ʒ.iiij. boli arme. sang. dra. terre sigillate: lapidis emathitis añ. ʒ.ij.ꝫ. pulueris turturis asse cũ pluma i cacabo. ʒ.j. olei myrtini storacis calamite z cere añ. qđ sufficit Et si vis: adde medicinas ꝯfortantes stomachũ z emplastra totũ ventrẽ z renes z est exptũ.

Fomentũ ad idem.

¶ Itẽ fomentũ ad eos. ℞. radicis vlmi silicũ nespuloꝝ sorbarũ myrte citonioꝝ lẽtisci z castaneaꝝ z piroꝝ añ. buliãt in aq pluuiali: z sedeat in ea. Ad fluxũ epaticũ calidũ z cholericũ eruginosum virulẽtũ z felleũ: fiat epithima supra epar. ℞. vtriusqꝫ sandali: spodij ro. añ. ʒ.ꝫ. succi endiuie succi citonioꝝ añ. ʒ.iij. aq ro. aq portulace añ. qđ sufficit: fiat per modũ epithimatis vel ceroti: z est Democriti. Si autẽ sit oppilatio in eiᵒ cã ponat sucᵒ absinthij vł cime eiᵒ: aut flores squinanti z spica loco citonioꝝ z ꝓpriũ est reubarbari sucᵒ residẽtis in vino vel succo ro. vel aq lactis ꝫm necessitatẽ. Itẽ cõpressiuũ ex reubarbaro asso: succo citonioꝝ: z succo arnoglosse cũ aq myrobalanoꝝ z ro. z si nõ sit oppilatio in eius cã.

Syrupus ad idem.

¶ Itẽ syrupus. ℞. succi endiuie aq ro. añ. li. ij. buliãt in eis granoꝝ sumach: semis ro.ꝫ. ribes zarur añ. ʒ.ꝫ. zuccari li.j. et aromatizet cũ sandalis: spodij añ. ʒ.j. et aliq addũt succũ granatoꝝ z coriãdrũ: est sanus z exptus datᵒ cũ aq pluuiali. Ad fluxũ vẽtris epaticũ ex ruptura vene porte. ℞. succi ꝯsolide: succi plãtaginis: succi caude equine: barbe hircine: ligue arietis: z portulace depuratoꝝ añ. li.ꝫ. zuccari ro. li.j. spodij: sanguinis draconis: terre sigillate: lapidis emathitis añ. ʒ.j. syrupent z colent z referuent et dent cũ aq pluuiali frigida i quãtitate. ʒ.j.ꝫ. z est Gualterij: z sum expertᵒ ipm.

Alius fortior.

¶ Aliᵒ fortior ꝫm eũ: z valet ꝓprie ad fluxũ sanguinis p vrinã ex ruptura vene porte vel fluxuz sanguinis per vrinã ex ruptura vene chilis. ℞. succi plantaginis: succi radicis barbe hircine añ li.j. ꝯsolide maioris z minoris mediꝫ: pimpinelle: virge pastoris burse plãtaginis lenticulari aq rostri porcini: lingue arietis epatice: herbe viol. añ. M.j. succi portulace lib.ꝫ. floꝝ boraginis: nenufaris añ. ʒ.j. oĩm sandalo. semi. arnoglosse mitilis coralli albi z rub. boli ar. diagagãti gũmi arabi. se. portulacaꝝ: folioꝝ rosaꝝ al. charabe añ. ʒ.ꝫ. iuiubaꝝ. xx. coriãdri. ʒ.ꝫ. pulueris emathitis: spodij: sanguis draco. añ. ʒ.ij. ordei mũdi excorticati li.j. zuccari. li.iij. Fiat syrupᵒ cũ aq pluuiali z clarificet bene: de quo sumat mane z sero cũ aq frigida ꝑdicta. Qđ si fluxus nõ esset: clysterizet cũ eo: z deinde applicet ventosa supra epar: z deide hoc ẽplastrũ. ℞.

Emplm̃ ad idem.

oĩm sandaloꝝ ana. ʒ.j. charabe boli ar. lapidis emathitis: terre sigillate añ. ʒ.j. sanguinis dra. gũmi ara. diagaganti semi. portulace plãtaginis: z cũ succo sanguinarie z succo barbe hircine z aqua ro. añ. li.ꝫ. Conficiat emplastrũ z ponatur actu frigidũ. Et det patienti ab bibenduz ter in hebdomada succi plãtaginis. ʒ.iij. i quo sit lapis emathitis ductus in cote.

Syrupus ad fluxum epaticum.

¶ Syrupᵒ ad fluxũ epaticũ ex oppilatione siue sit sanguineᵒ siue chilosus: siue cũ apostemate: siue absqꝫ. ℞. endiuie cum radice camepitheos eupatorij calamenti z polij añ. M.j. quinqꝫ radicũ cõmun añ. ʒ.ꝫ. fistici marũ squinãti: ireos: floꝝ absinthij ana. ʒ.ꝫ. cuscute: lupu. añ. ʒ.j. lacce lote. ʒ.iiij. zuccari li.j. aceti squilitici. ʒ.ij. et est philagrij: z valet etiã si sit ex splenis z alioꝝ viscerũ oppilatione z si sit diuersoꝝ coloꝝ. Exptus est z sanᵒ syrupᵒ nr̃ de absinthio: de eupatorio: de succo herbaꝝ: z syrupus diarodon athanasia z silia vt tyriaca z mitridatũ.

Trocis. ad diariam.

¶ Confectio troci. retinẽtiũ diariã. ℞. granoꝝ vuaꝝ myrtilloꝝ granorũ granatoꝝ z citonioꝝ añ. ʒ.ꝫ. balaustie charabe añ. ʒ.ij. copulaꝝ glandiũ. ʒ.j. masti. corticis thuris: ameos cinamomi põtici: xiloaloes macis añ. ʒ.j.ꝫ. coriãdri ꝑparati. ʒ.j. gũmi ara. assi. ʒ.ij. cõfice cũ miua aromatica des. ʒ.j. cum syrupo myrtino vł vino põtico ꝫm necessitatẽ. Ad idẽ propria est ꝯfectio nr̃a de citonijs.

Alij trocisci ad idẽ.

¶ Cõfectio trocis. de balaustijs nimis cõferentiũ diarie cum multũ superfluit: siue sit sanguini admixta siue nõ ꝫm descriptionẽ Almãsoris. ℞. gallaꝝ siluestriũ semi. tamarisci: olibani: balaustiarum añ. partes equales: opij gũmi ara. añ. partẽ.ꝫ. informẽtur trocisci põderis. ʒ.ij. cũ succo citonioꝝ da. j. cũ vino si neqꝫ

calor affuerit: neqꝫ fe. ꝙ si fe. affuerit: dabis cū rob de citonijs acetosis: dixit Archidiadonus. pone sithias magnas in prora capitis sepe ī fluxu cerebrali: ⁊ ꝯfortat stomachū ⁊ epar. ¶ Itē dixit: recipiat oī mane in ieiunio masticis. ʒ. j. cū aqua pluuiali: in fluxu stomaticho ⁊ lienterico intestinoꝝ ⁊ stomachi. Itē sanguinis drac. cū succo plantaginis in fluxu sanguineo: vel mumia cū succo ꝯsolide: vel caude equine.

Pilule ad fluxū ventris ex debilitate retētiue stomachi.

¶ Pilule valētes ꝯtra fluxū ex debilitate retētiue stomachi et intestinoꝝ. ℞. ro. granoꝝ myrte: sumach: luti ar. aā partes equales: ꝯficiant cū succo plātaginis ⁊ da cū aqua decoctiōis granatoꝝ. Itē dixit Aboa. tyriace noue aur. ß. cū aq̄ sumach valet ad epaticū et lotiuū. ¶ Confectio pilulaꝝ filij zacharie cohibētiū fluxū mēbroꝝ ⁊ cōfortātiū ⁊ ꝯferētiū iuuamēto magno si De⁹ voluerit. ℞. anisi assati. ʒ. j. masticis: sumach: piloꝝ leporis ꝯbustoꝝ: balaustiaꝝ: sanguinis dra. seminis citonioꝝ ana. ʒ. ij. ligni aloes ʒ. iij. leuistici: olibani: mandragore: terebentine rosarū. aā. ʒ. j. confice cum succo arnoglosse. dosis est. ʒ. iiij.

Medicie ad fluxū ventris ex cā frigiditatis membrorum.

Gale. medicina magna sedans fluxum ꝓpter qui sequit̄ cām frigiditatis membroꝝ. Et hic modus qn̄ accidit vir separat̄. ℞. cinamomi: ligni aloes: assari: macis: gar. anisi: carui: ameos: camedreos: aristo. ro. sparagi: aā cōfice cum syrupo de ligno alos. ¶ Filius zacharie. fumigiū restrictiuū. ℞. acatie balaustiaꝝ aā. ʒ. ij. corticū sorbarū, M. l. foliorū prunorum. M. iij. lapidū molarū vel laterū ignitoꝝ extinctorū in aceto in quo predicta bullierit: ⁊ fumū per inferiorē partem recipiat. ¶ Item. ℞. aluminis mast. gūmi ara. sarcocolle: storacis aā. ⁊ ponat super prunas ⁊ recipiat fumum.

Balneum restrictiuum.

¶ Balneū expertorū iuuamentorū in fluxu vētris cōfortans naturā: et sedās accidētia mala. ℞. foliorū pruni: cetrarie: balaustiarū ⁊ folioꝝ ficus: ⁊ quercus ⁊ corticis ei⁹ sorbaꝝ acerbaꝝ: myrte lapidū ignitoꝝ omniū positoꝝ in aceto: post q̄d cū aqua pluuiali sufficiēter buliāt: in q̄ balneent se sm̄ posse virtutis die et nocte: sedat eñ cito fluxū si Deo placet: ⁊ iā verificatū ē ꝙ vētose post balneū supra vmbilicū sunt sublimes: ⁊ hincinde etiā applicate.

Nota de carnib⁹ pauonis.

Dixit Imahim ꝙ carnes pauonis assate stringūt vel nō assate ⁊ inter alias carnes laudabiles dissintericis existunt. Dixit Auer. carnes ꝑdicū asse ⁊ elixe stringūt vētrē. Dixit quoqꝫ

Coagulū lepoꝝ stringit.

coagulū leporis stringit fluxū: cui⁹ cā ignorat̄. ¶ Syrup⁹ expertus. ℞. succi plātaginis: succi tomegilis cōsolide: et virge pastoris sumach barbe hircie: balaustiaꝝ: ro. anthere folioꝝ myrrhe. aā. ℥. j. buliāt in aqua pluuiali: ⁊ cū zuccaro fiat syrupus. Et in pecia rara si vis buliāt mast. terre sigillate aā. ʒ. ij.

Ad fluxū sine excoriatione.

Gualteri⁹ inquit: si fluxus fuerit sine excoriatione: fiat talis syrup⁹. ℞. rosaꝝ veteꝝ siccaꝝ. ℥. iiij. viola. balau. myrtilloꝝ aā. ℥. j. zuccari li. ß. fiat syrupus de quo bibat bis vel ter in die cū aqua pluuiali cū adest sitis.

Decoctio bona ad idem.

Deinde dabis istā decoctionē. ℞. oīum myroba. aā. ℥. j. puluerizent̄ ⁊ ponant̄ in li. ß. aq̄ ro. ⁊ stent sub diuo ꝑ vnā noctē ⁊ summo mane colent̄ ⁊ det̄ colatura ⁊ regat̄ vt potionat⁹.

Puluis ad fluxum cū excoriatione.

¶ Si xͦ fuerit cū excoriatione: assent̄ myroba. cū ossibus suis: ⁊ vtat̄ isto puluere. ℞. boli ar. gūmi ara. assi dragagāti: assi. aā. ℥. j. spodij: sangui. draco. aā. ℥. iij. puluerizentur ⁊ misceantur: da. ℥. ß. cum sauich ordei oī die. ¶ Si xͦ fluxus fuerit sine calore: vtatur isto puluere. ℞. gar. ℥. ß. cinamomi: galāge: mac. mēte sicce: aā. ℥. ß. xiloaloes. ℥. iij. Fiat puluis: de quo recipiat in principio comestionis in vino. Si xͦ fuerit cū calore: da istū puluerē. ℞. oīm sanda. myrtilloꝝ: ⁊ sumach aā. ℥. ß. boli armeni. ℥. j. sangui. draco. spodij: psilij: asari aā. ℥. ß. Fat puluis de q̄ recipiat cū syrupo myrtino: ⁊ in cibis.

Puluis ad idē pro pueris.

Si xͦ fluxus accidat pueris et sine fe. ponat̄ spōgia in aceto calido: et abstergat̄ isto puluere. ℞. boli armeni: masticis: thuris al. ana. ℥. j. spodij: sanguinis draconis. aā. ʒ. ij. actualiter calida applicet̄ sup̱ stomachū. ¶ Scōm Joannē casamizulā. ℞. caseum veterē vitellum oui elixatū: florē tapsi barbassi: fricent̄ oīa simul supra testum: ⁊ comedat patiens addito semine myrtillorū ⁊ plantaginis: de quo semine cum vitellis ouorū sumat puer. Si autē fluxus cum tussi fuerit calida ⁊ tunc dabis syrupū de granis myrti maturis sm̄ Abo. cū aqua diagagāti: vel diacodion: ⁊ coriandri. Si xͦ cum tussi frigida: dabis syrupū de capil. ve. siccis: ameos: aniso assato: gūmi dragaganti: ⁊ candis cinamomo pōtico: macis rosas cū zuccaro: ⁊ cum aqua masticis det̄.

Clystere ad tenasmonem.

¶ Medicine ꝯposite ad tenasmonem. Fiat sm̄ richardū clystere in aqua ordei buliant fenugreci: seminis malue aā. ℥. ij. deinde dissoluant̄ mellis ro. ℥. ij. ⁊ olei ro. q̄d sufficit ⁊ fiat clystere si materia fuerit caliditati attinēs. Si xͦ fuerit attinēs frigiditati: fiat clystere ex aq̄ furfuris buliti cū fenugreco florib⁹ camomille et mellilotī in qua dissoluantur mellis rosa. ℥. ij. ⁊ cum oleo camomillino: sisamino: vel irino: vel nardino clysterizetur. Et si materia valde viscosa fuerit: addat̄ parū salis: et est Rabi Moysi.

Potio ad tenasmonem.

¶ Potio ꝯferēs tenasmoni. ℞. micleti. ℥. j. dissolue in aq̄ pluuiali in q̄ resederit myroba. electi ī specie eorū ꝓut necessitas req̄rit: ⁊ da cū zuccaro rosato li. ß. Et cū volueris magis retinere materiā: sint assati myrobalani: et si magis sint assati cū nucleis interiorib⁹.

Fomentatio ad idē.

Grecus: fomentū ad sedandū grauedinē ⁊ dolorē et fluxū retinendū. Buliāt in aq̄ pluuiali floꝝ camomille mellilotī: radicis altee: fenugreci seminis malue altee seminis lini ⁊ nucū cipressi aā. ℥. j. gallaꝝ. ℥. ß. in qua aqua calida sedeat ⁊ euaporet̄ cū ea. Cū xͦ exierit: predicta in saccellis reclusa applicent̄ ano: mundificabūt eñ ⁊ sedabūt dolorē: ⁊ retinebūt fluentē materiam cōfortando: ⁊ est Gualterij.

Saccell⁹ ad idem.

Dixit circa instans: fac saccellum ex thimo: ⁊ origano: ⁊ buliat in vino calabrensi: vel alio stiptico: ⁊ bene calidum quantum tolerat applica ano: tollit statim tenasmonē ex frigiditate factū: probatū est. Et si ex caliditate fuerit: fiat ex sumach: myrta malua et bismalua decoctū in aqua rosata.

Trocis. ad tenasmonem.

¶ Confectio troci. ad tenasmonē qui dandi sunt cū caloris absentia fuerit ⁊ ventositas nociua sm̄ Almansorem. ℞. seminis iusquiami al. semis aneti ⁊ fenu. aā. ʒ. v. ameos. ʒ. ij. ⁊ ß. opij. ℈ iij. semi. apij. ʒ. x. fiant troci. aur. j. de q̄b⁹ sumat̄ cū vino.

Electu. de storace ꝯferēs fluxui.

¶ Confectio electuarij de storace sm̄ eūdem ꝯferens fluxui vētris ⁊ tenasmoni: cuꝫ neqꝫ febris: neqꝫ calor affuerit: sed aderit vētositas magna. ℞. castorei: opij: assati storacis liquide: myrte semis iusquiami ru. thuris aā. partes eq̄les: mellis q̄d sufficit ad specierū conspersionē. dosis est a. ʒ. ij. vsqꝫ ad iiij.

Empl̄m ad idem.

¶ Item ꝯfectio emplastri ad hoc de storace. ℞. cimini assati. ʒ. ij. terat̄ ⁊ ꝯfice cū storace liq̄da ⁊ applica sup̱ vētrē sedat dolorē stringit ⁊ resoluit ventositatē.

Clystere ꝯstrictiuū.

Clystere ꝯstrictiuū valde sm̄ eūdē. ℞. panici excorticati lentiū: ⁊ risi excorticatoꝝ: rosaꝝ siccarū balaustiaꝝ: copularū glandium aā. M. l. oīa ī li. iij. aq̄ pluuialis buliāt: donec ad tertiā redeāt colent̄: deinde sumat̄ ceruse cineris charte papyri balaustiarū aā. ʒ. j. boli armeni. ʒ. j. vitell⁹ oui assati. j. olei ro. ℥. j. Ex his oībus in predicto apozimate fricādo dissoluātur ⁊ clysterizent̄: eger sumat bis vel ter.

Licinium ad idem.

¶ Modus licinij sm̄ Alexandrū: quo vtit̄ qn̄ dolor fit fortis: et vigilie: et est mirabilis. ℞. croci myrrhe: litij: olibani ana. partem. j. opij partes. ij. fiat licinū de panno nouo: ⁊ torqueat̄ bene ⁊ dissoluat̄ opiū in vino. Et cū eo cōfice alias medicinas: ⁊ inuoluat̄ licinū medicamine ⁊ ponat̄ et clysterizet̄ cuꝫ eo in vulua ad fluxum sanguinis.

Trocis. de alumine.

¶ Confectio trocis. de alumine. ℞. gallarū aluminis: acatie: balaustie: corticis granati succi hypoquistidos aā. partes equales: terant̄ ⁊ clysterizentur cū decoctione mediane corticis glandiū: balaustiarum et rosarū.

Fomentatio ad tenasmonē.

¶ Itē. ℞. tapsi barbassi: et adde parū piperis: ⁊ coque in optimo vino acetoso: et calidū quantū tolerare poterit applicet̄ ano: valet tenasmōi ⁊ egressioni ani.

¶ Capitulū. v. de emoroidibus ⁊ medicinis eius.

Emoroides vnde.

Emorroides ab emorrosagia dicte sunt: eo q̄d ab eis plurimum sanguis fluit. vñ Gale. ait. Emorroides sunt fluxus sanguinis ex ano: quē impossibile est esse sine aptione venaꝝ q̄ sunt in eo.

Quid sit anus.

Est eñ anus foramē inferius positum sub cauda expulsioni superfluitatū siccarū deseruiēs: cui coniungitur extremitas intestini recti in quo est lacertus vnus latitudinalis sua contractione retinens ipsas pro velle: ⁊ prohibens egressionē hora incōuenienti: ⁊ extenditur in egestione: necnon ⁊ capita venaꝝ quinqꝫ emorroidaꝝ sunt in eius circuitu posita. Egritudines ergo euenire possibiles sunt plures sm̄ pluralitatē eorū que cōueniunt in ipso. Et sunt emorroides apostemata ragadie fistule: vlcera: ⁊ mollificatio: quare egredit̄ intestinū rectum que oēs sunt difficiles ad sanandū ꝓpterea ꝙ aggregant̄ in eo superflua: quorū est via penetrās ad inferius in quo est situatus vsqꝫ superius: ⁊ est fortis sensus: quare q̄d descēdit ad ip̄m dolorē adauget: ⁊ diminuit ip̄m a quiete cū qua cōplet̄ receptio iuuamēti medicinaꝝ.

De diuisiōe emorroidarū.

Diuidunt̄ autē emorroides dupliciter: ex parte eius q̄d Gale. dixit apertionem oris

tionem oris venarum q̄ in ano sunt: quod denotat mēbrū: ⁊ a parte ei⁹ quod dixit est flux⁹ sanguinis qui est accidēs. s. a corpore exeuntis. Primo mō quadrupliciter. A parte speciei loci dispositiōis ⁊ finis, seu malitie. A parte speciei nam sunt eius tres species. s. verrucales morales ⁊ vuales seu vesicales: verrucales sūt q̄ sunt similes verrucis puis ⁊ vue sūt late rotūde purpurei coloris aut ad purpureitatem declives vel sicut vesice: ⁊ morales sūt molles sanguinee. A parte loci quedam sunt extra manifeste: q̄dā intus occulte. A parte dispositionis: nā quedā sunt aperte: quedam cece. A parte finis ⁊ malitie: nam deteriores ⁊ nociue magis sunt verrucales ⁊ occulte ⁊ cece ⁊ proprie q̄ propinquiores sunt in suo situ canne veretri: qđ est quia quando emoroides apostemātur oppilant cursum vrine. Et que sunt retro non nocent multū. Et a parte si moderate mittāt vel minus debito sunt min⁹ male ceteris: si vo superflue magis male. A parte ei⁹ q̄ sunt fluxus sāguinis triplex scilicet materie qualitatis ⁊ quātitatis ⁊ tpis: nam aut fluūt seu emittūt moderatū sanguinē in quātitate s̄m ei⁹ abūdantiā in corpore apparentē ad ei⁹ expurgādas superfluitates s̄m Hip. ⁊ cōuenienti qualitati quia nigrum ⁊ tpe quia in ꝯsueta periodo. Aut ecōtra i oībus: aut eorū aliquo. s. quātitate: vl' qualitate: vl' tpe. Primo modo talis flux⁹ dicit⁹ ē a Gal. naturalis: s̄m formam quidē. s. cōsuetū: eo q̄ cōsuetudo est altera natura s̄m Hipp. Nec dicit ipsū simpliciter naturalē ꝑpter cā inferius assignādā. Secundo modo innaturalis. Propter qđ aduertedū q̄ fluxus sāguinis qui de corpore hoīs ꝓcedere cōsueuit plurimū est triplex. Menstrualis de naribus ⁊ emoroidalis per virgam ⁊ intestina mal⁹ est: ⁊ per os etiam qualiscunq̄ sit: vt dixit Hippo. Menstrualē vo Gal. inter alios dixit naturalem absolute de naribus: similiter Isaac: de emoroidib⁹ Hip. bonū ⁊ naturalē dixit cū conditione si videlicet niger exierit. Propter qđ sciendū q̄ flux⁹ emoroidalis in hoīe naturaliter esse non debet: sꝫ preter naturā ⁊ accidentaliter tm̄ homo em̄ cū sit naturaliter sanus suasq̄ perfectas operationes habeat in etate in qua ad finē puenit augmēti existēs si debite regularitur sanguinē talē aggregare nō dꝫ maxime si sexus fuerit masculini. q̄ inter sex⁹ magis exierit pfectus. Vn̄ nec emoroidarū fluxū nec aliquā aliā s̄m eūdem manifestā superfluitatē tertie ⁊ quarte digestiōis dꝫ habere vn̄ etiā sudor in eo preter naturā est: vt Theophilus inqt. In sexu autem feminino qui est imperfectus cū femina sit masculus occasionatus s̄m philosophū: quātūcūq̄ san⁹ dꝫ habere euacuationem sanguinis ex sui lapsu multiplicati sic habuerit naturaliter menstrua ad expellendū grossum sanguinis. Et quia contingit aliquando licet raro subtilē sanguinē abūdare in ea superiora petēs: statuit natura fluxū sanguinis narīū vt eo educeret': vel vt illo deficiēte expellat' per nares vt Hip. dixit cū ait in apho. Mulieri mēstruis deficiētib⁹ sanguinē ex narib⁹ fluere bonū. Proinde Isaac dixit oēm fluxū sāguinis eē ꝑter naturā preter fluxū sanguinis narīū ⁊ menstruorū. Nō ergo emoroidalis fuerit necessari⁹ ei cum sanguis grossus ipe melācholic⁹ menstruis educatur: sicut q̄nq̄ econuerso contingit: igitur talis fluxus naturaliter in eo esse nō potest: sed preter naturā et accidētaliter tm̄ inquantū puta cōtingit a generatiōe tpe vel etate hoiem in sua indiuiduitate labi a sanitate ⁊ nō feminā tantū que ex suo sexu laxa exierit. Quapropter contingit tp̄m sanguinē in corpe melācholicū aggregari quē naturā impellere est necessariū ad id cōpulsam ad illas partes ani ad quas sua grauedie tēdit: vt inde extra corp⁹ expellat. Sicut enim femina lꝫ in suo sexu lapsa sit: potest tamē in sua indiuiduitate habere aliquā perfectionē ꝑpter quā carebit mēstruis vt nihil vel parū habeat: sicut ē virago: vt Aristo. ponit: ⁊ Abo. si mas perfect⁹ i se a sua perfectione ⁊ gñatione tpe vel etate labi poterit vt per ei⁹ emoroides fluat sanguis: ⁊ etiā mulier multomagis cū sit in suo sexu lapsa: quare tn̄ in ea abundabit tunc melancholicus sanguis: q̄ ad eius cōpletā mundificationē mēstrua nō sufficiūt si fluāt: sed emoroidibus etiā suppleri oportet sic accidētaliter talis flux⁹ sanguinis emoroidalis: ⁊ preter naturā in hoīe ⁊ nō naturaliter esse pōt. Consideratus aūt ex se talis fluxus ⁊ cōsuet⁹ factus quantū ad suas cōditiones variantes ipsū pōt esse naturalis: ⁊ preter naturā vt superi⁹ dictū est: sicut etiā fluxus sanguinis narīū ⁊ mēstruorum: sicut voluit Gal. cū em̄ sint tēperati in quātitate superflua diminuta vel qualitate vel tpe: q: in ꝯsueta periodo sunt naturales: cū vo intēperati in quātitate superflua vel diminuta vel tempore: qz continuatio fuerit preter naturā. Sic fluxus menstruorum etiā ad intra qui dict⁹ est a Gal. solus naturalis cū ꝯsit speciei ⁊ indiuiduo sꝫ tales cōditiones dici pōt naturalis preter naturā. Ex quib⁹ cōcludendum est fluxū sanguinis menstruorū esse naturalē ⁊ emoroidarū ꝑter naturā: ⁊ ex narib⁹ mediū inter illos cōparatione habita respectu corporis cui debētur ⁊ insunt. Sed inquātum facti sunt consueti: ⁊ sic naturaliter vnusquisq̄ naturalis ⁊ preter naturā dici poterit suis ꝯditionibus variatis: ex quibus effectus vtilis ⁊ inutilis potest sequi. Et si solutionē ꝯtinui corpori inesse presupponāt semper dū tn̄ cōsuetā sint formam cōseruantes illā paruā ⁊ nocuā sensibiliter ꝑsuppon ūt que corpori pfecte sano sꝫ Gal. pōt inesse dūmodo nō illā ꝑsupponit grandē ⁊ nocuā sensibiliter: q: virtutes ⁊ operatiōes debilitāt manifeste: ⁊ ꝓinde a Gal. tūc dicte sunt preter naturam tm̄: eo modo qui dictus est supra. Cā emoroidarū materialis diuersa est sꝫ diuersitatem specierū. Nā est melācholia ⁊ sanguis melancholicus plurimū: quorū melācholia est verrucalium causa: melācholic⁹ vo sanguis moraliū. Phlegma aūt raro cā earū existit: ⁊ cholera rarissime sursum petens ꝑpter leuitatē. Et dignus est vt a phlegmate vesicales fiāt ad modum vesiccarū ventriū pisciū. ⁊ vue medio mō inter has ⁊ illos existerent. Cā vero efficiens duplex est principaliter opans ⁊ coadiuuans. Pria est nature cretice vel syntomatice materiā illā ad partes inferiores trāsmittens. Coadiuuās est grauitas humoris inclinans ipsū ad partes inferiores mēbri debilitas recipiētis q: vilis: ⁊ caliditas ei⁹ ⁊ dolor trahēs si adsit: bis em̄ i venis ani materia mlta aggregat': quare necesse est eas repleti extēdi: ⁊ dolore ꝑprie cū earū orificia ꝑ fortitudīe obcecent': ⁊ q̄nq̄ aperiunt': nō tn̄ complete: quare parū sanguis vel subtilis ⁊ nō perfecte fluit. Quandoq̄ aperiunt' quātū opꝫ vt tātū quantū abūdat euacuetur: q̄nq̄ plures q̄ opꝫ vt superfluū effundatur Cā formalis ⁊ finalis ē nota: quia vt expellant' nociua. Signa emoroidarum que extra sunt sensu in suis specieb⁹ ⁊ dispositionib⁹ sunt manifesta Que vo itra parū ꝑ expressionem manifestant'. Que vo multū ⁊ grauedine ⁊ dolore intus in ano ꝑcepto maxime apud immissionē clysteris et emissionē fecū ⁊ ꝑprie squiballarū: ⁊ ex materia illarū ꝑprie infectarū: ⁊ exitu ei⁹ post illas si aperte fuerint. Si vo cece infectio nulla erit: nec etiā materie exit⁹ post eas nisi forte alicui⁹ maioris: ⁊ dolor fortior similis ei qui est ex vlcerib⁹ ani: q̄re credunt multi habētes vlcera emoroides habere cū nō habeāt: sꝫ vlcera tm̄ ⁊ ecōuerso. Que distinguit ab illis exit⁹ saniei ⁊ puris: ⁊ mordicatio ꝑcepta in vlcere apud emissionē: fecū etiā liquidarū. Et dū emittit' sanguis mal⁹ corporis color melioratur ⁊ pulchrior magis fit. Cū vo retinetur ⁊ bon⁹ emittit': mutat' color habentium emoroidas ad subrufedinē ⁊ viriditatē: vt pōit Abo. Cū vo mal⁹ emittit' ⁊ deīde bon⁹ mutat' color ad citrinitatē: ⁊ deīde ad pallorem. Et cum retinetur ⁊ nihil emittunt: dolor in dorso erit ⁊ grauitas in coxis ⁊ cruribus ⁊ inflamatio in laterib⁹: et gurgulatio in vētre. ¶ In cura emoroidarū duplex est regimē: ꝑpriū ⁊ cōmune. Cōmune quidē corpori toti debet' ⁊ spēbus earum cōiter cōfert. Et est quinq̄ res. Prima est humoris ⁊ sanguinis adequatio: ⁊ est vt sanguis melancholic⁹ ⁊ melancholia ⁊ etiam phlegma abundās in vniuerso euacuet' ⁊ purgetur tempore apertionis earum vel ante euacuationē sanguinis melancholici hanc complent flebotomie de saphena proprie cū de interiori parte calcanei: ⁊ vene almabil. i. curuature poplitis: purgationē humoris melācholici ⁊ etiā phlegmatis detinentis sanguinē ne fluat ad extra: vel etiam cholerici vincentis in sanguine: quare superflue fluūt complēt precedentia digestiua ⁊ subsequentia pharmaca ipsorum expurgantia propria supra in cura icteritie nota. Fit autē in retentis ⁊ cecis cū aliquo acutorū: vt sunt gūmarū spēs: ⁊ silia. Influentibus vo cū aliq pharmaco stipticorū: vt sunt myrobalani citrini myrob. bellirici ⁊ silia. Scđa res ē deriuatio q̄ ꝯplet' cū ventosis inter spatulas q̄ ad oēm materiā deriuandā simul conueniunt. Et si quidē virtus debilis sit sine scarificatione fiāt. Si vo fortis cū scarificatione. Similiter quoq̄

Margin notes (left): Emoroidarū spēs ⁊ sufficientia. — Sanguis frequēti⁹ d corpore humano fluens triplex. — v. apho. xxxiij.

Margin notes (right): Qualiter flux⁹ sanguinis menstrualis ē naturalis ⁊ emoroidalis non naturalis — De cā earū materiali. — Cā efficiēs — De signis emoroidarum. — De cura emoroidarum. — De flebotomia. — De ventosis.

et alie euacuatiões antipassiue etiã cum flebotomia de basilica sinistra vel dextra facta: et alie species deriuatiõis note vel ad mẽbrum vel acuté cõiter deriuantes vel trahentes ad locũ materiã in retentis et cecis. Tertia res est ɔplexiõis toti⁹ alteratio sanguinis et humoꝝ ac epatis et splenis: que talẽ habent generare et multiplicare humorẽ. Regiminis quoqꝫ rectificatio: vt talis materia i sanguine nõ vlterius aggregetur. Alterantia cõplexionem toti⁹ epatis et splenis supra vbi de cura earũ dictum est habuisti. Rectificatio aũt regiminis est vt oĩa melãcholica etiã sanguinẽ adurentia ex cibis et potibus omittãtur: ministrentur ea proprie que habent bonũ sanguinem generare: ipsumqꝫ mũdificare: quales sunt cibi ex panibus mundis et recẽtib⁹ et carnibus gallinarum ꝓprie et agnorum aĩalium et hedorũ ꝓtulorum lactãtium ouorum et epatum gallinarũ et pisciũ petrinorum et squamosoꝝ mediocrium paruoꝝ. Et ex herbis est borago: buglossa: et endiuia proprie: et alijs mundificãtibus sanguinẽ: et pot⁹ boni vini albi clari odoriferi maturi mediocriter limphati et similia. Ex fructib⁹ poma et granata dulcia amigdale: vua ficus bñ mature et similia nisi solutio vẽtris et fluxus plurim⁹ adsit: quo casu stiptica in quaꝫ huius locũ habẽt vel p̃dicta eis admixta. Quarta res est viarum et ductuũ per quos sanguis a superioribus currit ad eas coartatio vel aptio: cõpletur aũt cũ stiptcis epilepsie in dorso et renibus et aperitiuis notis. Quita est nature lenificatio: vt feces anũ sua duritie nõ offẽdãt et doleãt: quã cõplẽt cibi et potus lenificãtes et medicie quas supra i cura colice ex fece sicca seriosi⁹ numerauimus: et in cura vlceruꝫ intestinorũ. ¶ Proprium aũt vnicuiqꝫ specierũ debetur. Cõsistit aũt in localibus remedijs que circa ipsas species: et dispõnes ipsarum ministrare oportet: que sunt multe et diuerse: vt superius dictuꝫ est. Aut eñ sunt replete et cece: qs oportet festinãter aperire et ingeniari: vt ex eius apertiõe retentus paulatim effluat sanguis quãtũ possibile est donec debilitatus appareat: et ex nigredine mutetur in calorem rubeum clarũ: in sanguine eñ fluente tali ex ano et ex emoroidibus est iuuamentum: sedatur eñ in eis mor dolor et fit securitas ab herpete estiomeno epilepsia melãcholia et mania erisipila miliari excoriatiõe cancro lepra phrenesi pleuresi et peripleumonia. Et qñ retinetur sanguis ex eis currere cõsuetus timetur aliqua eaꝝ egritudinũ et hydropisis. Et ꝓpter corruptionẽ cõplexionis et multitudinẽ et maliciam sanguinis: et timetur phthysis: et dolor pulmõis ꝓpter expulsionẽ sanguinis mali ad ipsum cũ repletione extẽdẽte et frãgente venas sua multitudine et sui acutate vlcerãtis. Aut sunt aperte nimis quas ne mult⁹ et supflu⁹ exeat sanguis ad irreparabilẽ defectionẽ adducẽs opꝫ claudere et sanguinem restrigere et retinere: et hoc cũ defectio inceperit apparere: est eñ cõe signũ nos ad restrictionẽ inuitãs in oĩ fluxu nõ solũ cretico: sed etiã syntomatico: vt Auic. dixit. In superfluo eñ sanguinis fluxu spũs deficere ɔsueuerũt: dixit Ga. calor naturalis diminui et etiã resumptiõib⁹ vẽtres humectari digestio epatis: et alioꝝ mẽbroꝝ debilitari: qua sanguis minuitur et aquositas augmẽtatur: et sic hydropẽ fieri est necesse: et plurimũ sequi mors. Aut sũt eminẽtes et apparẽtes extra atqꝫ pendẽtes et plures quas incidere oportet vt cadãt: et deinde cauterizare ad retẽtionem sanguinis inciſiõis. Aut sunt dolẽtes: quarũ opꝫ sedare dolorẽ: ne ad resolutionẽ adducãt et materiã magis ꝓuocẽt ad currẽdũ et apostemãdũ: que oĩa ɔplere opꝫ cũ medicinis simplicib⁹ et ɔpositis ꝓprijs et expertis intus et extra approximatis et ꝑ oẽm modũ cũ ꝓprio ingenio: qđ subiũgem⁹ statiꝫ. Si ergo plene sunt tumẽtes et cece in aperiẽdo eas dupliciter igeniari opꝫ. Prio vt leniantur cũ balneis fomẽtis et sessionib⁹ in aqs dulcib⁹ decoctiõis maluarũ mercurialis brãce vrsine melliloti radicis altee et alioꝝ habẽtium virtutẽ subtiliatiuaꝫ cutis: vt sunt ruta et vechuẽ. Et ex illis sũt piguedines gibbi cameli: et adipis anatis: galli: vulpis: lupi: leõis: et vrsi: q̃ mollificãdo et resoluẽdo attenuant: et medulle cerui: et olea: vt est oleũ nucũ amigdalaꝝ amaraꝝ: de persicis: et de chrysomilis: et bdelliuꝫ dissolutũ in eoꝝ aliquo vel vino. Secũdo opꝫ vt cutis subtiliata et mollificata apiatur: primo cũ fricatiõe cũ folijs parietarie fici vel pãno aspero si fuerint apparẽtes suauiter aperit et occultas ad ꝓpatulũ trahit: ad qđ adiuuat sithia magna applicata ano: et cũ inunctiõe ex felle bouino: vel succo atthalei et folioꝝ ficus et melle ana.

Cura cecarũ repletarum.

Nimis apertarum.

Eminẽtiũ.

Dolẽtiuꝫ.

cardino cũ emplastris ex cepe cõtrito sicut est ex eplastro vel cũ aliquo lacticinioꝝ vt est brionia: anabula et similia. Et cũ staphisagria et stercore colũbino: et cantaridib⁹: cũ succo flãmule: qm̃ est pstãtis iuuamẽti. Et emplastrũ de aspalto et galbano est ꝓpriũ: et expertum est sicut granum arsenici sublimati superligatũ. Caue tamẽ: q2 est vehemẽtis acuitatis et profundatiõis ne diuti⁹ imoretur. Et cerotũ balneantium qđ gallicatũ: qđ fit ex calce arsenico et alijs q̃ dixim⁹ in aptione apostematũ mamillarũ: et vbi patiẽs nõ abhorret magis ꝓprie et secure tolerabili⁹ fit eaꝝ apertio cuꝫ appositiõe sanguisugarũ q̃ sint totidẽ numero quot sunt apparẽtes vel cũ flebotomi incisione: q2 si occulte fuerint: nec possint trahi extra cũ ebibitis aperiantur et collyrijs longis. Cũ ebibitis q̃dẽ vt sunt pilule de aloe ꝓprie et radix ireos: et cum collyrijs confectis ex pulpa coloq̃ntide. ℥. iij. et oleo amigdalarũ amaraꝝ. ℥. iij. ex qb⁹ fiũt licinia lõga donec locũ earum attingãt: et similiter collyriuꝫ factũ ex pane porcino et radice brionie et alscebrã et felle bouino: et cũ dolor ex eis fortior fit extrahãtur et liciniũ oleo rosaceo inuncto mittatur. Si ꝯo apte sint min⁹ debito supplebimus cũ predictis apiriui: vel cũ flebotomia saphene educẽte q̃tuꝫ sufficiẽs fuerit. Si aũt nimis aperte ingeniabim⁹ ipsas claudere et sanguinẽ retinere cũ ebibitis plurib⁹ collyrijs et emplastris fomẽtatiõib⁹ fumigijs ligaturis et cauterijs. Cũ ebibitis quidẽ dãdo sauich ordei cũ spodio et luto et alias species luti sanguinẽ ora. et alia restringẽtia sanguinẽ: ex his que dicta sunt supra in cura itestinoꝝ: et scoria ferri sumpta cũ antiq̃ vino est ꝓpria: et pilule de bdellio: quoꝝ iuuamẽtũ i emoroidib⁹ habẽtib⁹ periodũ est manifestũ: et maius q̃ in non habẽtibus illas: et cũ puluere ex predictis et puluere dicto supra in cura fluxus sanguinis ex ficteri et similib⁹ et collyrijs factis ex his q̃ dicta fuerũt in tenasmonis cura. Et ex eplastris empl'm est de taro barbaꝝo elixato in vino pontico: et cõtrito et mixto albumẽ oui et gallaꝝ puluere et alijs glutinãtib⁹ notis et generãtib⁹ carnẽ vt est mastix: thus albũ cũ cerusa et similiter radix pẽtafilon decocta et emplastrata. Et ex fomẽtationibus in qb⁹ sedere opꝫ est fomẽtum cũ aq̃ ferri vel aluminis in qua sunt decocte galle: balaustie et similia et q̃nqꝫ decoquãtur in aceto puro vel mixto illis. Et ex fumigi's exiccãtib⁹: et claudẽtib⁹ eas est fumigium ex pice et puluere thuris qđ ẽ fortis exiccatiõis ex sandaraca storace sicca sulphure et colophonia et solatro. Et ꝓpria fumigatio cũ oleo calciamẽti siccato: sꝫ opꝫ vt addatur cortex thuris et ipm th⁹ vt mitiget fetorẽ: et ex illis est baurach: tamariscus: semẽ et⁹. nigella et myrrha: floꝝ carubaꝝ: et similia. Et ingenia in occultis cũ traiectorio imisso in ano vt fum⁹ pueniat ad eas vel cũ vase pforato sup quo sedeat et recipiat fumũ in ano. Et ligature q̃dẽ opꝫ vt fiãt cũ filo de serico vel lini vel pilis capitꝫ vel caude eq̃: et dimittatur donec p se cadãt. Cauteria aũt opꝫ q2 cũ cãdela approximẽtur et meliora sũt potẽtialia q̃ actualia ꝓpter mẽbri sensibilitatẽ et illa ꝓpe q̃ sũt ex pharmacis causticis: qlia sũt calcantũ et vstũ: arsenicũ calx et similia: et q̃ a ꝓprietate operantur q̃ supra i cura fluxus nariũ habuisti: lꝫ actualia sint aliter meliora: vt i cura dicetur artetice et eo ꝓprie: q2 pñt applicari: ita q2 aliq̃ dimittatur apta. Et si cũ hoc plures numero fuerint et eminẽtes extra atqꝫ pendẽtes ingeniari opꝫ vt exiccentur predicto modo et retrahantur per se: aut opꝫ illas incidere et cauterizare vt cadãt vel corrodere: deide sanguinẽ retinere iciſiõe et cauterizatiõe opꝫ pmũ attẽdere Hip. preceptũ vt si incidantur vel cauterizentur q2 altera sit derelicta aperta vel aptiõi apta: incise eñ et cauterizate per naturã nõ sunt post ɔsolidationẽ apte: quare sanguis q̃ effluere ɔsueuit fluere solito more nõ poterit: ex cuius retẽtione timẽdũ est hydropẽ fieri aut maniã aut phthysim: expedit ẽ vt sic icidas vel cauterizes q2 vnã dimittas aptã p quaꝫ sanguis exire tẽperate solit⁹ educatur. Ingenium aũt incisionis est vt vna post aliã incidatur: et nõ simul oẽs: et leui⁹ est et securius cũ ligatura ex p̃dictis cadẽte in radice earũ dimissa donec p se cadet: que si nõ ceciderit: abscindatur cũ acutissimo ferro: vel corrodãt: vel vt abscindatur pri⁹: deide cauterizetur et exiccetur vt sanguis restringatur: et cauterizatio cũ medicinis causticis ẽ securior: et hoc in apparẽtib⁹ erit facile. In occultis interius valde opꝫ vt extrahantur si est possibile: deide ligetur: et post ligamẽtũ abscindatur: sed si premittatur flebotomia basilice inter ligaturaꝫ et incisionẽ erit optimũ: et hoc cũ vẽtosis magnis cum

De medicinis claudẽtib⁹ emoroidas.

De eplis ad idem.

De cauterio.

vi. apho. xij.

De ingenio iciſionis emoroidaruꝫ.

gnis cũ igne appositis sup anũ: ⁊ dimissis vna hora donec
tumescãt: ⁊ nõ redeãt: ⁊ tũc retinet̃ cũ instr̃o extractiõis vt
nõ redeat: deinde liget̃ velociter: ⁊ dimittat̃ exteri⁹. Et qñ
ꝗ fit cũ medicinis extrahẽtibus: sicut si sumat̃ succ⁹ cẽtau
ree: ⁊ ancti hũidi: ⁊ staphisagrie: ⁊ liniat̃ anus: vel admini
stret̃ nitrũ ⁊ fel tauri: vel piper ⁊ nitrum ⁊ buchormarẽ cũ
staphisagria. Et corrosio q̃dẽ fit si liniat̃ cũ myrrha ꝯfecta
cũ aq̃ silique hũide i q̃ sit lana ĩfusa ⁊ supposita ano: ⁊ etiã
si fricet̃ ex ea qñꝗ destruit eas: ⁊ ꝓprie verrucales ⁊ fit cũ
aliis corrodentib⁹ multis q̃ nota sunt. ¶ De his aũt q̃ reti

De medicinis sãguinẽ retinẽtibus.

nent fluentẽ sanguinẽ meliora sunt stiptica ꝯglutinãtia ⁊
sigillãtia ꝗ cauterizantia: ⁊ cauterizantia potẽtialia sunt
actualib⁹ meliora: lꝫ i aliis exterioꝛib⁹ mẽbris sint actualia
meliora: vt dixit Alchid⁹: ex q̃b⁹ ẽ atramẽtũ ⁊ silia: ⁊ puluis
ex aloe: thure: sanguie draco. balaustiis: ⁊ fiet memithe pul
uerizatis ⁊ ligatis ligatura forti: ⁊ d̃ illis ẽ tela arance cũ
albumine oui qm̃ retinet cursum sanguĩs: ⁊ ꝓhibet aposte

Puluis ad idẽ vtilis.

mari vulnera: ⁊ puluis. G. supaspsus ⁊ positus super vul-
nera qui. ℞. pilos leporis: ⁊ pulueris thuris: sanguis dra-
co. añ. ꝑtes eq̃les: vitrioli ⁊ floris eris añ. partẽ ß. ligent̃ for
titer donec cadãt ꝑ se: ⁊ sigillet̃: ⁊ alia restrictiua stiptica le
uiora: ꝙ si nihil ꝯfert: coquant̃ cũ coto submerso i oleo cali
do feruẽte: deide puluerizent̃: ⁊ retinebit̃ sanguis: ⁊ ex illis
sunt aque stiptice: vel vinũ in q̃b⁹ decocta sunt stiptica pre-
dicta. Et ex eis q̃ bibunt̃ ad illd̃ sũt trifera minor i q̃ mixta
est scoria ferri infusa in aceto ꝑ hebdomadã: a q̃ colet̃ actũ
⁊ frigatur in sartagine: deide terantur sicut alcohol: ⁊ biba
tur: ⁊ est confectio de scoria ferri nota: ⁊ confert micletũ: ⁊
hic modus est secur⁹. Si ṽo doleant fortiter ex medicinaꝝ
acumine: vl̃ incisione: vel ligatura embrocent̃ sedeat i aq̃s
semis lini: fenugreci: altee: mellilotti ⁊ camomille: ⁊ euapo
rentur cũ spongia infusa in aceto: ⁊ emplastretur cum eorũ
substãtia ⁊ vitello oui: deinde vngat̃ cũ oleo lini vel de nu
cleis cerasoꝝ persicoꝝ vl̃ chrisomilloꝝ: vel ceroto ex cãcro
fluuiali: hyssopo hũida adipe renũ capiarũ: ⁊ ceroto albo.
Et vbi ex dolore timetur apostema succurrẽdũ est cũ cepe
aut porro elixato ⁊ confecto cũ butyro in aqua decoctiõis
rerũ stipticaꝝ cũ aceto: deide ligent̃ cũ ĩcarnatiuis fortiter
ita vt apostemẽtur. Et ex sedãtibus dolorẽ est vt sumat̃ se
rapinũ: ⁊ bdelliũ subalbidũ castoreũ: ⁊ opiũ: ⁊ crocũ facto
ex eis licinio ⁊ liciniũ ex radice nenufaris: ⁊ cũ vides anũ
apostematũ ⁊ dolere fortiter ex hmõi medicinis: tũc neces
sarium est vt sumãtur camomilla: mellilotũ: ⁊ parũ croci:
⁊ terant̃ ⁊ cõficiant̃ cũ mucillagine seminis lini triplicato
⁊ emplastra encatisma: ⁊ ex eis deide emplastrabis de pa-
ne vitello oui ⁊ oleo pri⁹ suffumigato cum bdellio ⁊ adipe
gibbi cameli. Et cũ fuerint emorroides absꝗ dolore: tumo
re apostemate multa aptione nõ erit tũc multa necessitas

Suffumigatio ad emorroidas.

curationis: earũ eñi curatio qñꝗ perducit ad fistulas apo
stemata ⁊ ragadias. ¶ Medicamẽ Gabri. q̃ suffumigatio
fit ad emorroidas. ℞. radicis cappar̃ oleãdri radicis apĩ
⁊ alba mali: aniudẽ lilii: fruct⁹ tamarisci añ. partes eq̃les:
terantur ⁊ conficiantur cũ oleo sisami ⁊ fiant trocisci. ʒ. j.
sumatur stercus cameli ⁊ cõburatur ⁊ ponatur super ipm
rotellus pforatus: ⁊ sedat super ipsum infirmus mane et
vespere donec exiccentur et cadant. ¶ Aliud suffumigiũ
ad habentes exiturã in emorroidibus ẜm alexandrum. ℞.
sinapis albi venarũ tinctoꝝ radicis capparis radicũ colo
quintide: radicis armel: calx tinctoꝝ vsnee: semis maratri

Potio ad fluxũ emorroidarũ.

sarcocolle añ. partes equales terãtur et colentur cum eis.
¶ Ad emorroidas cũ assellat sanguinẽ semꝑ ẜm filiũ Se-
rapionis fiat potio. ℞. tabel ferri: seminis porri: seminis
ameos añ. ʒ. ij. fruct⁹ capparis sicci. ʒ. iij. terantur ⁊ cribel-
lentur: ⁊ sit potio ei⁹ pondus. ʒ. ij. cum aqua porri quanti-
tatis. ℥. j. ⁊ aque calide pondus. ʒ. ij. ⁊ cõfert in aquis in q̃-
bus decocta sunt stiptica: ⁊ pilule de qñꝗ generib⁹ et my-
roba. ʒ. x. limatiarum combustarum ⁊ carabe añ. ʒ. iij. glezi.

Cõfectio rasis ad emorroidas.

ʒ. ij. bdellii. ʒ. xx. Confice cũ vio da. vij. Confectio rasis ad
emorroidas ⁊ vulnera magna intestinorum. ℞. seminis li
ni. ʒ. x granoꝝ nigelle. ʒ. v. in al̃. xv. bdellii. ʒ. vij. thur̃ mas.
ciperi: ameos añ. ʒ. ij. ß. sandarach de chei. ʒ. ij. ß. terantur ⁊

Emplastrũ sedãs dolorem emorroidarum.

dentur in potu. ʒ. iij. cũ aqua. ¶ Cõfectio medicaminis ẜꝫ
cũ sedantis dolorem. ℞. olei nucleorũ chrisomilloꝝ. ʒ. x. sto
racis liquide. ʒ. j. bdellii. ʒ. ij. dissoluantur in eo: ⁊ vngant̃.
¶ Confectio emplastri sedantis dolorẽ emorroidarũ apo
stemosarum ⁊ apostema ani. Elixetur cepe ⁊ conficiantur
cũ butyro vaccino ⁊ emplastretur cũ eo: est eñi valde vtile:
et sit cepe album. Clystere fiat de succo porri et butyro ẜm
Isaac. ¶ Scd̃m Hibernicũ: gũmi hedere distemperatum
cũ succo tapsi barbati: ⁊ inũctũ exiccat emorrodias ⁊ suffu
migatur cũ spongia marina. Et cinis factus de radice cu-
cumeris agrestis ⁊ filicũ: et acori superpositus exiccat eas
ꝑcedẽte lotiõe cũ vino stiptico: ⁊ cerotũ ex cerusa cũ oleo
rosato ⁊ litio sedat dolorẽ et consolidat. ¶ Ad idem: cõca
ua panẽ porcinum: et reple ipsum oleo: et fac bulire bene
deinde inunge vel emplastra cũ eo retinet statim sanguinẽ

Antidotũ valens ad iteriores.

⁊ sedat dolorẽ. Antidotum valẽs ad interiores de frigido
hũore ẜm Isaac. ℞. carui lib. j. anisi asari añ. ʒ. vj. costi ci-
namomi: galãge. zinzi. añ. ʒ. v. piretri polipodii acori añ. ʒ.
iij. fac puluerẽ adde mel: ⁊ dabis bis i die i modũ auellane

Cerotum ad dolorẽ emorroidarum.

¶ Cerotũ ad dolorẽ emorroidaꝝ tumorẽ ⁊ duritiẽ. ℞. suc
ci radicis serpẽtarie: olei psicoꝝ: vl̃ chrisomilloꝝ: vel lini
axungie galline vl̃ anatis: ⁊ paꝝ cere: ⁊ subiũge. ¶ Descri

Pilule de sandaraca ad fluxum emorroidarum.

ptio pilulaꝝ de sandaraca ẜm Aboali. retinẽtiũ sanguinẽ
emorroidaꝝ sup̃fluẽtiũ. ℞. sandarace: corticũ ouoꝝ vstoꝝ
fumiterre: semis porri añ. ꝑtes equales: salis armoniaci ꝑ-
tem. ß. scorie ferri ꝑtes. iij. fiãt ex eis pil̃e sicut nabac: dosis
eaꝝ est in mane a. v. vsꝗ ad. vij. ⁊ cõmouẽt coitũ.

¶ Cap. vj. de apostematibus ani et medicinis eorundẽ.

Apostemata ani sunt nota: distiguunt̃ ṽo quã
tum ad fiendi modũ: ⁊ quãtum ad causas ma-
teriales. Primo modo: nã de eis sunt quedã
per se incipientia: quedam facta ꝓpter dolorẽ
emorroidarum: aut ꝓpter incisiones ipsarũ et
acuitates medicinarũ approximatarũ illis. Secũdo mo-
do: nam ex illis quedã sunt phlegmatica vel melãcholica
sine dolore acuto; quedã phlegmonica et erisipilata cũ do
lore acuto: ⁊ sunt plurimũ propter choleram que apta est
trahi ad ipm: et cũ cõsueta egestione descẽdente: ⁊ hec oĩa
sunt manifesta. ¶ Cura eorũ duplex est: generalis et spe-

De cura apostematis ani.

cialis. Generalis ẽ due res: euacuatio scilicet toti⁹ ⁊ ꝑtis.
Euacuatio ṽo totius cõpletur cum flebotomiis: vel phar
maciis cum precessione digestiuorũ. Sint aũt pharmaca
ex leuibus que materiã nõ agitẽt: ⁊ vehementer attrahũt
ad passiõis locũ. Et cum regimine subtiliatiuo diminuẽte
materiã ne fluat sup̃fluẽs ⁊ repleat magis: ⁊ lenitiuo natu
re: ⁊ breuiter vniuersale regimẽ: qd̃ precessit in cura emor-

Euacuatio ꝑtis tripliciter fit.

roidarũ ipsum cõplẽt. Euacuatio partis tripliciter fit: per
pulsum tractũ ⁊ trãsmissũ. Specialis est ẜm diuersas spe
cies ipsorũ varia ⁊ diuersa: siq̃dẽ apostema fuerit phlegmo
nicum siue incipiẽs siue factum: ꝑmittat̃ flebotomia basili
ce: deinde saphene: corpus totũ ⁊ epar cũ frigidis alteret̃
notis. Et regimen subtile sit ad frigiditatẽ ⁊ lenitatẽ decli
ue: deĩde circa apostema particulariter oꝑare: ⁊ prio stipti
ca ministrẽtur: ⁊ frigidissima si materia adhuc fluit: qualia
sunt albumẽ oui cõquassatũ cũ oleo rosato: qd̃ cũ lenitate
sedat dolorem qui eius est causa fortassis repellit materiã
aut ex vitello ouorum tritorum cũ memithe: deinde cũ per-
transierit principiũ administrent̃ sedantia dolorẽ leniẽtia
⁊ resoluẽtia tẽperata: q̃lia sunt camomilla: mellilotũ: fenu
grecũ: semen lini: cerebrũ anatis cũ eis: ⁊ alia superius di-
cta in precedenti capitulo: ⁊ emplastrũ de cepe: vel porro
decocto ⁊ ꝯtrito cũ butyro: ⁊ siquidẽ resoluãtur ꝑfecte: be-
ne q̃dẽ. Si ṽo maneat adhuc repletio: applicent̃ sanguisu
ge: qm̃ eradicabũt cã: ꝙ si nõ eradicet̃: ⁊ venerit ad exiturã
opꝫ perforare: ⁊ apire saltẽ flebotomo ante maturationem
ne putredo extẽdat̃ versus ꝓfundũ ⁊ fistulã faciat: vt Hip.
dixit. Et siq̃dẽ fuerit cholericũ: addes fortiora nõ tñ m̃ltũ:
qr inimicant̃ ano: vt hip. dixit. Et siq̃dẽ sit phlegmaticũ vl̃
melãcholicũ: curetur ꝓut dictũ est supra cap̃. de tenasmo-
ne ⁊ ex expertis est succus scabiose sumptus: ⁊ ipsa empla-
strata frangit ⁊ sanat: ⁊ nasturtium aperit ⁊ maturat.

¶ Cap̃. vij. de medicinis ragadiarum ani.

Agadie sunt fissure eueniẽtes ano: ⁊ sũt pluri
mum longitudinales in circũitu ei⁹ currentes
prout musculus latitudinalis procedit ꝓpter
eius dilatationem. Et cã earũ est duplex inte-
rior ⁊ exterior. Interior est mala cõplexio sicca
cotrahens ꝑtes ani: quare separant̃: ⁊ qñꝗ caliditati: qñꝗ
frigiditati est iuncta cũ materia plurimũ ei qñ sunt a fece
grossa ⁊ sicca: ⁊ qñꝗ ꝓpter aliã cãm puta et apostemata
calida et sicca: et qñdoꝗ ꝓpter emorroidas que scindunt̃

naturaliter ꝓpter fortitudinē expulsionis sanguinis ī orifi cijs venarū ani. Exterior est multiplex: ꝛ plurimū ē ꝓpter abstersionē ani in secessib⁹ cū re dura: puta lapide acuto: aut re scindente emorroidas ꝛ apostema eius vt fleboto mus pharmaca caustica ꝛ sifia. ¶ Cura ragadiarū ē tres res. Pria est cāe abscissio. Scōa partiū fissaꝝ cōglutinatio Tertia est regimē ꝛ cibatio. Primā rē cōplent diuersa me dicamina ſm diuersitatē cāꝝ. Si ergo cā sit mala cōplexio sicca: altereꝛ cū humidis lenitiuis ꝛ lubricātibus tēperatis sumptis: ꝛ inunctis ꝓprie qualia sunt aque ꝛ iura carniū tēperataꝝ ꝛ folioꝝ: vt maluarū: boraginū: buglossarum: et pinguedines galline: anatis: ꝛ medulle vt crurū asini: ꝛ vi tuli: ꝛ mucillagies: ꝛ fenugreci: seminis lini: frumēti. s. amidi: ꝛ olea ꝛ amigdalarū dulciū: ꝛ sisaminū: ꝛ hyssop⁹ humida: vel calidis: vt est ius galli antiq ius serpētis anatis: ꝛ anse ris: ꝛ medulle lupi: canis: leonis capri: visi: lupi: ꝛ vulpis: ꝛ pīguedines ipsoꝝ: ꝛ mucillago radicis ireos: ꝛ scabiose cō trite: ꝛ expresse: ꝛ similium: ꝛ oleo de lilio: de nuce indica et vulpinū. Uel frigidis vt ē ius ꝛ aqua attriplicis spinachia rum lactuce: violaꝝ: ꝛ similiū ꝛ carnium hedorū: ꝛ vituloꝝ ꝛ mucillago psilij: ꝛ altee: ꝛ ciminū citoniorum: ꝛ lac mulie ris: ꝛ papaueris albi: ꝛ seminum melonum: ꝛ cucurbite: et pinguedo porci: ꝛ capre: ꝛ medulle eoꝝ ꝛ olea de violis ro sarū: nenufare: ꝛ alchechengi ꝛ ꝓut cā reqrit. Et similiter si sint ex fece grossa: ꝛ sicca: ꝛ si sit cū materia mala cōplexio que sit veniens desuper purgeꝛ cū aloe totū: vel pilulis ei⁹ ꝛ regimē corrigatur. Et si fuerit retēta ibi fissuris ani: san guisuge applicētur vt materiā iā fluxā educant: ꝛ sunt effi cacissime in fixuris oib⁹ ani: ꝛ labioꝝ: ꝛ si sint ab apostema tib⁹ curenꝛ prius apostemata: vt est dictū. Silr si sint pro pter emorroidas curenꝛ emorroide: ꝛ euacueꝛ repletio cor poris: ꝛ dolor: ꝛ caliditas ani sedeꝛ: vt corp⁹ ꝛ mēbra nō sint in mittēdo auida ꝛ trahēdo: nec sub dñio materie faciētis egritudinē in illo mēbro. s. ano posita: ꝛ si cā exterior sit au feraꝛ. ¶ Scōam rem cōplēt due res. Prima est fricatiōes aspe donec partiū scissaꝝ labioꝝ eaꝝ superficies excorienꝛ ꝛ sanguinolētur: ꝛ sit cū aspera fricatione pdictoꝝ multa: et proprijs cū folijs ficorū. Secūda est post ipsarū abrasionē ꝛ sanguinolētationē: vt cōglutinātia ministrētur: ꝛ icarnā tia nota: ꝛ vltimo sigillam⁹: ex appropriatis et exptis sunt fex atramēti: ꝛ alia que ī cura vlcerū dicem⁹: ꝓut ministra bit pius ꝛ misericors dñs. Tertia res cōpletur p abstinētia a stipticis siccis ꝛ acetosis ꝛ acutis: ꝛ salsis ꝛ vsum in prin cipio oīum lenientiū dictoruꝫ ꝛ lubricātiū ex cibis ex qb⁹ sunt vitella ouoꝝ ꝛ amillū: ꝛ auellane: penidij: ꝛ similia: et potibus vini albi dulcis maturi: ꝛ aque ordei: ꝛ iuiubarū: ꝛ granatoꝝ dulcium: ꝛ pomorum ꝛ similium. Et ex medici nis ex quib⁹ fortis est cōfectio de vitellis ouoꝝ cepe butyro vaccino ꝛ oleo: ꝛ vltimo cū cōglutinātibus que sunt nota.

¶ Capitulum. viij. de medicinis fistularū ani.

Fistule in ano sunt vlcera ꝓfunda oblōga ꝛ cō caua stricta in eo emittētia putredinē quasi cō tinue ad qđ adiuuat superfluitatū corporis missio ad ipꝫ ordinata. Et earū quedā sunt nō pene trantes ꝛ sunt incolumiores: ꝛ quedā penetrā tes vsq ad intestinū rectū: ꝛ sunt deteriores: ꝛ qñq habēt orificiū vnū: qñq plura: ꝛ ille que sunt ꝓpinque cōcauita ti introit⁹: ꝛ remote a lacerto latitudinali sunt incolumio res: qm lacert⁹ est salu⁹ a nocumēto pro maiori pte: nec in cura opꝫ vt ledaꝛ incisiōe vel corrosiōe medicinaꝝ expediē tiū: ꝛ destruaꝛ tota retētio ei⁹: ꝛ pducat ad egressionē ster coris preter volūtatē: ꝛ qꝛ est ꝯtinuus cū venis: qre fit ī eis timor. Et cā ex qua generātur est quandoq ab apostemate ani dubelati diu ꝑmanēte nō perforato sicut pdictum est: qñq ab emorroidib⁹ incisis ꝛ corrosis: qñq ab vlceribus ꝓlōgatis ꝓfundatis. Signa fistularū sunt ꝓlōgatio vlce rū: ꝛ lōgitudo tpis ipsoꝝ impossibilia desiccandi ꝛ cōgluti nandi ea: ꝛ si cōsolidari videanꝛ nō ꝑmanēt: sed poti⁹ post iiij. vel. viij. dies vel mensem redeunt. Et penetrātes a nō penetrātibus distinguntꝛ: vel remisso digito intus in anū tēta per orificiū vlceris imittaꝛ: ꝛ siquidē ad digitū peruē niat vt eā tāgat erit penetrās: si vero nō tangat digitū ime diate erit nō penetrās. Preterea si penetrās sit fecis aliqđ in secessu emittet per vlcus: si vero nihil nō penetrās erit: ꝛ si declinēt cōcauitati introit⁹ vel ad lacertum sensu digno scuntur. ¶ Cura fistulaꝝ ani est talis: nā si nō penetrātes sint ꝛ cursus putredinis nō fuerit plurim⁹ neq fetor fortis dimittātur: solū aūt cōmotum fieri necessariū est. i. mūdifi cationē ipsaꝝ cū abluētib⁹ abstergētibus ꝛ mundificātib⁹ vlcera q nota sunt ī superiorib⁹ vbi de cura vlcerū actū est ꝛ infra sectione scōa: hic eñ est cura ipaꝝ ꝛ pulsio: ꝓseruat eñ ne ꝓfundeꝛ ꝛ ledātur interiora nobilia ꝛ circunstantia mēbra: carū restrictio cā est plurimaꝝ egritudinum ꝛ mor tis: qñq si materia qīnde fluere cōsueuit nō ꝓhibeaꝛ debi to regimine multiplicari: vꝛ multiplicata nō alr expurgeꝛ. Si ṽo curs⁹ putredinis ꝛ fetor fuerit tediātes illas curare opꝫ. Et cura eoꝝ ē. v. res. Pria est corpis toti⁹ euacuatio ꝛ rectificatio ꝓut in pcedētib⁹ capitulis dictū est. Scōa ē re motio corruptiōis ꝛ putredinis nō solū humiditatis: sꝫ ēt carnis mortue ī eis apparētis vsq ad radicē ꝛ carnē viuā. Tertia est carnē bonā loco remote incise regenerare: ꝛ idu tare seu sigillare ꝛ callosam reddere. Quarta est dolorē in teruenietē sedare. Quīta est regimē debitū ordiare. ¶ Pri mā rem cōplētia ex pcedētibus nota sunt. ¶ Scōaꝫ rē cō plent que humiditatē mūdificāt ꝛ abstergūt putridā: vt est aq mellis vel vinū in quo mel rosatū est dissolutū imissa cū tenta vꝛ clysteri si fuerit penetrātes: sint aūt tepida: qꝛ abs tergūt meli⁹: ꝛ sunt ano amica. Et post hoc acuta pharma ca ꝛ corrosiua puluerizata vꝛ cū tēta īmissa que carnē mor tuā corrodūt: ꝛ est puluis affodilloꝝ aristo. ꝛ vnguētū viri de ꝛ nigrū. ¶ Tertiā rem cōplēt incarnātia ꝛ cōglutinātia nota supra: ex qb⁹ efficacissima ꝛ experta est cauda equina Et deinde sicca fortiora ꝛ sigillātia: ꝛ cicatrizātia: vt est pul uis galle: ꝛ corticis thuris: ꝛ sifia. Et ex ꝓprijs ē aloes pul uerizatus simplex vel cū pdictis mixtus: mūdificat eñ et cōsolidat vlcera difficilis cōsolidatiōis vt fistulas ꝓprie in ano: ꝓ ibi gratia naso ꝛ labijs seu ore. ¶ Quartā rē cōplent vnctuosa acuitatē pharmacoꝝ ꝛ etiā trāseūtiū stercoꝝ cor rodentiū remittētia ꝛ sedantia vt est butyrū ꝛ oleū rosatū immissuꝫ cū tenta vꝛ clysteri: ꝛ similia: qñq narcotica sunt opportuna. ¶ Quītā rē cōplēt abstinētia ab acutis: salsis ꝛ acetosis que superfluitates trāseuntes reddunt acutas et vsus succoꝝ ericcātium frigidorum quibus premittanꝛ le nientia ꝛ lubricātia nota supra que seruent naturā lenitā. Si ṽo fuerint penetrantes eisdē rebus curā cōplebis: sed opꝫ vt medicamina sint fortiora: ꝛ imissa cū licinio vꝛ tēta longa ꝛ subtili inuncta ex eis et proprie ex atramēto vt ꝑ ueniant vsq ad profundū ꝛ cum pila cōprimaꝛ vt maneat in loco: sed qñq perducit ad dolorem vehemētē et proprie cū fuerit corrosiua ꝛ acuta valde quare timetur ex neruis ne accidat spasmus ꝛ sincopis et tract⁹ materie et additio vlceris ꝛ ꝓfundatiōis ipsius. Quapropter Hippo. dixit. vj. apho. xxxviij. Quibuscūq cancri abscōditi fiunt non curare meli⁹ est: cu rati eñ citius pereūt: nō curati lōgius tps pficiūt. Quare sit ligata tēta filo: vt cū dolor intēditur ꝛ itolerabilis sit ex trahaꝛ administrētur sedantia dolorē et prohibeant fluxū materie descendētis ad illum. Ex qb⁹ est illud qđ resoluiꝛ ex pistello ꝛ tabula facta ex plūbo fricatis cū oleo ro. deide. reiterentur donec sufficiat: et vltimo siccātia carnem gene rantia ꝛ cicatrizātia ministrenꝛ: q fortiora sunt: ꝛ ex ꝓprijs est lapis filagius: ꝛ medicinas compositas quas experti sumus subiungem⁹ instanter. Ulcera ani sunt nota: nō eñ sunt ꝓfunda ꝛ concaua ꝛ stricta sicut fistule: sed superficia lia tñ. Et cura eoꝝ est cura fistularum non penetrantiū: ꝛ cū lenioribus habent cōpleri: et ex appropriatis est aloes.

¶ Capitulum. ix. de pruritu ani.

Pruritus ani motus est. Et causa ei⁹ sunt ver mes ꝛ ascarides existētes in extremo recti ite stini: ac humores salsi venientes ad ipꝫ: aut vl cera saniosa predicta. Et cura eius est. Nā si sit a vermibus cureꝛ cura predicta vermiū. Et si sit ab vlceribus: cureꝛ cura vlcerū. Si ṽo ab humorib⁹ sal sis cōsiderandū. Nā siquidē sunt tales humores a superio ribus missi due res in cura sunt necessarie. Prima est corpo ris euacuatio ab eis: ꝛ rectificatio regiminis vt nō regene renꝛ: sed adequenꝛ generali. Scōa est eoꝝ qui missi sunt re solutio ꝛ abstersio. ¶ Primā complēt purgantia pharma ca appropriata tali hūori cū precessiōe digestiuoꝝ appro priatoꝝ: qualia sūt syrup⁹ inde de fumoterre: ꝛ pilule ei⁹: ꝛ ꝯuersio regiminis ad cōtrarium nature humoris: ꝛ sit cuꝫ cibis ꝛ potibus generantibus sanguinē bonū abstinēdo a salsis ꝛ acutis. Et deriuatiua vt sunt vētose sup anchas posite ꝛ renes.

De cura ragadiaꝝ.

De cura fistulaꝝ ani.

De aloe.

De cura prurit⁹ ani

posite ⁊ renes. ¶ Secūdā rē complēt lesiōes in aquis decoctiōis vio. maluarū: mellilotí: acetose: ⁊ granorū lupinorū: ⁊ fumiterre: ⁊ abstersio cū eo: ⁊ deinde cū cerotis appropriatis inūctis q̄ dicent in cura scabiei. Si vero fuerint retēti tales humores in ptibus ani nō de nouo missi cureut: vt supra in tenasmone dictū est: resoluant ⁊ abstergant cum lamina eris ⁊ suppositorijs temperatꝫ: ⁊ qn̄q̧ narcoticis ⁊ rob ex aceto vini iuuamētū ē valde: ⁊ inunctio iuxta ignē ex sale: ⁊ aceto ⁊ oleo: ⁊ ventose sup alchasos posite q̄ mūdificant ptes cutis ⁊ attrahunt subtile cholericū: qd̄ hnōrē efficit salsuꝫ. ¶ Bibēda ſm ꝑcidaniū expta ad fistulas desiccant ⁊ ꝯsolidant. ℞. pedis colūbini cardi bn̄dicti an̄. lib. j. cimarū rubi. ℥. vij. salute: betonice an̄. ℥. iij. hec contrita bullāt in vino li. v. vsq̧ ad consumptionem medietatis deinde colētur ⁊ adde quartā ptē mellis: ⁊ coque parum ⁊ cola ⁊ vsui reserua de q̄ sumat mane ⁊ sero ī ieiunio ciathū vnū: ⁊ quidā addūt calēdulā. Cauda eqna sepe sumpta in vino ⁊ emplastrata curat fistulā inter omnia: ⁊ est experta. ¶ Puluis ad fistulā ⁊ cācrū ⁊ scrophulas aptas. ℞. arsenici: vitrioli alumīs zuccarini: inter. an̄. ℥. ij. puluerizenł cuꝫ aceto fortissimo in modū oximellis: ponātur in olla cooperiantur: ⁊ circūuoluantur bono luto: vt fum⁹ inde nō exeat ⁊ bulliant lento igne a mane vsq̧ ad tertiā: ⁊ remoto vase qd̄ inueniꝫ in cooperculo colligaꝫ ⁊ seruetur: ⁊ tenta in ipo puluere īuoluaꝫ: ⁊ in fistulā imponaꝫ: ⁊ sit ibi p diē ⁊ noctē deinde remoueaꝫ: deīde curetur ad modū alteri⁹ vulneris.

De potiōe expta ad fistulas.

De cauda equina.

Pului ad fistulā ⁊ cācrum.

¶ Cap. x. de mollificatione ani ⁊ egressione eius.

Mollificatio ani ⁊ egressio ei⁹ est nota. Et est aut a natura seu īfantia: vel pter naturā dilatat⁹: ⁊ egress⁹ nō ꝯgregeꝫ: ⁊ retrahaꝫ naturali ⁊ debito mō: sed remaneat extra: ⁊ caput seu extremitas rectiſ itestini cū eo: ⁊ qn̄q̧ parū qn̄q̧ in quātitate palmi vni⁹ ⁊ plus ꝓut ī quodā vidim⁹ ianuēse. Et quādoq̧ egressio eius est cū volūtate: ⁊ est min⁹ malū: ⁊ qn̄q̧ ē pter volūtatē: ⁊ magis malū: ⁊ qn̄q̧ est cum sensu: ⁊ est melius: ⁊ qn̄q̧ pter sensuꝫ: ⁊ est peius: ⁊ qn̄q̧ est egressio fecum inuolūtaria: ⁊ est pessimū. Et cā ei⁹ est aut mala cōplexio paralytica frigida ⁊ humida interiorꝫ cū materia subtili imbibita in neruo latitudinali ꝯgregāte ⁊ neruis lōgitudinalibus retrahētib⁹ ipm ⁊ intestinū cū eo: ⁊ qn̄q̧ est mixta cū caliditate iuuāte ipꝫ ad penetrādū ⁊ imbibēdū. Et qn̄q̧ est apostema in ano sua grauedīe trahēdo inferi⁹ coadiuuās. Et quandoq̧ est exteri⁹ veniens puta ex aqua frigida: cuꝫ balneatur: vt fullonibus ⁊ nauigantib⁹ sepe accidit vel ab aere frigido cū ei coacti exponuntur aliqui. Et quandoq̧ est propter emorroidarū ligationem incisionem vel corrosionem in medicinis cadentē supra neruos seu lacertos predictos: quare abscindimus ⁊ ei⁹ cura erit impossibilis. Aut propter casum supra dorsum aut ꝑcussionē dislocantē spōdiles a quibus nerui predictorꝫ lacertorꝫ egrediuntur: quare nerui cōprimuntur ⁊ disrūpūtur. ¶ Signa eius que a cōplexione mala paralytica est sunt ꝙ est quia paulatiꝫ accidit ⁊ ꝓcessit regimē multiplicās talē materiā: ⁊ est sine sensu plurimū: ⁊ accidit vt egrediatur egestio inuoluntaria: ⁊ si est cum caliditate: sensus declarat ⁊ tact⁹: ⁊ si est a cā exteriori ⁊ frigore similiter. Que vero propter alias causas est subito veniēs: ⁊ ē causa manifesta absq̧ aliquo alio malo regimine precedēte: ⁊ accidit dolor propter illud qd̄ accidit in neruo constringente vel retrahente de lesione. ¶ Cura eius q̄ est a mala cōplexiōe paralytica interiori cum materia frigida vel caliditati cōiuncta est similis cure pruritus ani ab humore facti. Cuꝫ ergo precesserit corporis purgatio ab humoribus predictis venientibus cuꝫ precessiōe digestionis cuꝫ ꝓprijs: ⁊ regimen fuerit declinās ad calidū ⁊ siccū: necesse est vt humorē illic imbibitum resoluas: abstergas: ⁊ exicces: ⁊ hoc cū clysterib⁹ lauacris collyrijs emplastris vnctionibus cū pulueribus. Clysteribus quidem ex aq̄ marina ⁊ euforbio: vel serapio vel hieris magnis: vel agarico ⁊ oleo rutaceo. Lauacris cū aqua maris sulphuris baurach felle vitro ⁊ aquis thermarū. Collyrijs ex melle aloe ⁊ coloquintida. Unctionib⁹ ex oleo nardino costino ⁊ laurino vel cerotis vel vnguētis appropriatis que in antidotario nostro dixim⁹. Emplastris ex armoniaco serapino staphisagria aceto squille ⁊ cera ⁊ melle. Deinde si qd̄ē retrahaꝫ ⁊ reducatur: vtaris stipticis lauacris predictis in tenasmone: ꝙ si nō retrahaꝫ ⁊ reducaꝫ per se: opꝫ vt laueꝫ cum vino nigro pōtico vel aqua aluminis decoctionis gallarum querc⁹ ⁊ cipressi ⁊ copularū glandiū myrte: ⁊ balaustie: ⁊ deinde aspergaꝫ puluere thuris merdasengi: ceruse: plumbi: gallarū ⁊ antimonij: ⁊ deinde reducatur ⁊ restringatur ⁊ quiescat: ⁊ vētosa supra alchatim reducit ipm. Qd̄ si anus nō reducatur ꝓpter tumorē ⁊ apostema in ipo: tūc opꝫ vt mollificeꝫ sedendo in aquis calidis decoctiōis mollificātiū ꝑdictorꝫ in tenasmonis cura cū oleo camomillino bdellio qm̄ reduceret: deinde curetur cū eis q̄ dicta sunt in cura apostematis: deīde cū resoluētib⁹ ⁊ stipticis cōstringatur: ꝙ si non reducatur adhuc supra caudā a duob⁹ lateribus ei⁹ cauteria applicentur: ⁊ si est a frigiditate exteri⁹ ꝓcedente curetur cum calidis prout in tenasmone dictum est. Et si est a casu vel percussiōe supra dorsuꝫ: curetur dislocatio si possibile est vt in scd̄a sectione deo duce dicemus. Puluis cornu cerui superaspsus post ablutionē cum vino ⁊ reductionē confert. ¶ Medicamē expertū hybernici ad exitū ani. ℞. charabe cornu cerui vsti balaustie: thuris antimonij acatie thuris minutiꝫ terātur ⁊ puluerizenꝫ sup anum ⁊ vmbilicum ⁊ renes cū petroleo ⁊ vitello oui assa. ¶ Aliud medicamen ad exitū ani ⁊ emorroidas super lapidem molarē calidū: folia porri contrita impone: ⁊ acetū supasperge: ⁊ fac patientem sedere super eū: ⁊ anche eius ⁊ renes inunganꝫ melle ⁊ puluere seminis nasturcij: ⁊ supliga. Item aliud. ℞. absinthium parietariam ⁊ mentastrū sine aliquo liquore calefactum ⁊ suppositū multum valet. Item spōgia marina calefacta in aceto ī quo cocte sint radices granatorꝫ ⁊ myrtus superponatur. Item muceleon calidum sumptum multum valet: ⁊ qn̄ vadit ad sellā ⁊ surgit ab ea recipiat fumuꝫ colophonie thuris ⁊ pinearū. Et ad dolorem ani parietariā bene decoctā ⁊ permixtā oleo: ⁊ deinde cocta applicetur. ¶ Item aliud ad dolorē ⁊ inflāmationem. ℞. stercus galline siccum vel recēs dissolue cū oleo in testa calida ⁊ super peciā extende: ⁊ loco dolēti appone: ⁊ oleum decoctionis scarabeorum balnei cū cibalaria facit idem. Medicamē Gal. conferens ad mollificationem ani ⁊ exitū ei⁹. ℞. Fructus qui dicitur arabusti gallarū ceruse de plūbo acatie barbe hircine corticis pini q̄ dicitur fantis thuris ⁊ myrrhe oīuꝫ an̄. aur. iiij. puluerizenꝫ sicca: ⁊ postq̧ abluitur anus cum vino pontico superalpge.

Emplꝫ expertuꝫ ad exitū ani. Aliud medicamē ad idem.

Aliud medicamē ad mollificatione ani.

De signis

De cura.

¶ Incipit summa scd̄e particule sectiōis pme: ⁊ est de medicinis egritudinū instrumētorꝫ viie ptinens. xv. capitula.

Sublimis deus renes creauit: eosq̧ dotauit virtute specifica q̄ sugsluitatē aquosam ⁊ traherēt ex venis: vt ꝟtute epatis īpellētis isimꝫ a sanguine seq̄streꝫ: ex q̄ iuuamētū mixtiōis ipi⁹ exitit pstinitū. Et coagulauit eos ī substātia dura ex sanguine: ne ab ei⁹ acuitate mordicati quasi continue grauiter lederētur. Et combinauit eos vt si vni accideret nocumentum: alius in operatiōe complēda subsistat: feciq̧ ꝓinde vnūquodq̧ plurimarꝫ diuisionū sicut in boue nō vni⁹ continue substantie sicut in porco: vt cum nocumentū alicui ex partibus eius accideret staret in operatiōe tam necessaria cum plurimo ei⁹ ab illa parte distincto. Incūbit eīn nature tam grandis necessitas trāscolationis aquositatis ex venis a sanguine vt nō minor sit necessitate mixtionis ipsius cū eo: quemadmodum eīn nutrimentum transire ad mēbra sine aquositate nō pōt: nec eis distribui ⁊ apponi: ita sine ei⁹ sequestratione non valet illis distributum vniri sicut ex primo defectu accidat atrophia: ita ex secūdo proueniat hydrops vel cacesia. Hāc autem necessitatē natura ꝓcognoscens illos alligauit dorso neruis ac ligamētis explantis ab eo ⁊ iuxta venam supra ipsum extensam ⁊ hinc inde lateraliter collocauit vt a vena ipsa emulgēti vocata habili⁹ traherent illā: collocauit illos seorsuꝫ in homine dextrū q̄dē superius propinquū epati donec penulā ei⁹ tangat: ⁊ hoc vt habilius ab eo illā traheret quātū possibile est. Sinistrū vero inferius: vt qr qd̄ trahitur ex illa nō attrahit ex primo foramine qd̄ hꝫ ad venā: imo a dextro vt attrahatur: ⁊ quod ꝓpinquius primo ad longinqui⁹ scd̄o sicq̧ transcolatio melius compleaꝫ ob quā posita ē in inferiori seu itrinseca eorꝫ parte concauitas ad quā trāsmittitur primo: ⁊ a qua īpellitur inferius ad vesicā: ⁊ in medio corpe renes qd̄ de sanguine associatur aquositati trahēdo purificant meliori modo quo possunt ab ea vt nutrianꝫ ab eo: ⁊ aquositatē tāq̧ inutilē ad vesicā īpellāt. Aquositas

Anotomia renū.

ꝗm natura ordināte nō sic a sanguine purificata de epate trāssertur ad renes quin ad sanguinis mixti ad modū lotu re carnis recētis hanc quo nutriātur renes quā si i seque-strādo nec nutriātur ex illo deficeret vrina rediret sicut lotura carnis recētis eodē quasi mō quo se epar debilē non discernat quā impellit eis aquositatem a sanguine: ꝓut opꝫ. Et ex renibus aduenit neruus paruꝰ quo excreanť pāniculi ipsos a mēbris aliis distiguētes: ⁊ circa venā flectentes ⁊ dorsū. Aduenit q̄ꝫ eis vena illa magna ab epate ⁊ arteria ex arteriisque aduentūt epati. Post quoꝝ creationē creauit vesicā: quē admodū eñ deꝰ ad expulsionē sicce sup̄fluitatis que digestioni prime isequitur: ordinauit q̄dā mēbra ad sequestrādū ipsā a chilo vt superiora intestina gracilia maxime quedā ad colligēdū vt monoculū: ⁊ quedā ad cōplēdū vt colon: quedā ad extraducendū: vt intestinū rectū ꝓpter cām superiꝰ assignatā. Eodēq̄ꝫ modo ad expulsionē sup̄fluitatis aquose que secūde insequiť digestiōi Deꝰ mēbra instituit quedā: hic ꝟo ad sequestrandū: vt renes: q̄daꝫ ad colligendū ⁊ cōplendū vt vesicā: quedā ad ꝓducenduꝫ ipsaꝫ extra: vt virgā ꝓpter eādem siľr cāꝫ: ⁊ vritides vt viā per quā transiret de renibus ad vesicā. Sicq̄ꝫ creauit eā et neruosaꝫ ⁊ pāniculosaꝫ vt esset susceptiua extēsiōis in colligendo illā: ⁊ duoꝝ panniculorum: seu tunicaruꝫ; vt fortis esset in cōtinēdo: proinde fuerunt pāniculi ipsi ex ligamentalibus neruis contexti: quorum interior est duplo grossior exteriori: ne ab acuitate vrine cui obuiat offēdať. Et vt colligatur in ea subtiliter ingeniatus est; vt sic eā intraret q̄ꝑ viā itroitus quoquo mō nullatenus retrocedere possit q̄ꝛ si possit nature ꝑiculū atq̄ꝫ fastidiū pareret sicut scrophꝰ: proinde vritides poros protēsos a renibꝰ ad ipsaꝫ dispensauit: vt attingētes eū in cōcauo eius ⁊ iuxta collum incederēt inter duos pāniculos eius exteriorē tunicā ꝑforādo prius ⁊ hoc per spaciū habēs q̄ꝫtitatē: deinde disrūpēt interiorem panniculū: vt aquositatem in eius concauitatem transfundant: ⁊ cū impleta fuerit ea cōprimente interioreꝫ pāniculū eius exteriorē subintrantes inter eos vritides clauderent cōpressi; quo minꝰ ex eis regrediatur vrina quātūcūq̄ꝫ etiā exterius cōprimant. Ait eñ Gal. si eñ ad quaꝫ partē clauditur fenestrā eā impellēdo studeas aperire magis eā firmabis; ⁊ vt collecta in ea teneretur ꝓ volūtate nec exiret per eius colluꝫ q̄ꝺ ad eius ordinauit expulsionē iuoluntarie sicut in patiētibꝰ vrine distillationē cōtigit. Procreauit ipsum carnosum plurimoꝝ anfractuū: ⁊ in eo lacertum latitudinalē inuoluit: ꝯtractiōe cuiꝰ ꝯclusuꝫ ad modū marsupii vrinā retineret ꝓ velle: ⁊ tādiu q̄ꝛ vnctuositatē sanguinis qua inficiť trahat qua nutriať: deinde eo mollificato vrina ꝓcedit ad virgā: vt extra ꝓgrediatur ꝑ circūtractionē ⁊ ꝯpressionem villoꝝ eius substātie: si multa existat vrina: ⁊ si pauca existat: in ea per circūtractionē ⁊ ꝯpressionem lacertoꝝ etiā vētris ordinatoꝝ ad coadiuuādā etiā taliuꝫ sup̄fluitatū expulsionē. Et cōtinuatur vnicuiq̄ꝫ lateꝝ eius neruꝰ q̄ꝫtitatē hñs ⁊ vene quiete ⁊ pulsatiles; ⁊ multiplicati sunt in ea vt sentiať cui innititur: ⁊ ad que extēditur. Ex q̄bꝰ manifeste colligiť q̄ꝛ sicut egritudines eis possibiles ꝑpaľr euenire atq̄ꝫ curabiles ꝓprie ⁊ ex cōitate. Et proprie sunt generis malitie cōplexiōis simplicis: et cōmixte plurimū ⁊ pure; ⁊ cū materia plurimū ꝓpter illꝺ q̄ꝺ de humore aduenit eis cū sup̄fluitate aquosa: ⁊ generis male cōpositiōis: vt oppilatio in eoꝝ venis ⁊ poris ac repletio in ꝯcauitatibꝰ eorūdē ex sanguine humore vľ lapide: ⁊ generis solutiōis cōtinui: vt sunt vlcera ⁊ corrosio in eoruꝫ substantia: ⁊ abscissio venarū: ⁊ apertio eaꝝ: ⁊ generis apostemas ex q̄bus debilitātur accidentaľr vesicā ⁊ renes i eoꝝ operatiōe predicta cōi: ⁊ cū mľtiplicatur debilitatur epar, donec perueniat res ad hydropisim: si nō aľr resistatur dolent q̄ꝫ ⁊ alia syntomata patiunť. Et significatio supra tales habeť ꝓprie ⁊ potissime ex ꝓprio dolore: ⁊ tactu ⁊ dispositiōe mēbroꝝ vicinoꝝ cōpatientiū eis imediate: vt est dorsum: ⁊ alia vrinalia mēbra imediate vt est epar: stomachus cor: cerebrū: ⁊ etiā totum corpus. Unde Abo mēbrū ꝯpatitur alteri mēbroꝝ: q̄ꝛ tertio mēbro associať: sicut cerebrum associať reni ꝓpterea: q̄ꝛ vnūq̄ꝺq̄ꝫ associať epati: ⁊ exeūtibꝰ cū vrina q̄ si sana sint ⁊ appetitus nō sit lesus; sitq̄ꝫ cū aliis cōtētis ꝑter naturā sanitatis epatis indicat ⁊ egritudineꝫ renū. Si dolor in lūbis existat: vt Abo dixit: ⁊ ꝑ ipaꝫ nō sanā puta grossaꝫ ⁊ residentē multā eoꝝ egritudines soluūtur: quibus plurimuꝫ paucitas vrine associatur. Et s̄ꝫ hec summa scđa quarte particule sectionis prime que ē de medicinis egritudinū instroꝝ vrine capľa continet. xv. Et q̄ꝛ renes ⁊ vesica in causis egritudinibus ⁊ accidētibꝰ conueniunt plurimis quēadmodū ⁊ in actu: vt ex predictis apparet: plurimū ⁊ in cura cōuenient ⁊ medicinis quibꝰ hꝫ compleri differentibus tñ in virtute potentia elementalis ⁊ specifice ꝓpter ipsorum differentiā in natura: pro tāto de cura egritudinum plurimarū ipsorum simul loquemur causa breuitatis cū Dei nominis inuocatione qui sit bñdictꝰ.

Margin: Galenus. — Quibus in nā egritudinibꝰ subiaceant. — Aboa.

¶ Cap̄. i. de medicinis male complexionis renū ⁊ vesice.

Ala cōplexio renum ⁊ vesice species eiꝰ cause signa ⁊ cura ex his q̄ dicta sunt i epate sūt manifesta: ⁊ infra capľo de debilitate dicemꝰ. Oppilatio in renibus ⁊ vesica: ⁊ aliis instrumētis vrine plurimuꝫ est coartatoria ꝓpter illud q̄ꝺ descendit ad ea de superfluitatibus cū vrina: ⁊ si ex hūore est implēte ⁊ oppilāte: aut erit ex multitudine sanguinis: ⁊ signa eiꝰ sunt sanguinea vrina cū dolore grauatiuo in eis ⁊ dorso. Unde Abo. ait: est q̄ñ cum in egritudinibus acutis sanguineis vrina sicut sanguis ipse emittiť apertiōe vene nō existēte in renibus: ⁊ significat repletionē superfluā in venis: quā cōtrahit ⁊ ostendit in renibus esse dolor grauatiuus partiū predictarū adiunctus illi: ⁊ significat eam tactus caliditatē inueniēs supra renes ⁊ dorsum: ⁊ sitis q̄ñq̄ꝫ ⁊ regimē vniuersale: ⁊ alie ꝯsimiles circūstātie inuēte in eo cuꝫ iuuamēto a frigidis: ⁊ q̄ñq̄ꝫ erit ex cōgelato sanguine in vesica: de qua infra de solutiōe dicetur. Aut erit ex aliis humoribus grossis ⁊ viscosis. Et signa eiꝰ sunt vrina cum hypostasi grossa ⁊ ꝯglobata ⁊ cū ampullis supernatātibꝰ: vt Hip. dixit i apho. Cū maiori grauedine seu doloris grauatiui renū additiōe nō solum ꝓpter id quod oppilat: sed etiaꝫ ꝓpter id quod ex oppilatione retineť ⁊ aggregatur. Et est in ea retentio vrine q̄ñq̄ꝫ: vt infra dicetur: ⁊ tactꝰ inueniens frigiditatē supra renes: ⁊ regimē precedēs multiplicans tales humores: ⁊ alie ꝯsimiles circūstātie cū iuuamēto ex calidis. Et q̄ñq̄ꝫ est cuꝫ vētositate grossa coartata in eis generata ex p̄dictis humoribꝰ calefactis vel cibis. Et signa eius sunt signa predicta cū extēsiōe ꝑcepta seu tensione ꝓprie cū mouetur ⁊ inclinať. Et q̄ñq̄ꝫ est ex hūoribꝰ mediocriter alteratis: puta sanie grossa ⁊ viscosa coartata in eoꝝ ꝯcauitate ⁊ poris quā natura expellit ꝑ venā adorthi maiorē a superioribꝰ membris ad mēbra vrine sicut. G. ⁊ Abo. dixit. Et signa sunt añcessio apostematis dubelati in superioribꝰ mēbris vel vlcera ⁊ ꝓprie in epate ⁊ spūalibus mēbris vrina saniosa et ardor. Et signū cōe in omni cā est stupor inferioꝝ membroꝝ: eo q̄ꝛ spūs sensibilis ad ea bono modo trāsire nō valet cū quibusdā p̄dictoꝝ signorū. s. dolore grauatiuo: ⁊ sēsu caliditatis supra renes: aut erit ex lapide de quo stati diceť. ¶ Cura eiꝰ que est ex sanguine est euacuatio cū flebotomia ex basilica vsq̄ꝫ ad lippotomiaꝫ: deinde si expedit cū flebotomia saphene; vel apertiōe venaꝝ emorroidaliū: ⁊ cū regimine extenuatiuo vľ frigidatiuo ex diureticis frigidis. Et cura eiꝰ q̄ est ex hūore grosso ⁊ viscoso

Margin: Abo. — Signū cōmuneū oī causa. — Flebotomia.

ſo ⁊ viſcoſo, eſt cā oppilationis epatis ex humoꝛibus groſ
ſis talibus: Et eſt in ſumma tres res. Pꝛima eſt regiminis
ſubtiliatio. Scḋa eſt adequatio materie. Tertia ē euacua
tio ipſius. Pꝛima res nota eſt. Scḋa etiam. Tertia: ex pre-
miſſis ibidē cōplet: tñ qñqꝫ cū ſoluētibꝰ cū deriuatione: vt
ſunt vomitꝰ clyſteria ⁊ pharmaca vētris ſolutiua: ex q̇bus
ꝓpꝛiū ⁊ eſt ſimplex agaricus: ⁊ galbanū ſemē vitice ireos:
aſarū: ſerapinū cū hydromelle: ⁊ vterqꝫ elleborꝰ. Et cōpo-
ſitū eſt hiera: opꝫ aūt ne ſit ſolutio laborioſa: ne hūores ef-
fundant ad renes: qñqꝫ cū ſoluētibꝰ a deriuatiōe vt cū diu-
reticis calidis ex q̇bus ꝓpꝛia ſunt ſpica foliū caſialignea.
fu. ſicca: aq̄ cicerū nigroꝝ: ⁊ capil. ve. meu. ⁊ vinū in quo re-
ſederit ſpica: ſoluūt em̄ vrinā in humoꝛibꝰ groſſis: ⁊ alia q̄
ꝓuocāt cū virtute ⁊ extrahūt ſupfluitates groſſas: q̄s in-
fra dicemus in cura oppilationis eoꝝ ex lapide ⁊ difficul-
tate vrine niſi reumaticus fuerit: quo caſu diuretica foꝛtia
nō cōueniūt niſi pꝛius purgato coꝛpoꝛe materia ceſſauerit
fluere vnctiōibꝰ ex oleis reſolutiuis ⁊ cerotis ⁊ emplaſtris
⁊ balneis reſoluētibus naturaľr vel artificiaľr oꝛdinatis.
Et ſiquidē ſit cū vētoſitate: cura eſt inflationis ſtomachi
epatis ⁊ ſplenis ſuperius dicta. Si ṽo eoꝝ oppilatio ſit
ex ſanie: eius cura eſt duplex regimē. Pꝛimū eſt regimen
apoſtematis dubelati ⁊ aperti ſeu vlcerū ſuperioꝝ mēbꝛo
rum. Scḋm eſt ſaniei mūdificatio vt nō noceat. pꝛimū ha
bitū eſt ſupiꝰ. ſcḋm etiā vbi de cura apoſtematū dictū fuit.

¶ Ca. ij. ḋ oppilatiōe renū ⁊ veſice ex lapide ⁊ medicis eiꝰ.

In quinqꝫ partibus coꝛpis lapis generari pōt.

Lapis in quinqꝫ partibꝰ coꝛpoꝛis ſm Gale. ge-
nerari pōt. In pulmone. ſ. ⁊ inteſtinis de q̇bꝰ
ſupꝛa dictū eſt: ⁊ illud eſt raro: ⁊ in renibus et
veſica: de q̇bꝰ nūc dicendū eſt: ⁊ eſt plurimū: ⁊
etiā in iuncturis: de quo dicet infra: ⁊ eſt me-
diocriter ſe hñs. Et vbicūqꝫ generat cōem in genere habet
cām. Et hi de quibus eſt ſermo in cā cōueniūt: ſed in eius
quāto differūt. Conueniūt inquā in cauſa. ſ. materiali ⁊ ef-
ficiente. Materialis q̇dē eſt plurimū humoꝛ groſſus ⁊ vi-
ſcoſus in coꝛpoꝛe generatus tranſlatꝰ ad illas partes re-
num ⁊ veſice ibiqꝫ retētus: ⁊ qñqꝫ apoſtemās. Hic aūt hu-
moꝛ plurimū eſt phlegmaticꝰ cū ſit ꝓpꝛie cōdēſabilis: nō
ſic ſanguis: lꝫ qñqꝫ ad illas ꝑueniat: qꝛ nec groſſus eſt: nec
viſcoſus: ſed cōſiſtentia tēperatus: ⁊ cū peruenerit ad illa:
ꝯuerſus in malā qualitatē venenoſam: queadmodū Hip.
dixit: nō poterit ibi cōtineri: ſed extra expellitur a natura.
Nec melancholia: qꝛ ꝓpter ſiccitatē eius partes nō adhe-
rent: vt condenſent: ſed incinerant potius: nec cholera: qꝛ
nō groſſa viſcoſa. Et cauſa generatiōis talis hūoꝛis phle-
gmatici eſt debilitas digeſtionis: aut ex parte virtutis ca-
loꝛis īnati: qꝛ debilis: vt ꝯtingit in ſenioꝛibus. Aut ex par-
te cibi: qꝛ groſſi et viſcoſi de genere panis: ⁊ paſte azime: et
carniū groſſaꝝ vt aīaliū magni coꝛpis vt boum: bubalaꝝ:
ceruoꝝ ⁊ poꝛcoꝝ: ⁊ ſilueſtriū ⁊ antiquoꝝ: et nimis iuuenū
ſalitarū: ⁊ auium paludeſtriū: et piſciū magnoꝛū et lactici-
nientium: ⁊ lacticinioꝝ: et leguminū: et alioꝛū ſimiliū. Aut
potus aq̄ turbide ⁊ ꝓpꝛie lacunalis et ſtagni: ⁊ vini groſſi
⁊ turbidi. Aut ex parte mali regiminis in aliis attendēdis
cōditionibus circa digeſtionis perfectionē: vt in pueris ⁊
guloſis adoleſcētibus: de quibus ſupꝛa dictū eſt in capitu
lo debilitatis digeſtionis. Cauſa ṽo tranſlationis eſt vir-
tus expulſiua ſuperioꝛū mēbꝛoꝝ foꝛtis epatis. ſ. et venarū
ꝓpꝛie cū amplitudine viaꝝ ipſaꝝ ⁊ debilitas renū. Cauſa
ṽo retētiōis illius in ipīs eſt debilitas virtutis expulſiue
ipſoꝝ in ipīs naturaľr vel ex egritudine cū ſtrictura viarū
expulſionis ⁊ groſſitie humoꝛis ⁊ cōcauitatis aptitudine
in colligēdo ⁊ retinēdo quādiu condēſet: q̄re extra coꝛpus
expellere illū humoꝛē nō valet: ſed tardat tpe longo: ⁊ eua
cuat qḋ ſubtile eſt ⁊ clarū cum vrina paulatim: ⁊ groſſum ⁊
terreſtre remanet in eis ⁊ cōdenſat. Iſaac em̄ dixit: per ca-
nalē ſtrictū non tranſit liquoꝛ groſſus. Si em̄ virtus foꝛtis
exiſteret: ⁊ via apta totū humoꝛē paulatim ſicut aggrega
tur cum ſui groſſitie expelleret cum vrina groſſa vnctuoſa
et turbida: quare generatio lapidis non ſequeret ſicut in
pluribus talē vrinā mingētibus ſepe videmus. Cauſa ṽo
efficiēs lapidis eſt caliditas ab eq̄litate egreſſa illoꝝ mē-
bꝛoꝝ agens in talē humoꝛē retentū ibi: et cōdenſans ipm
qñqꝫ in pilos rubeos lōgitudinis vnius palmi vel bꝛachij
ſm Hip. ⁊ Gale. qñqꝫ in lapidē: queadmodū eſt videre in
balneis thermaꝝ vaſis in q̇bꝰ aq̄ calefieri ꝯſueuit: in q̇bus

Cā materialis.

Efficiens cauſa lapidis.

groſſum aque in lapidē duriſſimū ꝓpter agentē caloꝛē dē
ſatur. Aduenit aūt illis mēbꝛis talis caliditas aut a cā in-
trinſeca: aut extrinſeca: ⁊ intrinſeca aut ꝓpꝛia: aut ex vici-
nitate: ꝓpꝛia aūt naturaľr aut accidētaľr ex hūoꝛe choleri
co ad illa trāſlato a ſupioꝛibꝰ mēbꝛis: epate. ſ. ciſti. venis:
apoſtemate vel nō apoſtemate: ex vicinitate et ꝓpꝛie ad
epar ſupcalefactū. Et extrinſeca ꝑ ſe ⁊ ꝑ accidēs calefaciē-
te: per ſe q̇dē vt cibis ⁊ potibꝰ calidis foꝛti motu peditan-
do vel equitādo in aere calido balneis calidis: ⁊ foꝛti ſtri
ctura lūboꝝ ⁊ aliis. Per accidēs vt ex frigoꝛe aeris vel bal
nei ꝯſtringēte poꝛos ⁊ inflāmāte caliditatē ipſoꝝ: nec eſt
frigiditas ꝑ ſe cā eius: cū talis frigiditas ꝯgelās in coꝛpe
ſtāte vita nō poſſit eſſe. Et ſi gñatio phlegmatis vitrei ſit
in ventre: dicēdū ꝙ eſt minoꝛ ea q̄ cōdenſat in lapidē: ⁊ tñ
dicit cōgelans reſpectu cauſe aliaꝝ ſpecierū phlegmatis.
He autē cauſe lꝫ cōes ſint eis ambobꝰ: in lapide tñ veſice
ſunt foꝛtioꝛes ꝓpter ipīus naturā. Eſt em̄ mēbꝛū inferius
poſitū ad qḋ humoꝛ qui eſt materia lapidis ꝑuenit tranſ-
colatus ⁊ ſubtiliatus ꝑ vrītidū tranſeundo ſtricturā: qua-
re nō eſt aptus condenſari: vt groſſus qui ꝑuenit pꝛius ad
renes cū ſua viſcoſitate et groſſitie ꝓpꝛia. Eſt etiā mēbꝛū
neruoſum pauci ſanguinis ⁊ frigidū: quare ipſiꝰ caliditas
nō eſt potēs cōdenſare ſicut in renibꝰ ſanguineis: ⁊ natu-
raľr calidis. Adhuc locus retētiōis in veſica eſt amplioꝛ.
Et via expulſionis aptioꝛ ꝓpter largitatē colli eius ⁊ bꝛe-
uitatē: ⁊ in mulieribꝰ maxime quare lapidis generatio in
ea eſt difficilioꝛ: ⁊ ꝓinde minoꝛ: ⁊ cū generet ꝓpter foꝛtitu-
dinē cauſaꝝ: maioꝛ erit ad curandū rebellio: ⁊ ſm Hip. in
apho. periculoſioꝛ. Generatio quoqꝫ ipſoꝝ cōuenientia ⁊
diſcōuenientia predictoꝝ cauſarū diuerſarū aptitudinē hꝫ
in etatibꝰ diuerſis: vt Hip. dixit in apho. in ſexibꝰ quoqꝫ et
naturis diuerſis coꝛpoꝛū ⁊ mēbꝛoꝝ in q̇bꝰ generari hñt et
habitudinē etiā. Nā in pꝛima etate q̄ ꝓtendit vſqꝫ ad den-
tiū plantatiuā nō eſt generatio lapidū apta: cū humoꝛes
ſubtiles nō viſcoſos habeāt: nec groſſis vtant rebus: non
caloꝛē acutū: nō ſtricturā viaꝝ: ⁊ ſi habeāt ꝓpter paruita-
tem: tñ ꝓpter humiditatē cōplexionis recipiūt extenſionē:
quare nō retinet vt in lapidē condenſet. In etate aūt que
eſt dentiū plantatiua que eſt vſqꝫ ad. vij. annos cōpletos:
⁊ vſqꝫ ad. xiiij. in quo inchoat pubertas: qꝛ materialis cā
deficit naturaľr generatio talium lapidū inepta vꝛ ꝓpter
materiales humoꝛes: cū in eis adhuc ſint ſubtiles: nec ſūt
groſſi ⁊ viſcoſi ꝓpter debilitatē digeſtionis cū habeāt illā
foꝛtē. Accidētaliter aūt cū materiā habeāt ꝓpter ipſoꝝ gu
loſitatē ⁊ malitiā regiminis in aliis debilitantes digeſtio-
nē: quare tales multiplicent humoꝛes: adſitqꝫ cauſa in ea
efficiēs: qꝛ caloꝛ iam factus potēs nō obtuſus permanens
in pꝛedicta etate: ſit etiā viaꝝ cōuenientia: qꝛ mēbꝛa durio-
ra facta nō ſic fuerint extēſibilia: quare ī ea ipīus lapidis
gñatio apta eſt in veſica tñ ſm Hip. qm̄ foꝛtitudo ſupioꝝ
expellit ad illā quā colligit ipa: ⁊ retinet: ⁊ nō expellit pꝛo-
pter frigiditatē. Omne em̄ membꝛū frigidū cōplexiōis fri
gide actiones defectas hꝫ ex neceſſitate. dixit Gal. In pu
bertate adoleſcētia et iuuētute hic: nec ibi generatio lapi-
dis apta eſt ꝓpter defectū materie: qꝛ hūoꝛes habēt ſub-
tiles: nec ſunt guloſi vt pꝛioꝛes: ⁊ eligere incipiūt dietā bo
nam: quare humoꝛes tales nō generant nec transferuntur
ad inferioꝛa: ibiqꝫ retinent: ſed ꝓpter virtutis poꝛoꝛū ⁊ via
rum largitatē expellunt extra: lꝫ cā efficiēs ſit in eis inten-
ta. In ſenectute ṽo lꝫ ſit materia: ⁊ humoꝛes ꝓpter dige-
ſtionis debilitatē multiplicat in eis: ⁊ viaꝝ ſtrictura pꝛo-
pter ſiccitatē coꝛrugantē ⁊ in vltima ꝓpꝛie: qꝛ tñ deficit in
ea cā efficiēs q̄ eſt in generatione potiſſima lapidis gene-
ratio: ⁊ nō exiſtat in veſica. ſ. in renibꝰ tm̄ ꝓpter eoꝝ calidi
tatē. Et in mulieribꝰ nō in veſica: qꝛ ibi deficit caliditas: nō
ſic aūt in renibꝰ: deficit quoqꝫ viaꝝ ſtrictura: qꝛ vias habēt
amplas: qꝛ collū veſice in eis amplū eſt ⁊ curtū: nō ſic autē
in renibꝰ: vt Hip. in pꝛincipio libꝛi de aere ⁊ aqua locutus
eſt: materia quoqꝫ ad renes peruenit plus non tranſcolata
ſicut ad veſicā deſcēdit. In naturis quoqꝫ diuerſis vniuſ-
cuiuſqꝫ generatiōe diuerſa ⁊ in habitudinibus quoqꝫ. In
humida em̄ natura ⁊ habitudine pingueſcit gñatio ipīus
in renibꝰ pereptoꝛe ⁊ in ſicca ī veſica ꝓpter cām pꝛedictā:
lꝫ aūt hec diuerſitas ꝑueniat rōne aptitudinis ad cauſas
eiꝰ cōgregādas vel nō. In naturali cōplexione: etate: ſexu:
habitudine: ⁊ diſpōne membꝛoꝝ: accidentaľr tñ pōt vtro-

Uñ caliditas tanta mēbꝛis lapidē generantibꝰ innaſcitur.

Quaľr lapis ſm diuerſas etates in diuerſis locis generatur.

biq̄ȝ lapis in oī etate: cōplexione: ⁊ sexu ⁊ habitudine gn̄a
ri. Cūq̄ȝ antiquaꝝ gn̄atio lapidis vt eius cāe ꝑdurēt ⁊ ha-
bituenꝝ: nō ꝓhibeꝝ: nec sanaꝝ: lȝ remediū habeat quoquo
6. apho. 6. modo ⁊ ꝓprie in senioribus. Vn̄ Hip. in apho. Nefretici ⁊
circa vesicā dolores laboriose sananꝝ in senibꝰ nec post. l.
annos: vt. iiij. epidimiaꝝ dixit: sed ꝯtinuaꝝ ⁊ transit ad he-
redes. Et cū nō est habituata sed disposita ⁊ noua ẜm au-
gmentū ⁊ diminutionē cāꝝ sit seruās qn̄q̄ȝ periodes mēsis
vniꝰ vel pluriū. ¶ Signa oppilationis renū ⁊ vesice ex la-
pidibꝰ ⁊ alioꝝ mēbroꝝ vrinaliū distinguētia ip̄am ab hu-
morosa sunt signa lapidis q̄ in hūorosa nota sunt: ⁊ signo-
rum lapidū q̄dā sunt cōia: q̄dā propria. Cōia q̄dē ex vrina
Vrina. sumunꝝ doloie ⁊ exeūtibꝰ cū vrina. Et sunt: nā cū videbis
vrinā quā ꝯsueuit mingere patiēs turbidā ⁊ grossaȝ clari-
ficari ⁊ attenuari: tūc estimabis lapidis generationē: et cū
addiꝝ dolor: vt q̄ sentiat patiēs dolorē in partibus vrine
mēbroꝝ: tūc certificata erit estimatio tua: q̄ materia iā ag
gregata est in mēbris illis ad lapidis generationē. deinde
si vides aliq̄d arene residētis ei associari: tūc tua estimatio
erit ꝯpleta: ⁊ maxime si materiā videas retineri. ¶ Notā-
dū aūt ꝙ lapis si mediocris sit retinet vrinā totalr̄: q̄ pōt
subintrare meatū vrine ⁊ occupare: magnꝰ aūt subintrare
nō valet: ⁊ si opponat se orificio meatꝰ: de facili remoueꝝ:
paruꝰ ꝟo si subintrat nō occupat totū vt possit totalr̄ reti
nere: ⁊ cū tāges illas: ⁊ inuenies molles lapis est in fieri. si
ꝟo duras: lapis iā factꝰ est. Propria ꝟo ex q̄litate nature
doloris ⁊ exeuntiū cū ip̄a sumunꝝ hoc mō. Nā in lapide re
num vrina est cū rubedine: dolor est in lūbis et fortis adeo
ꝙ sit qn̄q̄ȝ sil'is colico: ⁊ intēdiꝝ tp̄e inanitiōis sumpto cibo
remittiꝝ: ⁊ est cū q̄ete: dolor est ibi fixus: ⁊ cū mutanꝝ ad ve-
sicā interpollanꝝ: ⁊ minuiꝝ: ⁊ in illis augeꝝ: ⁊ ꝓprie apud re
pletionē intestinoꝝ propter coartationē poroꝝ vritidū: ⁊
cū ꝑuenit vsq̄ȝ ad inguina ⁊ emūctoria: tūc iam ꝑuenit ad
meatū vesice: ⁊ cū sedaꝝ dolor eiꝰ: tunc iā ꝑuenit ad vesicā:
vt supius dictū est: ⁊ arenosa residētia sunt rubea cū ꝯsue
tudine ꝑcreationis eiꝰ. In lapide ꝟo vesice vrina est alba
⁊ arenosa sil'r alba vel cinericia: vn̄ Hip. Quibus in vrina
arenosa ⁊ alba sedimīa substāt his vesica aut renes lithia-
sim habēt: dolor quoq̄ȝ accidit in pectine ⁊ ꝑitoneone mi-
nor: ⁊ qn̄q̄ȝ lapis vesice teneꝝ in loco amplo ⁊ spacioso: sed
in renibꝰ est coartatꝰ in stricto ⁊ plurimū retinet vrinā. Et
est maior q̄ȝ lapis renū ꝓpter maiorē extēsionē quā recipe-
re pōt in vesica: ⁊ durior propter longiorē morā quā trahit
in ea q̄ȝ in renibꝰ faciat: cū ergo cadat sui grauitate i collū
vesice qꝺ inferiꝰ tendit sua magnitudīe integre oppilabit
⁊ retineꝝ vrina: ⁊ est significatio fortis suꝑ lapidē ꝯfirma-
tum: ⁊ tūc cū hoc est pruritus cōtinuus in pectine ⁊ in ca-
nali: quare cōfricat eā cōtinue ⁊ ꝓprie si est puer: et accidit
erectio assidua: ⁊ qn̄q̄ȝ mollificatio vltra modū: ⁊ perducit
ad exitū ani. Et cā in pruritu est exasperatio vesice ex la-
pide duro ⁊ cōmoto in spacio vesice: ⁊ maxime cū sunt plu
res siue sint in ea generati: siue a renibꝰ descēderit ad ip̄aȝ
quare exasperāt ⁊ inducūt pruritū: ⁊ cū vrina tūc emittunꝝ
furfures: ⁊ qn̄q̄ȝ sanguis ꝓpter abrasionē. Et accidit lapis
vesice in regionibꝰ septētrionalibꝰ magis ꝯsuetis ⁊ in in-
fantibꝰ: ⁊ corpora illoꝝ plurimū sunt extenuata: qꝺ est ecō
De cura lapidis. tra in lapide renū. ¶ Cura lapidis est quatuor res. Prima
est abscissio cause. Secūda est ip̄ius eductio. Tertia est re-
gimen. Quarta est correctio accidentiū ex quibꝰ est dolor
vrine retētio: ⁊ vlcerū impressio: que qn̄q̄ȝ est prior: pre ma-
gnitudine em̄ accidētiū interdū opȝ ꝑuertere ordinē cure.
¶ Prima est cāe abscissio. In abscissione nāq̄ȝ eius ꝯsistit
preuisio qua lapidis gn̄atio ꝓhibeꝝ: ⁊ q̄ est in fieri impediꝝ
⁊ qui factus est nō augeꝝ: sed educiꝝ ⁊ proprie si sit paruus
⁊ cōpleꝝ tribus modis. Primo cum ꝓhibitione generatio-
nis materie. s. humoris grossi ⁊ viscosi: ⁊ illud cum ordina
tione regiminis in cibis: ⁊ potibꝰ subtilibus ⁊ euchimis ⁊
in alijs debite digestionē cōplendo. Scđo cū euacuatione
ip̄ius humoris iam generati ex epate ⁊ venis si adsit: et ēt
cū deriuatione a partibus illis: puta cū vomitu clysteribꝰ:
⁊ alijs solutiuis pharmacijs sumptis ⁊ in euacuatione ciꝰ
de partibus renū ⁊ vesice: si sit ibi detentus ⁊ coartatus vt
in lapidē condenseꝝ: ⁊ hoc cū diureticis tēperate calidita
Lapidis gn̄ationē ꝓhibētia. tis q̄ cām efficientē. s. ip̄soꝝ caliditatis nō augeāt ⁊ inten-
dāt: que qualia sunt ex cibis. Vt sunt carnes auiū monta-
narum paruarū pauce pinguedinis ⁊ caliditatis: ⁊ herbe
diuretice vt baucie recētes et apiū petrosilinū feniculꝰ en-
diuia ⁊ sparagus. Ex leguminibꝰ: vt chist ordei: ⁊ aqua ci-
cerū nigroꝝ: ⁊ ex fructibꝰ: vt ficus humide ⁊ sicce ⁊ amiga-
le: ⁊ vua alba. Et ex potibꝰ vt est vinū subtile clarū albū cū
aqua dulci et clara limphatū parū. Et ex medicinis vt est
decoctio polij: quinq̄ȝ radicū cōium: capil. ve. ⁊ radicis al-
tee: squinanti ⁊ scolopēdrie ⁊ similiū: oīa em̄ hec ꝓhibēt ge
nerationē lapidis ⁊ paruū frangūt ⁊ educūt: ⁊ secaniabin
cū aceto squille. Et inunctio illarū partiū cū oleis mūdifi-
cantibꝰ ⁊ abstergētibꝰ illas partes: vt est oleū de amigda-
lis amaris: de lilio ⁊ de apio. Et cū cerotis vel emplastris
ex abrotano fece cōbusta: ⁊ nitro. Tertio cum alterātibus
ip̄soꝝ qualitatē membrorū que est cā efficiens et illud cuȝ
diureticis frigidis: qualia sunt bathece et semē eius: ⁊ se-
men citrulli: cucurbitarū ⁊ cucumerū: ⁊ aqua lactis: aqua
melonis indi: ⁊ vnctiones ex succis ⁊ oleis ip̄oꝝ: ⁊ cū alte-
natione oīs calidi inflāmantis interius et exterius mini-
strandi. Et si sit cū effusione humoris cholerici: purgeꝝ cuȝ
proprijs ex quibus est aqua lactis: seminū cōium: liquiri-
tie mellis: casiefistule: ⁊ solatrū hortulanū est ꝓpriū omni
cause: ⁊ syrupus de succo vio. ⁊ sil'ia: ⁊ si fuerit cū inflāma-
tione vel erisipila seu apostemate duro. ¶ Eductio ciꝰ tri-
Eductio lapidis fit tribus modis.
pliciter fieri hȝ. Vno mō cū dilatātibꝰ mēbra ⁊ ductꝰ: ac ēt
lenitētibus ductuū suꝑficiē atq̄ȝ lapidis: ⁊ ꝓprie cū est par-
uus: ⁊ cōpleꝝ cū administratione balnei seu fomenti ex aq̄
dulci decoctionis mellilotí: calamēti: altee maluaꝝ: camo
mille: ireos: radicū fenugreci: semīs lini: aneti: ⁊ sil'iū. Et
cū vnctionibꝰ illaꝝ partiū. s. alchatin ilium inguinū: pecti-
nis et ꝑitoneonis: ex oleo de altea de fenugreco de aneto
de alchāna de lilio amigdalaꝝ dulciū ⁊ amaraꝝ: ⁊ de lino.
Et cū ebibitis in lapide renū: vel iniectis in lapide vesice
ex iuribꝰ carniū vnctuosis ⁊ mucillaginis casiefi. dragagā
ti: psilij ⁊ olei amigdalaꝝ ⁊ vio. gūmi feni. azarur: et deco-
ctio malue cāpestris cū butyro ⁊ melle: de qua sumaꝝ res
pluria ⁊ grana pini ⁊ sil'iū. Scđo cū cōminuētibꝰ lapidē ⁊
educētibꝰ ⁊ ꝓprie cū est magnꝰ ⁊ durꝰ q̄ calidis ⁊ humidis
non dissoluiꝝ: quoꝝ quedā simplicia sunt: quedā cōposita.
Et simplicia quedā cōuenientia a cōplexione: quedā a ꝓ-
prietate: ⁊ quedā vtroq̄ȝ modo: ⁊ a cōplexione cōminuen-
tium quedā sunt debilia tm̄ in renū lapidibus imprimen-
tia: qualia sunt amara abstersiua q̄ sunt fortis incisionis
⁊ tēperate caliditatis: vt est radix spine q̄ grece noīaꝝ sper
gos: ⁊ radices sentice herba castracan ⁊ poliū: lapides no
minati grece adhata: ⁊ acetū squille: ⁊ reliq̄ medicīe sil'es
Saxifragia frangens lapidem interpretatur.
istis: vt betonica pētafilon ⁊ capil. ve. grana solis: saxifra
gia: ⁊ folia saxafragie: q̄ frangens lapidē interpretaꝝ: ⁊ ra-
dix scolopēdrie: et aq̄ sicle: harū aūt impressio nō est nisi in
lapide renū: ⁊ pertranseuntia vsq̄ȝ ad lapidē vesice: qualia
sunt cicer nigrū: ⁊ aqua eius: radix costi: bdelliū: ⁊ similia.
Quedā fortiora impressionē faciētia i lapidē vesice tanq̄ȝ
in durioii obiecto: lapis em̄ vesice difficilior est ad cōmi-
nuendū ꝓptereius magnitudinē ꝓpter duriciē maiorē ac
longinquitatē: ⁊ propterea cōminuentia opȝ esse fortia: et
nō tm̄ simplicia imo cōposita: ⁊ ꝓpterea si cōminuūt lapi-
dem vesice cōminuūt lapidē renū saltē cū ad illam perue-
Lapidem minuētia.
niant prius: ⁊ nō ecōuerso: vt dicit Aboa. Cōposita ꝟo in-
fra diceꝝ. Sed talia simplicia sunt radix squille: allia: et
tribuli ⁊ grani nucum: apiū montanū: calamentū: pulegiū
hirci vel ceruí: radix citrulli vel cāpestris: et est cucumer
asininū: radix balsami ⁊ partes eius: semen raphani: et aq̄
radicū eius: semen ciperi egyptiaci: scordeon: radix lauri:
⁊ preputia vitis albe: ruta agrestis: baurach: atramentū:
piper puluerizatū ex quo factus sit trociscus: ⁊ daucus cū
aqua fistici facit descēdere lapidē: ⁊ oleū eius fex adusta ⁊
nitrū adustū. Et est sanguis hirci ẜm artē collectus et re-
seruatus in trociscis de quibus in hora doloris detur vnꝰ
cum vino aceti: aut aqua opij montani: ⁊ est mirabile. A
ꝓprietate ꝟo cōminuētia sunt vt puluis scorpionū ⁊ oleū
eius: solatrū hortulanū: ⁊ lapis qui inueniꝝ in spongia ma
rina ⁊ iudaicus ⁊ cinis leporis decollati: ⁊ lumbrici terre-
stres exiccati: cinis epatis asini in lapide renum: et gramē
Semē geneste frangit et educit lapidē.
vtrūq̄ȝ. Quedā cōminuūt vtroq̄ȝ modo: vt est nitrū album
⁊ clarū adustum ⁊ puluerizatū: ⁊ fex adusta: ⁊ cinis corticū
ouorum et scarabei: ⁊ semen geneste qꝺ frangit ⁊ educit ⁊
prohibet generari: ⁊ auis parua que vocatur grece hicra-
golidiureos: et super alas eius sunt penne auree: et super
cauda eius

cauda eius sunt puncta alba: ꝛ francigene noiant eā safu-
riengi adusta: ꝛ cinis eius cū aqua mellis extrahit pre ce-
teris lapidē magis: ꝛ fimus columbinus: ꝛ fimus galli. Et
modus vtēdi talibus est vt medicine q̄dā ꝑmisceant̄ istis
medicinis cōminuētibus lapidē: quaꝝ alie sūt iuuātes ad
penetrationē velocē: vt piper calamētū ꝛ cinamomū: ꝛ cū
hoc operant̄ ad cōminuēdū lapidē. Et alie sunt q̄ ꝓuocāt
cū virtute: ꝛ extrahere hn̄t sup̄fluitates grossas: vt semina
nota ꝛ ꝓprie fenugrecū rubee: radix daucus meu. fu. asarū
acorus ꝛ ameos chelsin siseleos: semē agni casti squinātū
ꝛ cordumeni: ꝛ cātarides sunt in hoc potētissime cū imp̄ſ-
sione in lapidē. Sed opꝫ ministrare cū cautela ne vlcerēt
vesicā: vt Gale. dixit nisi cū rectificātibus in q̄ntitate tēpe-
rata sumant̄ sicut staphisagria. Alie ꝟo sunt alteratiue di-
gestionē faciētes eiꝰ qđ alie mouēt: et faciētes morari do-
nec ille opationē suā ꝑficiant cū pinguedine ꝛ viscositate
sua: vt gūmi feni. ꝛ alie sūt cū aromaticitate ꝯfortātes mē-
brū apud diuersitatē imp̄ſſiōis ꝛ modū sup ip̄m: ꝛ sūt me-
dicine aromatice vt spica casia ꝛ sikia: ꝛ alie sunt ꝯfortātes
in q̄bꝰ est subtilitas cum stipticitate: vt est radix rubi ꝛ rob
fructuū: vt ꝯseruēt mēbrū a nocumēto illoꝝ: ꝛ est virga pa
storis. Et ex illis est been aristo. lilīū siccū ꝛ semē agni casti
ꝛ rose balaustiaꝝ squināntū ꝛ sandali: et medicine sedātes
dolorē cū ꝓprietate: vt sunt anodine nuces ꝛ auellane: ꝛ q̄
sedādo dolorē retardāt cum ꝑmiscent̄ iste medicine ex eis
vna cōposita fiat: natura sapiētissima inter eas discernit:
ꝛ vtit̄ eis ꝓut opꝫ ordinare: ꝛ hi duo p̄dicti modi sunt cō-
munes ambobꝰ lapidibus. Tertius modus est cū incisiōe
ꝛ abstractiōe si prima nō sufficiāt q̄ in lapide renū est incō
ueniēs ꝛ mortalis ꝓpter ꝓfunditatē lacertoꝝ ꝛ ossiū ma-
gnaꝝ venaꝝ ꝛ arteriaꝝ. Sed ī lapide vesice possibilis ꝛ ti-
morosus ꝓpter circūiacētiā lacertoꝝ venaꝝ ꝛ arteriaꝝ et
neruoꝝ: quoqꝫ incisionē dolor fortis sequit̄: ꝛ spasmꝰ: ꝛ sin-
copis ꝛ apostema ꝛ mors plurimū: ꝛ qn̄qꝫ foramē conuer-
tit̄ in fistulā: ꝛ currit inde ꝯtinue vrina. Sunt tn̄ aliqui qui
presumūt super illā. Caueāt tn̄ vt nō nisi magna necessita
te cogēte ex dolore ꝛ retentione vrine infestātibꝰ valde in-
firmū: nec in quolibet corpe illā agāt nisi in forti et cōstāti
ꝛ preeuacuato ꝛ cū cautela ab errore: qđ si tales nō sint: di
mittāt illā: ꝛ ad remediū currāt: vt docet Gal. s. trāspositio
nē lapidis vel sanguinis cōgelati ex lapide pūgente fluen
tis ab orificio ꝛ collo vesice: vt vrina libere effundat̄: eius
em̄ retētio est periculosa ꝛ mortalis: fit aūt tribꝰ modis vt
infra dicet̄ ī lapide renū quoquo mō sit̄r: puta vomitu vio-
lento ꝛ forti quo lapis superius trahit̄ atqꝫ vētosa sup lū-
bos posita sic vt ecōuerso trahat̄ inferiꝰ forti motu agita-
tione ꝛ saltu ꝛ anhelitꝰ retētiōe ac cōpressione ꝛ fricatione
renū ꝛ iliū trahentiū ad inferiora: ꝛ vētosa paulatim muta
ta a renibus ad inferiora: ꝛ ex illis sunt clamores ꝛ clyste-
ria cōuenietia: ꝛ inferioꝝ calefactio cū fomētis ꝛ alijs ca-
lefactorijs: hec em̄ trahūt lapidē renū vsqꝫ ad vesicā pau-
latim: ꝛ qn̄qꝫ extra de vesice collo ꝑ virgā expellūt vel mu
De mō incisionis ꝑ extractiōe lapidis. Primꝰ modus. lierū naturā. Incisionis aūt modꝰ regimē talis est: vt non
fiāt nisi infantibꝰ ꝓpter facilitatē ꝯsolidationis ꝛ tēpera-
mentū cōplexionis ꝛ humoꝝ que nō est in iuuenibus ꝛ se
nibus: ꝛ in ꝯstātibus in tolerādo dolorē lapidis: ꝛ sint pre-
euacuati: ne humores currāt ad locū ꝛ apostemēt ꝛ fecibꝰ
intestinoꝝ: qm̄ dolorē minuit: ꝛ sint ꝯtenti subtili dieta: et
sit dies clara ꝛ tēpus tēperatū ꝛ quietū ꝛ locꝰ: et sint tēpe-
rata instrumēta insitе ꝛ fascie: ꝛ medicine appropriate ex
retētione sanguinis emanantis ꝛ sedatione doloris q̄ sint
ex pluribꝰ dictis in cura emorroidarū ex retētione sangui-
nis: ꝛ ex sedantibꝰ dolorē q̄ infra dicent̄: ligaturis: q̄bꝰ pre-
missis iaceat eger supinus retractis cruribꝰ ꝛ detētus sit a
circūstātibꝰ firmiter. Et chirurgicus digitū suū indicē in
anū infantis vel mulieris virginis: vel in vuluā deuirgi-
nate immittat donec ꝑueniat ad lapidē: ꝛ cū ꝑuenerit ip̄ꝫ
in collo vesice teneat firmū: ꝛ impellēdo semꝑ a vesica ver-
sus collū eius: tunc quoqꝫ signet atramento vbi incisionē
faciat: sitqꝫ inter virgā seu bursam ꝛ anū: ꝛ iuxta cōmissurā
seu filū nō in ea: sed inter eā et cruris plicaturā: ita qđ inci-
sio cadat in collo vesice nō in eius cōcauo: tūcqꝫ incidat su
bito instrumēto bene acuto: et tm̄ quantū ꝯueniat magni
tudini lapidis: deinde extrahat illū faciliori mō quo pōt:
ꝙ si magnitudo impediat exitū opiaculis ꝯfringat̄: deinde
vitellū oui cū albumine ouorū et puluere ex restringenti-

bus sanguinē cū plumacijs vlceri applicet̄: deīde cura vl-
ceris regatur: ꝛ superuenietibꝰ deinde accidētibꝰ ex dolo-
re apo. sanguinis cōgelatione in vesica quē vchuem cū hy
dromelle sumptū collo eius: ꝛ virge: ꝛ alijs subueniat̄: ꝓut
opꝫ cū his que his dictis ꝛ dicēdis sūt nota. Sit̄r ꝛ si ꝑue
nit lapis vsqꝫ ad collū ꝟge: nec possit exire: quoquo modo
incidaꝫ sub ea si expressiōe educi nō poterit nec retropelli
cum īmissiōe siringe: vt vrina egrediatur: deinde cura vlce
ris est regendus. Et sunt qui ingeniātur ꝛ ponunt cānulā
in angulo incisionis: vt vrina inde trāsiens egrediat̄ extra
vt vlcꝰ non tangat ne mordeat ꝛ consolidationē ꝓhibeat.
¶ Alius modus est qui chirurgicis dimittat̄ expertis. At Alius modus.
modo sequit̄ quarta res que est correctio accidētiū: de qua
dicendū est: ex quo de re tertia in re p̄ma est dictū succicte
ꝛ p̄mo de dolore qui si fortis sit: opꝫ sedare priusq̄ꝫ p̄dictoꝝ
aliqđ intētare: cū post incisionē maxime ꝓuocet apostema
ꝛ hoc cū balneis: cataplasmatibꝰ: epithimatibꝰ: ēplastris:
vnctionibꝰ: ꝛ iniectiōibꝰ ex anodinis: ꝛ mollificātibꝰ supe-
rius notis ī cura tenasmonis ꝛ emorroidarū: ꝛ si expediat
cū stupefacientibꝰ ebibitis sicut filōis medicamine de mā-
dragora ꝛ tyriaca noua: que etiā ventositatē resoluit: q̄ cō-
cā doloris est: cū hoc qđ stupefacit: ꝛ ꝓuocat vrinā inūctis
vl̄ emplastratis. Et sunt q̄ talia stupefactiua approximāt
ante incisionē ꝛ post p̄parationē corporis ad illa: dādo ea
mixta cū vino: vt docuit Aboa. vt dolorē incisionis nō ꝑci
piat incidendus. Et sunt qui opium in forma trocisci suꝑ
locū incidēdū ligāt ꝛ detinēt ligatū: quādiu ibi sensus stu
pefiat: quo dolor incisionis vl̄ adustiōis ꝛ corrosiōis causti
cis pharmaci: vel igni nō sentiāt: vel sentiat̄: de quoꝝ nūe-
ro etiam vr̄ fuisse Hip. cū dixit. Quicūqꝫ dolētes aliq̄d cor ij. aph. vj.
poris plurimū dolorē nō sentiūt his mēs egrotat: quasi di
cat: si vis vt cā doloris magni corpi. s. applicata nō sentiat:
fac vt corporis sensus egrotēt. Sedatio em̄ vel doloris mi
noratio a timore futuri apo. ꝛ mortis alleuiat ip̄m: ꝛ ex eis
que operantur ad idem est vt in circūitu incisiōis aliq̄ sti-
ptica ministrētur: ꝛ propriū est sumach ip̄ꝫ: nā a ꝓprietate
ꝓhibet apostema: ꝛ terra sigillata cū oleo ro. inuncta: lutū
armenū cū succo myrte ꝛ sikia. Et ex illis ē flebotomia: ꝛ ci
bi ꝛ potꝰ diminutio: ꝛ alia supradicta. Si ꝟo ex lapide reti
neat̄ vrina: q̄ oppositꝰ sit in orificio poroꝝ vritidum ꝓten-
soꝝ a renibꝰ ad vesicā vel in eoꝝ stricturam coartatꝰ in trā-
seūdo: vel q̄ sit magnꝰ ꝛ oppositꝰ in orificio colli vesice: vel
coartatus in collo vel canali vrget qđ graue molestū et ꝑi
culosum est infirmo: ingeniandū est vt inde amoueat̄ anq̄ꝫ
ad fractionē eiꝰ deueniatur: vt vrina libere egredi possit: ꝛ
hoc vt siquid sit in renibꝰ retrahatur superius cum vomitu
forti ꝛ violēto ꝛ ventosa suꝑ renes applicata. Sit̄r si inter
renes ꝛ vritides situet̄: quod ex dolore fixo ꝛ ꝯtinuo ī reni-
bus cognoscetur. Si ꝟo in vritidibꝰ coartetur qđ ex dolo-
re descēdente ad ilia ꝛ ibi durāte scietur trahat̄ inferiꝰ cuꝫ
balneis ꝛ dilatantibꝰ ꝛ mollificātibus: ꝛ cū compressioni-
bus iliuꝫ ꝛ renum cū manibꝰ oleo de lilio inunctis vel pin-
guedine anatis trahentibus inferius cum retētione anhe-
litus: sternutatione: ꝛ applicatione vētose in ilibꝰ infra re
nes ꝛ inguina paulatim mutata inferiꝰ ꝛ clysteribꝰ cōue-
nientibus ꝛ motu forti ꝛ saltu ꝛ calefactione inferioꝝ par-
tiuꝫ. Si aūt sit oppositus lapis orificio colli vesice: īgenia
mus vt ipsum inde amoueamus: ꝛ hoc cū ꝯpressiōe pecti
nis superius: vl̄ vt resupinetur lapidosus: ꝛ eleuent̄ anche
eius: ꝛ ꝯcutiātur bene vt lapis remoueat̄ inde: ꝛ redeat ad
concauū vesice ad qđ cōpressio pectinis versus supiꝰ con-
fert valde: ꝛ tūc vrina egredit̄. Et qn̄qꝫ alleuiat illud si in-
curuetur super genua sua: ꝛ ꝯmoueat sua mēbra adinuicē.
Et qn̄qꝫ remouetur inde per ītromissionē digiti in anū vel
in vuluam deuirginate: ꝛ qn̄qꝫ per alias figuras q̄s expe-
rimentū ꝛ ratio adinuenit. Cumqꝫ illa nō ꝯferant: admini
stret̄ instrumētū. s. siringa que leuiter inūcta īmittat̄: vt la
pis inde amoueat̄: ꝛ vrina egrediatur. Et siquidē sit in col-
lo vesice vl̄ in meatu virge cū balneo ꝛ exp̄ssione cū manu
inuncta oleis ꝛ iniectis exteriꝰ producat̄. Si ꝟo ex lapide
pūgente cōmoto exasperante vlcera ꝓueniant in renibꝰ ꝛ
mēbris vrine: regātur regimine vlcerū et solutiōis ꝯtinui-
tatis renū: quos infra Deo ꝓpitiāte dicemꝰ. ¶ Sequunt̄ Medicamē frāgēs lapidem.
ꝯposite medicine. Medicamē frangens lapidē renū sub-
lime ꝛ expertū valde sm̄ Serapionē. ℞. semi. bathec. excor
ticati. milij solis interadusti. dauci. an̄. partes eq̄les: terant̄

Aliud ad idem. ⁊ cribellent: ⁊ dent ex eis. ʒ. iij. cū aqua decoctionis ciceris nigri. ¶ Aliud ꝫm eundē ad lapidē vesice. ℞. cōdisi. ʒ. i. fimi columbini. ʒ. i. ⁊ ß. scarabeorū dantch. i. et est. ʒ. ß. terant et dent cū calido.

Aliud ad idem. ¶ Aliud ad lapidē vesice ꝫm ymain. ℞. fimi colūbini: stercoris galli: condisi: omniū partes equales: terant et cribellentur: et dentur in potu cum aqua raphani aut calida.

Aliud ad idem. ¶ Aliud ad lapidē renū ⁊ vesice ꝫm cōstantinū: ⁊ ē sublime. ℞. semis bathec: citrulli: cucumeris: excorticataꝝ: aā. ʒ. v. et ß. raphani: et apij et napi silvestris: et dauci: et petrosilini aā. ʒ. ij. seminis feniculi. ʒ. iij. granoꝝ nere. i. cerasorum silvestriū. ʒ. iiij. stercoris vacce pascentis involuti cum oleo sambucino. ʒ. v. et cribellent: et detur ex eo pondus. ʒ. iij. cū aqua apij: et raphani.

Decoctio ad idem. ¶ Decoctio ꝫm filium Serapionis ad dolorē renū et difficultatē urine. ℞. cimini: ani. radicis liquiritie: seminis citrulli: seminis bathecc aā. ʒ. iij. psilij: seminis malue: aā. ʒ. ij. et in descriptione alia loco anisi: absinthiū: ⁊ loco psilij alchechengi decoquātur in libris aque donec remaneat medietas: et dent in potu ex ea. ℥. ij.

Aliud ad idem. ¶ Aliud ad renes et lapidē ꝫm eūdem: cuius permixtio est. ℞. fenugreci: ameos: seminis baucie: seminis apij. aā. partes equales: decoquant ⁊ detur in potu cum zuccaro: ⁊ est sana: si Deus voluerit.

Medicamen ad lapidem. ¶ Aliud medicamē ꝫm Alchindū ad lapidē vtrūqꝫ. ℞. fimi colūbini: stercoris galli aā. ʒ. ij. origani. ʒ. ß. zuccari taberzet quantū omniū: et cū aqua raphani extrahit omnē lapidē: et qñqꝫ imponit cum eis piper: ⁊ sal: et proprie in decoctione pulegij.

Aliud ad idem. ¶ Aliud Rasis ad lapidē vesice parvoꝝ: balneetur puer quotidie in aqua calida: et dabis istud medicamen. ℞. olibani: mithee: radix est cuiusdā herbe aā. cōfice cum melle: et detur ad modū auellane mane ⁊ sero.

Aliud ad idem. ¶ Ultimū sedans dolorē et extrahens lapidē ꝫm Joannitiū. ℞. apij campestris que dr̄ sarrurion. ℥. j. ciperi egyptiaci: spice aromatice: seminis papaueris albi: cinamomi: casie pipis albi: semis baucie acori: seminis vitice: ⁊ caulis et cardonis aā. ℥. ß. Conficiant trita cū melle: de quo sumat ad modū auellane cū vino decoctiōis capil. vene. Ruffus inqt: plurima balneatio in tinis sulphureis frāgit lapidē: ⁊ hec fortasse facit ꝑvenire ad hoc qđ qñqꝫ vlcerant cutē: ⁊ si infundat in eis pannus calidus: ⁊ applicet loco lapidis operat ad exitū eius cum facilitate ⁊ lubricitate: et silr̄ si olea misceant mollificantia: ⁊ absqꝫ nocumēto vllo. Inquit Gal. Scio plures de illis quoꝝ renes egri medicati cū hoc medicamine sanati sunt a suis egritudinib⁹: et opꝫ vt assiduetur hmōi medicine pluribus diebus.

Medicia ad idem. Est eīm medicina sanans illū qui habet lapidē: ⁊ qui habet egritudinē colice: ⁊ egritudinē vesice: ⁊ mod⁹ est. ℞. auellanaꝝ excorticataꝝ et nucū seminis cucumeris hortulani excorticati: et seminis carui mūdati aā. aur. iij. seminis iusquiami nigri: croci: seminis citrulli: abion aā. aur. vj. seminis iusquiami albi: seminis apij aā. aur. xij. Conficiant cū melle: et fiant trocisci: de qb⁹ det in potu aur. ß. cum aqua mellis tepida in qntitate ciathoꝝ trium: ⁊ in alia descriptione ponit armel aur. ß.

Nota de lepore. Itē testificatus est ꝙ lepus cōburit sicut scis: ⁊ conseruat pulvis eius: ⁊ sumitur in potu de eo diebus aliquot pondus. ʒ. ij. cū aqua tepida: ⁊ frangit lapidē vesice ⁊ renū. Ait Abo. dico ꝙ frangit lapidē vesice: non est dubiū ꝙ frāgit lapidē renū: sed non conuertit: nisi alterutrū cōiter habeat respectū.

Cōfectio ad idem. ¶ Confectio ꝫm eum conferēs illi qui habet lapidem: ⁊ ꝓhibet generationē eius post ipm. ℞. casie aur. ij. seminis apij aur. iij. lapidis: fenu masculi aur. j. seminis baucie: anisi ana. aur. ij. storacis. ʒ. iij. radicis lilij. alozauhi aur. ij. seminis papaueris albi. aur. ij. spice tantundem amigdalaꝝ amaraꝝ: acori. aā. aur. iij. mellis boni quantū sufficit: sumant de ea in potu omī die in vino. ʒ. ij. vel aur. ij. Dixit quoqꝫ medicine ꝯposite ad lapidē sunt mitridatū: ipsum nāqꝫ fortis operationis est in lapide renum sicut fagenea: ⁊ sicut cōfectio de scorpionibus cognita ad renes ⁊ vesicā: ⁊ medicamē factū de sanguine hirci qđ nominat manus Dei ꝓpter suā nobilitatē. ⁊ medicamē thesaurizatū dictū factū cum oleo balsami: quod est mirabile.

Medicamen dictū man⁹ dei.

Pulvis frangēs lapidem. ¶ Pulvis ex invētione nostra frangens et educens lapidē de renibus: ⁊ ꝓhibēs eū generari. ℞. seminis genestre. ʒ. iij. seminis staphisagrie. ʒ. ij. granorū solis. ʒ. j. spice. ʒ. ß. dosis. ʒ. ij. cum aqua saxi.

Alius ad idem. ¶ Aliud ad idem educēs arenulas. ℞. granorū solis bene pulverizatorum. ℥. j. seminū cōmuniū. ℥. j. zuccari albi. ℥. j. dosis coclear vnum in vino.

Medicamē expertū ad idē. ¶ Medicamē expertū ꝫm Aboa. ℞. cineris vitis: cineris scorpionū: cineris radicis caulis: nabatij: cineris leporis: ⁊ lapidis spongie: sanguinis hirci exiccati ⁊ cōtriti: cineris corticū oui de quo pull⁹ egressus est: ⁊ lapidis iudaici: gūmi: nuci: acori: ana. partes eq̄les: petrosilij: dauci: pulegij: gūmi ara. semi. altee: piperis oīm aā. partes. xv. conficiant cū melle: ⁊ ꝯseruent: dosis sit vsqꝫ ad aur. ij. ⁊ supra cū aqua tribulorū decoctorum cum ciceribus nigris.

Syrupus ad lapidē. Syrupus ꝫm intentionē nostrā quē supra ī cura colice nefretice dixim⁹ est ꝓprius: ⁊ ꝫm nicolaū iustinū ⁊ philātropos. Cōfectio trociscorū ꝫm Aboali: ex appropriatis que frangit lapidē in renibus ⁊ vesica. ℞. seminis baucie silvestris: seminis cucumeris: berberis: anisi: myrte: seminis apij montani ⁊ hortulani: casie: cinamomi: spice aā. partes. l. tere ⁊ cicotriniza: ⁊ cōfice cū aqua pōderis. ʒ. j. aut aur. j. ⁊ da primū cū calida.

Alī⁹ syrupus diureticus. ¶ Syrupus diureticus aperiēs renū oppilationē ex humoribus grossis ⁊ educēs eos: ⁊ prohibēs ipos condensari in lapidē: ⁊ est ex invētione nostra. ℞. capil. veneris casie li. j. spice: folij meu. fu. siccorū: ameos acori: radi. rubee: nigelle: asari: dauci: cheisin: siseleos: seminis agni casti: squinanti: cordumeni: granorū pini: ⁊ seminis solatri: ⁊ feni. ⁊ enule. aā. partes equales: buliāt in aque li. v. vsqꝫ ad medietatē: deīde adde zuccari li. iij. gelenjabin li. ß. aceti squillitici. ʒ. ij. ⁊ syrupent: dosis. ʒ. ij. cū tepida in aurora decoctionis radicū graminis. Dixit Aboa. stercus muris cū thure ⁊ aqua mellis calida frangit lapidē: ⁊ nigella aliquātulis diebus ministrata cū aqua mellis calida frangit vtrūqꝫ. Et lac ficus cū lacte more cum ramo ipius educit arenulas de renibus ⁊ vesica. Et semē centrū Gal. pulverizatū cū vino subtili educit arenulas de renibus tantū.

¶ Cap. iiij. de dislocatione renū ⁊ vesice ⁊ medicinis ei⁹.

Dislocatio accidit qñqꝫ in renibus ⁊ vesica plurimū: ⁊ est vt a ꝓprio remoueat loco: et declinet ad dextrū vel sinistrū inferius tendet magis: quare vrinādi actio multipliciter impeditur. Et cā eius imediata est suoꝝ ligamētorū ⁊ suspensoriorū relaxatio vel ruptura: cuius cā est duplex intrinseca ⁊ extrinseca. Intrinseca est humiditas cū frigiditate paralyticās ⁊ mollificās ipa: quare mēbra predicta in loco proprio nō regunt. Extrinseca ꝟo est casus ⁊ percussio relaxans vel rumpens: et balneatio in aqua frigida multa: quo interiorē cām coadiuua t saltē. Signa et siquidem sit a percussione vel casu rūpente precessio ipsorū cū sanguinis mictu declarat. si ꝟo nō rumpēte: sed relaxante tantū precessio illoꝝ cū impedimento vrinādi sola sufficit ad cognitionē eius. Si ꝟo nulla precedēte percussione vel casu acciderit dislocatio: cām intrinsecā cōiecturabis mollificationē. s. paralysim: quā cōfirmat precedēs regimen illi ꝓportionabile: ⁊ aque frigide balneatio cū priuatione signorū aliorū egritudinū in eis possibiliter contingentiū que possunt in actione vrinādi nocumentū prestare: quoꝝ priuatio dissolutionē ab alijs passionib⁹ distinguit: ⁊ qñqꝫ vrina involuntarie emittit propter cōitatē colli vesice in mollificatione: ⁊ qñqꝫ retinet propter oppilationē expressione et torturā propter declinationē vrtidū et colli eius.

De cura. ¶ Cura siquidē eius que a pcussione vel casu est rūpente forte nō curat: iuuat tñ cum reductione ⁊ strictura cū medicinis stipticis et conglutinātibus sumptis et emplastratis que dicemus cū de dislocationū medicinis loquemur: si Deus annuerit: cuius nomen sit bñdictū. Et silr̄ si ex eis relaxātibus absqꝫ ruptura fuerit. Et siquidē a materia humida facta paralyticāte vel mollificāte causet: cura ei⁹ breuiter erit cura paralysis: ⁊ cōplet euacuationib⁹ et purgationibus deriuātib⁹ ꝓprie: et trahētibus sursum cū vomitu ⁊ cōpressione digestionis materie cū oximelle squilliti co ⁊ alijs medicinis ꝓprijs: ⁊ ex purgationib⁹ ꝓprijs est q̄ fit cum elleboro: cuius virtus est trāsiens vsqꝫ ad corporis extrema: ⁊ trahēs: ⁊ expellēs cū vomitu ⁊ exiccās valde: vt agarico: cuius virtus etiā trāsit vsqꝫ ad corporis extrema: confortat neruos calefaciēdo ⁊ purgādo. Et cū speciebus gūmoꝝ que a ꝓfundo attrahūt ⁊ neruis et vomitū prouocando educūt. Complet quoqꝫ cū resoluentibus ⁊ exiccātibus interius sumptis ex electuarijs et cōfectionibus: vt tyriaca: mitridato: ⁊ silib⁹: ⁊ exterius applicatis ex cerotis emplastris: cataplasmatib⁹: euaporatiōib⁹ ⁊ balneis thermaꝝ siccis alijs: ⁊ regimine exiccatiuo ⁊ calefactiuo noto.

Cap. v. de

¶ Cap.v.de solutione continui in renibus et venis eoꝝ ꝛ vlceribꝰ ꝛ scabie ac reliquoꝝ mēbroꝝ vrine et medicis eiꝰ.

Vlcus renū ꝛ alioꝝ mēbroꝝ vrinaliū est solutio cōtinuitatis euenēs cū deperditione substantie:cū eñ soluit̃ qñq cōtinuitas in eis. Primo est simplex:deinde cuꝫ perdurat:generat̃ in eo sanies que corrodit ꝛ perducit ad substātie deperditionē vrine transitu coadiuuante propter eius acuitatē:ꝛ fit vlcus. Et qñ a principio est cum substātie deperditione ꝛ abscissione dr̄ vlcus concauū:cū vo ad saniē deuenit:dicit̃ vlcus saniosum:ꝛ cuꝫ corrodit:dicit̃ corrosiuū: ꝛ cū dilatat̃ ꝛ ambulat:dicit̃ ambulatiuū: ꝛ non sanat̃. Et in renibus existens est in corpore renū:aut in concauitate ipsoꝝ ꝛ venis ꝛ meatibus eorū:aut in suspensorijs eorum aut in panniculo tegente ipos. Et qñq est in poris vritidibus: ꝛ qñq est in vesica: qñq in virga:ꝛ si in vesica:/aut in cōcauo:aut in collo:ꝛ est sanabilis etiā si sit in virga:ꝛ si sit
vj. Apho. 18. in cōcauo aut penetrās vsq in vacuū ꝛ non sanat̃: vt dixit Hip.in apho.aut nō penetrās:sed vnū panniculū tantū:ꝛ est difficile sanabilis ꝛ ꝗ in renibꝰ magis: qr neruosa subtilis substātie sanguinis pauci:sĩr in vritidibus. Et cā eiꝰ que est in corpore renū duplex est:interior:ꝛ est apostema: aut exterior ex incisione ꝑcussione vel casu ꝛ est plurimū:ꝛ siquidē ꝑducat ad disruptionē mortalis est: vt Abo.dixit ꝛ sĩr eius q̃ est in suspensorio et pāniculo cā est. Eius vo que in cōcauo eoꝝ meatibꝰ ꝛ venis cā duplex est: interior ꝛ exterior. Interior est plurimū:ꝛ est aut humor plurimꝰ ꝛ acutus de genere sanguinis scindens venas: vel cholere aut phlegmatis salsi transiens cū vrina ꝑ eos: ꝛ soluēs:et sua adherētia corrodēs:vlcerans:aut apostema dubelatū ꝛ aptū:aut lapis acutꝰ trāsiens:ꝛ scindēs: ꝛ aliqd de substātia eoꝝ portās. Exterior est incisio ꝛ percussio vel casus disrūpens ꝛ vsq in cōcauū eoꝝ ꝑtransiens. Et sĩr cā eiꝰ q̃ est in vritidibus poris ꝛ vesica existit: ꝛ etiā in virga:ꝛ cuꝫ ex talibꝰ humoribꝰ fiāt in predictis mēbris:ꝛ eoꝝ supficie pustule:ꝛ deinde vlcerant̃:accidit scabies i eis. ¶ Signa
Signa solutiōis cōtinuitatis solutionis cōtinuitatis ꝛ vlcerū in renibus ꝛ alijs mēbris vrine antecessio cāꝛ eius ostendit. Inquit eñ Abo. causa in libris medicoꝝ q̃ primo est ex qua ꝓuenit intentio alicuius dispōnis vł fixionis in humano corpore. Et siquidē simplex sit solutio:vrina sanguinea indicabit illā:et dolor in partibus illis. Et siquidē in hac parte vel illa fuerit distinguet̃:nā si sit cū vrina sanguis missus subito multus cū dolore in eis ꝛ defectione virtutis significat rupturā vene emulgētis in renibus:vt Hip.dixit in apho. Et qñq est ex apertiōe vel rarefactiōe vene illiꝰ:ꝛ est sine dolore:ꝛ tūc est subtilior:ꝛ qñq syntomaticꝰ:qñq creticus:ꝛ cū est i renuꝫ substātia sanguis ē minor. Si vo paulatim paucus ꝛ trūbosus ꝛ stranguriā habeāt in alijs illā esse significabit:sed in quo ipsoꝝ ex doloris loco ꝑpendes. Nam si dolor sit sub vētre ꝛ ilijs:solutio in vritidibꝰ erit:si in pectine:in vesica: si in peritoneone:in collo vesice erit:si in virga:ibi ꝑcipiet̃. Et qñq cū vrina quasi carniū frusta apparebūt cū i renibus est:vel petala cū est in alijs: vel squame si sit in vesica: vel pellicule parue si in vritidibus est et virga. Et siquidē ad vlcus ꝓueniat: sanies cū vrina egrediet̃:ꝛ siquidē post saniē sanguis egrediat̃:vel sanguis cū ea:vlcus corrosiuū ꝛ ꝓfundū significabit:vel si malitiosum fuerit:cure parum proderūt:ꝛ dānum fiet. Sed in qua parte fuerit cognoscet̃ ex doloris loco:vt predictū est:ꝛ ex eius specie:nā si sit dolor in renibus:erit grauatus ꝓpter saniei aggregationē ꝛ supfluitatū. Sed in alijs erit intēsiuꝰ ardor ꝛ ꝓpie apud aduentū vrine:ꝛ etiā ex exeūtibꝰ cū vrina.s.frustis ꝛ sanie: frustis vt supra dictū est:sanie vo vt ex colore ꝗtitate permixtione ipsius et fetore. Colore et ꝗtitate:nā veniens ex renibꝰ erit minus alba:ꝛ ꝗtitatis maioris ꝗ ex alijs mēbris ꝓpter eoꝝ naturā humidā ꝛ sanguineā. Etiā a vesica veniēs est maioris quātitatis ꝗ ab alijs ꝑmixtione: nam quanto magis a superioribꝰ ꝓuenit magis erit permixta sanies ꝛ sanguis etiā cū vrina:ꝛ veniēs a vesica ē grauioris odoris ꝓpter eius frigiditatē:ꝛ longiorē morā in eiꝰ receptaculo et concauitate veniens virga antecedit vrinā. Et siquidē a superioribus vltra renes sanies venit et alia frusta:vrina non erit mediocris et sana. Sed si a renibꝰ et
iiij.apho. lxxvij. a partibꝰ que sunt infra vrina plurimū erit sana.vt Hip. innuit di. Quibꝰ in vrina pingui existēte quasi carniū frusta:vel sicut pili his de renibꝰ exeūt:ꝛ qñq sana nō erit:cū epar ꝛ vene ꝯpatientur grauiter patientibus illis. Signa vo scabiei ipsorum sunt signa pustularū antecedētiū ex retētione vrine:vt Hip.dixit ex exitu puris pauci ꝛ furfuris ardore ꝛ pruritu in partibꝰ renū:vel circa partes vesice cū ipsa scabit:ꝛ tunc ē fetor vrine grauior. ¶ Cura solutiōis cōtinuitatis in renibus ꝛ alijs instrumētis vrīe:si simplex sit ex quo sanguinis mictus appet:ꝛ similis cure fluxꝰ sanguinis ex naribus sputi ꝛ vomitꝰ sanguinis:de quibus supra est dictuꝫ:lꝫ hec fortioribus sit cōplenda ꝗ illa ꝛ ꝓprie vomitus:sĩr si vlcus sit cōcauū. Si vo fiat saniosum curabitur cura phthysis:recurre ergo ad illa:ꝛ q̃ fortiora sūt elige taꝫ simplicia ꝗ ꝯposita ꝛ ministrabis hic:ꝛ variabis in fortitudine maiori ꝛ minori ꝑm diuersitatem longitudinis mēbri atq malitiā vlceris semperq his mēbris sunt ꝓpria ꝛ lep tomeris substātie colligēdo:ꝛ ꝑm oēꝫ modū intꝰ ꝛ extra approximādo ꝓut eoꝝ dictat natura sicut in cura inuimus lapidis. Et ex appropriatis medicinis talibꝰ ꝛ ex sim-
plicibus sunt ex euacuatiuis flebotomia superioꝝ ꝑtiū:et que est de basilica magis:ꝛ vomitus suauis qñq euacuat dertuādo a renibꝰ omne qđ pōt vlcerare sanguinē ꝛ vrinā acuere:quod est qñq sufficiens tm̃ ꝛ clystere lenitētiū ꝛ medicine laxantes suauiter ꝛ leniendo:vt est casia:tamarindi: māna:succus vio.aqua fructuū in cholerico:ꝛ aq̃ lactis et sene in adusto:caueat aūt a fortibꝰ dissolutiuis: sua eñ acuitate dilatant vlcus:materiā acuunt:ꝛ etiā exasperāt supficiem mēbri. Et ex alteratiuis remittētibꝰ acuitatē sanguinis ꝛ cholere:ꝛ tēperātibꝰ ipsos in hac passione est sumere aquaꝫ melonis indi:alchechengi: lactuce:citrulli:cucumeris:cucurbite:ꝛ lac se.coruꝫ ꝛ papaueris albi:aqua ordei: lactis:ꝛ syrupus viola. Et ex inspissantibꝰ ipsuꝫ est amilū coriandrū aqua iuiubarū sebesten dactylorum ꝛ lēticularū excorticataꝝ risum ꝛ frumentū: ꝛ fructus stiptici:qm̃ stringendo ventrē multiplicant vrinā:vt est citonium:peonia: sumach:glans:ꝛ ꝫarur:vel que oēm fluxuꝫ retinet vt myrrha:hi eñ temperādo humores ꝛ inspissando vrinā ꝓuocant:ꝛ lauāta sanguie ꝛ sanie solutiōes et vlcera :ꝛ sua stipticitate ꝯsolidant ipsa :ꝛ sigillando mēbra confortāt. Et ex mūdificātibus lenibus sunt se.alchechengi ꝛ aque vue vulpis ꝓprie mōtane ꝛ altee vsq ad feniculi acceptiōes:ꝛ in leui sunt capił.vene.qr est temperatus:ꝛ ireos:ꝛ granū pini:ꝛ fortasse in ea ꝯferūt hyssopꝰ ꝛ ruta ꝛ sĩlia. Et ex abstergentibꝰ aqua zuccari ꝛ aqua lactis: ꝛ mellis cū q̃busdā seminibꝰ ex predictis. Et ex exiccatiuis est farina orobi:lēticularuꝫ:alumen:storax:sandaraca:aloes:ꝛ similia. Et ex consolidantibus sunt fructꝰ predicti:ꝛ ex herbis cauda eq̃na:barbe hircine:succus acatie:sumach ꝛ similia. Et ex cōglutinātibꝰ sunt amiluꝫ:dragagantū:gūme frigide:ꝛ proprie ꝓunoꝝ ꝛ cerasoꝝ ꝛ psilij se.citōioꝝ mucillago :ꝛ cibi viscosi infra positi:ꝛ ꝓprie anguille recentes. Glutinatio eñ est ex eis que faciūt vlcera diminuta a corrosiōe ꝛ excoriatione eoꝝ que sup ea trāseunt acutoꝝ:et ex eis est bolū armenū:et terra sigillata:ꝛ similia:qm̃ cōglutinant ꝛ sigil-
lant:ꝛ in lacte est abstersio ꝛ ꝯglutinatio:sed opꝫ ꝙ eligat̃ De lacte.
subtile:vt asininū equinū ꝛ caprinū: ꝛ radici liq̃ritie inest exiccatio maturatio mūdificatio et ꝯglutinatio sedatio ardoris vrine:ꝛ sĩr flos tabaze.i.malue lenit eoruꝫ vlcera et ardorem:ꝛ radix altee ꝛ adeps anatis:ꝛ etiā in semine lini torrefacto:ꝛ bdellio:methio. Et ex facientibꝰ nasci carneꝫ sunt vnctuosa vt lacca:mastix:thus:ireos:ꝛ sĩlia. Opꝫ aūt vt talibus glutinātibus ꝛ sigillantibus misceant̃ diuretica et subtiliantia vt faciant peruenire ipsa ad loca destinata lꝫ de se sint nociua:opꝫ ergo ꝙ sint ex leuibus que sunt iuuatiua in hoc ꝛ non nocent: ex quibus est radix liq̃.capil. ve.squinātū:ꝛ similia. Et qñq oportet vt misceant̃ eis narcotica ad mitigationē doloris:dolor eñ cōsolidationē ꝓhibet:inflāmando eñ dilatat:ꝛ ꝓuocādo reuma sordicieꝫ auget. Et lac qdē est boni chimi faciēs exuberare sanguinem nutritiuū equans chimos:si stōachus sumētis sit tēperatus:ꝛ ꝯfortat corpus et abluit:et qñ bibitur cum melle mūdificat vlcera interiora ab humoribꝰ grossis:ꝛ maturat ea ꝛ abstergit:et sua caseitate ꝯsolidat et incarnat sanguinis exuberātia:et sedat dolorē sumptū ꝛ inūctū in vlceribus:ꝛ scabie vesice ꝛ virge. Et ex appropriatis vlceribus vesice tm̃ est mumia si ex ea ꝗtitas litratis sumat̃ cū lacte ꝛ sĩr decoctio cheil quod prohibet etiā tractio materium

ad locū vlceris deorsum. Et si fuerint fraudulēta ꝛ ambu-
latiua: glans rub⁹ decoctio radicis pētaphilon: papyrus:
ꝛ lupinus confert oībus: ꝛ sedat dolorē ipsoꝝ cū farina or-
dei: vrina hoīs antiqui asini vermiculosus: ꝛ testiculus ca
nis incarnat illa oppoponacū litiū olibanū alumē cū fece
vini: ꝛ oīa pontica in quibus est mūdificatio ꝛ abstersio si-
ne mordicatione ꝛ cauterizantia: vt colcothar zimar: et si-
milia prohibēt corrosionē ꝛ ambulationē cauterizando et
fistulationē: ꝛ si fiant: non currant: sed prohibēt a corrosio-
ne cū mūdificātibus et exiccātibus. Et cura scabiei istorū
mēbrorū est cura vlcerū: leuior tñ euacuatione et adequa-
tione humoꝝ corporis cū regimine ꝛ medicinis: ꝛ cū mun
dificantibus ꝛ abstergentibus: deinde exiccantibus absqꝫ
mordicatione ꝛ vltimo glutinātibus ꝛ cōsolidātib⁹ medi-
cinis: ex quib⁹ est bolū armenū cū succo liquiritie equaliū
partiū in renib⁹: et sicut mucilla. seminis citonioꝝ ꝛ psilij
cū oleo ro. cū est in vesica ꝛ ex cibis dulcibus viscosis: sicut
sunt pedes animaliū ꝛ res pingues predicte cū oleo ami-
gdalaꝝ: ꝛ frumentū coctū cū carne auiū: ꝛ genera lactis di
cta ꝛ pisces dulciū aquaꝝ vt anguille ꝛ silkes: ꝛ sint in vesi-
ca fortiora ꝙ̄ in renib⁹ ꝛ sint ebibita: inuncta cū exiccanti-
bus: ꝛ emplastrata in renib⁹ et in vritidibus: in vesica ꝟo
etiā iniecta. Et ex cōpositis appropriatis sunt trocisci no
stri alchechengi ꝛ trocisci asclipiadis et dioscori. et suffuf
Trocis. ad vlcera vesice. regis. ¶ Cōfectio trociscoꝝ asclipiadis ad vlcera q̄ fiunt
in instrumētis vrine. ℞. granoꝝ pini torrefactoꝝ numero
xxij. papaueris albi dragagā. añ. ʒ. ij. croci spice aluminis
iameni ꝛ in descriptione alia loco spice gallie dauci añ. ʒ. j.
Tocis. ad illum qui migit sanguinem. costi. ʒ. ß. fiāt trocisci cū rob ꝯmixto. ¶ Cōfectio trociscorū
dioscori. ad illū q̄ mingit sanguinē de renibus ꝛ vesica. ℞.
aluminis iameni. ʒ. j. draga. ʒ. ij. terre sigillate: seminis por
tulace balaustie. añ. ʒ. iij. terant ꝛ conficiant cum rob myr-
Trocis. ad vlcera renum ꝛ vesice. te ꝛ administrent. ¶ Cōfectio trociscorū rasis vtilissimoꝝ
ad vlcera in renibus et vesica in quibus est confortatio et
lenitas: ꝛ incarnatio vlceris: ꝛ sedatio doloris: ꝛ sunt tro-
cisci alchechengi. ℞. citrulli. ʒ. x. boli armeni: gūmi arabi.
thuris: san. draconis: seminis papa. albi: amigdalaꝝ excor
ticatarū: succi liquiri. dragagā. amili. añ. ʒ. ij. grano. solatri
hortulani: cuius sunt rubea: alchechengi. ʒ. iij. opij. ʒ. j. fiāt
troci. x. ꝛ dent in potu qñ non est acuitas hmōi cū vrina: ꝛ
qñ est acuitas cum syrupo vio. aut iuleb: fiantqꝫ trocisci. ʒ.
Medicamē ad vlcera renum. iij. ¶ Medicamen Aboali ad vlcera renum. ℞. grano-
rum pini numero. xx. cucumeris. xl. polipodij. ʒ. j. ß. terant
et bibantur cum aque lib. j. ß. in aqua bulita sint spice cel-
tice: seminis apij ana. ʒ. viij. vsqꝫ quo redeat ad quartam.
Aliud ad idem. ¶ Aliud. ℞. terre sigillate sang. dracōis: castorei seminis
mellice cucumeris ꝛ apij cucurbite succi liq̄ritie lacce ari-
stolo. amigdalarū: pini magne: papaue. seminis iusquiami
albi ana. partes equales dent in potu cū rob prout exigit.
Empl. ad idem. ¶ Confectio emplastri qd̄ ponitur supra dorsum et apud
stricturā medij ꝛ alia loca. ℞. farine ordei ꝛ cōfice cū vino
ꝛ melle: iterum fit de rosis siccis lentibus ꝛ melle ꝛ granis
myrti qm̄ ꝓhibet dilatationē: ꝛ vnguat cum oleo de alchā
na: de mastice: de citonijs: et storace: quia exiccat: ꝛ adeps
Vnguētū ad vlcus vesice. anatis lenit illa. ¶ Cōfectio vnguēti boni ad vlcus vesi-
ce. ℞. storacis liquide. ʒ. j. pinguedinis anseris ex. ʒ. ij. vsqꝫ
ad. iiij. cere albe. satiriorū. ij. ꝛ vngatur cōprimēdo ꝛ pro-
Aliud ad idem. prie cū ē corrosio. ¶ Aliud. ℞. dactylos gallas passulas ꝛ
acatiā: alumen: hypoq̄stidos: hyssopū ꝛ storacē valet vt pri
Aliud ad idem. mum. ¶ Aliud cū nō est corrosio: ꝛ dꝫ p̄cedere illud. ℞. ce-
re: adipis anseris vel anatis: olei ro. et administret exicca-
tiua potādo ꝛ inijciēdo: ꝛ cū non est corrosio incarnatiua:
lacca iniecta: de quib⁹ summa sunt trocis. de charta ꝛ tro-
cisci de andrulis cū aliquātulo merdasengi cerusẽ amili et
Medicamentū ad idem. calcis ablute. ¶ Descriptio medicaminis cōpetentis ꝭm
Andromachū. ℞. terre sigillate chimolee cornu cerui vsti
añ. partes eq̄les: semi. canapis tertiā partē vni⁹ opij partē
sextā vnguēti de cerusa partes. iij. sarcocolle partē. ß. myr-
rhe thuris due tertie ꝑtes: aggregent cū aliquātulo olei
ro. ꝛ line cū eo. Et leui⁹ illo est illd̄ qd̄ fit ex sarcocolla ami
lo ꝛ cerusa ꝛ inijciat cū lacte: ꝛ si ꝯfortet cū plūbo adusto ꝛ
thure est forti⁹: ꝛ qñ dolor fit vehemēs: sufficit pot⁹ lactis
ꝛ syrupus violat⁹ cū aq̄ ordei: ꝛ ad hoc faciūt que infra ca-
pitulo de ardore dicemus. Si aūt mictus sanguinis affue
rit ex appropriatis et ꝓprie cū fuerit ex ruptura vene chi-
lis: et est subit⁹ et multus: est syrup⁹ quē supra diximus de

succis in cura fluxus vētris sanguinei. Et trociscus noster
de terra sigillata cū succo plātaginis lingue ceruine cōso-
lide: ꝛ silia. Qd̄ si sanguis pre sui frigiditate appareat cō-
gelat⁹ ex angustia frigiditate extremitatū malitia anheli-
tus: pulsus inequalitate: sudore frigido ꝛ rigore cū p̄cedē
tibus causis solutiōis ꝛ mict⁹ sanguinis: tūc cura est cura
quā dixim⁹ de ꝯgelatiōe in stomacho: lꝫ raro sit euasio ꝭm
Abo. Et ex cōuenientib⁹ in hac est vt sedeāt in tina deco-
ctionis herbaꝝ q̄ sunt ad lapidē: ꝛ sumāt in potu de carpo
balsamo. ʒ. ij. aut tantūdē ligni peonie vel granoꝝ eius ꝛ
zuchuē ꝛ ꝓprie cū aq̄ ei⁹ vel tātūdē blacce bizātie aut cor-
dumeni aur. j. cū aq̄ calida: aut cū aceto vini ꝛ oleo onfacio
et oximelle sq̄llitico. Et ex hñtib⁹ ꝓprietatē est epar asini:
fel testudinis: ꝛ coagulū leporis: ꝛ lignū vitꝭ ꝛ abrotanū: ꝛ
lac fic⁹ exiccatū iniectū est ꝓpriū ꝛ bibitū in q̄ntitate. ʒ. ß. cū
aliq̄ ex aq̄s q̄ i ℞ bibūt: vt cū aq̄ ciceris nigri aut alba sech.
i. raphani ligni ficus ꝛ abrotani et decoctiōis ei⁹ cū vino.
¶ Cap. vj. de apostematib⁹ renū ꝛ vesice ꝛ medicinis eaꝝ.

Apostemata renū et vesice sunt nota ex predi-
ctis. Fiūt aūt in eis prout in alijs mēbris ꝭm
duplicē modū per modum cōgestionis. s. atqꝫ
influxionis: ꝛ hoc est plurimū: plurimū eñ pa
tiunt ꝓpter humorē qui influit cū superfluitate
aquosa: et ꝭm hoc differūt in materia seu causa materiali.
Si eñ primo modo fiant plurimū erūt renū apostemata
ex sanguine grosso ꝛ vesice ex melācholico ꝛ vnctuoso. Si
ꝟo scd̄o modo: erūt ipsoꝝ apostemata ex cholera seu cho-
lerico sanguine plurimū: humor eñ qui cū vrina euacuat
plurimū cholera est: vt Gal. ꝛ Aboali vident innuere: qd̄
acut⁹ ei⁹ odor affirmat: ꝛ qñqꝫ sunt aquosa: qñqꝫ phlegma
tica: ꝛ qñqꝫ sunt ventosa. Et causa ipsoꝝ efficiens duplex Cause.
est: interior ꝛ exterior. Interior est mēbroꝝ seu particulaꝝ
dispositio generantiū mittentiū recipientiū caliditate su-
perflua ꝓpter stricturā chilarē vel alia: vel dolore ex vrine
acumine vel lapide pūgente ꝛ quassante si per modū fiāt
influxionis ꝛ generantiū tm̄: si ad modū cōgestionis ꝓce-
dant. Exterior ꝟo est sicut casus ꝛ ꝑcussio saltus labor plu
rimus ambulatio statio in pedib⁹: ꝛ tolerātia seu subleuā-
tia oneris. Et sunt habētia indicia: nā apostemata renum
calida plurimū accidūt iuuenibus ꝛ cholerica ꝛ pueris: ꝛ
adolescentib⁹ sanguinea: ꝛ si frigida sint senib⁹ ꝛ mulieri-
bus. Apostemata ꝟo vesice plurimū accidūt infantib⁹ cā
lapidis. Et diuersificant in situ eoꝝ: nā q̄ renib⁹ accidūt si
quidē magna sint totalitatē eoꝝ ꝯtinent: si ꝟo parua q̄dā
fiēt in tortiōe renū: quedā ꝟo ad latus ꝯcauitatis eoꝝ ten
dūt: ꝛ q̄dā ad latus declināt ad superius versus venā emul-
gentē infixā eis: quedā ad partē inferiorē versus vritides
emulgentes: quedā ad partē interiorē intestinoꝝ: ꝛ quedā
ad posteriorē dorsi: quedā in vno rene: quedā in ambobus:
quedā in suspensorio: q̄dā in pāniculo vel ante eos: ꝛ hec
sunt distincta ꝭm ꝯsiderationē quā facit rō: non tñ sunt ꝓ-
pter mēbri paruitatē ꝛ partiū eius propinquitatē digno-
scibilia bene signis ꝓprijs distinctis. Que etiā in vesica
eueniūt aut tendūt ad partē cōcauā ꝛ fundū: aut ad partē
colli eius inferiorē: ꝛ qñqꝫ sunt magna totalitatē eius oc-
cupantia: ꝛ qñqꝫ in vritidibus tm̄ eueniūt. Et diuersificā-
tur in terminatiōe eoꝝ: nā qñqꝫ resoluunt: qñqꝫ collectio-
nem faciūt: ꝛ rumpunt ꝛ plurimū lapidant. Ait eñ Aboa.
quo eñ modo non lapidant etiā si calida sint cū ipa sint cā
lapidis. Et cū rumpunt apostemata renū: aut rumpent a
parte vritidū: ꝛ vesice: et est melius oīb⁹: aut a parte superiori
per modū reditiōis ad venā magnā chilim descendētē ad
epar: deide ab epate ad meseraicas ꝛ ad intestina: ꝛ qualit-
cūqꝫ fiat nisi sit per modū crisis est mala: q2 nō ꝑ ꝯuenien-
tia loca ꝛ apta: lꝫ fiat a natura: aut rumpunt in vacuū ven
tris: quare indiget perforatione: vt extrahat per ventrē: et
qñqꝫ collectionē faciūt: sed non rumpunt: ꝛ hoc cū diureti
cis opꝫ vt curent ꝛ cum apertione ex medicinis: cum ferro
aūt est periculosum ꝛ mortale: vt supra in lapide dictū est:
ꝛ qñqꝫ cōicant apostemati calido in renibus apostemata
que in vesica: nam qñqꝫ rumpuntur ad partē colli eius et
virge: ꝛ est bonū: qñqꝫ ad vacuū ventris: ꝛ est malū ad par
tem vritidū vt recedāt erumpi nō possunt ꝓpter cām iam
dictā. Et apostemata renū et vesice sunt calida: et magna
cōicant eis superiora principalia. s. diafragma: cor: epar: ꝛ
stōach⁹: q̄re accidit malitia anhelit⁹: febris: casus appeti-
tus: nausea:

tus:nausea:ꝛ deinde accidit cōmotio rōnis: eo ꝙ cerebrū cōpatiť renib⁹ ꝛ vesice: ppterea q̄ vtraq₃ alliganť epati ꝛ etiā diafragmati. Signa apostematū in renibus sunt dolor grauatiuus inseparabilis extēsus ad superiora ꝛ inferiora:ꝛ vrina clara perdurās ꝛ subtilis:ꝛ qñq₃ retineť proprie si est tendēs versus ꝯcauū:ꝛ cōstrictio vētris:q̄ coartāt intestina pprie si magna fuerint:ꝛ alteratio coloris faciei ꝛ oculoꝝ. Et siquidez fuerint calida: associať febris et tactus loci calidus ꝛ sitis abominatio:ꝛ vomitus cholere malitia anhelitus ꝛ alienatio per cōpassionē superioꝝ:ꝛ si cholerica feb. erit intensa vrina sit ignea ꝛ pseuerat cū subtilitate ꝛ acredine:color faciei ꝛ oculoꝝ tendit ad citrinitatē. Et qñ sanguinea sūt cognosceňť:q̄ fe. est mitior:ꝛ vomitus est cholericus:ꝛ vrina ad rubedinē tēdit:ꝛ min⁹ est subtilis:ꝛ alienatio minor:ꝛ leduntur a diureticis calidis acutis acetosis:ꝛ salsis:ꝛ cū resoluunť predicta accidētia: dolores ꝛ fe. remittunť:ꝛ vrina inspissať:deide fundus apparet. Silr aūt ꝛ cū cōuertiť in lapidē: ꝛ tunc vrina mutať in albedinē clarā ꝛ subtilē:dolor tñ nō minuiť: ꝛ extenuantur mēbra inferiora:ꝛ aliqñ non curať:ꝛ qñ est in via faciēdi collectionē similis est vrina:ꝛ dolor augeť et fe. sed non grauitas:cūq₃ rūpanť: vrina fit spissa:saniosa:et accidentia sunt debilia:ꝛ procedūt minorādo si bona sit eruptio:si vero nō ecōtra venire videbis:si vͦo apostemata sint frigida: signa apparebūt predictis cōtraria:ꝛ siqdē sint melācolica:vrina erit glauca ꝛ inferiorū membroꝝ extenuatio atq₃ stupor cū cōuenientia similiū circūstantiaꝝ in multiplicādo melācholicū humorē. Si vͦo phlegmatica vrina erit alba spissitudinis pauce cū signis dn̄ij phlegmatis ex pallore ꝛ inflatione mēbroꝝ silr cacesie: ꝛ alijs circūstātijs cōuenientibus ad digestionis malitiā multiplicātis phlegma. Et p modū influxionis si facta sint:apparebūt signa repletiōis in toto vel parte:ꝛ caliditas ꝛ dolor partis apostemose antecedēs:ꝛ eoꝝ factio erit subita:si p modū cōgestionis fiet paulatim nō precedentibus signis repletionis totius:sed debilitate partis tm̄. Et siqdē sit in altero renū dextro vel sinistro cognosceť:q̄ iacere sup latus est facilius q̄₃ iacere supra oppositū. Et si dolor extendiť ad partē vesice:tunc apostema est in sinistro:ꝛ si ascēdit vͬsus epar est in dextro et si oīa cōueniūt:tūc apostema est in ambob⁹. Cūq₃ apostema fuerit in suspensorio: et panniculo vel ante dolor sit acutus:ꝛ augeť grauedo phibens erectionē ꝛ sternutationē:ꝛ qñ resupinať fit dolor leuior:ꝛ cū iacet supra ventrem augeť propterea q̄ suspendit renē. Apostematū aūt signa vesice sunt eadē que renū ppria: et ex cōitate vel cōpassione: ppria tñ differētia sunt tm̄ in specie doloris: q̄ in vesica est acutio ppter neruositatē sui:ꝛ in loco q̄ est in partibus pectinis ꝛ inguinū ꝛ virge:ꝛ pprie cū declinet ad collū ei⁹ qđ ꝯiungiť ei:ꝛ est cū inflāmatione ipius ꝛ retētione vrine aut distillatiōe:nec pn̄t iacēdo eā mittere nisi surgāt. ꝛ stent. Et signa specialiū ipsoꝝ sunt silr illis que de renibus dicta sunt. Et signa terminationū ipsoꝝ ꝛ etiam eruptiōis q̄ est plurimū ad meatū colli ipius. Et si in vritidibus fuerint parua ad modū pustularū erūt:ꝛ dolor in illis erit ꝛ in inguinibus ꝛ vrine retētio absq₃ signis predictis apparētib⁹ in mēbris predictis renū ꝛ vesice.

De cura apostematum renū.

¶ Cura eoꝝ silr est cure apostematū illoꝝ membroꝝ:de qua supius dictū est:ꝛ proprie pulmonis stomachi ꝛ splenis virtutē innatā ꝛ influentē habētiū sicut renes ipi ꝛ vesice. Cōsistūt aūt in q̄tuor reb⁹. In euacuatiōe toti⁹:in euacuatione partis:in regimie ꝛ accidētiū correctiōe: silr ꝛ cura apostematū hoꝝ mēbroꝝ:in illis quatuor reb⁹ ꝯsistit diuersificatis: tñ tm̄ quantū natura illorū a natura eorū diuersa existit.

De flebotomia.

¶ Primā rē cōplēt flebothomia de basilica dextra vl' sinistra:si sanguineū sit:vl' si alt⁹ hūor cū sanguis pctō sit:dein de flebothomia de curuatura poplitis. ꝙ si nō apparet vel timeať ppter ei⁹ insuetudinē:aperiať saphena:ꝛ si sine sanguis pctō euacuatio cū vomitu ꝛ mag' si coleric⁹ fuerit: ꝛ cū nausea est faciēda ꝛ solutiōe vētris cū clysterib⁹ vl' cū pharmacijs sumptis appropriatis notis ꝛ premissio digestiōis: hec eñ a toto euacuāt:et a membro apostemoso deriuant. Opz aūt ne solutio sit laboriosa ꝛ fortis cōmouēs materiā ne magnificeť nocumētū ppter rē plurimā effusam ad itestina vicina renib⁹. s. i subiecto ꝛ in itestinis ꝛ ano:vt hic supra ē dictū. Et in casiafi. est maturatio ꝛ solutio cū facilitate:ꝛ in alijs dictis supra i cura oppilatiōis:q̄ lʒ sint fortis: tñ in quātitate diminuta fiūt leuia. Inq̇t ei Albo. Et scias ꝙ multotiēs indigeť medicina forti ꝛ debili:fortis ē ex hoc ꝙ soluit hūorē viscosuz ꝛ ipsi⁹ q̄ oʒ:debilitas est ex eo ꝙ facit assellare semel aut bis:sed quō humorē viscosuz mouet nisi virtutis fortitudine:ꝛ si talis est quo vtiq₃ nō semel soluet vel bis de se nisi diminuta sit quātitate:ꝛ siqdē i cā fuerit lapis vel acuitas vrine dolorē inducens:vel alia: pprijs remedijs auferātur:ꝛ alie cause extrīsece īterdiāctur ꝛ corrigātur. ¶ Scdʒ cōplēt medicine frigide ꝛ stiptice que repellāt influentē materiā:ꝛ fluxā trāsmittāt:q̄les sunt interius approximate:vt aqua ordei cū ꝺcoctiōe rosarū:vel citoniorū:ꝛ succi frigidi noti. Et approximande exteri⁹ sicut farina ordei cū rosis. Cauēdū aūt a multū frigidis:ꝛ stipticis ne materiā indurēt ꝛ ꝯuertāt i lapidē ad qđ sunt apta: ꝛ coadiuuāt talē euacuationē trahētia ad diuersuz apostemose partis si nobili⁹ illa nō sit:vt sūt vētose illic applicate: ꝛ silr euacuātia in mēbro alteri opposito ꝛ remoto post illud q̄ sunt nota. Deide a quo materia iā cessauit a fluxu:iā fluxā ꝛ collectā i eis studebis euacuare de eis p ppiquātē partē ipsis vel ppriā extrahere:p ppinquā partez dupliciter:sensibiliter euacuādo:vel insensibiliter. Sensibiliter vt p aptionē vene curuature poplitis si sanguinea fuerit:q̄ si nō appareat:apiať saphena:vel sciatica:si illa ēt nō videatur per apertionē emorroidaꝝ saltē cū sanguisugis:q̄ euacuāt de ppinquo magis. Sʒ si ali⁹ humor sit cū diureticis frigidis:si sit cholericus:vt est aqua lactis seminum cōmuniū vel tēperate calidis vel casiefi. cū aqua capil. ve. ꝛ liquiritie q̄ maturāt ꝛ faciunt solutionē facilē ꝛ vijs vrine est ppria:vel cū calidis si materia fuerit frigida:hec eñ nō solū influxam euacuāt:sed per viā cōgestionis aggregatā etiā ꝛ virulētā abstergūt ꝛ lauāt.

Documētum.

Cauēdū aūt ne añ euacuationē corporis illa ministres:cōuertunt eñ materiā ad renes ꝛ vesicā:ꝛ magis replēt insensibiliter:vt p contractionem ei⁹ ad lacertos exteriores renū ꝛ cutē ꝛ vētosa supra renes applicata vel emplastris ꝛ rubificātib⁹ quidē in vesica nō est bene possibile adeo cum a partibus circūstantibus corporis sit distincta nō eis sicut renes affixa:ꝛ siqdē euacuate perfecte bene se habebūt. Si aūt aliquid remanet cū sit cōpacta ꝛ grossa:opʒ vt extrahatur p ea:ꝛ primo cū diureticis liquefaciētibus ꝛ subtiliātibus:ꝛ cū stipticitate q̄ cōfortant interius ꝛ exteri⁹ ministratis notis:vt est fenugrecum:cynamomū:anisum:hypericon:mellilotū:anetū:crocus:liquiritia:ꝛ hmōi q̄ subtiliant ꝛ soluūt: ꝛ ex eis est camomilla:vel fortiorib⁹ vt sunt spica:casialignea:ameos et alia diuretica fortiora ꝛ euaporātia:si grossior sit materia. Si vͦo totaliter sit resoluta sana remanebūt mēbra p̄dicta. Si vͦo ad suppurationē deueniat resolutio iobediēs facta matureňť:ꝛ matura rūpanť ꝛ mūdificenť: deinde ꝯsolideť vlcus:vt supra dictū est cū cōuenientibus q̄ sunt nota supi⁹ ꝛ silr si in lapidē cōuertanť:mollianť:ꝛ resoluātur cuz oīb⁹ que superi⁹ nota sunt in cura apostematū p̄dictoꝝ mēbrorūq̄ in istis mēbris sunt ppria cū permixtione diureticoꝝ. Sed si aquose fuerint:cureňť eodē mō cū diureticis calidis:vt phlegmatica si ventosa cū eis ꝛ extenuātib⁹ q̄ etiam in cura hydropisis sunt dicta. Et si in vritidib⁹ fuerint:eodē modo curētur. ¶ Tertiā rē cōplēt rerū nō naturaliū debita ordinatio cū diminutione cibi ꝛ potus cōtrarie q̄litatis humoris qui est materia ei⁹ quiete corporis ꝛ motu mēbroꝝ superioꝝ somno ꝛ vigilijs tēperatis:put cā ꝛ accidētia exigūt ꝛ vera inanitiōe supfluorū digestionū oīʒ:nō repletiōe ꝛ oīa quieta:ꝛ hec oīa in aere tēperato. ¶ Quartā rē cōplēt q̄ accidētia ppria remediāt:vt est dolor qui est cā ꝛ accidēs grauedo:de quib⁹ supra dictū est sufficiēter:ꝛ vrine retētio:de qua infra diceť:ꝛ vētris cōstrictio q̄ cū lenitiuis sumptis clysterizatis vnctis ꝛ emplastris exteri⁹ corrigatur:vt supra i cura doloris itestinoꝝ est dictū sufficiēter etiā cū fe. de qua ifra Deo coadiuuāte diceť:ꝛ vomitus de quo supra est dictū ad plenū:ꝛ etiā de malitia anhelitus ꝛ alijs accidētib⁹ puenietib⁹ per ꝯpassiōis viā:de quibus est supra dictū in q̄₃ plurib⁹ locis. Medicine cōposite diceňť deinceps. Inquit Serapio: ad vltimū hui⁹ puenitūt aut ad collectionē vir⁹ aut ad lapideitatē.

Clystere cōueniēs.

¶ Clystere Gualterij faciēdū in principio apostematis. ℞. aque ordei li. j. ꝛ i ea dissolue olei rosati. ℥. ij. ꝛ immitte. Si vͦo apostema sit frigidū:adde in decoctiōe flores camōille. Si vͦo apostema fuerit in augmēto:fiat clystere ex decoctiōe altee: lilij:ꝛ florum

malue añ. M.j. semis lini. ʒ.j. olei rosati olei de lilio añ. ʒ.j. ⁊ in pte dissoluant̃ olea: ⁊ inijciãtur: apostemate ṽo puc niente ad statũ fortiora diaforetica misceãtur: qualia sunt flores camomille: aneti: parietaria: sambucus: ⁊ bñdicta: ⁊ iustinũ: oleũ irinũ ⁊ nardinũ. ¶ Emplastrũ ad apostemata renũ in principio. ℞. olei rosa. olei malue: aceti parũ: farine ordei ⁊ emplastra. Cũ ṽo peruenerit ad augmentum adde flores camomille: ⁊ oleũ ei⁹ vel irinũ: tale epithimabis cũ filtro ĩbibito ĩ predicta decoctiõe. ¶ Et silr cũ puenerit ad statũ: studebis pro posse resoluere addẽdo diuretica fortiora: qđ si nõ resoluat̃: sed peruenerit ad maturationẽ ⁊ saniẽ applicet̃ quod sequitur maturatiuũ. ℞. farine fenugreci vel tritici li. ß. radicis altee: camomille: radicis lilij añ. M.j. radices coquant̃ ĩ aqua: ⁊ in illa aqua colata dissoluant̃ adipes anseris ⁊ galline: olei de lilio añ. ʒ.j. ex his fiat ẽplastrũ: ⁊ actualiter calidũ apponat̃. ¶ Aliđ Isaac. ℞. caricarũ albarũ dactylorꝫ pinguiũ ⁊ passularꝫ enucleatarũ: radicũ altee: fenugreci: ⁊ seminis lini añ. ʒ.j. decoquant̃ ĩ aqua ⁊ cũ axũgia galline terant̃ ⁊ emplastrẽtur. ¶ Cũ ṽo sanatũ fuerit apostema: fiat clystere ex his que habẽt ipsum aperire. ℞. aque decoctionis caulium et limatiarꝫ cũ corticib⁹: ⁊ dissolue in ea mellis. ʒ.ij. serapini. ʒ.iiij. fenugre. ʒ.j. succi parietarie. ʒ.j. olei iriui. ʒ.j. ⁊ imitte ⁊ vtere sternutationib⁹. Facto ṽo ⁊ aperto mũdificatiuũ appone ex aqua ordei cũ melle vel zucca. ẞm exigentiã materie vel cũ lacte: qđ etiã ministrabis ĩ potu. Deinde facta mũdificatiõe exhibebis ꝯglutinatiuũ de trocisscis de charabe: đ luto armeno: cũ lacte bouino extincto in eo ferro: ⁊ emplastrabis ex ipsis. Si ṽo ad lapideitatẽ puenerit: fiat syrup⁹ ex diureticis notis supra mixtis cũ mollificatiõib⁹ hic ĩ superi⁹ prenarratis ⁊ casiefi. donec materia maturet̃ deinde ea maturata qđ cognosces pvrine multitudinẽ cũ substãtia grossa purgabis cũ pilulis ĩfrascriptis. ¶ Pilule. ℞. bñdicte laxatiue. ʒ.iiij. casiefi. ʒ.ß. esule. ℈.ij. turbith ℈.ij. zinzi. ℈.j. omnia incorporẽtur cũ vino: ⁊ fiant pilule. ¶ Balneũ post purgationẽ ministrãdũ. ℞. brance vrsine: radicis apij: ⁊ folij eius: ⁊ radicis iringorꝫ: ⁊ ireos: foliorũ malue: florꝫ mellilotti: camomille: semis lini añ. ʒ.ij. bulliãt in aqua: ⁊ adde olei de amigdalis. ʒ.iij. ⁊ ingrediatur vsqꝫ ad vmbilicũ: deinde fiat post tertium diem flebotomia de alia saphena sub cauilla: deinde emplastretur cũ hoc emplastro. ℞. foliorꝫ parietarie quãtũ vis: ⁊ torrefiant in sartagine cũ oleis his. ℞. olei anetini: camomillini: đ lilio: de pulegio: olei viol. añ. ʒ.ß. ⁊ inunctis renibus cũ predictis oleis prius emplastret̃ cũ ipa. ¶ Emplastrũ de mucillaginibus qñqꝫ per interualla applicatũ est optimum: cui succedat emplastrũ de mellilloto nr̃z in antidotario traditũ: ⁊ hyssopi cerotũ: ⁊ cerotũ diapẽte: ⁊ alia ꝯsil'ia ibidẽ notata.

Empl'z ad apostemata renũ in principio.

Maturatiuum ꝯueniens.

Aliud ad idem.

Clystere.

Pilule.

Balneum cõueniens post purgationem.

Empl'z cõueniens.

Aliud emplastrum.

¶ Capitulum septimum de dolore renum ⁊ vesice prouenientе ex eo ⁊ medicinis eorum.

Differẽtia inter dolo. renum ⁊ vesice.

Dolor renũ ⁊ vesice notus est. Et queãdmodũ differt loco ⁊ specie quib⁹ dignoscitur: ita in causa ꝯtingit cuius ablatione curatur. Loco quidẽ differt: nã dolor renũ circa lũbos percipitur: ⁊ vesice circa pectinẽ. Specie differt: nã renũ est grauatiuus: vesice vero est acutus ꝑpter neruositatẽ. In cã ꝯuenit: nã cã eius est aliqua egritudinum p̃dictarũ: ⁊ mala cõplexio diuersa cuiuslibet gñis: de qua infra dicet̃: vel vẽtositas: ⁊ qñqꝫ est añcedẽs crisim pvrinã ⁊ cõcomitãs eã: ⁊ signa earũ et cura ex p̃dictis sunt manifesta: ⁊ ex dicẽdis in caplo subsequẽti. Et cum nõ inuenis sedationẽ doloris cũ anodinis extéri⁹ vnctionib⁹ ⁊ emplastris clysterib⁹ ⁊ vẽtosis: opꝫ vt narcotica administres: deinde ad cãe ablationẽ ꝯuenias cũ administratiõe diureticorꝫ: sꝫ in administratiõe narcoticorꝫ est timor magn⁹: đbilitãt em̃ ea in actiõe ꝑpria ex qua sequit̃ grãde malũ: abstinere ergo opꝫ inquãtum possibile est: ⁊ vti cũ cautela maxime vbi excusatio nõ habet̃. Silr aũt in diureticorꝫ administratione est error: ⁊ maxime calidorꝫ ⁊ fortiũ: propter illud qđ đ humorib⁹ ad illa ꝯuertunt: ⁊ maxime vlcera que mordẽt: opꝫ ergo non nisi post euacuationẽ sufficientẽ corporis ministrent̃ ⁊ in dispõne vlcerũ cum remittetur eorũ acumẽ mixtione: vt sunt diuretica frigida: put dictũ est supra. Et ex appropriatis simplicib⁹ ĩ dolore ipsorꝫ sunt siseleos semina: cũ em̃ sunt recẽtia: et bibũtur ex eis tres amilusech cũ rob. x. dieb⁹: sanant dolorẽ renuꝫ: et sunt iuuatiua penitus renũ: ⁊ galãga: ⁊ spica: amomũ est ꝑpriũ cum sedet̃ in decoctiõe ei⁹. ¶ Casia cõfert doloribus renum: ⁊ vesice: ⁊ iuiube: q̃titas auellane de radice peonie confert dolorib⁹ renũ ⁊ vesice. Caro erinij terreni salita cũ oximelle cõfert dolori renũ zinziar: q̃ noĩatur acuchia cõfert dolori renũ ⁊ anucuben domestice lenïendo naturã conferunt dolori renũ: ⁊ aqua decoctionis eius: ⁊ syrupus et agaricũ purgãdo ⁊ calefaciẽdo. Gutta alhusar cõfert: ⁊ fic⁹ humida ⁊ sicca si ab vlcere nõ ꝑcedat. ¶ Et ex cõpositis ad dolores renũ. Cõfectio hermetis diacurcuma: ⁊ ꝯfectio đ alchechẽgi: nux ꝯdita: ⁊ oleũ de storace: ⁊ de pineis: et de fisticis lẽtiscis de nuce indica: vulpinũ: laurinũ: ⁊ bñdictũ est vltimũ: ⁊ mitridatũ: tyriaca Esdre: ⁊ Abo. pigra: ⁊ alia q̃ sequũtur. ¶ Syrupus exptus ẞm Io. casamizulã ad dolorẽ renũ ex cã frida vel calida: cholera vel phlegmate. ℞. capil. ve. buglosse: senationũ scolopẽ. filipẽ. camedre. camepi. acori: scariole cũ radice cicoree epatice añ. M.j. radicũ feniculi: sparagi: ⁊ brusci añ. ʒ.ij. corticũ radicis celsi. ʒ.iij. polipodij. ʒ.iiij. anisi: feni. ameos: siseleos: amomi: dauci: se. apij: asari: meu. fu. epithimi folliculorꝫ sene. zinzi. añ. ʒ.ß. liqritie vio. florꝫ boraginis: passularꝫ enucleatarꝫ añ. ʒ.j. prunorꝫ sebestẽ añ. xl. turbith: hermodactylorꝫ añ. ʒ.j. piperis lõgi. ʒ.ij. seminũ cõtum: cicerũ nigrorum añ. ʒ.ij. ordei. P.j. zuccari lib.j. zuccari violati residentie: zuccari rosati noui ana. ʒ.iij. succi rosarum lib. ß. aceti. ʒ.ij. ¶ Confectio trociscorum ad dolorem renuꝫ. ℞. seminis apij. ʒ.iiij. cimini: seminis myrte: radicis castorei añ. ʒ.vj. fiãt trocisci granorꝫ quinqꝫ: et dent̃ vnus vel duo cũ vino subtili si non febriat: ⁊ si febrit cũ tepida. ¶ Unguentũ ad dolorem renũ ⁊ neruorꝫ cõtractionẽ cõtusionem ⁊ puncturã: et valet ad oẽs articulorꝫ dolores. ℞. olei masticini: fenugreci: cere citrine. añ. ʒ.ij. Cõfice cũ mumia dissoluta in vino. ¶ Empl'z ad idẽ ẞm Archi. ℞. maluarꝫ: marrubij: apij: farine ordei ⁊ salis: ⁊ calidũ superpone. ¶ Pilule experte ad dolorẽ renũ. ℞. seminis cepar albarũ: seminis apij: añ. cõficiãtur cũ succo feniculi. ¶ Pilule laxatiue ad purgãdũ renes de hũoribus grossis. ℞. bñdicte laxatiue: iustini ana. ʒ.ij. hermo. sacocolle: interiorꝫ coloqntide añ. ʒ.ij. turbith. ʒ.j. ⁊ ß. catartici imperialis. ʒ.ij. zinzi. anisi: feniculi ana. ℈.j. saxifragie milij: salis añ. ʒ.j. salis gẽme: diagridij: serapini: armoniaci: oppoponaci añ. ʒ.ij. Cõficiãtur cũ succo apij. dosis. ʒ.j. ⁊ ß. Et si fuerit durus. ʒ.ij. post preparationẽ cũ p̃dicto syrupo: ⁊ abstinẽtia a grossis ⁊ viscosis. Post purgationẽ intret balneũ aque mixte marine cũ dulci equaliũ ptium: in qua bulliãt camomille flores foliorꝫ lauri: rute calamẽti: pulegij: oiꝫ añ. ¶ Deinde post exitũ vngat̃ hoc vnguento. ℞. olei camomille: ⁊ semis lini. añ. ʒ.ij. butyri sine sale: dialtee: agrippe añ. ʒ.j. spice. ʒ.ij. cere quod sufficit.

Casia fistula ꝯfert doloribus renum et vesice.

Syrupus ad dolorẽ renum.

Trocis. ad dolorez renum.

Unguẽtũ ad dolorẽ renum.

Empl'z ad idem.

Pilule ad idem.

Pilule laxatiue humorꝫ grossorꝫ renuꝫ.

Unguẽtũ ad dolorẽ renum.

¶ Cap. viij. de debilitate renũ ⁊ vesice ⁊ distinctiõe nocumentorum contingentium in actione vrinandi.

Debilitas renũ ⁊ vesice est nocumentũ actiõis ipsorum: vel propria: que est circa nutrimẽtuꝫ proprium: vel cõis que est circa expulsionem supfluitatis aquose: et dicitur actio vrinandi: de qua intendimus: quã Gale. dixit compositam sicut primam naturalez: in qua quidem actione naturaliter se habente tres actus simul dicebãt cõcurrere necessarios ⁊ ordinatos. Primus est ipsius sanguinis sequestratio. Secũdus est ipsius collectio ⁊ retẽtio. Tertius ei⁹ expulsio vnica ⁊ volũtaria: primus est renuꝫ: secundus vesice ⁊ colli ei⁹ cũ lacerto latitudinali circũuoluto in ipso. tertius est cõcaui ei⁹ ⁊ virge existentis vt vie ad extra: sicut vrtidiũ de renibus ad vesicã. Egritudine aduenïente talibus mẽbris ⁊ ꝑprie renibus vel vesice que sunt principalia in actiõe: necessariũ est actũ eorꝫ ledi: ⁊ ꝑ cõsequens actionẽ vrinãdi. Talis em̃ lesio multiplex ⁊ diuersa. Et diuersa sequunt̃ syntomata ẞꝫ diuersitatẽ mẽbrorꝫ suoruꝫ et nocumentorꝫ actuũ eorundẽ. Nã siquidẽ nocitus sit actus renũ attrahẽdi: ⁊ sequestrãdi: tũc aut erit debilitatus ⁊ diminut⁹ vt parũ attrahant: ⁊ sequestrent: ex quo in actione vrinãdi prouenit nocumẽtũ: qđ dicit̃ vrine paucitas: ⁊ sequit̃ cacesia. Aut erit ablatus vt nihil attrahat̃: vel aliqđ de quo nõ sit curandum: ⁊ accidit vrine stillatio: seu priuatio: ⁊ qñqꝫ hydropisis: de quibus superius dictũ est. Aut erit supfluens: q2 superflue trahant: ex quo accidit diabetes: q̃ multitudo seu lienteria est vrine: ⁊ sequit̃ ex ea corporis desiccatio.

Est timor magnus ĩ administratiõe narcoticorũ silr in administratione diureticorum.

poris desiccatio. Aut erit corrupt⁹: ꝛ tūc dupliciter: aut qꝛ corruptiuū tribuat: ꝛ tūc accidit fetor vrine: aut quia corruptum trahit: tunc accidit in renibus tremor: ꝛ sequit̄ tarda mictura. Sed si in vesica ꝛ eius collo nocitus est act⁹ colligendi ꝛ retinēdi: aut erit ablatus: ꝛ tūc fit incōtinentia vrine: ꝛ inuolūtari⁹ exitus: ꝛ mictus in lecto: vel dissuria q̄ vrine diaria dicit̄: in qua Gal. dixit ablationē actionis eē aialis: qꝛ lacerti colli vesice que est ipsi⁹ virtutis organū. In stranguria ꝟo ablationē naturalis non aialis: nā in eo lacertus iste suā actionē agit: ſ; vesice cōcauū non valet comprimi: qꝺ naturalis virtutis est instrumētū: colligit em̄ vesica ꝛ retinet dilatato eius concauo: ꝛ oppilato collo ei⁹ p cōtractionē lacerti existentis in eo: quo lassato vt aperiat̄ eius collū ꝛ cōcauo eius circūtracto: ꝛ vrina ex eo egredit̄ naturaliter: ꝛ qn̄qꝫ nō circūtracto egredit̄ etiam ꝛ accidit mictus in lecto: aut erit diminut⁹: ꝛ tūc erit distillatio vrīe ꝛ paucitas etiam ei⁹ sequitur. Aut corrupte fiet ꝛ male: qꝛ cū dolore ꝛ ardore: ꝛ tunc accidit strāguria ꝓprie q̄ est retētio ꝛ strangulatio: ex quo sequit̄ dolor in pectinē inflatio ꝛ cito mors ꝛ frequēter. Si ꝟo sit actus nocitus in ꝯcauo vesice qui est compressiuus laterū ei⁹ vndiqꝫ vt expellatur vrina: ꝛ tunc accidit difficultas vrīe: ꝛ sequit̄ vrine retētio.

¶ Sic itaqꝫ determinatis nocumentis q̄ in actione vrinādi pn̄t cōtingere: de vnoquoqꝫ Dei implorato auxilio est dicendū. Sic ergo debilitas renū ꝛ vesice ꝛ earū defectio in actiōe vrinādi: ꝛ causa imediate eius aut ē ꝓpria: ꝛ est aut imprimens in corpore ipsoꝝ mēbroꝝ: vt est aliq̄ egritudinū predictaꝝ de quibus sufficienter est dictū: aut mala ipsorū cōplexio diuersa vel equalis: de qua nūc dicēdū: ꝛ est plurimū in renib⁹ calida: in vesica ꝛ in alijs frigida. Singulū em̄ mēbroꝝ ſm Gal. operat̄ per qualitate; eius crisi; que ex quatuor est qualitatib⁹ q̄diu sc; euēta fuerit certa ꝓut mēbri illi⁹ actio expetit. Cum ꝟo fuerit discrita ꝛ egra: necessariū est ipsam ledi: efficit em̄ ſm Gal. in virtutis essentia ꝛ in subiecto ipsi⁹ que in actione penetrabilis existit cuiuscūqꝫ generis fuerit: maxime frigida diuersa vꝫ equalis ex ea em̄ non tm̄ debilitas vel diminutio accidit ſm diuersitatē ei⁹ in specie vel in gradu quelibet alia ꝓuenit i actione vrinādi lesio: ꝛ sequunt̄ syntomata supradicta. Nam siqdem in renib⁹ fuerit ꝯplexio mala ꝛ frigida valde excedēs attrahēdi ꝛ seq̄strandi: auferat̄ ipsorum actio: ex quo accidit vrine retentio: nō erit valde excedens: ꝛ tūc accidit debilitas ei⁹ ꝛ immorabitur: ꝛ sequit̄ paucitas vrine. Aut erit calida valde excedēs: ꝛ tūc superflue trahet: ꝛ accidit diabetes: ꝛ sequitur corporis exiccatio. Aut erit sicca: ꝛ eos extenuabit ꝛ debilitabit: aut valde hūida simplex vel caliditati paruū admixta que substantiā renum mollificet ꝛ eoꝝ meatus dilatet: ꝛ aptat: accidit debilitas renū deterior q̄ sic. Si etiā sit in vesica ꝛ collo eius cōplexio mala ꝛ discrita humida cum caliditate ꝛ frigiditate magisqꝫ mollificet lacertum circūuolutum in eo ꝛ nullo modo possit ꝯtrahi ꝛ collū eius ꝯstringere: ꝛ tunc accidit inuolūtarie vrine exitus: ꝛ dissuria: ꝛ sequit̄ multido vrine: ꝛ mictus in lecto. Si ꝟo non sit valde excedens vt parum mollificet ꝛ nō ꝯstringit pfecte: ꝛ tunc accidit distillatio vrine ꝛ sequit̄ paucitas eius. Aut erit multū humida cū pauca caliditate q̄ testulam villorū vesice rarificat ꝛ relaxat: debilitatem in eis ferā ꝛ pessimā generabit. Aut erit sicca cū caliditate vt vrinā acuat: ꝛ tunc accidit ardor vrine: ꝛ sequit̄ resolutio ꝛ debilitas. Aut sicca cū frigiditate: ꝛ tunc accidit stranguria: ꝛ sequit̄ dolor in pectine: ꝛ inflatio: ꝛ mors quādoqꝫ. Si etiā sit in vesice ꝯcauitate mala cōplexio ꝛ discrasia frigida ꝛ hūida que prohibeat cōstrictionē ipsoꝝ laterū vndiqꝫ: vt vrina nō queat exprimi accidit difficultas vrīe. Etiā si fuerit sicca vel hūida i collo ei⁹ q̄ spasmet lacertū ꝛ teneat circūtractū. Sicqꝫ expeditis egritudinibus variatis ſ; plus ꝛ minus maior ꝛ minor accidit in predictis mēbris debilitas: ex qua diuersa possunt in actiōe vrinādi ꝓuenire nocumēta. Aut erit cadens supra substātiā spiritus: vt qꝛ fit euacuās ipsū: vt est euacuatio multa humoꝝ ꝛ ꝓprie sanguinis ex eis vel coitus mult⁹: vel resoluens ipsum vt mala complexio ei⁹ calida Aut suffocans: vt multa repletio ex humoribus lapide sanie vel vrina. Aut extinguens: vt narcoticoꝝ approximatio. Aut cadēs supra virtutē: vt mult⁹ labor reiteratus ipsoꝝ membrorū ꝛ ꝓprie renū vt in longa statiōe in pedibus ꝛ ambulatione multa ꝛ equitatione subita sine consuetudine: ꝛ intermissione dolore ꝛ percussiōe: ꝛ in vesica multa vrine retentione ardore ꝛ dolore: que etiā ſpm̄ resoluēdo debilitāt virtutē: accidit membris predictis debilitas ſm plus ꝛ minus: ex quo eorum actio diminuit̄ vel aufertur in expulsiōe vrine. Et quādoqꝫ causa debilitatis ipsoꝝ est ex cōitate ad superiora membra nobilia sc; epar ꝛ cor ꝛ cerebrū: cū em̄ hec patiant̄ predicta debilitant̄ membra: ex quo nocumētū proueniet in actiōe ipsoꝝ predicta ꝛ diuersa: vt dictum est accidētia insequētur. Et cause ipsaꝝ egritudinū signa ꝛ cure superi⁹ dicte sunt. Causa ꝟo male complexionis ipsoꝝ simplicis ꝛ cōmixti pure vel impure diuerse vel eq̄lis q̄ in debilitādo ē pessima seu plurima duplex est interior ꝛ exterior: ꝛ vtraqꝫ ex dictis i lapide ꝛ vlcere ꝛ in mala cōplexione epatis est manifesta: ꝛ signa ei⁹ etiā l; loco ꝛ proprietate actionis lese ꝛ exeuntiū quorūdā ab eis sint differentia: p te ergo considera ꝛ appropria illa renib⁹ prout op;. ¶ Signa ꝟo debilitatis ipsius sc; renū sunt vrine paucitas ꝛ in substātia ꝛ colore sicut lotura carnis q̄n̄qꝫ residet cū vene sunt salue: ꝛ q̄n̄qꝫ remanet sicut mingit̄ nec residet cū non sunt salue. Et extenuatio renū l; nō sit manifesta debilitas in stando: ꝛ ipotentia tolerandi anhelitū defectus i coitu debilitas visus ꝛ dolor capitis. S; vesice debilitatis signa sunt defect⁹ in continendo vel expellēdo vrinā: ꝛ grauitas in pectine ꝛ peritoneone ꝛ sensus acuitatis ꝛ ardoris: ꝛ lenitas ꝛ asperitas in loco ꝛ apꝺ emissionē vrine maxīe: ꝛ vrina erit spissa ꝛ turbida propter illꝺ quod descendit cum ea quod non digeritur nec cōuertitur ꝛ nō expellitur nisi adiuncta compressiōe: ꝛ hec de istis signis. Signa debilitatꝭ renum. Signa debilitatꝭ vesice.

¶ Cura male cōplexionis taliū membroꝝ si pura est simplex vel cōnuxta: ꝛ diuersa facile curatur: l; difficili⁹ cognoscatur: si ꝟo equalis ꝛ fixa difficilius curat̄: l; facili⁹ cognoscatur queādmodū in alijs mēbris existēs: vt Ga. dixit. Et ei⁹ sanatio est tres res. Prima est remotio exterioris cause. Secunda alteratio. Tertia ipsoꝝ cōfortatio. Si ꝟo ipura fuerit ꝛ cū materia cōmixta ei⁹ sanatio est tres res. Prima est materie euacuatio. Secunda alteratio discrasie si remāserit impressa. Tertia ipsoꝝ ꝯfortatio. Euacuatio ꝯplet̄ cū flebotomijs p̄enumeratis vꝫ medicinis solutiuis: ꝓut materia exigit ꝛ sumptis ꝛ clysterizatis ꝛ vomitib⁹ ꝛ diaforeticis exteri⁹ approximatis p omnē modū: ꝓut in cura oppilatiōis eoꝝ diximus. Alteratio ꝟo ꝯpletur cū administratiōe diureticoꝝ calidoꝝ vel frigidoꝝ ꝛ exiccātiū ꝛ humectātiū: ꝓut discrasia expetit: q̄ oīa in cura oppilatiōis et lapide vel hūore ꝛ visceꝝ sunt numerata. Cōfortatio ꝟo ꝯpletur cū cibis ꝛ medicinis ei⁹ ꝛ cibis facilis digestionis boni nutrimēti ꝛ discrasie ꝯtrarijs. Et a ꝓprietate cōuenientes sūt renes aīaliū ꝛ ꝓprie hedoꝝ ꝛ porcoꝝ. Et vesica donule exiccata: ꝛ carnes extitij salite cū oximelle: sic humide ꝛ sicce s; nocēs eis vlceratis: ꝛ zuccarū alhusar ꝛ lac camelarū ꝛ ouiū. Et ex potibus vinū odorifeꝝ pauce stipticitatis puri vel mixti: ꝓut stomach⁹ ꝛ discrasia requirit: ꝛ i hu. valde mollificante ꝛ relaxante vinū passū. Et ex medicinis simplicibus ꝛ commixtis interius ꝛ exterius approximatis p omnem modū ꝛc. Et ex appropriatis simplicib⁹ sunt grana siseleos sumpta in quātitate duorū almulusech cū rob decem diebus ciperum bolum armenum: sed cū lacte ouino oportet vt sumatur: ꝛ ex eis sunt que dicta sūt supra in cura lapidis. Et ex compositis sunt trocisci alchechēgi: ꝛ oleū de cherua rosatū de mastice: citonio: ꝛ alchāna. Et ex mundificantib⁹ eos sunt theodoricum: mitridatū: anacardinum: hiera Aboali: ꝛ oleum de ambra ad frigus eoꝝ: ad mollificationem eorum hiera Gal. trifera de scotia ferri: et alie trifere. Galenus. De cura. A ꝓprietate cōferūt renes aialium.

¶ Capi. ix. de diminutione seu paucitate vrine ablatiōe ꝛ priuatione ipsius.

Diminutio vrīe vꝫ paucitas seu ꝓuatio ei⁹ ex p̄dictis sunt note: ꝛ in specie cārū ꝯueniūt: sed differūt i quāto eoꝝ queādmodū ꝛ ipe. Est em̄ cā ei⁹ aut ex ꝑte cibi ꝛ pot⁹ vt mūe: aut ex ꝑte corporꝭ vt efficiētis: aut ex ꝑte extrinsec⁹ aduenietiū ꝛ coopantiū. Ex ꝑte cibi: qꝛ sit nāꝛr siccās corpꝭ hūiditates ꝛ exiccās: vt est panis milcace⁹ vꝫ panici ꝛ furfurace⁹ sorbitio ex orobo ꝛ lenticula: ꝛ fruct⁹ pōtici nati ex sc: corpis hūiditates exiccātes vel accidētaꝛr velut carnes salite: vel alij cibi mꝛtū salis habētes: panis biscoct⁹ vꝫ tpaꝛr vt antiqu⁹ ꝛ o pir⁹. Ex parte pot⁹: qꝛ sit pauc⁹ ꝛ grosse aque vel vini sicꝛr: ꝛ alioꝝ si- Cause.

milium. Ex parte corporis aut totius aut mēbroꝝ operātiū in vrinā. Ex parte corporis toti⁹: q: fit raruꝫ resolubile vel multi sudoris: vel lubricū et fluxibile vētris: ad quē humiditas corpis tendēs ꝛ fluēs ꝑ eū in vijs vrine deriuatur. vñ Hip. vrina multa nocte facta modicū secessum significat: ꝛ ecōuerso. vel q: fit multi vomit⁹: qui eradicādo a superiorib⁹ et ab inferiorib⁹ retrahēdo: vt Abo: dixit diminuere pōt vrinā: vel q: aliam similē euacuationē manifestam patiatur vt fluxuꝫ sanguinis nariū et silia. Ex parte membroꝝ operantiū in vrina: aut ꝑ modū generatiōis vt epatis debilis nō impellētis ad renes aquositatē quā generauit: vñ remanet in venis cū sanguine: nec trāsit in vrinā: aut ꝑ modū tractionis ꝛ sequestratiōis vt renū debilitatorū: vt in precedēti capl'o dictū est. Aut ex parte deferētiū: ꝛ colligētiū: vt vritidū vel vesice: q: sint oppilati vel vlcerati: ꝛ perforati: quare vrina lꝫ plus trahatur cū ad corpus vacuū tendit nō extra vadit. Ex pte autē extrinsecus accidētiū puta aeris: q: tp̄s vel aeris cōstitutio fuerit sicca iaquo sa vel borealis: q̄ corporis humiditates ꝛ superfluitates exiccat: lꝫ ꝑ accidens. s. stringēdo ventrē vrinā ꝓuocet: ꝛ multiplicet: vt Hip. dixit. vel mot⁹ resoluēdo exiccās vt inanitio fames ꝛ abstinentia q̄ exiccāt per accidens ſm Gale. ꝛ vigilie q̄ sunt vehemētis motus similes motui: vt Abo. dixit. Et euaporātes vt Gale. ait: ꝛ aie accidētia immoderata que corpus exiccāt: vt Gale. in tegni descripsit que oēs si debiles sint: minorāt vrinā: ꝛ eā paucā reddūt: si ꝟo fortes auferūt eā ꝛ priuāt. Signa earū sunt talia: nā siquidē precesserint a cibo ꝛ potu sunt manifesta ex eorum assumptiōe ꝑmissa: si ꝟo a cā in corpe toto: q: fit rarū ꝛ resolubile duob⁹ declarabiť signis potissime. s. signo raritatis qd̄ est pilositas corpis sicut Hip. docuit cū dixit: cutē rarā declarat pil⁹: et signo resolutiōis qd̄ est duplex. Unū qd̄ Gale. posuit: ꝛ est: q: i multa sumptiōe cū priuatiōe euacuatiōis ꝛ sensibilis ꝛ egestionis paucitate corp⁹ nō ipinguatur: sed remanet extenuatū. Aliud est: q: in laboribus nō subsistit: sed cito deficit. Si ꝟo q: sit fluxibile vel alias sensibiles euacuatiōes habuerit: precessio illaꝝ: ꝛ reliquie ipsarū remanētes ostēdūt: sicut Gale. dixit signa debilitatis eius in suo loco dicta perpēdes cacesiam vel etiā ascitem. Silr̄ si ex renum debilitate signa debilitatis eorū in precedēti capl'o dicta videbis. Silr̄ quoq; si ex parte deferētiū vritidū ꝛ vesice: vel etiā virge q: oppilētur ex signis dictis oppilationis: ex humore vel lapide cognoscere pōt. Et stranguris: ꝛ etiā spasmi: ac etiā ex signis dictis in capitulo solutiōis vel vlcerū: si soluti fuerint: vel vlceratu: qd̄ vētris iflatio ex aquositate replēte ꝯfirmat: ꝛ ardor vrine.

Cura diminutionis vrine. ¶ Cura diminutiōis vrine ꝛ ablationis ei⁹ sunt tres res. Prima est regiminis ꝑmutatio. Secūda est euacuatiōis retentio. Tertia vrinaliū mēbrorū rectificatio ꝛ confortatio. Permutatio regiminis est: vt altereť ꝛ permuteťur ꝫ quātum ꝛ quale: de exiccatiuo quod ei⁹ erat causa ad humectatiuum: in cibo ꝛ potu ꝛ: in alijs rebus nō naturalib⁹ de quo etiā supra in cura meri ꝛ stomachi diximus: et etiā impinguatiuū: de quo Deo dāte dicemus infra: hoc eñ regimē pmā causam que vt materia erat abscindit ꝛ etiam tertiam extrinsecus subaufert alterat: ꝛ emēdat. ¶ Scd̄a est euacuatiōis retentio occulte: ꝛ manifeste: occulte ꝛ insensibilis retētio cōpleť cū cibis ꝛ potibus humores inspissantib⁹: ꝛ cū medicinis cōdēsantibus poros: de q̄bus supra i sincopis cura dixim⁹: ꝛ hoc supra in cura doloris et fluxus. Si ꝟo sensibilis: fuerit ꝛ per sudorē cū remittentibus ipsum: de quibus ibidē diximus. Si ꝟo lubricitas vētris fuerit ꝛ naturalis: q: humiditas ꝛ mollicies i expulsione superfluitatū naturaliū ꝯsuetarū cum stipticis cibis vel potibus premissis notis supra corrigať: ꝛ cū fricationibus balneis ꝛ alijs diuertētib⁹ ad epar: ꝛ venas humiditates: et trahētib⁹ ad mēbra vrine: vt sunt diuretica. Si vero fuerit lubricitas ꝑter naturā: mediceť prout de ea superi⁹ dictū est in cura fluxus vētris. Silr̄ ꝛ si mult⁹ vomit⁹ adsit: necnō ꝛ si flux⁹ sanguinis nariū: cureť: ꝓut supra in ꝓprijs diximus locis. Et de alijs euacuationib⁹ simplr̄ quoq; intelligas. Tertia est mēbrorū rectificatio ꝛ confortatio ꝛ epatis: prout supra in cura debilitatis epatis est dictuꝫ vel renum sicut in precedēti capitulo habuisti: vel etiā vritidum: ꝛ vesice ꝛ cum diureticis: vt ibidem est dictum: que oīa in fortitudine ꝛ debilitate diuersa eligenda sunt: ꝓut diminutio vrine ꝛ ei⁹ ablatio: ꝛ eaꝝ cā varianť in quāto.

¶ Capitulum. x. de diabete.

Diabete ſm Gal. est ꝓpria passio renū raro cōtingens: in q̄ potus citius trahitur q̄ opꝫ ad eos: sicut cibus in appetitu canino: ꝛ cito egrediť cū vrina: sicut cibus ꝛ pot⁹ in lienteria cuꝫ egestione. Et cā eius est superfluitas: primo desideratiue: scd̄o ꝯtētiue ipsoꝝ defectus: nisi enim foret superfluitas desideratiue ipsoꝝ: non sic velociter traheref: nisi q̄q; deficeret contētiua ipsoꝝ: nō sic cito egrederetur. Causa. Superfluitatis desideratiue ipsoꝝ ꝛ attractiue ꝟtutis cā est ipsorum caliditas vehemēs cū materia vl' pura magis q̄ sūt vltra debitū in cōtinua tractiōe ꝛ forti a venis emulgētib⁹: ꝛ de his ad epar extendiť: ꝛ de epate ad stōm: ꝛ ad omnia mēbra: vnde humiditas ipsoruꝫ irrorans ea attrahiť ꝛ exiccatur: ꝛ sequitur sitis vehemēs que potu non sedať: q: ea nō remanet: quare siticulosa ab aliq̄bus appellatur. Defectio cōtētiue nō est in eis pr̄icipalis ꝓpter complexionis malitiā calidē q̄ est cā superfluitatis attractiue qua nō deficit cōtētiua: sed frigiditate ꝓprie ꝛ humiditate: sed plurimū accidētalis ꝫ Gale. ꝛ ꝯsequēs superfluitati attractiue: cū eñ superfluit eoꝝ attractiua: vrine plus trahiť q̄ renes aliquādiu ꝯtinere possint: ꝛ ipsa vesica: q̄re deficiēte ꝯtentiua ipsorū cito ꝓluit inalterat⁹ per virtutes ad vesicā: ꝛ inualescente expulsiua ei⁹ ingreditur cum vrina sicut in lienteria cib⁹ ꝛ potus cū egestione. Et aliquando est ꝑncipalis ꝛ essentialis in ea: vt dixit Abo. ꝓpter malitiā cōplexionis pure frigide vel impure ab intra vl' exterius venientis: quā sequiť superfluitas attractiue ipsoruꝫ nō essentialr̄ ꝓpter ꝯtrarietatē cōplexiōis in causando: ꝫ accidentaliter ꝛ ex ꝯsequēti: cū enim in renib⁹ vrina nō figitur tracta naturalr̄ renes ex sanguine cuꝫ aquositate veniente nutriri nō possunt: q̄re remanentes inaniti auidi⁹ trahūt: ꝛ tūc magis cōtētiua eoruꝫ deficit: ꝛ quanto plus deficit magis trahūt: sicut est deuenire ad circuitionē quē admodū in lienteria est videre. Causa ꝟo ipsius caliditatis renū duplex est. s. interior ꝛ exterior: vt in lapide dictuꝫ est: ꝛ simılr̄ frigiditatis causas per contrariū cōprehēdas.

¶ Signuꝫ si qd̄ sit ex caliditate faciente superfluere attractiuū sensus erit ꝛ inuētio caliditatis i lūbis: ꝛ vrina multa: ꝛ in principio sicut lotura carnis recētis ſm Gal. min⁹ tñ tincta ꝛ rubea q̄ si ꝑcedat ex defectiōe discretiue epatꝭ ꝛ proprie cū amplitudo meatuum emulgentis vene in ea inuēta fuerit: ꝛ ꝛ sanguis abūdantia in venis: q̄ quāto maiora sunt: tāto plus sanguis cū aquositate transibit ad renes. Uñ vrina ex defectione contētiue virtutis perfluens plus rubebit: ꝓcedēte ꝟo tp̄e diminuto sanguie ex venis ꝓinde restrictis mēbroꝝ meatibus ꝛ exiccatis vrina egrediť in qualitate seu colore potus: q: aqua subtilis ꝛ alba: si aq̄ sola bibať que magis desideratur in ea: vel sit ali⁹ potus: vel vini simplicis: vel cocti: vel aq̄ cōmixte: vel etiā syrup⁹. Et forte erit alba ꝛ spissa ꝓpter humiditatē mēbroꝝ vltima extractione: vñ vrina reddiť sicut lac: ꝛ ꝓinde membroꝝ ꝯsumptio sequitur et mors plurimū. Si ꝟo ex frigiditate faciēte ōficere ꝯtētiuā causeť sensus inuētio frigoꝛis in lūbis: et vrina erit in principio nō multitudinis magne: sed ꝯsuete: deinde multiplicať: ꝛ erit sicut lotura carnis minus tñ tincta q̄ in precedēti in qua fortitudo attractiue ꝑcessit: in processu ꝟo temporis sociata fortitudine attractiue mutabiť sicut prima. ¶ Cura diabetis in ḡnali ꝛ spāli est quatuor res. Prima est oīs cause ablatio ꝛ exterius ꝓuenīētis ꝛ interi⁹ existētis. Interi⁹ vt si quideꝫ ex caliditate renū ꝑcesserit: fiet subtractio subtilium: et calidoꝝ ciboꝝ: ꝛ potuū: ꝛ diureticoꝝ: calidorū et talium ꝓuenientiū. Exteri⁹ vt labor corporis ꝛ ꝓprie renuꝫ: stricture lūboꝝ: balneatio in calida aq̄ actu vl' potētia: mora i sole: decubit⁹ sup renes: ꝛ somn⁹ ꝓfundus: ꝛ vnctiones calide ꝛ emplr̄oꝝ: ꝛ alioꝝ taliū: q̄ renes habeant calefacere epar: hūores ꝛ mēbra: ꝛ antecedētꝭ siue fuerit hūoralis cū flebotomia: siue fuerit sanguis cū clysteri pharmacia appropriata leni. Si aūt hūor calidus sit. i. vomitu q̄ in euacuando est potissimus qm̄ euacuat deriuādo ab eis siue sit cōplexionalis: q: oppilatio sit in eis cū aperitiuis supi⁹ notis necnō ꝛ cāe ꝯiuncte q̄ est renū discrasia calida. Alteretur ergo: sit ei talis discrasia egritudo vlteri⁹ augumētata quā talis sequiť passio: vt superius dictū est: ꝛ ea mediāte orta alia concomitantur

Marginalia: Hippocra. (left, beside "vñ Hip. vrina multa…"); Causa. (right); De cura diabetis. (right, beside "¶ Cura diabetis in ḡnali")

alia cōcomitanť syntomata: vt sitis ⁊ ꝯsumptio corpis: de
quoꝝ correctione infra diceť. Inq̇t eñ Gal. palā ē morbū
esse cām oīuȝ accidētiū: a ccidētia tñ alia sequunť. Scōȝ ei Gal.
sequiť primū: ⁊ tertiū scōȝ. ❡ Cōplebiť ꝓo eiꝰ alteratio cū
frigidis q̄ nō tm̄ illā alterēt: ſȝ etiā epatis ⁊ mēbroꝝ cōple-
xionē ꝯtēperēt: vt hūores adequēt: epar eñ ⁊ corporis mē
bra si calida sint eoꝝ caliditate vsq̧ ad renes extēsa eoꝝ dis
crasiā itēdūt: humores acutos etiā gignūt: q̄ vrinā acuūt:
vt ip̄a trāseūdo ad renes eoꝝ caliditatē iflāmet: sic ergo de
bent esse talia frigida vehemēter: ⁊ illa ꝓprie q̄ nō ꝓuocēt:
nec istis admixta: ſȝ lentāt ita q̄ soluēdo nō ꝓuocēt: ſȝ mio
rent vrinā: q̄lia sunt. Ex oleribꝰ: lactuca: spinachia: attripli
ces ⁊ siřia: ⁊ ex fructibꝰ iuiube: sebestē: pruna: chrisomilla: p-
sica: cucumeres citrulli: ⁊ melōes cucurbite: ⁊ ꝓprie carnes
ipsaꝝ nō semia: q̄ aquositatē ⁊ vrinā multiplicāt: ⁊ fructꝰ
more mature ⁊ grana acetosa ⁊ muza: ⁊ ex aquis aqua vehe
mētis frigoris ⁊ aqua cucurbite: ⁊ aqua ordei cū decoctio
ne iuiubarū: ⁊ lac acetosum a quo extractū est butyrum: et
meliꝰ ē ex eo qđ spissius ⁊ grossius: ⁊ ouium: ⁊ aqua lactis
bouini subtracto butyro. Et ex medicinis simplicibꝰ est ad
hanc intentionē mucillago psilij: ⁊ succus rosaꝝ ⁊ maloꝝ.
Et ex appropriatis in ꝓhibēdo vrinā est merdasengi bibi-
tum: ⁊ scoria ferri est optima vel proiectū in aqua eris: qđ
minorat: ⁊ alia q̄ in cura multitudinis eiꝰ diceǹť. Et exteriꝰ
approximandū est sedere in semicupo aqua frigida pleno:
⁊ renes: ⁊ epar vngere: epithimare: ⁊ emplastrare ex frigi-
dis dictis ⁊ succis: ⁊ eoꝝ oleis ⁊ ꝓprieđ oleo alchechēgi: ⁊
scorpiōibꝰ de cucurbita de semine melonis: si dilatatio du
ctuum nō existat in ea: donec eorum caliditas extinguať ⁊
sitis. Et ex medicinis ꝯpositis sunt trocisci de cāphora: de
spodio: de balaustia: cū aqua cucurbite: vľ mucillagine psi-
lij vel dragaganti vel citrulli: prunoruȝ ⁊ sebestē: vt lentāt
nō constipant: plurimū eñ cū cōstipatiōe ventris sunt ta-
les. Et exterius approximanda sunt ea in quibꝰ cū frigida
tione ē stipticitas: q̄ ductuū dilatationē ⁊ emplastrationē
coangustent: ⁊ retentiuā renū cōfortēt: sicut emplastruȝ de
hypoq̄stidos: de capriolis vitis: virga pa. ⁊ balaustie: se. pa
pa. albi: lactucaꝝ: scariolaꝝ: portulacaꝝ: ⁊ spodio: ribes cū
aqua agreste vel myrte ⁊ similium. Et sicut cerotuȝ nostrū
Gal. ⁊ oleū de citonijs: de ȝarur ⁊ balaustijs ⁊ siřia. Sed si
ex frigiditate renum contingat passio talis: qui ꝓ tanto nō
euacuatur a siti ⁊ membroꝝ consumptiōe: lȝ sit minor pas-
sio queādmodum passio minor est: cura eius in eisdē rebus
cōsistet: ⁊ cōplebitur cū p̄dictis econtrario sumptis: ⁊ que
renes ⁊ totū corpus calefacere habeāt nō infrigidare. Et
ex calefacientibus conuenientibꝰ illi est fricatio extremita
tū: ⁊ totius corporis cum rubificantibus motꝰ ventosatio ⁊
balneū ⁊ sumptio antidoti qđ grosse substātie sit vt nō cito
penetret sicut syrupus: ⁊ alia liquida q̄le est diacalamentū
diatrion: tyriaca antiqua: ⁊ mitridatū: ⁊ vrina grossa vel sti-
ptica: vt calabrensia. Sicq̧ ergo causis ablatis ⁊ abscissis
carebit passio talis scȝ velox exitꝰ potus. ❡ Secūda res est
vrine diminutio ⁊ retardatio: ⁊ ex his que maxime retinēt
ipsam ac retardant ab exitu ⁊ minuūt vrinam est vt nō tm̄
post ipsa trahentia deriuantia ministrenť: qualia sunt q̄ p̄-
missa fuerūt: sed etiā que cū retētiōe ⁊ deriuatiōe euacuāt
ipsam: vt est vomitꝰ predictus: ⁊ sudoris ꝓuocatio cuȝ fri-
gidis appropriatis in causa calida: vt aq̄ ordei ⁊ melonis.
Indiget vnctione cutis corporis ⁊ ꝓprie spine cū tempe-
ratis vt oleo camomillino anetino: vel vino albo cū aq̄ ca-
lida. Et in frigida cū calidis: vt est potus calide aq̄ ⁊ pro-
prie apij: anisi calamenti: vel piretri: ⁊ vnctiōe corporis cu
tis ⁊ ꝓprie spine cū asaro: ⁊ oleo de spica vel ciclamine cuȝ
melle. ❡ Tertia res est regimē: ⁊ est cōseruatio corporis in
aere frigido stiptico cū quiete ⁊ somno tēperato: ⁊ cibis fri
gidis ⁊ grossis plurimis difficilis inflāmationis cōuersio
nis in cholerā ⁊ adustionē generātibus humores grossos
⁊ spissos: quales sunt sorbitiones de christ ordei de cādaru
sio seu cōdro cū lacte acri vel lentiū vel carnis bouine ⁊ pe
des ipsoꝝ ⁊ pisces recentes magni cuȝ aceto: qm̄ sitim mi-
tigat: vētrē soluit: ⁊ sic vrinā minuit: ⁊ lac ouiū coctū cū aq̄
donec consumať: ⁊ aliqua alia que supra in dolore stōachi
diximus: q̄bus p̄mittēda sunt lenientia: ne grossitie sua cō
stipēt: vt pruna persica: ⁊ ꝓprie dactyli pingues ⁊ passule q̄
leniēdo vrinā minorā: ⁊ postponēda sunt stiptica seu pōti-
ca q̄ cōprimēdo lentāt: vt fructꝰ stiptici sicut pira ribes ⁊ ci-
tonia nō p̄mittēda ne cōstipando ꝓuocēt vrinā: ⁊ miscēda
sunt vnctuosa lubricū facientia: ⁊ pinguedines galline et
porci capre ⁊ hmōi ⁊ cū potibꝰ vini acerbi cum multa frigi-
de aque pmixtione si aquā solam nō toleret: vel alicuiꝰ ex
robub. stipticis vt granatoꝝ ribes de citōijs vel macianis
⁊ similia cū clystcribus lenientibus feces: quas hūt pluri-
mū ꝯstipatas ⁊ cū leticia anime ⁊ ꝓmissione salutis cū au
xilio spūs oīpotētis Dei q̄ solꝰ sanat lāguores. ❡ Quar-
ta res est accidentiū sequentiuȝ passionē talē correctio: vt
sitis ⁊ membroꝝ cōsumptio q̄ multū ⁊ velocem vrine exitū
huius passionis sequūtur. Obuiādū ergo est primo siti cū
potu cōsueto maiori ꝓpter illud qđ ex membrorum humi-
ditatibus consumitur caliditate ⁊ siccitate trahēte ⁊ in cā
calida ex aliqua predictaruȝ aquarū ⁊ ꝓprie frigida pura
quā desiderat que trāsire moratur: vt Hipp. dixit: vel per-
mixta cū aceto qđ radendo intestina naturā soluit ⁊ cū ali
quo ex rob stipticis qđ ip̄m retinet ne cito trāseat ad vrinā.
Obuiādū etiā est vlceratiōi ipsoꝝ mēbroꝝ scȝ renū epatis
stomachi ⁊ reliquoꝝ. Et in cā frigida cuȝ potibꝰ vini puri
grossi ⁊ alijs calefacientibus mēbra p̄dicta que sunt nota.
Membroꝝ aūt ꝯsumptioni obuiauimꝰ de iđe cū cibis lau
dabilis nutrimēti ⁊ facilis digestiōis ⁊ potibꝰ vini rubei
limphati cōpetenter cū oī regimine resumptiuo: sicut Ga.
docet. Et ex his q̄ sunt laudabilia ⁊ expta ꝯferētia tali pas
sioni: ⁊ alijs stantibus accidentibus est vt sumat patiēs ex
aqua frigida in ea q̄ est ex caliditate est ⁊ in ea q̄ ex frigidi
tate est vinū multū ⁊ post horam euomat: vt ex quo extixit
mēbroꝝ inflāmationē retrahať ad stomachū ⁊ educať vo-
mitu ne trāseat in vrinā: aggregat eñ i se virtutē digerēdi
⁊ euacuādi cāȝ calidā si qua sit ⁊ causis extrinsecis resistē-
di alterādo discrasiā renū epatis ⁊ mēbroꝝ ⁊ cōtēperandi
humorē: necnō mitigādi sitim minuēdi vrine multitudinē
⁊ ꝓhibēdi etiā dissolutionē mēbroꝝ. Abo. p̄cipit trociscos Trocisci
ad diabetē ex caliditate cum dilatatiōe meatuū renū ⁊ ve- ad diabe-
ne emulgētis. ℞. spodij terre sigillate cācroꝝ fluuialiū cō- tem.
bustoꝝ añ. ptē. j. lactis partē tertiā se papaueris: ⁊ se. lactu
ce añ. parteȝ. i. ß. ⁊ aggregētur oīa cū mucilla. psilij ⁊ infor
mentur trocisci. ⁊ dosis eoꝝ sit sicut videť tibi. ❡ Cerotuȝ Cerotum
ex inuentione nostra: quo vngūtur renes et epar eiꝰ q̄ dia- ꝓ renibꝰ.
beticam passionem patiť a caliditate. ℞. vtriusq̧ sandali:
spodij añ. ʒ. ij. seminū frigidoꝝ añ. ʒ. j. cāphore. ʒ. i. lactꝭ mu
lieris lactātis puellā. ʒ. ij. succi semperuiue: succi solatri añ.
℥. j. aceti. ℥. j. olei de cucurbita ⁊ olei ro. qđ sufficit: vngaǹť
ex eo predicta membra cum innouatione sepissima ⁊ qn̄q̧
fit p modū ēplastri cū eoꝝ substātia. Et qn̄q̧ p modū infu
sionis ⁊ epithimatis vt faciliꝰ penetrēt p tātos lacertos et
ossa inter medios vsq̧ ad renes: ⁊ sic est finis huiꝰ capituli.

❡ Cap̄ xj. de fetore vrine.

Fetor vrine ē mala qualitas ipsius mutata in
sensu odoratus: ⁊ est vt odor eiꝰ sit debito hor
ribilior: ⁊ que non est ad imprimendū ſm Ga.
sicut alia duo syntomatuȝ genera vt curā cō-
uertat ad se: ⁊ medicū cogat ꝯsistere a cura dis-
positionis ⁊ cāe sue sicut illa tanq̧ illam precipuam sana-
tioneȝ hn̄s cessans simul cū facilitate dispositionis. Sȝ est
potius ad significandum signū existēs dispositionis: vel
cause quā opȝ curare eo modo sicut Ao. dixit cum inquit. Abo.
Cūq̧ aūt vrīa odorē hȝ fetidū: ⁊ maturatio ī ea fuerit: erit
ipsiꝰ causa scabies aut vlcera in instrumentis vrine q̄ suis
cognoscuntur signis scȝ dolore percepto ī eis: vt in apho.
docuit Hipp. q̄ si maturatio in ea nō fuerit: possibile est q̄
sit ex hoc: ⁊ possibile est q̄ sit ex putrefactiōe in superioribus
membris: cūq̧ hic in febribus fuerit acutus: ⁊ cā membro
rum vrine nō fuerit: signū maluȝ. Cūq̧ vrina fetidi odoris
in sanis pseuerat: significat febres q̄ ex putrefactiōe acci-
dunt aut minorationē putrefactionis q̄ in ipsis ē retēta: et
hoc quidem demonstrabit si illico alleuiationeȝ habuerit.
Ex q̄bus colligitur eius cā ⁊ signū. Est eñ causa a q̄ ꝓce- Cause.
dit duplex: aut interior corporea: aut exterior incorporea.
Interior est humor corruptus aut putrefactꝰ aut in venis:
vt accidit in febribus febre putrida: aut ī mēbris corruptis
corruptione fetente: aut q̄ sit ex toto genere p̄ter naturaȝ
vt in cadaueribus mortuoꝝ: aut nō toto sed partim vt in
apostematibus ⁊ vlceribus: qđ est plurimū in hoīe viuēte:
⁊ hoc aut in superioribus mēbris: vel spālibꝰ: vel in vlceri
bus pectoris ⁊ pulmōis: aut nutritiuis vt epatis vlceribꝰ:

aut in inferioribus vt in ipsis vrine mēbris. Exterior ⁊ incorporea est cibus: vt sparagus qui sumptus ⁊ comestꝰ facit fetere vrinam: ⁊ similia vt attonalia. Et signa cāruʒ ex pdictis sunt manifesta: ⁊ interior est maioris fetoris. ¶ Et

De cura. cura eius est due res. Prima est ablatio cause exterioris ⁊ abscissio interioris que ex predictis supra dicendis ī cura febrium putridarū est manifesta. Secunda est aromaticorum administratio que ex diureticis: sicut est spica: galāga gallia muscata: cinamomum ⁊ consimilia scitur.

¶ Cap. xii. de dissuria ⁊ iuolūtario exitu vrīe ⁊ distillatiōe.

Dissuria ⁊ distillatio vrine est fluxꝰ seu inuolūtarius exitus vrine cuʒ impotētia ꝯtinendi: et in hoc cōueniūt in genere: sed differūt in cura ⁊ etiā modo. In cura qdē differūt non in eius spē: sed in quanto: vtrīqȝ em̄ imediata cā est defectio cōtentiue virtutis: in vesica q̄ in dissuria maior est q̄ȝ in distillatiōe vrine. In dissuria em̄ vt dictū est: est ablatio cōtentiue: sed diminutio eius in distillatione: lȝ qn̄qȝ possit eiꝰ cā esse debilitas expulsiue: vt in sequēti caplo patebit: sed illud est īproprie ⁊ ex cōsequēti: ex debilitate em̄ expulsiue ꝑuenit difficultas vrinādi: quā seqtur distillatio: vt. s. eodem caplo dicet. Sed ex debilitate cōtentiue ꝟtutis distillatio ꝓprie ⁊ immediate procedit: vt supra caplo gn̄ali dictū est: ⁊ sic ipse nō differunt in spē cāe: sed ī q̄ȝtitate tm̄. In mō ꝟo differunt: nā fluxꝰ vrine in dissuria est multus et subitus. In distillatione aūt est paulatinus ⁊ paucꝰ ad distillationis aque modū. Et qꝛ in cā ꝯueniūt ⁊ specie ꝯuenient in signis ⁊ cura in qbꝰ differunt solū in quāto: ꝑpinde simul de eis vnū caplm faciemꝰ. Et cā mediata qua cōtentiua deficit in vesica ē aut interior corporea: aut exterior incorporea. Interior ⁊ corporea aut est in mēbro ꝯtinēte qd est collū vesice: aut in cōtēto cū lacerto eius: aut qꝛ lesio sit in eo: qꝛ deficit cōtētiua ipsius: ⁊ tunc aut lesio in collo ⁊ eiꝰ lacerto est pꝛīcipalis in se: qꝛ sit mollificās ex humore currente ad ipm vel eius cōpressus neruꝰ: sicut in dislocatiōe spondiliū cōtingit: aut ꝓpter cōitatē ad principiū. s. cerebrum vel nuchā apostemata vel ꝑcussa ⁊ soluta aut vicīa mēbra aut. s. cōcauū ipsiꝰ: vt qꝛ sunt in cōcauo eius vlcera: tūc em̄ aduenīēte vrina ad ipsaʒ sentit ardorē ⁊ stringit: et sicut vrina exꝓmit: ⁊ mollificato lacerto colli ꝓpter obedientiā motiue: cuiꝰ organū ad sensibilē extra īuolūtarie fluit. Sicut ex vlceribus concaui gn̄atur dissuria seu distillatio quēadmodū ex vlceribus colli stranguria ꝓcreat: vt infra patebit sequenti caplo cum ad matricē cū repleta est fetu magno quasi cōprimit vesicā vt expellat vrinā preter volūtatē: ⁊ faciat deficere cōtentiuam: sicut in pregnātibꝰ sepe cōtingit: ⁊ vidimus multas ꝯquerentes. Aut ad intestina repleta fecibꝰ: aut ad ipsa apostemata pectinē ⁊ anū ⁊ alia mēbra adiacētia ipsi: ⁊ ea simili mō cōprimētes. Sed recte cōtēti in ipso mēbro scȝ vesica vt vrīe recte aut q̄ȝtitatis et multitudinis eiꝰ sicut cōtingebat in diabete: in q̄ defectio cōtentiue vesica nō erat ex se: sed ex multitudine vrīe propter fortitudinē attractiue renū: aut erit qualitatis ⁊ acuitatis ipsiꝰ molestātis expulsiuā: sicut em̄ multa grauedo facit principalr deficere cōtentiuā: vnde ex ꝯnti supfluit expulsiua: sic acuta molestādo expulsiuā incitat: vt ex ꝯsequēti faciat deficere cōtentiuam cedentē sibi: vt supra ī intestinis: ⁊ stomacho dictū est. Cā ꝟo exterior est vt frigiditas: maxīe ⁊ hūiditas exteriꝰ ꝯtingēs mēbra vrine: vt aer frigidus: ⁊ balneatio in frigida aq̄: casus ⁊ ꝑcussio ⁊ similia: q̄ qdem cause si fortes sint: dissuriā generabūt: si debiles: distillationē vrīe. Quaꝝ signa ex pdictis sunt nota: ⁊ etiā signa causaꝝ interioꝝ q̄ est alicuiꝰ eaꝝ precessio vel iuentio cum

De cura. aliaꝝ priuatiōe: exterioris ꝟo sunt manifeste. ¶ Cura eiꝰ due res. Pria est abscissio cāe iterioꝝ: ⁊ ablatio exterioris si adsit. Scd̄a est mēbri cōfortatio. Cause interioris debilitatē in cōtentiua īprimētis cōplent abscissionē medicamina vnicuiqȝ cāꝝ cōuenientia: vt. s. siquidē cā sit mollificatio nerui ⁊ lacerti ⁊ ꝓpria ꝯplebūt illā medicine supiꝰ habite. Si ꝟo ex cōitate dislocationū spondiliū ꝯplet ipsoꝝ reductio: si possibile sit. Si ex cōitate ad principiū curatio cāe erit ablatio: silr si ex vicinoꝝ: puta dispōne qm̄ illoꝝ rectificatio cāe erit abscissio: q̄ oīa ex dictis ⁊ dicendis sunt manifesta. Si quoqȝ ex multitudine vrīe fit: cū medicinis diabetis cōplebitur cura ipsius: si etiā in acuitate cōstāt vrine medicine ardoris erūt expletiue. Et ex ꝓpriis ē mucillago psilii cū camphora sumpta cōtinue ꝭm Joānez serapionē. Ablationē ꝟo cāe exterioris cōplent si adsit ipsarum mutatio. In cōtrariū autem oportet vt precedant curationē interioris abscissionis tanq̄ȝ illud sine q̄ non valet illiꝰ abscissio fieri: eo q̄ eius causa existit efficiēs ⁊ cōseruans. Et siquidem remāserit impressio: qꝛ mala complexio cū tinis: ⁊ ex calidis vnctionibꝰ tyriaca curetur: vel qꝛ fuerit casus: aut percussio medicinas casus ⁊ percussiōis precedere opȝ de quibus infra dicetur: deinde ad mēbri correctionē deuenire. Cōfortationē vero cōplet ministratio medicinarū habentium cōfortare neruos mollificatos: ⁊ proprie inferiorum partium ⁊ vesice a proprietate retinere vrinam: ⁊ sunt que dicte sunt in cura paralysis simplices ⁊ cōposite. Et ex simplicibus appropriatis vesice ⁊ colo eiꝰ in hoc casu sunt calide: sicce: stiptice: ⁊ plurimū ex eo qd plurimum ex causa frigida ⁊ humidà talis mollificatio lacerti in se ꝑuenit: et sunt ciperum: sandaraca: ⁊ thus masculū ⁊ cortex eiꝰ: myrrha ⁊ storax sicca: piretrū ⁊ enula sicca: alchāna mahael: ⁊ alhasce: se. vrtice: asaꝝ: mac. anacardus: nux mus. ciminū: origanū: cinamomū ponticū: galle cipressi: stica. ara. acorus ⁊ similia assata: ne prouocēt: sed stipticādo cōfortent: et retineant cōfortando. Sunt autē cū melle cōfecta cocta ⁊ sumpta: vel cū melle emblicorū: vel mellicrato bibita: quod sit ex vino pontico factū. Et ex cōpositis est tyriaca et mitridatum: cōfectio anacardi trifera maior: ⁊ trifera minor cōfortata cū anacardo vel sagenea mixta aliquibus stipticātibus ⁊ pōticis vt granis myrti ⁊ copulis glādium balaustiis ⁊ silibus. Et experte sūt pilē de alhasce: piretro ⁊ diaciminū: qn̄ eius semina valde terūtur sumptum ⁊ inunctū est iuuatiuū frigori mēbrorū vrinalium: ⁊ retinet inuolūtarium exitum. Et cū distillatio ex impotētia ⁊ defectu expulsiue ꝓcedit: ministrāda sunt ꝓuocātia cū ꝯfortatione pauca stipticitate: qualia sūt que infra dicēt. Et exterius inūgēdis in hoc casu est oleū de alchāna de mastice de thure: ⁊ de cherua: ⁊ similia olea: vt costinū: nardinū: rutaceū: de sticados: de reubarbaro disruptis ī eis musco castoreo: vl euphorbio: ⁊ oleū de been ē fortasse valde bonū. In ea ꝟo que ex humiditate cū caliditate est: lȝ raro cōuenietes medicine in cōfortādo sūt stiptice ⁊ frigide simplices ⁊ cōposite. Simplices ꝟo vt coriādrū siccū rosa ⁊ fructus stipites eiꝰ semē portulace ꝓprie grana myrobalanoꝝ: coralli: camphora bolū ar. sint aūt sūpta cū zuccaro: vl bibita cū aqua granatoꝝ sumach citoniorum ⁊ aliorū fructuū ponticorū mixto aliquo diuretico calido. Et cōposita sūt que ex his q̄ componūtur ⁊ infra dicent. Et ex vnguētis exteriꝰ est oleū ro. ⁊ ꝓprie onfacinum: myrtinum de balaustiis: et similia.

Pillule

Medicine appropriate in restringēdo et retinēdo vrinam sunt zarur: aque aluminose: ⁊ aque frigide oēs: merdasēgi si bibatur vel ꝓiciatur in aqua que bibit retinet vrinā. Fungi faciūt possidere difficultatē vrine. Usꝰ comestionis carniū eritii facit vt vrina cū difficultate egrediatur. Et q̄ assuete vtitur enula: nō indigebit vt mingat oī hora. Cortex scerbin bibita cōstrigit vrinaʒ ⁊ scoria ferri: ⁊ est vltima in retinēdo. Mumia mixta cū farina: ⁊ supposita vel dissoluta in sambucina ⁊ distillata in virgā cōfert paucitati tolerātie vrine: lutū ar. bibitum in ouo retinet vrinam. Et omnia pōtica de se sunt cōia diureticis cū sanguinē ingrossent: sicut lētes: ⁊ lȝ p accidēs cōtrariū opant: qꝛ ꝓuocāt restringēdo: illud tm̄ per eoꝝ postpositionē cibi vl ꝑmissionē alterius lenitiui tollitur: vt supra in diabete ē dictū. Inqt princeps Abo. oīs q̄ deficit ī tolerātia vrine iuuatur a medicinis desideriuʒ coeūdi prouocātibus que dicētur infra.

Nota de enula.

¶ Cōfectio medicaminis experti ꝭm Abo. ī frigida. ℞. myroba. chebu. torrefactorū multū sandarace: myrrhe olibani: ciperi: an̄ partes. iii. gariofi. ptē. ß. enule aduste: granorum macalebr. an̄. partes. ii. Cōficiant cū melle emblicoꝝ: ⁊ reseruentur: ⁊ bibatur doß. ʒ. ii. ¶ Aliud ad frigidā. ℞. castoree: myrrhe: alhasce: copulaꝝ glandiū: piretri an̄: partes equales. Cōficiātur cū aqua myrthe humide: ⁊ sit doß. ʒ. i.

Confectio ad dissuriam.

Aliud medicamētuȝ ad idem.

Alia cōfectio ad idē.

¶ Confectio medicaminis ad calidā. ℞. coriādri sicci: rosarū ru. an̄. ʒ. ii. spodii. ʒ. x. seminis lactuce: portulace an̄. ʒ. xv. boli armeni. ʒ. v. cāphore. ʒ. ß. gūmi pondus. ʒ. ii. ꝯficiātur cū aqua granati acetosi. ¶ Aliud. ℞. charabe boli ar. myrobalanoꝝ nigroꝝ: medulle glandiū: ⁊ lentiū excorticatarū an̄. ʒ. ii. coriādri torrefacti in aceto positi. ʒ. i. doß. ʒ. i. ⁊ oīa post premissionē lenificantium alicuius ministrētur.

Aliud medicamētū ad idem.

Aliud Jo.

Aliud ad idem. ¶ Aliud Jo. Serapiõis cõferẽs iuuamẽtũ manifestũ ℞. granorũ myrti: glãdiũ: corticũ thuris: cimini: carmeni: ⁊ ciperi aã. partes eq̃les: terant̃: ⁊ sit dos. ʒ. iij. cum vino antiquo.

Aliud ad idem. ¶ Aliud. ℞. extremitatũ myrti sicca. aluminis foliorũ alchãne thuris: myrrhe: balaustie: glãdiũ aã. partẽ. j. Coquãtur in vino: ⁊ det̃ ex eo. ʒ. j. in mane: ⁊ est iuuamẽtũ valde ad sãguinẽ qui currit ex renib⁹ ⁊ vesica.

Nota de menta. Dixit ymain: q̃ nõ possunt cõtinere vrinaꝫ vtant̃ menta hortulana: qm̃ cõfortat plus oĩbus herbis: ⁊ proprie stõachũ: ⁊ castoreũ magis ceteris carnib⁹: ⁊ mastix ceteris gũmis: ⁊ galãga oib⁹ aromatibus. ⁊ Abo. trociscus cõferens ad distillationẽ: ⁊

Trocis. ad diariã vrine. diariaꝫ vrine. ℞. castorei. ʒ. ij. sansuci rute: se. iusq̃ami albi aã. ʒ. ij. granorũ granatorũ grana. xl. terant̃: ⁊ fiãt trocisci: ⁊ sit dos. ʒ. j. de granis cucumeris mũdi: ⁊ cũ albumine oui.

¶ Capitulum. xiij. de stranguria ⁊ difficultate vrine.

Stranguria ⁊ difficultas vrine in gñere simul ꝯueniũt: vtraqꝫ eñ est vrine retẽtio cũ inconsiderate potentia expellẽdi: ꝯtra dissuria q̃ est vrine egressio cũ ĩpotẽtia retinẽdi: ⁊ tñ cõiter ab antiq̃s vna ꝓ alia sumit̃ indifferẽter: differunt ꝟo in quãto ⁊ spẽ: cã: ⁊ loco. Differũt ĩ quãto ⁊ specie:

Stranguria qd sit. est eñ in strãguria vrine retẽtio maior q̃ ĩ difficultate: qd̃ est q2 in strãguria vrĩe retẽtio presupponit virtutis potentiã cõtentiue existẽtis in collo: quã arguit supfluitatis retẽtio a q̃ ꝓcedit cũ positione oppilatiõis cãe. In difficultate ꝟo retẽtio ꝑsupponit virtutis expulsiue defectum in vesica ⁊ lacertis coadiuuãtib⁹ ventris: quã arguit dura expulsio ⁊ difficilis cũ priuatiõe oĩs cause impediẽtis existẽtis in collo eius: ⁊ via que statĩ dicet̃. In specie ꝟo differũt ꝓprie ⁊ essentialr̃: strãguria eñ est oĩs ⁊ absoluta ĩpotẽtia expellendi vrinã: difficultas ꝟo est impotẽtia facilis expulsionis vrine seu potẽtia debilis dura ⁊ cũ conanime ad modũ distillationis vrine: q̃ sicut ꝓueniebat vt supra ex debili retentiõe: ita etiã accidere possit ex debili expulsiõe ĩter que distinguit volũtas in emissiõe. Et cũ accidit ex debili expulsiõe ⁊ abstinẽtia eius: tũ ex debili retẽtione. In cã ꝟo differũt ⁊ loco: nã strãguria ꝓuenit ex peccato ⁊ supfluitate ꝯtẽtiue ꝓpter lesionẽ existentẽ in collo vesice ⁊ ei⁹ lacerto: vel q2 sit spasmat⁹ ex humore currẽte vel frigore: vl̃ propter cõitatẽ ad supiora vt in carabito vel apostemate nuche: vel in via eius: q2 sit oppilatio attenuatorie ⁊ caliditate ⁊ siccitate: vt in febrib⁹ adurẽtib⁹: vl̃ in frigiditate vt algoratis ex acre ⁊ aq̃ vel medicinis vel exp̃ssiõe vicinoruꝫ tumescẽtiũ: q2 repletorũ vel apostematoruꝫ vt matricis recti intestini pectinis peritoneonis testiculorũ vel ani. Etiã q2 patiat̃ tenasmonẽ ragadias vel emorroidas dolorosas vl̃ carnose vel coartatorie: qd̃ est plurimũ ex humore grosso ⁊ viscoso sanguie cõgelato: sanie grossa vel lapide vel vẽtositate torpẽte: ⁊ repugnãte. Difficultas aũt est ex debilitate ⁊ peccato expulsiue propter lesionẽ existẽtẽ in collo vesice vel ꝓpriaꝫ: q2 alteratũ ⁊ alligatũ plurimũ vel vlceratũ aut apostematũ: vel ꝓpter cõitatẽ ad principium. s. epar lesum vel lacertis vẽtris coadiuuãtib⁹ ipsam in expulsione ⁊ magis cũ vrina est pauca: vt Gal. dixit patientib⁹ vel in se: q2 sint debilitati aliq̃ predictarũ causarũ: aut mollificati in se ꝓpter cõitatẽ ad superioreꝫ: vt cerebrũ in stupore vel lytargia ⁊ nuchã apostematã vel cõpressaꝫ in dissolutiõe spondiliũ: vnde lacerti illi mollificati existãt. Et qñqꝫ ambe conueniunt in loco: vt est in virga ⁊ via ei⁹: vel in vritidib⁹ est oppilatio aliquo triũ modorũ: ⁊ fit difficultas etiã nõ propter cãm existentẽ in mẽbro tm̃ vel loco: sed etiã ꝓpter caꝫ existentẽ in locato vt vrina: q2 fuerit pauca: a cui⁹ compressione deficit virtus expulsiua: aut q2 multa supra quã non valet: que diu collecta ⁊ retẽta existit ex duricie sensus ꝓpter somnũ sopientẽ ꝟtutẽ in nocte vel occupationẽ in die distrahentẽ ipsam vel verecũdiam cõpescentẽ: quare villi ei⁹ diu remanẽtes extẽsi debilitãtur in ꝯtractione necessaria expulsiõi: sicut Ga. dixit. Aut q2 fuerit acuta faciẽs dolorẽ cũ transit per vritides ⁊ ꝓprie per collũ vesice: ⁊ virgã maxime si nõ fuerint vlcerata: cuꝫ eñ sentiãt ardorẽ: tunc refugit vesica a cõpressione: ⁊ stringit̃ lacert⁹ colli: ⁊ etiam lacerti vẽtris ꝓpter dolorẽ cessant a cõstrictione: q̃re retinet̃ vrina: ⁊ difficilis fit exitus vrine. Et cũ stridet patiẽs ⁊ ĩ se stringit̃: mingit vrinã: ⁊ cessat dolor ⁊ ardor. Et cã earũ exterior in qua ambe cõueniũt est sicut ꝑcussio casus aeri expositio frigida: ⁊ vẽtus septẽtrionalis: si eñ valde fortis sit ꝑ se egestionẽ retinet̃: ⁊ vrinã ꝯstringẽdo mẽbra: et vrinã ꝯsumẽdo ꝓfundatione sua: si ꝟo paru⁹ sit: stringẽdo ventrẽ ꝓuocat vrinã: ⁊ sic per accidẽs illud facit: ⁊ balneatio ĩ frigida aqua. Ex quib⁹ signa distincta ipsarũ sunt manifesta.

Cũ eñ retẽtio vrine ꝓpter stranguriã sit ⁊ causis ei⁹ retẽtio ⁊ multiplicatio vrĩe in vesica maior erit: ⁊ sic tumor maior apparẽs in pectine cũ oĩ impotentia expellẽdi: quãtũcũqꝫ exprimatur pectẽ ⁊ patiens exprimat̃. Cuꝫ ꝟo ꝓpter difficultatẽ ⁊ causas ipsius ecõtra: ⁊ siquidẽ cõtingat retentio vrine in strãguria seu difficultate cõiter sumptis ex oppilatiõe in collo vel multitudine vrine ꝓpter duritiẽ sensus ꝫ Gal. difficilis est cognitio eius. Cognoscitur tñ ex p̃dictis causis ⁊ eo. s. qꝫ per cõpressionẽ pectinis si retẽtio fuerit et multitudo ꝑꝑ duritiẽ sensus vrina emittit̃: si ꝟo ꝓpter oppilationẽ nequaqꝫ sicut alibi ipse ponit ⁊ maxime si sit dura. Et ẽt signa cãrũ sũt: nã siquidẽ retẽtio vrine cũ impotẽtia expellẽdi ꝓuenit ex cãis strãgurie: vtputa ex cã ĩ lacerto colli vesice: vt q2 fuerit spasmat⁹: ⁊ ex spasmo attenuatoria in eo peruenit oppilatio. Signa distinctiua inter talẽ oppilationẽ ⁊ alias oppilatiõis species sunt: nã ĩ attenuatoria est precessio: ⁊ inuẽtio cause cuiuslibet: ⁊ inuẽtio iuuamẽti cũ medicinis cõuenientib⁹ vnicuiqꝫ illarũ q̃ dicent̃: in coartatiõe etiã silr̃: sed differũt in grauedine: qd̃ est cõe et generale signũ in oĩ specie ei⁹: q2 in attenuatoria plurimũ grauedo nõ inuenit̃ semꝑ rõne oppilantis cause: differũt etiã ĩ tp̃e euent⁹: nã coartatoria est quasi coartatorie: ⁊ subito euenit semꝑ: sꝫ attenuatoria qñqꝫ subito: ⁊ qñqꝫ paulatim. Et silr̃ in exeuntib⁹: qd̃ est q2 in coartatoria cũ vrina egredit̃ aliq̃d mixtũ: q2 humor grossus: vel aliq̃d sanguinis: vel aliq̃d saniei: vel arenula q̃ ẽt forte p̃cedere ꝯsueuit. In attenuatoria ꝟo nihil erit nec in carnosa: nisi ex apostemate fuerit: nã tũc cũ vrina qñqꝫ egredit̃ aliq̃d ꝫm qd̃ ab alijs distinguit̃: q2 qd̃ egredit̃ virulẽtũ est cũ est ĩ p̃ncipio: ⁊ postmodũ fit saniosuꝫ: ⁊ dolor est vehemẽtior: vel ꝓpterea iuuamẽtũ a medicinis ĩ carnosa est inuẽtũ nequaqꝫ: ⁊ ꝓprie cũ ex verruca vel cicatrice fuerit: ⁊ fortasse nõ curat̃: et qñqꝫ est p̃cessio cãe vel inuẽtio: vt cũ ex cicatrice p̃cesserit: ⁊ qñqꝫ non est: vt cũ ex verruca fuerit.

Gale. Gale. ꝟo dixit qd̃ inter tales spẽs oppilatiõis ⁊ ẽt cãs earũ ĩmissio argalie distinguit: nã immissio ei⁹ inuenit resistẽtiã in carnosa absqꝫ dolore nisi ex apostemate fuerit: in alijs ꝟo cessionẽ ⁊ cũ dolore: maxĩe si attenuatoria ex spasmo fuerit: vel apostemate: vel vlcere ꝑtiũ vicinarũ. Et coartatoria ex sanguine ꝓcedẽte ab vlcere cõcreato ibidẽ. p̃terea in coartatoria cessio maior est q̃ in illa: ⁊ est cũ minori dolore: nisi cã lapidis fuerit. Et cãs etiã ipsarũ distinguit ⁊ ꝓp̃e coartatorie ⁊ carnosa: nã cũ extrahit̃: ex ei⁹ infectiõe qñqꝫ virulẽta infecta apparẽt: qñqꝫ humore muscoso: qñqꝫ sanguine: qñqꝫ sanie: ex qb⁹ cãs distinguim⁹; ⁊ qñqꝫ mũda: ꝑ qd̃ distinguim⁹ attenuatoriã a predictis. Et inter cãs attenuatoria hoc mõ distinguẽdũ q̃ sunt in collo vesice: nã siquidẽ fuerit spasmatum spasmo humido ex humore currẽte: tũc precedẽs regimen indicabit: ⁊ eius euent⁹ subit⁹ ⁊ siccantib⁹ ⁊ resoluẽtibus iuuat̃: ⁊ diuti⁹ manet. Si ꝟo a siccitate p̃cedẽs inanitio ⁊ febris absentia illã faciet manifestã: ⁊ paulatin⁹ euenies cũ maiori ꝑdurãtia: ⁊ fortasse iuuabit̃ humidis. Silr̃ si ex frigore ꝓcedẽs cãs ⁊ sensus frigoris: iuuamẽtũ a calidis cũ vrina in colore remissa ⁊ pallida. Silr̃ si ex cõitate ad cerebrũ: vt in carabito: vel ad nuchã apostematã: p̃cedẽs illorũ passio hoc mõstrabit: vel illi⁹ p̃ñtia: ⁊ si est a cerebro: spasm⁹ erit vniuersalis. Silr̃ ⁊ si talis oppilatio in collo vesice attenuatoria ex quacũqꝫ sp̃ali sit cã cã ostẽdet p̃cessio cãe cũ iuuamẽto a suo ꝯtrario ⁊ nocumẽto a silĩ: vl̃ ẽt si fuerit a repletiõe interiorũ inuẽtio repletiõis ipsorũ ostẽdit: ⁊ iuuamẽtũ euacuatiõis illorum: etiã si apostemosa repletio fuerit; vel alia passio eorũ occulta vel manifesta. Et silr̃ ĩter cãs carnose oppilatiõis est distinguẽdũ: ⁊ cãs q̃ꝫ coartatorie: vt ex p̃dictis est notũ. Si ꝟo vrine retẽtio cũ impotẽtia expellẽdi ex cãis de difficultate ꝓcesserit vesice debilitantib⁹ expulsiuã cõcauo ei⁹ ꝓprijs: q2 fuerit alteratũ vl̃ algoratũ: qd̃ est plurimũ: tũc signa cõsiderabis cũ p̃dictis similis cause in ei⁹ ꝓueniẽtis collo que est dicta: ⁊ si fuerit solutũ vlceratũ vel apostematũ: signa solutiõis vlcerũ vel apostematũ p̃narrata superi⁹ demõstrabunt. ¶ Si ꝟo nõ ex cã ꝓpria in cõcauo existente: sed ex cõpassione ⁊ cõitate ad ei⁹ principia: vt est epar patiẽs ⁊ debile: signa debilita-

tio epatis vt cacesia ꝛ hydrops: vł mittētia: vt sunt renes signa debilitatis ipsaꝝ videbis precedere q̄ sunt dicta: ꝛ si cā fuerit in lacertis vētris coadiuuātib⁹ ad expulsionē et in seipis: signa debilitatis ipsoꝝ sunt de genere male cōplexionis solutiōis ꝛ eoꝝ apostematis q̄ infra dicenť adesse prima estimabis: ēt debilitas expulsiōis erit ꝑprie cū vrina pauca: cū ꝟo multa est vrina: nō erit manifesta: si aūt nihil in se ꝛ in cōitate ad principia supiora vt cerebrū vel nuchā patiētia: vt est dictū impressio passionū illoꝝ vł intentio demonstrabit. Silr si ex cā in meatib⁹ existat vt oppilatiōe in vritidib⁹ vel virga. Signa erūt paucitas vrine vel ei⁹ priuatio ī vesica: si ex oppilatiōe fuerit in vritidib⁹: vel ei⁹ multitudo ꝛ abūdātia in vesica quā tumor ondit: ꝛ inflatio pectinis: si fuerit in collo vesice vel virga ꝛ etiā cū fricatiōe ꝛ in nutritiōe educeť fortasse: nisi carnosa extiterit oppilatio. *De cura.* ¶ Cura stranguríe et difficultatis vrine est due res: ꝛ vna cōis ei⁹ ꝛ dissurie ac distillationi: ꝛ est cause abscissio seu ablatio. Alia est cōis strāgurie ꝛ difficultati: ꝛ est vrine ꝑuocatio ꝯtraria existēs accidēti: qđ est vrine retētio siue strāguria ꝛ cure dissurie ꝛ distillatiōis. s. opposita: quāadmodū ꝛ in illis cura est vrine retētio: sic econtra in istis cura est vrine ꝑuocatio. Inquit eñ Hip. in apho. *Hippocrates.* Cōtraria cōtrarijs sananť: ꝓpria cura est vrine ꝑuocatio. In stranguria cū mollificatione: ꝛ ꝑuocatio cū siccitate ꝛ moderata stipticitate in difficultate. Cōstrictio eñ ꝛ coartatio mēbri in oppilatiōe strāgurie indiget mollificatiōe: debilitas ꝟo in difficultate stipticoꝝ ꝯfortatione. Sed ne retineāt debēt esse tēperata. Abscissio aūt interioris cāe: ꝛ exterioris ablatio ex dictis supra iā est manifesta: ꝛ repetemus: vt aliqua huic dispositioni ꝓpria adiūgam⁹. Si igiť cā sit in lacerto: q: fuit in se spasmat⁹: cura est cura spasmi in suo dicto caplo cōmixtis ei aliquib⁹ diureticis ꝛ ꝓprijs mēbro q̄ ꝯtrahāt medicaminū virtutē ad membrū: ꝑut in cura vlcerū recolim⁹ nos dixisse. Si ꝟo spasmatus fuerit non in se: sed ex cōitate ad supiora vt ad cerebū patiēs carabitū: cura illius erit istius cāe abscissio: ꝛ silr si ex apostemate nuche. Cū siquidē in cā fuerit oppilatio ex caliditate ꝛ siccitate feb. abscindeť: ꝛ curabiť cura febris. Et ex ꝓprijs sunt semina cōia frigida: vt est semē lactuce cuꝫ vino subtili ꝑmixto cū aqua granati acetosi: ꝛ regimē humectatiuū. Et si in cā fuerit oppilatio a frigiditate extrīseca coangustāte ꝛ cōgelāte: qđ inuiscatū est oppilās meatū colli ipius abscindeť: ꝛ curabiť cū oleis calidis ꝛ ꝯfectionibus que superius habuisti: ꝛ breuiter cura cōplexionis frigide etiā si sit a cā interiori. Et ex cōuenientibus illis ꝛ approꝑriatis est vt sumať fimi colūbini siluestris. ʒ. j. ꝛ bibať cū vrina pueri: qm̄ cū hoc ꝙ calefacit etiā prouocat: ꝛ stercus muris auř. j. in pōdere cū aqua decoctiōis aneti: ꝛ qñqꝫ sumiť cū mumia aut vētris arahamati pōdus. ʒ. ij. cū ea mēsura salis indi aqua calida ꝛ tertia ēt ase in lacte asinino: ꝛ hoc ꝯfert ei q̄ est ex humore grosso et etiā in paralysi. Si etiā sit in cā oppilatio ex cōpressione facta in collo vesice a repletione partiū vicinarū: earū curatio cause erit abscissio. Si ꝟo ab apostemate ipsoꝝ ad cause abscissionē premittere opꝫ flebotomiam basilice: deinde flebotomiā saphene: qm̄ ꝑuocať cū ea vrina: ꝛ iniūgať ei abstinētia duobus dieb⁹: deinde cureť apostema ₛm sua tꝑa: ꝛ mollificeť ꝛ liniať cū administratione tyriace in balneo calide aque: ꝛ cū oleis calidis inunctis notis ꝛ emplastris: ꝛ ex leniētibus ꝛ clysterib⁹: silr in ano imissis: ꝛ virga: q̄les sunt caules altea: fenu. ꝛ semē lini: cepe ꝛ porri decocti et elixati: qm̄ cū lenificatū fuerit apostema: cū descēdet vrina cū cōpressiōe ꝛ minoreť aque frigide pot⁹ ꝛ dimittat stiptica. Et siquidē in cā fuerit dolores ipsoꝝ egritudine puta vlcerib⁹ emoroidibus ragadijs vel tenasmone: cureť cura illoꝝ cū premissiōe mitigatiuoꝝ doloris: vt supius dictū est in ꝓprio loco de eis. Si ꝟo in cā eius oppilatio fuerit a verruca vel carne callosa in collo vesice: tūc cura ei⁹ erit ī tinis ex herbis seminib⁹ mollificātibus: ꝛ oleis lenificātib⁹ scriptis supra hoc: ꝛ in cura oppilatiōis epatis: ꝛ cū fricatiōe ī loco ꝛ abstinentia ab acetosis ꝛ stipticis: ꝛ fortasse ꝓderit ꝛ fortasse nō: vt supra in cura oppilatiōis epatis dictū est: si ēt oppilatio carnosa talis sit ex apostemate in loco vesice curabiť cura p̄dicta apostematū partiū vicinaꝝ: sed si in ei⁹ cā fuerit oppilatio coartatoria: ex q̄cūqꝫ fuerit cā curabiť et cureť cura oppilationis renū ꝛ vesice supra in principio tradita: ꝛ cura cōgelationis sanguinis in vesica: ꝛ breuiter cū diureticis calidis fortib⁹ simplicib⁹ abscindeť ꝛ cōpositis que supra in lapidis cura sunt dicta: ꝛ infra subiungeť huic ꝓpria. Porro si cā sit in vesica debilitās expulsiuam: ꝛ sit ꝓpria q̄ sit alterata ꝛ infrigidata: qđ plurimū auferetur: ꝛ curabiť cura oppilatiōis frigide hic superis enarrate. Et si sit vlcus debilitās: cura vlcerū abscindeť supra iaꝫ dicta. Uel q: sit apostema: cura apostematis abscindetur: ꝛ curabiť que est dicta. Et si sit non ꝓpria: sed ex cōitate ad principiū. s. epar aut renes: cura debilitatis ipsoꝝ abscindetur in ꝓprijs dicta caplis: ꝙ si cā debilitatis expulsiue sit in lacertis coadiuuātibus ventris curabiť et abscindeť cura illoꝝ que diceť: et si mollificati fuerint: cura paralysis abscindeť. Si etiam ex cōitate sit ad cerebrū vel nuchā vel spondiles dislocatos: cura illaꝝ egritudinū abscindeť. Et si contentū fuerit in cā: vt paucitas vel multitudo vrine vel eius acuitas inducēs ardorē abscindať cura paucitatis młtitudinis ꝛ ardoris vrine: ꝙ si cā fuerit debilitas sensus abscindať: ꝛ cureť ei⁹ principiū: ꝙ si cā fuerit in principio. s. in cerebro vel nucha: aut ipse lacertus ꝛ collū vesice cū medicinis habētibus acutū obezeꝫ: vt est tyriaca: mitridatū: ꝛ inunctiones cū oleo sambucino de lilio narcissino: de croco: de balsamo. Et administrenť emplastra ex folijs arboꝝ fructuū ꝛ oleū dilectoꝝ spiritui aīali vt allioꝝ: mēte ꝛ rute: ꝛ misceanť cū eis medicine exaspergefacientes valde: sicut est semē armelis: rute mōtane: deinde emplastreť cū eis pectē. Et si in cā fuerit longa retentio: cura est cum tinis mollificātibus: deinde cū stipticātibus supradictis: ꝛ cū cartamo ꝛ silibus: et emplastris factis ex illis: deinde vtere eis q̄ sunt vehemētis ꝑuocatiōis: vt siringa: et oleū balsami est maximi iuuamēti in hoc casu. Et si cā fuerit casus ꝛ ꝑcussio apostematiōis: ꝛ nō apostematiōis: sed remaniet aliq̄d: tūc p̄mittēda est flebotomia; deinde tine ꝛ mollificātia tēperate: ꝛ stude vt mingat: qđ si minxerit sanguinem plurimū: retinebis cū trociscis de charabe ꝛ de terra sigillata. Prouocatio vrine q̄ est accidenti ꝯtraria: ex quo cāe p̄cessit ablatio oppilātis fit facilis: ꝛ sequiť statim si sola cā retētiōis oppilatio sit in collo. Cessante eñ cā oppilante cessat oppilatio ois: cū fiens et factū in oppilatione taliter sint cōnexa: ꝙ cessante fiente cessat ꝛ factū: vt supra in apostemate dictū ē: ꝛ cessante oppilatiōe statim tale accidens cessat: cū ex ea depēdeat velut vmbra: ꝛ maxime cū remaneat vesice potētia in cōpressione. Qđ si cā retētiōis sit debilitas in vesica: cā abscissa prouocatio nō statim fiet nisi vesice cōfortatio subsequať: cessante eñ cā defectionis adhuc debilitas remanet ꝯfortatione indigēs: vt ꝑuoceť vrina. Sic quoqꝫ ꝑuocātia cū cōfortatione potius abscindentia cām sunt administranda. Silr si in cā retentionis vtraqꝫ cā concurrat: cessante eñ altera retētio remanebit. Et qñqꝫ vrina presui multitudine in retentione minando periculū doloris grauedinis ꝛ crepationis ꝓsternētis virtutem absqꝫ eo ꝙ det spaciū ad cause ablationē: adhuc eo manēte cuiuscūqꝫ generis fuerit ꝑuocatiōe indiget. Sicqꝫ in omni cā retētionis vrine est necessaria ꝑuocatio: fiet aūt manēte cā retētionis nō certe nec penitus: sed adulatorie: ꝛ ad presens cū his que naturā alliciēdo ꝑuocant ad expulsionē vrine: vt est intromissio pediculi: vel tescellis in capite virge: vel orificio vulue: ꝛ ex illis est immissio nascalis in ano de sale tabarzet: qm̄ soluendo ventrē ꝑuocabit vrinā ad emissionē vrine. Et etiā linitio allij: vel cepe: vel alterius rei acute super virgam pectinē et peritoneomenon: qm̄ trahendo calorē ꝛ naturā ad locū ꝛ dissoluēdo ꝛ resoluendo oppilatiōis cām ꝑuocabūt vrinā. Et ex illis est administratio diureticorū mollificantiū: vt supra hoc dictuꝫ est: cū lenificata fuerit causa oppilans: cuiusuis fuerit generis: ꝛ mēbrū constrictū ꝛ coartatū in ea mollificatū ꝛ relaxatū: ꝛ mitigatus dolor quasi in modū adulationis cedent vrine egredienti cū cōpressione virtutis potētie vicaria in expulsione: talia sunt aūt supradicta. Sūt ꝛ alia leuem virtutē habētia: ne sua fortitudine faciant distendere materiā plurimā: q̄ magis debilitet et oppilet. Et ex reb⁹ magis cōuenientibus eis est lac calefactū cū nō est febriēs per oēm administratiōis modū. Et ex illis est īmissio argalie simplr immisse vel cū predictis mollificātibus ꝛ lenientibus medicinis ꝑ eā iniectis: vel alijs cāe cuiuslibet approꝑriatis: que dicta sunt in capitulo oppilationis ꝛ lapidis: *Notandū de imissione argalie* quoniā cum

quã cũ cõprimit mẽbrũ: et cã in dissoluat seu repellat: puocat vrinã: τ hoc in mare: in muliere ꝟo vice ipius supponatur cũ radice dauci: iuniperi: vł narcissi cũ oleo sambucino vel laurino iuncta: postq̃ sederit in aq̃ decoctiõis raphani cicerũ nigroꝝ: folioꝝ dauci siluestris. ¶ Cauendũ autẽ ne argalie imissio inferat dolorẽ vel nocumentũ vel ex sua ineptitudine vel ex malo immissionis mõ: q̃ qualr debeat esse: τ quõ immittẽda sit: docet princeps Abo. in difficultate vrine capi. Si quoq̃ in cã debilitas expulsionis vesice adsistat cã ablata ipius vel in manẽte fuit vrine puocatio cũ diureticis siccis τ moderate stipticis q̃ puocãdo cõfortẽt: τ nõ retineãt: qualia sunt q̃ supra dicta sunt i cura lapidis τ oppilatiõis: τ infra dicenĩ: vel saltẽ cũ cõpressiõe pectinis cũ manu ducta a superiorib⁹ ad inferiora trahẽdo corpore stãte vel situato recte: talis eñ cõpressio vicaria et pportionabilis existit naturali vesice cõpressioni in pducendo vrinã: vt Gale. ait.

Olea.

Et ex puocãtib⁹ expertis in oppilatione ex hũorib⁹ grossis est oleũ de aneto vel delilio τ decoctionis fabasulaꝝ scarabeonũ amicũ vel cãtaridis pectini applicatũ. Et ex illis est si sumanĩ folia hedere vł succus eoꝝ cũ vino vel aqua decoctiõis acrimonie vel abrotani. Et ex externi⁹ applicãdis sunt folia sambuci parietarie τ petrosilini τ dauci decocta in aq̃: τ cataplasmata pectini. Et ex exptis est qđ circa instãs posuit: τ ẽ vt teranĩ folia parietarie: τ bulliãt in oleo antiq̃ vel camomillino in frixorio τ cataplasmeĩ pectini. Et ex illis est vt sumaĩ matassa vna filati crudi τ bulliat cũ cinere et calida sufficiẽter pectini applicet. Et aq̃ tribuloꝝ marinoꝝ distillata ẽ experta. Et aq̃ cicerũ nigroꝝ ex oppilatiõe ex hũorib⁹ vel lapide. Et oẽs medicine q̃ ad lapidẽ sunt cõuenientes τ potẽtes valẽt i hoc casu.

Cõfectio ad retẽtionẽ vrine.

¶ Cõfectio electuarii ꝯtra retẽtiõnẽ vrine τ ex oppilatione viaꝝ vrine ex hũorib⁹ grossis vel lapide. ℞. ant. feni. seminis apij vitice saxifragie ana. ʒ. ij. se. sparagi brusci milij solis petrosilini macis se. genestre se. lini spinachis meu. fu. asari. añ. ʒ. j. liquiritie. ʒ. iij. se. cotũ mũdatoꝝ. ʒ. j. pulueris capil. ve ʒ. j. teranĩ et cribellenĩ: et fiat electuariũ cũ melle vł zuc. Et si vis laxatiuũ facere: addaĩ turbith hermodactyloꝝ añ. ʒ. j. cũ zinzi. τ piperis lõgi. ʒ. ij. diagridij cocti. ʒ. iij. dosis. ʒ. ß. cũ calida.

Cõfectio alia diuretica.

¶ Cõfectio diuretica fortis ad idẽ fm Abo. ℞. sauich asari amomi ameos petrosi. se. apij rubee tictoꝝ: amigdalaꝝ amaraꝝ spice añ. ʒ. xx. se. melonũ. ʒ. x. corporũ cãtaridaꝝ abscissis capitib⁹ τ alis. ʒ. j. armõiaci. ʒ. iij. resoluaĩ armõiacũ cũ triplicato subtili: τ fiãt ex eis auellane vł pilule: de q̃b⁹ sũanĩ vsq̃ ad. iij.

Alia confectio.

¶ Cõfectio alia fm eudẽ. ℞. castorei: euphorbij: zinzi. pi. lon. olei balsami qđ sufficit: τ quã addunĩ opij se. iusquiami albi cã doloris: se. vitice puluerizati. ʒ. j. cũ vino subtili stati puocat.

Puluis educens lapides et humores grossos de renibus.

¶ Puluis educẽs lapides τ hũores grossos de renib⁹ τ vesica. ℞. anisi apij se. fenugre. añ. ʒ. ij. sq̃nãti. ʒ. j. nigelle rubee tictoꝝ añ. ℈. ij. dosis coclear. j. cũ vino subtili.

¶ Capitulum. xiiij. de ardore vrine.

Ardor vrine est not⁹: q̃ est nocitu⁹ sensus ipius vrine: vł sensus ardoris apud emissionẽ vrine. Et cã ei⁹ ex predictis est manifesta: aut ex parte vrine: aut ex parte mẽbroꝝ vrinaliũ τ ppie colli vesice: τ virge in q̃b⁹ percipiĩ vt plurimũ. Et apud emissionẽ magis ex parte vrine: non autẽ ex se: q̃ sit acuta rõne materie acute ciborũ. s. τ potuũ. Et caliditatis membroꝝ generantiũ τ trahentiũ vt epatis τ renũ: vel alioꝝ influentiũ illis aliquid accidentiũ vt humorẽ vel saniem: aut ex defectu humiditatis apte ad tẽperandũ ipam τ currendũ super meatus: vt eos leniat et glutinosos reddat que generanĩ τ pcedit a carnibus glãdulosis que naturalr sunt illic. Cũ ergo deficit remanet ibi vrina acuta naturalis: τ in mẽbris deficit lenificatio τ glutinositas: q̃re mordet τ vrit mẽbra illa neruosa τ discoopta: τ puenit dolor. Et cã τ ardor defectus ei⁹ est ieiuniũ τ abstinẽtia coit⁹ diminuẽs hũiditates τ egritudines eliquãtes τ labor plurimus τ silia ex cõplexione etate et humiditate et alijs circunstãtijs. Ex parte ꝟo mẽbroꝝ vrinaliũ: q̃ differentiũ et producentiũ acuitas puenit: q̃ sint vlcerata vel scabiosa quecũ attingat vrina de se naturalr acuta: et ꝑpter colamẽtũ hũoꝝ τ cholera cũ ea ẽ apta trãsire mordet et accidit ardor. Cã ꝟo ei⁹ est ex parte vrine pcessio regiminis acuẽtis vrinã. Ex parte materie cibi potus acutoꝝ et efficiẽtis vt inflãmationis epatis renum: et alioꝝ mẽbroꝝ: vel corporis vniuersi τ sensus acuitatis ipsi⁹. Ex colore q̃ citrina fuerit valde: τ ex mordicatione causatur apud egressionẽ absq̃ signis vlcerũ τ scabiei τ pcessione ieiunij plurimi laboris: τ etiã cuiuslibet egritudinis eliquãtis corp⁹. Ei⁹ ꝟo qui est ex parte defect⁹ humiditatis cõtẽperantis cum lenitate est pcessio causarũ ipsi⁹ cũ macredine corporis precedẽti: τ sensus asperitatis in loco añ horã vnctionis: τ iuuanĩ humidis: sed ei⁹ que est ex parte mẽbroꝝ vrinaliũ vel q̃ vlceratorũ vel scabiosorũ signa sunt precessio signorũ vlcerũ vel causarũ ei⁹ τ signa vlcerũ pñtium τ scabiei ipsorũ dicta: q̃ saniosa fuerit vrina vel furfuracea. τ dixit Aboa. multotiẽs primũ perducit ad scdm: τ nõ ecõuerso: sicut ergo egestio cholerica ad vlcerationẽ intestinorũ: et tũc añcedũt signa acuitatis: τ sequunĩ signa vlcerũ: qđ te scire opꝫ ne deuenias in errorẽ. — Aboa.

De cura.

¶ Cura ei⁹ q̃ est ex parte vrine est due res: pma est humorũ corporis τ mẽbroꝝ adequatio. secũda est glandularũ circa collũ vesice τ radicem virge existẽtiũ humectatio.

Vrina qd.

Prima est humorũ corporis τ mẽbrorũ adequatio in cõplexione. Cũ eñ vrina fm Gale. sit colamẽtum sanguinis τ humoꝝ de epate per renes τ vritides veniẽs vel vesicã adequatis humorib⁹ et mẽbris vrina colata reddeĩ innocua τ suauis maxĩe si humiditatẽ habuerit permixtã obtũdentẽ ei⁹ naturalẽ actum τ lenientẽ superficiẽ vie. Sicq̃ scda res erit ipsaꝝ glãdularũ humectatio τ restauratio. ¶ Primã cõplent regimẽ. Regimẽ aũt est vt fiat ei⁹ cõuersio ad cõtrariũ dispõnis pcedẽtis cũ ꝑtermissione oĩs cibi τ pot⁹ acuti τ salsi: amari: dulcis valde: τ acetosi τ diuretici τ lacticinosi τ laboris τ coit⁹: τ ministratiõe frigidi τ humidi atq̃ insipidi: ex quo insipidi generanĩ humores τ inspissante sanitatẽ τ minorãte vrinã: quorũ mentionẽ iam fecim⁹ in cura vlcerũ τ lapidis. Medicine autẽ sunt que sunt alicui⁹ acuti humoris superexcrescentiã educẽtis si adsit: q̃les sunt lenietes τ suauiter educẽtes: vt mel casia tamarindi mãna succ⁹ violarũ: τ aq̃ lactis τ folliculorũ sene in adustis. Caueat autẽ ab attractiuis τ dissolutiuis: sua eñ acuitate vrinã acuũt: τ mẽbra exasperãt. Quedã ꝟo sunt alterãtes infrigidãtes: τ humectãtes simplices τ cõposite intus τ extra τ p oẽm modũ administratiõis: q̃ corporis τ mẽbrorũ τ ꝑpie epatis τ renũ caliditatẽ τ inflammationẽ remittãt: de quib⁹ est dictũ supra in stõacho epate τ renib⁹ sufficiẽter. ¶ Scdam rẽ cõplent etiã regimen τ medicine. Regimẽ inquantũ. s. humectatiuũ cũ cibis τ potib⁹ τ alijs necessarijs reb⁹ τ dimissione exiccantiũ: qđ supra in cura meri stomachi est predictũ. Medicine ꝟo sunt inũcte τ iniecte ex humectãtib⁹: quales sunt mucillago psilij: semẽ citonioꝝ: dragagãti: albuminis oui: lactis mulieris vel asine: vel capre: oleũ ros. τ vio. amigdalarũ dulciũ de cucurbita τ melonũ: iniectis singlr vel cõmixte τ approximate tepide aq̃. Et q̃nq̃ dꝫ ei misceri aliq̃d stupefactiuũ: τ ꝑpie cũ dolor vel ardor est vehemẽs: vt est semen iusquiami albi vel lac seminis papaueris: vł ẽt opij. Eius ꝟo q̃ est ex vlcere vel scabie vulnerũ mẽbroꝝ cura est cura vlcerũ τ scabiei antedicte. Et ex appropriatis medicinis ei⁹ simplicib⁹ est liquiri. per oẽm administrationis modum τ assumpta ꝑpie τ iniecta: valet enim ardori vrine vlcerib⁹ renũ τ vesice scabiei ipsius τ myrrha τ citoniũ ꝑpie: τ succus ei⁹: aut oleũ cũ distillaĩ in virgã: τ grana pini: τ semina cõia τ ius galline mediocriter pinguis τ lactis grano predicta. — Nota de liquiritia.

Syrupus expert⁹ ad ardorẽ vrine.

Et ex cõpositis est syrupus expert⁹ ad ardorẽ vrine ex vlcere viarũ vrine vel scabiei vesice remittẽs ardorem τ cõsolidãs vlcera. ℞. vngule caballine virge pastoris cõsolide mi pimpinelle grassule capilloꝝ veneris buglosse añ. M. j. liquiri. violarũ malue. añ. ʒ. j. iuiubarũ sebestẽ añ. xj. papaueris vł seminis lactucarũ portulace añ. ʒ. ß. seminũ cõium: ordei añ. ʒ. iiij. zucari libras. ij. zuccari violati. ʒ. iiij.

Trocis. ad idem.

¶ Trocisci ꝑpij ad idẽ sunt nři alchechẽgi: τ alij experti quoꝝ descriptio est. ℞. seminũ cõium purgatorum papa. amigda. amidi dragaganti. seminis altee: portulace: lacce lote rubi añ. ℈. ij. τ. ß. terresigillate. ʒ. v. pinearũ purgatarũ alchechẽgi macis añ. ʒ. iij. succi liqritie psilij integri añ. ʒ. x. Conficianĩ cum lacte asine: τ fiãt trocisci. ʒ. j. dosis eorum ʒ. iiij. cũ predicto syrupo. Prius tamẽ premittitur mũdificatio vlcerũ cũ stipticis τ vnctis sicut sunt ꝑpie aqua mellis vel zuccari cum aqua cicerũ: τ deinde lac q̃ mũdificat τ incarnat. ¶ Cauendũ autẽ ne stomachus sit intẽperat⁹: vel adsit feb. deinde vtatur predictis: deinde incarnabis τ

Alii trocis.

sigillabis: sicut sunt trocisci de charabe supradicti ⁊ vncti cū lacte: ⁊ trocisci de cera: ⁊ sicut sunt tales quoꝝ cōfectio est. ℞. sarcocolle amili ceruse thuris albi añ. Conficiant̄ cū lacte ⁊ misceantur cum eo: ⁊ adde si vis lutū sigillatū: ⁊ bdelliū mechiū: q̄ leniēdo ꝓhibet exasperationē: ⁊ minorat vrinā: ⁊ lapidē frāgit.

Empl̄m cōsolidatiuum.

¶ Emplastrū cōsolidatiuū quo deinde emplastret̄ virga: ⁊ peritoncon acuūt. ℞. dactyloꝝ passularū gallarū acatie aluminis hypoq̄stidos hyssopi: storacis merdasengi ceruse. Confice cū oleo rosa. et succo caude eq̄ne: ⁊ emplastrent̄ cū eo corrosio. Si v̄o nō tūc sufficit vt fiat cerotū ex cera ⁊ adipe galline vel capre et oleo rosarū ⁊ sisamino retēte: ⁊ vngat̄: ⁊ iniiciat̄.

Troci. experti.

¶ Trocisci experti. ℞. hypoq̄stidos terre sigillate charabe coralli amili semen citonioꝝ seminis altee: se. melonis indi apii dauci añ. Conficiant̄ cū lacte asine: dent̄. ʒ. ii. vel. iii. cū aqua frigida.

Tragea vtilis ad ardorē vrine.

¶ Tragea Almāsoris ad mitigandū ardorē ⁊ dolorē cui opꝫ instare prius. ℞. papa. seminis melonis indi liq. se. citonioꝝ mūdatoꝝ añ. ℥. i. pinearū fisticoꝝ añ. ℥. i. psilii integri vel iusquiami: q̄d est securius: eiꝰ em̄ substātia nō vrit sicut substātia psilii: nisi sumat̄ mucillaginis ipiꝰ. ʒ. iii. amisi. ʒ. ii. zuccari tabarzeth: q̄d sufficit.

Puluis ad idē.

¶ Puluis ad idem. ℞. caude equine siccet̄ ⁊ puluerizet̄: ⁊ da. ʒ. ii. in mane cū syrupo myrtino ⁊ mucillaginis psilii. ʒ. i. cū aqua liquiri. Et si videbis ibi lapidē: adde bdelliū mechiū. Itē si dolor intolerabilis sit ꝑducēs ad resolutionē fiat enchatisma. ℞. seminis malue ⁊ folioꝝ eius se. lini vio. melliloti ro. grassule añ. floꝝ camomille ⁊ fenugreci parū bulliāt in aq̄ fontis: ⁊ sedeat in ea tepida dū mingit: ⁊ post emissionē infundant̄ filtrū vel spōgia seu coriū: ⁊ applicent̄ pectini virge ⁊ peritonconi: deinde etiā iniiciat̄ in virgā lac mulieris nutrite ex frigidis ⁊ humidis in quo sit dissolutū aliq̄d opii: et ex eo vngat̄ virga cū oleo ros. Potus extinctiuus sitis eoꝝ: potet̄ hora sitis de syrupo violato vel myrtino cū aq̄ ordei simplici vel dilatatis in ea seminibꝰ cōibꝰ ⁊ melonis indi: ⁊ post cibū digesto cibo in meridie vel nocte mane: poterūt etiā sumere de lacte caprino mulieris vel asine: ⁊ est bonū: caueat aūt ne habeat stomachū intemperatū: abstineat a vino ōino. Itē inungat̄ epar de ceroto: de sandal. nr̄o: ⁊ etiam renes: ⁊ vtat̄ frigidis ⁊ humidis herbis: ⁊ fructibꝰ stipticis ⁊ ꝑ interualla si cōstipat̄ fit q̄dē plurimū clysteribꝰ lenitiuis cū frigidis ꝑdictis: ⁊ iuuet̄ natura. Cōtingit plurimū q̄ ꝯpositio fiat ex ardore vrine vlcere lapide. Ex aliis itaq̄ difficile est inuenire q̄d multū ꝓsit: obsit autem nihil: quo casu cū ardorē habeat actu molestantē alia impotētia: ⁊ nō sentiat̄: alia ꝯtinue sicut ardor: imo nō nisi ꝑ ipm ardor plus ꝯtinue attēderet aliis ꝑ interualla ⁊ localiter: ⁊ si nō simul q̄n̄q̄ vni: q̄n̄q̄ alteri ē instādū.

Iniectio vtilis ad ardorē vrine.

¶ Iniectio magne efficacie ad ardorē vrine: ⁊ ē Gualterii. ℞. psilii ꝑtē. i. decoquat̄ i aq̄: ⁊ accipiat̄ ēt mucillago: ⁊ decoquat̄: ⁊ in oleo vio. dissoluant̄: ⁊ cū lacte mulieris puellā nutriētis: ⁊ adde pulueris cāphore. ℥. i. ⁊ iniiciat̄ totū ꝑ siringā: et si sumat̄ mucillago cū cāphora est ꝓpria: vt dixit Serap.

¶ Capitulum. xv. de multitudine vrine ⁊ mictu in lecto.

Ultitudo vrine aut est cum quāto ꝯtinuo: aut discreto. Siquidē cū quāto ꝯtinuo q̄n̄q̄ est sola: ⁊ cāe ipius ꝯtrarie sūt causis diminutiōis ipsiꝰ ꝑdictis: ⁊ q̄n̄q̄ ē cū dissuria vel diabete: ⁊ ꝓuenit ex causis ipsaꝝ supiꝰ enarratis. Si v̄o sit cū quāto discreto erit ꝑ modū distillationis: et defectu ꝯtētiue accidit vel expulsiue: vel cā in vrina vel aliis in cā distillatiōis ꝑdistinctis: ⁊ ipa q̄dē est cā mictꝰ i lecto: ⁊ etiā debilitas colli vesice ⁊ lacertoꝝ eiꝰ: necnō reuocatio v̄tuis sensibilis cū q̄ete a partibus vesice: vt nō sentiat mēbrū vel grauedinē q̄ in pueris vel infantibꝰ cōueniūt simul. Cum em̄ in gulositate ⁊ multa cibi ⁊ potꝰ assumptiōe ꝑsistāt: vrina in eis multiplicabit̄: ⁊ cū debilē habeāt ꝯtētiuā oēm ꝓpter ꝯpositiōis hūilitatē: ⁊ ꝓinde sunt ꝓfundissimi somni certe grauata ꝯtentiua vesice ⁊ vrine multitudine: tunc vt virtus sensibilis ⁊ reuocata ad ꝑicipiū ⁊ sopita nō sentiet vt ipceret motiue ⁊ retineat: deficiet ꝯtētiua cū lacertꝰ mollificat̄: nec vrina egredit̄. Et q̄n̄q̄ coadiuuat acuitas eius cū ex gulositate aliquā rē acutā sumpserit acuentē vrinā q̄ etiā in maioribꝰ crapulatis q̄n̄q̄ ꝯcurrūt vt vrinā in lecto mingāt brutoꝝ naturā: ⁊ ifectionē sui corpis fetidā ēt nociuā ꝑtermittēdo verecūdiā attingētes. Cāe v̄o multitudinis vrine sunt note: ⁊ cura etiā ex his q̄ dicta sunt in capitulis predictis ⁊ cura diminutiōis ipius.

Cura.

Inq̄t Hip. cōtraria cōtrariis curant̄. Et ex simplicibꝰ medicinis sunt q̄ a ꝓprietate hn̄t minorare vrinā: vt lētes: ⁊ alia q̄ a ꝯplexione: vt sūt bdelliū mechiū dactyli passule pingues penidii: ⁊ alia lenientia q̄ leniēdo vētrē minorāt vrinā. Et caro ericii trieni ꝯfert puero q̄ migit in lecto: ⁊ renes leporis exiccati ⁊ cerebrū eiꝰ ⁊ enula: cū quis assuete vtit̄ ea: et excusabit̄ a frequēti mictura: et oleū de been inunctū est vltimū: ⁊ thus est cōueniēs myroba. ciperū coriandrū gallia myrtha ⁊ alia pōtica: ⁊ ꝓprie si pretermittant̄ eis aliq̄ lubrica: vt supra in dissuria dictū est. Et opꝫ vt ante introitū lecti cōmoueat se ad mingēdū: ⁊ imaginet̄ in lecto suo eē aliq̄d sanctū: ⁊ i camera in qua sit oratoriū aliq̄d: nā cū talis imaginatio remaneat in somno retinebitur fortassis vrina: ⁊ si verberet̄: tūc timēdo retinebit. Et de medicinis cōpositis sunt q̄ ex predictis cōponunt̄ ⁊ que sequunt̄.

Cōfectio ad multitudinem vrine.

¶ Confectio medicaminis ad multitudinē vrine cōueniēs. ℞. Castorei myrrhe alhasce: copulaꝝ glādiū piretri añ. partes equales: fiāt ex illis pilule cū aq̄ myrte humide: de q̄bꝰ sumatur ad mansionē. ʒ. i.

Clystere ad idem.

¶ Clystere ad illud bonū ⁊ ꝯfortat renes ℞. succū alhasce decoctū donec inspissetur ⁊ vitellū oui: ⁊ adipē renū caprarū: colent̄: et reseruent̄ oīa illa equal̄r aggregent̄: ⁊ assumat̄ de lacte recēter mulso ⁊ butyri ⁊ adipis gibbi cameli et olei alhasce alchāna ꝑtes eq̄les: dosis sit is prime: ⁊ cōquassent̄ inuicē: ⁊ fiat ex eis clystere.

Alia confectio ad idem.

¶ Confectio cū vino iuuatiua eius qui mingit parū et frequēter in modū distillationis. ℞. vniuscuiusq̄ myroba. añ. ʒ. x. glandium infusarū in aceto die ac nocte torrefactoꝝ sandarace ciperi: thuris mas. enule sicce: storacis sicce: coral. omniū añ. ʒ. v. myrrhe. ʒ. iiii. Conficiant̄ cū melle: dosis. ℥. ß. cū vino.

Allud expertū ad idem.

¶ Aliud expertū. ℞. glandiū thuris myrrhe añ. ꝑtes eq̄les: decoquant̄ oīa in vino q̄titatis. ℥. i. colent̄ ⁊ ponantur cū. ℥. i. olei: ⁊ dent̄: ⁊ ꝯferunt. Trocisci ꝯfecti ex massa in qua posita est virtus fimi colūbini cū aq̄ frigida: sunt em̄ vltimi. Et clystere cū medicinis retinētibꝰ vrinā: ⁊ iniectio eaꝝ quas supra diximus.

Aliud medicamen ad idem.

¶ Aliud Serap. sumant̄ glādes ⁊ infundant̄ in aceto die ⁊ nocte: deinde frixant̄ i patella: ⁊ terant̄: ⁊ sumant̄ ex eis. ʒ. x. myroba. emblicoꝝ ⁊ belliricorum torrefactoꝝ añ. ʒ. vii. croci thuris añ. ʒ. vii. gra. myrti. ʒ. x. terant̄ ⁊ cribellent̄: ⁊ dent̄ ex eis. ʒ. iii. in aq̄ in q̄ submergit̄ ferrū ignitū.

Remediū pro illis q̄ mingūt in lecto.

Remediū ad mictū i lecto vbi ꝓhiberi nō possit. ℞. vesicā: ⁊ imitte i ea oleū: ⁊ dimitte ꝑ horā vt madefiat eo bn̄: deinde imitte virgā i eā euacuato oleo ⁊ parū dimisso i ea: ⁊ liga eā ad caput v̄ge ⁊ anchas: ⁊ dormiat cū ea: si em̄ miget: nō miget i lecto s; i ea: et remanebit i lecto.

¶ Incipit summa tertia quarte particule sectionis prime continens capitula specialia. xxi.

Princeps medicorū Galenus.

PRinceps medicoꝝ Gale. inquit: q̄ multis enim existētibus dogmatibus naturalibus: et ꝓpter generationē ⁊ corruptionē animaliū sanitates ⁊ egritudines: ⁊ cura in ea solū vnū nutritur: id Erisistrato et viris huiusmodi. i. alicuius gratia omnia facere naturā inaniter nihil. Et q̄r illud cuius gratia oīa fecit natura homo esse dignoscitur: qui cum sit periculo nature resolutioni suppositus nō stet semp̄: sed deficit in termino ei naturali ꝯstituto: ⁊ plurimū infra abbreuiato preuidit ne deficiente eo: ⁊ sic oīa inaniter egerit vt semꝑ permaneret in vita: q̄d vel quādiu disponit diuina sapientia quoquo modo. Et proinde in corpore hominis vltra nutritiua mēbra ad conseruationem: sic prefiniti ex esse ipius sunt necessaria ꝓcreauit alia eis que v̄tutes imposuit desideratiuas cū delectatione grādi qua inclinaret̄: ⁊ ꝓuocaretur homo plurimū ad coitū et effectiuas ad sui filis generationē per q̄d successiue ꝑduret in vita: q̄d ex seipō semper non valuit permanere; q̄d Auer. ⁊ Arist. voluit cū dixit. Omnia em̄ illud appetūt: ⁊ ꝓpter illud esse agūt. Et q̄r generatio hoīs fit imisso spermate in matricē velut semen plantaꝝ in terrā: ⁊ aliqua ꝓcreauit mēbra: que ad spermatis generationē etiā faciūt ⁊ in maribꝰ ⁊ feminis testes. s. ⁊ seminaria vasa: ⁊ in seminantibꝰ maribꝰ ad emittēdū virgā: ⁊ ad receptionē ipius ex quo emissum est scꝫ matricē in feminis tanq̄ locū propriū cōseruationis ne pereat. Et in quo suā facit actionē: necnō generatiōi longiꝰ ꝓuidēdo in eis vbera ꝓuocauit ꝯtiguata matrici per quasdā intermedias venas per quas sanguinē ad matricē imissum tēpore cōceptionis post partū reassumerent vbera ipsa retrahente natura;

hēc natura: vt sua virtute ɔuersus in lac valeat nutrimētum idoneū pstare fetui donec mādere dura possit. Sublimis itaq; Deus in marib⁹ et feminis creauit testiculos generatiōis pricipalia instra: in marib⁹ manifestos pēdētes in bursa: in feminis vo occultos ī duob⁹ matricis cornib⁹ collocatos: ex carne glādosa alba inter mēbra principalia nūeratos ad generādū sperma: qḋ generatiōis existit pn̄cipiū effectiuū ex mare: et materiale ex femina ex hūiditate delata ad eos in venis: q̄ est quasi superfluitas q̄rti cibi in corpore toto. Et est sanguis magis digestus et magis subtilis quē alterāt ppria cōplexiōe: et ɔuertūt in albedinē et similitudinē suā: ad qḋ adiuuat cōmotio acreitatis ī ipo per spm̄ et formantē ip̄m sicut māmille sanguinē venientē ad eas ex venis: et queadmodū ecōtra: epar chilū albū ad se tractū cōuertit in rubedinē sanguinis: vis em̄ agētis est assimilare sibi patiens. Creauit quoq; duos ppter cām dictā supra in renib⁹ et rotūdos: vt essent salui a nocumento: et a siphac maiore ptēdūt duo meat⁹ vocati didimi venientes ad testiculos quos cōprehēdūt et aperiūt: vt duo folliculi intra bursam cū meatib⁹ illis: venit quoq; ad duos testes de venis pulsatilib⁹: et quietis plurimū ramificatis ex vena pulsatili et vena quieta: q̄ illarū sunt radices ramificatiōes plurimorū et inuolutiōes cū anfractib⁹ mltis deferētib⁹ hūiditatē illā sanguineā q̄ est materia spermatis: in qb⁹ aliquā recipit alterationē virtute carnis glādose in qua inuolute sunt iuxta testes ex qb⁹ infundit in testes: et ibi fit sperma cōpletū. Etiā ibi generant duo foramina q̄ ad virgā vadūt: cui⁹ euacuatio fit cū illa replent vētositate grossa: et vene arterie eius sanguinē et spm̄ et calorē. Cū em̄ virt⁹ imaginatiua imaginat coitū ex se pncipalr vl ex sensibili a natura appetēte cōmota cū sit vna de virtutib⁹ superiorib⁹ pcipit ɔcupiscibili q̄ est in corde vt mittat spm̄ et calorē ad genitalia mēbra: et calor illi fortiter veniēs dissoluit hūiditates ɔtētas in venis et arterijs in motu q̄ erigit virga ad iniectionē semis in matricis cōcauū: alter em̄ nō possit imitti: sicut Gal. declarat. Et tunc nō q̄escit ab estimatiōe sua virga q̄diu vasa spermatis tensa fuerint: q̄ qḋ in eis est expellere appetūt: siue sit sperma multū: siue acutum: ad qḋ adiuuat caput vge cū fricatū fuerit: q̄re a vasis illis attrahit et effundit sperma: et ex ea mittit in matricē. Et ī coitu naturali cui obuiat matrix cū orificio suo apto: et trahit illud desiderās sua ppria vtute valde. Et ex testiculis suis p dilectiōe etiā pcedit sperma qḋ generat in eis ad matricis ɔcauū: cū ergo ɔcurrūt ambo: et oīa sibi inuicē pmiscent tēperant: generatio pcedit. Vasa vo spermat⁹ dicta sunt velut duo meatus pcēdētes ab vnoquoq; ouo non generati ab eis: sed ɔtigui eis apud ipa oua: seu testes dilatati manifesta dilatatiōe: deīde cū pcedāt ad vgā stringunt ɔstrictiōe lacertorū generatorū sup ea: et in mulierib⁹ ramificant iterū apud statū suū. Et in pcessu sunt ascēdētes vsus inguina post principiū: deinde descēdētes vsq; ad collū vesice sub meatu virge: vt etiā et qḋ est inter ipa digestio spermatis ɔpleat: donec redeat ad meatū: et expellant in virgā: donec opz ip̄m perfici illo tpe breui cū coitus celebratur. Virga vo est membrū viri tale generatū et institūtū ex carne ligamēti orta ex carne pectinis plurime ɔcauitatis et venis et neruis ortis a spōdilib⁹ caude: et sunt ligamētales nō priuati sensu submersi in ea. Et nerui cū qb⁹ erigit sunt alij s̄m Gal. a neruis cū qb⁹ mollificat: ex qb⁹ cū carne ɔficiunt lacerti pprij ipi virge: qḋ Gal. in li. de anatomia dixit. In virga quoq; sunt meat⁹ tres: meatus vrine: meat⁹ spermatis: et meatus humoris q̄ egredit cū aliqs tāgit mulierē. Et scias q̄ virge aduenit vtus erectiōis a corde et desideratiua ipius a quo puenit et spūs per arterias: et aduenit sensus a cerebro et nucha p neruos: et ab epate p venas sanguis: et vētositas grossa et ventosus spūs. Ex qb⁹ per anatomiā collectis circa medicinas tā necessarias egritudinū mēbrorū generatiōis in marib⁹ ponēdas per ordinem est ɔsiderare: pmo disponēs testiculorū tanq̄ principaliū inter ea. scdo ductuū canaliū seu didimorū a siphac a q̄ pcedūt. tertio orei seu burse in qua ɔtinet. quarto vasorū spermatis. quinto virge vt instrumentaliū. Et q: ex talib⁹ egritudinib⁹ enumerādis mēbrorū taliū ledunt actus vnitōis talib⁹ necessarius generationi. s. coitus lesionū ipius oportet subiūgere medicinas quas scire nequibimus nisi ip̄m prenoscimus actū s̄m Gal. Et q: talis act⁹ fit cū erectione virge: iō opz de nocumēto ipsius actus et medicinis ipsi⁹ tractātes simul perquirere cām erectiōis et coit⁹: vt p eas scitis nocumētū et cās ipsarū medicinarū valeam⁹ vnicuiq; distincte subiūgere pprias. Et s̄z hoc hec tertia sūma q̄rte particule sectionis prime cōtinebit capla spālia. xxj.

Marginalia (left): Quare creauit duos testiculos. — De virga. — Qualr in virga sunt tres meatus. — Qualr fit erectio virge.

Cap. j de mala complexione testium.

Mala complexio testium inuestiganda est sollicite vt sanet: gñationē em̄ circa quā exequendā sic natura ingenia ta est studiosius ledit: cū in essentia virtutis que est ipsius initiū maxime inferat lesionē ac pcreationis spermatis siue naturalis: siue preter naturā sic ipsum reddēdo: sicut Hip. dixit in apho. generationi ineptū cuius principiū est et esse pōt ois generis: sed frigidū plurimū: et sicca pura vel ipura: et est plurimū pter naturā et substātiā spōgiosiorē ipsorū humiditatē et materiā colligentē: ad quā societas eorū ad mēbra superfluitatū adiuuat et sit⁹ eorū: cuiusq; inuestigatio est in causis et signis. Et cā ei⁹ est aut interior: aut exterior. Interior aūt est ppria et naturalis lapsus ei⁹ adeo vltimat⁹ vt noceat actū gñatiue pprīū virtutis in aīali: aut humor: et cib⁹ et pot⁹: et ea que accidētalis est: et est pter naturā: aut est ex colitate ad superiora: vt epar cerebrū et cor. Exterior vo vt est aer aqua et cōsimilia. Signa cōplexiōis testiū generationis nociue si naturalis sit et a pncipio generatiōis pueniēs sunt signa gñationis eorū siue egrorū in natura consimili q̄ Gale. ponit: sed in quāto: tamē differētia ab illis q̄ sunt vltimata seu magna excedētia: sicut cuius sunt ɔplexio naturalr lapsa quādiu lapsa fuerit q̄ stet cū natura actioni nō nocet sensibilr. Cū vo modū excesserit vt vltimet: ledit manifeste actū pprie vtutis: queadmodū ea que pter naturā: sicut Gale. dixit. Et proinde signa vtriusq; erūt similia specie a signis naturalr lapse in quāto dria est intra se: vt infra dicet. Cū ergo vene q̄ in oreo et vga sūt fuerint valde late eminētes et manifeste: et raritas cutis eorū multa: et pili etiā pectinis multi et spissi fuerint in eis anchis et coxis appetēs et multū desideriū coit⁹: et velocis coit⁹ cōsecutionis in emissione spermatis: ip̄mq; spma albū fuerit ad citrinū vel fuscū tēdēs rectificato regimine cōplexionē ipsorū cognosces naturalr calidā vltra q̄ generatiōi expediat. Si vero illis ɔtrariū: frigidā iudicabis. Si aūt in pdictis mēbris sentiat asperitatē in tactu: et in pilis crispitudinē nō ppter formā pororū: et in spermate paucitatē et siccitatē: dicas cōplexionē esse siccā eorū. Si vo cōtraria vt sperma multū humidū et filosum humida erit conplexio. Et oīs coit⁹ signū intēperātie sumit ab effectu: q: sperma dimissum ab eis gñatū oīno erit: vt Hip. dixit. Et signa cōplexionis cōmixte ex permixtiōe pdictorū signorū colligi hñt. Signa vo cōplexiōis pter naturā ipsorū sunt silia signa naturalis cōplexiōis que pri⁹ nō fuerūt inuenta

Marginalia (right): Cause. — De signis ɔplexiōis testiculorū

nec percepta: τ qn̄q₃ sunt cū dolore: qn̄q₃ cū pruritu: qn̄q₃ cū mollicie et paruo sensu q̄ in naturali nō sentiunt. Cura ei⁹ est cura male cōplexiōis in alijs mēbris dicta τ ꝓprie in renib⁹ epate τ vesica. Et siq̄dē fuerit naturalis: īcurabilis, Gale. Inq̄t em̄ Gal. alterare em̄ vtiq₃ alicubi τ trāsmutare possibiles sum⁹: τ vertere semp in meli⁹ malas ꝯstitutiōes corporis: sic est curabilis: s₃ difficilis: qđ em̄ naturale est semper ē aut ꝑm plurimū: vt Auic. dicit. Si ꝟo sit accidētalis τ noua: facilis. Si ꝟo habituata: difficił. Inq̄t Gale. mala cōplexio si ꝑfecte mēbro dn̄eł dure sanał. Et si fuerit sine pruritu: cura īfra diceł: τ si cū pruritu: erit cura prurit⁹ ꝟge.

¶ Capitulū. ij. de mala cōplexione τ magnitudine τ paruitate eorum τ malo situ τ eleuatione ipsorum.

Magnitudo testiū nota est. Fit em̄ aut ꝓter naturā ꝑ modū apostemat₃ vł elephātie: de q̄b⁹ infra diceł. Aut ē naturalis ꝑm semitā augmēti τ ēt īpugnatiōis sicut mamillis ꝯtingit. Et signa distictiua sunt manifesta: q̄ l₃ nō sit egritudo: tñ ei cura debeł: q₂ inter egritudines noiatur: vt ait Abo, q̄ ad particulā decoratiōis et ornatiōis ꝑtinet ħ grā ordinis seruādi locata: sic etiā mamillaꝝ cura: ē em̄ simul in vtrisq₃ τ īfra tp̄s naturalis augmēti possibilis ꝯmode. Et est tres res. ꝓma debilitat nutritiuā ꝟtutē vt augmētatiue nō ministret materiā. scđa partes eoꝝ coadunat: coartat: τ ꝯstringit: vt extēsionē nō suscipiāt τ augmētū sed diminutionē. tertia subtrahit materiā augmēti τ impugnatiōis. ꝓriā τ scđa ꝯpleł cū frigidis τ stipticis: q̄b⁹ curanł mamille ꝟginū stātes vt nō cadāt: sicut est cerotū ex iusquiamo albo epithimo τ cera. Et empl'm de herba cicute cum suo semie suppositū qđ māmillaꝝ in puellis τ testiū ī pueris est cōe: vel fractura plūbi ꝯfracti adinuicē cū aq̄ coriandri hūidi vł ꝯfracti cotis τ lapidis molēdini. Et de appropriatis ꝯtēꝑātib⁹ illos τ ꝟgā est inūctio olei sambucini. Tertia res ꝯpleł cū subtractiōe cibi: sicut em̄ ꝑm Gał. augmentū sine fluēte τ applicato cibo nō potens est fieri: ita eo abstracto τ diminutio τ ꝗ̄litas. Et deinde cū applicatiōes resoluētiū supra τ circa testes vt nutritiu⁹ cibus tractus ad eos nō ꝑmaneat: sed resoluał: resoluentia tñ nota sunt ex dictis τ dicēdis ꝓprie in cura egritudinū iūcturaꝝ. Post tp̄s ꝟo augmēti est īpossibilis nisi ꝑ modū īpinguatiōis existat: de cui⁹ medicina infra in decoratiōe diceł: sed remedio eget q̄ toleret τ meli⁹ deferat τ absq₃ impedimēto mot⁹. Paruitas ꝟo eoꝝ ex ꝯtrarijs causis existit magnitudini: aut em̄ est naturalis: aut ꝓter naturā: τ tūc aut est ꝑm semitā phthysis τ ethice: de q̄b⁹ dictū ē τ diceł: aut ē ex causis exteriorib⁹ frigidis τ stipticis corrugātib⁹ τ ꝯstrigētib⁹ ipos τ suspēsoria eoꝝ: q̄re retrahunł et eleuanł ad mirach vētris τ inguina: τ occultanł ibidē τ ꝯstringūt collū vesice vel vesicā: adeo vt difficultas accidat vrine τ distillatio τ dolor cū mingił. Et signa ei⁹ ex ꝓñtia vł ꝓcessiōe cāꝝ habētur. Cura ei⁹ nō ē necessaria cū naturalis est: ad pulchritudinē em̄ spectat eoꝝ paruitas vt paruitas mamillaꝝ: nisi tāte diminutiōis fuerit ꝙ actionē ꝓpriā ledat: tūc em̄ cura est necessaria: quēadmodū τ si ꝓter naturā sit. Est tñ possibilis īfra tp̄s naturalis augmēti: post ꝟo īpossibilis: nisi ꝑ modū īpinguatiōis ꝓcedat: q̄ augmētū nō est ꝓprie. Impiguari em̄ post macredinē de q̄ ī decoratiōe diceł nō ē augmētū. De cura. ¶ Et cura q̄dē ē q̄tuor res. ꝓriā aufert cā₃ ꝓter naturā si adsit vt possibile ē: τ ex dict₃ τ dicēdis ē nota. Scđa dilatat coartata τ ꝯtracta. Tertia ꝯfortat ꝟtutē nutritiuā τ augmētatiuā: τ ꝓbet materiā. Quarta trahit illas ad ꝓꝓ₃ locū. ¶ Scđam rē ꝯplēt fomētatiōes balnea calida q̄ ꝟtutē mollificātiū τ dilatātiū hñt: vt sūt flores mellilotī camomille fenugreci altee τ calamēti. ¶ Tertiā rē ꝯplet calida τ hūida ex cibis τ potib⁹ τ medicis interi⁹ et exteri⁹ ꝑ oēm modū approximatis: q̄s supra dixim⁹ ī cura stomachi: τ in cura īpinguatiōis dicem⁹. ¶ Quartā rē ꝯplet ꝯpressiões desup τ fricatiões de subt⁹ trahētes inferi⁹ cū adipe anatis vel oleo masticio τ pice actōe ꝑdurās: deīde cū myrtio rosaceo: τ đ citōijs: vt tract⁹ cibi ꝑmaneat ī eis τ ñ resoluał.

¶ Capl'm. iij. de vlceribus testium τ eleuatione ipsorū.

Sed sciendū qđ eleuationis τ ꝯtractiōis testiū ad superiora preter dicta est alia cā: sc₃ virtutis debilitas. Et est ex signis mortis in acutis egritudinib⁹: prout Hip. dixit pronosticoꝝ secūdo. Ulcera testiū sunt multe putredinis: trahunt em̄ multā materiā propter dolorē a mēbris supfluitatū eis vicinis vltra illā quā pre debilitate illoꝝ generauit: τ influit a supremis: quā ꝓpter infimū situ recipiunt: τ propter raritatē colligūt: ac propter eorū cōplexionē calidam τ humidā τ coartationē in loco occulto priuato aere: quare non transpirał: corrumpił et expandił multitudine sua ad vicinas partes: τ fiunt vlcera ambulatiua τ corrosiua difficilis curationis sicut vlcera mēbroꝝ superfluitatum. Et multotiēs corrodił testiculus: τ indiget vt castretur: ne corrosio ambulet: τ multotiens corrosio in oreo incipit pricipalr: τ cadit τ īcarnał: τ causał chistis dura adherēs testiculo nō subtili distincta vt prius. Et multotiēs ꝓcedit a chisti ad testiculū: τ sunt nota: τ curanł cura vlcerū virge: de quibus infra dicetur hic τ in sectione scđa.

¶ Capitulum. iiij. de apostematibus testiculorum: τ quia omnes ledunt eorum propriam actionem que est generare sperma: necnon τ dolorē in eo inducit.

Apostema qn̄q₃ fit in testiculis: qn̄q₃ in oreo: et qn̄q₃ in vtrisq₃: τ oīs generis eē pōt. Et causa eius plurimū est per modum influxiōis fiens: quā ꝓuocat plurimū cā exterior: vt cōpressio τ percussio τ casus. Et qn̄q₃ est interior causans dolorē. Et qđ est in oreo visu cognoscił τ colore τ tactu: et factū in testiculis difficile cognoscił: τ est ꝙ oreū est subtilius tractabilius τ extensum subtiliatū nō ingrossatū: sed cū eo est qn̄q₃ febris: q₂ est nobile mēbrū arterijs ꝯtinuatū cū corde. Et si est in vtroq₃: est difficilius. Sed febris difficilior erit distinctiua si calidū fuerit: τ grauedo τ dolor fortior. Et qn̄q₃ delitescit apostema testiculi: τ cu₃ fuerit calidū τ magnū ꝑmutał ad partes pectoris τ cordis: epatis τ cerebri ꝓpter ꝯtinuitatē cū eis: τ ē signū mortis. ¶ Cura apostematis calidi testiū in quatuor rebus cōsistit sicut cura apostematū renū. s. in euacuatione totius: τ in euacuatione partis: in regimine: τ in sedatione accidentiū. Euacuatio aūt totius est faciēda eodē mō sicut in apostemate renū. Euacuatio aūt partis cū particularib⁹ remedijs applicādis testib⁹ τ repercussiuis τ stipticis et resolutiuis et vtrisq₃ ꝑmixtis: ꝓut tēꝑorib⁹ eius cōgruūt τ debenł ex appropriatis ipis testib⁹ apostematis: qualia sunt ex repercussiuis simplicibus approximādis in principio: oleū ro. aqua rosa. acetū: mucillago psilij: aq̄ τ succus endiuie: succus solatri: et aqua cucurbite: aq̄ carue hūide: positione farine ordei: farine lētiū excorticataꝝ: alchechēgi: τ silia epithimata τ emplastrata singularia vł permixta. Et si fuerit caliditas multa τ dolor: addanł predictis semē iusquiami albi: et cāphore parū. Cūq₃ pertransierit principiū manifeste: tūc op₃ vt eis admisceanł resolutiua: vt est ꝓprie farina fabaꝝ: ciceꝝ nigroꝝ flores camomille: τ mellilotū cum melle vel caricis τ bdellio vel berbenā τ folia caulis et vitella ouoꝝ. Et ꝓcedēte tp̄e addanł ꝑdictis ciminū τ passe enucleate pingues cocte τ aggregate cū vino: τ emplastrētur. Cū aūt ꝓuenerit ad statū: admīnistrabis predicta resoluentia simpł'r τ ꝑ se: τ emplastrabis cū stercore vaccino cū pauco aceto τ cinere caulis cū vitello oui τ radice cucumeris agrestis cū vino τ fece vini antiq̄ vel melle lilij hyssopi: qđ si nō resoluał τ matureł: τ ministrent maturatiua: q̄lia sunt folia maluaꝝ: radix lilij albi: radix altee: et mucillago fenugreci τ se. lini cū axūgia porcina corrupta: et cepe albū decoctū cū butyro ad frigidū. Deinde cū fuerit dubelatū: fiat aptio cū medicinis sup oreū applicatis q̄ aperiēdi hñt virtutē: q̄les supius habuisti. Caue tñ ne occulteł vt sequtur anū: τ ibi aperiał: q̄m sequeł fistula mala: īmo cū illud accidit: op₃ vt assidueł positio farine risi cū aqua ros. vel myrhe: vt ꝓhibeat ibi eruptionē: resoluat τ exiccet: et. mēbrum dimittat innocitū. Ex his q̄ expertus sum est vt primo emplastreł ex myrta balaustijs rosis camomilla τ galla decoctis in vino: q̄m resoluit exiccat et ꝓhibet eruptionē: deinde cū emplastro diaqlon: deinde facta aptione mūdificeł vlc⁹: exicceł τ ꝯsolideł cū medicinis simplicib⁹ τ cōpositis: quales infra dicem⁹. Regimē autē op₃ qđ sit subtile cum vino rōne cibi τ pot⁹: τ subtractione carniū et vini τ cū quiete τ alijs ꝯsimilib⁹. Accidentiū correctio sicut doloris faciēda est: vt in ꝓmissis est dictū: τ etiā in ꝓpiio est dicendū cap. τ ꝯfortatio principaliū cū frigidis stipticis τ aromatibus vt nō recipianł si materia delitescat: τ ad ipa superiora eorum propellatur: τ cum trahentibus ad ipsos testes emplastris. De cura.

testes emplastris. Et siquidē fuerit frigidū: in principio ex
predictis resoluētibꝰ cū stipticis calidis aliquid ministra:
bis: vt est farina fabarū cū camomilla blacte bizātie ⁊ squi
nāti passule cū nucleis myrrha ⁊ thus ⁊ similia simplicia vł
cōmixta: deide cū ꝓcessit ad augmētū: calida resoluētia mi
norabis: ⁊ augebis calida: ⁊ procedēte ad statū: multo ma:
gis augmētabis calida resoluētia cū processit: ⁊ minora:
bis stiptica q̄ eliges ex p̄dictis. In declinatiōe fortiora q̄:
lia sunt rubea tinctorꝫ addita p̄dictis ex olei nardini parū
tincti p virgā. Et si fuerit vētosum: emplastreł cū farina fa
barū thymo, oleo nardino ⁊ melle. Et inijciał aliq̄d olei
de enula vel sambucini cū musto in virgā: vel de cherua q̄
sūt vltia priꝰ tñ fomētatiōe p̄missa cū aq̄ decoctiōis se. apij
rute spice anisi fenugreci ⁊ carui: ⁊ aliarū exterminātiū vē
tositatē. Et cū est in oxco apertio flebotomo resoluet eā: et
siq̄dē fuerit aquosum silr. Silr p̄io cū tētabis ipam mate
riā aquosam resoluere ⁊ exiccare cū fomētis ex aq̄ maris
vel salsa: seu sulphurea ⁊ aluminosa: ⁊ ex emplastris ex re:
soluētibꝰ ⁊ exiccātibꝰ dictis in cura emorroidarū exiccāda
rum. Et furfur emplastratū cum vino ⁊ sale est efficax. Si
ꝟo puenerit ad sclirosim: aut q2 tale a principio fuerit: mol
lificetur: ⁊ resoluał distincte vel cōmixte: vt superius est in

Empla. ad apostemata testiculorum.

alijs dictū. Deinde addamꝰ cōpositas medicinas. ¶ Em
plastrū resoluēs apostemata testiculorꝫ ⁊ ētorei calidū et
frigidū. ℞. granorū viridiū elixatorꝫ. ℥. j. ß. passularū enu:
cleatarū. ℥. v. cimini. ℥. j. caulis. ℥. ß. glutinis pini. ℥. iij. Cōfi

Aliud ad idem.

ciantł cū melle ⁊ emplastrentł. ¶ Emplastrū aliud frigidū
⁊ vētosuꝫ. ℞. ciceris ni. staphisagrie añ. ℥. j. cineris scorpio
nis partē. ß. Cōficiantł cū melle ⁊ emplastrentł: ⁊ adde olei

Aliud ad idem.

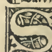
sambucini cū myrtino ⁊ cū nardino: ⁊ inijciantur in virgā.
¶ Emplastrū efficax ad resoluendū sclirotizatū. ℞. ficuū
adipis anatis añ. ℥. j. foliorū oliuarū ⁊ cipressi añ. ptes eq̄:

Cerotum ad idem.

les: aggregentł cū vino ⁊ butyro vaccino ⁊ hyssopo. Cerotū
nr̄m ⁊ diapēte est solēne cerotū ad apostemata cū vlceribꝰ.
℞. scoriā argēti decoquał cū oleo roß. donec fiat sicut spis
situdo: deinde addał cere ⁊ gūmi pini: ⁊ reponatur. Abo.
fiat emplastrū ex ruta ⁊ folijs lauri supra apostema testi:
culorū: vel cum altero eorum aliud conficiatur.

¶ Ca. v. de spmate ⁊ nocumētis accidētibꝰ i gñatiōe ipiꝰ.

Prima causaq̄ est materialis.

Spermatis quatuor sūt cause: materialis: forma:
lis: efficiens: ⁊ finalis. Materialis est vt iā dictū
est humoralis humiditas seu sanguinea delata
p venas ad testes ex corpe toto: qi ex omni mē:
bro per resudationis modum: ⁊ ex principalibus proprie
⁊ ex cerebro plurimū ꝟm Hip. nō cōuersa adhuc: sed apta
cōuerti. Est eñ supfluitas quātitatiua digestionis quarte
multe aereitatis ⁊ pauce terrestreitatis: que fit cū dispar:
titur in mēbris resudatio de venis tertia digestione iā cō:
pleta in eis: ⁊ digesto sanguine ⁊ subtiliato: ⁊ recipit alte:
rationē in ipsis mēbris: ⁊ fit propinquus alteratiōi ⁊ assi:
milatiōi mēbrorū spermaticorꝫ: q2 iā iunctꝰ est ipsis ⁊ actꝰ
nutriētes venas ⁊ arterias: ⁊ reliqua mēbra dura cū carēt
cibo alteratiōe nō interueniēte multa sꝫ sola assimilatione
succedēte digestio erit pfecta ⁊ de suaui illiꝰ: ⁊ ꝓprie q̄ vni:
tus est principalibꝰ mēbris pars separał q̄dā: ⁊ mittił per

De cā formali.

venas ad testes vt ibi spermatis naturā assumat. Cā for:
malis seu forma eiꝰ duplex est. s. substantialis ⁊ accidenta:
lis: substantialis est geominiū esse. i. gñationē: ⁊ hoc p spm̄
gignitiuū receptū in spumoso eiꝰ habēte potētiā triū virtu
tum vnitarū in ipso quas defert ad testes a triplici princi:
pio: ⁊ spiritꝰ triplex ab eo procedēs vnitꝰ in spū ipso qui re
cepit alterationē in testibus ⁊ cōpositionē aptaꝫ ad exer:
cēdum actꝰ generatiue virtutis qui in esse nostro sunt prio
res alterādi. s. ⁊ informādi: quos nō ex materia diducit: sꝫ
circa materiā principaliter oñdit gñando ex ea triplex mē
brū i quo q̄d virtutū de virtutibꝰ erit i spū gignitiuo: ⁊ i eo
disgregał: discernił: ⁊ appropriał ꝟm exigētiā ꝟtutꝫ cuiusli
bet inherētis illi: cuiꝰ apd medicū basis fons ⁊ p̄ncipiū dr.

De cā efficienti.

Accidētalis est albedo: quā recipit virtute cōplexiōis ele:
mētaris ipsorꝫ testiū. Efficiēs est virtꝰ gñatiua cū cōplexio
ne testiū: q̄ duplex est: vna immutatiua: ⁊ alia informatiua.
Immutatiua est vna q̄ ex humoribꝰ corporis sperma gene
rat in corporibꝰ generantibꝰ masculos. s. ⁊ feminas, primū
de qua p̄mꝰ sermo p̄ponił. Alia q̄ virtutes diuertit q̄ sunt
in spermate: ⁊ pmiscet tēperādo ꝟm q̄ vnicuiq3 cōuenit mē
bro dās parti cōuertende in neruū cōplexionē neruo pro:
priā ⁊ parti cōuertende in arterias cōplexionē ꝓpriā arte:
rijs: ⁊ sic de alijs: ⁊ illd scdo postq̄ spmata vtraq3 cōcepta
fuerint in matrice ⁊ pmixta simul in ea. Informatiua est q̄
p̄cepto sui creatoris vnūq̄dq3 mēbrū iformat ꝟm diuisiōes
ꝯueniētes illi. ¶ Finalis est ad ꝯseruādā spēm p īdiuidui

De cā finali.

gñationē ꝓcedētē ex cōmixtione duorꝫ seminū receptorꝫ si:
mul in matricis ꝯcauo seipā ꝯtēperātiū masculini se habē
tis vt principiū intrinsecū effectiuū in gñatiōe vt sic calidū
digestum ⁊ spissum velut grādo: ⁊ feminini se habentis vt
materiale p̄ncipiū: cū sit frigidū īdigestū ⁊ aquosuꝫ ad mo
dū sanguinis mēstrui: ⁊ ꝓinde debite ⁊ passiuū ꝟm propor:
tionē mixtiōis coaguli ⁊ lactis in gñatiōe casei. Coagulū
eñ cū calidū sit digestū ⁊ spissuꝫ sua virtute intrinseca agit
in lac frigidū īdigestū ⁊ aquosuꝫ: ⁊ coagulādo ꝯuertit in ca
seū: vt supra in mamillis est dictū. Et quēadmodū coagu:
lū nō ingredił i substātiā ⁊ corporeitatē casei: sꝫ virtualiter
tm̄. Et carpētariꝰ agēs i lignū efficit scānū: ita q̄ nō igredi
tur substātialiter: sed corpaliter est distinctꝰ ab eo: eodēq3
mō spma virile substātialiter ⁊ corpaliter i embrionis sub:
stātiā nullatenꝰ intrat. Sꝫ in gñatione embrionis est sicut
actor ⁊ gubernator in naui q̄ in nauis substātiā nullatenꝰ
corporaliter ⁊ materialiter intrat: sꝫ ligna cuiꝰ materiā in
seipso nō habuit: sꝫ ab extrinsecꝰ ꝓcurauit: nec in se ꝓcura
tiua ꝯuertit i corporeitatē ⁊ substātiā nauis: qm̄ simul i ea
cōtētꝰ nihil existēs de substātia eiꝰ efficit ⁊ gubernat: vnū:
quodq3 aūt exercere facit eiꝰ ꝯplexio eiꝰ calida ⁊ humida.
Cibꝰ ⁊ potꝰ ⁊ calidꝰ ⁊ humidꝰ multiplicās sanguinē cū si:

Qui emittāt se. plisicū: q̄ non

milibꝰ circūstātijs: ⁊ eiꝰ ꝯtrariū facit decrescere: cuiꝰ natu:
rā ⁊ ꝓprietatē seruat. Et cū fuerit pfectū suis p̄narratꝫ cau
sis gñabit q̄le ipm̄ est. i. a quo procedit: cui mater pro posse
assimilare masculinū actiue: femininū ꝟo dispositiue: nisi
aliud ꝯtradicat: q2 ꝯstellatio ⁊ imaginatio q̄ i gñatiōe ha:
bēt impressionē lꝫ extrinsecꝰ p̄ncipij effectiui ⁊ matricis in:
dispositio receptātis. Si ꝟo imperfectionē i se habeat ali
quā p̄dictarꝫ causarꝫ oim: vel pluriū seu a corpe toto a quo
ꝓcedit: vł rōne etatis: q2 ꝓcedit a decrepito vł infante. In
q̄t ei Gal. Infantes nō emittūt semē fecūdū: decrepiti ꝟo
male fecūdū emittūt. vel ꝓpter rōnē regiminis: q2 ꝓcessit
ab ebrio ⁊ patiēte nauseatiuā satietatē: vel ab eo q̄ multū
coiuit: vel rōne praue dispōnis: q2 ab egro et hn̄te mēbra
debilitata: qd raro gñat marle si p̄ncipalia fuerit vel rōne
ineptitudinis vie ⁊ instr̄i q2 ab habēte virgā lōgā: nā ꝓlō:
gato spacio motꝰ eiꝰ ad matricē venit ad eā calore eiꝰ iam
tracto ⁊ spū exhalato: quare nō generat sicut Hippo. dixit
⁊ silr si nimis breuē habuerit. Inq̄t eñ Gal. Etem hoc. s.

Galenus.

sperma tpe nullo oportet permanere extra ꝓpria organa si
debeat suam custodire virtutē: sed aut in particulis esse vi
ri vel in particulis femine copulari quare ad matricis cō:
cauum nō potest puentre: sed alterał ⁊ corrūpił prius: a tpe
vero q2 paruo vel lōgo tpe fuerit retentū fuit imperfectū:
vel naturā veneni assumpsit: vł a materia q2 a cibo ꝓcessit
cōplexionabiliter vel a proprietate generationi cōtrario.
Hec sunt p̄missa vt eis scitis q̄ ex parte spermatis vtriusq3
impedimēta in gñatione tā sollicite a natura intēta euenī
re sūt possibilia dignoscantł: ⁊ meliori mō possibili fugatio
ne fugentł ⁊ corrigantł. Quatenꝰ generatio fiat vsq3 ad ste
rilitatis capitulū postponał. ¶ Cap. vj. de dolore testiū.

Dolor testiculorū est ex malitia cōpositionis di:
uerse ⁊ vniuscuiusq3 simplicis vel cōmixte pu:
re vel cum materia plurimum: ⁊ q̄nq3 ventosa
⁊ solutione continuitatis: vel vtraq3 ex aposte:
mate est: sicut in soda dximꝰ ⁊ alijs mēbris. Et causa eiꝰ
est aut interior: aut exterior. Interior est humoralis. Exte:
rior ē aeris q̄litas pcussio casus ⁊ cōpressio. Et breuiter cā
egritudinū predictarū ipsarꝫ. Et signa sunt signa predicta
rū egritudinū: ⁊ cura est cura earum.

¶ Cap. vij. de egritudinibus didimorum.
E qualitate ⁊ ruptura didimorum dicere re:
seruamus vsq3 ad curam ramicis ⁊ rupture si
phae.

¶ Cap. viij. de mollificatione oxei.

Xeum in aliquibꝰ mollificał: ⁊ plōgał plon:
gatione feda ⁊ nociua testibus. Facile eñ cō:
primił cum percutiunł: quare incurrit dolorē
tumorē ⁊ apostema. Et causa est humiditas
humoralis frigida ⁊ humida mollificans te:

xtur ī villoꝝ eius. Cū ergo pōderent testes sua grauedine
tendūt deorsum: ⁊ trahūt oceū inferiꝰ ⁊ ꝓlōgat: ⁊ est nota.

¶ Capitulum. ix. de varicibus ⁊ duritie ocei.

Cura eiꝰ est duplex: leuis ⁊ p̄ma: alia est fortis ⁊
vltima. Leuis quidē est cū infrigidātibꝰ et sti-
pticis ⁊ emplastris ⁊ sumptis: ⁊ omittunt̄ ta-
ctus ⁊ fricatio motꝰ ipsoꝝ: ⁊ coitus fortis: ⁊ vl
tima est vt si p̄ma nō sufficiat: incidat̄: deinde
suat̄. Cauendū aūt ne ex neruis venis ⁊ arterijs testiū ali
quid abscindat̄. Et ꝓinde tutius est vt suat̄ prius superius
eleuatis cū inclusione illoꝝ in eo qđ remanet in eo tanq̄
vtile ꝯseruandū: deinde qđ extra suturā remāsit vt supfluū
incidatur: deinde cōsolidatio fiat. De oceo varicibꝰ infra
dicetur cap̄lo de ramice: ⁊ de duritie fiat prout supra di-
ctum est de apostemate duro testium: quorum est bursa.

¶ Capitulum. x. de gonorea.

Gonorea s̄m Gale. nomē grecū cōpositū ex go
no grece: latine germine: ⁊ rea grece latine flu- Gonorea vnde.
xus: vñ gonorea grece latine inuolūtarius flu
xus cum est absq̄ verctri erectiōe. Sed exitus
spermatis multꝰ duobꝰ modis fit: aut q2 in mē
bro in quo est expellitur multū ⁊ volūtarie vt ī coitu natu- Exitꝰ spermatꝭ multusfit duobꝰ modis.
rali ⁊ pollutiōe multa: aut q2 ꝑ se erit inuolūtarie cū ꝯtine
ri ab eo nō possit: vt ꝯtingit in gonorea. Et p̄mi cā est sup-
excrescētia spermatis ⁊ subtilitas aut ipsius acuitas: aut
vtriusq̄ excessus in ꝟtute expulsiua imprimēs nocumētū:
quare mouet̄ natura: ⁊ virtus expulsiua vasoꝝ ad expellē
dū ip̄m frequētius solito. Et scđi cā existit duplex iterior ⁊
exterior. Et interior duplex est: aut defectio ꝯtentiue vaso
rū spermatis: quare inanitio fit ipsius: intm̄ em̄ s̄m Gale.
euacuatio s̄m naturā ꝓcedēs ab eo qđ est extra naturam
differt: silr̄ ⁊ retētio ꝙ semꝑ a fortitudine sunt ꝟtutis ꝓce-
dentes: a defectione ꝟo si extra naturā mutat̄: vnaq̄q̄ em̄
virtꝰ s̄m naturā se hñs opus quidē qđ suū est ꝑficit: expul
siua euacuationē ⁊ retētiua retētionē. Cū ꝟo extra naturā
mutent̄ ⁊ debilitent̄: ꝯtrariū operant̄: defectio em̄ ꝯtētiue
oꝑabit̄ euacuationē: ⁊ defectio expulsiue retentionē: nō ꝙ
virtꝰ expulsiua ⁊ retētiua aliqđ ibi operētur: lz euacuatio ⁊
retētio fiat: sicut nec cū naturalr̄ ꝓcedūt ꝯtētiua vel expul
siua deficit: sz quiescit potiꝰ vbi sua ꝯtraria operant̄: ⁊ ecō
uerso natura sic ordināte. Et cā defectiōis ꝯtentiue ipsoꝝ
aut est essentialis in se: ⁊ est mollificatio ipoꝝ vasoꝝ ꝓpter
maliciā cōplexionis frigide ⁊ humide coopante ei excessu
spermatis ꝑdistincto: aut cā eius erit ipsoꝝ ꝯtētiue defe-
ctionū nō in se: sed ꝓpter vehemētiā expssiue lacertorum
ipsoꝝ vasoꝝ spermatis: cuiꝰ cā est spasmus ꝯtrahēs vehe-
mēter lacertos ipsos supra ipsa vasa: quare cōprimunt̄: et
qđ in eis est sperma ꝯtentū exprimit̄ ⁊ educit̄: sicut in spas-
mo ꝯtingit: ⁊ epilepsia in qua retētio fit stercoris ⁊ vrine:
⁊ euacuatio spermatꝭ: cuiꝰ rei cā est: nā cū epilepsia sit q̇dā
spasmus corꝑi ꝯtingēs toti subito vniuersalr̄ quo ꝯtrahū
tur nerui ⁊ lacerti corꝑis totius in ea: ⁊ tñ lacerti ani ⁊ col
li ⁊ vesice creati sint ad ꝯtinendum supflua intestinoꝝ ⁊ ve
sice: lacerti ꝟo vasoꝝ spermatis ad exprimendū qđ in eis
ꝯtentū est: quēadmodū lacerti mcri in exteriori eiꝰ tunica
situati ⁊ vētris: ⁊ oīs actio sit ꝑ ꝯtractionē q̄ in spasmo erit
necessaria: nō est incōueniēs vt illoꝝ retētio fiat: sperma-
tis ꝟo euacuatio in epilepsia vel spasmo vniuersali. Exte-
rior ꝟo cā coadiuuās: ⁊ est sicut visio vel auditꝰ coitus vl̄ co
gitatio vehemēs ī ipso: vt desideret̄ coitus valde: q̄re mo-
ueant̄ ad oꝑationes suas vasa sꝑmatis motu fortis: ⁊ de-
scēdat sperma sicut cū mouet̄ motu debili: ⁊ mittūt hūorez
paucū ꝑ se vl̄ añ vrinā: qđ in mulierībꝰ accidit ꝓpter eandē
cām. ¶ Signa p̄mi modi cuiꝰ cā est sperma: sunt q2 egredi
tur cū erectione. ¶ Sz signa scđi modi cuiꝰ est cā defectio De signis
ꝯtētiue: sunt q2 egredit̄ absq̄ erectiōe ⁊ inuolūtarie: ⁊ cum
signis multiplicatōis p̄ter eā: cuiꝰ cā est spasmus lacertoꝝ
vasoꝝ spermatis: qm̄ illa est etiā cū erectōe. Sed differt a
prima: qm̄ lz fit cū erectiōe: nō tñ fit cū voluptate ⁊ sensu vt
illa: sicut nec pollutio: etiā hic est cū spasmo vniuersali ma
nifeste: illa vero sine. Sed signa eius cuiꝰ cā est multitudo
spermatis sunt: qm̄ ad expulsionē eiꝰ non sequit̄ debilitas
ēt cū multuz sit: nisi sit corꝑꝰ debile. Et signa eius cuius cā
est ipsius tenuitas est exitꝰ eius cū tenuitate ⁊ aquositate:
⁊ signa eius cuiꝰ cā est acuitas spermatis sunt q2 sentit̄ in
egressione mordicatio: ⁊ ardor vrine seq̄tur: ⁊ color corpo-
ris ad citrinitatē tendit: ⁊ significāt ipsum cause preterite
ex cibis ⁊ potibꝰ cōplexione corporis ⁊ circūstantijs consi
milibꝰ. ¶ Cura gonoree que est fluxꝰ spermatis p̄ter na- De cura.
turā est q̄tuor res. prima mollificationē vasoꝝ tollit: ⁊ vir-
tutē contētiuā cōfortat: scđa intēperantiā spermatis ade-
quat: tertia spasmū lacertoꝝ soluit: quarta accidētia cōse
quētia corrigit. ¶ Primā rē ꝯplēt siccarū ⁊ stipticarū me-
dicinarū simpliciū ⁊ ꝯpositarū calidarū resoluētiū mistra
tio intus ⁊ extra s̄m oēm modū: q̄les sunt q̄ dicte sunt in
cura dissurie ⁊ male cōplexiōis testiū frigide ⁊ humide pu
re ⁊ cū materia ⁊ cū paralysi. ¶ Scđa3 rē cōplēt vite ordi-
natio in cibis ⁊ potibꝰ maxīe ⁊ in alijs rebꝰ cōsimilibꝰ eis
vt siquidē superexcrescat q̄titate sperma minoret̄: cibus et
potus calidus ⁊ humidꝰ auferat̄: necnō ⁊ que habēt a pro-
prietate sperma multiplicare: frigidꝰ ⁊ siccus: vel calidꝰ et
siccꝰ multiplicet̄: indicet̄ etiā ille q̄ a ꝓprietate sperma hz
multiplicare ⁊ exiccare: mltiplicātia sperma: vt. G. ait: sūt Agnus castus multiplicat lac ⁊
etiā multiplicantia lac preter agnū castuz qui multiplicet minorat sperma.
lac ⁊ minorat sperma: ⁊ ex eis quedā sunt cibi: vt cepe dul-
ce: cicera: fabe: ⁊ grana pini: ⁊ piscis noiatꝰ multoꝝ pedū.
Quedā sūt medicine vt stincus ⁊ testiculi vulpis: quedā fa
ciūt illud: ⁊ sunt cibi ⁊ semē lini vt medicine ⁊ eruca: ⁊ alia
q̄ infra in cura diminutiōis coitus dicemꝰ. Minorantia ⁊
exiccātia sperma sunt cōtraria multiplicātibꝰ ip̄m: vt frigi
da sicca: siue sint cibi: vt lētes ⁊ acetosa ⁊ stiptica vt sumach
siue medicine vt calide ⁊ sicce vt mēta q̄ ꝯtrariat̄ spermati
a ꝓprietate vt agnus castus: calamētū mōtanū ⁊ siluestre:
ruta ⁊ similes: siue frigide sint ⁊ sicce: vt semē lactuce: coriā
drū: radix ⁊ semē nenufaris: cāphora: optū: iusquiamꝰ: so-
latrū ⁊ sil̄es que a ꝓprietate nō tm̄ a cōplexiōe habēt sper
ma minuere ⁊ exiccare. Et in ematithite est ꝓprietas recisi
cādi gonoreā ⁊ ireos auferēdi eā: ⁊ in mēta cū cōtrarietur
spermati a ꝓprietate vt nenufar. Et si corpꝰ toleret: ⁊ regi
mē nō sufficiat: minoret̄ sanguis a tēperātia vl̄ supfluitate
sua: vt ꝓuocet̄ vomitꝰ si necessitas vocat: nō aūt ē ꝯueniēs
euacuatio ꝑ solutionē nature nec per diuretica: cū talis at-
trahat materiā ꝓpter ꝓpinquitatē ⁊ vicinitatē vt exerci-
tet̄ multū: ⁊ vigilet eger. Si ꝟo peccet in subtilitate substā
tie cibet̄ cibis stipticis ⁊ grossis inspissantibꝰ san. qualia
sunt q̄ dicta sunt ī cura doloris stomachi ⁊ ardoris vrine: ⁊
approximent̄ que ip̄m inspissando habēt cōfortare a pro-
prietate: vt coriādrū ⁊ mēta: que cū hoc ꝙ ingrossat cōfor-
tat a ꝓprietate vasa sꝑmatis. Si ꝟo peccet qualitate acu
ta stimulāte naturā cibet̄ frigidis et humidis: q̄les sunt q̄
in cura ardoris et vlceris dicti sunt. Et vngat dorsum re-
nes et inguina vsq̄ ad alchati ex frigidis: sicut oleo rosa.
aq̄ coriādri humidi ⁊ solatri lactuce ⁊ portulace: et iaceat
supra stratū frigidū sup latus dextrū: et illis cibet̄ et simi-
libus. ¶ Tertiā rē cōplēt in cura spasmi superius dicta.
¶ Quartā rē cōplēt que ī virtute releuāt siccitatē corꝑis
extenuationē et inanitionē humectāt: restaurāt et replēt:
vt est resumptiua dieta. Exitū ꝟo naturalē sꝑmatis quā-
diu ad defectionē adduxerit nō opz retinere. Inq̄t Gale.
sperma diu retētū in corpore efficitur venenū. Cū vero ad
defectionē et corporis cōsumptionem adducere incipiat:
obuietur et curet̄ cura eius quē ledit superfluus coitus:
de quo dicetur infra si Deus annuat qui sit benedictus.

Capitulum. xj. de pollutione.

Pollutio est expulsio spermatis in somno ꝓpter
hora noctis in etate adolescentie sentit̄: q̄ ma-
xime superabundat: q̄ aūt erit cōtingēs: et per
interualla tꝑis facta: ⁊ cā eius erit motus natu
re et virtutis expulsiue solꝰ naturalis vasoruz
spermatis tūc ꝯfortare ad expellēdū nocumētū supfluuz
tertie vel q̄rte digestiōis. s. spermatis q̄titate vel qualita
te vel vtraq̄: qđ plurimū fit in somno: et ecōtra expulsione
superfluoꝝ prīe et scđe digestiōis que in vigilijs viget ma
gis cū sit cōposita ex naturali et aīali: et illud ꝑꝑ occupa-
tionē nature ī digerēdo tūc cibū: quare multiplicat semē:
et maxīe si supra dorsuz et ceruicē fiat somnꝰ: qm̄ calefiūt:
et dilatant̄ ꝑtes ille: quare facilius expellāt multiplicatā i
eis materiā: ad qđ adiuuāt fumi r̄soluti ab ea petētes cere
brū: q̄s imaginatiua ꝯponit ad mulierꝭ formā s̄m nature
necessitatē: ad qđ mouet̄: ac si in ea ageret vt expelleret: nec
est morbꝰ sz accidēs signū. Qđ si ī p̄ncipio morbi materia-
lis fuerit: lōgū significat morbū ⁊ multā materiā. Si ꝟo in
fine vel

fine vel declinatiõe morbi:digestã materiã τ nature poten tiã. Si vero fuerit multa τ frequẽs:τ quasi quotidie erit mor bus in vasis spermatis ad modũ gonoree ex cõtẽtiue ipso rũ defectiõe:τ signa τ cura erũt q̃ illi⁹. ¶ Curatio. Ex cõue Uenete ãt ad scholas se ɔferũt. niẽte cura est dormire supra solatrũ: folia salicis τ agni ca sti sup q̃ sedent mulieres athenẽses sm Auerroym in die bus festis:qm̃ reddunt eas castas:τ semen lactuce τ ireos sumptũ:exiccãt em̃ sperma τ prohibẽt pollutionẽ. Et Gal. laudauit laminã plũbi supra dorsuʒ applicatã τ ligatã: qm̃ eius ẽ in hoc impressio magna : prohibet em̃ pollutionẽ:et sedat desideriũ coitus:sed nocet renibus ppter frigiditatẽ quare oportet vt hic attẽdatur:et proinde melius est cũ sti pitibus agni casti sternatur supra dorsũ:qm̃ prohibet pol lutionẽ τ vge erectionẽ absq; nocumẽto ppĩetate sua. Et inũgere mẽbra spmatis ex altea τ semine ei⁹ vl' emplastra re. ¶ Medicina Joã. Serapio. ad gonoreã τ pollutionẽ. Medicina ad gonoreã. ℞. radi cãne. psice sic .calamẽti mõtani τ iusquiami. semi. rute semis agni casti:rosarũ rubea℞ añ.ʒ.ij.terant̃ τ cribel lent̃:τ det̃ i potu ex ea cũ aq̃ frigida τ cũ aceto pmixto. Do sis.ʒ.ij. ¶ Aliud Joãnitij. ℞.se.ru.ani.ʒ.ij.castorei.se.ius: Aliud medicamẽad idem. quiami albi añ.ʒ.ij.rosarũ rubea.balaustiarũ añ.ʒ.iij.ß.te rant̃ τ cribellent̃:τ dent̃ ex eo in potu cũ aqua frigida. Do sis ei⁹.ʒ.ij. ¶ Aliũ. G. ℞.se.lactuce.ʒ.ij.se.ru.ʒ.j.sedegeni. Aliud ad idem. ʒ.iij.ß.terant̃ τ cribellent̃.dosis ẽ.ʒ.ij.cũ secanìabin ¶ Aliũ hebrei. ℞.se.agni casti:rute añ.ʒ.terant̃ τ cõficiãtur cũ ace to pmixto:τ post illud vtant̃ egri exercitio donec astringat̃ corpus ei⁹:τ locis eius sit virtus. Isaac. Accipiat ex farina glandiũ cũ acerbo vino oĩ die τ sil'r semẽ lactuce cũ succo portulace. ¶ Itẽ fiat emplastrũ. ℞.farine glãdium τ pistẽ Emplastrum ad idem. pera cum albumine oui τ pone super pectinem. ¶ Itẽ fiat electuariũ. ℞.balaustiaruʒ se.portulace.añ.ʒ.iij.aneti.se. rute:se.arnoglosse añ.ʒ.ij fac puluerẽ d̃ quo stomacho ie iuno da bibere cũ aqua frigida. Ruta et iusquiamus cũ sy rupo de myrta τ aceto ɔsunt spermati τagni casti rute añ ʒ.ij.balaustiarũ.ʒ.j.da bibere cũ aqua frigida:τa cibis ca lidis et potibus se abstineat. Rasis cõfectio ad diminuen dum sperma τ destruendam erectionẽ. ℞.se.agni casti.ʒ.x. se. portulace tantũdẽ foliorũ calamẽti exiccatorũ: foliorũ rute añ.ʒ.v.cimini:ciperi:balaustiarũ añ.ʒ.ij.sumantur in puluere.ʒ.iij.τ nolatur so dograna corporis.

¶ Cap.xij.de pruritu τ dolore virge.

Pruritus in virga accidit ex materia acuta salsa τ baurachia descẽdẽte a superiorib⁹ partib⁹ vi cinis ad ipsam:τ refusa ad ptes cutis ipsi⁹:qñq; tẽdit p canalẽ ei⁹:et tũc accidit titillatio in vir ga:τ fit erectio ei⁹ ad modũ prurit⁹ matricis ex quo mulie rib⁹ accidit priapism⁹:τ immoderati coit⁹ desiderium. Et plurimũ est causa doloris cũ valde acuta fuerit τ pũgẽs: τ vlcerãs:τ fit dolor in ea τ ex vẽrositate iterclusa in cõcaui tate neruorũ venarũ τ arteriarũ τ carnis ei⁹ vel ex aposte mate vel ex retẽtiõe vrine mulre vel acute vel vtriusq;. Et De signis pruritus τ doloris vge. qñq; ex causa extrinseca vt cõpressione casu τ percussione. ¶ Signa prurit⁹ acute materie salse τ baurachie nota sunt ex pcedẽti regimine τ ex pcedẽti pruritu τ dispositiõe mẽ bri:qr rubet cũ siccitate τ adustione: τ resoluunt̃ quasi fur fures cũ fricat̃ τ scalpit̃. Et qñq; est cũ virulẽtia τ hũidita te cũ est phlegmatica salsa materia:τ est sine erectione: et titillatiõe cũ resudet ad cutẽ. Cũ vero tẽdit per canalẽ cũ ti tillatione τ erectiõe fit τ sequitur dolor. Et cũ fuerit dolor ei⁹ ex vẽtositate est tẽsio τ inflatio virge τ sine grauedine si sit pura vel cũ grauedine si sit ibi humorũ permixtio. Et si sit ex apostemate signa apparebũt ipsi⁹:sil'r si ex vrie retẽ tione τ acuitate pcesserit retẽtio vrine: τ sequit̃ pũctio vel ardor in emissiõe. Et si in causa extrinseca fiat dolor est ma De cura. nifesta quidẽ. ¶ In cura eius est duplex regimẽ.s. vniuer sale τ particulare. vniuersale est tres res. Prima est mate rie euacuatio:τ est vt corp⁹ euacuet̃ τ purget̃ si expediat vt materia ab ipso nõ influat nec descẽdat ad illam. Et illud complent flebotomie τ purgationes appropriate humori adusto τ salso cũ premissione digestionis ipsi⁹ que sunt iã note. Scđa est diuersio ipsi⁹ τ est vt facta euacuatiõe si ex pediat fiat vẽtosatio ab anteriori parte iuxta radicẽ virge aut ponant̃ ibi sanguisuge. Tertia est regiminis τ vite or dinatio:τ est vt abstineãt ab acutis salsis τ baurachijs:et vtant̃ regimine humectatiuo pdicto alterãte. Particulare est vt balneet̃ virga:τ adiacẽtes ptes sedẽdo i semicuplo

a que dulcis decoctiõis violarũ aceto se:mellilotí τ fumi terre in qua sit aspersum oleũ ro℞.τ acetũ:vt materia fluxa o btũdat̃:resoluat̃:τ deinde sugant̃: τ vnguant̃ ex oleis re soluẽtib⁹ τ notis vnguẽtis disiccãtib⁹ ad scabiẽ τ pruritũ. ¶ Et ex illis ppriũ est hoc. ℞.acatie:memithe.añ.ʒ.j.sa Unguẽtũ ad illud. lis armoniaci:aloes au a.ʒ.vij.croci.xij.pars.ʒ.vni⁹: vsnec quãtũ oĩa sunt:terant̃ τ cribellent̃:τ cõficiant̃ cũ oleo sam bucino. Et sil'r inũgatur donec in balneo stat ex albumine oui τ melle cũ oleo ro℞.τ aceto. Et si materia sit phlegma tica:addat̃ alumẽ τ staphisagrie parũ τ sal cũ terebẽthina τ abluant̃ cũ aqua maris pri⁹. Et siqdẽ fuerit ibi corrosio. lenificet̃ virga cũ lenitiuis ex oleis τ sisamino τ adipe gal line τ anatis τ medullis crurũ vituli: τ cerui:τ cera:τ resi na i balneo. Et cura doloris ei⁹ est cure doloris testiũ pri ma τ pportiõabilis:τ cura vniuscuiusq; cãe est nota. Et q De cura doloris virge. dẽ si prurit⁹ sit ex materia tẽdẽte p canalẽ ei⁹puluerizet̃ cã phora τ croci parũ τ distẽperent̃ cũ aq̃ ro℞. vl' lacte τ cũ sy ringa iniiciant̃ τ titillatiões q̃ accidẽt sicut in mulierib⁹cõ tingit:τ matricib⁹ ea℞. Cura dicta in apostematib⁹calidis τ gonorea calida ex papismo calido est ɔueniẽs. Et opʒ vt frigida supra dorsuʒ τ mẽbra coit⁹ applicent̃. Et ex appro priatis est radix nenufaris τ radix lilij:τ iniiciãt̃ τ equent̃.

¶ Cap.xiij.de magnificatione virge τ paruitate ipsius.

De magnificatiõe aũt virge dicere posiponem⁹ vsq; ad capitulũ eorũ que delectatione faciunt in coitu:τ ibi patebit ad plenum.

¶ Ca.xiiij.d̃ apostematib⁹ vge τ corrosiõe ei⁹.

Ulcera virge τ apostemata sunt pportiona bi lia vlcerib⁹ τ apostematibus testium:sunt em̃ ex humorib⁹ descendẽtibus a corpore τ supe riorib⁹ membris:τ deteriora sunt que fiũt in lacerto qui est in radice virge τ ano:eo q, sit in capite:quod est qi indiget exiccatione forti:τ dolor cũ hoc est vehemẽs:τ plurimũ veniũt ad corrosionẽ τ putrefactio nẽ:τ min⁹ malum est qđ sit in pelle: et siquidẽ sint in parte exteriori sunt nota τ sensui manifesta. Si vero in via τ du ctu vrine cognoscunt̃ ex dolore magis in vrine egressiõe τ sanie egrediẽte añ vrinã. Et si sit apostema in via τ ductu vrine:dolor erit cũ strãguria pri⁹:deinde facta sanie τ eru pta soluit̃ pustula:τ strãguria sicut hip. dixit i apho. ¶ Cu De cura vlcerũ virge. ra vlcerũ virge si sũt intrĩsecа est cura vlcerũ vesice. Et ex appropriatis eis sunt trocisci de chartis papyri τ de pãno cõbusto alumine adusto i chimolea abluta post ei⁹adustio nẽ:cortices arboris pini: merdasengi:τ thuris ministratis i tralectorio. Si vero sunt extrinsec⁹:aut sũt recẽtia:aut anti qua. Ex recẽtib⁹ sũt medicine pprie simplices τ cõposite. Et ex simplicib⁹ melior est aloes puluerizat⁹ sup ea: τ fo lia glãdis puluerizata τ ligata: folia rorismarini pulueri zata:plũbũ vstũ climia abluta cũ vino:tutia: et margarite noue τ aduste sũt mirabiles τ cineres ouo℞ τ epithimata cũ aq̃ frigida: si aũt humidiora illis ministrent̃ sicciora: vt est os vstũ: ciner corticis pini habẽtis grana parua,adu sta. Et si idigẽt gñatiuis carnis misceant̃ eis thus sarco colla:τ mastix. ¶ Et ex ɔpositis ẽ medicamẽ exptũ ad ea q̃ idigẽt exiccatiõe vehemẽti cũ icarnatiõe. ℞.tutie:sarco. Unguen. ad hoc vtile. aloes thuris cor.idiani.algarab adusti:gallarũ: balaustia rũ:acatie añ.ptes eq̃les: floris eris ptẽ.j.ß. Et capitũ gra nato℞ acetosorũ ptẽ.j. τ fiat ex eis vnguẽtũ ex oleo rosarũ. ¶ Descriptio alia. G. ℞. scorie ferri:plũbi vsti.san.dra car Emplastrum ad idem. the cõbuste aluminis adusti añ. partes equales: terant̃ et misceãtur cum oleo ro℞. τ fiat emplastrum vel vnguentũ. ¶ Unguentum expertũ ad virgã vlceratã. ℞.mellis quã Unguen. expertum ad virgã. tum vis τ vnge ferrum ignitũ in eo toties q, deducatur ad spissitudinẽ sape τ cõserua eũ: τ vtere ponẽdo super vlce ra:qm̃ expertũ est. Uel siquidẽ fuerint antiqua: addat̃ pre dictis minutum thuris:τ corticis eius τ aloes añ.equaliũ partiũ: pri⁹ tñ abluant̃ vlcera cũ aqua cineris ligni ficus. ¶ Qđ si illic fuerit corrosio:τ ambulãtia fiãt: tũc opʒ vt p hibeatur corrosio τ ambulatio cũ pprijs:vt sunt: vt abluã tur τ epithimentur:τ fricentur cũ vrina hoĩs antiqui pro prij vel asini:vel aceto:deinde cum succo rubi: deinde su perasp ergatur puluis glandiũ:τ rubi succi:deinde empla strentur cũ radice pẽtaphilõ τ sumach decoctionis vel cũ alumine τ fece vini: τ salis gemine:vel ex affodillo cũ fece vini. Et si fiat ex eis dolor emplastret̃ cũ emplastro facto ex farina lupinorũ:τ ordei cum oleo oliuarũ siluestriũ: vel

Trocis. ad hoc expti. salte onfacino. Et ex expertis est vt sumat cinis capilloꝝ hois aniuden: ꝛ lentes montane: ꝛ fiat emplastrū ꝛ suppo natur. ¶ Et vltimū est vt sumat de vnoquoqꝫ arsenicoꝝ .ʒ. vij. calcis nō extincte lapides. xx. ꝛ acatie. xij. cōficiantur cū aceto ꝛ succo alexius humidi: ꝛ fiant trocisci in vmbra: ꝛ administrenf. Est enim cauterizatiuum: ꝛ phibēs ambulationē vlcerum ꝛ corruptionē cum potētia: actualis autē ꝑpter neruositatē membri est inconueniens. ¶ Receptio alia fortior. ℞. vtrūqꝫ arsenicū: ꝛ calamētū: staphisagriā: ꝛ cineres aneti ꝛ piper: de qbus fiant trocisci. Si aūt cessent a corrosione: ꝛ ambulatione: tunc emplastrenf cū allio siluestri: q̄ facit ea coherere: ꝛ cū testiculo vulpis: q̄ incarnat ipsa. Si aūt fuerint fraudulēta: ꝛ maligna: ꝛ denigrent: tunc melius est ſm ꝓceptū Hip. vt abscindat totū nigrū: ꝛ deinde curenf cū vnguēto carnis generatiuo ꝛ cōsolidatiuo. Et ad ragadias ꝑge cura est cura ragadiarū ani. Et ex ꝓprijs est vt sumat tutia: chimolea: ꝛ alchāna cōtrita ꝛ dragagantū: ꝛ cū vitello ouoꝝ ꝛ cera fiat vnguētū.

¶ Capl'm. xv. De apostematib᷒ virge ꝛ medicinis eorum.

E cura apostematū ei᷒ est ꝓpinqua cure apostematū testiculoꝝ: magis tñ tolerātia sunt stiptica in principio ꝓpter naturā ꝓpriā: ꝛ ꝓpter humiditatū decursū. Et ex appropriatis apostematibus calidis eius est vnguentū: qd ℞.

Unguētū ad apostemata ꝑge. corticū granatoꝝ: ros. siccaꝝ: lentiū. añ. partes equales: ꝛ decoquanf in aqua: ꝛ crocus in decoctione soluatur: ꝛ teratur cū oleo ros. ꝛ administrenf. ¶ Aliud exptum et fortius. ℞. chimoleā cū aqua solatri vel bolū armenū lentes ꝛ alchechengi terantur: et fiat vt supra. ¶ Aliud Isaac. ℞. cadimie argenti: ceruse litargiri: memithe. ana .ʒ. j. ꝛ ℈. croacatie balaustiaꝝ. añ. ʒ. j. fac puluerē: ꝛ vnge cū oleo ros. ꝛ aceto. ¶ Aliud. ℞. thuris. ana .ʒ. j. ceruse. ʒ. iij. tēpera cū aq̄ vł albumie oui: oleo ros. ꝛ croco: myrrha: fac vnguentū. ¶ Aliud. ℞. cinerē frōdiū vitis myrrhā: tempera cū aq̄ ro. ꝛ inūge. ¶ Aliud exptū ad apostema frigidū: ꝛ est ꝓpriū. ℞. ossiū dactyloꝝ ptes. ij. altee partē. j. conteranf cum aceto ꝛ emplastrenf. ¶ Aliud cū est ibi apostema durū.

Ad aliud apostema durum. ℞. furfuris partē. j. armoniaci. ʒ. j. ꝛ est dictū supra in apostemate testiculoꝝ: sed hic est magis cōueniēs ad verrucas virge: ꝛ eradicat eas squilla linita cū oleo: ꝛ gūma pini: elleborus cū aceto: lac ficus siluestris lacticiniū acutū: cātarides linite cū aceto: aut incidat ꝛ ponat sup medicina retinēs sanguinē: deinde liniat cū aliq̄ ꝑdictoꝝ. Et si fuerit ibi moꝝ sumat baurach adustū: ꝛ cinis ligni fic᷒: ꝛ misceanf cū aqua: ꝛ ponāt sup moꝝ. Aut decoctio ficus alumē: aut fel asini: q̄m eradicat ipm: ꝛ silr capita sardelarū adusta: aut lacticinia: q̄m delet ipm. Et ex exptis ꝛ ꝓbatis est vt pulueriset cortex granati acetosi: ꝛ ponat desup ꝛ ligef: q̄m infra diē cōsumit. Et q̄n nō sufficiūt incidat: et pulueriset desup atramentū et arsenicū: ꝛ silr si fuerit deterius illo: nō erit excusatio q̄n cauterizetur.

Puluis expertus.

¶ Cap. xvj. De coitu naturali ꝛ ꝑter naturā ꝛ signis eius.

Coit᷒ q̄d. Oitus not᷒ est. Est em̄ act᷒ nature ad expulsionem spermatis ad quē ex seipsis aialia furiose mouenf ꝛ agūt absqꝫ doctrina. Et q̄dē duplex est. s. naturalis ꝛ innaturalis: ꝛ vterqꝫ a fine denominationis assumit exordiū: si em̄ ad ḡnationē quā intendit natura sit naturalis dicef simplr: si quoqꝫ ad euitanda nocumēta q̄ ex seminis retētione ꝓueniunt: naturalis dicetur ſm q̄d cū prosit indiuiduo ꝛ nō spēi. Si v̓o ad aliud vt delectationē vel opprobriū vel ꝛ nature nō solū innaturalis: sed oīno ꝑter naturā ꝛ simplr detestādus merito cōprobaf: ꝛ tñ naturalis sua hꝫ indicia ei᷒ q̄ est ꝑter naturā quoꝝ q̄dā sunt ex pte coeūtiū subiectoꝝ: q̄dā ex parte causaꝝ: q̄dā ex pte fiēdi tpis atqꝫ hore: q̄dā ex pte q̄litat̃: q̄dā ex pte q̄ntitatis: q̄dā ex parte modi: quedā ex pte ordinis. Ex parte quidē subiectoꝝ coeuntiū: vt puta q̄ sit masculi agētis ꝛ femine patiētis sanoꝝ ꝛ boni regiminis eiusdem spēi perfectoꝝ in etate vt adolescētie ꝓprie ꝛ sexu: vt q̄ habebant ꝓpria instr̃a sexus distincta: nō cōfusa seu pmixta vel debilia: vt habēt hermofroditi. ¶ Ex parte causaꝝ vt fiat a desiderio sano. s. multitudine spermatis cōmouētis naturā quā nō excitat imaginatio: nō cōmouet aspectus: nō vētositas: nō stimulat prurit᷒ fluētis alicui᷒ hūiditatis vel seminis ardor: nō multitudo fecis ꝯcitat: nō mora mingendi. ¶ Ex pte tpis vt fiat tpe maioris appetit᷒ ipsi᷒: qui

De tēpore coeundi.

est in mare tpe hyemis ꝛ veris: ꝛ ī mulierib᷒ estate: q̄ sperma earum frigidū estate acuitur: ꝛ digestio fortificatur in hyeme ꝛ vere: vt in apho. dixit Hip. multiplicās sperma: ꝛ vt ex tātis interuallis q̄d sperma sit ḡnatiuū ꝛ ī vasis spermatis aggregatū: nec sit tāto tpe retētū vt frigiditate corrūpatur. ¶ Ex pte hore vt non hora repletionis stomachi nec inanitiōis mēbroꝝ fiat: q̄m vtroqꝫ inō est valde nociu᷒ sed p̄ia digestiōe stomachi ꝛ scd̓a epatis cōpleta: ꝛ tertia mediata mēbroꝝ q̄ est post somnū: vt q̄ sit cib᷒ missus appositus ꝛ vnitus mēbris: ipsis v̓o nō coagulat᷒ ꝛ assimilatus ꝑfecte: sitqꝫ sperma sic iā generatū: ꝛ hora sic propinqua q̄ superfluitatē digestiōis tertie sequaf euacuatio: sitqꝫ hora tēperata ꝛ tēperatū corp᷒. Et Ga. dterminare interualla tēpoꝝ docuit p effectū dicēs: dūmō ex tātis interuallis fieret vt neqꝫ dissolutionē sentiat: ꝛ seipso leuior factus sit: ꝛ melius dormiēs salubrior erit venereoꝝ vsus. Ex parte q̄litatis vt cōmisceanf ꝓprijs instrumētis ꝑut natura instituit: vt virga immittaf in vuluā tanq̄ in vas ꝓpriū: ꝛ concutiēdo fricētur: ꝛ delectētur donec perficiaf coitus: ꝛ emittatur semē ad generationē. Ex parte q̄ntitatis vt fiat nō multū nec frequenter: sed p interualla sicut dictū est: ꝛ totiēs vt cōplexio toleret: ꝛ habitudo et etas quoqꝫ ꝛ regimē suppetit atqꝫ vsus ꝛ intētio regulat. ¶ Ex parte modi fiēdi vt masculus supra feminā nō ecōuerso. In tali ei mo do timef ex labore in emittendo sperma: ꝛ ne aliquid currat in virgā de spermate mulieris. ¶ Ex pte ordinis vt nō subito misceanf: sꝫ p̄cedēte delectatiōis actu ex amplexibus osculis tractibus vberū ac genitaliū q̄ādiu agēs ꝛ patiēs auida videanf: ꝛ se mutuo ꝓuocent ex delectatione ad coitū. In quo igitur hec cōuenerint indicia et ꝓpleta tes naturalis simplr est dicēdus. Innaturalis vero est cū omnia vel plura deficiūt. ¶ Signa coitus in se ꝛ absolute cōsiderati sunt q̄m in vrina coeūtis iam apparēt sicut fila pmixta ex reliquia seminis remanēte in virge meatu ꝛ in expulsiōe quidē spermatis quā in coitu maior delicia sequtur q̄ in expulsione aliarū superfluitatū ex duplici causa. Prima est diuina ordinatio ad genealogiā seruādā. Scd̓a est spermatis materia q̄ est tēperata suauis bona non mala ꝛ acuta vt aliarū. Sciēdū quoqꝫ q̄d aialia post cōceptū non appetūt coitum preter mulierē: eo q̄d appetūt ꝓpter naturā: nō propter voluptatē et delectationē vt mulier: ac etiā q̄ nō abundāt spermate ꝛ mēstruo q̄d molestet sicut mulier: eo q̄d transit in eoꝝ additamenta si superfluat.

De hora cōueniēti ad hoc.

De ordine.

De signis.

Nullū aīal post conceptionē appetit coitū preter mulierem.

¶ Capitulum. xvij. De erectione virge ꝛ nocumento ei᷒ et de diminutione eius ꝛ multitudine ipsius.

Irge erectio est ꝓpria actio eius cū animal mouetur ad coitum. Fit aūt propter plenitudinē cauernosi nerui ipsius paulatim factā: q̄ pleno penitus erigit virga tēditur ꝛ dilatatur: et firmatur: ꝛ cā eius est coit᷒ cā: lꝫ possit esse erectio absqꝫ coitu et nō ecōuerso. Et est materialis et efficiens: et vtraqꝫ est duplex mediata ꝛ imediata. Materialis imediata est vētositas grossa quā impellit cā efficiēs: immediata q̄ est natura et spūs libidinis missus a virtute concupiscibili: deferēs sanguinē et spiritū grossum trāseundo ad virgā: vt erigatur ad coitū: q̄d efficit absqꝫ doctrina: sicut cetera mēbra ꝓpriā actionē ad quā exercēdam ordinauit ea natura sicut matrix ꝛ vbera sua et stomach᷒ ꝛ alia. Et plurimū fit post somnū: ꝛ in supine iacētib᷒ quoꝝ femora calefiūt: vt Ga. ait. calefact̃ em̄ eis ꝛ arterijs calefiūt magis et earū ora magis largiora efficiunf: q̄b᷒ sic existētib᷒ non minimū cōcitatur vētosa substātia: et ad neruū dirigif: vt impleat ipm et erigat. Mediata ꝛ materialis est causa ex cibis ꝛ potib᷒ calefaciēs ꝛ humectās in qua est humiditas extranea apta ad vētositatē ꝯuerti: in qua p̄ima ꝛ scd̓a digestio agēdo ꝛ cōuertēdo neqt finire velociter: immo figit et transit vsqꝫ ad digestionē tertiā: et illic inflatur: vt sunt cicera fabe ꝛ vue. ¶ Mediata et efficiēs est oē q̄d mouet naturā et spiritū desideratiuū ad coitus actū: et illud est aut quātitas spermatis grauās sua multitudine naturā aut acuitas qualitatis illi᷒ ꝛ mordacitas naturā molestās quare mouef ad ei᷒ expulsionē et erigit v̓gā ad coitū: et tūc est coit᷒ ꝯueniēs: aut est vētositas existēs in sanguine quo nutrit virga testes et seminaria vasa: aut mordicatio materie stātis in glādulis positis in duob᷒ lacertis orificij vesice vel materie subtilis venientis ad virgā de renibus: aut imaginatio: vel

Causa efficiens erectionis.

imaginatio: vel aspectus coitus vel mulieris q̄ mouet ꝯcupiscibilē existentē in corde vt mittat spm̄ ꝛ calorē ad ꝟgā: qui impellit spiritū ventosum ad ipsam quo erigit̄: ꝛ tūc coitus nō est conueniens. Inquit em̄ Abo. nam plus obedit anime q̄ꝫ cōtrarijs qualitatibus in ipsam aut alibi agentibus. Et alibi. mouet em̄ sanguinē res ītueri rubeas. Et si quidē vsus coitus cōfortat hoc mēbrū: ꝛ ipm̄ reddit lacertosum ꝛ grossum ꝛ ad exercēdū ipm̄ potēs ꝛ forte: ꝛ dimissio eius extenuat: ꝛ debilitat. Inq̄t em̄ Plato. quies cum defecerit labor ꝛ exercitiū ꝑprie actoris eius virtutē et sanitatē augmētat: qđ etiā in vberibus est videre manifeste: cū q̄ꝫ supfluat ꝓm naturā nō est nocumentū: ſꝫ poti⁹ virt⁹: nec est supfluitas: sed fortitudo magis. Nocumentū ergo si quod accidat in erectione ex quo coitus leditur dimittitur vel aufertur: necnō generatio quoq̄ꝫ ꝛ diminutione seu defectu vel ablatione alicuius predictarū causarum eius vel oīm procedit necessario si debilis sit: vel auferk: vel ex superfluitate alicuius ipsaꝝ vel pluriū preter naturam si superfluat vt in priapismo. ❡ Signa causaꝝ immediataꝝ sunt: nā si nocumentū in erectione sit ex defectu materie. s. ventositatis in mēbris inferiorib⁹ cognoscit̄ ex cōplexione genitaliū: q̄ frigida nimis vel nimis calida ꝛ sicca sit: ꝛ regimen silr ꝛ circunstātie cōes ꝛ ars et exercitiū: vt longa equitatio calefaciens: ꝛ ars fullonū infrigidās illa. Si vero ex defectu eius in superioribus ex fortitudine digestionis prime ꝛ scđe: quā robusta dispositio superiorū ostēdit: ꝛ datis inflatiuis iuuatur. Si vero sit ex defectiōe sanguinis ꝛ spiritus generati ex debilitate corpis ꝛ ariditate scietur. Si vero in cā efficiente. s. in spiritu desideratiuo nō mouente ꝛ in natura nō impellēte: aut erit ex cā in principijs superioribus: aut in via: aut in virga ꝛ genitalibus: aut in adiacētib⁹ mēbris. Et cā in principijs aut erit in corde: ꝛ plurimū est q̄ sit sicce ꝛ gelide nature vl̄ aliquā egritudinē passum: cuius signa superius habuisti: quare abscinditur desideriū: ꝛ desideratiuus spūs non ꝓcedit: aut erit in epate: q̄ fuerit frigide ꝛ sicce cōplexiōis ꝛ pauci sanguinis ꝛ spiritus: quare materia spermatis abscinditur: vel q̄ passum aliquam egritudinē fuerit: aut erit in cerebro: q̄ sit naturaliter discrasiatū frigidū ꝛ humidū: vl̄ q̄ fuerit aliquā passum egritudinē abscindentē virtutē sensibilē vt stuporē vel lytargiā: aut cōpressionē ꝑpter casum ꝛ percussionē: vñ cōmotio cōfricatiua vt descēsus spermatis nō sentiak: ꝛ horū oīm dicta sunt signa. Aut q̄ immediatiua causa fuerit occasio: vt cum verecūdus fuerit: vel ratio ꝛ intellect⁹ retraxit spiritū desideratiuū causa seruādi castitatē: vel metus pene propter peccare: aut quia meditat⁹ est feditatē ꝛ immundiciā aliquam mulieris seu turpitudinē: quare natura retrahit spiritum ꝛ nō impellit. Et causa in via est oppilatio: aut in venis q̄ sunt post aures ꝛ neruis: q̄ sunt abscisse vel ēt oppilate: aut in arterijs vt in oppilationib⁹ cordis ex sincopi: aut in venis vt in oppilatiōibus epatis. ❡ Et cā in virga est mollificatio ei⁹ ꝑpter malitiā cōplexionis frigide ꝛ humide: cui⁹ signū est: q̄ posita in aqua frigida nō cōtrahit̄: aut erit in testib⁹ ꝛ vasis spermatis: ꝛ difficilis sensus ipsi⁹: ꝛ ei⁹ defectus vel aliā egritudinē fuerint passi: quoꝝ signa sunt p̄missa: ꝛ causa in vicinis erit aut ꝑpinquis: vt accidit ei cui emorroides incidūtur: aut habentib⁹ anū dolorosum ꝛ vesicā que sunt manifesta. Nocēt em̄ illa neruis cōib⁹ inter anū ꝛ lacertos virge. Aut remotis vt habēs renes frigidos vl̄ egrotātes aut totū silr corp⁹: signa cui⁹ habita sunt in p̄missis. Et signa cāꝝ mediataꝝ ꝛ occultarū sūt hec: nā si sit ex paucitate spermatis vel ei⁹ obtusiōe q̄litatis et cū mordicatione ipsi⁹ habētiū inducere mot⁹ in spermate cōmouēdo naturā ad ei⁹ expulsionē signa erūt ꝯtraria illis q̄ dicta sunt in gonorea. ❡ Cui⁹ cā existit in spermate: ꝛ ex illis est q̄ egredit̄ apud coitū res pauca: ꝛ illud est plurimū ꝑpter cōplexionē frigidā ꝛ siccā. Et cōtingit q̄ꝫ sperma sit plurimū ſꝫ sit quietum cōgelatū: ꝛ post coitū descēdit: qui calefacit ꝛ tribuit ei motū dissolutiōis ꝛ fluxus: ꝛ signa defect⁹ ventositatis in sanguine nutriēte virgā sunt: q̄ nō sentit̄ ibi tēsio nec iectigatio. Et signa defect⁹ materie mordicātis q̄ circa glādulas existit sunt: q̄ ibi nec punctio nec mordicatio nec pruritus adest. Mediatiua causa est nota: ꝛ similiter mediata materialis: quia mediatio nec est cibi et pot⁹ sumptio inflatiui.

❡ Capitulū. xviij. de nocumentis ꝛ iuuamētis proueniētibus ex coitu.

Altitudo ꝟo desiderij q̄dā est naturalis: q̄dā ꝑter naturā. Naturalis est ex abundātia causarū predictarū naturaliter tñ. Preter naturā est ex abundantia vel superfluitate ipsarū. Et dicit̄ priapism⁹: ꝛ priapism⁹ quidē ꝓm Gal. est propria passio virge. Et sicut gonorea vasorū spermatis: ꝛ est tēsionis ipsi⁹ erectio: ꝛ in rotūditate ꝛ longitudine magnificatio nulla existēte coit⁹ cōcupiscētia: hoc em̄ sumptū est a quodā greco q̄ primos vocabat̄: pictus aūt erat in muro cū veretro ad eundē modū quē habebat: cuius causa est duplex: dilatatio ꝛ apertio arteriarū de vētosa substātia: vel de grossa ī neruo veretri generata: vel desuper influxa: vl̄ vtrūq̄ꝫ: vt supra in cura erectionis virge dict⁹ est modus q̄ p̄mū adiuuat vel plurimū fiat ex pria: facili⁹ em̄ est vt aperiat̄ os venarū ꝛ arteriarū: q̄ꝫ vētositas generet̄ in neruo. Cā aūt vētositatis materialis ꝛ efficiētis dicta est hic ꝛ supra de stōachi inflatiōe dilatatiōis venaꝝ genitaliū cā est eq̄tatio ꝛ coit⁹ multus: ꝛ vsus rerū ex cibis ꝛ potibus multiplicatiū ꝛ acuētiū sperma ꝛ aquositatē: vt sūt cicera eruca: ꝛ vinū nouū: ꝛ strictura arteriarū: ꝛ somn⁹ supin⁹: quare calefiūt partes ille: ꝛ aperiunt̄ orificia venarū ꝛ arteriarū. Et fortassis ambe cause ī hoc cōcurrūt ꝛ se iuuāt: vt supra in cā erectiōis est dictū. Signa ꝟo vniuscuiusq̄ꝫ ex accidētib⁹ proprijs ꝛ iuuantib⁹ medicinis ꝑfit haberi. Nā cuius cā ē vētositas signa sūt titillatio ac iectigatiōis in virga perceptio: ꝛ cito venit: ꝛ cito recedit: qđ curak q̄ approximatis medicinis vētositatē resoluētibus vt supra virgā: ꝛ inter eā ꝛ anū ꝛ sup femora ꝛ dissoluta ventositate dissoluek priapism⁹. Sꝫ in ea cui⁹ causa est orificiorū arteriarū ꝛ venarū dilatatio titillatio ꝛ iectigatio non sentitur: ꝛ non cito venit: nec recedit: ſꝫ grauedo si diu se a coitu ꝯsueto patiēs abstinuerit: vñ sperma sit multiplicatū in vasis maxie si cibos multi spermatis sumpserit: et quietevtak: ꝛ ocio: ꝛ imaginek coitū: vl̄ mordicatio si cibos corruptos ꝛ acutos comederit: ꝛ precessent eq̄tatio lōga calefaciēs inferiora: ꝛ ꝑinde aperiēs ora venarū ꝛ approximata medicina frigida iuuek: ꝛ ꝓhibitiua gñatiōis spermatis: calida ꝟo ledak.

❡ Cura nocumēti coitus ꝛ erectionis si diminuak vel auferak cū generationē impediāt vel ꝓhibeant auide a natura intentā: opꝫ diligēter ꝗrere ꝛ sollicite ꝑtractare. Et sunt. v. res. Prima sup iora mēbra a q̄b⁹ virtutes ꝓcedūt ꝛ spūs rectificat ꝛ confortat. Scđa vias transitus preparat. Tertia genitalia mēbra vt virgā testes bursaꝫ spermatis ꝛ alia vicināntia mēbra subalterat: ꝛ ad coitus actū ꝯfortādo disponit. Quarta p̄bet sanguinē. s. spm̄ grossum ꝛ ventositatē ꝛ sperma. Omnis em̄ virtus obtusa est indigēs materia ꝑpria: vt. G. ait. Quinta causas exteriores ad coitū incitat: ꝛ ꝓuocantes ꝓcurat. Primā rem cōplet administratio medicinaꝝ quas ad curā predictorū principaliū diximus supra. Et ex cōuenientib⁹ eis in hoc casu sunt: nam si quidē videris cām in eis esse frigidā plurimū ꝑpter cor ministrabis vt tyriacā veterē ꝛ mitridatū: propter cerebrū vero diābrā ꝛ diamuscū: ꝑpter epar aūt diacurcuma ꝛ homousiā ꝛ sagenēā ꝛ mitridatū etiā ꝑpter oīa. Est em̄ fortis medicina in oī defectu coitus ꝑpter frigus in oīi mēbro: vt ait Abo. cū ꝟo peceperis esse ꝑpter malitiā digestionis stomachi curā cōuenientē ministrabis ꝛ ea ꝑprie q̄ digestionē reddūt perfectā: quoꝝ cognitionē habuisti superius. Stomachus em̄ inter principalia operatione sue digestionis meruit cōputari: ꝛ siquidē fortis caloris ꝛ digestionis fuerit: ꝛ silr epar qđ vētositatē ꝓhibet generare infrigidabis ꝛ eq̄bis cuꝫ frigidis cibis inflatiuis: sicut sunt pira citonia mora lac fabe ꝛ siles: ꝛ cū medicinis superius dictis: vel si fuerit fortis frigoris qđ etiā ventum generari ꝓhibet: calefacies cū cibis calidis inflatiuis: vt sunt cicera faseoli cū sale in quo sit aliq̄d altilie ꝛ plurimū cinamomi ꝛ potib⁹ vini rubei spissi ꝛ turbidi: cū fricationib⁹ balneis vnctionibus ꝛ emplastris calidis supra in cura eorum dictis. ❡ Secundā rem cōplent ea que in cura oppilationis neruorū ꝛ paralysi arteriarū cordis: vt in sincopi ꝛ venarū vt in oppilationibus epatis dicta sunt. ❡ Tertiā rem cōplent: siquidē causa in virga fuerit vt mollificatio ea que sunt dicta in cura paralysis ꝛ cura virge dicta fuerūt: si ꝟo in testibus ꝛ vasis spermatis cā sit curā propriā dictam superius ministrabis eorū discrasie: vel alteri egritudini eo-

Margin notes (left column): Aboa. — Plato. — De signis

Margin notes (right column): Priapismus qd. — Cause. — De cura nocumēti coitus.

rādem. Et si quidem eorū discrasia fuerit talis que īflatio
nē in eis resoluat: vt caliditas superflua: vel cōgelet: vt fri
giditas in eis: alterabis eorū caliditatē cum diureticis fri-
gidis ⁊ fomētationibus epithimatibꝰ ⁊ vnguētis frigidis
⁊ cibis: ⁊ potibꝰ frigidis. Et eoꝝ frigiditatē cū diureticis
calidis cibis ⁊ potibꝰ ⁊ alijs medicinis calidis exteriꝰ ap-
plicatis notis supra in cura renū ⁊ vesice ⁊ cura testiū: ⁊ cū
his que infra dicētur. Si aūt ī vicinātibus mēbris sit cau
sa vt ī partibꝰ ani emoroidarū ⁊ vesica: curā vniuscuiusqꝫ
ꝓpriaꝫ ministrabis. Si ꝟo in renibus q̄ fuerūt frigidi: cu
rabis ⁊ calefacies eos. Calefactio ergo renū ⁊ dorsi est q̄d
iuuatiuū in erectione ⁊ coitu. Et etiā si cā fuerit ī toto cor-
pore q̄ sit debile siccū ⁊ gelidū calidis ⁊ humidis cōforte-
tur medicinis: electuarijs: balneis: vnctionibꝰ: ⁊ ēplastris:
⁊ regimine humectatiuis: ⁊ cibis: ⁊ potibꝰ resūptiuis huic
actui ꝓprijs que dicētur. ¶ Quartā rem ꝯplēt que sāgui-
nem spissuꝫ grossū sperma ⁊ vētositatē multiplicāt sic ma-
teriā erectioni ⁊ coitui prebent naturā ⁊ virtutē ac spm̄ cō
fortāt: ⁊ incitāt ad ipm̄: ⁊ sic adiuuāt: quorū quedā sunt vt
cibi ⁊ potus ⁊ medicine: ⁊ quedā a ꝓprietate ipꝫ iuuāt. Et
ex illis est ī reliquis ꝯuentēs regimē vt cibi qui sūt calidū
⁊ humidū generātes sāguinē: vt sūt calidi ⁊ humidi humi
ditate q̄si superflua apta ꝯuerti in ventū grossum aptū nō
cito ꝯsumi et finiri: quales epar pānicꝰ: panis simile ꝓprie
cū granis sisami. Et ex carnibꝰ volatilibꝰ carnes gallinaꝝ:
⁊ galloꝝ pinguiū iuuenū pulloꝝ: colūbaꝝ piguiū: carnes
anatū: ⁊ passeꝝ ⁊ cerebra ipsoꝝ. Et ex q̄drupedibꝰ carnes
ouiū: vituloꝝ: ⁊ porcoꝝ nutritoꝝ in domo: ⁊ medulle aīa-
liū ipsoꝝ. Et ex aquaticis: carnes pisciū paruoꝝ: ⁊ cancri
fluuiales: ⁊ pisces fluuiales: exiccati. Sint aūt elixe asse: ⁊
nō frixe. Frixura eñ minuit nutrimentū sm̄ Abo. Et ea q̄
ab illis ꝓcedūt: vt est lac ꝓprie bouinū: camelaꝝ: ⁊ ouiū: bu
tyꝝ: oua gallinaꝝ: anseꝝ: colūbaꝝ: ⁊ anatū: ⁊ pisciū. Et ex
herbis: caules baucie: borago: buglossa: mēta: ⁊ ādacoca:
⁊ capita cardonū. Et ex granis: vt est frumētū coctū risum
cū lacte amigdalaꝝ vł ouis: cicera: fabe: faseoli: pisa ⁊ fenu
grecū. Et ex fructibꝰ: vue recentes dulces: pira citonia. Et
ex nucleis fructuū: sicut sunt amigdale: pinee: fistici: ⁊ auel
lane: nuces: ⁊ nuclea nucis inde: ⁊ nuces recētes. Et ex sti
pticātibꝰ sparagi: ꝓputia vitis albe. Et ex radicibꝰ: secacul:
napi: cepe: albi porri: ⁊ allia paꝝ cocta: tubera radices irin
goꝝ recētes. Potꝰ aūt sit vinū rubeū spissum vel turbidum
dulce nouū vel tꝑis medij ⁊ odoriferꝝ: aq̄ sit ferrea nō sola:
cū sit nocibilior: ⁊ maxime frigida valde. Et si q̄dem ibi fue-
rit frigꝰ manifestū cōfortabis caliditatē eoꝝ cū zinzibe. ci-
namomo: mace ⁊ pipere. Q̄d si caliditas supabundat: cuꝫ
frigidis: q̄les sunt lac acetosum: melonꝰ: citrulli: cucurbi-
ta: cucumeres ⁊ fructꝰ: ⁊ olera multa: ⁊ spinachia: chrisolo
canna: lactuca: ⁊ portulaca et sił albumē ouoꝝ. ¶ Ut me
dicine ꝟo q̄dā sunt simplices: q̄dā cōposite q̄ īfra dicētur.
Ex simplicibꝰ q̄dā sunt calide: q̄dā frigide: q̄daꝫ tꝑate. Et
ex eis q̄dā sunt ex terre nascētibꝰ ⁊ plātis: q̄dā ex aīalibus:
q̄dā ex mineralibꝰ: ⁊ ex plātis q̄ calide sunt: q̄dā sunt semi
na: vt semē napi: vt vrtice ⁊ semē artetice: lupini: ⁊ alcher-
ua: ⁊ mētastrū hortulanū q̄d est mēta: ⁊ semē sparagi: ⁊ se-
mē raphani: lingua auis: ⁊ semē apij: ⁊ petrosilini: ⁊ cordu
meni: piper longū: ⁊ macropiper: ⁊ q̄dā sunt ex fructibꝰ vt
grana viridia: ⁊ grana been: ⁊ oleū eius. Et q̄dā sunt ex ra
dicibꝰ: vt radix alub: been: zedoarie: costi dulcis: testiculꝰ
vulpis q̄ fortis est in coitu ⁊ erectiōe: ⁊ radix cardi. cepe as
satū: ⁊ squille: parū secacul: ⁊ zinzi. ⁊ propire ambo condi
ta: galange: piretrum: asarū: hermodactyli: ⁊ napi de bar
baria: ipsi eñ cōmouent sicut caliditas vini in toto corꝑe.
Quedā sunt gūme ⁊ eoꝝ ꝓcedētia a lignis: vt sunt draga
gātuꝫ ⁊ allia q̄m inflāt valde ꝟgā: ⁊ ad coitū incitāt ⁊ ꝓpe
īfrigidatos cuꝫ ex eo auř. j. bibiř cum vino: succi eiꝰ calidi-
tas est supans caliditatē euphorbij: ⁊ q̄nqꝫ cum humidita
te iuncta quā in frigiditate plurimū inuenit inflationem
ꝑstat que ad genitalia mēbra sua potētia ꝓdiens facit ere
ctionē: ⁊ ad coituꝫ incitat: quedā ꝟo frigide sunt vt semen
portulace: lactuce: ⁊ se. melonis ⁊ se. cauł. q̄ ꝟo sunt tēpera
te sunt vt fenugrecum: sisamū: dactyli: q̄ ꝟo ex aīalibꝰ sunt
sicut ꝟmis multoꝝ pedum stellio: lacertus: stinchus: ⁊ ꝓ-
prie extremitas caude eius: vt sumē eius ⁊ renes ipsius ⁊
sal ipsius hoc modo factus. Sumař lacertꝰ in diebꝰ estatis
⁊ decolletur: ⁊ mundētur viscera eius: ⁊ impleantur sale: ⁊
suspendatur in vmbra donec exiccetur. Cū antē feceris il-
lud: tūc accipe sal: ⁊ proijce corpus eiꝰ de quo sale sufficiet
tibi modicū minꝰ q̄ꝫ stinchi. De mineralibꝰ vero sunt que
cōfortāt principalia: et quedā cor: vt hyacinthus: quedam
cerebrū vt lapis qui inuenitur in capite aīalis vt serpētis
piscis vel galli: et quedā epar vt lupus: ⁊ q̄ currunt cursu
ꝓprietatis. Et ex eis est vt sumatur veretrū tauri: ⁊ exicce
tur ⁊ puluerizeř: ⁊ eius modicū ꝓijciatur sup oua sorbilia
sorbeātur. Et iterū res mirabilis sumatur coagulū came
li masculi exiccatū: ⁊ sumatur apud necessitatē quātitas ci
ceris in duabꝰ libris aq̄: ⁊ bibatur ante ꝑ. xij. horas. q̄d si
lederet: abluař in aqua frigida ⁊ aqua mellis bibita cum
oleis ⁊ pauco croci. Cōposite sunt q̄ ex eis cōponunř: ⁊ q̄-
daꝫ vt cibi sunt ex his: ⁊ q̄dā vt medicine sm̄ q̄d indigētia
te inuitat. Et ex eis est q̄d cōuenit in frigiditate: ⁊ est vt su
mātur vitella ouorū: ⁊ puluerizētur desuper althit. i. asa: ⁊
sal stinchi: ⁊ sumātur post balneū: sunt ei fortiores: ⁊ fiat fri
catio cū oleo sambucino: ⁊ de lilio. Et iterū oua ītegra. xv.
⁊ sumař quinta pars eoꝝ de succo cepe: ⁊ fiat sorbitio q̄ su
matur cū aliquo de salibus ⁊ seminibꝰ predictis. ¶ Aliud Aliud medicamē ad coitum.
sumař baucie: ⁊ cepe: ⁊ napi: ⁊ minutatim decoquanř cum
fabis: ciceribus: ⁊ faseolis: cū melle: ⁊ carne ouina: ⁊ desup
aliq̄d de seminibꝰ calidis puluerizeř: vel parū altilie cina
momi gari. ⁊ zinzibe. ⁊ q̄d conuenit calefactis est vt sumař
lactis li. j. ⁊ ꝓijciař sup ipꝫ tereniabim. ʒ. xl. decoquanř do
nec inspisseř: ⁊ bibař oī die ex eo quantititas cadi viniꝰ. Et
potꝰ calefactoꝝ sit lac loco vini: infrigidatoꝝ ꝟo sit potus Potus ad idem.
vini ꝑdicti vel passularū dulciū nature: ⁊ fiat potꝰ. Alius
sumat eruca: napi: ⁊ ficus ⁊ passularū: ⁊ decoquanř in aq̄: ⁊
colētur: ⁊ colatura sumař. ¶ Aliꝰ potus sm̄ Alboa. suma Alius potus ad idē.
tur alhasce baucie eruca ⁊ napi: ⁊ decoquanř in aqua vehe
mēter ⁊ colenř ex aq̄ eoꝝ: ⁊ ponař in vnaquaqꝫ parte aque
vj. pars ficuū ⁊ medietas dicte partis passularū rubearuꝫ
bōe dulcedinis. vij. nucis īdice. Et fiat idē vinū de passis.
¶ Alius sm̄ eū. ℞. succi vue: ⁊ ponař in oī parte. x. mina- Aliꝰ ad idē
rū eiꝰ: tertia mina de hac medicina. ℞. baucie se. eruce: na
porū: ⁊ baucie se. sparagi: lingue auis granoꝝ alchilā: na
porū barbaroꝝ ⁊ vtriusqꝫ beē: oīꝫ añ. partes equales: terā
tur ⁊ ponanř in pāno: ⁊ ligenř in eo molliter: ⁊ ponanř cuꝫ
succo ī vase: ⁊ moueanř oī hora: vsus aūt taliū sit cōueniēs
q̄ moderatꝰ q̄ꝫtitate ⁊ q̄litate tꝑe mō ⁊ ordine: ⁊ etiā nō de-
clinet ad cibos priꝰ: ex eis eñ ꝓuenit exuberatio materie
rū: ⁊ cōfortatio ꝟtutis: deide ad medicinas in quibꝰ virtu
tis viuificatio est absqꝫ ꝑstatiōe materie. ¶ Caueat auteꝫ
ne sit ex eis a q̄bꝰ ꝓueniat ad inflāmationē ⁊ febrē ⁊ exicca
tionē q̄ īterpolet ⁊ cōtēperet naturā: deinde redeat ad ea
q̄ sūt coitꝰ: ⁊ post cibos ⁊ medicinas plurimū vinū odorife
rū bibāt: deuitēt aūt oēs ex cibis ⁊ medicinis q̄ vētositatē
resoluūt vel generari vetāt sua caliditate vł frigiditate vł
etiā sperma: q̄ dicta sūt supra de cura gonoree. In alijs ve
ro regimē est vt vtař rebꝰ nō naturalibꝰ iuuatiuis ⁊ absti-
neat a nociuis: ⁊ est vt degat in aere temperato nō calido
resolutiuo nec frigido cōgelāte. Exercitenř delectabiliter
q̄d sufficiat ad sup̄fluitatū primarū expulsionē: ⁊ euitēt ex-
ercitiū resolutiuū: deinde q̄escāt ⁊ dormiāt ad ꝑfectioneꝫ
digestionis: nō vigilēt multū: corrūpūt eī vigilie multe cō- Uigilie multe corrumpūt cōplexionem cerebri.
plexionē cerebri ⁊ corꝑis aliq̄ siccitatis mō: vt dixit Abo.
Euitēt euacuatiōes ⁊ ꝓprie flebotomiā ⁊ sudorē et reple-
tionē nauseatiuā ⁊ ebrietatē: letenř ⁊ gaudeāt: ⁊ oīno emis
sa curiositate vitēt tristitiam dolorē timorē solicitudinē: ⁊
cogitationē in alijs. ¶ Quintā reꝫ cōplent fabulationes
narrate cātusqꝫ qui ad amorē sūt ⁊ coitus aspectus: ⁊ ima
ginatio eiꝰ ⁊ pulchrarū mulierū cū dimissione coitus do-
nec cōforteř: deide ꝓcedat ad coitū cū placida ⁊ amena ⁊
dicta in talibꝰ. Et caueat turpē implacidā ⁊ antiquā: ⁊ eā
q̄ nōdū peruenit ad etatē: ⁊ virginē: menstruatā ⁊ fetidā:
⁊ que cū alio coiuit. Oīa eñ talia debilitāt virtutē mēbro-
rū coitus: sꝫ gradatim ꝓueniāt ad ipsam: sed prius calefa-
cti ⁊ inuncti cū his que infra dicenř cocāt ⁊ nō multū ⁊ mul Iuuantia coitum.
titudo nāqꝫ coitus q̄nqꝫ abscindit ipꝫ. Ex medicinis iuuā-
tibus coitū quedā sunt interiꝰ approximāde: quedā exte-
rius. Ex exteriꝰ approximādis quedā sunt linimēta: que Linimēta q̄ coitū adiuuant.
dā collyria: quedā clysteria. Ex linimentis que coitū adiu
uāt sunt q̄dā simplicia: q̄dā ꝯposita. Simplicia vero pro-
pria ⁊ potissima sunt q̄ fiūt ex oleo đ nuce idica: oleo đ gra
nis coti: oleo sambucino: ⁊ q̄nqꝫ miscenř paꝝ piretri ⁊ asa cū
oleo sambucino

oleo sambucino: ꝛ cipero oleo de storace: et adeps leonis: q: est vehemētis ꝟtutis in hoc si liniat ex eis virga: pectē peritoneon femora: āche: ꝛ renes cū fricatiōe faciēte subintrare. Et ex cōpositis est vnguētū Ruffi forte valde: qd est. ℞. myrrhe: sulphuris nō extincti: granoꝝ cartami añ.ʒ.ij. piretri. ℈.ij. piperis nigri gra. xxx. cordumeni grana. xx. terant cū.ʒ.ij. cepe optime: ꝛ si terant vnaqueqꝫ p se est melius: deinde misceant cū croco: ꝛ terant donec fiāt in spissitudine mellis: ꝛ inungant cum melle alchatim ꝛ asa: ꝛ in virga erectionē facit ꝛ stimulat: qđ si timeat ex ea caliditas vehemēs: misceat cū oleo ros. ¶ Et ex suppositorijs sunt q̄ sunt facta ex granis cotici: de adipe anatis: ꝛ de piretro cū nuce indica. Itē fiat vnguentū quo inungant partes pdicte. ℞. cere albe. ʒ.ij. caudaꝝ stinci. ʒ.ß. satiriō.ʒ.j. se. sinapis: se. cepe: et apij. añ.ʒ.ij. musci ambre añ.ʒ.j. ꝯfice cum oleo de stinco vel de cipero. Ex clysterib⁹ ꝟo est hoc. ℞. capitū arietū ꝛ testiculoꝝ eius li.iiij. stinci.ʒ.j. carnis anatis li.j. cicerū lib.ß. decoquant in aq̄ vsqꝫ ad dissolutionē. Deinde sumat ex aq̄ ꝛ adipe ipsius li.j. ꝛ ponat supra illā olei musci vel de granis viridib⁹ vel adipe stinci: ꝛ clysterizet: ꝛ hoc ad infrigidationē. Ad calefactionē ꝟo linimēta fiant ex oleo de papauere ex oleo de granis portulace: et succo ipius. Sed ex interi⁹ approximādis q̄dā sunt iuscula: vt q̄ fiūt ex iure capitū pulloꝝ colūboꝝ cū vitellis ouoꝝ: ꝛ pulmēta ex sisamo cū butyro vaccino cū testiculis arietū: q̄dā rob qđ. ℞. succi cepe albe mellis dispumati añ. lib.j. ambre musci añ.ʒ.ß. olei muscellini. ʒ ij. decoquant vsqꝫ ad spissitudinē: ꝛ q̄libet sero vtat vno cocleari: ꝛ supbibat vinū calidū. Et sunt q̄ addūt semē eruce agrestis caudaꝝ stinci satirionū añ. ʒ.iiij. pipis lōgi. ʒ.ij. fisticoꝝ mūdatoꝝ. ʒ.j. zinzi. galāge been albi ꝛ rubei añ.ʒ.ij. dactyloꝝ pineaꝝ purgatarum añ.ʒ.j. q̄dā electuaria vt diasatiriō: ꝯfectio testiculoꝝ vulpis quā in antido. nostro dixim⁹. Multitudo desiderij coit⁹ nota est: ꝛ signa causaꝝ ei⁹: ꝛ excessus eaꝝ ex opposito sumēda sunt signis causaꝝ diminutiōis ipius q̄ supius sunt narrata. ¶ Cura. multitudo desiderij coit⁹ q̄n est cū fortitudie corpis sanguineitate sanitate cōplexiōis ꝛ adolescētie etatis: ꝛ potētia supra coitū absqꝫ successione debilitatis: nō est necessariū vt occupatio sit in regimine ei⁹ et in fractione ipius: fractio eī ei⁹ corrūpit ꝯplexionē et destruit virtutē ꝑpter vehementiā sui nocumēti. Et scias qđ generatio spermatis ꝯfortat corp⁹ ꝛ cor: ꝛ paruitas gñationis eius corrūpit calorē debilitat materiā ꝛ intellectū: qꝫ si euenit ei ex illo infrigidatio debilitas atqꝫ raritas corpis ꝛ facilitas sudoris: vtant exercitio ꝑparatiōis: et balneari in aq̄ frigida si possibile est: ꝓfert eī: ꝛ nō opꝫ vt frangat de desiderio aliq̄d nisi de illo q̄ est ꝑpter supfluitatē repletionis ex caliditate: aut hūiditate opationū ei⁹ in ea cū euacuatiōe. In illo aūt cuius cā est acutas spermatis vel alterius hūiditatis vel alia cā stimulās: sicut dictū est supra in cura gonoree: ꝓcedat curatiōe papismi: q̄ nisi acceleret extēsione virge pueniret eger ad tetanū: ꝛ q̄nqꝫ ad apostema vasoꝝ ꝑpter tractionē materie extēsionis dolore atqꝫ calore: ꝛ moriet. G. ꝟo talē docuit curari passionē cū.v. primum euacuatio: scđm infrigidatio: tertiū calefactio: quartum regimē ꝛ dieta: quintū correctio accidētiū vel ꝓseruatio ab eis. Primū respicit correctionē accidētiū vel ꝓseruationē ab eis qb⁹ ꝑpter piculū instādū ē pri⁹. Et cū hoc cām materialē inflatiōis seu generāde vētositatꝫ abscidit: cōplet autē flebotomia virtute ꝛ etate ꝯsentiēte. s. iuuētute in qua maxime cōuenit: euacuādo em materiā q̄ posset attrahi: ꝛ infrigidādo caliditatē trahentē a tetano preseruat ꝛ apostemate etiā purgatione cū vomitu absqꝫ solutione vētris ne faciat materiā currere ad inferiora: ꝛ inflet magis: q̄re coire dimittāt: supiora ꝟo exercitēt. Scđm respicit dilatationē venaꝝ ꝛ cām ei⁹: ꝛ etiā ventositatis efficientē subalternat ꝛ rectificat: cōplet autē cū frigidis ꝓportionatis calori interius ꝛ exterius approximatis. Interius vt lactuca: coriandrū: nenufar: cāphora: et silia frigida et sicca habentiū virtutē ꝯseruandi spermatis materiā ꝑter papauer: sua eī vētositate forte asse iuuaret ventositatē: ꝛ cū frigide aque potu. Et exterius cū balneo frigide aque approximate genitalib⁹ vel toti corpori ꝛ renibus. Et cū emplastris ꝛ cerotis frigidis vel lamina plumbi super pectinē ligata: ꝛ sup renes si non noceat: ꝛ stratis factis ex folijs ro. salicū ꝛ myrtorū ꝛc. Tertiū respicit ventositatē iam generatā ꝛ inflationē resoluendā: cōpletur aūt cū vnctionib⁹ ꝛ calidis temperatis: vt est oleū camomille ꝛ emplastrū ex agno casto. Quartum est regimē ꝛ dieta: ꝛ est vt abstineat ab inflatiuis: ꝛ vtat extenuātib⁹: vt ruta agno casto in stomachi inflationib⁹ dictis. Quintū patet per primū. Coit⁹ siquidē naturalis sit iuuamētū ꝓstat indiuiduo ꝛ speciei. Indiuiduo quidē nā virtutes corpis validas reddit: cor ꝛ cetera mēbra alleuiat ꝛ cōfortat: euacuatiōe autē spermatis calorē naturalē suffocātis sua multitudine calor ipe alleuiat erigit ꝛ confortat: cui⁹ cōfortatione cetere virtutes valide fiūt naturales vitales ꝛ animales ad peragendas actiones. Ipse eī calor naturalis cū sit cā oīs actiōis naturalis tāqꝫ sol naturalis in aīali existēs sicut Hip. dixit: aīal ab initio cōficit appetitū facit cōuenientē digestionē ꝛ cuilibet mēbro assimilationē: supfluitates expellit: humiditates dilatat ꝛ extēdit: sicut corpa ad augmētū pducit: ꝛ cōplet fumositatib⁹ venenosis ad retētionē spermatis aggregatis ꝑpter ei⁹ euacuationē cessantib⁹. Cerebrūqꝫ liberat spēs: et aīal dilatatur ad gaudiū: sicqꝫ mēbrū viuificat ꝛ vigorat: cerebrū quoqꝫ ab ip̄ressiōib⁹ melācholicis eripit. Caput a grauedine ꝛ dolore: oculi et tenebrositate: ꝛ oēs sensus pfectiores reddunt ꝛ clari: dolores q̄ꝫ renū ꝛ emunctoriorū q̄ a repletiōe sunt sanat: ꝛ materias apostematū accidētiū in partib⁹ inguinū ꝛ testiculorū abscindit. Speciei ꝟo iuuamētū ꝓstat in ei⁹ ꝯseruatiōe: hec sunt iuuamēta coit⁹ naturalis tēperati. innaturalis ꝟo iuuamētū nō ꝓstat spēi: nec idiuiduo: nec quoad aīaꝫ nec quoad corp⁹ vt plurimū dictū est. Intēperat⁹ aūt cū sit duplex scꝫ diminutus seu omissus penit⁹ ꝛ superflu⁹: ꝛ dimissiōis ipsi⁹ nocumēta pueniūt ꝯtraria iuuamēti ipsi⁹ tēperati existētis: pdicta maxie in derelinquētib⁹ exercitiū: retētū eī longo tpe spma aggregat: ꝛ naturā venenosaꝫ acq̄rit: ꝛ quo fum⁹ resoluit frigid⁹ ꝛ vētosus: q̄ petēs cor ꝯstringit calorē naturalē ꝛ spm̄ cōculcando suffocat ꝛ extinguit sicqꝫ corp⁹ totū ifrigidat: ꝛ oēs actiōes naturales debilitat: ꝛ petēs caput de sui natura cerebrū pturbat. Et sensus hebetes ꝛ tenebrosos iteriores ꝛ exteriores reddit: spasmū iducit: ꝛ anhelitū aufert ꝑut mulierib⁹ accidit in suffocatiōe matricis: ꝫ rari⁹ qꝫ i illis: vt in suffocatiōe matricis dicet. Ex superfluitate aūt ipsi⁹ nocumēta eueniūt gñalia ꝛ specialia. Gñalia sūt q̄ pōit cū di: q̄m ex venere fit corp⁹ frigidi⁹ rari⁹ debili⁹ ꝛ sicci⁹. Specialia sūt q̄ ex illis sequnt: vł cāe istoꝝ fiūt q̄ calide existūt in supfluo coitu de substātia cibi seu humiditatū naturaliū mēbrorū ꝛ ꝓncipaliū magis: ꝛ spūs multū educit ꝑpter delectatiōnē: ꝛ sic calor diminuit naturalis valde ꝛ resoluit: quare corp⁹ infrigidat: soluunt virtutes: ꝛ partes mēbrorū corpis nō regunt sicut corporis insequit raritas: ꝛ quāto pl⁹ hō coit tanto pl⁹ delectatur: ꝛ tāto pl⁹ debilitat. Nocumēta vero specialia sunt q̄ ex illis sequuntur: ꝛ ex eis sunt que calorē vel diminutionē vel resolutionē sequunt ꝛ infridationē vt est tepor rigor ꝛ horripilatio ꝛ ꝓpue in corporib⁹ in quib⁹ mali humores existūt. Et quādoqꝫ sequunt feb. acute: ꝛ superat in ipsis nigredo ꝛ citrinitas coloris. Et ex eis sunt q̄ accidūt ex debilitate virtutū vt q̄ ex debilitate naturali epatis ꝛ stomachi: vñ est casus appetit⁹ debilis stomachi ꝛ rugit⁹: ꝛ digestiōis debilitas ꝛ extenuatio membrorū: ꝛ casus capillorū: ꝛ fetet eorū anhelitus: ꝛ stringitur natura: ꝛ accidit dolor colic⁹: ꝛ pollutio eius multiplicatur: ꝛ ꝓpue in quātitate ꝛ regimine calidis ꝛ humidis. Et eis sunt que accidunt ex debilitate virtutis vitalis ꝛ cordis: vt est pulsus cordis malitia anhelitus rixa ꝛ tristitia ꝛ ꝓpie in illis qui habēt cōplexionis malitiā. Et ex eis sunt q̄ accidūt a debilitate virtutis animalis: ꝛ cerebri ꝛ in sensitiua: vt ē visus obscuritas: ꝛ debilitas in auditu vel tinnit⁹ ꝛ aliorū sensuum hebetudo: ꝛ stupor adeo vt sentiat formicarū incessus a capite vsqꝫ ad finē dorsi ꝛ dolorē quoqꝫ renū ꝛ vesice ꝛ lassitudinis spēm arefactā que cū materiā attrahit a mēbris vicinis: ꝛ stringit eorum natura: ꝛ accidit quoqꝫ debilitas in motu ꝛ neruis motiuis: adeo vt sentiat onus sui corporis ex eo qꝫ virtus debilis illud tolerare nequit. Inquit eī Diofilus. corpus cōponit ex deferente ꝛ delato: deferens est virtus: delatuꝫ est corpus: vigilieꝫ egressio oculorū sicut in strangulatis: ꝛ ex eis que accidūt ex corporis raritate vt sudor resolutiu⁹ virtutū oīm coadiuuāte debilitate. Et de hoib⁹ sūt in quibus est superflu⁹ coit⁹ magis nociuus: ꝛ in quibus minus:

Margin notes (left): Unguen. vtile ad ꝓge erectionem. — Aliud vnguen. ad idem. — Clystere ad idem. — Rob bonū ad idē. — De cura multitu. coitus. — Generatio spmatis ꝯfortat corp⁹ ꝛ cor. — Cura Gal.

Margin notes (right): Coit⁹ naturalis indiuiduo ꝛ speciei iuuamētum prestat. — Coit⁹ iuuamenta. — Nocumēta q̄ accidūt ex intēpato coitu

et in quib⁹ mediocriter ẜm diuersitatē eoꝝ in potētia tolerandi magis minus vel mediocriter. Magis vt hoies calidi et hūidi ꝯplexione etate et habitudine et vite delicate. Min⁹ ꝟo ꝯtrarij his: mediocriter ꝟo medio mō se hñtes: et cū accidūt nocumēta sunt magis piculosa. Et silr dimissio coit⁹ non tñ tm q̄tū supfluitas nocet. In his eñ in q̄b⁹ iuuatiue ẜm qd̄ educit nō est sił his in q̄b⁹ supfluū et absolute nociuū. In illis eñ nocumentū magis p̄stat: qd̄ ē pl⁹ eo qd̄ est min⁹: nocumēta eñ plura i extēso tpe ex ei⁹ supfluitate accidūt et corrigibilia minus: nocumēta eñ ꝑnarrata supfluitatis plura sunt: et difficilius corrigibilia nocumētis omissionis: hec eñ inanitione corrigunt vel exercicitio vel abscissione et abstinētia sola. Illa ꝟo rehumectatione q̄ difficilior est: inquit eñ Gal. replere difficili⁹ est q̄ inanire. Et si in mulierib⁹ accidat ex dimissione coitus accidēs. s. prefocatio matricis q̄ est periculosior et difficilius corrigibilis: illd̄ est tm ex repletiōe etiā atq̄ rari⁹: et accidit in mulierib⁹ tm̄ et nō in viris: in q̄b⁹ est grauis nocumēti superfluitatis: cū ꝯtinue vel in quolibet actu emittāt: et ad illud conenł: femīe ꝟo rarissime: et si delectent magis ẜm. G. nō est illud ꝑpter emittere solū: sed ꝑpter recipe quoq̄ eo q̄ eque ẜm sniam ei⁹. Et breuiter dimissio in mulierib⁹ cōsuetis plerūq̄ nocibilior est supfluitate coit⁹. Supfluus ꝟo nocibilior marib⁹ etiā ꝯsuetis ꝑpter eā₃ iam dictā. In istis aūt ẜm. G. idē facit plus qd̄ min⁹. inquit eñ Hip. mēstruis plurimis venientib⁹ et nō venietib⁹ a natura accidūt egritudines: q̄ ergo corpora a supfluitate ledunł digni⁹ est vt coitū minorēt: nō tñ totalr dimittāt: oīb⁹ eñ ꝯplexiōib⁹ hoib⁹ ēt discratis ꝯuenit moderat⁹ vt. G. ait. Et sciēdū q̄ retētio spmatis i coitu ē mala: qm̄ q̄nq̄ pducit ad ꝯtritionē duoꝝ duoꝝ vni⁹: vt dixit Abo. nocumēta ꝟo supfluitatis: et dimissiōis coit⁹ dicta sūt manifesta: q̄b⁹ op₃ deiceps subiūgere curas et regimina vniuscuiusq̄ ꝑpria que sequunł.

Galenus.

Hippocr.

Retentio spermatis mala.

Cap. xix. de regimine eius quem ledit dimissio coitus.

Regimē ꝟo eorū qui coitū dimittūt est tres res. Prima materiā ad coitū incitantem abscindit. Scđa mēbroꝝ genitaliū alterat discrasiā et eoꝝ furiā subalternādo refrenat. Tertia mēbra lesa rectificat et ꝯfortādo a lesiōe: et nocumēto vlteriori preseruat. Primā rem cōplēt euacuatiōes cū flebotomia sudore et exercitio supfluo et deriuātes cū vomitu. Et minorationes ciboꝝ et potuū multiplicantiū sanguinē et sperma et ventositatē: et vsus ciboꝝ et medicinaꝝ habentiū minorare sperma et reddere castū: q̄ sunt dicte supra in cura gonorree. Scđam rem cōplent fomēta vnctiones et emplastra infrigidātia cor genitalib⁹ applicata: q̄ dicta sunt in priapismo: et diuersio animi ad alia curiosa. Tertiā rē complent ea q̄ stomachū et cerebū et corpus mundificāt et in mulieribus matricē: et q̄ illa ꝯfortāt: et cōfortando fumos a cōplexione vel ꝑprietate ab eis expellūt: qualia sunt simplicia vt coriandrū ꝑparte preparatū in aceto sandali: spodiū: et alia composita q̄ dicta sunt in capitulis ꝑpriis: op₃ tñ vt nō subito sed paulatim ministrenł: et perueniał paulatim ad diminutionē coitus cum interpolatione opportuna.

Cap. xx. de regimine eius quē ledit superfluus coitus.

Orū ꝟo quos supfluus coitus legit regimē duplex est: gñale et spāle: gñale est duplex: vnū coitū qui gñalis est eā abscindit et diminuit. Aliud nocumēto gñali ꝑuenieti ex eo ꝑportionale appo nit. Speciale nocumētis spālibus correspōdet: primū in cura priapismi est dictū: scđm innuit. G. cū dixit q̄ eñ ex venere rari⁹ frigidi⁹ imbecilli⁹ et sicci⁹ reddit corp⁹ op₃ q̄ inspissant calefaciūt et roborāt ꝟtutē afferre: hec ꝟo cū regimine cōplenł hūectatiuo pdicto in cura diminutionis ipius: scđm vniuscuiusq̄ nocumētoꝝ spāliū remedia dispēsat: q̄ q̄ sunt plura et diuersa q̄b⁹ in ꝑpriis capitulis est ꝑuisum omittamus: et ꝑudenti animo et iudicio eligantur.

Capitulum. xxi. de his que delectationē faciunt in maribus et feminis in coitu.

Aquit princeps Abo. nō est turpe medico si loquał de magnitudine virge et coangustatione vulue ac delectatione prestātib⁹ coeūtib⁹ ipis: sunt eñ eāe q̄b⁹ venił ad gñationē spēi salutē: necnon ꝯiungūt amorē inseparabilr pdurantē ꝑut diuina sapiētia ordinauit. Cū eñ virga parua existit: mulier non delectał: et cū vulua largior neq̄ vir: q̄ sperma nō emittił: et si emittał: cū paruitate: quare anxiātur corpora: et resoluunł: et spermata debilitantur: et sic gñatio nō procedit: nec spēs conseruatur: et cum nō inueniāt delectationē adiuicē: diuidunł vnusquisq̄ quotiens sibi cōparē inueniat cui adhereat vt delecteł. Expedit ergo regimē ꝑtractare magnificatiōis virge et vulue coangustationis et alia delectationē p̄stātia q̄quo mō. Et ex magnificātibus virgā ēt adhuc augmētatā ē fricatio exercitiū: et cib⁹ multiplicās sanguinē et ēt potus: in augmētatis iā est regimen impinguatiuū qd̄ infra Christo dāte dicem⁹ in decoratione. Et ex ꝑpriis est fricatio cū sanguisugis et lūbricis terrestribus exiccatis ex alhalebleth: et sumātur sanguisuge: et ponanł in vase in q̄ est aq̄ earu₃: et dimittanł hebdomada vna et vltra: donec exiccenł: deinde teranł: et liniał virga cū eis. Et ex coangustātib⁹ vuluā sunt quedā que illd̄ faciūt cōstringēdo partes vulue et collum matricis coadunando vt stiptica et pōtica per modū enchatismatis suffumigiī epithimatī: et collyriī approximata circa vuluā q̄ sunt nota supra i cura flux⁹. Et ex illis sunt galle imature et myrrha balaustie nespila cōtrita et decocta cū vio pōtico cum cipero ac galia ad redolendū. Et ex illis sunt cortices pini. ℥. iiij. alumis ptes. ij. ciperi ptē. j. decoquanł i vino pōtico et odorifero: et madefiat in ipo pannus lini: et supponał vice post vicē: et est bonū medicamē faciēs acq̄rere ꝟginitatē. Et q̄dā illd̄ agūt ꝯglutinādo: et sunt nota supra in cura fluxus sāguis nariū vōit⁹ sanguis vlcerū renū et vesice. q̄dā illd̄ faciūt trahēdo hūores ad labia et ad parietes vulue: et repel do: q̄re tument labia: et via media coartał: et sunt medicie rubificātes et calefacientes: et ex eis ꝑpriū est cordument: et si bulliat cū galla et musco cū vino et epithimeł. Ex p̄stantib⁹ delectationē vtriusq̄ est retētio in ore cū melle emblico rū cubebaꝝ et ase. et ℨj. et pip cū melle multiplicat et saliuā q̄ p̄stat vtrisq̄ delectationē ex q̄ ēt si inūgał caput virge nō est malū: cū prima delectatio coit⁹ in fricatiōe existat: secūda in emissione spermatis: et q̄ mulier emittit sperma et recipit maiorē delectationē recipit eū emittit viro emittēte cū ea. vñ Gal. dixit. in sensu ꝟo genitaliū mēbroꝝ q̄dā ꝟtus ē ꝑpria fortis. s. existēs q̄ in viris ē expulsiua: in femis in testiculis et vasis spermatis. In vulua eñ fortis est ꝟt⁹ appetitiua: q̄ natura fortitudinē h₃ virtutis in eiiciendo: et suscipiēdo sperma cū nimio desiderio et delectatione.

De his q̄ magnificēt virgā.

Stringentia vuluā.

De his q̄ p̄stant delectationē

Incipit summa quarta quarte particule sectionis prie de cura egritudinū mēbrorū generationis in mulieribus continens capitula. xix.

Ttulim⁹ hucusq̄ sermonē in mēbris in gñatione in marib⁹: vt scitis nature iuuamētis et actionib⁹ naturalib⁹ coꝝ: ac dispositionib⁹ preter naturā eisdē ꝯtingere possibilib⁹ medicinas adducam⁹ salubres: deinde afferemus sermone in instris gñatiōis in mlierib⁹ silem: ex cōuenientia eñ vtrorūq̄ ꝑpriissimis instris h₃ gñatio ꝑprie fieri: et eis mutatis a sanitate quolibet impedīri. Sunt autē duo mēbra organa gñationis in mulieribus naturałr creata. s. Matrix q̄ facit ad esse: et vbera q̄ ad permanētiā faciūt generati post ortū. Est aūt matrix mēbrū figure cōcaue receptionis ei⁹ et ꝯseruationis gr̄a ex substātia neruosa: nō q̄ ex neruis a cerebro ꝑcedentib⁹ sit cōtexta: sed potius eius substātia silis est neruis: q̄ alba viscosa extensa pāniculosa licet nerui aliq̄d aduentat ex q̄b⁹ sentit. Et est cōposita ex duobus panniculis seu tunicis ad melius cōseruandum: quarū interior est aspera ad modū lingue bouis ad meli⁹ cōtinendū: et venenosa habēs plures venas quietas et pulsatiles ramificatas ex venis porte q̄b⁹ continuał cū epate mamillis et corde: quarū orificia figunt in ipsa: et vocantur foramina matricis seu quotilidones quibus ꝯtinuanł pāniculi embrionis: vt ex sanguine currēte in eis embrio nutriał et eius spūs: et calor eueneł frigiditate eius: et tunica exterior plurimū est neruosa: et non sunt tales nisi vt dilatentur apud cōceptū et magnificationē embrionis: et apud partū cōstrigūtur ad expulsionē ipsius. Et quātitas matricis sequit corporis quātitatē: sicut sunt mamille. In puellis eñ minor est vesica earū plurimū. In augmentatis ꝟo eius quātitas est cōpleta sicut vbera occupās sua magnitudine oē id qd̄ est inter ꝑpinq̄tatē vmbilici vsq̄ ad meatum vulue: postremū ad quā peruenit collū ei⁹. Et figura eius est extensa arcuata: in cuius extremitatib⁹ habet duo oua similia

Duo mēbra organa gñationis in mulieribus.

Quid sit matrix.

De cōpositiōe matricis.

oua sita testib⁹ viri nuda nō coopta vt illi: et queadmodū viri hñt vasa spmatis inter duos testiculos: et expulsoriū radicis virge: sic mulieres hñt vasa spmatis inter duos testiculos: ꝛ expulsoriū ad ꝯcauitates matricis: hꝫ em̄ duas ꝯcauitates matrix ip̄a in hoīb⁹ ꝛ in alijs aīalib⁹ ꝭm nūerū papillaꝝ: nō qꝺ sit nūerus embrionū ꝭm numerū ꝯcauitatum tm̄: vt asserūt q̇daꝫ.

De figura matricis.

In ip̄a em̄ matrice in ꝯcauitatib⁹ ei⁹ generanť qn̄qꝫ quinqꝫ: ꝛ est maior nūerus ad quē perueniunt nati ꝑut Albucasis: ꝛ Johā. serapionis ꝛ Ari.ix. de aīalib⁹ ait. Et q̄r duas habet: qn̄qꝫ plures generanť: ꝛ plurimū duo sunt: ꝛ si eaꝝ nūero ꝯsequanť: et ip̄a apud retentionē mēstruoꝝ ingrossať: ꝛ cū menstruať extenuať: ꝛ munda remanet: vt exinde melius conceptioni fiat apta. Et est posita inter vesicā a p̄te anteriori et intestina a posteriori: vt sit ei a duob⁹ laterib⁹ obstaculū: et stat⁹ ei⁹ sit i tutela simul in embrione: ꝛ ligať mater cū dorso ligamētis plurib⁹ fortib⁹ ꝛ ad p̄tes suminis ꝛ vesice ꝛ ossi lato pectinis existētib⁹ de genere neruoꝝ venaꝝ ꝛ arteriaꝝ. Et collū ei⁹ ē neruosum ꝛ lacertosum rugosuꝫ fricatiōi aptū: qꝺ in coitu ingrossať ꝛ īpinguať. Et ei⁹ lōgitudo eq̄lis est inter. vj. digitos vsqꝫ ad ix. ꝛ qꝺ est inter illud. Et qn̄qꝫ elōgať et abbreuianť ꝑ vsum coit⁹ ꝛ dimissionē ip̄ius. Et qn̄qꝫ assimilať i quāto in figura virge cū q̄ coire ꝯsueuit: ꝛ est hñs meatus duos. Unū i extremitate vulue: ꝛ d̄r os matricis extrīsecū: in quo sunt pāniculi cōtexti ex venis ligamētis subtilibus valde ortis ex oīb⁹ partib⁹ ei⁹ q̄s destruit violatio: ꝛ currit qꝺ in eis est de sanguine. Et cum coit matrix vsqꝫ ad illud os trahiť q̄si ꝓcedēs ad illꝺ desiderādo attrahere sperma per suā naturā ꝛ formā: ꝛ meatus colli vesice per quē extra vrina educiť est iuxta ip̄am a parte suprema: et alia mēbra transeūdo per ea nō ledat. Et i aliq̄bus mulieribus collū cadit ad sinistrū: ꝛ in aliquib⁹ eaꝝ ad dextrū. Aliū in profundo iuxta os matricis: ex quo deglutit sperma: et cū deglutiuit cōcludiť qꝺ puncta acus non posset ingredi: et eo aperto Dei precepto pariet fetū. Et in collo iuxta os ip̄si⁹ sunt orificia venarū per que menstrua exterius expellunť: quibus superfluitates corporis totius purganť nō veniētes ad ei⁹ cōcauū: ne inficiať cōcauū cōtinēs ꝛ contētū. Ex quib⁹ manifeste colligi p̄nt actiones vniuersales: siue naturales cāe ꝛ egritudīes matrici euenire possibiles: cāe. s. eaꝝ ꝛ loca ꝛ nocumēta actionis ip̄ius. Actiones ꝟo naturales sunt mēstruare: generare: ꝯcipere: impregnari ꝛ parere. Egritudines autē possibiles euenire sunt ꝓprie ꝛ ex cōitate.

Egritudines possibi. matrici euenire.

Et ꝓprie sunt simplices ꝛ cōposite. Simplices vt mala cōplexio simplex ꝛ cōmixta pura vel impura: mala cōpositio: ꝛ solutio cōtinui. Et cōposite vt a postematū genera. Ex cōitate ꝟo sunt vt cōicet ip̄a ꝛ cōpatiať mēbris alijs et maxime superioribus principalib⁹: sicut alia cōpatiunť eidē ꝑut accidit in suffocatione matricis: ꝛ multiplicatis egritudinibus in matrice debilitať epar: ꝛ disponiť vt fiat hydropisis. Nocumēta actionū sunt plura ꝭm pluralitatē eorum q̄ infra ponenť. Ex quaꝝ ꝯsideratione puenire opꝫ ad cognitionē egritudinū predictaꝝ: ꝛ ex exeūtibus mēstruis ꝛ alijs qualitate mutata dolore ꝛ tumore circa vētrē apparēte. ¶ Et ꝭm hec: hec sūma quarta ꝯtinebit capitula. xix.

¶ Cap. j. de menstruis ꝛ eorum iudicijs.

Menstrua sunt a sanguine supfluente in mulierib⁹ sicut sperma ex supfluo eius in viris: aliter tñ ꝛ aliter ꝑut Arist. ix. de aīalibus dixit: talis em̄ sanguis in mulierū corporib⁹ aggregatur quotidie per indigestiōis modū ꝓpter lapsum nature ipsaꝝ ad frigidū et humidū ex decidentia sexus: cum sit femina masculus occasionatus: hoc tñ est diuina sapiētia ordināte: cui⁹ gr̄a eaꝝ illustrata natura emittit talē sanguinē i matricis ꝯcauū vltra illū quē in substātia eius emittit pro nutrimēto ip̄ius gr̄a genealogie seruāde: vt siquidē purū in eo sit cedat in nutrimentū ꝛ augmētum corporis embriōis iā ex semie mulieri ip̄ius materialiter gñati: qꝺ ꝟo impurū aut supfluū de corpore expellať: queadmodū est videre in plātis hūidis ex q̇b⁹ species gūmoꝝ emanat qꝺ mēstruū d̄r: seu flos mulieris.

Femina ē masculus occasionatus.

Et q̄r corp⁹ ip̄ius generationi est aptū: ꝛ cū ꝯpletū fuerit et ꝑfectū dicente ph̄o: tūc vnūquodqꝫ ꝑfectū est cū tale quale ip̄m est gñare pōt: sanguis ille ad matricem nō mitteť: nec mēstrua apparebūt donec ꝯpletū ꝛ augmentatū fuerit: cū prius in nutrimentū ꝛ augmētū matricis trāseat oīs sanguis gñationi sit aptus: hoc aūt tp̄s fixit natura in. xiij. annis: cū in marib⁹ in. xiiij. limitasset: ꝛ hoc ꝓpter defectū nature mulieris: q̄r in vtero tardius ꝯpleť: et citi⁹ ꝑficiť extra ip̄m: qꝺ em̄ debile ꝛ frigidū est tarde venit ad terminū: ꝛ cū puenit: parū durat: sicqꝫ mora ꝛ status in cōplemento est breuis. ꝛ ex tūc mēstrua cōpleta priuanť ex siccitate corpis cooperante rōne etatis. In illo aūt intermedio gñatione fiente ille sanguis tot⁹ retineť: ꝛ purū ei⁹ ꝓpter nutrimentū embrionis atqꝫ augmētū ꝛ carnis gñationē īmittiť in matricē: ꝑ p̄te ad vbera: vt lac fiat nutritiōi eis oportunū post ei⁹ ortū: īpurū ꝟo partim reserueť i venis secūdine ꝛ vacuo ei⁹. Et tūc auxilieť sua lubricitate: vt facilis fiat exitus embrionis. Et ꝓinde cū añ partū mēstrua supueniāt i q̄ntitate cōsueta fetū significat egrū vł debilē: vt dixit Hip. nisi i muliere sanguinea valde i q̄ntitate minori ꝯsueta: gñatiōe ꝟo nō fiēte i mliere sana purū ei⁹ retineť i mēbris: ꝛ eā īpinguat: vt est manifestū: qꝺ ꝟo īpurū ē ad matricē tanqꝫ toti⁹ sentinā īpelliť: vt ab ea extra corp⁹ vt supfluū educať queadmodū ꝑ emorroidas exiēs: q̇ tñ in alijs aīalib⁹ reseruať: vt in additamentū sui corpis ꝯuertať: nec tñ q̇tidie educiť: licet q̇tidie aggregeť: ne q̇tidie abominabilis infectio ei⁹ et deturpatio insequať: imo paulati aggregať q̄diu supfluētis fuerit q̄ntitatis quā natura expulsiua sui corpis neq̄at tolerare ꝛ ꝓinde ad ei⁹ moueať expulsionē. Hec aūt tp̄a ꝟa Dei sapiētia ꝯpēsauit: vt tp̄s aggregationis ei⁹ eq̄le esset mēsis vnius: ꝛ plus ꝛ min⁹ ꝭm nature tp̄is ꝛ regiminis varietatē: ꝛ d̄r tp̄s interpolatiōis ipsoꝝ. Et silr̄ tp̄s apertionis ipsoꝝ in fine mēsis coadiuuať influētia lune et ꝑdurationis ipsoꝝ: vt equale sit illud qꝺ inter vnū diē est ꝛ septimanā: ꝛ est ip̄is dierū triū: licet in aliq̇b⁹ sit lati⁹: ꝛ in aliq̇b⁹ breuius ꝓpter causas p̄dictas: ꝛ silr̄ quātitas ꝛ equalitas: cū em̄ ꝑ indigestionis modū aggregeť talis sanguis i corpore mulieris in qua digestio fortior est: vt in muliere viragine pauci cibi ꝛ maioris exercitij ꝯcurrētib⁹ alijs circunstantijs silib⁹ quātitas minor erit. In qua ꝟo digestio debilior: vt in lapsa ꝛ molli ꝛ multi cibi ꝛ ocij circunstantijs etiā silibus cōcurrētibus maior erit ꝓpter eandē cām: color cōis in pluribus ipsaꝝ erit subrubeus ad albedinē tendēs admodū sanguinis arietis noviter iugulati. In puellis sanguineis in principio. In melancholicis ꝟo rubeus obscurus: in cholericis aūt rube⁹ clarus: in sanguineis rubeus roseus: in phlegmaticis ad albedinē multū tendēs.

De coloribus menstruorum.

Cū ergo mēstrua sunt tēperata in quātitate qualitate ꝛ tēpore suo cōcurrēte ꝭm ꝯsuetudinē suā naturalē in om̄i spacio sunt causa sanitatis mulieris ꝛ mūdificationis corporis eius in omni nociuo in quanto ꝛ quali: ꝛ faciunt ip̄am acquirere castitatē ꝛ paucitatē desiderij: ꝛ euentus ipsorū erit suauis cū bona tolerantia ꝛ absqꝫ aliquo accidēte prauo: natura em̄ mulierū dispēsans corpora eaꝝ per matri-

cem ex mēstruis velut ꝑ renes ex vrina statim vr̄ expurgari
vt .G. ait. Cū ḡ alterant̄ a dispōne sua naturali veniūt cuꝫ
prauis accidētibꝰ .s. dolore capitis: fastidio: casu appetitꝰ:
debilitate cordis: dolore dorsi ⁊ renū: lūboꝝ ⁊ anchaꝝ gra
uedine: q̄ euentꝰ ipsoꝝ sunt signa: ⁊ sunt cā egritudinū plu
rimaꝝ. Et si q̄dē alterent̄ in colore vel tp̄e cā egritudīs idi
v. Aphoꝝ xxxvj. cat necessariā ꝓuisionē dicēte Hip. in apho. Mulieri men
strua sine colore aut nō ₰m ꝓ fctā purgatōe īdigere signi
ficāt. Si ꝟo in q̄ntitate: fiūt egritudinū cause vl̄ morbi. In
quit em̄ .G. sanitatē esse tꝑamentū ⁊ eq̄litatē: exiēs aūt tē
peramētū ꝓculdubio venit in infirmitatē: ⁊ si paꝝ: cā mor
v. Aphoꝝ lviij. bi fit: si ꝟo multū: morbꝰ appellat̄. vñ Hip. Mēstruis plu
rimis venıētibꝰ ⁊ nō euenıētibꝰ a natura accidūt egritudi
nes: ac egritudines accidentes ⁊ sup̄fluitatem ipsoꝝ sunt
egritudines inanitionis principalr̄: ⁊ ꝑ se eque sunt note:
ꝑ accidēs vero ⁊ ꝯsequēter sunt egritudines repletionis
ex quibꝰ hydrops est plurimū. Egritudines ꝟo accidētes
ex retētione ipsoꝝ simpl̄r vel in ꝑte sunt repletionales: et
ꝑ se ꝓprie. Et quedā haꝝ sunt ꝓprie corpi: quedā matrici:
⁊ quedā cōes vtriq̄. Corpi aūt ꝓprie egritudines fiunt cū
antep̄ impellat̄ ad matricē gn̄atus sanguis ex quo men
strua fieri deberēt: corrūpat̄ in venis ⁊ feb. accēdat: ⁊ colli
gat̄ in aliquo mēbro ad apostema: vel p̄ter ad naturā ali
ter disponat̄. Matrici ꝓprie fiūt ex quo ad matricē missus
est vt retineat̄ ibidē: nec extra expellat̄: vtriq̄ aūt cū suffoca
tio matricis fiat ex eo: ⁊ he ⁊ alie egritudīes oīs gn̄is diffe
rentes inter se ₰m diuersitatē cōplexionis: nā si fuerit cho
lerica: gn̄ant̄ in ea egritudines cholerice: si melancholica
melācholice: ⁊ si phlegmatica: phlegmatice: ⁊ si sanguinea
sanguinee. Per accidēs ꝟo ⁊ scd̄ario fiūt egritudines ina
nitionis: vt fluxus ventris: fluxus sanguinis nariū: vomi
v. Aphoꝝ xxxiij. tus sanguinis: emorroides: ⁊ silia eius materiā deriuāte
natura: vt Hip. ait in apho. mulieri menstruis deficienti
bus sanguinem ex naribus fluere bonum.

Cap. ij. de conceptione seu impregnatione naturali.

Definitio conceptio nis. Onceptio generatio ⁊ imp̄gnatio consignifi
cant idem gn̄al̄r sumpte: spāliter aūt ꝯceptio
est seminis a matrice app̄hensio: ⁊ prior gn̄a
tio est embrionis ⁊ ꝯsequens. Imp̄gnatio ꝟo
est mulieris ⁊ vltio apparēs: q̄si vna alteri sit dis
posita: immisso em̄ semine in matrice vtroq̄ existēte gn̄a
tioni apto ⁊ bene disposito: vt qr semen viri ⁊ mulieris nō
sit alteratū: nec corruptum: nec aliquo modo notabil̄r in
fectū seu debilitatū: immo ꝑfectū ⁊ sanū: vt supra de sper
mate est dictū. In matrice etiā tēperata q̄d Hip. ait cū di
v. Aphoꝝ lxiij. xit. quecūq̄ frigidas ⁊ dēsas matrices habēt nō ꝯcipiūt.
Silr̄ ⁊ in maribꝰ habēs gn̄atio sperat̄ maxime cōcurrente
interiori imp̄ssione superioꝝ p̄ncipaliū: vt q̄ in eo sit desi
deriū: hilaritas ⁊ voluptas. Et exterioꝝ sup̄celestiū corpo
rum influētia ⁊ aliaꝝ reꝝ regimine ꝯdecēti. Sicut em̄ vide
re est in semine ꝓiecto in terrā q̄d tunc tēperatur germina
tio cū p̄dictis cōsimilia adsint: cū ꝟo indispositio sit ex ꝑte
eoꝝ alterius: vel amboꝝ germinatio impedit̄ vel annulla
tur: suscepto enim semine in matrice nō adhuc gn̄atio erit
certa: nisi semen viri mixtū fuerit cū semine mulieris quate
Philoso phus. nus cōtemperentur: ⁊ inuicē agant cōueniēter in materia
gn̄ationis: dicēte ph̄o. Semen em̄ nisi mixtū fuerit ex duo
bus non generabit̄ aīal: sicut nec caseus: nisi cōmisceatur
Galenus. coagulū lacti. Vñ Ga. oīs virtus ociosa est carēs materia
ꝓpria quā attingat: tūc aūt bene mixtum erit ex duobus
semen: cū in coitu simul ambo spermata emittent̄ conue
nientibus voluptatibus ⁊ appetitibus qui eas impellant
adinuicē inter se: materialis em̄ cū appetit formalis: ⁊ ecō
uerso si occurrūt impulsa adinuicē ⁊ melius cōmiscent̄: et
temperant̄. Cūq̄ tale sperma mixtū fuerit in matrice tali:
nec aliud impediēs superueniat ex parte regiminis ⁊ cau
saꝝ q̄ sunt cause abortus: de quo infra Christo dante dice
mus: ⁊ matrix colliget̄ sup̄ ip̄m total̄r vt nullū īteruenıat
Qualiter remanet sperma in matrice ꝑ vj. dies. ibi vacuū: ⁊ os suū intrinsecū etiā taliter claudit: vt nec pū
cta stili vel acus īgredi possit: vt Gal. dixit. ꝯceptio tūc fa
cta esse d̄r: ⁊ ex tūc sperma manet ī forma lactis ꝑ sex dies:
deinde alterat̄ potētia virtutis gn̄atiue existentis in sper
mate viri: q̄ alterat ⁊ ꝑmiscet ꝑtes spermatis mulieris do
nans vnicuiq̄ mēbro gn̄ando cōplexionē ꝓpriā: ⁊ tūc pri
ma dispositio q̄ accidit est duplex. Prīa est spumatio sper
matis ex opatiōe virtutis informatiue ex viri semine ꝓce
dentis. Alia est cōposita subtilis cuiusdā mēbri ex sup̄flua
parte ipsius ex virtute spermatis viri ₰m Gal. vel ex calo
re matricis vel vtriusq̄ spermatis mulieris magis: et viri
minꝰ ₰m alios. Circa p̄mā nature ītētio est vt gn̄et tres Prima intentio nature est generat̄ tres vesicas.
vesicas q̄ sint minere spūs vitalis naturalis ⁊ aīalis ī viril
sp̄mate ꝯtēti: ī q̄bꝰ figant̄ ⁊ exerceāt q̄d vnicuiq̄ ꝓpriū est.
Et ꝓinde p̄ma vesica sit ꝓfunda ī medio hūiditatis: vt det̄
locꝰ cordi: deinde fiūt ex latere eiꝰ sup̄mo ⁊ dextro due ves
ce ramificate ab illa ꝯfuse inter se non bn̄ distincte statim:
deinde separant̄ abinuicē post horā ⁊ discernunt̄: ⁊ sit sup̄
mus locꝰ id ex q̄ creat̄ cerebrū: ⁊ dextrū id ex q̄ creat̄ epar.
Et iplet̄ illa dextra sanguine ad albedinē decliui: ⁊ pene
trat ad exteriorē partē humiditatis post duas vesicas ven
tositas mandās ⁊ extēdēs vt recipiat restauratiōnē a ma
trice ⁊ spm̄ ⁊ sanguine tracto ꝟtute virilis semis ab ipsa:
vt creet̄ vmbilicꝰ. Et deinde fiūt lineatiōes opatōe ꝟtutis
illiꝰ: ⁊ īformant̄ reliq̄ mēbra radicalia ex reliq̄ semine mu
lieris ordine ⁊ certoꝝ dieꝝ spacio īfra distinctoꝝ. Et circa
dispōneꝫ alterā nature intētio est vt gn̄et pāniculū quo in
uoluat̄ embrio ⁊ a matrice distinguat̄: quēadmodū crusta
in pane ex calore assante clibani gn̄at̄: in quē pāniculū pe
netrēt: ⁊ figant̄ orificia venaꝝ matricis: ex q̄bꝰ ꝟtute viri se
minis sanguis trahit̄ ad matricē ⁊ ad locū cōcauū gn̄atio
nis: vt ex eo embrio nutriat̄: ⁊ mēbra eiꝰ tā modica cū sint
ex modico semie ꝓcreata debitū recipiāt nutrimētū: ⁊ mē
bra sanguinea gn̄ant̄: ⁊ tūc ꝓprie cū mēbra eiꝰ creata sunt
multo indigēt nutrimēto: ⁊ induratꝰ est panniculus ille q̄
post spaciū diuidit̄ in pāniculos tres ꝓpter cām inferiꝰ assi
gnatā: cū añ gn̄ationē pāniculi ꝑ uo indigēte embriōe nu
trimēto nō nutriat̄ ab illo nec foraminibꝰ. Inq̄t em̄ Gale. Galenus.
gn̄at̄ ꝟo q̄d nō est: nutrit̄ ⁊ augmētat̄ q̄d est. Ordo aūt et
spaciū tp̄is in gn̄atione mēbroꝝ: ꝓut rōnabilis antiquoꝝ
cōiectura insinuat: ⁊ expientia antiqua: talis est: nā in pri
mis sex diebꝰ q̄ sunt a p̄ncipio ꝯceptionis format ꝟtus in
formatiua embrionē nō petēdo aliud ex matrice. Et post
illud appetit: ⁊ fit inceptio alaꝝ in pectore in aliis duobꝰ
diebꝰ post illud: ⁊ sunt dies octo a p̄ncipio: deinde in aliis
q̄nq̄ diebꝰ: ⁊ sunt .xiij. a ꝯceptiōe penetrat sanguis a toto
⁊ fit illud: vñ creatur cōplete. Et deinde nouē aliis diebus
post illos fit humiditas sanguinea caro: ⁊ iam discernunt̄
frusta carnis: ⁊ discernūt̄ mēbra p̄ncipalia tria manifeste:
⁊ iam separātur alia a cōtactu alioꝝ: ⁊ extēditur humidi
tas nuche: ⁊ deinde post in aliis nouē diebꝰ separatur ca
put ab humeris ⁊ extremitatibꝰ ⁊ lateribꝰ ⁊ ventre. Et dis
cernunt̄ sensus organa ita vt sentiat post illud in quatuor
diebꝰ cōpletis .xxxv. diebꝰ a principio ꝯceptionis: q̄d pꝫ in
embriōe aborso ⁊ in aqua posito ₰m distinctos dies: in q̄
bus manifeste adsunt p̄distincta mēbra ⁊ oīa in .xl. diebꝰ
aborso ⁊ in aqua posito. Hoc em̄ est tp̄s equale ⁊ medium
ad informationē: ⁊ breuiꝰ est .xxx. ₰ꝫ aliquos: ⁊ longinquius
⁊ magis extēsum est .xlv. nā vt quidā dicūt: nō inuenitur ī
aborso masculus cōpletus ante .xxx. dies: cū eius composi
tio sit velocior q̄ȝ femine: vt Aristo. dixit. Et cām superius
assignauimꝰ. Et gn̄atio embrionis tūc facta dignoscitur:
⁊ tūc apparet īpregnatio .i. ventris plenitudo. Et cū per
uenit ad informationē ꝑ duplū tp̄is in quo informat̄ em
brio mouet̄: ⁊ sup̄uenit motui duplū eius in quo mouetur
ꝑuenit ad augmentū eius: ⁊ nascit̄ si impediēs nō interue
niat aut ex parte matricis: aut ex parte embrionis: q̄ īfir
mi fuerint ⁊ ex ꝑte regiminis: ita q̄ si īformatio fiet in .xxx.
diebꝰ ₰m illos nascet̄ in .vj. mēsibus: ⁊ est rarū: nec est verū:
quia si esset natus in .vj. viueret; q̄d est falsum. si vero in
xxxv. diebus informatio cōpleat̄ nascet̄ in .vij. mēsibꝰ: ⁊ est
plurimū. si vero in .xl. diebꝰ informatio compleatur: nasce
tur in mēsibꝰ .ix. ⁊ est frequēter. Et cā triplicationis pāni
culi in quo voluitur fetus quā natura intēdit est vt in pri
mo pāniculo exterius posito secundina vocato terminen
tur vene pulsatiles ex trāsuerso: a q̄bus per vmbilicū euē
tationē spūs recipit embrio ⁊ non per os: que diuiditur in
duas: ⁊ aliā quintā venā: ⁊ vocatur billes: et est inuolutus
embrio ibi vt effundatur ex eo sanguis: ⁊ colligatur ad ip̄ꝫ
fetus vrina ex effusorio vmbilici nō ex virga vsq̄ ad horaꝫ
partus: ⁊ dicitur alchas: ⁊ est vt retineant sudorem. Tertiꝰ
est pāniculus subtilior aliis vt aggreget humiditatem li
mosam ex embrione: ⁊ non ledat cum sui subtilitate ⁊ duri
tie: quemadmodum ledit secundina cum sit sup̄ficies te
nera embrionis;

nera embrionis: sicut vlcera cōsolidata q̄ non sunt firma. Juuamentū aūt in retētione illaꝝ supfluitatū est vt separet inter ipsum embrionē ⁊ matricē et superfluitates et humiditates: ⁊ hoc ne sua acuitate ⁊ mordicatione vrina ⁊ sudor lederēt embrionē: ⁊ quartū vas i colligēdo supfluitatē: siccā egestionis nō fuit in eis necessariū: cū in eo quo nutritur nō sit grossa supfluitas neqꝫ fex: cū subtile existat. Cūqꝫ sperma viri calidū fuerit: digestū: ⁊ spissum: ⁊ grandinosum ⁊ abundās ⁊ potens super frigiditatē et indigestionē spermatis mulieris: et cū hoc ꝓcessit a dextro testiculo: sumaturqꝫ ⁊ transeat ex rene dextro altiore ꝓpinquiori epati ⁊ ꝓinde calidiori: suntqꝫ cōueniētia coitus post mūdificationē matricis: ⁊ ceciderit in dextrū matricis ⁊ silr sperma mulieris cum ꝓprietatibus consilibus gn̄abit vt plurimū masculos: ad qḋ adiuuat aer regio tp̄s frigidū ⁊ vēt⁹ septētrionalis: ⁊ silr etas adolescētia nō pueritia ꝓpter incōplementū: nō senect⁹ ꝓpter defectū: ⁊ ꝯtraria si adsint gn̄abit vt plurimū femina. Et dicūt quidā prudentes: si currat ex dextro in dextrū matricis masculinat: si v̄o ex sinistro in sinistrū feminat. Et si currat ex sinistro ad dextrū ei⁹: erit femina masculina seu virago: ⁊ si ex dextro in sinistrū: erit mascul⁹ feminę⁹. Porro cū sp̄ma ꝯmixtū abūdās fuerit i q̄ntitate vt diuisum i ptes incidat i duas ꝯcauitates matricis cū potētia v̄tutis reseruāde in vnaq̄qꝫ fiet gn̄atio gemellorū diuersi sexus plurimū: ⁊ q̄nqꝫ eiusdē et parū saluanť: nec est incōueniēs: cū in qualibet parte ei⁹ gn̄atione potentia integre reseruetur queadmodū in vnaquaqꝫ parte diuersi speculi vis est representatiua imaginis: ⁊ illud est plurimum. Et q̄nqꝫ eoꝝ gn̄atio a duob⁹ spermatib⁹ in duobus coitib⁹ ꝓcedit: ita vt sit impregnatio sup impregnationē: inter quas nō multū intersecat tp̄s: et tūc raro saluanť respectu gn̄ationis vnius: nā cū accidit in mulierib⁹ fortib⁹ multe caliditatis ⁊ sanguinis: ⁊ multoꝝ piloꝝ in q̇b⁹ matrices sunt fortes: nec abortiūt cū mēstruis semel aduenientibus: neqꝫ bis: tunc casus litigij ⁊ ꝯtentionis sup ambos: qḋ plurimū ꝑducit ad febrē ⁊ alias egritudines euenientes: ⁊ vt alter abortiať ip̄oꝝ. ꝙ si cadat ip̄regnatio sup impregnationē nō in valde forti: ⁊ i ea q̄ nō ꝯcipit nisi ꝓpter apertionē sue matricis: nō ꝓpter fortitudinē ei⁹ timeť ꝙ si fili⁹ primus sit debilitat⁹: quare ꝯcipiť scḋs. Et cā debilitatis est: q2 defect⁹ est sanguinei nutrimēti. Quibusdā v̄o visum est ꝙ impregnatio sup impregnationē fieri nō possit: eo ꝙ post impregnationē cōcludiť os matricis sicut Hip. dixit: necnō cū ex matrice sperma nō currat: ex quo habuit qḋ optauit ꝓpter qḋ sperma currit Sed ꝺm veritatē apud impregnationē ꝯcludiť os ip̄ius nō tn̄ in recipiēdo: sed in custodiendo bn̄ qḋ auide ꝯcepit ne ꝑdat: ⁊ si per sperma a matrice etiā tūc non currat: verū est exemplū: sed nihil ꝓhibet ip̄m currere intra cū menstrua illic currant: ⁊ si delectatio adest in scḋo coitu nō erit magis ad recipiendū q̄ꝫ immittendū: nā si recipit qḋ formale: vt generet iterū immittet etiā materiale: vt cōpleat cū abūdat. Et dū impregnať puella q̄ nō est ꝯsueta qḋ est in .xij. anno cōpleto lꝫ sit raro: timeť ei⁹ mors ꝓpter paruitatē matricis. Et cū mater est sana ⁊ boni regiminis: embrio vt plurimū san⁹ est: cū ergo infirmabiť mater in toto corꝑe q2 febriat: vel in aliquo mēbro ⁊ ꝓp̄e i matrice necesse est ip̄m pati: ⁊ magis si mali regiminis fuerit: ⁊ si q̇dē feb. aliq̄ acutaꝝ fuerit vł apostema calidū in matrice mortale est: vt dicit Hip.

Os matricis claudiť i custodiendo.

¶ Signa cōceptiōis ⁊ imp̄gnationis sunt plura: ⁊ ip̄soꝝ q̄dā sunt signa ꝯceptiōis: q̄dā masculie: q̄dā feminie: q̄dā gemelloꝝ: q̄dā singularis: ⁊ quedā sane: ⁊ q̄dā egre: ⁊ ex ꝯceptiōis signis quedā sunt sumpta ex dispositionib⁹ ꝑceptis a muliere in seip̄a: q̄dam ex ꝑceptis ⁊ ꝯsideratis a medico circa ip̄am: q̄dā inuestigata ex exꝑimētatis in ip̄a. Priora v̄o sunt ꝑceptio ꝯueniētie emissionis duoꝝ spermatū ⁊ cū velocitate in qua caput virge siccū sit: ⁊ cū suctiōe adunatiōis oris matricis cāe absqꝫ duritie: vt ip̄m ingredi nō possit stilus ꝺm Hip. ⁊ Ga. in apho. ⁊ hoc ꝓpter siccitatē ex suctiōe auida ⁊ forti: vt nō inueniať hūectatio loci post coitū: ⁊ cū eleuatiōe ei⁹ ad supiora ⁊ anteriora: et retinenť mēstrua vsqꝫ ad tp̄s part⁹ ⁊ post mēsem: aut mēstruať parū: ⁊ accidit dolor paru⁹ in eo qḋ ē inter vmbilicū ⁊ receptionē: ⁊ q̄nqꝫ fit difficultas vrine ⁊ accidit vt abhorreat coitū: lꝫ p̄gnās masculi magis abhorreat: ⁊ si coiť cū ea nō emittit sp̄ma: imo dolet sub vmbilico post ip̄m: ⁊ anxietates isunt: nauseat abominatio: vt Hip. dixit in apho. qḋ est: q2 in ꝯceptu ori stomachi noceť ꝺm ꝙ Ga. subiūgit: ⁊ ex illis ē v̄tigo: dolor capitis: tenebrositas oculoꝝ: ⁊ pulsus cordis. Que aūt a medico inspiciunť circa ip̄am sunt cōmotio appetitus mali: ⁊ illud post mēsem aut duos: vt supra in stomacho dictū est: ⁊ citrinať albedo oculoꝝ ei⁹: ⁊ ꝓfundatio palpebraꝝ mollificatio ip̄aꝝ q̄nqꝫ: ⁊ acuiť aspect⁹ ei⁹: ⁊ minoranť eius pupille: ⁊ ingrossať eoꝝ albedo: ⁊ nō citrinať ꝺm mltitudinē: ⁊ necessaria est alteratio coloris ⁊ euētus imp̄ssionū egredientiū a natura q̄uis sint in pregnante ex masculo min⁹ q̄nqꝫ impregnatio ledat dolores dorsi ⁊ anchaꝝ ꝓpter qḋ calefacit ea matrix: ⁊ ꝓprie cū cōceperit masculū: ⁊ cū parit redeūt: ⁊ q̄nqꝫ alterať corp⁹ ei⁹ ab eo qḋ fuit: quare dilatātur ⁊ citrinanť vene eius sup ip̄m ⁊ virides sunt: ⁊ in pluribus pregnātibus accidit vt in mollificatiōe eaꝝ corꝑa in principio retētiōis mēstruoꝝ ⁊ ex supfluitate ei⁹ qḋ restat ex cibatiōe ip̄ius cū pauco indigeat ꝓpter debilitatē ⁊ paruitatē sui: deinde cū magnificať embrio totū transit in magnificatione eius. q̄re redeūt ad naturalitatē suā. Que v̄o inspecta sunt extra ip̄am sunt signa q̄ inspiciunť in exeūtibus ab ea ⁊ ꝓprie in vrina: in principio eīn ip̄regnationis vrina est clare substātie ⁊ coloris irini .i. varij: q2 citrini ad subalbedinē tendētis: ⁊ sup ip̄ius supficie substātie ⁊ coloris irini est sicut nebula: vt in medio eius sit sicut cotū carminatū vel dispsum ꝓpter dispōnes: alias digestionē materie ꝓcedētis a mēbris: quoꝝ calor cōfortatus est ex ip̄regnatione: ⁊ ꝓprie si masculus fuerit cōceptus: ⁊ in eo sunt velut grana q̄ descendūt ⁊ ascēdūt: ⁊ cū moueť nō turbať: in fine v̄o ip̄regnatiōis loco ei⁹ qḋ apparuit in p̄ncipio sub⁹ albedinis apparebit rubedo ⁊ turbedo: q2 ē sicut malū vinum rubeū .i. corruptū ⁊ aq̄ cicerū: ⁊ cū moueť turbať: parientis v̄o ꝺm plurimū nigra est in ꝓfundo ei⁹ est sicut atramentū ⁊ sordes. Que v̄o sumunť ex exꝑimentatis in ip̄sa sunt: vt puta ꝺm ꝙ Hip. dixit in Apho. Mulierē si vis scire si cōceperit q̄n dormitura est mellicratū da bibere .i. hidromel qḋ fit ex mell. ʒ. ij. tantūmodo: ⁊ aqua pluuiali tātūdē: ⁊ cū expergesit supineť. Et siquidē tortiōes habuerit cōcepit. si v̄o non: minime. Et est experimentū certū nisi in cōsuetis bibere illud. Et iterū in alio dixit apho. mulier si nō ꝯceperit in vtero: velis aūt scire si cōcipiet .i. si cōcipere apta sit sup. ⁊ laboret in die ieiunio: cōteges eā vestibus .s. in sero: ⁊ suffumiga eā deorsum aromatib⁹ ꝑ traiectoriū .s. et siquidē odor videť trāsire ꝑ corp⁹ ad os ⁊ nares: cognosce q̄m ip̄a nō ex se nō generat: est aūt culpa viri: qḋ lꝫ i cognoscēdo mulieris aptitudinē ad cōceptū et ineptitudinē ab Hip. sit introductū: tn̄ eadē rōne ad cognoscendā cōceptionē sistentē vel nō: pōt assumi. Et silr experiť supponēnendo alliū ⁊ superdormiēdo: ⁊ cōsiderādo si sapor ⁊ odor ascenderit ad os ⁊ nares: ⁊ supponiť aristologia cū melle: vt infra dicemus. Et ex signis cōceptionis masculine quedā sumunť ex parte dispositionū vtrorūqꝫ gn̄antiū: et quedam ex parte dispōnis pregnātis: tm̄ ex parte generantiū masculi .s. ⁊ femine dispositionū maris quidē: q2 cuius vis est fortis corporis eq̄lis carnis in duritie ⁊ mollicie ⁊ multi spermatis ⁊ calidi: ⁊ q2 est magnorū testiū: ⁊ magnarum venarū fortis desiderij quem nō debilitat coitus: ex cuius dextro excidatur sperma. Et modus est vt restringatur testiculus sinister apud emissionē spermatis ⁊ effundatur ex dextro: sicut rustici faciūt: cuiqꝫ adolescētis prius inflať testiculus dexter: tūc ip̄e erit masculinans: et sinister tunc erit feminās. Et silr ille ad quē cito festinat pollutio nō a nocumēto: sed a sp̄mate est faciēs masculū: ⁊ ex exꝑimētis est vt colligať sperma: ⁊ si est spissum ⁊ ꝓiectū in aq̄ rotūdetur ⁊ descēdat est generatiuū masculi. Et ex signis mulieris est vt mulier sit equalis forme et corporis solide carnis nō mollis: ⁊ mēstrua ei⁹ sint digesta ⁊ spissa ⁊ non cruda: et subtilia: nec aquosa: nec adusta: nec debilia in se: sed respectu spermatis viri: ⁊ cui⁹ os matricis vulue oppositū est: ⁊ cui⁹ digestio fortis est: ⁊ cui⁹ vene sunt apparētes ⁊ manifeste: ⁊ cui⁹ sensus ⁊ mot⁹ ꝺm ꝙ opꝫ existūt: nec hꝫ vētris solutionē nec ꝯstrictionē assiduā: ⁊ oculi ei⁹ sūt decliues ad fuscedinē absqꝫ subalbediē: ⁊ est gaudēs ⁊ aie lete. Et puelle viripotentes in principio cū coeunt sunt velocis impregnationis ꝓpter fortitudinē caliditatis earū: ⁊ paruitatē adipis matricū ipsarū ⁊ humiditatū eaꝝ. Et ille q̇bus velociter eueniūt mēstrua digniores sunt vt cōcipiāt mascu-

De signis conceptionis.

Urina.

Experimentum Hipp. ad cognoscēdū de impregnatione.

De signis cōceptio. masculi.

De signis cōceptio. mulieris.

los:⁊ ſpacium mundificationis eſt breue:q̄r vſq̄ ad.xxxij.
dies nõ vſq̄ ad.xl.quibꝰ ꝟo ecõtra inueniũtur:vt plurimũ
ſunt gñantes feminas. ¶ Signa ꝟo ſumpta ex ↄcipiēte ⁊
pregnāte tm̄ ſunt:nā pregnās ĩ maſculo eſt bñ colorata ⁊
mũdioris faciei:vt Hip.dixit. Et pluries leuitatis ⁊ agilita
tis:⁊ ſanioris appetitꝰ ⁊ quietationũ accidētiũ:⁊ ſētit gra
uedinē in latere dextro.vñ Hipp.mares quidē in dextro
femine vero in ſiniſtro gñantur:⁊ proinde cũ moueꝛ fetus
ſentit motũ in latere dextro:⁊ cũ mamilla incipit augmē-
tari:augmētaꝛ dextra:⁊ alteraꝛ papilla dextra in albedinē
vel in rubedinē non in nigredinē vel fuſcedinem:⁊ ab ipſa
currit lac prius:⁊ qđ currit ex ea eſt groſſuꝫ viſcoſuꝫ nõ te-
nue ⁊ aquoſum:ita ꝙ diſtillatũ ſuper ſpeculum ⁊ expoſitũ
ſoli remanet ſicut fruſtum grani vel margarite:⁊ ſi trahaꝛ
gutta lactis ex dextra parte eiꝰ:⁊ cadit ĩ aquā deſcēdit ꝓ-
pter eādē cauſam:⁊ fit pulſus dexter vehemētior plenus ⁊
freques. Et dixerũt quidā ꝙ cũ ipa mouetur a ſtatiõe ſua
mouet prius pedē dextrũ:⁊ oculus eiꝰ dexter leuiorē: mo-
tus etiā leuiores:⁊ moueꝛ poſt mēſes tres erit mas:femia
poſt quatuor. Quibꝰ ꝟo ſunt cõtraria portāt feminas ꝭm
plurimũ. Et ex experimētis vt ſumaꝛ ariſto.auꝛ.j.teratur
⁊ cõficiatur cũ melle:⁊ ſupponatur cũ lana viridi de mane
vſq̄ ad meridiem in ieiunio:tũc ſi dulceſcat ſaliua eiꝰ:eſt
cõcipiēs maſculũ:⁊ ſi eſt amara:tũc eſt femia:⁊ ſi nullo mõ
(De ſignis gemelloꝝ.) altereꝛ:eſt pregnās:⁊ hoc indiget ꝑſcrutatiõe. Et ſignũ ge
mulloꝝ eſt vt cõſidereꝛ pregnãtis vēter:⁊ ſi quidē nõ inue-
niatur in eo ruga:neq̄ nodus:tũc embrio erit vnus. Si aũt
inueniātur ruge ⁊ nodi:tũc numerꝰ fetuũ erit ꝭm numerũ
rugarũ:⁊ ꝓprie cum in vno latere ſentitur motus abſq̄ al
tero:⁊ ecõuerſo. Et ſigna ſanitatꝭ fetus ſunt ſanitas mr̄is
in toto ⁊ parte:⁊ ꝓprie in matrice ⁊ bonitas matricis:⁊ ꝙ
mouetur fetꝰ debito mõ ⁊ conſueto. Et ſigna egritudinis
eiꝰ ſunt ecõtra:⁊ cũ accidit fluxus vētris:vel meſtrua ſup-
uenerint mõ ĩcõſueto:eſt impoſſibile fetum eſſe ſanum:vt
(v. aphoꝝ. lxj.) Hip.dixit. Et apparitio lactis mamille in pͥo mēſe: ⁊ cũ
exprimiꝛ ⁊ emulgetur fetum ſignificat debilem:⁊ tempoꝝ
diuerſitas ſeu mutatio indicat fetꝰ egritudinē: quēadmo
dum Hippo.in aphoꝛ.iij.parti.dixit.

¶ Capꝫm.iij.de regimine pregnantis et fetus concipien-
tis maſculos ⁊ gemellos.

Regimē pregnãtis ⁊ fetꝰ ē duplex:gñale.ſ.⁊ ſpe
ciale. Gñale ē tres res. Pͥa ſanitatē eoꝝ ↄſer-
uat:⁊ cõpleꝛ adminiſtratiõe ſex reꝝ nõ natura-
liũ debita:⁊ ē vt degat ĩ aere tēperato : ⁊ occu-
petur exercitio tꝑato ⁊ motu ſuaui ⁊ delectabili. Et cibus
eiꝰ ſit panis mũdꝰ ⁊ carnes facilis digeſtiõis ⁊ boni nutri
mēti q̄ note ſunt:⁊ vinũ ſit ſubtile ⁊ odoriferũ ⁊ vetus ⁊ ni
grũ mediocriter ſtipticũ ⁊ limphatũ aqua ferrea:⁊ in ſcđa
mēſa ſumat paſſulas:citonia dulcia et pira excitātia appe
titũ:⁊ mala muza ⁊ granata. Et ſomnus eiꝰ ⁊ quies ſit tē-
peratus ⁊ vigilie ſilr̄:⁊ aſſiduet lenificātia ſuā naturā ma
xime ſi cõſtringaꝛ valde:ſint autem ex lenificantibus cum
equalitate ſicut ſunt fructꝰ lubrici ⁊ herbe q̄ ex eſtate vege
tanꝛ:vt pruna damaſcena exiccata:⁊ ceraſa:⁊ ſimilia:⁊ ta-
marindi:⁊ manna:⁊ herbe molles. hyeme ꝟo carice:reple
tionē temperatā cibi et potus aſſueſcat:⁊ gaudijs tēpera
tis et lenificātibꝰ iniciaꝛ. Et aeribꝰ alterātibꝰ et aborſum
ꝓuocātibꝰ:et ħ omiſſiõe et euitatiõe coīs rei ꝑmutātis ſani
tatē eoꝝ et q̄ aborſum ducere pñt q̄ infra dicētur. Et vſus
medicinaꝝ ↄfortātiũ mēbra ꝑ̄ncipalia et ſtõachi ⁊ mr̄icis
ex q̄bꝰ ſunt electuaria vnctiões ⁊ empl̄ra q̄ hic infra diceꝛ.
¶ Scđa res eſt q̄ accidētia ſuꝑuenietia impgnationi cor
rigit ⁊ emēdat q̄ ⁊ aborſum ꝑducere poſſunt. Ex q̄bꝰ ſunt
dolor vētris difficultas vrine: ⁊ abominatio et diſtillatio
⁊ nauſea:corruptio appetitꝰ dolor ſtoachi et vomitus: do
lor capitis et vertigo et tenebroſitas oculoꝝ ⁊ pulſus ſeu
tremor cordis:ĩflatio pedũ mollificatio: aptio mēſtruoꝛũ:
de q̄bꝰ oībꝰ ſuꝑius dicta eſt cura p̄ter curſum mēſtruoꝝ:et
hec regula ĩ ea obſeruāda tacite ſubiũgetur:et eſt cũ leuio
ribus ſi poſſibile eſt et extertꝰ applicādis procedamꝰ ĩ pri
mis maxime tribꝰ mēſibꝰ et vltimis. Inquit em̄ Hip.pre-
gnātes ſi purgare ↄuenit a quatuor vſq̄ ad ſeptē minꝰ ꝟo
(Cõtra curſum menſtruoꝛum ꝑgnantis.) has. Et in curſu mēſtruoꝝ commēdatũ eſt filoniũ perſicũ
valde:et expertũ eſt vt bibat vinũ põticũ cũ aq̄ aluminis
nigrũ:q̄m ꝓhibet vomitũ ⁊ ↄſeruat fetũ in mr̄ice:et ſedeat
in aq̄ đcoctiõis gallaꝝ:balauſtiaꝝ:corticũ granatoꝝ:gal-
larũ:cypreſſi:myrtilloꝝ ⁊ hm̄õi tepida. Et ſumat mane vi-
(Unguētũ ad idem.) nũ coc.de terra ſigillata cũ ſucco myrtino ſub mammillis
abſq̄ ſcarificatiõe:priꝰ oībꝰ apponanꝛ vētoſe:⁊ vngaꝛ ven
ter ⁊ renes cũ hac vnctiõe. ℞.boli:maſticis:ſangui.draco
nis.terre ſigilla.thuris añ.ʒ.ij.ſumach berberis nucũ cy-
preſſi.hypoq̄ſtidos acatie.añ.ʒ.ij.colophonie farine ſiligi
nis añ.ʒ.j.ↄfice cũ ſucco plantaginis ⁊ virge paſtoris. Ad
vomitũ exꝑtus eſt ſyrupus de agreſta acetoſitas citri. Ad
mollificationē exꝑta eſt tyriaca Andromachi cũ vino de-
coctõis ſaluie:hoc ei mollificationē ⁊ obdormitationē tol
lit:mēbroꝝ hũiditates mr̄icis exiccat:⁊ ↄſumit ⁊ cõſeruat
(Ad inflationem pedũ ꝑgnantis.) fetũ:vt ait Abo. ¶ Ad pedũ inflatiões diminutio potus ⁊
ſubtractio iuriũ ⁊ fomētatio ſalſa vel maris:⁊ emplaſtruꝫ
de folijs cauliũ aſſoꝝ ⁊ cõmixtio eorundē. ¶ Electuariuꝫ
(Electuariũ ad confortationē fetus.) expertũ ad ↄfortationē fetus ⁊ ↄfortationē ipſiꝰ ⁊ matris.
℞.doronici zedoarie margaritaꝝ vtriuſq̄ corallii vtriuſq̄
been al.⁊ ru.gallaꝝ ſpodij aſe odorifere gal.muſcate.car-
damomi minoris cinamomi pontici ana .ʒ.j boli armeni
terre ſigillate.ʒ.ß.ſyrupi ro.⁊ ſucci ꝟge paſtoris qđ ſufficit
doſis.℥.ß.hoc em̄ rectificat diſpoſitionē matricꝭ eaꝝ ⁊ ſto
machi ⁊ inteſtinoꝝ:⁊ cordis:⁊ cerebri. Et diābre ↄfectio fa
cit ad illud ſubtractis muſco ⁊ ſpica ⁊ cinamomo ſit põti-
(Empl̄ꝫ ad ↄfortationē ſtomachi.) cũ:⁊ addatꝛ hypoq̄ſtidos ⁊ ſpodiũ ⁊ fructus rubi cum ſu-
mach ꝑficit intentionē. ¶ Emplaſtrũ exꝑtũ ad ↄfortatio
nē ſtomachi ipſaꝝ ⁊ retētionē vomitus ⁊ fluxus vētris eſt
emplaſtrũ noſtrũ de gallia intētionis caliditatis ↄtra fri-
giditatē:⁊ ſi mũdificatiõe idiget:mũdificeꝛ cũ gelenia bin
(Unguētũ.) cũ aqua polipodij ſicci. Inũctio bona ↄfortās ligamēta.
℞.olei myrtini.ʒ.iij.diſſoluaꝛ in eo thuris albi ⁊ maſt.añ.
℈.j.⁊ inunganꝛ renes vel ex oleo maſti.cũ puluere terre ſi-
gillate. ¶ Spãle regimē ꝑgnãtis eſt triplex:vnũ qđ cõpe
(Regimen ꝑgnantis.) tit hñti maſculũ:aliud qđ cõpetit hñti gemellos:⁊ aliđ qđ
ↄuenit hñti debilē ⁊ ĩfirmũ. ¶ Pͥmũ eſt duplex:vnũ ē diſ
poſitiuũ : aliud ↄſeruatiuũ. Et diſpoſitiuũ eſt qđ diſponit
marē ⁊ feminā ad maſculi ꝓcreationē ⁊ impgnationē:⁊ eſt
vt ambo caleſiāt cũ cibis ⁊ potibꝰ ⁊ ſumptiõe mitridati:et
cũ ſuffumigatiõibꝰ aromaticoꝝ peſſarijs clyſteribꝰ vnctio
nibꝰ:⁊ ꝓprie cũ aromatibꝰ calidis ⁊ ↄfortātibꝰ matrē:⁊ diſ-
ponētibꝰ ↄceptũ ⁊ ꝓprie cũ muſco croco xiloaloes mũdo ⁊
crudo atq̄ cāphora:⁊ cũ ↄfortatiõe vere ⁊ gallia muſc. et
ſtudeāt vt vtriuſq̄ digeſtio ſit ꝑfecta:deuitēt oĩa actu fri
gida vt poma ⁊ potũ aq̄:⁊ vt dimittāt coitũ ad tp̄s nõ oĩno
q̄r corrũpit ſperma:vt diximꝰ:viuāt ĩ gaudio:⁊ decubēt in
domo leta ĩ q̄ ſint picture maſculoꝝ:⁊ cogitēt ĩ maſculis:
⁊ firmēt meditationē ſuā ĩ maſculis fortibꝰ ⁊ melioris for
me ⁊ pl̄chrioꝝ figure:⁊ coeāt. Cõſeruatiuũ ꝟo eſt triplex.
Pͥmũ vt hñti maſculũ ꝑ̄dicta exhibita đclinēt ad calidũ
paꝝ cũ intermiſſione frigidoꝝ. ſcđm vt cibꝰ ⁊ potu ↄ ſit mul
te qualitatis ⁊ pauce q̄ntitatis. tertiũ eſt qđ infra ſpecifica
bimus ĩ aborſu : ſi Chriſtus voluerit q̄ ſit bñdictus:⁊ hñti
gemellos ſilr̄ cõperũt ex cibis. Ex his aũt q̄ cũ ꝓprietate
oꝑantur hoc eſt lutũ creticũ ſuſpenſum ſuꝑ ꝑgnantē:ꝓſer
(Electua. ad ventoſitates pregnantis.) uat em̄ eas ab aborſu:⁊ alleuiat partũ. ¶ Electuariũ ad vē
toſitates q̄ fiunt ꝑgnātibꝰ ⁊ ſolutiões nature:⁊ noiaꝛ ↄſer
uans ꝭm Jo.ſerapionis. ℞.caſtorei nucis muſca. zedoa-
rie doronici oĩm añ.ʒ.v. ameos ſemi.apij añ.ʒ.j.ſe. iuſq̄a-
(Aliud ad idem.) mi al.margaritaꝝ nõ ꝑforataꝝ añ.ʒ.ß.zuc.duplũ oĩm:mi-
ſceanꝛ:⁊ ſit potio.ʒ.j.cũ vino. ¶ Aliud ꝑgnātibꝰ ⁊ vētoſita
tibꝰ matricis ⁊ ↄſeruat embrionē. ℞.zedoarie doronici añ.
ʒ.ij.margaritaꝝ nõ ꝑforataꝝ bdellij coralli ⁊ charabe ⁊ ſcte
cocte ⁊ crude añ.ʒ.ij.caſtorei.ʒ.j.ß. vſnee ſpice añ. ʒ.ß. heil
croci gar.añ.ʒ.j.mell̄.q̄ntũ neceſſe eſt:doſis ſit.ʒ.j. cũ vino
ꝑmixto:aut miſceaꝛ cũ zuccaro ⁊ deꝛ. Inq̄t Abo. ad ꝑgnā
tes ⁊ ↄſeruationē fetus tyriaca ↄſeruat fetũ.ſ.Gal. ⁊ An-
dromachi.q̄ diateſſeron vero facit aborſuꝫ. hoc Serapio
nis filꝰ dixit. Juuamēta ad apoſtemata accidētia in pe-
dibus ꝑgnantiũ ſunt papyrus q̄ñ infunditur cuꝫ aceto et
poniꝛ ſuꝑ ipſos:⁊ oleũ roſatuꝫ q̄ñ miſceꝛ cũ aceto ⁊ ↄcuti
tur:⁊ inũgiꝛ cũ eo pes. Et ſal tritũ ēt cũ aceto ⁊ chimolea:
⁊ eſt marmor inuentũ in luto viridi q̄ñ poniꝛ cũ aceto ⁊ lini
tur ⁊ cinis ⁊ ſal frixũ q̄ñ teriꝛ cũ oleo:⁊ liniꝛ tritũ in aq̄ cau
lis ⁊ aloes ⁊ fauſel ⁊ ſandalꝰ rubeꝰ q̄ñ liniꝛ cũ aq̄ ſolatri.

¶ Cap̄.iiij. De partu naturali de q̄bus ſolũmodo ꝓceda-
mus q̄ntũ ſpectat ad indaginē eoꝝ:et ꝑ ipſoꝝ notitia cās
cõſeruatiuas et nocumēta ipſoꝝ ſi qua eueniāt cognoſca
mus:vt eis prouidentiam faciemus ⁊ curam.

Partus naturalis

Partus naturalis est cū fetus moueat̃ ad exi-
tū: qꝛ iā cōpletus in vetero fuerit. Sicq̨ natu
ra ceu intētionis finem adepta velit in mani-
festū ducere qđ patrauit: ⁊ proinde mater na-
ture organū in hoc actu mouet ipꝫ desiderās
expellere nociuū: ⁊ ipiꝰ cā est coartatio eiꝰ: ⁊ defectꝰ sangui
nis: ⁊ aeris sibi ꝓuenientis a matrice ad eius alimentum:
⁊ spūs eiꝰ ad euentationeꝫ: quare recalcitrādo mouet̃ que-
rens extre locū sue coartationis: vt qđ sibi deficit supplea
tur post partū. Et tunc matrix suscipiens nocumentū eiꝰ
clausa tā lōgo existēs tpe mox apit̃ ⁊ cōprimit̃ ad eius ex-
Galenus. pulsionē modo quodā mirabili. Vñ Gal. ait. quid eñ vtiq̨
nature existit mirabilius q̃ mensibus quidem totis nouē
clausisse os matricis ⁊ diligētissime vt neq̨ parat̃ malꝰ. i.
acumē grani suscipiat: ꝑfecto ꝟo cōcepto distantiā habꝫ
tāq̨ magnā: vt totum aīal exeat per illud: illud tñ diuino
Signa. ꝓcepto ꝓcedit. Hꝫ aūt indicia ptꝰ naturalis: ex ꝑte tpis: ex
ꝑte figure exitus fetus ⁊ exeundi modis. Ex ꝑte vero tpis
vt tēpus eius ꝯplexionis ipsius sit correspondens tēpori
creationis eiꝰ ⁊ motꝰ: vt superiꝰ est dictū. Et si accidat iue
re: melius est: qꝛ natura est fortior: ⁊ dispositio mēbroꝝ ad
dilationē aptior. Et ꝓinde tēpus naturale partus duplex
Tps natu erit plurimū cōtingēs. Primū erit mensiuꝫ noueꝫ cōpleto
rale ptus rū vel diminutoruꝫ in septimana vna sicut in muliere qua
duplex. dā vidimus ex experto: licꝫ illud raro accidat. Aliud tempꝰ
⁊ raro ꝯtingens in septem mensium completoruꝫ: in octa-
uo ꝟo mense rarius est: ⁊ cū est minus saluatur natus. In
decimo ꝟo rarissime: lꝫ vt plurimum saluetur respectu il-
lius: qđ est quia natus in octauo aut non est completꝰ: q̃-
re morit̃: aut si est completus quia creatus in. xxv. die fue-
rit: ⁊ tunc cū petierit exitum in septimo mense ⁊ laboraue
rit: qꝛ nō exiuit remāsit debilitatus: cū ergo in octauo mē
se exit iterū debilitatur: quare morit̃ nisi in locis meridio-
nalibus al's septētrionalibus in q̇bus sunt mulieres vira
gines ꝺm Arist. ⁊ Auer. in partibꝰ suis hispanie. Quod si
pertrāseat octo: tardet exitū vsq̨ ad nouem: qꝛ quieuit in
octauo mēse: ⁊ resumēs vires egredit̃ ꝯfortatus: viuet sil'r
si natus in decimo mense cōpletus fuerit in nono: sed tūc
tractans exitū ⁊ nō potuit: si exeat in decimo accidit sicut
accidit nato in octauo: ꝙ si ꝯplemētū habuerit in octauo
mense: accidet ei sicut nato in nono: cuiꝰ cōplemētum exti
tit in septimo mēse: lꝫ parū accidat vt tñ tardēt: ⁊ virtutꝭ
debilitatē significēt. Ex ꝑte autē figure partus est natura
lis si egrediat̃ fetus supra caput suū ꝺꝫ rectitudinem oris
matricis absq̨ inclinatiōe manibꝰ eius extēsis sup̱ coxas
⁊ ecōtra est nō naturalis: ⁊ q̇s sit ifra dicet̃. Ex ꝑte vero mo
di vt sit velox facilis: qꝛ absq̨ accidētibus fortibus: ⁊ tunc
De signis vt plurimū exit. ¶ Signa naturalis partus sunt vt cū ꝑ-
naturalis uenit ꝑgnās ad mēseꝫ vltimū ꝺꝫ suā ꝯiecturā: ⁊ senserit gra
partus. uedinē sub vmbilico ⁊ dolorē ī dorso ⁊ iguine ⁊ caliditatē
ī vētre: īflationē ī ore matricis magnā ⁊ humectationē eiꝰ:
tūc tā apparēt signa ꝑtus ꝓpiqui. Cūq̨ mollificat̃ eiꝰ cau
da: ⁊ iflant̃ iguina eiꝰ: ⁊ īpletio eoꝝ fit fortior: tūc ꝑtus erit
statim: ⁊ ꝓpue si aquā emittat. Et signa facilis ꝑtus sūt vt
sētiat dolorē añ partū in āterioribus: ⁊ declinet ad pectinē
cū ꝟo ad posteriora ꝺclinat ē debilis: et regimē eiꝰ ē vt di-
mittat nature obstetrix: ⁊ nihil agat: sꝫ ꝯfortet parientē ci-
bis bonis donec pariat: deinde cibet eā cibis facilis dige-
stiōis boni nutrimēti multe q̄litatꝭ: ⁊ pauce quātitatꝭ: ⁊ vi-
nū odoriferū potet: ⁊ studeat ī mūdificatiōe eiꝰ ꝑfecta q̄ in
masculo prio tēdit̃ vsq̨ ad. xxx. ī femia ꝟo vsq̨ ad. xl. dies.
Imꝑfecta ei mūdificatio ē cā ois praue dispōis q̄ ei acci-
dere possit q̄ m'tiplex ē: sꝫ q̄ in difficili ꝑtu plurimū accide
re ꝯsueuit: dicere differemꝰ de causis ad cap̄. illđ: vbi de oī
dispōne ipsaꝝ intēdimus latius dicere dante Deo.

¶ Cap̄. v. de mala cōplexione matricis ⁊ cura eius.

Mala ꝯplexio matricis est simplex ⁊ cōposita: et
vnaq̨q̨ aut est pura: aut impura: ⁊ cuiuslibet
q̇dē cā aut ꝑ vicinitatē ⁊ ꝓpiie eiꝰ cure ⁊ cāe ꝑ
catartica aliq̇ cārū q̄ sunt note: ⁊ cāe ꝑ cōita-
tem eiꝰ ad epar ⁊ renes calidos vel frigidos
vel totum corpus. Cā vero impure ⁊ est plurimum aut est
ꝓpria: ⁊ est humor coadunatus ⁊ collectus: aut a superio-
De signis ribus missus vt a toto corꝑe vl' dictis membris. ¶ Signa
male com male cōplexiōis matricis q̇dā sunt cōia oī male cōplexiōi
plexionis. eius: ⁊ sunt defectio actiōis proprie. s. conceptus ⁊ sterili-
tas. Inq̇t eñ Hip. q̄cūq̨ frigidas ⁊ dēsas hñt matrices ⁊
calidas ardētes vel siccas vel humidas valde nō cōcipiūt. v. aphoꝝ
Quedā ꝟo sunt ꝓpria calide: ⁊ sunt inflatio ꝑcepta in par lxiij.
tibꝰ vulue ⁊ mēbris adiacētibꝰ ⁊ cōicātibꝰ illi pruritꝰ: ⁊ pū
ctio: ⁊ desideriū coitꝰ forte velut priapismꝰ ⁊ fortius attra
ctio spmatis: ⁊ vlcera matricis m'titudo piloꝝ pectinis ⁊
dispositio mēstruoꝝ ꝙ paucitas: qm̄ ipꝫ ꝯsumpsit adustio
⁊ color ipoꝝ q̇ in pāno in nocte supposito pōt cognosci: et
ꝓprie cū exiccari ꝑmittat̃ in vmbra: nā color apparet vehe
mētis rubedinis ⁊ nigredinis ⁊ citrinatis: ⁊ odor eoꝝ gra-
uis ⁊ acutꝰ: ⁊ anticipatio tpis. Et tinctura aq̄ et siccitatis
oris ⁊ velocitas pulsus ⁊ regimē ꝑcedens calidū. Et frigi
de signa sunt ꝑdictis ꝯtraria: ⁊ ꝯceptio difficilis. Et signa
hūide sunt tenuitas mēstruoꝝ: ⁊ cā sue hūiditatis est abor
sus facilis: ⁊ sicce sūt illis cōtraria: ⁊ difficilis partꝰ. ¶ Cu
ra eius ex dictis in cura male cōplexionis renū vesice ⁊ te-
stiū est manifesta: ⁊ est tres res. Pria abscidit cām si adsit.
scđa alterat discrasiaꝫ. tertia corrigit accidētia: vt debilita
tē ⁊ dolorē eiꝰ de q̄ infra dicet̃. ¶ Cōfectio pessarij ꝺꝫ Ras. Pessariuꝫ
ad calefaciendū matricē: ⁊ adiuuat ad impregnādū. Rx. ca ad calefa-
storei storacis: galbani: euforbij: oppoponaci: carpobalsa- ciēdū ma-
mi granoꝝ beē costi bdellij spice añ. ꝑtes eq̄les: resoluant̃ tricem.
cū vino: ⁊ fiat pessariū noctibꝰ pluribus: et sumat̃ ī potu oī
die diamarte: deīde suffumiget̃ cū eis: ⁊ approximet̃ socio.

¶ Cap̄. vj. de egritudinibꝰ matricis ex q̇bꝰ est oppilatio.

Oppilatio matricis aut est in collo: aut in cōca
uo eius: q̄ ꝟo est in collo aut in orificio eiꝰ est
exteriore occurrēte vulue: aut ī meatu: aut in
orificio interiori cōcurrente matricis cōcauo:
qđ os matricis intrinsecū dictū est: aut est in
orificijs venaꝝ mēstrualiū. Que ꝟo est in cōcauo eius aut
est in meatu vasorū spermatis: aut in orificijs cotiledonū.
Etiā eiꝰ q̄ est ī orificio exteriori aut est soliditas pāniculi:
qualis est in virginibꝰ: aut res carnosa ibi: velut virga na
tural'r ꝯcreata: aut apostema durū ibidē preter natura exe
ntēs: aut incarnatio vlceris emorroides inflate moꝝ cla-
ui verruce: ⁊ q̄libet est carnosa. Cā eiꝰ q̄ in meatu cōtingit
plurimū est carnosa. Cā ꝟo eiꝰ q̄ est in orificio interiori: qđ
os matricis dictū est: sil'r est carnosa vel piguosa ꝑter natu
rā crassis: ⁊ cā eiꝰ q̄ est ī orificio venaꝝ mēstrualiū plurimū
ē coartatoria: ⁊ raro ē attenuatoria: rariꝰ carnosa: ⁊ cā eiꝰ
q̄ est in meatu vasoꝝ ⁊ orificijs cotilidonū sil'r existit. ¶ Si
gna q̇dā sunt cōia: q̇dā ꝓpa. Cōia sūt: nā q̄libet ipaꝝ si for
tis ē fit cā sterilitatis: si ꝟo debilis cā erit difficilis īpregna
tiōis ⁊ ꝑtus. Cū eñ pāniculꝰ ille naturalis ꝓcreatꝰ nō sit
solidus: lꝫ nō ruptꝰ: sed foramina habeat plura ꝑ q̄ matrix
possit de spmate ēt ꝓijcere extra ipaꝫ ⁊ in faciē eiꝰ vl' in ex-
teriori loco calido tꝑato: puta balneo in q̄ sua caliditas cō
seruet̃ suo orificio occurrēte trahet̃ aliq̇d desiderio sui cuꝫ
sit parū ꝯceptio fiet: ⁊ tñ cū difficultate: vt Phs ponit: lꝫ su
pra in cap̄. de spmate a Gal. aliter sit dictū. Sed signa ꝓ-
pria distinctiua specierū ⁊ cāꝝ ipsaꝝ sunt: nā q̄ est in orifi-
cio exteriori est manifesta: qꝛ subiacet sensui: ⁊ est ꝓhibēs
vel īpediēs coitū. Ea ꝟo q̄ est in meatu ⁊ orificio interiori
est occulta: ⁊ cognoscit̃ ꝑ sterilitatē. Alijs ꝟo causis existē-
tibꝰ eis q̄ infra dicere dꝫ. Sed inter eas distinguit positio
vel intromissio digiti obstetricis. Cū eñ nō inueniat duri-
tiē coartantē meatū: oppilatio erit ī orificio interiori: si ꝟo
inueniat ibidē: oppilatio erit ī meatu exteriori: ⁊ si sine do-
lore: est carnosa: si vero cū dolore: erit apostemosa: ⁊ estate
ꝓlongat̃: hyeme abbreuiat̃: ⁊ fortasse erit vtrobiq̨: ea ꝟo q̄
in meatu est cū carnosa existit: sil'r digiti īpositio illud ostē
dit: ⁊ dolor ꝑceptus in coitu. ¶ Signa ꝟo eiꝰ q̄ in orificijs
venaꝝ mēstrualiū sunt retētio ⁊ priuatio menstruoꝝ cū si-
gnis dominij humoris grossi ⁊ viscosi: sed siquidē sit in con
cauo ⁊ in meatu vasoꝝ spermatis sunt matricis prefoca-
tio: nisi aliud cōtradicat: ⁊ eius q̄ est in orificijs cotilidonū
est post impregnationē aborsus velox deficiente fetui san-
guinis alimēto: lꝫ illud q̄nq̨ ex totius corporis cōitate cō
tingat: quia siccum ⁊ tenue sit: prout Hipp. dixit in apho.
¶ Cura eius q̄ est interioris orificij possibilis est ⁊ facilis. De cura
Et siquidē sit carnosa cura est due res. Prima est abscissio oppilatio-
carnis addite. scđa est regenerationis ꝓhibitio. ¶ Prima tionis ma
cōplet̃ dupliciter. s. cū corporis dispositione ⁊ modo. Et est tricis.
vt sedeat corā lumine cū pauco substētaculo ad posterio-
ra: ⁊ eleuatis coxis crura faciat adherere eis: ⁊ brachia li-

genꝫ fortiter sup̄ eis et in sacruatura suoꝝ poplitū: deinde cū scissiōe auferanꝫ: ⁊ sit illud aut cū ligatura stricta donec putrefiat: ⁊ cadat: vt nō accidat fluxus sanguinis: vt dictū est in emorroidibꝰ: aut cū corrosiuis pharmacijs: aut cum instrō ferreo acuto taliter vt de addita nō remaneat aliqd nec aliqd de radicali tāgaꝫ. Deinde regaꝫ cū stipticis exiccantibꝰ medicinis. Et qñq3 in accidētibꝰ medicinis q̄ note sunt: ⁊ qñq3 cū corrosiuis. ¶ Si ꝟo fuerit pāniculosa cura erit etiā due res. Prima est apertio: scd̄a apertionis cōseruatio. Prima cōpleꝫ cū scissura primo mō. Scd̄a cōpleꝫ dupliciter: primo modo cū interpositione pile ex lana infusa in oleo ⁊ vino: scd̄o cū cōsolidatione labiorū scissurarū: fit autem cū stipticis ⁊ cicatrizātibus medicinis que note sunt: quas sequaꝫ cōcubitus freqūēs. Sed siquidē sit interioris meatus et carnosa: cura est q̄tuor res. Prima est extractio cause si possibile est cū vncinis. Scd̄a est abscissio eius cū instrō: sed fiat cū cautela: vt paulatim incidaꝫ non subito ⁊ in multa quātitate: ne frangaꝫ vesica: vel aliqd de matrice: ⁊ incurrat spasmū ⁊ cuzez. Tertia erit vt incisio tegaꝫ in principio cū lana infusa in vino pōtico adherēti incisioni: scd̄o cū vnguētis lenitiuis cōsolidātibus vlcera ventris ⁊ suppositis cū nascali: sint actu oīa calida: ⁊ a frigore preseruenꝫ. Quarta est accidentiū correctio: vt est dolor qui op3 vt sedeꝫ cū medicis mollificātibus dictis supra in tenasmōe ⁊ fluxu sanguinis: cuius regimē sup̄ius habuisti. Eius ꝟo que in orificio interiori existit cū carnosa fuerit: cura est impossibilis. Sed eius q̄ est in orificijs venarū mēstrualiū ⁊ vasoꝝ spermatis ⁊ cotilidonū si coartatoria sit: cura est impossibilis: fiat autem cū incidētibus ⁊ stipticis pharmacis: ꝓut in cura retētionis mēstruorū dicemus: ꝙ si fuerit carnosa: est etia3 impossibilis. Si ꝟo attenuatoria fuerit hec vt ip̄a accidit in cōsumptis: curabiꝫ rehumectatione vsi totiꝰ cū regimīe hūectatiuo et particulari partiū ipsoꝝ cū balneis ⁊ sessionibꝰ in eis ⁊ vnctionibꝰ: ⁊ hūectātiū rerū q̄ note sunt. Et ex appropriatis sunt medulle laudabiles posite ⁊ carnobite: ⁊ myrrha lenit duritiē coartantem: ⁊ oleū de lilio: ⁊ vinū ⁊ bdelliū est ꝯueniēs. Si ꝟo apostemosa fuerit: q̄cunq3 sit iuuabiꝫ cū mollificātibꝰ ⁊ resoluētibus tēperatis in modū enchatismatis approximatis cū iniectionibꝰ vnguētoꝝ pessarijs ex eisdē inūctis reliquas particulares op̄atiōes chirurgico dimittēdo. Et in cura emorroidaꝝ moris ⁊ alioꝝ: cura ipsoꝝ in virga ⁊ ano sup̄ius dicta est nota. Et ex appropriatis simplicibꝰ i apertione oppilationū matricis ē vehuen ⁊ bdelliū vtrūq3 spodiū aperit os matricis: mūdificat eam: ⁊ ꝓuocat mēstrua: oleū maiorane calefaciendo et subtiliando confert coartationi oris matricis perducentis ad prefocationem: ⁊ oleum narcissi aperit coartationē: ⁊ confert doloribus eius: ⁊ oleū abrotani: semen vitice cum vino bibitum aperit os matricis et galia: ⁊ medicamina ꝯposita sunt que ex his cōponūtur.

¶ Cap̄. vij. de suspensione matricis: ⁊ ascensu eius: ⁊ declinatione ipsius: ⁊ descensu seu precipitatione.

Cause. Matrix moueꝫ d̄ proprio loco: ⁊ qñq3 subleuaꝫ ⁊ suspenditur: et qñq3 declinat ad alterū laterū dextrū. s. vel sinistrū. Et qñq3 descendit ⁊ precipitaꝫ adeo vt qñq3 extra egrediatur: et qñq3 vtrisq3 motibus simul moueꝫ. Cā autē est duplex: vna preter naturā: ⁊ alia naturalis. Preter naturā cā est ipsius motus distincti ⁊ plurimū ꝭm Gal. est spasmosa contractio cōcatenationū ipsius ꝓpter repletionē venaꝝ ipsius orificijs venaꝝ abstractis: cū eñ ꝯcatenationes superiores repleanꝫ apostemose vl̄ nō apostemose: ⁊ eis ꝯtractis subleuaꝫ matrix: ⁊ suspēdiꝫ: qñq3 cā illiꝰ est ventositas subleuans: cū ꝟo lateralis declinabit ad alterā partē cuiꝰ ꝯcatenatio ē ꝯtracta reliq̄ extēsa seu mollificata. Et qñq3 cā in ea sunt hūores grossi ⁊ viscosi collecti in ea. Sed si cōcatenatiōes vtrasq3 nō spasmari: sed ⁊ mollificari ꝯtingat: ⁊ extēdi: necesse est descēdere ip̄am. Cā aūt mollificationis est accidēs: ⁊ est hūiditas viscosa mucillaginosa aggregata in eis. Et qñq3 est primitiua: vt frigiditas subintrās ex aere frigido balneo frigido: ⁊ sessiōe sup̄ lapidē frigidū. Cā ꝟo extēsiōis eaꝝ est p̄mitiua: vt casus ⁊ ꝑcussio: cursus fortis vt tussis ⁊ vociferatio: aut sternutatio vehemēs: aut terrefactio ex strepitu nō iquātū retrahit: s3 iquātū tractū calorē ⁊ spm̄ subito extinguit et infrigidat: et sic paralyticū facit: aut difficultas partꝰ ⁊ gutras: aut magnitudo virilis ꝟge: aut labor obstetricis i extrahēdo fetū ⁊ secūdinā: aut exitꝰ eiꝰ subito: aut putrefactio ꝯcatenationū ⁊ ligamētoꝝ. Cā nālis ē cā viriusq3 motus ipsiꝰ ⁊ simultanei cū successione mō supra: mō lateraľr: mō infra: ⁊ ē vt existimo quam Gal. asseruit affirmās platonē cū inq̄t. vētriculi q̄ i vulua dicunꝫ cū sint q̄si aiati cōcupiscūt filios ꝓcreare si diu ꝑmāserint ꝙ fructū nō afferāt āgustianꝫ ⁊ neq̄unt vno loco manere: ꝑ corpꝰ ei moti vias spūs oppilāt: āhelitū ēt corrumpunt: q̄re diuersa ⁊ magna accidētia i mulieribꝰ sūt. ¶ Signa q̄dē accidētia q̄ subleuatiōe eiꝰ ꝯtingunt: sunt dolor ⁊ grauedo sup̄ vmbilicū: ⁊ sensus rei rotūde: vl̄ sicut manꝰ apprehēdēs ibidē: anhelitꝰ corruptꝰ: timor ⁊ tristicia abominatio fastidiū dolor capitꝭ vertigo scotomia: ⁊ discreta mulier sentit illā: ⁊ eructuatio si cū vētositate fuerit. Declinationē eiꝰ ⁊ accidētia comitanꝫ. s. dolor grauedo alteratio lateꝝ remotio oris matricis ab oppositiōe recta: ꝑ quā in ip̄a3 imittiꝫ spma: q̄re ꝯceptio ipediꝫ: ⁊ obstetrices cognoscūt ꝑ tactū cū digitꝭ ꝑtē declinationis: ⁊ cognoscunt: aut si repletiōe apostemāte: aut ꝑ duritiē in constrictiōe inuētam: ⁊ qñq3 accidit p̄focatiua ⁊ ꝓprie cū declinat ad sinistrū: ⁊ hydrops ⁊ mola ꝓprie: ⁊ cū decliat ad dextrū. Descēsu3 ꝟo eiꝰ comitanꝫ accidētia ⁊ dolor renū ⁊ laterum ⁊ inguinū tensiuus ⁊ in pectine grauatiuus spasmus ⁊ tremor ⁊ sensus rei rotūde in pectine in egestiōe vrine difficultas ex eo ꝙ matrix descēdēs cōprimit meatus fecis et vrine q̄ erit alba in colore ⁊ spissa in substātia liuēs sup̄ius cū resolutionibꝰ crinoidalibus flaui coloris ⁊ nigri multe adherenti ⁊ residētis in fundo: ⁊ apꝺ vuluā sentit rem descendētē leuis tactus ꝓpter eius cōnexionē: ⁊ cū egrediꝫ magꝭ et est manifesta. Et siq̄dē in cā sit res p̄ter naturā puta repletio venaꝝ cū obstructiōe orificioꝝ ip̄oꝝ iudicat eā retētio mēstruoꝝ. Si ꝟo sit cā mollificās ancedens regimē ⁊ exitꝰ mucillagis appositiōe collyrij ⁊ hūiditatis multiplicatio in natura cū alijs circūstātijs cōsimilibus: ⁊ si ventositas est ibi sonitus ⁊ rugitꝰ. Si ꝟo sit p̄mitiua est manifesta. Si ꝟo cā fuerit naturalis indicat eā cōsuetꝰ cōceptꝰ nec p̄uatus cū sanitate fortitudīe ⁊ hilaritate corꝑis: ⁊ bonitate regiminis. ¶ Cura eiꝰ q̄ p̄ter naturam est ex repletiōe est. v. res. Prīa est euacuatio. scd̄a est ipsius matricis reductio: tertia est ipiꝰ reducte cōseruatio. q̄rta ꝯueniēs regimē. q̄nta correctio accidētiū: ⁊ siľr q̄ a mollificatiōe ꝓcedit. Euacuatio ꝟo ē duplex: vna repletiōis venaꝝ: alia hūoris grossi ⁊ viscosi eaꝝ orificia obstruētis vel mollificātis cōcatenationes ⁊ ligamēta. ¶ Primā rē ꝯplet flebotomia saphene in ascēdēte ⁊ i d̄clināte ex opposito pede ⁊ in descēdēte ex basilica. ¶ Scd̄a3 rē ꝯplēt pharmaca ꝓpria p̄missa p̄paratione educētia a toto corꝑe: si cachochimia sit in eo isuēs illi ⁊ ꝯtraria ꝑte mota eiꝰ: ⁊ fomētatiōes sessiōes vnctiōes et nascalia appropriata i educēdo illos ex matricis ꝑtibꝰ: q̄ infra in cura retētiōis mēstruoꝝ dicenꝫ. Scd̄3 ē retractio eiꝰ ad oppositū: ⁊ reductio ad mediū loci ⁊ q̄litatē: cōpleꝫ aūt in subleuata eiꝰ tractio cū sternutatiōe ex obteranico retinēte anhelitus ⁊ vētosis in ambobꝰ iguinibꝰ ⁊ pectine ⁊ coxis applicatis ⁊ dolorosis ligaturis i cruribꝰ ⁊ pedibꝰ: ⁊ in declinatiōe ad alteꝝ cū eaꝝ appositiōe i oppositꝭ tm̄: ⁊ siľr ligatura cubitꝰ sup̄ oppositā ꝑtē: ⁊ in descēdēdo cū appositione earū supra dorsum ⁊ renes supra vmbilicum ⁊ latera ⁊ ligaturis manuū: ⁊ cum applicatione odorabiliū vel fetidorum circa nares os ⁊ vuluā: delectatur enim matrix q̄si animata existēs odoribꝰ: tristatur fetoribus: vt currat ad illos: fugiat ꝟo fetido: nō q2 mentem ⁊ intellectum habeat vt animal: sed a sui proprietate q̄ dotauit ip̄a3 natura: ⁊ ꝓinde in subleuata fetida naribus ⁊ ori applicētur odorabilia vulue: ex q̄bꝰ ꝓprie est galla suffumigata: hoc eñ descēdere facit matricē p̄focatā ⁊ declinante ad alterū latus. Siľr ecōtra in descēsu eiꝰ reductionē adiuuabit obstetrix post balneū vētrē manibꝰ secernēdo: ⁊ cū itromissiōe digitoꝝ in vulua inūctoꝝ adipe gallie vl̄ anatꝭ: ⁊ ad ꝓpriū locū subleuādo: ⁊ coequādo: ⁊ ad rectitudinē reducēdo cū appositione ventose magne in medio sumis in vmbilico ⁊ in medio dorsi.

Signa. — De cura. — De flebotomia. — Matrix delectaꝫ odoribus tristaꝫ fetoribus.

¶ Tertia est ꝯseruatio ipsius iā reducte quod in remissione accidētium ⁊ relatione obstetricis cognoscere poteris ⁊ illud cum quiete ⁊ decubitu supino: ⁊ stipticis applicatis intus ⁊ extra cū embrocis ex vino stiptico decoctionis vnctionibꝰ ⁊ emplastris ⁊ ꝑ oē3 modū approximatis: ex q̄bꝰ

sunt propria

ſunt ꝓpria ex ꝑte ſimplicia: ⁊ ꝯpoſita que infra dicent̄.ſim
plicia ſunt myrt⁹ acatia cortices granatoꝝ ⁊ roſe ſq̄nanti
⁊ herba q̄ orit̄ ſuꝑ lapides cū ſunt in aqua: ⁊ faciūt lubrica
re pedes ⁊ lētes: ⁊ breuiter oīa ſtiptica odorifera. ⸿ Quar
ta res eſt regimē ꝯueniēs: ⁊ eſt vt regat̄ in aere temperato
declināte ad frigidū. Hip. inq̄t. motus a caliditate eſt ecō
tra frigidū paralyticū faciēs: vitet oēm motum aīe ⁊ cor
poris ⁊ oēs ſuperiores noīatos repletionē ciborū proprie
viſcoſoꝝ groſſoꝝ frigidoꝝ vētoſoꝝ ⁊ ſalſoꝝ: vtat̄ ꝟo bōis
⁊ ſtipticis: ⁊ pot⁹ ſit frigide aq̄ ⁊ ſtiptice groſſe ⁊ alumino
ſe diuerſoꝝ: ⁊ inaniat̄ clyſteribus vel vomitibus: vt ſupius
dictū eſt: vtat̄ q̄ete ⁊ ſomno. ⸿ Quita res ⁊ vltima eſt ac
cidentiū correctio: ⁊ ex medicinis accidentia ꝑdicta corri
gentib⁹: quedā eſt cōis: ⁊ illa eſt balneū ex aq̄ dulci deco
ctionis: anodinoꝝ mollificantiū: quedā ſunt ꝓprie q̄ ex di
ctis ⁊ dicēdis ī ꝓprijs capl̄is colligere pōt prudēs. Si ꝟo
cauſa fuerit naturalis: cura erit altera duaꝝ rerū: vel cōce
ptionis ⁊ gn̄ationis procuratio ſi poſſibile eſt: vel cū viro
ſi honeſta: vel cū alio ſi inhoneſta: vel libidinis extinctio: ſi
vidua ſit vl̄ ꝟgo: vel viꝝ abſentē habeat: ⁊ hāc cōplēt ſper
ma exiccātia q̄ dicta ſūt ī cura gonoree pollutiōis ⁊ coit⁹
exuberationis. Abo. dixit in deſcendēte reſupinet̄ mulier
⁊ aperiat qꝺ eſt inter crura ſua: ⁊ aſſume lanam ex lenibus
velleribꝰ: ⁊ madefactā adherere fac matrici. Deinde acci
pe lanā aliā: ⁊ infunde eam in acatie ſucco: aut in vino in
quo diſſolutū ſit aliq̄d ſtipticū: ⁊ pōe ſuꝑ os matricis: ⁊ re
dit cū facilitate ad interiora: deinde accipe alīā lanam: et
eā cū aceto pone ſuꝑ vuluā: ⁊ precipe mulieri vt iaceat ſuꝑ
latus vel dorſum ⁊ adunet crura ſua: ⁊ ſeruet lanā vt eſt tē
perata in ea ne cadat. Et pone ventoſas ſuꝑ radicē ſumis
eius ⁊ ſuꝑ dorſum: ⁊ facē odorare odores bonos valde.
⸿ In declinante det̄ in potu oleū de cherua ⁊ ſimilia edu
centia phlegmaticos chimos: ⁊ vētoſas: ⁊ enchatiſma cū
decoctione ſpice cōfert lubricitati matricis. Abo. etiā di
xit folia vrtice recētia reddūt matricē exeuntē loco empla
Galenus. ſtri contrita ⁊ ſuperpoſita: ⁊ bouinū ſtercus ſuffumigatū.
Gal̄. dixit cū mater egredit̄ armoniacū diſtēperatum cum
ſucco abſinthij: ⁊ inde inungat̄ vēter cū pēna: poſtea acci
pe caſtoreū rutā artemiſiā equaliter in vino coquant̄ cum
cōſumptione duarū partiū et tertiā: da in potu. Et in ſum
ma cōuenit cura ei⁹ cū cura mollificationis ⁊ exitus ani: ⁊
dixit ſi mater lateraliter moueat̄ vt tortionē ⁊ rugitū ſen
tiat: qꝺ indicat ventoſitatē interclūſam: apium fenugrecū
⁊ ruta ī vino dabit̄: vel coctū cū melle: vl̄ doronici ⁊ ſq̄nā
tum ⁊ ariſtologia rotūda. ⸿ Itē accipe agaricū aſpaltū:
ſemē plātaginis ⁊ ſaturegie ⁊ puluerizata cū vino cocto.
Itē ariſtologia ⁊ ꝓprie cocta cū oximelle ſtiptica vētoſita
ti matricis eſt ꝓpria ⁊ ſtōachi atq ſplenis. Itē intromitte
in balneū: ⁊ poſt ipm̄ fac empl̄m de ſucco rapiſtri ⁊ farina
ordei: ⁊ appone ventri ⁊ vulue. Item ad exitum matricis
cā virilis virge ſternutationis vel alteri⁹ cauſe primitiue
line pānū lini cū pice: vel aliquo oleo pulegino vel muſtel
lino: ⁊ imprime vulue: ⁊ liga quouſq mater per ſe reſideat
et calida facta ſit. Si ꝟo frigiditatē receperit: balneet̄ ī aq̄
decoctiōis folioꝝ lauri: pulegij: abrotani: ⁊ enule: ⁊ artemi
Unctio. ſie: deinde ſuffumigat̄ cū muſco ambra ⁊ galia: in aſcēdē
te balneetur cū aqua cicute q̄m ſubleuat: ⁊ ſedat dolorē: ⁊
ſuffumiget̄ cū capillis vel ſcarpis vel aſa: ⁊ inungat̄ venter
Syrup⁹ di cū oleo ſambucino vel de enula vel nardino anetino de li
geſtiuus. lio ⁊ rutaceo. ⸿ Syrup⁹ ad digeſtionē humorū phlegma
ticorū ⁊ mollificantiū ligamēta matricis: aut ſi deſcēdat: ⁊
obſtruant̄ orificia venaꝝ: quare retinent̄ ⁊ ꝯtrahunt̄: ⁊ fiūt
cā ſuſpēſionis et declinationis. ℞. artemiſie radicū ireos
enule radicis lilij camedreos camepitheos thimi iringoꝝ
roſmarini radicū ireos et bugloſſe radicū caꝑ. veñ. adiā
tos añ. M. j. aniſi maratri epithimi floꝝ vtriuſq ſticados
petroſelini ſeminū ſparagi ſpice celtice ſq̄nāti liq̄ritie mū
Medicia de añ. ℥. j. zuccari li. iij. vini mali granati li. ß. fiat ſyrup⁹ de
laxatiua. q̊ vtat̄ mane ⁊ ſero cū aq̄ pluuiali. ⸿ Digeſta materia pur
get̄ cū his pil̄. ℞. theodoricō anacardinū bn̄dicte añ. ℥. j. ß.
agarici. ℈. j. eſule. ℈. ij. fiāt pilule. ⸿ Et poſt tertiū intret
Balneū. balneū iſtaꝝ herbaꝝ. ℞. artemiſie radicis ireos lilij altee
bugloſſe añ. M. j. oīa buliant in aq̄: ⁊ fiat balneū per dies
duos: ⁊ tertia die poſt balneū flebotomet̄ de baſilica: q̇b⁹
Fleboto expeditis fiat h̄ ſuffumigatio ꝑdicta ⁊ erit efficax ſi Chri
mia. ſt⁹ voluerit. Et cū matrix ad ꝓpriū locū r̄dierit: apponat̄ h̄

empl̄m ſuꝑ ſumen: ⁊ renes. ℞. maſticis thuris albi oppo
ponaci terebēthine galbani ſerapini reſine ſtoracis liq̄de Empl̄ꝫ ad
colophonie. añ. ℥. j. cere rubee. ʒ. iij. fiat cerotum. hoc vtile.

⸿ Cap. viij. de prefocatione matricis ⁊ medicinis eius.

Prefocatio m̄ricis ſiue ſuffocatio ſiue anhelit⁹
ablatio dicat̄ in p̄nti capl̄o oñdere eſt intētio:
paſſionē ei matricis ſignificāt quidā q̄ a ſuis
accidētib⁹ ſortita eſt nomē ꝯmixtis ex ſpaſmo
⁊ ſincopi: q̄re Abo. eā dixit modū eē quedā epi
lepſie ⁊ ſincopis: ⁊ ex ſenſ⁹ ⁊ mot⁹ ablatiōe atq āhelit⁹: q̄re
Ga. eā ſuffocationē dixit. Cā ꝟo ipaꝝ ē paſſio. ſ. cordis ce
rebri ⁊ alioꝝ ꝑncipaliū nō ꝓpria tñ: ſꝫ ex colligātia ad m̄ri
cē principal̄r patientē mediatiōe velaminis ⁊ venarū pul
ſatiliū ⁊ q̄etaꝝ ex mēſtrui vl̄ ſp̄matis diuturna retētiōe: q̄
re matricis ſuffocatio dicta ē. Et mod⁹ eſt: cū eñ mēſtrua
retinent̄ matricē neceſſe eſt pati multipliciter prius Hip.
v. aphoꝝ. dicēte in apho. Mēſtruis pluribus veniētib⁹ ⁊ nō veniē
lviij. tibus a natura accidunt egritudines: tales aūt cōſtat oīs
gn̄is eſſe male ꝯpletionis repletiōis receptaculoꝝ ⁊ vena
rū ipſius extēſionis ⁊ ſolutiōis cōtinui. Male cōplexionis
frigide pluris cū materia frigida ſit ⁊ m̄lta: ⁊ qñq calide ſi
putrefiat: augmētū ēt ſi ex nutrimēto calido ſit infrigida
to: ⁊ ſequit̄ niſi ex eo accidat putrefactio: queadmodū eñ
putrefactio ex caliditate: ita ex putrefactiōe caliditas acci
dit: ait ꝑnceps Abo. necnō ⁊ qñq apoſtematū ei⁹ natura
nō potēte materiā extra ducere ꝑꝑ obſtructionē meatuū:
q̄re ſpargit̄ in ſubſtātiā matricis ⁊ apoſtematis cooperā
te dolore ꝓuocāte alia mēſtrua ſuꝑ ipſa: necnō ⁊ materiā
aptā trahi ſi q̄ in corꝑe fuit: aut q: egritudinib⁹ ꝓpria ꝑue
niunt accidētia: ⁊ ꝑꝑ colligātiā ad ꝑncipalia inſurgūt alia
totū corp⁹ vexātia. Proinde ex repletiōe predictoꝝ m̄ricis
motus ꝑter naturā predictis accidit cū ſuis ꝓprijs accidē
tibus ſupius diſtinctis. Extenſiones ꝟo ei⁹ dolores fortes
adeo vt mulierē torq̄re faciāt vndiq ⁊ caput genib⁹ impli
cari vt reſolutiōis ſincopis ꝑuenit: malitia frigide ꝯplexio
nis obſtructiōe meatuū ⁊ poroꝝ ipi⁹: q̄re materia coartat̄:
⁊ coartata īfrigidabit̄ ⁊ putrefiet: ⁊ fumū emittet ꝑꝑ ſui
malitiā venenoſaꝫ nature mulieris ⁊ calori ei⁹ īnato a ſpē
tota ꝯtrariū: ⁊ cū nō habeat ſpiracula q̇b⁹ extra corp⁹ poſ
ſit excludi eſt neceſſe ſurſuꝫ aſcēdere ad ſtōachū: ⁊ cū ꝑue
nerit ibi nauſeā gignit vomitū: ⁊ oēꝫ ei⁹ actū ꝑturbat: ⁊ ad
diafragma infrigidādo ꝓhibet ei⁹ motū: q̄re anhelitū cor
rūpit: vel tollit aſcēſuꝫ: lꝫ aliq̄s ſit neceſſari⁹ q̄diu viua exi
ſtat. Et maxime q: vlteri⁹ aſcēdēdo ad cor calorē naturalē
in eo tāq ī ſuo ꝑncipio ſic debilitat extinguēdo ꝙ magna
ſenſibili euētatiōe nō eget: ſicq igit̄ neceſſitate diminuta
⁊ organo impedito anhelitus adeo ſenſu priuat⁹ exiſtit ꝙ
ablatus totaliter videt̄: ad cui⁹ indagationē lanaꝫ ſubtilē
carminatam bene inter nares ⁊ os talibus antiqui māda
uerūt apponi: vel ciphū plenuꝫ aqua ſupra ſtomachi ori
ficiū. Exiſtente enīꝫ anhelitu quātūlibet diminuto ea mo
uentur: ⁊ eis nō ꝯmotis priuato anhelitu mortua iudicat̄
ꝓprie cū ex tali fumo cor ſic etiā cōſtringat̄ vt neq ſpiritū
ꝑ arterias emittat: quare pulſus ibi auferat̄: neq calorē ⁊
ſanguinē ꝑ venas: quare corpus infrigidat̄: ⁊ pallidus co
lor apparet viuido occultato mortalis. Et ēt ſincopis acci
dit vlteri⁹ aſcēdēdo petit ⁊ cerebꝝ attigēdo ſpaſmū gignit
⁊ ei⁹ ꝯtractiōe in ſe: q̄ ꝯtrahit̄ vniuerſaliter pri⁹. Et deinde
ſuꝑ occupato cerebro ſenſus ⁊ mot⁹ auferet̄ ī toto: q̇b⁹ abla
tis: ſꝫ actū ⁊ habitū cōcludit̄ vera mors. Que accidētia ex
retētione ſp̄matis magis ac fortiora ⁊ terrēda euenire ne
ceſſe eſt. Res tñ quāto purior eſt ⁊ magis nature cōformis
maioris eſt iuuamēti q̄diu cū natura ꝯſiſtit. ſ. ꝙ naturale
⁊ peioris ꝯuerſiōis atq malitie: cū ī ꝯtrariū ſue nature ver
tat̄ magꝭ circa nature vigorē ꝑdēdo. Et ꝓinde lꝫ ex ſangui
de ſp̄ma ſit generatū: q: eſt ex eo ꝑ alterationē depuratū:
⁊ coagulationē ꝓpiquū ꝑ naturā ad ꝯſeruationē ſpēi ſol
licite reſeruat̄ mēſtruū ex eo: vt ſuꝑfluū ſeq̄ſtrat̄ cū ī cōtra
riū ſue nature ꝟtat̄ vterioris ꝯuerſiōis: q: ꝑ ꝯgelationē vl̄
putrefactionē malitiā veneni acq̇rat: maxīe ſi ex mala ma
teria fuerit ⁊ peiorꝭ ipreſſiōis: q: accidētiū terrēdoꝝ q̄ ſan
guis cū ꝟſierit eē ſāguis: qꝺ clar̄ pꝫ ī lacte: qꝺ cū ex ſāguie
gn̄et̄: ſic maiorꝭ erit iuuamēti q̄ ſāguis cū ī ꝓpa natura exi
ſtat ꝑꝑ eandē aſſignatā cām: ⁊ cū in cōtrariū nature ꝟtat̄
vt ꝯgelationē vel corruptionē in ſtomacho: fit peioris cō
uerſionis q̄ in naturā veneni: ⁊ maioris impreſſionis atq

malitie q̄ sanguis: si a sua natura ꝓpria permutet: put su in stomacho est mōstratū. Quāobrē arbitramur Serapionē existimasse ex solo spermate debere causari: qḋ eqdē arguit: q: viduatis mēstruatis etiā accidit: ⁊ cōiugatis ēt illis retētis nō ɔtingit: nisi voluerit dicere ex mēstruoꝝ retentiōe nō ɔtingat: q̄diu ex spmatis retētione nec ita praua. Quapropter ei⁹ euēt⁹ lȝ sit rari⁹: plurimū tñ accidit in sanguineis mulierib⁹ viri potētib⁹ ⁊ adolescētib⁹: ⁊ spermate abundantib⁹ libidinosisq̄ coire cōsuetis nō viduatis ⁊ cōseruantib⁹ castitatē: ⁊ quib⁹ mēstrua retinent autūni tpe. Uerū qñq̄ accidūt huic egritudini periodi: sicut i epilepsia eū appropinquat period⁹ accidit debilitas ɔsilij ⁊ pigritatio cogitatiōis debilitas crurum: ⁊ citrinitas faciei: dispnia: pulsus cordis ⁊ dolor capitis: ⁊ qñq̄ sitis. Cū ergo firmat: accidit subeth: vel pmixtio rōnis: destructio sensuū: ⁊ destructio vocis: ⁊ spasm⁹ cū rubedine maxillarū: sincopis ⁊ stridor dētiū. Et cū appropiquat hora resolutiōis ei⁹: incipit apparere hūiditas quedā ad partē receptricis: q̄ ad tactū sentit: ⁊ redeunt sensus eaꝝ intellect⁹: q̄ ex matrice sit cū retētione menstrui vel spermatis signū est qḋ est q: accidit in muliere sana boni regiminis vidua cui⁹ mēstrua non defecerūt. ¶ Sed signa ei⁹ q̄ est ex mēstruis sunt: q: pcessit retētio mēstruoꝝ quā indicat qñq̄ gñatio lactis in mamillis: Hip. dicēte in apho. Si mulier que neq̄ pgnās est neq̄ gñauit lac habet: ei⁹ mēstrua defecerūt. grauedo corporis debilitas sensuū: ⁊ alia signa retētionis ipsoꝝ q̄ eaꝝ suo dicent. Et sūt diuersa fm diuersitatē humoris vincētis i sanguine quē color mēstruoꝝ ōndit. Cū ergo in eo vincit melācholic⁹ accidit melancholia ⁊ mania: ⁊ loquet sola ꝑpter cerebri cōitatē ⁊ sincopis fortis ꝑpter cōitatē cordis: ⁊ destructio anhelit⁹ ꝑpter cōitatē ambořū ⁊ diafragmatis. Qḋ si phlegmatic⁹ erit grauiora ⁊ quietiora habebit accidētia: ⁊ si choleric⁹: erit acutus ⁊ incolumis. Signa ei⁹ q̄ est ex spermate sūt: nā incipit cū nocumēto anhelit⁹: ⁊ magnificat timor cū omissiōe coit⁹ cōsueti mēstruis nō retētis. Et accidit multotiēs q̄ cū obstetrix tāgit matricē ei⁹ spasmosam accidit cōmotio: ⁊ desideriū qualr descēdit sperma grossum ⁊ sanat: ⁊ qñq̄ descēdit illud ex cōtactu suipsi⁹: ⁊ inuenit requiē. Sȝ nūqd accidat seruātib⁹ castitatē ꝑfocatio sicut mulierib⁹: q̄ cū nō accidat videt arguere q̄ nō ex spermate: sȝ ex mēstruis accidat solū: cui⁹ cōtrariū Serapio dixit: cui Gal. rñdit q̄ viris i retētiōe spermatis lōga accidētia accidūt multa praua q̄ supra capło de illo quē demissio coit⁹ ledit habuisti: nō tñ sic frequēter eo q̄ laborib⁹ resoluit: ⁊ nō cōgregat: nec tā grauia molesta ⁊ tetrēda eū nō sit ex cā mala materia in viris sicut in feminis. Est eñ in eis ex gñatiōe sanguinis mēstrui qḋ melācholicū est ⁊ superfluū nisi sit coartatū in ꝓfundo corpis sicut in muliere: quare silr pncipalia nō ledunt: qḋ declarat: q: mulier in tali passiōe mortē frequēter incurrit: mascul⁹ ꝟo nūq̄. Et qualr nō accidit in pregnātib⁹ in quib⁹ mēstrua diuti⁹ retinent: qḋ quidē cōtingit: q: lȝ in eis mēstrua retinent: ex purior tñ eoꝝ pte embrio nutrit ⁊ augmētat: ⁊ qḋ supfluit ex eis vtiliter a natura partui reseruat: sicq̄ ne putreñat vel cōgelet studiose interclusū in secūdine pāniculo ɔseruat ex quo nutrit nō patit ⁊ tum⁹ ēt ad supiora pncipalia nō ascēdit nisi grādis sit eā: ⁊ illud est raro. Preterea cur sensu ablato spasmus ɔtingit: cū dicat Phs q̄ sensus ⁊ mot⁹ adequant. ⁊ ēt Gal. q̄ sentire pati est: qḋ est minus: mouerī ꝟo agere qḋ est maius. Itē si ablato sensu motus remanere nō debeat quō ablato sensu ⁊ motu spasm⁹ q̄ est mot⁹ sequet. Quib⁹ dicēdū q̄ spasmus motus est pter naturā: nec ēt incōueniēs est sentum vt motū naturalē amitti actualiter ⁊ cū qui preter naturā est accidere: dicēte Hip. in apho. Si inebriat⁹ qs fuerit ⁊ repēte sine voce fiat spasmo innato morit. Et siquidem sensu et motu naturali omisso pter naturā motus qui spasmus est accidat multo magis solo sensu ablato talis motus pter naturā cōtingere poterit. Et qḋ dicit Gal. veritatē hȝ in sensu ⁊ motu naturali vel vbi p eūdē sunt neruū pterea si similis est epilepsie spasmo ⁊ sincopi apoplexie ⁊ lytargie: eo q̄ oīb⁹ in supradictis accidētib⁹ cōuenit in quo a singulis differt. Differētia ꝟo est duplex inter eā ⁊ pdictas: vna est specialis: alia gñalis. Gñalis est nāq̄: q: lȝ in ea sint accidētia predictarū sunt tñ in ea nō singularia ⁊ distincta: sȝ oīa cōfusa ⁊ mixta. Specialis ē: q: epilepsia fit absq̄ mēstruoꝝ retētiōne ⁊ in coeuntibus magis ⁊ os spermatis in ea q̄ difficilis est ⁊ ex cerebro: nec narrat q̄ acte sunt epileptica: cum enarrat a paroxismo sicut facit ꝑfocata: nisi prefocatio maria sit ⁊ immoderata: nec sentit aliqd eleuari sursuȝ vsq̄ ad os stomachi ⁊ deponi: nec ō ⁊ in altijs que dicta sunt accidentibus epilepsie. Preterea in epilepsia sensus ⁊ mot⁹ integre est ablat⁹: in hac vero nō integre. Preterea inter ipsaȝ ⁊ lytargiā distinguit febris continua que lytargiam cōcomitatur: ⁊ pulsus vndosus plen⁹: ⁊ principiū doloris in capite in prefocatione diuersus. Sed inter eam ⁊ spasmū distinguitur fm Gal. qḋ est: q: spasm⁹ ex repletione accidit ⁊ inanitione paulatim: prefocatio subito ⁊ ex repletione sola. ¶ Cura hui⁹ passiōis est tres res. Prima matricis egritudinē tollit que ipsi⁹ est cā. Scōa ordinat regimē. Tertia corrigit accidētia: q̄ lȝ tertia sit i nūero: ꝑpter errorē tñ aliquořū ⁊ pericula patiētis fiet prior in ordie. Pria ɔsistit in duob⁹ simplr. s. in cause abscissiōe: ⁊ in morbi si qs fact⁹ sit curatiōe. Cause ꝟo abscissio cōplet cū ꝓuocatiōe sanguinis mēstruořū vł spermatis pter naturā retēti. Inquit eñ Abo. Cūq̄ vētris ɔstrictio q̄ fluere solebat aliquā egritudinē possidere fecerit ipsi⁹ euacuationis reuersio fm plurimū ipam medicātib⁹. dixit fm plurimū vt q̄diu retētioni ꝓportionata fuerit: nā si supflua: pōt eē mortis cā: sicut alibi posuit cū dixit. Cū retētio solutiōis ɔturbat: ei⁹ solutio facit acq̄rere trāquillitatē: ⁊ est mortalis: hoc āt p eius abūdātiā ⁊ excessus etiā si febris sit eradicata: put dixit i alio quodā loco: q̄ ꝟo minor fit nō illico medicabit. Fiat aūt talis ꝓuocatio cū his q̄ euacuādo trahūt sanguinē a matrice: vt est flebotomia saphene: ⁊ ꝓpue q̄ est sub poplite ⁊ in pinguib⁹ cū vētosis sup loco saphene scarificatiōe pcedēte vel eū sanguisugis pp occultatiōe veue: deinde cū purgatiōe humiditatis viscose q̄ opplādo venas retētionis causa. Et cum hierapigra ⁊ hiera coloquintida ⁊ ruffina. Et pilulis de tapsia ⁊ fetidis: ⁊ preparatione precedēte cū oximelle squilitico ꝓpue: ⁊ aq̄ diureticoꝝ calidořū ⁊ ꝓpue rubee tinctořū nigelle quinq̄ radicū enule ⁊ similiū: quib⁹ fm oēm modū vtendū ex simplicib⁹ ⁊ cōpositis in via medicine ⁊ cibi: ⁊ seminib⁹ ex aperitiuis ⁊ diureticis vt est fenugrecū: anethū: semē lini: ⁊ sansucus ⁊ abrotanū: sisimbriū sauina: ruta: vitica: ⁊ alia q̄ subtilitando sanguinē reddunt ipm acutū. Et aperiūt ⁊ cū balneis thermarū ꝓprijs ⁊ collyrijs ⁊ ꝓuocātib⁹ mēstrua: q̄ statim dicent i suo capło ⁊ ꝓprie ex cordumeni: pipere: ⁊ euforbio qḋ est forte faciēs descēdere mēstrua statim ⁊ cū suffumigijs ex cipero: storace liq̄da: spica: ⁊ nigella: ⁊ cū cōmotiōe oris matricis ⁊ partiū ei⁹ appositis digitis obstetricis inūctis cū axungia galline ⁊ oleo de lilio vel de beēnardino vł anetino: ipa eñ ɔferūt: siue retētio sit mēstruoꝝ siue spmatis: faciūt eñ declinare matricē ꝑfocatā ad iferiora ⁊ redire ad equalitatē: ⁊ parāt mēstrua ad ꝓuocatiōnē. Et cū exhibitiōe i potu castore ⁊ myrrhe cū aq̄ mellis ⁊ sagenea diaciminō ⁊ serapinū cū aq̄ cicerū aut faseoloꝝ rubeoꝝ ⁊ castoreo ⁊ nigelle eū rub. tinctoꝝ in oximelle sq̄llitico puluerizata sunt vltia: aut acetū sq̄lliticū ⁊ oximel ei⁹ ⁊ oppoponaci. ℥. j. Et Almāsor. cū ex eo sumit in potu est in eo sanitas. ⁊ ex his q̄ trahere habēt sanguinē ad matricē est appositio vētosarū sup renes deinde sup coxas ⁊ inguina: genua ⁊ crura: ⁊ cauiculas pedū: et fricatio ipsořū: ⁊ ligatura cum institis dolorosa per horā dimissa. Calefactio cū fomentis feruētib⁹ ⁊ cū clysteribus acutis vnctionib⁹ ⁊ emplastris ex reb⁹ rubificantibus notis q̄ sanguinē subtilient atq̄ trahāt: ⁊ oīb⁹ alijs ꝓuocantib⁹ mēstrua q̄ in suo loco dicent. Si vero retentum fuerit sperma: tūc opȝ vt impetu tribuatur: ⁊ vsq̄ ad illam horā vtatur exercitio ⁊ exiccatiuis spermatis: vt est agn⁹ castus: ruta: calamentū: sicla semē almarij: ⁊ diaciminū cū diureticis: vt est decoctio de radicibus. Et opȝ vt intromittat obstetrix manū inunctā: vt predictū est: vt faciat commotionē delectabilē: ita q̄ cū cōmotiōe accidat dolor: ipsa eñ fortasse expellet fetidū: ⁊ saluabit: ⁊ simil: ter cū supponuntur res mordicatiue cōmotionem faciētes sicut salgēma cū oleo laurino: ⁊ sicut ȝinȝi. ⁊ piper: cordumenū sūt mirabiles in hoc. Et caue in hac dispositione flebotomiā: q̄ꝫ infrigidat: imo admisceas ea que excitant caliditatem: et sunt mulieres que ingeniantur coire cum eis cū instrumēto in modum virge virilis ex qua delectant: ⁊ cōfert. Morbi vero curatio facti ex retentione illořū: vt est mala cōplexio frigida:

De signis ꝑfocatōis matricis.

Phs.

Galeñ.

v. aph. vj.

De cura.

rio frigida: ⁊ huiꝰ curatio ex dictis ⁊ dicēdis est manifesta. Secunda res q̄ est regiminis ordinatio est vt abstineat ab omnibus multiplicantibus sperma: sicut est vinum: lz sincopis illud peteret ⁊ carnes: ⁊ vtatꝛ exiccātibus sperma: q̄ supra in cura pollutionis dicta sunt. ¶ Tertia res scꝫ correctio accidētiū que verēda sunt: vt est sincopis alteratio sensus ⁊ motꝰ atq̄ anhelitꝰ dolor fortis ex spasmo ⁊ hmōi ꝑmittēda est: fiat autē cū expergefacientibꝰ primo puta fumigatiōe ex fetidis approximatis naribꝰ ⁊ ori: q̄les sunt pene cōbuste: pili: ⁊ pēne ꝯbuste: ⁊ cornu asa fetida: castoreū: ruta: harmel: ⁊ hmōi obtalnicha ⁊ vigilātia ⁊ ꝯsimilia: ⁊ cū ligaturis in extremis fricationibꝰ cōpressionibꝰ dolorosis: cōtractū capillorꝫ: ⁊ auriū: ⁊ nariū: ⁊ clamoribꝰ: ⁊ vocatiōibus: ⁊ alijs q̄ dctā sūt ī cura lytargie apoplexie ⁊ epilepsie ⁊ sincopis: ⁊ faceā sternutare tenēdo os ⁊ nares: vt Hipo. dixit ī apho. Et applica vētosas āchis inguinibꝰ ⁊ coxis: ⁊ fomēta cū rubificātibꝰ: ⁊ emplastra cū eis ⁊ euforbio īguina: ⁊ suppone collyria p̄dicta ex acutis ⁊ odoriferis: vt est gallia foliū. gariofi. ⁊ ciperꝫ: ⁊ laurū: ⁊ clysteria educētia vētositatē ex aniso: feniculo: aristologia: spica ⁊ similibꝰ donec redeat: ꝙ si in p̄dictis sensus ⁊ motꝰ redeāt: nec anhelitus tūc necessariū ē vt fundatꝛ oleū feruēs sup caput eiꝰ. Sit āt aliq̄d ex aromatibꝰ ꝯfortātibꝰ cerebrū ⁊ calefaciētibꝰ valde: q̄le ē nardinū de balsamo ⁊ de beē: aut cauterizetꝛ sinciput eiꝰ: si nō est excusatio inde. Et q̄n̄q̄ euadit cū flebotomia ⁊ redit: cū ergo redierit anhelitꝰ: tūc curabis sincopiz cū his q̄ cor ⁊ cerebrū ꝯfortāt: ⁊ ꝯfert ad hmōi et alia accidētia. Et ex simplicibꝰ est serapinū gariofi. ⁊ ex cōpositis ꝯfectio nōiata ꝯfectio iuuamēti: ⁊ ē mirabilis sagenea: mitridatū: medicamē d̄ musco ⁊ tyriaca: ⁊ si times ex mitridato et diamusco de ꝯmixtione spmatis: ꝯfortatio tn̄ nature ⁊ cordis ex eis īplēdo illd̄: ⁊ resistēdo illi est maioris iuuamēti et cū alijs supra in ca. enarratis intꝰ et extra et p oēz modū administratis q̄ habēt cerebrū cor et totū corpꝰ recōfortare. Deinde opꝫ redire ad p̄dicta: ex administratiōe eīm p̄dictorū cessāt egritudines alia accidētia leuiora: nisi sit solutio ꝯtinui vel apostema. ¶ Cū ergo accidit illud opꝫ vt curetꝛ cura solutiōis ⁊ apostēatis cū his q̄ ꝯueniunt eiꝰ p̄focatiōi: q̄liter est ī apostēate. ℞. pinguedinis anatis ⁊ gallie an̄. ℨ. iij. cere bōe cro. myrrhe amomi masticis an̄. ℨ. j. olei balsami: olei lilij celestis an̄. ℨ iij. teranꝛ sicca: ⁊ liq̄ fiāt humida: ⁊ administrenꝛ in pessario. ¶ Aliud iuuatiuū ⁊ exptū. ℞. storacis. ℥. iij. thuris pipis an̄. ℥. j. ⁊ ß. cere albe. ℨ. vij. pinguedinis anatꝭ et anseris an̄. ℥. iiij. pīguedīs galline. ℥. iiij. olei balsami olei lilij albi: ⁊ lilij celestis ⁊ olei de spica an̄. ꝺm quātitatē necessitatis. Si aūt vis vt sit fortiꝰ tūc adde in eo. ℥. iij. cordumeni semi. vitice aur̄. iij. misceāt et administrenꝛ. ¶ Oleū qd̄ lenit et calefacit et ꝯuenit ad dolorē matricis ⁊ p̄focationē. ℞. helcha. libach: olei masticis: et spice: olei laurini an̄. ℥. v. olei lilij celestis ⁊ aneti an̄. li. j. sedenegi et bdellij et piretri an̄. ℥. iiij. mellilotī casiefi. et nigelle et calamēti cāpestris aut fluuialis an̄. ℥. j. teranꝛ medicine sicce sicut puluis: ⁊ liquefac alchec cū oleis: ⁊ misceanꝛ oīa: ⁊ vngatꝛ cū eis qd̄ est sub vmbilico: et pectine anche ⁊ pedes. ¶ Inq̄t filius Serapio. Si eueniet egritudo s. hec mulieri q̄ est pregnās: tūc non opꝫ vt administretꝛ flebotomia: aut vētris solutio: imo cōtenti sumus vnctiōe cū oleo excepto ex oleis calefacientibus et resoluentibus sicut est oleū de lilio: et de beē: et que sunt similia. Et aduertēdū qd̄ dixit si euenerit: quasi dicat ꝙ raro accidit ꝓpter causam superius assignatā. ¶ Item inquit et ad vltimum dico sermonē abscindētē: q2 opꝫ vt curētur mulieres quibus accidit hec egritudo: et nō sunt pregnātes ꝺm quātitatem cōplexionis earū et humiditatē corporis earū ⁊ siccitatē earū: nā illā ex eis quarū corpus est leue albū humidum curamus cū medicinis debilibꝰ: ⁊ ex illis que sunt ꝺꝫ contrariū illius donec sit earuz corpus siccum neruosum curantur cū medicinis fortibus: ⁊ ꝺm hunc modū curantur vetule ⁊ ille q̄ sentiūt inflationē ex ventositatibꝰ inflatiuis cū his q̄ resoluūt vētositates: ⁊ illis que sentiūt grauedinē dantur ea que incidūt et subtiliant: et ille que sentiunt acuitatē curanꝛ cum his in quibus est virtus extinctiua. ¶ Suppositoriū Abo. educēs sanguinē menstruū. ℞. storacis liquide. ℥. iij. piperis thuris an̄. ℥. j. adipis anatis. ℥. iiij. semi. vitice. ℥. iiij. fiat ex eis licinium: et supponatꝛ. ¶ Capitulū. ix. de speciebus solutiuis continui matricis

Pessariuz

Aliud iuuatiuum ⁊ expertum.

Oleuz ad dolorē ⁊ p̄focationē. matricis.

Suppositorio. educēs sanguinez menstruū.

ex quibus sunt vlcera: corrosiones: putrefactiones: radagie et fistule.

Vlcera matricꝭ q̄dā sunt simplicia ⁊ mūda: q̄dā cōposita ⁊ cū putredie: ⁊ q̄n̄q̄ sunt corrosiua: ⁊ q̄n̄q̄ cū apate: ⁊ q̄n̄q̄ cū ꝓfundatōe: ⁊ q̄n̄q̄ nō ꝓfunde: ⁊ q̄n̄q̄ ꝑueniūt ad fistulā: ⁊ q̄dā sunt ī collo: ⁊ q̄dā in eiꝰ ꝯcauo. Et cā vlceris q̄dā est iterior: ⁊ quedā exterior. Interior est cursus humorꝫ acutorū: q̄ si paulatim ꝯgregati sunt in ea erit ꝓpria: si subito ꝯfluāt ex toto aut aliquo mēbro erit ex cōitate: aut dubellat vlceratū: aut plaga vlcerata: ⁊ est ꝓpria. Exterior est casus vel ꝑcussio: aut difficilis partꝰ: aut vulnꝰ instrī incidentis: aut ex medicamine acuto supposito: aut grossities virge deuirginātis: ⁊ illud est nō ꝓfundū: sed in collo eius tn̄ ⁊ silr̄a. Et cā putredinis est qd̄ est: q2 vlcera sunt ꝓfunda: q̄ nō euacuanꝛ ab humiditatibꝰ plurimis egredientibꝰ ad ꝓfundū eius in quo retinētur: ⁊ nō mūdificanꝛ. Et ex eis est q̄n̄q̄ corruptio embrionis multiplicantis putredinē. Corrosionis ipsorꝫ cā est acuitas ⁊ adustio humiditatis et putredinis eorꝫ: quare corrodit velut cancer. Et cā fistulationis ipsorꝫ ꝓlongatio ipsorꝫ: q2 cū ꝓprijs nō recipiūt curā: q̄re ꝓlonganꝛ cū putredine multa corrosiua: ⁊ ꝯcauantur. ¶ Signa vlcerꝫ eius sunt exitꝰ puris ⁊ saniei: ⁊ sanguinis corrupti ⁊ virulēti: ⁊ humoris diuersi coloris ⁊ odoris: et nocumentū ex medicinis mollificātibꝰ: ⁊ iuuamētū ex medicinis mūdificātibus ⁊ stipticātibus. Et signa putredis eorꝫ ⁊ sordiciei ⁊ tabiditatꝭ est multitudo humiditatū corruptarꝫ fetentiū: ⁊ est sicut aq̄ carnis. Et si est cū corrosiōe illud qd̄ egreditꝛ est nigrū cū ardore vehemēti ⁊ pulsatione ⁊ circūfluitione pilorꝫ: vt dixit Hip. in apho. Et differētia inter corrosionē ⁊ cancrū est: qm̄ cū corrosiōe nō est grauitas: nec durities: ⁊ seq̄tur eā q̄es in horis q̄busdā: ⁊ ꝓprie post exitū eius qd̄ egreditꝛ: ⁊ nō est plurima longitudo corporis in curatiōe. Cancer ꝟo est assidui doloris si in p̄ncipio sit. Si ꝟo in ꝓcessu erit cū pūctione sensus: ⁊ est cū pulsatione lōgi spatij. Et signū mundificatiōis vlcerꝫ p̄cedēs sanitatē est: q2 qd̄ egreditꝛ est ad grossitiē ⁊ albedinē decliue ⁊ leue absq̄ dolore vehemēti: fetore seu ardore: seu mordicatione. Et q̄ nō sunt ꝓfunda sunt sensui manifesta: ꝓfunda ꝟo sunt occulta sensui. Et cū sunt cum apostemate sunt cū p̄dictis signis apostematis ex q̄bus est horripilatio ⁊ fe. Cūq̄ vlcera matricis sua putredine ⁊ corrosiōe ꝑtranseūt carnē: ⁊ ꝓfundanꝛ: ita ꝙ vicinū aliqd̄ ex mēbris vlceretꝛ: ⁊ corrūpatꝛ os pectis: ⁊ collū matricis putrefiet adeo ꝙ q̄n̄q̄ ꝑueniat ad radēdū pilos pectinis: ⁊ īcidit vsq̄ ad ꝑtes ani: ⁊ lacertorꝫ eiꝰ. Quedā sunt in ꝑte manifesta: ⁊ q̄dā ī ꝑte occulta: ⁊ declinātia ad latera eiꝰ sunt silr̄a. Et ragadie matricis sūt ex gn̄e solutiōis ad modū scissurarꝫ cōtingētiū ex siccitate eiꝰ: q̄re nō pn̄t recipe debitū apd̄ coitū vꝛ apd̄ ꝑtū extēsionē absq̄ scissura. Et q̄n̄q̄ cā abscindēs est magnitudo apostematis: q̄re apparēt ragadie: ⁊ ꝓprie cū tangitꝛ: ⁊ q̄n̄q̄ ingrossanꝛ valde: q̄n̄q̄ fiunt sicut verruce ⁊ ingrossatꝛ locus. Et si sunt in collo eius aut in ꝯcauo eiꝰ intus sensus cū obstetricis digitis cognoscetꝛ. Et si gratia fistularꝫ sunt antecessio vlcerꝫ q̄ nō sananꝛ cū curationibꝰ ꝓprijs: ⁊ ꝓlongatꝛ spaciū eorꝫ cū putredine multa: ⁊ cursu virus ⁊ doloris attrahētia: deinde dolores illi fiūt sicut dolores cancri: ⁊ cognoscitꝛ locus eius vbi ꝑuenietꝛ cū eo: ⁊ scitur status eiꝰ vt sit cū carne adhuc: aut ꝑtrāseat vsq̄ ad os ꝑ id qd̄ sentit extremitas radij de lenitate ⁊ mollicie: asperitate duritie: ⁊ radagiarꝫ signa sunt dolor apud coitū: ⁊ exitus virge sanguinolēte: ⁊ possibile e est vt ꝑueniatꝛ ad cōsiderationē ipsarꝫ ꝑ positionē speculi sub muliere: ⁊ aptiōe vulue sup ipsum. ¶ Cura vlcerꝫ simpliciū ⁊ purorꝫ est consolidatio tn̄ difficilis. Inq̄t Gal. Incisio vulue difficulter ꝯsolidatꝛ: ipsorꝫ ꝟo cōpositorꝫ cū putredine sordicie: ⁊ si cuz corrosione fuerit vel apostemate: mūdificatio: ꝯsolidatio accidentū correctio: ⁊ ꝯueniēs regimē. Mundificationez cōplent aq̄ mellis vel passularꝫ: iniectio cū instrō vel aque decoctio cū ireos: ⁊ ordeo vel cū aliquo ex mūdificātibus vnguētis habētibus mūdificare sordiciē ⁊ putredinē: vel habētibus mūdificare corrosionē: ⁊ rectificare ipsam: aut cū sanatiuis apostematū: vt dicturi sumus. Cū ergo mundificata fuerint vlcera: curentur cū ꝯsolidatiuis: ex quibꝰ sunt vnguenta pulueres ⁊ silr̄a. Et ex vnguentis quedam sunt que cōferunt in principio rei cum nondū nascitur ca-

Cause.

De signis vlcerū matricis.

De cura vlcerum.

Galenus.

Unguētū ad vlcera matricis.

ro. ℞. lytargiri: ceruse: sarcocolle an. ptes eq̄les: fiat ex eis cerotū cū oleo ro. Et si fuerit in illis sordes: misceat cū eis parū mellis. Cū aūt caro incipit nasci extimatiōe debita: curet cū h̄ vnguēto. ℞. tutie ablute ptes. ij. climie argēti: ceruse sarcocolle oīz an. ptē. j. fiat ex eis cerotū cū oleo ro. ꝛ cera: ꝛ ministret cū tēta: aut ex eis fiat puluis. Et siquidē sit ꝓfunda: ꝛ in collo ei⁹ sicut in deuirginata a grossitie viri lis mēbri: oportet vt fortes dolores q̄ adsunt mitigent se dēdo in vino decoctionis stipticorū: ꝛ administrent cerota lenitētia ꝯsolidationē ꝓhibētia: alienet cōcubit⁹: deinde re deāt ad ipz paulatim: ꝛ in tpe medio regat cū cerotis pre dictis: ꝛ admisceat cū eis terra sigillata ꝛ siñia. Correctio accidētiū est vt siqdē ardor adsit: vlcera curent cū his q̄ ar dorē mitigāt ꝛ calorē: si mitigātia sint sicut mucillago psi lij: semē citoniorꝫ: ꝛ aq̄ intubarꝫ ꝛ sebestē ꝛ aq̄ ordei. Si ꝟo cōsolidātia sint sicut succ⁹ solatri: arnoglosse: oleū ro̅. al bū: albumē oui: lac succ⁹ portulace: diaga. ꝛ dem⁹ ad bibē dū catarticū ꝺ iniu. semē papa. ꝛ myrte: ꝛ dolores fortes mi tigent sessiōib⁹ in aq̄s ꝛ vinis ex stipticis ꝛ anodinis: vt ē fenugrecū: balaustia: lētes ꝛ siñia. ¶ Regimē cōueniēs est vt tpe mūdificatiōis vtat ptisana ordeacea: aq̄ cicerꝫ hedo rū gallinarꝫ: ꝛ lacte aquoso. Tpe aūt cōsolidatiōis gñanti bus sanguinē grossum ꝛ viscosum: vt sunt extrema aialiū: miliū: risum: panicū: ꝛ sumat lac ꝛ siñia grossa ꝛ stiptica oīa. Illa occulta fistula q̄ ex eis est in occulto ꝛ ꝓfundo nō cu ratur ꝛ ꝓprie si venit ad vesicā: reliqua ꝟo ab ea curant ēt si difficilia sunt ꝛ puenerūt ad abradēdū pilos ꝛ perforaue rit os foramine puo. Et qdē cura duplex est: vera ꝛ possibi bilis. Uera cura p abscissionē ꝛ pforationē fit q̄ periculosa est pp neruositatē mēbri: timet eñ ex eo spasm⁹: pmixtio rōnis ꝛ ꝯmixtio vocis ꝛ mors: q̄ nō ē possibilis nisi i ea q̄ ē in manifesto: ꝛ cui⁹ carnē mortuā opꝫ incidere. Cura vero possibilis ē vt mūdificet corp⁹: ꝛ matrix exiccet ꝛ cōfortet. Inq̄t eñ Hippo. in apho. Si matrix in vertebro posita fe cerit saniē: necesse est cōmotū fieri: ꝛ h̄ q̄ vera cura est im possibilis: iuxta mādatū ei⁹ in alio apho. Quibuscūqꝫ cā cri abscōditi fiūt. ꝛ ex eis que ꝯterūt valde est cauda eq̄na ƀm oēm modū administrata. Ragadiarū ꝟo matricis cura itrinsecarꝫ ē due res: mitigatio accidētiū: ꝛ ꝯsolidatio raga diarū. Cōplet autē cū suppositorijs penetrantib⁹ ꝛ distil lationib⁹ iniectis ex aq̄s stipticis permixtis cū vnguētis rectificātib⁹: sicut vnguētū factū ex climia ꝛ plūbo adusto: ꝛ vnguētis ragadiarū ani. Accidētiū correctio est vt si cuꝫ curatiōe sentiat mordicationē: misceat cū eis sicut vnguē tū basilicō cū adipib⁹ ꝛ ꝓprie si indiget maturatiōe. Et si q̄dē cū ragadijs fuerit grossities quā significat longitudo spacij ꝛ paruitas receptiōis curatiōis: administret vnguē tum de chartis cū oleo ro̅. si ꝟo nō tolerat illud ponat cū eo oleum de lilio: ꝛ glutē halimbat. Cū aūt hec q̄euerint: curet cura ragadiarꝫ purarꝫ: ꝛ ꝓprie q̄ñ vlcerant: ꝛ q̄ñqꝫ in digēt eis q̄ sunt sicut cortex eris: aut dragagātū optie tri tū aut galle: aut illꝫ aggregatꝫ. intrisec⁹ ꝟo sufficiet puluis tutie cū vitellis ouorꝫ: ꝛ vnguētū ꝺ cerusa ꝛ siñia. Clystere. ℞. aq̄ passularꝫ li. j. dissoluant i ea mellis ro. ℥. iij. ꝛ colet: ꝛ adde olei amigdalarꝫ amararꝫ. ℥. j. Isaac iq̄t. Si vene sint vt corrole: dem⁹ sanguinē dia. myrtā thꝫ bolū ar. de q̄bus oibus fiat clystere: vel cū licinio apponāt puluerizata itin cta i aq̄ arnoglosse vel acatie. Liciniū valēs ad pruritū vul ue ꝛ priapismū mulieris: ꝛ purgat putredinē corrosionē et saniē. ℞. croci: cāphorā: lytargirū: baccarū lauri: albumē ouorꝫ oleū ro̅. fiat nastale vł clystere. Et sanguis draco. cū succo plātaginis iniect⁹ valet. Diascorides dixit: farina fenugreci cū sanguine anseris valet ad duritiē matricis. Ualet etiā lac ficuū cum vitellis ouorum: fiat inde nastale.

Unguētū aliud.

De regimine.

v. aphorꝫ. xlvij.

Clystere ad idem.

Liciniū ad idem.

¶ Cap. x. de apostematibus matricis humoralibus.

Cause.

Apostemata accidūt matrici sicut i p̄dictis mē bris ƀm duplicē modū: p viā cōgestionis: ꝛ flu xionis: ꝛ causa earū sufficiēs est duplex: inte rior est ipius dispositio vt debilitas ꝛ retētio mēstruorū in ipa materiā aggregās. Et exte rior duplex: imprimēs vt cui⁹ pcussio ꝛ multitudo coitus ꝛ ꝓprie habētis virgā grossaꝫ: aut diruptio facta ab obstetri ce cū recipit fetum: aut incisio cum instrumēto prouocans reuma: ꝛ faciēs ipm in regiones ei⁹ intermedias ꝛ vacuas subintrare: ꝛ coadiuuās est frigiditas aeris prohibens re solui materiā. Causa vero materialis est ex qua est ante cedēs repletio vł̄is toti⁹: vt hūores q̄tuor: vētositas: aquosi tas: ꝛ viscositas: penes q̄s sese specificant: ꝛ abinuicē differunt curatōe: ꝛ pticulis ipi⁹ matricis. Materia ꝓpria est ex san guie mēstruo nō ex spmate: sꝫ ad illā imittat ꝛ aggreget in vasis seminarijs ei⁹: sꝫ in cōcauū imittit: aggregatū quoqꝫ in vasis ipius ꝓprijs nō in eorꝫ substātia penetrat: sꝫ in cō cauo cōtinet: sanguie ꝟo mēstruo in venis ei⁹ existēte diffu so: ex q̄b⁹ possibile est subintrare resudās vacuas regiones ipsi⁹ vt faciat apostema. Cā ꝟo materialis subiectiua est ipa matrix suscipiēs ƀm aliquā sui partiū: q̄ñqꝫ eñ fiūt in ore ei⁹: q̄ñqꝫ in ꝯcauitate: q̄ñqꝫ in altero laterꝫ añ ꝛ retro: ꝛ deteri⁹ est q̄d p plures eius occupat partes. Cā finalis est vt materia expellat: ꝛ si nō extra saltē ad ipaꝫ deriuetur: ꝛ deinde extra ducat ꝓut possibile est: quare q̄ñqꝫ resoluit: q̄ñqꝫ saniat ꝛ dubellat: ꝛ q̄ñqꝫ ꝯuertit p resolutionem ptis subtilis ad duritiē. Et cū aduritur ad cācrū: ꝛ q̄ñqꝫ ad fistu lā: ꝛ q̄ñqꝫ iterficit. ¶ Signa q̄dā sunt cōia oi spēi: quedam cuilibet ꝓpria. Ex cōib⁹ q̄dā sumunt a natura mēbri. s. ma tricis patiētis: q̄dā ab alijs mēbris cōicātib⁹ ipsi. Ex natu ra mēbri vt est dolor: grauedo in vtero grossities ꝛ coarta tio: ita vt nō sit exit⁹ vētositatis ꝛ inflatio pectinis ꝛ almi rach. Que ꝟo ab alijs p cōitatē sumunt sunt vt dolor sto machi: subuersio nausea singult⁹ ꝛ defectio opationuꝫ ei⁹ dolor capitis ꝛ ceruicis ꝓpter cerebri cōitatē ꝛ ꝓprie in sin cipite radicib⁹ oculorꝫ ꝛ colli: ei⁹ extēsio i dorso toto corpe: ꝛ vsqꝫ ad extrema: mollificatio crurꝫ ꝛ manuū ꝺbilitas pul sus: ꝛ siñia totū corp⁹ vexantia. Propria ꝟo aiali cuiꝫ spēi sunt: nā cū apostema fuerit calidū: dolor erit acut⁹ cū pul satiōe: horripilatio ꝛ febris inflāmata: ꝛ siccitas: ꝛ lingue nigredo. Cum ꝟo est frigidū signa erūt ꝯtraria: ꝛ siqdē sit aquosum vel vētosuꝫ alia hꝫ ꝓpria signa q̄ infra dicent ca pitulo de cursu ꝛ molla. Et siqdeꝫ apostema sit in aliq̄ sui pte: dolor indicat ptes ill⁹: nā si est in pte postrema: dolor erit in dorso: ꝛ retinet stercus ꝓpter coartationē intestini recti. Et si in pte anteriori: dolor erit i illis: ꝛ seq̄tur distil latio vrine vel difficultas: q̄ñ vesica vel collū eius coartat ex apostemate: q̄ñ apostemant latera matricis extēdūt et dolent inguina: ꝛ grauantur coxe: ꝛ dolet vertebrū partis apostematis lateris: sꝫ cū apostemat cōcauitas: dolor est in vmbilico: ꝛ q̄ñ apostemat os eius: tunc ptes anteriores dolēt: ꝛ ille q̄ sunt stricte: ꝛ q̄ñ tangitur cū digitis obstetri cis inuenitur durꝫ ꝛ clausum. Cūqꝫ minorant accidētia: et dolor deletur: resoluet apostema. Cū aūt tumor remanet durus ꝛ grauedo: tūc ꝯuertit in duritiē sine dolore: ꝛ si est magnū cōprehēditur tactu. Cū ꝟo augeat fe. ꝛ dolor signi ficat ꝯuersionē in saniē: ꝛ cū minorat: dubellat. Cū ꝟo acci dentia fortificātur p̄dicta: ꝛ accidit sudor frigidus: ablatio vocis: sincopis ꝛ īflatio almirach: significāt augmētū apo stematis: ꝛ iterficit: ꝛ cū euadit: plōgatur: ꝛ cū rodere inci pit: in cancrū ꝯuertit: ꝛ ꝓprie cū apostema durū nō est eq̄ lis figure a quo ꝓcedūt sicut varices: ꝛ mali coloris decli uis ad rubedinē fuscitati cōmixt⁹ ꝛ plūbeitatē si subiacet sensui: q̄⁹ si nō: significat ipaꝫ grauitas: ꝛ sessio placida ꝛ do lor: ꝛ cōicat pectē renes dorsū: ꝛ īguina. Et cū vlceret: cur rit hūiditas acuta: virulēta: decliuis ad viriditateꝫ: ꝛ q̄ñqꝫ sanguis pur⁹ ꝓpter corrosionē vene. Cura apostematꝫ ma tricis est tres res: euacuatio accidētiū: mitigatio: regimis rectificatio. Euacuatio duplex ē: vł̄is ꝛ pticularꝫ. Uł̄is est toti⁹ corpis vel mēbri mittētis: q̄ sit repletū. Cōplet autē cū ꝓmissiōe flebotomie de basilica: vt fluēs mā p antipista simꝫ educat: deinde cū ꝯsecutiōe flebotomie de vena saphe na vsqꝫ ad defectionē sicut iussit Hippo. vt q̄ fluxa est ex pellat: ꝛ ꝓuocatio mēstruorꝫ marie si pcessit corꝫ retētio est ꝯueniēs ꝛ fortassis eā totalr̄ resoluit vł q̄ sit cachochimū. Cōplet aūt cū pharmacia vomitiua appropriatū, hūoreꝫ educēte: ac ꝓmissiōe debiti digestiui: q̄d est notū: vł̄ secessi ua sicut ex lenib⁹ q̄ nō inq̄etāt naturā dissoluāt ꝛ ꝓuocent ad cursum sup apostematū locū: queadmodū supra in cu ra stomachi dixim⁹. Euacuatio aūt particularis consistit in particularib⁹ opatiōibus exercēdis circa apostematū locuꝫ: quas diuersitas tēporꝫ morbi variat ꝛ disponit: atqꝫ distinguit. Si ergo apostema sit calidū: in ꝓncipio ei⁹ opa beris cū administratione repcutientiū materiā: q̄lia sunt ex simplicib⁹ ro. lentes excorticate: cortices granatorꝫ: ba laustiarꝫ: cime vitis: arnoglosse: solatrū: endiuia: ꝛ ꝟga pa storis: succus portulace: ꝛ psilliū q̄d extinguit inflationeꝫ: semperuiua:

De signis

De cura apostematis matricis.

ſempuiua:raſura cucurbite:farina ordei:⁊ ſilia:fit aũt eoꝝ miniſtratio cũ ſeſſione in aq̃s dulcibꝰ decoctionis ipſaꝝ:⁊ embrocatis:et epithimatis:emplaſtris clyſterizatis inunctis et ſuppoſitis. Et emplaſtrũ de papauere diſſolutũ in decoctiõe cũ oleo onfacino vł roſ. aut de pomis in hac hora cõueniẽs eſt. Cũ ꝟo ꝑuenit ad augmentũ: admiſcebis ꝓdictis q̃ mollificãt:et reſoluũt ſicut fenugrecũ:alteã:mellilotũ:camomillã:anetũ:crocũ:maluã:puluerẽ molẽdini:⁊ ſilia:⁊ in ſtatu augebis q̃ reſoluũt:in declinatiõe ꝟo miniſtrenꝰ q̃reſoluũt tm̃:vt ẽ aq̃ ſiſimbrij:ſanſuci: laurꝰ:polipodiũ:⁊ ſilia:⁊ laudanũ ſuppoſitũ reſoluit ipm̃: ⁊ ꝓprie ea q̃ cõueniũt apoſtematibꝰ frigidis ſicut armoniacũ:bdelliũ:ſtorax:galbanũ:⁊ cera:⁊ medulle oẽs: ⁊ pinguedines oẽs: ⁊ olea q̃ reſoluũt:⁊ ꝓprie oleũ de enula : ꝙ ſi apoſtema nõ reſoluaꝰ:et perueniat ad aggregationẽ ſaniei:miniſtrabis maturãtia q̃ dicta ſunt:q̇bꝰ admiſcebis q̃ ſunt fortioris caliditatis q̃ȝ ipa. Cũ ergo ꝓlõgabiꝰ maturatio ſaniei: ꝯfert in velocitate maturatiõis eiꝰ emplaſtrũ de fenugreco farina ordei decocta cũ aq̃ ficuũ mixta cũ eo aliq̊ de fimo colũbino:⁊ fermẽto ad aperiendũ ipm̃ : vel emplaſtrũ de hyſſopo:adipe anatis:⁊ anſeris ⁊ vacce:⁊ medulle cerui:⁊ butyro:⁊ ſilibꝰ:⁊ ex eis peſſariũ factũ ꝯtinuo adminiſtreꝰ. Cuȝ aũt dubelatũ fuerit ꝓpinquũ ori matricis : poſſibilis erit ſectio ſm̃ debitũ modũ. Si ꝟo in interiori parte eiꝰ fuerit: opȝ ꝙ eruptio ex ipſomet fiat : vel ex arte cũ naſturcio vel ſucco ſcabioſe ſumpto ⁊ iniecto : in his q̃ ſupra i epate dicta ſunt. Cũ ꝟo aptũ fuerit:tũc plurimũ egredieꝰ pus eiꝰ ex vulua:q̃re opȝ vt mũdificãtia miniſtrenꝰ: q̃lia ſunt q̃ dicta ſunt in ꝑcedẽti cap̃. iniecta. Et vnguẽtũ baſilicõ minꝰ cũ oleo ro. clyſterizatũ eſt ꝯueniẽs ⁊ cũ butyro vaccino recẽti:⁊ ꝓprie cũ ſpiſſa eſt:⁊ ſi ſubtilis fuerit fedi odoris:clyſterizabis cũ his in q̇bꝰ eſt ſtipticitas plꝰ. Et q̃n̄q; egrediꝰ per veſicã:q̃re opȝ vt adminiſtres potũ lactis⁊ pſiliũ:ſemẽ melonis cum ſyrupo ro. q̃m̄ ꝓhibet vlceratiõnẽ veſice. Et q̃n̄q; rũpit ex inteſtinis:q̃re opȝ vt clyſterizeꝰ cuȝ aq̃ ordei balauſtijs decoctis in ea ⁊ oleo ro.⁊ zuccaro ro. deĩde curatur ꝑfecta mũdificatiõe cũ medicamine incarnatiuo iniecto ꝑ clyſtere:⁊ deniꝰ in potu trociſci de charabe: et ponat vnguentũ incarnatiuũ: cuius virtus ꝓfundeꝰ ſup locũ in quo fit dolor : ꝙ ſi fiſtuleꝰ:cureꝰ ꝓut ſupra dictũ eſt. Si ꝟo frigidũ fuerit ⁊ phlegmaticũ cureꝰ cũ reſolutiuis exiccantibus ⁊ ſtipticis q̃ in cura apoſtematuȝ alioꝝ mẽbroꝝ numerauimꝰ. Si ꝟo in duritiẽ cõuertaꝰ euacuatiõe melãcholie naturalis ⁊ phlegmatis groſſi curabiꝰ:deinde cũ localibꝰ ex mollificãtibꝰ reſoluẽtibꝰ notis ſupra i cura ſplenis ⁊ renũ. Et cũ in cancrũ mutaꝰ:nõ curaꝰ:vt Hippo. dixit in

v.Apho. 47.

apho.⁊ ꝓprie ſi fuerit vlceratũ:ſed cõmotũ opȝ tm̃ fieri cũ mũdificantibꝰ virulentiã ⁊ putredinẽ corroſiuã ⁊ ſoluẽtibus cholerã nigrã per ꝯueniẽtia exhibitis interualla. Accidentiũ ꝟo mitigatio cõpleꝰ cũ his q̃ dolorẽ ⁊ ardorẽ mitigãt:ex quibꝰ ſunt ſeſſiones in aq̃s:⁊ iniectiones naſalia ⁊ embroce:⁊emplaſtra ex anodinis:quaꝝ quedã ſunt calida:quedã frigida:q̇bꝰ vti opȝ ſm̃ neceſſitatẽ. Calida ſunt vt fenugrecũ:ſemẽ lini:mellilotũ:camomilla:altea:vitellũ oui malua ⁊ ſilia. Cõpoſitũ vt cerotũ factũ ex fece olei dimiſſi in vaſe eris cũ cera citrina et inunctũ exteriꝰ. Frigida ꝟo ſunt emplaſtra facta de papauere cũ coriãdro:ſolatro:⁊ oleo ro.⁊ albumine oui:⁊ illud q̇ reſoluiꝰ ex plũbo adinuicẽ fricato aq̃ coriãdri:⁊ iterũ decoctio lentiũ clyſterizata:⁊ lac aſine ⁊ ſuccus arnogloſſe:ꝯiunctim vel ſigillatim. Et ſiq̇dẽ ex vlcere fluat ſãguis: miniſtrenꝰ q̃ ſanguinẽ fluentẽ detinẽt:⁊ ſimplicia ⁊ cõpoſita ſuꝑius noiata. Et ſimiłr ſi debilitas ſtomachi mitigeꝰ cuȝ ꝓprijs et cordis cõpaſſio ꝑducens ad ſincopim ſudorẽ frigidũ: ⁊ vocis ablationẽ cũ ꝯfortãtibus cor:⁊ cerebrũ regaꝰ. ¶ Regimẽ cõueniẽs eſt vt regaꝰ in domo boni ⁊ tẽperati aeris redoleſcẽtis:⁊ q̇eſcat ⁊ vigilet:⁊ ꝓhibeaꝰ vł minoreꝰ cibꝰ i diebꝰ ſuis

Suppoſitorium ad apoſtema durum.

ꝑmis vſq; ad tres dies:⁊ ꝓhibeaꝰ aq̃ penitꝰ i die p̃io vtaꝰ vomitu ⁊ ſolutiõe facili. ¶ Cõfectio ſuppoſitorij ad apoſtema durũ m̃ricis ⁊ dolorẽ frigidũ. ℞.thuris:beẽ:lilij iudaici:galbani:añ. ℥.ij.cere:oppoponaci:armoniaci:añ.ʒ.j. maſticis:caſtorei:ſtoracis liq̇dc:olei de bdellio:adipis anatis:olei camomille añ.ʒ.iij.gũmi cũ vino ⁊ melle⁊ eliquenꝰ

Cõfectio ſedans dolorem matricis.

adipes:⁊ aggregẽꝰ oĩa:⁊ fiat ſuppoſitoriũ ⁊ admiſtreꝰ:⁊ eſt Raſ. ¶ Cõfectio decoctiõis q̃ ſedaꝰ dolor matricis. ℞.ſãbuci balſamite:ſemia abrotani:caulis:fenugreci:ſemẽ lini: camomille mellilotí añ. partes equales: ⁊ ſedeaꝰ in eis:et eſt Raſis. ¶ Cõfectio ad dolorẽ matricis ex apoſtemate. ℞.ſeminis lini ꝯtriti cũ.ʒ.v.vitelli oui oui elixati:croci añ. ʒ.ij.opij ſeminis iuſquiami añ.ʒ.j. ¶ Cõfectio ſuppoſitorij ſedãtis dolorẽ matricis. ℞.cere:camomille:adipis anatis opij:añ.equałr: ⁊ ſupponaꝰ cũ lana:⁊ eſt filij Serapionis. ¶ Cõfectio ſuppoſitorij ſedãtis dolorẽ matricis calidũ. ℞.roſ.ſiccaꝝ.ʒ.iiij.ſeminis lactuce.⁊ amili añ.ʒ.j.terãtur ⁊ cribellenꝰ:⁊ cõficeꝰ cũ violis ⁊ oleo roſ. ⁊ lacte mulieris vel aſinino cũ lacte miniſtreꝰ. Itẽ ait:et opȝ vt caueas ⁊ obſerues q̃n̄ perueniunt apoſtemata ad ſtatũ miniſtrare aliq̇d ex eis q̃ excitãt ⁊ ꝓuocãt ſanguinẽ menſtruũ. In hora ꝟo declinatiõis poſtq̃ȝ ſedanꝰ apoſtemata parũ ſi indiges vt ꝓuoces ſanguinẽ menſtruoꝝ:tũc opȝ vt fiat illud.

Suppoſitorium ſedãs dolorẽ m̃ricis.

¶ Capitulum.xj.de nocumentis in actione menſtruali:et primo de cura fluxus menſtruorum.

Eſiquit Hipp. mẽſtruis plurimus eueniẽtibus accidũt egritudines: ⁊ nõ eueniẽtibus a natura accidũt egritudines:ex q̇bꝰ innuit ſana eſſe ſi fuerint moderata:vt ſuꝑius de mẽſtruis dictum eſt. Ut ergo ad moderantiã reducanꝰ ſi immoderata ſint cauſas immoderãtie inueſtigare opȝ:et eaꝝ ſigna q̃ ſcȝ ſunt occulta: q̃s inueſtigãs Gał. ait:plurima venire vel nõ venire totałr vł in parte cũ ſint ꝯtraria: ⁊ ex ꝯtrarijs cauſis fiũt:plurima eñ ſunt aut ex aꝑtione ſuperflua oris venaꝝ:aut ex ꝑctõ ſanguinis in quali in ſubſtãtia ⁊ quãto:q̃ calidus ſubtilis vł multus exiſtat:q̇bꝰ cõtentiua deficit:⁊ expulſiua iuuaꝰ:q̃re plurima erunt:⁊ ſuꝑfluẽt ⁊ hoc aut in matrice aut epate vel corpore toto cõitate m̃ricis:ad illa a q̇bꝰ ſuꝑfluitates ſanguineas ꝑ mẽſtrua ex matrice natura inſtituit expurgari:ſicut alibi dixit:ecõtrario aũt oppilatione matricis aut frigiditate aut groſſitie aut paucitate ſanguinis detineñꝰ totaliter vł in parte quibus cõfortaꝰ retẽtiua:⁊ deficit expulſiua ſm̃ varietatẽ ipſarum in quanto. Cauſa omnium duplex eſt interior:et exterior. Interior in aꝑtione oris venaꝝ matricis epatis ⁊ totiꝰ corporis ſanguinis inflãmatione ⁊ ſubtiliatiõe plurimũ eſt mala cõplexio calida ⁊ hũida dilatãs : ⁊ q̃n̄q; ſunt vlcera corroſiões:ragadie:fiſſure:fractura venaꝝ matricis ⁊ mẽſtrualiũ:⁊ ꝓprie apertio apoſtematis:⁊ ſilia:quare cõtentiuã deficere eſt neceſſe vbiq;. Exterior aũt duplex eſt: aut aliq̃ rerũ neceſſariaꝝ:aut nõ neceſſaria accidẽtalis. Neceſſariaꝝ q̇dẽ vt aer calidus ⁊ hũidus motus fortis inflãmans:⁊ nõ reſoluẽs corporis vel matricis venas aperiẽs inflãmans ⁊ ſubtilians ſanguinẽ in matrice et corpore toto:cibꝰ multꝰ ⁊ potus calidus ⁊ hũidus generãs ſanguinẽ ſubtiliãs ⁊ inflãmans:vł multiplicãs in eo humorẽ acutũ: debilitãs naturã corporis in digerẽdo:conuertẽdo cibũ:et expellẽdo ſuꝑfluitates eius via alia cõſueta:quare materia fuit educẽda:inde vigilie multe:ſomnus diminutus:repletio ⁊ ꝓprie ex calidis humoribꝰ ⁊ ſubtilibꝰ: inanitio frigidoꝝ ⁊ groſſoꝝ:atq; inanitionis ſeu euacuatiõis ſanguinis ꝯſuete retẽtio:⁊ ſanguinis fluxus ex naribꝰ vel emoroidibꝰ per vomitũ ſeceſſum vel vrinã:priuatio ꝯſueti ſudoris puſtulaꝝ:vlcerũ:ſcabiei:apoſtematũ:⁊ ſimiliũ quorũ materiã natura ꝯſueuit per predictas regiones expellere: nunc ꝟo retentã conaꝰ ad matricẽ expellere exinde expellendũ ira:ſolicitudo:⁊ gaudiũ immoderatũ aperiens ora venarũ inflãmane:⁊ ſubtilians ſanguinẽ ac diſponens ad motũ de epate vel de toto corpore ad matricẽ et de matrice ad fluxũ immoderatũ ad extra. Cauſa ꝟo nõ neceſſaria eſt balneũ calidũ ⁊ humidũ:vt Hip. ait. q̃cũq; infrigidata ſunt calefacere opȝ:exceptis his quibꝰ ſanguinẽ emanare futurũ eſt:fricatio multa inflãmans nõ reſoluens. Accidẽtalis eſt artificialis euacuationis conſuete omiſſio ⁊ ꝓprie ſanguinis:ſudoris:vomitus ⁊ fluxus vẽtris:puſtulaꝝ vlcerum ſcabiei vel apoſtematũ ⁊ ſimiliũ priuatio: quoꝝ materiã natura ꝯſueuit ꝑ predictas regiones expellere:nũc ꝟo retentã ad matricẽ conaꝰ impellere vt exinde extra ducat. Et in oppilatione venaꝝ et ſanguinis ſupradicte diſpoſitioni ꝯtrária tã iterior q̃ȝ exterior ecõtrario ẽ ſumẽda. Interior nãq; eſt mala cõplexio ſicca vel frigida:vel calida ſuperfluẽs:ſimplex vel cõmixta pura cõſtringẽs attenuans ora venarũ:vel cum materia coartans eſt plurimũ : quare cõfortaꝰ ꝯtentiua:⁊ expulſiua debilitaꝰ in matrice epate ⁊ corpore toto ſanguinis diſpoſitio obtundiꝰ: inſpiſſaꝰ:atq;

v.Aphoꝝ 58.

Galenus.

v.Aphoꝝ 20.

minuit̃: lȝ dispō aliqua carnosa lȝ ratio eueniat vel aposte
mosa. Exterioꝛ ex necessarijs est aer frigidus siccus vl' cali
dus supfluēs: quies multa infrigidās ⁊ inspissans: scȝ mo
tus paucus ⁊ cibꝰ paucus ⁊ potus frigidus atq; siccꝰ: san
guinē minutū frigidū atq; spissum generās: ac grossum et
viscosuȝ humoꝛē in eo multiplicās: vel etiā si sit multꝰ: na
tura tñ corpoꝛis mulieris fortis existit i. digerēdo plurimū
couertēdo ⁊ supfluā expellēdo via occulta vel sensibili ad
modū viroꝝ vel ꝯuertēdo in grossitiē atq; pilos: sicut aīa
lia bruta in eis ⁊ additamētis eoꝝ: quēadmodū est videre
in mulieribꝰ viraginibꝰ q̄ neruose sunt ⁊ lacertose: eaꝝ an
che sunt fortiores pectoribꝰ ⁊ pilose et exercitij mlti vel in
crassis valde: q̄re ex cibo vel potu nil vel parū supfluit ex
pellendū: somnꝰ multꝰ: vigilie pauce repletio frigidoꝝ et
grossoꝝ hūoꝝ inanitio acutoꝝ: pigritia mētis: tristitia: ti
moꝛ: gemitꝰ omnifariā deses. i. pigritia. Ex nō necessarijs
ṽo cā erit balneū frigidū ⁊ siccū naturale vel artificiale: fri
catio multa resoluēs ⁊ exiccās totiꝰ corpoꝛis vl' matricis.
Accidētales sunt sicut euacuatiōes incōsuete artificiales
educētes ex corpoꝛe materiā q̄ ꝯsueuit per mēstrua ex ma
trice excludi: sup aduētus alicuius euacuationis nō solite
vel deriuātis materiā ad aliā regionē: ⁊ exinde educentis.

De signis. ¶ Signa mēstruoꝝ fluxus plurimꝰ lȝ mulieri sit notus: ⁊
silr retētio ⁊ priuatio medico tñ sufficiēti ex se ⁊ absq; mu
lieris relatu dȝ eē ꝓprijs signis notꝰ. Sūt aūt signa ipoꝝ
egritudines q̄ ex ipis accidūt: quas supra de menstruis et
prefocatione diximꝰ: quarū quedā matrici sunt ꝓprie: q̄dā
alijs mēbris naturalibꝰ ⁊ vitalibꝰ ⁊ aīatis ꝑ cōitatē accidē
tes: et alia toti corpori que omittant̃ hic. Idē eñ in quoli
bet loco repetere nō nisi alienatio est ẜm Ga. Sunt quoq;
⁊ accidētia alia q̄ sequunt̃: vñ Gal. ait. Si mēstrua cessaue
rint: alia accidētia sequunt̃. s. doloꝛ in femoribꝰ collo capi
te ⁊ carne ⁊ oculoꝝ vasis ⁊ acuta febris: vrina nigra viri
dis ⁊ eruginosa similis loture carnis et cardonū: ⁊ nōnul
lis natura cōstringit̃. Accidūt quoq; plures accidētia an
te ꝓductionē ipsoꝝ cuȝ duriter ꝓuocant̃: ꝙ si fluxus vltra
modū extiterit: sequet̃ corruptio coloris: tumoꝛ pedū ⁊ to
tius corpoꝛis indigestio ⁊ desideriū: ⁊ oīa accidētia fluxui
cōmunicātia apparēt. ¶ Signa ṽo cāꝝ q̄ occulta sunt hec
sunt. In fluxu eñ male cōplexionis calide et humide sim
plices ⁊ cōmixte pure vel ipure matricis hic supra habui
sti ⁊ epatis et totiꝰ corpoꝛis supra vbi de epate dictū fuit.
¶ Signa inflatiōis subtilitatis ⁊ multitudinis sanguinis
in matrice ex qualitate ⁊ q̄titate mēstruoꝝ pcipies ⁊ ex si
gnis repletiōis venaꝝ ⁊ partiū adiacētiū vt vētris pecti
nis renū ⁊ coxaꝝ. Et silr i epate ⁊ corpe toto ex signis reple
tiōis vlis q̄ nota sunt. ¶ Signa quoq; vlcerū corrosionis
ragadiaꝝ fixure fracturaꝝ venaꝝ matricis aꝑtionis apo
stematū ⁊ silia supra sunt dicta. In priuatiōe quoq; signa
ecōtrario colligēda ex predictis sunt nota caplis: et eo vi

Cura. delicet de oppilatiōe matricis ꝓprie: illuc ergo redi. ¶ Cu
ra plurimi fluxꝰ priuatiōis mēstruoꝝ ex cura fluxꝰ sanguis
ex naribꝰ ⁊ emoroidaꝝ generalr nota ē. In ea eñ duplex
erat intētio: generalis siue vlis: ⁊ particularis. Uniuersa
lis quidē in quinq; ꝯsistebat rebꝰ: quaꝝ quatuoꝛ prime flu
xui cōueniūt huic plurimo quas ex illis colliges: et ad ꝓ
positū reduces cū inuitabit necessitas restringēdi: etiā est
cū defectio incipit apparere: vt supra de emoꝛroidibꝰ fuit
dictū. ¶ In priuatiōe ṽo ⁊ retētione tres ex eis sunt opoꝛ
tune: sed tertia dimittat̃ ⁊ q̄rta ⁊ earū cōtraria ꝓcuret̃: ⁊ est
vt sanguis retentus q̄ ad matricē ꝯsueuit trāsmitti nō de
riuet̃: sed ad ipm quoquo mō cōuenienti trahat̃: nisi aliud
ꝯtradicat: vie nō ꝯstipent̃ sed dilatent̃. Tractionē ṽo ꝯplēt
ea que supra in cura prefocationis ex mēstruoꝝ retētione
sunt dicta. Dilatationē ṽo diuretice medicine calide ⁊ cō
posite interius ⁊ exteriꝰ ⁊ per oēm modū approximate cō
plent q̄ infra dicent̃: ⁊ supius ibidē aliqua nota sunt. Par
ticularis poꝛro intētio versat̃ circa particulares intētiōes
in matrice ꝯtra dispōnes eaꝝ cū localibus exercēdas. Est
aūt triplex earū dispositio: aut eñ fluebāt superflue: aut di
minuebantur in toto: aut in parte: ⁊ sic incōplete fluebāt: ⁊
addebant̃ supra caplo de mēstruis: quarta qꝛ cū prauis ac
cidētibꝰ: ibi enumeratis retēta vl' fluentia erāt. Sic equi
dem in duobꝰ talis cōsistit ad presens intentio: in rectifi
cāda dispōe et accidentiū correctione. Et qꝛ natura mēbri
lȝ non variet localia remedia hic et ibi: sed diuersa dispo
sitio tm̄ opoꝛtet hic alia remedia q̄ matrici in hac sua dis
positiōe sunt ꝓpria: lȝ aliq̄ sint eis cōia que ibidem sunt di
cta enarrare simplicia: deide ꝯposita. ¶ In plurimis ita
q; ⁊ supfluētibus mēstruis qualrcūq; siue respectu cōple
xionis ꝓprij corpis etatis: regiminis ⁊ habitudīs: disposi
tiōis: siue cōsuetudinis syntomatice: siue cretice nō respe
ctu tēperati respectu cuiꝰ hmōi supfluitatē hȝ. Si cū non
diminuta ⁊ pauca cū defectio incipiēs apparuerit aliq̄ foꝛ
te premissio flebotomie basilice: aut nigre vl' purgatio hu
moꝛis sanguinei acuentis p̄seruat ea p̄missa: ⁊ driuatiōes
sanguis cū deriuātibꝰ notis: ⁊ pꝛopꝛie cum succis magnis
appositis sub mamillis absq; igne cū suctiōe foꝛti: vl' etiaȝ
cū sufficienti flāma: vt iussit Hip. ⁊ supra doꝛsuȝ ⁊ inter an
chas ⁊ spatulas. Rectificatio quoq; regiminis cū his q̄ cū
stipticitate sanguinē laudabilē gignūt: qꝛ grossum ⁊ frigi
dū: ⁊ precedēte alteratione corpoꝛis epatis ⁊ humoꝝ cum
frigidis stipticātibꝰ necnō coartatiōe viaꝝ ⁊ ductuū que
inter renes: pectinē: ⁊ inguina sunt ⁊ vltra: ꝑ q̄s ad mr̃icē
de supioribꝰ sanguis fluit cū fridis stipticis cōglutinanti
bus notis supra de ꝯsolatiōe medicinaꝝ cum superfluens
catarticū docuimꝰ retinere in canonibꝰ vniuersalis inten
tiōis cōtētis ingeniabimur apertionem venarū matricis
vel scissurā: vl' fracturā p̄cludere eē superfluentem sangui
nē retinere ⁊ ebibitis puluerbꝰ ⁊ iniectiōibus encatismi:
collyrijs ⁊ emplastris: ⁊ vnctiōibꝰ ex eis que illud habent
efficere a cōplexiōe: vt frigiditate stipticitate conglutina
tiōe: causticitate: vel a ꝓprietate: quoꝝ quedā simplicia et
cōposita sunt: cōia hic ⁊ ibi in p̄dictis capitulis enarrata
⁊ in cura fluxꝰ vētris. Quedā huic specialr subueniētia ex
simplicibꝰ: aut apertione scissure ⁊ fracture: quedā cōmu
nia sunt sicut arnoglossa: cui nulla herbaꝝ est par in cura Nota de ar
fluxꝰ sanguis acuti: cōfert eñ bibita ⁊ iniecta ⁊ chronico: noglossa.
⁊ nō chronico: ⁊ alhasce sumpta in potu ⁊ cāphoꝛa: lac eñ
coctū cū ferro ignito ⁊ scoria ferri bibita ⁊ iniecta cū syru
po myrtino vel aliq̄ stipticoꝝ: vt est succus glādiuȝ: ⁊ coꝛ
ticū granatoꝝ cauda eq̄na cōsolida lingua hircina: ⁊ cau
da pecoꝛina: semē ⁊ radix nenufaris herba coriādri: rob. ⁊
semē eiꝰ ex plāta cicute cū suo semine supposita et empla
strata q̄ retinet ⁊ cōfert doloribꝰ matricis: ⁊ anthera ⁊ so
latrū suppositū ⁊ emplastratū: ⁊ est expertum virga pasto
ris: sumach: viola saracenica corrigiola q̄libȝ die sumpta
in q̄titate. ʒ. iij. Et scoria ferri sumpta cū rob: ⁊ supposita:
est eñ vltima lȝ ꝓhibeat impugnationē gummi arabici ⁊
dragagāti. Et semē lini toꝛrefactū cū aqua calida ferrea
aluminosa: ⁊ est ꝓprie bibita ⁊ encatismata ⁊ aq̄ pluuialis
acetū epithimatū cū pāno supra pectinē inguina ⁊ renes
retinent ipm potēter nabach: grana pini: charab nabatia
comesta: ⁊ supposita ⁊ mixta: ⁊ fructꝰ eiꝰ acetositas citri ꝓ
prietate sua citonia zarur: ⁊ oēs fructꝰ pontici. Et si quideȝ
ꝓpter vlcera matricis aꝑtio venaꝝ talis existat: ministra
bis ea que mūdificādo consolidāt vlcera: ⁊ sunt galle adu
ste exiccate in aceto charte cōbuste. obstraca ꝯbusta: ⁊ coꝛ
nu cerui adustū: ⁊ alie medicine siles illis etiā si ex aꝑtiōe
apostematis fuerint. Si ṽo ex corrosiōe facta in matrice:
ministrabis medicinas alias: sicut thꝰ ⁊ ꝓprie coꝛtex eiꝰ ⁊
aloes sāg. dra. ⁊ corallū myrrhā: charabe ⁊ lutū memithe
amilū ⁊ cerusaȝ: ⁊ merdasen. acoꝝ: colcothar: terra sigilla
ta: bolū armenū: ⁊ que illis sunt siles. opoꝛtet tamē vt pre
dictoꝝ q̄libet puluerizato sicut alchohol diureticū aliq̄d
admisceat̃: cuiꝰ ṽtute ad ꝓfunduȝ matricis cito valeat pe
netrare. Et siq̄dē superflua ꝓpter tenuitatem sanguinis
curabit̃ cū aquositatis euacuatiōe: vt cū ꝓcurātibꝰ sudoꝛē
ꝓprie: ⁊ alijs q̄ infra in cura cursus matricis dicemus. Ex
cōpositis ṽo ꝓprijs sunt trocisci de spodio cū camphoꝛa:
trocisci cū terra sigillata nostri trocisci d̾ cāphoꝛa: trocisci
de charabe. Si ꝓprie sit ex acuitate sanguis ⁊ coriādrum:
⁊ alia sanguinē igrossantia ⁊ obtūdētia. Et silr trocisci de
scoria ferri electuariū eiꝰ ⁊ trifera ⁊ filoniū ꝑsicū est vltimū
⁊ alia opiata: vt est confectio arthemisie tyriaca noua dia
olibanū et similia: opȝ aūt vt sumat̃ cū aliquo stipticoꝛum
vt aqua granoꝝ myrte et aqua ro. Et siquidē fluant sine
interpolatiōe: ꝯtinue administrent̃ cū reiteratiōe. Si vero
adsint periodi: in hoꝛa periodi studeas ad sedādū: obserue
tur: tñ hoꝛa quietis ne tūc aliquid ꝓuocatiuū sumat̃. Sed
qñ est necessariū periodū peruenire: ⁊ illd̾ est ante tempus
ꝑiodi p̄dicta euacuen: ⁊ mūdificātia ministrent̃. Sint ta
men leuia

men leuia q̄ nō agitēt trahāt et ꝓuocēt: sed mūdificādo retineāt: ⁊ cōfortādo mēbra suꝑiora ductibus ⁊ vijs coangustationem acquirant: qualia sunt ex myrobalanis: reubarbaro: fumoterre: succo barbe hircine: roš. vel agari. ⁊ cuscute: educūt em̄ cholerā vel aquositatē ex sanguine cū retentione: ⁊ mūdificāt matricē ⁊ sil'ibus. Deinde matrix mūdificeť: ⁊ ꝯforteť vt non recipiat superfluitates egrediētes a necessitate. Et illud etiā cū tēperatis: qualia sunt ex mundificantibus: feniculū: sisamū: et fenugrecū: et altee folia: ⁊ radix decocta in aqua: ⁊ bibita cuȝ melle ⁊ supposita. Et simil'r laudanū in forma glandis: amigdala supposita: et lac ficuū cū vitello oui: ⁊ suffumigiū cū ameos: grana pini: ⁊ sessio in decoctione sua: ⁊ suppositio cū galla ad ꝯfortādum matricē ne recipiat suꝑfluitates ⁊ mēstrua: ⁊ sunt sumach: naboli spica rubus ⁊ flos eius proprie galle ⁊ decoctio fructus myrte ſm oēm modū administratiōis exhibita oīa supradicta. Cōposita alia infra diceń. In priuatione ꝟo ⁊ retētione ipsoꝝ oīmoda vel in parte ecōtrario est agendū: premissis em̄ rebus trahētibus ⁊ mouētibus sanguinē ad matricē ⁊ alijs prout vniuersalis intentio indicabit elaborabimus circa apertionē orificiorū ipsaꝝ venaꝝ mēstrualiū ab his que aperiūt sanguinē ⁊ acuūt: ⁊ reddēdo subtilē faciūt poros facile penetrare. Ex qbꝰ sunt bibita ⁊ pulueriȝata in aq̄ mellis sumpta ⁊ supposita ⁊ iniecta: seu enchatismata suffumigata et emplastrata et inuncta prout in cura suffocationis est dictum. Et sunt simplicia ⁊ cōposita. Et simplicia in oppilatione siquidem coartatoria fuerint sunt triplicia: quedā leuia vt absinthiū mercurialis flos squinanti: marrubiū: arthemisia: laudanū amigdale ⁊ nuces aloes ⁊ enula: ⁊ decoctio eiꝰ: radix iuniperi: ireos: decoctio faseoloꝝ rubeoꝝ: semen anisi: feniculi: petrosilini: ⁊ sansuci: ⁊ casie lignee: agni casti: sebestē: ⁊ est coriādrū putei: vel capillus veneris: batheca: acorus: sparagus: andococa fenugrecū: sisamū: granū viride: amigdale: radix altee: ⁊ ꝓprie vbi fuerit attenuatoria: quo casu supposita inungať cum adipe galline anseris vel anatis ⁊ oleo de lilio vel amigdalino: ⁊ ex illis est charica inuersa in hydromelle infusa ⁊ supposita: cuscute virides herbaꝝ caulis meri ⁊ mel. Quedā sunt mediocria: vt camedreos: camepitheos: balsamū sumptū ⁊ suppositū cū costo: storax: asaꝝ: gētiana poliū: vtrūq; cinamomū: daucus: ypericon: diacapparis: apiū: lubne: angul. pulegiū: vrtica: ruta: piper: sauina: serapini: opponaci: asa: vtrūq; castoreū: cordumeni: rubea tinctoꝝ: sunt fortia. Et ex illis que supponuń est oppoponacū ⁊ fructus eiꝰ: ⁊ radix brionie: ⁊ ciclaminis: ⁊ serpētarie: ⁊ peonie: ⁊ costi: succus cucumeris asinini: centaurea pulpa coloq̄ntide helleborꝰ: gūmi oliue siluestris: cordumeni: ⁊ supponiť euphorbiū suꝑ costū statim ꝓuocat ⁊ myrrha ⁊ petroleū suffumigatū: ⁊ species gūmoꝝ ⁊ pulpa coloquintide sola. Si ꝟo fuerit carnosa curā nō habet: q; si cōpelleris ad curandū eā: tunc opȝ vt cū lenientibus ⁊ aperientibus in ea ꝓcedas: ꝓut supra in oppilatione epatis est dictum. Si ꝟo apostemosa: curabiť cura apostematis dicta. Ex cōpositis sunt trocisci myrte: diacurcuma segenea dialtea dialacca: diacalamentū: hierapigra ⁊ sifia. Accidentiū ꝟo correctio que ex retētione ꝓueniūt iam suꝑius in cura suffocationis sunt nota plurimoꝝ: vniuersal'r autem cura vniuscuiusq; est vna cū his q̄ sanguinē ꝓuocant: ⁊ oppilationē aperiūt ſm oēm administratiōis supra dictū modū. Eoꝝ ꝟo q̄ ex suꝑfluētibꝰ immediate accidūt cura vniuersaliter est cū his q̄ retinēt ⁊ ꝯfortāt. Eoꝝ ꝟo q̄ ꝯñr ⁊ mediate cū alijs q̄ in ꝓprijs dicta sunt ⁊ diceń capl'is.

Medi. ad superflua menstrua.

¶ Cōfectio medicine vltimi iuuamēti ad suꝑflua mēstrua. ℞. terre sigillate: boli armeni aluminis gallaꝝ: sanguinis draco. añ. ꝑtes eq̄les: fiat puluis de q̄ recipiať. ʒ. j. cāphore. ʒ. ij. et galle sertā. ʒ. j. ⁊ totū dissoluať i syrupo myrtino: ⁊ deť: ⁊ est Abo. Itē exꝑta est spōgiola q̄dā alba marina in littoribꝰ maris inuēta ⁊ minutatim exhibita ⁊ scissa ⁊ cōmixta cum zuc. ro. ⁊ est ex inuētiōe nr̄a: et viola saracenica.

Clystere ad fluxum excoriatiuuȝ matricis.

¶ Confectio clysteris ad fluxum excoriatiuum matricis. ℞. colcothar: dragag. acatie: corticū thuris: anthimonij. añ. partes eq̄les: ⁊ fiat ex eis trociscus auř. j. ⁊ boli arme. gūmi arabi. charabe. añ. ʒ. j. ponanť in ʒ. ij. succi stiptici: aut aq̄ aluminis: ⁊ clysterizeť i ea matrix. Et si fuerit ibi dolor fortis: adde iusq̄ami ⁊ opij: aut se. cicute qđ sufficit: ⁊ ē Abo.

Supposi. ad idem.

¶ Suppositoriū bonū ⁊ ꝓprie ad corrosiones et vlcera. ℞. testas furni: et succū barbe hircine: grana agreste: chartā de panno cōbustā: sandalū al. corticē thuris: terrā sigillatā: capita granatoꝝ vel foliū scoria ferri: coriādrū siccū: et supponať ex eis pulueriȝatis. ʒ. iij. cū his imbibita aq̄ myrti: et teneat tota nocte. Et de tinis ꝯferētibꝰ ei est enchatisma ī decoctiōe ro. cū stipitibꝰ myrte et corticibꝰ granatoꝝ viridibus gall'. et gall'. cipressi: balaustiaꝝ: ⁊ barbe hircine: ⁊ q̄dā addūt radicē vlmi: silicū et fructuū pōticoꝝ. Itē de epithimatibꝰ eiꝰ est alchāna inūcta suꝑ sumē et partē matricis cū oleo stiptico fortis stipticitať. Ex nastalibꝰ ⁊ suppositorijs ꝓprijs est lana vl' cotū intinctū ī succo ꝯsolide vl' galle viridis cui sit suꝑaspersus puluis trocisci de balaustijs vel de terra sigillata descriptiōis nr̄e. Et ex vltimis est nastale qđ. ℞. colophonie: cāphore: scorie ferri: ꝯfice cū succo solatri hortulani: ⁊ suppone cum coto.

Medi. retinēs sanguinem.

¶ Filiꝰ serapiōis. Cōfectio medicaminis retinētis sanguinem. ℞. sedengi. sang. dra. dragagāti: charabe: coralli: aluminis iameni: balaustiaꝝ: boli ar. terre sigillate se. portu. añ. partes eq̄les: terań et cribelleń: ⁊ deń ex ea. ʒ. iij. cū aq̄ sumach et se. apij aut cū aq̄ anthimonij ꝯtriti qđ sit infusum die ac nocte in aq̄ arnoglosse.

Clystere ad idem.

¶ Clystere. ℞. succi virge pastoris. ℥. ij. decoctiōis corticū granatoꝝ: extremitatis myrti nucis cipssi gallaꝝ roš. et balaustiaꝝ añ. ℥. ij. misceať et iniiciať cū clysteri. Gal'. ꝟo ait cū curasset talē fluxū cum medicinis interius et exteriꝰ approximatis: cū non ꝯtulisset cū succo solo arnoglosse clysterizaui: et dedi illud ꝑ os: ⁊ sanata extitit. Et si talibꝰ succis aliq̄d ex retinētibꝰ sanguinē cōglutinatione sua misceamꝰ: opportunū est et ꝓprie si cū solutione vel vlcere fuerit.

Pessariuȝ ad idem.

¶ Pessariū. ℞. gallaꝝ īmaturaꝝ alumē iameni: acatie farine thuris añ. partes eq̄les: tere ⁊ cribella: et ꝯfice cū myrta hūida: et suppone cū coto. ¶ Aliud retinens sang. valde. ℞. cornu cerui cōbusti charte cōbuste: gallaꝝ siccaꝝ ramich troci. de lacca. sandal'. al. aluminis iā. obstracoꝝ: figuli ouoꝝ: litij: gallaꝝ adustaꝝ extinctarū in ace. san. dra. calcadis calcantū viride: nā qñ antiquatur fit calcadis: colcothar anthimonij friti cū oleo sumach se denegi spōgie cōbuste extincte in aceto: obstracoꝝ adustorū: corticū thuris omniū añ. ꝑtes eq̄les: tere et cōfice cū aq̄ sumach aut arnoglo. aut virge pastoralis.

Suffumigium.

¶ Suffumigiū retinēs sang. menstruū effluētē suꝑflue. ℞. masti. colophonie: boli sanguinis dra. añ. argilla sicca bis ponatur supra prunas: ⁊ recipiat fumū ꝑ embotū.

Syrupus ad idem.

¶ Syrupus ad idē. ℞. succi plātaginis fasiolarie: corrigiole pētafilon vio. saracenice. añ. ℥. vj. his succis depuratis et colatis addať li. ß. syrupi roš. ⁊ zuccari al. li. j. in fine decoctiōis irroreń aq̄ ro. vel nenufaris li. j. in q̄ ductꝰ sit lapis emathitis: et in pecia rara bulliāt sang. dra. boli ar. terre sigillate añ. ʒ. j. dosis. ℥. j. cū aqua myrte: et est ex inuētione nr̄a.

Syrupus ꝓuocans retēta mēstrua.

¶ Confectio syrupi ꝓuocātis retēta menstrua. ℞. calamēti agrestis: et calamenti pulegij: radi. enule cāpane et ireos matricarie: radi. iuniperi ipericō. añ. M. j. rubee tinctoꝝ nigelle: zedoarie ⁊ doronigi radi. dauci: spodij: prassij: squinānti añ. ʒ. iiij. oīa coque in li. vj. aq̄ vsq; ad mediū: ⁊ cola: ⁊ pone feces in li. iij. aque: ⁊ coque vsq; ad medium: ⁊ cola. Et aduna vtraq; calamēta: et pone mellis li. ij. et coq̄: et initio coctionis pone spice casie gariofi. asari cinamomi masticis croci ana. ʒ. ß. subtiliter pulueriȝata ī pāno lini: ⁊ mitte aceti sq̄lliti. ℥. iij. si nō ꝓhibeāt alia: educit em̄ mēstrua ex cā frigida et coartatoria retēta: ⁊ est sanū et expertū: dosis. ℥. ij. in aurora cū calida.

Pilule.

¶ Pilule post predictā preparationē educētes humores oppilātes et aperiētes obstrictionē venaꝝ mēstrualium sunt pilule de hierapigra: pilule fetide: ⁊ de gūmis: et de tapsia: et alie suꝑius dicte. Enchatisma ꝓuocans menstrua aperiēdo ora venaꝝ matricis sanguinē trahens ad inferiora ipius subtiliās ⁊ aperiēs vt facilius egrediatur. ℞. sauine pulegij calamēti apij: feniculi acrimonie filipendrie parietarie absinthij rute matricarie ana. partes equales bulliāt in aqua dulci: ⁊ sedeať in ea calida.

Suffumigatio.

¶ Itē suffumigatio post predictū enchatisma. ℞. galle mus. asari: gūmi hedere spice croci musci ambre cētauree pulueriȝeń ⁊ ponanť suꝑ prunas: ⁊ cū emboto suffumigeť pannus eā tegendo dorsum: ꝓuocāt em̄ hec mēstrua: vt ait Hippo. cum inquit. Muliebria educit ex aromatibꝰ calefactio si nō capitis grauedinē facerēt. Et ex eis sunt suffumigatio cū altero hoꝝ. s. coloquintida asa serapino oppoponaco et cordumeni et etiā commixta.

Supposi. efficax.

¶ Confectio suppositorij effi-

cacis. ℞. myrti calamenti amboꝝ añ. ʒ. iiij. sansuci. ʒ. viii. rute sicce. ʒ. x. passulaꝝ enucleatarū. ʒ. xx. conficiant̄ cū felle taurino: ⁊ fiant pessaria. Oleū de spica: sambucinū: de lilio ireos: amigda. amararū: oleū de narcisco: de iunipero ꝓuocat suppositū. ❡ Aliud pessariū. ℞. castorei: musci: ambre: myrrhe: croci: añ. partes eq̄les. Confice cū oleo de been: ⁊ fiant pessaria. ❡ Itē succus papaueris rufi: succus mrica ric absinthij dauci radicū apij: ⁊ petrosilini puriet arte ꝓuocat. Aloes sumpt⁹ ⁊ suppositus ꝓuocat mēstrua. Ex ꝓprijs ⁊ expertis medicaminib⁹ ad accidētia predicta ex retentione menstruoꝝ insurgētia cum accidūt mulieri ante proruptionē ipsorum est vt per tres dies ante tp̄s cōsuetū ipsoꝝ comedat mulier matricē ceruę ⁊ capre elixatā quolibet trium dierū mane ⁊ in ieiunio de vtraq̄ comedēdo.

Aliud pessarium.

❡ Capitulum xij. de cursu matricis seu fluxu aque.

Ontingit quibusdā mulierib⁹ q̄ currāt ex eaꝝ matricibus nō menstrua de q̄b⁹ dictū est: sed hūiditates alie alteri⁹ generis. Ex eis em̄ sunt aquose: eruginose: rubee: vel citrine ꝓprijs coloribus ⁊ substātijs designate: sicut ex eaꝝ relatiōe habuim⁹: ⁊ inspexim⁹ in pānis ⁊ vasis collectas: quarum euētus est ex superiorib⁹ corporis: in q̄b⁹ talis materia generat̄: quā natura ex eis imittit periodice ad matricē tāq̄ nauis ad sentinā: p quā totū corp⁹ in mulierib⁹ statuit expurgari illa nullū malū habēte. Sicut innuit Gale. cū dixit. Itē ↄtingit fluxus sanguinis vulua nihil infirmitatis hn̄te cā: q̄r natura totū corp⁹ p vuluā sicut p renes vel nares mūdificat: q̄ plurimū sit phlegmaticū ⁊ tenerū. Porro q̄d egredit̄ est eruginosum rubeum citrinū vel aquosum: q̄ oīa a mēstruis differūt: q̄r veniūt a remotis in q̄b⁹ dispositionē aliquā p̄ter naturā percipiūt vt grauedinē ⁊ tumorē malitiā anhelitus ⁊ digestiōis sub alia specie q̄ȝ adueniat mēstruis: sunt enim de collo matricis sicut de flebotomia exiēs sanguis mēstrualis. Sed q̄d aquosum est indebilitatis ꝗetis teneris ⁊ phlegmaticis currere ē ↄueniēs vt dicamus a natura pmoti. In alijs ꝟo eruginosuum rubeū ⁊ citrinū pctō existēte vtrobiq̄ digestionis epatis ⁊ venaꝝ ex frigiditate ca maiori q̄ mēstruis cā ē vel caliditate sup̄flua generātib⁹ tales sup̄fluitates in eis. Cui⁹ signa supra in epate sunt mōstrata vel cū febre acuta vlcere seu apostemate in mēbris: quoꝝ materias natura p matricē expurgat.

❡ Capitulū. xiij. de cura retentionis menstruorum.

As nō opȝ retinere: cū natura repellat illa per cōuenientē regionē ⁊ idoneā nisi syntomatice dūmodo regulet illas: sed nature ꝓuidētie dimittere si cretice vel q̄nq̄ syntomatice: nec valens ea cōtinere dimittit exinde prorūpentia: sed vt ex matrice periodice educant studiosius operari ita quidē vt cōpetēti q̄ntitate nō deficiāt: neq̄ fluant cū in superiorib⁹ magnū: q̄r syntoma ⁊ nature defectionē: quo casu sunt retinēda: vt infra dicet̄: sed sufficiāt ⁊ eaꝝ ꝓportionent̄ generatiōi. Uerū q̄r tales hūiditates ꝓdeūtes lȝ mulierib⁹ talib⁹ in se sint vtiles: ⁊ imoderate sint: tn̄ q̄r sunt ex eisdē in sua dignitate ⁊ indiuiduitate: ⁊ quolibet mō turpes fastidiū generātes ipis ⁊ viris faciētes semē lubricare vel corrūpētes ⁊ ꝓinde genealogiā ⁊ generationē quā naturaliter appetūt ꝓhibentes: expedit quoquo mō ꝓhibere eas ne generent̄: cū naturalr̄ in corpore sano generari nō debeāt idonee regulato: ⁊ q̄d de eis iam generatū est a mēbris corporis debite expurgari: ⁊ ne ad matricē veniāt cōueniētib⁹ auxilijs deriuari. ❡ Cura siq̄dē ē tres res. Pria est ꝓhibitio generatiōis ipaꝝ. Scd̄a est ei⁹ q̄d generatū ē ⁊ quotidie generabit̄ donec ꝓhibitio fiat expurgatio: ⁊ ne ad matricē fluat deriuatio. Tertia est accidētiū correctio.

De cura.

❡ Primā rē cōplēt rerū nō naturaliū debita ordinatio ad siccitatē tēdēs: ⁊ medicinaꝝ cōueniens exhibitio malitiā cōplexionis epatis: ⁊ venaꝝ: alterantiū ꝓut digestiōi ↄplēde epatis ⁊ ipsaꝝ expedit: q̄ supra in epate sunt mōstrate: hec em̄ nō sunt solū preseruatiue: sed etiā curatiue. ❡ Secundā rē cōplēt ea q̄ sup̄fluitates aquosas ⁊ cholericas habent educere per poros sensibiliter et ꝓprie p sudorē vt sudorē ꝓuocātia. Inquit em̄ Abo. Sudor est aquositas sanguinis cui pus cholericū est admixtū. Aut p vrinā vt diuretica ⁊ chemesir: q̄d est species oppoponaci: sȝ dicit Auer. q̄ est forti⁹ ⁊ nō hȝ partē in resoluendo saniē ⁊ aquositatē: vel insensibiliter: vt exercitium: ⁊ sepelitio in arena: fames sitis: ⁊ abstinētia ab hūidis et brodialibus et alijs in cura hydropisis denotatis vel fluxu vētris: siq̄dē eruginose fuerint: vel flebotomia d̄ basilica: vel nigra si rubee fuerint: vel vōitu si cholerice: de quibus oīb⁹ in cura fluxus vētris plene dictū est. Et si ex materia febris acute apostemat̄s vel vlceris exeāt: cura illaꝝ ꝓprie ipsaꝝ est cura que in suo queraf loco. Et si q̄dē superfluāt: cuȝ predictorū reiteratione agendū est: ⁊ etiā cū his que in superfluētibus menstruis dicta sunt supra. Inq̄t Hip. Oīa f̄ȝ rationē facienti et nō euenientib⁹ illico f̄m rationē non trāsire ad aliud opȝ manēte eo q̄d visuȝ est a principio. Agens em̄ etsi nō in breui ꝓpter indispositionē subiecti imprimit: in lōgo tn̄ tempore iprimēdo ꝓcedēs pficiet: ⁊ vt manifestā faciet actioneȝ. ii. aphor. iij.

❡ Tertia res .s. correctio accidētiū ē vt mitigent̄ dolores: alleuient̄ grauedines ⁊ punctiones: vt supra in mēstruis est notatū. Ordinatio artificialis balnei exiccatiui aq̄sitatū post naturale sicut est thermaꝝ ⁊ proprie sudatoriuȝ est multiplex. Uno mō sicut semicupiū fiat bene coopertū vt nō expiret vapor vel fumus: ⁊ si sit in medio ei⁹ tabula pforata in multis locis: ⁊ de subt⁹ ponat̄ aqua maris calida simplex vel decoctiōis exiccātiū medicinarū: vt baurach spume maris: nitri: sulphuris. Et herbaruȝ vt sticados: foliorū camomille: rorismarini: ⁊ foliū: ꝓut necessitati tibi videbit̄ expedire. Et desup situet̄ corp⁹: vt fumus ipm̄ bene attingat. Et cū tepescere īcipit: habeant̄ lapides molares igniti: vel lateres: ⁊ ꝓijciant̄ in aqua etiaȝ iterū fumuȝ recipiat. q̄m multū exiccat. Alij ꝟo aliter faciunt: caldariā magnā de ere bene coopertaȝ vt ex ea nullus fumus expiret ↄstruūt sup ignē in qua predicta imponūt: ⁊ faciunt ea bulliri ⁊ per manicā quādam seu canale de ea in tinā protensam: in qua bn̄ cooperta stet corp⁹ et fumū recipiat: donec bn̄ sudatū fuerit. Et extūc egrediat̄: ⁊ quiescēs in lecto iterum sudet ⁊ reiteret quātum fuerit necesse. Hoc eniȝ balneū nō solū superfluitates tales deriuando educit ⁊ exiccat: sed etiā discrasiam frigidā ⁊ humidā corporis et membroꝝ ipsas generātiū alterat ⁊ emēdat: vt cū bono p̄misso regimine non vlterius generent̄ digestione confortata cuius generant̄ debilitate: et q̄d est in matrice iam fluxum ⁊ contentū ↄsumit. Et balsamus bibitus ⁊ euaporat⁹ exiccat hūiditates eius. Et vt consumatur ⁊ vlterius matrix non recipiat eas sedeat in aq̄ aluminis vel granorū rubi ⁊ myrte. Et iteꝝ poterint suffumigari ⁊ supponi ex eis: q̄lia sunt sandaraca: spōgia mar̄s: alumē: spica: scoria: sal nitrū: spuma mar̄s: baurach: sulphur: storax sicca: fuligo furni: tela aranee: scarpa: alchanna et silia. Et clysterizent̄ stiptica ex aq̄s et succis iam dictis in menstruis supra.

Balneū.

❡ Cap. xiiii. de sterilitate ⁊ difficultate impregnationis.

Terilitas ⁊ impꝰgnatiōis difficultas differunt sicut ablatio ⁊ diminutio. Cōueniūt em̄ i spē: sȝ in quāto differunt: ⁊ silr̄ in spēb⁹ cāꝝ: sed in quāto ipaꝝ: cū em̄ sunt fortes cā sunt sterilitatis: si ꝟo debiles fuerint sunt cā difficultatis. Et q̄dē cāe ipsarū Icie sunt causis cōceptiōis sup̄i⁹ p̄distinctis q̄ sunt ex ꝓpinquis ⁊ imediate operātib⁹ vt vno ↄprehendant̄ caplo ordinate: dicim⁹ aūt q̄ in corpore integro suis mēbris etate pfecta ⁊ apparēte in se sano: aut sunt ex causis iterioꝛib⁹ p̄ncipalr̄: aut sunt ex causis exteri⁹ ipꝛimētibus: primo mō aut sunt ex pte viri: aut mulieris: aut vtriusq̄. Ex parte seminis: aut ex se: q̄r sit ex aliq̄ mala materia generatū: que a ꝓprietate habet vt sperma generet infecūdum: vt dixit Egidius ⁊ Archidiaco. vel qualitate distinctū vel infectū aliquo malo hūore: vel corruptū lōga retentiōe: ⁊ debilitatū siue impfectū in principalib⁹ vel lesuȝ aliorū cōitate mēbroꝝ: vel totius corporis q̄r febriens: aut tpe diminutum vel sua ꝓprietate: sicut dispositio arboris nō fructificātis: vt dixit Almāsor: aut alijs accidētib⁹ causis vel qualit̄cūq̄ ineptū fuerit: vt supra de spermate dictū est. Ex pte ꝟo instrumēti seu virge: q̄r fuerit nimis longa vel breuis recipiēti nō ꝓportionata: vel debilis mollificata: vel in erectiōe deficiens: vel mō quolibet lesuȝ in cā nocumenti erectionis ⁊ in spermate superius p̄distincto. Ex pte mulieris cā est multiplex: aut em̄ in ei⁹ sp̄mate: aut in loco a natura generatiōi ei⁹ deputato vt in matrice. Cā vero in spermate eius silis est cāe eius in spermate viri iam dicte. Cā ꝟo i matrice aut erit in orificio ei⁹ ⁊ collo: q̄r sit tortū vel oppilatū: vt supra in proprio capitulo est dictū. Quare semen

v. aphoꝝ. re semē trahere nō valebit:nec ꝯcipiet:sicut Hip.in apho.
46. dixit cū inquit. Quecūqȝ ꝟo ꝑter naturā grosse nō ꝯcipiūt
his pīguedo os matricū obturat:aut in matricis ꝯcauo:⁊
tūc aut q2 sit a discrasia debilitata:quare semē nō attrahit
si frigida fuerit:aut nō retinet:si fuerit humectata:vel ma-
defacta lubrica:⁊ egreditur semē:aut q2 sit feda ⁊ immūda
ipm corrūpens aut congelans ipm si frigida fuerit: qđ est
plurimū:vel nimis calida ipm adurēs ⁊ ꝯsumēs:aut sicca
vt terra arida ⁊ arena:⁊ est q̄ nō solū semē exiccat: sed etiā
alimentū sanguinis immissum in toto corpore ꝯsumit: vel
q2 sit in viis ei9: vł ipoꝝ vasoꝝ spermatis dēsata ⁊ oppila-
ta:quare sperma in ei9 ꝯcauū nō diffundit:nec sanguis ad
alimentum immittit:vel si immittit nō est bon9:q̄re nō tra
Galenus. hit ad matricē nec nutrit. Inquit Gał. cib9 nutritiu9 oīs
q̄litatis excessu vł fortitudine dȝ carere:quā si habeat ipm
alteret natura: vt supra in suo cap̄.dictū est. Vñ Hip. dixit
in apho. Quecūqȝ frigidas ⁊ dēsas hñt matrices nō conci
piūt:silr ⁊ in marib9 subiungēdo. Aut q2 sit aliq̄ predictaꝝ
egritudinū generata vel accidēte q̄libet lesa in se: vel cōi-
tate ad mēbrū aliqđ ꝓpinquū vel remotū:vel totū corpus
q2 fuerit febrīēs. Ex pte ꝟo vtriusqȝ multiplr:aut q2 nō fue
rint cū amore ⁊ desiderio debite copulati:aut q2 coeuntes
nō cōuenerūt in emissiōe spermatis:vt debita semina reci-
piāt mixtionē:vel si ꝯuenerūt vētositas separauit inter ea
vt nō ꝑmiscerent adinuicē:aut q2 ꝑmixta nō fuerint ꝯtēpe
rata ⁊ distēperata:nec inter seinuicē vel cū matrice ꝯtēpe-
rātiā receperūt:qđ declarat:q2 facto diuortio ⁊ copulatiōe
cū aliis generabit vterqȝ ꝑ cōtrariā cām. Cāe ꝟo exterius
imprimētes:q̄dā sunt ex necessariis:q̄dā ex nō necessariis.
Ex necessariis sunt q̄dā vt aer:⁊ hoc aut sua ꝟtute manife
sta:q2 fuerit nimis calidus:vel frigidus vel corrupt9:q2 fue
rit pestilēs ⁊ resoluat vel cōgelet semina:vel corrūpat ꝟtu
te occulta:vt q2 a ꝯstellatiōe influēte in corpora alicui9 re
gionis sterilitas ei9 accidit: qđ est manifestū. Videm9 em̄
aliquas regiones bene ꝓducētes male cōseruātes: ⁊ aliq̄s
solū ꝯseruātes bñ:⁊ aliquas in vtroqȝ nulla cā manifesta:
in terra vel aere vel regimine:⁊ exercitiū laboriosum subi-
tum:⁊ cū saltu plurimo ad posteriora q̄m faciet descēdere
spma:⁊ cū sternutatiōe maxie ⁊ ꝓprie imediate post coitū.
Quies multiplicās superfluitates inficiētes ⁊ corrūpentes
semina. Cib9 ⁊ potus superfluus malus ⁊ inordinatus mul
tiplicās mucillagines faciētes lubricare semen ⁊ prestātes
alia nocumenta. Silr superfluus somnus ⁊ vigilie:sunt em̄
motui siles ⁊ quieti:vt dixit Abo. Superflua inanitio.s.san
guinis ⁊ alioꝝ superfluoꝝ humorū naturalis vel accidenta
lis occulta vel manifesta:vomitu vel fluxu perducēs ad di
minutionē materie seminis vł sanguinis mēstrui. Et super-
flua repletio suffocatiua seminū:⁊ aīe accidētia:vt gaudiū
subitū imoderatū:timor eueniens subito:dolor ⁊ tristitia.
Et ex nō necessariis sunt vt balneū frigidū vel calidū reso
lutiuū oī tpe:sumptio rei ꝓhibentis ꝯceptionē: vt bibitio
De signis multa cāphore:⁊ emplastratio testiū cū iusquiamo nigro
sterilitatis, ⁊ silia q̄ infra in difficili partu dicem9. ¶ Signa. sterilis co
gnoscit mulier ꝑ effectū omī premissa cura ⁊ ingenio nūq̄
impregnat cū ꝓprio vel alio:vel si viro generāti cū alia co-
pulet. Et signa ⁊ proprietas viraginis sunt in ipsa. Et silr
vir sterilis cognoscit per effectū. Et signa:q2 spasmus.i.si-
ne pilis in barba. Difficultas ꝟo impꝛgnatiōis cognoscit
q2 tarde ⁊ raro impregnat:⁊ nō nisi cū aliq̄b9 curis ꝑmissis
⁊ ingeniis:quos infra dicem9 ꝺm Arist.in de generatione
animaliū. Quedā habent a dispōne naturali mulieris : vt
prima etate nō ꝯcipiant:sed scđa ⁊ tertia sic:quedā in pri
ma nec scđa sed tertia sic. Vidim9 em̄ quandā dñam medi
ci filiā que nunq̄ cōcipere potuit nisi ad quinquagesimū
annū:⁊ prio tpe fuit passa molā:deinde anno sequēti fuit
impregnata vere. Quedā prima sic ⁊ scđa ⁊ tertia non:ac-
quirit em̄ quedā dispositio vel indispositio ipsius ad impre
gnationē mutatione etatis cū ꝓportionat suo cōpari:vel
disproportionet vere. Et signa cāꝝ sunt q̄ idicāt an causa
v. aphoꝝ. sit ex parte viri aut mulieris:sicut ea q̄ Hip. in suis apho-
60. ris.cū dixit. Mulier si nō cōceperit in vtero:velis aūt scire
si ꝯcipiet:tege eā vestimētis ⁊ suffumiga eam deorsum aro
matibus. Et siquidē odor ꝑ corpus ad nares ⁊ os peruene
rit:cognosce q̄m ipa nō ex se non cōcipit:est aūt culpa viri.
Alii aūt dixerūt. Supponat alliū:ꝯsideret si ꝑuenit odor
ad os:aut nares:aut nō. Si em̄ nō peruenerit oppilatio in
poris ⁊ ductibus matricis ostendit:q̄ ꝓhibet impregnatio
nem:vel mala cōplexio eius ꝯsumēs vapores calida ⁊ sic-
ca vel cōgelans ⁊ inspissans vt nō penetrēt si frigida ⁊ hu
mida fuerit:sed hoc signū est sup particularē cām sterilita
tis nō sup oēm:cum alie cāe eius sint multe preter oppila-
tionē ⁊ malitiā q̄litatis ipius. Alii ꝟo alia dixerunt que in
aliquo nō verificant nisi signa inuestigent ꝓpria. Signa
defectus in materia seminis sunt cibi mali ⁊ potus vł pau
ci preassumptio vel ipius assiduatio:⁊ digestiōis malitia.
Signa ꝟo malitie q̄litatis ⁊ vasoꝝ sunt:q̄m si calidū sit ci-
to emittit:⁊ sentit mulier apud emissionē ei9 acuitatē ⁊ ar-
dorē:⁊ cū recipit extra apparet color decliuis ad rubedi-
nē vel citrinitatē ⁊ odoris acuti ⁊ substātie tenuis vł spis-
se:si adustio nō ꝑuenit in genitalib9 signa caliditatis ꝑci-
pies:⁊ silr vrine tincturā:si ꝟo frigida:ꝯtraria apparebūt. si
ꝟo sicca:paucū erit grossum:⁊ corp9 erit silr siccū:si ꝟo hu
midū:ꝯtraria apparebūt. Signa impfectionis ipius sunt:
q2 sit aquosum ⁊ indigestū:⁊ est cū passione testiū:vel ali-
cuius mēbrorū principaliū. Signa ꝟo ineptitudinis ipsi9
ex parte totius corporis vel aliaꝝ causaꝝ sensui nota sunt
⁊ manifesta in viro cōiter ⁊ muliere. Sperma quidē ꝑfectū
sanū ⁊ generatiuū:est albū splendidū:viscosum ⁊ vnitum
sicut grādo et odoris palee: vel floris sambuci et positū in
aqua descēdit:sicut in de generatione aīaliū dixit Aristo.
¶ Signa ꝟo causaꝝ ꝓcedentiū ex matrice:vt q2 in orificio
sit oppilata vel collo:aut tortuosa in ipo ex capło oppila
tionis ipsius sunt manifesta:si sit in via vasoꝝ spermatis
vel sanguinis ad alimētū imixto. Et siquidē defect9 san-
guinei alimēti cōitate toti9 corporis fuerit ariditas ⁊ sub-
tilitas corporis demonstrabit:si ꝟo ipius malitia q̄litatis
ipius ⁊ substātia precollecte. Sed signa male q̄litatis ꝯca-
ui ipsi9 matricis habent ex tactu quē ꝑcipit apđ coitū vir-
ga viri:vt siquidē calida fuerint: perueniūt ad caput eius
sensus tactus caliditatis:si frigida :sensus frigiditatis:si
humida:humiditas abundās deturpans:ac coitū indele-
ctabilē operās ⁊ cursum matricis. Si siccus ecōtra haben
tur etiā ex dispōne genitaliū apparentiū mēbroꝝ et aliis
exeūtibus in vrina ⁊ totius cōitate. Si ꝟo sit aliqua predi
ctarū egritudinū grauata presentia illi9 ostēdit: ⁊ silr si ali
cuius mēbri cōitate vel toti9 corporis. Si etiā plenitudo
ex mucillaginibus cotilidonū ex regimine ⁊ corporis intē
peramēto percipies ⁊ grauedines sensu circa renes ⁊ in-
guina. Signa cāꝝ ex parte vtriusqȝ existentiū experimēto
sunt manifesta:⁊ ꝓprie mulieris relatione. Et signa intēpe
rantie ipsoꝝ inter se ⁊ ipsoꝝ cā matricis sunt defect9 aliaꝝ
cāꝝ:⁊ q2 facto diuortio ⁊ ꝯcōplexiōe:cū alio gñabit vterqȝ
vel alter. Cāe ꝟo alie exteri9 impꝛmētes sunt sensui mani-
feste. ¶ Cura. in cura sterilitatis duplex est intētio:gñalis
scȝ ⁊ spālis. Generalis est adequatio maris ad mulierem: De cura sterilitatis.
sic quidē q oībus q̄ ad generationē pertinēt maxime ⁊ me
diate ⁊ ex ꝓpinquo q̄ sunt dicta inter eos fiat ꝓportio ⁊ tē
peries:ex ꝯtēperātia em̄ eoꝝ inter se generatio ꝓuenit: vt
habuisti. Veꝝ talis apud medicū difficilis est ⁊ q̄si ipossi-
bilis:⁊ penit9 ignota vel difficilis ⁊ laboriosa cognitio cō-
biliū:maxie si inequalitas naturalr adsit. Et ꝓinde si agam9
aliq̄d ad ipm ꝓcurādū inter eos attēti9 ꝑquiramus: siue
sterilitas sit ex naturali dispōe siue accidētali. Et si ex dis-
positione naturali aut erit ꝑpetua : aut tpalis ꝺm variā
dispositionē etatis: vt dixit phs. si primo mō dimittēda ē:
vel alteri sociāda:⁊ sic ecōuerso:natura ei cōtra opanteva
na sunt oīa dixit Hip. si ꝟo scđo mō silr dimittēda:vł cū le
uib9 disponētib9 ⁊ cōfortātib9 ⁊ curis ꝺm sapientiā ꝓcedē
dū:que si nō cōferāt:q2 nō bene appropriēt ꝓpter difficul
tatē cognitionis non noceāt ꝓpter generādi malitiā ⁊ na-
turalē dispositionē ꝑmutent: ex hoc em̄ q̄ aliqua etate dis-
posita erat fiet indisposita semp. Si ꝟo accidētalis fuerit:
agendū est caute silr ne cū fortib9 ⁊ piculosis ac irrōnabi-
lius fiat:vt stolidi agūt ⁊ imperiti cū q̄b9 nō equāt sed di-
uersificāt:nō cōtēperant sed distēperāt magis ⁊ in prauas
dispōnes aduenīūt: ⁊ sic generationē nō ꝓcurāt:sed inter-
emptionē magis. Ut ergo caute et tute agam9 spālem in
adequādo eos sic ꝓsequamur intētionē. Cōsistit aūt in tri
bus reb9:in cāe sterilitatis abscissione:in seminū vtriusqȝ
ꝯfortatiōe:⁊ in apti modi coeūdi ad generationē opportu
ni inuētione. Spālis intētio est quā ex dimissiōe generalis
accipiētes in actū deducim9 cū spālibus ⁊ ꝓpriis medici-

nis:⁊ est vt siqdē sterilitatis cā in semine viri affuerit:ab-
scidat̃ varijs auxilijs ꝑm varietatē cāꝝ:vt qꝛ si fuerit ex ma
la materia ꝓcreatū abscidam⁹ iuuādo digestionē: mini-
strādo cibaria ⁊ pot⁹ ⁊ silr calida ⁊ humida q̄ bonū faciūt
sanguinē ⁊ sperma superexcrescere:vt est supra de sperma-
te dictū:si ꝟo qꝛ fuerit impfectū in testib⁹ ⁊ alijs principa-
libus supiorib⁹:studebimus ipa principalia corrigere ⁊ cō
fortare cū alterantib⁹ eoꝝ discrasiā aromaticis eorū spūs
cōfortātib⁹ ⁊ multiplicātibus:vt supra in cura nocumenti
erectiōis est dictū:necnō ⁊ ipm tpe cōpetēti mādabimus
retineri:⁊ raro coire:vel al's eoꝝ passiones auferre: cū his
q̄ supra in ꝓprijs caplis ipsaꝝ sunt serie descripta. Silr si
aliq̄ praua affecta fuerit q̄litate alteratiōe p̄dictoꝝ amboꝝ
studebim⁹ illā cū diureticis notis calidis vel frigidis alte-
rare. Si quoqꝫ est aliquo malo humore infectū:cū mūdifi-
cātib⁹ sanguinē ⁊ purgātib⁹ abscindem⁹. Silr si corruptū
fuerit ex longa retētione mādabim⁹ coire frequētius nec-
nō si ex cōitate alicui⁹ mēbroꝝ vicinoꝝ testib⁹ ⁊ vasis cōti
gerit:vel corporis toti⁹ ꝓcuratione et rectificatione illorū
corrigef:⁊ in rectificatione regiminis : necnō accidētiū ex-
teriorū ⁊ causarū amotione si ex illis contingat. Sed si ex
parte instrumēti cā sterilitatis cōtingat:qꝛ virga fuerit lō
ga vel breuis curā nō hꝫ ⁊ ꝓprie nimis longa: breui eñ vt
dictū est supra occurrit vsqꝫ ad vulue orificiū matrix: ⁊ cuꝫ
desiderio naturali trahit sperma sicut trahit ipm ꝑ rectuꝫ
ibidē in nō violatis:vt supra dictū fuit in oppilatione ma-
tricis:⁊ qñqꝫ trahif cū assuefactione ꝓrectionis ventosaꝝ
in inguinib⁹ ⁊ alijs:nisi breuis sit adeo ꝙ delectationē ali-
quā non inducat:q̄ tñ in augmastica etate correctionē hꝫ.
Si ꝟo qꝛ mollificata sit:cura paralysis corrigef quā supra
dixim⁹ in cura neruoꝝ. Porro si cā fuerit in matrice:qꝛ ei⁹
collū fuerit tortuosum:vel eius orificiū strictū:administrē-
tur cōtinue radij de stanno q̄ ingrossenf paulatim:⁊ inun-
ganf adipib⁹ lenitiuis ⁊ oleis:⁊ intret balneū humectati-
uum:⁊ cōfert in hoc casu comestio caulīū cimini anisi apij
⁊ similiū. Et si fuerit carnosa non curaf. Et si cā oppilatio-
nis fuerit humor euacuatione cū hieris clysteri ⁊ collyrijs
⁊ particularib⁹ ⁊ ꝓprijs educef. Sed siquidē fuerit ex mul
titudie adipis curabif exercitio resolutiuo:⁊ cū extenuati-
ua ⁊ exiccatiua dieta:balneū quoqꝫ exiccatiuū ē ꝯueniēs:
⁊ post ipsum antidota calida exiccatiua vt tyriaca ⁊ theo-
doricon ⁊ clysteria ⁊ suppositoria exiccatiua et vnctiones
ex melle albo ⁊ oleo de spica lilio. Et si fuerit mala ꝯplexio
in eius concauo ⁊ frigida vel calida sicca vel humida:vel
qualitercūqꝫ cōmixta:curef cura malitie cōplexionis ipi⁹
dicta in cap̄. ꝓprio. Et illud cū dictis balneis enchatisma
tibus clysteribus suffumigationib⁹ et suppositorijs decli-
nantibus ad qualitatē quā discrasia exigit. Qd̄ si cā eius
fuerit humor coadunatus in eo precedēte dieta purgabif
cū purgatione corporis precedēte cū clysterib⁹ et supposi-
torijs q̄ infra dicenf. Etiā si ventositas in eo collecta fuerit
ꝓhibēs a debita spermatū mixtione: curabif cū educētib⁹
materiā eius:⁊ extenuātibus ventositatē vel educentibus
eam ex ꝓprio loco ⁊ regimine extenuatiuo. Et ex illis sunt
ea q̄ infra dicenf in mola ⁊ vētositate. Et ex ꝓprijs vt ari-
sto.ro. Et si oppilatio fuerit in vijs vasoꝝ spermatis vl' ali
mēti:curabif put supra in cura oppilatiōis est dictū. Qd̄
si cā fuerit ex pte malitie alimēti:qꝛ san. sit malus rectifica-
tiōe curabif ⁊ dieta. Et si defect⁹ fuerit ex pte corporis mu
lieris:qꝛ p̄ter naturā tenuis fuerit:regimie huectatiuo p̄-
dicto emendabif ⁊ impinguatiuo:qd̄ suo loco Christo ꝓpi
tiāte dicef. Necnō ⁊ si aliq̄ egritudinū vel accidēte aliq̊ fue
rit grauata cura illi⁹ ꝓpria medicabif q̄ ex dictis vel dicen
dis est colligēda. Si aūt ex malitia regiminis cotilidones
pleni mucillagine fuerint ⁊ grauati rectificatione regimi-
nis ad calidū ⁊ siccū permutatione curabif:aut eductione
ipsoꝝ cuꝫ collyrijs ⁊ silibus. Confortatio ꝟo seminū q̄ est
scđa spālis cōplef cū his quecūqꝫ digestiones hñt ꝑfectas
⁊ sanguinē gignūt equalē:q̄ superius in cura stomachi ha
buisti:⁊ mēbra generationis principalia maxie in sua soli-
ta ⁊ debita eq̄litate cōseruāt q̄ in ꝓprijs sunt dicta capitu
lis. Si ergo cām abscindes et cū talibus ⁊ spermata cōfor
tātibus ꝙ in vnoquoqꝫ acquiraf tēperies:⁊ ex mixtione tē
peratoꝝ maior tēperies fiet:vel si nō possibile fuerit ꝓpter
indispositionē naturarū sexuū vel etatū tēperiē fieri in eo-
rum quolibet fit diuersitas i eis:⁊ inequalitas reseruef:qd̄
ex emissiōe vtriusqꝫ adinuicē resultat equalitas que gene
ratiōis est cā. Et qꝛ plurimū dispō frigida i viris et in mu-
lierib⁹ humida vel vtraqꝫ sterilitatis est cā ⁊ plurimū reci
piēs curā:abscidentia ipsa ꝓinde calida erūt ⁊ sicca:que
dicenf infra simplicia ⁊ ꝯposita. Cōfortātia quoqꝫ semen
talia erūt q̄ sua caliditate frigiditatē alterent:⁊ sua ꝟtute
etiā hūiditatē expurgent ⁊ siccēt sua ꝓprietate cōfortādo
instra generatiōis ⁊ spermatis cōceptū ⁊ impregnationē
ꝓcurēt. Et ex cōpositis que sunt nocumēto expurgāt sunt
hiere exhibite clysterizate ⁊ supposite. Et ex confortātib⁹
sunt antidota ⁊ ꝯfectiōes magne:vt mitridatū diamuscū
tyriaca nō ois:vt Serapio inq̄t:qꝛ non diatesserō:vt Abo.
inquit de aborsus regimie:sed Gal'. vel Andromachi:que
cōiter habenf in vsu:que nō solū impregnationē ꝓcurant:
sꝫ etiā fetū i matrice conseruāt:vt ponit Abo. de medici-
nis appropriatis loquēdo. Et ex illis est theodoricū ⁊ me
dicamen alchechēgi:vt supra in cura nocumēti erectiōis
est dictū. Et ex appropriatis simplicib⁹ sunt vt mulieri def
vrina elephātis:nā est mirabilis apud propinquitatē coi-
tus ⁊ hora ei⁹:⁊ rasura eboris bibita est pñtꝫ iuuamēti cū
osse de corde cerui:⁊ semē siseleos exptuꝫ est:⁊ datur pecu-
dibus feminis de eo vt multiplicetur earum generatio:et
oleū de balsamo bibitū euaporatū ⁊ suppositū vl' de been
in pessario suppositū:⁊ oleū de lilio:⁊ pessariū de napta ni
gra costo ⁊ adeps āseris in lana ⁊ cū singulis aromaticis.
s. musco spica cipero aneto origano ameos hyssopo bdel-
lio ⁊ testiculis vulpis ⁊ darsesebrā ē mirabilis:⁊ nux cipssi:⁊
bacce lauri gallia amomū cordumeni. Et ex oī calefactiuo
⁊ stiptico ꝓprie:⁊ suppositio coaguloꝝ ⁊ ꝓprie coaguli le-
porꝭ cū oleo vio. post mūdificationē adiuuat ad impgnā-
dū:aut suppositio stercorꝭ ⁊ ꝓprie gagelli masculi:⁊ ꝓprie
si ponaf cū eo aliq̄d testiculi vulpis:⁊ suppositio fimi eius
vl' fellis adhib vel leporis vel leonis in pōdere. ℈.j. Et ex
cōpositis sunt q̄ infra dicenf. ¶ Sequitur specificatio et Coeundi
ad actū deductio tertie rei que est inuētio modi coeūdi ad modus.
ꝯcipiendū apti. Fiet autēꝫ ⁊ cōplebitur taliter vt eligatur
aptior hora:⁊ ē post mūdificationē mēstruoꝝ:⁊ tādiu stēt
sepati ꝙ gñatio seminuꝫ facta sit bona ⁊ ꝑfecta vt p̄fertur
nec tñ tantū ꝙ corrūpatur a frigido ꝓpter lōgā retētionē
quo casu opꝫ coire:⁊ iteꝝ abstiere moderate. Cū ergo esti
matum est ꝙ ipsa gñatio facta sit vt opꝫ:foueant se ambo
cū vsu cōfortātiuꝫ predictoꝝ:et mulier apud introitū loci
post fomētationē loci cuꝫ aqua calida decoctionis matri-
carie foliorꝫ citri:camomille ⁊ ros̄. fumigef ꝑ tralectoriuꝫ
cū aromaticis nō valde calidis:vt est gallia ꝓprie ⁊ confe
ctio nere. Et vir ablutis pedibus cū calida p̄dicta aroma
tica ⁊ inūcta virga cū his que delectationē habent induce
re supradictis:deueniāt ad verba venerea:⁊ excogitādo in
actu venereo cū desiderio mutuo intrent lectū:⁊ cū osculis
⁊ amplexib⁹ adhereāt inter se tāgendo mutuo vbera ⁊ pe-
ctinem:peritoneū atqꝫ virgam. Cuꝫ ergo desideriū cōe
coeundi vtriqꝫ ꝓcedit valde ꝑmisceāt se permixtione nō
ꝑfa ⁊ cōpleta:deinde se retrahāt ⁊ tāgāt qd̄ est inter anum
desuper ⁊ vuluā. Est enīꝫ ille locus delectationis ꝓuocās
ipsaꝫ ⁊ alliciens in osculis placidis nō cesset requirere eā.
Cum ergo aduenit hora desiderij vehementie adherentie
vtriusqꝫ:⁊ incipiūt oculi mutari in rubedinē ⁊ anhelit⁹ eleua
ri in verba balbutire:⁊ tangendo vuluā inueniet os aspe
rum ex concursu matricis ad ipsam desiderando sperma:
tunc imittat virgā eleuatis coxis compleat imittēdo sper
ma oppositū ori matricis:qꝛ aliter ꝑderet. Studeāt autē
ꝙ in emissiōe spermatis ambo simul eueniant in hora. Sit
aūt imissio ei⁹ nō cū multa dilatatiōe oris ipsi⁹:ne aer igre
diatur qui corrūperet ipꝫ. Et ꝓinde sugant ambo instru-
mēta añ vt stringanf ⁊ adhereāt meli⁹ iter se. Et in missio-
ne inter se adhereant fortiter:ne simul cuꝫ spermate ingre
diaf aer. Et si apud emissionē ipsius sentiat vir matricem
cōcurrere ad caput virge ⁊ ipsaꝫ stringendo sugere est ma
ximū signū ꝯceptionis ꝑm Gal'. Quare tunc opꝫ vt nō ex-
trahat eā:sꝫ eam intus dimittat donec cesset anhelit⁹ in-
spissatio:deinde se paulatim retrahat ab ea:et mulier stri
gēdo crura leniter i vuluā dimittit:deīde dormiat crurib⁹
strictis ⁊ odoramētis positis narib⁹ quādiu est possibile
qd̄ natura ꝯsueuit appetere:vl' iaceat:⁊ cū expgefacta fue
rit si adhuc appetat supcoeat ⁊ q̇escat. Deīde surgat sua-
uiter:abstineat ab oīb⁹ q̄ ꝓcurāt aborsuꝫ que infra dicenf:
Ex compositis

Syrupus valens ad ɔceptionē

¶ Ex cōpositis vero medicinis ꝛ exptis est cōfectio syrupi
p̄paratiui materie frigide impedientis cōceptū ad purga
tionem. ℞. matricarie: pulegij. calamenti radicum enule:
acori: altee. feni. ꝛ d̄adani an̄. ℥. ij. cuscute. ℥. ß. melisse: pras
sij: ameos an̄. ℥. ß. corticū citri. ℥. j. passularū enucleatarū: li
q̄. an̄. ℥. j. cicerū partē. j. zuc. li. j. aceti squillitici. ℥. j. mellis
ro. ℥. iiij. in pecia rara buliāt galle. ʒ. j. spice. ʒ. ß. Dosis ma
ne. ℥. ij. cū aqua gariofilorū. ¶ Deinde purget' vterq; si indi
geat cū hiera ꝛ agarico: vel cū pilulis fetidis: ꝛ bñdicta te
rebēthina: si materia fuerit grossa valde: post purgationē
balneet' i aqua decoctiōis foliorū lauri mētastri: salute: ori
gani: pulegij: ꝛ premisso sufficiēti exercitio exercitet' premis
sa mūdificatiōe corpis vniuersi matricis fiat expurgatio
siue mundificatio calefactio exiccatio confortatio: mundi
ficetur si expediat: sed fiat primo clystere: deīde supposito

Clystere p matrice.

riū. ¶ Clystere sit tale. ℞. pulpe coloquintide. ʒ. ij. buliāt
in aqua masti. ꝛ in eius quantitate. ʒ. iij. dissoluant' hiere
Gal'. ʒ. ij. vel coloquintide: ꝛ inijciat' pessarium. ℞. macis:
bdellij: galie musca. an̄. ʒ. ij. pulpe colo q̄nti. ʒ. j. pulue. hie
re. ʒ. j. cōfice cū laudano: ꝛ fiat pessariū longū: ita q̄d perue
niat ad matricis concauū: ꝛ aliqui addūt euforbium. Ca
lefactio exiccatio atq; cōfortatio fiet cū vnctionibus pessa

Unguen efficax.

riis atq; suffumigijs ꝛ ɔfectionib'. ¶ Unctio talis sit ꝛ est
efficax ꝛ exp̄ta. ℞. radicis enule campane ꝛ mūde ꝛ trite li.
j. radicis brance vrsine lib. ß. sil'r rase ꝛ trite q̄ buliāt in lib.
vij. vini odoriferi albi sufficiēter cū lardi veteris ɔtriti li. iij.
matricarie. ℥. j. deīde colet': ꝛ colatura ponat' i olla noua: ꝛ
fac bulire: ꝛ mitte thuris albi mas. an̄. ℥ ß. cere noue. ℥. vi. Et
ex q̄ p̄dicta sunt liq̄facta depone de igne: immitte puluerē
harū specierū. ℞. cinamomi: gallie: gariofi. fusticelli: nucis
musca. macis: galāge: spice: zizi. an̄. ʒ. iij. croci. ʒ. j. ꝛ aggrega
bñ cū spatula: deīde fac coagulare: ꝛ tūc videbis q̄d supna
tabit vnctuosuz coagulū: ꝛ residebūt spēs: ꝛ i medio erit vi
nū: vtat' g̃ eis sic: ꝛ intret balneū: ꝛ balneet totū corp' suuz
cū aq̄ decoctionis foliorū lauri: ꝛ inungat totū corp' de pte
illi' vini ꝛ vētrē ex spēbus: ꝛ induat se ꝛ recedat. Sequēti
bus āt dieb' donec durabit intret balneū sil'r: nec lauet se:
sz supungat crura ꝛ brachia ꝛ coxas ꝛ nares ex vino: dorsū
vero ꝛ pect' ex vnctuoso. Totū vero epichastrū ex spēb': nec
coeat cū ea vir oīb' dieb': sz q̄libet die cū egredit' d̄ balneo.

Trifera. ad idem.

Ad calefaciendū vero ꝛ ɔfortādū sumat de trifera hac cū vi
no. ʒ. ij. ℞. gariofi. ℥. j. siseleos. ʒ. ß. rasure eboris zinzib. na
sturtij asari an̄. ʒ. iij. anisi ameos: baucie carui an̄. ʒ. iiij. mel
lis emblicorū succi hūani gñis ꝛ mr̄icare ābre. an̄. ʒ. j. mu. ʒ.

Suffumigium.

ß. Ex his fiat trifera: vl' vtat' ɔfectiōe diābre. ¶ Calefactio
exiccatio ꝛ ɔfortatio ēt fiat cū suffumigatiōe tali. ℞. ligni
aloes castorei casie lignee stora. cala. aro. gallie an̄. ʒ. ij. mu
sci ābre. ʒ. ß. ɔfice cū succo cimarū lauri: ꝛ suffumigetur cuz

Electuariū ad idē.

eo. Deīde vero abluat se bñ: ꝛ coeat vir cū ea mō p̄dicto: sed
vtat' q̄libet die interim electuario tali. ℞. secacul albi mū
di ꝛ exiccati i aqua satirionū: quorū aqua sit li. j. testiculorū
vulpis. ʒ. viii. radicū raphani. ʒ. iij. baucie. ℥. ij. pinearū pur
gatarū. ℥. j. fisticorū. ℥. iiij. granorū sisami. ʒ. iij. zinzib. beē al
bi ꝛ rubei an̄. ʒ. ij. nasturcij: cina. piperis: schellle lōgi an̄. ʒ.
ß. zucca. li. ß. olei sisamini. ʒ. ij. oleū balsami bibitū ꝛ euapo
ratū ꝛ gallie facit descēdere prefocatā ꝛ mellinatā: ꝛ con
fert frigori: ꝛ mūdificat ꝛ exiccat humiditatē matricis: iu

Pessariū.

uat ad impregnādū sz Abo. ¶ Pessariū Aboa. educens
humiditates matricis calefaciēs et exiccās. ℞. allium sic
cum ꝛ humidū: ꝛ fundat' quantum ipsa sunt de oleo ro. de
coquātur donec in eo dissoluatur ꝛ recedat aquositas ab
eis: ꝛ supponat' cū lana: et est mirabile. Suffumigatio sm
eū ad idem fiat ex trociscis. ℞. myrrhe: storacis. baccaruz
lauri: ꝛ omni die suffumiget'. ¶ Aliud Serapionis. Su
matur medicina vomit': ꝛ estimo q̄ sit nux vomica: ꝛ inuol
uatur in lana cōburatur: ꝛ supponatur. Ipsa enim abscin
dit humiditatē matricis existentem in tota matrice: ꝛ mū
dificat valde. ¶ Itē clystere ad mulierē que humectatur
ad concubitū ꝛ non impregnatur mundificat matricem et
cōfortat cōfortatione bona. ℞. corticuz thuris: ciperi con
triti an̄. ʒ. xxx. myrrhe bone. ʒ. x. decoquant' in li. iij. aq̄ vsq;
ad vnaz ꝛ colentur ꝛ clysterizent' ex ea omni die lib. vnius
tertia dieb' trib' continuis. ¶ Si vero sterilitas ex alia cau
sa q̄ ex humiditate ꝛ frigiditate fuerit: curetur cum con
trarijs que ex dictis sunt eligenda.

¶ Capl'm. xv. de mola matricis.

Mola vnde.

Mola a molō p̄sicevel grece dicta est q̄d est mul
te carnis p̄turitio: latine vero imp̄gnatio est mē
dosa: in q̄ accidunt lz raro mulieris dispōnes
sil'es dispōnib' vere ip̄regnatiōis q̄s Hip. in
suis rettulit apho. in retētōe mēstruorū. s. ex al
teratiōe corpis ꝛ casu appetit' ex ɔclusione oris matricis:
ꝛ deinde inflatiōe mamillarū ambarū ꝛ tumore ventris qui
auget' quotidie vsq; ad q̄titatē embriōis velut hydrops: i
quo sentit' motū sil'em motui embrionis: ꝛ mouet' p cōpres
sionem dextrā ꝛ sinistrā: ꝛ remanet vsq; ad tp̄s naturalis
partus: ꝛ tūc accidit dolor part' ꝛ angustia: ꝛ nō parit: imo
extendit' vltra vsq; ad annos quatuor vel q̄nq;: ꝛ q̄nq; vsq;
ad finē vite: nec recipit curationē: ꝛ q̄nq; emittit ac si pare
ret aliq̄d q̄d est diuersarū substātiarū: q̄nq; est sicut frustuz
carnis: cui est forma multarū spērū ianimati corpis: ꝛ q̄nq;
est vētositas tm̄: ꝛ q̄nq; sunt supfluitates aggregate aquo

Cause.

se ꝛ mixte cū sanguine plurimo: ꝛ detumescit venter. Et cā
in gñatiōe harū substātiarū est duplex: vna existēs in mate
ria: alia vero in efficiēte. In materia q̄dē est multitudo ma
teriei sanguinee effuse ꝛ tracte a multa caliditate ꝛ siccita
te matricis post coitū: in qua matrix comprehēdit sperma
mulieris tm̄. In efficiēte vero est duplex: vna p modū priua
tionis: ꝛ est defect' virtutis virilis spermatis: q̄re nō gñat
vel cōcipit hoīez. Et cā defectus est: q: aut nō iteruenerit
sperma virile: nec fuerit admissum in coitu: vt cōprehēde
ret ip̄m matrix sicut cōprehēdit femininuz: sicut accidit in
ouis vēti: quorū gñatio est absq; coitu ex caliditate matri
cis trahētis ad se sperma mulieris cū menstruo q̄d cōpre
hendit: ꝛ simul extēdēdo gñat oua vēti: aut q: iteruenit vt
emissum in coitu: ꝛ cōprehēdit ip̄m matrix cū spmate mu
lieris: sz fuit iefficax ꝛ impfectū vel ex se vel ex pte: q: nō si
mul incidit in matricē: nec fuit simul cōprehēsum vt esset
ex duob' spmatib' mixtū: nec fuit defect' ipsi' rōne obiecti
ꝛ materie: q: sic mōstruosum generasset aīal: nec rōne ma
tricis: q: sic spma m'lebre nō cōprehēdisset. Alia est p mo
dū positiōis: ꝛ est multa mr̄icis caliditas q̄ spma mulieris
cōprehendēs extēdit cū materia illa: ꝛ deficiēte dicta vtu
te īformatiua virilis seminis nō informat hoīem: sz densat
in carnis frustū sua fortitudine durū: adeo vt ferro nō leui
ter diuidat': sicut caliditas ignis suo excessu i argillā in la
tere naturali sua eq̄litate coagulat sanguinē in carnē bo
nā tenerā: ꝛ tūc q̄d egredit' est sil'e frusto carnis nullā aīa
lis hñs sil'itudinē. Cōtingit tñ in meridionalib' ꝛ australi
bus regiōib' in mulierib' multi ꝛ praui sanguis ex malitia
nutrimenti supra ɔceptū verū quoddā frustū carnis a p̄di
cta materia gñari portās ꝛ hñs spēm aīalis. s. bubonis vel
harpe viuēs: q̄d mulieres ferā appellāt: q̄ q̄nq; embrionē
opprimit perimit ꝛ iterimit: ꝛ q̄nq; cū eo in piu emittit': et
vt asserūt tāte p̄prietatis existit ꝛ malitie q̄ si cadēs in ter
rā hora part' mordeat embrionē: statim morit' fetus. Cui'
aīalis forma ꝛ vita nō existit a virtute spmatis viri primi:
sz errore ipsi' cū iam aīal ꝛ hoīem informauerit: sed scdi in
coitu scdo emissi: cuius error p̄cedit ab influētia ɔstellatio
nis seu virtutis celestis: vt Arist. xviij. de aīalibus dixit: ꝛ
q̄nq; accidit q̄ illa caliditas illā materiā nō ɔdensat i san
guinē pre multitudine sui: sz illā natura coop̄ante digerē
do dissoluat: ɔuertat in aquositatē vel ventū: q̄d emissum
cū egredietur erit sicut aquositas sanguinis mixta vl' vētus:

De signis distinguētibus iter molam et impregnationem.

vt dixit Auer. ¶ Signa. Ex signis aūt quedā sunt distin
guētia inter molā ꝛ verā ip̄regnationē: ꝛ q̄dā inter eā ꝛ hy
dropē: ꝛ q̄dā inter spēs mole. Distinguētia vero inter molā
ꝛ verā ip̄regnationē sunt manifesta: lz errēt in eis pruden
tes in aliq̄bus: ꝛ p̄prie in magnatibus: q̄m in mola res il
la nō mouet' hora in qua dz moueri imo non mouet' oīno
nisi hora quadā ꝛ vno tactu: ꝛ p̄prie p cōpressionē ꝛ motuz
corpis: ꝛ al'r nō mouet'. In vera vero imp̄gnatione post. iij.
mēses mouet' fetus motibus diuersis ꝛ pluribus absq; cō
pressione ꝛ motu corpis. Preterea duricies vētris in mola
vehemētior est duricie vere imp̄gnationis p̄pter cām p̄di
ctā: sed nec sentit' corp' formatū in mr̄ice. Et sentit' multo
ties dolor i mola sil'is colice ꝛ apostemati matricis p̄pter

De signis distinguē. inter molam ꝛ hydropisim.

constrictionē orobi. Et sunt mulieris pedes molles valde
cum minoratione. ¶ Signa vero distinguentia inter hy
dropē ꝛ molā sunt: q̄m durities in mola est maior vsq; ad
tempus: cū vero conuertit' in aquositatē vel ventū: illa ma
teria sensus cōmotiōis ventositatis ꝛ aq̄litatis est minor

in mola ꝙ̃ in ascite. Et vēter ꝑcussus non resonat sicut in timpanite: qm̄ aqua ⁊ vētositas in matricis ꝯcauo existit reclusa ⁊ stricta: ⁊ tumēt pedes in hydrope gn̄aliter: sed in mola minorant̃. Distinguētia ꝟo inter spēs mole sunt. Nā in mola cuius mā est carnis frustū est duricies maior ꝙ̃ in alijs ⁊ grauedo. Et sil'r grauedo maior in ea: cuiꝰ materia est aquositas: ĩ ea ꝟo cuiꝰ materia est vētositas minor: ⁊ tu
De cura. mor maior. ¶ Cura mole est due res. Pria ē ꝑfecta eu̇atio eiꝰ qd̄ preter naturā in matricis cōcauo cōtinet̃ cū magis molestet. Scd̄a est discrasie matricis: q̄ ipiꝰ cā est alteratio. Inq̇t eī̄ Gal'. Nō est possibile aliquā dispōnē curare final'r adhuc manēte faciēte eā cā. ¶ Primā rē cōplent duo: primū est qd̄ materiā ad eu̇atione adequat ⁊ disponit scd̄m qd̄ ipsaȝ educit. Disponētia sunt regimē cuȝ dimissiōe exercitij: ⁊ ꝓprie inferioꝝ partiū ⁊ in resupinatione in dormiēdo et eleuatione inferioꝝ cū euacuationibus. s. flebotomia ⁊ vōitu: et solutione cū pilulis fetidis et ꝓprie cōsumptiōe aq̄ decoctiōis fenugreci dactylorum ⁊ similiū: et cū hierologodion euaporatiōe cū pānis vl' spōgijs infusis in aq̄ virtutē habētiū aperiēdi: ⁊ mollificādi supra ventreȝ applicatis. Tūe emplastra embroce ⁊ vnctiōes ex illis et breuiter cū his que partū facilitāt que sunt nota ⁊ dicētur suo loco: hec eīm nō solū eu̇atione disponūt: sed etiā accidētia mitigāt: educūt ꝟo ipsam quecūq; fortiter mēstrua ꝓuocātia dicta sunt: ⁊ que ꝓcurāt dicēda in aborsu. Ex q̇bꝰ sunt antidota magna vt diamarte diacucurma magna tyriaca ⁊ diatesserō ⁊ sil'a. Qd̄ si cōtētū fuerit aq̄suȝ: educet̃ cū diureticis: ⁊ vrinā ꝓuocātibꝰ notis ⁊ cū regimīe exiccatiuo iā noto in cura hydropis: ⁊ cursus mr̄icis: ⁊ hamesir nō parꝝ hȝ ĩ resoluēdo aq̄sitatē et euacuādo ipsaȝ ⁊ saniē: ⁊ educēdo fetū mortuū: vl' frustū carnis. Si ꝟo vētosuȝ cū regimine extenuāte ⁊ educētibꝰ vētositatē et ꝓprie ex matrice: vt est arist. ro. ⁊ ꝓprie oleū de cherua et dacty. indi: q̇ cuȝ hoc ꝙ trahunt molā dolorē sedant cholericū. ¶ Secūdā rē cōplent que malā cōplexionē matricis calidā ⁊ siccā alterāt in ꝓprio cap'lo dicta. Ex quibus sunt regimē infrigidatiuū notū: diuretica frigida. Tūe euaporatiōes ⁊ emplastra cū vnctiōibꝰ cū frigidis ⁊ hūidis nascalia ex mucillaginibꝰ frigidis ⁊ ex pinguedinibꝰ ⁊ oleis frigidis ⁊ ꝓprie
Fetū educentia. quale est oleū alchechengi: est eīm in h̄ vehemētis iuuamēti: et expertū ad educēdū fetū est comestio radicis porroꝝ cū placētulis ⁊ succis radicū rapiste bibitis et radices.

¶ Cap. xvi. de nocumētis partus ex quibꝰ est difficultas.

Quid sit partus naturalis supiꝰ habuisti: ⁊ q̇dē ipse plurimū ē facilis: ⁊ qn̄q; difficilis: facilis est q̇ citꝰ est: ⁊ cū leuibus accidētibꝰ: difficilis ꝟo est illi ꝯ̄rius. Et est aut ex causis intrinsecis ⁊ essentialibꝰ: aut extrinsecis ⁊ accidētalibus. Prio mō est duplex: aut ex parte pariētis: aut ex ꝑte embrionis. Ex ꝑte pariētis multipl'r. Aut enim erit ex ꝑte matricis in se aut vicinātiū mēbroꝝ cōitate: aut corporis totius. Ex ꝑte matricis q: sit parua: q: cōcepit ante duodecimū annū: vt dixit Abo. lȝ illd̄ rarissime sit. Aut q: est constricta in collo ⁊ orificijs eius natural'r vel accidental'r: q: interuenit aliq̄ cāꝝ oppilatiōis eius nō recipiens curam. Et ex his q̄ suo loco sunt dicta: vl' siccitas vl' apostema: vl' sunt vlcera ꝓcreata ragadie ⁊ emorroides coāgustatiōes colli ⁊ orificia: vt nō recipiāt dilatationē absq; dolore graui. Ex ꝑte vicinātiū mēbroꝝ: vt q: fuerit vesica apostemata vlcerata: vel scissa: cuiꝰ cōpassiōe nō valet matrix suā operationē cōplere: vel etiā intestina sint sil'r passa: aut q: fuerint in ano vlcera ragadie ⁊ emorroides: q̇bꝰ matrix cōpatit̃: vl' repletio ītestīoꝝ ex fece sicca cōprimēte: aut q: sint lacerti ventrꝭ tenues ⁊ debiles in iuuādo fetꝰ ex mr̄ice expulsionē: sicut iuuāt expulsiōes fecū ⁊ vrīe maxīe: cū sint pauci: vt Gal'. ait in īterioribus. Ex ꝑte autē totius corporis: vt q: sit debilis vel ratiōe cōplexiōis: q: sit nature fride q̄ hȝ defectas oꝑatiōes ex necessitate: vt Gal. dixit: vel ratione etatis: q: puella multū: vel antiqua ⁊ dura: vel habitudinis: q: sit tenuis sicca valde: vl' pinguis: vel rōne ꝯsuetudinis: q: fuerit insueta ⁊ prio pariēs: ⁊ timida ⁊ parue tolerātie: q̄re est inquieta ⁊ vehemētis ꝑmutatiōis perducētis ad alterationē figure infantis ad incōuenientiam expulsionis ipsiꝰ. Sed si ex parte embrionis: hoc erit dupl'r: aut ipiꝰ in se: aut ꝓpter secūdinā. In se aut ꝓpter sexū: q: fuerit femineus: vel ꝓpter quātitatem aut continuam: q: fuerit magnus valde; vel paruꝰ carens bona complexione; aut discretaȝ: q: fuerint multi nūero distincti: vel q: vnus plura mēbra habens ⁊ proprie capita: vt menstruosus: vel ꝓpter qualitatem: quia fuerit lenis valde: quare effugit a cōpressione: vel ꝑ modum et ineptā figuraȝ egrediendi: vt cū egreditur super pedes suos: nec manꝰ eius sunt plicate super coxas ⁊ iuncte: aut sup̄ vnū pedē aut super latus: et est deterior modus. Vel ꝓpter incōueniētiā temporis: vt q: intēpestiue moueatur ad exitū: vel ante tempus determinatū ⁊ proprie in tribus mensibus medijs quibus ligamenta sunt fortia ſ̃ȝ Gal'. aliqua causa cogente ex his que aborsum faciūt: vel post tp̄s: vt q: accidat ei aliq̄ ex debilitātibus causis vel mors: q̄re deficit alter mouētiuȝ. Propter secūdinā ꝟo aut est q: sit dura et grossa non recipiēs fetus: aut q: sit tenera cito disruptionē patiēs: quare egrediātur hūiditates ⁊ aqua anteq̄ fetus egrediatur: q̄re humiditate lubricāte carebit. Porro q̄ est ꝑte extrinsecus accidētiū erit ex parte regiminis in. vi. rebus non naturalibus. Ex q̇bꝰ est multa frigiditas: ⁊ siccitas aeris cōstringētis mēbra ꝑtus: ⁊ accidit in regionibꝰ: ⁊ vētis septētrionalibus tp̄ibus ⁊ ꝯstellatiōibus: vt Hip. dixit in suis apho. cū inquit. Et multa caliditas resoluēs vtriusq; virtutē: et cōsuetudo ciboꝝ pōticoꝝ ⁊ potuū stipticoruȝ: ⁊ balneatio in aquis aluminosis ⁊ frigidis: ⁊ accidētia aīe: vt tristitia dolor vl' egritudo ꝟtutē debilitās: fames ⁊ sitis ⁊ inanitio vigilie sup̄flue deijciētes virtutē ⁊ sil'a. Et ex illis obstetricis error in procurādo. Et ex hoꝝ cōtrarijs ꝓuenit facilis partus. Et q̇dē cū cause sunt fortes in prohibēdo partū ⁊ corpus debile in sustinēdo moritur partꝰ ⁊ pariēs: lȝ vt q̇dā dicūt possit viuere ꝑtus si statim mater in vtero īcidatur: ⁊ extrahat̃ cū adhuc possit habere spm̄ euētatū aliquā diu: qd̄ innuit Gal'. de īterioribꝰ. vi. loquēs de hedo tracto ex vtero matris p̄ accipiēte lac vino a natura promoto non docto. Et qn̄q; viuit ꝑtus: ⁊ moritur mater vt plurimum: tn̄ moritur partꝰ: ⁊ viuit mater: qm̄ multotiēs difficultas ꝑtus ꝑducit ad rupturā vene in matrice: quare accidit sanguinis fluxus. Et qn̄q; ī pectore ⁊ pulmone: vn̄ fit sputū sāguinis ⁊ phthysis. Et qn̄q; ad incisionē neruoꝝ ⁊ lacertoꝝ ꝓpter vehemētiā tēsiōis: q̄re accidit spasmus. Et qn̄q; ad fissionē mirach vētris: ⁊ ꝓprie in paruis ⁊ teneris: quare accidit ruptura ⁊ qn̄q; bocrū ꝓpter retentionē anhelitus nō exprimēdo īflationē inflamantē: ⁊ trahēdo materiā cū condensatiōe eius in gulā. Ob quā rē aliqui preuisione vtentes conati sunt ꝓhibere pregnationē in talibꝰ ⁊ ꝓprie paruis ⁊ antiq̄s debilibꝰ: cōiecturantes meliꝰ fore perdere filiū ĩ ꝓcreādū ꝙ̃ ꝓcreatū simul et matrē. Et hoc cū omissiōe forme īpregnatiōis in cap̄. de cura sterilitatꝭ dicte: ⁊ ministratiōe oīs cāe sterilitatis: cuiꝰ īpressio sit emēdabilis in tp̄e cōsecutiōis augmēti ⁊ fortificatiōis adepte: ⁊ hoc ne oī tp̄e sterilis ꝑseueret. Et de ꝓhibētibꝰ a ꝓprietate q̄daȝ sunt que approximata an̄ coitū illd̄ faciūt: vt cāphora sumpta plurima: ⁊ emplastratio testiū cū iusq̄amo nigro: ⁊ supp̄ositio alchitrā: ⁊ inūctio ꝟge cū eo. Suffumigatio cū corticibꝰ hedere post mēstrua: ⁊ oleū balsami cū cerusa: ⁊ mēta scoria ferri. Quedā sunt q̄ post coitū approximata illud agūt: vt pip̄ suppositū: ⁊ stercus elephātꝭ suffumigatū aq̄ albedarogi sumpta ⁊ ꝓprie in debili. Quedā an̄ ⁊ post mēstrua illd̄ operant̃: vt pulpa granati: alumē: summitas caulis ⁊ semē eiꝰ apd̄ mūdificationē. Et post coitū est in hoc fortis: ⁊ ꝓprie qm̄ ponit̃ in alchitrā ⁊ submergit̃ in calamēto. Et suppositio folioꝝ alburab post mūdificationē ⁊ ꝓpe qn̄ sunt submersi ī aqua eoꝝ. Et sil'r pulpa coloq̇ntide ⁊ albeguesten: scoria ferri caulis ⁊ semē eiꝰ: scamonee an̄: eq̄liū partium ⁊ aggregatarū in chitran ⁊ supposita. Et multotiens partus difficultas ꝑducit eas ad alias dispōnes et accidētia: q̄rū in fine faciemus hic sermonē. Et ml'totiēs partū naturalē sequit̃ fluxus sanguis et retētio eius: que illiꝰ est cā. ¶ Signa ex his sunt signa difficultatis ipsiꝰ et signa facilitatis. Et ex signis difficultatis q̄dā sunt bona: q̄dā mala. ¶ Signa vero difficultatis ex causis predictis De signis
ꝑcipies ex angustia ⁊ anxietate: ⁊ si dolor fortis sit ante ꝑtū nō declinās inferius: ⁊ si declinat: eiꝰ declinatio est ad posteriora. Et si difficulter parere sit ꝯsueta: signa facilitatis sunt ꝯ̄ria: ⁊ sunt vt apud ꝑtū sentiat̃ dolor paruus: ⁊ declinet inferius ad anteriora: et ꝯsueta fuerit faciliter parere ⁊c. Signa quoq; bona in difficili partu q̄ faciūt acquirere securitatem

rere securitatē sunt inq̄etudo ꝛ mot⁹ fetus: dolor declinās ad inferiora: ꝛ anhelitus bon⁹ cū virtutis potētia. Signa ꝟo mala cōtra sunt intelligēda. Et cū ꝑducūt ad sudorē frigidū puls⁹ frequētiā debilitatē ꝛ sincopim sunt pessima: ꝛ mortis festine preuia. Signa ꝟo cārum sunt nota ex presentia seu antecessiōe ipsoꝝ ꝛ regiminis ꝓcreātis ipas. Signa gemelloꝝ etiā habuisti. Signa ꝟo mortis ipsius sunt priuatio mot⁹ cōsueti: nec ex se mouet: sed motu p̄gnātis: ꝛ est sicut lapis q̄ mouet de latere in lat⁹ apud decubituꝫ: ꝛ infrigidat semē existens ante calidum. Et detumescunt mamille sicut Hip. dixit: ꝛ q̄nq̄ currūt humiditates virulēte fetide ex matrice: ꝛ ꝓfundāt ocli p̄gnātis: ꝛ eoꝝ albedo fit fusca. Et fit īfrigidatio extremoꝝ: ꝛ dispō hyposartica.

Signa parientis morituri.

De cura.

Cura ī difficili ꝑtu duplex ē regimē necessariū. Unū añ horā ipsi⁹: aliud ī hora. Ante horā q̄dē est oīs cause exterioris ablatio: ꝛ interioris ex ꝑte patiētis q̄ p̄ter naturā est īpediēs ipm ablatio si q̄ possibilis est: si nō sit possibilis: vt q̄ naturalis sit dispō: habitatio ipsi⁹ quoquo mō vt part⁹ facilis subsequat. Abscissio q̄dē causarū ꝯplet cū ꝯtrariis q̄ ī ꝓpriis dicta sūt capl'is de cura matricis vesice ꝛ itestinorū ꝛ ani dbilitatis neruoꝝ ꝛ toti⁹ corpis. Dispositio ꝟo ꝛ habilitatio oī cause est ꝯueniēs ꝛ cōis. Cōplet aūt cū aperiētib⁹ ꝛ mollificātib⁹ reddētib⁹ mēbra tractabilia: ꝛ ad extēsionē ꝛ ꝯpressionē apta: ꝛ ꝓpͥe in pua et antiq̄ et nouiter pariēte: q̄lia sūt calida ꝛ hūida ꝛ lenītia: ꝛ lubricātia sumpta interi⁹ ꝛ iniecta: ꝛ exteri⁹ ꝑ oē modū appꝛoxiata: vt sunt iura pīguia carniū: ꝛ ꝓpͥe gallinaꝝ iuuenū et pinguiū: ꝛ olea lenītia sūpta: ꝛ mucillagines seminū citonioꝛū ꝛ lini dactyloꝝ ꝛ filiū. Et vina matura liphata non frigida valde: ꝛ oē regimē humectatiuū p̄ter q̄d īpīguat valde. Et inducant stiptica ꝛ pōtica: ꝛ hoc per mēsem añ. Cū ꝟo appꝛopinq̄t hora q̄ icipiat sentire aliq̄s grauedines ꝛ dolores: appꝛoximent tūc sessiōes ꝛ euapoꝛatiōes cū spōgiis pānis ꝛ aliis appꝛoxiatis frequēter ex aq̄s dcoctiōis altee ꝛ malue folioꝝ fenugreci camomille corone regis ꝛ capil. ve. balnea aūt vͣa raro: sunt eñ ex resoluētib⁹ ꝛ debilitātib⁹ frequēter appꝛoximata. Et post ipa vnctiōeꝫ de pinguedinib⁹ ꝛ oleis ꝛ mucillaginib⁹ ꝛ medulle ꝛ cerotariis: ꝛ ex illis circa dorsuꝫ vētrē ilia renes ꝛ coxas. Et iniectiōes cū clysterib⁹ eoꝛūdē cum resupinatiōe ꝛ deiectiōe capitis ꝛ crurū: ꝛ ꝓpͥe vbi siccitas m̄ricis sit cā ꝛ etiā corpis vniuersi: ꝛ ex illis est coit⁹ frequēs: ꝛ suffumigatio cū aromaticis vt musco ābra ꝛ galia: vt vulua descēdat: ꝛ mūdificatis intestinis ꝯfortet cibis bonis multe qualitatis ꝛ pauce quātitatis: ꝛ potib⁹ vini odoriferi: ꝛ exercitet pl⁹ solito: hec eñ addūt ī necessitatē attrahēdi aerē: ꝛ diminutionē nutrimēti embrionis ꝛ descēsum ipi⁹: q̄re ad exitū preparat. Regimē ꝟo hora partus ꝛ est cū sentiat grauedines et dolores ꝛ humiditates aliq̄ incipiūt apparere est duplex: vnuꝫ est ingeniatiuū ad descensum facilē et egressum causarūq̄ ea parte embrionis abscindēs. Aliud est mitigatiuū accidentiū: primū est vt cum talia appareāt: p̄cipiatur mulieri vt sedeat hora vna: deinde surgat et ambulet saltādo: et ascēdat grad⁹: ꝛ descendat grauando: et clamet vel teneat anhelitū fortiter: ꝛ premat ilia sua: ꝛ des lentē ad bibendū amarā: q̄m facit descēdere ipm: deinde cum sentiat os matricis aperiri: ꝛ hūiditates ampli⁹ emanare sedeat in sella perforata posito puluinari post ipsaꝫ: obstetrix q̄ stet corā ipsa: ꝛ inspiciat diligēter embriōis motū ꝛ parientis actus quos regulet suis manib⁹ vnctis oleo sisamino de lilio vel amigdalis dulcib⁹ intus ī vuluā intromittēdo ꝛ tangēdo suauiter: prout sua docuit experiētia lōga: patientēq̄ dirigat: ꝛ cibis ꝛ potib⁹ ac verbis persuasiuis ꝛ de cito partu salubri ꝛ masculino ꝯfortet: q̄ si mulier fuerit pinguis: nō sedeat: sed iaceat supra ventrē suū: ꝛ ponat caput suum super petrā ꝛ genua sua curuata sub ventre: vt cōprimat matrix: ꝛ pinguedo ascēdat: ꝛ nō descendat ad os matricis: ꝛ cōprimat os eius: ꝛ pariat in forma quadrupedū. Cunq̄ nō pariet: ꝛ accidētia intēdant: ꝛ sic partus fiat difficilis: opꝫ vt reiteret regimē primū: q̄m facilitabit et mitigabit accidētia et dolorē: ꝛ fac eā fortiter sternutare: vt Hip. dixit ore ꝛ narib⁹ cōprehēsis: fortasse eñ pariet. q̄ si nō sufficiāt: tūc succurre cū instrō quo os matricis aperit ꝛ suppositoriis ꝛ suffumigiis ꝛ medicinis ex pilulis ꝛ aliis alleuiātibus partū que infra dicem⁹. Cunq̄ apertum est os ei⁹: ꝛ apparet secūdina: scitur q̄ fetus exit⁹ appꝛopinquat: q̄ si

Regimen duplex.

tardat sic cā secūdine: q̄ cito scindat cōprimat se pariens: vt simul cū exitu aq̄sitatis exeat fet⁹: q̄ si nō: pri⁹ linitōib⁹ ꝛ iniectiōib⁹ ex lenītib⁹: ꝛ lubricātib⁹ adiuuet ꝛ aliis. q̄ si nō scindit ꝓpter grossitiē suā: opꝫ q̄ scindat vnguib⁹ obstetricis vel forficib⁹ assumpta ex ea ī digitis aliqua pte eius ne fetū attingat ꝛ ledat: q̄ si fet⁹ nō est cōpletus: ꝛ tūc sua fortitudine nō egrediat: scissio nocebit: q̄m exitu aq̄sitatꝭ siccabit matrix: q̄re fet⁹ nō poterit lubricare: sicq̄ elōgabit part⁹: ꝛ embrio nō curabit: ꝛ peribit: nec succurrere potuerunt inūctiones ꝛ cerota supradicta. Porro si cā tarditatis fuerit embrio sua q̄titate: q̄ fuerit magnus ꝛ ꝓpͥe caput suū iuuet obstetrix in dilatatōe vulue colli matricis ꝛ oris ei⁹ iponēdo manū suā suauiter oleis ꝛ cerotꝭ dictis ꝛ dicēdis calefactis inūctā. Et sit̄r si femina fuerit ꝛ gemelli. Qđ si ꝓpter ieptū modū ꝛ figurā ineptā egrediendi: puta q̄ egrediat supra pedes ei⁹ manib⁹ ꝛ brachiis nō adherētibus coxis: q̄ cāu habilitāde sunt man⁹ ꝛ brachia embriōis cū vnctionib⁹ ꝛ cerotꝭ: ꝛ suaui obstetricis tractiōe ꝛ parientis forti expꝛssione. Sed si sup alteꝝ pedē egrediat: opꝫ vt non sedeat: sꝫ iaceat crurib⁹ eleuatꝭ ꝛ deiecto capite: obstetrixq̄ manu sua reponat pedes suauiter: deinde reuoluat pariēs reuolutiōib⁹ plurimis donec embrio reuoluēdo se caput suū iclinet iferi⁹ ad portā egressiōis: ꝛ extūc sedeat. q̄ si nō sit illđ possibile: subtili igenio pedē itromissum iuuat cū alteratiōe si possibile est: ꝛ vtrūq̄ simul appꝛhēsum manu inūcta cū oleo irino trahat subito semp pariētē cōfortādo ꝑ oēm modū: q̄ si nō sit possibile ꝛ ꝓmoriat: extrahat ꝓut ifra dicet ī mortuo. Et sit̄r igeniādū si sup lat⁹ ipm egredi ꝯtingat. q̄ si difficultas accidat cā mortꝭ ꝓmissis ꝑdictꝭ facilitabim⁹: si nō egrediat suspēdat cū vncinis extrahat: ꝛ festina ī hoc añq̄ infleṫ ꝛ pariēs debilitet ꝛ sincopizet: q̄ si ītegre trahi nō possit: icidat si possibile est: ꝛ frustatim extrahat. q̄ si nō sit icisio possibilis cōquasset manu et rūpat vt facile extrahat. Et antiquoꝝ quidā ingeniati fuerunt ad inueniēdū regimē in extrahēdo illū alio mō: cui⁹ nos relatiōnē dimisimus ꝓpter paruitatē fiducie in ipso: ꝛ nitit ad medicinas quaꝝ vsus salubrior est. Et ex medicinis trahētibus fetū mortuū quedā sunt simplices: quedā cōposite. Ex simplicib⁹ ꝟo sunt chemesis q̄đ eiicit fetū virtuose: nec hꝫ parē in hoc sicut est in educēdo aquā ꝛ semen thimi q̄đ eiicit fetū mortuū: armoniacū: balsamū: opponacum: castoreum: gentiane radix: darsesehan suppositū: et gūmi oliue: aristo. vtraq̄ bibita cū myrrha ꝛ pipere: extrahit embrionē ꝛ nasturtiū: ꝛ totū q̄đ est ciceris medietas: lachryma almusech supposita extrahit fetum: camedreos ꝛ thurides: ꝛ laudanū suppositū in pessario extrahit fetum mortuū: mescha tramesir suffumigatū ꝛ bibitū ꝛ myrrha. Et cū ex narcisso bibunt. ℥. iii. cū aq̄ mellis eiicit fet⁹ mortuus ꝛ viu⁹. oleū irinū: arthanita rubea: pip: radix: sit̄r cuꝫ bibit. ℥. j. ꝛ supponit extrahit fetū. Cētaurea: cost⁹: ꝛ galbanū suppositū: ꝛ cuss⁹ supposit⁹: abrotanū: roba supposita: ablutio cū athalco: ꝛ succ⁹ ei⁹ q̄ñ ex cortice serbim fit suffumigatio extrahit fetū: lactuca asini bibita ꝛ supposita: ablutio cū athaleo: inūctio vētris: ꝛ illi ex eo ꝛ succo ei⁹ eiicit fetū fortiter. Et hermodactyl⁹: vt in p̄cedēti cap. dictū est: nō hꝫ parē ī educēdo ipꝫ fetū mortuū ꝛ mēstruū. Cōposita sunt q̄ ex his cōponunt: ꝛ ī summa oēs medicine educētes mēstꝛ ascarides sup⁹ nūerate fetū extrahūt ꝛ educūt. Ex facilitātib⁹ ꝟo ꝑtū q̄dā sunt simplicia: q̄dā ꝯposita. Et ex simplicib⁹ q̄dā sūt talia a natura ꝛ a ꝓprietate: q̄dā a ꝓprietate solū. Pͥa sunt vt cortices casiefi. pͥ ꝑuerizate dare cū vino: ꝛ est expꝛtū bonū ꝛ efficax: ꝛ est sumere ī potu asaꝫ ꝛ casiam: ꝛ est bonū: ꝛ est vltimū: ꝛ sit̄r cinamomū: q̄m alleuiat ꝑtū ꝛ accidētia. Et iteꝝ decoctio folioꝝ altee romane in aqua: ꝛ sessio in ea facit illa. Et aqua fenugreci faseoloꝝ ꝛ capil. ve. cōtritoꝝ ꝛ dissolutoꝝ in syrupo ro. ꝛ aliq̄ñ oleo irino ꝛ datū in potu: crocus ꝛ siseleos facilem faciūt partū in oībus aīalibus. Secunda sunt erugo ferri lutuꝫ creticū suspēsum sup p̄gnātes ꝯseruat p̄gnantes: ꝛ tenere in manu sinistra magnetem: ꝛ linitio eius cū cinere vngule asini ꝛ equi est vltimū: ꝛ suffumigatio cū ea: ꝛ suffumigatio cū oculo piscis saliti: ꝛ suspēsio lapidis aquile sup coxā eius: aut matricarie affricane facilē efficit partum ꝛ sine dolore. Et ex his sunt verba sancta: ꝛ sunt ex his que procurant ipsuꝫ citum: ꝛ illud vt in vno cipho de vitro scribatur exterius psalmus. Miserere mei deus. a princi

Fetū educentia.

Partuꝫ facilitantia.

pio vsq ad versuz. Dñe labia mea apies: ꝛ exclusiue cũ pẽna ꝛ atramẽto: deĩde lauet cũ aq̃: ita ꝙ oẽs lr̃e sint ablute cũ ea: ꝛ detur ad potãdũ ei tota. Itẽ in aure dextra ipsiꝰ dicãtur hec ꝟba. Memor esto dñe filioꝝ edom in die Hierusalẽ qui dicũt exinanite. cũ Pater noster ter. Et sunt alia q̃ faciũt facilem ipsum ꝛ securum: ꝛ illud est vt scribat. Dixit dñs dño meo: vsq ad Tecũ principiũ inclusiue in charta nõ nata: ꝛ cũ filo ꝺ lana ꝑ ꝟginẽ cũ ter Pater noster suspẽdatur ad collũ parientis. ¶ Ex cõpositis vero q̃dam sunt enchatismata: q̃dã suppositoria: q̃daz pilule: quedã suffumigatiões alie.

Enchatisma ad difficultatez partus.

Enchatisma in q̃ sedetur ad difficilẽ partũ. ℞. pulegij folioꝝ altee maluaꝝ fenugreci se. lini lẽticulaꝝ amaraꝝ vel herbe ipaꝝ capil. vene. añ. M. j. buliãt in aqua: ꝛ sedeat i ea. ¶ Suppositoriũ ad idem. ℞. succi mẽte in quo buliat pulpa coloquintide: ꝛ infusa lana supponat.

Suppositoriũ ad idem.

¶ Aliud. ℞. arist. cum buchormartẽ aut staphisagria ꝛ ministret. ¶ Aliud fiat cũ helleboro oppopoliaco ꝛ felle taurino cũ melle: facit enim descendere viuũ ꝛ mortuuz.

Suffumigatio.

¶ Suffumigatio bona. ℞. myrrhe solius vel ipsius cũ galbano ꝛ castoreo cõfectorũ cuz felle taurino: ꝛ suffumigetur auř. j. ¶ Aliud. ℞. sul. citrini: myrrhe ru. fellis vaccini oppo. gal. añ. suffumiget cũ eis: ꝛ suffumigatio cuz spolijs serpẽtis: ꝛ stercore accipitris.

Pile facilitãtes ptũ.

¶ Pilule facilitãtes partũ. ℞. sauine partes. ij. ase armo. rub. añ. ʒ. ß. ꝯfice cũ suc. vitis et da. ij. Alie. ℞. aristo. lon. pipis myrte añ. partes equales: confice cũ succo sisimbrij: ꝛ da. iiij. omni die cuz aqua lupinorũ: sunt eñ aborsum facientes: partuz alleuiãtes ꝛ mũdificãtes matricẽ fortiter: si Christus voluerit.

Alie ad idem.

¶ Alie idẽ operãtes. ℞. bdellij subalbidi myrrhe sauine: ꝛ fiãt pilule cũ casiafi. ꝛ melle: ꝛ da. v.

Cõfectio ad idem.

¶ Cõfectio ad idem cui nõ adequat. ℞. myrrhe stora. castorei añ. ʒ. j. cina. sauine añ. auř. ß. cõficiãtur cũ melle. da auř ij. cũ vio. Et ex eis est ẽplastrũ ꝛ cerotũ ꝛ epithima qꝺ. ℞. pulpe coloqntide: ꝛ succi eiꝰ q̃ hũida est: ꝛ misce cũ succo rute: ꝛ adde myrrhe: ꝛ inungat pectẽ vsq ad vmbilicũ. Regimẽ aũt correctiuũ accidẽtiũ predictoꝝ et aliorũ que cõtingere possunt ex dictis ꝛ dicẽdis in proprijs capitulis est manifestum.

¶ Capitulũ. xvij. de cura accidẽtiũ que sequũtur partuz.

Aliquoꝝ tñ que vt plurimũ insequũtur partũ sanationẽ afferamꝰ hic specialr̃: ex quibus est febris: iflatio vẽtris: ꝛ dolor eiꝰ ꝛ matricis: et motꝰ eiꝰ: quoꝝ cã plurimũ est impfecta sanguinis mũdificatio post. ptũ: vt supra de naturali ptu est dictũ: ꝛ de illis est debilitas et casus virtutis: cuius cã est sanguis fluxus plurimꝰ: vlceratio ꝛ ruptura matricis vel vene eiꝰ: dolor ani: ꝛ exitus eiꝰ. Sanatio eius impfecte mũdificatiõis est sanatio dicta supra caplo de retentiõe mẽstruoꝝ: ꝛ hic quãtũ necesse dicemꝰ: ꝛ est qꝺ studeamꝰ in ꝓuocatiõe ꝛ perfecta eiꝰ mũdificatiõe cũ diureticis calidis q̃ sanguinẽ acuãt: ꝛ attenuẽt ductꝰ: ꝛ vias aperiãt: q̃ superiꝰ nota sunt: ꝛ cũ impellentibꝰ materiã ad inferiora. Ex qbꝰ est sternutatio: ꝛ retẽtio anhelitꝰ: ꝛ cõtrahentibꝰ ad infima: vt cũ vẽtosis: ꝛ cũ trahẽtibꝰ ꝛ alienãtibꝰ sir̃ vt suppositoria: ꝛ suffumigatiões supradicte. Et suffumigatio cũ oculo piscis saliti cũ cinere vngule asini: qꝺ si hec nõ excusant: ꝛ debilitas nõ ꝓhibeat: flebotomia saphene ẽ necessaria: qm̃ educit ꝛ ꝓuocat. Fluxꝰ ẽt sanguis plurimi sanatio superius dicta est in de cura supfluẽtiũ mẽstruoꝝ: hic aũt addidimꝰ ꝙ cũ apparet: opz ꝙ extrema vitis ligẽtur ꝛ ꝓprie manꝰ ꝛ brachia: ꝛ nõ pedes: ꝛ sub mamillis vẽtose: ꝛ pãni ifusi in aceto supponant vẽtri. Et supponant collyria ex ponticis vt balaustijs charabe ro. thuris gallis ꝛ vino põtico. Et suspẽsio stercoris vaccini in lana in coxa eiꝰ: ꝛ cortex citri retinet ipsum. Sanatio eiꝰ est duplex euacuatio eiꝰ quo retinet sanguis: ꝛ hoc cum predictis ꝛ ꝓprie flebotomia vene que est sub poplite vel saphene: ꝛ est alteratio febris. Et ad illud q̃dẽ cõueniẽs est aqua ordei alterãs ꝛ mũdificãs: vel aq̃ cicerũ cuz ea: vel semina cõmunia dissoluta ꝛ granata dulcia ꝛ muza: ꝛ potꝰ aque lactꝭ ꝛ tamaridoꝝ ꝛ mãne: qm̃ alterãdo leniũt ventrẽ q̃ in eis plurimũ constipat. Et iura gallinarũ ꝛ prunorũ decoctio idem operant ꝛ nutriũt. Sanationẽ vero inflationis ventris facimꝰ cũ aqua cicerũ ꝛ puluere cimini ꝛ vini puri cũ diamẽte vl̃ alchechengi: vel serapino ꝛ origani cũ mastice. Et clystere ex attenuantibꝰ vel nastale: est eñ cõueniẽs ex aristologia rotunda squinãto ꝛ storace liquida cum doronigi et zedoaria sumpta. Dolorẽ vẽtris ꝛ matricis cũ encathismatibꝰ ex anodinis maluis ꝛ fenugreco semie cimini sisamo radice altee floribꝰ camomille mellilloti: ꝛ cicuta: ꝛ vnctione cũ oleo sisamio amig. dul. ꝛ vio. ꝛ cũ comestiõe tyriace ꝛ trifere magne cũ vino matricarie vl̃ folioꝝ resine. Et suffumiget cũ thure storace ꝛ semie racemoꝝ rubi añ. sup carbones: ꝛ motus eiꝰ sanatio supradicta est. Vlceribꝰ vero ꝓuidemus cũ his primo q̃ mũdificãt ꝛ sedãt dolores: vt ẽ succus morelle ꝛ plantaginis cum oleo ro. iniecti vel suppositi: vl̃ albumẽ oui cũ lacte mulierꝭ ꝛ succo portulace: sedeat in aq̃ stipticorũ ꝛ ponticoꝝ predictorũ: deinde vngant cũ vnguẽto albo ꝛ alijs que in vlceribus neruorũ laudãtur. Et cũ exhibitiõe i potu boli armeni terre sigillate ꝛ sang. dra. succo plãtagis: ꝛ iniiciatur. Dolorẽ ani sir̃ curamꝰ vt supra: et exitũ eiꝰ sir̃. Et ex ꝓprijs est vt abluat in vino decoctionis ponticorũ: ꝛ superaspergat puluis cornu cerui vsti: ꝛ reponat: ꝛ quiescat: ꝛ vtat stipticis: deinde leniẽtibꝰ. Sed si sunt vlcerate et putrefacte notãdũ ꝙ quibusdã sit vnũ foramẽ ex ano ꝛ vulua parientibus: ꝛ matrix progredit foras. Cuius cã paruitas mẽbroruz ꝛ teneritas magnitudo fetus ꝛ obstetricis defectꝰ: ꝛ hoc mulieribꝰ est occultum: quibus sic subuenimus. Ab experto cõsulimus vino calido abluat matrix in quo butyrũ sit dissolutum: ꝛ fomẽtet diligẽter donec mollificetur: ꝛ extũc suauiter reponat: deinde ruptura suat in q̃tuor locis filo serico: deinde pannus lineus imponat ad vulue quãtitatẽ: deinde pice liq̃da liniat: hoc autẽ facit matricẽ recreari ꝛ teneri propter sui rupturã: ꝛ mũdificãdo cõsolidat. Et collocata sit in lecto p. xl. dies taliter vt pedes sint altiores: ꝛ abstineat ab oi motu corpis ꝛ aie ꝛ balneo. Et qꝺ ne talis ruptura ꝯtingat in ptu: sic ꝓuideamꝰ: pãnũ in modũ pile oblonge ponimꝰ sub ano ad hoc vt quolz conatu expellẽdo pueꝝ firmet i illo: ꝛ illꝺ ꝯprimat vt nõ fiat peritoneõ solutio talis.

¶ Cap. xviij. de retentiõe secundine vel extractione eius.

Secũdina vnde.

Secũdina q̃ plurimũ scḋo post ptũ dicta est: ꝛ q̃nq simul cũ fetu: ꝛ q̃nq iuolura: q̃n q expoliata: ꝛ q̃nq post ptũ retinet. Et cã est aut in ꝟtute parietis q̃ remãsit post partũ debilis: aut in secũdina: q̃ sit in ꝓfundo matricis fortiter alligata: ꝛ fixa coadunata in modũ sphere accotilidonibꝰ fortiter alligata vl̃ emissa aquositate sicca in m̃ricis ãgulo remãsit lubricitate ꝓuata: aut i ore m̃ricis: q̃ post partũ sit adunatũ: ꝛ humoribꝰ cõcurrẽtibꝰ pre dolore conclusuz: ꝛ fortasse oẽs cause simul cõcurrũt.

De signis

¶ Signa cãꝝ ipsaruz sunt manifesta: vbi cã secũdine cuiꝰ signa sunt q̃ difficilis ptꝰ ꝓcessit: ꝛ grauedo in sup̃ioribꝰ: ꝛ digitoꝝ motio nihil attingit ex ea. Cura extractiõis secũdie ad ipiꝰ extractionẽ est festinãdũ: ꝓducit eñ retẽta ad ꝓcipitationẽ enixã: vt Hip. dixit: ꝛ hoc q̃ retẽta corrũpit facile ꝺ sui natura nõ habẽs regimẽ: et vapores ex ea mali ascẽdũt ad stomachũ cor et cerebrũ: quare accidẽtia prefocatiõis matricis eã incurrere est necesse. In extractiõe aũt eiꝰ est duplex regimen necessariũ: vnũ ad habilitãdũ extractionẽ quam sola natura facit: aliꝺ ad accidẽtiũ correctionẽ. Regimẽ ad habilitãdũ est qꝺ supiꝰ est dictũ i cura difficultatis ptus. Et cõpletur cũ cibis et potibꝰ ex cõfortãtibꝰ: ex iuribꝰ carniũ cordialiũ colati ꝛ nõ colati: vitellis ouorũ ꝛ vino odorifero et medicinis que sunt dicte ibidẽ ꝛ i causis aborsus dicent: ꝛ alijs extrahẽtibꝰ dicent: quoꝝ rememorationẽ faciemꝰ vt simpliciũ et ꝯpositaꝝ. Quedã os m̃ricis aperiũt: q̃dã secũdinã leniunt et matricẽ: quedã ligamẽta corrũpunt et frangunt: quedã secũdinã descẽdere faciũt: et ad canalẽ dirigunt: et ad os m̃ricis educũt vt exinde cadat. Ex aperiẽtibꝰ prout supra de oppilatiõe m̃ricis est dictũ sunt vcuhen suppositũ ꝛ suffumigatũ: oleũ lilij et maiorana ꝯfert ad coartationẽ m̃ricis perducẽtis ad ꝓfocationẽ: oleũ de narcisco ꝛ irinũ. Scḋario valet ꝓfocatiõi oris m̃ricis iuniperus: et sir̃ galbanũ cũ vino bibitũ calefactũ: coctũ sinapis et agaricꝰ gagãtes: et semẽ vitice cũ vino bibitũ: et oleũ abrotani calefactũ apit os m̃ricis: et oĩa diuretica calida.

Vinum expertum

Et ex exptꝭ que aperiũt et descẽdere faciũt est vinũ decoctionis pulegij bibitũ ꝛ encathismatũ: et enchatisma factũ ex aqua decoctiõis feniculi: et vsnee ꝛ ꝓdictoꝝ: et ex illis ẽ istrumẽtũ aptiõis oris m̃ricꝭ. Ex leniẽtibꝰ ꝟo bdelliũ vtrũq suppositũ ꝛ suffumigatũ ꝛ myrrha ꝛ medulle gallie anserꝭ ꝛ anatꝭ ꝛ medulle canabini: oleũ ꝺ lilio supposita ꝛ inũcta exteriꝰ

et interius

⁊ interius inïecta: ⁊ enchatisma cum folijs malue et altee brance vrsine: furfuris ⁊ similiũ. Et ex corrũpentibus ⁊ frãgẽtibus ligamẽta est suffumigatio cũ sulphure vel arsenico ⁊ gũmi: ⁊ folijs hedere vel nasturcij ⁊ cõcharũ. Et ex facietib⁹ descẽdere secundinã est lens amara cũ vino bibita gallia supposita odorata ⁊ euapoꝛata fetida: narib⁹ applicata: retẽtio anhelit⁹: sternutatio vehemẽs: cõpressio iliorum. Et ex digerẽtib⁹ ad canale ⁊ trahẽtib⁹ ad os matricis ⁊ facietib⁹ eã cadere est vnguẽtũ basilicũ immissum: post illud administrat᷑ oleũ roſ. puluerizata desup altea: ⁊ sumptio stercoris accipitris in potu. Et ex illis est man⁹ obstetricis prudẽtis ⁊ ex pte ex aliquo lubricãtiũ inũcta ⁊ imposita: ita vt inũcta ipam trahat si p se nõ appeat. Cũq; ceperit apparere: tunc tẽdatur faciliter ⁊ sine laboꝛe vt nõ scindatur ⁊ abscindat᷑: stringatur tractum cũ coxa mulieris: ⁊ conetur in sternutatione: ⁊ deinde cõmoueatur leuiter: vt separet᷑ a pfundo ⁊ cadat: ⁊ succurre cũ facientibus abortire ex suppositorijs ⁊ fumigationib⁹ que dicemus ibidẽ. Et quidã antiquoꝝ locut⁹ ẽ de extractiõe secũdine sermonẽ vt dixit Abo. quẽ omittam⁹ gr̃a breuitatis. Regimẽ aũt ad accidẽtiũ correctionẽ subscribem⁹ deiceps: ⁊ ẽ sicut stomach⁹ cor ⁊ cerebrũ cũ ɔfortãtib⁹ defendant᷑ ⁊ ppꝛietates habẽtib⁹ ĩ obtusiõe sensuũ q̃ supꝛa ĩ cura ipoꝝ sunt narrata: sine q̃3 ad oppositũ ⁊ circũferẽtias: put op3 trahant᷑ ⁊ illud cũ fricatiõib⁹ extremoꝝ ⁊ fomẽtatiõib⁹ eorũdẽ q̃ sunt ex gñe acutarũ. Cũ ergo his pmissis non cadat: elaboꝛare cũ talib⁹ nõ op3: qm̃ talia aromatica frequẽter approximata grauedinẽ ⁊ doloꝛẽ capitis faciũt s3 Hip. ⁊ angustiã cordis: ⁊ stõachi defectionẽ: s3 dimittat᷑: qm̃ post paucos dies soluet᷑ corrupta: ⁊ lubricabit ĩ modũ aquositatis vel cadet.

¶ Cap. xix. de aboꝛsu ⁊ accidẽtib⁹ que sequuntur cũ.

Aboꝛsus est cõcepti embꝛionis preter naturã ⁊ ante debitũ tp̃s oꝛtus. Et illud quidẽ q᷑ q̃nq; tpe infoꝛmatõis: q̃nq; post: s3 ante motũ: ⁊ ante cõplemẽtũ: ⁊ q̃nq; post cõplementũ contra nature debitũ est emissus: ⁊ q̃nq; viu⁹: ⁊ vt plurimũ moꝛtu⁹. Et cã ei⁹ aut est inferioꝛ: aut exterioꝛ. Interioꝛ quidẽ aut est in matrice: aut est in cõceptu: ⁊ si ĩ mr̃ice: aut in se: aut ex cõitate. Et cã ĩ mr̃ice aut est in orificio sui cũ fuerit naturaliter amplũ nõ valens debite coartari: aut accidẽtaliter ex hũiditatib⁹ mr̃icis ɔcurrẽtib⁹ ⁊ mollificãtibus illud: aut ĩ cõcauo ei⁹: q᷑ sit districtũ aliqua mala cõplexiõe ⁊ humiditate repletũ ⁊ relaxatũ: nõ valẽs colligi supꝛa embꝛionẽ ad ei⁹ retẽtiõe3 debitã: vel q᷑ sit aliqua egritudinũ prioꝛũ specie grauatũ: vel q᷑ ĩ venis ⁊ cotilidonib⁹ sint mucillagines aggregate oꝛa eaꝝ oppilãtes: quib⁹ sanguis ad alimentũ mittitur: vel sua grauedine illos rũpẽs: vel q᷑ sit ventositate repletum illos ex sua extẽsione frangẽte: q̃ ex mucillaginibus illis plurimũ generatur: quare aboꝛsus secũdo vel tertio mẽse sequunt᷑. Inq̃t em̃ Hippo. v. aphoꝝ. xlv. in apho. Quecũq; coꝛpoꝛa moderate habẽtes cõcipiũt ⁊ aboꝛtiũt secũdo: aut tertio mẽse: his cotilidones mucillagine pleni sunt: quapꝛopter nõ possunt pꝛe grauedine cõtinere fetũ: ⁊ aboꝛtiũt. Ex cõitate ꝟo aut ad aliq̃d membꝛu3 grauiter passum vicinũ ex quib⁹ est anus cum patiatur tenasmonẽ. v. apho. l. Vñ Hippo. in apho. suis mulieri ĩ vtero habẽti tenasmon supuenẽs aboꝛtire facit. Uel remotus ppꝛie si pꝛincipale existat q̃d catarrizãs ⁊ tussim inducat: aut etiã totũ coꝛpus: q᷑ pgnãtis coꝛpus valde fuerit cõceptu consumptũ ⁊ attenuatũ: vnde Hip. in apho. Quecũq; preter naturã tenues existẽtes cõcipiũt: aboꝛtiunt priusq̃ crasse v. aphoꝝ. xxxiiij. fiãt: aut euacuatiõe aliq̃ inanitũ: ⁊ ppꝛie sãguinis vel spõtanea: puta cũ mẽstruis. vñ Hip. in apho. Si mulieri ĩ vtero habẽti mẽstrua supuenerit: ĩpossibile ẽ fetũ esse sanũ: ⁊ v. aphoꝝ. lxj. tõ seq̃ aboꝛsu3 ẽ possibile vel artificiali: ⁊ ppꝛie cũ flebotomia. vñ Hip. ĩ apho. Mlier flebotomata aboꝛtit ⁊ magis cui⁹ fet⁹ maioꝛ est: vel vlterius humoꝛis cum fluxu vẽtris: vñ Hip. in apho. Mulieri in vtero habẽti si vẽter multum fluat ẽ suspectio aboꝛtiẽdi: ne a defectu nutrimẽti fetũ adducat vel vomitu. vñ Abo. Amplius faciẽdũ est ne pꝛegnãs vomat: qm̃ supfluitates cũ eo egrediunt᷑. Et vomitus ⁊ laboꝛ eaꝝ ad extenuationẽ pducũt ⁊ foꝛtasse ad rupturã liga- v. aphoꝝ. xxxiij. mentoꝛũ: ⁊ cũ supfluit ad inanitionẽ. Aut vehementi fame debilitatũ vel aliqua acutarũ egritudinũ captũ: vñ Hip. In vtero habẽti ab aliq̃ egritudinũ acutaꝝ accipi moꝛtale: aut vehemẽti repletiõe ⁊ nauseatiua satietate grauatũ suffocatiua fet⁹ ⁊ alimẽti ipsi⁹ coꝛruptiua. S3 cã in ɔceptu aut est in ipso: aut in pãniculo secũdine. In ipso q᷑ fuerit grauiter infirmat⁹ vel debilitat⁹ aliqua causaꝝ debilitantiũ ĩtrinsecaꝝ: vel extrinsec⁹ accidentiũ: vel q᷑ ex ipsis fuerit ad moꝛtẽ adduct⁹: q̃re natura expellere nitit᷑ eũ grauata: ⁊ q᷑ hũiditate currẽte ex ea virulẽta moꝛdet᷑ ⁊ molestat᷑. Et q̃nq; ex laboꝛe in exitu resolut⁹ moꝛit᷑: ⁊ q̃nq; suffocat᷑: q̃b⁹ nõ existẽtib⁹ emittit᷑ viu⁹. In pãniculo ꝟo vt q᷑ fuerit fract⁹ vel debilis fuerit creat⁹ ppter tenuitatẽ spermatis ĩ sua radice: aut q᷑ aliq̃ cã rupt⁹. Et effusa humiditas lãbẽdo ⁊ lubꝛicãdo matricẽ incitat: ⁊ iuuat ad fetus expulsionẽ. Et cã exterioꝛ est ex pꝛimitiuis aliqua: vt est frigiditas multa aeris moꝛtificãdo q̃si in regiõib⁹ valde frigidis ⁊ septẽtrionalib⁹ multiplicat᷑ aboꝛsus: aut multa caliditas resoluẽdo: sicut ɔtingit ĩ meridiõalib⁹. Et ex his est balneatio multa ĩ frigida vel calida aq̃: pducit em̃ ad resolutionẽ ꝟtutis vtriusq; mollificationẽ ligamẽtoꝝ aptionẽ: duct⁹ ⁊ receptaculi dilatationẽ: ⁊ necessitate augmẽtata fetũ facit pperare ad exitũ aerẽ frigidũ appetẽdo. Et ex illis est mutatio tp̃is pter naturã: vt cu3 pcesserit hyẽs australis: ⁊ subseq̃tur ver boꝛealis: vt Hip. dixit in apho. Et ex illis est mot⁹ coꝛpoꝛe⁹ vehemẽs ⁊ exercitũ laboꝛiosu3 ⁊ salt⁹ vehemẽs ⁊ ppꝛie ad posterioꝛa post coitũ qm̃ facit descẽdere sperma ⁊ fetũ: aut casus ⁊ pcussio: aut coit⁹ supfluus: et ex illis mot⁹ a pharmaco pducẽs ad ligamẽtoꝝ rupturã ppꝛie mẽsib⁹ trib⁹ pꝛimis: aut aialis: vt ira foꝛtis timoꝛ ⁊ tristitia gaudiũ magnũ ⁊ subitũ. Et accidẽtia q̃dẽ aboꝛsus sunt doloꝛes foꝛtioꝛes q̃3 in naturali ptu: qm̃ hic violẽtus: ⁊ ille naturalis existit. Et ex illis est flux⁹ sanguis imoderat⁹ ex quo spũs deficere est necesse: ⁊ exinde matrẽ simul cũ fetu perire. De signis aboꝛsus.

¶ Signa aboꝛsus q̃dã sunt suspicãtia ipm futurũ: q̃dã indicãtia ipm ppinquũ ⁊ pmptũ. Pꝛima ex cõsuetudie ⁊ habitudine coꝛpis toti⁹ sumunt᷑: vt q᷑ fuerit valde gracile vl᷑ pinguiosu3: ⁊ aboꝛtire ɔsueuit. Et ex dispõne mamillaꝝ vel ipsaꝝ q̃litate: vt cũ fuerint pri⁹ tumescẽtes ⁊ solide subito molles fiãt ⁊ graciles: put Hip. dixit ĩ apho. Et ex q̃titate carũ pdictaꝝ. Cũ em̃ nõ fuerint valde foꝛtes illũ suspicandũ veredũ ptẽdũt. Cũq; foꝛtes valde illũ pmptũ demõstrãt. Cũq; doloꝛes foꝛtes accidũt ĩ mr̃ice: ⁊ lassitudo: rubet facies: ⁊ accidit rigoꝛ ⁊ ppꝛie in febꝛe ⁊ doloꝛ in capite: ⁊ in radicib⁹ oculoꝝ: tũc indicãt ipm pmptũ ⁊ psentẽ: ⁊ ppꝛie cũ mẽstrua pꝛũpãt. Et signa q̃dẽ causaꝝ intrinsecaꝝ q̃ occulte sunt ex dictis sunt nota: ⁊ plurime ipsarũ sũt manifeste medico vel pgnãti ex relatõe ipsi⁹. Cũq; cause ⁊ signa apparẽt ipsi⁹ aboꝛs⁹: alteꝝ duoꝝ igeniũ est sumẽdũ: aut em̃ sunt debiles aboꝛsu3 pẽdẽtes: ⁊ tũc vt puideat᷑ cautela ⁊ pulsione videndũ: aut sunt foꝛtes ipm fetũ pmptũ mõstrãtes ⁊ ieuitabilẽ: ⁊ tũc auxiliu3 quo fiat tolerabilioꝛ est ministrandũ. Inq̃t em̃ Hip. Nõne illius est vt futurũ periculũ vel oĩno phibeat: vel saltẽ cõpetẽti adminiculo tolerabilius fiat. De preuisione. Pꝛeuisio ɔsistit in abscissione causaꝝ. Cautela vero ĩ ɔseruatiõe pgnãtis ⁊ fetus. Abscissio causarũ cõpletur cũ ɔtrarijs vnicuiq; eaꝝ ppꝛijs: vt si quides os matricis fuerit naturalr̃ amplũ ɔstringat᷑ stipticis pharmacis illinitis emplastris ⁊ suppositis: et suffumigatis q̃ supꝛa in retẽtione mẽstruoꝝ sunt dicta. Silr̃ si accidẽtaliter ex humiditatibus in pꝛofundo currentibus cura cursus matricis tollatur. Sic quoq; si sit humefacta matrix ⁊ humiditate repleta: vel menstruis retẽtis ante impꝛegnationis tp̃s que possent pꝛe lõga retẽtione coꝛrupta ledere fetũ cũ mundificãtibus oĩmodo ⁊ exiccãtib⁹ notis ibidẽ leuioꝛibus: necnõ ⁊ si sit vẽto repleta etiã cũ extenuãtib⁹ in mola matricis superius dictis: etiã si aliqua pdictaꝝ egritudinũ spẽ sit grauata cura ipsaꝝ ppꝛia medicet᷑: silr̃ si patiat᷑ ex cõitate ad aliq̃d mẽbꝛoꝝ vl᷑ coꝛpis toti⁹: q᷑ si pꝛe sui macredine fit aboꝛsus regimine humectatiuoꝛ ipinguatiuo vrẽdũ: q̃d dicem⁹ annuẽte Chꝛisto. Et si inanitũ fuerit cũ retinẽtib⁹ fluxũ q̃ supius habuisti: vel q᷑ aliq̃ egritudinũ acutaꝝ sit captũ cura ppꝛia vnicuiq; q̃ ex dictis ⁊ dicẽdis est nota: ⁊ si fame resumptiõe cũ tẽperamẽto: ⁊ si repletũ vehemẽter: euacuatione paulatina ⁊ abstinẽtia coꝛrigatur. Inq̃t Hip. sm̃ multũ ⁊ repente euacuare vel replere: ij. Aphoꝛismoꝝ. lj. aut q̃ulibet coꝛp⁹ mouere fallax ⁊ nature insuaue: paulatim ꝟo meli⁹. Cõplebit᷑ aũt repletiõis euacuatio siq̃dem sit sanguis flebotomia moderata que embꝛionẽ ad nutrimenti defectum non adducat: sed tñ superfluum suffoca-

tiuū vel malū sanguinē eius corruptum. Si vō alij humores cholagogo leuior mūdificetur: vt est reubarbarū myroba. citrini ⁊ chebuli indi. in mēsib⁹ medijs p̄mos ⁊ vltimos tres verendo: vt Hip. docuit. aut cum sena si humor replēs fuerit adustus non pilulis ⁊ hieris: vt aliqui presūpserunt necnon cum lenientibus ⁊ sāguinē mundificātib⁹: vt melle cassia tamarindis ⁊ māne succi rosa. lupuli boragis ⁊ buglosse ⁊ florib⁹ earundē fumiterre: ⁊ aqua lactis ⁊ similibus: quib⁹ in trib⁹ primis mēsibus ⁊ vltimis vti potest. Et si cā fuerit in ꝯceptu auferatur: ⁊ confortetur ꝓut infra dicetur: ⁊ si mortuus fuerit: extrahatur: ꝓut supra in difficili partu dictū est ⁊ ingenio qd̄ dicem⁹. Si vō fuerit in pāniculo quo inuoluitur auxiliū succurratur qd̄ infra dicemus. Et si cā exterior apparuerit: amoueatur: ⁊ in ꝯtrariā dispositionē adducatur. Inquit eñ Gale. correctio omnis imoderationis per contrariā imoderationē est fiens. Cautela vō cōsistit in confortatiōe mulieris p̄gnātis ⁊ fetus. Et cōpletur cū regimine ipsoꝝ supius prenoīato: ⁊ medicinis ꝓprijs que narrabim⁹. Auxiliū vō vbi cāe p̄ualescēdo ipm ꝓmptū ꝯ demōstrāt: ⁊ ineuitabilē est duplex: vnū cōsistit in habilitādo: vt facile ⁊ cito embrio expellatur: retētio eñ ipi⁹ periculi ē ⁊ matricis est cā. Aliud ꝯsistit in accidētis correctiōe: ne mortis periculo adducatur. Habilitatio ei⁹ ꝯpletur cū illis que difficili partui succurrēdo facilitāt ipꝫ q̄ sunt supradicta. Correctio vō accidētiū ibidē extitit nota q̄tū ad dolorē remittendū: ⁊ retētionē superfluitatis sanguis etiaꝫ colligere potes ex dictis in retētione superfluitatū menstruoꝝ. Amē.

¶ Incipit summa quinta particule quarte sectionis p̄ie continens capitula. iij.

SEquitur summa quinta quarte pticule sectionis prime finalis ⁊ vltima: q̄ est de medicinis egritudinū mēbroꝝ apparentium ⁊ partiū ventris que in superfluorū expulsiōe sunt adiuuantes. Sciendū tamen est ꝙ primum qd̄ nobis de ventre occurrit est cutis: deinde sub ipsa est panniculus primus: ⁊ nominauit ipꝫ Gale. mēbranū: ⁊ eoꝝ duorū aggregatio est mirach: cuius iuuamētū est sicut iuuamēto lacertoꝝ q̄ sequuntur: inde sunt lacerti. viij. duo primi occurrētes lōgitudinales ꝓtensi ab ossib⁹ pectoris vsqꝫ ad ossa pectinis existētes de gn̄e carnosoꝝ. Et sub eis sunt q̄tuor trāsuersales: quoꝝ vn⁹ ꝓtēditur ad extra costaꝝ falsarū supra extremitatē eaꝝ ad sinistrū inferi⁹ circa femur ⁊ āchā. ⁊ alij a sinistra pte costaꝝ falsaꝝ ⁊ extremitate earū ad dextrū inferi⁹ circa femur ⁊ anchā q̄ ex multa ꝓtēsiōe de carnosa substātia desinūt in medio in corrosā: deide in pānicolosā substātiā deuenerint extrema: sub q̄b⁹ duo alij latitudiales existūt pāniculū vētris q̄ siphac dr̄: imediate tāgentes carnose substātie ꝓtēsi de ilijs ptis sinistre ad ilia ptis dextre: quoꝝ iuuamētū cōsistit ad cōtinēdum ⁊ calefaciendū intestina ⁊ stōs ad expellendum quod in matrice et vesica expellēdū existit: vt eoꝝ cōpressiōis auxilio facile expellatur: et ad sustinēdū diafragma: cum adest exufflatio qd̄ et sua cōstrictione adiuuāt. Deinde est adeps que piguedo lacertoꝝ dicitur: q̄ ex frigiditate neruositatis ⁊ chordositatis ipsoꝝ ⁊ ipsi⁹ siphac ibidē ex vnctuositate sanguis generata multiplicatur. Iuuamētū ei⁹ est vt sua raritate colligat caliditatem: et sua viscositate conseruet eā que reflectitur ad intestina et stōachū iuuande digestiōis gratia: deinde est siphac pāniculus vocatus beriterō: cui adheret piguedo valde. Cuius iuuamētū est vt cōtineat oīa intestina et viscera: ⁊ liget cū dorso suo ꝓprio loco cōseruet ea tenēdo firma ⁊ iūcta. Et eoꝝ sit tutamē ⁊ distinctio inter lacertos ⁊ alia viscera: ne turbent opatiōes ex eoꝝ motu. Et ad exprimēdū superfluitates cū lacertis et mirach concurrendo. Et ipse est principiū a quo oīs pāniculus corpis hꝫ ortū. Cū enim ascēdit continuatur velamini: et fit eius inferior tunica vna triū ipsius. Et ex ea cum penetrat oritur pāniculus tegens pectus. Cū vō descēdit cōtinuatur duobus ilijs: aduenīūt ibi ei due vie vocate didimi: in quib⁹ penetrant vene ⁊ suspēsoria testiū. Ex q̄b⁹ fiūt due cistes ⁊ folliculi testiculoꝝ. Deinde est zirbus adipinus q̄ est pāniculus subtilis ex eo qd̄ superfluit a duobus lateribus siphac: ⁊ ex eo qd̄ descēdit apd̄ stomachū ⁊ duodenū: et ex eo quod descēdit apd̄ pectinē est ramus duaꝝ venarū pulsatilis ⁊ nō pulsatilis extēsus supra stomachum contextus. Et suspēsio ei⁹ est ex stomacho: et cōtinuatur pectini: et est cōpositus ex duob⁹ pāniculis: quoꝝ vnus capit aliū: inter quos sunt acies pīguedinis plurime: ⁊ vene pauciores in eis ad modū retis: ⁊ est sicut cistis vel saccus in quo aliqd retinetur si apponatur: ⁊ est interius sicut interior pannus siphac ⁊ sicut exterior stomachi: et est additus ab anteriori pte extēsus sup omnia viscera in hoīe qm̄ est magis indigēs auxilio in digestione p cōparationē ad aliā: sua enim spissitudine cōprehēdit caliditatē: et sua viscositate pinguedinē illā conseruat: quā reflectit cōtinue super hoc: et hoc est iuuamētū sui. In summa iuuamentū oīnū ⁊ cōe in continēdo viscera defendēdo ⁊ exprimēdo: ⁊ calefaciendo. Et in medio ventris est sumen: q̄ est locus vmbilici: cuius forma est ad modū intestini quo trahit infans sanguinē a cōcauo secundine ad sui nutrimētū: ⁊ mediantib⁹ venis quarū orificia in ea cōcurrunt distributione corporis totius. Deinde sunt intestina ⁊ alia viscera quorū anathomiā p̄misimus Christi oīpotentis gratia: q̄ sit per cuncta secula benedictus. Ex quibus egritudines et euenire possibiles cōprehēdere poteris gn̄aliter: et est dolor ⁊ ruptura: qua oēs operationes et iuuamēta leduntur: ⁊ dicitur ruptura: quā ramex hernia ⁊ spēs eius sequūtur: ⁊ q̄nqꝫ eminētia vmbilici suis capitulis predistincta. Cās quoqꝫ extrīsecas ⁊ interiores earū proprias communes ⁊ signa eaꝝ. Et ſm hoc ista quinta summa tria capitula continebit.

Anothomia vētris.

¶ Cap. j. de crepatura ⁊ spēbus hernie ⁊ medicinis ei⁹.
¶ Cap. ij. de augmento vmbilici.
¶ Cap. iij. de dolore ventris et iliorum.

¶ Cap. j. de crepatura ⁊ spēbus hernie ⁊ medicinis eaꝝ.

RUptura est solutio ꝯtinui mēbro pāniculoso aduenīēs: ei⁹ diuisiōes vʀ cōprehēdēs: q̄ si pāniculo cōtinēti intestia q̄ dicitur siphac accidat: vocatur ꝓpe crepatura. Accidit autē et in loco iuxta sumē ⁊ raro: qm̄ ille locus sustentat⁹ est lacertis: ⁊ cū accidit minoris est eminētie: eo ꝙ grauantia intestina inferius tendūt: ⁊ est deteriorū accidētiū: lꝫ in principio dolorē nō faciat: qm̄ egressa in ea sunt intestina minuta: q̄ egressa coartātur: q̄bus coartatis coartāt fecez ⁊ vomūt cā. Et q̄nqꝫ accidit in sumine: quare sequitur ei⁹ augmētū ⁊ vmbilici: ⁊ q̄nqꝫ sub eo ⁊ circa ipꝫ: ⁊ est parue additiōis: ⁊ q̄nqꝫ accidit inferi⁹ circa inguina: ⁊ est plurimuꝫ qꝛ ps illa grauedine intestinoꝝ magis extenditur nisi sustetetur lacertis: ⁊ superior ps sed extremitatib⁹ lacertoꝝ: et est maioris doloris ꝓpter magnitudinē ei⁹ qd̄ extitit ꝓprehensū ⁊ maioris additiōis quā sequitur descēsus ei⁹ qd̄ extitit cōprehēsū añ illi⁹ rupturā vt intestinoꝝ ⁊ ꝓprie monoculi: qm̄ nō est circūuolutū ⁊ ligatū vt alia: aut zirbi vtrorūqꝫ cū est magna in bursā intestioꝝ: quare tumet ⁊ inflatur: ⁊ vocatur ꝓprie hernia seu ramex. Et in mulierib⁹ tumēt inguina ad modū tūoris ossei. Est tñ vt preter rupturā ei⁹ descēsus taliū accidat: vt cū puenit dilatatio in vijs inferiorib⁹ ptis eius absqꝫ ruptura. Et dilatationis cā est effusio hūiditatū glutinosarū aquosaꝝ collectaꝝ in spatio vētris ad modū aq hydropicoꝝ. Et q̄nqꝫ tumet osseū ⁊ inflatur ꝓpter effusionē hūiditatū preter naturā in ipm aut aggregationē ipaꝝ i ipo ꝓpter frigiditatē ⁊ cōuersionē ipārū in aquositatē q̄re replerentur aquositate. Et q̄nqꝫ inflatur ꝓpter cōuersionē ipsarū humiditatū in vētositatē: aut casū vētositatis in illū. Et accidit species hernie impropꝛie et abusiue: dicte. s. aq̄sa ⁊ vētosa. Et q̄nqꝫ tumescit: ⁊ igrossatur osseū ꝓpter humiditatē sanguineā feculentam descendentē ad ipꝫ aut ex apostemate duro: aut pinguedine ita vt assimiletur ramici: ⁊ vocatur hernia carnosa. Et q̄nqꝫ inflātur tm̄ vene eius ex illa: ⁊ vocatur hernia varicosa. Et quandoqꝫ mollificatur mollificatione vehementi absqꝫ ruptura: quare prolōgatur: ⁊ similatur hernie. Et harū deterior ⁊ difficilis est vtraqꝫ natura scꝫ intestinalis ⁊ zirbosa: qm̄ est cuꝫ ruptura vel dilatatiōe. Aliarū vō deterior ē carnosa ⁊ varicosa: qm̄ materia est fixa: leuior vō aquosa ⁊ vētosa: qm̄ pforatiōe sola euacuatur materia: ⁊ detumescit osseū. Et causarū rupture siphac quedam sunt intrinsece: quedā extrinsece. Intrinsece sunt hūorū corrosio ⁊ repletio tendēs: ventositas extēdēs ⁊ motus sup repletione: vox fortis et sternutatio: expressio ptis ⁊ apostematis apertio. Extrinsece sunt vt ignis adurens: ⁊ pcussio ensis penetrās: aut aialis morsus ⁊ sicia. Causa vero dilatatiōis viarū est debilitas ipsarū: ⁊ effusio humiditatū mollificātiū ⁊ relaxantiū: ad ipsas coadiuuante

Hernia. Ramex.

Species hernie.

Cause.

ipsas coadiuuāte motu forti ꝑcussione ⁊ casu: aut retētio
spermatis moti ⁊ ꝓhibiti ab expulsione: aut ascēsio mulie-
ris supra virū: aut labor in coitu supra repletionē aut sa-
De signis rupture. tietatē: ⁊ aggregatio vētositatis ⁊ egestionis in ventre: la-
bor anhelitꝰ in ipso q̄ etiā pōt esse cā rupture ipsaꝝ. ¶ Si-
gna. Ex signis quedā sunt rupture ꝯuenientia: quedā dila-
tatiōi viaꝝ: quedā hernie. Signa ꝯuenientia rupture qui-
bus ipsa cognoscit̄ sunt apparens additio sub mirach su-
bito cū dolore ⁊ tumore qui addit̄ apud motū retētionem
anhelitꝰ ⁊ expssionē: ⁊ distinguit̄ diuersitate locoꝝ: ⁊ si sit
inferiꝰ circa inguina tumore burse fit hernia eius: nec con
fert exiccatio nec stipticitas. Et dilatatiōis q̄dē signū est
tumor ⁊ additio in osseo paulatim apparens absq̄ dolore
⁊ p̄ter motū subitū ⁊ laboriosum vociferationē: ⁊ alia que
sunt cā rupture ꝑcepta. Et est hernia folliculi testiculoꝝ
nō burse ⁊ ossei immediate: ⁊ ꝯfert exiccatio ⁊ stipticitas.
De signis hernie. ¶ Signoꝝ ꝟo ꝯuenientiū hernie quedā sunt hernie ꝓ-
pter descensum intestini: ⁊ sunt magnitudo eius: ⁊ reditio
eiꝰ velox cū resupinatōe: ⁊ sensibilitas rugitꝰ cū p̄mit̄ pro-
prie. Quedā sunt ꝯuenientia hernie ꝓpter descēsum zirbi
ad ipsam: ⁊ sunt tumor minor in comparatione ad illud: ⁊
euētus paulatim licet minus q̄ȝ in dilatatōe: nec sentit̄ ru-
gitus i illa lȝ sit similis illi in tactu molli ⁊ difficultate cu-
ratiōis ⁊ facili reductiōe. Et ramex quidē aquosa cogno-
scitur ꝑ tensionē ossei cū splendore ⁊ tactus mollicie ⁊ le-
nitate. Et q̄dē ipsa nō redit nec ingredit̄ ⁊ ꝓprie si ibidem
sit aquositas gn̄ata nō infusa materia. Et ventosa cogno
scitur in inflatione ossei absq̄ grauitate ⁊ dolore cū tēsio-
ne ⁊ resistētia impressionis: ⁊ est facilis igressus ⁊ reditus
in omni situ. Et q̄nq̄ accidūt in ea dolores fortes: q̄m extē-
dit osseū: ⁊ testiculos cōprimit. Et carnose signū est q̄ non
est materia itus osseū vt in p̄dictis: sȝ in eius substātia dif-
fusa inuiscata ⁊ adherēs: ⁊ est cū grossitie ⁊ duritie ⁊ inequa
litate. Et si est ex apostemate duro cognoscit̄ per p̄cessionē
signoꝝ eius: ⁊ dicitur buris. Hernia ꝟo varicosa ex venis
repletis cognoscitur tendētibus ad nigredinē ꝯtortis et
cōplicatis ⁊ mollificatione testiculoꝝ ⁊ ꝓhibitione ipsoꝝ
a cursu ⁊ motu. Et si est in arterijs ossei tactus cōprehen-
dit ipsam: si ꝟo in venis nutriētibus illa mēbra cū sint ꝓ-
De cura. funde tactus nō cōprehēdit illas. ¶ Cura. in cura ruptu
re intētio patiētis: lȝ prius inspiciat accidēs: vcȝ herniā: q̄r
ab eo ꝑceptā: magis molestantē ⁊ in actiōibꝰ ipedientē at-
trahentē impudicitiā ipsiꝰ opis medicātis: executio tn̄ ꝟti
tur ad eiꝰ cause ablationē priꝰ. Est aūt cause ipsiꝰ ablatio
duplex: vna cā est cōis oībꝰ hernie spēbꝰ: alia vnicuiq̄ spēi
ꝓpria. Cōis cā ipsiꝰ ablatio cōplet̄ regimine qd̄ in sex reꝝ
nō naturaliū debita ministratiōe cōsistit: ⁊ est vt degat in
aere tēperate calido ⁊ frigido declināte ad siccitatē: vitet
extremitates qualitatū eius ⁊ ꝓprie humiditatis: vtat̄ ci-
Cibi: bis siccis: ⁊ vitet humidos ⁊ brodiales: ⁊ ventosos ac reple
tionem ⁊ potū multū ⁊ ꝓprie aque: quiescat ⁊ dormiat tē-
perate: vitet oēm motū corꝑis ⁊ aīe vniuersalē ⁊ partialē
quo totū moueat̄ corpus: vt est sternutatio: tussis cōpres-
sio retentio anhelitus atq̄ singultus: vomitus: ⁊ coitus ⁊
balneatio ⁊ ꝓprie post repletionem: nec stet nec ambulet
supra cibuȝ valde: ⁊ breuiter fugiat oēs cās rupture dela-
tionis ⁊ effusionis medicinaꝝ p̄dictas in quaꝝ contraria
innitatur. ¶ Propria vero spēbus hernie ⁊ ablatio cause
quedā est q̄ appropriat̄ veris: quedā nō veris. Abscissio ve
re cause veraꝝ spēꝝ hernie vt intestinalis ⁊ zirbalis ime-
diate ruptaꝝ siphac vel dilatationem viaꝝ eius respicit:
ablatio ergo eius est vt hec vniant̄ ⁊ cōsolidentur: illa vero
coāgustētur: neutra ꝟo ipsaꝝ fieri pōt medio stāte qd̄ de-
scendat in bursam: vt ergo hic fiant: expedit priꝰ qd̄ descē-
dat intestinū .s. aut zirbū ad locū ꝓpriuȝ reducere: deinde
rupturā vnire ⁊ ꝯsolidare: vel dilatationē viaꝝ debite an-
gustare. Reductio aūt eius cōpletur cū balneis catapla-
smatibus: ⁊ infusionibꝰ reꝝ mollificantiū ⁊ dolorē sedātiū
decoctaꝝ in aqua: q̄les sunt malue folia ⁊ bismalue ⁊ brā-
ce vrsine viol. semē lini: ⁊ fenugrecū: in quaꝝ aqua sit pan
nus vel spōgia infusa ⁊ supra locū imissa: donec locꝰ mol-
lescat ⁊ dilatet̄: deinde resupinatione corꝑis facta ⁊ cruri
bus eleuatis cū cōpressiōe tendēte superius reducant̄ in-
testina vel zirbꝰ: vel vtraq̄: post quā sequi dȝ rupture vnio:
⁊ cōsolidatio vel dilatatiōis coagulatio seu coangustatio:
vnio aūt ⁊ ꝯsolidatio ꝑ interius sumpta potiōes ⁊ dictaȝ:

⁊ exterius approximata ⁊ emplastrata: ⁊ nō pōt fieri q̄ȝtū-
cunq̄ sit in ꝯglutinatione ⁊ stipticitate fortissima nisi etiā
infrigidātibꝰ tn̄: cum partes rupte non possint vniri: et ad
debitū sitū reduci arte vel ingenio propter magnitudinē
vulneris ineptitudinē ⁊ cōpressionē mēbri qd̄ subtile ⁊ in-
sanguineuȝ est. Expedit ergo ad aliqd̄ ꝓportionabile illi
cōfugere saltē vt illā ꝓhibeat ab augmēto ⁊ ꝓprie apd̄ cor-
poris motū: donec tēpus adsit ministrādi chirurgicū opꝰ
qd̄ in cōsolidatōe ipsius efficacissimū est ⁊ ꝓbatū. ¶ Pro
portionale ꝟo est ligatura cū brachiali hn̄te eminētiā ꝑpē
dicularē ad clipei formā in loco respiciēte inguina: vbi ru
ptura existit: ⁊ fascia descendēte sub coxa: cū q̄ in locū po-
sterū ligata stringat̄: ⁊ est nota. Et modus opatiōis chi-
rurgici est vt prius obseruato p̄dicto regimine corpa pur-
gent̄: si cachochimia sit apparens: vel flebotomet̄: si reple
tionis sunt signa ⁊ sic multa: vt natura in mittēdo humo-
res ad locum magni doloris reddat̄ auara: deinde supra
locū inguinis recipientē rupturā quā ex trāsitu itestini vl̄
zirbi descendētis ⁊ redeūtis cognosces: ⁊ ꝑcipies cū iposi-
sitis digitis apponat̄ ruptoriū: ⁊ euitet̄ ferrū oīno: sit autē
primū leue: ⁊ nō faciat subitā cōmotionē: ⁊ dolorē fortē: sȝ
facile toleret̄ quales ex nitro cū calce abluta vel ex arseni-
co calce mixto: ⁊ silibꝰ: deinde apponat̄ fortiꝰ vt arsenicuȝ
sublimatū: ⁊ tādiu immoret̄ in loco donec rūpendo ⁊ cor-
rodēdo ꝑueniat vsq̄ ad didimū. Caueat tn̄ ne tāgat ite-
stina: vel ad ea ꝑueniat virtus eius q̄m vlcerabit: nec cōso
lidabunt̄ ⁊ ꝓprie si gracilia fuerint: ⁊ morief eger: vt i quo-
dā notabili vidimus ab experto: ⁊ ad hoc euitandū statim
expedit vt toto tp̄e cure rupture faciēde iaceat supinus in
lecto anchis ⁊ cruribꝰ eleuatis: ⁊ a parte superiori vbi sunt in-
testia iterponat̄ aliqd̄ qd̄ defendat ea: vt peciola oleo ros.
intincta: ⁊ vitet repletionē ⁊ inflationē ⁊ locꝰ quotidie req̄-
rat̄ ⁊ pluries. Caueat ēt ne chorda ligās crus cū osse pecti
nis q̄ sub vlceris loco existit attingat: q̄m seq̄ret̄ ꝯtractio ⁊
spasmus: ⁊ vt plurimū mors. Et modus cautele est q̄ est di
ctus. Cū ergo ꝑuenerit ad didimū: tūc inspiciat̄ vlcꝰ subti-
liter: ⁊ inq̄rat̄ vtꝝ didimus sit dilatatꝰ vel ruptus. Si ꝟo di
latatus sit cōprehendat̄ acu: ⁊ fortiter cū filo serico restrin
gatur: ⁊ deinde vlcus ꝯsolidet̄. Si ꝟo sit ruptus: nec cōpre
hendi valeat vt liget̄ ruptoriū repetat̄ cuȝ mora: donec ꝑ-
trāsierit ip̄m vsq̄ ad os: tūc ꝟo auferat̄: ⁊ applicent̄ sigillā
tia ⁊ incarnātia cū stipticitate: deinde repleto carne vlcere
applicent̄ sigillātia ⁊ incarnātia q̄ sunt pontica: ⁊ exiccan
tia fortia: quale est puluis galle: cortex thuris: sandaraca:
⁊ silia: ⁊ patiēs nutriat̄ viscosis ⁊ duris. Cōsolidatio in in-
fantibus: ⁊ coangustatio dilatatoꝝ ductuū: ⁊ viaꝝ qui di-
dimi nominent̄ cōplet̄ cum cōsolidantibus interiꝰ sum-
ptis ⁊ exteriꝰ applicatis stipticis ⁊ balneis: ⁊ emplastris:
⁊ sunt glutinosa ⁊ viscosa: quales sunt spēs ꝯsolide: corri-
giola: mumia: terra sigillata: grana nasturtij: millefoliuȝ:
decoctio nucis cypssi: ⁊ hypoq̄stidos ꝓprie cū balaustia: ⁊
silia ex cibis ⁊ potibꝰ: ⁊ ex decoctiōe eius sumptis ⁊ exteriꝰ
approximatis ⁊ emplastris simplicibꝰ dictis ⁊ alijs: vt est *Nota de cētaurea.*
centaurea cui inest ꝓprietas vniēdi frusta carniū q̄n cum
eis simul decoquit̄. Et ex eis sunt ꝯfectiones ⁊ emplastra
cōposita q̄ ifra dicent̄ cū ligatura ⁊ strictiōe forti. Et q̄nq̄
sufficit sola ligatura i dilatatiōe infantiū. Qd̄ si ruptura
supra vel circa vmbilicū affuerit: reductio fiat intestinoꝝ:
vel zirbi fiat facile: q̄r sola resupinatiōe infirmi ⁊ manus
cōpressione. qd̄ si addat̄ in ruptura: ⁊ incipiat̄ in desiccādo
illud qd̄ dilatatū est ꝓpter humiditatē adunādo qd̄ fixum
est: ⁊ ingeniet̄ in ꝯsolidatiōe eius: ⁊ regat̄ vt supra. Et q̄dā
nitunt̄ in hoc dilatādo fimbrias suas: ⁊ eoꝝ efficacissima
cura gn̄alizando supius in superioribus oībus: cū nō videa
tur possibile nisi in cura infantiuȝ existēte parua. Et illud
est apponere supra in loco rupture emplastrū ex rubificā-
tibus: ⁊ trahētibus sanguinē ad locū primū. Quale est ꝓ-
prie qd̄ fit ex passulis nigris enucleatis caricis ⁊ vino ni-
gro pontico an̄. ⁊ bulitoꝝ simul in olla ad inspissationem:
deinde cū administratiōe emplastroꝝ ex stipticis ⁊ ponti-
cis sanguinē illū tractū ispissantibꝰ ⁊ sclirotizantibꝰ: q̄ sua
grossitie ⁊ duritie obturabūt. Quale est ꝓprie factū ex gi-
pso ⁊ lapide marmoreo cerusa gallis luto sigillato ⁊ silia:
⁊ qd̄ scribitur infra. In abscissione ꝟo cause ꝓprie ramicis
aquose aut vētose due res sunt necessarie .s. extractio eius
quod in osseo est contētum: ⁊ materiei prohibitio regene-

ratiõis ⁊ multiplicatiõis ei⁹. Extractio aũt fiet cũ resolutiõe vel incisione vel pforatiõe ei⁹ cũ ferro vel cauterio ad modũ extractõis aq̃: aut võtositatis hydropicoꝝ: talẽ aũt cõplẽtia sunt dicta supra in cura hydropisis: ⁊ sunt ex emplastris suffumigiis ⁊ balneis siccis ⁊ vnctionib⁹ resoluẽtibus. Incisio aũt cõplet cũ ferro ⁊ cũ medicinis acut; adurẽtib⁹ ⁊ exiccãtib⁹ ⁊ ꝯstringẽtib⁹ illud qd̃ ruptũ vel dilatatũ est ex sip hac ⁊ foraminib⁹ ei⁹: ne vlteri⁹ descẽdat ⁊ trãseat. Et mod⁹ pforatiõis vel icisionis cũ ferro est vt resupinet patiẽs in lecto vel scãno: ⁊ sedeat post ipm aliqs q̃ extendat virgã eius ad supiora: ⁊ eleuent testiculi ad supiora pectinis: ⁊ elõget ab osseo: ⁊ pforet cũ flebotomo osseũ a pte dextra vel sinistra recedẽdo a cõmissura: deinde stude in euacuatiõe toti⁹ aquositatis: ⁊ egressione võtositatis. Et mod⁹ aptionis cũ cauterio est vt sumas ferrũ subtile i q̃ sint vncini: ⁊ igniat sicut ignit cauteriũ: ⁊ sepa testiculos q̃tũ possibile ẽ a loco cauterizatiõis: ⁊ reuolue cauteriũ ab osseo: ita vt nõ inueniat testiculũ: ⁊ inueniat osseum et alberiteron: ⁊ ꝯstringat ⁊ calefaciat ipm vt nõ egrediat post ipm aq̃ post illud: est eñ meli⁹ q̃ ꝯstringat meatũ: deinde incidas crustã: ⁊ ꝯsolida. Et fortasse icides ex alberiteron aliqd: ⁊ cauteriza: ⁊ pone supra scissurã stiptica: ⁊ ꝓhibe egrũ potare aquã. Prohibitio gñatõis materie multiplicãtis eã fit cũ euacuatiõe ⁊ equatione cibi ⁊ pot⁹. Et regimẽ i võtosa est regimẽ iflatõis stomachi vel timpanitis qd̃ supi⁹ dictũ est. Regimen vero carnose ⁊ varicose est regimẽ duroꝝ apostematũ: ⁊ illd̃ est cũ mollificãtib⁹ ⁊ resoluẽtib⁹ alternatim approximatis. Mollificãtia sunt pinguedines: medulle: olea: mucillagies. Resoluẽtia sũt granorũ spẽs vt resina: terebẽthina: bdelliũ: aloes: storax liq̃da: armoniacũ: ⁊ sisia: ireos: croc⁹: ⁊ camomilla: spica ⁊c. ¶ Cõposita sunt ex eis est emplastrũ basilicõ cerotũ hyssopi et sisia. ¶ Emplastrũ leue ad crepaturas ifantũ ẽm grecuz. ℞. corticũ thuris: masticis: sarcocolle: dragagãti: aã. terãtur ⁊ aggregent cũ vino de passis dissoluta in eo mumia: ⁊ aliq̃ addũt aloen: ⁊ gluten piscũ: ⁊ aliq̃ solũ faciunt ex balaustiis psilio: ⁊ radice lilii siluestris: ⁊ lẽticulis aque: ⁊ fortassis sufficit vt liniat loc⁹ cũ bdellio dissoluto in vino thure ⁊ colophonia. ¶ Aliud forti⁹ Oribasii. ℞. balaustiarũ: granoꝝ nasturtii: granoꝝ granatoꝝ: gallaꝝ immaturaꝝ. aã. ʒ. v. decoquant cũ vini stiptici. ℥. viii. decoctõe vehemẽti. Et reductis itestinis ad supiora embrocet loc⁹ cũ frigido: ⁊ apponat emplastrũ: nec remoueat donec p se cadat. ¶ Aliud efficax ẽm Ioãnitiũ. ℞. aloes dissoluat gluten i aceto vini ⁊ aggreget medicina cũ eo: ⁊ fiat ex eis emplastrũ. ¶ Emplastrũ pape Ioãnis ad crepaturã exptũ. ℞. litargiri: opii: lapidis emathitis: sang. dra. sang. hois recẽtis: galbani masticis: thuris: costi: boli armeni: iscuili: mumie armoniaci. aã. ℥. iiii. picis naualis: colophõie: cere albe ⁊ rubee. aã. ℥. ß. myrrhe cardamomi: aloes aã. ℈. v. coloquintide: palme marine aduste: gallaꝝ: balaustiaꝝ: aristolo. lon. radicũ ꝯsolide maioris ⁊ minoris aã. ʒ. i. visci quercini. ℥. i. fac decoq̃ pellẽ hedulinã in aqua donec tota pellis dissoluat: deinde colet cũ expssione. Et cũ colatura illa tere q̃ sunt terẽda: ⁊ liquefac q̃ sunt liquefaciẽda: incorporent isculi: ⁊ bene ꝯtriti in visco fortiter misceant cũ pdictis: donec mixtũ reducat ad modũ emplastri: ⁊ pcedente balneo cũ aqua pluuiali decoctiõis balaustie: myrte corrigiole: ꝯsolide: ⁊ radicũ lini apponat: ⁊ supliget brachale: ⁊ portet p tres mẽses seruato pdicto regimine. ¶ Puluis quo vtatur cum cibis. ℞. nucis musca. ℥. ß. gariofi. ℥. iii. cinamomi dulcis. ℥. ß. boli armeni. ʒ. ii. se. nasturtii. ¶ Itẽ aliud emplastrũ scdm iudeũ. ℞. picis: hiere: cere rubee aã. ℥. ß. lytargiri: armoniaci galbani: masticis: terebenthine: ꝯsolide maioris ⁊ minoris aã. ℥. i. visci quercini: gypsi: ⁊ myrte olibani aã. ℥. i. aloes aristolo. lon. et rotunde: isculi aã. ℥. i. boli armeni. ℥. i. piloꝝ leporis minutim icisorũ tantundẽ: ꝯficiant cũ melle: ⁊ applicet: trahit eñ sanguinẽ ad locũ: ⁊ cũ stipticis ꝯsecutiue appositis condenset in lapidẽ: ⁊ oppilet ruptura. ¶ Aliud ad idẽ. ℞. picis naualis lib. i. colophonie lib. ß. galbani serapini: armoniaci: oppo. aã. ℥. ß. cere. ℥. iii. aceti lib. ß. fiat aũt ex eis cerotũ in stagnata liquefactis: ⁊ q̃ liquefacta fuerint parum de ipsa in aqua frigida imponat: ⁊ cũ se tenuerit: pix greca puluerizata cũ mastice ⁊ thure: cũ pdictis incorporet in stagnata: ⁊ cum spatula semp agitãdo bñ incorporet: fac decoqui: ⁊ cũ cocta fuerint adde terebẽthine. ℥. i. deinde sup aquam frigidã cola: ⁊ manib⁹ inũctis oleo laurino collige: ⁊ fortiter malaxa: vt aq̃ inde exeat: ⁊ fac magdaleones: ⁊ cũ vino eoꝝ ẽplastra. ¶ Linimẽtũ ad crepaturã aq̃sã ⁊ võtosam: dissoluat bdelliũ i oleo sãbucino aploꝝ vl nardino: ⁊ vino antiq̃: ⁊ addito castoreo pluere ⁊ ordei pluere vl milii fiat.

Inciđẽdi modus. — Empla: strũ ad crepaturas ifantium. — Aliud ad idem. — Aliud ad idem. — Aliud expertum. — Puluis ad idem. — Emplastrũ aliud ad idem. — Aliud ad idem. — Linimentuz ad crepaturam.

¶ Cap. ii. de augmento vmbilici.

Contingit vt egrediat vmbilic⁹ ⁊ emineat extra: ⁊ illd̃ est in ifantib⁹ ꝓprie. Et cã ei⁹ est aut ꝓpter rupturã in ipso nata superius pueniẽtem vel ex plãta vel ortu: q̃ egredit zirb⁹ vel intestinum: ⁊ inflat sicut etiã ꝯtingit in osseo: aut ex cã hydropisis: ita vt mollificetur ⁊ aggreget in eo aquositas vel ventositas ꝯtenta in cõcauo ventris replẽs ⁊ extendẽs ipsum: aut ꝓpter cursum supfluẽtis sanguinis ad ipm ex aptione vene ⁊ arterie ipsius: quare cutis eleuatur in altum. Signa cause prime sunt: q̃m calor natura lis nõ mutat. Et est locus diuersitatis alicui⁹ ⁊ ꝓprie vbi egrediũtur intestina: ⁊ est cũ dolore aliquo: ⁊ tumor cum mollitie: ⁊ occultat cũ premitur. Et q̃nq; in occultatione rugitus percipitur ⁊ administratione mollificantiũ ex balneis ⁊ vnctiõibus: ⁊ motus augmẽtatur. Signa eius que est ex aggregatione humiditatis sunt q̃ cũ cõpressione cedit: ⁊ est leue respectu pcedẽtis colore cutis nõ mutato: et etiã si ex ventositate fiat: ⁊ est leuius ⁊ magis resistẽs compressioni ⁊ sonitus in eo: ⁊ vox existit si pcutiat. Signa vero tertii sunt mutatio coloris cutis ad colorẽ sanguineũ: ⁊ nigrescentẽ. Et signũ est q̃ ex additiõe carnis nate aut apostematis est: q̃ est graue durũ qd̃ cõpressio sicut alia nõ occultat. Cura autẽ ei⁹ est prima cure rupture ⁊ spẽꝝ hernie supradicte. Et modus eius in pueniẽte ex ruptura est duplex. Unus cũ glutinãtib⁹ stipticis interius ⁊ exteri⁹ ex emplastris approximatis possibilis in infantib⁹: ⁊ in egrediẽtibus post partũ cũ ligatura quã faciũt obstetrices: in qb⁹ ex apertione venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ꝯtingit. ¶ Alius est incisione sutura ⁊ cõsolidatiõe chirurgica in corpibus duris ⁊ augmẽtatis. Conglutinãtia ⁊ stiptica: qbus primus cõpletur modus sunt charabe: thus: balaustie: glans: galla: antimoniũ: acatia: alumẽ: terebenthina: terra sigilla. ⁊ similia simul ꝯfecta vl diuisim applicata cũ ligatura stricta: ⁊ q̃nq; additur cerusa ẽm mẽsurã vnius illoꝝ. Et sic est si sumatur tẽta: ⁊ inuoluatur supra ipsum pãnus: ⁊ accipiatur minutũ thuris: ⁊ conficiatur cũ albumine oui: ⁊ liniat cũ eo super vmbilicum: ⁊ repleatur eo. Modus vero incisionis est talis: pcipiat infirmo vt stet ⁊ tendat ventrẽ suuz: ⁊ ꝯtineat anhelitum donec appareat q̃tũ possibile est ipsi⁹ augmẽtum. Et tũc fac in circuitu huius cũ atramento signũ distinctiuũ: deinde cõprehende qd̃ eiciat cũ vncino supra mirach solũ: ita q̃ nõ accipias qd̃ est sub eo de zirbo vel itestino: deinde fac resupinare eũ supra collũ: ⁊ deinde liga cuz filo sub vncino: ita q̃ cadat ligatura in signo: nec cõprehendat aliquid ex eo qd̃ est sub mirach: sed solũ ipm ex tunc vero incide cutem: ⁊ sue locũ descriptũ cuz filis duris extensis adinuicem: ⁊ stringe ipsum supra ventrem: et dimitte cutem: ⁊ consolida prius lacertos: deinde consue cutem: et consolida sicut oportet. Reliquarum vero cura cum exiccantibus ac resoluentibus notis completur. ¶ Ad exitum vmbilici fiat emplastrum probatum infantibus quibus accidit magis. ℞. granorũ lupinorum. M. i. peciam vnam panni linei combure que conficies cum vino nigro ⁊ pontico: ⁊ buliant donec inspissetur: ⁊ intinctã spongiã liga supra locum: postea in aceto ⁊ aqua ros. ⁊ in eo inuolue stupas: ⁊ applica supra vmbilicum: ⁊ est Rasis. ¶ Aliud forti⁹. ℞. aluminis aur. xv. gallaꝝ aur. iii. terant ⁊ cõficiant cum vino calabrensi nigro donec inspissentur: ⁊ infundantur spongia post in aceto ⁊ aqua rosa. Itẽ ponatur super aliquem pannum gluten de coriis: ⁊ tepidum vmbilico applicet: ⁊ supponatur puluinar de bõbice ⁊ pãno lineo: ⁊ ligetur cũ fascia. ¶ Itẽ aliud. ℞. aquã aluminis: vinũ calabrense: aã. in quibus buliant rose: ⁊ spongia intincta supponatur: ⁊ si vis efficacius buliant cũ ros. galle: masticis: thus in fascia. Itẽ ad eius exitum aquosum vinum in cinere infunde: ⁊ ex eo supemplastra: valet etiã ad ventosum: ⁊ cõfricatio cum compressione ex saliua ieiuni ⁊ famelici curat eam si ex leui fuerit causa.

Cause. — De signis — Emplastrũ ad exitum vmbilici. — Aliud ad idem.

¶ Cap. iii. De dolore ventris ⁊ iliorum.

Dolor ventris et

Dolor vētris ⁊ iliorum ex dictis i dolore īteſtinorū in pte notꝰ eſt: qm̄ accidit ex cā exiſtēte ītus mirach lacertis ⁊ pāniculis ventris. Et qn̄qꝫ ex cōitate ſupiorū vt diafragmatꝭ: pleure: pulmonis ⁊ aliorū vꝉ ſubteriorū mēbrorū vt īteſtinorū: vel aliorū mēbrorū ꝓfundorū corrīſpōdētiū illis: vt ſtomachi: epatis: ſplenis: renū: ⁊ ſiſiuꝫ. Signū diſtinctiuū eſt qm̄ cū paſſio eſt ꝓpria in mirach dolet ꝯtinue apud tactum: ⁊ qn̄qꝫ alteratꝛ color ⁊ tumor ſi adſit: ⁊ ſeqtur lacertorū figurā. Cū aūt paſſio eſt ex cōitate interiorū dolet ꝓpter tactū: nec ſemper apparet tumor: niſi cū apoſtema in eis fuerit magnū: ⁊ eſt pieter lacertorum figurā: nec color cutis mutatur: ⁊ additꝛ ⁊ diminuitur additione ⁊ diminutione paſſionis illorū que precessit. ¶ Cura eſt: nā ſiqdem ex ꝓpria paſſione fuerit ⁊ ex malitia cōplexionis frigide que eſt plurimū ex cā exterius accidēte: aut ex ventoſitate intercluſa cum calefactorijs balneis ⁊ electuarijs ex diacimino diatrion: ⁊ alijs calidis ⁊ ꝓprie ſticados medicetꝛ. Et ex medicinis appropriatis ei ſimplicibꝰ eſt armoniacū bibituꝫ vel epithimatū cū melle aut aqua ordei: ⁊ alhaſce cocta ⁊ trāſglutita cū melle ⁊ malabeb: ⁊ ciperū: ⁊ fenugrecū: ⁊ ſemen lini: ⁊ ſticados: ⁊ abſinthiū: ⁊ reliqua anodina. Hippo. ꝟo dixit. Quibuſcūqꝫ dolor circa hypocūdria ſine phlegmōe fuerit febris ſupueniens curat egritudinē. Attendēdū tn̄ qr dicit ſupueniens: vt qr ſpōte vel caſualꝛ ꝓuocata ſit: venienſꝟo artificialiter ꝓuocata ſemp niſi corpe mundo ⁊ ꝯſumptioni inepto. Aliter aūt diſpoſitio ſi ꝓcurabis forſaſſe accidet tibi ac ſi nequam ⁊ te fortiorem introduxeris domū tuam hoīem te adiuuandi gratia: qui cum inuenerit aliqd ex ꝯtinētibus vel ꝯtentis cui innitatur firmabitꝛ in eodem: nec poteris ipſum expellere cū volueris: ſed fortior exiſtēs expellet te ita vt qꝺ vocaſti in auxiliū: ⁊ nō auxiliuꝫ cōuertetur. Sed ſi fuerit ex ſolutione ꝯtinui cū exhibitiōe mumie ſumpte: ⁊ cū cōpreſſiōe inunctē p̄cedēte flebotomia curetur ⁊ granis naſturcij: ⁊ ſucco citoniorū ꝑnutricis nō fractis: ⁊ cū emplaſtro ex ꝯſolidantibus notis ⁊ cōueniēti regimine. Et ſiquideꝫ ex apoſtemate fuerit: curetꝛ cura reliquorum apoſtematū que indicationem a patiente particula nō ſuſcipiunt. Et ſiquideꝫ ex cōitate ad ſuperiora fuerit vel ſubteriora mēbra ⁊ ꝓfunda: curetꝛ cura doloris pectoris: ⁊ pleureſis: vel cura doloris epatis vel ſplenis ⁊ inteſtinorū dicta. Et ex ſimplicibus medicinis cōueniēs ⁊ exptū eſt: betonica cū tenetꝛ ſicut eſt ⁊ emplaſtetꝛ aufert em̄ dolorē ⁊ inflationē ventris. Et ſumpte ex ea .ʒ.iiij. cū aqua dolorē epatis ⁊ cū melle ⁊ aceto dolorē ſplenis ſedat. Et abſinthiū emplaſtratū cū oleo de alchāna fetō ceroto aufert dolorē ſtomachi epatis ⁊ iliorū. ¶ Et ex cōpoſitis eſt hoc qꝺ ſedat dolorē vētris ⁊ iliorū in īfantibꝰ ⁊ ꝓbatis. ℞. ſucci parietarie: ſucci herbe feniculi an̄. guttas. iij. ⁊ cū lacte ī coeleari da ei poſt balneū in aq̄ decoctiōis ipſiꝰ parietarie. ¶ Aliud. ℞. feniculi: granorū naſturtij: ſe. apij: ameos: ʒinʒi. cinamomi an̄. ptes equales ſerapini ad pōdus oīm ex eis: fiāt pilule vt auellane: ⁊ miniſtrentur.

vi. Apho. xl.

Nota de abſinthio

Aliud emplaſtrum.

¶ Incipit pticula .v. ſectiōis p̄me finalis ⁊ vltima q̄ eſt ꝺ medicina egritudinū iūcturarū ꝯtinēs ſummas quatuor.

Abſeqtur particula .v. ſectiōis prime finalis ipſius: ⁊ vltima de medicinis egritudinū iuncturarū: ꝯtinens ſummas quatuor: quarū Prima eſt de medicinis doloris ipſarū. Scd̄a de medicinis diſlocatiuis. Tertia de medicinis ſolutionis ⁊ ſeparationis. Quarta de medicinis apoſtematum earundem. ¶ Prima vero ſumma eſt p̄ſentis conſiderationis continens capitula decem.

¶ Cap̄.j. p̄ambulare ⁊ eſt ſermo generalis in iuncturis ⁊ diſpoſitionibus earū ⁊ doloribus cauſis ⁊ ſignis earum.

Eſcire opꝫ ꝙ dolor iūcturarū eſt nocuꝰ ſenſus ipſarū: ⁊ eſt recipiēs diuiſiones penes ſuas cāſ eſſentiales ipſarū atqꝫ accidētales: quibus variatur ſua diſpoſitio atqꝫ cura. Cauſe ꝟo eſſentiales doloris ſunt duplices: res pcipiēs: ⁊ res imprimēs: nihil em̄ aliud eſt dolor q̄ ꝯtrariū impreſſorem ſubito ſentire: vt dixit Abo. Penes cām pcipiēteꝫ q̄ eſt membrū iūcturis ſpecificationē recipit: ⁊ diuiſionē hoc modo. ¶ Sciēdū p̄mo ꝙ iūcture paſſiue ſūpte oſſiū mēbrorū corporis extremitates alternatī adinuicē ſūt ꝯiūcte. Actiue ꝟo ptes extrema ipſorū ꝯtiguatorū ad ſeiuicē ꝯtigētes: ⁊ ex ligamētis de extremis ad extrema oſſiū ꝓtēſis: ⁊ cordis lacertorū in eorū circuitu alligātibꝰ cōpoſite: ⁊ cōmixte venis ⁊ arterijs ſupcurrētibꝰ atqꝫ cute a natura ordinatis. Et ꝑ eas mēbra flexionē ⁊ reflexionē recipiāt eorū opatiōibꝰ et motibꝰ oppoſituna. Que oēs ſenſibiles valde ſunt: qr neruoſe dure: ne ī motu eorū q̄ſi ꝯtinuo rūpantꝛ: ⁊ ne calefiant frigide: ⁊ ꝓinde debiles vtriqꝫ ipſarū: qr a p̄mo p̄ncipio ſūt remote īter ſe ꝯcauitatē ⁊ cauernoſitatē h̄ntes: vt colligāt ⁊ ꝯſeruēt humiditatē ne exiccetꝛ in motu: q̄ ſi nō ꝯtingat ī q̄to vꝉ in q̄li excedere eas exiccari ⁊ calefieri eſt neceſſe ac debilitari magis: venas q̄ꝫ ⁊ vias ad ipſas ex mēbris ⁊ corpore dilatari: quapropter ſuperfluitates ⁊ humores corporis trahere ad ſeipſas īfluxas recipe: ⁊ illas ꝯſeruare ꝓpter ſpiſſitudinē ⁊ frigiditateꝫ. Et ꝓinde egritudines ois gn̄is icurrere plurimū reumaticas: ⁊ dolorē ꝓpter eāꝫ inferiꝰ aſſignādā: q̄bꝰ egritudinibꝰ nūc ꝑtermiſſis tāq̄ ad ſectionē ſcd̄aꝫ ptinētibꝰ q̄ de medicinis egritudinū vniuerſaliū tractat tm̄ de medicinis dolorū ipſarū hic dicēdū q̄ gn̄alibus oībꝰ egritudinibꝰ eſt ſyntoma ſibi ꝑiudicās ſanationē ſua fortitudine īter oēs ⁊ curas ipſarū vniuerſalꝛ cōprehēdēs: necnō a mēbro ſeu iūcturis denoiationē recipiens ī genꝰ ⁊ ſpēm variato. ¶ Dolor em̄ iūcturarū aut ē vniuerſalis oībꝰ iūcturis: ⁊ ſic artetica nūcupatꝛ ab articulis dicta q̄ gn̄alꝛ iūcture dicuntꝛ: aut aliqbꝰ ꝓprius: ⁊ hoc ſm̄ varietatē iuncturarū varie noīatꝛ: qr variā ab eis ꝓprietatē aſſumit: vt īfra patebit: iūcture em̄ in ventre ſunt bifarie varietatis. Quedā em̄ ſunt corpis: ⁊ tales ſpondiliū dorſi eſſe noſcūtꝛ: qꝺ baſis eſt corpis vniuerſi: ſicut carina nauis: q̄dā ſunt membrorū extremorū de corpe ꝓdeuntiū: ⁊ hec diſtinguuntꝛ dupꝉr: q̄dā em̄ ſunt ſupiorū extremorū: vt manuū generalꝛ acceptarū: q̄dā īferiorū vt pedū ſilꝛ gn̄ali mō ſumptorū. Et vnaqueqꝫ ipſarū totidē recipit ſectiōes q̄tidē in ſe cōtinet iūcturas: a quarū q̄libet ꝓprīā denoiationē recipit: q̄ gn̄alꝛ iūcturarū dolor dr: ⁊ ꝓpter naturā earū variā ⁊ diuerſam curationē denoiationē ꝟo recipit: nā ex eis eſt dolor q̄ dr humeri ⁊ ſpatule: humero em̄ ſpatula ⁊ adiutoriū cū furcula ꝯiūgunt: aliꝰ cubiti: aliꝰ raſcete manꝰ: ⁊ ceterarū iūcturarū ipſiꝰ quē chiragra Joānitius appellauit: a chiros grece latine manus. Alteriꝰ ꝟo q̄ eſt pedis q̄dā dictꝰ eſt dolor anche vꝉ ſciaticus: alius poplitis: aliꝰ raſcete pedis: ⁊ aliarū iuncturarū eius podagricus noiatus ſeu doloris quilibet in loco vel iunctura ꝓprio pceptus atqꝫ diſtinctus: curationē quoqꝫ diuerſam de qua infra dicetꝛ recipit a varia naturā ipſarū. Alique em̄ ipſarū ſunt magis vicine principio: vt humeri ſpatule: aliq̄ ꝓfunde lacertis groſſis ⁊ pellibus inuolutis: vt ſcie ⁊ anche. aliq̄ ꝟo magis diſcopte a p̄ncipalibuſqꝫ remote: vt manꝰ ⁊ pedes: cetere ſm̄ magis ⁊ minꝰ: ⁊ ꝓinde ipſarū dolores in corpꝰ diuerſimode impumentes ⁊ cās ſalubres curatiuas plurimū variātes. Penes cāꝫ ꝟo imprimente recipit dolor iūcturarū notificationē ⁊ diuiſionē ſic. Cā ꝟo ipāꝫ imprimēs quedā eſt iterior: ⁊ quedā exterior. Interior eſt in ſe ⁊ ex cōitate ad mittentia mēbra ⁊ materialis plurimū q̄ phlegmatica ꝓpter earū naturā ⁊ digeſtiōis defectū. Omnes ſūt mēbrū complexionis frigide actiōes defectas hꝫ ex neceſſitate dixit. G. In ſe quidē mala cōplexio quelibet plurimū frigida. In gn̄e em̄ ꝓportionabili facilior eſt trāſitus: dixit Abo. Ex cōitate ꝟo eſt quilibet humor eſſentiā doloris variās ſeu ſpēm: ⁊ eſt plurimuꝫ phlegma cum cholera: deinde phlegma crudū: deinde ſanguis: deinde cholera: ⁊ rarius melancholia. Et qn̄qꝫ ventoſitas operās ipm̄ acutū vel obtuſum continuū vel interpolatū: a corpore toto: vel epate et

Cauſe.

De anotomia iūcturarum.

Galenus.

cerebro:⁊ qñꝫ itestinis patiētib⁹ ꝓpter ꝓpinquitatē missus:⁊ influēs ꝑ modū reumatismi ad ipa vł ꝑmutatione. In dolore ṽo ipaꝝ reumatis cause oēs freqñter ꝯcurrūt: quaꝝ q̄ dā est gñalis ⁊ imediata:alie sunt spāles ⁊ mediate. Gñalis est quā Gal. in suo libro de ṽtutib⁹ dixit:cū ait. queadmodū eñ mēbra ad seinuicē trahūt escā:ita ad scinuicē ꝯponūt.supfluitates:⁊ hec cā vocatoꝝ reumatū. Speciales ṽo sunt q̄s Joanniti⁹ in suo itroductorio nūerauit: cū inq̄t. Modi ṽo morboꝝ ex inaturali malitia cū aliq̄ humore decurrēte ad ifirma mēbra quatuor sunt. Prim⁹ est virt⁹ mēbri ipellētis:⁊ debilitas recipiētis. Scd̄s est multitudo humoꝝ dictoꝝ. Tertius est debilitas ṽtutis nutritiue. Quart⁹ est largitas vie poroꝝ.

Nota hos quatuor modos.

¶ Fortitudinis toti⁹ corpis ⁊ epatis respectu iūcturaꝝ cā satis est nota. debilitatis iūcturaꝝ duplex est cā:naturalis q̄ supi⁹ est narrata: ⁊ accidētalis ex tpe:vt casus ⁊ ꝑcussio: vel aliq̄ egritudo. Accidētalis debilitatis nutritiue cām supi⁹ in stomacho hūisti. Ex q̄ ꝓncipalr̄ cū malitia regiminis humoꝝ multitudo ꝓcedit:errat eñ inter alias plurimū mala nutritiuorū mēbroꝝ cōplexio ⁊ corpis vniuersi intantū ꝙ exaucta tpe ꝓcedēte qñꝫ malos ⁊ supfluos humores gignit ad iūcturas currētes dolorē ꝑstātes:q̄ tūcunꝫ bonitas regiminis subsequat̄ coadiuuāte largitate ductuum ⁊ viaꝝ que ab humiditate cū caliditate humoꝝ frequēter currētium ꝑcreant̄ ⁊ motu. Sicꝫ deinceps sibi viuere si velit saluus a dolorib⁹ tūc nō possit:qđ equidē verbū ab admiratione multos eripiet ꝯsueta:hi eñ humores reumatizātes taliter ad iūcturas doloris eaꝝ multiplicati cause fiūt alterādo equidē subito malā cōplexionē diuersam inducūt: ⁊ replēdo cōcauitates eaꝝ chordas:neruos ⁊ lacertos extendunt:⁊ illoꝝ quasi ꝯtinuitatē soluūt:totāꝫ iuncturā eleuant in tumorē. Et qñꝫ apostemādo vtrūꝫ inducūt lꝫ raro ꝓpter soliditatē ⁊ duritiē substātie partiū:ob quā humoralis materia collecta vel fluēs de facili nō subintrat: sed interiectas vacuitates apti⁹ ⁊ multiplicata in eis parte alterat ⁊ extēdit. Cū ergo dolores iūcturaꝝ ꝑtractam⁹ ⁊ ei⁹ curā arteticū:chiragricū ⁊ podagricū dictū sic creatū itelligamus.

¶ Cā ṽo exterior est ex primitiuis ⁊ plurimū veris frigiditas ꝯgelans ⁊ siccitas indurās priuādo humiditatē eius naturalr̄ ordinatā siue sit tpis: siue sit ꝯstitutionis borealis vel calida dissoluēs ⁊ humectans vt tpis vel ꝯstitutionis australis:sicut Hippo. in suis apho. nobis retulit:aut est casus vel ꝑcussio extendens vel scindens:vel dislocās partes vł iuncturaꝝ:⁊ silia que inter cās accidētales seriosius numerant̄. Penes cās quoꝫ accidentales seu dispōnes diuisionē recipit iuncturaꝝ dolor vꝫ penes naturā corpis:ꝯsuetudinē:sexū: etatē:tpˢ:ꝯstitutionē:artēꝫ ⁊ dietā. Hec eñ sunt cause doloris accidētales: ⁊ circūstantie corporis dispositionē variātes ipsi⁹ atꝫ euētū curā quoꝫ determinātes ⁊ auxilia:vt sequet̄. In corporibus enim cōplexiōis debilis naturalr̄ lapsis vt frigidis ⁊ siccis vel ex etate vt senibus:q2 pueri nō podagrizāt ante afrodisiā: vł sexu. s. masculino q2 mulier nō podagrizat vt dixit Hip. nisi ei mēstrua deficiāt:lꝫ masculus ex lapsu sexus magis illud icurrat q̄ femina:lꝫ q2 ex malitia regiminis queadmodū pueri ex imoderata dieta vel accidētaliter ex malitia regiminis frigidis discretis: vel ex egritudine aliq̄ maxie chronica debilitatis vel ꝯsuetudine patiēdi dolores ipsos: vł quoꝝ parētes pati ꝯsueuerūt cū sit ex morbis q̄ hereditant̄ in semie tpe autūnali acveris:⁊ ꝯstitutiōe cōsilī:dicēte Hip. in apho. Podagra ⁊ maniaca vere ⁊ autūno mouent̄ vt in plurib⁹:arte laboriosi mot⁹ ⁊ exercitij vt viatoꝝ ⁊ portātiū onera. Et dissolutis cibi et potus maxie vini puri i ieiunio sumpti ⁊ ꝓprie circa venerea dicēte Hip. in apho. Eunuchi podagrici nō fiūt neꝫ calui.

vj. Apho. xxviij.

Predicti iūcturaꝝ multiplicant̄ dolores ⁊ dispōnes ꝓpter nature defectionē ⁊ digestiōis corruptionē: ⁊ in eoꝝ ꝯrarijs minuunt̄:vel nullaten⁹ fiūt ꝓpter ꝯtrarias cās. in primis q̄ꝫ dictis corpib⁹ dolores accidētales curant̄ tardi⁹:et auxilijs min⁹ recipiūt iuuamēta:⁊ citi⁹ redeūt:lꝫ ꝑiculi sint minoris. Et i eoꝝ ꝯtrarijs sunt ecōtra:⁊ in iūcturis eorū remanet sicut gipsū:cū eoꝝ materie sint crude:sup quoꝝ iūcturis orit̄ ēt multoties caro:q̄re torquent̄ digiti ⁊ ꝯfrāgunt̄:⁊ dolor fort̄:cū materie ipsoꝝ sint calide ⁊ humide.

De signis

¶ Signa causaꝝ iprimentiū interioꝝ hic opꝫ subiūgere tm̄:cū dolor ⁊ loc⁹ eius. s. iūcture sint manifesti ex dict̄. Si quidē eius cā doloris sit mala cōplexio pura ex quacunꝫ manifesta cā dolor erit in iūcturis absꝫ tumore grauedine,⁊ dolore coloris mutatiōe. Si ṽo fuerit cū materia qđ est plurimū:ecōtra se habebit. Et siq̄dē fuerit phlegmatica:⁊ est plurimū:dolor erit grauatiu⁹ paru⁹:locus alb⁹: tumor magnus ⁊ mollis:tactus frigidus absꝫ pulsatiōe. Si ṽo cholerica fuerit:econtra se habebit: lꝫ tumor in ea qñꝫ sit maior ⁊ grauedo:ex eo ꝙ est plurime effusionis vice vna:⁊ iuuat̄ frigidis:ledit̄ ṽo calidis:lꝫ in tali ex iuuantibus ⁊ nocētib⁹ sumpto:ex seipso ṽo ⁊ certo sup cognitionē hñdaꝝ cause ⁊ morbi:cū sit ex posteriorib⁹ sumptū:⁊ effectu a quo oīs actio cōprobat̄:possit accidere error: q̄ nisi sciat̄ qualr̄ accidat:nō poterit euitari:malū eñ nisi cognitū non euitat̄:vt Boetius ait. Accidit q̄dē duplr̄:⁊ ex ꝑte doloris:⁊ a ꝑte rei approximande. Ex ꝑte aūt doloris: q2 aut dolor est tm̄ inflāmans ⁊ nō resoluēs:aut ad resolutionē ꝑducēs.

Malū nisi cognitū non euitatur.

Primo eñ modo res frigida ministrata dolori ēt si ex frigida cā accidat:ꝯferre videt̄:calida ṽo nocere. Scd̄o modo res calida applicata dolori:etiā si ex cā ꝓuenerit ꝯferre videt̄:frigida vero nocere. Ex ꝑte rei ministrāde:aut rōne ꝓprietatis:aut cōplexionis:ꝓprietatis:q2 nō fuerit ꝓpria dolori ⁊ mēbro cuius est: quare nō imprimet iuuamētum:sed nocumentū ꝓpter cōplexionē poti⁹:inest eñ vnicuiꝫ corpi ⁊ mēbro vt ab vna medicina patiat̄:nō ab alia:vt dixit Abo. rōne ꝯtrarij:aut eñ est calida:aut frigida. si calida vel trahēdo ⁊ replēdo auget dolorē:⁊ sic videtur nocere:⁊ si ex frigida cā accidat:vel resoluendo minuit dolorē:⁊ sic videt̄ cōferre:etiā si ex calida cā accidat. Si vero sit frigida:aut stupefacit:⁊ sic minuit dolorē:et in hoc iuuare videt̄ etiā si ex frigida cā accidat: aut claudendo poros retinet materiā maxime si stiptica fuerit:⁊ sic dolorem auget:quare videt̄ nocere etiā si ex calida cā fiat:et sic calida estimabit̄ frigida:⁊ frigida calida:qđ etiā accidere pōt ex qualitate accidētali:vel imp̄ssione accidētali: vt ponit Abo. Ad hūc aūt euitandū errorē nō pōt hoc signū cōsiderare tm̄ in cause cognitiōe ⁊ morbi:sed ipm cū alijs ꝯiungere signis quib⁹ est deuenire in cognitionē illoꝝ circa que posuit ꝓprie Hippo. in apho. cū dixit. Contēplari aūt opꝫ naturā:etatē:ꝯsuetudinē:dietā: tpˢ:regionē ⁊ artē. Hec eñ est doctria Gal. quā docuit ad talē euitādū errorē. Si ṽo materia sit sanguinea:color erit rub⁹: ⁊ dolor medi⁹ inter p̄dictos ⁊ cū pulsatione:⁊ durities mediocris ⁊ caliditas tact⁹:si ṽo melācholica:dolor erit minor:et tumor cū duritie ac liuiditate. Si ṽo materia sit ventosa:tēsio erit absꝫ grauedine:⁊ dolor cū vnitiōe. Et si mixta erit materia:erūt signa ꝯfusa. Et siq̄dē sit paulatim aggregata:tūc dolor minor cū icipit ⁊ paulatim auget̄. Si ṽo subito iflixa:dolor maior erit ⁊ repētinus:⁊ siq̄dē a cerebro sit iflixa:p̄cedēs passio ipsi⁹ idicabit̄ ⁊ catarr⁹:⁊ materia erit plurimū frigida:⁊ qñꝫ acuta ⁊ salsa i sapore ipso ꝑcepta. Et incipit a spondilib⁹ colli ⁊ ꝓcedit iferi⁹ ꝑ humeros ad mēbra man⁹:⁊ ꝑ anchas ad iūcturas pedū. Si ṽo ab epate ei⁹ egritudo sit ꝓcedēs:demōstrat̄ cū signis repletionis ipsi⁹:⁊ venaꝝ materia est calida plurimū. Silr̄ si a stomacho:aut itestinis:aut corpe. Fortitudo aūt mēbri ipellēt̄ ex natura sui:⁊ ex trāsmissione supfluoꝝ cognoscit̄ ⁊ alleuiatiōe sui:debilitas recipiētis. s. iūcturaꝝ ex natura ipsa colligit̄ supradicta. Et si est naturalis ex mala figura ⁊ cōpositiōe q̄ cōplexionē sequunt̄ malā:debilitatē ex ꝑte parētū q̄ silr̄ passi fuerūt. Si ṽo accidētalis ex āncedēte casu ⁊ ꝑcussione aut aliq̄ egritudine quā sunt passe. Multitudo humoꝝ ex signis repletiōis notis vł cachochimie debilitatis nutritiue ex mala dispōne mēbroꝝ nutritiuoꝝ oīm ⁊ ꝓprie ꝑ toto opantiū:largitas viaꝝ ex amplitudine venaꝝ accipit̄ grossitie inflatiōe ipsaꝝ si manifeste sunt. Si ṽo occulte:ex frequēti passiōe pōt ꝯiecturari. Si ṽo materia doloris in iuncturis fuerit ꝓfundis ⁊ in manifestis: vt sunt anche:⁊ sciatice atꝫ geniculis alijs dignoscet̄ signis que in ꝓprio dicētur capitulo coadiuuāte Christo.

¶ Ca. ij. de medicis iūcturaꝝ ⁊ cura doloꝝ ipsaꝝ i gñali.

Sermo noster erit deiceps de medicinis dolorū iuncturaꝝ in generali q̄ artetica dr̄. Sunt aūt ꝑm alterū triū modoꝝ. Quedā enim sunt cōseruatiue:quedā p̄seruatiue:⁊ quedā curatiue. Conseruatiue aūt ipsarum sunt ex similibus:⁊ ex iuuātibus ꝓprijs sumpte:q̄ in medicinis neruorum supra

rū ſupra ſunt dicte: ⁊ dicenẜ alie īfra ſimplices ⁊ cōmixte. Preſeruatiue ꝟo cauſis accidētib⁹ debenẜ abſcindēdis ⁊ euacuādis: ſi humorales exiſtāt: vel alterādis: ſi cōplexionales. Cōpoſitio em̄ copie cū ſit triplex ẜm Gal. Pria eſt ꝯſimiliū ex humoꝛib⁹ vt materia ⁊ ex cōplexione ſimul cuꝫ virtute vt efficiēte ꝓcedār. Scđa eſt officialiū: ⁊ ex pꝛima vel tertia fit ſcđa q̄ eſt totius: vnde Gal. cōpoſitio ſeqtur cōplexionē rem diuinā. ¶ Cura ꝓpꝛie egritudinib⁹ ſoluē diſꝯuenit aut accidētibus ex ſe impꝛimētibus vt doloꝛi: ⁊ ſilibus ſequētibus illas: ⁊ cauſis ꝯiunctis abſcindendis inquātū egritudines dependēt ex eis ⁊ ꝯſeruanẜ. ¶ Pꝛimis itaq̧ ꝑtermiſſis vt ſupius notis ⁊ in ambab⁹ ſequētibus neceſſario attendēdis de ꝓſeruatiuis ⁊ curatiuis doloꝝ ipſaꝝ dicendū: ars em̄ ẜm Gale. pꝛius inſurgit in cām que magis viget. Eſt aūt in eis triplex intentio: vt ſupra ī cura ſode doloꝛis ſtomachi ⁊ īteſtinoꝝ eſt dictū: ſcꝫ cauſe abſciſſio: doloꝛis ſedatio: ⁊ ſimul ꝓſecutio vtriuſq̧. Vez qꝛ ẜꝫ rectū cure oꝛdinē ꝓcedēdo cura circa cauſe abſciſſionē ꝑmo ꝟtiẜ doloꝛis ipſi⁹ cū ſit cōis ⁊ gn̄alis in oī: ipſi⁹ ꝟo doloꝛis ſedatio nō ſemp ſit ꝓferēda niſi in caſu: put ſupra in doloꝛe īteſtinoꝝ eſt dictū: ꝑ tāto ī hoc capl'o de cura q̄ eſt ipſi⁹ cauſe abſciſſiua ī gn̄ali dicem⁹. Eſt aūt triplex: mala cōplexio diuerſa: ſolutio ꝯtinui: ⁊ vtraq̧ ī apoſtemate ſiſis ꝯſiſtēs: plurimū tn̄ mala cōplexio diuerſa eſt cū materia: ꝓinde ſcđa ⁊ vltima ꝑtermiſſa de ꝑma hic tm̄ eſt dicēdū: q̄ cauſe īpꝛimēꝫ hui⁹ ſit abſciſſiua. ¶ Si ḡ ſit mala cōplexio pura ex q̄cūq̧ cā altereẜ cū ꝓpꝛiis iūcturis ⁊ cōib⁹ eis oīb⁹ in artetica cōpꝛehēſis. Cui⁹ curā hic ꝓſeq̄mur ꝓpꝛie: ⁊ ſiqdē ſit frigida q̄ eſt plurimū altereẜ cū calidis ⁊ patis ſemp ſtipticis q̄ in doloꝛe doꝛſi nō cōpetunt: niſi debilia ſint: ſꝫ poti⁹ agitiua: cū materiā ꝓpter viciuitatē ad ꝓncipalia nō opoꝛteat retinere nec repellere: ſꝫ vt fluat inferi⁹ opoꝛtet: atrahi ⁊ exteri⁹ ⁊ reſolui. Qualia ſunt ex cōibus oibus ſticados: ſanſuc⁹: betonica: hyſſop⁹: camedreos: camepitheos: herba dicta artetica: pes coꝛuinus: ſaluia: ꝫarur: acoꝛus: oꝛiganū: ſandaraca: alumē: myꝛrha: ſulphur: ⁊ ſal: grana pini: nux īdica: ⁊ ipſoꝝ olea: ⁊ vinū ſquille: acetū ei⁹: ⁊ oximel interius ⁊ exterius: ꝑ oēm modū appꝛoximata. Sive ro calida: altereẜ cū frigidis tēperatis ⁊ ſtipticis interi⁹ et exterius: ⁊ ꝑ oēm modū appꝛoximatis: q̄ alterādo diſcraſiam iuuāt partiū ⁊ iūcturaꝝ ſubſtātiā ⁊ vias ꝯſtringūt ne recipiāt ſupfluitates. Qualia ſunt roſe: citonia: ſumach: myꝛrha: folia cannaꝝ: lenticula aque: rubus: virga paſtoꝛis: ⁊ memithe: tribuli eaꝝ aq̄: olea: lutū ſigillatū: ⁊ armenū. Et ſiles ⁊ cōpoſite ex eis q̄ in noſtro antidotario ſunt deſcripte. Si ꝟo ſit ſicca: altereẜ cū oleis .ſ. viol. amigdal. dulciū: ſiſamino: de fenugreco: ⁊ le. lini: ꝺ pineis nucis indice: vel viol. aq̄ ſimplici tepida: epithimata: vel maluaꝝ: ⁊ ſiliū. Si ꝟo humida ⁊ eſt plurimū cū materia q̄ alterādo ⁊ replēdo ⁊ extendēdo ptes iūcturaꝝ doloꝛes inducūt. Et ſiqdē paulatim ſit aggregata: tres res expediūt .ſ. alteratio ⁊ cōfoꝛtatio: euacuatio ⁊ regiminis oꝛdinatio. Euacuatio cōpleẜ dupliciter: modo ꝑmo cū flebotomia de nigra oppoſite partis: deinde de vena reſpiciēte ꝓpꝛiū membꝛū iūcture: vel cū ſanguiſugis ſup iuncturā poſitis ſi ſanguinea fuerit materia: ⁊ ex toto ceſſauerit a fluxu. ſi ꝟo humoꝛ ali⁹ a ſanguie fuerit: purgeẜ pharmacia ꝓpꝛiū humoꝛē educēte de iūcturis ſimplici vel cōpoſita: quas ī antidotario dixiimus ꝓcedēte digeſtione. Et in medio tp̄e ſi opꝫ doloꝛē ſedātia miniſtrenẜ q̄ narrabimus īfra. Scđo vero ⁊ vltimo cū reſolutiuis iūcturis applicatis q̄ etiā inferius deſcribemus. Et ſi ventoſa cū eis ⁊ extenuātibus. Alteratio ꝟo ⁊ ꝯfoꝛtatio ſequaẜ cū ꝓdictis calidis vel frigidis ſtipticitatē hn̄tib⁹. Regiminis aūt oꝛdīatio ſit ad tenuitatē ⁊ ſiccitatē tēdēs plurimū ⁊ ꝯtrariū materie gn̄ate ⁊ gn̄ande: qđ ſerio ſi⁹ ꝓſeruatiōis capl'o ꝺſcribem⁹. Si ꝟo ab aliis influx⁹ ⁊ ſubito cū foꝛte ⁊ repentinū ꝓinde intolerabilem ꝓſtēt doloꝛē: tres res ſunt neceſſarie. Pꝛimo em̄ opꝫ doloꝛē ſedare: put infra capl'o de diſſoluētib⁹ doloꝛē dicemus. Scđo opꝫ fluxū curare: ſeu ꝓhibere. Tertio egritudini iūcturaꝝ ꝑ eū impꝛeſſe puidere: vt ſupra autoꝛitate Alexandri in cura tuſſis dixiimus. Supra q̄ꝫ oſtēdimus etiam ex dicto Gal. ꝙ ad curā fluxus tria cōcurrūt. Opꝫ em̄ pꝛimo puidere mēbꝛis mittētib⁹ vt fonti nō vtis: nec recipientib⁹ mēbꝛis. Mēbꝛis aūt mittētib⁹ multipleẜ puidem⁹ cū cōfoꝛtātib⁹ nō cū ꝺbilitātib⁹: lꝫ em̄ ꝓpter foꝛtitudinē mittāt: nō eſt puidēdū cū debilitātib⁹ tm̄: ꝟtus ei mēbꝛoꝝ nō eſt debilitāda: ⁊ cū ſint mittētia maxīe ꝓncipalia: poti⁹ ꝯfoꝛtāda: vt cū pie foꝛtitudiſe ſua diminuta mittāt ꝑ poꝛos occultos ad iūcturas: ⁊ mēbꝛa debilia ītra coꝛp⁹ foꝛtia ſufficiēter facta ꝑ poꝛos ꝯſuetos ⁊ amplos extra coꝛp⁹ ſupfluitates excludāt: quā adiuuāt ſi ꝯfoꝛtantib⁹ cibis vel medicinis poros illos expurgātia miſceanẜ: ⁊ naturā iuuātia ad expellendū ꝑ eos: qualia ſunt mercurialis folia: polipodiū: tartarū: infrigidātia pꝛuna ⁊ tamarindi ⁊ viole in materia calida: ⁊ cibis mixta vel ꝓaſſumpta: ⁊ ſilia ex medicinis ⁊ clyſteribus ad expurgationē inteſtinoꝝ adiūcta ⁊ alia abſterſiua: vt carice mellis ſpēſq̧ ſalis note: ⁊ diuretica calida vel frigida ẜm neceſſitatē materie ad expurgationē viarū vrinaliū: ⁊ fricatio rarefaciēs poꝛos ꝓpe cū oleo camomille de apio: calamēto. Et ſudoꝛē ꝓuocātibus: vt aq̄ oꝛdei ⁊ ſilia intus ſumpta: ⁊ balneū ſiccū ad expurgationē poꝛoꝝ cutis ⁊ ꝓuocationē nature ad materiā expellēdū ꝑ dictaꝝ regionū alterā ad quā magis apparēt inclinari: q̄ ⁊ ſi non ꝯfoꝛtāda ſint: neq̧ diminuēda ī ſe: diminuenẜ tn̄ ꝑ ꝯfoꝛtationē patiētis ꝑticule cū ſtipticis miniſtratis. Cū em̄ virtus foꝛtis ſit reſpectu mēbꝛi recipiētis: qꝛ debilis foꝛtificato mēbꝛo recipiēti virt⁹ mittēs reſpectu ei⁹ non remanebit foꝛtꝫ: qre nō mittet vlteri⁹ illi. Scđo ꝟo cū euacuationib⁹ ⁊ purgationib⁹ minoꝛatiuis in ꝓncipio: ⁊ cū eradicatiuis ꝓcedēte digeſtiōe: ⁊ tertio cū extenuatiua dieta ⁊ abſtinētia ⁊ purgationib⁹ vt nō habeāt qđ imittāt: ſꝫ inanita fctā poti⁹ trahāt: talia aūt ꝯfoꝛtātia ⁊ purgātia in capl'is de cura vniuſcuiuſq̧ ſūt dicta ſiue cerebꝛū: ſiue epar: ſiue vētre: ſiue ſtomach⁹: ſiue imittētia: ſiue inteſtina: vel alia: ⁊ extenuatiua dieta: ⁊ cura ſtomachi eſt narrata. Quarto cū alterātib⁹ inſpiſſantib⁹ materiā: ne ſui acuitate ⁊ ſubtilitate fluat: q̄lia ſunt q̄ ſupra ī cura catarri dixim⁹. Et ꝓpꝛiuꝫ eſt coꝛiandrū: ⁊ ex illis eſt balneū dulciū aquaꝝ eucrataꝝ: qđ Gal. cōmendauit in ſua terapētica: vbi cerebꝛū mittat qđ equat diſcraſiā capitꝫ: materiā ꝑ poꝛos reſoluit: ⁊ reliquū ei⁹ inſpiſſat. Et vltimo cū deriuātib⁹ ad oppoſitū ptis patiētis: ⁊ ſiqdē vltra regreẜ ꝑ magnitudinē diſcraſie ipſius mittētis: q̄ ſunt multa ſupi⁹ enarrata. Ex qb⁹ eſt in frigida materia mittēte cerebꝛo: emplaſtrū ex ſinapi ⁊ tapſia ⁊ maxime ſupra cōmiſſurā coꝛonaleꝫ capitis: vt ibidem docuit Gal. vel cauteriū actuale in cōmiſſura appoſitū qđ in vltimis opꝫ ꝙ fiat ⁊ ꝯditionib⁹ obſeruatis q̄ reqrunẜ lꝫ paruꝫ ꝓdeſſe appareat: etſi actiōes in eo cōueniāt. Et ex eis que maxime ſumus experti ſunt duo: vnū interius ſumptū: aliđ exterius applicatū in hac materia frigida fluente de capite retinēda. Pꝛimū eſt diapꝛaſſiū ẜm Nicolaū in ſuo antidotario vbi ſuas laudes enumerat. Secunduꝫ eſt tractio foꝛtis vnius capilloꝝ exiſtentiū ſupra cōmiſſurā tā foꝛtiter ſupius vt cutis ſepatio ſonet: ſicut ſupra in cura vuce docuimus. Et expertū eſt ſacellū ſupra cōmiſſurā capitis ex exiccātibus in calida materia vt panico: milio: roſ. myꝛto: ⁊ radice ſolatri ꝓpꝛie. In frigida ex pulegio: oꝛigano: ⁊ ſerpillo: pipere: ſpica: cubebis: ⁊ ſale: ſtercoꝛe columbino: ⁊ granis lauri: ⁊ myꝛrha: que ꝯfoꝛtando habēt foꝛtiter deſiccare: ⁊ ī vtraq̧ ex illis cōmixta cū ſandaraca. In eo quoq̧ vt aliis mittētibus mēbꝛis deriuamus cū ventoſis applicatis membꝛis extremis oppoſitis fricationibus cōpꝛeſſionibus: ⁊ ligaturis doloꝛoſis fomētis ⁊ rubificātib⁹: qualia ſunt vitica: tapſia: calamētū: ⁊ ſilia decocta in aqua feruenti: ⁊ cauteria actualia ⁊ potētialia: ex cantaridib⁹: arſenico: ⁊ calce ⁊ ſilibus cū ſucco flamule cōfectis ⁊ ſilibus q̄ fluentē materiā trahēdo ad oppoſitum a particula vel iūctura patiente diuertunt. Viis ꝟo per quas fluit materia varie ꝓuidemus: aut em̄ ſunt manifeſte: vt vene apparentes tendentes ad iuncturas: ⁊ tunc tripliciter ꝓuidemus. Pꝛimo cum ſtipticantibus ⁊ conſtringentibus ſuperius appoſitis: qualia ſunt myꝛrha: alumen: litium: galle: gipſum: citonium: terra ſigillata cuꝫ ouoꝛum albumine emplaſtrata et ſimilia. Et cum coadiuuantibus ductus ⁊ venas ſumptis: qualia ſunt que deſcripſimus in libro conſolationis medicinarum: cum ſuperfluit inanitio. Secundo cum ligaturis ipſarum cum filo vel pilo pꝛecedēte cutis apertione quatenus valeat appꝛehendi: cum inſtrumēto eneo ⁊ vncino: ⁊ vltimo cum cauterizatione ipſarum: vt per calloſam carnem ⁊ poꝛum generatum in loco cauterizationis oppilentur ⁊ claudantur vie ipſaꝝ: nō tn̄ omniū

De cura.

De regiminis oꝛdinatione

sed eaꝝ que plus videntur influere: ne nutrimentū subie-
ctū particulis subtrahatur. Et ideo in ea est regimē necef
sariū qđ infra dicemus vbi de cauterizatione loquemur.
Aut sunt vie occulte ⁊ ꝓfunde a sensu remote: ⁊ tūc coad-
iuuātib⁹ ⁊ ꝯfortātib⁹ dictis ibiq; narratis solūmodo ꝓcede
mus. Mēbris ꝟo recipiētib⁹ ⁊ iūcturis ac impssioni facte
in eis ex fluēte materia ꝓuidebimus cū ꝑticularib⁹ reme-
diis applicatis exteri⁹ ꝺm diuersitatē tꝑis varietatū ⁊ dis
positionū. In ꝑncipio qdē dū fluit materia: cū materiā re
pellentib⁹ defendentib⁹ iūcturas ⁊ ꝯfortātib⁹ ne recipiāt:
⁊ sedātib⁹ a cōplexione vel ꝓprietate opantib⁹ illud ꝑter q̄
in iūcturis scie ⁊ anche ꝓpter cām quā in suo capło reser-
uamus a cōplexiōe: q̄lia sunt stiptica calida frigida vł cō-
mixta ꝺm ptes: vel tꝑa ꝺm exigentiā dispōnis ⁊ cause: seu
materia sumpta ex his q̄ supius sunt narrata: ⁊ aliis q̄ in-
fra dicem⁹. A ꝓprietate ꝟo vt bolū armenū: sanguis dra. ⁊
lutū sigillatū cū aceto supinūctū qđ sua ꝓprietate cōser-
uat mēbra in casu: ⁊ ꝓhibet effusionē materieꝝ ad man⁹ ⁊
pedes: ⁊ sedat dolorē. Nec est dubitandū in approximatio
ne dictoꝝ: vel eis ēt fortioꝝ de recursu materie ad iteriora
⁊ membra principalia ꝓpter quatuor: ꝑncipalr aūt ⁊ maxi
me ꝓpter euacuationē prius subtrahentē materiā: ꝓpter
fortitudinē ꝑncipaliū repellentē ipsam: ꝓpter extenuatio
nē dicta denegantē: ⁊ ꝓpter recurrēdi modū: nō eñ recur
rit vnita ex iūcturis ad ea queādmodū ex emunctoriis ad
eosdē: sꝫ dispꝑtita in ꝑtib⁹ adiacētib⁹ q̄ debiliora sunt illis.
Festinādū ergo ad euacuationē ⁊ minorationē materie i
ꝑncipio cū flebotomia partis opposite: si materia sit san-
guinea: ⁊ in alia cū vomitu in dolore iūcturaꝝ inferioꝝ et
pedis: ⁊ clysteri in dolore supiori ⁊ manus: vel cuꝫ vtrisq;
in vtraq; eaꝝ: vel cū pharmacia leui anteq̄ ad applicatio
nē vie ⁊ iūcture ꝓcedas stipticoꝝ ⁊ dietā subtilissimā in-
iungēs ⁊ abstinētiā sine eoꝝ ꝓcessiōe repellēdo ad ꝑncipa
lia ꝓduceret ad ꝑniciē: vel si ad alia in tumorē ⁊ interi⁹ do
nec exerceas talia ad mitigādū doloris acumen cui prius
opꝫ intendere: sis ꝯtentus in administratione sedantium
anodinoꝝ: vel frigidoꝝ leuiū ⁊ effusionis aque ipsoꝝ sup
iuncturas tēperate caliditatis vel frigiditatis si expediat
que feruorē obtūdat: ⁊ contēperet: ⁊ non repellat: nisi acu-
men doloris ꝓducat ad intolerantiā ⁊ debilitatē: quo casu
opꝫ trāsire ad fortiora ⁊ narcotica ꝺm regulā supius assi-
gnatā. Est eñ minus malū corpus ꝓhibere ⁊ resolui ⁊ ma
teriā repellere ad ꝑncipalia q̄ eius ꝯtrariū: cū illud citi⁹
iferat mortē: ⁊ aliud possit habere remediū: ⁊ ꝓinde illud
est eligendū magis. Remedium aūt est vt illis applicatis
fortibus frigidis statim recurras ad deriuātia trahentia
a principiis ⁊ ad oppositū cū euacuatione ⁊ sine: ⁊ cū con
fortātibus ipsa ⁊ repellētib⁹ ab eisdē que suo loco sunt no-
ta. Et quoq; in administratione doloꝝ in oppositis mem
ij. Aphoꝛ. xlvj. bris. Inqt eñ Hip. duoꝝ doloꝝ q̄ simul fiūt nō ꝺm eundē
locū vehemētior denigrat alteruꝫ. Et in ꝓuocatione cum
somniferis capiti applicatis ⁊ fricatione iuncturaꝝ: ⁊ mē
broꝝ patientiū cū tactu suaui. Et in exhibitione inspis-
santiū acumen cōpingentiū atq; infrigidantiū q̄ sensum
reddāt obtusum: deinde redi ad stipticoꝝ fortiorū appli-
cationē: si materia sit ꝑdurātis effusionis: sitq; frigida vel
calida: ꝓut dispositio exigit ex materia que dicem⁹. Caue
tñ ne sine cautela ministres: qm̄ valde frigida incrudāt: et
materiā subtilē ad principalia pellūt: ⁊ resolutionē cōge-
lando reddūt ineptā: ⁊ iūcturas debilitāt: indurant: ⁊ red
dunt nodosas: valde etiā calida subtile resoluūt: grossum
dimittunt lapideū: ⁊ plus attrahūt q̄ resoluāt: sicq; egri-
tudinē ambo ꝓlongant. Et qdem cautela est vt valde fri
gidis aliqua ex calefaciētibus ꝓpriis: calidis ꝟo valde ali
quid ex mollificantib⁹ misceaꝛ: vt infra diceꝛ. Et cū cepit
dolor alleuiari: ⁊ apparet iuuamentū auferaꝛ. Si ꝟo mate
ria nō sit multa: nec vehemētis effusionis ꝯtinue sꝫ perio-
dice inducēs dolorē iussit Gal. ꝯfortari patientē particu-
lā cū fricatione sicca: dixit eñ q̄ fricatio maxime sicca ꝓhi
bet dolores q̄ ꝑ periodos qbusdā gñantur mēbris in me-
dio tꝑe assumpta: ⁊ maxie ante ꝑ duas horas paroxismi:
ꝯfortanꝛ eñ cū eis mēbra: ⁊ min⁹ suscipiūt ea q̄ assuete in-
fluūt reumata: ⁊ hoc cōe oīꝫ est etatū: ꝓcedēte ꝟo tꝑe opꝫ
vt occuperis circa residuū materiei cū maturatiōe ⁊ eradi
catiōe cū pharmaciis educētibus dimittētib⁹ partibus ⁊
extrahentibus a iuncturis: q̄lia sunt ex simplicib⁹ turbith
cōfortatū hermodactyli granoꝝ spēs: ⁊ alia. Et ex eis cō-
posita q̄ in nostro antidotario sufficienter enumerauim⁹.
Deinde vtamur diureticis: qm̄ desiccāt materiā iunctura
rū doloris cū sit ex supfluitate digestionis epatis ⁊ venaꝝ
sint aūt ex lenib⁹: fortia eñ humores adurunt: opꝫ etiā vt
stipticis applicandis iuncture admisceanꝛ: q̄ tꝑate resol-
uunt. Cessante ꝟo fluxu ⁊ declināte dolore studeas mate
riei residuū resoluere ex iūcturis cū tēperatis primo ex fo-
mētis cerotis epithimatibus: vnctionib⁹: oleis: ⁊ empla-
stris q̄ in antidotario scripta sunt: cū eis enim resoluta to
ta materia q̄ fluebat cessabit mala cōplexio: ⁊ extēsio iun-
cturaꝝ ab illa impssa: sicq; finaliter ad ꝯfortationē ipsarū
opꝫ isistere. Et ad correctiōes accidentiū q̄ talib⁹ egritudi
nibus ꝯsueuerūt inseq: de qbus spāle capłm ifra faciem⁹
annuēte Christo q̄ sit bñdict⁹: tm̄ hic medicinas ad artetI
cam adiūgem⁹ simplices ⁊ cōpositas q̄s ꝑ capła ponem⁹
distincta ꝓprias ⁊ exꝑtas. Et reliquas simplices ex qbus
sunt dolores sedantes artetică digerentes: materiam eua
cuantes: resoluentes ⁊ cauterizantes.

Cap. iij. de dolore ipsarū in speciali: ⁊ primo de dolore
humeri ⁊ spatule: ⁊ medicinis eius in speciali.

Dolorē sedātia iūcturaꝝ plurimū dolorē nō tol
lūt: cū cām ei⁹ alterutrā totalr nō abscindūt: sꝫ
minuūt: ⁊ ꝓtractāt q̄ten⁹ cōmode toleranꝛ vsq;
ad oīmodā ei⁹ abscissionē. Ex qb⁹ sunt qdā ta-
lia ꝑ se: qdā ꝑ accidēs: ⁊ eoꝝ q̄ ꝑ se qdā sunt tales a cōple
xiōe: qdā a ꝓprietate: ⁊ qdā vtroq; mō. Et q̄ a cōplexiōe qdā
sunt calide: ⁊ qdā frigide: ⁊ iter eas est grad⁹ diuersi respe
ctus: sicut supra in cura doloris stomachi dixim⁹. Ibi eñ
ostēdim⁹ q̄ ex calidis qdā erāt tēperate caliditatꝫ oī dolo-
ri ꝯueniētia: ⁊ vtrāq; cām ei⁹ respiciētia: malitiā eñ cōple-
xionis oēꝫ ꝓpter eoꝝ tēperiē alterāt ⁊ remittūt: ⁊ materiā
ei⁹ temꝑata caliditate resoluūt: in ꝑte mēbri ꝑtes molliūt:
⁊ tractabiles reddūt maxie si lenitiua sunt: qre extēsionem
meli⁹ tolerāt ⁊ dolorē. Et si ex exiccātib⁹ sunt extēsionē ea
rū ꝯgregāt: ⁊ remittūt calorē: ⁊ sensum in mēbro ꝯfortant. Simplicia.
Et erāt qdā simplicia ibi enumerata: ⁊ qdā cōposita: ⁊ sūt
hec. Sumaꝛ fenugrecū: ⁊ teraꝛ cū aceto bñ: deinde fundaꝛ
sup ipm mel: ⁊ coquaꝛ donec coaguleꝛ ⁊ liniaꝛ: vel empla
streꝛ cū pāno lini: ⁊ dimittaꝛ duob⁹ aut trib⁹ dieb⁹: ⁊ succur
raꝛ exiccatiōi ipsi⁹ cū oleo ros. est eñ cōueniēs in ꝑncipio
doloris ⁊ ascēsione ei⁹: ⁊ ex illis est semē lini cū fenugreco
cōquassatū cū oleo sisamino: ⁊ ex eis qdā sunt fortioris ca-
liditatis ꝯuenientes in dolore facto ex materia frigida: ⁊
sunt vt emplastrenꝛ cū caulib⁹ recentib⁹ ⁊ apio: ⁊ si adhuc
fortior fuerit: emplastreꝛ cū oleo irino: farina fenugreci: fa
rina ciceris melle ⁊ pauco vino stiptico cū aliquātulo olei
de alchāna ⁊ cōi. Et iterū cinis lignoꝝ cauliū cōquassat⁹
cū oleo camomille qr ꝯueniēs est ⁊ exꝑtū. Et ex exꝑtis etiā
tēperatis est epithima ex vitello ouoꝝ cū florib⁹ camomil
le puluerizatis cū oleo rosato cōmixtis. Et ex illis est al-
tea cū adipe ⁊ terebētina toties abluta cū frigida donec
albescit: ⁊ deinde inūcta cū reiteratiōe. Et cū volueris eaꝫ
abstergere: inūgas man⁹ oleo: ⁊ frica locū qm̄ abstergetur.
Et ex illis est absinthiū ⁊ sticados ꝺm oēm administratio
nis modū. Et ex illis est emplastrū fctm̄ ex camomilla mel-
liloto fenugreco: semine lini: foliis lauri ⁊ harmel. i. herba
fetida: foliis caulium: radice aligath. i. herba de q̄ fit asa: ⁊
est aniudē gūmi albotin: ⁊ oleo nardino: ⁊ oleū masticinū
ꝺ storace ꝺ fisticis: ⁊ vulpinū: ⁊ laurinū de cerasis ⁊ granis
citri citrāguloꝝ: ⁊ alia i antidotario dicta. Et ex frigidis
qdā sunt simplicia ex qb⁹ erāt: qdā frigida stiptica apocru
stica: ⁊ qdā narcotica in gradu diuersa ꝺm plus ⁊ min⁹ in
dolore calido ꝯueniētia: hec eñ materiā calidam pellūt: ⁊
alterāt mēbri discrasiā: extēsionē ꝯgregāt: ⁊ sensuꝫ ipsius
obtundūt: ⁊ mediocriter stupidū reddūt: si mediocriter sit
narcotica: sic vtrāq; cāꝫ minuūt: nisi frigida fuerit materia
q̄ cāu ꝑcipiētē tm̄ minuit. Et qdā sūt cū friditate lenitiua i
materia sicca ꝓpria vt semia cōia: lac oleū vio. de cucurbita
ꝺ nenufare ꝺ melonib⁹: ⁊ aq̄ ipsoꝝ mucillago psilii: ⁊ oleū
ablutū: ⁊ silia q̄ ibi supra specificauim⁹. Et qdā sūt cōposi
ta: ⁊ sunt vt sumanꝛ oua cū itegritate sua ꝑter testā: et mi
sceanꝛ cū oleo ros. salute ⁊ modico aceto plurimū eñ no-
cet neruosa; ⁊ vnganꝛ: vel epithimētur. Et si dolor sit acu-
tior: fiat epithima cū succo cāne humide cū oleo ro. ⁊ ace-
to vel lenticulaꝝ a q̄: vel si adhuc intēdatur: fiat vt ponan-
tur iuncture

tur iūcture ī aq̄ tepida:deinde fundant̄ sup eas frigida:vł
epithiment̄ ⁊ ex psilij mucillagine oleo rosa. ⁊ aceto vł ex
succo solatri vel virge pastoris:vel semp uiue vel coꝛiādri
humidi vel endiuie vel blete vel cucumeris vel cucurbite
melonis ⁊ similiū:vel succi aut seminis iusq̄ami vtriusq̄:
⁊ pōa mādragoꝛe ī aceto bulita:vł succo ei⁹ cū butyꝛo vac
cino qđ infrigidat ⁊ lenit. Ex vltimis aūt est opiū cum la-
Remediū vltimum. cte hoīs dissolutū ⁊ oleo ꝺ cera ita tn̄ q̄ sit pauce quātitatꝫ:
multū em̄ ei⁹ est cura mēdosa ipsius ⁊ moꝛtificātiū non se-
dantiū:sintq̄ permixta ei que mēbꝛa a nocumēto eoꝛuꝫ de
fendūt ipoꝝ frāgēdo malitiā:vt est crocus thus ⁊ myꝛrha
stoꝛax ⁊ castoꝛeū postq̄ sequent̄ nocumētū eoꝛū coꝛrigen-
tia:vt est fomentatio ⁊ embꝛocatio cū aq̄ camomille vel ce
rotū ex oleo ei⁹:qm̄ frangit ⁊ coꝛrigit narcoticoꝝ nocumē
tum impꝛessum generaliter in oībus mēbris. Et interi⁹ mi
nistrent̄ diuretica frigida ⁊ simplicia vel solutiuis mixta:
qm̄ cōsumūt ⁊ exiccāt materiā. Et p̄ter has sunt alia p̄ter-
mixta virtutē habentia calidā ⁊ frigidā:quoꝛum quedam
sunt simplicia vt plātago:que facit penetrare medicinaꝝ
virtutē myꝛrha rosa ipā matura:⁊ oleū ei⁹ qđ ꝑm Gale. ca
lefacta infrigidat:⁊ infrigidata calefacit. Solatruꝫ: endi-
uia:rubus caulis rube⁹ ꝓpꝛie acetosus:⁊ aqua maris actu
frigida ⁊ similia. Et quedā sunt cōposita ex p̄dictis. Et ex
expertis ē cataplasma ex mica panis:vitellis ouoꝛū: lacte
mulieris ⁊ oleo rosato ⁊ cōquassatis in modū cere. Earuꝫ
vero q̄ a ꝓpꝛietate iuncturarū doloꝛes sunt sedantia sunt
lutum sigillatū:⁊ bolum cū aceto vel oleo rosa. inūctū qđ
etiā malā cōplexionē calidā alterat:⁊ solutionē vnit: que
est causa doloꝛis:sicq̄ plasma iuncturarū conseruat atq̄
cōfoꝛtat. Et ex sedantib⁹ simplicib⁹ vtroq̄ modo est infri-
gidatio cū aumeli:qđ est oleum dulce valde spissum ablu-
tum. anitudē quādo miscetur cū oleo irino vel de alchāna
cōfert doloꝛi iūcturarū ꝓpꝛie ⁊ stercus cameli oppopona
cū hermodactylus moꝛe emplastri superpositu⁹ est cōferēs.
¶ Tyꝛiaca oībus doloꝛib⁹ doꝛsi:⁊ ꝓpꝛie in hoꝛa flux⁹: me
hezechenegi cōfert oīb⁹ doloꝛib⁹ doꝛsi ⁊ anche: ius galloꝝ
cōfert: folia dulb sunt vtilia eis ⁊ ꝓpꝛie doloꝛi geniculi: ster
cus colūboꝛū desup inūctū est cōueniēs:⁊ stercus vaccaꝝ
emplastratū cū melle ⁊ puluerib⁹ alijs: harmel linitum est
bonū doloꝛi iuncturaꝝ: altit ⁊ andachocha est bona dolo
ribus iuncturarū ex vētositate ⁊ apud timoꝛē ꝯtractiōis:⁊
iam sanati sunt ex eo. Et semē raphani ⁊ gētiane expellūt
pulsationē:⁊ cōferūt doloꝛi earū ⁊ silr̄ enula. ¶ Inq̄t Dio
scoꝛides. Emplm̄ ex folijs chaunē. i. arboꝛis charabe con-
fert pulsationi podagre. Meu ꝯfert bibitū ⁊ linitū: aq̄ ma
rina ⁊ sulphurea cōfert embꝛocata vel fomētatione facta.
Et scamonea cū aceto inūcta: ruta bibita ⁊ emplata sata-
ragi. i. tapsia bibitur ad doloꝛē iuncturarum ⁊ cōfert: ⁊ silr̄
decoctio spine albe thesille inungit̄ ⁊ fel sup iūcturas fri-
gidas: aq̄ decoctionis vulpis embꝛocat̄: ⁊ oleum ei⁹ inun-
git̄ sup doloꝛes iūcturarū ⁊ sinapis. Et in calida oleū ablu
tū cū frigida: vel psiliū emplatū cū oleo ro. et aceto:⁊ oua
vel oꝛdeū cū succo citonioꝝ ⁊ aceto emplastratū: sedat em̄
⁊ ꝓhibet fluxū supfluitatū ad iuncturas: iusquiamus etiā
⁊ radix zabꝛoc. i. mādragoꝛe emplastrata:⁊ muscū embꝛo-
catū sup doloꝛes calidos ⁊ casiafi. linita. Et alia sunt com
posita ex predictis. Que vero ꝑ accidēs sedant: quedā se-
dant sensum reuocādo ad pꝛincipiū vt somn⁹: quedā deri
uādo ⁊ trahēdo ad oppositū: vt doloꝛ factus in ꝑte oppo-
ij. aphoꝛ. xlvj. sita ⁊ remouet: vnde Hip. duoꝛū doloꝛū qui simul fiunt nō
ꝑm eundē locum vehemētioꝛ denigrat alterū. quedam sen
sum obtusum ⁊ cām impꝛimētē reddēdo vt cibaria grossa
⁊ potus: qualia sunt q̄ supꝛa in doloꝛe stomachi diximꝰ: et
sunt pꝛouocātia somnū. Et ex illis est cimbalaria sub cer-
uicali posita q̄ est ꝓpꝛia: in q̄b⁹ oībus doloꝛis oꝛdo est ser-
uādus ⁊ mod⁹. Et oꝛdo est vt sedādo doloꝛē foꝛtē aut cau-
se ablationē impꝛimentis ipsius cum finaliter auferri non
possit ea manēte. Pꝛīo ministrent̄ a ꝓpꝛietate sedātia cū
sint efficacioꝛa ⁊ pꝛīa:⁊ preualeāt in virtute his q̄ a cōple-
xione illud agunt: vt supꝛa in cura epatis dictū est:⁊ nocu
mentū nō inferant etiā si in cognitione cause doloꝛis ꝓue
niat erroꝛ: cū em̄ cōueniat nec timoꝛ repellendi ad pꝛinci-
palia nec replēdi iuncturas magis: dūmodo in cōplexio-
ne sit tēperata: deinde ea q̄ a cōplexiōe vt anodina ⁊ tem-
perata ⁊ parū excedētia: cū timoꝛ p̄dict⁹ ex eis nō accidat:
⁊ in oī doloꝛe valeat sicut illa: deinde tēperata parū exce-
dētia calida in frigidis: frigida in calidis:⁊ mixta in mixto
equalr̄: vel vno plus: altero min⁹: aut nūc vno: nūc altero
ꝑm exigētiā p̄dominātis materie: q̄ etsi frigida sit dolētis
iuncturas defendūt: nec repellūt ad p̄icipalia: sed tm̄ ad
ꝑtes cōuicinas ꝑꝑ paruitatē excessus: q̄ et si nō sufficiant
ꝓpter doloꝛis foꝛtitudinē facta euacuatiōe in medio tꝑe
in vltimo ministres foꝛtioꝛa cū sedēt:⁊ nō replēdi veniat ti
moꝛ: vt superi⁹ dictū est. Et mod⁹ est vt exteri⁹ appꝛoximē
tur ꝑ inūctiōes vł cerota vł epithimata embꝛocas emplа
euapoꝛatiōes sacellatiōes. Et ꝑ interi⁹ ⁊ ꝑ clysterū inie-
ctiones sꝫ varie. Inq̄t em̄ Ga. q̄ varie opꝫ vti pharmacijs:
Galenus. natura em̄ assueta lōgo tēpoꝛe vni negligit illđ ⁊c. ¶ In
digestiōe materieꝝ doloꝝ arteticoꝝ tres res opꝫ attēdere.
Pꝛīa humoꝛē digerēdū euacuatiōis gratia: q̄ in cura hui⁹
egritudinis est necessaria: vt infra patebit. Et locū seu mē
bꝛū situatiōis ipsi⁹. Et viā ꝑ quā habet trāsire ad locū eua
cuationū ꝑ quē habēt extra duci. Est em̄ materia humoꝛa
lis ipsoꝝ ī locis remotis a vijs euacuationū positaq̄ ibi
plurimū iuiscata: q̄ nō pōt nisi cū foꝛti medicia iterata edu
ci: vt dixit Abo. maxie cū ꝑ strictos canales habeat ꝑtrāsi-
re: quapꝛopter ipam opꝫ adequare ⁊ vias aperire. Unde
Hippocrates. Hip. Digesta medicari. Et alibi Apho. ij. opꝫ chimos no
ciuos nō alios purgari. Gal. q̄ꝫ ait. purgatio de loco moꝛ-
bi ꝓcedēs melioꝛ est. ⁊ alibi. Coꝛpoꝛa vbi vult quis purga
re opꝫ fluxa facere. Humoꝝ digestio cōplet̄ cū adequātib⁹
expulsiue v̄tuti disponētib⁹: quoꝝ quedā sunt subtiliatiua
humoꝛuꝫ grossitiei: quedā incidētia ei⁹ viscositatē: que plu
rimū est in cā:⁊ q̄dā inspissantia subtilē ꝺ se ad iuncturas
fluere aptam. Locus est ⁊ mēbꝛum generans ⁊ mittēs: vt
epar ⁊ vene vel cerebꝛū stomachus ⁊ splē:⁊ coꝛp⁹ totū. Et
mēbꝛū recipiēs patiens: quod iuncture existunt: quoꝛū in-
spectio cōpleatur cū eoꝝ appꝛopꝛiatis. Uiarū apertio cō-
plet̄ cū aperitiuis. Et q̄ꝛ aptio vijs ꝑ quas materia hꝫ trāsi
re ad loca euacuationū ⁊ ad iūcturas plurimū ē cōis: sic-
q̄ nō possit ꝓinde hāc iuuare q̄n noceat illis ꝯplēda ē cū
aperitiuis lenib⁹ moderate stipticis: vł eis admixtis ⁊ in-
clinātib⁹ eas ad viā euacuationū. Materiā aūt auxilioꝛū
p̄dicta cōplētiū: aut aliquibus insitas virtutes ad illā ha
bētib⁹ opꝫ sumi: aut ex diuersis colligi vt insitas virtutes
habentibus quidē. dixit em̄ Gal. Insitas virtutes habēs
foꝛti⁹ operabitur. Et sunt q̄ hec supꝛa in alterāda mala cō
plexione diximꝰ iuncturarū q̄ doloꝛis est cā: quoꝛū quedā
erāt ad frigidā:⁊ quedā ad calidā. Et ad frigidā sticados
⁊ sequētia alia ibidē numerata: sunt em̄ ꝓpꝛia cerebꝛo ple-
rūq̄ mittenti:⁊ neruis frigidis epati atq̄ venis:⁊ mēbꝛis
alijs ⁊ toti coꝛpoꝛi algoꝛatis ad q̄ eoꝛū virtutē dirigūt ⁊ cō
foꝛtāt. Et q̄ calida eoꝝ discrasi alteratiua grossoꝝ humo
Galenus. rū subtiliatiua ⁊ viscositatis riptica incisiua. Inquit eniꝫ
Gal. secāt em̄ ambo humoꝛū grossitiē ⁊ viscositatē acetosa
⁊ dirimia: hec cū frigiditate: alia ꝟo cū caliditate: suntq̄
viarū aperitiua leniter: q̄ꝛ mediocriter stiptica: tūc mate-
rias ad vias euacuationū inclinātia eoꝝ pluria: vt est stica
dos hyssop⁹ pes coꝛuin⁹ ⁊ squilla poliū anetū herua rubea
gariofi. peonia aristo. semē rute ⁊ gētiana. In vētosa vt ci
minū foliū cinamomū acoꝛus: et os humanū vstū sumptū
in potu:⁊ saluia sicca acetū ei⁹ ⁊ oximel q̄ inclināt ad inte-
stina ⁊ diuretica frigida vel calida ꝑm materie exigentiā q̄
ad vias vrine:⁊ quedā ipsoꝛū decoquēda sunt in aqua ci-
cerū:⁊ apoꝫimatis cū melle dispumato in modū syꝛupi cō
ficiēda: q̄b⁹ aliqua ex alterantib⁹ discrasiā calidā superius
numeratis sunt addēda: vt sunt rose: endiuia: coꝛiādrū vel
aqua lēticule: lactuce ⁊ silr̄ia frigida:⁊ stiptica q̄ inspissant
cholerā que pꝛe illis inflāmata ⁊ subtiliata fluere posset:⁊
ad fluxū alia incitare: q̄bus frigidis p̄dictis etiā in altera
tione mēbꝛoꝝ a digestiōe cholere q̄ doloꝛis pōt esse causa
confectis aliqua sunt admiscēda ex predictis calidis q̄ di
rigant virtutes ipsoꝛū ad mēbꝛa p̄dicta:⁊ naturā cōseruēt
eoꝝ ⁊ materiā grossam in fine: in cuius mixtiōe est vt raro
valeāt adequare. Ex diuersis opꝫ quādoq̄ colligere q̄ ad
has cōplendas intentiones ⁊ ad alias possibiliter ꝯtingē
tes opꝫ cōponere: que ex dictis ⁊ dicēdis sunt note:⁊ talia
sunt in modū syꝛupi cōfecta: ex quibus est syꝛupus ꝑm in-
uentionē nostrā ad frigidū: oximel simplex vel squilliticuꝫ
ꝑm dispositionē materie cū melle ro. ⁊ aq̄ ferrea decoctio-
nis sticados arabici. Itē syꝛup⁹ de sticados cuius descri-
ptionē ī nostro antidotario scripsim⁹. ¶ Alius expertus.

Syrupꝰ expertus ad dolores iũcturarum.

℞.acori radicũ artetice betõice ziniar capil.ven.ẽdiuie lupuli melisse pedis coruini sticados arabici añ.ʒ.ß.roß.ʒ.j.zuc.quãtũ sufficit.

Oximel ad articam cõueniens

Oximel cõueniẽs ad artetica.℞.ireos betõice cũ radice saluie domestice camedreos camepitheos ⁊ pedis coruini eupatorij valeriane pẽtafilon añ.M.j.radicũ feni.sparagi ⁊ brusci graminis añ.ʒ.j.feni.seminis peonie aneti añ.ʒ ß.polipodij.ʒ.ij.hec oĩa resideãt ĩ aceto per diẽ ⁊ noctẽ:deinde coquãtur in aqua:⁊ addanꝭ mellis dispũati lib.ij.aceti squillitici.ʒ.iij.⁊ deꝭ.

Aliud ad idem.

¶ Jtẽ aliud.℞.radicũ feni.ʒ.j.anisi:feni.añ.ꝯ.iiij.saluie sicce.ʒ.v.foliorum ro.ʒ.vij.sticados ara.ʒ.vj.polipodij.ʒ.ij.mellis dispũati li.ij.aceti squillitici.ʒ.iij.fiat oximelꝰ cũ aq̃ passulaꝝ li.j.mellis ro.li.ß.aceti squillitici.ʒ.ij.Et cõdias cũ cinamomo nuce muſ.⁊ cortice citri añ.qꝺ sufficit.

Aliud oximel ad dolores ex cã calida.

¶ Aliꝺ ad calidũ.℞.endiuie lactuce lupuloꝝ lẽticulaꝝ aq̃ coriãdri añ.ʒ.j.ro.ʒ.j.sticados.ʒ.ß.radicũ feni.ʒ.ß.ziniar:⁊ pedis coruini añ.ʒ.ß.memithe sumach añ.ʒ.j.zuccari li.j.succi endiuie:succi citonioꝝ:⁊ granatoꝝ acetosoꝝ añ.ʒ.ij.Et cõdias cũ spodio ⁊ sandalis:⁊ da cũ aq̃ ferrea simplici.Verũ q̃ artetica morbꝰ mirabilis totũ corpꝰ linquẽs doloribꝰ mẽbra cõtinuando debilitat:neruosumq̃ stomachũ subuertẽdo neruosis cõpatientẽ cibos cõsuetos delectabiles atq̃ potus abominabiles reddit:⁊ medicinales multo magis cũ sint aspectꝰ horribilis odoris atq̃ saporis:⁊ maxie si talia non toleret ꝑ naturã:⁊ ĩgeniari opꝫ ãtidota sic ꝯficere digestiua q̃ multomagis pharmaca solutiua vt cõmodiꝰ possit:qꝺ iussit equidẽ Ga.dicẽs qꝺ vna cõis dꝫ intẽtio facere pharmacũ delectabilissimũ inquãtũ possumꝰ:dũmodo etꝰ quãtum ad vltimitatẽ custodiatur virtus nõ eñ hec dissoluenda gr̃a delectatiõis.Sic equidẽ ad digestionẽ ordinabimꝰ nõ syrupos tñ:sꝫ electuaria trageas mellicrata ꝯdita:⁊ similia ex delectabilibꝰ ⁊ ꝓprijs:q̃ si ex lõgo vsu etiã sint cõuersa in tediũ:dimissis eis cũ dieta cibis ⁊ potibꝰ medicinalibus ad hoc virtutẽ habentibꝰ cũ delectatione studiosius ꝓcedemus:hoc eñ Gal.preceptũ.Precepit eñ extenuatiua dieta ad digestionẽ crudorũ humorũ vti ⁊ cibis ⁊ potibꝰ extenuãtibus vt capparibꝰ in aceto de capparibꝰ:⁊ vino mediocriter acido:⁊ mellicrato cõdito.Jtẽ zinzib.⁊ piper in cibis ⁊ salsamẽtis admixtis ⁊ porro ⁊ aceto ⁊ cõdro.Et porro cũ aceto ⁊ sinapi cũ melle ⁊ salsamẽto facto ex eis:vt porro sale ⁊ aneto q̃bꝰ ꝯficiaꝭ albũ ius:⁊ ꝯposita lõbardoꝝ tuscanoꝝ ⁊ alijs varijs ꝫ varietatẽ mẽbri ⁊ cause.Jn humoribꝰ ꝟo calidis subtilibꝰ ⁊ acutis ecõtrario cũ dieta grossa ex cibis grossis ⁊ potibꝰ inspissantibꝰ est ꝓcedendũ:que sunt nota:⁊ sumũtur etiã ex fructibꝰ acetosis ⁊ muzis:q̃lia sunt grana.arancia pruna mora celsi acetose acetũ ⁊ sĩlia:⁊ ad solutionẽ ipsorũ eis admisceri mercurialẽ polipodiũ ⁊ oleũ:q̃ ⁊ si nõ ꝓponereꝭ cause ⁊ egritudinis excessui pre debilitate ꝟtutis eaꝝ:⁊ ꝓinde nequeãt magnũ iuuamẽtũ ⁊ cito impẽdere:vt alie medicine illi eq̃pollẽtes virtute:ĩ ꝓcessu tñ tp̃is ad sanitatẽ ꝑducẽt optimã.Jnq̃t

Galenus.

eñ Ga ꝙ agẽs forte facit breui:debile ꝟo in lõgo:non tñ hi multũ.Et q̃ naturã medicinis puriꝰ magis cõseruãt:⁊ q̃ ĩ quãtitate maiori quotidie ministreꝭ.Serapio dixit.Euacuatio ex medicinis ad curã doloris iũcturaꝝ seu artetice est necessaria:est eñ vt superiꝰ habuisti egritudo repletiõalis vacuitatꝭ iũcturarũ ⁊ partiũ adiacẽtiũ ex materia humorali ꝓpe quã euacuatio sanat:vt Hip.dixit.Euacuatiõis aũt intẽtio a duobꝰ sumiꝭ principaliꝭ:a virtute.s.vt sit sustinẽs:⁊ a repletiõe ob quã fit corpus vel membrũ

Euacuatiõis spẽs due.

indigẽs:ꝓut in apho.Hippo.dixit.Sũt aũt euacuatiõis spẽs due generales cum flebotomia scꝫ et pharmacia ꝫm Ga.quaꝝ vnaq̃q̃ suas vicarias hꝫ que spẽaliter a specie repletionis sumũtur ⁊ loco:aut eñ repletio est cũ multitudine sanguinis:⁊ tũc est flebotomia vtendũ:in qua attendende sunt ꝓpter locũ ꝯditiones hic supra in capl'o generalis cure narrate:vꝭ si hoc nõ possit fieri aliqua ministreꝭ ꝑdictis attentis ei vicaria vel ꝓportiõalis:vt puta scarificatio circa crura vel spatulas:q̃ apud Ga.est ꝯsueta apertio emorroidarũ preclusarũ ⁊ menstruorum in mulieribus prouocatio ieiunij impositio:fricatio:balneatio ĩfine q̃ nõ subito minuũt ⁊ euacuãt vt predicta:sꝫ paulatim:⁊ ꝓinde a virtute melius toleranꝭ.Si vero cũ multitudine cachochimia alicuiꝰ humoris existat pharmacia purgãdũ.Jn q̃ sunt ꝯsiderãda principaliter septẽ:scꝫ ꝓprietas:qualitas:quãtitas seu ꝟtutis potẽtia:tp̃s:hora:modꝰ ⁊ ordo.Proprietas quidẽ vt sit talis que a proprietate euacuet replẽtem:educat subtilẽ calidũ vel grossum frigidũ peccantem vt plurimũ.vnde Hip.Siquidẽ talia opꝫ purgari purgenꝭ

Hippocrates.

⁊c.nec sic grossum educat quin etiã de subtili cũ eo simul:oẽ eñ pharmacũ prio cholerã mouet:dixit Ga.que cõmota ⁊ nõ educta prõpte fluit ad patiẽtes iũcturas ⁊ grossam magis habilitat:⁊ cũ sit fortioris impressiõis maiorẽ priore ĩducet dolorẽ:sic equidẽ dolorẽ nõ curasti:sed potiꝰ augmẽtasti:sicut ĩ cura fe.retulit Ga.necnõ que ipsum a mẽbro patiẽte extrahant:⁊ a mittente educãt si aliqꝺ mittẽs

Simplicia artetice cõuenientia.

sit:vt iussit Hip.in libro de chimis:tales autẽ simplices ⁊ cõpositas in nr̃o antidotario queras.Et si vis ĩ sũma tibi describemꝰ hic simplices.Ex quibꝰ sunt cõueniẽtes ad arteticã.Et sunt hermodactyli triti cũ pipere vel aniso:vel cimino:q̃ de se nocẽt stomacho:⁊ pes coruinus nõ nocet:sicut Paulꝰ dixit.Et qñq̃ admisceꝭ ei aloes vel scamonea:vt cõfortetur eorũ solutio:lapis armeniꝰ:granũ nil:granũ regis ⁊ in iure gallorũ antiquorũ centaurea coloquintida turbith cõfortatũ piretrũ species gummorũ omnes ⁊ bdeliũ ⁊ sarcocolla:⁊ vitis alba:⁊ asarũ ⁊ ius galli antiqui cũ sale gẽma ⁊ dauco squilla ireos cucumeris asinini ascebrã ⁊ fescra.Et ex eis sunt que cõferũt cholerice:vt aloes ⁊ scamonea:⁊ q̃dã vtriq̃ vt agaricꝰ:quedã melancholice:vt lapis armenus ⁊ epithimus:⁊ q̃dã ex adustiõe:vt fene fumꝰ terre.Et q̃dã ad phlegmaticũ ⁊ melãcholicũ vt sticados ⁊ polipodiũ:q̃bꝰ gñã myrobalanoꝝ administreꝭ seu associẽtur in diuersitate intẽtionũ.Et hic aliquas ex ꝯpositis subiũgemꝰ exꝑtas.Qualitas aũt vt nõ sint caliditates fortes dissolutiue q̃ humores quietos ⁊ coagulatos dissoluãt viasq̃ ⁊ venas aperiant:⁊ fluere faciant ad iuncturas:si in se virtutẽ stipticã insitã habeant:vel alterius rei admixtã que mẽbra cõfortẽt.humores refrenent:⁊ ductus seu vias:stipticãdo conagustẽt.Jn qua ꝓprie cõmendaꝭ hermodactylus ab antiquis ĩter cetera solutiua:lꝫ stõacho noceat:qꝺ ẽ cõe pluribꝰ solutiuis.Sed illud cũ rectificatiõe ipsiꝰ cauetur vt cũ mixtiõe longi tp̃is vel aloes:q̃ oĩa si in eodẽ pharmaco simplici sint insita ⁊ inuenta:vt ĩ agarico ꝓprie est optimũ.Si vero deficiãt aliq̃ ꝑ admixtionẽ alteriꝰ procureꝭ:vt est myrobalanꝰ reubarbaꝝ aloes ⁊ similia:talia aũt pharmaca simplicia ⁊ cõposita ĩ antidotario dicta sũt nostro.Quãtitas ꝟo vt nõ sit quãtitatis excedẽtis vꝭ superfluẽtis ꝟtutis q̃ hũores ꝑcipitet:spũs resoluat:virtutes ⁊ mẽbra debilitet:nec deficiẽtis q̃ dissoluẽdo ⁊ nõ educẽdo incitat ad fluxũ humores:sꝫ sit cũ bono arbitrio virtuti et humori ꝓportionata in principio leuior ⁊ minoratiua:in ꝓcessu post digestionẽ fortior:⁊ eradicatiua:⁊ in h̃ cõsideratio tp̃is est cõtenta.Hora eñ matutinalis ⁊ vacuitatis stõachi cũ plurimũ solutiuũ taliũ sit stõachi subuersiuũ.Modus aũt vt cũ potiõe pilulis ⁊ electuarijs trageis vel cũ vomitiuis sumaꝭ:vel cũ cibali aliquo misceaꝭ:si abominabiles facti sunt:vt docet Ga.⁊ sic dãt quidã lac tithymalli cũ caricis:vel succũ cucumeris asinini cũ placẽtulis:vel ius galli antiq̃ in q̃ decoquiꝭ granũ longũ:vel piper lõgũ ⁊ sĩlia mellicrata cõdita cũ solutiuis ꝯficiũt:⁊ vina vindemiarũ tp̃e cũ solutiuis iniectis ebulire ꝑmittũt:q̃lia sunt turbith:hermodactyli ⁊ polipodiũ:hec eñ sumpta cũ delectatione educũt supfluitates ex corpe ⁊ iũcturis absq̃ nocumẽto magno si correcta sint per interualla tp̃is sumpta ꝑseruãt nõ solũ curãt:vel cũ clysteribꝰ iniciãtꝭ:vel cũ collyrio imponanꝭ.Ordo q̃z vt premittanꝭ ĩ clysteribꝰ:deinde vomitꝰ:vꝭ ecõuerso ꝯsideratiõe patiẽtis ptis:vt superius dictũ est:deinde in potiõibꝰ vel alijs q̃ habiliꝰ pñt assumi:deinde solutiua ꝫm alios cõposita subiũgemus.

Clystere ad arteticam.

¶ Clystere ad arteticã frigidã.℞.cẽtauree.ʒ.j.polipodij.ʒ.ij.anisi feni.añ.ʒ.ß.asari.ʒ.ß.mercurialis.M.j.furfu.P.j.ireos.ʒ.ß.buliãt in aqua dulci:deinde coleꝭ:⁊ colature addantur mellis cõis.ʒ.ij.salis cõis qꝺ sufficit:olei rutacei:vel succi rute.ʒ.ij.⁊ ol'.aneti.qꝺ sufficit:⁊ alij faciũt cũ aqua marina:⁊ aliq̃ addunt coloquintidã ⁊ agaricũ:⁊ aliq̃ dissoluũt spẽs gummorũ vt serapini:oppoponaci et euforbij in ea:⁊ est fortiꝰ ⁊ efficaciꝰ.¶ Clystere ad calidã.℞.aquã malue violarũ prunoruꝫ sebesten ⁊ ordei:dissoluaꝭ mel vio.casia hiera.Vomitꝰ fiat cũ aqua decoctiõis raphani supaspso baurach ⁊ aceto:⁊ quidã faciũt cum asaro cõdito residente ꝑ noctẽ in vino:deinde colato ⁊ bibito:⁊ alijs:cum alijs vomitiuis supra in antidotario nr̃o notis.

Tragea solutiua ad arteticaꝫ.

¶ Tragea solutiua ad

lutiua ad artetică frigidă experta. ℞.turbith al. gūmosi ⁊ mūdi añ.℥.j.zinzi.ʒ.j.hermodactyloꝝ electoꝝ.℥.j.piperis lō.ʒ.j.anisi.ʒ.j.gar.ʒ.ij.pulueris ossis humani.ʒ.ij.tribulorū marinoꝝ puluerizatoꝝ.ʒ.j.⁊ ß.ro.ʒ.j.myro.citrinoꝝ.ʒ.j. zuc.ad pondus oīm:dosis coclear.j.in aurora:post qđ sumatur haustus tepide aque. Et quidā addunt esulā:⁊ quidā residere faciūt turbith in succo cucumeris asinini et est fortior.

Electuarium solutiuū ad idē.

¶ Electuariū solutiuū ad artetică frigidă ⁊ est ꝫm morangiū. ℞.turbith albi ⁊ gūmosi ⁊ mundi.ʒ.j.esule electe.℥.j.pulpe myro.citri.⁊ chebuloꝝ cōtrite ⁊ residētis in lacte ꝑ dies tres:salis gēme.ʒ.j.gario.ʒ.j. Conficiatur cū syrupo acetoso de zuc.et succo ro.

Collyrium ad idem.

¶ Collyriū ad artetică. ℞.mellis li.ß.salis gēme salis cōis ⁊ baurach añ.℥.ß. stercoris suricini.℥.j.pulpe coloq̄ntide serapini oppoponaci añ.ʒ.j.bulliant vsqꝫ ad coagulationē:deinde informentur collyria ad modū digiti:⁊ imponantur cum fuerit necesse.

Pilul. ad dolorē iuncturarum.

¶ Pilule ad dolorē iuncturarū calidū ⁊ sunt Joannitij. ℞.aloes succutrini.ʒ.j.myro. citrinoꝝ.ʒ.j. scamonee.ʒ.ß. esule grana.iij.masti.℈.j.cōfice cū succo citonioꝝ vel macianorum.

Potio ad idem.

¶ Itē potio ad idē. ℞.succi granatoꝝ dul.expressorū cum pulpis lib.ß.resideant in eo per diē ⁊ noctem myro.citri.ʒ.ß.deinde coletur:⁊ colature addatur mucillaginis psilij.℥.j.tamarindorū.℥.j.⁊ detur: aliqui addūt scamonee.℈.ß.

Electuariū ad idē.

¶ Itē ad artetică ex materia phlegmatica cū cholera mixta. ℞.turbith mūdi.ʒ.vij.⁊ ß.cōtriti cū zinzi.ʒ.ß.piperis longi.ʒ.iiij.esule contrite cū pilis spice.ʒ.ij.⁊ ß. zuc.albissimi.℥.x.carniū citonioꝝ vł diacitonitē de zuc.℥.iiij.diagridij.ʒ.v.coquat̄ zuc.ad ꝑfectionē:⁊ postea dissoluantur carnes predicte:⁊ deinde addant̄ electuarij de succo ro.laxatiui.℥.ij.⁊ vltīo alij pulueres:⁊ sic fiat electuariū dosis.℥.ß.⁊ est Rogerij.

Potio ad frigidam arteticam.

¶ Potio ad frigidă artetică experta est hyberonti. ℞.betōice pedis corui.camedreos camepitheos artetice capil.vene.añ.M.j.assari sq̄nanti añ.ʒ.ß. passularū enucleatarū.ʒ.j.corticum citri.myroba. citrinorum ⁊ chebuloꝝ añ.℥.ß.polipodij turbith contriti cū suc. hermodactylorum cōtritorum cum pipe.al.añ.℥.j. bulliāt in aqua cartami mercurialis:deīde colent̄:⁊ colature addatur agarici puluerizati.ʒ.j.⁊ dissoluat̄ electuarij de succo ro.ʒ.iiij.⁊ det̄ in aurora:⁊ aliqui faciunt bullire agaricū: ⁊ aliqui addūt mel ro. ⁊ est bonum valde:mundificat eñi stomachū:⁊ alia viscera cōfortat:⁊ valet in omni materia.

Pilule experte ad arteticā cholericam.

¶ Pilule experte ad arteticā cholericā ⁊ phlegmaticam ℞.pulpe myro.citrinoꝝ.ʒ.iij.reubarbari.ʒ.j.agarici.ʒ.j. ⁊ ß.electuarij de succo ro.laxatiui.ʒ.iiij.diagridij repssi.ʒ.j. masticis gariofi.añ.℈.j.turbith.ʒ.j.artetice sticados ara. añ.ʒ.ß.puluerizētur:⁊ cōficiantur cum succo ro.

¶ Item alie appropriate experte ad egritudines iūcturaꝝ mixtas ⁊ sūt iudei. ℞.turbith.al.⁊ mūdi aloes succotrini corti.myroba.citri.añ.℥.iij.ro.anisi.zinzi.añ.ʒ.j.pipe.lōgi.ʒ.ß.croci gar.añ.grana.xv.cōficiantur cum succo resolutiuo. dosis ʒ.ij.

Syrup' ad arteticam.

¶ Syrupus ad artetică educēs materiam phlegmaticam ⁊ cholerică adustam ⁊ melancholică. ℞.pedis coruini artetice iue palysis betonice hyssopi sticados mellisse camedreos camepitheos lupuli endiuie epatice buglosse boraginis ca.vene.añ.M.j.radicū feniculi sparagi brusci residentium in aceto passulato liquiritie florū rorismarini ro.añ.℥.j.dauci carui anisi cimini cartami asari squinanti radicū acori añ.℥.ß.casie lignee.℥.ß.zuccari li.j.⁊ ß.mellis ro.li.ß.aceti predictaru3 radicū.℥.iij.⁊ in fine aromatizet̄ cū cinamomi.ʒ.ij.cubebarū.ʒ.j.zinzi.ʒ.j.ligni aloes : piperis lōgi spice añ.ʒ.ß. Et sunt qui faciūt illđ laxatiuū:⁊ addunt in eiꝰ decoctione polipodium epithimum agaricū ⁊ turbith hermodacty.⁊ cartamū ꝫm diuersas intentiones quas ꝓsequūtur. Et aliqui myro.grana.q̄ stipticāt et confortāt soluēdo:⁊ aliqui addunt frāgētia ⁊ educentia ex renibus lapides vel vesica:quos plurimū patiunt̄ artetici. Et sunt semē genestre:grana solis:saxifragia:⁊ fraxinū:et est efficax ⁊ expertū in preseruatione ⁊ cura.

Decoctio ad idem.

¶ Itē fiat decoctio talis. ℞.in sero caprino ꝺepurgato bulliāt seminis fumiterre.ʒ.viij.myroba.citri.⁊ indoꝝ añ.ʒ.v.epithimi:folliculoꝝ sene añ.ʒ.vj.tamarindoꝝ vio.añ.ʒ.vij.tereniabin. ʒ.v.casie.ʒ.vij.passu.enucle.ʒ.x.⁊ in ꝑte dissoluat̄ đ hieralogodion.ʒ.iij.⁊ sumatur:⁊ purgat melācholiā ⁊ humores adustos:⁊ hiera ruffini est propria:⁊ lapis armenus cū sero caprino est proprius.

¶ Resolutiua materierū egritudinum iuncturarū resolutionis materierum aliorum membrorū apparētiū fortiora merito esse debēt:cū natura eaꝝ sit frigida:⁊ a fōte caloris remota:⁊ substātia solida:q2 neruosa ligamētalis ⁊ ossuosa. Et ꝓinde plurimū materia earū grossata cōgelata frigida viscosa q̄ liquefactioni resistit tarde resoluit̄:⁊ ī vaporē ⁊ fumū ꝯuertit̄:necnō q2 ī vacuo eaꝝ intrīseca posita ad exteriora cutis difficile trahit̄: ⁊ tāto plꝰ quāto magis in corꝑis ꝓfundo fuerit situata:vt sūt iūcture anche ⁊ scie:deinde genu:deīde spatule:⁊ quapropter medicina resolutiua simplex sine actiōe aliq̄:vt est camomilla ꝓꝑie ꝑꝑ insitā stipticitatē quā habere meruit celestē virtutē ꝑ se paꝝ cōferre videt̄:nisi virtutē habeāt resolutionis fortē ⁊ attractiuā de ꝓfundo earū sic:q2 materia apta est cōuerti ī lapidē:ꝓpter qđ ꝑdicta lenitiua ipsis debent ꝑmitti vel eis associari. Sūt eñ hec duplices cōes oībꝰ mēbris sc3 iūcturis appropriate:ac differētes in fortitudine ⁊ đbilitate diuersimode approximāde ꝫ3 diuersitatē materie tēporū atqꝫ situū:vt q2 in subtili materia leuiores approximāde sunt:⁊ in ꝑncipio ac in iūcturis positis in ꝓpatulo. In earū ꝟo cōtrarijs applicāde sunt fortes:⁊ tñ lenitiuis mixte:ne resoluēdo subtile grossū induratū dimittat̄. Quaꝝ q̄dā sunt simplices:⁊ quedā cōposite:quas infertꝰ subiūgemꝰ. Et simplices iūcturis apte resolutione materierū ipsarū cōiter quedā resoluūt liquefaciēdo ipas coagulatas:vt crocꝰ mellilotū anisu3 aloes mastix phlegma subtile debiliū. Et sūt ex debilibꝰ sal grossu3 ꝯgelatū sal armoniacū:⁊ sal gēma:prassiū:ireos:sticados ⁊ silia:et sunt fortes. Quedā ꝟo ipsaꝝ resoluūt earū grossitiē subtiliādo ⁊ attrahēdo ex ꝓfundo ipsaru3 ad exteriora cutis:vt carice:mel apū:lentiscus:abrotanū:apiū siluestre:calamētū:aristo.ruta cū melle:⁊ sunt ex debilibꝰ vrtica:nasturciū: gūmi:ruta sinestris:⁊ alie gūmorū species:vt armoniacu3: galbanū:euforbiū:resina:terebēthina ⁊ alie ex eis chitra3: costum:⁊ castoreum ⁊ sunt ex fortibus. Et ipsarum quedā resoluunt attrahēdo ⁊ siccando:vt cepe:allium:lac ficuu3: mel anacardi:sapo:⁊ cortex nucis:atramentū ⁊ fermentū. Et quedā adurendo ⁊ vlcerando:vt staphisagria : colcothar:atramentū:squilla vermis pini:⁊ fortiores eis sunt tapsia ⁊ cātarides. Op3 tñ vt vlcera seruētur aperta cū cepe cōtrito:vt tracta materia per ea valeāt exiccari. Et quedā earū resoluūt penetrādo in ꝓfundū ipsarū:vt aqua vite:⁊ est experta:⁊ oleum apostoloꝝ ⁊ terebenthina. Et quedā earū resoluūt leniēdo ⁊ mollificādo:vt adeps anatis anseris vulpis vrsi ⁊ aīalium rapaciū. Et medulle cruris vituli cerui et asini:hyssopus humida mucillago seminis lini fenugrecū altee ⁊ olea:ex appropriatis:vt oleū đ se. lini đ pineis vulpinū de coloquintida factū ex decoctione eius cū oleo ro.donec assumat̄ aqua de castoreo de sinapi de cherua:de nuce rōana:qñ assat̄:⁊ oleū de costo ē vltimū ⁊ ꝓꝑie cū storace:⁊ đ costo cū asa đ cētaurea de mastice ⁊ reubarbaro:de fisticis ⁊ đ nuce indica:đ cerasis de granis citri ⁊ citrāguloꝝ. Et coꝝ coagulatio est cū cera q̄ resoluit faciēdo ea ꝑdurare in mēbro. In q̄bꝰ tñ ordo seruādꝰ est:vt ꝑcedēte euacuatiōe a simplicibꝰ incipiamus ⁊ leuioribꝰ:deinde ad fortiora ⁊ cōposita. Attēdēdū tñ ꝙ si ex eis applicatis ꝫm ordinē tumor ⁊ dolor nō resoluat̄:sed potiꝰ augeatur:op3 vt eis dimissis ad euacuationē mittētiū redeamꝰ: est eñ signū regenerate materie quā trahūt ⁊ nō resoluūt: vnde op3 reiterare:deinde fluxā resoluere:vel supra locu3 iuncture contiguū stipticoru3 aliqđ applicare qđ talē materiā trahi ꝓhibeat vbi locꝰ euacuatiōi nō adsit. Cōposite ꝟo sunt q̄ ex his cōponūtur ⁊ alijs:quarū quasdā in antidotario nr̄o posuimus:⁊ alias ꝫm alios hic describemus: quarū quedā sunt balnea seu euaporationes:⁊ fomētationes:quedā embroce:quedā vnctiones:queda3 emplastra: quas nūc per ordinē describemus.

Balneorū diuisio.

Balneorū queda3 sunt naturalia vt thermarū:⁊ quedā artificialia. Et thermarū q̄dā sunt ex aquis salsis sulphureis:vel suphucaria ⁊ balnea multelle aluminose:vt est balneū bulle: quedā sunt ex ferreis:vt ferroꝝ balneū ⁊ aque sancte lucie neapol̄. Et plura sunt ex fumis : vt est sudatoriū.

Balnea artificialia mł̄tiplicia.

Artificialia sunt plura: q̄dā eñ sunt ex aqua marina sola vbi inueniatur : vel aq̄ salsifica ex sale cōmuni vbi mare non adsit. Aliqua sunt ex dulci aqua simplici ī materia calida:vel nō simplici:sed in qua ꝑdecocte sunt alique ex medicinis iūcturis appropriatis ⁊ materiā resoluētibꝰ:vt ē sticados:saluia: camomilla. Et ī frigida pes coruinꝰ:ireos prassiū abrotanū:apiū silue-

ſtre origanũ: vrtica folia ſambuci radices ebuli ruta ancthũ
maiorana folia lauri ciminũ ⁊ ſiſia. Et alia ex p̄dictis ſcḋz in
tētiones ſuas. Et aliq̄ miſcēt vinũ: ⁊ aliq̄ ex vino ſolo cũ ſa
le: ⁊ eſt expertũ: ⁊ aliqui embrocādo approximāt: ⁊ aliq̄ em
brocāt cũ muſto: aliqui cũ aq̄ ſinapis: aliq̄ cũ aq̄ lupinoꝝ:
aliqui cũ decoctiōe ſpine albe in calido ⁊ frigido: aliqui cũ
decoctione cauliũ. Oīa vero ſunt miniſtranda ſcḋm ꝓprieta
tes ⁊ exigētiā diſpoſitionis ⁊ cauſe: aliqui cum ſpongiis: ⁊
aliqui cũ ſtupis vel lana: aliqui cum filtro madefacto in ali
quo p̄dictorũ: ⁊ in iuncturis inuoluto: ⁊ aliqui recipiũt va
pores reſiſtētes ex aq̄ prius bñ feruenti circũuolutis pan-
nis donec ſudet mēbrũ: deinde cũ tepefit aqua: abluunt et
ꝑ ſe ſugi ꝑmittũt: ⁊ aliq̄ lapides molares vel lateres igni
tos in aquā proiiciũt: ⁊ fumũ ex eis reſolutũ in iuncturis
recipiũt ad reſoluendũ ⁊ exiccādum. ¶ Et aliqui recipiũt
in toto corpe ad deriuādũ ⁊ euacuādũ ſuꝑfluitates ⁊ exic
candũ ⁊ ꝓprie ipotētes ad exercitiũ: ⁊ ad euacuatiōes ine
pti: p̄ſeruat eñ eos ⁊ curat: ⁊ ꝓprie vbi preceſſerit vomitus
vel saltē enema vel extenuatiua dieta: ⁊ abſtinētia inferi⁹
denotata in capl'o p̄ſeruationis: ⁊ ex illis eſt fricatio cũ ni-
tro ⁊ ſale nō ſolũ iuncturarũ: ſed corporis vniuerſi: ⁊ ſepe-
liri in arena calida donec ſudet vel i lixiuio: ſꝫ caput opꝫ ꝙ
ſit coopertũ a ſole: ⁊ aliqui euaporāt cũ aceto calido ſim-
plici in materia calida: aliqui addũt ſal in vtraq̄: oīa enī
hec predicta reſoluēdo tollũt dolorē ⁊ cōfortāt. ¶ Unctio
Unguēta ad dolorē iũcturaꝝ. nes ⁊ emplaſtra plura ad hāc intētionē poſuim⁹ i noſtro
antidotario cōuenientia ⁊ experta: ⁊ hic aliqua ſcḋm aliquos
ſubiungem⁹ expertos medicos ⁊ famoſos. ¶ Unguētũ bo
nũ magni iuuamēti. ℞. olei antiqui quantitatē lib. j. ⁊ co
quatur in eo vipera cũ ruta: ⁊ vnguatur: ſanat enim ſana
tiōe integra: ⁊ eſt Abo. ¶ Aliud reſoluēs reſiduũ dol'. iun
cturarũ calidũ i fine. ℞. aloes croci ⁊ myrte añ. ꝑtes equa
les: liniantur cũ aqua caulis atq̄ endiuie ⁊ oleũ camomil
le vel cerotũ ex eo ⁊ diaquilon diſſolutũ in oleo camomil-
le: ⁊ maxie poſt balneũ aq̄ calide dulcis: qḋ in frigidis non
cōuenit cũ dilatet ⁊ humectet. ¶ Aliud ad idē. ℞. veſper
tilionũ decollatorũ nũero. xij. ſucci almatinatoꝝ: olei anti
qui añ. li. ß. ariſtolo. ʒ. iij. decoquanᷣ oīa ſimul donec cōſu-
matur aqua: ⁊ remaneat oleũ: eſt enim ſanum ⁊ expertum.
¶ Unguentũ reſoluēs materiam iuncturarum groſſam ⁊
frigidā. ℞. caſtorei myrrhe coſti puluerizenᷣ ⁊ miſceanᷣ cũ
oleo antiquo. ¶ Aliud. ℞. ſtoracis liq̄de ⁊ armoniaci: et
miſce cũ oleo iris: ⁊ ſuꝑ inũge. ¶ Aliud. ℞. cerā ⁊ diſſolue
in oleo antiq̄ ⁊ oleo iris añ. ʒ. j. adde pul. euforbij. ʒ. j. ⁊ vte
re: accendit eñ ſtatī calorē in mēbro. ¶ Aliud calefaciēs
membrũ. ℞. pipe. caſto. eufor. añ. aur. j. piretri aur. ij. viol'.
aur. j. ⁊ adde. ʒ. j. olei coſtini: ⁊ vnge locũ: ⁊ eſt Raſis: ſed ad-
dit ꝙ premolliātur iuncture: ⁊ alia in materia ſubtili ⁊ ca-
lida nō ſunt ꝯuenietia. Cũ eñ per ſe ſit reſolubilis pauce
reſolutiōis indiget medicinis: q̄lia ſunt calida anodina ſu
peri⁹ numerata. Et añ applicationē medicinarũ p̄calefiat
mēbrũ cũ calida donec rubefiat: deinde applicenᷣ cũ recte
ratione. ¶ Aliud vnguētũ mollificās ⁊ reſoluēs ſimul. ℞.
cere. ʒ. v. olei irini. ʒ. j. medulle cruris vituli armōiaci ſtora
cis bdellij galbani añ. ʒ. x. liquefiat cera cũ oleo irino: ⁊ alie
Empl'a ad idem. medicine puluerizate ꝯficianᷣ cũ eis. ¶ Ex emplaſtris ad
reſolutionē materierũ iũcturaꝝ quedā ſunt leuia: q̄dā me
diocria: quedā fortia. Ex leuib⁹ eſt empl'm de ſtercore vac
cino calido ſicut emittiᷣ vel calefacto: ⁊ ē meli⁹ puluerib⁹
aliis: vel de ſtercore colũbarũ vel caprarũ cũ oleo camomil
lino. Empl'm qḋ cauillata ḋr: ⁊ fit ex furfure cocto in aceto
cũ modico croco vel mixto cũ aqua ro. in calida cauſa: vel
cũ vino in frigida. ¶ Aliud reſolutiuũ. ℞. armoniaci. litij
añ. equales ꝑtes: teranᷣ cũ vino antiquo ⁊ oleo onfacino ⁊
farina fabaꝝ: ⁊ emplaſtreᷣ calidũ. ¶ Aliud ex cinere cicla-
minis cũ aceto ⁊ melle: ⁊ eſt mirabile valde. ¶ Aliḋ medio
cre. ℞. cinerē cauliũ i quātitate q̄ vis fenugreci decocti in
vino floꝝ camomille añ. ʒ. j. armoniaci diſſoluti i ſucco ru
te. ʒ. ß. ꝯficianᷣ cũ melle ⁊ emplaſtrenᷣ. ¶ Aliud. ℞. furfu-
ris partes. ij. florũ camomille partē. j. pulueriza: ⁊ confice
cũ oleo laurino: ⁊ operare. ¶ Aliḋ. ℞. armonia. ʒ. ij. diſſol
uaᷣ cũ fece vini, qḋ ſufficit ēplaſtreᷣ. ¶ Aliud forte. ℞. olei
ātiqui li. j. ß. nitri alexādrini glutinis albotin añ. li. j. eufor
bij. ʒ. j. ireos. ʒ. ij. farine fenugre. li. j. ß. ⁊ fiat ex eis empl'm.
¶ Aliud. ℞. bdellij oppoponaci liquefiāt cũ adipe āſeris
vel anatis: ⁊ emplaſtra: ſunt eñ iuuatiua valde doloribus

factis ex hũore crudo. ¶ Aliḋ fugitiuũ reſolutiuũ. ℞. ni
tri danich. ij. ⁊ fiat ex eis empl'm. Itē ſumatur euforbiũ: et
miſceaᷣ cũ oleo de lilio: ⁊ liniatur cũ eo: ⁊ eſt ex mediocri-
bus. ¶ Aliḋ forte. ℞. baurach gallie piretri ſtaphiſagrie
⁊ calcis añ. miſceanᷣ oīa cũ melle ⁊ aceto: ⁊ emplaſtretur: ⁊
eſt Auicē. ¶ Aliud raſis leue. ℞. farine fenu. cũ aqua mel-
lis. Et calcis cũ pinguedine antiqua ⁊ ſtercus capraꝝ cũ
oximelle cineres cauliũ cũ armōiaco ⁊ armoniacũ cũ oleo
antiq̄ ⁊ aceto. ¶ Aliud. ℞. farine lupinorũ ſtercoris colũ-
bini fenugre. añ ꝑtes equales: cōfice cũ oximelle: ⁊ ſuper-
pone. ¶ Aliḋ. ℞. radicũ ireos ariſto. hellebori al. ꝯficiāᷣ
cũ oleo. ¶ Aliud forte ſcḋm Raſim. ℞. ariſto. piretri. radicũ
capparis lupinoꝝ ireos ſtercoris colũboꝝ calcis añ. ꝑtes
equales de ficubus ſiccis quātũ de oīb⁹ contere: ⁊ confice
cũ oleo antiquo. ¶ Aliud empl'm mollificās ⁊ diſſoluens.
℞. armoniaci bdellij ſtoracis liq̄de añ. ʒ. x. oleũ iris quātũ
ſufficit ad mollificādũ: ⁊ cōficieᷣ cũ ficubus nigris. ¶ In Qualr̄ miniſtranda ſit cauterizatio in dolore iũcturarum.
cauterizatiōe miniſtrāda dolore iũcturaꝝ plura ſunt attē
dēda. Cā incitās ſcꝫ inſtr̄m ſeu cauteriũ: tp̄s: hora: locus:
mod⁹ cauterizādi: ⁊ ordo. Primo quidē cōſideranda eſt cā
q̄ nos incitat ⁊ inuitat ad miniſtrādũ ipſam: q̄ eſt duplex:
ſcꝫ cā neceſſitatis: ⁊ cā vtilitatis q̄ a patienti loco ſumunᷣ.
Cā neceſſitatis nos inuitās ad eā eſt: p̄dicta medicamina
nō ſufficiũt: quare ad ipm tanq̄ ad remediũ chirurgicũ ⁊
vltimũ recurrēdũ cũ ſit vtilitatis ⁊ iuuamenti: vt infra ſe-
quetur. Non ſufficiũt aũt p̄dicta: ex eo ꝙ mēbra corpis nu
tritia adeo ſũt ex diuturna paſſiōe ḋfecta ⁊ habituata diſ-
craſia ꝙ mām regenerādo aſſidue multiplicāt ⁊ phlegma
ticā ex ſe ēt bono ſuato regimie. Et multomagis cũ ex pre
generato faſtidio nequeāt ipm ſeruare debite: vt ſuperi⁹
dictũ eſt: iuncture fiũt debilitate: ⁊ ſub dñio ipſorũ poſite
recipiēdo: vie q̄ꝫ ſint dilatate ⁊ lapſe: vt ꝯtinue ad ipas re
fundāt materiā q̄ nō ceſſet liquentib⁹ dolorib⁹ moleſtare:
nec valeat ꝑ p̄dicta educi q̄ fluit a nutritiuis q̄tidie gñata
propter inobedientiā ⁊ laſciuiā: vel ꝓpter impotentiā ca-
piendi ea: nec q̄ fluit bono mō reſolui ꝑꝑ ſue ꝯgelationis
groſſitiē ⁊ viſcoſitatis ineptitudinē ⁊ ſoliditatē ꝑtiũ iũctu
rarũ maxime ſi ſint iuncture poſite in profundo: ſicut ſunt
iũcture anche: ſcie genu ⁊ ſpatule: vt ſuperi⁹ habuiſti: ex q̄
timeᷣ ne multiplicata vlteri⁹ ſua lubrica hũiditate iunctu
rā anche ⁊ ſcie ad diſſolutionē ꝓducat: vel cōgelata et in-
durata ad ꝯtractionē ⁊ nodoſitatē ipaꝫ ⁊ alias: ⁊ mēbro
rũ imponentiā in operationibus aliis neceſſariis exercē-
dis. Sicq̄ indigeat patiēs alio ad delectationē corpis ad
boli immiſſionē ac ani abſterſionē in ſeceſſib⁹: de quo Ge. Galenus.
dixit. Quicũq̄ nō mollis fuerit nature: dꝫ vtiq̄ magis eli-
gere cēties mori q̄ talē ſuſtinere vitā: miniſtrāda eſt itaq̄
cauterizatio neceſſaria. Cā vtilitatis quā ex ea ꝯſequiᷣ pa
tiēs eſt multiplex: introducit eñ iuuamēta ⁊ p̄ſeruat a ſyn
tomatib⁹ ⁊ periculis p̄narratis. Iuuamēta introducit: nā
ſuo calore mēbra ꝯfortanᷣ: ⁊ ꝯfortata cũ eis calor materiā
fluxam ſubtiliat: poros aꝑit: ⁊ ꝓpter reſoluit: atq̄ conſu
mit: frigida ſit ⁊ humida: cũ nō ſit cōtraria: nō calidā ſibi ſi
milē cũ eam augeat ſubtiliet ⁊ inflāmet: ⁊ faciat furere: vt
inq̄t Ga. vbi ſit pauca. Preſeruat etiā a ſyntomatib⁹ ⁊ pe
riculis p̄narratis cũ vias ⁊ duct⁹ refundētes ad iũcturas
regeneratā materiā rarificet atq̄ materiā ad cutem fluxaꝫ
ſubtiliet ⁊ liquefaciat: ⁊ attrahat de ꝓfundo ad cutis exte
riora: quatenus ꝑ aꝑtionē eoꝝ cōmode q̄ fluxa eſt ⁊ q̄ flu-
xura eſt anteq̄ ad iũcturas ꝑueniat extra corp⁹ valeat ex-
purgari. Tp̄s electũ etatis. ſ. vt poſt. xiiij. ānos ⁊ ipſi⁹ āni
ſcꝫ tēperatũ vt veris ꝓprie ⁊ autũni. Hora miniſtrādi eſt
cũ corp⁹ p̄euacuatũ vel purgatũ exiſtit: ſtomachus eſt ina-
nitus: ⁊ aer tēperat⁹ de mane. ſ. infra tertiā. Inſtrumētũ Cauterium actuale et potētiale.
ṽo qḋ ē cauteriũ duplex eſt: actuale ⁊ potētiale. actuale eſt
qḋ ꝑ ignē fit ſeu inſtr̄m ferreũ: vel aureũ ignitũ. Potentia
le vero qḋ fit ꝑ medicinas cōburētes ⁊ vlcerantes: vt can-
tarides: alliũ: ⁊ alia ſuperius enumerata. Earũ aũt eſt me
lius ⁊ actuale: ſicut teſtaᷣ i libro de cauteriis ca. j. Albuca
ſis dicēs: ꝙ ignis eſt ſimplex cui⁹ operatio nō peruenit ni-
ſi ad mēbrũ qḋ cauterizaᷣ: nec nocet aliis mēbris cōiũctis
niſi nocumēto paruo. Actio ṽo medicine cōburētis perue
nit ad id qḋ elōgaᷣ ex mēbris: ⁊ forte facit accidere in mē-
bro egritudinē difficilioris ſanatiōis: ⁊ forte interficit: ſed
ignis nō facit illud ꝓpter ſubtilitatē ⁊ bonitatē ſue natu
re: niſi ſuꝑfluat locus vt in dolore humeroꝝ vel ſpatularũ
apponatur cauteriũ

apponaꝛ cauteriū trib⁹ digitis sub humero inferi⁹ a iun-
ctura non ipa: tūc em̄ causa erit: si in ipsa iūctura ponatur
contractiōis ꝛ spasmi. Et si accidat vt dislocetur humer⁹ ꝓ-
pter humiditatē lubricantē: prout cōtingit in scia: ꝛ nō si-
gillaꝛ in hora reductionis sue: sed iterū resiliat foris: appo
naꝛ cauteriū subtiliatū cū istō triāgulato donec penetret
cutē vsqꝫ ad lat⁹ aliud. Et si ponaꝛ in foramine laque⁹ erit
bonū: pri⁹ tñ dislocatio ad suū reducaꝛ locū: ꝛ ꝓut poterit
meli⁹ conseruet. In dolore vero dorsi ꝛ lumborū fiet caute
riū digitis trib⁹ sub ipsis: ꝛ fontanella. In dolore vero iū-
In sciatica. cturaꝝ manus ꝛ brachij fiat cauteriū trib⁹ digitis a nodo.
Itē in passiōe sciatica ꝛ dolore ponaꝛ cauteriū triāgulatū
sup sciam: ꝛ cū accidit vt dislocetur ex humiditate lubricum
faciēs: ꝛ tūc reducaꝛ ad locū suū: ꝛ bono mō seruetur ibidē:
deinde cauteriza sup pixidem anche cū cauterio circulari
postq̄ signasti cū encausto ī circuitu pixidis: ꝛ sic resoluaꝛ
vt cadat ipsa pixis in medio circulari. ¶ Ali⁹ mod⁹ est: ꝛ
est rasio. Accipiaꝛ instrumētū ad modū coclearis factū de
ferro: ꝛ sit diametrū ei⁹ sicut medietas palmi: ꝛ sint in circui
tu due eminētie ad modū ossiū dactyloꝝ: ꝛ ignias: ꝛ iaceat
In artetica. eger sup lat⁹ suū sanū: ꝛ sup pixidē anche signa circulū: et
suppone. In artetica vero ꝛ dolore subteriorū mēbroꝝ po
natur cauteriū supra nodū in pede a pte exteriori: ꝛ aliud
similiter in fontanella trib⁹ digitis sub genu. Studeas q̄ꝫ
locū particularem eligere vbi cauterium: ꝛ est fontanella
illarū partiū predictarū inter duos lacertos ꝛ chordas in-
uenta: per quam vene ꝛ ductus sunt naturaliter transeun
tes. Sic ergo illud ibidē imprimas: vt aperta cute virtute
cauterij rarefiāt: ꝛ aperiantur sic vt materia eorū fluere con-
sueta expiret: nō aūt totaliter incidatur: ne nutrimētū sub-
Mod⁹ iacendi. iectis particulis auferatur: nec vt lacertū neruū vel chor-
dā attingat: ne spasmus subsequatur. ¶ Modus est vt ia
ceat infirm⁹ ſm figurā magis aptam appositioni ipsius.
Et ꝓhibeatur ei motus: ꝛ cōseruetur eius circuitus dolo-
ris: ꝛ impleatur mediū eius sale: ꝛ ponaꝛ desuper parum
olei: ꝛ ponaꝛ desup pān⁹. Et igniatur cauteriū aureū vel
ferreū iusto mōꝛ inter locū ꝛ ipsū instrumētū mittaꝛ qd
profundationē cauterij regulet sicut cutē totā ꝑforet: trās-
eatqꝫ vsqꝫ ad carnē ad vias ꝑueniat vel earū supficiē ꝛ nō
vltra: deinde repleaꝛ ipressio adipe: ꝛ supposita lana ligetur
sitqꝫ sup caput infirmi vas aq̄.ro. plenū: q̄ irroretur facies cū
sudat ꝛ anxiatur. Ordo q̄ꝫ est vt precedat debilis impressio
cauterij: deinde sequatur fortis ꝛ sufficiēs: ꝛ si precedat stu
pefactio membri qua min⁹ sentiatur est laudabilis: ꝛ hoc
qualiter fiat infra dicem⁹ tertia sectione. Impressio vero
cauterij apta reseruetur: quatenus materia illa fluat que
ad iuncturas fluere cōsueuit: ꝛ que fluxa est tracta expiret
si em̄ claudatur cum via solita pre cauterio ibi generata ci
catrice totaliter obstruaꝛ: ꝛ materia regeneretur nō serua
to regimine debito: ꝛ euacuatiōe nō facta vt oportet ꝑ in-
terualla multiplicata nō valens currere ad iuncturas: vt
cōsueuit regurgitabit ad interiora principalia: ꝛ ad mortē
perducet: ꝛ erit error nouissimus peior priore: nisi ꝑ inter-
ualla modici tpis quoquo mō purgetur. Ex his aūt q̄ aptā
seruāt impressionē ē cerea sphera int⁹ imposita ꝛ foliū he
Quid sit dolor colli. dere suppositū: vel cepe tritū cū melle. ¶ Dolor colli est do
lor iuncturarū eius lacertoꝝ ꝛ chordarū circunstātiū. Et
causa ei⁹ est similis cause doloris dorsi: ꝛ est a cerebro plus.
Et signa ei⁹ sunt manifesta: qd est: qr nō pōt patiēs volue-
re caput suū: immo stat ac si patiaꝛ tetanū: ꝛ apud motū ei⁹
sentit dolorē fortē. Et cura est ꝯsimilis dolori dorsi: ꝛ ex cō
uenietib⁹ ꝛ appropriatis est emplastrū ex folijs suchen.i.
cipressi: vel vngere cū oleo de camomilla: ꝛ d amigdalis dul
Quid sit dolor humeri. cib⁹: ꝛ inuolutio cū pāno calido suffumigato cū ligno aloes
ꝛ thure. ¶ Dolor humeri ē dolor iūcture qua adiutoriū cū
furcula ꝛ spatula alligaꝛ: ꝛ qñqꝫ est fixus in ea: qñqꝫ ad spa
tulas extenditur propter infirmum situm ꝛ motū. Et qñqꝫ
vsqꝫ ad man⁹ ꝛ digitoꝝ extremitates velut in sciatico fit.
Et causa ei⁹ est cōsimilis cause doloris aliarum iunctura-
rum ꝓpria ꝛ ex cōmunitate plurimū ad cerebrū superius
situatū: ꝛ ad nutritiua ꝓpellentia sursum maxime si sit vē-
tosa. Et signa eaꝝ sūt ī gñe ꝯsimilia signis aliaꝝ. Cura q̄ꝫ
ꝯsimilis: differēs tñ in mēbri natura q̄ est positio supra vi
te principiū: ꝛ vicinitatis ad ipm: q̄propter ē necessariū vt
apocrustica dimittanꝛ oīa cū materiā aptā descēdere ad
illud ꝓpter grauitatē facile ipellāt ꝓpter situū ꝛ vicinitatē:

sed opꝫ vt extrahaꝛ ab extra q̄quo mō: vt est supius dictū: ꝛ
cū ꝓprijs dolor sedetur: q̄rū q̄dā sunt simplicia: q̄dā ꝯposita.
Et ex simplicib⁹ est in frigido oleū masticinū: ꝛ costinū: ꝛ
aq̄ ardēs inūcta est efficax ꝛ expta. In calido vo oleū ro. ꝛ
oleū camomille simr mixta: ꝛ alia cōia oib⁹ supi⁹ nūerata.

¶ Capitm. iiij. de dolore dorsi.

Dolor dorsi est sensus rei nociue imprimentis
malitia cōplexionis vel cōtinui solutione vel
vtraqꝫ in cōcatenationibus spondiliū dorsi: ꝛ
est plurimū grauatiuus ꝛ extensiu⁹. Et qñqꝫ
est in collo tantū: ꝛ qñqꝫ in dorso ꝛ spōdilibus
ei⁹: ꝛ est aut a causis intrinsecis: aut extrinsecis. Si ab in- Cause.
trinsecis: aut appropriatis: aut a cōitate. ꝓpria sunt mala
cōplexio q̄cūqꝫ plurimūqꝫ frigida: pura vel cū hūoris vitio
ꝛ plurimum frigido phlegmatico intercluso in lacertis et
chordis intermedijs spōdilibus ꝛ inuolutis dorso: aut re
plēte illos ꝛ trahēte seu extēdēte: vt ī dolore iuncturaꝝ cō
tingit: aut mollificāte ꝛ lubricū faciēte: vñ accidit disloca-
tio nō ꝯfirmata ad alterā quatuor ptiū: quare accidit gib-
bositas cōcauitas arcuatio torsio ꝛ asma: sicut innuit Ga.
aut vētositas interclusa in osse frangens ipsum non cōple
te nec fractiōe magna: qr tūc esset mortale: aut apostema.
Fact⁹ aūt a cōitate aut ē ꝓpter repletionē vene magne ex-
tēse supra dorsū: aut ꝓpter apostemata vel vlc⁹ pulmōis
ꝛ cāne ei⁹: vel ꝑ asma: ex quo accidit dislocatio ꝛ gibbus:
vt dixit Hip. aut ꝓpter debilitatē renū ꝛ eoꝝ materie: aut
ꝑ cōitatē mñcis cū patiꝛ suffocationē: aut cū appropin-
quat paroxism⁹ mēstruorū: aut cū appropinquat tps par
tus: aut cū appropinquat hora crisis ex materia declinan
te vt euacuetur cretice ꝑ regiones inferiores: cuius signifi-
catio dolor dorsi est fact⁹. Aut a cā extrinseca est vt a labo-
re nimio: ꝛ ex illa ē fact⁹ a nimio coitu ꝛ ab onere rei grauā
tis ꝛ a ꝑcussione: ꝛ casu faciētib⁹ dislocationē vel separatio
De signis. nē vel fracturā vel apostema. ¶ Signa. si ergo sit a cā ꝓ-
pria man⁹ inuenit dolorē in eo. Et si sit a mala cōplexione
pura qualitas actualis calida vel frigida īdicat: ꝛ sensus ī-
firmi sine grauedine sentiēs illā: ꝛ iuuatur a ꝯtrario: leditur
a simili: ꝛ ei⁹ inceptio est paulatim: ꝛ si est humida nō exic-
cabit oleū q̄ inungetur: si sicca: exiccabit illud: ꝛ p̄cessit febris
fames ꝛ flux⁹ ꝛ vigilie laboriosus motus: nec causaꝝ ante-
cedētiū signa erūt. Si vo cū humore fuerint signa cārum
antecedētiū. s. repletiōis cachochimie ostēdēt regimē p̄ce
dens excūtia: ꝛ circūstātie similes: necnon ꝛ grauitas loci
qñqꝫ paulatī incipiēs: vel extēsio si fuerit vētosus vel dislo
catio iūcturaꝝ fiēs vel sequēs. Si vo sit ab apostemate est
dolor aggrauatiu⁹ maior ꝛ febris qñqꝫ: ꝛ malitia anhelit⁹
ꝛ pulsus frequēs ꝛ velox. In facto āt a cōitate nō inuenit
man⁹ in loco dolorē: ꝛ hoc si a cōitate sit absoluta. Et si sit
a repletiōe vene magne significat repletio corporis ꝛ vena
rū: ꝛ extēsio doloris in toto corpe ꝛ dorso cū caliditate et
inflatione ꝛ pulsatione in loco. Factū aūt a cōitate aliorū
mēbroꝝ dispō illoꝝ mēbroꝝ ostēdit: ꝛ simr factū a labore et
onere p̄cessio ipsoꝝ indicat. Et factū cā casus ꝛ ꝑcussiōis
ꝛ gibbositatꝫ p̄cessio eoꝝ ꝑ īfirmū tibi īdicata manifestat:
ꝛ sensus visus ꝛ tactus tibi fracturā ꝛ separationē ꝛ dislo
cationē ab illis introductā indicāt ꝛ demonstrant. ¶ Cu
De cura. ra doloris dorsi ex sūma doloris cure iūcturaꝝ existēs cū
sit species ei⁹ est due res. s. cause imprimētis abscissio: ꝛ do
loris sedatio si quidē fortis sit ꝛ intolerabilis: qd est raro:
nā si paruus existat: sola est abscissio cause: auferēdo em̄ cā
simr ꝛ dolorē auferem⁹: ꝛ nō ecōuerso semp. In cura ergo do
loris qñqꝫ ad syntoma ꝛ dolorē pri⁹ instam⁹ cū sedātib⁹ et
plurimū ad cām intendimus cū abscindētib⁹: qñqꝫ vtrūqꝫ
De sedātib⁹ dolorē. agim⁹: prout supra in cura sode est dictū. ¶ Sedātia dolo
rem vehemētē sunt duplicia: a cōplexione ꝛ proprietate. a
cōplexiōe sunt duplicia. s. calida tēperate: ꝛ anodina frigi-
da apocrustica ꝛ narcotica: sicut supra in cura artetice di-
ctū est. Prima sunt in mitigatiōe huius doloris conueniē
tia. Scda sunt vitanda ꝛ maxime si sint fortiter stiptica: et
exterius applicata maxime cū inimica sint neruis et ossi-
bus materiā repellāt ad interiora ꝛ principalia. Tertia nō
sunt concedēda cū plurimū cām imprimentē non auferāt:
sed detineāt: ꝛ naturā mortificādo dolorē sedent: vel miti-
gent: vnde mendosa dicūtur: vñ non cōpetent nisi in casu:
vt cū prima non sufficiant ꝛ doloris potentia ad intolera-
bilitatē ac resolutionē ꝑducant: lꝫ illud sit raro: sꝫ oportet

qđ ministrēt cū mō superi⁹ dicto. Que a ꝓprietate sūt sedātia superi⁹ dixim⁹ simplicia: ꝛ cōposita abscindētia causas sunt. Nā si dolor sit a mala ꝯplexiōe ꝯtraria alterabit. Et
In mala ꝯplexione frigida. q̄z vt plurimū frigida ābulatio ꝛ exercitiū curat: ꝛ regimē calidū in aliis reb⁹ nō naturalib⁹: ꝛ ꝓprie in cibis ꝛ potibus: cibent̄ ḡ aq̄ cicerū nigroꝝ ꝛ sparagi cū acoro ꝛ vitello ouoꝝ: ꝛ carnib⁹ colūboꝝ ꝛ iure galloꝝ: ꝛ potent̄ vino subtili vinoso parū liphato. Et exteri⁹ calefactoria approximētur ex fricatiōib⁹ cū manib⁹ calefactis ꝛ ex saccellationib⁹ ex camomilla: pulegio origano calamēto sale ꝛ siseleos: ē em̄ ꝓpriū: ꝛ oleis. s. rutaceo costino laurino nardino: vl̄ de lilio qđ est mirabile: vel de aneto: vel de storace. Et ꝓprie si sit ex cōitate doloris ꝛ renū. Et ex cerotis ex p̄dictis oleis et succis p̄dictaꝝ herbaꝝ ꝛ torrefactis cū cōpressiōe inūctis ꝛ balneis calidis ꝛ emplastris ex p̄dictis ꝛ armoniaco opoponaco serapino ꝛ bdellio. Et si fuerit cum humore: si
In materia sanguinea. q̄dē fuerit sanguis replēs venam illam supra dorsum extēsam: flebotomia de nigra vel de saphena est cōueniens vel sciatica: vel que sub poplite est: vel de emorroidibus. Et subsequēter vnctio cū aliquo leui frigido vel oleo ro. ꝛ balneo frigido potentia ꝛ nō actu. Et potus aque granatorū
In cholerica. ꝛ similiū. Si vero alius humor: si quidē cholericus hiera Gal. cōfortata cū diagridio bene repressō p̄cedente digestiōe cū oxizaccara. Si vero fuerit phlegmatica hiere ma
In phlegmatica. gne ꝓprie: vt est hiera coloquintide: hieralogodion: et pilule fetide: ꝛ de serapino ꝛ de tapsia p̄cedente digestiōe cū
In melancholica. syrupo acetoso ꝛ ꝯposito: vel squilliticō vl̄ gelentabin: vel oximelle simplici. Si vero melācholicus quod est raro: pilule de lapide lazuli sunt cōueniētes precedēte digestione cū syrupo ex acetosa de buglossa ꝛ boragine: clysteria trahētia q̄ ex asaro: cētaurea: polipodio: agarico: coloq̄ntida ꝛ hieris: ꝛ deriuatio ꝛ euacuatio cū vomitu: deinde calefactoria p̄dicta ꝛ balnea thermarū ex fumis aq̄s salsis ꝛ sulphureis: ꝛ cū potione ex tyriaca diatesserō ꝛ diatriū piperēo: ꝛ cū inūctiōibus de euforbio ꝛ de terebēthina ꝛ oleo apostoloꝝ cū emplastro de granis lauri. Et si quidē sit ex vēto: post p̄dicta det̄ oleū de cherua: ꝛ vētosa applicet̄ loco: ꝛ sacculi ex milio ꝛ sale vel sulphure. Et fiat vnctio ex oleo nardino ꝛ rutaceo. Rubificātia q̄z applicabis: aut em̄ resoluēt ipsam: aut ad cutē dorsi ducēt eā. Et si q̄dē sit humor lubrificās ꝛ mollificās faciētes dissolutionē: post purgationē ꝛ euacuationē applicent̄ epithimata ꝛ ēpl'a exsiccātia: sicut est spōgia marina recēs īfusa ī aq̄ aluminis cū sale baurach sale nitro cinere spuma ma. myrrha sandaraca sulphure dissolutis in eo vel in lixiuio: vl̄ aqua marina ꝛ vino: ꝛ empl'a facta ex eis cū calamēto baccis lauri cipero: ꝛ storace sicca. Et si q̄dē materia ex aliq̄ mēbro refūdat: illā ex illo euacuare ꝛ deriuare ꝯfortare: ꝛ ei⁹ vias apire et expurgare op₃: necnō ꝛ dorsū₃ cōfortare ne recipiat: vt est
De fricatione sicca. superi⁹ dictū: ꝛ h̄ cū fricatiōe sicca. vñ Ga. ait q̄ fricatio et maxie sicca ꝓhibet periodos doloris q̄busdā q̄ mēbris gñant̄ gñari in medio tp̄e assumpta: ꝛ maxie añ duas horas paroxismi. Cōfortāt em̄ ab ea mēbra vt min⁹ suscipiāt ea q̄ assuete influūt reumata: ꝛ hoc cōe oīs est etatū. Si vo sit ab apostemate i lacertis ꝛ chordis ipsi⁹: cura ē cura apostematis: vt superi⁹ habuisti. Et si est ex ꝓpinq̄tate termini mēstruoꝝ ꝓtus vel crisis cū tp̄atis ꝛ anodinis sedantib⁹ dolorē: ꝛ iuuātib⁹ motū materie absq̄ eo q̄ inducāt ebullitionē in ea ꝛ motū fortē: q̄ sunt nota. Et si q̄dē fact⁹ fuerit a nimio onere ꝛ motu rei grauat̄ ꝛ ꝑcussionē iducētib⁹ dislocationē ac ꝑcussione vl̄ fractura: cura ei⁹ est tres res. Prīa est cessatio a motu oneris ꝛ ex dilatiōe ac ꝑcussiōe ꝛ inūctione q̄etis. Inq̄t em̄ Hip. In oī motione corpis cū ceperit
ii. aphor. xli. quis dolere desecere statī₃ remediū est: scd̄a est nutritio cū cibis ꝛ potib⁹ boni nutrimēti: ꝛ sic̄ si fiat a coitu. tertia est cura dislocatiōis ꝛ fracture quā dicem⁹ si Christ⁹ voluerit q̄ sit bñdict⁹. Et ex ꝯuentib⁹ cū ꝓprietate i sedādo dolorē dorsi sunt simplicia ꝛ ꝯposita. Et ex simplicib⁹ est oleū veteris naragil. i. nucis idice: ꝓfert em̄ dolori dorsi ꝛ geniculi ꝛ spiachia dolorib⁹ dorsi sanguineis ꝛ ꝓp̄e geniculi calido. Oleāder dolori dorsi v₃ ꝛ geniculi antiq̄ more empl'i suppositū. Et decoctio sparagi bibit̄ pp dolorē dorsi: cicer ꝓfert dolori dorsi: maiorana si ponat̄ in cerotis: ꝛ liniat̄ sup eū ꝛ inguina magaleb est bon⁹ dolorib⁹ dorsi: ciperū confert ꝛ stringit dorsum ꝛ neruos: siseleos cōfert: roba. i. auellana indica disrūpit ventositates in dorso: ꝛ ex succo fit cerotū ad dolorē dorsi. Composita deinceps sequunt̄. receptio pilularū de tapsia descriptione Democriti cōferentiū ad paralysim dolorē dorsi genuū ꝛ ancharū iuncturarū ꝛ podagre. ℞. aloes turbith hermodactiloꝝ añ. ʒ. x. tapsie acori sal naptici pulpe coloq̄ntide agarici granorum hermel bdellij serapini añ. ʒ. ij. ʒinʒi. macropiperis: masti. sinapis anisi costi aneti añ. ʒ. i. epithimi myroba. amboꝝ añ. ʒ. v. cōficiant̄ cū aqua caulīū ꝛ alchechengi añ. ʒ. iij. dosis est. ʒ. ij. cū calida. Confectio pilularum de dende: ꝛ est species graminis vel catapucia cōferentiū ad torturam colicam dolores dorsi ꝛ genuū ꝛ oēm dolorē: cuius cā est phlegma grossum viscosū: ꝛ vētositas grossa. ℞. cinamomi excorticati a cortice suo superiori: de quo ꝓiciant̄ lingue repte inter duo frusta ꝛ granoꝝ: addendo succi liquiri. agarici alchechēgi herbe eupatorij absinthij añ. ꝑtes equales: tere ꝛ cōfice cū aqua: ꝛ informent̄ pilule parue: ꝛ ille qui de eis facit pilulas inungat suas man⁹ ex oleo de balsamo ꝛ odorifero: dosis earū est a. ʒ. i. vsq̄ ad. ij. ꝛ sit super eas cibus ʒarabegici: ꝛ sunt achingi. Pilule de opoponaco lisasemoni ꝯuentētes ad dolorē genuū ꝛ dorsi ꝛ paralysim ꝛ torturā. ℞. ʒinʒibe. macropi. tapsie iude myroba. citrino. embli. ꝛ bel. myrrhe turbith scamonee croci casto. añ. ʒ. ij. oppoponaci hermoda. serap. bdel. armoniaci pulpe coloquintide añ. ʒ. x. aloes. ʒ. xx. Infundant̄ gūme in aqua caulīū: et conficiant̄ cū eis medicine: ꝛ informentur pilule: dosis est. ʒ. ij. Pilule de eufor bio cōferētes ad paralysim ꝛ mollificationē ꝛ humores crudos descēdētes ad neruos ꝛ mēbra. ℞. aga. pulpe coloquintide euforbij serapini añ. ʒ. v. aloes. ʒ. ii. cōficiantur pilule cū succo saluie: dosis. ʒ. i. et ß. Fit. Sera. Clystere conferens ad dolorē dorsi ꝛ colicā: ꝛ soluit humores grossos: ꝛ intestinis inferioribus confert ꝛ sciatice: ꝛ dolori anchaꝝ. ℞. se. lini. fenu. cētauree maioris ꝛ minoris. añ. P. i. medulle cartami. ℥. ij. baurach. ʒ. i. ꝛ ß. ficus. x. nūero: furfuris salis indi añ. ℥. ij. camomille ℥. i. ß. cherua cōtriti. ℥. i. serapini oppopo. bdelij coloquintide nasturtij amig amararum contritarum añ. ʒ. x ꝛ ex virgis masculinis numero. v. caulis sicle ru. añ. ℥. i. coquātur cū₃. vi. li. aque donec remaneāt due: ꝛ colētur: dentur ex ea. P. ij. Et ī dscriptiōe alia due tertie li. i. baurach terti⁹. ij. ꝛ olei sisamini olei oliue. añ. ℥. i. olei de beē. ℥. ß. olei de spica. ℥. ß. misceant̄: ꝛ clysterizent̄ ex ea tepida: ꝛ q̄nq̄ fit sine gūmis. Aliud. ℞. armōiaci serapini oppoponaci sarcocolle añ. ℥. ß. fundant̄ cū vrina tauri tribus diebus: ꝛ clysterizet̄ cū₃ eis in quātitate. ʒ. iiij. ꝛ omni die. v. vicib⁹ al'. dieb⁹. Abo. confectio nominata imperialis confeřēs ad difficultate₃ vrine: ꝛ dolorē dorsi ꝛ debilitatē renum. ℞. ꝛ dimitte spacio trium vel quatuor regulorum vel lunarum.

Medicamen ad dolores dorsi.

Pilule de dende.

Pilu. de opoponaco.

Pilu. de eufor bio.

Clystere amplum.

Cap. v. de dolore anche ꝛ sciatico ꝛ medicinis eius.

Dolorē anche q̄nq̄ antiq̄ sciaticū appellarūt: qđ est q̄r ꝯueniūt i essentialib⁹: l₃ in accidētalibus differāt eorundē. Cōueniūt q̄dē in essentialib⁹. s. i mēbro: seu loco principaliter patiēte qui iunctura anche esse dignoscitur cum sit ex summa iuncturarū doloris: ambo enim in eo incipiēdo ꝯueniūt. ꝛ in causis ipsi mētib⁹ q̄ vtro bīq̄ sunt eadē: ꝛ sunt intrinsece ꝛ extrinsece. Et intrinsece sūt ꝓprie ꝛ ex cōitate. Proprie sūt plurimū materiales ꝛ humorales alterātes iūcture ipsi⁹ ꝑtes ꝛ extēdētes replēdo: ꝛ ꝯm plurimū sunt phlegmatice ꝛ vētose: deinde sanguinee: deinde melāchol ice: deīde cholerice: ꝛ q̄nq̄ mixte. Ex cōitate vo sūt plurimū mricis ceruicis: et ex ꝑmutatiōe materie passionū ei⁹ ad anchā cui appodiat̄. Et q̄nq̄ pp vicinitatē. Inq̄t Hip. si matrix ī vertebro posita fecerit saniē. ꝛc. Et extrisece sūt plurimū cas⁹: ꝑcussio et debilitas seq̄ns sessionē sup rē dorā ꝛ assiduitatē equitādi insuetā saltū: ꝛ ambulationē fortē. In accidētib⁹ vo eoꝝ differūt: l₃ em̄ in mēbro seu iūctura anche cōueniāt principaliter: differūt tñ quantū ad circūscriptionē seu firmitatē ei⁹ in ea et extēsionē: si em̄ dolor ipsius est firus: ꝛ ꝑmaneat in iūctura et circūscript⁹: dicit̄ dolor anche. Cū vo extēdit̄ per lacertū ꝛ neruū latū retro per coxā inferius: sciaticus ꝓprie nūcupatur a scia qđ coxa est nuncupatū. Sic quoq̄ l₃ in causis cōueniāt quantū ad earū sp̄em: differūt tñ quantū ad quātitatē ipsarū. Cū enim causa est stabilis et firma: iu loco minoris quantitatis esse dignoscit̄ q̄ cū extendit̄ per neruum idem p̄stando nocumētū in toto: nō em̄ nisi sua multitudine ampliatur tm̄ ꝛ ad

v. aphor. xlvij.

Scia. i. coxa.

tum:⁊ ad tam remotas extendit partes prima non dimissa.
Quãꝗ enim vt dictū est ad coxam extendit per neruū latum:
sicut Auic. dixit per venā venientē ad vtrūqꝫ pedē ex par
te inferiori duarū partiū vene orientis a gibbo epatis: sicut
dixit Rasis. Credo enim ꝙ materia illa sit in vena quam re
plet:⁊ transfundit ab ea ad illū neruū ⁊ impedit motū. Et
qñꝗ permutatur de iunctura: et est in neruo lato: et qñꝗ
vsqꝫ ad genu: et impedit inclinationē ⁊ erectionē. Et qñꝗ
vsqꝫ ad crus ⁊ pedem:⁊ impedit stationē:⁊ qñꝗ finaliter vsqꝫ
ad digitos:⁊ impedit firmitatem: et qñꝗ sua multitudine
phlegma mucillaginosum lubrificādo:⁊ mollificādo liga
mēta pducit: vt vertebrū de pixide anche resiliat foras: et
vi. apho. 59. reintegrat:⁊ accidit dislocatio:⁊ claudicāt mō nisi vstiōe
sanant. vñ Hip. i aphọ. ait. Quibuscūqꝫ a sciatica molesta
tis vertebrū resilit foras:⁊ iterū reuertit in locū suū: his ta
bescit crus:⁊ claudicāt si nō vrant. Conueniūt quoqꝫ in for
titudine curationis: fortioris ⁊ difficilioris enim cure sunt ꝙ
dolores aliarū iuncturarū propter loci pfunditatē: lꝫ dolor
humeri ⁊ spatule sint piculosiores pp̄ter ppinquitatē ad
principalia: lꝫ quoqꝫ curent difficilius. Cū vero curati sunt:
et eradicant earū materie: redeūt facile qlibet ex cā. Sicut
podagra pp̄ter situ mēbri ⁊ lōginquitatē: dolores vero iū
De signis cturarū supiorū manus tardius pp̄ter situ ⁊ propinquitatē
ad principalia. ¶ Signa causarū eius ex generalib⁹ signis
sunt in hemiali capl'o nota: lꝫ difficilioris inuestigationis
sint pp̄ter materie pfunditatē ⁊ distantiā a sensu maiorē:
⁊ ipsarū cognitio pōt arbitrari ex spē ⁊ q̄ntitate doloris cir
cunstātijs iuuātib⁹ ⁊ nocētib⁹ ⁊ exeūtib⁹: lꝫ ex aliis minus
ꝙ dolor iuncturarū aliarū pp̄ter predictā pfunditatis cau
De cura. sam. ¶ Cura ei⁹ est cōsilis cure gñali dolores aliarū iun
cturarū: q̄ artetica dr̄ in tantū ab eo differens inquantum
nature mēbri proprie medicamina et remedia localia apo
crustica ⁊ diaforetica suis approximādo partib⁹ variat p
pter situ: cū materia in ipso sit posita in pfundo:⁊ ad locū
pfundū currat. Et pinde extrahētib⁹ et resoluētib⁹ egeat
fortibus: apocrustica exterius applicāda:⁊ interius cū cly
steri ipm recludēt ibidē: marie si sint fortia ⁊ stiptica: ibiqꝫ
retinebūt:⁊ multiplicabūt: et multiplicata nocumētū dis
solutionis qꝺ in pressura est ex se imprimēt magis ⁊ cōden
sabunt: quare difficilius ⁊ tadius resoluetur: lꝫ rarissime la
pidescat pp̄ter amplitudinē vacuitatis iuncture ⁊ ei⁹ situ
profundū. Quapropter caloris influētiā plus recipit aliis
exterius situatis. Et fortasse ipam ad principalia repellent
propter ppinquitatē: cū plurima vis fuerit ⁊ fortis effusio
nis: sicut in dolore humeri ⁊ spatule superius dictum est.
Quare opꝫ vt cū materiā in principio fluentē ad ipam re
tinere volueris:⁊ dolorē impressum ab illa sedare: approxi
mes illa debilia q̄ defendūt membrū vel locū materiā fluē
tē refrenēt nō repellāt:⁊ incrudēt: vt sunt fortiter stiptica:
que materiā ibidē retinēdo mltiplicēt: immo sint debilia:
si materia sit calida ⁊ subtilis: vel sint aliq̄ calida eis mixta
que excessum frigiditatis cōtemperēt et iuuēt in penetrā
do: sintqꝫ ex lenientibus sumpta q̄ mollificādo sedant do
De flebotomia. lorē:⁊ materiā resolutioni adequant. Vel saltē illa dimit
tas:⁊ fiat occupatio in euacuatione cum flebotomia vene
magne que respiciat membrū: si qꝺ mittēs sit ⁊ a recipiēte
deriuet cū tractione eius ad cōtrariū cū vētosis et empla
stris ⁊ aliis dolorosis ⁊ cū flebotomia vene sciatice ī statu:
et ex quo declinauit et cessauit a fluxu vel saphene: si dolor
sit leuior nō extensus in siluestri: sed in domestica parte et
curuatura poplitis:⁊ ppꝛie cū materia est in supremo quā
qm̄ ex ppinquiori educit pre illis eā Gale. cōmendauit: et
ex venis que flebotomant est vena inter minimū ⁊ scd̄m pe
dis: si materia in inferiorib⁹ iam existit: flebotomia enim hu
ius vene est maius iuuamētū ꝙ sciatice ⁊ saphene in hoc
casu: sicut flebotomia saluatelle man⁹ est maius iuuamētū
approbatū in egritudinib⁹ epatis ⁊ splenis: in hoc casu p
dicto:⁊ in q̄busdā sanguisuge loco flebotomie applicant.
In reliquis aūt mēbrorū cum euacuatione ex vomitu pri
mo: deinde cū clysteri ⁊ pharmacia leui: deinde cum forti ⁊
eradicatiua precedēte digestione: vt supius dictū est: nisi
doloris fortitudo ad resolutionē pducat: lꝫ illud sit rarius
ꝙ si accidat: apocrusticis fortiorib⁹ ⁊ narcoticis vtēdū: me
lius enim est augmētū materie ꝙ corpus ad resolutionē p
duci. In statu vero ⁊ declinatiōe opꝫ vt occuperis circa ma
teriā iam fluxā cum resolutione: sint aūt resoluētia sicut et

oīa alia medicamīa in ea ꝙ in iūcturis reliq̄s fortiora ⁊ lē
ptomenis substātie pp̄ter situ ⁊ pfunditatē virtutē habē
tia attractiuā ad exteriora de pfundo ⁊ manifesta: qualia
sunt vētose cū igne vel suctione:⁊ scarificatione: vel rubifi Rubificātia.
cantia: vt vrtica calamentū ⁊ sikia sinapis gūmi rute agre
stis staphisagria piretrū nasturciū ⁊ gūma pini ⁊ pici cō Vesicātia
mixta: attrahit enim ⁊ resoluit cū pduratione ⁊ vesicātia: vt
sunt tapsia mel anacardi: cepe: allia emplastrata: lac fic⁹ ⁊
tithimali: q̄b⁹ miscēda sunt aliq̄ lenientia: ne sua forti reso
lutione grossum dimittāt lapideū: q̄lia sunt adipes et me
dulle. Et si vētosa materia fuerit cū vētositatē extrahēti
bus ⁊ resoluētib⁹ ex habitis exteri⁹ applicatis: q̄lia sunt q̄
in inflatione stomachi ⁊ cura tympanitis sunt dicta. Me
dicamina ppꝛia ad sciaticū dolorē simplicia ⁊ cōposita nūc Ventosa.
dicem⁹ vētosationis modū ad ea pmittētes:⁊ est vt acci
piat vētosa duorū orificiorū: vnius aūt orificij fm magnitu
dinē anche alterius stricti cū quo aer fugi possit: et strictū
claudat bñ:⁊ in amplo mittat stupa ignita sufficiētis quā
titatis: deinde applicet sup anchā: deide strictū os deop
pilet:⁊ sugat bene per ipm quantū possibile est:⁊ dimittat
duabus horis: deinde auferat:⁊ tergat locus: deinde vesi
ficantia ministrent si expediat. Et ex medicinis simplicib⁹
⁊ ppꝛijs ei ⁊ frigide est asarū fm oēm modū administratio
nis eius:⁊ ppꝛie infusio eius qꝺ pfert sciaticis ⁊ dolori an
charū antiq̄s. Cinis ad me cū aceto suppositus cōfert scia
ticis: ireos clysterizatū ⁊ cortex capparorū cōfert ei:⁊ balsa
mum confert sciaticis bibitū. Et ypericon decocti cū vino
bibita quadraginta dieb⁹ cōfert dolori anche ⁊ sciatice: et
sanat eā: decoctio sparagi bibit ad sciaticā: nasturciū con
fert ⁊ ebibitū ⁊ clysterizatū ⁊ emplastratū cū aceto ⁊ sauich
ordei:⁊ cū inungit locus melle:⁊ supaspergit puluis eius
sedat dolorē. Sordicies caprarū ⁊ lactantiū vtilis est sciati
cis emplastrata desup: et atramentū assirie clysterizatū cū
vino cōfert. Ex stercore caprarū ⁊ vaccarū montanarū fit
emplastrū ad sciaticā:⁊ aqua oliuarū salitarū clysterizatur
ad sciaticā ex aqua pisciū salitorū ⁊ succo alhasce sauich ⁊
vino fit emplastrū ad sciaticā: harmel linitū est bonū Co
loquintida aut. confert:⁊ fructus arboris lauri cōfert scia
tice. Camepitheos cum melle bibitū quadraginta diebus
sanat sciaticā. Omnes partes apij sumereon sunt conue
nientes sciatice. Auri confert dolori anche ⁊ sciaticis est
⁊ ppꝛie albū cōfert dolorib⁹ vtriusqꝫ anche ⁊ iuncturarū et
petroleū:⁊ ppꝛie albū pentafilon cōfert dolorib⁹ vtriusqꝫ
anche: origanū cōfert dolorib⁹ vtriusqꝫ anche: scamonea
cū sauich ⁊ aceto sup dolorē anche more emplastri suppo
nitur: ruta pfert sciaticis bibita ⁊ more emplastri supposi
ta cū melle. Rubea tinctorū datur in potu cū mellicrato et
cōfert sciaticis. Ex calamēto qñꝗ fit emplastrū ad sciati
cam. Cordumeni pfert dolori anche phlegmatico. Costus
est bonus sciaticis suppositus vt emplastrū. Abrotani de
coctio cōfert sciatice antique difficili. Et enula sulē decoq
tur cū mellicrato:⁊ fit emplastrū sciatice. Ex lupino fit em
plastrū sup sciaticā: sinapis confert: fructus litij confert ei.
Calide vero oleū ablutū ⁊ altea cū adipe anseris: decoctio
radicū papaueris cāpestris in aq̄ data in potu cōfert scia
tice calide. Ex solutiuis serapinum soluit materias phle
gmaticas q̄ sunt in vtrisqꝫ anchis bibitū ⁊ clysterizatū: eu
phorbiū cū specieb⁹ mixtū. s. pipere cinamomo et similibus
cōfert sciatice:⁊ educit materias frigidas ex vacuitatibus
anche. Armoniacū confert dolori sciatico bibitū cū melle
aut aqua ordei:⁊ educit materiā ancharum. ¶ Clystere ex Clystere ex centaurea.
cētaurea pfert sciaticis:⁊ educit phlegma ex anchis:⁊ sic
succ⁹ ⁊ decoctio cucumeris asinini clysterizat⁹:⁊ decoctio
alliorū: qm̄ educit phlegma ex anchis ⁊ sanguinē. Agaricū
cū syrupo acetoso datur in potu ad sciaticā: turbith etiam
cōfortat ⁊ coloquintida fm oēm modū administrationis
ei⁹. Radix cucumeris asinini clysterizata epithimata ⁊ em
plastrata pfert iuuamētū magnū sciatice. Sarcocolla edu
cit humores grossos ab anchis. Et grana regū trita ⁊ co
cta in iure galli antiq. Et scamonea educit ex eis materiā
calidā. ¶ Cōposite vero sunt que cōponunt ex eis fm diuer
sas intētiones generales supius habitas:⁊ spāles hic at
tendēdas. Ex quibus est medicamē hermetis: qꝺ est ppꝛiū Medicamē ad dolorē anche
digerens:⁊ adequās materiā frigidā:⁊ est mirabile qꝺ. ℞.
camedreos: gentiane: añ. ℥. viij. aristo. ro. ℥. ij. se. rute sicce
lib. j. teneant: et cribellētur cribello subtili: dosis coclear. j.

Med. M

cum aqua mellis:vel oximelle squillitico loco eius:deinde
purget cũ vomitiuis fortibꝰ: deinde cũ solutiuis ventris.
Uomitiua. Ex vomitiuis ƀm nos est qđ fit ex flore cũ se.genestre cum
aqua calida. ¶ Aliud Serapiõis. ℞.sinapis.ʒ.ij.baurach
ʒ.j.cõdisi.danich.ij.terant:⁊ cribellent:⁊ dent in potu cum
Solutiua aqua aneti. ¶ Aliud Hip.et fit cum comestione cepe nar-
cissi. Ex solutiuis ad materiã frigidã ꝓprie sunt pilule de
serapino:de hermodacty.pilule fetide:pilule de tapsia:pi-
lule de storace:⁊ pilule iuuamenti. Et hiera hermetis ad
preseruationẽ sumpta in vere est iuuatio:⁊ est expertum.
Pilule expte ad dolorẽ anche ¶ Pilule experte ad dolorẽ anche ⁊ sciaticũ laxatiue:⁊ p-
pue reumatizãte materia a capite. ℞.turbith.ʒ.iij.ʒin.ʒ.ß.
cẽtauree:coloqntide añ.ʒ.ij.⁊ ß. serapini.ʒ.ß.aloes succo
trini.ʒ.iiij.roß.sagene masticis añ.ʒ.ß.diagridij repssi ʒ.j.
Medi.optima ad dolorẽ anche. ⁊.ß. Conficiant cum succo raphani.doß.ʒ.ß. ¶ Medicina
optima ad dolorẽ anche. ℞.pulpe coloqntide.ʒ.v.passula
rum sine granis. ℔.j.bullĩãt in tribꝰ li.aq̃ donec remaneat
tertia ps:da tertiã partẽ:educit em̃.xx.vicibꝰ ex phlegma-
te ⁊ humore crudo. Aduertendũ ꝙ qi solutiua ⁊ euacuati-
ua in tali passione sunt fortiora:⁊ cũ materia nõ possit nisi
reiterata euacuatione eradicari:opꝫ vt talia cũ interpola-
tione ministres:⁊ in medio tpis naturã cũ cibis ⁊ potibus
Documentum. seu sorbitionibꝰ ꝯfortes. Medicus em̃ sicut Gal.dixit est
nature adiutor:tũc aũt pfecte adiutor nature est:cũ eiꝰ cõ
Hippocrates. trariũ destruit:⁊ ipam fortificat:⁊ sustẽtat: qđ Hip.in suo
regimine docuit:cũ inquit. Cũ pharmacaueris sorbitioni
bus vtere:in quo q̃dẽ tpe si indigeat: minorabis cũ colly-
rijs:⁊ digeres si q̃d residuũ est digerẽdũ cũ antidotis:q̃re
alia composita medicamina sunt subiungẽda. ¶ Inquit
Embrocatio. Abo.ex embrocis post purgationẽ medicine cõuenietibꝰ
ad sciaticã resolueñtibꝰ residuũ materie est vt sumat olei de
alchãna li.j.aceti li.ß.nitri li.iiij.cardamomi.ʒ.j. ß.hyssopi
ʒ.j.ß.⁊ bulliãt simul:⁊ in eis submergat lana:⁊ euaporet ex
Balnea. ea locꝰ. Ex balneis sunt balnea thermaꝝ p̃dicta ƀm mate-
Unctiões rie exigentiã:vel artificialr cõstituta ex aquis et medicinis
simplicibꝰ resoluentibus predictarũ ꝓprie. Unctiones ad
idẽ post predicta applicãda cõuenietẽtes sunt q̃ fiũt ex oleo
de piretro de euphorbio vel castoreo. Cerota cõuenientia
sunt q̃ ex aliquo predictoꝝ oleoꝝ cõficiunt ⁊ cera:qm̃ facit
Emplastrũ ad dolorẽ anche perdurare in loco oleũ cui admiscet. ¶ Ex emplastris re-
soluẽtibus illud qđ in profundo remansit est emplastrũ fa
ctum ex stercore caprino ⁊ aceto forti. Est em̃ sicut empla-
strũ de sinapi:⁊ eo meliꝰ ac iuuatiuũ magis. ¶ Aliud An-
dromachi. ℞.picis. ℔.j.sulphuris viui. ℔.j.cõtriti sicut al
cofol.misceant ⁊ liniant super anchã:et ponat super char-
ta quousq̃ cadat per se. Et aliqui faciũt ex duabꝰ partibꝰ
picis ⁊ est debilis. Aliud expertum valde. ℞.radicẽ tapsie
in estate dũ est viridis:⁊ cõtere:⁊ confice cũ cera:⁊ inuisca
eam ad ancham ⁊ dorsum:⁊ liga:dimitte a quatuor horis
vsq̃ ad.vj.deinde ingrediat balneũ aereũ:cũq̃ rorare ince
perit:ingrediat aquã:⁊ tollat emplastrũ:⁊ ponat sup locũ
lana cuꝫ diagagãto hebdomada vna:⁊ iteret qm̃ sanabit.
Si ꝟo fuerit sanguis in eo mortificatus: cauterizet cũ au
ro rubeo locus sanguinis cauterizatiõe vehemẽti:vt cur-
rat ex eo sanguis:deinde emplastret desuper ex farina con
fecta cum oleo:qm̃ liquefacit sanguinẽ. ¶ Emplastrũ Ra
sis qđ extrahit materiã de profundo iuncturarũ anche viẽ
do. ℞.nasturcij piretri capparis.añ.confice cũ aqua ciceꝝ
cinerũ ligni ficus:⁊ cõfice:⁊ liga donec cõburat:deinde sol
ue:⁊ si nigrescat locus:bonũ:si aũt nõ:iterũ appone donec
appareant ampulle:deinde laua locũ cum aqua calida:vt
cesset dolor:⁊ iunge locũ butyro: ⁊ non cõsolidẽtur vlcera:
⁊ q̃to plus steterint aperta:tanto melius. ¶ Aliud. ℞.fe-
cis vini aduste catapucie cantarides ⁊ nasturcij añ.cõfice
cũ succo squille. ¶ Aliud simplex inũge cũ melle anacardi
donec ampulletur locus: ⁊ modus extrahẽdi mel ex eo est
vt bulliat anacardus in forti aceto ad ignẽ: ⁊ permittatur
diu bulire donec exeat mel:⁊ tunc illud ex aceto accipiat:⁊
vsui reseruet. ¶ Aliud Gale. qđ est efficax nulla alia cura
indigens post ip̃m:sacragnidi vel setaragi.j.tapsie viride
in estate decoque bene cũ sepo:⁊ applica supra dolorẽ an-
che vel artetice:⁊ dimitte p duas horas:⁊ cũ sudauerit pa
tiẽs intret balneũ:⁊ auferat emplastrũ:et si opꝫ:reitera. Et
q: talia sunt fortis attractiõis locũ habẽt post pfectã cor-
poris euacuationẽ seu mundificationẽ non ante: quoniã
Galenus. plus trahunt q̃ resoluant. ¶ Inquit em̃ Gale. meminisse

oportet aũt qđ euaporantia pharmaca corpori pleno ap-
proximata plus replẽt q̃ euacuẽt:et magis cũ fuerint for-
tiora. ¶ Clystere cõueniẽs post purgationẽ cuꝫ vomitu:
⁊ solutiõe vẽtris cum prolõgatur egritudo proprie deco-
quant coloquintida nasturcium ⁊ radix capparis centau-
rea:⁊ cucumer asininꝰ tapsia ⁊ rubea in aq̃:⁊ fiat ex ea cly-
stere. Collyriũ fiat ex medicinis excoriationẽ facientibus
⁊ sanguinẽ educẽtibus:vt est decoctio cucumeris asinini:
coloquitide:piretri:fellis tauri:cẽtauree: nasturcij:allij:ta
psie:⁊ fit cum melle ⁊ sale:fortasse autem talia sanant.

¶ Capitulum.vj.de dolore pogagre.

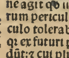
Podagra est dolor iuncturaꝝ pedis incipiẽs
a digitis ⁊ pollice:qñq̃ a latere:qñq̃ a calca-
neo:et qñq̃ eleuatur ad genu:et ad coxã:et est
vt plurimũ quãdoq̃ dolor sciaticus et aliaruꝫ
iuncturarũ eueniẽs ꝓpter tria:propter situm
infimũ:ꝓpter remotionem a principalibus:ꝓpter motum
⁊ laborẽ in sustinẽdo corpus. Et cã eius est ꝯsimilis causis
doloris aliarũ iuncturarũ. Et vr Gal.ꝙ non sit in ea nec
iuncturaꝝ aliarũ dolor in chordis et neruis:sed in lacertꝭ
venis ⁊ cute exteriꝰ circũdãtibus prius:⁊ deide ligamen-
tis et vacuitatibus iũcturaꝝ ad que ex venis trãseũtibꝰ p
illos effundit:q̃bus repletis loca concatenationũ.s.nerui
⁊ chorde extendũt:⁊ sic dolẽt:⁊ nõ replent in substãtia sua
ꝙ si replerent ⁊ spasmarent podagrici ⁊ artetici:cum spas
mus ex eoꝝ repletione ꝓcedat:sed constat ꝙ nõ spasman-
tur:ergo materia nõ est in eis:sed in vacuitatibꝰ iũcturaꝝ:
quapropter Hip.in apho.ad doloris residẽtiã et materie
ipiꝰ in loco frigido situate resolutionẽ cũ dolor podagricꝰ
⁊ artetícꝰ gñalr sit acutus:q: trahit mortẽ citã si cholericꝰ
sit:⁊ ꝓprie cũ regimine prauo terminũ statuit dierũ qua-
draginta nõ.xiiij.dixit em̃. Quibuscũq̃ podagrici tũores vj.aphoꝝ xlix.
fiũt:his de dolore tumescẽte i.xl.diebꝰ residẽt. Et signa cã
rũ specialiuꝫ ex signis causarũ generalium possunt habe
ri supra in capl̃o gñali enumeratis. Cura eius est silis cu
re gñali differẽs ab ea in spãlibꝰ medicinis et ꝓprijs:sicut
ꝓpria mẽbri natura requirit simplicibꝰ ⁊ ꝯmixtis:et ex sim
plicibus sunt quedã conuenientia in eius sedatione cũ ẽ
calidꝰ ⁊ sanguis mẽstruus: ⁊ spma hoĩs superiꝰ inunctuꝫ: In materia calida
⁊ lac eiꝰ cũ opio oleo ⁊ cera:⁊ axũgia cũ faria ordei suppo
sita. Ex psilio cũ oleo ro.⁊ aceto fit linimẽtũ podagre ⁊ do
lori iũcturaꝝ calido:⁊ ex ẽdiuia spuma marꝭ rosea valeat
podagre cũ cera ⁊ ol.ro.papa.cũ lacte linit: et altea sedat
dolores ⁊ ꝓpe cũ adipe ãserꝭ ⁊ castafi.linit podagra:⁊ iu-
uat lactuca asini acetũ cũ sulphure linitũ confert:lꝫ per se
noceat neruis. Gagates cõfert podagre. Althit herba ni-
tri cũ ceroto ponit supra podagram. Erugo ferri cũ vino
si superponit cũ auro ex fructu lauri: ex folijs rorisma. mi-
xtis cũ aceto cõfert. Muscus confert podagre calide:lutũ
suaue in principio podagre linitũ confert:⁊ lutũ sigillatuꝫ
⁊ armenũ cũ aceto ꝓhibẽt fluxũ ad pedes et manus:et ex
ordeo fit emplastrũ cũ citonijs ⁊ aceto super podagraꝫ:⁊
prohibet fluxũ superfluitatũ ad iuncturas. Et succũ deli-
nitũ cũ aceto. Et decoctio spine al.ex lente cuꝫ sauich po-
nit emplastrũ super podagram calidã succuram linit ad
calidã emplastrũ ex mugar. Ad frigidaꝫ ꝟo stercus capra In frida.
rũ montanaꝝ cum adipe porci est cõueniẽs:oleum vetus
aristologia bibit et epithimatur super ea et proprie rosa.
Et ex folijs arboris charabe:que dicit chaurũ fit empla-
strũ pulsationi podagre ⁊ oleo plũbi:⁊ iuuãtur qui bibũt
ea:decoctio amomi bibit ad eam: et sedet in ea. Camepi-
theos sulphur nitro cũ et aq̃ est bonum linimentuꝫ super
podagrã.caulis super podagrã ponitur cum fenugreco:⁊
embrocat super dolorem iuncturarũ decoctionis eiꝰ. Ra-
dix lauri lub cũ stercore vaccino valet sup podagrã. Em-
plastrũ ex sale cũ farina ⁊ melle hermodactyli more empla
stri superpositi cũ farina ordei:aut mica panis pinguis et
vitello oui ꝯfert podagre:⁊ sedat dolorem statim:⁊ est ꝯue
niẽs tyriaca oĩbus doloribus iuncturarũ:⁊ ꝓprie in hora Solutiua
fluxuũ. Ex solutiuis est coloquitida:mel sua solutiõe ꝯfert
ei:⁊ doloribꝰ iuncturaruꝫ hermodactyli. Grana regum cõ-
trita ⁊ cocta in iure gallorũ antiquorum educit materiam
a iuncturis:⁊ ꝯfert podagre:⁊ turbith cõfortatum:predi-
cte em̃ conferũt dolori genuum chiragrico ⁊ cubiti:quod
em̃ confert iũcturis a principio remotis multomagis his
confert que propinque sunt ipsi:nisi sint ex prohibitis:na-
tura em̃ in

tura eñ in oib⁹ operatrix est: medicus ꝟo minister. Ex ap-
ꝓpriatis simplicib⁹ ⁊ cōuenientibus dolori geniculi sunt
oleū veteris nucis indice: oleāder more emplastri supposi-
tum valet dolori geniculi. Et stercus vaccaꝝ est melius
partib⁹ alijs. Ad calidā spinachia emplastrata ⁊ dulb. Ex
Syrupus ad podagrā ex materia frigida. cōpositis ad podagrā cōuenientibus est syrupus ſm inuē-
tionē nostrā adequans materiam frigidam qui. ℞. pedis
coruini: pedis columbini: iue artetice: camepitheos: salute
herbe nitri: origani: sticados spine al. añ. ʒ. j. radicū fenicu
li: sparagi: brusci residentiū i aceto squille añ. ʒ. j. passulaꝝ
enucleataꝝ. ʒ. j. amomi. acori. añ. ʒ. ß. aristo. ro. ʒ. ß. corticū
citr. ʒ. j. florū rorismarini rosaꝝ. añ. ʒ. j. ordei. ℙ. j. cicerū. ℙ. j.
zuccaꝝ gelentabin añ. lib. ß. vel mellis dispumati: si mate-
ria fuerit valde frigida grossa viscosa aceti predicti. ʒ. ij.
¶ Ali⁹ ad calidā. ℞. endiuie: lactuce: virge pa. lupuloꝝ: co
riandri barbe hircine plātaginis: pedis cor. añ. ʒ. j. radicū
sparagi. ʒ. j. residentis in aceto: passulaꝝ: ordei añ. ℙ. j. ros.
ʒ. j. se. papaueris: ⁊ portulace lactuce ⁊ endiuie añ. ʒ. ß. zuc-
Medicamen laxatiuum ad podagrā. cari li. j. mellis ro. ʒ. iij. aceti ꝑdicti. ʒ. iiij. irroraꝫ aq̄ ro. mu-
gar. ʒ. iiij. ⁊ deꝫ mane cū calida. ¶ Medicamē laxatiuū ad
podagrā frigidā: ⁊ est Rasis. ℞. zururge. j. hermo. olibani:
⁊ cimini añ. ʒ. xx. confice cum succo saluie in modum pilu-
larum: dos. ʒ. ij cōfice cū aq̄ mellis vel gelentabin. ¶ Aliud
℞. turbith al. et gūmosi. ʒ. j. pulpe coloq̄ntide. ʒ. ij. zinzibe.
℈. j. masti. ℈. j. sticados ara. hyssopi ana. ʒ. j. origani. ℈. ß.
ꝯfice in modū pilulaꝝ vel oximellis: vel in puluerē cū hy-
dromelle. ¶ Aliud ad calidam. ℞. myroba. citrinorū. ʒ. j.
aloes. ʒ. ij. dragagāti: masti. añ. ʒ. ß. Confice cū succo saluie
in modū pilularū: vel da cū aqua ordei in modū potionis.
¶ Pilule valentes ad podagrā calidam. ℞. coloquintide
masticis aloes absinthij scamonee añ. ʒ. j. ⁊ teranꝫ ⁊ cribel-
lentur cū succo solatri: que cōficiantur ⁊ informenꝫ pilule.
Clystere ad podagram. ¶ Clystere ad podagrā. ℞. asari mercurialis malue cen-
tauree minoris añ. ʒ. iiij. polipodij agarici añ. ʒ. ß. sal gem-
me. ℙ j. mellis cōis. ʒ. ij. hierepigre simplicis. ʒ. ß. olei sam
Emplastrum ad idem. bucini. ʒ. ij. ⁊ imittaꝫ: soluit cōueniēter. ¶ Emplastrū emē-
dans nocumentū frigidoꝝ ⁊ narcoticorū inductū in iun-
cturis ex multa mora: ⁊ longo vsu: ⁊ est stupor ⁊ difficultas
mot⁹: dissoluanꝫ fella cū oleo camomille: ⁊ applicētur: hoc
eñ acquirit iuuamentū: ⁊ maturat: et facit redire calidita-
tem innatā ad membra que infrigidata sunt ex vsu medici-
narū stupefacientiū non ſm qđ necesse est. ¶ Aliud. ℞. zi-
niar. M. j. farine ordei. ʒ. ij. confice cum melle ⁊ emplastra:
probatum est: vt dictum est supra in medicinis neruorū.
¶ Caplm. vij. de medicinis dispositionū et accidētiū que
doloribus iuncturarū insurgere consueuerunt insequi.

Dispositiones ⁊ accidētia q̄ dolores iūcturaꝝ
cōsueuerūt insequi sunt debilitas: ⁊ laxitudo
ipsarū: dislocatio durities nodatio conuersio
collecti hūoris in lapidē: apostematio ⁊ ꝯtra-
ctio vlceratio ⁊ aptio vt egrediaꝫ aliq̄d grossū
in modū calcis vel gipsi: ⁊ q̄nq3 aliq̄d virulentū. Jūcturis
itaq3 remanētib⁹ debilibus ꝓuidemus cū ꝯfortātibus for
tibus simplicib⁹ ⁊ ꝯpositis. Quoꝝ ex simplicib⁹ q̄dā sunt
talia a cōplexione: vt sunt reducentia ad temperiē: ⁊ adiu
uantia partes ipaꝝ: quedā a ꝓprietate: vt sunt que supra
in generali cura sunt dicta cū quib⁹ recipiētibus ꝓuideba
mus iuncturis: ⁊ ex cōpositis sunt tyriaca antiqua mitri-
datū et omorosia: confortāt eñ iuncturas ⁊ cetera mēbra:
⁊ reliquā materiā resoluendo cōsumūt. Et ex exptis sunt
ea que in nr̄o antidotario sunt scripta: et ex illis est aqua
qua iuncture debiles euaporanꝫ: ⁊ fomentanꝫ: ⁊ embrocan
tur: et epithimanꝫ: vt si qđ ex frigida cā fuerint passe in aq̄
salsa naturaľr vel artificiaľr: vel aluminosa vel sulphurea
bulliāt sticados ⁊ saluia: ⁊ superasꝑsa vini boni tertia par-
te vel quarta euaporenꝫ: deinde fomentenꝫ: vel epithimen
tur. Et q̄nq3 in solo vino bulliāt vel in simplici aqua et ꝓ-
prie pluuiali: ⁊ euaporenꝫ: deinde per se ipis siccis fiat in-
unctio cū oleo masticino de storace: de reubarbaro: ⁊ cen-
taurea. Si ꝟo passe fuerit ex aq̄ calida in aq̄ ferrea vľ enea
naturaľr vel artificiaľr cū ferri igniti extinctione aut eris:
bulliāt grana: vel folia myrte ro. sicce vel glādes ⁊ saluie pa
rum ⁊ predicto approximenꝫ: ⁊ eis ꝑ se siccis fiat inunctio
cū oleo roß. vel myrtino: vel lentiscino ⁊ silibus. Si ꝟo cū
debilitate fuit lapse ⁊ mollificate: ꝑdistinctis addim⁹ oleū
de sticados: de camomilla: et de stinco ꝓprie. Et litiū em-
plastratū vel grana myrte: ⁊ stringūt: ⁊ confortāt iūcturas
lapsas ex calida cā: ⁊ lutū sigillatū ⁊ armenū cū oleo ro. su
perinūctū est ꝓpriū: cōfortat eñ eaꝝ oēm naturā: cām do-
loris tollit: quēcūq3 fluxū ꝓhibet: ⁊ dolorē sedat cū ꝓprie-
tate: ⁊ siquidē sit dislocatio facta: reducanꝫ ⁊ ꝯseruenꝫ cū
emplastro facto ex stipticis cōglutinatiuib⁹ notis supposi-
tis ⁊ ligatura conuenienti. Ex emplastris est emplastrū ex
mugar: ⁊ cōe est oxicroceū Nicolai. Porro duriciei ⁊ lapi-
deitati ipsaꝝ ꝓuidem⁹ cū aqua decoctionis radicū altee:
se. lini melliloti sisami ⁊ absinthij: deinde inunges cū oleo
amigdalaꝝ dulciū de lilio nucis indice pineaꝝ et fisticorū
vel sisamino: ⁊ cataplasmatibus ex altea: ⁊ adipe anseris.
Et si cū duritie fuerint grosse: subtiliari opꝫ: emplastreꝫ cū
sisamino ⁊ bdellio: qđ ꝓpriū est ipsaꝝ ꝯgelationi: ⁊ sinapis:
⁊ resine emplastrata: ⁊ inunge cū oleo de ireos: de been de
euphorbio: ⁊ oleū de iunipero sanat integre. Et decoctio
casei antiqui cū crure porci saliti facta ꝯfectiōe vnguēti cū
dolore cū duritie ⁊ applicata efficiꝫ: vt fundaꝫ caro ꝑ se: et
egrediaꝫ virulētia ⁊ aq̄sitas multa: sicut Gal. exptus est: ⁊
alij multi: ⁊ sequiꝫ alleuiatio. Et ex exptis et vltimis est vt
fomentenꝫ cū aqua altee ꝑdicta addita saluia ⁊ pauco vi-
no: deinde vngaꝫ cū oleo apioꝝ vel terebēthina: extenuat
eñ neruos ingrossatos: cōgelatas iūcturas ex oppilatiōe
aperit: qđ oleū costinū etiā operaꝫ: si ex ligatura lōgi tpis
fuerint oppilate ⁊ ꝯgelate. Sed nodationi ipaꝝ ⁊ ꝯtritio-
ni ⁊ cōuersioni humoris collecti in lapidē ꝓuidemus cū
mollificātib⁹ ⁊ resoluētib⁹ succedētibus vel vtriq3 mixtis:
qualia sunt ex simplicib⁹ armoniacū: bdelliū dissolutū in
succo rute cū axungia anseris. Ex cōpositis est hyssopi ce-
rotū ſm oēs descriptiōes eius: ⁊ cerotū diapente: ⁊ silia et
alijs medicinis cōpositis: ⁊ andacoca: ⁊ oleū ei⁹ est ꝓpria:
ꝑseruat eñ a timore ꝯtractiōis: ⁊ resoluit eas: ⁊ iam sanati
sunt q̄dā ex ea. Jpis ꝟo apostematib⁹ ꝓuidem⁹ cū his q̄
dicem⁹ i cura apostematū: lꝫ iūcturis accidat raro si omni-
potēs ꝑmittat. Ex ꝓprijs est emplastrū ex lapide assio cū
farina fabaꝝ: ⁊ ex cheiri cū apostema ipm induraꝫ: et ster-
cus cameli emplastratū. Et folia dulb: ⁊ ꝓprie geniculoꝝ.
Sed ipis vlceratis cum oleo ꝓuidebimus: ⁊ ꝓprie cū qđ
egrediꝫ est virulentū: si ꝟo sit calx ⁊ gipsum: cum cipero et
axungia anseris emplastrata fit ꝓuisio. Oīa tñ actu cali
da ministrenꝫ: frigidū eñ neruis ⁊ ossib⁹ ⁊ spinali medulle
est inimicū: dixit Hip. Deinde medicinas cōpositas subiū- Hippocr.
gamus expertas. ¶ Emplastrū bonū ad ꝯfortandū mem- Emplastrū bonū ad ꝯfortādū mēbrū.
brū seu iūcturas ⁊ resoluēdū materie residuū: ⁊ nō indige
tur eo nisi post euacuationē integrā: dixit Abo. ℞. sautne
nucū cipressi: ossiū humanoꝝ adustoꝝ añ. partes equales:
aluminis partē. j. drag. sextā. j. glutinis piscīū quātū suffi-
cit ad aggregandū. ¶ Aliud ſm eūdem ꝯferens vt primū:
⁊ cōfert mollificatiōi ipsaꝝ iuuamentū manifestū: ⁊ extra-
hit spinas ⁊ ossa putrida de ꝓfundo. ℞. se. vrtice mundati
spume: baurach: salis armoniaci: aristo. ro. radicū coloq̄n-
tide: glutinis albo. añ. auř. xx. fenugreci: piperis: macrop. añ.
auř. x. armoniaci auř. xij. cordumeni xilobalsami. thuris
myrrhe: adipis capre gūmi pini ana. auř. x. cere li. iiij. mel-
lis li. viij. lactis fici siluestris. auř. viij. olei de lilio q̄tū suf-
ficit ad cōficiēdū siccas medicinas: cōficianꝫ oīa: ⁊ fricenꝫ:
⁊ administrenꝫ. Ex cōuenientibus duritiei et lapideitati est Euaporatio.
euaporatio iūcturaꝝ ⁊ genu cū fece aceti: ⁊ in oi ꝑte ei⁹ po
niꝫ sexta pars harmel ꝯtriti sup quā ꝓijciunꝫ lapides igni
ti: ⁊ fiat suffumigiū: ⁊ viscus cū aq̄ sui pōderis resine lenit
duritiē iuncturaꝝ: ⁊ ex cōuenientibus est vt sedeat in deco
ctione asini siluestris in qua ponunꝫ oīa mēbra ei⁹ cū sale ⁊
aneto. Et rectificaꝫ cū seminib⁹ ⁊ porris ⁊ silib⁹. Et ex illis
est decoctio ordei vľ vulpis aut dabac. ⁊ modū pōit Abo.
¶ Et ex eis q̄ preseruare hn̄t a lapideitate sunt emplastra Empla. ꝑseruans a lapideitate iuncturas.
ex q̄b⁹ est hoc. ℞. farine orobi ⁊ lupinoꝝ aniudē añ. ℙ. j. cō
fice cū oximelle vľ ex vite alba: cū parte litij vľ ex armonia
co cū vino albo: ⁊ oleo onfacino: ⁊ posita desuper farina fa
baꝝ. Et emplastrari cū bulbo dissoluto in aq̄ ꝓhibet lapi
deitatē. Et ex emplastris q̄ cōferunt iūcturis cōuersis in la
pideitatē ē farina lupinoꝝ cū oximelle vel aceto mixta. Et
ex eis sunt ēbroce ⁊ vnctiones dicte supra et silr ēbroce ex
aquis in q̄b⁹ decocta sunt calamentū alhasce cū aceto: aut
decoctiōe in q̄ caseus antiquus decoctus est ꝓprie in iure
casei ⁊ myr. ⁊ euphorbij ⁊ aquā cinerū caulīū cōbustorum.
Rasis inquit ad lapideitatē. Cura: ablue mēbrū cū aqua

in qua decocte sunt radices maluauisci: aneti ⁊ camomille: donec rubeat qđ est in circūitu lapideitatis: qm̄ qñ ē fortis lapideitatis: loc⁹ ille nō rubet: deinde ꝑponēde sunt pinguedines ⁊ medulle die ac nocte: postea accipe lapidē magnetē: ⁊ pone ī igne donec rubeat: postea irrora: ⁊ pone mēbrū desuꝑ: ⁊ vaporet̄ hora vna: postea laua cum forti aceto calido: ⁊ fiat vniuersalr̄ ꝑ aliquos dies: postea reitera mollificatiua donec resoluat. ❡ Emplastrū ꝓpriū ad dissoluēdū lapideitatē. ℞ armoniaci oppoponaci: bdellij galbani: nitri sulphuris: añ. de lytargiro quantū de oīb⁹: coquat̄ lytargirū donec fiat spissum: deinde ꝯficiat̄ cū alijs medicinis: ⁊ pone desuꝑ. ❡ Aliud. ℞. caseū longi tēporis ⁊ nasturciū añ. ⁊ pulueriza insimul: ⁊ postea accipe pedes porci antiqui salsi: ⁊ coque cū aqua illa coque nasturciū ⁊ caseū: ⁊ fac emplastrū desuꝑ lapidē iuncturaꝝ: vñ rumpet̄ cutis: ⁊ exibūt vētositates oēs ante: ⁊ sum exꝑtus illđ sepe. Ex cōferētibus contractioni ipsaꝝ est oleū de andacocha potatum ⁊ inūctū: est em̄ res magis cōferēs ⁊ ꝯseruās. ❡ Modus faciēdi ē vt decoquat̄ andacocha cū seminib⁹ in vino bono: ⁊ oleo donec ꝯsumat̄ aquositas: cuius dosis sit vsq͡ ad. ʒ. iij. ⁊ min⁹. Et ex illis q̄ exꝑta sunt ad cōtractū sunt vt sumat̄ pellis ouis hora q̄ excoriicat̄ ⁊ ponatur super ipm̄ ⁊ liniat̄ lacte vaccino dulci: ⁊ iuuabit̄ eo. Et admīstratio balnei stati sicci ⁊ sudoris ī furno: aut fouea ignita ē iuuatiuū.

❡ Cap. viij. de his que preseruāt a doloribus iuncturaꝝ.

Galenus inquit: de melioribus rebus est vt medicus vtatur preuisione: cōfert em̄ medico ⁊ etiā infirmo ac vtriq͡: ⁊ facilius est q̄ȝ vti curatiōe. Medico intantū cōfert: nā eū ostēdit excellētem in sua scientia ⁊ ꝑfectū: et vtēdo preuisione agit qđ sibi ꝓpriū est. Unde Hip. nōne illius est vt futurum periculū vel oīno ꝓhibeat: vel saltē cōpetenti adminiculo tolerabilius fiat. Et ꝓinde infirmo etiā cōfert necnō

Nota que hic de medico dicūtur.

q2 ex futuri prescientia cōfidet in ipo: de quo em̄ plures cōfidūt: ⁊ cui plures se cōmittūt ille plures sanat. Utriq͡ quoq͡ preuisione vti facilius est q̄ȝ vti curatione. Est em̄ medico facilius cām tantū auferre q̄ȝ cām: morbū: ⁊ accidentia simul: ac infirm⁹ ipius oblationē facilius tolerabit ante suꝑ aduentū morbi ⁊ dolores. Et euacuationē feret modesti⁹ seipsa ante doloris aduentū in suo robore perueniēte. vñ Abo. dū inquā iste egritudines curant̄ facilius cōcedit̄ flebotomia q̄ȝ cū in eis ceciderit q̄s. ❡ Circa preseruationē a doloribus iuncturaꝝ est sciendū q̄ talis preseruatio duplicē viā h3: vna cōseruat ⁊ confortat naturā iuncturaꝝ q̄ doloris est perceptiua. Altera obuiat alterātibus: ⁊ ipam naturā permutare habentibus: q̄ doloris sunt impressiua.

De preseruatione a doloribus iūcturaꝝ.

Natura em̄ cōfortata minime patit̄ ab extrinsecis alterantibus. Et siquidē alterātia fortia sint: possibile est ipam pati saltē in lōgitudine tpis nisi ipsi ꝫ quōlibet obuiet̄: vtrāq͡ igitur viā op3 simul ꝓsequi: vel prius vnā: scđo alterā. In casu em̄ preseruationis cū naturale permaneat immutatum: et alterantia nihil impresserint adhuc manifestū: sed tm̄ cōstituerint cām eius: op3 ꝺm Gale. et debemus qđ naturale est cōseruare: ⁊ ꝯfortare atq͡ simul permutare habētibus obuiare: ne cām ad sufficientiam ⁊ excessum lesionis adducāt. In casu ꝟo curationis cū alterātia impresserint atq͡ qđ naturale est ꝑmutauerint: nisi precedat impressionis ablatio ⁊ doloris nō poterit ꝯseruatio fieri: sicut supra in debilitate stomachi dictū est: qđ diuinus Hipp. in suis innuit apho. cū inquit. Humide diete oībus febricitātib⁹ cōferūt: maxime ꝟo pueris ⁊ alijs oībus sic assuetis refici. Et alibi. Nō pura corpora quāto magis nutries tanto magis ledes. Est tñ cū simul vtrūq͡ agim⁹: vt supra de sedātibus dolorē est dictū. Cōpletur autē prima cū conuenienti administratiōe regiminis sex rerū nō naturaliū ac vsu medicinarū iuuantiū: ⁊ in omissione nocentiū. Iuuatiua quidem generalr̄ sunt quecūq͡ ex eis tēperate sunt ad caliditatē ⁊ siccitatē declinātes. Cum em̄ iuncture frigide sint ⁊ humide: iuuātia sunt ꝯtraria moderate: nocētia sunt silia. Inquit Gal. cōe omi discrasie iuuari a ꝯtrarijs moderato vsu: a silib⁹ ꝟo ledi. Specialr̄ aūt cōueniētia regiminis in aere est vt degat in tēperato calido ⁊ sicco: ⁊ si nō naturalr̄ inueniat̄ artificialiter disponat̄: prout supra in cura cordis diximus: exercitet̄ temperate mane ⁊ sero ante cibū: post exercitiū ꝟo fricent̄ iuncture temperate cum sale nitro aut baurach: aut fomentet̄ cū aqua marina: vel aluminosa: vel

Diuinus Hippocrates.

j. aphoꝝ. 16.

Aer.

Motus.

ferrea: deinde q̄escat. In cibis ꝟo ⁊ potibus vt sint in substantia ⁊ spē facilis digestionis ⁊ bōi nutrimēti: ⁊ paucaꝝ superfluitatū: quales sunt panis mūd⁹ furfuris modicū habēs: carnes sicce: ⁊ ex q̄drupedib⁹ ⁊ volatilib⁹ et alijs cōsimilibus q̄b⁹ aliqua ex appropriatis iuncturalib⁹ mēbris sunt mixta. Mēbrū enim suū simile nutrit: sed cū difficile digestibilia sint bñ excocta aut in pauca q̄ȝtitate et ꝑ interualla cōcessa in q̄litate cōtraria humori peccanti generato vel generādo. In quātitate ꝯtinua sit tēperat⁹: ⁊ ad diminutionē ⁊ tenuitatē tēdat q̄ hūores non multiplicet: sed minuēdo exiccet: sic q̄q͡ famē et sitim toleret et ꝓprie si pati cōsueuerit ⁊ phlegmatica cā: fames em̄ exiccat corpora: dixit Hip. In tpe vt post purgationē superfluitatuȝ quotidianaꝝ prime digestionis ⁊ si nō spōte artificialr̄ cū collyrio ꝓcuret̄ ⁊ secunde ⁊ tertie cū exercitio prelibato si exiccari poterit: vel cū dilatatione ⁊ fricatione corpis vniuersi ordinē etiā vt premissis lubricātibus cibum sumant cōuenientē. Et modus etiam est vt non subito repleant̄ ⁊ multū: potus sit vini suauis maturi mediocriter stiptici cū aqua pluuiali vel ferrea: ꝓut stōach⁹ tolerat. Tpe ꝟo passionis loco vini sit aqua predicta nō pura: s3 mixta cū zuccaro calida vel melle in frigida: et qñq͡ ꝯponit̄ hydromel cū cinamomo: post horā ꝟo dormiat de nocte tm̄: de die nō vel somnū vnum continuū si fuerit cōsuetus. Temperate se cibo ⁊ potu repleat: sic vt orexis proportionet̄ digestiōi semꝑ: ⁊ accidētia anime sint tēperata. Intemperata eniȝ naturā sunt exterminantia: ⁊ digestionē corrūpunt: corruptio autē digestionis est mater omniū egritudinū et artetice maxime: hec em̄ iuncturas et totum corpus in sua natura bona cōsimili seruant. Et cū medicinis appropriatis in confortādo predistinctis supra in capitulo p̄cedenti debite ministratis: si eaꝝ plasma substantiā ⁊ virtutē confortant: vt nullatenus dolorē incurrāt maxime si abstineāt a nociuis. Abstinētia em̄ summa medicinarū existit: vt Ga. asseruit respōdēdo ad questionē: que summa medicinaruȝ erat: sicut retulit Isaac. Nociua aūt sunt maxime que specialiter subiungent̄. Et breuiter aer frigidus humidus paludosus lacunalis iuxta flumina ⁊ cōstitutio ei⁹ australis suꝑfluū exercitium ⁊ ꝓprie supra repletionē: ⁊ equitando atq͡ ociū cibi seu ferculū de pasta azima frixa vel subcineritia: carnes grosse antiq̄ ⁊ valde iuuenes ⁊ ꝓprie si ex humida matre sint nate vt agnoꝝ aut porcoꝝ: ⁊ animaliū in aqua degentiū: ⁊ salite valde: lacticinia: pisces recētes magni ꝓprie nō squamosi obstraca malagia ⁊ male castrata omnia genera fungoꝝ substantia leguminū ⁊ proprie lentium. Inq̄t Gale. Ellenes enim cū propter indigentiā legumina comederent sequit̄ eos pedū debilitatio: omnia acrimonia: fructus aq̄si vt melones ⁊ herbe silr̄ vt bleta et attriplices: mltiplicant em̄ in sanguine humorē aquosuȝ fluere aptū ⁊ superfluū nisi cōferunt prouocādo: et breuiter oēs fructus preter fruct⁹ ficus ⁊ vuas bene maturas ⁊ passulas caricas ⁊ dactylos baucias: ⁊ in frida ⁊ mala granata pruna ⁊ pira: ī calida aqua frigida sumpta ⁊ etiā applicata: frigidū enim inimicū est neruis et ossib⁹: vt Hipp. dixit in apho. Et vinū plurimū etiā vinosum ⁊ paruȝ subtile ⁊ ꝓprie in ieiunio: loco cuius vino de melle cum diureticis ⁊ aromaticis ⁊ aqua p̄dicta bibere poterit: si stomachus toleret ⁊ natura. Repletio q̄q͡ multa ⁊ diuersorū ciboꝝ ac inordinata: et tpe non suo assumpta vt pro tpe nō famis: nec cōsueto: q̄re semel in die comedere vtile est ⁊ maxime dissolutis. Coitus q̄q͡ mult⁹ et supra repletionē: immo si possibile est ab eo abstineat̄: l3 artetici plurimuȝ appetant: est em̄ cā maxime ꝓcurationis doloris artetici ⁊ podagrici maxime: vñ Hip. in apho. eunuchi nō podagrizāt neq͡ calui fiūt: dormitatio diurna cū laxet iūcturas ⁊ neruos: balneatio in aq̄ dulci et longa mora in balneo ēt condecenti ꝯsuetudine ⁊ ars nociua vt fullonū ⁊ viatoꝝ ⁊ operantiū stando: et breuiter omnia digestionē indignātia cū materiā regenerēt: ⁊ suꝑfluitates multiplicēt ⁊ iuncturas debilitantia calefacientia cum dolores attrahant: q̄ si error accidit: corrigat̄ cū vomitu: si repletio ⁊ indigestio loca prie digestionis non trāscat: vel clysteri si descēdat ad intestina: vł cū flebotomia vel pharmacia: vel cuȝ diureticis si trāsierit ad scđaȝ: vel cū fricatione exercitio vel balneo sicco ⁊ fame si ad regionē tertie digestiōis ꝑuenerit. Abstineāt ergo ab eis omnibus et singulis alijs: sed minus nociuis; si

Cibus.

Potus.

Corruptio digestiōis mr̄ est omniū egritudinum.

Abstinentia sūma medicinarū existit.

vj. aphoꝝ xviij.

eluis:si possibile est. Intellige tñ sane q̄d dixim⁹ abstineāt a nociuis oibus:vt nō subito si consueta sit:sed paulatim. Inquit em̄ Hip. Preter naturā dieta cibi ꝛ potus que ꝑm multitudinē fit potioꝛ est ad tuendā sanitatē q̄ꝫ bona:si ad
ij. aphoꝛ. 17. eā mutatio subita fiat:abstineatq̄ꝫ ab ei⁹ multa ꝛ notabili q̄ntitate. Inquit Hip. vbi cib⁹ ꝑter naturā intrat illic egritudinē facit. Abstineātq̄ꝫ a frequēti ꝛ cōtinuo vsu. Inquit em̄ Gal. nō em̄ opꝫ negligere pura facere oia ad esum preparāda femina cognoscentesque q̄ꝫ: q̄ꝫ id q̄d ꝑ singulos dies generaꝛ nocumē tū nō faciat:ꝑpter paruitatē tñ aggregaꝛ ex ipsis tpe multo ꝛ manifestū sit: q̄nq̄ꝫ deꝛ ergo in pauca q̄ntitate et per interualla maxime si appetat valde: ꝛ in alijs sit fastidiū:vñ Hip. Parū deterioꝛ cib⁹ ꝛ potus et detestabilis magis appetēdus.i.appetitui ꝓcedēdus ma-
ij. aphoꝛ. 38. xime si cū aliquo rectificāte sumaꝛ:vt in libꝛo cōsolationis diximus. ¶ Attendāt quoq̄ꝫ cōsulim⁹ documēta predicta Hip. ꝛ Gal. studiosius obseruare cū certe artheticā ꝛ egritudines alias faciāt euitare oēs ad aliā dispositi ꝛ maxime q̄ gustauerūt cū inter moꝛbos oēs maxime ꝑdāt eos ꝓhibēdo ab opationib⁹ cōsuetis etiā moꝛbo declināte ac cessante totaliꝛ:q̄d aduertēs Gal. exclamauit mirifice cōtra eos maxime medicos existētes dicēs. Qualiꝛ igiꝛ nō turpe est optima natura foꝛmatū quidē poꝛtari:ꝛ ab alijs ꝑpter podagrā liquari ꝓ doloꝛib⁹ lapidē habentē et anū dolentē ꝛ ꝑm vesicā vlcus ꝛ cacochimia habētē: qualiꝛ nō turpe est ꝑpter mirabilē artheticā ꝛ podagrā impotentē vti suis manibus alio indigere q̄ afferat cibū oꝛi: et anū abstergat in secessib⁹. Meli⁹ est quicūq̄ꝫ nō fuerit nature mollis eligere vtiq̄ꝫ centies moꝛi q̄ꝫ hanc talē sustinere vitā:ꝛ si medici sint repꝛehendenꝛ in illo poetico.ꝛ alioꝝ medicus ipse vlceribus manās. ¶ Scd̄a via cōplebiꝛ cū obuiātibus causis accidētibus doloꝛis impꝛssiuis dictis anteq̄ꝫ ad augmētū nocentē inducant doloꝛē. Quales sunt si intrinsece cause dicte sint de genere cōplexionis male alterātis vl' de genere humoꝛalis extēdentis et replētis tres res. Alteratio.s. euacuatio:ꝛ regiminis oꝛdinatio iam p̄dicti. Euacuatio aūt faciēda ex coꝛpe est vel mēbꝛis ex q̄b⁹ plurimū humoꝛ ad iūcturas fluere cōsueuit:vel ex ip̄is cū ex eis generatus aggregeꝛ paulatim:quale epar veneꝛ cerebꝛū. Cōpleꝛ aūt euacuatio talis cū his q̄ in curis supius dicta sunt eoꝝ leuioꝛib⁹ tñ. Et ex maxīe p̄seruātib⁹ sunt vomitꝰ clysteria ꝛ pharmaca ꝓpꝛioꝛū humoꝛū peccantiū eductiua stiptica ꝟtute participātia:qualia sunt myꝛobala. genera agaricū reubarbarū hermodactyli absinthiū ꝛ species hiere nota ꝛ ꝓpꝛie hermetis:p̄cedēte digestione maxime vere ꝛ autūno q̄b⁹ maxime cōmouenꝛ:ꝛ in tpibus medijs per interualla modici tp̄is. Alteratio male cōplexionis ex quacūq̄ꝫ cā fuerit intrinseca vel extrinseca frigida q̄ est plurimū:vel calida sit cū appꝛopꝛiatꝛ medicinis siꝛ frigidis vel calidis fiet:q̄ supꝛa in capl'o generalis cure sunt dicte:deīde cōpo
Medicamen vtile ad p̄seruationē iuncturarum. sitas subiūgem⁹. ¶ Medicamē hermetis q̄d est ꝓpꝛiū et mirabile valde in p̄seruando a doloꝛib⁹ iuncturaꝝ:ꝛ administraꝛ post euacuationē:ꝛ est ex diureticis ebibitis iuuantib⁹ q̄ dixim⁹. R. camedreos gētiane añ. ʒ. ix. aristo. ro. ʒ. ij. se. rute sicce. ʒ. j. teranꝛ ꝛ cribellentur cribello subtili:ꝛ administreꝛ coclear. j. ¶ Uomitiuū cōuenitēs. R. aq̄ tepi-
Uomitiuū cōuenitēs. de in qua baurach puluerizatū fuerit: et admisce cū aceto quātitatē decentē:ꝛ bibaꝛ ad satietatē. ¶ Aliud foꝛte eradicās materiā phlegmaticā ꝛ melācholicā. R. aloes se. ellebori nigri scamonee añ. ʒ. j. euphoꝛbij nitri añ. ʒ. ß. cōficiatur cū succo caulīū. ¶ Clystere pꝛimū fit ex adequātib⁹ vt
Clystere ad idem. malua mercuriali floꝛib⁹ camomille furfure:melle:oleo:et sale:scd̄o succedat acutū ex decoctiōe p̄dictoꝝ appꝛobatoꝝ soluentiū. ¶ Syrupus laxatiuus expꝛtus. R. iue beto-
Syrupus laxatiuus ad idem. nice sticados pedes coluini artetice plātaginis añ. M. j. liquiri. passularū añ. ʒ. j. polipodij. ʒ. iiij. asari. cartami añ. ʒ. ß. mellis apū vel canne li. j. aceti squillitici vel simplicis. ʒ. ij. in pecia rara bulliant agarici. ʒ. iij. hermodactyli turbith añ. ʒ. j. piperis lon. zinzi. añ. ʒ. j. cubebaꝝ. ʒ. ij. Inq̄t Abo. ex medicinis maxīe p̄seruātib⁹ a doloꝛe iūcturaꝝ cōpositis sunt hiera hermetis:hiera ruffini:et hieralogodiū sumpte in vere dieb⁹ aliquot. Cōfoꝛtāt em̄ iūcturas:ꝛ extrahūt su-
Electua. ad idem. perfluitates ꝛ plurimū ꝑ sudoꝛē ꝓuocationē:ꝛ cōferūt artetice cū chꝛonica fuerit. ¶ Electuariū ad purgādū grossum phlegma de stomacho ꝛ iūcturis et grossis ꝛ supfluis cibis multiplicatū: ꝛ p̄seruat ab artetica et podagra. R.

pulpe citonioꝝ decoctoꝝ ī aq̄ simplici li. ſ. zuccari li. j. turbith al. gūmosi ꝛ mūdi. ʒ. ij. zinzi. piperis lon. añ. ʒ. ij. spice. ʒ. j. cinamo. electi. ʒ. j. tertiā gar. ʒ. j. Et si vis vt aliq̄d educatur de cholera:fac bullire citoniū in li. j. succi ros. Et si vis: adde. ʒ. j. diagradij bñ repssi: ꝛ cōferebat bñ duci calabrie. Ego aūt adderē loco diagradij hermodactylos. Franciscus de pedemōte. ¶ Tragea ad idē Rasis. R. turbith. ʒ. Tragea ad idem.
ij. zinzi. ʒ. ij. zuccari. ʒ. iiij. ¶ Iudeus electuariū laxatiuum Electua. laxatiuū ad idem.
phlegmatis ꝛ cholere arteticoꝝ cū suauitate. R. cinamo. electi. ʒ. ij. gario. nucis musc. galan. folij añ. ʒ. j. ß. turbith al. ꝛ gūmosi. ʒ. vj. electuarij de succo ro. ʒ. j. zuc. albi lib. ſ. polipodij lib. j. ¶ Pilule p̄seruantes ab artetica et podagra Pilule ad idem.
quib⁹ vtebaꝛ tribus numero quolibet mense comes terre noue absq̄ꝫ p̄paratione syrupi:ꝛ erant efficaces cū sola diete rectificatione:euacuabāt em̄ vicib⁹. x. ꝛ viuebat cum appetitu. R. agarici absinthij coꝛticū myꝛobalanoꝝ citri. ꝛ chebu. coloquītide rectificate hieralogodion vel hermetis:ꝛ est pꝛopꝛioꝛ añ. ʒ. ſ. ꝛ. ß. Teranꝛ et conficianꝛ cū succo citonioꝝ ꝛ betonice. Et deinde infoꝛmenꝛ pilule in foꝛma cōi:ꝛ recipianꝛ. iij. vt est dictū. Trifera vt electuariū alefangi boni sapoꝛis q̄d fit tempoꝛe estatis est expertum.

¶ Capitulū. ix. de varicibus ꝛ medicinis earū.

Varices sunt dilatationes venaꝝ cruris ꝛ pedis. Et q̄nq̄ꝫ est in vno pede:ꝛ q̄nq̄ꝫ in ambobus. Et causa est descensus hūoꝛis ad ip̄as: vt puta san- Cause.
guinis melancholici:deinde puri: deinde phlegmatici grossi et grauis nō putrefacti:q: si putrefactus esset nō seruareꝛ a maligno vlcere:ꝛ cā in descensu eius est triplex:queādmodū dictū est in artetica: quare post eā de cura ip̄aꝝ subiunximus. Et est dispositio mēbꝛoꝝ superioꝝ humoꝛes generātiū sicut epatis ꝑpter ei⁹ discrasiā:seu malā habitudinē et regiminis malitiā multiplicātis supfluitates eius ꝛ splenis ꝑpter eoꝝ egritudinē: ꝛ pꝛopꝛie oppilationē immittētiū: vt eoꝝ ꝛ alioꝝ percipiētium nocumentū a multitudine vel mala qualitate humorum p̄dictoꝝ: scd̄a est largitas venarū. tertia est debilitas inferioꝝ naturalis vel accidētalis vt percussione:egritudine:vel alio casu:aut statione sup pedes longa:vt assistentibus regib⁹ ꝛ magnatibus accidit: ꝛ magna poꝛtātibus onera:aut nimio motu:vt accidit cursoꝛib⁹:ꝛ iter agētib⁹ longū:quare debilitanꝛ pedes:ꝛ calefiūt:ꝛ vene dilatanꝛ:ꝛ trahunꝛ hūores ad inferioꝛa. Et quidē taliū humorum descensus q̄nq̄ꝫ est creticus egritudines superioꝝ sequēs:vt accidit in fine egritudinū acutaꝝ sinoche amphimerine:ꝛ quartane in aptione oppilationū epatis ꝛ venarum ꝛ splenis:ꝛ ī egritudinib⁹ melācholicis. Vñ Hip. Caluis varices nō inascunꝛ:q: si nascanꝛ:rursus capillati fiūt. Et alibi. maniacis:ꝛ melācholicis emoꝛroidas habētib⁹ varices innasci bonū. Q̄nq̄ꝫ ꝓ syntomaticis:vt factus in pꝛincipio egritudinū ꝑdictaꝝ:vl' cū incipiēdo accidūt nulla egritudine p̄cedēte sicut doloꝛes iūcturaꝝ pueniūt:ꝛ tales nō curanꝛ:ꝛ ꝓpꝛie durāte egritudine supioꝝ vt epatis ꝛ splenis dicta vniuscuiusq̄ꝫ causarum. ¶ Signa ex signis cāꝝ artetice nota sunt. Signa ꝓ distinguētia inter De signis
eaꝝ euentū creticū vel syntomaticū sunt:q̄lia Hip. in suis apho. retulit:cū dixit. Si q̄lia opꝫ purgari purgenꝛ: cōfert ꝛ bene ferūt:si ꝓ nō:cōtrariū. ¶ Cura varicū est sīlis cure De cura.
artetice. Est aūt bꝛeuiter q̄tuoꝛ res. Pꝛia respicit supioꝛa mēbꝛa generātia:multiplicātia ꝛ mittētia euacuāda:et in suis prauis dispōnib⁹ emēdanda. Scd̄a rectificat regimē. Tertia respicit pedes vt ꝓfoꝛtādos:ꝛ crura. Quarta respicit venas vt coartādas. Et ea cōplētia ex p̄dictis supꝛa sunt nota:at ꝓ sunt q̄ eas incidūt:ligant ꝛ cauterizant:ex quo accidit mēbꝛis supioꝛibus nocumētū dictū supꝛa in cauterizatiōe artetice:nisi succurraꝛ aliter:vt dictū est ibi. Et ex illis est nocumētū q̄d accidit melācholiā vel maniā pati cōsuetis:vñ sicut illaꝝ apertio est in cura illaꝝ et p̄seruatio:ita ip̄aꝝ incisio ꝛ eradicatio illaꝝ est causa. Inquit em̄ Abo. Cum retentio euacuationis que fluere solebat aliquā egritudinē possidere faciꝛ:eius ꝓuocatio illius erit cura. Nocumentū quoq̄ꝫ fit in inferioꝛib⁹:accidit enim in incisione earum extenuatio cruris ꝛ pedis p̄iuatis eis sanguinis alimēto:ꝓpꝛie si sanguis descendēs fuerit purus. Et medicine cōuenientes varicib⁹ sunt ex simplicib⁹ post curā superioꝝ. Cinis caulīū epithimatus pedibus et venis eoꝝ:aut oleū de oliuis puluerizata desuper tama-

rice: et emplastratio cũ lupinis decoctis: et embrocatio cũ aqua eiꝰ: ⁊ fimus capraꝝ epithimatus: et farina fenugreci farina raphani: ⁊ semẽ eruce ⁊ silia: ⁊ epithimi cũ aqua casei: lapis lazuli ⁊ armenus ⁊ proprie in causa melãcholica. Et ex cõpositis sunt hiere magne virtutẽ ipsarũ habẽtes.

Capitulum. x. de elephantia ⁊ medicina eius.

Elephãtia est egritudo faciẽs augmentũ preter naturã in mẽbris: et qñqꝫ est in vno mẽbro: vtputa in crurib9 ⁊ pedib9: ⁊ dr̃ ꝓprie elephãtia: qñqꝫ in virga vel lingua: ⁊ dr̃ trisim9: ⁊ qñqꝫ est ĩ plurib9 mẽbris: sicut accidit Nicomacho: de quo dixit Gale. ꝙ eius mẽbra creuerũt adeo vt vix mouere se posset: ⁊ qñ in toto corpore erit equaliter: tunc erit secunda species lepre: est em̃ cũ melãcholia in cute tota diffusa: vt in muliere nobili vidi: cũ illud fuerit post tp̃s naturalis augmẽti. Et quidẽ cã est multitudo sanguinis grossi phlegmatici vel melãcholici ad pedes quo nutriuntur: ⁊ superfluit ex eo multũ vltra illud qđ est necessariũ nutrimẽto eoꝝ debito: nec resoluitur: sed retinetur ĩ eis ꝓpter suã grossitiẽ: quare ingrossantur pedes cũ eq̃litate plurimũ sine eq̃litate: eo ꝙ p̃ter naturã existat. Et qñqꝫ euẽtus ei9 ex causis ẽ ipsaꝝ varicũ: ⁊ est aut ex sanguine puro: aut phlegmatico: aut melãcholico replẽte ⁊ dilatãte venas mẽbri alicuius vel omniũ in q̃b9 nõ remanet vt varicose fiãt: sed trãsit ad membrũ: vel vniformiter disseminatur in semita alimẽti ⁊ naturaliter effusi vel syntomatice in oĩb9 partib9 ei9. Distinguitur aũt inter eas ex regimĩe antecedẽte ⁊ mẽbri colore. In sanguine em̃ precessit regimẽ multiplicãs sanguinẽ ex pane mũdo carnib9 bonis: vino rubeo: quiete ⁊ silib9: ⁊ color pedis est rubeus: ⁊ est incolumior. In phlegmatica aũt p̃cessit regimẽ phlegma multiplicãs ex fructibus herbis et carnib9 innatis ⁊ piscib9 in aq̃ ⁊ alijs indigestibilib9: ⁊ color mẽbri est declinãs cũ liuiditate ad albedinẽ ⁊ plũbeitatem: in melãcholica etiã p̃cessit regimẽ multiplicãs melancholiã ex pane optro: carnib9 antiq̃s caseis antiq̃s ⁊ carnibus salitis ⁊ vino acido ⁊ silib9. Et color mẽbri declinat cũ duritie ad nigredinẽ: vel est sicut color melongiane. Et qñ peruenit ad vlcerationẽ ex qua timetur mẽbri corrosio: ⁊ tũc ꝓprie cũ coartatur in mẽbro melãcholicus sanguis corrumpitur ⁊ aduritur: ⁊ acq̃siuit acuitatẽ atqꝫ malitiã.

Cause.

Cura elephãtie siue ꝓprie siue ei9 q̃ est species lepre qñqꝫ est possibilis: qñqꝫ impossibilis. Possibilis quidẽ est in suo principio: ⁊ anteqꝫ mala dispositio frigidoꝝ mẽbroꝝ habituata fuerit: ⁊ mala habitudo mẽbroꝝ patiẽtiũ ꝯfirmata. Cõsistit aũt in trib9. In rectificatione mẽbroꝝ superiorũ que cõpletur ꝓprie vomitu laborioso ꝓuocato cum educẽtibus phlegma vel melancholiã cũ reiteratione ipius: ⁊ cũ flebotomia ex venis partis opposite: vt venis man9. s. basilice dextre vel sinistre: ac rectificatiõe praue dispositiõis ipoꝝ.

De cura elephãtie.

Scđo consistit in rectificatione regiminis: ⁊ cõpletur breuiter cũ regimine extenuatiuo: qđ in scđa sectione dicem9 Christo dante. Et tertio cũ resolutione materie ⁊ cõfortatione mẽbri patiẽtis. Cõpletur aũt cuꝫ administratione stipticantiũ super pedẽ. Et ex appropriatis est lingua arietis emplastrata: ꝓhibet em̃ augmentũ elephantie ⁊ ipam detumescere facit. Et silr lutũ sigillatũ cũ aceto inunctũ in modũ ceroti super membrũ. Confortat em̃ a ꝓprietate mẽbrum: ⁊ materiã resoluit effusam in membrũ; ⁊ ꝓhibet mateteriẽ effusionẽ: vlcerationẽ: ⁊ corrosionẽ: ⁊ coartando venas retinet sanguinẽ in eis: nec ꝑmittit eũ exire. Et sticados ẜm oẽm modũ administrationis ⁊ proprie in materia phlegmatica et melãcholica: ⁊ coloquintida est mirabilis fricata et sumpta: facit em̃ cõsistere egritudines ⁊ vlterius nõ augeri. Calamentũ quoqꝫ ipsi ⁊ varicib9 sua resolutione subtiliatione ⁊ incisione: ⁊ ꝓprie si post ipm comestũ bibatur aq̃ casei dieb9 cõtinuis ⁊ cõfert varicibus: ⁊ sulphur cũ resina pini ⁊ aceto curat eã. Arbitror aũt ẜm hũc modũ Asclipiadẽ curasse Nicomachũ de elephãtia: vt Gal. dixit. Impossibilis autẽ est sanationis vel parũ cum ꝑuenit ad augmẽtũ: ⁊ cõplemẽtũ sui ꝓpter habituatam dispõnẽ prauã superioꝝ ⁊ ꝯfirmatã malã habitudinẽ mẽbroꝝ: tũc em̃ non speratur salus: vel paꝝ speratur: ⁊ cũ speratur: illud quo potissime confiditur est cura varicũ: ⁊ administratio resoluẽtiũ fortiũ ⁊ alchitran cõfert ministratũ ⁊ linitũ. Cũ ṽo speratur: vt q̃ nõ obstãte cura predicta semꝑ augetur: meli9 est vt dimittatur ⁊ ꝓhibeatur putrefactio: ⁊ corrosio mẽbri cum bolo armeno ⁊ terra sigillata cũ aceto linitis. Qđ si peruenerit ad vlcerationẽ: ⁊ timeatur corrosio: ⁊ est tũc de genere lepre. Cura nõ est alia nisi vt incidatur radicitus: ⁊ ꝓprie cum particulis colli: deinde cauterizetur: ⁊ regatur regimine ꝓprio cõsolidatiuo: sꝫ de ea in sectiõe scđa dicetur in particula apostematũ: si annuat Christ9 q̃ sit ꝑ ĩfinita secula bñdict9. amẽ.

Sectio. ij. de medicinis egritudinum vniuersalium.

Particula. j. et est ad omnes febres.

Cap. j. et est generale ⁊ proemiale.

Galenus summ9 medicoꝝ ⁊ princeps inq̃t. Febris est calor naturalis mutat9 in igneũ ⁊c. Diuiditur aũt in genera ⁊ spẽs ⁊ hoc penes diuisionẽ ipsius in suas cãs generales que sunt ẜm Gal. quatuor: materialis: formalis: efficiẽs ⁊ finalis. Cã materialis in q̃ prius apprehenditur ⁊ fundatur est triplex. s. mẽbra: hũores: spũs: quod voluit Hipp. in epidimijs cũ inq̃t. Que cõtinent ⁊ que cõtinẽtur: ⁊ que impetu fluũt ⁊ refluũt penes que in genera diuiditur: ⁊ ipoꝝ diuisionũ spẽs: vt infra patebit. Cã formalis seu essentialis est calor preter naturã in ipsa notificatiõe expssus dicẽte Gale. Substãtia em̃ febriũ in genere est caloris q̃ est preter naturã penes quẽ diuiditur: q̃ cũ sit ẜm eum acutus ⁊ mordax: aut erit valde: vt gen9 ethice: aut minus: vt gen9 ephimere aut mediocriter: vt gen9 putride: q̃ diuisio et si scit ẜm feb. essentiã scꝫ calorẽ in seipꝫ ꝯtractum: a natura tñ et dispositione sui subiecti seu materialis cause dependet proprie. Eadẽ em̃ caliditas ẜm essentiam: ꝓut Gale. voluit in diuersis apprehẽsa substãtijs differẽtib9 duritie ⁊ mollitie: seu hũiditate ⁊ siccitate diuersa in diuersis sensibiliter apparebit. In duro em̃ ⁊ sicco acuta. In molli ṽo ⁊ hũido suauis: ⁊ mediocris ĩ mediocri: lꝫ Auerrois in sui q̃libeti secũdo videatur sentire ꝯtrariũ adducẽs dictũ phi dicentis ꝙ propria forma ꝓpriã requirit materiã ⁊ ecõtrario: qđ si in substantialib9 verũ sit: in accidẽtalib9 non: in quibus prius ẜmo ꝓponatur est sentire: vt Gal. retulit esse verum: nec dubitandũ quin febris essentialiter sit in genere siccitatis: lꝫ Gal. vt dictũ est inuerit ꝙ tm̃ in genere sit caloris qui est p̃ter naturã: quã quoqꝫ in gñe siccitatis ostẽdit esse cum predixit: ꝙ est calor mutat9 in igneũ q̃ nõ soluꝫ calidus sed etiã siccus cõprobatur: qđ alibi voluit cũ dixit: ꝙ febris est mala cõplexio calida ⁊ sicca: nã si in genere sit vtriusqꝫ: dicitur tamẽ in genere caliditatis existere poti9 qꝫ siccitatis: eo ꝙ calor qualitas actiua in eo est prior ⁊ potior siccitate passiua et ꝓinde formalior: ⁊ ab eo denominatio ⁊ rõ ẽ sumẽda. Preterea si siccitas sit in ea nõ ꝑceptibilis bene respectu caliditatis: q̃ minus lumẽ iuxta mai9 positũ offuscatur: ⁊ q̃ cũ sit nõ solũ febris essentialis sed effectiua dicente Abo. qđ caliditas excedẽs: ⁊ si cũ temperie sit passiuaꝝ diu durare nõ possit: quin in ꝓcessu tẽporis siccius reddatur, corpus: nõ semꝑ a principio percipiatur ⁊ appareat: sicut caliditas ⁊ ꝓprie cũ in corpore hũido fuerit apprehensa. Causa efficiens triplex est: primitiua: antecedẽs ⁊ ꝯiunctiua: ꝓut Joannitius inq̃t: penes quas diuiditur: vt infra patebit. Causa finalis est cõtristare hoĩeꝫ: ⁊ vniuersas eius ledere actiones dicente Gal. vna q̃dã egritudinum que ẜm discrasiaꝫ est feb. in tantã ĩmoderationẽ erecto calore ⁊ vt contristet hoĩeꝫ ⁊ actionẽ noceat: vt ⁊ si neutrũ habeat: et si quã maxime calidior seipso factus fuerit nõdum febrire eum dicemus ẜm quã nõ differt: cũ in ea omnes cõueniãt: et quoqꝫ si differant non in specie sed in quãto: cũ vna possit magis cõtristare alia ⁊ nocere, qualiter aũt hec sint ĩfra patebit. Uerum q̃ febris nõ curatur nisi cognita: vt dixit Abo. princeps: cum ait. Et scias q̃ non est possibile vt cures feb. nisi postqꝫ cognoueris eam. Proinde sciendũ qđ cognitio feb. est duplex. s. substantialis ⁊ accidẽtalis. Substantialis est vera perfecta: et ad curam necessaria: vera est ꝑfecta ⁊ certa: q̃ naturalibus et substãtialibus vel essentialibus oĩb9 sumpta est effectibus et proprijs que sunt semper et nõ fallũt: quod eniꝫ naturale est essentiale aut propriũ semper ẽ: aut ẜm plurimũ: vt dixit Aboa. Effectus quoqꝫ seu finis ⁊ si substãtialis nõ sit a substãtialib9 tamen immediate ꝓcedit: ⁊ eorum virtus ⁊ potẽtia demonstratur, qđ voluit Gale. et Abo. quoqꝫ cũ ait. Uirtutũ aũt ⁊ operationũ adinuicem alie ex alijs cognoscũtur. Omnis operatiõis virtus existit initiũ: nec aliqua operatio nisi a virtute ꝓcedit: ⁊ est ad curam necessaria: vt Gale. ait cum inquit. Quo enim

Princeps medicoꝝ Galenus.

Quid febris.

De causis febriũ in generali.

Cã efficiens triplex.

De cognitione feb. qualiter ẽ duplex.

vtiqꝫ ad hoc

vtiq̃ ad hoc mō sanationis copiosi erim⁹ substātiā vniuſ-
cuiusq̃ egritudinis ignorātes: q̃si dicat nullo mō. Quali-
ter aūt sit talis febris cognitio a natura ipsi⁹ supradicta di
q̄r ab intrinsecis causis quibus scire contingit vere ⁊ ītel-
ligere vt a cognitione sue forme vel essentie: ⁊ a cognitiōe
materialis cause ī quib⁹ sua natura a quolibet suū esse cō-
sistit. Accidētis em̄ cā erit duplex: sc; sue essentie in subie-
cto: vt Ari. dixit. A cognitiōe q̄dē forme vel substātie prin-
cipalis vt īmediate. Unde Galen⁹ ait. Primi ⁊ principalis-
simi generis differētiarū febriū est qd̄ sumitur a substātia
rei diuise. Est autem vt dictū est eius substātia in genere
caloris qui est preter naturā. Ab eo enim febris est princi-
paliter cognoscēda cui⁹ iudex proprius tactus est ipsum
sentiēs acutū atq̃ mordacem. Consistit autem etiā in sue
cause materialis secundaria cognitione ⁊ mediate. Si em̄
febris est in subiecto est corpe: cū accidētis esse sit in subie
cto: ⁊ sua existētia sit in subiecto: ꝓut Ari. dixit. Causa ma
terialis seu subiectū seu subiectiua ī qua est fe. pars corpo
ris est in qua principalr̄ apprehenditur: ⁊ corpus vniuer-
sum in quo mēsuratur: extēditur: ⁊ manifeste sentitur nisi
qd̄ impediat adsit: ⁊ est vt supradictū est ꝟm ꝙ genus eius
tripliciter distinguit̄: sc; mēbra humores spirit⁹: ꝓut dixit
Hip. in epidimijs. His em̄ feb. cognoscitur: ⁊ cognita etiā
per ea curatur. Cognoscitur q̄dē quia ꝑ ea notificatur: ac
essentialiter diuidit̄: ⁊ a morbis alijs separatur: sic substan
tialiter ⁊ vere cognoscitur. Notificatur quidē penes ea in
se generalissime sc; substantiā eius tm̄ cum preponitur: fe-
bris est calor naturalis mutatus in igneū: penes substan-
tiam simul ⁊ causam materialē eis seu subiectiuā: cū inq̄t
Joānitius. Febris est calor preter naturā ꝓcedēs de cor-
de ꝑ arterias in totū corp⁹. Diuidit̄ quoq̃ penes ea ꝓprie
⁊ substantialiter penes essentiā quidē. Nā febris quidē est
suauis caloris vt ephimera: q̄dā acuti vt ethica: q̄dā medio
cris vt putrida. Penes cām quoq̃ subiectiuā diuidit̄ prin
cipaliter in genera: ⁊ secūdo in species. In genera quidē.
Nā quoddā genus eius principaliter in solidis apprehē-
ditur vt ethica noīatum: q̄r est multe inflāmationis ⁊ con
sumptionis. Quoddā ꝟo principalr̄ apprehendit̄ in hūo
ribus febris putrida nominatū: q̄r multe inflāmatiōis pu
tredinis: resolutionis: ⁊ incinerationis. Tertiū ꝟo princi-
paliter in spiritib⁹ imprimēs ephimera noīatum inflāma
tionis tm̄ existens. Penes quoq̃ diuisionē horum trium
generū quodlibet ī species suas scd̄o diuidit̄. Ethica qui-
dem nō penes diuisionē mēbrorū: quia principaliter ⁊ pro-
prie est solidorū tm̄. Sed penes humiditates tm̄ eorū: di-
uiditur em̄ in primā speciem: cū calor preter naturam hu-
miditatē primā consumpsit ⁊ inflāmauit: secundam quam
ethicā similiter Galenus vocauit: ⁊ vocauit sanabilē. In
secundā speciē cum calor secundā consumpsit: ⁊ tertiā in-
flāmauit: quā marasmon incipientem ⁊ difficile sanabilē
Galenus dixit. Et in speciem tertiam cū iam tertiam con
sumpsit: ⁊ inflāmatio ꝑuenit ad quartā: quā Gal. appella
uit marasmonē cōpletum ⁊ impossibile sanabilem. Etiam
putrida in suas diuidit̄ spēs penes sui diuisionē humorū.
Nā alia est in sanguine dupliciter vel putrescente magis
ꝓpter cōplexionis aptitudinē ⁊ substantiā ⁊ transpiratio
nem difficilē sinochis ꝓprie nominata de genere putride:
vel īflāmatio ꝟm modū ephimere nō vere de vtroq̃ existēs
gn̄e febris humoralis ⁊ putride: ꝓut est ī humore: ⁊ ephi-
mere ꝓut est ipsi⁹ inflāmationis. Et quia sanguis calidus
⁊ humid⁹ est: ⁊ omne tale apte putrescit inflāmatū existēs
maxime si a debita trāspiratione priuet̄: media talis est di
cta īter ephimerā ⁊ putredinalē. Inflāmatiōe em̄ ephime
rali ex specieb⁹ caliditate ad sanguinē ⁊ humores extensa
⁊ in eo impressa: ⁊ fit sinocha facile in ei⁹ putredine deueni
tur. Alia etiā putredo est ī cholera magis apta putredinē
retinere ꝓpter caliditatem dicta tertiana. Proīde ex eo ꝙ
per tertiū exacerbabitur. Alia in phlegmate apta propter
humiditatē dicta amphimerina vel quotidiana. Proinde
⁊ ex eo qd̄ exercebat̄ quotidie. Et altera ī melācholia apta
Putredo quid sit. ꝓpter humiditatē substātialē nō cōplexionalē si fuerit na
turalis: putredo em̄ ē trāsmutatio hūide substātie a nō na
turali calore. Oēm em̄ humorū substantiā humidā cōstat
esse: cū dominetur in ea aqueum elementum. Et si sit inna
turalis ex adustione ꝓpter humiditatē substantialē ⁊ cali
ditatē quā reseruauit in se ex adustione ꝟm Gale. sicut ci-
nis caliditatē ignis: ⁊ est q̄rtana. Proinde ⁊ q̄r exacerbat̄
per quartū: qd̄ quare sit nō ꝟm aliū modū soli Deo ratio est
seruāda. Sed quare hec tardat plus: illa vero citius: ⁊ illa
mediocriter dispositio facit humoris ⁊ aptitudo ad putre
dinē sue substātie ⁊ cōplexionis ⁊ etiā q̄ntitatis: vt in q̄nta
na ⁊ sextana apparet a cōi talia infra dicētur. Et q̄dē q̄ in
sanguine est sinocha tm̄ ⁊ ꝓprie est cū nullus loc⁹ sit in ea
ꝑcipuus seu ꝑticularis: ⁊ solus sanguis sit in venis: ⁊ ꝓin-
de ꝯclusa est dicta: ꝑ eas em̄ putrida fuligo ꝯtinue soluta
a sanguine ꝯtinue putrescēte ⁊ nō resoluta ꝓpter ꝯclusio-
nē eius in ipsis ad cor trāsit ꝓpter ꝯtinuitatē. Alie vero q̄r
in eis cū intermissione ꝓpter dispositionē particularū que
innascūtur generantiū. s. mittentiū ⁊ recipientiū ⁊ attra-
hentiū non sinoche nec cōcluse: sed periodice dicte sunt:
cū in periodis quibusdā exacerbat̄ quotidie: quarū queli-
bet pōt esse continua ex corruptione sui humoris in venis
ꝓprie: ⁊ interpolata cū corrūpitur extra venas. Ex eis em̄
cito ⁊ facile resoluitur anteq̃ particule aliā remittant et
regenerēt ad minerā q̄ in putrefactione succedat: sic ꝙ ꝑfe
cte quiescat: ⁊ calor eius interpolat̄ quiete q̄diu succedat
alius loco sui. Et vnaqueq̃ pōt esse pura ⁊ impura. Impu
ra vero dr̄: q̄r ex humoribus plurimis est cōmixta: lic; ꝟm
partes cuius denoīatio a predominante humore dicetur.
Licet ꝟm vicinitatē ipsorū ad putredinē cōcurrentium: ⁊
tunc erit cōposita: eius aūt compositio vel erit generū: vel
specierū: ⁊ hec plurimū putridarū. Et erit aut ex interpola-
tis: aut ꝯtinuis: aut vtrisq̃ in emitritheo. Porro si putre-
do ab epidimia seu pestilēti aere sit impssa pestilētia dicet̄.
Et ephimera quoq̃ in species diuiditur penes diuisionē Ephimere diuisio.
spūum. Alia enim est in spū vitali: alia in naturali: alia in
aīali. Penes cās quoq̃ efficiētes diuidit̄ febris nō substā
tialiter: s; accidētaliter magis: nec ꝓinde notificat̄ cū sint
extrinsece: ⁊ alijs morbis cōes nō sibi ꝓprie. Ethica quidē
penes primitiuā corporeā ⁊ incorporeā. Nā alia est que fit
a cā procatartica ⁊ exteriori. Alia a causonibus multum
prolongatis. Putrida etiā penes interiorē ⁊ anteceden-
tem et ꝯiunctā. Nā alia est que fit a cā antecedēte vel con
iuncta: que cā est tantū ⁊ nō morbus: ⁊ putredo humorū
est. Alia est que fit a cā que est per se morbus: vt que seq̄-
tur apostema vel vlcus. Penes cām primitiuā quoq̃ ⁊ ꝓ-
prie ephimera febris diuidit̄ cū variet eius essentiā ⁊ cu-
rā in spē vel in q̄tito: vt infra in spāli ꝓsecutione patebit:
plurimū tn̄ primitiua mouet antecedentē: ⁊ q̄nq̃ ꝯiunctā
in corpe antecedēte nō existente. Et adhuc diuidit̄ febris
penes ei⁹ accidētia ⁊ naturā cause. s. morbi habētia ⁊ pro-
prie ꝓpter eandē cām. Alia enim est cū sincopi: alia cū stu
pore: alia cū fluxu: alia cū dolore: ⁊ alia p̄ter illa. Cognita
ergo febre etiā ꝑ ea curat̄: q̄r cura eius ꝑ tria ḡnaliter iu-
dicatur: ꝑ locū: morbū ⁊ cām: vt in corde supius dictū est.
Unde Gale. ait. Ex q̄bus duobus. s. cognoscere mēbrum
infirmū ⁊ morbū poteris cognoscere generalē eius cura
tionē: ⁊ alibi: inutiliter quis ꝓuidebit febribus nisi prius
meminerit cause. Cognita em̄ febris essentia q̄r sit discra-
sia iudicat ei⁹ alterationē: ⁊ q̄r sit calida ⁊ sicca iudicat cū
frigidis ⁊ humidis esse cōplenda q̄ infra dicētur. Et q̄r sit
corpis vniuersi: cū pluribus ⁊ fortioribus q̄ si esset mēbri
vnius. Et q̄r eius calor est principaliter apprehēsus in hu
moribus ⁊ ꝯsequēter in epate cum sit eorū principium: vt
in putrida vel in spiritib⁹: ⁊ ꝯsequēter in corde cū sit eorū
principiū fons ⁊ minera: vt in ephimera: vel principaliter
in cordis corpe: vt in ethica: ⁊ in eo format̄ vt ī omni: tn̄ nō
dicit̄ febris nisi cū caleat cor indicat cū talibus frigidis ⁊
humidis esse cōplenda: que spūs cor ⁊ epar rectificēt ⁊ cō-
fortent: quapropter dixit Abo. Embrocare epar cū infrigi
dantibus est res maxime ⁊ magis iuuans: nā cum equat̄:
est in eo res maior: ⁊ fortasse rectificat aquā: ⁊ certe cordis
equatio multomagis ꝓpter cām iam dictam ipsius erit re
ctificatio. Quantitatem quorū determinat corporis natu
ralis cōplexionis cognitio: licet sit difficilis: ipsa; limitat
etas: cōsuetudo: tēpus: regio: ⁊ alie circūstantie: vt ait Ga
le. His ergo ignoratis nescimus quātum debemus infri-
gidare ⁊ humectare: nec q̄nq̃ debemus ab eis desistere:
⁊ sic aut nō curabimus: aut in ꝯtrariū dispositionem ad-
ducemus. Ad hec quoq̃ cū ipsa putrida ex efficiēte cā hu
morali dependeat. Et q̄nq̃ ex ea generetur ethica ⁊ ephi-
mera ⁊ conseruetur indicabit euacuationē. Inquit enim

Gal. Manifestū vo qm̄ causarū facientium discrasiam p enarrationē est sanatio:ipsarum vo discrasiarū alteratio sanatio ē. Et iteȝ ait. Facta iam egritudo curabit̄ disposi tione a qua principalr̄ que ꝫm naturam est operatio ledit̄ soluta:quā ꝛ ipsam dicimus egritudinis causam. Attn̄ cū sit talis humor in aliq̄ mēbro locatus epate.s.ꝛ venisvt in cholericis ꝛ acutis plurimū vel in stō:vt est in amphime rinis:vel splene vt quartanis incidat euacuatione ipsi⁹ in talibus faciēda:q̄ illa respicit rectificet:ꝛ ꝯfortet. vn̄ Gal. Intentio sanandorū ꝫm partem est aliqua ex ipsa dispo sitione:plurima vo ex patientibus particulis. Sicq̄ prin cipalissimā intētionē complebis que sumitur a virtute in triplici p̄dicta substātia existente ex similibus vnicuiq̄ cō seruata. Febris ergo vere ꝛ generalr̄ per illa cognoscit̄:et per illa cognita medicat̄. Unde Gal. Medicina est scien tia sanorū egrorū ꝛ neutrorū.s.signorum corpoꝝ ꝛ causaꝝ. Cognoscit̄ quoq̄ vere ꝛ generaliter ꝑpter eius causaȝ ex trinsecā ꝛ efficientē:que triplex est. Primitiua:antecedēs ꝛ cōiūcta:q̄bus oībus hȝ cognosci. Qđ ostendit Abo. cū ait. Cā vo in libris medicoꝝ est que prima est ex qua ꝓue nit inuētio alicuius dispōnis ꝛ fixiōis in corpe humano. Finalr̄ quoq̄ cognoscitur febris ꝑpter sui effectū et pro prietatē:ꝛ in vnoquoq̄ suo genere ꝑpter eosdē generalissi me:aut natura effect⁹ eius est:vt inq̄t Isaac. Lesio vniuer se lesionis corpis ꝛ passionis exiccatio corporis ꝛ consum ptio ac cōtristare:vt a Gal. dictū est quod i vno quoq̄ suo gn̄e est cōe:vt superius dictum est. Effectus eniȝ ephime rarū est ledere sensum minus aliis. Proprietas vo est que sequit̄ inflāmationem suauē ꝛ equalem solam absq̄ omni putredine cū sit a sola ꝓcatartica cā. Et incipit absq̄ hor ripilatiōe. Et vrīe digestio in prīa dieꝝ apparet magnitu do ꝛ velocitas in pulsu:ꝛ in eo nūq̄ velocitatē supaddere sistolē:ꝛ declinatio cū vapore sudorali ꝛ hūiditate ꝛ beni gna ꝛ suaui ifridatiōe succedēte illi. Generi vo febriū pu tridarū effectus est idē. Sȝ ꝓprietas est contraria ꝑpter admixtā putredinē. Et ꝑinde magis ledere ꝛ fieri a cā an tecedēte imediate incipere. Cū rigore vo ꝛ horripilatiōe ꝛ calore mordacitas ꝛ inequalitas ꝫ diuersa tpa ꝛ ꝫ primā manus imissionē ꝛ ꝑdurātia eius. Et silr̄ in pulsibus i ve locitate supaddere sistolē ꝛ vrine idigestio:ꝛ aliqđ synto ma apparet ꝫ statū ꝓpriū est generis putridaꝝ nō tn̄ sepa rabilis:vt Gal. ait. Generis quoq̄ ethicaꝝ effect⁹ est ma ior lesio:ꝛ caliditateȝ reddere corpori ꝛ habere caliditateȝ extēsaȝ ꝛ mordacē sine inequalitate de se:addi vo ꝛ ineq̄ lem fieri sumpto cibo post primā horā vel secūdam ꝛ ascē sum fieri incōtritū nō contritū vt in putridis ꝛ pulsum fie ri durū silr̄ ꝛ paruū ꝛ debilē ꝓpriūȝ est ethicarū:ꝛ et eo q̄ caliditas est acuta in duro subiecto infixa ꝛ absq̄ putredi ne. Cognitio vo essentie febris est p corpis cōtactū ꝛ q̄lita tē eius mutatā in caliditatē quā percipit tactus:vt dictum est non tēperatā ꝛ suauē vt corporis sani acutā insuauem mordacē ꝛ pungitiuā:qualr̄ in febricitātib⁹ est:vt Gal. as seruit. Et si simplex est facilis:ꝛ ꝯmixta difficilis ꝑpter cō fusionē signoꝝ adinuicē earūdeȝ. Cognitio vo cāe mate rialis vl̄ subiectiue scȝ mēbri si sit epar cor vel splen stoma chus:vel etiā aliud ex occultis scitur p ea que Gal. docuit cū dixit. Nō apparētia bona vo vniuersalr̄ quideȝ discere oportet ex lesionib⁹ operationū:aut egestionib⁹:aut dolo ribus:aut ex tumorib⁹ preter naturā:aut ex quibusdā hoꝝ aut oīb⁹. Cognitio vo spiritus generaliter est ex pulsu et anhelitu:q̄b⁹ pricipalr̄ dispositio cordis cognoscit̄:in quo oīs spūs generat̄ viuacitate ꝛ pigritia in actiōib⁹ corpis ꝛ mēbroꝝ ad que ipetu fluunt:ꝛ specialr̄ ex actionib⁹ sen sus ꝛ motus in neruis spūs aīalis cā cognoscit̄ ex passioni bus et actionibus aīe:in corde et arterijs spūs vitalis ex actiōib⁹ naturalibus in venis cāe materialis spūs demon strant̄. Cognitio quoq̄ efficientis cause interioris.s.hūo ris ex precedēti dieta ꝯsuetudine ꝛ etate tpe regione arte ꝛ egritudine:vt Hip. in apho. docuit. Et exeūtib⁹ p vrinā ꝓprie egestiōes ꝛ sudores ꝛ alias regiōes corpis particu lares. Inq̄t enim Gal. Color eīm corporis humorū abun dantiā ondit. Est eīm color humoꝝ ꝛ non mēbrorū nisi for te hūores cōcurrerint in profundū. Et ideo significatio ex eo tm̄ nō certa:sȝ fallax est. Cognitio vo primitiue est ma nifesta sicut ꝓprietas ꝛ effectus. Cognitio vo accidenta lis ipsi⁹ febris nō est certa:quia fallit:cuȝ non sit ex substā tialibus eius effect⁹:ꝛ proprijs q̄ sunt semper. Sed ex acci dētalibus ꝛ casibus qui q̄nq̄ apparent:ꝛ q̄nq̄ non. Et tn̄ apparēt q̄nq̄ in principio:q̄nq̄ in medio:quādoq̄ in fine. Sed est cōferens coadiuuans ad cognoscēdū:ꝛ qđ est ꝓ prie cū ex eo fuerit quid occul'tū:vt Abo. ꝛ Arist. dixit. Et sunt color rubeus:pallid⁹:citrinus:lōgitudo:ꝛ breuitas: magnitudo ꝛ paruitas febrium ꝛ ipsoꝝ analogia porismo rū. Dolor alicui⁹ mēbri laxitudo cruor:signa cruditatis et digestiōis:signa salutis ꝛ mortis:ꝛ hmōi que sunt acciden talia non ꝓpria sicut in pleuresi dolor lateris pungitiuus tussis ꝛ malitia anhelitus:ꝛ pulsus serrin⁹. Specialis co gnitio febri est vniuscuiusq̄ febris quā oportet particularī ter curare ꝛ distincte cognoscere ꝫ suā spēcie:put Gal. di xit cū inq̄t. Que igitur dicta sunt mihi ꝛ pallios mltotiēs dicentur. Et nota q̄ non opȝ periodos.i.circuitiones et analogias paroxismoꝝ scrutari solum:sed multo magis ipsaȝ spēcie febris:ꝛ ex hac cognoscere eā queadmodū ho minē p ꝓpriam formā:talis aūt species ex qua opȝ distin cte vnāquāq̄ febrē cognoscere sumi hȝ ex distinctione ge neris vniuscuiusq̄ p̄dictoꝝ. Et ꝫm dictum generalem mo dū ad cognitionē vniuscuiusq̄ ꝓcedere. Inquit eīm Gal. In spūalibus ꝯtineri vniuersales opȝ. Duci vo in vniuer sales spāliores ex diuisiōe gn̄aliū inuētas:q̄ aūt sint in ꝓ secutiōe patebit ꝫm ordinē predistinctū ipsaꝝ specierū fe briū ephimerarū. Quaꝝ curā eius aggrediamur ꝫm mo dū gn̄alē ꝛ spēcialē superius predistinctū:ex quo qđ inter alia genera facilius accidit corrigitur. Omnis eīm lepto mera substantia facilius est alterabilis:vt ait Gal.

¶ Cap. ii. generale de medicinis ad febres ephimeras.

Remissa cognitiōe generalissima ꝛ curatione febriuȝ ꝫm Serapionē ac generali cognitiōe vniuscuiusq̄ generis eius. Sequitur cura ge neralis ꝫ vnūq̄dq̄ gen⁹ eius. Et primo cura gn̄alis generis ephimerarū. Cōsistit autē ꝫm preractum modū i duab⁹ reb⁹:in ablatione exterioris cāe ꝛ ꝑmitiue:vel iterioris ꝛ ātecedētis abscissiōe ꝫ qđ va est: ꝛ nō vera in febrilis discrasie alteratiōe. In cause quidem ablatione vel abscissione. Inquit Gale. q: vera est cā q̄ fe brē facit inutiliter quis ꝓuidebit febri nisi pri⁹ meminerit cāe. Cōpletur aūt cause primitiue ablatio cū ꝓuatiōe ipsi⁹ ꝛ euētatiōe ac sui cōtrarij itroductione. Interioris abscis sio cū euacuatione primo. Deinde cū ra refactiōe cutis vl̄ obstructionis apertione:ꝛ cū quib⁹ ifra in specialiū cura dicet̄. Alteratio febris cū frigidis et hūidis intert⁹ sumptꝭ et extert⁹ approximatis in totū corp⁹ cū oppilando inflā ment et detineāt superfluitates quocūq̄ mō approxima te siue embrocādo:infundēdo:siue leniēdo. Sȝ tn̄ circa spi ritualia applicent̄:ibi eīm approximata tm̄ cuiuslibet febris discrasiā ac excessuȝ distinguūt:ꝛ si vapores fumosi ꝑ po ris partiū illaꝝ oppilādo ꝓhibeāt respirare:non tollit̄ ex poris altaꝝ partiū ꝛ p pulmonis tracheā in anhelitu com mode expurgent̄:qđ ꝯtra dictū aliquoꝝ est. Sint aūt que spūs rectificent:virtutes confortent:ꝛ cor alterēt:ꝛ totum corp⁹:ꝛ cū inspiratiōe aeree substātie bene ꝛ frigide natu raliter vel artificialr̄ ꝓcurate ac quiete corpis et aīe. Ina nitione supfluoꝝ pharmacaliū fumantiū ꝛ calefacientiū: vt cū somno suo tpeaut cū his ex cibis ꝛ potibus q̄ vapo rosuȝ sanguinē gignūt bonū ꝛ frigidū:aromaticis vl̄ odo rabilib⁹ mixtis:hec eīm spūs multiplicant:alterāt cor:et ci to virtutes ꝯfortāt. Unde Gal. Qui celerius vult reinte grari reintegret̄ odoribus:q̄ qualia sunt:in specialiū cura dicet̄. Et si q̄ maxime virt⁹ ꝫ naturā se habens cibū dare nō indiget in hac febre:nō enim cōuenit in prima vel secū da dieꝝ extensam febrem fieri imbecillē:illuȝ tn̄ poterit iu dicare ꝫm accidēs imbecillis effecta vt ꝑpter malā habi tudinē laborantē:propter senectutē:vel q: in laboribus si mul cū intentione solis ieiunio per totā diem fuerit ꝛ vigi lijs:ꝛ circa vesperā anteq̄ cibet̄ homo inuasus fuerit a fe bre:ꝛ sic exoluta virtute. Sic quidē cibum et potū indicat dādū non in declinatione vniuersali completa:sed etiā p ticulari. Sed etiā stāte febre quādoq̄. Inquit enim Hip. Accidētib⁹ superuenientibus virtuteȝ dissoluentib⁹ ilico cibus est dādus:sed suis ꝯditionibus omnibus predicsus sis.s.substātia:vt sit euchimus:idest bonorum chimoꝝ ge neratiu⁹:sitq̄ facile digestibilis propter membroꝝ nutri tiuoꝝ distemperiem et infirmitatem. Inquit enim Gale.

venter infirmus

Margin notes: Galenus. Aboal. Galenus. Galenus. Documētum. Hippocrates.

venter infirmus nõ bene digerit: qualitate. s. elemẽtari: qꝛ frigidus ⁊ humidus ꝓpter febris discrasiam. Et similiter potus: vt est aqua frigida: cũ virtus sit fortis: nisi sit aliud quod obstet. Sitq; cibus multi nutrimẽti absq; multa superfluitate: ne transeat in putredinem. Et sit pauce q̃titatis: cũ paucũ indigeat corpus in tali febre cito vt infra tres dies plurimũ ad terminũ venientẽ: lꝫ non sit acuta: que qꝛ licet sit breuis: non tñ periculosa: tempore vt detur cibus generaliter in declinatione perfecta: vt dictũ est oĩs ephimere: ⁊ si cũ venerit in hora consueta est melius. Hec enim hora cõis est eis vt putridis: nisi in quibusdam ex eis: vt prouenientibus ex labore vel angustia: vel ieiunio: vel fame vel vigilijs: vt dictũ est ꝓpꝛie in corporibus: quibus in talibus dispõnibus cholera ad stomachũ currere ꝯsueuit: ⁊ inducere sincopim: precepit enim Gale. hos cibari in ꝓ̃ncipijs paroxismorum ⁊ ante: sic enim cibus datus stomachum roborat: vt currentes ad euꝫ humores repellat. Et sincopim seu cardiacã ꝓinde suspectã vel cõsuetã fieri vetat: ⁊ a febre multoꝝ dieꝝ preseruat. Sit aũt talis cibꝰ nõ quilibet: nec resumptiuus: qualis in declinatiõe solũ ꝯuenit: sed sit tm̃ panis ĩfusus in succo granatoꝝ muzoꝝ: qm̃ opportunus cibus est stomacho laborãti cholerico: vel in vino limphato: vt multiplicet spiritꝰ ⁊ velociter penetrando ad corꝰ virtuti succurrat si expectat. Citã em̃ talis cibꝰ facit reductionẽ ꝫm Gal. Et qñq; opꝫ priꝰ eos facere vomere cũ aqua ⁊ aceto: sed supueniẽte febre post horripilationẽ: ꝓcedẽte ꝟo detur vsq; ad declinationẽ paroxismi: cuꝫ humores tũc currere nõ ꝓhibeãt: sed ad grauedinẽ et angustiã addant: declinatiõe ꝟo succedẽte detur eis ꝑfectione nõ expectata. Cũ enim hi siccũ habitũ habeãt ⁊ exolutam virtutẽ: nisi prius humectent̃ ac ꝯfortent̃ cibo ⁊ potu febris perfecte nõ poterit declinare. Et modus dandi cibũ ⁊ potũ talibus est vt ꝯcedant̃ delitiari in veris: ⁊ nõ veris maxime: vt puta patiẽtibus ex oppilatione apostemate ⁊ nauseatiua satietate nequaq;. Sed in declinatiõe ꝑfecta cũ diminutione seu subtiliatione det̃. Porro in talibꝰ febribus q̃buscunq; vel plurimis cõis ordo est vt cibus et potus detur in declinatione incipiẽte: vel ꝑfecta: vt dictũ est. Et post balneũ aque dulcis tepide caliditatis premissum. Tale em̃ balneũ cõe existit officiũ ephimeraꝝ febriũ: rarefacit em̃ poros densatos venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ductus et orificia: aperit oppilationes: sudorẽ ꝓuocat: ⁊ fumosas superfluitates multiplicatas ex febre resoluit: ⁊ spũs reddit claros: humores purificat: ⁊ mẽbra ĩfrigidat: ⁊ humectat: ⁊ in quietã dispõneꝫ totũ corpus adducit: si in declinatione fuerit ministratũ: etiã catarrũ sedat: si patiatur adustũ. Quapropter opꝫ vt primo in aere aliqualr̃ morã trahat. Deinde in aquã calidã intret: ⁊ ibi diutius immoretur: ante em̃ si ministratũ fuerit: spũs inflãmat: als̃ ꝟo inflãmat: horripilat: ⁊ ad putredinis febres trãsmutat. In cordibꝰ em̃ immũdis rigorẽ ex putredine gignit. Quapropter in declinatiõe ꝑfecta febriũ taliũ: ⁊ ĩ fine tertij vel quarti paroxismi securiꝰ ꝯcedet̃ balneũ atq; cibꝰ: cũ oĩs superfluitas euacuata sit ⁊ ꝯsumpta: ⁊ sedata caliditas in declinatione primi paroxismi vel secũdi nõ: nisi repletio fuerit euacuata: ⁊ alia materia si q̃ sit digesta. Talibꝰ em̃ febribꝰ tm̃ euacuatio cõpetit: vt innuit. G. cõe q̊ꝫ auxiliũ est fricatio. In oppilatiõe em̃ vel soliditate facta poros rarefacit ⁊ apit: ⁊ superfluitatibꝰ obuiat: ⁊ siquidẽ multe sint dissoluit: ⁊ ad loca oppilationẽ trahit magis ⁊ ĩcuneat: qꝺ ẽt apitiua interiꝰ ministrata magis efficiũt. Si ꝟo pauce resoluit ⁊ cõsumit. Nõ ergo opꝫ vt fricatio mistret̃: nec apitiuũ aliqꝺ nisi euacuatiõe ꝑmissa ⁊ maxie si forte existat. Videt̃ aũt ⁊ tertia res in cura ephimeraꝝ deficere necessaria: q̃. s. corrigit accidẽtia: nõ aũt deficit: qꝛ dicte due res cõiter ĩ oĩbꝰ sint necessarie: hec aũt tertia nõ in oĩbꝰ. In ꝟis em̃ ephimeris magnitudie febris necessaria nõ existit: cũ cãꝫ incorꝑeam antecedentẽ nõ habeãt. In cuiꝰ digestiõe diuisio ac repulsiõe natura ĩstat: nõ magnitudinẽ febris: ex q̊bꝰ ꝯsueuerũt ĩsurgere accidẽtia vt ĩ putridis: put. G. dixit. Sed in nõ veris hñtibꝰ illã tm̃: qꝺ ostẽdit cũ in q̊t. Propriũ est putridarũ ꝫm ascẽsum caloris: ⁊ statũ fieri aliqꝺ syntoma. Ephimeraꝝ ꝟo ꝓpriũ signũ sit caloris eq̃litas ⁊ suauitas: ⁊ ꝫm ascẽsum ⁊ statũ in quibꝰ augẽtur: ⁊ sunt fortiores nullũ fieri syntoma: nõ tñ est inseparabile cũ a non veris appeat separari: ⁊ illud propter causam ꝑ̃dictam.

Nota ꝺ fricatione.

¶ Capl̃m. iij. de febre ephimera q̃ fit ex accidẽtibꝰ anime.

Febrẽ ephimeraꝫ fieri ex anime accidentibus ⁊ alijs causis que sequũtur dixerunt antiqui. Videdꝰ autẽ est modus: ⁊ qualiter fiant: cũ ex eo curationis ingenium habeatur. Modus ergo qualiter fiãt ex anime accidentibus est. Quoniam vt inq̃t Aboa. Oia anime accidẽtia sequunt̃: aut eis associant̃ motiões spũs aut interiꝰ: aut exteriꝰ: aut vtroq; mõ: ⁊ istꝺ erit aut subito: aut paulatiꝫ: vt ex h̃ motiões intelligat nõ naturales: ⁊ naturales excludat: q̃ sũt ordinate lꝫ impetu q̃dã vere fiãt Hip. dicẽte. Que impetu fluũt ac refluũt: ac ĩ eis q̃ ꝑ̃ter naturã q̃ subito tm̃ sũt vt in dolore: dicẽte Hip. ĩ apho. Quecũq; corruptiue sũt fetus his vbera gracilia fiũt. s. subito. Cũ ei paulati spũs ad alterã duarũ mouent̃ ꝑtiũ sequẽtur seu associabũtur anime accidentia: vt gaudiũ ⁊ tristitia tẽperate stãtes cũ natura: nec seq̃t̃ febris. Cũ ꝟo subito moueant̃: ⁊ fortiter aie accidẽtia perueniũt intẽperata naturã exterminãtia: vt est ira: gaudiũ superfluũ: ⁊ timor: nõ tñ tãtũ ꝑducãt ad mortẽ sicut accidit pusillanimis ⁊ febris in dispositis corꝑibꝰ: qꝛ calidis ⁊ siccis magis: deĩde calidis: deĩde siccis vndecũq;. In talibꝰ em̃ corꝑibꝰ sic dispositis ꝑ̃dictꝰ motus in spiritibꝰ naturã idest calorẽ naturalẽ exterminat: qꝛ extra naturales terminos põit ⁊ ĩmutat: ⁊ etiã ĩmoderãtiũ tãtũ exaugetq; ꝑtrãsiens ad substãtialia corꝑis. s. humores cõtẽtos: ⁊ cõtinẽtia mẽbra ledat vniuersas actiões ⁊ passiões atq; ꝯtristet: et sic febrire hoiem est necesse. Et qꝛ naturales motões spirituũ sũt prio de ꝓ̃ncipijs ad extra: vt ptꝫ ꝺ vigilijs: deinde de exterioribꝰ ad ꝓ̃ncipia: vt ptꝫ ꝺ somno. Ira ꝟo ⁊ gaudiũ primã motionẽ sequunt̃. Ideo de febribꝰ causatis ab eis primũ dicere ꝓposuimꝰ. Est aũt ira ꝫm. G. nõ audacia: sed velut feruor q̃dã eiꝰ q̃ circa cor est sanguinis: in quo prius simulq; feruere necesse est spm̃. Cuꝫ autẽ feruescentia sanguinis moueat̃: ⁊ simul cũ eo ferueat ⁊ magis: tãq; magis aptꝰ impellat̃ ad extra: vt ꝯpellat irã. Quapropter febris ex ira ꝓueniẽs ephimera dctã nõ ẽ hũoralis. ¶ Signa ꝟo ipsiꝰ ephimere ꝓueniẽtis ex ira sũt signa rememorationis ire ꝑ̃terite: ⁊ demõstratiua ꝑ̃sentis febris: vt caliditas corporis ⁊ exufflatio: ⁊ rubedo faciei: nisi admisceat̃ timor ex eo quẽ forte offẽdit tꝑe ire. Nã ex h̃ remittet̃ rubedo faciei ⁊ oculorũ: ita vt sint rubei preeminẽtes exterius vt terrentis: ⁊ hoc propter vehemẽtiam motus spiritꝰ ad extra. Et quãdoq; accidit quibusdã eorũ tremor: vt quibus cholera dñatur: ⁊ natura ⁊ debilis ⁊ resolubilis valde. In eis em̃ cholera sit̃ feruẽs cũ sanguine mouet̃ ꝑ sensibilia mẽbra. quã cũ natura regulare nõ possit tremorẽ eapũgẽdo ꝑ modũ rigoris inducit eis que in ira ꝑ̃cedẽte: tremor absq; signo rigoris ꝓuenit apparẽter: cũ spũs vehemẽter moti exteriꝰ natura ꝯtẽtiua existẽte debili resoluant̃: q̃re mẽbra in suo situ nõ valent naturali ⁊ debito ꝯseruari: ⁊ vrĩa est rubea: mordax ĩ emissiõe ꝓpter cholerã dissolutã ei admixtã. Et qñq; est in eo aliq̃ claritas: cũ ex ea nõ accidit ꝑturbatio in digestiõe: qꝺ est quia calor naturalis extra egrediẽs ira ꝑ̃sente loca digestiõis omisit. Et post irã quoq; cũ remanet resolutꝰ digestionẽ ꝯplere nõ põt. Et pulsus est magnus: velox: plenus: ⁊ frequẽs propter cursum sanguinis ⁊ spũs ad exteriora arteriaꝝ. ¶ Cura eiꝰ est due res. Ablatio cause: ⁊ alteratio febrilis discrasie. ¶ Primã rẽ cõplẽt sedantia irã: vt sunt inductiones et promissiones inducte tẽpore futuro ⁊ magis apta. Et ad motiões rationabiles que refrenẽt motũ spirituum conuertant eos ad contrariũ: scilicet interiora corporis cũ suauitate ⁊ paulatim que ostẽdẽdo mala que prouenerũt ex consecutione ipsius aliquem timorem incurrunt. Et occupatio in letificantibꝰ ex fabulis ac cantilenis placidis atq; ludis ⁊ mirabilibus q̃ spiritus reddunt in actione claros ⁊ quietos. ¶ Secũdã rem cõplent quecunq; ex medicinis exterius omni tẽpore applicatis infrigidando ⁊ humectando spiritum conuertunt interius versus cor alteratũ detinẽt ⁊ confortant: et ex magis ꝓprijs ad hec cõplenda est oleum rosatũ a. G. inter cetera cõmẽdatũ: sua enim frigiditate ⁊ humiditate febris discrasiã alterat exterius inunctũ: cum innouatiõe ⁊ maxime circa spũalia mẽbra: et subtili substantia penetrando in ꝓfundũ corporis humectãte infrigidat magis spũs ⁊ membra: ad qꝺ adiuuat sua moderata stipticitas impellẽdo ipam interiꝰ: que etiã spiritũ impellit interius

Aboar.

Hippo.

Ira quid

De signis

Urina.

De cura.

ꝛ īspissando ꝛ stiptīcādo retinet;ꝛ sua aromaticitate ꝯfor-
Cibus. tat ip̄am ꝟtutē ꝛ coꝛ. Et quecūq; ex cibis ꝛ potibꝰ;ꝛ medi-
cinis interiꝰ sumptis īfrigidāt ꝛ humectāt:qualia sunt ex
cibis ordeaceū:ꝛ cibꝰ factꝰ ex cucurbita:ꝛ ex fructibꝰ citru-
li ꝛ melones:ꝛ ex herbis portulaca lactuca chusolocāna ꝛ
silīes. Et ex fructibꝰ pira sebesten ꝛ siīa. Alterāt eñ discra
siā:ꝛ obtundūt choleram ꝛ vrine acuitatē:ꝛ naturā leniūt
Potus. que in eis est plurimū cōstipata. Et ex potibꝰ quales sunt
aq̄ ordei ꝛ frigida nisi fuerit quod ꝓhibeat:ꝛ interdicatur
vinū oīno:donec sedetur caliditas qm̄ inflāmat spm̄:agit
cholerā:ꝛ impetū eis p̄stat ad motū nisi ad resolutionē de
uenerit:q̄ casu limphatū bene est cōcedendū. Et ex medi-
cinis semina cōia que alterando ꝓuocāt choleram:ꝛ cōmo
tam cum vrina educūt. Et ex illis est mel casia fistula sira-
cost ꝛ terenIabin:ꝛ siīa que leniendo eorum cōstipāt;mate
riam:ꝛ lubricādo ipsam educūt. Hora autē ministrādi pre
dicta est declināte ira ꝛ febris paroxismo:nec opꝫ ꝙ inter-
ueniat balneatio cū aq̄ calida:qm̄ īflāmat spiritꝰ:ꝛ eos ad
exterius magis trahit:nec etiā cuꝫ frigida:qm̄ fumos cho
lericos retinet:nec resolui permitit:sed cū spiritibus intra
cōuertit. Et cū corpora sint nuda carne radicalia membra
nocent:ꝛ maxime si sint ex resolutiōe debilitata. Post q̄ cō
cedat per horam somnus:qm̄ calorem ꝛ spiritū reuocat:et
intus tenet humectando inspissat;restaurat ꝛ cōfortat:nō
tamen sit multus ꝛ ꝓfundꝰ:ne ad inflāmationē perducat.

¶ Cap. iiij. de febre ephimera que fit ex gaudio.

Febris ex gaudio ꝓuenit sicut ex ira:q2 spūs
ꝛ calor mouent ad exteriora subito et fortiter
si sup̄fluū fuerit:vt supꝰ dictū ē:differēter tñ.
In gaudio eñ virtꝰ in corpore manēs añ ip̄m
mollificat:deinde cū spiritibꝰ ad exteriora ꝓ-
gredit corporis:ꝛ cū valde superfluū fuerit resoluitur:ꝛ se
quit mors. Cuꝫ ꝟo multū excesserit:q2 eius cā non fuerit
multū ardua ꝛ excedēs non resoluitur:sed in motū inflā-
matur:ꝛ febrē accendit. Queadmodū ꝛ in ira:in q̄ si multū
excedēs fuerit ꝛ sup̄flua virtus corporis nōne dissoluitur:
vt egrediens resoluitur:sicut in superfluo gaudio:immo
retinet aliqualr intra:cū timor sit p̄mixtꝰ ī eo:vt Serapio
dicit:q̄re non sequit mors sicut in illo:ꝛ tamē febris ex eo
De signis. ꝓueniens erit sicut febris causata ex ira. ¶ Signa eiꝰ sunt
ꝓxima illis signis:q2 in specie siīa:nō tñ ī gradu eq̄lr ex-
cedētia p̄terq̄ ī signo oculoꝝ ꝛ pulsus:nō eñ ē forma coꝝ
terrentiū:sed gaudētiū. In pulsu q̄q; est frequētia minor
q̄ in febre ex ira. Et proinde cura illius silr ꝓxima erit.

¶ Cap. v. de febre ephimera que fit ex tristitia.

Tristitia ꝛ cogitatio q2 motiōeꝫ spirituū pau
lati ad iteriora sequunt plurimū febres nō fa
ciunt:nisi cū magis plurimū fit perdurās:tūc
eñ lꝫ motio spirituū sit ad iteriora:paulatim
tñ associant motiōes ipsoꝝ cū eis magne:plu
rime:ꝛ p̄durātes agitātes spūs intra ꝛ cōmotiōes de cor-
de ad cerebrū:ꝛ ecōuerso:q2 inflāmātur ꝛ febres facit:ꝛ ma
De signis. xime si accidat motꝰ laboriosus:inquirēdo rē perditā con
tristantē:q̄ inueniri nō pōt. ¶ Signa eiꝰ sunt color pallidꝰ
faciei:igneitas vrine:ꝛ acuitas eiꝰ in emissiōe p̄cepta pro-
pter dñiū caliditatis ꝛ siccitatis in iterioribꝰ corp̄is motū
cholere multiplicātē ex inflāmatione caloris sequētis mo
tū sanguinis ꝛ spūs ad interiora. Et ꝓpterea etiam oculi
sunt submersi cū quiete ꝛ subclusiōe:ad q̄d adiuuat resolu
tio sup̄ueniēs. Deīde accidit illis ꝯtū. Et pulsus debilis
ad ꝑuitatē ꝛ depressionē tēdēs nō valde:ꝛ etiā in eo saltꝰ
De cura. ex subita reditiōe spūs ad exteriora:ꝛ ꝓprie cū solicitudo
inq̄rēdi perditā rem insurgit. ¶ Cura eiꝰ est due res sicut
cura febriū p̄dictaꝝ.s.ablatio cāe:ꝛ alteratio febrꝭ discra-
sie. Intētio tamē cōis in eis ꝯria est ei que ī illis. ¶ Pria
aūt est ablatio cognitiōis ꝛ tristitie:quā cōplent dimissio
studij ꝛ prudētie:ꝛ ꝯuersio ad solatia plura ꝛ diuersa q̄ spi
ritū retrahāt de interioribꝰ ad exteriora:ip̄mq; reddant hi
larē ꝛ iucundū:ꝛ spes inueniēdi rem perditā cōtristātem
vel aliā meliorē. ¶ Scd'aꝫ rē cōplent quecunq; ex medici-
nis stante paroxismo exterius approximatꝭ:ꝛ circa cor ma
xime infrigidādo ꝛ humectādo spūs de interioribꝰ trahūt
ad exteriora:vt est fricatio cū aliquo oleoꝝ infrigidātium
ꝛ humectātiū absq; stipticitate:vt est oleū violatū:de cu-
curbita:de nenufare ꝛ siīa. Et epithimata supra pectꝰ ex
mucillagine dragagāti psilij aque endiuie ro. ꝛ nenufaris
portulace ꝛ melōis idi:ꝛ modico croco:ꝛ balneatio ī tinis
declināte paroxismo in qua sit aq̄ temperate caliditatis et
decoctionis alicuius predictaꝝ medicinarū plurima inq̄
sit introitus frequēs. Post q̄d vngatur cū aliquo p̄dictoꝝ
ꝛ mulgeat lac mulieris. Cōplentq; eā quecūq; ex cibis et
potibꝰ infrigidāt ꝛ humectāt:nutriūt cū aromaticitate:le
niūtq; naturā:quales sunt que superiꝰ dicta sunt. Et iura
pulloꝝ ꝛ gallinaꝝ:ꝛ potus temperati vini. Nihil enim ſm
Abo. est q̄d tm̄ humectet quātū balneū in tinis:ꝛ vinū tē-
peratū q̄d exiccādo calorē naturalē spm̄ mouet ad exterio
ra. Inq̄t eñ Gal. Vinū tēperatum totuꝫ corpus calefacit
mēbra ꝯfortat:calorē naturalē excitat:ꝛ hūores ꝯtemperat
humectādo:remouet vigilias ꝛ attrahit:qm̄ spūs ꝛ virtu-
tes aīales q̄escere facit:ac ꝓhibēdo resolutionē restaurat.

¶ Cap. vi. de febre ephimera que fit ꝓpter angustiaꝫ.

Isaac inq̄t:interest inter tristitiā ꝛ angustiaꝫ.
Lꝫ ꝯueniāt in motu spirituū ad interiora. Nā
tristitia ad rōnalē ꝑtinet virtutem in cerebro Angustia quid.
existētē. Angustia ꝟo ad spūalē ī corde ꝑma-
nētē. Ideoq; angustia ē plꝰ cā phthysis q̄ tri
stitia. Est aūt angustia motꝰ spūs ꝛ caloris ad iteriora spi
ritualiū cū reclusiōe ibidē ꝛ ipotētia extēsionis eius ꝓpter
debilitatē ꝛ ꝓhibitionē. Cū eñ interiꝰ recludit in sanis ex
aliqua cā ꝓcatartica:vt est amor rei que haberi nō possit
timor ꝑditiōis honoris,ꝛ sensus:lꝫ tñ paulatim reducti in
seipsis agitent ꝛ cōmoueant interiꝰ ꝓpter sanguinē currē
tē cū spiritibus intra. Et fumū coartatū ibidē:vel ꝓpter
p̄sentiā cāe nequeūt extra exire querētes viā solicite q̄ p̄-
mā cōseq̄:ꝛ secūdā valeat euitare:quare inflāmant:et acci
dit inq̄etudo in mēbris cū inordinato motu:ꝛ sic inflāmā-
tur in corpe toto:nō ī spūalibꝰ tm̄ febrē accēdūt. ¶ Signa De signis.
eius sunt siīa signis eiꝰ q̄ ꝓueniūt ex tristitia:sed sunt ma
gis intēsa pp maioreꝫ motū caloris ꝛ spirituū ad interio-
ra. Et q2 est cū reclusiōe ꝛ ipotētia extēsionis ad exteriora
pulsus erit in hac minor:debilior:dēsus ꝛ sine saltu. Et si
gna āgustie ꝓuenictis ex amore sunt macrescētia corp̄is:
citrinitas corp̄is:inq̄etudo mēbroꝝ:ꝛ q̄nq; febrꝭ. Que cō
siderauit Gal. ī regꝭ filio q̄ passus extitit ex mulieris amo-
re:q̄ hereos dr̄.i. solicitudo melācholica q̄dā ex amore ad
mulierē q̄lis est dicta. In qua cū audit patiens:aut videt
mulierē quā diligit:pulsus eiꝰ manifestabit saltu ꝛ ieq̄lita
te;ꝛ fit diuersus:ꝛ corrūpit ſmo eiꝰ:ꝛ cessante vł nō appa-
rēte illa redit ad illō q̄d fuerat p̄us. ¶ Cura eiꝰ ē cura illiꝰ De cura.
fortior tñ ꝓpter cāꝫ p̄dictā:sintq; frigida exteriꝰ applicā
da magis remissa:interius ꝟo minus et magis intensa.

¶ Cap. vij. de febre ephimera que fit ex timore.

Ex timore qualr ꝓueniat febris:ꝛ qualr mors
supra caplo de febre ex ira cōueniēter dictū ē:
ꝓprie q̄dē queadmodū ex āgustia. In vtroq;
eñ motꝰ spūs est idēꝫ:q2 ad interiora:motus
ꝟo diuersus. Nā in angustia paulatiꝫ:in timo
re ꝟo subito ad interiora mouet:ꝛ cū motꝰ manet:ꝛ ibidē
reclusus ꝓpter p̄sentiā cāe ibidē:ꝛ agitat:ꝛ cōmouetur:et
inflāmat.ꝛ deinceps ꝓpter ꝯtiguitatē q̄ ad spūs corp̄is
ꝛ mēbroꝝ etiā in vniuerso corpore inflāmat;ꝛ accendit fe-
bris. Et q̄nq; adeo ad interiora cū subitaneitate mouēt ꝙ
suffocat ibidē:ꝛ seq̄tur mors. ¶ Signa eiꝰ sūt ꝓxīa signis De signis.
illiꝰ:q2 in spē conuenientia:dr̄ia in excessu. Et ꝓpterea di-
uersitas ꝛ tremor in pulsu est in hac maior preterq; in for-
ma oculi:ī hac eñ forma oculi ē forma territi:in illa ꝟo q̄si
suffocati. ¶ Cura eiꝰ est ꝓxima illiꝰ:quare opꝫ vt p̄io au- De cura.
feratur cā timoris:et adducatur cā securitatis. Deīde mi-
nistrēt infrigidātia ꝛ humectātia ex cibis et potibꝰ ꝛ medi
cinis interius ꝛ exterius:ꝛ principalr supra cor q̄ virtutem
hñt trahēdi spiritum ꝛ calorē ad exteriora ꝯfortandi ꝛ pre-
standi gaudium ꝛ iucunditatē:que ibi sunt dicta.

¶ Cap. viij. de febre ephimera que fit ex sincopi.

Sincopis ex ephimera ꝓprie nō contingit. Et
si ephimera cōtingat ex sincopi raro est:ꝛ nō
ꝓpe:cū ex defectu spūs ꝛ calorꝭ cōtingit q̄ nō
febris sed infrigidatiōis est cā:nisi cum ex ali-
qua p̄dictarū proueniat cā:vt puta timore vel
angustia vel tristitia magis:ex q̄bꝰ remansit superuenien
te sincopi in spiritibꝰ aliq̄ calefactio:que ꝓpter diuersum
motū qui in sincopi accidit in spiritibus de intus ad extra
tractꝰ beneficio medicine inflāmat quādoq;:ꝛ expanditur
ad vniuersum

ad vniuersum corpus:ꝛ sic febrē accendit q̄ a sincopi cuꝰ
Signa. grā caliditas ad terminū febris accrescit sortita est nomē.
Signa eiꝰ sunt antecessio sincopis ex aliqua exteriori cā:
ꝛ presentia debilitatis virtutis cum debilitate motus: et
pulsus in diuersitate ipsius: nam est cum primo cadit:ꝛ oc
cultatur: cum vincit frigus in timore angustia ꝛ tristitia:ꝛ
deinde fit velox:ꝛ manifestatur: cum expanditur calor et
spūs ad exteriora. ¶ Cura eiꝰ est tres res. Prima succur-
rit sincopi vel virtutis debilitate que suo loco superius di
cta est. Secunda causam sincopis ꝛ debilitatis aufert: que
hic similiter est narrata. Tertia febrilem discrasiā aufert:
ꝛ extinguit: que etiam ex predictis est nota.

¶ Capim.ix. de febre ephimera que fit ex labore.

Nomē laboris hic nimiū motū ostendit q̄ cā fe
bris ephimere pōt eē. Si eñ motꝰ quilibet ca
lorē corporis efficit fortem ipsum flabellando
ꝛ excitādo cū fricatiōe mēbroꝝ qua ptes ieis
ignee reducunt ad actū cōmouēdo humores
ꝛ spūs. Mouētibus eñ nobis mouētur ea que sunt in no
bis: nimiꝰ motus incēdit illū:ꝛ inflāmabit:ꝛ ad alia subie-
cta corporis excedēdo faciet puenire:ꝛ si insuetus sit in ledē
do ꝛ molestādo febrem accēdit maxime si in sole vel circa
calidam exerceat materiā. In ieiunijs atq3 extēsis vigilijs
occupātibus horā somni. Inquit eñ Abo. Multe vigilie
corrūpunt cōplexionē cerebri aliquo siccitatis mō: quorū
vnus est vt calor in aīali spū facile accēdat ꝛ inflāmet in
De signis cerebro:ꝛ vniuerso corpe dilatet ꝛ ledat. ¶ Signa eiꝰ sunt
signa rememoratiua pteriti motꝰ ꝛ exercitij laboriosi ꝛ de-
mōstratiua p̄ntis: vt magnitudo ꝛ necessitas i anhelitu: ca
lefactio corpis totius: in iūcturis vō addita sup reliquas
ptes extremoꝝ:ꝛ lassitudo ꝛ pulsus magnꝰ ꝛ velox absq3
duritie nisi ad resolutionē pduxerit: tūc eñ erit durꝰ:ꝛ tus-
De cura. sis sicca sequet:ꝛ vrina est citrina ꝛ substātie mediocris ni
si ex resolutione facta sit subtilis ꝛ pallida. ¶ Cura eiꝰ est
due res. Ablatio cause q̄ est laboris priuatio. Cōplet autē
quiete. Inquit eñ Hip. In omni motiōe corpis cū ceperit
quis dolere quiescere statim remediū est. Scd'a est altera-
tio febrilis discrasie. Cōplet aūt cū his que ex medicinis
exterius applicatis infrigidādo ꝛ humectādo lassitudinē
puenientē ex exercitio tollūt: qles sunt declināte paroxis-
mo balneatio i tina aq̄ dulcis ꝛ tēperate caliditatꝰ:ꝛ effu-
Galenus. sio eius sup iūcturas ꝛ musculos multa. Inquit eñ Gal.
Qm̄ lassitudo ex exercitio facit accidere i corpe duas cau-
sas: quarū vna est q2 corpa similiū partiū exiccant:ꝛ alte-
ra est: q2 loca vacua que sunt inter ista mēbra replent hu-
miditate que nō est bōa iuuatiua naturalis: si nō est illud:
nō ē repletio humida: imo est subtilis mordificatiua cali-
da. Balneū quidē cū aqua dulci ꝛ de rebus magis cōferen
tibꝰ vtrisq3:ꝛ illud q2 aqua dulcis tēperata caliditate sui
resoluit acquisitā caliditatē supfluitatē caliditatis subti-
lis:ꝛ sui humiditate rectificat qd' tā accidit corporis inte-
stinis. Et pter illud qd' effunditur de ea sup corpus de fo
ris occurrit:ꝛ effunditur facilioribus modis: qd' egreditur
de ea in poris egreditur ab ea in velocioribꝰ horis: preter
q3 sic hic retinēs eā penitus pmisceat oleum cū hac aqua:
ꝛ precipue qñ iungit homo cū eis vtrisq3 simul humecta
tione multa. Tale aūt oleū erit vel simplex ꝛ dulce vel vio
latū vel rosatū pprie: de quo dictum est supra:ꝛ in iunctu
ris cū eo sit permixtū aliquid ex oleis vt de semine lini vel
oleū camomille q̄ sunt ppria. Nā qd' est ex semine lini sua
tēperata caliditate cōfortat lenit duriciē iuncturarū prin-
cipaliter patientiū:ꝛ ab alterius olei frigiditate defendit.
Oleū vō camomille vltra hoc ꝛ iuncturaꝝ ꝛ lacertorū re-
mouet lassitudinē plusq3 relique medicine: qm̄ caliditas
est similis caliditati animalis: vt dixit Abo. Cōplet vō cū
his que ex cibis ꝛ potibꝰ ꝛ medicinis interius sumptis nu
triūt euchimie infrigidāt ꝛ humectāt: quales sūt cibi quo
rū paucitas nutrit plurimū pter debilitatē digestionis.
Et etiā ex carnibus dictis iuribus earū ꝛ vitellis ouoꝝ:ꝛ
potus vini tēperati fructus ꝛ alij dicti superiꝰ. Et somno
qui etsi defectꝰ associet stōacho: ad quē humores omnes
cōsueuerūt ɔcurrere ante paroxismū parū vel in ipsiꝰ prin
cipio cōcedat: vel nō expectata declinatiōe perfecta. Nisi
eñ talia corpora rehumectentur cibo: febris perfecte nul-
latenus declinabit: vt ait Galenus.

¶ Capim.x. de febre ephimera que fit a calore exteriori.

Calor exterior ex quo puenire pōt febris ephi
mera est duplex. Aut eñ est ex his q̄ exteriꝰ tā
gūt corpus vt sole: igne: balneo. Aut ex his q̄
ipm ingrediunt: vt cibis: potibꝰ ꝛ medicinis.
Calor solis in spū magis imprimit aīali princi
paliter ꝛ immediate caput attingit:ꝛ spm eius inflāmat:
q2 ptransiēs ad illa principalia ꝛ corpus totū ledēdo ꝛ mo
lestādo febrem accēdit. Calor ignis ꝛ balnei in vitalē spm
imprimit magis: q2 aer immutatꝰ ab eo plurimū ad cor tra
hitur p inspirationē: vt cū fuerit supflue calefactū: vel mo
rā nimiā traxerit qui in eo inflāmat spm:ꝛ totū corpus: et
lenīēdo febrem accēdit: qua vitalis spūs in corde ꝛ in alijs
mēbris corpis euētatur. Calor vō cibi ꝛ potus imprimit
magis in spm naturalē: qm̄ cibus ꝛ potus ad epar puenit
prius cū eius calore:ꝛ si priꝰ puenerit ad stomachū: ibiq3 al
teret antequ3 alteret cū calore immutato ad epar etiā pue-
nit ꝛ priusq3 ad alia pncipalia dicēte Gal. cū inqt. Cibus
in stomacho est qd' habētis ad epar de stomacho trahit:ꝛ
dū alterat naturalis calor:ꝛ spūs alterās inflammatur et
ipsius caliditate: prout Gale. dixit. Quapropter febris ex
Galenus. calore solis pueniens ex igne seu balneo cōparata extitit
spūi aīali. Proueniēs ex igne seu balneo cōparata est spi-
ritui vitali. Et q̄ puenit ex cibo vel potu calido vel ex me-
De signis dicina spūali naturali. ¶ Signa febris q̄ est a calore solis
sunt signa rememoratiua pcedētis cause. s. more sub sola-
ri radio:ꝛ demonstratiua febris: vt est caliditas vehemen
tior in exterioribus corpis apparens q3 in interioribus:ꝛ
magis in capite cū ariditate:ꝛ si corpꝰ fuerit immundū: et
caput calidiꝰ ꝛ graue pter repletionē quā traxit ad ipm
caliditas ex corpe toto. Et pinde oculi calidiores ꝛ rubicū
diores apparēt cū ariditate:ꝛ venaꝝ repletio in eiꝰ tpibꝰ
ꝛ vniuerso capite:ꝛ sitis q̄ in hac febre magis q3 in febre ex
densitate frigoris: color corpis ꝛ adustiꝰ ꝛ fuscus. Et im-
pulsio arteriaꝝ minor velocitas ꝛ frequētia respectu cali
ditatis cutis:ꝛ silr in anhelitu: q2 principalis impssio nō
peruenit ad cor: sed ad cutē. Et vrina est tincta ꝛ rubea pa
rū. Et signa eius q̄ fit a caliditate ignis ꝛ balnei sunt du-
plicia: cōia ꝛ propria. Cōmunia sunt rememoratio pcedē-
tis cause. Sed ppria sunt: nam que accidunt ex calore bal
nei, sunt silia illis: nisi q2 exteriora corporis cum caliditate
vehemētiori nō arida: sed mollia sentiūtur. Et si corpus
sit malis humoribus plenū q̄nq3 deueniet ad rigorē et fe-
brem multoꝝ dieꝝ:ꝛ acre frigido magis iuuatur q3 potu.
Et signa eius q̄ fit ex cibo calido actualiter ꝛ potētialiter
vel potu vini vel medicine: vt nectaris ex calidis speciebꝰ
valde sunt ex signis illis cōtraria: q2 caliditas i interiori-
bus maior sensus ardoris i stomacho fumosa eructuatio
ꝛ sitis:ꝛ iuuatur potu frigido:ꝛ magis q3 aeris frigidi in-
spiratiōe:ꝛ pulsus ꝛ anhelitus maior:ꝛ supflua prime et
scd'e digestiōis sunt colorata valde. Et cura eiꝰ q̄ fit a calo
De cura eius q̄ fit a calore. re exteriori est duplex. s. gñalis ꝛ spālis. Generalis est cōis
ei ex quacunq3 puenerit cā:ꝛ est due res. Ablatio cause: et
alteratio febrilis discrasie. Spālis est diuersa. Cum eñ ex
prima cā puenerit cause ipsius ablatiōe cōplebitur. Si ex
sole puenit cum mora in aere frigido per se cooperto et
sole ꝛ igne priuato vel vmbra ꝛ artificialiter infrigidato:
vt supra ꝛ infra dicetur. Si vō cibo calido cōplebitur vo
mitu vel ventris solutione cū enemate ex aqua ordei: oleo
violato ꝛ zuccaro violato:ꝛ infrigidāt humectādo. Cū ve
ro ex potu cū his que curare habēt ebrietatē que infra in
ephimera ex repletiōe dicētur: ex quibus pprie est crocus
cū rob bibitus:ꝛ pprie granatoꝝ ꝛ coriandro. Alteratio
quoq3 febris imprimis cōpletur cū his que ex medicinis
exterius approximatis infrigidare hñt cerebrū pncipalr
ꝛ ɔueniēter cor ꝛ epar: quales sunt infusiones ꝛ embroca-
tiones ex frigidis ꝛ aqua frigida sup caput rasum. Et cō
ueniens est effusio que fit cum vrinali pleno aqua frigida
summitati capitis applicato ꝛ diu retento. Et saccellatio-
nes ꝛ epithimata supra pectus ꝛ hypocundriū que supꝰ
in cura cordis ꝛ epatis sunt dicta: q̄ cōia sunt in ambabꝰ.
Et in ea que est ex tertia cā: puta ex igne vel balneo cum
his q̄ ex potibꝰ ꝛ medicinis exterꝰ sumptis habēt frigida
re ꝛ humectare: vt aque frigide pure: vel cū iuleb violato
de nenufare:ꝛ similibꝰ vt diuretica frigida:ꝛ declinante pa
roxismo cū balneo aq̄ tepide caliditatis. Cuiꝰ est effusio
vt sit multa super membrū principaliter passum: qm̄ etiā

i. aphoꝝ. xliij. soluit febrē ⁊ humectat. Inquit enim Hippo. Si febris nō
a calore habeatꝛ: aq̄ calida multa capiti infusa solutio fit fe
bris. Et deinde cū fricatione alicuius olei predictoꝝ. Et
deinde cum cibis ⁊ humidis dictis ⁊ potu vini bene lim=
phati q̄ cōta sunt enim ex quacūq; cā ꝓuenientē. Et si quan=
doq; coriza accidat ⁊ catarrꝰ deinde: iuleb cū aq̄ diagagāti
tribuas. Postea balneabis in aq̄ dulci eucrata q̄ inspissat
materiā. Et deīde diagagātū in ore teneat: ⁊ si expedit qꝛ
sit acutꝰ diapapauer: ⁊ q̄ eiꝰ ebrietatē corrigūt: ⁊ q̄ dicenꝛ
infra. ¶ Cap. xj. de febre ephimera q̄ fit ex dolore.

Dolor qn̄q; ephimerā febrē accendit. Cū enim
sit dispō q̄ sensibilibus mēbris innascitur ſm
quaꝫ ꝯtristatꝛ aīal ſꝫ Galꝛ. spūs sensibilis ī eis
existens cōtristationem percipiens subito ad
principiū virtutꝭ aīalis ex armonia nature re
trahitꝛ: vt referat illā ipsi: ⁊ tunc natura solicita circa regi=
mē corpis se munit: ⁊ ꝑparat ad loca dolentia defendēda
trahitq; ad se ex alijs ꝑtibꝰ corporis spm̄ carnē ⁊ sanguinē
ceu ꝓpria instra: vt transmittat ad illa: dicēte Hip. ī aph.
ij. aphoꝝ. xlvj. Duoꝝ doloꝝ q̄ simul fiūt nō ſm eūdem locū: vehemētior
denigrat alterū. Si ergo ex locis in q̄bꝰ est necessariꝰ con=
cursus ⁊ ipsoꝝ pn̄tia valde retrahit vt subueniat apparē=
ti necessitati maiori: q̄to magꝭ retrahit ex illis in q̄bꝰ neces
sitas nulla ꝯcursus existit q̄tenꝰ succurrat nouo dolori syn
tomati: q̄ tacta impetu quodā trāsmittit: ⁊ subito vt supe=
riꝰ dictū est ad defendēdū illā. Ex quo necessariū est illam
inflāmari: ⁊ durāte dolore in loco illo feruescere: ⁊ maxīe si
acutꝰ existit. Et exinde ad nature ꝓncipiuꝫ iteꝝ redire: et
alia corpis subiecta extēdi: ⁊ ledentē ⁊ contristantē: ⁊ sup=
accēdere febrē: ⁊ cū supfluit corpus in cōtrariam disposi=
tionē infrigidatiōis ex ipsiꝰ caloris resolutiōe reducere.
De signis ¶ Signa eiꝰ sunt que presentē febreꝫ demōstrant atq; do
lorē. Et sunt tactus corpis calidi ꝑter naturā: ⁊ sensus do
loris acuti apd̄ infirmū ī aliquo mēbro sensibili sui corpis
valde vt in lacertis stōacho villis iuncturis ⁊ capite ꝓprie
⁊ ꝑtibꝰ eiꝰ vt oculis: ⁊ dentibꝰ ⁊ auribꝰ cū calore augmen=
tato in ea ꝯtrahēte dolorē. Unde Abo. Dolor capitꝭ febrē
declinatā facit redire ad augmētuꝫ: q̄ ambo absq; infirmi
relatiōe medico possunt esse nota ex frequētia āhelitꝰ tun
cta mō cū paruitate ⁊ raritate: mō vero cū velocitate ⁊ ma
gnitudine. Un̄ Hip. in ꝓnosticis dixit. Spūs siquideꝫ fre=
quēs sit dolorē ⁊ successionē significat sup his q̄ sūt supra
diafragma que sil'is pulsus etiā indicat. In talibꝰ disposi
tionibus cū spiritu pulsus occurrit ⁊ est cū duricie ⁊ serri
nus: qm̄ acutꝰ dolor ꝓprie in neruosis existit. Et vigilie si=
tis ⁊ exeūtia colorata quādiu ad resolutionē calorꝭ ⁊ spiri
Decura. tus nō ꝑducat. ¶ Et cura eiꝰ est due res: pria est doloris se
datio: que supra in soda: pleuresi: stomacho ⁊ colica ⁊ iun=
cturis est dicta: scd̄a est alteratio febrilis discrasie. Cōplecꝛ
aūt cū his q̄ in cura ephimere ex labore sunt dicta. Et cuꝫ
vini ꝓhibitiōe oīmoda: ⁊ ꝓprie si ex dolore capitꝭ sit causa
ta. Unde Hip. cū ꝟo capitis dolorē timeas aut mētis ꝑ=
cussionē ab vsu vini summopere est cauēdū: dissoluēdo eīn
hūores ebulitione ꝑstādo eis ⁊ impetū vel effundendo: cō
mouendo dolorē: ⁊ auget simul ⁊ febrem: nisi dolor ipse a
crapula sit causatꝰ. Unde Hip. in libro de crapula: talē po
suisse apho. inuenies. Quē hesterna laborē infert thoresis.
i. vini potatio diluculo crastina rebibitio resoluit: nec mi=
ctū cū ex crapula multiplicatos vini vapores q̄ magꝭ q̄ ce=
teroꝝ mēbroꝝ capitꝭ dolorꝭ sunt cā: vel alteriꝰ ꝯsil'is eius
syntomatis nocte intermedia ꝑdigestos ī somno calor na
turalis vini moderata rebibitiōe dilucula cōfortatus dis=
soluat: ⁊ ꝑforādo mēbra extra corpꝰ statiꝫ excernat soluit
dolorē: concedēdū est em̄ talibus vinū hoc mō: nisi febris
obsistat: vel aliđ accidēs ꝯdicat: qđ nō cōtingit in ephime
ra ex seipsa: cū eiꝰ calor magnꝰ nō sit: nec attrahens synto=
mata: vt est dictū. Calor q̄q; vini sit debilis ⁊ remissus re=
spectu eiꝰ qđ est temperatū: qđ Galꝛ. ostēdit cū in q̄t. Uinuꝫ
cognosces vtiq; alibi dātē me. His vniuersis. s. ephimerā
patiētibꝰ: qđ aquosuꝫ visu ⁊ virtute meliꝰ em̄ est aqua hic
vinū ꝑ oīa digestiōi coadiuuās: vrinā ⁊ sudoreꝫ ꝓuocans
⁊ vniuersas excreatiōes. Uinū em̄ temperatū totuꝫ corpꝰ
calefacit: mēbra perforat: hūores cōtemperat: calorē natu=
ralē excitat: ⁊ vt digesta materia ⁊ aptis vijs vniuersas ex=
creatiōes vtilꝛ moueat: sicut ipse in cōmēto apho. ostdit.
¶ Cap. xij. de febre ephimera que fit ex vigilijs.

Vigilie nimie febrē accendūt ephimerā in spū
aīali gn̄alꝛ: quēadmodū ⁊ nimius motus cui
valde sunt silꝛes: alꝛ tn̄ ⁊ alꝛ. Exiccando eniꝫ
cōplexionē cerebri ⁊ ipꝫ aīalē spm̄ circa actio=
nē sensus ⁊ motꝰ cōmouēdo ⁊ agitādo efficiūt
vt in ea calor pꝛꝰ ⁊ facile igniat de cerebro ipso ad corpus
trāsiēs: ⁊ ad mēbra alia cōtristantē qm̄ febreꝫ accendit. In
motu ꝟo calorē īcipiēs ex lacertꝭ ⁊ iūcturis: ⁊ de eis trāsit
ad totū corpus. ¶ Signa eiꝰ sunt signa rememoratiua vi De signis
giliaꝝ an̄cedētiū: sicut ē palpebraꝝ grauitas: vt difficulter
apianꝛ: ⁊ inflatio eaꝝ ⁊ faciei ⁊ cibi indigestiōeꝫ multipli=
cātē vapores: vt citrinitas ⁊ ꝓfundatio oculoꝝ ꝓpter sicci
tatē ⁊ resolutionē. Et pulsus spasmosus durꝰ ⁊ tēsus sicut
chorda corrigiaꝝ tēsa vl' ꝯcta ⁊ debilis ꝓpter eādē causaꝫ.
Et vrina subtilis ꝓinde ⁊ alba nisi ꝓpter febrē inflāmātē.
Urine em̄ vigilantiū plurimū sunt albe. Et demōstratiua Urine vigilantiuꝫ albe.
eitā signa ⁊ caliditas preter naturā in corpore vniuerso cū
siti ⁊ priuatiōe seu īpotētia dormiēdi. Inq̄t q̄s Gal. Si q̄s
certa hora dormire cōsueuerit: ⁊ ea hora trāsierit sup vigi
lias cū deinceps velit dormire nō pōt: qm̄ vaporem q̄ cā ē De cura.
somni vigilie precedētes resoluerūt oīo. Et cura eiꝰ est ge=
neralis ⁊ spālis. Gn̄alis est cura ephimere ex labore ⁊ ni=
mio motu. Spālis aūt est due res. Ablatio cāe: ⁊ ē ꝓuoca
tio sōni. Cōplecꝛ autē cū his que exterius ⁊ interiꝰ approxi
mādis supra ī cura phrenesis doloris stomachi ⁊ iūcturaꝝ
sūt dicta. Ex q̄bꝰ est balneū: et post ipm̄ vinū limphatū et
multū: qꝛ magis inebriat: ⁊ humectat: ⁊ dormire facit. Et ci
bꝰ frigidꝰ et hūidꝰ nō expectata ꝑfecta decliatiōe cōcessus.
Scd̄a est alteratio febrilis discrasie: cū his que supra in ni
mio motu sunt dicta ⁊ ꝓncipalꝛ supra cerebrum applicata.
¶ Capitulū. xiij. đ febre ephimera que fit ex quiete.

Somnus ⁊ quies febrē ephimerā dn̄t accende
re ecōtrario motui ⁊ vigilijs cū sint illis ꝯtra=
rij: ⁊ inter se silꝛes dicēte Abo. Somnꝰ q̄eti ve= Aboalꝛ.
hemēter sil'is existit. Uigilia ꝟo motui. Sꝫ cuꝫ
per se tm̄ nō accēdat: quinīmo dispō corpis
operecꝛ: quas in accendēdo ipsam cōueniunt. Et lꝫ quies
de se sit infrigidās ⁊ hūectans: ꝑ accidēs erit inflāmās et
febrē accēdēs sil'is cū somno. Et si perdurauerit tp̄s eiꝰ ca
lefaciet corpus caliditate extranea: qm̄ dissoluit hūores ꝑ
corpꝰ ⁊ in calidos vapores cōuertit maxīe si cholerici sint
hūores: nec resolunꝛ maxime si quies succedat: qꝛ retinenꝛ
⁊ retenti inflāmant primo spm̄ naturaleꝫ: ⁊ alios: ⁊ ex eis
transit inflāmatio subiecta corporis reliqua: et ledendo ⁊
contristādo febrē accendit. ¶ Signa eius sunt signa reme De signis
moratiua somni precedentis ⁊ demonstratiua ipsius ⁊ fe=
bris pn̄tis: q̄lia habētur ex relatione infirmi ⁊ inuētiōe ca
liditatis preter naturā in corpore: ⁊ ꝑter hāc ex dispositiōe
oculoꝝ vt succlusiōe palpebraꝝ: ⁊ lippitudine: ⁊ habitudi
ne corpis humida ⁊ pinguosa plurimū: ⁊ turgiditate mem
broꝝ ⁊ pigritia aīe ⁊ corpis ⁊ decoloratiōe: et frequēter ex
denutricatiōe ac macrescētia corpis. Inquit em̄ Hip. De=
relinquētes exercitiū ethicā frequēter incurrūt. Et pulsus
repletio vaporosa ⁊ mobilis: et vrina spissa cū sedimine mlꝛ
to et crudo. ¶ Et cura eius est due res. Ablatio cāe: ⁊ al= De cura.
ratio febrilis discrasie. Pria ꝯriatꝛ prime que in cura feb. vi
giliarū est dicta. Et cū ꝯrijs hꝫ cōpleri. Scd̄a est similis se
cūde que in cura illius est oportuna. Differūt tn̄ in gradu
qꝛ dꝫ minus ad frigiditatē et hūiditatē accedere. Et bal=
neū magis resolutiuū et minus humectatiuū est ꝯueniēs.
Exercitiū tēperatū: et diminutio cibi et subtractio vini.
¶ Cap. xiiij. de febre ephimera que fit ex fame.

Fames ephimerā febreꝫ qn̄q; accendit. Qm̄ vt
Galꝛ. ait. Fames corpora exiccat ꝑ accidēs. In
tolerātia em̄ eiꝰ calori naturali subtracto pa
bulo alimēti calor ip̄e in hūores corpis agit:
eosq; depascit: et ꝯsumit: et sic corpꝰ exiccat: et
agēdo intēditur: nec obtundiꝛ: sed inflāmatur in naturali
spū primo. Deinde in alijs: et ex eis ad reliqua corpis sub=
iecta pertrāsit: et ledēdo et cōstringēdo febrem accendit.
Silr̄q; mō et sitis superaccendit illā. In tolerātia em̄ eius
potꝰ ⁊ frigida irroratiōe priuate particule arescūt: in quas
agēs naturalis calor incēdiꝛ. Nec obtūdiꝛ cū deficiat hu=
midū. Sed potius inflāmaꝛ in spū naturali p̄io: deinde in
alijs. Et de eis ad alias corpis partes trāsit: et ledendo ⁊
cōtristādo, febrē accēdit. Signa eius sunt esuries et sitis Signa.
presens: vel

presens:vel eaꝝ reliquie remanētes: defectio corpis:pulsus debilis ad duriciē tendēs cū frequētia:puatio somni. Urina rtanta ꝛ pauca:ꝛ siſr egestio adusta ꝛ squiballosa:cū calliditate preter naturā acuta in corpevniuerso extēsa. Et cura eiꝰest cū his q̄ hūectare hnt ex cibis ꝛ potibꝰ q̄ ex premissis sunt nota declinatione nō expectata pfecta paulatim exhibita ꝛ gradati mltiplicata:a multis eñ subito extinguit. Uñ Abo. Nihil deteriꝰ est fame in tpe sterilitatis: quā pcessit satietas in tpe fertilitatis. Sȝ illō ꝓtere est per peiꝰ. Est eñ eoꝝ natura fm. G. sicut lucerna extinctiōi parata:q̄ cū oleo non redūdat q̄dā suipabulo recreat:cū ꝓo modū excesserit:necesse ē eā extigui. Et cū his q̄ hnt hūectare sufficiēter:ꝛ paꝝ īfrigidare ex medicinis īteriꝰ ꝛ exterius ministratis:q̄les sunt iuleb vio.ro.aq̄ ordei ꝛ syrupus de cucurbita:ꝛ sitha. Balnea dulciū aquaꝝ tepidaꝝ vel nō veri frigoris:ꝛ oleū vio. frequēter inūctū ꝛ ro. si īueniant: ꝙ si nō simplex ꝛ dulce abluat cū frigida:ꝛ inūgat. De ephimera ex cibo ꝛ potu.c. de ephimera ex calore iā supꝰ dcm̄ ē.

De cura.

¶ Capitulum.xv. de febre ephimera que fit ex inanitione.

Euacuatio q̄n̄q̄ febrē accēdit ephimerā. Si eñ fiat cū pharmaco dupl'r febrē facit per se naturalē calorē ꝛ spūs primo īflāmādo. Omē eñ pharmacū calidū ꝛ siccū est fm se:vt Gal. ait. Et per accidēs cōmouēdo ꝛ dissoluēdo humores:ꝛ in hoc vim inferēdo:ꝛ soluēdo superflue: nec minus incitādo:vt frequēter surgāt ad sellā: ex quibus fumi calidi dissoluunt ppꝛie si calidi sint humores:ꝛ multi in cholericis corporibꝰ pre subiectis ꝛ dense cutis ex quibꝰ nō euaporāt:sed retinent:ꝛ calorē ꝛ spm̄ inflāmant prius. Ex quibus deinceps inflāmatio penetrat ad reliq̄ corporis subiecta:ꝛ ledēdo ꝛ cōtristando febrē accēdūt ephimerā. Si ꝓo cum flebotomia per accidēs illā accēdit dupliciter:vel cōmouendo humores ꝛ proprie si calidi sint ꝛ multi:vt predictū est. Flebotomia ꝓo pauca vel multa euacuatione multa ꝛ eradicatiua sanguinis q̄ frenū est cholere ante ipsius digestionē eā reddēdo effrenē q̄ ebulit ꝛ febrē accēdit i spiritibusꝛ corpore toto ephimerā si nō corrumpat:vel putridā:si ipa vel alius humor aptus ebuliēdo putrescat. Unde Abo. flebotomia multotiēs resoluit febres:ꝛ mul totiēs cōmouet ipas. Gal. quoq̄. Infelices ex cholera nō sunt flebotomādi. Caue eñ ne eos ad humorū ebulitionē perducas. Si ꝓo cū aliis lenitiuis cōpressiuis vel flebotomie ꝓportionalibꝰ raro:ꝛ nō nisi p accidēs altero predictoꝝ modorū febrē accēdet ¶ Signa eiꝰ sunt reliquie precedentis purgationis ꝛ sitis vehemētis:ꝛ caliditas corpis vniuersi acuta:vel flebotomia precedēs cū amaritudine oris precedente fastidio ꝛ cordis morsu:ꝛ signa cholerice ꝯplexiōis ꝛ pulsus debilis ꝛ frequēs:ꝛ vrina tincta et tāta q̄ cholerā dominantē ostēdit. ¶ Et cura eius q̄ est ex pharmacia est tres res. Ablatio cāe:alteratio febrilis discrasie:et correctio accidētiū q̄ in solutione eueniūt vel sequunt. ¶ Primā rē complēt quecūq̄ infrigidāt ꝛ humectāt:ꝛ hūores cōmotos quietāt:vt est somnꝰ ꝛ q̄es. Inq̄t eñ Hip. in apho. Cū ꝓo elleborū stare volueris somnū fac: et noli mouere. Sint aūt ante ipm pōtica exhibita ꝛ inspissan tia cū frigiditate vel ꝓprietate:vt est cōtrā diu:hec eñ humores cōmotos ex medicina reddūt q̄etos ꝛ retinēt:fumos reddūt obtusos ꝛ malā q̄litatē impressam a pharmaco alterāt simul ꝛ febrē:ac dissolutos educūt et medicinā cū suphuit in soluēdo sua refrenāt audacia:ꝛ sistūt solutionē:qualia sunt q̄ supra in ꝯsolatione medicinarū cū accidētibus que faciūt regimina resolutione medicine obuiare docuimꝰ sunt dicta. ¶ Scdam ꝓo rē ꝯplēt quecūq̄ ex cibis ꝛ potibꝰ ꝛ medicinis interiꝰ ꝛ exteriꝰ ministrādis ꝯfortāt et infrigidāt:et humectāt stipticādo vel lenīēdo: put exigit dispō que ex dictis ꝛ dicendis sunt nota. Sint aūt cibi magne q̄litatis substātie euchimee: ȝ pauce q̄titatis quā digerere possit. Eius ꝓo que accidit ex flebotomia minoratiua cōmouēte humores calidos ꝛ multos vt sunt sanguinei:cura est cum secundatione flebotomie,eradicatione:vt euacuetur q̄d de humoribus est cōmotū. Inq̄t eñ Aboa. flebotomia quidē multotiēs resoluit feb. Et si effrenitatione ꝛ ebulitiōe cholere accidat ꝓpter multā euacuationē sanguinis ex flebotomia in principio:q: fit eradicatiua:cura est que cholerā cōmotā ebulientē sistūt:infrigidāt et obtundūt: vt frigida ꝛ stiptica:sicut granata muza ꝛ acria:maciana: ꝛ rob de ribes:ꝛ de agresta:de myrto:de piris:de citoniis cū aqua frigida. Et deinde que leniēdo educūt: vt frigida lenitiua et aqua ordei prunorū ꝛ fructuū siracosi terenlabin casiafi. ꝛ similia. Et lambificādo mucillago psilij ꝓpꝛie. Dein de cū his que ex cibis ꝛ potibus ꝛ medicinis exterius cū moderamine ministrādis infrigidant:ꝛ cū stipticitate cōfortāt que superius nota sunt. ¶ Tertiam rem cōplent quecūq̄ in consolatione medicinarum docuimus seriose.

De signis

De cura.

¶ Capitulū.xvi. de ephimera febre que fit ex repletione.

Repletio si ex multis ȝ tēperatis fit cibariis et potibꝰ crapulātibus ex vinis: ȝ nō vinosis et antiquis ac mellicratibus cōditis ꝛ pluribus adeo vt ad satietatē nauseatiuā pducāt propter indigestionē ipsoꝝ ꝛ corruptionē que accēdit vapores oēs multiplicat ꝛ fumosos inficientes spiritum ꝛ calorē inflāmantes in epate:qui pueniens ad alios: ꝛ de eis ad alia corporis subiecta puenit ledēdo ꝛ cōtristādo febres accēdit nō verā ephimerā: maxime in corporibꝰ subiectis dense cutis:que nō se fouēt:nec sibi subueniūt cū opportunis remediis:immo supra repletionē exponunt laboriosis gymnasiis sub solis estu balneant se:ꝛ alia illicita celebrāt indistincte nutriēs supra nutriēs:q̄d nondū digestum est immittendo ex eo indigestio generat: ꝛ corrūpunt digesta:ꝛ vapores acuti ꝛ fumi multiplicant:ꝛ vētositas: ꝛ q̄ nō resoluunt:sed retinent ex q̄bus febris accendit:ebrietas generat:ꝛ in visceribꝰ calor:grauedo ꝛ mordicatio apparet extremia i pdictis corporibꝰ ex seipis raro: ꝛ nō nisi p indigestiōis modū ex malitia regiminis fiet:ꝛ cū fit nūq̄ vel raro febrē accendit:ꝛ cum accēdit: debilis est ꝛ parua. ¶ Signa eiꝰ sunt signa rememoratiua pcedētis repletionis:ꝛ ipius demōstratiua pn̄tis febris: qlia sunt stomachi grauedo cordis morsus satietasꝛ nauseatio remanēs eructuatio fumosa quam ante febris aduentū eructuatio acetosa pcessit:vt supꝰ dictū est. Et ppꝛie cū moueat ad exitū p supius. Uñ vomitꝰ sequit emittēs vapores fumosos ardētes oculos ꝛ nares infirmi et alioꝝ astantiū. Et cū iuuant diaria que fm Gal. sola est indigestiōis remediū emittunt indigesta ꝛ corrupta fumātia ꝛ accēdit grauedo ꝛ dolor pūgitiuus in visceribꝰ:ꝛ ardor ꝛ punctio in pudico:inflāmatio faciei ꝛ oculoꝝ:atq̄ rubedo terrēs sicut in irascētibus cū anxietate spūs. Pulsus tremēs frequēs tremulꝰ cū caliditate in corpe toto extēsa mordaci. Et vrina turbida indigesta quā pcessit subtilis ꝛ alba valde multa ꝛ subito emissa que repletionē ꝛ crapulā significat. Et accēdit ei piodi ex innouatiōe fumoꝝ quādiu euacuet repletio tota. Emēdet indigestio:ꝛ rectificet corruptio atq̄ crapula. Et plurimum illud est vsq̄ ad tres dies. Licet q̄n̄q̄ extēdat vsq̄ ad septimū vel quartū diē periodizans:quare addit et minuit quaq̄ die pauco sudore propter cutis densitatē. Et tñ est ephimera nō vera. Ephimera eñ vera febris est diei:q̄ nomē accepit vt retulit Isaac a pisce quodā: cuius vita diei vniꝰ existit:ꝛ hoc q: nō habeat in corpore cām cōseruantē: quēadmodū hȝ nō vera:sed ipius essentiā in q̄litate caloris ꝛ in ipius intētione sola cōsistat ex quo ad summū sue inflāmationis puenit paulatim deinceps deficiet:ꝛ dimittet subiectū ꝓpꝛiū cū vapore sudorali: ꝛ corpꝰ in febricitatione seu infrigidatiōe deueniat: quēadmodū lapis vel lignū cū calefactū ē quousq̄ tādiu remanet quādiu p se infrigidet:ꝛ paulatim ꝙ ad tardius ē infra diē in ephimera: cuius calor est accēsus in spiritibꝰ primū ab extrinseca cā que est facilis:sicut alterabilis et leptomeris substātie existens facile ꝛ cito calorē suscipiūt: et facile pdūt:nisi aliud sit impediēs vt cā interior:sicut in non vera: vt error medicorū venerantiū dieȝ tertiā in omni. ¶ Cura eius est tres res. Ablatio cēe:alteratio febrilis discrasie: et correctio accidētiū. Prima est repletionis sanatio:indigestionis emēdatio:ꝛ corruptiōis rectificatio. Complet aūt prima fame ꝛ euacuatione:vt in suis Hip. retulit apho. Que aūt est p se ventēs aut nō:q: materia sit detēta: aut virtute deficiēte natura sit restricta. Alterū eñ hoꝝ necessariū est inesse. Primo quidē modo euacuatio superfluens:siue spōtanea: siue syntomatica:siue superius per vomitū:siue inferius p secessum:aut est vtilis:q: indigesta ꝛ corrupta tm̄ mutatur donec perfecte euacuent replentia indigesta ꝛ corrupta:ꝛ interim abstineat si toleret:si nō:ciba illū cū his que facile digeruntur: et parū eoꝝ multū nutrit absq̄ stipticatione

Signa.

Pulsus et vrina crapulantiū.

Febris ephimera a pisce nomen accepit.

De cura.

declinãte quolibet paroxismo. In declinatione ꝟo vltimi paroxismi pręalneabis: vt resoluant fumosa q̃ ad venas ⁊ mēbra transierũt: ⁊ cibabis vlterius cũ predictis stiptici tatẽ habẽtib⁹ q̃ stomachũ roborẽt. Cui quoq; ministrabis ꝯfortãtia interius ⁊ exterius ſm cõem modũ: put supra in cura debilitatis eius est dictũ: ⁊ sic facies eum dormire. Si ꝟo sit efficiẽs: iuuet donec cõpleat cũ vomitiuis vel secessiuis: ⁊ suppositorijs: ⁊ clysteribus notis prout euacuatiõis regioni cõueniũt preincepte. Et abstineat quantũ possibile est cũ nõ fiat vt post predictũ. Si ꝟo superfluat: q: nõ solũ indigesta ⁊ corrupta: sed etiã vtilia emittant vt moleste feratur: nec conferat: sed deferat: retineatur cũ his q̃ dicta sunt supra in cura fluxus lienterici lubricatiui et diarici: vel alterius quã vtilia emissa specificãt ⁊ ostẽdunt: ⁊ cõfortet cũ cibis predictis stipticis. Et siquidẽ abscindat vel deficiat appetitus: qđ est plurimũ vel necessariũ: tum q: stomachus est principalis passus: tum q: influxit et recepit plurimum stomachus superfluitates que euacuant: vt dixit Ga. Stomachus ꝯtinuat oib⁹ mẽbris mediãte epate: ⁊ recipit superfluitates omniũ mẽbroꝝ mediãte ipso: ⁊ etiã q: virtus ex fluxu cepit deficere absolute: quare cõfortet ⁊ erigat cũ his q̃ supra in destructione appetitus sunt dicta: ⁊ proprie cũ citonijs ⁊ succo eoꝝ: ⁊ his q̃ ex his ꝯficiunt: ⁊ cũ emplastris ex his q̃ ꝯfortãt frigidũ ⁊ absq; caliditate multa aperiunt oppilationes inter ipm epar et cerebrũ si que sunt: q̃ ibi sunt supra notata. Scđo ꝟo mõ q: nõ sit superfluus p se veniẽs: sed restricta natura: tunc pculdubio necesse habes resoluere eã ⁊ educere: ꝙ si adhuc cib⁹ ⁊ pot⁹ est in stomacho indigestus ⁊ corrupt⁹: puocabis vomitũ donec pfecte euacuet si possibile est. Deinde ꝯfortabis balneabis ⁊ cibabis: vt supius dictũ est: ꝙ si nõ sit possibilis vomit⁹: vel sit difficilis valde: administrent p os q̃ ipm inferi⁹ faciũt lubricare ex mucillaginosis leniẽtib⁹ ⁊ lubricãtibus ⁊ lãbificãtibus notis: post q̃ sequent abstergẽtia ex aq̃ ordei vel passulaꝝ cũ melle vel suc. rubeo ꝓpter febrẽ. Et imittant clysteria ⁊ collyria naturã cõpellẽtia: vt illã trãsmittat inferi⁹: et ꝓpue si fuerit corrupt⁹: qđ ex fumosa eructuatione cognoscit: ꝙ si nõ corruptus fuerit: sed tm̃ indigestus administrabis tunc interius et exterius supra stomachũ q̃ digestionẽ ei⁹ ꝯfortãt cõplẽt absq; stipticitate ⁊ caliditate multa: q̃ supra in cura debilitatis digestiõis sunt dicta: ⁊ iniũgas abstinẽtiã: donec digestio sit cõpleta: ⁊ superfluũ ꝯsumet. Deinde balneabis ⁊ cibabis: vt dictũ est. Si aũt nõ sit in stomacho: sed subito descẽdit in vẽtrẽ: op; vt solutiõe vẽtris educas: aut cũ his q̃ ministrant inferi⁹ ex collyrijs ⁊ clysterib⁹: aut cũ his q̃ sumunt: ⁊ deponũt: aut digerũt: qđ equidẽ facere scies si vẽtris regionẽ ad quã subijt bene cognoscas: ⁊ dispositiões eius sup quã significare et distinguere docuit Gal. p eructuationẽ mordicationẽ ⁊ grauedinẽ circa regionẽ vẽtris perceptã. Si eñ circa regionẽ stomachi leuitas ⁊ grauedo: ⁊ mordicatio in sublimi pte vẽtris iuxta stomachi fundũ ⁊ supra vmbilicũ pcipiant: adhuc eructuatio aliqua hñs odorẽ ⁊ saporẽ cibi ⁊ potus: scies cibũ in intestina subtilia descẽdisse: ⁊ tũc si sit indigestus vel corrupt⁹ ex q̃litate eructuatiõis pcipies: nã si accidat sic: illũ indigestũ eẽ cognosces: ⁊ tũc fouebis hypocũdria ⁊ vniuersum vẽtrẽ: ⁊ ministrabis que digerũt magis ⁊ abstergũt: vt est pipereon simplex vel diatrion: vel aliud leuius ꝓpter febrẽ: post quã aqua ordei det. Si ꝟo fumosa et fetida aut oua corrupta: scies illũ eẽ corruptũ: ⁊ tũc q̃ deponũt ip; ⁊ lubricãdo ⁊ abstergẽdo subducũt supius ministrabis: q̃lia sunt q̃ hic supra sunt dicta. qđ si sub vmbilico grauedo ⁊ mordicatio sentiatur: ⁊ fortis rugit⁹ et eructuatio nulla: vel q̃ nõ afferat cib⁹ vł pot⁹ odorẽ: neq; saporẽ cognosces cibũ ad colon ⁊ grossa intestia subijsse: ⁊ tũc cooperari op; vel p collyria: vel p clysteria mitis vt expellat. ¶ Scđam rẽ ꝯplẽt q̃cũq; ex cibis ⁊ potib⁹ ⁊ medicinis interi⁹ sumptis ⁊ exteri⁹ applicatis ⁊ supra pricipalia ⁊ supra cor magis infrigidãt ⁊ humectãt: q̃ ex dictis in alijs nota sunt supra. ¶ Tertiã rẽ ꝯplẽt quecũq; accidẽtia interueniẽtia sedant: et siquidẽ extiterit mordicatio: grauedo: ⁊ ventositas modica ex melle rof. aq̃ ordei decoctiõe anisi: olei simplicis cõpositũ clystere imponas. Si ꝟo mordicatio fortior in eo fuerit eo: liq̃facies adipes anseris galli vel capre. Non inuẽtis aũt his: cere parũ immitte ⁊ olei rosati: sint aũt lota. Si ꝟo vẽtositas fuerit vehemẽtior: loco rof. rutaceũ vel nardinũ mistrabis: ⁊ seminã destruentia vẽtositatẽ vt apij ⁊ feniculi. Si ꝟo ebrietas curet ꝓpria cura. Si ꝟo defectus stomachi ⁊ oris ei⁹ deficiat appetitus masticẽ in nardino terẽtes vt glutinosum fiat: ⁊ deinde in eo positã spongiam infundentes applicabim⁹ ori vẽtris: hec autẽ stipticitatẽ habet ⁊ concauitates in quibus virtus medicaminis conseruat. Sit autẽ oleũ sufficienter calefactũ ſm primam immissionem: exoluũt eñ omnia tepida robur vẽtris: sitq; in vase duplici calefactũ ſm primã immissionem: cuius alterum plenũ sit aqua feruẽti: sicut consuetudo extitit Gal. Corrũpit enim virtus ei⁹ aliter calefacti: ꝙ si fe. caliditas ardẽs appeat: meli⁹ est ob h̃ cerotũ qđ p violaꝝ ⁊ p citõioꝝ oleũ fit ex cera: sit aũt tepidũ ⁊ nõ fridũ actu otiremie ꝟo eructuatiõi fumose vt p̃dictũ est istabis: ⁊ cũ rectificabit bonũ est ⁊ signũ salutis.

¶ Cap. xvij. de feb. ephimera que fit ex oppilatione.

Oppilatio faciẽs febrẽ q̃dã prebet causam materialẽ: vt est oppilatio viscerũ epatis et chistis fellis ⁊ splenis porie aggregat superfluitatẽ humoꝛ sicãs inflãmationem: et putrefactionẽ parãs. Quedam prebet causa; efficiẽtem: vt est oppilatio poroꝛũ capitum paruaꝝ venaꝝ ⁊ arteriarum ⁊ earum meatuũ contiguatorũ simul: phibẽt enim trãspirationẽ: caloꝛ enim naturalis spũs ⁊ hũores inflãmãtur: ⁊ a natura ꝓinde quasi derelicti q̃nq; putrescunt: cum imediata causa putredinis sit phibita transpiratio: vt Gal. ait: ⁊ sic diuersoꝝ generũ febriu; erit cã. Est enim ſm eũ multiplex: q: aut in poris cutis tm̃ ex se ꝓpter cutis terrestreitatẽ naturalẽ: vł ex cã exteriori densante ipsas vt ꝓpter frigiditatẽ aeris vel aq̃: vel propter caliditatẽ solis: vł ignis aduretis: vel ꝓpter stipticitatẽ aq̃ vel medicine stiptice in corpore toto inuncte: ⁊ tũc facit spẽs ephimere: de quibus subsequẽter dicet. Aut ex causa interi⁹ sumpta ex multis cibis calidis ⁊ superfluis multiplicãtib⁹ vapores grossos ⁊ fumosos oppilãtes poros ipsos: ⁊ tũc facit ephimera; ex repletione nauseatiua supius dictã: aut in capitibus dictarũ venarum: ⁊ arteriarũ: ⁊ eaꝝ ductib⁹: ⁊ est ex causa interiori humorali: que autẽ est fortis in illis tm̃ existẽs ⁊ multa vt ad poros cutis extẽdat: ⁊ tunc facit putridam maxime in corporib⁹ sanguineis calidis ⁊ hũidis que multa indigent transpiratione ꝓpter multas superfluitates in q̃bus abundãt a caliditate facile putrescibili: vnde eoꝝ corpora fetent sicut hirci. Aut est mediocris: ⁊ sic facit sinochã inflatiuam: eo ꝙ sanguis non pfecte transportat: quare inflatur nõ corrumpitur: q: cũ non sit magna aliqua licet insufficiẽtem transpirationẽ accepit: vt cum adhuc stet cum natura: aut est debilis ⁊ modica: vt in capitibus illaꝝ tantũ existens: et tunc facit ephimerã ex oppilatione cui nunc insistimus: eo quod retinẽtur fumositas ⁊ vapores: ⁊ caloꝛ naturalis: ⁊ omnes spiritꝰ inflãmãtur: q: nõ sufficienter transpirant l; magis q̃ sinocha dicta: ⁊ ꝓinde min⁹ caloris accendit q̃ illa: ⁊ minus durat: eo qđ causa oppilationis in eo est minor ⁊ in leptomera substãtia spiritus: ⁊ ꝓinde inflãmatio est minor. Et est in substãtia spũs q̃ est facilis alterabilis accensa: et istud est vsq; ad tertiũ plurimũ: ⁊ q̃doq; extenditur vsq; ad quartũ: ⁊ breuiter in eo qđ est infra tertium ſm varietatẽ oppilationis p̃dictam. Et ſm vnãquanq; dierum extenditur ⁊ remittit per modum periodi ꝓpter inouatione; fumoꝛũ oppilatione durãte: quapropter accẽditur cũ rigore precedẽte in stomacho putride: ⁊ cũ remittit quiescit inuocatione sudoris ꝓpter oppilationẽ detinẽtẽ. Cessante ꝟo oppilatiõe declinat ex toto cu; abundãti sudore. Et q: generatus sit ex calidis cessat: ita vt ad infrigidationẽ deueniat corp⁹. Et cũ ꝑseuerat eius inflammatio in spiritu feb. manet ⁊ ephimera: sed cũ inflãmatur in sanguine propter aptitudinẽ sui vel auctam oppilationẽ: vel mixtionem cu; cholera trãsit in speciẽ sinoche inflatiue: ⁊ est illa quã diximus mediã inter ephimerã ⁊ putridã: eo ꝙ de vtrisq; naturã sapit: eo etiam q: ephimera transit in putridã mediãte ipsa: si eñ aucta oppilatiõe ephimere inflãmatur sanguis ⁊ in ephimera trãsit in sinochã dictã ex aucta magis oppilatio: vt sanguis inflãmatus nullaten⁹ trãspiret: vel si nõ adeo de quo sit curãdũ: necesse est ipsu; sanguine; putrefieri: ⁊ febrẽ accẽdere putridam: ⁊ sic ephimera transit in putridã sinocha mediante: quapropter fit difficilis cognitionis ſm Gal. hec febris. ¶ Signa sunt signa eius cãe: sc; oppilationis ⁊ feb. De signis oppilationis.

oppilationis ⁊ feb. Signa oppilatiōis nō sunt signa oppilationis viscerū q̄ in prima sectiōe sunt dicta: sed signa oppilationis habitus corporis vniuersi: ꝭm quē diffusa sunt capita ⁊ oraficia venaꝝ ⁊ arteriaꝝ dictaꝝ: q̄ signa plectorie esse noscuntur vniuersalis in toto vel cacochimie humoꝝ sua viscositate vł grossitie habentiū oppilare: que sunt nota. Inquit em̄ Gale. Nequaqꝫ igiť mirabile est cū plectorias sequunť febres: etem̄ oppilationes multe et difficile est transpirabile totū corpus ꝭm tales dispositiones quēadmodū ⁊ alterā multitudinē que est ꝭm virtutē imbecillem incorruptionē cito deueniūt humores nō vltra possessi: ⁊ priuatio sudoris: ⁊ sordiciei vestigiū: ⁊ qđ ex oppilatione: ⁊ nō alia causa ephimeraꝝ sit fe. ipa: sicqꝫ distinguiť ab alijs speciebus ephimere signa sunt: q2 nō ab exteriori cā fit fe. vt vere fuerit: ⁊ q2 sit periodicās: ⁊ remittiť quaqꝫ die sine humectatione sudoris vaporalis qđ illud non venis alijs nō cōuenit: qđ etiā ipam distinguit a sinocha q̄ vni⁹ est paroxism⁹: ex his em̄ ꝯiecturabis fe. ex oppilatione ꝓcedere maxime predictis cōcurrētib⁹ signis: qđ est: q2 illa oīa in alijs nō occurrūt ephimeris nec sinochis: et distinguitur a putrida: q2 in eo nō apparēt signa putredinis ꝓpria que infra dicenť duce Christo: lꝫ aliqua cōia videanť: periodizat em̄ quaqꝫ die cū frigore: caliditas tñ eius nō est mordax: sicut putrida sic indigesta: nec in pulsu velocitas sistolis: q̄ ꝓprie sunt putridaꝝ. ¶ Signa ꝟo feb. fiūt proportionalia signis febris apostematū: ex qualitate caloris in vniuerso extensa corpore non mordaci: inflāmatione faciei maiori ⁊ rubedine cū magnitudine ⁊ frequētia pulsus absqꝫ alijs. Et cura ei⁹ est tres res. Abscissio cāe: alteratio febrilis discrasie: ⁊ correctio accidentiū. Abscissio cāe cōpleť cū flebotomia ⁊ purgatione: vt siq̇dē in cā oppilationis sit plectoria ⁊ multitudo ministrenť flebotomia eradicatiua totius ducens ad lipothomiā: hec em̄ flebotomia cām abscindit: ⁊ corpus in cōtrariā dispositionē febrilē adducit nullo auxilio mediante. Si ꝟo cā fuerit cacochimia grossoꝝ humoꝝ ⁊ viscosorum: aut erit cū peccato sanguinis: aut sine: sicū peccato sanguinis flebotomia precedat minoratiua: deinde sequanť pharmaca aperiētia q̄ subtilient ⁊ rectificēt humoꝝ grossitiē ⁊ viscositatē absqꝫ multa caliditate: quale syrupus acetosus simplex cū aqua endiuie: ⁊ feniculi: apij: ⁊ similiū equalitatē habētiū. Et deinde apparente digestione pharmaca solutiua ipsius appropriata que in nostro antidotario seriosius sunt monstrata: aliter aūt aperitiua aperiēdo venarū ductus: ⁊ dissoluendo humores sumpta interius transeundo ad locū oppilationis eorū abundantiā trahēt in ipam: ⁊ in eis aggregant ⁊ incuneāt: sic oppilationē augēt nō aperiūt. Si ꝟo absqꝫ sanguinis peccato: ministrabis a ꝑncipio enemata: ⁊ vomitus ipsoꝝ abundantiā minorātes: ⁊ deinde predicta pharmaca interius que subtiliāt: incidūt ⁊ abstergūt: euacuāt: ⁊ dietā extenuatiuā iniunges. Et deinde ad loca oppilationū deuentes cū approximatis medicinis exterius que rarificent humores oppilātes subtilient resoluant: qualia sunt fricationes temperate cū oleis tēperatis rarificantibus ⁊ resoluentibus ⁊ sudorē ꝓuocātibus: que superius nota sunt. Et cū alijs medicinis tēperate caliditatis ⁊ eaꝝ pulueribus qui abstergāt: vt est farina cicerū ⁊ fabarū vel ordei: ⁊ radicū lilij ⁊ amigdał. amararū: ⁊ similiū. Et si indiget fortiori: vtať aristologia spuma maris ⁊ baurach pulverizatis: si non obstet caliditas febris: ⁊ cū eis miscebis q̄ cū infrigidatione abstergant: ⁊ semina cōia puluerizata: ⁊ farina ordei: aqua melonis indi: ⁊ similia: ⁊ balnea aquarū dulciū eucratarū que aperiunt poros ⁊ humores in orificijs capitū venarū ⁊ arteriarū contiguarū horis obstruentes obstructos in vaporem dissoluunt: et fumum eosqꝫ ad se attrahunt ⁊ resoluunt. *Galenus.* Inquit em̄ Gał. Resolutio est cū humores corporis fumi facti per poros dilatati egrediuntur. Et hoc in fine totius egritudinis: ⁊ declinatione vltimi paroxismi: cum materia est tota digesta perfecte ac eradicata: que si perfecte digesta ⁊ post primū paroxismū adsit: balneare tūc in declinatione ipsius ⁊ nō timebis ⁊ post scđm: ꝙ si affuerint: nequaqꝫ balneabis. Accipit em̄ rigor ex dissoluta materia ⁊ indigesta ⁊ ex caliditate cū humiditate preter naturā corpori acquisita transpiratione prohibita putrefiet: ⁊ in febrē putredinis conuertetur.

De signis febrium. (margin, beside "sistolis: q̄ ꝓprie sunt putridaꝝ. ¶ Signa ꝟo feb.")

¶ Cap. xviij. đ fe. ephimera: q̄ fit a caliditate ignis vł soł.

Accidit in corporib⁹ laborātibus circa ignē vel sub sole: vt quasi arescat: ⁊ indureť cutis eorū adeo vt testa fiant: sicut bruta aīalia quedā habent: maxime si cōplexiōis existāt aduste: quare pori eoꝝ attenuanť ⁊ cōstringunť: vt superfluitates fumose generate in eis maxime ex calidis cibis assumptis resoluanť: sed retinenť: ⁊ nō resoluuntur magis transpiratione ꝓhibita q̄ spūs inflāmat: ⁊ de eis ad subiecta alia transeūt: ⁊ ledentē ⁊ contristantē febrē accendunt. ¶ Signa eius sunt signa cōplexionis naturalis: dispō cutis aris ⁊ regimē q̄ indicāt cām eius: ⁊ caliditas acuta in toto extēsa corpe vniuersas actiōes ⁊ passiones ledēs: sitis ⁊ angustia: ⁊ alia que in ephimera ex calore solis ⁊ cibi dicta sunt. ¶ Cura ei⁹ est tres res. Ablatio cāe: alteratio febrilis discrasie: ⁊ correctio accidētiū. Prima cōpleť cū correctiōe oīs calidi extrinsecus et intrisec⁹ ꝓpināda: ⁊ cū situatione corpis in aere parū calido ⁊ hūido magis cū ministratione balnei aq̄ dulcis eucrate ⁊ multe q̄ mollificēt cutē: ⁊ rarificēt poros ei⁹: ⁊ fumosas supfluitates resoluāt: ⁊ cū fricatione succedēte cū oleis frigidis hūidis: vt est violatū ꝓprie. Scđam rē ꝯplēt q̄cūqꝫ infrigidāt ⁊ hūectāt ex cibis ⁊ potibus ⁊ medicis īteri⁹ ⁊ exteri⁹ mīstratis q̄ spūs alterēt: multiplicēt: ⁊ ꝯfortēt: ⁊ cor īfrigidēt: ⁊ hūectēt ipꝫ ⁊ totū corp⁹. Tertiā rē ꝯplent q̄ sitim mitigāt ex ꝓprijs frigidis ⁊ aeris īspiratiōe: ⁊ q̄cūqꝫ angustiā curāt q̄ ex dictꝭ sūt manifesta.

De signis. (margin, beside "¶ Signa eius sunt signa cōplexionis naturalis") *De cura.* (margin, beside "sunt. ¶ Cura ei⁹ est tres res")

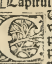
¶ Capitulū. xix. de febre ephimera que fit a frigore.

Accidit quoqꝫ simr vt predictis fumosorum vapoꝝ retētio in corporib⁹ calidis cū aeri frigido exponunť: et sub diuo dormiūt et maxie hyeme: ⁊ balneanť in frigida aqua niuea vel stiptica vel aluminosa vel gypsea ꝓpter constipationē poroꝝ accidentē ex illis trāspiratione ꝓhibita: ⁊ inflammať cum eis calor: ⁊ accendiť in spiritibus primū: deinde trāsiens ad alia corporis subiecta ledentē ⁊ ꝯtristātem feb. accēdit. ¶ Signa sunt precessio cause et catarrus ⁊ coriza ex exꝑssiōe accidēs: sicut illis q̄ extasim sunt passi ex dissolutione: differētes tñ signis: q2 color pallidus ⁊ pulsus durus pauce velocitatis: ⁊ frequēs difficultas anhelitus: ⁊ grauedo capitis ꝓpter fumos retētos. Urina ticta: ⁊ caliditas in toto corpe extēsa parua. ¶ Et cura ei⁹ est tres res. Ablatio cause: alteratio febrilis discrasie: et correctio accidentiū in prima imissione ⁊ acuta cū retineť. ¶ Primā rem cōplēt que primā rē cōpleuerūt in predicta. Opꝫ tñ vt ad caliditatē magis accedāt sicut ibi ad frigiditatē vel stipticā caliditatē: sintqꝫ paulatim non subito approximata: quare opꝫ vt loco olei vio. ministreť irinum: vel loco camomilli sambucinū ⁊ amigda. dulciū ⁊ anetinū et de lilio per se vel mixta vel narcisi que algorātis sunt ꝓpria: ⁊ stipticitatē cutis ac duritiē molliunt: ⁊ aperiunt poros: vt vapores expirent: ⁊ oleū de apio qđ ꝓuocando sudorē illos educat: ⁊ difficultatē anhelitus auferat. ¶ Secundā rem cōplent que secundā rem cōpleuerunt: ⁊ ibi predicta sint aut frigida minus vel tēperata. ¶ Tertiā rem cōplēt quecūqꝫ assumpta ex medicinis curant catarrū frigidū: que supius seriose ⁊ complete sunt dicta cap. ꝓprio: pectus ⁊ pulmonē dilatāt: ⁊ anhelitū reddūt facilē. Ex quib⁹ quedā sunt simplicia: quedā cōposita. Simplicia sunt vt artemisia ⁊ decoctio ei⁹ sumpta: radix ⁊ semē siseleos cū aqua mellis ireos: ⁊ oleum eius inunctū: ⁊ oleū balsami hyssopus sicca: ⁊ decoctio eius cum caricis gargarizata et bibita in aqua cicerum aristo. ro. ⁊ nasturciū ciminū galbanū et silia: q̄ quidē sunt calida valde misceanť cū frigidis dilatantib⁹: qualia sunt spinachia aqua ordei et silia: ob quā rem decoquunť in aqua ordei: vel cōministrenť cū aqua spinachiorū: ⁊ ciminum cū aqua bibitū si nō prohibeat tussis: apiū ⁊ feniculū: ⁊ silia que ꝓ cā breuitatis taceť. Composita sunt vt diairis diacalamentū ⁊ silia: vt syrupus de prassio tyriaca ⁊ silia ⁊ que grauedinē capitis sedāt et tollūt: q̄ supra in cura sode sunt sufficienter mōstrata: ideo nō hic amplius repetanť. Idem em̄ in omni loco repetere alienatio est dixit Gale.

De signis (margin, beside "tem feb. accēdit. ¶ Signa sunt precessio cause") *De cura.* (margin, beside "¶ Et cura ei⁹ est tres res")

¶ Capitulū. xx. de febre ephimera que fit ex apostemate.

Cum accidūt apostemata: in mēbris apparētib⁹ vt emunctorijs principaliū q̄ bubones Hip. appellauit ex supfluitatibus proprijs quas principalia ad illa mittere cōsueuerunt ⁊ mittūt: commota ꝟo ab aliqua ꝓcatarticarum cāꝝ: vt est ci-

bus plurimus: aut casus ⁊ ꝑcussio in aliquo princi paliū ta les multiplicās supfluitates in eis quas ꝯfortata mittūt postmodū ī emūctorijs ipsis: aut scabies seu vlcus inascēs eis: ex qb⁹ ꝓuenit dolor in illis ꝯtrahēs ⁊ ꝓuocās ꝑ pnci palia ad trāsmittēdū eis supfluitates ⁊ reumata: vl̄ in aliq̄ altero mēbro ad qđ via sit ꝑ emūctoria ipa transire seu eis associata: vt ī pede manu vl̄ collo: ita supflutas trāsmissa ad illū passum dolēs trāsiēs ꝑ emūctoria ī eoꝝ spōgiositatib⁹ colligaꝛ: ⁊ sic cōparanꝛ emūctoria illi: qꝛ sit illa via: vt dixit Abo. Et manēs ꝫm locū bubonis seu ī emūctorio col lecta ⁊ circūscripta intrāspirabilis putrescit ꝫm pⁱmū vel duos dies ꝯtinuos tota simul absq̄ intermissiōe ꝓpter cō clusionē ⁊ ꝯtinuitatis partiū ei⁹ ī illo eodē quoq̄ loco ma xime cū plurimū sit sanguinea: ex cui⁹ putrefactiōe ꝓuenit

Aboal. calliditas. Inq̄t em̄ Abo. Augmētū aūt ī q̄titate plurimū est infrigidās: nisi cū ex eo accidit putrefactio: queādmodū em̄ putrefactio ex calliditate: ita ex putrefactiōe ꝓuenit ca liditas: q̄ ꝫm plurimū de loco bubonis trāsit ꝫm ꝯtinuitatē intermedioꝝ mēbroꝝ ad cor absq̄ putredine seu fumo pu trido aliq̄ ꝓpter circūscriptionē: ⁊ īclusionē ipsius ⁊ in loco bubonis a q̄ nihil respirat: ex q̄ supcalefieri cor est necesse: ⁊ pⁱmo spūs existētes in eo cū sint magis alterabiles: vt su perius dictū est: ⁊ de eis deinde transeūdo ad reliq̄ corpis subiecta ledēdo ⁊ ꝯtristādo febrē accēdūt vni⁹ vl̄ duoꝝ die rū plurimū: ꝫm q̄ materia pōt plurimā effusionē habere. Et deinde paulatim deficit ⁊ cessat vt infebriēs remaneat corpus: q̄ ephimera erit nō putrida: lꝫ ex putredine fiat: eo videlicet qꝛ si putredo calliditatis accēse illi⁹ sit cā: vñ ephi mera nō vera dicaꝛ: ipa tñ nō plurimū cū calliditate ad cor nō accedit: sed calliditatis qualitas sola absq̄ infectiōe pu tredinis aliq̄: qđ si trāsiret: non ephimera sola maneret. sed etiā fieret putrida: vt dicet: ⁊ lꝫ calliditas in spiritib⁹ prius sit sola accēsa inquantū ephimera: tñ putredo supueniens calliditatē pñtis sī sola accēsa ꝑturbat ephimere ei⁹ signa cōfundit: ⁊ obtenebrat tanq̄ leuia: vt nō dignoscanꝛ bene:

Galenus. sed signa putredinis magis: ob quā cām dixit Gal. Ephi merā supueniēte putrida quiescere nō cessare: qđ equidē cōtingit ⁊ raro: ⁊ cum cōtingit est malū signū. Ostēdit em̄ nō solū supfluitatis in bubone collecte putredinē: sed etiā alteri⁹ antecedētis cāe existētis in venis vel viscerib⁹ cō putrescentibus illi: ex qua putrida fuligo ad cor vadēs ad

Hippocr. putridā calliditatē accēdit ⁊ febrē. Unde Hip. In bubonibus oēs fe. male exceptis ephimeris. ❡ Signa sunt signa

De signis demonstratiua ipsoꝝ apostematū et fe. ⁊ sunt ex relatione infirmi vel astantiū cognita. Et absq̄ relatiōe ipoꝝ ab ex perto medico ⁊ famoso: qđ est qꝛ videt dolore infirmū circa regionē emūctorioꝝ cū impedimēto mot⁹ man⁹ vel pedis ⁊ faciē ei⁹ inflāmatā: ⁊ rubeā vltra dispositionē sanitatis. Et ꝓprie cū fuerint apostemata magna: ⁊ sentit calliditatē febrilē in toto corpe extēsam pauce mordacitatis: qm̄ eoꝝ materia plurimū est sanguinea: ⁊ raro cholerica faciēs he risipilā. Cui accidūt ꝑiodi ꝫm materiā q̄ effundiꝛ ad ipa: ⁊ succedit ei hūectatio vaporosi sudoris ⁊ abūdātis ꝓpter repletionē corpis: nō ꝓpter materiā in apostemate inter clusam. Et pulsus in eis est frequēs: magn⁹: velox ⁊ vndo sus vel mollis ꝓpter repletionē sanguinis in corpe ⁊ ī mē bro carnoso. Et vrina clara ⁊ alba ꝓpter trāsitū materie ca

De cura. lide ad loca apostemata. ❡ Et cura ei⁹ est tres res. Abla tio cause: alteratio febrilis discrasie: ⁊ correctio accidētiū. Pⁱma ꝯpleꝛ cū his q̄ curāt apostemata q̄ supra sunt dicta: ⁊ infra dicenꝛ ꝓpria sectione Christo duce. Scđa qñ opꝫ vt in pncipio opponas remediū mēbris mittētib⁹ pncipalib⁹ cū flebotomia ex pte q̄ respicit mēbrū mittēs: ⁊ a mēbro pa tiēte deriuat. Et deide cū solutiōe si materia alia sanguini sit admixta ita q̄ ꝑ antipistasim fiat. In ꝓcessu ꝟo cū iā to ta fluxit materia ꝑ eādē vl̄ ꝓpiquā partē. Et subtilia regi mē: nec cibes nisi in declinatiōe ꝯpleta si poterit tm̄ tolera re: nec vinū dies oīno: q̄ si tolerare neq̄at: parū in q̄litate ⁊ q̄titate dabis vt ordeaceā ptisanā. Et pones remediū in via q̄ inter pncipalia existit ⁊ emūctoriū cū stipticātib⁹ ⁊ cō strigētib⁹ supra notis. Deide circa mēbroꝝ apostematū ꝑti culares opatiōes ī apostemate necessarias exercebis cū ca lidis tēperatis ⁊ paꝝ stipticis in pncipio: vt cū camomilla ⁊ oleo ei⁹ nō frigida: nec apocrustica cū repellāt ad pncipa lia: a qb⁹ opꝫ trahere magis q̄ repellere. Deide cū resoluti uis: si resolutio sit possibilis: q̄lia sunt ēplastra ex fenugre co se. lini. floꝝ camomille radicū altee: ireos: ⁊ silib⁹: que su pra sunt dicta in apostematū cura: qđ si nō sit possibile: ma tureꝛ: incidaꝛ: mūdificetur: ⁊ cōsolideꝛ deinde. ❡ Scđam rē cōplent q̄cūq̄ infrigidant ⁊ humectant ex medicis inte rius ⁊ exteri⁹ approximatis nō supra mēbrum apostema tū: sed supra pncipale qđ mittit: ⁊ etiam supra cor q̄ ipoꝝ alterēt spm̄: ⁊ virtutē eius ꝯforteut: que supra in cura cor dis seriosius sunt narrata. ❡ Tertiā rē cōplent que dolo rē: sitim: vigilias: ⁊ alia accidentia habēt corrigere: que ex dicēdis īfra sectiōe scđa sunt nota vbi đ cura bubonū age mus ꝓpe: si Christ⁹ annuerit q̄ sit ꝑ īfinita secula bñdict⁹.

❡ Cap. xxi. de sinocha inflatiua.

Et qꝛ sinocha inflatiua media est ꝑ quā transiꝛ de ephimeris ad putridas: ⁊ vtrisq̄ cōicans in natura: vt est dictū supra: iō cōpleto sermone de medicinis ephimeraꝝ: anteq̄ de medicis putri daꝝ ad ꝫmonē deueniam⁹: pⁱus đ medicis ipi⁹ dicam⁹: vt melius sit sermo de ipsa. Fit cū ex inflammato

Cause. sanguine absq̄ putredine in mō nō vere ephimere ꝓpter oppilationē accidentē mediocrē ex multitudine eius in lo cis ꝓhibētē eius trāspirationem: ⁊ multiplicātem eius va pores in corpe: quapropter accidētia ⁊ signa eius lꝫ ꝓpter cōuenientiā eius cū extremis sint dignosci difficilia: erūt

Signa. tñ signa cōplexionis sanguinee ⁊ plectoria cū vita delitio sa: ac cutis suauis ad modum corporis balneati extensa in vniuerso corpe plurimū ꝓtēsa vsq̄ ad quartū diem: ⁊ quā doq̄ vsq̄ ad septimū ꝑiodizās in aliquo: qꝛ vnus est paro xism⁹ tota: vt supius dictū est ꝑ id qđ ab vtroq̄ extremoꝝ distinguiꝛ generū in quo ꝓcedit augmētādo semꝑ: vel mi nuēdo: vel aliqualiter inflāmando ꝫm diuersitatē genera tiōū vaporū in sanguine: qꝛ aliqñ magis multiplicātur q̄ resoluanꝛ: ⁊ calliditas inflāmaꝛ oppilatione magis aucta: aliquādo econuerso oppilatiōe minorata q̄ hora: ⁊ tūc fit ꝑaugmastica. Et aliqñ multiplicātur ⁊ euaporanꝛ equalr

Tres huius fe. species. ꝑmanēte oppilatiōe in pⁱa dispōne: ⁊ tunc fit homotena. Et neq̄ in pulsu neq̄ in vrina signū existit putredinis: sed est magis velox ⁊ spissus. Et vrina digesta rubea: rosea ī co

De cura. lore substātia spissa cuꝫ circūstantijs silib⁹ sibi. ❡ Et cura ei⁹ est tres res. Abscissio cause: alteratio febrilis discrasie: ⁊ correctio accidētiū ꝑua de ꝟtute ex se ꝯtrariatiōe habita eo q̄ non se cōmittit nisi forti virtuti que vsq̄ ad terminuꝫ ꝑsignatū absq̄ cibo tolerare secure potest: nisi cōplexio na turalis ⁊ potētia corpis ⁊ rara stōachi dispositio: ⁊ alia ex

Aboal. terius cōtingētia contradicāt. Inquit enim Abo. Quedā corpa sunt q̄ nisi cibentur in principio pⁱmo ⁊ in deteriori hora ei⁹ cōsumūtur: ⁊ debilitātur: vl̄ in sincopiꝫ deueniūt: ⁊ moriunꝛ vt cholerica: ⁊ sunt de hoībus quidam qui sunt exuberātis carnis: q̄ cū absciditur eis cibus debilitanꝛ ⁊ extenuanꝛ: qꝛ non tolerāt ꝓhibitionem. Et oīs eius calor inat⁹ est fortis valde: aut debilis: vt nō possit dimittere ci bū: nisi em̄ esset virtus fortis in ea: tāta multitudo sangui nis in trāspiratiōe ꝓhibita nō posset gubernari ⁊ regi: q̄n in putredinē deueniat. Ultima em̄ cā putredinis humorū ꝑfectiua ⁊ ꝑ modum priuationis est derelictio a natura: lꝫ prima cā putredinis sit ipsius ⁊ per modū passionis oppi latio ꝓhibens transpirationē qua acquiriꝛ calor: ⁊ fumus extraneus in hūore: qui cā est vt a natura derelinquatur ⁊ putrefiat hūor. ❡ Pⁱmā rē cōplent flebotomia facta in pncipio nulla expectata digestiōe vl̄ hora: immo quacūq̄

Aboal. die vel hora ingressus fueris ad infirmū. Inquit em̄ Abo. cūq̄ flebotomia sit retentio sanguinis nō expectaꝛ dige stio: sed faciēda est vsq̄ ad defectionē ⁊ sincopim seu lipo

Nota de flebotomia. thomiā: que est defectio reꝑabilis. Inq̄t em̄ Hip. i apho. Et vbi opꝫ vsq̄ ad defectionē euacuationē oꝫ ducere. In maximo em̄ dolore: ⁊ in acutissimo apostemate: ⁊ ī febrib⁹ ꝑacutis nulla melior medicina hac eē pōt. Ga. ait. Est em̄ maximū eis auxiliū cū sit eis suaui⁹: ⁊ cū lipothomia corp⁹ statim in ꝯtrariā dispositionē adducat. Educēdo em̄ totā sanguis multitudinē oppilationē ac febres depēdētes ex ea tollit ⁊ etiā accidētia si qua comitētur: vt anxietas sitis ⁊ vigilie: sic oēm dispōneꝫ tollet ꝑter naturā: ⁊ maxime si tantū quātū supabundat euacuet. Et si aliq̄ requirendaꝝ intentionū nō ꝯtradicat seu intrinsecarū seu extrinsecaꝝ. Et ea dimissa in ꝑiculū multitudinis putrefactiōis ipius vl̄ suffocatiōis ꝑducēt infirmū: nisi virtutis potentia emo rosagia vl̄ sudore copioso iuueꝛ: post quā dabis lipotho

mie gratia

Regimen flebotomati.

mie gratia iuleb ros.cum frigida:et post vnā horā cibabis
ptisane succo:in crastinū vero fricabis:vt aperias ⁊ rarifices
poros:deinde balneabis:⁊ cibabis vberius. Qd quidē di-
ctū impugnat Auerroys trib⁹ rōnibus talib⁹:quarū prima
est talis:q est:q: medicus dз sequi naturā: et natura nullā
facit euacuationē sanguinis ducentem ad sincopim:ergo
nec medicus talē facere dз. Scda est qi cū in euacuatione
oporteat vt solū qd nociuū est ppēdat:⁊ naturale nō: imo
dimittat:vt sincopis nō sequat euacuationē: nisi qten⁹ qd
naturale est educat:ppterea in euacuatione ad eā nullate
nus veniendū est. Tertia rō qd est:q: in tali corpe est apt⁹
aliqs humor putrescere:si euacuatio pducat ad sincopim:
virt⁹ cadēs nō poterit resistere qn corrūpat hūor ille cū nō
regulet:⁊ ei⁹ corruptionē si sequat:nō erit qd emēdet. Qui
bus rōnib⁹ solutio pз: si distinctio pmittat.s.q duplex est

Duplex ē sincopis.

sincopis:reparabilis:⁊ nō reparabilis. Scdo si sciat qd ca
sus vtutis ⁊ sincopis reparabilis:de qua hic intelligit Ga
le.accidat non solū in euacuatione iuuatiui ⁊ ei⁹ qd natu-
rale est:sed etiā in euacuatione nociui dūmodo subito ⁊ si-
mul fiat sicut in flebotomia pnti. Tertio si sciat q facta re
sumptione cū cibo vel aliq nutritiuo:virtus q cecidit resu-
mat statim eo ilico post euacuationē dato. Nā cū sit sinco-
pis leuis q pprie lipothomia.i. apparēs casus est dicta ex
cibo resumpta vtus:vel reparata poterit regulare hūores
ne in putrefactionē deueniāt:⁊ etiā corrigere putrefactio-
nē si forsan cōsequat. ¶ Scdam rē si necessaria sit vt puta
q: flebotomia sit omissa:vl' qi facta nō totū qd supabūdat
sanguinē eduxit:vt infrigidet corp⁹ cōplet aq frigide pot⁹
vsq ad coloris mutationē.s.vt fiat pallidus et tremat. Et
illud est vt det ex ea vsq ad minā vnā:⁊ ē pōdus li.iiij. In-
uenit em̄ in tali corpe psubito oēs cōditiōes in ei⁹ admini-
stratione seruādas:⁊ sanguinē inflāmatū ⁊ subtiliatū a fe.
infrigidādo inspissat vt ad pncipalia nō discurrat: ⁊ febri-
lem inflāmationē statim extinguat:nisi corp⁹ sit accidētal'r
immutatū:quo casu ei⁹ datiōe opз desistere:⁊ alijs vti medi
cinis q obstructiōes aperiāt: multitudinē euacuēt:⁊ febrē
extinguāt:q sunt note infra. Et q tāte vtutis in cura hui⁹
feb.existit q si flebotomia celebrari aliquo modo nō possit
vel ppter medici tardū aduētū:seu ei⁹ inscitiā:aut laborā-
tis delitiā seu inobediētiā suspitionē vel timorē:vel astan-
tiū pteruiā ⁊ excitationū:quā medic⁹ euitare dз. Ipsa so-
la sufficiēs est ad curā maxime vel signa digestionis hūorū
obstruentiū si alij sint a sanguine videatur. Cōfortata em̄
virtus ex tēperantia subiectorū eius.s.spirituū ⁊ humorū ⁊
mēbrorū radicaliū ppter frigiditatē aque humoribus ob-
struētibus pre subtilitate obuiat:vt quousq benignos in-
ueniat ad se trahat:inutiles vero per vētrē vel sudorē excer
nat:⁊ plectoriā sanguinis p emorosagiā in regionē aptam
magis expellat:anxietatē auferat:sitim extinguat: et puo-
cet somnū. Ita vt hec duo ipius sinoche sint maxime sana
tiones.s.flebotomia omi tpe:⁊ frigide aq potatio apparen
te digestione siue sibijnuicē succedētes : siue ministrate di-
stinctim. Cōplet quoq cū alijs medicinis interi⁹ ⁊ exteri⁹
ministratis sup spūalia pprie maxime vbi cōditiones fle-
botomādi ac exhibēdi frigidā aquā desint:vel plures obsi-
stentes inueniant:que ex dictis ⁊ dicēdis sunt note. Et de-
inde cū balneis dulciū eucratarū aquarū q aperiant poros:
subtiliēt hūores grossos obstruētes: ⁊ eorū viscositatē abs-
tergāt multotiēs replentē in vapores couersam:⁊ sudorē
euacuāt ⁊ resoluūt. Cōplet cū cibis ⁊ potib⁹ frigidis ⁊ hu
midis q alterādo discrasiā fe.potentē in se virtutē.s.exolu-
tā ex corpis dispōne vel aeris exterioris siue extēsione dierū
maiori ppter magnitudinē oppilationis aut inscitiā medi
corū pforitēt. Sintq talia qlia supra hec i cura ephimerarū
sunt dicta. Correctio vero accidētiū ex dictis est manifesta.

¶ Incipit summa scde particule pme sectionis scde q est
de medicinis febriū putridarū continens capitula octo.

Sequitur summa secūda particule prime sectio-
nis secunde que est de medicinis febrium putri
darum. Continet autem capitula octo.

¶ Capitulum.j. de ordine curationum seu me-
dicationis ipsarū:⁊ medicatione eorum sm mo
dum vniuersalem.
¶ Cap.ij. de medicinis febriū in spāli:⁊ pmo simpliciū:⁊
inter ea pmo sinocharū in putredine sanguinis fientiū.
¶ Capitulū.iij. de medicinis febriū phlegmaticarū.
¶ Capitulum.iiij. de medicinis febrium cholericarum.
¶ Capitulum.v. de medicinis feb.melancholicarum.
¶ Capitulum.vj. de medicinis feb. pestilentiosarum ⁊ ea-
rum que de genere sunt illarum.
¶ Capitulum.vij. de medicinis feb.apostematum.
¶ Capitulum.viij. de medicinis feb.compositarū ex eis.
¶ Capitulum.j. generale ⁊c.

Uoniā cōtingit ephimerā transire in putridā
per sinochā mediā:cū non cōtingat transire de
extremo ad extremū nisi per mediū:vt est dictū:
ideo post curā ephimerarū primā ⁊ sinoche me
diā dicendū est de cura putridarū in ordine exēplificatarū.
Et primo in generali. Secundo in speciali:precedit em̄ ge- Ratio ordinādorū.
neralē specialis artificialiter et naturalr. Uerū qi febri pu-
tredinis accidit vt sit morbus in se:aut accidēs:⁊ simplicē
⁊ cōpositā faciens varietatē. Ideoq in cura precedūt pu-
tride q sunt accidēs sicut substātia accidēs et simplices cō
positas:⁊ elemēta elemētata. Primo igit de medicinis pu
tridarū simpliciū est agendū:scdo de medicinis pposit arū
⁊ simpliciū. primo de medicinis feb. que sunt morbus per
se. scdo de medicinis fe. que sunt accidēs:et de earū q sunt
per se morb⁹. Primo de medicinis sinocharū factarū ex pu
tredine sanguinis. Eo q de sinocha inflatiua media faci-
lius deuenit.s.in putredinē sanguinis q aliorū humorū:fa
cilius em̄ est vt caliditas inflāmata in sanguine imprimat
putredinē in seipo q transeat in aliū humorē: cuз in eodē
subiecto existat:⁊ magis putredini apto:⁊ ppter cōplexio
nē ei⁹ ⁊ substātiā qdē ⁊ sitū. Inqt em̄ Gal'. Illa solū.i.ma- Galenus.
xime putrefiūt corpora q calida sunt ⁊ hūida intrāspirabi-
lia ⁊ inflabellabilia in calido ⁊ hūido manēt. Sic alijs hu-
morib⁹ citi⁹ putrescit ⁊ maxime in aquositate generata ex
fructib⁹ sit infecta ei⁹ substātia:⁊ crudo hūore reddēte ipm
intrāspirabilē. Et q: inter hūores oēs superexcrescēs irregu
labilis fit a natura:fact⁹ inobediēs febrē accēdit sinochā.i.
cōtinuā pprie et maxie ppter eandē cām:vt suprius est ex-
pressum in tractatus hui⁹ pncipio:lз raro talis feb. fiat:vt Qualr natura custodit sanguinem tanq thesaurū.
Gal'.ait. Custodit em̄ ipm natura tanq thesaurū ⁊ filiū et
vsq in postremū:nec deserit ipm nisi coacta : vt suprius in
cōsolatione medicinarū diximus:⁊ sic tardius putrescit:lз ex
sui dispōne sit magis apt⁹. Scdo de medicinis phlegma-
ticarū fientiū in putredine ei⁹. Citius em̄ putrescit:⁊ ad pu
trefactionē accedit q cholera sapiēs de natura sanguinis:
⁊ pinde quaq die febrē accēdit nō per tertiū:nec per quar
tum:quēadmodū alij. Et si cholerica ppter sui caliditatē
igneā aptā inflāmari sit magis q phlegma ⁊ putrefieri:qd
est aqueū frigidū humidū:cū caliditas vt efficiēs in putre-
trefactione magis q humiditas vt materia operet. Ipsa
quoq cholera ⁊ finaliter nō sit humida substantialr semp
est quādiu in spē hūoris existit dicēte Gale. In oīs humo
ris substātia aqueum dominat elementū : phlegma tn̄ sua
grossitie aut viscositate substātie necnon sua multitudine
excrescentiā cuius cōpescit vltra vtrāq cholerā:vt suprius
diximus in cōsolatione medicinarū multarū oppilationū
est causa. Et pinde trāspirationis phibite q est cā inflāma
tionis caloris preter naturā in eo:q putrefactionis cā exi-
stit maioris ⁊ citioris q caliditas cholere q naturalr est:lз
sit ignea:ad qd adiuuat cōplexio humida supra hūiditatē
substātie in eo additā aqueā ⁊ putrescibilē magis. Situa-
tio quoq ei⁹ q: in pfundo corpis est posita ⁊ iuxta sangui
nē ppter sui naturā nō in circūferētijs: vt cholera q de na
tura ignis existēs de cētro ad circūferētias semp mouet ex
se:in quibus refrigeriū euacuationis requirit. Opitulant
quoq ad id semia sue putredinis q in loco sue minere seu
putrefactionis relinqt. Quapropter intermissio est impu
rior:⁊ secundi paroxismi tēpestiuior est inuasio : sunt em̄ cā
vt regeneratus humor ex dispōne particularū citius ad pu
tredinē incitet. Et scdm faciat primū sm singulos dies nō
cessans periodizare:donec particularū dispositio corrigat.
Tertio de medicinis cholericarū in putredie existētis cho
lere que tardius mouet q phlegma:lз frequētius accidat
ppter caliditatē suam mouet ⁊ furit:vt nō regulet ⁊ putre-
fiant:⁊ feb. accēdat coadiuuātibus similibus circūstantijs
etate.s.consuetudine ⁊ tpe calidis ⁊ regimine. Sile em̄ au
get suū sile:⁊ facit ipm furere:frigida ipsarū existēs pūa re
mittit ⁊ refrenat. vn̄ Ga. tps ē augmētatio egritudinis sibi Galenus.
similantis. Quarto de medicinis melācholicarū fe. fientiū

in putredine melācholie: ꝗ tardius ad putredinē p̄e cete-
ris mouet̄ humoribus ꝓpter cōtrarias ſupius aſſignatas
cauſas. Quinto de medicinis feb. peſtilētioſarū ⁊ eaꝝ que
ex genere fe. peſtilētie ſunt. Que etſi a cā exteriori ⁊ ꝓcatar
tica ſumāt gn̄ationis exordiū vt ephimere: non tñ ꝑ modū
inflāmationis tm̄: vt ille in ſinocha: imo in putredine hu-
moꝝ ⁊ cordis ſpiritib⁹ eaꝝ eſt cōplemētū: a ꝗ earū denomi
natio ſumit̄: ⁊ ꝑinde inter putridaꝝ gn̄a ſunt ꝯputāde. Et
vltimo de medicinis cōpoſitis: ⁊ primo ex gn̄ibus vt putri
de ⁊ ethice nō ephimere: qꝛ nō facit cōpenſationē in cura
cuicūqꝫ illaꝝ ſit cōplicata. ſcd̄o de cōpoſitis ex ſpecieb⁹ pu
tridaꝝ non ephimerarū nec ethicaꝝ: cum non facit cōpoſi
tionē in cura: queadmodū cōpoſite ex ſpeciebus generis
putridarū cū ex cauſa ſint putride non habēt depēdentiā.
Cura. Harū omniū medicatio generalis ſequēs generalē cogni
tionē ipſarū in principio huius cap. prenotatā eſt quatuor
res: quarū tres reſpiciūt res preter naturā: quarta ꝟo na-
turales ⁊ virtutes. Prima eñ abſcindit cauſam. ſcd̄a ſub-
alterat fe. diſcraſiam. tertia ponit ſtudiū in virtute et vita
cum dieta cibi ⁊ potus ⁊ regimine debito in alijs nō natu
ralibus rebus. quarta corrigit accidentia: he eñ res in me
dicatione earū omnē neceſſariā cōplent intentionē ex par-
te rerum non naturaliū conſeruandaꝝ comprehenſaꝝ ſub
virtute: ⁊ ex parte rerū preter naturā remouendaꝝ. Que ſi
quidē in vnū cōueniāt oēs: vt in feb. cholerica ⁊ pura ſim-
plici vna cōis erit indicatio vno quoqꝫ cōi cōplenda auxi-
lio infrigidationē ⁊ humectationē demonſtrās. Fiet autē
cū his que ex medicinis frigidis ⁊ humidis interius appro
ximatis ſm̄ oēm adminiſtrationis modū ⁊ exterius: qui et
prout opꝫ in ſpecialiū cura dicet̄: ſi Chriſtus annuat. Et
De potu aque frigide. ex illis eſt potus aque frigide: alterat eñ ⁊ digerit: cholerā
euacuat fluxum ventris ⁊ vrinam vel vomitū vel ſudorē: ⁊
qn̄qꝫ per oīa ſimul: vt cū virtus eſt potēs feb. extinguit ⁊ ſi-
tim: ⁊ ſic cauſe cōfert morbo ⁊ accidēti niſi fuerint que ꝓhi-
beāt aliq̄ ex cōditionib⁹ ꝗ ſequunt̄: vt materie groſſe crudi
tatis nō ſubtilis vel cholerice: cui⁹ digeſtio eſt vt remota
a ſui ſubtilitate fiat ſpiſſa: et aqua frigida facit illud: et ſto-
machi frigiditas debilitas: vel epatis vel alicui⁹ alteri⁹ ex
viſcerib⁹: vel dolor in eis: aut apoſtema ſeu oppilatio: vel
qꝛ cōplexio naturalis ſit pauci ſanguinis: et caliditas in-
nata debilis habitudo extenuata nō carnoſa: aut incōſue-
tudo bibēdi eā. Nocumentū eñ his aq̄ frigide potu gn̄at̄
maius ꝙ ſit iuuamētū ei⁹ in feb. extinctiōe: et ſitis: q̄re opꝫ
vt dimittat̄: ⁊ recurrat̄ ad auxiliū qd̄ his cōferat: illis ꝟo nō
noceat: ꝙuis ſit difficile inuenire: dicēte Gale. Itaqꝫ in cō
trarijs diſpoſitionibus difficile ſit inuenire qd̄ ꝓſit multū:
Nota de ſyrupo acetoſo. obſit aūt nihil: qd̄ inter cetera ſyrupus acetoſus cōprehen
ditur eſſe talis: digerit eñ crudos humores obſtruentes ⁊
obſtructos incidēdo: ⁊ ſubtiliādo aperit opilationē. Et ꝑ
inde ꝓhibita tranſpiratio ceſſat: ⁊ euacuat illos ripticādo
alterat feb. ⁊ per ꝯſequens ſitim ſedat: ſic equidē oīa ꝗ p̄e-
ter naturā ſunt in cura fe. putride ꝯſiderāda reſpicit inde-
fecte ⁊ ei⁹ nocumentū in apoſtematib⁹ viſcerū: ⁊ alijs diſpo
ſitionib⁹ prediſtinctis corporis nō eſt ſicut nocumētū frigi
de aque: verū qn̄qꝫ fe. intētio ⁊ ſitis eſt tanta adeo vt egrū
ad eſtuationē ⁊ reſolutionē perducat: nec ꝑinde ſit excuſa
tio ab exhibitione aq̄ frigide vel alterius extinctiui valde:
vt melonis indi ſyrupi de nenufare: de melonib⁹ ⁊ ſimiliū.
Augmentū eñ in predictis ⁊ materie incrudatio meli⁹ eſt
ꝙ corp⁹ ad arefactionē ꝑduci. In qb⁹ ꝟbis qs mirabit̄ for
Obiectio. te dicēs. Que cruditas in feb. cholerica dicta ex pura cho
lera eſt: cū Gal. dicat ꝙ crudus humor in ſpecie phlegma-
tis eſt: ac etiā ꝗ fe. incēſio atqꝫ ſitis in phlegmatica eſſe po
terit: cū ipſe dicat calorē humoris phlegmatici putrefacti
aſſimilabis vtiqꝫ igni fumoſo i viridib⁹ lignis accēſo adeo
vt ſubmergat dicēs maxima dn̄atio hūoris accēdētis feb.
Rn̄ſio. qualitas eſt caloris. Cui rn̄det Falco dicens. Scire aūt te
opꝫ circa primū qd̄ cruditas in hūore groſſo vt eſt in melā
cholia ⁊ phlegmate ꝓprie cum ſit ſanguis diminute deco
ctus in quo dominat̄ ſicut ⁊ melācholia terrea ꝗ qꝛ frigida
eſt ⁊ indigeſtibilis ⁊ trāſire morat̄: ſicut Hip. dixit: nō humo
re ſubtili cholerico puro adeo qd̄ ſi oppilatio ſit i feb. crea-
ta ex eo nō erit a groſſitie ⁊ viſcoſitate ſubſtātie ſue: lꝫ qn̄qꝫ
poſſit eſſe ex alia non tñ in ꝓpoſita fe. ſed ab ei⁹ multitudi
ne ſola: licet ipſe hūor cholericus purus i ſua ſubſtātia cru
dus humor reſpectu nature ſit indigeſtus pri⁹: qꝛ ꝟtuti ex-
pulſiue nō adequatus ꝓpter ſubtilitatē imbibitā: ob quā
ei⁹ expulſio ſit difficilis: ſicut melācholie ꝓpter eius groſ-
ſitiē in ſtrictos meat⁹ nō penetrātis. Et phlegmatis pro-
pter adherētē ipſi⁹ viſcoſitatem in illis membris ſubtilita Aboal.
tē poſtmodū affert frigida aqua potata: qd̄ oſtendit Abo.
dicēs. Ubi aūt materia calida idigeſta: aut groſſa: digeſta
eſt ꝯcurrentibus ꝯditionibus alijs: tunc frigida aqua eſt
melior res. Si ergo verbū de cruditate dictum humor ad
groſſum frigidū ⁊ viſcoſum digeritur: nō ad calidū ⁊ ſub-
tilē. ¶ Circa ſcd̄ꝫ ſcire te volum⁹ ꝙ ſi intenſio fe. ⁊ ſitis in
phlegmatica fe. cōtingat nō erit a ꝑte humoris phlegma Cāe intēſiōis i feb. phlegmatica.
tici in ſe ꝯſiderati tm̄: ſed etiaꝫ ex parte aliquoꝝ concurren
tiū: que quatuor rationabiliter eſtimantur. Primū eſt mix
tio cholere vt in phlegmate ſalſo: nō eñ eſt dare purū hu-
morē in corpore: ⁊ ſi humor cholericus dictus ſit purus: il-
lud eſt qꝛ ſi mixtionē aliquā habeat: non tñ de qua ſit curā
dū vt variet ſpēm: quemadmodū cholera hūori phlegma-
tico mixta: ꝗ ſua ponticitate phlegma facit pōticuꝫ. Scōm
eſt poſitio ipſi⁹ ⁊ corruptio in partib⁹ cordi magis vicinis:
vt in nō vero cauſone patet. Tertiū eſt oppilatio m̄lta exi
ſtēs in ea ꝗ ꝓhibendo trāſpirare fumos reſultātes ex cor-
ruptione ipſi⁹ m̄ltos ad cor cōuertit ⁊ alia principalia: qꝛ
calida ſunt: ⁊ ꝑdurātes ſiue adherētes ꝓpter viſcoſitatē
inflāmāt fortiter illa: ⁊ ꝑ ꝯſequēs totū corpus atqꝫ exiccāt
vn̄ fe. intēdit̄ atqꝫ ſitis: ad qd̄ adiuuat q̄rtū. Et eſt cordis cō
plexio ſicca ⁊ calida corpis: atqꝫ ei⁹ habitus ſiccus in quo
calor phlegmatis lꝫ ſit obtuſus m̄ltū intendit̄ ⁊ ignit̄. Por
ro ſi adinuicē res preter naturā diſcrepēt: vt qꝛ ea que cāꝫ
abſcindat digerēdo ⁊ euacuādo cuꝫ opꝫ calidā ⁊ ſiccā irri
tent fe. qd̄ eſt plurimū: ⁊ ſimiliter accidens dictum ſicut in
febre phlegmatica ꝓprie ⁊ melācholica eſt videre: tūc ꝯſide
rādū. Naꝫ ſi quidem cā morbus ⁊ accidens ſint equales in
fortitudine ⁊ in ledēdi malitia: tūc cura ordinata locuꝫ hꝫ.
Et eſt ſm̄ Gal. vt qꝛ prio abſcidere cāꝫ opꝫ cū remiſſe cali-
dis ꝓpter fe. deinde ad eam que ab illa facta eſt egritudi-
nē deuenire: deide ad accidēs ſi qd̄ ꝑduret inſtare: vl̄ ſimul
oēs inſpicere ꝗ eis ſunt ꝯgrua ꝯponēdo: vel diſtinctis lo-
cis vnicuiqꝫ ꝓpria applicādo: vl̄ nūc ad vnum: nūc ad aliō
intendēdo. Si ꝟo fuerint inequales: vt qꝛ intentio que ad
cām intētionē ſuperet: que ad fe. aut eā ꝗ ad accidens: vel
ecōuerſo: tūc fortiori intēdēdū: alterū ꝟo nō negligendū:
ſꝫ alteꝝ triū dictoꝝ modoꝝ vtrāqꝫ incipiēdo vno pl⁹: alte
ro min⁹. Si eñ magnitudo fe. ſuperet: eāqꝫ omittes totali
ter intendēdo ad cām ſimul eñ fe. cum febricitāte peribit
⁊ ecōuerſo. Si cruditas cāe ſit multa ⁊ feb. parua: vt acci-
dit in phlegmatica: plurimū intēdēs que ad fe. ⁊ oīaliter
derelinquēdo cāꝫ: augmētabis cāꝫ ⁊ cruditatem ipſius: et Galenus.
ex ꝯſequēti fe. quidē curādo fe. augmētabis ipſam: vt Gal.
dixit. In abſciſſiōe aūt cauſe due res ſunt neceſſarie. Alte
ratio ⁊ euacuatio. Inqt eñ Gal. Ferūt eñ ſi contingat in
hūorib⁹ putrefactis accēdi fe. demōſtratio in talib⁹ eſt al-
teratio ⁊ eūatio: ipſa ꝟo alteratio digeſtio eſt. Completur
aūt cū duob⁹. ſ. cū minoratiuis in pricipio: ſi m̄lta ſit cā gra-
uans virtutē. Et ei⁹ eñ minoratio pars digeſtiōis extitit: vt
infra patebit: que ſunt ex medicinis ⁊ vomitib⁹ ⁊ clyſterib⁹ Cās feb. minorātia.
ꝑmiſſis ſm̄ inclinationē materie ad ſuperi⁹ vl̄ iferi⁹: quaſ
ex nauſea vel rugitu vētris ꝑcipies: ⁊ etiā cū ſuccedētib⁹
flebotomia aut pharmacia ſm̄ ſpēm dominātis materie ⁊
ſituationē ei⁹: ſiue ſituata ſit in venis: ſiue in ꝑmis: ſiue i ſe
cūdis: ⁊ maxime ſiue alijs extremoꝝ: ſiue extra vt in ſtoma
cho ⁊ inteſtinis: ſiue epate ſiue in ſplene in ptib⁹ cordi ꝓ
pinque: ſiue in carnoſis ⁊ ſubcutaneis eius per aptiorē re
gionē fiat. Et put eis correſpōdet ⁊ cōuenit vl̄ ꝓportiona
lib⁹ eis vt ſunt venarū emoroidaꝝ apertio: menſtruorum
ꝓuocatio ⁊ ſanguinis ex naribus: ⁊ ſcarificatio in dorſo ⁊
crurib⁹: ⁊ vrine ⁊ ſudoris ꝓuocatio cum temperatis in cali
ditate ꝗ eſt pharmacia proportionalis: ⁊ vtriqꝫ abſtinētia
⁊ fames que minuit ⁊ exiccat per accidens oēs humores.
Sed cū flebotomia quidem ſi ſigna repletionis vel pecca-
tum ſanguinis appareant: ⁊ vrina rubea ⁊ ſpiſſa: ⁊ virtus
⁊ etas corpis conſenſerit. Nam ex quo deuenit in putredi
nē humor: virtus que prius fuerat fortis facta eſt debilis.
Ideoqꝫ aduertēdū ſi toleret. Inquit enim Hippocr. Acu
tas paſſiōes flebotomabis ſi robur virtutꝭ fuerit: ⁊ eger iu
ueneſcat etate: ⁊ in euacuatiōe cū pharmacia etiā ⁊ alijs. In oī purgatiōe vir-
Inqt enim Galenus. In omni autem purgatione virtus
conſyderanda eſt:

cõſyderãda eſt:ꝛ tandẽ p̱ ſuo poſſe purget. Si eñ vr᷒ defi
ms eſt cu, ciat:cohibẽda eſt euacuatio:ꝛ ſi nõ tota exierit abũdãtia:
ſtodiẽda. nec in ea ſis audax:imo poſtpouas inquantũ poſſibile eſt
ſequẽs naturã q̃ tp̃m vſq; in poſterũ reſeruat: nec deſerit
niſi coacta:ꝛ ex ſe ſanguinis peccatũ corrigit: ꝛ frequẽter
emẽdat. Cũ vero coegeris illã celebrare: qꝛ multitudo gra‑
uãdo ſupat:ꝛ tendit ad putredinẽ magis:qđ oſtẽdit:qꝛ vri
na cũ rubedine ꝛ ſpiſſitudine magis tunc flebotomabis:
nec multũ ſimul educẽs:q̃uis multũ abũdet. Multũ eñ ꝛ
Hipocrates. repẽte euacuare fallax eſt:ꝛ nature inſuaue. Dixit Hip. in
apho. Et oppilatio ꝛ putredo nõ ceſſat p̱ eã euacuet đ bo
no etiã naturã in defectionẽ adducet:vt nõ fiat potẽs in
criſibus expectãdis. Quare opꝫ intemporanee cibare vt
vberius:ꝛ ſic diſtrahẽdo a digeſtione naturã ꝛ addẽdo in
cãm prolongabitur morbus:vt ergo dimittas aliqđ ſan‑
guinis in cibũ nature parũ educẽs: ꝛ ſi oporteat ſecũda‑
bis:ꝛ interim cibabis:ꝛ loco mali euacuati bonũ reſtaure
Galenus. tur. Ait enim Gale. corruptioni neceſſaria eſt reſtauratio
cũ temperamẽto: p̱pter qđ ſecũdatio eſt melior multitudi
ne. Et cũ pharmacia quidẽ ſi cachochimie ſigna videbis
ꝛ vrinã a p̃dicta diſperſã:ſit aũt appropriata humori pec
canti:nec ſit ex fortibus que agitẽt ꝛ inquietent humores:
ꝛ ſic in digeſtione ipſos impediãt. Et q̃nq; ad periodum
ipſos incitãt:ꝛ fe. inflãmant. Sed ex lenibus que cũ frigi‑
ditate nõ ſtipticẽt:vt myrobalani qui oppilãdo impediũt
digeſtionẽ intentã:liniendo ꝛ lubricando naturã ad fluxũ
diſponant:vt eſt mel:caſiafiſtula:manna:ſiracoſt:ꝛ ſuccus
duorũ granatorũ expreſſorũ cũ pulpis ſuis q̃ ſua tempera‑
ta ſtipticitate non debilitat ſtomachũ:relaxãdo: vt caſia:
ſed cõfortat ſuauiter:ꝛ laxat:vt decet. Et ex illis eſt aloes
ablutus tantũ cum aqua cordumeni vel ſolatri fructuum
aqua ꝛ ſimilia. Vel cũ caliditate temperata vt alubleb.i.
mercurialis:ꝛ medulla cartami ꝛ ſimilia:ſic multitudinẽ mi‑
nuant:ꝛ naturã alleuient:vt in digeſtiõe reſidui potẽtior
ij. Aphorũ 29. fiat. Inq̃t enim Hipp. Incohantib᷒ morbis ſi quid videt
mouere moue. qđ Gal. cõfirmat dicens. Alleuiata enim q̃
diſpẽſat noſtra natura corporea:ꝛ deponẽs qđ aggrauat
velut on᷒ alienũ dominat reliquie facile. Tũc enim dige‑
rit qđ digerendũ eſt:ꝛ expellit qđ expellendũ recolẽs pro‑
priarũ actionũ:niſi materia mobilis fuerit de membro ad
membrũ ꝛ furioſa. ¶ Inq̃t enim Hip. Digeſta medicari ꝛ
j. Aphorũ xxij. mouere nõ cruda neq; in p̱ncipio niſi expediat. Aduerten
dũ aũt vt ei᷒ euacuatio cõmode fiat:nec ſit in corpe aliqđ
qđ illã ĩpediat vt viarũ oppilatio. Si eñ nõ ſit iuuamẽtũ in
eductiõe ipſi᷒ erit magis q̃ꝫ a p̱iculo maxĩo liberat᷒: q̃ꝫ ſit
nocumentũ ex febris intẽtiõe quã natura pharmaci facit:
maxime cũ ſit euacuatiõi p̱pata nõ reſiſtẽs materia:qꝛ ſub‑
tilis nõ imbibita. Quia mobilis:ꝛ qꝛ mala male:ꝛ nature
multũ odioſa in euacuatione ipſius p̱ artẽ iuuabit natu‑
ra:q̃ ſi adſit nec poſſit ſtatim ꝛ in breui corrigi:dimittatur:
nocumentũ eñ in ei᷒ cõmotione iuuamẽto ſi qđ poſſibile
ſit eſt ſimr maius. Et ideo ad aliquod remediũ ſi qđ poſſibi
le eſt recurrat:vt ſunt valde inſpiſſantia ꝛ ꝯgelantia: ꝛ ſtu
pefaciẽtia oppilãtia:ꝛ cõfortantia principalia. Ex quibus
ſunt tyriacalia ſimplicia:ꝛ cõpoſita nota q̃ iuuãt in liberã
do a mortis periculo qđ omni nocumento eſt maius. Nec
moueas cũ eis in die periodi niſi apud neceſſitatẽ. Inq̃t
eñ Hip. Medicari ſi ꝯuenit ĩ valde acutis eadẽ die ſi ex‑
vj. Apho. 10. pedierit:differre enim in talib᷒ malũ eſt: deinde aliqua di‑
geſtione ex his p̃miſſa dabis aliquod ex ſolutiuis vel p̱uo
cantibus vrinã ex tẽperatis:deinde ſudorẽ. Cõplet quoq;
digeſtio cũ digeſtiuis ex p̱prijs ſimplicib᷒ ꝛ cõpoſitis me‑
dicinis ꝛ cibis ꝛ potib᷒ nõ ſubſtãtialibus nec inſpiſſantib᷒
abſolute: vt quidã arbitrantur ꝛ male inherentes dictis
Gal. i. ij. regiminis. ꝛ. ij. p̱noſticorũ. vbi inq̃t q̃ digeſtio p̱‑
cedit in oibus inſpiſſando:ſed reſpectiue vt que inſpiſſan
do humores ſubtiles ibibitos groſſos ſubtiliãdo:ꝛ viſco‑
ſos incidendo eorũ ſubſtantiã virtuti expulſiue adequant:
ita vt ad expulſionem facilem ſint parati non ſolũ obſtru
cti:ſed etiam obſtruẽtes qui cã oppilatiõis ꝛ p̱hibite trãſ‑
pirationis exiſtunt:que. ſ. ꝛ qualia ſunt in ſpecialium cura
dicet Chriſto duce. Et ex compoſitis eſt ſyrupus acetoſus
Digeſtiua cõpoſita. maxime qui cõe eſt digeſtiuũ oibus humorib᷒: ſicut ſupra
in ſuo capl'o diximus. Et ſumatur cũ aqua calida ſimplici
in humorib᷒ groſſis hyeme cũ frigida in calidis ſubtilib᷒
eſtate vt eſt ordeacea. Corrũpit eñ plurimũ ordeacea illi

mixta aqua:ꝛ aceſcit in ſtomacho ſi parũ de nocte det ante
accipiẽdũ ius:vel poſt cibũ. Caue tñ ne ad raſurã perdu‑
cat:qđ ꝯtingit cũ inteſtina ſint nuda ꝛ vacua:qđ eſt ĩ acu‑
tis peſſimũ. Et cum ſomno in declinatione vel ſine ſtatus
fctõ. Et hic intẽdat digeſtio ꝛ quies q̃ magis eſt digerẽs.
Qđ ſi in cura iſtarũ febriũ vtaris aliquo ex his q̃ putredinẽ
p̱hibeant ꝛ rectificãt:res erit iuuamẽti magni: ꝛ magne cõ
fidẽtie in ſanatione corporũ:habẽt eñ hũoris putredinẽ
aptam p̱ cõtractũ trãſire in alios nõ ſolũ hũores ſed etiã Galenus
cibos maxĩe ſi cachochimi ſint. Inq̃t eñ Ga. Cibi ſubeũ‑
tes corpora nõ prius mũdificata a malis humoribus cor‑
rumpunt:quorũ quãtitas augmẽtat:ꝛ qualitas nõ mutat.
Et illud eſt:qꝛ qđ tãgit a putrido putrefit. Res aũt tales Ciborũ pu
quedã ſunt ſimplices:quedã cõpoſite:ꝛ ſimplices p̱hiben trefactionẽ p̱hiben
tes putredinẽ ꝛ corruptionẽ ſunt:que illud agũt a comple tia.
xione vt frigide ꝛ ſicce:ſicut acetũ:aqua ferrea:ꝛ granata
muza. Et ex illis eſt cãphora ſandalus ꝛ ſimiles. Et ex his
ſunt que id agũt ex proprietate: vt eupatoriũ ireos cortex
citri cardus bñdictus:ꝛ vemen.i. ſiſimbriũ ꝛ ſticados. Et
ex eis eſt cinamomũ xiloaloes q̃ mũdificãt putredinẽ vbi‑
cũq;:ꝛ aqua ferrea ꝛ naſturciũ q̃ exiccãt putredinẽ vacui‑
tatis vẽtris. Cõpoſita vero ſunt rob de ribes ꝛ tyriaca. Eua
cuatio vero predigeſte materie cũ perfectione debet ĩſequi
hippocra. ſm ſemitã eradicatiõis ipſi᷒. Inquit eñ Hip. digeſta me‑
dicari. Cõpletur aũt cũ flebotomia aut pharmacia vel p̱‑
portionabilib᷒ illis q̃ totã ex corpore educant materiã ſm
exigẽtiã cauſe. Sic ergo eradicabis materiã poſt ei᷒ cõple
tam digeſtionẽ:ꝛ hoc vbi natura ex ſe talem euacuationẽ
nõ faciat p̱ut eſt cõſueta. Inq̃t eñ Ga. Natura prio dige‑
rit:deĩde diuidit:deĩde expellit:niſi debilitata fuerit ĩ pre‑ Quare natura prio digerit: deinde diuidit: poſtea euacuat.
dictis:vl' ab aliquo ĩpedita p̱ut añ digeſtionẽ euacuet mo
leſtata. Quare expectabis motũ eius ad euacuationẽ pre
dictã. q̃ ſi mouerit ipã ſinere opꝫ:ꝛ ſm Hip. habere ſilen
tium tũc melius eſt:q̃ ſi nõ mouerit:moue tu hora poſt po
rã motus eius q̃ p̱prie eſt in ſtatu. In fine ergo ei᷒ aut de
clinatiõe mouebis:vt qđ de ſuo minuitur compleas:p̱ut
opꝫ. Et vndecũq; natura repit ſi per conuenientẽ regionẽ
moue tu:nõ tñ hora motus egritudinis vt periodo inquã
tũ plus poſſibile eſt:ſed opꝫ vt tũc horã eligas frigidiorẽ:
vt in ſinochis:ꝛ ꝯcluſis:q̃ eſt hora matutinalis: q̃ ſua frigi
ditate caliditatẽ ſinoche febris ipſi᷒ in toto ſui duratione
conſeruatã cõtemperet:ꝛ ab extrinſeco acquirat qđ ab in‑
trinſeco vel ex ſe habere nequiuit:aut hora tẽporis in cõti
nuis p̱portionalib᷒ aut hora ĩterpellatiõis ſeu q̃etis:vt ĩ
periodicis ꝛ interpolatis veri quiete. Caue tñ vt ĩ talibus Documentum.
febrib᷒ ꝛ maxime peracutis hora eſtiua ꝛ cõſtitutiõe cõſi‑
mili q̃lis ẽ canicularis ꝛ auſtrina moueas cũ pharmacijs
valde calidis ꝛ ſiccis etiã ſi materiã ex venis ĩ p̱tes ſubcu‑
taneas opꝫ trahere. Inq̃t eñ Hip. ĩ apho. Sub cane ꝛ añ 4. apho. 5.
cañe ꝛ poſt canẽ moleſte ſunt purgationes. Anguſtiãt eñ
egrũ:ꝛ ad reſolutionẽ perducunt maxime ſi reſolubilis ſit
caliditate p̱pria:ꝛ malitia addita caliditati febrili ꝛ aeris
cõtinentis ſupra reſolutionẽ:ꝛ pereũt plurimi:p̱ut vidim᷒
ab experto:quare opꝫ q̃ cũ bñdictis pharmacijs moueas
ſtipticitatẽ habentib᷒:quale eſt reubarbarũ ꝛ ſimilia:qui‑
bus ad euitandũ reſolutionẽ miſcebimus aliquod ex my‑
roba. generibus:p̱ut opꝫ ſuccum roſarũ ꝛ tamarindorũ q̃
ſua frigiditate caliditatẽ illorũ reſoluentẽ ꝛ anguſtiãtem
remittãt:humorẽ inſpiſſent:ꝛ poros ſua ſtipticitate condẽ
ſent:ſic reſoluẽtẽ nocẽt. Et ex illis eſt charabe qđ ſua pro‑
prietate illud auget:ſicut dicit Aboa. ¶ Secundã rẽ que
alterat febris diſcraſiã cõplent duo:ſcꝫ quecũq; ex medi‑
cinis frigidis p̱ ſe vel p̱ accidẽs actu vel potẽtia:immedia
te vel mediate interi᷒ ꝛ exteri᷒ approximate: vt ſupra cor‑
pus:ꝛ p̱prie ſupra epar ꝛ cor ſm oẽm adminiſtrationis mo
dum alterando cõfortãt: q̃ in ſpecialiũ cura duce Chriſto
dicentur:ꝛ ex cura ephimerarũ ſunt note. ¶ Tertiũ eſt cõ‑
uerſio regiminis ad frigidũ ꝛ humidũ in oibus reb᷒ nõ na
turalibus. Medicine aũt frigide interius adminiſtrãde ĩ
talib᷒ putridis debẽt eſſe humide:abſterſiue: lenitiue:ſeu
mũdificatiue:que alterãdo putredinẽ mũdificẽt:ꝛ abſter‑
gant:nõ ſtiptice que ſtipticãdo recludunt:ꝛ indigeſtũ red‑
dunt:niſi natura lenificata fuerit vltra modũ:quo caſu de
bent eſſe ſtiptice mediocriter:qualia ſunt ex lenitiuis q̃ ex
dictis ſuperi᷒ habuiſti ĩ cura egritudinũ cordis. Et ex illis
q̃ his ſunt p̱pria:quedã ſunt ſimplicia:quedã ꝯpoſita. Et

simplicia sunt aqua cucurbite:citrulli:cucumeris:ꝛ melonis indi:aq̄ ordei:lactuca cū aceto:a q̄ acq̄rit abstersionē: incisionē:ꝛ apertionē:endiuia:lupulus:iuiube:sebestē:lac acetosum a q̄ extractū est butyrū ꝛ colatū bñ:ꝛ aqua frigida cū zuccaro:ꝛ silia. Quidā tamē stolidoꝝ medicoꝝ hāc intētionē sequētes cōcedūt febricitantibus talibus predictoꝝ fructuū nō solū aquā sed substātiā:ꝛ carnē ꝛ alioꝝ fructuū frigidoꝝ ꝛ humidoꝝ:et similiū stipticoꝝ etiā indistincte ɔsiderātes solam ɔtrietatē qualitatis in eis ad feb. eoꝝ substantiā ꝛ proprietatē non aduertētes:q2 indigestibilis est ꝛ corruptibilis in stōacho humore crudo ꝛ aquoso venas replet q̄ sanguinē inficit ꝛ corrūpit:ꝛ sic putredinē auget ꝛ febrē maxime si a ꝓprietate habent:vt sunt poma persica acida imatura ꝛ hūida. Unde Gal. ait. Sed illud memorare semp ꝙ si idigestibiliū aliqđ digerat qđ:qui ex eis distribuitur chimus eādem naturā habet. Opꝫ ergo vt hanc intentionē complcas nō cum indigestibilibus et corruptibilib9 ꝗ̄ꝗ̄ frigidi sint fructibus:sed cū his que ex fructibus herbis vł alijs que indigestionē ac corruptionē quoq̄uo non habeāt generare:vt granata:pira sicca:mora imatura:sebesten:ꝛ silia. Que ꝟo infrigidant cum stipticitate moderata his cōuenientia in p̄dictis casib9 sunt succus granatoꝝ muzoꝝ:ꝛ acetosoꝝ:aqua limonū seu acetositatis ei9 ꝛ citri:ꝛ aqua acetose ꝛ allelule agreste: succ9 aqua mori berberis rob. sumach ꝛ similiū:ꝛ sandali q̄ infrigidāt ꝛ cōfortāt cōplexionem:ꝛ a ꝓprietate cor ꝛ epar:ꝛ p cōsequēs totū corpus. Et ex illis est gargarizare aquam frigidā:ꝛ tenere in ore aliquod infrigidās vt crystallum et niuē:ꝛ trahere naribus odores frigidos vt rosarū sandalorū camphore ꝛ aceti:ꝛ similium:ꝛ inspirare eos:ꝛ aerē infrigidatū ab aqua:necnon ꝛ clysterizari cū aquis fructuū p̄dictoꝝ ꝛ oleo ro. ꝛ quādoq3 cum cāphore pauco:ꝛ p oēs meatus corporis imittatur etiam per meatum virge per quē lac intromittitur frequenter ꝓpter vrine ardorem qui in acutis feb. ɔtingit frequenter. Et quidē cōposita sunt que ex his cōponūtur in modum syrupi iuleb trociscorum ꝛ decoctionū:ꝛ aqua fructuum quā in nostro antidotario posuimus electuarioꝝ:quoꝝ descriptiones ibidē fecim9 seriose. Medicine ꝟo exterius approximāde frigide ꝛ humide sunt que per poros habēdo ingressum:ꝛ p cōtactū infrigidant ꝛ humectāt. Ex q̄bus sunt quoq3 simplices et cōposite. Simplices sunt expositio ad aerem frigidū:sed sub diuo maxime si sit cōsuetus:balneatio in frigida aqua digesta materia cōcurrētibus alijs cōditionibus:nā statī venter erūpet collyria vel vomitus:aut prouocabił sudor vniuersalis:ꝛ curabił statim. Et oleo inūcta vt rob. de violis de cucurbita ꝛ nenufaris:ꝛ irroratio aq̄ ro. in facie pulsibus ꝛ silibus:positio pedum in frigida aqua:hec autem nō solū infrigidant ꝛ humectāt:sed etiam naturā a resolutione preseruāt maxime si subito fiant:retrahił em̄ per ea natura:ꝛ sic ad cētrū attrahitur residuū:disgregatio caloris ꝓpter febrē excessus:sicut dixit Abo. Cōposita sunt em̄ plastra:ꝛ epithimata:ꝛ cerota ex dictis ꝛ maxie ex ro. sandał. cāphora ꝛ acetosa croco pauco cū aqua rosata:coriandro:endiuie:vel mucillagis psilij cū aceto ꝛ aqua rosata applicata cordi ꝛ epati:eis em̄ infrigidatis totū corp9 frigidū fiet. Inquit enim Gale. Si cor epar ꝛ cerebrum sint frigida:totū corpus erit frigidum. Et ꝓinde si applicētur capiti bonū erit ꝛ vtile:extinguēdo enī ꝓhibent ascēsum fumoꝝ:ꝛ raptū materie qui est prompt9 in putridis ꝛ maxime in acutis:quarū caliditas materiā subleuat ꝛ ascēdere facit:vt dixit Gal. sedat dolorē:ꝛ ꝓuocat somnū:qui materiā disgregatā a se. reuocat:ꝛ viuēdo cōfortat:ꝛ digerit cōfortādo ac humectat:nisi grauitas in eo sit catarr9 et tussis:quo casu nocēt magis ꝗ̄ꝗ̄ cōferāt extingendo:cū poros cōstipēt ꝛ colatoria cerebri vapores multos ꝛ grossos in capite aggregatos:quos grauitas ipsi9 ostēdit ꝓfunditas somni ꝛ hūiditas narium cōgelant retinent ꝛ compūmēdo ipos ad sp̄ualia exprimūt:ꝛ sic tussim augēt. Quare opꝫ vt predicta prohibeantur:ꝛ ea que repletionē capitis augēt:vt est mulsio lactis sup caput ꝛ stare in lumine lune. Tūc em̄ his ꝓtermissis occupatio fiat in his. que poros et colatoria dilatāt:ꝛ vapores maturēt:subtiliēt ꝛ resoluant: vt est inclinatio capitis sup vaporē aque calide tēperate decoctiōis mellilloti ꝛ camomille:ꝛ tersio ipsoꝝ ad inferiora cū fricatiōibus:fomētis:mordicatiōib9:vētosis in cruribus ꝛ brachijs clysterib9 ꝛ collyrijs:nisi vapor fuerit choleric9 subtilis ꝛ acutus:quē ɔtraria signa illis demōstrāt: quare p̄dicta infrigidātia supra caput applicata conferūt inspissando: in quo sumptio papaueris albi prestat iuuamētū mirabile:ꝛ ꝓuocat somnū. Et ex his q̄ p accidēs infrigidāt est flebotomia ꝛ colegogū:educēdo em̄ hūorē calidū infrigidāt. Et balneū dulciū aquarū calidaꝝ in declinatiōe. Et diaforetica ex vnctionib9 epithimatib9 cataplasmatib9 ꝛ ēplastris cōcurrētibus tribus cōditiōibus:quas Gał. aduīxit. Ad cui9 em̄ cē sequił calefactio:ad ei9 abesse sequił infrigidatio. Cōuersio aūt regiminis ad frigidum ꝛ humidū est alteratio reꝝ nō naturaliū oiū ad illđ:ex qb9 maxie alterās infrigidās ꝛ hūectans est aer. Cū ergo non est talis ex tpe:vel cōstōne:aut regione vł vicinitate fluminis ꝛ aliaꝝ aquaꝝ eligas terraneū:ꝛ alterabis illud ad frigidū ꝛ hūidū ex ꝓhibitiōe ingressus multoꝝ hoīū in thalamū infirmoꝝ. fumositates ei9 expirare ex eis q̄ p anhelitū ꝛ per poros inficiūt aerē ꝛ inflāmāt. Sitq3 thalam9 habēs fenestras aptas:p quas inouationē aer recipiat:ꝛ ingrediał vētus ꝛ ꝓpe borealis:aut flabellet:ꝛ effundał aq̄ frigida qua sint etiā vasa diuersa repleta:ex quoꝝ vno decurrat ad aliud ꝛ p modū trāsmutationis ꝛ embrocatiōis. Inq̄t em̄ Abo. Cū i aliqua estate venerit pluuia tpe quo eleuał:cui postea supuenerit vētus septētrionalis boni fiducia hr̄:ꝛ resoluētur egritudines. Sintq3 i eo folia arboꝝ frigidarū strata ꝛ suspēsa:ꝛ herbarū boni odoris vt salicis vitis myrte:ꝛ nenufaris:ꝛ alioꝝ non que ex aq̄s stantibus colligant. Sintq3 vasa plena folijs ꝛ florib9 redolentib9:vt sunt rose:viole:nenufar. ꝛ myrta:ꝛ silia. Et irrorationes ex aquis ipsoꝝ ꝛ sandaloꝝ ꝛ cāphore in quib9 aliquid sit mixtum vini odoriferi vel aceti:ꝛ in eo strat9 eius ordinatus nō sup plumā ꝛ paleas:sed mataratiū de lana vel coto ordiato in lecteria ꝛ de reti:vt mos erat decūbere antiquoꝝ:ꝛ super mataratium ꝛ desuper coopertoriū de coiio sicut arabes iacēt:ꝛ cooperiant coopertorio qđ non valde adhereat corpori:dormiantq3 sua hora in eo:qm̄ somn9 ifridat eos exteri9:ꝛ humectat eos iteri9:nec ꝓfundeł i eo valde qm̄ iflāmat:vt supi9 dcm̄ est. Quiescāt nō moueātur:qm̄ quies est infrigidās ꝛ humectās:motus ꝟo calefaciēs ꝛ exiccās. Est tamē cum motus nocet febricitātibus talibus:vt cū est fortis in principio factus existēte plectora ꝛ cacochimia nō digesta:quoniā co nō euacuał plectoria:cacochimia digestio impedił ad putrefactionē cōmouetur:ꝛ ad periodū incitatur:euacuatur indigesta discrasia:febrilis augeł:ꝛ virtus corporis debilitatur et mēbra. Et etiā cōfert:vt cum plectoria non adsit:sed cachochimia sola digesta:vel etiā nō digesta. Sitq3 suauis in lecto de latere in latus mouēdo,sc. qm̄ est ɔueniēs qui hꝫ emitritheū ꝛ febres cōpositas ꝛ phlegmaticas. Et cū est debile corpus:fit resolutio intima. Illis em̄ est cōueniens quos fe. debilitauerūt cōualescētib9:qm̄ facit dormire:ꝛ ventositates dissoluit. Et cōfert reliqs egritudinū capitis sicut stupori ꝛ obliuioni:ꝛ cōmouet desideria:ꝛ nām excitabit. Dixit Gał. ꝛ Abo. Cib9 ꝛ pot9 sit frigidus ꝛ humidus potentialiter vł accidētalr ex se vł admixtiōe:de q̄ infra Christo duce diceł. Minuał minoratiue vsq3 ad statum:tūc digestione ꝑfecta eradicatiue:ꝛ repleał prout virtus in tolerādo vsq3 ad statū morbi requirit:ac exigit corporis dispositio. Seruetur iucūdus prout melius poterit:ꝛ cū promissione cite salutis. Cū autē infrigidatur de his febribus:caue ne infrigidatio ad excessum perueniat. Est em̄ causa tunc indigestionis materie oppilatiōis ꝛ delectionis virtutis. Inquit em̄ Abo. Amplius acutoꝝ morboꝝ digestio virtutē extinguendi ꝓhibet:lꝫ aliq̄ ꝓcurent ad destruendam hāc sniā:ꝛ ignorent ꝙ fortis extinctio deijcit virtutē:quaproter opꝫ vt paulatim ꝓcedas ad sufficientiā quā naturalis cōplexio tibi insinuat:vt superius dictū est:ꝛ caloris quātitas seu caliditas:in forti em̄ calore febriū vt acutarū oīa predicta vel plura ꝛ fortia ministrabis:in remissiōe ꝟo aliarū aliqua ex eis ꝛ leuia erunt sufficientia. Et caue ne infrigidatio cadat in hora principalis paroxismi:sꝫ parū añ:nec in augmētoːnec in declinatiōe:cū sit hora obsessionis nature:ꝛ resolutiōis materie ꝛ sudoris:sꝫ i hora feruoris ꝛ status:sed nec fugias ipm paroxismū cū narcoticis que cōstipando meatus replendo materiā:ꝛ cōgelādo virtutē quoq3 sensibilē stupidā in faciendo periodū ꝓhibēt et retardant

Margin notes: Cōtra medicos concedentes fructus. — Galenus. — Aer. — Aboał. — Somnus — Motus. — Cibus. — Aboał.

Medicus adiutor nature nō destructor. et retardāt. Et qm̄ talia destruūt naturā que ad medicum spectāt. Dicit nāqꝫ Ga. medicꝰ ē adiutor nature nō destructor. Sed frigida exteriꝰ ministrant supra principalia scꝫ epar: ⁊ cor: ⁊ stomachū ⁊ etiā dorsum: ꝓpter dicēda inferiꝰ in caplo de ethice causa. Cūqꝫ principalibus frigida ministrabis nō expoliabis ea ab aliq̊ calido appropriato ⁊ aromatico: qd̄ calorē ⁊ spm̄ in sua radice cōfortādo defendat a nocumēto ipsorū. Et ꝓpterea cū applicabis eis illa exterius: opꝫ vt locū circūscribas applicationis ipsorū: ne frigiditas extendat ad intima: ⁊ ledat. Cū ergo applicabis in dextro hypocundrio supra epar: secedes a falsis costis ne infrigidādo ad diafragma ꝑueniat: ⁊ anhelitū reddat difficilē. Quo casu docuit Ga. auferre illud ⁊ calefacere locū cū aqua calida camomille vel absinthij ⁊ oleo eiꝰ: nisi em̄ ita emēdet: ꝑducet frequēter ad mortē. Nec sint ita applicata exteriꝰ aut frigida valde: tenet em̄ ex eis natura i suis ꝑncipijs: ⁊ dēsando poros ꝓhibēt ꝟtutis ingressū. Sint ergo tepida: ⁊ cū eis aliq̄ subtilia faciētia subintrare admixta.

Dubium. ¶ Sed dices: ob quid frigida supra totū corpꝰ exteriꝰ applicari docuisti nō sup ꝑncipalia tm̄ ⁊ ꝑ aerē infrigidatū q̄ nō interius tm̄ sed etiā totū corpus exterius tāgit: cū constipēt poros: ⁊ sic trāspirationē ꝓhibeant: q̄ est causa accēsionis febrilis caloris magis q̄ꝫ extinctiōis: sicut supra i cura ephimerarū i gn̄ali mōstrasti.

Rn̄sio. ¶ Cui Falco rn̄dit q̄ caliditas febris partificat in potētia aperiēdo poros potentie frigidorū ⁊ ꝓprie aeris in ꝯstipando eos ⁊ superat: qd̄ ꝑꝫ: qr resoluit corpꝰ nō obstāte illa. Calor quoqꝫ cōfortat naturalis ex cōtēperātia quā recipit ab isto etiā partificat ⁊ superat oībꝰ ⁊ supfluitates resoluit: etsi nō sensibiliter semꝑ occulte tn̄: q̄ꝫq̄ꝫ respōsionē dederit Abo. dicētibꝰ q̄ mulieres habitātes i septētrionalibꝰ sunt steriles: qm̄ earū matrices ꝓpter loci frigiditatē ⁊ siccitatē fiūt imūde: dicēs ille. Ego aūt dico q̄ caloris inatiꝰ earū fortitudo partificat ei qd̄ minuitur ex causis q̄ fluere faciūt ⁊ laxāt exterioribus.

¶ Tertia res q̄ studiū ponit in vita ⁊ ꝟtute cū dieta cibi ⁊ potꝰ ⁊ aliarū rerū regimie dbito: vt ē dictū: ꝯplet cū vsu ipsorū ꝯpetēti ꝟtuti ⁊ febribꝰ. Sumit em̄ cibū ⁊ potū dādi intētio sꝫ Gal. ꝑncipalr a ꝟtute: ꝯsequēter a morbo: sicut ecōuerso i itētio medicādi. ꝯsistit aūt talis ꝯpetētia i ꝯditiōibꝰ

Galenus. obseruādis debite ꝓut ꝯueniūt ꝟtuti ⁊ febri. Inq̄t em̄. G. hec igit oīa nūc dicta gn̄a salubriū causarū materie quedā sunt: ⁊ cū cōpetēti vsu cause fiūt ⁊ seruātes ⁊ salutē prestātes: tales aūt cōditiones: lꝫ plures sint: quas Hip. in suis apho. posuit attendēdas. s. qualitas: quātitas: tēpus: modus: ⁊ artificiū: qd̄ addit Ioānitiꝰ: potissime tamē ⁊ principales sm̄ Ga. sunt due: scꝫ quantitas ⁊ qualitas eiꝰ qd̄ offertur indigēti. Quātitas ꝟo attēdēda in febri: sicut in ceteris materialibꝰ morbis sm̄ Hip. duplex est: scꝫ continua

Cibatiōis quantitas duplex. ⁊ discreta. Cōtinua est multū dare: vel grossum cibū parū vel subtilē. discreta est frequēter seu pluries dare vel raro ⁊ semel. vsus ꝟo quātitatis cōpetenter talis cōtinue in talibus fe. sicut in alijs materialibus morbis a tolerātia ꝟtutis respectu statꝰ earū est assumēdus: sm̄ em̄ q̄ virtꝰ est potēs tolerare vsqꝫ ad statū earū: ita dādus est cibus: vt siquidē tolerare possit cōplete absqꝫ cibo nullus cibꝰ seu dieta vltīe tenuis esset dādus: vt circa digestionē materie diuisionē ⁊ euacuationē natura nullatenus impediat discreta a cibo dlectabili vsqꝫ ad ꝑfectionē ipsiꝰ qd̄ Hip. i suo aph. ostēdit dicēs. Cōtēplari aūt opꝫ ⁊ egrotātis virtutē vtrū sufficiat dieta vsqꝫ ad statū egritudīs: an illa priꝰ deficiat ⁊ obtūdat. Et qr ꝟtꝰ est multiplex i tolerātia ⁊ diuersa: status ēt multiplex in lōgitudine ⁊ breuitate ac diuersus. Cibus q̄ꝫ qui ꝓprie ad ꝯfortādū virtutē nō morbū est ordinatus. Et sic ostēdit. G. di. vt ergo virtus nutriat ⁊ nō morbꝰ dietantur infirmi: erit in grossitie ⁊ subtilitate multiplex: ⁊ diuersus sm̄ tenorē aut tolerantiā virtutis diuersaꝫ respectu diuersorū statuū fe. cibus subtilis vel grossus diuersi-

Hippocra. mode cōcedat. Que hip. i suo apho. mōstrauit di. Quibꝰ ergo ꝯtinuus est statꝰ ꝯtinue ⁊ tenuiter reficere opꝫ: q̄bus ꝟo longius ad illud ⁊ ante illud parū est auferēdus: prius ꝟo vberiꝰ reficere vt sufficiat egrotās: qd̄ etiā ostendit in alio apho. di. Quibꝰ ergo sm̄ acumen egritudo cōtinuos ⁊ vltimos labores hꝫ ꝯtinuo reficere opꝫ: vbi ꝟo meliꝰ vberius reficere: ⁊ tantū sub cōdescendere quātū egritudo melior vltimis fuerit. Et Ga. statꝰ est cū labores ⁊ accidentia vltimant q̄ dieta subtilissima ē vtēdū: lꝫ Hip. videat ꝯtrarium alibi dicere. Accidētibꝰ ꝟtutē dissoluētibꝰ illico cibꝰ est dādus. sm̄ suū sermonē dixerit ad accidētia naturā cause hn̄tia nō ꝑ modū furie molestātia. Sciēdū est ergo q̄ ꝟtutis tenor i tolerātia absqꝫ cibo est diuersus sm̄ diuersitatē corporū ifirmorū. In robustis em̄ corpibꝰ in q̄bꝰ crudi sunt hūores grossi: ⁊ viscosi: ⁊ multi hūoris ꝯgelatio solida: ⁊ pori dēsati: in febribꝰ virtꝰ est diutiꝰ tolerās absqꝫ cibo: maxie si etas ⁊ ꝯsuetudo in hoc ꝯcurrūt: ⁊ alie siles circūstantie. In ꝯtrarijs em̄ breuiꝰ: ⁊ maxie si stomachꝰ sit debilis recipiēs cholerā: ⁊ i mediocribꝰ mediocriter: qd̄ sm̄ magis ⁊ minus

Galenus. multiplr variat. Inq̄t em̄ Gal. i eo qd̄ sm̄ magis ⁊ minus est variabile innumerabiles drīe sunt. ¶ Itē febriū sicut

Egritudinū acutarū latitudo. aliarū egritudinū materialiū q̄dā sunt acute: q̄rū terminꝰ est in. xl. diebꝰ: q̄dā chronice: q̄ vlteriꝰ ꝓlongant. Itē acutarū q̄dā sunt acute absolute: q̄ in. xiiij. diebꝰ terminant: q̄dā valde acute: q̄ in. vij. q̄dā valde ꝑacute: q̄ in. iiij. vl ꝑma: et q̄daꝫ sunt acute ꝓpinq̄ chronicis dicte ꝯuersiue: q̄ a. xiiij. vsqꝫ ad. xx. ꝓlōgant: ⁊ ibi terminant: ⁊ i eo qd̄ est ifra eos: ⁊ q̄dā sunt chronice: q̄ a. xx. vsqꝫ ad. xl. ꝓlōgant ⁊ terminat ⁊ i eo qd̄ est ifra illos: ⁊ chronice sunt q̄ ꝓlōgant vltra. xl. vt ad tpis mutationē: vl annū: vel vltra terminat, sm̄ etates: vt i mulieribꝰ apd̄ eruptionē mēstruorū: vl epilētia puerorū vel ifantiū q̄ mutat a iuuētute: ⁊ ifra tp̄s illud sm̄ magis ⁊

Diete latitudo. minꝰ. Cibꝰ ergo seu regimē seu dieta: q̄dā est tenuis: q̄daꝫ grossus: q̄dā ꝟo mediocris. Mediocris absolute est chrīst ordei. Subtilis quidā subtilis vltime: q̄dā nō vltime q̄ est inter mediocrē vltime subtilē: ⁊ est multiplex: sm̄ qd̄ magis ⁊ minus accedat ad naturā illorū alteriꝰ. Quidaꝫ em̄ accedit ad naturā vltīe tenuis: vt est granata hydromel simplex plurime cōmixtionis: q̄dā accedit ad naturā absolute mediocris: vt q̄ est ex oleribꝰ frigidis ⁊ humidis vt atriplicibꝰ spinachijs bletis: lithis: boragine ⁊ silibꝰ: q̄dam iter illos stans in medio: vt est aq̄ ordei in sua latitudine. Grossus q̄ꝫ cibꝰ q̄dā est q̄ est absolute grossus: vt est cibus sanorū istis nō conueniens: quidā non absolute: ⁊ hic etiā est multiplex sm̄ q̄ magis accedit ad naturam grossi ad equalitatē ⁊ vere mediocris ab equalitate. Quidā enim ipsius est q̄ accedit ad naturā grossi absolute: vt sūt galline: ⁊ q̄dā accedit ad naturā mediocris absolute: vt ē panis simile solutꝰ in aqua frigida bn̄: vt caliditas frumēti ⁊ fermenti etiā extinguat. Et q̄dā est medius iter illos adhuc latitudinē habēs: quidā accedit ad latꝰ gallinarū: vt sunt

Modus dietādi in egritudinibꝰ acutis. extrema ipsarū ⁊ pulli: ⁊ quidā ad latus panis: vt sunt pisces parui: ⁊ quidā vere stat in medio oim: vt ꝑdices ⁊ oua sorbilia ⁊ pauca: quos cibos varie ministrabis febriētibꝰ sꝫ tenorē ⁊ tolerantiā virtutis febriētiū vsqꝫ ad statū ipsarum febrium diuersum ⁊ completū: vt in valde peracutis des eis vltime subtilem: vt nihil ⁊ ꝓprie in hora crisis. Et ad cautelā dare opꝫ aliq̄d succi granatorū vel iuleb: ⁊ nō aliud nisi accidentia superuenerint virtutem dissoluentia. In peracutis febri. des aquam ordei ⁊ iuleb cōmixtionis pauce in acutis absolute chrīst ordei: ⁊ in alijs alios sm̄ diuersitatē ipsorū in acuitate ⁊ longitudine: vt appropries singulos singulis q̄bus ꝯueniūt: alr aūt sunt difficiles: vt Hip. in suo apho. ostēdit cū dixit. Tenues ⁊ certe diete in diuturnis quidē passionibꝰ ⁊ in acutis quibus nō ꝯueniūt

Hippocr. difficiles. Et cū ambigua sit tibi virtutis potētia: ⁊ tp̄s status: adeo q̄ q̄ꝫtitatē cibi limitare non possis: opꝫ vt declinatio tua ad diminutionē sit magis: si virtꝰ tolerare q̄at: ⁊ egritudo sit in statu: aliter aūt ingrossare est tutius. Inquit em̄ Hipp. In tenuissimis dietis peccāt egrotantes. i. Aphorū. 5.

Quātitatis vero discrete cōpetens vsus assumit ex tenore virtutis i robore ac qualitate corpis ac etiā morbi: nec nō ex ꝯsuetudine etate tempore ⁊ similibus: prout Hipp. i suo apho. docet cū dicit. Et q̄bus semel aut bis aut amplius dandū est aliquid ⁊c. qd̄ Gale. pertractans specialiter declarauit. Qualitas etiā cibi cōpetens oibus febricitantibus est humida maxime vero si pueri sint ⁊ in humidis assueti: sicut Hip. in suo apho. mōstrauit. Quā humiditatem in cibis Hippo. inter alias qualitates maxime cōmendauit: cū naturalia simul conseruet: ⁊ quod preter naturam est subalteret: ⁊ ad id quod est sm̄ naturā adducat. Et si frigiditas illud idē faciat in febricitātibus frigidis natura etate ⁊ consuetudine non tamen in omnibus nec effectui febr. q̄ est ꝯsumptio contradicet: nec restaurabit humiditas que materialis est qualitas: ⁊ substantia-

lis cibi: siccitas q̄q̄ etsi materialis est qualitas et substan
tialis ꝛ naturalē siccitatē valeat ꝯseruare: feb. tamen non
subalterat: nec ei⁹ impꝛessioni resistit: nec in omnib⁹ sȝ in sic
cis tm̄: sicut nec caliditas: quapꝛopter ꝛ hūidi ꝛ frigidi ci-
bi erunt ei magis cōuenientes: ꝛ magis in acutis: ꝛ iter cos
mag̃ chꝛist ordei: seu ptisana ordeacea: quā Hip. ī suo ype
riton interioꝛe de grano cibariū maxime cōmēdauit. Po-
tus ꝟo sit hydromel plurime cōmixtionis ex melle canne
in acutis ꝛ calidis: ꝛ ex melle apū in chꝛonicis ꝛ phlegma-
ticis ꝛ mixt̃: vl' ex aq̄ ordei subtilis vl' succo granatoꝝ mu-
zoꝝ cū frigida in acut̃ cholericis: si stomach⁹ toleret: vl' in
aq̄ sit virt⁹ subtiliantiū ꝛ abstergētiū vt radic. feni. ꝛ apij:
vel cicerū in cholericis phlegmaticis vel mixt̃ ꝛ melācho
licis ꝛ an̄ digestionē: ꝛ maxīe si acescat in stōacho: q2 sit fri-
gid⁹: post digestionē ꝟo sit pot⁹ vini: nisi fuerit aliq̄d quod
ꝓhibeat: sicut capit̃ doloꝛ: ꝛ turbatio mētis: ꝙ si excusari
nō possit q2 appetat ꝛ delectet': dabis vinū palearis coloꝛ̃
ꝛ albū acetosuȝ virtute ꝛ coloꝛis sine odoꝛe ꝛ a nocumēto
aq̄ vel vini ꝑuatū extitit plusq̄ limphatū: post qḋ parū aq̄
dabis q̄ eius virtutē in capite minuit: ꝛ mentem cōfoꝛtat:
ꝓut Hip. dixit. Tp̄s aūt competēs ad cibādum est duplex
vniuersale ꝛ ꝑticulare. Uniuersale qḋ ī tota duratiōe moꝛ
bi cōsistit in q̄tuoꝛ diuisum tp̄a in oī moꝛbo salubri. s. ꝑnci
pium: augmētuȝ: statum: ꝛ declinationē: penes que ꝑdictā
cibi quātitatē cōtinuā variabis: vt a moꝛbi ꝑncipio ī quo
dare expediat de quaq̄ die ꝛ toties quotiēs assuctus fue-
rit: nisi potiōis vel clysteris fuerit necesse: tūc enim ꝑmissis
illis cōpleta oꝑatione earum ptisana danda erit. Inquit
em̄ Hip. Tēpoꝛe quoq̄ solutionis nullum ius cōuenit ꝓ-
pinari: solutiōe ꝟo cessante de ptisana est dādū: minus ꝟo
q̄ cōsueuerit: deinde semper addēdo ꝓcedas donec plus
detur: ꝛ hoc si doloꝛ quieuerit: ꝛ nullū accidens obstiterit.
Nec venas exinaniri ꝑus ꝑmittas tribus diebus vel qua-
tuoꝛ vel plus: deīde des vt mos erat antiquis: cū sit valde
nociuū ꝛ nature intolerabile q̄ repētinas mutationes nō
patit': sed des vberius: vt natura tunc occupata in pugna
confoꝛtet' habilius: ꝛ confoꝛtata in hoꝛa pugne que succe-
dētib⁹ est tp̄ibus cū diminutione cibi aliqua vel oimoda
valeat substētari: ꝛ incitata ad pugnā neq̄at q̄libet im-
pediri: q̄ opȝ oīa. s. cibum ꝛ medicamina ꝑtermittere: sic er-
go in augmēto subtiliabis: ꝛ paruȝ dabis: ꝛ subtrahes oī-
no in statu: ꝛ dimisso cibo intēdes ad moꝛbum cū medica
mine. Inq̄t em̄ Hip. Hmōi enim egritudinib⁹ in statu po
sitis si ptisana det' illico moꝛbus ꝑiculo subiūgat' ꝛ maxīe
hoꝛa crisis: ꝛ hoc si stat⁹ ꝛ hoꝛa crisis sit bꝛeuis: vt ifra dies
tres vsq̄ ad quē in abstinēdo cōueniūt plura coꝛꝑa nisi in
febꝛibus apostematū in quib⁹ a ꝑncipio opoꝛtet subtilia
re: ꝛ parū vel nihil dare: ꝛ quāto ꝓcedit digestio ꝛ expul-
sio magis q̄ in sputo oꝛis humoꝛi facto appet: tāto magis
ingrossabis: vel ptisanā augmētabis. Status enim in eis
quoad accidētia est in eaꝝ ꝑncipijs: ꝛ quoad digestionem
dicerē ꝛ expulsionē in ꝓcessu in quo non opoꝛtet abstinere
toto: cū tp̄s duratiōis eius sit longū ex eo ꝙ paulatim fit
digestio ꝛ expulsio ꝛ nō subito: vl' ī bꝛeui: ita ꝙ natura ī co
toto sine cibo tolerare nō pōt: imo sicut digerit': ꝛ expellit'
paulatim cibare opȝ mag̃ ꝛ magis: ꝓut digestio ꝛ expul-
sio ꝓcedit. In declinatiōe ꝟo ingrossare: vt natura debili-
tata pugna decoctiōis ꝛ digestiōis et euacuatiōis resuma
tur cibo circa cuius digestionē nequaq̄ impediat'. Temp⁹
vero particulare est tempus cibandi ſm vnāquanq̄ diem:
qḋ a circūitu ꝛ hoꝛa periodi seu exacerbationis assumit': q2
si certe ꝑcognosces ꝙ sit feb. ex seruantibus oꝛdinem ante
ei⁹ aduentū per tm̄ dabis ꝙ possit esse digestus: ꝛ hoc ſm
diuersitatē febꝛis est diuersum: ita ꝙ nō suꝑuenit ꝑoxism⁹
nisi tanq̄ ventrē a cibo habuerit vacuū: nec ī pꝛincipio ei⁹
ꝛ cibum ꝛ potum ꝛ eius medicinas: nisi aliud obstet: quod
infra in vltima re cū loq̄mur de regimine regiōis Chꝛisto
duce dicem⁹: ꝛ supꝛa in cura gn̄ali ephimerarū est dictum.
Et si dederis aliq̄d qḋ in ventre tūc remāserit: aut humoꝛ
ibi fuerit: vl' cucurrerit: ꝓuocatiōe vōitus subtrahes: ꝛ ma
xime si facilis fuerit: ꝛ humoꝛ impetū fecerit ad os stoma-
chi. Inq̄t em̄ Hip. in paroxismis cibum subtrahere opoꝛ-
tet. Nec etiā dabis in tota duratiōe vsq̄ ad q̄eteȝ post de-
clinationē ꝑfectā: nisi aliḋ īpediat ex his que dicem⁹ stati.
Inquit em̄ Hip. in suo regimīe acutoꝝ. Cū pharmacaue-
ris soꝛbitionib⁹ vtere attēdens paroxismis febrium: vt nc

De potu febꝛicitantiū an̄ digestionē.

Post digestionem.

De tp̄e cibandi.

Hippocrates.

j. apho. ij.

des eis incipiētibus nec pꝛesentib⁹: nec ad capiēdū appꝛo-
pinquātib⁹: sȝ eis desinētibus: vel quiescētibus: vel absen
tib⁹: nec etiā tūc des: nisi feces pꝛimi cibi fuerint expulse.
Qḋ si quietis tp̄s sit latum: vt ante superaductū ꝑoxismi
secūdi cibus ꝛ potus possit esse digestus vt in interpolatio
ne vera: ꝛ ampla quiete sicut quartanis ꝛ tertianis ciba-
bis vtilr' ꝛ absq̄ nocumēto: si ꝟo sit amplū: vt nequeat di-
geri infra illḋ tp̄s: ꝛ ante suꝑaduentuȝ paroxismi scḋi sicut
interpolatio sicut in phlegmaticis ꝛ alijs ꝑoxismis subin
tratiōes habētib⁹: vel in cōtinuis ꝓpoꝛtionatis simplicib⁹
vel cōpositis: ita ꝙ opoꝛteat accipere de declinatiōe ipius
ꝑoxismi an̄cedētis ne incidat in hoꝛa pꝛincipalr' subsequē
tis cibabis in decliatiōe: ꝙ si in declinatiōe adhuc nō suf-
ficiat: ita ꝙ opoꝛteat accipere de hoꝛa status ꝑcedētis ꝑn-
cipij subsequētis: tūc ꝯsideratiōe indiget: vtraq̄ em̄ hoꝛa ē
ad cibandū negata ꝛ mala: vt superius dictū est. Nā siqui-
dem intētio q̄ a pꝛincipio suꝑet intētionē etiaȝ que a statu
sumit' in ꝓhibēdo: vt q2 accidētia aggrauatiōis nature et
suffocatiōis q̄ apparent in pꝛincipio de infrigidatiōe foꝛti
subeth ꝛ stupoꝛe sint foꝛtia: ꝛ superēt accidētia stat⁹ ex in-
flāmatiōe angustatiōe ꝛ resolutiōe: vt q2 inflāmatio fe. est
in statu debilis: ꝛ coꝛp⁹ aridū: tūc opȝ sumere de statu ꝑce
dētis periodi: vt cibatio nō ꝯtigat in hoꝛa pꝛīcipalis sub-
seq̄ntis. Si ꝟo econtra: ꝯtrium ꝛ maxime si cuȝ phlegmone
fuerit. Qḋ si vtriusq̄ intētio sit eq̄lis in ꝓhibēdo de hoꝛa
stat⁹ totius est cape hoc de hoꝛa pꝛīcipali ꝓpter duo. Pꝛi-
mū est q2 periculū suffocationis in pꝛincipio ex cibo ē ma
ius q̄ retētiōis a pugna in statu: quinimo cū periculū sta
tus sit resolutiōis ꝓpter acumē moꝛbi ꝛ molesta accidētia
ꝑ cibū tali ꝑiculo subuenit': vt nō fiat si fieri debeat: q2 iua
lescat moꝛb⁹ ꝓpter retentionē nature a pugna ꝛ resistētia:
ꝛ resoluat virtutē et coꝛꝑa q̄ periculo suffocationis in ꝑn
cipio. Secḋȝ est: q2 nocumentū factū ex cibo dato in pꝛinci
pio extēdit' ad omnia alia tēpoꝛa paroxismi: nocumētū ꝟo
ex cibo dato in statu nō trāsit ad aliḋ: cum declinatio sola
succedit. Sed q̄d si opoꝛteat cibare in augmēto vel statu.
Nā in pꝛincipio nō potes pꝛopter cām iam dictā in decli-
natiōe vel tp̄e etiam nō: q2 superueniat paroxism⁹ alterius
febꝛis: cū cōposita febꝛis sit: ꝛ hoꝛa quietis pꝛime febꝛis cū
cōcurrat augmento ꝛ statu seq̄ntis febꝛis ꝛ subintrātis in
declinatiōe superueniat paroxismus pꝛime feb. redeuntis
ita ꝙ in declinatione nō potes cibare cū semꝑ occurrat in
pꝛincipio: ꝛ virtus eā longo tēpoꝛe non valeat sustentare.
Certe hoc casu cibabis in augmēto: etsi nō inoceue min⁹ ta
men q̄ in pꝛincipio ꝛ statu cuius eius sit mediū inter alia:
ꝛ sapiat de natura illoꝛū et malitia: minus tm̄ eo quod non
totalē illoꝝ malitiam hȝ: q2 tunc esset eoꝛū alterū: sed eoꝝ
malitia contemperat' in ipso tanq̄ in medio extremoꝛum.
Qḋ si paroxismi hoꝛā cognoscere non possis certaȝ: q2 sit
ex inoꝛdinate vagātib⁹ iuxta Hip. in apho. Nihil des nisi
cū quadā cōiectura. Et si superueniat paroxism⁹ aufer ex
appositis an̄ chꝛises. Unde Hip. in secūdo regiminis acu-
toꝝ inquit. Egritudines cōsistentes debent seruari donec
stent: cōsistentes appellauit determinatū tēpus afflictio-
nis paroxismos nō seruantes: dn̄t seruari: vt q2 dieta cer-
ta oꝛdinari nō pōt: donec hec ad determinatum et certum
tēpus affligendi deuenerint. Sed cuȝ coniectura veritati
ꝓpinqua opȝ vt pꝛius des. Modus ꝟo cōpetens in tali-
bus cibationis febꝛib⁹ sicut in alijs egritudinib⁹ materia-
libus a dispōne virtutis ꝛ coꝛpoꝛis hȝ sumi vt ab intrinse-
cis causis ꝛ extrinsecis: vt puta tēpoꝛis ꝛ etatis. Si em̄ vir-
tus sit foꝛtis: ꝛ resolutio pauci coꝛꝑis in febꝛe: sitq̄ hyems
ꝛ in etate iuuentutis multū cibū simul datū poterit susti-
nere ꝛ digerere: ꝛ qḋ necessariū est cōuertere: superfluū ꝟo
expellere: nec permittet in moꝛbi materiā cadere. Si vero
econtra: lȝ multo egeat: tamē simul tolerare nō pōt: quare
ipm multū diuidatur: ꝛ pluries detur: maxime si stomachi
natura oꝛganica ꝛ cōsimilis concurrat cū illis: vt quia tale
coꝛpus habuit stomachū calidū: rotundū: paruū ꝛ perpen
sum superi⁹ ꝛ frigidum: vt Gale. monstrauit. Et in medijs
dispositionib⁹ mediocriter. Artificium quidē quod Ioan
nitius posuit dȝ esse tale: vt cibum sapidū ꝛ delectabilem
reddat: ꝛ bene digestibilem. Inquit em̄ Hip. Parum dete
rioꝛ cibus ꝛ potus ꝛ detestabilioꝛ quidē melioꝛib⁹ magis
appetēdus. Gale. quoq̄ dixit ꝙ delectatio coꝛrigit mali-
tiam ꝛ magnā partē cōfert ad digestionē. Cōueniatq̄ fe.

Cōsistentes egritudines q̄.

2. aph. 38.

cause quoq̄

cause quoqꝫ ⁊ accidēti. Regimē ꝟo in alijs reb⁹ nō natura
Delecta= libus vt breuiter trāseam⁹: sit ꝓut ꝯuenit feb. ⁊ accidētib⁹:
tio corri= vel equalr̄: si equaliter eaꝝ intētio īstet: vel īequalr̄: si vni⁹
git maliti intētio alteri⁹ intentionē excedat. Cōplebit͛ aūt ꝓut supra
am ⁊ ꝯfert in re secūda est dictū. Et cū eoꝝ cōtrarijs que ex illis sunt
ad dige= nota: potens enim est altera pars cōtrarietatis declinare
stionem. seipsam ⁊ oppositā. Aristo. dixit maxime solerti medico ⁊
experto. Quarta res ⁊ vltima est illa que corrigit acciden
tia feb. putridis contingentia. Sciendū aūt ꝙ euētus ta=
lium accidentiū eis ꝯtingit ⁊ ꝓpter feb. malitiā ⁊ excessuꝫ
ꝓpter putredinē: ⁊ ꝓpter actionē ⁊ pugnā nature ꝯtra ma
teriā feb. in digerēdo: diuidēdo: ⁊ expellendo: tñ oīa indi=
gēt correctiōe: nec semꝑ: existētibus em̄ eis triplicis gn̄is.
Aliud em̄ q̄litas mutata est: aliud actio lesa: ⁊ aliud exiēs
a corꝑe: ⁊ ꝯueniētibus his oībus in hoc genere qđ est acci
dens: inquantuꝫ em̄ accidētia sunt ⁊ morbuꝫ sequunt͛ sicut
vmbra corp⁹ nullā in se habēt curatiuā intētionem: sꝫ solū
intentionē curatiuā morbo remanēte ꝓprie sicut ꝑcusto=
dia cause: ſm accidēs ꝟo curā indicare pōt inquantū sua
magnitudie excedēdo ledūt magis virtutē ⁊ dispositionē:
nec cessant simul cum dispōne naturā cause hn̄tia: ⁊ sic co
gunt medicū derelinq̄re curā morbi: ⁊ intendere ad corre
ctionē ipsoꝝ: ⁊ ꝓprie actio lesa exiēs a corꝑe. Qualitas ꝟo
mutata cū nō excedat: ⁊ ledat virtutē ⁊ dispōneꝫ sicut illa:
sed sit signū dispōnis cessans simul cū dispōne q̄ curat͛ nul
latenus indicabit curā: ⁊ lꝫ siccitas oris: ariditas lingue
⁊ offuscatio ei⁹ correctionē habeāt: cū sint q̄litates mutate:
illud tñ est inquantū actionē oris ⁊ lingue īpediūt: ⁊ alijs
mēbris nocumēta īferūt: qb⁹ ministrāt: vaporesqꝫ trahunt
ad caput q̇ cā sunt qn̄qꝫ sirsen. Sciēdū ꝑterea ꝙ acciden=
tiū taliū indigentiū correctiōe: q̄ magna sunt ⁊ difficilia:
q̄dā antecedūt qn̄qꝫ febrē: vel cū ea incipiūt: vt rigor horri
pilatio ⁊ frig⁹ anomalia frisa ⁊ breuiter mutata ⁊ seq̇ si de=
bent vt vmbra si seq̄tur corp⁹ tñ antecedere videm⁹ ex eo:
ꝙ nō fe. accidētia ꝓprie sunt: sed alteri⁹ morbi vt solutiōis
ꝯtinuitatis ⁊ subite alteratiōis inducte nō a fe. sꝫ a sui ma
teria apud motū eius de venis ad minerā putredinis. Et
si dicant͛ esse accidētia feb. dicunt͛ tñ large inquantuꝫ feb.
attribuunt͛ q̄ ꝑncipalis est morbus. Et tūc si antecedit nō
tꝑe sꝫ ꝓprietate nature inherēte humori apud motū eius
ī faciēdo periodicā fe. sicut rumor inimici insultātis. q̄dā
sequunt͛ fe. imediate vt actio lesa: sicut dolor capitis vehe
mēs vel alteri⁹ mēbri: vigilie fortes ⁊ instātie ipsaꝝ aliena
tio ꝓfunditas somni multa subeth q̄ nō proprie fe. sequū=
tur: sicut ꝑdicta: sꝫ malā cōplexionem materie vaporalis
multiplicate in cerebro ꝓpter fe. q̄ fumos ex putredine re
soluta subleuat ad caput: ⁊ ibi ꝓpter naturā cerebri conge
lant͛: ⁊ ꝓprie in ꝑncipio paroxismi ⁊ subeth faciūt sicut añ
ꝯgelationē alienationē ⁊ vigilias: ⁊ ex illis est sternutatio
ꝯtinua tussis casus appetitus: bolismus appetit⁹ canin⁹
⁊ singultus. Et quedā mediate vt exeūtia a corꝑe sicca: flu
xus sanguinis nariū: vomitus laboriosus: fluxus ventris
⁊ vrine: ⁊ ardor ipsius: fluxus mēstruoꝝ ⁊ emorroidaꝝ: ⁊ su
dor plurimus ⁊ dyaforeticus. Hec oīa actione lesa mediā
te morbū sequūtur: cū oīa ad fortitudinē virtutis ⁊ debili
Abo. tatē nitant͛: sicut Abo. dixit. Et cū de plurimoꝝ correctiōe
in prima ⁊ hac sectione sufficiēter sit dictū: hic ꝑtrāsibim⁹
succincte: de q̄bus ꝟo dictū est amplius ⁊ sufficiēter dica=
mus: ⁊ ex illis est rigor ⁊ horripilatio ⁊ similiter frigus ⁊c.
De rigore ¶ Sciendū aūt ꝙ rigor est impotētia cōtinēdi membra a
Rigor tri sua cōmotione. Est aūt in talib⁹ febribus multiplex: ante=
plex. cedēs febrē q̄ in interpolatis est plurimū: ⁊ qn̄qꝫ in conti
nuis. Ali⁹ est intercidēs: alius est sequēs: ⁊ hic est triplex:
ante crisim: in crisi: ⁊ post crisim ꝯtingēs. Primoꝝ triū cā
est potētia virtutis expulsiue lacertoꝝ in mēbris cōmouē
tis ipsa ad excutiendū humores sua multitudine ⁊ acuita
te nocēte ⁊ pungētes lacertoꝝ pāniculos q̄bus effundun
tur apud subitū motū eoꝝ ꝺ venis ad extra: quare sangui
nis calor ⁊ spūs ad interiora versus pectus ⁊ cor tanq̄ ad
ꝑncipium retrahit͛: ⁊ coadunat͛: ⁊ infrigidant͛ extrema: ⁊
tremūt non sustentata. Alioꝝ duoꝝ cā est diuersa. Et in=
tercidentis quidē cā est terror nature: a malitia: et cā ma=
terie cuꝫ fuga ipsius. Tertij ꝟo ⁊ ei⁹ q̇ antecedit crisim cā
est que primi accidētis in crisi: vtputa in sudore cā est ea=
vij. Apho. dē que secūdi: ⁊ est malū signū: vnde Hip. in apho. ait. In
4. sudore rigor malum. sed eius que sequitur crisim q̄ est de

natura frigoris: vl' horripilatiōis magis cā ē frigiditas suc
cedēs calori resoluto febris ⁊ euacuatiōis ei⁹ materie cali
de cū natura debili remanēte. Et q̇dē cā ei⁹ ē qn̄qꝫ exterio
rū: vt subita effusio aq̄ feruētis: vel alterius ꝯsimiliū supra
cutē. Et illđ ī sanis plurimū accidit: sed añcedēs crisiꝫ cor
rectionē nō hꝫ: dicēte Hip. ī apho. Ea quoꝝ crisis fit ⁊ fctā j. apho. xx.
est equalr̄ nō mouere opꝫ: neqꝫ nouū facere nisi suꝑfluat: q̄
casu fricatiōes ⁊ calefactoria pn̄t ꝯcedi q̄ materiā ꝺ īterio
rib⁹ ad exteriora iuuēt naturā ī crisi suꝑueniēte in crisi: q̄
signū mortis ē vel districte crisis: q̄re ꝓnosticis sunt dimit
tēdi signis īfirmi. Sequēs crisim ꝑ sudorē etiā nō de se ces
set: ⁊ facilis ⁊ tāq̄ ex leui ꝯtingēs cā: vt cū calefactorijs sim
plicib⁹ ⁊ cibis ⁊ potib⁹ calidis resumētib⁹. Intercidēs q̄ꝫ
nō q̄ raro ē: ⁊ cū accidit: eodē mō su⁹ excess⁹ corrigit͛ sicut
añcedentis fe. Cui⁹ correctio est q̇nqꝫ res suis causis: que
ſm. G. sunt correspōdētes effectui. Pria ē humoris multi
tudinis minoratio q̄ ipsi⁹ est cā. Cōplet͛ aūt cū vomitu in
ei⁹ pn̄tia cū calida aq̄: qm̄ minorat atqꝫ eradicat materiā
paroxismi: vt dixit Abo. ⁊ calefacit. Cōplet͛ quoqꝫ purga=
tione ante ei⁹ aduētū: vel declināte paroxismo cū reubar.
myroba. citrinis: hieris ꝯpositis: ⁊ alijs leuib⁹ cū suauita
te resoluentibus absqꝫ cōmotione humoris: ⁊ cū euacuāti
bus per horam premissis habētibus humorem propriū
diminuere: ⁊ ꝓprie vbi vomitus nō sit possibilis: ⁊ rigoris
vehemētia sit multa: ⁊ proinde cogimur dare diagridiū et
agaricū vbi materia sit mixta: ⁊ vbi frigida: oppoponacuꝫ
serapinū diafinicū: ⁊ pilulas fetidas: si nō ꝓhibeat febris.
Secūda res est molestantis acuitatis ipsius ⁊ pungentis
obtusio. Cōpletur aūt cū cibis ⁊ potib⁹ ꝺ medicinis infri=
gidātibus ⁊ inspissantibus in hora q̇etis ante rigorē exhi
bitis: vt sunt frumentū coctū vel cōdrō: lētes ⁊ faseoli ru.
sūt' extrema ⁊ viscera animaliū: ⁊ vina parū aceti habētia
vel cū eo preparata: aqua frigida: ⁊ vinuꝫ spissum stipticū:
si nō ꝓhibeat febris: lactuca coriādrum siccum ⁊ humidū:
portulaca: iuiube ⁊ similia: ⁊ pruna siracost: casiafi. ⁊ simi=
lia q̄ remittūt feruorē sāguinis ⁊ cholere educēdo eā. Ter
tia est q̄ subitū humoris motū ⁊ deliberationē sistit. Com
pletur aūt quiete corꝑis adeo ꝙ si quiescant nō regēt nisi
moueant͛ ⁊ stipticis ⁊ pōticis ⁊ īgrossantib⁹ dietis. Quar=
ta est q̄ sensum mēbroꝝ reddit obtusum. Cōpletur aūt cū
ꝑdictis inspissantib⁹ ⁊ infrigidantib⁹: ⁊ cū narcoticis: ⁊ cū
opiatis vbi fortis sit ⁊ multiplicet͛ rigor: ⁊ est tyriaca: dia=
tesserō: ⁊ filoniū: ⁊ pilule ex opiatis: q̄ infra Christo mediā
te dicent͛: ⁊ ꝓprie vbi digestio ⁊ euacuatio materie ꝑcessit:
qm̄ tyriaca tunc resoluit residuū cōfortat: ⁊ calefacit tēpe=
rate: añ ꝟo ꝯponit fe. Quinta res est mēbroꝝ īfrigidatorū
⁊ ꝯtractorū calefactio: ⁊ confortatio: vt lumboꝝ: coxarū ⁊
dorsi a quib⁹ rigor incipit: ⁊ ꝓcedit: vt in apho. Hip. dixit.
Cōplet͛ aūt cū inūctionib⁹ ex medicinis calefacientibus
simplicib⁹ ⁊ cōpositis que infra dicētur. Et simplices qui Olea cōue
dem sunt sicut oleū antiquū simplex: camomillinū: aneti= nientia.
nū ⁊ de lilio de ireos. Et forti⁹ eo est oleum costinū: balsa
mi nardinū: ⁊ de abrotāo sambucinū: de enula. Et forti⁹ eo
est oleum de asa de been ⁊ de saha laurinuꝫ de sticados de
myrrha: ⁊ de piperib⁹: ⁊ de euforbio ⁊ proprie in frigore. Et
aliqui cōfortant olea predicta debilia cū succis herbarum
propiarū vt sansuci: calamenti: absinthij: rute: artemisie ⁊
eruce: ⁊ cū speciebus ex pipere: piretro: aristologia: myrra:
castoreo: ⁊ similibus calidis ꝓprijs: vt sinapi staphisagrie
⁊ eruce: nasturcij ⁊ similibus. Cōpletur q̄ꝫ cū his que cale=
faciendo trahūt dolorem in pectore ⁊ spiritualib⁹ coadiu
uatiuum ad ip̄m: qualia sunt ligature dolorose: fricatiōes
aspere: si tolerat: fomētatiōes ex aq̇s calidis mediocriter
habētib⁹ ꝟtutē medicinaꝝ calefaciētiū ꝑdictaꝝ: ⁊ cū cale=
factorijs alijs ex pānis: laterib⁹: lapidib⁹ calefactis ⁊ pōis
plenis prunis retētis in manib⁹ artificialiter factis: ⁊ cuꝫ
calefaciētib⁹ totū corp⁹: vt sunt operimēta multa calida.
Et qn̄qꝫ opꝫ vt immittat͛ in balneū aq̄ ꝑdictarū medicina De horripi
rū. Horripilatio ꝟo est dispositio ī qua sentit eger inequa latione.
litatē frigoris ⁊ punctionis in corꝑe suo: ⁊ ꝓprie in dorso
cute: ⁊ lacertis: ⁊ fractio est ex genere eius. Et frigus est vt
sentiat frigus purū eis. Et cā exterior est ⁊ interior. Exte=
rior vt aeris frigiditas: aq̄ ⁊ pannoꝝ lecti ⁊ similia. Interior
est in sanis ⁊ egris. In sanis vt reuocatio caloris cā cibi
ad loca digestiōis extrinseca: ⁊ ex illis ē humor phlegma=
ticus intrās abūdās in corꝑe ex regiminis malitia cū ca=

lesit: et vapor eius effundit ad corporis exteriora. In egris nõ est retẽtio caloris ad loca apostemata et viscera: vel debilitas caloris nequeũtis se extẽdere ad corporis extrema: vt in ppinquo morti: vel qr eius extẽsio impedit: vt i lipparia cõtingit: vel eius fricatio ppter hũorẽ frigidũ phlegmaticũ vel melãcholicũ subito effusũ p sensibilia mẽbra corporis p narrata: sicut i pncipijs quotidiane et qrtane cõtingit: ad quẽ pñs sermo dirigit. Correctio rigoris est cũ medicis calefaciẽtib⁹ fortiter pnarrãtis iteri⁹: et exterius approximatis calefaciẽtibus et soluẽtib⁹ simplicibus et cõpositis q̃ oĩpotentis auxilio dicẽtur. Et cura hoiripilatiõis est medicina ex vtrisq₃ mixta. Et ex cõpositis appropriatis frigori sumẽdis interi⁹ est diacalamẽtũ: et etiã exteri⁹ inũcta spina diapipereõ mitridatũ: musa confectio de asa cũ vino tepido. Syrup⁹ de mẽta et hyssopo: diacimĩnũ ad ei⁹ p̃uocatiõnẽ et inũctũ in spine et in quartanis pprie et q̃tidianis: et rubea trocifcata in q̃titate auellãe et cũ rodostomate sumpta añ paroxismũ p horã: et requies in oĩb⁹: et tyriaca antiq̃. Et qñq₃ expedit dare cibos et pot⁹ calidos ppter sincopim et casũ v̓tutis. Inq̃t eñ Gal. Accidẽtib⁹ virtutẽ dissoluẽtib⁹ ilico cib⁹ est dãdus. Et tũc diamuscũ ẽ ppriũ. Accidit eñ sincopis in febrib⁹ putridis ppter hũorẽ frigidũ effusũ ad stomachũ in pncipio paroxismi. Et qñq₃ ppter choleram effusã ad ipm. Quo casu expedit añ paroxismũ panis alĩqd̃ dare cũ succo granatorũ vel agreste: hora v̓o sincopis cũ vino odorifero: et fricent extrema: et calefiãt: deinde võitus puocet vel liniat: venter declinãte paroxismo cũ clysteri vel tamarĩdis: deĩde cibet cũ sautch ordei: cũ granis granatorũ: et interdicat flebotomia. Et qñq₃ accidit hora febris ppter caliditatẽ resoluentẽ spũs quib⁹ virt⁹ deficit. ¶ Et cura supra in corde dicta est. Et in cura febris sincopalis dicet pprius: cuius accidẽs est: q̃ṽ Auer. voluerit in suo colliget: q sincopis ex resolutiõe nõ sit accidẽs: sed alteri⁹ egritudis febri pñe. s. frigide q̃ ex inanitiõe cãtur spirituũ et pñs alijs idiget q̃ febris qr calidis. Sz s̓m Gal. nõ est incõueniens q aliqđ accidẽs morbũ mediante alio sequat: et tñ qr morb⁹ est principalis attribuendus est morbo. Sic eqdẽ: lz sincopis talis ex inanitiõe spirituũ imediate fiat q̃ frigiditas: sequit tñ qr ei⁹ febris est pncipalis causa inde: ro febris accidẽs esse dicetur: et medicabit frigidis sicut feb. ¶ Cerotũ efficax et exptũ ad rigores inunctũ in spina per horã añ paroxismũ. ℞. olei antiq̃ succi artemisie: et cere. pã: fricatiõe forti vngat: donec calefiat loc⁹: et imbibat cerotũ. ¶ Puluis añ paroxismũ ter dat. ℞. zedoarie. ℥. j. baccarũ lauri: seis rape añ. ʒ. j. puluerizent: et misceant: dosis añ paroxismũ p horã: et det. ʒ. j. cũ tepida. ¶ Pillule expte ad rigores. ℞. storac. myrrhe: opij: oppopõaci oĩuz añ. p̃te. j. Cõficiant cũ butyro: et sit dosis eap. v. añ paroxismũ per horã infirmo bñ se fouẽti i camera sua. ¶ Itẽ pfectio bõa et experta. ℞. oppopõaci: serapini. antudẽ cimini carmeni seis apij: piperis añ. auř. j. ß. semis iusq̃ami albi croci. aristo. euphorbij myrte. zinzi. añ. ʒ. j. tertiã piretri seminis harmel añ. auř. j. Cõficiatur cũ melle. Dosis auellana vna cũ aq̃ calida. ¶ Dolor capitis in febrib⁹ putridis est accidẽs parũ ledens v̓tutẽ psternẽdo sua fortitudine ipam: et augens febrẽ sua inflãmatiõe adeo vt declinatã redire faciat ad augmẽtũ: sicut dixit Abo. et cã fit collectiõis materie partib⁹ capitis reuma puocãdo: et si pduret: fit morb⁹ faciẽs cõpositionẽ. Vñ Abo. et est cũ vna res cõpositiõe sui et rei que est añ ipsã: et rei q̃ est post ipsã est egritudo cã et accidens: si cut dolor capitis q̃ accidit ex feb. nõ imerito ergo ipsa feb. maiori indigebit puidẽtia et correctiõe. Et si quidẽ ppterea accidit ex calore febris plurimũ et ex fumis resoluẽtib⁹ a putredine cap̓ sursũ: put de natura est eorũ ascẽdentib⁹ ad caput et ex vapor ib⁹ dissolutis ex materia ipsi⁹ carminata apđ digestionẽ diuisionẽ ac eius expulsionẽ q̃s ad caput subleuat feb. et qñq₃ ex ipa materia et hũoribus corporis ascẽdẽtib⁹ ad caput per eã qui sua multitudine replẽdo et extẽdẽdo myringas cerebri: et inflãmando sui acuitate dolores inducũt. Quos dolor pceptus in radicib⁹ oculorũ demonstrat. Et qñq₃ aggregãtur in ptibus exterioribus subcutaneis: quos dolor cutis capitis apud tactũ exterius magis pceptus ostẽdit. Et siquidẽ fuerint grossi: capitis grauedinez totam habẽt. Et qr cura eius in soda absoluta generaliter dicta est hic: in spãli correctionẽ eius breuiter trãseamus. Et eius correctio breuiter est tres res. Pria materiã ascendẽtẽ trahit inferi⁹ et deriuat. Scđa reprimit ipsam et obtũdit: ac discrasiã alterat calidã: et pmutat. Tertia materiam eleuatã euacuat. ¶ Prima stante feb. permutat: et cõplet cũ fricationibus asperis manuũ et pedum incipiendo a superioribus: et trahendo ad eorũ inferiora et cũ effusiõe aq̃ mordaciter calide super extremitates assiduatione: trahit enim dolor sensibiliter per eam ad inferiora et cum ligaturis dolorosis: et qñq₃ cum vẽtosis. Et declinante feb. si dolor det spacium cũ clysterijs et collyrijs trahentib⁹ proprijs: vel cũ pharmacijs ex aloe et hieris: si vapores cholerici fuerint: vel coloq̃ntide si phlegmatici: vel epithimo: si melancholici: vel polipodio: si phlegmatici simul vel melãcholici: vel cũ sene et fumoterre: et aq̃ lactis adusti. Et generaliter quicũq₃ sint cũ agarico et cũ apertiõe venap̓ emorroidaliũ: cũ sanguisugis pprie prouocatiõe mẽstruorũ maxime si materia sanguinea fuerit: vel cũ peccato sanguinis: q̃m trahũt et euacuant: vel cum flebotomia cephalice man⁹ loco doloris opposite: quoniã deriuat et euacuat. Et quãdoq₃ cõfert vomitus cũ materia est in stomacho: et est facilis. ¶ Scđam rẽ cõplent epithimata ex frigidis et stipticis cõfortãtibus supra frõtez et tẽpora applicata. Et caput si expediat picabrasum: deinde tẽperate fricatum: si non prohibeant catarri grauedo tussis frigidi. Qualia sũt ex aquis: vt ros. coriãdri: semperuiue: filicũ solatri. et similium cum aceto pauco rasura cucurbite ros. sandal. camphore et similib⁹: et pprie oxirodino. Et exhibitio granatorũ acetosorũ et muzorũ: et rob de succis ipsop̓ de acetosa et de agresta et citoniorũ et coriãdri et aqua ei⁹ pprie: si pulsatiuus sit dolor. ¶ Tertiã rez cõplent fomẽta et embroce ex aqua decoctionis anodiorũ tẽperate calida: q̃les sunt flores camomille: mellilotũ: et similia: q̃ poros aperiat que picmasticata apo crusticata cõstiparũt: q̃ causa multiplicatiõis fode ex feb. qñq₃ existit Inq̃t eñ Abo. Et fodaz quidẽ calidã in febribus multiplicat vsus epithimatũ vapores extre nõ permittentiũ: sic ergo applicãda subseq̃nter sunt ibidẽ cũ poros aperiant: et collectos ibidẽ vapores resoluãt ea. Et siqdem fuerit materia hũoralis in cãm et multa: prius aperiat vena nariũ: vel frontis: vel que post aures est q̃ parti replete melius corrñdet: si cũ peccato sanguinis fuerit: vel cũ pharmacijs pprijs educat: si sine eius peccato existat: deĩde p̃dicta fomẽta et embroce pdictis partibus capitis applicẽtur. Et exptus est sacculus repletus ex predictis floribus cũ folijs maturap̓ ro. paucũ bulitis in aqua: et supra fronte et tẽpora ligatis. Et cũ fuerit grauedo: prima remissa si expedit et pretermissa scđa cõtentat premissione capitis supra vaporẽ aq̃ decoctionis florũ camomille: mellilotĩ: et furfuris: et violarũ ppter febrẽ et embrocatiõnẽ ex ipsa: sanabit eñ ex his si Christus voluerit. ¶ De dolore vẽtris ei⁹ antecedẽte supra sectione pria suo loco est dictũ. Et plurimũ accidit ex hũore cholerico cõcurrente ad stomachũ et intestina. Et qñq₃ ex ventositate. Et quãdoq₃ ex vermib⁹. Et signa querat supra: et etiam correctio eius. Vigiliarũ instãtia cõtingit eius plurimũ apud statũ: et similiter alienatio. Et cã est cõis vtriq₃. Et e quã Gal. dixit cũ alt. Alienatio q̃ fit in statu febriuz ex fumis caput petẽtibus fit. Cũ ergo perueniunt ad oculos in hũiditate albuginea: vel cerebrũ ascẽdũt in phãtasia: et imaginatiuã impressionẽ formarũ diuersap̓ faciũt: et intellectum turbãt et rõnem: quare mouent irrationabiliter: et loquunt infirmi: ac si viderent aliqđ exterius quod est intus: et cũ exiccẽt simul cũ feb. cellulã ãteriorẽ cerebri inducũt vigilias: et priuãt somnũ. Correctio ei⁹ est similis illi q̃ in dolore ẽ dicta: et supra in phrenesi. Correctio v̓o pfunditatis somni et subeth que plurimũ apud principiũ paroxismi ptingũt ecõtra est facienda scz cũ clamorib⁹: et locutionib⁹ strepitu: et alijs expgefaciẽtibus trahẽtib⁹ materiã: et deriuantibus vapores: sicut supra in lytargia est dictũ. Et cũ fricatiõib⁹ asperis: et odoribus ex ruta agreste et harmel q̃ calefaciunt cerebrũ cõfortant et expergefaciũt. Et ad subeth cũ ligaturis extremorũ dolorosis et fomẽtis cũ calidis aquis mordẽtibus: in q̃bus decocta sunt ex calefaciẽtib⁹ aliqua dictis in rigore et ex rubificãtibus: sicut vrtica: calamẽtũ: et similia. Et cũ collyrijs acutis maxime si fuerit stricta natura: et cũ vẽtosis inter spatulas et spõdiles: et declinãte paroxismo cũ clisteribus acutis: et deinde sternutatorijs ex pipere: elleboro et cõditũ: et cũ epithimatib⁹ supra caput: et ex oxirodino in principio: deinde cum

Margin notes (left): Galenus. / De cura. / Cerotum adrigores feb. / Pilule ad rigores. / Cõfectio bona ad idem. / De dolore capitis in febribus. / Cura.

Margin notes (right): Aboal. / Saccul⁹ expertus / De dolore ventris in febrib⁹ antecedente. / De vigilijs. / De alienatione. / De pfunditate somni. / De subeth in feb.

deīde cū additiōe calefacientiū cerebrū: ⁊ ex serpillo: ⁊ deinde castoreo ꝓprie: ⁊ deinde cū epithimatib⁹: ⁊ vnctionib⁹: ⁊ ꝓprie ex oleo nardino: sambucino: sansuco: ⁊ succo rute q̄ est ꝯueniēs spiritui aīali. Et cū vno trociscoꝝ de scamonea: succo sisimbrij ⁊ aceto: ⁊ loco opij ponaꝛ castoreū: ⁊ fiat inūctio in superiori pte capitis: ⁊ vltio emplastreꝛ cū sinapismo. Caue tñ ne alia approximenꝛ a principio corpe repleto: q͛ trahūt magis repletiōē: ⁊ cū p̄dicta nō suffecerint: ministrent pharmaca ex hieris magnis: ⁊ ꝓprie hieralogodiō agarico ⁊ castoreo pauco cū decoctiōe sticados hyssopi ⁊ similiū.

De sternutatione. ¶ Sternutatio contingit eis ex fumis ⁊ vaporib⁹ caput petētib⁹: ei⁹ vacuū replētib⁹ ⁊ humectātibus. Et ꝓprie in principio paroxismi suffumigāte materia accēsa fe. calefacit: ⁊ dissoluit: ⁊ virt⁹ expulsiua pcipiēs nocumētū impetu quodā moueꝛ ad expulsionē adiuta ictus ab aere p nares tracto: q̄ extra effusus cū materia cū impetu exiēs p angustū sonat: ⁊ sternutationē facit: sicut Hip. i apho. ait. Que si immoderata ⁊ superflua fuerit nocumētū p̄stat. Debilitat em̄ virtutē: ⁊ replet caput trahēdo ꝓpter nimiū motū accēdit febrē. Et fortassis ꝓpterea aperit venas: ⁊ ꝓuocabit ex narib⁹ sanguinē qui in debilitate p̄stat augmētū ⁊ in materia cruditatē. ¶ Correctio ei⁹ est tres res: d̓riuatio: ⁊ attractio vapoꝝ: repletio ⁊ resolutio ipoꝝ. ¶ Primā rem cōplēt cōpressiones extremoꝝ: ⁊ fricatiōes ipsoꝝ aspere ⁊ ptiū dorsi pectoris ⁊ colli. Repressionē cōplent odoramēta ex luto armeno spōgia marina cū aceto limphato ⁊ oleo rosa. Resolutionē cōplēt motus capitis fricatio frōtis ei⁹ cū suauitate: ⁊ iniectio olei camomillini in aures: calefactoria capitis cū pānis suffumigatis cū xiloaloe ⁊ thure ⁊ spica. Et somn⁹ tēperat⁹. Et post vigilia superflua interdicaꝛ qn̄q;: q̄m replet magis ⁊ calefacit. Et oē repletiuuum ex cibis ⁊ potibus ⁊ odoribus.

De tussi. Tussis accidit ex febre eis exiccādo exasperāte tracheā gutturis ⁊ alias pectoris ptes: ⁊ qn̄q; dissoluēte materiā i cerebro: ⁊ acuēte ipam: q̄ cauterizās ad ptes p̄dictas tussim facit: eo ꝙ natura ipam ibi nō patiꝛ: immo ad ei⁹ expulsionē motu impetuoso moueꝛ qui tussis diciꝛ. ¶ Et signū distinctiuū est: q͛ rē sentit medic⁹ trāsglutire egrotū: ⁊ est cū sputo humido subtili ⁊ pauco ⁊ salso: ⁊ qn̄q; acuto ⁊ pauca siti. Inquit em̄

hippocra. Hip. Quib⁹ tussis sicce ⁊ modice ꝓuocate in febrib⁹ vrentibus hi nō valde sitiētes fiūt. Prima ṽo est sicca ⁊ cū siti multa ⁊ sine sputo. ¶ Cura tussis ex fe. ⁊ correctio eius est due res. Pria est vt interdicanꝛ nociua. Scd̄a est vt ministrētur iuuatiua. ¶ Primā res complent inhibitio acutorū fumantiū ⁊ salsoꝝ ⁊ acetosoꝝ: ⁊ alioꝝ extrinsecus aduenientiū nocinoꝝ dissoluentiū vel cōprimentiū cerebrū: que ex predictis sunt nota. ¶ Scd̄am rem cōplēt humectātia ex cibis ⁊ potibus vt pulmenta ex amilo succo ordei cū iuiubis: decoctio medullaꝝ seminū frigidoꝝ ⁊ fructuum ⁊ cucurbita ⁊ similia: ⁊ aqua ordei decoctiōis iuiubaꝝ vel simplex cū penidijs bibita: ⁊ iuleb viola. ⁊ cucurbita: ⁊ syrupus iuiubinus: ⁊ detētio in ore penidioꝝ: ⁊ proprie dragagāti cū seminib⁹ cōmunib⁹: ⁊ inunctio exteri⁹ supra pectus ex oleo violato ⁊ amigdalaꝝ dulcium: vel ex ceroto frigido ex succo malue dragāto oleo violato ⁊ cera. Et i frigida cat arrizāte materia etiā cū ceroto frigido ex oleo rosa. puro vel mixto cū mucillagine psilij: ⁊ succo portulace ⁊ sitibus: ⁊ cū sacculo retēto supra cōmissurā capitis coronalem ex milio panico ro. sandal. myrta: ⁊ radice solatri que est ꝓpria: ⁊ alijs frigidis exiccantibus ⁊ confortantib⁹. Et cū retentione in ore pilularū bichichiarū: quas supra i tussi dixim⁹ semi. papaueris albi ⁊ cōfectiōis ipsoꝝ vt diacodion diapapaueris: ⁊ cū suffumigatiōe ex sandaraca ⁊ odoramētis ex camphora ⁊ aceto limphato. Superi⁹ premissa summa ostēdim⁹ qualiter ex āgustia ephimera fe. prouenlat.

de āgustia Hic aūt dicemus qualiter angustia ⁊ inquietudo in putrida febre ꝯtingat. Et ꝙ āgustia ꝯtingit ex fumis calidis circa spiritualia coadunatis coangustātib⁹ spirit⁹ et virtutē i eis cū debilitate adeo vt expādi ad exteriora nō possit: quare natura mouet hincinde corpa ⁊ mēbra sine ordine ⁊ quiete: quaten⁹ possit ab angustia ⁊ carcere deliberari: ad qd̓ caliditas feb. adiuuat spiritus inflammando. ¶ Et correctio ei⁹ ē due res: d̓riuatio fumoꝝ: ⁊ attractio ad extrema. s. prout in dolore est dictū: ⁊ alteratio spūaliū

de difficul cum confortantibus notis supra in cōplētibus rē scd̄am que in cura predictarum est principalis. ¶ Difficultas anhelitus ⁊ trāsglutiēdi accidit in fe. aut ꝓpter febrē ericantē ⁊ spasmātem lacertos anhelitus qui sunt i pectore: vel trāsglutiēdi q̄ sunt i gutture ⁊ meri. Et illud est malū: vt dixit Hip. in suo apho. cū ait. In febrib⁹ spūs offendēs malam: aut ꝓpter materiā dissolutā a febre catarrizantem a capite ad guttur: ⁊ ibidē collectā: aut ꝓpter virtutis motiue debilitatē in suo principio. ¶ Et signa distictiua sunt manifesta. Et correctio prime cause est cū humectantibus frigidis ꝯ̄tutē ⁊ ꝓprietatē i dilatādo habētib⁹ interi⁹ ⁊ exteri⁹ approximādis notis supra i cura ephimere ex frigiditate vel diuersitate. Scd̄e ṽo est vt cū his q̄ tussim catarralem corrigūt strāgulationem ⁊ squinantiā: ⁊ cū confortantibus cerebrū neruos stomachū ⁊ meri que supra sunt nota: ⁊ interdicātur vomit⁹: ⁊ oīa clysteria ⁊ collyria sunt meliora pharmacijs p os sumptis. *(margin: tate anhelitus.)*

De siti. Sitis in talibus accidit ex calore febris inflammāte ⁊ exiccāte spiritualia ⁊ etiā nutritiua. Et qn̄q; sit ei ex materia baurachia salsa ou stōachi adherēte: vel cholera in partib⁹ stomachi superiorib⁹ effusa: q̄ sitim ⁊ tristitiā infert atq; cordis morsum: fastidiū appetitus casum: ⁊ similia. Et signa harū causarū ex predictis sunt manifesta. Et correctio primo fit cū infrigidantibus ⁊ humectantib⁹ sumptis ⁊ bibitis in quāto sufficiēti per interualla notis supra in sectione prima. Oportet aūt vt sint quātitatis sufficiētis magne: pauca em̄ sitim magis accēdūt: dixit Aboa. q̄m excitat caliditatē: s; sit sūptio suis horis ⁊ p interualla: cōtinue ṽo frigidis aquis gargarizatis ⁊ lauationib⁹ ⁊ masticationibus ex ramis portulacarū ⁊ preputioꝝ vitis tamarindoꝝ ⁊ similiū: ⁊ retentis in ore vt mucillaginib⁹ dragaganti psilij seminuz citonioꝝ: ⁊ melonū ⁊ ꝓprie indoꝝ: ⁊ prunis ifusis ⁊ sebestē. Et medullis seminū cōium frigidoꝝ radicū liquiritie ⁊ zuccari candi. in quātitate fabe carniū melonis idi limonū ⁊ sitium: vel crystallo infrigidata in aq̄: ⁊ alijs ꝯpositis q̄ Christo duce dicentur. Et oleis frigidis infusis sup caput si nō sit prohibens. Et frigidis epithimatib⁹ supra pect⁹ epar ⁊ stōachū ⁊ ex p̄dictis ⁊ ꝓprijs ⁊ cū vigilijs: q̄m si ex siccitate vel frigiditate eēt: somno corrigereꝛ. Correctio vero scd̄e cause est cū incisiuis ⁊ abstersiuis: ⁊ ꝓprie cū aceto limphato gargarizato ⁊ bibito: ⁊ appropriatis vt aniso mastice trāsglutito: ⁊ similib⁹ ꝯpositis dictis supra in tussi. Et tertie cause correctio est cū vomitu ⁊ sumptiōe aceti ⁊ medicinaꝝ acetosarū ⁊ prunoꝝ tamarindoꝝ ⁊ succo duorum granatoꝝ expressoꝝ cū pulpis eoꝝ q̄ cholerā reprimūt: ⁊ educūt stomachū ꝯfortādo ⁊ excitādo appetitū.

De siccitate ⁊ asperitate ligue. Et siccitas ligue ac oris ex illis ē q̄ febus caliditatē causat: ⁊ corrigiꝛ sicut prima sitis. ¶ Asperitas vero lingue duplex est: quedā est cū superficie eius clara ⁊ mūda: ⁊ talis est ex caliditate ⁊ siccitate febris: ex asperitate ⁊ remanet in calore suo: quedaz est cū superfluitate viscosa adherēte: cuius cā materialis est qn̄q; catarrus phlegmatic⁹ cū signis suis: ⁊ tūc prio est alba: ⁊ qn̄q; est vapor choleric⁹ eleuat⁹ a spūalib⁹ ⁊ nutritiuis: ⁊ tunc est prio citrina: quos cū aduret febris caliditas deinceps cōuerteꝛ in nigram.

De cura. ¶ Cura ei⁹ ⁊ correctio eius q̄ mūda est: est correctio siccitatis dicta ⁊ sitis prime. Ei⁹ ṽo q̄ est cū viscositate correctio ē sicut scd̄a. Et oportet abstersio fiat pcedēte ablutiōe cū aceto ⁊ aq̄ cū instrumēto ex cāna vel salice facto: vel cocleari ex aliq̄ metalloꝝ: deinde cū pāno aspero madefacto cū aq̄ zuccari: deide humecteꝛ cū pipatella ex seminib⁹ citonioꝝ vel melonis recētis interclusis: q̄m ꝓhibēt offuscationē ⁊ humectant: ex q̄ valde alleuianꝛ infirmi. Oportet aūt vt nō dormiat supine: neq; sup ceruical ex plumis mollib⁹: q̄m sunt ex his q̄ calefaciunt ⁊ exiccāt: ⁊ exasperāt: ⁊ denigrāt.

Pilule. ¶ Pilule. ℞. medulle seminū citonioꝝ se. cōium añ. ʒ. ij. dragagāti ʒ. i. ꝯfice cū carne prunoꝝ: ⁊ mucillagīe psilij: ⁊ teneanꝛ sub ligua successiue.

De sudore ¶ Sudor syntomatic⁹ ⁊ cretic⁹ superfluus vel diaforeticus accidit eis ꝑm Ga. ex fe. subtiliāte humores: ⁊ rarefaciēte poros: q͛re deficit cōtētiua: ⁊ cōtineri nō possunt: quinimo cū humorib⁹ superfluis quos qn̄q; virt⁹ euacuat expulsiua egredianꝛ ēt boni deficiēte ꝯtētiua.

De signis ¶ Et signa sunt q͛ nō cōfert neq; bñ fertur: sed eoꝝ virtutes deficiūt, ⁊ obtunduntur. Et correctio ei⁹ l; supra in cura cordis sit dicta: tñ q͛ cū fe. accidit: hic in fine ꝓ tāto sciēdū est ꝙ ē tres res.

Cura. Prima inspissat ⁊ adequat humores. Scd̄a ispissat poros itropellendo humores. Tertia deriuat ipsos ad aliam regionez. ¶ Primā rē cōplēt oīa ex cibis habētibus inspissare hu-

mores ex leguminib⁹: vt cōdro: lentib⁹ excorticatis: ꝛ faseolis albis qui dicunt meserolo: ꝛ frumēto decocto parū accṫi habentib⁹: pane similagineo ꝛ albo: ꝛ ex amilo ꝛ panico: carnib⁹ porcinis ꝛ viscosis ꝛ ꝓprie extremorū ipsorū: ꝛ cerebri viscerū ꝛ testiculorū galli. Et ex fructibus citoniis piris sorbis nespilis castaneis zarur dactylis ꝛ iniubis: ꝛ sīl' bus. Et potib⁹ frigide aque ꝛ stipticis: si toleret stomach⁹ ꝛ natura. Si vero nō: cū vino grosso ꝛ stiptico: ꝛ ex medicinis vt charabe coriādro draga. myroba. penidiis ꝛ sīlibus q̄ supra dicte sunt: ꝛ infra suis locis Christo ꝓpitiante dicentur. ¶ Secundam rē cōplent frigida stiptica proprie ꝛ extert⁹ approximata ex aeris infrigidatiōe: vt supra ꝑferẜ in alteratione febrilis discrasie: ꝛ proprie cum aspersione aceti sandalorū ꝛ camphore: ꝛ myrtarum stratiōe aut euētatione ꝛ flabellatione corporis: adeo vt q̄nq̄ ducatur in cunis: ꝛ sine motu per se ad aerem frigidū immutetur: ꝛ cū irroratione aque frigide per se stiptice supra faciē et caput ꝛ pulsus: ꝛ proprie ros. Et cū epithimatione epatis et pectoris ex sandalis spodio ꝛ camphora: ꝛ aqua ros. ꝛ made factione corporis etiam si expediat: et tolerēretur ex ea vel aquis decoctionis stipticorꝫ ꝛ pōticorū: ꝛ ꝓprie citoniorū immaturorum ꝛ macianorū ros. balaustiarū myrtillorꝫ gallarū et similiū: vel ex succis: vt aceto mixto aque niuali: ꝛ est fortis impressionis succo agreste myrte ꝛ summitate salicū virge pastoris: ꝛ etiā semperuiue: si toleretur. Que si nō sufficiāt: liniant ex mucillaginib⁹ psilij ꝛ dragagāti ꝛ semi. citoniorū ꝛ similiū: supaspergaẜ puluis subtilissimus charabe ꝛ spice: ꝛ sup pulsus extremorū ponaẜ nix vel rasura cucurbite: ꝛ balneētur in frigida: si toleret virtus. Opꝫ autē vt alia minorenẜ q̄diu expediat: deinde auferaẜ absq̄ absterſione. Absterſio em̄ rarefacit ꝛ prouocat: quare oportet vt camisia ꝛ linteamina ex sudore madefacta nō nisi cū cessauerit immutenẜ. Et deinde gradatim calefiat: ꝛ nutriaẜ vt sanguinē spiritū et calorem quem perdidit resumat: et cōforteẜ vt vlterius sufficiat ad pugnādū si expediat morbo. ¶ Tertiā rem cōplent diuretica frigida ꝛ aque ipsorū cuꝫ suc. ro. mixta que deriuent humores subtiles ex poris ad vias vrine: ꝛ ꝓuocādo ꝯfortāt. Et q: de reliquis accidētibus in sectiōe pria sufficiēter est dictū: hic dimittanẜ grā breuitatis. Correctionē alioꝝ accidentiū que cōsueuerūt insurgere talib⁹ febrib⁹ queres infra in cura pestilētialiū.

¶ Cap. ij. de medicinis fe. in speciali ꝛ primo simplicium ꝛ inter eas primo sinocharum in putredine.

Galenus inquit. Sanguis cū supercoquiẜ vel putrefit: subtile ei⁹ trāsmutaẜ in cholerā: grossum ꝟo in melācholiā. Qđ quidē ꝟbū mouit Abo. et⁹ interpretē ad dicēdū. G. visum fore febrē ex sanguine putrescēte vel inflāmato nō eē: qđ em̄ ꝯuertitur ꝛ trāsit in aliud desinit esse qđ est: quapropter fe. nō erit sanguinis: ſꝫ alioꝝ humoꝝ alteri⁹ i quo trāsmutaẜ. Cuius ꝯtrariū in de crisi ꝛ terapētica: euidēter apparet. Et quidē ꝟbū hoc trāsmutatur: q̄ cū dicat quid in fieri: ꝛ in eo qđ in fieri est sit dare aliqđ factū: aliquid vero qđ restat ad fiedū: vt. G. alibi dixit. In putrescēte sāguine ꝛ existēte in cōuersiōe actu seu trāsmutatiōis erit dare aliquid ei⁹ cōucrsuꝫ in predictos hūores: ꝛ aliquid nō: ſꝫ adhuc sub specie sanguinis permanebit. Siquidē ergo qđ ꝺ eo remāsit adhuc sub spē sanguinis supet qđ de ipo cōuersum ē: febris diceẜ eē sanguinis. Si ꝟo ecōtra fe. nō diceẜ esse sanguinis: ſꝫ ꝫ speciē i quos cōuersio facta est predominātis semp noīe ꝯseruato: qđ inuit Auer. in suo. vij. colli. Et h̄ scđo mō interpretatus fuit: vt extimo verbū illud Abo. Et q: talis febris mordacis ē caloris respectu inflatiue: min⁹ ꝟo q̄ causon pp accessionē ipsi⁹ in stomacho humido putrescētis i oīb⁹ venis corpis vel maximis titilicovsq̄ ad inguina ꝓtēsis valde in ꝓprio loco ei⁹. Et ꝑiu decōtinua existit ꝛ cōclusa nullā intermissionē quietis ex se habēs: sed vnū paroxismū a principio incontritūꝫ cōtinuū: ꝛ absq̄ sudore interueniēte vsq̄ ad finē accedēs variū habētis calorē: q: aliq̄n augmasticū: aliq̄n paugmasticū: ꝛ aliq̄n homoteniū ꝑm q: de eius putredine plus vel minus: vel equaliter resoluitur ei quod ꝺ ipso putrefactioni succedit: propter qđ dictū est tres habere species: quarū prima est deterior: minus mala est scđa: ꝛ tertia est media inter eas: Quarū termin⁹ est plurimū vsq̄ ad septimū diē. Et q̄nq̄ in quarto cū euacuatiōe manifesta ꝑ fluxū sanguinis vel eruptionē cholere ex ventre: vel sudorē: vel deriuationē ad cutē: q̄re fiūt phlegmōes in emūctorijs vel variole: vel morbilli: aut pasticiū: ꝛ illud est plurimū bona terminatio q̄n antecedūt signa digestionis. Et q̄nq̄ terminaẜ male: vt q: ꝑmutaẜ in causonē ꝛ quartanā ꝛ phrenesim: vel lytargiā ꝛ profunditatē somni aduenientē ei: vel hydropē siccā qđ predicta euacuatio nō resoluit: ꝛ ꝑmutatiōis signa precedūt in quolibet apparentia mēbro ad qđ ꝑmutatio fiet. Et cā ei⁹ duplex est: interior ꝛ exterior. Interior est quā supra in principio summe hui⁹ ostēdim⁹: ꝛ est sanguis ꝓpter oppilatione intrāspirabilis putrescēs ꝓpter sui aptitudineꝫ a cōplexiōe substātia quātitate ꝛ loco. lꝫ raro accidat talis fe. ꝓpter cām in ꝑncipio hui⁹ capi'i assignatā. Exterior ꝟo est duplex: vna est dispōnes: alia est ꝯplexiones. Dispōnes est vsus fructuū i substātia sanguinis multiplicātiū humorē aquosuꝫ crudū quo ad putredinē ꝑparaẜ: vt sunt fruct⁹ aquosi stiptici ꝛ pōtici noti: ꝛ ꝓprie ꝑsica: ꝛ pōa imatura: ꝛ pira. Cōplexiōes est mot⁹ corporis laboriosus ꝛ aīe: vt ira ꝛ sīl'ia subito cōmouēs: ꝛ inordinate ipꝫ ad loca oppilatio nū inflāmās ꝛ ꝑturbās: ꝛ calor aeris iducēs ebulitionē in eo: q̄re putrescit a natura regiminc destitut⁹: ꝛ feb. accēdit. ¶ Signa sunt signa repletiōis sanguinis: ꝛ q̄litas corporis mutata ex inflatiōe faciei oculoꝝ et venaꝝ cū rubore ꝛ pruritu i collo: facie: ꝛ naso. Et q̄nq̄ fluit sāguis ab eo grauedo capitis ꝛ pectoris: ꝛ dolor grauatiu⁹ iter spatulas extensus in dorso: āgustia anhelit⁹ cū multa fumoꝝ emissiōe et odore graui: ꝛ cordis tremore: ꝛ q̄nq̄ cū sincopi. Pulsus plen⁹ velox ꝛ spissus nō fortis vt erat in inflatiua. Illa em̄ nō ꝯmittebat se nisi forti ꝟtuti: i hac ꝟo ex quo sanguis putrescit facta ē ibecillis nō valēs sanguinē gubernare. Urina ꝟo ē rubea: obscura: pulueruleta ꝛ spissa: ꝛ febris disposītio est vt est dicta cū circūstātijs cōsilibus ei. ¶ Et cura hui⁹ fe. speciali iudicio ḡnalis curatiōis ꝑdicte est adaptāda. Cū em̄ ꝑm. G. ḡnalia i specialib⁹ ꝯtineanẜ i eis erūt seruāda. Et ꝓinde cura hui⁹ est quatuor res ꝓportionabiles illis supra: sc꞉. Abscissio cause. febris alteratio: regiminis ordīatio: ꝛ correctio accidētiū. Pria ē euacuatio sanguis putrescētis q̄ dupl'r ē ꝯplēda: minoratiōe. s. ꝛ mūdificatiōe. Minoratio fiet ei⁹ nō expectata nec ꝑmissa digestione cuꝫ flebotomia de venis manus magis q̄ cū re alia: etiā dierū numero nō attēto: sed fiet quaecūq̄ die peruenerís ad infirmū: siue sit par: siue impar: ꝛ q̄cūq̄ hora marie prima: ꝛ cū illis ꝓportionalib⁹ vt vētosatiōe cū scarificatiōe i crurib⁹: pulpis tibiarū ꝛ dorso: aptione venarū emorroidaliū vel mēstrualiū: si flebotomiā nō tolerat ꝓpter cāꝫ supius dictā in inflatiua: deinde in aptiōe venarū nariū ꝛ frōtis media ꝛ ꝑp repletionē facientē magnā indigētiā dꝫ esse multa: sed ꝓpter putredinē ꝛ oppilationē q̄ nō tolluntẜ ex ea: ꝛ virtutis debilitatē q̄ nō tolerat opꝫ eā partiri. Si ergo fiat aliqua seruēẜ aliquid sanguinis in ci bū nature: que fiat potēs in alijs ꝛ crisib⁹ expectatis: nec oportet intēpolanee vlteri⁹ precibare ꝓpter cām iam superi⁹ dictā: sed fiat frequēter: vt paulatim educaẜ putredo cū totalitate et virtutis ꝯseruatione. Mūdificatio putrefactiōis sanguinis cōpletur dupliciter. Uno mō cū his que ab eo suauiter mūdificādo fumositates quib⁹ ad inflāmationē perducitur clarificāt ipm: ꝛ purificāt sequestrādo ab ipso superfluitates aquosas quib⁹ ad putrefactionē disponiẜ: quare ipm febrē accēdere. G. dixit. Qualia sunt eu scute: absinthiū: ꝛ ca. vene. et tamarindi: q̄ aquosas superfluitates educūt. Et diuretica calida ꝓprie leuia: ꝛ alia ex mūdificātib⁹ sanguinē q̄ in antidotario dixim⁹: ꝛ qualia sunt hyssopus anfodill⁹ ꝛ hasce q̄ mūdificāt ipm ab humore crudo q̄ cā oppilatiōis existit: q̄ eā est immediata putredinis ei⁹ digerēdo illū. Alio mō cū his q̄ substātialiter ꝛ notabiliter purgāt ꝛ soluūt hūorē corruptū sanguini mixtū vel generatū ex corruptiōe ipsi⁹ vt cholericū: vel melācholicū: vel aduenientē sibi et inficientē ipꝫ: siue sit phlegma: siue melācholia. Nihil em̄ aliud est purgare ꝑm. G. q̄ purū sanguinē derelinquere. vtroq̄ mō intelligēdū est hic eū corruptū sanguinē mūdificādū dicamus. Cōprehēditur em̄ effect⁹ putrefactiōis ipsi⁹ a q̄bus purgatū esse opꝫ: si mūdificatus: ꝛ purus debeat sanguis permanere. Qualia aūt sint hec oīa: supra in antidotario dieta sunt. Sūt em̄ ex eis simplicia: ꝛ cōposita: ꝛ simplicia sunt q̄ ibidē sunt numerata: ꝛ cōposita ex quib⁹ est hierapigra ꝓprie: ꝛ decoctio cap. ve. q̄ simul oīa respiciūt. Et alie medicine ex illis

Cōtrouersia iter Galenū ꝛ Auicēnā de fe. sang.

Cōciliatio

Quedam hui⁹ fe. circūstantie.

Tres hui⁹ fe. species.

Cause.

De signis.

Pulsus.

Urina.

De cura.

Sāguinis mūdificatia.

Purgare quid.

medicine ex illis cōposite: talia vero mūdificātia vltio mō
dicta digerētia precedere debent: eo ꝙ mūdificāt attrahē
do fortiter plurima: alie ꝟo simul digerētia ⁊ mūdificātia
sunt absq̃ attractione forti. Et digerētiū quedā sunt que
subtiliāt cū in sanguine hūor crudus mixtus fuerit ⁊ gros
sus: q̄ sunt iā nota supra. Et ex illis sunt syrupus de hysso
po: syrupus ⁊ trocisci ꝓprie de ros. de hasce: ⁊ similia. Que
dā q̄ inspissant cū fuerit in sanguine humor subtilis: vt est
rob iuiubarꝫ aq̄ lentiū dactyloꝫ dragāti ⁊ similiū. Et qñq̃
opꝫ ꝑmittere aliqua q̄ naturā leniāt: sicut est herba aceto
sa recēs q̄ laxat: ad differētiā seminis sui qḋ strigit specialr
si sit siccum: vt dixit Abo. Et succus duorū granatoꝫ exp̄s
soꝫ cū pulpis suis granis eoꝫ nō ꝯtritis ī quātitate. ℥. vj.
siracost tamarindi pruna ⁊ sībia: que feruorē sanguinis re-
primunt: ⁊ resoluūt subtilitatē cholericā leniēdo naturaꝫ.
Alteratio fe. discrasie fiat cū illis q̄ ex medicinis interap
proximatis infrigidāt ⁊ humectāt: ⁊ cū aq̄ ordei lactuce et
aqua casiefi. coriandri humidi et aqua lentiū et similiū: et
aqua frigida: si nō fuerit qḋ ꝓhibeat: ⁊ breuiter cū his q̄ su
pra in cura generali sunt dicta: q̄ hic etiā sunt obseruāda:
⁊ ꝓut dispositio exigit eligēda ⁊ ministrāda absq̃ supflui-
tate vel prauitate. Sicut em̄ talia q̄ infrigidādo sedāt ebu
litionē sanguinis incidāt humorē crudū oppilantē: ⁊ ape
riant oppilationē: qualia sunt ex simplicibꝰ acetosa ꝓprie:
et composita ex illis sunt nota: ⁊ ex illis est syrupus aceto-
sus: oxizaccara: succus granatorū muzorū et aranciorū cū
zuccaro: pruna ⁊ sībia nō valde stiptica. Et ex appropriatis
est chrisolocanna ⁊ pes locuste et decoctio eius: ⁊ cōsimi-
les. Regimē ꝟo ipsius fit cū cibis et potibꝰ virtutē cōser-
uantibꝰ nō multū nutriētibꝰ euchimis frigidis ⁊ humidis
vt est sauic ordei cū granis granatorū et iuiubis aqua or-
dei et alijs inspissantibꝰ sanguinē absq̃ stipticitate multa
ꝓpter oppilationeꝫ q̄ in putrefactione est prima. Et ideo
causa augmētata augebit feb. ipsa: vt est sumach ⁊ amilū:
ex mūdificātibꝰ vt endiuia boragine ⁊ buglossa bleta por-
tulaca lupulus lactuca ⁊ similibꝰ: ⁊ qñq̃ cū subtiliantibꝰ:
vt aqua cicerū capparibꝰ cū aceto ⁊ aqua cauliū ⁊ silibus.
Sint aūt ī quātitate pauca ⁊ sepe data: vt resumptio eua-
cuatiōi correspōdeat. Et sicut paulatim corruptꝰ sanguis
educitur: ita paulatim restaurei bonus. Corruptioni em̄
est necessaria restauratio cum tēperamento: dixit Gale. in
hora matutinali in qua refrigerium ab aere recipit qḋ a se
habere nequiuit. Correctio accidētiū est pruritui accidēti
in naso ⁊ collo succurratur cum positione ventose in eo et
ꝓuocatione sanguinis ex eis: tremori vero cordis ⁊ pulsui
angustie anhelitꝰ: ⁊ dolori capitis grauatio ⁊ dorsi subue-
nietur eis cū flebotomia ⁊ reiteratione eiꝰ. ⁊ sincopi cū pa
ne ⁊ succo agreste vel granatoꝫ ante ipsam: et cū vino lim-
phato cū aqua ro. ī hora sincopis. Fluxui vero sanguinis
vētris ⁊ sudori nō obuietur nisi cū superfluxerit: de quibꝰ
Syru. mū- dictū est superius. ¶ Descriptio syrupi mundificātis san-
dificās sā- guinē. ℞. boraginis buglosse lupulorū capil. ve. endiuie ci
guinem. coree ana. M. j. radicuꝫ quinq̃ cōmuniū ana. ℥. ß. cuscute
florum absinthij eupatorij añ. ℥. ß. zucca. li. j. succi ros. ℥. iij.
Potio so- dosis. ℥. j. cū. ʒ. ß. tamarindoꝫ pulpe tereniabin ⁊ aqua pas
lutiua mū sularum qḋ sufficit. ¶ Descriptio potionis ad idē cū solu
dificās san tione. ℞. mellis. casiefi. ℥. ij. dissoluātur in aqua endiuie; ⁊
guinem. sumai sup interualla hebdomade. Et aliqui addunt reu-
barbarū: cū in sanguine cholera dominatur: ⁊ aliqui aga-
ricū: cū dñatur phlegma: ⁊ aliqui aquā epithimi: cū admix
Aqua in- ta est ei melancholia. ¶ Descriptio aque inspissantis san
spissans guinē. ℞. dactylorū immaturorū iuiubarꝫ numero. xv. len
sanguinē. ticularꝫ terre excorticataꝫ ⁊ aque seu vtriusq̃ añ. ℥. j. gūmi
draga. ℥. j. coriādri. ℥. ß. decoquani: ⁊ addātur penidioruꝫ.
℥. iij. zuccari tabarzet. ʒ. j. Dosis quolibet mane. ℥. ij. ¶ De
scriptio trociscorū ꝓpriorū ad feb. sanguinis. ℞. spodij. ʒ.
ij. seminis portulace. ℥. vj. seminis cucumeris. ʒ. iij. gummi
dragagāti amili añ. ʒ. iij. succi liquir. ʒ. viij. fiāt ex eis troci.
Troci. ad ʒ. j. detur. ʒ. ß. vel. j. cū aqua cuscute: inspissat em̄ sanguineꝫ
fe. sanguis ⁊ cōfortat epar. ¶ Descriptio aliorū. ℞. ro. ʒ. iij. berberis.
ʒ. ij. seminis cucume. citrulli melonis spodij se. portulace.
añ. ʒ. j. gummi draga. amili añ. ʒ. ß. reu. feni. croci cāphore
añ. pondus granorū. xx. ⁊ informentur in quantitate. ʒ. j. ⁊
detur vnus cum aqua coriandri ad idem.
¶ Capl'm. iij. de medicinis fe. phlegmaticarum: et primo
de quotidiana.

Febris quotidiana est fe. accēsa in phlegmate Feb. quoti
putrescente: que quidē q̄ equaliter exercebai diana vñ.
quotidie dicta est quotidiana: lꝫ accidētaliter
vt infra dicetur: erat autem vt predictū est in
principio ipsa duplex: interpolata ⁊ continua
illis ꝓportionata. Exacerbari em̄ videi in periodis q̄busdā
quotidie ipsius cōtinua sicut interpolata: nō tamē in-
cipit cū rigore: nec eradicatur plene sicut illa. Sic quidem
dicta est ꝓportionalis: q̄ cōuenit interpolate ex eodē hu-
more ī spē facta nō tñ totaliter: q̄ ꝯuenit ei: ⁊ differt ab ea.
Cōuenit ei certe in quotidiana exacerbatiōe: ꝓut ē dictū
⁊ ī materia: q̄ vtraq̃ est ex phlegmate putrescēte ꝫ quāli
bet sui speciē sapore distinctā et in lōgitudinē durationis
totalis seu vniuersalis morbi ⁊ ꝑticularis paroxismi respe
ctu tertiane: sunt em̄ de gñe chronicoꝫ: vt. G. dixit: quorū
vniuersalis terminꝰ est in. lxiiij. diebꝰ: ⁊ particularis paro
xismus in. xviij. horis ꝫm plurimū. Variātur aūt ꝫm plus
⁊ minus rōne varietatis humorū in quātitate: ⁊ qualitate
⁊ rōne varietatis corꝑis ī virtute ⁊ cōpositiōe: ⁊ in tꝑibus
vniuersalibꝰ: q̄ statꝰ ⁊ declinatio ꝓlongai in eis: ⁊ in hora
exacerbationis: q̄ ꝫm vnūquēq̃ diē ad vesperā ⁊ noctem
magis. Et in ꝑtibꝰ seu horis exacerbatiōis ipsiꝰ paroxismi
q̄ principiū ⁊ declinatio ꝓlongai in eis. In essentia fe. q̄
vtriusq̃ calor obtusus ē inequalis: seu dispartitꝰ: ⁊ hoc to
tū ꝓpter humoris naturā: q̄ frigidus: grossus ⁊ viscosus
est vniuersaliter: differunt tñ ꝫm plus vel minus ꝫm vni-
uersitatē specierū eiꝰ. vt infra dicetur ꝓpiciante Christo.
Porro in alijs accidētibꝰ essentialiter distinctis vt in qua-
litate mutata corꝑis: vt q̄ faciei color ⁊ vniuersi corꝑis ad
pallorē ⁊ plūbeitatē cū inflatiōe tēdit: lꝫ vapor ex putredi
ne ascēdēs: qñq̃ ipꝫ ad rubedinē mutet: ⁊ actiōe lesa: q̄ est
cū stomachi lesione plurimū ꝓpter cām inferius assignā-
dā: ⁊ cū dolore ipsius atq̃ grossitie ⁊ aliorū viscerū ꝓpter
oppilationes multiplicatas in eis. Et pulsus est paruus Pulsus.
ꝺimissus debilis ī primis: deide fit frequēs ī ꝓcessu ꝓpter
eius paruitatē ⁊ frequētiā. Et eius paruitas vehementior
est ꝙ frequētia quartane ⁊ tertiane: verū nō ē velocior pul
su quartane: et qñq̃ est tardior eo: aut similis illi ī primis
est vehemētis diuersitatis cū priuatiōe ordinis: ⁊ diuersi-
tas magis est in paruitate ⁊ debilitate ipsiꝰ: ⁊ significatio-
nes pulsus sup eas sunt de certioribꝰ signis. Et vrina qui
dē in eis in primis est alba ⁊ subtilis propter frigiditatem
humoris ⁊ cōplexionis: deinde fit rubea ꝓpter putredinē: Vrina.
⁊ qñq̃ ꝑmutai ecōuerso ꝓpter humorē qui indigestionem
incurrit: ⁊ iterū rubet ⁊ inspissai ꝓpter digestionē ⁊ expul
sionē oppilatione apta: et egestio est mollis: alba: ⁊ inflata
phlegmatica: ⁊ ī circūstātijs vel etate: nā plurimū accidūt
humidis natura q̄etis vel etate infantibꝰ ⁊ senibꝰ in tem-
pore hyemis in regiōe humida: gulosis patientibꝰ nausea-
tiuam satietatē exercitātibus ⁊ balneantibus se post re-
pletionē et nauseā: ⁊ habentibus oxiremiam ⁊ descēsuꝫ hu
moris phlegmatici ad stomachū: in quo putrefit plurimū
tanq̃ in minera gñatiōis sue propter malitiā regiminis.
Et ꝓinde non excusatur a defectione stomachi cū casu ap
petitus ⁊ malitie digestiōis q̄ est causa dolorū ⁊ sincopis
defectꝰ virtutis ⁊ prauorū accidētiū aliorū ⁊ ꝓprie inter-
polata. Et sunt absq̃ siti ꝓpter phlegmaticā naturā abū-
dātis in ipo: q̄ si accidit fit ꝓpter putredinē eius et salsedi
dinē dictā ex ea: ⁊ tñ minor erit ꝙ in alijs: lꝫ sit magis per-
durās. Quibus oībus accidētibus vel pluribus dictis co
gnoscii fe. phlegmatica: seu quotidiana interpolata etiā ⁊
cōtinua in seipsa vt ꝓprijs signis: ⁊ distinguii ab alijs ge-
neribꝰ putridarū fe. ¶ Differt ꝟo ab ea in mō exacerbādi Signa di-
ac declinādi ī fortitudine: vt dictū est: ⁊ debilitate caloris: stinctiua.
⁊ interpolatione ac ꝯtinuitate ipsiꝰ. Et q̄dē q̄ interpolata
est cū exacerbai vel mouei ad afflictionē ⁊ paroxismū in-
uadit cū frigore manifesto: primū tñ paruo: deide magno
⁊ vtroq̃ priꝰ puro: deide cū horripilatiōe ꝓpter calorē quē
acquisiuit phlegma cū ad putredinē successiue ꝫm partes
suas deuenerit ꝓpter sui grossitiē: q̄ frigiditas ab eo ⁊ fu
mus calidꝰ resolutꝰ simul ꝑ sensibilia mēbra corꝑis subito
diffundii: ⁊ sic frigiditas simul ⁊ calor ꝑcipitur. Cū ꝟo to-
tus sit putrescēs calorē accēdit minorē: q̄ trāspirabilē ad
exteriora: deide resoluii ⁊ declinat omnino: qñq̃ plurimū
absq̃ manifesta euacuatiōe: ⁊ plurimū nō ꝯino: ⁊ tūc q̄es
succedēs erit impurior: ⁊ ꝓpter h̄ debilitatē ꝟtutis ⁊ hu-

moris viſcoſitatẽ qui ſemina putredinis derelinquit: ⁊ ali
quãdo cũ vomitu ⁊ ventris fluxu ⁊ rarius cũ ſudore pauco
ꝓpter naturã humoris: qui ſi fiat: ſubtilitatẽ oſtendit ma-
gis ⁊ morbi ꝓinde breuitatẽ. Cõtinua ꝟo cũ ad exacerba
tionẽ venit abſq; frigore inuadit: vel cũ frigore pauco non
valde manifeſto ꝓpter ventrẽ apud preſentiã frigoris hu
moris ꝯmoti: qḋ inimicũ eſt eiꝰ. Et ꝫ tarde ad augmentũ
ꝑueniat ſicut illa: tñ ex quo putrefit: calorẽ fortẽ accẽdit ⁊
ꝯtinuũ qui nõ declinat oĩno. Et hoc totũ ꝓpter humoris
poſitionẽ ⁊ ſitũ: vt ſuperiꝰ dictum eſt. Differt quoq; ab il-
la in pulſu ⁊ natura quoad quid: nã pulſus ꝯtinue eſt ine-
qualis: ⁊ natura turbata: interpolate ꝟo nõ: ⁊ in periculo
ſitate: cõtinua eñ periculoſior eſt reſpectu interpolate ſibi
ꝓportionate. Inquit eñ Hipp. in apho. Febres quecũq;
nõ deficiẽtes in diatritis fiunt fortiores ⁊ periculoſe. Qḋ
generaliꝫãs. G. ait. Feb. illa nõ moleſta eſt q̃ de ſe corpus
mũdificat: q̃ ꝟo nõ mũdificat: reſpectu eiꝰ eſſe moleſta di-
gnoſcitur. Hꝫis eñ accidẽtibꝰ quotidiana interpolata di-
ſtinguit̃ a cõtinua ſibi ꝓportionata. Et cõueniũt ambe cũ
aliis generibꝰ putridarũ ꝓportionaliũ: de quibus infra di
cetur duce Chriſto. ¶ Adſunt ergo ipſi quotidiane ſpẽs
plures ⁊ diuerſe: ⁊ differẽtie ſubſtãtiales ſcḋm pluralitatem
ſpecierũ phlegmatis in quibꝰ accendit̃. Alia eñ eſt i phle-
gmate acetoſo. Alia in phlegmate ſalſo: alia in dulci: raro
ꝟo in vitreo: plurimũ eñ rigorẽ facit abſq; febre: cũ putre
factioni ſit ineptũ rõne cõplexiõis ⁊ ſubſtãtie. Accedũt q̃ꝫ
ſpẽs alie: vel differẽtie accidentales: ſeu modi ratione loci
tẽporis ſeu hore ⁊ rõne ſyntomatis ei aſſociati. Cũ eñ in
frigore ⁊ calore cõſiſtat: aut precedit frigus: ⁊ ſequitur ca
lor: vt dictũ ẽ: qḋ ẽ plurimũ: ⁊ tũc fiet quotidiana vera: aut
ſimul eſt frigus ⁊ calor: qḋ eſt rarius: ⁊ tũc aut ſunt in di-
uerſis partibus corporis: aut in eiſdẽ: ſi in diuerſis: aut q̃
extra ſentiatur calor: ⁊ intra frigꝰ: ⁊ ſic erit quotidiana em
piala noĩata de gñe quotidiane ⁊ putride: licet Serapio
dicat tũc ephimerã fieri feb. per quã tñ interpolatã dedit
intelligi: aut ecõtra: ⁊ ſic erit quotidiana noĩata lyparia.
Si ꝟo in eiſdẽ oĩbuſq; corporis partibꝰ in quo fit frigus:
⁊ calor ſentiatur in eis: ⁊ nũc erit cũ tertiana noĩata: i qua
ſimul vtraq; exiſtit a ꝓprietate rei denominatione aſſum-
pta. Et ſcḋm horã exacerbationis: aut enim exacerbabit̃ in
hora phlegmatis veſperarum. ſ. ⁊ noctis qḋ eſt magis: vt
dictũ eſt: ⁊ tũc fiet q̃tidiana dicta nocturna. aut ſcḋm horaꝫ
diei: licet illud ſit raro: ⁊ tũc fiet quotidiana dicta diurna.
Et etiã ſcḋm aſſociationẽ accidẽtis ſincopis: ⁊ tũc fiet quoti
diana dicta ſincopalis humoroſa ad differẽtiã humoralis
ſubtilis q̃ eſt humoroſa cholerica ſemꝑ a ꝓprietate rei no
mẽ ſumẽdo. Et quidẽ cauſe ſpecierũ primarũ vel veraruꝫ
⁊ eſſentialium ex predictis ſunt note. Oẽs aũt ſunt chro-
nice ⁊ ꝓprie ac magis: cuiꝰ cã eſt phlegma purum: vt infra
ex vitreo: niſi eiꝰ paucitas cõtradicat. Cuiꝰ ꝟo cã eſt phle
gma mixtũ ſi cũ cholera vt eſt phlegma ſalſum: eſt minꝰ lõ-
ga. ſi ꝟo cũ melãcholia: vt eſt acidũ ⁊ põticũ magis lõga.
Mixtio enim ſi ſit ⁊ partialis ⁊ vera abbreuiat vel pro-
longat ſcḋm diuerſitatẽ miſcibiliũ: vt ẽ dictũ. Si ꝟo ſit ſcḋ vi
cinitatẽ vt eſt in emitritea: licet rõne ꝯtrarietatis vniꝰ hu-
moris ad alterũ abbreuiet vel ꝓlonget: tñ rõne diuerſita-
tis ſemꝑ ꝓlongat. Inquit eñ. G. vel Hip. in apho. morbꝰ
habẽs multã ⁊ diuerſam materiã lõgior eſt habẽte vnam
ſimilẽ. Signa eiꝰ ſunt eadẽ q̃ dicta ſunt ſuperiꝰ in gñali: va
riata tñ ſcḋm intẽſum ⁊ remiſſum: lõgũ ⁊ breue. Nã q̃ in ace-
toſo ⁊ põtico accẽdit̃ predicta accidentia pura hꝫ atq; in-
tẽſa: ⁊ etiã frigꝰ longũ ⁊ calorẽ q̃ꝫ tarde accendibilẽ mino-
rẽ ⁊ lõgiorẽ. Et in diebꝰ primis calor ipſius eſt paruus. In
ſubſequẽtibꝰ ꝟo fit fortior ꝓpter calefactionẽ ⁊ ſubtiliatio
nẽ humorũ. Et vrina eſt pallida remiſſa in colore: ⁊ ſubte-
nuis in ſubſtãtia obũbrata in ſuꝑficie ⁊ nebuloſa. Que ꝟo
in phlegmate ſalſo cõfuſa ⁊ obtuſa ꝓpter cholere mixtio-
nẽ: vñ minus frigꝰ rigorẽ ꝟo magis hꝫ ⁊ calorẽ acutiorẽ ac
breuiorẽ. Et erit in primis diebꝰ fortior. In ſequentibus
vero minor: ⁊ vrina eſt rufa in colore: confuſa in ſubſtãtia:
obũbrata in ſuperficie liuens ſuperiꝰ. Que ꝟo i phlegma
te dulci medio modo ſe habẽt. Specierũ vero accidẽtaliũ
ſeu modorũ cauſe ſunt. Et eius q̃ empiala eſt cã eſt phle-
gma vitreũ cõprehenſum in occulto corporis: non tñ i ve
nis: ne cõtinuã faciat: ſed extra vt in ſtõacho ⁊ inteſtinis:
⁊ hoc ꝓpter ſuã frigiditatẽ intenſam: q̃ nõ põt aggrega-
ri in venis: ſꝫ in illis tñ in cuiꝰ ꝑte accidit iã putrefactio:
ex q̃ vapor inflãmatus ſpargit̃ ad exteriora corporis: et
inflãmat ea inflãmatione debili lenta. Quapropter dixit
Serapio eam ephimeram: ſicut Abo. quotidianã ꝯtinuã
ꝯſimilẽ ethice. Et pars eius que remãſit in putrefacta ꝓ-
pter preſentiã caloris alterius partis putrefactiõe in ſuo
frigore roborat̃: vnũ eñ ꝯtrariorũ ꝑ preſentiã alterius cõ-
fortatur: vt Ariſto. dixit: ⁊ ſic magis frigiditatẽ in interiori
bus imprimit: ⁊ magis ſentit̃ q̃ꝫ prius: ſed ad exteriora cor-
poris nõ ꝑuenit ꝓpterea q̃ caliditate alteriꝰ partis putre
facte ſũt in phlegmate: ⁊ nõ eſt cõtinua: ſꝫ interpolata du-
rãs tribꝰ aut quatuor periodis. Et ſigna eiꝰ ſunt ea q̃ dicta
ſunt ſuã cauſam demõſtrantia. Et rarius. ẽ euẽtus eius ꝓ
pter cãm ſuperius dictã. Et plurimũ cũ accidit exacerbat̃
oĩ die: verũ qñq; permutat̃ ſua exacerbatio quotidiana in
tertianã: vel quartanã: cũ difficile ⁊ tarde veniat in putre-
dinem ꝓpter compoſitionẽ ſubſtãtiã: ⁊ quãtitatẽ purã: et
ꝯplexionẽ frigidã potẽtialẽ ⁊ actualẽ quã in corꝑe ſeruat:
vt Gale. dixit. ob quã rem periodica ſolũ eſt nõ continua.
Nõ eñ poſſibile eſt tãtaꝫ frigiditatẽ eſſe in venis ſanguine
repletis: quã etiã natura nõ tolerat: nec ꝓ tãto nõ dicetur
quotidiana ex phlegmate ſubſtãtialiter ⁊ ꝓprie. ¶ Accidẽ
taliter ꝟo a paroxiſmorũ circũitiõe facta: qḋ quare ſit infra
de quintana ꝓpiciãte Chriſto dicet̃. Et ſpaciũ paroxiſmi
eius eſt vſq; ad quatuor horas: et plurimũ conſumitur añ
ꝓpter materie paucitatẽ. Et vrina eius alba eſt: ⁊ cruda: ⁊
valde modice colorationis: ⁊ pulſus eiꝰ eſt tardus: ⁊ rarus.
Et cauſa lyparie dicta eſt phlegma plurimũ ⁊ ꝑ ſe: qñq; ꝟo
⁊ per accidẽs cholera. Et modus quidẽ quo phlegma ipſiꝰ
cã exiſtit eſt. Nã cũ interiꝰ ⁊ corporis ꝓfundo eſt: vt de ſui
natura exiſtit putrefit: ⁊ inflãmat̃ interiora calefacit: ⁊ va-
por ex eo reſolutꝰ ad exteriora venire nõ põt vt calefaciat
ꝓpter phlegma vitreũ: qḋ exiſtit in eis prohibẽs eius extẽ
ſionem et calefactionẽ: vel ſua frigiditate a qua non alte-
ratur ꝓpter illos vt calefiat: vl' ſi calefit nõ putreſcit ꝓpter
ineptitudinẽ ſuã: ſꝫ calefit calefactiõe aque calefacte. Cuꝫ
ergo reſoluit̃ ab eo caliditas ſicut calidꝰ vapor ab aq̃ redit
ad ſuã naturã: ⁊ ĩfrigidat: infrigidãdo ẽt illũ q̃ prius fuerat
putredine reſolutꝰ: quo etiã erat calefactꝰ: ⁊ ſic magis in-
frigidat: ⁊ maxie cũ calor naturalis attrahat̃ ad interiora
ſuꝑ calefacta impulſus etiã a frigiditate exteriori. ¶ Mo
dus ꝟo ſcḋm quẽ cauſa eiꝰ cholera exiſtit eſt: nã cũ eſt pauca
⁊ putrefit calefacit ĩteriora tñ calore febrili: vt vapor ⁊ fu-
mus ex ea reſolutꝰ ad exteriora ꝑꝑ ſui paucitatẽ perueni-
re nõ potẽs nõ calefacit ea: verũ q̃ calor naturalis ipſoruꝫ
ad interiora trahit̃ calefacta remanẽte depauperata calo
re ⁊ plꝰ ſolito frigida. Lyparia ei nomẽ eſt gñis oĩs febris
in qua calẽt interiora: ⁊ exteriora frigeſcũt: qḋ ſi cõtra feb.
oẽm exiſtit: cũ calor ſit innaturalis in totũ corpꝰ extẽſus: il
lud tñ nõ eſt ex ſe ſed ꝑ accidens: q̃ eiꝰ extenſionẽ ꝓhibuit
phlegma vitreũ. ſ. defectꝰ caloris inextẽſibilis: vt eſt dictũ:
quẽadmodũ apparet i ſimili: prune eñ poſite ſupra manũ
cũ nõ vrãt: ⁊ de earũ natura eſt illud: nõ ꝑ ſe eſt: ſed ꝓpter
aliquid aliud ĩpediẽs: quẽadmodũ etiã in eiꝰ ꝯtrario eſt vi
dere: videmꝰ aquã frigidã infrigidare ⁊ humectare: ſi non
fuerit qḋ ꝓhibeat: vt eſt q̃litas mineralis. ¶ Signa diſtin
ctiua ĩter phlegmaticã ⁊ cholericã nota ſunt ex predictis
⁊ maxime ex frigore i exterioribꝰ percepto. In plegmatica
ei maiꝰ eſt q̃ꝫ in cholerica: ⁊ exeuntibꝰ et ꝑcedẽti regimine
⁊ aliis circũſtãtiis q̃ in corꝑe abũdãteꝫ humorẽ oſtendũt.
Eiꝰ ꝟo in qua calor ⁊ frigꝰ ſimul exiſtit in vtriſq; ꝑtibꝰ cã ẽ
nõ vna materia in ꝑte putreſcẽs: ⁊ in ꝑte nõ ſicut in empia
la: nec due materie vna quarũ putreſcit intra: altera ꝟo ex
tra exiſtẽs ſicut in lyparia. Sꝫ due materie ſit̃ ambe putre-
ſcẽtes in periodo: quarũ vna eſt in interioribꝰ q̃ q̃ꝫdiu q̃ete
exiſtũt ſuã malitiã nõ oñdũt: ſꝫ cũ ãbe earũ incipiũt putre
fieri: mittit vnaqueq; alteri fumũ ſuũ añq̃ꝫ totalr̃ putrefiat
ad locũ in q̃ ẽ: ⁊ tũc ẽ ꝑs nõ putreſcẽs ꝓpter pñtiã eiꝰ i ſua
frigiditate roborat̃: et manifeſtat cã. Sic equidem in inte
rioribus ⁊ exterioribꝰ ſimul caliditas ⁊ frigiditas ſentit̃:
vt Gale. dixit Et qḋ plus eſt in eodẽ loco: nõ tamen pun-
ctuali ⁊ ſtricto: ſed habente latitudinẽ: vt de cõſideratione
medici Ga. intellexit: qḋ innuit cũ dixit. Non eſt dare par
tem in corpore frigidam: ad cuius latus non ſit caliditas.
¶ Et ſigna eius ſunt nota ex ſui eſſentia: ⁊ aliis q̃ cauſam
eiꝰ oſtẽdũt. Cauſa nocturne eſt ſimilitudo inter horã ve-
ſperarum noctis

Marginal notes: vii. apho. lxviii. — Feb. quotidiane ſpecies. — De ſignis diſtĩctiuis. — De ſignis febr. phlegmatic.

sperarũ noctis:ꝛ ipm phlegma i sua natura ꝓpria:qua au
gmẽtaꝛ phlegma:ꝛ mouet ad putredinẽ illa hora. Inquit
eñ Ga.simile auget suũ simile:ꝛ facit ipsum furere. Et cã
diurne ẽ fortitudo ꝛ multitudo materie:q̃ i hora sue natu
re ꝯtrarie diei.s.ad putredinẽ mouet:non cõpellit:neq̃ re
Galenus. tinetur. Inquit eñ Gal. Fortis est ignis q̃ in aqua nõ ex-
tinguitur:ꝛ fortis aqua que igne nõ calefit. Et ꝓinde pe-
2.aph.34. riculosior est diurna. Inq̃t eñ Hip. In morbis min⁹ peri-
clitanꝛ egrotãtes:quib⁹ ꝓprie nature tpis ꝛ hore egritu-
do inest:q̃ quib⁹ nõ ꝓpria ƀ aliq̃d horũ inest. Et lꝫ apho.
loquaꝛ nõ in causis:ꝛ ꝓide nocturna periculosior sit cẽsen
da. Et cũ eadẽ sit rõ vtriusq̃:hic morb⁹ pro cã sumatur:et
hoc q: curatiua intentio q̃ a cã eã separat que a morbo in
hac fe.nisi a casib⁹.v.exceptis supra capitulo gñalis cura
tionis dictis. Coadiuuãt q̃ꝫ ad periculũ:qi est ex maiori ꝛ
fortiori materia ꝯiunctio caloris diei cũ calore febrili: ꝛ lõ
gitudo ei⁹ cooperãtes simul in resolutione virtutis ꝛ cor-
poris q̃ ꝑducit ad ethicã. Inq̃t eñ Ga.feb.cũ ꝓlõganꝛ mi
nãtur ethicas:lꝫ nocturna sit molestior:eo ꝙ hora quietis
ꝛ somni affligat qua ꝑcipiꝛ magis afflictio. Inq̃t eñ Ga.
Hora quietis facilius apparẽt pericula:ꝛ signa ipaꝝ i mo
tu paroxismi in horis ꝓdictis habenꝛ. Et fe.sincopalis hu
morosa est fe.cui associaꝛ sincopis frequẽter ꝛ multũ:ꝛ a q̃
nõ excusaꝛ ꝛ ꝓprie apud motũ corporis et erectionẽ. Et cã
eius est ꝓportionalis cause sui corpis. Qñq̃ accidens in
fe.superi⁹assignata:ꝛ est plurimũ phlegma crudũ replẽs
sua multitudine venas:ꝛ generãs naturã plurimũ ibidẽ.
Et cũ mouetur ad paroxismũ currit ad os stomachi dispo
nente caliditate eius q̃d sua multitudine ꝛ frigiditate de-
bilitat suffocãdo ꝛ extinguẽdo caliditatẽ ipsius ꝛ cordis
compatiẽtis illi ꝓpter ligamen in arterijs et vaporẽ frigi
dum per illas peruenientẽ ad ipsum et cerebri ꝓpter liga
men in partibus neruorũ:quare virtutes omnes deficiũt.
Qñq̃ putrefit:deinceps facit febrẽ dispartitã faciẽtẽ:qua
re ꝓdebilitata magis cadit:ꝛ sic sincopizat eger frequẽter
oĩ hora deteriori paroxismi. Et maxime cũ mouetur ꝛ sur-
git propter commotionẽ humoris ꝛ emissionẽ factam ad
cor ꝛ cerebrũ ꝛ tũc magis:et proinde quãdoq̃ fit alienus.
De signis. ¶ Signa eius sunt signa repletionis phlegmatis crudi q̃
sunt nota. Et febris ex qualitate vniuersalis caloris obtu
sa ꝛ periodicatione quotidiana: licet plurimũ quotidiana
ꝓpter primã abundantiam humoris:ꝛ putrescentiã in ve-
nis ꝛ sincopis associata feb.frequẽter ꝛ multum:quia co-
lor faciei nõ remanet ƀm dispositionẽ vnaꝫ:immo qñq̃ est
plumbeus:qñq̃ citrinus:qñq̃ cinerici⁹ ꝓpter fumos cor-
ruptos:ꝛ qñq̃ niger:ꝛ color labiorũ est sicut comedentis
mora. Similiter exeuntis valde apud cõmotionem egritu
dinis:quasi fuerit suffocati:ꝛ hypocũdria sunt suspẽsa ve
hementis inflationis:et oculi similiter eorũ:viscera ꝛ pul-
sus minoraꝛ:ꝛ tardaꝛ ꝛ rarificatur:ꝛ maxime in principio
mot⁹ ei⁹. Cũ ergo calefit materia subtiliatur:ꝛ pulsus pu
trefit:et pulsus fit nõ magn⁹:sꝫ velox i sistole ꝛ spissus pro-
pter defectionẽ virtutis:q̃uis illud q̃d in eo vincit sit par
uitas:tarditas:ꝛ raritas:ꝛ vomit⁹ ẽ acetosus:ꝛ globosus:
licet qñq̃ sit choleric⁹ ꝓpter adustionẽ cholere:a qua qñq̃
fit in visceribus ꝓpter caliditatem apostematis veniens
in illis cũ quo non speratur ad apostema. Inquit eñ Ga.
apostema interiorũ cum debili virtute mortale. Si eñ ci-
betur:additur ad apostema. Si vero nõ:cadit virtus:ꝛ ma
xime si putredo in humoribus corporis sit extensa:ꝛ vrina
est sicut vrina phlegmatice vere superi⁹ dicte. Et qñq̃ est
cholera valde acuta subtilis substãtie et venenose in suo
motu furiosa:que discurrendo venit ad stomachum et ad
principalia:quare virtus cadit in paroxismo frequenter ꝛ
multũ ꝓpter vehementem malitiã cause et fe.acuitatẽ re-
soluentem corpus et attenuãtem:quare dicta est subtilis:
adeo vt qñq̃ nõ sufficiat vsq̃ ad quartũ diẽ:nisi succurraꝛ
De cura. opportuno consilio:q̃d infra Deo duce dicetur. ¶ Cura
eius est duplex:cõmunis et ꝓpria. Cõis est q̃ in qualibet
sui specie cõiter conuenit. Et est quatuor res. Prima ab-
scindit cãm. Scd̃a fe.discrasiam qñq̃ subalterat: raro tñ
intendiꝛ ad eam vt alteratione indigeat:sicut est dictum:
sed ex plurimũ deficit causa cessante. Tertia ponit studiũ
in virtute ꝛ vita cũ cibis et potibus et regimine debito in
alijs rebus non naturalibus. Quarta corrigit accidẽtia.
Cause abscissio in duobus existit:in alteratiõe et euacua-
tione. Alteratio vero cõpleꝛ cũ minorantib⁹ et lenibus in
principio:si multitudo in materia videaꝛ:quã natura vsq̃
ad ꝑfectã digestionẽ nõ valeat tolerare:aliter ei minuẽda
nõ est. Destruit eñ loca sana resistẽtia egritudini. vt Hip.
dixit. Et ꝓprie si fortib⁹ moueaꝛ:ex q̃bus sunt clysteria:vo-
mitus:ꝛ solutio lenis ƀm declinationẽ materie:variata tñ
ƀm varietatẽ specierũ phlegmatis:vt diceꝛ:sicut est zucca-
rũ ro.ex ro.rub.et nouũ:qm̃ est lenitiuũ et cõfortatiuũ cũ
melle casiefi.et aqua ordei vel iuleb:ꝛ hoc i materia mixta
ex cholera vl' gelenIabin cũ aqua aiubleb:et melle terenia
bin:ꝛ hoc in materia frigida pura vel mixta vt in phlegma
te dulci ꝛ parũ salso:deinde cũ pharmacijs ꝛ lenib⁹ ƀꝫ hoc
post tres dies ex quo subtiliatio aliqua facta ẽ in materia
ꝓpter fe. Materia eñ inobediens valde leui nõ educetur
pharmacia nisi sint disposita quoquo mõ. Et qñq̃ flebo- Fleboto-
tomia cũ materia fuerit admixta sanguini:vl' nature eius mia.
ꝓpinqua:vt ẽ phlegma dulce:si vrina fuerit rubea:opꝫ aũt
vt postponaꝛ in principio nõ tñ multũ:vt Gale.docuit:et
Aboali. ¶ Sed dices quo die fiẽda est flebotomia in die Quesitũ.
pari vel ipari. Die pari magis vt seruãt moderni q̃ impari
ex quo omni die exacerbabiꝛ equaliter:vt est dictũ in prin
cipio supra. Dixit Falco:nõ video causaꝫ quare magis in Rñsio fal-
pari fiat vt seruaꝛ q̃ impari:nisi q: cũ ꝯtingit associatũ:et conis.
poniꝛ pctm̃ esse humoris calidi ꝛ sanguinei ꝓprie:q: vt su
pra calefactus a fe.naturã talẽ ꝯsueuit assumere:lꝫ Ga.vi-
detur q̃ impetũ ꝓstat humori phlegmatico magis q̃ in die
bus imparib⁹:lꝫ paruus ꝛ insensibilis:ꝓpter q̃d dicta est
feb.hui⁹ semꝑ exacerbari equaliter quaq̃ die. Deinde cõ-
pletur cum digestiuis subtiliãtibus incidentibus: abster-
gẽtib⁹:ꝛ aperiẽtib⁹ cũ caliditate tẽperata ꝓpter fe. et ma-
xime si ꝯtinua sit ꝛ hñtib⁹ stomachũ ꝯfortare:ꝛ ꝓuocãtib⁹
vrinã ꝛ sudorẽ:q̃ infra diceꝛ simplicibus et compositis.
Et ex simplicib⁹ sũt radices cões:ꝛ semina anisi feni.apij:
ameos grana passu.et acetũ ipsarũ et capil.veñ.squinãtũ
endiuia cũ radice eupatorij:hyssopus hasce ꝛ bedeguar:ꝛ digestiua.
ꝓprie si cũ d̃bilitate stomachi fuerit et sitia:et eis fortiora
ƀm exigentiã materie. Et ex compositis in principio mi-
nistrandis sunt gelenIabin cum aqua endiuie et ꝓprie in
mixta ex cholera vel anisi apij et fenicu.in pura. Et syru-
pus acetosus simplex:vel de radicibus ꝛ seminũ dictorũ:
ꝛ aqua mellis cũ hyssopo ƀꝫ diuersitatẽ materie. Et ꝓprie
cũ syrup⁹ acetosus acescit i stõacho:post quã si nõ acescat
per duas horas deꝛ aqua ordei decocta cũ radicibus apij
et fe.vt etiã non acescat:sed subtiliet et aperiat. Et cũ ele-
ctuarijs subtiliãtib⁹ ꝛ incidẽtib⁹ cũ acredine et caliditate
acuta:et ꝓprie cũ phlegma crudũ seu vitreũ fuerit:vel mix
tũ melãcholie:q: fuerit ponticũ seu acetosum:vt est diaci-
minũ:diasulphur. Et comestio salsoꝝ ꝛ ꝓprie oliuaꝝ salita
rũ et capparoꝝ et pot⁹ oximellis squillitici cũ aqua endi-
uie et ro.et alia q̃ Christo annuẽte dicentur infra. Deinde
cũ appareuerit ꝛ equauerit ꝛ vsq̃ ad.vij.dies oportet vt
redeas ad solutiuũ dictũ ꝯfortatiuũ: deinde ad digestiuũ.
Meli⁹ eñ est vt euacuetur ex materia aliquid:et expecteꝛ Documen
in reliquo donec digeraꝛ paulatim:q̃ ꝙ expecteꝛ vsq̃ ad tum.
digestionẽ perfectã:qm̃ quotidiana maioris materie iter
alias periodicas est:et peioris terminationis:vt Rasis di
xit. Et termin⁹ expectatiõis digestiõis paulatim i ea ẽ.vij.
dierũ dictus:ergo sicut singlis hebdomadis paulatim di-
geritur cũ predictis: ita paulatim euacuetur. Sꝫ oportet
vt solutiuũ predictum confortetur cũ medulla cartami vel
turbith vel agarico:si materia fuerit declinãs ad additio-
nẽ frigoris. Si ꝟo ad choleram: addanꝛ viole sicce ꝯtrite ꝛ
syrup⁹ eaꝝ. Si ꝟo ad melãcholiã:cũ polipodio ꝛ epithimo.
Deĩde ministrenꝛ diuretica et troci.de rosis de eupatorio
vel absinthio cũ aqua feniculi vsq̃ ad digestionẽ perfectã:
post ipa ꝟo ministrenꝛ que euacuant cũ eradicatione. Et
quidẽ euacuationẽ complentia sunt pharmaca dicta sim
plicia ꝛ ꝯposita:veꝝ opꝫ vt addaꝛ dosis simplicib⁹ dictis:
quib⁹ etiã aliquid coloquintide ministreꝛ. Et ex cõpositis
est melior hiera electa i spẽ sua ƀꝫ materiei spẽm:post quã
balneabis eũ:et post dabis tyriacam veterẽ cum vino: qm̃
resoluit reliquias:ꝛ ꝯfortat:si expedit:dabis cũ mitua ace-
tosa vel aromatica:ƀm mẽbri ꝛ materie exigentiã. Et qui- Clysteria.
dẽ clysteria sunt ex aqua sicle melle ꝛ sale cũ oleo sisamino
in principio. Deinde digestiõe apparẽte cũ fortioribus: ꝛ
voluit⁹ fiat cũ aqua raphani:raphano infuso i syrupo ace-

toso cū aq̄ anisi et attriplicis ⁊ semine raphāi bibita vsq̄ ad nauseā: ⁊ hoc si sit facile: ⁊ materia impetū ad os stōa⸗chi faciat: tūc eīm ɔuenies est oi tēpore ⁊ ꝓprie in pn̄cipio paroxismi cū aq̄ calida: q̄m resistit rigori ⁊ frigori: ⁊ extin⸗guit sitim: q̄uis sit cū h̄ estuosa: cū multū sit calida: q̄re sit i caliditate tpata: quo tpe nō retineat̄ nisi debilitet: et tūc retineatur cū mirra: ⁊ syrupo de mēta que in nr̄o sunt anti dotario scripta. Q̄d si grauis sit ⁊ difficilis: nō ɔuoces quo quo mō: q̄m lȝ sit magni iuuamēti in hac fe. tn̄ si difficilis ē stōachū debilē debilitabit magis: attrahēdo materiā cuȝ nō possit pre stōachi debilitate educi remanebit in stoma cho faciēs in corpe eius apostema vel in vacuo repletionē ɔducētē ad sincopim: vt dixit Abo. Oportet ergo vt expe⸗ctetur i ipso vsq̄ ad dies. vij. donec materia disponat̄: ⁊ sto machus facilitetur ad ip̄m cū nauseantibus predictis. Al teratio discrasie ꝓprie locū hȝ in q̄tidiana ex phlegmate salso: ⁊ in cōtinua magis. Cōpletur aūt ꝓut supra in capi tulo gn̄alis curatiōis ē dictū. Cauēdū aūt in hac fe. a for⸗ti alteratiōe seu infrigidatiōe: icrudat eīm materiā: ⁊ ad cō gelationē ɔducit: ⁊ ɔsequēter ad subeth: ad stuporē ⁊ oppi lationis augmētū: ⁊ morbi ꝓlōgationē. Et ex appropriatis cōferētib⁹ fe. quotidiane est bedeguar: q̄ ɔfert eis cū defe⸗ctione stōachi: ⁊ folia pētafilon cū augmelu: ⁊ est oleū dul⸗ce ⁊ suaue: aut vino bibita. Cōferūt ei et ⁊ tollūt eā: ⁊ sum⁹ experti: ⁊ nigella que ꝓhibet ⁊ resoluit febres phlegmati⸗cas. Et ciperū similiter et aqua ordei decocta cū ficub⁹ et cū mellicrato: ⁊ cū apio ⁊ feniculo: si sumptio de corticib⁹ tesilie auf. iij. ⁊ succo ei⁹. iij. almisufeth: de lachryma eius auf. j. ⁊ sumptio olibani cum vino: verum non oportet vt multiplicetur vsus eorū: quoniam nocet. ¶ Tertiā rē cō⸗plēt debita cibi ⁊ pot⁹ ordinatio: ⁊ est vt nō sint subtiles vt in tertiana: nec adeo grossi vt in quartana: sed mediocres inter illos ꝓut morbo cōposito conueniūt vel mediocriter lōgo: quales sunt carnes: vt extrema pullorū: auicule par⸗ue: ꝑdices: ⁊ pulli phasianoꝝ: panis similaginis aliq̄d fur furis habēs preterq̄ in phlegmate salso ⁊ dulci. Et alia q̄ inter mediocrē sunt dicta grossa ꝓpinqua superi⁹ demō⸗strata. Et aque ordei pot⁹ simplicis vel ɔcoctiōis i radici⸗bus vel seminib⁹: ⁊ ꝓprie si acescat in stomacho: aut aqua cicerū. Est enim de melioribus: cum sit potus ⁊ cibus oēs predictas in se cōplectens intentiones: vel hydromelle in crudo ⁊ vitreo vel acetoso: vel simplex conditū cū specieb⁹ subtiliātibus: incidentib⁹: abstergentibus: aperientibus: et cōfortātib⁹ stomachū: vt cuȝ cinamomo: spica: et aniso: et mastice mēta ⁊ similib⁹. Et cū apparuerint signa mani feste digestionis: quod est post. xiiij. vinū subtile est eis cō⸗ueniens: cōfortat enim cholerā naturalē: digerit semicru⸗dos humores ɔuocādo vniuersas excreatiōes ipos expel lit. Et quādoq̄ ante digestionē ɔuenit propter stomachi digestionē frigiditatē humorū et cruditatē: et ꝓprie cū est paucus: vt q̄ vitreus fuerit: vt est dictum. Oportet aūt vt his ⁊ ɔsimilib⁹ ex pulmētis herbis cōfectis ex sicla anetho: bedeguar: sparagis: ⁊ similib⁹ in principio vberi⁹ reficiant̄. Deinde gradatim quātitas iuuat̄ vt in augmēto parū: in statu multū. Et in crisi magis: nisi debilitas ⁊ accidentia cōtradicāt: in declinatiōe ꝟo remittant̄ vberius. Et hora cibi est in q̄cte paroxismi: vel tepore: aut ɔclinatione: ita vt sit ante paroxismū futurū per quatuor horas ad minus: q̄ si extenuaueris ipsi⁹ statum ꝓpinquūt vsq̄ ad. vij. dieȝ ꝓpter subtilitatē ⁊ paucitatē materie eius subtilicēt cibus et potus: et contentetur aqua ordei ⁊ sauich eius. q̄ si extri matio iusta nō fuerit ⁊ ratiōabilis: nullo modo subtilicēt: q̄uis dietā extenuatiuam melius tolerant atq̄ famem nu triti a corpis humorib⁹ paulatim digerēdo eos: vt Gale. dixit: tamē q̄ putridi sunt nutriri nō p̄nt. Regatur quoq̄ in aere tpato declināte ad caliditatē maxime pterq̄ in sal so: exerceat̄ suauiter in lecto de latere in latus voluendo: prout supra dictū est: ⁊ digesta materia magis q̄ in salso. Et fricetur fricationib⁹ extremoꝝ trahēdo a superi⁹ ad in⸗feriora: ⁊ ꝓprie ante cibum donec calefiant: deinde dimis⸗sis extremis perueniat̄ ad dorsum: dormiat tpate: et equa liter vigilet: vt q̄d digerit somnus euaporent vigilie. Et si phlegma fuerit ad frigiditatē ɔcliue: dormiat supra famē q̄m cōfert iuuamētis superfluis: et repleat̄ vtilibus: prout superius dictū est: et vtatur tēperamēto in accidentibus aīe calefacientibus vt ira et gaudijs. Si ergo perducatur

Carnes.

Potus.

Hora cibādi.

ad iram confert preterq̄ in salso. Correctio aūt accidētiū cōplet̄ cū his q̄ sequuntur: si eīm frig⁹ sit vehemēs et rigor in paroxismi oriū principio: et egritudo sit i pn̄cipio: da i po tu aquā calidā decoctiōis ani. apij ⁊ se. ozimi: et cū vapora⸗bis cū ea. Et dabis tyriacā: si phlegma valde sit frigidū vl̄ hāc cōfectionē q̄ infra dicet̄: etiā si egritudo ɔcesserit vltra defectionē stomachi i succurres cū vomitu si possibile ē: vel cū vino vinoso ⁊ asso pane cū mēta ⁊ mastice ⁊ silib⁹: ⁊ cō⸗fectionibus eorūdē ⁊ cū cerotis ⁊ emplastris hn̄tibus sto⸗machū ɔfortare in nr̄o ātidotario ꝑdescriptis: ⁊ cū masti cationib⁹ mēte ac masticis ⁊ odorib⁹ ⁊ cibis redolentibus atq̄ potib⁹ ⁊ vino ac hydromelle cōditis. Et si defect⁹ ꝓ⸗inde appetit⁹ assit: premisso vomitu si expediat dētur pilu le de aloe cū salgēma an̄ equaliū partiū: quoꝝ duorū q̄d⸗libet sit pōders. ȝ. j. ad min⁹: ⁊ sint ɔfecte cū succo mēte. Et in cibis ministrent̄ gelea oliue salite: ⁊ cappar⁹ cū aceto et folijs mēte hortulane odorifere: ⁊ oīa odorifera mō q̄libet ministrent̄: virtutē eīm aīalē cerebri ⁊ cordis spūalē ɔfortāt atq̄ epatis ⁊ stomachi sedant nauseā: ⁊ confortando sen⸗sibilitatem oris stomachi excitant appetitum. Ad q̄d ex⸗pertū est gariofilū cū aceto ante cibū sumptū: post q̄ sum⸗pta ministrabis digestionē iuuātia vt electuaria sumpta: ⁊ inūctiones ⁊ empl̄a: ⁊ alia localia remedia i hoc ꝓpria. Et si accidat sincopis vel dolor stōachi seu capit̄ corriges illos ꝓut superi⁹ dictū est: silr̄ si subeth ⁊ fluxus vētris ɔtin gat ⁊ superflu⁹ vomit⁹. Et ad breuiationē ei⁹ cū ɔuenerit vl̄ tra. xl. diē qui est verarū chronicarū vel ꝓpriū ei⁹ terminū superius ɔfixū. i. xl. diem appareat prolongari quadrupl'r instabis ꝓm quadruplicē cām ꝓlongatiōis ipsius: que ꝓm Galenū est quadruplex: duplex ex pte corporis: vt ꝟtutis debilitas: ⁊ densitas cōpositionis ac viscerū oppilatio. Et duplex ex parte materie humoralis. s. multitudo: ⁊ frigida q̄litas. s. grossa ⁊ viscosa ipsi⁹. Cibabis ergo ꝓpter primas vberius cum cibis ⁊ potibus temperatis ⁊ cordialib⁹ que virtutes in suis mineris cōfortant: virtus tn̄ est curans: ⁊ medicus minister. dixit Gal. Cōfortata igit̄ cōtra morbuȝ inualescit. Ministrabis q̄ȝ ꝓpter scd̄am appropriatas me dicinas oppilationē viscerum que supra in epate ⁊ splene sunt dicte. Et hic supra ex quibus propria est amcos cōfe⸗ctū melli edrac: ani. feni. ⁊ asarū. Et se. ⁊ aqua cuscute: que ꝓpria est fe. infantiū: ⁊ rarefaciētes poroꝝ cōstipationē: ex quibus ꝓpriū est oleū anetinū in duplici vase calefactū: ⁊ camomillinū ⁊ cū debita fricatione inunctum. Et calidas subtiliatiuas ⁊ incisiuas medicinas simplices: ⁊ ɔpositas dictas predictorū humorū adequatiuas resolutioni habi li ⁊ euacuationi: post q̄s euacuatiuas ipoꝝ multitudinis ꝓpter tertiā cām subiungemus paulatim ⁊ per interualla purgātes: et ɔferunt propinas. Ex quib⁹ sunt simplices et composite. Et ex simplicibus est agaricus: quem precepit Abo. dari quotidie a. ȝ. j. vsq̄ ad. ȝ. j. ⁊ tertiā cū puluerizā⸗tis ⁊ cū melle mixtis sumit̄: ⁊ semē vitice post digestionē di xit esse mirabile valde sumptū in puluere melli admixtū. Verū si accidit ei modus solutionis ventris aliquis cum noceat: ⁊ debilitet viscera ꝓpter epar: miscebis ei semē cu scute propter stomachū masticē ⁊ anisum propter splenēȝ et eius grossitiem radicē apij: ⁊ scolopēdrie: ⁊ fortasse opȝ vt addatur vltra hoc ciperuȝ cū aqua de been: resoluit eīm febres phlegmaticas: si vero accidat inde inflammatio fe⸗bris composite infra Christo propiciāte dicentur. ¶ Cu⸗ra q̄tidiane febris ꝓpria est q̄ ꝓprie speciei et modo pro⸗prio ipsi⁹ debet̄. Et lȝ aliqua superi⁹ narratiue sint dicta: hic tamen eā specialiter afferram⁹. Et est vt in ei⁹ cōtinua abscindētia cām cū adequatiōe ⁊ solutiua cū maiori tēpe re ministrent̄. Et frigida alterātia irēdant̄ magis q̄ i in⸗terpolata ⁊ i frigida ex phlegmate salso: i frigida ꝟo ex ace toso vitreo vt in epiala ⁊ lyparia: q̄ est vt plurimū exutris⸗q̄ admixta ecōtra: ⁊ in facta ex dulci mediocriter. Et diete cibi ⁊ pot⁹ subtiliatio fiat silr̄ illis. Sit ergo cōtēt⁹ i p̄mis syrupo acetoso zuccario ⁊ geleniabi cū aq̄ fe. apij: ⁊ triū ra dicū ⁊ iuleb ɔ̄ zuccaro: ⁊ succo granatoꝝ muzoꝝ ⁊ solutōe ɔ̄ aloe: hiera ⁊ silib⁹. In reliq̄s ꝟo icipiat̄ a syrupo acetoso mellis cū aq̄ zuccari: anisi: feniculi: hyssopi: hasce: ⁊ ɔcedat̄ ad calamētū ⁊ origanū: ⁊ silīū: ⁊ ad oximel sq̄lliticū ⁊ ad for tiora solutiua cū coloq̄ntida ⁊ hieris magnis ⁊ silib⁹ habē tib⁹ mixtionē myrobalanoꝝ che. spice ⁊ masticis ad cōfor⸗tationē stōachi. Et clysteria cū eis asaro cētaurea ⁊ gum⸗morum speciebus

Galenus.

De cura quotidiane feb.

morū spēbus notis ⁊ sīlibus. Et ex his que curant cū proprietate cinptalā est sumptio triū vl̓ quatuor granoꝝ iusquiami cū vino. In febre aūt sincopali humorosa: lꝫ cura sit difficilis ⁊ ꝓpter virtutis succūbentiā morbo q̄ est ꝑncipaliter curās: ⁊ ꝓpter ꝯtradictionē ⁊ repugnationē earū in auxilijs: virt⁹ eñ q̄ cadit indicat cibū dandū: lꝫ humorꝝ crudorꝝ venarꝝ repletio ꝯtradicat: q̄ ꝑ ip̄m additio fit ī cā: repletio quoq̄ que preter naturā est indicat euacuationē fiendā cū cōtradicit virtus: q̄ pre debilitate non tolerat: ad curā ergo eius medicina est eligēda: ⁊ est breuiter due res. Prima est vt venarꝝ repletio atq̄ stomachi euacuetur: vt toleret virtus. Scd̄a est vt cibus ⁊ potus ꝓpter virtutis casum necessariū sic detur vt ꝯfortet ⁊ magis nō repleat. Et tertia addit vt sit q̄d sit accidēs interueniens corrigatur. ¶ Primā rē cōplēt clysteria lenia abstersiua ⁊ parū attrahentia ⁊ suauiter cū ordine administrata: q̄ ex venis ꝑmis humorē crudū ⁊ intestinis paulatim educāt: ⁊ vomitus sir cū ip̄m educit de stomacho: ⁊ maxime si cholera sit admixta: ⁊ facile ꝓuocet. Et digestiua in reliquo abundante in eis ⁊ alijs adequationē facientia: vt est syrupus mellin⁹ cū ꝟtute hyssopi ⁊ hasce ⁊ se. anij mane parū de nocte ⁊ aque mellis pot⁹. Et alia ex electuarijs ⁊ trociscis subtiliātib⁹ absq̄ multa calefactiōe: vt est syrupus acetosus mellinus ⁊ somnus tēperatus supra ip̄m ⁊ fricatiōes: deinde ad euacuationē ipsius paulatim cū tolerantia ⁊ suauitate deuenis scd̄is: q̄q̄ Auerro. illā deneget. Et q̄ dissoluēdo nocent: q̄ tales humores ex venis nō educūt: immo medicine laxatiue sunt necessarie: q̄d q̄dē verū est si sint tolerabiles: ⁊ q̄ nō sunt: ⁊ fricatiōes faciēde sunt: lꝫ immediate nō
Modus fricandi. euacuēt sicut ille: ⁊ tñ si nocet iuuamentū est maius vt ptꝫ: ⁊ melior modus in fricādo est vt īcipiat a coxis ⁊ brachijs trahēdo a superioribus ad inferiora: ⁊ illud cū manib⁹ asperis vt mantili abradēte cutem: donec calefiat cutis ⁊ membra: ⁊ eis dimissis tunc redeat ad dorsum ⁊ pectus: deinde redeat ad crura ꝺm ordinē primū: ⁊ vigilie ita q̄ equales sint somno: vt quod digessit somnus supra digestiua fact⁹ resoluant fricationes: ac euaporent vigilie. ¶ Secundā rem cōplent panis calefactus in vino vinoso et odorifero tēperato tp̄e casus virtutis ⁊ sincopis datus in quātitate temperatus: vt sp̄ūs ⁊ virtutes restauret in repletione non addat supra quā alius potus: ⁊ cibus non cōuenit vsq̄ ad declinationem nisi aqua ordei vel panis infusus in iuleb aut aqua mellis maxime cum crudis humoribus nutriantur paulatim digerēdo eos: vt Gal. dixit. nisi sint putrefacti: quo casu est desperandū: ⁊ maxime si in eorꝝ visceribus apostema existat: atq̄ casus virtutis maxime est nociuus. Necessariū est vt ꝯsideres diligēter pulsum habētis egritudinem hāc semper. Et cū videris debilitari: ciba eū pane infuso in vino cōmixto anteq̄ cadat in sincopim: q̄ si in eam incidat: eris maxime inculpādus. Cū eñ adiutor nature sis: ⁊ tua intersit vt futurū periculū oīno ꝓhibeas: vel saltē cōpetēti adminiculo tolerabilius fiat: expedit necessario vt iā ante p̄cognoscas ⁊ bene virtutis casum: quatenus possis ei⁹ periculoso casui p̄uenire. Hec eñ sunt Hip. precepta que maxime tanq̄ diuina sunt studiosi⁹ obseruāda. Accidētia ꝟo que superuenire consueuerunt sunt fluxus ventris: sitis: grauedo capitis: subeth ⁊ sīlia ꝓpter primū mel quo ꝯficitur hypodromel tantūdē: amplius decoquat: ⁊ venter cū stipticis emplastret: sitis extinguat cū syrupo ꝓprio acetoso simplici cū aqua tepida omni tp̄e: ⁊ vt
De cura febris syncopalis. G. iniunxit cuꝫ frigida in estate: tñ tutius est cum tepida. Alijs ꝟo ꝓuisum est supra. ¶ Cura febris syncopalis dicte subtilis est tres res: prima abscindit cām. scd̄a subalterat feb. discrasiam: ⁊ residuū omne adequat. tertia ꝟtutē cadentē erigit ⁊ ꝯfortat. ¶ Primā rem cōplent pharmaca solutiua ⁊ medicine: mox cū eger videat angustiari ⁊ debilitari anteq̄ per eius casum in syncopim ad eorꝝ tolerantiam perducatur. Inq̄t enim Hyp. medicari in valde acu-
Hippocrates. tis eadē die expedit: differre eñ in talibus malū est. Sint aūt pharmaca que suauiter soluāt infrigidādo ⁊ stipticādo quatenus resolutionē ꝓhibeant atq̄ sincopim: ⁊ cōfortent: qualia sunt ex spēbus myro. electuario succo ros. tamarindis: reubarbaro: ⁊ succo granatorꝝ expressorꝝ cū pulpis eorꝝ: ⁊ psilij mucillaginis: ⁊ sīlibus. ¶ Secūdam rē cōplent frigide medicine ⁊ stiptice cū ꝓprietate cōfortantes principalia mēbra īterius ⁊ exterius ministrate. Interius vt est syrupus de nenufare: trocisci de camphora cū aqua coriādri: ⁊ similia. Et ex electuarijs vt est electuariū de gēmis calidis medicinis subtractis triasandalis: diarodon frigidū genonis: ⁊ sīlia. Et medicine tales bezoartice: vt est terra sigillata cū aqua coriādri que venenositati eius resistit: ⁊ tyriaca ꝓprie cū iuleb ros. Exterius ꝟo vt q̄ pectus seu cor ⁊ epar epithimetur cū sandalis: spodio: ⁊ camphora cū aqua ros. Et cerebrū cū oxirodino: vt nocumentū venenositatis a se repellāt febris inflāmatiōe extincta. ¶ Tertiā rem cōplent cibus ⁊ potus: cibus ex pane cū vino tēperato cū aqua ro. hora sincopis. Et vberior cibatio añ ⁊ post cū cibis frigidis ex carnib⁹ cordialib⁹: vt pdicuꝫ: phasianorꝝ: ⁊ auiū p̄paratis in gelea: vl̓ cū aceto agresta: ⁊ succo granatorꝝ cū prunis ⁊ sīlibus. Et ex illis est ferculū noīatum romana siue limonia. Et potus vini subtilis limphati cū frigida: ⁊ īfrigidati cū viuo. Et ꝯuersio regiminis in alijs ad sīlia. Deinde subiūgemus medicinas ⁊ ꝓprias: ⁊ expertas. ¶ Syrupus digestiu⁹ phlegmatis. ℞. capil. ve-
ne. hyssopi: hasce: melisse: buglosse: boragis: endiuie: bedeguar. añ. M. j. triū radicū residētiū ī aceto añ. ℥. j. liq. thimi. añ. ℥ ß. passu. enuclea. cor. radi. cappar. radicū scolopēdrie. añ. M. j. cicerꝝ ru. M. j. florꝝ boragis: ⁊ buglosse: ros. vio. añ. ℥. j. cipi. ʒ. iij. ordei. P. j. sq̄nāti. ℥. ij. zuccari lib. j. gelenabin. ℥. iij. diaboraginati: diabuglossati: añ. ʒ. ij. aceti p̄dictarꝝ radicū. ℥. iij. Et aromatizent cū ligno aloes: cinamo añ. ʒ. ij. spice ℈. ß. Dosis. ℥. ij. ī aurora cū tepida. Materia eñ simplex simplici īdiget digestiuo: cōposita ꝟo cōposito. ¶ Syrupus ad phlegma salsum ex infectiōe cholere. Syrupus digerens phlegma.
℞. fumiter. endiuie: cuscute: absinthij: thimi: acrimonie: scabiose: bedeguar: lupulorꝝ. viol̓. ro. añ ℥. j. ordei. cicerū. añ. P. j. corticū myroba. citri. ℥. j. succi boraginis ⁊ granatorꝝ muzorꝝ añ. ℥. ij. zuccari li. j. zuccari viol̓. ℥. iij. aceti p̄dictarꝝ radicū. ℥. ij. aromatizent cū sandali: spodij añ. ʒ. j. cinamo. ʒ. ij. Et syrupus de fumoterre noster est ꝓpri⁹. Et de epithimo cū est ex adustione causatū cū succo fumiterre. Syrupus ad phlegma salsum.
¶ Syrup⁹ ad phlegma dulce digestiu⁹. ℞. hyssopi: melisse: capil. ve. boraginis: ⁊ buglosse añ. M. j. liq̄ri ℥. j. passularū ordei: cicerꝝ: añ. partē. j. lupulorꝝ: cicoree añ. M. j. squinanti. ʒ. ij. florꝝ rorismarini ℥. ß. ani. feni. acori: eupatorij añ. ℥. ß. radicū q̄nq̄ cōlum in aceto. añ. ℥. j. zuccari: gelenabin añ. li. ß. radicū acetose. ℥. ij. aromatizent cū cinamomi. ℥. ij. Syrupus ad phlegma dulce.
¶ Syrupus ad vitreū phlegma. ℞. hyssopi: calamēti: origani: hasce: sticados arabici: melisse añ. M. j. florꝝ rorismarini: bedeguar añ. ℥. j. carui: asari: ameos: cinamomi añ. ℥. j. radicū q̄nq̄ cōlum: corticū capparorꝝ añ. ℥. j. nigelle: ciperi añ. ʒ. ß. mellis dispumati li. ß. gelenabin li. ß. aceti sq̄llitici. ℥. iij. Et aromatizent. ℞. cinamomi: galāge: ziniz. pipis albi añ. ʒ. ij. spice. ʒ. ß. sādalorꝝ. ʒ. j. Et ꝯueniēs est syrup⁹ noster de sticados: si nō ꝓhibeat febris. Et trociscorꝝ spēs ꝺm diuersitatē spērum sunt ꝯueniētes in adequatione materie: quas in antidotario dixim⁹. Et hiere Ruffi Gal. hiera logodion. Ad purgationē aūt istorꝝ ꝓcedes cū decoctiōe hasce ⁊ epithimi: ad phlegma acetosum ⁊ ponticū cū puluere agarici ⁊ turbith: ⁊ polipodij: ad phlegma salsum cū decoctione fumiterre: puluere agarici ⁊ myro. citri. ⁊ hiera Gale. ⁊ Ruffi. ad phlegma dulce cū decoctiōe succi herbarū cū reubar. ⁊ agarico ⁊ decoctiōe eupatorij aqua fructuū: ⁊ sīlibus. Ad phlegma vitreū cū decoctiōe sticados ⁊ hasce cū agarico: coloq̄ntida ⁊ spēbus gūmorꝝ. Et hiera coloq̄ntida hieralogodion ⁊ hermetis. Et pilule sunt ꝯuenīētes huic intētioni: quas in nostro antidotario dixim⁹. Ex q̄bus eliges ꝺm spēī exigentiā spāles. ¶ Heben Mesue. Syrupus ad vitreū phlegma.
¶ Medicina cōferēs infantib⁹ febriētib⁹ cū siti. ℞. fermenti pistorū infusi in aq̄ ⁊ colati post duas horas. ʒ. j. spodij. ℈. ß. ⁊ q̄rtū. ℈. j. de croco: ⁊ zucca. tabarzet añ. ℈. j. Conficiant: ⁊ dent in potu cū. ʒ. iij. aq̄: q̄m sedat febres eorꝝ: ⁊ aufert sitim. Medicina ꝓ infantibus febriētibus.
¶ Decoctio ꝯferēs frigori ⁊ rigori cum solutiōe materie facientis ipsum. ℞. hiere. ʒ. j. turbith. ʒ. x. myrobalanorꝝ nigrorū: eupatorij añ. ʒ. v. salis indi. ʒ. iij. bedeguar: suchacha añ. ʒ. iiij. anisi. ʒ. iij. Terant ⁊ decoquantur cum aqua apij: ⁊ sumatur de ea in potu in quātitate ꝺm necessitatem: ⁊ aliqui addunt predictis spice. ʒ. j. mente sicce. ʒ. iij. radicum lilij. ʒ. vj. et in forma trociscos cuꝫ succo eupatorij. ¶ Emplastrum conferens ad debilitatem ꝺm Abo. Recipe camomille. ʒ. ij. masti. ʒ. ß. mellis. ℥. ij. decoquatur cum vino. ℥. ij. Et si ceciderit appetitus: melius est vt Decoctio ad frigus.

administre͂t vinū in quo decocta sunt camomilla: dactyli: mellilotū: ⁊ absinthiū: ⁊ si nō interiꝰ sȝ exteriꝰ supra os stomachi applicent̃ cū spōgia. ¶ Trocisci de absinthio cōferētes quotidiane insepabili. ℞. asari: se. apij: ani. amigdalaruȝ amararū: suchacha: bedeguar: succi eupatorij: spice: masti. an̄. ʒ. ij. florū absinthij. ʒ. iiij. Cōficiãt̃ cū succo absinthij: ⁊ informent̃ in pōdere. ʒ. j. Dosis. ʒ. j. cū syrupo acetoso ⁊ aq̃ geleniabin.

Trocisci de absinthio.

¶ Descriptio medicine de turbith ꝯferēs ei ĩ ꝑncipio. ℞. zinzib. masti. an̄. ʒ. ij. turbith: sicut alcohol puluerizatis. ʒ. x. zuccari tabarzet: quantū oĩa: det̃ de eo in nocte q̃libet aur̃. j. qñ natura nō est lenis. Cū eñ fuerit lenis saltē in die bis nō idigebit eo: ⁊ est Abo.

Medicamen ꝺ turbith.

¶ Decoctio bona ad phlegma salsum in q̃ vincit cholera. ℞. eupatorij. ʒ. v. radicū lilij: radicū liq̃ritie: ameos an̄. ʒ. iij. se. apij: ⁊ fenu. an̄. ʒ. iiij. se. cōtum. ℥. ij. roß. ʒ. v. decoquant̃ in aqua: ⁊ si vis syrupent̃ cū additione zuccari tabarzet. dosis omni die. ʒ. iij. Et aliq̃ addūt bedeguar ad suchacha: absinthij ⁊ passularū an̄. ʒ. v. Et etiā aliqui addunt succi granatorum muzorū lib. ß. ⁊ est vtile.

Decoctio ad phlegma salsum.

¶ Cōfectio trociscorū ad ꝓlongationē eius. ℞. rosa. ʒ. x. masti. fen. seminis apij. se. endiuie. succi absinthij: succi eupatorij oim an̄. ʒ. iij. spodij. ʒ. v. ⁊ sit dosis a. ʒ. iij. vsq; ad. v. geleniabin cū decoctiōe te. ¶ Confectio alia trociscorū laxatiuorū ad idē. ℞. hiere. succi eupatorij: absinthij: suchacha: bedeguar an̄ ʒ. v. se. fen. apij. an̄. ʒ. iij. sal̃ naptici: seminū cuscute: berberis. an̄. ʒ. x. agarici. ʒ. xv. trocisci de roß. ʒ. xx. turbith. ʒ. xxx. fiant ex eis trocisci. ʒ. j. ⁊ ß. ⁊ da. j. per tertiuȝ. Serapio inq̃t. ʒ. j. se. iusquiami data cū vino curat febrē empialā. ¶ Confectio aliorū trocis. ad idē. ℞. aloes: myrobalanorū citri. reubarb. masti. succi eupatorij: absinthij an̄. ℈. j. cro. ℈. j. ⁊ ß. Cōficiãtur ⁊ administrent̃.

Trocisci.

¶ Syrupus ex inuētiōe nostra cōferēs ad feb. chronicas phlegmaticas: cholericas: melãcholicas: quarū difficilis est eradicatio cū debilitate stomachi ⁊ oppilationibus. ℞. Succi blete mi. succi endiuie: aceti: passularum an̄. lib. j. succi mēte: succi buglosse an̄. lib. ß. aque fontȝ libr. ij. in his resideãt. v. radicū cōtum. an̄. ℥. j. radi. scolopen. et lupulorū. an̄. ℥. j. capil. vene. bedeguar: corticū capparis et marū ⁊ corticū tamarisci. an̄. ℥. j. ani. feni. asari: cuscute altee: ameos: andacoche: lingue arietis. pentasilon an̄. ℥. ß. cimarū squinãti: cinamomi an̄. ℥. ß. se. cōtum: corticuȝ citri. an̄. ℥. ij. ordei cicerū. an̄. ℈. j. folliculorū sene: fumiterre: an̄. ℥. ß. Deinde decoquãtur vsq; ad ꝯsumptionē medietatis: postea colent̃ cū expssione: ⁊ colature addantur pulueris zuccari lib. ij. geleniabin: spice: ligni aloes: gariofi. an̄. ʒ. ß. folij nucis musca. an̄. ℈. ij. cubebarum: sandalorū: citri. spodij. an̄. ʒ. ij. Dosis. ʒ. ij. cum calida in aurora. Et est efficax ⁊ expertus liberans: si Christus voluerit.

Syrupus ad febres chronicas

¶ Cap. iiij. ꝺ medi. fe. cholericarū: ⁊ ꝑmo ꝺ tertiana pura.

Tertiana est feb. accēsa in cholera putrescēte: quapropter ⁊ q̃ exacerbat̃ per tertiū dicta est tertiana: ꝑut dictū est. s. Recipit aūt distictionē duplicē: essentialē. s. ⁊ accidentalē. Essentialē ꝑmo rōne sue cause seu materie diuersificãtis eius spēm: eo ꝙ diuersificat eius essentiā ⁊ accidentia: atq; cām: vt infra patebit. Cū eñ cā eius interior ⁊ immediata in qua accēdit̃ sit cholera putrescēs: aut est pura: rōne cuiꝰ pura dicet̃: aut nō pura: a qua dicet̃ impura: quam Hipp. vocauit adulteratiuā in suo regimine acutorū: vt q̃ fit in putredine cholere mixte phlegmati subtili: vel grosso cōmixtione partiali ⁊ vera: ex qua vnus humor in spē resultauit: vt est cholera citrina: ⁊ vitellina vnū paroxismuȝ faciēs essentia calore ⁊ rigore non diuersum vt emitriteo. Cuius cause sunt due materie ⁊ diuerse in spē: vt plurimū cholera ⁊ phlegma sepate ꝺm locū. Et si dicant̃ cōmixte: sunt ꝺm vicinitatē cōmixte nō ꝺm partes materie: ⁊ ꝓinde duos diuersos paroxismos sunt faciētes: vt ĩfra capitulo suo dicet̃. Cū aūt cholerā purā dicemꝰ: rubeā intelligimꝰ: nō nigrā. Cū sit cā febris quartane: vt infra patebit nō viridē vt prassinā: ⁊ eruginosam: cū feb. nō facit: vt Hipp. dixit. Et si facit: mortalē facit ꝓpter suā nām venenosam corrūpentē naturā nr̃i corpis: ⁊ ꝓprie si nā non sit eq̃uoca: vt dixit Auerrois. Accidentalē aūt recipit distinctionē rōne sui motus ad afflictionē cōtinui vel interpolati: vñ est duplex: iterpolata. s. ⁊ cōtinua. Interpolata est q̃ in suo motu ad afflictionē ⁊ exacerbationē partium interpolantur exacerbationes ipsius quiete vere cadēte in medio earū.

Continua ꝟo eius est duplex quedā ꝓportiōalis illi q̃ in quibusdā periodis partiū sȝ fortius exacerbari manifeste apparet. Et tñ in exacerbationibꝰ nō deficit donec totalr̃ cōsumat̃: sȝ in exacerbationibꝰ suis tepescat ꝯueniēs ⁊ differens ab interpolata: vt p̃cedēti caplo dictū est: cuiꝰ nomen est tertiana cōtinua. Alia est que ꝓportionat̃ magis sinoche: eo ꝙ etsi de cholera sit: ⁊ plurimū ꝑ tertiū exacerbetur: tñ q̃ exacerbatio seu accēsio caloris eius ⁊ tepor ⁊ etiā manifesta mediante artifice medico sensitiuo iudicabit̃ esse de genere sinoche vere ab aliquibꝰ: ⁊ male. Nō eñ fe. a circūitione paroxismorū in gñe seu in spē ponit̃. sȝ potius a materia ⁊ essentia: vt dictū est supra: ꝑ quā ēt est cognoscēda: sicut hō ꝑ ꝓpriā formā: sicut docuit Gal. ⁊ ēt est curāda: vt ĩfra patebit. Hec aūt est causon verꝰ de gñe tertiane dicēdus: nō est de gñe sinoche: valde eñ ambo differūt vt in materia ⁊ essentia qua est etiā differēs a p̃dictis positiōe materie ꝑncipalr̃: vt in ꝑncipio dictū est. Interpolata eñ est in cholera putrescēte extra venas: vt in carne ⁊ poris cutis. Continua ꝟo ꝓportionalis est principalr̃ in cholera putrescēte inuenis diffusis ꝑ corpus a corde remotis. Causon ꝟo est in cholera putrescēte ⁊ multa in venis partiuȝ vicinantiū cordi: vt inuenis pulmonis: capsula cordis: ore stomachi: ⁊ in ꝑtibꝰ epatis ꝓpe: aut q̃ talis cholere positio accidit tertiane nō diuersificans essentiaȝ eius accidētia neq; curā in spē: sȝ solū in quãto talis diuisio accidētalis est dicta. Et cū cā eiꝰ interior ex iã dictis sit nota: exterior cā eius sciēdū est ꝙ est ꝯuersio regiminis in oībꝰ non naturalibꝰ rebus ad calidū ⁊ siccū.

Notādū.

Cause.

¶ Signa. cognitio tertiane simplr̃ ⁊ absolute ex iam dictis eiꝰ causis assumit̃ ⁊ sui essentia: ⁊ assumitur ex sui essentia ⁊ accidētibus ꝓprijs ⁊ circūstantijs consilibus. Cā vero exterior est manifesta saltem ex relatione astantiuȝ vel infirmi. Interior q̃ cholera generata ex p̃cedenti regimine accipitur: ⁊ ex de corpore exeuntibus sue essentie quoq; cognoscitur a qualitate coloris acutus ⁊ mordax. Et ꝓprijs accidētibꝰ que sunt actiones lese: ⁊ qualitates mutate: vt est dolor capitis plerūq;: ⁊ q̃nq; alienatio vigilie siccitas labiorū cum bothor apparētibꝰ: ⁊ fissura in eis: ⁊ oris amaritudo: ⁊ siccitas eiꝰ ⁊ sitis vehemēs augustia: ⁊ inq̃etudo: ⁊ nausea: ⁊ in pluribꝰ siccitas vētris: qm̃ supius cholera tēdit ad subcutaneas ꝑtes ex circūferētijs quoq; cōsilibus ⁊ pari etiā illis: q̃ fit in cōplexiōe cholerica etate iuuētutis forma corporis tenui ꝯsuetis in calidis ⁊ siccis: ⁊ in dieta consilit tpe etatis ꝯstitutiōe: ⁊ aere calidis ⁊ siccis: ⁊ multiplicatio eiꝰ tūc tpis q̃ñ accidit. Hec aūt signa dicta tertianā febrē idicant esse purā ⁊ veram adeo vt intantū a veritate secedat inquantū aliq̃d eorū deficit: vel aliquid admisceat̃ eis.

De signis

Accidentia.

Cognitio aūt tertiane pure ⁊ nō pure ex signis distinguētibꝰ iter eas habetur: que sunt: qm̃ in pura signa sunt pure cholere in exeūtibus apparētia: vt q̃ vomitus est cholericus ⁊ citrinꝰ intēsus ⁊ spumosus: ⁊ silr̃ egestio: ⁊ vrina est ignea ⁊ subtilis. Et incipit paroxismus eius cū rigore parū durante: ⁊ cū vomitu cholerico plurimū: ⁊ calor cito extēdit̃ de corpe ad extrema adhuc frigida: ⁊ augmētat̃ cito: q̃ venit ad statū: ⁊ est acutꝰ: mordax: citoq; resoluit̃: ⁊ declinat cum sudore plurimū: vel tepescit absq; manifesta euacuatione: vt q̃ consumatur in horis quatuor paroxismus qui minor est: ⁊ in duodecim qui est maior: ꝙ si addat: eiꝰ additio ꝺm plurimuȝ ꝑueniens est ad horas. vij. Et pulsus est velox ⁊ frequens valde: sȝ in principio fuerit coartatus: et incremēta circūtus ipsorum paroxismorum seruantes ꝺm ordinem. Tempus durationis vniuersalis morbi ⁊ nō extenditur vltra paroxismos. vij. cuȝ non interuenia t error: immo q̃nq; consumitur totum in vno paroxismo: ⁊ facit et q̃nq; completur primū suum augmentum ⁊ statum in primo paroxismo: aliū declinãdo ꝓpter subtilitatē ⁊ paucitatē materie. Et in vrina eius cito apper digestio vel in quarta vel tertia: ⁊ accidētia supius dicta sunt multū intensa: nec aliquod signū prolongatiōis ex his que dicta sunt supra existit.

Signa pure.

Pulsus.

Urina.

In nō pura ꝟo egestio apparet: qꝺ est q̃ ĩ exeūtibus phlegma cholere inuenitur permixtuȝ valde. Et vrina citrinitatis remissiue spisse substãtie: nisi oppilatio contradicat. Et paroxismus eius incipit cum horripilatione durãte multū: ⁊ calor tarde extēdit̃: vt ꝑueniat ad augmētū: ⁊ ad statū: nec cū equalitate venit: ⁊ est obtusus vel minus acutus habēs diuersitates: ⁊ tardius resoluit̃: ⁊ declinat cū pauco

Signa impure.

nat cũ pauco sudore:vł tepescit:vt qꝛ ꝯsumat̃ ꝭm plurimũ
in horis.xiiij.ꝛ ꝭm plus in.xxx.nisi addat supra illas: ꝙ si
addat:ei⁹additio erit vſq; ad horã suã:q̃ est.xxxvj.vt Gal.
dixit.Et extũc q̃escit vel tepescit: donec compleant̃ hore.
xlviij.in duob⁹diebus cõprehẽse:post quos incipiẽte scd̃a
die ad scd̃az exacerbationẽ mouet̃:ꝛ quãto magis ꝓlõgat̃:
ipsa ẽt ei⁹exacerbatio lõgior erit ꝓpter subtilis ꝑtis mate
rie resolutionẽ velocẽ:ꝛ ꝑinde vł̃is durationis tp̃s erit lon:
gius:vt extẽdat̃ vltra.vij.periodũ plus ꝛ min⁹ ꝭm ꝑmixtio
nẽ phlegmatis diuersam:ꝛ plus est minoris velocitatis ꝛ
frequẽtie. Incremẽta q̃z circũituũ inuasionis ordinẽ non
sunt seruãtes:imo qñq; anticipãt: qñq; postponunt: qñq;
equal̃r inuadũt ẽt in tp̃e vniuersaliũ vno. Et in vrina tar:
de appet̃ digestio. Et accidẽtia supius dicta erũt remissa:
ꝛ inuenit̃ grauitas capitis multa ꝛ subeth cũ oibus signis
plurib⁹ ꝓlongationis dictis. ❡ Cognitio vero ipsius iter:
polate ꝛ ꝯtinue ex signis supius distinctis inter eas sumit̃
q̃ possunt colligi ex p̃cedẽti capitulo. Et breuiter sunt qd̃
est qꝛ interpolata incipit cũ rigore ꝛ punctione in cute in
primis dieb⁹. In ꝓcessu vero cũ horripilatione ꝭm ꝯtrariũ
quotidiane ꝛ quartane. Et declinat cuz sudore copioso ꝛ
vomitu:ꝛ qñq; cũ fluxu ventris:ꝛ vrina subtilis substãtie ꝛ
clare tincture. Pulsus ꝟo est velox absq; inequalitate. Cõ
tinua vero ꝓportionalis ei nõ incipit cũ rigore nec horri:
pilatione:sed cũ tepore quodã extremorũ:ꝛ pulsus coarta
tione:ꝛ eius calor acutior est. Et accidẽtia dicta tertiane
vehemẽtiora sunt q̃z in prima:nec tepescit cũ aliqua mani
festa euacuatione. Et vrina turbida: ꝛ pulsus diuersus et
ineq̃lis:ꝛ est periculosior q̃z ĩterpolata:vt in apho. Hipp.
dixit:lz minus q̃z causon ꝓpter intensionẽ caloris in inte:
riorib⁹magis:ꝛ acciden tiũ austeritatẽ ex malitia sue cau:
se:ꝛ vicinitate eius ad cor. Qui cũ sit duplex:verus ꝛ nõ ve
rus. Uerus q̃ de phlegmate salso fit in p̃dictis ꝑtib⁹ putre
scente. De vero qui de cholera putrescẽte in p̃dictis parti
bus fit prius signa ponamus summatim:qꝛ supius posita
sunt dispersim:q̃z q̃z Auer. velit ip̃m ex putrefactiõe nõ fie
ri:qd̃ arbitrat⁹ est ꝓpter aptitudinẽ cholere ad inflãman:
dũ rõne sue cõplexionis:ꝛ rõne loci seu positionis in locis
in flãmabilibus valde:si em̃ sanguis id efficit:multo ma:
gis cholera cũ possit multa in corpe abũdare: ꝓut in cau:
sone ponit̃:ꝛ tp̃is sufficiẽtia adsit ad inflãmandũ. Et licet
esse possit:nõ tñ erit inflãmatio correspondens sue nature
intẽsiue:quẽadmodũ si ex ipsius putredine fiat: ꝛ sunt ta:
lia signa: quia cholere drimis.i.acris ꝛ multe. ❡ Signa
in exeũtib⁹ sunt apparẽtia:ꝛ vrina ei⁹ ad vltimũ gradũ citri
nitatis ꝑuenit:vt est color capilloꝝ croci. Et regimẽ prece
dens in acutis:ꝛ mot⁹ eius ad afflictionẽ ꝛ ascẽsionẽ calo
ris:ꝛ tepor est ĩsensatus calor acutior ceteris crescẽs apd̃
morã man⁹ cũ in p̃dictis diminuat̃. Accidẽtia tertiane sũt
vehemẽtiora ĩ eo q̃z in tertiana ꝯtinua. Ex q̃b⁹ est siccitas
lingue ꝛ nigredo subsequẽs:ꝛ multa sitis nisi tussis modi
ce ꝓuocata:vt Hip. dixit in apho. Et pulsus erit maioris
velocitatis frequẽtie ꝛ inequalitatis in diuersitate. Et est
periculosior:maxime si in circũstãtijs ꝯtrarijs fiat vt in cõ
plexione frigida ꝛ humida:in pueritia ꝛ in infantia. In se
nectute magis ꝓpter defectũ nature:ꝛ elõgationẽ magnã
ab ipsa. Uñ Hip. in apho. paru⁹ est calor:ꝛ ꝓpter hoc seni:
bus feb. nõ sunt acute:frigidũ em̃ hñt corp⁹. Et alibi. Se:
nes plerũq; iuuenib⁹ min⁹ egrotãt. Si ꝟo eis aliq̃ egritudi
nes acute fiunt moriunt̃ ꝓpter nature defectũ non valẽtis
cõpugnare egritudini:nec tolerare auxilia excedẽtia ꝯue:
niẽtia illi. Et crisis ei⁹ est cũ tremore:cui alienatio succedit
ꝛ hoc ꝓpter motũ cholere deuenis ad extra:ꝛ expansionẽ
eius ad sensibilia mẽbra vt expellat̃:quã tremor seq̃tur: et
qꝛ in motu fumi resoluũtur petẽtes cerebrũ: alienatio fit
q̃ soluere dr̃ ip̃m:eo qd̃ cũ alienatione fit expulsio materie
eius:aut cũ vomitu:aut fluxu vẽtris:aut sudore: aut fluxu
sanguis nariũ:cũ eis fuerit associatũ peccatũ sanguinis:
cui ĩpetũ cholera p̃stet simul cũ febre. ❡ Signa ꝟo causo:
nidis nõ veri:q̃ Hippo. dixit: sunt signa phlegmatis falsi
in p̃cedẽti capl̃o dicta. Et magnitudo febris sitis ꝛ aliorũ
accidentiũ plusq̃z ꝯueniãt phlegmati tali in locis alijs pu
trescẽti:prout supra in capl̃o generalis curatõis est dictũ:
minus tñ q̃z ex facto ex cholera. Ita vt solutio ventris ꝛ ca
sus appetitus minus in eo accidãt q̃z in cholerico. Ita ꝙ
si infantibus accidat:abhorrẽt mamillã. Et si q̃d de lacte

Causon duplex.

De signis causonis veri.

De signis causonis non veri.

sumãt in stomacho eoꝝ acescat. Et qñq; erisipila in facie
accidit habẽtis ip̃m:q̃ est cõe signũ vtriusq;. Et cuz addit
fortior est in cholerico ꝛ in phlegmatico magis perdurãs.
❡ In cura tertiane duplex est intẽtio:seu iudiciũ:seu regi
mẽ: cõe ꝛ ꝓp.iũ. Cõe qd̃ omni sue spẽi coniter ꝯuenit: ꝛ est
quatuor res. Abscissio cause:alteratio feb. dicte ordiatio:
ꝛ accidẽtiũ correctio. Cause abscissio in duob⁹ consistit:in
digestione seu adequatiõe:ꝛ ipsius euacuatiõe. Adequa:
tionẽ cõplẽt medicine minoratiue:si ĩ materia sit multitu:
do ꝛ alteratiue residui. Minoratiue sunt ꝓprie vomitus:
quotiescũq; cholera ad os stomachi fecerit ĩpetũ nauseaz
ꝓuocãdo ꝛ maxime in principio paroxismi. Et si declina:
uerit ad intestina qꝛ mordicationẽ in eis fecerit:clysteria ꝛ
pharmaca lenitiua suauiter soluẽtia,absq; motu ꝛ calidi:
tate inducẽte ebulitionẽ in ipsa ꝛ absq; põticitate vt myro
bala. sunt qm̃ impediũt digestionẽ in residuo. Ex clysteri:
bus sunt q̃ fiunt ex malua:altea:iuiubis:radicib⁹ lilij:pru
nis:sebesten:ꝛ oleo viola. succo sicle:ꝛ parũ salis. Ex leniti
uis pharmacijs sunt simplicia:ꝛ composita. Et simplicia
sunt aq̃ ordei:syrupus violatus:ꝛ viole cõdite cũ zuccaro:
tamarindi infusi in aq̃ de nocte:ꝛ de mane colent̃:ꝛ dissol:
uant̃ in eis syracost:aut tereniabin:aut aq̃ duoꝝ grauato
rũ ꝛ mellis casiefi. cũ aq̃ ordei:ꝛ ĩfusio prunoꝝ cũ aliq̃ p̃di
ctoꝝ ꝛ mucillagine psilij. Aui. docuit eis admĩstrari aliq̃d
reubar. ad cõfortationẽ stomachi quẽ p̃dicta hñt debilita
re:nec est curãdũ:si nõ p̃cesserit digestio cũ calida sit de se
subtilis nature obediẽs ꝛ secũdo sit pauce q̃ntitatis. De:
coctio alubleb cũ tereniabin: ꝛ passulis enucleatꝭ ꝛ sil'b⁹.
❡ Et cõposita sunt q̃ cõponunt̃ ex p̃dictis:vt aq̃ fructuũ:
q̃z q̃z Abo. illã doceat postponendã esse vsq; ad hebdoma:
dã:qd̃ est:qꝛ ibi loq̃tur in feb. cuius materie digestio ꝛ mi:
noratio discrepet ab intẽtione feb. ꝛ infrigidãdo:cui⁹ ꝯtra
riũ est hic. Et lz gñal̃r dicẽdo oĩno oporteat vt postponat̃
vsq; ad hebdomadã:illud est qꝛ cũ soluat ꝛ ĩfrigidet simul:
ꝛ humor soluẽdus sit frigidus nõ poterit aliquo modo eẽ
digerẽs vt apte minui possit añ hebdomadã ꝑ illã:imo cũ
sit frigidus incrudabit̃ ꝛ nõ minuet̃:lz infrigidet feb. post
hebdomadã vero data feb. infrigidat:ꝛ materiã si non mi
nuat saltẽ lentẽdo ad minorationẽ disponit. Et ex illis est
flebotomia:si cũ peccato sanguinis fuerit cholera:ꝛ vrina
rubea fuerit:ꝛ spissa:ꝛ virtus ꝛ etas ꝯsenserint:vel alia illi
ꝓportionabilia. Sed opz vt p̃termittat̃ in p̃ncipio vsq; ad
tres paroxis. donec aliqua digestio in humorib⁹ facta fue:
rit a debita ꝑmixtione:q̃z q̃z em̃ sit minoratiua:ꝛ ꝑinde licz
ĩ p̃ncipio possit ꝯcedi:tñ ꝓpter peccatũ ꝛ dñiũ cholere ne
effreniet ꝓpter euãtionẽ sanguinis:voluit. G. vt in p̃nci:
pio dimittat̃ donec inspisset̃:ꝛ ꝑmixtionẽ cũ sanguine reci
piat cholera:ꝛ simul euacuet̃ cũ illo. Nec opz vt moueas ĩ
die periodi aliq̃d nisi ꝓpter necessitatẽ:deinde ꝓuoces na
turã cũ diureticis frigidis:ꝛ rarifica poros cũ oleo camo:
millino ꝛ aq̃ calida q̃ sunt alteratiue. In residuo adequa:
tionẽ faciẽtes sunt. simplices ꝛ cõposite: ꝛ simplices sunt
granata muza ꝛ acetosa ꝛ arãcia:ꝛ succi ipsoꝝ cũ zuccaro.
Ex cõpositis aũt est oxizaccara ꝛ syrup⁹ acetosus simplex
oĩ mane cũ frigida sumpt⁹:si aliud nõ ꝓhibeat añ paroxis
mũ ꝑ tres horas vel q̃tuor:ꝛ in ꝓcessu cũ emulsiõe seminũ
frigidoꝝ ꝛ diureticoꝝ si in inflatiõe intendat̃:ꝛ post ip̃m ꝑ
duas horas aq̃ ordei sumpta:nã qd̃ inficit illd̃ hoc abster:
git ꝛ lauat:q̃re post paroxismũ ẽt det̃ vel in ipso syrup⁹ ace
tosus de radicib⁹ cũ gelentabin ꝭm exigẽtiã cause:ꝛ breui:
ter oĩa acetosa. Inq̃t em̃ Hipp. Uniuersal̃r aũt aceti acre:
do eos iuuat q̃ cholerã hñt amarã:nõ aũt nigrã. Cholera
aũt euanescẽdo in naturã phlegmatis trãsfert̃ cũ ab aceto
retrahit̃: ꝛ altera adeq̃ta materia ei⁹ euacuatõez plurimũ
cõplẽt medicine q̃ cũ eradicatiõe illã euacuãt:quales sunt
medicine lenitiue p̃dicte ĩ quãtitate augmẽtate. Et phar
macie absq; multa caliditate soluẽtes:vt reubar. maxime
myroba. citri. chebuli:agaricus:ꝛ aliud ꝭm mixtionẽ mate
rie:ꝛ qñq; expedit illis associare diagridiũ ĩ robustis cor:
poribus sit tñ rectificatũ ꝛ mixtũ cum syrupo de nenufare
de pomis ad frãgendũ caliditatẽ eius: deinde dabis diu:
retica frigida ꝛ calida tꝑate. ❡ Alterationẽ fe. cõplent fri
gida ꝛ humida interius ꝛ exterius ꝛ ꝑ oẽm modũ approxi
mata: ꝓut supra in capitulo generalis curatõis est dictũ:
sunt enim in hac febre maxime necessaria:cũ calorem natu
ralẽ ꝛ spũs disgregent:ꝛ resoluãt furia caliditatis ipsius:

De cura tertiane.

De minoratiuis.

Lenitiua simplicia.

Cõposita.

Flebotomia.

Documentum.

De digestiuis.

De solutiuis.

et inquietudine corpis: ⁊ aliis accidētibus quos reducũt ⁊ ꝯgregant. Quapropter Aboa. iussit post paroxismũ pedes in aquã frigidã mitti: ad qđ ēt somnꝰ adiuuat post cibũ cõcessus: sint tñ calida administrata ꝫ cañ. ꝑnotatos. Et ex appropriatis est andacocha: cũ patiēs tertianã sumit tria ex foliis eiꝰ aut granis ipsiꝰ: qꝛ alterabiꝶ circũitus eius fe. ⁊ lingue arietꝭ ⁊ plãtaginis radices tres cũ vini. ℥. iij. vel. iiij. bibanꝶ fe. triãgule. i. tertiane: ⁊ sandali ꝯferũt ei ⁊ causoni: ⁊ ꝓprie albi. Et cucurbita: ⁊ aqua ordei ĩfrigidatiua ⁊ humectatiua est febriũ. Et daꝶ in calidis pura: et in frigidis cũ apio ⁊ fen. panis ablutꝰ est infrigidatiuꝰ: ⁊ ꝯuenit calefactis: neqꝫ calefacit: neqꝫ oppilat: ⁊ nenufar eripit caliditates a feb. Et ex illis est vngula caballina ⁊ proprie aq̃tica. Et succus plãtaginis depurate in quãtitate. ℥. iij. añ paroxismũ ꝑ horã sicut dixit Dioscorides. Et tres pedes pētafilon cũ tribꝰ berbene ꝯtriti ⁊ residētes ĩ greco antiquo ꝑ noctē ⁊ colati mane: ⁊ sumpta colatura añ paroxismũ ꝑ horã. Et sum exꝑtus multoties ĩ simplici ⁊ duplici. Diete aũt ordinatio cõpleꝶ cũ cibis ⁊ potibꝰ ꝓprie q̇ in q̃litate sunt frigidi ⁊ humidi insipidi: vel acetosi: q̃les sunt ex granis collectis vt ex ordeo: ⁊ succꝰ eius ⁊ ex pane abluto cũ frigida pluries: ꝓut ꝯsuetũ est Gallicis: vel decoctio ĩ aq̃ cũ zuccaro: ꝓut ꝯsuetũ est Lõbardis: ⁊ hoc vt frumēti ⁊ fermēti ⁊ ēt salis si sit ibi caliditas extinguaꝶ. Et ex cõdro vel iri: ꝓut ꝯsuetũ est Januēsibꝰ: ⁊ maxime in acutis ⁊ incēsiuis in q̄bus subtilia adurant: quapropter aliq̇ far ēt ministrãt: qđ reprobamꝰ: cũ em̃ oppilationes nõ digerat: nec abstergat: ſꝫ potiꝰ augeat: cuiꝰ ꝯtrariũ dꝫ cibus febricitantiũ agere: sicut Hip. ⁊ G. mõstrauit: ⁊ ex fructu: vt sunt cucurbi. cucu. citrulli: pruna matura ꝓprie iuiube: sebesten: mora celsi: ⁊ accite granata acetosa: ⁊ muza limones: arantia ⁊ melonidus q̃nqꝫ. Est em̃ maximi iuuamēti in extinctiõe ĩcensiõis. Et cũ hoc ꝙ paꝝ nutrit ⁊ soluit: ⁊ ꝓuocat: ⁊ facit sudare adequãdo materiã: ⁊ alleuiãdo naturã a caloris incēdio: q̃re ꝯfortaꝶ: ⁊ corpis suꝑfluitates alteratas vniuersas ⁊ extractiões mouēdo expellit. Et breuiter oẽs ĩsipidi ⁊ acres nõ dulces: q̃m in cholerã ꝯuertunꝶ: vt sunt ficꝰ: vue: melones dulces ⁊ siꝶes nõ vnctuosi: qꝛ sunt ēt inflãmabiles: ⁊ ꝟe cholere: vt sunt amigdale dulces. Et carnes nisi rectificate cũ mixtõe granoꝝ agreste: succo limonũ ⁊ siꝶum. Et ex herbis vt sunt: lactuca: portulaca: endiuia: atriplices: spinachia: blete: ⁊ siꝶes. Sint q̊ꝫ in q̃ntitate pauca date: ꝓut ꝯuenit morbo. Tertiana em̃ se breuē ostēdit: dixit. G. Et ꝓinde ad tenuitatē cibꝰ eiꝰ tēdat ꝫm magis ⁊ minus: ꝓut eiꝰ ꝯuenit spēbꝰ ꝟtuti ⁊ statui eorũdē. Et em̃ statũ arbitraris ꝓpinquũ vt in scđo vel tertio paroxismo seu die: vt qꝛ in vrina nebula alba appeat ꝑma vl̕ scđa die: sufficiãt eis granata: lactuca: pruna ⁊ siꝶia: ⁊ potus aq̃ ordei subtilis: ⁊ succꝰ granatoꝝ: ⁊ vinũ aquosum: plurimũqꝫ limphatũ post digestionē. Si ꝟo remanet vsqꝫ ad ꝓloduꝫ vel diē q̃rtũ: q̇ntũ sextũ vel septimũ: dabis chist ordei: vel succũ eiꝰ: ⁊ aquã ordei spissam cũ zuccaro: ⁊ cibũ ex ꝑdictꝭ fructibꝰ ⁊ herbis ⁊ siꝶa. Si ꝟo vltra ꝓlongabiꝶ: ꝓcedas ad latus eius grossioris diete ꝫm plus ⁊ minꝰ: ꝓut fuerit expediēs illis. Et ꝓinde dabis auiculas ꝑuas: extrema pulloꝝ testiculos galloꝝ nouoꝝ nõdũ coeuntiũ. Coeuntiũ em̃ testes acq̇sierũt ĩfectionē ⁊ malũ odorē a spmate: ⁊ si sint ꝑfectiores: verũ est in sua ꝓpria actõe gñationis q̃diu sunt viui: nõ tñ in nutricatiõis ꝟtute: ⁊ cerebrũ ipsaꝝ si nausea non sit. Et vitella ouoꝝ recentiuꝫ alterata in decoctione eoꝝ in aqua ordei, vel alia cum pruinis agresta vel granis granatoꝝ ⁊ siꝶibus et cũ humectatiõe ipsaꝝ. Oportet autem vt in exhibitione ꝑdictorũ cũ gradatione ꝓcedas: vt in principio tenuiter: ⁊ in augmento tenuius: ⁊ in statu remisse cibes. In declinatiõe vero vberius. Et discreta quãtitas sit ꝓut supius dictũ est: numerus quoqꝫ cibatiõis sit prout ꝯsuetudini conuenit: nisi obuiet paroxismus: prout

De tēpore cibationis.

infra in cura feb. ꝓpria tertiane nõ pure dicetur. ¶ Tp̃s aũt cibationis sit, ex quo feces primi. s. cibi fuerint euacuate: ⁊ hora quietis cũ aqua ꝯsuetus continet melius est: sit aũt ante paroxismi horã ꝑ tres vl̕ q̃tuor horas ad minus: vt ante suꝑuentũ eius sit ꝑdigestus. ꝙ si nõ: docuit Hipp. ip̃m vomitũ cũ tepida ⁊ aceto ꝓuoca: ordo aũt sit vt lubrica ꝑmittanꝶ. Et modus ꝑparationis vt sint decocta cũ rectificãtibꝰ ⁊ alterãtibus: vt est dictũ. nõ sint assa neqꝫ frixa q̃m cõstipant: nisi expediãt ⁊ corrũpanꝶ si ĩ patella sint frixa: ⁊ cũ hoc nutrimentũ quartũ impēdãt. In aliis aũt rebus nõ naturalibꝰ ꝯueniētia: declinãte vero ipsa et euacuata materia digesta balneabis in semicupio dulciũ aquarũ ⁊ eucrataꝝ q̃m resoluit reliq̄as cũ ꝓuocatione sudoris: et infrigidat ⁊ humectat. Ad qđ post sudorē vnganꝶ cũ oleo violato ⁊ rosato: ⁊ ꝓinde nõ intrēt ip̃m cũ labore: ne multꝭ horã ꝓlõget: imo egrediaꝶ velociter: deinde si expediet reiterēt. Meliꝰ em̃ est reiteratio q̃ꝫ ꝓlõgatio more. Post qđ cibabis cibis ꝑdictis nutriētibꝰ ⁊ humectãtibꝰ: ⁊ potabis vino aq̇so valde ꝑmixto aq̃ plurime: q̃m vinũ temperatũ humores ꝯtēperat: si q̇d residui fuerit: mēbra ꝑforat: calorē naturalē excitat: vt cholerã ꝑ sudorē ⁊ vrinã expellat: et cũ hoc mēbra arefacta ĩfrigidat: ⁊ humectat faciēdo aquã frigidã penetrare. ¶ Cũ post crisim ⁊ euacuationē remãserit aliq̇d caloris inseꝑabilis vl̕ difficile alterabilis: suꝑest tibi vt administres syrupũ acetosum cũ succis diureticis ĩ quo ē decoctio se. ⁊ radicũ diureti. q̇ materiã ĩobediētem ⁊ corpis viã disponit ad resolutionē ⁊ euacuationem facilē. ¶ Quartã rem cõplent ꝑdicta ĩ suis capitulis enumerata. ¶ Judiciũ propriũ in cura tertiane est qđ proprie vnicuiqꝫ ex spēbus eius debetur. Aliud enim debeꝶ pure: aliud impure: aliud interpolate: ⁊ aliud continue inter se: sunt enim adinuicē differentia quo ad alias res quatuor predistinctas in cura cõi non in specie: cũ cholera sit peccans vel in predominio vtriusqꝫ: sed in q̇ quãto propter additaꝫ materiã frigidã phlegmatis mixti illi. Quapropter predictis magis vel minꝰ excedētibus in frigiditate ⁊ humiditate addita virtute alia super illis propter substãtiã phlegmatis viscosam ⁊ grossam. Sic pura equidem ex exscindentibus causam eam euacuando ⁊ digerendo de predictis indiget frigidis ⁊ humidis puris vel parũ in caliditate ⁊ siccitate excedētibus saltē propter oppilationē ⁊ purgationē materie cũ attractiõe euacuatione ⁊ eradicatione: ⁊ ex alterãtibꝰ fe. siꝶr frigidis ⁊ hũidis puris et balneo ꝑdicto: qđ vtriqꝫ cause. s. ⁊ fe. est ꝯueniens sua hora vt post cõpletã digestionē: ⁊ ante digestionē ꝑfectã: cuiꝰ materias digerat ĩspissando: ⁊ sudorē ꝓuocãdo ip̃aꝫ totã ꝓpter discrasiã homogeneitatē resoluet: ac alteret fe. discrasiaꝫ. Et multa ex eius accidētibus corrigat ⁊ emēdet. Et dieta ex cibis ⁊ potibꝰ ꝑdictis frigidis ⁊ humidis puris cum maiori subtilitate propter acumē ⁊ breuitatē ipsius: q̃to em̃ magis cholera dñaꝶ: tãto magis acumē morbi significaꝶ. G. ait: ⁊ numerus cibationũ iter paroxismũ ⁊ paroxismũ: ⁊ sit triplex si ꝯsueuit. ¶ Nõ pura ꝟo illis frigidis ⁊ humidis indiget ꝓpter dñium cholere: ſꝫ minus ꝓpter additionē ⁊ ꝑmixtionē phlegmatis ipsi cholere. Et cũ addita virtute incidentiũ abstergentiũ: subtiliantiũ aꝑientiũ ⁊ soluētiũ cũ caliditate ⁊ siccitate tēperata ⁊ ēt manifesta: qualia sunt radices cões: succi ⁊ semina diureticoꝝ: ⁊ agaricꝰ turbith polipodiũ cartamus ⁊ se. vitice asaꝝ sticados cētaurea: ⁊ siꝶia phlegmatꝭ solutiua: ⁊ alterãtibꝰ fe. frigidis ⁊ humidis minus: ⁊ balneo ĩdiget post digestionē ꝑfectã ⁊ declinationē ipsiꝰ. Ante em̃ dissoluit crudũ humorē ⁊ inhibitũ totiꝰ corpis reddit. Et cũ putredo ĩ putridũ miscet subtile resoluit: ⁊ grossuꝫ dimittit. ¶ Et dieta ex cibis ⁊ potibus frigidis ⁊ humidis, minꝰ cũ additiõe subtiliãtiũ ⁊ aperientiũ cũ caliditate pauca ⁊ minori subtiliatiõe. Opꝫ aũt vt ꝯsideres ꝓpinquitatē nõ pure ad purã: ⁊ elõgationē eiꝰ ab ea: ⁊ ꝫm illud diuersifica magis ⁊ minꝰ excessum illorũ.

De cura tertiane nõ pure.

¶ Opꝫ ergo vt regimē ⁊ cura tertiane pure sit cũ ꝑdictis ⁊ eoꝝ plurimis. Nõ pure vero cura sit cũ minorantibꝰ ꝓuocatiuis cũ aqua calida decoctionis anisi: ⁊ aceto ꝑmixto añ cibũ ⁊ post magis ⁊ in ꝑ̇ncipio paroxismi ⁊ clysteribus cũ aqua sticados arabici: caricũ: cētaurea: succo sicle melle violato sale ⁊ oleo camomillino furfure ⁊ sale baurach. Et q̃nqꝫ addiꝶ casiafi. ⁊ turbith ⁊ hierapigra: ⁊ agaricꝰ cuꝫ materia cepit digeri. Et ex solutiuis est aqua alubleb proprie cũ residētia gelenia bin cũ casiafi. ⁊ cartamo. Et q̃nqꝫ ꝯfortamus ea cũ decoctione turbith ⁊ ex flebotomia: si cũ peccato sit sanguis ⁊ minoratiua. Et cũ digestiuis ex syrupo acetoso simplici permixto cũ gelenia bin: aut cõposito cũ radicibus: ⁊ post hebdomadam cuꝫ virtute alioꝝ subtiliantium: sicut est aqua feni. apii: anisi: ⁊ decoctio absinthii: qđ subtiliat materiã: ⁊ cõfortat stomachũ. Et si trãsierit hebdomadas duas: non est malum dare troci. de rosis minores. Si autem prolõgabitur vltra: nõ excusaberis a datione troci.

datiõe troci. d eupatorio ⁊ decoctiõis ei⁹. Et syrupi de suc
cis herbarũ: ⁊ syrupi acetosi diacorcotio diacurcuma: quo-
rũ ĩ antidotario nr̃o dscriptiões inuenies. Et cũ calefacto
rijs ⁊ cataplasmatib⁹ vnctiõib⁹ ⁊ emplastris cũ aperiẽtib⁹
fortib⁹: nisi cholera vitellina ex actiõe fuerit gñata. Quo
cãu cũ frigidiorib⁹ q̃ in cholera pura est ꝓcedẽdũ: subtiliã
tibus tñ mixtꝫ ꝓpter humorũ grossitiẽ ⁊ mollificãtib⁹ ẽt ꝓ-
pter viscerũ tẽsionẽ: q̃ supra ĩ cura eorũ nota sunt. Cũ ĝ di-
gestio appeat cõplete euacuabis cũ eradicatiõe: ⁊ hoc cũ
decoctione eupatorij: ⁊ endiuie: cũ reubarbaro: ⁊ agarico
puluerizatꝫ ⁊ alijs cõpositis pharmacijs: q̃ ĩfra duce Chri
sto dicent. Et Abo. dixit. Fortasse erit necessaria medicina
fortis vno mõ: ⁊ debilis modo alio: fortitudo nãq; est ĩ eo
quod euacuat humorẽ viscosũ: debilitas vero est in eo qd
non euacuat plurimũ vice vna: ⁊ illud est: q2 virtus multa
simul nõ tolerat: sꝫ deficit. Quare opꝫ ꝙ fiat gradatio ĩ ea
ꝓut supra in phlegmatica diximꝰ. Talis aũt medicina so
lutionẽ aggregat ⁊ digestionẽ: ⁊ a ꝟtute melius toleratur.
¶ Et est. ℞. turbith. ʒ. ß. ⁊ plus ſm necessitatẽ ⁊ scamoñ.
ꝓprie alcufugi lib. j. ⁊ supra illd. Cõficiant cũ geleniabin:
⁊ bibat: aut sumat de agarico ⁊ scamonea ſm hãc cõpara
tionẽ vt ꝯficiant cũ geleniabin ꝑdicto. Et bibat: ⁊ ponat
in succo rosa. recentiũ: cuius quantitas sit. ʒ. j. ⁊ ß. aut syru
po rosa. ⁊ bibat: ⁊ hoc q2 remittit calorẽ scamonee: ⁊ cõfor
tat ꝑncipalia ⁊ stomachũ quẽ habent offendere ne ledat.
Dieta. ¶ Et dieta ex cibis ⁊ potib⁹ humidis ⁊ frigidis dictis nõ
tñ puris: sed mixtis subtiliantib⁹ ⁊ abstergentibus notis.
Quare opꝫ vt cib⁹ sit panis cũ cinamomo: ⁊ aqua ordei sit
spissa cũ decoctiõe radicũ: ⁊ ꝓprie cũ acescit in stomacho.
Et qñq; cũ decoctiõe piperis: vel hyssopi: vel calamẽti: vel
origani: ⁊ spice ſm necessitatẽ: aut aqua cicerũ permixta ⁊
cũ minori subtiliatiõe: quare opꝫ vt cibet cibis ex carnib⁹
cũ olerib⁹ ⁊ fructib⁹ dictis cũ fen. aneto ⁊ petrosel. ⁊ silib⁹
gradatim ministratis in quãtitate ꝯtinua ſm diuersitatẽ
ipsorũ. Sitq; numer⁹ cibationũ ſm longitudinẽ ⁊ breuita
tẽ paroxismi: si eñ sit longior. xlviij. horarũ cõprehẽsarum
in duobus dieb⁹ non poteris habere quolꝫ die innocue: q2
opꝫ vt in duob⁹ dieb⁹ semel cibes: ⁊ cibatio fiat in. xxxvij.
hora a ꝑncipio paroxismi q̃ est prima hora declinationis
ipsi⁹ ꝑdurãs vsq; ad cõplementũ. xlviij. horarũ: qd est. xij.
hore. Et hoc si toleret virtus. Si ꝟo nõ: opꝫ vt redeas ad
capitulũ dictũ in caplo gñalis curatiõis. Si ꝟo sit breuior
De cura poteris cibare pluries ſm diuersitatẽ alienatiõis ipsius ⁊
tertiane longitudinẽ q̃etis. ¶ Et cura q̃dẽ fe. ꝯtinue est cura inter-
cõtinue. polate iã dicte in iudicio cõi ⁊ absolute. Cum eñ. G. dixit
tertianã vel triteã feb. intellexit ĩterpolatã. Et cum Hip-
po. verã dixit in apho. interpolatã maxime ĩtellexit. Dixit
eñ tertiana vera in. vij. periodis iudicat longissima: perio
dus aũt maxime ⁊ ꝓprie debetur interpolate cõsequenter
⁊ improprie ꝯtinue: vnde cõmentator subiunxit ꝙ illud fa
cit dies in cõtinuis qd periodus in interpolatis. quasi di-
cat: ꝯtinua tertiana facit seu cõplet. vij. periodos suos in
vij. dieb⁹: sicut interpolata suos in. xiiij. Si vere sint ambe
differũt tñ in quãto: queadmodũ est dictũ in ꝯtinua supra.
Qd est q2 in cura ꝯtinue tertiane ꝓcedere opꝫ cũ illis tri-
bus cõibus predictis ex abscindẽtibus cãm in digerẽdo ⁊
euacuando fortioribus: ⁊ ex alterantibus feb. cum minori
frigiditate ⁊ extinctione: ⁊ cũ dictis cibi ⁊ potus: similiter
maiori subtiliatione ⁊ cũ abstersiuis subtiliatiuis ⁊ aperi
tiuis cũ minori caliditate si necessaria fuerit ꝓpter impuri
De cura tatẽ q̃ interpolata. Et in causone multomagis nisi in nõ
causoni. vero: in nõ vero enim opꝫ vt ꝓcedas cum euacuatione in
principio cũ illis q̃ dicta sunt ⁊ ꝓprie mucillagine psillij.
Festinatio enim in ea melior est q̃ expectare cõplementũ
digestionis propter periculũ acuitatis ⁊ mobilitatis ma
terie ⁊ positionẽ sui: cũ materia eius sit disposita: q2 subti-
lis peccans in caliditate sup̃flua. Quare opꝫ vt cũ flebo-
tomia: si ĩ vrina fuerit spissitudo turbiditas ⁊ rubedo. Si ve
ro igneitas: pretermittatur omnino: non enim infrigida-
bit: sed potius inflãmabit. Et cũ digestiuis ex syrupo ace-
toso proprie cũ emulsione seminũ cõium ⁊ seminũ frigido
rum ex lactucis: endiuie: ⁊ portulacis: ⁊ interius ⁊ exteri⁹:
⁊ per oẽm modũ ⁊ papauere albo: ⁊ cũ alterantibus febri.
discrasiam cũ infrigidatione potenti approximatis inte-
rius ⁊ exterius per oẽm modũ: ⁊ interius solutiua si calidũ
sit administrari aliquod frigidũ ⁊ syrupũ viola. de nenufa-
re de pomis ⁊ aquã seminũ frigidorũ. Aut cũ frigide aque
potu vsq; ad satietatẽ: ⁊ pluries: si non fuerit quod prohi-
beat: ⁊ proprie cum nigredo appareat in lingua. si vero sit
qd prohibeat: detur syrupus acetosus: vt supra in capitulo
generalis curationis est dictum: ⁊ cũ syrupo de nenufare:
de papauere: ⁊ de limonibus: ⁊ de melone indo sufficiẽtis
quantitatis. In pauca enim quantitate ꝯuertitur in cho
leram dixit Auerro. Et finaliter cum troci. de camphora:
vel de spodio non solutiuis: si superfluat venter. Caueas
tñ a superfluitate qm̃ infrigidabit epar: ⁊ perducet ad ca-
cesiam ⁊ hydropisim. Exterius vero cũ epithimatibus su
pra epar ⁊ cor: ⁊ ex sandalis: rosa: camphora ⁊ silibus cũ
aqua coriandri ⁊ ros. Et supra caput cum embrocis ⁊ fri-
gidis ex somniferis epithimatibus ex oxirodino cũ lacte
papaueris. Etenim ei⁹ materia est valde apta ad raptũ:
quare opꝫ vt solicitudo habeatur de capite magis: atten-
dendum aũt in his multum naturã, corporis ⁊ etatem. In
virtute enim forti ⁊ iuuẽtute sunt concedẽda. In debili ve
ro ⁊ in senectute nequaq;: qm̃ sunt cã extinctionis febris
⁊ caloris innati. Sed contra est quod Auer. ponit. Inq̃t Obiectio.
enim contra. G. cum inquit. ⁊ causon in sene maioris reces
sus est a natura q̃ in iuuene. Quod dictũ impugnãdo di
cit. Si ita est: ergo fortiora conueniunt ei in cura: si cura ꝑ
cõtrariũ in equali gradu discrasie fieri dꝫ: vt ipse ostẽdit: sꝫ
hoc est falsũ ſm hoc: ergo ⁊ ꝑmo. Et Falco rñdit ꝙ nõ me Respõsio
minerit distinguere tanq; inexptus Auerrois inter cõtra-
riũ ſm excessũ seu gradũ: ⁊ ſm effectũ ꝯtrariũ. In sene eñ
patiẽte causonẽ cõparato ad iuuenẽ maior est excessus ca
loris febrilis: ⁊ ꝓinde frigida maioris excessus ꝯueniunt il
li q̃ iuueni: nõ tñ ſm gradũ ⁊ excessũ: sꝫ ſm effectũ: hec eñ
seruãt naturã paulatim extinguẽdo feb. sup excessũ: illa
ꝟo extinguẽdo vtrũq; simul humorẽ ⁊ feb. occidũt: ⁊ cum
correctiõe accidẽtiũ ei⁹ diligẽti cũ fortiorib⁹ dictis supius
in caplo gñalis curatiõis. Et caueat in eo sup̃fluitas san
guinis nariũ cũ his q̃ opꝫ: q̃ dicta sunt: ⁊ ĩfra Christo dan
te, dicẽtur: ꝑducũt eñ ad defectionẽ ⁊ inflãmationẽ maio-
rẽ: ⁊ obseruat anhelit⁹ corũ cũ oleis ⁊ cerotꝫ. Ex oleis viol.
ro. ⁊ amigd. dul. cũ succo malue ⁊ attriplicꝫ: grassul. ⁊ spi-
nachiorũ: ⁊ cera: nec ꝑtes pectoris ꝑmittant spasmari. Et
regas eos cũ dieta vehemẽter subtili ex cibis ⁊ potib⁹ ex-
tinctiuis dictis hic supra: si toleret virtus: cũ status eius
sit citus. Qd si timeas casum virtutis ex eo qd patiẽs est
estuatiõe resoluit plurimũ: ex hoc tũc opꝫ vt cibes vberi⁹
cũ eis q̃ dicta sunt in cura febris sincopalis subtilis. Et si
cadat appetit⁹ ꝓpter intẽsionẽ discrasie calide ledẽtis vir-
tutẽ sensibilẽ nõ solũ in ore stomachi: sed in principio vt in
cerebro: ob quã nõ sentiat stomachus qd sibi necessarium
sit vt petat cibũ: ⁊ turbato cerebro nõ patiat cibari: opꝫ iu
uari auxilio ibi tacto ab antiq̃s ⁊ a modernis ignoto: sꝫ
sit possibile: q2 rõnabile ⁊ exptũ est. Et est vt fiat colatiuũ
bonũ ex galia electa: ⁊ ponat in clysteri: ⁊ iniciat ꝑ anum:
trahet eñ ꝑ naturã ⁊ nutrit. Iuuat eo modo quo est possi
bile: ⁊ ꝯueniẽs ad refocillationẽ ꝟtutis ⁊ subsistẽtia eius:
donec resumat: ⁊ redeat sensus vt cibũ sumat quo ꝯfortet
⁊ vincat finalr morbũ: ⁊ curabilis est: qd possibile est ⁊ rõni
cõforme. Ordinauit eñ natura in intestinis oib⁹ meserai-
cas venas etiã ⁊ in recto: vt man⁹ epatis q̃bus succũ ꝑde-
cocti cibi in stomacho traheret ad seipm epar: ⁊ ꝯuerteret
in sanguinẽ nutricatiõis sui gr̃a ⁊ corꝑis vniuersi: qd ipsi
sua inanitiõe trahẽdi illi⁹ necessitatẽ imponit. Si ergo il-
lũ trahit indispositio naturalr in quo multa inanitio non
existit vt nõ trahat succũ colatũ ex intestinis in corꝑe pa-
tientẽ causonẽ: in quo nõ solũ attrahens est inanitio: sꝫ ẽt
calor fortis: ⁊ sic ẽt necessitas maior: ⁊ maxime cũ succ⁹ ta-
lis sit mulcebris nature amicabilis: ⁊ q̃si digest⁹. si etiã in
exiccatis venulis hora estiua emulserint a se humores de
genere cholere attrahant q̃ꝫ secum succũ facte ꝑ flebuto-
miã inanite. Ob qd. G. ꝑcipit in repletione intestinorũ ex
fecib⁹ nõ debere fieri flebotomiã nisi prius illis euacuatis
multomagis attrahãt succũ colatũ mulcebrẽ in tã grandi
necessitate adaucte: nisi natura ponatur habere mentem
vel nõ ⁊ intellectũ. Cũ ergo traxerit epar ꝑ illas succũ ei⁹
refocillat. Et refocillabitur natura ad modum stomachi.
Et si vere non nutriatur ex eo tanq; in digestione prima a
natura predigesto: licet multum alterius et quasi dige-
stus sit per artem que sequitur naturam: et perficit eam

existēs el⁹ imago: donec reddat: cibūq; sumat: vt ꝯforteť: ꝛ vincat si curabilis morb⁹ sit: qđ eq̄dē expti sum⁹ in regina Sicilie disposita dicto mō: in quā iniectū colatitiū p clystere natura retinuit. Et post tres horas squiballa emisit nulla infectiōe ipsi⁹ apparēte i ipsis: deinde humores cholericos ardētes fetidos. Et sic reducta ad sensuz petijt potū: a quo ꝯfortata est: ꝛ facta sana gr̄a saluatoris q̄ sit benedict⁹. In nō vero extinctiua minoreť ꝛ remittať: ꝛ incisiua ꝛ abstersiua multiplicenť: ꝛ intendanť: ꝛ regimē minus subtileť. Deinceps medicinas compositas subiūgamus.

Syrupus ad tertianā febrē. ¶ Cōfectio syrupi ad febrē tertianā purā. ℞. endi. cū radice lupuloꝝ: epatice: cicoree: trifolij: lingue arietis: acetose lactucaꝝ: ramoꝝ portulacaꝝ: lēticulaꝝ aā añ. ℥. j. se. cōfū: ordei mūdi añ. ℔. j. viol. rosͣ. florū cucurbite: acetose añ. ℥. j. radicis feni. ℥. j. se. endi. portula. añ. ℥. ß. corticū citri. ℥. ß. prunoꝝ: iuiubaꝝ: sebestē añ. numero. xv. zuc. li. j. ꝛ fit tabarzet: succi granatoꝝ muzorū. ℥. ij. aceti albi. ℥. ij. Et aromatizeť cū sandalis albis: spodio: ꝛ aq̄ rosata. Dosis est. ℥. ij. i mane cū frigida in estate: ꝛ calida in hyeme. Et ad ꝯtinuā addať nenufar: ꝛ ad causonidē cāphora: ꝛ succ⁹ limonum.

Syrupus ad tertianā non puram. ¶ Cōfectio syrupi ad tertianā ipurā. ℞. radicū. iiij. cōium residentiū in aceto añ. ℥. j. capil. vene. squināti. añ. ℥. ß. encidiuie cū radice lupuli: boraginis ꝛ buglosse: cicoree: epatice: melisse añ. ℥. j. ordei: ciceris. añ. ℔. j. liqr. ℥. ß. viol. rosͣ. acetose añ. ℥. j. prunorū nūero. xx. zuccari. lib. j. gelenlabin. ℥. iiij. aceti pdictarū radicū. ℥. iiij. aromatizetur cū sandalis cinamomi: spodij: ꝛ corticū citri añ. ℥. ij. Dosis. ℥. ij. in mane cū calida.

Solutiuū ad idem. ¶ Confectio solutiui. ℞. scamonee: sextā. ʒ. j. in iuleb: ꝛ est ꝯuenies pure. ¶ Decoctio faciēs ad soluendā nō purā. ℞. myro. citrino. ꝛ chebulo. tamarindorū. añ. ℥. ß. passularū enucleatarū ordei añ. ℔. j. radicū quatuor: casiefi. añ. ℥. j. fumi terre folliculorū sene añ. ℥. ß. buliāt in lib. j. aque vsq; ad medietatē: ꝛ calidā da ad bibendum in mane. ¶ Cōfectio electuarij triaphamaci faciēs ad choleraz ꝛ phlegma: ꝛ humores cōmixtos ex eis. ℞. electuarij casiefistu. li. j. agarici ꝛ reubar. puluerizatorū añ. lib. ß. Cōfice simul: ꝛ da ab. ℥. ß. vsq; ad. ℥. j. in aurora, cū calida. ¶ Cōfectio electuarij de succo rosͣ. ꝛ diaprunis est faciēs ad solutionē cholere post digestionē ꝛ diacatolicō. Rubea trociscata ꝑm Nicolaū valet tertianarijs ꝛ quotidianarijs cū rodostomacho in q̄ntitate auellane añ horā paroxismi data.

Trocisci d̄ spodio. ¶ Confectio troci. de spodio solutiuorū ꝯferentiū patientibus tertianā. ℞. medulle granorū citri enucleatorū. ʒ. iiij. zucca. tabarzet. ʒ. xx. scamo. ʒ. j. sextā: bibātur. ʒ. ij. cuz frigida. Et post illud cureť cū ꝓuocatione ꝛ emulsione sec. cōium frigidorū: ꝛ si fuerit sup̄flua inflāmatio maxima vt in continua ꝛ causone: cum iam euacuaueris nō est malū dare aliquid de extinguentibus fortibus: vt sunt troci. de camphora: mucillago psilij: aqua melonis indi: ꝛ syrupus de limonibus: ꝛ silia. Alexāder dixit. Succus plātaginis

Nota de succo plātaginis. depuratus in quātitate. ℥. iiij. añ paroxismū tribus vicib⁹ sumptus liberat a triteo: ꝛ sum expertus.

¶ Cap. v. de medicinis fe. melancholicarum.

Quartana vnde. Febris quartana est fe. accēsa in melancholia putrescēte. Que q: exacerbať p quartuz dicta est quartana: vt in ꝑncipio dictū est: queadmodū si p quintū ꝛ sextū dicta est q̄ntana ꝛ sextana: de melācholicaꝝ genere existentiū saltem q̄ntana. Et q̄ quedā ex ea erat interpolata: ꝛ quedā cōtinua illi ꝓportionalis: ꝛ quať differat dictū fuit superius. Et q̄ erat et eius cā: erat em̄ interior et cā ꝛ, īmediata melancholia putrescens extra venas vel intra: naturalis vel innaturalis ex adustione gn̄ata nō ex cōgelatiōe cū rarissime fiat illa: nec apta sit inflāmari ꝛ putrefieri vt febrem accēdat. Cūq; melācholia inaturalis sit ex se magis apta putredini q̄ꝫ naturalis: eo q̄ caliditatē innaturalē in se seruauerit ex adustiōe vel putrefactiōe febrē aliquā accēdere acq̄sitā: queadmodū cinis caliditatē ignis. Et. G. dixit. Sitq; maioris quātitatis ac malitie quā natura regulare nō possit: putrefieri pōt apti⁹: ideo raro fit incipiēs: ꝛ plurimū aliū morbū sequēs: ac q: ꝓpter sui malitiā natura in-

Quare q̄rtana vt plurimū ē interpolata et raro continua. ter venas ipsam sustinere nō pōt (ꝛ si naturalis sit) cuz sua ineptitudine ad putredinē inuenis existēs ꝯtrarietatē habeat a sanguine ne putrescat: ꝛ a natura in melius reguletur q̄ꝫ extra: ideo plurimū interpolata est: ꝛ raro cōtinua: vt Ga. dixit: ꝛ quidē alius morbus quē plurimū sequitur

Est aūt feb. putrida maxime multū ꝓlongata: que nō solū in humorib⁹ impssionē imp̄ssit humidis: sed etiā in mēbris solidis inflāmatiōnē ꝛ ꝯsumptionē. Quapropter Gal. dixit. febres cū ꝓlonganť minanť ethicā: vel feb. multe et diuerse: vt sunt inordinate vagātes ꝓprie: in quarū materie rū euacuatiōe natura reddiť negligēs ꝓpter diuersitatez ipsarū disturbantiū ipsam. Intēta em̄ pluribus fit minor ad singula: q̄re remanēt aduste ꝛ incinerate. Et sic melan- Galenus.

cholia inaturalis multiplicať q̄druplicis spēi ꝑm spēz possibilē q̄tuor humoꝝ adustionē. Alia igr̄ erit sanguinea: alia cholerica: ꝛ est plurimū: alia phlegmatica: ꝛ alia melācholica: ꝛ est minus: q̄ cū exacta occasione in putredinē venerit feb. accēdit quartanā diuersam in spē: ꝑm diuersitatez spērum melācholie. Alia enim est in melācholia naturali putrescente: ꝛ alia in melācholia innaturali: q̄ est quadruplex: ꝛ sunt oēs inter se inuicē differētes in esse essentiali: accidētib⁹ atq; cura: vt infra patebit. vnde Hip. in ꝓnosticis. Febribus inordinate vagātibus quartane sunt future. Aut oppilatio ꝛ grossities splenis colligens ꝛ multiplicans melācholiā vtrāq;: cui putrescēti succedit q̄rtana: lz ipsa q̄rtana raro euacueť a splenis grossitie ꝛ oppilatiōe: plurimū em̄ succedit ei: vel cōicať: vť seq̄tur oppilatio ipsa. Q̄nq; est ab ꝯpate ei⁹ vel cū eo: ꝛ est malignior: pducit em̄ frequēter ad hydropē ꝛ ꝑniciē. Et ex naturalib⁹ dispōnib⁹ ad ipsaz cū alijs sib⁹ circūstantijs est cōplexio naturalis corpis: vť innaturalis habitudo: seu forma extenuata: seu sicca etas senectutis ꝯsuetudo i frigidis vť calidis siccis: tp̄s aptū: vere vel estate: regio cōsilis illis: ars fabrilis vel laboriosa: vita timida: seu timor pdurās diu ac etiā pusillanimitas. Inq̄t em̄ Hipp. Timor ꝛ pusillanimitas si diu steterint ad discindendū hūores melācholicos faciūt. Et cā exterior mediata est in nō naturalib⁹ reb⁹: ꝛ cibis ꝛ potibus multiplicare hn̄tib⁹ melācholiā naturalē ꝛ inaturalē: vt est ꝓprie panis opirus: lēs: caulis: caro bouina: hircina: eq̄na: ꝛ arietina: ꝛ vaccina antiq̄ ꝛ siluestriū antiquoꝝ magis: piscīū ꝛ auiū magnaꝝ: caseus antiqu⁹: ꝛ caro salita: ꝛ pisces saliti: ꝛ silia. Et aque grosse ꝛ turbide lutuose: ꝛ sulphuree: enee: ꝛ siles sumpte ꝛ potate: ꝛ acetū. Inq̄t enim Hip. acetū cholerā nigrā adiuuat ꝛ ꝓcurat. Quales et sūt acuti subtiles adustibiles q̄ melācholie sunt cause. Et q: in ea accēsa est q̄ tenere nature existit nō obediens corpis n̄ri nature quā calorē naturalē esse dicim⁹: cuz sit illi oīno ꝯtraria. Inq̄t em̄ Gal. calor naturalis calidus est ꝛ humidus: nec et positioni: vt Hipp. ꝛ Gal. dixit in apho. Terminus vniuersalis ipsi⁹ si error nō iteruenerit erit anniuni⁹: si ꝟo interuenerit: erit annoꝝ duodecim: vt dixit Abo. Et ea rōne pticularis paroxismus eius ꝓlongabiť. xxiiij. horis: in q̄bus erit addēs ꝛ diminuēs ꝑm diuersitatem melācholie in quāto: ꝛ spēi mixtione cū cholera: ꝛ phlegmate ꝛ aliaꝝ causarū corpaliuz in hoc cooperantiū dictaꝝ supra ꝛ ēt extrinsecarū. Et cōiter salubrior est quotidiana ꝓpter q̄etis lōgitudinē: ꝛ accidētiū ꝑuationē ꝛ leuitatē: min⁹ ꝟo q̄ꝫ tertiana ꝓpter aptitudinē cholere ad resolutionē: ꝓpt qđ lōgior est q̄ꝫ illa. Et q̄ ex ea salua ē: vt q: sine oppilationib⁹ magnis ꝛ apatib⁹ fuerit ꝛ breuis pseruat ab egritudinib⁹ melācholicis: vt epilepsia ꝛ melancholia: ꝛ ēt liberat cū terminetur in quartanā: vt dixit Abo. ꝛ a spasmo de repletione. Inq̄t enim Hipp. in apho. A quartanis habiti nō valde spasmātur. Et cū fuerit talis terminať plurimuz p resolutionē: ꝛ sudorē naturať. Et in pticulari paroxismo: ꝛ maxime cū innaturalis ꝛ calida fuerit melancholia. Et q̄nq; p varices ꝛ emorroidas: ꝛ maxime cū melācholia fuerit naturalis. vñ Hippo. melancholicis varicibus aut emorroidib⁹ innatis bonū. Et q̄nq; p dissinteriā: maxime cū innaturalis fuerit melācholia. vñ Hippo. melancholicis dissinteria supuenientes bonū. Et q̄nq; p scabiē: cū natura nō possit melācholiā innaturalē extra corp⁹ expellere: sed deriuat ꝛ trāsmittit ad cutē q̄ est membrū ordinatuz p eā ad receptionē sup̄fluitatū corpis totius: vt ait Galen⁹. Que vero est lōga ꝛ cū oppilationibus magis pducet frequenter ad stomachi defectionē ꝛ epatis: ꝛ casum appetitus ꝛ hydropē: ꝛ ꝑniciem magis: si cuz apostemate fuerit: vt dictū est: ꝛ q̄nq; ad lepram ꝓpter diffusionē abundantis melācholie innaturalis in habitu vniuerso. ¶ Signa quartane interpolate prius dicem⁹. Significāt aūt ipsam inuentio causarum antecedētium predictarū ꝛ concomitantia accidentia

Quartane spēs.

hippocrates.

vj. Apho. 23.

Cause.

hippocrates.

Galenus.

hippocrates.

De signis q̄rtane interpolate.

tantia accidētia. Q̄d est q̄ precedēte regimine melācholi-co ⁊ circūstantijs dictis inuenies egestionē melācholicā: ⁊
Urina. vrinā glaucā in pncipio ⁊ augmēto nisi apud statū: tūc em̄ propter digestionem acquirit rubedinē ⁊ spissitudinē: ⁊ in declinatione fit nigra. Et cū mouetur ad exacerbationē: inuadit cum frigore: sed in primis diebus paruo: ⁊ in subsequentibus magno propter humoris grossitiē qui non potest moueri statim: vt subito deferatur per sensibilia mēbra: nisi caliditate febris subtilietur in duobus diebus accensis: sicut dictū est in phlegmatica: deinde calor eius extenditur tarde vt perueniat ad augmentū ⁊ statū propter humorū grossitiē: sup quē calor de facili cōprehēdit: sicut nec ignis super ligna grossa: lʒ citius q̄ȝ in phlegmatica: et tardius q̄ȝ in cholera pura: proinde calor dum extēditur vt totum cōprehendat corpus cū horripilatione procedit: ⁊ est frigori mixtus: prout in quotidiana est dictū: vt ex eo q̄d ē discrasia inequalis ⁊ diuersa in mēbris pueniat: que est causa doloris ⁊ confractionis magne: adeo vt videantur ossa frangi. Ad q̄d adiuuat in illo fortis mēbrorū cōmotio: adeo vt stridore frendeant dentes ꝓpter ꝯtractionē nature ad principia: ⁊ motū ipsius ad expellendū nocētia nō tñ sicut in phlegmatica. Et ꝓducit illud ad visus debilitatē ꝓpter multā euaporationē fumorū ad caput: sicut accidit i accēsione lignorū viridiū ⁊ grossorū ꝯturbantiū spm̄ aialē in cerebro et sensibilē ⁊ motiuū: quare etiā mot⁹ fit debilis ꝓpter fatigationē ipius in expellēdo illos cōmotiōe mēbrorū. Cū ergo peruenit ad statū: calor ei⁹ acutior est q̄ȝ in phlegmatica: minus tñ q̄ȝ in cholerica: nisi in melācholia innaturali accēsus existat. Et deinde declinat cū sudore plurimū: ⁊ ꝓprie si melācholia innaturalis sit: vt supius est dictū. Ita vt in. xxiiij. horis in febriēdo deficiat: et pfecte quiescat: ⁊ hoc in
Pulsus. quartana interpolata ex melancholia naturali. Et pulsus est parū durus ⁊ diuersus magnus: velox ⁊ spissus: licet in principio sit coartat⁹: ⁊ in velocitate ⁊ in spissitudine nō diuersus: sicut i quotidiana. Et sistoles velocior diastole ꝓpter putredinē q̄ mūdificatur apō declinationē. Et est signū perfecte distinctiuū inter quotidianā ⁊ ipam. Si xo sit cōtinua: signa causarū antecedentiū ex signis et circūstantijs inuenies fortiora. Exacerbabitur ꝯtinue: ⁊ de quarto i quartum magis: ⁊ exacerbatio fortior est caloris: nec incipit cū frigore seu horripilatione: nec declinabit seu tepescet cū sudore: aut alia manifesta euacuatione: et accidentia eius
De signis quartane ex melancholia innaturali. alia sunt fortiora. ¶ Signa xo q̄rtane ex melācholia innaturali ⁊ phlegmatica sunt antecessio phlegmaticarū febriū: ⁊ cū incipit frigus: antecedit malus: ⁊ calor est obtusior q̄ȝ aliarū innaturaliū. Et sudor in declinatione tardior et minor q̄ȝ in naturalibus. Et vrina grossior: ⁊ duricies pulsus minor: ⁊ significant eā etiā ꝯsilēs circūstātie. ¶ Signa xo q̄rtane ex melācholia sanguinea sunt añcessio signorū sanguinis: ⁊ febriū sanguinearū. Et incipit cū minori frigore: ⁊ calor ei⁹ est mediocris: ⁊ declinat cū fluxu sanguinis vl̄ sudore: ⁊ vrina est rubea: spissa: ⁊ etiā significant ipam ꝯsiles circūstātie. Et signa melācholie cholerice ex adustiōe cholere sūt añcessio signorū dñij cholere rubee ⁊ febriū ei⁹. Et cū inuadit: incipit cū minori frigore ⁊ horripilatiōe maiori: ⁊ calor cito ascēdit: ⁊ est acutior: ⁊ cito declinat cū sudore copioso: vt vrina est cholerica valde subtilis: et pulsus velocior ⁊ frequētior cū minori diuersitate ⁊ icq̄litate ascēdit: ⁊ ꝯcurrūt cū ea circūstātie ꝯsiles. Et signa quartane ex melācholia naturali adusta sunt signorū ꝓcessio dñij melācholie egritudinū melācholicarū. Et cū mouetur ad paroxismū incipit cū minori frigore: ⁊ calor citi⁹ ascēdit: et magis equaliter: ⁊ est acutior q̄ȝ i melācholia naturali nō adusta ⁊ citi⁹ declinat ⁊ cū cōpletiori sudore: ⁊ vrina est magis tincta ⁊ subtilis in pricipio. Et pulsus ē velocior ⁊ spissior cū
Decura. minori diuersitate ⁊ ineq̄litate existēs: ⁊ ꝯcurrūt cū ea circūstātie siles. ¶ In cura q̄rtane duplex ē regimē: cōe ⁊ ꝓpriū. Cōe est q̄d ei in vnaquaq; sui specie et materia cōiter cōuenit. Et est q̄tuor res. Pria abscindit cām. Scda subalterat fe. discrasiā. Tertia ponit studiū in xtute ⁊ vita cū regimine cibi ⁊ pot⁹ ⁊ aliarū nō naturaliū rerū. Quarta corrigit accidētia. ¶ Prima res cōpletur dupliciter: digestione s. ⁊ euacuatiōe. Digestionē xo ꝯplēt medicine minoratiue: si in materia appareat m̄ltitudo: ⁊ alteratiue residui. Pria sunt clysteria ex lenitēib⁹ ⁊ abstergētib⁹ notis in pricipio: deidecū solutiuo aliq̄ educēte de melācholia absolute: q̄d infra saluatoris dicetur presidio. Et ex cōibus melancholie absolute est agaricus: sed illud post digestionē: ante em̄ est presumptio ⁊ introductio erroris ⁊ ꝓprie i quātitate multa ministratus: ergo addatur q̄d sit pauce quātitatis. Considere tñ si sanguis sit abundans in eis: ⁊ ꝓpue si melancholia naturali ⁊ sanguinea: tūc em̄ flebotometur ⁊ extrahatur sanguis ꝫm necessitatē: aliter autē flebotomia nocet: cum debilitet ⁊ incrudet: cū euacuet ꝯtrariū melācholie: ⁊ dissoluat humores: ⁊ trahat illos ad exteriora. Et vomit⁹ leuis in principio: ⁊ fortior in processu factus ante ⁊ post cibum subtiliatiuū ⁊ abstersiuū ex acetosis ⁊ acutis quacūq; die: ⁊ maxime in die paroxismi ⁊ in principio ei⁹: vt est aqua decoctionis semi. raphani: et syrup⁹ ace. potatus ante paroxismū per horas duas vel vnā. Et deinde cū aqua multa calida q̄ securitatē facit a nocumēto rigoris ⁊ frigoris: et a nocumēto acuitatis rerū ꝓmissarū ꝓpter se. Talis aūt vomit⁹ ante paroxismū fact⁹: vt dixit Aboa. quicūq; humor sit alleuiat paroxismū: aut eradicat: quasi dicat: dato q̄ humor peccās sit inept⁹ ad vomitū: q̄ melācholic⁹: q̄re iussit Hip. in apho. educendū esse inferius nō supius: tāta tñ est vomit⁹ talis xt⁹ in euacuatiōe ipi⁹: q̄ si assiduetur: aut minorat: si mult⁹ est: ⁊ indigestus: aut eradicat ipm: si pauc⁹ est ⁊ digestus: assiduatione em̄ ipsi⁹ humor melācholic⁹ inept⁹ disponetur: ⁊ trahetur supi⁹ vt educatur ꝑ ipm. Et cibaria lenificātia ante cibū sumptū ex fructib⁹ ⁊ herbis: vt ficus ⁊ carice: pruna cū endiuia ꝓprie ⁊ alijs olerib⁹ lenificātibus ꝓprie: vt borago: buglossa lupuli fumusterre ⁊ sicla: hec em̄ in leniēdo naturā ⁊ minorādo materiā melancholicā absolute cōueniētiora sunt potiorib⁹. Q̄d si oporteat vti eis: eligas leuiora q̄ cū lenificatiōe soluāt ⁊ humectēt absq; caliditate ⁊ siccitate multa: ⁊ cōfortēt stomachū: vt est māna ⁊ succus granatorū dulciū expssorū cū pulpis cassiefi. cū aqua liqui. cicerū ⁊ alubleb ⁊ gelenIabin diaboraginatū ⁊ diabuglossatū ⁊ diasene: ⁊ silia. Si aūt indigeat attractiuis: ministrentur in quantitate pauca. Et cū eis misce liquir. viol. ⁊ passulas ad refrenandū siccitatē: ⁊ iuuāt cum hoc euacuationē ⁊ diuretica ⁊ ꝓuocantia sudorē absq; fortitudine: vt sunt semina cōmuniū cū aniso feniculo ⁊ aqua ipsorū: ⁊ radicū cōmuniū fortia: ⁊ calida nocent exiccādo: educunt em̄ subtile: ⁊ grossum exiccatū dimittūt. Alteratiue et digestiue deinceps ministrāde in adequatione residui sunt medicine simplices ⁊ cōposite. Et ex simplicib⁹ sunt predicte et cōsimiles aque predictarū ipsarū: ⁊ aque gelenIabin: ⁊ syrupus ace. simplex cū ea. Et ex cōpositis sunt cōposite ex eis: ⁊ alie q̄ infra Deo duce dicentur. Que sint date añ paroxismum ꝑ tres vel quatuor horas digesta materia ꝑ duas vel tres hebdomadas ipam opꝫ euacuare ꝓdictis medicinis lenitiuis attractiuis simplicib⁹ ⁊ ꝯpositis in quātitate augmētātes absq; multa caliditate ⁊ supfluitate xtutis ⁊ attractiōis: q̄m resoluit subtile: ⁊ ꝓtergreditur grossum: vt supra caplo de melācholia est dictū: melior est ergo scdatio multitudine: vt cū digesseris ꝑ duas vel tres hebdomadas des solutiuū ꝓdictū moderatū i quātitate ⁊ q̄litate: deide redeas si opꝫ ad digestionē ꝑ aliud tps: ⁊ deide ad euacuatiuū. Et hoc q̄ q̄ȝ sit salutifera: nec ꝑniciosa vt q̄tidiana: tñ q̄ lōga ꝓpter huoris grossitiē: opꝫ ꝑ interualla purgari pfecta digestiōe nō expectata: vt vnica in forti digestione purgetur ꝓpter cām ꝓdictā. Et q̄ a natura meli⁹ toleratur: vt s. in tertiana nō pura ⁊ q̄tidiana est dictū. Cūq; appareat ꝓlōgari vltra hebdomadas q̄tuor docuit Ras. dari troci. de absinthio cū syrupo ace. vl̄ aq̄ cicerū. Sʒ dices: q̄re citi⁹
Obiectio. docuit ministrari trociscū in q̄rtana q̄ȝ in q̄tidiana ꝓpter ꝓlōgationē ⁊ abbreuiatiōis gr̄a cū lōgior sit q̄rtana: vt tā dictis apparet. Et proinde si transierit vltra q̄tuor hebdomadas nō dici poterit ꝓlōgari: vt ꝑinde expediat ministrari trociscos. Preterea vt quid troci. ⁊ nō alias medicinas? Rñdit Falco ad primū dicēs q̄ termin⁹ dādi troci. est termin⁹ seu tps ꝓlōgatiōis ipsarū ꝓpter cām infert⁹ assignādā: vt q̄ ex q̄ incipit ꝓlōgari sint dādi. Talis aūt ē duplex:
Rñsio. q̄dā cōis: ⁊ q̄dā ꝓpri⁹. Cōis est duplex: q̄dā in acutis et est xl. dierū: est em̄. xl. finis acutarū ⁊ ꝓncipiū chronicarū: vt dixit Hip. Ali⁹ est in chronicis: ⁊ est post anni ꝯplemētū. Est em̄ eis termin⁹ ꝫm motū ⁊ influētiā solis q̄ in anno vno finitur: vt dixit Gale. Termin⁹ ꝓpri⁹ est diuersus ꝫm diuersitates febriū i seipis. Talis aūt est duplex: vn⁹ ē termin⁹ tpis statuti ꝫm plurimū vnicuiq; earū: vt in acutis absolute ter-

De flebotomia. De vomitu.

minus dādi sit post.xiiij.dies. Inquit em̄ Hipp.in apho.
ij.aphoꝝ. 13. Acute egritudines in.xiiij.diebꝰ iudicant̄. in quotidiana
post.lxx.dies:ꝛ in quartana post annū:vt supra est dictum.
Alius est terminꝰ regularis ſm ꝙ fcb.tā acuta ꝙ̄ chronica
pōt minꝰ vel amplius ꝓlongari:ꝛ illud ꝓpter diuersitatē
causaꝝ habētiū ꝓlongare:que cū eis pn̄t cōuenire vel nō.
Et hoc mō ī tertiana pura terminꝰ dādi eos est post duas
hebdomadas:in quartana post quatuor:et in quotidiana
post quinqꝫ vel sex vel quatuor:ꝛ illud ꝑ respectū ad natu-
rā habentē tolerare ip̄am seu lōgitudinē eiꝰ: sicqꝫ in lōgis
Galenus. vt quotidiana ꝛ quartana dicente Ga. Rari sunt diuturni
morbi de genere phlegmatis vt melancholie ꝛc. dat̄ qn̄qꝫ
infra terminū statutū ſm plurimū eis nō vt ꝓlōgent̄:cū de
se naturalr̄ lōge sint:sed vt infra illud terminent̄:seu a lōgi
tudine iuuent̄. Ad scḋm dixit ꝙ tales morbi seu febres sūt
duri ad digerēdū:qḋ ꝓlōgatio eoꝝ demōstrat:ꝛ ꝓinde me
dicina debilis ministrāda nō est in eis:cū ī ꝟtute nō ꝓpor-
tionet̄ eis:imo fortis virtutis vt forti infirmitati fortis me
dicina occurrat:vt Hipp.dixit in apho. ꝛ Gal. Talis autē
est trociscata vel in electuario cōfecta: cū in ea ingrediant̄
medicine fortis virtutis ꝛ substātialr̄ nō virtualr̄ tm̄:quē-
admodū in syrupis ꝛ decoctionibꝰ in q̄bus virtꝰ in ꝓprio
subiecto exn̄s fortior est ꝙ̄ in trāslata in aliud ꝑ decoctio-
nē:ꝛ ꝓinde troci.ꝛ electuaria sunt ministrādi cū termino ꝛ
tp̄e ex q̊ febres incipiūt ꝓlōgari. Finalr̄ aūt ꝑfecte digesta
materia eradicabis cū pharmacijs approbatꝫ simplicibꝰ
ꝛ ꝯpositis:q̄ infra dicent̄. Finalr̄ balneabis in dulci eucra-
De balneo. ta qm̄ resoluit residuū:discrasiā alterat ꝛ hūectat:et ꝓinde
nō sudet multū:poū qḋ dabis asam vel tyriacā cū vino:et
magis in melācholica ꝛ phlegmatica:qm̄ resoluit:ꝛ cōfor-
tat:aut mitridatū medicine de asa de furfure: diapitereon
ꝛ sikia de electuarijs nō assidue: sed in singulis diebus vel
q̇nqꝫ:nec festines cū eoꝝ aliq̊ an̄ digestionē: qm̄ si dederis
tyriacā:aut aliqḋ eoꝝ an̄ digestionē cōpones quartanā cū
quartana:ꝛ fortasse attrahes egritudines alias ꝛ ꝓprie in
hyeme. Et illud qm̄ tūc dissoluit:ꝛ nō resoluit:ad qḋ adiu-
uat dispō hyemis q̄ sup̄fluitates multiplicat: ꝛ sua frigidi
tate vetat solui. Cū igit̄ dissoluit mouet hūores ꝑ corpꝰ:
vt Serap.dixit ꝛ Abo.ꝛ ꝑ corpꝰ fluere facit. Et bonis hūo
ribꝰ illū ꝑmiscet parū q̄ eos mutat in suā naturā:ꝛ si rema
net in vno loco parit febrē magnā vehementē plꝰ ꝙ̄ opꝫ:ꝛ
si remanet in duobꝰ locis acq̇rit duas feb.melācholicas:ꝛ
Obiectio si sit in tribꝰ locis:tūc forte faciet tres:ꝛ tūc sollicitudo tua
sit de epate ꝛ splene. Sed dices:ꝯcessisti tyriacā ī egritudi-
nibus neruoꝝ frigidis ꝛ hūidis ante digestionē: q̄re ꝟo in
quartana vetas cū sit ex mala frigida ꝛ sicca:ꝛ sit minꝰ disso
Rn̄sio. lutiua. Rn̄dit Falco.d.ꝙ egritudines neruoꝝ pauce sunt
materie et essentialr̄ frigide hūide:quā tyriaca disponit et
ꝯsumit nō dissoluit:ꝛ egritudīes alterat nō intēdit. Quar
tana ꝟo ecōtra se hꝫ q: nō frigida est vt illa:ꝛ si frigida eiꝰ
materia sit;cum hec magis est coadunata:in quartana ꝟo
diffusa sicut illa. Et ꝓpterea magis est apta dissolui ex ca-
lore tyriace ꝛ febris ignitiōe:illa ꝟo diffusa magis digeri ꝛ
cōsumi apta. Et vomitus fortes ꝛ clysteria acuta cum pre-
dictis ꝛ alijs in eradicatione ip̄ius cōuenientia ꝛ prouocā
tia tēperata:fortia em̄ nocent excitando materiā ꝛ corpus.
Alteratione febrilis discrasie cōplent temperate frigida ꝛ
humida ex medicinis interius et exterius ſm omnē modū
approximatis:quales sunt ex herbis sicut endiuia ꝓprie:
ꝛ chrisolocāna andacocha ꝛ sikia q̄ cū sua tēperie ꝯferūt fe
brili discrasie ex q̄cūqꝫ sit materia. Et interdicant̄ valde fri
gida vt ex herbis lactuca:qm̄ timetur ex ea infrigidatio ni
mia:qḋ nō est inuentū in endiuia. Et ex fructibꝰ sicut me-
lon indus qm̄ timet̄ ex eo ꝓpter vehemētiā ꝓuocatiōis in-
grossatio sanguinis ꝛ incrudatio hūoꝝ: qḋ nō est inuentū
in melone dulci. Et sicut ꝑsica:qm̄ timet̄ ꝑmixtio putredi-
nis:ꝛ illud non est inuentū in pomis maturis granatis et
alijs. Qḋ si timeant̄ p̄dicta ꝓpter excessum caliditatis vel
accidētia excusatio nō sit ab eis:misceant̄ eis calide tēpe-
rate q̄ sunt sicut liquir.cap.ven. passul̄, zuccaꝝ albū et ru-
beū:ꝛ mel:qm̄ lꝫ cōferāt febri inquantū febris est calida et
sicca:nocēt tn̄ melācholie q: frigida est: et ꝓinde alienant̄
ac etiā oīa exiccātia cum noceant feb.ꝛ cause. Qḋ si siccis
opꝫ ad digestionē materie ꝛ diuisionē ac apertionē oppila
tionū vti: vt est syrupus ace.misceant̄ eis humectantia:vt
aqua buglosse:boraginis:liquir.passul̄,ꝛ huiusmodi. Et ex

cōferētibus ex proprietate est calendula lauendula:ꝛ pes
locuste. Et decoctio eiꝰ assa andachocha cuꝫ ex eis bibunt̄
quatuor folia seu grana alterat̄ periodus eius:ꝛ lingue arie
tis radices quatuor cū bibuntur cum vini.ʒ.iij.ꝛ ℞.semen
raphani cū vino curat eam:ꝛ cancer marinus curat eam.
Rocha cōfert febribꝰ quartanis:nigella resoluit ꝛ ꝓhibet
feb.phlegmaticas ꝛ melancholicas ꝓprie. ¶ Regimē ꝟo De regimine q̄rtane.
cōe in cibis ꝛ potibus et in alijs sit ad caliditatem tendēs
ꝛ humiditatē. Equalitas aūt ꝛ tēperies omni lapsui cōue
nit ꝛ materie cuiuscunqꝫ sint speciei:vt Ga.ōndit:qualis ē
in cibis ꝛ potibꝰ euchimis superius dictis:q̄ maxime in se
has quatuor aggreget ꝓprietates. Prima vt nō incrudet:
imo sit cruditatē resoluēs que prouenit ex melancholia:ꝛ
ꝓinde debet esse ex facile digestibilibꝰ. Secunda est vt nō
sit ingrossans:imo subtiliās grossuꝫ eius:et proinde subti
liatiuā habens virtuteꝫ. Et tertia est vt nō sit ventris ꝛ vi-
scerū ꝯstrictiua ꝛ oppilatiua:sed solutiua ꝛ apertiua:ꝛ ꝓ-
inde premittant̄ carice cuꝫ endiuia:vel cappares cū aqua
cicerū:ꝛ semina lenitiua. Et quarta est vt sit boni sanguis
generatiua:ꝛ ꝓinde dicta euchima. Uel breuiter cibꝰ eius
De cibis. sit panis mūdus pulli:ꝛ galline iuuenes ꝛ pingues:aues
ꝑue:ꝑdices:phasiani:caro ānualis agni:hedina:colūboꝝ
nouoꝝ nō valde pinguiū:ꝛ oua recētia ꝛ sorbilia:ꝛ pisces
petrini ꝑui ꝛ mediocres squamosi ꝛ marini. Et ex herbis
borrago:ꝛ buglossa ꝛ ēdiuia. Et ex grāis ordeū ꝛ amilū:ꝛ
faria ciceꝝ:ꝛ sikia. Et ex fructibꝰ cappares:poma dulcia ꝛ
odorifera:granata dulcia ꝛ muza:carice:vue passule:ꝛ pas
De potu. sate amigdale:pinee ablute:ꝛ fistici ꝯsikes. Et potꝰ sit vinū
albū ꝛ rubeū matuꝝ cōpetēter limphatū:ꝛ ꝓprie cū aq̄ bu
glosse boraginis vl̄ ferrea:q: splenē resoluit:ꝛ qn̄qꝫ melli-
cratū cōditū ꝓpter debilitatē stōi epatis ac fastidiū ac de-
bilitatem digestiue:que est accidēs cōe febribus istis. Aer
quoqꝫ sit tēperatus in quo locent̄ isti:ꝛ quiescāt:nō moueā
tur nisi delectabiliter ꝛ suauiter in die quietis. Exercitiū ꝛ
ꝓprie laboriosuꝫ maxie quartanarijs nocet ꝛ corpis et ani
me:si ꝟo imbecillis fuerit:nil ꝓhibet diebus intermedijs
ad exercitia cōsueta trāsire. Somnꝰ quoqꝫ superexcedat
vigilias:inaniant̄ sup̄flua:ꝛ introducant̄ cibi ꝛ potꝰ iuua-
tiui predicti quātitate tēpore ꝛ ordine mō et artificio limi
tatis. Et est qm̄ vt Gal. dixit quartana se longā ostendit
alijs magis:diete ordinatio in substātia quātitate ꝯtinua
cibi ꝛ potus dn̄t esse ad grossitiem tendētes:quatenus va-
leāt egrotū sustinere vsqꝫ ad statuꝫ:sicqꝫ debēt vberius nu-
triri. Et ex nutribilioribꝰ dictꝫ in pricipio:deinde gradatim
minuere ſꝫ successionē augmēti ꝛ status. Et in decliatiōe
vberrime:vt imp̄ssa siccitas ꝛ ꝯsumptio humectet̄:et resu-
mat̄:veruꝫ q: contingit melancholiā paucā esse: ꝛ subtileꝫ
qn̄qꝫ:ꝛ ꝓinde ipsaꝫ quartanā abbreuiari infra mēseꝫ:vt in
tribus hebdomadis q̄ sunt dieruꝫ.xx. Qui periodus ē ſm
Hip.cōpletꝰ licet in acutis temperate opꝫ procedere etiā
subtiliare ip̄aꝫ:quatenus natura innitat̄ magis ꝯtra ip̄aꝫ
ꝛ eiꝰ mām vt cito digerat ꝛ resoluat:ꝛ sic breuis ꝛ a superiꝰ
dicto prolōgatiōis periculo eximatur:vt superius etiaꝫ in
quotidiana est dictū. Sed hoc vsqꝫ ad p̄dictum terminum
septimanaꝝ triuꝫ:ꝙ si vllo adueniēte nō cesset: redire opꝫ
ad ingrossationē ꝓpter cāꝫ iam dictam:nec ꝓinde seque-
tur nocumētū veterantium diatrituꝫ cū adhuc sit quarta
na vsqꝫ ad tunc:ꝛ a sui principio ꝯstituta:in quo augmētū
cibis nō fallax est sicut ī augmēto vl̄ statu egritudinū acu-
tarū. Et nihilominus reductio sit paulatina. Et quātitas
discreta sit ſꝫ naturā infirmi ꝛ qualitatem morbi:vt sit pa-
rū ꝛ frequēter datus cibus indigēte multo ꝓpter siccitatē
morbi. Sꝫ q: debiliter digerit opꝫ illū partire multū:ꝛ fre
quēter dare:nisi obuiet sup̄ueniēs paroxismꝰ. Sit quoqꝫ
ſm etatē:tp̄s:regionē:ꝛ ꝯsuetudinē:ꝛ similiter modū:sicut
Hippocra. in suis apho.ōndit. Et ordo est vt premittant̄
lubricātia ventrē:vt supra ibidem dictum est:tēpus autēꝫ
dādi cibū est vt in die paroxismi abstineat a cibo ꝑ diē:vt
Cibatiōis hora. per diē horā lucis intelligamus duodecimā:si toleret vir-
tus:cū em̄ digestio in talibꝰ sit debilis magis ꝙ̄ in alijs fe
bribꝰ:eo ꝙ a calido ꝛ hūido fiat:precibare opꝫ an̄ paroxis-
mū diutius ꝙ̄ in alijs:quatenꝰ in lōgiori valeat esse dige-
stus:vt superueniēte paroxismo ventrē inueniat vacuum:
sic in quartana dꝫ esse lōgius:in tertiana breuius:in quoti
diana mediocre:vt est dictū. Si em̄ vacuū nō inuenit̄ iux-
ta Hip.ꝛ apho.subtrahere opꝫ ipsum:nisi em̄ subtrahatur
natura prefocata

natura ꝓuocata sub materia ꝓuocabit magis sub cibo dele=
ctabili sibi. Et cõuersa ad eũ delectabilẽ sibi dimittet pu=
gnã: ⁊ tñ nõ digerit vt ꝯfert: sed corrũpet: ⁊ addet ad paro=
xismũ ⁊ accidẽtia eiꝰ praua efficiẽter intẽdẽdo: postponat
ergo ex tũc: ⁊ hoc vsq; ad q̃etẽ vel declinationẽ si vsq; tũc
valeat tolerare. Q̃d si virtꝰ nõ toleret: vt q̃ cholericꝰ: suffi
cit tũc parũ de cibo añ paroxismũ tm̃ vt digeri possit: in die
bus aũt q̃etis intermedijs cibet tũc ⁊ totiens q̃tiens fuerit cõ
suetꝰ: ⁊ artificiũ preparatiõis sit vt ꝓseruet hũiditatẽ natu=
ralẽ nõ minuat: vt supfluat assatio ⁊ frixura. Accidẽtia ꝟo
corrigẽda in ip̃a q̃ ad quartã rẽ ꝑtinẽt sunt splenis disposi
tiones maxie cũ principalr patiat in ea: ⁊ ꝓinde principalr
est obseruandũ ⁊ ꝓcurandũ cũ rebꝰ ip̃ius euacuationẽ du
ricie ⁊ opilationẽ remouẽtibus ꝯfortãdo: queãdmodũ in
cholericis studiosius ꝓcurandũ est epar: ⁊ maxime in acu=
tis ⁊ in phlegmaticis stomachis: vt Auer. in suo coll. dixit.
Et q̃ ad opilationẽ splenis sequit quartane ꝓlongatio:
⁊ maxie q̃ ad eã augmẽtatã debilitas epatis ⁊ stomachi se
quit: qua appetitus deficit ⁊ digestio: vñ cibũ bonũ: ⁊ potũ
ꝓdictũ nõ valẽs sumere cogit malũ recipere augmẽtatiuũ
opilationis ip̃ius. Et ꝓpter eiꝰ malitiã ⁊ indigestionẽ ex=
pedit nõ solũ splenẽ: sed etiam epar ⁊ stomachũ procurare
aperiendo ⁊ ꝯfortãdo: ne supfluitates abũdantes in corpore
recipiãt in seip̃is: q̃bꝰ in operationibꝰ et appetitu eoꝝ vltra
modũ deficiant: q̃d in longis morbis est valde verendũ: vt
Hipp. in suis retulit apho. qualiter aũt fiãt hec supius in
prima sectione est dictũ. Regimẽ ꝟo propriũ quartane de=
bitum est q̃d ꝓprie vnicuiq; speciei eius ⁊ materie cõuenit:
post cõe eñ aliud debet quartane propriũ ex melancholia
naturali facte: aliud ei que facta est ex melancholia innatu
rali. Et cura hmõi sit quadruplex. Aliud eñ q̃d debet vni: — De cura quartane innaturalis.
⁊ aliud q̃d debet alteri: ⁊ aliud interpolate: ⁊ aliud ꝯtinue.
Et est q̃d ꝓpriũ a cõi nõ differt in specie: sed in quãto. Sit
itaq; cura seu regimẽ dictũ lꝫ oĩbꝰ sit cõe ꝓpriũ erit: vel con
uenientẽs magis quartane ex naturali melancholia: cũ ei eq̃=
lia ꝓprie vel ꝑ ꝑtate calida debeant ⁊ hũida: eo q̃ a sangui=
ne sit decisa: sicut grossum ⁊ feculentũ ip̃sius. Et ꝓinde est
q̃d est sapiẽs de natura tẽperamẽti: ⁊ equalitate ip̃ius: san
guis eñ inter humores est tẽperatior ⁊ nature ꝯuenientior.
Gal. ait. Et magis ꝓpriũ ei est vt preparatio seu nature le
nificatio fiat primitus cũ aqua iuleb: ⁊ penidijs: ⁊ cũ admi
nistratione gelenlabin: ⁊ zucca. ros. nouo ⁊ ꝯsilibus. Et in
fine duaꝝ septimanarũ minoret cũ decoctione fumiterre:
passula. epithimi: deinde digerat materia cũ gelenlabin in
syrupo ace. cũ aqua boraginis: buglosse ⁊ passulaꝝ. Cũ er — Flebotomia.
go digesta est egritudo: bonũ erit flebotomare de basilica
prout est dictũ: ⁊ administret vomitus supra cibũ in forti=
tudine: ⁊ clysteria ⁊c. Et medicine euacuãtes cum eradica=
tione: vt sunt epithimũ: ⁊ agaricũ: sticados: lapis armenꝰ
⁊ lapis lazuli ablutus myro. nigri ⁊ pilule eoꝝ: ⁊ succus flo
rum cẽtauree cũ syrupo mellino: et fortassis est necessarius
helleborus niger: ⁊ alterãtia remisse ministrabis: et dieta
magis grossa cũ predictis sit diuturnior. Quartane ꝟo ex
melãcholia innaturali cũ sit magis calida ꝓpter calidita=
tẽ reseruatã ex adustione: regimẽ ꝓpriũ debitũ ab eq̃litate
declinare opꝫ a caliditate ad frigiditatẽ tẽperatã: differen
ter tñ ꝓm diuersitatẽ specierũ melãcholie. Si ergo fuerit ex
adustiõe naturalis melãcholie regimẽ eiꝰ ꝓpriũ ꝓpinquũ
est illi: sed si fuerit cuꝫ sanguinis adustione minuet cũ fle=
botomia ex basilica. Et cũ euacuatiõe: deinde subtilia cuꝫ
eo in quo ponunt mundificãtia sanguinẽ cũ tẽperamẽto ⁊
frigiditate pauca: vt ẽ succaha: bedeguar: borago: buglos
sa: fumusterre: ⁊ myro. chebuli: ⁊ alterãtia sint minus frigi
da. Et q̃ hec cito recipit curam: tenuior sit dieta. Et si ex
adustiõe cholere erit melãcholia: regimẽ eiꝰ est ꝓpinquũ:
vt in primis lenificatio fiat cũ vio. aq̃ lactis: syrupo ro. iu=
leb ⁊ casiafi. ⁊ tamarindis: deinde ꝓcedat ad digestionẽ cũ
his q̃ subtiliãt ⁊ incidũt: vt est syrupꝰ ace. cũ aq̃ fumiterre:
endiuie: chriso locanne: et andacoche. Digesta ꝟo materia
post vnã hebdomadã purget cũ decoctiõe de epithimo: et
fumoterre cũ miro bala. citri. ⁊ nigris ⁊ sene cũ aq̃ lactis: et
lapide lazulo: ⁊ armeno: ⁊ alterãtia sint ad frigiditatẽ ma
gis declinãtia. Et dieta cibi ⁊ potus magis attenuatiua: ⁊
magis frigida ⁊ hũectatiua. Et balneũ aq̃ dulcis tẽperate
calide est ei cõuenientẽs in fine: ⁊ sessio in ea. Et si ex adustiõe
phlegmatis fuerit necessaria lenificatio: lenificet in primis

cũ decoctione polipodij ⁊ turbith: deinde addat parũ aga
rici: ⁊ digerat residuũ cũ syrupo ace. de seminibꝰ ⁊ gelenla=
bin donec manifeste digerat materia: et deinde euacuetur
post tres hebdomadas: cũ predictis in quãtitate maiori: et
cũ myro. cheb. ẽbli. ⁊ belliricis cũ ꝯfortẽt stomachũ: et cum
oleis mũdificet vt opꝫ: ⁊ ꝓuocet si oporteat vomitꝰ cũ syru
po ace. in q̃ sit virtꝰ sinapis ⁊ electuarij albi: imo erit neces=
sariũ vt in potu det helleborus niger nõ albus: q̃m in eta=
te nr̃a est ꝓuocatiuꝰ: vt ꝓdiximꝰ in suo caplõ: aut ꝟtus hel=
lebori in raphano: aut raphanꝰ cũ dispõne: si nõ timeat vir
tutis debilitas: ⁊ alterãtia sint minꝰ frigida: ⁊ dieta medio=
criter grossa: ⁊ in fine balneabis: vt supius dictũ. ¶ Et cu= — De cura quartane continue.
ra ꝓpria q̃rtane ꝯtinue ẽ cura ip̃ꝰ iterpolate iã dicta: diffe
rẽs ab ea in quãto: nõ in specie: vt supra in q̃tidiana est di=
ctũ. Et est in ea declinatio ab eq̃litate ad infrigidationẽ in
illis quatuor dꝫ eẽ magis ꝓpter fortitudinẽ ⁊ adherẽtiã fe
bris. Sic in digestiõe eiꝰ ministret syrupꝰ ace. cũ seminibꝰ
⁊ gelenlabin cũ aq̃ de radicibꝰ equali. Et in minoratiõe ma
terie ip̃ius cũ ꝓprijs misceant viol. tamarindi: ⁊ silia. Et fle
botomia in hac est magis cõuenientẽs ꝓpter comprehẽsionẽ
materie eius in venis. Et subtiliatio regiminis maior cuꝫ
minori licentia in carnibꝰ ꝓpter breuitatẽ. ¶ Syrupus ex — Syrupus ad quartanam.
inuẽtione nostra efficax et expertus ad quartanã choleri=
cam: quo curauimꝰ plures ⁊ vnũ quinquaginta annorum
qui passus fuerat eã annis quatuor. ℞. calẽdule: lauẽdine
pimpinelle: lupu. quinq; folij trifolij lingue arietis: cap.
ven. endiuie cũ radicibus boraginis: fumiterre: radicũ bu=
glosse vtriusq; ⁊ floꝝ earũ: cicoree epatice: bedeguar: quer=
cule maioris: capparum recentiũ: radicũ eorũ corticũ: ⁊ cor
ticum seminis tamarisci: scolopẽdrie cum radice ana. M.
j. vio. florũ boraginis añ. ʒ. ij. prunorũ sebesten añ. xxv. sene
cuscute: thimi: epithimi ani. se. añ. ʒ. ß. liqui. passularũ stica
dos añ. ʒ. ß. ordei mundi. P. j. seminũ cõium corticũ citri.
añ. ʒ. ij. squinanti. ʒ. ij. quinq; radicum cõium residentiũ in
aceto. ʒ. ij. predicta buliant in aque libr. vj. vsq; ad mediũ:
deinde colent: ⁊ colature addat succi buglosse: succi pomo=
rum dulciũ añ. lib. j. ⁊ ß. Et dissoluant in eis zuccari lib. ij. ⁊
mellis ro. lib. ß. aceti predictarũ radicũ. ʒ. iiij. ⁊ aromatizet
cum sandalis. ʒ. j. gar. ligni aloes añ. ʒ. ß. dosis est. ʒ. ij. ma=
ne cũ tepida. Et seruato predicto regimine cũ digesta ma
teria apparuerit: purget cum pilulis de lapide lazuli ⁊ de
epithimo et fumiterre: et est efficax: si Christus voluerit.
¶ Aliũ syrupũ generalẽ ad quartanã opilationẽ splenis
⁊ oẽs egritudines melãcholicas quẽ supra caplõ de soda
descripsimus. Et pilulas efficaces capitulo de helleboro. — Pilule.
¶ Syrupus laxatiuus ad quartanã ꝓm descriptionẽ An= — Syrupus laxatiuus ad quartanam.
dromachi in antidotario suo magno cõueniens post dige=
stionẽ materie. Curat eñ in bina assumptione: et sumꝰ ex=
perti ip̃m. ℞. calendule lauẽdule pimpinelle: buglosse do=
mestice ⁊ siluestris lupuloꝝ boraginis: scariole cũ radice ca
lamenti cicoree epatice bedeguar camedreos: camepithe=
os: capparũ recentiũ cũ radice ana. M. j. agarici. ʒ. j. poli=
podij. ʒ. iij. anisi feniculi. añ. ʒ. ß. sebestẽ prunoꝝ añ. xl. papa=
ueris albi viol. floꝝ boraginis: liq̃ri. sticados ara. ana. ʒ. ß.
passulaꝝ enu. li. j. ⁊ ß. ordei mũdi. P. ij. se. cõium. ʒ. ij. radi=
cũ se. sparagi ⁊ brusci añ. ʒ. j. succi buglosse domestice ⁊ sil=
uestrꝭ depuratoꝝ añ. li. j. ⁊ ß. se. acetose portulace añ. ʒ. ß. ace
ti fortis li. ß. succi pomoꝝ dulciũ li. j. aq̃ li. iij. stent oĩa ista
in aq̃ ⁊ succis ꝓdictis simul ꝑ diẽ ⁊ noctẽ: deinde coquant
cũ facilitate vsq; ad ꝯsumptionẽ medietatꝭ: postea colent:
⁊ colature addant mellis dispumati li. iij. diaborigmati li.
ß. Et in decoctiõe eiꝰ buliãt i pecia rara epithimi: follicu=
loꝝ sene añ. ʒ. ß. hellebori nigri repssi cũ aceto aure. iij. lapi
dis lazuli loti cũ aq̃ buglosse vicibꝰ. xv. aur. j. cro. ʒ. j. lapi. ar
me. repssi ꝓm artẽ. ʒ. j. ⁊ ß. ligni aloes gar. añ. ʒ. ß. sãdali citri.
spodij añ. ʒ. ij. gallie mu. coralloꝝ añ. ℈. ij. dosis. ʒ. iiij. cũ ca
lida in aurora. Est eñ efficax in q̃rtana melãcholica. Si ꝟo
fuerit cholerica: loco mellis ponat zuc. li. j. zuc. vio. li. ß. suc
ci endiuie depurati. ʒ. viij. ⁊ ĩ decoctiõe addat myro. citri. ⁊
nigroꝝ añ. ʒ. j. Gal. in q̃: sanaui plurimã gẽtẽ a q̃rtana: de= — Galenus.
di eñ eis ĩ potu post digestionẽ solutiuũ: deide dedi ĩ potu
succũ absinthij: deĩde tyriacã. Et dico ala ⁊ piper, sumpta
cũ aq̃ calida singula sunt iuuatiuã valde: qñ apparet dige
stio: ⁊ ꝑuenit statꝰ. ¶ Itẽ pilule experte ꝓꝫ iudeũ ad ip̃aꝫ. ℞. — Pilule ad quartanã
tyriace noue ⁊ myrrhe electe quãtũ sufficit ad ꝯfectionẽ ty
riace: ⁊ ĩforma pilulas: de q̃bꝰ sumat patiẽs. v. ieiuno sto=

macho:⁊ post vini haustū boni omi die ante paroxismū sumat.s.cum incipit frigere:⁊ aliqui addunt nigellā ⁊ asam.

Potio ad quartanā.

¶ Potio experta ad quartanā:⁊ est Archig. ℞.fenu.liquir. zin.añ.ʒ.s.bulliāt in optimo vino vsq ad tertiā: de quo sumat patiēs omi mane ciathū.s. Et ex expertis est vinū decoctiōis diptami:⁊ ex electuarijs expertis ſm Nicolaū est diaciminū:mitridatū:⁊ musa:⁊ requies:⁊ cōfectio de musco dulci.

Electuarium ad quartanā.

Cōfectio electuarij ex inuētione nostra cōferens feb.quartane⁊ oībus egritudinibus melancholicis. ℞.doronici:macis:been albi ⁊ ru.cimini curati: cinamomi añ.ʒ.ij.spice gar.añ.ʒ.iij.se.acetose:buglosse: ⁊ melisse.se.tamarisci añ.℈.ij.folioꝝ ros.sandaloꝝ magazir:ligni aloes añ.ʒ.s.margaritaꝝ:coralloꝝ al.ana.ʒ.s.floꝝ boraginis et buglosse añ.ʒ.ij.croci.ʒ.s. ossiū de corde ceruí.ʒ.ij. Confice cū syrupo de cortice citri radi.feni. decoctiōis in aqua distillata scolopendrie:⁊ succo pomorū dulciū.añ. equaliū partium:zuccari tabarzet qđ sufficit. Et adde ambre crude.ʒ.s.folioꝝ auri numero.x. Et est expertū per Christi grām.

De feb.qntana.

Galenus ait. Si deinde quintana aliqua est febris:prout Hippo.dixit in epidimijs cū ait:ꝙ septena est plura ⁊ nō est mortifera: ⁊ nona est lōgior ea:⁊ nō est mortifera supple: q̄ est longioris quietis. Quartana est deterior febriū: eo ꝙ sit ante phthysim ⁊ ethicā:⁊ post ipam:⁊ illud q̄ cum fe.prolōgant minant ethicā. Et in hac febris q̄rtana precedēs multū ꝓlongata fuit:que humorē diminuit:⁊ sic facta fuit quintana:⁊ eā sequit ethica. Et q̄ hec cōsumit etiā ex se humores:ideo eā sequet in quintana. Ait inquā Gal. Ego nōdū manifeste vidi circuitionē hanc.s.qntanā:neq alia q̄dē vlteri⁹ q̄rtana. Si ergo nondū vidit eā manifeste non vidit. Et q̄ Hippo.eā posuit non negauit:sed potius affirmauit:cū positio eius sit certa:q̄ Hippo. diuinus.

Hippocrates diuinus.

Dicendū est ergo nec pretermittendū de eis causis ipsaꝝ signis ⁊ medicinis. Febris ergo que exacerbat ꝑ quintā diē dicta est per Hippo.quintana:⁊ q̄ per sextā sextana:⁊ que per septimā septena:⁊ q̄ per nonā nona. Accidentaliter tñ sicut de quotidiana tertiana ⁊ quartana est dictū nō essentiliter:⁊ illud q̄ cā ei⁹ et ꝓprie quartane interior hūoralis ⁊ immediata a qua essentiā sumit ⁊ speciē nō est in natura quinta:seu in hūore quinto a materia q̄rtane specie distinctis:cū nō sit dare illū in corpe.

Aduerte.

Oēs em̄ hūores naturales siue innaturales ad species quatuor reducunt iam dictas. Sed est materia melācholica ex adustiōe creata plurimū phlegmatis vitrei grossioris inter hūores q̄ nō efficit ipaz ꝓpter sui speciē ⁊ inquātū melācholica:sed ꝑ suā quātitatē:⁊ substātiā magis. Cū em̄ ſm suā speciē febrē facit cum quātitate sua sufficiēte:sine qua nihil efficit ſm Gal. quartanā febrē accēdet: sed cū ex adustione ꝯsumēte ⁊ exiccante facta fuerit pauca ⁊ grossa ꝓpter quartane longitudinē transiet in quintanā: quemadmodū phlegma vitreum faciens quotidianam cū deuenerit vt sit paucū et grossum: vt est crudū q̄ est grossior ei⁹ pars paroxismū faciebat tertianū vel quartanū:vt supra in quotidiana est dictum. Et quoq si ꝯtingat ipam melācholicā materiā ex aliqua cā superexcrescere et abūdare redibit ad circuitionē quartanā: queadmodū cholera cū abūdat facit paroxismū quotidianum omi die inuadēdo:⁊ exacerbādo:⁊ paroxismū tertianū vna die exacerbādo:⁊ alia nō:vt q̄ sit duplex:⁊ triplex: motus em̄ talis ⁊ circuitio nō inest huic febri ab humore a quo substātiā ⁊ speciē habēt:cū sit subiectū⁊ materia eius: ideo cū sit accidētalis opz ꝙ ab aliquo accidēte insit sibi:⁊ hec quātitas est ⁊ grossities ei⁹:⁊ ꝓinde raro est ⁊ raro visa nō frequēter sicut circūitio aliaꝝ.

Obiectio.

¶ Sed dices:quare pauca cholera ⁊ grossa suā circuitionē per tertiū nō dimittit vt transeat in quartanam:queadmodū phlegma ⁊ melancholia:⁊ cū etiā sanguis sit paucus sic motū sinochū nō ꝑmutat in periodicis interpolatis.

Rñsio.

Rñdet Falco illud equidem cōuenit cholere ꝓpter aptitudinē eius ad motū maiorē q̄ in alijs humorib⁹ sit. Et illud a caliditate cui q̄ntitas modica non ꝯtradicit in retardādo nisi multum:adeo ꝙ si mixtionē recipiat etiā i seipa hūoris alteri⁹ grossi ⁊ frigidi: vt est in citrina ⁊ vitellina:vel ex adustiōe grossitiē:vt est in aliq̄ vitellina prassina ⁊ eruginosa suū motū ꝓpriū nō dimittit. Caliditas em̄ vicit i ea:⁊ ꝑualet icitādo⁊ ꝯmouēdo eā:cui⁹ ad motū ꝓpriū paucitati et grossitici quā acq̄rit ex illis i retardādo ipaz ex illo:⁊ i sanguie illđ ꝯuenit:eo ꝙ locus sanguis est in venis. Si ergo ꝯtigat in eis corrūpi:illđ nō est nisi q̄ mlte q̄ntitat̄ existit:quā nā regulare nō valet: ꝙ ostēdit:q̄ in venis magnis est corruptio ei⁹ cū sinochā facit:si em̄ pauc⁹ sit:nā bene regulabit ⁊ corriget tāq filiū:sꝫ cū sit mult⁹ ⁊ in loco cordi ꝓpinquo sinochā faciet febrē: nō periodicā:nec interpolatā:⁊ ꝓprie cū totū insimul corrūpit ibidē a natura simul totalr derelict⁹:ob quā cāz etiā si extra venas ꝯtingat p̄ter naturā effundi vł corrūpi:⁊ in alijs ꝑuis venis extremoꝝ vnā cōtinuā ēt a p̄ncipio vsq ad finē febrē accēdit. Et q̄dē cū fiet qntana ex melācholia q̄ m̄a fuit quartane donec sufficiētis fuerit quātitatis nūc facta pauca ⁊ grossa ꝑꝑ lōgā putredinē ⁊ adustionē tpi⁹: q̄ raro est humor paucus ⁊ grossus quē nā nō regulet:nec deueniet in putredinē:propterea raro fit ⁊ rari⁹ alijs. Ob quam causam nō incōuenienter Gale.dixit seipsum nō vidisse manifeste.i.frequēter:nec alia vel quarū cā interior humoralis nō est putrida materia melācholica qntane diminute magis ⁊ ingrossata ꝓpter adustionē putredinis i quintana. Sed Gal.cū eas inordinate vagantes cōprehēderit propter tarditatē motus ⁊ cōtingentie raritatē illarū cām duplicē assignauit:scꝫ trāsitionē humoris in aliū ꝑ adustionē:vt dictū ē:queadmodū sanguis putrescēs in melācholiā ⁊ cholerā trāsit:⁊ diete delictū transitiōis hūoris in aliū:cāz ꝓpriam dare opz quintane. Delictum ꝟo diete sextane ⁊ alijs subsequētib⁹ assignare:nō em̄ hec ex humore ḡnato ex trāsitiōe fieri pñt:ꝙ natura humorē ad tantā paruitatē reductū atq grossitiem regulare cōsueuit taliť: ne i putredinē incidat: quinimmo prius resoluet ipsū ex corpe:vel digeret:vel manifeste expellet. Signa sunt oīm aliaꝝ p̄cedens quartana:⁊ alie fe.lōge:⁊ mot⁹:⁊ circūitiones dicte.

De cura qn tane.

¶ Et cura qntane in epidimijs est ꝓpinqua cure q̄rtane ex phlegmat̄ adustiōe:differēs tñ ab ea:qm̄ i hac indigem⁹ rectificatiōe regiminis:⁊ subtiliatione diete cibi ⁊ pot⁹ maiori:⁊ q̄ breuis est ꝓpter paucitatē materie. Et q̄ opz incitare naturā ꝯ ipāz digerēdā ⁊ resoluendā:lꝫ propter grossitiē ꝓlongantē oportere videat regimē ingrossare: ne deficiat virt⁹. Et q̄dē cū sit ꝯtectas inter hoc:docuit Abo.hāc viā ⁊ dietam esse tenendā:nec cū alteratiuis frigidis esse curandā ipsam ⁊ alias:ne resolutionē impediat. Et est:q̄ cū febris ipsa nocumēta nō faciat accidere in virtute subtiliemus regimen:⁊ faciam⁹ aliquādiu abstinere infirmū:⁊ vti ieiunio ad incitādū naturā ad materiā digerendā ⁊ resoluēdā. Et si virtus debilitat ex eo alio tpe succurramus cū cibatiōe:ita vt cibemus cum eo cuius nutrimentū est bonū facilis digestionis:nec est in eo additio materie:nec ingrossatio. Et de curationibus ꝯferētib⁹ ad resolutionē m̄ae ipsi⁹ ē vōitus cū helleboro:semine raphani:⁊ raphano:⁊ semie hellebori:⁊ semie attriplicis ex nuce vomica:⁊ digestiōe cū oximelle sq̄llitico ⁊ euatio:deinde cū hieris:⁊ post ipāz cū balneo:⁊ ministratio tyriace ⁊ aliorū silīū supradictoꝝ. Et tūc ꝯfert sudare sup medicinas et balneum absq administratione humectātiū p̄dictoꝝ. His ergo premissis ꝑ ordinē vt est dictum sanabitur patiens:si Christus voluerit qui sit benedictus.

¶ Cap.vj.de medicinis feb.pestilentiosaꝝ ⁊ earū que ex genere sunt illarum.

Superius dictū est ꝙ si putredo ab epidimia seu pestilēte aere in humorib⁹ corporis sit impressa feb.in putredine talis existens pestilentia dicetur. Cū em̄ triplex sit morboꝝ gen⁹:scꝫ diuersus vndimialis:⁊ epidimialis:vt ꝯmētator innuit G.⁊ Alexādrin⁹.

Morboꝝ genus triplex.

Diuersus morb⁹ ē q̄ ex malitia regimis ꝑuenit:q̄ cū i diuersis hoīb⁹ sit diuers⁹ q̄ ad diuersas res nō naturales ⁊ cibos ⁊ pot⁹ magꝭ diuersos ḡnabit morbos in eis:q̄les sunt febres dicte iā sup̄i⁹:⁊ alie egritudies multe. Undimialis est q̄ ex aliq̄bus dispositiōibus aque vel terre generat:⁊ gentibus commorātibus ibidē sunt ꝓprie:vt dixit Abo.sicut neapolitanis plurimis podagra ꝓpter humiditatē terre ⁊ austeritatē tpi⁹.

Morbus vndimialis quis.

Et eorū quibusdā nigredo dentium ꝓpter aquam salmastram. Et sicut ianuensibus tusses ⁊ catarri:⁊ messanēsib⁹ etiā ꝓpter borrealitatē terre ipsoꝝ:quare in via preuisionis ianuenses circundant veste eoꝝ colla ⁊ guttura:⁊ vtūtur papauere:⁊ messanēses coriādro ⁊ sisamo.

De nigredine dēțiū

Epidimialis est q̄ a mutatione aeris in qualitate vel substantia generat. Quem sic notificat Constantinus. Morb⁹ epidimialis est morb⁹ subito multis simul

Quid sit morb⁹ epidimialis.

eodēq tempore

eodẽq; tp̄e ingruens hoībus. Ex quo inter eos differentia
notatᷣ: dixit eñ ꝙ est morb⁹ ingruēs subito ad differentiā
vindimialis: qui plurib⁹ simul venit: nō tñ subito sed pau-
latim: ⁊ hoc ꝓpter debilitatē imprimētis cāe: fortioris eñ
Galenus. impressionis cōstat esse aerē ꝙ terrā ⁊ aquā: dixit eñ Gal.
maxime alterans aer est: dixit quoq;: multis simul eodēq;
tp̄e ingruēs ad differentiā morbi diuersi qui nō est multis
simul: neq; in codē tp̄e accidit: sed diuersus in diuersis ho-
Aeris mu- minib⁹ ⁊ tp̄ibus. Talis aūt mutatio in aere epidimicū fa-
tatio tri- ciēs ip̄m vel pestilentē tripliciter accidit. Uno mō a cā ma
pliciter ac- nifesta: vt a mutatione tēpoꝝ pluriū vel vni⁹: ⁊ magna: vt
cidit. Hipp. in. iij. apho. ostēdit cū ꝑm ip̄m annus sanus sit: cū tp̄a
Apho. j. sunt moderata ⁊ tēporaliter reddita: vt q̄ ver sit tempera-
tum ad caliditatē tñ subtilē parūper declinās sopitā ⁊ hu
miditatē: ⁊ q̄ sint pluuie temperate: estas calida nō valde:
neq; oīno absq; pluuia: ⁊ autūnus tēperat⁹ inter actiuas
⁊ pluuiosus. Multe eñ pluuie securos nos reddūt ab egri
tudinibus autūnalib⁹: dixit Abo. ⁊ hyems frigida: non tñ
plurimū: ⁊ in pluuia tēperata: si ꝓpter vētos ⁊ pluuias mu
tetur a sua natura ꝓpter aliquā cōstitutionē siccā vel aliā
ad cōtrariā nō emendās ⁊ perturbās: ⁊ distēperās magis:
vel q̄ sit vnū tp̄s inequale: vt autūnus: generabunᷣ egri-
tudines pestilētiales vl' epidimice: quas Hip. in. iij. apho.
dixit: vt sunt feb. acute dissinterie: ophthalmie apostemata
morbilli variole: desudatiões: pasticia: vlcera: ilion: ⁊ sil'es
alie quas narrauit ibidē. Scd'o modo accidit a cā occulta:
vt ex coniunctione stellaꝝ imprimentiū in aere qualitates
mortiferas: q̄ caliditatē sup̄fluā resoluentē vel frigidā cō-
gelantē et humidā suffocantē vel siccā cōsumentē naturā
nostri corporis. Quapropter deficiunt a regimine nostri
corporis humores: quare putrescūt: ⁊ febres accendūt plu
rimū ⁊ alias egritudines. Et q̄ nostris sensibus talis co-
gnitio est ignota: dixit Aboa. Pestilentia in aere accidit
qñq; ex formis celi quaꝝ euentus ignoratᷣ: cognoscitᷣ ꝟo q̄
volatilia cadunt subito mortua super terrā. Tertio modo
accidit talis mutatio epidimialis seu pestilēs in aere ex q̄-
busdā dispositionib⁹ terre vna manifesta: alia ꝟo occulta:
manifesta: q̄ sit terra ꝓfunda: lacunalis: lutuosa: et fetida:
q̄ sint ibi gurgites: ⁊ stagna: ⁊ herbaꝝ venenosaꝝ ꝓducti-
ua: vel in cui⁹ sup̄ficie remanserūt funera mortuoꝝ multa
in prelio nō cōbusta nec tumulata. Occulta ꝟo q̄ in cauer
nositatib⁹ eius lateāt minere male putredines: ⁊ aīalia ve
nenosa q̄ nr̄is sensib⁹ sunt occulta. Quare dixit Abo. ꝙ ac
cidunt in aere qñq; putredines et pestilētie ex causis terre
quaꝝ euēt⁹ ignoratᷣ. Cui⁹ cognitio est: q̄ aq̄ sunt infecte: ⁊
aīalia in eis habitātia ⁊ sub cauernis fugiūt supra terrā: ⁊
inueniunᷣ mortua hic ⁊ ibi. Ex q̄b⁹ oībus fumi ⁊ vapores
putridi resoluti aerē ascendūt tracti a caliditate solis vel a
distātibus partibus: aliqñ vētus portat ad ip̄m vt a parti-
bus ethiopie vsq; ad terrā Gal. tepiditate eius corrupti ⁊
mixti aeri ex sua natura imputrescibili ꝓpter simplicitatē
ip̄m inficiunt: ⁊ reddūt corruptū ad modū corruptionis aq̄
remollitiōis fetide: vt est aqua in qua remolliunᷣ ad matu
rationē canapes ⁊ lina: vt dixit Abo. et ꝙ istis duab⁹ vlti-
mis causis accidit aeri dispositio epidimiaca seu pestilēs
ait Gal. Quas ꝯstantinus aduertēs notificauit epidimiā
Definitio sic. Epidimia est mutatio aeris in putredinē vl' in pessimā
epidimie. q̄litatē: maxīe ꝟo ꝓpter vltimā cām ⁊ corruptionē substā-
tie: vt innuere videtᷣ Aboa. cū dicit. Pestilētia ē corruptio
adueniēs seu accidēs aeri sil'is corruptioni aq̄ remollitio-
nis fetide: q̄d equidē cōfirmauit: cū dixit ꝙ febris pestilen-
tialis plurimū est perdēs: si nō sit confirmata putredo: q̄ si
cōfirmata fuerit est mortalis oīno. Q̄d etiā cōfirmare vi-
detᷣ cōmētator Jo. alexādrin⁹ cū distinxit morbū epidimi-
cū in mortificationē ante: ⁊ in mortificantē: ⁊ cā est: q̄ talis
aer corruptus in substātia nō solū corrūpit aīalia: sed etiā
vegetabilia. Calefact⁹ ꝟo ⁊ infrigidat⁹ plurimū nō corrū-
pit: sed alterat ⁊ immutat: q̄re sapit de natura vndimici nō
epidimialis: sed pestilētis: sunt enim hec sinonima inter se
differētia sicut genus ⁊ species. Q̄d innuit cōmētator Jo.
epidimiaꝝ cū diuidit al's epidimicū morbū dicēs. Morb⁹
epidimic⁹ alius est salubris: alius pestilens. Cūq; aer sit in
substantia corruptus factus pestilens corpora nostra con
tingit: infra oīa q̄ disposita inueniunᷣ ei⁹ imp̄ssioni: q̄ sint
debilitata ex multo coitu ꝓprie: et malis plena hūorib⁹ nō
hñ trāspirabilia: q̄ dēsoꝝ poroꝝ dilatatoꝝ: m'te dilatatio-
nis ⁊ exercitij addētiū ad necessitatē ⁊ ad attractionē mul
tā aeris ꝓprius indisposita p̄mittens: ⁊ p̄uenit inspissatus
per anhelitū ⁊ p̄ poros attractus ad cor: ⁊ primo cōplexio-
nē sp̄ūs qui est in ip̄o: ⁊ putrescit sanguis ⁊ sp̄ūs q̄ est circū
dās ip̄m: vt qui est in arterijs ⁊ venis circūdās ip̄m ꝓpter
dispositionē suā. Inquit eñ Gal. nulla cārū actiuaꝝ age- Galenus.
re apta nata est sine patientis aptitudine: ⁊ aptitudo eius
est: vt q̄ ex malis sit generat⁹ cibarijs. Ait eñ ip̄e: nulli du
biū est malū cibū malū generare sanguinē: ⁊ malū sangui-
nem malū generare morbū: et cibarijs cachochimijs in eo
multiplicātibus aquositatē ⁊ humorē crudū: vñ Gal. dixit
abstinere aū t op; a cachochimijs edulijs: manet aūt in ve
nis diu ex eis aggregatus humor: qui cū aliqua occasione
in putredinē venerit febres operatᷣ mali humores q̄ ꝓprie
sunt pestilentes: ⁊ accenditur caliditas egressa a natura: ⁊
spargitᷣ in corpore toto cū cōtinuitate absq; intermissione.
Si eñ putredo que in venis ⁊ apostematibus continuā fe
brem accendit: q̄ continue putridā fuliginē mittit ad cor
multo magis hec cōtinuā faciet: cū sit fundata in sp̄ū cor-
dis in corpore ei⁹: q̄d circūdādo semp̄ attingit: ⁊ sic fiet fe-
bris pestilētialis a tali ꝯplemēto inter putridas numera-
ta: licet p̄ma cā sit ephimeralis ⁊ ꝓcatartica: vt est dictū su
peri⁹: ⁊ trāsit de corp̄e in corp⁹ dispositū: maxīe si in loco al
to vel sub lēto locetᷣ: sicut ⁊ alij morbi ꝯtagiosi: vñ Gal. ait:
⁊ demū vicinarijs his q̄ pestilētiā patiunᷣ fallax est. ¶ Si-
gna fe. pestilētialis sunt ei⁹ cāe q̄ sunt signa ip̄i⁹ fe. Signo- De signis
rum aūt pestilētie quedā sumunᷣ a cā: q̄dā ab effectu. A cā pestilētia-
nā a cā ꝓuenit intētio dispositiōis ⁊ febris: vt dixit Aboa- lis febr.
li. Et sunt: nā siquidē cā pestilētie sit manifesta ⁊ tp̄alis: vi
debis tp̄a mutata valde a natura sua: et ineq̄lia fieri: ⁊ au-
tūnalia: q̄d est: q̄ multiplicanᷣ in p̄ncipio autūni vsq; ad
ei⁹ plurimū: ⁊ videbis cursum stellaꝝ ⁊ flāmas ignis mul-
tas in aere cū multa ineq̄litate: cōsequēter in estate ⁊ in po
stremo ei⁹ magis. Et videbis paucitatē pluuie in vere pre-
cedēte ⁊ frigore: deinde multiplicabitᷣ auster: ⁊ turbabitur
aer aliq̄t dieb⁹: deinde clarificabitᷣ: ⁊ in die caliditas mul-
ta: ⁊ in nocte frigus: vel etiā si nō sit multe caliditatis: sed
est multe ineq̄litatis ⁊ turbatiōis ex nebulis exiccatis: ita
vt expectetᷣ pluuia: ⁊ nō pluit: ⁊ in aeris velaminib⁹ fiūt plu
uie sicut puluis ⁊ pruina: tūc eñ iudica pestilentiā. Et cum
hyeme accidet l; raro videbis multiplicare austrū ⁊ subso-
lanū dieb⁹ aliq̄t: ⁊ turbinē magnā donec expectetᷣ pluuia: ⁊
nō pluit: tūc eñ cōplexio aeris erit corrupta. Et cū accidit
in vere: l; rarissime qm̄ est sanissimū de se et minime morti-
ferū: vt dixit Hip. tp̄s erit australe: et multe caliditatis vel
frigiditatis ⁊ siccitatis: m'tiplicanᷣ variole ⁊ morbilli ⁊ ra
ro fe. ⁊ cū sit erit paruissima: vt Hippo. dixit. Si etiā sit pu-
tredo ⁊ corruptio terre in ea cū fetore videbis putredines
dictas supra: ⁊ erit ī eis feb. apprehēsa. Sed siq̄dē cā pesti-
lētie sit occulta signa ip̄ius ab effectu sunt sumēda: et sunt
q̄ videbis aīalia gñata ex corruptiōe multiplicari in ter-
ra vt vermes ranas et muscas: et si sit a causa subterranea
videbis reptilia habitātia i cauernis exire ad sup̄ficiē ter-
re: ⁊ dimittere oua sua: et aliqñ mori. Et si est a cā celesti si-
militer volatilia. ¶ Signa ꝟo ip̄i⁹ fe. p̄ma sunt q̄ ab essen- De signis
tia ei⁹ et a qualitate mutata ad tactū sumunᷣ. Et sunt qm̄ febr.
vt dixit Aboa. caliditas ei⁹ est vehemēs interi⁹ p̄turbās ⁊
inflāmās: exteri⁹ ꝟo suauis: eo ꝙ suā radicē h; intra cor vt
in spiritib⁹ ei⁹ ⁊ extra ip̄m: vt in hūorib⁹ circūdantib⁹ ip̄m
⁊ ꝓinde p̄turbatū est: ⁊ perdens plurimū: ⁊ ꝓprie cū putre-
do eius fuerit cōfirmata que ex fetore anhelitus habet co-
gnosci: tūc eñ cū deijciat ꝟtutē vite spiritū et calorē inna-
tum ad exteriora feb. expādi non valet: vt ea inflāmet val-
de. Et ꝓinde exterius est suauis adeo vt qñq; de his febri-
bus pestilētialibus sit a causa in qua nō percipit eger: nec
tangens ꝓpinquus multitudinē caloris. Et nō alteratur Pulsus ⁊
pulsus nec vrina alteratiōe: imo qñq; est vrina sana: ⁊ infir vrina.
mus ad mortē velocē tendit. Et hesitāt medici in esse eius:
q̄d equidē cōtingit ꝓpter debilitatē caloris ⁊ sp̄ūs in radi-
ce non potētis se extendere ad exteriora: in q̄b⁹ percipi ha
bet calor ⁊ pulsus: ⁊ ꝓpterea nō apparet multū alteratus:
q̄ velox ⁊ spissus: licet caliditas interi⁹ multa sit a qua plu
rimū pulsus ꝓcedit. Sed quare vrina in eo sana sit Aboa.
euidenter ostendit cū dixit. Et imparec non est virtus nu-
triēdi tantū: ita vt dicamus q̄ ; diu virtus nutriēdi affuerit:
erit viuū: ⁊ cum destruetᷣ: erit mortuū: qm̄ hoc ipsum verbū

si virtuti afferemus nutritiue: fortasse em̄ plerūq; remane-
bit eiꝰ opatio in epate ꝛ venis: ꝛ mēbrū .s. cor tēdit ad mor-
tem. Et quidē vehemētia eiꝰ interius cū impotētia expan
dēdi ad extra cognoscit cū respiratione grādi et caliditate
percepta in ea cū inquietudine ꝛ angustia. Qđ est: q2 ma-
gnitudo anhelitus ꝛ latitudo pectoris minorat ꝛ coartat:
et est sitis ꝛ siccitas lingue cū nigredine multa cū pustulis
in labijs ꝛ alcola in eis ꝛ lingua. Et ex signis eiꝰ duo sunt
q̄ ex actione lesa sumant cordis principalr patiētis in ipa:
vt est debilitas: tremor cordis; et pulsus: et anhelitus sm
plurimū fit frequēs ꝛ paruꝰ: ꝛ fit vehemēs in nocte: et au-
gmentat cū sua magnitudine febris huiꝰ ꝛ incēssione suoꝝ
accidentiū pducit ad sincopim frigiditatē extremoꝝ spas-
mū ꝛ alcuzez. Et ex lesione accidentiū alioꝝ mēbroꝝ cōpa-
tientiū illi ex vicinitate ppiqua: qđ est q2 accidit tussis sic-
ca: fortis malitia anhelitꝰ ppter cōpassionē pectoris ꝛ pul
monis ꝛ siccitatē. Et accidit dolor oris stomachi nausea: ꝛ
casus appetitus ppter cōpassionē stomachi: ꝛ pmixtio ra-
tionis vigilie vel subeth ppter vicinitatē ꝛ colligātiā cere
bri: et magnitudo splenis. Et qn̄q; accidit dispositio sicut
hydropisis ppter cōpassione splenis ꝛ epatis colligātiā ex
vicinitate lōginqua: qđ est q2 antecedit corporis mollifica-
tio: tepor ꝛ debilitas ipiꝰ in qua stat: vt nō loquat: nec sen-
tiat: ꝛ accidit vt plurimū pasticia. Et aliqn̄ bothor subalbi
da ꝛ rubea ꝛ liuida: quas papulas vocat vulgus: si in toto
corpore sit diffusa: ꝛ apostemata mala ꝛ fraudulēta: ꝛ qn̄q;
est velocis apparitionis: ꝛ velocis occultationis. Et ex si-
gnis eiꝰ tria sūt q̄ sumunt ex exeūtibꝰ: qđ ē q2 egestio est le-
nis nō naturalis: q2 spumosa fetida ꝛ liq̄facta ꝛ vnctuosa:
ꝛ qn̄q; est melācholica: ꝛ accidit qn̄q; fluxus vētris choleri
cus ꝛ alioꝝ hūoꝝ: ꝛ multotiēs euomit patiēs melācholiā
ꝛ cholerā post illā. Et vrina ē aquosa vel cholerica: vel me
lancholica in principio: ꝛ in pcessu sana: ꝛ sudor si adsit est
fetidus. Et sunt plurimū que emittunt fetida et corrupta.

De cura. ¶ Cura. Medicatio cōueniēs huic feb. sicut ꝛ alijs pestilē
tialibꝰ morbis est sm duplicē modū: scz preseruatiuū ꝛ cu-
ratiuū. Cū em̄ earū dispositio duobꝰ modis existat: q2 aut
putredo eiꝰ existit cōfirmata in corde: ꝛ tūc simpliciter est
mortalis: aut nondū est cōfirmata: sed est in via vt cōfirme
tur: ꝛ ppue q2 pestilentia non cessat imprimere: ꝛ dispositio
corporis sit apta recipere: quo casu est possibilis cura: vt su
perius dictū est. Et quidē cura cōueniēs morbo existēte in
fieri dr̄ esse cōmixta ex causa curatiua ꝛ preuisiua. Et Ga-
lenus ostendit pro tanto q medicatio cōueniēs ꝛ cōpleta
huic feb. opz q sit sm duplicē modū: curatiuū ꝛ preuisiuū:
maxime cū malitia pestilētie tā grandis sit vehemētis im-
pressionis q dn̄ij rerū necessariarū superexcedit impressionē
vt Gal. dixit. Opz ergo curando impressionē eius seu mor
bum impressum ab ea insimul preuidere periculū ipressio-
nis ipius: ne ad terminū cōfirmationis attingat. Inq̄t em̄
Hippocr. Hippo. nōne illius est vt futurū periculū oīno phibeat: vł
vt saltē competenti adminiculo tolerabilius fiat? Ut ergo
vtrūq; modū ꝯprehēdamꝰ insimul scias q medicatio taliū
febriū i q̄tuor rebꝰ ꝯsistit. In abscissiōe cāe: alteratiōe febri-
lis discrasie: in regimine cibi ꝛ potꝰ ꝛ aliaꝝ rerū nō natura-
lium: ꝛ in accidentiū correctione. Abscissio cause est pmi-
tiue antecedētis ꝛ cōiuncte. Pmitiue abscissio ꝛ antece-
dētis ad modū preuisiōis ptingit. Cōplet aūt dupliciter:
cū his q̄ auferūt cām pmitiuā ꝛ aerē pestilentē pmo: scđo
vero cū his q̄ abscindūt cām antecedētē ꝛ corporis disposi-
tionē. Cause pmitiue aeris pestilētis dupliciter fit abla-
tio. Uno mō mutatiōe patiētis de regione in regionē: vł de
ciuitate in ciuitatē: si possibile est: et ppue si ex formis celi
pueniat pestilētia: cū non cōmode possibile sit aliter reme-
diatio eiꝰ nisi rectificatiōe corpis ꝛ dispositionis eiꝰ amo-
tiōe: ob quā nō euadit oīno cū fortis ipressiōis est: vel saltē
vbi possibile nō sit fiat de loco in locū. Et siq̄dē ex cā celesti
euenerit: mutet a loco ad locū ifimū ciuitatꝭ vł domꝰ: si vero
ex cā terrestri manifesta vł occulta: mutet in altū. Et cū nō
sufficiat ad cautelā ē necessariꝰ modꝰ secūdus. Et ē vt cor-
rigat aer: ꝛ mūdificet: si est corruptꝰ: ꝛ alteret quoq; si i qua
Aeris cor- litatē pessimā sit mutatus. Mundificationis correctio hz
ruptiōi re- cōpleri cū his q̄ a cōplexione eiꝰ habēt substātiā rectifica-
sistentia. re ꝛ depurare: ꝛ q̄ a ppietate sił ꝛ ꝯplexiōe. A ꝯplexiōe sūt
solis ingressio in domū: ꝛ ignis accēsio. Inq̄t em̄ Abo. ipe
scz sol solꝰ est q̄ rectificat aerē calefactione et exiccatione;

hoc facit mlto magꝭ ignis. Et ex illis est vinū vinosuz anti
quū odoriferū: cū ex eo nares os manꝰ ꝛ facies abluit: ꝛ ali
q̄d sorbeatur: purificat aīam: spūs ꝯfortat vt ꝯtra fugent.
Sunt q̄z frigida ꝛ sicca oīa q̄ corruptioni resistunt aspersa
vallata ꝛ suspēsa in camera: ꝛ q̄quo mō locata: vt est acetū
ꝛ proprie acetosa oīa: ꝛ proprie cum aqua ro. mixta: ꝛ oīa
exiccantia aeris humiditatem atq; putredinem. A ppie
tate vero sūt odorifera oīa: ꝛ aromatica sił situata p eūdē
modum: ꝛ suffumigata ꝛ odorata bibita ꝛ comesta: si enim
corruptio vaporē emittat fetidum qui spūs inficiendo cō-
tristat: ꝛ deijcit: ꝛ mortificat: odorifera cū sint contraria illi
viuificāt ꝛ cōfortant. Sintq; cordialia pportionata spiri-
tibus virtutes nostras ꝛ calorē innatuz qui eius est instru
mentū cōfortātibus: cuiꝰ est superflua mūdificare: ꝛ aduc-
niente peste ꝛ qualitatis eiꝰ nocumentū repellere: vaporē
resoluere: atq; ꝯsumere materiaz eius: vt Gal. dixit maxi-
me ꝯuenientia erūt ꝛ propria. Et ex illis sunt frigida exic-
cantia: ꝛ proprie cū mutatio eius fit in pessimam qualitatē
calidā siue ex putrediē: siue absq;: vt sunt rose: myrte: folia
sandali: ꝛ cāphora. Et irroratiōes cuz aquis eorum mixtis
cum aceto ppue ꝛ emanationes ipsarum ꝛ aliarum: vt cō-
riandri: nenufaris: corticū granatorum: pirorum redolen-
tium ꝛ pomoꝝ ꝛ citrinoꝝ ꝛ ebani. Et alchechengi: tamari
sci: ribes: ꝛ siliū: ꝛ hoc in sanis ꝛ febriētibus proprie. Et ex
illis sunt calida ꝛ sicca: ꝛ ppue cū alteratio sit in pessimaz
qualitatē frigidā: vt sunt ex simplicibus xiloaloes, cruduz
thus: ambra: muscꝰ: costū dulce: storax: ꝛ sādaraca: alagar.
mastix: ꝛ glutē albotin: laudanū: mel: ꝛ crocus: iuniperus:
ꝛ cypressus: ciperum: ꝛ squinantum: sauine: acorus: et ga-
lia: amig. amare: pulegium: origanuz: ꝛ laurus proprie. Et
ex appropriatꝭ sunt poma citri: flores ꝛ folia eius: ꝛ q̄ illiꝰ
sunt generis: vt limones magni ꝛ parui q̄m rectificare ha-
bent corruptionē aeris: sicut dixit Abo. Et ex illis sunt cō
posita ex istis ꝛ sił'ia: ꝛ hoc in sanis ꝛ algoratis non calefa
ctis ꝛ febriētibꝰ. Secūda cōpletur cū his que abscindunt
cām antecedentem ꝛ corporis dispositionem. Cām antece
dētē vt humoꝝ est repletio cachochimicorū: sicut euacua
tio cū flebotomia: si cum peccato sanguis fuerit: vel phar-
macia: si absq;. Et cū clystenbus vomitiuis ꝛ digestiuis p-
prie cū syrupo acetoso ꝛ euacuationibꝰ cū medicinis alijs
sudorē ac vrinaz puocantibꝰ. Et dieta sicca ꝛ extenuatiua
in oībus quā infra Christo duce dicemꝰ. Corporis disposi
tionē abscindūt rarefactiua ꝛ aperitiua maxime q̄ reddūt
corpus bn̄ transpirabile spiritus ꝛ humores ne incidāt in
putredinē ab intranspiratione vēti: que est maxime causa
putredinis sz Gal. Et ex illis est vsus acetosoꝝ in cibis et
potibꝰ q̄ infra dicent et aceti proprie cum resistant proprie
corruptioni. Inq̄t em̄ Abo. aceto aūt in cibo ꝛ potu vti est
a nocumēto ipsiꝰ assecuratio: ꝛ hoc i sanis ꝛ egris: ꝛ febriē Maximū
tibus ac patientibꝰ ex corruptiōe proprie: preseruat eniz sa aceti iuua
nos a pestilētia oī: ꝛ egros qui ab ea sunt capti: ne pcedat mentum.
vlterius impressio eius. Et ex illis sunt cōposita que habēt
phibere putredinē: vt est mitridatū: tyriaca. Et ex parte cō
fectio ex aloe: croco ꝛ myrrha an̄. eq̄liū partiū: cuz ex ea su
mat quaq; die circiter .ʒ.j. ꝛ salis vsus cōmēdatur qđ sitim
nō puocet: ꝛ hꝰ i sanis: ꝛ patiētibꝰ ex frigida q̄litate ꝛ corru
ptione qn̄q;. Abscissio cāe cōiuncte ꝛ humoꝝ putredinis
pertinet ad modū curatiōis: eo quod pestilentia iam impsi
sit: ꝛ corrupit hūores corpis: a q̄bꝰ morbus pestilens ꝛ feb.
depēdet: cui ppue curatio cōpetit. Cōplet aūt cū pdictis
reddētibꝰ corpꝰ ꝛ humores bene trāspirabiles. Et cū his
q̄ corruptionē seu putredinē habēt mundificare a ꝯplexio
ne ꝛ a ppietate. Ex q̄bꝰ sunt simplicia ꝛ ꝯposita dicta su-
pra in cura fe. sanguinis ex putredine: ꝛ cinamomū: xiloa-
loes ꝛ sił'ia. Et ex compositis mel ro. ꝛ hierapigra ppue q̄
ex sanguine ducere hz humores putrescibiles: ꝛ alia simi-
lia superius dicta ex digestiuis ꝛ solutiuis ꝛ syrupo aceto-
so agarico ꝛ hmōi. Alteratio febrilis discrasie cōplet cum
rectificātibꝰ aeris putredinem ꝛ caliditatem: ꝛ cū medici-
nis frigidis cordialibus: cū principaliter cor patiat mini-
stratis interius ꝛ exterius sm oēm modū q̄ ex dictis in cu
ra generali febriū ꝛ causonis possunt assumi. Et ex appro-
priatis simplicibus his febribus est lutū armenum: plures
em̄ iam sanati sunt ex pestilētia magna ppter ꝯsuetudinē
bibēdi ipz in vino subtili vt deferat ipsum ad cor: sed sit mi
xtum cum aqua ro. ppter febrem. Regiminis diete ordīa- Dieta.
tio in cibis

tio in cibis ꝛ potib⁹ ꝛ alijs est vt cib⁹ eoꝝ sit ex exiccatiuis
in sanis ꝛ egris oībus. Qualia sunt ex granis ordeaceū: ꝛ
Carnes. ex carnib⁹ perdicū ꝛ auiū paruaꝝ montanaꝝ ꝓparatis cū
aceto: ꝛ cappares cū eo ꝛ siſes. Et si Hipp. in apho. dixit.
Obiectionis remotio. Humide diete oībus febricitātib⁹ ꝯferunt ꝛ nō sicce. dic ꝙ
hoc itelligere opꝫ grā exiccationis humiditatis sup̄flue ꝛ
aquose humoꝝ putrefieri apte nō naturalis ipsoꝝ spūuꝫ
Galenus. ꝛ mēbroꝝ: quā opꝫ dieta cibi ꝛ potus humida naturaliter
cōseruare ꝛ restaurare ex eis virtutē. Inqt em̄ Gal. vt virtus ꝛ nō morbus nutriaẜ dietātur infirmi. Premittantur
aūt lenitētia: sint vero ex acetosis in febritētibus ꝛ sanis ēt:
ꝛ ꝓprie vbi mutatio sit aeris in putredinē: vel in pessimā
qualitatē calidā: qualia sunt ex herbis vt acetosa: allelula:
andachoca: chrisolocāna: atriplices: bliti: portulaca ꝛ ble
Fructus. te. Et ex fructib⁹ vt limones ꝛ citri: acetositas agreste: pruna: ribes: acranee: zarur: poma acria ꝛ maciana: mora mediocriter matura: sumach: granata acria et muza: ꝛ siſia.
sint aūt in pauca q̄ntitate sumpta ꝛ sepe: nisi aliqđ ipediat
accidēs. Corruptiōi aūt necessaria est restauratio cū tēperamēto: dixit Ga. Sintq̄ꝫ rectificata cū aromatib⁹ ꝛ cordialibus dictis supra in corde qm̄ ex pestilētia sunt īfecta: sint
Potus. quoq̄ꝫ alijs ꝯditionib⁹: vt supra dictū est discussa ꝛ electa.
Potus siſr ex frigidis ꝛ acetosis dictis ꝓpue ex aq̄ ordei
frigida cū succis acriū p̄dictoꝝ: ꝛ ꝓprie granatorū vel aceto simplici. Sint aūt in quātitate multa: ne sua paucitate
inflāmēt: vt sitim augeāt: quare attrahēdi aerē necessitas
augmētetur: si nō fuerit qđ prohibeat. Et si indigeat vino
sit albū acerbū: ꝛ ꝯuenīēter mixtū: put feb. exigit: ꝛ tolerat
Motus. dispositio stomachi. Quiescāt vero infirmi ꝛ dormiāt: et
non moueantur oīno: neq̄ꝫ sani nisi tēperate nō superflue:
ne attrahēdi aerem necessitas augeaẜ: ꝛ dormiāt parū: ꝛ vigilent magis: vt caliditas iterior extrahaẜ: nō intus inflāmata longitudine somni amplius intendatur: inanlātur
superflua: ꝛ exiccētur humida ꝛ aquosa ꝛ cruda q̄ inficiendo sanguinē ad putrefactionem disponūt: ꝛ impleātur iuuantibus: put virtus ꝛ dispositio corpis exigit atq̄ꝫ morbi.
Et cōforteẜ verbis ꝛ cōfortantibus cite liberationis: ꝛ sonis cantilenis ꝛ ludis q̄bus animus suus letetur. Inquit
Abo. em̄ Aboaſ. Ex cognitis medicaminib⁹ ē stare cū his a q̄b⁹
delectaẜ. Correctio ṽo accidētiū cōpleẜ cū his q̄ vnicuiq̄ꝫ
ipsoꝝ ꝯueniūt: vt inq̄etudo ꝛ angustia corrigaẜ cū fricationibus fomētis ꝛ calefactionib⁹ extremis: ꝛ maxime si frigida sint: ꝛ ex alijs dictis supra in ephimeris q̄ ad exteriora
trahūt calorē. Siccitas ṽo oris ꝛ lingue atq̄ꝫ nigredo corrigatur: vt supra in caplo generalis curationis est dictum.
Et bothor eius cū aqua malue: lilij ꝛ ex inunctiōe ex axūgia galline vel oleo amigdalino et alchola eius corrigaẜ
cū ablutione ex aceto vel cū aqua geleniabin vel folioruꝫ
lingue arietis: deinde cū rob mori myrte lentisci ꝛ masticatione: ꝛ siſr debilitas tremor: ꝛ pulsus cordis ꝛ sincopis cū
cibis corrigatur potibus ꝛ medicinis hic supradictis ꝛ in
cura cordis. Nausea vero ꝛ casus appetitus cū medicinis
ꝯfortātibus stomachū itus ꝛ extra ꝛ per oēm modū supra
in cura stomachi dictis: ꝛ cū cibatione ꝛ ꝯfortatione illorum supra cibū. Et cām dixit Aboa. qm̄ plurimū eorū qui
viriliter agunt comedūtq̄ꝫ violēter saluantur: ꝛ viuunt: vt
intelligat viriliter ẜ virtutis potētiā digerētis: ꝛ violēter
ẜm corpis indigentiā: vt q̄ parū ꝛ sepe comedāt: vt est di-
ij. Aphoꝝ. ctū: ꝛ sic sustentetur nō refocilletur: nō pura enim corpora
quātomagis nutries magis ledes dixit Hip. Opꝫ aūt cibū esse delectabilem restauratiuū spirituū ꝓprie ꝛ cōfortatiuum cordis alterādo ꝛ confortando cōplexionem eoruꝫ
que principaẜr fuit corrupta nō substātia: q̄ tūc nō mane-
Uita est in spū vt ī radice. retvita: vita enim est in spiritu vt in radice: dixit Abo. qua
destructa per corruptionem vita cessabit ꝛ ꝓprie si corrupta sit totaliter. Dixit enim Gal. Mors non accidit nisi p
Mors nō accidit nisi p intemperamentū cordis. intemperamentū cōplexionis cordis: talis aūt est ex predictis carnibus ꝛ vinis ꝛ alijs cordialib⁹ supradictis in corde. Spasmatis vero ꝛ alcuzeꝫ cū inūctionibus ex oleis humectantibus vt ex viol. ꝛ amigd. dul. Et siſr tussis sicca et
malicia anhelitus cū retentiōe in ore humectantiū vt diadrag. cū seminibus cōibus penidijs rob. viol. cū aqua tutubarū ordeacea ꝛ similibus. Permixtio vero rationis vigilie ꝛ subeth sicut supra in capitulis proprijs dictum est.
Et similiter magnitudo splenis: ꝛ debilitas epatis: mollificatio quoq̄ꝫ corpis: tepor ꝛ debilitas in q̄ stat: nec loquitur: nec mouetur: nec sentit: corrigaẜ vt stupor: congelationis enim accidentia ꝛ stuporis eadeꝫ fiunt: vnde Gal. stu-
Stupor quid. por est cū eger nō sentit: nec moueẜ: nec loquitur: ẜ oculis
apertis tanq̄ꝫ timidus tacet. Papule vero cum rectificatione putredinis corrigantur: prout est dictum. Et similiter vomitus ꝛ fluxus: prout superius est dictum.

Sciuisti ꝙ variole pasticiū ꝛ morbilli ex genere
sunt pestilentiosorum morboꝝ ꝛ apostematū
paruorū: quia bothor. Et qđ eorum causa exterior seu euentus est plurimū in tēporib⁹ humidis ꝛ calidis valde: ꝛ ꝓprie i vere ꝛ autūno:
cū natura eoꝝ in austrinā fuerit permutata: ꝛ in alijs non
Cause. similibus circūstantijs in cōtrarijs quoq̄ꝫ rarius. Et causa
interior est duplex: materialis ꝛ efficiēs. Materialis est repletio sanguinis seu corpis plectoria. Efficiēs ē mutatio
aeris nō ī putredinē sue substātie magnā: sed poti⁹ ī qualitatē pessimā calidā valde ac humidā supradictā. Cū em̄
aer ꝛ ꝓprie supradictorū tēporū fuerit sic mutatus: attingatq̄ꝫ corpus repletū sanguine in eo ebulitionem ꝛ turbationem inducit: ꝛ q̄nq̄ꝫ putredinem accendentem sinochā
plurimū inflatiuam: q̄nq̄ꝫ putredinem: in qua grossum et
subtile qđ cuꝫ existit in eo: siue sit a gñatione ex menstruis
reseruatis in venis ꝛ poris: siue ex malis nutriētibus prouocatum sequestratur a puro eius. Queadmodū est videre in venis nouis ebuliētib⁹ ex caliditate ꝓpria: ꝛ maxime
exteriori reseruata in eis: in quib⁹ fex ꝛ spuma sequestraẜ
ab eis vt superflua illis remanētib⁹ depuratis. Cunq̄ꝫ talia sequestrata nature bñficio quodāmodo cretico expellantur de venis ꝛ sanguine effundentur per vniuersa cōsimilia mēbra corporis occulta ꝛ manifesta: ꝛ ꝓ parte ad cutē auxilio qualitatis aeris attrahētis ad ipsaꝫ: ꝛ ex grosso
sanguinis in ea ẜm diuersum ei⁹ diffuso: ꝛ in illis etiā mēbris ex eo vt in velaminib⁹ neruis collectio fiat: gñabunẜ
in eis variole: ꝛ ex subtili cholerico ꝛ spumoso morbilli: ꝛ ex
pte alia si q̄ corrupta sit in cute pasticiū. Et qđ nutriētia q̄
talem sanguinē gñare habēt ꝛ facere incidere in variolas
sunt gñaliter calida ꝛ humida: ꝛ ꝓprie q̄ rarificāt substantiā sanguinis: ꝛ eū faciūt ebulire: ꝛ ꝓprie cū administrenẜ
super ea cibi ꝛ medicina calefacientes: sicut lac camelarū
ꝛ equarū: ꝛ ꝓprie cū multū ex eo sumptū fuerit ꝛ insuctuꝫ
ꝛ super ipm bibunt vinū plurimū ꝛ medicinas calidas ex
Uariolaꝝ diuersitas multiplex. specieb⁹: vt electuaria tragena ꝛ similia. Et quidē diuersificanẜ variole rōne substantie: rōne coloris: rōne quātitatis: rōne loci: rōne exitus: rōne finis ꝛ terminatiōis. Rōne
substātie: nā quedā sunt dure ꝛ viscose: quedā tenere ꝛ molles. Rōne coloris: nā quedā sunt de eis rubee citrine ꝛ albe: ꝛ de eis sunt virides: ꝛ de eis sunt violate: ꝛ de eis sunt
declinātes ad rubedinē. Rōne quātitatis cōtinue scꝫ ꝛ discrete. Cōtinue nā de eis quedā sunt magne late ꝛ cōiuncte: ita ꝙ vna ingrediaẜ aliā: ꝛ de eis sunt parue rotunde ꝛ
distincte. Discrete nā de eis sūt multe ꝛ pauce. Rōne loci
nā de eis sunt q̄ sūt plus i capite facie pectore ꝛ vētre: ꝛ de
eis sunt q̄ fiūt in extremitatib⁹ magis. Rōne exit⁹ nā đ eis
sunt q̄ sunt velocis aptionis ꝛ exit⁹: ꝛ de eis sunt q̄ tarde:
ꝛ de eis sunt q̄ sunt diuerse: nā nūc apparēt: nūc occultāẜ:
nūc sunt vni⁹ coloris: nūc apparēt alteri⁹. Et de eis sunt q̄
semel exeūt ꝛ apparēt: ꝛ que apparēt bis: ꝛ de eis sunt que
apparent ꝛ exeūt in prima etate: quedā in scđa: vt in iuuētute: q̄dā in prima senectute lꝫ parum. Rōne accidētiū: nā
de eis ꝛ morbillis sunt q̄ sunt cū leui febre: ꝛ q̄ cū forti Et đ
eis sunt quas feb. antecedit: ꝛ de eis sunt quas feb. sequiẜ.
Et de eis sūt que sunt cū accidentibus bonis ꝛ fortitudine virtutis ꝛ appetitus bonitate: ꝛ anhelitus facilitate et
vocis: ꝛ absq̄ꝫ siti magna ꝛ angustia et cōtinua. Et cū pulsu forti et vrina sanguinea ēt rubea et absq̄ꝫ dolore gutturis. Et de eis sunt q̄ sunt cū accidentibus prauis cōtrarijs
dictis ꝛ ꝓprie: ꝛ maxime si fuerint cū malicia anhelitus et
angustia raucedine vocis ꝛ sincopi et extremorū frigiditate: qm̄ sunt ex deterioribus signis. Rōne finis et terminationis: nā quedā sūt que resoluunẜ: quedā que maturanẜ
ꝛ emittunt saniem ꝛ faciunt crustā: ꝛ cadunt: ꝛ de eis sunt
que vlcerant: de eis sunt que dimittūt concauitates vlcerum ꝛ vestigia: et quedam cito: ꝛ quedam tarde. Et ex eis
sunt que delitescunt ꝛ occultantur. Et quedā permutanẜ
ad phegmonē ꝛ sare. Ex quibus omnibus iudicia habes:
nam que in principio sunt molles et tenere: et in principio

apparitiōis sunt rubei colo⁊ ad modū phlegmōis: deinde dealbant⁊ ⁊ sanant⁊: nec variant⁊ i colore. Et q̄ sunt pue ⁊ rotūde distincte non multe. Et que ex eis sunt in extremitatib⁹ mag⁊: ⁊ pauce i facie: nec i oculis narib⁹ ore ⁊ gutture. Et q̄ sunt velocis apertiōis exitusq̄ cōtinui: nec occultātur Et q̄ semel apparēt ⁊ i p̄ia etate infantie vl' pueritie. Et q̄ sunt nō cū prauis accidētibus ⁊ similiter morbilli. Et q̄ cū leui febre: ⁊ antecedit feb. eos ⁊ cū apertione ipsorū minuit⁊: ⁊ sunt cū virtutis cōstātia: ⁊ bonitate appetit⁹: et cū bonitate ahelit⁹ ⁊ facilitate vocis absq̄ siti ⁊ angustia vl' magna ⁊ ꝯtinua ⁊ pulsu ⁊ vrina dictis: ⁊ absq̄ aliq̄ alio accidēte malo sunt bone: in q̄bus salutis fiducia expectatur. Significāt em̄ materie bonitatem cum subtilitate et obediētia ad naturam ⁊ nature ipsius potentiā in nocentibus expellendis. Que ℣o ex eis fuerint cū contrarijs: vt q: sunt dure ⁊ viscose ⁊ citrini colo⁊ vl' violacei vl' declināntis ad nigredinē vel varij coloris: ⁊ sunt magne late coniuncte: quarū vna ingreditur alteram: multeq̄ sunt in capite facie ⁊ ꝓpe in oculis naribus ⁊ gutture. Et q̄ sunt tarde aptiōis ⁊ exit⁹ ⁊ diuersi q: nūc appent: nūc delitescūt: ⁊ occultant⁊. q̄ plures eueniūt in scda vel tertia etate sunt male oēs. Ondūt em̄ materiā malā grossā ⁊ viscosā ⁊ diuersā et multū nature rebellē: ⁊ ipsam defectam si sint cū accidentibus malis: q: fe. ex eis nō minuit⁊: imo auget⁊: ⁊ qnq̄ succedit. Et q̄ sunt cū malitia anhelit⁹ ⁊ āgustia eius ⁊ vocis asꝑitate grauedine mixta: ⁊ cū siti ⁊ angustia ei⁹ magna ⁊ cōtinua inq̄etudine cū debilitate ℣tutis ꝓp̄ie casu appetit⁹ q: cū sincopi ⁊ frigiditate extremo⁊ ⁊ pulsu interfecto: ⁊ vrina q̄si nigra ⁊ fluxu vētris cū rasura sanguineo vel liuido: siue variole sint: siue morbilli pessime sunt: ⁊ mortis significatiue ꝑ magis ⁊ min⁹ ꝓpinque. ¶ Signa earū variola⁊ quedam sunt cōia eis ⁊ morbillis: quo⁊ quedam sunt pronostica: quedā demōstratiua: ⁊ quedā rememoratiua: quedā vero distictiua inter variolas ⁊ morbillos. Pronostica āncedētia illos ⁊ morbillos precedentia eos sunt signa plectorie ⁊ sanguis repletiōis cōturbati nō minorate more solito supius dicto in sinocha. Et sunt dolor dorsi: pruritus in naso cū rubore: ⁊ in facie ⁊ in oculis: ⁊ lachryme cū inflatiōe: ⁊ timor in somno: ⁊ phātasia⁊ rubea⁊ visio: grauitas cū pūctiōe in mēbris corporis: multitudo alicū ⁊ saltuū cū cōstrictione anhelitus: raucedo vocis: ⁊ grossities sputi: ⁊ grauitas capit⁊ cū dolore: ⁊ calefactio oris cū exiccatiōe ⁊ siti: āgustia ⁊ inq̄etudo: dolor in gutture: ⁊ tremor pedū apō resupinatione ⁊ declatiōe ad ipā⁊: ⁊ cū his fe. cōclusa. ¶ Signa ℣o demōstratiua ⁊ ostēdentia ipas: ⁊ in pn̄ti apparētia sunt: qm̄ cū icipiūt apparere faciūt accidēre pruritū: deīde apparēt res sicut capita acuū in cute: ⁊ deinde sicut mordicatiōes pulicū: deīde augent⁊: ⁊ fiunt siles millio: deīde egrediunt⁊ cū totalitate sua: deīde replent⁊ saniē ⁊ ꝓp̄ie variole: deīde exiccant⁊ ⁊ cadūt: morbilli ℣o resoluunt⁊ ⁊ euanescūt. Rememoratiā sunt ꝯcauitates remanētes in mēbris: ⁊ eo⁊ vestigia ⁊ ꝓp̄ie variola⁊: ⁊ qnq̄ dimittūt cecitatē: ⁊ i narib⁹ vlcera: morbilli ℣o nō dimittūt infectiōes necq̄ vestigia: cū mā eo⁊ sit āpta resolui: ⁊ ꝓinde nō sunt eo⁊ signa rememoratiua. ¶ Signa ℣o distictiua iter variolas ⁊ morbillos multipliciter sumi hn̄t ex materia: ⁊ ex parte apertiōis ex forma ⁊ quantitate ex situ: ⁊ cum cōicantib⁹ eorūdē. Ex materia quidē: nā generatio variolarū est ꝓpter multitudinē sanguinis grossi ⁊ corrupti: ⁊ ꝓinde dolor ⁊ grauedo in dorso maior propter venam magnam extinde tēsam in eo quā replet sanguinis multitudo. Generatio vero morbillo⁊ est propter vehemētē malitiā sanguinis corrupti vel nō corrupti: q: cholerici subtilis ⁊ acuti ⁊ pauci: ⁊ ꝓinde iflāmatio ⁊ fe. estuatio est in eis. Ex pte aptiōis ⁊ exitus: nā morbill⁹ egredit⁊ subito ꝑm plurimū: variole vero aliq̄d p⁹ aliq̄d: vt est dictū. Ex forma ⁊ quātitate nā variole sunt eminētes rotūde vel late: ⁊ magne in quātitate: morbilli vero sūt nō eminētes vt ptrāseāt cutē ⁊ i ea faciāt eminētiā: sed sunt diffusi i cute: ⁊ sunt sicut pūcture ⁊ pue quātitatis. Ex situ nā sunt in supiorib⁹ mēbris magis morbilli q̄ variole: l⁊ in oculis accidāt min⁹: ⁊ tñ lachryme sunt eis plures. Ex accidētib⁹ qm̄ angustia inquietudo ⁊ iflāmatio fortior est q̄ in variolis i ipsis morbillis: vt dictū est. ¶ In cura variolarū ⁊ morbillorū duplex ē regimē: cōe scꝫ ⁊ ꝓp̄iū. Cōe vtrisq̄ in tribus reb⁹ cōsistit. In abscissione cause in ordinatiōe regiminis: ⁊ accidētium correctiōe.

De signis variolarū ⁊ morbillo⁊ cōib⁹.

De signis dmōstratiuis.

De signis distinctiuis.

De cura variola⁊.

Cause abscissio cōplect⁊ cū eis minoratiōe ⁊ adequatione et habilitatiōe ipi⁹ ad expulsionē velocē ⁊ facilē: cuius minoratio locū hꝫ cū incipiūt apparere: ⁊ fit flebotomia de vena magna ⁊ nigra in variolis: ⁊ basilica in morbillis: si virtus etasq̄ cōsenserit: si vero nō: apertiātur vene emorroidales ꝓp̄ie cū sanguisugis: ⁊ flebotomia vene nasi q̄ proportionat⁊ fluxui sanguinis nariū quo iuuant⁊: ꝓuocetur ergo si nā ipꝫ non fecerit post flebotomiā basilice si expediet: ⁊ ℣tus toleret: vt q: sanguis nariū q̄ iuuātur prouocatus ad partes superiores appareat rapi ex dolore capitis: grauedine gutturis: ⁊ sibilibus: preseruat em̄ eos a nocumēto ipsorum diminuendo ⁊ euacuando materiā: fiat aūt donec pfecte euacuet⁊ qd̄ abūdat. Qd̄ si nō fiat cōplete euacuatio: ꝑmittat⁊q̄ flebotomia cū sit maximū auxiliū ꝓp̄iū ⁊ necessariū timet⁊ supra infirmū corruptio extremitatū: ⁊ forte suffocatio: nisi natura aliqua sanguinis euacuatione succurrat. Tp̄s aūt flebotomie est vsq̄ ad quartum vel infra. In quarta em̄ natura talē materiā sanguineā sinoche ꝯplete ꝯsueuit ad cutē expellere. Si ergo p̄dict⁊ flebotomijs materiā ipsā⁊ educētibus nō cessent variole ⁊ morbilli ꝓcedere: sꝫ stant ⁊ exeunt magis flebotomia vlterius nō intētetur: nisi repletiōis magne signa ꝑdurēt. Cōuertit enim materiā ad cutē quā natura reddere videt⁊ intenta: ideoq̄ nō est impediēda. Quod equidē innuit Hipp. ⁊ hoc maxie cū cōuertit de exteriorbus ⁊ vilib⁹ ad interiora ⁊ nobilia mēbra. Adequatio ipsi⁹ fit in pricipio: q: subtilis sit ⁊ cholericus sanguis: vel q: cholera dominatur in eo: et ꝓp̄ie in morbillis cū stipticis infrigidātibus et inspissantibus ipsū ꝓhibentib⁹ ebullitionem: qualia sunt simplicia: ⁊ cōposita ex medicinis. Et ex simplicibus sunt iuiube dactyli imaturi lētes excorticate: vel in duplici aqua cocte itegre agreste lacce ablute ribes dragagāti: sorba ⁊ dactyli silue stres imaturi pira ⁊ rob ipso⁊: ⁊ aqua fructuum frigidorū vt arācio⁊ limonū pomo⁊ aceto sorū chitsomilla imatura ⁊ mora celsi māne: ⁊ sisia supra in sinocha dicta: ⁊ cōposita ex eis q̄ Deo dante dicent⁊. Deinde cū lenificātibus ⁊ educētib⁹ eā cū lenificatione subtili: vt sunt tamarindi ꝓp̄ie ⁊ cū additiōe siracoꝝ si fuerit inobediens: aut infusio prunorū ⁊ alio⁊ absq̄ oi attractiōe ⁊ cōpressiōe: ne ad interiora cōuertant naturā. Et ꝓinde clysteria ꝓhibētur cum cōuertant interius materiā inquantū talia: nisi fuerint lenitiua valde: ⁊ natura multū fuerit ꝯstipata. Si ℣o sanguis fuerit grossus ⁊ in variolis ꝓp̄ie adequatio fiet cū subtiliantib⁹ ⁊ aperientib⁹ oppilationes ⁊ facietibus ebullitionē in sanguine absq̄ multa caliditate: vt semē anisi: feniculi aā. cū zuccaro aut aqua eorū: ⁊ decoctio radicū eorum: ⁊ odoratio croci est de illis. Si ℣o aliquo hūore ifectus sit. s. phlegmatico vel melācholico mūdificet⁊ ab eo. Et si turbidus: clarificet⁊ cū medicinis lenietib⁹ dictis supra in cura sinoche: de putredie: ⁊ in antidotario nr̄o: hec em̄ adequādo materiā incitāt ad egressionē ad exteriora. Et cū pterierit principiū aptiōis ⁊ proderit: ⁊ pcesserit euacuatio multitudinis vt post septimū maxime cōpetūt. Quo tpe ꝑtermissis oibus euacuātibus adequātibus inspissantibus stipticis interi⁹ ⁊ exterius approximandis ne detineant ⁊ cōuertāt materiā intus oportet habilitare naturā ⁊ incitare ad exitū: ⁊ trahere ad exteriora. Fiat aūt illd̄ cū calefactione aeris cū coopertura ex indumentis ⁊ ꝓp̄ie rubeis. Et his q̄ faciūt sudare cū caliditate: vbi cū exitu eo⁊ non inueniat⁊ alienatio: immo caliditas remaneat inflammata: ⁊ lingua fortiter nigra: tunc em̄ caue ne calefacias: fortassis em̄ ex ea accidet angustia ⁊ sincopis: nam tunc erit necessariū redire ad odorandū rosas sandalos ⁊ camphorā. Et si ex his nō fiet excusatio quin apponat⁊ aeri frigido ⁊ vēto ne ꝓpter angustiā extinguat⁊: fiat illd̄ paulatim. Et sitr q̄si iuuat⁊ cū calefactiōe: ⁊ dimiseris frigida: ⁊ cū habētib⁹ proprietatem ad expellēdū materiam ⁊ sanguinē ad cutē: vt sunt carice ⁊ ꝓp̄ie albe citrine ⁊ decoctiōes earū. Et cum eo qd̄ habet sanguinē mouere ad exteriora vt aspectus rerū rubea⁊. Unde Abo. ait. Mouet em̄ sanguinē res intueri rubeas. Oportet queq̄ vt alienent⁊ oia soluentia vētrē nisi p̄dicta de cōsuetudine huius egritudinis est: vt in pcessu faciat accidere diariam ⁊ propter cū materia retinet⁊ ⁊ nō egredit⁊: ⁊ proinde dandū est excorticatas lētes: et alienāda sunt oia frigida interi⁹: vt aqua frigida: ⁊ hmōi exterius ex aere ⁊ vēto ⁊ proprie in hyeme: et omnia olea cum sint viscosa

Flebotomia.

In sāguine subtili.

In sāguine grosso.

Extrahentia ad exteriora.

cū sint viscosa ⁊ poros oppilent. Et oīa ex emplastris cero
tis ⁊ epithimātibus supra ventrē. Est enim ex eis timor cō
strictiōis materie: ⁊ ne accidat fluxus ventris malus ⁊ san
Dieta. guinis mictus. Ordinatio vero regiminis cibi ⁊ potus sit
in principio apertionis cū his que cōfortare habēt cū ex
tinctione absq̧ constrictione nature: que supra in pestilen
tiali feb. sunt dicta. Et cū inspissantibus sanguinē ex lulu
bis: ⁊ cū lenientibus ventrē ex prunis chrisomillis ⁊ mo
ris mediocriter maturis ⁊ cibo facto ex cucurbita citrullis
⁊ melonib⁹: ⁊ succo ptisane ⁊ amilo. Et potu aq̄ ptisane:
vel aque frigide cū iuleb violato ⁊ sirupibus. Et in processu
cū pcedere ⁊ exire nō cessant: ⁊ minuit feb. cū cōfortātibus
ex carnib⁹ ⁊ ouis: ⁊ alijs que sunt in cura pestilētiali dicta
supra. Et ex fructibus vt pprie ex caricis passulis enuclea
tis: ⁊ dactylis maturis: ⁊ hmōi: ⁊ cum vino rubeo cōpeten
ter limphato proprie cum feb. apparet lentescere. Corre
ctio aūt accidentium in duobus consistit: in remediatione
accidentium prauorū p̄dictorum: ⁊ in preseruatiōe quo
rundā membrorū in quibus cōsueuerunt imprimere maxi
me talia nocumēta: ⁊ proprie vlcera que cū impssa fuerint:
nec sint media remediabilia timorē mortis protendūt. Si
ergo fe. in earū eruptione in processu nō minuat: sed augeat
magis extinctiua ministrent paulatim dimissis calidis: vt
est dictū ⁊ interius ⁊ nō exterius: ⁊ magis apud eorū pces
sum ad extra. Et si qdē cessauerit ab egressiōe eorū: redierit
q̧: opz vt redeas ad euacuationē sanguinis adequationē
ipsi⁹ cū frigidis extinguētibus supra. Est em̄ signū regene
ratōis calidi ⁊ acuti: q nisi euacuet ⁊ obtūdat cū hoc q fe.
accēdit rapi cōsueuit ad caput ⁊ facere phlegmonē: ⁊ qnq̧
declinare ad spūalia ⁊ subito suffocare īfirmos: quorū ali
quos vidim⁹ liberatos. Et ducissā calabrie: qb⁹ flebotho
mia ex venis emorroidalib⁹ magna fuit ilico ministrata. Et
aliquos mortuos qb⁹ ipsa fuit omissa vel tardi⁹ celebrata.
tali ēt flebotomia cū mūdificatiōib⁹ humorū ī sanguīe do
minātiū: ⁊ calefactionib⁹ corrigel magnitudo multitudo
ipsarū varietas calorū: ⁊ exit⁹ atq̧ tarditas. Reliqs vero ac
cidētib⁹ alijs puidēdū: sicut supra in caplo gnālis curatio
nis est dictū de ephimeris ⁊ de pestilētiali. In quorū oīm
curatione nocumēta impssa in mēbris: quorū sunt vt puta
inflāmationē multā siccitatē exasperantē ⁊ proprie vlcera
oportet attendere ⁊ cū mūdificantibus primo: ⁊ deinde cū
glutinatiuis illis appropriatis simul cum alterantibus ⁊
alijs ibi dictis: opz ergo corrigere: membra vero que a no
cumēto earū pseruare opz sunt oculi: supiores ptes nariū:
guttur pulmo ⁊ itestina: hec em̄ mēbra ex euētu earū in eis
plurimū grauius vlcerant: ex quo oculus fortasse destruit:
⁊ accidit in eis albugo: ⁊ gutturi accidit pfocatio. Et si in
meri euenerit: accidet transglutiēdi difficultas: ⁊ fortassis
accidet illic corruptio aūs corrosio pniciosa. Et si in supio
ribus partib⁹ nariū: accidet cōstrictio meatus odorat⁹. Et
si in pulmone: accidet cōstrictio anhelit⁹ vehemēs. Et cū vl
cerat fortasse facit deuenire in phthysim. Et si in itestinis
faciet accidere dissinteriā ⁊ egestionē sanguineaz: qb⁹ suc
Defensiua oculorum. currere est difficile: ⁊ forte īpossibile. Preuidēdū ḡ est ne il
lis accidat seu eueniat. Oculis qdē in pma die cū alcohol
facto ex almuri solo qd est pprīū: scda vo cuz eo nutrito in
aqua coriādri: vel aqua ros. in qua resederint sumach ⁊ cā
phora aqua sumach posita ī ea cāphora: ⁊ succ⁹ pulpe gra
natorū est bonus ēt in principio: ⁊ aq̄ ro. cū antimonio. Si
vero appareāt nō obstātibus illis: tunc facere alcohol ex
napta alba bonū est valde: ⁊ silr collyriū albū. Et si vlcera
fiāt in eis sarcocollā nutritā ī lacte apponas. Et succū ra
dicū chelidonie rubee cū lapide emathitis: qd est pprīū et
expertū p nos. Oleū vo de fisticis ⁊ non de oliuis cū mor
deat oculos: sicut dixit Gale. est de his qbus vtunt mulie
res in regiōe nostra: post variolas ostēdit euentū nocumē
ti ī oculo: eradicat em̄ caliginē si remāserit: ⁊ rectificat ocu
lū: ⁊ silr memithe ⁊ succus eius cū antimonio. Sed supio
res ptes nariū cū epithimate ⁊ memithe sandal ⁊ rob agre
ste ⁊ aceto. Et odorare acetū solū est vehemētis iuuamēti.
Guttur vo cū suctiōe granatorū in ei⁹ pncipio suctiōe mo
rorū ⁊ gargarizatiōe cū rob eorū: ⁊ pprie qn̄ cōquerit d do
lore in eis: ⁊ tūc opz vt lābat de rob earū aliqd post aliqd:
pulmonē cū rob ex lētib⁹ leue cū semīe papauer ⁊ diadra
gāti. Et itestina opz vt pseruent post inceptionē cū stipti
cis dictis sumptis ⁊ iiectis. Et cū icipit solutio vētris: cu

ret cū troci. de spodio ⁊ ribes ⁊ tro. de semine acetose. Re
gimē pprīū variolarū ⁊ morbillorū ē qd vnicuiq̧ eorū pprie
cōuenit. Et est q cū cōicent in p̄dicto inter se differūt quā
tū ad duo. Primo quātū ad predictū regimē nō in specie:
sed poti⁹ in quāto. Euacuatio em̄ cū flebotomia maior et
citior: variolis est cōueniēs extinctio minor: ⁊ dieta tenuior.
Morbillis vo adequatio cū frigidis extinctiuis ⁊ inspissan
tibus ⁊ mūdificātib⁹ cholerā ⁊ sanguinē: ⁊ dieta tenui mi
nus. Scdo quantū ad particulares operationes exercen
das: q sunt variolis opportune ⁊ nō morbillis. Et sunt qd
est: qr cū egresse fuerint cū cōplemento variole: ⁊ appeat
in eis maturatio pfecta. Aut ei est pfecta causa doloris ⁊
apostematis: vt qr ptrāsierint septimū: nec exiccent: nec re
soluant: tūc necessariū est vt aperiant cū acu de auro: ⁊ au
ferat earū humiditas cū coto: ⁊ pprie cū sūt magne. Qd si
tardet earū maturatio: qr nō sit facta in septimo: ⁊ cōpleta
in nono: tūc opz vt iuuetur cū exhibitione dactylorū pin
guium passularū ⁊ caricarū in aqua ipsarum cum euapo
ratione vaporis aq̄ decoctiōis fenugre. sc. lini malue bis
malue ⁊ radice lilij. Cū aūt aperte fuerint: ⁊ remaneat in
eis humiditas multa opz vt saliantur ⁊ fumigētur: ⁊ etiaz
cū nō aperte sint: nec patiat egrotās aperiri: ⁊ eas volue
Salitio. ris resoluere ⁊ exiccare. fit aūt salitio cū aqua salis in qua
virt⁹ croci est linita supleas: desup aspergatur sal pulueri
Suffumigia. zatū cū cāphora. Suffumigatio fit cū tamarisco ⁊ sanda
raca ⁊ cortice thuris: non cū frigidis ne recludāt materiā.
Et silr cū myrta suffumigatio est cōueniens: ⁊ proprie cuz
sit vehemētis humiditatis. Et dormire ⁊ iacere in lecto in
quo sit aspsa farina ordei milij ⁊ panici vel fabarū: ⁊ culci
tra cū folijs cipressi ē bona. Cū ḡ incipiūt exiccari: opz vt li
nias sup eas ex medicinis p̄dictis cū virtute croci. Et cū
vlcerāt variole pfunditate ⁊ acuitate sue materie: confert
vnguētū albū ⁊ pprie cōmixtū cū aliquātulo cāphore ra
sura radicis cāne cū aq̄ ro. venarū arboris salicis aut arbo
ris azarur. Et qnq̧ cōfert vnguētū de cerusa: lytargirū: et
vnguētū rubeū. Et cū apiunt ⁊ faciūt crustā ī cute vel na
so: cōfert vnguētū factū ex oleo puro ro. ⁊ vtute ceruse et
climie: ⁊ cerotū ex adipe galline cum cera. Et cū ceciderit
crusta: liniant vestigia cū aliquo oleo vt d lētisco pprie. Et
si qdē remāserint ipsa vestigia ⁊ dcolorātiōes vlcerū ipsorū
cū in tertiana sectiōe d cura vestigiorū vlcerū loq̄ oporteat:
hic tn̄ pprie loquamur de cura vestigiorū ex vlcerib⁹ vario
Vestigia variolarū eradicātia. larū. ¶ Scias ḡ q de eis q̄ eradicāt talia vestigia sunt oīa
abstersiua: vt radix arūdinū sarcocolla: semē melōis ⁊ cor
tices ei⁹ siccati risuz ablutū aq̄ ordei albumē oui: creta ⁊ lu
tū lytargirū zuccarū tabarzet miliū: ⁊ panicum: amigdale
dul. ⁊ amare. Et de oleis oleū de lilijs ⁊ de fisticis: ⁊ adeps
asini cū oleo ro. Et de illis q̄ sunt fortiora est spuma maris
⁊ lapis piperis costus armoniac⁹ thus ⁊ sapo cū baurach
⁊ ossa antiq̄ adusta semē raphāi exiccatū aristo. lupini. hec
em̄ abstergūt nigredinē ⁊ obscuritatē coloris cutis. Et ex
rectificātib⁹ colorē plūbeū sunt ex olerib⁹ ⁊ granatis dul
cib⁹ vitellis ouorū sorbiliū: iura galli ⁊ phasianorū ⁊ pdicū
ipinguatis: ⁊ vinū rubeū: ⁊ assiduatio balneatiōis. Et de
cōpositis sunt duce Christo q̄ infra dicent. Qd si cōcaui
tates remāserint nō replebunt: vlcerauerūt em̄ interiorem
cutē ⁊ mirach: qd cū sit ex radicib⁹ nō restauratur. Medici
na cōueniens in principio apertionis ipsarū repercutiēs
⁊ inspissās sanguinē. R. lentiū excorticatarū: dactylorū im
maturorū gūmi dragagāti buliāt in aqua pluuiali vel ro.
Medicamen faciēs variolas apparere. et da cū vno trociscorū cū cāphora. ¶ Cōfectio medicami
nis faciētis variolas apparētes exire: ⁊ morbillos: et alia
de gnē eorū exeuntiū ⁊ occultorū. R. ficuuz citrinarū. ℥. vij.
lacce ablute. ʒ. v. lētiū cū corticib⁹. ʒ. iij. seminū anisi fenicu
li dra. an̄. ʒ. iij. decoquant ī aq̄ li. j. ß. donec remaneat ps ter
tia: deide colet: ⁊ det ex ea: expellit ei caliditatē a ptib⁹ cor
Medicamen ad vestigia variolarum. dis: ⁊ phibet pulsuz ei⁹. ¶ Descriptio medicaminis cōferē
tis ad vestigia variolarū: ⁊ colorē malū derelictū. R. ossiuz
adustorū stercoris ouini antiq̄ ostracorū nouorū amili semi
nis melisse rizi abluti cicerū an̄. par. x. granorū albē lupino
rū costi arist. rotūde an̄. ptes. v. radicū arūdinis sicce ptes.
xx. Fiat ex eis epithima cū aqua melonis aut cū succo cu
cumeris siluestris: aut panis porcini: aut radice ireos aq̄
ordei vel fabarū vel lupinorū: ⁊ liniantur ex eis membra
sero. Et abluantur mane cum aqua violata vel ordei.

¶ Capitm. viij. de medicinis fe. apostematum.

Uperius te scire fecimꝰ ꝙ febrium q̄dā erant morbꝰ: quedā accidētia sequētia apostemata: vel vlcera que sunt ꝑ se morbꝰ. Hic etiāꝫ scias ꝙ tales etiā febres oīs gn̄is esse pn̄t: si eīm apostemata sint exterioruꝫ mēbrorum vt assellaruꝫ fe. fiunt ephimere plurimū: raro vero putride: ꝛ qualiter ꝛ quare superius dictū est. Si vero apostemata sint interiorū mēbroruꝫ vt positorum in ꝓfundo ꝛ cōcauo corporis et maxime principaliū vel aliorū vicinoꝝ cordi vt pleur. pulmōis ꝛ hmōi ecōuerso fiet. Nā plurimū fiūt putride: ephimere ṽo raro: ꝛ qn̄qꝫ vl' ꝯsequenter ethice. Et cā est: qm̄ caliditas p̄ter naturā ꝓcedēs ab apostemate vl' vlcere taliū mēbroꝝ vadit ad cor plurimū cū fumo putrido ab eo resoluto: cū nō sit circūscripta putredo i loco apostemato: sicut in bubonibꝰ ꝛ nō sola nisi raro. Quare febrē accendit: que diuersificat' in cōtinuitate: ꝛ interpolatiōe specie ꝛ qualitate sue essentie. In cōtinuitate ꝛ iterpolatiōe q̄dē rōne quātitatis cāe ꝛ positionis: cuꝫ enim apostema vel vlcus tale qđ est eius cā sit magnū ꝛ ꝓpinquuꝫ cordi: vt in pleuresi et peripneumōia faciet fe. putridā ꝛ cōtinuā: eo ꝙ cōtinue fumū putridū ad inflāmādū mittit cordi. Nec obstat si positio putredis est extra venas: cū collectio eiꝰ in loco apostematis ad emittēdū ꝯtinue fumū eq̄polleat positiōi ivenis: cū sit magnū nō ꝓpinquū: vt ē apostema renū vl' matricis vlcꝰ vl' vesice: vl' ꝓpinquiꝰ nō magnū vel casule cordis vel pleure: ꝛ pulmōis. Sꝫ si sit cholericꝰ facit interpolatā: eo ꝙ etsi talē fumū cordi emittet nō cōtinue tn̄ ꝓpter distātiā et paucitatē: cū ꝯueniat qn̄qꝫ resolui in via. Si ṽo sit paruuꝫ ꝛ lōgiquū faciet ephimerā qn̄qꝫ. Cū ei fumꝰ sua quātitate lꝫ ꝑua possit ꝑuenire vsqꝫ ad locū cordi ꝓpinquū: lꝫ cor nō attingat caliditatē in loco illo tātā imprimere poterit: q̄ cū calefaciēdo attiget ꝫ ꝯtinuū cor fe. ephimerā gn̄abit. Cū qꝫ tale apostema cū sua fe. ꝛ ꝓprie putrida ꝓlōgabit' minabit' ethicā: ꝛ ipsaꝫ accēdet. Et ꝓprie si mēbrū fuerit dispositū: ꝛ apostema in aliquo nutritiuoꝝ mēbroruꝫ: vt in epate vel stomacho. Inq̄t eīm Abo. Amplius oīa apostemata interioꝝ mēbroꝝ i mirach vētris tenuitatē efficiūt: ꝛ macredinē cū collectionē fecerint. Efficit enīꝫ tale apostema taꝫ grandē impressionē in disposito corpe consumēdo ꝙ eo resoluto remanet exiccatio ꝛ ethica maxīe cū p̄cissione mēbrorū nutritiuoꝝ in q̄bus est: cū neq̄at remitti et resumi ꝛ hūectari. Et qđ āplius est cōtingit ipo resoluto putridā remanere fe. ꝓpter impssionē putredinis in hūore venaruꝫ: q̄re remanēte cā ꝯsumēte ꝓcedit ethicalis ꝯsumptio: lꝫ causa primi seu febris apostematꝭ sit remota: ꝛ quāto magis si remota nō sit: qꝛ stat ꝑ apostema. Etem̄ fe. tunc erit duplex: ꝛ cōmixta est fe. q̄ est morbus: ꝛ feb. que est accidens. In spē aūt ratiōe cause apostematis ꝛ materie q̄ cū sit calida erit cholerica: vel sanguinea: vl' ex eis cōmixta. Et similiter fe. aut erit cholerica: aut sanguiea: materia ṽo frigida nō nisi faciat collectionē. ¶ In q̄litate ṽo essentie sue. s. caloris rōne sue cāe rōne mēbri in q̄ est: ꝛ rōne viciuitatis ad cor. Cū eīm materia sit cholerica: vel cholerice admixta calorꝭ fe. acuitas est vel erit maior q̄ꝫ sit sanguinea: cūqꝫ etiā i mēbus sanguineis ꝛ arterijs vicinis fe. fortior erit: cū ṽo i neruosis pāniculosis ꝛ venis vicinis erit debilior: nisi dolor existat. Et q̄dē nō enumerantur iste fe. a periodis proprie vniuscuiqꝫ materierū que effundunt' ad apostemata earum vel vlcera: periodi nāqꝫ eaꝝ sunt ꝫm generationē earū in mittētibus mēbris propter debilitatē nutritiue: ꝛ fortitudinē expulsiue: ꝛ ꝫ attractionē ipsaꝝ ad mēbra ad que effundūtur materie ꝑ caliditatē vel dolorē: ꝛ ꝫm receptionē earuꝫ in illis ꝓpter defectionē. Cū ergo effundūtur materie: accidit rigor: ꝛ deinde addit' grauedo: dolor inflammatio in loco apostemato vel vlcere: ꝛ de vlceribus idē est iudiciuꝫ cū aggregēt putredinem: ꝛ proprie que apostemata dicta sequunt'.

Aboal.

Dubium.

¶ Sed dices: nunquid feb. vlceruꝫ putrida sit vl' ethica: cum dicat Gal. ꝙ oīs phthysicꝰ ethicꝰ ꝛ non putridus sit? Respōdit Falco vtraqꝫ febris cū phthysi cū vtriusqꝫ cā simul in ea assistat putredo. s. vlceris q̄ est causa putride. Et ipsa fe. cum impedita euētatione simul inflāmādo consumēs roriformē humiditatē cordis que est causa ethice: q̄ qꝛ in phthysi p̄ualet putride oībus causis cōcurrētibꝰ ad generationē ipsiꝰ magis q̄ꝫ putride dictū est a Ga. ipāꝫ pati phthysicū q̄ꝫ pati putridam feb. q̄ꝫ in alijs vlceribus.

Rn̄sio falconis.

De signis causaruꝫ.

¶ Signa causaꝝ sunt signa apostematis interiorū membrorum p̄cedentiū q̄ superius in sectiōe prima sunt dicta: Et etiā sunt signa vlcerationuꝫ ipsoꝝ: ꝛ etiā apostematuꝫ sunt signa ꝓpria q̄ supra i capl'is suis sunt dicta: ṽbi grā. In pleuresi quoꝝ q̄dā indicāt locū: vt pulsus serrinus cuꝫ dolore pectoris pungitiuo: q̄dā cām seu materiā vt fe. acuitas q̄ indicat cholerā. Quedā sunt signa digestiōis ꝛ indigestionis materie apostematis que sumunt' a sputo ꝓprie: q̄dā sunt signa digestiōis ꝛ idigestiōis nō materie apostematis vt p̄dicta: sꝫ materie cōpatiētis in venis: q̄ sumūtur ab vrina. Et q̄dā sunt signa salutis ꝛ mortis: ꝛ q̄dā sunt signa crisis: q̄ a p̄dictis variatis ꝫ spēm sument' sicut Hip. in apho. et Gal. ostendūt.

De cura.

¶ Cura febriū apostematuꝫ est quatuor res. Prima est cura apostematū ꝛ vlcerū que sequūtur: q̄ dicta est specialr' supra in locis suis. Scđa est alteratio fe. Cōplet' aūt cū frigidis hūidis siue putrida siue ethica sit: q̄ ex dictis supra in capl'o generalis curationis possunt haberi: sint aūt frigida tēperate ne icrudēt apostemata: ꝛ ꝓprie si interiꝰ assumat': sint aūt sumpta ex mollificantibꝰ ꝛ lenietibus: qualis est aqua ordei cucumeris et cucurbite syrupus viol. ꝛ silr'a: non auteꝫ stiptica cum detineant ꝛ ꝓhibeāt resolutionē: ꝛ ꝓinde potus aq̄ frigide inhibēdus: nisi magnitudo fe. ꝛ eius exauctio intētionē maturationis ꝛ resolutiōis apostematis supercedat. Quo casu inquit Gal. Meliꝰ est augmētū. i. incrudatio apostematis q̄ꝫ ꝑducere ad arefactionē infirmū: alr' auteꝫ infrigidātia ꝛ extinguētia fortia erūt valde nociua: etiā si cholericū sit apostema: ꝛ ꝓinde securius exteriꝰ cuꝫ expedierit ministrant'. Si ergo sit apostema erisiplatū fe. vehemētiā extinguemus cū succis lactuce semperuiue ꝛ portulace: ꝛ aqua cucurbite nenufaris ꝛ oleo vio. cū sauich ordei: vl' faria eiꝰ exteriꝰ applicatꝭ sup locū apostematꝭ ꝛ cū sand. ro. spodio ꝛ aqua ro. super principalia ꝛ oxirodino capiti: que etiā si opꝫ infrigidentur in niue. Tertia est regimē cibi et potus ꝛ est dieta extenuatiua cū lactucis sauich ordei ꝛ aqua eiꝰ. Ingrossatio eīm est cā apostematis ꝛ mortis: etiā si sit virtus defecta. Quarta est correctio accidētiū: quā req̄ras supra in sectiōe prima: ꝛ infra vbi de apostematibꝰ dictū est.

¶ Cap. viij. de medicinis febrium compositarum.

X quo de febribus simplicibus diximus ꝫm premissum ordinem: dicendū est de cōpositis. Sciendū est aūt ꝙ cōpositionis ipsarum species sunt ꝛ modi. Spēs q̄dē ꝫm cōpositionem feb. simpliciū q̄rū ē cōpositio eaꝝ. Modi vero tripliciter: ꝛ ꝫm compositionem materiarū ipsarum simplicium febriū a q̄bꝰ ipē depēdētiā habent. Et rōne loci seu putrefactionis loco. Et ꝫm cōpositionē motuū seu circūitionis ꝯtritionis: seu inuasionis ipsaruꝫ possunt haberi: q̄ multiplex est. ¶ Prima eīm diuisio est in genere ꝛ remota rōne essentie ipsarū. Et est: nam febriuꝫ quedaꝫ est genus ephimerarū: quedā ethicarum: ꝛ quedam putridarum ꝫm quam componet' putrida cū ethica: q̄ꝫ q̄ꝫ plurimum sit eius causa ꝛ non cū ephimera. Et lꝫ posset cōponi: tamen non facit compositionē in cura eius additio ad putridā: nec est distinguibilis ab ea: cū eius signa debilitate sua cū fortitudine signoꝝ putride offuscent'. Quaꝓpter dixit Ga. Superueniente putrida ephimere q̄escit ephimera: nec etiā ethica cū ephimera propter eandē causaꝫ. Uerum qꝛ ipsorum triū generū duo vt ethice ꝛ ephimere non sunt diuisibilia in gn̄a ꝓpinquiora: sed in species magis ꝛ ꝓprius ethica: quarū spēs nō sunt bene cōponibiles: eo ꝙ ethice species inter se ordinē hn̄t: ita ꝙ vna p̄cedit: ꝛ alia sequit': vel succedit: ꝛ deinde alia prima cessante ꝓpter ꝯsumptionē humiditatis ꝛ sue materie subiectiue: in qua accendit' etiā ephimere spēs: ꝛ signa sint in ea lꝫ sint cōponibiles: tn̄ nō sunt in cōpositiōe distinguibiles bene: nec cōpositio causat varietatē magnā in cura. Solum autē genus putride diuisibile est in alia gn̄a propinqua: ꝛ species habētes signa distinctiua ꝛ manifesta facietia ꝯpositionē in cura: ꝛ pro tanto cōpositio febrium attēdenda magis existit in eo. s. genere putridaꝝ. Et prima spēs cōpositiōis erit ꝫ primā diuisionē eius q̄ ꝫm Gal. est ratione essentie ipsiꝰ fe. Et est: nam febrium putridarū quedā sunt febres ꝑ se morbi ex humorū in vasis putredine dependētis: quedam sunt apostemose. Sic quidē prima cōpositio fe. putridarū erit fe. composita ex fe. depēdēte ex apostemate cuius est accidens: ꝛ ex fe. dependente ex humoribus putrefactis in vasis: in quibus apostematis putredo

Galenus.

Pria spēs feb. ꝯpositarum.

apostematis putredo impressit: vel ecōuerso: vt dictū est supra in fe. apostematū: sicut est ꝓprie i pleuresi peripneumonia: apostemate epatis. ¶ Scda spēs ē rōne cōpositiōis materie seu humoris a quo depēdēt. Et est natura febriū putridarū dictarū q̃libet: aut est sanguinea: aut cholerica: aut melācholica: aut phlegmatica: eo ꝙ taliū humorū putrefactiōe depēdēt: q̄rū ꝯpositio est ſm modū ꝑdictū materie: q̄ est duplex: vnus ſm mixtionē: alius ſm vicinitatē. Et quidē ſm mixtionē q̄ supra dict⁹ fuit in tertiana nō pura ꝛ in q̄tidiana ex phlegmate salso ꝛ causone ꝛ phlegmate erisipiloydes. Scđꝫ vicinitatē ꝯo est multiplex: cui nūc insistimus: ꝛ erit: q2 cū quatuor sint humores i sua putrescētia febres ascēdētes seruātes speciē: vt dictum est supra in fe. sanguinis ex quatuor humorib⁹ simplicibus cōmixtis ad inuicē ꝯpassibilib⁹ maxime q2 in diuersis locis corporis situatis itra venas vel extra: sicut ēt apostēata diuersa i diuersis mēbris corpis situata octo ꝓueniēt ꝯbinatiōes: sic erit vna ꝯpositio febris sanguinis cū fe. phlegmatis. secūda fe. sanguinis cū fe. cholere: tertia fe. sanguinis cū fe. melācholie: q̄rta fe. phlegmatis cū feb. cholere: q̄nta fe. phlegmatꝭ cū fe. melācholica: sexta fe. cholerice cū fe. melācholica: septia triū ex his inter se. Et octaua oim febriū quatuor humorū simulq̄ plurimū ē mortalis. ¶ Tertia spēs cōpositionis ipsarū putridarū est rōne nō essentie nec materie: sꝫ rōne loci vel putrefactionis in loco a quo ꝓcedit diuisio ſm ꝯtinuitatē ꝛ interpolationē ipsarū febriū. Et est q2 cū sint quatuor cōtinue: ꝛ tres interpolate: spēs ipsarū ꝯpositionū erūt multe. Nā cōponi pōt synocha cū vnaq̄q̄ aliarū triū cōtinuarū: ꝛ cū duab⁹ vel pluribus ipsarū aut diuersi⁹ gn̄is ꝓpinqui ex qua ꝓueniēt cōplicationes octo aut diuersi generis ex qua ꝓueniēt cōplicationes plures. Silr potest componi vna interpolata cū alia vel diuersi generis: ex qua ꝓueniēt ꝯplicationes quatuor vel eiusdē gn̄is: ex qua ꝓuenire possunt cōplicationes plures ſm q̄d possunt cōponi due tertiane: ꝛ tres tertiane: ꝛ silr tres q̄rtane interpolate et etiā quotidiane: silr possunt componi cōtinue ipse cū interpolatis diuersi generis vel eiusdē: ex qua ꝯplicatione species erūt plures q̄nq̄ fientes in prima die: q̄nq̄ in scđa: ꝛ illa est mali moris. Est enim habens motū ꝑ poros q̄ contra naturam est morbi acuti vel medij. Et q̄dē cū deberet in die scđa descere vel tepescere: ꝛ dare natura spacia: si moueat signū est sue malitie: ꝛ grandis lesionis est causa. Ex quib⁹ cōplicationibus omnibus illam que ex quotidiana cōtinua ꝛ tertiana interpolata ponit. Hip. specialiter notauit cū plurimū accidat inter cōpositas ex interpolatis simul ꝛ cōtinuis ꝛ ex cōtinuis tm̄ emitriteā ꝓprie nominās: quā horridā ꝛ continuā mediā tritreā esse specificauit. Et q2 vniuscuiusq̄ specierū modus ſm inuasiones pōt esse triplex. s. coinuadens: subintrās: ꝛ coalterās. Et emitriteā voluit esse cōpositā ex quotidiana ꝯtinua ꝛ interpolata ſm inuasionis modū: nō em̄ omnis cōpositionis mod⁹ horridā facit: sed coinuadens: solus etiā cū non faciat horridā: cū inuasiones ipsorū nisi sint pares nō vna predominās alteri: vel superās sicut esse pōt: ideo tria ad emitriteā verā et propriā concurrūt: ꝙ sit cōtinua quotidiana: est em̄ de genere continuarū febrium: et q̄d sit ꝯplicata tertiane iterpolate: est em̄ emitritea. i. media tertia vel tertiana. Cū em̄ Hippo. tertianā veram et purā in aph. dixit interpolatā intellexit: et mot⁹ maxime sue materie sit de cētro ad circūferētias sicut Ga. dixit. Si mota ad putredinē mouet ad extra de venis potius q̄ꝫ putrefiat in illis. Et q2 dꝫ esse horrida: opꝫ q̄d ambe sint cōpares ꝛ coinuadētes: largo mō emitritea pōt dici quelibet putridarū cōpositio dicta vicinitatis et continuarū cū interpolatis magis ex ea q̄ ꝯponitur ex tertiana cōtinua ꝛ quotidiana interpolata. Alie vero gn̄e nominis erūt potientes: q2 dicentur cōposite nomen propriū nō habentes. Et hoc mō cōpositionis dixit Gal. morbū compositū puta febrem in qualitatibus suis et etiā cum sua causa: ꝛ quidem cū emitritea ꝯtinua ꝛ interpolata diuersi gn̄is sit cōplicata: quarū ꝯtinua q2 phlegmatica ꝓlongat non solū paroxismos sed etiā morbū totū: ꝛ iterpolata q2 cholerica abbreuiat sicut illa ꝓlongat: ꝛ emitritea inquātū hmōi media erit inter chronicā et acutā. Sed q2 diuersitas eius disturbat in actiōe naturā: ideoq̄ fiet chronic⁹: et extendet fortasse vsq̄ ad. vij. menses. Inq̄t em̄ Gal. morbus habēs multā et diuersam materiā lōgior est hn̄te vnā: ꝛ si multā: ꝛ illud siuirtus sit fortis in tolerādo. Et q̄nq̄ fiet acut⁹ ꝛ breuis: vt q2 finit in septimo: ꝛ illud ꝓpter magnitudinē sui ꝛ molestiā accidētiū: q̄re necesse est materiā subito vincere vel vinci. Et q̄nq̄ extēdit vsq̄ ad. xiiij. vel. xx. plurimū est de febrib⁹ interficiētib⁹. Si em̄ sola et⁹ ꝯtinua piculosa est: nulli dubiū est ꝙ si supaddat alia fe. cū natura nō possit sufficere nisi raro ꝙ plurimū sit iterficiēs ꝛ mortalis. Et q̄nq̄ perducit ad ethicā ꝛ alias difficiles egritudines: vt est hydropisis: syncopis: mania: melācholia ꝛ epilepsia: ꝛ illꝰ ꝓpter īpressionē in principalib⁹: ꝛ ēt cū illis plurimū euadit ifirmus ab eo. Inq̄t em̄ Abo. nō est euadere ab egritudinib⁹ iterficiētib⁹ absq̄ ꝯtractiōe mēbri. Qđ. G. affirmat dicēs. Raro sunt diuturni morbi de gn̄e phlegmatꝭ vel melācholie q̄n ipumāt lesionē alicui mēbro. ¶ Sꝫ dubitaret vtiq̄ soci⁹: q̄uo possibile est fe. sanguis cōplicari alijs: cū dictuꝫ sit supra autoritate Gal. ꝙ sanguis putrescēs suā spēm nō obseruat: sꝫ desinit esse sanguis q2 in alteri⁹ humoris spēꝫ trāsit. Adhuc videt ꝙ sanguis putrescēs in venis nō febrē accēdit q̄n cōplicet nō tm̄ vni sꝫ oībus putridarū ꝯtinuis simul: sanguis em̄ in venis est oīs humor: vt Gale. ꝛ Abo. loquēs in humorib⁹ dixit. si ergo putrescit sanguis: ēt oīs humor ꝯtentus in eo. ¶ Respondit Falco ꝛ quidē dicens ad primū sicut supra in fe. de putredine sanguis dictū est. Ad scđꝫ ꝯo dicem⁹ ꝙ sanguis vere est oīs humor in potētia: sub forma tm̄ sanguinis nobis apparēs sub q̄ est ꝯtentus: vt q2 ad inuicē vniti sunt vera mixtione quoad nos: lꝫ actu sint inter se diuisibiles ꝑ naturā: q̄d ptꝫ. Si em̄ cū flebotomia euacuet q̄ immediate ꝛ directe educit ex venis ꝛ receptis i vase aliquo ꝑ seipsos distingui videm⁹: q̄to magis ꝑ naturā distinguunt in venis: ꝛ vn⁹ vel duo intrāspirabiles facti derelinquātur a natura: ꝛ putrefiant alijs remanētib⁹ cū natura. ¶ Signa cōpositarū febriū ex signis simpliciū sunt ꝯfusa. Et pinde cognosci difficilia: ꝛ magis si cōpositio sit ex his q̄ eiusdē sunt gn̄is vt tertianarū: ꝛ cōtinuarū: quotidianarū: ꝛ quartanarū simul: vel interpolatarū ipsarū. Et ēt sinoche cū tertianarū aliqua: vel ꝯtinuarū ꝛ interpolatarū eiusdē gn̄is: ꝛ est tertiana ꝯtinua ꝛ interpolata simul cōplicata: ꝛ sic de alijs. Inq̄t em̄ Aris. ꝓpinquorū difficilis est cognitio ꝛ electio: ꝛ maxime si ſm modum coinuasionis cōpositio sit earū: est em̄ difficilis cognitiōis modus talis magis: deinde modus subintranc⁹: ꝛ deinde modus coalteratiōis. Sed si q̄dē sit cōpositio ex febrib⁹ diuersi gn̄is remoti ꝛ putride ꝛ ethice vel ꝓpinque: vt est cōpositio quotidiane ꝛ tertiane vel quartane inter se: ꝛ sinoche cū quotidiana vel tertiana: vel q̄rtana: et⁹ cognitio est min⁹ difficilis: ꝛ ꝓprie si ꝑ modū coalteratiōis existit: deinde subintratiōis: deinde coinuasionis q̄ difficilior est iter oēs ꝛ ꝓprie in emitritea. Inq̄t em̄ Arist. In lōge distātib⁹ distinctio facilis est ꝛ electio. Et q̄dē ex eis sunt q̄dā cōia: ꝛ q̄dā ꝓpria. Et cōium quedā sunt q̄ sunt cōia spēbus cōpositiōis febriū que diuersi sunt generis: vt putride ꝛ ethice. Et sunt q2 cū videris febrem putridā sumpto cibo fieri incontinenti ascensum caloris: vel febr. continuā habere incōtinenti ascensum caloris: post cibum cū duricie paruitate ꝛ inequalitate pulsus: ꝛ supaddi rigorē vel frigus aliq̄ horarū: ꝛ deinde calores declinare cum humectatione remanente pulsus duritie cū fe. ꝛ tunc iudica cōpositionem ethice cū putrida fe. ꝓcedēte vel sequēte. Et quedā eorum sunt que sunt cōia spēbus cōpositis febriū eiusdem generis ꝓpinqui vel spēi. Et sunt que Abo. posuit: cum ait. Et est videre febrē cōclusaꝫ: ꝛ i ea rigor ꝛ nō est sudor: ꝛ fortasse accidit in rigoribus plurib⁹ sudor vn⁹: tūc testifica in ea cōpositionē febriū eiusdē gn̄is: supple est ꝯtinua ꝛ interpolata. Et silr cū videris incōclusam superfluitateꝫ in frigore et rigore: sed pro q2 fortasse parū est de ea inclusa. Inq̄t em̄ Gal. Oīs feb. cōtinua ſm rōnem suisipsius cum certa fuerint nullū horrorem hꝫ neq̄ rigoreꝫ: neq̄ que cōposita est ex eis erit horrida simul ꝛ composita. Et silr cum videris addi febres ꝛ extendi vltra debitū: ꝛ non etiam deficere calorem: tunc iudica compositionem ꝯtinuarū. Et silr cum feb. videris incipere cum horrore: ꝛ addi cum calore eius ascendente vltra debitū eius: vel incipere cum rigore aut frigore ꝛ ascendente calore superaddi rigorem: aut frigus ꝛ extendi caloreꝫ: ꝛ in calore sudorem: et post sudorem remanere calorem: ꝛ deinde declinare cum sudore vel absq̄:

Scda spēs.

Tertia species.

Galenus.

Aboar.

Dubium.

Sanguis in venis ē omnis humor.

Responsio Falconis.

De signis

Aristotel.

vel nō declinare: tunc iudica cōpositionē ex interpolatis.

De signis emitritei. ¶ Signa vero ꝓpria sunt signa que vnicuiq; speciei cōpositiōis ꝯueniūt: q̄ p te poteris arbitrari: cū ħ ponere oīa sit difficile ⁊ lōginquū. Solꝰ aūt illius cōpositiōis quā Hip. ꝓprie emitriteū noīauit signa ponemꝰ. Et sunt: nā incipit in pria die cōpositionis cū horrore ascēsus caloris est inequalis ⁊ dispartitꝰ ꝓpter materie diuersitatē ⁊ pugnā earū inter se ꝯterrētē naturā: q̄re retrahit natura: ⁊ multiplicat horripilatio bis ⁊ ter vł amplīꝰ: ⁊ ꝓprie apud ascēsū calo ris: et illo die febris minoris acuitatis erit q̄ expedit tertiane: ⁊ minoris obtusiōis q̄ ꝯueniat quotidiane: ⁊ eiꝰ stat est lōgior q̄ tertiane ꝯueniat: ⁊ breuior q̄ q̄tidiane: ⁊ cū pluribus accidētibꝰ ⁊ itēsis magis: ⁊ cū repellit tepescit plurimū absq; sudore: ⁊ q̄nq; cū sudore ꝓpter declinationē tertiane: nec cessat ex toto: q: cessante tertiana remanet calor q̄tidiane ꝯtinue. Et ī pricipio cōmotiōis ⁊ īuasiōis ē plurimū cū subeth ⁊ stupore euigilatio: ⁊ ī statu cū alienatōe ꝑ intēsionē febriū duarū adinuicē ꝯiunctarum inflammātiū cerebrū valde. Et ꝓpter repletionē eiꝰ ex vaporibꝰ diuersis ⁊ mi̇̄xtis: ⁊ cū inq̄etudine ⁊ angustia multa. Et pulsus ē velox ⁊ freq̄ēs inordinatꝰ: ⁊ inequalis ꝓpter diuersarū materierū pugnā cū natura ⁊ grauamie ipsius. Et exeuntia p vōitū ⁊ p secessum sunt ex cholera ⁊ phlegmate equaliter

Urina. mixta vł ꝯiūcta. Et vrina est mediocris in substātia ⁊ calore inter vrinā ꝯtinue ⁊ vrinā tertiane: ⁊ plurimū ei distans nec phlegmatica: nec cholerica. Seq̄nti vero die stabit febris ⁊ supaccēdet cū frigore pauco absq; horrore: ⁊ calor ē minor: ⁊ ēt accidētia: deīde tepescit. Sȝ in tertia redibit aliq̄d q̄d fuit in pria die cōpositiōis ꝑ cōplicationē: tūc tertiana cū q̄tidiana ⁊ cōmotionē materierū earū simul: ⁊ ꝯcurrēt ꝯsiles circūstātie ex cōplexiōis ⁊ ꝯsuetudinis mutatione ⁊ aliarū optionū ad ḡnationē diuersorū humorū ⁊ phlegmatici ⁊ cholerici. Cū ṽo ꝯpositio q̄tidiane ꝯtinue ⁊ tertiane interpolate nām certā nō ħuerit emitritei neq; modū: vt q: materie vtriusq; nō sint pares: dn̄antꝫ signa dn̄abunt. Et si cholera dn̄abit: erit horripilatio magꝭ ad rigorē tendēs: si phlegma: minus ⁊ magis ad frigus: ⁊ dn̄ante phlegmate puro īcipiet cū stupore: cholera ṽo dn̄ante cū alienatiōe erit in augmēto ⁊ statu: ⁊ sic de aliis. Et si ꝯ̄ȝ modū subintratiōis existat apud statū ⁊ augmētū calori videbis supaddi rigorē: si ꝯtinua sit ꝑcedēs vel frigus ⁊ paruū tp̄ꝰ: si tertiana ꝑcessit: ⁊ extēdi calorē vltra debitū ꝑcedētis febꝛ. Et q̄nq; in declinatiōe tertiane seq̄ sudorē: q̄nq; ṽo nō: ⁊ maxīe q̄n cōtinua supuenerit tertiane: q̄m hūores eiꝰ restringit sua frigiditate: ⁊ sua supaddita caliditate cōsumit. Si ṽo ꝯ̄ȝ modū coalteratiōis existat cōpositio in mixtis ⁊ ꝯtinuis ⁊ interpolatis: vł ex solis ꝯtinuis: talis cognitio locū nō habet sed interpolatis solum. Et quidem cum cōpositio fiet ex tertiana cōtinua ⁊ quotidiana interpolata: quā Serapio purum emitriteuȝ dixit: q̄m si sint cōinuadentes nō cōinuadunt cū horrore: sed cum tp̄e magis vel frigore pauco: ⁊ alia succedet sicut est in cōmixtiōe precedenti: si ṽo sint subintrantes: similiter. Sed si sit cōpositio duarum continuarum etiā si sint diuersi generis vł speciei omnino nō erit horrida: sȝ calor fortior: iq̄etudo ⁊ angustia maior ⁊ accidentiū vehemētia. Sed si quideȝ sit duarū interpolatarum: ⁊ sint eiusdeȝ generis vel speciei plurimū sunt subintrantes vel coalternātes: ⁊ tunc videbis si subintrātes sint prolōgatos paroxismos febris. Et quandoq; stante vna fe. secūda declinare ipsius primā cū sudore: ⁊ q̄nq; sine: ⁊ nō deficere in febricitatione: ⁊ q̄nq; deficere. Si ṽo coalternātes sint: vt q: quelibet suum diem occupat: signa erūt distincta ⁊ manifesta. Et si quidē sint tres interpolate quartane cōplicate: quelibet suum diem occupabit in affligendo. Si ṽo tres tertiane: vna die erūt duo paroxismi: altera vnus. Et si due quotidiane: qualibet die duo ꝯ̄ȝ alterū triū modorū: vel pria die erit vnꝰ: aliis duobꝰ

De cura. diebus duo. ¶ Et cura compositarum febrium duplex est generalis: ⁊ specialis. Generalis est quā Gal. demonstrauit dicēs. Singuli morbi simplices simplici medicina medicabunt: cōpositi composita: ⁊ si equales sint: equalibus: ⁊ si inequales ineq̄libus vno plus: altero minus. Specialis q̄ vnicuiq; speciei cōpositarū conuenit: que ex cura sim-

Galenus. plicīū predictarū pōt haberi. Inquit enim Gal. Nos enim nō possumꝰ vti medicinis compositis ꝯ̄m canonem ⁊ viaȝ rectā nisi quando sciuerimus virtutes medicinarum simpliciū: ⁊ in hoc est necessariuȝ ingeniuȝ: ⁊ vsus longus. Et est duplex: vna que debet compositis ⁊ diuersis generibus remotis vt ex putrida ⁊ ethica. Alia que debet cōposite ex generibus propinquis vel speciebus eorundē. Prima ꝑtermissa vsq; ad accidentiū correctionem tanq; ea que est cōposita ex causa ⁊ effectu: dictum enim est supra q̄ plurimū ad ethicam perducit causon: ⁊ alie putride que multuȝ prolōgantur: de scd̄a compositiōe que ex generibus ⁊ speciebus fit putridarū dicendum ⁊ speciebus eius. Et quidē de oībus difficile ⁊ quasi incōprehensibile esset dicere: ⁊ ꝑinde de cura eius quā Hippo. veram emitriteam appellauit dicamus tm̄: vt per ea manuductꝰ ad alias possis curā

Emitritei puri cura est q̄tuor res. vnicuiq; put competit ministrare. ¶ Est ergo sciendū q̄ emitritei puri ⁊ certi seuveri cura specialis est quatuor res que ex cura simpliciū sunt collecte. s. abscissio cause: alteratio febrilis discrasie: ⁊ regimē in dieta cibis ⁊ potibꝰ: ⁊ correctio accidentiū. Cause abscissio prior est alteratione febrilis discrasie: curationis enim intentio magis vertit in hoc morbo supra cām q̄ supra febrē: eo q̄ causa eius multa est ⁊ diuersa materiā aggrauans: ⁊ sua inequalitate, discrasie molestās ⁊ perturbās et terrens. Inquit enim Abo. Mala cōplexio diuersa deterius in corpore efficit nocumētum q̄ ꝯsimilis ⁊ equalis: lȝ sit mala: fe. vero in acuitate est ꝓpter phlegmatis mixtionē remissa. ¶ Cōpletur aūt ipiꝰ abscissio alteratiōe ⁊ euacuatiōe. Alteratio ṽo minoratione: q: in materia multitudo est ⁊ diuersitas ⁊ adequatōe in residuo. Minoratio ṽo hȝ cōpleri cū clysteribꝰ leuibꝰ ⁊ vomitibus in principio q̄ mūdificāt intestina ⁊ stōachū: ⁊ educūt minorādo ex primis venis: vt supra in q̄tidiana ē dcm̄. Et deinde ex minorātibꝰ ex aliis venis ⁊ partibꝰ subcutaneis vt cū ꝓuocātibꝰ vrinā ⁊ sudorē cū leuitate: si pctm̄ sit in sanguine cū flebotomia minoratiua: si virtus et asq; cōsenserint: vel cū proportionalibꝰ eis ⁊ aliis solutiuis absq; stipticitate multa: vt sunt myroba. ⁊ eis siles. Ex q̄bꝰ prouū est absinthiū q̄d subtiliat ⁊ abstergit phlegma: ⁊ cholerā educit si pctm̄ in sanguine nō apparet: sed opȝ q̄ postponaut talia solutiua vsq; post septimū vel octauū: donec sit facta aliq̄ digestio in materia: cū ex se indiposita sit materia valde ⁊ minorātiōi cū eis: vt supra in q̄tidiana est dictū: q̄si materia dissoluet ⁊ nō educet ex illis nisi sint ex eis q̄ naturā leniēdo soluūt: nō inquietāt ⁊ cōmouēt: ⁊ sic digestiōi resistūt: vt sunt aq̄ alu bleb gelenabi: ⁊ medulla cartami ꝑ phlegma ⁊ cū tereniabi: ⁊ siracost aq̄ porrorū ⁊ ordei cū syrupo vio. ⁊ melle casiefi. ꝑ cholerā. Opȝ aūt vt talia sint equaliter mixta ꝯ̄m partes vel tp̄a: cū he ambe materie sint equalr superātes: q̄ si inequales sint predomināti attēdat in ꝯmixtiōe earū magꝭ: talia eīm mūdificant sanguinē: ⁊ ab eo phlegma ⁊ cholerā minorādo dimittūt naturā lenificatā ⁊ materiā: ⁊ deinde residuū ipsiꝰ digestiōi cōplete cōpositū ⁊ eradicatiōi. Oportet quoq; vt clysteria ⁊ vo- Clysteria

mitus sint cū his que materiā vtraq; recipiūt: qualia sunt clysteria ex aqua decoctiōis maluarū violarū mercurialis ⁊ furfure cū casia: ⁊ melle vio. ⁊ succo blete cū oleo violato ⁊ amigdalarū amararū ⁊ salis. Et qualia sunt ex vomitiuis Uomitia.

syrupus acetosus cū aq̄ raphani ꝓpter phlegma: ⁊ aq̄ tepida ꝯcoctiōis seminū atriplicis cū aceto ꝓpter cholerā: sint aūt equalr mixta: vel inequaliter: si inequaliter sunt materie abūdātes. Et silr ꝓuocatiue vrine ex calidis diureticis ⁊ frigidis mixta: que sunt nota et etiā sudorē: vt est vinum vel oleū anetinū cū aqua tepida q̄ illorū remittit caliditateȝ: deinde supra residuū materie oportet ꝓcedere cū adequatione ipsiꝰ ⁊ maturatiōe: q̄ via est perueniēdi ad statum salutis: ⁊ dominet supra materiam morbi donec diuidat ⁊ ꝯplete expellat: aut ex se cretice: aut medici artificio coadiuta. Cōplet aūt eiꝰ adequatio cū his que ex simplicibus ⁊ ꝯpositis dicta sunt supra in cura quotidiane ⁊ tertiane insimul mixte ꝯ̄m materierū necessitatē. Et cum aliis simplicibus cōpositis appropriatis. Et simplicibus vt aqua ordei cū virtute piperis: qua Hipp. ⁊ Gal. curauerunt emitriteū. Et est vt in li. ij. aque ipsius buliant grana piperis nigri cōtrita. xl. ⁊ in pecia rara ligata sufficiēter: deinde coletur ⁊ referuet: ⁊ det cū fuerit opportuna nō in potu cū cibo vel sine: sȝ in ieiunio cū melle ro. vel post syrupuȝ acetosum per duas horas: q̄m abstergit q̄d digestū est p syrupuȝ: et fert maturationem in reliquo vtriusq; materie: natura eīm sapientissima nostra dispensans corpora ī tali medicina composita

na cõposita ex eis ⁊ alijs silibus sunt: ex quo ꝑmixtionẽ illoꝝ confrangi eoꝝ adinuicẽ sunt excessus: ⁊ reducta est ad tẽperiẽ cũ tẽperamẽto eiꝰ existẽte in ꝯposito resistit: ⁊ alterat materiã calidã atq; frigidã et febris excessum: ⁊ cordis inflãmationẽ remittit. Et deinde si expediat ad digestionẽ illaꝝ ꝯplẽdã magis segregat inter ea: ⁊ ponit virtutẽ calidã piperis ad partẽ phlegmatis digerendã: qua corpora febris ⁊ cor nõ inflãmanẗ: cũ a ꝟtute aq̃ ordei sit cõfracta: sed fit aqua ordei cũ sua virtute adiutrix ꝟtute piperis ad penetrãdũ in venas: in q̃bꝰ phlegma peccãs existit. Et eiꝰ virtutẽ ponit ad partẽ cholere ⁊ cordis ne inflãmenẗ: sicut ꝓ-
Galenus. ceps Abo. ꝯtradictioni Gale. rñdit: qđ G. ꝯfirmauit: cũ dixit. oĩm natura oꝑatrix: medicꝰ ꝟo minister: põt nãq; oꝑator magister ex ministratis sibi per discipulũ instrumentũ vnũ qđ est necessariũ sibi eligere: ad hoc aliud ꝟo in alio ⁊ vnũ recipere: ⁊ aliud pretermittere. Aliter eñ nec vniꝰ simplicis medicine oꝑatio erit in corpore nec cõposite: oꝑatio eñ medicine nõ nisi discretiõibꝰ ⁊ regulatiõibꝰ fit nature: vt dictũ est supra. Cõposita ꝓpria sunt q̃ infra dicenẗ: digestione ꝟo ꝑfecta si natura cretice sicut ꝯsueuit expellat: silẽtiũ est habẽdũ. Si ꝟo nõ: opꝫ vt eradiceẗ cũ p̃dictꝭ oĩbꝰ vel pluribꝰ fortificatis in ꝟtute ⁊ augmẽtatis in quãto. Et cũ solutiuis ꝓprie q̃ hñt educere a remotis ⁊ vehemẽtius: ꝓut cõuenit eradicatiõi: q̃lia sunt q̃ in cura q̃tidiane ⁊ tertiane sunt dicta. Alterationẽ febrilis discrasie cõplẽt q̃ cũ tẽꝑamẽto infrigidãt: ⁊ cõfortãdo oĩa pñcipalia sic febrẽ remittãt ⁊ cholerã alterẽt; vt nõ rapiaẗ ad caput: ⁊ alienationẽ vel phrenesim faciat: et ꝙ phlegma nõ ĩcrudẽt nec coagulẽt: ne ad stuporẽ vel lytargiã ꝑducãt. Et ꝓinde exteriꝰ applicanẗ tutius q̃ȝ interiꝰ ministrenẗ: si bono mõ sufficiãt; qualia aũt sint ex predictis est notũ. Regiminis ꝟo ordinatio ⁊ dieta cibi ⁊ potꝰ est vt regaẗ cũ cibis ⁊ potibꝰ subtiliãtibꝰ cũ caliditate tẽperata: vt est aqua ordei cicerũ sicla ⁊ sparagus borago feniculus capparus ⁊ ꝯsiłes. Et cũ alterãtibus; vt chist ordei vel endiuia lupuli ⁊ siłes. Et ex carnibus ⁊ alijs virtutẽ nutrientibus ⁊ magis ꝯfortantibus indigentiã eius ibi dictis: qñq; insimul mixtis: vel nũc cuȝ his: nũc cũ illis: q̃les sunt quos etiã supra diximus in cura quotidiane ⁊ tertiane. Sit aũt grossus mediocris vł subtilis ẜm ꝙ arbitrari poteris longitudinẽ eiꝰ: ⁊ in alijs cõditionibus sit: ꝓut in superioribꝰ dictũ est. Accidentiũ ꝟo correctio eius est accidentiũ predictorũ in cura quotidiane tertiane ⁊ quartane vt stuporis ⁊ alienatiõis ⁊ vigiliarum lytargie ac phrenesis: quoꝝ ex cõi supius est nota correctio. Et etiã hydropisis melãcholie epilepsie ⁊ manie: ad quas ꝑducet qñq; ⁊ apud recessuȝ eiꝰ. Et ex illis est ethica ad quã frequẽter ꝑducit ꝓpter multiplicationẽ febriũ ĩ ea ⁊ prolongationẽ ipsius: de qua statim subiũgemus capitulum speciale duplex: primũ de ea ⁊ cura eius: scđm est cõpositionis eius cũ putrida: deinceps medicinas subiungemus cõpositas ⁊ expertas.

Syrupus ad feb. cõpositas. ¶Syrupus valẽs ad febres cõpositas ⁊ permixtas est syrupus acetosus diarodon: ⁊ syrupus acetosus de succis herbarũ: quoꝝ descriptionẽ posuimus in antidotario nostro. Et ex appropriatis huius sunt troci. de absinthio ⁊ troci. de ro.

Troci. ad idem. ¶Et ex appropriatis emitriteo puro sunt troci. Abo. qui. ℞. ros. radicũ liquir. añ. ʒ. iiij. terentabin. ʒ. iij. spice: succi absinthij spodij ana. ʒ. ij. Fiãt troci. ʒ. j. cũ syrupo acetoso. ¶Pilule bone ad eã ⁊ ꝓprie qñ ꝓlõgaẗ ⁊ ledit stomachũ ⁊ viscera: ⁊ valẽt ad alias: etiã cõpositas hmõi malitie. ℞. alo. mastic. succi eupatorij myroba. reub. succi ro. ru. añ. partes equales: croci partẽ. ß. fiãt pilule cũ aq̃ endiuie: ⁊ sit doß. ʒ. ij. ¶Decoctio bona cõferens proprie digestioni. ℞. aloes mastic. succi absinthij roß. añ. partes equales croci. ʒ. ß. Informenẗ pilule: et doß. sit. ʒ. ß. mane. Syrupꝰ valẽs ad feb. cõpositas: quẽ cõposuit Abo. est satis bonꝰ.

Syrupus ad emitriteum. ¶Syrupus ex inuentione nostra efficax ⁊ exptꝰ ad emitriteũ verũ. ℞. bedegar hyssopi hasce lupuloꝝ gramis endiuie eupatorij absinthij capi. ve. cuscute añ. ℥. j. se. cucurbite citrulorum melonis et cucu. añ. ℥. ij. squinãti. ʒ. ij. ordei cicerũ. P. j. liqui. vio. ro. añ. ℥. j. zuccari li. j. aceti. v. radicũ cõmuniũ. ℥. ij. in pecia rara buliant corticũ citri sãda. spodij añ. ʒ. j. cinamomi: ligni aloes añ. ʒ. ß. doß. ℥. ij. in aurora cũ tepida. Si ꝟo ꝯtinua sit tertiana: ⁊ q̃tidiana sit interpolata: multipliceuẗ frigida: ⁊ minoienẗ calida. Et illđ si inequaľr dominenẗ hũores ambo: si ꝟo eq̃liter etiam sed minus propter febris cõtinuitatem: ob quã vincit intẽtio cholere.

Syrupus ad fe. compositam. ¶Syrupus ex inuẽtione nostra efficax ⁊ expertꝰ cõposite ex cholera ⁊ melãcholia. ℞. radicũ feni. endiuie: scolopẽdrie: petroselini residẽtiũ in aceto añ. ℥. j. thimi epithimi añ. ℥. ij. calẽdule lauẽdule: capi. ve. lupuloꝝ añ. ℥. j. liqui. passulaꝝ enucleatarũ añ. ℥. j. lenticularũ: aque nenufaris añ. ℥. j. se. cõium corticũ capparis añ. ℥. j. ordei cicerũ añ. P. j. succi boraginis ⁊ buglosse depurati añ. ʒ. vj. zuc. li. j. gelenzabin. ℥. iij. aceti radicũ p̃dictaꝝ. ʒ. iij. Aromatizetur cũ cortice citri. sanda. spodij ⁊ ro. Doß. in aurora ad digestionẽ ꝓcurandã. ℥. ij. cũ tepida. ¶Syrupus aliꝰ ex inuentione nostra ad cõpositã ex phlegmate ⁊ melãcholia vt ex quotidiana ⁊ quartana. ℞. bedeguar: gũmi: absinthij: cus. thi. corticũ cappa. origani scolopẽdrie: cũ radice eupatorij: endiuie añ. ℥. j. radicũ quinq; cõium seruatarũ in aceto añ. ℥. j. zuccari li. j. geleniabin li. ß. succi granatorũ muzoiũ ⁊ pomoꝝ dulciũ añ. ℥. ß. aceti predicti. ℥. ij. in pecia rara buliant: ligni aloes: cinamomi añ. ʒ. j.

¶Summa tertia particule prime sectionis secũde que est de medicinis febrium ethicarum.

Sequitur summa. iij. particule prime sectionis secunde que est de medicinis febrium ethicarum continens capitula. iiij.

¶Cap. j. est generale de ethicis ⁊ signis earũ omnium in communi.
¶Cap. ij. de cura ethice febris.
¶Cap. iij. de cura ethice senectutis.
¶Cap. iiij. de cura vel medicis ethice ꝯposite cũ putrida.

¶Cap. j. est gñale de fe. ethicis ⁊ signis eaꝝ omniũ in cõi.

Ethica corporis est exiccatio ⁊ cõsumptio. Et est duplex: quedã que est febris: ⁊ quedam que nõ est feb. ⁊ noĩatur ethica senectutis: de qua infra diceẗ: lꝫ ad sectionẽ tertiã spectet: vbi de cura macredinis Christo duce dicemꝰ: que ꝟo est calor preter naturã acutus ⁊ fortis in humiditatibꝰ nostris quatuor mẽbrorũ radicaliũ fundatus et ꝓprie cordis: cuius propria passio est oĩs febris. (Ethica duplex.) Inquit eñ Gaľ. non dr febris nisi cũ caleat cor. (Galeñ.) Cuius sunt due species ẜm. G. scꝫ ethica absolute ⁊ marasmus incipiẽs: ⁊ cõpletꝰ: et sunt ẜm semitã inflãmationis tñ: ꝓut Haliab. voluit. (Ethice due spẽs.) Fit aũt ẜm duplicẽ modũ: qr aut est incipiẽs: aut aliũ morbũ sequẽs: ⁊ ẜm cause diuersitatẽ. Cum eñ incipiens est eiꝰ cã interior est: ⁊ est caliditas aeris motus corporei ⁊ aĩalis ⁊ aliarum ꝓcatarticarũ causarũ prouentens ad cor principaliter: ⁊ de eo ad radicalia mẽbra vel econuerso: vel vtraq; simul: ⁊ est plus inflãmãs ⁊ sua fixiõe in eis taliter vt sit calefacta ꝯsumẽs hũiditates eoꝝ ordinate ẜm supius dictũ modũ: ⁊ est raro. Raro eñ caliditas exterior ꝑuenit ad cor ⁊ radicalia mẽbra cũ frigida sint ⁊ dura: ꝙ iflãmet ea vsq; ad terminũ: quin prius ꝑueniat ad inflãmandũ spũs ⁊ humores sua caliditate paratos ⁊ subtilitate ⁊ raritate substãtie: nisi cũ tãte sit acuitatis ⁊ potẽtie ꝙ p̃tergrediaẗ illos tanq̃ȝ subiecto indisposita ad retinendũ impressionẽ ipsius: et ꝑueniat ad imprimendũ in solidis mẽbris tanq̃ȝ potẽtie sue ꝓportionatis: vt figaẗ in ipsis ꝓpter soliditatẽ ipsoꝝ: ⁊ illđ est ratio: tñ possibile est. Inq̃t eñ algagel: vidimꝰ eñ ꝙ fulgur ferrea instrumẽta cõbussit: q̃ in penariolo chirurgici cõtinebanẗ: ⁊ penariolũ dimisit illesum. (Similitudo pulchra.) Cũ aũt est sequens aliũ morbũ: cã eius est interior: ⁊ calor est febrilis ephimerarũ minus propter debilitatẽ ipsaꝝ: ⁊ durationis breuitatẽ: vel illũ qñq; adiuuet mẽbroꝝ dispositio maior ad imprimẽdũ vel putridarũ magis vt emitritearũ: et ꝓprie causonidorũ prolongatorũ valde propter vicinitatẽ putredinis ad cor ipm dispositũ ⁊ alia radicalia mẽbra. Et apostematũ ⁊ vlcerũ magnoꝝ vicinoꝝ mẽbroꝝ ꝓpter vicinitatẽ ꝓpinquã vt pulmonis pleure. diafragmatis: lꝫ apostemata talium mẽbroꝝ citius mortẽ inducũt q̃ȝ ad ethicã cõpletã perducant: vel vicinitatẽ remotã: vt epatis: stomachi: renũ matricis vesice viscerũ ⁊ ani: ⁊ ꝓprie cũ in cura ipsoꝝ interueniat error. Cũ eñ tales febres putride accidẽtes ꝓlongẽtur primũ corrumpũt humiditatẽ corporis: postea ipm resoluũt sua vehemẽtia: ⁊ rẽ siccã dimittũt cineritiã: vnde dixit Abo. deinde ꝓcedit ad mẽbra sanguinea: ⁊ ea exiccat liquefaciẽdo ꝯsumit: nec tñ adhuc erit ethica: sꝫ ad eã sit dispositio magna. (Quoniam modo ethica ex putrida febr. ꝯtingat. Aboaľ.) Deinde cũ ad exiccandũ ⁊ cõsumendũ humiditates solidorũ peruenerit et ꝓprie cordis ethicã facit

certā. Et maxie cū in cura earū interueniat error ꝛ ephime rarū sit: vt qꝛ omittant necessaria. Ex contingentibus interius approximādis vt est aq̄ frigide potus: ꝛ exteri⁹ sup cor ꝛ epar. Et ministrent ex nociuis ꝛ inflāmātib⁹ cū superfluitate vt emplastrū ex artomellis: ꝛ int⁹ vt cib⁹ carniū ꝛ aq̄ eaꝝ: ꝛ pot⁹ vini: ꝛ electuaria calida: vt diamuscū ꝛ silia ppter casum ṽtutis ꝛ frequētiam sincopis. Et qꝛ in illis ꝛ ephimeris diatritū ꝛ ieiuniū obseruet ī infirmo cholerico in ieiuniis laborantiū corporis siccitate: talis em̄ error nō phibebit ab illis ethicā gn̄ari: sȝ vt generet auxiliabit magis: ita vt illis applicet: vel illis recedētib⁹ remaneat et pcedat. ¶ Ethica ṽo q̄ nō est febris noiata ethica senectutis

De ethica senectutis. est cōsumptio ꝛ exiccatio corporis ꝛ mēbroꝝ oim absq̄ fe. Et q̄dē vocata est ethica ppter cōuenientiā cū p̄dicta ethica certa ꝛ vera: sed cōposito noīe senectutis ppter differētiā quā hȝ ad illā. Conuenientiā em̄ hȝ cū illa in effectu siccitatis ꝛ cōsumptionis: vtrobiq̄ em̄ est siccitas ꝛ consumptio. Differentiā ṽo hȝ ad illā in cā: nā in predicta cā siccitatis caliditas inflammatiua ꝛ febrilis existit. In hac vero caliditas nō est inflāmatiua vt cōsumat: sed deficiens potius ꝛ quasi mortifera: vt nequeat nutrimentū alterare qd̄ testat ꝛ membra corporis ꝯsumpta ꝛ exiccata humectet: et hoc propter defectū humidi radicalis in quo fundat. Qd̄ contingere pōt dupliciter. Uno modo naturaliter vt ex defectu caloris proueniēte in decursu etatū ꝛ depascentiam humidi ab eodē coadiuuātibus exterioribus causis in re-

Senect⁹ est semita ad mortē. solutione ipius: ꝛ hec ppie dicta est a Gal. ethica senectutis ab etate. Est em̄ in ea dominiū siccitatis cum frigiditate: senectus em̄ semita est ad mortē que per frigidū et siccū accidit ṡm. G. Et ppterea talis ethica frequētius senibus accidit: rarius iuuenib⁹: ꝛ rarissime pueris: quā sequit consequit con tristabilis mors: vt. G. dixit. Alio aūt modo accidētaliter: vt qꝛ fiat ab egritudine aliqua cōsumente: vt est ethica predicta febrilis: vel alia ex predictis que siccitatē impressit: ꝛ cū extīcta fuerit caliditas exuperās inflāmās et exiccās: ꝛ remāsit siccitas cū eq̄litate ī calore. s. ꝛ frigore licȝ raro cōtingat. Quādoq̄ plurimū succedit cū siccitate ꝛ ꝯsumptiōe frigiditas membroꝝ stomachi ꝛ epatis ppue ab ipsa complexione mala frigida nutritiuorū simul prouenīente vel successiue: per modū cōpassionis ex vicinitate vnius ad alterum: quare nutrimentū sufficiēs ad restaurandū qd̄ continue dissoluit digerere neq̄at. Et p̄inde mēbra corporis quotidie exiccant magis ꝛ magis: et hoc aut erit naturaliter pcreata in eis: vt est videre in melācholicis: aut accidētaliter acquisita: vt ex aliqua egritudine frigida vel malo regimine: ꝛ ppie ex potu aq̄ frigide hora nō sua tpe sanitatis vt successione exercitii: inflāmantis ꝛ resoluentis virtutem ꝛ aperiētis corporis poros et meatus membroꝝ ac prouocātis: vt aqua frigida subito trahat ad viscera ꝛ debilitet: ꝛ quasi caliditatē naturalē extīguat: vel ex stolida cura vt superflua extinctione tpe egritudinis et febris cū his que assumunt: ꝛ emplastrant: aut ex vaporibus malis ꝛ frigidis qui eleuant ad cor ab aliquo mēbro debilitantibus eius calorē et sanguinē: quare nutrimentū in corpore non cōpletur: sicut accidit in simia Gal. Et hanc vocauit Philippus ex egritudine senectutē: que cum cōfirmata fuerit; vt qꝛ solida ingenia tetigerit valde nō curatur: et si esset curationis ingeniū vtiq̄ esset morbi: vt rex Abo. dixit ꝛ Ga-

De signis lenus. ¶ Signa. et signis ethice quedā sunt signa permutationis aliarū febriū in ipam q̄ ipam minant: q̄dam signa sunt ipsius per se incipiētis vel post recessum aliaꝝ quas sequitur: ꝛ quedā sunt signa ipius cōplicantis cum putrida qua causat. Prima sunt pronostica: ꝛ sunt duplicia: quedā sunt ostēdētia permutationē ephimere in ethicā: et quedā permutationē putride in eā. Prima sunt: qm̄ cum vides vehementiā ꝛ fortitudinē caliditatis in principio plusq̄ conueniat nature ephimere et plongationē ei⁹ vltra tp̄s quo declinare cōsueuit: qd̄ est tēpus horarū. xxi. plurimū cū cōtinuitate et fortitudine: et est multa corporis dispositio in ariditate ꝛ macredine: tūc timebis permutationē eius in ethicā. Scd̄a ṽo sunt febris putrida principalis ꝛ remittitur: fiatq̄ lenta cū cōtinuitate equalis: nec habet periodos consuetas cū rigore vel typo aliquo seu cōtritione cū pulsus coartatione: queādmodū putridis ꝛ natura ipsarū cōuenit cū corporis ariditate incipiente: ꝛ vrina est digesta et

De signis vnctuosa: tūc suspicaberis putridā p̄mutari ī ethicā. ¶ Signa ṽo ipi⁹ ethice per se venientis vel existentis post permutationē illaruȝ in ipsaȝ sunt demonstratiua ipsius. Et sunt duplicia: quedā sunt signa demōstratiua ethice febrilis: q̄dā ṽo ethice senectutis. Demonstratiua ethice febri-

Documētū de ethica. lis sunt duplicia ṡȝ duplicē ei⁹ speciē. Circa qd̄ sciendum q̄ ethica in principio sui seu in p̄ia specie est difficilis cognitiōis ꝛ facilis curatiōis: in fine ṽo vel pcessu: vt cū deuenerit in marasmū est facilis cognitionis: ꝛ difficilis curationis: ꝛ hoc dū est incipiēs in scd̄o gradu: aut ipossibilis cū completus est marasmus: ꝛ factus est ad hubul: sunt em̄ radicalia membra ad tantam ariditatem ducta ꝯsumpta eoꝝ radicali influēte humiditate triplicis gn̄is: adeo q̄ quātūcūq̄ nutrimēti apponat pre defectu radicalis humidi calor in eis vt remaneat recreari seu viuificari nō potest: quemadmodū in carbone licinii lȝ addiscere q̄ cuȝ ad vltimā ariditateȝ deuenerit: nō poterit flammaȝ seruare: nec vlterius superaccēsioneȝ recipere quantūcunq̄ superinfundas oleū: sed circūpalpitat: ꝛ semp fit minor donec to-

De signis ethice simplicis. talr extinguat. Ethice aūt simplicis ꝛ absolute signa sunt naȝ siquidē incipiens sit: scias ipsam immediate fieri a solis procatarticis precedētib⁹ causis: vt ab aeris estu: ira: ꝛ labore nimio: fame ꝛ ieiunio facto. Cū ṽo facta est seu aliū morbū sequens p̄cedere febres putridas dicas nulla precedente procatarticarū causarū q̄diu ethica sola sit videbis calorē suaueȝ ṡm primā immissionem manus: in morā ti ṽo fieri modificanteȝ simul ꝛ ardentem: ꝛ esse continuū ꝛ equalē per se semper. Sed sumpto cibo post vnam horā vel duas habere sensuȝ incōtritū ꝛ pulsum in magnitudine addere: cū in natura ipsius sit: ꝛ omnium ethicaruȝ semper debilē esse pulsuȝ spissum ꝛ paruū. Cū ṽo pulsus ta-

Pulsus. lis cū predictis signis sic permāserit: ethica sola erit ꝛ absoluta. Cū ṽo mutabitur qꝛ debilis spissus immatur⁹ ꝛ durus appareat: tūc ethicaȝ ipsam simplicem etiā marasmū noueris esse. Cuius q̄dē signa prompte apparebūt tanq̄ manifesta valde: ꝛ sunt: nā tūc pulsus erit paruus: debilis:

Urina. spissus ꝛ dur⁹ ad modū caude soricine p̄māsiue: ꝛ vrina erit vnctuosa mag̃: ꝛ petallas habēs: ꝛ pfundatio oculoꝝ augēt: ꝛ corpis ariditas magna: ꝛ coloꝛ mutatio ṽsus nigredinē ꝛ putredinē faciei: ita vt incipiat fieri visui ꝯfusus et egrotās: ꝛ hoc q̄diu incipiēs fuerit marasmus. Cū ṽo ad cōplementuȝ deuenerit: pulsus p̄dicte differētie augebuntur: ꝛ sicut in modū caude soricine finitiue: ꝛ oculoꝝ pfundatio augmētabit: vt ossa palpebraꝝ appareāt eminētia: ꝛ palpebre remanent apte: ꝛ limpitudo in eis sicca: lȝ somn⁹ eius nō ppie somnus sit: sed potius impotētia vigilandi: tēpora applanant valde: nariū extremitates acunt mx̄tū: ꝛ ossa maxillarū ꝛ mēti acuunt: ꝛ in oībus mēbris ꝛ faciei color mutat ad nigredinē: ꝛ pulchritudo faciei perit oīno adeo vt fiat tornatilis ꝛ horribilis valde: ꝛ cutis tot⁹ corpoꝝ ꝛ faciei arida valde ꝛ puluerulēta: vt neq̄ extēdat valde: ꝛ cū extēdit stat suspēsa: ꝛ pili elōgant in ea: ꝛ apparent pediculi ꝛ ossa pectoris valde eminētia ꝛ disficta: ꝛ vēter adheret dorso ac si viscera essent q̄si euāta: ꝛ finaliter vngues curuant. Cū ergo curuant ꝛ acuunt tunc incipit tendere ad occasuȝ: ꝛ liq̄fiūt cartilagines: ꝛ sequit mors incōtristabilis sicut in ethica senectutis. Cui⁹ vera sunt signa marasmi ꝛ ꝯsumptiōis: neq̄ apparet in corpe calor ꝛ inflāmatio: sed frigiditas plurimum tactu perceptibilis: ꝛ eoꝝ pulsus nō est spissus sicut pulsus ethice febrilis: sȝ debilis tard⁹ rarus ꝛ paru⁹: nisi fortis debilitas insit: qm̄ tūc inci-

Signa cite mortis. piet fieri frequēs ad modum formicantis: ꝛ proprie in illis in quib⁹ hoc accidit ex potu aque. Et vrina erit alba: subtilis: aquosa: ꝛ in reliq̄s dispōnibus est sicut senex. ¶ Signa ṽo ethice cōplicate cū putrida cognosci sunt difficilia cuȝ nō sint distincta: sed adinuicē valde confusa. Et sunt: nā in

De signis ethice cōplicate cū putrida. calore lento ꝛ ꝯtinuo fieri videbis ascensum caloris cōtritum aliq̄n cū rigore manifesto vel aliquo alio typo: vel aliq̄n sine manifesto: sed cum pulsus coartatione declinante eo cū sudore: vel sitiant cū euaporatione cuȝ balneo remaneat caliditas ꝛ siccitas in arteriis ꝛ venis maior q̄ ī circūstātib⁹ partibus cū velocitate: ꝛ spissitudine mot⁹ nō dissoluti in eis. Et sumpto tūc cibo iterū fieri eius ascēsuȝ in cōtritū: ꝛ iteꝝ redire ad primū: ꝛ ariditas ꝛ ꝯsumptio maior q̄ ꝯuenit putride. Et vrina rubea ꝛ vnctuosa: ꝛ sit egestio vnctuosa ꝛ humorosa: et quandoq̄ turbida.

¶ Cap. ii. de cura ethice febris.

Ura ethice febris si simplex sit ⁊ sola: vt qr incipiēs sit: vel aliū morbū sequēs vt putridā fe. absolute vł cū apostemate qđ cessauit euacuatione putredinis. Cura debeł ꝓprie cū morb⁹ factus sit et nō a cā depēdens: licet dici posset incipiens: qr per suos gradus procedens ⁊ simplex: qr nulli alteri est permixta. Si ꝟo applicata sit alteri egritudini vt febri putride: a qua vt plurimuȝ est causata: si em̄ putredo adhuc manet in corpe: cura ipsi debita erit cōposita ex preuisione ⁊ cura: vt infra Deo dāte diceł. Et cura q̄dē vera ⁊ simplex q̄ debeł ethice soli cōsistit in duob⁹: in remotione nocentiū: et in ministratione curantiū. Nocentia aūt sunt oīa ex.vj. rebus. calida ⁊ sicca auferanł ergo oīa. Curatiua ꝟo sunt tres res: alteratio febrilis discrasie: regiminis ordinatio: correctio accidentiū. Intentiones q̄ a cā cessante: vt qr interiorē efficientē nō habeāt q̄ trāsiuit vt putrida: lȝ cōseruantē habere possit: cui iam immediate est ꝓuisum. Alteratione cōplent frigida minus ⁊ humida magis: frigida em̄ cum fortia sint fortioris impressionis erūt q̄ȝ natura mēbroꝝ in talibus facta valeat tolerare. Et proinde ledunt: ⁊ si discrasiam calidā alterant: non tn̄ siccā: quinimmo cuȝ naturā debilitant: ipsam a nutritione cum cibo deficere faciunt: quare fe. augebitur: ⁊ siccitas: ⁊ effectus eius qui est cōsumptio membroꝝ: maxime si sint talia que siccitati sint iuncta: vt troci camphore ⁊ similia. Sic ergo nō debēt esse intensa ⁊ discrasie ꝓportionabilia: sed remissa poti⁹: cū sufficiāt ad infrigidandū: ⁊ si nō per quantitatē ⁊ multitudinē: per iterationē tn̄ ⁊ vices: vt cōpleāt in longo tpe qđ opȝ absq̄ȝ nocumēto: qđ potuerūt si fortia fuissent in breui complerent cū nocumēto. Humida ꝟo cū non sint vehemētis impressionis vt in naturā nocumentū imprimāt atq̄ȝ defectionē: sintq̄ȝ cōtraria vtiq̄ȝ discrasie: calide obtundēdo et sicce alterando vt earū cōsumptionis restaurādo vel saltē madefaciendo non sint talia que caliditati sint iuncta: vt vinū ⁊ carnes pn̄t esse fortiora frigidis ⁊ magis excedētia si nō essentialiter ⁊ in gradu effectualiter: tn̄ qr multiplicata in quantitate ⁊ tpe: non tn̄ tantū q̄ naturā suffocent: vel saltē oppilent. Qđ si necessitas vti fortibus extinctiuis cōtingat ⁊ frigidis que sint nō cū humiditate vel tēperamēto passiuarū: sed siccitati cōiuncta: vt sunt ex simplicib⁹ cāphora sandali. syrupus limonū: ⁊ alia plurima. Et ex cōpositis troci. de cāphora: opȝ attēdere illud ꝯseruare: sicut ante vel post: vel simul cum talibus frigidis humida ministrētur: ⁊ etiā aliq̄d calidi humidi qđ discrasie intētionē obtūdat: ⁊ siccitatē medicine ꝯtēperet. Calidū ꝟo ꝯtēperet medicine frigiditatis excessum: ne mēbra ꝑcutiat ⁊ in ꝯtrariā dispositionē adducat: q̄ incorrigibilior esset prima. Et ad illud euitandū periculū intus frigida remissa immittantur que hūiditati sint iuncta: vt iuleb vio. ro. succus ordei ⁊ aq̄ ptisane ⁊ silia: q̄ si supfluāt: nō multū nocere pn̄t. Et si ꝯcedił interius aliq̄d ei⁹ calidi misceał qđ ꝯtēperet ne noceat valde: vt dictū est supra. Et silr si humida caliditate erunt ꝑmixta: talia aūt frigida sunt q̄ supra ī cura generali sunt dicta putridaꝝ. Et ea q̄ in alteratione hui⁹ fe. sunt ꝓpria ꝑm Gał. sunt duplicia: vt q̄ intus assumuntur: vt medicine potabiles ⁊ comestibiles: et q̄ inspirał aer: q̄ quales oporteat esse subiūgemus. Et q̄ extorsum applicenł: vt ꝯtinēs nos aer cerota ⁊ silia: vt emplastra ⁊ balnea. Medicinarū potabiliū ⁊ edibilū quedā sunt frigide ⁊ sicce: ⁊ earum quedam sunt simplices: ⁊ quedā composite. Et ex simplicibus humidis potabilibus est aqua ordei simplex vel cū cādis: aqua lactucaꝝ: semi. cōium ⁊ omniū sensibiliū: aqua lactis vaccini a quo extractū est butyrū: ⁊ lac mucillago psilij ⁊ similia. Et ex comestibilibus sunt predicte cū substātia propria: ⁊ ex frigidis ⁊ siccis ro. sandali: spodiū cāphora et similia. Et ex ꝯpositis syrup⁹ ⁊ iuleb vio. de cucurbitis roß. ⁊ ribes ⁊ troci. đ dactylis de cāphora: ⁊ electuaria q̄ diceł.
Aer q̄lis. Aer aūt inspiratus ⁊ nos ꝯtinēs dȝ esse alteratus frigidis et humidis: vt supra ibidē dictum est: talis em̄ inspiratus ⁊ tractus per cutis poros cordis discrasiam alterat: ⁊ oīm membroꝝ: ⁊ proinde hyeme non calefiet cū igne ne poros oppilet: ⁊ febrē inflāmet: defendał indumētis ne sit congelatus: quo casu accendał in camera paruus ⁊ leuis ignis.
Cerota: Cerota aūt sūt ꝑm duplicē modū. s. simplicē ⁊ ꝯpositū: simplicē vt ex cera ⁊ oleo aū cōpositū vt est ex eis pigmentis succis adipe ⁊ spēbus que infra diceł. Talia aūt cerota ria cū frigiditate ⁊ humiditate ⁊ permanētia multa in mēbris coꝝ discrasiā alterāt. Sed vt illud agał suis sint cōditionib⁹ preelecte: que sunt experte sue materie forme ⁊ conseruationis eius eiusdē modi loci ⁊ tpis vsus ipius. Ex parte quidē materie vt sit oleū electū: ⁊ est de cucurbita salicibus ⁊ violatū: de seminibus melonū ⁊ roß. qđ suam frigiditatē impellendo stipticitatē moderatā suā magis humectat q̄ȝ oleum simplex: vt Gał. ostēdit non veniūt scut. M. dixit. Sitq̄ȝ eorū cera alba ⁊ mūda pauce quātitatis: ne illud reddat spissum valde ⁊ solidū fit em̄ ex hoc difficile valde penetrabile ad profundū maxime cum sit frigidum: et oleum sit viscosum: cera spissa ⁊ stiptica: ⁊ proinde si ex aliquo frigido valde subtili fieri posset: optimū esset ⁊ efficacissimū: sed qr tale difficile est inuenire vel impossibile. Et si acetum sit tale nō simplex frigidū est: sed aliquid habēs calidi ⁊ sicci. Et proinde nō ex eo fiat: sed ex eo aliquid illi admisceatur. Sitq̄ȝ oleū ablutū cū frigida aqua: vt sua caliditas si quā habere possit auferał: ⁊ frigidū fiat: ⁊ humidum. Et proinde ex quo coagulatū est cerotū abluał cum frigida aqua pluries: ⁊ resideat in ea: vt cōserueł eius natura. Et vngatur frequēter ne calefiat: et vt alteret magis sit eius inunctio supra mēbra principaliter passa: ex q̄b⁹ caliditas inflāmans ad oīa corporis mēbra ꝓcedit: vt est cor epar et stomachus: ⁊ dorsum sub q̄ vena magna existit extensa multū sanguinē cōtinēs calidū inflāmantē dorsum ⁊ totū corpus ad qđ procedit. Altereł ergo cū inunctione eiusdē ceroti: vt ad oīa mēbra transeat alteratus: vt supra in generali cura putridaꝝ est dictū. Et si totū corp⁹ inungas est bonū: sȝ post balneū vt apertis poris subintret amplius. Emplastra etiā sicut in cura putridaꝝ est dictū: sunt supra stomachū cor ⁊ epar applicanda. Balnea quoq̄ȝ debent esse suis opportunis cōditionibus preelecta. s. materia quātitate ⁊ q̄litate ei⁹ loco tpis ingressus ⁊ egressus ab eis: vt hora stādi in eis ⁊ aliis que sequunł ad ipm: vt sunt aquaꝝ dulciū calida ⁊ frigida: calida opȝ precedere: debēt aūt esse euacuata: vt rarificēt nō ꝯstipēt: ⁊ resoluāt ⁊ semicupio facta pleno abūdāti aq̄ vt totū corp⁹ attingat: in qua sint cocta frigida ⁊ hūida ex herbis florib⁹ ⁊ fructib⁹: vt lactuca: sempuiua: mellilotū vio. ⁊ ordeū: ⁊ supaspersuȝ oleū aliqđ ex p̄dictis in dolio locato: ⁊ iuxta lectū infirmi: vt in eis facilis sit ingressus: sitq̄ȝ gradat⁹ et paulatinus: et post cōplementū digestionis prīe: ⁊ anteq̄ȝ sit vacuitas ⁊ fecib⁹ euacuatis. ¶ Si aūt sumał aq̄ ordei duab⁹ horis cyphus vn⁹ in q̄ stet q̄ ad delectationē ⁊ mēbra corporis ⁊ cutis videanł i tumorē eleuari: nec sudet aliquo modo: tūc statim egrediał: ne tracta hūiditas nutrimēti ad mēbra resoluał: ⁊ debiliteł egrotās. Est em̄ tēpus humectandi et faciendi carnē acutā euaporandi locū ꝑm Gale. Et cū egressus fuerit: sequi opȝ balneū frigide aque. Si aūt pauce frigiditatis et quasi tepida: ⁊ super corpus prebalneatū in calida subito effundał: vt tracto calore ad ipam non effundał a frigiditate illius: sed ꝓpterea debet esse pauca: vt calor retrahał in mēbris: atq̄ȝ hūiditas tracta retineał: ⁊ non permittał resolui: sed infrigidet et humectet. Et ꝓinde in lecto de corio aqua pleno vel vento hora estatis ꝓprie ex tūc locetur vt quiescat: nec cooperiał vt sudet: nec quoq̄ȝ vt rigeat. Tale em̄ balneū per se ⁊ per accidens talibus cōfert. Alterat em̄ caliditatē resoluēdo humiditates corporis inflammātes illā sua caliditate tēperata acquisita ⁊ sua naturali hūiditate subintrāte poros siccitate mēbroꝝ ⁊ ariditatem madefaciendo et irrorando humectat: ⁊ sua frigiditate naturali ad quā redire est apta inflāmationē extinguit: qđ in alio euenire auxilio⁹ ex predictis difficile est: si enim per se conferat: per accidens nocet: ⁊ econuerso: ⁊ extunc detur ilico lac. ¶ Si ꝟo contingat ex tali frigido balneo naturā terreri: q̄n̄q̄ȝ eo dimisso docuit Gale. post exitū corporis a balneo calido oleis predictis ⁊ cerotis inungi propter eandē causam: qđ melius est: cum nō terreat: ⁊ magis humectet: cum magis permaneat: vt supra autoritate
Gale. dictū est. Et deinde lac dari: et dimittere infirmum quiescere donec lac digerał vsq̄ȝ ad horā diei tertiā prādij. Modus cibandi.
Et post digestionē fricari manibus mollib⁹ donec rubeat cutis: vt nutrimentū lactis trahatur ad mēbra: deinde hora tertia cibare: et quiescere vsq̄ȝ ad cenā: et tunc ante cenā fricare iterū: deinde cibare: ⁊ permittere quiescere ⁊ dormire vsq̄ȝ ad secūdū balneū in mane sequēti: deinde similiter

De conditionib⁹ lactis exhibendi.

agere: lʒ nō sit malū bis vel ter in die ingredi balneū marine si delectet. Sed lactis cōditiones opʒ hic attēdere: que sunt plures: ex parte aīalis. s. a quo accipit̄: ⁊ regiminis ei⁹ a tꝑe sumēdi: ⁊ a mō: a quātitate ⁊ mixtione. Animal autē sit mulier seu femina iuuenis et sana. Est em̄ melius lac mulieris ⁊ ꝓprie mature etatis ceteris ꝓpter cōformitatē si non abhorreat eger: vel a sine similr̄: vel capre iuuenis et pinguis: ⁊ sit eaꝝ regimē in frigidis ⁊ humidis cibis ⁊ potibus. Tēpus aūt sit post balneū illico: ⁊ si premittat̄ emulsio ei⁹ supra dorsum ante ingressum balnei bonū erit. Modus aūt sumendi est vt sugat patiēs de papillis: ne alteret̄ ab aere anteq̄ʒ sumat̄; ⁊ hoc si tolerat: qꝛ si nō: statim cū mulsum fuerit cum sua naturali caliditate propinet̄. Quantitas aūt eius sit quā digerere bene possit. Et ꝓinde primo parū detur in quātitate. ℥. iii. quā si bene digerit: addat̄ ad eam paulatim donec ad sufficientē peruenerit quātitatē: si ꝟo male: minuat̄ ex illa: sed mixtū sit illi parū mellis vel zuccari aut salis: vt ꝓhibeat eius cascationē in stomacho: que penetrationē eius a mēbris prohibendo fit cā prauorū syntomatū: sicut supra in stomacho est dictū. Et canō dandi in potu lac acetosum a quo extractū est butyrū est primus illi.

Cibi.

Regimē aūt cibi ⁊ potus ⁊ aliaꝝ rerū nō naturaliū complet̄. Nam opʒ vt eligant̄ ex cibis et potibus frigidi parū ⁊ humidi plus facilis digestionis boni ⁊ multi nutrimenti: quales sunt facti ex granis: ⁊ panis tritici ablut⁹ in frigida: succus ptisane aut ordei: coriādrū preparatū in pulmēto habēs aceti parū. Et ex aīalib⁹ sumpti ⁊ ꝓprie lac vaccinū a quo extractū est butyrū: qm̄ est multi nutrimēti.

Carnes.

Et aq̄ carnis pulloꝝ gallinarū: ꝑdicū: phasianoꝝ: ardearum: ⁊ hedorū: decocte cum coriandro vel lactucis carnes ipse ⁊ testudinū: ⁊ limaciarū purgataꝝ et cancrorū fluuialiū: ⁊ serpētis albi vel galline nutrite ex eo cū frumēto decocto qn̄ indiget pre debilitate. Et epata gallinaꝝ testiculi gallorū: ⁊ oua sorbilia: ⁊ caseus recens pinguis nō salitus si appetit. Sint aūt carnes decocte in aqua ordei cū lactucis vel asse parū: vt humiditatē naturalē conseruēt: et preparate in gelea acetosa parū.

Fructus.

Et ex fructibus recētibus cucurbite citrul. melones dulces ⁊ indi in q̄ʒtitate pauca: ⁊ granata dulcia: et poma. Et ex siccis amig. pinee fistici et auellane.

Potus.

Et ex potib⁹ sunt aqua ordeacea ⁊ aqua frigida si nō fuerit qδ ꝓhibeat: nō tn̄ sit multa ⁊ fortis frigoris: ne extinguendo caliditatē subito ad mortē vel saltē ad ethicā senectutis adducat: q̄ difficilioris curatiōis existit: sed lōgioris vite. Et forte esset meli⁹ ꝑduci ad illud q̄ʒ in marasmū cōpletū ꝑ eā: vbi ad curā aliā non sufficeret medicina: fortasse ꝓpter debilitatē ⁊ digestionē cōcedit̄ vinū subtile albū pauciferū: bene limphatū cū frigida. Tēpus aūt eius ⁊ hora sit cōsueta: quātitas ꝟo pauca ⁊ sepe: sic em̄ cōuenit ei: cū morbus de inanitione cū virtutis defectione existat. Et etiā ex cibis ⁊ potibus et medicinis humectātib⁹ ministret̄: qδ supra in cura male ꝯplexiōis sicce stomachi dictū est: prouidendū autē ne in oppilationē ꝑducāt. Alie quoq̄ʒ res ad humiditatē mutent̄: his em̄ oībus vel plurib⁹ ethica simplex vel sola curat̄ facilius. Qδ si negligat̄ eius cura vt transeat in marasmū: difficilius curabit̄: vt est dictum: opʒ ergo tūc vt multiplicent̄ predicta: et diuti⁹ ministrent̄: ne trāseat in marasmū completū qui oīno est incurabilis. Et ꝓinde curā dimittere melius est: si nō desperet infirm⁹: quapropter ꝓsequēda est cura: sed cum protestatione siue pronosticatione premissa. Melius est em̄ cuʒ spe benigna mori infirmū q̄ʒ sine spe ipm̄ signis pronosticis dimittēdo:

Galenus.

vt. G. ait. Opʒ autē vt in balneū cū lintheo imponat̄: ⁊ extrahatur cum non possit per se egredi sicut tempore precedenti. Accidentiū ꝟo correctio est accidentiū que superuenire consueuerūt ethicis: quibus ante aduentū melius est obuiare q̄ʒ post aduentū remediū inuenire: nō em̄ tunc bene corrigibilia sunt pre debilitate nature ex corporis consumptione in ipsa. Et sunt sincopis: de qua supra est dictū multotiēs: ⁊ fluxus ventris vt diaria: ⁊ ex defectione virtutis est: ⁊ ipa est cā maioris defectionis ipius. Sit autē cib⁹ eius ex pane tortellarū de seni ex lacte decocto cū lapidibus fluuialibus ignitis: vel ferro: aut igne solo donec ꝯsumat̄ aqueitas: qꝛ fit solutiuū ⁊ farina paniciȷ: miliȷ vel rizi decocta cū ipō: ⁊ carnes predicte asse ⁊ potus ei⁹ aq̄ ferree vel pluuialis ⁊ vini stiptici ⁊ pōtici. Et medicine ei⁹ ex simplicibus spodium: gūmi ara. charabe: se. acetose: granorum berberis: psiliū assum: et bdelliū mechium ꝓprie et sumach. Et ex cōpositis ē troci. de spodio de dactylis de balaustiȷs ⁊ de terra sigillata: si ad excoriationē deuenerit: ⁊ cū clysterib⁹ ēplastris ⁊ aliȷs medicinis que superi⁹ habuisti. Et ex illis est appetit⁹ defect⁹: de cuius rectificatione supra in sectione prima de medicinis stomachi dictuʒ est.

Trocis. de dacty.

Cōfectio trocisci de dactylis. ℞. dactilorum immaturorū. ʒ. iiiȷ. spodiȷ armeni. aur̄. iiiȷ. ro. ʒ. vȷ. portulace citrulli: cucur. karabe an̄. ʒ. iiiȷ. fiāt ex eis trocisci dosis. ʒ. iȷ.

Cōfectio ad fluxuʒ ventris.

Confectio alia ad fluxū vētris. ℞. boli arme. ʒ. v. castanearum torrefactaꝝ rof. an̄. ʒ. iiiȷ. spodiȷ: karabe berberis an̄. ʒ. iiȷ. fiāt trocisci. ʒ. ȷ. cuʒ succo citoniorūʒ: ⁊ detur in potu cū aqua pirorū.

Balnea.

Balnea conuenientia talibus sunt termarum naturalia. Et ꝓprie sunt balnea ortodonice: calature ⁊ arc⁹ et tripergule: ⁊ balnea resine in estate artificialia: sicut aq̄ fontis dulcis simplicis: vel decoctiōis rerum humectantiū vt herbe: grassule: vl̄ sempuiue: ⁊ vermicularis: ⁊ cymbalarie: violaꝝ: nenufaris: ordei. mellilotiː ⁊ camomille. Et sunt q̄ supeffundūt oleū vio. vl̄ de amigd. vel de cucurbita: vel seminū ei⁹ vel melonum: vel ipsoꝝ: vel lac mulieris: ⁊ est efficax. Et aliqui decoquūt axungiaʒ animalium: ⁊ clysterizāt cuʒ ea.

Cerotum ad eos.

Cerotuʒ expertissimum ad eos post balneū quo inungitur dorsum spina tota: ⁊ vniuersuʒ corp⁹. ℞. axūgie galline anatis anseris: ⁊ porci recētiū an̄. ℥. iiȷ. medulle crurū vituli. ℥. iiȷ. lactis mulieris vel asine. ℥. iiȷ. olei viol̄. olei sisami. vl̄ amigd. dulciū an̄. lib. ß. cere albe. ℥. vȷ. ita qꝛ sit liquidū parum: succi grassule vel semperuiue. ℥. iȷ. pulueris rof. ʒ. ȷ. ⁊ est efficacissimuʒ ad ethicaʒ febrilē ⁊ senectutis: ⁊ etiaʒ sine succis pluribus frigidis dictis. Et sunt q̄ ad extinguendaʒ inflammationis incensionē induūt egrū camisiaʒ sandalis lotā cū cāphora. Sed in ea est timor: sicut supra in capitulo generalis curatiōis est dictū: ⁊ ī sudore diaforetico sectione prima.

Electuariū restauratiuū ꝯsumptiō s ipsoꝝ valde efficax et expertum. ℞. seminū lactucarū: portulace: papaueris albi an̄. ʒ ȷ. seminuʒ cucurbite: melōis: ⁊ citrulli an̄. ʒ. iiȷ. semi. citonioꝝ mūdatoꝝ. ʒ. iiȷ. liq̄. ʒ. ȷ. se. coti mūdi. ʒ. ȷ. ß. se. sisami. ʒ. iiiȷ. capitū vio. ʒ. ȷ. rof. ʒ. ȷ. et ß. farine ordei amidi an̄. ʒ. ȷ. zuccari nabit. ℥. ȷ. cināomi dulcis. ʒ. iȷ. gūmi ara. gūmi diag. an̄. ʒ. ȷ. gario. karabe an̄. ʒ. ȷ. penidiaꝝ. ʒ. ȷ. ⁊ ß. spice. ʒ. ȷ. syrupi ro. qδ sufficit. Et impinguet̄ cū caricis amig. dulcib⁹ excorticatis pineis purgatis fisticis mūdatis an̄. ℥ ȷ. Dosis q̄libet hora in quātitate nucis: ⁊ superbibat̄ paꝝ vinū. Est efficax ⁊ expertū in ethica febrili: ⁊ in ethica senectutis valde frigidis ex eo ablatis.

Cap. iii de cura ethice senectutis ⁊ medicinis.

Ethica senectutis si in senib⁹ sit curam non hʒ cū in eis defectus virtutis naturaliter insit: et quod naturaliter inest semꝑ inest: vel vt̄ plurimum dixit Arist. habeatq̄ʒ in eis cāʒ ꝯseruārē

Aristotel.

similitudinē etatis. s. ⁊ cōplexiōis concurrentis cū ea. Et ꝓinde remediari poterit non curari: quinimo si sola etas q̄dā naturalis egritudo est: vt visum est Gal̄. cū in ea sit dolor ⁊ labor incurabilis: q̇d si superaddat̄ accidētalis discrasia ⁊ ꝯsistis: certe multo mag̃ incurabilis remanebit: ⁊ q̇d vltra si correctionē haberet: multo magis ꝑpetuaret̄ vita: vl̄ nō haberet vtiq̄ʒ tꝑs ꝑficiēdi oꝑationes in meliorib⁹. Si ꝟo in iuuenibus sit plurimum curaʒ hʒ: et magis si pueris īsit: hn̄t em̄ iuuenes naturā forte resumibilem naturalr̄: ⁊ si accidentaliter sit defecta ⁊ pueri mlt̄o magis. Et ꝓinde a fortitudīe naturali optimi sunt reduci ꝺm magis ⁊ min⁹: nisi accidētalis siccitas sit cōfirmata: vt qi tetigerit adeo mēbra solida qꝛ tertia hūiditas posita sit in ꝑiculo nō vltra extēdi iā totali ꝯsumpta: ⁊ si nō in toto in ꝑte vtili ⁊ maiori.

Cura.

Et q̇dē remediū in cura est sola discrasie sicce alteratio: q̄ quidē cū frigiditati sit iuncta cōplebit̄ cū humectantib⁹ calidis temperate: qualia sunt que in cura ethice febrilis sunt dicta min⁹ eis aut cōmixtis aliq̇b⁹ calidis odoriferis: ⁊ cū actuali caliditate minori appropriatis. Ex q̇b⁹ est balneum predictum decoctiōis in aqua eius florib⁹ camomille mellilото ⁊ calidius actu quā febrili ꝯueniat. Et quale est lac a quo non est extractum butyꝝ habens plus mellis: ⁊ mel ipsum qδ est vltimū in iuuamēto istis sicut vltimū in nocumēto febrilib⁹ dictis. Et quales sunt alie medicine hūide ⁊ calide: ⁊ vt clysteria facta ex fenugreco semie lini capitib⁹ ⁊ pedib⁹ agni: oleo camomillino ⁊ sisamino ⁊ melle: ⁊ syrupi ex aqua decoctiōis ipsoꝝ: et proprie ex

et ꝓprie ex floribus camomille ⁊ sisamo: ⁊ zuccaro nabit: ⁊ melle. Et electuaria ex calidis ⁊ hūidis: vt pineis dactylis maturis passulis fisticoꝝ amig. dul. liq. et aliis sīlibꝰ illis. Et cerotaria ex oleo sisamino vel amig. dulciū cū cera rub. Et fricatiōes fortes trahētes non resoluētes. Et q̄les sunt cibi calidi hūidi potētia etiā actu facile penetrabiles: ⁊ velocis descēsiōis in q̄bꝰ nō sit viscositas: sicut aqua carnis: ⁊ vitella ouoꝝ sorbiliū: epata gallinaꝝ pīguiū: ⁊ carnes nouecolūbe: nō pingues valde cū aq̄ ro. ⁊ fructus predicti: et potus vini maturi subtilis ⁊ odoriferi: cōuenientis quātitatis: minꝰ limphati. Et qualia sunt alia ex nō naturalibꝰ rebus ꝓportionabilia illis. Et si siccitas cū equalitate actiuarū sit iuncta cū eis fiet eius curatio: remissis tñ a caliditate naturaliter vel artificialiter saltem mixtione.

¶ Cap. iiij. de cura ⁊ medicis ethice ⁊ putride cōplicate.

Ethice febrilis cū putrida ɔplicate cura est quatuor res. Prima abscissio cause. Secunda alteratio febrilis discrasie. Tertia regimē. Et quarta correctio accidentiū. Abscissio cause est putredinis euacuatio: ⁊ multa mūdificatiua. Ipa eñ putredo existens febrilis putredinis causa immediata que est causa ethice: aut causa est ethice mediata: ⁊ sic causa est cause. Et pro eo cura ab ea est recto ordie inchoāda: nam ea euacuata cessabit putrida et ethica ɔsequēter: ⁊ ea manēte quantūcūqꝫ febris vtriusqꝫ magnitudo ⁊ incensio possit remitti: semꝑ tñ ꝓcedit ɔsumptio ꝓpter reseruationem putredinis ꝓlōgantis febrē a remissiuis causatā. Inquit eñ Ga. Nō est possibile dispositionē vllā curare finaliter manēte adhuc cā faciēte cā: ⁊ ꝓpterea a putredine inchoāda est cura. Inquit eñ Abo. cū due egritudines iungunt: ab ea inchoāda est cura q̄ cā est alterꝰ: sine qua alia curari non pōt. Qualiter aūt ⁊ quibus curet: et euacuetur putredo supiꝰ dictū est. Alteratio quoqꝫ febrilis discrasie qualiter ⁊ q̄bꝰ cōpleat medicinis supius est dictū. Et tñ q̄r discrasia febrilis est magna: nam ad cousumptionē perducens quasi preuendicans supra curam opꝫ simul digerēdo ⁊ euacuando putredinē discrasiā alterare: et si non conueniat in auxiliis vtriqꝫ: cause. s. ⁊ feb. nec cōmune auxiliū impendatur: ⁊ simplex phlegmatica vel melancholica sit putredo: ꝙ naturaliter talis inuenire est possibile ſm Ga. dicentem. Itaqꝫ in cōtrariis dispositionibus difficile est inuenire auxiliū qd multum prosit: obsit autē nihil: fiat ſm artem compositū in partibus: mixtū aut distinctū loco vel tempore sit equale siue inequale: equalitate ⁊ inequalitate seruata: vt sic alteretur febrilis discrasia: ꝙ nō incrudet putredo: et illud fiet: si alterantia exterius et interius non remisse calida ministrent. Et ꝓinde lac denegetur: quantūcunqꝫ eñ cōuenit ethice immediate: magis tñ nocet ei mediate: q̄r putredinē auget: que causa est sue cause. Et similiter balneū donec sit digesta putredo: ⁊ aliis auxiliis ꝓcuretur: que et si alteri noceant: non tñ valde: que tue discretioni relinquimus causa breuitatis: et regimen accidentiū correctionem: cum omnia ex predictis sunt nota.

Cura. | Galenus. | Aboar.

¶ Incipit secunda particula sectionis secunde continens summas quatuor.

Sequitur secunda particula sectionis secunde que est de medicinis apostematū: que plurimū febris sequitur de partibus chirurgie ɔtinens summas quatuor.

¶ Summa prima est de medicinis apostematum sanguineorum continens cap. xiij.

¶ Cap. j. est proemiale: et est sermo generalis in apostematibus causis signis ⁊ cura omnium.

Apostema ſm Gal. est tumor preter naturā: quo membra magnitudine deficiunt ab eo quod est ſm naturam. Diuiditur autē ⁊ variatur per genera ⁊ species variatione suarum causarum penes quas eius cura seu medicatio plurimū variatur: ⁊ proinde ad curā necessariam requirende prout ad Glauconē docuit. G. que sunt quatuor: materialis: formalis: efficiens et finalis. Materialis est duplex: vna in qua est omne membrum habens regimen adeo vt in osse et cerebro etiam fieri possit: q̄uis Serapioni videatur cōtrariū: eo ꝙ recipere nequeūt extensionē magnitudinis et tumoris: que essentialia sunt apostemati ipsi. Ad qd rex Abo. rñdit ostendens qd in predictis mēbris possit fieri apostema sic: omne qd recipit nutrimentū ⁊ recipit augmentū superfluitatis ipsius cū in eo collecta fuerit recipere potest ⁊ extensionē ⁊ si nō magnā: vt expedit in apostemate ꝓprie tñ aliqualē recipit q̄ sit sifis apostemati sensui manifesta: vt hoc dici possit ꝙ fieri possit apostema in eo: siue sit ɔsile: cuius egritudo est principalr: siue officiale: cuiꝰ egritudo est ɔsequenter: ⁊ tñ a natura eius mutata formā accipit: scꝫ magnitudinē ⁊ tumorē: eo ꝙ lesio nature ipsius ⁊ operationis simlr eiꝰ magis manifesta est sensui q̄ lesio nature cōsimilis: licet pricipalr sit in ipso. Alia materialis est ex qua. Et est quatuor humores: aquositas ⁊ vētositas: penes tales causas diuiditur in genera ⁊ spēs essentiales. In genera: nā apostematū aliud calidū: aliud frigidū. In species nā calidi quoddā est sanguineū: quoddā cholericū: quoddā cōmixtū. Et frigidi quoddā phlegmaticū: quoddā melancholicū: quoddā aquosum: ⁊ quoddā ventosum: ⁊ ea q̄ generū sunt illoꝝ: lꝫ ipius materia plurimū mixta sit. Uex q̄r morbi specificati cura magis ꝓpria ē ⁊ certa: apparetqꝫ apostema inquantū morbus ⁊ accidēs est specificet dupliciter: vt per subiectū in quo et essentiā eius dependentē a materia eius ex qua ſm duplicē eius generationē dictam. Et medicina seu cura propria ei debet ſm considerationē quidē prout est mēbri organici: a cuius natura curationis sumitur ingeniū: ratione cuius ita est morbus vni morbo proprius qd nō alteri: verbi gratia: sirsen: phrenesis: litargia: pleuresis: peripleumonia: ⁊ similia: ista sunt ita organicis mēbris a quibus denoīationē recipiūt ꝓpria egritudo ꝙ nō alteri: q̄r non epati: nec stomacho: nec renibꝰ: nec similibus eis. Et sub hac ratione eiꝰ cura cecidit seu pertinuit ad sectionē primā: vt q̄r in ea egit de cura apostematum occultorū membrorū scꝫ in profundo corporis positorum que officialia sunt: ſm vo considerationē sue essentie qua morbus calidus est et frigidus a natura humoris procedens: ⁊ sic est consimilis in consimili mēbro: a cuius natura curationis vie sumit ingeniū: quia quantitatis calefaciendi ⁊ infrigidandi: exiccandi ⁊ humectādi habetur ab ea: et cadit seu pertinet ad hanc sectionē secundā: vt q̄r agatur in ea de cura apostematū apparētiū scilicet cutis: ⁊ subcutaneorū: vt carnosorū que vniuersaliter totius habitum cōprehēdūt: licet infrascripta cura inquantū generalis intrinsecis sit cōmunis. Causa efficiens duplex est. s. intrinseca: ⁊ extrinseca. Intrinseca vo est duplex ſm duplicem modū fiēdi ipsius. Nam aut fit ſm modū influxionis: ⁊ est plurimū: ⁊ tūc eā eius erit triplex: vt ex parte influētis seu mittētis: vt corporis totiꝰ: vel mēbri: ⁊ est plectoria: vel cachochimia: cū virtutis ipius fortitudine nō absolute: secunda est ex parte mēbri recipiētis: ⁊ est debilitas eiꝰ naturalis vel tꝑalis: ⁊ vacuitas disponēs ad recipiēdū: ⁊ dolor fortis: ⁊ caliditas in attrahēdo coadiuuās: etiā si nō sit eiꝰ situs inferior: ⁊ mittētis repletio nō existat. tertia est viarū aptitudo: q̄r ipsarū largitas venarū vel pororū de mittente ad recipiens protensorū. Inquit eñ Ioan. Modi morborū ⁊ in naturali melācholia cum aliquo humoꝝ concurrentiū ad infirma membra sunt quatuor: primus est virtus

Aposte-ma quid. | Cause. | Utrū cerebrū et ossa apostemari possint.

mēbri impellētis: ⁊ debilitas recipiētis. scd̄s est multitudo humorū. tertius est debilitas virtutis nutrientis: ⁊ quartus largitas vie vt pororum: vt supra in iuncturis est dictum. Aut fit per modū cōgestionis: ⁊ illud fit raro. Cuius cā est debilitas sola mēbri in quo apostema est: quare non suū pōt ꝓpriū cōuertere nutrimentū totū vel ꝯm partē: q2 mēbrū sit paruū: ⁊ nutrimētū multū: vel q2 nutrimētū possit cōuertere: sed superfluitates eiꝰ nequeat expurgare: vł debile in se: vel q2 sit multe grosse ⁊ viscose: aut imbibite: ⁊ vł
Galenus. q2 ductꝰ sint obstructi: vel ꝙ deficit ei exercitiū: vel euacuatio naturalis cōsueta ei: vel artificialis. Inq̄t eñ. G. Etem̄ tētat quidē natura suis semp̄ vtens virtutibus assimilare his que nutriunť q̄dcunq̄ fieri pōt benignū: expellere ꝟo q̄d nō est tale: si ꝟo qñq̄ ꝓpter grossitiē vel viscositatē vel subtilitatē imbibitā: vel multitudinē superfluitatis vel propter quandā structionē: vel ꝓpter suiipsius imbecillitatē neq̄at ex se expellere q̄d malū est: necesse est ⁊ ip̄m morans ꝯm aialis corpus corrūpi: ⁊ in ip̄a pticula egritudinē procreari: vt apostema q̄d vel erit fiens vel factū. Fiens vt dū materia influit vel generať: ⁊ coadunať in vacuis mēbroꝝ regionibus. Factū ꝟo cū iam influxit vel generata est: vel coadunata: ⁊ dicit ꝓprie exitura. Et est habēs quatuor capitula. Causa ꝟo debilitatis vtriusq̄ mēbri interior plurimum est malitia cōplexionis diuerse vel equalis: naturalis vel accidentalis: ⁊ est humoris vitio plurimū: vel sine: obstructionis causa plurimū est coartatoria: ⁊ est multitudo humoꝝ ⁊ superfluitatū: ⁊ ipsaꝝ grossities: ⁊ viscositas ex regimine ꝓcedēs: vel natura mēbri: q2 sint eius superfluitates tales: vt sunt nerui panniculi: ossa ⁊ similia: ⁊ est causa antecedēs. Causa ꝟo extrinseca: ⁊ est causa primitiua cōis quantū ad vtrūq̄ fiendi modū est malitia regiminis nō solum in cibis ⁊ potibus: sed in alijs oībus necessarijs rebꝰ non naturalibus: taliter vt ex eis procedant oēs cause extrinsece prenarrate: ⁊ motus humorū influentiū: vel multiplicatio ⁊ aggregatio ipsorū in membro apostemādo ex quibus sunt: maxime motus fortes corporei ⁊ aiales: ⁊ vinum: ⁊ etiā cause nō necessarie: vt casus percussio: morsus ⁊ similia. Causa formalis est detractio naturalis membri magnitudinis apostemati ab eo q̄d est preter naturā. Et ꝯm hanc diuisionē diuiditur apostema: q2 aut est tumoris grādis: vt apostema est: aut parui: vt est pustula ⁊ bothor. Causa ꝟo finalis q2 aut erit salubre: aut mortale quātum ad finem vltimū: aut quantū ad finem mediū qui est alterorum modorū sex: q2 aut resoluetur: aut maturabiť ⁊ sanatur: aut lapideať: aut putrefit: ⁊ corrumpeť fetenter: aut subito aperietur: ⁊ suffocat: aut permutatur. Et melior harū est resolutio: scd̄a maturatio seu sanatio: mala est apertio subita ⁊ suffocatiua: deinde corruptio: lapideatio ꝟo media est
De signis permutatio pōt se habere ad bonū et malū. ¶ Signa: deinde ad curā apostematis certā ⁊ cōpletā opꝫ inuestigare signa generū ⁊ specierū ⁊ causarū eius. Dictū eñ est supra in principio operis autoritate. G. ꝙ cura cuiuslibet morbi cōfestim sequitur cognitionē faciētis cause: adeo vt dicat ad Glauconē. Nihil mirabile intantū medicos peccare in sanationibus inquantū ⁊ in cognitione falluntur. Signorū ergo apostematū quedā sunt generalissima: quorū quedā sunt exteriorū: quedā interiorū. Exteriorū sunt manifesta sensui: vt apostematū exteriorū membrorū: ⁊ sunt tumor ⁊ inflatio. Interiorum ꝟo quedā sunt essentialia ⁊ cōmunia omnibus: vt sunt grauitas vel tensio ⁊ inflatio: seu tumor: si ad ip̄m cū medio pueniat spūs: vt q2 fuerit in stomacho: epate vel splene. Quedā accidentia ex cōitate propter vicinitatē vel colligantiā: vt tenuitas in myrach ventris: extenuatio corporis subita: ⁊ in oculis ꝯcauitas repentina. Quedā sunt signa generum ipsius. Nam si sit calidū predictis signis addeť inflāmatio: ⁊ dolor acutus ⁊ fortis ⁊ perdurans. Et hoc ideo: qm̄ in eo non solā est repletio: sed malitia cōplexionis diuerse ⁊ cōtinuitatis solutio: que et si signa sint: sunt etiā cōcause: vt supra dictū est: quibus fiens apostema si non obuietur: ad factionis cōplementū breuiter producetur. Et proinde Hipp. inuenimus in apho. di-
vj. aphoꝝ. 5. xisse. Dolores in lateribus ⁊ pectoribꝰ: vł in alijs corporis partibus si multū steterint ad discernendū mali sunt: ⁊ est etiā febris maxime si sit cordi ꝓpinquū ⁊ putrefactū seu saniem faciet: ⁊ etiam comitanť illa. Et signa specierū que ex materia sunt depēdentes sunt signa materierum ipsius ex quibus fiūt q̄ infra diceť. Et sunt in summa. Nam siquidem sit calidū: ⁊ materia eiꝰ sit sanguis: accidēt ia predicta erūt obtusa. Si ꝟo cholera: erūt itēsa. Si ꝟo adusta: erūt intēsiora. Si ꝟo frigida: dolor erit puus: nec tumor magnꝰ ⁊ acutus: q2 materia est diffusa ⁊ viscosa: nō bñ ꝯgregabilis: nec est febris inquantū hmōi: nisi p̄ putrefactionē caliditatē acquirat. ¶ Et signa specierū infra diceť: ⁊ sunt in summa signa dominij phlegmatis vel melācholie: ⁊ si puenire possit ad ea sensus in phlegmatico sentiet frigiditatē albedinē ⁊ mollitieꝫ. In melācholico duritiem ⁊ fuscitatē absq̄ dolore omnino. Et in vētoso tensionē resistētem tactui cū dolore. ¶ Signa ꝟo subiectoꝝ seu causaꝝ materialiū sunt. Naꝫ si fuerit in mēbro sensibili neruoso erit dolor acutꝰ pūgitiuꝰ ⁊ fortis qñq̄ pducēs ⁊ ꝯtinēti ad spasmum alienationē: ⁊ anhelitꝰ nocumētū: ⁊ pulsus est serrinus. Si ꝟo i mēbro insensibili fiat: fit i eo grauitas sine dolore acuto: vł est dolor grauatiuus: ⁊ pulsus vndosus. Et signū ꝓprij mēbri officialis in quo est nocumentū opationis illiꝰ. Et signa modoꝝ sunt: nā si per moduꝫ influxionis fiat: videbis signa repletiōis totiꝰ vel alicuius membri ⁊ venaꝝ: ⁊ debilitatē membri: ⁊ per coꝝ euacuationē cessat vel minuiť apostema. Si ꝟo p̄ modū cōgestionis: signa debilitatis mēbri apostemati sola aderunt: vel cum regiminis malitia ⁊ p̄dictaꝝ priuatiōe. Et si quoq̄ sit in fieri: videbis augere tumorē ⁊ accidētia quotidie parum post parū. Si ꝟo factum iam materia est aggregata cū cupo tumor permanebit in eē suo: ⁊ dolor ⁊ febris extunc augebiť ꝓpter digestionē materie q̄ extunc incipit fieri si fieri debet. ¶ Signa De signis temporuꝫ.
ꝟo tēpoꝝ eiꝰ sunt tripliciter sumpta: vt quia penes essentiā eius: penes accidētia: ⁊ penes signa digestionis ⁊ indigestionis. Penes essentiā quidem: naꝫ in principio incipit tumescere membrū: deinde augeť donec stet: deinde stat in vltimo in regionibus membroꝝ: deinde minuitur et resoluitur si debeat esse salubre. Sꝫ dices vbi sunt vacue regio-
nes mēbroꝝ: cum dicat Aristo. non esse dare vacuum in na- Questio.
tura. Cui rñdet Gal. dicens. Quoniā autem in continuo
nō est dare vacuum: ⁊ si aliquid influxerit concurrūt ad se Rñsio.
inuicē vniuerse particule corporis: quemadmoduꝫ ⁊ in aq̄ videmus: si ergo ꝯcurrunt propter effluxionem vt quid nō rarefient ꝓpter influxionē: sic ergo sunt: ⁊ si nō actu: potentia tamē. Penes accidētia ꝟo: nam si in principio fiūt predicta essentialia erūt lenia: ⁊ cū peruenerint ad augmentū augebunť: ⁊ apud statū vltimabunť: ⁊ in declinatiōe remittenť donec totalr̄ cessent: si salubre sit apostema: si ꝟo mortale: stabūt in acumine suo donec extiguāt. Tertio penes digestionis signa eius tēpora dignoscuntur: naꝫ si incipiat maturari: videbis duritiē que in p̄ncipio fuit minui: ⁊ dolorē ⁊ febrem augeri si fuerint: vel insurgere si nō fuerint: deinde vltimari quādo digestio ⁊ maturatio sit cōpleta: ⁊ virulētia egrediť: si sit nō sub cute celatum: vt q2 in oculis na-
ribus vel labijs pleura ⁊ similibꝰ fiat. Inquit enim Gale. Galenus.
In oī apostemate sub cute celato solet eruginosus extre liquor: maxime si calidū sit vel maturum: ⁊ vltimo cum completa est ⁊ perfecta minui. ¶ Signa forme eius sunt: nā si
apostema fuerit magnū: grauedo ⁊ dolor erit maior: ⁊ ma- De signis
ior lesio opatiōis ꝯsuete. Si ꝟo paruum vt pustula vel bo- forme.
thor p̄dicta sunt minora. ¶ Signa ꝟo finis ⁊ terminationis sunt diuersa ꝯm diuersitatē ipsius: nam siquideꝫ resoluatur remissio fiet doloris grauitatis ⁊ febris: ⁊ alioꝝ concomitantiū accidētiū: et ꝟtutis inualescentia: ⁊ fortitudo.
¶ Signa ꝟo operationis ⁊ sanatiōis seu suppurationis De signis
fiētis sunt ꝓlongatio apostematis: pulsatio ⁊ doloris ⁊ fe- matura-
bris augmētatio: sed ipsius facte illorū est diminutio. In- tionis.
quit enī Hip. in apho. Circa generationē saniei dolores ⁊ febres accidūt magis q̄ꝫ pfecta sanie: ⁊ cū hoc ē augmē-
tatio grauitať ⁊ pōderis. ¶ Et signa eruptiōis sunt rigor De signis
diminutio grauitať ⁊ doloř: ⁊ forť egressio puris: ⁊ ex si- eruptiōis.
gnis bonis sunt: vt sanies q̄ erūpit sit laudabilis: q2 alba: lenis ⁊ eq̄lis carēs malo odore: ⁊ sequiť diminutio vł cessatio febris doloris ⁊ alioꝝ accidētiū: ⁊ ꝟtutis inualescētia ⁊ opationū eiꝰ. Que si sunt ecōtra: sunt mali significatiua. Signa subtiliatiōis: ⁊ ꝯuersiōis in lapidē sunt diminutio doloris: ⁊ febris omnino cū duritie: vel augmētatio si in p̄ncipio fuerit. Et signa corruptionis fetentis sunt mutatio coloris ad liuiditatē vel nigredinem mēbri vel vicini: ⁊ exeuntiuꝫ fetor. Signum subite apertionis est subita minoratio grauedinis

ratio grauedinis ⁊ doloris in apostemate mēbroꝝ:⁊ ꝑmu
tatio eius in mēbro ad qȣ̄ trāsit materia:⁊ quādoꝗ exitus
De signis permutationis. paris vel sanguinis. ¶ Signa ꝟo ꝑmutatiōis sunt diuer
sa ꝺm diuersimodā ꝑmutationē ipsius. Et sunt:nā si qui-
dem mutatio sit de interioribus ad exteriora sunt alleuia
tio accidētiū:⁊ ꝑmutatio interioruꝫ:situs cū dolore tumo
re:⁊ qualitate mutata exteriꝰ in mēbro ad quod mutatur.
In quo ꝓinde dolor ⁊ caliditas est prius ꝑcepta:⁊ sūt bo-
na:ꝯtraria ꝟo mala. Inq̄t Hip. in apho. Erisipilā interiꝰ
extra ꝯuerti bonuꝫ:exteriꝰ ꝟo intus malū. Aut erit de no
bili ad ignobile:vt de principali ad emunctorium:aut ecō
uerso:aut de minus nobili ad magis nobile:vt de pleura
ad pulmonē:aut de pulmone ad cor:aut de supiori ad in-
feriꝰ:aut ecōtra. Siquidē ꝙ primo mō ꝑmutetꝛ:signa erūt
alleuiatio doloris ⁊ febris:⁊ aliorum accidētiuꝫ:⁊ virtutis
inualescētia ⁊ in grauitate dolore:calore ⁊ tumore in emū
ctorio. Si ꝟo ꝑmutetꝛ ecōtra:signa erūt ꝯtraria: ⁊ malitia
anhelitus ⁊ pulsus:si permutatio sit ad spūalia et ad cor:
q̄ꝛ eius cōsecutio ⁊ diuisio erūt manifesta:⁊ pulsus diuer-
sitas et inequalitas. Si aūt fiat de supiori ad inferiꝰ:vt de
cerebro ad cor:signa erunt eadē cū ꝓ̄dictis. Si vero de eo
vel spūalibꝰ ad nutritiua:signa erūt tēsio in hypocūdrijs ⁊
grauitas. si ecōuerso de inferioribꝰ ad superiora mutetꝛ: si-
gna erūt malitia anhelitꝰ:q̄ꝛ coangustatio eiꝰ et dolor pe-
ctoris:⁊ grauitas in ꝑte furcule ⁊ ardoris:⁊ doloris muta
tio de inferioribꝰ ⁊ nutritiuis ad spūalia:si ad ea ꝑmutatio
fiat:si ꝟo ꝑueniat ad cerebrū seu caput dolor erit capitis ⁊
alienatio ⁊ vigilie:⁊ q̄nꝗ subeth ⁊ stupor. Si ꝟo ad emun
ctoriū post aures:signa erūt q̄ sunt dicta ⁊ bona nuncia:si
ꝯsistit virtus. De his aūt oībus qualꝛ ⁊ in q̄bus fiat ⁊ cuꝫ
quibꝰ inueniꝛ terminatiōes bone ⁊ obuieꝛ malis īfra spe-
De cura. cialē afferemꝰ Christo duce sermonē. ¶ Cura apostēatis
duplex est gn̄alis:⁊ specialis. Gn̄alis q̄dē ē euacuatio. Cū
em̄ sit morbus materialis ex repletiōe vacuitatū regionū
mēbrorū ip̄m inquantū hm̄ōi euacuatio sanat:vt Hippo.
dixit. Cōpleꝛ aūt eiꝰ euacuatio q̄nꝗ euacuatiōe ꝑtis apo
stemate sola:vt cū apostema fuerit iā factū quocūꝗ mō: q̄
ꝓpria et absoluta cura nō est:fiat aūt per extractū solū de
parte patiēte qui dupliciter hꝫ cōpleri:per diaforesim p̄io
scd̄o ꝑ cararationē. Quibus aūt particularibꝰ medicinis
compleantur hec ambo superius dictum est:⁊ in speciali
cura infra diceꝛ. Si vero nondum factum sit:sed adhuc sit
fiens:quocūꝗ modo fiat sola partis in qua sit euacuatiōe
nō sanaꝛ:quinimmo etiam sanatio ꝺm Gal. sit composita
ex preuisione ⁊ cura sicut morbi fiētis cuiuslibꝫ:opꝫ vt pre-
cedat preuisio ⁊ abscissio efficiētis cause:deinde sequatur
cura apostematis facti:seu euacuatio materie iā īfluxe: vt
his ⁊ alijs cōsiderādis attētis eius medicatio apostema-
tis ꝯsistat in quatuor. In abscissione antecedētis cause q̄
sic est in cura apostematis:seu abscissiōe materie influxe iā
⁊ cōcepte in ꝑteꝗ collecte:que causa coniuncta ipsius exi
stit in regimine ⁊ accidētiū correctione. Abscissio vero an
tecedētis cause complebitur si ꝑ modum fiat influxionis
primo cū euacuatione totius corporis vel mēbri influētis
conuenienti et circunstantijs:et cum deriuatione ad con-
trariū:cum eorum alterius presupponaꝛ repletio. Fiat au
tē dupliciter ꝺm duplicem modum repletionis: aut enim
est plectoria:aut cachochimia. Siquideꝫ aūt plectoria sit
euacuatio eius cōplebiꝛ flebotomia ꝑ antiparistasiꝫ facta
vel ei ꝓportionalibus magis proprie et ieiunio ꝙ̄ cum re
alia:sicut ē fricatio mꝉta ⁊ aspera exercitia balnea amplio
ra ⁊ euaporantia pharmaca:⁊ purgatio cuꝫ solutiuis. Fle
botomia enim euacuabiꝛ ⁊ ieiunio in omni dispositione si
cū febre:alꝛs ꝟo non. Itē si repletio multa sit:neꝗ balneis
neꝗ exercitijs impericulosum est vti. Si ꝟo repletio sit ca
chochimia pharmacia euacuabiꝛ appropriata cachochi-
mie que ex predictis est nota. Secūdo cū cōstringentibus
⁊ coartantibus venas medias atꝗ ductus. Fit autē illud
cū stipticis ⁊ pōticis applicatis venis intermedijs si sint
apparentes:qualia in cura iuncturarū ⁊ alibi dicta sunt:⁊
infra diceꝛ in speciali cura. Et tertio fac cum confortan-
tibus membrū ne recipiat:qualia sunt stiptica pharmaca
substantiā eius coadunantia ⁊ adequantia complexionē
ipsius cū caliditate vel frigiditate:ꝓut discrasia exigit vel
proprietate:⁊ cū sedātibus dolorem eius atꝗ calorem ne
vlteriꝰ trahat:q̄ sunt supra nota in cura iuncturarū ⁊ sto-
machi:⁊ infra in sp̄ali cura diceꝛ. Et cōditi cū aceto ꝓhi-
bent apostema in ꝓ̄ncipio. Sed si ꝑ modū cōgestionis sit
fiens cōplebiꝛ cū confortatione ⁊ adequantibus cōplexio
nem ipsius membri in quo apostema sit ⁊ vnitētibus substā
tiam eius ne materiā generet:q̄m cā eius interior antece-
dens est complexiōalis non humoralis:vel exterior primi-
tiua:nisi repletio antecedens sit in eius debilitate cuꝫ cā:
quo casu premittere oportet euacuationem:vt dictuꝫ est.
Euacuatio ꝟo apostematis ⁊ euacuatio materie influxe
⁊ congregate in ipsa parte que ad curā spectet non ꝓprie
fiet diuersimode ꝺm diuersum eius fiendi modū:si enim ꝑ
modū influxionis sit factū complebitur dupliciter per re-
cursum:⁊ per extractū. Per recursum fit tripliciter:per pul
sum:tractū:⁊ trāsmissuꝫ: ⁊ his omnibus vel pluribꝰ tm̄ re-
curret. Si ꝟo per modū congestionis sit factū cōplebitur
similiter:lꝫ per extractū de patiente magis: ⁊ per pulsum
minus:pulsus aūt materie fit si in principio infrigidetur:⁊
parti patiēti stiptica apponamus. Cōpetunt em̄ talia re-
percussiua in principio oīs apostematis ꝑ influxionis mo
dū fientis inquātum apostema est:lꝫ fallat ratione mate-
rie:vel q̄ꝛ frigide grosse ⁊ viscose:hic ex talibꝰ intueanꝛ ma-
gis:vel q̄ꝛ venenosa tibi repulsio impellit ad principale cū
sua ꝓprietate ad centruꝫ idest cor. Aut rōne membri: vt q̄ꝛ
sit emunctoriū alicuiꝰ principalis ad qȣ̄ influxit materia a
quo repulsio nō ad circūstantes particulas repellit mate
riam ⁊ disseminat:sed ad principale totū reddit vnitā ꝓ-
pter vie amplitudinē:in alijs ꝟo excusat a repletione ad
illud euacuatio:disseminatio materie: ⁊ eius proprietas.
Tractus aūt fiet cū euacuatiōe partiū oppositaꝝ ⁊ remo-
taruꝫ:⁊ illud cū fricationibus ligaturis compressionibus
dolorosis ⁊ ventosationibus in partibus illi oppositis et
remotis vel ꝓpinquis:vt materia de loco apostemādo et
de ꝓfundo corpis ad exteriora trahatur: quēadmoduꝫ in
pleuresi ⁊ lytargia vētosamus exteriꝰ ⁊ in alijs vt materiā
euacuemus ⁊ extrahamꝰ:sic quoꝗ flebotomamꝰ ⁊ venas
lingue in squinātia: ⁊ saphenā in apostematibꝰ matricis
⁊ vesice:⁊ renū. Trāsmissus ꝟo cū applicatiōe medicinarū
stipticantiū supra ip̄m cōpleꝛ:his em̄ oībus vel pluribꝰ et
materia actu fluēs adhuc in venis est paruis mēbri repel
letur:⁊ que fluxa iam est recurrat ad circūiacentes partes
disseminata:vt forte vno auxilio simul influens materia et
effusa tota de passa vꝉ passura particula expellaꝛ. Et illud
est cū materia recurrere bene sit apta: ⁊ q̄ꝛ calida sit ⁊ sub-
tilis. Extractus de parte faciēte fit dupliciter:insensibili-
ter ꝑ diaforesim:⁊ diaforetica pharmaca:vel sensibiliter ꝑ
curationē seu sectionē vbi nō recurreꝛ tota: ⁊ q̄ꝛ grossa sit
⁊ viscosa:ꝓ̄cedat aūt eas maturatio ⁊ mollificatio resolu-
tionē q̄nꝗ ⁊ mollificationē:q̄nꝗ ⁊ saniationē ⁊ cararatio
nē:deinde seq̄tur mūdificatio saniei:deinde incarnatio et
insolidatio vlceris:⁊ vltimo sigillatio seu cicatrizatio eius.
Quibus aūt medicinis habēt illa cōpleri supra in prima
sectione vbi de cura apostematū egimus dictū est: ibi em̄
ostendimus ꝙ ex medicinis particularibus apostematū:
quedā erāt reꝑcussiue:frigide:⁊ stiptice vel calide: quedā
trahētes:quedā diaforetice:quedā saniātes ⁊ maturātes:
quedā erūpentes:quedā mūdificātes:quedā incarnātes:
quedā cōsolidantes: ⁊ quedā sigillātes seu cicatrizantes:
tali ordine approximande in tꝑibus eius: ⁊ ordo est vt in
principio apostematis ꝑ modū influxionis fientis magis
⁊ calidi in emūctorio nō existēte supponanꝛ repercussiua.
Quapropter Abo. dixit:⁊ opꝫ vt in potu tribuaꝛ habenti
apostemata aq̄ endiuie:aqua solatri cū medullis cassiefist.
Si ꝟo sint stiptica calida tēperate ⁊ in augmento ꝑmixta
diaforeticis ⁊ in status principio ⁊ ꝑ̄lio eius magis: ⁊ tūc
ēt attrahētia sic ministreꝛ cū scalpellatiōe seu scarificatio-
ne:⁊ ꝓprie cū materia multa vel mala ꝑducēs membrū ad
correctionē in quo nō expectata est digestio. In fine statꝰ
⁊ declinatiōe ꝟo diaforetica sola habētia q̄d stiptici ⁊ aro
matici si in mēbro sit virtutē influentē habēte:ꝙ si non re-
soluatur:⁊ materia sit aggregata tota vt facta sit exitura:
maturātia ⁊ saniātia ministreꝛ:deinceps facta suppura-
tione ⁊ dubelati erūpentia ministrentur. Fiat autē aptio
ꝺm ꝓcessum rugarum membri nisi in quibusdam:de qui-
bus infra dicetur. Deinde mundificantia saniem et pus.
Deinde incarnātia si expediat. Deinde ꝯsolidātia : ⁊ vlti-
mo cicatrizātia:⁊ in alijs aliter terminādis seu finiendis:

aliter autē est operandum: ꝓut in speciali cura dicetur. Et
de terminādis ꝯm alterum ꝓdictoꝝ modoꝝ diximus: eo
ꝙ inter ceteros sunt meliores vel boni. Et mod⁹ est vt apo-
crustica in suo gn̄e frigida ꝛ stiptica diaforetica ꝛ calida et
sint pata: ꝛ saniātia calida ꝛ humida in secūdo gradu sint
ꝓportionata nature materie mēbri: ꝛ ꝓinde variantur ꝯm
varietatē illoꝝ nō excedēdo: accidunt enim ex eoꝝ excessu
incōueniētia multa. Ex repcussiuis quidē vehemētia dolo-
ris ꝓpter retētionem materie ꝛ soliditatem mēbri: ꝛ redu-
ctio qn̄qꝫ ad principale: ꝛ quandoqꝫ induratio apostema-
tis: et quādoqꝫ tendit mēbrū ad corruptionem cum viridi-
tate ꝛ nigredine: ꝛ ꝓprie qn̄ medicaꝝ cum eis in fine rei et
ꝓpe statū. Ex diaforeticis ꝟo fit cicatrizatio apostematis
ꝛ doloris additio propter siccitatē. Et ex saniātibus corro-
sio membri ꝛ vlceratio: saníes enim longo retenta tempore
acuitur: dixit. G. Cū ergo talia videbis insurgere incōue-
nientia: opꝫ vt desistas ab eis: et corrigas inconuenientia
nocumēta q̄ ꝓuenerunt. Et illud est vt doloris violentiā
ꝛ vehementiā tollas: ꝛ corrigas cū embrocis calidis ano-
dinis: ꝛ cū emplastris ex eis vt semīe aneti ꝛ radice liliꝫ: flo-
rū camomille: liliꝫ: fenugreco: se. lini: ꝛ radi. bismalue: ꝛ cuꝫ
oleis eorum ꝛ fecibus eorundē que indurationem ei⁹ cor-
rigūꝫ: reditiōe ad p̄ncipale obuies cū cordialibus stipticis
intus ꝛ extra approximatis cū vētosis rubificātib⁹ supra
partē: ꝛ si mēbrum virescat: vel liuescat: q: tēdit ad corru-
ptionē scalpellabiꝫ: vel scarificabitur ꝓfunde vel supficia-
liter ꝓut nature mēbri cōuenit ꝛ loco ipsi⁹: sed prius inūge
mēbrum ex bolo armeno dissoluto in oleo rosa. vel aqua
cū aliꝫs auxiliꝫs dicēdis in cura estiomeni. Q̄d si cum toto
hoc nō saluabiꝫ: sꝫ putrescit: iussit Hipp. abscindere ipsuꝫ:
ne putredo ex eo ꝓueniat ad alia mēbra: ꝛ quādoqꝫ moriꝫ:
ꝛ in oībus cōfortabūtur p̄ncipalia cum tyriaca vel mitri-
dato. Sclirozationē ꝟo ꝛ exiccationem ex diaforeticis ꝓ-
uenientē corriges cum mollificationibus diu approxima-
tis ex mucillaginib⁹ adipibus medullis: et similibus q̄b⁹
humectātibus dolor cessat. Corrosionē ex saniantibus in-
troductaꝫ cum mundificantibus et incarnātibus dictis ꝛ
aliꝫs que infra dicenꝫ auxiliāte Christo. Cūqꝫ apostemata
mēbra in nā sint differētia cōsimilia scꝫ et officialia ꝓdicte
etiā medicine sint differentes substantia et virtute: opor-
tet ex illis eligere in cura apostematis talia q̄ nāe mēbri ī
quo fit tam cōsimili q̄ꝫ officiali cōueniant: vt cura eius cū
talibus reddatur habilis cōueniens ꝛ cōpleta non solum
quo ad rem preter naturaꝫ eius talem considerare sufficit:
q: apostema talis morb⁹ est: ꝛ ex tali causa seu materia: sꝫ
etiā cui⁹ mēbri sit: vel in quo sit: apostema eñ sua essentia
ꝓpria ꝛ materia suisqꝫ tempib⁹ medicinas varias iudicat
ꝛ distinguit: sic natura mēbri in quo est ꝓpria quātitas ipa-
rum determinat speciem ꝓpriam sibi eligit ordinem atqꝫ
aptū vtendi modū locūqꝫ immissionis ipsarum et expulsio-
nis materie. Talis aūt mēbri natura cōstat eē cōplexiona-
lis: q: calida vel frigida: sicca vel hūida. Et cōplexionalis
qualis: quia sit⁹ ꝛ societas forma cū receptaculis atqꝫ via
p̄ncipat⁹: seu dignitas et ignobilitas. Et cōmunis: q: sub-
stantie raritas ꝛ dēsitas: insensibilitas ꝛ sensibilitas: quia
hoc modo quātitatē auxilioꝝ seu medicinaꝝ cōuenientiuꝫ
apostemati ꝓdictarum quidem natura ꝯsimilis mēbri de-
terminat. Nam si apostema calidū sit: in mēbro calido rep-
cussiua frigida debēt eē: si in frigido: fortiora: ꝛ diaforetica
calida sint in mēbro calido fortiora: in frigido leuiora: ꝛ si-
militer de aliꝫs auxiliꝫs. Et si mēbruꝫ sit valde sensibile: vt
est neruus: chorda vel stomach⁹ ꝛ ocul⁹: magis leuiora: vt
sint īmordacia sufficiūt: lꝫ euacuatio vl'is debeat eē maior
etiā nō existēte mltitudīe: vt natura reddaꝫ auara: inniten-
do tñ forti dolor trahēti ipsius. Et ꝓinde sedātia dolorem
opꝫ eē fortiora: q̄ infra dicenꝫ. Natura quoqꝫ officialis silr
illam determinat vt situs. Nā si fuerit mēbrū apostematū
in ꝓfundo: mltiplicāda ꝛ eligēda sunt repcussiua: ꝛ silr dia-
foretica: ꝛ alia auxilia q̄ leptomeris sunt substātie: vt cito
ꝓueniāt in ꝓfundū: ꝛ ꝓprie repcussiua. Et cū talia sit diffi-
cile inuenire: vt suprius dictuꝫ est: eis parum misceaꝫ aceti
vel croci. Forma etiā: nā si mēbruꝫ in quo apostema est in
sua receptiōe habet receptaculuꝫ seu viā aptā vnde mate-
ria facile possit educi: vt est stomach⁹: medicine predicte: ꝛ
ꝓprie solutiue debēt eē leues: si ꝟo ecōtra: erunt cōtrarie.
Principatus quoqꝫ: nā si principia sint frigida repercus-
siua ꝛ diaforetica calida oportet esse leuiora: ꝛ nō pura: sꝫ
stipticis ꝛ aromaticis mixta in quātitate minori: si ignobi-
lis fortiora ꝛ maiora: eligit q̄qꝫ principat⁹ medicinas sibi
ꝓprias ꝛ cordiales odoriferas: ꝛ ꝯfortatiuas ꝟtutū ꝓpria-
rū in eis: ignobilitas ꝟo cōes: ordineꝫ quoqꝫ ꝛ modum: q:
talia non multa in quātitate nec subito: sed paulatim opꝫ
ipsa ꝛ laxatía ꝓpa ꝛ nobilia ministrare: lꝫ medicīe debeāt
eē prompte vt cito imprimāt collectionē quam in eis ꝓhi-
beāt fieri: cū in eis sit periculū grāde. Ignobilib⁹ ꝟo et in-
natā tm̄ ꝟtutē habētib⁹ fortia atqꝫ subito nisi principaliuꝫ
terreaꝫ natura ꝛ emūctoriꝫs nobiliū diaforetica tm̄ et for-
tia. Societas quoqꝫ locū immissionis medicinarum: si eñ
sit in cerebro ꝑ nares: ꝑ palatuꝫ: aures: et similes regiones
medicinas immittes: si aūt in stomacho: per os: si in intesti-
nis inferiorib⁹: ꝑ anū: si in superioribus: ꝑ os: et in vtrisqꝫ
simul ꝑ ambas: ꝛ si in epate sit materia: ꝑ intestīa expelles
cū vētrem soluētibus: si in gibbo: cum diureticis ꝛ ꝓuocā-
tibus vrinam: si in vberibus: ꝑ matriceꝫ in mēstruis: et si in
matrice: ꝑ saphenā: ꝛ si in gutture: per venaꝝ eius apertio-
nem. Sequitur regimē in sex reb⁹ nō naturalibus ꝛ neces-
sariꝫs ꝛ nō necessariꝫs: q̄d cām primitiuam tollit omnē su-
perius prenarratā si adsit: vel ꝓhibet: si nō adsit: dꝫ ergo eē
tale: vt virtutem digestiuā et nutritiuaꝫ confortet in corpe:
attractiuā ꝯtēperet ꝛ retētiuā: ꝛ etiā expulsiuā atqꝫ reple-
tionē minuat: si inueniat ipsuꝫ: ꝓut dispositiōi cōuenit eq̄-
lis supra sectiōe prima in cura debilitatis stomachi ꝛ dige-
stiōe est dictuꝫ ꝛ extenuntiua dieta. Accidētiū quoqꝫ corre-
ctio in febri scꝫ ꝛ doloris ꝓprie patet ex his que dicta sunt
in cura febriū: ꝛ de sedātibus dolorem in sectione prima ꝛ
ꝓprie in cura egritudinū iuncturarum. Et ex eis sunt cali-
da et humida tēperata que influxam materiam resoluunt
aliā nō trahēdo: alterātqꝫ caliditatem: vt est tetrapharma
cuꝫ a lana succida oleo calido infusa: ꝛ iusquiamū: opiuꝫ:
plumbū: cerusa: ꝛ portulaca in calidis: ꝛ est ꝓpria illis in
quib⁹ timetur putrefactio. ¶ He due res lꝫ sint in p̄ncipio
vltime: sunt tñ in ordine priē ī apostematis cura. Regimē
eñ ꝛ dieta cura ipsi⁹ fundamētū est generale in cura egri-
tudinis omnis. Et qn̄qꝫ sola ipsi⁹ bonitas est sufficiens: vt
ostensum est supra: ꝛ dieta extenuatiua in p̄ntis egritudīs
cura est efficacissima: abscindit eniꝫ omneꝫ eius cām a qua
depēdet: nam primitiuam ꝛ extrinsecā tollit si adsit: vl' ꝓhi-
bet si nō adsit: antecedētem presentem ꝛ accidētalē abscin-
dit: quo minus vel nō vltra fluat: cōiunctam quoqꝫ in apo-
stematis parte iaꝫ influxam diminuit: ꝛ reliquum resoluit
vel sanatiōi dimittit. Sedatio quoqꝫ doloris q̄ ꝓuocādo
reuma fit causa collectiōis apostema fieri vetat: et deinde
si aliqua mala qualitas fortis a reumate fluēte in particu-
la sit impssa vt euacuatione illius remaneat facta altereꝫ
vt cōtēperātiā habeat que ꝯm nām. In alteratiōe aūt ipi⁹
necessaria est ꝯplexiōis cognitio: sine eñ ea nescim⁹ q̄tuꝫ
oporteat alterare: ꝛ qn̄ ab alteratiōe desistere: ꝛ sic duoꝝ
alterū ē necessariū: vel nō curare: vl' in ꝯtrariā dispositiōeꝫ
adducere. Sequiꝫ cura apostematū specialis ꝯꝫ vnāquāqꝫ
eius spēm: et primo de phlegmone ꝓ eo ꝙ sepius accidit:
ꝛ q: febres ꝛ alia synthomata facillime operatur.

¶ Cap. ij. de phlegmone quod est apostema sanguineū: ꝛ
de medicinis eius.

Phlegmon est apostema sanguineū ex sanguine
benigno mediocriter grosso ꝛ mlto plurimū q:
repente influxo ex toto corpe vel aliquo mēbro
puta epate in sua natura manētib⁹ ꝑ venas ad
vacuas regiones subcutanearū partium seu membroruꝫ:
vt carnis et lacertorū in eisqꝫ collecto: quādoqꝫ ꝑ modum
cōgelationis aggregato: vnde necesse est ipsas partes ex-
tendi: ꝛ in tumorē leuari: ꝛ cū eis insimul cutem que super
eas existit. Et cāe eius interiores ꝛ exteriores ex p̄cedēti Cause.
caplo gn̄aliter note sunt: dictū est pluries generales cano-
nes debere in speciali obseruari: vt eis manuducti ad spe-
cialiū inuētionē sit facile ꝑtrāsire. Ut aūt eas specialr ostē-
damus: scias ꝙ cā interior ex triplici est parte. Ex parte q̄-
dem corpis: vel epatis: vt est repulsio mlta sanguinis bōi
grossi: vl' mediocris ꝯsistētia: quā pre multitudine ꝯtinere
nō valuit: sꝫ sua fortitudīe expulsiue nō absoluta ꝑ venas
magnas ad ꝑuas: ꝛ de paruis ad minimas carni diffusas
aptis eaꝝ orificiꝫs illū influūt ad vacuas regiones illorū.
Alia est ꝙ ex parte lacertoꝝ et carnis recipientis illi⁹ in-
fluxionem: et est

fluxionē: ⁊ est debilitas illoꝝ naturalis vel tēporalis: vel ex causa exteriori q̄ dicet̃: lꝫ cooperet̃ raritas cōpositiōis et natura sanguinis: ⁊ positio in circunferētijs corporis ⁊ ꝑtibus subcutaneis ad quas fluxꝰ sanguinis naturaliter ⁊ ꝓ̄pte mouet̃ magis q̄ȝ ad alia membra ad qḋ adiuuat dolor ⁊ caliditas ī ea gn̄ata ex cā ipa exteriori vel īteriori ī fluxu sanguinis ad ipam: q̄ ad influēdū sanguinē adiuuat attrahēdo: vel etiā alia mala qualitas q̄ efficit vt tractus ad nutriēdū sanguis in eis nō ꝯuertat̃ debilitādo: q̄re superest in ipis: lꝫ sit raro: vt supra dictū est. Et tertia est ex ꝑte venarū ipsarū mediarū per quas influit ex toto corpe vel tēpore ad illā: ⁊ est largitas ⁊ multitudo orificioꝝ ipsarū. Causa vero exterior eiꝰ est malitia regiminis in sex rebus necessarijs ⁊ abusus ⁊ nō necessarijs: ⁊ talis ꝑdictarū

De signis causarū interior cā fiat. ¶ Signa eiꝰ sunt sensus doloris in ꝓfundo mēbri vbi tumor est vltra cutē: q̄ caro lacertosa ⁊ sensibilis valde: in cuiꝰ vacuo multitudo sanguinis ē collecta extēdēs ⁊ scindēs ⁊ cū eo pulsatio: eo qḋ arteria musculi a repletiōe coartāte multitudinis est cōpressa ⁊c. Et ꝓinde ibi ꝯcussio ⁊ in tractu resistētia q̄dā: ⁊ cū rubore calido ⁊ inflāmatio multa a qua phlegmōis nomē assumpsit: ⁊ illud nō: q̄ sanguis ex se calidior sit influxus: ⁊ quia lꝫ in se benignꝰ sit: tn̄ in illis partibꝰ intrāspirabilis manēs excecatiōe poroꝝ ipsoꝝ ⁊ supadiacētis etiā cū multitudie ⁊ grossitie: cutis inflāmat̃: ⁊ inflat: ⁊ maxime si putrescat: et signa causarū eius ex precedēti capitulo generali sunt nota.

De cura. ¶ Cura specialis fientis phlegmonis ex cura generali quātū ad canones attēdendos in ea est nota. Cōsistit eñ in quatuor rebꝰ dictis: quantū ꝟo ad inuētionē auxilioꝝ specialiū medicinarū quibꝰ res cōpleātur predicte preiacet ipsam mōstrare. Abscissio ergo cause eius anteceden-

Fleboto- tis ⁊ influētis ad ꝓ̄sens primo cōplebit̃ cū flebotomia ma-
mia. gna ꝑducente ad lipothomiā: vt cām antecedentē totā et
Galenus. aliq̄d de cōiuncta educat. Unde Ga. ait. In maximo enī dolore ⁊ in acutissimo apostemate nulla melior medicina hac esse pōt: ⁊ de nigra: si totū corpus sit influens: ⁊ de basilica: si epar: vel cū ꝓportionalibus ei: vt supra dictū est ⁊ ꝓprie in cura febris sinoche: ita tn̄ q̄ fiat ātipassando semper: vt euacuādo a mēbro mittēte: vel corpore semp a mēbro apostemāte deriuet. Si quidē ergo in superioribꝰ partibus corpis sit: flebotomet̃ de vena inferiori vt saphena ⁊ similia: ⁊ ecōuerso si in inferioribꝰ: de basilica: si vterq̄ȝ de nigra seu media. Et si quidē aliquis humor sanguinis mixtus sit q̄ ipsius substātiā ingrossauit q̄n̄q̄ȝ vt phlegma vel melācholia: deinde purgatione educat̃ cū pharmacia humoris ꝓprij secessiua si in inferioribꝰ sit: vel vomitiua si in supioribꝰ sit. Et si in vtrisq̄ȝ est vtraq̄ȝ abscissiōe ꝓ̄missa āñcedētis ⁊ influētis sanguinis. ¶ Oportet ad rem secundā vt phlegmonis curam scḋo accedere: sicut autē ꝑdictū est cū euacuatione cause cōiuncte influxe ad partē ⁊ aggregate in eo: ꝯplet̃ etiā cū cataplasmabit̃ parti superappositis in principio ex apocrusticis nisi in emunctorijs ⁊ q̄ multiplicia sunt: vt virga pastoris: myrtus: oliua siluestris: portulaca: memithe: lēticula aque: sempuiua ꝓprie: ⁊ solatruꝫ cū eorum substātia vel succo oleo rosa. vel ex corticibꝰ granatorū vel balaustiarū decoctis in vino cū aqua eo mixto vt naturā mēbri materiā repellēdo ꝯseruēt: superaddatur tn̄ aceti parū: q̄m ad vtrūq̄ȝ se hꝫ. Optimū eñ est pharmacū tale oēm quasi intētionē quā gerimꝰ cōplēs: repercutit eñ qḋ superfluit ⁊ infrigidat: ac trāscurrit: ⁊ recurrere facit qḋ iam influxum est ⁊ in particula continetur. Etenim robur in ponēdo ad vtrūq̄ȝ cōplendū efficit ipsam potentem vt plurimū: ⁊ quia caliditatē extīguit que doloris est causa ⁊ sedat dolorē: ⁊ si indigeat fortiore illo: adde illis sandalos: acatiā: faufel: iusquiamū albū ⁊ psiliū: ⁊ herbā apostematū: ⁊ iuuatur cum croco: minuit eñ earū nocumentum stipticitate ⁊ caliditate ⁊ cōfortando cor: et sua subtilitate virtutes adiuuat penetrare. Qḋ si dolor fortificet̃ augmētum apostematis vt dicta repercussiua in sedatione ipsius nō sufficiant: oportet ad ipsius sedationē vacare prius cū alijs operatiuis auxilijs in quibus tertia res cōprehēdit̃ ad curā necessaria: que ē correctio accidētiū q̄ ad alia ꝓcedat̃ auxilia que huic rei cōplēde sunt oportuna: nisi eñ priꝰ sedet̃ in ꝓuocādo reuma phlegmonē augmētabit: et recursum etiam ⁊ abstractū materie ꝓhibebit ⁊ tractum. Inquit eñ Abo. Cunq̄ȝ ad diuersum trahere volueris loci dolorē prius seda. Instare igit̃ ad eius sedationeꝫ opꝫ. Cōplebit̃ aūt cū nō siccātibꝰ stipticis ⁊ ꝯglutinātibꝰ q̄ reuma retinēt ⁊ incuneāt ꝓhibēdo resolutionem poroꝝ cutis obstructione: ob quā rem sanguis intrāspirabilis factus inflāmat̃: ⁊ retētus ebulit particulā magis subalterat: et extēdit: ⁊ sic auget dolorē. Sed cū mollificātibus poros ⁊ materiā incuneatā in apostemata particula resoluētibus absq̄ȝ attractiōe cū caliditate temperata ⁊ humiditate in qua membrū tractabile reddit: ⁊ feruorē caloris obtūdit: ⁊ sic cām vtranq̄ȝ doloris tollit: scꝫ malā cōplexionē mēbri ⁊ eius extēsionē. Qualia sunt ex simplicibꝰ mellilotū: malua: bismalua: semē lini: fenugre. ⁊ silia que in cura iuncturaꝝ sunt dicta. Et qualia sunt cōposita ex eis: ⁊ ex his que Dolorem
sunt ꝓpria pharmaca ꝑ dulce vinū vel coctū ⁊ oleo ro. vel mitigātia.
cera breuis in eis liquefacta: opꝫ aūt tale pharmacū cū lana succida: hyssopū humidā q̄ȝ plurimū habentē applicare estate frigidū: hyeme ꝟo tepidū. Et silr cataplasmata q̄ per arnoglossam ⁊ lentes panē ⁊ oleo ro. vel vio. Etiā opꝫ ponere supra patientē particulā spongiam vino stiptico madefactā aut aceto limphato cū frigida. Qḋ si in principio volueris regere cū sedatione doloris ꝓpter magnitudinē eius: vbi ꝑdicta apocrusta dolorē mitigātia nō suffecerint: ministrabis ista: q̄ si ista nō suffecerint: ministrabis volubile q̄m est vehemētis iuuamēti in ꝑ̄ncipio ⁊ statu: et aptū: ⁊ similia que cum resolutione stipticent: ⁊ ꝓhibeāt et influxionē materie. Et deinde pharmacū qḋ ex farina aq̄ calida ⁊ oleo calido cōmiscet̃: ⁊ silia nō ministrent̃ in ꝑ̄ncipio: sunt eñ reumaticis dispositionibus aduersantia valde ⁊ ꝓinde ante euacuationē: ⁊ si videant̃ aliqualiter mitigare: magis eñ trahūt q̄ȝ resoluāt: ꝓinde dolorem cōiter magis augebūt: talibꝰ auxilijs videbimꝰ q̄escere phlegmonē. Cum aūt qḋ est velut bullēs phlegmonis: ⁊ feruor cessauerit a mitigatiuis simplicibꝰ secedere ad diaforetica. i. euaporātia trāsire opꝫ paulatim: qualia sunt ꝑdicta tēperata: vt camomilla ⁊ silia que nō mordeant. Cū eñ membrū patiens in superficie positū sit: lꝫ valde calida ⁊ acuta sint diaforetica mordebunt illud applicata: ⁊ dolebit non parū si simul patitur ⁊ doleat: quare reuma ꝓuocabunt: et sic phlegmonē augmentabūt. Oportet ergo illa esse tēperata nec etiā dure substātie ꝓpter eandē cām: nec cū digitis applicet̃ fortiter vel leuiter: vel tangēdo cū pluma: q̄ simul miscebis equaliter: vt cū venerit ad stomachū illa augebis: in fine ꝟo eius in declinatiōe pura ⁊ sine mixtione illoꝝ aliqua ministrabis. Et cōposita q̄ infra dicentur. Sed i circūitu stiptica ⁊ ꝓprie diaforetica fortia sunt. Qḋ si nō resoluat̃: sup̄q̄ȝ ꝑicula appareat sanies dimissis diaforeticis saniātibꝰ ⁊ maturantibꝰ est vtendū: q̄lia sunt farina tritici vel ordei cū vino vel psilio in capite eius: vel cuꝫ exiccatiuis in circūitu ⁊ alijs q̄ infra dicent̃. Deinde apparente saniatione cōpleta opꝫ aperire cū caustico pharmaco vel cultello si nō timeat in loco emunctorij eiꝰ: fortasse tn̄ opꝫ anteq̄ȝ ad saniandū deuenias ⁊ etiā resoluendū aperire ipm seu scarificare: ⁊ scalpellare: seu sanguinare: vt materia affluat: ⁊ ꝓprie cū materiā multa in apostemate fuerit ꝯgregata ⁊ incuneata ꝑducens ad suffocationē mēbrorū ꝓpter suffocationē caloris naturalis eius a multitudine vel malitia vt in alijs: vel etiā cū infrigidātia ad superexcessum ꝑuenerunt: vt supius: ⁊ post scalpellationē embroca cū aqua calida maris vel reliquis salsis: diaforetica eñ āñ hec sunt nociua: ⁊ maxime saniantia cū putrefactiua sint membrū magis ad putrefactionem adducent: cunq̄ȝ aperueris: euacuabis saniem: ⁊ cū volueris vulnus abluere mellicrato: ⁊ vino mellito vtendū. Cauendū aūt ne aquā immittas vel oleū: quoniā aqua humectat ipsum cū oporteat exiccare: ⁊ oleū sordidū reddit. Sed siquidem adhuc phlegmonabit cataplasma deniq̄ȝ ꝑ lentes q̄ repcutiunt ⁊ resoluūt tēperate: ⁊ sic phlegmonē sedāt: ⁊ cessare faciūt applicabis nō phlegmonati aliq̄d pharmacoꝝ: quibus in talibus incisionibꝰ ad mitigationē doloris vtimur applicandū: q̄le est quo vtunt̃ emperici ex vtraq̄ȝ substantia oua cōcussa adinuicē cōplica exterius immissa cū vino vel lana nō succida: sed molli: mitigat enim incisionis dolorem: ⁊ ꝓhibet reumatis influxionem ꝓpter dolorēꝫ. Deinde vero ablutione facta immitte puluereꝫ thuris ad exiccandū ⁊ consolidandū vel corticum eius ⁊ masticis ⁊ similium. Adhuc supponere oportet exterius lanā vel linū vino sti-

ptico madefactũ iniectum aqua permixto quantum vtiq̃ possit bibi: vulneri vero nihil pinguiũ pharmacorum afferri opꝫ: quale est macedonicũ ⁊ tetrapharmacum ex farina aq̃ ⁊ oleo mixtũ: certissime em̃ exiccari indigẽt ꝑpter saniẽ putredinẽ ⁊ ꝑpter carnis regeneratiõe si q̃ deperit: ⁊ ꝓprie in generatiõe saniei: ⁊ cuiꝰ materia est humor crudus et caro attrita: ⁊ ꝑpter cicatrizatiõe ⁊ consolidationeꝫ. Unde

Galenus. Gal. Nõ sanant vlcera nisi perfecte seu certissime. s. quanꝫ ad predicta omnia exiccent: ita q̃ opꝫ sanare eos q̃ in reumate phlegmonũt. ¶ Quarto ꝯsistit in cura regiminis:

Dieta. sit aũt regimẽ i dieta extenuatiua ad frigidũ ⁊ siccũ vergẽs. Eos vero qui ꝑ modũ cõgestionis sunt quãdoq̃ fientes curari oportet auxilijs ꝑ omnia consimilibus ſm plus ⁊ minus differẽtibꝰ a predictis: primo euacuatione vniuersali: flebotomia em̃ in sanatione predictorum plus cõuenit in sanatione istorum minus plus cõuenit in illis: q: cũ semper in illis ꝓsupponatur vniuersalis repletio corporis totius vel epatis: in istis quãdoq̃ fit vel non. Cũ em̃ fiat a debilitate ꝑticule ex cã ꝓcatartica vel añcedẽti gñali imediate ⁊ ꝓprie nõ ꝯuenit eis flebotomia: nisi qñ cum mala qualitate seu cõplexiõe ledẽte ipsam fuerit ꝯiuncta ꝓdicta repletio: vel cã ꝓcatartica supueniẽs inuenerit eã: ſꝫ illud est raro: ⁊ qñ ꝓinde minus ꝯuenit ⁊ plurimũ nõ minus cõuenit q̃ qđ ꝯuenit semper: ꝑpterea si oporteat illam pretermittere õino ꝑpter magnitudinẽ ⁊ malitiã apostematis in vtrisq̃ nõ existẽte humorũ abũdãtia: sed cũ moderatione in istis minoris quãtitatis esse debet q̃ in illis ꝑpter eãdem causaꝫ ꝓprie: quia vbi materia influit maioris quãtitatis esse ꝓsumit q̃ vbi solũ extitit gñata: cũ illic nõ intãtũ influēs sit: sed etiã generata: hic vero gñata sola. ¶ Secũdo in particulari euacuatiõe nõ tam per recursum q̃ ꝑ extractũ de parte patiẽte: q: repcussiua: stiptica et attractiua euacuantia ⁊ diaforetica et etiã sanãtia i istis minora ⁊ leuiora eẽ oportet q̃ in illis ꝑpter eãdeꝫ causam. Regimen vero eius ex precedẽtibus est manifestuꝫ: ⁊ est vt in omnibus ad fri-

Repercussiuum. giduꝫ ꝯuertatur et siccum. ¶ Repcussiuũ efficax et expertum ⁊ cõe in oĩbus satis temperatuꝫ. ℞. aque rosa. partes iij. aceti al. ⁊ boni ꝑtẽ. j. olei rosa. partes. ij. conquassentur simul cũ spõgia peciola duplicata in eis madefacta epithimetur: ⁊ innouetur frequẽter: ⁊ quãdoq̃ expedit aliqueꝫ ex succis predictarum herbarũ addere illis ꝑpter doloris et

Emplꝫ ad idem. inflationis magnitudinẽ. ¶ Diaforeticuꝫ emplastrum cõueniens et expertũ. ℞. florum camomille: aneti: fenug. añ. ℥. j. radicũ ireos. ℥. ß. decoquant in vino: ⁊ deinde terantur conficiantur cũ melle: ⁊ emplastrentur: et addat parum croci. Emplastrũ ex fecibꝰ oleorum dictorum est efficax et exptum. ¶ Emplastrũ cõe et expertum in maturatione et sanatione phlegmonũ. ℞. foliorum malue: radi. maluauisci: radicuꝫ lilij al. q̃ sunt sicut radix allij in colore ⁊ forma: ⁊ est liliũ domesticũ añ. partẽ equalẽ: buliãt in aqua: ⁊ ꝯterantur cum axũgia putrefacta vel butyro: ⁊ emplastrent. ¶ Emplastruꝫ cõe satis et expertum in maturatione et mundificatione phlegmonum apertorum. ℞. farine tritici. ℥. iij. axungie: olei cõis añ. ℥. ij. mell. ℥. ij. croci. ʒ. j. buliant simul in olla donec pfecte misceant: deinde auferat: ⁊ vsui reseruet: ⁊ cũ oportet extendat sup peciola: ⁊ superponat: et apprehendat vlcus ⁊ totũ phlegmonẽ: mũdificatiõe facta abluat cũ vino stiptico tepido: ⁊ repleat vlcus peciolis ⁊ filatis: ⁊ desuper emplꝫm apostolicõ supponat. Et finalr̃ cũ puluere gallarum desuper contrito cicatrizetur.

¶ Cap. iij. de apostemate glandularum ⁊ phlegmone earũ: et medicinis eius.

Glãdule sunt mẽbra carnosa ad modũ glãdis rotũda rare substãtie alijs mẽbris distincta: ⁊ in vacuitatibꝰ eorum posita hñtia velamẽ durũ. Quarũ quedã sunt opatiões faciẽtes: quedã iuuamẽtũ prestãtes et si non operationem faciant sicut prime. Inq̃t Gal. vnumquodq̃ membrorum et

Galenus. si non faciat operationẽ: tamen efficit iuuamentum. Operatiões vero facientes sunt glandule testium in generando sperma: ⁊ mamillaruꝫ in generando lac: et que sunt in radice lingue in generãdo saliuam: et que sunt in radice virge in generãdo humiditateꝫ contemperãtem acumẽ vrine: q̃ nomen propriũ non habẽtes sicut premisse nominate sunt glandule nomine generali: de quarum apostematibus dictũ est supra in sectiõe prima: vbi de genere officialiũ membrorum exeũtiũ ad predictas operationes complendas a natura sunt ordinate: et ꝓinde nõ simpliciter glandule: et in abstracto sunt dicte: sed mẽbra glãdulosa i ꝯcreto: q: velut officialia habentia cõmixtos neruos ⁊ plurimas arterias. Faciẽtium aũt iuuamẽta quedã sunt glandule emunctoriorũ membrorum principalium que faciunt iuuamentuꝫ in receptione superfluitatũ ipsorum nomen adenie ꝓprium assumentes tãq̃ ad recipiendũ apte ꝑpter debilitatem et spongiositatẽ ipsarum. Inquit enim Abo. quedaꝫ sunt in- Aboal.
ter vacuitates aliorũ membrorum q̃ plurimum corporis diffuse ad repellendũ vacuitates ipsorum membrorum et recipiẽdum: cũ expedit superfluitates eorum et neruorũ panniculorum musculorũ: arteriarum et venarũ que illis sunt fortiora. Inquit em̃ Gal. singuluꝫ membrorũ cum debi- Gal.
le fuerit: vicini sui recipit superfluitates: ⁊ tamen q: nomine proprio carent nominate sunt nomine gñis. s. glandule: de quarũ apostematibus hic intendimus vt consimiliuꝫ membroruꝫ tanq̃ non habentium predictarum operationem. Accidit ergo eis et magis: ⁊ ad eius dãs apostema ꝑ modũ influxionis plurimum superfluitatem a predictis membris principalibus et fortibus: ⁊ qñq̃ ꝑ viam crisis: ⁊ cum virtus principaliũ facta potens supra materiam dispositionũ suarum ꝓpter illam ꝑ viam deriuationis mittẽs ad illas non potẽs extra corpus expellere: et quandoq̃ ꝑ viã syntomatis: vel q: multitudine ⁊ malitia nature in membris predictis existẽte: qua cogunt ad illaꝫ immittere non potẽtia extra expellere ꝑpter aliquã causarum predictarũ in capitulo generali: vel q: vlcus sit in aliqua extremitatũ corporis puta pede: brachio: seu hũero: aut manu: aut dolores ad qđ tracte ⁊ imisse superfluitates trãseũtes per illos existẽtes in via facile imbibunt in eis: ⁊ ꝓprie in arterijs: que cũ nõ valeãt eos a se expellere remanẽt in eis: ⁊ generant apostema. Qđ q̃dẽ diuersuꝫ est in specie ſꝫ diuersitatẽ materie eis ab illis influxe: qđ em̃ in adenis fit plurimũ est sanguineũ: vt est cor: ⁊ epar ꝓprie: ⁊ qñq̃ phlegmaticuꝫ cũ mittit ad cerebrũ illis: qđ vero i alijs fit glãdulis plurimũ est phlegmaticũ: eo q̃ mẽbra a qbꝰ materia illis immittit sint nature frigide: quorum cibus nõ bene digerit: ⁊ sic ꝓculdubio in phlegma ꝯuertit: vt supra pluries dcm̃ est: ⁊ quãdoq̃ sanguineũ cũ a musculis illis imittit. Et q̃deꝫ in eis oĩbꝰ apostema aut seruat inflãmationẽ: ⁊ dr̃ phlegmõ proprie: aut vndimia ſꝫ diuersitatẽ materie: aut in sclirosiꝫ vertit ⁊ duritiẽ: ⁊ dicit scrophula: aut botiũ: de quibꝰ oĩbus est per ordinem ꝓcedendum: ⁊ hic ꝓprie de earum apostemate seruante naturam phlegmonis: de alijs vero infra: ⁊ primo de signis: scdo de cura. ¶ Signa vero sunt manifesta: eo q̃ De signis
exteriꝰ posita sunt in ꝓprijs locis nota: in quibus manifeste sunt tũores apparẽtes cũ rubore: dolore: ⁊ feruore: adeo q̃ extẽdit qñq̃ vsq̃ ad cor: ⁊ fit ephimera febris: vt superiꝰ dictum est. ¶ Cura vero phlegmonis glãdularum vt adena- De cura.
rũ ⁊ aliarum est sicut cura phlegmonis ꝓdicte lacertorum ⁊ carnis: differẽs tñ in repercussione: nam omnia ab abscissiõe succedẽtis cause ꝑpter repercussiua sunt hic necessaria ꝓmittẽda: deinde subiungenda dolorem sedãtia proprie dicta ex lana infusa in oleo calido primo superposita: deinde addito in fine eiꝰ sale donec sedetur dolor: ex quo etiã consuetũ est apostema cessare. Deinde procedẽdum est ad curã apostematis ⁊ euacuationem cause cõiuncte incuneate in parte: ⁊ repercussiuis omissis eis cũ resolutiuis est ꝓcedendũ ⁊ attractiuis quocũq̃ modo: ⁊ cuꝫ emplastris rubificantibꝰ ⁊ ventosis. Et ex appropriatis cõuenietibus talibus apostematibꝰ post aures factis est emplastrũ factum ex absinthio ⁊ folijs myrte ꝯtritis: vl̃ ex folijs lauri solatro ⁊ si fit in radice auris ꝯfert viscositas limaciarum ⁊ butyruꝫ immissuꝫ: ⁊ lingua arietis si sit calidum. Deinde cuꝫ maturantibus ⁊ sanãtibus si oportet: deinde cũ apertione cuꝫ pharmaco castorico: vl̃ alio ruptorio: vl̃ ex nouacula. Sit aũt inscissio ⁊ aptura vniformis ꝑ trãsuersuꝫ in longitudie cruris fcã: repercussio em̃ in talibus in principio ministrata cum stipticis suppositis valde est mala: ⁊ proprie cũ per modum ⁊ viam crisis est phlegmon ⁊ in adenis: quoniam tũc impedit operationẽ nature naturaliter operãtis: quã si expedit: opꝫ iuuare cuꝫ attrahẽtibus predictis ⁊ alijs q̃ supra diximꝰ sectione prima in cura apostematum nõ impedire: ⁊ materiam repellit ad principalia ꝑpter communitatẽ in via: sicut adene repcussio non repellet ad illa nisi fortis sit: quo

fortis sit:quo casu nō repellet ab illis ad ꝑncipalia ꝓpꝛie: ſʒ ad iteriora ꝛ vicina nobiliora eis. Si ꝗ̄ʒ phlegmon sit ꝑ modū syntomatis vt ꝓpter multitudinē materie: ꝛ malitiā eius:repcussio est nociua valde:ꝛ maxime si nō ꝑcesserit multitudinis euacuatio:ꝛ repercussio fortis sit: qm̄ repercussio tūc fiet ad ꝑncipalia interiora vel vicina nobiliora:sed ꝑmissa tūc euacuatiōe ꝛ tractiōe ac deriuatione ad oppositū mēbri pncipalis:ne materia augeat sua multitudine apostema:ꝛ corrumpat membrū bubonis ministrabis diaforetica seu mollificantia ex farina tritici vel ordei cū aqua ꝛ oleo addito cū melle. Et ex ꝓpꝛiis cōibus omnibus est cicer ꝛ farina eius:nec timebis tunc de augmētatione apostematis per diaforetica: nec de repulsione ad pncipalia:qm̄ euacuatio ꝛ deriuatio securat ab illis:nisi in adenis phlegmon existat. Si ꝟo sit ꝓpter vlcus alicuiꝰ eorum sedabis dolorem vlceris:ꝓut infra dicetur:ꝛ mundificabis ipsum:ꝛ super apostema mollificantia ministrabis. Si ꝟo apostema sit vndimiosum:cognoscetur ꝛ curabit sicut īfra de cura vndimie dicet:ꝛ est huic dicte ꝓxima:tn̄ differēs in quāto:nā oportet diaforetica esse fortiora in hoc ꝛ etiā saniantia ꝛ alia que sequuntur ad illa vt mundificantia:ex quibus ꝓpꝛiū est fex olei quod mundificat apostemata in glandulis ꝛ ꝓpꝛie cum foliis suis: ꝛ doloreʒ sedantia leniora vel non necessaria:ꝛ vlcerum conglutinantia. Si quoqʒ in sclirosim cōuertatur ꝛ maxime qḋ vndimiosum est:curabitur sicut infra dicet̄ de scrophulis ꝛ capitulo de bociis:de qbꝰ infra dicemꝰ si Chꝛistꝰ annuat q̄ sit benedictꝰ:ꝛ vltimo regimē dictū in cura illis est ministrandum ꝛ diuersum ꝯm naturā materie. ¶ Emplastrū expertum ad dissoluendū apostema glādularꝛ non sclirotizatū. ℞. herbā que dr̄ spargula:cuius folia sunt aspera parua in modū stipitis posita:ꝛ similiter stipes: ꝛ prolongātur ꝑ palmā. Et tere:ꝛ fac bulire in vino limphato cū axungia porcina:ꝛ superpone precedēte euacuatione.

Mollificantia.

Emplastrum expertum.

¶ Cap̄.iiij.de phlegmone quod antrax dicitur ac carbūculus:ꝛ medicinis eius.

Antrax est apostema paruū ad modū pustule seu bothor in ꝑncipio fraudulētū ꝛ venenosūʒ cōburēs ꝛ corrūpēs ꝑticulā cui accidit vlcerādo:ꝛ reliquas adiacētes inflāmādo:ꝛ vlterius corrodēdo ꝛ petēs antrū.i.corpis abscōsum:ꝛ ꝓpꝛie cor a ꝓpꝛietate venenositatis suer potētia cōiūctionis in parte:quare dictū est Antrax:ꝓinde paruū est apostema debilitatē operat̄:pulsum tremorē ꝛ sincopim:ꝛ deinde occidit.qḋ aūt expulsionē eius materie in particula a natura neqerat facere:ꝛ si pꝛincipalibus ꝓpinquior est: eo ꝙ dissoluta erat in corpore tūc:ꝛ ꝓinde debilis ꝟtutis existēs regulabat̄ melius a natura. Carbunculus aūt est spēs eius sed minoris malitie. Et cā eius est sanguis grossus ꝛ malus:q: adustus:ex adustione em̄ acq̄siuit grossitiē ꝛ malitiā nō ex mixtione:ꝛ qn̄qʒ ꝑ adustionē acq̄siuit citrinitatē:qn̄qʒ viriditatē ex vario colore: qn̄qʒ nigredinē ꝯm diuersitatē adustionis sue:cū enim sanguis bonus est nature benignus:ceteris humoribus fit iuuatior:cū ꝟo a natura recedit:fit malus:ꝛ quātomagis recedit: fit maioris malitie:sicut dictuʒ fuit supꝛa in sectione pꝛima cap̄lo de suffocatiōe matricis a semine facta. Cū igit̄ sanguis aduritur a natura multū recedit:sicqʒ vehementē acq̄rit malitiā venenosam:ꝛ sic quidē ita grossus ꝛ ita exiccatus cum multa caliditate īfluit alicui particule repēte: ꝛ simul colligit̄ in eiꝰ vacuo:ꝛ cōburēdo statim vlcus faciēs escaram operat̄ ꝙ circūadiacētes ꝑtes oēs in tumorē phlegmonosum cū ebulitiōe eleuat: vt etiā febriat patiēs: ꝛ illud propter sanguinē tractū ad locum vlceratū ex dolore horribili:est em̄ horribiliter dolorosūʒ. Et noiatur apostema hoc vlceratū antrax latine combustio. Cum ergo sanguis ille grossus ꝛ venenosus ebuliens nō fuerit siccus:vt ꝑdictum est:sed aliquos liquores subtiles remissos habeat influxꝰ ad particulā in supficiem eius vesicas erigit similes eius qui ab igne coctus existit:quibus corruptis escarosum ab eis vlcus perficitur:ꝛ est carbunculus minoris malitie q̄ʒ antrax propter liquores admixtos obtundentes acuitatē ab adustione adeptam:ꝛ est habēs indicia ex parte coloris ꝛ particule seu loci ꝛ dispositionis eius. Coloris q̄dē: nā quod est nigri coloris seu liuidi vehementioris est malitie. Unde cathalani blasphemantes dicunt buba nigra.

Antrax q̄re dictuʒ.

deinde viridis:deīde citrini. Ex ꝑte particule cui accidit seu loci:nā qḋ est in extremitatibus magis minoris est malitie:et quātomagis est in corpore et in partibus propinquiorībꝰ pꝛincipalibꝰ ꝛ in emūctoriis eorūdem malignuʒ est magis. Ex ꝑte dispositionis loci:nam si pars vel locus apertiōis eius exiccatus fuerit:malus est:si vero nō exiccatus fuerit:minus malū est. Et si omnia dispositione colore et loco cōueniant in malo:pessimū erit et mortale. Inquit Hip.in pꝛincipio pronosticorū.Si in egro corpe fuerit antrax aut carbūculus:siue ꝑcesserit:siue egritudini superuenerit opus est attendere signa q̄ sequūtur:qḋ si exiccatus fuerit:et colorem viridem habuerit:vel citrinū vel liuiduʒ ꝑtulerit mortē ꝓximā dicit. ¶ Et signa vniuscuiusqʒ ꝓpꝛia et distincta ex dictis colligere poteris insimul si volueris. ¶ Cura ꝟo eius in quinqʒ rebus existit. In euacuatione omnis repletionis cōis:cōplet̄ ꝟo cū flebotomia ꝑducēte ad defectionē:mox cū apparuit absqʒ omni dilatatione si ꝯditōes aderint oppoꝛtune antipasi seruata nisi trāsitus fiat sup ꝑncipale. Preseruat ei a magnitudīe phlegmōis circūstātes ꝑticulas:deīde cū purgatiōe humoris adusti. ¶ Scḋo cōsistit circa euacuationem particularē partis seu materie apostematis. Cōpletur autem cum scarificationibꝰ ꝓfundis ꝓpter grossitiē tristātis humoris vt trahatur extra ꝛ cuʒ cauterizatione vlceris escarosi: ita ꝙ cadat cauterizatio supꝛa ipm̄ tm̄:ꝛ circūadiacētes partes phlegmonizātes nō tāgat:inutiliter em̄ combures et nō absqʒ nocumentis:qḋ quidem innuit Ga.dicens. Nullus igitur dabit illud qḋ afferat nullam vtilitatem:nocumentū vero habet secū immēsum. Cauterizabis quidē causticis pharmaciis et acutissimis igni similibꝰ sicut ex vitriolo ex limatura eris adusti arsenico calce ꝛ sandaraca simul mixtis:ꝛ cōburitur similiter igni. Qḋ si grādis eius malitia apparuerit:vt neqʒ illa in adurēdo sufficiat et ꝓpꝛie in antrace: igne cōbures:at qn̄qʒ cū candela ardēte supeffusa:et qn̄qʒ cū ferro vel cū aureo instrumēto ignito superimmisso: talis enim cauterizatio ꝓpꝛie materiam venenosam a profundo corporis ꝛ a pꝛincipalibꝰ ad locū appropꝛiatis trahit potēter:et tractam quandoqʒ insensibiliter effluere facit extra:vt cū egredit̄ atramentum videatur:et quandoqʒ insensibiliter resoluit ꝛ consumit:vt deinde nō extendatur corruptio:ꝛ periculū sue malitie euitetur. Et proinde non tardetur quin statim euacuatione vniuersali premissa huiusmodi cauterizatio fiat. Dilatio eniʒ ipsius perducit ad mortē festinam:et proinde consequenter ꝛ festine herbam scabiosam quā Macer mirifice commendauit contritam simpliciter emplastrabis cū innouatione frequenti:a proprietate antracē(ait)necat in tribus horis. Et proinde si succuʒ eius eis tribuas citius et tutius operaberis:ꝛ maxime si cū eo lutum sigillatum immisceas: vel tyriacam: nisi inflāmatio cōtradicat. ¶ Tertio cōsistit in accidentiū correctione:completur autem vt si rubor dominetur ꝛ multa inflāmatio:cum dolore ardēte in loco cauterizato:et adiacentibus partibus:tum ꝓpter naturaʒ materie venenose ꝑncipalis ꝛ attracte:tū ꝓpter naturā ignis vel pharmaci caustici additi cū pharmaco dulci remittat̄: qḋ fit ex pane clibanaceo ꝛ vino aceto sō vl̄ arnoglosse succo: vl̄ decocta lēticula cū pane ī aceto. Et si tumoris magnitudo existat cū vino q̄dē stiptico:deinde autem cū aceto:ꝛ cōsequenter cataplasmabis ordei farinā super cuʒ oximelle non super vlcus:sed circa ipsum:quia mordēt: hec em̄ pharmaca extinguūt feruorē et ardētem dolorē atqʒ extenuāt tumoreʒ sua stipticitate nec cum ea materiam repellēt ad interiora scʒ pꝛincipalia:sed cum sint etherogenea extingunt sua tēperata stipticitate:vel remittunt feruoreʒ inflammationē et ardorem:ꝛ admixta caliditate illam trahūt ꝛ resoluunt influxam materiā sic nec aliquid repercutiatur ex eis:sed pharmaca saniantia nullatenus talibꝰ opʒ afferre ne putrefactionē ī ꝑticula augeāt. Inquit Hip.ī apho. Calidū sanē faciēs nō omni vulneri oportunū ē ad salutē:vlcus vero qḋ impressit corrigat̄ et regat̄ regimine vlceris maligni fraudulēti:corrosiui:quod infra dicetur. Et si ōbilitas pulsus seu tremor aut sincopis ex fumo malitie venenose cor attingere cōtingat:cum confortātibus cor et alia pꝛincipalia ex frigidis ꝛ stipticis notis intꝰ ꝛ extra approximatis auxiliis adiuuetur:ꝛ cū deriuātibꝰ fumos venenosos et eorū materiā etiā cū fricationibꝰ ligaturis compressio=

Hippo.

De cura.

Galenus.

5.aph.25.

nibus dolorosis: ⁊ vētositationib⁹ que supra in sectione p̄ma sunt dicta. ¶ Quarto cōsistit in regimie: et est vt regatur aere calido tēperate resoluēte materiā nō tñ multum ne ꝓhibeat refrigeriū in interiorib⁹ et nobilibus inflāmatis moueaṫ: et parum quiescat: vt materia semp trahatur ad extra: et resoluaṫ: et ꝓinde vigilet: nec dormiat nisi paꝝ vt semp materia trahatur ad exteriora: nō reuocetur ad īteriora. Galenus. Inquit em̄ Gal. somnus et vigilie reuocatione caloris naturalis cū humorib⁹ ad interius exterius fiūt. Et ꝓinde tota die vigilet et maxime hora noctis p̄ma: q̄ multum ꝯsueuit natura ꝓuocari ad somnū: et regaṫ cū clamoribus sonis acutis ⁊ fortibus: ⁊ aliis expergefaciētibus dictis in lytargia vsq₃ ad horā matutinalē sāguinis q̄ acuti humoris est frenū: minoreṫ cibus: ⁊ potus sit ex frigidis et humidis abstergētibus parum nutriētibus ⁊ a principalibus repellētibus: qualis est chist ordei ⁊ olea in principio aqua ordei ⁊ granatoꝝ succus in ꝓcessu ius carnis: ⁊ similia. Et ꝯforteṫ verbis ⁊ suasionib⁹ cite salutis. Et ex cōmunibus cum ꝓprietate ⁊ simplicibus in expulsione venenorū ⁊ materiaꝝ venenosaꝝ ē coagulū hedi: agni: pulli: cerui: vel vituli sumptū cū vīo: ⁊ lutū sigillatū cū vīo ⁊ linitū cū aceto: ⁊ semē citri cū ex eo sumunṫ. ʒ. ij. cū vino thure ⁊ aq̄ calida. Et ex cōpositis interi⁹ approximādis est ficus sicca cū ruta cū nuce vel auellana sumpta. Et ex interi⁹ sumptis ⁊ exterius linitis est tyriaca: ⁊ exteri⁹ est alliū cū auellanis ⁊ pipere empl̄m. Empl̄m. ¶ Quinto ꝯsistit ⁊ vltimo in cura vlceris maligni ⁊ corrosiui que infra deo dante dicetur.

¶ Medicamē efficax ⁊ exptum valēs in ꝓncipio antracis cū apparuerit nigra mortificās ipsaꝫ. ℞. vitellū oui ⁊ cōfice cū sale trito: ⁊ extēde sup peciolas rotūdas ad modum carleni: ⁊ sint. ix. vel. xij. que successiue vna post aliā applicetur: ⁊ vnaq̄q₃ moreṫ in loco p̄ horā. Sequētib⁹ ꝟo dieb⁹ cū attractiuis ⁊ mundificantibus medicetur.

¶ Cap. v. de phlegmone quod spina dicitur clauus: ⁊ furunculus et medicinis eius.

VAdimia ē apostema phlegmonicū ex sanguine bono ⁊ subtilia corpe influxo ad subcutaneas ptes: s₃ subtilitate substātie nō remanet ī carne: s₃ ptrāsit ad cutē: ⁊ colligiṫ in suis poris densatis vt neq̄at expirare. Et signa ei⁹ sunt nā est tumor eius paruus sine pulsatiōe: et color rubeus ⁊ doloris acuti pūgitiuus ad modū pūctionis spine: q̄re dictū est spina. Phlegmō q̄re spina dicatur. Aliqui dicunt illud clauum: aliqui furūculus aliq̄ ademenul. Et cura eius est cura phlegmonis carnis ⁊ musculoꝝ dicta que nō est pretermittēda: cum quandoq₃ ex errore amplieṫ ⁊ deueniat ad apostema magnuꝫ. Completur aūt primo cū euacuationibus minoribus tamen in quāto: eo ꝙ hui⁹ materia minor est ex flebotomijs ⁊ pharmacijs: quoniā sunt efficaciores in resoluendo ⁊ faciendo cessare illa a multiplicatiōe ipsaruꝫ: et ex eis est rarefactio cutis: vētosatio in dorso ⁊ naribus. Secūdo cum particularib⁹ ⁊ localibus remedijs ex repellentibus in principio vsq₃ ad tertiū diem: deinde cum resoluētibus: ꝙ si non resoluaṫ (qđ raro accidit) illā matureṫ: et si difficulter veniat ad plus: ⁊ caliditas eius est grauis: tunc flebotoma venā que imbibit ipsum: deinde ventosa locū: ⁊ nō agas illud in principio: quoniā egredieṫ sanguis ⁊ humor virulentus: et retinebitur grossus: ⁊ fiet illud vlcus durum: cūq₃ maturaṫ ⁊ nō aperiṫ: perfora ipsum aut cū medicinis: aut cuꝫ ferro. Et de repercussiuis ꝯuenitibus est oleum ro. cum aceto ⁊ lacte. Et ex resoluentibus ꝯueniens est emplastrum de passulis cū melle et floribus camomille ⁊ baurach. Et de maturātibus conueniēs est frumentū masticatuꝫ emplastratū: ⁊ ficus: ⁊ passe cum melle et similia. Et ex rūpētibus bonū est emplastruꝫ quod fit ex semine lini fimo colūbino et fermēto. Tertio cū diete ordinatione debita ꝓut tēporibus eius ꝯuenit. Quarto cū accidētium correctione doloris ⁊ alioꝝ q̄libet si opꝫ. Maturatiuum. ¶ Cōe maturatiuū ipsius. ℞. se. almaru. tritti: psilij añ. ʒ. j. lactis fici. ʒ. iij. fenug. se. lini añ. ʒ. v. fermēti acetosi. ʒ. j. olei. ʒ. j ⁊ ß. decoquanṫ in lacte: ⁊ administrentur: q̄m maturat ⁊ aperit. Inquit Diosco. fermentū de farina frumenti q̄n decoquiṫ cū sale maturat clauos et aperit eos. Et similiter nasturtium emplastratum.

¶ Cap. vj. de carbone seu pruna: et igne persico: et medicinis eius.

Arbo seu pruna ⁊ ignis psicus ꝓprie ex apostematib⁹ paruis ad formam ⁊ quātitatem lupini male morigeratiōis sunt: ⁊ vētosis pducētibus ad defectionem ⁊ sincopis vesicam et in principio et escarā faciētes: ⁊ particulam corrūpētes seu putrefaciētes ipsam cuꝫ fetore plurimo denigrāte: quare dictū est carbo: seu pruna: ⁊ deinceps etiā ambulātes de gn̄e carbūculorum differentes ab eis: quod est q̄ in illis ē materia sanguis grossus adustiōe mal⁹: ī istis ꝟo materia est sanguis subtilis choleric⁹ adust⁹: vel cholera adusta mixta melācholie ꝓprie generata ex sanguinis subtilis ⁊ calidi corruptiōe: sicut in pestilētia q̄nq₃ contingit. Carbo siue pruna q̄re dicaṫ. Differt etiā in antecessiōe ⁊ colore: q₂ hic añcedit pruritus: ⁊ color est niger vt carbo: illic ꝟo non precedit prurit⁹ semp: ⁊ color nō est semp niger: sed q̄nq₃ rube⁹: q̄nq₃ citrin⁹: ⁊ q̄nq₃ viridis: ⁊ inter se sunt differētes: cū cholera dominatur melācholie in tali adustione: diciṫ ignis psic⁹. Et tunc videbis nigredinē in eo cū quodā splendore: ⁊ est comburens superficiē ⁊ cutē magis ambulans: ⁊ corrodit eā: ⁊ corrosio eius et motus est velocior ad modum erisipile ⁊ formice. Cū ꝟo melācholia dominaṫ cholere: color erit niger pressus cū siccitate mēbri ad modū carbonis: q̄re sic noiatus est: ⁊ ei⁹ combustio ⁊ corrosio est ꝓfundior: q₂ in carne nō tm̄ in cute: et est tardioris motus. Et sunt habētes indicia ex pte dispositionis seu nature mēbrorum. Signa. Nā que accidūt in carne velocioris sunt resolutionis: que ꝟo in neruis: tardioris: ⁊ accidūt q̄nq₃ cū pestilētia: q̄nq₃ sine ea: et q̄nq₃ sumuntur cōiter ad carbūculum et erisipilam vlcerosam: comestiuam et ambulatem. Ex quibus cause et signa sunt manifesta. Et cura eius est proxima cure carbunculi cū euātione vniuersali precedēte flebotomia educēte sanguinē cholericum adustum multum vsq₃ ad defectionem: cū tolerat virtus ⁊ etas: ⁊ cum euātiōe ptis apostemate: ⁊ materie incuneate in ipā. Cōpleṫ autem cū scalpellatione ꝓfunda: donec egrediatur sanguis malus: venenosus: cōstrictus in ea ꝓprie: ⁊ in pruna eius materia est profunda in carne vel supficiali vt in persico igne: deinde cū administratiōe in principio medicinarum non repercussiuarū frigidarū in principio fortis stipticitatis: ne materiam venenosam repellāt ad interiora et principalia: nec etiā mollificantia fortis resolutionis que particulā calefactā magis inflāment: ⁊ materiam ac magis trahāt ⁊ incitent ad currēdum: immo opꝫ vt administres medicinas exiccatiuas: in quib⁹ est infrigidatio ⁊ resolutio cum caliditate temperata: vt ei⁹ frigiditate caliditas partis ⁊ materie altereṫ: ⁊ remittaṫ: ⁊ confortet: et defendaṫ: et cū caliditate resoluant nō repercutiāt. Qualia sunt q̄ dicta sunt arnoglossa eplastrata ⁊ galle cū aceto vini decocte: ⁊ lentes cum pane q̄d furfuris habeu te: nā huiusmodi panis subtilior est in substātia sua diuisim vel insimul emplastrate: vel alia sīlia in antidotario nr̄o sunt scripta. Et ex appropriatis sunt que hic subscribunṫ: ⁊ cum regimine: ⁊ accidentium correctione vt supra. ¶ Emplastrū ꝯueniens ⁊ efficax: ⁊ expertum. ℞. granara acetosa integra ⁊ infundanṫ: ⁊ coquātur cum aceto donec dissoluātur: ⁊ deinde teranṫ: ⁊ ponantur super pannū: ⁊ superponaṫ: ipsum em̄ ꝯueniens est in omni hora et eradicat hanc egritudinē in principio ⁊ statu. Emplꝫ cōueniens. ¶ Aliud emplastrū ad idem. Aliud ēplꝫ. ℞. nucem recentem ⁊ folia eius sauich ordei passularū caricarum equales partes: teranṫ simul: ⁊ cōficianṫ cum vino ⁊ oleo papaueris nigri. ¶ Medicina cōueniēs in principio cum nondum vlceratum est. ℞. acatie: dragagāti: opij: corticū granati añ. ʒ. j. seminis iusquiami al. ʒ. ß. cōfice cū vino. Medicamē ꝯueniens huic cū est vlceratus: Medica. ꝯueniens. ⁊ est medicamē qđ paruꝫ exiccat: qualis est audacon ⁊ trocisci. iiij. ex dragaganto cū vino dulci ⁊ rob: qđ em̄ fortiter exiccat addit in malitiā egritudinis. Oportet autem vt subuenias partibus adiacentibus loco combustionis ne putrefiant ⁊ corrūpanṫ: et illud fit cum bolo armeno ⁊ aceto supinūctis vel aqua: ⁊ reliquis q̄ infrigidant ⁊ repecutiūt. Et id quod est ꝓpinquius illo cuꝫ lana hyssopi īfusa in vino: cū ergo decīt in phlegmatico: ⁊ remanēt vlcera curenṫ cū his q̄ sunt sicut empl̄a de merdasengi: et empl̄m de diabutyro: ⁊ cū reliqs q̄ sunt cōueniētia vlceribus corrosiuis ⁊ fraudulētis. Et nuꝫ antiqua vnctuosa est cōueniēs igni persico in hac hora.

¶ Cap. vij. de vena egredienti ⁊ medicinis eius.

Contingit aliq̄n

Ontingit aliquñ vt eueniat sup aliqua particula corporis quidã feruor: deinde vesica vel ampulla: deinde rũpit̃: et egredit̃ ex ea quoddã decliue rubeũ ad nigredinẽ: deinde ꝓlongari non cessat: ꝛ est vena: ꝛ fortasse est ei motus voluntarius sub cute ac si esset aialis in veritate: quasi sit qd̃ generatur in eo: et existimãt quidã ꝙ sit ram⁹ villi nerui per vehementiam grossitudinis ꝛ extensionis ipsius. Et plurimũ quidẽ accidit in crurib⁹. Et Abo. dixit se vidisse super lat⁹ ꝛ manus: ꝛ multiplicat̃ sup infantib⁹ vtrũq;: ꝛ qñ extendit̃ vel scidit̃ magnificat̃ ei dolor ꝛ labor. Et cã ei⁹ est sanguis calidus malus melãcholic⁹ aut phlegmaticus adustus cũ vehemẽtia siccitatis cõplexionis. Et fortassis generãt eã quedã aque ꝛ olea cũ ꝓprietate que est in eis: qualia sunt calida ꝛ sicca acrimonialia: et multiplicant̃ in aliquib⁹ regionib⁹ calidis ꝛ siccis ac si sit morb⁹ vndunic⁹: vt in Egypto ꝛ aliis etiã regionib⁹ calidis ꝛ siccis: ꝛ ĩ corporib⁹ similibus: ꝛ minorat̃ euẽtus in corporibus humidis ꝛ assuetis vino, cũ mẽsura. Signa sunt ex dictis manifesta. ¶ Cura G. ꝟo dixit cũ nõ sit cõprehensum ex eius causis aliqd manifestũ sup qd̃ sit innitendũ: eo qd̃ nõ vidit eũ oĩno: ꝛ in his vltramarinis regionib⁹ ꝓpe q̃bus fuit. Abo. ꝟo ꝛ alii sequaces. G. cũ multotiẽs illic viderint curã eius cõprehẽderũt in. v. in abscissiõe cause ꝑmitiue cũ regimĩe ꝛ correctione aeris illi⁹ regionis in qua accidit: rectificatione aque ciborũ regionis: vel dimissione eorũ oĩno: ꝛ ministratiõe humectantiũ ꝛ balneoꝝ: ꝛ oĩa regiminis hũectatiui noti. In abscissione cause antecedẽtis cũ flebotomia opposite partis: ꝛ cũ mũdificatione sanguinis: ꝛ illud cum medicinis ex myro. epithimo: sene: fumoterre: polipodio ꝛ siĩlibus educẽtib⁹ hũores adustos: ꝛ cũ ꝯposit̃: vt cũ pilulis cochiis ꝛ trifera cõfecta cũ sene ꝛ fumoterre. Tertio cũ euacuatiõe cãe cõiuncte cũ particularib⁹ medicinis. Et illud cũ appositione sanguisugaꝝ super locũ: deinde cũ repercussiuis ex sandalis cãphora cum succo herbarũ frigidis notis supra aut myrta psilii: lac dulce: qm̃ nõ repellit ad pricipia: eo ꝙ precedẽs assecurabit euacuatio. Nõ aũt talia frigida sup vlc⁹ ponant̃: sed circa ipm̃: qm̃ frigidũ vlceribus mordat: dixit Hip. in apho. ꝙ si nõ spargat̃ resoluat̃ nõ cũ valde calidis qm̃ ex eis preueniet fortasse ad estiomenũ: ꝙ si nõ resoluat̃: saniet̃: deinde aperiat̃: ꝛ mundificet̃: et regatur vlcerũ cura que infra dicet̃. Et quarto cũ correctiõe accidẽtiũ vt exeuntis vene. Cũ ergo ampulla rumpat̃: ꝛ vena ad exeũdũ festinat: opꝫ vt eger in die prima. ℥. ß. scḋa die. ℥. j. ꝛ in tertia die ℥. ij. de aloe bibat: ꝛ loc⁹ ei⁹ etiã epithimet̃ cũ aloe. Ex hoc nocumentũ ei⁹ oĩno delet̃: postq̃ eñ qd̃ exierit qd̃ ex ea foris apparet sup arundinẽ paruã ex plũbo factã cuius pondus sit. j. ℥. voluendũ est cum predicta canna ligandũ: ꝛ vt pendeat dimittendũ: nã ex ipsius grauedine incipiet descẽdere: ꝛ citius egredi: ꝛ cũ ex ea aliqua pars existit circa plũbum voluat̃ ꝛ liget̃. Si aũt qd̃ iam egressum est longũ fuerit: incidatur: ꝛ quod remansit inuoluatur: ꝛ donec radicetur obstruatur: quod est obseruandũ: quia si sic factum fuerit: attrahet̃ ꝛ intrabit cannã: ꝛ postea putridũ vuln⁹ magnũ generabit: quapropter huic egritudini blandiẽdo est subueniendũ: ꝛ paulatim vena est extrahenda donec oĩno egrediatur: ꝛ nihil ex ea in corpore remaneat. Si aũt ipam oĩno intrare ꝯtingat in ipsius foramine ponat̃ radius: ꝛ in longũ scindatur: ꝛ bene aperiat̃ donec quicquid ex sua materia continetur euacuet̃: butyrũ quoq; per aliquot dies superponat̃ donec putrescat: ꝛ eius ꝯsumat̃ materia: deinde cum his que carnẽ generant curetur. Et quinto cũ regimine quod supra in carbunculo dictum est.

¶ Caplm. viij. de panaritio ꝛ medicinis eius.

Anaritiũ est apostema calidũ rubeũ in circũitu vnguiũ nascens ꝛ ardẽs: ꝛ dolorẽ inferẽs: ꝛ fortiter pulsans: ex quo plurimum accidit febris: ꝛ pertingit dolor vsq; ad loca q̃ sunt sub assellis ꝛ inguine: et finaliter perducit ad casum vnguis: et qñq; ad correctionem digiti: et causa eius est sanguis cholericus.

¶ Cura ꝟo ei⁹ ꝯsistit in tribus: in euacuatione vniuersali cum flebotomia: ꝛ maxime si diu est ꝙ patiens non fuit diminutus: in particulariũ remediorũ approximatione cum sedãtibus dolorẽ calorẽ ꝛ pulsum ex apocrusticis. Et prĩo ĩ pricipio cũ submersiõe digiti ĩ aceto calido: vt iussit Ga. deinde cũ emplastro de cãphora: aut mucillagĩe psilii ꝯfecta cũ aceto: deinde si expedit ꝓpter dolorẽ cũ epithimatione digiti ex aceto et opio dissoluto in eo donec sup locũ grossum fiat epithima: deinde cõtrite galle: aut cortex granati vel grana myrte cũ aceto ꝛ aqua cõquassata: ꝛ supponatur etiã pannus super ipm̃ aqua niuis infrigidatus: qm̃ ipm̃ refrenat multotiens: si fiat cum freqñti innouatione ꝛ confirmationẽ eius prohibet: ꝛ similiter sordes auri cum litio prohibet a proprietate illius collectionẽ: ꝙ si pulsus in loco fuerit vehemens: predictã medicinã vel aliud sibi simile per diẽ integrã approximare curabis: deinde si pulsus adhuc perdurat: signũ maturationis erit. Quare opꝫ vt aliqd̃ emplastroꝝ q̃ in cura phlegmonis ordinauimus ꝛ hoc superponas: ꝛ proprie semẽ almarti: et psiliũ cũ lacte donec ad suppuratiõnẽ deueniat: deinde aperiatur: et qd̃ in eo continet̃ educat̃ proprie cũ emplastro ex farina lupinorum cũ melle: deinde cũ curantibus vulnera locũ rege ꝛ proprie cum aloe. Et deinde cum vnguẽto de cerusa ꝛ sarcocolla: ꝛ superponatur pannus madefactus in fine. Et si in principio vnguis pruritus acciderit: vnguis cadet: si ergo ceciderit digitus ab omĩ motu ledente cum obuiatione rei cõquassantis cauendus est: ne vnguis qui renascit̃ fortis egrediat̃ ꝛ asper: ꝛ in regimine quale est dictũ in phlegmone. Consistit etiã cura eius ex simplicibus appropriatis eis: vt succ. myrte protectus sup eũ et epithimat⁹ acatie cũ albumine oui: sordities: balnea olibanũ qd̃ incarnat: radix pẽtafilon decocta cũ aceto ꝛ emplastrata: succus et radix liq̃ritie sumach flores aloes cũ melle ficus cuꝫ penidiis ponit̃ supra panaritiũ ad maturandũ ꝛ resoluẽdũ cũ aqua cineris ligni ficus: ꝛ in augmẽto cũ cortice granati: ꝛ sanat illud acetũ: et folia oliuarũ siluestriũ. Aboa. Inquit enim nec opꝫ vt stetur sup infrigidantia: nam ipsa qñ pertransit hora principii inspissant cutem: ꝛ obsident materiã: ꝛ vehementior dolor fit: et non illud qd̃ sentitur de caliditate: q̃uis sit sicut ignis: immo resoluat̃ ꝛ exiccet̃ cũ submersione in loco calido: ꝛ in medio teratur olibanum super ipm̃: aut nigella trita: ꝛ adeps mucillagines lenientes: et bona sordes auri. Et dixit quoq; fortasse cuꝫ eñ est timor corrosionis: necessariũ est ministrare emplastrũ ex arsenico: et diagagan. calce et flore eris: qm̃ exiccat: neq; est melius eo. Et qñq; incipit currere ex panaritio vlcerato sanies: et tũc cauterizet̃ ꝛ incidat̃: vt nõ perambulet malitia in digito toto. ¶ Emplastrũ. ℞. aloes balaustie: olibani: ꝛ galle: conficiantur cum melle: ꝛ administrentur. ¶ Emplastrũ qd̃ dixit paulus. ℞. diaga. vsti thuris añ. partes equales: floris eris partem ß. terantur ꝛ conficiantur cum melle: ꝛ ligetur ne tangat locum: adde ꝟo oleum.

¶ Cap. ix. de apostematibus paruis seu pustulis illius generis: vt sunt morbilli ꝛ variolle ꝛ sere: ꝛ medicinis eorum.

Uia supra prima particula sectionis huius locuti fuimus de cura variolarũ morbilloꝝ ꝛ pa̸sticũ que sunt ex apostematib⁹ sanguineis paruis: nunc de sere loquemur: qd̃ ex illorũ genere est. Est inquã sere pustula parua lata sicut vesica ad aliquã tendens rubedinẽ: ꝛ est pruritũ faciens ꝛ angustiam: ꝛ est veniens subito plurimũ. Et accidit vt currat ex ea humiditas que fortasse est sanguinea: et plurimũ fit vehemens in nocte: ꝛ in eis etiã angustia fit fortis cum tristitia. Et causa eius est vapor calidus eleuatus in corpore subito aut ex sanguine cholerico: aut phlegmate salso baurachio: ꝛ sanguinea quidẽ est vehemẽtioris rubedinis caliditatis ꝛ vehementioris apertionis. Et phlegmatica est minor in oĩbus illis: ꝛ cũ sere inuadit locũ amplũ et intrinsecũ si nõ fiat flebotomia timet̃ fe. tertiana: opꝫ ergo vt fiat flebotomia ĩ spacio qd̃ est inter ꝑncipiũ ꝛ statũ. ¶ Cura ꝟo sere in quatuor reb⁹ cõsistit. In euacuatione cãe antecedentis cũ flebotomia: si sanguis fuerit vincens: deinde consequẽter cũ solutione cholere: si tolerat virtus ꝙ sit ex duabus partib⁹ myrobalanorũ citrinorũ. ℥. j. hiere cui⁹ dosis sit. ℥. iij. cum iuleb seu syrupo acetoso. Scḋo consistit in sedatione angustie ꝛ inflammationis. Et primo cum tamariscis de aqua fructuum ꝛ de infusione chrisomilloꝝ ꝛ succo duorũ granatorũ expressorũ cum pulpis suis in quãtitate lib. ß. aut cum succo granati acetosi. Et de his que sedant eam est infusio sumach colata: cũ ex ea sumuntur in potu. ℥. iij. ꝛ det̃ in syrupo de nuce in die multotiẽs: est eñ ex his que multũ conferũt ei: et lenit naturã. Et de appro

Causa.

3. aphor. 21.

Cura.

Emplm.

Emplm.

Sere qd.

Causa.

De cura.

priatis el est vt sumat crocus hortulanus: et terat: et concutiatur cum aceto: et sumat aqua myrte seu aqua viceti noui. Et si humor fuerit phlegmaticus baurachius educat cum myro.chebu.et citri.cu turbith de quo sit quantu est media pars illorum: et sit potio eorum.3.iij.et detur in syrupo de nuce cipressi humidi.ʒ.j.cum aloes.3.j.et sumat crocus hortulanus: et ex illis est vt sumatur cubebe.3.j.cum.3.iij.zuccari et se.agni casti in lacte dulci. Tertio consistit in regimine: et est vt regat cu cibis frigidis: et acetosis abstersiuis. Quarto consistit in particularium remediorum approximatione ad particulam patientem cum resoluentibus temperatis et humidis dictis supra in cura phlegmonis: et cum sanantibus si expediat: et alijs que illa sequuntur.

¶ Cap.x.de terminatione apostematum quot modis possit terminari: et est sermo generalis in terminationibus apostematum.

Omne apostema vbicunque sit corporis terminat secundum.G.altero sex modorum: quibus ad finem salutis vel mortis perducitur eger. Qui aut sint et quales quia boni mali et mediocres: et que eorum sint signa supra in huius sectionis principio dictum est. Sed scias quod apostemata regulare vt ad bonum et optimum perueniant terminandi modum in finem salutis ipsumque cum expedit valeas adiuuare: et malis obuiare: nunc oportet adijcere et monstrare quid sit.s.vnumquodque: et quibus causis fieri habeat vel medicis: et cui competat quilibet: et cui non: et quod sit regimen obseruandum in eis: supra enim in capitulo generali dictum est qualiter nocumenta apocrusticorum et diaforeticorum cum accidant corrigant: hic aute dicendum qualiter sit ne accidant obuiandum. Sciendum ergo quod resolutio apostematum et cuiuscunque alterius materialis morbi est vt humores qui sunt materia eius subtiliati et in vaporem conuersi apertis poris insensibiliter expellant: vt Ga. ostendit. Fit aute illud a natura et arte: completur vero caliditate et humiditate temperata naturali medicinarum quarundam proprie simplicium et compositarum: que humiditates corporis ponant subtiliatas et in vapore conuersas: et poros cutis rarificatos vt facile expellat: vt est semen lini aneti: fenugreci et similia: differunt aut et variant in qualitatibus dictis secundum plus et minus secundum diuersitate materie et membri: et aliarum rerum intrinsecarum et extrinsecarum que note sunt: quibus indicia apte et inepte resolutionis habet. Coadiuuant aute ad resolutione apostematis recurrere facientia premissa: vt dicatur apostema resolui: cuius pars recurrit: et pars inepta recurrere proprie resoluat: vt non procedat a modo sed desistat. Cum ergo materia apostematis recurrere non sit apta: quia tam aggregata est et incuneata in cupo: sed resolutioni potius: vt quia calidum sit sanguineum vel cholericum vel ex vtrisque mixtum: et complexio corporis calida et compositio rara: quod expiratio virtus et liquorus declarat que in emplastris quotidie inuenitur: et maxime quia dolor febris et alia accidentia remittant cito: si non sufficienter agat sunt reliquie. Si vero non vt quia tepide se gerat iuuat ipsam cum temperatis predictis: si predicta non sufficiant vel propter medicinarum ineptitudine propter natura et positione eius vel caloris membri debilitate et compositionis densitate confortabis illa cum alijs subtiliantibus et calefacientibus magis: vt est spica: absinthium: ameos: baurach: et similia que infra Christo auxiliante dicent: nec illis fortibus absque necessitate predicta vtaris: fortia enim caliditate sua et siccitate subtile quoda impetu resoluendo a grosso diuidunt: et illud sclirratum dimittunt: et quod difficilius resoluet quam prius et etiam sanabit. Et rege patiente cum extenuatiua dieta siti et fame: fames enim exiccat corpus. Sanatio vero apostematum est adequatio materie dispositio eius apta ad euacuatione per eruptione. Cum enim in vacuo membri seu cupo apostematis tam tota materia sit collecta facta: quia sit exitura: tunc cum non possit apte repelli: quia tam exiuit a vijs et venis non resolui: quia incuneata ibi existit et compacta: expedit vt per parte patientem sensibiliter educat: eo quod preter natura existit et illud per eruptione: vt ergo absque grandi nocumento nature et membris possit expelli: oportet maturare ipsam et in sanie conuertere: vt per eruptione facile expellatur: aut enim si niteris euacuare destrues loca sana egritudini resistentia dixit Hippo. Fit aut a natura et ab arte cum medicantis calidis et humidis cum equalitate viscose substantie que cum caliditate equali subtile a grosso non diuidunt resoluendo sicut diaforetica et proprie forte: sed agunt in eis vtrique sil decoquendo: et permiscendo et sue viscositate sube vtrumque retinet oppilando: nec permittunt expirari subtile et phlebendo transpiratione caliditate preter natura acquirunt in loco a quo permixta cum naturalis sanies generatur in tali materia bonum et ad malum mediocriter se habente: vt dixit.G. Debent ergo esse tales medicine calide in principio primi gradus vel in fine ipsius: vel vsque ad medium secundi gradus: que infra dicent: et hoc propter diuersitate complexionis corporum quibus approximantur: et etia materie saniande. Inquit enim Gal. Medicina sanie generans debet esse caliditatis seu complexionis similis complexioni corporis in quo sanies generat et etiam membrum: vt dixit Auer. habent aut exiture iudicium ex parte nature ipsius materie. Et corporis seu membri in quo sunt et quantum ad sanatione: et quantum ad eruptione in quo materia est diffusa apta et facile inepta et difficile et bona mala seu laudabile et illaudabile. Quantum ad sanatione quidem: nam que est in materia calida est et in membro calido carnoso ex corpore fortis caloris in quo materia est diffusa et posita extra multe eminentie et tumoris pyramidalis vel coloris rubei cum pulsatione prompte saniat: et est bona. Que vero ex materia frigida in membro frigido: quia neruoso et simili et in corpore caloris debilis inepta est difficilis et illaudabilis: et maxime si in membro iuncturali vel propinquo existat in quo nec apte fit exitura: nec sanatio propter mucillaginitate ipsarum. Et etiam propter amplitudinem vacuitatis ipsarum: quare materia in eis non est bene aggregabilis in vnum nec retinibilis quin transpiret: sicut exitui expedit et sanationi: nisi grandis ca existat in eis. Similiter quantum ad eruptione: nam in prima est prompta eruptio et absque periculo: in secunda est difficilis et perniciosa. Et quidem cum habet duobus fieri modis: vt per natura et artem: si fiat per naturam: est melior et securior: et si fiat ad extra laudabilis: si ad intra: illaudabilis: si vero ad vtrumque: magis. Et si quidem quod erupit egreditur album et lene et equale carens malo odore laudabile est. Si vero citrinum rubeum est liuidum et cenosum malum: sicut Hip. in prognosticis dixit. Cum ergo vides apostema aptum sanationi prolongat et sit factum exitura dolor et feb. non minuitur: nec pulsatio: nec apparet humiditas aliqua expirari: immo tumor manet: vel augeri non cessat: et maxime quia sanguineum vel phlegmaticum seu mixtum ex eis fuerit apostema non cholericum: nec melancholicum: humor enim crudus: et caro matura materia sunt saniei: cholera vero septa est ei: et resolutioni potissime apta. Unde Hip. erisipila putredo aut sanies malum. Et similiter melancholia si naturalis sit maturationi: si preter natura sit corrosioni cui maturatiua non competunt cum putredine augeant et corrosione. Unde Hip. in apho. calidum saniationem faciens non in omni vulnere optimum est ad salute. Et si potes impedire et resoluere in hoc quantum potes instabis: et illud sepe ad meliore terminandi modum reducas: et illud facies auferendo saniantia: et dietam extenuatiuam ministrando ac resoluentia que aperiendo poros materia transpirabile reddat: et subtilem eius parte grossa diuidant resoluendo: illa enim sola putrefiunt corpora que calida sunt et humida et intranspirabilia perseuerant: deinde cum administratione stipticantium: et exiccantium: vt foliorum myrte: balaustie: et galle: et huiusmodi: que si euitare non potes: quia natura sit ad suppuratione intenta: siquidem per se sufficiens sit multum apta et nature obediens: quia si calida in eodem loco vehementioris exitus ad exteriora cum maioris tumoris eminentia et acutoris capitis cum rubedine ac pulsatione relinque ipsi nature. Dixit enim Gal. Medicaminis auxilio non indiget nisi cum morbo magnificato nimis domari nequierit. Si vero per se non sufficiat: confortabis illam cum medicinis predictis: et proprie cum materia est inepta: et predicta contraria. Cum vero sanies sit: tunc considerabis an locus eius sit in membro carnoso: aut in membro arterioso: et neruoso et proprie quod iuxta iuncturas existit. Si ei fuerit generatio eius in loco carnoso arterijs et panniculis carente et neruis: vt sunt nates et adene non aperias exitura donec tota materia sit complete saniata: nisi multa et superflua in quantitate existat: de quo membri corruptio timeat: melius enim digerit insimul dimissa quam si euacuaret in parte: tunc enim magis intranspirabilis perseuerat: et quia permixta quod ex ea tangitur a putrido aptius putrefit. Si vero in membris alia conditio fiat: ante perfectam et completam saniatione totius si natura non aperiat studeas aperire. Sanies enim diu retenta ac virus dicta membra sua acuitate corrodet: quod plerumque ad spasmum adducet. Cumque artificialis apertio duobus modis habet fieri: vt per pharmaca caustica que infra annuente Christo dicentur: et per incisionem cum ferro vel

Dieta.

Galenus.

v.aphor. 23.

cū ferro vel sectionē: sitꝙ in eis dubiū ne subiecta mēbra
lederent̄: expedit vt fiat cōditionibus debitis obseruatis
⁊ maxime in exitura tali existēte in neruosis vētosis arte
riosis mēbris: si em̄ sint in membris carnosis sine periculo
incidetur: vel secabitur etiam si profunda fiat: vt dictū est.
Conditiones aūt debite obseruande sunt. Quedā ex par
te chirurgici operātis: vt ꝙ sit sciens: ⁊ ꝓprie in arte anato
mica: ⁊ expertus in sectione: sitꝙ habēs manus leues ⁊ ha
biles ad secandū: ⁊ secū deferens instrumēta apta ad illaꝫ
vt nouaculā vel lanceolā mollificantia: et dolorē sedantia
que in solutione neruorū dicent̄ ⁊ constringētia sanguinē:
qualia sunt plura: ex quibus est medicina Gale. que ex pi
lis leporis tela aranee ⁊ ouorū albumine cōmiscetur: ⁊ fer=
ramēta quibus cauterizetur. Quedā ꝟo sunt ex parte cor=
poris in quo inciditur: quedā ex parte loci: quedā ex parte
quātitatis ⁊ forme seu figure: quedā ex parte ligature. Ex
parte q̇dē corporis: vt si forte tumeat: ⁊ si sit sensibilis val=
de: prout Abo. docuit in vino lolij aquam ponas: aut su=
mach: aut fumi terre opij ⁊ iusquiami añ. ℥. ß. nucis mus. et
gallie musc. ⁊ ligni aloes crudi añ. ʒ. j. sextam: aut iusquia=
mum nigrū cū corticibus mādragore in aqua coquant̄ do=
nec rubefiat: ⁊ cū vino admisceat ⁊ prebibat. Ex parte q̇dē
loci est vt fiat vbi sanies aggregata rumpit̄: quā mollities
tactu innēta in loco cū digitis indicat: ⁊ albedo seu aliꝰ co=
lor puris: licet qñꝙ ꝓpter grossiciem sui nō maturet̄ vel ꝓ=
funditatē loci: vt Hip. dixit in apho. quo casu calorem opꝫ
attendere ⁊ pruritū: fiatꝙ in loco subteriori remoto ab ar=
terijs ⁊ neruis: quo sanies meliꝰ possit effluere ⁊ expelli: vt
si quidē sit exitura pinealis extra eminēs: ⁊ acuta in capite
sui fiat: ibi em̄ cutis propter saniē attenuata est magis. Si
ꝟo sit spaciosa ⁊ lata fiat in parte subteriori per quā meliꝰ
possit euacuari: vt si expediat in locis eius duobꝰ vel tribꝰ
incides. Ex parte figure vt fiat ẜm ꝓcessum rugarū vel li=
nearum cutis: nisi in illis mēbris in quibus positio villoꝝ
non currit ẜm cursum rugarum: vt est frons et palpebre: in
quibꝰ si ẜm rugas cutis ipsaꝝ incides simul ⁊ neruū seu vil
lum eiꝰ qui in longitudine currit incides: caditꝙ supciliū
⁊ palpebre: et breuiter fiat ancilinus chirurgica arte exptꝰ
et anatomica doctus insinuauit qꝺ infra ponet̄. Ex parte
quātitatis ⁊ forme vt si sint in superficie posita fiat super=
ficialis: si ꝟo in ꝓfundo ꝓfunda ⁊ lata vt carne adiacente:
eiꝰ labia non claudant̄. Et ꝓinde ad cautelā tentā aliquo
liq̇do inunctā impones prius expressa suauiter sanie ⁊ pau
latim nō subito: si em̄ subito expellat̄: et exitura sit magna
⁊ multa collecta sanie perducet ad mortē subitā maxime si
6.aphoꝝ 27. intrinseca fuerit. Vñ Hip. i apho. Quicūꝙ empici aut hy=
dropici vrunt̄: aut incidunt̄ sanie aut aqua subito ⁊ multa
fluēte repēte moriunt̄. Cū ergo qꝺ per se effluit fuerit parū
prius imposita tenta superemplastret̄ ouū conquassatū cū
ambabus partibus suis cū stupa ad sedandū dolorē et re=
stringendū sanguinē ex venis incisis fluentē vel spongiaꝫ
in vino stiptico infusam: vt docuit Abo. Et emplastrū de
calcanto nō valde frigidū ne mordeat vlcus: et superliga=
bis modo quo opꝫ: qui infra dicet̄ absꝙ multa ꝯstrictione
ne doleat magis: ⁊ sic dimittes vsꝙ in diē sequētē. Extunc
ꝟo solue ⁊ mūdifica vlcus cū mellicrato vel cū vino et im=
positiōe tente ex filis tele antique vel stilo si fuerit in pro=
fundo: sup ani caput sit pānus abstersiuus ⁊ exiccatiuꝰ sa=
niei ⁊ puris. Cūꝙ aliq̇d remāserit saniādū; illud sanabis
miscēdo mūdificātia ⁊ sanātia in emplastris. Et cū mun=
dificaueris: necesse est vt succurras ad cōglutinandū cutē
cū carne vt nō rumpat̄: ⁊ indurescat: ⁊ fiat taliter vt nō cō=
glutinet̄: quare fiat sinus: vel bursa que nō cesset impleri: ⁊
redeat similis exiture prime. Et quotiens mūdificabis nō
moret̄ quin impleat̄ carne ne fiat de genere fistularū. Ad
hec ergo cōplenda facta incisione ⁊ mūdificatione si ea q̄
in circūitu incisiōis sunt sine phlegmone fuerint replebis
vlcus puluere siccantiū seu stipticantiū pharmacorū etiā
mordētiū: qualia sunt ostraca adusta; ⁊ quale est cōpositū
pharmacū ex fermento ⁊ eis que per calchitē. Si ꝟo quid
eius qꝺ in circūitu phlegmonat id qꝺ per oleū et calchitē
liquefacies qñ infrigidabit̄ ducens in olla mollificare ma
nibus oportet de vino fundendo: vt nosti: vtile enim est in
multis hoc tale pharmacū ⁊c. Deinde cōserues cum liga=
tura debita: quam infra dicemus annuēte Christo: vt nec
aqua: nec oleum: nec pilus cadat: nec aliquid qꝺ humectet
sordidet et cōglutinationē retardet. Et deinde incarnātia
⁊ conglutinātia ministrabis: et finaliter sigillantia. Qꝺ si
ex errore sinus accideret seu bursa: quā Gale. colpinis ap=
pellauit: melius est vt dixit ad mūdificationē puris ⁊ icho
ris sine qua incarnatio et cōglutinatio oportuna est im=
possibilis: qꝺ habeat̄ canale perforatū ẜm rectū ex ere vel
corium preparatū: ea ꝟo non existente habeat̄ instrumen=
tum puris mundificatiuū habēs amplexū canalē: habea=
turꝙ pharmacū per chartam combustā compositum ex eo
parum mixtum multo rodino. i. oleo rosa. Et hunc canalē
per orificium vlceris sine immittere: et deinde inuoluto li=
cinio claude orificiū: ⁊ tandiu in eo dimittet donec mūdi=
ficatus ꝑfecte sit sinus ⁊ carnosatus: qꝺ absente tumore ⁊
dolore partis sinus constrictione ac siccitate ipsius cogno
sces. Quod si in ore pus benignū ⁊ paucū videris magis
spem carnosari: ⁊ cōglutinari: habebis culpā propter qꝺ
superponis spōgiā madefactā: et acetosam: gal. oleo sup=
ligans: vt infra dicet̄: ⁊ superponēs emplastrū: et tentā ex
eo inunctam: et dimittes vsꝙ in secundā diē vel tertiā: qꝺ
si tunc ligatura soluta liquor quis subtilis excernat̄ ex cul
po: ne a conglutinatione desperes: multotiēs em̄ superpo
sita pharmaca patienti particule virtus exprimit ex cute
ipsa violēter ⁊ carni sibi subiecta hūiditatē subtilē ⁊ maxi=
me si corpus humidū sit: ⁊ dieta humida ⁊ superflua vsum
fuerit: qua expressa cōmensurate sicce fiente regiones con
glutinant̄ prompte: qꝺ si scꝺm tertiū vel quartū diē absol=
uens inueniens liquorē indigestū: per hoc scias non cōglu
tinatū esse culpū: ⁊ proinde expedit vt supraponat̄ particu
le pharmacū fortis exiccationis absꝙ mordacitate: quale
est pharmacū nostrū flauū ꝑ metallica pharmaca sine cera
ꝯfectū ⁊ oleo galle: ⁊ acetū sanguinolētoꝝ veterū vlcerū ⁊
neruoꝝ est cōglutinatiuū ⁊ corporis instantis exiccatiuū:
quecūꝙ aūt emplastra sint pharmaca liquata rodino si in
hmōi sinus immittimus per canale nō transeat: sed in his
cōuenit vesicā accipientē porcinā apponere ante listū per=
foratū ẜm rectum opꝫ esse acriora pharmaca que licinosis
imponunt̄ noiatis: q̄lia sunt viridia colore ⁊ ꝓpterea pau
co rodino cōmixta: cōmēsuratio ꝟo sup ꝑincarnato sinu cō
glutinatoꝝ aliqꝺ pharmacoꝝ superponat̄: vel si recēs seu
sanguineū curares vulnus: multa em̄ sunt talia q̄lia ꝑ bu=
tyrū lytargirū ⁊ eruginē eris ⁊ alia metallica pharmaca: ex
quibus qñꝙ flauū pharmacū resultat cū amplius fuerit co
cta: ⁊ qñꝙ violaceū: cuꝫ ad modicū fuerit cocta. Scire opꝫ
em̄ ꝙ oia metallica pharmaca leptomera eticciora fiunt
vsꝙ ad plurimū cocta: ⁊ proinde in culpis profundis ma=
gis operatiua: cum ad profundū oporteat peruenire eorū
virtutē: que ꝟo recentia ⁊ sanguinolenta sunt vulnera fa=
cile cōglutinamus: ⁊ si vnus ex his exiccent: vt sunt que su
prascripta sunt: de quibus multa enumerauimus quibus
scripta sunt; similiter multa foramina ⁊ lōga habētia mul=
tam sorditiem. ¶ Aduertendū aūt quod si aliquid culpis
in superiori fuerit regione: et similiter si vulnus fuerit pro=
fundum: os ꝟo eius in corporis manifesto inferius facile:
per os effluat liquor: si solam custodias conuenientē figu=
ram patientis particule: vt si fuerit culpis in crure orificiū
ꝟo eius iuxta genu tendente deorsum: orificiū ꝟo eius sur
sum: liquor manebit intus: et corrodet continuas partes:
neꝙ effluet: vt nec carnosetur ⁊ conglutinetur: vt expedit:
nisi subincidas inferius ad suffusionē ichoris ipsius. Et si
illud in vulnere profundo nequeat fieri: iuuet̄ conuenienti
figura: ⁊ expressione versus orificiū tendēte in pharmacijs
trahentibus de profundo cū exiccatione forti donec icho=
res perfecte fuerint exiccati: qꝺ ex predictis signis cogno=
sces certe: ⁊ extunc abluatur cum iniectione mellicrati: qꝺ
in hoc melius est ad maiorē mundificationē: deinde incar
nantia ministrent̄: deinde ꝟo ablues cum vino mediocri=
ter stiptico ⁊ etate medio tepido: et conglutinantia super=
ponas. Et spongiam mollē ꝙ magis possibile est modo
predicto madefactā ⁊ expressam circumpones: ⁊ superliga
bis bindam. Sit autē eius superligatio vt a fundo culpis
incipiat: terminetur autē versus os: ⁊ circūpones ꝟo otho
moris bindam: stringant quidā indolorose fundū culpis:
paulatim ꝟo exoluatur vsꝙ ad orificiū: vt illic laxā supli=
gationem habeat: ⁊ ea binda que superponit̄ extrorsum su
per orificiū cum emplastro cū forficibus existentē incisa vt
effluere possint ichores ab orificio: culpi quoꝙ aliquo ẜm

id superpositoq; emplastro: vt ad supsolutionē quā in tertia die facies auferēs ab eo id qd velut epithima circumiacet: adhuc autē si dominiū eorū que ad saniē deuenerunt apostematū: incisio fiet tarde vel propter imperitiā medici vel timorē infirmi necesse est in tpe corrodi cutē a sanie: et subtilem fieri: ⁊ disrumpi vndiq; ad modū dissaniati panni: vt fiat vlcus a medicis nominatū rancosum ⁊ dilaniatū seu dilaceratū. Est ergo cutis huius difficile conglutinabilis: ⁊ maxime si quis siccū superponat ꝯsistentia pharmacum: ab his eñ adhuc magis rancosior fiet: ⁊ sicca cutis similiter: ⁊ acutis gummis exiccantibus similiter: quare ad conglutinationē eius vti oportet aliquo humido consistētia pharmaco: virtute ꝟo sicco ⁊ effectu: quale est pharmacum compositū per lytargirū ⁊ pinguedinē porcinā veterē ⁊ calchicē habētibus vel oleū veterinū: melius aūt operabitur s̄m has dispositiones qn̄ non valde durū nec certissime molle conficitur: cōglutinatiuū eñ omniū est vlcerū ⁊ sanguinolentorū immissum per oleum vetus: deinde per vinum vetus: deinde positis in circūitu huiusmodi dispositionū: intristanter eñ eas consolidauit multotiens: confert in lacertosa cute. Nihilominus mel vsq; ad cōsistentiā coctū emplastratū vt neq; sit ita durū vt ledat cutē: ⁊ instabile sit: neq; ita hūidū vt circūfluat a calido corpore: et siccam relinquat bindā: ⁊ sic nihil prosit: qm̄ autē mēsuratio coctionis vix perceptibilis est in eo: melius est emplastrare puluerem myrte vel aloe vel olibani: vel omnia simul: et maxime qn̄ in binda vnctū humidū appareat. Sit autem subtilr̄ puluerizata ⁊ bis vel ter cribellata: ⁊ si supmisceat̄ decoctioni mellis predicta operabunt̄ melius: si magnꝰ et profundus fuerit culpis. Ad hoc aūt subtilissima est ⁊ expertissima centaurea: est eñ mirabile pharmacum in vtilitate eius: deinde sificum .i. plantago aptissimū: deinde ireos et absinthij radix: ⁊ postea orobop̄ farina. Sint aūt subtiliter cribellata ⁊ linita: mixta aūt mellis decoctio s̄m illud tps quādoq; vtiq; ab igne auferendū: deinde supertere baculo vel miscula vt misceant̄ ipsa bene melli. Melius aūt est pleantiferētes ollam ab igne emplastrari oīa huius: deinde diligēter mouere: donec mel vtiq; fiat tepidū vt superponi possit ei que curat̄ particule. Cum aūt exitura intrinseca fuerit: licet de ea in prima sectiōe particulariter dictū sit: ⁊ ad chirurgicū nō pertineat: sed ad physicū magis: tñ regat eam chirurgicus in absentia physici velut manualiter operatio in eo cum ministratione euacuationis minus ne subtractiōe humiditatis impedias maturationē. Sed siquidē sanguis q̄ inuētus est malꝰ ⁊ corruptus existat: qd vt plurimū est tam ꝓpter cōpassionē q̄ propter alicuius euacuationē cū flebotomia cognosces: mundificabis eum ꝓut superius dictū est. Si ꝟo bonū videbis: nō euacuabis nisi multus fuerit: minutio eñ impedit sanationē subtrahendo humiditatē ⁊ minuēdo calorē ministrabis maturātia exquisite: que sunt medicine subtiliatiue ex simplicibꝰ ⁊ cōpositis. Ex simplicibus vt myrrha: cinamomū: amonū: ⁊ relique spēs cū ꝯsecutione vini subtilis declinantis ad albedinē paulatim bibiti. Et est cōpositis est tyriaca ⁊ mitridatū ⁊ omorusia. Et facta maturatione si per se nō rūpat̄: ministrent̄ rumpētia eis appropriata: deinde mūdificātia: ⁊ vltimo cōglutinantia: que ex predictis in prima sectione sunt nota. Et opꝫ vt regas patientē huiusmodi exituras extrinsecas: ⁊ cū maturat̄: tendat ad caliditatē ⁊ humiditatem temperatā. Cum ꝟo erumpitur ⁊ fit dubelati: oportet vt regas virtutē ne cadat subito ⁊ sincopizet: ⁊ moriatur: ⁊ proprie vbi multa ⁊ subita sequitur euacuatio: ⁊ illud cū cibis ⁊ potibus iuriū carniū ⁊ vini subtilis odoriferi: deinde cum his in quibus est abstersio ⁊ mundificatio: vt chist ordei aqua eius: ⁊ cicerum aqua: mellis ⁊ cappares carice et passule ⁊ similes: deinde cum habentibus virtutē conglutinatiuā: vt sunt extrema aīaliū neruosa ⁊ viscosa que sua q̄litate generāt sanguinē viscosuꝫ ꝯglutinatiōi ꝯueniētē.

Cap. xj. de appropriatis apostematū s̄m diuersitatem membrorum in quibus fiunt.

Lapidatio ꝟo apostemat̄ nō talis a p̄ncipio existētis: vt melācholicꝰ est: ⁊ cōuersio eiꝰ in sclirosim ⁊ duritiē accidit dupl̄r. Aut ex natura materie ipiꝰ: vt q̄ fuerit etherogenea: subtilis: grossa ⁊ viscosa: cuiꝰ subtile resoluit̄ per se vel actione nature q̄ resolui intēdens subtile euaporari fecit: grossum ꝟo dimisit nequiēs illud resoluere ꝓpter ineptitudinē suā qd induratū remansit sequestrato ab eo subtili ⁊ humido leniēte ⁊ mollificāte. Alio modo accidit ex errore medici ī curatione: vt q̄ volens ipsum resoluere resolutiua disproportionata ministrauerit: ⁊ supflua ab hūiditate priuata: vl' q̄ a pͥcipio apocrustica fortiora q̄ oportuerit apponi ministrauerit. Cunq; videbis apostema aptū huiꝰ terminationis per signa que superius habuisti: ⁊ per duritieꝫ a tactu inuentum post duritiem vel maiorē: ⁊ per signa aptitudinis materie eiꝰ ad illam obuiabis cum regimine hūectante: et ministratione humectantium intus ⁊ extra absq; resolutione: ⁊ cū euacuatione humop̄ grossorum ⁊ viscosorum: ⁊ qd scliratū induratū fuerit curabis ⁊ reges cura ꝓprie scliroticop̄ melancholicop̄ que infra ponet̄. Conuersio ꝟo ⁊ ꝑmutatio apostematis in putredinem fetentē ⁊ corruptionē est transmutatio totalis materie eius putrefientis ⁊ calore nō naturali extincto eiꝰ naturali: hec est natura putredinis: dixit Ga. ⁊ in hoc differt a sanatiōe ipsiꝰ: q̄ in materia efficiente: ibi eñ materia inter bonū ⁊ malū se habeat: ⁊ calor efficiēs ex calore naturali: ⁊ p̄ter naturaꝫ erat mixtus: hic ꝟo ⁊ materia ⁊ causa efficiens preter naturam totaliter est effectus. Cū ergo corrūpit̄ apostema forsan putrefaciet ⁊ corrumpet membrum: ⁊ fortificabit ipꝫ. Qualiter autem hoc fiat: ⁊ qualiter hoc curandum sit: ⁊ regendus sit patiēs supra dictum est in capitulo generali: et infra in estiomeno ⁊ cācrena dicemus. Apertio aūt subita periculosa est ⁊ suffocatiua: si interior sit ⁊ in mēbris nobilibus ⁊ animalibus vel spiritualibus magis: vel eis vicinis vt que in cerebro est ⁊ pāniculo eiꝰ gutture: vel pulmōe: vel pleura q̄ vicinatur cordi. Et siquidē apostema vel exitura non sit natura: illud contingit multitudine materie ⁊ acumine eiꝰ disrūpēte vel vlcerāte particulā ꝯtinentē: ⁊ ex teneritate vl' subtilitate ipsiꝰ vl' aliq̄ cā exteriꝰ adiuuāte: vt ē ꝑcussio ⁊ casus. Si ꝟo sit matura ⁊ suppurata iaꝫ aperiat̄: si subito fiat: causa erit multitudo saniei ⁊ acuitas ipsiꝰ cū tenuitate mēbri vl' vtraq;. Quare siq̄dē in p̄dict̄ locis fiat mortē subitā portendit plurimū: que propter cursum cum multitudine ⁊ malitia ad cordis ⁊ cerebri vētriculos: ⁊ ꝓprie cū eruptio facta sit in parte ipsius posteriori: tunc eñ cū non habeat vnde expiret eius spiritus suffocabitur. Si ꝟo in mēbris nutritiuis fuerit talem mortē subitā nō portendet: nisi cū in epate fuerit: vel cuꝫ materia deferatur ad illa cū apostema vel ad exituram aptam: cum hoc videris ex signis magnitudinis apostematis vel exiture et multitudinis materie eiꝰ ⁊ ipsiꝰ malitie obuiabis: vt tua interest Hippocr. dicēte Hip. in pronosticis: nonne illius est vt futurū periculū vel omnino prohibeat: vel vt saltē competenti adminiculo tolerabilius fiat: ⁊ illud quidem facies regendo patiētē cū euacuatiōibus totiue: si expediat ⁊ partis cū sanguisugis ⁊ caraxatiōibus dimissis donec sanguis sufficiēter exeat: ⁊ etiā deriuatiōibꝰ ⁊ attractionibus materie ad exteriora ⁊ ignobilia cū ventosis ⁊ alijs prenarratis supra obtūdētibꝰ acuitatē materie: siue hūor sit: siue sanies: ac cū resolutiōe materie apostemat̄ seu exiture: ⁊ cū dicta tenui ⁊ siti ⁊ fame ⁊ alijs materiā minorātibꝰ. Et si expediat cuꝫ eruptiōe festina: ex his que eruptionē habent facere in interioribus que dicent̄ cum confortatione membrorū p̄ncipaliū ⁊ virtutū in eis ex odoriferis ⁊ stipticis ex his que in prima sectione sunt dicta in cura cordis ⁊ cerebri. Permutatio apostematis est: vt q̄ mā eiꝰ de mēbro in quo extitit aggregata transferat̄ ad mēbruꝫ nobilius ad ignobilius intrinsecū vel extrinsecū supremuꝫ vel infimū: vt est dictum ⁊ illd dupliciter esse pōt: naturaliter: ⁊ vi syntomatis. Naturaliter quidē vt q̄ potētia nature nō absoluta: materia subtiliata sit ⁊ poris mēbrop̄ seu intermedijs venis ad aliud expellat̄ ignobiliꝰ extrinsecū ⁊ īfimū: vt cū trāsit de apostemate pulmonis in apostema cruris vl' pedis: ⁊ de nobilibꝰ ad emunctoria eorundē in infimū: qd nō est possibile: etiā si inter mēbra nulla manifesta appareat via. Inquit enim Galenus. Gal. nature forti nihil est impossibile in expellendis nocētibus: trahit eñ saniē ꝑ modū ossis. Et regimē tūc est tale vt sinas nature nihil agēdo: vt i aph. docuit Hip. Si ꝟo vi syntomatis fiat iē vt q̄ mā sua mltitudīe ⁊ subtilitate substātie ac acuitate q̄litatis sue grauādo: ⁊ molestātē nō possit ꝯtineri ī mēbro: sꝫ effluēs ꝑ poros eiꝰ venas reigrediat̄ ⁊ trāseat ad aliud: ⁊ maxime si sit ei subiectū situ ⁊ ꝟtute: sicut cum transit

cut cum transit

etit cū transit pleuresis ꝛ squinātia in peripneumoniā. Cū ergo apostema ad talē ꝑmutationē videris aptū sit ꝑ priuationē signoꝝ terminādi ꝑ aliū modū et apertionē doloris ꝛ caloris in alio mēbro: ꝛ maxime sibi vicino ꝛ ligato: vt matrici vbera alligant̄ ꝑ venas: ꝛ stomachus cerebro ꝑ paria neruoꝝ cū permanētia ei⁹ in sua dispositione prima: ꝛ si talē ꝑmutationē cōiecturaberis bonā: vt dictū est sine eā et iuua: sicut in phlegmone dictū est. Si ꝟo malā: īpedies euacuādo: trahēdo: ꝛ deriuādo: exiccando: cōpinguendo: ꝛ subtiliādo regimē: vt supius aptiōe ei⁹: vt dictū est. Ex resoluētib⁹ apostemata q̄dā sunt simplices: q̄dā cōposite: q̄s supra narrauim⁹ in sectione prima: ꝛ ꝓprie in egritudinib⁹ iuncturarū: ꝛ ex appropriatis in hoc loco est oē calidū tēperatū ꝛ reiteratū super mēbro cum fricatione mēbri temperata ꝛ vaporatione faciēte illud in q̄ est hūiditas calida: vt est aq̄ calida simplex vel decoctionis floꝝ camomille: melliloti: anisi ꝛ similiū embrocata vel cataplasmata cū spongia: ꝛ reiterata multotiēs cū suppositiōe aliaꝝ medicinaꝝ simpliciū: ex q̄b⁹ sūt carice passule mel oleū antiquū terebēthina th⁹ et mastix ꝛ vinū: ꝛ fortiores: sicut sinapis stercus auiū calx cordumeni piretrū glutē albotin: ꝛ mastix ꝛ oleū antiquū: opꝫ aūt vt a leniētib⁹ nō expolient̄. Et ex cōpositis est medicamē de marchasita: cui⁹ hec est descriptio. ℞. lapidis marchasite. ℥. vij. armoniaci tātūdē farie fabaꝝ. ℥. vj. misceant̄ cū resina hūida: ꝛ liniat̄ supra saniatā exiturā donec cadat per se: ꝛ opꝫ vt administret̄ statim: q̄m exiccat multotiēs. ¶ Aliud. ℞. armoniaci partē. j. bedeguar quartam partē ptis vni⁹: ꝛ ministrent̄. Opꝫ aūt vt nō spolient̄ a leniētib⁹ et mūdificātib⁹ notis: q̄ infra dicent̄: ne sua forti resolutiōe ad sciliro sim ꝑducat̄ exitura: ꝛ alijs q̄ in nr̄o antidotario seriose notauim⁹. Et ex maturātib⁹ sunt medicine in q̄b⁹ caliditas sil'is existit caliditati corporis humani et etiā mēbri in q̄ fieri hꝫ: ꝛ est vt sit calidū ꝛ hūidū cū latitudine q̄ est a pncipio primi gradus vsq̄ ad mediū secūdi in finē ei⁹: q̄nq̄ cū substātia viscosa: ꝛ de illis sunt simplices: ꝛ cōposite. Et ex simplicib⁹ sunt q̄ sunt calide tales in primo gradu: vt est embroca cū aq̄ tepida: ꝛ farina tritici vł ordei: ꝛ oleū dulce ꝛ triticū masticatū ꝓpter illō qō cōtinet de calore naturali corpis est meli⁹. Et panis cera: croc⁹: malua et bismalua radix laudani butyrū hyssopus hūida: adeps porci: radix lilij al. domestici semi. lini fenugre. carice pingues melliloti ꝛ vue passe. Et ex fortiorib⁹ est hyssop⁹: glutē albotin: frumentū: radix cucumeris asinini. Et ex compositis sunt q̄ cōponunt̄ ex eis ꝑm necessitatē. ¶ Medicamen cōpositū cōueniēs maturationi: ꝛ est Aboa. ℞. vuaꝝ passulaꝝ: storacis: galbani myrti laudani resine masticis butyri hyssopi hūide: radicis cucumeris asinini an̄. partes eq̄les. ¶ Emplm̄. G. ad idem de lierua: ꝛ emplm̄ de thimo: ꝛ emplm̄ basiliū. Et de bonis ad hec est emplm̄ de marchasita cū armoniaco cū desup ponit̄ donec ꝑ se cadat: ꝛ alia q̄ in nr̄o antidotario dixim⁹. Ex pharmacijs ꝟo eruptione faciētib⁹ in exituris ꝛ collectionib⁹ apparentib⁹ preter dicta supra in sectiōe prima ī apostematib⁹ mamillaꝝ sunt q̄ illud agūt attrahēdo fortiter: rubefaciēdo et adurēdo: ꝛ ex eis sunt q̄ illud agūt in intrinsecis q̄ supra in cura pleuresis diximus sectiōe prima: ꝛ ex eis sunt q̄ illud faciūt in extrinsecis: de q̄b⁹ nunc sermo est: ex quib⁹ quedā sunt simplicia: q̄dā cōposita: ex simplicib⁹ sunt fermētū: spēs gūmoꝝ: et ꝓprie galbanū ꝛ eufor. et arseni. nasturciū vrtica squilla flāmula calx: sinapis: nux rācida cātarides cordumeni salgēma baurach piretrū et stercora auiū calidarū: vt colūbi anatis ꝛ anseris accipitris falconis tapsia: ꝛ sisia: ꝛ maciana ru. trite cū corticib⁹ suis: vel herba alchāna cocte ꝛ emplastrate. Et cōposite sunt q̄ ex his cōponunt̄ ꝛ ꝯficiunt̄ cū succis eoꝝ vel gūmis dissolutis in eis vel cū melle vel cum stercore auiū predictaꝝ vel capitello. i. lixiuio forti ꝛ color balneantiū. Et alia sunt ex rūpētibus ꝛ cū exiccātib⁹ saniē cū eruptionē voluerim⁹ euitare. Et ex cōpositis erūpētib⁹ est emplastrū qō fit. ℞. radicē narcisci: buliat cū aq̄ et oleo de lilio et melle: deinde emplastret̄: rūpit em̄ omne prauū. ¶ Aliō forti⁹. sumant cātarides: terant̄: ꝛ ponant̄ sup oleū vet⁹: ꝛ decoquant̄ sup prunas donec totū cōgelet̄: deinde terant̄ cū melle anacardi ꝛ stercore colūbino: ꝛ emplastret̄. ¶ Emplastrū expertū per Aboali. ℞. medulle granoꝝ costi: nucis rancide fermēti caules ꝛ cepe decocti sinap. ꝛ fimi colūbini: ꝛ fiat emplastrū. ¶ Emplastrū exiccās ꝛ resoluēs saniē sine eruptione. ℞. baurach salis armo. sina. stercoris auiū: arseni. calx: cordumeni: misceant̄ th⁹ et glutē albotin et mastix: et aggregent̄ trita cū aceto ꝛ oleo antiq̄. ¶ Linimentū ad idē. ℞. marchasite: armoniaci an̄. ℥. xij. farine fabarū. ℥. vj. misceant̄ cū resina humida: ꝛ liniant̄ super cutē ꝛ saniē donec cadat per se: opꝫ aūt vt statim ministret̄: q̄m cito exiccat̄. ¶ Linimentū quo aperiunt̄ apostemata matura. ℞. liquoris anacardi: picis liquide an̄. partes equales: sumant̄ in coclear ferreo cōmixte terantur donec fiant vnum: de eo pone super locum quē volueris aperire: et dimitte per mediū diē: q̄ si cum predictis non apertatur: nec saniēs exiccetur: oportet vt aperiat̄ ꝛ incidatur ferro: ꝛ modus est quē in membris singulis Antilus magnus chirurgicus ꝛ expertus insinuauit dicens: si exitura fuit in capite sectio eius sit sectio equalis: et sit cū radice natiuitatis piloꝝ: nec sit transuersa in eo vt cooperiant pili: ꝛ nō appareant cū sanabit̄: ꝛ cū est locus occultus: tūc eius apertio sit lata: ꝛ si accidit in naso: tūc perforabimus eum equalem ꝑm quantitatē longitudinis nasi: ꝛ si fuerit prope perforabimus perforatione simili capiti lune noue: ꝛ conficiemus tortuositatē inferius. Si aūt accidat in mādibulis: secabimus eam sectione equali: quoniā cōpositio huius loci est equalis sicut illud ex corporib⁹ senū: post aures ꝟo ꝑforabimus eā sectiōe equali: q̄m cōpositio huius loci est equalis: brachia ꝟo ꝛ cubitos: ꝛ manus ꝛ inguina oīa perforabimus in longitudinē. Et si fuerit ꝓpe corā perforabim⁹ eā perforatione rotūda. Et perforatio quidē rotūda est q̄ apprehēdit cū apprehensione sua de longitudine corporis aliq̄d de latitudine eius: q̄m cū locus ille nō perforat̄ rotū de possibile est vt aggregent̄ in ea materie: ꝛ fiant fistule: ꝛ similite etiā perforat̄ qō est prope anum ꝓpter locū humiditatis que aggregatur in eo: ꝛ in latere coste perforantur aperiendo: in testiculis ꝛ virga equaliter. Et simus prompti semper vt cōsutū sit cōsequens figurā loci quāto plus poterimus supra ip̄m. Coxe ꝟo ꝛ adiutoriū sequant̄ in longitudine: ꝛ obserua vt nō ledant neruos. Et dixit: scias q̄ perforatio diuersificat̄ ꝑm loca: ꝛ q̄n est apud oculum: tunc perforatio sit lata similis situi oculi. Aures ꝟo non pforentur equaliter ꝛ in brachijs crurib⁹ coxis ꝛ virga totū equaliter fit in longitudine: ꝛ simil'r in lacertis ventris: ꝛ dorso: ꝛ in inguinibus: ꝛ subassellis penes perforationē eā accipiente ex latitudine etiā: ne fiat in ea sinus qui fiat fistula. Et testiculis ꝛ virga equaliter in longitudine ꝛ latere ꝛ costis accipe in latitudine: ne etiam sit transuersus: q̄m situs costaris est sil'r: et simul caro que est super eas. Inquit q̄m ꝓpter situ carnis ꝛ villos lacertoꝝ: q̄m non sum⁹ prompti nisi ad hoc vt perforemus nisi cū immutatione: vt nō perueniat incisio: ꝛ sit locus incarnatiōis bon⁹ ꝛ non grossus. Et sit in omi dispositione ingeniū tuū ne incidas arteriā: neq̄ venā magnā exiture: aut neruū: aut villos lacerti. Et pforatio sit ꝑm magnitudinē exiture. s. si fuerit parua: ꝛ currit qō in ea est ex loco vno seca eā ī loco vno: ꝛ si fuerit magna tunc perfora: deinde intromitte digitū tuū indicē sinistrum in ea: ꝛ perfora iterū eā: vbi puenerit caput ei⁹: deinde intromitte etiā in foramine sc'do: ꝛ ꝑm hoc donec venias super eā: ꝛ si exiture fuerit locus sufficiens ex quo sit possibile exire qō est in ea: pforabimus ipsam in loco illo et fuerit rotūda: aut fuerit ei sinus ne egrediat̄ qō in ea est ex ꝑforatione vna: perforabimus etiā eā in inferiori pte sui in duob⁹ locis aut trib⁹ ꝑm quātitatē quā scis q̄ oē qō aggregatur ex ea currit in hora. Inquit vbi fit exitura iūcturalis aut mēbrū nobile: aut mēbrū ꝓpinquū ossi aut pānicu lo festinabim⁹ in perforatione eius anteq̄ cōfirmet̄ ei⁹ maturatiōe pus corrūpat aliq̄d de mēbro illo: ꝛ multotiēs cutis pforat̄ pforatione aliq̄: aut accidit de ea aliq̄d: aut post pōat̄ sup eā eruptionē faciēs: vt sit ei ꝓfundatio: icarnātia ꝛ ꝯglutinātia ꝛ sigillātia ifra q̄rant̄ pticula. iij. capl'o prio.

¶ Cap. xij. de cancrena ꝛ estiomeno.

Cancrena ꝛ estiomenū est cū apostema sit ꝑducens membrū in quo est ad corruptionē ꝛ mortificationē: tunc em̄ corrumpit̄ membrum: cum ad mortificationē perducitur: tuncq̄ corruptū erit cum fuerit mortificatum: corruptio em̄ est mutatio de ente in non ens: et viuere viuentibus est esse: vt Aristo. dixit: tunc dicetur corrūpi vel corruptū esse cū in mortificatiōis sit via: vel iā mortificatū existat; cūq̄ in via

Maturatiuum.

Emplm̄.

Emplm̄ aliud.

Emplm̄ expertū.

Unguētū apertiuū.

Corruptio q̄d.

corruptionis existat: q̄r calor eius in liuidū vel viridē incipiat manifeste mutari: minorat̄ eius sensus si sensibile sit: ⁊ in principio sit talis corruptio ⁊ mutatio a phlegmone: ꝓprie dicet̄ cācrena. Cū vero ꝓcedit ⁊ destruat̄ eius caro: et q̄ ipm̄ sequunt̄: ⁊ putrescat: et corrodat̄ vsq̄ ad os: vł ascachilos: cū vero putrefactio ꝓcesserit: ⁊ peruenerit ad corruptionem perfectā: vt iam sit mortificatū mēbrū: et color sit mutatus ad nigredinē: et sensus eius totaliter sit destructus dicet̄ estiomenus.

Cause. Et causa corruptionis ⁊ mortificationis ipius mēbri est destructio cōplexionis vel caliditatis naturalis ⁊ spūs eius: et supacquisitio caliditatis preter naturā. Cuius cā est duplex: intrinseca: ⁊ extrinseca. Intrinseca rōne apostematis de qua est sermo ad presens est duplex. s. ex pte ipiꝰ apostematis: et ex parte erroris cōmissi p medicū in eiꝰ cura. Ex parte q̄dē apostemat̄ tripliciter: vł q̄r sit magnū: ⁊ multe et grosse materie de gn̄e phlegmōis: quare suffocat calorē naturalē ⁊ spiritū in mēbro oppilando vias transitus eiꝰ de principalibꝰ ad ipm̄ ꝓhibeat illū venire ad eū: vel q̄r sit male materie putride putrescētis vł vlcerantis de gn̄e herpetis vel venenose gn̄e antracis: vel ignis psici: vel q̄r sit multo ⁊ magis sił de gn̄e phlegmōis erisipilati ⁊ formice vlceratiue cancri ⁊ lepre. Ex parte vero erroris medici in cura: licet ad extrinsecā cām ptineat multipliciter: vel q̄r in principio fortiora apocrustica ministrauit ⁊ frigidiora q̄ꝫ oportuit: ⁊ diutiꝰ: quare caliditatē naturalē ⁊ spiritū extinxit in illo: vt supra in gn̄ali caplo dictū est: vel q̄r effuderit oleū in vlceribus ꝓfundis: q̄re sordidat̄ caro: ⁊ putrefit: vel q̄r putrefactiua et saniatiua fortia diutius ministrauerit: necnon ⁊ saniē in mēbro diutiꝰ pmiserit q̄ꝫ oportuerit: vel q̄r corrosiua iposuerit in ipm̄ iā vlceratū cā corrosiōis carnis male addite: ⁊ diu pmāserit: vł plusq̄ꝫ oꝫ: aut absq̄ cā: vt q̄r voluerit dolorē i mēbro augere cā extirpatiōis pecunie: qđ q̄n medici irrationabilr̄ agūt: ⁊ vltra statutū eis p̄tiū plꝰ exigūt: vel q̄r ligaturā magis strictā q̄ꝫ oportuerit fecerit ꝓprie cū steletis: q̄re oppilatis vijs ꝓhibet̄ calor ⁊ spūs transire ad mēbrū. ¶ Cā exterior est frigiditatis aeris cōplens incisio: vel pcussio casus morsus venenosorū animaliū vinuꝫ sumptū calidū vel sua ꝓprietate corrūpens: cum auxilia ꝓpria nō fuerint ministrata: et hec oīa sunt manifesta.

De cura cācrene. ¶ Cura cancrene ⁊ estiomeni: iam dictum est in precedēti caplo qualiter ꝓhibeat̄ apostema et corruptio membri ne fiat. nunc dicere volumus qualr̄ acciderit cū sit curanda. ¶ Sciendū aūt ꝙ cancrene in principio est cura possibilis: cū vero ꝓcesserit vt perueniat ad ascachilos nō certa est spes salutis: declinat em̄ plus ad corruptionē vel mortē q̄ꝫ ad vitā. Gał. vero exēplificauit in corruptione sanguinis loquēs in vino qđ corrumpit̄ dicens. Cum ergo sanguini corruptio contingit: idē fit qđ in vino solet fieri: q̄r cum vinū in acetū solet mutari: et in perfectū acetū peruenerit non potest in vinum amplius redigi: ꝙ si parū mutetur: ⁊ non ad acredinē ducatur plurimū ad naturā vini vertet̄. Idē in corruptione sanguinis et membri est intelligere.

De cura. ¶ Cura vero omnē eius cōprehendēs dispositionē est quinq̄ꝫ res. Prima est putrefactionē prohibens. secunda est putrefactū abscindens tertia est prohibēs ne putrefactio spargat̄ vlterius. quarta est corrigens accidentia. quinta est regimen. ¶ Prima cōplet̄ hoc modo: q̄r cum videbis colorē membri apostemati ⁊ proprie in apostemate phlegmonico magno alterari ⁊ permutari ad liuidū: q̄r q̄r in via putrefactiōis ⁊ corrosionis existat: tūc oꝑꝫ vt subuenias cū eo qđ a ꝓprietate ⁊ cōplexione adiuuante ꝓhibeat eius putrefactionē: qualis est bolus arme. terra sigillata cū aceto linita super ipm̄. Si vero illud nō sufficit: non inuenies excusationē quin facias scalpellationē ꝓfundā diuersoꝝ modorū in locis: vł ponas sanguisugas et phlegmones venas proximas et paruas: vt euomatur omnis sanguis cum cautela malus qui circūdat locū: et ponat̄ super locum ipsum scalpellatū qđ prohibet putrefactionē ex his que dicta sunt superlinita vel de contrarijs in complexionē ea in quibꝰ est profundatio fortior: sicut farina ordei cū syrupo acetoso permixta: aut cum farina fabarū ⁊ proprie permista cum sale. Et de his que superlinunt̄ est asa: semen vrtice ⁊ succus folioꝝ acori: vt de vnoquoq̄ꝫ fit pars vna floris eris ℞. ß. terātur cū aqua donec fiant ꝰm spissitudinē mellis: de quo liniatur manus in circūitu eius attēdens mente ad corpus laborātis in talibus auxilijs ministrandis: vt forti ⁊ duro vt rustico fortia ministres: debili vero ⁊ molli vt puero ⁊ mulieri ⁊ viro coloꝝ albi ⁊ mollis carnis: mollia ministrabis. Et de medicis ꝓhibētibꝰ corrosionē est vt sumatur floris eris mellis ⁊ aluminis an̄. ptes eq̄les: ⁊ liniat̄ cum eis: prohibet eniꝫ eas: ⁊ facit cadere quod putrefactum est: et seruat id quod sequitur ipsum. Si aūt pertranseat dispositio dispositionē apostematis ⁊ dispositionem corporis eiꝰ vel coloris: ⁊ incipiat deuenire in mollitiem membrum: ⁊ humectetur parumper: tunc hec est inceptio eius in putrefactiōe: quare oꝑꝫ vt puluerizetur super ipsum aristo. rotun. ⁊ gall. an̄. eq̄lis partis: ⁊ exiccent̄ etiaꝫ dragaganti ⁊ colcothar sunt bona ⁊ ꝓprie cū acc. et folijs nuc. ipsum calcātum ru. puluerizatum solum ⁊ simul cucumer asi. ⁊ succus eius epithimatus. ¶ Secunda res cōplet̄: ꝙ si pars carnis incipit corrumpi: vt iaꝫ peruenerit ad ascachilos icide eā aut fac eaꝫ cadere cū trocis. de arseni. aut de calcanto q̄ sunt fortiores illis. Cūq̄ꝫ feceris cadere cācrenā: fac currere cū butyro vel alijs q̄ infra duce Christo dicemꝰ: ponēdo desup: deīde fac cadere escarā: ⁊ nō cesses donec peruenias ad carnem suā: ⁊ cū membrum totuꝫ quasi putrefactū est: vt sit factuꝫ estiomenū: oportet ꝙ incidat̄ ne corruptio transeat ad vicinum. Inquit em̄ Gale. qđ tangit̄ a putrido putrefit. Galenus. Cūq̄ꝫ incideris illud vel partē eius: oꝑꝫ vt exerceas rem tertiā prohibendo: ne spargat̄ adhuc putrefactio ⁊ corruptio. Cōpletur enim cuꝫ cauterizatione ptis vel mēbri remanentis cū igne: aut cū pharmacijs causticis ⁊ adurentibus: ⁊ proprie in mēbris facile suscipientibus putrefactionē propter suā caliditatē: et q̄r superfluitates calide approximent̄ eis: vt testiculꝰ ⁊ anus: efficit em̄ cauterizatio iuuamentū qđ Albo. ostēdit: cum inquit. Cauterizatio est medicamē valde vtile ad resoluēdū materias corruptas in mēbro repertas ⁊ ad ꝓhibendū: ne corruptio spargat̄: ⁊ ad confortādum mēbruꝫ cuius cōplexionē volumus rectificare: ⁊ ad restringēdū sanguinis fluxum: q̄bus hic omnibus indigemus. Cum ergo cauterizatione sit escara facta in loco: oꝑꝫ vt sic agas quod escara cadat cito: ꝯplebis autē illud ministrādo: ⁊ desuper ponēdo panē cū hydromelle coctū: aut cū farina ordei: vel cum eo miscere fermētū: ⁊ q̄cūq̄ꝫ ad suppurationem sunt aptissima idonea sibi ad decisionē adustionū: ⁊ panis ex apio tritus: ⁊ basilicon tritū corrūpit: ⁊ sedat vstiones ab hūidis. Et ex simplicibꝰ vt ireos radix cū melle vł panici farina vł aristo. vel acorus in duris corporibꝰ: in mollibꝰ vero sufficit butyrum vel oroboꝝ farina cum melle. Cunq̄ꝫ ceciderint vstiōes ⁊ escare: carnosentur ⁊ ꝯglutinent̄ finaliter: de quibus dicetur in sequēti particula si Deꝰ annuat. Accidentiū vero correctio est vt cū magnificari appareat apostema in circūitu putrefacti tunc corrigat̄: ⁊ succurrat̄ cū emplastro ex sauich ordei cū succo iusquia. alb. veꝝ nō approximet̄ supra parteꝫ putrefactā: sꝫ in circūitu eius vt ab illa repellat. Regimē vero est vt regat̄ cum frigidis ⁊ siccis alijs ꝓhibētibꝰ putrefactionē: q̄lia sunt acetosa acetū ⁊ salita ⁊ amara: cū ex eis fiāt pilule: ⁊ sumant̄ quolibet die ex eis. iij. cū his q̄ mūdificant a proprietate: vt est cinamomū: xiloaloes: et similia.

¶ Cap. xiij. de moro ⁊ medicinis eius.

Morum est apostema molle ex carne addita accidēs in carne rara: ⁊ plurimū i ea que in anovulua ⁊ capite virge: ⁊ q̄nq̄ꝫ est effundēs hūiditatē rubeā ad modū aquosi: ⁊ q̄nq̄ꝫ est saluū: q̄nq̄ꝫ est malignū ⁊ dolorosuꝫ: ⁊ cura salui est cū aspersiōe pulueris corticū granati acetosi. Eius vero qđ ē malignū curatio eiꝰ est cū sedantibꝰ dolorē ex corrosiuis pharmacijs: deīde cū gutinosis. Et decoctio ficꝰ: ⁊ ꝓprie alliū cōfert ei: ⁊ fel asini siluestris eradicat ipsum.

¶ Sequit̄ summa scđa particule scđe sectiōis scđe: ⁊ ē de medicinis apostematum cholericoꝝ ⁊ mixtorum ⁊c.

Sequit̄ summa scđa particule scđe q̄ est de medicinis apostematū cholericorum ⁊ mixtorum continens cap̄. iiij.

¶ Cap̄. j. de erisipila.

Riſipila eſt apoſtema cholericum ex cholera xanta naturaliter ſe hn̄te extracta de corpe in epate ⁊ chiſti fellis ad cutē: ibiq̄ʒ collecta ꝓpt groſſitiē ⁊ multitudinē ac dēſitatē cutꝭ: q̄re in tumorē eleuat᷑: ⁊ ſupcaleſcit ī phlegmonis modum: ꝯuenit eīm ei: ⁊ differt ab ipo: ꝯuenit q̄dē in tumore ⁊ caliditate: vtrobiq̄ʒ eīm tumor ⁊ calor ē. differt aūt ab ipo in quāto ipſorū: in phlegmone tumor maior eſt: calor vero minor: ī eriſipila ꝟo tumor minor: ⁊ calor maior ſiue acutior: ⁊ differūt etiā ī materia: q꞉ ī phlegmone materia ſanguis eſt: in eriſipila ꝟo cholera. in loco ēt: nā in phlegmone ſanguis materia ī ſubcutaneis ptib⁹ ē vt ī carne: et muſculis: in eriſipila ꝟo cholera ī cute ē cholerica: calida eīm ⁊ ſubtilis ē cū ꝯſiſtētia: q̄re impulſa mouet᷑ de ſui natura ad ptes circūferētiales corpis apte: ⁊ ptrāſiēs carnes ⁊ raras pticulas corpis deuēit ad vltimā cutē: quā cū ñ poſſit ptrāſire factā dēſam: vl᷑ q꞉ groſſitiē aliquā acq̄ſiuit colligit᷑ ī ea: ⁊ facit apoſtema. Si eīm ſubtilis eēt ⁊ cutis rara: vt ī corpe naturaliter ſe habēte exiſtit ptrāſiret vtiq̄ʒ ipaʒ: ⁊ ꝯſpirādo īſenſibilr̄ efflueret ꝺ corpe: vl᷑ ſenſibilr̄ cū ſudore: queadmodū ꝑm vnāquāq̄ʒ diē vidim⁹ ⁊ ꝓpe ī balneatoꝝ abſterſis ſudorib⁹ color flauus apparet qualis cholere eſt. Differūt q̄ʒ in accidētib⁹: vt ī colore cutis: ⁊ leſiōe ei⁹ ⁊ pulſu. In phlegmone eīm color cutis rube⁹ eſt: ⁊ cutꝭ de ſe illeſa cū pulſu: in eriſipila ꝟo flauus vel mixt⁹ ex flauo et xanto ſine pulſu vel cū minori: ⁊ quidē cū ipſa cholera dimiſit mēbrū qꝺ eſt ſup eā cutē excoriat᷑: ⁊ tpe ad ꝓfundū vadit vt vlceret totā cutē vſq̄ʒ ad ſuppoſitā carnē: vt hec tota diſpoſitio eriſipile varie᷑ duplicē hn̄s differētiā ſeu ſpeciē: q꞉ vl᷑ ſine vlcere vel cū vlcere fiens. primā Gal. herpetē noīauit. ſecundam herbeſtiomenū: vt innuit ad Glauconē: lʒ videant᷑ ex dicto capl̄o ꝙ cū vlcere fit et aſchachilos. itē pulſus ē ſyntoma magna phlegmonis eteīm ī ꝓfundū fit vbi arteria fit: eriſipila ꝟo in cute vbi arteria nō ē: lʒ ipſa orificiū ramuſculorū eius attingat. Eriſipila quoq̄ʒ iudicia habet ex loco in quo incipit. Si eīm incipiat a lepore naſi et eſt plurimū: augmētat᷑ et expāditur in facie tota: et capite: ⁊ eſt min⁹ malū: ⁊ quādoq̄ʒ icipita ſtrictura oſſis et ſub cute: ⁊ eſt mai⁹ malū. Ex q̄b⁹ cauſe: ⁊ ſigna eriſipile ſunt manifeſta. ¶ Cura eius eſt. iiij. res. Abſciſſio antecedētis cauſe: euacuatio cauſe influxe ⁊ incuneate ī poris cutis: correctio accidētiū: ⁊ regiminis ordiātio in ſimilitudine phlegmonis. Queadmodū eīm phlegmoni eriſipila ꝯuenit ⁊ differt: eodē mō in cura ꝯuenit et ⁊ differt. Conuenit quidem in euacuatione et infrigidatiōe: eo ꝙ vtrobiq̄ʒ tumor in cā eſt. Differt ꝟo in quātitate euacuatiōis ⁊ infrigidationis ſicut in quāto differebant tumoris ⁊ caloris: in phlegmone eīm q꞉ tumor ſuperat calorē: intētio quoq̄ʒ euacuādi ꝑualebit infrigidādi intētiōi: in eriſipila ꝟo infrigidādi intētio ꝑualebit ſeu ſuperabit euacuādi intētionē: ⁊ q꞉ materia influēs ⁊ āncedēs ī eriſipila erat cholera pura: in phlegmōe ſanguis purus: vl᷑ parū mixt⁹: erit totius euacuatio in eriſipila cholere: queadmodū in phlegmone totius euacuatio ſanguis. ¶ Cōplebit aūt cholagogo aliq̄ ſicut in phlegmone euacuatio ſanguinis cū flebotomia. Et ſiquidē pauca ſit paſſio: ſufficiet clyſtere cum acri: non enim cōuenit in tali flebotomia. Cū eīm ſanguis ſit frenū cholere: vbi nō ſupabūdat ſi euacuetur. cholera fiet effrenis: vñ Gal. infelices ex cholera nō ſunt flebotomādi. ꝙ ſi cholera ſuperabundet: premittēda eſt flebotomia: ſʒ nō minoratiua. ¶ Euacuatio ꝟo apoſtematis ſeu partis eriſipilate dupliciter ꝯplet᷑: primo ꝑ apocruſtica ⁊ repellētia ad particulas alias. ſcꝺo per diaforetica: ⁊ q꞉ nō quātitate cōtriſtat particulam: et a magnitudīe deficere facit ab eo qꝺ ꝑʒ naturā vt phlegmō: ſed qualitate ⁊ inflāmatiōe magis infrigidātibus repcuſſiuis apocruſticis fortiorib⁹ indigebit ꝙ̄ phlegmō. Et q̄dē talibus nō periculoſum eſt vt cū repellāt ꝺ ignobilib⁹ exteriorib⁹ ad īteriora nobilia: niſi toti⁹ euacuatio ꝑceſſiſſet: queadmodū ī phlegmone: nec q̄ʒ ſine ea repulſio materie bono modo fieri poſſet ꝑ illa ad circūadiacētes pticulas ⁊ totū corpus: nec diaforeſis ēt. Inq̄t eīm Gal. plenū exiſtēs corp⁹ nō recipit qꝺ impellit᷑: et ſi aggreſſi fuerimus: trahemus ꝑ calorem amplius in partē ꝙ̄ diaforeſim faciam⁹ ad hec, vtraq̄ʒ ꝯplēda ⁊ euitādū periculū repulſionis ad principalia ⁊ ad ꝯplēdā opatiōnē repcuſſionē ⁊ diaforeticorū quoq̄ʒ approximādorum particule ad euacuationem cauſe ꝯflūcte apoſtematꝭ icuneate ī ea ꝑtermittēdū eſt ī eriſipila cholagogū ad euātionē toti⁹: ſicut ⁊ flebotomia in phlegmone: deinde ad euātionēʒ ptis accedere ⁊ cholere in cute collecte. Et ꝑmo cū repcuſſiuis amplioꝛib⁹ ⁊ fortioꝛib⁹ q̄ in phlegmone dixim⁹: q̄lia ſunt lactuce: ſempuiue: portulace: lēticule aq̄ mucillagines pſilij: iuſq̄amus: ⁊ virga paſtoris emplaſtrata ⁊ ſil᷑ia: ⁊ cū ſubſtātia accepta vel cū ſuccis eaꝝ ſuppoſita: ⁊ aq̄ frigida infuſa: quā Hip. ī apho. cōmēdauit in nō vulnerata: ⁊ tādiu donec trāſmutatio fiat coloris: certiſſime eīm īuenies eriſipilas curatas cū talib⁹: repellūt eīm qꝺ influit: ⁊ eriſipile cā fit: ⁊ ſimul inflāmationē extinguūt: ⁊ ſedāt dolorē pticule: q̄ trahēdo influxionē cholere adiuuat: vt eriſipile ꝑſtet augmētū: ⁊ ſic eriſipilaʒ ꝓhibeāt. Et q̄ʒ qꝺ in pticula ꝯtinet᷑ etiā cū approṗinquātes expellāt pticulas ꝓpter ipſius ſubtilitatē curatā iā facte eriſipile auxilia exiſtit. ¶ Scꝺo ſi aliq̄d in pte adhuc remāſerit ſua groſſitie repelli nō valēs: expedit qñ feruor iā ei⁹ abierit ad diaforetica deuenire auxilia: q̄lia ſunt temperata in caliditate ⁊ hūiditate ⁊ medicamie: ⁊ cataplaſmate eis: vel calida ordeacea farina: ⁊ croco vl᷑ condro vel alio: adhuc eīm ꝑm vtrūq̄ʒ modū ꝯferunt ſicut ꝑdicta: nā in eo qꝺ ſedāt dolorē: ⁊ ēt caliditatē remittūt augmētationē eriſipile fieri ꝓhibēt: inq̄ʒtū ꝟo qꝺ iā in fluxū reſoluūt ſanātur qꝺ iā eriſipile fcm̄ eſt: ⁊ ſic ꝑuiſio ſunt ſimul ⁊ cura nec expedit ad ſanationē ei⁹ ꝓcedere: ī eriſipila eīm ſanies mala eſt: vt Hip. dixit in apho. ¶ Correctio ꝟo accidentiū. ſ. doloris ⁊ inflāmationis ex ꝑdictis eſt nota: vlceratōes ꝟo ipſi⁹ corriges ꝑſcarificās emplaſtrādo ordeaceam farinā: deinde ipm ⁊ excoriationē cū vnguēto albo de ceruſa: qꝺ in nr̄o antidotario dictū eſt: ⁊ eſt vnguētū ſeniſcinū. ¶ Regiminis ordinatio eſt vt ꝯuertat᷑ regimē in oīb⁹ reb⁹ nō naturalib⁹ ad frigidū ⁊ humidū: q̄ ſupia in cura febriū nota eſt. ¶ Medicina Abo. ad excoriationē eriſipile: ſcoria plūbi in vino pontico buliat cū ſicle foliis: ⁊ cū eo euaporet᷑: deinde curet᷑ cū eo in q̄ eſt reſolutio fortis cū īfrigidatiōe: quale eſt. ℞. lane veteris aduſte non lote. ℥. xv. ſcorie ferri plūbi aā. ℥. ix. ſepi caprini veteris abluti cū aqua. ℥. xv. olei myrti. ℥. v. ⁊ vtatur. ¶ Aliud leuitiuum melius illo. ℞. ſcorie plumbi. ℥. x. ſucci ſicle. ℥. ij. olei ⁊ cere quod ſufficit. Medicina conueniens.

¶ Cap. ij. de formica.

Ormica eſt apoſtema cutꝭ cholericū ex cholera aduſta puū icipiēs ſicut puſtula vna vl᷑ plures cū pūctiōe ad modū pūctiōis formice: q̄re dictū eſt formica: deinde fit apoſtema paruū: ⁊ ambulat paulatim: ⁊ qñq̄ʒ corrodit ⁊ vlcerat ꝓpter groſſitiē cholere: ⁊ fit vlc⁹ putridū: ⁊ qñq̄ʒ reſoluit᷑ cū eſt ſubtile: ⁊ eſt veſicās tm̄ ſepans ⁊ excoriās: ⁊ quedam eius eſt miliaris: eo qꝺ hʒ puſtulas plures ⁊ puas ſiles milij: ⁊ eſt ſpēs formice. ¶ Signa quidē ſunt formice: qꝺ eſt q꞉ incipit ſicut puſtula: ⁊ eius eſſentia eſt rotūda ⁊ diſpoſitio: vt audiuiſti: ⁊ color ei⁹ eſt ad citrinitatē decliuis cū inflāmatiōe grādi hn̄s radicē latā: unde eſt ꝙ noiatur miliaris. ¶ Cura formice cōſiſtit in illis in quibus cōſiſtit cura eriſipile. ſ. in euātionibus toti⁹ ⁊ partis cū alteratiōe ⁊ infrigidatōe: ⁊ reliq̄s: verū opʒ ꝙ cholagogū eius in euacuatione vniuerſali ſit ex educētib⁹ cholerā aduſtā: qualis eſt aqua caſei cū folliculis ſene ⁊ fumoterre: ⁊ ſilib⁹: ⁊ cū additione ſcamonꝭ ſi expediat: deinde miniſtrabis ſup aꝑa īfrigidātia q̄ ſunt dicta ī eriſipila: niſi fuerit corroſiua: qm̄ tūc humida: lʒ ſint frigida nocent: ⁊ ſil᷑r diaforetica: q̄re opʒ vt miniſtrent᷑ ea in q̄b⁹ eſt ſtipticitas cū frigiditate ⁊ caliditate pua: vt eſt rubus: lingua canis: ſolatrū: lentes: plātago: ⁊ ſilia q̄ dicta ſunt ſupia in cura carbūculi ⁊ carbonis: aū eīm purgationē ꝑdictā ſi incipias īfrigidare retinebis materiā: ⁊ maxime ſi ſtiptica ſint frigida: q̄re corroſio poſt corroſionē nō ceſſabit augeri. Et poſt ꝑdicta miniſtrabis ſauich ordei ⁊ corticē granati: ⁊ ramos vitis: cū ꝟo terminet᷑ corroſio ſup eā miſcebis cū iſtis īfrigidatiuis aliq̄d mellis aut farine thuris cū aceto: ⁊ aq̄ q̄ currit ex ligno vitis humido cū adurit᷑: ⁊ ſtercus ouinū cū ace. ⁊ ficus cū axungia porcina ſuppoſita nō ſinit eā dilatari. Cū ergo appet corroſio ⁊ vlceratio: tunc adminiſtra trociſcos andoron cū vino ſtiptico: aut aceto cōmixto cū ſucco cucumerꝭ aſi. ⁊ ſal. ⁊ fel hirci ⁊ rutā cū thure: ⁊ piper nigrum cū vrina pueri. Gale. aūt cōueniens eſſe dixit vt ſumatur aliquid: ſicut eſt bucha extremitatis penne: aut alia res cuius extremitas

Marginal notes: De cura. — De flebotomia. — Galenus. — Galenus. — Apoſtema quare dictū ſit formica. — De ſignis — De cura. — Galenus.

fit acuta q̄ possibile sit deglutire formicā: deinde pene-
tret formicā in circuitu eius vsq̧ ad ꝓfundū cum acuitate
sua: deinde eradicet̃ cū ea formica ex radice sua. Illi⁹ aūt
formice q̄ pura est cura ⁊ destructio est cū intromissione in
balneū multe aque: q̄m nocet ei aer: deinde egrediat̃ veloci-
ter: ⁊ vnguat̃ cū oleo ro. ⁊ aq̄ ro. Eius aūt q̄ ē miliaris similis
est huic: vero cū ei⁹ caustico siue cholegogo fit v̄t⁹ pharma
ci educētis phlegma sicut turbith: ⁊ educētis melācholiā
sicut epithimū ⁊ silīa: q̄m necesse est illic ⁊ melancholiaʒ ⁊
phlegma cholere eē mixta ꝑꝑ grossitiē ei⁹: deinde sumant̃
galle ⁊ fruct⁹ tamarisci ⁊ corticū granati ⁊ boli ar. añ. ⁊ ag
greget̃ oīa cū aceto ⁊ aq̄ ro. mixta tali mixtiōe ne mordeāt:
⁊ liniant̃ desuꝑ cū pēna: ⁊ lac dulce vehemēter est ꝯueniēs
huic egritudini. Cūq̧ trāsit ꝑncipiū: tūc curet̃ cū medicis
ex capite piscis adusto cū vino pōtico: ⁊ forti⁹ illo ē q̄n ex-
iccatio vltima necessaria est: ⁊ sumant̃ folia albedorogi: et
ponant̃ in eis calidis: ⁊ ministrent̃. Et forti⁹ hoc est vt su-
mat̃ flos eris: ⁊ sulphur citrinū adustū: ⁊ fiat ex eis linimē-
tū cū vino: aut aq̄ vitis p̄dicta aggrega oli. cū aceto ⁊ oleo
mixtū: ⁊ linitū in principio formice aufert eam.

Cap. iij. de herpete.

Galenus. Capitulū de herpete ꝓpositū ptractare ex capi-
tulo erisipile notū est. Qd̄ eñ Hip. erisipilam
noīauit: Gal. herpetē dixit: dixit eñ ad Glau-
conē sic: cholera xanta cū q̄dē suiipsius natu-
rā seruās cum sanguine vbicūq̧ ferat̃ corpoꝝ
icteritia passio noīata fuit: sola aūt extracta ⁊ ꝟm aliquam
particulā stante herpes nominat̃. Si quideʒ denīq̧ grossa
fuerit totā vlcerat vsq̧ ad suppositā carnē cutem: et vocat
hos Hipp. herpetes estiomenos. Si vero subtilior fuerit ea
vero que in suꝑficie sola quasi superuixerit: ⁊ huius generis
aduste nuncupationē ⁊ sine additiōe herpes noīat̃: hoc au
tem nihil aliud est q̧ erisipila vlcerata: vt ex dictis patet:
⁊ ex cura eius quam ibi posuit Gal.

Cap. iiij. de phlegmone.

Si vero ex sanguine ⁊ xanta cholera ꝟm naturā
se habētibus mixtū fuerit reuma: aut nō in so
lā cutē effundit̃: sed etiā suppositā carnem tan
gat nō phlegmon: neq̧ erisipila solum fit: sed
quedaʒ mixta dispositio ex phlegmone ⁊ erisi
pila simul: cūq̧ superet mixtiōe sanguis cholerā phlegmō
erisipilcos dicet̃: ⁊ syntomata dn̄abunt̃ phlegmōis. Si vero
cholera dn̄etur erisipila phlegmonides nūcupat⁹ hūoris
p̄dominātꝭ ꝑposito semꝑ noīe substātio ⁊ syntomata cho
lere dn̄ant̃. Si vero neuter obtineat p̄dominiū: sed equales
appareāt: phlegmō ⁊ erisipila mixta dicentur: ⁊ syntomata
erūt cōfusa ⁊ ꝑmixta: nā calidior mixtū phlegmōe ⁊ flauior
est videre: nec adeo vt erisipile cōueniēs est: ⁊ si tetigerit fa
cile subdecurrit sanguis: ⁊ rursus suꝑfluit subtilis simul ⁊
rube⁹ certe apparēs: nō tñ ē dolorosius sicut huic phlegmōi
ꝟʒ vllā spēm phlegmonis: neq̧ etiā pulsationē: neq̧ ꝯpres-
sionē: neq̧ tēsionē sit̃em infert: sed est quedā ī eo valde mo
lestatio tēperata. Eodē mō ꝯmixta esse reuma possibile est
ex cholera xanta et phlegmate: ⁊ erisipilā vndimie cōmisce
ri: et mollē erisipilā nominari: ⁊ siquidē propter frigidū su-
perfluū sclirotiʒata particula fuerit: dura nūcupatur erisi-
De cura. pila. Cura. ostēsio curationis in talibus subiiuicē cō-
plicatꝭ erit cōposita qd̄ vniuersale in causis morbisꝗ syn-
tomatib⁹ semꝑ est: ⁊ supra in febribus meminim⁹ faciēdū:
habetur autem ex cura simpliciuʒ: vt ibi est dictū. Et siqui
dem inequales in mixtione fuerint apparētes sanguis et
cholera: primo ad euacuationē toti⁹ ⁊ antecedētis cāe: et
dn̄ante sanguine p̄mittet̃ flebotomia: cholegogū vero aut
phlegmagogū sequatur: econtra vero p̄mittet̃ cholegoguʒ
vel phlegmagogum sequet̃ flebotomia. Equaliter vero ap-
parentibus p̄mittēda tamē flebotomia sequet̃ cholegogū
vt phlegmagogum: nequeunte vero patiente tolerare flebo
tomiam ꝓpter timorem vel suspitionē vel ꝓpter aliā cau
sam p̄mitere poteris cholegogum: quale superius in febri
bus dictū est leue: quod lentēdo vel lubricādo educit cho-
lerā absq̧ commotione sanguinis ⁊ turbatione absq̧ mo-
Hippocr. lestia. Inq̧t eñ in epidimiis Hippo. cum autem minutio
necessaria fuerit ⁊ vētris solutio: a forti medicina incipere
nō debem⁹: nec a minutiōe forti. Si eñ medicia sit necessa-
ria fortis vt helleborus: ⁊ violēte medicine: vt quia humo
res vel melancholici cū sanguine mixti sint ⁊ premittatur
ebulitionē in sanguine ⁊ turbationē inducet: ac in naturā
molestā: quare sanguinem inflāmabit: ⁊ ad turbationē mo
uebit: si quoq̧ fortis minutio p̄mittat̃: viscositatē et grossi
tieʒ augmētabis in eis: vel si cholerici sint hūores reddet
effrenes. Ad hec autē oīa particularia euitāda ad summuʒ
in tali necessitate est operādū cum leuibus minutionibus
medicinis. Aduersantib⁹ eñ predictis humoribus in seīn-
uicē ⁊ causis eoꝝ neutrū possibile est sibi multuʒ excedere
eā que ꝟm naturā est moderātia vt et forti minutione vel
solutiōe sit op⁹: ⁊ maxīe si cū sanguīe cholera sit excrescēs.
Si ergo hūores fuerint equales: leuis minutio p̄mittat̃: ⁊
si postea aliq̄d abūdauerit medicīa soluat̃: q̧ si equales nō
fuerint in primis superdominās cū leui medicina soluatur
donec equent̃: postea minuātur: sed si quidem leuis medi-
cina nō sufficiat: vt q̄ hūores grossi ⁊ viscosi sint valde et
in remotis post partib⁹ ⁊ ꝓfundis ex aliquo regimine di-
stinctiʒ multiplicata a sanguīe p̄mittēda erit solutio leuis
⁊ minoratiua cū reiteratione cum iuuamētum auferat̃ abs
q̧ nocumēto predicto: violēta vero medicina nocumentum
p̄dictū faciet: qd̄ est mai⁹ iuuamēto: si qd̄ iducet. Scd̄o
ad euacuationē particularē apostematis ⁊ cāe aggregate
in eo oportet accedere: ⁊ primo cū repcussiuis frigidis for-
tiorib⁹ si erisipileos fuerit phlegmō q̧ in solo phlegmōe ꝟʒ
plus ⁊ minus vel mediocriter: ꝑut cholere diuersa mixtio
exigebat: nec tñ fortioribus sicut in erisipila certa: ꝓuoca-
bunt eñ in tali dispōne cutē pticule in nigredinē vel liuo-
rē: ⁊ in sclirosim apostema adeo q̧ calastica ⁊ cataplasma
ta salutem minime perficiunt: quare rōnabili⁹ est vt fortio-
ribus paꝝ vtaris: ⁊ ꝑus ab infrigidatiōe cesses q̧ repcus-
sam ꝑticulā post occupet ⁊ nigredo coloris innato infrigi
dato in ea. Cessante vero ebulitiōe cataplasmare opʒ parti
culā cū ordei polline. i. farine ordei ⁊ seminis lini: ⁊ ancti: ⁊
fenugre. Et si vndimie mixta fuerit erisipila vt vndimiosa
seu mollis dicat̃: ministrāda erūt in principio apocrustica:
minus frigida: magis vero stiptica ⁊ remissa: ⁊ magʒ calida
⁊ stiptica: q̄lis ex dictꝭ supra ⁊ dicēdis ī cura vndimie scies
cōponere. Tertio vero ad correctionē accidētiū: ⁊ si ex su-
ꝑfluitate infrigidatiōis liuor vel nigredo in ꝑticula appa-
ruerit: fomētabis cū aqua marina vel dulci calida aq̄ deco
ctionis camomille absinthii ⁊ reliquoꝝ ꝯfortare habētiū
calorē in mēbro. Et deinde si expediat scarificabis: deinde
cataplasmabꝭ luto sigillato ⁊ armeno cū aceto ⁊ calida aq̄
vt supra pluries dictū est: suꝑcalefactionē eñ ex tali dispō
ne particula infrigidare expedit nō calefacere: nō tñ ex re-
ꝑcussiuoꝝ suꝑflua approximatione fuerit in dispositioneʒ
ꝯtrariā permutata: qd̄ liuor ei suꝑacquisitus vel nigredo
declarat. Regimē īter illa mediū obtinebit equale īter ex-
trema: vel ad vnū eorum: vel aliud declinandum.

Incipit summa tertia ꝑticule scd̄e sectiōis scd̄e d medi
cinis apātū phlegmaticoꝝ: ⁊ eoꝝ q̄ illi⁹ gn̄is illa sequunt̃.

Sequit̃ summa tertie ꝑticule scd̄e sectiōis secū
de q̄ est de medicinis apostematū phlegmati
corū: ⁊ illoꝝ que illoꝝ gn̄is sunt: ⁊ illa sequunt̃
continens cap. ix.

Cap. i. ē de vndimia: ⁊ ē apostema phlegmaticū molle.

Vndimia ē tumor phlegmatic⁹ alb⁹: mollis: fri-
gid⁹ ⁊ indolorosus. Est aūt vn⁹ qui in hydro-
picoꝝ ⁊ phthysicoꝝ pedib⁹ accidere sepe solet
totius corpis cachochimia ⁊ cōplexiōe facta:
⁊ hic talis in corporib⁹ tumor nō apostema fit
de quo hic loquit̃: sed quoddam syntoma cōsequēs egri-
tudines dictas: q̄ dictus est cacesia: alius dictus est tumor
apostemosus ꝑ se veniēs ⁊ morb⁹ existēs dict⁹ est vndimia
⁊ est apostema lapsuʒ. Causa cuius duplex est: interior: ⁊ ex- Cause.
terior. Interior vndimiosi apostematis est suꝑflux⁹ phle-
gmatici humoris

ꝑmatici humoris in ꝑticulā aliquā ex extremitatibus corporis vt neruos pāniculos ⁊ iūcturas: penes eius diuersitatē variat̄: ⁊ quāto grossior humor ē tāto ad duritiē ⁊ frigus ē magis decliue: ꝫ ab apostematibꝰ melācholicis differat ꝓpter paucitatē duritiei ⁊ offuscatiōis. Causa ꝟo vndimiose dispositiōis ⁊ cacesie q̄ illaꝝ egritudinū est syntoma plurimū est vapor phlegmaticꝰ eleuatꝰ ab ea ⁊ nutritiuis mēbris: ⁊ quāto ē subtilior ⁊ magis marcida materia mollificatio eiꝰ est vehemētior: ac impressio digitoꝝ cū penetratiōe facilior. Cā vero exterior est ꝑcussio casus: ⁊ silr̄ attrahētia ad locū phlegma: ꝫ illud sit ꝑuū: ⁊ tūc nō euacuatur a dolore: ex quibꝰ signa distinctiua vnius cuiusq̄ sūt manifesta. ¶ Cura: illa ꝟo q̄ syntoma est nullā ꝑcipuā curationē hꝫ: cū depēdeat eiꝰ cura ex cura illoꝝ. Eius tamen tumor si supcrescat: ꝫ in pria sectiōe sit dicta cū de medicinis egritudinū loq̄bamur: hic tñ breuiter dicat̄: sit āt fricatiōe sola ꝑ oxirodiū ac qñ ꝑ oleū ⁊ sal vꝉ salis cū oxirodio.

De cura. ¶ Cura ꝟo vndimie q̄ est apostema de qua pñs est sermo est quatuor res. pria est abscissio añcedētis cause. scđa est curatio apostematis: seu euacuatio ꝯiūcte cause collecte i in eo. tertia est regimē: ⁊ est abscindēs cām primitiuā. q̄rta est accidētiū correctio. Primā ꝯplēt euacuatio phlegmatis: ⁊ rectificatio male ꝯplexiōis frigide ⁊ humide: ac ꝯfortatio membroꝝ nutritiuoꝝ ⁊ digestiōis ipsoꝝ: ⁊ illud fit cū enematibꝰ acribus vomitibꝰ et pharmaciis phlegmagogis: q̄ nota sunt et simplicia ⁊ cōposita: ⁊ cū syrupis ⁊ cōfectionibꝰ: ⁊ aliis ātidotis rectificātibꝰ ⁊ cōfortātibꝰ ex electuariis cerotariis ⁊ ēplastris seriosim enarratis in antido. nostro: hec eñ vtriq̄ vndimie sunt cōia. ¶ Scđam rez complent repercussio in principio fiente apostemate cū eo qđ aggregat exiccationeꝫ ⁊ stipticitatem: ⁊ resolutionem: quale est spōgia noua vꝉ antiqua: aut pecia duplicata stupa vel filtrū bñ abluta cū aq̄ madefacta modicū aceti habente: facit eñ qñq̄ hmōi sistere passionē ⁊ remitte solum: vel cū q̄busdā exiccādis calidis: ⁊ succꝰ myrte est bonus: ⁊ ꝓprie cū ex eo conficiant̄ medicine post. Si ꝟo sistere non fecerit: sed augeat̄ plus de aceto ꝟm cōplexionem miscere opꝫ: cōmensuratū tñ vt in mollibus corporibꝰ sit aquosius in duris ⁊ robustis fortiꝰ. Q̄đ si ꝑ primas opationes non iuuetur: veneritq̄ egritudo ad statū: ꝑueniatur cū ipo ad egritudinis finē: ⁊ cū ipso solo vꝉ cū aliquo resolutiuo oleo spōgiā ipām vel cū sale nitro ⁊ lixiuio aut beruali ex cineribus vitis vel ilicis fici: ⁊ similiuꝫ: vel aqua calcis q̄ est fortior ꝯfert applicare. Adhuc ꝟo nō delitescēte hoc auxilio spōgiā cū vitro aut alumine sulphure: vꝉ calce vꝉ sulphure adusto cōfortatā supapplicare est bonū. Et cortex citri cū aqua caulis est mirabilis: opꝫ aūt spōgiā pānū vel filtruꝫ esse spatiosum: vt oīa latera cōprehēdat ne declinet ad alterū locū materia si nō fꝫ aliquā extremitatū hoc tale fiat vndimiaticū apostema vel iūctura sup ligatiōe ab inferioribus ptibꝰ incipienti: ⁊ superiꝰ terminare sup imissionem ꝯprehendere vniuersaꝫ: quemadmodū in fracturis facimꝰ intentio eñ curatiōis i hmōi passiōibꝰ mixta est: hec q̄deꝫ diaforare de materia eoꝝ: hec ꝟo substātiā eoꝝ cōstringere. Si ergo q̄s cū p̄dictis nō sistat: ⁊ fortiora pharmaca q̄ mixtā hñt ꝟtuteꝫ ex p̄dictis virtutibꝰ supponere q̄bꝰ. Ga. est vsus i chronicāte vndimioso tumore ꝑungens oleo ꝑticulā: deīde supponens spōgiā ex lixiuio ꝯstringens q̄ violentius vidit passionē curatā ꝑfecte nō adhuc habēs intētionē miscibiliū ꝟtutū: ſꝫ ad diaforeticū ⁊ incisiuū declinātē: qđ intelligit̄ i chronicātibꝰ fere oībꝰ sciuit ꝑficere. Cūq̄ apostema tale i mēbro neruoso fuerit spisso aut ligamēto aut chorda misceat̄ cū medicinis p̄dictis qđ incidat cū lenificatione; porro si mollities in apostematibꝰ pregnātiū accidat: subiūgat̄ fūmitas cāne de qua fiūt scope in aceto: ⁊ ponat̄ desup. Et meliꝰ est illud qđ fit post cōtritioneꝫ ex chimolea cū aceto ⁊ anetū: ⁊ de embrocis est decoctio caulis ⁊ aneti: ⁊ decoctio corticū citri. Et de expertis est inuolui post hmōi in foliis cauliū rubeorū: ⁊ i p̄os assatos comedere. Regimē aūt sit ad siccitatē decliue cuꝫ caliditate resoluente: quale est dictū in cura male cōplexionis stomachi humide epatis ⁊ cacesie. Accidentiū autē correctio est doloris: ⁊ maxime si ex causa exteriori ꝑuenerit cū superapplicatiōe hyssopi hūide ⁊ vini cocti: ⁊ cerotariis ex oleis anodinis cū camomilla anetino fenugreci ⁊ semine lini. Et cū embrocatiōe ex vino nigro stiptico. Et post illud ministratio cū cinere ⁊ similibus: ⁊ cuꝫ epithimatibus ex quibus bonum est vt sumatur litiū ⁊ myrrha ciperū aloes: et crocus ⁊ acaria ⁊ bolum armenū parum: ⁊ conficiātur cuꝫ aceto: ⁊ cū dolor antecesserit: sumātur sordes balnei: ⁊ buliant cū vino ⁊ aqua: ⁊ inspissetur cum calce que ponatur in ea donec fiat sicut massa mellis: ⁊ liniatur. Et iteꝝ liniātur loca cū oleo: ⁊ superponat̄ spongia: aut lana imbibita aceto: ⁊ superligetur fortiter: ⁊ medicamen de fermēto est iuuatiuū. Et de his que sunt iuuamenti mirabilis sunt folia lilii terantur: ⁊ expimātur: ⁊ supponant̄. Et silr̄ alumē ⁊ litiū cōtrita cū aceto ⁊ aqua cineris. Et de epithimatibꝰ fortis iuuamēti est stercus vaccinū ⁊ olibanū: ⁊ storax: ⁊ calamus aromaticus: ⁊ vsnee ⁊ spica absinthiū: ⁊ alie consimiles simplices ⁊ composite in nostro antidotario dicte.

¶ Cap. ii. de sciliro ⁊ est apostema scliroticū durum.

Apostema duꝝ ⁊ durities seu scliros est tumor indolorosus: nō tñ oīno: nisi particula insensibilis sit oīno: vt cōcatenationes existūt: ⁊ glādule ossa: ⁊ cartilagines: si eñ particula sensibilis est: vt chorde nerui ⁊ iūcture lacerti: ⁊ similia: durꝰ tumor talis nō erit oīno isensibilis: si eñ oīno deinde isensibilis esset oīno insanabilis foret: sed q̄r est difficile sensibilis: ⁊ ꝟm hoc difficile sanabilis erit. Est aūt difficile sanabilis cuꝫ fiat ab humore viscoso ⁊ grosso difficile resolubili a particulis in quibꝰ emplastratꝰ existit. Aliq̄ñ q̄dē mox a principio tale existit: ⁊ paulatim augetur: ⁊ est melācholicū: plurimū vero a stolido medico ꝯstituit̄ apocrusticis vel diaforeticis pharmacis icōpetenter approximatis phlegmonoso vel vndimioso apostemati: vt superius dictū est: quibꝰ manifestā diminutionē opantibꝰ tp̄e breui sperabit de tali curatione: vere ignorans: q̄m reliq̄a passionis insanabilis fiet: diaforetica eñ subtili ꝑte humoris ⁊ hūida reliq̄a exiccata lapidea fit. Etēm gñatio lapidis q̄ i iūcturis ex humore grosso est ⁊ viscoso nō paulatim euaporato: ſꝫ repēte simul est exiccato violēter calasticis. Ita ꝟo ⁊ in renibꝰ lapides generabunt̄ adusto i eis humore grosso ⁊ viscoso. Propterea igitur i scirosis. i. duris dispositionibꝰ nullū eoꝝ q̄ fortiter calefiūt: vꝉ desiccāt pharmacoꝝ ad curā cōgruū est: sed q̄ caliditatē hñt tepidā potentē euaporare: vt neq̄ multā: neq̄ oīno minimā: ſꝫ sufficientē mollificare: superexcellēs eñ humidū nō oīno diaforat: modicā ꝟo hñs hūiditatē exiccat fortiꝰ q̄ꝫ ꝯueniat: vel insufficienter remollit. ¶ Cura itaq̄ insensibilis cura est tres res: ⁊ ꝓprie eius q̄ est a medico gñatus. Prima est mūdificatio corpis ab hūore phlegmatico: sanguineo: vꝉ cholerico: vel melācholico apto facere augere egritudinē: cōplet̄ ꝟo cū his q̄ sunt nota. Scđa est curatio exiture seu tumoris scirosi: cōplet̄ aūt mollificatiōe ⁊ ipsiꝰ resolutione. Cōplent̄ ꝟo ambe qñq̄ simul mixtī eisdē pharmacis: qñq̄ distinctis simul q̄dē vt simplicibꝰ vel cōpositis: diuersis tñ ꝟm fortitudinē ⁊ debilitatē ꝟm diuersitatē infirmi ⁊ mēbri naturā: simplicibꝰ vt puta medullis ex q̄bus melior est ceruina ⁊ vitulina: ⁊ adipibus: de q̄bus inter volucres anserina melior: īter gressibilia asinina: deinde anserina ⁊ gallinacea. Et silr̄ ex rapacibꝰ auibꝰ vt vulturis ⁊ falconis. Et ex quadrupedibꝰ siluestribus ⁊ rapacibꝰ: vt vulpina: leonina: vrsina ⁊ leopardina: ⁊ taurina: caprina ꝟo pinguior est ⁊ siccior: ⁊ magis q̄ hircina: ⁊ ꝓinde hmōi dispositionibus incōuenientior: ⁊ adhuc vero cū his armoniacū ⁊ thimiama ⁊ bdellium alterutrū: ⁊ maxime hirciuū inq̄ꝫtū vtiq̄ huiusmodi est: ⁊ mastix: ⁊ storax humida et sicca: et mucillagines adhuc: vt fenugreci se. lini: radicū salicū: ⁊ radicuꝫ altee: oīa predicta mollificant multū cum resolutione pauca. Composita sunt que ex his cōponuntur: ⁊ ea que ex cerotis et electuariis in antidotario nostro sunt scripta. Distinctis vero vt humidis et diaforeticis alternatim ministratis. Sint aūt ex lemptomeris partibꝰ mollificātia humida: et maxime in particulis densis existēte sciliro: ꝓpterea in neruis ꝯcatenationibus: et colligationibꝰ visum est mihi melius ipsis mollificātibus q̄d immiscere incisiuum subtilis substātie: quale est acetū et maxime i medio mollificantiū et diaforeticantiū: si aūt paucum ⁊ parum ministratū: q̄m neruosa nocet: nisi sit carnosa et rara: vt epar et splen. Et q̄dē ordo sit talis vt p̄mittantur fomentationes: euaporationes particule ex aquis decoctionis herbaruꝫ radicum et seminū p̄dictorum cum foliis malua et melli-

De cura.

loto: brancha vrsina: aneti recētis: ꝛ radicū cucumeris asi-nini: ꝛ sisiū cū oleis: qꝺ est melius. Sunt aūt ex subtilibus potētibus penetrare in ꝓfundū mollificātibus cū resolutione quadā: vt est oleū antiquū simplex: oleū de alchāna: de lilio: de laudano: de storace ꝛ sambucino: ꝛ caricis pinguib⁹: ꝛ de alcherua: ꝛ in sambucino qdē est melt⁹ de resolutiōe ꝛ mollificatiōe equaliter. Deinde inunctiões ex p̄dictis adipib⁹ ꝛ medullis: deinde lapidē marchasitam vel molarē ignitū habere: et superetfundere acetū acerrimum vt sclirotizatum cholera euaporet cū eo: deinceps applicētur diaforetica pharmaca simplicia et cōposita ex gūmis ꝛ pinguedinib⁹ predistinctis: ꝛ aliis diaforeticis appropriatis: optimū aūt est armoniacū p acetū dissolutū mollificato scliro: sufficit aūt eo ƀ vnū vł duos dies vtentes redire ad mollificātia rursus: qb⁹ plurimis dieb⁹ vtētes oꝫ sithiā supapponere: deinde redire ad pharmacuꝫ ex armoniaco vel oppoponaco: ꝛ ex bonis que est fex feminū ꝛ fex aceti: et buliāt bene: et effundaꝛ sup eas armoniacū. ¶ Aliꝺ. sumaꝛ stercus asini: ꝛ radix euisci ꝛ storax: ꝛ fiat linimētū cū eis: ꝛ forti⁹ est qꝺ fit cū radice cucumeris vł brionie: vł altee decoctis ꝛ mixtis cū pinguedine: ꝛ ex radice dragontee est fortioꝛ resolutiōis: sint aūt ei mixta mollificātia dcā: ꝛ emplastra q̄ ponem⁹ ad scrofulas sunt bona: ꝛ cheiri ꝛ ꝓprie de radice ei⁹ sicca cū aceto emplastrata curat apostemata dura petrificata. Tertia res cōpleꝛ regimē: sit aūt ex hūectatiuo supra noto: ꝛ ꝓprie ex radice altee cuꝫ adipe defecta decocta: ꝛ extenuatiuo seu exiccatiuo mixta ƀ tpa variatū: vt tēpore mollificatiōis ad hūectationē tēdat: tēpore ꝟo resolutionis ad siccitatem.

¶ Cap. iij. de scliro splenis.

Cura scliri dicta est cura eius inquātū scliris: ꝛ put cōsimilis mēbri est. Curā ꝟo ei⁹ ꝓut officialis mēbri est nūc placet dicere: existētib⁹ inquā quibusdā organicis maxime apt꜄ sclirari mēbris altero qdē ꝓpter lutosam substantiam grossaꝫ ꝛ densam coangustātes trāsitus ei⁹ et vias: vt epate: altero ꝓpter grossitiē cibi quo nutriꝛ: vt splene: altero ꝓpter vtrūqꝫ vt renib⁹: de cura scliri in eoꝝ vnoquoqꝫ dicendū: qꝛ breuiter gfa indicatiōis sumēde a natura pticule: ƀ lati⁹ superi⁹ dicta sunt. Splenis itaqꝫ sclirosis p̄dictis trib⁹ reb⁹ pficiꝛ cura: fortitudine tñ differētib⁹ ꝛ loco: pharmaca eñ incidētia cū remolliendo ꝛ diaforādo opꝫ esse fortiora p̄dictis: cū splen ea tolereꝛ itristāti⁹: ꝛ nō solū exteri⁹ ministrata: ƀ etiā interi⁹ sintqꝫ interi⁹ ministrate ex appropriatis: vt cortex capparis: radicis scolopēdrie ꝛ tamarisci: radices ꝛ summitates ꝛ cortex salicis tamarisci: cortex ꝛ summitates ac flores ꝛ folia fraxini: sintqꝫ in aceto decocta vel p̄parata in oximelle. Et exterius mollificātia p̄missa ex vaporatiōib⁹ cū aceto ꝛ aliquo ex p̄dictis cū medullis ꝛ adipib⁹. Et deinde ex eis cū gūmis p̄dictis diaforātib⁹ mixt꜄: sintqꝫ reiterata multotiēs cū fricatiōe longa manibus calefactis. Regimē quoqꝫ imponaꝛ subtiliatiuum: aperitiuuꝫ: ꝛ abstersiuū visceris. Cōtingit aūt quādoqꝫ tumidū ꝛ durū fieri: non qꝛ sclirum: sed qꝛ ventositate plenū: vt tāgenti renitēs videaꝛ: neqꝫ grauem ipsum sentiat patiens. Tali quidem nō mollificātia cōuenit ministrare: sed q̄cūqꝫ apta nata sunt exiccādo diaforare: qualia sunt simplicia ꝛ ꝯposita: ꝛ ex simplicib⁹ est flos salis extrorsuꝫ supposit⁹ spleni: ꝛ ex cōpositis quale est per absinthiū emplastratū cū spica: prio fit: deinde quale est qꝺ p sulphur plus: ꝛ alumē minus: in talibus eñ diaforeticis opꝫ dominari: modicū autē miscēri stipticantis et exiccantis.

¶ Cap. iiij. de scliro epatis.

Epatis ꝟo sclirosiꝫ incipiētē est possibile plurimū: extēsum ꝟo quasi in plures dies impossibile est sanare: pereūt aūt plures in tpe amplio ri: ꝛ quidā quib⁹ melius secedit vēter pereūt cito. Manifestū est autem qꝛ sufficiēter orificia sunt cōstricta vasoꝝ trāsmittētiū nutrimētū ab epat꜄ sima ad gibbū. Incipiētē itaqꝫ sclirosum in eo pharmaca que illius phlegmōis liberabāt predicta: non enim tolerat virtus hec pharmaca fortia queadmodū splen: supmiscere ergo oportet his que illi ꝓpter eius phlegmonem adducūt mollificātia. Erunt aūt que ex absinthij extremitatibus et myrobalanis expressiōe: et olei nardini spicati pficitur: adhuc ꝛ masticini ꝛ malini: ꝛ myrtini: hoc igiꝛ et thus armoniacū: ꝛ bdelliū: ꝛ p̄dicte pinguedines mixte incidere potētia factū in epate sanabūt sclirū cum his simul q̄ potanꝛ: ꝛ pharmacis disoppilātib⁹ ꝛ expurgātib⁹ epar: ꝛ cū congrua dieta ad hāc intētionē tēdēte. Sūt aūt ꝛ hic q̄ in renib⁹ lapidē frāgētia supmixtis ꝛ aliquib⁹ diureticis q̄ sunt nota.

¶ Cap. v. de glandulis ꝛ earum que illius generis sunt et pustulis glandulosis.

Glandula nomē est mēbri: vt superi⁹ dictū ē: ꝛ nomē est egritudinis ip̄i⁹ vt apatis ꝛ tumoris put assumiꝛ hic. Glandule ergo ex apostematibus sunt phlegmaticis si molles sint: si ꝟo a pncipio dure ex melācholicis: de qb⁹ Christo duce infra dicem⁹. Et quidē ab apostematib⁹ differūt: qm̄ sunt separate a mēbris in quib⁹ fiunt ꝛ mobiles: apostemata ꝟo sunt ipsis affixa: ꝛ tñ generanꝛ p̄ter naturā. In quibusdā mēbris glādule ipse tumētes adeo vt sint sicut auellana vł nux: ꝛ maiores: vt in viola man⁹: ꝛ supra frōtē: ꝛ separantur cū p̄muntꝛ: deinde redeunt multotiēs: ꝛ quādoqꝫ nō redeūt: ꝛ quādoqꝫ post aurē ꝛ in collo: ꝛ sunt vocate frigule. Causa ei⁹ exterior ē supfluitas phlegmatica supinfusa eis a circūstātib⁹ mēbris. s. neruis ꝛ pāniculis: put supra in cura apostematis est dictū. ¶ Signa ꝟo sunt: qm̄ mobiles sunt: ꝛ molles: ac parui doloris. Et cura ei⁹ in frōte vł vola man⁹ est vt redeat: ꝛ nō redeat. Et ē duc res: mollificare ꝛ digerere: deinde euacuare ꝛ resoluere. ¶ Primā cōplent mūdificātia ex qb⁹ est armoniacū in aceto dissolutū: ꝛ sub lamina plūbea inunctū q̄ supponaꝛ illi ꝛ ꝯstringatur: qꝛ si nō recedat frāgaꝛ: ꝛ teraꝛ cōpressiōe ac supligatione p̄dicte lamine: qꝛ si nō recedat: scindaꝛ cutis: ꝛ extrahaꝛ: deīde incisio cutis saneꝛ: ꝛ qdā pforant: ꝛ cū caustico pharmaco paulatim corrodēdo cōsumūt: melt⁹ aūt est cū incisiōe: qm̄ vlcus minus efficit: ꝛ cicatrix minor relinquitur. ¶ Cura ꝟo ei⁹ q̄ in collo existit ꝛ post aurē est cura apostematū glādulosoꝝ ꝛ adenaꝝ supi⁹ dcā. Et ex appropriatis ei est cinis limaciaꝝ cōfectus cū adipe antiqua aut salita: nulla quidē medicina est ei par. Et iterū cinis mustelle p̄mixto eius cerebro cū oleo de lilio ꝛ antiquaꝛ: ꝛ det: confert etiā scrophulis. Cōtingūt q̄nqꝫ pustule glādulose in mēbris: ꝛ cura earum cōpressione predicta.

Causę. De signis. Cura. De cura.

¶ Cap. vj. de nodis.

Nodi ex apostematib⁹ sunt sclirosis ꝛ duris. Et cā eius interior est phlegmatis grossi ꝛ viscosi discursus ad aliquā supficialē pticulā corporis plurimū ad dorsuꝫ man⁹ ꝛ pedes: ꝛ iuxta iuncturas: cui⁹ obulatio ꝛ duritties facit vt de melācholicoꝝ gñe: ƀ ex phlegmate fiāt in pncipio: cuius ps subtilis existit resoluta ꝛ grossa dura remāsit: quare inter melācholica q̄nqꝫ numerat⁹: ꝛ plurimū dur⁹ est: ꝛ q̄nqꝫ est sicut caro: aut puls: aut mel: aut aliud non durū valde ꝛ ꝓprie cū in curuaturis iūcturaꝝ euenerit. Et qdā sp̄es eius est glādulaꝝ duaꝝ q̄ sunt sites alchilie. Et q̄nqꝫ accidit vt nodeꝛ neru⁹ ꝛ assimileꝛ nodo: ƀ nod⁹ nō fit. Item differt a nodo eo qꝛ nō sepaꝛ ab oī parte: nec a lōgitudie: nec a dextra: nec a sinistra. Et q̄nqꝫ accidit a cā exteriori: vt a ꝑcussione: qꝛ similaꝛ nodo: ꝛ est rotūdus albus siłis capiti claui eueniēs in pedib⁹ ꝛ plātis pedū plurimū: ꝛ post curationē exiturarū: ꝛ est ꝓhibēs incessum. Cūqꝫ curaꝛ in principio cōstrictura supposita resoluiꝛ: ꝛ deleꝛ: nec redit. In ꝓcessu ꝟo opꝫ vt incidaꝛ ꝛ extrahaꝛ: vł curetur vt cancer. Et est differēs a glādula molli in suo pncipio: ꝛ dura in sui fine: qm̄ glādula est mobilis sepata a mēbro cuꝫ cooptorio seu folliculo suo. Nodus est magis cū eo in mēbro: ꝛ est magis durus neruosus: ꝛ dolorosus: ꝛ cū cōpressione spargiꝛ ꝛ nō redit: alia ꝟo nō. ¶ Cura glādulaꝝ nodosaꝝ vel nodorum glādulosoꝝ dicta est supra immediate. Et quidem cura nodoꝝ ceteroꝝ similis est illi. Cōpleꝛ eñ mollificantium premissione ꝛ digerētiū: ꝛ deinde compressione forti frāgēte ꝛ ꝯtrahente lamine plūbee sup ip̄m: vt ibi supra dictū est: ꝛ vltimo pforatione ꝛ incisiōe: ꝛ quidē pforatio fiat cū pharmacis causticis que diceꝛ infra auxiliāte Christo ꝛ cū p̄missione euapoꝛatiōis alicui⁹ calidi: ꝛ emplastratiōe cū mollificātibus: deinde auferaꝛ simul cum chist: ꝛ si non cū alio saltē cū vncinis: ꝛ excorietur: vt nihil de eo remaneat qm̄ redit: si ergo aliqꝺ remaneat de eo: ponaꝛ emplastrū causticū qꝺ melt⁹ est. Incisio aūt fiat prout Antilus dixit. Inqt eñ: tende que est supra nodū cū manu sua: vel minister tendat

De cura.

minister tēdat manu sua quātū possibile est:ita q̄ȝ chistis
nō tēdat cū ea:ꝙ si tēdat:caute icide cutē:vt ⁊ chistis nodi
nō incidat:qm̄ illȝ ē q̄ȝ te ꝓhibet vltimare excoriationē.
Cū ḡ icideris:⁊ appareat tibi chistis nodi:extēde latera cu
tis retro cū vncinis:⁊ icipe excoriare chistiꝫ a carne circū-
stāte cū vnguib⁹ aut instrumēto donec egrediat chistis sa
na cū nodo q̇ ī vētre eius est:ꝙ si aliq̇d de chisti remaneat
q̄ꝛ abscindat:vel rūpat:tūc extracto illo q̄ȝ potuit extrahi
sup illud q̄ȝ remāsit redibit nod⁹ maior. Cū ergo tot⁹ no-
dus cū tota ei⁹ chisti fuerit expulsus:si cutis nō sup̄fluat a
loco vulneris pp̄ paruitatē nodi:tūc absterge sanguinē:⁊
ablue vuln⁹ cū mellis aqua:⁊ sue eā et incarna:⁊ magnifi
catur sup ip̄m pluriū pp̄ magnitudinē et cōpressionē no-
di:tūc abscinde radicē ei⁹ totā:deinde cura. Et si nod⁹ est
vicinus neruo vel vene:⁊ est de illis q̄ excoriant:tunc exco-
riare ip̄m est necessariū:ita ꝙ neru⁹ vel arteria non ledat
qm̄ facit accidere spasmū. Et ī mellino q̇dē ēt sollicitus sis
vt extrahat cū chisti itegra ne rūpat:qm̄ ea rupta egressio
ei⁹ est difficilis:si ꝟo accidat vt rūpat rectū est vt excoriet:
⁊ strīgat liget cū ligamētis:⁊ si currat ex eo sanguis pluri
mus ꝯfortet patiēs ne cadat in defectionē ⁊ sincopim:ꝙ si
cadat cura euꝫ cura sincopis. Et si q̇dē timeat neqȝ tolerct
excoriationē neqȝ medicamē acutū sꝫ ꝑforationē tm̄:sꝫ in
tali ꝑforatiōe fctā extrahat q̄ȝ egredit facile:neqȝ p̄sumas
de chisti cū excoriatiōe vel medicamine acuto extrahēdo:
imo pone in illo postq̄ȝ egredit illȝ q̄ȝ potuit oleū cū buty
ro calido:nā cū chistis putrefit ⁊ egredit ꝑ se. Et ex bona
medicatiōe mellini saniosi ē vt euaporet cū aliq̊ calido:de
inde emplet cū aliq̊ passula.enu.deide excoriet cutis:⁊ po
natur medicamē acutū:efficit em̄ vt nō redeat:q̄le est calx:
sapo:⁊ cinis:⁊ illa q̄ currūt cursu eoꝝ q̄ dicta sūt de erūpē
tibus exituras. Glādulas aūt q̄ sunt velut alchilia:⁊ sunt
spēs nodi extrahe si possibile est absqȝ nocumēto neruoꝝ
⁊ vicinorū mēbroꝝ:⁊ si sint in loco vicino cordi ⁊ neruis:vt
in manu vel pede:⁊ supra ip̄m nō extrahas ip̄as:qm̄ facit
cadere patiētē ī spasmū:imo ꝯtere ipꝫ:⁊ stringe sup ipꝫ rē
cui sit grauitas cū maturatione:vt est lamina plūbea vn-
cta:⁊ signū sufficiētis ꝯp̄ressionis est vt stupefiat mēbrū.

Medicamen. ¶ Medicamē bonū ⁊ ē Abo. ex acutis. ℞.calcis.ℨ.iiij.fe-
cis vini aduste.ℨ.ij.nitri.ℨ.ij.magnetis.ℨ.j.ferueāt in aqua
cineris feruitiōib⁹ paucis:⁊ ponātur in ampulla de plum
bo:⁊ roretur semp̄ ī ne exiccet. ¶ Aliȝ bonū nodis ⁊ glādu-
lis ⁊ similib⁹. ℞.arsenici rubei hellebori añ.℈.j.corti.eris
Emplm. ℈.iiij.⁊ fiat linimentū cum oleo ros. ¶ Emplastrū bonū
Rasis ⁊ etiam in mellino ⁊ in omnibus exituris calidis in
quibus est humor calidus leuis. ℞.galbani. bdellij. sordi
ciei vasis apum et glutinis albotin añ.partes equales.

¶ Ca.vij.de apostemate vētoso quod inflatiuuꝫ dicitur.

Apostema vētosum tumor est inflatiuus mem
bris p̄ter naturā eueniēs. Et quidē alius est q̄
fit a vapore leui facile resolubilis:⁊ ali⁹ est qui
a grosso aggregato ī mēbro inflatio dr̄. Et est
duplex:vna q̄ ex ipso spiritu grosso sit aggre-
gato in mēbroꝝ vel viscerū vacuitatib⁹ cōstipatis vt sto-
machi:intestinorū vel inter renes ac ipsa:vt in colica ⁊ ilia
ca accidit ⁊ tympanite:⁊ dicta est inflatio ꝓp̄rie habēs ꝑ-
cussiōes ⁊ impet⁹ apud infirmi sensum vel medici ꝑceptas
ꝓpter motū illi⁹ in spacio quo cōtinet amplo et infusione
ei⁹ ⁊ trāsitū subitū ⁊ ī vacuitates illas a mēbris a q̇b⁹ ge-
nerant:vt in colica ⁊ iliaca cū vehemēti dolore ꝓp̄rie ē sen
tire:de cui⁹ cura in prima sectiōe est dictū. Alia est ex ipso
spū subito vl' paulatiꝫ ifluxo a nutritiuis mēbris ad aliquē
locū separāte inter adherētia suarū ꝯtiguataꝝ ꝑtiū:vel ei⁹
medio aggregato si cū inter musculos et cutem cōstipatā
in poris coopertētē eos aggregatur:aut inter ossa ⁊ mem
branū eoꝝ:⁊ inter neruos vel chordas vel iuncturalia mē
bra:aut ī ei⁹ substātia aggregato vt inter substātiā muscu
lorū:que quia extēdēdo eleuat in tumorem dicta est apo-
stema ꝓp̄rie habēs a p̄dicta differētiā:qm̄ ī hac vētosatio
est quieta:q̄ꝛ interclusa in stricto:⁊ cū resistētia tactui ⁊ do
lore pp̄ tēsionē ad differētiā vndimie in qua nec dolor:nec
resistētia est:sed cessio cū remanētia impressiōis in loco de
De cura. cuius cura ad p̄ns intēdimus. ¶ Cura ei⁹ est quatuor res
cōes omni inflationi q̄ ꝺm viscera:siue ꝺm collū aliq̄ȝ ex-
titerit. Pria est doloris sedatio. Cōplet aūt calidis anodi
nis ⁊ illis ꝓp̄rie q̄cūqȝ virtutē extenuatiuā ⁊ resolutiuam
grossi vētosi spūs habēt ⁊ resolutiuā. Qualia sunt ꝓp̄rie
calefactoria Hip. sicca ex sale ⁊ milio ꝓpter suauitatē suā:
vel ex sale ⁊ sulphure ⁊ sil'ib⁹:vel alia humida ⁊ mediocria.
Scd̄a est regimē. Cōplet ꝟo cū extenuatiua dicta mixtio-
nē hn̄te alicui⁹ resolutiui vētosi spūs:⁊ cōmouēs ip̄m q̄ ex
p̄dictis est nota. Tertia est euātio vētosi hūoris ⁊ vētosita
tis a mēbris ex q̇b⁹ influat talib⁹ extremitatib⁹ forte. Com
plet ꝟo cū his q̄ dicta sunt supra sectiōe p̄ma de cura infla
tionis. Quarta est expulsio ei⁹ de loco in q̇ aggregata exi-
stit. Cōplet ꝟo cū his q̄ spūs vētosi grossitie attenuāt ⁊ cu-
tis seu membri in quo est iterclusus:⁊ ꝯstrict⁹ tenet poros
aꝑiunt:que calida sunt ⁊ sicca ⁊ plura differētia tn̄ ꝺm ven
tositatē spūs ⁊ particulariū differentiā in ꝯsistētia a natu
ra:adhuc ꝟo ⁊ causaꝝ ac mixtionis ⁊ tēpoꝝ ipsi⁹ differen-
tiā ꝺm ꝯsistentiā spūs:q̄ꝛ grossi vel subtilis ꝺm ꝑticularuꝫ
ꝟo naturā:vel ꝺm sitū ꝓfundū:sicut cū inter ossa ⁊ mēbra-
nū coopericte ip̄m fuerit interclusa aut sup̄ficialē:vt cum
inter lacertū ⁊ cutē existat:vel ꝺm mēbri substātiā solidā vt
neruos tenātos ⁊ iūcturas vel rarā:vt cuꝫ fuerit in lacerti
substātia. Adhuc ꝟo in ꝑte eius q̄ magis neruosa ⁊ sensi-
bilis est q̄ minus. Nā existēte vētoso spū grossa fortiora ex-
pediūt q̄ȝ existēte subtili:existēte ꝟo in ꝓfundo fortiora sūt
necessaria ⁊ leptomeris substātie q̄ȝ si in sup̄ficie sit aggre
gatus. Qualia sunt ex oleis rutaceū:costinuꝫ:⁊ enula:de
ꝑipibus:de spica:de castoreo:de terebenthina:de lauro:et
apostolorū:⁊ sil'ia. Suntqȝ necessaria q̄nqȝ que ex ꝓfundo
ad sup̄ficiem trahūt:vt est fricatio dura:vētosatio cū suffi
ciēti flāma:⁊ pharmaca trahētia ȝ ꝓfundo:vt sunt empla
stra de cipero sc. vitice:granis lauri:⁊ sil'ibus cū melle:⁊ q̄
ex sinapi ⁊ aliis adurētib⁹ fiunt. Si quoqȝ in mēbro dure
⁊ solide substātie sit fortiora ꝯueniunt:⁊ subtiliora q̄ȝ si in
mēbro rare substātie:vt musculus est:⁊ ei⁹ pars ꝓp̄rie q̄ cir
ca mediū ei⁹:q̄ em̄ circa iūcturas ps ei⁹ est neruosior ⁊ du-
rior:in tali em̄ mēbro rare substātie sensibilis talia aliene-
tur oīmode ne terreant ab eis:⁊ fugiāt:⁊ maxime cū talis
iflatio acciderit ī lacertis ꝓpter attractionē vel plagā q̄ ac-
cidit eis:vel q̇d phlegmonis fuerit ei mixtū:tūc em̄ cū me-
dicinis resolutiuis mixta sint ex dolore sedātib⁹ aliq̄. Qua
lia sunt q̄ ex rob ꝯcusso cū oleo hn̄te ꝟtutē resolutiuam:vt
oleū anetinū:camomillinū ⁊ sil'ia:in q̇b⁹ infusa sit lana suc
cida:⁊ succus ipsi⁹ administrent tepida:⁊ ad caliditatē de-
clinātia:⁊ ne ꝑmittant infrigidari:frigidū em̄ nocet eis:et
demū q̄le fit ex sapone:vino oleo ⁊ aceto:mitigat em̄ dolo
rē:repellit stipticādo:⁊ resoluit. Qȝ si dolor cū phlegmōe
fuerit illic a p̄ncipio:tūc administra resoluētia olea ī q̇b⁹
sedatio est doloris cū ꝓhibitiōe seu reꝑcussiōe aliq̄ a p̄nci
pio:sicut oleū viol'.vel ros.cū ꝟtute olei anetini:vt repel-
lēdo ⁊ sedādo dolorē resoluat:⁊ q̄nqȝ iueniet alienatio aliq̄
ꝑ ea addat illud q̄ȝ addit ad resoluēdū:sicut vinū nigrū vl'
stipticū vel coctū:⁊ acetū q̄ȝ virtutem apocrusticā ⁊ resolu
tiuā habet. In dorso vero facto musculo lꝫ tibi addere sa
ponē:nō existēte eo adde affonitā idest spumā maris:nō sit
aūt lapideum sed molle:⁊ raꝝ ⁊ albū:qm̄ cito resoluitur:⁊
est leptomeron maxime. Deinde cinis addatur:si talis vē-
tositas ⁊ iflatio neglecta fuerit:⁊ moratur diu:p̄mū qui-
dem vtens pharmaco per saponeꝫ facto:scd̄o vero aliquo
emplastroꝝ que ex leptomeris ⁊ resoluētibus sint fortib⁹:
⁊ mixtis mollificatiuis quoꝝ tibi hic aliqua numerantur.
¶ Emplastrū resolutiuum ventositatis intercluse in mē- Emplastra resolutiua.
bris chordosis neruosis ⁊ lacertosis. ℞.sordiciei balnei q̄
ponat cū aqua in patella calcis nō extincte ꝺm quātitatē
qua proueniat spissitudo sicut lutum:⁊ liniatur cum eo:⁊
q̄nqȝ fit illud cū vino. ¶ Aliud. ℞.hysso pi sicce:teratur:et
puluerizetur sup cerotum factum ex cera ⁊ oleo anetino:
⁊ emplastret. ¶ Aliud Gal. ad idem. ℞.certā aquā mixtā:
fac bulire:et cola p̄mo:et fiat pura:deinde rursus mittēs
in ollam calcem nō extinctā lenem ⁊ farinam misce donec
fit vnctuosa substantia:deinde emplastra. ¶ Aliud. ℞.pi
cis resine:terebenthine:et cōfice cuꝫ pinguedine leonina:
⁊ taurina. ¶ Aliud. ℞.glutinis:calcis:fici siluestris:vel ci
neris eius:confice cum vino vel pinguedine leonina. Si
vero apostema seu inflatio ex vapore leui fit:curabit cum
leuioribus ex extenuātibus:quales sunt spongie in aqua
aneti:anisi ⁊ feniculi:et carui:et cū oleis leuibus:quale est
anetinum de semine lini de squinanti:et similibus.

¶ Cap.viij. de apostemate aquoso.

Postema aquosuꝫ est hydropisis ascites ⁊ ramex: aquosa ē cū in mēbroꝝ ꝑexistēte in cōcauo itermedio in eis aq̄sitas ꝯgregata: ⁊ aliđ ī quo aq̄sitas ꝯgregata existit nō in vacuo ꝑexistente in eoꝝ intermedio: s; inter substātiā mēbri ⁊ mēbranā cooperiētē ipaꝫ: quēadmodū ī epate ⁊ splene ꝑ anatomiā videmꝰ ampullas fieri: q̄bꝰ eruptis aq̄ egredit: de q̄bꝰ supra sectiōe p̄ria est dc̄m. Et q̄nq; ē inter duas tunicas cutis seu duas cutes: vt cū aliquā āpullā seu vesicā plenā aq̄ in manu vł pede fieri videmꝰ: sicut cretice ī pleripleumonicis ꝯtingit: vt Hip. in ꝓnosticis dixit. ¶ Et cura eiꝰ ē due res. P̄ria est eūatio. Cōplet̄ aūt ꝑforatiōe. Secūda est ꝑforatiōis curatio. Cōplet̄ aūt vesice ⁊ cutis absciſsiōe: deīde ꝯglutinatiōe seu cicatrizatiōe: ⁊ īduratiōe subterioris cutis: qđ cū siccātibꝰ fiet. Et ex appropriatis ⁊ cōuenientibꝰ ei est sordicies balnei: siue vētosa siue aq̄sa sit: ⁊ ꝓprie si cū spōgia supponat̄: ⁊ expressus emplastratꝰ extenuat ramicem.

¶ Cap. ix. de dubelati frigidis cōprehēdentibus hūores muscosos gipseos lapideos arenosos: ⁊ capillares: ⁊ alios.

Dubelet nomen duobꝰ accipit̄ modis.

Ubelet nomē duobꝰ modis accipit̄: gn̄alr ⁊ spāliter. Gn̄alr q̄dē ad oē apostema cuiuscūq; generis sit aggregās mām ⁊ loco vlcerato seu cōtinuitatis solute ipiꝰ mēbri in q̄ est: siue a p̄ncipio incipiat apostema calidū cum aggregatiōe mãe in eo ac solutiōe tali: siue apud statū essentie ⁊ tumoris sui: ⁊ exitura est illiꝰ gn̄is. Est em̄ exitū ꝓprie apostema calidū aggregās mā; in loco ꝯtinuitatis solute seu cupo: ⁊ fit ei caput acutū vt ꝯuertat̄ in saniē: deīde gn̄at̄ ⁊ maturat̄ sanies: deīde rūpit̄. Et modꝰ est etiā aggregās mām vt indurescat: nō vt ꝯuertat̄ in saniē: de q̄bꝰ supꝰ dictū est. Ꝓpe ꝟo nomē adubeleti cadit seu dr̄ apostemate aggregāte ⁊ cōprehendēte in regione seu loco itermedio solute cōtinuitatis a p̄ate ꝑticule res diuersi gn̄is si hūores muscosos gipseos: ⁊ lapideos: arenosos: ⁊ capillares: fuscos: carbones: ostracos lutū amurcā: ⁊ tūbos ⁊ sikia. Talis aūt apostematis dispositio ꝓuenit vel trāsitiōe phlegmonū ⁊ erisipilaꝝ multaꝝ in ipsaꝫ: vel sine his ex abūdātia humorū aliquoꝝ vel spumosoꝝ vapoꝝ aggregatoꝝ in ea regione ītermedia apostemose ꝑticule: siue ex ipsa ꝑticula: siue patiēte: siue ex aliis suꝑfluētibꝰ illiꝰ. Cū igit̄ locꝰ intermedius apostematarū ꝑticularū repletꝰ fuerit talibꝰ hūorbꝰ ⁊ sic lōgo persistēs tempore humores ipsi ex diuturnitate tēporis multiformes alterationes recipient: vn̄ p̄dicte res diuersi generis ꝓducūtur: fiunt aūt s̄m viscera ⁊ s̄m suꝑficiē cutis talia apostemata.

De signis

¶ Signa. coꝝ ꝟo que in suꝑficie cutis fiunt cognitio est facilis: sanatio ꝟo difficilis. Cognoscitur autem parate ex tactu ipsorum inuenire est: et sentire est in eis diuersitatem corporum predictorū distinctorum mollitie ⁊ duritie: ⁊ subtilitate ⁊ grossitie.

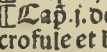
De cura.

¶ Cura vero eorum fit per incisionem ⁊ extractionem illorum ⁊ ꝑ pharmaca exterius superposita: ⁊ attrahētia et educētia: quale est emplastrū de fermento ꝓprie dicto in antidotario nr̄o absq; his q̄ sumunt̄ interiꝰ: quēadmodū ea que ex talibꝰ s̄m ꝓfunditatē fiūt ⁊ maxīe s; viscera: sunt em̄ tāq; occulta difficile cognoscibilia ⁊ curabilia q̄ īdigēt medicinis nō solū exterius applicatis s; ebibitis erūpentibus magis et mūdificātibꝰ: incarnātibus: ⁊ cōsolidātibus: q̄les in p̄ima sectione sunt communiter dicte.

Equitur summa quarta particule scđe sectionis scđe q̄ est de medicinis apostematū melācholicorum continens cap̄. iij.

¶ Cap̄. j. de apostematibꝰ duris siue durītiei ex quibus sunt scrofule ⁊ bocia.

¶ Cap̄. ij. de cancro.

¶ Cap. iij. de lepra.

¶ Cap̄. j. de apostematibus duris seu durītiei ex q̄bꝰ sunt scrofule et bocia.

Uricies glandule dure ex apostematibus melācholicis sunt ⁊ cācer differētes inter se: duricies glādule: vt supra dc̄m est ⁊ ipse a cancro vt in sequēti dicetur capitulo. Et quidem durities inter se differt quo ad aduētū ipsiꝰ ⁊ locū seu membrum. Quo ad aduentum enim: quia quādoq; fit incipiendo cum ab humore melācholico fit: siue generato et aggregato in particula patiēte: siue ei a toto corꝑe epate vel splene influxo: ⁊ fit plurimū permutatio ex aliis apostematibus ꝑ naturā: vel errorem medici in duriciem permutātis: vt superius dictū est. Quo ad locū ꝟo seu mēbrū Nā alia fit in iuncturis: de qua in p̄ria sectione dictum est: alia in epate vel splene: vel renibus: de q̄bus hic supra dictū est. Glandule quoq; in se differūt. Alie em̄ sunt adene. Alie sunt glādule generalr̄ dicte: vt hic supra dictū est. Et siq̄dē apostement̄ dure vel p̄io molliter: deinde durescant dicte sunt scrofule in plurali. Glādulaꝝ differētia. Scrofule q̄dē quia plurimuꝫ accidūt scrofis ⁊ porcis. Scrofule. In plurali ꝟo q̄m plurimū fit: ⁊ īcipit vna magna: deinde generant̄ plures: ⁊ sunt ordinate ac si essent in cingulo pēdēte ex collo ad alterā ꝑtiū: ⁊ q̄nq; sunt vt racemꝰ cōbinate oēs tn̄ dure ⁊ scrotizate: vt q̄ scrofule nō sint aliđ nisi scrotizate glādule: ⁊ de scrofulis sunt in quibꝰ dolor nō associat̄: ⁊ sunt incurabiles: ⁊ sunt in quibus dolor associat̄: ⁊ tn̄ sunt difficilis curatiōis per mollificātia ⁊ resoluētia: quare necessaria est maturatio ⁊ putrefactio. Et magis dispositi ad incurrēdū scrofulas sunt habētes capita hūida: ⁊ ꝓinde loca in quibus magis generātur sunt collū ⁊ subasselle ꝓpter caliditatē loci strictură ⁊ occultationē resoluentē subtile hūidū ⁊ dimittētē induratū grossuꝫ eiꝰ. Corꝑa p̄parata ad scrofulas. Et plurimū accidūt infantibꝰ: ⁊ sunt saluiores: ⁊ raro iuuenibꝰ ⁊ sunt peiores. Et q̄nq; fit duricies in neruis ⁊ lacertis q̄ sunt in gula: ⁊ q̄busdā glādulis itermixtis eis: ita vt augeat̄ paulatī: ⁊ dr̄ bociū ad silitudinē burorū. Accidit aūt p̄dictis capita hn̄tibus hūida apđ laborantes ⁊ portātibꝰ onera suꝑ caput: ⁊ mulieribus apud ꝑtus expressionē. Et q̄nq; est morbꝰ regionalis et hereditarius ꝓcedens ad genitos.

De cura.

¶ Cura ꝟo scrofulaꝝ ipsaꝝ ⁊ bocij: et ē cōis ⁊ ꝓp̄a. Cōis ab essentia passiōis sumit̄ q̄ durities est seu durū apostema. Propria ꝟo a natura ꝑticule in q̄ scrofule fiūt ⁊ bociū. Cōsistebat em̄ cōis cura duriciei seu sclirosis ois inquātū hmōi in tribus. Primo in euacuatiōe totius corꝑis vł mēbri ab hūore a quo generationē habuit: ⁊ recipere posset augmētū sufficiēs: ⁊ illđ cū solutiōe vētris forti educēte phlegma grossuꝫ vł melācholiā: vel vtrūq; a remotis. Et ex simplicibꝰ ⁊ ꝓprie agarico: helleboro: ⁊ turbith cōfortato cū zinzibe. ⁊ compositis et proprie pilulis cochiis vel de hiera: ⁊ pilulis Hipp. ⁊ de gūmis et proprie de euforbio p̄cedente digestione ⁊ vomitu cū melle de floribus genestre: ⁊ cum flebotomia si fuerit necessaria de cephalica. Et scđo in euacuatione materie indurate in parte sclirate complēda cum mollificantibus ⁊ resoluentibus simul mixtis: vel alternatiꝫ ministratis diuersificatis in virtute potētia ⁊ qualitate substantie s̄m diuersitatem materie in grossitie ⁊ duritie s̄m magis ⁊ minꝰ: vt q̄ dura fuerit a p̄ncipio: vel postmoduꝫ acquisita: et s̄m naturam particule variaꝫ in raritate ⁊ spissitudine substātie atq; positione ipsius in suꝑficiali seu ꝓfunda. Et quidē scrofule cum sint glādulaꝝ rare substātie ⁊ in superficie positaꝝ durities et sclirositas: euacuatio duriciei ⁊ materie indurate in eis dupliciter habet cōpleri. Primo cuꝫ mollificātibus ⁊ diaforeticis si sufficientes sint: vt in q̄busdā scliris est videre silibꝰ frequēter. Scđo si ille nō sunt sufficiētes incisiōe cum ferro putrefaciētibus pharmacis educatur cum velamine vt redeat iterū: nisi fuerint magne q̄m ꝑducūt ad vlcerationē: quare expedit vt cū subtili regant̄ regimine et mollificātibus ⁊ resolutiuis: neq; vētosent̄ vt durities aliaꝝ ꝑtiū: q̄m educit subtilē sanguinē vētosatio: ⁊ scrofulas sepatas magnificatas relinq̄t. ¶ Et ex appropriatis sunt acetosa ēplastrata suspēsa ad collū.

Documētum.

¶ Aduertēdū tn̄ ad naturā ꝑticulaꝝ seu glādularū: nā si quidē sint ex faciētibus opationē vel iuuamētū in suꝑfluitates a principalibꝰ colligendo cura seu euacuatio p̄imo modo est faciēda sola scđm modū nullatenꝰ acceptādo: est em̄ priuatio in eo opatiōis vel iuuamēti: ⁊ incisio circūadiacētiū neruoꝝ ⁊ venaꝝ adiacentiū inuolutaꝝ in eis: ex quoꝝ incisiōe grāde sequitur nocumentū: ⁊ iuuamentū maius. Et in bocio multo magis propter suas arterias ⁊ venas quidē ⁊ alias arterias intermixtas lacertis ⁊ neruis ī gula cū quātitate maiori: vt īfra dicetur. Ob quā rē loco incisiōis ꝯsueuerūt q̄dā resoluētia ⁊ exiccātia fortiter ad euaporatiōis modū ⁊ retētiōis in ore post p̄dicta talia patiētibꝰ ministrare: ⁊ alia localia remedia q̄ dicent̄: q̄s si in p̄ncipio sint ⁊ pue curare vidimꝰ: ꝓcedētes ꝟo ⁊ magnificatas nō: ꝓprie bociū. Si aūt sint ex p̄stātibꝰ iuuamētū in replēdo vacuū alioꝝ: vbi p̄imꝰ modus euacuationis

dus euacuationis non sufficiat: scdo est tentādus: cum sit
in eo iuuamētum maius incōparabiliter nocumēto. Ter
tio autē cōsistebant ex regimine: sit aūt subtiliatiuum ad
Aer. siccitatē tendens. Aer ergo eius calefiat tēperate: ⁊ exicce
tur cū igne ⁊ fumigijs ex sandaraca: thure: ligno aloes: ⁊
alchitrā. Exercitetur peditādo mane ⁊ sero ante cibū: dein-
de cibetur pane furfuraceo ⁊ milleaceo sicco nō madefacto in
brodijs q fugiat preter brodium cicerū. Carnes eius sint
ex aīalib⁹ siccis ⁊ mōtanis: ⁊ pedestrib⁹ ⁊ volatilib⁹ assatis
vel elixis sine iure sumptis. Et vinū sit albū subtile stipti-
cum cū ferrea aqua: ⁊ vtatur cum fructibus siccis ⁊ caricis
passulis ⁊ baccis: vitet recētes ⁊ humidos ⁊ herbas: vtatur
salsamēto ex sale sacerdotali qd ponit Nicolaus in antido
tario suo ⁊ spēb⁹. ℞. cubebar̄ nucis mus. cinamomi: zinzi.
ligni aloes macis: spice: gariofi. cardamomi maioris ⁊ mi
noris ana. quātitatē quāvis: ⁊ vnā partē coriandri ꝑpara-
ti. Vitet repletionē crapulā ⁊ nauseatiuā satietatē: de sero
vero minuat cenā suam: ⁊ toleret famē ⁊ sitim quā tū pōt.
Post cibū quiescat: ⁊ de nocte tm̄ dormiat post descensum
cibi. Vitet ventris cōstipationē iram ⁊ aīe accidētia natu
rā extenuātia. Vitet quoq cibaria grossa ⁊ melācholica ⁊
potū aque super ea ⁊ vina fumosa ⁊ pura: ⁊ abhorreat oīa
caput replētia: ⁊ oīa q trahunt materiā ad caput: vt est sol
⁊ locutio plurima: ira: ⁊ rixa ⁊ capitis dolor que faciūt cur-
rere materias ad ipm sicut externere se sup faciē: ⁊ curua-
re se sup genua plixe: ⁊ hre puluinar planū: ⁊ q faciunt ca
tartizare ab ipo inferius materiā: sicut est stare sub diuo ⁊
lumīe lune: ⁊ in aere frigido ⁊ humido vel austrino cui suc
cedit borealis. Et de localib⁹ remedijs qbus ad scrophu-
larū curā vtimur ⁊ bocij quedā p aurē immittunt: quedā
retinent in ore: qdā euaporant cū receptione vaporis in lo
co: quedā inungunt: ⁊ quedā emplastrant. Per aurē imit
tuntur oleū de been ⁊ cucumeris asinini qm resoluit ipas.
Puluis ad bociū. Ex retētis po in ore ⁊ bocio ꝓprie est puluis ostracor̄ adu
storū q est. ℞. crucē marinā palmā marinā spōgiā pallam
marinā stincū marinū cornū marinū os sepiarū porcellos
marinos vmbilicos marinos: oīa recludant in olla noua:
⁊ apponant ad ignē donec sint sicca ⁊ qsi adusta: deinde te
rant ⁊ cribellent. Et accipiat de eorū puluere. ℥. iij. ⁊ pul-
ueris piperis. ℥. iiij. ⁊ misceant cū mellis dispumati al. li.
iij. ⁊ reliquus puluis reseruet. De ꝯfecto aūt sumat mane
coclear vnū tenēdo in ore: ⁊ sicut dissoluit ita transglutiat
vel spuat: de puluere vero sero cū intrat lectum sumat co-
clear vnū: ⁊ silr sicut dissoluit hūiditas ⁊ saliua: ita spuat.
Ex euaporātib⁹ est vt euaporent scrophule ⁊ bocia. Ex aq
capillo. ve. ⁊ camomille ⁊ radice altee ⁊ cucumeris asini-
ni. Deinde recipiat vaporē p os in loco ꝓprie ex lapide re
sultāte molari vel marchasita ignito extincto vel aq ferrea:
vel aceto forti: ⁊ manu pmēte tangat: ⁊ hoc in diminutio-
ne lune: ⁊ hora ꝯiunctionis ꝓprie. Ex inungendis sunt vt
post euaporationē vngat cū simplici vt ex oleis de been: vl
cōpositis vngat vt vnguēto hyssopi descriptiōe ceroti per
xv. dies: ⁊ p interualla triū dierū. ¶ Itē euaporet cū lapi
Vnguen. de molari vel marchasita ignito sup aspersis pdictis. De-
inde vngat cū hoc vnguento. ℞. spume maris salis cōis.
aā. ℥. ß. sulphuris litij aā. ℥. ß. folior̄ nasturcij: folior̄ lauri
aā. ℥. ß. testiculi canis. ʒ. j. terant ⁊ cōficiant cū melle ⁊ oleo
de narcisso: ⁊ vngat mane vel sero quolibet die semel. Et
ex his q emplastrant sunt simplicia ⁊ cōposita. Et ex sim-
plicibus est empłm de coriandro cū melle cōtrito: ⁊ similr
empłm de radicibus cucumeris asinini cū melle ⁊ oleo de
narcisso vel farina ordei qm resoluit illud: vel pix cōfecta
cū caricis: aut cū squilla: aut cū radice caulis: aut cū radice
capparis: vel oleo de lilio vel lupini cū aceto ⁊ melle: ⁊ ster
Empla-
stra ad idē cus vacce decoctū cū aceto. ¶ Itē aliud stercus caprarū
⁊ ouiū montanarū cū vrina infantis: ⁊ sterc⁹ colūbinū cum
oleo. Ex cōpositis aliud fortioris exiccationis. ℞. salis ni
tri baurach aloes sandarace ciperi corticū radicū solatri
corticū olibani tele aranee aā. terant ⁊ ꝯficiant cū aceto ⁊
melle: ⁊ emplastrent. Et ex emplastris resoluētib⁹ cū facili
tate est empłm apostolicon relatū ad christianos in scro-
phulis mortalib⁹ ruptis: ⁊ empłm diaqlon. Et qnq pmi-
sceant cū hoc emplastro medicine simplices cū proprietate
operāte: sicut est radix lilij: ⁊ sterc⁹ caprar̄ ⁊ ouiū nastur-
cij: ⁊ radix cucumeris asinini ⁊ vue mōtane nō q cadūt an
maturationē ⁊ albe ⁊ farina fabar̄ ⁊ amigdalar̄ amarar̄:
⁊ bdelliū: q aggregate ad illud ministrent ꝑcedēte mollifi-
catione cū euaporationib⁹ ⁊ vnguētis ⁊ cerotis ⁊ oleis sim
plicib⁹ ⁊ mixtis. ¶ Itē empłm Gale. resoluens duritiē in
hebdomada vel tribus dieb⁹ qd narrauit ipe in megateg.
℞. sinapis se. vrticē: sulphuris: spume marine: aristo. armo-
niaci: bdellij: olei antiq ⁊ cōis qd sufficit. ¶ Itē aliud bo-
nū. ℞. farine fabar̄ ⁊ ordei pinguedinis porci: ⁊ vrsi: oīm
aā. ℔. j. radicū coloqntide: aluminis iameni: lilij: picis liq
de: oīm aā. partē. ß. terant ⁊ misceāt cū oleo antiquo ⁊ pin
guedine frixa post liqfactionē pinguedinis ⁊ picis i oleo.
¶ Itē aliud relatū ad Andromachū. ℞. radicū capparo-
rum: radicū caulīū: lupini amari: fenugreci: calicis: ⁊ nitri
aā. admisceant cū pinguedine porci: ⁊ oleo antiquo ⁊ mel
Emplastrum mirabile. le. ¶ Itē aliud mirabile ⁊ est Nicodemi. ℞. semi. lini: fenu
greci: resideāt in vino: ⁊ addatur eis fimi colūbini ps me-
dia. ¶ Itē aliud ⁊ est Alchindi ad scrophulas ⁊ bociū est
simplex qd est. ℞. oximellis squille cum aqua morbelle. s.
scrophularie radicū ⁊ floribus genestre: vel semine eius.
Syrupus ad idem. ¶ Aliud compositū: ⁊ est syrupus ex appropriatis q est.
℞. capil. veñ. auricule muris: hyssopi: scabiose: melisse: ca-
medreos: sticados: arabi. acori. radicū morelle. aā. ℥. j. flo-
rū rorismarini: genestre aā. ℥. ß. zuccari: mellis ro. aā. lib. j.
aceti squillitici. ℥. iij. in pecia rara bulliant: spice. ʒ. j. nucis
mus. cinamomi cubebar̄: zizi. aā. ʒ. ij. Dosis est. ℥. ij. cū tepi
do mane: ⁊ seruato pdicto regimie purget cū pilulis Hip
Pilule. po. de hieralogion vel hiera coloqntide cū agarico: ⁊ eu-
phorbio. ¶ Pilule Hip. expertor̄ iuuamentor̄ ad hoc et
alia multa. ℞. galbani: oppopo. sarcocolle: myrrhe: serapi
ni: lacce lote: terebēthine: asefetide: antimonij: piretri: saxi
phragie: armōiaci: cara. aā. ℥ ij. agarici: anacardi: turbith:
boracis: interioris coloqntide: casiefistule mūdate: tama-
rindi: castorei: cataputiar̄ mundatar̄: que valde bone: di-
ptami aā. ʒ j. euphorbij storacis calamite: salis armonia-
ci: esule: polipodij: pentafilō: ellebori albi: betonice: dragō
tee: mediane corticū sambuci: radicis ebuli: peonie: sene:
gith: hermodactylor̄: lapidis lazuli: aristo. lon. ⁊ ro. coco-
gnidiō: qnq gnā myroba. mūdator̄: reubar. reupōtici: ci-
peri: saturegie thimi: epithimi: auripigmēti: salis gemme:
tartari: ro. viola. masti. cimini: seminis apij: macis: petro-
selini: anisi costi: carui: fu. basiliconis alexādrini: sinapis:
baccar̄ lauri. seminis iuniperi: semis hedere aā. ʒ. ij. aloes
succotrini. ʒ. ß. gario. nucis mus. zinzib. ligni aloes. aā. ʒ. j.
olei ros. ⁊ muscellini: sambuci: ⁊ petrolei aā. ʒ. vij. bñ cocti
⁊ bñ spumati tantundē qntitatis medicinar̄ pdictar̄: ⁊ tā-
diu iaceat in lacticinio predicto qdiu totus imbibat: ⁊ sic
mediocriter desiccet: facto tunc confice cū pdictis oleis: et
cū bene coctū fuerit fiat magdaleon: ⁊ serua p mēsem vnū
vel duos: vel tres anteq des: ⁊ cū dare volueris: fac pilu-
las ad modū ciceris: ⁊ da de sero qnq vel septē stomacho
inanito: ⁊ cū multū antique fuerint nō valēt: quare da plu
res. Et adde aliqd pdicti succi: valent etiam ꝯtra dolores
stomachi: vt supra prima sectiōe est dictū: ⁊ sunt valde ex-
perte cōtra egritudines antiquas totius corporis ⁊ preci
pue ꝯtra arteticā antiquā qrtanarijs: hemicraneis: asma
ticis: sciaticis: cardiacis: stomatichis: iliacis: nephreticis: ⁊
calculosis: scrophulis ⁊ bocijs: post purgationē sumat ty
riaca Andromachi cū vino calido. ¶ Itē bibēda experta
post purgationē pdictā ⁊ sufficientē mirabiliter resoluēs
⁊ extenuās scrophulas ⁊ bocia. ℞. radicū affodillorū: ra-
dicū morelle: radicū brionie aā. lib. j. terant grossiter: ⁊ bu-
liant in cacabo pleno greco antiq capacitatis lib. x. ⁊ bu-
liant vsq ad ꝯsumptionē medietatis: deinde colentur: et
colatura reseruet: de qua sumat omni mane. ℥. iij. ¶ Pre-
terea sciendū est q interdum redeunt scrophule que cepe
runt extenuari ⁊ resolui ad dispōnē suā primā: quare opz
vt extenuatiuo regimine iterū purgētur. Et de eis sunt in
qbus est carnositas: ⁊ in hmōi oportet vt ꝯficiant medici-
ne calide corrosiue cū oleo: ⁊ dimittant p aliquos dies: et
deinde administrent ⁊ hoc in scrophulis frigidis. In scro
phulis aūt que sunt cōplexionis calide non opz vt super-
flua sit administratio medicinar̄ calidarū: immo sufficit
eis qd est sicut sauich de tritico cū aqua coriandri. Et for-
tius illo est myrrha cū duplo sui de lilio cōfecta cū aqua co
riandri: aut vincat medicamē aliud fm qd prius dictū est:
⁊ illud qd necessariū facit vehemētia inflammationis: aut
paruitas eius: ⁊ de illis que ꝯferunt eis est vt fiat sternuta-

tio cū oleo de nucleis ꝑsicoꝝ excorticatis adustis. Quod si necessariū fuerit in curatiōe scrophularū vti incisiōe cū ferro: opꝫ ꝙ fiat cū cautela eis vicinātib⁹ arterijs neruis ⁊ venis: ⁊ vbi multe sint meli⁹ est omittere: vt supra dictū est: ⁊ vacare in cura cū ꝑdictis. Homo enī quidā vt Aboa. dixit errauit cū perforaret scrophulas adenaꝝ ⁊ gule que sub mēto sunt: incidit enī neruū reuersiuū ramū: quare destructa fuit vox eius. Et iā accidit vt inueniret neruū aliū: sed detegeret eū frigori: quare destructa fuit cōplexio eius: et per ꝯsequēs eius opatio vsqꝫ quo reduceret ad ipm eius cōplexio cū calefactione: ⁊ fortasse errabit: ⁊ inueniet quidē: ⁊ incidet eā: ⁊ sequet emorosagia difficilis ꝯstrictionis ꝑducēs ad sincopim fortē: ⁊ deterior quidē est illa q̄ est ꝓfundior. Quapropter cum excoriat ex latere saluo opꝫ vt scindant scrophule: ⁊ destruat qđ residuū est cū medicamine acuto: sic ꝙ nō ꝑueniat lateri lesio.

Emplm diaqlon.

Diaqlon emplastri ꝯfectio ꝯm Almāsor. ℞. lytargiri triti. ℥. j. ß. sumat cū sartagine laye olei veteris. ℥. ij. ß. supadijciat: ⁊ aggregent: ⁊ lentus ignis sub eis fiat: ⁊ coquant donec soluat totū lytargiriū: deinde mucillago fenugreci ⁊ seminis lini añ. ℥. ij. mucillaginis maluauisci. ℥. j. sumant: ⁊ in ꝑdictis adiungant: ⁊ post hoc totū agitādo donec totū ingrosset: decoquatur: cū aūt coctū fuerit ab igne deponat agitādo tñ nō dimittat ꝙ postea tenendo cōmasset donec spissitudinē hꝫ ⁊ viscositatē: deinde recondatur: ⁊ vsui reseruetur.

Cap. ij. de cancro.

Cause.

Cancer est apostema melancholicū pauci tumoris ⁊ diffusi: cui⁹ cā est melācholia adusta in toto corpe epate ⁊ venis abundās ꝓpter naturalem cōplexionē eoꝝ regimen ⁊ dietā in acribus lentibus ⁊ carnibus antiqs: et melancholicis ꝓpter splenis defectionē non trahentis illam ac virtutis extractiue ipsoꝝ extra corpus nullatenus expellētis: sed propter sui melancholiam cū sanguine ab illis infusam alicui ex mēbris eiusqꝫ venis disseminat in eo collecta minutis differens a glandulis mobilibus fixione sua cū membro: et a duritie quoqꝫ est differēs ꝑmo in cā: qm̄ causa duritiei melancholica est naturalis fex sanguinis. Cancri vero cā est melancholica ꝑ adustionē facta innaturalis a qua melancholiā ⁊ acredinē acqsiuit vt ꝓiecta in terrā ebulliat: sicut acetū acris odoris a qua effugiūt musce: ⁊ ꝓinde nō est qetus cācri sicut durities: sed mobilis ⁊ corrodēdo ꝓcedēs: habēs radices infixas vndiqꝫ mēbro ad modū brancarū cancri infixaꝝ cibo: ⁊ in medio eius est rotūde forme cū colore cancri a q̄ egrediunt vene sicut brance cancri: quare dict⁹ est cancer.

Cancer quare dictus.

Et sunt venule ꝑue illo humore replete ibi diffuse: q̄ in duritie nō existunt humore in ea totalr ad mēbrū in quo est a venis expulso: ⁊ ꝓpterea tumor in cancro est minor ⁊ magis diffusus: nec opꝫ vt ꝑ ipm destruat sensus in ꝑncipio sui sicut i duritie: tūc enī in suo impssionis ꝑncipio cū insit mēbro cōplexionis malitia acqsita virtuti mēbri sensibilis ei resistēdo facit dolorē: nisi cū elongatus fuerit ei tps: ⁊ factus est magn⁹ vt melo. ⁊ facta equali discrasia mortificet virt⁹ mēbri sensibilis: ⁊ destruat in eo sensus: vt corrodat ⁊ vlceret eius substātia. Et tūc lꝫ ad vlcus deuenerit: naturā tñ apostematis nō relinqt venis in circūitu eius tumescētib⁹ ꝓpter repletionē corrodētis humoris si cōplexionis acqsiuit naturā ex apostemate: ⁊ vlcere corrosiuo. Durities ꝟo a ꝑncipio sui destruit sensū ꝓpter sui grossitiē ⁊ frigiditatē humoris ꝓhibentē trāsitū subtilis spūs ad mēbrū ac stupefacientē ⁊ cōgelantē ipm: ⁊ ꝓinde color eius est liuidus ⁊ melāgainus vt fecis sanguinis. Cancri ꝟo color erit niger ex adustione causat⁹ ad quandā viriditatē tendēs. Adhuc qꝫ differūt qbus accidit mēbris. Cancer enī vt plurimū accidit membris raris vt mamillis mulieꝝ: vt supra sectione ꝑma est dictū: ⁊ in lacertis carnosis valde: vt in narib⁹ ⁊ crurib⁹ ⁊ pulpis tibiaꝝ ⁊ extremis: ⁊ ꝓprie ad que supflua melancholia ꝯsueuit decurrere: vt est virga in viris: ⁊ testes in mulieribus vulua ⁊ anus. Durities ꝟo in densis vt epate ⁊ renib⁹ neruis ⁊ iūcturis. Preterea in aduētu cancri. Cancri enī aduentus plurimū est incipiēdo: durities ꝟo plurimū est ꝑmutādo ⁊ ex apostemate calido: ⁊ qñqꝫ vndimioso: necnon in modo euacuādi ⁊ apertēdi: cū enī accidit durities plurimū nō est occulte dispōnis: sed apparet. Cancer ꝟo nō apparet ꝯm plurimū: deinde apparet. Et durities qdē qñqꝫ ꝑmutatur in cācrū ex se vel errore medici: ⁊ si ex se apta sint vl inepta ⁊ ex inuētione inflāmationis ⁊ pulsatiōis in ipsa ⁊ aptione venaꝝ in ei⁹ circūitu: vel eoꝝ absentia ⁊ ꝑuatione cognosces. Et qñqꝫ ꝑmutant phlegmones ⁊ vndimie in cancrū sicut in duritiē ꝑmutant: ⁊ illud cū ꝓlongant: ⁊ eoꝝ retente materie adurant ex se vel putrefactiōe: vel errore regiminis vt trāseant in melācholiā inaturalē ꝑ adustionē.

De signis cancri.

Signa cancri dū est in ꝑncipio siue qđ est: qr qñqꝫ apparet sicut faba aut cicer: aut auellana ꝑua: ⁊ dur⁹ rotūd⁹ fusci coloris in quo est caliditas aliq̄: ⁊ qñqꝫ cū dolore forti: qñqꝫ paruo: ⁊ cū ꝑdurat ad magnitudinē ꝓcedit: ⁊ deinde ꝑducit ad vlcerationē ꝓpter acredinē: ⁊ acuitatē adustionis materie: ⁊ qñqꝫ nō vlcerat: qr est siccus: ⁊ qñqꝫ ꝑmutat vlceratus ad nō vlceratū: ⁊ qñqꝫ illud facit curatio cū ferro: qñqꝫ facit eius labia grossiora ⁊ duriora: ⁊ si cauterizet resoluetur materia: ⁊ cōsumet corrodens ⁊ putrefaciens.

De cura.

Regimē in cura cancri est diuersū ꝯm diuersitatē tempoꝝ ⁊ dispōnis: ⁊ loci eius. Si enī in ꝑncipio sit ⁊ in manifesto loco anteqꝫ ad ꝯfirmationē ⁊ magnitudinē ⁊ vlcerationē deueniat in qua plurimū sine chirurgia nō curatur. Regimē eius est duplex: vniuersale ⁊ ꝑticulare. Uniuersale est q̄tuor res. Dieta: vniuersalis euacuatio: rectificatio mēbroꝝ generantiū materiā: ⁊ correctio accidētiū.

Dieta.

Dieta sit euchima ad frigidū ⁊ humidū tendēs ꝓhibēs regñari materiam cū aeris alteratiōe: vt supra in febrib⁹ capitulo generalis curationis est dictū: vt cū quiete animi ⁊ corporis: ⁊ cū cibo ex lactucis ⁊ herbis frigidis ⁊ humidis vt attriplicibus spinachijs bletis boragine ⁊ silibus ⁊ fructibus vt cucurbita citrullis ⁊ piscibus petrinis ⁊ aq̄ dulcis: ⁊ cancroꝝ fluuialiū chist ordei ⁊ vitellis ouoꝝ ⁊ potu lactis vaccini a quo extractū sit butyrū vel serū: ⁊ cū potu aque ordei vel vini albi subtilis ⁊ limphati: ⁊ cū somno ⁊ vigilijs temperatis: ⁊ cū inanitione supfluitatū siccaꝝ ⁊ rehumectatiōe cū predictis. Uniuersalis euacuatio cōpletur cū euacuantibus antecedentē cām. s. melancholiā adustā abūdantē in venis ⁊ etiā naturalē que materia est ipsius minoratiue ⁊ eradicatiue ꝑcedēte digestione ex his que nota sunt supra in capl̄o de quartana cū sanguisugatione aperiente orificia venarū emoroidaꝝ: vel cū ꝓuocātibus mēstrua in muliere: vel cū flebotomia vniuersali de nigra: vel particulari de basilica dextra vel sinistra put expediens est. Rectificatio mēbroꝝ generantiū melancholiam cōpletur ex ꝑdicto regimine ⁊ medicinis alterātib⁹ epatis ⁊ corporis discrasiā ⁊ cōfortantibus splenē q̄ sunt supradicta. Correctio vero accidentium est vt dolor si est fortis mitiget cū frigidis repercussiuis defendētibus mēbrum: ⁊ repellentibus materiā: si nō fuerit qđ ꝓhibeat: vel cū calidis anodinis ex mixtis superi⁹ numeratis si qđ ꝓhibeat illa adsit: ⁊ si sit caliditas in eo vehemens extinguat cū aqua coriādri ⁊ solatri: ⁊ predictis repercussiuis: ⁊ alijs frigidis interius sumptis.

Regimen ꝑticulare.

Particulare regimē ⁊ particularium operationū exercendarū circa locū ⁊ particulam cancri cū medicinis localibus et alijs opportunis. Et est quatuor res. prima est destructio cancri si possibilis est. scđa est vbi possibilis non sit eius destructio ꝓhibitio additiōis eius. tertia est si ad augmentū perueniat ꝓhibitio vlcerationis: ⁊ tunc ꝓprie qñ cum eo est caliditas ⁊ pulsatio: qm̄ vlcerationem minantur: quarta est vbi iam ꝑuenit ad vlcerationē: ⁊ sit cōfirmata curatio vlcerati. Primā rem cōplent lꝫ difficulter duo. Primū est resolutio materie aggregate in mēbro ⁊ venis: ⁊ repulsio eius qđ paratū est influere ne colligatur: ⁊ illud cū his que frigiditatem habēt multā ⁊ caliditatem temperatā: qualia sunt coriandrū: solatrū lentes cū aceto succus plantaginis: ⁊ similia que supra in cura antracis ⁊ ignis persici dicta sunt. Alienentur aūt ea que debilis virtutis sunt: qr operationē nō perficiunt: ⁊ que fortis etiā cū resoluendo subtile grossum magis ⁊ induratū relinquant. Alienent quoqꝫ mordicantia: qr tristant particulā: ⁊ humorē siluestrem ⁊ immorigeratū reddūt. Et ꝓinde medicine ei conuenientes sunt metallice seu minerales ablute: vt est tutia abluta mixta cū oleo rosato. Aliud est incisio ⁊ sectio ipsius vbi resolutio nō suffecerit: ⁊ ꝓprie cum fuerit in aliquo extremoꝝ: vt est pes man⁹ ⁊ mamille apto incisioni. Oportet aūt vt incisio fiat magna: vel ex toto abscindat ꝑticula in qua est cancer: ⁊ quod est in circumitu eius ex venis circundantibus

ipsum: ita

ipsum:ita vt de eis nihil remaneat: ⁊ currat post illum sanguis plurimus post euacuationem vniuersalē que ꝑcessit cū expressione ipsaꝝ vt curetur incisio. Et fortasse incisio non est melior:q̄m nihil aliud est q̄ꝫ ꝑducere ipsuꝫ ad vlcerationē:nisi vbi possibilis sit incisio radicalis:vbi vero non:opꝫ regere ne addatur:⁊ fortasse post incisionem idigebit cauterio cū igne:q̄m resoluit reliquias materie male:⁊ cōfortat membrum:⁊ retinet emorrosaglā:⁊ fortasse in eis est timor magn⁹:⁊ illud quando fuerit cācer iuxta principalia membra ⁊ nobilia ne perueniat ad ea vel orta ex eis:⁊ accidit exinde mors vel spasmus:vel q̄r sit in mēbris occultis:

vj. Apho. 38. de quo Hippo.in apho.ait.Quibuscūq̄ꝫ cancri absconditi fuerint nō curari melius est:curati eñ citius pereunt: non curati vero longi⁹ tempus perficiūt.sed tunc opꝫ vt rectificentur cū mundificantiū ministratione: cū infrigidatione ⁊ humectatione:qualia sunt aqua lactis ꝓprie:⁊ cuꝫ dieta ciboꝝ ⁊ potuuꝫ predictorum ⁊ eorum que generant sanguinē bonum frigidū ⁊ humidū. ¶ Scđam vero rem scꝫ prohibitionem additionis cōplent duo.s. abscissio antecedentis cause ꝑdictis modis facta:⁊ regimen. ¶ Secūdū est ꝯfortatio mēbri:⁊ repercussio materie. Fit autē cum medicinis repercussiuis iam dictis ſm oēm administrationis modum:⁊ melior est qui fit cum lenitiuis mineralibus:quale est factū ex lapide molari:⁊ lapidibus coctis: ⁊ quale est linimentū factum ex oleo cū fricatione: qđ resoluitur inter tabulā ⁊ manicā de plumbo cū humiditate effusam sup̄ tabulā que est sicut oleū ros. ⁊ aqua coriandri: ⁊ qualis est emplastratio cū agresta trita et coloquintide cū aceto est ꝓprie emplastrata. ¶ Tertiam rem.s. ꝓhibitionem vlcerationis nisi obstātibus illis ad magnitudinem perfectionis deuenit:⁊ timet̄ vlceratio ꝓpter caliditateꝫ ⁊ pulsationeꝫ apparentē in ea:q̄ res frigida est ⁊ ꝑiculosior ex mēbro in eo vicino:blandiētia cōplent que ꝓhibeant ne calefiant vnq̄ꝫ ex cibis frigidis ⁊ medicinis ⁊ alijs reb⁹: et ex illis est ꝓhibitio somni sup̄ ipsum:⁊ herbe frigide cōtrite supposite:⁊ linimenta predicta proprie ministrata cum fricatione ꝑdicta ⁊ ꝓprie q̄ fit ex tabella ⁊ manica plumbi qñ est cū eius fricatura terra sigillata:aut bolum armenū: aut oleū antiquū:aut aqua semꝑuiue: ⁊ cerusa cū succo lactuce:aut mucillagine psilij: ⁊ cerusa de plūbo:q̄m est operatio bona. Et de appropriatis magni iuuamenti est emplastrū de cancris fluuialibus ⁊ ꝓprie cū climia. ¶ Quartam rē alteꝝ duorū cōplent.s. assiduatio panni linei infusi in succo solatri sup̄ ipsum vlcus: ⁊ cum exiccatur iteꝝ infundat̄ desup̄ aqua predicta:si incisio mēbri in quo est nō sit apta:qđ si apta sit:incidat̄:⁊ regat̄ vt supra dictum est.

Emplm̄ bonum. ¶ Emplastrū bonū ꝯueniens ad illud. Sumant̄ medulle tritici ⁊ olibani:⁊ ceruse de plūbo.añ.ʒ.j. terre sigilla. boli armeni:aloes abluti añ.ʒ.iij. aggregent̄: ⁊ administrētur sup̄ humidū puluerē cū oleo ros. Et si admisceat̄ ei equale

Medica. de climia meli⁹ erit. ¶ Medicamē ad idē. ℞. tutie ablute cū aqua portulace aut mucillaginis psilij ⁊ emplastretur.

Melagogum. Melagogū solutiuū vtriusq̄ꝫ melācholie ꝯueniēs cancro. ℞. epithimi:fumiterre:sene.auṙ.iiij. puluerizent̄ ⁊ in aqua lactis aut mellis myxte:⁊ sumat̄ vicib⁹ multꝭ. Aliud.sumat̄

Aliud. decoctio epithimi cum syrupo acetoso. ¶ Aliud. ℞. hicre gal.quātitatē ꝯuenientē:⁊ da cum decoctione fumiterre. Contra cancrū ⁊ ꝓprie oris puluerizetur crystallum:⁊ fricetur os cū illo puluere:⁊ deinde ꝓijciatur postmodū de eo in ore vsq̄ꝫ ad decē dies:⁊ liberabit̄:expertū est. Itē ablutio cū vrina mundificat ⁊ cōsolidat:expertum est.

¶ Cap̄.iij. de lepra ⁊ medicinis eius.

Lepra est cancer vniuersalis:cuius cā interior est cholera rubea cū sanguie multiplicata in venis:effusaq̄ꝫ ab eis ad vniuersuꝫ corpus et subcutaneas ꝑtes vbiq̄ꝫ putrefacta manens.

Cause. Causa vero multiplicatiōis eius in venis ꝑncipalis ⁊ efficiēs est cōplexio calida ⁊ sicca epatis gñantis humores:vel totius corꝑis:vel vtraq̄ꝫ adurēs sanguinē ⁊ hūores naturales ex hereditate seu semine aut mēstruo: aut q̄r ꝯceptus fuerit embrio in matrice tp̄e menstruoꝝ fedata sanguine melācholico:vel acquisita ex tempore ⁊ in malitia regiminis vt materialis in cibis melancholicis ⁊ cholericis simul:⁊ ꝓprie in piscib⁹ ⁊ lacte qui noti sunt supra cap̄. de melācholia ⁊ elephātia cū alijs extrinsecis causis:puta nō naturalibus rebus cōsimilib⁹ illis cooperātibus in gñatione talis humoris:ex qb⁹ maxime est aer regionalis corruptus in se ꝓpter pestilentiā:vel infectus vapore resoluto ex corꝑibus leprosoꝝ vicinoꝝ in loco coartato ⁊ subvento inficiēs humores:⁊ spūs mēbra ⁊ totum corpus atq̄ꝫ vegetabilia. Et ꝓinde efficienteꝫ cām ⁊ materialē ad generandū leprā maxime disponens. ¶ Scđa est splenis associata debilitas nō trahentis illā:quare cū sanguine remanet multiplicata in venis:⁊ cū non secernat̄ ex corꝑe per emorroidas ꝓpter inualetudinē virtutis: nec ꝑ mēstrua:nec per poros cutis densatos non deriuet̄ ad venas crurū ⁊ varices:⁊ plurimū cōsueuit sic q̄ vehementis impetus ⁊ malitie q̄ natura illā regulare non pōt quoad digesta fuerit influit:⁊ a natura repellit̄:qñq̄ꝫ ad aliqđ mēbrū:ibiq̄ꝫ cancrum facit ⁊ ꝓprie si fuerit grossa:si vero subtilis:faciet herpeteꝫ:si ꝟo īpellat̄ ⁊ influat ad cutē fiat albaras ⁊ morphea nigra vniuersalis ꝟtute nutritiua seu actu eius assimilationis corrupta:⁊ si influat:⁊ impellat̄:⁊ spargit̄ in corꝑe toto ⁊ subcutaneis partib⁹ ⁊ carnosis: ⁊ tunc siq̄dē putrefiat ꝑueniet ex ea melācholica feb. ⁊ si occultet̄ nec putrefiat fiet lepra:qđ est q̄r corrūpit̄ membroꝝ vitalis ꝯplexio ex sparsiōe talis humoris in corꝑe:⁊ ꝓinde cōpositio vt forma ⁊ figura q̄ cōplexionē sequuntur:⁊ color ⁊ facies tota terribilis fit ad modū leonis tenentis rapaciter ꝑdā suā:quare dicta dicta est leonina:aduriturq̄ꝫ sanguis

Leonina quare dicta. in venis ex mixtione ipsi⁹ ⁊ ingrossat̄:vt in flebotomijs:q̄m sanguis appareat arenosus:⁊ cū retinetur in venis longo tp̄e coartat⁹ inflāmatur:⁊ vritur:⁊ corrūpit̄ ītpavita:vt vlceret ⁊ corrodat ⁊ calorē alteret sicut cancer vlceratus: ⁊ soluta ꝯtinuitate cadunt qñq̄ꝫ:⁊ cū talis humor cholera nigra fuerit ex adustione cholere causata erit maioris malitie ac penetrationis ⁊ impressionis in mēbra ⁊ susceptibilioris corruptiōis. Si ꝟo ex adustione melācholie nālis facta fuerit est vehemētioris malitie:⁊ potētior ad penetrandū in mēbra ⁊ īprimēdū:⁊ tūc ꝓprie cū ex adustione subtilis ꝑtis eius fuerit gñata:⁊ minus recipiēs curā: q̄m non obedit potioni:vt Ga. dixit. Et manens in corꝑe corrodit ⁊ vlcerat mēbra extrema:⁊ ꝓcedit ab eis paulatim donec ꝑueniat impressio ad totū corpus ⁊ principalia mēbra ⁊ interficiat:⁊ ꝓpter malitiā cōplexionis ⁊ corrosionē ⁊ vlcerationē taliter imprimēdo ꝓcedit:q̄m q̄uis ipsius humoris generatio sit in visceribus:tñ p̄mū vestigiuꝫ ⁊ impressio est in extremitatibus ad que impellitur ꝓpter debilitateꝫ: ⁊ qñq̄ꝫ moritur patiens anteq̄ꝫ impressio corrosionis: ⁊ vlceris ꝑueniat ad principalia ꝓpter solam cōplexionis malitiā:⁊ faciet spēm lepre quam Auic. ⁊ Isaac leoninam vo

Signa. cant. ¶ Signa eius sunt:q̄r tūc est pectus siccū: fissura narīū:manuū ⁊ pedū cōbustio:vel cōtritio macilenta: cuius calor si augmentat̄ magis q̄ꝫ siccitas:articuli seꝑant̄ ⁊ cadunt. Cū vero fuerit causata ex adustione partis ei⁹ grosse minoris erit malitie ac impressionis:⁊ minus recipiet curā:q̄m nō obedit potioni sicut dixit Hip. ⁊ Ga. ꝓpter duritiē ⁊ terrestreitatē suā:⁊ faciet spēm lepre quā Gale. vocauit albaras seu impetiginē ⁊ morpheā nigrā vocauit. Cuius signa sunt:q̄r color est niger: ⁊ grossescit corp⁹ seu sensus:supercilia findunt̄:manus ⁊ pedes cōtrahunt̄ ⁊ digiti: nec vlcerat nisi corrūpatur ⁊ acuatur. Cum vero causata

De signis fuerit ex adustione phlegmatis faciet aliā spēm que đr tyria:quā Ga. appellauit squamosam. ¶ Et signa eius sunt q̄m humescit corp⁹:glādes nascūtur:color est albus: ⁊ oculorū fluxus. Et cū causata fuerit ex adustiōe sanguinis faciet aliā spēm lepre que đr alopitia:albaras ⁊ morphea nigra:⁊ scabies antiqua illis in toto corꝑe. Cuius humoris signa sunt q̄m rubet cutis ⁊ putrida est: ⁊ tumet nimis:et sanguis ⁊ sanies effluunt. Et forsitā nō vlcerant cū humor exiccatus fuerit ⁊ euētatus remanēs vel infrigidatus nō inflāmatur:nec acuitur:⁊ durat cū patiēte tp̄e longo:sola tñ tumescētia existēte in mēbris q̄ vident̄ excreata mēbra ⁊ augmētata. Et vocauit hanc dispōnem Gale. elephātiā ⁊ est ex spēbus vna sicut albaras ⁊ morphea nigra ꝑdicte. Et qñq̄ꝫ corrodit radices piloꝝ:⁊ facit alopitiā:⁊ qñq̄ꝫ excoriat cutem:⁊ facit dispōnem que tyria nūcupatur:⁊ qñq̄ꝫ facit scabieꝫ que antiquatur:⁊ est de genere eius ſm quatuor humorum adustiones scilicet leonina: albaras: seu impetigo:⁊ morphea nigra vniuersalis in toto ⁊ fixa tyria seu squamosa elephātia aloptitia seu scabies antiq. Dicte sunt autem he species lepre modo metaphorico quodam

eo q ab eodē humore in gñe sunt causate: lz aliter ⁊ aliter dispositio essentia sui et loco: atq corrūpente cōplexionē corpis colorē: pulchritudinē ⁊ figurā. Et qꝛ difficile mobiles vt habituate lōgo tpe pseuerāt ī corpe ad modū lepre: lz mēbra nō oīa corrodāt: nec vlcerēt: nec eoꝝ ↄtinuitatem soluāt: aut qꝛ qñq ab eis incipit lepra ipsa: vt Gale. dixit. Quibus oībus ptermissis ad psens vt ptinētibus ad tertiā sectionē: hic solum de vera lepra iam dicta que vniuersalis est cancer: signa ⁊ medicinas ponamus.

De signis

¶ Signa. In pncipio eius occultant signa ipsius. Cū vero pcedit ⁊ extenditur tps eius detegūtur: ⁊ cognoscitur. Cū vero ↄfirmabitur: nullus dubitabit in ea: qd est qꝛ in principio cuz incipit lepra: color corpis: et pcipue faciei incipit fieri rubeus ad nigredinē tendēs: ⁊ hoc qꝛ color est humoꝝ et nō mēbroꝝ: vt Gale. dixit.

Color est humorum non membrorum.

Et humores peccantes sanguis et cholera nigra sunt: et vene oculoꝝ pinde ad fuscedinem tendūt: et apparet in eis victoria cholere nigre in cerebro ex somnis et subtilitate: et paucitate capilloꝝ: et sternutatione ⁊ aptione verruce in naso ⁊ stricture eius: ⁊ in pulmone ⁊ canna eiꝰ ex nocumēto anhelitꝰ: ⁊ raucedine vocis in corde ex morsibus malis ⁊ dolorosis: ⁊ aptione venaꝝ in pectore ⁊ toto corpe ex sensu supra ipsum: ⁊ quasi sit graue do vt incubus tpe somni: vel ex fetore ipsius ⁊ pprie in sudore: ⁊ anhelitus ad fetorē declinat. Cū vero pcedit ⁊ extēdit tps eius apparet sparsio in capillis: ⁊ casus eoꝝ ⁊ pprie in pilis faciei ⁊ partiū eius: ⁊ qñq desiccant casus capillorum: ⁊ incipit forma fieri feda: ⁊ casus terribilis: ⁊ color denigratur: ⁊ addit cōstrictio anhelitus donec perueniat ad difficultatē ⁊ dispnā magnā: ⁊ puenit vox ad finem raucedinis: ⁊ ingrossant labia: ⁊ denigrant: ⁊ incipit sanguis cōgelari in iūcturis ⁊ putrefieri: ⁊ apparet supra corpus sub cute tota additio glandulosa sīlis animali qd grece vocatur saros. Cū vero cōfirmatur egritudo: cadūt pili oēs ⁊ pprie faciei: deinde incipit corpus vlcerari vniuersaliter: ⁊ pprie vbi apparent additiones glandulose: et illud qñq lepra non est quieta ī modū elephātie: ⁊ corroditur cartilago nasi: ⁊ rodit extremitas nasi eius: ⁊ corrosis iūcturis cadunt extrema: ⁊ currit ex eis virus fetens: ⁊ vox occultat ⁊ tendit ad occultationē: ⁊ denigrat color valde: ⁊ pulsus eius est debilis pter debilitatem virtutis: ⁊ fit necessaria spissitudo in eo deficiēte magnitudine ⁊ velocitate.

Regimen in cura lepre.

¶ Regimē in cura lepre est pportionale regimini dicto in cura cancri: ⁊ est ab eo diuersum, fm diuersitatē tpis ⁊ dispositionem eius. Si enim in principio fuerit debilis: possibilis est curatiōis lz difficilis: si vero fortis ↄfirmata: impossibilis sanationis erit. Si eñ cancer qui particularis est morbus cū magnificatus fuerit seu vlceratus curā nō hz: qto minus lepra que estꝰ vniuersalis morbus: lz ī ea materia sit diffusa: ita vt nō ministrent medicine fortes sustentent egritudinē ac refreuent: vt nō agat vel imprimat sup principalia mēbra. In cancro aūt cū sit in eodez tota vnita est secus. Eius ergo que est in pncipio cū est debilis regimen erit duplex: vniuersale et particulare. Uniuersale est quatuor res cōsistēs illis. s. euātio vniuersalis ⁊ antecedentis cause: dieta: rectificatio mēbroꝝ regenerantiū materiā: ⁊ correctio accidentiū.

De flebotomia.

Uniuersalis euacuatio cōplet flebotomia pharmaciis ⁊ vomitu ⁊ cnematibꝰ: flebotomia quidē de basilica dextra ⁊ nigra et basilica sinistra et hoc si sanguis cū tali nigra cholera multum appareat abundare: quo casu opz de venis magnis ipsius manus vel etiā pedis euāre vltime. Si aūt nō: dimittatur flebotomia magnaꝝ venarū: et fiat de ramis ipsaꝝ vt de saluatella dextra ⁊ sinistra. Flebotomia eñ magnaꝝ dictaꝝ fortasse tunc magis nocebit q iuuabit malitiā reddendo effrenem. In ea ꝓo q est ex paruis venis fit securitas ex iuuamento qd accidit absq nocumento: ⁊ apertio venaꝝ ani ⁊ sanguisugatio cū magnis sanguisugis: vel puocatio menstruoꝝ deinde erit cōueniens: ⁊ ppue cū retēta fuerint vltra modū. Uētosatio ꝓo pter grossitiē sanguinis locū nō hz: flebotomia vero celebrata quiescat ab hebdomada seruato bono regimine: ⁊ digestiuo sumpto purget pharmaciis appropriatis ex simplicibꝰ et cōpositis q infra dicent ipsi humori. Festina autē anteq ingrossetur ⁊ indurescat vsq ad hebdomadā: qꝛ tūc nō obediet potioni: vt Hip. dixit in apho. Et ex simplicibus sunt: sicut epithimū: et sticados: myro. et helleborus: lapis lazuli: ⁊ lapis armenus: et polipodiū: sumusterre: ⁊ addat pulpa coloquītide est potissima: facit eñ desistere egritudinē: ⁊ vlterius nō augeri: et qñ fuerit ibi cholera mixta faciēs adustionē in melancholia addat aloes succus. s. cucumeris asinini: vel scamonea.

Documentum.

Oportet aūt vt purgatio cuz predictis sit multiplicata in tpe ⁊ pluries: nō enim sufficit vt vnica purgatione purget: cū talis purgatio nō debeat esse fortis: sed debilis: ⁊ parū educens ac paulatim: vt supra in cura melancholie est dictū: ⁊ consilibus suis non poterit materia vnica medicina educi ⁊ maxime cū sit penetratiua ⁊ vehemēter sanguini mixta.

Aboal.

Inqt eñ Abo. cū materia fuerit vehemēter penetratiua: aut cū sanguine multū admixta nō poteris ipsaz vnica vice euāre: sicut in sciatica et artetica longo tpe et cancro scabie antiqua: et carbunculis antiquis: opz ergo vt incipias cū lenitiuis que paulatim educunt materiā bis vel ter, soluēdo: ⁊ toties repetat qdiu necessaria fuerit vt hebdomada qualibet repetat: vomitibus vero enematibus lenitiuis euacuetur omi tempore fm declinationē materie: opz aūt vt vomitus fiat cū acutis ⁊ salitis ⁊ acetosis q aīr locū nō habēt: deinde sumāt aliqd de absinthio in potu.

Dieta.

¶ Dietam vero cōplet regimē reꝝ non naturaliū ad frigiditatē ⁊ humiditatē cōuersio seu permutatio: ⁊ primo aeris ad frigidū ⁊ humidū: ⁊ contrariū ei in quo egritudo existit pcreata: ⁊ cū exercitio delectabili omni mane in vmbra post euātionē superfluitatū sicce ⁊ aquose: ⁊ cū cantilenis altis: deinde fricent: qescāt: deinde cibetur cū cibis euchimis ⁊ herbis vt atriplicibus ⁊ spinachiis blitis: ⁊ portulacis: ⁊ boraginibus carnibus hedinis arietinis ⁊ vitulinis ⁊ pprie gallinarum iuuenū ⁊ pinguiū: ⁊ iuribus earum: qm cōtemperant humoꝝ cōplexionē: ⁊ cū lacte caprino ⁊ ouino nouiter mulso in quātitate qua digerat simplici vel mixto cū pane vel sorbitione facta ex eo zuccaro ⁊ oleo amigdalarū vel lacte vel farina ordei: ⁊ fructibꝰ vt prunis chrisomillis pficis pomis ⁊ amigda. ⁊ cū oī euchimo ad frigidū ⁊ humidū declinante qd malā cōplexionez membroꝝ calidā ⁊ siccā nutritiuoꝝ alteret: ⁊ impinguet: ⁊ pinde dulcia sunt ↄuenientia ⁊ materiā phibent generari.

Experimentum Galeni.

Et ex his que cōmendauit ⁊ est expertūꝰ a Gale. in lepra causata ab apostemate splenis vel oppilatiōe eius est decoctio tamarisci cū passulis sepe sumpta: ⁊ rane paludum cū oleo ⁊ sale cocte ⁊ comeste sunt bone lepre: ⁊ cinis asini curat eā. Et ex his que cōmendauit precipue Gale. est comestio carnis serpentū: ⁊ sorbitio iuris eius: put infra dicetur: ⁊ comestio mice panis in eo de simula. Et potest vino albo subtili pmixto valde. Et qñq dimittetur vinum: quare potest frigida aqua pmixta aceto albo pauco: ⁊ si tolerat stomachus vel aqua ordei: vel aqua lactis: vel lacte acetoso a quo abstractū sit butyrū: qm est materia inflammationis ⁊ adustionis: ⁊ deinde cū somno tpato de nocte nō pfundo ne inflāmet: ⁊ cū inanitionibus quotidianas feces vt clysteri: ⁊ aliis lubricatibus ⁊ fructibꝰ ante cibum sumptis: ⁊ cū repletione cibi pdicti pauca ⁊ sepe facta donec humectet corpꝰ ⁊ impinguet: ⁊ cū gaudio ⁊ delectatiōe animi ⁊ spe certa salutis: ⁊ cum omni abstinentia a coitu. ¶ Rectificationē quoq mēbroꝝ gñantium materiā complent quecūq alterant discrasiā epatis calidā ⁊ siccā: ⁊ corporis vniuersi apiunt ⁊ cōfortant splenē: qualia sunt regimen pnotatū: ⁊ medicine supra sectiōe prima ī curis eoꝝ dicte.

De correctione accidentium lepre.

¶ Correctio accidentiū cōplet cū conuersione regiminis ad rectificationē impssionis facte in interioribꝰ mēbris vt in cerebro: pulmone: pectore: ⁊ corde: ex qua predicta signa apparēt in eis: lz eñ impssio mutatiōis coloris: figure: corrosionis ⁊ vlcerationis prius sit in exterioribus extremis: tñ corruptio cōplexionis prius est in interioribꝰ ⁊ principalibꝰ: ac humoꝝ aggregatio fumoꝝ: vnde necesse est pati prius: ⁊ si nō appareat extra: proinde opz vt incipias eis ⁊ in cerebro quidē cū mūdificantibꝰ ipm ex gargarismis ⁊ caputpurgiis dictis in curis ipsius. Ex quibꝰ sunt ppria in hoc casu q infra dicent: ⁊ cū flebotomia vene frōtis ⁊ nasi: ⁊ cum epithimatibus ⁊ cōfortantibus ipm ⁊ repellentibus malos humores: quale est oleū rosarum: ⁊ lac mulieris: ⁊ similia.

De pulmone et trachea arteria.

¶ In pulmone vero ⁊ trachea pter raucedinem vocis asma ⁊ timorem pfocationis cū flebotomia venarum quidem. Et deinde cum aliis medicinis ex syrupis et iuleb et mundificantibus et preseruantibus ipsa a nocumento facilitantibus anhelitum: et cibentur

tur tunc

tur tūc lacte: spinachijs: qm̄ sūt ex melioribꝰ rebꝰ. In corde
[De corde.] ꝓo cū flebotomia basilice sinistre ꝓpter abundantiā vapo
rū adustoꝝ resultantiū ad illud: ꝛ cū cordialibꝰ frigidis cō
[Galenus.] fortātibus ꝛ repellētibꝰ humoꝝ vapores ab eo: ꝛ fumos: ꝛ
mores anime corrūpentes. Inquit em̄ Gale. natura cor
[Regimen particulare.] poris cōplexiones ꝛ humores corpis imitatur. ¶ Parti
culare vero regimen versaꝛ circa extrema corporis ꝛ eius
exteriora in quibꝰ principalis apparet impressio ꝓpter ef
fusionē materie ad ipsa ꝛ debilitatē ipsoꝝ: ꝛ hoc cū parti
cularibus: ꝛ localibꝰ medicinis exercēdis ꝛ ministrādis in
ipsis: ꝛ primo cū frigidis ꝛ stipticis cōfortātibus mēbra: ꝛ
repellētibꝰ materiā: qualia sunt oleū myrtinū de extremi
tatibus vitis: ꝛ de glandibꝰ cū aceto: ꝛ deinde cū frigidis
ꝛ stipticis habētibus caliditatē temperatā vt repercutiāt
qđ fluit: ꝛ resoluāt simul qđ fluxit: qualia sunt succus plan
taginis: lingue canis: lentes: acetū: ꝛ alia q̄ supra in cācro
sunt posita et antrace: sed meliꝰ est vt balneentur: deinde
[Balnea.] vngaꝛ. Sit aūt balneū ex aq̄ decoctiōis fenugreci cū sapo
ne bono: ꝛ ex bonis est balneū i aq̄ decoctōis ꝑpētis: ꝛ sicu
li balneanꝛ in sanguie hoīs: est em̄ tēperatior inter humo
res ꝛ nature cōuenientior: dixit Gale. ꝛ aliqui in oleo: sicut
ptʒ ex infrascriptis. Post balneū ꝓo vngaꝛ totū corpus cū
p̄dictꝭ cū aceto fricādo: ꝛ qn̄qꝫ ꝯfert inunctio ex oleo vio
la. ꝛ lacte mulieris: oleo de cucu. ꝛ nenufaris: ꝛ illud quan
do corpus fuerit inflāmatū ꝛ exiccatū: ꝛ maxime post bal
neū resolutiuū cū resolutiuis ꝛ resoluētibus fortibꝰ. Quo
casu opʒ vt ēt caputpurgiū fiat ex lacte mulieris cū oleo
vio. ꝛ inunganꝛ extrema: ꝛ ꝯseruenꝛ ex darsesahan cū oleo
de lilio ꝛ de costo: ꝛ inūgantur iūcture cū his subtiliatiuis
ꝛ resoluētibꝰ fortibus que sequunꝛ: ꝛ illud cū materia fue
rit exiccata ꝛ indurata: ꝛ fortasse erit necessariū inungere
eos in balneo cū subtiliatiuis resoluētibꝰ in q̄bꝰ ingredia
tur nitrū: ꝛ sulphur: bacce lauri: ꝛ gluten carpētarioꝝ: ꝛ si
napis: origanū: piper: macropip: ꝛ staphisagria: ꝛ calamē
tū qđ ꝯfert nō sua incisiōe tm̄: sed etiā sua resolutiōe: ꝛ for
tasse erit necessariū euphorbiū: ꝛ hoc qn̄ balneanꝛ ꝛ inun
ganꝛ ꝓpter resolutionē sup̄fluitatū: q2 materia exiccata est
[Unctiões] ꝛ idurata valde: sed opʒ vt p̄cedat vnctio cū butyro: ꝛ for
te necessariū erit inūgere eos fricādo cū hm̄oi medicinis
in sole calido: ꝛ illud cū balneū p̄sto nō habeꝛ. Et qn̄qꝫ in
ungunꝛ cū tyriaca ꝛ solitis. Et ex medicinis q̄ bibunꝛ com
positis sunt multe: ꝛ melior est tyriaca maior facta cū car
nibꝰ vipe: ꝛ tyriaca diatesseron: ꝛ diasulphur: ꝛ troci. tyri: ꝛ
troci. sq̄lle cū vino passo ꝛ grosso: ꝛ hoc post mūdificatio
nē corpis. His medicinis curabiꝛ i sui p̄ncipio ꝛ ꝓcessu: si
ꝓo ꝑuenit ad cōplemētū ꝛ fortitudinē sui: ꝛ sit ꝯfirmata fle
botomia penitꝰ omittaꝛ ꝛ ꝓprie exvenis magnis: ꝛ ēt pur
gatio cū forti medicina: qm̄ sup̄fluitates in eis soluuntur:
ꝛ nō educunꝛ: sic eaꝝ malitiā manifestāt magis: ꝛ si cōuer
[Hippocrates.] tanꝛ ad itestina fortasse ip̄rimeret cācrū in eis. Un̄ Hip. in
apho. Sana hn̄tes corpa pharmacijs purgati exoluūꝛ ce
leriꝰ q̄ꝫ malo cibo vtētes. Alienenꝛ ḡ tūc oīa q̄ materiā tra
hāt ꝛ ꝯuertāt interiꝰ: ꝛ ministrenꝛ deforis q̄ illā carminent ꝛ
[Potus.] resoluāt: ꝛ motū faciāt ab vlceribꝰ saniē abstergēdo. Et de
potibꝰ ꝯuenientibꝰ eis est vt sumat de limatura eboris. ʒ. x. ꝛ
sumanꝛ i potu cū vini ꝛ butyri. ℥. iij. aut sumaꝛ althit cum
melle in quātitate nucis: aut de sq̄lla charrati. x. cū syrupo
sq̄lle inspissato sicut rob aut cimini. ʒ. v. ꝛ mellis q̄ꝫtitas q̄
inspissent sicut rob ꝛ succꝰ calamēti cū eis est bonꝰ valde ex
iij. almusach vsqꝫ ad. vj. ꝛ vltio mediceꝛ cū cauterio dispti
to sup̄ mēbro eoꝝ sicut supra sinciput summitatis capitis
[Cauteriū.] radicē epigloti: ꝛ duo tp̄a: ꝛ collū ꝛ iūcturā manuū ꝛ pedū.
Cauterizenꝛ q̄ʒ in p̄ncipio timoris ꝛ vlceratiōis ex medi
[Aboaꝛ.] cina splenis. Inq̄t Abo. Ualde vtile iuuās est ad ꝓhiben
dū ne corruptio spargaꝛ: ꝛ ad ꝯfortandū mēbrū cuiꝰ cōple
xionē volumꝰ rectificare: ꝛ resoluēdū materias corruptas
in mēbro reptas: ꝛ ꝓinde visum extitit antiq̄s vt i p̄ncipio
timoris lepie ꝛ ꝓprie vbi ex corpis dispōne timeꝛ ꝓcessio ꝛ
ꝯfirmatio eiꝰ: vt cauterizenꝛ i anteriori p̄te capitis: vt cō
ferat caluarie ꝛ alio inferiori loco vbi capilli tondētur: et
iter sup̄cilia: ꝛ alio in dextra p̄te capitis: ꝛ alio in sinistra:
imo posterius ante nuchā ꝛ duobꝰ apud duas cōmissuras
coronales: ꝛ alio supra splenē: ꝛ sint cocture ille cuʒ caute
rijs leuibꝰ minutis. Et qn̄ cauterizaꝛ supra caput: opʒ vt
ꝑueniaꝛ vsqꝫ ad os saltē nō fortiter ꝛ subito ꝛ cū mora ipsiꝰ
in loco: imo sic appliceꝛ: ne cōplexio cerebri corrūpaꝛ: ꝛ in
flāmeꝛ: ꝛ ꝺsicceꝛ: vt stolidi faciūt nō alleuiādo manꝰ ipoꝝ:
ꝛ interficiūt: quare opʒ vt leniter imprimatur ꝛ paulatim
absqꝫ grādi inflāmatione cauterij ꝛ imp̄ssione ac retētiōe
ipsius in loco: ꝛ ꝓprie cum in cōmissuris cauterizatio fiet.
¶ Sermo Ga. in exhibitiōe carnis serpētis ad Glauconē
ait. In elephātiā patiētibꝰ ethidiaꝝ. i. serpentū esus mira
bile est auxiliū: opʒ aūt comedere eas ita ꝯficiētes queād
modū feris nutritos ꝛ aspidibꝰ morsos vidisti. Primū q̄
dē auulsis capite ꝛ cauda vsqꝫ ad digitos. iiij. deinde inte
stinis ablatis ꝛ manifesto qđ est. s. cute ablata: deinde aq̄
eoꝝ corpe loto: sʒ hucusqꝫ q̄dē cū tyriaca vocatā ꝯficimus
deinde aūt indifferēter coq̄mus in tyriaca q̄dē in aqua po
nētes anisi ꝛ pauci salis. In elephātiā aūt patiētibꝰ in le
bete siłr ꝯficiētes ꝑ aliū ius albū. Fit aūt sic aq̄ quidē co
piose imissa cū oleo breui: ꝛ cū eo porro ꝛ aneto: manifestū
est aūt q̄ vsqꝫ ad carnes ethidiaꝝ coquere ꝯgruit quousqꝫ
fiāt molles ꝛ sepate: ꝛ sic comedere. Et ip̄m aūt ethidiarū
ꝯfectū pharmacū qđ vocauit tyriacā antidotū est optimū
bibere in laborātibus: ꝛ si voluerit q̄s ipsam cutē pungi:
hec oīa faciētibus est qn̄ squama desistit a cuti: qualis qđ
vocatur serpentū sepum. ¶ Sermo Abo. G. interp̄tis su
per eodem. Et sorbeatur ius eius: ꝛ ponaꝛ super ip̄m mi
ca panis: ꝛ de simila: ꝛ fortasse ꝓijciꝛ in eo aliq̄d de pullis
colūboꝝ donec fiat sicut puls. Et huiꝰ q̄dē regiminis iu
uamentū fortasse nō apparet in p̄ncipio: sed paulatim au
geꝛ: donec subito appeat sanitas: ꝛ fortasse an̄cedit sanita
tē sepatio rōnis diebus aliq̄bus: ꝛ est signū sepationis et
iuuamenti eius: ꝛ applicatio in qua opʒ vt abstineat a da
tione eius est ꝛ incipiat leprosus inflāmari: ꝛ inflāmeꝛ: ac
patiaꝛ scotomiā: deinde fortasse ꝑmisceꝛ rō eiꝰ: deinde ex
coriaꝛ: ꝛ finałr sanaꝛ. Cū ergo ex comestiōe eius nō patiꝛ
scotomiā: neqꝫ iflāmatur: tn̄ nō cesset comedere carnes eiꝰ
ꝛ ius. ¶ Sermo alioꝝ antiquoꝝ ad illud est vt sumaꝛ ser
pens niger excorticatꝰ ꝛ sepeliaꝛ donec in eo fiāt vermes: ꝛ
deinde extrahaꝛ cū vermibꝰ ꝛ exicceꝛ: ꝛ deꝛ i potu pulueri
ʒatū illi in quē sup̄fluit lepra vsqꝫ ad triduū oī die. ℥. j. cuʒ
syrupo mellis. Oleū in quo coquiꝛ vipa ꝯfert valde si inū
[Medicamen ad lepram.] gatur ex eo. ¶ Aliud medicamē. Accipiaꝛ serpēs niger: et
excorticeꝛ: ꝛ ponaꝛ in olla: ꝛ fundaꝛ sup̄ ip̄m de aceto forti
℥. viij. aque. ℥. j. ptasie recētis radicū driagūtee an̄. ℥. ij. de
coquanꝛ oīa simul sup̄ ignē leuē donec dissoluaꝛ serpēs: ꝛ
coleꝛ aqua a serpēte: ꝛ friceꝛ cū ea post abrasionē barbe et
capitis tribꝰ diebus. Et ex iuuamētis q̄ accidūt ex admini
stratione medicinaꝝ viperaliuʒ est excoriatio cutis corru
pte: ꝛ ꝑmutatio carnis: ꝛ cutis sane quā inūctio lepre cum
humidis ꝛ tēperate calidis ꝯseruare opʒ. ¶ Bona soluti
ua ꝯferētia leprosis digestiōe p̄missa cū syrupo de epithi
mo cuiꝰ descriptionē posuimus i antidotario nostro sunt
hieralogodiō: hiera colōq̄ntida: hierapigra: ꝛ pilule ꝺ epi
[Decoctio ad idem.] thio ꝛ sisia. ¶ Decoctio. ℞. myro. cit. ꝛ ido. an̄. ʒ. x. ameos
ʒ. v. althit boni. ʒ. ß. passulaꝝ enucleataꝝ minā ß. decoq̄ cū
ʒ. iij. turbith: donec veniat ad tertiā: ꝛ exp̄maꝛ: ꝛ cōmisceaꝛ
cū ea ꝺ aqua mellis. ℥. ij. Sumaꝛ post purgationē: ꝛ vngaꝛ
corpus leprosi in p̄ncipio ꝛ ꝓcessu ex butyro: ꝛ sedeat in so
le donec sugaꝛ: aut ambulet. lxx. passus: ꝛ ꝯuertaꝛ sup̄ sini
stra ante ꝛ retro: ꝛ comedat cappares cū melle: ꝛ accipiat
in potu decoctionē p̄dictā septē diebꝰ: quolibet die reno
[Caputpurgium.] uādo ipaꝫ. Descriptio caputpurgij mūdificātis cerebrū le
prosoꝝ. ℞. macropipis: chelidonie: ptasie: nasturcij: boriū
gi an̄. ʒ. j. nucis mus. pulegij: an̄. ʒ. ß. succi agni casti cotilas
iij. olei sisamini tantundē: misce ꝛ decoque donec cōsumaꝛ
aq̄: deinde coleꝛ: ꝛ reserueꝛ in vitreo: ꝛ fiat. s. caputpurgiū
naribꝰ quantū capiūt: deinde ꝯsequaꝛ qn̄ inflāmaꝛ: ꝛ exic
caꝛ ex illo caputpurgiū humectatiuum p̄dictum. Et dixit
Isaac vt inq̄t. G. Nunq̄ꝫ vidi in vita mea hoīem hac infir
mitate habitū plenarie sanari nisi vinū bibat in quo tyrie
[No. istud.] ceciderint: ꝛ ibidē cōputruerint. Hunc em̄ vidi excoriari et
cute expoliari cū vinū illud ebiberit: vn̄ certificaui q̄ dixe
runt antiq̄ de iuuamēto carnis ꝛ pinguedine tyriei hac ꝛ
in oī alia passiōe dura ꝛ melancholica. Et ꝓinde purgato
corpe cū sp̄ebus hiere magne scʒ hieralogodion: theodo
ricon syrupo ꝛ decoctione de epithimo: ꝛ sero cū eo demꝰ
tyriacā magnā factā cū pinguedine ꝛ carne tyri.

¶ Hic cōplemēto doctoris famosissimi Frācisci Pedemō
tiū diui Ioānis Meꝛ. Christo fauēte finis felix statuitur.

¶ Incipit antidotarium Nicolai cū expositionibus ⁊ glossis clarissimi magistri Platearij.

Ego Nicolaus rogatus a qbusdā in practica medicīe studere volētib⁹: vt eos recto ordine modū cōficiēdi dispensandiq; docerē: ⁊ certā eis traderē doctrinā: in qua de singulis vsualiū medicinarū: vnā tantū vel duas: aut plures libras cōficere scirent: ⁊ quantū de vnoquoq; gn̄e gūmoꝝ: herbaꝝ seminū: ⁊ specierū iter omnes medicinas subscriptas acciperēt: eis in scriptis redigerē: necnon quibus egritudinibus ꝓprie ipse medicine ꝓbate fuerint. Illorum tandem precibus adductus talē eis tradidi doctrinā. Et primo de speciebus. Tria igitur requirūtur in ipsa dispensatione. Primū vt oīa equaliter ponderentur tā in speciebus: ꝙ in gūmis ⁊ herbis ſm proprium pondus vniuscuiusq;. Scōm vt nō sint nimia vetustate cōsumpta. Tertium vt radices herbe ⁊ semina ⁊ cōgruis tpibus sint collecta: ⁊ in cōgruis locis reposita: ita vt a fumo precipue ⁊ nimia humectatione: ⁊ humido loco corrumpi non possint. In conficiendo autē tria cōsiderātur silr: mellis puritas: ⁊ qd̄ sufficiat: ⁊ eq̄lis pulueris cribellatio: ⁊ syrupi ad aque cōsumptionē fiat decoctio. In puritate mellis duo attenduntur: primū ne sit aquosum. scōm vt non sit nimis coctū: sed qd̄ sufficit: nihil aliud est dicere: nisi vt specierū puluerē colligere tm̄ valeat ⁊ ꝯseruare.

Intentio cū causa.

Mel tribus d̄ causis in medicinis ponitur.

¶ Tribus nāq; de causis ponitur mel in medicinis. Prima nāq; ad cōseruādum: est nāq; pre ceteris liquoribus mel cōseruatiuū. Scd̄a quia mūdificatiuū est valde. Tertia quia sua dulcedine specierū amaritudinē tēperat: pulueris aūt cribellatio duobus modis d3 fieri: nā in electuarijs subtilissime d3 cribellari: in alijs vō medicinis grossior d3 eē: ⁊ maxime in laxatiuis.

Utilitas.

¶ Predicte vō doctrine magna et multiformis cōsistit vtilitas. Nam cū aliqua indigeremus medicina: eā aut totā: aut partem oporteret facere: aut certe ab alia persona charissimā: aut forte corruptam emere cogeremur: aut eā facere totam: aut oīno inutilē: aut certe esset impossibile necessario: aut carere ea: aut aliquod istorum incōueniētium nos oporteret incurrere: sed huius operis scientia nō solum hec vitabūtur incōmoda: verum etiā multa cōmoda cōsequent̄. Hac nāq; doctrina bona fiet medicina: et demū perfecte operabit̄ corpori adhibita: necnō leuior erit expēsa. Scire autē quātum de vnoquoq; genere gummarum: ⁊ herbarum: seminū: ⁊ specierū inter oēs accipiant medicinas non est inutile: per hoc enim facilis ⁊ certa erit notitia emptiōis: leue p̄tiū: ⁊ moderata dispēsatio.

Liber iste quē impñsentiaꝝ legendū suscepimus ex multis antidotis est cōpilat⁹: qd̄ p3 ex ipsarū medicinaꝝ intitulationib⁹. Inscribit̄ enim qñq; medicina pigra ꝯstantini. pigra Gale. aurea Alexandri. esdra magna. i. medicina Esdre ꝓphete. trocisci Andronici illius philosophi. Cū igitur ex diuersis autoꝝ noībus intituletur medicina: diuersos sic ꝯstat eius fuisse inuentores. Liber aūt iste dict⁹ est antidotariū ab antidotis diuersis diuerso mō cōpilatis. ¶ Nota ꝙ Constātinus cōpilauit magnū antidotariū de antidotario Galeni ⁊ alijs. Quidā em̄ cōpilauerūt sub breuitate modica: quidā sub magna prolixitate multa de ꝓpria intentione ibi addentes. Nos aūt non oēs: sed vsuales medicinas ꝓposuim⁹ assignare. Primo q̄d sit medicina: q̄ medicinaꝝ cōpositionis cā fuit: q̄ noīs etymologia: vbi sit inuēta: q̄ medicina ꝯtra q̄s valeat egritudines. Utrū autorū laudes sint oēs v̄e: aut q̄dā: ⁊ in q̄b⁹ causis: q̄ūo debeāt dari medicine q̄ ꝑ se: q̄ cū alijs. De electiōe spērum medicinaliū aliq̄d est tangēdum.

Medicia simplex q̄.

Medicina alia est simplex: alia ꝯposita. Simplex est q̄ talis est: q̄lē cā nā ꝓduxit: vel q̄ artificio parat̄ sine alteri⁹ admixtiōe: talis aūt est sicut pip: scamonea: ⁊ multe in hūc modū. Cū igit̄ in his simplicib⁹ marīe v̄tus medicine ꝯsistat: querit̄ ⁊ nō otiose q̄ cā cōpositionis existat. Multiplex aūt fuit. Prima ⁊ pn̄cipalis medicinaꝝ ꝓpter cōpositionē maior efficacia. Secūda fuit diuersitas egritudinū ⁊ morbi cū morbo ꝯtrarietas. Tertia acuminis repssio. ¶ Quarta medicinaꝝ ꝯseruatio. Quīta saporꝝ horribilitas.

Cause cōpositionis medicinarum.

¶ Maior efficacia fuit cā: q2 q̄dā egritudies cōposite sunt q̄ vna sola medicīa purgari nō pñt: vel q2 minor virt⁹ vni⁹ augmētat̄ maiori v̄tute alteri⁹: facit em̄ duplicata q̄ ꝑ se facere non poterat. ¶ Diuersitas egritudinū fuit cā: q2 q̄dā egritudīes sunt calide: q̄dā frigide q̄ sil̄r sunt ī humano corꝑe: vna autē medicina hos diuersos effectus ꝯseq̄ non pōt in discrasijs diuersis. Cōposita medicina v̄tutē h3 ī laxādo q̄m ibi est scamonea q̄ principal̄r calidos: scd̄ario frigidos purgat humores.

¶ Cōtrarietas morbi ē ad mēbra: q2 qñq; mēbrū egrotās mobile est vt epar qd̄ porosu3 dissolutōi est satis obediēs: aut em̄ īfrigidat̄: vñ īdiget dissolutiuis ad sui purgationē: vt pori aperiant̄: ⁊ dissoluat̄ frigida materia. Sed q2 vehemēter dissolutiua ledūt substantiā epatis: apponēda sunt stiptica aliq̄ cū dissolutiuis q̄ debilitatē epatis cōfortent.

¶ Propter repssionē acumīs: q2 q̄dā medicine ita dissolutiue sunt ⁊ malitiose: ⁊ acute q̄ īteri⁹ recipi nō pñt ꝑ se nisi añ cū alijs admisceant̄: q̄ repmāt acumē: ⁊ malitiā: vt mastix: scamonea: ellebor⁹: gariofilus. Elleborus em̄ niger et scamonea nō pñt ꝑ se dari. ¶ Ad ꝯseruationē medicinaꝝ necessaria fuit cōpositio: q̄dā em̄ sunt natural̄r hūide ⁊ cito putrescūt: vñ nisi alijs cōmixte sint s̄uari non pñt: vt est zinziber: iuiube: ⁊ myrobalani ⁊ chebuli: iuiube virides magna hñt efficaciā: q̄ ne pereāt syrupis ⁊ q̄busdā alijs admiscent̄. ¶ Propter horribilē saporem necessaria fuit cōpositio: q̄dā em̄ sunt medicīe sicut aloe q̄ adeo abominabiles sunt qd̄ ab egris recipi nō possunt: ⁊ si recipiant̄ debitum nō hñt effectū: quedā ergo dulcia debēt admisceri q̄ suam reprimāt abominationē ⁊ horribilitatē: vt mel ⁊ zuccarū.

Antidotū vñ dictu3.

¶ Antidotū d̄r ꝯtra datū ab anti: qd̄ est cōtra: ⁊ dosis qd̄ est datio: dicūtur aūt cōposite medicine antidota a discretis medicis cōposite ⁊ inuente cum multa discretione: et sic omnes medicine possunt dici antidota.

Aurea qñ dat̄ caput a lāguore leuat̄. aurea alexādrina dicta est ab auro: alexandrina ab Alexādro peritissimo pħo inuenta est: ꝓprie valet ad omne capitis vitiū ex frigiditate marīe ⁊ ad oēm reumaticā passionē que a capite ad oculos: ⁊ aures: ⁊ ginginas descendit: ⁊ ad grauedinē oīm mēbroꝝ q̄ fit de eode3 humore: dat̄ eūti dormitū cū vino calido. xviij. ps ꝯfecta ē lib. ij. ℞. asari: carpobalsami: iusqami añ. ʒ. ij. ⁊ ß. gariofiloꝝ: opij: myrrhe: cyperi añ. ʒ. ij. balsami: cinamomi. folij zedoarie: zinzibe. costi: coralli: casielignee: euphorbij: dragaganti: thuris: meu: storacis: calamite: saliunce: cardamomi: siselei: napei: saxifragie: aneti: anisi añ. ʒ. j. ligni aloes: reubarba. alipte: castorei: spice: galāge: oppoponac3: anacardi: masticis: sulphuris viui: peonie: yringi: rose: thimi: acori: pulegij: aristolo. lon. gētiane: corticis mādragore: camedreos: fu. baccarum lauri: amei: dauci: macropiperis: leucopiperis: xilobalsa. carui amomi: petrosilini: seminis leuisti. rute: seminis finoni. ana. ʒ. ß. auri purificati: argēti meri: albarum margaritaru3. blacte bizantie. ossis de corde cerui ana. grañ. xiiij. limature eboris: calami aromatici. piretri añ grana.

Sūma medicinarū ē res.lxviij.

piretri aā.grana.ix.mellis quod sufficit.det̄ in modū auellane febricitantibus cum aqua calida: nō febricitantibus cum vino calido.

Aurea est dicta ab auro ꝑ excellētiā potissimā scꝫ medicina in multis passioīb⁹ ꝓbata: vt aurū ꝓcellit oīb⁹ metallis: vel dr̄ aurea ab auro qđ recipit. Alexādrina ab inuētore: vl' forte a loco. Ad oēm reumaticam passionē: faciēs ad reuma capitis. ¶ Nota distinguendū est in hoc loco: facit eni aurea cōtra reuma capitis: nō tn̄ in ꝑncipio reumatis datur: hꝫ eni triplicē virtutē: cōstrictiuā qđ ꝑ opiū qđ recipit declarat̄. cōfortatiuā: q: recipit aromaticas spēs: dissolutiuā qđ ꝑ ꝯsumptionē ꝓbat̄: cōsumit eni humorē: ꝛ oēm cōsumptionē dissolutio ꝑpat̄: fit eni ꝑ dissolutionē cōsumptio. Cū igit̄ dissolutiua virtute ꝑpetur dissoluit materiā: ꝛ eam mouet: ꝛ sic reuma augmentat̄: det̄ igit̄ prius alia opiata min⁹ dissolutiua: vt musa enea: purgato tn̄ corpe prius vtiliter cū plectoricū sit: vl' precedat flebotomia: vel scarificationes: nō tn̄ sequēti die post purgationē: vel flebotomiam: vel scarificationē dꝫ dari: sed in tertio die post purgationē: in quinto post flebotomiā. ¶ Nota etiā ꝙ nisi mlt̄a instet necessitas: nō nisi de nocte debēt dari opiate ꝛ ieiuno stomacho. Unde patiēs accepturus ante horam vespertinā comedat ꝛ tn̄ parū: meli⁹ eni ꝑpter noctis frigiditatē ꝑpat̄ calore naturali forti⁹ operāte: ꝗ ꝑ frigiditatē noctis retētus forti⁹ operat̄. Detur aūt aurea ꝑm predictas cōsiderationes cōtra reuma capitis sine febre cum vino calido: cū febre cū aqua calida: vel cū decoctiōe aliq.

Qua hora debent dari opiate.

¶ Dolores sedat: distinguendū est: si sit de frigida cā det̄ ꝑdicto mō ꝯsiderationib⁹ prenoīatis obseruatis. ¶ Oculorū lachrymas ꝯstringit. Lachryme oculoꝝ fiunt: aut per calorē dissoluētē vt ī febrib⁹ acutis: ꝛ ē signū mortis: ꝛ tūc nō detur aurea: aut ꝑ frigiditatē ꝯstringētē: ꝛ hoc est ex vitio cerebri. Ad hoc ergo valet aurea pri⁹ corpe purgato: et hoc cū decoctiōe olibani data: vel qđ meli⁹ est forment̄ pilule đ puluere olibani ꝛ aurea: ꝛ teneant̄ diu sub līgua.

Lachryme oculorum quomodo fiant.

¶ Dolori dētium. dolor qñꝗ fit ex fumo acuto ascēdēte a stomacho ad dētes: fit etiā dolor dētiuꝫ qñꝗ ex humorib⁹ descēdētib⁹ a capite: si fiat vitio stomachi prius purget̄: postea cū succo mente calefacto distēperata detur: si vitio superioꝝ fiat detur aurea ꝑm ꝑdictā doctrinā: inūgant̄ dentes ꝛ gingiue: fiat etiā emplastrū de aurea ꝛ succo mēte ꝛ tēpoꝛib⁹ apponat̄. ¶ Momentanea epilepsia dicitur que momētanee.i. frequēter inuadit: q: nō ꝑsentit̄ accessio: ꝛ hꝫ fieri vitio cerebri: det̄ etiā cōtra hāc passionē cū decoctione peonie: vel qđ melius est formentur pilule de aurea cum puluere peonie ꝛ teneant̄ sub lingua. ¶ Nota ꝙ epilepsia ꝗ fit vitio stōachi ꝛ extremoꝝ mēbroꝝ presentit̄: tali epilepsie nō confert aurea: ꝗ aūt fit vitio cerebri illi valet.

Epilepsia momentanea.

¶ Maniacis opitulat̄. Mania est infectio anterioris cellule capitis cū priuatione imaginatiōis: fit aūt hmōi infectio qñꝗ ex sanguine: qñꝗ ex cholera: ꝛ qñꝗ ex melancholia: si fiat ex sanguine vel cholera nō valet aurea: si ex melācholia: tūc detur in potu: sed cum magno studio: nec cōperiat̄ ꝙ admisceat̄ potui: colata ꝑ pānū offerat̄ nesciēti: vel tale fiat experimētū in hac cā ꝓbatū. Cū incidunt̄ maniaci: prius inungat̄ totū corpus vl' caput aurea: ꝛ postea in loco īcidēdo ponat̄ ī magna ꝗtitate ꝑꝫ formā instroū si rotūda dꝫ esse īcisio ponat̄ pilula magna sup loco qui dꝫ incidi: si capistrata: fiat ꝗdā longitudo in modū magdaleonis: ꝛ apponat̄ loco incidendo: ꝛ super ipm fiat incisio.

Quid sit mania.

¶ Cephalargicis de frigida causa det̄ cum vino calido. ¶ Tussiētibus: tussis est inuolūtari⁹ motus pulmonis: fit q: tussis ex humorib⁹ reumatizātibus a capite ad pulmonē: ꝛ etiā ex abūdantia eoꝝ in pulmone siue reumate. Illi autem sunt calidi vel frigidi: vel sicci: vel humidi: vel quoquomodo possint cōmisceri: si aūt humidi: q: multū cōsumit aurea valet: si frigidi q: calefacit: prodest. Si calidi vel sicci sunt: nō est dāda. Nota tn̄ ꝙ aurea valet illi speciei ꝗ est anhelit⁹. ¶ Nota tn̄ ꝙ si humores sunt cōgesti ꝛ viscosi nō debet dari: q: cōpactiores eos reddit: ꝛ incurabilē reddit egritudinē: nisi prius fuerit materia digesta ꝑ vnguēta mollitiua. Cognoscit̄ aūt digesta ꝑ liberiorē sputamis electionē: detur hoc modo: gummi arabici puluerizet̄ hoc modo: ꝛ tātūdem auree admisceat̄: formentur pilule ꝗ diu teneant̄ in ore: vt virtus medicine liberi⁹ petat caput. Et si est de reumate tussis efficaci⁹ operat̄: humectat ēt lacertos trachee arterie ꝛ pulmonis: ꝛ cōfortat spūalia mēbra que eis sunt vicina: ꝛ vt aduenientē malā medicinā repellere possunt: et si spiritualibus insidāt cōfortata expellant.

Quid sit tussis.

¶ Phthysicꝭ. phthysis ē alia vet⁹: alia recēs: soli recēti det̄ ꝛ tussiētib⁹ precedente tn̄ alia minus dissolutiua vt rubea. ¶ Suspiriosis. suspiriū est difficultas attrahēdi aera. Est autem species asmatis que alio modo dicitur anhelitus. ¶ Nota ꝙ aurea illi speciei valet: que dicitur anhelit⁹. fit autem suspirium quādoꝗ ex siccitate: ꝛ tunc nō valet aurea: quādoꝗ ex abūdantia humoris: et tūc valet aurea sic preparata: gentiana coquat̄ in vino vsꝗ ad tertiā partē: coletur: ꝛ in ipso vino ponatur aurea: ꝛ postea ad solē desiccata detur in puluere vel pilulis. ¶ Cardiacis cū decoctiōe nucis musca. gariofi. ossis de corde cerui ī vino odorifero: vel aqua rosata detur: vel his detur vt tussientib⁹.

Phthysis

Suspiriuꝫ quomodo fiat.

¶ Sanguineo vomitui ꝑ anagra. vel diabrosiꝫ.i. per resudationem sanguinis: relectio fit. v. de causis: vel ꝑpter ei⁹ abūdātiā: vel acumē: vel ꝑpter cali. sicci. vel ꝑpter vene putrefactionē: ꝛ cum sit ꝑpter siccitatem vel abūdātiam humorum nō valet aurea: si ꝑpter putrefactionē vene valet: quia cōsumit materiā putrefactam: ꝛ cōstringit mēbrū putrefactum vel corruptum: ꝛ vene sequit̄ consolidatio. detur sic: in hac causa bulliat mastix in aqua ro. postea permittatur siccari: ꝛ puluerizata aurea admisceat̄: fiant inde pilule ꝗ in ore diu teneant̄. Si propter frigiditatem fluat sanguis: detur cū vino calido. ¶ Paralyticis. paralysis multis de causis hꝫ fieri: fit aūt de calidis ꝛ frigidis humorib⁹: raro tn̄ de calidis: vn̄ omnib⁹ videt̄ prodesse paralyticis. Usus tn̄ ei⁹ ꝑm diuersitatē mēbroꝝ in quib⁹ fit diuersificatur: si in lingua paralysis maxime valet aurea: forment̄ pilule de aurea cū puluere facto de semine cauliculi agrestis ꝛ nasturcij: ꝛ teneant̄ in ore: si fiat paralysis ī remotis partib⁹ vel medijs: detur cū decoctione eupatorij vel herbe paralysis vel castorei: vel fiant de puluere eupatorij et auree pilule: hoc aūt fiat ꝑcedētib⁹ vnguētis dissolutiuis ꝛ purgatione: non tn̄ vnguēta adhibeant̄ nisi in locis vbi cā existit: cōsistit aūt frequēter ī neruoꝝ origine: vn̄ dꝫ inūgi spina ꝛ collū cū vnguētis: ꝛ occipitiū cū humeris. Malum terre cōcauet̄ in quo ponat̄ oleū cū aurea: ꝛ bulliant: ꝛ postea inūgat̄ patiēs circa neruoꝝ originē. Et nota ꝙ raro fit paralysis sine reumate: vn̄ duplici mō valet aurea: ꝯstringēdo reuma: ꝛ exiccādo hūores phlegmaticos: vel humores paratos ad hoc. Itē si fiat inunctio de aurea resoluta in oleo mustellino valet. ¶ Ad dolorē lateris et renū: distigue si dolor sit de cā frigida. Itē si sine febre ꝛ apostemate sit dolor. Idē sit vsus: ꝛ idē sit in oībus passionib⁹ ꝛ dolorib⁹ scꝫ lateris ꝛ renū strāgurie ꝛ dissu. nisi dolor lateris sit ex ventositate: tūc dꝫ dari cū decoctiōe anisi ꝛ saxifragie: si vētositas nō adsit cū decoctiōe soli⁹ saxifragie precedētib⁹ dissolutiuis ꝛ diureticis purgationib⁹ accipiatur. ¶ Lapidē frāgit. Nota ꝑm doctrinā Joānis plateari cū dari dꝫ calculosis cū cōficit̄ remoueatur opiū: ꝛ in ea apponat̄ balsamus: detur cū decoctiōe saxifragie: si eni lapis in renib⁹ sit distēperet̄ cū oleo nardino: si est in vesica lapis: iniiciat̄ per siringā. Quotidiane tertiane quartane distinguēdū ē: quotidiane de phlegmate naturali: tertiane de eo innaturali: quartane de melancholia innaturali detur parū ante accessionē: ꝛ hoc digesta materia ꝛ purgatiōe facta in estate cū aqua calida: ꝛ hyeme cū vino calido vel frigido: ꝛ hoc mō debent dari oēs opiate: ꝛ meli⁹ est ꝙ detur in hoc casu sine opio ꝗ cū opio. ¶ Nota aūt ꝙ aurea nō dꝫ dari febricitāti ante purgationē. s. post tertium vel quartū diē: quartanarijs nisi post tres vel quatuor accessiones vel purgationes. Ualet cōtra oīa vitia matricis distingue de frigido humore: si eni mēstrua retineātur per frigiditatē valet data cū succo mente: vel rute agrestis: si humorosa sit matrix: distēperata cum aceto ꝛ succo rute agrestis ita vt iniiciat̄ ꝑ pessariū: ꝛ vꝫ. Nota ad men. puo. dꝫ dari sine opio: q: cū eo data multotiēs cācrū operatur vel contrariū. Si vitia matricis fiant ex reumate non remoto opio det̄ cū decoctiōe olibani: vel fiat suppositoriuꝫ de aurea ꝛ puluere olibani: dosis eius ꝑm modernoruꝫ cōfectionē est. ʒ.ß. si in magdaleonibus conficiatur: detur ad pōdus triū denarioꝝ cōsiderata virtute patiētis. ¶ Apo-

Relectio fit quīꝗ de causis.

Paralysis multis de causis habet fieri.

Raro fit paralysis sine reumate.

Non debet dari febricitātibus ante purgationē.

pleticis ⁊ epilēticis.apople.⁊ epilen.detur eodem modo.
¶Nota ꝙ vtrisq valet ante accessionez:si de frigidis hu.
habeat fieri:data tñ semel i hebdomada cū vino decoctio
nis castorei olibani:vel cū vino calido in accessiōe:aut suf
focatiōe iminēte aperiantur dētes cū eo:applicet:⁊ fricet
palatuz cum aurea.Jmponat ⁊ narib⁹ attrahit phlegma
cū multa q̃titate:vñ multi i tali casu vel cā liberati sunt:
dz tñ parū patiēs suffumigari ipsa fricatiōe auree cū cor
nu ceruino:vel puluere olibani:vel asa fetida sup carbo
nes positis:inclinato capite:ne dissoluta materia p fumi
giū ⁊ aureā fluat ad iteriora:vel fiat suppositū de aurea ⁊
Qualr fit colica. puluere olibani.¶Colicis.colica fit ex hūore cōgregato
in intestino colon vel frigido:qđ cognoscit p ppria signa
vniuscuiusq hūoris:si de calidis fiat hūorib⁹:vt cholericꝭ
p chelericū secessum cognoscit:tūc nō det aurea:si de fri
gidis aut phlegmaticis:det.Refert tñ quō:fit eñ de phle
gmaticis duob⁹ modis:cū reumate:⁊ sine reumate.Si cū
reumate fiat qđ p ampullosas egestiones cognoscit: det
cū vino decoctionis olibani vel in pilulis.Si sit dolor co
licus ex hu.phlegmaticis inuiscatis in intestinis ⁊ conglo
batis:p̃cedāt inunctiones dialtea ⁊ oleo mustellino ⁊ mar
tiatio fiet clystere mollificatiuū cā aq̄ in q̄ decoquat bran
cha vrsina:malua:bismalua:vel solū cantabruz:hoc facto
aurea distēperet cū vino calido addito melle:colet p pan
nū:⁊ inijciat.Jtē si đ aurea fiat suppositoriū patiēti tenas
mon ex frigida cā valet.Nota ꝙ aurea ex diuersis ↄpōit
in cōplexiōe substātia ꝟtute diuersa:sunt etiā ꝭm q̃titatē
in ꝟtute ꝗrecipit q̄dā cōstrictiua:q̄dā laxatiua:q̄daz diu
retica:⁊ alia multa diuersas virtutes habētia in cōplexio
ne ꝙ recipit calida:quedā frigida:quedā sicca: quedā hu.
in substātia:qꝛ recipit quedā grossa:quedā subtilia:quedā
facile penetrabilia diuersa in q̃titate ponunt in aurea:qꝛ
de quibusdā plus:de quibusdā minus: ⁊ sic multa diuer
sificant in aurea:quare aūt diuersa ꝟtute ↄplexiōe ⁊ sub
stantia q̄ recipit satis cōpēdiose superi⁹ sub quinq causis
assignatis cōprehēdim⁹:lꝫ hoc autores diffusius et plixi⁹
exequātur diuersas assignātes cās sub aliqua tñ illarū. v.
Dubium. quelibet ab autoribus posita cōtinet.¶Jn hoc loco non
ociose querit:quare in hac medicina ponat tātum de vno
calido q̃tum de alio tātūdem calido: vel plus vel minus:
⁊ quare tātum de vno calido q̃tū de alio tantūdem frigi
do:nec plus nec minus:quare tm̄ de vno calido quantum
de alio magis calido plus vel minus:quare tantū de vno
frigido q̃tū de alio magis frigido plus vel minus.Eadez
questio format ⁊ codē modo inter siccū ⁊ humidum: inter
calidū et humidū:⁊ inter frigidū ⁊ humidū.Jtē queri so
let:q̃re vnū de vna recipiat:⁊ q̃re nec plus nec minus: sed
hoc soluere possibile est.Diuersa hoc antidotū ⁊ alia anti
dota sunt cōponētia p quintā cōplexionē ⁊ virtutē:lꝫ q̃re
superi⁹ dictū est diuersa ibi sunt:sed pōdus qđ in hoc loco
est determinādū diuersa quidē sunt q̄ de quibusdā plus:
de quibusdā min⁹:de quibusdā recipit equalr.¶Quare
aūt q̄dā in minori pōdere:q̄dā i maiori ponant in antido
Qualr in antidotis plus ponitur de vna medicina: et min⁹ de alia. tis quatuor sunt cause gn̄ales:vt sub vna duas cōtrarias
cōprehēdimus.Ex his multe descēdūt speciales. Prima
est maior vel minor indigētia.Scđa fortitudo vel debili
tas virtutis.Tertia remissio vel curiositas q̄litatis.Quar
ta similiū specierū paucitas vel minorositas.Propter ma
iorem indigētiaz plus apponit de vna q̄ de alia:qꝛ effica
cior est ad ↄsequēdū medicine cōposite defectū:ppter eñ
aliquē effectū inuēta fuit oīs medicina cōposita:ppter il
lud ergo illa medicina qua antidotū magis indiget in ma
iori q̃titate est apponēda ppter ꝟtutꝭ debilitatē:q̄nq eñ
antidotū indiget aliqua specie in sua virtute debili:vñ in
magna q̃titate eā recipit vt q̃titate suppleat qđ ppter de
bilitatē nō pōt facere ppter qualitatū remissionē multum
de simplici medicina ponit in cōposita:vt sic multiplicata
in sua qualitate intēdat:hoc lꝫ videre in rosis ⁊ alijs simi
libus.Rose eñ qꝛ parum frigide sunt in parua quātitate
multū infrigidare nō possunt:vnde ex necessitate apponū
tur in magna quātitate ppter similiū modicā opationem
medicina cōposita quibusdā silib⁹ specieb⁹ mltū indiget:
sed si in modica q̃titate eas recipit suū nō sequet effectū,
Unde opꝫ vt similē recipiat in magna q̃titate vt multarū
vices suppleat.Ecōtra multa ponunt in medicinis in mo
dica q̃titate propter p̄dictas.s.propter minorez indigen
tiam:ppter virtutis fortitudinem:ppter qualitatis acu
men:ppter numerositatē cōsimiliū.Propter minorē indi
gētiā de q̄busdā min⁹ apponit:qꝛ q̄ minus necessaria sunt
in minori pōdere ponēda sunt:poni tñ debēt:qꝛ medicine
eis indigēt:ppter virtutis fortitudinē:qꝛ quedā medicine
sunt acute ⁊ furiose:⁊ mēbro mortificationē ⁊ adustionem
inducūt:vñ lꝫ sint necessarie in modica q̃titate sunt ponē
de ppter numerositatē silium:qꝛ alie sufficiūt.Unde de ea
modicū apponēdū est tā de vna tā de primo q̃tuz de alia
duplici de cā ppter equalem indigētiā:vtraq eñ indiget
equali:q̄nq vnū equale est pondus vel ppter qualitatem
pportionū:vel cōditionē:quedā eñ calida quibusdā frigi
dis pportionalr sunt ↄtraria.Ex quib⁹ cōpositis qđdam
fit tēperamentū.¶Generalib⁹ causis assignatis q̃re plus
vel min⁹ vel equalr de simplicibus medicinis ponat in cō
positis ad spāles descēdam⁹.Assignemus quare tātū nec
plus vel nec min⁹ de duob⁹ calidis equalr ponit in eodez
pōdere posita in medicinis propter equalē indigētiā:qꝛ lꝫ
vtraq medicina calida sit:tñ vtraq medicina indiget cō
posita:qꝛ nulle prsus eiusdē ꝟtutis iueniunt:vt i effectu eo
rūdē pꝫ:⁊ in autoꝝ testimonijs.Eadē ꝓo q̄stio ē:q̃re plus
de alia tātūdē calida vel minus ea pportio an est effect⁹:
vel occulta pprietas:vel pōt referri ad minorē indigētiā.
¶Quare equalr de frigida ⁊ calida in eodem gradu vel
equalr dꝫ fieri ppter diuersos effect⁹:qꝛ cōtingit q̄nq di
uersa mēbra vt stōachū ⁊ epar diuersis passiōibus infici:
vnde frigida ad infrigidādū:calida ad calefaciēdū appo
nunt.Fit etiā q̄nq vt ex eis fiat tēperamētū : vt ppter re
missionē acuminis plus ponit de vna calida q̄ de alia tā
tūdē frigida:vt ppter locoꝝ positionē.Est eñ locus infri
gidatus posit⁹ in pfundo:vñ calidius opꝫ esse medicamē
si mēbrū positū in profundo dꝫ calefieri in maiori pondere
sunt apponēda calida:ne frigida caliditatez impediāt vel
caloris effectū:quare tm̄ de vno calido q̃tū de alio minus
frigido ppter equalē indigētiā:q̃re nō est ppter minorem:
vel referat ad repressionez acuminis. Silr distingue inter Quid sit
calida ⁊ sicca:frigida ⁊ sicca:calida ⁊ humida:frigida ⁊ hu asarum.
mida:diuersa hoc in antidotario reperiunt nō aūt ꝟtuti:
quorū omniū virtutē cōplexionē quintā assignare pposui
mus:⁊ ad quid in aurea apponunt.Nō aūt ꝟtutes singu
las assignabim⁹:qꝛ in libro nostro de simplici medicina di
ctum est sufficienter de eis:postea in fine de pōdere dicet.
℞.asari:baccare:asara baccara calide ⁊ sic.complexionis
est subtilis:⁊ virtutē hꝫ diureticā cōsumptiuā mūdificati
uam.Nam humores educit per vomitū:vnde ad acreā vel
acredinis naturā dr pertinere:ponit in aurea cōtra stran
guriā ⁊ dissuriā:qꝛ diuretica est cū cōplexione calida ⁊ sic
ca dissoluēte:tñ ex subtili substātia ⁊ diuidēte. Ponit aūt
cōtra febrē quotidianā ⁊ quartanā:qꝛ earū materiā dissol
uit:vnde experimētū habemus optimū de assara ⁊ pbatū
ↄtra quotidianā ⁊ quartanā:vinū decoctionis assare bac
care detur ante accessionē:si materia sit in stomacho edu
cit eā cū vomitu:si in alijs partibus:cōsumit.Radix eius
medicinalis est ⁊ folia:radix ponit in aurea.Radix debet
eligi odorifera:nō multū leuis:sed pōderosa: non perfora
ta:sed cōtinua:potest per triēnium in sua virtute seruari.
¶Carpobalsami.car.est calida ⁊ sicca in.ij.gra.xilobal.li De carpo
gnū balsami appellat:balsamū vel opabalsamū succ⁹.s.la balsamo.
chryma balsami:balsamū est maioris efficacie.Carpobal
samū minoris:maioris tñ q̄ xilobalsamū.Carpobalsamū
subtilis ē substātie:ꝟtutē hꝫ mūdificatiuā attractiuā ⁊ cō
fortatiuā:qꝛ calida est ⁊ sicca ppt sui naturā igneā ↄforta
tiuā ppter aromaticitatē: ponitur in aurea ppter quasdā
passiōes capitis:vt est epi.cephalea ⁊ silr̄a:qꝛ materiā con
sumit,Cōtra cardiacā qꝛ restaurat spūs:⁊ mēbra ↄfortat.
Unde habem⁹ optimū experimētū ↄtra cardiacā. Patiēs
vtat oī die puluere carpobalsami cortice superiori ablato
contra vitia matricis ex frigida cā:qꝛ eā mūdificat:illud eli
gēdū est qđ nō est pforatū ⁊ qđ est aromaticū. ¶Jusquia De iusqa
mi.iusquiam⁹ frigidus ⁊ siccus in.iij.gra.subtilis est sub mo.
stantie:virtutē hꝫ mortificatiuā ⁊ cōstrictiuā. Jusquiam⁹
semen est essilaginis:sed aliud est albū:aliud nigrū:aliud
rufum:nigrū nō ē ponēdū in medicinis:albū ponat si in
ueniat:si nō:rufum:ponit in aurea ppter reuma:ppter do
lorez dentiū:ppter fluxū sanguinis p anagrogra vel dia
brosim:ↄ reuma ponit ⁊ fluxū sanguinis:qꝛ poros cōstrin
git ex quorū

git:ex quoꝝ constrictione cessat sanguis fluxꝰ:cõtra dolo rem dentium:qꝛ partẽ mortificat ⁊ reddit insensibilem:vñ dolor nõ sentit:de iusquiamo habemus experimẽtũ cõtra oẽm discrasiã de calore vel oĩa apostemata cuiuslibet exterioris partis corpis:ipsa herba trita cataplasmetur: vel semẽ iusquiami terat ablacteretur cũ succo ipsius herbe: coletur:superponat:nõ sophisticatur. Jusquiamꝰ per.xl. annos seruatur:ponuntur assara carpobalsamũ in maiori quãtitate ꝙ̄ quedã que essent fortiora.i.fortioris virtutis vt suppleãt quãtitate qđ minꝰ est in q̃litate:ponunt aũt in maiori q̃titate ꝙ̄ q̃dã dicta,q̃ sunt minoris virtutis propter ipsoꝝ maioꝝ indigẽtiã vel necessitatẽ:⁊ eadẽ est ratio de carpobalsamo:sꝫ hoc nõ hꝫ iusquiamus. Cõstat enim magis esse necessaria q̃ in maiori ponunt pondere fortis est eñ virtute iusquiamꝰ:ponit eñ in magna q̃titate pro
De garlofilo. pter modicã appositionem siſium. ¶ Gariofilus: qꝛ spũs reparat:⁊ ponit in hac medicina ꝯtra vitiũ matricis: ꝯtra vitiũ spũaliũ:cõtra cardiacã passionẽ. ¶ Cõtra vitiũ matricis:qꝛ ꝯsumit humores:⁊ matricẽ mũdificat:ꝯtra vitiũ spũaliuꝫ:qꝛ eoꝝ superfluitatem cõsumit per calidi.⁊ sicci. cõtra cardiacã passionẽ. ¶ Cõtra vitium matricis:qꝛ consumit humores:⁊ matricẽ mũdificat:cõtra vitiũ spũaliuꝫ: quia eoꝝ supfluitatẽ cõsumit per ca.⁊ sic.cardiacã passionem:qꝛ aromaticitate sua spũs reparat:⁊ mẽbra cõfortat: vrinales meatꝰ aperit subtilitate sue substãtie. Illi eligendi sunt q̃ in supficie planificati sunt in sapore acuti: ĩ substãtia humidi:in impressione vnguis aliquãtulũ emittunt humiditatis. Vinũ decoctionis gariofi.cũ aq̃ ro.valet cõtra dolorẽ oẽꝫ stomachi ex frigiditate:⁊ cõtra cardiacã pas
de myrrha sionẽ. ¶ Myrrhe.myrrha ca.est ⁊ sic.in.ii.gradu ⁊ subtilis substãtie:virtutẽ hꝫ mũdificãdi ⁊ ꝯseruãdi:qꝛ id qđ dissoluit cõsumere sufficit:vnde corpora antiquitꝰ myrrha conseruabãtur:hꝫ etiã virrutẽ cõglutinandi:ponit myrrha in aurea cõtra cardiacã ⁊ cõtra fluxum: cõtra cardiacã quia cõseruat cõseruãdo:⁊ depurat depurãdo maxime opitulatur:fluxum cõstringit cõglutinatione sua: illa eligẽda est que grossa est:⁊ gũmosa clara:lucida:lenis:myrrha pulue rizata cũ pice vel colophonia vlcera virilis virge sanat:⁊
De opio. saniẽ cõsumit desiccãdo. ¶ Opij.opium frigidũ est in.iij. gradu:sic.in.ij.grossam hꝫ substantiã et fumosam.vñ cito petit cerebrũ:virtutẽ hꝫ mortificatiuã cõstrictuã soporiferam:vñ cerebrũ cõstringit:⁊ vẽtriculos eiꝰ oppilat constrictiuã ꝓpter frigi.⁊ sic.⁊ mortificationẽ ꝓpter intensam frigiditatẽ suã:in aurea ponit ad ꝯstringẽdũ reuma ⁊ ad cõseruationẽ specierũ.fit aũt opiũ de suc.papauerꝫ albi subtiliter incisi:eligẽdũ est in colore subrufum : in sapore subamaꝝ:in odore horribile:in substãtia mediocre:⁊ qđ manibus possit malaxari:valet in somnũ iducẽdũ cũ lacte mulieris foliis mãdra.semen iusquiami cataplasmet fronti ⁊ tẽporibꝰ cõtra dolorẽ extremaꝝ ꝑtiũ:qꝛ mortificat ꝑtem:⁊ insensibilẽ reddit. Cũ inuenit simplex opium ponẽdũ est: opiũ ponẽdũ est thebaicũ:seruat per oĩa secula seculoꝝ. fit aũt circa mare ⁊ vltra mare:trãsmarinũ maioris est effi
de cipero. cacie. ¶ Ciperi.calide est ⁊ sicce complexionis in.ij.gra.⁊ substãtie subtilis:virtutẽ hꝫ diureticã. ponit in aurea ꝓpter strãguriã ⁊ dissuriã ⁊ vitiũ renũ:vinũ decoctionis eiꝰ frãgit lapidẽ:cõtra strãguriã pueroꝝ maxime valet.accipe ciperũ cũ herba:⁊ coque in vino ⁊ oleo cataplasma super pectinẽ:multũ ꝯfert ad mẽstrua ꝓuocãda: teratur cũ ipsa herba:⁊ fiat decoctio in aqua et oleo:⁊ fomentet circa radicẽ ipsius herbe que dicit ciperꝰ. De istis quatuor ponit minus ꝙ̄ de supradictis ꝓpter earũ supradictaꝝ proprietatẽ.gariofilus ⁊ ciperus in maiori ponunt quãtitate q̃dã supradicta maioris efficacie:vt quãtitas suppleat ꝟtutis defectũ.s.ꝓpter maiorẽ indigẽtiã. ¶ Myrrha ꝓpter easdẽ cãs ⁊ ꝓpter cõseruationẽ:opiũ ꝓpter modicã similium appositionẽ:opiũ distẽperatũ cuꝫ lacte mulieris pulsibus
De balsamo. imponat i parua distẽperãta sanat. ¶ Balsamũ ca.⁊ sic.ĩ iij.gra.ꝫm quosdã:in scđo ꝫm alios:subtilẽ hꝫ sustantiaꝫ: virtutẽ hꝫ attrahẽdi cõfortãdi consumendi diuidẽdi ⁊ mũdificãdi:⁊ ponitur in aurea cõtra epi.qꝛ cõsumit materiaꝫ suis qualitatibꝰ:simpl'r cõtra renũ vitia subtilitate ⁊ qualitatibus suis cõtra vitia matricis que eam calefacit. Cõtra paralysim qꝛ viuificat partẽ:apponitur balsamuꝫ precipue ad cõseruationẽ:qđ pꝫ:qꝛ medicina opiata ⁊ balsamata diutius põt reseruari ꝙ̄ nõ balsamata. ¶ Opobal-

sanũ in lectum per siringam lapidẽ frãgit:si det in potu fetum mortuũ educit:⁊ matricem iuuat:⁊ mẽstrua prouocat balsamũ eligendũ est qđ cũ ponit in palato statim calefacit cerebrũ in quo cũ ponit lac caprinũ statiꝫ coagulat:ꝙ si in eo intingat pannus:⁊ inde locus fuerit exiccatus:nõ remanebit macula.si cũ oleo vel terebẽ.sophisticatus fuerit:macule semp erũt. Itẽ si apponat igni flãmam emittit qđ si apponat in supficie aq̃ ibi repit:si in medio ibi remanet in fundo sil'r. Itẽ si ponat in pãno raro in aliquo pondere postea lotis manibꝰ exprimat bñ sup aq̃ mũdissima: si inuenit in eodẽ põdere bonũ est. Cina idẽ ẽ qđ cinamo. Cina.
hꝫ aũt substãtiã glutinosam:ꝟtutẽ hꝫ cõsumptiuam:cõsolidatiuaꝫ. Cinamo.ca.⁊ sic.est in.ij.gra.vel in.iij.cõsumit q̃litatibꝰ suis:ꝯfortat aromaticitate sua:ꝯsolidat glutinositate sua:cõtra passiones capitis ponit in aurea:qꝛ materiã cõsumit:cõtra cardiacã:qꝛ aromaticitate sua cõfortat ⁊ depurat:valet contra fluxum sanguinis ex corruptione vene:qꝛ ꝯsolidat:eligẽdũ est qđ est subrufum: cauernosum vel cauellatũ odoriferũ:⁊ hꝫ dulcedinẽ acuminis admixtã: cortex est cuiusdaꝫ arboris q̃ in india repit:si fiat vulnus De folio.
in locis cartilaginosus puluis cinamomi ꝯsolidat. ¶ Foliorũ qñ simpl'r folia inueniunt folia gari.sunt intelligẽda ca.sunt ⁊ sic.in.iij.gra.subtilẽ hñt substãtiã:virtutẽ ꝯfortãdi ⁊ ꝯsumẽdi:diuretica sunt ex ꝯplexione ⁊ substãtia.folia ponunt in aurea ꝓpter ꝯsumptionẽ materiei ꝯtra passionẽ capitis ꝯtra cardiacã:qꝛ cõfortãt aromaticitate sua:depurant ⁊ reparãt spũs si,cõtra vitia renũ:qꝛ vrinales meatus aperiunt subtilitate substãtie:⁊ lapidẽ eiiciunt: cõtra frigiditatẽ stomachi:qꝛ calefaciũt:cardiaci ⁊ stomatichi bibant vinũ decoctionis folioꝝ cũ aqua ro.eligẽdũ est foliorũ gariofi.in odore suaue:in substãtia tenue:in colore rufum:i sapore acutũ cũ amaritudine. ¶ Zedoarij.zedo.ca. De zedoario.
⁊ sic.cõple.in.ij.gra.subtilẽ hꝫ substãtiã:virtutẽ hꝫ confortãdi ex aromati.sua:mũdificat ex cõplexiõe:diureticam hꝫ virtutẽ ex substãtia:ꝓpter passiones capitis ponit in aurea:⁊ qꝛ indigẽt cõfortatiuis diureticis mũdificatiuis:zedoariuꝫ est radix cuiusdam arboris q̃ repit in india:cuius duo sunt gña:vnũ citrinũ:aliud albũ:qđ est citrinũ solidũ nõ pforatũ laudabilius est:citrinũ raro inuenit:albũ ergo est eligendũ qđ est acutũ:⁊ ꝯtinuũ:⁊ soliduꝫ:ꝑ tres annos põt seruari:ex citrino sophisticat aloes. ¶ Aloe p minuta frusta diuisum aceto calefacto in quo puluis zedoarie positus sit ponat frequẽter: ⁊ extractũ desiccet:⁊ iteꝝ ponat calorẽ suscipit aloes epatici:⁊ suã horribilitatẽ amittit:et subcitrinũ hꝫ colorẽ:⁊ malũ odorẽ amittit vl' deponit.puluis zedoarij cũ puluere cinamo.carnositatẽ ⁊ putrefactionẽ ginguarũ sanat. ¶ Zinziber ca.est in.ij.⁊ in.iij. hu. in De zinzibere.
primo substãtie est mediocris:ꝟtutẽ hꝫ cõfortatiuã spermatis ⁊ sanguinis gñatiuã ⁊ restauratiuã ex aromaticitate:restauratiuã ex hu.ponit in aurea ꝯtra cardiacã et defectũ humi.⁊ alias passiões q̃ indigẽt restauratiuis.zinzi. radix est q̃ in india repit:⁊ aliud est subnigrũ qđ est repudiãdũ:aliud subpallidũ qđ est odoriferũ:albũ: põderosuꝫ: nõ pforatũ ⁊ acutũ:⁊ qđ difficile terit laudabile est:per.ij. annos põt seruari: cito putrescit in cumulo piperis diutiꝰ durat in sua efficacia:vinũ decoctionis zinzi.digestionem ꝓcurat:⁊ libidinẽ augmẽtat:⁊ aliter radices dimittantur in vino quousq; relaxent:⁊ cũ vino ca.pectini cataplasmatur:valet ꝯtra iapproximeor.i.ꝯtra inopationẽ illaꝝ ꝑtiũ.
¶ Coralli albi frigidi ⁊ sic.in.ij.gra. grossam hꝫ substantiã: virtutẽ ꝯstrictiuã ⁊ occultã:ponit i aurea ꝓpter fluxũ De corallis.
sanguinis p anagogẽ ⁊ ꝓpter epi.q̃ occultã hñt naturam iuuãdi epilẽticũ. Coralli sunt lapides qui iueniunt circa mare i lapidosis locis. Coralli alij albi:alij rubei:maioris efficacie sunt rubei:vñ cũ simpl'r coralli iueniũt de rubeis itelligẽdũ est:qui ꝟo rubei:⁊ grossi sũt nõ pforati sunt laudabiliores:coralli multas hñt virtutes occultas:collo su- Domꝰ in q̃ sunt corallinõ fulguratur.
spensi curãt epilepsiam:vt dicit Gal. domus in q̃ sunt non fulgurat:puluis coralli cõbusti ⁊ gũmi ara.nõ cõbusti det in cibis ꝯtra emptoicã passionẽ. ¶ Costi. Costũ cali.⁊ sic. est in.ij.gra.subtilis substãtie virtutẽ hꝫ diureticã propter De costo.
subtilitatẽ substãtie:⁊ stomachi cõfortatiuã ex aromaticitate vel amaritudie:ponit in aurea ꝓpter vitia renun:q̃re diureticũ ⁊ stomachi cõfortatiuũ est. Costi duo sunt gña. Aliud est subalbidũ:aliud rufum.rufum vehemẽtioreꝫ hꝫ Costi genera duo.
effectũ:albuꝫ minus operatur:⁊ in india repit:vel persia:

vnde frequētius eo vtimur q̄ȝ est subalbidū: solidū: pōderans nō perforatū: amarū laudabilius est. Seruatur p triennium ad ɔfortationē stomachi puluis coral. seminis fe. cinamo. ponatur in cibis: vel fiat cataplasma ex puluere costi:
De casia lignea. masti. cera ꝛ oleo. ¶ Casiali. est ca. ꝛ sic. in. ij. gra. q̄ subtilis est substātie: ꝟtutē hȝ diureticā: ɔsumit: ɔfortat ex aroma. sua: diuretica est ex substātia ꝛ q̄litatib⁹ suis: ponit̄ i aurea cōtra vitiū renū ꝛ vesice: cōtra vitia matricis: ɔtra cardiacā. Casiali. cortex ē cuiusdā arboris in india nascētis: cui⁹ plures sūt spēs: eligēda est ꝛ tortuosa: cauernosa ɔtinua i colore rufa q̄ etiā hȝ subalbedinē distinctiuā: q̄ acutū hȝ saporē ꝛ dulcedinē admixtā amaritudini: sophisticat̄ cū cortice cappar̄ q̄ multū ē amara: casia dȝ eligi q̄ m̄ltū ē odorifera vl̄ suc. puluis casieli. admixt⁹ trifere mēstrua ꝓuocat ꝛ educit si inde fiat pessariū: si dētib⁹ terat̄: fetorē oris remouet: ꝛ putrefactas gingiuas sanat: det̄ cardiacis cū suc. pa
De euforbio. stinace. ¶ Euforbij. Eufor. ca. ꝛ sic. in. iiij. gra. substātiā hȝ subtilē ꝟtutē laxatiuā ex mō ɔplexiōis phlegmatis p̄io. ꝛ san. scđario: purgat attrahēdo ex ignea sui substātia vl̄ natura ponit̄ i aurea pp epi. apo. arteticā palysiȝ ex ɔctiuis virtutib⁹ aliarū spērū laxatiua ei⁹ virt⁹ reprimit̄: vñ ponit̄ p̄cipue vt igneitate sua mortificationem opij reprimat. Euforbiū gūmi est arboris in india nascētis: eligendū est grossum: subrufum nō ɔforatū: nō terre admixtum: puluis euforbij cū suc. cētri galli infect⁹ impetuose educit muliebria: fiat emplastrū ex puluere euforbij ꝛ ex axungia visina cera: ꝛ oleo: ꝛ inūgat̄ epilēticus p spinā vsq; ad partes in-
De dragaganto. feriores. ¶ Dragagan. draga. frigide cōplexionis est in. ij. gra. hu. in p̄io: substātiā hȝ glutinosaȝ ꝛ mediocrē: ꝟtutē hȝ cōstrictiuā ex frigiditate lenificatiuam et humectatiuā ex humiditate ponit̄ in aurea cōtra suspiriū ꝛ fluxū sang. p anagogē: ꝛ ad repressionē acuminis aliaȝ specierū. draga. gūmi est cuiusdā arboris in india nascētis: eligēdū est in colore albū lucidū clarū nō terre admixtū: rufum vel rubeū in medicina ad calefactioneȝ plus valet: q̄ minus est frigidū q̄ albū: q̄ȝ in medicinis ad refrigerādū ponit̄: diu seruat̄: dimittat̄ cū amido siue penidijs p noctem vnā dragagā. in aq̄: ex illa aq̄ liniātur labia ꝛ gingiuaȝ lingue oris scissure febricitātiū acute: si illinis hoc herpetē granulosū
De thure. valet multū. ¶ Thuris. thus ca. et sic in. ij. gra. gūmosam hȝ substātiā: virtutē cōstrictiuā ex viscositate: cōfortatiuā ex aromaticitate ꝑpter reuma capitis ponit̄ i aurea pro-
Thuris duo gña. pter frigiditatē matricis. Thus gūmi est arboris in india nascētis cui⁹ duo sunt gña grossum ꝛ masculū: ꝺ minutū: mai⁹ eligēdū est thus albū planificatū grossuȝ non terrestreitati admixtuȝ: diu pōt seruari. tria grana thuris si deglutiant̄ digestionē ꝓcurāt ad bonū anhelitū ꝓstāt: ꝛ ace-
De storace. tosaȝ eructuationē remouēt. ¶ Storacis. storax ca ē in. j. gra. sic in. ij. substātiā hȝ mediocrē: ꝟtutē cōfortatiuā: quia spūs reparat quorūdā mēbroȝ cōsolidatiuā q̄ glutinosa est: muliebria educit caliditate sua scȝ caliditate ora venarū aperiēdo: reuma cōstringit. ponit̄ in aurea cōtra vitia matricis stomachi ꝛ capitis: pilule ex ea facte digestioneȝ cōfortāt: cataplasma ex ea factū scirosim curat: fumigatio
Storacis tria gña. ei⁹ mēstruis impat. Storacis tria sunt gña: storax calamita liq̄da ꝛ rubea: liq̄da est q̄ sigia ꝺ: cū simpl'r storax inuenitur: de calamita intelligēdū est q̄ in colore rufo eligēda est in substātia glutinosa: vt valeat malaxari ad modū cere nō furfurea: vel sulphurea in sapore amara: sophisticat̄ ad rasum iris illirice ꝛ mellis: ꝛ tūc dulcis est. ¶ Saliūce:
De saliunca. saliunca ca. est ꝛ sic in. iij. gra. subtilē substātiam virtutem diureticā habēs: ponit̄ in aurea ꝑpter vitia renū vesice et matricis. Saliūca est semē cuiusdā arboris vel herbe alio noīe appellat̄ semē in hac medicīa ponēdū ē: eligendū est subalbidū: recēs habēs amaritudinē admixtam acumini. semen potest seruari per tres annos: fiat ex aqua fomētū: saliunca decoctionis ad menstrua prouocāda: suffumigiū
De napeo herbe eodē modo appellate multum valet matrici. ¶ Napei. i. seminis: sinapismus ali⁹ fit ex seminib⁹: ali⁹ ex folijs sinapis: tñ eiusdē efficacie sunt: sed maior est sinapismus ex semine fact⁹ ex folijs siccis sic fit: terant̄ folia ꝛ bulliant in vino: ꝛ cataplasma loco patiēti ex seminibus sic fit. Semina terant̄ ꝛ coquātur in aceto ꝛ vino ꝛ in maiori q̄titate ponatur vinū: cataplasmetur sup loca dolētia: valet ad lytargiā ꝛ paralysim: semē sinapis ca. ꝛ sic. i medio quarti gra. substātiā hȝ subtilē: virtutē hȝ attractiuā ex substantia ignea ex natura sua ɔsumit: ex cōplexiōe mūdificat: ex eadē ponit̄ in hac medicina ꝑpter mēbroȝ insensibilitatē ꝑpter vitiū matricis: ꝑpter paralysim: apoplexiam epi. sinapis semē est herbe eodem noīe appellate: semē non herba ponit̄ in aurea: q̄ȝ eligēduȝ est albū nō amarū: nō ponticū sed acutū: sophisticat̄ cū semine rape: puluis eius sub lingua positus loquelā restaurat: semen in oleo laur. bulitum ꝛ sacellatum eā partē viuificat in qua fuerit positum. Sinapis. Puluis sub lingua positus loquelam restaurans.
¶ Saxifragie. Saxifragia ca. est ꝛ sic. in. iij. gra. ꝛ subtilis substātie ꝟtutē hȝ diureticā ex qualitatib⁹ suis ꝛ substātia ꝛ ponit̄ in aurea ꝑpter vitiū lapidis ꝛ cōtra dissuriā ꝛ strāguriā: ꝛ mēstrua ꝓuocat: radix eius simile dicitur saxifragie. radix p se ponēda ē in medicinis q̄ exigūt saxifragiaȝ. De saxifragia.
Radix eligēda est cōtinua nō ɔforata q̄ difficile frangit̄: q̄ frangit̄ de facili vetusta ꝛ cōsumpta est. saxifra. saxum frāgens ꝺ: frāgit em̄ lapidē: ꝛ partē a parte separat. vñ maxime valet calculosis: cōtra lapidē fiat fomētū ex aq̄ salsa decoctionis ei⁹. i. saxifragie circa pudenda: vinū decoctionis ei⁹ bibitū lapidē frāgit. ¶ Ad idē nutriatur hirc⁹ per. iiij. mēses de folijs saxifragie: deinde interficie: ꝛ accipe sanguinē ei⁹: nō p̄mū hȝ scđm cū coagulatus fuerit p frusta diuide: ꝛ permitte desiccari ad solē: sed tñ sal admisceat̄ vt diutius cōseruet̄: per annū sic pōt fieri: et si eis admisceat̄ balsamū per. x. annos vl̄. xv. pōt seruari: pulueriȝet̄ sauguis: ꝛ tali puluere vtēdū est in cibis ꝛ potib⁹. ¶ Aneti. Anetum ca. ꝛ sic. in. iij. gra. vel. ij. substātiā hȝ subtilē virtutē diureticam: ponit̄ in aurea cōtra vitium renum ꝛ vesice ꝛ matricis. Nota q̄ in diureticis efficaciora sunt semina q̄ herbe ipse: ꝛ semp ponēda sunt in medicinis: valet cōtra indigestionē: vinū decoc. ei⁹ p. iij. annos seruat̄. ¶ Anisi. anisum ca. est ꝛ sic. in. iij. gra. substātiā hȝ subtilē: ꝛ virtutē diureticam ɔfortatiuā stomachi ꝛ vētositā. cōsumptiuā ꝑpter vitiū interio. mēbro. ponit̄ in aurea stomachi scȝ ꝛ iteriorū ꝛ matricis: anisuȝ maxime valet ɔtra indigestionē: anisuȝ semē est cuiusdā herbe sili noīe vocate: semen est ponēdū: dȝ eligi odoriferū in sapore acutū cū aliquātula insipiditate admixta dulcedini nō ɔforatū p. xx. annos seruari pōt: vinū decoc. ei⁹ optime ꝓcurat digesti. vētositatē ɔsumit: oīm. xx. quare ista. xx. in maiori q̄titate ponūtur q̄ p̄dicta assignatū est supi⁹: q̄m in maiori q̄titate q̄ infrascripta assignādū est: balsamū in maiori q̄titate ꝑpter maiorē indigētiā: q̄ maioris efficacie est. Cinamomū in maiori q̄titate q̄ quedā sint in maiori q̄titate habētia virtutē: vt q̄titas suppleat vitiū ꝟtutis. euphorbiū i maiori q̄ q̄dā minoris efficit: vt resistat igneitate sua mortificationi opij: sinapis maioris est efficacie q̄ aliq̄ ifrascripta: ȝ pp maiorē necessitatē i maiori pōdere ponit̄. De aneto. De aniso.
¶ Ligni aloes. lignū alo. ca. est ꝛ sic. in. ij. gra. locū vbi nascit̄ nouit nemo: q̄m nascit̄ in montuosis locis oriētis circa originē nili q̄ nemini nota ē ꝺ: mōtanis in nilū cadit: q̄ȝ nilus recipiēs fert in indiā: ibi ꝟo a saracenis retib⁹ capit̄: ꝛ venas quasdā inutiles igne cōburūt: vel cultello remouēt: lignū aloes aliud subnigrū: aliud subrufuȝ subtilē substātiā hȝ: ꝟtutē diureticā ex subtilitate substantie ɔfortatiuā: ex aromaticitate apitiuā ex q̄litatib⁹ suis: ꝛ substātia ponit̄ i aurea pp cās cerebri ex frigiditate pp vitiū renū: vesice ꝛ matricis: pp cardiacā: eligēdū est subrufum: pōderosum: granosum nodosum: aro. in sapore amarū nō m̄ltū solide substātie: subnigrū tñ laudabili⁹: sophisticat̄ cū quodā ligno q̄ȝ iuxta almāsiā repitur q̄ȝ sile ē i odore: ȝ nigrū vel albū vel solidioris substātie: si cōburat̄ in igne odorē reddit aromaticū sed momētaneū. ʒ. iiij. ligni aloes pulueriȝati in aq̄ ro. bulliāt: det̄ talis aq̄ sincopiȝātib⁹ ꝛ cardiacis: p. x. annos seruari potest. De ligno aloes.
¶ Reubarbari. reubarbarū ca. est ꝛ sic. in. ij. gra. ꝺm quosdā i. iij. subtilē hȝ substātiā diureticā laxatiuā cholere purgatiuā ex su. ponit̄ in aurea ꝑpter vitia renū ꝛ matricis ex frigida cā: ꝛ ꝑpter febrē tertianā et quotidianā: vel cardiacam. Reubarbarū aliud pōticū: aliud barbaȝ: de barbaro intellige cū ꝺ in medicina. ꝶ. reu. q̄n pōticū est: neutrum plane exigit̄: eligēdū est subcitrinū cōtinuū: non ɔforatuȝ q̄ȝ hȝ maculas q̄si venas distinctas albas citrinas: q̄ȝ hȝ croceas vel citrinas pulueriȝare aptas: vel nō est reubarbarū: vel est sophisticatū pl⁹ febricitātib⁹ dȝ dari. ʒ. j. reubarbari cū frigida aqua datū vel cū succo scariole: vel trifera saracenica cōfert ictericis: tertianas curat datū ante horā accessiōis: p. iij. ānos pōt seruari. ¶ Alipte ca. ꝛ sic. De reubarbaro. De alipta.

sed in quo

sed in quo gradu determinatū nō habem⁹ subtilē h₃ substātiā: ꝟtutē h₃ ꝯfortatiuā ex aromaticitate sua. Alipte diuerse sunt spēs: alia est amara: alia ē muscata. Alipta ē cōfectio cui⁹ receptio i ātidotario repit. Sophisticat cū laudano mastice muscata ꝛ storace ꝛ aq̄ ro. fiat ḡ alipta vt videas receptionē ꝛ eā ꝯficit: q₂ alr nō pōt cognosci: magdaleon ex alipta format: ꝛ narib⁹ appositus marie valet ꝯtra

De castoreo. coriʒā ꝛ catarrū ex frigida cā. ¶ Castorei. castoreū ca. ē ꝛ in iij. gra. sic. in. iij. mediocris est substātie: virtutē h₃ cōfortatiuā maxime neruoꝝ: q₂ infrigidatos calefacit: dissoluit et cōsumit ex qualitatibus suis: ponit in aurea ꝑpter reuma capitis dolorē dentiū: apoplexiā epilepsiam ꝛ artetica: paralysiʒ: castoreū testiculus est cuiusdā aīalis qð castor dr: nō eñ vt quidā dicūt cū venatores sequātur: vt dāno testiculorū eos euadat sibi eos amputat: q₂ ociosum est: cū maioris sit ꝑcij pellis ꝗ testiculi. Castor in oriētalib⁹ ꝛ occidē

Castorei gña duo. talib⁹ ꝛ septētrionalibus plagis repit copiosius. Castorei duo sunt gña. Est aūt qðdā albū in quo iteri⁹ sperma retinet: qð inutile ē: ꝛ illud coagulū appellam⁹: testiculi sit̄r iuuenis castoris nō ita sunt efficaces vt veterati: qm̄ adulti testiculi laudabiliores sunt. Sophisticat aūt cū neruis minutatim incisis ꝛ cōmixtis: addito sanguine ꝛ puluere piperis ꝛ modico castoreo i folliculo testiculi in ipsis. Eligēdū est castoreū subrufuʒ neruosum: horribile in sapore parū acutū: qm̄ oē castoreū in sapore valde acutū est sophisticū: castoreū distēperatū cū succo mētē ꝛ rute i quātitate magna narib⁹ imissuʒ valet multū epilepsie: iteri⁹ receptū cū eodē succo valet cōtra palysim stōachi ꝛ etiā cōtra oēʒ

De spica. palysim. ¶ Spice. Spica ca. ē ꝛ sic. i ij. gra. subtilē h₃ substātiā virtutē confortādi ex aromaticitate ex amaritudine virtutē diureticā tū ex cōplexiōe: tū ex substātia: ponit in hac medicina cōtra vitiū renū ꝛ cardiacā: ꝛ ꝑpter oppilationē splenis ꝛ epatꝭ: ꝛ vitia matricis. spica alia nardi: alia celtica: dicūt eñ cū inuenit p se nardi intelligēdū est q̄ nascit in india: vel ꝟm quosdā flos est: vel ꝟm veritatem circa radices arboris inuenit. Eligēda ē plana citrina odorifera subamara nō acumine remoto illo albor fuste interiori: vinū decoctiōis spice digestiōne ꝑcurat. Spica decoq̄tur in aliq̄ vase bñ coopto: ne fumus exhalet: postea patiēs tenasmon ex frigiditate fumū recipiat p anum: postea spica

De galanga. sup anū cataplasmet. ¶ Galange. galāga ca. ē ꝛ sic. in iij. gra. substātiā h₃ subtilē: ꝟtutē h₃ diureticā: ponit i aurea ꝑpter vitia renū: ꝛ vesice: ꝛ matricis apople. epi. palysis. Galāga radix ē arboris in india nascētis: eligēda est subrufa ꝛ nodosa: amara ꝯtinua nō ꝑforata: vinū decoctiōis

De opoponaco. ei⁹ valet ad digestionē ꝯfortādā. ¶ Oppoponacū ca. est ꝛ sic. in. iij. gra. substātiā h₃ subtilē: virtutē diureticam valde dissolutiuā ꝛ cōsumptiuā: ponit in aurea pp vitiū renū: cerebri: matricis: apo. epi. palysiʒ ꝛ maniā ꝛ artetica. Oppoponacū gūmi est arboris in trāsmarinis ꝑtib⁹ nascētis: cū ponit in electuarijs d₃ resolui qð sine fustib⁹ inuenit: cum ponit in pilulis d₃ puluerizari: s₃ q₂ fustes multū nature similant. Eligēdū est ergo parū in colore albū: odoriferum: dimittat in succo radicis malue p⁹ noctē. j. dissolutū desiccet: ꝛ supponat: mēstrua ꝑuocat: secūdinā ꝛ fetū mortuum

De anacardis. educit. ¶ Anacardi. anacardi ca. sunt ꝛ sic. in. iiij. gra. substātiā hñt subtilē mediocriter virtutē attractiuā melācholie: ꝛ phlegmatis dissolutiuā: cōsumptiuā venenosam: ꝛ ħ ꝑpter q̄litates suas ꝛ modū complexionis: vñ q₂ venenosi sunt parū d₃ dari: q₂ leprā ꝛ mortē iferūt: admixti cū alijs secure dant: ꝛ maximā hñt efficaciā: in aurea ponunt propter epilepsiā: apoplexiā: paralysiʒ: artetica. Anacardi sūt fruct⁹ cuiusdā arboris in india nascētis: qui alio noīe pediculi elephātis dicūtur. Eligēdi sunt nigri ꝛ humorosi: ꝛ pōderosi. Nota tñ q̄ sic sophisticant: ponunt eñ in humido loco vt humorositatē cōtrahāt a loco hūido: cognoscit q₂ humidi sunt exterius. Anacardi princip aliter purgant phlegma qð lytargia inducit: fiat scarificatio in occipitio lytargici: postea fiat emplastrū de anacardis eodē mō cō

De mastice. tra impetiginē ꝛ morpheā. ¶ Masticis ca. ꝛ sic. in. ij. gra. subtilē h₃ substātiā: ꝛ viscosam glutinosam virtutē h₃ confortatiuā ex aromaticitate sua: ꝛ stipticitate sua ꝑtes facit partibus vicissim adherere: quare confortat cōstrictiuā ex viscositate a glutinositate: diu seruat: ponitur i hac medicina ꝑpter cardiacaʒ ꝛ capitis reuma ꝑpter fluxū sanguinis per anagogē. ¶ Mastix gummi est cuiusdam arbo. in quadā insula grecie q̄ assimilat lentisco: ꝟm quosdā est lentiscus. Mastix eligēda est subalbida lucida ꝛ clara siue feculenta: nō sophisticat: diu pōt seruari. vinū decoct. ei⁹ digestionē ꝑcurat: vomitū cōpescit: emplastrū factū cū alb. oui tēporib⁹ suppositū oculoꝝ lachrymas ꝯstringit: ponatur mastix sup tegulā calidā quousq̄ liq̄fiat: post īpositūʒ sup pānū lineū stomacho supponat: multū digestionē cōfortat in cōualescētib⁹ ex egritudine. ¶ Sulphuris viui.

De sulphure viuo. sulphur ca. est ꝛ sic. in. iiij. gra. mediocrē h₃ substātiā: virtutem dissolutiuā cōsumptiuā: ꝛ igneā: qð ꝓbat: q₂ cito ignitur: ꝛ etiā sub aqua ardet: ꝛ expulsum cōseruat ignē: ponit

Sulphuris duo gña. in aurea ꝑpter artetica epi. apo. quartanā paralysim. sulphur est genus terre: cui⁹ duo sunt gña: viuū ꝛ nō viuū qð extinctū dr: ꝛ in magdaleonib⁹ format: viuum maioris est efficacie: minus tñ durat: eligēdū est viride: ꝛ qð difficile teritur: sulphur viuū sup carbones ponat: asmaticus fumū recipiat p os: multū ꝯfert. ¶ Peonie. peonia ca. est ꝛ sic. in

De peonia. ij. gra. virtutē h₃ diureticā ꝛ occultā: vim iuuādi epilenticos: ponit in hac medicina ꝑpter vitiū renū ꝛ epi. peonia appellat herba ꝛ radix ipsius herbe: cū sit̄r reperit peonia intelligēdū est de radice q̄ eligēda est in colore nigro exterius: interi⁹ aūt pōderosa: p. ij. annos vel. iij. seruat: peonia iuuat epi. collo suspē. de ꝯfirmatiōe pulu is peonie dat⁹ cū ouo sorbili epilēticis cōfert ꝛ apopleticis. Itē vinū decoctiōis sanat strāguriā ꝛ dissuriā. ¶ Yring⁹ ca. ꝛ sic. i. ij. gra.

De yringis. subtilē h₃ substātiā diureticā: ꝯfortat ex aromaticitate sua ponit i hac medicina ꝑpter vitia renū ꝛ cardiacos: yringi duo sūt gña: alij mōtani: alij marini. Mōtani pl⁹ sunt diuretici ꝗ marini: sed marini plus sunt ꝯfortatiui ꝛ vsui medicine laudabiliores: seruari pñt p annū: vinū decoctiōis

De rosis. yringi valet ꝯtra vitiū renū ꝛ vesice. ¶ Rose. rosa frigida est in. j. gra. sic. in. ij. duplicē h₃ substātiā. s. pōticā ꝛ aromaticā. Aromaticā ex igneis ꝑtib⁹ ꝛ aereis: ponticā h₃ ex terrestrib⁹ ꝛ aquosis: virtutē h₃ ꝯfortatiuā tum ex aromaticitate sua: tum ex ponticitate. ponit in hac medicina ꝑpter cardiacā vt reprimat vim aliaꝝ spērū dissolutiuaꝝ: rose flos oib⁹ not⁹ est q̄ d₃ colligi añq̄ oino expādat. Expanse eñ rose citi⁹ corrumpunt. Rosarū alia est rubea: alia alba. Rubea magis ꝯfortat: min⁹ stringit. Alba ecōtrario. Iteʒ alia recēs. Alia sicca. recēs non d₃ poni in medicina: sicca ꝟo eligēda est rubea remota antera: ꝛ remoto illo p qð pēdet vel adheret: q₂ stipticū est: seruari pōt p. ij. annos: pulu is rosa. ꝛ gari. valet cōtra corrosionē gingiuaꝝ. Itē si rose coquant ꝛ aceto ꝛ aqua pluuiali ꝛ spongia infundat superposita stōacho vomitū stringit: ꝛ fluxū vētris. Rosa alba autē ꝗ ad maturitatē veniat collecta ꝛ desiccata dissinterericos sanat. ¶ Thimi. thimi ca. ꝛ sic. sunt in. iij. gra. sub

De thimo. stātiā hñt subtilē ꝟtutē attractiuā melācholie ꝛ phlegmatis nō tñ purgat: q₂ reprimit ei⁹ virt⁹ laxatiua ꝟtute constrictiua aliarū specierū ꝑpter epi. ponit in hac medicina ꝛ apo. palysim ꝛ cardiacā q̄ ꝯfortat: thim⁹ appellat herba ꝛ flos herbe. Flos est ponēdus in medicinis q̄ p annum pōt seruari: eligēdus est alb⁹ in colore: puluis thimi cū aceto ꝛ modico sale dat⁹ iuuat scabiosos: phlegma salsuʒ purgat: lubricos necat: teste Diosco. ꝛ Cōstātino. ¶ Acori.

De acoro. acor⁹ ca. est ꝛ sic. in. ij. gra. substātiā h₃ subtilē: virtuteʒ diure. ponit hic in aurea pp vitiū renū ꝛ vesice. Acor⁹ est herba q̄ alio noīe gladiolus vocat: cui⁹ radix est melior: d₃ colligi in canicularib⁹ dieb⁹: ꝛ per frusta diuidi minuta: ꝛ ad solē desiccari p. ij. vl. iij. annos pōt seruari. Eligēd⁹ est acorus subrufus pōderosus ꝯtinuus: ꝛ nō ꝑforat⁹. vinū decoctionis ei⁹ valet ꝯ strāguriā ꝛ dissu. ¶ Pulegiū ca. est ꝛ sic.

De pulegio. in. iij. gra. substātiā h₃ subtilē: virtutē ꝯfortatiuā ex aromaticitate sua aperitiuā: ex substātia sua ꝛ qualitatib⁹ suis attrahit: ex ignea natura sua cōsumit ex calore et sicci. ponit in hac cōtra passiones cardiacas ꝛ reuma capitis ex phlegmate ꝑpter vitia renū ꝛ matricis: pulegiuʒ est herba: d₃ colligi in estate cū florib⁹ suis: seruat pannuʒ: ponēdi sunt in medicina flores ꝛ folia remoto stipite. pulegij suffumigatio vel fomētatio desiccat hūiditaʒ matricē: puluis ei⁹ subtilissim⁹ pāno lineo ꝛ subtili imposit⁹ sup anū dū prominet extra tenasmū curat ex frigiditate. ¶ Aristologie.

De aristologia. aristo. ca. ē ꝛ sic. in. ij. gra. subtilē h₃ substātiā: ꝟtutē diure. ꝛ occultā virtutē attrahendi venenū. Ponit in hac ꝑpter vitia renū ꝛ vesice: ꝛ matricis: ꝛ potionē venenosam: ꝛ morsus reptiliū. aristologia est herba: cuius radix est ponēda

in medicinis: cuius diuerse sunt spēs: rotūda ⁊ lōga. Rotūda maioris est efficacie: colligit̄ in vere vel estate: ⁊ desiccatur in vsu reseruet̄. Eligēda est subrufa ⁊ nō leuis: ponderosa nō perforata: sed cōtinua: puluis eius recēs pessarizatus cū oleo mustellino mēstrua ꝓuocat. Usus eius potui datus valet cōtra venenosam potionē: ⁊ morsus reptilium: ⁊ ꝯtra strāgurīā ⁊ dissuriā: valet contra asma puluis cū

De gētiana. suc. mēte ꝯ̄ vitia matricis cū succo artemisie. ¶ Gentiane. gētiana ca. est ⁊ sic. in. ij. gra. ƒm Diosco. in. iij. substātiā h₃ subtilē virtutē diureticā: mūdificat spūalia ex frigiditate: ponit̄ hic cōtra vitia renum ⁊ matricis. gētiana est herba cui⁹ radix ponēda est in medicina. Colligit̄ in estate: ⁊ siccatur: per tres ānos seruari pōt. Eligēda ē subamara interius rufa quasi tincta ⁊ cōtinua nō perforata: puluis gētiane dat⁹ cū vino singulare remediū est asmaticis tussiētib⁹ de frigiditate: pessarizat⁹ cū oleo mustellino menstrua

De mandragora. ꝓuocat. ¶ Mādragore. Mandragora frigida est et sicca in. iij. gra. substātiā h₃ grossam: ⁊ gūmosam: ⁊ fumosā: virtutē cōstrictiuā et etiā soporiferā: ponit̄ hic cōtra vitia capitis vel reuma ad stringēdū fluxū: vt etiā augmētet virtutē opij cōstringendo. Mandragora est herba cui⁹ radix medicinalis ē. i. melior ē in medicina. Colligi d₃ in estate ⁊ per frusta diuidi ⁊ desiccari: ⁊ seruari pōt per tres ānos. Eligēda est pōderosa cōtinua nō perforata: in vnguentis debent poni frōdes ⁊ fructus: in aliis medicinis radices: puluis cū ouo sorbili supiorē cū aqua ordei inferiorē dissinteriā clysterizatus iuuat. Itē cataplasma factū de radice ei⁹ cū succo ꝓprio tpib⁹ febricitātiū acute suppositū som-

De camedreos. nū inducit. ¶ Camedreos ca. ⁊ sic. in. ij. gra. substantiā h₃ subtilē virtutē diureticā: ponit̄ hic cōtra vitiū renū ⁊ vesice. Camedreos herba est q̄ colligi d₃ in estate: seruari pōt per duos annos. vinū decoctionis ei⁹ necat lumbricos: valet ꝯ̄ strāguriā ⁊ dissuriā cocta in vino ca. ⁊ oleo ⁊ pectini

De fu. cataplasmata multū valet. ¶ Fu. ca. est ⁊ sic. in. ij. gra. subtilē h₃ substātiā: ꝟtutē diureticā ꝓpter vitia renū ponit̄ in hac medicina ⁊ mr̄. Fu. herba est q̄ alio noīe d̄r valeriana: ⁊ her. ⁊ semē ⁊ radix eodē noīe d̄r. Radix ponēda est in medicinis: ī estate d₃ colligi: seruari pōt p duos ānos: solut.

De baccis lauri. ¶ Bacce lau. ca. sunt ⁊ sic. i. ij. gra. substātiā habēt subtilē: virtutē h̄nt ꝯfortatiuā ⁊ ꝓpter matricē ⁊ passiōes interiorū mēbroꝝ. Bacce lauri fruct⁹ sunt lauri de quib⁹ fit oleū laurinū sicut de nucib⁹ p assaturā in patella: colligi debēt in autūno cū plene mature sunt: seruari p̄nt p duos ānos: eligēde sunt cōtinue nō pforate. Bacce lauri desiccate excorticent̄: ⁊ exteriora pulueriзētur: de puluere isto inungat̄ facies in balneo simplr̄ vel cū melle qd̄ sic fit: pulūis bacce lau. cōmixt⁹ sit cū albu. oui dispumato: ⁊ postea sup ignē modicū dimittat̄: vt mel dissoluat̄: ⁊ ab igne depositū ī vase recōdit̄: ⁊ de isto tuberositates ⁊ variole vel pānus in facie mulieris q̄ post partū apparet in balneo: ⁊ post paululum faciē inde abluat: ⁊ clarificat: ⁊ ab illis supfluitatibus faciē detergit: ⁊ tuberositates faciei remouet ⁊ variolas q̄ sunt maxime post partū: sacellatio de bac. lauri capiti ap-

De ameos posita curat catarrū. ¶ Ameos ca. est ⁊ sic. in. ij. gra. substātiā h₃ subtilē: ꝟtutē diureticā: ponit̄ hic ꝓpter vitia renū ⁊ matricis: ⁊ vesice. Ameos est herba cui⁹ semē in medicina est ponēdū: colligi d₃ in estate: ⁊ d₃ siccari: seruari pōt p duos ānos: vinū decoc. ei⁹ valet cōtra strāguriā ⁊ dissu.

De speciebus pipis. ¶ Leucopiper ca. est in. iij. gra. sic. in. iiij. substātiā h₃ subtilē ꝟtutē diureticā: albū piper nō inuenit̄ q̄nq₃: s₃ loco ei⁹ ponunt̄ q̄nq₃ caputie quedā d̄ trāsmarinis ptibus allate: quidā dicūt diuersas arbores diuersas species ferre: s₃ nō est verū: immo Diosco. dicit qd̄ vna ⁊ eadē arbor has species fert. Longū piper flos est piper q̄d oblong⁹ est: vt videmus ī auellanis: albū piper est anteq̄ perueniat ad maturitatē: qd̄ postea calore solis coquēte nigrescit. ¶ Macropiper ca. ⁊ hu. in. ij. gra. mediocrē h₃ substātiā virtutē diureticā ⁊ restauratiuā ⁊ cōfortatiuā: ꝓpter vitia renū ponit̄ hic ⁊ vesice ⁊ cerebri: macropiper longū piper d̄r: eligendū est qd̄ est cōtinuū: seruat̄ per. iiij. annos: ⁊ electuariū de eo factū: ⁊ de semine bōb. excorticato ⁊ semine mal. ⁊ bismal. cū syrupo additis amigdal. p̄dicta mēbra restaurat: ⁊ valde cōfert ethicis: vinū decoc. ei⁹ valet cardiacis addita aq

De ligno balsami. ro. ⁊ sincopizātib⁹. ¶ Xilobalsa. xilobalsa. ca. est ⁊ sic. in. ij. gra. substātiā h₃ subtilē virtutē diureticā ⁊ ꝯfortatiuā: ponitur in aurea ꝓpter vitia renū ⁊ cardiacā. Xilobal. lignū est balsa. qd̄ eligēdū est cōtinuū nō perforatū: pōderosū: ⁊ si gūmosū erit meli⁹ erit: ⁊ est colligēdū in estate. s. in fine ei⁹ p annos. ij. seruari pōt: vinū decoc. addita aqua ro. opitulat̄ cardiacis ⁊ sincopizātib⁹. ¶ Petrosilinū ca. est ⁊

De petrosilino. sic. in. ij. gra. subtilē h₃ substātiā: ꝟtutē h₃ diureticā ⁊ cōfortatiuā ex aromati. sua: ponit̄ hic ꝓpter vitia renū ⁊ vesice et matricis ⁊ cardia. petrosili. herba est: cui⁹ semē ponit̄ in medicinis: colligit̄ in estate: diu pōt seruari: vinū decoc. ei⁹

De leuistico. spāle remediū est cōtra strāguriā ⁊ dissu. ¶ Leuistici. leuistitū ca. est ⁊ sic. in. ij. gradu substātiā h₃ subtilē: ꝟtutē diureticā. leuisti. est herba cui⁹ semē ponēdū est in medicinis: colligit̄ in estate: diu pōt seruari: vinū decoct. multū valet

De ruta. strāgu. ⁊ dissu. ¶ Rute. ruta ca. ē ⁊ sic. in. iij. vel. iiij. gradu: substātiā h₃ subtilē: virtutē h₃ diureti. ⁊ dissolutiuā: et cōsumptiuā: ponit̄ in hac medicina ꝓpter apo. epi. paralysim arteticis ꝓpter vitia renū ⁊ matricis. Ruta herba est cui⁹ semē est ponēdū in medicis: cū simplr̄ inuenit̄ ponēda est ruta hortēsis: colligit̄ semē cū suis foliis vel folliculis: ⁊ sic diu pōt seruari: cū ponit̄ in medicinis folliculi remouēdi sūt. Ruta trita ⁊ bn̄ pistata ⁊ cū puluere cimini mixta: ⁊ cū vitel. oui mirabilr̄ abstergit oculū a sanguine coagulato in eo existēte: ruta distēperata cū succo mēte vl̄ cū suc. proprio narib⁹ imissa epi. curat. Itē si in ꝓprio suc. tēpet̄ p. x.

De sinoni. dies ⁊ noctes det̄ epilētico. ¶ Sinoni. est semen petrosil. agre. eiusdē virtutis est cū domestico: ⁊ ꝓpter easdē cās in

De carui. hac medicina ponitur. ¶ Carui. ca. ⁊ sic. est in. ij. gra. substātiā h₃ subtilē: virtutē diureticā et cōfortatiuā: ponit̄ hic ꝓpter vitia capitis: epatis: ⁊ renū matricis cardiace. carui herba est cui⁹ semē ponēdū est in medicina hac. colligitur in estate: diu pōt seruari: eligēdū ē nō puluerizatū: puluis carui facit os bn̄ olēs: ⁊ digestionē iuuat: carnes eo aspersē fiūt boni odoris. ¶ Amomū ca. ⁊ sic est i. ij. gra. eiusdē

De amomo. virtutis est cuius carui: semē ei⁹ est medicinale: diu pōt seruari: puluis amomi trifere magne mixt⁹ ⁊ suppositus mē-

De dauco. strua ꝓuocat: vinū decoctiōis ei⁹ idē facit. ¶ Dauci. daucus ali⁹ creticus: ali⁹ asinin⁹. Semē cretici ponēdū ē in medicinis: idē intellige de dauco qd̄ de petrosilino oium. 33. añ. q₂ ista in maiori q̄titate ponunt̄ q̄ predicta superius dictū est: lignū aloes ponit̄ in maiori q̄titate q̄ infrascripta ꝓpter maiorē indigētiā: alipta ꝓpter eādem causam. Reubarbarū ⁊ oppoponax spica galāga ⁊ ligi rose: ⁊ siflis ꝓpter similiū modicā appositionē. ¶ Castoreum: q₂ valet ad oēs passiones cōtra quas valet aurea: sulphur viuum: radix dragagātū reprimūt acumē: peonia: ⁊ sequētia siria

De auro. ꝓpter debilitatē sue virtutis mādragore auri cosit. ¶ Aurum d̄ tēperatū in caliditate substātiā h₃ grossam: virtutem h₃ purgādi ⁊ extenuādi superfluos humores: corpus a fumoso humore releuat: cassulā cordis in superfluitate medi. purgat: ponit̄ hic ꝓpter cordis passionem: limatura auri poni d₃ in hac medicina: s₃ cauēdū est ne cū limatur loco ipsius ab apothecariis cuprū apponat̄: limatura auri ī cibis exhibita corp⁹a corruptiōe lepre ꝯseruat: mētē cōfortat: coctura ex auro facta vtilis est: q₂ ī ea nō nascit̄ can-

De argēto cer vel erisipila vel fistula. Epilēsiā in p̄ncipio datū curat: diu pōt seruari. ¶ Argētū frigidū est tēperatū in humiditate grossā h₃ substātiā virtutem cōfortatiuā ⁊ phlegmatis mūdificatiuā: argētū in aurea ponēdū est purū: argentum valet ad qd̄ et aurū minus tn̄ ponit̄ in hac medicina vt cōtra operet̄ quibusdā specieb⁹ q̄ violēter dissoluūt: vt euphorbiū lamina argentea cocture imposita fetorē remo-

De margaritis. uet. ¶ Albarū margaritaꝝ. Margarite frig. et sic. sunt in iij. gra. grossam h̄nt substātiā: virtutē cōfortatiuā: margarite ambe ponunt̄ in hac medicina ꝓpter eādē cām ꝓpter quā ponit̄ argētū: cardiacis medet̄: ābe margarite in trāsmarinis ptib⁹ inueniunt̄ in superiori parte indie in vētre cuiusdā piscis q̄ siflis est cōcule marine q̄ etiā h₃ in superficie lanā mollissimā q̄ d̄r melotida que valet ad dolorem aurium. Margarite in ventre illius piscis inueniunt̄ loco ouoꝝ: q̄n extrahunt̄ a pisce obscure sūt: ⁊ tūc dant̄ colūbis ad mādu cādū in quoꝝ gutturib⁹ depurgant̄: que per tres horas seruātur in colūba: ⁊ extrahunt̄: q̄dā artificiose pforant̄: sed pforate ⁊ nō perforate eiusdē sunt efficacie: perforate tn̄ a motu pforatiōis aliq̄d caliditatis possunt acq̄rere: sophisticātur aūt cū lapidib⁹ q̄ in ventre alterius piscis inueniunt̄: ⁊ loco earū ponunt̄: sed tn̄ tāte nō sūt efficacie: sed ita p̄nt cognosci ⁊ discerni: q₂ iste sunt magis obscure.

re. ¶ Blacte bizantie ca. est ⁊ sic. mediocrē hꝫ substantiaꝫ

Blacta bizantia. virtutē hꝫ cōfortādi ⁊ abstergendi ꝓpter car. ponit in hac medicīa: blacta bizantia est quedā supfluitas que inuenit in ore vł brācis cuiusdā piscis qui bizantiuꝫ dr: qꝛ bizātio sitis est in latitudine ⁊ diu pōt seruari: puluis ei9 cū succo boraginis ⁊ aqua ro. cōmixt9 cardiacis est optimū remedium.

Os de corde cerui. ¶ Ossis de corde cerui quoddā durū est ad modū cartilagis: qd inuenit in corde cerui: generat aūt sic: vena quedā trāsmittit a splene vsqꝫ ad cor ꝑ quā melancholia mixta trāsit ad cor isti9 aīalis ipmqꝫ cor frequēter cōstringit: vñ ceru9 timid9 efficit: liquidiores ⁊ subtiliores partes melācholie ꝯsumūtur caliditate: feculētiores īdurātur et ī ossis trāseūt substātiā ponitur in hac medicina ad melācholiā purgādā: purgat eā rōne situdis: os de corde cerui dr calidū a qbusdā: qꝛ per caliditatē generat ab alijs frigidis: ⁊ sic: qꝛ melācholiā attrahit situdine sua. Si qs autē dicat ꝙ rōne ꝯformitatis eā purgat: multo magis cib9 melācholic9 melācholiā purgare dꝫ: qd falsuꝫ est: qꝛ cib9 melancholic9 digerit: ⁊ digest9 assimilat mēbris: vnde potius melāncholiā auget ꝙ̄ purget: os aūt de corde cerui purgat eā qꝛ rōne situdis eā trahit: ⁊ qꝛ nō digerit secū ducit: sophisticatur cū cartillagine que accipit in furcula pectoris ipi9 cerui vel hirci: ⁊ vix pōt discerni. Os de corde cerui frig. ē ⁊ sic. grossaꝫ hꝫ substantiā virtutē cōfortatiuā ſm quā speciē cōfortatiōis cōfortare dr spūs reparādo: humiditates restaurādo calorē naturalē cōfortādo partes cōstringēdo supfluitates educēdo. s. reparādo spūs vt res aromatica restaurādo humi. vt vinū digestibiles cibi et sitia et ꝯfortādo colorē naturalē ⁊ quedam calida cōstringendo ptes vt stiptica educēdo superfluitates vt medicīa laxatiua cōfortare dr os de corde cerui qꝛ purgat melācholiā ⁊ cassula cordis: sed ponit in aurea ꝓpter cardiacā passionē diu potest seruari os de corde cerui in maiori pondere ponitur in hac medicina ꝙ̄ predicta ꝓpter predictam rōnē in maiori ponit aurum ꝙ̄ infrascripta ꝓpter maiorē efficaciam. Argentū ꝓpter eandē cām margarite ꝓpter debilitateꝫ sue ꝟtutis blacta bizātia os de corde cerui ꝓpter similiū modicā appositionē vel ꝓpter maiorē necessitatē. ¶ Limatu

Limatura eboris. re eboris. ebur frig. est ⁊ sic. grossaꝫ hꝫ substātiā ⁊ ponderosam virtutē cōsortatiuā ponit hic ꝓpter cardiacā propter fluxū sanguinis ⁊ ꝓpter cōseruationē aliarū specieruꝫ: cōstringit em̄ fumositates specieꝝ fumositate sua retinēdo ne fumādo virt9 eaꝝ euaporet: eligendū est ebur qd albi9 pōt inueniri lucidū clarū ⁊ sine medulla. Sophisticatur ex limatura alioꝝ ossiuꝫ qd vix aut nūqꝫ potest discerni: debemus aūt coram nobis facere limare: pul. eboris narib9 insufflat9 fluxū sanguis nariū restringit. ¶ Calam9 aroma.

Calamus arōatic9. ca. est ⁊ sic. in .ij. gra. substātiā hꝫ subtilē: virtutē diureticā ꝯfortatiuā constrictiuā: ponitur hic ꝓpter vitium renuꝫ et matricis. Est aūt radix fruticis: dꝫ eligi ꝑforata in lōgum et ꝯtra latuꝫ ⁊ sine medulla sit leuis ⁊ puluerizata cū frangit radix vetustate: dꝫ aūt eligi aliquātuluꝫ ponderosa et cōtinua in colore rufa in sapore acuta: vinū decoctiōis ei9 ꝯfortat stōachū ⁊ digestionē adiuuat cardiacā ⁊ nefre. cu-

Piretrum rat. per. iij. annos pōt seruari. ¶ Piretrū ca. est ⁊ sic. in .iij. gradu calefacit ⁊ desiccat substātiā hꝫ subtilē ꝟtuteꝫ diureticā dissoluit ⁊ cōsumit: ponit hic ꝓpter epi. cephaleam ꝓpter asma ⁊ tussim ꝓpter vitia renū ⁊ paralysiꝫ febrē qrtanā ⁊ alia diuretica ꝓpter has causas ponit ī medicina hac: vñ opiate diuidēdo coagulāt humores ⁊ expellūt se. ꝑ vrinā lꝫ vētrē ꝯstringāt. Piretrum est radix cuiusdā herbe que in calida ⁊ frigida regiōe inuenit: sed in calida minoris ē efficacie: eligēdū est qd est grossuꝫ continuum ⁊ pōderosum: qd ori appositum quadaꝫ ponticitate linguam mordet: per tres annos seruat. Piretrū cōmasticatuꝫ mirabilr phlegma educit: ⁊ cerebrū depurādo ꝯfortat: acetuꝫ decoctionis gargarizatū desiccat vuā humorosam et hoc maxime si addat rose ebur. In aurea ponit in maiori pondere ꝙ̄ ꝑdicta ꝓpter maiorē indigētiā: calamus aromaticus ꝓpter similitudinē simul: nec piretrū ꝓpter intēsionē

Mel. caliditatis. ¶ Mel qd sufficit. Mel diuersis causis ī hac medicia ponit ꝓpter cōseruationē specierū vt amaritudinē ⁊ horribilitatē quarūdā specierum temperet: nisi enim multa antido. cōficerentur cū melle: non solū horribilitatē lingue ⁊ ceteris mēbris inferrent que non ab eis attraherent: sꝫ ab eis expellerent: operat enim idē mel in medicina qd esca in hamo: mēbra cū dulcedine mellis amaritudinē attrahunt vñ depurantur ⁊ cōfortantur. Cum aut mel ponitur in mediciuis sic est preparandū ponatur ad ignē quousqꝫ buliat: ⁊ tunc deponat ab igne ⁊ spuma dimittat residere aliquātulū postea dispumet nō soluꝫ per caciam: sed ꝑ pānum coletur. Cū aūt volueris puluerē admiscere nō sit multū cal. qꝛ cali. ei9 vel calore spēs corrūperentur.

Mel castaneum. Mel diuersis est modis: est em̄ mel castaneū qd aliquātulū amaritudis hꝫ. s. qd fit vł in vase de illa arbore facto: vł qꝛ apes istud operātes florib9 castaneaꝝ vescuntur: ⁊ illd vehemēti9 operat in medicina: sed ꝓpter amaritudinē nō ponit: ⁊ aliud est dulce ſm pastū apū. in ca. medicia ponēdū ē mel ruffuꝫ in fri. albū tali ꝓportione: si vis facere magdaleones in. j. li. pul. pone. j. li. mell. si vis facere in liqda forma sine magdaleonib9 in li. pul. pone. iij. li. mellis. Nota ꝙ ī magdaleonib9 diu nō pōt seruari: quocūqꝫ mō ꝯficiatur non dꝫ seruari vltra. v. an. dosis enim est. ʒ. ß. ꝫ moderuos: vel meli9 est. ʒ. iij. vel. ij. tm̄: qꝛ plus mellis antiqui.

¶ Cōficit sic. post electaꝝ specieruꝫ ſm cōpetenteꝫ doctrinā ⁊ cognitionē ⁊ cōpetētem cribellationē limature auri ⁊ argēti pōderate mittende sunt cū puluere margaritaꝝ: deinde pars predictarū specierū imittenda est cū ꝑdictis ⁊ indesinēter debent moueri ⁊ cōmisceri. Itē admiscendū est amplius quousqꝫ pars pulueꝝ sic semotim misceatur cū ꝑdictis limaturis ⁊ cuꝫ puluere margaritaꝝ donec mixtū sit per minima cōsu. puluere specierū: deinde indesinēter dꝫ duci mō de puluere: mō de melle apponēdo: ⁊ iteruꝫ admiscēdū est de puluerib9 ampli9 quousqꝫ media ꝑs pul. sic semotim cōmisceat. Itē buliat mel ⁊ bñ dispumet: ⁊ reliqui pulueres admisceātur: tamē qñqꝫ crudum apponit: nō ex cā cōseruatiōis sed putrefactionis: cognitio mellis decocti aquosi hec est: gutta sup marmor posita nō diffundit: sed colligit: tūc deponat ab igne: ⁊ in. ij. gra. calidū est pulueres supponēdi sunt: vt i. j. li. pulueris ponāt. iij. mellis: tūc inserēda est terebēthina ad maiorē cōseruationeꝫ: vel qd meli9 est in prima cū melle distēperetur per se terebēthina: post apponāt alij pulueres: ⁊ si habueris balsamū: ⁊ apponas multo meli9 erit qd sic apponitur: in particula mellis dissoluat balsamū semotū in vase mūdissimo: ⁊ sic diligētr dissolutis melli admisceat: melle tñ existente cal. aliter enim taꝫ balsamū ꝙ̄ specierū virtutes deperderent: vltimo appones pul. sed paulatim ⁊ cuꝫ pistello sine intermissiōe ducēdi sunt: qd oibus medicinis faciēduꝫ est vt meli9 incorporētur: sꝫ in hac precipue ne pul. auri ⁊ argē. petāt fundū sed ꝑ minima misceātur: cōseruantur aūt in effectu suo per. vij. āuos. ⁊ si infra hoc spacium ex alio accidēti desiccet: ⁊ induresceat in. j. li. medicie ponatur. ʒ. j. mellis dispumati: ⁊ bñ reducat ad modū proprium lib. ij. sic in mortario pone medicinā ⁊ prius tere cum pistello: et postea cū melle dispumato ⁊ tēperate ca. paulatim distempera: det eunti dormitū cū vino cal. ℞. cina. folij zedoa. zizib. costi cora. casieli. euphor. dragagāti stora. saliūce meu. carda. sise. napei saxi. ane. ani. ʒ. j. ligni alo. reupō. al: pre. casto. spi. galā. oppop. anacar. masti. sulphur. peo. zingi. ro. thimi acori pulegij ari. lon. gētiane corticis mādrago. camedrei fu. baccaꝝ lau. amomi petrosi. semi. leuisti. sem. ru. sinonis añ. ʒ. ß. auri costi argēti ābarū margaritaꝝ blacte bisancie os. de corde cerui añ. ʒ. ix. limature eboris: calami arom. argēti piretri añ. ʒ. viij. mellis qd sufficit: det in modū auellane eūti dormitū cum vino calido: hoc facit ritus.

Adrianū dictum est qd ab Adriano imperatore Romanoꝝ cōpositum fuit: valet proprie ad omne vitiū capitis ex frigiditate: ⁊ ad grauedinē oculoꝝ: ⁊ obscuritatem contra hemicraneam: datur cum vino calido vbi cocta sit saluia in sero in modum auellane: detur etiā quartanarijs cū decoctiōe gētiane vł origani ante horā accessionis: datur etiā accipitri lapidem habēti. Sed homini habēti lapidem detur cuꝫ vino in quo decocta sit saxifragia vel miliū solis. x. pars ꝯfecte est li. j. ℞. opij thebaici. ʒ. iij. casieligneе iusqami amboꝝ añ. ʒ. ij. ⁊. ℈. ij ß. euphorbij leucopiperis añ. ʒ. ij. ⁊ gra. vj. ⁊ tertiā partē vnius grani: si-

seleos semi.apij ana.ʒ.j.ꝛ.℈.ß.ꝛ gra.ij.folij origani draga.an.ʒ.j.opobal.petrosilini:macis:storacis:cala.zinzi.xilobal.ciperi:carpo.macedonici:an.ʒ.j.minus gra. vj.seminis maratri.℈.ij.ꝛ gra.viij.calami aromati.℈.ij.ꝛ gra.ij.cinamo.croci costi reupontici piretri acori dauci cretici anisi:ana.ʒ.ß.ꝛ gra.vj.casto.ʒ.ß.serapi.myrrhe rose cardamomi amomi rute agrestis:seminis ameos : ana.℈.j.ꝛ gra.iiij.cafief.℈.j.Alij addunt lilifagi.ʒ.j.mellis quod sufficit.

Sūma medicinaꝝ est xxxviij.res

Adrianū antidotū.i.contra datū:adrianū ab inuentore valet contra oēs morbi desperatiōes vel mortis sup.que fiunt veneno interi⁹ sumpto vel exteri⁹ illato:vel ex ea que fit ex superabūdantia fri.humoris vt ex spasmo de repletiōe ex frigida cā reumatis vt in epilepsia apoplexia ꝛ ex indignatiōe neruoꝝ vt in paralysi: diuersificaꝛ aūt vsus sumēdi ſm diuersitatē morbi.¶ Cōtra venenum interi⁹ sumptū deꝛ cum vino decoctionis diptami ꝛ cicoree.ꝯtra venenū exteri⁹ illatū:vt morsum canis rabidi vel reptilis superponaꝛ distemperatū cum suc.mēte.contra abundantiaꝫ frigido.hu.fiat vnguētū de adriano ꝛ scarabeis:idest echarbed qui inueniunꝛ inter pānos ꝛ inter libros simul ꝯtritis ꝛ ꝯfectis cū petroleo ꝛ adriano:inde vngaꝛ patiēs in balneo:vel si tale balneū vel oleū non habes: obstruaꝛ fimo caballino post inunctionē ad solē vel ad ignē detur eisdē cū vino decoctio.piperis cōtra epilēticos ꝛ apo.cuꝫ vino decocti.peonie:fiat etiā fricatio palati ex eo imisso cū eo inter dētes ꝛ inijciaꝛ ꝑ nares cū suc.mēte vel ru.distemperatū detur epilēticis ꝛ melancholicis cū decoctiōne costi:ꝛ si detur cū decoctione sene ꝛ castorei meli⁹ erit.

¶ Cephalargicis detur cū vino decoctionis nucū muscatarū:cōtra indignationem neruoꝝ cum decoctione olibani:scotomicis si scotomia fit vitio cerebri detur adrianuꝫ cū vino decoctiōis gariofiloꝝ:fiat ꝗ eis emplastrū ex adriano ꝛ puluere gariofi.nu.mus.de olibāo ꝛ oleo mustellino.

¶ Epaticis ꝯtra vitiū epatis ex friditate vt hydropis deꝛ cū vīo decoctiōis petrosilini apij sparagi feniculi brusci:si est vitiū epatis ex apostemate precedēti saniosο ad saniē mūdificandā:da pilulas factas ex adriano ꝛ puluere myrrhe cere electe masticis bdellij.¶ Spleneticis cū decoctione capparis precedētib⁹ tñ mollificatiuis:vt dialtea butyro ꝛ purgatiōe cōpetēti.Nephreticis cū decoctiōe xilocasie ꝑcedēti vsu abiacē duobus vel tribus diebus:strangu. cuꝫ decoctiōe milij solis ꝛ semis citrulli:q2 diuretica sunt ꝛ mūdificāt precedēte benedicta:q2 materia in vijs vrinalibus existēs posset indurari:si prius dareꝛ.¶ Calculosis cū apozimate saxifragie:vel quod meli⁹ est fiant pilule ex adriano cū lapide lincis saxifragie:milij solis sanguie hirci veteris diu de folijs hedere pasti:vꝉ fiat eis tale empl̄m qđ ēt strāguriosis valet.Accipiātur cimices in magna ꝗ̄titate terantur ꝛ coquātur cum oleo resoluātur cū adriano:fiat em pl̄m:superponatur pectini.Colicam patientibus de phlegmate vitreo inijciaꝛ adrianū cum aqua salmatina ꝑ clystere diureticis ꝑcedētibus ꝛ mollificatiuis:si fiat de cholera nō detur:deꝛ etiam predictis cū vino decoctionis cimini ꝛ castorei ad bibēdum.¶ Periodicis febribus interpolatis febricitātib⁹ de phlegmate naturali vel vitreo añ horā accessiōis cū vino decoctiōis pigami.¶ Tertianarijs de cholera vitellina cū aqua tepida.¶ Quartanarijs:qñ datur quartanarijs accipe herbas calidas ꝛ coque in aqua que ponātur in stufa:sedeat patiēs vt sudet ꝛ recipiat adrianū cū vino decoctiōis pigāi cū calida.Quidam dicūt qđ si in ore vel aure galli a serpēte morsi mittaꝛ adrianū statim liberabitꝛ:sic ēt fit in nobis:qūo autem dꝫ dari cōtra venenū interius ꝛ exterius sumptum dictū est superius.℞.opiū thebaicū ꝑpter fluxuꝫ humoꝝ a capite descēdentiū.¶ Xilocasie cōtra vitia renū ꝛ vesice ꝛ matricis ꝛ ꝯtra cardiacam euphorbium contra epilēticos apopleticos arteticas paralyses.¶ Leucopiperis cōtra viscosos hūores ad dissoluēduꝫ.¶ Iusquiamū ꝯtra reuma cōtra dolorē dentiū:cōtra fluxum sanguinis:per anagogē ꝛ diabrosim.Cōtra reuma ponitur:q2 poros ꝯstringit:ex quoꝝ constrictione cessat flux us.¶ Siseleos cōtra vitia renum ꝛ vesi.ꝛ matricis.¶ Apij semē calidum est ꝛ sic.in.ij.

Iusqiam⁹ doloū dētiuꝫ ꝯfert.

gra.virtutē hꝫ diureticā extenuatiuā dissolutiuam vētositatis cōtra vitia renū ꝛ vesice ꝛ matricis ꝛ colicā:hic ponitꝛ apiuꝫ ꝯtra ventositatē:q2 medicinale est:cū inueniꝛ apiuꝫ simpl'r cōem̄ intelligendū est:nō apium risus nō caninū: nec apiū emorroidaꝝ:ꝛ ēt dꝫ intelligi semē ꝛ nō radix:et nō folia p.iij.an.pōt ſua.nō sophisticaꝛ:vinum decoctionis ei⁹ vētositatis tortionē dissoluit:foliū eadē cā ponitꝛ ħ ꝛ in aurea.¶ Origani:diagagāti opobal.cipi carpobalsami.se.petrosi.macedonici:ꝛ ēt petrosilinū alexādrinum ꝟtutē hꝫ dissolutiuā ꝛ diureticā:pōiꝛ ħ ꝯtra vitia ꝛ dolorē stōi ꝛ eisdē causis vt apiū renes ꝛ vesicā purgat a superfluis hūorib⁹:qđ pōt cognosci:q2 cū comediꝛ vrina mingiꝛ spissior ꝛ hu.plena sic ꝗ cretanū cōedūt p.v.an.ſua.¶ Maratri.ca.ē ꝛ sic.i.ij.gra.idē facit qđ petrosilinū:qñ ponitꝛ ꝑ se intelligendū e ſt de semle:virtutē hꝫ diureticā ꝯsumptiuā grosse vētositatis ꝛ ꝑterea digestionē ꝯfortat ꝯtra reuma renū ꝛ vesice hic ponitꝛ:vinū decoctionis eius stomachuꝫ iuuat:p tres ānos seruaꝛ post prādiū comestū medeꝛ acidis eructuatiōib⁹ que sunt ex indigestione.¶ Reupontica.est ꝛ sic.in.ij.gra.herba est que in trāsmarinis ptibus inueniꝛ:hꝫ virtutē ex aromaticitate diureticā cōfortat ex stipticitate cōdēsat.Eligēda est rufa i substātia solida que cū frāgiꝛ hꝫ ꝗsdā venas interi⁹ ꝛ est sile reubarbaro subamarū in sapore ꝑpter spleneticā passiōnē ponitꝛ hic ꝛ colicā renū ꝛ vesice:vinū decoctiōis eius digestionē iuuat:seruaꝛ p.ij.an.Piretri acori serapini ca.ꝛ sic.in.ij.gra.gū.est arboris ꝗ eodē noīe dr:serapinum virtutē hꝫ cōfortatiuaꝫ attractiuā ꝛ ꝯsumptiuā:ponitur hic ꝑpter cephalicam et epile.Eligēdū est subrufum claꝝ ꝛ cui palee nō sint admixte vel lapilli.Si aūt liꝗfiat ꝛ coleꝛ suppositum ꝑuocat et educit serua.p.iij.an.Myrrhe ro.amo.rute agre.ruta ca. est ꝛ sic.in.iij.gra.ꝟtutē hꝫ diure.dissolutiuā ꝛ ꝯfortatiuā pōiꝛ ħ ꝯtra cephaleā epi.paral.ꝑpter vitia re.ꝛ vesi.cum inueniꝛ pigamē semē dꝫ pōi:ꝛ cū inueniꝛ.℞.rute agre.folia rute agre.ponēda sunt:folia rute dñt colligi qñ flores ꝑducit q2 tūc plus valent:vltra annū non seruaꝛ:succus rute epi.valet nari imissus:purgat em̄ cerebrū a phlegmate.¶ Ameos dictū ē casiasi.cali.ē ꝛ hu.circa oēs gra sanguinē depurat:mēbra cōfortat ꝯtra tertianā ꝛ ꝗtidianam hic ponitꝛ:q2 depurat hūores ꝛ preparat fruct⁹ est arboris vltra mare.Eligēda est in colore rufa i substātia grossa pōderosa ꝗ dum cōcutitur grana non sonāt interius sophisticaꝛ sic:cū inuēta sit leuis cooperiꝛ in arena vt ibi humiditatē ꝛ pōderositatē accipiat:qđ sic cognosciꝛ:q2 humiditas multū aquosa intus reperiꝛ p.iij.an.ſua.qñ ponitꝛ in medicinis sine cortice dꝫ pōderari qñ ponitꝛ in decoctione cū cortice.mel quare apponitꝛ diximus ꝛ mel qđ sufficit.

Reupōticum.

Ameos.

Acharistum sine munere interpretatur:ꝛ proprie datur contra catarrum ꝛ contra omne vitiū pectoris ex frigiditate maxime asmaticis arteticis tussiētibus:ꝯfert fluxum patientibus phlegmaticū per os datum in sero cū vino albo.ca.vj.pars cōfecta est li.j.℞.costi galbani opij fenicō indi hyssopi:se.lini.an.ʒ.j.spice croci coralli xilobalsa.casiefi.xilocasie.calami aro. reupō.myrrhe storacis calami:oppopōacis bdellij armoniaci:olibani cicidon spice celtice abrotani acori asari bractei roris syriaci sqlle dānidis piretri amo.anisi psilij ozimi dauci leuistici maratri miconis melanopiperis macropiperis leucopiperis floris syriaci:an.℈.ij.elenij.℈.j.ꝛ ß.ellebo. ni.zinzi. an.℈.j.mel qđ sufficit:sumaꝛ cū vino calido.in sero.

¶ Additio.

¶ Acharistum sine munere interpretaꝛ nisi pri⁹ mercedē acceperis.Et istud est magnum qđ est admirabile ad differentiā parui vt vult Nicola⁹ in magno antidotario:in quo hꝫ has duas descriptiōes magni.s.ꝛ parui valet ꝯtra catarrū ꝛ oē vitium pectoris ex frigiditate ħ est ꝯtra hūores frigidos pectus reumatiꝫantes ꝛ spūalia grauantes. Maxime asmaticis.ꝛ est asma:vt vult Auicen.xiij.egritudo pulmonaris cū qua patiēs nō inuenit excusationeꝫ ab anhelitu frequēti sicut est āhelit⁹ quo laborat ꝑfocat⁹ ꝛ festinatus ꝛ

stinatus. Et ꝯueniunt ista quatuor noīa in hoc ꝙ signifi-
cant malitiā anhelitꝰ.s.asma: disnia: oregmon: ⁊ orthomia
ꝓpter defectū cōtingentē ex mēbris spūalibus principali
Asma. ter. Sed differūt qꝛ dr asma qñ cadit peccatū in expiratio
ne: ⁊ est sine sono ⁊ cū tussi parua: oregmō ꝟo dr qñ sonꝰ ē
plurimꝰ in anhelādo: orthomia dr qñ est peccatū in inspira
Oregmon tiōe expiratiōe ⁊ sonitu: disnia ꝟo est sine sonitu: valet ēt
arteriosis.i.illis q̄ detrimentū patiūtur in trachea arteria
vt rauci: ⁊ sic vz ꝯtra raucedinē ex frigido humore cātam
orthomia. vel ꝓpter descēsum frigidi hūoris ad tracheaz arteriam.
Tussientibꝰ ex descēsu frigidi hūoris ad ptes pectorales.
Disnia. Cōtra fluxū patiētibꝰ phlegmaticū ꝑ os datū cū vino ca-
lido albo.i.ꝯtra hūiditatē salivalē superfluā ⁊ abūdātē ꝑ
os datū. etiā Nicolaus in magno antidotario dicit ipz ad
plures alias infirmitates valere: vt ad stōachi debilitatē
⁊ vomitū ab hūore supple phlegmatico cātos. Ad epar ex
vētositate splenis distēperatū ⁊ splenē ex lōga infirmita-
te tumētē hoc est iflatū: pleureticis yliosis nefreticis strā-
gurtosis peculiariter medeꝛ: ⁊ oībꝰ venenatis morsibꝰ ob-
sistit. Simplicia q̄ hic sunt declarāda nūc declarabūtur.
Primū est fenicō indū: ⁊ ꝑ fenicō indū intelligiꝛ hic cōmu
niter dactylus qui ex india afferꝛ: nā fenichia grece dacty
lus latine. Isidorus greci palmā fenicez dicunt: eo ꝙ diu
duret ex noīe auis fenicis que multis ānis viuere ꝓhibeꝛ:
sz in libro de doctrīa greca scribiꝛ fenichiō dactylus. Aliq̄
tñ intelligūt ꝑ fenichion tamarindos: ⁊ dicūtur ꝓprie ex fi
nichia.i.acetosi dactyli: q̄ fructꝰ ex india deferūtur: ⁊ ideo
aliq̄ textꝰ loco fenicō indi hñt tamaridi. Scdz simplex qd
nūc est declarādū est selini: ⁊ per selinū itelligēdū est apiū
hoc ē semē apij: nā selinū grece apiū latine dr: inde petrosi
linū.i.apiū petre: nōnulli tñ textus hñt semē lini: qd satis
est cōsonū: vt satis vr ꝑ vtilitates ipsius acaristi. cōiter tñ
reperiꝛ selini.s.se.apij. Tertiū simplex est cicidō et est cici-
don galla: nā cicidon vel cicidos vel kikidō grece est gal
la latine: ⁊ sic reperiꝛ apd Diosc. cap̄. de cicidos. Gal. vij.
simpliciū dicit. cicis.i.galla quā quidam onfantia noīant
Quartū est bractei: ⁊ est bracteos grece sauina latine: de q̄
Serapio in cap̄. de iunipeo dicit. sz sauina est illa que di-
ciꝛ bracteos. Piniꝰ inquit: sauina herba sabina brathi ap
pellata a grecis duoꝝ generū est ⁊c. Quintū simplex hic
Ros syria cus. declarādū est roris syriaci: ⁊ est ros syriacꝰ ꝫm cōpositorez
flos orni: sed non dicit quid sit ornus: sed ꝫm rei veritatez
ros syriacus est sumach: nā vide ꝙ vbicunqz in libris d gre
co translatis habeꝛ ros syriacus: in arabicis in eisdē locis
habeꝛ sumach. Nam apud Diosco. cap̄. de origano vbi est
ros syriacꝰ: in serapiōe eodē loco ex verbo Diosco. est su-
mach. idē in cap̄. de porro vbi habeꝛ tuso cū rore syriaco: in
serapione habeꝛ sumach. Sextū simplex hic declarandū
est dafnis qd grece laurꝰ latine dr: īde dafneleō.i.laurinū
oleū: ⁊ sic hic ꝑ dafnidē baccas lauri itelligimꝰ. Septimū
simplex est micō qd est semē papaueris ꝫm Gal. vij. simpli
Elepniū. ctum. Diosco. de miconio cap̄. facit ⁊ est idē. Octauū sim-
plex est elepniū: ⁊ est ꝫm cōpositionē enula cāpana: et apd
Diosco. vocaꝛ elenū: multi simphitū vocant: alij blatum:
alij flomū falso supple: latini aūt enulā vocant: folia hz flo
mo silia angusta ⁊ mollia ⁊ oblonga non crescētia in altū
sed sup terrā late expādūtur: radix est illi ingēs ⁊ odorabi
lis ⁊ rufa ⁊ vescida gustu nō suauis: frutex est illi siꝛis lilio
tersuz hz albū: in cuiꝰ summitate flos est aurosus mōtuo
sis ⁊ vmbrosis nasciꝛ locis humidis ⁊ in hortis: hec sunt q̄
hic ꝓnūc declarabunꝛ: alia satis nota sunt etiā alibi plu-
ries declarata. Ista opiata raro ī vsu habenꝛ: vnū simplex
dimissuz est indeclaratū: ⁊ est flos syriaci qd ē vt volūt ali-
q̄ flos malue: alij dicūt ꝙ ē flos bismalue: cape quē volue
ris: qꝛ parū adiuicē differūt. Sūma medicinaꝝ ē res. xlvj.

Thanasia.i.imortalis ꝓprie valet ad flu-
xum sanguinis mulieris: datur cum succo
plātaginis: qui succus dz priꝰ duci super
lapidē molarē cū lapide emathitis tādiu
donec in sanguineū colorē vertatur: ⁊ cū tali succo
distēperata medicina detur: ⁊ eadē bōbice intincta:
⁊ sepius in vulua missa sanguinez constringit: hoc
quidem facit emoptoicis cū tali ordine distēpera-
ta: ⁊ naribus attracta fluxum sanguinis nariū sistit.
Sexta pars cōfecta est lib.j. R. cina. casiefistu. añ. ʒ.
iij. et gra. viij. croci. squinanti: storacis calamite fu.
sileris iusquiami apij dauci anisi betonice opij: añ.
ʒ.j. et ß. ⁊ gra. iij. spice folij castorei myrrhe lapidis
emathi. san. dra. coralli ru. mumie: costi: boli chara-
be simphiti lemnias asari acori corticis mandra.
polij baccarū lau. meu. macropi. leucopi. petrosilini
ana. ʒ. ß. mellis quod sufficit. dosis eius est. ʒ. iij. cum Sūma medicinaruz ē. xxxv. res
succo plantagi. propinata lientericis: dissintericis:
⁊ ad diariam valet.

Thanasia dr īmortalis: qꝛ hoīez ab īpetu mor
tis liberat: facit ad dolorē capitis factū a reu-
mate data cū decoctiōe olibani p̄cedēte gñali
purgatiōe ꝯtra dolorē oculoꝝ: tūc debēt pillu-
le de athanasia formari cū puluere olibani: et
teneri sub lingua: vt fumositas resoluta petat cerebrū: ⁊ cō
fortet neruos eiꝰ ⁊ fluxū cohibeat: fiat emplastrū ex atha-
nasia mastice ⁊ olibano: ⁊ albumine oui: ⁊ frōti et tpibꝰ ap-
ponaꝛ. ¶ Ad dolorē dentiū si fiat vitio stōi deꝛ cū aqua te-
pida: qꝛ repmit fumositatē a stomacho ascēdētē ad dentes.
Si fiat vitio superioꝝ: fiat emplastruz qd diximꝰ in dolore
oculoꝝ. ¶ Stomatichis ⁊ cibos nō digerētibꝰ nō dz dari
lz in antidotario reperiaꝛ: qꝛ aliter a prio iuētore fuit cōpo
sita q̄z modo fiat: tūc eñ erat satis ca. mō est fri. ꝑ spēs ap-
positas est tēperata: sanguis fluxū cū suc. pētafilō stringit:
vel qd meliꝰ est lapis ematithes cū suc. plātaginis sup co-
tem friceꝛ donec succꝰ rubescat: ⁊ cū eo athanasia distēpe-
reꝛ in eo succo bōbax intincta sanguis anatraphā: idest flu
xū ꝑ subuersionē: anagogē siue diabrosim ex pectore vl pul
mone vel epate cū tussi frigida curat. Nota triplicē fluxuz Triplex fluxus sanguis ꝑ subuersionē.
sanguinis ꝑ subuersionē: illū.s.q̄ fit ꝑ ebulitionē cū petit
superiora ⁊ venas abrūpit: ⁊ fit fluxū ꝑ diabrosim.i. ꝑ resu
dationē ꝑ anagogē notat sanguis oīmodū fluxū tā ꝑ supe
riora q̄z inferiora ꝫm diuersitatē mēbroꝝ: vñ variandus est
modus exhibitiōis. Si fluit sanguis ex spūalibꝰ dāde sunt
pilule de athanasia: ⁊ puluere penidiarū: sed qꝛ sunt ꝯstri-
ctiua pectoris tussim icitāt: vñ fit maior fluxus sanguinis
statim lenitiua sunt exhibēda: vt aqua decoctionis draga
ganti gūmi ara. liq̄ritie. Si a nutritiuis fluat sanguis: dan
da est cū suc. plātaginis: per inferiora ꝑ clystere inijciaꝛ cū
eodem suc. fiat ēt emplastrū sup vmbilicū et renes ex atha
nasia mastice olibano: sangui. draco. bolo. et alb. oui cum
modico ace. et sale: mēstrua cōstringit cū vino decoctionis
verbene. Est et aliꝰ potior vsus vino decoctiōis genestelle
vel bistorte vl succo plātagi. ꝯtra suffocationē matricis nō
iniecta: nō ore recepta: sed supra carbones poniꝛ: ⁊ fumum
per os: ⁊ per nares recipiat: hz eñ fumū horribilē quē ner-
ui sentiētes abominatiōe cōcutiuntur: quo motu mouetur
matrix ad inferiora. Cōtra gonoream cum stiptico decoc.
bdellij ⁊ castorei fiat emplastrū ex athanasia ⁊ duobꝰ p̄di-
ctis cū succo alicuiꝰ herbe stiptice: ⁊ frigide ⁊ opponaꝛ pe-
ctini: ⁊ pudibūdis addita agresta vel aceto. Cōtra diabe-
tem cū aqua ro. fiat emplastrum ex athanasia: et sandalis
alb. ⁊ rub. ⁊ ro. suc. semꝑuiue ⁊ apponaꝛ renibus et lamina
plūbea minutatim ꝑforata superponaꝛ. Oibꝰ vitijs vesice
deꝛ cū puluere cimini vel cinamomi ciliacis cū vino deco-
ctiōis olibani ⁊ masticis. ¶ Colicis cū aq̄ in q̄ dragagātū
infusum sit. Nota quod qñ colica passio est de phlegmati
co hūore viscoso nō dz dari athanasia: si fiat d reumate vl
calida cā pōt dari dissintericis cū decoctiōe alipsei.i. gal
le: herba ē q̄ iuxta riuos ⁊ in riuis nasciꝛ. ¶ Nota dissinte-
ricis nō est danda: nisi p̄cedat gñalis purgatio myrobala-
noꝝ citri. cū aq̄ ros. vel aq̄ pluuiali: sed precipue dz dari
eis sicut p̄dictū est de fluxu sanguis per anagogē: lienteri
cis cū decoctiōe balaustie p̄cedēte purgatiōe cū decoctio
ne agarici polipodij ⁊ interiora coloq̄ntide. Nota nutri-
datū spālr cura ē liētericoꝝ: aperta añqz in spālibꝰ ꝯfirmē
tur: valet athanasia cū aq̄ infusiōis dragagāti: post cōfir-
mationē nō valet: epithimeꝛ exteriꝰ cū succo corrigiole vl
semꝑuiue: bonū ē si exteriꝰ sit apostema qꝛ repercutit: his
qui venenū receperūt detur cū melle vt mundificet: cum
oleo vt vomitū ꝓuocet: post vōitū sero detur athanasia cū

decoctiõe aristo. vel diptami gentiane: ꝛ tũc vomitus non ꝓuocet a serpente vel ab aiali venenoso morso cũ ꝓdicta decoctiõe supra morsũ cataplasmet. ℞. cura. ad fluxũ cohibẽdũ etiã cõfortat casiafist. ꝫ laxet: nõ ponit hic ad laxã dũ ſʒ ad depurãdũ. ¶ Sqnãti ca. ꝛ sic. in. ij. gra. dr autẽ palea camelorũ in egypto ꝛ in arabia: cõis est cibꝰ camelorũ virtutẽ hʒ dissolue. cõsumptiuã attractiuã: ponit hic ꝓpter dolorẽ dentiũ ꝛ neruorũ: qꝛ cõfortat quãto albius meliꝰ: non sophisticat: cum ponit in medicina: abiice illud leue quod est exteriꝰ ꝛ fustes si q̃ sunt iteriu s: per. iij. an. seruatur aq̃ decoctiõis eiꝰ: phlegma diuidit ꝛ purgat. stora. calam. fu. se. iusq̃. opij: diximꝰ supra. ant. apij. dauci siler opij: ſʒ nota q̃ ponit hic ꝓpter vitiũ pectoris ꝛ epatis ꝛ apostema renũ: si sanies ibi sit ex aliquo apostemate per istã medi. mũdificat. ¶ Spice folij castorei myrrhe diximꝰ supra. Nota castoreũ ꝛ opiũ ponit hic ꝓpter gonoreã: vt castoreum sua sic. sperma desiccet: opiũ sua frigiditate cõdẽset. ¶ Emathitis fri. ꝛ sic. est lapis q̃ in trãsmarinis partibꝰ inuenit: preterea ꝓpter fluxũ sanguinis vndecunq̃ sit: diu seruatur lapis iste tritus cũ succo plãtaginis ꝛ naribꝰ imissus fluxũ sanguinis nariũ restringit. ¶ Bolus fri. est ꝛ sic. in. iij. gra. terra est que in armenia reperitur: vnde: bolus armenicus dr: inuenit ꝛ in alijs regionibus ponitur ad quẽlibet fluxũ restringẽdum: eligendus est in colore rufus qui alterius terre nõ hʒ admixtionẽ nõ sophisticat diu serua. in cibis ꝛ potibꝰ dat cũ ouo sorbili: vetus fluxũ sistit.

Sanguis draconis. ¶ Sãguinis dra. suc. est herbe. aliq̃ dicũt q̃ gũmi est fruticis: qꝛ fustes cũ eo inueniunt admixti: est frigidus ꝛ sic. in. ij. gra. ponitur hic maxime propter fluxum san. per inferiora: sed qꝛ sophisticat ille dʒ eligi q̃ cũ frãgitur colorẽ hʒ sanguineũ et lucidũ in substãtia diu seruat: puluis eius i cibo ꝛ potu datus stringit sanguis fluxũ.

Charabe. ¶ Charabe vernix vel inuernix idẽ est gũmi est arboris ca. ꝛ sic. tẽperate ꝯtra fluxũ sanguis h̃ ponitur: ꝛ sunt tria genera vernicis: grossũ: subtile ꝛ ꝯfectũ cũ oleo: ꝛ gũmi vernicis fit quo clypeorũ pictores vtunt: ꝛ illꝺ nõ parat in medicinis: qñ inuenit ꝛ receptio charabe grossũ est itelligẽdũ: qñ smirnix subtile nõ sophisticat diu serua. eligẽdũ est in colore clarũ. ¶ Simphiti cõsolida maior est: ſʒ ꝓprie simphitũ dr: radix eius ponitur ꝓpter fluxũ san. ꝛ vẽtris ꝛ mẽstruorũ: eligẽdum est habẽs substãtiã non leuẽ non perforatã: per. v. an. serua. puluis eius datꝰ in cibis valet cõtra fluxũ vẽtris suppositꝰ ꝯtra fluxũ mẽstruorũ: fomẽtatio de ipa herba vʒ ꝯtra retẽ. mẽst. ¶ Lẽpnias. i. auripig ca est ꝛ sic. i. iij. gra. virtuẽ hʒ attrahẽdi ꝛ ꝯsumẽdi: ꝛ ẽ vena terre in grecia ꝛ in occidẽte: eligẽdũ in colore clarũ qꝺ cũ frangit inuenit foliatum: illud bonũ est. Illud autẽ optimũ est qꝺ est clarũ ꝛ minutũ non sophisticat. ponit hic ꝓpter vitia capitis ꝛ pectoris: vt eiꝰ caliditas repugnet frigiditati opij: per multũ tẽpus seruat: puluis eiꝰ mixtꝰ cũ sapone spatareno multũ valet inueterate serpigini si locus serpiginosus aq̃ ca. lauetur. deinde ꝓdicta cõfectio supponat aliquãtulum ibi dimittat post auferat: qꝛ multũ astringit: nec patiẽs põt tolerare diu et post locũ ablue sic igni impone: ꝛ aufer p interualla donec serpigo sit mortua post vnguat vnguẽtis vt docet i chirurgia. ℈. j. auripigmẽti datꝰ tussiẽtibꝰ cũ ouo sorbili multũ vʒ. ¶ Coralli rubei costi asari mãdragore corticis.

Polipodium. ¶ Polipodiũ ca. est ꝛ sic. in. ij. gra. virtutẽ hʒ extenuãdi grossos hu. ponit h̃ ꝯtra vitia splenis ꝛ epatis: herba ẽ satis cõis subtilis substãtie valet contra diuturnã duritiẽ splenis p an. põt seruari. Bacce lauri: subtilis est substãtie depuratiue ca. est ꝛ sic. in. ij. gra. virtutẽ hʒ cõfortãdi ponit hic ꝓpter catarrũ ꝛ alia vitia capitis: qñ inuenit bacce vel daphne cocte fructꝰ lauri ẽ ponẽdus: qñ daphnis vel daphnidos folia lauri. Sʒ qꝛ ꝺ fructu dicimꝰ: de folijs est dicẽdũ catarrũ vel corizã faciẽs folia lauri cũ rosis coquat ꝛ fumũ p os ꝛ per nares recipiat illã aquã cũ nare sugat: q̃ si catarrꝰ vel coriza fiãt ex frigi. loco ro. pone lauda. folia lau. in medio maij dñt colligi ꝛ in vmbra desiccari: vltra an. nõ dʒ seruari.

Mumia. ¶ Mumia ca. est ꝛ sic. in. iij. gra. virtutem hʒ constringẽdi: ponit hic ꝓpter fluxum sanguinis per inferiora vel superiora: ꝛ est q̃dã superfluitas que inuenit in sepulchris mortuorũ q̃ fuerunt conditi balsamo vel viridi aloe sophisticat: ideo intelligendum est quod cũ frãgitur habet subnigredinẽ cũ quadam liuiditate: ꝛ qꝛ horribilẽ habet saporẽ diu seruatur. ¶ Meu macropiper: de istis supiꝰ dictũ ẽ. ¶ Casie. petrosilini casiesi. cinamo. añ. ʒ. j. ß. ꝛ gra. iij. casto. myrrhe lapidis emathitis sangui. drac. mu. Coralli rute costi simphi. lẽpnias. acori corticũ mãdr. polij baccarũ lauri meu macropiperis leucopipe. petrosi. añ. ʒ. ß. mel qꝺ sufficiat: cõficiat vt dictũ est: casiafi. resoluat in cacia: ꝛ sic ponat vltra. iij. an. nil hʒ efficacie. dosis eius est. ʒ. iij. Nota hic opiata per. iij. an. seruantur.

Alcancalon id est nũciũ bonũ dat patiẽtibus acutas febres cũ syrupo viola. vel aqua frigida dat tertianarijs ꝛ duplici tertiane cũ duobꝰ. ℈. aut tribꝰ boni reubar. vel cũ aqua tepida distẽperatũ ꝛ bibitũ mirabiliter medet: ꝛ dat cõtra caliginẽ oculorũ patiẽtibus ex fumo cholere rubee vel ex acuta febre epaticis ictericis dat cũ succo scariole vel fenicu. aut cũ decoctione capil. ve. viij. pars ꝯfecta est li. ij. ℞. myroba. citri. chebu. corti. añ. ʒ. viij. indorũ. ʒ. vij. semi. portulace violarũ scariole: añ. ℥. ß. belliri. emblic. añ. ʒ. j. ꝛ gra. vij. masticis. ʒ. ij. ꝛ. ℈. j. tamarindi. ℥. iij. floris nenufaris berberis been rubei reubarbari: añ. ʒ. j. ꝛ gra. iiij. medulle casiefistu. ℥. iij. ꝯficitur sic: in duabus lib. aque pone syrupũ violatũ. ℥. ß. et buliat donec aliquãtulum coloretur aqua: postea ab igne deponatur ꝛ coletur: de eadẽ aqua accipiatur qꝺ sufficiat ad abluẽdum casiafistu. et tamarindos cola per caciam: ꝛ cũ alia aqua addatur lib. j. et ß. zuccari ꝛ buliat vsq; ad aque cõsumptionẽ: postea addatur lotura casiefi. et tamarindorũ: ꝛ iterum buliat ad spissitudinẽ. Si vis ꝓbare si coctũ sit ponatur super marmor: ꝛ si adhereat quasi mel coctum est: ꝛ tunc ab igne deponat ꝛ aliquãtulum frigidari permittat: deinde supradictarũ specierũ puluis superaspergat: ꝛ cum spatula agitetur donec incorporetur. doß. eius est. ʒ. iij. vt superius dictũ est: sero ꝛ mane cũ aqua tepida dat.

¶ Additio.

¶ Alcancalõ interpretat nũciũ bonũ dat patiẽtibꝰ febres acutas syrupo violato nõ ꝓ minoratiõe materie: ſʒ ꝓ eradicatiõe: p febres acutas itellige hic tertianas cõtinuas vel causon: vel aq̃ frigida vel tepida distẽperatũ ꝛ bibitum dat tertianarijs vel duplici tertiane: tertianarijs q̃dẽ veris vel nothis: similr ꝛ duplici tertiana vere vel nothe. Dat etiã patiẽtibꝰ caliginẽ oculorũ. i. tenebrositatẽ ex fumis cholere rubee vel ex acuta febre: dat epaticis hoc est discrasiã calidã epatis patiẽtibꝰ ꝛ ictericis ex cholera rubea cũ succo scariole vel feniculi ac cum decoctiõe capil. vene. qꝛ oĩa ista sũt deoppilatiua. Istꝺ electuariũ nõ habet in vsu: ꝛ si bñ inspexeris parũ differt a trifera saracenica quo ad intrãtia ꝛ q̃ ad effectꝰ ꝛ ꝓprietates: ꝛ iõ ipa trifera ipsiꝰ Nicolai vtunt medici gallie ad casus supra descriptos ꝛ nõ h̃ electuario. Simplicia h̃ ꝺclarãda pauca sũt qꝛ satis nota ꝛ alibi plures declarat: aliqñ tñ diuersitates in confectione pñtis electuarij apꝺ diuersos reperiunt. Et pmo apꝺ aliq̃s reperit. ℞. myrobalanorũ citrinorũ chebulorũ corticũ ana. ʒ. vij. indorũ. ʒ. viij. apꝺ vero nõnullos repit. ℞. myrobalanorũ citrinorũ chebulorũ corticũ ꝛ indorũ añ. ʒ. vij. ſʒ pmus ordo mihi melior vr. Scꝺo apꝺ aliquos repit circa finem casiefi. ℥. iij. syrupi violati. ℥. ß. cõficitur sic: in duabꝰ libris aq̃. ℥. j. ꝛ v. violarũ buliat donec aqua ad aliquãtulũ coloret ꝛc. In aliq̃bꝰ vero reperit in duabus li. aque pone syrupi violati. ℥. ß. ꝛ buliat donec aliquãtulũ coloret ꝛc. ꝛ primus modus mihi vr rationabilior. Itẽ aliqui textus habent flores nenufaris ꝛc. alij nimphee ꝛ est nimphea apud Serapio. nenufar: ꝛ sic idẽ est: de quo ianuensis in sinonymis. **Nimphea** nimphea grece nenufar latine: ꝛ vocat sic a nimphis q̃ vocabãtur dee fontiũ: ipsa nãq; nõ nisi in aquis nascit: falsi herbolarij q̃ se oĩa scire fatẽtur nescio quã plantam in vineis nascẽtẽ ꝓ nimphea tradebãt. Dios. Nimphea siue vt alij cacabꝰ veneris. i. papauer palustre: siue vt latini alga palustris nascit i aq̃s stãtibꝰ vel locis nõ cultis ꝛ aq̃sis folia habens

lia habens similia cinoʒo:sed minora ꝛ oblonga altius sup aquā pferēs caput:multa capita īfra aquā hñs et vna radice:flos est illi alb⁹ sil'is lilio cū paruo pallore semē hñs in medio croceū:s; cū effloruerit rotūdū efficit sicut mala maciana aut capita miconis in q̄ semē nigrū inuenit latum ꝛ spissum in gustu argillosuʒ hasta ei⁹ lenis ꝛ nō grossa :ꝛ nigra est sicis cinoʒo:radix est nigra ꝛ aspa ꝛ nodosa ꝛ in autūno siccat. hec ille. Sūma me. pñtis electuarij ē res. xviij.

Antamaron id est cōtra mortem qđ facit cephalargicis lytargicis stōatichis sciaticis podagricis: ꝛ de matrice laborātib⁹ discoloratis nephreticis et omnibus qui de tenui aut viscoso phlegmate affliguntur: ꝛ his qui cibos non digerunt: phlegma ꝛ choleram purgat: ꝛ aquosos humores cum ventositate. xiij. pars confecta est li. j. ℞. aloes. ʒ. v. ꝛ ß. ꝛ gra. vj. casiefi. ʒ. j. ꝛ gra. vj. ꝛ ß. maratri masti. añ. ℈. ij. gra. v. cro. ʒ. ß. asari. ℈. ij. ꝛ gra. v. ꝛ xilobal. ℈. j. ꝛ gra. ij. ꝛ ß. cina. ℈. ij. ꝛ gra. v. ireos. ʒ. j. aron dragōtee añ. ℈. j. ꝛ gra. ij. et ß. agarici coloquintide nitri euphorbij castorei añ. ℈. ij. ꝛ gra. v. alexandri apij petrosi. añ. ℈. ij. gra. v. ellebori ni. ʒ. ß. diagridij. cocognidij. añ. ℈. ij. gra. v. mel qđ sufficit. datur in modum castanee in sero cum aqua calida.

¶ Additio.

¶ Antamaron. i. ꝯtra mortē. Istđ electuariū quod a Nicolao describit valet s; cū cephalargicis hoc est dolorē capitis patiētib⁹. Lytargicis. ꝛ ē lytargia vel letargia apostema frigidū posterioris ptis cerebri. Stōatichis: sūt eñ stōatichi ex facili cā dolorē stomachi patiētes. Sciaticis est quidē sciatica passio dolor scie vel anche: q̄uis aliq̄s sit drīa inter dolorē anche ꝛ scie. Podagricis. ꝛ est podagra dolor vł gutta pedū. Et de matrice laborātib⁹: siue suffocationē pcipitationē vel aliquē aliū morbū ex vitio huiorū precipue phlegmaticoꝝ. Discoloratis pter oppilationē factā in venis ab humore iā dicto. Nephreticis. ē eñ nephresis dolor renum pp calculos illic generatos. Valet gñalr istđ electuariū laxatiuūoib⁹ illis q̄ đ tenui aut viscoso phlegmate affligūtur: ꝛ his qui cibos nō bene digerūt pter lubricitatem stomachi: phlegma ꝛ cholerā purgat ꝛ humores aquosos vt in hidropicis: precipue in asclite cū vētositate in qua spē humores aquosi supfluūt cū aliqua portiūcula vētositatis. Aliqua sunt in pñti electuario simplicia declarāda. Primū est aron. i. pes vituli siue dragun tea minor: in pñti electuario ambe ingrediunt maior. s. et minor: ꝛ alio noie vocat iarus vel barba aarō vel pes vituli. Scđ; simplex ē dragūtea que s; Diosco. colubrina vł viperina dr: ꝛ s; Mes. in suis simplicib⁹ luf siue serpētaria maior siue collū draconū. Ambe radices vsui medicie ꝯpetunt: vt satis patere pōt hic. Tertiū simplex hic declarandū est nitrū qđ est sal indus ßm ꝯpositorē. s; Serapionē i cap. de baurach. nitrū ē affronitrū siue spuma nitri. Dios. de nitro cap̄l; fecit. de quo dicit q̄ eligēdū est leue ꝛ colorē rubeū hñs aut albū ꝛ est baurach armenū Quartū simplex est Alexandrū. i. olixatrū siue apiū macedonicū. Quintū simplex declarādū est cocognidiū qđ est semē camelea: vt dicit Diosco. in cap. de camelea. Alexāder patros cap. đ hydropisi ait. camelea vñ cocognidiū colligit ꝛ ē lacticinū folij oliue habēs sīlitudinē. Et sic est s; veritatē q̄ cocognidiū folia h; sicut folia oliue. Sūma me. est. xxiij. res.

Antidotū id est contradatum. emagogum id est sanguinē mēstrualē ducens valens ad multas mulierū passiones: matricē q̄ nō vsu purgat purgat mirabilr: mēstrua educit: ꝛ fetū i vtero occidit: ꝛ postea extrahit ꝛ post partū que non sunt purgata purgat ꝛ ad salutē perducit: petrā in vesica rumpit ꝛ purgat: vrinā monet stranguriā sanat epatis: emphrasim curat: sclirosim in splene sanat: et ad oīa interiora magnū bonum facit: ꝛ ad stomachi indigestionē: ꝛ eos sanat q colicā patiūtur: nephreticis pdest: qui aūt hoc habuerit sanitatē obtinebit: vel aliq̄n emorroidas pnocat: viā toti⁹ corporis aperit ꝛ fetū mortuū ꝛ secūdinā educit: ꝛ vesicā purgat: stomachū calidū facit: vētositatē ꝯsumit: vomitū cōpescit: tñ in mulierib⁹ nihil operat forti⁹ ad oīa que illis sunt vtilia pter qđ cauēdum est a patiētibus emorroidas: aut fluxum vētris aut dissinteriā: octaua nona ps ꝯfecta est li. j. ℞. asa riacori amomi: se. attriplic; maratri: añ. ʒ. j. ꝛ gra. vj. anisi. ℈. ij. aristo. lon. artemisie casiefist. añ. ℈. ij. ꝛ grana. xiij. cētauree minoris. ℈. j. ꝛ grana. vij. centauree maioris dauci cretici añ. ℈. ij. ellebori ni. ℈. j. foliorū lauri. ℈. j. ꝛ ß. ꝛ gra. ij. liquir. ʒ. j. ꝛ. ℈. j. lupini. ʒ. ij. melācij. ℈. ij. myrrhe. ℈. j. ꝛ gra. xiiij. orobi. ℈. j. stipterie. ℈. ij. macedonici. ℈. ij. ꝛ grana. xiiij. piretri. ℈. ij. ꝛ grana. xiij. pip. ʒ. j. ꝛ. ℈. ij. et gra. vij. se. rute. ℈. ij. et gra. xiiij. spice. ℈. ij. ꝛ gra. xiiij. puleg. ℈. ij. ꝛ gra. xiiij. peonie. ℈. j. ꝛ gra. vj. ciperi. ℈. j. sinoni. ℈. ij. squinā. ℈. j. ꝛ grana. xiij. gariofilorū. ℈. ij. radicis capparis cimini. añ. ʒ. j. apij sauine ana. ℈. ij. ꝛ gra. xiij. xilobal. ℈. j. ꝛ gra. xiij. mel quod sufficit. datur in modum auellane maioris cum aqua post balneum si cum febre est: si vero sine febre: cum vino aut mulso dabis.

¶ Additio.

¶ Antidotū. i. ꝯtradatū. emagogū. i. sanguinē mēstruale; ducēs. Et dr emagogū ab emac qđ ē sanguis ꝛ gogo qđ ē duco: q̄si ducens sanguinē mēstruale. Alij dicunt q̄ dr ab emac qđ est sanguis ꝛ gogos flux⁹: ꝛ iđ dr emorosagia. Hoc antidotū apđ aliquos in terdū in vsu habet: respicit pprie mēbra naturalia ꝛ ppagatiōis pprie mulierū: vñ datū cū decoctiōe calamēti ꝛ arthemisie educit mirabilr mēstrua ꝛ fetū mortuū. Datū cū decoctiōe aristologie lōge mūdificat puerperas: ꝛ interficit fetū ꝛ expellit secūdinā. Datum cū decoctiōe saxifragie ꝛ acori frāgit lapidē ꝛ expellit ipm. Datū cū decoctiōe diureticoꝝ ꝓfert epaticis oppilatis ꝓuocat vrinā ꝛ sanat stranguriā ꝛ nephresi;. Datū cū dcoctione tamarisci ꝓfert spleneticis īduratis. Datū cū decoctione muscate ꝛ galāge ꝓfert indigestiōi stomachi ex frigiditate. Datū cū vino decoctionis mēte retinet vomitū ex frigiditate vel indigestiōe. Datū cu; decoctiōe assari educit phlegma fortiter. Datū cū decoctiōe rute ꝛ anisi ꝓfert colice ex vētositate vł phlegmate. Usus ei⁹ in mane ꝯseruat sanitatē marie in ꝯplexiōe frigida. tñ nocet patientib⁹ emorroidas vel mēstrua. Simplicia hoc antidotu; ꝯponentia fere oīa iā satis declarata sunt: tñ de aliq̄bus dicem⁹. Et pmo de casiafi. dicunt doctores q̄ hic p casiāfi. intelligere debem⁹ casiā ligneā: qđ satis vr̄ ꝯsonum si naturā antidoti bene ꝯsideraueris. Tpe eñ antiquo vocabāt casiam ligneā casiāfistulā: vt vult Ianuēsis in sinonimis qđ appareret: nā Cassius felix cap. de egritudinib⁹ stōachi in pigra Gale. alij vbi casiam ligneā scribūt: ipe scribit fistulā simpliciter. Silr in q̄ plurib⁹ cōfectionib⁹ antidotoꝝ in antidotario vniuersali q̄ nec laxatiua sunt nec casiefistu. cōpetere vr̄ ex suis ꝓprietatib⁹ casiefi. inueniēs ꝛ ligneā intelligere debem⁹ sicut in athanasia ꝛ in alijs multis antidotis antiquis de greco trāslatis Scđ; simplex de quo dicetur hic est melantiū. i. gith siue malachion. Diosco. de melantio capl; facit. S; apđ Sera. est nigella. Et si legis caplm de melātio apđ Diosco. cū caplo de nigella apđ Sera. videbis qđ idē sunt. Spēs vo nigelle s; modernos sunt due vna hñs semē citrinū cū odore prioris: s; forma ē vt semē porri: ꝛ ista ē illa q̄ d; poni in pñi antidota. Tertiū simplex est stipterea vel stipteris vel stiptera. i. alumen. Diosco. Stipterea oīs in metallis egyptiacis inuenit: ē vo stiptera scissa a terra ascēdēs sicut flos nascit in locis mollibus sicut macedonia gerapoli: ꝛ multis alijs locis. Sūt vo species ei⁹ multe apte vsui medicie: ē aūt rotūda stipterea: est ꝛ scissa: ē ꝛ liq̄da: eligēda ē vo scissa recēs ꝛ niuea valde quā aer aut aura rapiat Hec stiptica est valde: ꝛ sine lapide separās se sicut capilli albi: vñ dicta ē trichitis: hec in egypto

Marginal notes: Letargia. Stōatichi. Podagra

nascit᷑:inuenit᷑ etiā lapis silis illi quo facile adulterat᷑:sed
gustu intelligit᷑ q2 nō est stiptica:est ꝟo rotūda quā multi
manib⁹ cōponunt:sed bona cōpositione facile cognoscit᷑.
Eligēda est q̄ ex natura sui cōposita est pōfili similis ꝛ al-
ba stiptica valde ꝛ paululū subuiridis ꝛ piguis ꝛ sine lapi-
de ꝛ fragilis:liq̇da ꝟo stiptera eligenda est limpida et la
Stiptera. ctea habēs vnū colorē ꝛ iuncta sine lapide:grauē odorez
ꝛ igneū habēs. Est igit᷑ stiptera spēs aluminis:q̄ ſm Dio-
sco. sunt multe:tñ tres sunt spēs que necessarie sunt i me-
dicia:ꝛ sunt ꝑprie alumē iamenū.i.scissuz qδ alumē δ plu
ma a vulgo δ2:ꝛ est rotundū qδ zuccaꝝ vocat᷑:ꝛ est liq̇dū
qδ δ2 alumē δ rocha siue lippariū:ꝛ sic ſʒ mattheū siluati
cū de alumie scisso hic intelligit᷑ qδ al'r iamenū vocat᷑. Alia
ꝑ nunc satis nota relinquunt᷑. Sūma me. est res. xxxvij.

Blanca dicta est qm̄ albos purgat humo
res.i.phlegmaticos valet cephalargicis
ꝛ oculorum doloribus ꝛ sanguinolētis
tumoribus ꝛ lippiso:ptime facit cōtra
omnia que turbant phātasiā rōnē ꝛ me-
moriā: vtilis est tremulosis epilēticis paralyticis
octaua nona pars ꝯfecta ē li.j. ℞.terebēthine oppo
po.galbani ase serapini castorei antimonij sulphu.
bdellij aspalti armoniaci storacis liq̇de carnis leo-
nis diagridij euphorbij agarici interioꝝ coloquin
tide ellebori ni.polip.tapsie piretri sq̄nā.pauceda-
ni asari ciperi peonie betonice camed.polij amomi
leuistici se.rute.sang.dra.añ.ℨ.j.cina.gar.macis car
Summa medicia꞉ est res. xxiiij. damomi anisi maratri balsami.℈.ß.ābre gra.v.mel
qδ sufficit.dosis.ℨ.iij.dat᷑ cū vino ī quo cocta sit sal-
uia aut herba paralysis in sero in modum castanee.

Blanca triplex. Blanca triplex est:media maior:et minor:maiori
vtimur:lʒ in antido. reperiat᷑ ꝙ sit medicia vsua-
lis blāca:ꝛ ē medicia laxatiua. Ualet cephalargi-
cis. Cephalea est iueterata passio capitis ex frigi
do humore facta:ꝛ fit vitio qñq3 superioꝝ:qñq3 vitio infe-
rioꝝ:si fiat ab ipo cerebro ad digestionē materie dāda est
hierapigra vl' bñdicta vl' etiā aurea inciciat᷑ per nares vel
pilule diacastoree:ꝛ tūc blāca exhibeat᷑ cū vīo decoctiōis
gario.vl' casieli.si fiat vitio iferioꝝ.i.fumo ascēdēte a sto
macho dādū est oximel ad digestionē mãe:postea blanca
cū vino alicuius odorifere speciei. Ualet oculoꝝ dolori ꝛ
sanguinolētis hūoribus:dolori oculoꝝ valet data cū ali-
quo vino odorifero vel cū decoctiōe nu.mus.vl' cali.valet
ꝛ sanguis tumorib⁹ ex calidis humoribus vt pote cholera
vel sanguie nō exhibeat᷑:ſʒ vident᷑ aliqui tumores esse san
guinei cū nō sint:q2 phlegma impellit sanguinē añ se:et
indigestus sanguis efficit phlegma ꝛ colorat ſʒ se:ꝛ tunc
hūor phlegmaticus dʒ noiari phlegmatica cerebri habi
tudine:ꝛ tūc blāca dat᷑ p̄dicto modo. ¶ Lippis. lippitudo
semꝑ accidit ex phlegmate:ꝛ tūc fiāt pilule de blāca casto.
ꝛ nu.mus.ꝛ oliba.ꝛ exhibeat᷑. Ual et tra oia q̄ turbāt rōnē
phātasticā ꝛ memorialē. Quidā talibus dant blancā cum
decoctiōe anacardi:qδ nō laudo:ſʒ fiat ēplastrū de blāca
ꝛ gūmositate q̄ iuenit᷑ itra anacardos:ꝛ raso occipite ap-
ponat᷑:ꝛ frequēter remoueat᷑:det᷑ blanca cū decoctiōe ali-
cui⁹ speciei cōfortātis cerebrū:podagricis spleneticis sin-
gulariter medet᷑:podagricis dent᷑ pilule facte ex puluere
hermodactyloꝝ ꝛ blāca spleneticis cū decoc.philipēdule
ꝛ cū vīo deco.phili.ꝛ tamarisci fiāt pilule de puluere phil.
ꝛ exhibeant᷑ hydropicis cū vino deco.radicū feni. petrosi-
lini apij brusci sparagi. ℞.terebē.ca.est ꝛ sic gū.ē arboris
in italia circa brūdusiū est satis:attrahit dissoluit ꝑpter vi
tia capitis ponit᷑ h̄:ſʒ balsa.ab ea sophisticat᷑ illa a nullo
aliq̄n alba inuenit᷑ aliq̄n subrufa q̄ melior est:diu seruat᷑.
¶ Oppo.ca ꝛ sic.attrahit dissoluit gū.est fructis ſʒ Diosc.
q̄ δ2 panax inde oppo. i.suc.panacis: ponit᷑ hic ꝑpter epi.
apople.ꝛ alias passiōes capitis ꝑꝑ paralysim elige in co-
lore claꝝ lucidū:sed q2 frutex a q̄ fluit tenere est substātie
vix sine fustib⁹ vel corticib⁹ pōt inueniri q2 cū ferramento
sepat᷑ a cortice ꝛ frutice:iō secum trahit cōmixtionē anteq̄3
liq̄fiat. Colet᷑ qñ ponitur in medicinis:suppositū ex eo et
oleo mustellino factū valet ꝯtra mēstrua retēta ex frigidi-

tate. ¶ Galbanū ca.est ꝛ hu.gūmi ē arboris attrahit ꝯsu
mit:ponit᷑ h̄ ꝑpter passiones capitis ꝛ apostemata:nō so-
phisticat᷑ diu seruat᷑:in modū emplastri appositū aposte-
ma ducit ad saniē ꝛ cutē attenuat cōsumit gūmi est arbo
ris igneā hʒ virtutē:ponit᷑ cōtra passiones capitis paraly
sis ꝛ neruoꝝ cōfortationē ponit᷑ in hac medicina asa que
est ferrei coloris in se habēs terre vel admixtiōez proiciat᷑.
eligat᷑ in colore que silis est serapino:quāto fetidior tāto
melior:asa suꝑ carbones ponat᷑ ꝛ patiēs lytargiā fumum
ꝑ os ꝛ nares recipiat ꝛ multū cōfortat paralyticos ponat᷑
sub ligua. ℈.j.ase.phlegma attrahit multū ꝛ cerebrū pur-
gat. ¶ Antimoniu ca.est ꝛ sic.attrahit ꝛ ꝯsumit ꝯtra epil.
ꝛ paralysiz:dicūt q̇dā ꝙ est metallū qδ falsuz est:sed est ve
na terre:ꝛ artificiose fit silis est plūbo in colore ꝛ pōdere:ſʒ
facilius terit᷑ qδ nō facit plūbum nec aliud metallum nisi
cōburat᷑:in trāsmarinis partib⁹ inuenit᷑ ꝛ artificiose coa-
ptat᷑ nō sophisticat᷑ eligēdū est in colore lucidū:puluis ei⁹
cū aqua rosa.maculā oculi abstergit narib⁹ iniectū sangui
nis fluxū ora venarum exurendo cōstringit:diu seruatur.
¶ Bdellij ca.est ꝛ sic.in.ij.gra.gūmi est qδ vltra mare iue
nitur substātiā hʒ glutinosaz virtutē cōstrictiuā et attra-
ctiuā:ponit᷑ hic ꝑpter passiones capitis vt contra operet᷑
elleboro ꝛ diagridio restringēdo eoꝝ malitiā:gūmositate
sua mēbra restringat:vt violētia p̄dictoꝝ nō possit libere
diffundi:ꝑpterea ei⁹ p̄cipua virt⁹ est reꝑmere violētiā spe
cierū cū quib⁹ ponit᷑ nō sophisticat᷑ diu seruat᷑: eligendum
ē grossuz bdelliū ꝯsolidat mēbra cartilaginosa. ¶ Aspal Aspaltū.
tum ca.ꝛ sic.alio noie δ2 bitumen iudaicū trahit ꝯsolidat
ꝯsumit:q̇dā dicūt eē venā terre:alij dicūt ꝙ i lacu sodome
repit᷑ ꝛ fit ex alba vl' nigra spuma allidēte ponit᷑ hic ꝑpter
passiones p̄dictas nō sophisticat᷑ diu seruat᷑. Accipe lacer
taz viride absciso capite ꝛ cauda ꝛ ponat᷑ in oleo cōi ca.ꝑ
xl. dies donec putrefiat:postea coquat᷑ in ipso oleo ꝛ addi Unguētū
to aspalto cera ru.fiat vnguētū valēs epilepsie parat᷑.si ex ꝑ epilen
eo spina dorsi inūgat᷑ valet etiā alopetie ex hūoris fri.pu- ticis.
tredie. ¶ Armoniacū ca.est in.j.sic.in.ij.gra.attrahit ꝯsu
mit relaxat dissoluit ꝛ desiccat ponit᷑ ꝯtra passiōes capitis
gūmi est vltra mare inuenit᷑ qδ cū frangitur nō est vnius
coloris intus eligendū qδ hʒ quedā grana lucida que pōt
dñt in medicina. Id ꝟo qñ inuenit᷑ cū manibus malaxat᷑:
ꝛ vnius coloris. Illud abiice:fit optima ꝯfectio ex colo-
phonia mastice armoniaco arsenico ad pilos tollēdos:ꝛ
faciē limpidā ꝛ rubeā facit sicut in libro de virtutib⁹ herba
rū habet᷑ in tractatu colophonie. ¶ Storax liq̇da alio no Storax.
mine sigia δ2 ca.ꝛ sic.est attrahit ꝛ ꝯsumit ꝑpter p̄dictas
passiones hic ponit᷑:gūmi est in calabria quāto est liq̇dior
tāto est melior valet tineā patiētibus sic p̄parata. Accipe
storacis liq̇de.ℨ.ij.armo.serapini picis naualis añ.ℨ.j.i ꝛ ā
no capiti tepidū suppōe per triduū:dimitte post euelles
radices piloꝝ optie ꝛ superfluā putredinē ibi existentem
extrahit ꝛ cōsumit: depilet᷑ tñ prius cum psilotro:postea
ibidē apponat᷑. ¶ Carnis leonis ca.est ꝛ sic.in.iiij.gra.ca
lefacit ꝛ neruos cōfortat ꝑpter quādā similitudinē quam
cū neruis hʒ sicut castoreū:est enī neruosa:valet cōtra pa-
ralysim grossaz hʒ substantiā ponit᷑ in hac medicia ꝑpter
p̄dictas passiones sophisticat᷑ per aliā carnē sed dignosci
tur ꝑ cutē ꝛ pilos:salita ꝛ desiccata per.v.an.seruat᷑:q̇daz
seruāt eā desiccatā ad solē sine sale. ¶ Diagridiū ca.est et Diagridium.
sic.lʒ cholerā ru.purget principal'r tñ sequēs naturā spe-
cierū cū q̇bus admiscet᷑ phlegma purgat:de cui⁹ electiōe
ꝛ cōseruatiōe ꝛ sophisticatione in alio lib. sufficienter di-
ctū est. Sciendū tñ ꝙ de ea optimū fit suppositoriū acute
febricitātib⁹ sic. Accipe zuccarū ꝛ resolue suꝑ tegulaz ca.
post adde acetū ꝛ co q̄ ad spissitudinē post scamoneā pul
uerizatā appone ꝛ cōmisce:ista suppositoria debēt eē gra
cilia de.v.vel.iiij.℈.scamonee possunt fieri.iiij.vel.v.sup
positoria. ¶ Euphorbiū agaricū ca.ē ꝛ sic.substātiam hʒ
subtilē attrahit ꝛ extenuat ꝯtra p̄dictas passiōes hic pōi
tur:agaricus siue fung⁹ vel bolus est qui in quadā arbo
re reperit᷑. Itē inuenit᷑ agaric⁹ masculin⁹ ꝛ feminin⁹:mas-
cu.ponderosior est ꝛ hʒ quosdā nodos intertus:ꝛ est di-
uersi coloris:feminin⁹ leuior est alb⁹ equalis leuis substā-
tie q̇ ponitur in medicina quāto leuior tanto melior trib⁹
an.durat. ¶ Coloquintide interioris cali.est in.iij.sic.i.ij.
gra.purgat phlegma p̄ncipal'r in hac medicina ponitur
cōtra passiones capitis ꝛ epilepsiā ꝛ apoplexiā ꝛ paraly-
sim:fructus

ſim:fructus fruticis q̄.ſola in ſua arbore,repit̄ mortifera eſt
eligēda ē pulpa q̄ cū granis heret cortici:illa nō valet q̄ cū
frangit̄:hꝫ grana ſepata a cortice:tñ ponitur ſuccus feni=
li ꝛ.ℨ.iij.diagridij ipſius coloq̄ntide:ꝛ bulıat ſup cineres
feruētes:ꝛ det̄ ꝯtra q̄tidianā de phlegmate naturali vl' vi=
treo multū ꝯfert. ¶ Helleborꝰ niger ca.ē ꝛ ſic.purgat phle
gma ꝑncipaľr ſcđario melācholiā ꝓpter ꝑdictā cām pōit̄
hic albꝰ helleb.purgat phlegma niger melācholiā:albꝰ dꝫ
poni cuꝫ inuenitur ſimpľr helle.niger nunq̄ȝ ſine adiūcto:
neuter ꝑ ſe dari dꝫ:radix.i medicinis ponit̄:colligit̄ i autū=
no:ꝑ tres an.ſuat̄:vnguētū fit ex eo ad ſcabiē:qđ valde vio
lētū eſt. ℞.lytar.ꝛ pone i aceto ꝑ noctē ꝛ mane agita forti=
ter:ꝛ adđ vnicuiq̄ȝ li.ℨ.ij.helle.ꝛ fiat vnguētū. ¶ Polipo=
diū cali.eſt ꝛ ſic.in.ij.gra. ſubſtātiā hꝫ ſubiecti ꝟtutē pur=
gādi ꝑncipaľr phlegma.ſecūdario melācho.ꝯtra ꝑdictas
paſſiōes pōit̄ hic. Polipodiū radix ꝛ iuenit̄ q̄ñq̄ȝ coherēs
cū lapibꝰ q̄ñq̄ȝ cū lignis:illud optimū eſt qđ iuenit̄ in quer
cubꝰ ꝯterit̄ polipodiū.ʒ.iij.fiāt pil. ex eo ꝛ farina triti.ad=
dito feniculo cina.ꝛ ouis det̄ delicatis cū ſuo iure ad laxā
dū. ¶ Nota polipodiū nō dꝫ dari ſine aliq̊ extenuatiuo vē=
toſitatis qꝛ multā gñat vētoſitatē. Tapſie ca.ꝛ ſic.ē.i.iiij.
gra.ꝟtutē hꝫ educēdi phlegmaticos humores ꝑ iferiora.
Secūdario melācholicos.tapſia eſt herba q̄ inuenit̄ i trāſ=
marinis ꝑtibꝰ et ſicilia q̄ ibi reꝑitur optima eſt:ponit̄ hic
ꝓpter ꝑdicta:in ꝟe dꝫ colligi cortex i medicina tā radicis
q̄ȝ arboris ponit̄ q̄ñq̄ȝ in parua quantitate apponit̄ ſecure
cum alijs ſpeciebus poteſt teri ꝛ dari: q̄ñq̄ȝ ꝟo in magna
quātitate ꝑ ſe teritur illa:qui eā terit liget faciē ꝛ manꝰ: et
brachia:ꝛ crura:ꝛ teſticulos optime cooperiat:qꝛ niſi ita ſe
ꝑparet inflabitur qui eā cōteret: ꝙ ſi contingat euꝫ inflari
inungat̄ populeō cū aceto mixto: eligēdū eſt qđ cū frāgit̄
nō exoluit̄ i puluerē.ꝑ.iij.an.ſua. ¶ Piretri ſquinātı peu=
cedani ca.eſt ꝛ ſic.ſubtilis eſt ſubſtātie:ꝟtutē hñt diureti=
cam:alio noīe dicitur feni.porcinus radix eiꝰ in medicinis
ponitur herba eſt vim habet diurcticam ponitur hic pro=
pter ſpleneticam paſ.vt.ſ.medicinam conducat ad locum
vbi ꝯtinetur medicina ꝛ propter vitia renū ꝛ veſi in ꝟe col
ligitur:eligēdū eſt qđ cū frāgitur nō pulueriꝫatur per.iij.
an.ſerua.melius tñ eſt vt ſingulis an.renouetur:vinū deco
ctionis eius valet calculoſis cōtra ſtranguriā ꝛ diſſuriam.
¶ Aſari cipi peonie came.pol.amomi leuiſtici rute ſemi.
ſan.dra.quedaꝫ iſtarū ponunt̄ hic ad confortandū:quedā
ad extenuandū ventoſitatē:quedā ad conſtringēdū: que=
dam ad laxādū:de quibus ſuperius dictū eſt. ¶ Cina.ga
rio.hec cōfortāt. ¶ Macis ca.et ſic.eſt in.ij.gra.ſubtilis
ſubſtantie:confortat:ꝛ conſumit ponitur hic cōtra ꝑdicta
flos eſt nu.muſ.ſicut eſt quidā folliculus qui cōtinet auel=
lanam:ſic ꝛ macis continet nucem muſ. eligēdū eſt colore
ſubruffum in ſapore habēs acumē cū amaritudine mediā
inter ariditatē ꝛ hu. aſperitatē ꝛ lenitatē mediā:que ſi cō=
plicetur cito frangitur:ꝛ ſignificatur eſſe vetus ſi ſine fra=
ctura bene ꝯplicatur ſignificatur habere ſophiſtica. vinū
decoctionis eius contra dolorē ſtomachi ex frigiditate va
let. ¶ Cardamomum ani. maratrū ponūtur ad extenuā=
dam ventoſitatē. Balſamū confortat cerebrū et conſumit
eiꝰ ſuperfluitates. ¶ Ambra ca.ꝛ ſic.in.ij.gra. Ambra ſu=
Ambra. per carbones poſita valet epilepſie ꝑos ꝛ ꝑ uares fumo
eius recepto multū confert: febricitantibus detur cū tepi=
da: non febricitantibus cum vino ſubtilis eſt ſubſtātie:cō
fortat cerebrum ex aromaticis reprimit violentiam aliarū
ſpecierū:ꝛ eſt factū ex ſpermate ceti:nam cum cete cōcum=
bit ſperma effluit ꝛ maris ſiccitate circa littora condenſa=
tur:ꝛ in ambram mutatur in occidente maxime reperitur
cuius due ſunt ſpēs alba ꝛ griſea.griſea melior eſt q̄ȝ alba.
alba etiā laudat̄. Ambra valet cardiacis:ſuffumigiū eis fa
ctū epi.ꝛ apo.ſophiſticat̄ ex admixtiōe laudani ꝛ ſtoracis.
Ea ergo non valet que nigra eſt:que aūt eſt groſſa odore
aroma.q̄ dētibꝰ maſticata malaxari pōt eligēda ē:diu ſua
tur ſic cōficitur:ſpecies cū gūmis debēt teri et pulucriꝫari
in tꝑe ſicco ꝛ i vna lib.puluerū ponūtur tres mellis diſpu
mati. Nota ꝙ gūme cū ponunt̄ in medicinis debēt pulueri=
ꝫari cū alijs vel reſolui ad ignē:vel etiā colari. doſis eius
eſt.ℨ.ß.vel.ʒ.ij.vel.iij.ad plus ꝑ biēniū ſeruat̄ in multa effi
cacia febricantibꝰ cū ca.alijs cū vino detur. ℞.terebēthi=
ne opopo.galb.aſe fetide ātimonij caſt.bdellij aſpalti ar=
moniaci ſtoracis carnis leōis diagridij eufor.hellebori ni.
interioris coloq̄ntide polipodij piretri ſq̄nāti ptaſie peu=
cedani aſari ciperi peonie betonice camedreos polij amo
mi leuiſtici ſe.rute.ſā.dra.añ.ʒ.j.cina.gari.macis car.aniſi
maratri balſami añ.ℨ ß.ambre.gra.v.mel quod ſufficit.

Enedicta dicit̄ q̄m ab oibꝰ a quibus ſu=
mitur eſt benedicta:ſi detur habētibꝰ in=
firmitates cōtra quas inuenta fuit valet
ad guttā arteticā podagricis ex frigidi=
tate renes ꝛ veſicā purgat:media pars ꝯfecta eſt lib.
ij. ℞.turbith.eſule zuccari:añ.ʒ.x.diagridij hermo
dactyľ.roſ.añ.ʒ.v.gar.ſpice ziziber.croci ſaxifragie
macropiperis amomi cardamomi ſe.lini ſpermatꝫ
petroſelini ſalis gēme galāge macis carui feniculi
ſparagi bruſci granorū ſolis:añ.ʒ.j.mel.qđ ſufficit Sūma medici.eſt res
detur in ſero cū vino calido ad modum caſtanee. xxiiij.

Enedicta medicina eſt laxatiua ꝑipleumoni
cis det̄.ſed nō in ꝑncipio neq̄ȝ augmēto: nec
ante ſeptimū diē ſed i ſeptimo:ꝛ aliq̄ñ nonū
diem expectamꝰ: q̄ñq̄ȝ quartūdecimū:det̄ cuꝫ
aqua decoctionis ordei dragagāti gūmi ara=
bici.liquiricie ꝛ ſucci eius. In hac decoctione ablacterātur
ſemen melonis cucumeris ꝛ cucurbite cū vino decoctionis
radicis feniculi petroſeli. ſparagi bruſci.vſu tñ oximellis
precedēte cum tali aqua benedicta exhibeatur tm̄ patiēti
bus epaticā ex frigiditate. ¶ Stomatichis habētibus ſto
machū diſtēperatū in frigiditate:ex frigiditate ꝛ alio hūo
re refrigido cū vino decoctiōis maſticis:ſeminis feniculi:
petroſelini:apij:cimini ꝛ aniſi cōtra vētoſitatē. ¶ Cepha
largicis.cephalargica eſt dolor vetꝰ capitis:q̄ñq̄ȝ cōtinuꝰ: Cephalargica.
q̄ñq̄ȝ interpolatus:et fit ex frigidis humoribus in intrin=
gas capitis deſcēdētibus:huic cōfert benedicta cuꝫ vino
decoctionis gariofilorū nucis muſ. precedēte inunctione
capitis cū vnguento calido. ¶ Dolori renum ꝛ veſice ſi do
lor ſit ex ſāguine vel cholera:nō prodeſt benedicta: nec ali
quod electuariū calidū:qꝛ poſſet inde maior ſequi diſtēpe
rātia:ſꝫ q̄ñ fit ex frigidis hūoribꝰ detur ꝑcedēte vſu ſeminū
diure.vt apij petroſelini feniculi:ꝛ ꝯſiliꝰbꝰ:det̄ aūt cū vino
decoctiōis ſaxifragie:granoꝝ ſolis filipēdule: vñ fiāt pilu
le cū puluere ꝑdictoꝝ ſe.et exhibeāt̄ podagricis arteticis
Podagra ſpēs eſt artetice: q̄ q̄ñq̄ȝ fit ex frigido:q̄ñq̄ȝ ex ca
lido hūore:ꝛ tūc nō valet:ſꝫ ſpāliter dat̄ his electuariū de
ſucco roſaꝝ qđ iuſcribit̄ ad guttā calidā:ſi ſit de frigidi=
tate det̄ bñdicta hermodactylata: apponēs de hermoda=
ctylis in triplo q̄ȝ ſoleat recipe:iuuenibꝰ oībꝰ exhibeat cuꝫ
aqua calida. Senibꝰ et frigidis natura cū vino calido: he
ſunt laudes ab autore ꝑmiſſe: expimēto didici multū va=
re iliaco dolori ꝛ colico ſic exhibita:fomētetur patiens de
aqua ſalſa et dulci ſm ventrem et renes:et in illa aqua co=
quantur mercurialis malua ſenationes in colatura reſol=
uatur bñdicta ꝛ addito modico melle ꝛ oleo ꝛ ſucco mer=
curialis ꝑ clyſtere iniiciatur:ꝛ ſic cū egeſtiones emiſerunt
ſecure det̄ benedicta per os ꝛ diamargariton mixta:ita ꝙ
due ꝑtes ſint de bñdicta:tertia de diamargariton:ſi aūt ꝑ
clyſtere nō aſſellauerit:nullo modo detur bñdicta per os.
¶ ℞.turbith ca.eſt ꝛ ſic.in.iiij.gra.radix eſt que in trāſma
rinis partibus inuenitur virtutē hꝫ attrahēdi diſſoluendi
et expellēdi phlegmaticos hūores ꝓpter oēs fere ꝑdictas
paſſiones ponit̄ ꝑcipue hic ꝓpter podagrā:ꝛ arteticā. Eli
genda eſt ꝑforata nō ꝯtinua circa mediū foraminis aliqua
tulū gūmoſa nigra in cortice:alba in foramine:plus valet
gracilis q̄ȝ groſſa. Inſpice ſubſtantiā ne ſit i minutis fora=
minibꝰ ꝑforata:qđ ſi ē ſigna vetuſtate ꝯſumpta ſi inueniū=
tur frōdes interius abiiciant̄:ꝛ ſic in medicina ponat̄ per
quinq̄ȝ annos ſuatur:vinū decoctionis eiꝰ cōfert arteticis
podagricis de turbith acuit̄ medicina ſicut hieralogodiō
et quedā alia cōpetērer i quātitate.ℨ.iiij.debēt poni car=
nē mortuā ꝯſumit ꝛ corrodit. ¶ Zuccari tꝑate ca.ꝛ hu.plꝰ
tñ hu.q̄ȝ calidū pōit̄ hic:vt reprimat maliciā aliaꝝ ſpecieꝝ
ſit aūt zuccarū de cāna mellis vltra mare in hiſpania:ꝛ ſici
lia elige valde dulce:et albū iteriꝰ et exteriꝰ:aliq̄ñ apothe
carij de illo rufo zuccaro qđ interiꝰ reſidet qđ mel zucca=
rinum dicit̄ faciūt zuccarū ꝛ cū eo ꝯficiūt medicinas ſuas
qđ oino cauēdū eſt:qꝛ melius eſſet mel:ꝑ multū tꝑs ſerua=

tur ita tñ ꝙ ad solē ter vel quater in mēse exponat̃: ⁊ ī loco frigido collocet̃. ¶ Diagridiū ca. in. iiij. gra. lȝ diagridium cholerā purget naturalr̃: hic tñ ponit̃ ꝓpter arteticā ⁊ podagrā: qꝛ sequēs virtutē electuarij purgat̃ phlegma preci pue. ¶ Hermodactylus ca. ⁊ sic. in. iij. virtutē hȝ attrahendi ⁊ purgādi phlegmaticos hu. herba est in cuiꝰ radice tuberositas q̄dā inuenit̃ q̄ in medicina ponit̃: in vere dȝ colligi ⁊ ad solē aliquātulū exiccari: ⁊ postea in vmbra suspendat̃ integra nō ꝑforata qꝛ faciliꝰ corrumperet̃: possunt aūt seruari plus: hermodactylꝰ in modica q̄titate datꝰ mltū ꝯfert arteticis sup cibos aspersus. ¶ Rosaꝝ gariofi. spice ȝinȝi. costi saxifra. macropipis amomi semis li. sal̃. gē. ca. ⁊ sic. duplicis maneriei dr̃. s. salsuȝ ⁊ dulce: sal gēma dr̃ cretale ⁊ ē lapis sal gēme: salsuȝ hȝ ꝟtutē attrahēdi phlegma nō sophisticat̃: in trāsmarinis partibꝰ ⁊ in istis inuenit̃ copiose ⁊ eligendū est in colore liuidū in sapore salsum: per mltū tp̄s seruat̃: puluis salis gēme ⁊ salis cōis ⁊ aromaticaꝝ spērū super cibos aspersus multum valet arteticis. ¶ Galāge carui macis maratri sparagi brusci semen herbe calide ⁊ sic. ꝟtutē hȝ diureticā: ponit̃ hic ꝓpter vitia renū ⁊ vesice: vt medicinā educat vsq; ad renes ⁊ vsq; ad vrinales meatꝰ ⁊ ad inferiora: qñ reperit̃ sparagi ⁊ brusci simpliciter apponēdū est semē ad pōdꝰ. ȝ. grana sol̃. ¶ Lapidis lincis ca. est ⁊ sic. ꝟtutē hȝ diureticā. Linx aial est cuiꝰ vrina cū mingit in terra cōglobatur ⁊ in lapidis essentiam transmutatur: nō sophisticatur qꝛ plurimū de eo reperit̃. ¶ Grana solis frig. sunt ⁊ sic. ꝟtutē habēt diureticā: semē est cuiusdā herbe que in fine autūni colligitur diu seruat̃. vinū decoctiōis eiꝰ ꝯfert strāguriatis: ꝯficiatur sic: species puluerizētur p̄ter scamoneā: hec autē per se puluerizanda est: que cū sit genus lactis coagularet̃ cum pulueribus alijs: ⁊ etiā ipsa nō est terēda vt alie spēs sed est molenda. Hermodactyli duplicādi sunt ⁊ puluis esule miscendꝰ est cū pulueribus si vis eam acuere cū esula sic scamonea appones puluerē scamonee cū melle dispumato ⁊ pōderato ⁊ impone pulueres añ. paulatiȝ. Vltio appōe puluerē ȝuccari. per. xv. an. serua. ⁊ dent̃ inde. ȝ. iij. in mane vel vespere cū calida bñdicte medietas. ȝ. ij. ℞. turbith esule ȝuccari añ. ȝ. x. diagridij hermodactyli ro. añ. ȝ. v. gariofi. spice ȝinȝi. croci saxi. macropi. amomi se. lini salis gē. galā. macis carui feni. spara. brusci se. granoꝝ solis añ. ȝ. j. col̃. mel q̄d sufficit: detur in sero in modū castanee cum vino calido.

Benedicta ꝓbata arteticis podagricis paralyticis nephreticis. ℞. piretri spice pipis albi ⁊ nigri añ. ȝ. j. lilij siluatici hermodactylis añ. ȝ. j. ⁊ ß. turbith. ȝ. xx. sca. ℥. ij. ȝucca. ℥. j. ⁊ ß. ozimi. ℥. ß. mel q̄d sufficit: da in modum nucis maioris cum cal̃.

Confectio alipte muscat. alipta. i. mixtura valet pueris patiētibus asma ⁊ cōstrictionem pectoris: ⁊ etiam nō valentibus lac retinere: fit inde optimum fumigiū ⁊ odoriferū: quo vtūtur apostolici ⁊ īperatores in capellis suis ⁊ intrat ī p̄ciosissimis medicis ⁊ electuarijs. ℞. laudani purissimi. ℥. iij. storacis ca. optie. ℥. j. ⁊ ß. storacis rub. ℥. j. ligni aloes optimi. ȝ. ij. ambre. ȝ. j. cāphore. ℈. j. ⁊ ß. musci. ℈. ß. a que ro. q̄d sufficit. Confice sic. in diebꝰ canicularibꝰ pone storacē calamitā ⁊ storacē rubeā ⁊ laudanū in catino ad solē coop̃to cū pāno subtilissimo ne puluis possit attigere: ⁊ cū mollificata fuerit ad solē pone ī mortario ereo calefacto ad solē cū pistillo ferreo silr̃ calefacto ⁊ fortiter ī simul ꝯterant̃ donec ad nigrū deueniāt colorē: postea addes puluerē ligni alo. ⁊ sil̃r fortiter ꝯtere ⁊ cāphore similiter: postea cōtere muscū in tribus. ℥. aq̄ ro. ⁊ de hac aqua aliquātulū madefac marmor p̄us bene lotū ⁊ calefactū ad solē ⁊ accipe. ȝ. j. cū tabula planissima de eadē aq̄ madefacta sup marmor diu agitet̃ donec ad subtilitatē iūci deueniat: hō mō facias sup marmore madefacto ⁊ tabula d̄ eadē aq̄ supradicta: ⁊ cū reposueris: supaspge de illa aq̄ valet vt supra diximus.

¶ Additio.

¶ Cōfectio alipte. i. mixture dicte muscate qꝛ muscus intrat: suffumigatio eiꝰ accelerat partuȝ ponēdo vnū ex trociscis eiꝰ super prunas odorando fumū: confert etiaȝ hoc mō ad branchos ⁊ ad corisaȝ ⁊ ad catarros ex frigida cā etiā valet asmaticis ⁊ ꝯstrictiōi pectoris ex frigida cā in eo contēta. Cuȝ eadem etiā fit suffumigatio qua iuuant̃ apoplectici: nobiles aromatiȝāt capillos suos suffumigādo cū ea quolibet mane. Et trāsglutiendo etiaȝ ex ea tres pilulas ꝯfert ꝓstrationi appetitus ex debilitate sensus stomachi ⁊ ꝯfortat stomachū: similiter oblata cum lacte confert paruulis nequeūtibꝰ lac retinere. Simplicia q̄ hāc componūt cōfectionē satis nota sunt: ꝑ nunc de duobus tñ dicetur hic: p̄io de laudano: dictum est laudanū ab illa herba: vñ colligitur quā in cipro laudani vocāt: s̄m Serapionē ex autoritate Diosco. laudanū colligitur ex vna specie cissi. i. hedere ⁊ fortiꝰ ex laudano est illd̄ q̄d est bōi odoris coloris vergētis ad viorem sub molli tactu: ⁊ qñ malaxat̃ adheret manibus: ⁊ non est in eo ȝabulū: ⁊ non assimilatur resine pini: ⁊ fit in terris arabū. Auic. laudat illd̄ quod est pingue pōderosum boni odoris ⁊ q̄d ad citrinitatē declinat. Scd̄m simplex est storax rubea q̄ s̄m cōpositorem est cōfita rubea: apud eundē est coȝūbrū siue thus iudeoꝝ et sic est coȝūbrū: vel storax rubea est thimiana ⁊ est fex storacis liq̄de: nō eñ est storax calamita: vt dicūt quidā: in hac ꝯfectione possumus verificari ꝙ eedem nō sunt: qꝛ Nicolaus in presenti ꝯfectione habet storacem calamitā ⁊ storacem rubeā Summa medi. istius confectiōis est res. viij.

Confectio gallie mus. que intrat in p̄ciosissimis medicinis ⁊ electuarijs. ℞. masti. ℥. ij. ⁊ gūmi. ℥. j. cāphore. ℈. j. hec aūt bene terantur subtilissime ⁊ cribrentur: ⁊ trocisci inde fiant cum aqua rosa. ⁊ siccentur ad vmbram: ⁊ postq̄ fuerint desiccati terātur subtilissime: ⁊ misceātur cuȝ. iij. ℥. olei sambu. buliti ⁊ colati ad medietatē: deinde misce cuȝ speciebus istis bene tritis. ℞. cinamomi. gario. nu. mus. añ. ℥. ß. ⁊ omnibus istis cōmixtis ⁊ bene manibus malaxatis fiāt trocisci in medio concaui ⁊ cū sigillo sigillati ad pōdus. j. ȝ. ⁊ ß. ⁊ postea iungatur cum aqua rosa. cum musco.

¶ Additio.

¶ Cōfectio gallie muscate dr̃ eo q̄d recipit muscū calida ē ⁊ sicca ⁊ stiptica: ꝯfortat mēbra carnē stringit. Tētio vniꝰ pilule ex ea in ore inter dentes molares palliat optime fetorē oris: ⁊ data cū bdellio ⁊ sanguine draconis ⁊ charabe ꝯfert sputo sanguīs: posita in electuarijs vl̃ in alijs medicinis cordialibꝰ vel odorata cōfert sincopi ⁊ cardiace. Data cū aqua rosacea infusiōis gariofiloꝝ recuperat spiritꝰ Data cū decoctiōe gariofi. ⁊ nucis mus. ꝯfert stōacho leso materiā frigidā ꝯsumēdo. infusa in vino aromatico ⁊ odorata confert bolismo non calido: data cū vino decoctiōis gariofiloꝝ retinet vomitū materiā consumēdo: data cum vino decoctiōis masticis cōfert ad fluxum vētris ex lubricitate stōi causatū: bibita cū succo rute ꝯfert suffocationi matricis. Hec ꝯfectio intrat ī medicinis preciosis positis ī antidotario ipsius nicolai: qꝛ Mes. in ꝓprio antidotario hȝ silr̃ vnā ꝯfectionē gallie muscate q̄ intrat in medicinis preciosis ab eo descriptis. Et dicunt̃ de gallia secundū aliquos a quadā ꝓuicia sic noiata. Alij dicūt ꝙ dicūtur a q̄dā herba sic noiata q̄ ē odorifera. Serapio facit capitulū de gallia ⁊ dicit ꝙ est fuch. simplicia hanc ꝯfectionē cōponentia satis nota sunt. Sūma medicinaꝝ est. ix. res.

Confectio nere ita fit. ℞. ambre orientalis vel occidētalis. ℥. j. ligni aloes optimi ȝ. iij. mus. ℈. ß. camphore grana. v. Conficiantur sic. inueniatur caciola ad modū cacie qua colatur syrup. vel mel tamen non perforata: et ibi apponat̃ ambra: ⁊ super prunas liquefiat: ⁊ liquefacta ab igne deponatur: ⁊ postea lignū aloes puluerizatū subtilissime admisceatur: deide addat̃ muscus diligēter malaxando cuȝ manibus

et ad vltimum

Puluis ꝓ arteticis.

Lapis lincis. Linx.

Gallia muscata.

et ad vltimū cāphoꝛe:tñ vnaqꝫ res ꝑ se pulueriza-
ta:postea diligēter malaxādo cū manibꝰ extrahaꝛ
ſup cōchā eneā cōcauā ⁊ ſigillatā extēdaꝛ:⁊ cū infri-
gidatū fuerit inde extrahaꝛ ⁊ frustatim incidaꝛ:va-
let dolori matricis: et ſi mulier per inferioꝛa fumū
recipiat:et eſt pꝛetioſius incēſum quod inter cetera
reperitur: valet etiam ſatis ad concipiendum.

¶ Additio.

¶ Cōfectio nere dicta ſic ab inuentoꝛe eſt incenſuꝫ ꝑtio-
ſius qꝺ inter cetera reperitaꝛ. Nā qñ ponitꝛ ſupꝛa carbones
añ oculos ſuffumigatio cōfert pꝛincipaliter ſincopi:eiꝰ ēt
ſuffumigatio ⁊ aſſumptio ꝯferūt valde in doloꝛe matricis
frigido mēſtrua ꝓuocat:matricē cōfoꝛtat:⁊ iuuat ad cōci
piendū. Simplicia hanc confectionē cōponētia ſatis no-
ta ſunt:dicemꝰ tñ hic de ambꝛa qꝛ ꝑ baſi hic habetur. Am-
bꝛa ſm Serapio. auctoꝛitate dioſ. naſcitꝛ in mari ⁊ generaꝛ
in eo ſicut generatur ſpecies fungoꝝ in terra:⁊ quādo ma
re turbatur eijcit a fundo eius lapides magnos:⁊ cuꝫ eis
eijcit fruſta ambꝛe. Aui. in. ij. cano. ait. Ambꝛa ſꝫ ꝙ existi-
Ambra. mo eſt manatio fontis i mari:illꝺ ꝟo qꝺ dꝛ qꝺ ē de ſpuma
maris aut ex ſtercoꝛe aīalis maris longinquum eſt. Ele-
ctio melioꝛ eſt griſea foꝛtis aſelethi:deinde varia poſt eaꝫ
citrina:⁊ deterioꝛ eſt nigra. Multotiēs aſſumitur ex vētre
piſcis q̇ eā comedit ⁊ moꝛitur. Circa inſtans ait. ambꝛa .i.
ſpuma ceti .i. balene. nō eſt ergo gūmi:vt qdā dicūt:nec eſt
ſpuma:nec eſt ſtercus aīalis:nec eſt iecur piſcis:vt quidaꝫ
mercatoꝛes dicūt. Auerrois in. v. colliget ait. ambꝛa ē vna
de ſpēbus cāphoꝛe que oꝛitꝛ in fontibꝰ maris: ⁊ natat ſup
aquā maris. Et ſm ꝯpoſitoꝛē melioꝛ eſt q̄ in mari oꝛiētali
vel occidētali reperitꝛ. Sūma medicinarum eſt res. iiij.

Catholicō valet epaticis ſpleneticis:daꝛ
in acutis ⁊ ꝑacutis:qꝛ mollificat digerit
et ꝯfoꝛtat. ℞. ſene bñ mūdati. caſiefiſtu.
munde tamarindoꝝ. añ. ℥. viij. reu. vio-
laꝝ polipodij aniſi añ. ℥. iiij. liquiri. mūde penidia.
candi. añ. ʒ. iij. q̄tuoꝛ ſe. frigidoꝝ mūda. ℥. j. Accipe
iterū li. j. polipodij q̄rcini:⁊ tere modicū:⁊ i aq̄ diu-
tiſſime decoq̄:⁊ ex colatura fac ſyꝛupū cū li. viij. zuc
cari. In ꝑte aūt colature diſtēꝑa caſiā ⁊ tamaridos
⁊ i fine ꝺcoctiōis ſyꝛupi pōe:deīde ꝯfice electuariū i
ponēdo plꝛes alioꝝ:⁊ doſ eiꝰ ē ab. ℥. ß. vſqꝫ ad. ℥. j.

¶ Additio.

¶ Iſtꝺ electuariū apꝺ aliquos puta modernos reperitur
ſcriptū in paruo antidota. Nicolai:tñ in antiq̄s codicibus
nō reperies ſcriptū. Et dꝛ Catholicō id ē vniuerſale:eo ꝙ
Catholicon. oēs hūoꝛes educit leniēdo abſqꝫ nocumēto:vꝉ qꝛ idifferen
ter oēs hūoꝛes euāt incolumiter febꝛiētes etiam ⁊ nō fe-
bꝛiētes:poteſt oīa que poſſunt cetere medicīe ſimplices:⁊
eſt medicīa familie. Educit em̄ melācholiā cholerā ⁊ phle
gma:⁊ mūdificat ſanguinē. Qꝺ ſi volueris euāre melan-
choliā ſolū aut ſanguinē mūdificare cōmiſce cū eo epithi
miū:ſi cholerā reub. ſi aūt phlegma ꝯmiſce cū eo turbith.
ſi vētoſitates:miſce cū eo aniſi ⁊ carui. Deſcriptionē pñtis
electuarij ſiꝉeꝫ apꝺ oēs nō reꝑies:imo q̇libet aromatarius
ſuo mō illā vult ꝯpōere:qꝺ ex arrogātia ignoꝛātie aſſocia-
ta accidit:hāc tñ hic deſcriptā īter ceteras melioꝛē ⁊ in q̄-
dā antid. Arnaldo attributo reperi. Nōnulli tñ vt eſt lu-
miare maiꝰ ⁊ alij hoc mō deſcribūt q̇ ſequitꝛ. ℞. ſene mūdi
ficati caſiafi. tamari. añ. ℥. ij. reub. vio. polipodij q̄rcini ſe.
aniſi añ. ℥. j. liq̇. mūdificate pēidiaꝝ cādi q̄tuoꝛ ſe. frīdoꝛ
mūda. añ. ij. zuc. li. ij. fiat decoctio cū. ʒ. vj. ſe. feni. ⁊. ℥. iiij.
polipodij recētꝭ:i q̄ colata diſſolue caſiā extractā:⁊ fiat ele
ctuariū. Si vis fac hoc mō:ꝓua nāqꝫ ē dr̄ia iter ꝑcedētē ⁊
iſtā. Additꝛ i pñti decoctiōe paꝝ ſe. feni. qꝺ bñ factū eſt:qꝛ
polipodiū de ſe multā gñat vētoſitatē. Notabis tñ vnum
qꝺ cōe ē ad oīa ſolutia ꝯpoſita ſiue ſint electuaria ſiue ꝯfe-
ctiōes:⁊ eſt ꝙ ſpēs ſolutiue ſunt groſſo mō puluerizāde et
ꝑ ſatꝭ raꝝ cribꝛū tamiſande:qꝛ talis groſſa puluerizatio
fit duplici ꝺ cā:pꝛia vt diu in ſtō remaneāt:⁊ ibidē diu ope
rentꝛ. ſcꝺa cā vt virtꝰ eaꝝ cito nō euaneſcat:⁊ nc ſua ſubti-
litate ad mēbꝛa trāſeant:qꝛ maximum nocumētū induce-
rent. Cōponētia hoc electuariū ꝑ nūc ſatis nota ſunt:iō
hic nihil de eis dicetur. Sūma medicinaꝝ eſt res. xv.

Diamargaritō dꝛ a duobꝰ margaritarū
gñibꝰ ꝑfoꝛatarū ⁊ nō ꝑfoꝛatarū q̄ ibi in-
trāt:vꝫ cardiacis triſtibꝰ ad oēꝫ coꝛdis de-
bilitatē ⁊ ſtōi patiētibꝰ faſtidiū aufert:di-
geſtionem ꝓcurat:aſmaticis diſnioſis opitulaꝛ: et
phthyſicos ⁊ eos q ex lōga egritudine ſunt extenua
ti reficit:decia ps ꝯfecta eſt li. j. ℞. gar. cina. ſpice ga
lāge:ligni al. liq. trociſc. diarodō diani. añ. ʒ. j. ß. nu-
cis muſ. macis alipte:zedoarie reubar. ſtoꝛacis cala
mite: añ. ʒ. j. marga. ꝑfoꝛa. ⁊ nō ꝑfoꝛa. zinziber. oſſis
de coꝛde cerui raſure eboꝛis blacte bizātie: añ. ʒ. ß.
mu. āb. cardamo. leuiſti. baſilic. añ. ℈. j. minꝰ gra. ij.
cāpho. gra. vj. mel. ro. qꝺ ſufficit:daꝛ i eſtate cū rodo
ſtōate vel frigida i hyeme cū vino mane ⁊ meridie
vꝫ:vt ſupiꝰ diximꝰ maxie phthyſicis et ꝯſumptis.

Diamargaritō ē electuariū valēs ad oēs paſ-
ſiōes coꝛdis ex frigiditate:ſed qñ ſit debilitas
coꝛdis ex caloꝛe nō daꝛ:ſi ſit ex frigiditate:daꝛ
ſic. Accipe. ℈. j. oſſis de coꝛde cerui pulueriza
⁊ pōe in. ℥. j. diamargaritō vꝉ. ʒ. ij. in. ℥. ij. ⁊ ma
ne cū vino da. ¶ Ad diſtēꝑantiā ſtomachi ex frigidita-
ta ſumaꝛ:faſtidiū amputat:faſtidiū aliqñ ſit ex caloꝛe:aut
frigiditate:aliqñ ex defectu ſpirituū:⁊ ex crudis ⁊ frigidis
humoꝛibꝰ in oꝛe ſtōachi inuiſcatis:ſi ſit ex calidis nō daꝛ:
ſi ex defectiōe ſpirituū cū vino daꝛ ante pꝛādiuꝫ: ſi ex frigi
dis ⁊ crudis humoꝛibus:poſt cibū. ¶ Digeſtionē ꝓcurat:
digeſtio multis modis impeditꝛ:ſi ex frigiditate daꝛ ſic. li-
gnū aloes integrū:⁊ ſcamonea baſilicō:pone ꝑ noctē i vi-
no:⁊ mane exhibeas lignū aloes:ita valet nec ſuā amittit
ꝟtutē:ſolū aūt tale vitiū ꝯfert multū:ſed tūc totavis ligni
aloes amittitꝛ:⁊ poſt lignū nō valet. ¶ Diſnioſis: diſnia eſt
ſpēs aſmatis:ſꝫ diſnia ē ex ſiccitate:aſma ex humi. aſma-
tico:ſi daꝛ qꝺ ſumptū nō ſtatim trāſglutiaꝛ:ſꝫ diu i oꝛe te-
neaꝛ:⁊ h̄ ſit nobis gñale. ¶ Nota q̇tiēs daꝛ ꝯtra vitia ſpūa
liū diu teneaꝛ ſub ligua vt ſic ꝑ moꝛā veniat ad ſpūalia:niſi
amaritudo ſapoꝛis īpediat aut hoꝛribilitas. ¶ Phthyſi
cis valet niſi multū febꝛiāt:daꝛ cū vino vel aqua oꝛdei in
qua abluta ſunt ſemīa melonis citrulli:cucu. qꝛ ſaniē mū-
dificant:⁊ ſic aliqñ vulnera ꝯſolidāt. ¶ Lōgis egritudini
bus:vt q̄rtane quotidiane:qꝛ caloꝛem naturalē confoꝛtat
⁊ ſpūs reparat:daꝛ cū vino odoꝛifero ⁊ citrino limphato
cū aq̄ roſata. ¶ Malificētes .i. ſincopizātes vt cardiacos
⁊ mulieres laboꝛātes de fumoſitate matricū q̇bꝰ nō daꝛ i
anititiōe :ſed ante vel poſt mulieribus ſic laboꝛātibus nō
daꝛ ꝑ os: ſꝫ ſupponaꝛ i bōbice:vꝉ reſoluaꝛ i vīo ⁊ aq̄ ro. ⁊ co
lata ꝑ peſſariū iniiciaꝛ poſt acceſſionē īteruꝫ recipiaꝛ. ℞. li
gni aloes garioſi. cal. ſunt ⁊ ſic. ī. iiij. gra. ꝟtutē hñt ſatiſ cō
foꝛmē garioſi. ad ꝯfoꝛtādū epar:h̄ ponitꝛ ſtōm ꝟtutē dige-
ſtiuā:eligēda ſūt ſubtilia ⁊ bꝛeuia in q̄titate paꝝ garioſi.
excedētia:groſſa oīno ſūt abijciēda ꝑ ſex an. ſua. vinū de-
coctiōis eiꝰ ſatis ꝯfert ſto. ¶ Trociſci diarodō:pōitꝛ h̄ ad
ꝯfoꝛtādū. Trociſci īterꝑtaꝛ rotūda ꝯfectio diarodō .i. de Trocisci.
ſucco roſaꝝ facti. Trociſci diani .i. de ſucco violaꝝ pōitꝛ h̄
ad mūdificationē. muſci cal. ē ⁊ ſic. ī. ij. gra. ꝟtutē hꝫ ꝯfoꝛtā
di:pōitꝛ h̄ qꝛ digeſtionē ſua caliditate ꝯfoꝛtat ⁊ aromatici-
tate ſpūs reparat:ſupfluitas ē cuiuſdā aīalis i īdia Alexā
dria damaſco reꝑitꝛ q̇ ſubꝛufi coloꝛis ē:⁊ aliquātulū ſolide
ſubſtātie ꝑ. v. an. ſua. Seis baſilicō herba ē ca. ⁊ ſic. in ter
tio gradu:ꝯfoꝛtat ſemē eiꝰ ꝓpꝛie dꝛ ozimū:cū nō inuenitur
baſilicō ſemen eſt apponendū. Quidam tñ apponūt her-
bā ſiccā:itelligitꝛ hec herba ſic ſatis cōfoꝛtat digeſtionem:
nō ſophiſticaꝛ:per annū herba ſeruatur:ſemē ꝑ ſeptē an-
nos. Herba baſiliconis trita cū ouis in ſartagie ad modū
criſpelle facta multū ꝯfert indigeſtioni: diamargariton ꝑ
duos annos ſeruatur: benedicta per tres.

¶ Additio.

¶ Diamargaritō dꝛ a duobꝰ generibꝰ margaritaꝝ ꝑfoꝛa
tarū ⁊ nō ꝑfoꝛataꝝ. Aui. in. iij. can. hꝫ vnā aliā deſcrip. que
differt ab iſta:cōiter pꝛeparaꝛ ſm pñtē deſcriptionem q̄ eſt
Nicolai:⁊ valet iſtꝺ electuariū ad ea q̄ ſcripta ſūt in textu:

maxime in cā frida: ꝛ iō vocaꝫ cōiter diamargaritō calidū ad dr̄ā frigidi: qd̄ valet in cā calida: qd̄ descriptū non reperiꝫ apud aliquē doctorē famatū: ꝛ iō a diuersis diuersimode repiꝫ descriptū ꝛ ꝑparatū. Nōnulli hoc mō describūt ꝛ ꝑparāt. ℞. iiij. se frigidoꝝ maioꝝ mūdato. se. portula. se. papa. al. sandali albi sandali muscatellini ligni alo. sinz. rosaꝝ rub. floꝝ nenufaris floꝝ boraginis myrtilloꝝ añ. ʒ. j. corallo. al. ꝛ ru. añ. ʒ. ß. misce sicut decet et fiat electuariū. Alij ꝟo hoc mō describūt ꝛ ꝑparāt. ℞. sanda. oīm floꝝ rosaꝝ florum viol. se. melonū trociscoꝝ diarodō añ. ʒ. ij. ossis de corde cerui spodij doronici romani been albi been rubei spice nardi añ. ℈. ij. margaritarū ꝑforataꝝ et nō ꝑforataꝝ añ. ℈. ß. smaragdoꝝ rasure eboris hiacinthorū saphiroꝝ añ. ʒ. ß. serici crudi ꝯbusti. ʒ. ij. se. ēdiuie se. acetose auri optimi añ. ʒ. ß. ābre ligni aloes añ. ℈. ß. cāphore. ℈. j. musci gra. j. misce: ꝛ fiat puluis. Istud apd̄ Lugdunēses magis ꝑparaꝫ q̄ ꝓcedēs. Cōponētia istō diamarga. calidū satis nota sunt: vnū tñ notabis q̄ per trociscos diarodon hic intelligere debemus illos q̄s ipsemet Nicolaus in p̄nti electuario describit in suo magno antidot. qui inferius describētur. sicut p trociscos diani. i. de violis qui similiter inferius describētur. Sūma medi. est. xxvij. res.

Diacamereon. i. ducēs hoīez de morte ad vitā: qd̄ facit asmaticis arteriaticis tussientibus phthysicis. oēz ībecillitatē stōachi emendat: debiles lūbos ꝯfortat: luxuriā prouocat: ꝛ oē qd̄ ī diarodō iulij laudaꝫ adiplet: de cima ps ꝯfecta est li. iij. ℞. antofol. zinzi. añ. ʒ. v. ꝛ. ℈. j. ꝛ gra. xvj. cina. gar. añ. ʒ. iiij. ꝛ. ℈. j. ꝛ gra. xvj. carniū dactyloꝝ tātūdē. galā. spi. zedo. costi pire. coral. ru. draga. reupō. saliūce: anacardi. ossiū dacty. carpo. anisi: amifruct9. i. iunipi añ. ʒ. j. ꝛ. ℈. ij. ꝛ gra. viij. leucopipis: macropipis añ. ʒ. j. ꝛ. ℈. ij. ꝛ gra. viij. limature auri puri ꝛ argēti meri: ossis de corde cerui añ. ℈. ij. ꝛ ß. mus. rasure eboris añ. ℈. j. ꝛ gra. vij. ambre. ℈. j. mel qd̄ sufficit: deꝫ de eo. ʒ. iij. mane vel vespe cū vino.

Additio.

Diacamereō. i. reducēs hoīez ꝺ morte ad vitā qd̄ interdū in vsu hꝫ ē p̄ciosius q̄ diamarga. virtutē ꝓpe respicit vitalē ꝛ aīalē: ꝯplet oē illō in quo diarodō iulij cōmēdaꝫ: datū cum pluris cū musto ꝯfert manie ꝓueniēti ab ascensu fumositatū a corde ꝓcedētiū: datū cū vino infusiōis croci cōfert cardiace calide. Tētū in ore ac trāsglutiēdo mane ꝛ sero ꝯfert pectori: datū cū decoctione hyssopi ꝛ ficuū cōfert asmaticis arteriacis tussicitibus ꝛ phthysicis cū ptisana: datū cū vino decoctiōis galāge ꝯfortat stomachū frigidū ac eius ībecillitates ꝛ īdignationē emēdat: datū cū vino arōatico ꝯfert dolori stomachi ꝛ melācholie: datū cū vino remollitiōis zizibetis ꝯfert libidini: ꝛ ꝯfortat lumbos imbecilles friditate: ꝛ ipsū muscatū ꝯfert īpedimēto ꝯceptiōis ex hūiditate matricis. De aliquibus simplicibus hoc electuariū cōponētibus diceꝫ hic. Et p̄mo de saliunca: q2 ꝑm cōpositorem est spica celtica: ꝛ sic repiꝫ ꝑm Matth. siluaticū ī lr̄a saliūce. Diosc. dicit saliūca genus herbe q̄ radiculas ꝛ folia hꝫ flores sicut violę: spica celtica hꝫ florē citrinū q̄ nō ꝯuenit cū colore viole: tñ loco saliūce cōiter poniꝫ spica celtica. Secūdū ē ātiofili: ꝛ sunt ātiofili grossi gariofili. Tertiū ē amifructus ꝑm Nicolaū ꝟ ē semē iuniperi. Auic. in. ij. cano. dicit. abel est fruct9 iunipi filis zarur: ꝟ textus Aui. ē corruptus: nā fruct9 iunipi dr̄ halharhar: ꝛ abel est sauina sicut patet apd̄ Sera. cap. ꝓprio de sauina: cui magis credēdū ē ī simplicibus q̄ Aui. alia satis nota sūt. Sūma me. ē res. xxvij. Saliūca.

Diamorō a moris celsi dictū: a moris rubibatinū: valet ad oēz cās palati ꝛ gutturis: cadētē vuā subleuat: ꝛ hūorosaz desiccat. medietas est li. j. ℞. moroꝝ celsi. li. ß. moroꝝ bati li. j. mellis li. ß. sape. ℥. iij. Cōfice sic. sunc cum moroꝝ cū melle ꝛ sapa ī vase ereo stagnato ad prunas suauiꝫ decoq̄: cū a ūt scire volueris si coctū sit pone ex eo guttā sup marmor donec gutta marmori inuiscata appareat ꝛ adhereat: tūc cola: ꝛ in vase stagnato viui reserua: ꝛ cū opus fuerit gargarizeꝫ.

Additio.

Diamorō dr̄ ꝑm intētionē Nicolai a moris celsi: ꝛ rubibatinū a moris rubi. Mes. ī suo antid. distictiōe de loch hꝫ cōfectionē de moris: ꝛ dicit q̄ ē diamorō: ꝛ sic est: nā sua descriptio cū ista Nicolai cōcordat: tñ gn̄alr̄ cōficiꝫ ꝑm p̄sentem descrip. ipse Mes. in practica capl̄o de squināntia gutturis hꝫ vnā aliā descrip. ex auctoritate Alexā. ꝫ nō est in vsu: in eodē capl̄o hꝫ vnā aliā descrip. quā dicit diamoron qd̄ Gal. ꝯposuit: ꝫ sicut nō ē in vsu. Gal. ꝟo. vj. myamir. describit duas descriptiōes diamorō: quaꝝ vnā sibi attribuit alterā ꝟo andromacho q̄ nō sunt vsuales: hec descrip. passiones respicit gutturis palati vuule: ac oīa genera ꝓfocationum: vñ diu ac pluries gargarizatū in p̄ncipio cū decoctiōe balaustie liqui. ꝛ rosaꝝ ꝓhibet ac intercipit fluxū humoꝝ ad ea: qd̄ postea gargarizatū diu in ore tētū cū decoctione corticis nucū frequēter ꝯfert mirabilr̄ repercutiēdo materiā fluētē ad guttur: ꝛ ad vuulā: ac fluxa ꝯsumit profundatione succi: quare est peculiare infirmitatū omnium eorūdem. Vuulam cadētē subleuat ac humorosam desiccat: squinātiā ꝓhibet inūgēdo palatū ac guttur cū eo: gargarizatū cū succo plātagi. ꝯfert pustulis ac vlceribus oris in quo augeaꝫ mel: vel minuaꝫ ꝑm q̄ q̄riꝫ maior vel minor stipticatio vel abstersio: vel q̄ sq̄nātiā ex vsu fungoꝝ curat gargarism9 ex oximelle sq̄llitico fact9. Cōponētia ꝟ electuariū satis nota sunt. Sapa hic poniꝫ ad resoluēdā materiā fluxā ꝛ ad refrenādū stiptica. Sūma me. est res. iiij.

Diantos dr̄ q2 fit de floribus dendrolibani violarū rosaꝝ: valet tristibus macilentis cardiacis: multū letificat: ꝛ ꝯualescētes ex egritudinibus miro mō ꝯfortat. vj. ps ꝯfecta ē li. ij. ꝛ ß. ℞. floꝝ rorismarini. ℥. j. rosa. vio. liquir. añ. ʒ. vj. gar. spi. nucis mus. galā. cinamo. zinzibe. zedo. macis: ligni al. cardamo. ani. ane. añ. ℈. iiij. mel qd̄ sufficit: datur mane ꝛ meridie febricitātibus cum frigida: non febricitantibus cum vino. Sūma medicina ꝯest xvij. res.

Diantos electuariū est ab antos dictū qd̄ est flos rorismarini valet ad oēz debilitatē corpis si sit ex defectu spirituū vel frigiditate vel ex oppilatiōe vel ex caliditate vel ex humiditate tūc nō valet: si ex frigiditate vel oppilatiōe valet: frigiditas ꝟo q̄nq̄ cū hūore: q̄nq̄ sine humore: si sit frigiditas sine humore deꝫ cum vino calido vel frigido. Frigiditas cū hūore q̄nq̄ ē cū fluxu q̄nq̄ sine fluxu: si sit cū fluxu detur cū vino decoctiōis gariofi. masti. ꝛ cimini. si sine fluxu cū ꝺcoctiōe nucis mus. si sit cū oppilatiōe: deꝫ cū vīo ꝺcoctiōis aliquoꝝ diureticoꝝ. ℞. antos ca. est ꝛ sic. subtiliat ꝛ ꝯfortat. subtiliat ex q̄litatibus suis: ꝯfortat ex arōaticitate: rosmarin9 bis vel ter fert flores in āno: meliores sunt ī vere: ī vmbra siccatur: p ānū seruanꝫ: cū ponunꝫ in medicinis folia ꝛ fustes abijciātur. Rosmarinus.

Viole sunt fri. ꝛ hu. poniꝫ ꝟ vt tēperēt calorē alioꝝ ꝛ humectāt mēbra sp̄ualia ex aromaticitate ꝯfortāt: viole q̄dā sunt subalbide: ꝛ ille nō sunt aromatice nec adeo bone: et sunt subnigre ꝛ fere purpuree: ꝛ tales sūt bone: ꝛ ī ꝟe colligunꝫ ꝛ ad solē paꝝ siccanꝫ: q2 multū sunt hūidiores: ꝛ possent putrefieri: ꝯfice vt alia electuaria: p duos ānos serua. Viole.

Diasatiriō dr̄ a satiriō radicibus: satiriasis enī grece erectio virge latine dr̄: ꝓpe daꝫ illis q̄ debilitatē patiunꝫ renū: ꝛ libidinē mirabiliter ꝓuocat ex aliqua occasione ꝑdicta sine mora restaurat. viij. pars ꝯfecta ē lib. j. ß. ℞. satirionū testiculoꝝ viridiū baucie nucis indice pistaceaꝝ secacul pineaꝝ enucleatarū añ. ʒ. xij. gar. zinzi. anisi eruce: se. ligne anis. añ. ʒ. v. cinamo. caudaꝝ stincoꝝ viridiū. se. bulbi. añ. ʒ. ij. ꝛ ß. musci gra. vij. Cōficiꝫ sic: intantū mellis dispu. qd̄ sufficit ponāꝫ testiculi satirionū ꝛ baucie ꝛ secacul vnaq̄q3 per se in supradicto melle ponanꝫ prius bene cōtrita: ꝛ cū spatula bñ cōmisceanꝫ: ꝛ buliāt aliquantulum: deinde addantur

deinde addanť pinee ⁊ pistacee ⁊ nuces bñ trite:⁊ cũ aliquãtulũ bulierit ab igne deponať:⁊ puluis pdictarum specierũ cõmiscẽdo adiũgať: ad vltimũ vo muscũ distẽperatũ cũ aq̃ ro.apponať:⁊ sic vsui reserueť:deť i sero cũ vino dulci:vł ɔdito coceleariũ vnũ.

Sũma me dici.ẽ res. xv.

Diasatirõ dr̃ a satiris:q̇s ,pnos in venerẽ fama vulgauit:vel a satirionib⁹ q̃ ibi recipiunť valet ɔtra oẽs debilitatẽ renũ:ſ ʒ tñ si sit ex caliditate nõ deť:ſ ʒ ex frigiditate cum vino calido detur si sit ex viscoso hũore cũ vino decoctionis feniculi petrosilini. ℂ Libidinẽ excitat.coitus qñq̃ debilitať ex defectu spirituũ ⁊ hu.⁊ ex frigiditate ⁊ caliditate:qñ ex caloꝛe nõ detur:qñ ex frigiditate deť cũ vino mediocriter limphato:q̇dã dãt cũ decoctione vini ſtincoꝝ:ſ ʒ male faciũt q2 dũ putãt libidinẽ excitare extinguũt. Acceptur⁹ diasatirõ vtať bono cibo generãte bonos hũores ⁊ multos:⁊ postq̃ accepit:sumat sic⁹ vł dactylos pineas vł amigdalas. ℞. Satiriõ herba ipsa cocta cũ carnib⁹ hirci diasatiron est rusticis cali.sunt sic.in.ij.gradu:coitũ excitant grossos hũores dissoluũt in vẽtositatẽ:vñ virga tẽdiť: p an.seruať. ℂ Baucia caľ.⁊ hu.in medio scd̃i gradus sãguinis ⁊ spermatis gña tiua alio noĩe dr̃ pastinaca:radix cõpetit vsui medicine:po niť hic ad excitãdũ coitũ:q2 ventositatẽ facit vñ dz poni in hac medicia. ℂ Eruca caľ.est ⁊ sic. in.iij.gradu herba est cuius semen similiter dicitur: ponitur hic quia vẽtositatẽ generat ex viscosis hũoribus quos resoluit reseruať p tres an nos:semen ⁊ herba ipsa cocta cũ carne hirci ⁊ comesta diasatirion est rusticoꝝ. ℂ Sticorũ recẽtiũ:pisciculi sunt vltra mare in fontib⁹ dulcib⁹ calidi sunt ⁊ sic.in.iij.gradu circa caudã maioris sunt efficacie:recẽtes si habeanť ponanť si nõ sicci saliunť ⁊ siccanť:p tes an. seruã.ſ ʒ vltramarini maioris sunt efficacie nostrates minoris illi maiores sũt ⁊ grossiores isti minores sũt ⁊ graciliores. ℂ Semẽ bulbi.i.cepe marine ca.sunt ⁊ hu. pp easdẽ cãs ponunť:resoluẽdo hũores in vẽtositatẽ i venere colligiť:p.iij.an.sua. ℂ Ligua auis cali.est ⁊ hu. ,ppter easdẽ cãs h̓ poniť:p an.sua.quãto recentioꝛ tanto melioꝛ q̇dã ita conficiũt:satiriõ ⁊ baucias ⁊ ea q̃ nõ pñt puluerizari ɔterũt ⁊ distẽperãt cũ melle:postaddũt pulueres: sed sic ɔfecti cito corrũpunť:iõ sic fiat:satiriõ ⁊ baucie i melle coquanť ⁊ postea optime cõtũdãtur ⁊ cũ melle in quo cocta sunt cõficiantur:deide amigdale ⁊ pendiẽ ⁊ spine ɋ se cõtrite ad vltimũ pulueris specieꝝ.per annum seruatur.

Baucia.

Eruca.

Diaprunis vel diamascenũ dr̃ a prunis q̃ ibi intrãt daľ acutas ⁊ pacutas patiẽtib⁹ ⁊ marie causoni ⁊ sinoche in pncipio ⁊ in augmẽto ⁊ statu egritudinis:nona ps cõfecti ei⁹ est li.ij.⁊ ß. ℞. prunoꝝ damascenoꝝ viridiũ numero.c.q̃ poni debẽt i stagnato:⁊ tãtũ aq̃ q, bene cooperianť:buliãt quousq̃ dissolui videãtur tũc ab igne deponanť:⁊ cũ aliquãtulũ infrigidata fuerint ab aq̃ extrahanť:⁊ i cribro sup catinũ posito pruna ponanť ⁊ manib⁹ tãdiu fricenť:vt nihil pter ossa et cortices i cribro remaneat:⁊ aqua aũt illa in qua decocta fuerint pruna ponãť.℥.j.⁊ ß.violarũ:⁊ iteꝝ bulire pmittať ⁊ abstractis violis ponãť ibi lib.ij.zucari ⁊ lib.j.de pulpis prunoꝝ ⁊ coquanť ad spissitudinẽ incipiẽte inspissari:adde.℥.j.tamarindoꝝ ⁊ casiefi.medulle.℥.j.dissolute ⁊ colate cũ supradicta decoctiõe prunoꝝ.memẽto tñ q in aq̃ prunoꝝ buliat ℥.j.⁊ ß.viol.vt dictũ ẽ:⁊ cũ ad pfectionẽ decoctiõis puenerit semp agitãdo cũ spatula:⁊ postea supaspgaľ puluis istaꝝ spẽꝝ. ℞. sandaloꝝ alboꝝ ⁊ rub. spod.reubar.cina.añ.ʒ.iij.rof viol.se.portulace scariole:berberẽ succi liq. draga.añ.ʒ.ij. se.citru.mel.et cucur.mũdatoꝝ añ.ʒ.j.daľ oĩ hora diei cũ frĩda sine diagridio ad modũ castanee.Si laxatiuũ facere volueris :ponaľ i vnaq̃q̃ li.ʒ.vij.diagridij qñ ab igne deponiť.daľ i declinatiõe febriũ laxatiuũ ad purgatiões i matutinali hora ad modũ castanee cũ aq̃ caľ.

Aliq̇ hñt Diagredij ʒ.ß. Sũma:me dici.ẽ res. xx.

Diaprunus dr̃ a prunis ⁊ fit simplex ⁊ laxatiu⁹:q2 scamonea trita apponiť. Quidam cõficiũt ipʒ cũ syrupis. Quidam cum melle ⁊ syrupo. Cõfectũ bene põt dari cũ aq̃ vio.⁊ prunoꝝ ɔstipatis cholericis in estate in ea regiõe daľ ẽt in mane ⁊ meridie febricitãtib⁹ cũ aq̃ frigida ad sitim et ad caloꝛẽ minuẽduʒ idẽ factũ laxatiuũ detur acute febricitãtibus ad laxandũ marie enutricatis post tertianã ⁊ quintanã purgationeʒ ⁊ hyeme factũ cũ melle:⁊ simplex daľ phlegmaticis constipatis:ſ ʒ febricitãtib⁹ acute nõ deť cũ melle:ſ ʒ cum syrupo. ℞. prunoꝝ fri.sunt ⁊ humi.infrigidãt ⁊ humectãt:q2 virtutẽ hñt lenẽdi:hic pouunť ad infrigidãdũ ⁊ humectãduʒ: prunoꝝ alia alba alia nigra alia dura alia mollia alia carnosa:dura ⁊ bñ carnosa pl⁹ valẽt q̃ mollia ⁊ paꝝ carnosa ⁊ talia dñt poni in medicia si forte nõ habem⁹ damascena q2 illa p ceteris sunt laudabiliora: hmõi pruna paꝝ ante maturitatẽ debẽt colligi:q2 pfecte maturꝯ cito corrũpunť scindunť aũt i q̃tuoꝛ ptes:ita q carnes ab ossib⁹ non separenť ad solẽ desiccanť moderate tñ desiccata cũ aceto lauẽtur ⁊ iteꝝ desiccenť vt humiditas ab aceto contracta ɔsumať:postea i vase stricto repõe:q̇dã lauãt cũ aceto ⁊ oleo ⁊ bñ faciũt q2 idẽ sũt pulchrioꝛa. Nota q tã sicca q̃ viridia ponunť in medicia p ãnũ ſuanť. ℂ Spodiũ frigidũ est aliquãtulũ ⁊ humidũ poniť hic ad reprimẽdũ caloꝛẽ ⁊ sitim. Ego aũt dico cũ diascoride ipsuʒ fieri ex osse elephãtis cõbusto:cõburitur enim os elephãtis in vase eneo vł ferreo ad ignẽ ⁊ spodiũ. Alij dicũt q spodiũ fit cũ radice calami in india nascẽtis combusta dura ⁊ solida ⁊ circa babyloniã:sophisticaľ aũt cuʒ marmoꝛe combusto:vel cuʒ osse canis vel alio:sed sic discernitur:q2 mamoꝛ graue est ⁊ põ deorsum:spodiũ vo leue est:debet eñ eligi albũ ⁊ leue:q2 in puluerẽ adulteraľ:q2 vix cognosciť. ℂ Sandali tria sunt genera:albus rube⁹ ⁊ citrinus.frigidi sunt ⁊ sic.in pmo gra.alb⁹ frigidioꝛ est rubeo ⁊ minus cõfoꝛtat: citrin⁹ plus oĩbʒ cõfoꝛtat:⁊ poniť hic ad confoꝛtãdũ ⁊ refrigerãduʒ:ligna sunt.raro sophisticaľ:sed tñ albus põt sophisticari cũ ligno cipressi:ſ ʒ odoꝛe disting uũť:q2 lignũ cipressi odoꝛiferũ est rubeum simile est ligno qd̃ dr̃ brazius:sed carius est nec cum eo sophisticatur:p longum tẽpus durant. ℂ Semẽ portulace frigidũ est ⁊ hũi.poniť hic ad sitim mitigandã ⁊ ad laxãdũ.p an.põt seruari:poniť hic ɔtra feruoꝛem. ℂ Semẽ scariole frigidũ est ⁊ sic.poniť hic ad mitigãduʒ: q2 mitigat diuretica:⁊ cõtra sitim ⁊ feruoꝛem poniť hic:p tres annos seruaľ. ℂ Tamarindi frigidi sunt ⁊ sic.aũr dicunť oxifenitia subtiliant ex qualitatibus suis:diuidũt ex acetositate:purgant quadaʒ moꝛdicatiõe. Tamarindi fructus sunt arboꝛis in india nascentis qui cõquassanť añq̃ ad nos veniãt. Eligẽdi sunt in coloꝛe nigri nõ nimiũ molles vel duri. Cũ eñ sunt exiccati apothecarij resoluũt casiafist.in aq̃:⁊ in illa humectant tamarindos vt recẽtes appareant:sed discernuntur:quia dũ tractantur digitos inficiũt:si autẽ sint aridi vel pallidi vetustate sunt ɔsumpti cũ ponuntur in medicinis nuclei abijciant p tres annos seruanť:cõfice sic:pruna decoquantur in aq̃ postea per cribũ ɋ coꝛio fricãdo trãsmittanť sicut fit de citonijs postea casiafi.abiectis nucleis resoluanť cũ syrupo vł in melle:si cũ melle debeat cõfici ⁊ decoquanť sic cũ carnib⁹ prunoꝛũ semp agitãdo cũ spatula:signũ decoctiõis est cuʒ incipit adherere stagnato ab igne deposito:puluis spẽꝝ addaľ qñ eñ cũ syrupo cõficiť p annũ seruaľ:qñ cũ melle p duos annos seruatur:qualiter autem cuʒ syrupo debeat cõfici: dicemus qñ de oximelle docebimus.

Diaprun⁹ duplex.

Sandali tria gña.

Tamarindi

Diaprassiũ dr̃ a prassio viridi qd̃ ibi pl⁹ intrat q̃ de alijs spẽb⁹:valet ad oẽs pectoris ifirmitatẽ:⁊ marie ad catarrũ ⁊ ad cerebri frĩditatẽ sanat capitꝭ vertigines:⁊ ocłoꝝ caliginẽ:⁊ palatũ ⁊ arterias:⁊ ad oẽʒ speciẽ catarri q̃ fit ex frĩditate mire pdest:dc̃tũ doloꝛẽ mitigat.xviij.pars ɔfecta ẽ li.iiij. ℞. prassij viridis.ʒ.v. ß.draga.pineaꝝ mũd.amigd.pistaceaꝝ:carniũ dactyloꝝ ficuũ ping.passulaꝝ enucle.añ.ʒ.iij.⁊ ß.cinamo.gar.nu.mus.macis ligni aľ.galã.ʒinʒi.ʒedoarie

ſpice liqritie reupontici anacardi ſtoꝛacis calamite maſticis myꝛrhe galba.terebē.ireos ariſto.ro.radi. capparis gētiane melanopiperis aniſi feni.aneti ſemi.apij:macedonici.ſaxifragie añ.ʒ.ij.hermodactyloꝝ: oꝛigani paucedani ſqnā.cardamōi leucopiperis carui leuiſtici vincetoxici añ.ʒ.j.⁊ ß.⁊ gra.ij.ß.balſamite pulegij diptami coſti piretri ſaturegie baſiliconis peonie macropiperis amomi ſinoni:oꝛobi: añ.ʒ.j.⁊ gra.ij.⁊ tertiā ꝑtē alteri⁹.xilo.caſieſi.coꝛall̃. raſure eboꝛis carpobal.dauci cretici ana.ʒ.ß.muſci ambꝛe oſſis ð coꝛde cerui añ.gra.xiiij.mellis diſpumati qđ ſufficit.cōficitur ſic.in lib.iiij.mellis diſpumati pone pꝛaſſiū ſupꝛadictū aliquātulū ɔtuſuz.ʒ.v.ß.⁊ quartā ꝑtē pinee recētis cū reſina ſua: ⁊ de vino vetuſtiſſimo optimo.℥.iij.⁊ buliat inſimul lento igne ad vini cōſumptionē:vel donec pinea aperiat̃ ⁊ carice bñ purgate int⁹ ⁊ extra:⁊ dactyli eodē modo purgati ⁊ paſſe ſine granulis ſuis pinee ⁊ amigdale ⁊ piſtace:oīa iſta bñ mūdata piſtētur:tñ vnūquodqꝫ ꝑ ſe piſtetur:⁊ poſtea īſimul miſceant̃ in moꝛtario:⁊ addat̃ ibi terebēthina:⁊ inſimul piſtētur ⁊ cū pꝛedicto melle calido in eodē moꝛtario paulatim poſito diſtemperētur:⁊ poſtea addat̃ puluis ſupꝛadictarū ſpecierū ⁊ diu cōficiant̃.ſtoꝛax vero cū modico melle liquefacta cōfectioni ſupmiſce ſine intermiſſione ad vltimū balſamū ambꝛā ⁊ muſcū ſupermitte:⁊ iterum bene permiſce ⁊ vſui reſerua.datur in ſero cum vino calido in quo cocta ſit hyſſop⁹ ⁊ dꝛagagātū.

Sūma medicinaꝝ ē res.lxvj.

Diapꝛaſſium magnū electuariū eſt.vtiginē capitis ſanat factā ex frigiditate ⁊ vitio ſtōi:ſꝫ ſi fuerit vitio cerebꝛi nō tm̄ valet. Caliginem oculoꝝ aufert factā ex fumoſitate a ſtōacho ad ſupioꝛa aſcēdente cū vino calido datuꝫ:et poſtea ꝑpinet̃ vinū decoctionis fene. ¶ Palatum et arterias purgat ſi doloꝛ ſit ex reumate:detur cū vino calido. Uue diſtillationē iuuat:coquant̃ ro.in aceto: poſt addat̃ vinum dulce ⁊ gargarizet poſt accipiat diapꝛaſſiū cū vino calido. ¶ Dētiū doꝛ.ex frigido hu ſumat̃ cum vino calido interi⁹:⁊ ponat̃ ſup dētes exterius. Aſmaticis ſuſpirioſis epilēticis ſi fiant pil̃e ex puluere liquiritie ⁊ gentiane et diapꝛaſſio ⁊ dent̃ cānas pectoꝛis ⁊ pulmōis emūdat ſumptū cū vino tepido:vl̃ fiāt pil̃e ex puluere penidioꝝ ⁊ amidi ⁊ diapꝛaſſio:⁊ teneant̃ in oꝛe donec liq̄fiāt. Stōachū et epar ɔfoꝛtat cū vino decoctiōis feni.⁊ ani. ¶ Spleneticis cū decoctiōe herbaꝝ diuretica peripleumōicis:pipleumonicis oīno det̃ cū aliquo lenitiuo:vt cuꝫ decoctione gūmi arabici ⁊ dꝛagagāti oīb⁹ vitijs interioꝛib⁹ ex frigiditate cū det̃ cū vino calido. Nephꝛeticis. Calculoſis. Strāgurioſis cū vino decoctiōis ſaxifragie. Colicis ſi fit ex frido hūoꝛe vel viſcoſo vel vētoſitate coꝛꝑe bñ facit ſi fiat diſcoloꝛatio ex indigeſtiōe vl̃ vētoſitate det̃ cū vino decoctiōis ſpice ⁊ nu.muſc. ¶ Mēſtrua educit ſi fiat retētio ex hūoꝛe frido ⁊ viſcoſo oppillāte vl̃ vētoſitate vel frigiditate diſſoluat̃ cū oleo muſtellio infoꝛmētur ſuppoſitoꝛia ⁊ inuolutum in bōbice ſupponatur. ℞.pꝛaſſij viridis ca.eſt ⁊ ſic. in tertio virtutē hꝫ diureticā ⁊ diſſolutiuā ɔtra cās ſpūalium et ad mundificationē epatis et viaꝝ vrinaliuꝫ:viride dꝫ hic poni:qꝛ ſiccū null⁹ eſt efficacie:hoc multo meli⁹ ſi ſuccus expꝛimat̃ in q̄ꝫtitate ponat̃ ab autoꝛe cū melle in quo pꝛaſſiū cōficiēdū eſt:⁊ qꝛ nō poſſum⁹ ſemꝑ viride pꝛaſſiū habere extrahe ab eo ſuccū:⁊ cuꝫ ſucco liquiritie infoꝛment̃ ⁊ eis vice pꝛaſſij vtere cū op⁹ fuerit. ¶ Nota ꝙ apothecarij pꝛaſſium ſiccū in hac medicina apponūt multū de puluere cōtrito ⁊ ex eo cōponūt nos decipientes. ¶ Pinearuꝫ pinee ſunt fruct⁹ ca.⁊ hu.ꝑpter cās ſpūaliū quas ſic pꝛepara:pinea integra ſuper carbones ponat̃ donec folliculi aperiātur:⁊ nuclei extrahant̃ ⁊ frangāt̃:pellis abijciatur:poſtq̄ꝫ ꝑparati fuerint ſtatim ꝑparatos pone in medicina:qꝛ vltra duos dies nō ſeruant̃. Cōtra tenaſmō. Pinea iuoluatur pellicula:⁊ patiens ſubtus fumū recipiat:per embotā nō inuoluta pellicula:diſſintericis ɔfert:ꝑ duos ānos ſeruat̃. ¶ Piſtachie calide ⁊ hu.ponunt̃ ɔtra vitia ſpūalia: fruct⁹ ſūt arboꝛis q̄ in trāſmarinis ꝑtib⁹ inueniunt̃:cū ponunt̃ in medicis enucleant̃:nō indigēt tñ vt mūdent̃: ɔtra cās ſpūaliū ponunt̃ ꝫ ml̃tū excitāt coitū. ¶ Carniū dactyloꝛum ca.ſunt ⁊ hu.leniūt ⁊ humectāt:fructus ſunt arboꝛis:eligēdi ſunt nō ꝑfoꝛati bñ carnoſi ⁊ gūmoſi:cuꝫ apponunt̃ in medicis oſſa ſunt remouēda:⁊ tm̄ carnes apponēde in q̄ꝫtitate determinata ab autoꝛib⁹:ꝑ duos ānos ſuat̃. ¶ Fic⁹ ca.ſunt ⁊ hu.tēperate pīgues ⁊ recētes ſicce temperate in caliditate ⁊ hu.fruct⁹ ſūt arboꝛis:fic⁹ ſicce ponēde ſunt in medicinis ponunt̃ per cauſas ſpūaliū:ꝑpter aſma: ꝑpter tuſſim leniūt molliunt ⁊ mūdificāt:per duos annos ſeruat̃:aq̄ decoctiōis eaꝝ valet ɔtra ſtricturam pectoꝛis. ¶ Uuaꝝ paſſarū ca.ſūt ⁊ hūi.fruct⁹ eſt cōis ⁊ not⁹:vue ſic debēt ꝑparari:accipiātur vue ꝑfecte maturate ponantur in furno mediocriter calido donec aliqua ꝑs ɔſumat̃ ⁊ deſiccent̃:tūc extrahātur ⁊ in vino abluant̃:⁊ ablute in loco cōpetēti ſuſpēdātur:vl̃ al̃r ⁊ melius:accipe grana vuaꝝ in furno ſiccataꝝ:elige melioꝛa ⁊ ablue in vino ⁊ ſuperaſperge pulueres cimini cinamōi ⁊ aliarū ſpecierū aromaticaꝝ ⁊ inuolue in folijs ficus:⁊ ita ſuſpēdentes eas ɔſeruant ꝑ duos ānos:⁊ cū ponūtur in medicis enucleātur ⁊ abijciūtur arili vl̃ acini:poſtea pōderātur ɔtra cās ſpūaliū ꝫ ponunt̃ ad mūdificādos renes ⁊ meat⁹ nūciales ⁊ lumbos. ¶ Ireos ca.⁊ ſic.herba eſt cui⁹ radix ſili noīe appellat̃:et ponat̃ radix in medicīa:ꝟtutē hꝫ diureticā ⁊ diſſolutiuā: eligēda eſt nō ꝑfoꝛata que cū frāgitur non pulueriẓat̃ ſm doctrinā quā ð alijs radicib⁹ dixi. Aq̄ decoctiōis ei⁹ ɔtra ſtrāguriā ⁊ diſſuriā iuuat:radix dꝫ deſiccari ⁊ in vmbꝛa ſuſpēdi:ꝑ duos ānos ſeruat̃. ¶ Ariſtologia radix medicinalis eſt:cū inuenit̃ ariſtologia per ſe rotūdā apponas: contra venenū valet cōtra cās ſpūaliū valet capitis ⁊ viaꝝ vrinalium in fruſtulis ſciſſa ⁊ exiccata:per tres ānos ſeruatur in multa efficacia. ¶ Radix capparis.frutex eſt:cui⁹ radicis coꝛtices ɔpetūt medicis:ponit̃ hic ꝑpter ſpūalia:⁊ ad cerebꝛū ɔfoꝛtādū eligēdus eſt coꝛtex hn̄s pōticitatem cū amaritudine:⁊ qꝛ nō pulueriẓant̃:ꝑ tres annos ſeruātur. ¶ Uincetoxicū calidū eſt ⁊ ſiccū diureticā hꝫ virtutē ⁊ diſſolutiuū:⁊ dꝛ vincetoxicū qꝛ vicē tyꝛiace cōtra toxicum tenet:⁊ radix et herba eodē noīe appellat̃:radix cōpetit medicine cōtra cās ſpiritualium ⁊ pꝛincipaliū mēbꝛoꝝ valet: ſimilē hꝫ radicem elleboꝛi:elige vt dꝛ in circa inſtās:ꝑ tres ānos ſeruat̃. ¶ Saturegia calida ⁊ ſic.eſt diſſoluit confoꝛtat ſpūalia mundificat alio nomine dꝛ tymbꝛa : folia eius ponūtur in medicis que diuretica ſunt cōtra ſtrāguriaꝫ ⁊ diſſuriā:vltra annū ſeruat̃. ¶ Diptami cali.⁊ ſic.virtuteꝫ hꝫ diſſolutiuā ⁊ attractiuā ⁊ vim occultā ɔtrā venenū:ponit̃ hic ꝑpter cās ſpiritualiū et lūboꝛum:herba eſt que in petroſis locis naſcit̃ cuius radix cōpetit medicine eligenda eſt nō perfoꝛata ſed cōtinua per duos annos ſeruatur. ¶ Oꝛobū genus eſt leguminis tēperate cali.⁊ ſic.ꝫ quoſdā qđ eſt falſum. Eſt eñ frigidū ⁊ ſic.quod pōt ꝓbari autoꝛitate Iſaac dicētis:in diebus ſuis ipſum cibum eſſe bonū:rōne ſimilis cōplexionis:ponitur in hac medicina ⁊ in quibuſdā alijs nō vt dicūt quidā qꝛ ſit diureticū:ſed quia grauitate ſua medicinā ſecū ducit ad inferioꝛa ⁊ viſcoſos hu.diſſolutos ꝑ medicinā ſeducit. ¶ Diapꝛaſſium ſic conficitur pinee amigdale:ficus ſicce vue paſſe et q̄ nō poſſunt pulueriẓari piſtētur,⁊ cū melle diſpumato et ſucco pꝛaſſij admiſceātur:poſtmodū puluis aliarum ſpecierum addat̃ dū adhuc bene calidū eſt balſam⁹ imponatur:qꝛ aliter nō poſſet incoꝛpoꝛari:poſtmodū muſcus ⁊ ambꝛa ſimul trita cum vino modico vel cum aqua roſ.diſtēperata ⁊ parum vini dum adhuc calidum eſt:per.ij.annos ſeruatur in multa efficacia.

Pinee.

Ariſtologia.

Uincetoricū.i. antipharmacū eſt q̄dā plāta que multū iuxta elleborū inuenit̃ q̄ putat̃ ſibi ɔtraria.

Oꝛobum.

Diapꝛaſſij cōfectio.

Diazinzibereos ſiue zinziber cōditum ſic fit. ℞.yꝛingoꝛum qui habent folia ad modū cretani marini quod ſaraceni ſecacul vocant bene raſi cum cultello:poſtea coquantur in aqua donec dimittat ſe ſtringere manibus:⁊ poſtea abſtrahatur:⁊ de aqua ⁊ lignis q̄ ſunt interi⁹ mundent̃ ⁊ cū cultello fruſtatum

lo frustatim incidãtur: ⁊ in mortario marmoreo forti ter pistentur: ⁊ cũ manib⁹ exprimãtur vt aq̃ inde exeat: ⁊ põderẽtur inde lib.iiij. ⁊ ponatur in.x.lib.mellis dispu- mati ⁊ albissimi: ⁊ coq̃ donec icipiat rubere: ⁊ addatur li.ß.zinzi.frustati incisi: ⁊ dimittatur tãdiu bulire do- nec digito adhereat i marmore superposito: postea tolle ab igne ⁊ ipone pulueres haꝝ specierũ. ℞.zin zibe.℥.iiij.pistaceaꝝ.℥.iiij.zedoarie.℥.j.⁊ß.dactyl.℥.
Sũma me dicinaꝝ ẽ vij.res. iiij.cũ oĩbus istis cõdiatur: stomachũ cõfortat: digesti uam virtutem adiuuat vitio pectoris ex frigiditate valet. renes confortat: libidinem potenter incitat.

Diazinzibereos idẽ ẽst qđ zinziber cõditũ con tra raucedinẽ valet nõ q̃dẽ ex caliditate ⁊ sic- citate factã: q: tũc datũ raucedinẽ magis au- gmẽtaret: sꝫ si fiat đ phlegmate grosso ⁊ visco- so circa tracheã arteriã cohẽrẽte: ⁊ tũc parũꝑ ⁊ cũ mora trãsglutiatur vt supra diximus vt humectetur arteria ⁊ dissoluantur hũores q̃ eã exasperãt. Asmaticũ đ phlegma te fistulas pulmõis impediẽte sitim ⁊ ardorẽ stomachi.s. qñ ex indigestiõe ꝓueniũt: datur his cũ aqua ordei cũ deco- ctiõe dragagãti liq̃ritie sicce tussi qñ est ex frigiditate ⁊ sic- citate vel ex reumate: his detur cũ vino decoctiõis feniculi q̃ calore suo dissoluit ⁊ spuere facit. ¶ Spleneticis nõ.dꝫ da ri nisi facta sanie ⁊ rupto apostemate: datur aũt vtiliter cuꝫ aq̃ ordei decocti: dragagãti: liquiritie: de his oĩb⁹ que recipit satis supi⁹ dictũ est que ca. sunt ⁊ ꝯfortatiua digestionis: ꝯficitur autẽ sic. diuersi diuerso mõ cõficiunt. Accipe iringi marnos mũdatos optime decoq̃ ⁊ decoctos laua ⁊ fustes iferiores ⁊ cortices exteriores remoue: postea minutim ici de: ⁊ aquã fortiter expriẽ vt aqua exeat: ⁊ appone mel tali ꝓportiõe: vt ꝑ.j.li.iringoꝝ sint due mellis: ⁊ bonũ est. Alij ad libitũ ponũt in ꝑ̃ncipio decoctiõis: apponuntur ibi ami- gdale bñ mũdate nõ trite: ⁊ in fine nuclei pineaꝝ mũdati fcã decoctiõe: qđ cognoscitur qñ totũ in subrufum mutatur co- lorẽ: vel gutta posita supra marmor nõ fluit: deponatur tũc ab igne ⁊ ifrigidetur: ⁊ tũc apponatur zinzi. minutim scissuꝫ ꝑ sex dies in vino tẽperatũ vel lixiuio ⁊ bñ incorporetur: alij totuꝫ zinzi. puluerizatũ: ⁊ q: põt tũc recipere plures pulueres ⁊ bñ incorporatur: ⁊ sic bonũ est: in Alexandria fit de viridi zi zi. ⁊ iõ optimũ est: q̃dã faciunt de iringis ⁊ baucijs: alij ex folis baucijs: ⁊ in loco mellis ponunt trophum galle vel syrupũ: ⁊ valet sic cõfectũ precipue habẽtibus epar ⁊ stõꝫ calefactũ: per ãnnũ seruatur: multum valet.

Diaolibanũ đr ab olibano: q: olibanum ibi intrat: valet ad oẽs capitis passiões: lachrymas potẽter stringit: dolorẽ he- micraneũ ⁊ superciliorꝝ sanat: ⁊ squinã- tiam curat: datũ cum decoctione ptisane. xj. pars cõ fecta ẽ lib.j. ℞. castorei opij insquia. añ.ʒ.iiij. casieli.
Sũma me diciaꝝ est res.xviij. ʒ.ij.⁊.℈.ij.folij: croci: thuris masculi añ.ʒ.ij. reupõti. amo. añ.ʒ.j.℈.ij. myrrhe.ʒ.j.ß. spice: piretri: eupho- bij leucopiperis ana.℈.ß. peonie storacis: macropi- peris añ.ʒ.j. mel quod sufficit: datur sero cum vino calido in quo coctum sit olibanum ⁊ saluia.

Diaolibanũ medicina est opiata dicta ab olibano nõ q: plus recipiat de illo q̃ alijs: q: magis reci- pit de opio ⁊ iusq̃amo: sed q: plus recipit đ eo q̃ de alia opiata ſm sue q̃titatis modum: valet ad multas capitis passiões: ad dolorẽ hemicranee.s. in ꝑ̃nci- pio: si tñ dolor fuerit ex friditate: vel ex reumate: ⁊ detur ꝓut đr in fluxu lachrymarũ: si ṽo fuerit inueterata passio tribus dieb⁹ añ detur oximel: ⁊ postea hierapigra: et si corpus fue- rit plectoricũ purgetur cũ pilulis aureis: postea detur diaoli- banũ cũ vĩo calido: valet ad dolorẽ supcilij factũ ex predi- ctis causis: vt si fiat de fumositate a stõ ascendente: detur ꝑ̃dicto mõ: valet specialiter ꝯtra fluxũ lachrymaꝝ factum ex frigiditate cõstringente vel ex hũiditate lubrificante: vel ex debilitate virtutis cõtẽtiue: si ṽo fiat ex calore dissoluẽte nõ detur: si autem fiat ex predictis debet dari in pilulis hoc mõ: fiant pilule ex mastice ⁊ olibano puluerizatis ⁊ diaoli- bano: ⁊ dentur.xij.vel.xiij.vel.xv. fiat ẽt cataplasma ex pul- uere olibani cũ diaolibano ⁊ albumĩe oui: ⁊ supponatur fronti ⁊ tẽporib⁹. Valet ad fauces reumatizãtes ꝑ̃cedente purgatione si corpus fuerit plectoricum cũ pilulis aureis: deinde detur diaolibanũ predicto modo ꝯtra asperitatẽ lin gue ⁊ trachee factã ex viscosis humorib⁹ ipis adherẽtibus si ṽo sit ex caliditate nõ detur: detur aũt hoc modo: fiant pi- lule ex puluere penidiarũ ⁊ amido ⁊ diaolibano: ⁊ teneantur sub lingua: ⁊ trãsglutiantur penidie ⁊ amidũ: dissoluunt ⁊ re laxãt medicinã: ⁊ diaolibanũ ꝯsumũt. ¶ Tussientib⁹ ex cã reumatica vel ex frigiditate cũ vino decoctiõis caricarum ⁊ passulaꝝ. Valet cõtra vomituꝫ factuꝫ ex frigiditate vel ex debilitate virtutꝭ retẽtiue cuꝫ vino decoctiõis masticis: et fiat emplm ex puluere masticis olibani: ⁊ sit tm̃ de costo q̃ tum de duob⁹ alijs: cõficiãtur cuꝫ oleo mustellino calefa- ctis in testa. Valet cõtra nauseam cũ vino calido patienti bus dolorẽ stõachi vel renum ex frigiditate cuꝫ vino deco ctionis masticis ⁊ nucis mus. Peripleumonicis cõpetẽter datur añq̃ febriant: vel post vndecimã vel quartãdecimã diẽ ad mũdificationẽ saniei i pricipio datur: sicut ꝯtra flu xum lachrymaꝝ post q̃rtãdecimã dieꝫ in pilulis factis cũ puluere myrrhe. ¶ Empicis eodẽ mõ ꝯtra gomoreã talis sit vsus cuꝫ aq̃ rosata frigida vel calida detur: et fiat emplm sup lũbos pectinẽ ⁊ testiculos rosis coctis in aceto et pul uere castorei ⁊ diaolibano. ¶ Fluẽtib⁹ mẽstruis subuenit informetur suppositoriũ ex diaolibão resoluto cũ succo plã tagis iuoluatur cũ bõbace ⁊ supponatur: detur etiã in potu cum succo eodẽ ad modũ electuarij: ꝑ.xv.an. seruatur: dosis eius est.℈.iij. ¶ Nota ꝙ nõ dꝫ dari recẽs ante dimidiuꝫ annũ.

Diarodon abbatis a rosis đr que ibi in- trãt plus q̃ de alijs speciebus: nomen accepit abbatꝭ ab abbate đ curia ꝯpo sitũ: datur ꝓprie icteris epaticis phthysi cis ethicis: ⁊ cardiacis qui patiũtur ex calore de acutis: ⁊ ad calefactionẽ stomachi ⁊ pulmo nis ⁊ totius corpis ⁊ cõualescẽtibus ex longis ⁊ acu tis egritudinibus mirabiliter auxiliatur: ⁊ pars.vj. cõfecta est li.ij. ℞. sandaloꝝ al. ⁊ ru. añ.ʒ.ij.ß. draga- gan. gũmi ara. spodij. añ.℈.ij. asari spice masticꝭ car damo. croci xilo. gari. galie mus. anisi maratri. cina. succi liqui. reubar. semi. basiliconis berberis scario le portulace papaueris albi citrulli melo. cucume. ⁊ cucurbite añ.℈.j. ossis de corde cerui margaritaruꝫ añ.℈.ß. zucca. candi. rosa. añ.℥.j.ʒ.iij. cãphore gra-
na.vij. nrasci. grana.iij.ß. syrupi facti de aqua rosa. Sũma me diciaꝝ est res.xxxiij.
qđ sufficit: datur mane ⁊ meridie cũ rodostomate vel cum aqua frigida si opus fuerit.

Diarodõ tres sunt maneries: diarodõ iulij: dia Diarodon tres mane ries.
rodõ abbatis: diarodõ magnũ: ⁊ isto vtimur: et đr diarodõ a rosis: magnũ ꝓpter efficaciam: cõ tra ventositatẽ stomachi et dolorẽ.s. cum hũo- re ex caliditate facto. Si ṽo sit ex sola calidi- tate nõ detur: q: aliquãtulũ est caliduꝫ. Cardiacis: ⁊ diafore ticis. Cardiaca ⁊ sincopis nõ differũt nisi in positiõe ma terie. Qñ enim materia est i cassula cordis vñ sequitur defe ctus cordis đr cardiaca: si a fumo cõsurgente aliunde dici tur sincopis. Cardiacis detur mane cuꝫ vino decoctiõis ma sticis vel gariofiloꝝ. ¶ Diaforeticis in meridie cũ aqua frigida ꝯtra debilitatẽ vt pote cõualescẽtib⁹ ab egritudĩe precipue datũ cum vino mediocriter limphato in mane. ¶ Cõtra oppilationẽ splenis et epatis cũ vino alicuius diuretici. ¶ Cõtra vitiũ lapidis cũ vino decoctionis saxi fragie ⁊ granoꝝ solis valet: q: multa diuretica recipit: cõ fice vt alia electuaria: per annum seruatur.

Diapenidion đr a penidijs qui ibi in- trant plus q̃ de alijs speciebus: valet ad omne vitiũ pulmõis et tussis ⁊ rau cedinẽ vocis factã ex siccitate: phthy- sicis subuenit. vj. pars ꝯfecta est li.j. ℞. penidioꝝ.ʒ.xvj.ß. pinearũ ⁊ amigdalarũ munda. se mi. papaueris albi añ.ʒ.iij.℈.j. cinamo. gariofi. zin-

zibe.succi liqui.draga.gūmi arabi.amidi.seminū citrul.melo.cucume.cucurbi.purgatoꝝ añ.ℨ.i.ß.camphore tertiā partē.℈.i.syrupi viola.qđ sufficit:cōficitur sic:in vna lib.aque buliāt.℥.iij.violarū donec aqua īficiat̄ aliquātulū:postea colet̄:⁊ colature addatur lib.j.zuccari:⁊ buliat donec incipiat inspissari:tūc addātur pinee ⁊ amigdale ⁊ semina melo.citrul.cucume.⁊ cucurbi.vnaqueqꝫ per se bene cōtusa cū spatula semp mouēdo:deinde addātur penidie subtiliter pulnerizate:⁊ cū liquefacte fuerint: illud grossum qđ supernatat cū cacia colando in mortario bene iterū teratur:⁊ cōmisceatur bene agitādo: deinde camphora cōmisceatur:⁊ ad vltimū puluis
Sūma medicinaꝝ ē res.xvij. p̄dictarū specierū cū p̄dicto syru.agitādo ī mortario moueat̄ donec incorporet̄:detur mane ⁊ sero cū ptisana calida:nō habētib⁹ calorē cū vino calido.

Diapenidiō magnū dr̄ a penidijs:magnū propter efficaciam:valet tussientibus ex siccitate cū aqua decoctionis dragagāti gūmi arabi.liquiritie. ❡ Arteriā. Arterica passio dr̄ quādo
Arterica passio que patiēs loquit̄ cū magna difficultate:⁊ hoc in siccitate trachee arterie:⁊ qñqꝫ vitio viscosi phlegmat̄ oppilātis:dat̄ predicto mō:sed diu in ore teneat̄:valet asmaticis simplr̄ sumptū. Nota posīqꝫ asmatici fiunt arteriaci passio est incurabilis. ❡ Phthysicis silr̄ dat̄:sed nō in scđa vel tertia spē ethice:qꝛ calidū. ❡ Pleure.peripleumonicis dat̄ post apostematis eruptionē cū aqua decoctionis ordei:gūmi ara.liquir.in aqua ablacterent̄ semina melonis cucu.⁊ cucurbite citrul.tunc colet̄:in qua colatura resoluatur diapē.⁊ exhibeat̄:digestioni pdest datū cū vino. Nota ꝙ pōt dari oīb⁹ diebus ieiuno stomacho. ❡ Penidie cali. sunt ⁊ hu.⁊ fiūt ex zuccaro ⁊ aq̄ leniūt ⁊ mollificant:ppter
Amidū. cās spiritu aliū ponit̄ hic per.ij.an.seruant̄ si bene siccent̄. ❡ Amidū cali.⁊ hu.ppter p̄dictas passiones ponitur hic vltra annū nō seruat̄:qꝛ ventositate tollit post.vj.menses qūo fiat in circa instās reqre. ❡ Capita papaueris albi a quibusdā dicūtur esse fri.⁊ sic.nos autē dicimus frigida esse ⁊ hu.ppter predictas causas ponitur hic:quādo simpliciter ponit̄ papauer:albuꝫ intellige:raro tamē sine additione reperit̄:papauer tritum ⁊ cū albumine oui ⁊ lacte mulieris distēperatū:⁊ fronti appositū somnū prouocat. ❡ Conficit̄ sic:que possunt puluerizari puluerizētur exceptis penidijs:q̄ ꝯo non optime cōtundantur:et cū syrupo conficiant̄:postea puluis aliaꝝ specierum addatur:ad vltimū penidie p se puluerizent̄:⁊ apponant̄.syrupus cuꝫ q̄ ꝯficit̄ optime sit decoct⁹ plus.s.alijs minus tñ q̄ꝫ ille cum quo ꝯficit̄ stomatichū:vltra dimidiū annū non seruatur.

Diaciminū dicitur:qꝛ plus ibi est de cimino q̄ꝫ de aliq̄ specie:valet precipue ad pectoris⁊ stomachi frigiditatē ⁊ capitis:vētositatē intestinorū soluit: quatarnarijs febricitibus mirabiliter digestionē pcurat:si detur post comestionē cū vino.xij.pars lib.j.℞.cimini pridie in aceto infusi ⁊ exiccati.ℨ.viij.℈.j.cinamo.gari.añ.ℨ.ij.ß.zinzi.melanopiperis ana.ℨ.ij.gra.v.galāge
Carea vel karea miristica.i.nux muscata. tymbre calamēti añ.ℨ.j.℈.ij.ameos leuistici ana.ℨ.j.grana.xviij.macropi.ℨ.j.nardi: cardamomi: karee miristice ana.℈.ij.ß.mel quod sufficiat:dosis.ℨ.iij.datur post comestionem cum vino.

Diaciminū dr̄ a cimino:qꝛ ibi pl⁹ de cimīo q̄ꝫ de alijs spēb⁹ ponitur:diaciminū magnū faciens alteratis a calido quo nō vtimur:sed tm̄ eo qđ facit ad oēs friditates pectoris ⁊ stō:valet tussientibus ex frigida causa:cōsumit enim sua caliditate frigidos humo.a capi.descēdentes:⁊ tracheam exasperātes ⁊ tussim facientes:vel etiam frigidos humores ibideꝫ existentes:detur autem cū vino decoctionis caricarū ⁊ passarum eūti dormitum:⁊ bene cooperiatur:vt sudet:dolorem superciliorū placat si sit ex fumo per indigestionem ascendente. Itaqꝫ cōfert ciminū vino decoctionis alicuius speciei pcurātis digestionem. Capita frigida emendat idest que fiūt in febrib⁹. Cū aūt febres fiunt ex frigido humore valet hoc electuariū cū vino dulci:vinū artificalr̄ dulce dr̄ carenum:digestionē pcurat cū vino forti decoc. masticis dat̄ secure añ cibū ⁊ post:vētositatē intestinoꝝ expellit cū vino decoctionis feniculi anisi:vꝫ ꝯtra euphrasim splenis ⁊ epatis i.ꝯtra oppilationē splenis ⁊ epatis:valet cū vīo decoctiōis tamarisci corticū:⁊ de radice feniculi petrosilini apij sparagi brusci. Et nota ꝙ euphrasis aliqñ dr̄ oppilatio:aliqñ durities splenis ⁊ epatis. Ciminū calidū ⁊ sic- Euphrasis.
cū in tertio ventositatē ⁊ inflationē ab intestinis expellit virtutē hꝫ diureticam ⁊ subtiliatiuam:ad cōfortādū digestionē ponitur hic:sic conficitur. Ciminū per diem in aceto infundat̄: post ad solē desiccetur siue ad vmbram:⁊ cū alijs terat̄. Cōfice sicut aliud electuariū:per duos annos seruatur in sua bonitate ⁊ non vltra. ❡ Additio.
❡ Gilbertus anglicus caplō de strictura corporis habet tres descrip.diacimini:quarū pria est eadem cum ista: alie ꝯo ab ista differunt. Rasis nono ad almālorē caplō đ his que cōfortant stōꝫ hꝫ vnā aliā descrip.sed nō est eadē:sunt ꝯo nōnulli qui vtunt̄ isto diacimino Nicolai ⁊ maxime in gallia. Aliqui ꝯo interdum magistraliter vtuntur descriptione Meß. Summa medicinaꝝ est res.xv.

Diacastoreum a castoreo dicit̄ qđ ibi recipitur:valet cōtra grauissimā cephalicā epilēticis vertiginosis auxiliat̄ hemicranicis ⁊ monopagicis prodest doloribus paralyum omniū mēbroꝝ emendat:⁊ maxime capitis:euphrasim splenis ⁊ epatis ⁊ renū soluit:⁊ omnibus egritudinibus fm frigidum nocētibus obstat. xvj.pars li.ij.℞.castorei myroba.añ.ℨ.iij.min⁹ gra.j.ß.assefeti.myrrhe:euphorbij.ana.ℨ.j.et gra.xij.aloes.ℨ.j.ß.minus gra.j.folij antimonij:piretri:liquiri.dragagā.calami aro.nitri galbani:squinan.oppopo.spice:serapini.nu.musc.casiefi.piperꝫ lōg.albi.⁊ ni.xilobal.carpobal.coloquinti.reupontici.storacis calamite.zinzi.cinamo.ana.ℨ.j.⁊ gra.ij.staphisagrie dauci maratri petrosilini apij seminis sileris dāpno cocti sinoni.petrolei storacis rub.sang.draco.cardamo.thuris maioris ⁊ minoris:agarici masti.sal.armoniaci zedoarie anisi ana.℈.j.grana ix.saturegie:hyssopi:camedreos: pulegij: origani ballsamite:ozimi brāce vrsi.diptami rute semi.aristolo.long.⁊ ro.aaron mabathematicō asari saluie rose bdel.añ.gra.xvij.epi.polipo.opoba.añ.gra.xiij.alipiados cappa.añ.gra.xj.anacardi sauine gētiane corticis mādragore añ.gra.xj.peucedani absinthij añ.ℨ.vij.ireos gra.iij.⁊ tertiam partē vnius: mel qđ sufficit:datur in modum auellane capitalib⁹ passionibus cū apozimate lilifagi:epaticis cū decoctione absinthij vel eupatorij:spleneticis cum aqua capparis vel calamenti:nephreticis cū aqua decoctionis granorum solis vel macedonici:accipiatur summo mane:⁊ ieiunet vsqꝫ ad horam nonam patiens.

Diacastoreū dictū est a castoreo:valet cephalargicis oībus predictis:vno modo datur.s.cum vino lilifagi decoctiōis. ❡ Paralysim omniū mēbrorū maxime capitis emēdat:si sit paralysis in lingua:fiant pilule ex puluere salute ⁊ castorei ⁊ diacastoreo ⁊ dentur.viij.vel.xv.⁊ diu teneantur sub lingua anteqꝫ transglutiant̄:si sit paralysis brachij vl̄ alterius mēbri:fiat inunctio de diacastoreo resoluto ī oleo mustellino vel alio calido:⁊ etiā interius recipiat̄ in predicta đcoctiōe. ❡ Euphrasis splenis ⁊ epat̄:ꝯtra euphrasin splenis det̄ cū vīo deco.absinthij vl̄ eupatorij nephreticis ⁊ strāguriosis cū aq̄ decoct.granoꝝ solis vel petrosilini macedonici:q̄ mane accipit ieiunet vsqꝫ ad sextaꝫ horā meli⁹ est ꝙ accipiat ī medio die:⁊ post nō cōedat:⁊ ī nocte accipiat. ℞

accipiat. ℞.staphisagrie ca.ē ꝛ sic.virtutem hꝫ attrahendi phlegma a capite ꝛ purgandi:vñ caput purgare dr:herba est:cū inuenitur per se semē apponēdū est:per tres annos seruaꝛ.

Sqlla. Squilla herba ē que alio noīe cepe marina dr:attrahit dissoluit digerit ꝛ diuidit:attrahit enī humores a superiorib⁹:ꝛ digestionē operatur in interiorib⁹:ꝛ educit herba venenosa est ſm partē sui vltra mare qḋ interi⁹ est mortiferū est ꝑpter nimiā frigiditatē mortē inducit:quod autē exterius ꝑpter calorē nimium:qḋ in medio est tēperatū est:cū ponitur squilla in medicina scindēda est ꝑ mediū:ꝛ si cōstat ex duodecī folliculis:quatuor remoueātur ab exteriori parte:ꝛ totidē ab interiori:ꝛ sic de aliis ꝓportionaꝛ:mediū vo in pasta inuolutū in furno ponitur. Cū aūt pasta cocta fuerit extrahaꝛ:ꝛ ita ꝑparata in medicina ponaꝛ. Sqlla integra sub terre posita per annū seruatur:dimidia ꝑ dimidiū.

Bianca visina. ¶ Bianca vrsina ca.est ꝛ hūi. lenitiua ꝛ mollitiua:ponit hic vt tēperet acumē squille et quarūdam aliaꝝ. ¶ Epithimū calidū est ꝛ siccū in tertio gradu:attrahit ꝛ purgat melācholiā:iō hic ponit:per an. seruaꝛ:herba est que crescit supra thimū ad modū foliorū nullas habēs radices:sꝫ supra thimū ramusculi coherēt ad modū radicis:cōficit sic.si gūme que hic recipiunt pre humiditate nō pñt puluerizari liq̄ fiāt absq̄ liquore colētur:ꝛ cū melle dispumato misceanꝛ:post alie spēs puluerizate addanꝛ:ꝑ duos annos seruatur.

¶ Additio.

¶ Simplicia cōponētia diacastoreū sunt plura iter q̄ aliq̄ sūt satꝭ obscura de q̄b⁹ paꝝ h̄ dicem⁹. Primū ē dāpnocoti ſꝫ ꝯpositorē sūt bacce lauri.s.semē ipi⁹. Circa instans inq̄t:lauri folia ꝛ semina vsui medicine cōpetūt. Scdꝫ est petroleū:ē oleū de napta de petris factū.i.oleuꝫ petroleum. Tertiū ē mabathemathicū qḋ ſꝫ cōpositorē est succ⁹ cauliculi agrestis:q̄ cauliculus vt plurimū nascit in locis maritimis ꝛ in locis altis descertꝫ:ꝛ sunt siles domesticis:nisi q: sunt albiores ꝛ aspiores ꝛ amari. Quartū ē alipiados ſꝫ cōpositorē ē mezerō:ꝛ semē ipsi⁹ cocognidiō vocatur:ꝛ nō est laureola:vt quidā dixerunt:ꝛ aliter vocaꝛ herba catholica. Alia satis nota sunt. Summa medi.est res.lxix.

Diacostum dr a costo qḋ ibi intrat valet ꝑprie spleneticis:ꝛ hydropicis ꝛ leucophlegmaticis:ꝛ hyposarce q̄ fit sine calore proprie valet spleneticis nephreticis ꝛ stranguriosis optimū est.xij.pars lib.j. ℞.anisi apij asari ana.ʒ.ij.ꝛ.℈.ij.squinā.melanopiperis myrrhe ana.ʒ.ij.ß.reubarba.croci.aristo.ro.ꝛ lon.ana.ʒ.j.et ℈.ij.costi.ʒ.j.ß.cinamo.casiefi.añ.ʒ.j.ꝛ.℈.j.mel quod sufficit:deꝛ cū decoctiōe capparis:vel scolopēdrie sero ꝛ mane.dosis est.ʒ.ij.cum vino calido. Sūma medicinaꝝ ē res.xiiij.

Diacostū dictuꝫ ē a costo. Valet ꝛc. ¶ Splene. splenetica passio qñq̄ ē ex cholera:qñq̄ est ex melācholia:raro tñ ex cholera:sꝫ si passio fit ex cholera nō valet:sꝫ raro fit ex cholera:si vero fiat ex melācholia cū febre nō deꝛ cū vīo decoctionis tamarisci:si fit ex calefactiōe epatis deꝛ cuꝫ aq̄ tepida additis triasandalis vl' trifera saracenica. ¶ Cōtra dolorē stōi ex frigiditate vel ventositate deꝛ cum vino decoctionis nucis mus.fiat empl̄ꝫ ex puluere masticis ꝛ soluta cera cū oleo muscellino ꝛ diacosto:ꝛ stō supponaꝛ:daꝛ ex frigida cā cū vino decoctiōis spice nardi.

¶ Nephreticis ꝛ strāguriosis cū aq̄ decoctiōis saxifragie granoꝝ solis ꝛ corticib⁹ radicis herbaꝝ diure.hec cōfectio nō hꝫ artificiū:ꝯficit vt electuariū:ꝑ duos an.ser.

Diadragagātū a dragagāto nomen accepit:sanat oē vitiū pectoris ꝛ pulmonis qḋ fit ex caliditate ꝛ siccitate:maxīe phthysicis ethicis pleureticis ꝛ peripleumonicis valet:ꝛ ad omnē tussim q̄ fit ex caliditate vel siccitate:ꝛ ad omnē lingue ꝛ gutturis asperitatē:cū vo sumitur tādiu ī ore teneaꝛ donec ibi dissoluaꝛ:medietas est lib.ij. ℞.dragagā.albi.℥.ij.gūmi arabi.al.℥.j.ʒ.ij.amili.℥.ß.liqri.ʒ.ij.semi.melo.citrul.cucurbi.ana.ʒ.ij.penidiarū.℥.iij.cāphore.℈.ß.syrupi vio.qḋ sufficit. Cōficit sic:semina cū aqua ponāꝛ sup zuccarū:tātū tñ de aqua q̄ possit zuccaꝝ coopiri:ꝛ buliāt vsq̄ ad dissolutionē zuccari.postea colenꝛ ꝑ pānū rarissimū:ꝛ colatura ad decoctionē syru.coquatur postea tūdaꝛ ī mortario bñ miscēdo puluerē spērū. Sūma medicinarū ē res.xj.

Jadragagātū dr a dragagāto qḋ recipit pl⁹ q̄ aliḋ electuariū. Valet patiētib⁹ in pulmone ꝛ in pectore ꝛ ad vocē clarificādū. ¶ Si hmōi passiōes sunt ex frida cā nō deꝛ:si ex caliditate ꝛ siccitate deꝛ:tenēdū ē sub lingua ꝛ paulatī trāsglutiaꝛ vt distēpereꝛ cū aqua ordei ꝛ poreꝛ:si patiens habeat frigidū stomachū vt sepe ꝯtingit ne stomach⁹ magis infrigideꝛ post exhibitionē dragagāti deꝛ viuū aliquātulū limphatū:vl' qḋ meli⁹ ē:vinū decoctionis masticis:ꝑōt etiā dari in pilulis ex amido ꝛ zuccaro puluere liqritie ꝛ dragagāto ꝯfectꝭ:ꝛ vna magna vl' due pue sub ligua teneanꝛ. Cōficit sic:dragagātū ꝑ se puluerizaꝛ:q: añq̄ cuꝫ aliis spēb⁹ possit puluerizari oēs alie ī fumū extenuarenꝛ:ꝛ puluis ipi⁹ pōdereꝛ:postea alie spēs puluerizenꝛ:sꝫ scia melōis citrulli cucumeris ꝛ cucurbite mundenꝛ a corticib⁹ sicut debēt:ꝛ sicut ꝑceptū ē ab antiq̄s. Nostri em̄ apothecarij hmōi laborē in semīb⁹ mūdari recusantes:semia ita aliquātulo zuccaro sil'terunt:ꝛ cū corticib⁹ ꝛ puluere cribellatū ponūt ī medicis:sꝫ nō tm̄ valet:ꝯficit cū syrupo simplici q̄ bñ sit coct⁹:nō tñ nimiū:q: nimis de spēb⁹ nō posset appōi. Quidā hūc syrupū clarificant spuma oui vt diadragagātū albissimū sit:postea ponit puluis dragaganti postea alioꝝ:diutissime ī mortario ducanꝛ:vt bñ īcorporētur:ꝛ albū fiat. Nota q̄dā sophisticāt h̄ electuariū cū puluere amidi in m̄lta q̄ntitate ponētes ꝛ alias spēs subtrahentes:sꝫ cognoscit:q: positū in ore farinā sapit:per an.ser. In aromatarios nr̃e tēpestatꝭ.

Jaris dr ab ireos ꝑdest disnoicis arteriacis tussientib⁹:vocē perditā restaurat si fuerit ex frigiditate.xij.pars est lib.iij. ℞.ireos.℥.j.pulegij.hyssopi liquiri.añ.ʒ.vj.dragaganti amig.pinearū cinamomi zinziberis piperis.ana.ʒ.iij.caricarū carniū dactylorū passularum enucle.ana.ʒ.iij.semi.storacis rub.ʒ.ij.ꝛ.℈.j.mel quod sufficit:sumatur sero cum vino calido.

¶ Additio.

¶ Diairis dr a radice illa q̄ ireos appellaꝛ:virtutē respicit spūalium lesam frigiditate maturat ꝯsumit:ac mundificat humiditates cōtentas in pectore ꝛ pulmone:vñ trasgluttiēdo ex eo ꝯfert disnoicis orthomiacis asmaticis tussientibus:vocē ꝑditā restaurat ꝛ cōmixtū cū zuc.ꝯfert empicis. Gilbert⁹ de anglia in cap̄.de strictura thoracis hꝫ vnam aliā descrip.q̄ eadē est cū ista. Auic. in.v.can. tractatu.vj. de vētre īferiori ꝛ de debilitate stōi inquit:medicamē quod dr diaireos:sed idē nō est:ꝛ fit istud electuariū cuꝫ melle ſꝫ pñtem descrip.cōiter tñ in hoc tpe ꝑparaꝛ cū zuccaro hoc mō:accipiaꝛ:zuccaꝝ depuratū ꝛ clarificatū ꝛ coctū ad debitam cocturā ꝛ qñ infrigidatū fuerit addaꝛ pulueris radicū quātitas debita:ꝛ fiat ꝯfectio in morsellis qḋ vocatur diairis de zuccaro. Simplicia satis nota sunt. Sūma medicinarum est.xv.res

Jacalamētum a calamēto dictum est:valet precipue ad omne vitium pectoris ex frigiditate maxime his qui in senili sunt etate:valet etiā tussiētib⁹ ex frigida causa ꝛ quartanarijs:si vo ex eo vtūtur post prādium et post cenā in sero cum vino.xv.pars est lib.ij. ℞.calamēti pulegij hyssopi melanopiperis siselei petrosilini añ.ʒ.iij.ꝛ.℈.ij.leuistici.ʒ.j.ꝛ.℈.j.apij seminis.℈.j.ameos thimi aneti.cinamo.zinzibe.ana.℈.ij.mel quod sufficit:datur post prandium ꝛ cenam. Sūma medicinaꝝ ē res.xiiij.

Jacalamētū dr a calamēto:vꝫ tussi ex reumate ꝛ ex frida cā:detur ī sero cū vino forti.ꝛ al'r. Accipe baccas lauri ꝛ ciminū:ꝯtrita calefiāt in testa sine liquore ponaꝛ ī sacculo:ꝛ ide caput saccelleꝛ:si sit vitio pectoris super pectus ponat. ¶ Pituitis

pituita est frigid⁹ humor ⁊ viscosus in spūalibus quē caliditate sua dissoluit ⁊ cōsumit sumptū ꝯtra dolorē stomachi: si sit ex phlegmate valet cū vino forti: digestionē ꝓcurat cū vino decoctionis macis: potest dari añ cibū ⁊ post ad procreandū digestionē. Uentositatē in intestinis expellit cū vino decoctionis ameos. Mēstruis imperat si retineant ex viscosis hūoribus sumptum per os vel suppositū: diacalamētū: reseruatur cum oleo muscellino: ⁊ suppositoriū inde factū cū bombace inuolutū supponat: quartane ⁊ quotidiane sic dat. Accipe. ℈.ij. scamōee. ℈.j. euphorbij. ʒ.j. masticis vł macis: ⁊ tere cū diacalamēto: cōmixta dent. iij. vel. v. horis añ accessionē: quartanarijs in die interpolatiōis: postea det vinū decoctionis rorismarini: maratri vel pigani precedēte tñ purgatione in vtrisq₃: ꝯfice vt alia electuaria: per duos annos seruat.

Diapapauer quod mirabiliter prodest ethicis phthysicis nimiū vigilātibus tertia pars cōfecta est lib. ij. ℞. succi liquiritie dragaganti gūmi arabici. añ. ʒ. x. seminis papaueris albi penidiorū ana. ʒ. xx. amigdalarū dulciū mūdatarū. ʒ. x. amidi seminis citoniorū portulace añ. ʒ. v. se. melonis et cucurbite ⁊ cucumeris lactuce malue ana. ʒ. viij. fac puluerem: confice cum syrupo violarum vel sapa.

Additio.

Diapapauer.
Loch de papauere.

Diapapauer aūt dr a papauere albo qđ recipit. Gilbertus āglic⁹ cap. đ causis tussis hʒ vnā aliā descri. q̄ eadē est cū ista. Mes. distinctiōe đ loch inq̄t. Loch đ papauere ⁊ ē diapapauer: sʒ apđ modernos aromatarios aliđ ē diapapauer: ⁊ aliđ loch de papauere: nā hodiernis tpib⁹ fit loch de papauere ſm intentionē Mes. ⁊ diapapauer đ mente Nicolai. Simplicia satis no. sunt. Sūma me. est res. xv.

Diacodion dr a codia quod est papauer nigrū interpretat qđ ibi intrat: ꝓprie datur omni solutioni vētris maxime dissintericis cū decoctione aque pluuialis in qua sit spodiū coctū vel cū aqua rosata ⁊ lietericis cū careno. xij. pars lib. ij. ℞. capita papauerū nigrorum nō nimis viridiū nec nimis siccorū numero. xij. ros. ʒ. ij. ß. croci: acatie: liquiritie: añ. ʒ. j. boli. ℥. ß. cinamomi simphiti hypoquistidos balaust. añ. ʒ. j. myrtillorū. ℥. j. coralli rubei ⁊ albi: sumach: sanguis draco. lacce roris syriaci añ. ℈. ij. se. portulace. ʒ. ß. Cōficitur sic. capita papauerū ponant in tātūdem aque pluuialis: qđ bene cooperiant: ⁊ p tres dies ibi dimittant: ⁊ in ipsa aqua vsq₃ ad tertiā partē buliāt: ⁊ postea colētur: ⁊ in colatura ponatur li. j. ß. mellis myrtini: ⁊ in tali melle supradicta admisceant. Cōfectio mellis myrtini talis est: ī duab⁹ lib. mellis dispumati ponat vna lib. succi myrtillorū ⁊ coquat ad succi ꝯsūptionē: ⁊ postea colet. dos. ei⁹. ʒ. iij. vł. vj.

Sūma medicinarū ē res. xix.

Diacodiō a codiō' qđ est papauer: qđ recipit in multa q̄titate: ⁊ est duplex. Diacodiō faciens ad fluxū vētris ⁊ diacodiō Gal. de quo hic agit: valet ad reuma descēdēs ad pulmonē p tracheā tussimq₃ cōmouēs. Reuma q̄nq₃ modis fit: vł em̄ fit ex caliditate dissoluēte: aut ex frigiditate exprimēte: aut ex hūiditate lubrificāte: aut ex hūorū abūdātia: aut ex đbilitate ꝟtutis retētiue. Si ergo reuma sit ex caliditate detur cū aq̄ calida: si ex frigida cā nullo modo detur: si ex hūiditate lubrificante detur cū vino decoctionis masticis: si ex humorum superabūdātia non detur nisi facta prius purgatione: si ex debilitate virtutis retētiue det cū aqua decoctionis rosarū vel aq̄ rosacea. Ualet phreneticis datū cū aqua frigida: si tñ confectum fuerit cum syrupo ⁊ nō cum melle: fiat etiā emplastrū ex diacodion: ⁊ modico opio cū lacte mulieris resoluto vel cum aq̄ rosacea: ⁊ fronti ⁊ tēporibus supponat. Ualet febricitātib⁹ nō cōstipatis datū cū frigidis: si autē fluxū vētris patiatur cum aqua pluuiali vel

Reuma q̄nq₃ fit modis.

rosata: requiē arteticis ꝓstat: reqes alia est laboriosa: alia quieta. Cū em̄ flux⁹ vētris fit imature ⁊ aliq̄ cā ꝯstringit requies sequit laboriosa: q̄n ꝟo fluxus fit vt syntomatis ⁊ aliq̄ cā ꝯstringit fit reqes anetica. i. sine labore. ℞. capita papauerū: papauer aliđ est albū: aliud nigrū. Nigrū fri. est ⁊ sic. albū ꝟo magis hu. cū inuenitur receptio papauerū simplex: tūc semē ponit in medicinis: folia in emplastris ⁊ vnguētis. Semina papaueris nigri per duos annos ſuātur. Acatia frigida est ⁊ sicca: cōstringit ⁊ ꝯfortat: per ann. ser. Eligēda est subnigra q̄ cū frāgitur interius lucida est q̄ aliquātulum coheret melior est: si est em̄ nigra vel pallida: vetus est: ꝯficitur sic. semē papaueris a capitibus excutiat: ⁊ cū speciebus teratur. Capita ꝟo nec nimis viridia nec nimis sicca vt dicit autor aliquātulū contundantur ⁊ acatia silr: ⁊ ponant hec duo in aqua pluuiali per triduū. deinde coq̄ ⁊ cola: ⁊ in colatura addito zuccaro fiat syrup⁹ cum q̊ conficiat. Si ꝟo conficiat cū melle colat: ⁊ illa aq̄ coquat ad ipissitudinē: postea puluis specierū addatur.

Diasene dr qđ pl⁹ de sene ponit ibi q̄ꝫ de alia specie: valet ꝓprie melācholicis: maniacis: cardiacis ⁊ tristib⁹: tota ꝯfectio veni: lib. j. ℞. sene. ℥. iij. auellanarū assatarū nūero. l. serici ꝯbusti. ʒ. ij. lapidis armenici. ʒ. j. lapi. lazuli. ʒ. iij. zucca. ℥. vj. cina. ℥. j. gar. galā. pipis: spice ozimi: zin. fol. gar. carda. croci zedoarie floris rorismarini macropipis añ. ʒ. ij. mellis qđ sufficit: det cū aq̄ l q̄ ifusū est sene p noctē sub diuo. Cōficit sic. cū puluere auellane bñ puluerizate ⁊ dispumato melle ad ignē decoquat: deinde puluis specierū admisceatur qđ valet quatarnarijs ⁊ magis spleueticis.

Sūma medicinarū ē res. xx.

Diasene electuariū dictū a sene quod recipit pl⁹ q̄ꝫ de alijs: cū aūt plura electuaria dicta sint diasene: istđ inter cetera vsuale est: valet melācholicis tristibus ⁊ his qui sunt sine memoria: dat mane stō ieiuno eodē modo det cū oib⁹ ꝓdictis. ℞. sene foliū cuiusdā arboris ⁊ fruticis vltra mare in grecia ⁊ india calide ⁊ sicce cōplexiōis: ꝟtutē hʒ purgādi melācholiā ⁊ sanguinē adustū: per quinq₃ annos seruatur sʒ nō sophisticatur: qꝛ in multa copia reperitur: sene buliat in succo boraginis: ⁊ idē fiat syrupus: multū valet epilenticis. Auellanarū assatarum: calide sunt ⁊ sicce: quidā dicunt q̄ ad mēbra confortanda hic auellane ponunt: falsū est: sed qꝛ indigestibiles sunt faciūt hoc electuariū morari in intestinis a quo fumus resoluitur petens cerebrū illud cōfortat ⁊ depurat. Auellane ita assantur: nuclei in vase ferreo moueant ꝯtinue ne exurant postea fricētur fortiter inter manus vt pellicule nō remaneāt: silr terant ⁊ cū melle bñ dispumato ꝯficiant: deide puluis specierū addatur: per duos annos seruatur.

De auellanis.

Alia diasene descriptio. ℞. sene. ℥. iij. cinamomi gariofilorū folij cardamomi: galāge: macis ligni aloes: piperis longi. zinzibe. zedoarie spice nucis musc. ana. ʒ. iij. boraginem et calamētum adde ⁊ cetera que melancholiam purgant: auellanarum assatarum. l. sete cōbuste. ʒ. ij. lapidis armeni. ℥. j. lapidis lazuli. ʒ. iij. zucca. ℥. v. mellis dispumati quod sufficit.

Additio.

Diasene vñ dicat.

Diasene dicit a sene qđ ibi ponitur plus q̄ꝫ de alijs specieb⁹. Gilbert⁹ anglic⁹ cap. de vitijs splenis hʒ hāc eādē descri. h̄ antidotū est multū in vsu: sʒ dubiū est ſʒ quā descri. debeat fieri: qꝛ aliq̄ ſm primā cōponi faciunt: alij ꝟo ſm alterā: tñ si bñ ꝯsideres parum inter se differunt: ⁊ ideo parum refert ſm quā ꝑparari debeat: qꝛ ambe descri. etiā ad eādē intentionē sunt ordinate. Summa medicinarum est res. xxj. cum additionibus.

Diacitonitē dr a citonijs vñ fit: valet ad debilitatē stōachi si fuerit ex frigiditate: appetitū ꝯfortat si nō deficit ex abūdantia humorū: vomitū abstinet: vētositatē

precordiorum

precordioꝝ emēdat:⁊ bonū colorē facit:⁊ debilitatem stomachi reparat:lientericis ꝓdest:valet etiam his qui nimiā solutionē habēt:facit maxime delicatis hoibꝰ ⁊ nobilibus:iliosis cōfert:bonū odorem ⁊ colorē prestat.nota qꝺ si stomachus laborat ex debilitate virtutꝫ digestiue:dꝫ dari post cibū:si vo ex debilitate retētiue:ante cibū.℞.citonioꝝ ī aqua elixatoꝝ a cortice exteriori ⁊ a nucleis interioribꝰ mūdatoꝝ li.iiij.mellis dispumati lib.iiij.ß.supradicta citonia bñ vt dixïmꝰ mundata ⁊ fortiter trita in mortario:in caldario cū predicto melle sup ignē ponaꝶ:et cum spatula semp agitādo buliāt donec inspissari incipiāt.Si vis scire qñ coctū fuerit:ponaꝶ aliquantulū super marmor infusum aqua rosa.si nō inuiscatur vt colligere valeas:coctū est:⁊ tūc ab igne deponatur:⁊ puluis harū specierū cum spatula semp agitando superaspergaꝶ.℞.cinamo.℥.j.ß.zinzi.℥.j.galange piperis añ.℥.ß.gar.nucis mus.añ.ʒ.iij.spice ligni aloes:macis:cardamomi ligritie añ.ʒ.ij.zedoarie.ʒ.j.deinde sup marmor infusum aqua ros.cū aliquātulo musci distēperatū supra marmor spargatur:⁊ cū infrigidatū fuerit cū cultello frustatim in-
Sūma medicia⁊ est res.xiiij. cidatur:⁊ si laxatiuū facere volueris:in vnaquaqꝫ libra apponatur.℥.ß.scamonee trite:tamē cum fuerit calidum anteqꝫ supra marmor ponatur scamonea:bene cōmisceatur:laxatiuū detur cū vino calido in sero:simplex autē deꝶ mane post prādiū ⁊ post cenā.

Diacitoniten emvtile est asmaticis deꝶ his cū vino decoctionis liqritie:eodem mō tussientibꝰ.Phthysicis valet si phthysis fit ex reumate:qꝛ cōstringit ⁊ ꝯsumit putredinē:virtutē hꝫ ꝯstrictiuā ⁊ ꝯsumptiuā ex spēbus ceteris detur his cum aq̄ ordei. ¶Uomitum constringit:si sit de frigida cā:digestionē procurat:post prandium datum vētositatē delet:cū decoctione feniculi.Colorem bonū facit:qꝛ virtutē debilē ꝯfortat:qꝛ spiritus reparat:hoc electuariuꝫ ꝯficiꝶ diuersis modis.Antiqui sic faciebāt:cotanis ꝯtusis extrahebāt succū cū succo mel ponebant in duplo eo decocto ad spissitudinē addebant species ⁊ conficiebāt.Moderni sic faciunt:cotana integra aqua prius buliente decoquunt optime:postea mūdata a cortice ⁊ a seminibꝰ ⁊ a duro illo in quo semina latitāt:⁊ quicquid durū est interiꝰ et exterius postea exprimūt:⁊ substātiā transire faciunt per cribrū de setis:⁊ cū duabus lib.substantie trāsire ꝑ cribrū vel per coriū vrsi minutim perforatum:cōmiscent tres vel quatuor li.mellis ⁊ decoquunt vsqꝫ ad perfectā decoctionē:⁊ in.v.li.ʒ.iij.vel.iiij.℈.specierū addūt ⁊ faciūt electuariū ⁊ vsui reseruant:deinde muscus resolutus cū vino purissimo in parua q̄titate vini incorporaꝶ ei ⁊ sic reseruatur Alij decoquunt ad multā spissitudinē.Deinde ꝓiciūt electuariū super tabulā planificatam ⁊ mūdatam ⁊ extēdunt illud vt stomaticō:deinde muscꝰ distēperatus cū aqua rosata vel vino superaspergiꝶ per frusta scindiꝶ ⁊ reseruatur.

Diahyssopū.℞.hyssopi ireos thimi melanopiperis ana.ʒ.xxx.glicoñ timbre pigani cimini ana.ʒ.xx.carnis dactyloꝝ caricarum passularum enuclea.maratri:ana.ʒ.x.zinzi.anisi carui leuistici ana.ʒ.v.mel quod sufficit:sumatur mane ⁊ sero cum tepida.

¶Additio.

¶Istud electuariū non est multum in vsu.Gilbertus anglicus caplo de causis tussis habet vnā aliaꝫ descrip.que
Gliconiū, eadē est:hyssopus est herba satis nota:⁊ hec est hyssopus sicca.Gliconiū ꝺm cōpositorem est pulegium.Gilbertus etiā in sua descriptio.posuit gliconium quod ꝺm quosdaꝫ
Timbra. est mentastrū.Alij dicunt ꝙ est calamentū:sed prima opinio est melior.Timbra.i.saturegia.piganū.i.ruta agrestis Summamedicinarum est res.xvij.

Diatriopipereon optimū reumaticis arteriacis asmaticis tussientibus facit ad causas pectoris et pulmonis:phlegma stomachi digerit digestionē ꝓcurat:frigiditates ⁊ dolores in ea factos amputat:epaticis et spleneticis hydropicis maxime ictericis conuenit hypocūdrie tumētibus renibus ⁊ vesice causis vtilissimū est:mēstruis imperat:quatarnarios ⁊ quotidianarios typos emēdat.℞.nardi amomi melanopiperis maratri añ.ʒ.iij.zinzi.hyssopi petrosilij leucopiperis anisi añ.ʒ.iij.croci casie trocis.ydiocri epithimi enule betonice pigani sinoni amei siselei leuistici ana.ʒ.j.mellis qꝺ sufficit:deꝶ in modū auellane.

¶Additio.

¶Diatriopiperō dꝛ a tribꝰ generibus piperū.Istud electuariū describitur a Nicolao in ꝓprio antidotario qꝺ raro in vsu habeꝶ:⁊ valet ad egritudies pectoris ⁊ pulmōis frigidas:ꝓcurat etiā digestionē impeditam a frigiditate:nocumētis etiā aliorū membroꝝ subuenit a grossis hūoribus ⁊ frigidis causatis:diminuit typos q̄rtanarios ⁊ quotidianarios:raro tñ in vsu habetur:sed illꝺ qꝺ a Mes.describiꝶ preparaꝶ.Eligēdū est ex pipere nigro illꝺ qꝺ est notū in quo nō est res similis grano furfuris ⁊ plenū.Sed ex pipe albo melius est illud qꝺ nō est rugosuꝫ ⁊ ꝯtractum:sed illud qꝺ est magnū grauis pōderis:⁊ illud ꝯfortat stomachū plus qꝫ alie due spēs.Summa med.est res.xxj.

Diamāna vtilis ad mollificādū sanguinē ad cholerā reprimēdā:⁊ etiā melācholiā valet etiā ad epar calefactū:⁊ corpus sua virtute purgat.Recipiatur de eo.℥.ß.in aurora cū calida:⁊ ad multa alia corporis incōmoda valet.℞.māne zuccari vio.casiefi.añ.℥.iiij.tamarindi:zuccari ros.añ.℥.j.hec oīa resoluātur in aqua decoctionis capilli veneris:scolopēdrie epatice añ.℥.iij.seminū frigidorū mundatorū violarū añ.℥.j.prunorum numero.xx.colature addātur zucca.lib.iij.⁊ coquatur ad spissitudinē:sicut fit in trifera saracenica:⁊ tunc addantur iste species.℞.seminum frigidorum mundatorum vio.nenufa.scariole:lactu.portula.añ.℥.j.reubar.folioruꝫ sene anisi ana.℥.j.et ʒ.j.sumatur vt dictum est superius.

¶Additio.

¶Istꝺ electuariū diamāna in aliq̄bꝰ paruis antidotariis Nicolai repiꝶ scriptū:in aliq̄bꝰ nō:⁊ iō nō habeꝶ in vsu:sed illud Mes.qꝺ describiꝶ in ꝓprio antidotario habetur in vsu:si q̄s tñ eo voluerit magistraꝶ vti poterit:qꝛ valet ad ea que dicūtur in tex.ꝑ semina frigida intelliguꝶ hꝫ quatuor semina frigida maiora Sūma medicinaꝝ est res.xx.

Esdra dꝛ:qꝛ Esdra ꝓpheta in Babylonia in exilio positꝰ eā primo inuenit:daꝶ melācholicis timidis:⁊ quibus inest malus appetitꝰ ꝓdest:valet etiā comedētibꝰ carbones ⁊ cossos ⁊ testas ollarū:⁊ ad nimiā cerebri frigiditatē:valet ad dolorē ⁊ putredinē auriū ex reumatica causa:⁊ si hoc modo fuerit aptata:fac licinium de pāno vel bōbace:⁊ in capite licinij pone parū olei muscellini:⁊ supponaꝶ esdra:⁊ in aure patientis immittaꝶ:ad difficilē partū mulieris satis valet:si cū succo artemisie fuerit distēpata vel sauine vtroqꝫ latere ab vmbilico inferius inuncta ꝓdest ad tussim veterē vel humidam distemperata cū succo ptisane vel amidi:valet ad scissuras labioꝝ si ex ea fuerit inuncta:valet cōtra venenosos morsus aīalium serpentū:ranarū:⁊ alioꝝ reptiliū:⁊ contra morsum canis rabidi:ꝓdest toxicatis hoibꝰ si trium annorū

vel quatuoꝛ fuerit data cū suc. mente distēperata su-
pra vulnꝰ inunctū satis cōfert. xl. ps cōfecta est li. iij.
℞. alipte musc. myrrhe: zucca. folioꝝ rute: apij se. ca
medreos: fenugre. ana. ʒ. j. ℈. j. ⁊ gra. j. eboꝛis limatu
re: pigami lilifagi galene balaustie añ. ʒ. j. ⁊ gra. vij.
ß. ⁊ parū plꝰ cinamo. gario. xiloales spice zedoarie
lacce roß. capparis pulegij abꝛotani melanopipe. pe
trosil. ossiū dactyloꝝ añ. ℈. ij. ß. ⁊ gra. iiij. galāge zin-
zi. croci hoꝛtēsis anacardi litodemonis mādragoꝛe
acoꝛi peonie thimi hyssopi roꝛis syꝛiaci: basilici:
dauci: fenicu. se mi. altee oliuaꝝ ossium vini veteris
optimi. ʒ. ß. ℈. ⁊ ß. gra. j. balsami croci oꝛientalis folij
costi galie calami aroma. castefist. myꝛobala. nardi
celtice xilo b. dꝛagagā. coꝛalli al. ⁊ ru. ꝯfite ru. casto-
rei oppopo. bdellij. galba. aspalti terebēth. masti. ty
riace adriani splenis pultri vētris merguli reupō.
aristolo. lōg. asari hermod. meu ireos piretri pauce
dani gētiane epithimi vio. arthemisie: chimolee fo-
lij citri laureole: mente malabatri: gnoꝫ folij carpo.
anisi: amomi cinamomi micōisse. ozimi plotocimi
se. rute hoꝛtēsis. bac. lau. san. dꝛa. lapidis magnetis:
lapidis agapitꝫ. ossis de coꝛde cerui muscelei petro
lei añ. ℈. j. ⁊ tertiā ptē alteriꝰ cāphoꝛe ābꝛe margari
taꝝ pfoꝛataꝝ ⁊ nō pfoꝛataꝝ blacte bizātie sambuci
stoꝛacꝫ cala. sera. sulphurꝫ vini ātimo. hypoqstidos
macis: litij: squināti: acatie: herbe syꝛiace: floꝛis oleā
dri fu. marubij sulphurace: absinthij alexādrini eu-
phoꝛbij: cardamomi: se. aneti amei gipt leuistici: se.
citri. leucopipis macropi. nigelle vsifur. coꝛticꝫ nere

Sūma medicinarū ē c. ⁊ xlvij.

mabathematicō aq̄ vitꝫ añ. ℈. ß. ⁊ gra. ij. lytargi. ami
di opij iūci radicis calamēti insqami añ. gra. vij. mel
lis qꝺ sufficit: daꝛ i sero i modū auellane cū vino ca.

Esdra opiata est dicta ab inuētoꝛe. s. esdra pro-
pheta: vꝫ ꝯtra oēs capitis molestias factas ex
frigiditate vł ex frigido humoꝛe absqꝫ febꝛe et
apostemate: vł ad eas quę dicentur in sequēti
bus. Nota ꝙ hec opiata hꝫ quasdam cōes lau
des: qm̄ valet ꝯtra quasdā egritudines ꝯtra q̄s valet au-
rea: ⁊ eodē mō exhibēda est: vñ de supꝛadictis in aurea p̄-
termitto: valet melāchollicis ex melācholia naturali existē
te in capite piecipue data cū vino decoctionis gētiane: vt
ipse dicit: sꝫ qm̄ gētiana valet plurimū cōtra cās pectoꝛis
vtilius datur cū vino decoctionis alicuius confoꝛtātis vt
nucis mus. vł gariofili vł musci. hec em̄ depurant cerebꝛū
⁊ ꝯfoꝛtāt. Ad vuulā relaxatā ex reumate data i pilulis sic:
puluis cinamomi ⁊ antere cōmisceanꝛ cū esdra: ⁊ fiant pi
lule: ⁊ teneātur sub lingua cū tali etiā cōfectiōe: lōgioꝛi di
gito vel aliquo alio i astino subleueꝛ vuula: exiccat em̄ et
cōsumit hu. ¶ Squināticis in princi. s. ante cōfirmationē
apostematis facto idē gargarismo cū sapa ⁊ foꝛti aceto ꝓ-
dest: h̄ em̄ gargarismꝰ repellit materiā: nec ꝑmittit aposte-
mata cōfirmari. Idē etiaꝫ valet ad intēsam vel remissam.
¶ Cōtra ragadias ⁊ scissuras labioꝝ factas ex melācho-
lica siccitate: si fiant ex cholera vlcerāte nō valet esdra: dꝫ
aūt sup ragadia inūgi hec opiata addito puluere radicis
poꝛtulace aduste: mirabiłr cōfert puluis iste cōfricatꝰ cum
esdra vel cū solo melle cōtra huiusmodi scissuras labioꝝ
manuū ⁊ pedū ex viscoso phlegmate factas. ¶ Ictericis
sine febꝛe ⁊ sine magna epatis calefactiōe ⁊ p̄cipue quādo
icteritia nasciꝛ ex aliquo grosso ⁊ viscoso humoꝛe oppilāte
exhibeꝛ in istis cōpetenter cū aqua diure. capil. vene. epati
ca adianthos cetrac. cte m̄ aqua deoppilatiua est. Splene
ticis ex melācholia: qꝛ si sit ex cholera nō cōfert esdra: dꝫ āt
eis dari cū aqua vel vīo decoctiōis capparis p̄cedēte pur
gatiōe ⁊ inūctiōibꝰ splenē mollificātibus: arteticis poda-
gricis si fiāt ex frigidis hūoꝛibꝰ reumatizātibꝰ valet esdra
eunti doꝛmitū cū calido vino: cōstringit em̄ mēbꝛa relaxa-
ta: ⁊ cōstringendo reuma cohibet. ¶ Ad doloꝛē post par-
tum q̄ fit ex solutione ꝯtinuitatis retinaculoꝝ ex magni-
tudine fetus elōgantis pudēda pꝛeter modū ⁊ elargantis
tūc valet esdra cū vino: cōstringit em̄ mēbꝛa relaxata ⁊ cō
solidat soluta. Supposita etiā cū puluere olibāi idē facit
¶ Ad dure partētē valet ꝑ balsamū quē recipit: ⁊ expel-
lit fetū. Istis aūt datur cū vino decoctiōis rute artemisie
supponaꝛ etiā distēperata cū succo earūdem herbarum.
¶ Ad moꝛsus venatoꝝ: qꝛ mł'ta recipit que venenū expel
lunt vt diptamū aristo. rotū. gētiana deꝛ cū vīo decoctio-
nis mēte ⁊ moꝛsure supponaꝛ: ad hoc tñ tyꝛiaca melioꝛ va
let. ¶ Cōtra leprā albā. i. q̄ fit de phlegmate: quā q̄dā di-
cūt alopitiā: cōstātinus tñ dicit ꝙ alopitia fit de sanguīe:
deꝛ aūt cū vino. Nota ꝙ nō tm̄ efficacius est in hoc mitri-
datū. ¶ Fluxui ꝓdest a capite data: vt dixinꝰ: vł fluxui vē
tris ⁊ p̄cipue lienterie: data cū vino decoctiōis masticis:
p̄cedat tñ medicina phlegmogoga vt polipodiū coloq̄n

Fenugrecum.

tida ⁊ siłis. ℞. fenugre. ßm quosdā calidū est ⁊ sic. mihi au
tē vꝛ ꝙ sit calidū ⁊ hu. virtutē hꝫ remouēdi ⁊ relaxandi et
maturādi: poniꝛ hic vt relaxādo medicinas eādem ꝯsum-
ptioni habilioꝛē reddat ⁊ humiditate sua violētiā aliaruꝫ
repꝛimat ⁊ obtūdat: fenugrecū herba est cuiꝰ semē siłi noīe
dꝛ: cū simpłr repiꝛ in medicinis semē apponēdū est: ꝑ tres

De balaustia.

an. ser. ¶ Balaustia frigida est ⁊ sic. virtuteꝫ hꝫ cōstringē
di fluxū ⁊ reuma. ⁊ ob hoc poniꝛ hic: balaustia flos est ma
li granati caducꝰ: dꝫ aūt colligi qñ adhuc vicinaꝛ oꝛigini
viridē habēs coloꝛē ad vmbꝛā vel ad solē desiccaꝛ: ꝑ bien

De abrotano.

niū seruaꝛ. ¶ Abꝛotanū ca. est ⁊ sic. virturē hꝫ attrahendi
⁊ ꝯsumēdi superflua: herba est que in productiōe floꝝ col
ligi dꝫ: floꝛes ⁊ folia abiectis stipitibꝰ in medicinis poni
mus: ꝑ annū vel per. ij. annos seruaꝛ: sꝫ si quolibet āno re-

De litodemone.

nouetur melius est. ¶ Litodemonis ca. est ⁊ sic. cōplexio
nis: virtutē hꝫ consumēdi ⁊ abstergendi superflua: litode-
mon lapis demōis dꝛ: vel ideo qꝛ est nigri coloꝛis: vel ideo
qꝛ in lacu vbi sodoma ⁊ gomoꝛra perierūt inuenitur sicut
aspaltū ßm quosdam: sed est falsum nō multuꝫ indiget ele

De fructu oliue.

ctione: diu seruaꝛ. ¶ Oliue fructus. oliua ca. est ⁊ hu. ꝟtu
tē habet relaxandi ⁊ resoluendi: recentes ponende sunt in
medicinis vel saltē sine sale cōdite: quidam ponunt tm̄ os

De semine altee.

sa: quidā totam oliue substantiaꝫ: qꝺ melius est. ¶ Semē
altee inter ca. ⁊ fri. tēperatū: virtutē habet humectandi vt
hūiditate sua violētiam aliarū specierum cōtemperet: se-
men maioꝛis dꝛ malue: est em̄ malua maioꝛ ⁊ arboꝛ: maioꝛ
malua bismalua dꝛ: et viscus idē diciꝛ: cum in vnguentis
⁊ ēplastris altea iueniꝛ: folia vel radices debēt apponi: in
antidotario tamē semē est ponendum: per annū seruatur.

De celtica

¶ Celtica ca. est ⁊ sic. virtutē habet diureticā propter vi-
tiū renū poniꝛ hic ⁊ vesice ⁊ matricis: dicūt quidā ꝙ spica
celtica est saliūca: qꝺ falsum est: est em̄ spica duplex: spica
celtica: ⁊ spica nardi. Spica celtica dꝫ eligi albida: in occi
dētali plaga inueniꝛ: ꝑ ea ponunt apothecarij saliūcam.
¶ Gallia ca. est ⁊ sic. virtutē hꝫ confoꝛtādi et consumēdi.

De cōfita ru.

¶ Cōfita ru. i. stoꝛax calida est ⁊ sic. virtutē hꝫ cōfoꝛtādi ⁊
ꝯsumēdi ⁊ conglutinādi: cōfoꝛtat enim aromaticitate sua
reparādo spiritus: qualitatibus suis ꝯsumit superflua: et
glutinositate sua fluxū reumaticū cohibenduꝫ cōstringit.
stoꝛax ru. gūmi est arboꝛis in īdia nascētis: in vere nāqꝫ ar
boꝛ illa incisa ßꝫ ramusculos a rusticis gūmositas quedā
emanat que circa superficiē arboꝛis ꝯdēsata fit stoꝛax ru-
bea: ⁊ dicūt quidā qꝺ purius est in illa gūmositate stoꝛax
talis dꝛ quare bona gutta: ⁊ impurius stoꝛax rubea. Nos
dicimꝰ ꝙ gūmi sunt diuersaꝝ arboꝝ foꝛtassis de rubea: qꝛ
ad coloꝛē rubeū accedit: illa dꝫ eligi que rufa est: ⁊ manibꝰ

De splene pultri.

malaxata vt cere ꝑ. xxx. an. ser. ¶ Splen pultri. nō deter-
minatur ab autoꝛibus cuius cōplexiōis sit splen pultri: rō
tñ ⁊ effectꝰ eiꝰ manifestat ꝙ sit ca. ⁊ sic. tū qꝛ de massa san-
guinea sit: tuꝫ qꝛ superflua cōsumit: poniꝛ hic ꝓpter pas-
siones capitis ⁊ epilepsiam: ⁊ paralysiꝫ: ⁊ typos febꝛium:
splē pultri nō est splē vt q̄dā dicūt: sꝫ est q̄dā superfluitas
circa cerebꝛū pulli equini qꝺ in tpe sue natiuitatis ꝑ mo-
tū permutatiōis per nares emittitur: ⁊ nisi stati ab aliquo
recipiaꝛ: mater pulli eam absoꝛbet: soli exponiꝛ et siccatur
ꝑ biēnium seruatur: sed quanto magis exiccatur tanto est
melioꝛ: puluis eiꝰ specialr valet pueris tussienbꝰ ⁊ asmati

De ventre merguli.

cis datum cuꝫ lacte. ¶ Ventris merguli: de rōne huiꝰ est ꝙ
sit frigide ⁊ sicce cōplexionis: lꝫ nō inueniꝛ ab autoꝛibus
determinatū: qꝛ auis nata est in aq̄s degere ⁊ aquas ha-
bitare dicitur

bitare dicit tamē quia mēbrum illud neruosum est: ideo ponit hic: vt frigiditate sua aliorum specierum acumē tēperet: et siccitate mēbra ꝯstringēdo relaxata reumaticum humorē cohibeat: venter merguli stomachus merguli dicitur et in nr̄a lingua peter: et in gallica cassier appellatur: et tota illa substātia exiccata vsui medicine cōseruatur: quāto aūt de maiori q̄ pōt haberi tāto melior est. In electione tamen ventris merguli et splenis facile quis potest decipi qm̄ quodlibet simile ꝓ eo potest vēdi: per annū seruatur.

¶ Artemisia ca. est: virtutē habet cōsumēdi extenuādi et diuretica est: ꝓpter cām ponit hic renū et vesice: flores et folia abiectis stipitibus medicine cōpetūt in tpe ꝓductionis florū colligitur et siccat: per annū seruat.

De chimolea. ¶ Chimolea fri. et sic. cōplexiōis: virtutē habet cōstringēdi: chimolea testa argētea. Terra saracenica: terra sigillata: et terra figuli idē est: est eñ quedam maneries terre que vltra mare reperitur aromatica est aliquātulum et alba sicut trocisci: saraceni in ea sigillū imprimūt: vñ sigillata eligēda est aromatica et quāto albior inuenit et cui sigillū impressum est: apothecarij qñq; accipiūt aliā terrā scilicet cretam albam et ꝓ ea ponūt et diu absq; corruptione seruatur. Experimētū cōtra capillorū asperitatē post ablutionem capitis: resoluat chimolea in aqua tepida: et inde caput lauetur et capilli ꝑ se exiccētur: capillos facit odoriferos lenes et aspitatē remouet.

Due spēs mente. ¶ Mēta ca. est et sic. virtutē habet confortandi et cōsumēdi. Mente due sunt maneries: est eñ mēta cōis et mēta romana siue saracenica que apd̄ montem pessulanum costū dicitur: cum simplex inuenitur. ℞. mēte cōmunis debet poni. s. folia abiectis stipitib' in vmbroso loco vel ad solē desiccatur: ꝑ dimidiū annū seruatur.

De malabatro. ¶ Malabatrum ca. est et sic. virtutē habet ꝯfortādi ex aromaticitate sua et ꝯsumēdi et dissoluēdi: malabatrum folium album vel foliū paradisi dicitur: quia in paradiso nascitur: nō recordor me vidisse malabastrū vltra mare inuenitur: ponūtur autē ꝓ eo folia gariofi. sublitora et teuuiora: de quorū electione dictū est satis.

De lapide magnetis ¶ Lapis magnetis fri. et sic. complexionis virtutē habet supflua detergēdi asperitate sua et ferrū attrahēdi: lapis qui in occidēte et oriente reperitur eligēd' est qui ꝑm quātitatem sui proportionali ferrū magnū vel paruū facile attrahit: qui vero hoc nō facit abijciendus est: diu potest seruari.

De lapide agapis. ¶ Lapis agapis fri. et sic. complexiōis est: virtutē habet deponēdi superflua grauitate sui et asperitate: lapis rotūdus est et satis ponderosus est: nō sophisticatur: diu potest seruari.

¶ Muscelleon ca. est et sic. virtutē habet calefaciēdi et dissoluēdi et cōfortādi: oleū est qd̄ de musco et alijs specieb' aromaticis sic fit. In vase vitreo ponit oleum cōe cū predictis speciebus: et in caldario aque pleno bene ꝑ vnū diē permittatur bulire: deinde bulire debet cū radice eius herbe q̄ pes colūbin' dicitur illa herba tñ vltra mare iuenitur: sophisticatur aūt a quibusdā q̄ de sola casia lignea et cinamomo hoc faciūt oleū.

¶ Sābuc' ca. est et sic. sambucus arbor est q̄ de mēse ī mēsem flores ꝓducit vltra et citra mare inuenit: de floribus ei' fit oleum sambucinum sic. flores in oleo cōi in ampulla vitrea ponunt soli exponit ꝑ. xx. dies: et eo ampli' illud coletur et fit oleum sambucinum: et cum inuenitur oleū sambucinū ipm oleum dꝫ imponi nō frondes quas quidā apponunt.

De caballo marino ¶ Caballi marini ca. et sic. est ꝑm quosdā ꝑꝫ alios frigide et sicce virtutis: virtutē habet desiccādi et cōsumendi supflua: quidā pisciculi sunt qui in mari iueniunt dicti caballi eo q̄ habēt silia caballi capiti et pedes simili modo: quidam eos exiccāt ad solē sale conditos vel sine sale: quidā nō: per bieniū seruatur.

¶ Hipoquistidos fri. et sic. cōplexiōis est: virtutem habet cōstringēdi mēbra soluta. succus est cuiusdā fungi eodē noīe vocati q̄ apud pedē rose cunine nascit: et est rube': fit aūt sic. fungi in magna quātitate terātur: et succus exprimatur: et soli desiccet: eligendus est nō multū solidus: nec multum mollis: qui cum frangit aliquātulū lucidus est: ꝑ biennū seruat: meli' tñ est si q̄libet anno renouet.

¶ Litiū ca. est et sic. ꝟtutē hꝫ abstergēdi et mūdificādi supflua: litiū oculus lucidus dr̄: eo q̄ oculos lucidos et claros reddit in collyrijs appositū: qdā asserunt q̄ ꝯfectio est. Alij q̄ succ' herbe: fit aūt litiū sic. capri folij pinulas collectas in mēse septēbris tere ꝑ linteolū cola et succū ei' in cōcha ad solē exicca: et illd̄ erit litiū: eligēdū est aliquātulū solidū et vnius coloris cum frangit: per. vij. annos seruat.

De oleandro. ¶ Flos oleādri ca. et sic. cōplexionis virtutē hꝫ calefaciēdi vehemēter et cōsumendi. Oleander arbor est silis lauro circa marina nascēs: est aūt arbor perniciosa et mortifera: si eñ in ei' ramis carnes assantur vel verubus infigātur comeste mortem inferūt. Et nota q̄ flores ei' nūq̄ per se debēt dari.

¶ Sulphurata ca. est et sic. virtutē hꝫ dissoluēdi superflua etiā extenuādi in modū sulphuris vel exurēdi in modū sulphuris: vnde sulphurata vel sulphurita dr̄: herba est cuius semē cōpetit vsui medicine: vnde cū simplex sulphura inuenitur semē ipsius apponimus: per tres vel quatuor annos seruatur.

¶ Cardamica. et sic. semē est nasturtij: virtutē hꝫ dissoluēdi superflua et cōsumēdi et attrahēdi. Nasturtium herba est: et est nasturtium hortulanū et est aquaticum: et alio noīe senatio dicit: herba competit vsui medicine et semē: cū ergo inuenit. ℞. nasturtij: semē apponēdum. Nasturtiū hortulanū eligendū est qd̄ habet acutiorem saporē: ꝑ tres annos seruatur.

¶ Semē citri ca. et sic. virtutē habet diureticā. Citr' est arbor cui' fruct' citrus vocat. ¶ Semen citri et cortex medicine cōpetūt: semē colligit in maio: et soli exiccat: eligēdū est semē qd̄ in maturo citro inuenit: ꝑ tres annos seruat.

De gipt. ¶ Gipt et nigelle ca. et sic. complexionis virtutem habent dissolutiuā et cōsumptiuā: semina sunt sibi noīe appellant quorū herbe in frumētis inueniunt in quorum notitia salernitani nō cōueniūt. Quidā eñ dicūt gipt esse grossū et rubeū: semē aūt nigelle gracile et triāgulatum: et fere oēs habēt hāc sententiam: ego autem dico nigellā esse grossiorē q̄ gipt: per tres annos seruatur: nigella mēstrua potenter ꝓuocat: cū inuenit simplr. ℞. gipt vel nigella semen est apponendum.

De vsifur. ¶ Vsifur idem est qd̄ miniū vnde fiūt capitales litere rubee ca. et sic. cōplexiōis est: virtutē habet abstergēdi superflua et asperitate sua: vsifur nō est vena terre: sꝫ ex coctione artificiose aquosis et acreis partibus igneas trāseūtib': eligendū est clarū et lucidū cū oppressioni rubore diu seruat.

De cortice nere. ¶ Cortex nere ca. et sic. ꝟtutē habet diureticā. Nera arbor est ꝑm quosdam vel herba q̄ in apulia inuenit ꝓducēs fructū ad modū baccarū lauri: qua vtunt saraceni ad faciēdas tincturas: cortex hui' arboris cōpetit medicine nō sophisticat: ꝑ duos annos seruatur.

Est succ' caulis agrestis. ¶ Mabathematicō ca. et sic. cōplexio. est: virtutē habet diureticā mordicat et pungit intestina: vnde mouentur ad superflua expellenda. Mabathecon succus est caulis agrestis et domestici habēt folia pilosa: ex pte exteriori et iteriori subalbida vel pallida: e aūt domesticus agrestis: folia cōterun tur: succus extrahit: ad solē exiccatur: qdā aūt substātiam cauliū tritā cū succo cōficiūt: et trociscos informātes vsui seruāt: sꝫ nō approbo: eligēdum est qd̄ cū frāgitur iterius nō habeat lanuginē aliquā: nlū humiditatis habēs: ꝑ tres annos seruat.

Aq̄ vitis. ¶ Aqua vitis frigida et sicca: virtutem habet cōstringēdi et infrigidādi: colligit aūt sic. in vere quādo multa humiditas a terra transfertur rami vitis incidūtur et loco incisiōis suspēditur ampulla vitrea vel aliquid huiusmodi vt gutta aque recipiat: et aqua optima est contra arsurā et pruritum oculorum: per tres annos seruatur.

¶ Litargiri fri. et sic. cōplexionis est: virtutē habet abstergēdi supflua iteriorū asperitate sua: raro tñ ponit in medicinis exceptēdis ꝑ os: meli' eñ in vnguētis et ēplastris operat: lytargiriū dr̄ fieri de spuma auri vel argēti: sꝫ spuma auri ꝓprie dr̄ cadimia: et istd̄ eligēdū est: vt pote melior: et poni dꝫ in medicinis si pōt haberi: sꝫ apothecarij ponunt loco ei' lytargirū qd̄ fit spuma eris qd̄ nō tātū valet diu seruat: optimū vnguētū fit de puluere ei' et forti aceto ꝯcoctū ꝯtra salsū phlegma.

¶ Junci. radix ca. est et sic. virtutem hꝫ diureticā: iuncus herba est satis nota: cui' radices assimilant galāge adeo q̄ cū ipsis aliqñ galāgā adulterāt: huius radices ponunt in medicis mūdate a suis ramusculis ꝑ duos annos seruant: melius tñ est si quolibet anno renouet. Cōficit sic a quibusdā. Oēs species simul puluerisant et appositis oleis et melle dispumato cōficiūt. Sed lōge meli' est si lapides qui ibi recipiunt puluerizent: et alie species simul postea facta cōmixtiōe puluerū ꝯficiunt cū tali ꝓportione vt ꝑ vna li. pulueris ponant tres mellis: vltimo apponant olea cū modico mellis icorpata: diu seruat esdra: et post. vj. vel. vij. annos melior est. Nota q̄ magister Copho. et magr̄ Joā. de platea ī hoc erāt gemelli: q: fere oēs alij de esdra discordabant dicentes q̄ esdra aut nul

lā aut modicā habebat efficaciā: qꝛ cū īfinite spēs i ea repe riant q̄s. ℞. i eiꝰ do si: ꝺ tot milibꝰ vnū fere nihil pt operari.

Electuariū ducis dicit: qꝛ abbas de cura illud composuit ad opus ducis Rogerij filij Roberti viscardi ꝓpter indigestionē ꝛ vētositatē stomachi ꝛ intestinorū: et ilij dolorē ꝛ vitiū lapidis. vij. pars ē cōfecta lib. j. ℞. ani. ʒ. ij. ꝛ grana. xvj. liquiritie masticis añ. ℈. ij. ꝛ grana. v. camedreos ʒinʒ. cinamo. galā. mara. carui añ. ℈. j. gr. xv. xilocasie calamēti dauci piretri pipis al. ꝛ lō. cipi sqnāti ireos amomi folij asari añ. ℈. j. spice croci. gūmi arab. dragagā. se. aneti cala. aro. cucu. ga. carpob. leuitici: iunipi alexādri. sileris pētafilō. se. sparagi citri. acori radi. ameos ru. idi vrtice reupō. nucis meristice. ligni aloes: basilici milij sol. saxi fragie se. citru. melo. cucume. ꝛ cucur. scario. petrosilini been alb. ꝛ rub. stora. cala. cardamomi añ. gra. xv. penidiorū. ℥. ß. ꝛ. ℈. ij. ꝛ ß. mel qꝺ sufficit: dat post prādiū ꝛ post cenā cū vīo calido: si dat ꝯ lapidis vitiū sumat cū decoctiōe milij solis vel scolopēdrie.

Sūma medicinarū ē tes. lxj.

Electuariū ducis ꝺ a duce iuētore vl ad opꝰ du cū ꝯpositū valet ad dorē ilij. Alius fit ex cholera pūgēte ꝛ mordicāte intestina ꝛ resoluente hūores in vētositatem: vnde fit extēsio ꝛ dolor Interdū ex hūore phlegma. i intestinis congregato: aliqñ vitio lapidis compimētis intestina ex compressione cuiꝰ superfluitatibꝰ retentis dolor emergit iliacꝰ: si fiat ex cholera hoc electuariū confert ꝓpter plura calida que recipit si aūt fiat ex phlegmate de rōne ꝓbatur multū valere datū simplr: hoc eīn electuariū diureticū ē ꝛ experiētia nouimus ꝙ electuaria cala ꝛ diuretica simplr data nō exīstēte ꝯstipatiōe valēt subtilioribꝰ ptibꝰ p vrinā euacuatis. Si fiat ex vitio lapidis valet datū cū decoctiōe saxifragie granorū solis ꝛ lapidis lincis: fiat etiaꝫ emplm de electuario ducis cū succo senatiōis ꝛ cū oleo cōi vl mustellino et pectini ꝛ lūbis supponat: ps etiā illiꝰ emplastri per pannum exꝑmat: ꝛ colatura addito balsamo p siringā iniiciatur: vꝫ ꝯtra dolorē ilij ex phlegmate sic exhibitū: fiat decoctio violarū ꝛ prunorū damascenorū ꝛ mercurialis in vino vl aqua ꝛ in colatura electuariū resolutū exhibeat optimū clystere ꝯtra hāc cāꝫ fiat decoctio senationis in aqua dulci ꝛ marina ī colatura electuariū ducis ꝛ bñdicta resoluat: ꝛ addito melle ꝛ oleo p clysterē iniiciat. Ualet ad dolorē stōi tactū ex frigido hūore vel vētositate: dat aūt cū decoctione nucis mus. Nota tā in his ꝙ in ꝑdictis ieiuno stō meliꝰ exhibet in eiꝰ cōfectione nō magno vtimur artificio: terātur spēs ꝫm doctrinā aliorū electuariorū cū melle ꝯficit: dꝫ aūt exhiberi cū vino decoctionis nucis muscate.

Electuariū pliris arcoticō: pliris ē cōpleta medicina: arcoticō principiū īterpretatur: valet tristibꝰ melācholicis ꝛ ad magnā stomachi debilitatem ꝛ cordis ꝛ sincopim: memoriā reparat: sensum acuit: epilēticis anhelīticis acbataleticis ꝓdest: ꝛ oēm debilitatē cerebri reparat. vij. pars lib. j. ℞. cinamo. gar. ligni alo. galā. spice nucis mus. ʒinʒ. spodij. squi. cipi roſ. vio. añ. ʒ. j. ꝛ gra. xv. folij ligritie masticis stor. sāsuci. balsamite basiliconis card. macro. ꝛ leucopi. myrtilli corticis citri. añ. ℈. ij. ꝛ gra. v. gēmarū been al. et ru. coralli sirici cōbusti añ. ℈. j. gra. ij. musci gra. vij. et ß. camphore gr. v. syrupi ro. qꝺ sufficit: dat febricitātibus cū aqua mane ꝛ sero: non febricitātibꝰ cū vino.

Sūma medicinarū ē res. xxxj.

Electuariū pliris arcoticō. Pliris nomē ē huic electuario ab autore īpositū. coticō ꝺ pnceps: princeps electuariorum ꝓpter magnā efficaciā valet cōtra oēs passiones que fiunt ex melancholia. s. maniā vel melācholiā epilēsiaꝫ ꝛ cardiacā. ¶ Perditū saporē restaurat oībꝰ eodē mō exhibeat scꝫ cū vino odorifero: vel qꝺ melius est cū syrupo facto de succo boraginis ꝛ ʒuccaro melācholie fumositatē ꝯsumit ꝛ meatꝰ spiritū elargat ꝛ sua aromaticitate cerebū confortat. Timorē remouet ꝛ securitatē ꝑstat: timor ex melācholico hūore ꝯsurgit quē ꝯsumēdo securitatē iducit: cessante eīn cā cessabit effectꝰ: dat ꝯtra hāc passionē cū vino decoctiōis ligni aloes ꝛ ambre. ¶ Ad dolorē stōi ex indigestione vel frigiditate cōtra quā valet ꝑdicto mō: vel adda ꝑncipali: datū cū decoctiōe tertie partis nucis mus. ꝛ viij. gariof. ꝛ. ℈. j. masticis. ¶ Anafrasim stōachi amputat ex indigestione facta contra quā valet ꝑdicto mō vl addatur modicum masticis vel ani. ℞. sansuci. Sansucus herba est q̄ alio noīe ꝺ maiorana ca. ꝛ sic. virtutē hꝫ confortādi ex aromaticitate sua cōsumit ex qualitatibus suis ad cōfortationē mēbrorū ponit hic: in ꝓductiōe florū est colligēda ꝛ ad solē desiccāda cū ponit in medicinis flores ꝛ folia a stipitibꝰ separētur ꝛ q̄ntitate ab autore determinata ponātur p an. ß. ¶ Balsamita ca. ꝛ sic. est: balsamita ꝺ ꝙ odorem balsami protendit: herba est satis cōis ꝛ nota: ponitur hic ad confortationē mēbrorū: in vere colligit: p an. ser. quāto recētior est tāto melior est. ¶ Myrtilli fri. ꝛ sic. fructꝰ sunt herbe myrti virtutē habent cōstringēdi confortādi: ponitur hic nō ad cōstringēdum: sed ad confortādū: cōfortat eīn mēbra calore relaxata dum cōstringēdo pteꝫ parti coherere faciūt vel apponātur ad repressionem caloris calidarū ꝛ siccarum: ne calor exolutus mebra debilitet. Colliguntur cū bene sunt nigri ꝛ maturi ꝛ siccātur: p annū seruātur: eligātur aūt qui cū frāgūtur aliquid habeāt hūiditatis. ¶ Corticū citri. citrus est arbor cuius fructus citrum dicit: citrū triplicis est substantie: hꝫ eīn acetosum interius qꝺ frigidū est ꝛ siccum: pulpam in medio que calida est ꝛ hūida: corticem exterius q̄ frigidus est ꝛ siccus: ꝛ sic cortex ponit hic qui subtilissime etiā mouetur a pomo ꝛ siccatus apponit. ¶ Been albū ꝛ rubeū tā album ꝙ rubeū ca. est ꝛ sic. herba est que in trāsmarinis partibꝰ inuenit: radix cōpetit medicine: virtutē habet cōfortādi consumendi. ponitur hic ad cōfortandū mēbra ꝛ ad cōsumēduꝫ sꝑfluitates melācholicas que cardiacā inducūt passionē eligēdum est cōtinnū nō perforatum extinctū pōderosum qꝺ habet his contraria signa vetustate consumptum: per annos tres ser. ¶ Serici cōbusti: nō est determinatum ab aliquo autore cuius cōplexiōis sit: ex cōplexione aūt animaliū illud operātū percipere possumus esse frigide cōplexionis ꝛ sicce: qꝛ anili vtunt nutrimēto ꝛ magis siccum postꝙ cōbusū est: ponitur hic vt consumat ꝛ abstergat superflua: cōburitur sic. super tegulā calidā ponitur ꝛ desiccatur donec possit puluerizari: cōbustum nō potest seruari apothecarij nō apponūt purū sericum: sed eius sꝑfluitate: sed ponēdum est ꝙto purius inueniri pōt: qꝛ efficacius operat. Caphora fri. est ꝛ sic. virtutē hꝫ ꝯstringēdi ex q̄litatibꝰ suis ꝯfortandi ex aromaticitate: ad ꝯfortādū ponit h̄ vl vt tēperet caliditatē spērū ibi appositarū. Quidā dicūt cāphorā eē gūmi. Sed nos cū Disco. dicimꝰ eē succū herbe que in trāsmarinis partibꝰ inuenit q̄ cāphora dicitur. Eligēda est alba ꝛ que clarior pōt inueniri: in psilio ꝛ se. lini in vase vitreo: postea diu pōt seruari: vel qꝺ meliꝰ est in vase facto de alabastro vl de marmore ꝑcipue sine alicuiꝰ cōmixtione diu pōt seruari. s. per. xx. an. cōficit sic. lignum aloes per se puluerizet: margarite p se: ambra mus. p se. cāphora p se ꝛ cetera silia: multi eīn sunt q̄ in hoc electuario cāphorā nō ponūt ꝓpter delicatos: ꝑstat eīn horribilē saporē: sꝫ loco eiꝰ de sandal. in syrupo in quo cōficit multum apponūt ꝛ bñ faciūt: sic aūt fit syrupꝰ: sandali al. ꝛ ru. ꝛ rose in aq̄ bulliat vel aq̄ ro. si diues sit qꝺ melius ē colet in colatura addito ʒuccaro fiat syrupꝰ ꝛ bñ coquat q̄ bñ cocto ea q̄ puluerizata sunt silr imponant deinde lignū aloes: post margarite: post ābra: post muscꝰ: postremo cāphora: ꝛ adhuc electuario feruēte ista sic diximꝰ iponat p. ij. an. serua.

Sāsucus.

Balsamita.

Been.

Electuariū de succo rosarū ab eodē succo dictū est: exꝑtū ē ꝯtra guttā calidā ꝛ cholerā ru. purgat: ꝯualescētes ex egritudie. s. quotidianarijs ꝛ tertianarijs: purgat sine molestia: ꝛ reliqas malorū hūorū potēter educit q remāserint. iij. ps li. ij. ℞. ʒucca. succi rosarū añ. li. j. ꝛ. ℥. iiij. sand. al.

sand.alb.et rub.⁊ citri.añ.ʒ.vj.spo.ʒ.iij.diagridij.ʒ.xij.camphore.℈.j.tempera ad modum electuarij cū syrupo facto de eodem zuccaro ⁊ succo ro.datur cū aqua calida in mane ad modum castanee. Sūma medicinarū ē tes.ix.

Electuariū de succo rosarū valet cōtra guttā calidā: gutta dicitur pcussio alicuius membri ex fluxu humoris facta: cū enim humores fluūt ad aliquā partem corporis eam replent ⁊ extendunt locū: ex distensione fit dolor qui dicitur gutta: hec autem gutta aliqñ fit de frigidis: aliqñ fit de calidis humoribus: si de frigidis fiat hu.nō valet: si de calidis specialiter valet duob⁹ modis: tū ꝓpter scamo.que cholerā purgat: tū propter succū rose qui cōstringēdo fluxum cohibet ⁊ refrenat. ¶Valet ꝓprie arteticis chiragricis podagricis de calida causa laborātib⁹: sanis etiā cholericis datur ad preseruationē: cum itaq; cōtra: guttā calidā ipsum necessitas expostulauerit: premissis digestiuis ꝑ tres vel quatuor dies detur cū calida in tempore quietis: nō eñ debet dari in tempore accessionis qñ scʒ natura multū affligitur: anteq̄ detur mēbrū guttosum inūgatur butyro vel oleo vio.ad materie mollificationē facta purgatione: post tertiā diem fiat inunctio: in scdo die purgationis detur rubea opiata ad cōsumptionē reliquiarū ⁊ ad fluxum reumaticum cohibēdū: conficitur sic: de recētibus rosis succus extrahitur de quo addito zuccaro fiat syrupus cū quo syrupo cōficit scamonea ꝑ se puluerizata electuario adhuc calido a quibusdā imponitur: alij scamoneam decoquūt in pasta ⁊ puluerizatā imponūt: alij puluerē scamonee ꝑ diem ponunt in aqua ordei vel in syrupo ro.vel vio.sed si de scamōea magis opʒ poni tutius est q: statim medicina pōt dari: qñ ꝟo ipsa substātia scamo.apponit nō dʒ dari añ.xv.dies vl' añ mēsem martie in calida regione ⁊ tpe. Nota q; melius conficitur cū succo a rosis nouiter extracto ⁊ ꝯseruato: ꝯseruatur aūt succus in vase vitreo vel stagnato vl' terreo strictū habēte orificiū oleo ro.vl' cōi supposito pauco tñ: pōt aūt sic seruari p.viij.vel p.ix.mēses. Nota tñ q; fex quedaʒ ibi generat que ꝑ interualla est abijciēda: alij aliter ꝑuant in tēpore rosarū ut ex succo earū fit syrupus ⁊ bene coct⁹ vsui reseruatur: per tres annos seruatur ad plus.

Electuariū frigidum ſm Cophonem qd optime tertianarios ⁊ quotidianarios ⁊ erraticas feb.purgādo sanat: ⁊ etiam habentibus stomachum cholericum familiare est.iij.pars cōfecta est lib.iiij.℞.sandalorū al.⁊ rub.⁊ spodij drag.gūmi ara.amili rasure ebo.reub.sene ro.vio.se.fumiterre berbe.sebestē.se.portulace mara.anisi.se.papa.liquir.se.lactuce añ.ʒ.iij.myrobala.citri.bellirico ⁊ capillis venerꝫ añ.℥.j.ß.embli.℥.j. Cōficitur sic: psilij.℥.viij.ponātur in sufficiēti aq̄ ferueēti in qua bulierit lib.ß.polipodij quercini viridis mūdati ⁊ triti: oēs herbe diuretice vio.⁊ primo in tādiu dimittātur donec bene ꝯgelētur: deinde coletur fortiter ꝑ saccū: ad meliorē vero mucillaginis cōstrictionē intromittatur in saccellū aliquātulum aqne feruētissime: ⁊ colature addāt scamo.℥.vj.pulverizate pri⁹ tñ cū aqua frigida inter man⁹ fricate: ⁊ bñ cū eadē mucillagīe fricent manib⁹: deīde apponātur zucca.li.iiij.dissoluti pri⁹ cū sufficiētia aquarū decoctiōis polipodij ⁊ ceterarū herbarū diure.⁊ colati.deinde sup ignē positū bulire pmittat: cūq; ad mediū decoctiōis puenerit addātur.℥.ij.tamar.⁊.℥.ij.casiefi.dissolute prius in sufficiētia aque decoctionis prunorum ⁊ predictarū herbarum diure.⁊ per caciam colate vsq; ad perfectā coctionē bulire permittatur.signū aūt decoctiōis est si sup marmor positum ⁊ infrigidatum aliquātulum viscosum fuerit ⁊ digito adheserit: motione tñ baculi ab ipso decoctiōis pncipio nō cessāte. Cūq; coctū fuerit ab igne deponatur: ⁊ in mortario posito puluis predictarū specierum superspergatur: ⁊ cum pistello bene conterantur vsq; ad ipsius viscositatis et gūmositatis remotionem: deinde recondatur: detur colatura casiefi.in sero vel media nocte. Sūma medicinarū ē tes.xxviij.

Electuariū frigidū Cophōis exceptum a psilitico Copho namq; quedam addidit: ⁊ modū ꝑfectionis variauit: vñ frigidū Cophonis hodie intitulatur: vl frigidū: q: inter electuaria frigida superi⁹ iudicatur. Electuariū frigidum principaliter purgat cholerā ꝓpter scamoneam quam recipit secūdario phlegma salsum ⁊ melācholiā innaturalem: qm̄ q̄dam phlegmatis purgatiua recipit vt polipodiū ⁊ chebulis: ⁊ quedam melāchollie naturalis purgatiua vt fumū terre ⁊ silia: dect ita q; ꝯpetēter febricitātib⁹ tā ꝯtinuis q̄ interpolatis: ⁊ isimplici ⁊ duplici materia vel tertiana vel q̄tidiana de phlegmate salso hoc ꝑnotato: q; si patiēs ꝑter modū macilēt⁹ fuerit: vl' epar calefactū habuerit ⁊ tps calidū nimis ⁊ siccū nō est exhibendum: si ꝟo plen⁹ fuerit: ⁊ reliq̄ nō affuerint secure pōt exhiberi. In cōtinuis spāliter det: vt in causone tertiana cōtinua sinocha ꝫ quosdā: ꝫ nūq̄ i his purgatio dʒ fieri cū medicina scamōeata: ꝫ cū syrupo laxatiuo ⁊ cū decoctiōe q̄ pōt exhiberi i maiori emitritco vl' minori vl' medio: nō tñ in pria purgatiōe est exhibēduʒ: ꝫ in scda vl' tertia: prio enim purgatur patiēs aliqua decoctione semel vl' bis si op⁹ fuerit: semel si fuerit in hyeme: ⁊.vij.die signis digestionis precedētibus: postmoduʒ si hec febris perseuerauerit exhibeat hoc electuarium ad laxādū: vt pote in.xj.vl' xuij.die. Si ꝟo fuerit estas bis purgetur patiēs cū cōpetēti decoctione vt pote in.viij.vel.x.die.deinde si opus fuerit istō exhibeat. Nota tñ q; in frigida regione tpe simili in emitriteo secure pōt exhiberi ad primam purgationem et in quib⁹ phlegma ⁊ cholera simul abūdant ⁊ precipue in vere: ꝑcedēte tamē syrupo acetoso vel oximelle addit materie. Purgatiōi autem sic insistēdum est: dietetur patiens duob⁹ vel tribus diebus ante liquidis ⁊ sorbilib⁹ cibis: in tertia die circa meridiē comedat ⁊ non in sero: ⁊ in media nocte vel circa matutinas hoc laxatiuū offeras vel in solida substātia si forte accepturus facilis sit ad vomendum: ⁊ remotas partes purgare volueris resoluunt: quidā eñ certe citius cōsequit effectum in purgatione nec eñ superdormiēduʒ ne vis medicine deperdatur. Et nota q; nullaten⁹ dādum est cum frigida: vt Copho precipit: vt quidā alij faciunt nec etiā cum quadam alia mediana scamoneata: facile eñ inde sequitur tortio ventris febris dissinteria ⁊ similia: frigiditate eñ aq̄ habēte motū ad intestinum vl' stomachū imbibatur ⁊ intestinis coheret vnde retēta in corpore pdicta opat icomoda: hoc aūt pcipue habet fieri cum oleo frigido dato cū frigida ꝓpter multā viscositatē quaʒ a psilio cōtrahit: data itaq; medicina potionat⁹ sit motus martie post duas vel tres assellatiōes: foramina dom⁹ sint obstructa ne frigus potionatuʒ attingat. Locus vbi assellat calid⁹: cū stupa vel cum molli pāno se tergat. Si autē ipse valde frigidus fuerit assellat in balneo: si ardorē i ano senserit qd fit ex medicina nimis acuta vel ex furiosis humoribus ⁊ nimis acutis pannū vel stupā in aqua calida intingat ⁊ inde annū abstergēdo foueat: vel fiat idem cuʒ absinthio in aqua vel vino tepido intincto: quod etiaʒ valet cōtra tenasmon post tres vel quatuor sellas: si cū tortione vl' tarde assellauerit panni linei calefacti vel vesica enea plena aq̄ diuretica vel simplici aq̄ stomacho applicetur: det etiā aqua calida ad potādū facta purgatione prius offeratur brodiū galline ad saturitatem: ⁊ si fortis fuerit anteq̄ cibet ducatur ad balnea: vt si forte aliquid de materia relictū sit in corpore extenuet ⁊ euaporet: vt suspitio oīs tollatur predictorum syntomatum ⁊ febris ⁊ similiuʒ: si ꝟo balneū prestō nō fuerit fiat de aqua dulci: ⁊ patiēs ipm intret. Et nota q; mel rosatū datū his cum aqua calida optimum est ad mūdificationē stomachi: cōfortat eñ: si autem potionatus debilis fuerit ⁊ impotēs priusq̄ cibetur balneuʒ sustinēs bibat vt dictum est brodium galline ⁊ supdormiat: vt in somno calor reuocatus ad interiora idem faciat i stomacho qd balneū: ⁊ si post somnū assellauerit det iterū ius gallie: ad vltimū cibet: pri⁹ tñ attēdēdū est q; si potionat⁹ possit ieiunare vsq; ad vesperum melius est: nonnulli po- Mel rosatū cū aq̄ calida vtile ē ad mūdificationem stomachi.

tionati escā citius assumētes febres tortiōes dissinterias
incurrūt. Aliqñ h̄ fit q̄ȝ dum natura ad ciboꝝ refectionem
operaṫ cum ipsis cibis scamonea intercipitur: que retēta
predicta ingerit incommoda: post tres vel quatuor dies
purgationis resumptis viribus eat ad balnea: prius sibi
minuat si opꝰ fuerit. Et nota potionatꝰ parce dȝ cōcedere
⁊ parcius bibere ⁊ vinū limphatū bene contemperatū: q̄ȝ
vinū forte febres solet inducere: in phlegmaticis ꝟo cibꝰ
dȝ minui: ⁊ augeri potus: ⁊ cā est qm̄ in potionato humo-
res extra vasa existētes subducūtur ⁊ nō sanguis: quorum
defectꝰ p̄ncipaliṫ est reparandus: in phlegmaticis nō plꝰ
de sanguie q̄ȝ alio humore detrahiṫ qui ex potu vini hȝ ge
nerari: merito ergo in potionatis cibus augmētaṫ: ⁊ potus
minuiṫ: potus in phlegmaticis est augmētandus in alijs
ecōtrario. ℞. psilij frigidū est ⁊ hu. virtutē hȝ infrigidādi
humectādi ⁊ leniēdi: poniṫ hic ad reprimēdū malitiā alio
rū. s. scamonee ⁊ ad leniēda intestina vt meliꝰ resistant acu
mini medicine: psiliū est herba cuius semē competit medi
cine. Semē psilij a quibusdam dr̄ semē camphore eo q̄ȝ in
eo cāphora seruatur. Eligēduȝ est quod post ventilatio-
nē in fundo scutelle residcat: qđ ꝟo leue est ⁊ volatile abij-
ciaṫ: significat em̄ medulla carere: p. v. an. seruaṫ. Et nota
q̄ȝ collectū nō exiccaṫ: sȝ quale est vsui reseruaṫ. ❡ Chebu-
Chebuli. li frigidi ⁊ sicci p̄ncipaliṫ phlegma purgāt: secūdario alios
hūores quare ponunṫ hic. Chebuli sunt q̄dā species vel
maneries myrobalanoꝝ: tuberosiores ⁊ grossiores eligēdi
sunt ⁊ quorū cortices bene nucleis cōiungātur rugosi ⁊ cō
tinuā habētes substantiam ⁊ nō pforatam: sed aliquātulū
habētes hūiditatē humidiores sunt. Si aūt aliqua vacui
tas intus fuerit vel etiā puluis significātur vetustate con
sumpti: p. v. an. ser. ❡ Emblici frigidi ⁊ sicci sunt: ꝟtutem
hn̄t purgādi phlegma cholerā ⁊ melācholiā. ❡ Bellirici
eādē ꝟtutē hn̄t: p. v. an. ser. ❡ Indi frigidi sūt ⁊ sicci pur-
gāt p̄ncipaliṫ melācholiā: quedā species est myrobalanoꝝ
nigriores sunt eligēdi: nō tamē multum curāduȝ est de ele
ctione q̄ȝ diutius ceteris possunt seruari. Sciendū est q̄ȝ q̄-
dā myrobalanoꝝ artificiose coaptātur: cū ponunṫ in me-
dicinis: q̄dā nō. Citrini nāq; chebuli ⁊ indi. s. cortices tm̄
abiectis nucleis ponūtur in medicinis iuxta pōdꝰ ab au-
tore inuētū vel determinatū: ⁊ tm̄ cortices dn̄t ponderari
et poni in medicinis. ❡ Semis fumiterre ca. ⁊ sic. ꝟtuteȝ
hȝ purgādi salsum phlegma ⁊ melācholiā: et ideo poniṫ h̄
herba sicca nullius est efficacie viridis magne: semē cōpe
tit medicine. Electuariū frigidū a diuersis diuerso modo
Electuarij frigidi diuersa cōfectio. cōficitur: quidā em̄ conficiūt cum decoctione herbaꝝ diu-
reticarū: qđ meliꝰ est: q̄dā nō: conficiaṫ ergo sic: fiat deco-
ctio capilli veneris adiārhos epatice cetrac. et polipodij
q̄rcini viridis si possit inueniri: ⁊ in aq̄ coleṫ: ⁊ in colatura
pōaṫ psiliū mūdatū: vt p̄dictū ē: ⁊ maneat ibi p tres dies
post modū tota illa substātia mucillaginosa p saccū coleṫ
⁊ in colatura scāonea p se puluerizata cū zuccaro ponaṫ: ⁊
totū illđ optime inter manꝰ cōfriceṫ: quo facto semp agitā
do cū spatula ad ignē satis lentū vt syrupus diu buliat: si
gnū aūt decoctiōis ē qñ tota illa substātia lateribꝰ stagna
ti nō cōuiscaṫ: sed facile p modū spatule in girū moueṫ: et
qñ totū cū spatula pōt simul eleuari: tūc itaq; ab igne de-
ponaṫ: ⁊ cū pistello in mortario diu teraṫ p se et agiteṫ vt
viscositatē amittat: deīde species simul puluerizate impo
nanṫ electuario tm̄ existēte calido ⁊ reserueṫ. Alij aliṫ po-
nūt scāoneā puluerizatā i aq̄ ordei post vnū diē colāt ⁊ co-
laturā tm̄ cū p̄dicta colatura psilij iponūt ⁊ p̄dicto ordine
incedūt: ⁊ tūc securꝰ exhibeṫ in acutis: sȝ cū sic fit magis đ
scamo. est apponēdū q̄ȝ qñ tota substātia apponiṫ. Alijs
ēt modis apponiṫ đ qbꝰ in electuario de succo rosaꝝ latiꝰ
dictū ē. Magister ꝟo platearꝰ tādiu bulire fecit cū syru-
po ⁊ electuariū fridū vehemēter fuit durꝰ: ⁊ potuit extēdi
ad modum stomatichon: per. ii. vel. iij. ānos seruatur.

Emplastrum apostolicon: emplastrū id
est dura cōfectio: apostolicon. i. superpo-
situm vel supra missum interpretatur: qđ
tumoribus ⁊ inflationibus ad lucem in-
ductum ⁊ superpositum saniē excludit: optime facit
ad nimiū ceruicis dolorē: valet proprie ad subtiliā
dā cicatricē in quacūq; parte corporis fuerit: sagittā
vel lanceā vel aliq̄d aliud tale in mēbro infixū sine
dolore extrahit: valet ēt dolori ex decursione īnata
in ipsa pte: vbi antea fuerit vulnꝰ attrahēdo humo
res ⁊ putredinē: ⁊ valet dolori renū si supponaṫ. iij.
pars cōfecta ē lib. iij. ℞. lytargiri. ℥. vj. cere ru. colo-
phonie. añ. ℥. ij. ppolei visci q̄rcini añ. ℥. j. armoniaci
lapidis calaminaris añ. ℥. vj. masticis olibani mu-
mie añ. ℥. ß. terebēthine galba. bdellij: myrrhe calce-
cumenō. i. es vstum: sarcocolle lapidis calcis: dipta-
mi: aristologie ro. prassij viridis: oppoponacis añ.
ʒ. iij. Cōficiṫ sic. oppoponacū ⁊ armoniacū ⁊ galba
nū aliquātulū tūsa ponantur per noctē in vino: ita
vt cooperiātur: ⁊ mane buliāt donec liq̄fiāt: ⁊ p ca-
ciolā colētur: ⁊ iterū buliāt ad vini cōsumptionē: ly
targirū in puluerē subtilissimū redactū cū sufficiēti
oleo in caldario distēpereṫ: ⁊ sup ignē ponaṫ: ⁊ cum
spatula iterū agitetur tādiu donec sup lapidē posi-
tum in modū cere inspissetur: ⁊ statim addatur cera
⁊ liq̄facta cera addaṫ colopho. postea addaṫ mastix
⁊ olibanū: deinde myrrha ponaṫ: ⁊ facto interuallo
ponaṫ bdelliū: deinde viscus quercinus: liquefacto
visco ponatur terebēthina: liquefacta ea caldariuȝ
in terra ponatur: ⁊ tūc in ipso gūmi ponātur paula
tim: ⁊ igni iterū supponaṫ ⁊ cū spatula sēp agitādo
aliquātulū permittātur bulire: postea addatur sar
colla ⁊ lapis calaminaris facto internallo ponatur
flos eris ⁊ lapis calcis: post hec calcecumenon semp
cū spatula agitādo donec īcipiat aliquātulū rube-
re: ad vltimū diptamū ⁊ arist. rotū. postea īfundaṫ i
aq̄ frigida: ⁊ ab aq̄ extractū manibꝰ exp̄mēdo ⁊ ma-
laxādo ita tracteṫ vt tota aq̄ īde exeat: ⁊ iūnctꝭ ma-
nibꝰ oleo lau. magdaleōes īformeṫ: ⁊ vsui reseruēṫ.

Emplm̄. non dr̄ emplastrū apostolicō: vt quidam
dicūt: sed apostolicon. i. p̄ncipale: q̄ȝ inter cetera
emplastra p̄cipuū est: facit ad neruos ceruicis p̄-
cipue si dolor est ex cōtusione neruoꝝ. Talis aūt
sit vsus: sal ⁊ ciminū torrefiant in tegula: ⁊ locus ille sac-
celleṫ: post supponatur apostolicō: hoc ē optimū remediuȝ
in hac cā. ❡ Ad scrophulas maxime nouellas: vtatur tm̄
patiēs aq̄ diuretica: postea locus vngaṫ cū vnguēto qđ fit
de serpēte rufo: vt doceṫ in lib. nr̄o de herbis in tractatu
capparis: postea appliceṫ apostolicon. Cicatrizat. i. bonā
carnē inducit: cutim em̄ subtiliat ⁊ nutrimētū attrahit ad
locū qđ ibidē inspissat ⁊ vacuitatē cicatricis replet: ⁊ ita ci
catrizat per se suppositū: vel balsamo ab interiori pte in-
unctū si possit haberi: qđ meliꝰ est. ❡ Apostema in corpe
pulmone stōacho epate diafragmate sub costis inunctuȝ
emēdat. Si apostema sit de frigido humo. ⁊ in exterioribꝰ
⁊ interioribꝰ hoc emplm̄ valet: precedat autē aliqđ matu-
ratiuū ⁊ p̄cipue istud: cepula rubea bulita cū vino ⁊ oleo ⁊
cimino ⁊ cataplasmeṫ. post supinducaṫ apostolicō. ❡ Tu-
morē ⁊ dolorē splenis soluit ⁊ duritiē: vt dictū est i tracta-
tu ceronij. ❡ Reuma in pede vl̄ genu desiccat precedente
purgatione cū benedicta: locus etiā inungaṫ prius cū vn-
guēto aureo vl̄ oleo laurino: deīde deṫ aliqua opiata vt au
rea: post appliceṫ apostolicō. ❡ Ad neruos p̄cisos ⁊ pū-
cturas loco priꝰ inūcto cū oleo calido ⁊ aperitiuo: valet ei
apostolicō pūcture neruoꝝ: q̄ȝ locū seruat apertū ⁊ mūdi
ficat. ❡ Contra morsus venenatoꝝ aīaliū: q̄ȝ venenū at-
trahit ⁊ ꝯsumit: si tm̄ tyriaca morsure priꝰ appliceṫ: deinde
apostolicō meliꝰ ē. ❡ Sagittas vl̄ aliq̄d tale in mēbris ex-
trahit: si tm̄ ossibꝰ non cohereat facto inde stuello ⁊ imposi
to. ❡ Cōtra fistulas valet: q̄ȝ saniē attrahit: ⁊ locū mūdat
sit aūt talis vsus: fiat stuellū de malo terre ⁊ fistule īmittaṫ
deinde apostolicō supponaṫ: sic etiā os fractū attrahit: si
ibi sit. ℞. ꝑpolei. i. cere albe. Nota q̄ȝ quelibet cera alba nō
dicitur ꝑpoleon: sed artificialiter coaptata sic: liquefiat in
feruēti aqua in patella: ⁊ lapis politus in aqua frida hu-
mectatus in

mectatus in illa cera liq̃facta imponatur: ⁊ statī extrahatur: ⁊ sic fiat bis vel ter: ⁊ lamine cere lapidi adherētes īdurant̄ posita in aqua frigida ⁊ cali dicitur ꝓpoleon. ¶ Viscus q̃rcin⁹ ca. ⁊ sic. attrahit ⁊ dissoluit ⁊ cōsumit: ⁊ est superfluitas diuersarū arboꝝ que sic fit: quedā grana viscosa in quercu ⁊ in quibusdā alijs arborib⁹ reperiūtur: de q̄bus positis in aq̄s rustici viscū operātur ad aues capiendas: dicit̄ aūt quercinus qᷓ de granis in quercu inuentis fit lapis calamitaris: frig. ⁊ sic. attrahit ⁊ cōsumit ⁊ mēbra ꝯfortat: in oriētalib⁹ ⁊ occidētalibus partibus inueniunt̄ nō sophisticat̄: diu durat. ¶ Calcecumenon: q̇d est es visū frig. ⁊ sic. est fit de veteri ere in alio vsu habito vt de pelui ⁊ sitib⁹ frustatim incisis ponitur in vase terreo: in fornace interiori vbi ignis nō desinat per tres vel quatuor dies dimittat̄ ad minus per diē ⁊ noctē ibi extrahunt̄ ⁊ igneis et aquosis ptib⁹ cōsumptis terrestres remanēt: ⁊ sic aptum efficit̄ ad puluerizādū. ¶ Lapides calcis ⁊ batitura eris calida est ⁊ sicca: dissoluit ⁊ cōsumit: est aūt batitura eris quoddā q̇d euolat p motum fabricationis: dum es fabricatur: cōfice apostolicon: vt docet̄ in antido. ¶ Additio.

Viscꝰ quercinus.

¶ Gilbertus de anglia in cap. de vulnerib⁹ in ptib⁹ iteriorib⁹ h̄ȝ vnā descrip. q̄ eadem est: simplicia satis declarata sunt: vnū tñ deest circa q̇d multi errāt: ⁊ ē ꝓpoleō vel ꝓpoleos: q̇d s̄m expositorē ⁊ rei veritatē est sordicies aluearioꝝ apum que vocatur mum: q̇d p̄ȝ p Diosco. qui de cera ꝓpolē singulare cap. facit: ⁊ hoc ponūt boni aromatarij ⁊ nō cerā albam: vt multi faciunt: ⁊ ex hoc redditur empl'm attractiuū q̇d est de ꝓprietatibus maiorib⁹ emplastri vt satis patere pōt. Sūma medicinaꝝ est res. xxij.

Propoleon q̇d.

Electuariū psiliticū a psilio dictū ꝓbatū ꝯtra chol. rub. tertianarie acute feb. epaticis ictericis oīno subuenit. medietas ē li. ℞. psilij li. iij. ⁊ ī aq̄ ferueti pone p triduū: postea colet̄: ⁊ ī colatura admisceant̄ scamo. ℥. iij. ⁊ zuc. li. iij. ⁊ p duos dies dimittāt̄: ⁊ postea coquātur: deponāt̄ ab igne: ⁊ puluis istaꝝ specierū admisceatur qui. ℞. sandali al. ⁊ rub. ro. rub. spo. draga. gūmi ara. viol. berbe. añ. ℥. ß. semi. portul. scario. añ. ʒ. iij. in estate det̄ apud somnū in hyeme circa mediā noctē in vtroq̄ tpe cū aq̄ calida ad modū castanee.

¶ Additio.

¶ Istd̄ electuariū psiliticū dicitur a psilio q̇d ī vsu nō habet: sed illud q̇d describitur a Mesue: ⁊ ponit̄ psilium ad reprimendū malitiā scamonee ⁊ ad intestina lenienda vt meli⁹ resistant acumini scamonee. Siᷓr ad alterandū complexionem ⁊ solutionem faciendam: q2 vt vult Mesue in suis simplicibus psiliū est de alterantibus cōplexionē ⁊ solutionē facietibus: et eius solutio ꝓprie fit lambificando. Et⁹ aūt alīd albū aliud subnigrū aliud ad purpureitatē declinās: ⁊ meli⁹ est q̇d est completum et grossum ⁊ est grauius et submergitur in aqua. Cōpositū est ex duab⁹ substātijs que separari possunt inter quas cortex est separās. Est em̄ in eo substātia interior medullaris: ⁊ est in eo substātia expāsa sup corticē ipsi⁹. Substātia aūt interior medullaris calida est ⁊ sicca in. iiij. gra. ⁊ est acuta vehementer incisiua rubificatiua vlceratiua: ⁊ est de gñe veneni. Substātia aūt exterior expāsa sup corticē est ex multum infrigidātib⁹: ⁊ dixit ruffus est frigida ⁊ humida in. iij. gradu: ⁊ dixit Dios. q est in. ij. ⁊ est verius. Inq̇t em̄ Hippocrates in epidimia. nō eleuatur res frida iuncta cum humiditate vltra secūdū gradum: ⁊ dicit Gal'. hūida res nō trāsgredit̄ metā vsq̄ ad quā pōt regimen extēdi: ꝓpter q̇d nō inuenim⁹ humidum esse causam doloris inquatuȝ humidū: sed inquātū pōt esse materia que quātitate sua mouetur ad cōtinuitatis solutionē: q̇d ex eo cōquassatū ē cū aqua fontiū frigida ⁊ fit mucillaginosuȝ: ⁊ bibitur sicut est ꝓprie cū oleo violacco aut sirupo violato soluit ventreȝ: q̇d autem ex eo est frixum ⁊ conquassatum cum oleo rosaceo est medicina fluxus ventris ⁊ dissinterie. Cōtritū aūt potui nullo mō ꝓpinādum est: deoccultat em̄ cōtritio ei⁹ substātiā medullarem vlceratiuā ⁊ excoriatiuā. Cōquassatū cū aqua frigida sicut diximus solutione educit cholerā ⁊ ꝯfert febribus inflāmatiōis multe ⁊ siti vehemēti: calide et sedat inflāmationes omnes ⁊ dolores inflāmationū et ꝓprie sup cataplasmatū ⁊ siᷓr sodā calidā vehemēte: frixū vō ⁊ cōquassatū sicut diximus confert fluxui cholerico ⁊ dissinterico ⁊ fluxui medicinali ⁊ ꝓprie post potū scamōee ⁊ medicinaruȝ acutarū: potus eius est a. ʒ. j. vsq̄ ad. ʒ. iij. timeat autem ipsum habēs debilitatem viscerum.

Electuariū letificans. ℞. melisse: corticis citri. gario. gallie musc. masti. croci orientalis: cina. nu. mus. carda. neheremisch. i. ser. peonie: been al. ⁊ rub. zedoarie doronici: loco ei⁹ ponit̄ se. pōd⁹ galā. se. ozimi maioris ⁊ ozimi gariof. oīm añ. ℥. ß. musci quātū est. x. ps vni⁹ supradictarū. deīde sumāt̄ chebuli. xx. emblici. xxx. et terāt̄ in trib⁹ lib. aq̄ coquāt̄ donec ad vnā redeāt: ⁊ coletur: in colatura vō mittat̄ lib. j. mellis: deinde buliāt donec cōsumpta sit aqua: postea ex hoc melle cōficiat̄ puluis p̄dictarū q̇d in triplū sit mel ad species: de quo cū necesse fuerit sumat̄ ad magnitudinē auel. medicamē letitiā ⁊ coloris pulchritudinē: ⁊ digestionis bonitatē operatur: ⁊ canos retardat.

¶ Additio.

¶ Istud electuariū letificās describitur a Rasi. ix. ad almansorē caplo de melācholia: q̇d interdum in vsu habet̄ Mes. in suo grabadin particulari caplo de mania et melācholia sanguinea h̄ȝ vnā aliā descri. q̄ satis est cōsonās isti. Bartholome⁹ in ꝓprio antidotario describit vnā aliā descri. ex autoritate Rasis: ista tñ est nobilior. Rasis in libro diuisionū ponit vnā aliā descrip. Aliqua sunt hic simplicia satis ignota apud multos. Primū est neheremisch: cuius flos colter ⁊ capita similatur maci s̄m Auicē. in. ij. cañ. sed est minus rube⁹ ad citrinitateȝ declinās: ⁊ est aromaticus ⁊c. sed nō bñ cognouit Auicēna quid sit. Siᷓr symon ianuēsis inquit. neheremisch est vt Aui. describit: sȝ nec symon ianuēsis similiter videt̄ cognouisse quid esset. Mattheus siluatic⁹ dicit q neheremisch est semē rose asini vel flos eius. Aui. in suis synonimis in fine antidotarij ait neheremisch idest musaha: ⁊ est flos peonie vel peonia ⁊ sic credit̄ esse bñ expositū: nā sicut dictū est Mattheus siluatic⁹ dicit neheremisch est flos rose asini. Auerrois. v. coll'. dicit peonia. i. rosa asinoꝝ: preterea vide apō Herculanū cap. de melācolia qui describit p̄sens electuariuȝ ex autoritate Rasis: inq̇t ibi neheremisch. i. semen peonie. Barthol'. h̄ȝ loco neheremisch semē peonie: preterea vide ēt Rasim ī electuario de nucleis fructuū h̄ȝ semē peonie: ⁊ Auic. in eadē cōfectione h̄ȝ neheremisch: q̇d idē est. Secūdū simplex est ozimū maius q̇d s̄m gētileȝ ⁊ alios bonos autores est illd̄ q̇d maiora folia alijs speciebus h̄ȝ q̇d sane intelligat̄: nec est vt voluit luminare maius nasturtiū: naȝ si bñ legisset Herculanū quē sepe allegat sup hoc electua. nō hoc dixisset: postq̄ tñ supflua dixit de ipso ozimo maiori tādē vel quasi ad veritatem descēdere: dicit em̄ in fine postq̄ oñdi de ozimo maiori s̄ȝ autores p̄dictos ⁊ feci videre q volūt q sit sanatiōn: tñ s̄ȝ cōpositionē aliud est vt reperit apō ipȝ: nā ipē Rasis li. ij. apho. de experimētis ⁊ cōfidentijs in quodā emplastro inq̇t: semē basiliconis gariofilati se. basilicōis maioris q̇d vocat̄ burūgi. i. cubebe. Ecce qualiter ꝟitatē attigisse: postea in errorē maiorē incidisse rōne corruptiōis vocabuli: vbi dicit q vocat̄ burūgi vult lr̄a vera bedoragi vel albethagori: ⁊ est bedoragi vel albetarogi vt vult ipē Rasis. iij. ad almāsorē semē basilicōis maioris: ⁊ ita exponit Herculan⁹ sup h̄ electua. cū dicit se. ozimi maioris: q̇d aliter dī bedoragi. hoc idem vult Matthe⁹ siluatic⁹ ī lr̄a beregemisch vbi circa finē ait autoritate Rasis. iij. almāsoris caplo albetharogi. i. ozimū nō gariofilatū: ⁊ dicit in fine q cordi auxiliat̄: ⁊ sic p ozimum mai⁹ intellige si vis ozimū cōe q̇d vbiq̄ inuenit̄ ⁊ h̄ȝ folia latiora ozimo gariofilato. Sūma medicinaꝝ est res. xx.

Neheremisch.

Bedoragi.

Electuariū leticie Galeni. ℞. succi pomorū dul. ⁊ odoriferoꝝ: succi citonioꝝ aromaticorū: vini veteris succi boraginis floruȝ basiliconis aut se. eius. croci zedoarie xilobalsami gariofiloꝝ corticis citri. galange macis nucis mus. storacis calamite añ. ʒ. ij. ß. ambre musci camphore:

añ.ʒ.ß.anisi rasure eboris thimi epithimi: ana.ʒ.j. margaritarum.ʒ.j.ossis de corde cerui.ʒ.ß.limature auri:limature argenti añ.℈.ß.zucca.alb.quod sufficit:fiat electuarium.

¶ Additio.

¶ Istō electuariū interdū repit̄ scriptū in antido.paruo Nico.iterdū supra descriptū:tñ istō sepiˀ repit̄ ⁊ in gallia magis in vsu hr̄:vnū tñ notabis:qꝛ i recepta repit̄ floꝝ basilicōis:dubitāt aliq̄ an flores debeāt pōi:vel semē:repit̄ apō autores ꝙ meliˀ qō in plāta repit̄ est semē:⁊ raro folia ⁊ flores habent̄ in vsu nisi in vnguētis:⁊ emplastris:⁊ iō meliˀ ē hic ponere semē ꝙ̃ flores.Sūma me.est res.xxvj.

EMplastrū ceroneū a cera dictū precipue valet ad oēm dolorē spatularū et pectoris ex frigiditate:et si humor frigidˀ illuc fecerit discursuz mire soluit:splenē remollit:valet ad hydropisim de frigida causa epatis de eadē causa matricis frigiditati superpositū multū resistit.iij.pars cōfecta est lib.ij.℞.picis naualis bene colate cere añ.℥.ij.⁊.ʒ.iij.serapini.℥.ij.armoni.terebē.colophonie croci.añ.℥.j.⁊.ʒ.iij.alo.thuris myrrhe añ.℥.j.oppopo.galbani:storacꝫ calamite masticis aluminis fenugreci añ.ʒ.vj.ɔfice bdellij añ.ʒ.iij. lytargiri.ʒ.j.ß.Cōficit̄ sic.cera alba.armonia.oppopo.aliquātulū tūsa ponāt̄ in vino:⁊ p̄parātur:vt in apostolicō dictū ē:buliāt ad vini medietatis ɔsumptionē:⁊ stagnato sup ignē posito cū inceperit bulire pix naualis bñ colata addat̄:⁊ cū spatula semper agitet̄:liq̄facta pice addat̄ cera:⁊ ea liq̄facta ponat̄ colophonia:⁊ postea storax cū pistello calido trita frustatim in stagnato ponat̄:post hāc ponat̄ mastix ⁊ olibanū:deīde myrrha cū bdellio:⁊ iteruallo facto ponat̄ terebēthīa:⁊ sequēter alumē:⁊ lytargiriū:⁊ ad vltimū fenugre.⁊ cū coctū fuerit:fundat̄ sup aquā tepidā:⁊ extracto ab aq̄ māibˀ exp̄mat̄ donec tota aq̄ īde exeat:deīde puluis aloes sup marmor inūctū cū oleo lauri.malaxet̄:deīde croco puluerizato ⁊ inunctis manibˀ cū eodē oleo magdaleones īformēt̄.

Empl'z dura ɔfectio dicitur. EMpl'm ceroneū.Emplastrū dura ɔfectio dr̄ ex duris ⁊ glutinosis rebˀ q̄ māibus malaxari p̄st differt āt ab epithimate ⁊ cataplasmate:qꝛ epithima ē ɔfectio de puluerībˀ ex aliq̄ liq̄re vt de

Epithima sandalis albis ⁊ rub.⁊ aq̄ ro.Cataplasma fit de herbis co

Catapla=sma. ctis.Ceroneū a cera dictū quā recipit in multa q̄ntitate.

¶ Valet cōtra dolorē scapule factū ex frigido hūore:vl̄ ex vētositate:qꝛ multa recipit dissolutiua cōsumptiua ⁊ extenuatiua:dz aūt sic suppōi:calefiat ad ignē ⁊ malaxatum et alute inductū loco dorso priˀ inūcto petroleo vel laurino oleo vl̄ alio calido supponat̄. ¶ Spleneticis ⁊ epaticis ex vētositate vel hūore frigido nō tñ in principio:qꝛ subtilioribˀ ptibˀ cōsumptꝭ sclirosis ⁊ durities possent accidere vel augmētari:inungat̄ ergo epar vel splen p.j.diē cū butyro vl̄ dialtea fortiter:⁊ patiēs aliq̄bˀ diureticis vtat̄ postmodū supponat̄ ceroneū. ¶ Valet ɔtra phlegmonem si phlegmō sit de cholera vl̄ sang.vl̄ melā.in nāli non valet. Si ō phlegma.vl̄ melā. naturali valet.Loco priˀ inuncto cū oleis remouet em̄ duritiē ⁊ sclirosiz. ¶ Valet ad mūdificādū saniē apostematis epatis stuello inde facto ⁊ intromisso:multa em̄ accipit attractiua ⁊ purgatiua hydropi. anasar.tympanū hydropē curat in qualibet specie hydropisis:qꝛ vētris inflationē sedat:⁊ quālibet speciē hydropisis sequit̄ inflatio:cōsumit em̄ ⁊ extenuat cām inflationis dz aūt supponi sicut diximˀ cōtra vitia splenis et epatis.

¶ Dolorē etiā intestinorū placat:tortionez si dolor est ex frigido hūore vel vētositate superponat̄ emplastrū:⁊ sup empl'm vesica enea plena oleo laurino calido vel oleo cōi vt empl'm sic adductum vel in ꝓfundū melius operetur.

¶ Lūbis ⁊ pudēdis supponat̄:renū ⁊ vesice distēperātiā emēdat si fuerit ex frigiditate: qꝛ calefacit.Si fuerit vitio lapidis:preceda t tñ vsus saxifragine decoctionis. ¶ Inflāmationibˀ dolori matricis subuenit:si dolor sit ex vētositate vel frigiditate suppositū vel suppositū inde factū oleo violato inūcto supponat̄:fomētet̄ tñ prius mulier cū decoctione centri galli vl̄ pulegii. ¶ Arteticis ⁊ podagricis ex frigida cā suppositū loco prius inūcto cū calido vnguēto.

¶ Febribˀ typicis valet.i.interpolatis.s.in quotidiana ō phlegmate naturali vl̄ acetoso vl̄ vitreo stō sup alutaz inductū cerotū si materia quotidiana in stō fuerit cōsumit.

¶ Vel suppositū splenī si materia ibi fuerit. ¶ Canis rabidi morsui subuenit ⁊ serpentū:lauet̄ morsura cum succo mēte:⁊ cerotū vl̄ ceroneū distēperatū cum eodem succo in vulnere ponat̄:recipit em̄ q̄dā venenū attrahētia ⁊ expellē Pix.
tia.℞.picis.pix ca.est ⁊ sic.ꝟtutē hz attrahēdi ⁊ cōsumendi supflua.Gūmi est ca.⁊ sic.est aūt pix triplex.s.pix liq̄da pix naualis:pix cōis:qua pingūtur vel piccant̄ naues:cū simplr̄ repit̄.℞.pic.pix naualis apponēda est. Eligēda ē q̄ nigrior est. ¶ Cera hūida est temperata inter ca.⁊ fri.⁊ Cera.
emollit ⁊ humectat:ponit̄ hic vt alioꝝ siccitatē tēperet:et remolliēdo materiā eā cōsumptioni habiliorē reddat:⁊ ēt alioꝝ puluerē cōglutinet:eligēda ē purior.cōfice vt in antidotario inuenit̄:pulerizētur q̄ puluerizari debent:⁊ gūme resoluātur:vt ibi dr̄.Nota tñ signū decoctiōis est:diu dū bulit ad ignē de illo ꝓiciat̄ aliquātulū in aqua frida:⁊ extractū ab aq̄ si brachio nudo suppositū prius cohereat nō est coctū:si aūt coctum est per.v.annos seruatur.

EMplastrū oxicroceū dr̄ ab oxi grece latine acetū:oxicroceū ex aceto ⁊ croco nomē hz:valet precipue ad fracturas ossium ⁊ ad mēbra que dolore aliquo affliguntur apostemata dura i quacūqꝫ parte corporis fuerint remollit ⁊ dissoluit:vñ antiqui Chirugici Salernitani in fracturis ossiū ⁊ cicatricibˀ attenuātibus et tumoribus nullo alio emplastro vtebātur.iij.pars li.ij.℞.croci:picis naualis:colophonie:cere añ.℥.iij.terebē.galbani:armoniaci:myrrhe:oliba.masticis añ.℥.j.⁊.ʒ.iij.Cōficitur sic:galbanum:armo.aliquātulum cōtusa ponātur in sufficiēti aceto p noctē:⁊ mane mittātur sup ignē:⁊ eliquētur:⁊ eliquate per caciā colētur:⁊ iterū coquātur donec pars aceti cōsumetur:tūc pix naualis ponatur bene colata:liquefacta pice addatur cera:⁊ ea liquata ponat̄ colopho.deīde terebē.⁊ facto īteruallo ponat̄ mastix ⁊ olibanū ⁊ myrrha cū spatula semp agitādo:ad vltimū cū bene fuerit coctū in aqua frigida infundat̄:⁊ ab aqua extracta manibˀ exprimat̄: vt aqua inde exeat:⁊ sup marmor inūctū oleo lau.cū puluere croci malaxet̄:⁊ factis magdaleonibˀ vsui reseruetur.

¶ Additio.

¶ Istud empl'm est multū in vsu ⁊ maxime ꝰm presentem descrip.dr̄ aūt oxicroceū ab oxi qō est acetum ⁊ croceū a croco:valet ꝓprie ad facturā ossiū ⁊ ad dolorē eorum ⁊ ad multa alia:vt habet̄ in tex.Gilbertus anglicˀ in caplo de vulneribˀ in partibˀ interioribus hz vnā aliā descrip.que est siłis huic.Siłr Bartholomeˀ in ꝓprio antido.hz vnā descrip.sz nō est siłis huic. Nota ꝙ p crocū intelligit̄ hic crocˀ orientalis seu cōis q̄ a vulgo saffren dr̄:⁊ iō qꝛ vt sepe magno p̄cio vēdit̄:mali arōatarij q̄ntitatē.ipiˀ croci hic req̄sitā nō apponūt:sz in parua q̄ntitate vt solū colorari possit:⁊ iō effectˀ q̄s hr̄e dz nō facit.Sūma me.est res.xj.

FIloantropos amicus hominis interpretatur proprie valet strāguriosis:nephreticis:calculos in renibus:⁊ in vesica mirabiliter frāgit:⁊ fractos expellit:valet etiā ad duritiē splenis ⁊ epatis:dolori iliorum subuenit datum cum.℈.j.ß.diagri.xij. pars lib.i.est.℞.folij sqnanti: ciperi:asari: eufor.thimi.petro.macedo. ane.milij solis: lapidis licis añ.℈.ij.⁊ ß.cinamomi. calamenti:aromatici .polipodij silalaidos melanopi.se.

nopi.se.leuistici.ꝛ petro.ꝛ se.rxti.se.citri:litosperma
tis:se.bardane:baccarū hedere añ.℈.ij.galā.nardi:
zedoarie:beto.fu:meu:sparagi:carda.apij:maratri
eruce:sina.orobi alb.ꝛ ru.añ.ʒ.ß. gariofi.zinzi.casie
li.piretri:costi:spice celtice:myrobalanorū cor.oli-
bani:leucopiperis:carpobal.carui:cimini:baccarū
Sūma medicinaꝝ ē res.lv. lauri: sileris ana.℈.j.olei nardini: pulegij sambu.
muscellini ana. grana.xv. mel quod sufficit.datur
cū vino calido:laxatiuum vero cum aqua calida.

Filoantropos dr̄ a fisalidos qđ est filipendula:
herba est diuretica:valet ad euphrasiz splenis
ꝛ epatis:si oppilatio fit ex hūore frigido et vi-
scoso:deꝛ cuz aq̄ decoctiōis feniculi petrosili-
ni brusci sparagi. ¶Ualet ēt strāguriosis ne-
freticis ꝛ calculosis:multa em̄ recipit diuretica:ꝛ lapides
frāgētia:deꝛ delicatis cū vino decoctiōis saxifragie ꝛ gra-
noꝝ solis:doloꝛi illoꝝ subuenit cū.℈.scamo.ꝛ.℈.j.euphor
bij:p̄cedat tñ si opꝰ fuerit clystere: ꝛ vomitꝰ:nūq̄ em̄ laxa-
tiuū offerēdū est alicui vehemēter cōstipato p̄cipue iliacis
ꝛ colicis:fiat āt sic:pulueriȥeꝛ scamo.ꝛ euphoꝛbiū i p̄dicto
pōdere addito mastice ad repmēdū malitiā scamōce ꝛ gū
mi arabicū papa.euphoꝛbiū ꝛ admixto puluere p̄dictoꝛū
filoantropos deꝛ cū calida:ꝛ in ipsa accessione:vomitu tñ
ꝛ clysteri p̄cedētibꝰ vel circa mediā noctē optimꝰ est modꝰ
Philipendula. dādi. ℞.philiasidos ca.ꝛ sic.est diu.herba est in apulia re-
periꝛ.Alio noīe philipendula dr̄:radix eius cōpetit medi-
cine q̄ eligēda est cōtinua nō perforata. ¶Baccarum he-
dere dico q̄ frigide sunt cōplexiōis:de hedera dubitaꝛ cuiꝰ
cōplexionis sit:sed folia eius sparsa in pauimento domꝰ:
inuenit tñ quoddā gūmi eiusdē arboꝛis quod diureticum
est vñ valet ad frangendū lapidem:ꝛ inde vr̄ q̄ sit calida:
dicimus reuera q̄ folia frigide cōplexiōis sunt subtilē tñ
habēt substantiā ꝛ diureticā:vnde p̄cipitur hircū vetu-
stissimū folijs hedere nutriri:vt eius sanguis meliꝰ opere
tur ad frāgēdū lapidē.Gūmi eius aliquātulū est calidum
ꝛ satis diureticū maxime illius hedere q̄ sue arboꝛi matu
raꝛ:fructꝰ eius diuretici sunt:in fine autūni colliguntꝛ diu
seruanꝛ. ¶Oleū puleginū ca.ꝛ sic.dissoluit ꝛ consumit:et
Bardana qualꝛ hoc fiat satȝ notū ē. ¶Bardana ca.ē ꝛ sic.dissoluit
ꝛ ꝯsumit ꝛ extenuat:herba est cuiꝰ radix cōpetit medicine ꝛ
p̄cipue coꝛtex radicis:optimū expimētū ꝯtra doloꝛē arte-
ticū podagrā chiragrā:radices eiꝰ decoquanꝛ in vino:et
ex eo locꝰ patiēs fomēteꝛ;filoantropos ptres annos ser.

Filoniū maiꝰ.i.nouꝰ amicꝰ tusses cū vino
datū ꝛ mulsa emēdat: peripleumoniā cū
hydromelle sanguinis sputū cum succo
poligonie:i digestionē stōachi ꝛ vomitū
cū pusca vel hydromelle:doloꝛi epatȝ ꝛ spleneticis
ac vertiginosis cū oximelle subuenit:iliacis cū apo
zimate pigani pleureticis iliacis nephꝛeticis ꝛ cau
sis vesice cū mulsa:colicis peculiariter medeꝛ.iij.ps
lib.j.℞.leucopiperis:iusquiami ana.ʒ.v.opij.ʒ.ij.ß.
castoꝛ.ʒ.j.ꝛ ß.seminis apij.ʒ.j.petrosi .maratri.dau-
ci cretici añ.℈.ij.grana.v.croci.℈.ß.nardi piretri ze-
doarie añ.gra.xv.alij addūt cina.ʒ.j.ꝛ ß.euphoꝛ.co
sti añ.ʒ.j.mel qđ sufficit:daꝛ i modū fabe egyptiace.

¶Additio.

¶Filoniū amicꝰ nouus interpꝛetaꝛ:qđ filon pꝛimitus sue
nit:respicit ꝟtutē naturalē ꝛ spūalē: datū cū mulsa emen-
dat tussiȥ phlegmaticā ꝛ difficultatē anhelitꝰ:ꝛ ꝯfert pleu
reticis ex phlegmate ꝛ nephꝛeticis ꝛ vesice causatȝ ex frigi
ditate ꝛ vētositate:datū cū hydromelle ꝯfert peripleumoni
cis:ꝛ doloꝛi epatis:datū cū succo sanguinarie ꝯfert sputo
sanguis:datū cū vino cocto ꝯfert indigestiōi ꝛ singultui
valde:datū cū oximelle subuenit spleneticis:datū colico
facit euadere:p̄ ceteris opiatȝ ē ēt ex melioꝛibꝰ rebꝰ in seda
tiōe foꝛtȝ doloꝛis apostematȝ renū. Sūma me.est res.xv.

Gariofilatum dr̄ a gario, qui ibi intrant:gar.
oꝛe retēti singultū stringunt: cocti ꝛ buliti in
aqua ꝛ bibiti vomitum stomachi ꝛ subuersio-
nem mirabiliter repꝛimūt:valet ꝓpꝛie acide eructā
tibꝰ:ꝛ digestionē optime celebrat:poroꝝ oppilatio
nē:ꝛ spūaliū meatuū aperit.ps.vij.est lib.j.℞.cina-
momi.ga.zin.liq.ro.añ.ʒ.ij.ꝛ gra.xv.ligni aloes ga-
lā.cardi.nucis miristice nardi zedoarie.viol.añ.ʒ.j.
ꝛ gra.vij.ꝛ ß.reubar.macis croci alipte:costi:ciperi:
carda.basilico.anisi:leuistici:eboꝛis ana.℈.j.ꝛ ß.gra.
iij.ꝛ ß.mellis qđ sufficit.daꝛ post pꝛādiū in sero cum
vino vel rodostomate post cenā in modū auellane.

¶Additio.

¶Gariofilatū dicitur a gariofilis respicit pꝛopꝛie spiri-
tualia ꝛ virtutē naturalem lesas frigiditate:datum cū de-
coctione hyssopi emēdat potēter oppilatiōes frigidas pe
ctoꝛis ꝛ pulmonis:datū cum ptisana reparat phthysicos
debilitatos infirmitate:datū cū vino remollitiōis croci re
parat cardiacos ex frigiditate:datū decoctione gariofil.
cōpescit mirabiliter vomitum ꝛ subuersionem stomachi ꝛ
acidos ructuatus.Sūma medicinarum est res.xxiiij.

Higia greca: higia id est saluatrix:greca
dr̄ q2 a grecis fuit inuēta:valet ꝓpꝛie ad
reuma gingiuarū ꝛ doloꝛē dentiū frica-
ta sup eos oꝛe sepe abluto cum aceto ca-
lido: ꝛ soꝛdidas nebulas ab oculis aufert.vj.ps est
lib.j.℞.iusquiami seminis.ʒ.ij.ꝛ.℈.ij. opij.ʒ.ij.et.℈.
j.costi.ʒ.j.ꝛ gra.xv.myrrhe:oppoponacis:scoꝛdeon:
origani ana.ʒ.j.ꝛ gra.x.stoꝛacis:calamite:galbani:
agarici:gentiane:pigani:sticados:pꝛassij:cardamo
mi ana.℈.ij.ꝛ ß.balsami:nardi:croci:squinā.tbinia
matis armon.terebētbine casie lignee:mādragoꝛe:
yringi radicis rose.eupato. euforbij melanopipe-
ris leuistici dauci feni.trifolij se.ana.℈.ij.mel quod Sūma medicinaꝝ ē res.xxi.
sufficit:datur cū vino calido in modum auellane.

¶Additio.

¶Higia saluatrix interp̄taꝛ greca:q2 a grecis inuēta fuit
ꝓpꝛie sistit reuma frigidū data cū decoctiōe olibani: sistit
fluxū reumatis ad gingiuas ꝛ dentes:vnde si dentes fricē
tur cū ea:ꝛ etiā si sup emplastreꝛ confert doloꝛi ipsoꝝ ocu
loꝛū fauciuȥ ꝛ superciliorū dissoluta in aqua eufrasie ꝛ in-
tecta post fomentationē cū mollitiuis abstergit nebulas
soꝛdidas ab oculis.Tēta in oꝛe ꝛ gargariȥata cū d̄coctiōe
balaustie ꝯfert sq̄nātie reumatice:data cū olibano ꝛ dia-
gagāto opitulaꝛ asmaticis tussientibꝰ ꝛ phthysicis ex reu
mate:data cū d̄coctiōe ficuū passulaꝝ ꝛ liq̄ritie:mūdificat
pleureticos data cū d̄coctiōe mēte ꝛ masticis curat doloꝛē
stōi ꝛ vōitū ꝛ fastidiū ex frigiditate:data cū vīo d̄coctiōis
capparis auxiliaꝛ spleneticis:data cū decoctiōe asari ꝛ sq̄
nāti ꝯfert hydropicis:data cū decoctiōe diureticoꝝ mede
tur nephꝛeticis:data cū decoctiōe asari ꝛ costi ꝯsumit hu
moꝛes fridos ꝛ viscosos causantes nephꝛesiȥ ꝛ colicā:bi-
bita cū vino cōpescit cruciatꝰ podagricoꝝ ꝯfestim ꝓuocā
do sudoꝛē:data cū vino p̄seruat a nocumento aq̄ coꝛrupte.

Ydrocopion olimpiacū. Ydrocopion.i.
potus ꝯtra rigoꝛē:olimpiacū ab autoꝛe
dictū ꝯfert ꝓpꝛie quotidianarijs ꝛ quar-
tanarijs:ꝛ nō tertiane:sudoꝛes etiā i die-
bus creticis ꝓuocat ante hoꝛam accessionis ad mo
dum auellane cum tepida data.vj.pars lib.j.℞.ci-
namomi.ʒ.iij.ꝛ.℈.j.ꝛ grana.xvj.croci.ʒ.ij.ꝛ.℈.ij.nar
di:myrrhe:oliba.opij:mandragoꝛe:macropiperis:
anisi:ameos:sileris montani: iusquiami añ.ʒ.j.ꝛ.℈.
ij.ꝛ grana.viij.mel quod sufficit: datur ad modum
auellane ante hoꝛam accessionis cum calida.

¶Additio.

¶Ydrocopion.i.potus ꝯtra rigoꝛes:olimpiacū ab olim-
piaco imperatoꝛe ꝟtutē ꝓpꝛie respicit naturalē lesaȥ hūi-
ditatibus frigidis:vnde datum cum aqua calida ante ho
rā accessionis amputat quartanā ex melācholia naturali
et quotidianā nisi sit ex phlegmate salso distēperatū cum

aqua calida ⁊ tpibꝰ ⁊ extremitatibꝰ inunctis in die cretico alleuiat valde febricitātes ꝓuocādo sudorē: datū cū succo plantaginis sistit mictū sanguis. Sūma me. est res. xiiij.

Iustinū dr̄ q2 a Iustino imperatore primo fuit inuētū: precipue datur calculosis: ⁊ patiētibus dolorē iliꝫ: valet strāgurie ⁊ dissurie: ⁊ his qui mingunt mucos. vj. pars lib. ij. ℞. cinamo. foliꝫ: costi: nardi: casie: aristolo. lōg. ⁊ ro. elenniꝫ: hyssopi: puleg. arthemisie: pētasilon leucopi. orobi petrosil. leuistici: olixatri. vrti.
Sūma medicinaꝝ ē res. xxxj. se. granorū solis: saxifragie: iuniperi: sparagi: semi. sileris: apiꝫ: aneti: pigani: se. citri. se. feniculi anisi baccarū lauri. aā. ʒ. j. ß. mel quod sufficit: detur cū vino in quo coctum fuerit milium solis vel saxifragia.

Iustinū medicina est diuretica valet ꝯtra dolorē renū ex frigida cā cū vino calido vl̄ frigido ieiuno stō: calefacit eñ ⁊ dissoluit humores fri. ⁊ purgat per vrinā calculos frāgit ⁊ arenā expellit datum cum vino decoctiōis saxifragie granoꝝ solis lapidis lincis. ❡ Cōtra stranguriosos ⁊ dissuriosos resolutū cū oleo muscellino vel cōi facto tñ ēplastro circa pectinē: vl̄ virgā vl̄ meliꝰ: istud totum colet̄ per pānū colatū per siringā iniiciatur: fm doctrinam aliorum conficit̄ cuꝫ melle ruso: ⁊ melius est si sit mel castanearum amaraꝝ qi diureticū: ⁊ meliꝰ est si cū eo conficiatur in hac et in sīlibꝰ medicinis: ponit̄ aūt in tali ꝓportione ꝑ lib. j. pulueris appōe. iij. mellis: p. iij. an. ser. in multa efficacia.

Catarticū imperiale: id est laxatiuū ꝓ imperatoribꝰ factū ⁊ paliꝫs delicatis hominibus: ducit eñ sine lesione ⁊ precipue cōfert pinguibꝰ hominibus qui semꝑ sunt constipati: valet multū iliosis: iuuat eos qui ex ventositate stomachi ⁊ intestinorum laborāt: medietas lib. ij. ℞. diagridiꝫ: zuc. aā. ʒ. iiiꝫ. cinamo. nardi. saxifragie: polipodiꝫ aā. ʒ. ij. myroba. citri. hermodacty
Sūma medi. est res. xvj. li ana. ʒ. iiiꝫ. gar. zinzi. celtice: melanopiperis. macropiperis. cardamo. amomi aā. ʒ. j. ⁊ ß. mel quod sufficit: sumat̄ cū vino calido vel aq̄ calida mane ⁊ sero.

Catarticū imperiale. Catarticum interpretatur
Catarticū latinū. Imperiale ꝓpter suā dignitateꝫ. Optie caput purgat in laxādo: recipit eñ quedam violēta que optime purgāt extrema subtilitate sui fumi nō inuenit coherentiā nisi in extremis: vñ magis purgat remota q̄ꝫ propinqua: dꝫ auteꝫ exhiberi ad purgādum caput cum pilulis: fiaut autē de receptiōe catartici: ⁊ ꝯficiātur cum succo absinthiꝫ ⁊ dentur in sero: sed parū supdormiat q̄eas suscipit tres vel. iiij. horas: deinde excitandꝰ est. ❡ Os bene olēs facit: fetor oris fit aut vitio
Oris fetor vñ fiat. putridoꝝ humoꝝ a cerebro distillātiū: aut vitio spiritualiū: aut vitio stomachi: si fetor oris fit a cerebro: detur in pilulis: facta purgatiōe dent̄ alia oplata: postmodū localia fiāt remedia circa os ⁊ gingiuas: si sit vitio spūaliū parū aut nil valet. Si sit vitio stōachi: det̄ more electuariꝫ cū aq̄ calida: p̄cedēte tñ vsu oximellis squilitici vl̄ de raphano vtrāq̄ꝫ cholerā purgat: secūdario phlegma: p̄ncipalr̄ melācholiā. ❡ Sciēdū ideo q̄ cholericis extenuatis: ⁊ si cholera multū fuerit intēsa in tpe calido nō dꝫ dari neq̄ꝫ febri
Catarticū imperiale quot fiat modis. citātibꝰ: dat̄ aūt aliꝫs ad p̄seruatiōnē cōpetenter vere cholericis cum aqua decoctionis prunorum violarum semi. citrulli melonis cucumeris ⁊ cucurbite: phlegmaticis cū aqua decoctionis polipodiꝫ: melācholicis cū aqua decoctionis sene: si etiā stomachuꝫ humidū purgare volueris ⁊ maxime ab extremis partibꝰ cuꝫ hermodactilis cōpetēter acuatur. ❡ Nota q̄ catarticū imperiale aliquando fit simplr̄: aliquando acutū: simpliciter quando tantuꝫ in eo ponit̄ de scamonea quātum eius receptio exigit: ⁊ tūc ter vel quater ducit. Acutū fit cum magis de diagridio additur: acuitur auteꝫ competenter si catartici imperialis. ʒ. j. cū. ß. de scamonea misceatur electuario adhuc existēte calido: vel etiā pōt confici fm doctrinam aliorum: per duos annos seruatur. Et nota q̄ vetus catarticū meliꝰ ē nouo.

Licontripon pertūdēs lapidem interpretatur: hoc ꝓprie lapidem frāgit: ⁊ expellit si in renibus vel vesica fuerit: hac medicina vtentes nec dolorē iliꝫ: nec lapidis vitium incurrūt: strāguriam ⁊ dissuriam sine mora soluit. viiꝫ. pars est lib. ij. ℞. nardi: zinzi. xilob. acori cinamo. paucedani meu. melanopipis leucopi. macropi. saxifragie aā. ʒ. ij. ß. oppo. gar. costi reup. liqr. ciperi draga. alexādri camedreos semi. apiꝫ sparagi basilico nis se. vrtice se. citri: aā. ʒ. j. ⁊ gra. xv. foliꝫ croci: squinānti: casielignee: bdelliꝫ masticis: semi. granoꝝ solis petrosilini sileris sinoni cardamomi aneti se. euphorbiꝫ: lapidis lincis: olei nardini muscelli aā. ℈. j. gr. iiꝫ. mel qd̄ sufficit: det̄ i sero cū vino calīo.

❡ Additio.

❡ Licōtripō. i. ꝑtūdēs lapidē datū cū decoctiōe diureticoꝝ ꝯpescit dolorē luboꝝ ⁊ soluit dissuriā et strāguriā ex hūoribꝰ fridis absq̄ꝫ mora: datū cū decoctiōe saxifragie frāgit potēter lapidē renū ⁊ vesice: ⁊ expellit ipꝫ mirabilr̄: vtētes eo p̄seruant̄ a lapide ⁊ ab yliaca frida. Sūma me. ē res. xliij.

Mitridatū. i. mater oīm antidotorū siue a Mitridate rege dictū faciens ad omnes passiōes capitis viroꝝ vel mulierū si fuerint ex frigiditate maxime melācholicis ⁊ timidis epilēticis maniacis phātasticis mirabilr̄ ꝓdest cephalargicis: hemicraneis: dolorem ciliꝫ patiētibus ⁊ lachrymantibus oculis ⁊ ad oīa capitis vitia vel auriū subuenit: dētiū doloribꝰ palato ⁊ oībus vitiꝫs oriꝫs ⁊ maxillarū medet̄: si suꝑ locū dolētem ponat̄: ⁊ iterū ad modū emplastri ponat̄ in tēporibꝰ vnde fit discursio: squināciā soluit: apopleticis cū cerusa acceptū facit: tussientibꝰ ⁊ asmaticis emoptoicis: peripleumonicis: ⁊ oībus doloribꝰ qui intra corpus humanū fiunt: succurrit yliacis diuintericis ⁊ lictericis: optimū si detur cū decoctione balaustie extēsionē humorū tethanos siue spasmos patiētes, ⁊ paralyticos sine mora curat: diaphragmati ⁊ hypocūdriꝫs subuenit: renibꝰ ⁊ vesice opitulatur: calculos frāgit: mēstrua ꝓuocat: oīaq̄ꝫ vitia matricis excludit: sclirosim patiētibus ⁊ podagricis singulare p̄sidiū est: p̄cipue dat̄ ꝯ venena oīa: repimit venenatos morsus siue rabidi canis seu cuiuscunq̄ꝫ reptilis īpositū siue bibitū cū magna admiratione emēdat: si distēꝑatū fuerit cū succo mēte potet̄ vl̄ supponat̄: quotidianariꝫs ⁊ q̄rtanariꝫs etiā aā horam accessiōis datū mirifice ꝓdest cū vino tepido. xxviiꝫ. ps ꝯfecta li. iiꝫ. ℞. storacis, calami. ʒ. j. ⁊. ℈. j. gar. nardi xilob. orobi lētisci drag. masticis galbani gūmi cedri aspalti castorei offei bdelliꝫ terre figuli melliloti laudani oppopo. opiꝫ sulphuris viui liq. nitri hypoqsti. acatie roß. camedrei ypericō abrotani peonie hyssopi origāi elēniꝫ rami cedri ⁊ daphnidos aristo. lō. epithimi paucedani cētauree rorismarini yrigi radicis balaustie cimaꝝ myrte psidie romei sqlle carpobal. gipt. anisi iusqaimi cimi. feni. cardami siselei tesapei amei sinoni leuistici seīs rute semīs niconis apiꝫ dauci se. rape macropipe. ozimi amomi aā. ʒ. j. acori illafeos cassami filis zuccorarie catariace aā. ℈. ij. balsami cina. croci costi sqnan. zinzibe. foliꝫ terebē. myrrhe oliba. casie agarici spice celtice: reupon. hyrei asari, diptami prassiꝫ iterioris coloquintide sticados arthemisie calamē. silfiꝫ scordei camepitheos: leucopi,

pitheos:leucopipe. melanopipe. ozimi:petrosilini
semi.anagodã malabatri cardami pẽtafilõ añ.℈.j.
dapnocoti.iij.partem.℈.j.ꝛ grana.vij.vini vetustissi
mi.℥.j.mel quod sufficit:datur in sero in modũ auel
lane cum vino in quo cocta sit saluia non febricitã-
tibus:et febricitantibus cum aqua tepida.

Itridatũ magnũ.i.mater omniũ antidotoꝝ
ab inuẽtore sic dictũ. Magnũ additũ est pro
pter magnã efficaciã ꝛ ad differẽtiã minoris:
opiata est. Facit ad oẽs passiões viroꝝ ac mu
lierũ factas.s.ex frigida cã ꝛ ad oẽs q̃ subducũ
tur datum cum vino ieiuno stomacho vel ad mansionẽ.i.
in sero qꝺ meliꝰ est. ¶ Epilenticis ꝓdest facta ꝯfricatione
palati cũ hac medicina:ꝛ ĩpa accessiõe dentibus cũ eo ap
tis vt phlegma dissolutũ exeat:post accessionem põt exhi
beri cũ vĩo. ¶ Maniacis ex melãcholia vł cholera adusta
p̃dicto mõ. ¶ Phãtasticis. Phãtastica passio dꝛ qñ aliq̃s
in somno diuersas phãtasticas ꝛ terribiles imaginationes
videt vñ aliqñ a somno excitaꝛ:qꝺ hꝫ fieri ex fumo melan-
cholico inficiẽte cerebrũ:datur eis p̃dicto modo. Timidis
mirabiliter ꝓdest:datur his vt p̃dictis:timiditas fit ex fu
mo melãcholico in cassula cordis existente ꝛ cõstringente
ĩpa n ꝛ ex eodẽ inficiẽte cerebrũ. ¶ Cephalargicis hemi-
cranee ꝛ ad dolorẽ cilij ꝛ supercilij factũ ex reumate datũ
cũ vino decoctiõis nucis musc.purgeꝛ tñ prius caput cuꝫ
pilulis aureis vł hierepigra. ¶ Oculis lachrymãtibꝰ ꝛ ad
oĩa vitia capitis:cũ vino decoctiõis olibani:vel qꝺ meliꝰ
est fiant pilule de puluere olibani ꝛ mitridato:si etiã fluxꝰ
lachrymaꝝ sit ex abũdãtia habitꝰ ꝓpter incontinentiam
valet datũ precedẽte purgatione capitis. Dolẽtibus den-
tibꝰ magis valẽt h̃ opiata resoluta cũ succo mẽte. Et inũ-
cto interiꝰ ꝛ exterius palato ꝛ oĩbꝰ vitijs mamillaꝝ si do-
lor sit ex reumate daꝛ cũ vĩo d̃coctiõis olibani. Fit etiã gar
garismus ex violis coctis ꝛ ꝫinꝫi.in careno:hoc etiã valet
contra dolorem dentium. ¶ Squinantiã dissoluit in p̃nci
pio nõdũ apostemate cõfirmato:fiat ẽt ꝓꝰ minutio de ve
na cephalica vel de venis sub lingua: post detur olibani
decoctio cũ mitridato:fiat etiaꝫ predictus gargarismꝰ sed
cũ aceto. ¶ Apoplexiã cũ cerusa acceptũ:iõ ꝓhibetur ne
cuꝫ cerusa deꝛ:qꝛ posset occidere:sed in minori apoplexia
potest inde palatuꝫ fricari ꝛ mẽbra exterius vngi. ¶ Tus-
sientibꝰ ꝛ asmaticis ex cã reumatica laborãtibus valet p̃-
dicto modo:si ꝟo fuerit asma ex siccitate vł viscositate hu
moris nõ valet emoptoicis.i.sanguinẽ excreãtibꝰ. ¶ No
ta si sanguinis screatu veniat a stõacho vel nutritiuis vel
spũalibꝰ nõ dꝫ dari:qꝛ in stõacho receptum ꝓpter spẽs ca-
lidas augmẽtareꝛ fluxus sanguinis:valet aũt si fiat emo
ptoica vitio cerebri cũ vino decoctiõis olibani exhibitũ:
tũc eñ sola fumositas illius:ꝛ precipue opij cerebrũ petit
que cõstringit ꝛ fluxum sanguis ꝓhibet. ¶ Peripleumo-
nicis:nõ in principio sꝫ post.xiiij.dies rupto apostemate
ꝛ ꝯuerso ĩ saniẽ:deꝛ his cũ puluere myrrhe vł gẽtiane ad
mũdificationẽ saniei:ne fiat transitus in empima. ¶ Cili
Ciliaca passio. cis:ciliaca passio dꝛ fluxus vẽtris factus vitio stõachi a ci
lia quod est vẽter:est aũt summũ remedium tã in his q̃ in
lientericis hec opiata data cũ vino:precedat tamẽ purga-
tio ista:interiora coloquintide polipodiuꝫ agaricũ sq̃nã-
tuꝫ bulliant in aqua:ꝛ colatura deꝛ ad purgationẽ ¶ Dis
Extensio neruorũ. sintericis nullo modo medeꝛ:vt quidã dicũt. ¶ Cõtra ex-
tensionẽ neruoruꝫ. Extẽsio neruorum dꝛ eorum cõtractio
ex humoribꝰ eos replẽtibus vt in spasmo de repletione:vł
ex eorũ relaxatiõe vt in paralysi:valet itaq̃ hec opiata da
ta cõtra vtrãq̃ cũ vino decoctionis saluie ꝛ castorei:resol
uatur etiã mitridatum cuꝫ misceleon ꝛ calefiat in testa ad
ignẽ:ꝛ pars patiẽs inungatur. ¶ Cõtra tenasmõ ex phle
gmate viscoso ꝛ mucillaginoso in oleo ad ignẽ resoluto i-
tingaꝛ bõbax ꝛ ponaꝛ:ad hoc et multũ valet tyriaca para-
lyticis vt dixímꝰ. ¶ Hydropicis ꝛ ĩ diafragmate ꝛ hypocũ
drijs patiẽtibꝰ ex frida cũ p̃dicto mõ deꝛ:renibꝰ ꝛ vesice p-
ti dolẽti cataplasmatũ valet. ¶ Calculos frãgit cũ vino
decoctionis saxifragie ꝛ granorũ solis:mẽstrua ꝓuocat fa
cto inde suppositorio vt dixímꝰ patiẽti tenasmõ. ¶ Arte-
ticis sciaticis podagricis interius receptũ ꝛ inunctũ. Ve-
nena oĩa expellit:ad hoc p̃cipue valet mitridatũ. Recipit

(Left margin notes: Phãtastica passio q̃ dicaꝛ. — Timiditas vnde fiat.)

eñ multa venenũ attrahentia ꝛ expellentia:vñ a q̃busdã
solet dari cũ toxico ĩ pilulis ꝯtra venenũ. ¶ Tãtũ ꝓbaꝛ si
cut tyriaca:hoc aũt in pricipio cũ nouiter est fcm̃ faciendũ
est:qꝛ postq̃ inuetcratũ est nõ hꝫ tãtã efficaciã ad illud.
Quidã cũ mitridato tyriacã sophisticant sic.duas partes
mitridati bñ incorporãt cũ tertia tyriace:post ꝓbant p̃di
cto mõ ꝛ efficaciã tyriace inueniunt:in principio tamẽ an
teq̃ passio sit inuetcrata deꝛ p̃dict̃ sic:puluis diptami gẽ
tiane aristo.rotũde cõmisceatur cũ mitridato:ꝛ cũ bene in-
corporatũ est da cũ vino decoctiõis mente: superponatur
etiã morsure. ¶ Quotidianos ꝟos de phlegmate natura
li ꝛ nothos:nõ tñ de salso phlegmate:sed vitreo vł acetoso
q̃rtanã verã liberat si sit de melãcholia naturali:de inna-
turali nõ:dꝫ autẽ dari p̃cedẽte purgatione ante accessionẽ
cum vino si fuerit hyems:cuꝫ aqua estate:precedẽte tamẽ
purgatione. ¶ Emitritaicis nullo modo exhibẽdũ est:cõ-
tra incertas passiones etiã valet.sꝫ de meo cõsilio nõ deꝛ
ꝓpter ignorantiã qũo curas. ℞.orobi lentisci.i lacce q̃ ca
lida est ꝛ sicca cõstringit ꝛ ꝯsumit ex sua glutinositate:qꝺ
pꝫ qꝛ ex eo fit optimũ glutinum:ponꝛ hic ad prohibẽdum
fluxũ reumaticũ.lacca est gũmi arboris in india nascẽtis
eligenda est clarior ꝛ purior:diu põt seruari. ¶ Gũmi ce-
dri ca.est ꝛ sic.ꝛ diureticũ ꝯtra vitia renum ꝛ vesice poni-
tur hic:dissoluit ꝛ ꝯsumit.gũmi est arboris que cedrus di
citur:apꝺ nos nõ habeꝛ:vnde ꝓ eo ponꝛ gummi abietis.
Offci.i.gũmi hedere ca.ꝛ sic.dissoluit:ꝛ est diuretica vnde
potẽter dissoluit lapidẽ:eligẽdũ est clarius ꝛ purius ꝛ ro-
tundũ ad modum gũmi arbori:bonũ est ꝛ quod inueniꝛ
in hedera arbori innexa per triennĩũ durat:gummi hedere
sumptũ interius in q̃titate.℈.ij.bonuꝫ est ꝯtra dolorẽ sto
machi qui sepe accidit mulieribꝰ ꝓbatum. ¶ Terra figuli
idest sigillata de qua superius dictũ est. ¶ Mellilotũ ca.ꝛ
sic.est herba est diuretica in apulia ꝛ etiã in nostris regiõi Mellilotum.
bus inueniꝛ:semen ꝓducit ad moduꝫ feniculi:ꝛ dꝛ corona
regia:valet cõtra vitia renũ ꝛ matricis:ꝛ ideo ponꝛ hic:se
men medicie competit:bonum est ꝛ in viscellis ꝛ sallamen Laudanũ
tis:per triennĩũ seruaꝛ. ¶ Laudanum cał.est ꝛ sic.consu-
mit calefacit et ꝯfortat ex aromaticitate. Laudanũ gũmi
est arboris vt quibusdã placet:sed de rore ꝯficiꝛ:qui cadit
super quãdã herbam:in quadam parte grecie:rustici enĩꝫ
illius terre cũ lõgis corrigijs percutiũt aera repetitis vici
bus a quibus rorem inuiscatum in aliquo vase exp̃mũt ꝛ
sic laudanũ operãtur:sed vix hodie puꝝ inueniꝛ laudanũ
ꝓpter impuritates q̃ ei admiscẽtur:purũ esset valde aro-
maticũ ꝛ optimũ per.x.annos ser. ¶ Ipericon herba est
ꝑforata:vł sancti Ioãnis dicitur ca.est sic.ꝛ diuretica:in Ipericõ.
tempore productionis floꝝ colligitur:in loco vmbroso po
niꝛ:ꝑ annũ seruaꝛ:flores et folia abiectis stipitibus tantũ
sunt medicinalia. ¶ Elẽnium cał.ꝛ sic.ꝛ diureticũ stoma- Elẽnium.
chũ cõfortat venenum expellit. ¶ Nota aliud est elennĩũ:
aliud est lenias:lenias est aurũ pigmentum. Elenium ꝟo
enula dicitꝛ:cuiꝰ radix medicine cõpetit ꝛ nõ herba:radix
in principio estatis colligiꝛ soli exiccatur:p.iiij.annos ser.
¶ Rami cedri:ca.ꝛ sic.sunt soluũt cõsumũt cõfortãt aro- Rami cedri.
maticitate sua. Rami cedri vt verũ dicam.s.sunt rami il-
lius arboris quorũ loco apothecarij ponunt sauinam.s.ꝛ
flores ꝛ folia abiectis stipitibꝰ. ¶ Centaurea ca.ꝛ sic.dis- Cẽtaurea
soluit ꝛ cõsumit superfluos hũores:herba est diuretica et
amara ad modũ fellis:vñ alio nomie fel terre dꝛ. Est autẽ
duplex maior ꝛ minor:in receptionibus maior debet põi:
que facit flores ad modũ ypericon:cum flores ꝓducit:dꝫ
colligi:flores ꝛ folia siccãtur ꝛ in medicina ponunꝛ sine sti
pitibus:per annũ seruaꝛ. ¶ Romei.i.raphani calidũ est
ꝛ siccũ.diureticũ digerit dissoluit ꝛ cõsumit:radix cõpetit
medicine q̃ in autũno collecta ꝛ exiccata per biẽnium ser-
uatur:ponꝛ hic ad dissoluendũ grossos hũores:ꝛ cũ poni
tur in medicinis iterior substãtia dꝫ abijci. ¶ Cardamũ.i.
sinapis alba cał.est ꝛ sic.diureticum et diafore dissoluit et
consumit:per biẽnium seruaꝛ:hic ponitur ꝓpter notatas
causas. ¶ Lapa inuersa ꝓducit quedã q̃ si capillis inhe-
rent vix possunt separari:q̃ in folliculis spinosis sicut casta
nee concludũtur. Sciẽdũ est q̄ lapa inuersa ꝛ bardana nõ
sunt idẽ:vt quibusdã placet:sed diuerse herbe sunt. ¶ Ci
clamẽ panis porcinꝰ malũ terre cassamꝰ idẽ est:calidũ est et Ciclamẽ.
sic.dissoluit cõsumit ꝛ trahit:herba est ꝓducẽs florem si-
milẽ viole:radix medicinalis est circa finẽ autũni colligiꝛ

in quatuor partes finditur cū filo suspēdit in vmbra vł ad solē desiccata: p. iij. an. ser. cū autem ponitur in medicinis sufficietenus radat. Tēta de malo terre foramē fistule stri ctū multū elargat. ¶ Aitacar. i. flos agni casti ca. ꝛ sic. dissoluit ꝛ sperma cōsumit: vñ libidinem mortificat: arbor est cuius flores medicie cōpetūt i autūno colligunt: per an. serua. ¶ Cartariace. i. cornu ceruinū fri. est ꝛ sic. ꝯstringit mēbra disso luta: amaritudinem hꝫ: vnde lumbricos necat. Cum aūt ponit in medicina: rasura superficialis abiciat reliqua substātia est limāda nec tamē vsqꝫ ad medullā: limatura pōderet cum in medicina ponitur. ¶ Libani. i. olibani ca. est ꝛ sic. cōfortat ꝛ cōstringit: ponit hic ꝓpter reumaticū fluxū

Olibanū duplex.

Olibanum duplex est grossum ꝛ minutum: grossum thus masculinū dr: minutum femininū: cum simpliciter inuenit olibanū grossum dꝫ poni: diu suat. ¶ Sticados ca. est ꝛ sic. ꝛ diureticū: herba est que alio noie dicit barba iouis: in tpe ꝓductiōis florū colligitur ꝛ in vmbroso loco ser. ꝛ sic flor. sine stipitib⁹ in medicis ponuntur. p annū seruat.

Scordeō.

¶ Scordeō cali. est ꝛ sic. attrahit ꝛ dissoluit ꝛ cōsumit venenum: allium agreste dr: est allium agreste ꝛ domesticū: agreste ꝫm radices magis ꝯpetit vsui medicie: domesticū magis ꝯpetit esui ꝙ medicine: ꝫꝫ flores competit medicine. Scordeō cū flores ꝓducit dꝫ colligi ꝛ in vmbroso loco desiccari: p an. ser. ¶ Simphitū ca. ꝛ sic. ē: consumit ꝛ expellit venenū: herba est cuius radix ponit in medicis: eligēda est ꝫꝫ doctrinā aliaꝝ radicū: per. ij. an. ser. sed noua tū plus valet. ¶ Camepitheos ca. est ꝛ sic. ꝛ diureticū et mūdificatiuū: idē est qd q̄rcula maior. Camedreos q̄rcula minor dr: in fine veris cū flores ꝓducit dꝫ colligi: abiectis stipitib⁹ flores ꝛ folia in medicis ponunt: herba ipsa i vmbra desiccata per annum potest seruari in multa efficacia: cōficitur ꝫm doctrinā aliarū opiatarum: sed melius est si cū melle rufo cōficiatur: p. x. annos seruat in multa efficacia. Alij dicūt ꝙ quāto vetustior tāto melior. ¶ Additio.

¶ Mitridatū aūt ꝫm intentionē cōpositoris est mr̄ oīum antidotoꝝ. Gilbert⁹ anglic⁹ cap. de dissinteria intestinali vł epatica dixit mitridatū. i. mr̄ oīum antidotoꝝ vel a mitridate rege dictū: sine dubio mitridatū est ꝯfectio magna sicut tyriaca a mitridate rege pōti inuētore dicta: nam cū mitridates rex pōti i bosphoro vrbe a Pōpeio ac romanis obsessus esset: iā de seipso desperās venenū vxoribus pellicib⁹ ac filijs potandū dedit: qd cum ꝛ ipse nouissimo sumpsisset bñficio medicaminū quibus vitalia sua premunierat nequaꝙ mori poterat: ꝓinde tādē gallo cuidam militi q̄ iam muro defossato intrauerat vrbē iugulum ꝓbuit sicqꝫ vitā finiuit.

Mitridatū mr̄ oīm ātidotoꝝ.

Auic. in. v. cañ. hꝫ vnā aliā descriptionem quā dicit esse descriptionem cōem: sed non est eadem cum ista: verū est ꝙ sunt ex hoibus: qui faciunt ipsum mitridatū ꝫm presentem descriptionē que est Nicolai: ꝛ sunt ex hominibus q̄ faciunt ipm ꝫm Auicen. ꝛ ideo descriptionem Aui. hic describā.

Descript. ꝟa mitridati.

Descriptio vera mitridati Auicē. qd rex Mitridates ꝯstrui primo fecit ꝛ quo ipse ad euitandū venenorū insidias vsus est. ℞. myrrhe: croci: agarici. zinzib. cinamomi: drag. i. vitreoli seu zezi seu calcanti q̄ idem sunt añ. ℥ x. spice: olibani: alscis ꝛ est nasturciū babylonicū sq̄nāti xilobalsami sticados siseleos idest sileris mōtani costi camepitheos galbani nebeset. i. terebētine. macropiperis. i. piperis lōgi succi barbe hircine idest hypoquistidos castorei folij indi storacis oppoponaci añ ℥. viij. casie leucopipis. i. pipis albi melanopiperis. i. piperis nigri hermodacylorū folij scordeon. i. dentium ceparū allij siluestris dauci. i. se. pastinace siluestris mellilota gētiane olei balsami carpobalsami. i semis balsami trociscorū colxion bdellij añ. ℥. vij. rute. ℥. ij. armoniaci spice romane masticis gūmi. i. gūmi arabici petrosilini. i. se. petrosilini cordumeni. i. carui agrest se. fenicu. añ. ℥. v. meu anisi acori serapini asari añ. ℥. iij. opij rosaꝝ rub. pulegij añ. ℥. v. fu. idest valeriane acatie vmbilici stinci se. ipericij añ. ℥. iiij. ꝛ ß. vini odoriferi antiqui in quo infundātur ea que oportet infundi: mellis dispumati qd sufficit: misceant ꝛ seruet ꝛ administretur post sex mēses: ꝛ sit dosis sicut auellana. i. aureus vn⁹ cum eo qd est ꝯueniēs de potibus.

Descript. trociscorū colxiō mitridatū ingrediētiū.

¶ Descriptio trociscorum colxion mitridatum ingredientiū hec est. ℞. passulaꝝ rub. enucleatarū. ℥. iiij. glutinis albotin. i. terebētine. ℥. xxiiij. sq̄nāti myrrhe añ. ℥ xij. cinamomi bdellij subalbidi blacte bizantie spice romane casie mellilota ciperi baccarum lauri añ. ℥. iij. calami aromatici. ℥. viij. croci. ℥. ß. bituminis iudaici: idest aspalti. ℥. ij. ß. liq̄fiēda in vino veteri ponantur donec liq̄da fiant: alia aūt omnia trita ꝛ cribellata cū eis cōiungant ꝛ cū melle dispumato quātum sufficit cōmisceantur ꝛ fiāt trocisci. Pro verificatione descriptiōis suprascripte mitridati est aduertēdū ꝙ prefata descript. est descriptio mitridati posita ab Aui. in. v cañ. summa prima tractatu primo: q̄ equidem ceteris mitridati descriptionibus ab autoribus positis cōpletior reperit: verū in descriptiōe hic posita nō ponitur post castorei melalxion sicut ponit ab Aui. ꝛ hoc ideo qꝛ melalxion est nomen prouincie ita vt sensus castorei melanlxion. i. castorei de illo loco vel de illa ꝓuincia: qm̄ Raß. viij. almāsoris capitulo prio ꝛ Albucaß. quarta particula azaranij ꝛ Joānes serapio septimo breuiarij ꝛ halyabas in regali dispositiōe decimo practice in eorū mitridati descriptionibus loco melalxion nihil ponūt. Preterea Joānes serapio loco iā allegato enumerādo medicinas mitridati dicit ꝙ summa medicinaꝝ ē. lvj. exceptis melle ꝛ vino: ꝛ si melalxion eēt aliqua medicia mitridatū ingrediens preter alias positas ab Auicē. summa medicinaꝝ eēt. lvij. ex quo patet ꝙ falsa est expositio translatoris Auicen. exponētis melalxion: idest opij: quoniam postea prope finē descrip. ponit opium: palā est nāqꝫ ꝙ in vna descriptione nō dꝫ poni idem bis sub diuerso pōdere.

Trocisci colxion a varijs varie vocantur.

Pro verificatiōe trociscoꝝ colxion ab Aui. loco suprascripto descriptoꝝ est aduertēdū qd predicti trocisci colxion taliter ad Aui. vocati a Raß. viij. almāsoris vocant medicamen de fusio: ꝛ in describēdo dictos trociscos vocant tyriaca de fusio. ab albucasi simił vocātur medicamē de fusio. a Serapiōe ꝟo. vij. breuiarij ꝛ a Cōstantino. x. pantegni vocant trocisci colxion ab Halyabate in regali dispositiōe. x. practice vocātur trocisci mefrumofersi. Et ꝗuis vt dictū est a diuersis autorib⁹ diuersimode vocent. nō tamē multum differūt. Completior tamē descriptio est illa quā scripsit Auic. Errores qui in mitridati constructione cōiter committuntur sunt tres: quorum primus est qd in ipso non ponit terebenthina: sed ponitur resina laricis que notabiliter differt a terebenthina ꝓut meli⁹ infra dicetur in tyriaca. Scōs error est ꝙ in mitridati cōstructiōe nō ponitur ballamū: sed aliqui ponūt oleum balsaminū qd fit artificialiter. Alij ponunt oleum laurinum vt montispedenses. Tertius error q̄ in mitridati cōstructione cōmittit est ꝙ in ipso ponit plus de melle ꝙ debeat poni: nā Halyabas vult ꝓ qualibet libra mellis debere poni quatuor. ℥. specierū ꝛ tñ cōiter nō ponunt nisi due vel ad pl⁹ tres vncie Sūma medicinaꝝ mitridati descriptiōe Nicolai est res cētū ꝛ quinqꝫ. Sꝫ summa medicinaꝝ mitridati ab Auicenna descripti est res. lviij. numerando vinum ꝛ mel.

Musa enea. Musa a peritissimo philosopho inuēta: faciēs ad oēs accessiones periodice febris idest quotidiane: tertiane: quartane: si ante horā accessionis in modum auellane cū vino calido detur ꝛ acutaꝝ febriū augustias tollit: tñ cū dederis ꝯsidera virtutes eorū qui patiuntur: quia statim medelam sentiunt: ꝛ etiā si cum tepida distemperetur: ꝛ ex ea in acutis ꝛ peracutis pulsus ꝛ tempora inungantur: ꝛ si sudorem prouocat: erit signum euasionis: si vero nō: mortis: inflationem stomachi emendat: suspiriosis phthysicis ꝛ his qui putredinem screant subuenit: hydropicis spleneticis ꝛ colicis subuenit. lapidem in vesica frāgit: ꝛ his quibus penit⁹ vrina denegatur. ℞. piperis alb. gra. xvij. thuris masculi myrrhe gētiane iusquiami añ. ℥. vj. opij. ℥. iiij. croci. ℥. ij. min⁹ gra. vij. euphorbij. aristo. lon. mandragore añ. ℥. i. ꝛ. ℈. i. mel qd sufficit: detur vt superius in laude diximus.

Musa enea: opiata est ꝫm voluntatē auctorū tale nomē sortita: sunt aūt diuerse muse: sed ista iter omnes musas efficacior ē: facit ad omes occasiones predictarum febrium: id est iterpolatarū vt tertiane: q̄tidiane: quartane: lꝫ autē

hec opiata

hec opiata dicaꝛ valere ad oēs interpolatas: precipue tñ
valet ꝯtra quotidianam rubeã: contra tertianã mitrida
tum adrianũ. Tyriaca cōtra quartanã. Si aũt interpola
ta fuerit de humo. infecto vel composito vt de phlegmate
salso dētur opiate cōposite vt musa enea ꝛ rubea: ꝛ sic sin-
gula queqꝫ locũ teneant: ꝛ sic de ceteris. Dꝫ autē musa pro-
prie dari cōtra quotidianã precipue de phlegmate natu-
rali vel vitreo añ horã accessionis: sed precedat purgatio
si opꝰ fuerit: fiat decoctio calidarũ herbarũ in aqua: ꝛ pa-
tiēs fumũ recipiat bene coopertꝰ vndiqꝫ: ꝛ ibi offeraꝛ mu-
sa cũ tepida. ¶ Acutarũ febrium angustias tollit: hoc nō
laudo cũ pater meus ita faciebat in acuta febre: volēs cer
tificari de vita vel morte: vngebat corpus febriētis preci-
pue venas pulsatiles ꝛ circa brachia ꝛ tēpora: ꝛ in die cre-
tico si ex tali inũctiōe sudorem videret prouocari: cuasurũ
iudicabat: si non: mortē. Ita dico si prius nō cōsueuerat su
dare: qꝛ tũc nō esset certũ signum. ¶ Inflationem stoma
chi emēdat ex frigidis hu. vel ex vētositate detur cũ vino
calido ꝑcedēte vsu oximellis ꝛ purgatione si opus fuerit.
¶ Suspiriosis. si suspiriũ fuerit ex siccitate nō deꝛ: si ex fri-
gidis humoribus ꝛ precipue ex causa reumatica deꝛ cũ vi
no decoctionis olibani: pectus tñ prius inũgatur dialtea
vel butyro vt relata materia obediētior sit consumptioni.
¶ Phthysicis ꝛ his q̃ saniē expuũt subuenit: pus excreã-
tes putredinē dicunꝛ empici: q̃ putredinē excreãt ex apo
stemate vel a vulnere ꝑcedēte: his confert musa ad saniei
mũdificationē ꝛ vlceris ꝯsolidationē cũ aqua decoctiōis
myrrhe: vel fiãt pilule ex puluere myrrhe ꝛ musa ꝛ dentur.
¶ Spleneticis hydropicis parũ proficit: potest tamē dari
cum aliquo diuretico: colicis ꝓficit si fuerit ex cholera: coli
ca passio nō valet: si fiat ex hũore frigido vel vētositate ꝓ-
dest ꝑ os data ꝛ clysterizata. ¶ Nota tñ ꝙ si colica fuerit
ex reumatica cã sicut sepe accidit dãda est cum vino deco
ctionis olibani: si ꝟo sit ex frigidis hũoribus: detur cũ vio
decoctionis gariofi. nucis mus. fiat tale clystere: mercuria
lis ꝛ senatiōes buliãt in aq̃ salsa ꝛ dulci: colentur: colature
addaꝛ mel ꝛ oleũ: ꝛ musa intus resoluta iniiciatur per cly
stere. ¶ Lapidē in vesica frangit: nō credo. Urinã prouo
Ad vrine prouocatiōnē. cat: vrina qñqꝫ impediꝛ ꝛ maxime in pueris ex humoribꝰ
in collo vesice ꝯglobatis quibꝰ hoc encatism a optimum
est. Mercurialis portulace sicce senatiōes buliãt in aqua
salsa ꝛ dulci vino: ꝛ ptes inferiores inde fomētētur: post fo
mentũ fiat cataplasma pectini ꝛ virge ꝺ musa resoluta in
succo senationũ ꝛ mercurialis aliquãtulũ calefactis in pa
tella: pectini ꝛ ꝟge applicetꝛ: ꝯficit vt alie opiate: ꝑ. vij. an.
ꝟuaꝛ. ¶ Nota aloe per se puluerizeꝛ ꝛ cribreꝛ: ꝛ silr piper
alb. ꝑ se: sed puluerizari nō potest: alia omnia insimul con
fice vt in lib. docetur.

Micleta idest experta: ꝓprie valet ad emor
roidas ꝛ ad vētris tortionē: ꝛ rugitũ lien
terie: ꝛ dissenterie: ꝛ optima est oī solutiōi
vētris: medietas est li. j. ℞. myrobalanorũ
citrino, indorũ chebulorũ mundatorũ assatorũ añ.
ʒ. ij. ß. nasturcij. ʒ. ij. ß. belliricorũ emblí. assatorũ ana.
ʒ. ij. cimini anisi ameos carui maratri. añ. ʒ. j. ꝛ ß. in-
fusa in aceto die ac nocte dimittantur: ꝛ assata pul-
uerizentur: tunc adde spodium balaustias sumach
masticem gummi arab. añ. ʒ. j. ꝛ grana. xv. fricentur
Sũma medicinarũ ē res. xij. oīa cum oleo ro. ꝛ temperentur omnia cũ myrtino
syrupo: denꝛ cũ aq̃ pluuiali mane meridie ꝛ sero.

Miclete opiata est plurimũ ꝯstrictiua: facit con
tra emorroidas scꝫ qñ fluũt si resoluiꝛ in aqua
rosa. ꝛ bōbix ibi intincta supponaꝛ: valet etiã
ad tortionē vētris ꝛ rugitũ: si rugitus ꝛ tortio
fiãt de frigidis hu. vel ventositate tũc nō valet
miclete: si fiat ex cholera vt in dissinteria: tũc ꝯfert: vũ sta-
tim subdit. Lientericis ꝛ dissintericis: dꝫ tamen aliter ꝛ ali-
ter in lienteria ꝛ dissinteria exhiberi: precedente tñ purga
tione retinetur cholera ꝛ alij humores operantes fluxum:
qui postmodũ resumptis viribꝰ impetuose fluũt per incō
tinētiã: ꝛ sic fit nouissimꝰ error peior priore. Precedat ita
qꝫ talis purgatio in lienteria: polipodiũ agaricꝰ coloquin
tida ꝛ squinãtũ buliant in aqua: ꝛ colatura datur in lien-
teria: in scda die post purgationē detur miclete cum aqua
decoctionis masticis. In dissinteria specialis fiat dissinte
riorũ purgatio myroba. citri. ʒ. ij. puluerizenꝛ: puluis ponaꝛ
in aq̃ pluuiosa vel rosata per noctē: ꝛ colatura in crastino
deꝛ: postmodum ꝟo detur miclete resoluta in succo plãta
ginis fricato cũ lapide emathitis: vt diximus: delicatꝭ aũt
ꝛ q̃ nō pñt hmōi mixturas accipere deꝛ in pilulis sic: gum
mi arab. exuratur in testa puluerizeꝛ: ex quo ꝛ miclete fiant
pilule ꝛ dētur. ¶ Nota tñ si dissinteria fuerit vitio superio
rũ ꝑ os dabiꝛ: si inferiorũ: ꝑ clystere iuuatur: pōt etiã inde
fieri emplm cum eodem succo addito puluere boli. ꝛ mo-
dico aceto lũbis ꝛ pectini applicetur. Conficitur sic: oēs
myrobalani scꝫ corũ cortices ꝛ nasturtiũ ꝛ ciminũ ꝛ mara-
trũ anisũ ꝛ ameos ꝛ carui aspgãtur aceto: nō tñ copiose:
sed aliquãtulũ humectētur sint ibi per noctē: mane exiccē
tur in testa calida vel alio vase exurãtur vt aliquãtulũ vi-
deanꝛ denigrari: nec oīno cōburãtur: quo facto puluis fiat
ꝛ cũ oleo cōfricētur: cetera ꝑ se puluerizētur: puluis oīum
simul cōficiaꝛ cũ syrupo myrtino qui sic fit: myrtilli aliquã-
tulũ coquãtur parũ in aqua pluuiali: post colenꝛ: colature
addito zuccaro fiat syrupꝰ: si tñ habereꝛ tm̃ de succo myr-
lorũ ꝙ inde fieret syrupus tãto melior esset: ꝑ tres annos
seruatur: dosis est. ʒ. j.

Mel rosaceũ qd̕ greci rodomel vocãt: sic fit
in. x. li. albissimi ꝛ purissimi mellis dispu
mati: succi recētiũ ro. lib. j. ponaꝛ in caca
bo ad ignē posita: ꝛ cũ bulire inceperit vi
ridiũ rosarũ cũ forficibus vł cultello incisarũ li. iiij.
addanꝛ ꝛ tã diu buliãt qd̕ ad succi cōsumptionē ve
niat: ꝛ dũ bulierit semp agiteꝛ: ꝛ in fictili vase posi-
to ꝙ diu magis tenebiꝛ: tãto meliꝰ erit: stomachũ
confortat ꝛ mũdificat: cũ frigida ꝯfortat ꝛ cōstipat:
cũ calida mũdificat: datur mane ꝛ meridie: ꝛ de eo
conficitur diamargariton gariofilatũ ꝛ rubea tro
ciscata. Eodem modo fit mel violatum quod valet
tepide febrientibus: cũ tepida corpus humectat et
relaxat: valet ad siccitatem pectoris cum tepida.

¶ Additio.

¶ Mel rosatũ ſm intentionem Nicolai apud grecos ap-
pellaꝛ rodomel quod est geleniabin. Mes. in proprio an-
tidotario distinctione de ꝯditis habet vnã aliã descriptio
nē: sed ista Nicolai est illa qua vtimur. Respicit ꝓprie vir-
tutē naturalē datum cũ aqua decoctiōis passularũ ꝛ ficuũ
ꝯfert tussi frigide: ꝛ sumere de eo quolibet mane ꝯfert ca-
tarro calido: datũ cũ frigida cōfortat stōm ꝛ constipat. da-
tũ ieiuno stō bene masticando cōfert stō malis humoribꝰ
repleto: si aqua calida supbibatur: datũ cũ aqua calida est
optimũ post operationē pharmaci: datum tpe pestilentia
li prohibet putrefactionem.

Nefrocatarticũ idest purgãs renes exper
tum est iliosis difficultati vrine si cũ apo
zimate milij solis sumatur in modũ auel
lane: de renibus ꝛ vesica lapidē potenter
expellit cum apozimate saxifragie sumptum men-
struis imperat cum decoctione arthemisie colli tu-
morem sedat cum decoctione costi. xvj. pars confe-
cta li. j. ℞. lapidis lyncis. ʒ. ij. ꝛ grana. xv. croci oriē
talis. ʒ. j. ꝛ gra. xviij. zinzibe. euforbij: myrrhe: oliba
ni: vesice apri: lapidis in epate vel in vesica porci in-
uenti: cimini. iusquiami: seminis macedonici: citri.
omnium decem ana. ʒ. j. gra. vj. nardi: squinãti: costi:
piretri: casie. reupontici: prassij: elēnij: sansuci: glico
nis: rorismarini: gētiane: saxifragie: gũmi hedeř: cy
pressi: pillularũ: baccarũ daphnidis: pipis nigri et
albi: seminis rute ꝛ iuniperi: oīũ añ. ʒ. ß. gra. iiij. bal.
storacis: sanguinis hirci: sturci: asari: acori. fu. meu.
aristo. lō. ꝛ rotũde. betonice: fisaliadis: dauci: petro
selini: seminis eruce oīũ añ. gra. ij. seminis vrtice. ℈.
ß. ꝛ gra. ij. ꝛ ß. succi sparagi ꝛ brusci añ. gra. v. ß. mel
quod sufficit: dosis eius sit. ʒ. iij. cum vino tepido.

¶ Additio.

¶ Nefrocatarticũ idest purgãs renes datum cũ decoctione milij solis est expertũ yliosis ⁊ difficultati vrine. datum cũ decoctione arthemisie imperat mẽstruis: propinatũ cũ decoctione costi sedat tumorẽ colli: datum similiter cũ decoctione saxifragie expellit lapidem: eius dosis est a.ʒ.j. vsq; ad.ʒ.ij. Summa medicinarum est res.lij.

¶ Oleum rosatum.

Oleum rosatum virtutem habet frigidam ⁊ stipticam ⁊ ideo ad dolores capitis ⁊ febre seu ex calore solis optimum est: ardores autem ⁊ calores quos stomachus plenus sua ventositate in toto seu in parte capitis aufert: doloribus quandoq; in capite toto vel in parte confert si ex ipso inungatur caput: cõfert etiam doloribus existẽtibus in stomacho seu in intestinis ex acredine humorum mixtum cum masticis.℥.ij. ⁊ sufficienti cera in ipso solutus ⁊ postea locis inunctis: ad erisipilam est vtile quibus in superficie nõ apparet ⁊ ad alia huiusmodi multa: ⁊ istud oleum sic fit. In duabus libris olei communis ⁊ ad nostraȝ doctrinam abluti libra vna ⁊ media viridiũ rosarũ aliquantulum contusarũ ponat̃ in olla plena in caldario pleno aqua suspẽso: ⁊ tã diu buliat quousq; ad tertiam partẽ veniant: qḋ demum albo panno lini inmissuȝ torculari exprimat̃: ⁊ liquor reseruet̃. Eodem modo fit sambucinum: violaceum: ⁊ myrtinuȝ oleum. Que scilicet olea valẽt in acutis ⁊ peracutis inuncta super epar pulsus tempora ⁊ plantas manuum ⁊ pedum: calorem omnino extinguit.

¶ Istud oleũ rosatũ apud modernos habet̃ in vsu: verũ est ꝙ sunt ex hoib⁹ q̇ accipiũt folioꝝ rosaꝝ recẽtiũ ⁊ cõminuũt cũ forficulis quantitatẽ quã volunt: ⁊ superponunt oleũ cõe: ⁊ exponũt soli per dies quadraginta: deinde administrãt vbi opȝ. Circa instãs cap̃. de rosis inq̇t. oleũ ro-
Olei rosati ꝯfectio. satũ sic fit: q̇dã decoquũt rosas cũ oleo ⁊ colãt ⁊ reseruant alij terunt rosas virides ⁊ ponũt in oleo ⁊ in vase vitreo soli per.l. dies exponunt: ⁊ hoc optimum est.

¶ Additio.

¶ Oleum mandragoratum.

Oleũ mandragoratũ qḋ facit ad nimios dolores capitis: ⁊ phreneticis male dormientibus fronti illinitũ ⁊ naribus iniectũ summe opitulatur pulsibus brachiorum inunctum: et plãtis pedũ illinitũ: quocũq; mõ vigilijs factis cuȝ oi celeritate soporẽ reddit. ℞. olei li.ij. succi maloꝝ mandragore.ʒ.iiij. iusquiami albi succi.ʒ.ij. papaueris nigri hortẽsis capitũ succi.ʒ.iij. vio. recẽtiũ cimarũ succi cicute ãbaꝝ. an̄.℥.j. opij storacis an̄.℥.ß. Cõficitur sic. in oleo oẽs succi mittantur: ⁊ per decẽ dies ad solẽ bene admisceant̃. Undecimo v̊o die ad cõsumptionẽ succi coquãtur. Cũq; coctũ fuerit ab igne deponat̃: ⁊ cũ infridatũ fuerit coletur: ⁊ in pte ipsius olei opiũ storax soluti medicaminis supermittantur: ⁊ bene commixtum in vase reconditum vsui reseruetur: hoc vero vnguentum contra calefactionem epatis sepe inunctuȝ mirifice valet.

¶ Additio.

¶ Oleũ mãdragoratũ dr̃ a succo mãdragore qui intrat in eo: ꝯfert valde seu vehemẽter ꝯtra morbos valde calidos eius tñ narcocitas est reprimẽda vt cũ lacte mulieris vel oleo rosaceo: in eo em̃ est frigiditas ⁊ humiditas intensa.

¶ Oleum camomillinum.

Oleum camomillinũ salubre ad feruorẽ et dolorẽ capitis ⁊ stomachi causas ex cholera rubea sine aliquo calore cõmotas cõpellit: articulisq; proficit: ⁊ alia mlt̃a facit. ℞. olei dulcis.ʒ.xviij. florũ camomille mense iulij collectorum li.ß. Cõficitur sic: flores in oleo cõi mittant̃ in diebus canicularibus in vitreo vase ad solem suspendatur ⁊ bene obturato: ⁊ post quadraginta dies in lento loco ponatur: ⁊ vsui reseruetur.

¶ Additio.

¶ Istḋ oleũ dr̃ camomillinũ a flore camomille ex quo fit calidũ est tẽperate: ⁊ est oleũ benedictũ ⁊ expertoꝝ iuuamentoꝝ ⁊ resolutiuũ humoꝝ superfluoꝝ ⁊ mitigatiuum dolorũ frigidoꝝ ⁊ subtiliatiuũ humoꝝ spissoꝝ: ⁊ cõfert ei quẽ lesit frigus: ⁊ alia multa facit.

¶ Oleum frigidissimum.

Oleũ frigidissimũ viride sic fit. ℞. olei cõis albi ⁊ abluti li.iiij. cimaꝝ rubi tenerrimarũ folioꝝ violaꝝ vermicularis cimbalarie sempuiue solatri foliorũ papaueris iusquiami: mãdragore: crasule maioris portulace lactuce berbene oim an̄.ʒ.iij. hec oĩa insimul bñ terant̃: ⁊ in supradicto oleo mittant̃ ꝑ tres dies: post tertiũ v̊o diẽ sup ignẽ ponat̃: ⁊ vsq; ad spissitudinẽ buliat: postea colet̃: deinde in fictili vase ponat̃ sup ignẽ ⁊ buliat ad succi consumptionẽ: tũc ab igne deponatur ⁊ permittatur residere: ⁊ illud clarius qḋ supnatat colligat̃ ⁊ vsui reseruet̃: valet in acutis et pacutis frõti ⁊ tẽporib⁹ inunctũ valet ⁊ retro inunctũ per dorsum a nucha vsq; ad caudam inunctuȝ ⁊ per ventrem similiter ⁊ vole manum ⁊ plante pedũ eodẽ mõ contra oẽm calorẽ potenter medetur.

¶ Additio.

¶ Oleũ viride frigidissimũ dicit̃ ab effectu tale ⁊ a colore vnde temporibus ⁊ fronte cum eo inunctis valet febrib⁹ acutis etiã calori ⁊ dolori hypocũdrioꝝ ex causa calida ꝑ dorsum a nucha vsq; ad inferius inunctum per ventrẽ sil'r ⁊ volis manuũ ⁊ plantis pedum inunctis hoc modo mirabiliter ⁊ potẽter medet̃ cõtra oẽm calorẽ immoderatum. Summa medicinarum est res.xiiij.

Opopyra magna: opopyra dr̃ a succo ⁊ igne: oposem̃ grece latie succ⁹ ⁊ pyra.i. ignis: inde opopyra.i. ignit⁹ succ⁹ ꝓprie valet cõtra guttã ꝗ oculũ ⁊ linguã ⁊ labiũ distẽperat: vt recte sermonẽ nõ ꝓferat aut nõ loquatur peculiariter curat palysim oris ⁊ gutturis ⁊ manuũ ⁊ pedũ atq; crurũ ⁊ toti⁹ corpis optime medetur cũ vino vbi cocta sit salnia ⁊ castoreũ ⁊ costuȝ in sero in modũ auellane: ꝓdest tremulosis cũ eadẽ decoctione bibitũ: contractioni neruorũ subuenit: cum decoctione polipodij: epilenticis melãcholicis ⁊ maniacis cum decoctiõe thuris masculi: auxiliatur tussientib⁹ in omnib⁹ dolorib⁹ pectoris ⁊ stomachi cũ decoctione calamẽti ⁊ cimini epaticis cũ apozimate apij ⁊ eupatorij: spleneticis cũ decoctiõe capparis ⁊ absinthij pleureticis cũ apozimate hyssopi ⁊ pulegij: iliosis cũ decoctione iris ⁊ macedonici: calculosis cũ apozimate saxifragie: ⁊ ozimi typice febriẽtibus cũ decoctione: pigani nasturtij piretri prodest: ⁊ ad multas corporis passiões facit. xv. ps confecti lib.ij. ℞. opij thebaici.ʒ.ij.℈.j. et gra.iiij. cinamomi gar. nardi galãge croci costi zedoarie zinzibe. xilobal. reuponti. piretri coralli albi ⁊ ru. draga. myrrhe castorei oppoponaci piperis ni. al. ⁊ lõ. an̄.ʒ.ij. ⁊ gr.vj. rasure eboris lilifagi herbe palysis an̄.ʒ.j. ⁊ gr.xiiij. balsa. musci xiloaloes sq̄nãti. casief. stora. cala. masticis ꝯfite. ru. galbani serapini plãte. ase fetide mellilotj. ari. ro. dragõtee asari elẽnij meu peonie raphani corticis peucedani acori mãdragore: betonice:

re:betonice:gẽtiane camedrei pulegíȷ̃ cẽtauree ma-
ioris ⁊ minoris celtice absinthíȷ̃ proserpiate blactei
capilloꝝ ve.sponse solis ypericon vincitorici pras
síȷ̃ pigani millefolíȷ̃ carda.calamenti carpob.anisi
se.leuistici iusquiani semis lupini ⁊ pollinis eboꝝ
Sũma medicinaꝝ ẽ res.lxxviij. alexãdrini baccaꝝ lauri maratri sileris mõtani añ.
ʒ.j.gra.xviíȷ̃.mel qḋ sufficit:detꝫ vt supius diximus.

Opopyra dr̃ succus ignitus ab opos qḋ est suc
cus ⁊ pyra qḋ est ignis opiata est. Ualet cõtra
Gutta qd. guttam. Gutta est vt diximus repcussio alicu
ius mẽbri ex humore influẽte:ad cuiꝰ curatio
Ad gutte curationẽ duo sunt necessaria. nẽ duo sunt necessaria: ꝯstrictio fluxꝰ reuma
tici:⁊ humorum superfluorũ ꝯsumptio:hec duo facit opo
pyra ꝯstringit virtute opíȷ̃:ꝯsumit caliditate specierũ:con
tra quã guttã valeat ipse docet specialiter. ¶ Cõtra para
lysim lingue:oculi labíȷ̃ ⁊ totiꝰ corporis cũ vino decoctio
nis saluie vł castorei ꝑcedẽte purgatiõe cũ pilulis aureis
vł bñdicta vł pigra. ¶ Nota qñ aliq̃ medicia datꝫ contra
aliqḋ vitiũ dãda est decoctio illius herbe vel speciei q̃ va
let ꝯtra illḋ:vt cõtra paralysim cũ decoctione saluie vel ca
storei:ꝯtra epilensiam cum decoctione peonie:⁊ sic de ce-
teris. Si autẽ pars paralytica exposita sit excepto oculo
fricetꝫ cũ opopyra resoluta in succo rute calefacto ĩ testa:ad
paralysiȝ lingue dȝ interiꝰ recipi ⁊ teneri sub ligua. ¶ Cõ
tractiõi neruoꝝ subuenit:nerui qñq; ꝯtrahuntꝫ ex spasmo
q̇ fit ḋ repletiõe:qñq; ex spasmo q̇ fit ex inanitiõe:⁊ tũc no
vȝ:qꝛ magꝭ desiccaret:qñ fit ex repletiõe tũc detꝫ sic. accipe
sulphur viuũ ⁊ euforbiũ scarabeos q̇ inueniuntꝫ ĩ balneis
vel iter libros:ꝯterantꝫ ⁊ resoluantꝫ in oleo muscellino ⁊ pe
troselino addita opopyra totũ corpus inungatꝫ in balneo
vt sic febris inducatꝫ. Si vero tale balneũ nõ habeatꝫ fiat
fossa in stabulo in equino fimo ⁊ ꝑdicto mõ inũctus coope
riatꝫ fimo. Epilꝫ.cũ decoctiõe peonie. Melãcholicis ⁊ ma-
niacis detꝫ:si sit melancholia vitio sanguinis adusti vł ma
nia:vel vitio cholere aduste non detꝫ:si de melancholia na
turali confert cũ vino calido exhibita:fiat etiã saecellatio
de puluere pulegíȷ̃ calamẽti origani ⁊ aliaruȝ herbarũ ca
lidaꝝ calefacto in tegula raso prius capite in occipite:va
let tussientibꝰ si nõ fiat ex siccitate. Si vero fiat ex humore
fluxibili ⁊ liquido detꝫ prius cum vino decoctionis oliba-
ni ad ꝯstringendũ reuma:post tertium vero diem detur
cũ aqua decoctionis amidi ⁊ penidiarum passularũ cari-
carũ liqniritie ⁊ succi eius hyssopi:detꝫ autem sic ad inspissa
tionẽ materie vt spissata non cedat sputum impellẽti:⁊ sic
facilius educatꝫ. Omnibus pectoris doloribus ⁊ stõachi
ex frigiditate vel reumate vel vẽtositate cũ vino decoctio
nis pulegíȷ̃ ⁊ calamẽti. Epaticis ex frigiditate ⁊ oppilatio
ne epatꝭ patiẽtibꝰ ex frigidis humoribꝰ facta:detꝫ aũt eis
prius aliqḋ diureticuȝ per aliquos dies:postea detur hec
opopyra cũ decoctione apíȷ̃. ¶ Spleneticis de frigida cã:
si tñ splen durũ sit:prius tñ vngatur relaxantibꝰ ⁊ molliti
uis:patiens vtatꝫ aqua multum diuretica:deinde opopy
ra ꝓpinetꝫ cum vino decoctionis capparis: pleureticis vȝ
in principio nõ:sed post diẽ.xiiij.cũ aqua decoctiõis ordei
ad maiorẽ mundificationem saniei:ne fiat transitus in em
pima:vel fiant pilule de dragagãto gũmi arabi.⁊ opopy-
ra ⁊ denꝫ. ¶ Et nota ꝙ opiata ⁊ maxie opopyra non sunt
dãda ꝯtra vitia spiritualium nisi cũ aliquo lenitiuo adiũ-
cto. ¶ Iliacis non ex calido:sed ex frigido hũore vel vẽto
sitate detꝫ sic:precedat clystere mollitiuũ ⁊ purgatio cũ be
nedicta:⁊ si opus fuerit principiũ ad cõsumptionem reli-
quiarũ:detur opopyra cuȝ decoctione irisilirice ⁊ macedo-
nici:sentiunt eñ ilioꝝ dolorem aliquãdo per.xx.dies post
purgationẽ ex reliquiis materiei:tũc precipue debet dari
opopyra:sicut dictũ est ad ꝯsumptionẽ residue materiei.
¶ Calculosis cum apozimate saxifragie resoluatꝫ in oleo
muscellino ⁊ pectini cataplasmetꝫ. ¶ Colicis:si sint ex cho
lera non detꝫ:si sit ex frigidis humoribus vel ventositate
detꝫ cũ ḋcoctiõe polipodíȷ̃ hypericonidos. ¶ Nota ꝙ opia
te nõ sunt dãde cum aliquo vehementi laxatiuo:ne fiat al
terutrũ repugnantia:⁊ augeatur dolor. Typice febrienti-
bus non qualibet sed quotidiane de phlegmate naturali
vel vitreo:vel q̃rtane de melãcholia naturali:qbꝰ dãda est
decoctio pigani strutíȷ̃:idest cauliculi agrestis patiẽte col
locato super cophinatam ad prouocandũ sudorem:valet
etiã ad alia. ℞.herbe paralysis cal.⁊ sic. est dissoluit:⁊ con
sumit:subtilem habet substantiã:ponitur hic contra para
lysim:vnde ab ipsa nomen accepit:folia ponuntur in me-
dicinis abiectis stipitibus:per an.ser.ĩ vere dȝ colligi ⁊ in
vmbra desiccari. ¶ Proserpinate frigida ⁊ sic.cõstringit et
infrigidat:herba est cõis que corrigiola dicitꝫ:ponitꝫ hic vt
constringat fluxuȝ ⁊ caliditatem aliarũ specierũ reprimat:
colligenda est cũ flores producit:flores ⁊ folia in medicia
ponũtur medianis abiectis stipitibus. ¶ Capilloꝝ vene.
temperate sunt complexionis:tamen aliquantulũ attinẽt
caliditati:virtutẽ habẽt diure.ponuntur cõtra vitia renũ
et vesice:vltra mensem vel duos non ser. ¶ Spõse solis fri
gide ⁊ sic.complexiõis est:folia medicine competũt:virtu-
tem habent diure.ponitur hic ꝑpter vitia renũ et epatis
in vere colligitur:per an.ser. ¶ Radicũ seminis ca.et sic.et
diuidit attrahit ⁊ dissoluit ⁊ ꝯsumit:vomitũ ꝓuocat ex vẽ
tositate quam hȝ.ponitur hic ad dissoluẽdũ ⁊ consumendũ
grossos hu.per.iij.vel.iiij.an.ser. ¶ Lupini q̇dã sũt calidi: Lupini.
q̇dã frigidi:qui ex artificio coaptantꝫ vt sint isipidi frigidi
sunt:q̇ ꝟo tales sũt q̃les ab herba producuntꝫ calidi sũt et
diure.hic debẽt poni ꝑpter vitia renũ ⁊ vesice:q̃les a natu
ra ꝓducuntꝫ tales apponantꝫ:oẽs simul pulueriȝate:sũt spe
cies:cõfice vt alia electuaria:per.vij.an.vel.viij.seruatur.

Oxi dicitur ab acetoso succo maloꝝ granato
rũ q ponitꝫ ibi:datꝫ ꝓprie ꝯtra sinochã cau-
son:⁊ cõtra omẽs acutas ⁊ peracutas egritu
dines cum frigida:prodest etiam pleuresi ethice fe-
bri puncture epatis:si tamẽ ethica sit cum tussi ad-
datꝫ ꝯfectiõi.℥.j.ligritie ⁊ succi eius.℥.ß.veteri ⁊ nõ
recenti cum scamonea:confectio est lib.iíȷ̃.℞.pru-
norũ damascenorũ siccorum lib.íȷ̃.⁊ decoquantur
in lib.v.aque vsq; ad medietatem:deinde ab aqua
extrahãtur ⁊ ponantur in cribro ⁊ catino subterpo
sito tãdiu manibꝰ fricentur donec pulpa exeat tota
⁊ in aqua vbi cocta sunt pruna buliat.℥.ß.violarũ:
⁊ postea fiat syrupus cũ duabus lib.zuccari.⁊ ß.ad-
dito succo prunoꝝ predicto:buliat ad spissitudinẽ
⁊ postea addantꝫ.℥.iiíȷ̃.tamarindorum:⁊.℥.íȷ̃.casie-
fist.mundate ⁊ dissolute cũ aqua ro.⁊ colate:colatu
Sũma medicinarũ ẽ res.ix. ra nãq; ponatur in syrupo:⁊ cũ inceperit inspissa-
ri:ponantꝫ ibi succi vtrorumq; granatorum.℥.viíȷ̃.⁊
q̃diu ad perfectã venerit coctionem agitando cũ
spatula:semper adde puluerẽ harum specierũ qḋ
recipit puluerẽ sandalorum alboruȝ ⁊ rubeoꝝ spo
díȷ̃ añ.ʒ.iiíȷ̃.portulace.ʒ.vj.ro.dragagã.añ.ʒ.íȷ̃. Si
vero laxatiuã facere volueris ĩ vnaquaq; lib.pone
ʒ.víȷ̃.scamonee pulueriȝate:tũc scȝ quãdo ab igne
deponitur:et diaprunis si laxatiuũ facere volueris
eodẽ modo facias:detur mane simplex:meridie cũ
frigida:laxatiuum detur summo mane cũ calida in
modum castanee.

Oximel laxatiuũ ab oxi dr̃ qḋ est acutũ vł acetũ:
qḋ ibi ponitꝫ ⁊ multa acuta:fit autem simplex et
acutũ. Acutũ datꝫ sanis ad preseruationẽ ⁊ ꝑ-
cipue cholericis:in vere patiẽtibꝰ simplicẽ ter-
tianã ⁊ etiam continuam patientibus minorẽ
emitriteũ ⁊ medium:eodem modo quo dictum est de frigi-
do cophonis:simplex datꝫ cholericis ad mitigationẽ sitis
oĩ hora diei. ℞.maloꝝ granatorũ:quorũ alia sunt dulcia
alia acetosa:dulcia tẽperata sunt inter frigiditatẽ ⁊ calidi
tatẽ virtutẽ habent abstergẽdi:acetosa frigida sunt ⁊ sic.
digerunt ⁊ diuidunt. ¶ Seminis portulace:frigida est et
hũida:infrigidat ⁊ humectat:cõficitꝫ sic:pruna optime de-
coquantꝫ:⁊ postea trãsducantur per cribrum:in aqua vero
prunorum fiat decoctio herbarum diureti.postea in parte
ipsiꝰ aq̃ resoluantur casicfi.⁊ tamarindi:in alia parte fiat
syrupus addito zuccaro:cũ syrupus decoctꝰ fuerit ponatꝫ
lotura casicfi.⁊ tamarindi ⁊ succus malorum granatoruȝ.
Nota ꝙ statim succus abstractus a pomis debet poni:

q̄: non pōt seruari:postea fiat aliquantula decoctio agitā
do semꝑ cū spatula:postea addant̄ carnes prunorū ⁊ de-
coquat̄ fere ad spissitudinē diacitoniten agitando cū spa
tula ne adhereat cacabo ⁊ destruat̄:tūc eo decocto depo
natur ab igne:⁊ adhuc calido puluis specierū addatur et
bene cū spatula admisceatur:quidā aliter faciunt:primo
enī ponūt in syrupo carnes prunoꝝ ⁊ decoquunt ad spissi
tudinē mellis semper agitādo:postea addunt loturā casie-
fi.⁊ tamarindoꝝ ⁊ succū maloꝝ granatoꝝ:⁊ postea deco-
quunt ad spissitudinem:quam prius habebat lotura ca-
siefi.cū tamarindis imponebatur:de impositione vero sca
monee idē dicimus qd̄ diximus in electuario de succo ro-
sarum:quedā pars potest acui:quedam pars simplex pōt
seruari:p.ij.an.optimum est:dicit autē Mattheus de pla
tea ꝙ postq̄ ipsum seruauerat per.iiij.vel.iij.illū secure do
nabat acute febricitantibus.

Ximel Juliani multū ē laxatiuū:dr̄ ab oxi.iu-
liani ab inuētore:arteticis maxie ꝯpetit si de
frigido sit hūore:si de calido sit hūore:nō det̄:
si ex frigidis sit hūorib' det̄ hoc modo:fiāt in-
unctiones circa ptē dolētē de eo ⁊ vnguētis
calidis:fiant ēt epithimata ex herbis mollificatiuis ⁊ rela
xātib' vt malua brāca vrsina ⁊ silib':vtat̄ p.v.vl̄.viij.dies
oximelle diuretico:post.viij.diē in scd̄o cū acceptur' ē me
dicinā aliquā mediocriter laxatiuā vt bn̄dictā simplicē:in
media aūt nocte accipiat oximel iuliani violēter purgat.
¶ Pīgues hu.in articulis residētes purgat:q: recipit mľta
vehemēter laxatia ⁊ subtilis substātie q̄ attrahūt ab extre-
mis ptib'. ℞.aceti fridū ⁊ sic.ē penetratiuū ex subtilitate
Quonam modo acetū fiat. sue substātie ꝯstrigit ex suis q̄litatib':pōit̄ h̄ ad diuidēdos
⁊ digerēdos grossos hūores ⁊ viscosos. ¶ Acetū fit p quā
dā ebulitionē ī vīo accidētalr̄ factā p quā ignee ptes resol
uunt̄ in terrestres:⁊ aq̄e in aereas,vñ fit subtilis substātie.
Igneis itaq̄ ptib' resolutis remanētib' ex pte terrestrib'
innascit̄ siccitas ex aq̄is frigi.⁊ sic.fit acetū frigidū ⁊ sic,et
substātie subtilis. ¶ Tede pīguis ca.est ⁊ sic.ꝟtutē hʒ at-
trahēdi dissoluēdi ⁊ ꝯsumēdi:ponit̄ h̄ ad digerēdos gros-
Teda. sos hūores.Teda pinguis lignū est abietꝭ:ex quo manat
q̄dā gūmositas q̄ sil̄r appellat̄ que ⁊c.ponit̄ hic. ¶ Conī-
dij ca.sunt ⁊ sic.ꝟtutē habēt dissoluendi grossos humores
⁊ p̄cipue phlegmaticos:ponitur hic propter causas predi
ctas:semē est laureole.colligi dʒ in autūno:per.iij.an.ser.
Eligit̄ qd̄ cū frangit̄ aliq̄d habet humiditatis nec in pul
uerē resoluit̄. ¶ Lacterides ca.sunt in.iij.gra.sic.in.j.vel
sunt ca.in.iij.hu.ī.j.dissoluūt attrahūt ⁊ purgāt phlegma:
Elacteriū. ideo hic ponūt:lacterides dicunt̄ catapucie. ¶ Elacteriuʒ
succus est cucumeris agrestis:lacterides colliguntur in
estate:p.ij.an.seruātur. ¶ Cunare ebuli cal.sunt ⁊ sic.dis
soluūt attrahūt ⁊ purgāt phlegma:quare ponunt̄ hic:her
ba est satis cōis cimme ⁊ cortices competunt medicine.
¶ Sinapis calida est ⁊ sic.dissoluit cōsumit ⁊ necat lūbri
cos:ponit̄ hic ad dissoluēdū superfluos hūores:confice vt
dicitur in antidotario:per.ij.an.durat.

Xizaccara dicitur ab oxi quod est acetū
⁊ zuccaro dicitur:valet tertiane acutis ⁊
quartane non vere:cholerā in stomacho
existētem purgat. ℞.zuc.lib.j.succi ma-
lorū granatoꝝ.℥.viij.aceti.℥.iiij.ad ignē ī stagnato
vase pone:⁊ tādiu buliat cum spatula semꝑ agitan
do donec ad quātitatē zuccari deueniat:vt in pixi-
de portari possit:detur in mane cum calida.℥.j.⁊ ß.

¶ Additio.

¶ Orizaccara dr̄ ab oxi qd̄ est acetū ⁊ zaccara ex quib' cō
ponit̄:infrigidat digerit diuidit incidit aperit vias abluit
⁊ mūdificat grossos hūores ⁊ viscosos ⁊ subtiliat cholerā
grossaʒ phlegmaticā ⁊ melancholiam ex cholera adusta
etiā valet ꝯtra abundantiā sanguinis ⁊ ad febres paratas
inflāmari.Aliqui addunt orizaccaram cōpositā que fit ex
capillaribus ⁊ radicibus aperitiuis.

Ximel sic fit. ℞.mellis dispumati lib.j.
aceti fortissimi lib.j.⁊ ß.in quo buliāt ra
dices feniculi.℥.ij.radi.raphāi.℥.ß.buliāt
vsq̄ ad tertiā partem:deinde colētur et
colature supradictū mel addatur in stagnato vase
semper agitādo cum spatula tandiu lento igne bu-
liant donec ad consumptionem aceti deueniat:va-
let vt oxizaccara digerit diuidit ⁊ phlegma mirabi
liter purgat:datur in mane cum calida.

¶ Additio.

¶ Oximel dr̄ ab oxi qd̄ est acetū ⁊ melle ex q̄b' ꝯponitur
respicit proprie hūores phlegmaticos:⁊ est q̄druplex sim-
plex cōpositum diureticum ⁊ squilliticū:oximel autē sim- Oximel q̄druplex.
plex fit ex duabus partibus mellis ⁊ vna parte aceti augē
do vl̄ minuēdo acetū ꝟm ꝙ opʒ:illd̄ qd̄ hic scribit̄ dr̄ cōposi
tū respectu simplicis nunc dicti ⁊ respicit hūores grossos
quos subtiliat ⁊ confert febribus phlegmaticis prolōgatꝭ
⁊ tertiane nothe.Summa medicinarum est res.iiij.

Otio sancti Pauli:dicitur potio a po-
tando sancti Pauli:quia sanctus Pau
lus eam cōposuit:hec eadem a romanis
potio maior vocatur:quia Paulus ma
gnus interpretatur:datur proprie epilenticis cata
lēticis analēticis stomatichis cū vino in quo coctū
sit thus masculum vel peonia mixta.hec eadeʒ cum
esdra dat̄ hyemali tēpore et vernali quartanarijs:⁊
sanat cum vino in quo cocta sit gentiana vel saliūca
castoreum ante horam accessionis:medetur etiam
arteriacis paralyticis cū vīo in q̊ cocta sit saluia vl̄
castoreū.xv.pars est lib.j.℞.nitri.ʒ.iij.⁊.℈.j.castorei
ātimonij:sinoni foli dāpnocti sileris apij petro.ma
ratri dau ci staphisagrie aā.ʒ.j.⁊.℈.j.salis armōiaci
epithimi aā.ʒ.j.⁊.℈.ß.cala.aroma.myro.liq.draga.
peonie piretri aā.℈.ij.costi cologn.agarici masticis
arist.lō.⁊ rotū.rosaꝝ mabathematicon asari lilifagi
aronis diptami basilicō.brāce vrsine balsamite ori-
gani pulegij camedrei vl̄ hysso.saturegie pipis al.
⁊ ni.⁊ lō.semi.rute aā.℈.j.⁊ gra.xviij.cardami:thurꝭ
aā.℈.j.⁊ gra.iiij.balsami nardi croci squinanti casie
myrrhe opponacis sulphurꝭ mādragore gentiane
brattei euphorbij sanguis merguli aā.℈.j.cinamo.
gar.zinziberis anacardi xilobal.reupō.paucedani.
storacis calamite serapi.asari sanguis draco.coagu
li leporis coaguli agni.⁊ capreoli ⁊ vituli:⁊ fellis
vrsini sanguis anatꝭ petrolei aā.℈.j.minus gra.iiij.
herbe paralysis.ʒ.vij.gra.iiij.mel qd̄ sufficit:dat̄ ca-
pitalib' passionib' in sero ad modū auellane:vl̄ cū
decoctionibus supradictis.

Auli apostoli antidotū dicit̄ ab eo inuentum:
ꝯfert melācholicis maniacis epilenticis:si fiat
ex frigido humore vt pote melancholia natu-
rali cum decoctione thuris masculi vel masti-
cis aut costi:si sit de calidis humoribus:non de
tur. ¶ Paralyticis tremulis cū decoctiōe ca-
storei lilifagi.No.ꝙ paralytici alij tremulosi:alij nō:vtris-
q̄ ꝯfert hoc antidotariū p̄dicto mō datū:dʒ autem ꝑs pa
tiēs inūgi exteri':⁊ recipe predicto modo interius tam in
his q̄ in alijs.Nota ꝙ illi q̄ tremunt facilius curātur q̄ il
li qui nō tremūt.Valet ad oīa que capiti nocent ex frigidi-
tate cum vino decoctionis alicuius speciei cerebrum con
fortantis:asmaticis cū decoctiōe anisi penidij dragaganti
gūmi arab.liq̄ri.succi ei':vel fiāt pilule de puluere hoꝝ et
antidoto sancti Pauli ⁊ dent̄. ¶ Peripleumōicis nō lau
do:typice febriētib' aā horā accessionis cū vino decoctio
nis cardamomi vel calamēti vel de puluere istoꝝ ⁊ potiōe
sancti Pauli fiāt pilule:⁊ dent̄.Ad dolorē stomachi ex fri
giditate cū apozimate iris illirice ⁊ pulegij.Hydropicis
cū decoctione herbaꝝ diureticaꝝ.Splenēticis codeʒ mo
do vel cū decoctione radicis tamarisci.Ad debilitateʒ lū
boruʒ cū decoctiōe asari apij ⁊ macedonici.Matrici sub-
uenit:resoluat̄ in oleo muscellino:⁊ bōbax intincta suppo-
nat̄ valet ⁊ ad mľta alia:mēstrua mirabiliter ꝓuocat imi-
xta cum

mixta cū pulegio. Nota ꝙ potio sancti Pauli nō ē opiata
sed vice opiate daꝛ: cōsumit ⁊ calefacit. ℞. coagulum lepo-
ris fri. ⁊ sic. est: tum ꝑpter naturā ipsius stōachi: tum pro-
pter naturā ipsius admirabilem: astringit ⁊ mūdificat ex
ꝓprietate lactis cōstringēdi: ꝟtutē hꝫ ex frigiditate: poni-
tur hic ad fluxum quēlibet vētris cōstringēdum ⁊ mēbra
cōfortāda: stōachus vel coagulū vel vēter est leporis. Coa
Coagulū. gulꝫ dicitꝛ: qꝛ facit lac coagulari extrahitꝛ anteꝗ̄ incipiat
herbas cōedere: ⁊ imponitꝛ sal ad cōseruationeꝫ: maximā
hꝫ efficaciam cōtra epilepsiam: per. ij. an. seruaꝛ. Eligēdū
est qđ nō est nimis siccū vetustate corruptū. ¶ Coagulꝫ
agni frigidū ⁊ humidum ad reprimēdum siccitateꝫ quarū-
dam herbarum vel specierū ponitꝛ hic: vt dicimus de coa-
Coagula varia. gulo leporis fiat ⁊ seruetꝛ tantūdem. ¶ Coaguli caprioli tē
peratū est in frigiditate ⁊ humiditate ꝑpter capitis cau-
sas ⁊ asmatꝫ ponitꝛ hic: seruaꝛ vt p̄dicta. ¶ Coagulū vituli
ponitꝛ hic. vt tpata caliditate ꝯfortet: ⁊ sua hūiditate repri-
mat siccitatē aliarū specierū. Nota ꝙ oīa ista coagula po-
nuntꝛ ad mūdificationē ⁊ mēbroꝝ ꝯfortationē. ¶ Fel vrsi
ca. ⁊ sic. est: ponitꝛ hic ꝑpter epilesiam ⁊ paralysim: vel cuꝫ
suo folliculo ab epate dꝫ separi: ⁊ ita suspēdi ⁊ desiccari: per
ij. an. seruaꝛ. Sanguis anatis calidꝰ est ⁊ humidꝰ: ad hūc-
ꝑtadū pōitꝛ: hic recēter extractus ab anate dꝫ pōi ⁊ misceri
cū melle dispumato ⁊ calido: postea puluis specieꝝ q̄ ibi
recipiūtur apponaꝛ: cōficitꝛ ex facili nisi ꝙ si coagula recē-
tia fuerint: vt nō possint puluerizari cum melle calido cō-
misceantꝛ ⁊ distēperentꝛ anteꝗ̄ puluis imponaꝛ: per duos
annos seruatur. dosis eius est. ℨ. j.

PAulinum antidotum. Paulinum. i. ma
gnum: antidotum idest contradatum: qꝛ
magnam virtutē ⁊ efficaciam habet: da-
tur proprie veteri ⁊ noue tussi: que fit ex
discursione reumatis a capite: valet contra vitia pe
ctoris ex frigiditate: in sero cū vino calido: sed si dis-
temperatum accipere nō poterit: fac inde pilulas.
viij. vel. xvj. facto cum opio. sed si cōfectum fuerit si-
ne opio: ⁊ laxatiuū facere volueris da. ʒ. ij. cum. ℈. ij.
scamonee in pilulis factis caput ⁊ stōachū ex phle-
gmate ⁊ melācholia purgat: ⁊ oculoꝝ granedinē
tollit: quarta pars est lib. j. quia in vnaquaqꝫ rece-
ptione ponunt librā. j. ⁊ mediam mellis dispumati.
℞. aloes. ʒ. xj. ⁊ gra. xv. croci costi anacardi agarici
coralli myrrhe armoniaci terebenthi. galbani sera-
pini oppoponaci cōfite ru. storacis cal. irei añ. ʒ. iiij.
⁊ ß. opij. olibani masticis bdellij corimbrij añ. ʒ. ij. ⁊
gra. xv. balsami folij. añ. ℈. j. ⁊ ß. melisse. ʒ. ij. Cōficiā-
tur sic: galbanum sera pinum armoniacū oppopo-
nacum: iste gūme aliquātulum terantur: ⁊ in albo ⁊
in odorifero vino sufficiēter cocte vna imponātur:
mane vero super ignem ponātur ⁊ buliant: postea
adde mellis dispumati. ℥. iiij. ⁊ dimittantur bulire
quousqꝫ incipiat inspissari: tūc storax cal. ꝯfite ru. ⁊
corimbriū cū pistello calido optime trita ponantur
in caldario semꝑ agitando cū spatula: donec lique-
fiant. Et postea addatur terebenthina: ⁊ si probare
volueris vtrum coctum sit: pone aliquātulū super
marmor: ⁊ si statim ad modum mellis se coagulaue
rit: caldario mox ī terra posito: addatur myrrha cū
bdellio: deinde mastix ⁊ olibanum: postea costum
anacardum agaricum coralli ireos opium folium
melissa: omnia simul pistata ⁊ puluerizata in calda
rio mittātur. Et hoc totum supra marmor inunctū
prius oleo lauri ponatur: ⁊ cum puluere aloes ma-
laxetur simul crocum cum speciebus terunt. Et ad
vltimū cum croco oriētali magdaleones informen
tur: detur in modum auellane cum vino calido.
¶ Item aliud antidotum.

PAulinū antidotum maius: paulinum aliud est
opiatū: aliud non opiatū: opiatum est qđ ha-
bet opium: non opiatum caret opio. Opiatum
p̄cipue datur ad cōstringendum fluxum. Non
opiatū datur melācholicis maniacis epilēticis
si fiat egritudo hec ex frigida cā idest melancholia natu-
rali cū oximelle bibitum vel cū vino decoctionis alicuius
speciei odorifere cerebrū confortantis. ¶ Epiforas oculo Epifore.
rū curat. Epifore oculorum sunt apostemata que nascuntꝛ
supra oculos ab epi. qđ est supra ⁊ foros qđ ē fores suppo-
natur inductū in abluta: ita ꝙ substātiā oculi nō attingat.
Dolor dentiū si fuerit vitio superioꝝ. i. vitio reumatizātis
cerebri inducaꝛ in charta: ⁊ in ꝑtibus rasis supponatur: ⁊
dētes ex eo fricentꝛ: si opiatum fuerit magis ad hoc valet.
¶ Malū odorē aufert: si fiat fetor vitio stomachi fiant pi-
lule ex puluere folioꝝ myrte mēte ⁊ paulino ⁊ dētur: soluꝫ
etiā vinū ꝺcoctiōis myrte multū valet. Colorē bonū facit
si fiat discoloratio ex fridītate ⁊ in digestiōe detꝛ cum vino
decoctiōis nucis muscate vel gariofi. vel macis oīm istoꝝ
vel vnius. ¶ Valet tussientibus datum cum vino decoctio
nis amidi penidie dragagā. ¶ Vulnera stomachi sanat
si sint ex apostemate precedēte cū vino decoctionis myrte
detur: vel fiāt pilule de paulino ⁊ mēte ⁊ dētur. ¶ Vomitū
⁊ distemperātiā stōachi ex frigiditate factā aufert datum
cū vino decoctionis piperis nigri ⁊ castorei: vel fiant pilu
le de puluere istoꝝ ⁊ paulino ⁊ dentꝛ. Cardiacis si fiat car-
diaca passio ex cholerica materia nō detur: si ex frigida cā
detꝛ cū vino decoctionis ligni aloes. In quo differat car-
diaca a sincopi supiꝰ dictū est. Typice febriētibus de me-
lācholia naturali ⁊ phlegmate naturali: p̄cipue detꝛ opia
tū. Epilēticis cū decoctiōe radicis feni. petro. sparagi bru
sci. ¶ Spleneticis cū ꝺcoctiōe tamarisci ⁊ philipēdule: vꝉ
fiāt pilule cū puluere istoꝝ ⁊ paulino ⁊ dentꝛ. ¶ Ictericis:
istis detꝛ sicut ēpicis. ¶ Dissinteriā datū cū succo pulegij
curat: nō laudo dari ꝯtra dissinteriā nisi dissinteria ꝑ quo-
libet fluxu accipiaꝛ: pōt tñ dari liētericis post purgationē
cū aliq̊ vino stiptico. ¶ Cōtra tumorē ⁊ dolorē ex frigidita
te cū decoctione absinthij vel calamēti. ¶ Cōtra carbun
culū: si fuerit ex frigida cū supponaꝛ more emplastri dissol
uit ⁊ cōsumit materiā si fuerit calida materia non detꝛ nisi
fuerit feruētissima: ⁊ tunc apponatur. ¶ Tumorē ⁊ dolo
rē deponit: ⁊ maxie pudēdoꝝ si materia fuerit in his par-
tibꝰ in abluta inducaꝛ ⁊ supponaꝛ. ℞. ℨ. j. corimbriuꝫ ca. et
sic. est: dissoluit ⁊ ꝯsumit. Corimbriū gūmi arboris in idia Corimbrium.
⁊ grecia: nō sophisticaꝛ alio noīe thimiama ħ ponitꝛ ad cō
sumēdū ⁊ resoluēdum humores grossos ⁊ sup̄fluos. Con
ficitꝛ sic: mastix ⁊ olibanum puluerizentꝛ per se: aloe per se:
bdelliū ꝑ se ⁊c. insimul oēs gumme in modico vino ⁊ forti
ponantꝛ per diem ⁊ noctem: postea ponantꝛ ad ignē ⁊ lique
fiant colētur ꝑ pannū in vna receptione due lib. mellis be
ne dispumati huic colature addatur bñdicta: ⁊ cuꝫ aliquā
tulū bulierint gūme in melle: appone puluerem masticis ⁊
olibani: deinde myrrhe ⁊ bdellij: cum vis ꝓbare si coctum
fuerit: pone guttā super marmor inunctū oleo: post ipōe
puluerē specierum modicum: ⁊ si possunt fieri pilule vt nō
cohereant: si non cohereant manibus: coctum est: tūc de-
pone ab igne: ⁊ fac quasi circulū de puluerībus specieruꝫ
dictarum supra marmor: ⁊ infunde hāc decoctionē ī me-
dio: ⁊ immisce puluerē diligenter cum eo: ⁊ impone ꝑtem
cōtinue: ⁊ bñ omnia confice malaxādo: cū aūt magdaleo-
nē formare ceperis: reliquam crocum melius adiunge: vt
meliorē inde saporem vel colorē assumat: ⁊ crocus melius
a ꝑparcat: per. iiij. annos seruatur. dosis eius est. ℨ. viij.

PAnchristū antidotū. pan. i. totū christi. i.
chrismate vnctꝰ typice febriētibꝰ datū cū
mulsa mirabilr̄ subuenit cū hydromelle
distēperatum sine mora mēstrua ꝓuocat
vj. ps est li. j. ℞. opij thebaici. ʒ. v. croci. ʒ. ij. ⁊. ℈. j. ⁊ ß.
siselei. ʒ. ij. calami aroma. castorei carpobal. cardam.
petrose. añ. ʒ. j. ⁊. ℈. j. ziuz. casie serapi. pipis al. iusqa.
se. lini se. rute agrestis maratri añ. ℈. ij. nardi: piretri:
meu. eufor. ani. trifolij acuti dauci cretici añ. ℈. j. ⁊ ß.
mel qđ sufficit: daꝛ ī modū auel. ī sero cū vino calo.

¶ Additio.

¶ Pāchristū antidotū pā.i.totū christū.i.chrismatēvnct⁹ antidotū.i.cōtra datum:respicit ꝓprie virtutem naturalē diuersis humorib⁹grauatā ⁊ hūores extra vasa vagantes īducētes febrē īterpolatā:vñ datū cū decoctiōe cinamomi vel cū decoctiōe quatuor se.frigidoꝝ ⁊ vtriusq₃ spice ante accessiōe₃ ꝯfert mirabilr̄ quotidiane:datum cū decoctiōe thimi epithimi cōfert q̄rtane:distemperatū absq₃ opio cu₃ hydromelle ꝓuocat mēstrua. Sūma me.est res.xxiiij.

¶ Pigra Galeni.

Pigra id est amara Galeni ab inuētore dicitur valet mirabiliter ad omnē capit₃ frigiditatē:⁊ stōachi digestionē ꝓcurat: vomitū strīgit:frigiditati matricis subuenit:cōceptionem adiuuat:detur in balneo si fieri potest:vel eunti dormitū cū vino calido.vij.pars est lib.j. ℞.aloes optimi.ʒ.xiiij.⁊ ß.cinamomi nardi costi croci squinanti xilobalsami casiefi.masticis. asari ros.amomi absinthij.añ.ʒ.j.⁊ gra.vij.mel q̄d sufficit:datur vt supra diximus.

Pigra.i.amara Gal.ab autore.multe sūt alie Ista vsualis est.facit melācholicis.epilēticis scotomaticis oīb⁹ his datur eodēmodo cum vino in sero.s.facta digestiōe stomachi:soluit cū vino decoctionis masti.⁊ col.qi ipsa₃ cholerā in stomacho existētē purgat. ¶ Ad diuersitatē stōi.i. ad diuersos eius dolores si fiant ex frigido hu.vel ventositate cū vino decoctionis costi:⁊ anxietates quas solēt pati mulieres:maxime nocte quib⁹ dāda est pigra in sero cū vino decoctionis nucis musca.⁊ masti.emphrasi₃ splenis ⁊ epatis cū decoctiōe herbaꝝ diure. Ictericis si fuerit inueterata ⁊ sine febre det cū decoctiōe absinthij. ¶ Uiscerū hypocūdriorum ⁊ renū distēperātia₃ tollit data cum decoctione feniculi ⁊ cimini:causas matricis deponit si fiāt ex humore frigido:resoluat pigra in oleo muscellino calefacto in testa oui:in ea intingatur bombax ⁊ supponatur. ¶ Mēstruis imperat cū succo arthemisie bibita vl' supposita. ℞.aloes epatici ⁊c.cōficiatur sic.oēs spēs simul terātur in.j.li.mellis ponant.℥.iij.pulueris : per.ij.an.seruat. dosis ei⁹ est.vi.ʒ.aliq̄ñ.℥.j.sed quod meli⁹ est dosis est.℥.j. Nota q̄ cū simplr̄ pigra inuenit Gal.est intelligēda:neq₃ de receptione sua dicit nisi bis vel ter.

¶ Additio.

¶ Hec interdū vocat a Gal.⁊ ab Auic.pigra:⁊ aliq̄ñ hierapigra q̄ incolumis existēs expellit sine molestia hūores nociuos absq₃ eo q̄d minuat de hūorib⁹ naturalibus:hec tñ nō est vsualis:sed illa q̄ est de octo reb⁹. vt. ℞.cinamo. xilob.asari spice croci casie masticis añ.ʒ.vi.aloes.ʒ.centū ista tñ Nicolai d₃ poni in antidotis positis in presenti antidotario.Sūma medicinaꝝ est res.xiiij.

¶ Cardiacis que solet potio muscata iuuare.

Potio muscata maior : muscata a musco dicitur:eo q̄ muscus preciosior est ⁊ odorosior sit alijs speciebus:valet cardiacis scotomaticis:⁊ ad omnē stomachi debilitatē:⁊ corporis ꝯfortationē:⁊ ad vitia pulmonis: pars.iij.cōfecta est lib.j. ℞.spice folij:piperis:longi zinzi.zedoarie ꝯfite ru.ꝯfite muscate gra.xiloaloes ro.vio.anacardi acori coral.costi leuistici nuc.mus. rasure eboris : margaritarum integrarū ⁊ perforatarum antofili reubarbari amomi ossis de corde cerui croci piperis al.ossiu₃ dactylorū beliculi marini spodij sandali alb.⁊ ru.macis liquiritie cinamomi alipte anisi dragaganti blacte bizātie cardamomi ozimi limature auri ⁊ argēti oi₃.xl.añ.℈.ij.musci cāphore ambre oīm trium añ.℈.i.zuccari candi.añ.ʒ.ij.syrupus ros.q̄d sufficit:datur mane ⁊ meridie ⁊ sero scotomaticis ⁊ debilitatis coclearium vnū cum vino:patientibus in pulmone cum aqua ordei.

¶ Additio.

¶ Potio muscata dr̄ potio a potādo muscata a musco:eo q̄ musc⁹ est p̄ciosior ceteris medicis:respicit ꝓprie virtutem naturalē prime digestionis:ꝯfortat cor:⁊ subtiliat materiā grossa₃. Data bis in die cū decoctiōe nucis muscate: ⁊ gariofiloꝝ ꝯfert valde stōatichis ⁊ ad oēm debilitatem stomachi ex causa frigida. Summa me.est res.xlvj.

¶ Pilule sine quibus.

Pilule sine quibus esse nolo:pillule a rotūditate dicte:sine quibus esse nolo propter summā efficaciā quā habent:siue q̄r superiores purgāt hūores : valēt ꝓprie ad cataractas obscuritates ⁊ caligines oculorū:caput mirabiliter a cholera phlegmate ⁊ melācholia purgant:ab oībus prauis humoribus visum custodiunt:iliosis mirabiliter cōferunt:aurium dolorem sanāt.j.in sero.x.vel.xiij.sumātur cū ouo vel farinata:medietas est.ʒ.iij. ℞.alo.epatici abluti ⁊ odoriferi.ʒ.xiiij.myrobalanoꝝ citrinoꝝ chebuloꝝ bellericoꝝ emblicoꝝ idoꝝ reubarbari:masticis:absinthij ro.vio.sene agarici cuscute añ.ʒ.j.tēperent cū succo feni.scamo.bñ trite ⁊ pulueri₃ate.ʒ.vj.⁊ ß.admisceātur ita tātū q̄ puluis scamonee p pānū cū ipso succo sit exp̄ssus:⁊ sit tāta succi q̄titas q̄ sufficiat ad cōfectionē pilulaꝝ :⁊ manib⁹ primo inūctis oleo vio.vel cōi fm doctrinā nr̄a₃ abluti formēt ī modū ciceris.

¶ Additio.

¶ Iste pilule sunt mltū vsuales. Gilbert⁹ āglic⁹ cap̄.de scotomia ⁊ v'tigie h₃ hāc eādē descriptionē:suant p āñū:q̄ si volueris eas exhibere ꝯtra fumum cholere :duplica myroba.citrios:⁊ si ꝯtra phlegma:duplica chebulos agaricū ⁊ si ꝯtra melācholiā:duplica idos ⁊ sene. Sū.me.ē res.xvj.

¶ Pilule auree.

Pilule a rotūditate dicte:auree ab excellētia auri dicūtur:sicut enim aurū īter cetera metalla p̄ciosius habet : sic pilule iste inter alias meliores approbātur:ꝓprie purgāt caput:lumē oculoꝝ acuūt:vētositatē stomachi ⁊ intestinoꝝ expellūt:⁊ sine molestia purgāt:medietas est.℥.ij.⁊ ʒ.ij. ℞.aloes diagridij añ.ʒ.v.ros. seminis apij añ.ʒ.ij.⁊ ß.anisi seminis feniculi añ.ʒ.j. ß.croci coloquin.interioris masticis añ.ʒ.j.informētur in modum ciceris cum aqua infusionis draga. dentur in sero.ix.vel.xj.cum mulsa:aut cum vino. Sūma medicinarū ē res.ix.

Pilule auree.pilule a rotūditate:auree pp excellētiā vsus pilulaꝝ inuēte ꝓpter delicatos q̄ liq̄das nō p̄nt sumere medicīas:he aūt pil'e optie purgāt stō₃:qi mlta recipiūt stō₃ purgātia:purgāt aūt hu.fri.purgāt epar ⁊ renes:hec mēbra p medicinā se iuuari sentiētia secū attrahūt ⁊ purgāt. ¶ Scotomiā ex anatumasi fridos hūores purgādo in stō:ex q̄b⁹ vētositas ꝯsurgebat:digestionē ꝓcurāt fridos hūores q digestione₃ īpediebāt expellēdo. ¶ Ictericos colorāt ex oppil.epatis factos soluēdo oppilationē:vñ bon⁹ reddit color : si febris adsit nō dent:vētositatē suauiter expellūt pp anisu₃ ⁊ feniculū q̄ recipiūt:vsus aūt pilulaꝝ est multaꝝ. Quidā dant in farina:q̄dā in ouo sorbili:alij in nebula:alij ī racemis extractis arillis:alij in cera liq̄facta ponūt ⁊ subito extrahūt eas in cuspide stili fixas crustella supinducta cere eaꝝ amaritudo occultat:⁊ sic exhibeāt:h̄ aūt totū inuētū ē pp delicatos nō potētes alr̄ recipe:dn̄t aūt generalr̄ dari in sero postea aq̄ tepida vel mulsa ꝓpinari:vel vinū tepidu₃ habētib⁹ stōm frigidū:post sup dormiēdū est donec rugitū ⁊ inflationē in vētre sentiat:deīde surgat:postea dormiat caute a frigore:vt al's dictū est de cōfectiōe dico q̄ in duplo apponēda est scamonea quā autores dicāt nisi plus apponeret parū ducerēt:cōficiantur cum aqua decoctionis draga. dantur.xv.vel.xx.fm patiētis v'tutem:p an.ser. Pil'e q̄re inuēte.

Pilule diacastore

¶ Pilule diacastoree prosunt paralysi.

Pilule diacastoree a castoreo dicte sunt q̄d intrat: paralyticis mirabil'r ꝓsunt vna vl' tres distēperate cū aq̄ calida narib⁹ inij-cianꝫ: ita vt supin⁹ ip̄e patiēs iaceat: iuxta ignē par uū aliquātulū vertat se: ⁊ ore operto sinat phlegma exire: oculos mūdificāt ⁊ dētes lapsos ꝯfirmant: strāguriā curāt: dolorē cilij ex aliquo frigido reumate soluunt. iij. ps est. ℥. j. ⁊ ß. ℞. cast. opij: croci: zinzi. piretri: euforbij: elacterij: nabathematicō: leu-copipis nigelle staphisagrie epithimi spice. añ. ʒ. j. Cōfice cum succo blete ⁊ informa in modū ciceris. Sūma medicinaꝝ ē res. xvj.

Pilule diacastoree dicunꝫ a castoreo paralysi mirabiliter cōferūt ꝓpter castoreū oculos mūdificāt: q̄ cerebrū ⁊ neruos optime mūdificāt laxos dētes ꝯfirmāt: dētes q̄nq̄ labunꝫ ex humorib⁹ a cerebro reumatizātib⁹: q̄nq̄ a stomacho ascēdentibus. ¶ Ualent vtiq̄ pilule diacastoree: quia purgant humores lapsus dentiū operātes. Gingiuas curant propter eandē causam. ¶ Et huiusmodi pilule nō recipiunꝫ per os: nisi contra inueteratas passiones vt paralysim: non dantur tamen nisi. j. vel. ij. quia potētes sunt: et multā inducunt excoriationem: principaliter aūt initiantur p nares vna vel due solute cū succo rute vel cuꝫ vino tepido patiente locato in balneo vel aere calido vel iuxta ignem: patiens etiā manu nares cōstringat: vl' cōcutiat et capite inclinato ꝑmittat humores fluere: si eīn rectus staret: hūores redūdātes ad sp̄ūalia possent eū suffocare: purgatione facta sugat patiēs aquā decoctionis maluaꝝ ad mitigium feruoris: multā enim molestiam inducunt: ⁊ nota q̄ nō debet esse frequens vsus earum sed semel in mense vel bis ad plus: per bienniū durant in multa efficacia.

Pilule artetice valēt ꝯtra arteticā ⁊ podagrā. ℞. hermoda. turbith agarici. ana. ʒ. iiij. casieli. nardi. gariofi. xilobal. carpobal. macis. galange. zinzi. masti. ase fetide feni. ani. saxifragie: semi. sparagi brusci: rose: granorū solis sal gēme añ. ʒ. ij. scamonee. ℥. j. aloes ad pondus omniū. Cōficitur cum succo feniculi vel xx ue.

¶ Additio.

¶ Iste pilule sunt in vsu: has etiam describit Gilbert⁹ anglicus cap̄. de cura artetice: valēt cōtra arteticā phlegmaticam. Summa medicinarum est res. xxiii.

Pilule optomere. i. de. viij. sp̄ēb⁹ hūores spissos de capite deponūt ⁊ visum clarificāt ⁊ cataractas oculoꝝ ꝓhibent. ℞. aloes diagridij añ. ʒ. ij. colognitide iterioris epithimi dauci cretici masticis agar. chebu. absinthij oīꝫ. vij. añ. ʒ. j. terāꝫ ⁊ cū succo strigni distēperēꝫ: ⁊ in modū ciceris formēꝫ: denꝫ ex eis. ix. mane vel vespe cū vino.

¶ Additio.

¶ Hee pilule raro in vsu habenꝫ: dicit doctor in se. formenꝫ cū succo strigni. Et strign⁹ ƀꝫ Dios. hꝫ quatuor sp̄ēs: quaꝝ prima est hortulana odoris iocundi: hec comediꝫ: ⁊ hec est quā nos solatrū vocamus aut morellam. Macer: herbam quā greci strignū dixere latini morellā dicūt: ƀm Serapionem solatrū est vua vulpis: ƀm ꝓo Mes. vua vulpis aliud est: vt apparet in cap̄. d' alphescera: sed maior pars sapiētū tenet hanc opinionē q̄ vua vulpis siue canina sit strignū seu solatrū. Summa medicinarum est res. x. Strign⁹ hꝫ q̄tuor spēs

Pilule ꝓbate ꝯtra fluxū vētris maxime liēteriā ⁊ dissinteriā. ℞. myrtilli balaustiaꝝ psidie simphiti sang. dra. boli acatie hypoquistidos rosarū tartari sumach croci. gallie muscate: galle cinamomi spodij masticis gūmi arabici añ. ʒ. j. opij thebaici. ʒ. ß. cū succo cimaꝝ myrti lētisci tēpera: ⁊ fac pilulas in modū orobi denꝫ. ix. vel. xj. cum aqua ro. vel pluuiali.

¶ Additio.

¶ Iste pilule raro in vsu habenꝫ: has āt describit Gilbertus angli. cap̄. de diaria. valēt ꝯtra oēꝫ fluxū vētris ⁊ maxime lientericū ⁊ dissintericū. Sūma medicinaꝝ est res. xx.

Pilule de quinq̄ generib⁹ myroba. ℞. myrobalanoꝝ citri. chebul. belliri. emblicoꝝ indoꝝ agarici diagridij coloquintide sene ana. ℥. ß. turbith anisi maratri masti. lapidis lazu. añ. ʒ. ij. ⁊ ß. ⁊ gra. v. alo. ℥. j. fiant pilule: valēt arteticis podagricis spleneticis ad visum clarificādum: choleram purgant adustam.

Pilule de q̄nq̄ gn̄ib⁹ oēs hu. purgāt ⁊ precipue phlegma ⁊ melācholiā: dolorē stomachi ⁊ intestinoꝝ sedāt: febricitātib⁹ nō sunt exhibēde: nec solā cholerā purgare volētib⁹: sꝫ vbi cholera ⁊ alij hūores supabundāt ꝑn̄t dari: parū laxāt. Si quis eas bene laxatiuas facere voluerit: in duplo plus potest apponere de scamonea q̄ recipiant: conficiꝫ cū succo absinthij vel feniculi. Summa medicinarum est res. xvi.

Pilule cinoglosse multū sūt vtiles ad acre ⁊ tenue reuma: plurimos eīn scio q̄uis lōgo tp̄e reumatizātes his susceptis ꝓcul dubio esse curatos. ℞. cinoglosse opij. se. iusquiami oīꝫ triū añ. ʒ. iiij. myrrhe troclitē. ʒ. vj. olibani. ʒ. v. gario. ʒ. ij. cinamo. corimbi. añ. ʒ. ij. tēperēꝫ cū rodostomate. i. cū aq̄ ro. ⁊ formenꝫ pilule ad modum ciceris: ex quib⁹ denꝫ. v. vel. vij. eūti dormitū.

¶ Additio.

¶ Iste pilule interdū in vsu habenꝫ. Gilbertus anglicus cap̄. de causis tussis hꝫ vnā aliā descrip. que eadē est: ⁊ est cinoglossa herba dicta lingua canis similis cinoglosse. i. plantagini maiori nisi: q̄ nō sunt ei coste apparētes in folijs eius: sed sunt leuia satis: hec in pratis ⁊ iuxta vias nascitur cum flore purpureo tendēte aliquantulum ad rubedinem. Summa medicinarum est res. ix. Cinoglossa.

Pilule ante cibū ⁊ post cibū ad digōnē ꝯfortādā ⁊ vitutē digestiuā. ℞. cinamo. gario. galāge nucis mu. macis. zinzi. cardamo. xiloa. stora. calamite añ. ʒ. j. reubar. ad pondus oīꝫ supradictoꝝ: aloes ad pōd⁹ oīꝫ sup̄dictoꝝ. Cōfice cū vino: sumanꝫ ante cibū. vij. ⁊ post cibū. v.

¶ Additio.

¶ Iste pilule sine quib⁹ interdū in vsu habentur: diuerse tn̄ descrip. apd' diuersos reperiunꝫ: aliqui laudāt p̄sentes: alij ꝓo laudant sequentes: quas etiaꝫ laudo magis: quaꝝ descri. sequiꝫ. ℞. ligni aloes gariofi. folij masticis xilobalsami casie nu. mus. macis: cinamomi: cubebe: croci: spice: sileris montani añ. ʒ. ij. reubarbari pondus oim: aloes succotrini ad pōdus reubarbari ⁊ ceterorum: cōfice cuꝫ balsamo vel vino. Summa medicinaꝝ est res. xi.

Pilule arabice ꝯtra oēm dolorē capitis: et si per. c. annos durauerit: purgāt mirabil'r oēs hūores: ⁊ generāt letitiā: ⁊ auferūt tristitiā: mētē acuūt: visum reddūt: auditū restaurāt: memoriā tribuūt: scotomiā vertiginē hemicraneā oc'los dētes gigiuas stōachū: splenē sonitū auriū oīb⁹ hūorib⁹ etatib⁹ oīb⁹ tp̄ib⁹: sine molestia ī viris ⁊ mulierib⁹ purgāt. ℞. alo. ℥. iiij. briōie miro. citri. belliri. ido. chebu. embli. masti. diagri. asari ro. añ. ℥. j. ꝯfice cū suc. feni. vl' absin. cro. ʒ. j. castorei. ʒ. iij.

¶ Additio.

¶ Iste pilule interdū in vsu habenꝫ. Gilbertus anglicus easdē describit in duob⁹ locis: primo cap̄. de catharactis. scd'o capitulo de cura arthetice ƀꝫ magistros: differt tn̄ ab ista: quia in eis non ponitur crocus nec castoreum. Sūma medicinarum est res. xiiij.

PIlule de elacterio. ℞.alo.ʒ.ij.masti.ʒ.j.elacterij.ʒ.iij.ↄficitur cuȝ succo siccidis: vel cū succo actis vel cameactis:⁊ da.iij.vel.v.suauiter ducūt ⁊ pncipalr melācholiam:⁊ phlegma purgāt siue choleram rubeam.

Additio.

Ⅽ His pilulis raro vtunt medici istius tpis:et sunt pilule de cucumere asinino:nā elacteriū ē succꝰcucumer asinini sicut apparet apd Dios.cap.de cucūere asinino. Siccidis.i.cucumeris asinini:sȝ intelligatur de radice. Act.i.sambucꝰ:cameact.i.ebulus quasi infima seu hūilis actis:⁊ dr a chame qd est infimuȝ:ideo q dicit ebulus est actis sambucus est cameactis:mentitur. Sūma me.est res.iiij.

Actis.

PIlule cochie Gal.pbate ad hemicraneū dolorē stomachi ⁊ ilium. ℞.aloes absinthij pulpe coloquintide sca mōe e equale pondus:masticis dimidiū vnius predictorum. Cōfice cū suc.feni.vel absinthij vel solatri:et fac pilulas:dentur ſm quātitatem virtutis.

Additio.

Ⅽ Iste pilule nō habent in vsu ſm pñtem descrip.sȝ bene ſm descrip.rasis.ix.ad almāsorem:⁊ dicuntur cochie idest capitales a cochos grece qd est caput latine eo ꝙ mūdificant caput. Summa medicinaꝝ est res.vj.

Pilule cochie q̄re sic dicte.

PIlule de aloe ⁊ mastice. ℞.aloes.ʒ.j.masticis.ʒ.ß.gario.rosaꝝ rub.añ.ʒ.j.croci diagredij añ.℈.ij.ↄfice cū succo fenicli vl absinthij.

Additio.

Ⅽ Pilule de mastice ⁊ aloe dicunt eo ꝙ ex eis imponitur in plus:virtutē respiciunt naturalem proprie purgant incolumiter ⁊ valde stomachū a phlegmate ⁊ a cholera contentis in eo. Summa medicinaꝝ est res.vij.

QUadrimerō.i.de q̄tuor numeris vel quatuor rebꝰ exptū est ad asmaticos ⁊ ex catarro tussiētibꝰ:valet etiā ad dolorē ⁊ frigiditatē:stōachi digestionē pcurat renes debiles releuat.ix.ps est lib.j. ℞.elenij.ʒ.j.⁊ ß.ʒ.iij.seminis maratri.ʒ.j.piperis.ʒ.vj.cimini.ʒ.iij. mel qd sufficit:datur mane vel vespere cum vino calido.

Additio.

Ⅽ Quadrimerō.i.de quatuor medicis respicit pprie spiritualia datum cū decoctiōe hyssopi:ↄfert asmaticis ⁊ tussientibus ex catarro frigido:datum cū decoctione masticis cōfert dolori stōi ex frigiditate. Summa medi.est res.v.

ROsata nouella.rosata dr a rosis nouella respectu veteris q recipiebat tibar.i.sulphur viuū:vomitū ⁊ subuersionē stomachi aufert:debilitatē ⁊ sitim reprimit:defectus ex longa infirmitate mire subuenit:sudores diaforeticos cōpescit.xx.pars est lib.ij. ℞.rosa.zucca.liquiri.añ.ʒ.j.et.ʒ.j.et.℈.ij.⁊ ß.cina.ʒ.ij.et.℈.ij.gra.ij.gari.nardi.zinzi.galā.nuc.mus.zedoarie storacis cardamo.apij.ana.℈.j.et grana.viij.mel quod sufficit.datur mane meridie et sero cum frigida.

ROsata nouella dr ad antiq dr̄tam valet ad siccitatē cordis ⁊ epat ⁊ pulmonis: q̄dā dicunt rosatā nouellā eē ca.sed meus pr dicit eā esse tēperatā ⁊ magis ptinere frigiditati q̄ȝ caliditati:vñ si calor stomachi cordis pulmonis et epatis sit cū siccitate nō det:si sine siccitate:det cum aqua decoctionis vio.prunorū:vel aqua ordei vel cum frigida. ¶ Sitim sedat:si sit cū febre nō detur:⁊ cū dat: cōtra sitim mane ⁊ sero cū frigida det. Ⅽ Uomitū constringit cum aq̄ decoctiōis ro.vl aqua rof.qualis solet fieri in his nostris regionibꝰ que melior est. Ⅽ Stomachū ex debilitate solutum stringit eodem modo exhibita. Cardiacis subuenit si fiat subtilissimus puluis de osse de corde cerui puluerizatū subtilr buliat diu cū aq̄ ro.⁊ cū calida detur: diaforeticos sudores reprimit sumpta cū aqua decoctionis florum myrte vel cū aq̄ de myrtil.ad doctrinam aque rof.frigida qd melius est debilitatum longa egritudine restaurat cuȝ aqua ro.ↄfice sic:omnes spēs contere in.j.li. pulueris.iij. mellis ponant:sed si conficiant cū melle nō tantuȝ valet: qr calorem ab eo sumit:non durat vltra annum si fiat cuȝ syru.sue nature diutius durat:similia similibꝰ seruātur.

RUbea trociscata dr ab ipso colore:trociscata a trociscis q ibi ponūt dicta:valet tertianarijs quotidianarijs ante horam accessionis data cū rodostomate ad modū auellane naribꝰ ⁊ pulsibꝰ de eadē inunct sanitatē pstat:reumati ex acri phlegmate fcō data cū ptisana subuenit.vij.psē li.j. ℞.liq.cina.papa.al.añ.ʒ.iij.⁊.℈.j.⁊ gra.v.cro.iusquia.ro.se.apij añ.ʒ.ij.⁊ gra.xv.nardi violaꝝ.añ.ʒ.j.⁊ gra.vij.gario.storacis optime opij thebaici añ.℈.ß.trocis.croci magnetis ⁊ hydiocri myrrhe anisi añ.grana.xv.mel qd sufficit. Sūma medicinaꝝ ē res. xvij.

RUbea maior ē opiata sic dicta:qr iter oēs medi.magis rubet. Ⅽ Trociscata qr trociscos recipit. Tussiȝ ex acri reumate strigit sumpta cū suc.ptisane. Anatrophā ⁊ catatrophā ⁊ sputū sanguineū stringit. Anatropha dr subuersio stōi qñ qs pter frigidos hūores in ipso existētes ⁊ cū aggrauātes cogitur eos per superiora emittere. Catatropha dr subuersio stomachi:qñ hūores cogunt per inferiora exire:qñ p inferiora eis det cū succo mente vl vino decoctionis eiusdē:spuenti sanguinē cū succo plantaginis. Anatropha. Catatropha.

Ⅽ Acutas febres placat:nō laudo dare acute febricitātibꝰ

Ⅽ Periodicaꝝ febriuȝ ante horā accessionis cuȝ aqua ro. Uigilantibꝰ ex phrenesi hoc nō laudo:sed post phrenesim manēte vigiliarū materia vel instātia ex siccitate cerebri sic det. Accipe semina papaueris lactuce puluerizent:⁊ ex eo puluere ⁊ rubea fiāt pilule ⁊ dent:sola rubea cum vino decoctionis eorūdē. Reumontos matricis. Remērosis dicitur matricis fumositas illius det isti cū decoctiōe violarum prunoꝝ:ↄfectio facilis est:oēs species simul terant et conficiant vt alia:per.v.an.seruant in multa efficacia. Rementosis.

REquies magna vel magna medicina requies dr eo qd requiē patiētibꝰ prestat et somnū ⁊ maxime typice febriētibꝰ:quotidianarijs:tertianarijs:quartanarijs:acut ⁊ pacutis prestat.xj.pars est lib.j. ℞.rof.⁊ vio.añ.ʒ.iij.opij.insquia.miconis papa.alb.mādragore scariole lactu.se.portulace psilij nu.mu.cina.et zucca.añ.ʒ.j.et ß.sandali al.⁊ ru.⁊ citri.spodij.draga.añ.℈.ij.⁊ gra.v.da patiētibꝰ acutā cū syrupo vio.interpolate cū melle ↄfecta dare possumꝰ:dat q̄rtanarijs cū vino calido acutis ⁊ pacutis tertianarijs cū aqua calida vel syru.requies ē opiata q̄si frigida pcipue valet ad somnū inducēdū ad modū castanee data: cū aūt est data hoibꝰ q̄si sanis tēpestine debēt multum comedere vel cenare:⁊ postea det eūti dormitū. ꝙ si aliqs abhorret sumere:distēperet cū succo ro.vl syru.vio.⁊ colet:⁊ postea det:lȝ oīno nō faciat effectū:nā multū valet etiā sic data. Itē attendēdum est ꝙ ex speciebus huiꝰ medicine syru. factꝰ bonus est ad somnū puocandū.s.vt spēs buliāt in aqua trite ⁊ colentur:et apposito zuccaro fiat syrupus. Itē in acutis quibuslibet pōt dari ad somnū inducendū. Sūma medicinarū ē res.xx.

REquies opiata ē sic dicta:qr q̄si requiē.i.somnū iducit:opiata ē iter alias supior ē:dat q̄tidiane q̄rtane:tñ alie opiate hic pualēt vt musa enea in quotidiana. Tyriaca in q̄rtana vl mitridatū: dȝ autē eis requies dari precedēte purgatione pauca ⁊ digesta existēte materia:detur ante horā accessionis cū calida:cōsumit eñ aliquātulū:⁊ mēbra cōstringit:dat in acutis ⁊ peracutis vt in sinocho ⁊ causon ⁊ sitibus emitriteo

medio. Si

medio. Si post purgationē materie instantia vigiliarum remaueat: daꝶ vtiliter requies hoc mō: semen lactuce tritum per noctez iaceat in syrupo vio. ꝛ in eodē requies resoluatur: ꝛ in mane colatura deꝶ cuz aqua tepida si delicatus fuerit. Sin autē: cū semine lactuce potest dari: si etiam ipsam lactucā habeas cuz aqua decoctionis ipsius exhibeas: valet quoqꝫ ad somnū faciēdū. Emplastrū factū de semine papaueris al. ꝛ ni. iusqami portulace lactuce mandragore cū oleo vio. ꝛ albumine oui lacte mulieris fronti ꝛ tpibus appliceꝶ: sola requies idē facit: cōficiꝶ vt alie: p. ij. an. ser. dosis eiꝰ est in interpolatis. ℥. j. in acutis. ℥. viij.

Rodozaccara. i. zuccarum ro. valet dolori stomachi ꝛ debilitati facte ex calore mirabiliter stomachū cōfortat: valet etiam ad diariam ꝛ omnē fluxū ventris ex calore factū: valet cardiacis qui ex calore patiuntur. fit autem sic: in. ij. lib. zuccari ponatur lib. j. viridiū ro. minutatim incisarum: ꝛ in mortario postea diutissime terantur: ꝛ in vase vitreo ad solem per. xxx. dies ponantur: ꝛ mane ac sero bene agitētur. transactis vero. xxx. diebus in terreo catino ponātur: ꝛ in lib. j. zuccari modice triti superposita ꝛ manibus bene confecta in vase stricto reponantur. Datur mane et meridie cum rodostomate vel cum frigida.

Rodozaccara qͣliter fiat.

Rodozaccara. i. zuccaꝝ rosatū. Facit ad debilitatē stōachi factā ab humoꝝ acumine datū cū frigida: cōfortat em̄ aromaticitate: ꝛ ponticitate: acumē cholere mitigat ꝛ discrasiā: valet ꝯtra fluxū vētris ex debilitate ꝟtutis retentiue: daꝶ cū aqua pluuiali vel ro. qđ meliꝰ est: vtiꝶr datur febrientibꝰ nō constipatis cū frigida: qꝛ mēbra calore febrili dissoluta cōstringēdo partes cōfortat: ꝛ calorē reprimit. Fit aūt hoc modo rose virides optime terūtur remotis vngulis: adde zuccarū: ꝛ iterū optime simul tere ꝛ alteri icorporeꝶ: zuccarū dꝫ tali ꝓportione apponi: pro. j. lib. rosatum tres zuccari ponanꝶ: quidam tamē copiaz rosaꝝ habētes ꝓ. j. li. rosarū. ij. li. zuccari ponunt: meliꝰ est ꝙ rose supabūdent q̄ȝ zuccaꝝ: ꝛ post. iij. vel. iiij. mēses zuccarū pōt apponi modū excedētibꝰ rosis: si aūt zuccaruȝ preter modū apponaꝶ: rosis viridibus non inuentis dānum erit irrecuperabile: sic ita confectū per. xv. dies ad minus vel. xx. dies soli exponaꝶ in vase rerreo strictū habente orificiū: vt sua aromaticitas nō perdaꝶ: agitetur in die bis vel ter ne exaratur: per biennīū seruatur: sed melius est tamen si quolibet anno renouetur: dosis eius est. ℥. j.

Rodomel. i. mel rosatū competēter datū est cū frigida phlegmaticis maxie i estate: cholericis cū tepida maxie in vere ad mundificādum stomachū. Mundificat em̄ ex propꝛietate mellis: ꝯfortat ex rosis. Aliquando ad maiorem mundificationeȝ tria grana salis apponunꝶ: delicatis colatura detur: meliꝰ tamen si tota rosarum substantia accipiatur: datur auteȝ ad virtutem digestiuā confortandam cum aqua decoctionis masticis anisi feniculi vtiliter daꝶ potionatis post acceptā medicinam cessante fluxu ad stomachuȝ mundificādum ꝛ confortādū cum tepida vel aqua ros. vel quod melius est cū decoctione masti. ꝛ. vj. vel. vij. gariofi. mundificando em̄ stomachuȝ prohibet ne aliqua particula scamonee villis stōachi adhereat que dissinteriā vel tenasmon posset inducere vel in posterū febrem inducat: hec eniȝ pericula solent supuenire ex scamonee receptiōe. Mel rosatum mulieribus est destinata medicine. ¶ Quidā sic ꝯficiunt: folia rosarū integra cum melle decoquunꝶ illū aufe rentes quod melius est: tali proportione est apponendum vt pro li. ro. v. li. mellis ponantur: signum decoctionis est in talibus qn̄ rubere mel incipit ꝛ valde aromaticū fit. Nota tamen ꝙ melius ē si citra modum coquatur q̄ȝ vltra.

Mellis rosati confectio.

¶ Si em̄ modo nō debito coctum fuerit: soli expouaꝶ per vij. vel per. viij. dies calori solis excoqui. Alij meliꝰ faciūt succū rosarū cum melle coquūt ad consumptioneȝ succi. lib. iiij. mellis pro qualibet li. succi ponētes: ꝛ hoc est optimum mel rosaceū: per. ij. annos seruatur: in tertio anno melius est: dosis eius. ℥. ij. vel. iij.

Eodē modo fit zucca. vio. quod facit pleureticis periple. ꝛ ethi. ꝛ qui maxime cōstipati sunt: datur istis cum ptisana mane ꝛ meridie cum frigida: pectus humectat: ꝛ ventrem laxat.

Sotira magna. i. que īterpretaꝶ saluatrix si cū mulsa bibaꝶ capitis dolorē antiquū tollit: vetereȝ vel siluestrē phrenesim placat: epilēticis ꝛ melancholicis subuenit: oculoꝝ auriū ꝛ dētiū dolorē mirabiꝶr sanat: mulieris lac soluit: ꝛ ꝑ aurē iniectū auditū reddit: cum tepida sumpta disnocis: asmaticis medeꝶ: tussiȝ antiquā ꝛ recētē tollit: stomachū vomētē ꝛ ꝺ singultu ꝛ dolore laborātē sanat: peripleumoniā ꝛ pleuresiȝ ꝛ epatis ꝯtēsiōes deponit: ictericos ex abūdātia fellis rub. purgat: ꝛ ad pristinū coloreȝ reuocat: sanguis sputū cū oximelle sumpta vel decoctiōe poligonie vel plātagīs sistit: fluxū vētris cōstringit: brachioꝝ ꝛ coxaꝝ dolorē sedat: ꝛ his q̄ ꝑ dolore dormire nō pn̄t mire somnū īducit: arteticis sciaticis ꝛ podagricis necessario daꝶ ad serpētinos morsus cuȝ mulsa ꝓpinata: ꝓdest quartanarijs ex lōga īfirmitate patiētibꝰ si ea vtanꝶ. vj. pars est lib. ij. ℞. storacis optime. ℥. iij. ꝛ ß. apij. ℥. iij. ꝛ. ℈. j. costi. myroba. opij petro. macedonici an̄. ℥. iij. siselei. ℥. ij. ꝛ. ℈. ij. pipis. ℥. ij. ꝛ. ℈. j. ꝛ. ß. cina. nardi an̄. ℥. ij. ꝛ. ℈. ß. squināti syriaci ani. an̄. ℥. ij. casto. ℥. j. ꝛ ß. reupōti. ℥. j. ꝛ. ℈. j. trocisco. croci magnetis asari an̄. ℥. j. pipis al. ℈. ij. ꝛ. ß. hydiocri. ℥. ß. amomi pipis lon. an̄. ℈. j. alij apponunt croci. ℥. ij. ꝛ. ℈. ij. mel quod sufficit: datur in modum auellane.

¶ Additio.

¶ Ista opiata nō est in vsu: si q̄s tn̄ voluerit ea vti magistraliter poterit: qꝛ valet ad ea q̄ scripta sunt: trocisci croci magnetis ꝛ trocisci hydiocri reperiuntur hic inferius.

¶ Summa medicinarum est res. xxij.

Stōatichō fridū facimꝰ: qđ valet ꝯ ōcꝫ calorē: sitiȝ repmit: ꝛ patientibꝰ debilitatē ex nimio colore potenter subuenit: acutis ꝛ pacutꝫ mirifice ꝓdest. ℞. zuc. li. j. sandali al. ꝛ rub. an̄. ℥. j. ꝛ. ß. spodij berberꝫ se. portu. scari. se. melo. palestini: succi liq. ro. ꝛ vio. nenufa. an̄. ℥. j. ꝯficiꝶ sic: supradictū zuccaꝝ ponaꝶ i stagnato cū li. j. aq̄ ro. ꝛ tā diu buliat cū spatula agitādo donec ad aq̄ ꝯsumptionē deueniat: deīde puluis ꝓdictaꝝ specierū bn̄ cribratus īmisceatur cū spatula agitando in stagnato: cū aūt ꝓbare volueris vtrū sit coctū: supra marmor gutta ꝓijciaꝶ: q̄ si coaguleꝶ: bn̄ coctuȝ est: ꝛ si coctū fuerit: tūc ponaꝶ sup marmor: priꝰ abluto ꝛ inuncto oleo ro. vel vio. ꝛ tunc cum cultello eodē mō oleo inūcto frustatim incidatur dum calidum est: datur mane ꝛ meridie cum frigida.

Sūma medicinarū ē res. xiiij.

Stomatichō frigidū. ℞. alias ꝛc. vt i ātidotario legiꝶ. Valet ꝯtra dolorē ꝛ sitim stōi dico debilitati ex magna frigiditate stōi: ꝯfortatiuū: stōi ꝟtutem digestiuā iuuat: multa em̄ recipit digestionem cōfortātia: vt cinamomū ꝛc. signū decoctionis zuccari generale est tā in isto q̄ȝ i illo: cū gutta sup marmor oleo inunctū posita in modū fili ꝑ flatū oris extēsa ex facili frāgiꝶ digito ꝑcussa vꝶ ꝯtra marmor ꝑcussa: q̄ȝto frangibilior est gutta tāto melior est: qualꝶr fiāt in antidotario repiꝶ. Signo decoctiōis inuēto stati ab igne deponaꝶ pul. semꝑ agitādo: ad vltimū muscus distēperatus cū aq̄ ro. stati ꝓijciꝶ super marmor: signatur cū cultello vncto: vt cum infrigidatum fuerit cōpetenter in frusta possit diuidi: ꝛ serua.

Stomatichon calidum stomachū confortat: digestiuā virtutem adiuuat: ⁊ iliosis cōfert. ℞. zucca. li. j. cinamo. zinzi. añ. ʒ. ij. gar. galāge añ. ʒ. j. nucis muſ. ſpice: ligni alo. carda . macis ana. ʒ. ß. confice eodem modo vt stomatichon frigidum: ſi vero laxatiuum facere volueris. ℥. j. ſcamonee addatur.

Sūma medicinarū ē res. x.

Stomatichon dr̄ a stomacho quē forte oliꝫ melius mundificabat ꝙ mō: ꝑpter indigestionē stomachi illoꝝ q̄ fere nullū pn̄t recipe medicamē inuentuꝫ ē: fit aūt qn̄qꝫ laxatiuū in quo apponit̄ ſcamonea: ⁊ fit cōfortatiuū in quo aromatice ſpecies frigide vel calide tm̄ ponuntur: laxatiuum ꝯpetenter dat̄ medicina recepta nō ſufficiēter purgatis. Nequeūtes aūt recipe medicinā cū eo pn̄t decipi: fit aūt laxatiuū cuꝫ ſcamonea puluerib⁹ admiſcet̄: ꝑ q̄s pulueres recipit ꝯfortationē: fit etiā laxatiuū cū ſola ſcamonea ⁊ zuc. bn̄ cocto ⁊ ab igne depoſito puſ. ſcamonee ſemꝑ agitādo cū ſpatula admiſceatur: ⁊ poſt aliquātulā decoctionē calidū ſuꝑ marmor mūdū inunctū oleo iniſciat̄: ⁊ marmor ſit parū decliue: ſic etiā faciendū eſt in quolibet stomatichō. Tali aūt ꝓportione diagridiū apponatur: vt ꝑ li. j. ſyrupi ſit. ʒ. j. diagridij vl̄ ad plus. ʒ. j. ⁊ quarta pars alterius.

Al ſacerdotale quo vtebāt̄ ſacerdotes in dieb⁹ Helie ꝓphete ꝓpter dolorē capitis ⁊ caliginē oculoꝝ ⁊ stōachi ⁊ dētiū dolorē tuſſim ⁊ anhelitū emēdat: os odoratū reddit: ⁊ corp⁹ humanū incolume ſeruat. ℞. ſalis cōis ℥. xvj. cina. ℥. iiij. zinzi. amomi: piretri: cimini: amei: pip. ſilerꝫ ſaturegie. hyſſo. orig. pulegij añ. ℥. j. q̄ oīa terēdo ī puluerē redige: ⁊ ī oī cibo vtere: ⁊ vſui ſua.

Additio.

Sal ſacerdotale dictū ſic: q2 ſacerdotes vtebant̄ quod nunc non eſt in vſu. Summa medicinarum eſt res. xi.

Yrup⁹ roſa. ſic fit. ℞. roſ. recētes: ⁊ pone in vaſe: ⁊ ſuperaſperge aquā feruētem: ⁊ cooperi vas ne fum⁹ exeat inde: ⁊ cū infrigidata eſt aqua: ꝓ̄ijce roſas exprimendo deinde aquā eādem buliētē ſuꝑ alias roſas recētes iterū ꝓ̄ijce: ⁊ ſupradicto modo facimus mutādo roſas tādiu donec ipſa aqua ſit rubea. deinde in lib. iij. aq̄ lib. iij. zuc. pone: ⁊ cū bulire inceperit: album oui cū aqua frigida pone: ⁊ cōcutias tantū quouſqꝫ ſpumeſcat: ⁊ ſpumā illā in ſyrupuꝫ buliente ſuꝑaſperge: ⁊ cū nigreſcere ſpuma inceperit: ſuauiter cū catia remoueas: ⁊ iterū aliam ſpumā infunde: ⁊ ſupradicto mō fac quouſqꝫ clarior fiat ſyrupus: ⁊ cuꝫ ceperit quaſi filū facere: vel ſuꝑ marmor poſit⁹ vel ſupra vnguē nō diffundit̄: coctū eſt: valet ſiccitati ⁊ calori febriū: ſitim reprimit: cōfortat: ⁊ conſtipat.

Additio.

Iſte ſyrupus roſatus quē hic deſcribit Nicolaus ex infuſione factus eſt idē cū illo quē ſcribit Meſue in ſuo antidotario: differunt tn̄ in doſi: nā Meſue dicit. ℞. aque infuſionis roſarū lib. v. zuccari lib. iiij.

Yrup⁹ viola. eodē modo fit qui multuꝫ valet febricitātib⁹ ꝓthyſicis ⁊ ꝯſtipatꝫ ventrem humectat ⁊ laxat: vt breuiter dicam: omnes illi qui ſunt de floribus hoc modo fiunt vt ſyrupus nenufarinus: etiā valet iſte ſyr up⁹ cōtra acutas ⁊ peracutas: ⁊ ꝓuocat ſomnū.

Additio.

Syrup⁹ violatus fit vt ſyrupus roſatus ex infuſiōe. Similiter oēs ſyrupi qui fiunt de floribus vt nenufarinus bugloſſe boraginis ⁊ ſic de alijs.

Yrup⁹ cōtra pleureſim ⁊ peripleumoniaꝫ ꝓthyſicos ⁊ ethicos. ℞. aq̄ li. iiij. ⁊ ponāt ibi. ℥. ij. ⁊ ß. vio. lig. papa. al. añ. ℥. ß. ſe. citonio. ⁊ malue mūdate: medulle. ſe. bōbacis medulle ſe. citrulli melo. cucume. cucurb. mūdatorū. ſe. portul. draga. gūmi arabi. añ. ʒ. iij. oīa in aq̄ vel ſacculo bene trita ponant̄: ⁊ ſacculus in ꝑdicta aq̄ ponat̄: ⁊ buliat ad medietatē: et ſacculo abſtracto ab aq̄ li. ij. zuccari apponant̄: ⁊ fiat ſyrup⁹: ⁊ clarificet̄: vt ſupra docuim⁹.

Additio.

Syrup⁹ ꝯtra pleureſiꝫ raro h̄r in vſu: poterit tn̄ quis eo magiſtraliter vti ſi voluerit. Summa medici. eſt res. xv.

Yrup⁹ cōtra acutas ⁊ peracutas paſſiones. ℞. ſuc. portula. ſucci melonū paleſtinoꝝ añ. li. j. vel cum aqua decoctionis citro. melo. ⁊ cucur. vl̄ capil. ve. herbe epatice: politrici adiāti: cetrac. i aq̄ iſta vel in ſucco ꝑdicto fac bulire liquiritiā mūdatā ⁊ tritā: ⁊ drag. vio. añ. ℥. j. prunoꝝ nūero. v. ſemperuiue: ant cotilidōis. ℥. j. deinde colet̄: ⁊ colature adde zuc. li. j. ⁊ fiat ſyrupus vt dixim⁹ clarificet̄ ſm̄ ꝙ dꝫ: vel vt ſupi⁹ docuimus: deinde pſiliū ⁊ ſe. cito. ana. ℈. j. ī ſacculo mitte ſand. al. ⁊ rub. ⁊ ſpo. berbe. ro. portu. lactu. ſcari. añ. ʒ. ß. puluerizata: ⁊ horū puluerē in eodē ſacculo pone ⁊ ibidem reubar. puluerizati. ʒ. j. hec ſimul bulire facias vſqꝫ ad decoctionem: datur ꝯtra acutas ⁊ ꝑacutas ſine apoſtemate cum aqua frigida.

Additio.

Iſte ſyrupus ꝯtra acutas ⁊ peracutas paſſiōes non eſt in vſu: ⁊ credo ꝓpter magnum artificiuꝫ ſue cōpoſitionis potius ꝙ ꝓpter aliud. Summa medicinarum eſt res. xxv.

Yrupus ꝯ oēm fluxū vētris. ℞. zuc. li. j. aq̄ ro. vl̄ plu. li. j. ⁊ ß. ⁊ in aq̄ iſta ponatur myrtini. ℥. j. roſaꝝ ſumach acatie balauſtie ſpodij hypoquiſtidos añ. ℥. ß. ſorbarū mūdataꝝ. x. neſpuloꝝ viridiū nūero. v. cornaꝝ vel prunoꝝ imaturoꝝ. x. drag. ligritie gūmi arabici añ. ʒ. ß. q̄ ſunt terēda terant̄: ⁊ buliāt ī ſupradicta aqua donec ad q̄titatē vni⁹ li. deueniant ⁊ colature ponatur zuccaꝝ ꝑdictū: ⁊ fiat ſy. ⁊ clarificet̄ vt diximus.

Yrup⁹ de papauere ꝯ oēm vētris ſolutionē. ℞. capita papauerꝫ recentia ſiue hūida nūero. cl. plātagīs balauſtie galli. prunellaꝝ imaturaꝝ añ. ʒ. j. Cōficit̄ ſic: oīa iſta ī aq̄ pluuia. ℈. v. dimitte ꝑ biduū: tertio vo die coq̄ aquā bn̄ vſqꝫ ad ꝯſūptionē medietatꝫ: poſtea cola ꝑ pānū fortiter. Cū aūt colata fuerit: admiſce illi colature tertiā ꝑtē mellis: ⁊ iteꝝ coq̄ donec ad ſpiſſitudinē mellis redigatur: ⁊ tūc cōde in vaſe vitreo: ⁊ cū op⁹ fuerit in. ʒ. j. aque mitte. ʒ. j. ſyrupi.

Additio.

Iſte ſyrup⁹ dn̄i Nico. ꝯtra oēs fluxū vētris nō h̄r in vſu: ſed medici nr̄i tp̄is vtuntur potius quodā ſyrupo de ribes nobis ignoto: laudarē potius iſtū: ſed vt nunc dixi de alio fortaſſe ꝓpter artificiū dimittunt. Sūma me. eſt res. xv.

Pongia ſomnifera. ℞. opij thebaici. ℥. j. ſucci iuſqami. ſucci more imature rubi: ſeminis lactuce: ſucci cicute codij. j. papa. ſuc. mandragore: ſuc. hedere arboree. añ. ℥. j. hec oīa ſimul in vaſe mitte: et ibi ſpōgiā marinā nouā q̄lis de mari exierit vt nō tangat eā aqua dulcis: ⁊ pone ad ſolē in canicularib⁹ dieb⁹ donec oīa ꝯſumat̄: cūqꝫ op⁹ fuerit: aq̄ nimis calida illā parū fomēta: ⁊ poſtea narib⁹ patientis appone: ⁊ cito dormiet: cū autem excitare volueris: ſuccus radicū fenicu. naribus apponet̄: ⁊ mox expergiſcetur.

Additio.

¶ Additio.

¶ Istam spongiã somniferã describit Gilbert⁹ anglicus li.v.capitulo de intestino exeũte per vulnus. Sz vnũ aliud dicit Gilbertus:q pro excitatiõe a somno accipiatur alia spongia marina in aceto bene temperata:τ narib⁹ applicetur. Summa medicinarum est res.ix.

Tyriaca magna Gale. tyriaca dicitur dña medicinarũ: Galeni:qz ab eo ɔposita fuit facit cõtra grauissimas passiones totius humani corporis: τ epilenticis cataléticis apopleticis:cephalargicis:stomatichis : hemicranicis prodest:ad raucedinẽ vocis τ cõstrictionẽ pectoris optima est:arteriacis asmaticis emoptoicis ictericis hydropicis peripleumonicis iliosis τ vulnera in intestinis habentibus nefreticis calculosis collyricis subuenit: menstrua educit:τ fetum mortuum expellit:lepras τ variolas τ frigus periodicũ τ ceteras passiones inueteratas emẽdat:precipue contra omnia venena τ serpentum morsus τ reptilium valet:sed diuersa est eius dosis pro quãtitate τ qualitate vniuscuiusqz passionis:que in fine scribitur:omnem defectionem sensuum releuat: cor cerebrum epar stomachũ confortat:totũ corpus incorruptũ ducit τ custodit.ix.pars li.ij. ℞. trociscorũ squiliticorũ.ʒ.ij.τ.℈.ij.piperis lon.ʒ.ij. minus granis.vij.trociscorũ tyri τ diacoralli ãñ.ʒ.j.τ.℈.j.xilobalsami.℈.ij.τ gra.vij.opij:agari.ir. rose scordei serape siluestris:cinamo.opob.ãñ.℈.j.gra.xiij. reubar.croci:spice:squinanti.zinzib.casie lignee:storacis calamite:myrrhe terebenthine:thuris masculi: calamenti:diptami sticados polij:radicis pentafilon:petrosilini:piperis albi ãñ.℈.j.τ grana.vij.folij gũmi arabici:acori:calcãti vsti:serapini:terre sigillate:seu boli:succi hypoqstidos:celtice : camedrei: gẽtiane meu.carpobal.amomi:apij:maratri: carui siluestris:siselei nastur cij:semi.anisi:ypericõ ãñ.℈.j. mumie castorei:oppoponacis:aspalti: galbani centauree minoris aristo.lõ.dauci siluatici ãñ.℈.j.mellis dispumati qδ sufficit.q terẽda sunt tere:τ gummas in vino liquefactas cũ puluere:τ melle cõmisce sufficiẽti:vel cũ specieb⁹ teras:datur in modũ auellane cũ tepida apopleticis scotomaticis:cephalargicis:hemicraneis:ad raucedinẽ vocis τ cõstrictionẽ pectoris cũ melle aut dragagãto:ita vt in ore teneaẽ:asmaticis cũ decoctiõe lilifagi:emoptoicis ex pectore τ pulmõis vitio cũ ptisana ad veteratas passiones cũ apozimate hyssopi:ictericis cũ decoctiõe asari:hydropicis cũ oximelle vł oxizaccara:pipleumonicis cũ iure vel decoctione marrubij:iliosis cũ apozimate apij:in intestinis vulnera habẽtib⁹ cum decoctiõe sumach:nefreticis calculosis τ colliricis cũ apozimate granorum solis apij siluatici vel domestici:arteriacis cũ iure vel pigani decoctiõe: ad venena τ menstrua educẽda τ fetus cũ vino calido vel mulsa cũ aqua vbi cocta sit menta vel ozimum: τ frigori periodico:τ cunctis passionib⁹ cũ tepida.

Tyriaca dicit̃ a carnib⁹ tyri quas recipit:magna ab effectu τ ad differẽtiam minoris Gal. ab autore:facit ad grauissimas passiones totius corporis reuera valet. ¶ Epilẽticis scotomaticis hemicraneis τ cephalargicis:si epilẽtia fiat vitio sanguis adusti nõ dz dari:si de phlegmate vł melãcholia naturali deẽ cũ vĩo decoctiõis peonie precedente tñ purgatione. ¶ Apopleticis cũ vino:vel qδ melius est cuneo dentibus interposito fiat paulatĩ fricatio capite iclinato: τ qz hec passio solet etiã terminari ꝑ paralysim corp⁹ inũgaẽ. ¶ Scotomaticis qñ scotomia fit ex vẽtositate ꝑ indigestionẽ cõsurgente valet hec medicina cũ vino decoctiõis macis vel nucis mus. que si nõ habeanẽ:saltẽ cũ vĩo decoctiõis masticis. ¶ Cephalargicis oẽs cũ vino calido raucedini ex hu. viscoso oppilãte vł reumatico fluxu a cerebro veniẽte: detur autẽ sic. fiat pilula ex tyriaca τ puluere succi liqritie:τ teneanẽ sub ligua:dissoluit eñ viscosos humores i trachea:τ reuma ꝓhibet. ¶ Cõtra ɔstrictionẽ pectoris eodẽ modo. ¶ Arteticis ex frido humore si fiat cũ reumate cũ vino decoctiõis olibani. ¶ Asmaticis sicut cõtra raucã vocẽ. ¶ Emopotoicis si fiat ex acuitate sanguis vł diabrosi:nõ valet. Si vitio putredinis veue deẽ cũ ptisana cũ decoctione alicuius stiptici vt cortice mali granati. Ictericis ex calido humore nõ deẽ:sz ɔtra inueteratã ictericiã vbi etiã vrina discolorata apparet qñ̃ deẽ cũ aq̃ decoctiõis herbaꝝ diureticaꝝ. ¶ Hydropicis eodẽ modo. ¶ Peripleumonicis nõ nisi post rupturã apostematis: et tũc deẽ cũ vĩo decoctiõis mẽte:vł fiat pile ex puluere myrrhe ꝝ tyriaca:τ deñ. ¶ Iliosis ex frigidis τ viscosis humoribus precedente tamẽ clysteri mollitiuo. In itestinis vulnus habẽtibus si fiat ex ꝓcedẽti dissinteria nõ deẽ:si ex ꝓcedente apostemate:deẽ sicut emoptoicis. ¶ Nephreticis ex viscoso hũore descẽdẽte ad renes deẽ cũ vino decoctionis granoꝝ solis τ saxifragie. ¶ Calculosis sił deẽ τ resoluaẽ ẽt in succo senationũ:τ colatura ꝑ siringã iniciaẽ. ¶ Colicis:qñ fit colica passio in extrema ꝑte colõ intestini :valet sic resoluaẽ tyriaca cũ mustella vł etiã cum oleo cõi τ cum bõbace supponaẽ:hoc est etiã cõe experimentũ salernitanoꝝ ɔtra tenasinõ. Si aũt dolor colicus in ꝓfundũ occupauerit:resoluta cũ oleo per clystere iniciaẽ addita aqua decoctiõis maluaꝝ. ¶ Mẽstrua educit cũ succo arthemisie bibita vel supposita aẽs mortuũ ꝓiicit. s. fetũ salernitanoꝝ cũ succo porri bibita si mortuũ est:q si viuũ emittiẽ τ terrã tãgat:stati ĩfans moriẽ. ¶ Lepras emẽdat cũ vino decoctiõis sumpta:qz hũores viscosos τ sup̃fluos ɔsumit. ¶ Rigores periodicos q̃ fiũt in febre quotidiana de phlegmate naturali vel acetoso:vel in quartana de melãcholia naturali data cũ vino tepido:ꝓcedẽte tñ purgatiõe materia digesta:qz aẽr de vna posset facere duas. ¶ Cõtra venena τ morsus serpẽtis venenosi sicut reptilis vł serpẽtis ꝓpter carnes tyri quas recipit τ alia venenũ expellẽtia:si aũt venenũ receptũ sit interius resoluatur cũ vino decoctiõis diptami vel mẽte vel gentiane:si ꝟo morsura sit exterius:τ aĩal nõ possit haberi detur ꝑdicto mõ:τ etiã cataplasmeẽ supra morsurã eodẽ mõ valet contra malanum:

Tyri serpẽtes sunt in hierico:hñt virtutẽ expellendi venenũ ex sua vẽtositate. Venenũ aliud calidũ τ siccum vt tyri: aliud frigidũ τ siccũ. Inueniunẽ autẽ tyri in predicto loco mane ꝓpter frigiditatẽ aeris fere mortificati:vnde a quibusdã iudicantur frigidi:sed in antidotario legitur arabico:q sunt calidi τ sicci:τ hãc mortificationẽ dicimus fieri ꝓpter apertionẽ pororũ aeris frigiditate subintrãte:venenũ ergo est illis quod ꝓpter leuitatẽ facile petit caput et caudã:vnde cũ capiunẽ abscissis capite τ cauda trib⁹ digitis mẽsurat͛ ɔsiderata tñ lõgitudine tyri:inde trocisci cõficiunẽ:sic istud mediũ optime lauaẽ et decoquiẽ:τ spinis abiectis teriẽ:τ ide cũ farina orobi fiunt trocisci cũ quadã pinguedine q̃ supnatat in aqua vbi decocti sunt:cõficitur farina apponiẽ ad cõseruationẽ. Eligãtur trocisci ꝓbati sicut tyriaca ꝓbaẽ. s. cũ toxico τ pilulis:si eñ tyriaca ꝓpter trociscos quos recipit sic ꝓbaẽ:mł to meli⁹ trocisci debent ꝓbari:ꝑ annũ seruãtur:vltra annũ facile corrũpunẽ:oẽs species terũtur exceptis trociscis q̃ ꝑ se debent conteri et dragagãto. i. vitreolo qδ i testa exuriẽ:postea pulueriz aẽ. Ad vltimũ oẽs spẽs cõficiunẽ sub melle:quidam tamẽ vt magis nigra fiat tyriaca puluerẽ vitroli pri⁹ cũ melle mẽsurato cõficiũt:post alios pulueres apponũt li.j.pulueris iij.mellis:p.xxx.ãnos seruaẽ in.xxx.ãno melior est:dz aũt fuari in vase plũbeo vel stãneo vł olla stagnata:dosis ei⁹ ẽ ʒ.ij.vł.℈.iiij.mł ta necessitate icũbẽte τ corpe forti.ʒ.iij.

¶ Additio.

¶ Tyriaca aũt magna Gal. ꝫ intẽtionẽ Nicolai dr tyriaca esse domina medicinaꝝ que cõposita fuit a Gal. τ sic est q Gale. cõposuit vnam descrip. sicut apparet apud ipsũ

Tyri.

Tyriaca dr eẽ dña medicinarum.

in tractatu suo tyriacaliũ:sed nõ videt̃ esse eadẽ cum ista:
sꝫ sit quocũqꝫ ab hodiernis bonis practicãtib⁹ magis est
laudata Andromachi descriptio:quã Aui.v.can̄. ex auto
ritate Andromachi scripsit q̃ꝫ p̄ns d̄scriptio Gal. Andro
machus em̄ fuit p̄mus inuẽtor tyri ac aliarũ rerũ que iu
uatiue sunt sup oĩa venena. Naꝫ sicut narrat Aui.in.v.ca
no.in cõfectiõe mitridati dicit q mitridat⁹ erat rex ponti:
⁊ noĩauit eã suo noĩe:⁊ composuit ipsam: ⁊ infra ait. Fuit
ergo tyriaca magna in multitudĩe iuuamẽti:deĩde postq̃ꝫ
accidit Andromacho illd̄ qd̄ expertus fuit:ipsuꝫ sup iuua
mẽtũ carnium serpentũ ⁊ alioꝝ addidit in eo trociscos de
viperis:⁊ alteratũ est parũ per additionẽ ⁊ diminutioneꝫ.

Andromachus.

Posset tñ q̃s querere ꝑpter quid dr̄ tyriaca:Dicit̃ q tyria
ca maxime illa que fit ẽm p̄ntem descriptionem dr̄ a tyro
serpente:vl' dr̄ q tyriaca p̄mo modo dici põt quasi tyrie
caro:qm̄ in ipsa ponit̃ caro tyrie.i.serpentis femine taliter
noĩati que etiam vipera vel echina ab autorib⁹ nũcupa
tur:ꝑpter quã precipue carnẽ tyriaca ponit̃ valere contra
venena ꝑsertĩꝫ aĩaliũ venenosorũ. Scd̄o modo potest di
ci tyriaca a tyros grece latine fortis:ẽ nãqꝫ fortis ⁊ validis
sima medicina ꝑsertiꝫ ꝯtra venena. Tertio mõ põt dici tyria
ca iuxta Albucasim.iiij.particula azaranij a tyriaca ⁊ ca.
tyria em̄ grece ẽm ipsum dicũtur quecũqꝫ potenter subue
niũt potioni aĩaliuꝫ venenosoꝝ:ca.vo grece dicũtur q̃cũqꝫ
ꝯferẽtia medicinis venenosis:vnde tyriaca idẽ est qd̄ po
tenter subueniens potioni aĩaliũ venenosoꝝ:⁊ conferens
medicinis venenosis. Quarto mõ põt dici tyriaca iuxta
Haliabatẽ.x.practice capl'o de tyriace vtilitatib⁹ ⁊ proba
tiõe ei⁹ attrahẽdo:trahit em̄ tyriaca ad se venena. Tyria
ca tñ potius dr̄ p̄io mõ:qꝛ illo mõ secernit̃ ab omni alia me
dicina siue simplici:siue cõposita:nõ sic vo aliis tribus mo
dis:imo quolibet aliorum triuꝫ modorũ possunt plurime
alie medicine tã simplices q̃ꝫ cõposite nominari tyriaca:et
sic de facto ab autorib⁹ nominant̃.

Tyriaca ꝑpter q̃d dicatur.

Descriptio vo tyriace
Andromachi ẽ hec. ℞. trociscoꝝ scille aur.xlviij.trocisco
rũ vipere:trociscoꝝ andaracon:piperis nigri opij ana au
re.xxiiij.cinamomi rosaꝝ seminis napi siluestris rotundi
scordei.i.allij siluestris.i.dentiũ ceparũ suarum mũdato
rũ radicis lilij celestis.i.ireos agarici succi liqui.olei bal
sami.i.balsamiañ. aur.xij.myrrhe croci ʒinʒi. reubarbari
pẽtafilon.i.q̃nqꝫ folij.i.radicis ei⁹ calamẽti mõtani ꝑassij:
petrosilini.i.seminis ei⁹ sticados costi piperis albi macro
piperis.i.piperis longi pulegij indi olibani.i.thuris mas
culi floris squinãti gũmi albotin.i.gũmi arboris grani vi
ridis seu terebenthi.i.terebẽtine casie lignee spice.i. spice
nardi polij añ.aur.vj.storacis liquide semis apij siseleos.
i.sileris mõtani ameos camedreos succi hypoq̃stidos spi
ce celtice:seu romane folij.i.folij indi gentiane se. feniculi
terre sigillate colcotar.i.vnĩ⁹ speciei vitrioli mineral' adu
sti amomi acori nasturcij albi carpobalsami.i.fruct⁹ bal
sami ypericõ.i.herbe ꝑforate fu.i.valeriane gũmi.i.gũmi
arabici cordumeni.i.carui agrestis anisi acatie dauci.i.se.
pastiace siluestr̃ bdellij subalbidi añ.aur.iiij.bezard.i.gal
bani aspalti.i.bitumĩs iudaici:oppoponacis cẽtauree mi
noris aristologie rotũde castorei serapini añ.aur.ij.mellis
li.x.vini odoriferi antiqui.i.vini odoriferi cocti seu carentĩ
triũ annoꝝ vel circa chist.ij.idest li.iij.liquefiãt q̃ de eis li
quescũt:⁊ infundant̃ que infũdũtur:⁊ terantur sicca ⁊ cri
bellẽtur ⁊ cõficiant̃ cum melle:⁊ ponãtur in vase vitreato
aut plũbeo ⁊ nõ impleatur vas vt respiret medicina:⁊ oẽs
medicine p̄ter mel ⁊ vinũ sunt.lxiiij.medicine. Hec descri
ptio istius tyriace reperit̃ in multis aliis locis scripta:naꝫ
Rasis in.viij.ad almãsorẽ cap.de morsibus viperaruꝫ hꝫ
vnã descrip. Serap.in suo antidotario hꝫ vnã aliam. Ha
liabas.xv.practice hꝫ eãdem:sed ipse ⁊ alij dicũt q descri
ptio radicalis est Andromachi:⁊ ẽ melior aliis descriptiõi
bus:sꝫ veꝝ est q fuerũt plures medicoꝝ sicut Gal. Demo
critus ⁊ alij q̃ voluerũt in ea addere vel minuere de põde
re:sed necessitas nõ erat:qꝛ Andromach⁹ predictã descri
ptionẽ cõposuit cũ tanta diligentia q nõ erat necessitas
aliq̃d addere vel minuere:⁊ sic ista descriptio dñi Auicen.
est descriptio radicalis andromachi.i.p̄e Auic.hꝫ tres de
scriptiones:sꝫ p̄ia est nobilior aliis.

Andromachi diligẽtia in cõponẽda tyriaca.

Experiẽtia tyriace si
erit bona aut mala:vt docẽt Andromach⁹ Auicẽ.Jo. Se
rap.haliabas est talis:dicunt quod accipiatur gallus silue
stris vl' domestic⁹:sed siluestris est melior:⁊ mittat̃ super
ipm aĩal venenosum:vel ponatur de aliquo veneno in vul
nere paruo facto sup alam sinistrã ꝓpe coxam:⁊ post hoc
det̃ in potu cũ vino de tyriaca:⁊ ponat̃ de ea etiã in vulne
re:post venenũ speciali cũ aĩal incipit debilitari:⁊ tunc si
aĩal vixerit:erit tyriaca bõa ⁊ bone etatis:si mort̃:erit pra
ua. Alia ꝓbatio si det̃ tyriaca illi qui sumpsit opiũ vel ius
quiamũ nigrũ vel corticẽ mãdragore:⁊ si tyriaca destrue
rit virtutẽ alicuius istoꝝ venenoꝝ erit bona. Alia ꝓba
tio est vt si hõ sumat catarticũ:⁊ cõsideret̃ tunc si soluerit
eũ:sumat in potu tyriacã:⁊ tunc si retinet eũ est recẽs ⁊ bo
na:⁊ si nõ:est mala:⁊ sic satis patere põt qñ tyriaca est bo
na vel mala.

Probatio tyriace.

Nũc videam⁹ quanto tpe dꝫ ꝑmanere tyriaca
anteq̃ꝫ ea possim⁹ vti. Sciẽdum est igitur scd̃m androma
chũ ⁊ Auicẽ.q dꝫ stare per sex mẽses anteq̃ꝫ possit esse in
vsu.vnde qñ est infans.s.ante sex mẽses stupefacit:de q̃ gẽ
tilis ait.dicunt q̃dã sapiẽtes qd̄ tyriaca noua stupefacit ꝓ
opium qd̄ natura separat ab aliis:⁊ mãdat illud ad partẽ
dolẽtẽ. Querit̃ vlteri⁹ in quo vase tyriaca meli⁹ cõseruat̃:
in hoc est regula:qꝛ cõiter cõseruant ipsam in vasis plum
beis:sed male:qꝛ plũbũ attrahit ad se venenositatẽ:necꝫ dꝫ
esse de ferro:qm̄ ꝑs vasis que vacua remaneret posset fieri
eruginosa:⁊ illa erugo ꝑpter permixtionẽ tyriace oppor
tunã ⁊ ip̄ius tyriace ebulitionẽ cõicare posset ip̄i tyriace
aliq̃d de veneno sa natura sua:nec dꝫ eẽ de aurichalco:qm̄
ipm fit ex ere:nec dꝫ esse de cupro:qm̄ ipsuꝫ fit ex ꝑte eris:
nec dꝫ esse de peltro:qm̄ ipsum cõponitur ex parte plũbi:
imo cõseruari dꝫ in vase ex auro vel aurato:ex argẽteo vel
argẽtato:stãneo vel stãnato:vitreo vel vitreato:vel mar
moreo:seu de alabastro bñ polito. Jterũ posset quis q̃rere
quot annis durat tyriaca? Dicat̃ qd̄ Auicẽ.in.v.de ipsa lo
quẽs dicit qd̄ tyriace quidẽ adsunt infantia:⁊ pubertas:⁊
adolescẽtia ⁊ senectus:⁊ mors:⁊ fit infans post sex mẽses:
deinde incipit in pubertate ⁊ augmẽto vsqꝫ ad tps i quo
stat,ꝑ decẽ annos in regionib⁹ calidis:⁊ vigiti in regioni
bus frigidis:dein de stat aut decẽ annis aut viginti:deide
declinat aut post viginti annos aut q̃dragīta:deinde ex
poliat̃ virtute tyriace:aut post.xl.annos in regionib⁹ cali
dis:aut post.lx.annos in regionib⁹ frigidis. Cõiter auteꝫ
tenet̃ qd̄ tyriaca duret in bonitate triginta aut quadragin
ta annis:⁊ post illud est debilis. Notãdũ vlteri⁹ qd̄ melius
tẽpus cõstruẽdi tyriacã est tẽpus veris:⁊ tẽpus estatis:qꝛ
tyriaca iuxta doctorũ sentẽtiã sex mẽsibus permanet an
teq̃ꝫ perfectissime cõmisceatur ⁊ fermẽtetur:nec de ea ante
illud tps est vtendũ:sed sic est q tyriaca prefato veris vel
estatis tpe cõstructa ob aeris caliditatẽ atqꝫ tẽperiem sex
futuris mẽsibus consecuturã melius ⁊ perfectius ꝯmisce
bitur:nõ sit aũt autũnali vl' hyemali tpe ꝑpter frig⁹ aeris
cõsecuturũ glaciẽs seu cõstringens mel talr̃ qd̄ nõ potest
fieri ita bona tyriace cõmixtio.

Tẽpus cõstructiõis tyriace.

Mod⁹ cõficiendi ipsaꝫ est
iste:accipiat̃ opiũ myrrhã hypoquistidos ⁊ serapinũ suc
cũ liquiritie ⁊ storacẽ liquidã acatiam:⁊ oppoponacum:⁊
oĩa hec in mortario posita cũ pauco melle dispumato mo
ueãtur donec mollescãt:deinde ex vino infundãt̃:⁊ ꝑ tres
dies in vase vitreato manere ꝑmittãtur:postea spica cina
momũ ʒinʒiber ⁊ casia lignea nasturciũ atqꝫ castoreũ ⁊ fo
liũ ex terra sigillata colcothar ⁊ aspaltũ ac amomũ:hec in
mortario cõmisceant̃:⁊ ex vino aspergãtur donec vniant̃:
deinde mel ⁊ gũmi terebẽthina galbanũ ⁊ balsamũ sumã
tur:⁊ in cazola posita donec mixta sint aggregent̃:q̃ tali
ter ꝑparata aliis medicinis q̃ in mortario sunt adiungan
tur:⁊ cũ oĩa simul fuerint terãtur ⁊ agitẽtur donec bñ sint
mixta:deinde qd̄ ex eis fit in pixide argẽtea q̃ medicamen
hoc in duabus partib⁹ sui capere possit reponat̃:vas aũt
in quo ponat̃ nõ oportet qd̄ sit plenum:cuius os cũ corio
optime ligatur:quotidie tamẽ discooperiatur:ac per vnã
horã manere permittat̃:ex hac quoqꝫ medicina non nisi ꝑ
sex mẽses aliquid sumat̃:⁊ illo modo fiat. Et scias q in p̄i
mo mẽse omni die bis:videlicet mane ⁊ sero ꝑ mediã ho
rã vel circa tyriaca ipsa est fortiter agitãda ⁊ cõmiscenda
⁊ semper postea suo coopertorio obturãda ac sigillanda.
Secundo autem mense omni capite quatuor dierũ semel
tyriaca ipsa est ꝑ mediã horam similiter bene agitanda:et
cõmiscenda. Jn tertio vo mense omni capite septẽ dieruꝫ
semel ip̄a est similiter cõmiscẽda. Quarto aũt mense om
ni capite decẽ dieruꝫ semel similiter per mediam horã est
permiscẽda. Quinto vo mẽse similiter quindecim dierũ
capite est

Mod⁹ cõficiendi tyriacam.

capite est cōmiscenda. In capite autē sexti mensis sitr semel per mediā horā est permiscenda. Postmodū vo tāꝗ perfecte ꝯmixta dimittēda est optime obturata. Aliqñ tamē i tēporis processu cū opportunū videref̄: ꝑcipue ꝓpter ebulitionē ipsius tpe caumatis factā nō cōuenit ipsā aliquatr ꝯmiscere. ¶ Sequunf̄ errores qui in constructione tyriace cōiter cōmittūtur qui sunt septē: quorū. Primꝰ est qđ trociscide viperis.i.tyriis qui cōiter in tyriaca ponunf̄ nō continēt in se carnes viperarum seu tyriarū que sunt fere basis in vigore tyriace: vñ ipsa tyriaca ꝺm vnū modum quid nominis nomē assumpsit. Scđs error est qđ i tyriaca non cōiter ponif̄ balsamū: sed loco eius ponitur oleū balsaminū artificialiter factū ex mixtis: de quo autores: vt Andromachꝰ: Auicēna: Galenus: Serapio: Haliabas minime intellexerūt. Nonnulli etiā ponūt loco balsami oleum laurinū. Tertiꝰ error est qđ in tyriaca nō ponif̄ cōiter gūmi albothin.i. terebētina: immo loco eius ponif̄ cōiter resina laricis que equidē nō modicū differt a terebenthina: et in hmōi quidē false terebenthine vsu nō solū in cōstructione tyriace immo et in quocūꝗ alio terebēthine vsu medici nō tm̄ ignari immo valētissimi ac famosissimi cōiter errāt ponentes resinā laricis ꝓ terebenthina: nō aduertētes bene q̄ a famosis doctoribꝰ ꝓ noticia quidditatis terebēthine scribunf̄: nā terebēthina est resina terebinthi seu arboris grani viridis: que equidē arbor arabice dicif̄ beton ꝓprie et aliqñ lʒ improprie dicif̄ botin: et aliqñ albotin: et aliqñ botanus. Et hec quidem arbor est species lentisci que nēpe arbor circa ramos in paruis racemis ꝓducit pro eius fructu grana viridia: que cū maturescūt rubefiunt in fine ad nigredinē tendentia dulcedine aliquali ac stiptica virtute participantia: ex quibus sicut ex oliuis exprimitur oleum qđ omnium mēbrorū et precipue stomachi est valde cōfortatiuum. Quartus error est qđ in tyriaca cōiter nō ponif̄ terra sigillata: sed loco eius ponitur bolus armenus: quē primo subtiliter puluerizant: postea optime cū aqua ꝯmiscent: deinde residere permittūt: postea proijciūt supernatantem aquā et totum arenosū quod in fundo residet: medium vero postmodū aliqualiter conglutinari permittūt quousꝗ sigilli impressionē suscipere possit: et tunc formellas ex eo faciūt ipsas sigillātes et in vmbra siccantes quibus pro terra sigillata vtuntur: clarū est per omnes autores describētes terrā sigillatam qđ ipsa multum differt a bolo armeno preparato modo prescripto: quapropter i tyriace cōstructione ponēda est vera terra sigillata. Quintꝰ error qui in tyriace cōstructione cōmittit est qđ multo plꝰ mellis ponif̄ ꝗ debeat poni: qm̄ cōiter pro duabus vel ad plus pro tribus vncijs specierū ponif̄ vna libra mellis: et tamen ꝺm verā tyriace descriptionem pro qualibet libra mellis deberēt poni specierū tyriacā ingrediētiū.ℨ.vij.extra.iiij.ʒ.℈.ß.gra.ij.et tertia pars vnius grani: et quinta pars vnius tertij vniꝰ grani: vt clarissime patere potest cuilibet bene calculāti. Sextus error est ꝗ cōmuniter pōitur vinū odoriferum crudum: cū tamen debeat esse vinum coctum odoriferum dulce trium annorum vel circa. Septimus error qui cōiter cōmittitur est qđ conficif̄ in vna vice multo maior quātitas ꝗ fieri debeat ꝺm veram et radicalē tyriace Andromachi descriptionē: qđ Auic.in.v.cano. vituperat: vide illic si vis: etiā recurre ad Auicēnā in illo loco ꝓ descriptione trociscorū tyriacā ingredientiū habenda: qr hic breuitatis cā nō describentur: et hec sufficiant pro nūc.

Errores q̄ cōmittunt in tyriaca cōponēda sunt septē.

de botano

Tyriaca diatesseron: tyriaca: vt dicif̄ dña medicinarū: diatesseron.i. de quatuor rebus dicif̄: de quibus antiquitus cōficiebatur: sed alij philosophi postea addiderunt: valet proprie toxicatis hominibus et morsis a canibus rabiosis: aut ab alijs aīalibus venenosis: datur cū succo mente ad bibendum: et super ipsum vulnus de eadē inungatur et venenosa sup inuncta. s. bonū melanū qđ salernitani scagiā vocant: quartanarijs et vere quotidiane data cū decoctione pigani vel gētiane subuenit. x. pars est lib.ij. ℞. myrrhe aristo.rotunde gentiane baccarū lauri excorticatarum ana.ℨ.j.et.℈.ij.minus grañ.xij.fenugreci nigelle zedoarie ana.ʒ.j.℈.ij.et gra.viij.diptami camedrei pigani.ʒ.j.et.℈.ij.et grañ.xij.gummi hedere calcanti vsti añ.ʒ.j.ossis đ corde cerui mumie añ.pharmaci añ.ʒ.j.cornu cerui vsti.ʒ.iij.mel quod sufficit: datur in modum auellane.

¶ Additio.

¶ Tyriaca diatesseron.i.de quatuor rebꝰ: hāc tyriacā simplicē multi autores scripserūt: vt Aui. Raſ. Hali. Serap. q̄ meliꝰ est vti ꝗ ista Nicolai que fit cū additionibꝰ: parum tamē in vsu nūc habef̄. Summa medicinarū est reg.xvij.

Trifera saracenica.i.iuuenilis iuuenē hominē reddit: saracenica qr a saracenis inuēta: daf̄ ꝓprie ictericis epaticis et patientibꝰ dolorē capitis ex fumositate cholere rubee. daf̄ ℨ duplicē tertianā: et restaurat visū amissum ex calore: et colorē ꝑditū ad pristinū reuocat: datur mane cū tepida.viij.ps li.j. ℞.zucca.ℨ.iij.myrobalanorū citrinorū corticū medulle casiefistule et tamarindorꝫ añ.ℨ.j.et.ß.chebulorū mundatorū: māne añ.ʒ.vj.℈.ij.et gra.v.indi violarū recētiū si pñt inueniri añ.ℨ.ß.ani.maratri añ.ʒ.ij.et gra.xv.masticis macis añ.ʒ.j.et gra.vij.et ß.bellirici: emblici, añ.ℨ.ß. et gra.iiij. Cōficif̄ sic. in duabꝰ libris aque ponanf̄. ℨ.iij.violarū recentiū si poterūt inueniri: si nō: siccarū: et bulliāt donec deueniat aq̄ ad purpureū colorē: et viole sint remisse: postea leuiter expssū coleſ: đ colatura illa ps accipiaf̄ et casiefistule et tamarindorū et p caciā abluanf̄: et colenf̄ per eadē in alia aqua li. j.et.ℨ.viij.zuccari immittanf̄: et super ignē ponanf̄. Et ad spissitudinē buliat: et cū inceperit inspissari: addatur colatura casiefistule et tamarindorū: postea māna: cū volueris scire vtrū sit coctū: ponaf̄ gutta super marmor: et si quasi mel colligitur: coctum erit: tunc ab igne deponatur: et cū infrigidatū erit: puluis supradictarū specierum apponatur semp cum spatula agitādo donec incorporef̄: ad vltimū supradictū zuccarum bene puluerizatū mitte: datur in modū castanee: si sit distēperātia caloris cum frigida: si sit ex abūdātia frigidi humoris: cū calida.

Sūma medicinarum est reg.xv.

Trifera saracenica a saracenis inuēta peculiariter: vel qr est nigra melācholicis et maniacis facit data cū vino decoctionis sene: qr recipit myrobalanos citrinos et indos et alia etiā purgātia phlegma: visū turbidū clarificat: visus turbaf̄ qñꝗ ex fumo cholerico et fumo melancholico: si sit ex fumo turbatus melāncholico: detur cū vino decoctionis sene: si sit ex cholerico accipe corticē myroba.citrinorꝫ conditorū pulueriʒētur: et mixti cum trifera saracenica dentur cū vino tepido vel saltem cum vino decoctionis feniculi. ¶ Stomatichis spleneticis epaticis et c. si materia est in isto macho purgef̄: si materia est in stomacho vł intestinis vel nutritiuis detur cū vino decoctionis prunorū vel violarꝫ: si in spūalibꝰ: cum aqua decoctionis seminis citrulli melonis cucumeris et cucurbite: si in epate vel in vijs vrinalibꝰ: cū aqua decoctionis herbarū diureticarū: et sic etiam valet data ictericis. ¶ Uetricos vtrosꝗ purgat. Accipe succū scariole in ꝗtitate.ℨ.ij.et in eo resolue triferā saracenicā: et addita.j.vł ij.ʒ.reubarbari ꝓpinetur ieiuno: ꝯfice: sic fiat decoctio violarū recētiū in aqua si possunt haberi: sin autē ponanf̄ sicce i maiori quātitate: quibꝰ decoctis fiat colatura: et in parte illiꝰ medulla casiefi.et tamarindorū resoluatur: et alia parte apposito zuccaro fiat syrupus: et decoquatur vsꝗ quo filum faciat: et tūc colatura casiefi.et tamarindorum apponatur semper agitādo cum spatula: et iterum perfecte decoquatur vsꝗ ad spissitudinē tūc deponaf̄ ab igne: et eo aliquātulū infrigidato puluis specierū imposi

Uisus turbatur non nūꝗ ex fumo cholerico; et fumo melancholico.

tus bñ incorporet᷑. Nota myrobalani citrini sine melle sũt
ponderãdi: ⁊ silr̃ medulla casiefi. ⁊ tamarindi abiectis gra
nis in põdere determinato ab autorib⁹ sunt ponẽdi. Item
nota q̃ꝺ syrupus cũ quo cõficitur multum debet decoqui:
q꞉ cito corrũperetur. Item trifera saracenica aliquando
datur simplex: aliqñ scamoneata: simplex ĩ calida regione
⁊ tempore iuuenili contra morbũ calidum ⁊ ad alterandũ
mane detur cum frigida. dosis eius est. ℥.j. per annũ serua
tur: vltra parum valet: cũ aucta fuerit minus debet dari.

TRifera magna đr q꞉ magnã vtilitatẽ: et
fructũ mulierib⁹ cõfert dat᷑ cõtra dolo-
rẽ stomachi virorũ ⁊ mulierũ cũ aqua in
qua cocta sint semina feniculi anisi ⁊ ma
sticis. dat᷑ ꝯ vitiũ matricis ex frigiditate si distẽpera
ta bibat᷑ cũ vino ĩ quo cocta sit arthemisia: ꝓuocat
etiã mẽstrua si fiat cũ arthemisia bñ trita ⁊ oleo mu
scellino ꝯmixta pessariũ ex bõbace factũ si fuerit ex
ea inũctũ: ⁊ ĩ vuluã mulieris ĩmissũ mẽstrua ꝓuo-
cat mulieri nõ cõcipiẽti: si det᷑ cũ vino in quo cocta
sit mãdragora vel sambucus miro modo ꝓdest pue
ris q̃ nõ possunt dormire: ⁊ in nocte nimis garriũt:
distẽperata cũ lacte mulieris in modũ ciceris ⁊ bi-
bita ꝓdest. viij. psli. j. ℞. opij. ℨ. ij. cinamomi gar. ga
lãge: spice: zedoarie: zinzib. costi: storacis: calamẽti
calami aromatici: iris paucedani acori: mandrago
Sũma me re: celtice rose pipis anisi: apij petrosilini: macedoni
dicinarũ est ci: dauci iusqami: fenic̃li. ozimi: cimini ana. ℨ. j. mel
res. xxviij. lis q̃ꝺ sufficit. dat᷑ ĩ modũ castanee: vt supra diximus.

TRifera magna opiata est: ⁊ đr trifera ab auto-
re: vel trifera iocunda vł antiophin: q̃ꝺ est vi-
ctoria interpretat᷑: sumit ei victoriã de morbo
cui competit: vel trifera dicit᷑ a trophos q̃ꝺ est
succ⁹: q꞉ magnũ succũ. s. magnũ fructũ cõfert.
Magna dicit᷑ ꝓpter magnã efficaciã vel ad differentiam
minoris. Facit ad dolorẽ stõachi ex frigida cã cũ vino de-
coctionis gariofilorũ ⁊ nucis mus. qñq꞉ materia cõtinetur
infra pelliculas ipsius stomachi: ⁊ tũc non cõfert neq꞉ vo
mit⁹: neq꞉ sella: ⁊ in tali casu. sic trifera exhibeatur. Accipe
tria grana hedere: quorũ puluere admixto cũ trifera cum
vino distemperet᷑. ¶ Phreneticis nullo mõ detur: tñ qui-
dã vident᷑ esse phrenetici ⁊ nõ sunt: sed post phrenesim re-
manente siccitate cerebri nimias patiũtur vigilias: q̃bus
taliter exhibeatur. Accipe semẽ papaueris albi: tere ⁊ tem
pera cũ lacte femine: deinde coque corticez mãdragore in
modico aque mixte cũ predictis: ⁊ [illegible] his trifera resoluta
detur melãcholicis ex melancho[illegible] patientibus: suauẽ so
mnũ prestat data cũ vino somnũ prouocante: tñ precedat
purgatio. ¶ Reumaticis valet cũ vino decoctionis oli-
bani. ¶ Peripleumonicis non detur nisi post diẽ. xiiij. ne
superueniat empima: tũc detur ad mũdificandũ saniẽ cuz
vino decoctionis myrte. His qui cũ vẽtre sanguinẽ faciũt
valet. i. dissintericis: hoc nõ laudo: lientericis tamẽ potest
dari: sed precedente purgatione: melius tñ est mitridatuz
de nucleis ĩ hac causa. ¶ Ascarides ⁊ lũbricos necat: pistẽtur nuclei
persicorũ. persicorũ cũ trifera misceant᷑: ⁊ sic cũ vino tepido dentur:
soli etiã nuclei ⁊ distẽperati dent᷑ pueris: ⁊ multũ confert.
¶ Menstrua ꝓuocat: melius operatur cõfecta sine opio
sumpta cũ succo arthemisie: vt supra: vel cũ oleo muscelli
no: vel cõi. Nota suppositoriũ inde factum ex hac trifera
ĩ primis nõ multũ educit mẽstrua: sed quasi mucillagines
postea mẽstrua in multa q̃titate: dz aũt mulier quotidie p
totaz septimanã supponere sibi: ⁊ si necesse fuerit in nocte
remoueatur: cõficitur ſm doctrinã aliorũ. Nota si opium
thebaicũ apponat᷑ multo min⁹ valet contra frigidissimas
causas: multũ enim fit de opio: cũ vero opiũ mironis ap-
ponatur efficacius operat᷑ cõtra predicta q̃ꝺ minus frigi-
dũ est. Meus pr̃ platearius ea vtebat᷑ cũ opio mironis. p.
ij. annos seruat᷑ in multa virtute: in. ij. annis parum valet.

TRiõfilon dicit᷑ a viridib⁹ folijs rute que in eo
ponunt᷑: valet ꝓprie quartanarijs ⁊ vere quo-
tidiane in hyeme ⁊ vere post prandiũ in sero cũ vi-
no. iiij. pars est li. j. ℞. piperis albi quod ĩter nigrũ
inuenitur. ℥. ß. piperis nigri. ℨ. ij. cimini assi. ℨ. ß. zin-
zi. nitri piretri ana. ℨ. ij. piperis long. ℨ. se. petrosilini
ame. dau. anisi: elenij: spice ciperis apij: siselei costi
añ. ℨ. ß. gariofi. ℨ. j. ⁊ grañ. vij. ⁊ ß. dactylorũ munda
torum numero. xij. foliorũ rute viridis. ℥. j. ⁊ ß. mel
quod sufficit: datur vt supra diximus.

¶ Additio.

¶ Trionfilõ đr a folijs rute viridib⁹ q̃ in eo pl⁹ ponunt᷑ q̃ꝫ
de alijs: hoc antidotũ nõ est ĩ vsu: nec ꝑparatũ reperit᷑: hic
notat᷑ vnũ ĩ textu ꝺ pipe albo: ⁊ dicit q̃ꝺ est illꝺ q̃ꝺ interdũ
nigrũ reperit᷑ q̃ꝺ est minus maturũ. Sũma me. est res. xxi.

TRiasandali đr a trib⁹ generib⁹ sandalorũ q̃
ibi intrãt: dat᷑ ꝓprie ꝯ calorẽ epatꝭ ⁊ stoma
chi phthysicis: ictericꝭ: medietas ẽ li. ij. ℞.
sandali albi ⁊ rubei ⁊ citri. rosa. zucca. añ. solidos
duos: reubarbari: spodij: succi liquiritie. semis por
tulace añ. solidũ vnũ ⁊ mediũ: amili: gummi arabi.
dragagãti semis melonis citrul. cucu. ⁊ cucurbi. se
minis scariole añ. solidũ. j. cãphore. ℈. j. ⁊ ß. alij qua- Sũma me
druplicãt pondus rosa. syrupi rosa. quod sufficit: dicinarum
dat᷑ mane ⁊ meridie in modũ castanee cum frigida. est res. xix.

TRiasandali. s. tria genera sandalorũ recipiẽs
facit ad dolorẽ stomachi ⁊ epatis factũ ex cali
ditate vel ex cholera datum mane cũ frigida.
Ad dolorẽ epatis vel capitis vel calore. datuz
cũ aqua citrulli melonis cucumeris ⁊ cucurbi
te valet phthysicis cũ aqua ordei vel cũ aqua decoctionis
dragagãti gũmi arabi. liquiritie ⁊ succi ei⁹: ictericis cum
aqua decoctionis seminũ diureticorũ. Valet ad oẽm dolo
rẽ ex calida causa: ꝯsumptis ex debilitate det᷑ predicto mõ:
datur mane ⁊ meridie cũ frigida ad modũ castanee. Con-
ficitur sic: pulueris paratis addit᷑ cãphora cũ ꝑte ipsorũ
puluerũ post zuccarũ cõtritũ vt melioris sit saporis: ꝯficit᷑
cũ syrupo rosaceo ⁊ decoctione aliarũ: per annũ seruatur.

THeodoricõ hyperistõ: theodoricon dicit᷑ a
deo datũ: hyperiston idest bñ expertum in-
terpretat᷑: facit eñ cõtra hemicraneũ dolorẽ
⁊ vertiginẽ capitis: ⁊ cõtra fluxũ phlegmatis q̃ꝺ in
faucibus ⁊ gutture decurrit: vnde fit homo qñq꞉
sine voce: valet etiam spleneticis sine febre: colorem
bonũ facit si simplex detur: sed si purgationẽ facere
volueris: adhibeas. ℈. ij. scamonee: ⁊ fortius opera-
bitur. ℨ ij. pars est lib. ij. ℞. aloes epatici. ℨ. iij. et gra.
iij. ⁊ tertiã partẽ vnius grani: cinamomi camedrei
acori añ. ℨ. iij. croci casie lignee reuponti. ana. ℨ. ij. et
gra. xvj. agarici. ℨ. ij. ⁊ ß. nardi costi masti. asari silfij
squille asse armoniaci bdellij: ellebori nigri ypericõ
epithimi polip. brassice succi piperis al. ⁊ long. añ.
ℨ. j. ⁊ ß. squinanti zinzi. smirne myrobala. coloquin
ti. serapini opponacis castorei absinthij aristolo. lõ
ge petro. gentiane amomi. añ. ℈. ij. diagridij. pipe- Sũma me
ris nigri ana. ℈. j. mel quod sufficit: datur mane et dicinarum
sero cum vino calido. ℨ. iij. ẽ res. xxix.

THeodoricon hyperistõ medicina est vsualis: valet
ad omne vitiũ capitis cerebri oculorũ factũ ex fri-
gido hu. precipue: ex phlegmate: cõsumit enim su-
perfluos humo. totaliter ⁊ purgat: ex theodoricon ⁊ pulue
re specierũ quas recipit fiant pilule ⁊ dentur: que species
si haberi nõ possunt: puluis alicuius aromatici vt cinamo
mi gariofi. apponatur ⁊ detur: valet melancholicis cũ vi-
no decoctiõis sene. Litargicis suffumigetur prius cornu
ceruino vel caprino: ⁊ cũ eo dentibus interposito palatuz
cũ eo fricetur capite inclinato: attrahit eñ phlegma ⁊ pur
gat in magna quantitate: vel fiat sicut dicemus de theo-
doricõ anacardino cõtra obliuionẽ. ¶ Arteticã purgat:
⁊ vocẽ clarificat: si fiat raucedo ex siccitate ⁊ caliditate nõ
prodest si fit

ꝓdest si fit ex viscoso phlegmate faciẽte inequalitatẽ: fiat pilẽ cũ puluere amidi: ponaƚ sub lingua: ꝛ transglutiatur paulatim diu tenẽdo sub lingua. ℂ Asmaticis anhelosis cũ vino decoctiõis gẽtiane: vel cũ eo ꝛ puluere gẽtiane pilẽ fiant: ꝛ denƚ. ℂ Sitim tollit ꝓuenientẽ ex caliditate ꝛ siccitate ex indigestione factam cũ vino decoctionis masti. ꝛ nucis musca. ℂ Stomatichis ex frigida cã eodem mõ deƚ. ℂ Peripleumonicis nullo modo deƚ remanẽte loco sanio so: sed post peripleumoniã põt dari cũ decoctiõe ordei dragagãti ꝛ gũmi arabi. ʒ multa cautela et quãtitate modica. ℂ Phthysicis non laudo. Empicis hydropicis ex grossis hũoribus ꝛ crudis cũ aqua decoctiõis radicũ diure. vel semínũ diureticoꝝ: splenetićis cũ decoctiõe radicis tamarisci. Ictericis sicut theodoricõ anacardinũ. Pleureticis nõ deƚ. Nefreticis cũ decoctiõe diureticarũ herbarũ ꝛ precipue granoꝝ solis. Colicis p clystere. Paralyticis podagricis arteticis ꝓpter daƚ in talibus cum aqua decoctiõis raphani ꝓcedẽte dieta ꝯpetẽti et oximelle diuretico vel sqlli tico. Mẽstrua prouocat: oibus alijs medicinis efficacior est in hoc resoluta cũ oleo muscellino vel cõmuni ꝛ bõbace supponaƚ vel succo artemisie. Quod melius est omnibꝰ causis mulieris ex frigiditate resistit. Mulieres quãdoqꝫ sentiunt maximã matricum inflãmationem in dextra vel sinistra parte: vt etiã tumor circũscriptꝰ appareat: cui multũ valet medicina pessarizata: resoluatur ergo cum succo arthemisie ꝛ rute: ꝛ addita modica aq̃ decoctiõis maluaꝝ coleƚ: ꝛ p pessariũ inijciaƚ. ℞. brassice fri. ꝛ sic. ex natura sui succi laxat: cõstringit hũores ex substãtia: ẽ ei etherogenee

Brassica. idest cõposite substãtie: brassica dr caulis nõdũ trãsplãtatus: siccara puluerizeƚ: poniƚ hic ad reprimendũ violentiã aliarum specieꝝ calidaꝝ: alias cõficeƚ vt legiƚ in antidotario: per duos annos seruatur: dosis eius est. ʒ. j.

Theodoricõ anacardinũ ab anacardis dicitur q ibi reperiunƚ: datũ mirabiliter memoriã reparat: vertiginẽ capitis et marie a posteriori pte aufert: phlegma qđ ibi est purgat: causis matricis mirabiliter ꝯfert si eã purgare volueris: octaua pars ꝯfecta est li. ij. ℞. aloes epatici. ℥. j. ꝛ ß. irei casie añ. ʒ. xij. minꝰ gra. xv. zinzi. anacar. carpobal. añ. ʒ. iiij. ꝛ ß. folij spice myrro. corticis meu. epithi. añ. ʒ. iij. ꝛ ℈. j. gariofilo. reupon. masticis squinanti añ. ʒ. j. ꝛ gra. iiij. ꝛ ß. mel quod sufficit: cõficitur sic. Accipe corticis radicis feniculi bñ triti ꝛ abluti li. j. ꝛ pone in. ij. libris aceti. Et stet ibi per. xij. dies ꝛ postea tere ipsas radices: ꝛ in eodẽ aceto coque vsqꝫ ad tertiã partem. Et cum omni diligentia cola p pannũ: ꝛ pone in duabꝰ li. mellis dispumati: ꝛ bulliat vsqꝫ ad aceti cõsumptionẽ: cũ tali melle cõfice.

Sũma medici. ẽ res. xviij. Supradicte aũt radices colligãtur in maio vel in lio: q2 añ hoc tps humide sunt: ꝛ post hoc sicce sunt: dosis est. ʒ. j. vel. ij. cum mulsa valet.

Theodoricon anacardinũ: dr autez anacardinũ ab anacardis quos recipit. Ualet ad vertiginẽ capitis: si fiat ex phlegmate cum decoctiõe polipodij: si ex quadam melancholia: cũ decoctione sene. Contra obliuionem: obliuio sepe fit ex

Obliuio vñ fiat. frigiditate vt ex phlegmate lenẽte posteriꝰ cerebrum: vñ forme impresse elabuntur: datur autem his cum decoctione polipodij: vel melius: fiat rasura occipitij: ꝛ apponanƚ ventose cũ scarificatiõe: postmodum locꝰ fricet ex eodez additis humiditatibus anacardorum: sola etiam humiditas anacardorum confert inuncta. Reuma capitis desiccat: primo cũ eo purgatio fiat: postea detur aliqua opiata. Uisum acuit datũ cuz vino vel potius cũ puluere myrobalanoꝝ citrinorum vel conditoꝝ. ℂ Surditatem ꝛ tinnitũ auriũ tollit: ꝛ resoluit cũ oleo muscellino tepidum ꝛ auribus colatura iniecta. Cõtra debilitatẽ stomachi ex frigiditate cũ vino decoctiõis masticis vel nucis muscate. ℂ Ua

Cõstrictio cordis quõ fiat. let ad ꝯstrictionẽ cordis ꝛ defectũ pulsuũ: ꝯstrictio cordis aliqñ fit ex fumo melãcholico replẽte cassulã cordis: vñ fit cordis ꝯstrictio ꝛ pulsus defectus est: daƚ his cũ decoctio

ne sene: cõsumit ꝛ purgat melãcholiã. ℂ Cõtra tũorẽ epatis factum ex frigiditate vt in hydropicis si adsit ventositas cũ decoctione cimini anisi feniculi detur: si ex hũore frigido: cũ apozimate apij rad. petrosi. li: ꝛ feniculi. ℂ Ictericis ex opplatione venarũ epatis pdicto mõ: vel cũ. ℈. j. eufor bij: solũ euforbiũ valet i hac cã. ℂ Spleneticis ꝯtra tumorem ex frigido humo. factũ detur: vt dixímꝰ. ℂ Nefreticis si fiat ex lapide vel frigidis humoribus ꝛ grossis valet: q2 multa recipit diureti. deƚ autẽ cũ decoctiõe granoꝝ solis vel saxifragie. ℂ Colicis valet sumptũ per os: vel fiat tale clystere cum aqua decoctionis mercurialis: resoluatur theodoricon: ꝛ addito melle ꝛ oleo coletur: ꝛ inijciaƚ per clystere. ℂ Suppositoriũ etiã de eo factũ multum cõfert. ℂ Cõtra sterilitatẽ si fiat ꝓpter nimiam pinguedinem os matricis obturãtẽ vel ꝓpter mucillaginez cõtentã in quotilidõibꝰ supponaƚ theodo. cũ. iiij. ʒ. zuccari cõsumit ꝛ extenuat pinguedinẽ: ꝛ mũdificat matricẽ. ℂ Cõtra sanguinis retẽtionẽ supponaƚ cũ succo artemisie. ℂ Cõtra difficilẽ partũ accipe medianũ corticũ caprificii: idest fici siluatice: tere: ꝛ cũ theodoricõ cõmisce: suppone carbonibus: et suffumigia mulierẽ: si dz liberari p hec liberabiƚ: valet ẽt fumigium ex solo cortice. ℂ Contra causas vesice ꝛ cõtra strãguriã ꝛ dissuriã detur vt nefreticis. Tenues ꝛ delicatos reparat si fiat ex phthysi: vel ex alia infirmitate nõ ꝓdest: ʒ nocet: si fiat exenuatio pp idigestionẽ deƚ cũ vino decoctiõis masticis p idigestionẽ iepti ad nutriẽdũ efficiũ tur hu. vñ fit exenuatio: ꝯfice cũ oximelle sicut in antidotario pcipitur: p biennũ durat: dosis eius est. ʒ. vj. vel. ℥. j. Partũ facilitãtia.

Trocisci diarodõ. i. rotũda ꝯfectio: trocisci isti i diamargaritõ itrãt ꝛ in diarodõ: qnta ps ẽ. ʒ. x. ꝛ gra. xij. ℞. croci. ℈. ij. ꝛ gra. xij. cãphore gr. xij. rosaꝝ viridiũ. ʒ. iiij. spodij. ʒ. ij. sandali rub. ʒ. j. ꝛ ß. gra. xij. sandali albi. ʒ. j. gra. ʒ. xij. Cõficiƚ sic. in marmorea pila recẽtes rose sine intermissiõe teranƚ: deide ceteraꝝ subtilissimꝰ puluis specieꝝ supponaƚ: ꝛ cũ sufficiẽti rodostom... ꝯficiaƚ: ad vltimũ adhibeaƚ camphore: deinde trocisci informentur: ꝛ ad vmbrã exiccentur: ꝛ vsui reseruentur.

ℂ Additio.

ℂ Plures descriptiões trociscoꝝ diarodõ a diuersis autoribꝰ reperiunƚ: ista tamẽ Nicolai debet administrari in suis magnis confectionibus: vt ipse testatur. Summa medicinarum est res. vij.

Trocisci diaui: dñr a violis albis. iij. ps ẽ. vj. ʒ. ꝛ ß. ℞. folioꝝ violƚ. albaꝝ viridiũ ʒ. v. se... tragis. ʒ. j. amili. ʒ. iij. papauc. al. ʒ. ij. ꝛ. ℈. j. balsami. ℈. j. reub. ℈. j. rodostomatis qđ sufficit ad modũ precedentiũ trociscoꝝ.

ℂ Additio.

ℂ Isti trocisci sm intentionẽ Nicolai dicunƚ a violis albis q̃ ibi ingrediunƚ: ꝛ debent poni in diamargaritõ: vt supra visum est: ꝛ debent formari cũ rodostomate. i. aqua rosarum. Summa medicinarum est res. vij.

Trocisci idiocri q i rubea ꝛ sotira itrãt. vj. ps ẽ. ʒ. vj. ℞. amomi ... croci. fo lij myrrhe: casie añ. ʒ. ... carpobal sami: costi sqnãti calami aro. xilob. asari fu. añ. gra. xv. mast. marati añ. gra. x. tamarisci gra. v. vini ascalonis qđ sufficit. hec oĩa tere: ꝛ cũ vino illo trociscos in forma: ꝛ cũ fumo storacis sicca.

ℂ Additio.

ℂ Isti trocisci sunt in vsu: sed nõ multũ: ꝛ vt vult hic Nicolaus ingrediunƚ in rubea trocisca ꝛ in sotira. Gilbertꝰ anglicus capƚo de cura artetice habet hanc eãdem descriptionem. Summa medicinarum est res. xviij.

Trocisci croci magnetis intrãt in rubeã ꝛ sotirã. ℞. croci. ʒ. iij. rosaꝝ: ameos: myrrhe añ. ʒ. j. ꝛ ß. xiloaloes. ℈. ij. informenƚ cũ aq̃ rosata.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci ſunt in vſu: q2 ingrediuntur ↄfectiones magnas: vt dicitur in textu: ⁊ dicuntur a croco. Summa medicinarum eſt res. vj.

TRociſci ſqlllitici ſic fiũt: ſqllã ĩtegrã diuide: ⁊ ĩuolue in paſta fermẽtata: ⁊ ĩ furno coq̃: ⁊ abſtracta de maſſa ⁊ eiec̃ corticib⁹ ei⁹ mediũ tere ĩ mortario: ⁊ tãtũdẽ farie orobi adde: ⁊ ĩde trociſcos ĩforma: ⁊ cũ vino aut melle tẽpera: ⁊ in vmbra ſicca: ⁊ ſi deeſt orobuz: tãtũdẽ panis aſſi ſubtiliſſime triti pone: exĩde trociſcos informa: ⁊ in loco vmbroſo ſicca.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci in vſu habent̃: q2 magnas cõpoſitiones ingrediuntur. Summa medicinarum eſt res. iij.

TRociſci diacoralli. ℞. coralli rub. cinamomi: myrrhe: amomi: pap. añ. ʒ. iiij. ſqnãti croci añ. ʒ. ij. calami aro. xilobal. caſie lignee: foliĵ maſticis polij fu. aſari pedis colũbini añ. ʒ. j. de his oĩb⁹ facto puluere cũ vino tẽpera: ⁊ trociſcos pẽſantes ſolidos ſingulos informa: ⁊ in vmbra ſicca.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci ſunt vſuales apud illos q̃ tyriacã magnaz Galeni hic deſcriptã facere volunt: nã Andromach⁹ loco trociſcorũ diacoralli habet trociſcos alindaracon. Summa medicinarum eſt res. xvij.

TRociſci de aniſo valẽtes patis ad hydropiſiz. ℞. aniſi: eupatorij añ. ʒ. iij. apij abſinthij: maſticis: aneti aſari ſpice amigdal̃. amararꝫ añ. ʒ. j. aloes epatici. ʒ. iij. ⁊ ß. informa trociſcos ad pondus. ʒ. j.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci de aniſo interdũ in vſu habẽtur: ⁊ ideo p̃parari debent ⁊ valent ad ea que in textu ſcribunt̃. Sũma medicinarum eſt res. x.

TRociſci d̃ tyro q̃ ĩ magna tyriaca Gal. recipiunt̃ ſic fiũt. Inuenias tyros ĩ lõgitudĩe vni⁹ palmi exeũtes: oculos hñtes rubeos: ⁊ liguã mobilẽ: ⁊ cornua ĩ modũ grani frumẽti: caput ⁊ caudã trib⁹ digitꝫ mẽſuratꝫ abſcĩde: mediũ qd̃ remanet excoria: ⁊ iteſtis ꝓiectꝫ optĩe dulci a q̃ laua: ⁊ ſic coq̃ donec ſpine a carnib⁹ ſepent̃: poſtea ſpinis ꝓiectꝫ carnẽ ĩ marmoreo mortario ſatꝫ tere: ⁊ cõmixta eiuſdẽ põderꝫ farina orobi vel panis aſſi cũ iure ſuo tẽpera: ⁊ fac inde trociſcos pẽſantes ſiugulos ſolidos: ⁊ in vmbra ſicca.

¶ Additio.

¶ Iſti trociſci de tyro. i. de viperis ⁊ ſic ꝓpter receptionẽ iſtorꝫ trociſcorꝫ tyriaca ab eis ꝫ nõnullos d̃riuat̃. Quidã crediderũt ꝙ trociſci de vipis nõ eſſent trociſci de tyro: ſꝫ errãt: nã Andromach⁹ vult ꝙ vipa ſit vt hic deſcribit̃ tyr⁹: ⁊ vult ꝙ trociſci de vipis ſint trociſci de tyro: eiuſdẽ opinionis eſt haliabas. x. practice. Andromach⁹ ⁊ Raſis melius oñdunt de forma videre q̃ꝫ Auicẽ. ⁊ Nicolaus hic. Trociſci de viperĩ.

VOmitus noſter d̃r a vomẽdo: eo ꝙ fridos ⁊ calidos purgat hũores: nr̃ q2 a nobis cõpoſitus eſt: purgat ꝓprie cholerã rubeã ⁊ phlegma: dat̃ q̃tidiane vere ⁊ tertiane nocte in modũ caſtanee cũ calida: det̃ etiã delicatꝫ hominib⁹ cũ ſyrupo acetoſo diſtẽperato ꝑ noctẽ ſub dino ponat̃: ĩ mane iterꝫ cũ aqua calida diſtẽperet̃: ⁊ colet̃ per pãnum: vt tota ſubſtantia remaneat: ſedat verã tertianã: debilitatem ⁊ nauſeam a ſuperfluis ⁊ acutis humorib⁹ factã aufert. ℞. tapſie, panormitane vel aragonẽſis collecte in menſe maij ſiue iulij. ℥. iij. croci africani. ℥. j. ⁊ ß. nucis vomice. ℥. ß. aſari. ℥. j. mellis aſarini qd̃ ſufficit: qd̃ ſic fit: ĩ duabus li. mellis diſpumati adde. ℥. iiij. ſucci aſari: ⁊ buliat ad ſucci cõſumptionem: ⁊ ſi ſuccum habere nõ volueris: pone tapſie: aſari añ. ℥. ij. ⁊ ß. ⁊ dimidiã catapuciarũ: ⁊ totũ depone in aqua marina: ⁊ buliat vſq3 a dmedietatem: ⁊ aqua ponatur in li. ij. mellis diſpumati: ⁊ coque vſq3 ad aque conſumptionẽ: et cũ tali melle confice: detur mane in modũ caſtanee cum tepida vel oxizaccara: duris hominibus cum tota ſubſtantia: debilibus colatura tantum.

¶ Additio.

¶ Moderni medici nõ vtunt̃ iſtis võitiuis hic ſcriptis: ſꝫ qñ volunt vomitũ prouocare magiſtraliter cõponunt ꝫm intentionẽ preſentẽ. Iſtud vomitiuũ vel vomitus cõpoſitus eſt a domino Nicolao qui nõ eſt in vſu. Sũma medicinarum eſt res. vj. vel. vij.

VOmitus patriarche. ℞. tapſie lib. j. croci africani. ℥. iiij. cinamomi: aſari ana. ℥. ij. catapucie. ℥. ij. mel qd̃ ſufficit: detur cũ tepida ante acceſſionem. Sũma medici. ẽ res. v.

VOmitus patriarche: patriarcha ab autore ꝑncipaliter purgat phlegma: ſecũdario cholerãz ſuperius ⁊ inferius: aliquantuluz dandus eſt eis qui multa ſtomachi repletione laborant ⁊ faſtidio: vt aliquãdo fit ĩ quotidiana ⁊ tertiana: maxime quando hũores circa os ſtomachi abundãt: precedat vſus oximellis p. xv. dies ſi phlegma fuerit ĩcã: vel ſyrup⁹ acetoſus ſi cholera: nũq̃ꝫ enim exhibendus eſt vomitus niſi materia digeſta: datur autem cũ multa cautela. Qui ꝟo de ſtrictura pectoris ⁊ pulmonis multum laborant: nõ debẽt purgari per vomitũ ꝫm Hip. phthyſicos ꝟo metuentes ad ſuperiores pharmacias. Ampiũ thoracem habentibus põt dari ⁊ facile vomentibus: ⁊ maxime in tempore calido: fiat etiã aer artificialiter calidus carbonibus ⁊ huiuſmodi ſi neceſſitas ingruerit. Quoniã vero quidaz ſunt difficiles ad vomẽdũ ⁊ vomitu indigẽt: ſic ad vomitũ ſunt aptandi: ſic ergo p̃paret̃ malua: brancha vrſina: ſemẽ lini: fenugreci oĩa contuſa buliant in aqua decoctiõis maluarum: ⁊ hec tepida cataplaſmetur pectori ante ⁊ retro: põt ad idem fieri cataplaſma cuz malua trita ⁊ cocta cũ axungia: inungatur etiam pectus dialtea ⁊ butyro ſimul tritis duobus vel tribus dieb⁹ ſi opus fuerit viceſies vel pluries in die fiat inunctio: poſtmodũ detur vomitus cuz aqua calida in mane ſole iam aſcendente: det̃ aũt cuz frigida quibuſdã quãdo magis volunt per inferiora purgari: ſed deliꞇioſis in his maxie qui aliquo pectoris laborãt vitio: delicatis ⁊ debilibus tm̃ colatura det̃: ſed ruſticis ⁊ fortibus tota ſubſtantia põt dari. Diuerſo modo a diuerſis conficitur: quidã a quaz marinam cum melle diſpumato vſq3 ad aque cõſumptionẽ buliunt: ⁊ cum melle illo pulueres conficiũt. Nota ꝙ tapſia per ſe eſt puluerizãda: alie ſimul. Pater meus alr̃ conficiebat: tapſiaz contritam cuz melle ⁊ cũ ſalmacina optime decoquebat: ⁊ in colatura ſpẽs cõficiebat: reuera ſecurius ita datur: magis tamen apponenduz eſt de tapſia cũ coquitur q̃ꝫ in antidotario precipiat̃: ideo apothecarius aſarã baccaraz viridem in multa quantitate in aqua dulci faciat bulire: ſi viridẽ non habet: ſiccã ponat: minus tñ valet: poſt multã decoctionem colet fortiter expumendo: faciat etiam catapuc. que ibi recipitur ſimul bulire in multa quãtitate contritas: quorꝫ colaturam cum melle bulire faciat vſq3 ad aque cõſumptionẽ: et cuz tali melle pulueres ↄficiat. Nota ĩ. j. li. pulueris. iij. mellis ſunt ponẽde: ipſe tñ Io. iiij. ponit ꝓpter ſiccitatẽ tapſie. Itẽ nota cinamomũ qd̃ recipit dꝫ eẽ groſſuz: q2 magis ad hoc valet groſſuz q̃ꝫ ſubtile in vomicis medicinis: p. ij. an. ſerua. doſis eius eſt. ℥. j. ſed colatura tm̃ detur: due competunt. Vomitus hic qñ exhibẽdus. Quonam mõ inepti ad vomendum apti fiant.

VOmitus valens tertianarijs ⁊ quartanarijs: ſꝫ maxime cõpetit quotidianarijs. ℞. tapſie. ℥. iiij. aſari baccare. ℥. j. cinamo. ℥. j. croci hortulani. ℥. j. ſe. atriplicis. ℥. ß. mellis qd̃ ſufficit: det̃ ĩ modũ caſtanee cũ calida.

¶ Additio.

Iſte vomitus

¶ Iste vomitus valẽs tertianariis nõ est in vsu: vtilis tñ est ad ea q̃ in textu scribunt: intelligitur hic p crocũ hortuanũ semen cartami. Summa medicinarum est res. vj.

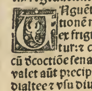
Vnguẽtũ marciatõ magnũ a martiano peritissimo medico dr: a quo fuit inuẽtũ qd facit ad dolorẽ: ⁊ frigiditatẽ capitis: ⁊ pectoris ⁊ stõachi: ⁊ ad sclirosim splenis: ⁊ epatis: ⁊ ad iliũ dolorẽ ad solẽ vel ad ignẽ inunctũ statim subuenit paralyticis sciaticis nefreticis podagricis prodest tumores reprimit: durities remollit: spasmaticis et typice febricitãtib9 valet: ⁊ cõtra oẽs dolores ex frigiditate medetur potẽter. iiij. pars est lib. viij. ℞. cere al. li. ij. olei lib. viij. rorismarini folioꝝ lauri añ. ℥. viij. rute. ℥. vij. tamarisci. ℥. vij. esbrij sauine ballamite: lilifagi origani poliij calamẽti arthemisie enule betonice brãce vrsine spargule herbe vẽti pimpinelle agrimonie absinthij: herbe paralysis: herbe sancte marie: cimarũ sambuci crassule millefolij sempiuine camedrei cẽtauree fragarie quinqꝫ folij herbe tetrait añ. ℥. iiij. ⁊ ß. euisci radicis cimini myrte añ. ℥. iiij. fenugreci. ℥. j. ⁊ ß. butyri. ℥. j. ⁊ ʒ. ij. vrtice viola. papaueris nigri: mẽte saracenice ⁊ alie mẽte: politrici: lapaceoli: cardũceli: matrisilue maturelle herbe muscate alleluya: lingue ceruie crispule cãphore stora. medulle ceruine añ. ℥. ß. adipis vrsini gallinacei masti. añ. ℥. j. thuris. ℥. ß. olei nardini. ʒ. ij. herbe colligãtur in medietate mẽsis maij: vno die oẽs herbe iste colligant vel duob9 si põt ab hora tertia vsqꝫ ad meridiẽ. ¶ Cõficit sic: herbas tritas dieb9. vij. in optimo ⁊ odorifero vino ĩfunde: octauo vo die ad lẽtũ ignẽ ponant: ⁊ cũ vinũ aliquãtulũ inceperit cõsumi addatur supradictũ oleũ ⁊ buliãt donec incipiãt diminui: deinde studiose colent: ⁊ proiectis herbis iterũ sup ignẽ ponant: ⁊ cũ inceperit bulire pone storacẽ ⁊ cũ modicũ bulierit: pone butyrum ⁊ axungiã aliquantulum contusam: ⁊ oleũ nardinũ masticem et olibanũ: ⁊ postea ceram: ⁊ cũ cera liquefacta fuerit semp cũ spatula agitando ab igne deponatur: ⁊ cũ coagulatum fuerit in vase reserua. Sũma medici. ẽ res. ix.

Vnguẽtũ marciatõ ꝯtra oẽs dolores ex frigida cã vt artheticã podagram ꝯtra vitia matricis ex frida cã: loca ẽt ꝯtusa ꝯfirmat ⁊ delet liuorẽ cutis in oib9: idẽ fit vsus sic de vnguẽto aureo. s. locũ inũctũ ad solẽ fac vl ad ignẽ: sꝫ ꝯtra liuorẽ fcã inũctione cũ cera ⁊ cimio mixto sup cataplasma fac. Põt variari marciatõ i colorib9 cũ puluere gerse spẽtanie sicut dicet de populeon: ⁊ erit q̃si albũ: cũ oleo decoctionis radicis rubee ⁊ erit subrubeũ: ꝯfice vt in antidotario reperitur. Nota si oẽs herbe haberi nõ possunt: p vices collige ⁊ in vino forti per tres menses poterũt seruari: ⁊ vinũ renouetur si opus est: per tres annos seruatur.

Vnguentũ aragon: aragõ. i. adiutoriũ: valet ad dolorẽ ex frigiditate viri ⁊ mulieris tali modo inunctũ: in testa oui primũ calefac ad ignẽ: deinde superinũgat: ⁊ postea testa calida supponatur locũ patienti: valet ad spasmũ ⁊ thetanum ⁊ ad dolorẽ iliũ ⁊ renum tali ordine: vt supra diximus: arteticis ⁊ sciaticis multũ prodest quartanarijs si spina inungat ante horã accessiõis: vt dictuꝫ est mirifice pdest. quarta ps est li. xj. ℞. rorismarini maiorane: radicis iari serpilli: rute: radicis siccid. añ. ℥. iiij. ⁊ ß. foliorũ lauri saluie sauine añ. ʒ. iij. policarie maioris ⁊ mĩoris añ. ℥. ix. brionie. ℥. iij. laureole. ℥. ix. nepite folioꝝ siccidis añ. li. ß. masticis olibani añ. ℥. vij. piretri: euforbij: ʒĩʒib. pipis añ. ℥. j. olei muscellini. ℥. ß. petrolei. ℥. j. adipis vrsini: olei laurini añ. ℥. iij. butyri. ℥. iiij. olei cõis li. v. cere. li. j. ⁊ ℥. iij. herbe ⁊ radices hora supradicta colligãtur: herbe vno vel duob9 dieb9 vt dictũ est superius fortiter cõtuse ponant in oleo per septem dies: octauo autem die super ignẽ ponantur: ⁊ coquantur donec herbe destruant: postea per saccũ fortiter colent: ⁊ iterum super ignẽ ponantur: ⁊ cũ bulire inceperint: addat oleum laurinũ butyrum adeps vrsinus ⁊ cera: qua liq̃facta adde petroleuꝫ ⁊ muscellinũ: postea masticem ⁊ olibanũ ʒinʒiber piper ⁊ piretrum euforbiũ: ⁊ tunc ab igne deponatur ⁊ recondatur. Sũma medici. ẽ res. xxvij.

Vnguẽtũ aragõ vꝫ arteticis ⁊ ꝯtra oẽs fridã guttã ⁊ oẽs neruoꝝ passiões ex phlegmate vl ex cã frida. Cõtra tumores ex frida cã: pcedat tñ purgatio: ⁊ stati inũctio fiat ad ignẽ vl ad solẽ: sꝫ iuorẽ splenis: tũc vꝫ marie pcedẽte vsu diureticoꝝ ⁊ vnguẽtoꝝ mollitiuoꝝ. Cõtra tenasmõ ⁊ colicã ex frida cã fiat inũctio toti9 spĩe vsqꝫ ad anũ. ℞. epilli ca. ⁊ siccũ diaforeticũ: ⁊ ẽ ꝯsumptiuũ ꝯtra fri. cãs valet potĩ9 ꝙ ad tumoꝝ extenuationẽ: colligi dꝫ i tpe pductiõis floꝝ: i vmbra exiccet: ⁊ sine fumo: p ãnũ suat: folia ⁊ flores sine stipitib9 ponunt. Cõfice vt docet in antidotario.

Vnguẽtũ agrippa quo agrippa rex iudeoꝝ vtebat: qd tante dignitatis erat qd nemini discipuloꝝ tradere volebat: valet hydropicis ⁊ oib9 tumorib9 in q̃cũqꝫ pte corporis fuerint: ⁊ ad neruos indignatos: vrinã puocat inunctũ sup ventrẽ laxat: ⁊ dolori renũ ex frida cã optime facit. iiij. ps est li. v. ℞. brionie lib. ij. radices ebuli tribuli marini añ. ℥. ij. radicis siccid. li. j. sqlle. ℥. vj. ireos. ℥. iij. radicis filicis. ℥. ij. oẽs radices ter vl q̃ter bñ abluantur: ⁊ ĩ pilo marmoreo terant: ⁊ iiij. li. olei lẽtisci vel cõis ponant p duos dies: sꝫ si p. xj. vel p. xv. dimittatur pl9 valet: qꝛ calorẽ ⁊ odorẽ sibi ⁊ efficaciã vẽdicat: tertio vo velut dictũ est ad ignẽ ponat: ⁊ tãdiu buliat donec incipiat dimitti: deinde ponat i sacco ⁊ exprimẽdo coletur: ⁊ cũ colatũ fuerit sup ignẽ ponatur: ⁊ cũ bulire inceperit: ponantur. ℥. xv. cere albissime: ⁊ liquefacta cera ab igne deponatur: ⁊ cũ infrigidatum fuerit: collige ⁊ serua. Sũma medici. ẽ res. ix.

Vnguẽtũ agripa: dr ab inuẽtore: valet ad idignationẽ neruoꝝ ⁊ tumores ⁊ dolores toti9 corporis ex frigida cã supinũctũ: strãguriã soluit. Inũgatur: ⁊ cõsequẽter fiat fomentũ ex aq̃ salsa ⁊ dulci cũ decoctiõe senationũ: mercurialis: portulace addito oleo valet aũt pcipue ꝯtra splenis vitiũ precedẽte inunctiõe dialtee ⁊ vsu diureticoꝝ ⁊ ceroneo superposito: confice vt docetur in antidotario.

Vnguẽtũ dialtea malansticũ ⁊ calausticum: dialtea a radice euisci dr: malansticõ. i. mollificatũ: calausticũ. i. calefactoriũ: medietas est lib. iiij. ℞. radi. euisci li. ij. seminis lini ⁊ fenugreci añ. li. j. squille lib. ß. olei lib. iiij. cere li. j. terebẽtine gũmi hedere galbani añ. ℥. ij. colophonie: resine añ. lib. ß. nota qd si ista ponant. s. actis ⁊ ciclaminis valet ad cõsolidationẽ vulnerũ: ⁊ quidam addũt butyrum: oẽs herbe ⁊ radices bene abluãtur: ⁊ terãtur. silr lini se. ⁊ fenugreci ⁊ squilla: ⁊ cũ bñ trita fuerint ponãtur in. vij. li. aque p. iij. dies: quarto aũt die ponãtur sup ignem: ⁊ buliant donec inspissati fuerint: deinde paulatim in sacco ponat: ⁊ cũ exprimere volueris: addatur aliquãtulũ feruẽtis aque ad abstractionẽ illius succi viscosi: de succo isto accipiantur

lib.ij.⁊ ponanꝛ in.iiij.li.olei ⁊ buliant ad succi consumptionē: quod erit cū nihil succi supernatauerit. postea addaꝛ li.j.cere: ⁊ cū liquefacta fuerit: addatur terebēthina: postea gummi hedere ꝯtusi galbani: ⁊ ad vltimū ponatur puluis colophonie resine: ⁊ cū coctū fuerit: qđ erit tūc cū gutta posita sup marmor īspissabiꝛ: deponaꝛ ab igne: ⁊ cū coctū fuerit: ⁊ īfrigidatū diligēter repone: valet ꝓprie ad dolorē pectoris ex frigiditate ⁊ pleuresi pri⁹ ī testa oui calefactū ad ignē: ⁊ sup pectus inūctū sanat: oīa loca īfrigidata ⁊ desiccata calefacit: mollificat: ⁊ humectat.

Sūma medicinaꝝ ē res.xj.

Vnguentū dialtea a radicib⁹ altee đr que ibi recipiunꝛ. Cōtra dolorē pectoris superunctuȝ ad solē vł ad ignē vtile ē: si oleū laurinū cū dialtea fuerit admixtū: qm̄ ab ipso viȝ maiorē calefaciēdi suscipit. Et pleureticis vȝ: si fuerit pleuresis ex calido hūore: in hoc si fiat de calida causa liniendo tpe calido ⁊c. fiat vnctio de duabus partibus butyri ⁊ tribus dialtee: si fiat ꝯtrariū de sola dialtea: inūgaꝛ aūt pleureticus circa locū patiētē in mane meridie ⁊ sero vel frequēti⁹: loco inūcto lana vł stupa applicenꝛ. Spleneticis sup splen inunctū vel melius malū terre dimittaꝛ putrescere cōtritū in ipsa dialtea: postmodū exprimaꝛ: ⁊ colatura calefacta splen inungaꝛ: vel si necessitas fuerit: de succo ipsi⁹ mixto cū dialtea fiat inūctio: ⁊ splen vehemēter ⁊ bene cū manib⁹ malaxetur ante prandiū ⁊ nō potest multiplici de cā: qꝛ si post prandiū fieret: posset sequi triplex nocumētū. s. qꝛ ꝓpter fricationē cibaria sumpta ante tēpus decoctiōis possent impediri: vel splen cōmotū ꝑ superiorē ramusculū melancholiā in nimia q̄ntitate trāsmitteret ad stōm: vnde indigestio posset generari: deniqꝫ ex cibariis multa fit ebulitio: ⁊ facta tunc splenis cōfricatiōe posset calor vigeri ⁊ distēperātia: vñ indigestio calor ⁊ ebulitio. ℞. visci ca. ⁊ hu. calefacit ⁊ humectat: ⁊ ob hoc in isto vnguēto poniꝛ viscus: bismalua idē est: recens debet apponi: confice vt habetur in antidotario: per duos annos seruatur

Vnguentū citrinū. Citrinū diciꝛ qꝛ in pomo citrino decoquiꝛ: pulchrā reddit faciē: lentigines de facie tollit: nigredinē a sole īductā destruit: ⁊ pustulas ī quacūqꝫ pte corporis ortas salsi phlegmatis mirabiliter destruit: ⁊ aufert: cicatricē in corpore subtiliat: leprosi faciē si ex eo vngaꝛ multū emūdat: rubori oculorū pruritui ⁊ pallori ⁊ erisipile valet: medietas est li.ij. ℞. borac. ʒ.ij. cāphore. ʒ.j. coral. al. ℥. ß. amēti dulcis ℥.j. vmbilici marini draga. albi amidi cristalli antali dētali olibani albi nitri añ. ʒ.iij. marmoris al. ʒ.ij. gerse: serpētarie. ℥.j. ceruse cōis. ℥.vj. hoc modo fit. Tere draga. ⁊ vmbilicos marinos ī mortario marmoreo cū pistello ferreo: ⁊ simul cetera sigillatim in eodē mortario teranꝛ: ⁊ cum panno subtili albo cribrenꝛ: ⁊ cū axungia porcina nouella albissima lib.j. ⁊. ß. sepi pecorini vel caprini. ℥.j. ⁊ ß. axungie gallinacee. ℥.j. Cōfice sic: caldariū plenuȝ aqua sup ignē buliat: ⁊ cacabus cū axungiis in calidario pendeat in ipsa aqua: ⁊ de ipso calore aque liquefiāt axūgie: ⁊ liquefacte per subtilē pannum et album colentur in catinū: ⁊ mox totus puluis apponatur preter cāphorā et boracem cum spatula semper agitādo: vt omniū bona fiat incorporatio: hoc facto in vno citro cauato vel duobus mittatur: ⁊ ponatur cū spatula semper agitando buliant: ⁊ cum incipit bulire iterum in caldario ponatur: ⁊ cū spatula semp agitādo pulũis cāphore ⁊ bora. donec incipiat frigere agiteꝛ semp: ⁊ cū infrigidatū fuerit recōdaꝛ. Et nota qđ in li.j. pulueris debēt poni. viij. li. axungie.

Sūma medicinarū ē res.xviij.

Vnguentū citrinum đr qꝛ in citro coquitur: cui⁹ vsus talis est: si facies vł man⁹ vel aliqđ mēbrū ex aliqua cā exasperetꝛ: valet hoc vnguētū: qꝛ mitigat arefactionē ⁊ āgustiā quā recipiat abstergit ⁊ depurat mēbra ex aliis q̄ recipit: dealbat ēt faciē: inūge faciē vł aliqđ mēbꝝ fortiter de hoc vnguēto vt totū cōbibaꝛ ꝑ fricationē: postea laueꝛ cū sapōe vł aqua ca. exiccata itex inūgaꝛ in sero: mane laueꝛ cū ca: puram ⁊ lenē opaꝛ faciē distēperatū cū clara oui cū aqua ca. interi⁹ in oculo ⁊ extra illinitū aufert sanguinē: ⁊ miro mō mitigat dolorē de cholera ⁊ sanguine. ℞. borac. ca. est ⁊ sic. virtutē hȝ abstergendi ⁊ deponēdi cōglutinādi: qđ probaꝛ: aurifabri nāqꝫ aurū argēto cū borace cōglutināt ⁊ ꝯsolidāt: gūmi ē arboris in oriētali plaga repiꝛ: dū aūt colligiꝛ cum fece quadā ⁊ impuritate colligiꝛ: abiiciēda est tñ īpuritas cū poniꝛ in medicis: vel qđ veri⁹ est borax est fex olei: ⁊ fit in hūc modū: apđ saracenos seruaꝛ oleū. xl. an. aut plures in q̄ tādiu seruato duplex fex inueniꝛ: vna inferi⁹ q̄ dicitur amurca: alia superi⁹ q̄ diciꝛ borax: ⁊ est peior: hec em̄ solidā hȝ substātiā in saccellis posita abluiꝛ donec impuritas remoueaꝛ ⁊ fiat alba: deīde ad solē desiccaꝛ: ⁊ fit albissima: eligēda est purior albior ⁊ clarior intus ꝯformis: si etiā laueꝛ: ⁊ exiccata in medicinis ponaꝛ melius est: diu seruaꝛ. Probatū expimētū cōtra difficilē partū: teraꝛ borax ⁊ distemperata cū vino detur: vel super oīa superposita ī hoc casu valet. ¶ Amētū dulce frigidū est ⁊ siccū ſm alios ca. ⁊ sic. abstergit ⁊ dealbat: de vino cocto efficitur: decoquiꝛ enim vinū ⁊ in amētum trāsmutatur: lapis est albissimus diciꝛ autē dulce ad differētiam amēti quod fit de creta nimis vitiosa. Elige leuius ⁊ albius: diu seruaꝛ. ¶ Vmbilici marini fri. sunt ⁊ sicci: abstergūt ex aspitate sua ⁊ dealbant lapilli sunt vmbilico cōformes in littore maris inueniunꝛ: elige albiores. ¶ Cristallus fri. ⁊ sic. eiusdē virtutis ē cū predictis per cōgelationē fit ex glacie quanto albior tāto melior: per plures annos seruaꝛ: ad lac recuperādū ex caliditate amissum: puluis cristalli deꝛ in potu cōtra colicā valet silr. Sed caue ne ventris adsit cōstipatio vel iliaca. ¶ Antali ⁊ dentali fri. ⁊ sic. similē vim habent cū p̄dictis in nullo differūt: lapides sunt satꝫ ꝯformes: nisi ꝙ anatali dū frāgūtur quasdā habēt venulas in longum protēsas: ⁊ nō hñt adeo solidā substātiā sicut dentali. Dentali ꝟo dēti assimilātur ī soliditate: albiores eligim⁹. ¶ Marmor frigi. ⁊ sic. nō discrepat a p̄dictis: nec ꝓpter aliud apponitur ¶ Gerse serpētarie ⁊ cerusa: nota cerusa alia fri. ⁊ sic. vt ea q̄ fit ex plūbo ⁊ aceto. s. cōis. Alia q̄ est ca. ⁊ sic. vt ea q̄ fit de serpentaria: poniꝛ ad mundificandū: hoc em̄ operaꝛ pre ceteris que ibi recipiunꝛ. Confice sic: radices serpentarie in vere collecte optime mundenꝛ: soli exponanꝛ ⁊ siccenꝛ: fiat inde puluis: cribreꝛ per pānū ⁊ cū aqua pluuiali vel meli⁹ cū rosata: ꝯficiatur in aliquo vase soli exponaꝛ: frequenter aqua abiiciaꝛ: ⁊ alia renoueꝛ: ita fiat. ix. diebus vel. xx. diebus vel plus: postmodū abiecta aq̄ desicceꝛ ⁊ ī medicinis ponaꝛ. Mulieres salernitane faciūt gersam mixtā de solo succo serpētarie posito ī scutella cū aq̄ ad solē ⁊ aquā sepe renouāt vt supra: sȝ nō tm̄ valet. Cōficiꝛ sic vnguētū: de oībus fiat puluis subtilis: ⁊ cribreꝛ ꝑ pānū ī vase habēte orificiū strictū. Cerusa ꝟo cribretur ꝑ se: pulueres ꝯficiātur cū axūgia liq̄facta ⁊ colata sicut in antidotario repeꝛ. Nota si cortices citri in axūgiis cū liq̄fiūt posueris: melius erit: vim em̄ mūdificatiuā inde cōtrahunt: in vna lib. pulueris tres axūgie colate ponim⁹ qñ bñ ⁊ cōpetēter volum⁹ conficere. Alii quatuor vel. v. ponūt: vnguentū cōfectū citris cauatis sup prunas bulire facim⁹ aliquātulū: ⁊ vsui reseruam⁹: qm̄ ꝟo hoc vnguētū de facili grauē odorē portēdit quidā in maiori q̄ntitate apponūt de cāphora: per annum seruatur: facile em̄ corrumpitur propter axūgiam.

Borax q̄d

Cristall⁹.

Vnguentum aureum valet contra omnes guttas acutas frigidas: ⁊ maxime cōtra lapidem in renibus ⁊ hydropicis. ℞. radicis euisci su. mu. ana. lib.ij. vtriusqꝫ aristologie: elenij: hysiopi: pulegij: arthemisie pentafilon rute foliorum lauri acori herbe venti: rorismarini matrisilue saxifragie: ciperi: camedrei: sparagi brusci: feniculi: anisi. añ. librā. j. apij: yreos leuistici:

granorum solis

granoꝝ solis:petro.sileris:amomi:cardamomi:aneti:bacchaꝝ lauri:iuniperi:lapidis lincis añ.li.ß.basilice se.vrtice se.citri:sinapis euphorbij añ.℥.iiij.adipis vrsi ⁊ vulpine olei laurini petrolei añ.℥.iij.squinanti:costi:piretri:thuris:masti.myrrhe añ.℥.ij.miscelei.℥.j.olei et cere qđ sufficit:herbe colligant̃ in mense maij:et cõtrite mittant̃ in oleo vel vino albo in quo sint.xx.dieb⁹:postea addatur oleum quod sufficit:⁊ buliãt donec herbe incipiant diminui:et colentur per saccum:⁊ ponantur ibidem cere lib.xij.buliant vsq; cera sit bene commixta:deinde superponantur piguedines bene dissolute ⁊ colate:et permittãtur parum bulire:post superfundatur oleum laurinum ⁊ deposito ab igne superinducãtur alia olea:tertio pulueres costi piretri squinãti etiam:quarto olibani:quito myrrhe:⁊ hoc per interuallũ fiat:postea cera:⁊ deposito ab igne ponatur euphorbiuz:vltimo vero ponatur petreolum. Sũma medicinaꝝ ẽ res.liij.

Vnguentũ aureum propter excellẽtiaz dicitur:valet habẽtibus calculos in renib⁹ facta inũctiõe ad solẽ vł ignẽ:relaxat eñ substãtiã lapidis ⁊ meatus aperit:vñ lapis facilius emittit̃ ⁊ vt quidã dicunt:contra omnes egritudines de frigida cã valet specialiter. Cõficitur sic:oẽs herbe colliguntur tp̃e maij:que si non possunt simul haberi vicissiz p̃ vices cõtrite ponunt̃ in oleo vel vino:sʒ quosdã sic fiat:donec oẽs habeant̃:postea buliãt in oleo donec fundũ petãt:postea colent̃ p̃ sacculũ ⁊ ĩ colatura cera apposita:fiat tñ ebulitio donec cera ⁊ oleũ vnũ fiãt:deide pinguedĩes solute ⁊ colate superaddant̃:postmodũ olea:⁊ pulueres p̃ ordinẽ sicut in antidotario reperies frigido cõpetenti interuallo:euforbiũ tñ ⁊ petroleum ad vltimuz stagnato ab igne deposito debent poni:per.iiij.an.seruatur.

Vnguentum album ad salsum phlegma:⁊ totum confectuz est li.j. ℞.ceruse.℥.j.litargiri ℥.j.olibani.ʒ.iij.masticis.ʒ.ij.vnaq̃q; spẽs p̃ se teratur hoc mõ:puluis ceruse cũ pauco oleo distẽperet̃:⁊ postea addat̃ lytargiũ:deinde mastix:olibanũ cũ pistello bñ semp̃ agitãdo paulatim aq̃ ro. ponat̃:⁊ cũ ceperit inspissari:addat̃ oleũ ⁊ aq̃ ro.et tãdiu ducat̃ donec sit bñ incorporatũ:⁊ recondat̃:⁊ non sit spissum multum neq; tenue.

Additio.

Istđ vnguẽtũ albũ ad salsuz phlegma interdũ habetur in vsu:q̃ inũgẽdo mẽbra scabie ex salso phlegmate ĩfecta maxime post balneũ curat. Sũma medicinaꝝ est.vj.res.

Vnguentum fuscuz idest nigrum valet ad oẽ vulnus:nã super vulnus positũ attrahit:et attrahẽdo mũdificat:deide sanat:medietas est li.iij. ℞.olei lib.j.⁊ ß.cere.℥.iij.colophonie.℥.ij.gũmi serapini picis naualis colate añ.℥.iij.mast.galbani terebẽthine ana.℥.j. Confice sic:oleum in olla super ignẽ mittatur:⁊ buliat:tũc ponatur cera:deinde colophonia:q̃ liquefacta ponat̃ pix naualis:postea gummi serapini ⁊ terebẽthine:ita tñ vt oĩa terant̃ prius preter picẽ naualẽ terebẽthinã puluis masticis ⁊ olibani:⁊ cũ spatula agitando semp̃ donec oĩa liquefiant:⁊ bene coctum sit:deinde cum frigidatum fuerit vsui reseruetur.

Additio.

Vnguẽtũ fuscũ.i.nigrũ ꝯfert oĩb⁹ vulneribus nã generat carnẽ laudabilẽ:⁊ mũdat saniẽ:⁊ putrefactionẽ inungẽdo circa labia vulneris. Sũma medicinarũ est res.viij.

Vnguẽtũ populeõ dicitur quia fit de oculis populi:valet ꝯtra calorẽ acute febris et his qui dormire nequeũt inũctis tẽporib⁹ ⁊ pulsibus:⁊ plãtis manuũ et pedũ:hoc idẽ cuz oleo ro. vel vio.⁊ mixtis sup̃ epar inunctũ mirabiliter calorẽ tollit:⁊ sudorẽ p̃uocat inunctũ sup̃ vmbilicũ:medietas ẽ li.ij. ℞.oculoꝝ pp̃li lib.j.⁊ ß.papaueris nigri folioꝝ mãdragore cimarũ rubi tenerrimaꝝ:folioꝝ iusq̃a.solatri vermicularis:lactuce:semp̃uiue:bardane viole scatũ celi.i.vmbilici veneris añ.℥.iij.axũgie nouelle porcine sine sale li.ij.oculoꝝ pp̃li p̃ se bñ pistent̃:⁊ itex cũ axũgia pistẽtur:⁊ magdaleones informent̃:p̃ duos dies dimittant̃:tertio vero die oẽs herbe supradicte colligãtur:⁊ p̃ se bñ terantur:⁊ cũ magdaleonibus itex terant̃ ⁊ misceantur:⁊ formatis magdaleonib⁹ p̃.ix.dies reseruẽtur:postea vero magdaleões illi frustatim in caldario cũ li. vna odoriferi ⁊ optimi vini ponãtur:⁊ buliant vsq; ad cõsumptionẽ vini cũ spatula semp̃ agitando:et postea p̃ saccũ expressum bene cola:⁊ colatuz dimitte infrigidari:et in vase reconde. Sũma medicinaꝝ ẽ res.xiij.

Vnguentũ populeon ab oculis populi đr:valet ꝯtra dolorẽ acute feb.cũ aceto vel agresta ad maiorẽ vim penetrãdi:fiat inunctio circa frontẽ ⁊ tp̃a in volis mannũ ⁊ pedum ⁊ venas pulsatiles:optime eñ discrasiã caloris cordis rep̃rimit:si tñ feb.non vehemẽter acuta fuerit:patiens autem de natura frigid⁹ fuerit:⁊ in tp̃e frigido fuerit.vt si sudare voluerit nõ est eo vtendũ:q̃ materiam digestioni inhabiliorem redderet:⁊ nature bñficiũ sudore preparato posset impediri. Ad somnũ faciendũ mõ fronte ⁊ temporibus inunctis:sed citius operat̃ ⁊ fortius si paruz opij thebaici distẽperati cũ aceto misceat̃:vtilis est:hic enim confortat cũ oleo ro.vel vio.mixtũ calorẽ epatis tollit superinunctũ calefactũ tñ prius in testa oui ad idẽ si hyems fuerit. Qđ aũt dicitur in cõmendationẽ hui⁹ vnguẽti q̃ super vmbilicũ inunctũ p̃uocat sudorẽ:falsuz est. Cõtra auctorem. Hoc tñ nota nõ tm̃ vnguẽta varia in effectu:sʒ etiã in colore dʒ medicus variare vt vnum ⁊ idem in colore variatũ multiplex videatur:poterit itaq; color populeõ variari sicut p̃ appositionẽ pulueris ro.vel sandaloruz alboꝝ:⁊ huiusmodi:sed q̃ populeõ aliquantulũ grauiter olet potest palliari cũ puluere camphore. Documentum. ℞.oculorũ populi frigidi sunt ⁊ hu. generantur in p̃ncipio veris:q̃dã sunt tuberositates in illa arbore quasi gẽme turgentes que generant̃ ex humore arboris nutriente ad sup̃ficiẽ ipsius transducte. Oculi populi. Eligendi sunt modici:q̃m aliquantulũ habent aromaticitatis:grossi vero fetorẽ operantur:recẽtes ponẽdi sunt in medi. Vermicularis fri. ⁊ hu.idem operatur qđ oculi grossi ⁊ tuberosi non tantuz operatur nec tantũ olet:⁊ super domos nasci cõsueuit:dicitur vermicularis q̃ hʒ folia ad modũ vermis:recẽs apponit̃ sicca nõ valet. Vermicularis. Vmbilici veneris idẽ operatur cuz p̃dictis:alio noĩe đr sarcocolũ:⁊ viride hic ponit̃:hʒ enim hypnoticã virtutẽ:herba est q̃ in humidis reperitur locis. Sũmitates rubi fri.sunt aliquãtulũ attinẽt siccitati:virtutem habent infrigidãdi:p̃pter eãdẽ cãz ponunt̃ hic ⁊ eãdẽ habent virtutẽ. Rubus. Rubus est frutex qui fert moras:elige teneriores ⁊ albiores:virides ponuntur:cõfice populeon vt in antidotario dicitur. Nota quod ponitur ibi vinũ:tamẽ appone acetum pro vino:per.iij.seruatur vel durat.

Vnguẽtũ ad mollificãdũ splenẽ. ℞.fenugreci semi.lini caricaꝝ:tamarisci:farine ordei:aceti olei ⁊ cere albe:oĩa ista tribus dieb⁹ stent ad mollificãdũ:postea coquant̃ vsq; ad cõsumptionem aceti:⁊ postea colent̃ ⁊ reseruentur:⁊ ex eis fiat vnguentum.

Additio.

Istud vnguentũ non habetur in vsu nec preparat̃:poterit tñ quis eo vti magistraliter si voluerit. Sũma medicinarum est res.vij.

Vnguẽtũ laxatiuũ đr q̃ ventrẽ laxat:cũ ãt voluerĩs iũgere:post vnctionẽ abstineat sex horis

valet etiã ꝯstipatꝫ ⁊ lapidosis nephreticis sup pecti
nē ⁊ vētrē inūctū: medietas est li.iij. ℞.succi cucurbi
te agrestis succi ĩteriozis: sqlle: succi ciclaminis: suc
ci radi.anabule: succi radi.ebuli succi mediani corti
cis sambuci lactꝫ tithymalli camomille añ.℥.ij.vio.
succi radicis cucumeris agrestis: ⁊ succi pomi eius-
dē ⁊ succi mercurialis: ⁊ succi radi. polipodij: succi
herbe laureole: succi capil.ve.catapucie: fellis tau-
ri: aloes epatici añ.℥.iij.diagridij añ.℥.j.ß.nuc.vo-
mice.i.castaneole ĩdice.℥.j.euphorbij.℥.j.oēs supra-
dicte herbe ⁊ radices in mēse maij colligātur. Cōfi
citur sic: succos ⁊ catapucias tritas cū.iij.li.olei sex
dieb⁹ immisce, vij.vero die tādiu coque donec suc-
corū quātitas cōsumet: tūc adde cere albe lib.j.cum
felle taurino ⁊ cū spatula agitādo donec cera ⁊ fel li
quefiant: ⁊ postea addatur puluis terendorum.

¶ Additio.

¶ Unguentū laxatiuū dictū laxatiuū eo ꝙ inungēdo ven
trē ⁊ ilia cū eo calido laxat summe ventrē humores phle-
gmaticos educēdo: vñ confert hydropisi ⁊ colice frigidis
et calculosis. Tñ sciēdū est ꝙ pharmacare emplastris vel
vnguētis attractiuis est verendū quādiu per interius ex-
hibita morbus quiescere poterit: aut vbi est euidēs plecto
ria: que etiã corporibus calefactis nūꝙ applicentur: ⁊ nisi
mēbra interiora ⁊ exteriora sint fortia. Summa medicina
rum est res.xxiij.

Documentum ad vnguentorū exhibitionem.

Unguētum contra serpiginem ⁊ impetigi
nem atꝙ elephātiā. ℞.sulphuris: aloes
lytargiri arsenici auripigmēti viui tarta
ri masticis olibani cimini picule axun-
gie veteris: que sunt terēda tere: ⁊ tempera cū aceto
et oleo ⁊ succo lapaceoli: ⁊ succo fumiterre qd̄ suffi
cit: ⁊ postea inungatur ad solem vel ad ignem.

¶ Additio.

¶ Istud vnguentū post purgationem cōfert serpiginosis
⁊ elephantiosis corpus inungendo post balneū aque dul-
cis. Summa medicinarum est res.xv.

Ieralogodiō mēphitū: hiera.i.sacra: lo-
gos id est sermo: mēphitū.i.impeditio:
curat enim impeditā locutionē ex qua-
cūꝙ causa: simplex vel laxatiuū datum
purgat melācholiā ⁊ phlegma mirabiliter cum ca-
lida: dat epilēticis cum calido sale ⁊ mulsa: curat sto
machicos ⁊ spumantes caducos vertiginosos: ⁊ q
linguā sibi mordēt: cephalargicis hemicranicis: ⁊ q
ita vexant ex capitis cōmotionib⁹: vt videāt quasi
demoniū hr̄e singulis mēsib⁹ vt diximus data pur
gatione paralyticis tremulosis medetur: pleureticꝫ
epaticis spleneticis subuenit: ⁊ mēstrua educit: ne-
phreneticos sciaticos ⁊ arteticos alleuiat: lepras ⁊
hernias ⁊ varias maculas emēdat.x.ps ē li.j. ℞.colo
quin.interioris polipodij añ.ʒ.ij.euforbij polij coco
nidij añ.ʒ.j.⁊ ß. ⁊ gra.vj. absinthij myrrhe ana.ʒ.j.⁊.
gra.xij. cētauree agarici armoniaci thimiamatis.
folij spice sqlle diagridij añ.ʒ.j.aloes comarū thimi
casie camedrei bdellij prassij añ.℈.j.⁊ gra.xiij.cina.
oppopo.castorei aristo.lō.pipis al.⁊ ni.⁊ lōgi croci
serapi.petrosil.añ.ʒ.ß.ellebori al.⁊ ni.añ.gra.vj.mel
qd̄ sufficit: ⁊ dat mane ⁊ sero cū cal.ĩ modū castanee.

Summa medicinarū ē res.xxxiiij.

Ieralogodion memphitum. hiera sacra: logos
sermo: memphitū soluens: soluit eñ paralysim
lingue: vel mēphitum ab autore. ¶ Cōtra oēs
passiōes capitis epilēticis: si tñ fiant de calida
cā vel humore nō det: si de phlegmate vel melan
cholia naturali det cū vino decoctiōis sene vel filipēdule

polipodij vel squinãti. ¶ Scotomiã vel caducas vertigi-
nes epilenticis spumã emittētib⁹ ⁊ linguã mordētibus vt
epilētici qdā faciūt in p̄ncipio actionis dum contrahūtur
nerui mādibularū ⁊ lingua: eodē mō detur illis capitis ve
xationibus eodem mō datur: sir ⁊ alijs subscriptis q̄ ima
ginātur ꝙ demoniū videre videant: non variatur modus
dādi ¶ Paralyticis tremulētib⁹. Nota paralytici quidā
tremūt: qdā non. Qui tremūt facilius curantur ꝙ qui nō
tremuūt: significat eñ meatus spirituū nōdū ex toto esse
oppilatos: det eis cū decoctione castorei vł saluie: fiat ēt
fricatio palati ex p̄dicta medicina cuneo dentibus inter-
posito. ¶ Mēstrua educit: specialis hec medicina est in hoc
casu resoluta cū oleo muscellino vł cū succo arthemisie sup
posita. ¶ Arteticis podagricis: accipe herbā miuā ⁊ pul-
uerizā: ⁊ ex ea ⁊ hieralogodiō fiāt pilule cū vino decoctiōis
eiusdē herbe: que si nō habeatur: fiāt pił cū puluere thurꝭ
vel turbith ⁊ sal gēme addito cinamomo hieralogodion.
¶ Contra venenū si nō habeat tyriaca cum vino aristol.
ro. ⁊ diptami contra leprā maxime in principio ad conser
uationē: q̄ corruptos humores euacuat. ¶ Zernā.i.ma
culā in cute exteri⁹ accipiat ⁊ interius ⁊ etiã sup locū frice
tur: cōficitur vt habet in antidotario: p an.ij.serua. In li-
bro precipitur.iij.ʒ.dare. Nos aūt possum⁹ dare.iiij.ʒ.an-
tiqui eñ in minori quātitate ponebant ꝙ nos modo.

Paralytici nōnulli tremunt: nonnulli non.

Iera Ruffini: hiera vt diximus: Ruffini
ab autore d̄r: dat p̄prie scabiosis phle-
gmate salso elephātiosis serpiginosis: cu
rat vtrāꝙ morpheā cū tepida: destruit
antiquā cephalicā ⁊ hemicraneā ⁊ monopagiā: do-
lorē capitis vel stōachi: epilēticis catalēticis: ⁊ eos
q ex fumo stōachi extenebrescūt: ita vt subitaneū ti-
morē viderēt: vel ex vētositate stōachi tinnitū auriū
patiūtur vt in furias vertātur deponitur cacochi-
mia stomachi: epatis ⁊ splenis elephāticis ⁊ poda-
gricis ꝯfert auxiliū ⁊ mēstrua educit: sed si purgatio
nē inde facere volueris cum.℈.j.scamonee fiat lib.ij.
℞.aloes.℥.j.ellebori alb.⁊ ni.añ.℥.ß.diagridij colo
quin.interioris añ.ʒ.iij.nitri euforbij polip.salis ar-
moniaci añ.ʒ.ij.⁊ gra.xv.pipis camedrei croci agari
ci masticis epithimi añ.ʒ.j.⁊ ß. casielig. xilobalsami
oppoponacis gipt.ana.ʒ.ij.myrrhe gra.xv. mel qd̄
sufficit: datur in sero cum calida in modū castanee.

Summa medicinarū ē res.xxj.

Iera ruffini valet ꝯtra plures passiōes: vt legit
in ei⁹ cōmēdatiōe indifferēter data scꝫ cū aq̄ ca
lida ⁊ sero vel media nocte cū decoctiōe sene si
melācholia est in cā: si fiat ex cholera vł ex feruē
ti sanguine nō det: q̄ magis noceret ꝙ p̄desset
Contra tinnitū auriū cū aqua decoctionis feniculi semi-
nis cimini anisi. ¶ Uitio splenis cū decoctiōe radicis ta-
marisci vel herbarū diureticarū. ¶ Elephantiosis cū deco
ctione polipodij vel senationū. ¶ Impetiginosis loco pa
tiēti suprfricet. Ad mēstrua p̄uocanda supponit cū oleo
muscellino vel succo arthemisie. ¶ Nota cōtra scabiē spe
cialis hec est medicina. Itē nota cū multa molestia laxat
p̄pter vtrūꝙ elleborū qd̄ recipit. Vñ ea raro vtimur: non
det cholerico: nec in tpe nimis calido ne excoriationē in-
ferat: nec valde frigidū stōꝫ hñti ne in intestinis cohereat
et praua generet syntomata: p duos annos seruatur: qdā
dicunt quod per tres annos seruatur.

Ierapigra Gale. hiera.i.sacra: pigra.i.
amara q̄ facit ad diuersas capitis pas-
siones siue egritudines auriū oculorū dis-
tēperātiā: stomachū quoꝙ optime purgat:
causas epatis emēdat: splenis durities ⁊ dēsita
tē remouet ⁊ extenuat: renib⁹ ⁊ vesice p̄ficit: ⁊ matri
cis distēperātiā emēdat.x.pars est lib.j. ℞.cinamo.
spice croci sq.asari: xilocasie: xilobalsami: carpobal
sami vio.absinthij epithimi agarici rosꝭ.turbith: co
loqn.masticis añ.℈.ij.aloes ad pōdus oīū specierū:
mel quod sufficit.

mel quod sufficit. dosis eius est ʒ.iij. cum abstinētia mane cū calida. Si vō pilulas informes: da. xv. vel xvij. cum sufficienti diagridio.

¶ Additio.

¶ Hiera aūt .i. sacra: pigra .i. amara: inde hierapigra .i. sacra amara. Vocaẜ aūt hierapigra magna ad differētiā alterius q̄ dr̄ simplex: dr̄ magna: q2 in ea plura ꝛ fortiora simplicia īgrediunẜ: ꝛ vtraq3 ɔficiẜ hoc tpe. Nā p̄mo ex spēbꝰ hiere magne fit ɔfectio cū melle q̄ appellaẜ hierapigra p clysteriis. Itē ēt de p̄dictis spēbus cū melle rosato ɔficiūtur pilule que dicunẜ pilule de hiera magna seu de hiera composita. De speciebꝰ aūt hiere simplicis fit hierapigra simplex cū melle qd̄ sufficit: ꝛ hec cōditur. Item de predictis speciebus fiunt cum melle rosato pilule que dicuntur de hiera simplici Gal. Summa medicinaꝝ est res. xviij.

Jerapigra Constātini dicta est ab autore Cōstantino q eā cōposuit: valet ad visum recuperandū ꝛ retinendū: tota venit li.j. et ß. ℞. myroba. chebuli indi citrini violaꝝ absinthij añ.ʒ.iij. bellirici emblici cassiefistule epithimi agarici sene: cuscute: squināti: reubarbari añ.ʒ.ij. xilocassie spice anisi masticis: xiloaloes: salgēme nitri. añ. ʒ.j. mel quod sufficit: detur in sero cum vino calido. Sūma medicinaruꝫ ē res. xxij.

Jerapigra Cōstātini daẜ ɔtra defectū visus: q2 de ncit eni ex defectu spirituū ꝛ ppter caliditatem dissoluentē aut ppter fluxū: ꝛ tunc non valet: q2 ex indigestione deficit nutrimētuꝫ: vnde fit spirituū deꝑditio: vñ si deficiat ex defectu spūum ꝑpter defectū nutrimēti deficientiū ex indigestione: tunc fiat spūuꝫ reparatio: ꝛ detur cū decoctione nucis musca. ꝛ gariofi. ꝛ macis: si ex fumositate phlegmatis vel melācholie spirituꝫ visibilē perturbāte: valet cū aqua decoctiōis sene vel agarici vel polipodij: si etiā fiat ex oppilatiōe nerui optici ɔfert cum apozimate humorē supabundantem vñ fit oppilatio respiciēte. ¶ Nota data in pilulis ex puluere specieꝝ qs hiera recipit addito aloe cū succo absinthij vel feniculi confectis valet ɔtra causas capitis: si deficiat visus ex senio valet data vt dictū est: ꝛ p̄cipue cū myrobal. ɔditis: si deficiat ex pāno macula cataracta nil valet. ¶ Contra hemicraneam cephaleam paralysim ex humore frigido detur in pilulis: in oppilatione splenis ꝛ epatis cum vino decoctionis apij petroselini feniculi: ɔtra colicam ꝛ iliacam iniiciatur per clystere: confert cuꝫ melle: per ij. añ. seruatur. dosis est. ʒ. viij. vel. ℥. j. ad plus.

Jerapigra abbatis de curia phlegma et melācholiā purgat: ꝛ ad guttā q̄ fit de frigido ꝛ sicco hūore vñ mēbra videnẜ ɔtracta valet: palyticꝫ daẜ cū tepida vel vino: medietas est li.j. ℞. agarici: cologn. turbith epithi. cuscute añ.ʒ.ij. ꝛ grana.v. squinā. carpobal. xiloaloes: xilocasie croci asari. cina. masticꝫ rose viol. absinthij reupon. folij lapidis lazuli añ.ʒ.ij. diagridij.ʒ.j. ꝛ ß. aloes epati.ʒ.iij. ꝛ ß. mel qd̄ sufficit. Si vō pilulas inde facere volueris: tempera cum succo absinthij: ꝛ da. ix. vel. xj.

¶ Additio.

¶ Hierapigra abbatis dicitur: q2 abbas de curia ipsam composuit: respicit ppꝛie membra iuncturalia: raro habetur in vsu. Summa medicinarum est res. xxv.

Jera fortissima Ga. facit cephalargicꝫ: scotomaticis: epilēticis: melancholicis: apopleticis: palyticis: maniacis: alopithiacis: lytargicis ꝛ q i somno meditaẜ mortē: ad auriū auditꝰ ꝛ oculoꝝ passiōes fauces et arterias facit: dolorē dentiū sedat: vocē clarā facit: asmaticos: orthomicos ꝛ longinqs egritudines sanat: pleureticis hydropicis ictericis epaticꝫ ꝛ spleneticis pdest: arteticū colicū ciliacū dissintericū medeẜ nefreticis ꝛ sciaticis: releuat phlegmaticū: q̄rtanarios ꝛ emitriteos adiuuat: febres oēs auertit: elephantiosos purgat: venenis obsistit: ꝛ cancrosis ɔficit: vitia eni mulieris emēdat. ℞. cologn. squille agar. armoniaci bellebori ni. selphij ypericō añ. ℥.v. epithimi: bdellij: camedrei: brassice succi casie. añ.℥.iij. smirnis saga. arist. lon. piperis albi ꝛ longi cinamo. oppopo. casto. añ.℥.ij. ꝛ ß. petroselini absin. piperis ni. añ.℥.ij. alo.℥.j. ꝛ ß. mel quod sufficit. Dētur ex ea.ʒ.ij. vel. iij. mane cū calida. Sūma medicinaꝝ ē res. xxv.

Jerapigra valet predicto modo: minus tñ visum cōfortat: ꝫ plꝰ purgat: ꝛ fit efficacior si duplex aloe: ɔficiẜ vt p̄dicta ꝛ tm̄ seruaẜ. Facit ad diuersas passiones capitis ex frigiditate: deẜ in sero cū vino. Distemperātijs oculoꝝ vtpote obscuritati valet data cum vino decoctiōis myrobalanorum conditorum. ¶ Ad dolorem aurium: vt contra putredinem resoluatur cum oleo muscellino vel cū myrrha: vel tepida infundatur: ꝛ tepide iniiciaẜ. ¶ Stomachuꝫ optime curat aucta cū. ℈. vj. optimi aloes. ¶ Spleneticis duritiē ꝛ diuersitatē mollit cū aqua diuretica sepꝰ iā dicta: renū ꝛ vesice cum decoctione granoꝝ solis et frastagie. ¶ Matricis distemperantiam ex frigiditate emendat cū oleo muscellino vel succo arthemisie sumpta: per annum seruatur. dosis est. ℥.j.

Zinziber ɔditūꝫ sic fit. ℞. yringoꝝ q̄ hñt folia ad modū cretani marini: qd̄ saraceni secacul vocāt: hñ radanẜ cum cultello: postea coquanẜ in aq̄ donec dimittāt se stringi manibꝰ: postea abstrahanẜ ab aq̄ ꝛ a lignis q̄ sunt interius: mundenẜ ꝛ cū cultello frustatim incidanẜ: ꝛ in mortario marmoreo bene pistenẜ: ꝛ cū manibꝰ exprimanẜ: vt aq̄ inde exeat: pōderenẜ li.iij. ꝛ ponanẜ i li.x. mellis dispu. ꝛ albissimi: ꝛ coquanẜ donec incipiāt rubere: ꝛ addaẜ li.ß. zinzi. frustatim incisi: ꝛ dimitte bulire tādiu q adhereat digito in marmore supposito: postea tolle ab igne: ꝛ impone puluerē istaꝝ spēꝝ. ℞. zinzi.℥.iij. gal. gar. cinamomi nucis mus. cardamo. añ.℥.ß. pineaꝝ mūdataꝝ.℥.iij. et pistaceaꝝ.℥.iij. zedoarie.ʒ.j. ꝛ ß. dactyloꝝ.℥.iij. ꝛ cuꝫ oibꝰ istis ɔdiaẜ: stomachū ɔfortat: ꝛ digestiuā virtutem adiuuat: vitio pectoris ex frigiditate valet: renes confortat: libidinem incitat.

¶ Additio.

¶ Istud electuarium supra descriptū est cū suo cōmento in litera. z. vide illic si vis: quia hic nihil de eo dicitur.

Et q2 sufficiēter de dispēsatiōe oīm ɔfectionū emploꝝ atq3 vnguētoꝝ diximꝰ: nūc videndū est de spēbꝰ ꝛ herbis ꝫ proꝑiū pōdus ꝛ mēsuras: qd̄ ad oīm supradictaꝝ tā opiataꝝ q̄ laxatinaꝝ mediciaꝝ ꝛ electuarioꝝ receptionē ptinet. Pondera igiẜ vel mēsura q̄ i arte medicinali reperiunẜ hec sunt: q̄ subtili ingenio ac studio solerti summa ordinauimꝰ diligētia ad opꝰ oīm in arte medicinali studere volentiū: p qd̄ pōderari pñt oēs supradicte res ab vno. ℈. vsq3 ad li. xij. vnciaꝝ p grana frumēti collecta: incipiendū est igiẜ a scropulo. Scropulꝰ est pōdꝰ gra. xx. duo scropuli sunt gra. xl. tres. ℈. sunt gra. lx. q̄ siẜ collecti faciūt. ʒ.j. exagiū hꝫ gra. xc. q̄ faciūt. ʒ.j. ꝛ dimidiā: ꝫ ex totidē granis ɔstat soliduꝫ: vñ exagia sex vel solidi sex faciūt. ʒ.j. Itē. ix. ʒ. faciūt. ℥.j. cētū ꝛ octo. ʒ. faciūt li.j. Quarta ps li.j. est mille. lxxx. gr. Itē medicinale sextariū vini vel olei seu aceti qd̄ itrat in vnguē-

De pōderibꝰ medicinalibus. Quid lib. medicinaꝝ. Quid sit scropulus. Quid sit dragma. Quid exagiū. Quid solidum. Quid vncia. Quid libra. Quid sextarium.

tis seu medicinis est pōdus lib. duar ⁊ dimidie ad receptionem oīm medicinar supradictar sufficit. Pondera igit singular specier pleniter aggregā do pondus ꝓpriū de oib⁹ ponderibus vniuscuiusq spēi collectū ordinauimus. Et q̄tū de qualibet spē ad confectionē opiatar ⁊ laxatiuar medicinar electuarior ⁊ emplastror trociscorum ⁊ pilular sufficiat cōpetenti serie demōstrauim⁹. Et vt scholares medicinarū pōdere releuent: ⁊ in qualibet terra coram dignissimis psonis pōdera distinguēdo: ⁊ medicinas valeāt dispēsare: cū dispēsandi habeant copiam: de nūmor: amicorū plenitudine glorientur.

¶ Antidotariū Nicolai cū expositionibus ⁊ glo. famosissimi medici Magistri Platearij finit.

¶ Expositio Joānis de sancto Amādo Tornaceñ. ecclesie canonici supra Antidotariū Nicolai Jncipit feliciter.

Medicie opatio cōsistit in tribus.

Operatio medicine ſm Joannitiū ꝯsistit in tribus. Jn exhibitiōe sex rer non naturaliū: potione ⁊ chirurgia. Jsta ꝓpositio scripta est a Joānitio in fine sui libri: ⁊ illa ꝯfirmatur ab Auicēna li. j. Opatio medicine est triū: nature tanq̄ agens pncipalis: medici tanq̄ ministri: q: ſm Gal. in tegni: natura oīm est operatrix: medicus vero minister: ⁊ medicina tanq̄ instrm opatur. Jsta aūt opatio ad corpus humanū refertur solū. vnde Auicēna. Medicina est sciētia qua humani corpis dispositiones ⁊c. Jsta aūt medicina est ꝓpter corpus humanū ꝓpter reparationē duplicis incōmodi cui subijcit: est eñ subiectū trāsmutationis ⁊ alterationis naturalr ⁊. s. repletionis accidētaliter supfluitatū: transmutationis: q: ſm Gal. in tegni. corpus humanū est trāsmutabile ⁊ alterabile. Jsta aūt alteratio et transmutatio inest ei duplici de cā. s. ex parte suor cōponentiū. ⁊ ex parte cōpositionis siue modi componēdi. Ex parte cōponentium dupliciter. s. pmor: vt sunt elementa que ꝓpter ꝯtrarietatē sunt trāsmutabilia: ⁊ reddunt transmutabile corpus ex eis cōpositū. Et secundor vt sunt vel est sanguis menstruus ⁊ spermata ſm Auicen. libr. j. et ſm Gale. lib. de elemētis. vnde si corpus humanū esset cōpositū ex vno elemento nō doleret: ⁊ ideo q: cōpositum est ex quatuor elemētis ꝯtrarijs iest ei dolor trāsmutatio ⁊ corruptio: ⁊ per ꝯsequens q̄tū ad scdm est corruptibile: quia ista spermata sunt liquida fluida ⁊ passibilia: ⁊ per ꝯseqns corpa ex eis cōposita sunt trāsmutabilia. Ex parte modi cōponēdi sunt transmutabilia ⁊ corruptibilia: q: corp⁹ humidū est rare substantie ⁊ passibilis. vñ Gal. scdo de cōplexionibus: ⁊ Auicē. li. j. Nos sumus creati in fine siccitatis ⁊ humiditatis: nec ad tantā coagulationē potuerunt corpora nostra deuenire vt sunt lapides ⁊ metalla. Silr incōmodo subiacet corpus humanū: vt est supflue repletioni accidētali. Jstius aūt duplex est cā. Una est cibor in medicina: q: ſm Jsaac in de febrib⁹: nō est aliqs cibus quin habeat multas supfluitates: ⁊ sup ista supflua natura agit modo tñ indebito. Scda est diete inordinatio: q: ſm Gal. in. vj. apho. filij huius mūdi sunt filij gule: homo eñ ex appetitu gule inordinate viuit. Dieta aūt que est cibi et pot⁹ exhibitio rñdet pmo incōmodo q̄tū ad restaurationem deperditi ſm Galeñ. j. apho. ventres vere ⁊ hyeme ⁊c. nisi eñ esset corpis deperditio: nō indigeremus cibo et potu: ⁊ q̄tum ad alterationem rñdet aer: ⁊ aliqua alia. Et q̄tū ad scdm incōmodum rñdet potio: chirurgia ⁊ euacuatio.

Alteratio ⁊ trāsmutatio inest corpi humano ex duplici cā

Filij hui⁹ mūdi sunt filij gule.

¶ Operatio ergo medicine cū sit ad reparāda incōmoda accidētia corpi humano ex indebita exhibitione sex reruz nō naturalium. ¶ Potio aūt et chirurgia differunt: q: per potionem euacuatur res que facile expellit. Et p chirurgiam q̄ de difficili expellitur. Potio hic sumitur large: ita ꝙ ipsa se extēdit ad oē illud qd assumit tam intra q̄ extra. Jntra vt syrupus electuaria medicine et opiata. Extra sicut emplastrum balneum ⁊ alia. ¶ Unde sciendum est ꝙ balneum est duplex. s. vniuersale ⁊ particulare. Particulare vt cū aliqs se balneat vsq ad ventrē tm sicut in dissinteria: aliqñ vsq ad genua: ⁊ illud dr ꝓprie encatisma. Uniuersale vero est triplex. s. aqueū aereū ⁊ igneū. aqueū est duplex. s. calidū ⁊ frigidū. Calidū fit triplici de cā. s. ad euacuandū: q: ſm Auic. ⁊. Ga. iij. apho. Balneū euacuat ea q̄ corpori ab exterioribus vicinant. ⁊ ad ꝯfortandum: q: ſm Jsaac cap. de amore ſm eos aliqui animant cū intrāt balneū: ⁊ ad ipinguandū: qd dat ethicis ⁊ ꝯsumptis post comestionē per sex horas. pmū facit. s. sua caliditate: scdm sua silitudine cū calido naturali: tertiū sua aptiōe ⁊ attractione: q: apertēdo viā ⁊ attrahēdo nutrimentū ad membra debilia ea impinguat. ¶ Frigidum vero balneū valet ad ꝯfortandum in eis in quibus est calor fortis: potēs resistere ne extinguat: vnde. iiij. apho. Juuene bene carnoso ⁊ terhano. balneū aqueum dr soliū. ¶ Balneū aereū est cū aliqs sedet in tina vacua coopta bene ⁊ a vase in quo sunt herbe decocte per quoddā canale fumus illius decoctionis ad tinā fert. Jstud aūt balneum aereum dicit stupha. Balneum igneū dicitur cum aliquis sedet supra lapides calidos: ⁊ istud balneū valet hydropicis cū ipsos desiccet ⁊ appellat pyria. Et nō tm balneum ab extra exhibet: sed quedā alia sicut epithimata cū succus herbar apponitur. Et cataplasmata cū apponunt succi ⁊ herbe simul cocte. Et embrocatio cū ab alto liquor aliquis infundit. Et emplastrū cum ꝯfectio dura super locum ponit. Et apozima est decoctio ex herbis sup locū posita. ¶ Medicine q̄ extra assumuut diuersificant ſm ꝙ ipe per diuersa foramina administrant: sicut per os ⁊ per nares: ⁊ p oculos: ⁊ per secessum: ⁊ per virgaz: ⁊ per os matricis. ¶ De dieta aūt ſm ꝙ ipsa est exhibitio cibi ⁊ potus ⁊ sex rer nō naturalium determinat Jsaac nō tm in suis dietis: sed etiā in libro de febribus. ⁊ Auic. De chirurgia aūt Rasis Cōstantinus et Auic. ¶ Sed potio siue medicina est duplex. s. simplex et cōposita. de simplicibus determinat Auic. ⁊ de cōpositis determinat Auic. Rasis ⁊ etiam Gal. ⁊ multi alij. Sed q: alij determinauerunt de medicina cōposita multū cōfuse ⁊ nō euidenter. Jdeo Nicolaus cuius librū exponere intēdimus de cōpositis medicinis cā facilitatis artis medicine determinauit sub compendio abbreuiādo que ab alijs prolixe sunt determinata: ⁊ etiam ipse docet modū dispensandi medicinas compositas ⁊c.

Potio et chirurgia differunt.

Balneum duplex.

Balneum vniuersale triplex.

Potio siue medicina est duplex.

Ego Nicolaus rogat⁹ a q̄busdā ⁊c. ¶ Jste liber diuiditur in duas partes. s. pheniū ⁊ executionem. scda incipit ibi. Aurea ⁊c. pma in tres. Jn quarū pma dat cām operationis. Jn secunda dat modū sue operationis. Jn tertia addendo cām finalē captat beniuolentiā. secunda incipit ibi. tria requirūtur. tertia ibi. predicte vero doctrine. Pma istaruz diuiditur in tres. Jn pma dat modū dispensationis. in secūda modū confectionis. in tertia modū cribellationis pulueruz. scda ibi. Conficiēdo. tertia ibi: puluer cribellatio. Secunda har in duas. pmo dat modū ꝯfectionis medicinarū cōpositar. scdo ostendit quare mel in eis ponit. Scda ibi. Trib⁹ nāq de causis ⁊c. ¶ Nota ꝙ bonitas mellis cognoscit ex sex. s. tpe. vnde mel vernale melius est q̄ hyemale: scdo ex colore. vnde mel rubeuz simile auro meli⁹ est alio. tertio ex situ eius: q: mel est terreū: ⁊ ideo cū mel qd est in ꝓfundo sit magis terreū q̄ mel qd est superius: ideo mel qd est in profundo est meli⁹: ⁊ ecōuerso est de oleo: q: oleū cum sit aereuz: ⁊ cū oleū quod est supius est magis aereū: ideo est melius q̄ oleū qd est inferius. Quarto cognoscit ex eius sapore vnde mel q̄to dulcius tāto melius. Quinto ex eius substātia: vnde mel q̄to magis densuz tāto melius. Sexto ex eius origine: vnde mel apum melius est q̄ aliud: ⁊ est melius q̄ mel de canna factū. ¶ Jtem nota qd cribellatio ⁊ puluerizatio idē sunt. Et fit puluis medicinalis subtilis duab⁹ de causis: vna est vt ad remota loca possit transire. scda est vt cito alteret. Silr puluis medicinalis fit grossar partiū duab⁹ de causis: vna est vt diu in stomacho remaneat: ⁊ ibidez diu operetur. secunda cā est ne virtus eius cito euanescat. ¶ Et q: mel est cōpositiuum medicinarum: ideo primo de melle queramus cuius complexionis sit: ⁊ videt ꝙ temperate. Gal. j. apho. supra illuz apho. que crescunt ⁊c. Dicit ꝙ illud quod ab alio decidit simile est ei a quo eleuat: sicut fumus eleuatus a iuuenib⁹ similis est eis: ⁊ fumus eleuatus a senibus similis est eis. Sed mel generatur ex rore celesti: ⁊ ita ab eo eleuatur: sed ros est temperate complexionis: ergo ⁊c. ¶ Jtem de rore duo generantur: scilz manna et mel: sed manna est temperate cōplexionis

Partitio.

Mellis bōitas cognoscitur ex. vj.

Mel cui⁹ sit complexionis q̄ritur.

De rore duo generantur.

rate cōplexionis: ergo ꝛc. ¶ Itē dicet forte ꝗs ꝙ apis facit mel sicut artifex: ꝛ vestigiū cause lucet in suo effectu: cū ergo apis sit terree ꝛ sicce cōplexiōis: mel erit sicr terree ꝛ sicce cōplexiōis: apis enī est terree ꝛ sicce cōplexionis cuȝ sit carēs sanguine: ꝛ cū sit aīal anulosum habens anulos. ¶ Sed ɔtra apis est terree ꝛ sicce cōplexionis: mel est calidū ꝛ siccū ꝫm Aristo. li. de aīalib⁹: ꝗ ꝛc. ¶ Solutio ad hoc ego dico ꝙ mel est calidū ꝛ siccū: ſȝ in quo gradu: ego dico ꝙ Isaac in dictis pticularib⁹ ipm ponit calidū ꝛ siccuȝ in scd̃o gradu: veꝝ est ꝙ ipsuȝ est magis siccū ꝗ̄ calidū: apes enī accipiunt flores ꝛ rorē maxime sup salices ꝛ quercus: ꝛ hec duo simul pistant: ꝛ ex hoc cōposito faciūt mel ꝛ ceraȝ: hoc cōpositum diuidunt in duas partes: vna pars est magis grossa ꝛ viscosa ꝛ est cera: de q̄ipse faciūt domū suā: et alia pars est magis subtilis: ꝛ est mel q̄d est nutrimētum apum: q̄d est sicē apibus in cōplexione. s. calida ꝛ sicca. vñ cū apis separat ab ista massa grossum ꝛ viscosum a subtili: grossum ꝛ viscosum fit cera de qua facit apis domū suā: de subtili aūt q̄d est mel facit nutrimētum suū: vnde mel ꝓpter subtilitatē suā fere hȝ totā naturā aereā illi⁹ masse. Cera enī est humida ꝛ tēperata inter calidū ꝛ frigidū: ideo suuȝ calidū parum resistit frigiditati aeris: ideo ipsa cera cito coagulatur a frigiditate ꝛ a sicco terre infuso vbiq̄ꝫ ꝑ ipsam ꝛ fortiter annexo humido aqueo eius: ꝓpter quam annexionē ipsa cera est viscosa. Sed mel est ca. ꝛ sic. liq̄duȝ vt sit nutrimētum: q: liquidū est cito passibile: ꝛ tale dȝ esse nutrimētum: ꝛ est calidū ꝛ siccū: vt sit nutrimētum apis q̄ est cali. ꝛ sic. Et est mel calidū ex tribus. s. ex materia: ex separatiōe: ꝛ ex artifice. Ex materia: q: massa in qua sunt pistati flores ꝛ ros est calida. Ex separatione: q: pars aerea q̄ est magis calida cadit in mel: ꝛ magis aquea cadit in ceram. Ex artifice: q: apis est calide cōplexionis. ¶ Ex istis tribus eisdē mel est siccū ꝛ est magis siccū ꝗ̄ calidū. ¶ Ad primū cū dicitur q̄d ab aliquo eleuaꝛ est sicē illi ꝛc. Hoc est verum de eo quod ab alio eleuatur sine alteratione: ꝛ per solam decisionē: sed hoc non est verum de eo q̄d eleuaꝛ ab alio per alterationeȝ ꝛ decisionē. ¶ Ad aliud dico ꝙ non est simile: nā manna fit de rore per artē hominis verberando ꝛ nihil miscēdo: sed mel fit de rore ꝑ artē innatam apis ꝛ per alicuius immixtionē. ¶ Ad aliud dico ꝙ duplex est calor viuētib⁹. s. calor cōplexionalis ꝛ calor anime. Calor complexionalis est de substantia corporis viuētis: sed calor anime fluit per corpus: ꝛ iste calor cum spiritu generatur in corde ex sanguine. Ideo loquēdo de ipso calore aīe habētia plus de sanguie hñt plus de illo calore: ꝛ sunt calidiora ꝗ̄ aīalia non habētia sanguinem. Loquēdo tñ de complexionali caliditate, aīal sonans in volando pōt esse calidius ꝗ̄ aliquod animal habēs sanguinē: apis enī sonat in volando propter spiritum percutiētem suū diafragma. Similiter apis inq̄ꝫ tū mixtuȝ multū hȝ de calore cōplexionali: propter quod apis hȝ pinguedinē ꝛ pūctionē calefacictem ꝛ maturanteȝ: vnde apis est animal frigidū: priuatū calore aīe: sed est calidū calore cōplexionali: ꝛ ecōuerso est de porco: ꝛ ideo apis caliditate cōplexionali calefacit: ꝛ maturat apostemata supra que ponitꝛ: calefacit pūgendo aculeo suo: ꝛ calefacit mel quod ipsa facit. ¶ Consequēter queritꝛ ꝓpter quid ponatur mel in medicinis cōpositis. Et ponitur in eis vt eas ꝓseruet ꝛ conseruet a putrefactione. ꝛ videtur ꝙ non sit verum: q: nullum consumptiuum ꝓseruat: sed mel est consumptiuum cum sit calidū ꝛ siccum: ergo ꝛc. ¶ Itē Isaac: mel est acutū ꝛ ita aperitiuū: ſȝ omne tale p̄bet calido extraneo ingressum: ſȝ omne tale est putrefactiuum ꝛ non cōseruatiuū: ergo ꝛc. ¶ Cōsequēter queritur cū quo melius conficianꝛ medicine: aut cū melle: aut cum zuccaro. ꝛ videtur ꝙ cum zuccaro: quia zuccarum est magis temperatum: cum sit calidum in fine primi gradus: ꝛ humidum in medio eiusdem: sicut dixit Isaac: sed mel est siccum in secundo gradu: ergo zuccarū est minus transmutatiuum medicinaꝝ ꝗ̄ mel ꝛ magis medicinale: ergo magis conseruatiuum. Oppositū vult vsus omnium. ¶ Solutio ad primū dico ꝙ mel ponitur in medicinis propter tria. ꝓpter palliationem: q: palliat horribilitatem medicine: sunt enim multe medicine que nisi cum melle conficerenꝛ nō solū inferrēt horribilitatē sensui gustus: sed etiam ceteris membris: quare ab eis nō attraherentur: sed potius repellerenꝛ: operaꝛ enī mel in medicina quod esca in hamo: mēbra enim attrahunt cum dulcedine mellis amaritudinē: ꝑ quam confortantur ꝛ depuranꝛ. Secunda cā quare mel ponitꝛ in medicinis est: vt ipsuȝ medicina mundificet: q: ipsum caliditate sua superfluitates cōsumit: resoluit: ꝛ expellit. Tertia cā est: q: mel conseruat species ꝛ medicinas: q: mel sua viscositate facit medicinas compositas viscosas: qua viscositate nō permittit eas intra euocari vꝛ inuchiri a calido extra. ¶ Ad primū dico ꝙ licȝ in principio cōsumaꝛ: in fine tamen conseruat sua viscositate sicut sal. ¶ Ad aliud dico ꝙ mel est puꝝ acutū: ideo sua viscositas plus valet ad conseruanduȝ ꝗ̄ sua acuitas ad consumendum. ¶ Ad secundum dico: ꝙ syrupus fact⁹ cum melle simpľr melius valet ꝗ̄ factus cū zuccaro: et cā quadruplex est. prima est q: multū viscosum melius cōseruat medicinas cōpositas in syrupo ꝗ̄ zuccarum. Secūdo q: mel est dulcius cū sit dulcius omni re. Tertio: q: mūdificat medicinas magis ꝗ̄ zuccarum: cum sit calidūȝ in secundo gradu: ꝛ zuccarum in fine primi gradus. Quarto: quia melius digeritur ꝗ̄ zuccarum. Et licet syrupus fact⁹ cum melle sit melior simpliciter ad digerēdum: tñ ad confortandum ꝛ infrigidandū melior est syrupus factus cum zuccaro ꝗ̄ cum melle: si tamē volumus digerere: dȝ cōfici cū melle: si volumus infrigidare: cum zuccaro: si volumus vtrunq̄ꝫ: cum vtroq̄ꝫ. ¶ Ad obiectum contra: dico ꝙ licet zuccarum sit temperatiuum: est tñ ꝓpter hoc passibilius ꝛ putrebilius: ideo ipsum minus cōseruat: ꝛ minus valentē reddit syrupum. Et dico ꝙ lȝ mel sit magis acutū ꝗ̄ zuccarum: nō tñ alterat ꝓpter suam actioneȝ medicinas magis nisi tñ quo ad dulcedinem reprimēdo amaritudinē: et nō quantum ad virtutis debilitationē: nisi debilitatio melioret materiam: ꝛ sic soluatur.

Syrupus rosace⁹ sic fit. Accipe rosas recētes ꝛ pone in vase ꝑ se: ꝛ in caldario pone aquam donec bulliat: ꝛ ebullientē supra rosas ꝑdictas infunde: ꝛ postea vas ipsum tege: ne exeat fumus ex quo aqua ibi refrigerat: rosas inde eiice: ꝛ aliis recētibus aquam eandē iteꝝ bullitā sup infunde mutādo rosas: donec illa aqua rubea fiat: de hac aūt aqua. iiij. lib. accipe: ꝛ ibi. iiij. lib. zuccari infunde: cū aūt bullire ceperit albuminū ouoꝝ aliquot cū aqua frigida donec spumescat ɔcutias: ꝛ illā spumā in syrupo bullientē spargēdo infunde: ꝛ cum nigrescere hec spuma inceperit suauiter cū cacia remoue: ꝛ iterū aliā infunde donec clarus fiat syrupus: ꝛ cū incceperit syrupus quasi filū facere: si cū digito tetigeris: aut ex cacia deprehēdas adhereat coctus est: valet calori feb. ꝛ siccitati: sitim reprimit: cōfortat ꝛ cōstipat. Eodē modo syrupus viol. fit: humectat: siccis febrib⁹ ꝛ phthysicis ɔuenit: ꝛ ɔstipatis vētrē laxat. Syrup⁹ nenufarin⁹ eodē mō fit: valet contra maximū calorem maxime in acutis ꝛ peracutis.

Non est possibile vt homo cognoscat medicinas cōpositas nisi pri⁹ cognoscat simplices: cū igitur Nicolaus determinet cognitionē medicinarū cōpositaꝝ: prius de medicinis simplicibus est vidēduȝ: ꝛ hoc quatuor de causis. Prima cā est ꝓpter noīm mutationeȝ: q̄d enī vnus homo vno noīe noīat: alter alio nomīat ꝓpter q̄d simplices medicine nō semp ꝑ noīa distinguunꝛ: tñ semp distinguunꝛ per virtutē. Scd̄a cā est ꝓpter vulgi opinionē de simplicib⁹ medicinis: q̄d enī dicit esse verū frequētius est falsum: ꝛ est opinio vulgi quod dicunt omnes: ꝛ etiam plebs: errant enī in pluribus qui eos sequūtur. Tertia cā est ꝓpter paucitatē experimenti: q: cum virtutes medicinaꝝ simplicium non sciamus experimēto: eas aliquādo scimus per doctrinā. ¶ Iteȝ si experimento non scimus que medicina iuuat: ꝛ que nocet: hoc aliqñ scimus per doctrinā. Unde de simplicibus medicinis volumus hic determinare: quedā vt per doctrinā cōpletius cognoscam⁹: que simplex medicina iuuat: ꝛ que nocet: q: per experimentum incōplete vel nullo modo cognoscimus: lȝ enim aqua frigida semel exhibita calefaciat: ipsa tamē toties posset exhiberi ꝙ frigefaceret. ¶ Circa medicinam simplicem tria videamus. primū est de hoc vocabulo simplex medicina. secundum est de eius complexione in generali. tertium est de eius complexione simpliciter in speciali. ¶ Circa primū sic ꝑcedo: ꝛ dico q̄d hoc vocabulum simplex medicina est equiuocum: habet enim tria significata: nam vno modo simplex medicina est

Uiuētib⁹ est duplex calor.

Propter q̄d mel ponitur i medicinis.

Queritur cū quo melius ɔficianꝛ medicie vꝛ cū melle vꝛ cū zuccaro.

Propter tria mel ponitꝛ in medicinis.

Propter q̄tuor syrupus fact⁹ cum melle melius valet ꝗ̄ cum zuccaro.

Mod⁹ faciēdi syrupum rosatū ex infusione.

Pri⁹ est videndū de simplicib⁹ ꝗ̄ de cōpositis ꝓpter quatuor.

Uocabulū simplex medicina ē equiuocū.

medicina cuiꝰ ſubſtātie nō eſt admixta aliqua ꝯtrarietas: ⁊ ita eſt ſimplex medicina: cuiꝰ ſubſtātia ⁊ ſuccus ⁊ cuiꝰ ps centralis ⁊ pars ſupficialis ſunt eiuſdē nature ⁊ eiuſdem opatiōis homogenee. Et ꝑ oppoſitū illa medicina cuius ſubſtantia ⁊ ſuccus ſunt diuerſaꝝ naturaꝝ ⁊ diuerſaꝝ operationum ſicut caulis eſt cōpoſita medicina. Siſr illa medicina cuius pars centralis ⁊ pars ſupficialis ſunt diuerſarum naturaꝝ: ⁊ diuerſaꝝ operationū eſt medicina cōpoſita. Scđo modo dicitur medicina ſimplex que tm̄ apparet ſimplex eſſe: lꝫ ſm veritatē ſit cōpoſita: ⁊ ſic oīs medicina producta a natura eſt ſimplex: ⁊ per oppoſitū oīs ſyrupus: ⁊ omnia electuaria: ⁊ omnia antidota: et oēs opiate ſunt medicine cōpoſite. Tertio modo dicit̄ ſimplex medicina: quia non eſt compoſita per artem: ⁊ iſto modo omnes medicine q̄ ſunt tales quales eas natura ꝓducit ſunt ſimplices: ⁊ per oppoſituꝫ ille ſunt cōpoſite que artificialiter cōfecte ſunt. ¶ Circa ſecundū ſic ꝓcedo: ⁊ dico ꝙ complexionū medicinaꝝ alia eſt actualis: alia potētialis. Actualis eſt illa que actu in illa medicina preſens eſt: ⁊ appello eſſe actu quod eſt in eſſe completo vltime perfectiōis ſue ſicut aqua calida eſt aqua calida actu: ⁊ huius cōplexiōis tactus eſt cognitor. Cōplexio potētialis eſt illa que eſt in potētia in medicina: ⁊ hoc eſt tribꝰ modis. Uno modo cōplexio eſt potentialis in medicina que hꝫ eſſe imperfecte: ⁊ ſub eſſe incōpleto complexionem ſiue virtutem aliq̇d faciendi: ⁊ ſic equus vnius anni aut mulus curſibilis dicit̄: q2 hꝫ imperfecte ⁊ ſub eſſe incōpleto potētiam ad currendum. Sic puer dicitur ſapiens non ꝙ habeat perfecte ſciētiam: ſed ſub eſſe incōpleto: ⁊ de hac potētia dicit Gal. in habente huiuſmodi potentiā habemus fiduciā vt fiat: lꝫ non ſit factum adhuc de potentia eſt agētis. Scđo modo cōplexio eſt in medicina in potētia: q2 hꝫ potentiam paſſiuam vt iſta cōplexio fiat in eſſe: ſicut panis hꝫ potentiam paſſiuam vt in eo fiat complexio carnis in forma carnis. Et ſiſr ſanguis eſt in potentia paſſiua vt in eo fiat forma: ⁊ complexio carnis ſimiliter: ſed differēter: q2 inter carnē ⁊ panē multa cadunt media: ⁊ inter carnē ⁊ ſanguinē non cadit mediū: ⁊ hec eſt potentia patiētis. Tertio modo cōplexio in potētia in medicina eſt qñ medicina eſt apta nata habere etiā ex ſuis principijs: ſicut medicina ex ſuis ꝓ̇ncipijs ꝓprijs eſt apta nata eſſe calida: ⁊ calefacere corpus humanū plus debito: ⁊ etiā ſicut aliq̇s ex ſuis ꝓprijs principijs eſt aptus natus eſſe carnoſus: ⁊ nō ex cauſis extrinſecis ſicut a balneo: ⁊ hec potētia eſt potētia q̄ eſt de ſecunda ſpē qualitatis. ¶ Scđo modo cōplexio medicine pōt diuidi ſic. Cōplexionuꝫ medicinaꝝ alia eſt tēperata: alia eſt lapſa: ſicut cōplexio corporis humani alia eſt temperata: alia eſt lapſa: ⁊ appello cōplexionem corporis humani tēperatā non q2 corpꝰ humanū ſit oīno temperatū: quia ſi ſic: tūc homo eſſet dignus decorari ſicut angelus: vt dicit Gal. ſed appello cōplexionē corporis humani tēperatam qñ homo nō indiget coopertorio vel cooperatiōe ad hoc qđ calefiat ad mitigandā ſuā frigiditatē: nec indiget ablatione veſtiū vt frigefiat ad mitigandam ſuā caliditatē. Similiter medicina alia eſt temperate cōplexionis: alia lapſe. Temperate cōplexionis eſt illa que nec calefacit: nec infrigidat: nec humectat: nec deſiccat plus debito: ſed ꝯſeruat hoīem in ſua naturali cōplexione. Lapſa eſt illa q̄ calefacit corpꝰ humanū plus debito. Illa aūt que calefacit corpus humanuꝫ plus debito eſt calida lapſa. Tñ aliq̇d pōt eſſe calidū quatuor de cauſis. Primo: q2 eſt calidū in fine caliditatis: ⁊ ſic ignis dicitur calidus. Scđo: q2 in eo dñatur calidū elementū: ⁊ ſic mixtū in quo dñatur ignis dicit̄ calidū. Tertio: q2 calefacit corpus humanū plus debito: ⁊ ſic acuta: amara ſalſa dicuntur calida: ⁊ ſic etiā quedā medicine dicunt̄ calide. Quarta cauſa eſt q2 illud quod eſt calidum reſpectu aliorum ſue ſpeciei temperatorum. ⁊ ſic multi homines dicūtur calidi ſicut illi qui ſunt lapſi in calido. Similiter illa medicina que frigefacit corpus humanum dicitur frigida lapſa: tamen aliquid poteſt frigefieri quatuor de cauſis ſicut calidū: ⁊ ſicut dicitur de calido et frigido quadrupliciter: ſic eodem modo de ſicco ⁊ humido poteſt cauſa quadrupliciter aſſignari. ¶ Tertio modo poteſt diuidi complexio ſic. complexionū alia prima: alia ſcđa. Prima eſt ea que fit in eo quod fit ex non habentibꝰ complexionem: ⁊ hec eſt complexio mixti in eo qđ mixtuꝫ eſt immediate ex elemētis que nō habent ꝓprie cōplexionem ſed puras qualitates non fractas. Scđa eſt illa q̄ fit in eo quod fit ex habētibus complexionē: ⁊ hec cōplexio reperitur in medicinis compoſitis a natura: ſicut lac componitur ex ſero: butyro: caſeo: ⁊ caulis cōponitur ex duabus ſubſtantijs: ⁊ pſiliū ex duabus: ⁊ fere oēs medicine a natura cōpoſite ſunt tales: ⁊ ſic hec ſecūda cōplexio repit̄ in medicinis oībus cōpoſitis ab arte ſicut in ſyrupis: electuarijs: trociſcis ⁊ opiatis. ¶ Cōplexio ſcđa medicinaꝝ pōt ſic diuidi: nā quedam medicina hꝫ ſubſtantiam ſtipticam ⁊ conſtipatiuā intra ⁊ laxatiuam extra: vt caulis. Et quedam hꝫ ſubſtantiā calidam intra ⁊ frigidā extra: vt roſa: ⁊ ideo roſa eſt rubea: extra. ſ. propter ſubſtantiam eā rubificantem extra. Et quedā habēt ſubſtantiam viſcoſam extra: ⁊ frigidam intra in ꝓfundo: vt pſilium: vnde pſilij pars corticalis eſt aduſtiua: q2 ſupficialis eſt frigida. Sed q2 in pſilio pars frigida eſt frigidior q̄ꝫ calida: ideo totum cōpoſitum pſilium dicitur frigidū. ¶ Item cōplexio ſecūda medicinaꝝ pōt ſic diuidi: cōplexionuꝫ medicinaꝝ alia firma: alia non firma. Firma eſt illa que licꝫ ſit cōpoſita ex diuerſis cōplexionibus: non tñ poteſt diuidi nec ſeparari in ſubſtātias diuerſimode cōplexionatas ꝓpter nimium annexū partiū: nec per artē: nec per naturā: nec per caliditatem naturalē: nec ꝑ ignitū: nec ꝑ decoctionē. Nō firma eſt illa que eſt cōpoſita ex diuerſis cōplexionibꝰ: ⁊ hec pōt diuidi in ſubſtātias diuerſimode cōplexionatas: ⁊ cōplexio cōplexionatorum ex quibus componitur vnuꝫ poteſt ſeparari ab alio aut per decoctionē: aut per ablutionem: ſed ſi cōplexio ſit debilis: tunc fit ſeparatio per ablutionē: ſicut eſt in enduia: ſꝫ ſi ſit cōplexio mediocris ⁊ fortis: tūc fit ſeparatio per decoctionē ſicut in caulibꝰ: ſi ſit cōplexio fortiſſima: tunc impoſſibilis eſt ſeparatio: ſicut eſt oleū qđ eſt cōpoſitū ex ſubſtātijs diuerſimode cōplexionatis ⁊ indiſſolubiliter ꝓpter nimiū nexū ⁊ viſcoſitatē partiū olei. Et cū dicimꝰ cōpoſitā eſſe medicinā ex ꝯtrarijs cōplexionibus: quaꝝ vna eſt calida: ⁊ alia eſt frigida: nos nō voluimꝰ dicere ꝙ in vna medicina ſint due cōplexiones contrarie. Quaꝝ vna ſit calida ⁊ alia frigida: ſed volumus dicere ꝙ in vna medicina ſunt due ſubſtātie deferentes illas duas cōplexiōes ꝯtrarias: attñ ille due ſubſtātie deferētes complexiones ꝯtrarias cōmiſcent̄ ꝑ totū: ita ꝙ cū qualibꝫ pte vniꝰ ſit pars alteriꝰ: ⁊ tūc ſue cōplexiōes inuicē frangunt̄ ⁊ faciūt vnā medicinā nō cōpoſitā: ſꝫ ſimplicē tēperatā: ⁊ ſimiliū partiū ꝑ totum: ſed ſi ille ſubſtātie deferētes ꝯtrarias cōplexiones nō cōmiſceant̄ cōplete: ſed vna ſit iuxta aliam: vt vna ſit in centro: ⁊ alia in circūferētia: ita ꝙ quelibet pars medicine non ſit cōpoſita ex illis duabꝰ ſubſtantijs: tunc ille cōplexiones duaꝝ iſtaꝝ medicinaꝝ nō franguntur nec remittunt̄: ⁊ tunc iſte ſubſtātie conſtituēt vnaꝫ medicinā non ſimplicē: ſed cōpoſitā diſſimiliū ⁊ non ſimilium partiū in cōplexiōe: lꝫ tñ ipſa appareat ſimplex: ſicut caulis: ⁊ talis medicina ꝑ iſtas duas ſubſtantias facit in corpe humano duas opationes: cū ille due ſubſtātie diuidunt̄ ad ſeinuicē ꝑ calorē naturalē. ¶ Circa tertiū ſic ꝓcedo. medicinaꝝ alia ſubtilis: alia groſſa. ſubtiliū alia ſubtilis in paſſione: alia ſubtilis in actione. Illa medicina eſt ſubtilis in paſſione q̄ facile pōt diuidi in partes paruas. Subtilis in actiōe eſt q̄ facile penetrat ꝑ foramina pua: et ꝑ corpa parua. Groſſa in actiōe ꝑ oppoſitū. ⁊ per oppoſitum illa medicina eſt groſſa in paſſione q̄ nō pōt faciliter diuidi in partes paruas. Itē medicina q̄ꝫtum ad eius cognitionē pōt ſic diuidi. Medicinaꝝ ſimplicium alia rara: alia denſa. Rara eſt illa īter cuiꝰ partes ſunt plures vacuitates ⁊ partes aeree: cū nō ſit ponere vacuū. Denſa eſt illa inter cuius ptes non ſunt poſite vacuitates. i. ptes aeree. ¶ Et nota ꝙ rara medicina in corpe humano đ facili inflāmat̄ a calore febrili: ſꝫ dēſa nō de facili inflāmat̄: ſꝫ potiꝰ fit carbo. Uñ Gal. dicit ꝙ rara medicina magis eſt flāma q̄ꝫ carbo. Sed denſa medicina magis eſt carbo q̄ꝫ flāma: et hec ſufficiant de medicinis ſimplicibꝰ q̄ꝫtum ad p̄ſens. ¶ Conſequenter accedamus ad medicinas compoſitas que componuntur per artem: quia de his intendimus ꝓ̇ncipaliter. Sed q2 iſte liber totalis eſt de medicina practica: ideo ſm operationem medicine ꝓcedamus. Et quia in operatione medicine primo oportet malam materiā digerere: que digeſtio fit per ſyrupos et per electuaria: et ſecundo eam

Marginal notes (left column): Cōplexio actualis. — Cōplexio potētialis — Puer quo modo dicatur ſapiens. — Complexio temperata hūani corpis que. — Aliq̇d poteſt eſſe calidū quatuor đ cauſis.

Marginal notes (right column): Medicīa ſubtilis. — Groſſa. — Medicīa rara. Denſa.

cundo eã.digestã euacuare debem⁹:q̃ euacuatio fit p medicinas euacuãtes:ßm Hipp.j.apho.dicentẽ:digesta medicari.⁊ tertio debemus residuũ materie male ↄsumere:et membrũ inanitũ per euacuationẽ medicine cõfortare:qđ fit per opiatas. ¶ Itẽ primo volumus determinare de syrupis ⁊ electuarijs q̃ sunt digestiua. Scđo de medicinis euacuatiuis. Tertio de opiatis q̃ habent residuũ materie cõsumere ⁊ mẽbrum ↄfortare. Inter syrupos ⁊ electuaria primo dicamus de syrupis:postea de electuarijs. Incipiẽtes igit̃ a syrupis:primo dicamus ꝙ syrupi sunt nouẽ vel decẽ qui cõiter debẽt inueniri in apotheca:si apothecari⁹ sit bonus:q̃ sunt hi. syrupus ros. syrupus viola. syrup⁹ nenufa. syrupus oxizaccare. syrupus aceto. oximel simplex: oximel diureticũ:oximel squilliticũ: syrup⁹ de absinthio: syrupus de fumoterre.⁊ cũ his pñt addi alij.s. syru. myrtinus. syrup. citonior:⁊ ita in vniuerso.xij. sunt syrupi. vnde versus. Oximel est triplex nenufaris ⁊ violatus. De fumo terre myrto atq; rosato:absinthio:acetoso: post oxizaccara sucto. ¶ Et horũ syruporũ videam⁹ primo cõpositionẽ vel ↄfectionẽ. Secũdo ꝓpriã vniuscuiusq; virtutẽ. ¶ De primo dico ꝙ oĩs syrupus ↄficit̃ aut cũ melle:aut cũ zuccaro:⁊ si sit sine his:nõ erit syrupus. ¶ Sed ille syrupus qui fit cũ zuccaro melius debet coqui q̃ qui fit cum melle:et cum mel sit magis ↄseruatiuũ ⁊ min⁹ corruptibile ⁊ putrefactibile q̃ zuccarũ:ꝓpter qđ syrup⁹ factus cũ melle diuti⁹ ↄseruatur q̃ cũ zuccaro factus. ¶ Itẽ vbi ponit̃ mel q̃to minus decoquitur tanto magis laxat:⁊ q̃to magis decoquitur tãto magis restringit. ¶ Itẽ syrupus mell⁹ dꝫ coq̃ in estate q̃ in hyeme ne putrefiat ⁊ corrũpatur a caliditate estatis. ¶ Itẽ syrupus q̃to melius decoq̃tur tanto melius est:nisi fiat ex reb⁹ talib⁹ q̃ nõ patiant̃ multã decoctionẽ:q̃ sunt res calide ⁊ multũ passibiles. ¶ Itẽ diuerse res ponunt̃ in syrupis:sicut radices flores ⁊ folia:sꝫ non sunt ponẽde simul in decoctione sed primo difficiles ad coquẽdũ sicut radices:⁊ post min⁹ difficiles sicut folia:⁊ postea facillime sicut flores. Si enĩ flores ponerent̃ in principio decoctiõis cũ radicib⁹ anteq̃ radices essent cocte virt⁹ florũ esset totaliter ↄsumpta. Itẽ aliq̃n pulueres ponunt̃ in syrupis:⁊ nõ debẽt poni in principio decoctionis:ne virt⁹ eorũ euanescat ꝑ decoctionẽ:nec ante zuccarũ:ne syrupi ⁊ zuccarũ deturpẽtur. Sed post zuccarũ:⁊ nõ modo quocũq;: sed in sacco ponit̃ puluis:⁊ exprimit̃ saccus:⁊ puluis cadit subtilis in syrupo. ¶ Zuccarũ ponitur in syrupis vt cõseruet syrupũ ⁊ medicinas simplices in syrupo ⁊ etiã vt attrahatur ad mẽbra syrup⁹ ⁊ medicine que in eis sunt ⁊ hoc cũ melle:⁊ etiã vt sua dulcedine reprimat horribilitatem medicinarũ exĩstentium in syrupo:ideo ßm horribilitatẽ vel q̃titatem horribilitatis medicinarũ existentiũ in syrupo debet esse q̃titas zuccari. Et syrupus hꝫ terminũ sue decoctionis qui cognoscitur duob⁹ modis. Uno modo si cũ spatula eleuetur:⁊ fortiter teneat se gutta ad spatulam coctus est sufficiẽter. Alio modo si gutta vna ponitur supra cultellum si non spargatur diffundendo se vndiq; coctus est syrupus. ¶ Consequenter accedamus ad regulas speciales. Et primo ad syrupũ rosatũ. Rosa est frigida in primo gradu:sicca in fine scđi:⁊ hꝫ duplicẽ substantiã. Unã ponticã ⁊ stipticam:⁊ est id quod adheret stipiti: qđ est tale ꝓpter partes aquosas ⁊ terrestres que ibi dominãtur. Alia substantia eius est aromatica ex partibus igneis et aereis:⁊ est versus suauitatẽ foliũ:⁊ hec substantia est amara in superficie. Alia in ꝓfundo:⁊ cõfortat sua ponticitate ⁊ aromaticitate:⁊ caput in estate infrigidat. De rosa fiũt quinq; res. Prima est syrupus coctus. Modum aũt conficiendi satis tãgit Nicolaus:⁊ valet iste syrupus ⁊ contra febres sua frigiditate:⁊ contra sitim sua humiditate valet ⁊ ↄfortat ⁊ constipat sua stipticitate. ¶ Secundũ qđ fit de rosa est electuarium rosatum:sicut post videbimus cũ loquemur de electuarijs. ¶ Tertium quod fit de ro. est mel rosatum quod stomachũ confortat. ¶ Quartũ est aqua ro. que valet ad infrigidandum oẽm materiam calidam. ¶ Item si rosa decoquitur in aceto ⁊ in aqua pluuiali: et spongia infundat̃:⁊ supponatur stomacho:vomitũ reprimit:⁊ fluxũ sanguinis stringit. ¶ Quintũ qđ fit de ro. est oleum ro. quod per inunctionem iuuat stomachũ inflamatũ:sed in hoc oleo debet poni parũ aque ne oleũ inflãmet stomachũ. ¶ Cõsequẽter accedamus ad syrupũ violatum:viola est flos notus frigidus ⁊ humidus aromaticus:⁊ quedã sunt subalbe ⁊ minus aromatice ⁊ min⁹ etiaꝫ laudabiles:⁊ q̃daꝫ sunt purpuree ⁊ sunt obscure: ⁊ magis laudabiles:⁊ q̃to sunt purpuriores:⁊ quasi subnigre:tanto meliores ⁊ laudabiliores. syrupus aũt viola. eodẽ modo fit sicut rosa. ¶ Cõsequẽter accedam⁹ ad nenufarinũ syrupũ. Nenufar est flos frigidus ⁊ humidus multũ: et si de eo ⁊ de florib⁹ papaueris fiat succus sedat libidinẽ. de eo fiat syrupus oĩno sicut rosat⁹ ⁊ de alijs florib⁹: valet ẽt iste syrupus in causis pectoris ⁊ tussi ex cã calida ⁊ in feb. acutis ⁊ pacutis calidissimis: q: magis infrigidat ⁊ alterat q̃ violat⁹:sitim sedat:somnũ ꝓuocat:materiã igrossat: cauendũ est ne in cholera grossa det̃:sed tm̃ subtili. Nunc queramus de operationib⁹ medicine practice. Et q: in operationib⁹ medicine practice fit primo digestio:⁊ scđo euacuatio male materie:⁊ tertio balneatio: ⁊ quarto opiatio: et q̃nto flebotomatio:ideo primo q̃ram⁹ de digestiõe q̃d sit. ¶ Et si dicat̃ sicut dicit Auic. ꝙ digestio est q̃litas faciens cessare putrediñe substãtia manẽte. Contra: qualitas nõ corrigit peccatũ substãtie: sꝫ putrefactio est peccatũ substantie cũ fit corruptio substãtie:q: putrefactio corrumpit cõplexionẽ que est dispositio ad formã: ⁊ per consequens corrũpit substantiã:ergo digestio nõ est qualitas faciẽs cessare putredinem. Item si digestio faceret cessare putredinem:tunc nihil digereretur nisi putridum: sed hoc est falsum:q: cibus digeritur' qui nõ est putrefactus ⁊ chim⁹: ergo ⁊c. ¶ Itẽ in sanis aliq̃n fit digestio 'materie euacuande ꝑ syrupos in q̃bus nulla est putrefactio:ergo ⁊c. ¶ Itẽ cũ nulla sit materia putrida nisi illa q̃ est in minera putredinis:tũc nulla materia digereret̃ nisi illa q̃ est in minera: sed hoc est falsum. ¶ Itẽ cuꝫ in statu materia sit digesta: tunc ergo cessaret putredo:⁊ tũc in statu nõ eẽt febris. hoc aũt est falsum:ergo ⁊c. ¶ Itẽ dicit substãtia manente: ergo tunc materia digesta dꝫ manere in corꝑe ⁊ non dꝫ euacuari:quod est cõtra Hipp. digesta medicari ⁊c. ¶ Dices forte ꝙ digestio est reꝑssio materie male:sicut dicit Gale. Contra cũ in omni statu materia sit digesta in statu materie malitia est repressa:ergo omnino materia nõ affligit: sꝫ erit status melior horũ:quod falsum est:sed est nequior. Sed dices ꝙ digestio est preparatio materie ad expulsionem. Contra ßm hoc quidẽ deberet quicquid digereretur expelli. sed hoc est falsum. Multa enĩ digerunt̃ que nõ expellũtur:ergo ⁊c. ¶ Solutio. Dico ꝙ hoc nomẽ digestio est nomẽ equiuocũ. Uno modo potest fieri extra corpus viuens:⁊ aliq̃n in viuente corpore. Si fit extra corpus viuẽs: tunc digestio dicit̃ mutatio in caliditatẽ:⁊ fit a calido:⁊ nõ opꝫ ꝙ illud calidũ reguleẗ a virtute naturali:⁊ de tali digestione determinat Aristo. in. iiij. metheororũ. Si aũt digestio fit in corꝑe viuẽte siue sit iuuatiui siue nocitiui: semꝑ tamen fit ab ea virtute.s. naturali tanq̃ regulante. et hec digestio q̃ fit in corpore humano est duplex:vna est iuuatiui:alia nocitiui. Illa que est iuuatiui est nutrimenti:⁊ fit a calore naturali regulato a virtute mẽbri:⁊ per hanc digestionem cibus acquirit complexionem membri: vt ꝑ hoc possit acquirere formã mẽbri. Digestio que est nocitiui est materie que est cã morbi.⁊ est duplex: vna per quã preparatur mala materia ad expulsionem. Scđa est ꝑ quã corrigitur mala materia vt digerat̃ ⁊ mẽbra nutriat. ¶ De his duab⁹ digestionib⁹ dicit Haly. i tegni. ꝙ digestio aliq̃n facit malũ bonũ vt ipm ↄuertat i mẽbra ⁊ nutriat mẽbra:aliq̃n facit malũ mediũ inter malũ ⁊ bonum vt ipm expellat. ¶ Sed tñ notandũ ꝙ semꝑ natura malã materiã intẽdit digerere:sed si materia fuerit furiosa ⁊ resistẽs:tũc natura nõ põt cõplete eã vincere:lꝫ eã vincat in parte:⁊ tũc eã nõ facit bonã sed mediã inter bonã ⁊ malã vt ipsam expellat. Hec aũt diffinitio digestionis digestio est q̃litas ⁊c. nõ est diffinitio digestiõis cõiter se habẽtis ad digestionẽ extra corpus viuens ⁊ in corpore humano. Similiter ista diffinitio nõ est digestionis facte communiter se habẽtis ad digestionẽ cõuenientis ⁊ nociui. Sed dico ꝙ est digestionis facte in corpore viuẽte que est nociui tm̃:siue illud nociuũ per illã digestionẽ fiat bonũ ad nutriendũ: ⁊ cõuertatur: siue fiat mediũ inter bonũ ⁊ malũ ad expellendũ. ¶ Cum tu queris :quid est digestio:dico ꝙ digestio in nociuo:siue mutet nocitiuũ in bonum:siue in medium inter bonum et malũ:est qualitas faciẽs cessare putredinẽ substãtia ma-

Syrupi i apothecis tenẽdi. ix. vel. x.

Syrup⁹ q̃ fit cũ zuccaro plus debꝫ decoqui q̃ cuꝫ melle.

De syrup. rosato. Rosa.

Quat̃r de rosa fiunt quinq;.

De syrup. viola.

Quid sit viola.

De syrupo nenufarino. Quid sit nenufar.

Quid sit digestio.

Digestio q̃ fit in corpore hũano est duplex.

nēte. ¶ Ad pmū dico ꝙ digestio nō facit cessare putredi- nē imediate: sꝫ p mediū: nā qdā sunt qlitates q materiā exi stētē in venis habilitāt: vt ipa fluat ad minerā putredinis ꝛ ibi putrefiat. Ego dico ꝙ digestio dꝫ remouere a mate- ria illā qlitatē p quā ipsa fluebat ad minerā ne ibi putrefie ret: ꝛ p ꝯñs nō pmittat eā fluere ad minerā putredis: nec p ꝯsequēs putrefieri: lꝫ em̄ putrefactio peccet in substātia: tñ qualitas īclinatiua ad putrefactionē hō peccat in sub- stātia: quā qlitatē aufert digestio: ꝛ p ꝯñs non pmittit eā putrefieri. ¶ Ad aliud dico ꝙ nihil digerit hac digestiōe de q loqtur nisi putrefactū. i. nisi illd qđ hꝫ qlitatē aliquā p quā est in via ad putrefactionē. ¶ Tertia rō pcedit de digestiōe iuuatiui: cū i sanis nō sit aliqd nocitiuū. ¶ Ad aliud dico ꝙ nō digerit materia q putrefienda est vt illa q ē in minera: sꝫ in illa ē q est cū hac via ad minerā ꝛ ad putre factionē: ideo nō valet. ¶ Ad aliud dico: ꝙ in statu non est cōplete materia minere digesta: sꝫ adhuc est in digerēdo: sed in crisi ipsa est cōplete digesta. ¶ Itē forte nō digerit materia q est etiā minera: sed materia antecedens q est in venis. Dico ꝙ in statu materia antecedēs est digesta: sed nō ꝯiuncta materia q est in minera: ꝛ hec in statu facit fe- brem. ¶ Ad aliud dico ꝙ digestio est qlitas ꝛc. i. digestio nō euacuat materiā p se: solū em̄ digestiuū nō euacuat ma teriā: sed qđ est digestiuū ꝛ euacuatiuū digerit materiā: et eā digestā euacuat. ¶ Ad aliud dico ꝙ diffinitio bona est: digestio est repressio male materie: ꝛ hoc vt natura vincat super eā ꝯuertendo vel expellendo: ꝛ ista diffinitio est ea- dem cū pcedēte. ¶ Et ad argumētum ꝯtra dico ꝙ status est melior horaꝝ ꝛ etiā nequior: nā in statu materia est mi nor ꝙ̄ in alio tpe: tñ ipsa tunc est magis nota ꝙ̄ in alio tē- pore: ꝛ qꝛ materia nec affligit: nec affert nocumēta ꝛ synto mata nisi qꝛ mouet: ideo plus sensibiliter affligit: ꝛ fortio ra syntomata inducit ꝙ̄ in alio tpe: ideo status est neqor horaꝝ ꝑm sensum: nō tñ ꝑm veritatē: sed in tpe pcedēti ma teria erat maior: sed minus mota: ideo ꝛc. ¶ Ad aliud di- co ꝙ hec diffinitio est bona: digestio est pparatio materie ad expellendū: ꝛ hec diffinitio nō est diffinitio digestionis facte in corpe humano: sed materie nociue q dꝫ expelli: cū ipsa nō possit cōplete corrigi. ¶ Sed videt ꝙ natura nūꝙ̄ digerat materiā ad expellenduꝫ sꝫ tm̄ ad ꝯuertēdū: ꝛ tūc diffinitio Auic. est mala. digestio est pparatio materie ad expellendū: pbatio assumpte. G. in de iuuamētis mēbroꝝ dicit ꝙ omne qđ natura alterat: alterat vt cōuertat: ergo Auic. male diffinit digestionē sic. digestio est pparatio ma terie ad expellēdum. ¶ Ego dico ꝙ dictū Auic. intelligit de materia nocitiua que non pōt corrigi: sed Gal. intelli- git de cibo: vel pōt dici: ꝙ natura intēdit cōuertere qcqd digerit: sed operatio nature nō attingit aliqn̄ intētionem suam ppter materie inobediētiaꝫ: ꝛ tunc expellitur mate ria preter intētionem nature. ꝛ Auic. itelligit de opatione nature: ꝛ nō de eiꝰ intētione: sed Gale. intelligit de intētio ne eius ꝛ nō de operatiōe: ꝛ sic soluitur. ¶ Oxizaccara ab oxi quod est acetū dicit: ꝛ zucca. fiat aūt sic ꝛc. ¶ Syrupus acetosus sic fit. ℞. aceti partem vnā. zuccari. ij. ꝛ aque. iiij. Iste aūt syrupus valet in omni vbi est oppilatio epatis et splenis ꝛ intestinoꝝ: ꝛ valet in omni feb. de grossa materia. ¶ Hydromel fit ex melle ꝛ aqua valet illis q habēt gros- sos humores ꝛ retētionem vrine: valet etiā vbi est grossa materia ꝛ phlegmatica. ¶ Oximel simplex valet vt oxizac cara: digerit: diuidit: ꝛ phlegma mirabiliter purgat: datur cū calida: sic fit ꝛc. ¶ Oximel diureticū. ℞. mellis spumati lib. j. aceti fortissimi li. j. ꝛ ß. in quo buliāt radices feniculi. ℥. ij. ꝛ raphani. ℥. j. ꝛ ß. rebuliant ad tertiā: deinde colentur ꝛ supradicte colature supradictū mel addatur in stagna- to vase i ꝛ iterum buliant lento igne frangitādo cū spatu- la vsꝙ ad aceti cōsumptionem valet sc. vere ꝛ quartane ꝛ tertiane nothe vt oxizaccara: phlegma digerit diuidit et purgat: datur mane cū calida. ¶ Oximel squilliticum seu cōpositū addit supra radicē squille. Iste syrupus diuidit incidit phlegma ꝛ materias vbicūꝙ sint in corpore. ꝛ si nō habemus squillā: loco eius ponamꝰ raphanū qđ idē ope- ratur: etiā ille syrupus valet ad puocandū vrinā ꝛ contra debilitatē pectoris ex materia viscosa. ¶ Superius deter minatū est de simplici medicina ꝙ̄tum ad eius nomen et ꝙ̄tū ad eius cōplexionē: ꝛ ꝙ̄tū ad eius cognitionē in ge- nerali. Nūc declaremus de ea ꝙ̄tum ad eius cognitioneꝫ

(margin: De oxizaccara. De syrup. acetoso. De hydromelle. De oximelle diuretico. De oximelle squillitico.)

in speciali. Sed medicina simplex duplici via cognoscitur scꝫ via experimenti ꝛ via rōnis: ꝛ hoc est qđ dicit Haly. in tegni. Necesse est medico vt experiatur cū rōne: ꝛ ꝑm hoc ipse vult vt ipse sit cōtentus in cognitione medicine expe rimēto ꝛ rōne. Sic ergo manifestū est ꝙ medicus cogno- scit medicinā duplici via. s. experimēto ꝛ rōne: ꝛ hoc idē di cit Gal. in apho. sic. Si aliqs vult artē ducere ad actū: opꝫ ꝙ vtatur duobus. s. expimento ꝛ rōne. Et diuidunt experi mentū ꝛ rō in duobus. s. in pncipijs ꝛ cognitione pnci pioꝝ. In principijs sic. nā pncipia rōnis sunt pncipia rei: experimēti sunt opationes rei in pncipioꝝ cognitiōe. Nā pncipia rōnis intellectu cognoscunt: sed pncipia expimē- ti cognoscunt sensu. Et qꝛ pncipia experimēti sunt nobis magis nota ꝙ̄ pncipia rōnis: ideo plus ingramus cogni- tionē simpliciū medicinaꝝ via experimēti: ꝛ hoc ꝯtuꝫ ad istā lectionē: scđo viā rōnis: ꝛ hoc ꝙ̄tū ad lectionē sequen tē. ¶ Circa experimentū sciendū ꝙ duplex est experimen tū. s. vallatū ꝛ nō vallatū rōne: tunc ipsum est timorosum ꝛ fallax si nō sit vallatū rōne. vnde dicit Hip. experimentū fallax: ꝛ illud ꝯuenit ad cognitionem medicinaꝝ. Si autē sit vallatuꝫ ratione: aut illa ratio aut vallatio continuata est per totā operationē experimētaleꝫ: aut non. Si nō: tūc experimentum inducit cognitionem non firmā: ꝛ per tale experimentū nō dꝫ cognosci medicina simplex a medico. Si aūt ista ratio ꝛ vallatio sit continuata per totā opera- tionē experimētalem: aut ista cōsideratur vt est in fieri: aut in facto esse. si in fieri: tunc experimentū est laboriosum: et longū tempus requiritur: ꝛ per tale experimentū sic consi deratum debiliter cognoscitur medicina simplex. Si in fa cto esse tunc per illud experimentū sic consideratū dꝫ me- dicus cognoscere medicinas simplices: ꝛ de isto sic cōside rato hic intēdimus: ꝛ ad hoc experimentū sic vallatū rōne septem requirunt ꝛ exigunt conditiones. ¶ Prima est ꝙ opꝫ vt medicina simplex que experiat sit pura ꝛ mūda ab omni extranea qualitate: ne per illā extraneā qualitatem impediat ppria operatio medicine ꝛ per consequēs cogni tio experimētalis. Et ponit Auic. exempluꝫ in mūdis que recentes sunt temperate complexionis: sed vetustate con sumpte amittunt complexionem temperatam. ¶ Secun da ꝯditio est: ꝙ sit experimētum in simplici egritudine nō in cōposita: sicut quotidiana est cōposita ex calido ꝛ frigi- do: ipsa em̄ est frigida inquātū ex materia frigida est: cali- da ꝟo est inꝙ̄tū est morbus calidus. s. qꝛ omnis febris est calor innaturalis: vnde nō sequit. hec medicina simplex scꝫ euforbiū curat morbū calidū. s. febrem quotidianā: er- go euforbiū est frigidū: qꝛ omnis cura fit per contrarium: non sequit. Dico ꝙ euforbiū curat quotidianā nō p ꝯtra- rietatem quā hꝫ ad eam qꝛ morbus: sed per ꝯtrarietatem quam hꝫ ad eam gratia sue materie: qꝛ euforbium est cali dum. ¶ Tertia ꝯditio est ꝙ opꝫ ꝙ medicina simplex expe riatur in duabus ꝯtrarijs egritudinibꝰ diuersis: sicut sca- monea in quotidiana tertianā: ipsa enim curat quotidia- nā ex sua cōplexione: tertianā ex ꝓprietate sua: tñ nō seq- tur: scamonea curat tertianam: ergo est frigida: sed sequit: ipsa ex sua cōplexione curat quotidianam: ergo est calida. ¶ Quarta ꝯditio est ꝙ opꝫ ꝙ virtus medicine sit equalis qualitati patiētis: vnde in morbo calido in. iiij. gradu me dicina frigida in primo administrata neꝙ infrigidat: neꝙ curat. Quinta ꝯditio est ꝙ fiat distinctio inter p se ꝛ p ac- cidens. vñ nō sequit: aqua calefacit: ergo est calida: qꝛ ipa nō calefacit per se sed p accidēs: qꝛ exterius excitat calidū ad interius repercutiēdo. ¶ Sexta ꝯditio est qđ oportet ꝙ opatio medicine sit cōtinuata ꝛ multiplicata. Si enim medicina calefacit duos hoies non ppter hoc opꝫ ꝙ sit ca lida simpliciter: nec opꝫ ꝙ calefaciat oēs hoies: nā illi qn ꝙ̄ hoies quos ipsa calefaciebat possunt esse frigidi ꝛ tem- perati: ꝛ illud qđ calefacit frigidos ꝛ tēperatos nō opꝫ qđ calefaciat calidos. ¶ Septima est ꝙ opꝫ ꝙ experimentuꝫ fiat in corpore humano: ꝛ primo in tēperato: ꝛ postea in la pso: ꝛ postea in egro: ꝛ nō in aliquo alio. vnde non sequit hec medicina simpliciter infrigidat leonem: ergo est frigi- da. Sunt enim quedam medicine relate ad corpus leonis frigide ꝛ ipsuꝫ infrigidant: tñ ipse relate ad corpus huma num sunt ca. ꝛ ipm̄ calefaciunt: propter hoc experimentuꝫ debet fieri in corpore humano fulcitum istis. vij. ꝯditioni bus: et sic fulcituꝫ erit ratione: ꝛ hoc expimentum ducit in cognitionē rei

(margin: Experimētū duplex. Septeꝫ in medicinis experiendis ꝯditiones obseruande.)

cognitionē rei experte: ꝛ alia experimenta faciunt illi qui principia medicine cognoscūt per doctrinā. ¶ Habito de tribus superiorib⁹ syrupis: scȝ rosato: viola. ꝛ nenufarino. Nūc dicam⁹ de aliis quinqȝ syrupis: scȝ oxizaccara: syrupo acetoso: oximelle simplici: diuretico: squillitico: ꝛ hoc quātū spectat ad p̄ntem lectionē. Et primo dicam⁹ de oxizacca-

De oxizaccara. ra. ¶ Oxizaccara fit de vino malorum granatorū ꝛ aceto ꝛ zuccaro: ita q̄ accipiunt vini p̄dicti. ℥. viij. ꝛ aceti. ℥. iiij. ꝛ zuccari lib. j. ꝛ in stagnato vase bulliāt mouēdo cū spatula donec ad quātitatē zuccari remaneāt: ꝛ adeo fit spissum q̄

De zuccaro. possit diuidi sicut electuariū. zuccarū est tēperatū in caliditate ꝛ humiditate: pl⁹ tamē habet de humiditate q̄ caliditate. Unde dicit Isaac in dietis particularib⁹: q̄ zuccarū est calidū in fine primi gradus: ꝛ hūidū in medio eiusdē: habet virtutē dissoluēdi cho. ꝛ ventrē humectat absqȝ illa morsura: ꝛ stomachū mundificat. ¶ Sciēdū tamē q̄ si exhibeat cholericis ipm in cholerā cōuertit: ꝛ auget eā: sicut em̄ acetositas sedat cholerā: sic dulcedo que est ei contraria auget eā: q: cōtrariorū ɔtrarij sunt effectus. Plattearius aūt dicit q̄ pl⁹ humiditatis q̄ caliditatis habet: ꝛ fit de canna mellis q̄ inuenitur in trāsmarinis partibus. s. in hispania ꝛ sicilia. Et eligēdū ē illud quod est albissimū intra ꝛ extra: ꝛ nō rubeū: q: rubeū calidi⁹ est melle: ꝛ ideo mel est melius illo. Si syrupi emātur ab apothecariis: timendū est ne sint de zuccaro rubeo: ideo melius est egro ꝛ medico q̄ eos medicus faciat q̄ eos emat ab apothecario.

De aceto. ¶ Acetū frigi. ꝛ sic. ē ꝟtutē hȝ penetratiuā subtilitate sue substātie ꝛ cōstrictiuā ex suis qualitatib⁹: ideo acetū incidit ꝛ diuidit grossos humores ꝛ viscosos: acetū etiā est aliquātulū calidū caliditate quā acquirit per putrefactionē nō dicit calidū: q: sua frigiditas vincit suā caliditatē ꝛ est pl⁹ frigidū q̄ calidū. Acetū em̄ fit per ebulitionē ꝛ accidētalē caliditatē in vino vel alio faciētē expirare p̄tes igneas ꝛ aereas remanentib⁹ partibus aquosis ꝛ terrestribus: et ideo acetū ꝑ partibus terrestribus est siccū: ꝛ ꝑ partibus aquosis: ꝛ ideo acetū est frigidū ꝛ siccū ꝛ subtilis substātie. ¶ Itē syrupus cōtra cholerā valet si materia sit grossa frigidior: ꝛ oxizaccara pl⁹ valet q̄ dicti tres syrupi. s. rosatus viola. ꝛ nenufarin⁹: cū acetū multū trāseat cū sit multe penetratiōis acute: ꝛ oxizaccara est frigidior syrupo rosato. Sed cauēdū est ne oxizaccara detur habētib⁹ pectus debile ꝛ siccū: ꝛ debiles neruos. Causa primi: q: acetū inimicū est pectori. Causa scđi: q: frigidū est inimicū neruis. Itē cū acetū excoriet itestina. Oxizaccara nō debet dari habē-

De syrupo acetoso. tibus intestina debilia. s. fluxū vētris. ¶ Cōsequēter dicamus de syrupo acetoso. Syrup⁹ acetosus recipit aceti partem vnā: mellis. ij. ꝛ aque. iiij. ꝛ Aui. dicit q̄ ipe nō recipit nisi ista tria. acetū habet frigiditatē: caliditatē ꝛ acuitatē: ꝛ aqua mitigat eius acuitatē: ꝛ caliditatē. Iste aūt syrup⁹ debet dari i omni febre vbi est oppilatio epatis: ꝛ splenis ꝛ intestinorum: valet in febre de grossa materia: acetū em̄ frigidum ꝛ incisiuum est: ꝛ etiam iste syrupus valet cōtra materias grossas simplices ꝛ cōpositas: sed si materia sit subtilis: plus valet syrupus rosatus. acetosus ei datur ad infrigidandum: ꝛ cum hoc ad incidendum et diuidendū ꝛ dissoluendum: acetosus enim syrupus est aperitiuus pororum et fumorum expulsiuus.

De hydromelle. ¶ Cōsequēter dicam⁹ de oximelle ꝛ gr̄a huius de hydromelle: hydromel fit de aqua et melle: q̄d aliqñ est multe cōmixtionis: aliqñ pauce ɔmixtiōis: ꝛ aliqñ equalis. Hidromel multe cōmixtionis habet. ix. partes mellis. ꝛ. j. aque. Hydromel pauce ɔmixtionis habet. viij. p̄tes aque ꝛ mellis. j. Hydromel equalis ɔmixtiōis habet equales partes aque ꝛ mellis ꝛc. Et mellicratū aliqñ sumit pro clareto: et

De mellicrato. aliqñ ꝑ hydromelle. Hydromel vȝ illis q̄ habent grossos humores ꝛ retētionē vrine. Et cauēdū ne detur illis q̄ habent calorē naturalē: ipm em̄ incēdit illū calorē: similiter ne detur habentib⁹ choleram interius: ipsam em̄ incēdit: sed hydromel valet vbi est grossa materia ꝛ phlegmatica.

De oximelle. ¶ Nūc aūt dicam⁹ de oximelle: q̄d est triplicis generis: scȝ simplex: diureticū: ꝛ squilliticū: vel oximel simplex ꝛ oximel cōpositū ꝛ decōpositū. Isti em̄ se habēt per additionē sic. Oximel em̄ simplex fit ex aceto ꝛ melle: vt ex duab⁹ partibus aceti ꝛ vna mellis: ꝛ bonū est aliqñ q̄d parū aque apponatur. Et differt iste syrup⁹ ab oxizaccara in hoc q̄d iste syrup⁹ fit de melle: ꝛ ille d̄ zuccaro: ꝛ iste syrupus aliquando plus de aceto q̄ de melle: aliquādo minus: aliquando equaliter. Si sit pl⁹ de aceto vel equaliter: tunc est multū frigidus: si sit de melle plus: tūc ipse ē calidus: sed parū: q: acetū est frigidi⁹ q̄ sit mel calidū: oximel datur vbi est oppilatio cū frigiditate: ꝛ oxizaccara vbi ē oppilatio de cali-

De oximelle diuretico. ditate. ¶ Oximel diureticū siue cōpositū addit supra syrupū simplicē: ꝛ sic fit. ℞. radices diureticas: vt apij: feniculi petroselini: leuistici: mūdificatas ꝛ intra ꝛ extra: ꝛ per vnā noctē iaceāt i aceto: coquātur cū aceto vsqȝ ad ɔsumptionē medietatis: q: radices multū debēt decoqui: postea colētur: ꝛ addat mel sufficiēter: ꝛ valet cōtra oēm febrē ex materia frigida: sicut quotidiana: ꝛ quartana: ꝛ vniuersaliter cōtra oēs humores phlegmaticos ꝛ melancholicos in remotis partibus: q: ipm est incisiuū: sȝ debet euitari ne detur habētib⁹ pectus malū: ꝛ neruos debiles: nisi apponatur reprimēs malitiā ei⁹. ¶ Oximel squilliticū siue cōpo-

De oximelle ɔposito. situm addit supra illud radices squille: ꝛ iste syrupus incidit ꝛ diuidit humores phlegmaticos vbicūqȝ sint i corpe. Et si nō habes squillā: loco eius ponas raphanū q̄d idem operatur: ꝛ valet ille syrup⁹ ad ꝓuocādum vrinā: caueatur tamē in habētib⁹ malitiā pectoris: nisi addatur reprimēs malitiā ei⁹. Squilla est cepe canis: q̄ magis ɔsumit peior est hec: illa q̄ est albissima ꝛ viscosa melior ē illa squilla est valde incisiua ꝛ deoppilatiua: vnde ɔtra oppilationē splenis valet. cauēda tñ i pectore debilitato ex siccitate: tñ valet in debilitate pectoris ex materia viscosa. ¶ Habito q̄d

An quelibet materia possit digeri. est digestio: nūc queram⁹ a quo fiat digestio. Et circa hoc queram⁹ primo: vtrum quelibet materia possit digeri: et arguit q̄ nō: primo sic: oīs cura fit per cōtrarium: sed calor est digerēs: ergo nulla materia calida pōt digeri. ¶ Itē q̄ materia febris putride non possit digeri: probo: q: feb est calor naturalis mutatus in igneum ꝛ innaturalē in se. ergo nō est calor naturalis nec tēperatus: sed digestio nō fit nisi a calido naturali ꝛ tēperato: ergo in febrib⁹ putridis

Natura est omnium operatrix. nō potest fieri digestio. ¶ In contrarium arguitur: quia natura est omnium operatrix: ergo omnis materia potest digeri a natura.

An digestio fiat a calido. ¶ Cōsequēter querit vtrū digestio fiat a calido radicali vel fluēte: ꝛ videtur q̄ radicali: q: materia morbi est particularis: ergo digerit a causa particulari: sed radicalis est particularis ꝛ ꝓprius mēbro: ꝛ influēs oībus mēbris vniuersaliter ꝛ fluēs de mēbro in mēbrū: ergo ꝛc. ¶ Itē Aui. in. j. dicit: q̄ idē calor digerit cibū ꝛ materiā morbi: sed radicalis digerit cibū ꝛ nō fluēs: q: si influēs digereret ipe nō daret nisi formā cordi: cū ibi generet: ꝛ ei⁹ cōplexionē habeat: sed hoc est falsum: ergo ꝛc. ¶ Sed contra agēs est in actu: ꝛ fluēs est in actu: radicalis in potētia solū ꝛ sopitus: ergo ꝛc. ¶ Itē videtur q̄d influēs digerat: licet vterqȝ digerat: q: calidū influēs vniuersalis est: ꝛ radicalis particularis: ꝛ cā vniuersalis plus influit in suū effectū q̄ particularis: ergo fluens plus facit ad digestionem q̄ radicalis.

Solutio p̄me q̄stiōis. ¶ Solutio ad primā q̄stionē dico q̄ oīs materia a calore pōt digeri: nisi sua malitia resistat: ꝛ egeat auxilio medici. vñ calor naturalis digerit tā materiā calidā q̄ frigidam: sȝ tamē differēter: q: infrigidata digerit alterādo tm̄: ꝛ sic via alterationis: sȝ calor naturalis digerit materiā calidā p̄tes calidiores expellēdo: ꝛ expirare faciēdo per modū fumi ꝛ vaporis: ꝛ ita residuū materie q̄d remanet īfrigidādo: dupliciter em̄ materia calida pōt infrigidari. Uno modo partes calidiores expellendo in fumū ꝛ vaporē: ꝛ ita residuū q̄d remanet infrigidādo: et ita materia calida infrigidat a calore naturali nociuū expellēdo. Scđo mō materia calida pōt infrigidari sola alteratiōe: ꝛ ita infrigidatur a frigido: vnde calor digerit tam materiā calidā q̄ frigidā: sed nō eadē via: sed diuersa: sicut dictū est: sȝ frigidū nō digerit nisi vnā materiā tm̄. s. calidā: ꝛ vno modo tm̄. s. alterādo. Dico ergo q̄d q̄libet materia digerit a calido nō inquātū calidū: sȝ inq̄tū naturalis. ¶ Ad p̄mū dico q̄ oīs cura fit p cōtrariū nō a cōtrario in forma: sed in effectu et operatiōe: ꝛ ab inducēte cōtrariū: ꝛ ideo nō oportet q̄ calor curet p frigidū: sed p infrigidans. ¶ Ad aliud dico q̄ licet calor fiat innaturalis: tñ aliqd retinet naturaliter hȝ q̄d ipe pōt aliquā materiā digerere in lōgo tpe quā natu-

Solutio secunde questionis. ralis calor ꝛ tēperat⁹ digereret tpe breuiori. ¶ Ad secūdā questionē dicendū: q̄d eam soluit Auicē. in. j. capitulo de membris: ibi enim dicit Auicē. si cibus esset in membris: ꝛ

via cordis esset clausa cristēs in membris nō digererek: q̄ꝛ
calor fluēs nō diffūderetur a corde: ⁊ ꝓpter hoc dico ꝙ di
geritur ab vtroqꝫ: ⁊ q̄ꝺ aliq̄ñ alteratur: ⁊ oportet vt altere
tur a tali re ꝙ inducat cōplexionē mēbri: vt ꝑ eā possit re
cipere mēbri formā. Calor aūt radicalis nō imediate pōt
cibū alterare cū sit in ꝓfundo mēbroꝝ solidorū: ⁊ non tan
gens cibū: ⁊ calor fluēs de se satis sufficiēter alterat cibū:
sed ipe sufficienter nō alterat cibū alteratiōe inducēte for
mā ꝯsimilē ꝯplexioni mēbri. Sed oportet ꝙ calor influēs
informetur ⁊ reguletur a calore radicali: ⁊ tūc influens est
eiusdē nature cū radicali: q̄ꝛ calor sic rectꝰ alterat cibū al
teratiōe inducēte formā mēbri. Dico ergo ꝙ vterqꝫ calor
digereret cibū: sꝫ differēter: nā influēs digerit instrumēta
liter: ⁊ radicalis sicut ꝑncipale agēs regulādo digestionē.
¶ Itē radicalis inducit formā mēbri: ⁊ nō influēs nisi re
gulet a radicali. dico ergo ꝙ radicalis digerit ꝑncipaliꝰ.
¶ Ad primū dico ꝙ ipse supponit falsum: cum dicit ꝙ ca
lor radicalis sopitꝰ est: hoc est falsum: sed est actu: licet nō
sit actu sicut influēs: vt in sincopizāte. dico ꝙ calor ē actu
licet sit debilis. nō apparēs. ¶ Ad aliꝺ dico ꝙ cā vniuer
salis cū tūc sit regularis plꝰ ī causatū influit q̄ꝫ ꝑticularis:
sed si particularis sit regulās vniuersitatē ⁊ nō ecōtra: nō
oportet q̄ꝺ tunc plus influat: ⁊ sic est hic ideo non valet.

De syrupo de absinthio.

¶ Syrupus de absinthio ⁊c. coquat absinthium in aqua
⁊ ponatur post zuccarū: ⁊ pōt fieri cū melle duobus mo
dis sic. ¶ Accipe ro. ⁊ absin. equaliter ⁊ ponat ī aqua: ⁊ co
quatur ad ꝑtē quartā: ⁊ pones tertiā partē mellis: ⁊ q̄rtā
vini aromatici: ⁊ est multū bonū. ¶ Scꝺo mō sic. ℞. absin
thij partē vnā ⁊ duas cicoree: ⁊ fiat syrupꝰ sicut prius: hoc
multū valet ad ꝯfortādū stomachū ⁊ epar deoppilādo ipꝫ
cōstringēdo: deoppilando paruas eiꝰ venas: vel per eius
subtilitatē ⁊ caliditatē oēs epatis ꝑtes q̄ sunt sanguinee:
cum epar sit sanguis coagulatus in cōstringendo per suā
stipticitatē: ⁊ hoc ipsum desiccat constringēdo: sed venas
eiꝰ aperit ⁊ diuidit. Auicē. dicit ꝙ multū confert hydropi
cis ex calida causa: ⁊ cholerā euacuat: ⁊ iuuat stomachuꝫ.

De syrupo de fumo terre.

¶ Syrupus de fumoterre generaliter cōuenit omni impe
tigini: omni scabiei: mūdificat stōachū: epar et renes pur
gat. ℞. myrobalanoꝝ oīꝫ añ. ʒ. x. sene: myrte: gētiane: bacca
rū lauri añ. ʒ. j. ⁊ epithimi: cuscute: absinthij: thimi: epatice
vtriusqꝫ lapacij: scabiose: enule: boraginis: radicis apij: ma
ratri añ. ʒ. xx. liquiritie: polipodij añ. ʒ. x. tamarindi: casiefi
stule mūdate añ. ʒ. iij. vuaꝝ passaꝝ. ℥. j. rosa. māne: vio. añ.
℥. j. prunoꝝ nūero. xl. succi ꝺ fumoterre ⁊ boraginis quātū
sufficit: saniationē mūdificat ⁊ etiā venas: epar aperit ⁊ de
oppilat: ⁊ laxat vētrē: ⁊ cholerā euacuat: ⁊ confortat: ⁊ va
let cōtra leprā ⁊ scabiē: ⁊ fistla.

De syrupo de boragine.

¶ Syrupus de boragine est
tristitiā mitigās: mundificās sanguinē: letitiam ꝓuocans
⁊ memoriā: ideo valet contra cardiacas passiones: ⁊ fit si
cut syrupus de fumoterre. Similiter pōt fieri syrupus de
citonijs: ⁊ etiam syrupus de myrto: ⁊ aliquādo de multis
alijs rebꝰ: etiā qūo debeāt fieri patet ex predictis: q̄ꝛ fiunt
sicut predicti syrupi. ¶ Quia dicit Aristo. in li. de aīalibꝰ
q̄ꝺ q̄ñ ratio concordat sensui: tūc est perfecta cognitio: et
cū declaratū sit de cognitiōe medicinaꝝ simpliciū per ex
perimētū cuiꝰ ꝑncipia cognoscūtur sensu. Nunc debemus
dicere de cognitione medicinarū per rationeꝫ cuius prin
cipia cognoscūtur intellectu.

Rationes quatuor ꝑ quas medicine simplices cognoscuntur.

Et sunt quatuor rationes ꝑ
quas medicine simplices cognoscunt. Prima sumitur ex
substantia medicine simpliciter. Scꝺa ex sapore eiꝰ. Ter
tia ab odore. Quarta a colore eiꝰ. Et primo dicemꝰ de ra
tione sumpta a substātia medicinarū simpliciū. Sed scien
dū ꝙ substātia est nomē equiuocū: nā substātia vno modo
est res de predicamēto substātie: ⁊ sic vtitur hoc noīe sub
stantia logicus: ⁊ aliq̄ñ sumit substātia ꝓ positione partiū

Substātia duplex.

in toto: ⁊ hoc mō vtit hoc noīe substātia medicus: et ita in
tēdimus de substātia. ⁊ substātia diuidit ꝑ rarū ⁊ densuꝫ.
substātia āt rara cito īflāmabilis est: cū ipa sit vacua: idest
aere plena: res eñ pōt cito inflāmari: vel q̄ꝛ rara: vel quia
calida. vnde nō sequit hec res cito inflāmatur: ergo est ca
lida: similiter nō sequitur. hec res cito inflāmatur: ergo est
rara: sed bene sequitur: hec res cito inflāmatur: ergo est ra
ra vel calida. Similiter sequit: duaꝝ rerū eiusdē substātie:
idest eiusdē raritatis q̄ citius īflāmatur est calidior alia
q̄ꝛ ea non citius inflāmatur ꝓ maiori raritate: cū ipse sint
eiusdē substātie: idest equalis raritatis: vnde Gal. in tegni
dicit. si corpꝰ humanū cito inflāmatur ipm est rarū vel po
tentia calidum. ¶ Itē potest cito infrigidari: vel q̄ꝛ raruꝫ
⁊ cito passibile: vel q̄ꝛ potētia frigidū: vnde non sequitur
hoc cito infrigidat: ergo est potentia frigidū: sed sequitur:
hoc cito infrigidat: ergo est rarū ⁊ cito passibile vel poten
tia frigidū. ¶ Itē si sint due res: quarū vna est rara: ⁊ alia
dēsa: si densa citiꝰ infrigidat: ipsa est frigidior. Sed si rara
citiꝰ infrigidat nō oportet q̄ꝺ ipsa sit frigidior. Similiter
densum tarde calefit ⁊ inflāmatur: vel q̄ꝛ dēsuꝫ: vel q̄ꝛ potē
tia frigidū: vnde nō sequitur: hoc infrigidat: ergo ē poten
tia frigidū: sed sequit: hoc tarde infrigidatur: ergo est den
sum vel potētia frigidū. Similiter sequitur: duarum rerū
eiusdē substātie. i. equalis dēsitatis que tardius inflāmat
est frigidior: q̄ꝛ nō tardius inflāmat ꝓ maiori densitate: cū
ipse sint eiusdē substātie. i. eiusdē dēsitatis. ¶ Itē res tar
de infrigidat: vel q̄ꝛ dēsa: vel q̄ꝛ potētia calida. vñ nō sequi
tur: hoc tarde īfrigidat: ergo est dēsum. Nec similiter sequi
tur: hoc tarde infrigidatur: ergo est potentia calidū: sed se
quit: hoc tarde infrigidat: ergo est dēsuꝫ vl potētia calidū.
Similiter sequitur duarū reruꝫ que sunt eiusdē substātie.
i. equalis dēsitatis que tardius infrigidatur est potētia ca
lidior. ¶ Itē si sunt due res quaꝝ vna est rara: alia densa:
si dēsa citius inflāmat ipsa est calidior: q̄ꝛ dēsitas non facit
eā citius inflāmabilē: sed si rara citius inflammaretur: nō
oportet ꝙ ipa sit calidior: q̄ꝛ si rara tardiꝰ inflāmat ipsa est
frigidior. ¶ Itē sciēdū ꝙ rarū nō est iflāmabile nisi q̄ꝛ po
tētia frigidū: similiter rarū nō est cito infrigidabile nisi q̄ꝛ
potētia calidū. ¶ Itē sciēdū q̄ꝺ rarū est cito inflāmabile
nisi impediat per potētialē frigiditatē: rarū in eo q̄ꝺ rarū
cito passibile est ⁊ dēsum tarde. ¶ Consequēter dicamus
de cognitione sumpta a sapore medicinarū simpliciū. Et
sciendū q̄ꝺ ꝑ sapores melius iudicamus cōplexionē medi
cinarū simpliciū q̄ꝫ per odores. Cuiꝰ causa est: q̄ꝛ si medici
na que habet duos sapores: sicut dulce ⁊ acutū ponat in

Per saporē deuenimus in cognitionem cōplexiōis medicinarum.

ore supra linguā: ille sapor q̄ causatur a principaliori com
plexione ⁊ eam sequitur vincet immutatione: ⁊ tūc lingua
plus de eo iudicabit: ⁊ de cōplexiōe ad quā ipe sequitur q̄ꝫ
de alio: ⁊ de cōplexiōe ad quā alter sequitur. ¶ Itē si vna
res nō habet nisi vnū saporē signū est ꝙ nō habet nisi vnā
cōplexionē ad quā iste sapor sequitur. Sic ergo manifestū
est ꝙ sapor quādo est vnꝰ tm̄ nō est nisi vna cōplexio in to
to que necessario est ei principalis: ⁊ quādo sunt duo sapo
res in eadē re: ille qui plꝰ immutat gustū sequit cōplexio
nē principalē rei: ⁊ sic per saporē deuenimꝰ in cognitioneꝫ
cōplexionis medicinarum: sed nō per odorē ita faciliter: q̄ꝛ
odor quē olfactus percipit nō sequitur cōplexionē princi
palem totalē rei: q̄ꝛ nō sequitur totalē rem nec parteꝫ eius
maiorē: sed sequit eius minimā partem: scꝫ subtilē que est
fumꝰ: q̄ꝛ odor est fumalis euaporatio ꝺm Aristo. ideo licet
odor attestat supra cognitionē minime ꝑtis rei: nō tamen
attestat supra cognitionē totalē: neqꝫ supra cognitionem
pluriū ꝑtiū rei: iō nō attestat supra cognitionē principalē.
Et licet ꝑ saporē melius iudicemus de complexione rei q̄ꝫ
ꝑ odorē: tñ sapor aliq̄ñ est mēdax: q̄ꝛ opiū est frigidum: ta
mē ipm est amarū: ⁊ sapor amarus est calidus: ideo sapor
opij cū ipm significat esse calidū: falso illud significat cum
ipm sit frigidū. Sed ille error raro aut nūq̄ꝫ accidit in cor
porībꝰ calide cōplexionis: in eis eñ nunq̄ꝫ dñatur sapor
frigidus: sed calidꝰ. Sed in corporibus frigidis iste error
frequēter accidit: in eis eñ aliq̄ñ sapor calidus dñatur: scꝫ
amarus: ⁊ causa huius est: q̄ꝛ caliditas est qualitas magis
actiua q̄ꝫ frigiditas: ideo in cōplexiōe calida caliditas nō
permittit dominari frigidū saporē: ⁊ in ꝯplexione frigida
frigidū non pōt ꝓhibere quin in ea dñetur sapor calidus.
¶ Itē alia causa pōt esse: q̄ꝛ sapores calidi sunt magis im
mutatiui cū maiori etiā delectatione ⁊ tristitia q̄ꝫ sapores
frigidi: ideo sapores calidi taꝫ in re calida q̄ꝫ in re frigida
magis impediūt ꝑceptionē sapoꝝ frigidoꝝ q̄ꝫ econtra: et
causa quare sapores calidi sint magis immutatiui cū dele
ctatiōe ⁊ tristitia est: q̄ꝛ calidi a cā magis actiua causant
que est caliditas: ⁊ frigidi a causa minꝰ actiua que est frigi
ditas. ¶ Itē sciēdū q̄ꝺ nouē sunt sapores scꝫ acutus: ama

Nouē sunt rerū sapores.

rus: salsus: vnctuosus: dulcis: pōticꝰ: stipticus: insipidus:
et acetosus. Et horū saporum stipticus: ponticus: ⁊ insipi
dus: ⁊ acetosus: causant a frigido tanq̄ꝫ a propinqua cau
sa: licet eñ acetosus possit causari a calido tanq̄ꝫ a causa
remota: tamen

remota: tamē ipse semper causatur a frigido tanq̄ a causa ꝓpinqua. Sed dulcis ⁊ amarus: vnctuosus: salsus ⁊ acutꝰ causantur a calido: sed dulcis ⁊ vnctuosus cōueniūt corpi humano in gradu: sꝫ salsus acutus ⁊ amarus sunt eleuati in gradu supra cōplexionē humanā quātū ad caliditatē.

De ratiōe sumpta ab odore.

¶ Cōsequēter dicamꝰ de ratione sumpta ab odore medicinaꝝ simplicium. ¶ Notandū primo de odore: quia oē odoriferū est calidū nisi multā radicalē humiditatē habeat impedientē suā caliditatē: sicut nenufar ⁊ viola. ¶ Scōa regula est hec. aliq̄n per odorē vim saporis habētē nos cognoscimus simplices medicinas ⁊ earū cōplexionē p odorē dulcem ⁊ odorē ponticū: ⁊ sic de aliis odorū nominibꝰ illarū specierū saporū quarū habēt virtutes. ¶ Tertia regula ē hec: homo male odorat: qr̄ habet malū olfactum: huiꝰ aūt sunt tres cause. Prima qr̄ instrumētū olfactus est coopertum aliqua pellicula quā opꝫ eleuare per aerē vel fumum inspiratū anteq̄ꝫ odoremꝰ. Secūda causa est: qr̄ instrumentū olfactus est in ꝓfundo positū intra caput. Tertia causa est: qr̄ instrumētum olfactus est ꝓpe cerebrū qd̄ sua humiditate frāgit instrm̄ olfactus siue ꝯplexionē naturalē ipiꝰ que est sicca: ꝓpter illas tres causas homo habet peiorem olfactū ceteris aīalibus.

De ratiōe sumpta a colore.

¶ Cōsequēter dicamus de ratione sumpta a coloribꝰ: per colores eī cognoscunt simplices medicine ⁊ earum cōplexiones: sed insufficiēter ⁊ incōplete. Uidemus eñ vt in pluribꝰ albū frigidū ⁊ calidū rubeū: nō tamē omne albū est frigidum: nec omne rubeū calidū: sed omne album dūmodo sit humidū est frigidum: sicut lac vacce. similiter omnis res rubea vel nigra dūmodo sit sicca ipsa est calida. ¶ Jtē in rebus eiusdē coloris: sicut cepe qd̄ est rubeū illud qd̄ est albius est frigidius: ⁊ qd̄ est citrinius est calidius: sicut est de cepe: sic dicimus de vino: qr̄ vinū albius est frigidius: magis rubeū est magis calidū tamē vinum potest esse rubeum dupliciter: vno modo per actionē calidi: alio modo p cōmixtionē partiū terrestriū rubearum cū eo: sicut hoīes album vinum faciunt rubeum ex remanētia ipsius vini cum achinio: qr̄ partes terrestres achinii rubee cum vino albo cōmixte faciunt vinū rubeū: primo modo est calidius q̄ vinum album: ⁊ etiam res rubea primo modo rubedinis est calida de natura: sꝫ rubea scōo modo est nō calida de natura: sicut lac vacce est frigidum: si tamē parū croci admisceatur cū eo tūc fiet rubeū vel citrinū: nō tamē ꝓpter hoc erit calidū.

Uinū pōt esse rubeū dupliciter.

¶ Sed potest queri quō vna res pōt esse calida ⁊ alba: sicut est euforbiū ⁊ rubea frigida sicut est rosa? Respondet Aui. sic ꝙ duplex est cōpositio: prima que est ex elementis: secūda que est ex mixtis: quantū ad primam compositionē nulla res alba pōt esse calida: ⁊ nulla rubea potest esse frigida: sed quātū ad compositionē scōam aliqua res alba pōt esse calida: ⁊ aliqua rubea pōt eē frigida. Et sic patet quō possibile est ꝙ aliqua res misceat ex re alba frigida ⁊ ex nigra calida: ⁊ in mixto sit plus de substātia alba frigida: ⁊ minꝰ de nigra calida: qr̄ niger color plꝰ vincit q̄ albus: ideo fiet ex eis color medius: scꝫ rubeus: tamē totū sit frigidū dominio: cū frigiditas ibi dominet. Similiter possibile est ꝙ ex re non habente manifestum colorē frigida sicut crystallus: ⁊ ex re rubea calida aliqd̄ mixtum fiat: ita ꝙ ibi sit plus de cristallo ⁊ minus de rubea totum erit rubeum frigidū: cū crystallus dominet in quantitate: ⁊ quātum ad dare complexionē: sed rubeū dominat in dādo colorē rubeum sicut est de rosa: rosa eñ est cōposita ex substātia calida rubea pauca q̄ nō dominat quātitatiue neq̄ substātia: sꝫ in dādo colorē tm̄: ⁊ ex substātia frigida multa ⁊ nō manifesti coloris q̄ dominat quātitatiue in sustantia rose ⁊ nō respectu coloris: ⁊ quātum ad dominium quātitatis dominat cōplexio nō color: ⁊ ideo per colorē male iudicamꝰ cōplexionē rei: scꝫ aliquas res albas tamē calidas: sicut lac euforbii: qm̄ est album tamē ipsum est calidum.

Cōpositio duplex.

De syrupo de absinthio.

¶ Superiꝰ determinatum est de octo syrupis: nūc dicamus de aliis: ⁊ primo dicamꝰ de syrupo d̄ absinthio. ¶ Absinthiū est radix ⁊ basis in syrupo: ⁊ ē hec herba multū nota multas habēs spēs: ⁊ virtꝰ eiꝰ in succo eius maxime dominat: ⁊ hec herba est calida ⁊ sicca in scōo gradu: sed eius eius succꝰ est calidior ⁊ siccior q̄ eiꝰ substātia: ⁊ est stipticū mediocriter ꝓ aliq̄ eius substātia in ea existēte frigida. Sir ipsum est amarū ꝓ aliqua eiꝰ parte subtili calida existēte in superficie: ⁊ iuuat stomachū ipsum deoppilando paruas eiꝰ venas per eius caliditatē ⁊ subtilitatem: ⁊ omnes partes epatis que sunt sine sanguine: cū epar sit sanguis coagulatus: ꝯstringēdo per suā stipticitatē: ⁊ etiā per hoc idē desiccat cōstringēdo: sed venas eius aperit: ⁊ dicit Aui. ꝙ multū valet hydropicis ex ea causa: ⁊ euacuat cholerā absq̄ eo qd̄ phlegma euacuet: et iuuat stomachum: ⁊ nocet capiti p suā caliditatē et siccitatē mordicātē et resoluētem fumos ad caput. Sꝫ quō hoc sit possibile: cū caput stomacho cōpatiatur? Dico ꝙ cōfortat stomachū p suā stipticitatē ꝯstringētē: et nocet capiti p suā siccitatē caliditatē mordētē ⁊ resoluēte fumos ad caput: ⁊ est succus calidior ⁊ siccior q̄ eius substātia: ꝓpter eñ istud qd̄ est aperitiuū epatis valet hydropicis: ⁊ etiā bonū est cū succo eius vngere ventrē eius: si sit dolor i eo ⁊ parua materia. ¶ Syrupus absinthii stipticitate sua cōfert habētibꝰ stomachū debilē: ⁊ euacuat cholerā excoriantē intestina: ⁊ cōfortat venas sua stipticitate. Uñ si stomachꝰ ⁊ epar sint debilia ponī dꝫ absinthiū ⁊ sicc̄ū zuccaro coquat absinthiū cū aqua: ⁊ ponat post zuccarū: ⁊ etiā pōt fieri cū melle duobꝰ modis: vno modo sic. Accipe ro. ⁊ absin. equaliter ⁊ ponant cū aqua et decoquātur ad partē quartā: ⁊ apponant tres ptes mellis. iii. vini aromatici: ⁊ est multū bonū. Scōo modo sic. Accipe absinthii partē. j. citoniorum. ij. ⁊ fiat syrupus sicut prius. h̄ multū valet ad cōfortandū epar: ⁊ ad euacuandū cholerām.

De syrupo de fumoterre.

¶ Cōsequēter accedamꝰ ad syrupū qui fit de fumoterre. fumusterre est herba nota ⁊ calida tēperate: vnde non est multū calida nec multū frigida. Dicit eī fumusterre qr̄ cito oritur in magna quātitate: qr̄ cū nihil est in sero eius super terrā in crastino magna apparet: ⁊ ē amara tēdēs ad acuitatē: ⁊ cū hoc habet stipticitatē: sanguinē mūdificat: sicut borago ⁊ myrobalani: ⁊ etiā venas ⁊ epar aperit: ⁊ deoppilat: ⁊ laxat vētrē: ⁊ cholerā euacuat: ⁊ hoc totū facit sua caliditate ⁊ ꝯfortat stomachū: valet ꝯtra leprā: ꝯtra scabiē: ⁊ cōtra similia genera: ⁊ syrupus fit de eo sicut de absinthio: ⁊ in eo fumusterre est basis: nā ipē valet ꝯtra scabiem ⁊ leprā: ⁊ si in eo ponant myrobala. et borago multū mundificat sanguinē: ⁊ si cū fumoterre ponat radix apii ⁊ feni. multū plus valet ad deoppilandū epar q̄ sine his.

Syrupꝰ de boragine.

¶ Cōsequēter accedamꝰ ad syrupū qui fit de boragine. borago est humida ⁊ calida tristitiā mitigās: sanguinē mūdificat: puocat letitiā ⁊ memoriā. Jtē ꝯtra cardiacas passiōes: ⁊ fit iste syrupꝰ sicut syrupꝰ de fumoterre. ¶ Et aliquādo similiter pōt fieri syrupus de citoniis: ⁊ de multis aliis rebus: sed quō debeāt fieri patet ex p̄dictis. ¶ Nota qd̄ differt rob ⁊ syrupus: nam si succus inspissetur per se tunc est rob: sed si inspissetur cum melle vel cum zuccaro tunc est syrupus.

An digestio habeat igrossare vel subtiliare.

¶ Habito q̄d est digestio ⁊ a quo digestio fiat. Circa hoc primo queramꝰ vtrū digestio habeat ingrossare vel subtiliare: ⁊ videt primo ꝙ semp debeat ingrossare: quia dicit Aui. ꝙ digestiōis intētio est ꝙ oīa ingrosset. Jtē Ga. dicit qd̄ ipsa semp ingrossat. Jtē digestio fit a calido semper cōsumendo subtile humidū: ergo digestio semper ingrossat. Sed ꝯtra dicit Aui. ꝙ digestio igrossat subtile: ⁊ grossum subtiliat. ¶ Solutio. Ad hoc ego dico ꝙ digestio igrossat ⁊ nō subtiliat: sed aliquid potest dici tale in substātia ⁊ passione ⁊ actiōe. Dico qd̄ digestio ingrossat in substātia: sed ipsa subtiliat in passiōe: vnde dico ꝙ ipa ingrossat: qr̄ ipa per calorē facit effumare subtile: ergo qd̄ tūc remanet est grossius q̄ priꝰ: sed qd̄ remanet est digestū: ergo digestio ingrossat in substātia: ⁊ hoc est verū. Tamē multi dicūt ꝙ scōa digestio igrossat: ⁊ etiā tertia: tamē prima subtiliat q̄ fit in stōacho: qd̄ dico esse falsum: sed oīs digestio igrossat: nōne chilus est subtilior pane: ita: sed hoc non est propter digestionē: sed propter grossi ꝯ subtili communicātem diuisionē: quia digestio per se quicquid aufert ⁊ resoluit est subtile: ⁊ hoc resoluit per fumū: et nō aliter: ꝓpter hoc dico ꝙ oīs digestio ingrossat substātiā p se: tamē ipsa subtiliat quātū ad passionē suā: nā digestio ꝯgelata dissoluit: ⁊ liq̄facit: ⁊ viscosum diuidit cū resolutiōe subtilis p fumū: ⁊ ita licet ea ingrosset quātū ad substātiam: tñ ea subtiliat quātū ad passionē: qr̄ ea reddit ipa passibiliora q̄ prius. vnde Auicē. loquitur de subtiliatiōe in passione: ideo ⁊c.

An digestio possit fieri a calore innaturali.

¶ Cōsequenter querit vtrum digestio possit fieri a calore innaturali febrili: videtur ꝙ sic. Gale. dicit ꝙ in statu accidentia insurgūt: qr̄ morbū digerūt: sed illa accidētia sunt innaturalia: ergo calor innaturalis febrilis morbi mate-

riā digerit. Itē illud idē qꝺ materiā expellit illud idē dividit ⁊ digerit: sꝫ in. v. febriū scribit Isaac: ꝙ calor febrilis materiā expellit. Itē qꝺ morbū curat: materiā morbi digerit: sed calor febrilis curat paralysim ⁊ spasmum: ergo ⁊c. ¶ Itē ille calor q̄ calefaciēdo materiā morbi calefacit digerit: sꝫ calor febrilis materiā morbi calefacit: ergo ⁊c. Itē calor estiualis abbreuiat morbos: sꝫ hoc nō est nisi qꝛ ipse materiā morbi digerit: attamē est calor innaturalis corpi hūano: ergo silr̄ calor febrilis lꝫ ipse sit innaturalis poterit materiā morbi digerere. ¶ Sꝫ cōtra. digestio et principiū digestionis sunt cause sanitatis: sed calor febrilis non est cā sanitatis: ergo ⁊c. ¶ Itē digestio est effect⁹ nature ⁊ naturalis: ergo fit a cā naturali ⁊ nō ab īnaturali ⁊ febrili. ¶ Itē Ga. in. ij. regiminis acutoꝝ dicit: ꝙ digestio fit a calore humido: sꝫ calor febrilis est sicc⁹: ergo ⁊c. ¶ Solutio dico ad istā q̄stionē ꝙ digestio nō fit nisi a calore naturali: vel ab eo qꝺ a natura dirigit̃ ⁊ regulat̃: sicut est syrup⁹: et non fit a calido innaturali: vel febrili. Cuius cā hec est: qꝛ digerēs ducit ad terminū bonū: sicut facit calor naturalis sꝫ calor innaturalis vl̃ febrilis cū agat ī eo: qꝛ calor ⁊ igne⁹ non ducit ad certū terminū bonū: sed poti⁹ ad malū: cū ad cōsumptionē: iō ipse non digerit: tn̄ ipse iuuat ad materie digestionē: qꝛ ipse expellit vnā ꝑtē materie morbi: ⁊ natura residuū facili⁹ vicit ⁊ digerit: ⁊ ideo licet ipē nō digerat tn̄ iuuat ad digestionē. ¶ Ad primū dico ꝙ ī statu fiūt accidētia: tn̄ nō digerūt materiā morbi: sꝫ bn̄ stimulāt naturā vt ipsa digerat materiā. Uel dicēdū: ꝙ accidētia nō digerūt materiā: sꝫ significāt eā digeri. Uel dicēdū: ꝙ ibi nō dicit Ga. ꝙ insurgūt accidētia q̄ digerāt materiā: sed dicit ꝑ modū copule sic: in statu insurgūt accidētia ac morbū digerūt: ꝑ hoc nō habes ꝙ accidētia morbū digerāt. Sꝫ glossandū est sic: ⁊ morbū digerentia. i. virt⁹ ⁊ calor naturalis. ¶ Ad aliud dico: ꝙ illud qꝺ expellit materiā iam digestā digerit ⁊ expellit eā: sed calor febrilis nō expellit materiā digestā. sed expellit eā anteq̄ꝫ digerat̃: ideo nō oportet qꝺ eā digerat. ¶ Ad aliud dico ꝙ calor febrilis nō curat paralysim nisi ꝑ accidēs: ideo nō oportet ꝙ digerat materiaꝫ morbi. Nā calor febril̄ stimulat naturā: ⁊ ea stimulata insurgit in ipām ꝑ suū calorē naturalē: ⁊ tūc digerit materiā paralysis: ⁊ eā expellit: et ita curat ꝑalysim. ¶ Ad aliud dico: ꝙ digerēs materiā dꝫ eam calefacere sine cōsumptione multa: sꝫ lꝫ calor febrilis calefaciat materiā frigidā morbi tn̄ eā nō digerit: qꝛ eā pl⁹ debito calefacit: ꝯsumit ⁊ multū grossiorē ⁊ minus passibilem q̄ꝫ prius reddit: ⁊ ideo nō digestam: lꝫ em̄ digestū sit grossius nō digesto: tn̄ est passibilius ⁊ magis obediēs. ¶ Ad aliud dico: ꝙ calor estiualis nō digerit materiam: sed incendit: ⁊ acuit calorē naturalē vt melius possit digerere materiā: ⁊ etiā aperit poros: vt ipsa digesta cito expellat̃: ideo nō valet.

De alipta muscata. ¶ Cōfectio alipte muscate: alipta. i. mixtura: valet pueris patiētib⁹ asma et cōstrictionē pectoris: ⁊ etiā valet nō valentibus lac retinere: fit inde suffumigiū optimū ⁊ odoriferū: quo vtunt̃ apostolici imperatores in capellis suis: ⁊ ītrat in pretiosis medicinis ⁊ electuarijs ⁊c.

De gallia muscata. ¶ Cōfectio gallie muscate intrat in pretiosissimis medicinis ⁊ electuarijs ⁊c. ¶ Confectio nere ita fit. ⁊c. Dicit Ga. in ꝺ simplici medicina: qꝺ ꝑ operationes cognoscimus virtutes. Igit̃ postq̄ꝫ inquisita est cognitio. s. medicine: ⁊ sue virtutis per rōneꝫ ⁊ experimentū. Nūc inquiram⁹ cognitionē sue virtutis ꝑ operatiōes ei⁹.

Triplex medicine simplicis operatio. ¶ Et sciēdū qꝺ medicine simplicis triplex est oꝑatio. vniuersalis: particularis: ⁊ cōis ad vniuersalē ⁊ particularē. Oꝑatio vniuersalis est illa quā ipsa exercet in toto corpe sicut calefacere ⁊c. Particularis est illa quā ipsa exercet in aliqua ꝑte corpis ⁊ ꝑ aliquo: sicut confortare. Sed cōis ad vniuersalē ⁊ particularē est illa quā exercet simplex medicina in aliq̄ ꝑte corpis: tn̄ ꝓ iuuamēto totius corpis: in hoc em̄ qꝺ exercetur in parte corporis cōuenit cū particulari: in hoc aūt qꝺ ipsa sit ꝓ iuuamēto toti⁹ corporis cōuenit cū vniuersali oꝑatione: sicut est hec oꝑatio que est prouocare mēstruū vel emorroidas. ¶ Item quedam oꝑatio simplicis medicine est prima: quedā scꝺa. Prima est sicut calefactio: infrigidatio: humectatio: ⁊ desiccatio. Scꝺa est eadē cū prīa cū aliqua additiōe ⁊ intensione: sicut adustio que est calefactio cū intēsione: ⁊ ꝯgelatio que est infrigidatio cū intēsione: arefactio q̄ est desiccatio cū intēsione: ⁊ putrefactio que est quedā humectatio cū intēsione. ¶ Item

oīs simplex medicina habet duas oꝑationes: vnā per suā materiā: aliā ꝑ suā formā: ⁊ appello materiam suaꝫ subtile: siccū: viscosuꝫ: grossuꝫ cū viscositate: coagulatū: cursibile: mucillaginosum: spongiosum. Oꝑatio medicine subtilis est facile diuidi: ⁊ facile calefieri tn̄ debiliter. Oꝑatio medicine viscose ē nō facile diuidi: cū ꝑtes sue adhereāt tāq̄ꝫ catene: ⁊ iō cū eleuat̃ facit filū sine interruptiōe: ⁊ etiā viscosuꝫ nō de facili pulueriꝫat̃: cū suū siccū terreū sit nimis fortiter nexū cū suo humido aqueo. Oꝑatio grossi sine viscositate est ꝙ ipm̄ de facili pulueriꝫat̃. Oꝑatio cōgelate medicine est qꝺ bene retinet suā figurā: ⁊ non cedit in oēm figurā: sed semꝑ est in vna figura: vt in illa quā primo recipit in congelatione: ⁊ eā nō deꝑdit nisi ꝑ liquefactionē: vn̄ cōgelatū sibi determinat vnā figurā. s. illā quā in cogelatione recipit. Oꝑatio cursibilis medicine est ꝙ de facili cedit in oēm figurā: tn̄ ꝑ naturā cursibilitatis nullā figuraꝫ sibi determinat. Oꝑatio medicīe mucillaginose est ꝙ ipa posita in aq̄ facit ī ea viscositatē. Oꝑatio medicine oleaginose est ꝙ ex ea fit oleū: ⁊ est medicina oleaginosa q̄ habet in se aliq̄d olei: sicut grana ⁊ nuces. Oꝑatio medicine spōgiose est ꝙ cū ei obuiat humiditas statiꝫ in eā subintrat: ⁊ imbibit̃ ista humiditas. ¶ Uisis de oꝑationib⁹ medicine a ꝑte sue materie: nūc videam⁹ de ꝓprijs oꝑationib⁹ eius a ꝑte forme sue: ⁊ appello eius formā eius cōplexionē. Et sunt quatuor cōplexiōes medicine. prima calida: secunda frigida: tertia humida: quarta sicca. Et quātū ad istā locutionē videam⁹ ꝓprias oꝑationes medicine calide simpliciter.

De operationib⁹ medicine calide. ¶ Et sciēdū qꝺ medicina simplex ꝑ cōplexionē calidā exercet duodecim oꝑatiōes. ¶ Prima est humorē subtiliare: qꝺ nō facit fortis calor: qꝛ ipē cōsumēdo subtile ingrossat: sed mediocris subtiliat humores cōgelatos liq̄faciēdo sine cōsumptione eius. ¶ Scꝺa oꝑatio est abstergere: sicut illa medicina q̄ ducit secū suꝑfluitates quas inuenit in orificijs venarū: ⁊ talis medicina dꝫ esse amara: vn̄

Oīs medicina amara ventreꝫ laxat. oīs medicina amara vētrē laxat. ¶ Tertia ei⁹ operatio est exasperare: sed aliq̄d pōt exasperare tripliciter. Primo mō abstergēdo. Scꝺo modo cōsumēdo. Tertio modo cōstringēdo. Abstergēdo sicut medicine abstersiue exasperant ⁊ secū ducūt humiditatē cōtinuantē ⁊ lenificantē: ⁊ hec patēt in trachea arteria mulieꝝ. Nā trachea arteria mulieꝝ hꝫ multā humiditatē ipām cōtinuantē ⁊ lenificantē: ideo habēt vocē suaueꝫ ⁊ dulcē: ⁊ cū aliqua medicina laxatiua trāsit ꝑ earū tracheā arteriā ipaꝫ humiditatē arterie eius adherentē secū ducit: ⁊ remanet discōtinua ⁊ aspera: ⁊ tūc habet mulier nō suauē nec vniformē vocē: qꝛ ꝯsumēdo exasperat calidū cōsumēdo: qꝛ consumit humiditatē arterie q̄ ipām cōtinuabat ⁊ lenificabat: qua ꝯsumpta ꝑtes arterie in ꝑte vna ꝯstringunt̃: in alia aūt diuidunt̃. Tertio mō pōtica ⁊ stiptica exasperāt ꝯstringēdo ꝑtes arterie in vno loco: ī alio aūt diuidūt eā necessario: ⁊ ita auferūt lenitatē ⁊ inducūt asperitatē ⁊ in arteria ⁊ in alijs partibus. Et lꝫ exasperare dicat̃ tribus modis: tn̄ calidum nō exasperat nisi vno mō. s. scꝺo modo cōsumēdo. ¶ Quarta operatio medicine calide est aperire: qꝺ facit aꝑitiua medicina: sed medicina aperitiua pōt eē tripl̃r. vno mō abstergēdo: alio mō cōsumēdo. tertio mō ꝯstringēdo. Abstersiue aperiunt medicine q̄ humiditatē eis adherētē: ⁊ mēbrum eis continuātē secū ducūt ⁊ lauāt: ⁊ ita medicina abstersiua est aꝑitiua remouēdo ꝯtinuās. Cōsumēdo medicina est aꝑitiua: ea q̄ cōsumit humiditatē cōtinuātē: et isto modo oēs medicine tā amare q̄ꝫ acute q̄ꝫ salse etiā sunt aperitiue. Constringēdo medicina aꝑitiua stiptica ⁊ pōtica: qꝛ cōstringendo mēbrū vno ī loco: ī alio loco diuidit. ¶ Et sciēdū ꝙ medicine abstersiue aperiūt parū: ⁊ stiptice plus: ⁊ calide maxime. ¶ Itē medicine abstersiue nullo mō subintrāt: sꝫ pōtice ⁊ stiptice diuidendo subintrāt de necessitate: ⁊ calide aperiēdo pn̄t subintrare: cū calidū ꝯsumere possit tā de lōge q̄ꝫ de ꝓpe. Et licet medicina aperitiua sit trib⁹ modis: tn̄ calida non est aperitiua nisi vno istorū modorū: scꝫ secūdo mō. ¶ Quinta oꝑatio medicine calide est mollificare: calida em̄ medicina aperit poros circunferentiales: et tūc ꝑ illos poros ipa trahit humiditatem ad partes circūferētiales: que mollificat partes circūferentiales. Sed caueas ne illa caliditas sit nimiū fortis: nā si esset nimis fortis ipa nō tm̄ traheret humiditatē ad ꝑtes circūferētiales sed cū hoc eā cōsumeret: ⁊ tūc non mollificaret partes circunferentiales: sed

cũferẽtiales: sed medicina mollificãs debet esse mediocriter calida: q2 humiditatẽ tũc mollificãtem quam attrahit ad ptes circũferẽtiales nõ ꝯsumit. ¶ Sexta operatio medicine calide est aperire sine mẽbri subintratione materiã cõtinẽtẽ euacuãdo siue euaporãdo: ꝛ sic calida ꝛ sicca i. ij. gradu sunt aperitiua: ꝛ calida medicina cõuenit i apostematũ cura: cũ ipsa ꝯfortet mẽbrũ apostematũ: ꝛ vnã ptem apostematis euaporat: ꝛ ita aperit: ꝛ residuũ materie apostematis ipa maturat. Silr talis medicina ꝯpetit in euaporatiõe materie ꝛ vẽtose quã euaporãdo mẽbrũ aperit: sʒ h opatio nõ differt a q̃rta nisi sicut vniuersale ꝛ pticulare.

Medicia calida põt attrahere quinqȝ modis.

¶ Septima opatio est attrahere: sʒ medicina calida põt attrahere q̃nqȝ modis. Prio mõ attrahit cũ sua cõplexiõe que ẽ calida simplr nullã opatiõnẽ vltra faciẽdo: ꝛ sic medicina calida attrahit a ꝓfundo corpis ꝛ mẽbrorũ: sicut a iũcturis: ꝛ sic anacardus calidus ꝛ siccus attrahit. Scdo mõ medicia calida attrahit nõ simplr: sʒ cũ hoc mordicat p quã mordicationẽ paruũ dolorẽ inducit. Tertio mõ medicina calida attrahit nõ simplr: sʒ cũ hoc mẽbrũ vlterius rubificat: ꝛ sic semẽ vrtice ꝛ cepe attrahũt. Quarto mõ medicina calida attrahit nõ simplr: sed cũ hoc pruritũ facit. Quinto mõ medicina calida attrahit non simplr: sed cuʒ h vlcerat: sicut est illa medicina q̃ ꝯsumit materiã ꝯtinuãtẽ: ꝛ illã attrahit a ꝓfundo mẽbri: ꝛ cã cõsumit. ¶ Octaua opatio medicine calide ẽ ꝯsumere totaliter: sicut illa q̃ cõsumit humidũ totũ ꝯtinuãs: ꝛ residuũ incinerat. ¶ Nona opatio medicine calide ẽ corrodere: sicut ille q̃ diminuunt carnẽ p corrosionẽ: nõ p putrefactionẽ: nec p adustionẽʒ: ꝛ hoc faciũt medicine salse. ¶ Decima opatio medicie calide est putrefacere: ꝛ h faciũt ille q̃ corrũpũt spũs ꝛ humiditates: de talib9 medicinis dicit Gal. in de simplici medicina q ipe nõ debẽt diu manere i corpe: ꝛ si diu remanẽt suspecte sũt. ¶ Undecima opatio medicine calide est corrũpere nõ ꝯsumẽdo neqȝ adurẽdo: neqȝ putrefaciẽdo: sʒ malã cõplexionẽ repugnãtẽ opationi mẽbri inducẽdo: sicut sunt ille q̃ inducũt apoplexiã epilẽsiam ꝛ his mediãtibus palysim.

Excoriatio quid.

¶ Duodecima opatio medicine calide est excoriare post abstersionem: sicut sunt ille q̃ vehemẽter abstergũt: q2 excoriatio nihil aliud est q̃ vehemẽs abstersio: ꝛ tales medicine sunt bone in lepra ꝛ morphea ꝛ ꝯsimilib9 passionib9: ꝛ hec ad presens sufficiãt de opationib9 medicine calide. ¶ Postq̃ determinatũ est de syrupis: nũc dicam9 de electuariis: sʒ q2 tres sunt cõfectiones: quarũ prima est alipta muscata: scda gallia muscata: tertia ẽ ꝯfectio nere: q̃ ingrediunt ꝛ constituũt quedã electuaria: et alias quasdã medicinas cõpositas: ideo primo de illis tribus confectionibus dicam9: ꝛ primo de confectione alipte muscate. ¶ Alipta. s. mixtura muscata: q2 muscus ibi ponitur: ꝛ aliqui dicũt q musc9 est ibi basis: q2 dat ei nomẽ: sed hoc nõ ẽ verũ: non em̃ basis dat semp nomẽ: nec semp est basis qd dat nomẽ: alipta ei muscata a musco denominatur: q2 dñatur in ea quantũ ad odorem lʒ ibi nõ sit basis: vñ dico qd muscus nõ est ibi basis: q2 laudes alipte muscate nõ ei

Uera medicinarũ basis que.

approꝑriant p muscũ: sed forte p aliud: hoc em̃ est basis in medicina per qd ei laudes cõueniũt. In ista aũt cõfectiõe sex res ponunt. s. laudanũ: storax duplex. s. calamita: ꝛ storax rubea: muscus lignũ aloes ambra ꝛ cãphora.

Quid sit laudanuʒ.

¶ Laudanũ em̃ fit ex rore celi cadente super herbas quas comedũt capre: que herba est nobis ignota: ꝛ supra pilos caprarũ comedẽtiũ illas herbas cadit ille ros: ꝛ ex illo rore laudanũ fit sic. cũ ille ros bene est inuiscatus supra illas herbas hoies cũ corrigiis verberãt illas herbas sup quas cadit ille ros: ꝛ ex illa verberatione ille ros aliquãtulũ seiungit ab illis herbis: ꝛ postea exprimit ille ros ab illis herbis: ꝛ tũc soli exponit ꝛ ꝺsiccat: ꝛ lʒ laudanũ fiat ex rore cadẽte supra pilos dictarũ caprarũ: tñ ille ros q̃ cadit supra pilos barbe meli9 vʒ ex fumo exeũte ab ore capre pdicte: i quo rore fit quoddã inuiscatũ in barba ꝛ nõ i aliis ptib9

Electio laudani.

ex quo fit laudanũ. laudanũ est ca. ꝛ sic. in primo subtiliat humores: ꝛ habet aliquã stipticitatẽ siccã: maturat apostema: ꝓhibet reuma consumendo eius materiã: ꝛ prohibet ne materia fluat: ꝛ fluxaʒ digerit: ꝛ consumit: confert tussi: vnde valet cõtra tussim ex frigida cã: ꝛ bene lenit pect9: et materiam fluxã cõsumit: ꝛ fluxurã prohibet fluere sufficiẽter: extrahit fetum mortuum.

De storace

¶ Storax est gummi oliue fm quosdam: est triplex. vna est calamita: ꝛ hec est melior: alia est rubea: ꝛ hec est minus pura: tertia est liquida q̃ ad ignẽ liquefit artificialiter: ꝛ hec est peior. Storax rubea ponitur hic ꝛ calamita: storax est calida ꝛ sicca i. ij. gradu. opationes ei9 sunt he: lenit mẽbrũ: ꝛ ideo ipa est bona i laxitudine ꝛ dolore iũcturaȝ q̃ ꝓpter motũ ꝺsiccatarũ relaxant: ꝛ inhabiles ad motũ fiũt: ꝛ cõfert raucedini ꝛ tussi: respicit em̃ pect9: ꝛ materiã pectoris maturat: ꝛ hec duo. s. storax ꝛ laudanũ sunt ibi p vna basi: ꝛ dr̃ esse basis in medicina q̃ principalr operat i medicina: ꝛ q̃ respicit mẽbrũ ꝓpter qd datur medicina: ꝛ talia aut sũt iuuãtia: aut mali iaʒ basis reprimũt ne noceat: aut ꝓbẽt ei trãsitũ: aut ꝯfortãt mẽbrũ: oĩa talia ꝛ aliqñ alia cũ basi ponunt i medicinis cõpositis

Uera medicine ꝯposite basis.

ista duo. s. storax ꝛ laudanũ ꝯferũt pectori dupl'r: vno mõ: q2 materiã fluxã maturãt: alio mõ q2 materiã fluxurã nõ ꝑmittũt fluere: nõ tñ maturãt nisi materiã fluxã.

De ligno aloes.

¶ Lignũ aloes calidũ est ꝛ siccũ in pncipio. in. ij. gradus: cõfortat venas: ꝛ est aperitiuũ: ꝛ lignũ aloes ponit in hac cõfectione vt iuuet in digerẽdo: storax ꝛ laudanũ nõ habẽt virtutem fortẽ maturãdi ꝛ calefaciẽdi materiã frigidã in pectore cõtentã: sed debiliter maturant: sed lignũ aloes iuuat ad digerendũ materiã eã digerẽdo: sed nõ est basis: sed laudanũ ꝛ storax est vna basis in hac confectione: q2 ꝓprie respiciũt pect9: ꝛ q2 lignũ aloes nõ est basis hic sed iuuamẽtũ: ideo minus ponit de eo hic: ꝛ ꝺ basi ponit i duplo: scʒ virtutis: etiã lignum aloes cõfortat neruos: ꝛ ideo pectus cũ sit neruosum: ꝛ cõfortat cerebrũ: qd confortatũ nõ permittit fluere materiã ad pectus nec descẽdere: ꝛ stomachũ et cor cõfortat: ꝛ pp stomachũ ponit.

De ambra

¶ Ambra. in hac confectione ponit ambra q̃ est medicina maris: dicũt em̃ quidã qd est sperma cete: qd falsuʒ est: inuenit em̃ in vẽtrib9 piscium qui eã comedũt qñ vomit cete. sʒ est lapis qui venit de fontibus maris: sicut dicit Aui. calefacit em̃ ꝛ cõfortat: ꝛ dicit Aui. q ipsa est calida ꝛ sicca i. ij. gradu: ponit hic q2 cõfortat cerebrũ: consumit materiã cadẽtẽ ibi: ꝛ ꝓhibet ne descẽdat in habẽtib9 cerebrũ immũdũ: sʒ habẽtes cerebrũ mundum iuuat: vnde si habet cõplexionẽ naturalẽ bonã ꝛ sufficientẽ iuuat eã: ꝛ q2 aromatica calida ꝛ sicca subtiliat materiã: cõfortat pect9: ꝛ valet i tremore cordis ex frigida causa ponit hic vt cõfortat pectus.

De cãphora.

¶ Cãphora est quedã medicina que inuenit in quodã ligno: ꝛ est species gũmi: vñ dicit Aui q ipa inuenit i ramis cuiusdã arboris iuxta quã iacet leopard9: vnde raro videt arbor illa: sed lignũ desiccatum inuenit: frigida ꝛ sicca est multũ: ideo abscindit coltum ꝓhibet fluxum sanguinis nariũ: cum in narib9 ponitur cũ aceto ne fluat sanguis: ꝯfortat cerebrũ: ponit hic ne materia descẽdat ad pectus: ꝛ q2 constituẽtia aliptam muscataʒ sunt subtilia ꝛ maxime sua basis: ideo alipta cõfortat pectus: ꝛ est bona habẽtib9 asma ex frigida causa id est difficultatẽ anhelãdi ꝛ est bõa contra pectoris strictionẽ ex frigida materia cõtenta in pectore.

Alipte opationes

¶ Itẽ est bona in pueris nõ valẽtib9 lac retinere: q2 stomachũ confortat vt ipm recipiat. Alipta ponit in medicinis cõpositis: conficitur sic: ꝛ est ibi cautela: primo muscũ storax ꝛ laudanũ

Alipte cõpositio.

ponunt in aliq̃ vase eneo: ꝛ illud vas coopertũ cũ pãno mũdo ponit ad solẽ: ita q ibi aliquãtulũ calefiat ꝛ mollificet. Deide in mortariolo aliquãtulũ calido ponant: ꝛ pistent cũ pistello: ꝛ bñ mollificeẽt quousq̃ pistellũ fiat calidũ. Deide lignũ aloes puluerizatũ ibi ponat: ꝛ deide musc9 cũ aqua ro. distẽperet: ꝛ cũ aliis misceat: cui9 causa est: q2 ita paruʒ hic ꝛ in aliis cõfectionibus de musco ponitur: qd nisi distẽperetur cũ aqua nõ posset cõmisceri cuʒ aliis per totum: sicut videm9 qd parũ croci qñ distẽperatur cum aqua cuʒ multo lacte cõmiscet: qd nõ fieret nisi distẽperaret cũ aq̃.

De gallia muscata.

¶ Gallia muscata est alia confectio cui9 auctor nõ ponit laudes: tamẽ valet contra stomachi debilitatẽ ex materia frigida ipam cõsumend o ꝓhibet vomitũ: valet cõtra fluxũ ventris constipando huumiditatẽ lubricantẽ ꝛ desiccãdo.

De mastice

mastix ꝛ gũmi arabicũ sunt ibi p basi: q2 ꝓprie cõfert eis: ꝛ precipue opatio ꝛ laus ei9 sint huius cõfectionis: mastix ca. ꝛ sic. ẽ in. ij. gradu. subtiliat hũores grossos frigidos: cõfortat stomachũ: appetitũ erigit. Similiter gũmi arabi. ꝛ ʒinʒiber. ꝛ nux muscata ꝛ musc9 et cinamomũ: et gario. et cãphora: et alia que ibi ponuntur confortant stomachũ. ꝛ ista cõfectio in medicinis stomachũ cõfortãtibus debet

De musco. De ɔfectione nere.

ponit: iste due ɔfectiões sunt ꝑciose dicte: ꝛ eis loco incẽsi i monasterijs vtunt̃ aliq̃ diuites: de musco q̃ ponit̃ i alipta muscata itellige qḋ est quoddã ãpa qḋ nascit̃ i pede cuiusdã aĩalis: ꝛ ẽ valde aromaticũ: ꝛ ɔfectiões ponunt̃ i lr̃a: vt p3. ℂ Cõfectio nere ɔtra passiões mulieꝝ v3: puocat mẽstrua: ɔfortat ꝛ iuuat ad ɔcipiẽdũ: est ei aperitiua matricꝭ ꝛ ipsi⁹ ɔfortatiua: q: materiã ei⁹ supfluã ɔsumit: vñ i medicinis valẽtib⁹ ad passiões mulieꝝ ponit̃: hec ẽ sñia lcõnis.

Queritur quõ materia morbi digerat̃ a medicina.

ℂ Habito qḋ a calido nãli ꝛ innaturali fiat digestio: nũc queram⁹ quõ materia morbi digerat̃ a medicina. Et p̃io quõ digerat̃ a medicina calida: vtrũ a medicina calida caliditate actuali ei⁹ vel potẽtiali. Et vr̃ qḋ a caliditate ei⁹ actuali: q: oẽ agẽs ẽ actu ẽs: s3 calor medicine calide cũ sit digerẽs materiã morbi est agẽs: ergo ẽ actu ens: maior p3 q: patiẽs est tale ĩn potẽtia q̃le agẽs est i actu: igit̃ agẽs ꝑ illud qḋ agit, ẽ actu ens. ℂ Itẽ aq̃ calida p3 Aui. materia existentẽ in stõacho frigidã digerit ꝑ caliditatẽ suã: sed nõ ꝑ caliditatẽ suã potẽtialẽ: q: sic eã incrudaret ꝛ infrigidaret: ergo hoc est ꝑ caliditatẽ actualẽ. ℂ Sed ɔtra q: hoc dicit. G. i tegni. qḋ medicina calefaciẽs ꝛ infrigidãs d3 eẽ talis ẽm ṽtutẽ ꝛ nõ ẽm sensu3 ꝛ apparitionẽ: imo essentialiter tale: vt dicit ibi.

De solutione q̃stiõis.

ℂ Solo ad illã q̃onẽ. Dico φ medicina calida aliq̃n agit ꝑ caliditatẽ actualẽ: aliq̃n ꝑ potẽtialẽ: q: aliq̃n ip̃a ñ passa: ꝛ tũc ip̃a agit ꝑ actualẽ caliditatẽ: ꝛ hoc est q̃n ip̃a agit i ꝓpinq̃s ptib⁹ sicut in stõacho: ꝛ aliq̃n ip̃a agit passa: ꝛ tũc ip̃a agit ꝑ caliditatẽ potẽtialẽ: tñ ip̃a est i actu: ꝛ reducta ad actũ cũ ip̃a agit: ꝛ sic ip̃a agit i remotis ptib⁹. ℂ Ad p̄mũ cũ d̃r: dico φ ip̃a ẽ actu calida cũ agit: sed hoc ẽ ꝑpter sui passionẽ: ꝑ quã reducta ẽ caliditas potẽtialis ad actũ. ℂ Ad aliud qḋ ẽ de aqua calida p3.

An aliqua materia morbi possit digeri ꝑ medicinã frigidam.

Cõsequẽter querit̃: vtrũ aliqua materia morbi possit digeri ꝑ medicinã frigidã: ꝛ videt̃ φ nõ: q: frigidũ nõ ponit pedẽ in opatiõe nature: vt dicit Aui. f. li. ℂ Itẽ ab eodẽ digerit̃ cibus ꝛ materia morbi p3 Aui. s3 cib⁹ nõ digerit̃ a frigido: ergo ꝛc. ℂ Itẽ digestio est naturalis opatio ẽm Aui. in. f. s3 nulla tal̃ opatio fit a frigido: ergo ꝛc. ℂ Itẽ p3 Aui. i iij. digestio materie ẽ ꝑparatio ei⁹ ad expulsionẽ. s3 dicit Ga. i. iij. simplicis medicine: φ frigiditas aggregat materiã et facit eã imobilẽ: ergo ꝛc. ℂ Oppositũ dicit Ga. ꝛ Haly. in tegni.

Solutio.

ℂ Solutio. dico φ medicĩa frigida solũ digerit materiã calidã ꝛ siccã: s3 medicina calida digerit oẽm materiã tã calidã q̃ frigidã: sicut p3 ab Haly. q̃ ponit q̃tuor medicinas digerẽtes oẽm materiã: vt croc⁹ ꝛ spica ꝛc.

Digestio male materie põt fieri dupliciter.

Tñ digestio male materie põt fieri dupl̃r. Uno mõ ip̃a digerit solũ alterãdo ꝛ malitiã ei⁹ repmẽdo: ꝛ isto mõ digerit̃ calida materia ꝛ sicca cholerica i estate a frigido reprimendo ei⁹ vehemẽtẽ caliditatẽ: ꝛ ei⁹ malitiã: vt natura possit eam deuincere: ꝛ etiã isto mõ digerit̃ materia frigida a caliditate ei⁹ frigiditatẽ ꝛ malitiã repmẽdo: vt natura possit eã deuĩcere ꝛ expellere. Scḋo mõ medicina digerit mẽbrũ et calorẽ naturalẽ ɔfortãdo: vt supra ip̃am materiã victoriã habeãt eã digerẽdo ꝛ expellendo: ꝛ sic fit digestio a calido tẽperato: vt nullo mõ a frigido: vñ materia calida digerit̃ dupl̃r: vno mõ alterãdo: scḋo mõ ɔfortãdo: s3 materia frigida nõ nisi vno mõ tm̃. s. alterãdo tm̃. ℂ Ad p̃mũ obiectũ dico φ frigidũ nõ põit pedẽ in ope nature: ita φ sit insĩr3. ℂ Ad aliud ꝑ idẽ qḋ dicit Aui. φ ab eodẽ digerit̃ cib⁹ ꝛ materia morbi. dicẽdũ φ verũ ẽ q̃n cib⁹ ꝛ materia morbi digerit̃ ab istr̃o nature regulato a natura. ℂ Ad aliud cũ d̃r φ nulla opatio naturalis fit a frigido: veꝝ est tñ ab instr̃o: s3 vt dictũ est. ℂ Ad aliud dico qḋ frigidũ aggregãdo aliquã materiã reddit ꝑ se eã immobilẽ tñ ꝑ accidens. s. vt sit nature expellẽti obediẽs q̃ peccabat sua subtilitate ꝛ liq̃ditate: ꝑpter qḋ ip̃a erat tũc incõprehẽsibilis a natura: s3 ip̃a ingrossata magis ẽ cõprehẽsibilis a natura. vñ Gal. in ꝓnosticis: sputũ ẽ difficilis expulsiõis triplici d̃ cã: aut q: viscosum ꝑpter sui nimiã adherẽtiã mẽbro in quo est: ꝛ ab eo nequit expelli: aut q: subtile aut liquidũ fugiẽs comprehẽsionẽ: cũ natura expellẽs suas supfluitates cũ vẽto ꝛ aere nõ põt ip3 ɔprehẽdere: aut q: virt⁹ ẽ debilis i expellendo: cũ igit̃ sit subtilis ꝛ liquida ip̃a debet ingrossari: vt fiat ɔprehẽsibilior ꝛ mobilior nõ de se s3 a natura: ergo ꝛc.

An medicina frida[sic] digerat materiam.

ℂ Cõsequẽter querit̃: vtrũ medicina frigida digerat materiã morbi: ꝛ agat in ip̃am ꝑ frigiditatẽ actualẽ vel potentialem: et videtur qḋ per actualẽ: q: illud qḋ agit ꝑ complexionẽ quã ab alio nõ recipit agit illud actualiter: s3 medicina frigida nõ h3 frigiditatẽ a corpore humano ꝑ quã ip̃a agat: ergo ꝛc. ℂ Et tu dices φ imo. s. qḋ ip̃a recipit frigiditatẽ a corpe humano per quã ip̃a agit. Cõtra natura corporis hũani agit ꝑ calidũ: ergo a natura corpis humani ip̃a nõ recipit frigiditatẽ: cũ agat ꝑ eius ɔtrariũ. ℂ Et dices qḋ in actiõe corpis hũani talis frigiditas medicine per quã ip̃a agit educit̃ ad actũ. ℂ Cõtra oẽ illud qḋ educit aliqḋ ad actũ facit illud sibi simile: ꝛ nõ cõtrariũ sibi: q: passum est cõtrariũ agẽti: ꝛ ꝑpter hoc patit̃ l3 resistat per cõtrarietatẽ. ℂ Itẽ calida medicina agit per potentiale3 cõplexionẽ quã requirit a corpe humano: ergo per oppositum frigida medicina per frigiditatẽ accidentalẽ. ℂ Itẽ quomodo in frigida: cũ i qualibet parte corporis sit caliditas que non infrigidat: sed poti⁹ calefacere debet. ℂ Sed cõtra. iij. de cõplexionib⁹. medicine calide frigide: humide ꝛ sicce agunt per complexione3 potentialem.

Solutio q̃stiõis.

ℂ Solutio. Hãc questionẽ soluit Ga. iij. simplicis medicine. Medicina dicitur agere per potentialẽ complexione3 dupliciter. Uno mõ quia nõ agit nisi ab alio patiatur prius: ꝛ sic medicina debet agere per complexionem potẽtialẽ: quia nõ agit nisi sui diuisione patiat̃ prius a calore naturali: q: nõ mouetur nec intrat mẽbri substantiam nisi pri⁹ diuidat̃: ꝛ ideo si opium ponatur supra manum eam nõ infrigidat: q: ip̃sa nõ est diuisa in partes paruas. Alio modo dicitur aliquid agere per potentialẽ complexionem: q: ip̃sum nõ agit nisi pri⁹ patiatur sui diuisionẽ ab alio: ꝛ in ip̃so aliqḋ aliud multiplicat̃: ꝛ sic medicina cadida[sic] agit per potẽtialem cõplexionẽ quam recipit ab alio. s. a calore naturali: ꝛ q̃tũ ad hoc agit per actualem. Sed quia ab alio patitur antẽq̃ per illud qḋ habet agat pro tãto dicitur agere per potentialẽ cõplexionem: frigide enim medicine nullã complexionẽ accipiunt per diuisionem ad hoc vt agãt: vt calide ꝛ frigide motũ accipiant per diuisionem: licet non per cõplexionẽ.

Potentia triplex.

ℂ Et sciendũ est qḋ triplex est potẽtia: sc. essentialis: accidẽtalis ꝛ actualis. Essentialis est illa que indiget transmutabilitate rerum in suam substantiã siue essentiam: ꝛ sic medicina calida est in potentia. Potentia accidentialis est illa que indiget trãsmutabilitate rerũ accidẽtaliter: sicut est illud trãsmutãs qḋ remouet ꝓhibẽs: ꝛ ista potẽtia ẽ medicina frigida. Potẽtia actualis ẽ illa q̃ nõ indiget aliq̃ trãsmutatiõe alia ab eo in quo ẽ: s3 solo exitu ab ocio i actũ: ꝛ sic vigilãs scribit i potẽtia: ꝛ sic venenũ ẽ interficiẽs in potẽtia: q: ad hoc qḋ venenũ interficiat nõ op3 φ ip3 diuidat̃: imo applicatione sui ad corp⁹ interficit. ℂ Ad primũ argumẽtum φ medicina frigida mouet hoc est per cõplexionẽ quã in potẽtia h3: q: motũ ab alio accipit: l3 nõ ꝑ cõplexionẽ agat. ℂ Ad aliud dicẽdũ φ nõ est sic: q: l3 medicina calida nõ agat nisi aliqḋ multiplicetur cũ ip̃sa ꝛ in ip̃sa: non ꝑpter hoc sic est de frigida: q: ẽm Ga. ponẽtẽ hoc exẽplũ: ligna viridia ꝑ se ifrigidãt: sed sicca ligna nũq̃ calefaciũt nisi prius calefiant ab igne: et in eis ignis multiplicet̃. ℂ Ad vltimũ: q̃n tu q̃ris quõ ẽ possibile qḋ agat ꝑ frigiditatẽ: ꝑ caliditatẽ quã acquirit a corpe ꝑ totũ est caliditas. dico qḋ nõ op3: nõ eñ medicina frigida calefit a corpe nec a calore corporis: q: ip̃sa est multa: immo ideo q: calor corporis nõ põt eque calefacere: sicut videm⁹ in hoibus ebrijs in mane vinum vomere ꝛ cibũ actualiter frigidũ: eo qḋ ꝑpter sui multitudinem nõ potuit eam digerere calor: vnde verũ est qḋ si opiũ i quãtitate esset parua: ip̃sum nõ infrigidaret totũ corpus humanũ: immo vinceret̃ a calore naturali: s3 tñ nõ põt vinci: vel q: est maioris quantitatis: vel quia calor nostri corporis est debilis: ꝛ tunc non põt calefieri a natura ꝛ cõpleri: sed remanet frigidũ actu: ideo tunc ip̃m infrigidat: ꝛ sic patet solutio.

De diamargariton.

ℂ Diamargariton dicitur a duobus magaritaru3 generibus: perforatarũ ꝛ nõ perforatarum q̃ ibi intrãt: valet cardiacis tristib⁹ ꝛ ad oẽm cordis debilitatẽ et stomachi: decima pars cõfecta est li. j. ℞. gariof. cinamomi spice galãge. ligni alo. liq̃r. trociscoꝝ diarodõ ꝛ diani. añ. ʒ. j. ꝛ ℞. nucis musc. macis alipte: ʒedoarie: reubar. storacis: cala. añ. ʒ. j. margaritarũ integrarũ ꝑforataꝝ añ. ʒ. ß. ambre musci basilicõis semis añ. ℈. j. minus gra. ij. musci gra. ij. ʒinʒib. ossis de corde ceruĩ: eboris blacte bizãtie añ. ʒ. ß. cãphore gra. vj. ꝛ mane ꝛ sero dat̃ in estate, cũ aq̃ frigida: ꝛ cũ aqua ro. cũ rodostomacho:

ro.cum rodostomacho: ꝛ in hieme cũ vino mane ꝛ meridie: valet vt superius diximꝰ maxime phthysicis ꝛ cõsumptis.

Diacameron.

¶ Diacameron.i.ducens hoiem de morte ad vitã: qđ facit asmaticis arteticis tussietibꝰ phthysicis: ꝛ oẽm ibecillitatẽ stomachi emẽdat: debiles lumbos ꝯfortat: luxuriã ꝓuocat: ꝛ omne qđ in diarodon iulij laudaꝛ cõplet: decima pars cõfecta est lib.ij. ℞. antophyli: zinzi.anã.ʒ.v.℈.j.et gra.xvj. cinamo.galan.anã ʒ.ij.gra.vj. gariofi.spice zedoarie: costi. piretri coralli rubei dragagan.reuponti.saliunce: anacardi ossiũ dactyloꝝ: carpobal.anisi seminis iuniperi ameos. leucopiperis: macropiperis melanopiperis anã.ʒ.j.℈.ij.et gra.viij.limature auri puri ꝛ argẽti meri: ossis de corde ceruiana.℈.ij.et ß.musci et rasure eboris ana.℈.j.et gra.vij. amb.ʒ.j.mel.qđ sufficiat: dekt ꝺ eo.ʒ.iij.mane ꝛ sero cũ vino.

Diamorõ.

¶ Diamorõ a moris celsi dictũ est a moris rubeis valet ad oẽs cãs palati ꝛ gutturis cadẽtẽ vuulã subleuat: et humorositatẽ desiccat: medietas est lib.j.℞.mororũ celsi moroꝝ bati lib.j.mellis lib.ß.cepe.ʒ.iij.cõfice sic: succũ cũ melle et sapa in eneo vase stagnato ad prunas leues ad pfectã decoctionẽ desine bulire: cũ aũt scire volueris si coctũ sit: pone ex eo guttã.j.sup marmor: et si inclinato marmore se qsi mel retineat: coctũ est: tũc accipe in vase stagneo: ꝛ vsui reserua. Et cũ opꝰ fuerit ex eo palatũ ꝛ vuulã inũge: ꝛ ad gargarizandũ dabis. ¶ Superius visum est de opationibus medicine calide: nũc dicamꝰ de opatiõibꝰ medicie frigide.

De operationibꝰ medicine frigide.

¶ Et sciendũ ꝙ medicina frigida quinqꝫ habet operationes. Prima est cõfortare. Secunda est repercutere. Tertia est ingrossare. Quarta est incrudare. Et qnta stupefacere. ¶ Prima est confortare membrũ: qđ tripliciter contingit. ¶ Uno modo substantiã mẽbri inspissando: ꝛ sic frigida ꝛ stiptica ꝯfortãt. Scđo modo cõfortat membrũ spũs viuificando: ꝛ mobiles ꝛ agiles ad sua opera incitando vel excendo: ꝛ sic medicine aromatice cõfortãt. Tertio modo cõplexionẽ mẽbri adequãdo: ꝛ sic medicine tẽperate ꝯfortãt: ꝛ sic oleũ rosatũ caliditatẽ mẽbri ꝯtẽperãdo membrũ ꝯfortat.

Frigidum quatuor modis repercutit.

¶ Scđa operatio medicine frigide est repercutere: frigidũ eñ repercutit quatuor modis. Uno modo qꝛ medicina frigida membrũ cõstringit: ꝛ ipm constrictũ minorẽ locũ occupat: ideo necessario qđ est in mẽbro expellit: ꝛ aliũde materiã non recipit. Scđo modo frigidũ repercutit caliditatẽ membri fortiter attrahentẽ mitigãdo: que mitigata minꝰ attrahit: et ideo in hoc materia trahi ad locũ ꝓhibeꝛ in hoc qđ trahens debilitaꝛ: ꝛ ita a frigido expelliꝛ. Tertio modo frigidũ repercutit materiã fugãdo per cõtrarietatẽ: qđ est: qꝛ non vadit vacuũ.i.secũ humores ducit: et ita frigidũ expellit materiã fluxã ꝛ fluxurã. Quarto modo frigidum repercutit materiã ipam ingrossando: que minor redditur: nec penetrans membrũ propter sui grossitiẽ: sicut si esset subtilis ꝛ ingrediẽs.

Materia tripliciter ingrossaꝛ.

¶ Tertia operatio medicine frigide est ingrossare: sed materia tripliciter ingrossaꝛ. Uno modo per cõgelationẽ: sicut glacies a frigido ingrossatur. Scđo modo per inspissationẽ ꝛ subtilis hũidi ꝯsumptionem: ꝛ sic siccũ ingrossaꝛ: ꝛ humidũ ingrossaꝛ: ꝛ sic forte cholera existens per se ingrossaꝛ. Tertio modo ingrossatur aliquid per alterius rei cõmixtionẽ: sicut aqua per admixtionem farine ingrossatur: ꝛ sic calidũ ingrossat: qꝛ cõmouet materias: ideo vnã partẽ alij cõmiscet et terminat: ꝛ sic indigesta a calido ingrossat: ꝛ sic ingrossatur digestio per bonam cõmixtionẽ: ꝛ terminationẽ humidi cum sicco: ꝛ econuerso. ¶ Quarta operatio medicine frigide est incrudare: incrudaꝛ aũt materia tripliciter. Uno modo calidum digerens debilitando: ꝛ sic frigida per caloris debilitatẽ indigestionẽ faciunt. Scđo modo fit indigestio propter membri raritatẽ: propter qđ ab exteriori calore calefaciendo ad exteriora calor digerens attrahitur extra locũ digestionis. Propter quod qui habent rarum stomachũ male digerũt: ꝛ propter hoc etiam non fit bona digestio in estate: qꝛ calor ad exteriora trahit. Tertio modo fit incrudatio ꝓpter motum rei digestibilis: qꝛ digestio fit in quiete ẽm Aristo.iiij. metaurorũ. Et ideo ẽm Auicen. in primo: digestio non fit mediantibus villis qui sunt necessarij propter motũ materie: ꝛ ideo illi qui faciũt rem digestibilẽ moueri de loco ad locum incrudant: et sic ventosa omnẽ digestionẽ impediũt propter humiditatẽ extraneam accidentalẽ crudam in eis existentem que in ventositatem resoluitur: que quidẽ ventositas qñ non consumiꝛ de loco ad locum moueꝛ: ꝛ aliud simili motu mouet: sicut cepe: fabe: cicera: faseoli: qꝛ in ventositatẽ humiditas quidem extranea in eis existens dissoluitur: ideo digestionem impediunt. ¶ Quinta operatio medicine frigide est stupefacere: qđ facit dupliciter. Uno modo spiritus ingrossando et immobilitando: propter qđ inhabiles virtuti anime fiunt. Et propter hoc in membro virtus ista non mandatur: nec operationẽ eius efficit. Secundo modo qꝛ cõplexionẽ mẽbri corrũpit: ꝓpter qđ spiritus cum ipso operationẽ in ipso non exercet: que sine complexione membri debita ꝛ proportionabili existente instrumento non exercentur in membro.

De operationibus medicine humide.

¶ Humide medicine quinqꝫ sunt operationes. Prima eiꝰ operatio est inflare. Secũda est lauare. Tertia sordidare. Quarta lubricare. Quinta planificare. Prima aũt est inflare: inflatio eñ fit per resolutionẽ materie in ventositatem: cum nõ põt consumi ista materia: nec ventositas: ꝛ sic omnia ventosa que habent in se aliquã humiditatẽ extraneam crudam per quã inflant vẽtositatẽ in stomacho operantur: ꝛ ita etiã que ventositatẽ faciunt: sunt inflantia: sicut cepe ꝛ cetera. Istoꝝ eñ que faciunt ventositatẽ quedã faciunt in stomacho ventositatẽ ꝛ vlterius: aut parum: aut nihil transit ad venas: aut ad epar: sed in stomacho cõsumitur: ꝛ si in stomacho non põt consumi facit passionem in intestinis: vt colicam inflatiuã: sicut sunt ruta ꝛ spinachia: alia sunt quorũ ventositas licet eleuetur in stomacho: tñ aliquid non consumiꝛ de quo sit curandũ: ꝛ residuũ transit ad epar ꝛ venas: ꝛ hoc forte sui acuitate: sicut in cepe forte anteqꝫ possit in stomacho cõsumi: stimulat vt a stomacho expellaꝛ: ꝛ sui acuitatẽ penetrat: ꝛ etiã ventositas horũ facit eandẽ passionẽ quã ꝛ vẽtositas precedentiũ. Sunt alia quorũ ventositas in stomacho cõsumiꝛ quantũ ad aliquã eius portionem: qꝛ non ita cito penetrat forte cum non sit acuta: sicut ventositas predictorũ: ꝛ ita cõsumiꝛ aliqua eiꝰ portio non tñ tota forte ꝓpter sui grossitiẽ sicut fabe: ꝛ illa portio que in stomacho nõ ꝯsumiꝛ ad epar venit: ꝛ ab epate ad membra genitalia currit: ꝓpter qđ ad coitũ valet: in oĩbus tñ istis fit eleuatio vẽtositatis in stomacho: vt in cepe: fabis: ꝛ alijs: que oĩa habent humiditatẽ extraneã indigestã: sed in quibusdã cõsumiꝛ: ꝛ in quibusdã nõ.

Lauatiua medicina que.

¶ Scđa operatio est lauare: humidũ eñ est lauatiuũ: lauatiua eñ medicina est que abstergit sua actiõe ꝛ passione.i.agendo ꝛ patiendo: vt aqua ordei que est humida ꝛ cursibilis: quia humida remollit materiam: qꝛ cursibilis est mobilis: ꝛ suo motu impellit: ꝛ secũ trahit materiã remollitã: et ita agendo ꝛ patiendo abstergit: ꝛ sic aqua cucumeris: cucurbite ꝛ aqua ordei: ꝛ aqua piscũ sunt lauatiue: qꝛ sunt humectantes ꝛ cursibiles. Unde cũ nos volumꝰ domũ mũdare ꝓicimus aquã cum impetu: vt remolliat: cursibilis sit: ꝛ secum puluerẽ trahat. ¶ Tertia eius operatio estꝰ sordidare: humidũ sordidat: et hoc est humidũ sua viscositate adherens fortiter mẽbro: sicut gũmi arabicũ ꝛ dragagãtum: membrũ sordidãt sua adherẽtia: hoc est cum illud membrũ cui adheret nõ indiget lenitione: immo habet humiditatẽ sufficientẽ aut superfluã: et tunc humidũ adherens ei sordidat ipsum. ¶ Quarta operatio eius est lubricare: humidũ eñ est lubricatiuũ: et est medicina lubricatiua que solũ humiditatẽ remollit sua humiditate sine hoc ꝙ sit cursibilis: et sic viole lubricãt sua humiditate remolliẽdo materiã: que remollita nõ ampliꝰ adheret mẽbro: nec ei inuiscaꝛ: ꝗ cũ nõ adheret ampliꝰ mẽbro sua grauitate cadit: aut materiã stimulat ꝛ grauat: ita ꝙ ab ea expelliꝛ: et sic differt lubricatiua a lauatiua: qꝛ lubricatiuũ ex sola passione remolliendo mundificat ꝛ abstergit: sed lauatiuũ actione et passione: vt dictũ est. ¶ Quinta eiꝰ opatio est planificare seu applanare rẽ asperã: sicut videmꝰ in trachea arteria cũ sit aspera ꝑ hũiditatis sue ꝯsumptionẽ educẽtis equalitatẽ suaꝝ partiũ: tunc fit in ea partiũ suarũ supereminẽtia ꝓpter humidi consumptionẽ: tunc adueniẽte aliquo humido leniente applanatur ꝛ adequatur: ꝛ sic gummi arabicũ: dragagantũ: et silia trachee arterie sunt planificatiua.

De operatiõibꝰ medi.sicce.

¶ Sicce medicine quatuor sunt operationes. Prima est ꝯstringere siue aggregare membrum. Secunda est consolidare. Tertia est carnẽ generare. Quarta est sigillare.i.cutẽ generare. ¶ Prima igitur est cõstringere siue aggregare membrũ: ꝛ ex hoc sequitur: ergo siccũ exprimere habet: qꝛ ꝯtrahẽdo ꝛ cõprimẽdo mẽbrum facit illud minorẽ locum occupare: et

ita humiditatē interruptam inter partes aggregat necessario exprimit: ⁊ ex hoc sequit̄ ꝙ ingrosset ꝑ expressionē talis subtilis humidi: ergo oppilat: q2 ĩgrossat: ⁊ q2 materiā immobilē: nec cursibilē: neq3 penetrantē reddit per meatus ꝑ quos possit penetrare: si nō ingrossata esset: nec aggregata in vnū: ⁊ ex hoc sequitur: ꝙ siccū cōglutinat̄: ⁊ cū ipso est parū de humido cū sicco terreo bene terminato ⁊ fortiter: et per hanc viā oēs medicine que in fluxu ventris dantur ad constringendū ⁊ constipandū debent aduri: vt humiditas superflua que est in eis lubricans consternat̄ siue auferatur: ⁊ tūc in eis est bona terminatio humidi cū sicco terreo: ⁊ ita sunt bene cōglutinate: ⁊ per hoc sunt bene cōglutinantes ⁊ cōstipantes: ⁊ excoriationi intestinoꝝ resistētes. ¶ Scōa opatio sicci est ꝯsolidare ⁊ vnire partes vulneris siue labioꝝ adinuicē: ⁊ hoc ꝓpter ꝯsumptionē humiditatis sup̄flue interempte inter vulneris labia non ꝑmittētis ea cōiungi ⁊ vnū fieri ſm Gal. in techni. caplo de ꝯsolidatione ꝯtinuitatis: ⁊ sic sanguis draconis ꝯsolidat: et vuln⁹ curat. ¶ Tertia operatio sicci est generare carnē: qđ fit dupliciter. Uno modo q2 materiā superfluā cōsumit: que mēbri cōplexionē corrūpebat. ¶ Scđo modo: q2 sanguis ingrossatur: ꝓpter hoc disponit sanguinē: vt ex eo fiat caro. Ista eñ medicina q̄ carnē generat op3 vt nō sit mordicatiua: ꝑ hoc eñ malā materiā attraheret: q̄ carnis gñationem impediret: nec nimis sit sicca: q2 tūc materiā ex qua d3 fieri ꝯsumeret ⁊ substantialē humiditatē mēbri: ⁊ sic vlcus ꝓfundaret. ¶ Quarta opatio sicci est sigillare: ⁊ cutē generare sup̄ vulnus ꝯsolidatū: et ita est siccior q̄3 carnē generans: q2 magis d3 cōsumere humiditatē: ⁊ sanguinē indurare: q2 siccior est cutis q̄3 caro: et he sunt opationes sicci. ¶ Scite sunt opationes medicinaꝝ simpliciū q̄s habēt a cōplexione sua. Sunt ⁊ alie quas nō habēt a sua cōplexione: sed a sua ꝓprietate: sicut scamonea h3 attrahere cholerā. Itē q̄dā sunt medicine q̄ habēt duas opationes simul vt ventrē soluere: ⁊ membrū cōstringere ⁊ confortare: sicut hermodactyli hñt attrahere phlegma a iuncturis ad stomachū: ⁊ per hoc ventrē laxāt: et hoc faciūt sua ꝓprietate. Similiter sua stipticitate qua habēt ꝯfortare iuncturas ⁊ ꝯstringere ne materiā aliūde recipiāt. Et forte emplastrati exterius supra iuncturas habēt extrahere materiā ad exterius: ⁊ stipticitate sua mēbrū ꝯfortare. ¶ Itē alie sunt medicine q̄ habēt duas opationes facere: ⁊ sunt differētes ad illas: sicut ciminū h3 laxare membrū sua humiditate lubricatiua: ⁊ ꝓuocare rōne sue subē subtiliatiue ⁊ penetratiue. Quando ergo volum⁹ vnā istarū operationū ꝑ talē medicinā facere: tūc debemus aliā impedire: et illā quā volum⁹ iuuare. Unde qñ volumus prouocare vrinā per ciminū debemus iuuare ciminū per diuretica: vt per semē apij: ⁊ tūc ad prouocationē vrine valet: ⁊ in partes ipm ciminū puluerizare: vt citius a stomacho ad renes transeat: ⁊ aliā impedire. s. humiditatē lubricā amouendo forte per adustionem vel cōtritionē. Sed si volumus ventrē laxare oportet econuerso facere admiscēdo medicinas lubricas vt violas ⁊ similia: ⁊ in grossas partes puluerizare: vt plus in stomacho moretur: et operationē suā in eo faciat. Itē alique medicine que habent substantias diuersas in se: vnā acutam subtilem que est in superficie: aliam centralem grossam stipticā vt caulis: inter quas natura pōt diuidere in operādo vnā partē trahēdo ad vnā materiā faciēdo vnā opationē ⁊ aliā ad aliā: ⁊ iō caulis in apostematū statu est bon⁹: natura eñ trahit substantiā subtilē acutā ad materiā fluxam vt ipam dissoluat: ⁊ mittit substātiā stipticā ad materiā fluxā ne fluat ⁊c. ¶ Habito de tribus cōfectionib⁹ quasdā medicinas ꝯponētib⁹ ⁊ q̄dā electuaria ingrediētib⁹. Nūc ad electuaria accedam⁹. ¶ Sciendū ꝙ electuarioꝝ q̄dā sunt calida vt diamargariton: diacalamētū ⁊c. Quedā sunt frigida: vt diapapauer: triasandali ⁊c. Quedā hūida vt diadragagantū. Quedā sicca: vt diaprassiū. ¶ Itē quedā iuuant mēbra animata: vt pliris cū musco et sine musco. Quedā mēbra naturalia: vt diacitonitē. Quedā mēbra genitalia: vt diasatirion. Quedā vitalia: vt diamargariton. ¶ Item quedā ꝯfortatiua tm̄: quedā cōfortatiua et laxatiua: qñ cōfortāt pulueres debēt bene conteri ſm suū modū plus vel minus ſm ꝙ diuersis mēbris cōpetūt: vt dictum est prius. ¶ Itē quedā electuaria fiunt ex solis pulueribus vt diamargariton: quedā decoctionibus herbarū ⁊ pulueribus: ⁊ aliqñ cum succis herbarum ⁊ pulueribus ipsarum.

De electuarijs.

¶ Ad istā electionē spectāt que valēt ad mēbra spiritualia: que sunt diamargariton: diacameron: diamoron.

¶ Diamargariton est electuariū ex puluere factum: ⁊ dicitur sic: q2 ex duabus margaritis conficit̄: valet cardiacis ⁊ tristib⁹: valet ad cordis ⁊ stōi debilitatē: ⁊ letificat. Margarite ſm quosdā sunt basis: q2 dāt nomē: s3 nō op3. Nō enim dāt nomē margarite ⁊ laudes cōuenietes huic electuario. Tales eñ sunt: q2 cōfortāt cor ⁊ stōm. Gariofili igitur ⁊ spica ⁊ lignū aloes: ⁊ margarite sunt ꝓ basi vna: q2 margarite cōfortāt cor: ⁊ alia stōm cōfortāt: margarite cōfortāt cor ꝑ similitudines: q2 sunt dure sicut cor. ¶ Itē q2 cor est raꝝ in substantia confortant ipm inspissando. Uñ lignū aloes ⁊ spica ⁊ gariofili sunt eius basis quantum ad confortationem: ⁊ margarite ad cordis debilitatem. ¶ Gariofili ē medicina nota: proprietatē cōfortādi stomachū ⁊ epar habēt: faciunt putrefactionē oris sua acuitate cū nimio vsu comestiōis: q2 sua acuitate laxāt gingiuas: que laxate materiā aliqñ recipiunt que remanens ibi putrefit. ¶ Et spica duplex est: sc3 celtica: ⁊ spica nardi. ¶ De spica nardi hic intelligimus: est medicina nota habēs proprietatē resoluendi caliditate sua: ⁊ ꝯfortādi stomachu3 sua stipticitate: oppilationē epatis aperit cū materia est frigida: pectus confortat: ⁊ coitū incitat. Et ideo in medicinis prouocantib⁹ coitū ponitur. ¶ Item prouocat mēstrua suffumigata: est eñ aromatica. ¶ Margarita duplex est. s. perforata ⁊ nō perforata: ꝑforata est melior cū est perforata a natura non ab arte vt ponit̄ in coronis: q2 ista operatio nō dat ei bonitatē neq3 malitiā: licet hoc quidā dicāt ꝙ propter hoc sunt bone: q2 ille perforant̄ que in coronis mulieris ponūtur: ⁊ ideo perforate sunt meliores. ¶ Sed dico ꝙ ꝑforata a natura est melior: ⁊ cū est perforata a natura est ꝑciosa ⁊ cara q2 ſm philosophu3 libro. iiij. de animalibus que sunt perforate a natura sunt mūdate a suis sup̄fluitatib⁹ per illa foramina. Margarite sunt illi lapides q̄ in vētrib⁹ piscium conchiliū inueniūtur: ista puluerizata cū corallo si ꝓijciatur sup̄ oculū valet ad lachrymas oculi: prohibet ne materia fluat ad oculū. ¶ Diacamerō. i. ducēs hominem de morte ad vitā. ātophil⁹ ibi ponit̄: ⁊ est stipticus amarus: valet ad pect⁹ ⁊ ad luxuriosos: ⁊ gariofili. zinziber. ⁊ cinamomū: sunt ibi ꝓ basi vna: quia confortāt stomachum: ⁊ antophilus est ibi basis alia sc3 inquantū confortat pectus: et est medicina cardiaca: ⁊ est preciosior q̄3 diamargaritō: q2 ibi ponunt̄ que ponūtur in diamargariton: ⁊ plus de ꝑciosis galāga ⁊ spica celtica. ¶ Diamoron ex duobus moris fit. Est eñ mora celsi: ⁊ mora rubi: illa nō possunt digeri in stō propter sui grossitiem: ideo ei nocent: sunt enim stiptica ⁊ sicca: vñ prohibēt materiam fluere ad vuula3 ⁊ guttur sua stipticitate. Diamoron valet in principio squinantie: mirabiliter eñ reprimit materiam ne fluat ad guttur ⁊ cum aqua rosata administrat̄: ⁊ plus si administretur cū succo corticū nucis magne: quia diamoron per se nō potest penetrare ꝓpter sui grossitie3: ⁊ ideo non conuenit in repercussione materie a superioribus venientis: sed succus ille est penetratiuus: cuius signū est quia pueri nō possunt abstergere man⁹ suas ab ipso maculatas: ⁊ iō penetrat bene interius: ⁊ sua acuitate qua penetrat materiā fluxā cōsumit in sua stipticitate materiā fluxuram prohibet ⁊ non solu3 ab vna parte: sed a qualibet parte: quod nō poterat facere diamoron per se: q2 non poterat intrare partes gutturis sicut cū succo: ista decima pars que inuenitur in antiquis libris est li. ij. ¶ Habito quomodo fiat digestio. Cōsequenter queritur vtrū quilibet humor sit euacuād⁹: ⁊ a natura digerēd⁹: ⁊ videtur ꝙ non per Hippocratē. ij. aphorismorum: inchoantib⁹ morbis ⁊c. sed tunc materia est idigesta: ergo ⁊c. ¶ Itē in primo: in ꝑacutis passionib⁹ raro pharmacijs vti: sed tunc nō est digesta materia: ergo ⁊c. ¶ Itē digestio est repressio male qualitatis materie: sed materia euacuāda pōt peccare in quātitate non in qualitate: ergo talis materia euacuanda non pōt digeri. ¶ Item aliquādo nulla facta digestione materie euacuande damus hic repigrā Gal. Paulini pilulas ad euacuandā cholerā añ cibum vel post: ergo ⁊c.

De diamargaritō

De gariofil.

De spica.

De margaritis.

Declaratio diacamerou.

Diacamerō ē ꝑciosior diamargariton.

Declaratio diamoron.

Queritur an q̄l3 humor sit euāandus.

Quid digestio.

¶ Sed ꝯtra: dicit Hippo. digesta medicari ⁊c. ¶ Consequēter querit̄: vtru3 materia nec quantitate: nec qualitate peccās si debeat euacuari debeat digeri: videtur quod nō: quia digestio est

Queritur an mā nec qualitate nec q̄3titate peccās sit digerēda.

q: digestio est repressio male qualitatis materie: ergo ⁊c.
¶ Contra digesta medicari ⁊c. ¶ Jtē in apho. dicit: si q̄s
vult corpꝰ purgare opꝫ materiā preparare primo: ergo ⁊c.
¶ Solutio: ad primā qōnem dicendū ꝙ aliqñ est euacuā-
da materia digerēda: ⁊ aliqñ nō: nam si materia est furiosa
tunc dꝫ euacuari sine eius digestione: si materia nō est fu-
riosa: aut ipā est multa: aut nō: si sit multa dꝫ euacuari tūc
absq3 digestiōe materie ad nunꝰ in parte: vt natura meliꝰ
possit supra residuū: meliꝰ est eñ ipām materiā indigestā
euacuare q̄3 naturā impedire in sua digestione: si materia
non est multa: vel natura pōt supra eam cōplete ad digerē-
dum eam: aut non: si sic: ipsa non est digerenda anteq̄3 eua
cuetur: si natura non potest cōplete supra eam ad digerēdū
ipsam: tunc aut ipā euacuat̄ per medicinā fortē: aut per le
uem: si per leuem medicinā euacuat̄: tunc eam pōt hec tan
tum digerere per aliqua sui cōponētia: quantū ipsa potest
addere per aliqua sui cōponentia: sicut pilule ante cibum:
tunc tales medicine possunt dari ante digestionē: cum ipē
digerāt tantū quantū euacuant: si medicina sit fortis: tūc
materia debet digeri anteq̄3 euacuetur tali medicina. Ad
quam digestionem quatuor requiruntur conditiones.

Quatuor cōditiōes requirunt̄ ad bonā digestionem.

¶ Prima est membrum preparare ita: ne malum ei nocu-
mentum inferatur a malitia medicine: ⁊ ita diuersimode
debēt preparari contra diuersas malitias quas medicine
debēt inferre. Vñ Hippocrates. iiij. particula aphoris. ad
helleboros ⁊c. q: helleborus nimium desiccat: anteq̄3 exhi
beatur membrū debet humectari quiete ⁊ ocio. ¶ Secun-
da conditio est: ꝙ materia remolliat̄ vt sit parata ad exitū.
¶ Tertia ɔditio est ꝙ vie debēt aperiri: vt per ipsas possit
currere materia ⁊ trahi a medicina. ¶ Quarta cōditio est
ꝙ humor attrahēdus ita preparet̄ vt a mēbro ⁊ a materia
odio habeat̄ ꝙ a natura non retineat̄: natura eñ vehemē-
tius retinet phlegma in estate q̄3 in alio tpe: vt per illud cō
temperet̄ caliditas estatis et cholere abūdantis in estate.
Similiter in hyeme natura vehementius retinet cholerā
q̄3 in alio tpe: vt per eam contēperet̄ frigiditas temporis
hyemis ⁊ phlegmatis abundantis in hyeme: ⁊ ideo in esta
te est magis amicū nature phlegma q̄3 cholera: ꝓpter qd̄
in estate facilius euacuat̄ cholera q̄3 phlegma: imo si phle-
gma tūc euacuaret̄: tūc esset motus agitatiuus phlegma-
tis tracti a natura ⁊ a medicina. Similr̄ cholera in hyeme
est amicabilior nature q̄3 phlegma: ⁊ ideo in hyeme faciliꝰ
euacuat̄ phlegma q̄3 cholera: immo si cholera tūc euacua-
ret̄ esset motꝰ agitatiōis cholere tracte a natura ⁊ a medi-
cina: per hec patet responsio ad duo prima argumenta.
¶ Ad tertiū dicendū: ꝙ ratio supponit falsum: impossibi-
le est eñ humorem abundare in quantitate quin cum hoc
abundet in qualitate: vñ impossibile est phlegma abunda
re in quātitate quin cū hoc abundet in frigiditate ⁊ humi
ditate: nō q: sit frigidior ⁊ humidior: q̄3 si nō abundaret: et
ita de aliis humoribus: et sic patet solutio ad argumentū
per predicta. ¶ Ad secundā questionē dicendū est ꝙ mate
ria nec qualitate nec quātitate peccās anteq̄3 euacuet̄ de-
bet digeri: vt ipsa sit nature odiosa: nisi eñ digereret̄ non
esset nature odiosa: ⁊ tūc si vellemus ipām euacuare: esset
motus agitationis medicine trahētis ⁊ nature retinētis: si
aūt timeamus humorē mouere: et facere in tpe sequēti ra-
tione more aliquā egritudinē specialē: sicut febrē tertianā
vel aliquem alium morbum ante tempus: illud est melius
materiā alterare in oppositas qualitates illius morbi: ne
illum morbū faciat q̄3 illā materiā euacuare: et sic soluunt̄
argumenta: ⁊ per consequens questiones. ¶ Dianthos di-
citur quod fit ex floribus dendrolibani: violarum et rosa-
rum: valet tristibus, macilentis cardiacis: multū letificat:
et conualescētes ex egritudinibus multū cōfortat. vj. pars
confecta est lib. ij. ⁊ ß. ℞. florum rorismarini. ℥. j. rosarū vio
la. liquiritie añ. ʒ. vj. gariofilorum: spice: nucis muscate: ga
lange: cinamomi: zinzibe. zedoarie: macis: ligni aloes: car
damomi: aneti añ. ℈. iiij. mellis quantū sufficit: et det̄ ma-
ne ⁊ meridie febricitātibꝰ cū aqua: nō febricitātibꝰ cū vino.

De dianthos.

¶ Pliris arcoticon: pliris cōpleta medicina: arcoticō prin
cipiū interpretat̄: proprie valet tristibus melancholicis: et
ad nimiam stomachi debilitatē ⁊ sincopim ⁊ cordis: memo
riā reparat: intellectū acuit: ⁊ epilēticis: analēticis ⁊ cata
lēticis ꝓdest: ⁊ oēm debilitatē cerebri reparat. octaua pars
est li. j. ℞. cinamomi: gariofilorꝫ: ligni aloes: galāge: spice:

De pliris arcoticō.

nucis muscate: zinziberis: spodij: squinanti: rosarū: ciperi:
violarꝫ añ. ʒ. j. ⁊ gra. xvj. folij liq̄ritie: storacis: masticis: san-
suci: balsamite: basilicōis: cardamomi: macropiperis: myr-
tillorꝫ: corticū citri añ. ʒ. ij. ⁊ grana. v. gēmarū: been albi et
rubei: coralli: serici cōbusti: añ. ʒ j. ⁊ grana. ij. ⁊ ß. musci gra-
na. v. syrupi rosa. quantum sufficit: datur mane et sero fe-
bricitantibus cum calida: non febricitantibus cum vino.
¶ Diacastoreū dicit̄ a castoreo qd̄ ibi recipit̄: valet contra
grauissimam cephaleam: epilenticis vertiginosis auxiliat̄:
hemicranicis et monopagicis doloribus prodest: paraly-
sim omniū membrorum maxime capitis emūdat: eufrasim
epatis ⁊ splenis atq3 renum soluit: ⁊ oībus egritudinibus
ex frigiditate obstat: quinta pars confecta est lib. ij. Reci-
pe castorei: myrobalanorꝫ citrinorum añ. ʒ. iij. minus gra.
j. ⁊ ß. aloes. ʒ. j. ⁊ ß. minus grañ. j. asari: myrrhe: euforbij:
añ. ʒ. j. ⁊ grana. xvij. folij antimonij: liquiritie: dragagāti:
calami aromat. nitri: galbani: squinanti: spice: oppopona-
cis: casie: piperis lōgi: albi ⁊ nigri: xilobalsami: carpobalsa-
mi: coloq̄ntide: reupontici storacis calamite: zinzibe. cina-
momi: añ. ʒ. j. et grana. ij. staphisagrie: dauci: maratri: pe-
trose. apij. se. sileris daphnocoꝛi: cōchi. sinoni: petrolei: sto-
racis rubei sanguinis draconis: cardamonii: thuris maio-
ris ⁊ minoris: anisi sileris: olei laurini: agarici masti. salis ar
mōiaci: zedoarie añ. ʒ. j. ⁊ gra. viij. saturegie: hyssopi: came-
dreos: pulegij: origani: balsamite: ozimi brāce vrsine dipta
mi: rute: seminis aristologie lōge ⁊ rotūde: aaron: nabathe
maticon asari: saluie: rosarū bdellij ana. grana, xvij. epithi.
polipodij: oppopona. añ. ʒ. xv. aliapidios: capparis añ. gra
na. xj. anacardi sauine gētiane: corticū mādragore ana. gra
na. xvj. peucedani: absinthij: ireos añ. grana. ij.. ⁊ tertiā par
tē. j. mellis qd̄ sufficit: det̄ in modū auellane capitalibꝰ pas
sionibꝰ cuꝫ apozimate lilifagi: epaticis cū decoctiōe absin-
thij vel eupatorij: spleneticis cū aq̄ capparis vel calamēti:
nefreticis cū aq̄ decoctiōis milij, solis vl̄ macedonici: acci
piat̄ summo mane: et ieiunēt vsq3 ad horā sextā. ¶ Diairis
dicit̄ a radice illa q̄ ireos appellat̄: valet disinicis: arteria-
cis: tussientibus: vocē perditā restaurat si fuerit ex frigida
causa: duodecima pars eius confecta est lib. iij. ℞. ireos. ℥.
j. pulegij: hyssopi: liquiritie: añ. ʒ. vij. dragagāti: amidgala-
rum: pinee: cinamomi: zinziberis: piperis: añ. ʒ. iij. storacis
rubee. ʒ. ij. ⁊. ℈. j. caricarū carnium dactylorꝫ passularū enu
cleatarū ana. ʒ. iij. ⁊ ß. mellis qd̄ sufficit: detur sero cū vino
calido. Sicut dicit Auicen. in. ij. iudicia medicinarū mutā
tur ſm diuersas preparationes: ne igitur iudicium medici
impediatur: preparationes medicinarum videamus.

Diacastoreum.

Diairis.

De ꝑparationibꝰ medicinarū.

¶ Sex eñ sunt preparationes medicinarū. Prima est co
ctio. Scd̄a contritio. Tertia est adustio. Quarta ablutio.
Quinta ɔgelatio. Sexta cōmixtio. Preparant̄ igitur me-
dicine per coctionē: q̄ coctio necessaria est tribꝰ de causis.
¶ Prima est earū mūdificatio: ⁊ sic mel decoquit̄: vt a sua
impuritate mundificet̄. Unde Galenus. iij. acutorꝫ: mel nō
coctū non dꝫ poni in hydromelle nisi sit purū: licet si sit pu
rum debet decoqui: vnde mūdificetur. Secunda conditio
vel causa est vt substantia quā volumus refutare expella-
tur: sicut cū caules in dissinteria volumus dare ad ventris
constipationē decoquimus: vt substantiā eorū acutā laxa
tiuam que est in succo auferamus: ⁊ de hoc habet̄ a Gale-
no. iij. de simplici medicina: ꝙ caulis decoquit̄ cū ad vētris
locum datur: q: quanto plus decoquit̄ tanto plus stringit.
¶ Tertia de causa fit decoctio medicine: vt virtus eius aq̄
vel oleo in quo fit decoctio demundet̄. Et propter hoc di
cit Galenus. iij. simplicis medicine: qd̄ aqua ⁊ oleum sunt
materia aliarū medicinarū que ſm virtutes illarū medici
narum quibus cōmiscentur formantur: et hec tertia deco
ctio diuersificat̄ scd̄m diuersitatem decoctionū: quedā eñ
sunt medicine quas oportet longo tēpore decoqui: ⁊ sunt
grosse: vt lapides: ⁊ radices: ⁊ genera alia: ad hoc eñ vt co
rum virtus aqua vel oleo madetur opꝫ qd̄ earū decoctio
sit diuturna. Alie sunt medicine que minori decoctiōe in-
digent ⁊ in tēpore minori: sicut semina diuretica: vt semen
apij: petroselini: feni. dauci: carui; ameos ⁊c. Alie sunt me
dicine quarū decoctio est ad sufficientiā in tpe breuissimo:
vt ille que sunt rare substātie: vt epithimū flores vio. bora
gi. ⁊ oēs flores vniuersaliter. Ex hoc eñ habemus vnum
modum confectionis syruporū. Si eñ volumus in aliquo
ponere radices: semina: ⁊ flores: prio debemꝰ ponere radi-

Pria preparatio fit per decoctionem.

ces: et decoctione semifacta debemus ponere semina: et decoctione fere cõpleta debemus ponere flores. ¶ Scđa preparatio medicine est per cõtritionẽ: ista aũt cõtritio est duplex: vna multa: alia parua. Multa fit duabus causis. Prima est vt per illã cõtritionẽ remoueatur malitia medicine quã faceret in substãtia sua grossa: ⁊ sic bene cõterit pulpa ꝯm Auicen. q2 si remaneret in sua substãtia grossa adherens mẽbro vt stomacho vel intestinis sua spongiositate attraheret humorẽ multũ existẽs in stomacho vel intestinis: ⁊ posset ibi generari apostema: et hoc dicit Auicen. in ij. ⁊ nõ sis ꝯtentus pulpã ꝯterere: vñ pulpa ꝓpter illã cãm subtilissime ꝯterit. Scđa cã est q2 membrũ qđ curare volumus est situatũ in diuersis partibus remotis: et ideo bene debet ꝯteri vt facilius penetret: ⁊ min⁹ in stomacho remaneat: ⁊ ꝓpter hoc dicit Auicen. in ꝓemio ꝙ pulueres subtilissime debẽt cõteri cum ponunt in electuarijs: ⁊ hoc habetur a Gal. ij. simplicis medicine ꝙ medicine curantes passiones renũ debẽt minutissime ꝯteri ꝓpter cãm predictam. Grossa aũt cõtritio fit duobus modis. Una est cã ne vltimata ꝯtritione virtus medicine ⁊ operatio ꝓpria corrũpatur: vt cũ medicina sit scamonea si multũ cõtereret propter raritatẽ sue substãtie amitteret suam operationẽ: que est attrahere cholerã: propter qđ ipsa debet conteri in magnas partes. ¶ Et si tu dicas per illã ꝓpositionẽ: ꝙ si tanta virtus in tanto tp̄e potest: et mediũ poterit trahere mediũ inequali tp̄e: ergo si pondus. j. ℥. scamonee poterit trahere tantũ cholere: ⁊ medietas poterit trahere medietatẽ cholere. Est dicendũ ꝙ ista ꝓpositio est vera si vtraq3 possit in hũc actũ: sed vtraq3 non põt: q2 virtus est ablata: ⁊ ita a parte agentis virtus est ita ablata ꝙ non potest trahere: vnde non habet diminutã virtutẽ respectu passi: sed nihil: non eñ sequit: si decem hoĩes possunt trahere nauim per per vnã leucã in septimana: ergo quinq3 hoĩes possunt trahere eandẽ nauim per dimidiã leucã: nec ex parte medicine tenet similiter: vltimata ergo eius ꝯtritio corrũpit propriã virtutẽ medicine: sed corrũpere ꝓpriã operationẽ medicine est duobus modis: aut corrumpit sua ꝓpria operatio ita ꝙ in aliã nõ mutat: sicut in scamonea que vltimate cõtrita non laxat: aut ꝓpria operatio corrũpit: ⁊ alia inducitur: sicut patet in cimino cuius est ventrem laxare: sed cũ conterit vltimate mutat laxatio ista ad vrinã: q2 tũc vrinã prouocat. ¶ Scđa causa est quare nõ multũ conterunt medicine: sed grosse remanẽt: vt multo tẽpore in stomacho remaneant: ⁊ iuuãt digestionẽ in eodẽ: ⁊ sic faciunt medici: q2 epati trageã grossam propter stomachũ et ꝓpter alia mẽbra minute ꝯtritã.

De tertia ꝑparatione medicine que fit ꝑ adustionem.

¶ Tertia preparatio medicine est adustio que fit sex de causis. ¶ Prima est vt acuitas que continetur in medicina remoueat per adustionẽ: que adustio cõsumit partes subtiles in quib⁹ est acuitas: ⁊ per hoc acuitas remouet: et ita atramentũ qđ corrosiuũ est et calcantũ adustum cum croco valet ad consumptionẽ apostematis duri: q2 tunc sine corrosione cõsumit. ¶ Scđa causa est vt per adustionẽ acuitas acq̄ratur: et ita lapides nõ habẽtes acuitatẽ vt fiant calx aduruntur: que acuitas in partibus terreis lapidẽ sic desiccãdo ⁊ igniendo: vñ ꝯm Gale. ij. simplicis medicine calx est calida in. iiij. gradu est corrosiua: piper ꝯm Galenũ ibidem est calidũ in. iiij. gradu. Illa autem caliditas cũ est in. iiij. gradu tũc est in materia grossa: que propter sui grossitiem diu morat in vno loco ꝓpter qđ corrodit membrũ in quo moratur: ⁊ sic calx viua que habet partes grossas que non possunt cito penetrare immo diu morant in vno loco: nec sine illis subtiles possunt penetrare: propter qđ corrodit: sed piper transit sicut flãma: q2 sua caliditas in rara substãtia fundatur: et ideo nõ adurit nec corrodit: ⁊ ideo dicit Auicen. ꝙ cepe exteri⁹ posita vlcerat: q2 diu morat in vno loco: sed interius recepta nõ ꝓpter sui motũ. ¶ Tertia causa est quare adurit medicina: q2 ipa est valde grossa ita ꝙ ad ptes remotas nõ põt penetrare nisi subtiliaret: in ista aũt adustione subtiliat: ꝓpter qđ melius potest penetrare. ¶ Quarta cã est vt melius possit ꝯteri: ꝑ illam eñ adustionẽ disponitur medicina ad faciliorẽ contritionem: ⁊ sic sericum comburitur ꝯm Auiceñ. nec debet conteri in pliri cum non est artificiale: neq3 bonũ: quod sic per ipsum conteratur: quia aliquãdo sua virtus tota corrũpitur in ista adustione licet per ipsam preparet ad contritionem. Istud enim sericũ aliquãdo datur ad cordis confortationẽ: ⁊ tunc non debet cõburi: quia tunc virtus medicine quã querimus amittitur: scilz cordis cõfortatio: ⁊ tũc quãdo debet poni in pliri electuario melius est vt scindat in minutissimas partes cũ cultello: ⁊ postea ꝯm quod possibile est conterat. Aliquãdo eñ ponit sericũ in medicis ad cõsumptionẽ materie: ⁊ sic ponitur in diasene: et tũc debet cõburi: ⁊ tũc bene h3 ꝟtutẽ ꝯsumẽdi. Similiter est de aloe: q2 aliqñ datur simul ad laxandũ ⁊ ad stomachum confortãdũ: tũc debet cõburi: q2 per istam combustionẽ consumitur sua gummositas ꝑ quã laxabat. Et ꝓpter hoc magis apparet alia virtus ⁊ alia operatio q̄ est confortare: ⁊ tunc melius confortat. ¶ Quinta cã est vt malitia medicine remoueat: ⁊ sic scorpio aduritur vt per istã adustionẽ venenositas auferat per quã malitiam poterit inducere in corpus humanũ nec in lapide: quia per puluerem ex eo factũ possumus mirabilr lapidem frãgere: ad quod mirabiliter valet. ¶ Sexta cã est vt hũiditas superflua cõsumat: ⁊ sic myrobalani ⁊ oẽs gummi que dantur contra fluxum ventris adurunt: vt remoueatur gummositas illa per quã laxabat: ⁊ sic in myrobalanis remanet natura ꝯstrictiua: ⁊ in alijs remanet natura viscosa ꝯglutinatiua hũiditate superflua lubrificatiua cõsumpta vt gũmi arabicũ dragagãtũ ⁊ sic dat in dissinteria.

De q̄rta ꝑparatione medicie q̄ fit ꝑ ablutionem.

¶ Quarta preparatio medicine est ablutio: ꝑ ablutionẽ eñ preparant medicine. Ista aũt ablutio fit q̄tuor de causis. Una eñ est vt acuitas que cõtinetur in modicina auferat: ⁊ sic abluitur calx: ⁊ extinguit aq̄ frigida ne sua acuitate corrodat mẽbrũ: ⁊ similiter de oĩb⁹ medicinis quarũ timem⁹ acuitatem. ¶ Secunda de causa debet ablui medicina vt ab ea sordes mundificentur: et sic abluit oleũ vt mũdificetur: ideo vt per illam ablutionẽ albificet ⁊ clarificetur. ¶ Tertia cã est vt melius possit cõteri: q2 medicina est ita dura ꝙ nõ potest bene ꝯteri nisi ꝑtes sue remolliant: ⁊ sic acatia abluitur vt meli⁹ possit conteri: prius tñ aduritur q̄3 abluat: vt ꝑ adustionẽ ⁊ per ignẽ adurẽtẽ incidat: et pori apiant: vnde per oẽs eius partes primo in ablutiõe aqua possit meli⁹ iuuare s. subintrare: et oẽs partes eius remollire: deinde ad vltimũ conteri: primo ergo adurit: secũdo lauatur: tertio ꝯteritur. ¶ Quarta de cã abluit medicina vt eius malitia auferat: ⁊ sic lapis lazuli abluitur: habet eñ duplicẽ virtutẽ. s. expressiuã: ⁊ nauseatiuã: vt ergo nauseatiua auferat d3 ablui vt cõpressiua solũ remaneat. S3 q2 multiformis est ablutio in istis reb⁹ diuersis: iõ videam⁹ de istis diuersis ablutiõibus: quia in hoc multotiens solent chirugici medicos irridere.

De ablutiõe cere.

¶ Cera eñ primo sic abluit: debet primo liq̄fieri ad ignẽ: deinde in aq̄ pura clara sine sapore aliquo debet poni: ⁊ in ipsa aqua d3 manibus malaxari: ⁊ aqua a cera cum manibus exprimi. Deinde ad ignem d3 liquefieri: ⁊ demu3 in aqua mũda ⁊c. vt prius: ⁊ sic iter ⁊ iterũ faciẽdũ est quousq3 aqua ista sine sapore aliquo exierit: q2 tũc signũ est quod tota acuitas cere est ablata: qua indigemus aliquotiẽs cũ volum⁹ vnguẽtũ ad infrigidãdũ: vñ ablutionẽ illã facim⁹ vt acuitas cere auferatur.

De ablutiõe olei.

¶ Oleũ debet sic ablui: pone oleũ in vase mundo stricti orificij: ⁊ demũ super oleũ infunde aquã mundã ardentẽ: ⁊ tamen non debet malaxari cum manibus istud oleũ sicut faciebas de cera: ne propter sui viscositatẽ adhereat manibus. ¶ Et aliq̄ lapides abluunt nõ sicut oleum ⁊ cera. ¶ Lapis lazuli sic abluit: aut alius lapis huiusmodi primo d3 conteri: ⁊ postea poni d3 in loco: vel in vase purissimo. Et postea aqua clara fortis sup eu3 infundi: et d3 diu aqua cõmoueri: ⁊ postea debet dimitti q̊usq3 resideat in fundo aq̄: ⁊ deinde remoueatur ista aqua: ⁊ postea iter ponat: ⁊ fiat vt prius: ⁊ iterum ⁊ iter quousq3 aqua exeat clara absq3 sapore mutata: et ablutio istius lapidis sic fit: vt ꝑ hoc virtus nauseatiua auferatur.

De q̄nta ꝑparatiõe medicine.

¶ Quinta preparatio medicine est cõgelatio: ꝯgelat eñ medicina eã ponẽdo in loco frigido: vt caliditas remoueat: ⁊ frigiditas introducat: vnde sic medicine infrigidãtes cõgelãt.

De sexta.

¶ Sexta preparatio medicine est cõmixtio: cõmiscemus eñ aliqñ medicinas adinuicẽ: vt earũ virt⁹ fortificetur: sicut scamonea admixta medicinis aloeticis ipsas ꝯfortat in actione: ⁊ sic zinzi. fortificat turbith: de se eñ turbith phlegma attrahit subtile: sed si cũ eo zinzi. admisceat fortificando facit eum trahere: phlegma grossu3. Scđo mõ admiscem⁹ medicinã medicine: vt ipam faciat trãsire cito ad locũ debitum: ⁊ sic crocus admiscet auro ⁊ argẽto: ⁊ sic de alijs medicinis cardiacis: quia

De secunda medicine preparatione q̄ fit per contritionez.

diacis: qꝛ ille sua ponderositate ad intestina cito descēderent: nec ad venas possent penetrare: sed crocus facit ipsas ad coꝛ penetrare. Tertio modo admiscet medicina medicine ne cito transeat ad venas: vt qñ volumus epar deoppilare per diuretica: ⁊ illa habēt naturā cito penetrādi ad venas: ideo debemus cum eis aliqua admiscere que ea impediāt ne cito ad venas transeant: immo remaneāt in vijs epatis: sicut raphanus hꝫ ꝓprietatē hūores attrahēdi ad stomachū: ⁊ diuretica habēt naturā penetrandi ad venas. Ex isto aūt motu ꝯtrario fit agitatio quedā: que est causa quietis in via medicine: ⁊ hoc est in epate. Quarto mō admiscet medicina medicine: nō vt medicina fortificet ꝑ aliā medicinā: vel cōfortet: sed potius vt vna per aliā debilitet ⁊ corrumpat: vt si admisceamus viol. vel myrobalanos in equali virtute: qꝛ vna laxat: ⁊ alia cōprimit: vna alij cōtrariatur: ⁊ diminuit operatio vnius per alterā: ⁊ ideo cū admisceantur viol. cuꝫ myrobalanis debēt parū cōmisceri: ⁊ hoc vt operatio violarū pl⁹ fiat q̄ꝫ myrob. operent. Quinto modo admiscent medicine inter se vt vna aliam impediat: ⁊ sic admiscemus cū scamonea ꝫinꝫib. qd̄ cōfortat stomachū: eo ꝙ scamonea ē inimica stomacho: et bdelliū: aut mastix: qꝛ scamonea hꝫ intestina excoriare: vt sua viscositate hoc impediāt in scamonea. Item nō solū ex ignorantia cōplexionis medicinaꝝ ⁊ ignorātia preparationis impeditur iudiciū medici: sed pōt impediri ex herbarū vicinitate aliaꝝ: vñ medicine crescētes iuxta herbas venenosas sunt male: ⁊ virtus earū est corruptiua: ⁊ sic videm⁹ ꝙ virt⁹ musci ⁊ ambre cū orit iuxta camphorā ⁊ psiliū corrumpit ⁊ diminuit. ¶ Dictū est prius ꝙ quedā sunt electuaria valētia ad mēbra spūalia: quedā ad mēbra naturalia ⁊c. ⁊ cū prius dictū sit de tribus electuarijs valētib⁹ ad mēbra spiritualia: diamargariton: ⁊ diamoron: ⁊ diacameron. Nunc dicamus de alijs valētibus ad mēbra naturalia: ⁊ de his quatuor que spectāt ad lectionē istā: quoꝝ primū est diāthos: scdm est pliris: tertiū est diacastoreū: quartum est diairis.

De dianthos. Quid sit anthos.

¶ Dianthos fit de anthos: et est basis in hoc electuario: sicut ptꝫ inspiciēdo ad eius laudes q̄ ꝓprie huic cōpetūt: et est ibi plusq̄ꝫ de alijs. ¶ Anthos est marinus ros: in lr̄a habet floris rorismarini. Itē de dēdrolibani: aut liptrolibani: et cū dicit dendrolibani: vel liptrolibani intelligit ꝙ sit de folijs rorismarini: et cum dr̄ de floribus anthos hoc est de floribus rorismarini: ⁊ liptrolibani vel dendrolibani folium eius est: istud est calide ⁊ sicce cōplexionis nō tñ multum: vñ non multū calefacit: nec multum infrigidat cor: tñ ꝓprie cōfortat spūs reparando stomachū ꝯfortādo ⁊ cerebrum: vñ sunt multa ibi valētia ad stomachū: vt ro. ꝫinꝫi. et silr̄ valet cerebro sua aromaticitate spūs reparando: ⁊ confortando: ⁊ ad cor proprie est medicina cardiaca: anthos ex sua ꝓprietate cor cōfortat: ⁊ valet cōtra cardiacā passionē ex frigida cā: ⁊ valet tristib⁹ ⁊ macilētis. s. ex solicitudine ⁊ tristitia: qꝛ letificat: dꝫ caueri in feb. cali. ⁊ in hoīb⁹ extenuatis nisi sit ex solicitudine: ⁊ cōualescentib⁹: qꝛ in eis est paucitas spirituū. Dianthos aūt reparat spūs deꝑditos ⁊ cor debile cōfortat: sunt eñ qui valde timent ꝓpter cordis sui debilitatē: ⁊ spūs paucitatē: ⁊ propter hoc tristes sunt: ⁊ curiosi a cura dicti nō a curiositate ⁊ macilēti. Quidā eñ dicunt qd̄ dꝫ dari in febribus in mane cū aq̄ frigida ⁊c. Sed si ego darē in febribus nō darē nisi in febribus de materia frigida ⁊ in die interpolatiōis: melius et securius tñ: vt caueat in feb. sed cōuenit in illis qui hn̄t cor debile tēperatū tñ satis in caliditate ⁊ frigiditate tñ debile spirituū paucitate.

De pliris.

¶ Pliris est aliđ electuariū valēs ad spiritualia. Pliris duplex est: cum musco: ⁊ sine musco. Arcoticon. i. cōpleta cōfectio siue perfecta medicina valet tristib⁹: cōfert melancholicis: cōfortat stomachū debilē ⁊ cor: ⁊ valet contra sincopim: memoriā reparat: sensum acuit: ⁊ epilēticis valet analēticis ⁊ catalēticis: ⁊ oēm debilitatē stomachi ꝯfortat ex cā frigida: est eñ calidius et siccius q̄ꝫ dianthos. Sunt eñ quedā que valent ꝓprie ad confortationē stomachi: vt cinamomū ⁊ gariofila. Sunt etiā quedā valētia ad cor: vt corallus ⁊ spodiū: quedā aūt ad cerebrū: vt squinantū ⁊ ciperus. Est igit pliris medicina cardiaca: et cor cōfortat: vt dianthos sed differenter: ⁊ ꝓpter cās diuersas due debēt dari ad cōfortationē cordis. Pliris eñ dꝫ dari ad cōfortationē cordis ꝓpter frigiditatē et timorē: sed diāthos qñ est temperatū in caliditate ⁊ frigiditate: est tñ debile ex spirituum debilitate vel paucitate: qꝛ anthos ex sua ꝓprietate habet spūs reparare.

Notādū.

¶ Notandū ꝫm artē quā dat Ga. qd̄ si aliqua medicina valet ad mēbra plura debemus dare illam medicinā cū aliquo ducente ad membrū illud qd̄ volumus cōfortare. Unde diuretica habēt deoppilare epar ⁊ splenē: pectus: ⁊ pulmonē: si autē volumus dare diureticā vt anisum: ⁊ tñ ad deoppilationem epatis: possumus dare sicut sunt que ad epar conueniūt cū sua virtute. Sed cum volumus deoppilare splenē: debemus dare cū aceto: cum acetū faciat transire ad splenem. Si aūt ad pulmonē: debemus admiscere cū liquiritia: ⁊ vuis passis: ⁊ similibus. Similiter cū pliris valeat ad stomachū cor ⁊ cerebrū ꝯfortandum: cū volumus dare plirim ad stomachū cōfortandū debemus dare cū decoctionibus alicuius valentis ad stomachi cōfortationē: ⁊ habētis respectū ad illud membrū proprie: vel cū decoctione ꝫinꝫi. vel galange: si ad cor: cū decoctione buglosse: aut nucis musca. ¶ Si ad cerebrū: cum decoctione betonice: aut primule veris: aut similiū q̄ habent aspectū ad cerebrū: ⁊ hec est ars valde bona: aliqui tñ sunt valde delicati qui electuaria nolūt accipere sicut sunt: nec cum decoctione: ⁊ possumus habere talē cautelā: qꝛ possumus dare tale electuariū: ⁊ postea vinū ad bibendū cū aliquibus habētibus aspectū ad membrū qd̄ volumus cōfortare: et sic intellige de alijs.

De diacastoreo. qđ sit castoreum.

¶ Diacastoreū dr̄ a castoreo qd̄ est ibi basis: ⁊ est castoreū testicul⁹ cuiusdā aīalis qd̄ dicitur castor: ⁊ est animal valde calidū ⁊ siccū: ⁊ est valde mirabile habens duos pedes ad modū gatti anteriores vngues valde acutos habētes: qꝛ natura dat membrū et mēbri operationē. Similiter dat ei a natura ꝙ est aīal valde aquaticū: ⁊ in aqua habitans ꝓpter sui vehementē caliditatē: ⁊ iō vt possit ripis fluuioꝝ arripere ⁊ adherere qñ vult nutrimentum suū accipere dant ei tales vngues: hꝫ pedes posteriores ad modū anseris: vt cū illis in aqua possit natare: sicut pedib⁹ anteriorib⁹ ripis adheret: sicut posteriobus posset natare: hꝫ insuꝑ dentes valde acutos ad modū gatti. Multi sunt siles gatto: qꝛ comedit arbores: radices: ⁊ cortices: ⁊ iō vt possint accipere cū suis dētib⁹ illos cortices habēt a natura tales dētes: ⁊ incidit tales arbores: ⁊ ē mos taliū aīaliū ꝙ qñ vn⁹ castor venit in aliqua terra vbi sunt plures castores: tūc ducunt ipm in locū vbi est copia nutrimēti: vñ faciūt ipm sclauū et seruū: ⁊ tunc bene decorant ipm cū corticib⁹ supra dorsum: ⁊ depilant eū vt ꝑ hoc possit cognosci ab alijs sclau⁹.

Natura castoris admirāda

Dicit aūt a q̄busdā ꝙ abscindit sibi testiculos cū dꝫ accipi a venatorib⁹: et ꝙ cognoscit ꝑ instinctū naturalē ꝙ volūt ipm hr̄e ꝓpter testiculos: et sic habent: ⁊ testiculis habitis ipm dimittūt venatores abire. Sed hoc est falsum: pellis eñ ei⁹ pl⁹ valet q̄ꝫ ei⁹ testiculi. Itē nō est tāta sapiētia ī bruto ꝙ sciret hoc facere: isti testiculi sunt calidi ī tertio gradu: vel in ꝑ̄ncipio quarti: et sicci⁹ in scđo gradu: ⁊ sunt meliores in q̄b⁹ est sperma et intus bñ digestū. ¶ Itē illđ electuariū in q̄busdā libris nō ē inuētū: ⁊ hꝫ magnā receptā: valet ꝑ̄ncipalr̄ ꝯtra paralysim ꝓpter euacuationē materie: qꝛ residuū materie cōsumit: et neruos ꝯfortat: vñ est optimū neruis: ⁊ istud est empericū: ⁊ cōtra capitis egritudinē cū materia est euacuanda: ⁊ contra spasmū ex repletione de frigida cā. Diacastoreo aliqñ vtimur intus: ⁊ aliqñ extra: intus vt sub lingua tenendo si possit pati: qd̄ est difficile diu supra linguaꝫ tenere: vel sub lingua receptū sub lingua cōsumit humiditatē superfluā in lingua: vel in radice ligue: intra corp⁹ recipit ꝓpter ꝑ̄dictas cās. ¶ Itē silr̄ extra vtimur eo: vñ est vnguentū mirabilr̄ valēs ad paralysim materia pri⁹ euacuata vnguat: locus in quo est paralysis de oleo castoreo ⁊ oleo laterino: ⁊ oleo laurino forte vel costino: vel alio oleo petroleo: vñ de testiculis castorei sit oleū: sꝫ tñ caue ne ex hoc inflāmet corpus: qꝛ timendū est de hoc: est eñ de istis oleis vnū ex quo fit ignis grec⁹: sed oleū castoreū cōmixtū cū nardino oleo forte valēt.

De diairis qđ sit.

¶ Diairis dr̄ ab ireos: est eñ radix que habet vim aperiēdi ⁊ calefaciēdi ⁊ cōsumēdi: vnde ista radix matrici supposita ⁊ suffumigata facit aborsum: aborsu eñ fetus aliqñ indigemus: cū sit fetus debilis non ꝑotēs exire: ⁊ tūc melius est ꝙ fetus occidat q̄ꝫ mulier ⁊ fetus simul: mēstrua ꝓuocat mirabiliter: vnde suffumigata mortuū fetuꝫ educit: ⁊ secundinā et mēstrua fortiter aperiēdo matricem valet ꝓprie pectori cū in eo sit materia grossa: qꝛ ipam incidit: ⁊ diuidit: calefacit: ⁊ tussiꝫ curat ex materia tali crea:

tam: vnde nō debemus dare sem̄p diadragagantū ⁊ diape
nidion in tussi: q̄ꝛ illa lenificatiua non sufficiūt: immo no-
cent: ⁊ magis faciūt materiā inuiscare: cū materia sit frigi-
da ⁊ grossa: sed debemus cū eis cōmiscere diatris: aut dia-
hyssopū ad illā materiaȝ incidendā: ⁊ alia q̄ remolliūt eā:
vnde in iuuenibus calide ⁊ sicce cōplexionis cōuenit dia-
dragagantū: sed in senibus qui sunt frigide cōplexionis ⁊
hñt naturā multū phlegmaticā bonū est cōmisceri diatris
opatio: aut diatris: aut diadragagātū misceri diapenidiō
q̄ð est aliquātulū calidū ⁊ aliquātulū diatris: aut diahysso
pi: qñ est materia grossa in pectore multa tūc dȝ p̄mo re-
molliri: ⁊ postea ꝯsumi: ideo in diatri ponunꝭ quedā remol
litiua: vt penidion ⁊c. ⁊ quedā incisiua consumptiua: q̄ꝛ est
valens ad materiā frigidā in pectore contentā. Ireos est
basis in hoc electuario q̄ð est diatris: q̄ð patet per laudes
ei⁹ ⁊c. ¶ Habito de digestiōe ⁊ de modo digestionis: ⁊ de
materia digestibili. Nunc videamus de digestiuis per que
fit digestio. ¶ Et circa hoc p̄mo querim⁹ vtrū syrupus ace-
tosus valeat in digestiōe pure materie cholerice: ⁊ videꝭ ꝙ
nō: q̄ꝛ nihil subtiliās cōuenit in digestiōe materie sua sub-
tilitate ⁊ mobilitate peccātis: sed cholera peccat sua subti
litate ꝓpter q̄ð est mobilis de loco ad locū: et syrup⁹ aceto-
sus plus eam subtiliat eam diuidendo: ergo syrupus ace-
tosus adhuc nō valet in digestione pure cholere. Itē Ga.
iij. apho. dixit: ꝙ sola siccitas sufficit ad generationē chole
re: igitur cum acetū habeat siccitatē ip̄m generabit chole-
ram: sed q̄ð generat cholerā non digerit eam reprimendo
suas qualitates: neq̄ȝ curat morbos causatos ex cholera.
Itē nullū calefaciens opȝ ad digestionē cholere dare: sed
acetū calefacit: q̄ꝛ locū quē attingit rubicundat ⁊ corrodit
ſm Gale. in de simplici medicina: ergo ⁊c. ¶ Sed cōtrariū
dicit Aui. in quinto: ꝙ syrupus acetosus vincit purā cho-
lerā. Idē volūt oēs autores medicine: et eo vtunꝭ oēs me-
dici ad eā digerendā. ¶ Consequenter queriꝭ q̄s syrupus
melius valeat ad hoc: aut acetosus: vel violatus: videꝭ ꝙ
acetosus: q̄ꝛ q̄ð est frigidū magis cōuenit in digestione ma
terie cholerice: sed syrupus acetosus est frigidior violato:
ergo ⁊c. ¶ Sed cōtra. cura fit per cōtrariū: ergo melius fit
cura per magis cōtrariū: sed violatus magis cōtrariatur
cholere q̄ȝ acetosus: q̄m in duabus qualitatibus: cū vio. sit
frigidus ⁊ humidus: ⁊ acetosus vna tm̄ in qualitate cōtra-
riaꝭ: q̄ꝛ est frigidus ⁊ siccus: ergo ⁊c. ¶ Solutio ad primā
questionē dicendū ꝙ syrupus acetosus ꝯuenit in digestio
ne materie cholerice in quinq̄ȝ casibus. ¶ Primo qñ mate
ria cholerica peccat in sua caliditate ⁊ nō sua siccitate: tūc
magis cōuenit acetosus q̄ȝ violatus. Potest em̄ esse chole
ra tēperata in substātia: nec nimis sicca: nec dura: calidior
tñ debito: ⁊ tūc ille syrupus est optim⁹: q̄ꝛ bene infrigidat.
Vñ Gal. in de simplici medicina dixit. Ipse nō est infrigi-
dās sicut acetū. ¶ Scd̄o cōuenit syrupus acetosus in dige
stione cholere: qñ cholera est ī loco remoto: tūc em̄ syrup⁹
acetosus magis ꝯuenit q̄ȝ violat⁹: q̄ꝛ acetosus magis pōt
penetrare q̄ȝ violatus: ⁊ ita aqua cū aceto in estate cito se-
dat sitim a caliditate mēbroꝝ nō stomachi introductā. Il-
lud bene sciunt lōbardi qui hoc bibūt: q̄ꝛ hūiditate aque
mēbra ita rorantꝭ: ⁊ sic sitis mitigaꝭ: ⁊ frigiditate aque ⁊ ace
ti infrigidantꝭ: hoc etiā bene cōuenit in pinguibus hoīb⁹
⁊ nō multū extenuatis ⁊ siccis: cū acetū desiccet: ꝓpter hoc
certe plus valet acetosus q̄ȝ violatus. ¶ Tertio conuenit
syrupus acetosus plus q̄ȝ violatus ad digerendum mate-
riā cholericā in hoībus pinguib⁹ de dicta causa. ¶ Quar
to qñ est oppilatio cum putrefactione cholere plus compe
tit ad digerendū cholerā acetosus q̄ȝ violatus: q̄ꝛ violatus
non transiret nec penetraret sicut acetosus. ¶ Quinto si
materia putrefacta in corpore sit multa: tūc nō cōuenit vio
latus sed acetosus: q̄ꝛ violatus non est cite penetrationis:
⁊ est debilis actiōis: inde nō cōuenit: ⁊ oppilat sua frigidi-
tate ⁊ hūiditate fumos retinet: ⁊ poros claudit: et stringit.
Sed acetosus valet cōtra cholerā: q̄ꝛ ip̄am infrigidat: ⁊ q̄ꝛ
ip̄am euacuat: ⁊ q̄ꝛ scindit ⁊ aperit poros sua subtilitate: ⁊
fumos facit effumare: iō putrefactionē minuit. ¶ Ad p̄mū
dicendū ꝙ tunc impedit cū cholera est multū subtilis. Vel
dicendū sine p̄iudicio melioris sn̄ie ꝙ cholera nō est subti-
lis in substātia: sed grossa: lȝ subtilis ⁊ acuta in actione: est
em̄ grossa in substantia: cū sit humidior: ⁊ hoc habeꝭ a Ga
le. in scd̄o pronosticoꝝ: vbi dicit ꝙ cholera per se est grossa

An syrup⁹ acetosus valeat in digestiōe materie pure cholerice.

congelata: sed hūiditate phlegmatica liquefit ⁊ subtiliaꝭ:
⁊ phlegma est per se cōgelatū: sed caliditate cholere subti-
liatur cuȝ ei cōmiscetur: ergo in sua substantia subtiliat sy-
rupus acetosus eaȝ incidēdo: ⁊ eaȝ ingrossat infrigidatio
ne: infrigidando enim īmobilitat eā: ⁊ tollit eius acumen.
¶ Ad scd̄am rōnē pōt multiplr̄ rñderi: vno modo. s. ꝙ per
hoc q̄ð est siccitas: dico ꝙ Ga. loquiꝭ de siccitate temporis
diuturna: cū enīȝ tempus sit siccū multuȝ: ⁊ perseuerat diu
in sua siccitate: tunc multiplicaꝭ cholera estate plus debi-
to in corpore humano. ¶ Scd̄o modo potest respōderi p
ly sola ꝙ nō est sola siccitas in aceto: immo cuȝ frigiditate
que generationē cholere impedit. ¶ Tertio modo dicēdū
est ꝙ lȝ acetuȝ impediret digestionē cholere vere: tamē nō
impedit digestioneȝ: cum est admixtū cuȝ suo repressiuo cū
zuccaro. In syrupo enim est zuccarū calidū ⁊ humidū tem
perate: ⁊ ideo nō impedit hoc iuuamētum: q̄ð facit acetuȝ
in ip̄saȝ choleraȝ infrigidando: q̄ꝛ nō minuit frigiditatem:
sed remouet nocumentū quod faciebat acetum siccitate: q̄ꝛ
humidū est: ⁊ potest plus humectare zuccaruȝ q̄ȝ acetū de-
siccare. ¶ Ad aliō dicendū ꝙ nō facit ruborem siue corro-
sionē: eo ꝙ calidū: sȝ q̄ꝛ subtile ⁊ acutū: q̄ꝛ enīȝ subtile sub-
intrat ⁊ penetrat: ⁊ penetrādo diuidit: eo ꝙ acutū corrodit
⁊ mordicat: ꝓpter hoc em̄ dolorem inducit: ⁊ sanguinē ad
locū trahit qui rubefacit: ⁊ calefacit: non ergo facit hoc q̄ꝛ
calidū: sȝ q̄ꝛ subtile ⁊ acutū. ¶ Ad secūdam q̄ōnem quādo
tu queris quis syrupus sit melior ad digerendū choleram:
aut acetosus: aut violatus? Dicitur ꝙ in quinq̄ȝ casib⁹ p̄di
ctis violat⁹ est melior: scȝ cum cholera multum peccat sua
siccitate: ⁊ etiā cū cholera est in loco propinquo: ⁊ etiā cuȝ
cholera est in hominibus macris: ⁊ multū extenuatis: ⁊ cū
cholera nō est in corpore oppilato: ⁊ cum materia putrefa-
cta nō est multa: ⁊ maxime conuenit syrupus violatus: cuȝ
vēter est cōstipatus: viole em̄ laxant ventrē: si tñ esset ma-
teria putrefacta in loco ꝓpinquo: ⁊ tempus pluuiale cali-
dū: tunc darem libentius acetosum q̄ȝ violatū: q̄ꝛ viola sua
passibilitate est mltū putrefactibilis: ⁊ tūc impediet fumo
rū euaporationē: quare timēdum est valde in isto tempore
pluuioso ⁊ putrefactibili impedīēte fumoꝝ euaporationē.
¶ Diacalamētuȝ a calamento dictū: precipue valet ad oē
vitiū pectoris ex frigiditate his maxime qui sunt in senili
etate: valet etiā tussiētibus si sit ex frigida cā et quartana-
rijs si vtanꝭ eo accepto post prādiū ⁊ cenā: ⁊ in sero cū vīo. *De diacalamento.*
¶ Diadragagātū frigidū a dragaganto dr̄: valet ad oē vi
tiū pectoris ⁊ pulmonis: q̄ð ex calore ⁊ siccitate fit maxime
phthysicis: ethicis: pleureticis: ⁊ ad oēȝ tussim que fit ex ca
liditate ⁊ siccitate: ⁊ ad oēȝ lingue ⁊ gutturis asperitatē: cū
ꝓo sumiꝭ: tādiu in ore teneaꝭ: vt parūper in ore dissoluaꝭ. *De diadraganto.*
¶ Diapenidion dr̄ a penidijs q̄ ibi intrāt pl⁹ q̄ȝ de alijs: vȝ
ad oē vitiū pulmonis ⁊ tussim raucedinē factā ex siccitate:
phthysicis detur in mane ⁊ sero cum ptisana calida nō ha
bentibus calorem cum vino calido. *De diapenidion.*
¶ Diaprassiū dr̄ a prassio viridi q̄ð ibi ītrat pl⁹ q̄ȝ de alijs:
vȝ ad frigiditatē pectoris maxīe ad catarrū ⁊ cerebri frīdi
tatē: ⁊ oculoꝝ caliginē: ⁊ ad palatū: ⁊ arterias: ⁊ ad oēȝ spe
ciē catarri q̄ fit ex frigiditate mire ꝓdest: daꝭ in sero cū vīo
calido in quo coctū sit vinum ⁊ dragagantum. *De diaprassio.*
¶ Visa est p̄paratio medicine digerētis simplicis ⁊ ꝯpo-
site. Nūc autē videamus modū digestiōis. Circa q̄ð tria
sunt ꝯsiderāda. Primū est cōplexio ⁊ dispō egri siue mēbri
cui inest egritudo: ⁊ materia egritudinis. Secundū est cō
plexio ipsi⁹ egritudinis. Tertiū dispositio patientis consi
derādo etatē ⁊ regionem. ¶ Circa primum quatuor sunt
cōsiderāda. Primū est complexio naturalis mēbri. Scd̄m
curatio mēbri. Tertiuȝ est situs mēbri. Quartū est virtus
ipsi⁹. Medicus em̄ dȝ cognoscere cōplexionem mēbri na-
turalē: cuius causa est duplex. Prima est vt sciatur quātuȝ
eleuetur mēbruȝ in ꝯplexione: istud nō potest sciri nisi scia-
tur ꝯplexio radicalis. Scd̄a causa est vt sciaꝭ termin⁹ alte
ratiōis siue tēporis qui etiā cōuenit ad debitam cōplexio-
nē. Has duas ꝯclusiōes posuit Ga. in techni. ¶ De ꝯple-
xione mēbri danꝭ quatuor regule. Prima est ꝙ imoderata
ꝯplexio p̄ imoderatā in gradu eq̄li dȝ reduci. ¶ Secunda
regula est: ꝙ si mēbruȝ eleueꝭ in ꝯplexione sibi simili indi-
get debili medicina. Sed faciēs labere in dissimili ē forte:
forti enim resistenti debetur forte agēs: ⁊ debili sufficit de-
bile. ¶ Tertia regula est ꝙ ꝯplexio est infusa aliquādo ipsi
membro sine

membro sine materia:aliquādo cū materia:si sine materia tunc indiget sola alteratione:⁊ de hoc dr̄ ꝙ cura fit ꝑ contrariū:si cum materia: tunc indiget euacuatiōe. ¶ Quarta regula est ꝙ tempus infrigidādi ⁊ calefaciēdi est vnū ⁊ equale:sed humor nō est vnus ⁊ equalis. ¶ Et si arguas ꝯtra:qr calor est forti⁹ agēs ꝙ̄ frigiditas:ergo forti⁹ aget: ergo nō erit tēpus vnum aut equale calefaciēdi:aut infrigidādi. ¶ Ad hoc dico ꝙ quodlibet mēbrū est absolute calidū:ideo faciliter calefit:⁊ ideo dz calefieri debili calefactiōe:qr sua caliditas iuuat ī sui calefactiōe:cū nō resistat caliditati calefacienti:sed mēbrū indiget forti ifrigidante: sed infrigidatio mēbri timēda est:cui⁹ tres sunt cause. Prima est oppilatio existēs ī mēbro calido que ꝑ frigiditatem augmētaret:⁊ per consequens calor:quādo eñ mēbrū est calefactū ip̄z debet infrigidari cū medicinis frigidis subtilibus:cuiusmodi sunt oxizaccara ⁊ acetum:⁊ dn̄t cū eis cōmisceri medicine calide parū calefacientes ⁊ deoppilātes que faciunt fumos effumare:⁊ ita infrigidatur. Scd̄a causa est caloris membri acuitas:cum calor eni3 est multū acutus oportet ꝙ cū multis frigidis alteretur ⁊ extinguatur:frigiditas enim fortiorez egritudinem inducit:ꝙ̄ esset illa qua3 inducebat caliditas. Tertia cā est mēbri nobilis vicinitas:vnde timēdū est infrigidare meseraicas:ne ledatur epar:sed nō est timendum calefacere:cū calor sit amicus nature. S3 tempus humectādi ⁊ desiccādi est ineq̄le: citius eñ fit desiccatio ꝙ̄ humectatio:qr citius desiccatur humidū ꝙ̄ humectet siccū:qr ad ipsum humidū tria sunt contraria inducēda:quorum vnum est calidum cōsumens humidū:⁊ inducēs siccum. secundū est frigidū cōgelans: ⁊ ita ipsum desiccās. ⁊ tertiū siccum ꝯsumēs ⁊ imbibēs: et ita humidū per tria agētia in ipsum desiccatur: ⁊ tempus exiccādi est breue:cū nō habeat siccū nisi vnum contrariū in actione ipsum ꝯsumens:sc3 humidū:⁊ vnum agēs tardius effectū inducit ꝙ̄ cōtraria agētia:⁊ ideo citius est desiccatio ꝯsumēdo hūidū ꝙ̄ humectatio corrūpēdo siccu3. ¶ Ite3 cū humidum sit habitus:siccitas aūt est priuatio: ⁊ cū facili⁹ sit deuenire ab habitu in priuatiōe3 ꝙ̄ ecōuerso:ideo facili⁹ fit desiccatio ꝯsumēdo ꝙ̄ humectatio corrumpēdo siccu3 ⁊ citius. Sed tñ timor humectādi ⁊ desiccandi equalis est:cū neutrū timēdū sit ꝓpter hoc qr debiliter agit. ¶ Scd̄m qd̄ dz cōsiderare medicus circa naturā ⁊ dispositionē mēbri in quo est egritudo est curatio mēbri: sicut ē raritas ⁊ dēsitas mēbri:āplitudo ⁊ strictura venaꝝ. ¶ De amplitudine vasorū sciēdū est ꝙ illud quod habet vias amplas est facile ⁊ cito alterabile:cui⁹ cā est: qr cum vie sint āple:medicina alterās penetrat cito:⁊ cū vie sunt stricte:medicina alterās tarde penetrat:⁊ penetrādo alterat:⁊ alterādo penetrat:⁊ ideo epar quia rarum est cito alterar: ⁊ renes tarde:quia sunt valde densi. ¶ Itē medicina alterans membrum non dz carere aliqua re confortāte membrū:vnde si debeat epar calefieri dn̄t apponi pōtica cōfortantia. ¶ Tertiū qd̄ debet medicus considerare circa naturā ⁊ dispositionē mēbri ī quo ē egritudo ⁊ materia egritudinis est situs mēbri ꝓpter colligantiā mēbri ad mēbra:sicut stomachus ⁊ cerebrū se habēt:⁊ ideo qñ curatur stomachus per medicinam:cauēdū est ne illa medicīa sit debilitās cerebrum:⁊ etiā qñ curamus cerebrū cauēdū est ne illa medicina sit debilitās stomachū. Quia ergo ex situ membri cognoscit colligātia:debet situs mēbri a medico cognosci. ¶ Itē ex situ mēbri cognoscit opatio membri: que debet considerari in operatione medicine. ¶ Ite3 ex situ membri scit vtrum egeat forti medicina vel debili. vñ si mēbrū sit in partib⁹ remotis eget forti medicina: ⁊ si in ꝓpinq̄s debili idiget:⁊ loquor de debili ⁊ forti ī quātitate ⁊ q̄litate ſm Gal. in. xiij. megatechni. Itē ex situ mēbri scimus vtrū debeamus aliq̄d apponere cū principali medicina:⁊ q̄d. Na3 si membrū sit situatum in partibus remotis debet aliq̄d poni cū medicina qd̄ facit ip̄am penetrare ad mēbrum remotū. Si in partibus ꝓpinquis situat mēbru3 medicina nō indiget ꝙ aliquid apponatur ei:qd̄ ip̄am faciat penetrare. Et si mēbrū sit situatū inferi⁹:tunc cū medicina dz trāsire ad mēbrū debēt poni diuretica. ¶ Itē ꝑ situm mēbri scimus super qua parte exteriori debem⁹ ponere emplastra. ¶ Quartū qd̄ medicus dz cognoscere ⁊ cōsiderare circa naturā mēbri ⁊ dispositionē in quo est egritudo ⁊ materia egritudis est virtus membri:sicut mēbri p̄ncipalitas ⁊ membri cōitas:siue cōis opatio ⁊ sensus: vñ dico ꝙ dz cognosci mēbri p̄ncipalitas:vñ mēbrū principale siue nobile qd̄ idē est:nō indiget forti medicina:neq3 cū ea dz curari. Membrū aūt p̄ncipale est cor. scd̄o cerebrū. tertio epar. vltimo testiculi. Silr̄ dz cognoscere mēbri cōitatē idest cōe3 operationē vt ipsam in situ ꝯtrahat:sicut cum stomachus curat ⁊ alterat dz cōseruari sua opatio que est cōis oībus membris. Silr̄ sensus mēbri dz cognosci a medico:qr cū membrū est fortis sensus nō dz dari et medicina fortis:qr statim ab ea lederet:si tñ est debilis sensus:pōt ei dari fortis medicina ⁊ mordicatiua. De natura egritudinis quantū ad etatē ⁊ regionē in sequētibus apparebit.

¶ Suprius dictū est de quibusdā electuarijs ꝯferentibus pectori. Adhuc videamus de quibusdā pectori cōferētib⁹ ⁊ de istis quatuor sunt quantū ad p̄sentē lectionē. Primū est diacalamentum. Secundum est diadragagantū. Tertium est diaprassium. Quartum diapenidion. De diacalamēto. q̄d sit calamētum.

¶ In diacalamēto calamentū est basis:⁊ h3 plures spēs: quarū vna est calamentū montanū:⁊ est fortius alijs: ⁊ calidius:⁊ siccius:⁊ est omne calamentū calidū ⁊ siccū:et est valde amicū pectori:alterat eñ pect⁹ sua caliditate ⁊ acuitate:cōfortat spm̄ sua ꝓprietate forte ⁊ aromaticitate stomacho debili valet:⁊ maxime cōfortat ⁊ abstergit materiā cholericā:⁊ multū valet ꝯtra tertianā ⁊ ꝯtra paralysim. vrinam ꝓuocat:⁊ epar calefacit. ¶ Itē cū est conturbatio in stomacho:⁊ timemus nauseā:calamentū emplastratū sup stomachum nauseam prohibet. ¶ Item laxat ventrem.

¶ Item valet contra melancholiam calefaciendo: subtiliando:abstergendo:euacuando. ¶ Item valet cōtra dissinteriam abstergendo materiam cholericam: que intestina excoriat:⁊ ita calamentū valet contra dissinteriā ꝑ accidens:sc3 abstergendo materiā cholericam excoriantem intestina. ¶ Electuariū istud. s. diacalamentum valet contra passiones pectoris ex frigida cā:⁊ ꝯtra tussi3 ⁊ quartanam cū melācholiā calefaciat:⁊ etiā ꝓuocat vrinā ex frigida cā detentā:⁊ nunq̄3 valet ꝯtra passiones ex cā calida.

¶ Diadragagātū est electuariū:cuius basis est dragagantū. Dragagātū est frigidū ⁊ humidū pect⁹ leniēs:ꝓpter qd̄ diadragagantū valet ꝯtra passiones ex cā calida et sicca generatas. De diadragaganto:⁊ q̄d sit dragantū. ¶ Diapenidion est electuariu3 cuius penidie sunt basis:⁊ fiunt de zuccaro:⁊ sunt tēperate aliquātulu3 calide et humide:ꝓpter hoc ꝙ sunt de zuccaro bone sunt pectori:ventri:⁊ stomacho. Diapenidion est magis calidū ꝙ̄ diadragagātu3:⁊ valet contra causas frigidas ⁊ siccas: ⁊ magis ꝯtra siccum ꝙ̄ contra frigidū. De diapenidion. et q̄uo fiunt penidie. ¶ Diaprassium est electuariū cuius prassium est basis. Prassium idem est qd̄ marubium calidū ⁊ siccū in tertio gradu: valet pectori:et similiter valet pulmoni:⁊ contra oppilationem epatis et splenis:⁊ aborsum facit:⁊ ꝓuocat menstrua. De diaprassio: et quid sit prassiū. ¶ Istud aūt electuarium debet fieri ex suc. prassij nō ex sua substantia.

¶ Viso quid digerat syrupus acetosus. Nūc videam⁹ quē humorē digerant alij syrupi. Et circa hoc primo queritur vtrum oximel digerat phlegma:⁊ videtur ꝙ non:qr in oximelle nō est nisi acetum ⁊ mel: sed rōne aceti non digerit phlegma:cū sit frigidū sicut phlegma:⁊ digestio fit ꝑ contrariū:nec ratione mellis:qr mel est phlegmaticorum laxatiuū ſ3 Isaac in dietis:sed illud quod laxat nō digerit: qr digestio debet precedere laxationē:ergo ⁊c. An oximel digerat phlegma. ¶ Oppositum facit vsus medicorum. ¶ Iuxta hoc querit:vtrū oximel digerat phlegma reumatizās:⁊ arguit ꝙ sic:qr phlegma reumatizans peccat sua humiditate ⁊ fluxibilitate:s3 oximel desiccat ratione aceti ⁊ etiā mellis:ergo ⁊c. ¶ Cōtra auget reuma:ergo nō digerit ip̄m:nec ꝯuenit ꝯtra ip̄3.

¶ Consequēter queritur vtrū oximel digerat melancholiā:⁊ videtur ꝙ nō:qr Hippo. in pronosticis:⁊ in. iij. acutorum dicit ꝙ acetū est inimicū melancholicis:ergo et melācholie:ergo ⁊ oximel sic. ergo tunc oximel nō digerit melancholiā. ¶ Contra subtile digerit grossum ip̄m incidēdo:sed oximel est subtile ratiōe aceti:⁊ melācholia grossa: ergo oximel digerit melancholiā. ¶ Consequēter querit vtrū oxizaccara digerat materiā melancholicā:⁊ videt ꝙ nō:qr digestio fit ꝑ cōtrariū:sed non sunt ꝯtraria: ergo ⁊c. ¶ Cōtra est incisiua:ergo est humoris grossi digestiua: ⁊ ꝑ ꝯsequēs humoris melancholici. ergo ⁊c. ¶ Ad primam questionem dicendū ꝙ oximel pauce commixtionis digerit phlegma:⁊ appellat oximel pauce cōmixtionis qd̄ cō

ponitur ex hydromelle z aceto pauco:hydromel eñ hz ꝓprietatē attenuādi:mūdificādi:z euacuandi phlegma cū egestione z vrina:z acetum licet sit frigidū tñ est incisiuū: ideo ip̄z mixtū cum hydromelle in cōpositione oximellis phlegma digerit. ¶ Sed caueri oportet in quatuor casib⁹ primo in intestinorū excoriatione:z oīm aliorū mēbrorum excoriatiōe:qr cōīa mēbra excoriata ledūtur ex re acetosa sicut est oximel. Scdo in intestinorum debilitate ne debilitet z excoriet illa. Tertio in vētris cōstipatiōe:cum humoris abundantia ventositatē eleuat:z non pōt exire:quare prius dz vēter laxari cū clysteri:vel cū aliquo alio. Unde secūdo acutorū oximel excoriat:z ventositatē facit:qr secum humorē adducit forte abstergēdo:z aliquādo p hoc excoriationē facit adducēdo cholerā z alioꝝ humoꝝ copiā. Quarto dz caueri in reumate:qr rōne aceti aperit poros z vias inferius:ꝓpter qd̄ reuma corpus intrat:z per hoc parat aditū ad reuma. ¶ Dico ergo q phlegma potest p oximel digeri:exceptis quatuor casib⁹ p̄dictis. ¶ Ad argumētū cōtra. dico q lz acetum sit frigidū:qr tamē ipsū est incisiuū:idō bene cōuenit:z cū dicis q oximel laxat phlegmaticos:dico q phlegmatic⁹ dicit tribus modis. Uno modo dicit ille qui habet multū phlegma in stomacho z intestinis. Secūdo modo dicitur phlegmaticus qui hz multū in venis:z in aliis partib⁹. Tertio modo dicit phlegmaticus ille qui est phlegmaticus ex sua complexiōe:z illud est de substātia mēbrorū. ¶ Dicēdum ergo q de p̄io phlegmatico verū est q multū laxat ꝭm Isaac in dietis:sed oximel z hydromel digerit phlegma cōtētum in venis:z aliis partibus. Et si dicas q nihil debet euacuare indigestum:cum igitur mel z hydromel laxēt:non debēt digerere:imo p̄us debet materia digeri p aliquod aliud anteq̄ oximel exhibeatur. Dico q nullū digestiuū potest esse forte euacuatiuum:potest tñ eē debile euacuatiuū:ita q tātū posset euacuare quātū potest digerere:z hoc libēter facim⁹ z ꝭm artē in digestione phlegmatis:ponimus eñ ibi semina diuretica. s. apii:carui:ameos:que phlegma digerūt:etiā ponunt ibi polipodiū z centaurea que euacuat tātū q̄tū pōt digerere aliud:sic est hic:tātum eñ potest digerere oximel q̄tum pōt euacuare:est eñ incisiuū multū calidū:mundificatiuū abstersiuū z euacuatiuū. ¶ Ad secūdā q̄ōnem dico q oximel nō digerit phlegma reumatizās:lz eñ desiccet:qr tamē aperit poros non competit:qr magis noceret q̄ iuuaret. ¶ Ad tertiā q̄ōnē dicēdum q orizaccara valet cōtra melācholiā ipsā incidēdo:z euacuādo:z diuidēdo. ¶ Ad obiectionē dico q melācholic⁹ duob⁹ modis dr. Uno mō qui est melācholice cōplexiōis frigide. s. z sicce:z tali non cōuenit acetū:vt plane patet. Alio mō pōt dici melācholic⁹ ille q̄ hz melācholiā abundātem in corpore:z tali competit: qr scindit hūorē grossum talē. ¶ Ad quartā:vtrū orizaccara cōgruat cōtra melācholiam:dico q sic:non tamē vniuersaliter:ꝓpterea distinguimus q duplex est melancholia:vna naturalis:z cōtra hanc valet oximel:alia inaturalis facta p adustionem phlegmatis:aut sanguinis:aut melancholie naturalis:aut cholere:lz si ipsa sit ex phlegmate adusto:aut ex sanguine adusto:aut ex melācholia naturali adusta:cōtra hāc adhuc valet oximel. Si autē ipsa fiat ex cholera adusta:tunc cōtra ipsū valet orizaccara ipsā:infrigidādo z humectando:melius tamen est vt cōmisceatur oximel z orizaccara in digestiōe talis melancholie que fit ex cholera adusta:vt p orizaccarā adustio impediat ipsius cholere:et p oximel materia adusta incidatur z digeratur. ¶ Diacitron vno mō fit sic. quidā scindunt illud pomū p rotulos:qr magnū est:z ponūt eos in aq̄:z coquunt eos in ista aqua:z zuccarū ex alia p̄te coquūt:z simul ponūt illos rotulos liquefactos z in vitrū cum zuccaro:z tunc illō fit electuarium. Alio modo pōt fieri:quē modum tangit Auicen. in. v. aliq̄ remouēt corticem:z faciunt electuariū:z male faciūt. Diacitron valet cōtra passiones stomachi ex calefactione:z ꝯfortat stomachū debilitatū ex laxatione:est eñ cōstipatiuū siue constrictiuū:z infrigidat:valet etiam cōtra fluxū vētris cholericum malitiā reprimēdo:z contra cardiacas passiōes ex cā calida:qr frigidū aromaticū est: vnde valet ꝯtra cardiacos tales:valet etiā cōtra stomachi debilitatē ex acetositate sua:oleū ei⁹ valet ꝯtra paralysim. ¶ Diacitonitē a citoniis dicitur:vñ digestionē procurat vomitū abstinet:ventositatē precordiorū z stomachi emū-dat:colorē bonum facit:z debilem reparat:lientericis ꝓdest:valet etiā his qui nimiam solutionem habent z maxime delicatis hominib⁹ z nobilib⁹:iliosis ꝓdest:bonū odorem facit:z ꝯfortat mirabilr:detur in mane:z post prādiū z post cenam similiter cum vino.

Nō phlegmaticus triplex. — *Nō melācholicus duplex.* — *Melācholia duplex* — *Diacitrō.* — *Diacitonitē.*

¶ Diaciminū dicitur eo q plus est in eo de cimino q̄ de aliis specieb⁹:valet precipue ad pectoris z stomachi debilitatē frigiditatem:z capitis:ventositatem intestinoꝝ soluit:quartanariis z typice febrientib⁹ mirō mō prodest:digestionē procurat si detur post comestionem cum vino. ¶ Diagalanga qd̄ reperit in libro aureo:z in capl̄o de cardiaca. ℞. galange:spice:zinzi. cinomami:zedoarie:liquiritie:confite:casto. rosa. vio. gariofil. blacte bizantie:baucie añ. ʒ. eboris. ʒ. ij. perle vtriusq̄:ossis de corde cerui:cāphore ana. gra. vij. mellis qd̄ sufficit:detur in estate cum rosa. ana. ʒ. j. ß. vel zuccaro quod sufficit.

¶ Diazinzibereos optimū est ꝯtra raucedines z arteriarū asperitatē facit asmaticis sicce tussiētibus:sitim z dolorem stomachi potēter emūdat pleureticos z appopleticos. ℞. zinzi. ʒ. ß. succi liqui. diagagā. penidiaꝝ se. vsualis:coloq̄n. oīm quatuor. ʒ. xv. mellis qd̄ sufficit:daꝭ ad modū auellana mane vel meridie in ore tenēdū. ¶ Superi⁹ dicebat q ad modū digestiōis tria erāt necessaria videre. Primū. s. natura z dispō egri siue mēbri in q̄ est egritudo:siue materia egritudinis. Scdm natura ipsius egritudinis. Et tertiū dispositio patiētis. s. q̄tū ad etatē:z regionem:z sic de aliis. De primo in p̄cedēti lectiōe visū est. Nūc de aliis duab⁹ in presenti lectiōe videdū est. Et primo de natura egritudinis:de qua natura egritudinis talis daꝭ regula. Si medicus cognoscat naturā egritudinis:dz curare per cōtraria:quā si non cognoscat:nō dz operari:nec tētare curare: qm̄ si curaret non est suū:sed fortune:ꝭm Alexādrum p̄mo sui li. ¶ Scdo dz cognoscere q̄titatem egritudinis z intētionē:z de hoc habetur secunda regula que talis ē:q egritudo q̄nq̄ est nimis calida:q̄nq̄ nimis frigida:quandoq̄ nimis sicca:q̄nq̄ nimis humida vel viscosa:aliq̄n subtilis nimis:dz ergo medicus ꝭm extimationē artificialem siue veritati propinquā cognoscere quātitatem excessus vel in frigiditate:vel in caliditate:vel siccitate:vel hūiditate ip̄i⁹ egritudinis:vt dictū est prius:z de hac habeꝭ a. G. in fine techni. sic op3 q humores nō sint viscosi vꝭ glutinosi:aut calidi:aut frigidi:aut hūidi:aut sicci:sed debēt eē tēperati. ¶ Tertia regula est:q̄n aliqua egritudo est nimis fortꝭ vt in eam nullatenus medicus speret salutem:in ista incipiēdū est cum forti medicina propter malitiam materie:quia inducias nō dat medico vt ordinate p̄cedat a leui medicina ad fortē gradatī ascēdendo:sicut aliquādo accidit in apoplexia:z epilēsia:maxime in eis quorū est paroxismorū cōtinuitas:qr aliquādo oportet fortē medicinā dare in principio morbi:aliquādo autē egritudo est debilis:z tūc medicus habet inducias:z incipiendū est a leui medicina:z deinde ad fortē ascēdere:sicut in quartana z quotidiana. ¶ Quarta regula est q aliq̄n agit medicus ꝯtra egritudinē:z aliq̄n contra syntomata egritudinis. Et tñ duū cura est regularis. Primo oportet agere cōtra essentiā egritudinis. Secūdo cōtra que sunt post:syntomata eñ ab egritudine causantur:z ipsā tanq̄ suam causam sequūtur:et p eius ablationē auferuntur. Istud licet sit regulare tñ nō habet veritatē in quatuor casibus:imo primo obuiādum est cōtra syntomata quatuor de causis. ¶ Prima est vehemētia doloris:vt in colica passiōe de materia grossa phlegmatica:primo agimus cōtra doloris substātiam mortificando:z mēbrū stupidum reddēdo p narcotica:vt opiū: mādragora:z alia vt mēbrum nō sentiat:lz materiam incrudēt:z infrigidēt: z sint frigida. ¶ Secūda cā est ꝓpter accidentium acuitatem z vehemētiam:ideo eis primo resistemus:verbi gratia. si habenti febrem accidat sincopis: damus vinum cōtra sincopin:lz augeatur feb. vnde vinū plus iuuat obuiando contra sincopin q̄ noceat augēdo febrē:z de hoc loquiꝭ Gal. in. xj. megatechni. ¶ Tertia causa est ꝓpter virtutis debilitatē:vnde quādo in statu vꝭ i alio tēpore est virtus debilis sine cuius fortitudine morbus curari non pōt:eam per carnē z viuū fortificamus:lz morbū augmētemus:maxime enī debemus ad virtutē respicere: melius est enim morbū augmētare q̄ virtutē deficere. Vñ dicit. G. ij. megatechni. p̄mo virtutē demū morbū cura siue contra morbū

Diaciminum. — *Diagalanga.* — *Diazinzibereos.* — *Regule circa egritudinē curandā obseruande.*

ue cõtra morbũ agas. ¶ Quarta cã est calefactio nimia:
⁊ sic in feb. qñ est nimia calefactio refrigerãdũ:⁊ primo per
frigida:lꝫ em̃ morbũ augmentẽt oppilãdo poros:⁊ prohi-
bendo fumorum euaporationẽ:⁊ augẽdo putrefactionẽ:⁊
per ꝯsequẽs magis curamus calefactionẽ ꝙ̃ morbum: vñ
primo ꝯtra calorẽ est obuiãdum:lꝫ morbus augeaꝛ: demũ
cõtra morbũ.hec.G.in.ix.megatechni. In alijs vero casi
bus primo obuiãdum est cõtra morbũ. ¶ Quinta regula
est ꝙ in dolore vehementi curamus morbũ cum medicina
morbũ inimicãte:⁊ qꝛ timemus sensum doloris:ideo aliq̃
mortificant sensum ꝑ narcotica:⁊ sic dolorem mitigãt:sed
hoc est malũ:qꝛ frigida semꝑ sunt inimica nature:⁊ impe
diunt curam morbi:sed tẽperata cuꝫ aqua ros.vel oleo ro
sa.iuuant. Illud em̃ nõ debemus facere nisi cum doloris
est vehemẽtia:sicut dictũ est prius:vel in mẽbri sectiõe:cuꝫ
volumus extrahere lapidẽ stupefacimus mẽbrũ ne dolorẽ
sentiat:sicut faciũt pueri cum volunt perforare cutem suã
ipsam eleuant ⁊ bene stringũt fugãdo calidum ⁊ spm̃: vt
mẽbrũ non sentiat dolorẽ:⁊ tunc cũ acu ꝑforant. ¶ Sexta
regula ꝙ medicus non debet dimittere viã rectã:lꝫ nõ eue
niat effectꝰ medicine:neqꝫ tenere viã nõ rectã:lꝫ nocumẽ-
tum nõ appareat:qꝛ in fine ex hoc magnũ nocumẽtũ sequi
tur:vnde si tu administres aliquẽ syrupũ artificialiter ad
digestionẽ alicuius materie prius cõsiderãdo cõditiones
considerandas:nõ debes trãsire ad aliã medicinã:licet nõ
videatur operari medicia:qꝛ hoc est ꝓpter materie grossi-
tatem:⁊ ꝓpter tẽporis contrarietatẽ:⁊ ineptam dispositio
nem seu medicine digerẽtis.vñ Hip.ij.aphorismo.oĩa ẜm
rationẽ facienti ⁊c. ¶ Septima regula:ꝙ non semꝑ eãdẽ
medicinã debes dare:sed debes transire ad aliã:⁊ mutare
tuã medicinã:si prima effectuꝫ nõ habeat. Ista aũt regula
mihi videꝛ esse cõtraria predicte. Sed dico ꝙ nõ est cõtra-
rietas:qꝛ medicina dꝫ mutari nõ ẜm virtutẽ seu cõplexio-
nem vel operationẽ:sed ẜm substãtiaꝫ:qꝛ nisi hoc fieret in
corpus nõ imprimeret:imo cibus eiꝰ fieret ex assuefactiõe:
vñ si demus diacalamẽtũ ad digestiõis fortitudinẽ ⁊ suꝑ-
fluitatum ꝯsumptionẽ:nõ debemus dare per longũ tem-
pus:ne natura assuescat:ita ꝙ ab ipso nõ patiaꝛ tãꝙ̃ a me
dicina alterãte:sed vtatur ea tãꝙ̃ cibo per assuefactionẽ:
sed debemus eam mutare in diatrionpipertũ:vel cõsimile
qđ habeat eandem operationem facere:⁊ tunc faceret idẽ
qđ diacalamentũ facere non posset si assuefieret nature in
tantum ꝙ cibus ei fieret. ¶ Octaua regula:ꝙ in operatio
ne ⁊ curatione morborum debemus cõsiderare morbi tẽ-
pora:qꝛ aliter morbus est curandus in principio:augmen
to:statu:⁊ declinatiõe:sicut in apostematibus⁊ febribꝰ. In
ꝓ̃ncipio apostematũ debemus vti repercussiuis exceptis
nouem casibus:qui per hos versos habentur.

Nobile plectoricum crisis centura forensis.
Grossities frigus:congestio:copia:virtus.

In augmento cum repercussiuis debemus cõmiscere disso
lutiua:⁊ in statu similiter:sed differũt in hoc:qꝛ in augmẽ-
to repcussiuis in plꝰ ⁊ dissolutiuis in minꝰ:qꝛ plus ẽ de ma
teria fluxura ꝙ̃ iã fluxa:⁊ in statu est ecõuerso:⁊ in declina
tiõe solũ dissolutiuis:qꝛ nõ ẽ materia fluxura:sꝫ tota fluxa
est siĺr i feb.ꝯtinua. ¶ Nona reĺa ꝙ nõ semꝑ debemꝰ curare
ꝑ medicinã:sed per dietã aliqñ melius est cõfortãdo natu
ram ad vincẽdũ materiã:vt qñ materia est pauca bonũ est
dare cibũ bonũ chimũ generãtẽ⁊ naturã cõfortãtẽ:vt pul
los:⁊ exercitũ nature ꝯueniẽs:⁊ alias res nõ naturales cõ
uenietẽs. Unde si aliquis ꝯqueraꝛ de grauedine mẽbroꝝ:
nõ debemus ei dare pharmaciã statim:sed debemꝰ ei iniũ
gere exercitiũ ⁊ alias res nõ naturales ei ꝯuenientes:qꝛ si
pauca sit materia natura per hec cõfortata poterit illã ma
teriã expellere. Uñ Aui.dicit in p̃io:nõ omnis egritudo
suo curaꝛ ꝯtrario. Et Gal.supra techni dicit ꝙ ille medi-
cus q̃ põt morbũ curare ꝑ cibũ ẽ melior. Et Rasis in suis
experimẽtis laudat medicos altariũ q̃ cibis curabãt.i.de
sacrificio altaris ⁊c. ¶ Secũdũ qđ dꝫ medicus cõsiderare
in digestiõe materie ẽ dispositio patiẽtis:sicut etas ⁊ ꝯsue
tudo. Etas em̃ dꝫ ꝯsiderari:vñ i etate feruẽti in febre ẽ aq̃
frigida cõueniẽs:non tñ in senibus cũ sint debiles.ẜm.G.
in.iij.megatechni ĩpossibile ẽ senes eẽ fortes.aq̃ em̃ nõ cõ
petit nisi in fortibꝰ ⁊ carnosis. ¶ Itẽ ꝯsuetudo est ꝯsiderã
da:sicut videmus in aliquibꝰ q̃ volũt ꝙ in syrupis multuꝫ
mittaꝛ de aq̃:vt q̃ sunt assueti potare aquã:q̃dã nõ:vt qui

Auiceñ. Nõ omnis egritudo suo curaꝛ contrario.

non sunt ꝯsueti potare aquã:⁊ ideo ẜm ꝯsuetudinẽ nõ ẜm
nos:ideo Auic.dicit ꝙ in syrupis debemus ponere de aq̃:
⁊ plus ponimus de aqua in syrupis eoꝝ q̃ ꝯsueuerunt bi-
bere aquã ꝙ̃ in syrupis eoꝝ q̃ nõ ꝯsueuerũt bibere aquaꝫ.
Siĺr videmus ꝙ aliqui sunt assueti ponere in vino suo me
dietatẽ aque:aliqui plus:⁊ aliqui minꝰ: ⁊ aliq̃ nihil:ideo
in eoꝝ cõualescentia bene est illud ꝯsiderandũ:vñ in syru-
pis eoꝝ qui ꝯsueuerũt in vino suo plus ponere aquã:plus
poniꝛ de aqua ꝙ̃ in syrupis alioꝝ. ¶ Itẽ virtutẽ natura-
lem ⁊ animalem debemus ꝯsiderare:⁊ conseruare in omi
cura:vnde virtutẽ naturalẽ cũ ipsa curet morbos debemꝰ
confortare ꝯfortando epar:vbi ista cõsistit:siĺr virtutẽ ani-
malẽ debemus ꝯfortare:vñ gaudiũ ⁊ letitiã debemus eis
prouocare cũ oibus cõpetant:⁊ res placentes volentibus
macrefieri:⁊ illis in q̃bus corpus suũ est infrigidatũ mul-
tũ:ita tunc vt calefiat est multũ conueniens:ẜm qđ recitat
Gal.supra techni de eo cuiꝰ corpus ad irã ꝓuocauit:⁊ cu-
ius corpus infrigidatũ erat:calefactũ fuit:⁊ sanatus est.

¶ Uiso de quibusdã electuarijs pectori valentibꝰ. Nũc vi
deamus de q̃busdã stomacho valẽtibꝰ. Et q̃tũ ad presen
tem lectionẽ videamus de q̃nqꝫ:quoꝝ primũ est diacitron
secundum diacitoniten:tertium est diaciminum: quartuꝫ
est diagalanga:quintum zinziber conditum.

De electuarijs stomacho valentibus.

¶ Diacitron est quoddam electuariũ:cuiꝰ basis est citrus
bonus stomacho:⁊ est fructus cuiusdã arboris. De pomo
citri vtimur quantũ ad quatuor que sunt in eo: ibi em̃ est
cortex:acetositas:semen:⁊ caro. Cortex est calidus: et va-
let ꝯtra paralysim. Oleũ factũ de citro valet ꝯtra tremorẽ
cordis:qꝛ aromaticũ est. Caro pontica est ⁊ grossa in dige
stione:⁊ ꝓpter sui indigestionẽ nocet stomacho:vnde non
potest digeri. Acetositas frigida est ⁊ sicca. Diacitron va-
let ꝯtra passiones stomachi ex calefactiõe: ⁊ ꝯfortat stoma
chũ debilitatũ ex lassitudine:est em̃ stipticũ:⁊ infrigidat ẽt
ꝯtra fluxũ ventris cholericũ malitiã reprimẽdo:⁊ ꝯtra car
diacas passiones ex calida cã:qꝛ frigidũ aromaticũ est:vñ
valet ꝯtra tales cardiacos:valet etiam ꝯtra passiones sto
machi sua acetositate:valet eius oleum cõtra paralysim.

Diacitron quid sit citrus.

¶ Diacitonitẽ ex citonijs fit siue cotanis:qđ idem est: ⁊ est
quoddã cũ spẽbꝰ:⁊ quoddã est sine spẽbꝰ: ⁊ est q̃ddaꝫ sim-
plex siue ꝯfortãs:aliud laxatiuũ in q̃ scamonea cõmisceꝛ:⁊
idẽ est meliꝰ de electuarijs in quibꝰ scamonea cõmisceꝛ. Ci
tonia sunt frigida ⁊ sicca stiptica:stomachũ ꝯfortant: ⁊ ab
eis dr̃ diacitoniten. ꝯtra indigestionẽ valet:qꝛ stomachuꝫ
ꝯfortat:cõtra etiã vomitũ valet:ventositatẽ ẽt ꝓcordioruꝫ
remouet:qꝛ ꝯfortat digestionẽ: ventositas ꝑ indigestionẽ
fit:bonũ colorẽ facit ꝓpter bonã suã digestionẽ:valet ꝯtra
fluxũ vẽtris:qꝛ ꝯsumit ventositatẽ:⁊ cõfortat stomachũ:⁊
bonũ odoreꝫ facit:⁊ cõfortat mirabiliter:⁊ valet hoibꝰ deli
catis:⁊ aliq̃ faciũt sine speciebus corticem citonioꝝ remo
uendo:⁊ postea coquunt carnẽ incisam in frusta: ⁊ postea
zuccaruꝫ cõmiscent:⁊ hoc simpĺr sine spẽbus laxatiuũ est:
vt dictum est:cum aqua calida debet dari in sero: aut cum
vino post prandium in mane:⁊ sero post cenam.

Diacitoniten. Quid sit citoniũ.

¶ Diaciminũ a cimino est dictũ:qđ ciminũ est calidũ ⁊ sic
cũ:eiꝰ aqua albefacit faciẽ:in esu ẽt comestũ nõ multuꝫ fa-
cit colorẽ bonũ:sed multꝰ vsus eiꝰ citrinat ipꝫ sua subtili
tate ⁊ caliditate:⁊ sic ciminũ ventositatẽ ꝯsumit:valet con
tra colicã passionẽ:qꝛ in ea est ventositas:oleũ de cimino ⁊
farina fabaꝝ ⁊ pauco melle valet ꝯtra inflãmationẽ testicu
loꝝ:valet ẽt ꝯtra passionẽ pectoris ex frigida cã:qꝛ eã cale
facit:⁊ icidit:⁊ ventositatẽ ꝯsumit:valet forte asmaticis⁊ i
stomachi frigiditatẽ cã dicta:q̃rtanarijs valet:⁊ materiaꝫ
eiꝰ ꝯsumit ⁊ icidit:⁊ typũ febris mitigat:qꝛ calefacit mate-
riã:⁊ ꝯsumit ventositatẽ:vt dictũ est:qꝛ miro mõ ꝓdest:di-
gestionẽ ꝓcurat mirabiliter datũ post comestionẽ. ¶ Dia
galãga dr̃ a galãga:⁊ est radix rubea calida ⁊ sicca in scđo
gradu:⁊ valet ꝯtra stomachi frigidã passionẽ ex ventosita
te:vel ex phlegmate:qꝛ caliditate ⁊ siccitate ꝯsumit: ⁊ aro
maticitate cõfortat:huius etiã radix soluit ventositatẽ:et
ideo cõpetit ꝯtra colicã passionẽ:⁊ est galãga basis in hoc
electuario. ¶ Zinziber cõditũ fit ex zinzibere:⁊ hꝫ vim pi
peris:sꝫ est minꝰ calidũ pipere. Istud tñ zinzi. magis cale
facit ꝙ̃ piper cũ sit grossius. Et ideo cũ icipit calefieri for-
tior in eo calor imprimiꝛ:⁊ fortiorẽ imprimit:⁊ est calidũ ⁊
siccũ:hꝫ humiditatẽ:qđ scitur ꝑ suã citã putrefactionẽ:sto
machuꝫ confortat sua caliditate:memoriam iuuat super-

Diaciminuꝫ.q̃d sit ciminum.

Diagalanga.q̃d sit galanga.

De zinzibere condito.

fluam hũiditatẽ cerebri abstergendo: bonuz epati ⁊ stomacho: qꝛ digestionẽ cõfortat sup̱fluã humiditatẽ cõsumẽdo: vñ cũ fructibus indigestibilibus comeditur vt cõseruet digestionẽ. zinzi. ꝯditũ valet passionibus capitis ⁊ pectoris ex materia sup̱flua hũida mũdificãdo sup̱fluã hũiditatez. In india ⁊ alexãdria fit hoc mõ. accipiꝛ zinz. viride ⁊ coq̃tur fortiter vsq̧quo sit multũ molle: ⁊ cuz melle vl' zuccaro miscet: ⁊ tãtũ est durũ ꝙ vix põt cũ cultello incidi: aliq̃ñ fit ex zinz. sicco in frusta inciso: ⁊ postea posito in vase ĩ terra: ita ꝙ mollificaꝛ: demum misceꝛ cum zuccaro vel cũ melle.

¶ Uisum est superi⁹ de digestione ⁊ de modo digestionis. Nunc videamus de mõ exhibendi digestiua: sicut sunt syrupi ⁊ electuaria. Et ꝓpter hoc queritur: vtrũ syrupus debeat dari post cibũ ẜm artez? ⁊ videtur ꝙ non: quia syrup⁹ non debet dari post rem impedientem suam operationez siue digestionem: sed cibus primo assumptus impedit digestionẽ siue operationem faciendaz a syrupo: cum cibus sua grossitie impediat transitũ syrupi ad materiã digerendã: ergo ⁊c. ¶ Itez Isaac in dietis vniuersalibus dicit ꝙ cibus grossus non dz dari ante subtilem cum ipse impediret transitum subtilis: sed post: ergo a simili cum cibus sit grossus: syrupus ꝟo subtilis: syrupus debet dari ante cibũ ⁊ non post: ergo ⁊c. ¶ Oppositũ dicit Gale. iij. acutorũ: dicit eñi ꝙ syrupus añ cibum dz dari: vt ibidem dicit Hippo. ⁊ nihil ꝓhibet a potu ei⁹. s. secaniabĩ post acceptionẽ cibi.

An syru. sit añ cibũ ꝺandus.

¶ Cõsequẽter queriꝛ vtrũ syrupus debeat dari cum aqua vel sine? Et videtur ꝙ non cũ aqua: qꝛ omne qđ misceꝛ cuz alio debet eius nocumẽtũ reprimere: ⁊ ꝟtutẽ eius cõfortare: igiꝛ cũ aqua diminuat virtutẽ syrupi nõ debet cõmisceri cũ eo: minor declaratur per Gal. iij. simplicis medicine qui dicit ꝙ aqua diminuit virtutẽ eius cui admisceꝛ: ⁊ tollit saporem. In oppositũ est vsus cõis oĩm. ¶ Tertio queriꝛ: vtrũ cũ aq̃ cal'. vel frigida: ⁊ vr ꝙ nõ cũ aq̃ frigi. qꝛ dicit Hip. ꝙ aq̃ frig. nõ dat vigorẽ nec penetrat: talia aũt nõ cõpetunt syrupo: qꝛ dz trãsire; ergo ⁊c.

An syrup. ꝺãdus sĩ cũ aqua.

An cũ aq̃ ca. vl' frig.

¶ Solutio ad primaz questionẽ dicẽdũ ꝙ de syrupis debemus dare in mane nõ solũ tria coclearia vel quatuor: qꝛ in magno stomacho citius ꝯsumeretur anteq̃ꝫ veniret ad membrũ: sicut parũ vini in magno poculo. ¶ Ad questionẽ ergo dico ꝙ in sanis hoĩbus post cibũ nõ est artificiosum dare syrupum: immo melius est nõ dare ipsum: qꝛ corrũpereꝛ a cibo sua operatio: qꝛ ergo cibus assumptus in magna quãtitate non permitteret ipsuz transire: ꝓpter hoc in ipsis hoĩbus qui vtũtur multũ grosso cibo nõ cõuenit syrupus post cibũ nisi sit post longũ tempus: vnde in quadragesima: quia nõ comedunt homines nisi semel in die. s. in meridie: ⁊ cibus põt digeri ante noctẽ ⁊ trãsire ad epar: tunc in nocte põt dari syrupus: sed in fe. acuta bene põt dari syrupus post lõgũ tẽpus. s. post digestionẽ cibi: cibus eñi febricitãtiũ est pauc⁹ ⁊ subtilis: ⁊ facilis digestiõis: vt aqua ordei: ⁊ ideo viã aperit syrupus: ⁊ iõ põt dari post cibum talem: lꝫ in quadragesima possit dari in vespere secure in pauca portione: tamẽ debet dari in mane in magna portiõe: ⁊ non in sero: debet tñ dari ante cibũ simpl'r ⁊ sine digestione securi⁹: qꝛ tũc stomachũ mũdificando ad bonã susceptionez preparat: ⁊ viã cibo vt melius possit transire aperit. ¶ Autoritas Hipp. ⁊ G. debet intelligi in feb. in q̃bus datur cibus lubric⁹ subtilis cito digestibilis: post cuius tãtam digestionez põt dari syrupus cui syrupo trãsitus preparaꝛ. ¶ Ad illud qđ scđo queriꝛ: vtrũ cũ eo aqua debeat cõmisceri: dicendum ꝙ sic. Et si q̃ras quare: dico duplici de cã aqua cõmisceꝛ cũ syrupo: vna est vt abominatio remoueaꝛ: scđa vt ille syrup⁹ faciliꝰ trãsire possit propter illã aquã: qꝛ illa aqua aliquãdo syrupũ subtiliat: qꝛ ergo nõ est eadẽ abomiatio in syrupis: pauca eñi est in syrupo viol'. sꝫ multa est in syrupis in quibus poniꝛ absinthiũ ⁊ silia amara: ideo quantũ ad hoc minus est ponendum de aqua in syrupo viol. q̃ꝫ in syrupo de absinthio. Nõ ergo est certa ⁊ determiata quãtitas aque ponẽda in syrupis: ĩmo in quibusdam plus: in quibusdam minus. ¶ Itẽ syrupi in estate magis coquuntur q̃ꝫ in hyeme: vt melius conseruenꝛ: ⁊ ne medicina cito a calido estiuo putrefiat ꝓpter exhalationẽ caloris naturalis secũ ducẽtis hũidũ naturale ad exteriora a calore extraneo ⁊ excedenti: iõ plus debet poni de aqua in estate q̃ꝫ in hyeme.

Aq̃ cõmisceꝛ cũ syrupo duplici de cã

¶ Ad argumẽta dicendũ ꝙ aqua diminuit ei⁹ virtutez in sapore: ꝓpter hoc ibi poniꝛ: qꝛ sapor est abominabilis: nõ tñ tollit ei virtutẽ penetrãdi ꝑ angustas vias ad epar: immo iuuat ipm subtiliando: neq̧ in operãdo minuit postea virtutẽ: postq̃ꝫ ad epar penetrauit: qꝛ natura diuidit eaz a syrupo ⁊ seq̃strat: ⁊ ad renes mittit eã cũ vrina. ¶ Ad tertiã questionẽ: dico ꝙ aqua calida debet poni in syrupo in oĩ tp̃e nisi in estate valde feruenti ⁊ in morbo calidissimo: cã est: qꝛ aqua calida caliditate sua actuali digerit materiã si eã cũ caliditate sua attingat: etiã ipsa caliditate sua aperiẽdo vias meli⁹ facit vt syrupus trãseat ad materiaz morbi q̃ꝫ si eẽt frigida: ⁊ etiam iuuat syrupum ad digestionem materie pl⁹ sua caliditate q̃ꝫ frigiditate sua: qđ ptꝫ ꝑ Isaac ſ. viati. cap̃. de amore hereos: q̇ dicit ꝙ q̇dã intrantes balneũ ad cantãdum animanꝛ. ¶ Ad argumentum dicenduz ꝙ aq̃ frigida quãtũ ẽ de sua frigiditate nõ trãsit: tñ sua substantia ⁊ subtilitate trãsit. Uel dicẽduz ꝙ aqua frigida facit trãsire syrupuz: ⁊ syrupus aquã frigidã: vñ mixtum ex istis duobus meli⁹ trãsit q̃ꝫ alterũ per se: ⁊ aqua deficit in trãseũdo sua frigiditate: ⁊ syrup⁹ sua grossitie: aqua autez mixta cũ syrupo dat ei subtilitatez: ⁊ syrupus dat aque caliditatẽ: vt oximel: vel aliquid tale: nec aqua tunc cõgelat: nec syrupi impedit viaz: sicut diximus de aqua mixta cũ vino rubeo grosso facit ipꝫ penetrare: ⁊ vinum aquam. Ideo dicit Auicẽ. ꝙ vinũ limphatuz citius inebriat q̃ꝫ purũ: qꝛ citius transit: ⁊ caput petit: qꝛ subtilius factum est ⁊c.

¶ Deinde queriꝛ vtrũ electuaria debeant dari ante cibum vel post: ꝙ nõ añ arguiꝛ: qꝛ vinũ ꝓhibeꝛ ante cibũ cũ sit calidũ: ergo electuaria cũ sint calida ante cibum non debẽt exhiberi. ¶ Itẽ somn⁹ ante cibuz ꝓhibeꝛ: qꝛ calorez ad interiora retrahẽdo stomachũ calefacit: qui calor fortis stomachi iuentẽs substãtialẽ hũiditatẽ dissoluit. Sed electuaria cũ sint calida stomachũ calefaciũt: ergo nõ debẽt ante cibũ exhiberi. ¶ Cõtra ꝙ non debeat exhiberi post: et ita electuaria nũq̃ꝫ erũt exhibẽda: qꝛ electuaria sunt calida et penetratiua: sed talia faciũt cibuz indigestũ transire: ergo electuaria cũ sint calida nõ debent post cibum exhiberi.

an electuaria danda sint añ cibum.

¶ Cõsequenter queritur: vtruz cum debemus exhibere syrupũ ⁊ electuariũ: qđ debem⁹ prepõere. ¶ Solutio ad primã questionẽ: qꝛ electuaria aut danꝛ propter stomachum: aut ꝓpter alia mẽbra: vt triasandali ꝑ epar: aut diamargaritõ ad cõfortationẽ cordis: pliris ad confortationem cerebri: electuarium ducis ad cõfortationẽ vesice: ⁊ diacostũ ad deoppilationẽ splenis. Si dem⁹ electuaria ꝓpter alia mẽbra a stõ q̃ sunt remota ꝯfortãda: ⁊ ꝓpter materiaz que in eis est digerenda: tunc debemus ea dare ante cibum: et nõ post: quia cibus impediret electuariũ trãsire ad mẽbra q̃ debemus ꝯfortare: ⁊ materiã in eis digerere. Si ꝟo deꝛ electuariũ ꝓpter stomachũ hoc est dupl'r: aut quia stomachus est mal⁹ ⁊ peccãs in se. s. qꝛ ipse est nimis calidus: vel nimis frigidus: vel nimis siccus: vel nimis hũid⁹: vel quia habet in se aliquã hũiditatẽ superfluã: tunc dem⁹ electuarium añ cibuz: vt peccatum stomachi corrigẽdo p̃paret ad hoc vt possit cibũ digerere. Si aũt detur electuariũ: nõ qꝛ stomach⁹ peccat in se: sed ꝓpter vitium cibi: aut hoc est: qꝛ cibus est nimis grossus; vt caro bouina: aut quia vẽtosus: vt fabe: aut qꝛ nimis pinguis: ⁊ natãs in stomacho: aut qꝛ nimis calidus hũidus: frigidus: aut siccus: tũc detur post cibũ: si eñi dareꝛ ante cibũ citius exiret stomachum q̃ꝫ posset corrigere vitiũ cibi: si aũt sit cibus natãs: vel qꝛ multus vt in gulosis: vel qꝛ pinguis: tunc post cibũ cõpetit diacitonitẽ: qꝛ cõpressiuũ est sua stipticitate: nec ẽ nimis calidũ: ideo non facit citius debito cibum ante sui digestionem trãsire: vnde sunt cauẽda electuaria nimis calida penetratiua diuretica: sicut diatriompipereõ: diacalamẽtũ: dianisum: qꝛ facerẽt cibũ transire ante digestionẽ sui: sed si quia ventosus tunc cõpetit cõsumens ventositatem: sicut diaciminũ: sed cũ mõ: qꝛ faciet trãsire cibuz ante sui digestionẽ: ideo cõmisceaꝛ cum eo diacitoniten: vt per diacitoniten remaneat: ⁊ per naturã suã vẽtositatẽ consumat: aliquando aũt vt melius possumus electuaria accipim⁹: ⁊ tũc ista nõ caueamus. ¶ Ad primũ argumẽtũ dicẽdũ ꝙ vinuz nõ ꝓhibeꝛ ante cibum quia calidũ: sed quia faciliter transiens ante sui digestionẽ: ⁊ penetrãs mẽtẽ percutit ledendo neruos: qꝛ cũ ipm sit calidũ: ⁊ nerui sint phlegma coagulatuz ideo ipsos dissoluit: ⁊ nocet eis: ⁊ hec est vna cã q̃re nocet neruis vinũ sumptũ ante cibũ. Secunda causa est hec: q̃re nocet neruis vinum sumptũ ante cibum ⁊c. vinũ ante sui digestionem penetrat

Qñ dãd⁹ est syrup⁹ ⁊ electuariũ siꝛ: qđ debemus p̃ponere.

digestionem penetrat veniens ad mēbra: ⁊ ad neruos non digestum non cōuertitur: quare remanens acescit. Acetosum aūt est inimicū neruis. Tertia causa est: quia sui penetratiōe materiam indigestā secum trahit: ⁊ facit penetrare ad neruos: ⁊ replet: ideo cauetur. Sz electuaria ita cito nō trāseunt cū sint grossa: ⁊ nō ꝑcutiūt neruos. ¶ Ad aliud dicēdum ꝙ verum est ꝙ somnus ꝓhibetur in sanis hominibus ante cibum propter causam in argumēto tactā: sed tñ si aliq̄s materiā phlegmaticam haberet ī stomacho: vt melius per calorē in somno consumeretur competeret somnus. Similr̄ de electuarijs dico ꝙ in sanis nō cōpetunt ante cibum: nisi in eis sit aliq̄s lapsus: vnde caueat conseruator sanitatis ab omni medicinali: cū tamē habet aliquā materiā phlegmaticā in stomacho cōsumēdā cōpetūt electuaria sicut somnus. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ post cibū nō debet dari electuariū stipticū valde calidum: vt diatriōpiperiō ſm Aui. sed debet dari electuariū aliqualiter calidū stipticū qḋ remaneat in stomacho: ⁊ possit digestionē iuuare. Ad aliam questionē dicēdū ꝙ si syrupus ⁊ electuariuz dentur propter mēbrū remotuz a stomacho: primo debet dari syrupus vt eam aperiat electuario: et ipsum faciat trāsire: sed si propter stomachū debet dari electuariū prius: vt diutius in stomacho remanens ibi operationē suaz faciat.

De sto. fri. ¶ Stomatichon frigidū facimus lib. j. valet ꝯtra oēm calorem: sitim reprimit: ⁊ passiōib⁹ debilitatis ex nimio calore ꝑpotēter subuenit: acutis ⁊ peracutis mirifice ꝓdest. ℞. zuc. lib. j. sanda. alboꝝ ⁊ ru. ana. ʒ. j. ⁊ ß. spodij berberis semi. portulace scariole semi. melonis palestini succi liq̄r. ro. ⁊ violarū nenufaris añ. ʒ. j. confice sic: zuccarū ponatur in stagnato cū lib. j. aque rosa. ⁊ tādiu bulliat cū spatula agitando donec ad aque ꝯsumptionē veniat: deinde puluis harū specierū commisceatur agitando in stagnato: cū autem volueris scire an coctuz sit: gutta supra marmor proijciatur inunctum oleo mel. vel rosa. vel oleo cōmuni ad nostram doctrinaz abluto: cū vero coctum fuerit: ponatur marmor: ⁊ cum cultello oleo inuncto frustatim incidatur cū calidum est: datur mane ⁊ meridie cum aqua frigida.

De sto, cal. ¶ Stomatichō calidū stomachum confortat: virtutē digestiuam iuuat: ⁊ iliosis ꝯfert. ℞. zuc. lib. j. aque lib. j. cinamomi zinzibe. añ. ʒ. ij. gariofi. galange añ. ʒ. j. nucis muscate spice ligni aloes cardamomi macis añ. ʒ. ß. eodē mō cōficitur sicut stomatichō frigidū.

De sto. laxatiuo. ¶ Stomatichon laxatiuū de his specieb⁹ potest fieri si apponatur. ℥. j. scamonee: vel fiat de speciebus dulcibus laxatiuis q̄ teri pñt croci xiloaloes gariofi. gallie muscate anisi maratri cinamo. succi liquiri. reubarbari seminis basiliconis: berberis scariole: portulace papaueris albi citrulli melonis cucumeris ⁊ cucurbite añ. ℈. j. margaritarū ossis de corde cerui añ. ℈. ß. zuccari candi. rosarum añ. ℥. j. ⁊ ʒ. iij. cāphore tertiam partem. ℈. vnius.

De q̄dri- meron. ¶ Quadrimeron. i. de quatuor numeris vel de quatuor rebus expertū ad asmaticos ⁊ ex catarro tussientibus: valet ad dolorē ⁊ frigiditatē stomachi: digestionē ꝓcurat: renes debiles releuat. ix. pars est li. j. ℞. elennij. ℥. j. ⁊ ʒ. iij. semis maratri. ℥. j. piperis. ʒ. vj. cimini. ʒ. iij. mellis qḋ sufficit. datur mane ⁊ vespere cum vino calido.

De rosata. nouella. ¶ Rosata nouella dicitur a rosis: ⁊ nouella dicitur i respectu veteris q̄ recipiebat cipapirū. i. sulphur viuū: vomitū ⁊ subuersionē stōachi aufert: debilitatē ⁊ sitiz reprimit: defectis ex lōga īfirmitate mirabilr̄ subuenit: sudores diaforeticos cōpescit. xx. pars ē li. ij. ℞. rosacei zuccari liquir. añ. ℥. j. ⁊ ʒ. j. ⁊ ℈. ij. ß. cinamomi. ʒ. j. ℈. ij. gar. nardi zinzi. galāge nucis muscate zedoarie storacis cardamomi apij añ. ℈. j. ⁊ gra. viij. mel qḋ sufficit: datur mane ⁊ meridie cū frigida aqua.

De diarodon abbatis. ¶ Diarodon abbatis dicitur a rosis q̄ ibi intrant plus q̄ȝ de alijs speciebus: nomē accepit abbatis ab abbate de curia ꝯpositū. datur ꝓprie ictericis epatis phthysicis ethicis: cardiacis qui patiuntur ex calore: ⁊ conualescētib⁹ ex lōgis et acutis egritudinib⁹ mirabiliter auxiliatur: ⁊ ad calefactionez stomachi pulmonis ac toti⁹ corporis. Sexta ps ē li. ij. ℞. sādaloꝝ alboꝝ ⁊ rubeoꝝ añ. ʒ. iij. ⁊ ß. dragagāti gūmi arabici spodij añ. ℈. ij. asari. spice masticis zinzi. cardamomi. musci. grañ. uj. ⁊ ß. syrupi facti de aq̄ rosata qḋ sufficit. datur mane ⁊ meridie cū rodostomacho vel aqua frigida.

De triasandalo. ¶ Triasandali dr̄ a trib⁹ gñib⁹ sandaloꝝ q̄ ibi intrāt: datur ꝓprie ꝯtra calorē stōachi ⁊ epatis: phthysicis ⁊ ictericis vz. medietas est li. iij. ℞. sandal. alboꝝ ⁊ rube. citri. ro. zuc. añ. solid. ij. reubar. spodij succi liq̄. semi. portu. añ. solid. j. ⁊ ß. amili gūmi arabici dragagāti semi. citru. melo. cucu. et cucurbite: semi. scariole añ. solid. j. cāphore. ℈. j. ⁊ ß. Alij quadruplicāt rosas ad pōdus syrupi ros. qḋ sufficit: detur mane ⁊ meridie in modū castanee ꝯfecta: al's cū aqua frigida.

¶ Diacostū dr̄ a costo qḋ recipit: valet ꝓprie spleneticis hydropicis ⁊ maxie leucophlegmaticis ⁊ hyposarche q̄ fit stomachi calore. xij. ꝑs est lib. j. ℞. asari anisi apij añ. ʒ. ij. ℈. ij. sq̄nāti: myrrhe melanopipis añ. ʒ. ij. ß. reubar. croci aristolo. rotun. añ. ʒ. j. ℈. ij. costi. ʒ. j. ß. cinamo. casieligne añ. ʒ. j. ℈ j. mellis q̄ȝtū sufficit: datur cū decoctōe capparoꝝ vel scolopēdrie ī sero vel mane. Dosis sit. ʒ. ij. cū vino calido. De diacosto. ¶ Habito de digestione ⁊ modo digestionis: videam⁹ postea de eūatione: circa quā sex sunt inq̄rēda. Primū est de eūatione q̄ fit ꝑ secessū. scdo de ea q̄ fit ꝑ medicinā vomitiuā. tertio de ea q̄ fit ꝑ flebotomiā. q̄rto de ea q̄ fit ꝑ clysteria. q̄nto de ea que fit ꝑ vētosationē. sexto de ea q̄ fit ꝑ sanguisugas. ¶ Circa primū ad hec sex videamus. Primū est q̄ impediūt euacuationē per secessuz: ⁊ que rectificant eā. Secundū est videre modū preparādi corpa que debent euacuari. Tertiū est quō vie debeāt ꝑparari: ⁊ ꝑ quas dz fieri euacuatio. Quartū est de nocumētis que eueniūt corpori humano ex exhibitione medicine ⁊ remedijs contra ipsa. Quintum est de signis euacuationis facte cōplete ꝑ medicinam. Sextum est de regimine patientis post euacuationem. ¶ De primo duo debēt videri: primo que sunt illa q̄ impediunt euacuationē que fit per secessuz. Scdm est que sunt illa que rectificant euacuationem ꝑ secessum. Primū est de ꝑsenti lectione. ¶ Sciēdū ꝙ illa que impediūt euacuationē sunt. xvij. ¶ Primū est vsus boni cibi ⁊ diete laudabilis in alijs reb⁹ nō naturalib⁹: talis nō dz euacuari cū non habeat materiā in corpore nisi necessariā corpori: vñ Impediētia euacuationez xvij. tales debēt cauere pharmaciā: vnde Auiceñ. Caueat conseruator sanitatis ne aliquod medicinale presumat dare: cū eñ medicina attrahat per simile: ⁊ cū non sit humor eius in corpe vel abundās: cū illa abundātia fiat ex indebito regimie sex reꝝ nō naturaliū attrahit qḋ est necessariū corpi: ⁊ ꝯuertit se ad sanguinē: ⁊ ad carnē cum magna angustia trahit ea: carnē idest materiā ex qua caro ďbeat generari ſm Gal. supra illum apho. sana habentes corpa pharmacia ⁊c. ¶ Scdm est repletio nō antiquata ⁊ pauca: aliqñ accidit ꝙ aliq̄s nimis comedit ⁊ sentit se grauē: peccaret eñ q̄ ei daret statim medicinā: imo ista repletio ꝑ abstinētiā exercitiū balneū euacuatur: abstinētia eñ desiccat ꝓpter defectū humiditatis nutrimēti mēbra humectātis: exercitiū suꝑfluum euaporat calorē sopitū euigilādo: ⁊ poros apiendo: somnus digerit: qr per ipsum calor digerens ad interiora reuertitur. Balneū aūt ꝯuenit in superflui euacuatione: ⁊ istam duplicem superfluitatem tangit Hippo. in aphorismis cū dicit ꝙ sudor multus aut significat ꝙ nimio cibo vtitur: aut qr pharmacia indiget: cū ibi sit disiūctio: opz ꝙ ibi sit duplex resolutio: quaꝝ vna causatur per sudorez: ⁊ alia per euacuationē: prima est noua: secūda antiqua. Tertiū impedimētum est repletio humoris sanguinei: non dz sanguis ꝑ medicinā euacuari: sed ꝑ flebotomiā. Unde Gal. Si medicinam nō habemus sanguinis euacuatiuam: ⁊ si sit non tñ inuenta est. Unde Gal. ix. megatechni dicit ꝙ medicina non euacuat humorez in venis: idest cuius habitatio proprie est in venis: idest sanguinem. ¶ Quartū impedimētū est corpis manitio ⁊ vacuitas. Uñ Hipp. ij. particula apho. vbi indigētia nō oportet laborare: idest vbi est cibi paucitas ⁊ pauperies nō est iniungēduz exercitium: aut pharmacia: aut flebotomia siue in sanis: siue in egris: vnde sani non debēt laborare: neq̄ȝ ieiunare: ꝑ hoc enim virtus deficit: ideo cibus exercitium preoccupare debet: vt dicit Gale. ¶ Quintum impedimētum est corporis dispositio: vnde aptitudo ad vomitū īpedit: ne detur medicina euacuatiua ꝑ secessum: sed per vomitum: vnde Hippocra. graciles ⁊ facile vomentes ⁊c.

¶ Sextum impedimentuz est quādo materia venenosa in vacuitatibus membrorum continetur quieta: vt in leprosis non dz dari medicina euacuatiua: qr materia quieta ꝑ medicinā mota posset venire ad mēbra nobilia: vt ad cor ⁊ sincopim inducere: ⁊ alia mala syntomata: cuz materia sit venenosa. Unde Hippo. ij. aphoris. sana habentes corpo-

ra purgari ꝛc. vñ ſm expoſitionem commẽti ly habẽtes nõ accipiť comparatiue: ſʒ electiue: ſiue ꝑ magis: ſiue ꝑ quãto plus: ita ꝗſit ſenſus: habẽtes ſana corpa cito exoluunť: qꝛ ſubſtãtialis hũiditas eoꝝ ꝑ hoc minuiť: et ꝟtus: vtẽtes malo cibo idest ſanguinẽ malũ ꝛ coꝛruptũ habẽtes q̃ dicit cibus interi⁹: qm̃ epar alijs mẽbꝛis miniſtrat: ꝛ nõ exterioꝛ vt panis ꝙ idest quãtũ exoluũtur iſta celerius: quaſi dicat multo plus: cũ in eis ſint mali humores moti per medicinã maliciã ſuam oſtendentes pꝛopꝛius occulta. ¶ Septimuʒ impedimentũ eſt ꝙ aliquod accidens cõcomitans corpus euacuãdũ vt impregnatio: vnde in pꝛĩcipio impregnationis ꝛ in fine non dʒ fieri euacuatio: qꝛ ſi fructus debiliter ligantur in ſua pꝛima creatione ſiue generatiõe a debili vẽto ꝛ exſufflatione cadunt: ꝛ in fine quando ſunt maturati nullo extraneo cogente ſimiliter cadunt. Sic etiaʒ dicitur de ſpermate ꝛ fetu: vnde non debet fieri euacuatio in pregnantibus niſi a quarto mẽſe vſq ad ſeptimũ: ꝛ hoc dicit Gal. ſupra pꝛimum aphoꝛ. iiij. particule. Pꝛegnantes ꝛc. ¶ Octauũ impedimentũ eſt nimia tempoꝛis aut in frigiditate: aut in caliditate diſtẽperantia: qꝛ tũc caloꝛ tẽpoꝛis excedens ſubtilitate ipſius medicinã extraheret: ꝛ ita virtutẽ medicine debilitaret: ꝛ ei⁹ actionẽ impediret. ¶ Iteʒ humoꝛẽ motu oppoſito reſpectu mot⁹ medicine caliditas tẽpoꝛis traheret: cũ caliditas trahat: ꝛ eſſet mot⁹ agitationis. ¶ Itẽ calidũ calido appoſitum facit ipſuʒ furere: qꝛ omne pharmacũ eſt calidũ vt plurimũ. ¶ De frigido cauſa eſt: quia frigiditate tempoꝛis materia eſſet compacta: ꝛ tunc ipſa eſſet inobediens medicine trahenti: ꝛ pꝛohibẽs ſuã operationem. Similiter de regione frigidum ꝛ calidũ intẽperate: ꝛ ſic de alijs ego intelligo: vñ in regiõe calida valde nõ dʒ dari medicina: cuʒ in ea ſit virtus debilis: nec in frigida: qꝛ humoꝛes compacti non obediunt expulſiõi. ¶ Nonũ impedimentum eſt virtus naturalis: aut accidẽtalis debilitas: virt⁹ em̃ naturalis curat moꝛbos: idõ in ei⁹ debilitatione medicina laxatiua nõ dʒ dari: cũ ipſaʒ debilitet: nec ſi virt⁹ animalis eſſet debilis: niſi ei poſſemus obuiare: ſed ſi ei poſſem⁹ obuiare: poſſet dari. ¶ Decimũ ipedimẽtũ eſt complexio calida ꝛ ſicca: qꝛ ſiẽ additũ ſuo ſimili facit euʒ furere. Siltr in cõplexione ſicca: qꝛ virtus in eis eſt debilis: ꝛ in virtute debili non debet dari medicina admĩnus foꝛtis. ¶ Undecimũ eſt nimia coꝛpoꝛis raritas: qꝛ talia coꝛpa cito exoluũtur: ꝛ ab eis cito fit euacuatio: quia hũoꝛes euacuatiui ſunt obedientes: ꝛ hoc dicit Galen. iij. ſimplicis medicine ꝙ cã quare medicina plus debito euacuat eſt coꝛpis raritas: ꝛ ideo in talib⁹ eſt cauẽdũ. ¶ Duodecimũ impedimẽtũ eſt pinguedo naturalis: qꝛ talia ſunt debilis virtutis: vñ Hipp. craſſi valde ſm naturã cito moꝛiunť: nec pinguibus accidentaliter: ſiue per acquiſitioneʒ ne fiat caloꝛis ſuffocatio: in illis em̃ ſpiritib⁹ ꝛ cal. naturali extinctis a venis per medicinã fieret a ſuperexiſtẽte pinguedine ꝛ a frigiditate per abſtractionẽ caloꝛis inducta cõpꝛeſſio iſtoꝛum meatuum. ¶ Decimũtertiũ impedimentũ eſt ꝑparatio ad fluxũ ventris: ꝛ ad paſſionẽ collicã: ſicut in illis q̃ habẽt longas tibias: ꝛ collum longum ꝛ gracile: qꝛ hoc tale animal vt plurimum eſt diſpoſitum ad fluxum ventris: ſicut eſt in ardea: idõ in talibus ne fiat fluxus ventris aut inteſtinoꝝ excoꝛiatio nõ dʒ dari foꝛtis medicina. ¶ Decimũquartũ impedimentum eſt etas inconueniens vt pueritia ꝛ ſenectus: in ſenibus em̃ eſt virtus debilis: et in tali etate: ꝛ tali virtute debili non dʒ dari medicina foꝛtis: ꝛ in eis ſufficit ꝙ ex ſe ſoluiť a coꝛpoꝛibus eoꝝ. ¶ Decimũquintum impedimẽtũ eſt ars laboꝛioſa: vt fabulis: et in poꝛtatoꝛibus magnoꝛũ onerum: aut in his qui vaduut vel qui currunt: quia per talia membra ab eis diſſoluunť: ideo medicina eſt contraria. ¶ Decimumſextũ impedimẽtũ eſt apoſtema in partibus inferioꝛibus. ſ. in ano: tũc em̃ ſʒ Gal. in. xiij. megatechni: nõ debet pꝛouocari fluxus ventris: ꝑ hoc em̃ moꝛb⁹ augeť: ꝛ doloꝛ ſentitur in illo mẽbꝛo: ſiltr ſi apoſtema ſit in matrice: nõ debẽt ꝑuocari mẽſtrua. ¶ Decimũſeptimũ ĩpedimẽtũ ẽ diſpoſitio celeſtis: iſta em̃ eſt aſtrologica. Iſta em̃ tripłr ĩpedit euãtionẽ ſeceſſiuam vno mõ quia materiã infrigidat ꝛ ingroſſat: vnde cum luna coniungitur ſaturno: tunc materia congelatur: ꝛ inobediens expulſiõi reddiť. Luna enim quãdo eſt in ſigno terreo cõgelat materiam: vnde Phyſici dicunt quando luna eſt in ſigno cholerico acue medicinã plus: ſi in melãcholico adhuc plus: ſi in phlegmatico qꝛ eſt expulſiõi cõueniẽs vt ſcoꝛpiõe cãcro ꝛ aquario: ꝛ tunc luna dʒ eſſe in ſuo domicilio: ꝛ tũc bonũ eſt dare medicinã. ¶ Secũdo modo impediũt euacuationẽ: quia virtutẽ foꝛtificãt vt retineat. Et qꝛ ſm Hali. ſupra centiloquiũ Ptolomei pꝛopoſitiõe. xxix. ibi dicentẽ: ꝙ medicina nõ euacuat: nec trahit niſi ſuperet virtutẽ: ideo cũ virtus foꝛtificatur: impeditur operatio medicine. Et ſic cũ luna iungitur cũ ioue: quia iuppiter ꝟtutẽ cõfoꝛtat ꝛ foꝛtificat: eſt em̃ calid⁹: ꝛ hũidus: ꝛ ita cõueniẽs coꝛpoꝛi hũano: ꝛ virtuteʒ eius foꝛtificans: ideo tunc nõ eſt danda medicina: ꝛ de hoc habeť ab Hali ibidẽ. ¶ Et tertio mõ impediunt operationem coꝛpoꝛa celeſtia: quia ipſa mouent materiã ad partem oppoſitã: vt ſuperi⁹: ideo magis competeret vomitus ꝙ ſeceſſus: qꝛ medicina ſeceſſiua mouet materiã ad vnam partem: ꝛ coꝛpoꝛa celeſtia ad aliã partẽ: vt cum luna iungitur planete aſcẽdenti in medio celi: ꝛ vocať aſcenſus ille planeta q̃ pꝛimo nobis oꝛitur: ꝛ pꝛimo nobis apparet: cum annus incipit. ſ. cum ſol eſt in pꝛimo puncto arietis: ꝛ per aſpectũ ad hunc planetam reſpõdent aſtrologi de oĩbus ab eis queſitis: quia ergo coꝛpoꝛa celeſtia trahunt materiã ad partem oppoſitam illi parti ad quã medicina eque trahit: ꝛ hoc neſcit medicus: cum impediť medicine opatio. ¶ Dictuʒ eſt de electuarijs pectoꝛi conferentibus. Nunc dicendum eſt de electuarijs ſtomacho conferentibus: ꝛ de iſtis. vj. ſpectant ad pꝛeſentẽ lectionẽ. Quoꝛum pꝛimum eſt ſtomatichon. Secundum eſt quadrimeron. Tertiũ eſt roſata nouella. Quartum eſt diarodon abbatis. Quintũ eſt triaſandali. Sextum eſt diacoſtuʒ. ¶ Stomatichõ duplex eſt. ſ. calidũ: ꝛ frigiduʒ. In frigido ſandali ſunt baſis: de q̃bus videbitur in triaſandalis. Iſtud ſtomatichon eſt bonũ omnibus patiẽtibus caliditatem epatis ꝑpꝛie intra ꝛ extra vniuerſalr. Stomatichon calidũ confoꝛtat ſtomachuʒ: in quo baſis eſt cinamomuʒ. Cinamomũ coꝛtex eſt: ꝛ nota boni odoꝛis: purpurei coloꝛis: acuitatẽ quãdã habẽs: ꝛ moꝛdicans linguam: caliduʒ ꝛ ſiccum in tertio gradu: bonũ eſt in omni materia groſſa ꝛ viſcoſa: ꝛ virtutẽ ꝯfoꝛtat ſua aromaticitate ꝛ põticitate: nõ eſt melioꝛ medicĩa epati ſʒ Auicẽ. Epar em̃ patitur tripliciter de cã: aut quia anguſtũ ꝛ oppilatum: cinamomuʒ ad hoc iuuat ipʒ ſua acuitate aperiẽdo ꝛ deoppilãdo: aut qꝛ nimis rarũ: cinamomũ ipſuʒ iuuat ſiue confoꝛtat cõſtringendo ſua põticitate: aut qꝛ infrigidatum: ꝛ ſic cinamomũ ipſuʒ cõfoꝛtat ipſuʒ calefaciendo caliditate ſua: quia ipſuʒ eſt calidũ electuarium: ſiue oleũ factũ de eo eſt valde bonũ in paſſiõibus neruoꝛũ: ꝛ tremoꝛe ex cauſa frigida ꝛ in alijs moꝛbis de cauſa frigida: vrina ꝛ menſtrua pꝛouocat. Stomatichon calidum cõueniẽs eſt epati: confoꝛtat em̃ epar: valet etiam ad ſtomachum: ꝛ valet contra doloꝛem ilij ex vẽtoſitate ꝛ materia frigida ꝛ eleuata: putrefactionẽ pꝛohibet: ꝛ materiã putrefactã ꝯſumit dupliciter ꝛc. vt patet. ¶ Quadrimerõ eſt electuariũ ex quatuoꝛ meris: idest puris ſpẽbus factum. Elenniuʒ: idest enula campana eſt ibi baſis: radice eius ꝛ folijs vtimur: eſt cõplexionis calide ꝛ ſicce: ꝛ groſſe ſubſtãtie: idõ tarde calefit: ꝛ in oib⁹ cauſis valet: ꝛ reſtringit venas: ꝛ valet ꝯtra iuncturarum doloꝛẽ ex phlegmate: qꝛ phlegma diuidit: ꝛ diſſoluit materiam phlematicã in pectoꝛe: ꝛ coꝛ ſimilr cõfoꝛtat: ꝛ ipſuʒ letificat: vrinã et menſtrua pꝛouocat: qꝛ ille ſe conſequunť. Enula cãpana eſt bona catarro: vñ oleũ ei⁹ cõfert ꝯtra catarrũ in pectoꝛe: valet etiã ꝯtra paſſiões pectoꝛis frigidas coꝛdis: et renũ ꝛc. ¶ Roſata nouella eſt multũ bona ad võitũ refrenandũ: ꝛ roſa ĩ eo eſt baſis: ꝛ laudes eius huic attribuim⁹: de roſa viſum eſt pꝛius. ¶ Diarodõ abbatis: diarodõ a roſis: abbatis vł qꝛ abbas inuenit: vł qꝛ ꝑ abbate fuit factũ: ꝛ valet ꝯtra ictericiã: epaticos phthyſicos ethicos cardiacos: q̃ cardiaca fit ex caloꝛe: valetq̧ cõualeſcẽtib⁹ ex acutis ꝛ lõgis egritudinib⁹ calidis: calefacit epar: nõ multũ ſʒ medioc riter: plus em̃ infrigidat ꝙ calefacit: hñt em̃ aliq̃ imo multa: plus tamen de frigido: ꝛ eſt ibi ꝑ baſi roſa: ꝛ eſt ibi pl⁹ de roſis ꝙ de aliquo alioꝝ: dať mane ꝛ meridie ꝛ ſero cũ rodoſtomacho: idest cũ aqua roſata: vel cum aqua frigida. ¶ Tria ſandali dicit a ſandalis q̃d eſt lignũ: ꝛ eſt duplex ſcʒ albũ ꝛ rubeũ: ꝛ dicunt aliqui ꝙ rubeum magis cõfoꝛtat epar: ſʒ hoc eſt falſum per auctoꝛitatẽ Hali in diſpoſitione regali dicentis ibi ꝙ album magis confoꝛtat epar.

¶ Item per

De ſtomaticho.

De cinamomo.

Epar patitur tripliciter de cã.

De q̃drimerõ.

De enula cãpana.

De roſata nouella.

De diarodõ abbat.

De triaſãdalo.

De ſandalis.

¶ Item per rationē: q: sunt magis odoriferi albi q̄ rubei et sunt frigidi in tertio: ꝛ sicci in scḋo: non multū cōfortant: q: sunt subtiles: valēt stomacho ꝛ epati calefactis: vn̄ ex quacunq̄ calefactione hic sic valent vtriq̄ sandali. s. albi ꝛ rubei: ꝛ sandali cum succo lactuce ꝛ aqua rosata valēt ad calefactionem remouendam epati. ¶ Item ad epatis infrigidationem valent sandali albi ꝛ rubei cum succo endiuie ꝛ pauco absinthij: ꝛ aqua rosata ꝛ pauco aceto ꝛc.

De diacosto: ꝛ quid sit costus.

¶ Diacostū dī a costo. Costus est triplex: scꝫ arabicus: indus: ꝛ gariofilatus: ꝛ est calidū ꝛ siccū in secundo. Costus etiā puluerizatus ꝛ cū aqua rosata positus et pauco melle aufert labes facierū. ¶ Item costus cum amigdalis amaris masticatus cū saliua abstergit faciei pannū: et lentigines faciei remouet: ꝛ confert pectori materiā frigidā in eo contentā incidēdo: vrinā ꝛ mēstrua ꝓuocat: ꝛ fetū mortuū expellit: ꝛ splenē deoppilat: ꝛ est basis huius medicine licet em̄ ibi sit minus in quātitate: est tñ magis in ꝟtute: plꝰ tñ calefacit in pauca quantitate q̄ alia in multa: valet ꝓpter oppilationi splenis et hydropicis: et maxime leucophlegmatis ꝛ hyposarche ex frigida materia siue cholera detur sero ꝛ mane: si detur propter oppilationem splenis: detur cum decoctione capparis: si ꝓpter oppilationem epatis: detur cum decoctione scolopendrie.

An vrina debeat eē gros. ante digestionem.

¶ Habito ꝛ quesito de digestione materie: nūc queramus de signis. Et circa hoc primo querit̄ vtrū vrina debeat esse grossa ante digestionē phlegmatis: et videt̄ q̄ sic: q: Isaac in vrinis passiue qualitates dant vrine substantiā grossitiē ꝛ subtilitatē: ꝛ actiue dāt colorē: cum igit̄ phlegma sua humiditate peccet ante digestionē cum tunc sit humidū: vrina tunc dꝫ esse grossa: cū humidū det grossam substantiā: ꝛ siccum tenuē ¶ Contra frigidū impedit transitū materie cum vrina. Sed quando sic est q̄ materia non pōt transire cum vrina sola transit aquositas: ꝛ sic est vrina subtilis: ergo ꝛc. ¶ Item phlegma est subtile cum sit aquosum: ergo facit vrinā tenuē. ¶ Consequenter queritur qualis debeat esse post digestionē phlegmatis: et videt̄ q̄ grossa: q: calidū digerendo ꝛ cōsumendo materiā cū vrina eam ingrossat: cū igit̄ digestio materie phlegmatice fiat per calidum per digestionē phlegmatis materia ingrossabit̄: sed si sic: tūc per digestionē phlegmatis vrina erit grossa. ¶ Contra digestio phlegmatis fit ꝑ diuisionē: ꝛ incisionē ꝛ subtiliationē: vn̄ cuꝫ oximel qḋ subtiliat ꝛ incidit materiā phlegmaticā datur ad eiꝰ digestionē humor subtilis additus et facit in ea subtilitatē: ꝛ grossus grossitiē: ideo ꝛc. ¶ Consequenter queritur qualis debeat esse vrina post digestionem: cum materia sit grossa: viscosa phlegmatica: videt̄ q̄ spissa: q: illud phlegma est spissum: ergo vrina post sui digestionē per sui cōmixtionē ingrossabitur. ¶ Contra spissum subtiliat vrinā: sicut pꝫ de melancholia q̄ vrinā subtiliat: ꝛ hoc est q: materia spissa viā oppilat: ergo ꝛc. ¶ Solutio ad primā questionē dico q̄ phlegma indigestum est valde subtile aquosum: ꝛ tale non multū inspissat vrinā: tñ phlegma aliquantulū est spissum respectu aquositatis vrine: sed phlegma bñ digestū inspissat vrinā: q: digestio phlegmatis ingrossat qḋ prius. s. ante digestionē erat subtile: ꝛ ita vrina per phlegma bñ digestū multū inspissat̄: sed per phlegma nō digestū nō multū ingrossat̄: inspissat̄ tñ. Dico ergo q̄ vrina ex phlegmate ante ꝛ post digestionē semꝑ est grossa: vn̄ vrina ante digestionē phlegmatis est grossa: lꝫ ipa sit subtilis respectu vrine post digestionē phlegmatis. Cōcedo ergo q̄ vrina añ digestionē phlegmatis est grossa lꝫ parū. ¶ Ad primū dico q̄ phlegma sua hūiditate plus facit lubricando cū vrina q̄ faciat sua frigiditate coagulādo ꝛ oppilādo: iō grossa est vrina semꝑ ex phlegmate: lꝫ sit subtilis ante digestionē phlegmatis: q: post ingrossat̄ per cōmixtionē phlegmatis ingrossati per digestionē: ideo vrina mixta ex isto phlegmate ꝛ aquositate est grossa. ¶ Ad aliud dicendum q̄ oximel subtiliat ꝛ ingrossat sicut ignis: ignis em̄ glaciē liquefaciendo subtiliat eam: ꝛ ignis cōsumendo subtile a luto ipm̄ ingrossat. Oximel ergo ꝑ suā caliditatē phlegma subtiliat ꝛ liquefacit: sed phlegma subtile ingrossat aquositatē subtilē cōsumēdo: ꝛ euaporādo. Et ideo habētis tale phlegma dꝫ esse vrina grossior post digestionē cū est subtile aquosum cōsumptū plus q̄ ante: ꝛ sic soluit̄ prīa ꝛ scḋa questio. ¶ Ad tertiū dico q̄ cū phlegma est grossum vitreū cōgelatū ante digestionē est vrina multum subtilis: q: illud phlegma est congelatū sub aliquo: et non est liquefactū oppilando vias reddit vrinā subtilem. Simil'r post digestionē eius vrina est subtilis: nō tñ sicut prius: q: prius ꝓpter oppilationē nō ꝑmittentē aliqḋ cum vrina permisceri: sed postea est subtilis propter cōmixtionem phlegmatis liq̄facti cū vrina: ꝛ ideo talis vrina prius erat pauca: lꝫ post digestionē erat multa. Unde aliqñ melius cognoscit̄ digestio materie ꝑ quātitatē vrine q̄ ꝑ qualitatē: q: multi sunt in quibus nō mutat̄ vrina egritudinis respectu vrine in sanitate sua: multo magis non mutabit̄ vrina in materie digestione respectu vrine ante materie digestionem: sed qñ bene ponderat̄ suus potus: ita q̄ medicus videt q̄ nō bibit patiēs nimis: ꝛ videt vrinā multā: tūc pōt cognoscere materiā phlegmaticā esse digestā. Et hoc dicit Hip. in aph. si vrina appareat prius turbosa: ꝛ postea clara: et multa ꝛc. ¶ Ad argumentū dicendū q̄ phlegma cū miscet̄ cū vrina post digestionē nō apparet grossum: sed subtile liquefactū: ideo nō ingrossat vrinā. ¶ Cōsequēter querit̄ vtrū digestio materie ī podagra ꝛ artetica passiōe possit per vrinā cognosci: et videt̄ q̄ nō: q: ꝛm Isaac in vrinis: solū vrina est significās sup materiā existentē in venis ꝛ epate in quibus ipsa generatur: sed materia podagre est extra venas: sicut in iuncturis: ergo ꝛc. ¶ In oppositū est vsus cōis: damꝰ em̄ syrupos ad digestionē egritudinū predictarū: et per vrinā cognoscimus eius digestionē: ergo ꝛc. ¶ Solutio ad hanc questionē pōt tripliciter responderi. Uno modo sic q̄ digestio materie istarū egritudinū pōt cognosci per se per vrinā. s. materie antecedentis que est inter venas q̄ ad iuncturas cōtinue fluit: ꝛ nō cognoscit̄ per vrinā digestio illius materie q̄ inest in iūcturis: vt obijcis: vnde illa materia que est in venis digerit̄ per medicinā: et cum illa digesta est euacuat̄: sed materia cōiuncta que est in iūcturis: lꝫ illa digerat̄ per medicinā: tñ ipa nō euacuat̄ per eā: sed postea per emplastrū: ꝛ alia remedia materie cōiuncta q̄ in iuncturis euacuat̄. Dico etiā plus q̄ si cōstaret q̄ materia non esset in venis: sed solū in iuncturis: ego nō darē digerēs intra: sed solū per emplastra supra iūcturas: postea eam digererē ꝛ euacuarē. Uel possumus dicere q̄ digestio materie in iūcturis pōt cognosci per accidēs: q: cuꝫ materia non est digesta: tunc ascendūt fumi: et euaporāt a materia ad epar: qui cum sint frigidi epar infrigidant: qḋ infrigidatū crudā aliquando facit vrinā: sed si materia sit digesta: fumi non eleuantur frigidi: sed aliquantulum calidi: ꝛ ideo tunc non infrigidatur epar: neq̄ debilitatur tm̄ sicut prius: ꝓpter qḋ potest vrinā magis colorare: ꝛ per digestionē ingrossare: ꝛ hoc pꝫ per se de quodā de quo narrat Hali. qui habuit podagram: a qua fumus eleuabatur ad epar: qui epar infrigidabat: et ex hoc incurrit hydropisim: ꝛ mortuus est: ꝛ sic patet solutio ad argumentū q̄ non significat per se digestionē materie extra venas: lꝫ per accidens possit: vt prius visum est: ꝛ sic soluitur.

De dianiso.

¶ Dianisum Cōstātini in li. Nō: vtile ꝯtra vētositatē stomachi: frigiditatē ꝛ inflammationē reumaticā sedat ꝛc.

¶ Gariofilatū a gariofilis dictū qui ibi recipiunt̄: stringūt em̄ ipsi gariofili catarrum in ore tenentes singultū ꝛc.

De potione musca.

¶ Potio muscata maior: muscata dicit̄ a musco: eo q̄ muscus preciosior et odoriferior sit alijs speciebus: valet cardiacis: stomatichis: ꝛ ad omnē stomachi debilitatē et cordis confortationem ꝛ ad vitia pulmonis ꝛc.

¶ Diatrion pipereon herodis regis diatrion. G. qḋ facit ad frigiditatē ꝛ dolorē stomachi: digestionē procurat ꝛc.

¶ Triophilō dī a viridibꝰ rute folijs q̄ in eo ponunt̄: vꝫ ꝓpter quartane ꝛ vere quotidiane ī hyeme ꝛ vernali tpe ꝛc.

Euacuatio fit tribꝰ de causis.

¶ Superius vise sunt cause impedientes euacuationē: nūc videndū est de rectificātibus eā. s. quō debet fieri: ꝛ que debent cōsiderari ꝛ obseruari, qñ fit euacuatio: tūc prius videndū est qualiter fiat euacuatio. fit autē tribꝰ de causis. vna est nimia materie repulsio. vt Hip. in apho. repletionē euacuatio soluit. Scḋa causa est mala qualitas ipsiꝰ materie. Et hoc dicit Ga. primo megatechni: si materia nō sit multa tamen mala euacuanda est paulatim. Tertia est morbi magnitudo: et de hac dicit Aui. ꝛ Gale. xi. et. xiij. megatechni. cuꝫ apostema est magnum caueamus ne rumpatur: ideo euacuamus materiā: licet forte nō sit mala aut multa antecedens. ¶ Consequēter videamus cōditiones rectificantes euacuationē: ꝛ que debēt obseruari in euacuatiōe

De conditionibꝰ in euacuatione cōsyderandis.

materie: ⁊ iste conditiones sunt decem. Prima est materie
qualitas. Scd̃a est vt videat̃ materie euacuãde quãtitas.
Tertia est facilitas euacuãdi. Quarta est tp̃is cõformitas
vel oportunitas ad eũandũ. Quĩta est medicine ꝓprietas
ad eũandũ. Sexta est mẽbri p̲ qd̃ fieri dʒ eũatio aptitudo:
vt p̲ illud fiat meli⁹ eũatio q̃ꝫ p̲ aliud. Septima est mẽbri p̲
qd̃ fieri dʒ eũatio dispositio ⁊ abstractio. Octaua est viarũ
per quas dʒ fieri euacuatio ꝯditio: scʒ vt nõ trãseam⁹ duas
diametros. Nona est vt nõ trahat̃ materia cũ violẽtia ma-
gna. Decima est vt videam⁹ modũ attractionis. ¶ Prima
igit̃ est vt ꝯsideret̃ materie eũande qualitas: q̃r ipsa dʒ esse
nociua. Unde in. iiij. particula apho. In pharmaciis talia
educere opʒ qualia, spõte venientia. i. q̃lia a natura debẽt ex
pelli. Natura aũt nõ expellit nisi nociuũ: ⁊ ideo cũ medic⁹
sit minister nature dʒ eã sequi: vt expellat materiã nociuã
ꝫm. G. j. apho. vñ dicit Haly. supra in techni. Si medic⁹ nõ
iuuet: tñ nõ dʒ nocere: vñ dʒ iuuare si possit: ⁊ hoc est expel
lẽdo nociuũ. Scd̃o dʒ medicus ꝯsiderare materie euacuã-
de quãtitatẽ. ¶ Et tu dices nõ est verũ: q̃r dicit Hip. q̃ ege
runt̃ nõ multitudinẽ cõsiderare ⁊c. Dico ꝙ istud exclusiue
est dictũ. i. ꝙ tu debes nõ solũ quãtitatẽ cõsiderare: sed mul
ta alia: vt eius qualitatẽ: ⁊ virtutẽ: q̃r si multa materia eua
cuat̃: ⁊ sit nociua: dũ tñ virtus sufficiat: est bonũ: si nõ suffi-
ciat: est malũ: si multa euacuat̃: siue pauca ⁊ bona non pec-
cat in qualitate: aut in quãtitate: malũ. vnde nõ est quãti-
tas tñ cõsideranda per se: q̃r per seipam neq̃ꝫ iuuamentũ
neq̃ꝫ nocumentũ facit: nisi per hoc ꝙ hʒ respectũ ad quan-
titatẽ ⁊ virtutẽ: ⁊ p̲ ea specificat̃: vt visum est: ergo debem⁹
cõsiderare nature quantitatẽ respectu virtutis: q̃r nõ debe
mus eã totã simul euacuare: sed paulatim ꝓpter v̾tutẽ: q̃r
p̲ tales eũationes natura deficit: et eas abhorret ꝫm Aui.
in primo. ¶ Itẽ parte materie eũata alia portio si possibi-
le sit corrigit̃: ⁊ in mẽbra ꝯuertit̃ ꝫm Haly. in fine techni: et
si nõ possibile corrigi a natura expellit̃: q̃ lʒ non esset potẽs
totã expellere: est tñ potens portionẽ remanentẽ post eua
cuationẽ expellere. vñ. G. xij. megatechni. Nõ est faciendũ
in corp̲e viuo sicut mortuo: q̃r in mortuo materiã corruptã
sicut carnẽ putridã aut pinguedinẽ total̃r incidimus: ⁊ re
siduũ ne putrefiat ad aerẽ frigidũ suspendimus: sed in cor-
pore viuo partẽ materie putride auferimus: ⁊ residuũ ma
terie que remanet digerim⁹: vt natura possit supra illud, vl̃
corrigẽdo vt cõuertat̃ vel expellatur. ¶ Tertia cõditio est
euacuãdi facilitas: materia eñ que est in venis faciliter a
medicina trahit̃: sed illa que est in iuncturis vel in mẽbro-
rum cõcauitatibus: vt p̲ ote difficultatẽ: ⁊ cãm reddit Gal̃.
in de iuuamẽtis membrorũ: ꝙ materia que est in venis est
in loco amplo: ⁊ talis de facili trahitur. Alia est in loco stri
cto: ⁊ talis de difficili trahit̃: ideo fortiorẽ medicinã opʒ da
re ad euacuandã materiã illã quã que in venis: ⁊ sic intel-
ligitur. ¶ Quarta ꝯditio est tp̃is oportunitas. Quatuor
tẽpora sunt quorũ diuersitatẽ opʒ cõsiderare: ⁊ ꝫm eorũ di-
uersitatẽ exhibitionẽ medicine: ⁊ etiã ipsa medicina est di-
uersimode danda. Est eñ tẽpus anni: tẽpus morbi: tẽpus
mensis: tẽpus diei. Tempus ãni debet cõsiderari: in vere ⁊
autumno debẽt dari medicine laxatiue: et fieri euacuatio-
nes: ⁊ nõ in estate: ⁊ hyeme: in vere in principio ⁊ in fine: in
in principio humores frigidi: sicut melãcholia ⁊ phlegma:
melancholia cõseruata est ab autumno: ⁊ non est generata
in hyeme: sed phlegma generatũ est in hyeme: ⁊ non cõser
uatũ ab autumno. Et timendũ ne isti humores frigidi ebu
liant in vere in caliditate veris et faciant fe. ideo euacuãdi
sunt in principio veris: sed materia cholerica in fine veris
est euacuãda: q̃r ista nõ fuit cõseruãda ab autũno: neq̃ꝫ ge-
nerata in hyeme: sʒ q̃r caliditate veris fuit generata: iõ ne
in estate sequenti ebuliat dʒ purgari in fine veris: q̃r ver in
principio sui assimilat̃ hyemi propter appropinquationẽ:
finis ṽo estati medio vere ꝓprie: et sic alia: et cãs has assi-
gnat Isaac in de elemẽtis: ⁊ alias que ibi patẽt. ¶ In au-
tumno dʒ fieri euacuatio: sed nõ in p̃ricipio eius: q̃r corp̲a
sunt inanita ex estate p̄cedẽti: nec in fine: q̃r frigiditate ei⁹
materia ꝓfundat̃ in venis: nec etiã est obediẽs expulsioni
⁊ attractioni medicine. Sed in medio eius in quo est tẽpe-
rantia in actiuis. videt̃ Aui. in autũno debere fieri eũatio-
nes: cũ dies sunt equales noctibus. ¶ Scd̃o dʒ tp̃s morbi
cõsiderari: q̃r aliq̃ñ in principio morbi dʒ dari pharmacia:
aliq̃ñ in medio: aliq̃ñ in fine. In principio duplici de cã.

Una est ꝓpter materie acuitatẽ ⁊ furiositatẽ: ⁊ de h̾ h̾ ille
apho. prĩe p̲ticule: in acutis passionib⁹ in cõmẽto. Raro
p̄cipit̃ in acuta passiõe pharmacia: q̃r nõ p̄cipit̃ nisi cũ ma-
teria est furiosa: q̃r tũc medicus nõ hʒ inducias p̄parandi
añ eñ patiẽs esset mortu⁹ q̃ꝫ esset preparat⁹ ad medicinã.
¶ Scd̃a cã q̃re fit euacuatio in principio morbi est mate-
rie multitudo: et q̃r mã est multa: ⁊ morb⁹ est longus: ideo
timendũ ne ꝓpter longitudinẽ morbi virtus deficiat: ideo
debet natura ĩ principio morbi exonerari: et de hoc habet̃
in prima aph. inchoãtib⁹ morbis ⁊c. Et hoc est ꝓpter mł-
titudinẽ materie: q̃r ꝫm. G. Hipp. est breuiloquus: ideo di- Hippocr. breuiloquus.
cit prius ꝙ debemus in principiis pharmaciis vti: videt̃
hoc inutiliter repetere nisi ꝓpter aliã cãm ĩtelligat. Intel
ligit in primo apho. ꝓpter materie furiositatem: hic intelli
git ꝓpter materie multitudinẽ: aliter esset cõfusio in repe-
titione verboꝝ: aliq̃ñ eũamus ĩ medio morbi vt ĩ p̃ncipio
paroxismi vt alleuietur: q̃r eius fortitudinẽ et sintomatum
malitiã timemus: ⁊ de hoc dicit Haly. supra techni. xxviij.
cap̃. Hora conueniens eũationi est hora paroxismi: ⁊ hoc
cum medicina leui vt mãna vio. tamarindis ⁊c. Aliq̃ñ fit
eũatio in fine morbi: vt q̃ñ mã est quieta in vno loco posi-
ta nõ in membro nobili: nec vicino: quia tunc inducie dan
tur medico: mã nõ dʒ in principio sed in fine euacuari: q̃ñ
corpus est p̄paratũ ad euacuationẽ: et materia digesta: cũ
eñ sit quieta in vno loco posita: nõ est timẽda ei⁹ furiositas
neq̃ꝫ mobilitas: cũ hoc non habeat: ⁊ cũʒ hec sit pauca: nõ
est timẽda virtutis debilitas propter morbi lõgitudinem.
Et cũ sit remota a mẽbro nobili ꝓpter stomachi malitiaʒ
vel propter sui sincopim ⁊ hmõi. ¶ Tertio est tempus mẽ
sis considerandum: q̃r in prima quadra lune pharmacie ⁊
eũationes sunt faciende: non in secunda: facimus eñ tan-
tũ duas quadras in lunatione: quas quadras cõtinet no-
uiluniũ ⁊ pleniluniũ: et secũda totũ residuum lunatiõis: et
sic abusiue vtimur hoc noĩe quadra: q̃r q̃dra ꝓp̃e est quar- Quadra quid.
ta pars lunationis: ⁊ nos ponim⁹ eã ꝓ medietate loquẽdo
abusiue de q̃drĩs. Dico tñ ꝙ in prima q̃dra lune que cõti-
net nouiluniũ ⁊ pleniluniũ dʒ fieri eũatio: q̃r tũc tp̃s est ca
lidũ: ⁊ in caliditate tp̃is pori apeiunt̃: ⁊ p̲ ipaʒ humectan
tur: vt p̲ eos fiat flux⁹ ⁊ transitus humoꝝ: et etiã in hac pri
ma q̃dra hũores liq̃fiũt ⁊ fiũt cursibiles: iõ, tũc habiles sunt
expulsiõi: ⁊ ꝓpter h̾ scʒ q̃r tp̃s est calidũ ꝫm Philosophuʒ.
viij. de aĩalibus in illo tp̃e ericii impinguant̃: ⁊ dicebãt q̃-
dã ꝙ hoc est q̃r melius vidẽt: sed hoc est falsum: sed hoc est
q̃r tp̃s est calidius: et cũ in eis calor digerẽs sit debilis cum
sint aĩalia frigida p̲ calorem tp̃is fortificant̃: ⁊ eoruʒ calor
ꝓpter qd̃ nutrimento ampliori eorũ corpora reparant̃: ⁊ iõ
fit impinguatio eorum. Sed in fine mensis nõ dʒ fieri eua
cuatio: q̃r tũc cũ tempus sit frigidum: quantũ est de h̾ pori
claudunt̃: et hũores congelant̃: quare inobediẽtes medici
ne attrahẽti efficiuntur: ideo tũc ipsi nõ debent euacuari:
¶ Quarto est tp̃s diei cõsiderãdũ: medicĩa eñ aliq̃ñ dat̃
in mane. s. q̃ñ dat̃ in liquida substãtia: q̃r timet̃ si ĩ nocte da
ret̃ ne dormitione supueniente et calore interi⁹ fortificato
virtus medicine resolueret̃: aliq̃ñ eñ dat̃ in sero cuʒ datur
in substãtia dura grossa: sicut in pilulis q̃ indigent lõga re
manẽtia in stõ: aliq̃ñ q̃r forti attractiõe indigent ad stoma-
chum: ⁊ tũc non agit medicina: nisi diuidatur a calore na-
turali: bonum est dormire: vt super somnũ calor naturalis
rediens ad interiora: ⁊ ipse vnit⁹ fortificet̃: ⁊ melius possit
medicinã diuidere. In media nocte dantur electuaria: q̃r
nõ sunt ita passibilia sicut medicina data in substãtia liqui
da: neq̃ꝫ ita dura sicut pilule: iõ in media nocte dant̃: q̃r in-
digẽt mediocri actiõe siue diuisiõe. Aliq̃ñ dant̃ pil̃e añ ci-
bũ sine acumine: vel post cibũ: ⁊ iste debẽt ĩ vigilia dari: q̃r
nõ indigẽt forti attractione: neq̃ꝫ forti diuisiõe. ¶ Quinta
ꝯditio ẽ medicĩe euacuantis ꝓprietas ad eũanduʒ: debes
eñ eligere medicinã ꝓpriam ad eũationẽ ꝓprii hũoris ꝫʒ
Haly. supra techni. xxviij. ca. vñ si velis eũare phlegma: nõ
debes dare scamoneã: sʒ esulã aut pulpã coloq̃ntide: et si
cholerã: myrobalanos citrinos: si melãcholiã: myrobala-
nos ĩdos aut lapidẽ lazuli: q̃ aũt medicĩa quẽ hũorẽ respi
ciat habebim⁹ in fine. ¶ Sexta conditio est mẽbri per qd̃
debet fieri eũatio aptitudo. s. vt p̲ eũ fiat euacuatio meli⁹
q̃ꝫ p̲ aliũ: ⁊ ad hoc tria sunt ꝯsiderãda. Primũ est ꝙ ma-
teria ibi repat: repere est aĩaliũ debilis motus: cum igitur Repere quid.
materia repit idest debiliter mouetur ad aliquem locum
vt per eum

vt p eũ expellat:si natura esset satis fortis:natura p eũ posset ipam expellere. Scdm est situs mebri:si natura esset in simo epatis ipa nõ dz euacuari p vrinã puocãdo eã:sed p medicinã secessiuã:τ ideo non per renes sed per intestina. Si ipa sit in gibbo epatis ecõuerso. ¶ Tertio dz ꝯsiderari membrũ:ita q membrũ per qd fit euacuatio sit ignobilius mẽbro a quo fit euacuatio:qꝛ sic facit natura recte operãs s. expellere a nobilioꝛib⁹ nocumentũ ad ignobilioꝛa: si aliter facit:hoc est ex malitia medicine:et tunc debet diuerti. ¶ Septima cõditio est q debemus cõsiderare dispositiones mẽbri a quo fit euãtio:ne in eo sit doloꝛ vehemẽs:tunc em̃ ab eo non debemus euãre:qꝛ tunc fieret motus agitatiuus qui est nature cõtrarius. Membrũ em̃ per naturã doloꝛis ad se hũoꝛes traheret τ medicinã:et medicina ab eodẽ traheret eosdẽ hũoꝛes: τ ita agitatio fieret. Quid ergo faciem⁹:pꝛimo doloꝛ sedet:postea ab eo euetur. ¶ Octaua cõditio est q tu nõ debes transire duas diametros : qꝛ per hoc natura multũ debilitat in hoc q fieret ei ꝯtrari⁹ dupliciter:vñ si materia sit supius in parte dextra nõ debes euacuare in sinistra:qꝛ tũc fieret mot⁹ a supioꝛi ad inferius:τ a dextro in sinistrũ:τ hoc intellige qñ est distãtia inter hec:et nõ qñ dextrũ τ sinistrũ sunt in vicinia:qꝛ tũc dz attrahi ad locũ oppositũ ẽm duas diametros:vt si materia sit in pte dextra capitis:qꝛ nõ multũ distãs a sinistra nõ dz tm̃ trahi ad sinistrũ inferi⁹. ¶ Nona ꝯditio ẽ q nõ dz trahi materia cũ magna violẽtia:qꝛ subtile obediẽs expulsiõi τ attractioni extraheret: τ grossũ inobediẽs ingrossaret τ inuiscaret τ remaneret:τ esset difficilioꝛis expulsionis q̃ pri⁹:τ tñ natura debilitaret ex violẽtia. ¶ Decima ꝯditio est q opz cõsiderare vasoꝝ medioꝝ dispõnẽ τ conditionẽ:et viaꝝ p q̃s transit materia:siue mouet ad medicinã : qꝛ si sint replete: cũ dicat Auic. q p vacuũ dz fieri motus:nõ posset materia alia p venas trahi:ideo tũc in venis remaneret:τ fieret ibi nocumentũ:tũc pꝛimo euacuandũ per flebotomiã a venis quia est in venis:τ postea datur medicina euacuatiua que trahat materiã a membro per venas ad stomachũ. ¶ Nũc videamus de sex electuariis. Quoꝝ pꝛimũ dianisum: scdm est gariofilatũ:tertium est diamacis: quartum est potio muscata:quintum est diatrion : sextum est triophilon.

De dianiso. Quid anisum. ¶ Dianisum dictũ est ab aniso : anisum semen est feniculi romani calidi τ sicci:iut⁹ hz ꝟtutẽ apitiuã τ stipticã: τ ventositatis dissolutiuã:ꝯfert inflatiõi in facie:et ꝯsumit ventositatẽ:lac ꝓuocat impedimẽtũ ex materie frigiditate calefaciẽdo τ digerẽdo:aut ex vẽtositate grossa phlegmatica oppilãte vias:sitim sedat causatã ex natura salsa eã incidendo:assatũ cũ stringat vẽtrẽ:τ p assationẽ sua stipticitas augetur:calefacit τ digerit:vẽtositatẽ diuidit:splenẽ τ epar deoppilat:vrinã τ mẽstrua ꝓuocat:si nos videam⁹ laudes et opa dianisi. Dianisũ ergo digestionẽ ꝯfoꝛtat:τ etiã vẽtrẽ: τ stomachũ:tussim τ sitim cõpellit:epar splenẽ deoppilat:τ ventositatẽ ꝯsumit:vñ idẽ qd anisum qd est ibi basis facit: non habemus ipsum in hoc lib. Nicolai:sed inuenitur in libro de stomacho Constantini:τ est valde bonum.

De gariofilato. Quid gariofilus. ¶ Gariofilatũ a gariofilis dr:fruct⁹ est calidus τ siccus in tertio:odoꝛẽ multũ bonum facit: nisi assuefaciat multũ:vt pꝛius dictũ est:qꝛ est odoꝛiferũ:ꝯfoꝛtat stõm:τ ꝯfert ad vomitũ:vñ ex gariofilis τ mastice τ mace cũ ligno aloes τ succo mẽte si fiat empl̃m suppositũ sup stõm valet ꝯ vomitũ. ¶ Jtẽ cocti in aq̃ valẽt cõtra vomitũ:si bibat ista aqua in qua sunt cocti:vñ valẽt contra stomachũ ipm cõfoꝛtando: τ materiã phlegmaticã digerẽdo: τ vẽtositatẽ cõsumẽdo: ideo eructuantibus acide valet:singultũ cõstringit:pectoris oppilationẽ remouet:quia aperitiuũ est et aromaticũ: ideo spiritus qui sunt instrumenta virtutis cõfoꝛtat:quia spiritus facit moueri facilius:quia aromaticum.

De diamacis. Quid macis. ¶ Diamacis a mace est dictum : et est macis tunica nucis muscate aromaticũ τ ponticum est : τ est bonum in singultu calidum τ siccum:confoꝛtat stomachum:putrefactionẽ remouet τ suũ electuariũ. Jtẽ sua caliditate materiã frigidam digerit:τ sua aromaticitate mẽbra confoꝛtat maxime neruosa τ spũalia:τ materiã sua stipticitate ꝯsumit:nõ contra paralysim τ tremoꝛẽ coꝛdis ex frigida causa valet.

De potiõe muscata. quid muscus. ¶ Potio muscata dicta est a musco q̃ est ibi basis:muscus est folliculus quidã inuẽtus in quodã aĩali sili capꝛiolo:cõfoꝛtat coꝛ τ subtiliat:vñ potio muscata est bona ad ꝯfoꝛtationẽ coꝛdis cõtra materiã frigidã melãcholicã aut phlegmaticam:nota quod bellirici qui in eius confectione cadũt sunt albi lapilli parui:τ sunt boni ꝯtra dẽtes nigros.

De diatrionpipereon. Quid piper. ¶ Diatrionpipereon est dictũ a pipere:τ est factũ cũ trib⁹ piperibus. Est em̃ piper triplex:est em̃ piper qd dr leucopiper:τ est piper qd dr melanopiper:τ est piper qd dr macropiper. Piper albũ est piper qd viride est multũ humidũ:et istud est piper longũ anteqũ sit perfecte maturatũ:aliquãtulum tñ desiccatũ:pꝛopter qd apparet quedã discõtinuatio inter eius partes:sed qñ est complete maturatũ:τ est nigrum est calidũ τ siccũ in tertio vel quarto:et qꝛ est subtile non multũ calefacit:attrahit a coꝛpoꝛe interioꝛi:phlegma consumit:bonum est hoĩbus sanis in regionibus frigidis: neruos multum confoꝛtat calefaciendo : non est ei par ẽm Auic. phlegma in pectoꝛe et stomacho inuiscatũ remouet ipm calefaciendo τ dissoluendo: appetitũ confoꝛtat:vrinã τ menstrua pꝛouocat: vñ post coitũ suppositũ matrici fetũ coꝛrumpit:τ facit mirabile:qd dicit Aui. q cum dat multũ soluit ventrem:τ cum paucũ pꝛouocat vrinã:sed scamonea ecõuerso facit. Huius causam assignat Aristo. in pꝛobleumatibus:sed occulte ventositatẽ soluit:τ phlegma:calefacit pectus ex materia phlegmatica curat:τ est basis in isto electuario. Et ideo p pꝛedicta ptz laus huius electuarij.

De triophilo. Quid sit ruta. ¶ Triophilon dr a trias qd est tres:τ fit ex tribus generibus piperis ẽm quosdã:sed hoc est falsum:qꝛ fit ex folijs rute:τ est ibi basis:τ istud non est in vsu. Quedã ruta est viridis:τ quedã est sicca. Uiridis est calida τ sicca in scdo:sed desiccata in tertio. Jtẽ qdã est siluestris:τ qdã est domestica. Que aũt est iuxta siccũ est melioꝛ:multũ incidit : τ ipsa ꝯfert ad paralysim: τ in iuncturis passionibus ex frigida cã. Ruta comesta siue masticata tollit odoꝛẽ alioꝝ et ceparũ ꝓpter eius odoꝛẽ foꝛtẽ: et dicit Arist. in de aĩalibus qd qñ mustella vult pugnare cũ serpẽte siue cũ bufone ipa comedit rutã vt interficiat eũ: qꝛ cõtraria est veneno: vñ comestio rute cũ nucibus τ amigdalis dulcib⁹ in mane ꝑseruat a venenis assumẽdis. Triophilon cõpetit q̃rtanarijs:quotidianarijs:fit em̃ ex trib⁹ piperibus nõ tñ pro basi. ¶ Habito de digestione medicine. Nũc dicam⁹ de eius euacuatione.

Ruta comesta confert ad venena euitanda. Utrũ medicia euacuet p sile vel per cõtrarium. Et circa hoc querit vtrum medicina euacuet τ attrahat per sile:vel per cõtrariũ:τ videt q per cõtrariũ:qꝛ Haly sup cẽtiloquiũ Ptolomei dicit:q medicina nõ euãt nisi qꝛ ipsa vincit ꝟtutẽ p cõtrarietatẽ:ergo τc. ¶ Jtẽ Gal. dicit supra li. de regimine acuto q medicina nõ euacuat nisi qꝛ coꝛp⁹ debilitat:sed ipa debilitat p cõtrarietatẽ: ergo τc. ¶ Jtẽ oẽ venenũ est cõtrariũ hũane nature:sed medicina qꝛ venenosa trahit humoꝛẽ ad se:qꝛ natura ipa nõ ablata nequit nutrire:τ ablata nutrit:ergo τc. ¶ Jtẽ medicina nutrit in patiẽdo:τ trahit in agẽdo:sed agere et pati sunt contraria:ergo ipa nutrit per sile:τ trahit per ꝯtrariũ. Sed dices foꝛte q ipa trahit per ꝯtrariũ sicut nutrit per sile membro:sed trahit per sile hũoꝛ. Sed ꝯtra hũoꝛ est potẽtia nõ multũ distãs a mẽbro: si igit cõtrariat mẽbro τ humoꝛ q̃ dispositiones mẽbro cõuenientes in se recipit per quas ipe habilitat vt cõuertat et a mẽbro trahat. ¶ Dices foꝛte qd trahit a tota specie. ¶ Cõtra:qꝛ tunc sequeret q in humore essent due tote species. Una p quã a toto mẽbro trahit: τ alia per quã a medicina trahit. Sed hoc est falsum:quia per Aui. in pꝛimo tota species est illud per qd res est illud qd est:τ istud in re est vnũ:scz foꝛma rei essentialis dans ei esse. ¶ Jtẽ si medicina trahat a tota specie τc. Esula et pulpa trahẽt hũc eũdem humoꝛẽ. s. phlegma:τ ita esula et pulpa haberẽt eandẽ totã speciẽ cum idẽ trahant:τ per consequens erit in eis eadẽ dispositio in summo : et ad eãdẽ foꝛmam specificã:qꝛ si tota species non sit foꝛma specifica rei erit saltem summa dispositio ad ipam. ¶ Jtem si attractio esset a tota specie:cum eadẽ medicina nõ habeat diuersas totas species:tũc vna medicina nõ trahit diuersos humores:qd falsum est. Uidemus em̃ q quedã medicina est que pꝛimo trahit cholerã:secundario phlegma et alios humores vt myrobala. citri. ¶ Oppositum dicit Gale. iij. sim. me. q medicine nõ trahũt nisi humoꝛes sibi siles. ¶ Jtẽ medicina nõ trahit nisi humoꝛẽ inter quẽ τ ipm est assimilatio. et. ij. pticula super illum apho. Sana habentes coꝛpoꝛa:dicit Gal. q medicina laxatiua vel potio sibi similiũ est attractiua. Solutio ad hanc questionẽ ego dico q medicina laxatiua trahit humoꝛẽ a tota specie:et per similitudinem euacuat:tñ alio modo. ¶ Quatuoꝛ em̃ sunt cause

quare medicina attrahit humorē. Una est tota spēs. vnde G. iiij. s. m. medicina attrahit ꝓprietate sue subē: ⁊ sic attrahit ꝑ sile nō in forma: sed ꝓprietate ⁊ ꝓportione q̄ est inter cōpletū ⁊ incōpletū: qꝛ hūor a virtute medicine excitatus ad medicinā mouet: sicut ferrū ad adamantē: ⁊ sic trahit ꝑ sile: ⁊ cōtrariū mēbro sile nō in forma: qꝛ adamas nō trahit adamantē: sed ferrū: nec medicina medicinā: sed humorē: sicut Auic. nititur arguere cōtra Ga. lꝫ nō arguat ꝯtra intentionē eius: qꝛ non intēdit ꝙ medicina attrahat per sile in forma. sed in ꝓprietate: vñ dicit ꝙ cartamū nō attrahit phlegma qꝛ phlegma: sed qꝛ phlegmaticū ꝯtrariū mēbro: dico ꝙ medicina est quasi sarcina mēbro. Vñ Haly. medicina trahit qꝛ vincit virtutē. vñ attrahit qꝛ virtutē debilitat ⁊ membriū: qꝛ enī ꝯtrariū mēbro ipm debilitat: ⁊ ab ipso trahit: qꝛ ipm debilitatū nequit materiā retinere firmiter. Qd̓ enī ei est cōueniens. s. humorem trahit ergo per simile humorē trahit. Est enī in medicina aliquid actu qd̓ in humore est in potētia: ꝓpter qd̓ ad ipam mouet ab ipsa excitatus. ¶ Scd̓a cā est cōplexio medicine: vñ medicina trahit: qꝛ calida: vñ calidior medicina in eodē genere magis trahit ꝺm Gal. in de simplici medicina. ¶ Tertia cā est: qꝛ ipa existēs in stomacho ⁊ in intestinis ipa mordicat. s. stomachū ⁊ intestina: ⁊ ꝑ hoc dolorē ibi inducit: ⁊ per hoc calor ⁊ spūs ⁊ humores ad ea mouent: ⁊ a caliditate fortiore ibi existēte attrahunt per naturā doloris: eo ꝙ ad locū dolorosum calor ⁊ spūs ⁊ in copia magis mouentur: ⁊ qꝛ etiā mordicat euacuat illud qd̓ attrahit: vñ illud est ꝑ ꝯtrariū: vñ neqꝫ dolorē neqꝫ mordicationē: neqꝫ grauedinē inducit mēbro nisi per cōtrarietatē. Istud est per accidēs: scꝫ attractio: qꝛ per istā mordicationē nō attrahit medicina: nisi qꝛ calor vincit a natura qui secum ducit humorē. ¶ Quarta cā est fatigatio ⁊ debilitatio: qꝛ membra debilitata nō retinent qd̓ in se est: ⁊ ideo facilius attrahit ⁊ abire dimittūt: ⁊ etiā tanqꝫ grauedinē ⁊ sarcinā expellūt: ⁊ mordicāt expulsiuā virtutē: primo modo fit euacuatio et attractio per electionē vnius humoris: ⁊ si attrahat alios hūores hoc accidit: sed tribus alijs modis euacuātibus hūores oēs equaliter nisi ꝙ vltimo magis dilectū: et sic vltimo sanguinē: si perseueret virtus medicine: ⁊ etiā per calorē subtiliorē ⁊ liquidiorē citius trahit. Istis igitur tribus modis euacuat oēs humores ⁊ calor ⁊ spūs: sed tñ primo euacuat per sile humori: ⁊ qꝛ per hoc idē est sile humori: ⁊ cōtrariū mēbro: ideo attrahit per contrariū mēbro: euacuat enī per cōtrarietatem: qꝛ non euacuat nisi qꝛ fatigat: illa autē fatigatio est per contrarietatē: ⁊ ita per cōtrarietatē tantū euacuat. ¶ Ad primū ⁊ ad duo sequētia dicendū ꝙ verū est ꝙ attrahit per cōtrariū mēbro: tñ per sile humori: qꝛ per idē est simile vnius et cōtrariū alterius. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ due sunt tote species in humore: per quarū vnā conuenit cum membro: ⁊ per aliā cum medicina. Si ponamus duas totas spēs aut duas potētias esse in aliquo respectu duarū diuersarum formarū sicut in lapide adamantino sunt due diuerse tote species. Una ꝺm quā est lapis: alia ꝺm quā est adamātinus: ꝺm enī ꝙ sunt forme diuerse: ꝺm hoc sunt diuerse tote spēs: tñ iste ad alias sint preparatiōes ꝺm Aui. ⁊ ꝺm ꝙ tota species medicine vincit totā speciē mēbri excitando speciē sibi cōuenientē in humore: sed hoc mouet humor ad medicinā non ad membrū. ¶ Et cū tu dicis ꝙ tota spēs est illud per qd̓ aliqd̓ est illud qd̓ est: verū est nō tanqꝫ perfectio: sed tanqꝫ preparatio per quā res est illud qd̓ est: vel forte posset dici qd̓ in humore est quoddā incōpletum quod excitatū per aliquod duorū natum est se ad illud moueri: sicut si in animali dicamus esse incōpletū aliquid qd̓ est indifferēs ad hoc qd̓ excitetur per formā hoīs vel asini: ⁊ excitatū per hoc potest se facere in actu: ⁊ si illa duo excitantia excitent simul illud quod vincet ducet illud incompletum ad sui naturam: ⁊ est simile quod ponitur. Tu potes ire ad nostrā dominā vel ad campos pro tua volūtate vñ tuū velle est indifferēs ad hoc vel ad illud: tñ ꝺm ꝙ per aliquā cōditionē existentē in nostra dña excitatur tua voluntas: tu eligis ꝺm hoc vnū ⁊ nō aliud. Similiter est hic: quia in humore est aliquid incōpletū: qd̓ excitatū a medicina fortius a medicina ad ipm mouet magis: vnde Haly. medicina nō attrahit humorē nisi vincat virtutem: sicut dictū est: ꝺm numerū formarū existentiū in re sunt diuerse tote species in re: ⁊ illud non est inconueniens. ¶ Ad illud dicendū qd̓ nō sequit qd̓ esula et pulpa sint idem: lꝫ in eis sit aliqd̓ cōe in q̊ cōueniūt per qd̓ atrahit illud: ⁊ ista spēs est incōpleta: habētiū formaliores alias totas spēs disponentes ad suas formas specificas: et in eis est diuersa ratio cōmixtionis: ꝓpter qd̓ sint idē: quia nō attrahūt eūdeꝫ hūorem ꝑ illud ꝑ qd̓ differunt: sꝫ ꝑ illud in quo cōueniūt: videmꝰ enī qd̓ in vna ꝑte mixti vt lapis adamātini ē tota spēs trahens ferrū: et in illa ꝑte eiusdē est tota spēs pellēs ferrū. ¶ Ad aliū dicēdū ꝙ medicia nō trahit nisi vnū humorē ꝑ se: sꝫ ꝑ accidēs trahit mltos: vñ prio attrahit hūorē quē ꝑ se attrahit: postea q̊s trahit: trahit per accidens.

De electuario resumptiuo

¶ Electuariū resumptiuū vꝫ ad restaurādū dep̄dituꝫ. ℞. liq̄ritie ro. zuc. añ. ʒ. iij. gūmi arabū diagagā. añ. ℥. j. et san. al. ⁊ ru. añ. ʒ. v. papaueris al. ℥. j. ⁊ ß. succi liq̄. ani. se. portulace lactuce scar. añ. ℥. ß. gario. spodij añ. ʒ. iiij. cinamo. ℥. j. zinꝫ. scorio calamēti añ. ʒ. ij. corticū citri. ʒ. j. penidiaꝝ. ℥. ij. semi. frigidoꝝ. s. melōis citrulli cucurbite cucu. añ. ʒ. iij. se. citonioꝝ. ʒ. iij. amigdalaruꝫ pinearū sebestē añ. ℥. j. se. malue se. bombacis violarum berberis nenufaris ana. ℥. j.

De diacappari.

¶ Diacapparis antidotū peculiare spleneticis et ad oēꝫ duritiē splenis antiquā siue recērē splenē extenuat: et sanguinē effluere facit cū vino acceptū: auriū ꝟmes cū aceto immissuꝫ occidit: dētiū dolorē aufert: distēperatū cuꝫ vino in ore teneat: menstrua educit cū apozimate: cuiꝰ descript. est: sq̄lle ase asari piretri centauree piperis thimi apij se. melāchij: radicū agrimonie añ. ℥. j. mell. qd̓ sufficit: dabis spleneticꝭ ꝑ septē dies cū vino bono: septīa die añ dabꝭ catarticū: qd̓ melācholicā deponit: cū nouerꝭ splenē eē frīdū.

De electuario ducis.

¶ Electuariū ducis dr̄: qꝛ abbas de curia ꝯposuit ad opꝰ ducis filij regij: valet ad digestionē ventositateꝫ stomachi ⁊ intestinoꝝ: ⁊ ad ilium dolorē: ⁊ vitium lapidis ⁊c.

¶ Filoantropos amicꝰ hoīs interpretat vl̓ misericors ⁊c.

De iustino.

¶ Justinū a iustino imperatore factū: ꝓprie valet calculosis ad ilij dolorem ⁊c.

De litontripon.

¶ Litontripon pertundens lapidē interpretat: lapidē frāgit ⁊ expellit ⁊c.

¶ Nefrecatarticō. i. purgās renes expertum est illosis ⁊c.

¶ Circa eūationē q̄ fit per secessum visa sunt illa q̄ impediūt: ⁊ etiā illa q̄ rectificāt eūationē per secessum. Nunc videamus modum eūandi corpora euacuāda per secessum: ⁊ hic sunt duo ꝯsiderāda. Primū est q̄ūo corpa debēt preparari añ exhibitioneꝫ medicine. ¶ Circa primū duo sunt ꝯsiderāda. Primū est de conditionibꝰ corporis euacuandi: q̄s opꝫ obseruare ad hoc ꝙ medicina secessiua habeat effectuꝫ: q̄ si nō obseruent nullū effectū habebit. Scd̓m est de cōditionibꝰ corporis eūandi ꝑ medicinā secessiuam: q̄s opꝫ seruare: vt medicia secessiua hēat silr̄ effectū: si nō obseruent ipsa nō habebit effectum suū per ianuā inferioreꝫ: habebit tñ effectū suū ꝑ ianuā superioreꝫ: vt per vomituꝫ. ¶ Circa primū septē ꝯditiones a parte patiētis sunt cōsiderāde. ¶ Pria est vt die āteriori patiēs multotiēs comedat: nō tñ multū: sꝫ sepe diuersos cibos nō multe q̄litatis: qꝛ hoc facit stomachū esse dedignanteꝫ ad recipiendū medicinā: et ideo facilius descendit: ⁊ faciliori modo euacuat. ¶ Scd̓a cōditio est ꝙ oportet videre dispositiōes corporis eūandi et humoris expellēdi a corpore: vnde dicit Hippo. graciles ⁊ facile vomētes ⁊c. supius vt cholerici: sꝫ carnosi inferius: qꝛ sic a natura nati sunt moueri: sed subtiles vt cholerici supius. ¶ Tertia cōditio est ꝙ ante medicinā debet dari aliq̄d leniens vētrem: sicut brodiuꝫ carniuꝫ pinguiū: aut violas ⁊c. ¶ Quarta ꝯditio ē: ꝙ ille q̄ nō ē assuetus accipe medicinā anteqꝫ accipiat fortē medicinā: vt pilulas cochias: aut aliq̄d tale prius dꝫ accipere aliquā medicinā lenem: vt ꝑ hoc tentet vtrum sit leuis ad ducendū: aut nō a medicia: ⁊ ꝑ hoc euadit medicus multotiens magnū periculū: ⁊ ꝑ hoc etiā patiētes aliqñ assuescūt medicinas accipe: vñ bonū est prio talibꝰ dare paulinū: aut pigrā tātuꝫ: vñ quidaꝫ medicus dedit cuidā patiēti diasene ⁊ diaboraginatum: ⁊ ꝑ illa assellauit patiēs multotiēs: et ꝑ illa certificatꝰ fuit ꝙ si ei data esset medicia fortis ꝙ ibi fuisset maximū ꝑiculū. ¶ Quinta ꝯditio ē ꝙ aliqñ debet comedere añ exhibitioneꝫ medicine: maxime ante fortem aut ꝓpter corporis raritatē: aut stōi debilitatē: qꝛ omnis medicia talis est calida: ⁊ iō cauēdū est de corporis incensione vl̓ desiccatiōe: ⁊ iō si timetur de hoc bonū est ꝙ eadē die comedat micā pāis ī succo mali granati: aut vue agrestis: qꝛ ista

fis: q2 ista sunt stiptica z infrigidātia: idē est faciēdū in stomachi debilitate: ne ei noceat etiā in corporis raritate: ne sincopim inducat. ¶ Sexta cōditio est q ante exhibitionē medicine bonū ē intrare balneū: q2 balneū hūores mouet: z ita ad expulsionē eos habilitat. Ar. S. p'mo de crisi dicit. mot' hūiditatis iuuat motū. i. poros apit: z ita ad expellēdū parat. ¶ Septīa cōditio ē q non debem' dare fortē medicinā hoī q nō cōsueuit accipe nisi in magna necessitate: ne fiat mutatio subita: et si damus: debemus dare debilez.

¶ Circa scōm videam' ɔditiōes corporis euacuādi p medicinā secessiuaz q̄s opz obseruare: ad hoc vt medicina secessiua habeat effectū suū ꝓpriū: q̄ si nō obseruent': ipa non habebit effectū suū ꝓpriū p ianuā inferiorē: habebit tñ effectū per ianuā supiorē: z per vomitū. ¶ Ad cuius intellectū sciendū est q medicina secessiua fit vomitiua in q̄tuor casib'. ¶ Primus casus est: si os stō̄i sit debile: et fluidus fortis: tūc fit secessiua vomitiua: q2 tunc fieret abominatio nō retentio ab ore stō̄i: sed expulsio z fundus: q2 fortis medicinā expelleret: q2 venenosa est ad os stōachi: q2 debile est. ¶ Scōs casus est: si vēter cōstipatus sit: q2 nō posset transire inferius: z ideo moueret' supius: z ideo primo opz q vēter lenatur anteq̄ detur. ¶ Tertius casus est: q2 nō dz dari medicina homini abhorrēti eā: q2 in instanti fieret vomitus. ¶ Quartus casus est: q2 nō dz dari homini habēti fastidiū appetitus: q2 fieret vomitus: q2 os stomachi in talibus est lapsum: nō de facili recipit: z male retinet. ¶ Econuerso in quinq3 casibus nō debem' medicinā vomitiuā dare. ¶ Primus casus est fortitudo oris stō̄i: tūc enī resisteret fluxui humorū: ita q ad ipm non possent faciliter attrahi. ¶ Scōs casus est fames: q2 tunc retinerēt mēbra fortiter: z nō attraheret medicina nisi cum violētia. ¶ Tertius casus est q̄n venter est lenis z lapsus: q2 tunc medicina descēderet inferi': z fieret secessiua. ¶ Quartus casus est: q2 nō debet dari medicina vomitiua homini inconsueto ad receptionem talis medicine et habenti spiritualia debilia: ne nimis per hoc debilitetur: et per alterationem subitam. ¶ Quintus casus est q si medicina sit grauis non dz dari ipa ad vomendū: nisi forte in hoc malitia reprimat': et hoc est ne descendat: et fiat secessiua: vñ in istis quinq3 casibus fit medicina vomitiua secessiua: propter hoc caue ab istis.

¶ Nunc videamus q̄ñ corpora debēt preparari post exhibitionē medicine: z ad reparationem corporis post exhibitionem medicine debent quatuor conditiones obseruari. ¶ Prima cōditio est q patiēs post exhibitionē medicine nō dz eē in aere nimis calido: q2 hūores ad exteriora motu ɔtrario motui medicine traheret: z ita euāationē īpediret: z ɔtutē medicine dissolueret: nec nimis frigido aere: q2 hūores cōgelaret: z ad exeūdū eos ꝓhiberet eos faciēdo inobedientes. ¶ Scōa cōditio est q patiēs post exhibitionē medicine nō dz comedere nec bibere donec medicina suā operationē cōpleuerit: ne p cibū aut potuz natura diuertat' a sua opatione: p quā ipa medicina digerit tanq̄ per suū instrumentū sc3 per calorē et spiritū. ¶ Tertia cōditio est q postq̄ medicina incipit opari non debet patiens dormire anteq̄ medicina cōpleuerit suam operationē: q2 in somno retinent' fortes euacuationes. s. que a duplici ɔtute fiūt. s. naturali z aiali: q2 in somno non sentit' grauamē ꝓpter qd fit expulsio. ¶ Quarta cōditio est qd patiēti abominationez medicine vt nō vomat debēt dari fortes odores stomachū confortātes et vias cōstringētes: vt etiā spiritualia cōfortent': vt acetū ad ɔfortandū stomachū: z si hec non sufficiant: stringant' extrema: vt ibi spiritus fluat: et fluxus humoris ab ore stomachi diuertatur: z ibi virtus animalis se conuertat: vel proiiciatur aqua frigida in facie vel in fronte: vt calor ad stomachum reuertatur z secum humores reducat z ad spiritualia ea confortando.

¶ Uisa preparatione corporis euacuādi in se: nunc videamus preparationes corporis euacuandi in respectu medicine: z de hoc dant' quatuor regule. ¶ Prima est hec: q2 medicine principal'r euacuāti debemus tale quid admiscere quod eius malitiam reprimat: non tamē eius operationē diminuat: sicut myrob. citri, cum scamonea impediunt excoriationē intestinorū: qd est impedimentū scamonee: nō tamē attractionē humoris cholerici impediunt. ¶ Scōa regula est hec sm Gal. in. ij. acutor q non debemus dare duas medicinas que euacuēt in diuersis tp̄ibus: vt. s. vna cito: alia tarde: nisi ita sit q illa q̄ cito euacuat sit in ita pauca quātitate q nō faciat opationē suā: sed solū sit acumen alterius medicine iuuādo ipam in sua operatione: sicut scamonea acuit aloeticas medicinas q̄ sunt tarde opatiōis de se: z citius opant' per admixtionē scamonee. Si enī administrentur due medicine: quarū vna euacuet cito: z alia tarde: timendū est multum de debilitate multa patientis. ¶ Tertia regula est q nō debem' dare eadē die duas medicinas patiēti si p'ria nō soluat: ne p hoc multū debilitet': l3 multi faciāt ɔtrariū. ¶ Quarta regula est q nō debem' alicui medicinā dare nisi in corpore sit humor quē volum' euacuare: q2 medicina attraheret hūores z calores: z spūs z ita noceret: z hoc habet ita q nunq̄ debes dare medicinam nisi respectu humoris determinati quē cognoscis in corpore abundare: cuius contrariū multi faciūt: ꝓpter qd ipi peccant: z contra artem faciunt: z sic patet ad ista.

¶ Nunc videamus de septē electuariis. Quorū primū est resumptiuū. Secundū diacapparis. Alia quinq3 respiciūt passiones renū: et sunt diuretica: ꝓpter qd respiciūt medicinas diureticas: de quibus iam videbimus.

¶ Resumptiuū dr eo q2 vires corpis resumit toti' corpis dico debilitati ex lōga egritudine infrigidati z desiccati: z dz dari debilib' hoibus frigidis z siccis cōualescētib': z ex longa egritudine desiccatis z infrigidatis: est enī ca. z hu. z sunt ibi calida correspōdentia spiritui et virtuti debilitatis ex frigiditate: z quedā hu. correspondentia siccitati. *De electuario resumptiuo.*

¶ Diacapparis est electuariū satis bonū contra passionē splenis. Capparis est arbor cuius radicū cortice vtimur: z est calida z sicca in tertio: abstergit: mundificat: aperit: h3 enī amaritudinē cū stipticitate: z cōfert ī sciatica phlegma digerēdo: et masticatū attrahit phlegma a capite: vñ a ꝓfundo attrahit phlegma mirabil'r: valet ad splenem: q2 sua stipticitate ipm ɔfortat: z etiā ipm deoppilat cū sit amar: z etiā cōfert ei attrahēdo melācholicā materiā: z est bonū neruis z iūcturis: ꝓuocat mēstrua: z iterficit serpētē in vētre: z valet ī palysi z in passiōib' matricis ad ꝓuocādū mēstrua: et cū dat' ɔ splenē diacapparis dz dari cū succo scolopēdrie z tamarisci: ī arteticis cū decoctiōe yue: ī ꝓuocatiōe mēstruor cū decoctiōe artetice vel rubee tinctor: ad capitis phlegma dissoluendū cum pliri: z sic in aliis suo modo. *De diacappari. Quid sit capparis.*

¶ Deinde videamus electuaria diuretica q̄ valent cōtra passiōes renū: vt ad lapidē in renibus: et ad talē medicinā opz q sint. v. Primo opz q in tali medicina sit aliqua medicina cōmixta que ad locū ducat medicinā frangētem lapidem: vt medicina diuretica: vt semē apij: z semen petroselini zc. scōm est medicina que faciat medicinā remanere vt viscosa: vt gūmi arabicū draga. zc. tertiū est quedā medicina que ad incidendū semp preparet vt remollitiua: vt malue: viole zc. quartū est q2 opz q ibi sint aliqua que lapidez frangant: vt miliū solis: z saxifragia: quintū est que lapidē expellant: vt acorus zc. ¶ Nota q sanguis hirci: cinis corticuz oui a quo pullus extrahitur: cinis scorpionis: caput lincis: ista valent contra lapidē frangendū. Itē reuponticum valet valde renibus. Ideo notandū est q ista electuaria renū nō debēt dari nisi corpore iam mūdificato: q2 ipsa subtile cōsumerēt: z residuum ingrossarēt: z magis indurarent: z sic lapidē non frangerēt: sed corpore mūdificato debēt dari. *De electuariis diureticis q̄ valent cōtra passiones renum.*

¶ De quinq3 electuariis valētibus ad renes nūc dicere volum'. Quorū primū est electuariū ducis: scōm est philātropos: tertiū est iustinū: q̄rtū litōtripō: q̄ntū nefrocatarticū. ¶ Electuariū ducis est qd est saporosius z meli': z dicit' sic a quodā duce ꝑ quo factū fuit: valet ad digestionē in stōacho z contra vētositatē: propter anisum: z ad lapidē frangendū ꝓpter saxifragiā z miliū solis: vel granū solis: qd idē est: vñ sm Aui. habet duas bases: vnā anisum contra stō̄i vētositatē: z aliā saxifragiā: z miliū solis ad lapidē frangendum: miliū solis herba est: grano vtimur: z dicitur sic: q2 colorē solis habet: q2 lucidum est: z est calidū et siccū in tertio: et est diureticum. Saxifragia est herba sic dicta: quia saxum. i. lapidē frangit: puluerizata et data valet ad fracturā lapidis: z sil'r decoctio herbe saxifragie vz ad iliacum dolorem: cum ilia patiuntur ex lapide: aut ex ventositate: z nō ex cholera: q2 illo electuariū est calidū: aliq̄ñ patiunt' ex lapide: aliq̄ñ ex cholera. Q̄ñ ex cholera: tūc est dolor ascendens. Sed q̄ñ est ex lapide: tunc est dolor descēdens. Si ergo sit dolor iliorū ex ventositate: aut ex lapide; *De electuario ducis. Quid sit milium solis. Quid sit saxifragia*

tunc valet saxifragia. Sed si sit et cholera: multotiens credunt aliqui ꝙ sit colica passio quando patiuntur illa propter lapidem: sed non ita.

De philātropos. Quid sit folium.

¶ Philātropos ē amicꝰ hoīs: dr̄ a philos qđ ē amor: ⁊ antropos qđ est hō: foliū est ibi basis: ⁊ ē valde ꝓpinquū spice nardi ī ꝟtute: bonū odorē facit: ⁊ est calidū ⁊ siccū ī scđo cōseruat pānos a ꝟmibus ⁊ tineis: ꝯfortat stōachū: vrinā ꝓuocat: ⁊ ꝓpter hoc ibi ponit̄: ⁊ cū hoc apiū et multa alia. Apiū cali. ⁊ sic. est in scđo: et ē duplex siluestre ⁊ domesticū. domesticū humidū est: apiū resoluit et aperit: et ꝯfert sple ni ⁊ epati eiꝰ oppilationē auferēdo: ⁊ vrinā ꝓuocādo: idē facit petroselinū: ē ei q̄dā apij spēs q̄ dr̄ fieri ex mutatiōe alicuiꝰ herbe ī apiū: vñ dictū ē ꝓ aliq̄ herba qñ ip̄a crescit multum qđ ipsa fit apiū.

herba multum cresscēs apiū fieri dicit̄.

¶ Apiū ⁊ calamꝰ si decoquant̄ ī vino istud vinū valet ad fracturā lapidis: ⁊ in ħ electuario ē lapis lincis: linx est quoddā aīal acutissimū penetrās: in quo aīali lapis inuenit̄ qui hꝫ ad hoc proprietatē. Itē est ibi semē rute qđ est valde diureticū.

Quid sit apium.

¶ Itē hedera ē bona ad lapidē frangendū: lꝫ em̄ ip̄a sit frigida: tñ propter subtilitatē subē sue: ⁊ acredinē quā hꝫ ī suis baccis lapidē frāgit. Calamꝰ etiā ad hoc valet. ¶ Itē orobus ꝓuocat vrinā: ita ꝙ facit mingere sanguinē si continuaret̄. Ideo valet ad lapidem frangendū. Pulegiū est bonū valde in fractione lapidis ⁊ maxime ceruinū: ⁊ dico maxime: q̄r raro inuenit̄: ⁊ maxime semē eius: ⁊ viscus q̄rcinus: et ista duo sunt valde ad hoc valētia. Istud electuariū valet stranguriosis: calculosis: ⁊ oppilationi splenis antiquate: ⁊ fractioni lapidis.

De iustio.

¶ Iustinum habet easdem laudes: ⁊ dicitur a iustino imperatore pro quo factum fuit: ⁊ valet ad omnes non bene mingentes: ⁊ in eo basis est cinamomum.

De litōtripon.

¶ Litōtripon basis eiꝰ est spica nardi: cor ꝯfortat: apit oppilationē epatis: ⁊ stipticitatē hꝫ quādam: ꝯfortat stōm superfluā eius humiditatē consumendo: ⁊ desiccādo reu. ibi cadit. Triplex est reu. s. reubarbarum: reu. indum: reu. ponticum: bdellium etiā ibi ponitur vt medicinas retineat.

De nefrecartarticō.

¶ Nefrecartarticon. i. purgans renes ad idē vꝫ: ⁊ est lapis lincis: eius basis potēter ꝓuocat mēstrua: ⁊ lapidē frangit sicut basis sua que a proprietate frangit: sicut dictum est.

An medicia vadat ad hūorez ad hoc vt euacuet.

¶ Viso per quē modū medicina euacuat: ⁊ atrahit humore. Nūc querit̄ vtrū medicina euacuatiua vadat ad humorem ad hoc vt ip̄m euacuet: ⁊ attrahat: an non. Et videt̄ ꝙ sic ꝑ Auic. Agaricus iuuat illas medicinas venire ad partes corporis remotas. ij. cap̄. de agarico. ¶ Itē Auic. lib. primo fen quarta cap̄. v. Medicine coangustantur in apoplexia ⁊ epilepsia: q̄r vene sunt obstricte. Itē Auic. lib. iij. cap̄. de cā vniuersali passionū cordis dicit ꝙ medicine cardiace faciūt alias medicinas ad cor trahere. ¶ Itē Sera. vij. Sicut mēbra sana trahunt nutrimentū: ita egra medicinā: ergo sicut nutrimentū vadit ad membra sana: ita medicina venit ad mēbra egra. Item oīs actio fit per contractum: cum igit̄ medicina agat in humorē: ip̄a debet tangere humorem. q̄r tangentiū vltima sunt simul: ideo ⁊c.

¶ Sed contra dicit Aui. ꝙ medicina existens in stō attrahit humorē ad se. Itē Serap. medicina existens in stomacho vel intestinis ad se attrahit humorem.

Solutio questiōis.

¶ Solutio ad istā questionē dr̄ ꝙ medicina diuidit̄ a calore naturali: et effumat: itaq̄ȝ medicine fumꝰ ad humorē venit ip̄m inficiēs: ⁊ per hoc nature odiosuȝ reddēs: ⁊ sic infectus ad medicinam venit. Sed si fumus ad humorem veniat: aut ibi venit q̄r fumus: aut a proprietate aliqua. Sed q̄r fumus nō descenderet: sed ascēderet: et sic solum a partibus superioribus traheret: qđ falsum est: ergo nō: q̄r fumus. Nec a proprietate: q̄r incōpletū mouetur ad cōpletū: vt ibi complementum recipiat: ⁊ non est ecōuerso: sed fumus ab humore non recipit cōplementū: ergo ⁊c. ¶ Iteȝ si fumus mouetur ad humorē: eadem ratione a tota medicina: si fumus gratia ꝓprietatis mouet̄ ad humorē: cuȝ illa proprietas in tota medicina repertatur: q̄r vbi est eadem causa et idem effectus. ¶ Si dicas ꝙ medicina ad humorē trahit̄ ab humore Contra medicina est actiua respectu humorū non passiua: nec ducitur a natura quia ipsam abhorret.

¶ Item si veniret ad humorem vt inficeret humorē: ⁊ per hoc fieret odiosus nature: ⁊ tūc medicina expelleret humorē a mēbro: tūc oīa alia inficientia humorē expellerent humorē a membro: qđ est falsum. ¶ Item Serap. arguit sic. omne qđ mouetur: mouet̄ amore ⁊ desiderio: ⁊ ibi veniens iunctura q̄escit: ergo si humor coniungeret̄ medicine: vel medicina humori nō amplius ad ip̄m moueret̄: nec attraheret. Propter hoc dico ꝙ ad humorē nō venit fumus medicine: sed virtꝰ eius. ¶ Et tu dices. Quomodo pōt separari virtus cū sit accidēs. ¶ Item qđ est essentiale alicui non pōt nec per se: nec per accidēs ab eo seruari: virtus est essentialis rei: ergo ⁊c. quid igitur medicine venit ad humorem: q̄re si fumus ipse nihil facit ibi. ¶ Iteȝ si loquatur de vera virtute ipsa nō venit ibi: sed ipsiꝰ similitudo per multiplicationē speciei sue ⁊ sil'itudīs: sicut adamas attrahit ad se ferrum: q̄r sicut in ferro potētia actiua ad adamanteȝ q̄ nec in se: neq̄ȝ de se completur: sed cū recipit virtutē adamātis excitātis ipsam potentiā: ipsa ducit̄ ad adamanteȝ: ⁊ ad ꝯplementū: ita est in ꝓposito: vñ est in humore potentia ad medicinā: q̄ ꝑ medicinā excitata vadit ad medicinā ⁊ ad ꝯplementum: vñ sunt ibi tria agētia sicut in qualibet operatiōe nāli: vnū est intra ⁊ ab intra: sicut potētia actiua hūoris q̄ vadit ad medicinā ⁊ ad ꝯplemētū: ꝺm est extra et ab extra: sicut vera virtꝰ vel forma medicīe: tertiū est extra tñ sicut sil'itudo vere virtutis: vel vere forme.

¶ Ad argumētū pꝫ: ⁊ dico ꝙ agaricus facit trāsire alias medicinas. i. virtutes aliaꝝ medicinaꝝ q̄ nō multiplicant̄ nisi ꝑ mediū dispositū ⁊ trāsparēs: ⁊ nō oppilatū grossis ⁊ cōpactis hūoribꝰ. ¶ Ad aliđ dico ꝙ dictū Serap. intelligēdū est de medicina alterāte. ¶ Ad aliđ ꝙ ibi est tactꝰ ꝟtualis ⁊ non corporalis: ⁊ sic patet ⁊c.

¶ Diasatirion dr̄ a sati radicibus: satiriasis em̄ grece latine erectio virge ⁊c. — De diasatirion.

¶ Diaprunus vł diamascenū a prunis diamascenis dictꝰ que ibi recipiunt̄: valet ꝓprie acutis ⁊ peracutis maxime racauson ⁊ sinoche in principio: ⁊ declinatiōe: augmento ⁊ statu egritudinis ⁊c. — De diaprunis.

¶ Oxi dr̄ ab acetoso succo maloꝝ granatoꝝ qui ibi ponit̄ datur ꝓprie cōtra sinocham ⁊ causon: ⁊ ꝯtra acutas oēs egritudines ⁊ peracutas ⁊c. — De oxi.

¶ Trifera saracenica: trifera dr̄ q̄r hominē iuuenē reddit: saracenica a sara ⁊c.

¶ Electuariū quod dr̄ catholicon. ℞. sene bene mundate casie ⁊c.

¶ Circa eūationem que fit per secessum visa sunt illa que impediunt: ⁊ etiam illa q̄ rectificant: et modum euacuādi corpora eūanda per secessum. Modo videamus quomodo medicina dꝫ preparari per quam debet fieri eūatio per secessum: et de hoc duo sunt vidēda: quia anteq̄ȝ hoc faciamus debemus primo videre naturam medicine in gn̄ali in eūando: secundo debemus videre modum preparandi medicinā per quā dꝫ fieri euacuatio. ¶ Circa primum sic ꝓcedo: et dico ꝺm Auic. in primo ꝙ medicīe in euacuando diuersificant̄ quinq̄ȝ modis: nam quedaȝ medicine eūant attrahendo: ⁊ quedā cōprimendo: et q̄dam lenificando: et quedaȝ labificando: ⁊ quedā liquefaciēdo. ¶ Medicina que eūat attrahēdo est illa q̄ euacuat a sua proprietate humorem ad quem hꝫ aspectuȝ: vt scamonea a sua ꝓprietate attrahit choleraȝ: ⁊ hꝫ aspectum ad eam. ¶ Illa medicīa eūat cōprimēdo q̄ primo cōtrahit humorē cum hoc ꝙ comprimat intestina: et humoreȝ ī eis attrahit: vt myrob. citri. nō em̄ dꝫ istud gerundium cōprimēdo exponi ꝑ si: vel ꝑ q̄r: vel ꝑ dum: quia notat cōcomitantiā et nō causalitatē: nō em̄ eūant q̄r cōprimunt: sed a sua ꝓprietate attrahunt humorē ad quē habēt aspectum determinatū: vt myrob. citri. cholerā: indi melācholiā: chebuli phlegma: si tñ ꝓpter cōpressionē eūarent. attraherēt forte humorē eūdeȝ: aut euacuarent cū impressiōe cōmunicēt: lꝫ in ꝓprietate differant.

Diuersaꝝ medicinaruȝ diuersi modi euacuādi.

¶ Illa eūat leniēdo que inungit ⁊ lenit mēbra: vt ꝑ ipsam faciat facere decursus hūoris eūandi: vt sunt tamarindi. ¶ Illa eūat labificādo q̄ humores mollificat labificando ⁊ infundit: ⁊ ꝑ ipsum labilē facit ad exeundū: et solubilem ipsum facit. Differunt ergo lenificatiua a labificatiua: q̄r labificatiua ē respectu hūoris: lenificatiua respectu mēbri. ¶ Illa q̄ liquefaciendo eūat hūorem: quē ꝑ virtutē suā et a ꝓprietate attrahit: sua caliditate liq̄facit et dissoluit: vñ bñ verū est ꝙ viole licet dicamus ꝙ eūant leniēdo: tñ attrahunt sua ꝓprietate: ꝺm qđ vult Haly. ī. ij. practice de regali dispōne: ⁊ similiter omnis alia euacuat attrahendo.

¶ Sed cum dicimus ꝙ euacuat leniendo: comprimendo lubrificādo: liquefaciendo: hoc dicimus referendo ad substantiam suam:

stantiam suam:vel complexionem:et non ꝓprietatē per quam trahit:similiter intelligas in aliis.

¶ Viso quomodo diuersificent̄ medicine in suis naturis in euacuādo. Nūc videamus de preparatione earum:⁊ de

Regule de mediciarū ꝑparatōe.

hac preparatiōe dant̄ sex regule. ¶ Prima est cū nos volumꝰ dare medicinā ad aliquē hūorē euacuādū in liquida substātia:vel in aliqbꝰ pilulis:debemꝰ facere cū decoctione ꝓportionali medicine in euacuādo:verbi grā. Cū nos damus myroba.citri.ad euacuādū cholerā debemus eos dare cū decoctiōe prunoꝝ:viola.⁊c. Et cū nos damꝰ myroba.indos ad euacuationē melācholie debemꝰ eos cū apozimate dare:vel cū decoctione epithimi. Cū damus myroba.chebu.ad euacuationē phlegmatis debemꝰ eos dare cū decoctione polipodij. ¶ Secūda regula est:ꝙ medicia euacuat primo hūorē quē respicit:secundario alios. Ista tñ regula hꝫ instātiā ſm Serapionē in tribus casibꝰ. Primo si humor quē nō respicit medicina sitꝰ ꝓpinquior: vt si in stomacho sit cholera:⁊ tu das medicinam ad euacuandū phlegma a capite:q2 medicina mordicādo ⁊ stimulando stomachuz facit cholerā q̄ in stomacho est citiꝰ expelli q̄ꝫ medicia possit a capite attrahere phlegma. vnde ab accidēti primo euacuat humorē quē nō respicit stimulando ⁊ mordicādo stomachum:⁊ nō per se. ¶ Secundus casus est priuatio humoris quē respicit:⁊ alteriꝰ abūdātia: vt si humor ꝓprius sit paucus:⁊ alius abūdās citius extrahet̄ nō ꝓprius:q2 citius fit nature odiosus:⁊ ideo citius ꝑmittit ipm abire:⁊ a medicina trahit:cū ab ea stimulat̄:⁊ vene debilitate a medicina tūc citius ꝑmittūt abire. ¶ Tertiꝰ casus est maius odiū:cuz eñ nō ꝓprius humor est magis odiosus q̄ꝫ ꝓprius citius euacuat̄ ꝑ accidēs:q2 citiꝰ ꝑmittur abire:vnde si cum datur medicina in estate ad euacuationē phlegmatis citius euacuat̄ cholera q̄ est magis nature odiosa in tali tempore:q2 ſm Isaac in de elemētis natura in estate phlegma retinet:vt ꝑ ipm in ꝓcessu temporis possit se adiuuare:⁊ in hyeme est econuerso. ¶ Tertia regula est ꝙ nō debemus dare in eodē die duas medicias fortes:ne corpus vehemēter euacuetur:si ergo prima euacuat aliquā partem:nō tñ sufficiēter:⁊ nos demus postea fortē medicinā:planū est ꝙ est periculū in vehemēti euacuatione:si nō euacuat:adhuc est periculū quia vna medicinam aliam fortificabit:⁊ ita vehementer euacuabunt. ¶ Item licetꝰ parum euacuauerit humores cōmouet tñ eos:⁊ ad expulsionē eos ꝑparabit:⁊ ideo secūda medicina pōt vehemēter euacuare ¶ Sed tñ due debiles: aut vna debilis:⁊ alia fortis possunt in eadē die opari vel dari: q2 possibile est ꝙ medicina fortis data nō euacuat quātū dꝫ: vel ita cito vt dꝫ:vt si dederimꝰ myrob. citri. ad euacuationē cholere:⁊ nō euacuāt sufficiēter:cōpetenter pōt dari de succo rof.ʒ.j.vel.ij.vl' dimidia q̄ euacuat debil'r. ¶ Quarta regula est ꝙ qñ aliquā medicinā exhibemꝰ:debemꝰ primo cū ea ꝯmiscere medicinā eā refrenātē:q̄ medicina aliā in sui malitia refrenet postea videbit̄. ¶ Quinta regula est ꝙ cū alicui ꝑparato ad collyricā volumꝰ medicinā dare:sicut sunt trauli:⁊ blesij:⁊ q̄ de facili habēt incurrere fluxum ventris:debemꝰ cū ea cōmiscere aliquā medicinā vomicā:ne vehemēs fluxus ꝓuocet̄:⁊ ꝓpter hoc talibꝰ do libenter esulā:q2 vomica est aliquātulū:q2 qñ ego video ꝙ ipsi assellauerūt duabꝰ vicibꝰ:vel tribus:⁊ postea vomant tūc gaudeo:q2 tūc scio ꝙ pars medicine ⁊ materie ꝑvomitū euacuat̄:⁊ ꝑ hoc fluxus nimiꝰ vētris impedit̄. ¶ Sexta

De modo exhibendi pilulas.

regula est de modo exhibendi pilulas. Quid est qđ debemus dare eas cū aliquo coopertorio:istud coopertorium sic aliqñ ponat̄ pilula in cera liq̄facta:⁊ cito extrahat̄ deinde cū melle:aut cū zuccaro:aut cū oleo ponat̄ viol'.ꝑ cerā coopertētē occultat̄ sapor medicine sensibilis vel horribilis:ne sentiat̄ ꝓpter mel aut zuccarū:aut oleū viol. fit facilis trāsitꝰ illiꝰ ꝑ meri ad stomachū. ¶ Cōis vsus dādi est vt cooperiat̄ nebula ⁊ cū vino:vt ꝓpter nebulā nō sentiat̄ sapor medicine sensibilis vel horribilis:⁊ ꝓpter vinū possit meliꝰ trāsire ad stomachū. ¶ Cōsequēter videamꝰ no-

De nocumētis que accidūt ex assumptione medicine cōtingētibus ⁊ eorum remedijs.

cumēta q̄ eueniūt corpi hūano ex exhibitiōe medicine: et remedia ꝯtra ipa:⁊ hec documēta sunt septē. Primū nocumētū est ꝙ medicina nō euacuat:⁊ huiꝰ pñt esse sex cause. ¶ Prima cā est aliqñ viarū siue meatuū āgustia:sicut accidit i palysi ⁊ spasmo:ꝓpt hoc eñ ꝙ hūores ꝑ venas angustas nō pñt trāsire:iō medicina facit torsionē i stōacho ⁊ intestinis. Et remediū bonū ꝯtra hoc nocumētū est ꝙ vene priꝰ apiant̄ anteq̄ꝫ medicina detur:⁊ si medicus non sit ita acutꝰ ꝙ ante exhibitionē medicine vias apiat.sed exhibeat medicinā viis nō apertis:tūc remediū ꝯtra hoc est ꝙ ꝓcuret medicus ꝙ medicina euomatur. ¶ Scđa cā quare medicina nō euacuat est:q2 est nimis vetusta:vnde ipa est ſm materiā:⁊ nō ſm spēm. Remediū ꝯtra hoc est ꝙ medicus ꝓcuret ꝙ euomat eā. ¶ Tertia cā quare medicina nō euacuat est ꝓprij humoris priuatio:⁊ remedium ꝯtra hoc est ꝙ medicꝰ ꝓcuret ꝙ euomat eā. ¶ Quarta cā quare medicina nō euacuat est proprij humoris cū suo humore contrario fortis cōmixtio:ꝓpter qđ nō pōt attrahi:⁊ tunc bonū remediū contra hoc est ꝙ illa medicina euomatur:aut cū clysterijs:aut cuz suppositorio expellat̄:⁊ si sit acuta dꝫ cū hydromelle sua acuitas frangi per mellis dulcedinez: aut aliq̄d detur qđ faciat eā descēdere:sicut potus magnꝰ aque ordei:vl' aliquid tale. ¶ Quinta cā quare medicina non euacuat est tpis frigiditas:q2 tpis frigiditate humores cōgelātur:⁊ inobediētes reddūt̄. ¶ Et remediū cōtra hoc est ꝙ patiēs dꝫ poni in balneo sine aere nō trahēte:sed solū dissoluēte ⁊ calefaciēte humorē cōgelatū ſm Auic. in primo. vñ Auic. dicit ꝙ patiēs dꝫ intrare in primā camerā balnei ⁊ secundā ⁊ nō tertiā:q2 traheret ad se medicinā:et ipsam debilitaret:⁊ euacuationē impediret:q2 cū motu cōtrario traheret humores motui medicine. ¶ Sexta causa quare medicina nō euacuat:est cōplexio frigida materie euacuāde. Remediū ꝯtra hoc est calefacere ventrē ꝑ calida apposita extra:vt apponēdo supra ventrē extra vesicā eneā plenā aqua calida. aliđ remediū est tegulā calefactā aut auriculare calefactiuū ad ignē supra stomachū extra ponere. ¶ Scđm nocumentū qđ facit medicina est nausea:vt cū damus esulā ⁊ myroba. Et remediū ꝯtra hoc est vt cū timemꝰ hoc:bonū est vt añ exhibitionē medicine cuz de facili vomit patiēs demꝰ ei aliq̄d ad vomenduz:postea vomat:⁊ si hoc nō fecerimus:tūc demus ei post exhibitionē medicine aliquā rē acrē:vt succū mali granati: aut vue āgrestis:⁊ fricemus extremitates ⁊ plātas pedū:vt spūs ⁊ calor expulsiue medicine ꝑ vomitū attrahant̄ ad locū fricatū:⁊ stringamus manus ⁊ pedes cū chorda fortiter dolorem inducēdo:vt spūs ⁊ calor nō expellāt medicinā ꝑ vomitū:sed potiꝰ ad locū doloris currant ⁊c. ¶ Tertiū nocumentū qđ facit medicia est torsio ⁊ mordicatio, ꝓpter medicine acuitatē:vt cū damus helleboꝝ. Et remediū cōtra hoc est vt medicus sit multū sollicitꝰ vt istā acuitatē medicine reꝑmat cū rebꝰ infrigidātibꝰ:vt ꝑ potū aq̄ frigide:aut ꝑ rē pinguē:aut vnctuosaz ⁊ dulcē q̄ leniat eiꝰ acuitatē frāgēdo:vt butyrū:aut amigdalas dulces:aut nuces:aut ea q̄ medicinā inferiꝰ faciāt descēdere:ne torsionē in stomacho vel in ore stomachi faciat:sicut aqua ordei sua cursibilitate. ¶ Quartū nocumētum qđ facit medicina est aliqñ febris q̄ aliqñ venit vel ꝓpter tpis caliditatē: vel medicine. Remediū est ꝯtra hoc dare infrigidās:vt est syrupus viol'. nec isti potionato debemus dare syrupū acetosum: q2 acetū est frigidū ⁊ acutū:ideo cito lederet intestina ex euacuatione debilitata cū frigidū sit inimicū neruis ⁊ membris neruosis:⁊ sua acuitate cito ea excoriaret : ⁊ fluxū cholericum iduceret:⁊ hec est rō q̄re ꝓhibemꝰ actu frigidas res potionato:imo oīa tepida : q2 īfrigidātia nocēt tā in cibo q̄ꝫ ī

Auicēna.

potu. ¶ Quintuz nocumentū qđ facit medicina est aliqñ sincopis:q̄ accidit aliqñ aut ꝑ nimiā euatione: vl' medicine horribilitatē:tūc remediū ꝯtra hoc est dare aromatica ꝯfortātia:⁊ stringant̄ extrema fortiter:⁊ ꝓijciat̄ aqua frigida in frōte:⁊ apponant̄ naribꝰ res hñtes fortes odores: et aromaticos. ¶ Sextū nocumentuz qđ facit medicina est aliqñ nimia solutio vētris q̄ accidit aut ꝓpter complexionis membrorum frigiditatem : aut ꝓpter venarum debilitatē:aut ꝓpter eaꝝ amplitudinē:vel intestinoꝝ debilitatē. Et remediū ꝯtra hoc est:q2 tūc debemꝰ ventrē stringere: hoc aūt facimꝰ multis modis. Vno mō medicinā expellendo:alio mō hūores retinēdo ne fluāt ad stomachū. alio modo stringēdo venas. alio mō intestina claudēdo:ne humores recipiāt:dādo mespila:diacitonitē:coctana:⁊ cū intestina claudunt̄ ipsa retinēt hūores:⁊ nō dimittūt eos fluere: alio mō ponēdo patiētē in balneo:q2 balneū humores ad se trahit ne ad stomachum descendant. ¶ Item debent ligari eius extrema sicut in vomitu:et eadem de causa.

¶ Septimū nocumētū qđ facit medicina est ꝙ ipsa aliqñ nō soluit in pria die: aut in scđa: aut in tertia. Et remediuʒ contra hoc ē sʒ Aui. ꝙ post duos dies aut tres dʒ fieri flebotomia: ⁊ cām ponit Aui. qꝛ lʒ medicina nō euacuet: ipsa tñ hūores cōmouet: q̇ cōmoti pñt ad mēbꝛū nobile venire: ⁊ ibi apostema facere. ¶ Superi⁹ visum est de electuarijs cōpetētib⁹ mēbꝛis vitalib⁹: ⁊ aīalib⁹: ⁊ nutritiuis. Nunc dicamus de vno electuario solū qđ cōuenit mēbꝛis generatiuis: qđ est diasatirion: ⁊ ē dictū a satiris. Satir⁹ herba est dicta a satiriasi: aut ecōuerso: ⁊ est satiriasis virge erectio:

Satirus.

radice dicte herbe vtimur: ⁊ vocat̄ illa q̇b⁹ vtunt̄ testiculi satirioꝝ. Istđ electuariū cōfert ad coitū: sunt em̄ duo ad coitū ꝯferētia. Unū est res sperma generās: aliud est res sperma ꝓuocās. Res sperma generās est duplex. Una est cib⁹ mult⁹ sanguinē generās ⁊ chimū laudabilē: alia est medicina calida ⁊ hūida vaporosa: qꝛ talis nature est sperma: qꝛ in coitu tria sunt: materia calida ⁊ hūida euacuāda que est sperma: ⁊ spūs siue vapoꝛ vel vētositas mouēs ⁊ erigēs preputiū ⁊ spūale faciēs sperma: qꝛ cū ipso dʒ esse spūs: et ipsum sperma est spirituale ꝺm philosophū. Itē ibi est medicina coitū ꝓuocās sicut anisum: medicine mēstrua ꝓuocantes: qꝛ aperiunt: aliqui tñ comedūt anisum vt coitū auferant: sicut dicūt monachi: ⁊ ex hoc sequitur dicūt ipsi ꝙ est frigidū. Sed sequitur anisum aliqñ ꝓuocat coitum: aliqñ ꝓhibet: cū em̄ in testiculis aut in vasis seminalib⁹ est materia multa incisa clausa: tunc anisum viam aperiēdo ⁊ materiaʒ diuidēdo ꝓuocat coitū: sed cū materia est pauca in corꝑe ipsam materiaʒ ⁊ ventositatē cōsumēdo: coitū impedit: ab Aui. vt credo vocat̄ testiculus vulpis. Sed cauēdū est ne istud electuariū det̄ nisi pri⁹ facta preparatione: nec in corpore extenuato sicco: qꝛ ipsuʒ corpus cōsumeret ⁊ desiccaret: sed in corpore plectoiico repleto carnoso: ⁊ hoc prius dispositio ⁊ preparatio ꝑ vsum ciborum multū sanguinē cursibilē generātiuʒ: sicut oua sorbilia: ⁊ iura bonarum carniū; vt galline: ⁊ similiū: ⁊ vtatur ocio ⁊ quiete: aliter nō dʒ dari. ¶ In isto electuario sunt quedaʒ posita q̄ calida ⁊ humida sunt; et ꝓpter hec materiā in coitu prestant: ⁊ q̄dā stimulāt spūs ⁊ vētositatē ad hoc cōuertendo ⁊ cōferēdo. Satiri sunt calidi ⁊ hūidi ⁊ vaporosi: ⁊ silr̄ baucie. Uñ Ras. iij. almāso. baucie sunt calide ⁊ inflāmatiue: ⁊ acuitatē spermatis p̄stant. Silr̄ secacul. i. cepe domus: cinamomū qđ ibi ponit̄ ad stimulandū: ⁊ ad spūs reparationem: ⁊ zinziber est calidū ventosum siue vaporosum: ⁊ ideo libidinē ꝓuocat: stincus est piscis zirbus q̄dā ⁊ hʒ aspectū ꝓprie ad testiculos ⁊ ad coit⁹ ꝓuocationeʒ. ¶ Habito de electuarijs digestiuis et alteratiuis. Nūc videamus de electuarijs laxatiuis. Et de hoꝝ quatuoꝛ videam⁹ ad p̄ns. Quoꝝ primū est diaprunis: qđ vocat̄ diamascenō: dicitur a prunis diamascenis; ⁊ sunt ibi pruna basis: et sunt frigida humida in fine tertij gradus: soluunt euacuādo cholera de oī morbo calido: et maxime in acutis et ꝑacutis in omni tꝑe morbi sine periculo: ⁊ illud verū ē qñ est simplex: tūc em̄ ꝯuenit in omni tꝑe morbi p̄dicti: ⁊ ī die paroxismi: pruna sunt ibi basis: qꝛ laxāt ⁊ infrigidāt. Istud auteʒ electuariū dat̄ ad infrigidandū ⁊ laxādū; ⁊ maxīe in causone ⁊ sinocha: et istud simplex dat̄ in oī hora diei cū aq̄ calida. ¶ Oxi silr̄ est paruʒ laxatiuū: oxi. i. acetosum: qꝛ fit de succo maloꝝ granatoꝝ acetosoꝝ: malū aūt granatū duplex ē: qđdā dulce: qđdā acetosuʒ: de succo acetosi fit; ⁊ hʒ eādē receptā quā hʒ diaprunis: nisi qꝛ ī diaprunis ē reub. ⁊ non est oxi. oxi duplex ē. s. simplex: ⁊ laxatiuū: simplex dat̄ in acutis.

De trifera saracenica.

¶ Trifera silr̄ est electuariū laxatiuuʒ: ⁊ est duplex: vna est trifera saracenica: alia trifera magna: ⁊ ista est de opiatis. sed prima est vnū de electuarijs laxatiuis. Trifera saracenica hoīem iuueneʒ reddit: vñ iuuētutē ꝓlongat: lenit euacuādo phlegma: in ipsa sunt myroba. de ipsa pōt dari. ʒ. j. vel. ij. sine periculo. De diaprunis aūt vel oxi simplicis. ʒ. ij. vel. iij. vñ minus de trifera dʒ dari: qꝛ in ea sunt myroba. myroba. citrini sunt ibi basis: vñ vʒ ictericis: ⁊ epaticis: ⁊ ī simplici tertiana: ⁊ in duplici de cholera: qꝛ ipsam purgat.

De catholicon.

¶ Catholicō laxat humores leniēdo: ⁊ dr̄ sic: qꝛ est medicina vniuersalis: et datur oībus hoīb⁹: et oēs humores euacuat: sicut patet per sua componentia. Sunt enim quedaʒ que melācholiā euacuāt: quedam phlegma: quedam choleram: et potest dari ī febricitāte ⁊ sine febr. valde est bona medicina; vnde boni medici valde vtuntur isto electuario; qꝛ nulla medicina potest quantum ista possit: lenit pectus: polipodium est ibi basis: parum est laxatiuum: tamen aliquotiens accidit ꝙ multum euacuat: vnde experimēto vidi ꝙ cuidā mulieri dedi. ʒ. ß. ⁊ duodecies assellauit. Similr̄ de oxi simplici. xxj. vicib⁹ assellauit quidaʒ monachus: sed nō est vis in hoc: quātūcūq̄ faciant assellare non est periculum: quia non faciunt hoc nisi per accidens: ⁊ non fortiter attrahunt. In istis em̄ monachis et mulieribus sunt multi humores congregati in stomacho ex pisis et fabis: et piscibus. Et ideo ex leui causa multum ab eis euacuatur.

Utrū medicina eūatiua attrahat a venis.

¶ Uiso quomō medicina euacuat: et per quem modū: nūc queramus a quo ipsa euacuat. Et circa hoc primo querit̄: vtrum ipsa attrahat a venis: vel extra venas: et videt̄ ꝙ a venis ꝑ Auic. iiij. lib. ⁊ per Ras. vij. almanso. ¶ Oppositū dicit Gal. ix. megatechni. dicit em̄: hic moꝛb⁹. i. sinocha de qua loquitur hic non est aliud nisi plenitudo cum caloꝛe: plenitudinē aūt opʒ minui: ⁊ caloꝛē infrigidari: ꝙ si stult⁹ medic⁹ cogitet hāc minuere cū laxatiuo ⁊ diuretico necessario caloꝛē augmētat: hec em̄ medicina calida est. ¶ Item impossibile est plenitudinem existentem in laxatio purgari: nā hoc nō attrahit nisi ea q̄ sunt extra venas venas. ¶ Dices ꝙ veruʒ est: qꝛ non euacuat hūoꝛē q̇ est in venis. i. cuius ꝓprius loc⁹ ē extra venas: vt phlegma: cholera: ⁊ melācholia. Cōtra: loc⁹ naturalis magis ꝓpri⁹ est rei q̄ accidētalis: sʒ ꝓpri⁹ loc⁹ humoꝝ ē ī venis: qꝛ ī venis sunt apti ad nutritionē vbi sunt cū sanguie: ergo ⁊c. ¶ Dico ꝙ euacuat a venis ⁊ extra venas. ¶ Consequēter q̄rit̄ quis humoꝛ facili⁹ euacuat̄: an ille q̇ ē in venis: an ille q̇ ē extra venas: ⁊ vr̄ ꝙ ille q̇ ē in venis: qꝛ. iiij. de iuuamētis mēbꝛoꝝ dr̄ ꝙ quāto est loc⁹ amplioꝛ: tāto ab eo attractio ē facilioꝛ: sed vene sunt ampliores q̄ʒ membroꝝ raritates: ergo ⁊c.

Utꝝ hūoꝛ exñs in venis facili⁹ eūetur q̄ʒ exñs extra

¶ Cōtra: quāto humoꝛ est amicabilioꝛ nature tāto tardi⁹ attrahit̄: vt pʒ de sanguine q̇ fortiter retinet̄ a natura propter amicitiā: sʒ ī venis ē hūoꝛ amicabilioꝛ: qꝛ ē apt⁹ ad nutritionē: alij suut ad iuuamentū. s. q̇ sunt extra venas: g̊ ⁊c. ¶ Solutio dicēdū ꝙ oīs hūoꝛ ꝑ venas meseraicas trahit̄ ad stōachū excepto hūoꝛe a capite reumatizante ad meri. Ille em̄ hūoꝛ a meri ad stomachū nō trahit̄ ꝑ venas meseraicas: sʒ forte ꝑ alias venas: ⁊ excepto hūoꝛe a pulmone euacuando. Et si hūoꝛ a pede euacuat̄: prīo trahit̄ vsq̄ ad mediū dorsi: ⁊ postea ad chilim venā: postea ad epar: postea ad meseraicas: postea ad stōachū: ⁊ postea ad intestina: postea ad anū extra. Si a manib⁹ attrahit̄: primo attrahitur mediātib⁹ venis existētib⁹ versus colluʒ: deinde ad spinam dorsi: deinde ad epar: deinde ad meseraicas: deinde ad stōachū: sʒ nō ē ita de hūoꝛe reumatizante a capite siue in vigilia: siue in somno. Et ad autoritatē Gal̄. ꝙ medicīa nō euacuat hūoꝛē cui⁹ ꝓpri⁹ loc⁹ est in venis. i. sanguineʒ. Alij tñ hūoꝛes nō habēt ꝓpriū locū ī venis: quia nō sunt ibi quātū ad ꝓpriā oꝑationem: sʒ ad alienā q̄ est nutritio: cholera em̄ ē ibi vt faciat sanguinē penetrare. Melancholia est ibi vt ipsa sanguinē inspisset. Et phlegma vt tꝑe necessitatis cōuertatur in sanguinē. Qꝛ ergo nō nutriūt nisi cū sanguine: iō nō est eis ꝓpri⁹ loc⁹: qꝛ in eo oꝑationē propriā q̄ in eis debet̄ non operant̄ in tali loco: sed cū alio: ⁊ ꝑ aliud: ⁊ cū sanguine: sʒ cholera extra venas: ⁊ in intestinis habet suā ꝓpriā operationē q̄ est moꝛdicare intestina: et ꝑ hoc expulsiuā cōfortare. Et melancholia in oꝛe stomachi hʒ suā ꝓpriā oꝑationē: q̄ est appetitiuā ꝯfortare. Et phlegma suā ꝓpriā oꝑationē hʒ in iuncturis: q̄ est ipsas irrorādo motū facere. Tales em̄ humores attrahit medicina: et taliū locus ꝓprie est extra venas. Et lʒ istud sit verū: tñ nō est hec intentio Gal̄. in illo loco: sed sua intentio est hec: qꝛ in. ix. megatechni dicit de sinocho ⁊ sinocha: ⁊ dicit hic ꝙ in sinocha est plenitudo in venis. Differūt aūt plenitudo et abūdātia: qꝛ plenitudo est omniū humoꝝ repletio equaliter: sed abundātia est vnius humoris pre alijs tm̄. Dicit ꝙ medicina nō euacuat plenitudineʒ existentem in venis: nā nō euacuat nisi ea q̄ sunt extra venas. i. q̄ faciunt plenitudinē extra venas. Isti em̄ humores nō faciūt plenitudinem in venis: sed sanguis: ideo nō euacuant ipsaʒ plenitudinē: hec em̄ est sua intētio. ¶ Aliā q̄stionē soluit Auic. dicēs ꝙ hūoꝛ q̇ est in venis facili⁹ attrahit̄: qꝛ ꝓpinquoꝛ est: ⁊ qꝛ loc⁹ ē āplioꝛ: tuū ergo argumentū ꝓcederet nisi essent iste conditiones. ¶ Consequēter queritur vtrum medicina secessiua attrahat humorē ad intestia naturalr̄: aut ad stomachum. Et

Utꝝ medicia secessiua attrahat humores ad intestina vel ad stōm naturalr̄.

stomachũ. Et videt̃ ꝙ ad stomachum ſm Serapio.in. vij. ❡ Itẽ ꝑ rõnẽ sic: vomica medicina hoc facit: ergo ⁊ secessiua. ❡ Oppositũ dicit Auic. ⁊ Sera.i.viij. ⁊ ideo videbit̃ sibijpsi ꝯtrari⁹. Dico ꝙ medicina secessiua attrahit humorem ad intestina naturaliter. Cã prima est: qꝛ medicina secessiua est nimis inimica stomacho: iõ ab ipo cito expellitur ad intestina anteꝗ̃ attrahat materiã: ⁊ tunc in intestinis existẽs attrahit materiã. ❡ Itẽ ipa stimulãdo vl' mordẽdo stimulat stomachũ: vt ab ipo ad intestina expellat̃: ⁊ iõ cito ipa expellit̃: aut trahit ad locũ: iõ ipa trahit ad intestina. ❡ Itẽ ſm Serap. si medicina traheret ad stomachũ ⁊ expelleret ad intestina: postea nõ esset mot⁹ ita ordinat⁹: sicut si ad intestina solũ: qꝛ ab intestinis ad stomachũ trahere: deinde a stõacho ad intestina ẽ inordiatio. ❡ Quarta cã est: qꝛ dato ꝙ medicina sit i stomacho adhuc nõ traheret humorẽ nisi ad itestina: qꝛ expulsiua intestinorũ fortior ẽ ꝗ̃ attractiua medicine: ⁊ iõ nõ põt attrahi vltra intestina. ❡ Qñ dicis ꝙ attrahit ad stõachũ ſm Sera. verũ est aliqñ ꝓtẽ medicie: qñ materia ẽ vehemẽtis attractiõis: tñ raro accidit. ❡ Ad aliđ pz ꝙ nõ ẽ sile: qꝛ medicina vomica fortior ẽ ꝗ̃ secessiua: iõ põt vincere expulsiuã intestinorũ: ⁊ ad stõachũ attrahere: vñ si põd⁹ denarij aut oboli scamonee põit̃ ad h̃ ꝙ sit medicina secessiua pl⁹ poneret̃ đ scamonea ad hoc ꝙ esset vomica: ⁊ iõ piculosior ẽ: iõ ⁊c.

De benedicta.

❡ Bñdicta đr: qꝛ ab oĩb⁹ a qb⁹ sumit̃ bñdicit̃: si det̃ habẽtib⁹ infirmitates ꝯtra quas inuẽta fuit: valet ad guttã arteticã: ⁊ podagrã ex vẽtositate: renes et vesicã purgat ⁊c.

❡ Catarticum imperiale: idest laxatiuum: pro imperatore ⁊ alijs delicatis hominibus inuentum fuit ⁊c.

❡ Paulinum antidotum. paulinũ idest magnum: antidotum ⁊ ꝯtra datũ: qꝛ magnã virtutem ⁊ efficaciã habet ⁊c.

❡ Circa euacuationem per secessum quatuor sunt visa. ❡ Primũ est q̃ sunt illa q̃ impediũt medicinã ꝑ secessum: ⁊ que sunt illa q̃ rectificãt eã. ❡ Secũdũ fuit modus preparãdi corpora q̃ debent euacuari. ❡ Tertiũ fuit quomõ dz medicina preparari ꝑ quã dz fieri euacuatio. ❡ Quartum fuit de nocumẽtis que eueniunt corpori humano ex exhibitione medicine: ⁊ de remedijs ꝯtra ipsa. ❡ Nũc circa euacuationẽ adhuc duo videamus: quorũ. ❡ Primum est de signis cõplete euacuatiõis facte ꝑ medicinam secessiuã. ❡ Secundum est de regimine patientis post euacuationẽ. Et primo dicamus de signis cõplete euacuationis.

Signa euacuationis ꝯplete.

❡ Et sciendum ꝙ cõpleta euacuatio facta ꝑ medicinã secessiuã hz quatuor signa. ❡ Primum est facilitas euacuationis: ⁊ leuitas patiẽtis: qꝛ dicit Gal'. supra illum apho. quarte particule. In pharmacijs qualia ducere ⁊c. ꝙ cum eger sentit alleuiationem: signuz est ꝙ materia nociua est expulsa: ⁊ facilitas euatõis significat ꝙ materia ẽ digesta que euacuat̃. ❡ Scd̃m signũ bone ⁊ cõplete euacuatiõis est sitis patiẽtis ſm Hip. in quarta particula. Quicũꝗ̃ in pharmacijs nõ sitiũt. ⁊ Aui. recitat hũc apho. ſz Gal'.i.v. et dicit ꝙ hz calũniã si intelligat̃ de siti ex quacunꝗ̃ causa veniat. Sitis eñ potest induci quatuor de causis post euacuationẽ: vel post potionẽ medicine. Uno modo ꝓpter cõplexionez stomachi calidã ⁊ siccã: in talib⁹ eñ de facili induci t̃ sitis. Scd̃o mõ ꝓpter materie caliditatẽ et siccitatẽ inducẽtẽ caliditatẽ ⁊ siccitatẽ in ore stomachi. Tertio mõ ꝓpter humores calidos attractos ⁊ cõmotos ad stõachũ: a quib⁹ fumi resoluunt̃: qui os stomachi desiccãt ⁊ calefaciũt: ⁊ ad hoc sequit̃ sitis: vñ tũc habẽt sitim post quatuor sellas: aut qnꝗ̃: ⁊ sitis ista trib⁹ de causis veniẽs nõ est signũ bone ⁊ cõplete euacuatiõis. Quarto mõ causat̃ sitis a priuatiõe hũorũ ⁊ mẽbrorũ inanitione: q̃ inanita a stomacho trahũt: ⁊ ipm desiccãt: ex quo sitis orit̃: ⁊ hec sitis est signũ bone euacuatiõis. Uideat ergo medic⁹ ex q̃ sitis causet̃: si eñ videt ꝙ iste est frigidus ⁊ humidus: ⁊ ꝙ sit phlegmatis euacuatio: ⁊ medicina sit frigida humida: aut nõ multũ calida ⁊ sicca: tunc si habeat sitiz: tũc est signũ bone ⁊ cõplete euacuationis. ❡ Tertiũ signũ est somnus ꝓfundus: ⁊ hoc dicit Aui. li.j. fen. iiij. cap. iiij. Somnus profundus post solutionẽ vẽtris ⁊ vomit⁹ signũ est ꝙ corp⁹ ẽ mũdificatũ: ⁊ ꝙ medicina cõtulit. Et idem Auic. iij. li. ca. de subeth. ⁊ hoc idẽ vult Gal'. supra illũ apho. iiij. particule. Cuz volueris ducere moue corpus. cũ volueris sistere somnũ fac: ⁊ noli mouere: cũ eñ post potionẽ est somn⁹ ꝓfundus: natura pacificata est. vñ a somno cognoscit̃ quies: et pacificatio virtutis. ❡ Quartũ signũ est mutatio egestionis. vñ si i patiẽte purget̃ phlegma: ⁊ pri⁹ habebat egestionẽ attestãtẽ supra phlegma: ⁊ postea mutet̃: bonũ est: qꝛ signũ est bone euatiõis: ⁊ qꝛ materia phlegmatica est euacuata: ⁊ si nõ mutet̃: malũ est. vñ Hip. i. iiij. ꝑticula apho. Egestiões nigre male: ⁊ ꝗ̃tũcunꝗ̃ colores fuerint plures nõ malũ ſz bonũ: signũ eñ est ꝙ pharmacũ euacuat mãm malã: ⁊ postea cũ mutat̃: signũ est tunc ꝙ mala materia est digesta. Uñ semꝑ i ꝑcipio morbi qꝛ h̃ nõ fit vi nature: sed morbi. Uñ. ij. apho. mutatiões egestionũ ⁊c. ⁊ hoc est verũ in fine digestiõis. i. post digestionẽ male materie: ⁊ nõ añ.

Regule post euacuationẽ obseruãde.

❡ Nũc videam⁹ de regimine patiẽtis post euacuationez. Et de hoc dant̃ decẽ regule. ❡ Prima regula est de motu patiẽtis: qꝛ primũ qđ iniũgit̃ patiẽti post exhibitionẽ medicine est motus: ⁊ ideo ẽt prima regula est de motu: qꝛ regit̃ patiens post exhibitionẽ medicine. Regula est hec: qꝛ sicut añ exhibitionẽ medicine patiens dz q̃escere: ita post exhibitionẽ medicine patiẽs dz moueri: ne sugfluitates aggregent̃. Sed tñ sciendũ ꝙ si medicina sit subtilis: tunc dz moueri ꝑ motũ: ne virt⁹ resoluat̃. Si aũt est grossa debz paulatim moueri: vt medicina descendat inferi⁹: sicut post exhibitionẽ cibi grossi: ne noceat ori stomachi: ⁊ vt citius a calore stomachi in fundo fortiori possit diuidi: ⁊ citius attrahere: ⁊ post cũ habeat nauseam non dz moueri: qꝛ tunc augmẽtaret̃. Uñ Aui. lib. j. ca. de exercitio. dicit ꝙ patiens dz q̃escere quousꝗ̃ aĩa eius sit sedata: qꝛ aĩa trahit̃ ꝓpter vẽtositatẽ medicine. Uñ Aui. dicit ca. ꝑdicto ꝙ nõ esset laboriosum eas bibere nisi essent venenose: ⁊ ꝑ motuz illum plus mouet̃ fumus ventosus medicine: qꝛ ſm Hippo. iiij. apho. motio corp⁹ turbat: ideo dz quiescere quousꝗ̃ dimittat appetitũ vomẽdi. ❡ Scd̃a regula est de somno: ⁊ est si medicina sit debilis: sicut est q̃ dat̃ in liq̃da substãtia: tunc nõ dz iniũgi somnus ſm Auic. in. j. ne natura fortificata in somno medicinã digerat: ⁊ virt⁹ attrahẽdi a medicina auferat̃. Sz si sit grossa: tũc dz dormire: vt natura eã diuidat. ❡ Tertia regula est vt post exhibitionẽ medicine bonum est vt det̃ succus stipticus: vt succus mali granati: aut succus vue agrestis: vt ꝑ hoc ꝯfortet̃ stomach⁹ ne materiã aliũde recipiat: vt ꝑ hoc vomitus impediat̃ ⁊ ꝓhibeat̃: bonum est tñ vt ante exhibitionẽ isti⁹ succi stiptici det̃ aqua calida vt lauet stomachũ: ⁊ ipediat portiõis alicui⁹ iherentiã stomacho: ⁊ deinde ꝯfortet̃ cũ succo stiptico: ne humores recipiat: ⁊ hoc vult Hip. ⁊ Gale. in. v. acutorũ ꝙ dz dari aq̃ ordei post exhibitionẽ medicine ꝓpter cãm dictã. ❡ Quarta regula est vt post exhibitionẽ medicine ⁊ ꝯfortationez oris stomachi ꝑ ꝑdicta bonũ est vt supra ventrem ponant̃ calida nõ vehemẽter. tñ: qꝛ si essent vehemẽter calida attraherẽt in ꝯtrariũ medicine. Illa aũt calida faciũt ad attractionẽ medicine: qꝛ cum medicine associat̃ caliditas fit fortior attractio: ſm Gal. in. v. simplicis medicine: ⁊ iuuat ad hoc vt medicina cito diuidat̃ a calore naturali: ⁊ citi⁹ opet̃: vnde bonũ est ponere pedes in aqua calida: qꝛ ꝑ hoc totũ corpus calefit: ẽt bonũ est tegulã aliquãtulũ calidã supra ventrẽ ponere: ⁊ hoc vult Aui. ❡ Quinta regl'a ꝙ cũ medicina icipit opari: tũc patiẽs dz moueri paulatim: qꝛ per hũc motũ medicina ad iferiora descẽdit: ⁊ ꝑ h̃ nocumentũ ei⁹ ipedit̃ ſm Gal. mot⁹ iste iuuat ad motũ humorũ: ⁊ ꝑ hoc facilius expellit̃: ⁊ hoc vult Gal'. ij. acutorũ. ⁊ etiã Rasis. ❡ Sexta regula est ꝙ patiens nõ dz comedere nec bibere postꝗ̃ medicina incipit mouere: quousꝗ̃ cõpleta sit euacuatio: ne ꝑ hoc virtus medicine impediat̃: exceptis trib⁹ casib⁹. Primus casus est qñ stomachus est calidus et siccus: ne igit̃ ista caliditas ⁊ siccitas intẽdatur: ⁊ fe. ꝯsequat̃ bonũ est dare aquã calidã aut syru. viol'. ⁊ hoc vult Gal'. ij. acutorũ. Scd̃s casus est qñ multa cholera ad stomachũ venit: que inordinationẽ ⁊ lesionẽ ⁊ corruptionẽ inducit: aut ibi remanens putrefit: ⁊ fetere facit. Tertius est cũ patiẽs magnã famẽ habuerit anteꝗ̃ medicina suũ opus compleuerit: ⁊ tunc dandus est cibus anteꝗ̃ medicina suã cõpleuerit opationẽ aliquoties accidit ꝙ nimis tarde mouet: vt per vnum diẽ aut duos: ⁊ tunc non debemus expectare cõpletam euacuationem: sed debemus dare micam panis intinctã in aliquo succo confortatiuo ⁊ aromatico: ne ergo feb. fiat: ⁊ fames nimis intendatur: ⁊ fiat corpis desiccatio: bonũ est tunc eos aliquo succo confortante vel cibo: non tamen impediente attractionem medicine dietare.

¶ Septima regula est: ꝙ post euacuationē cōpletā debet somnus iniungi: lz apud quosdā medicos nō sit bonū: cuz dicāt ꝙ nō inueniaꝛ ab autore aliquo: ꝛ ratio eoꝝ ₰m Auicen. hic: qꝛ somnus stomacho inanito non debet ꝓuocari ₰m Auicē. Gal. tñ dicit supra illū apho. iiij. ꝑticule. cū volueris ducere helleborū ꝛc. qꝛ somnus dꝫ iniungi post medicinā: qꝛ sicut per medicinā natura irritaꝛ: ita in somno ꝛ quiete ꝯfortaꝛ. ¶ Octaua regula est: ꝙ post somnū debet comedere parū: qꝛ virtꝰ est debilis: ne ergo cibo multo succūbat: dādus est paucus cibꝰ: ꝛ hoc dicit Gal. j. ꝛ. ij. apho. ꝛ in lib. acutoꝝ dixit idē: vnde quāto plus euacuaꝛ tanto minus comedaꝛ: eo ꝙ plus est debilitata virtꝰ. Et quanto minus euacuaꝛ tāto plus comedat. Est tñ sciēdū ꝙ iste cibus debet diuersificari post euacuationē ₰m diuersitatem euacuationū factarū ꝑ medicinas ꝛ ₰m diuersitatē patiētium. Aliqñ eñ phlegma euacuaꝛ: ꝛ est patiēs cōplexiōis frigide. Et tūc post euacuationē factā ꝑ medicinā bonum est dare cibū calidū incisiuū ₰m Auicē. in primo. vt nasturciū: ꝛ causa est: qꝛ cū portio materie sit euacuata: ꝛ nō tota: qꝛ totā nō debemꝰ euacuare ꝓpter virtutis debilitatē: tūc ꝑ illū cibū calidū incisiuū datū residuū materie consumeꝛ ꝛ stomachus calefit: si cholera euacueꝛ: ꝛ stomachus sit calidus: bonū est vt detur lactuca primo: p̄terea post euacuationem bonū est dare aquā calidā: vt laueꝛ intestinū anteq̄ cibus sumaꝛ: sed aliqui dant aquā frigidā post euacuationem ꝛ post flebotomiā: sed hoc est malū nisi in casu vno. s. qñ dolor est in epate: ꝛ calefactio q̄ est ibi ꝓpter incēsionē ꝛ motū cholere: ideo tūc est bonū dare aquā frigidaz eius incēsionē mitigātē. In alijs casibꝰ nocet: qꝛ frigiduz actu est inimicū membris neruosis. ¶ Nona regula est: qꝛ scda die post p̄dicta dꝫ intrare balneū nisi sit multū debilitatꝰ: tūc nō deꝫ: sed si sit fortis: tūc ₰m artē die scda debet intrare balneū: ₰m ꝙ vult Auicē. in primo: lz antiqui dicāt contrariū. Unde qui euacuaꝛ scda die intrat balneū: attamen eadem die in qua data est medicina nō debet intrare balneū. Unde cū nos timemꝰ nimiū fluxū vētris: et balneum stringit vētrē ₰m Gal. iij. acutoꝝ. supra illā partē: balneare hūidū habētibꝰ vētrē: balneū stringit vētrem trahendo materiā ad partē oppositā. ¶ Itē dicit Gal. iij. apho. sup illo apho. in tꝑibꝰ calidis pluuiosis ꝛc. balneū trahit materiā vel humorē ad exteriora: sed si timeamꝰ nimiū fluxuz vētris: tūc balneū dꝫ scda die dari: qꝛ euacuat residuuz materie: medicina eñ hūores mouēdo fumi ad cutez eleuanꝛ: qui per balneū postea euacuanꝛ: ꝛ cū hoc qꝛ ꝑ balneū desiccatū corpꝰ ꝑ medicinā humectat: qꝺ aūt residuū est materie euacuet ꝛ humectet. hoc dicit Gal. iij. apho. balneum euacuat q̄ cuti vicinātur ꝛc. ¶ Decima regula est: ꝙ vltio scꝫ die tertio debet fieri flebotomia: qꝛ mali fumi ab humoribus resoluti inficiētes humores euacuātur: q̄ si ibi remanerēt corruptionez in hūoribꝰ inducere possent. ¶ Restat dicere de tribꝰ electuarijs tm̄. Quorum primum est benedicta. ₰m catarticon imperiale: tertium est paulinum.

De benedicta.

¶ Benedicta dicit eo ꝙ ab oībus sumētibꝰ eaz benediciꝛ. Istud aūt electuariū ₰m Nicolaum a dño euacuat phlegma: sꝫ credo ꝙ nō est verū: si inspiciamꝰ ad eiꝰ receptam. Est eñ ibi de diagridio. ʒ. v. et hmōi. et turbith ꝛc. sed. ℈. j. de scamonea magis euacuaret: ꝛ dñareꝛ in euacuādo humorē ad quem hꝫ aspectū q̄z. ʒ. j. vel. ij. turbith ꝛ hmōi: aut aloes. Si ꝟo volumꝰ ꝑ eā euacuare phlegma debemꝰ scamoneā diminuere: aut alia augmētare que phlegma euacuāt: vt aloe: agaricus ꝛ turbith in tātū ꝙ dominanꝛ i euacuatiōe phlegmatis respectu scamonee in euacuatiōe cholere. In hoc electuario turbith radix ē basis: ꝛ iō de eo videamꝰ.

De turbith.

Turbith est q̄dā radix calida ꝛ sicca: illꝺ aūt qꝺ est albū cōcauū est meliꝰ: ꝛ expellit hūores ꝯtētos i stōacho ꝛ intestinis: ꝛ illud qꝺ euacuat phlegma ē subtile quātū est de se: sed cū zinzibere euacuat grossuz phlegma ₰m Auic. Itē adustū hūorē euacuat: sꝫ differēter. s. qꝛ ipsuz euacuat cū daꝛ in liq̄da substantia: sꝫ cum daꝛ in puluere euacuat phlegma. vñ Rasis. iij. almāso. facit puluerē de hoc valde bonū ad phlegmatꝭ euacuationē: ita ꝙ accipiꝛ de turbith ₰m ꝙ cōpetit ad egritudinē: ꝛ ipsi patiēti: qꝛ aliqñ plus: aliquādo minꝰ: ꝛ in subdupla ꝓportiōe de zinzibere: ꝛ de zuccaro quātū de oībus istis: vnde recipit. ʒ. x. turbith. ꝛ zinzi. ʒ. v. zuccari. ʒ. xv. ꝛ hoc est valde bonum: qꝛ ₰m ꝙ postea videbiꝛ: primo debet de basi medicine accipi quātum competit patiēti: et postea in subdupla ꝓportiōe de iuuamēto: vt zinzi. ʒ. v. cū accepte sint turbith. ʒ. x. ꝛ qꝛ ista sunt calida ꝛ sicca: iō ad repressionē caliditatis ꝛ siccitatis eoꝝ apponitur de zuccaro quātū de illis duobꝰ. Benedicta purgat phlegma a iuncturis ꝛ renibꝰ et vesica: vnde valet: vt dicit Nicolaus ad arteticā ꝛ podagrā. Sunt eñ aliqua q̄ cōfortant stomachū: qꝛ scamonea est inimica stomacho: vt gariofi. roꝭ. ꝛc. Unde ista sunt ibi refrenātia malitiā medicie. Alie sunt ibi medicine simplices q̄ liq̄faciūt phlegma in renibꝰ: vt saxifragia miliū solis: alie q̄ in iuncturis: vt macropiper: sparagus: carui: feniculus ꝛc. aliq̄d qꝺ cōfortat cor: vt macis ꝛ crocꝰ: qꝛ scamonea est inimica stomacho et cordi: salgēma est ibi vt medicinā faciat descēdere citiꝰ ne stomacho noceat: et sunt ibi alique medicine q̄ ducūt alia: et liq̄faciunt phlegma: ac incidunt: vt semē feniculi: carui ꝛc. et sunt ibi hmōi qui habēt aspectū ad iuncturas: trahunt eñ phlegma a iūcturis: et ꝯfortāt sua stipticitate quaz habēt iuncturas ne materiā recipiāt: ꝛ ideo cū volumꝰ dare benedictā ꝑ mēbra iuncturalia debemꝰ eam cū alio cōponere q̄z sit hic: qꝛ debemꝰ augmentare hmōi: eo qꝺ ad hoc habeat aspectuz. Et tūc vocaꝛ benedicta cū hermodactylis: sed illa q̄ ibi poniꝛ vocaꝛ bñdicta absolute. De ista sine acumine bene pōt dari. ℥. ß. sꝫ si acuatur cuz scamonea vel esula ad plus. ʒ. iij. vel. ʒ. duas. ¶ Et notādum ₰m Rasim: turbith nō hꝫ frenum: qꝛ nullū manifestū nocumētuz inducit corpi.

De catartico imperiali.

¶ Catarticū imperiale: catarticū. i. laxatiuuz: imperia: qꝛ factum fuit ꝓpter imꝑatorem: euacuat oēm humorem: choleram: phlegma: ꝛ melācholiā: ꝛ est multuz calidū qꝛ i se multā caliditatē hꝫ: trahit phlegma a capite: nō deturi feb. tertiana: cuiꝰ materia est cholera pura: qꝛ calida est: nō dꝫ dari nisi mā digesta: daꝛ eñ quotidianarijs: q̄rtanarijs et tertianarijs: cū tertiana est nota cōposita ex cholera ꝛ phlegmate: euacuat humorē ꝯtētū in pectore: ꝛ tunc datur cū decoctiōe liq̄ritie ꝛc. Unde regula est bona ꝙ cuz datur medicina aliqua dꝫ dari cū decoctiōe aliquaruz medicinaruz ad hoc valētiū vt mēbrū ꝯfortet: pōt dari sanis ꝛ egris: vnde sani aliqñ de ipsa sine digestione recipiunt: scꝫ. j. ʒ. vel. ij. Sed meliꝰ est post digestionē: vt si velis dare catarticuz imperiale ad euacuationē phlegmatis: fac digestiuū syrupū ex calidis: si cholerā: ex frigidis: ꝛ tūc materia digesta potest accipere de quarto in quartū. ʒ. j. aut. ij. ₰m ꝙ cōpetit: vnde securiꝰ datur post digestionē q̄z ante: cū in eo sit scamonea: tñ pōt dari ante digestionē. ʒ. ij. qꝛ hꝫ secum digestiua: et euacuatiua: et egris ante digestionē. ℥. ß. ꝛ euacuat oēs humores. Sed cum cholerā: tunc dꝫ acui cū scamonea. Sed cuz phlegma: cū pulpa aut esula: quando melancholiam: cum lapide lazuli: et hoc ₰m qꝺ competit.

De paulino.

¶ Paulinū est medicina debiliter euacuans: et est bonum ad euacuādū in tꝑe calido in fine veris: ꝛ in ꝑicipio estatis: ꝛ est bonū ad tētādū vtrū patiēs sit leuis ad ducēdum. Unde in sero: idest vespere si detur de paulino. ʒ. j. aut. ʒ. ij. ꝛ ducaꝛ satis facilis est ad ducendū: si nō. difficilis est: euacuat phlegma et melācholiā: si aūt acuaꝛ cū scamonea euacuat cholerā. Ipso vtimur in corrosione carnis mortue in dēte: cū puluerizatū est supponiꝛ dentibus: habet eñ in se multas gūmas calidas: et sic corrosiuas. Itē si fiat cuz decoctione myrrhe in aqua: ꝛ tūc paulinū distēpereꝛ in aqua: ꝛ denti dolenti apponiꝛ: aufert dolorez dentis ex reumate qꝛ in se habet multas gūmas calidas cōstrictiuas: ꝓpter qꝺ cōstringit fluxum reumatis: ꝛ ꝓuocat mēstrua: si distemperetur in decococtione arthemisie: ꝛ per pessariū in matricem iniiciatur. Idē faciet si per matricem fumus istoꝝ recipiatur. Solebat etiā eē opiata: sed modo est laxatiua: ꝛ nō debet in ea poni opiuz cū datur ad laxandū: ista medicina ꝓuocat mēstrua: et p̄parat ad cōceptum: et facit ea q̄ dicta sunt. ¶ Dicto de operatione medicine: dicamus de eius passione: ꝛ circa hoc queriꝛ vtrū medicina debeat cōuerti in eūdē humorē quē ipsa attrahit: si a natura vincaꝛ: ita ꝙ nō possit illuz humorē attrahere: qꝛ de hoc est cōtrouersia inter Gal. ꝛ Auic. ꝛ videꝛ ꝙ nō: qꝛ dicitur primo simplicis medicine ꝙ cibus patitur: et medicina agit: et hec est differentia inter illa: ergo medicina non patitur: sed si conuerteretur in in humorem quem attrahit pateretur: ergo ꝛc.

Dubium pulchruz

¶ Item Auicē. in primo dicit ꝙ illud qꝺ nullo modo cōuertitur: sed agit est medicina: sed tale in hūorē conuertitur: ꝛ loquitur illic de medicina alterāti: ergo a fortiori ratione de medicina

tione de medicina euacuāte: cū ipa sit magis actiua: ⁊ corpori humano magis ꝯtraria. ¶ Itē nihil respectu eiusdē agit ⁊ patitur: sed medicina agit in humore siue in mēbro: ergo nō patitur ab humore siue a mēbro. ¶ Itē Auicē. in primo dicit ꝙ verbū illius qui dicit ꝙ medicina conuertiꝛ in humorē quē attrahit nō est aliquid: ergo ⁊c. ¶ Oppositum dicit Gal. iij. simplicis medicine. s. ꝙ tanta cōuenientia est inter medicinā ⁊ humorē quē attrahit ꝙ ꝯuertitur in humorē quē trahere dꝫ: si ipsuꝫ nō trahat: vt carta. j. se. cro. hortensis in phlegma qꝺ dꝫ trahere.

An medicina ꝯuertatur ī humorē queꝫ attrahit.

¶ Solutio. Ad hoc dicendū est ꝙ duplex est medicina. Una euacuās fortiter: ⁊ alia euacuās debiliter. Fortis nūꝙ̄ ꝯuertiꝛ in humorem quē trahit: ⁊ hec fuit intētio Auicen. Sed debilis pōt esse ſm Gal. vt cartamū in phlegma. Sed quō pōt cartamū ꝯuerti in phlegma cū sit calidū ⁊ siccū: dubiū est. Aliq̄ dicūt sic. cartamū si nō trahit phlegma circundaꝛ a phlegmate: ⁊ a phlegmate circūdātē ī phlegma ꝯuertiꝛ. ¶ Sꝫ q̄riꝛ vñ phlegma veniat: cū ipsum nō trahat medicina: vt suppositū est. Itē in humore nō est virtꝰ: sꝫ in mēbro: ergo phlegma nō cōuertet cartamū in phlegma: sed magis mēbrū. ¶ Dico ꝙ cartamū trahit phlegma a ꝓprietate sua: vnde Gal. nō trahit cartamū phlegma qꝛ sit phlegma: sed qꝛ est phlegmaticū: ⁊ nō est dictū ꝙ in se hēat phlegma: sꝫ est dictū ꝙ in eo est tota spēs siue ꝓprietas: q̄ diciꝛ tota species per quā ipsum hꝫ cōuenientiā ⁊ ꝓportionem cū phlegmate: vt ipsum attrahat. ¶ Illa aūt ꝓprietas est casus elemētoꝝ ꝓportionabilis in cartamo ⁊ phlegmate: vel idē ſm qꝺ dꝫ esse idem: ibi eñ est eadē forma generalis siue ꝓprietas in vtroqꝫ: verumtamen est in cartamo actiua: ⁊ in phlegmate passiua: ⁊ per istū casum elemētoꝝ ꝓportionabilem inter ista natū est vnū attrahere aliud: ſm qꝺ vnum cōpletius hꝫ istum casuꝫ q̄ꝫ aliud: cū enim a natura possit tolli ista virtus actiua ꝓpter remotionē istius cōpletii: tūc sit deuentum ad istum casum elementoꝝ ꝓportionabilem phlegmati: ⁊ tunc in phlegma ꝯuertiꝛ. Qñ eñ illa potētia nō est in mixto: nec illa cōuenientia: tunc illud est venenosum alteri. Et ſm ꝙ ista potētia magis est ꝓpinqua: ⁊ ſm hoc citius cōuertitur caro pullina q̄ꝫ bouina: qꝛ casus elementoꝝ ꝓportionabilis in pullo respectu corpis humani nō est ita remotus: neqꝫ est ita latens sub tot dispositionibus ꝯtrariis q̄ per dispositionē ⁊ alterationē moueꝛ sub q̄t caro bouina: vnde dico ꝙ si natura veneni posset a veneno remoueri: ⁊ remaneret forma mixti fieret cibus: vnde cōuenit ei sub rōne qua mixtū est: nō sub rōne qua tale mixtū est: vt prius loquebaꝛ nō ꝯuenit ei in forma q̄ supra mixtionē incompletā addit: ꝯuenit tñ ei facta resolutione ad mixtionē: vñ sub forma cōpleta q̄ est venenū: ⁊ siſr est in cartamo: qꝛ differt a phlegmate: ſm qꝺ cartamū ꝯuenit ei sub rōne qua mixtū: ſm qꝺ in eo est casus ꝓportionalis respectu phlegmatis. ¶ Dico ergo ꝙ cū medicine virtꝰ attractiua vincit virtutē ipsius mēbri: tūc trahit humorē ad se: cū aūt vinciꝛ virtus attractiua medicine a virtute mēbri ⁊ corrūpitur: tūc remanet potētia ad phlegma: ⁊ cōuertiꝛ ad phlegma: lꝫ sit calidū ⁊ siccū in cōplexiōe sub rōne qua cartamū: est tñ in eo cōplexio ꝓportiōabilis respectu phlegmatis sicut mixtio ꝓportionalis mixtioni: sicut eñ causa cause: ita effectus effectui proportionaꝛ: est eñ cartamū phlegmaticū ⁊ habens cōplexionē per quā cōuertatur in phlegma: si natura eius vincatur: ⁊ hoc non fit a phlegmate sed a natura. ¶ Ad primū argumentū cuꝫ dicitur agit: ergo non patitur: verum est ab humore in quem agit: patitur tñ a membro siue a natura. Uel dicendū ꝙ natura sua per quam agit vincitur per virtutem membri fortius resistentem: ⁊ corrūpitur ⁊ patitur: ⁊ ita cibus fit. ¶ Ad Auicen. dico ꝙ Auicen. reꝑhendit ipsum in hoc qꝺ dicit medicinā cōuerti in humorē: eo qꝺ cōuenit cū eo in forma: ⁊ arguit ꝯtra eū: qꝛ tūc phlegma ⁊c. Sed hec nō est intētio Gale. vt ptꝫ per dicta: sed intēdit ꝙ ꝯuenit cū eo in ꝓprietate que dicta est: ita ꝙ in eo est conuenientia nō forme actualis: sed est ibi potētialis ꝯueniētia: in vno tamen actiua: ⁊ in altero magis passiua: vt sunt sub suis formis specificis: est tamen deuenire ad talē ꝓportionē in eis: vt vnum alteri sit idē: ita ꝙ vnum in aliud cōuertiꝛ: vt visum est. ¶ Pigra. i. amara. Gal. ab ipso autore qui ipsam inuenit: valet ad oēm capitis frigiditatē: ⁊ stomachi digestionem ⁊c.

¶ Pilule ante cibum ⁊ post. ℞. ligni aloes ⁊c.

¶ Pilule sine quibus esse nolo: sic intellige: pilule a rotūditate dicte sunt: sine quibus esse nolo: propter earum magnam efficaciam ⁊c.

¶ Superius visum est de euacuatione que fit ꝑ secessum: nūc dicamꝰ de illa que fit per vomitū. Et de hoc duo sunt inquirēda. Primū est de his q̄ sunt fienda ante exhibitionē medicine vomice. Scōm est de his q̄ faciēda sunt post exhibitionē medicine vomice. ¶ De p̄io danꝛ sex regule. ¶ Prima regula est: ꝙ debemꝰ cauere medicinā vomicaꝫ fortē in quinqꝫ casibꝰ. ¶ Primus casus est de illis qui habent pectꝰ strictū: ⁊ mēbra spūalia debilia: talibꝰ nō debet dari in medicina vomica: hi eñ nō possent pati fortē vomitū ꝑ Gal. in apho. vomitꝰ laboriosior est secessus. Idō tales nō debent euacuari ꝑ helleborū vomicū. vñ. iiij. apho. phthysicos metuentes ad suꝑiores pharmacias: phthysicos. s. habitu: vt sunt illi q̄ sunt dispositi ad phthysiꝫ: vt illi q̄ hñt collū gracile: ⁊ pectꝰ strictū: ⁊ siſia. ¶ Scōs casus ē ꝙ illi q̄ sunt apti ad spuēdū sanguinē nō dñt euacuari per vomicā: ne ex nimio conatu ad vomēdū sequaꝛ sputꝰ sanguineꝰ: qꝺ est malū: qꝛ sanguis vndecūqꝫ fluat; supertꝰ est malū. ¶ Tertiꝰ casus est: ꝙ nō cōsuetis vomere nō debet fieri vomitꝰ fortis: eēt eñ tūc valde subita mutatio. s. a nō vomēte ad fortiter vomētē: q̄bꝰ quidē vomitꝰ est valde laboriosus: ⁊ ita esset ibi multꝰ labor. ¶ Quartꝰ casus est ꝙ pingues nō dñt euacuari per vomitū: qꝛ pingues hñt strictas venas: ⁊ ideo materia attracta superius ex conatu nimio ad vomēdū stomacho timēdū est de ruptura venarū. ¶ Quintus casus est: ꝙ nō dꝫ dari medicina vomica illis qui sunt dispositi ad squinantiā: ⁊ de facili incurrunt eaꝫ: sicut sunt illi qui hñt mēbra superiora versus vuulam: in qua parte fit squinātia debilia. Illa eñ mēbra debilitate sua sunt impotētia materiā ad se tractā ꝑ medicinā vomicam expellere: q̄ ibi aggregata remanens facit apostema squināticū. ¶ Scōa regula est: ꝙ anteq̄ꝫ deꝛ medicina vomica fortis: dꝫ patiēs disponi ad vomēdū nisi sit dispositꝰ: quia si esset habilis ⁊ dispositꝰ ad hoc: istud sufficeret: primo ergo debemꝰ ipsum disponere: exhibēdo ei medicinaꝫ debilē vomicā. ¶ Tertia regula est de illis q̄ debēt disponi ad vomitū: ⁊ q̄ faciūt ipm debiliter vomere: si volumus fortē vomitū demus antea rē leuē faciētē leuiter vomere: vt diuersos cibos simul: ciboꝝ eñ diuersitas stimulat stomachū ad expellēdū ⁊ vomēdū. Cibi eñ assumptio vnius reddit ipm auidū ī retinēdo: ⁊ in ipo delectaꝛ ſm Auicen. in primo. lꝫ videaꝛ dicere ꝯtrariū in primo lib. cap̄. de fastidio. ꝙ comestio vnīꝰ cibi solū generat fastidiū: et hoc ē verū in diuersis mēsis: nō tñ in eadē mēsa siue comestione. Sed ecōuerso reddit stomachū auidū. Bonū eñ est nunc comedere vnū cibū: cras de alio: et post cras de altero: ne per comestionē vnīꝰ ⁊ eiusdē cibi qualibet die fastidiū generetur: sed in vna mēsa plura comedere fastidium facit.

Dictorum Auicē. cōciliatio.

¶ Itē cibi p̄parātes ad vomitū dñt esse pingues: qꝛ tales hñt multū dēsuꝫ aerē ī se: ꝓpter qꝺ natēt in ore stomachi: ⁊ secū materiā deferēdo ipsuꝫ ad stomachi orificiū eleuāt: ⁊ fastidiū generāt: et etiā multa vini potatio preparat ad vomēduꝫ. Uñ ſm Auicē. in p̄io antiq̄tꝰ solebāt inebriare se semel aut bis in mēse: vt vomitū ꝓuocarēt. ¶ Quarta regula est: q̄ vult facilē vomitū et leuē facere faciat ipsum ieiunꝰ: lꝫ leuiꝰ fiat post cibū: qꝛ cibꝰ corrūpiꝛ ibi ab humoribus attractis: qui corruptꝰ cū humoribꝰ in stomacho existens stimulat stomachū ad expulsionē sui ꝑ vomitū. Sꝫ vomitꝰ fortis nō indiget stimulāte: nisi medicina data et hūoribꝰ ꝑ eaꝫ attractis. ¶ Itē qꝛ humor ꝑ cibū moueꝛ: qꝛ humor motꝰ maiꝰ nocumētū inducit nature q̄ꝫ quietis: idō ipse stimulat naturā ad sui expulsionē.

Quare pinguia vomitum excitent.

¶ Quinta regula est: ꝙ cū triplex sit vomitꝰ. s. fortis: debilis: ⁊ mediocris: primus fit ꝑ helleborū. scōs fit ꝑ semē raphani: semē rute: pulegiū mōtanū: semē cepe ⁊ porri. Mediocris fit ꝑ helleborū intinctū cū raphano: siue in fixū: ita ꝙ raphanꝰ habeat solū odorē hellebori ſm Auicē. ⁊ dꝫ hoc modo fieri. radix raphani dꝫ scindi: aut partiri: aut ꝑforari: ⁊ helleborus dꝫ poni sub illa figura: ⁊ hoc adhuc existēte raphano in horto: ⁊ dimittaꝛ ꝑ duos dies aut per tres: et tunc ille raphanus habebit odorē hellebori: ⁊ non substantiam: et iste est securus vomitus. ¶ Sexta regula est ꝙ primo anteq̄ꝫ fiat vomitus fortis debet preparari patiens: et debet dari ei vomitus debilis hoc modo. primo debet accipi rapha-

Vomitus triplex.

nus:⁊ scindi ꝑ rotulas:⁊ iste rotule debēt poni in oximel-
le simplici aut diuretico:aut squillitico:⁊ dꝫ dari ad come-
dēdū vna rotula qualibet die vsq ad diē quartū:⁊ in q̄rta
die cū hoc debet dari patienti de oximelle in quo fuerunt
ille rotule raphani cū decoctione seminis rapha.se.porri
et cepe. ¶ Uisa sunt q̄ faciēda sunt añ vomitū:nūc videa
mus q̄ fienda sunt post vomitū:de quo sunt septē regule.
Regule postvōitū seruande. ¶ Prima regula est:ꝙ post exhibitionē medicine debent
oculi ligari cū plicis manutergiorū ſm Auic.in primo.ne
ledant in vomitu:qꝛ oculi in vomitu sunt multū grauati:
qꝛ multū cōpatiunt stōacho. ¶ Scđa regula est:ꝙ patiēs
debet moueri post exhibitionē medicine:⁊ vomere in me-
ridie:q̄ hora est calidior diei:mot⁹ eñ iuuat medicinas ad
expellēdū:qꝛ ꝑ motū mouet:et caliditas trahit hūores ad
superiora:ideo illa iuuant advomitū. ¶ Tertia regula est
post vomitū ꝯpletū debēt os ⁊ facies lauari cū aceto ⁊ aq̄
tepida:⁊ si paruꝫ de cinamomo ponat:hoc est bonū:⁊ hoc
duabus de causis. Prio vt ꝑ hoc auferat mala materia et
sapor mali fumi in ore remanētis:ideo os dꝫ lauari cuꝫ fa-
cie. Scđo qꝛ vomit⁹ nocet dētibus:ideo opꝫ os lauari:vn
Vomitus q̄re nocet dentibus. de videm⁹ ꝙ sepe vomētes habēt dentes turpes valde:et
huius duplex est causa. Una causa est:qꝛ medicina calida
ad supiora trahit:q̄ ꝯtinue neruos debilitat ⁊ laxat:sicut
balneū qoud neruos debilitat:cū nerui sint phlegma coa
gulatū. Scđa causa:qꝛ illi qui sepe vomūt hoc faciūt inor
dinate:qꝛ illi qui post comestionē statim vadūt dormitū:⁊
postea vomūt:et hoc est malū:qꝛ natura cibū digerere in-
cepit incōplete tamē:qui quidē cib⁹ post indigestionē fit
Acetū nocet dētib⁹ acetosus:acetū eñ dentib⁹ nocet:et ideo melius est imme
diate post cibū euomere:anteq̄ natura incipiat digerere.
Malū est tñ quotidie vel ita sepe euomere:sicut faciūt ali
qui q̄ vomūt vt possint meli⁹ comedere:ex hoc eñ labore
debilitat natura multū:et de hac causa Gualteri⁹ de cru-
ce eps carnodenēsis fuit mortuus:qꝛ ꝯsuet⁹ erat vomere:
⁊ vna vice ꝯsecut⁹ fuit sanguis:⁊ ita mortu⁹ fuit:qꝛ bene
vnā q̄rtā ⁊ plus sanguinis ꝑ os vomēdo emisit. ¶ Quar-
ta regula est:ꝙ post vomitū cibū accipere retardet:qꝛ ex
vomitu multū natura debilitata ē:et iō statim malū esset
cibū accipere:siue obiectū supra qđ oporteret ipsaꝫ oꝑari:
quare oporteret ipm morari:qꝛ non posset cōplete digeri.
¶ Quinta regula est:qꝛ post vomitū retardanda est flebo
tomia vsq ad tres dies:qꝛ nā per vomitū multū debilita
ta adhuc plus per flebotomiā debilitat. ¶ Sexta regula
est:qꝛ vomit⁹ mltū nocet stōacho:⁊ iō debem⁹ post vomi-
tuꝫ stōachū ꝯfortare cū stipticis ⁊ aromaticis:vt cuꝫ vino
cōdito cū cinamomo:qꝛ cinamomū est aromaticū et stipti
cum. ¶ Septima regula est ꝙ si timem⁹ ꝙ vomitus nimis
remaneat aut ꝑseueret debem⁹ ipm impedire ligando for
titer extrema:diuertēdo fluxū humorū ab ore stomachi:et
stomachuꝫ ꝯfortādo ꝑ emplastra stiptica:vt cū ro.⁊c.ꝑter
ea ponēdo pedes i aqua calida:vt materia exteri⁹ trahat:
⁊ ab ore stomachi diuertat. ¶ Cōsequēter reuertamur ad
regulā rerū faciēdarū ante vomitū. Et de hoc adhuc po-
nant tres regule. ¶ Prima est:ꝙ cum alicui aliquā opꝫ vo
mere choleraꝫ ardētē ante vomitū dꝫ cholera infrigidari
ꝑ frigida stiptica supra vētrē posita vt ꝑ succū citoniorū et
silia. ¶ Scđa regula est:ꝙ vomitus a stomacho ꝑ se et im-
mediate euacuat:⁊ si ab aliis mēbris hoc faciat:hoc est me
diante stomacho. ¶ Tertia regula est:ꝙ vomitus est com
petens in egritudinib⁹ longis:quarū materia est frigida:
⁊ in quib⁹ materia est coāgustata:qꝛ talis materia indiget
forti euacuatiōe eradicāte:et qꝛ vomit⁹ ē euacuatio fortis
ideo cōpetit:vnde i paralysi:in quartana:quotidiana:po-
dagra:sciatica:artetica ⁊c.cōpetit:qꝛ materiam grossam et
frigidā attrahit medicina vomica. ¶ Usq hic visuꝫ est de
electuariis ⁊ syrupis. Nunc videam⁹ de medicinis:⁊ q̄ꝫtum
ad istā lectiōneꝫ spectat dicam⁹ de trib⁹ harū:quarū ꝑma
De pigra. est pigra Gale. Secunda pilule ante cibum. Tertia pilule
sine quibus esse nolo. Videamus ergo de pigra Gal.
¶ Notādū ꝙ in antidotario Nicolai ponunt due pigre.
Una q̄ vocat pigra Gal.⁊ ē illa quaꝫ vocat Auicē.⁊ Gal.
hierāpigrā absolute:⁊ hec ē simplex. Alia est q̄ vocat hie-
rapigra:q̄ ab Aui.vocatur diacomistidos:⁊ in ista est pul-
pa:vnde ꝑma est simplex:⁊ ponit eā Rasis.ix. Almanso.et
Serapio in.v. Ista que hic vocat pigra ab Auicen.in.v.
hierapigra absolute:⁊ a Gal.i.v.iteriorū:hierapigra simpli-
citer absolute:est ꝑsentis speculationis. Et sciēdum ꝙ hec
est securissima ⁊ valde bona:⁊ euacuat phlegma inuiscatuꝫ
in stomacho ⁊ in capite:vnde stomachū purgat valde be-
ne a materia in eo cōtenta:valet in passionib⁹ oculorū ex
stomacho:sicut dicit Gal.in.v.interiorū. ¶ Item a capite
attrahit:vnde Serap. in fine.vij.dicit ꝙ ipsa rectificat re-
te mirabile qđ est in capite. ¶ Itē euacuat malā materiā
⁊ bonā dimittit ſꝫ Auicē.in.iij. ¶ Itē euacuat leuiter hu-
mores sine molestia. Itē nō attrahit a ꝑtib⁹ remotis:vnde
dicit Auicē.ꝙ nō trāsit epar in sua euacuatiōe:purgat ca-
put:⁊ euacuat materiā ex qua fit colica cū fit ex phlegma-
te in itestinis iuiscato:⁊ attrahit materiā ex q̄ fit passio iu
cturarū:⁊ maxie qñ materia in stōacho abundat:illa vocat
hierapigra.i.amara.⁊ đr sacra a q̄busdā:qꝛ partes sacras
euacuat:sed nō est verū:sed đr ſm Auicē.in.v.ꝙ est medi-
cina diuina:qꝛ sicut diuina res agit occulte ⁊ sine stimula
tione:ita ista medicina agit occulte ⁊ cū sapiētia:vnde đr
hiera quasi salua:qꝛ ipa saluat:⁊ nō facit lesionē:ꝑpterea
fuit inuēta hiera ab antiq̄s:qꝛ medicine simplices lesionē
manifestā inducebāt:vt pulpa ⁊c. Illa aūt occulte.i.nō in
ducēdo aliquā sensibilē lesionē euacuat hūores illaudabi
les a stō ⁊ a capite:relinquēdo laudabiles. Ibi est aloe ba
sis:⁊ est triplex:scꝫ succotrinū:epaticū:⁊ caballinū melius
est:⁊ est calidū ⁊ siccū i tertio:mūdificat sup̄flua cholerica
a capite:⁊ phlegmatica a stō:aliqñ aūt lauatur:aliquādo
nō:qñ aloe abluit minus laxat stomachū:⁊ ipsum confor-
tat magis. Aloe ꝟo nō ablutū magis laxat:⁊ minus cōfor-
tat. ¶ Tu dices ꝙ Gal.vij.megatechni dicit ꝙ aloe ablu
tū magis laxat:verū est,q̄ꝫ alia de q̄b⁹ illic facit mentioneꝫ
nō tamen magis q̄ꝫ nō ablutū:vnde ipse dicit illud compa
rādo aloe ablutū ad alia:nō ad seipsuꝫ nō ablutuꝫ:de eius
ꝓprietate est stomachū cōfortare cū sit stipticū ⁊ amaruꝫ:
vñ Serapion in.vij.q̄uis oēs alie simplices medicine īfe
De aloe. rāt nocumētū stōacho:tñ aloe stomachū confortat. Aloe
aūt nocumētū facit:qꝛ stomachū excoriat:qꝛ diu remanet:
⁊ est tarde oꝑatiōis:ideo ꝓpter sui remanētiā nocumētū
inducit:vnde in dieb⁹ frigidis datum aliqñ facit mingere
sanguinē:hoc nō facit ipm attrahēdo:cū nulla medicina
ipm attrahat:imo hoc est ipm debilitādo:⁊ nocumētuꝫ in-
ducēdo:vñ nocet epati:⁊ qꝛ cōtra nocumēta medicinarum
debem⁹ adhibere refrenātia illa nocumēta:ideo cōtra pri-
mū nocumētū debem⁹ cū aloe admiscere bdelliū excoria-
tionē impediēs in hoīb⁹ frigide cōplexiōis:qꝛ bdelliuꝫ est
gūma calida:⁊ dragagātum in hoīb⁹ calide complexionis
obuiādo:secūdo nocumēto dam⁹ rob. Ex aloe fiūt trocisci
sic.aloe accipit.ʒ.j.bdellij.ʒ.ß.⁊ fiat puluis:iste puluis asꝑ
gatur succo absinthij:aut aqua rosata:⁊ fiāt trocisci:et eis
vtunt tpe ꝯpetēti. Ualet ista pigra ad purgādū phlegma
de stomacho:⁊ cholerā de capite:ponit in ipa cinamomū
ad cōfortationē stomachi:qꝛ ipsum est aromaticū ⁊ stipti-
cum. Et tu dices ꝙ aloe ipsum cōfortat:nō ergo est neces-
sarium aliud cōfortās stomachū ibi apponere. Dico ꝙ li-
cet aloe ꝑ se cōfortet stomachū:qꝛ stipticū ⁊ amarū est:ipꝫ
tamē ꝑ accidēs debilitat:scꝫ euacuādo:⁊ cōfortātibus in-
diget:⁊ acuit scamonea:sed nō acuitur scamonea ad eua-
cuandū phlegma:sed ad hoc vt ipsum faciat cito operari
ſm Auicē.qꝛ aloe est tarde oꝑationis:⁊ debet cum pauca
scamonea acui:sed si ista medicina vel puluis aspergatur
cū melle ipsa est debilior q̄ꝫ si aspergat cū succo absinthij:
aut cuꝫ aqua rosata. ¶ De ista pigra pōt dari secure vsq
ad.℥.ß.⁊ tūc dꝫ dari post materie digestioneꝫ. Sed si detur
ante materie digestionē:dētur.ʒ.ij.cū aqua rosata:in sero
tamē meli⁹ est vt detur in pilulis:qꝛ est amara:si acuatur
De pilulis añ cibum. cuꝫ scamonea potest dari.ʒ.ij.ad minus post materie dige-
stionē:acuitur aūt cū scamonea aliquādo:⁊ tūc dicūt qui-
dam de scamonea:⁊ ꝙ propter hoc ipsa est inimica stoma
cho:et ipsa nō debet puluerizari minute ne adhereat ori
stomachi. Sed istud non inueni ab autore:sꝫ inueni ꝙ ipa
est rare cōplexionis:ideo sua virt⁹ minuit et exoluitur per
puluerizationē. Ego tñ qñ per meipsum facio illā medici-
nam:puluerizo minute:⁊ ipsam aspergo cuꝫ syrupo viola
to:aut cū aliqua gūma liquefacta:vt dragagāto:⁊ tūc pul
ueres alios cū hoc admisceo:tūc crocus ponitur in ea ad
confortationem cordis:qꝛ hec medicina est nocens cordi.
¶ Pilule aūt ante cibū sunt similes medicine ꝑdicte:pa-
rum tamen diuerse:qꝛ in eis pontur reubar.qđ nō poni-
tur in pigra:

tur in pigra:⁊ vocãtur sic.q2 danť ante cibũ ⁊ ẽt post cibũ:
nec ẽt obseruamꝰ in eis dietã:q2 ẽm Auic.aloe cibũ nõ cor
rumpit:euacuat a stomacho sine angustia:vñ cũ aliq̃s nõ
potest assellare:aut cũ ꝯquerit de dolore stomachi:aut ꝓ
pter vẽtositatẽ:aut ꝓpter materiã phlegmaticã:tũc bonuz
est dare istas pilulas:q2 vẽtositatem:fecem ⁊ materiã phle
gmaticã euacuãt:sz cauẽde sunt in tẽpore calido: quia in
eis sunt multa calida.

De pilu.si ne quibꝰ.

¶ Pilule sine q̃bꝰ eẽ nolo sunt similes p̃dictis:sz paꝝ ꝯtra
rie.pilule.s.rotũde:sine q̃bꝰ ⁊c.ꝓpter eaꝝ efficaciã: ipe em̃
purgãt oẽs humores:scz phlegma:cholerã:⁊ melãcholiã:
⁊ valẽt ꝯtra multas passiões: recipiũt em̃ medicinas oẽs
humores purgantes.

¶ Nũc queratur vtrũ medicina euacuet materiã quã in=
uenit in stomacho:et vr ꝙ sic:q2 est ei inimica: nõ nisi eua=
cuaret:ergo ⁊c. ¶ Itẽ medicina hz eãdẽ ꝓprietatẽ ad ma
teriam ꝯtẽtã in stomacho ⁊ in alijs mẽbris:sz ab alijs eua
cuat materiam:ergo ⁊ a stomacho.

¶ Oppositũ arguiť per argumẽtum Serapionis in.vij.
ꝯtra illos qui dicũt ꝙ medicĩa euacuat ⁊ attrahit:quia ve
nit ad mẽbrum siue ad humorẽ:ꝯtra quos dicit:⁊ ꝙ si tũc
medicina ad humores ventret:hoc nõ posset esse:vt attra
heret:q2 tunc amans amatum ꝯtingeret: ⁊ nõ fieret motꝰ:
cũ ergo in stomacho fit cõiũctio medicine cũ humore me=
dicina non trahit a stomacho.

¶ Solutio ad hãc q̃õnez ego dico ꝙ si materia mala solũ
eẽt ꝯtẽta i stõacho:ego ñ darẽ medicinã attrahẽtẽ:sz leni=
tiuã:aut cõpressiuã:aut mordicãtẽ. Si ꝟo dareť medicina
attrahẽs:ipsa attraheret a stõacho:⁊ nõ euacuaret q̃tuor
de causis. ¶ Pria est q2 stõachũ mordicaret:cũ ipa sit cali
da ⁊ acuta:q̃ mordicatꝰ q̃d i se ꝯtiereť expelleret. ¶ Scda
cã ẽ q2 medicina mouet materiã:q̃ mota maius nocumen
tũ induceret q̃ꝫ q̃eta:⁊ magis stimulat stõachũ vt expella
tur. ¶ Tertia cã ẽ:q2 medicina existẽs i vna pte stomachi
materiã sparsam in diuersis ptibꝰ stomachi aggregat cir=
ca febrẽ:q̃ aggregata i vno loco nocumẽtũ iducit:⁊ magis
stimulat vt expellať. ¶ Quarta cã ẽ:q2 medicina non vniť
oibꝰ ptibus humoris:sz alicui tm̃ ꝯiũgitur:⁊ iõ partes q̃=
bus nõ ꝯiungiť ad se nõ trahit:sz illã partẽ cui ipsa cõiun
giť trahit:⁊ iõ q̃tuor de causis materie materia quã ipa in
uenit in stõacho ad se trahit.s.mordẽdo mouẽdo aggregã
do:⁊ attrahẽdo:⁊ sic p dcã patẽt rõnes ad oppositũ. Et si
vellemus saluare ptẽ oppositã:tũc ad rõnẽ Serapiõis rñ
demus sic:q2 lz medicina hẽat aspectũ ad humorẽ existẽtẽ
in stomacho:⁊ i alijs mẽbris:dico ꝙ hoc ẽ veꝝ:nõ tñ opz ꝙ
si medicĩa attrahat ab alijs mẽbris ꝙ ꝓpter hoc attrahat
a stomacho:q2 materia existẽs in stomacho medicine ꝯiũ=
gitur:medicina em̃ materiã in stomacho attraheret nisi ei
ꝯiũgereť. ¶ Itẽ medicina tribꝰ alijs modis hz euacuare
q̃ꝫ attrahendo:sicut dictum est superius.

An sit aliq̃ medici. eua.san.

¶ Cõsequẽter q̃riť de istis medicinis euacuatiuis.s. vtrũ
sit aliq̃ medicina euacuatiua sanguinis:⁊ videtur ꝙ sic: q2
dicit Isaac in.j.viatici ca.cephalee passiõis:q̃ ꝓsunt cho=
lere ꝓsunt sanguini:sz q̃ prosunt cholere cholerã euacuãt:
⁊ que prosunt sanguini euacuãt sanguinẽ:ergo illa medi=
cina q̃ euacuat cholerã euacuat sanguinem.sed habemus
medicinã euacuatiuam cholere:ergo habebimus medici=
nam euacuatiuam sanguinis. ¶ Itẽ sanguis est nobilior
alijs humoribus:sed aliq̃ medicina ẽ deputata ad euacuã
dum alios humores:ergo ad sanguinẽ euacuãdũ:si aliter:
tunc non esset nobilior. ¶ Item Auic.in.ij.dicit ꝙ pulpa
euacuat sanguinem. ¶ Itẽ ratio per autoritatem q̃ solui
nõ potest:dicit Haly.supra techni ꝙ Gal.fecit suspẽdi il=
lum qui talem medicinam dedit:ergo fuit ⁊ est.

¶ Contra dicit Gal.ꝙ medicina nõ euacuat humorẽ qui
est in venis idest sanguinem:sed flebotomia.

¶ Cõsequẽter queriť dato ꝙ sit talem medicinaz ponere:
vtrũ bonuz esset eam dare:⁊ videť ꝙ sic:q2 sicut alij humo
res peccãt:ita sanguis peccat:sed bonũ est humores pec=
cãtes per medicinam euacuare:ergo ⁊ sanguinẽ peccãtẽ.

¶ Oppositum vult Haly.per autoritatem iam dictam.

¶ Solutio dicẽdũ ꝙ possibile ẽ aliquã medicinã euacua=
re sanguinẽ:licet ea non vtamur:⁊ quare ea nõ vteremur:
q2 dato ꝙ esset medicina sanguis euacuatiua:⁊ habẽs re=
spectum ad sanguinẽ:tñ ipsum nõ euacuaret:nec attrahe
ret:sicut alij hũores a suis medicinis euacuanť:si em̃ esset
medicĩa sanguis euacuatiua.s.pulpa si euacuaret sangui
nẽ nõ ipa euacuaret nõ euacuãdũ:⁊ nõ euacuaret euacuã
dum:quia ẽm Serapionẽ:vt dictũ est supra:humor nõ ꝓ
prius medicine aliquãdo euacuatur citius a medicina q̃ꝫ
humor proprꝰ:q̃ñ proprius est magis dilectus:⁊ tunc hu=
mor nõ proprius citius dimittať ire a natura q̃ꝫ humor ꝓ
prꝰ:⁊ tũc p medicinã citꝰ expelliť.⁊ attrahiť humor nõ ꝓ
prius medicine q̃ꝫ ꝓprius:vñ cum medicina ꝓpriuz attra=
hat humorẽ quẽ respicit q̃ꝫ alium:nisi ipse sit magis dile=
ctus a natura q̃ꝫ alij humores ẽm Isaac:cum ipe sit q̃si fi=
lius dilectꝰ nature:⁊ alij q̃si superfluitates respectu illiꝰ:
cũ sanguis plus iuuet naturam q̃ꝫ alij humores: ideo per
medicinã sanguinis aspectiuã si ipsa esset prius attraherẽ
tur ⁊ euacuarentur alij humores q̃ꝫ sanguis:vnde si solus
sanguis peccaret:dato hoc licet forte istud nõ sit veruz: tñ
adhuc solus sanguis nõ euacuareť:neq̃ꝫ prius:vt visuz est
immo alij humores. ¶ Itẽ ẽm philosophũ.iij.de aialibꝰ:
via recta dz eligi ⁊ tortuosa vitari:sed flebotomia ẽ rectior
⁊ securior euacuatio sanguinis quã pharmacia:⁊ fleboto
mia oẽs humores euacuat simul:et magis sanguinẽ cum
magis abũdet:⁊ pharmacia nõ:vt visuz est supra:ergo fle
botomia dz eligi ad euacuãdum sanguinẽ ⁊ non pharma
cia. ¶ Item euacuatio fit duplici de cã:aut ꝓpter humo= Euacuatio fit duplici de cã.
ris abundantiã:aut ꝓpter humorẽ corruptũ:igitur si fiat
euacuatio sanguis:aut hoc fiet q2 sanguis abũdat:aut q2
erit corruptus: si q2 sanguis abũdat:tũc igiť alij humores
etiã abũdabũt:q2 si sanguis abũdat hoc erit ꝓpter bonũ
nutrimẽtũ bonũ chimũ generãs ⁊ ꝟtutis digestiue fortitu
dinẽ:ꝓpter ista nõ generatur solus sanguis in abũdãtia:
immo cũ hoc alij humores cũ sint ꝓpter sanguinis iuua=
mentũ:ergo abũdãte sanguine nõ dz solus sanguis eua=
cuari:sed oẽs. Melius autem euacuantur per flebotomiã
q̃ꝫ per pharmaciã:ideo ad euacuãdũ sanguinẽ peccantez
sua quãtitate nõ debemus vti pharmacia. Si ꝟo sanguis
sit euacuãdus ꝓpter eius corruptionẽ:tũc sua multitudie
⁊ corruptiõe alios hũores corrũpet:cũ ipse sit plus in cor
pore humano q̃ꝫ alij humores. Et ꝓpter hoc dicit Gale.ꝙ Galenus.
sinocha fit de omnibus humoribus corruptis in oibus ve
nis.⁊ ita sanguis sine alijs nõ est euacuandus:sz oẽs insi
mul.⁊ tunc idem quod prius. Sed alij humores pñt abũ=
dare plus debito:⁊ corrumpi sine sanguine:ergo ipsi sunt
euacuãdi sine sanguine:⁊ hoc p pharmaciã.ergo ⁊c.et iõ
alij humores naturaliter sunt euacuãdi p pharmaciã: sed
sanguis nõ:q2 eiꝰ euacuatio p pharmaciam est innatura=
lis:ideo dicit Haly.ꝙ Gal.fecit suspẽdi ⁊c.q2 eiꝰ euacua=
tio p pharmaciã est innaturalis. ¶ Si velimus ponere ꝙ
sit dare talẽ medicinã:possemus respondere ad ratiões in
oppositum. Et primo ad primũ dicẽdũ ꝙ istud verbuz: q̃d
ꝓdest cholere ꝓdest sanguini ẽ intelligẽdũ nõ de medicia
euacuãte:sz de medicia alterãte. Que em̃ prosunt cholere
acuitatẽ eiꝰ extiguẽdo:ꝓsunt silr sanguini. Vľ si istõ itelli
gitur de euacuatiua.dz intelligi sic. Que prosunt cholere
ipsam euacuãdo.prosunt sanguini ipm mũdificãdo. quo
niaz per euacuationẽ cholere sanguis mũdificatur. ¶ Ad
aliud quod est de pulpa dicẽdũ ꝙ veꝝ est ꝙ pulpa euacuat
sanguinẽ:⁊ soluit ipm:nõ tñ attrahit ipm. ipa em̃ soluit ⁊
euacuat sanguinẽ:sic cũ pulpa sit medicina fortis.ipa mẽ
brũ valde debilitãdo facit ipm dimittere abire: q̃d in ipo
ꝯtineť q̃d ẽ sanguis.⁊ ideo pulpa soluit ⁊ euacuat sangui=
nẽ cũ ipse superfluit.nõ tamẽ attrahit ipsum. ¶ Ad aliud
patet solutio p p̃dicta. ¶ Ad secũdã questionẽ soluta ẽ.q2
non esset bonũ dare eam propter causas predictas.

¶ Ad argumentũ in oppositũ cum dicis ꝙ sanguis aliq̃ñ
peccat ⁊ est malus:sicut alij humores:ergo bonum est tũc
ipsuz euacuari per pharmaciã.sicut alios humores peccã
tes.dicendum ꝙ hic est fallacia consequentis.vel melius
hic ẽ fallacia figure dictiõis:q2 nõ sequiť si sanguis sit ma
lus ꝙ hoc mõ euacuareť scz p pharmaciam:q2 alio mõ põt
securiꝰ euacuari scz p flebotomiã.⁊ sic solutum est totum.

¶ Pilule auree.pilule q2 rotunde:vt diximus.auree dicũ
tur ad similitudinem auri ⁊c.

¶ Pilule octomere.i.de octo speciebꝰ hũores spissos a ca
pite deponunt.⁊ visum oculoꝝ clarere faciunt. catarrum
prohibent ⁊c.

¶ Hierapigra Gale.hiera.i.sacra.pigra.i.amara facit ad
diuersas capitis passiones.aurium ⁊ oculoꝝ distemperã=

tiaꝫ: stomachū q̄ꝫ optīe purgat: causas epatis emēdat ⁊c.

¶ Hierapigra Cōstantini. q̄d sit hiera dictū est: similiter Cōstātini ab autore Cōstātino qui eā composuit: valet ad recuperandum visum ⁊ recipiendum ⁊c.

¶ Hierapigra abbatis de q̄ iā diximꝰ quid sit: sꝫ ad q̄d valeat: dico ꝙ phlegma ⁊ melācholiā purgat ⁊c.

De euacu. ꝑ flebotomiam. ¶ Supius visuꝫ est de euacuatiōe q̄ fit per secessuꝫ: ⁊ etiā de euacuatiōe q̄ fit ꝑ vomitum: q̄ quidē euacuatiōes sunt spāles ⁊ electe: q2 ipse euacuāt vnū humorē spālē ⁊ nō oēs humores: nunc videamus de ea que fit ꝑ flebotomiā: ⁊ est vniuersalis euacuatio ⁊ cōis. Quare autē flebotomia sit euacuatio vniuersalis ⁊ cōis habetur a Gale. iiij. ꝑticula apho. In pharmaciis talia educere oportet ⁊c. ¶ Sꝫ euacuatio dicitur vniuersalis dupliciter: vno modo q2 est oīm humoruꝫ euacuatiua: alio mō q2 ab oībus ꝑtibꝰ corporis ipsa euacuat. Utroqꝫ modo dicit flebotomia esse vniuersalis: primo mō ꝫm Galenuꝫ supra istum apho. vbi cibus preter naturā intrat ⁊c. Item supra illum aphorismum: ex egritudine cibū accipiēs: ꝙ ipa est euacuatio vniuersalis. Secundo mō dicit Galenus supra apho. vi. si dolor a dorso ⁊c. ⁊ hāc duplicem vniuersalitatem tāgit Auicē. cū dicit: ꝙ flebotomia ē euacuatio vniuersalis: q2 toti corpi cōuenit: q̄ multitudinem humorum euacuat: ꝑ hoc tāgit vniuersalitatem humorum.

Euacuatio dr̄ vniuersalis dupliciter

¶ Circa flebotomiā sunt septē cōsiderāda. Primo q̄ sunt illi in quibus flebotomia est cauēda. Scd̄m ē ꝓpter quid flebotomia ē faciēda ⁊ in quo. Tertiū ē in q̄ tpe morbi flebotomia est facienda: ⁊ in q̄ nō. Quartū ē in q̄bus hoībus ꝯpetit flebotomia. Quintū ē quid sit faciēdū añ flebotomiā. Sextum quid sit faciendū in flebotomia. Septimuꝫ quid sit faciendum post flebotomiam.

¶ De duobꝰ primis ad pñs videamꝰ: quoꝝ primū est: i q̄bus hoībus flebotomia est cauenda ⁊ suspēdēda: ⁊ q̄re in quibusdā hominibus flebotomia est cauenda.

¶ Sunt autē. xi. cause. ¶ Prima cā ē cibi assumpti indigestio: vñ si aliq̄s in vespere multū comederit: ⁊ in mane adhuc sentiat dolorem: vel odorem: vel saporē cibi assumpti: ꝑ hoc significat ꝙ cibus nō est digestus: tūc nō opꝫ flebotomari, quousqꝫ fuerit facta cōplexio digestiōis. vñ Gal. iij. megatechni: flebotomia est suspendēda quousqꝫ fiat cibi digestio: cā est: q2 ꝫm Auic. in pmo tria sunt attrahētia: scꝫ vacuum: calidū: ⁊ tota species: si ergo per flebotomiā a vena sanguis euacuaretur: cibum indigestū a stomacho vel ab epate attraheret: q̄ indigestus veniēs ad mēbra nō corrigeretur: q2 tota digestio non corrigit peccatum secūde: si peccatū sit magnum propter quod in membra nō cōuerteretur: ⁊ ibi remanens posset esse causa egritudinis.

Gal.

¶ Secunda causa q̄re flebotomia est cauēda est alia euacuatio: vt quādo est fluxus menstruoꝝ: aut emorroidaruꝫ: tūc nō debet fieri euacuatio que dicitur flebotomia: ⁊ hoc est verum ad euacuationē: licet ad diuertēdū materiā possit fieri: ⁊ hoc dicit Galenꝰ. ix. megatechni. ¶ Tertia cā est etas magna vt seniū: vñ dicit Galenꝰ. ix. megatechni: senibus flebotomia nō ꝯpetit: cā est: q2 ꝫm Gale. ⁊ Haly. in techni in ꝯualescētibus ⁊ senibus est paucus sanguis bonꝰ ⁊ multus malus. Sed ꝫm Auicē. in. i. cap̄. de flebotomia: si sanguis bonus sit paucus in corpe: ⁊ malus multus: flebotomia rapit bonū: ⁊ dimittit malū: ⁊ ideo in talibꝰ nō conuenit flebotomia. ¶ Quarta cā est stomachi mala dispositio: sicut accidit in quibusdā hoībus in quibꝰ humor cholericus incipit fluere ad os stomachi: ⁊ apti sunt ad cholericum vomitū: ⁊ de facili vomunt: ⁊ apti sunt ad vomitū ⁊ soliti sunt nō habere fastidiū in talibꝰ nō cōuenit flebotomia: q2 per flebotomiam humores commoti ad os stomachi mouent tanq̄ ad locū cōsuetum: ⁊ q2 membrū est debile ⁊ impotēs illi fluxui resistere: ideo multa mala per flebotomiam accidūt illis: ⁊ hec est vna cā quare aliqui in flebotomia sincopizant. s. quādo cholera ad stomachuꝫ fluit: q̄ mordicādo stomachum ex compassiōe cordis sincopiꝫ ducit ⁊c. ¶ Quinta cā est debilitas virtutis: flebotomia eñ est euacuatio fortis ꝫm Galenū. ij. apho. in quo morbo ⁊c. ⁊ ꝫm Galenū. iiij. simplicis medicie virtus debilis nō pōt pati fortē euacuationē. ¶ Sexta cā est etas puerilis scilꝫ ante nonum annum. Unde Gal. ix. megatechni: nō debēt flebotomari nisi habeāt nouem annos ad minus: cā ē: q2 corpora pueroꝝ sunt facile solubilia a calore extraneo: ⁊ iō debilitātur multum ex euacuatione forti facta ꝑ flebotomiā. ¶ Item q2 indigent nutrimēto duplici de cā. s. ꝓpter augmētū et nutrimētū: ideo minutio sanguis nō cōpetit eis. ¶ Iteꝫ q2 facile exoluūt a calido extraneo sufficit qd̄ ab eis dissoluitur: propter quod nō indigent flebotomia.

¶ Septima causa est corporis siue ꝯpositionis raritas: ⁊ cā est visa: q2 ab eorum corporibus multū resoluit: ideo sufficit eis ista exolutio: nec aliq̄ euacuatiōe idigēt: vnde Galenus. ix. megatechni. raris corporibus est flebotomia cōtraria: i talibꝰ eñ fit facile resolutio: ideo sufficit qd̄ ab eis dissoluitur. Octaua cā est complexionis frigiditas: cū eñ ꝫm Galenuꝫ in megatechni flebotomia infrigidet augmētaret frigiditatē: quare infrigidat: cā ē ꝫm Isaac in vrinis q2 sanguis ē fūdamētum caloris naturalis: ⁊ illud in quo calor naturalis cōfortatur: ⁊ q2 flebotomia sanguinē euacuat; ideo ⁊ caloreꝫ naturalē: ⁊ tūc ꝑ cōsequens īfrigidat.

¶ Nona causa est humorū cruditas ⁊ viscositas: ⁊ tūc cauēda est flebotomia ꝫm Gal. xij. megatechni cap̄. ij. q2 augmētatur cruditas humorū: ⁊ ꝓpter hoc i morbis longis non est faciēda flebotomia ꝫm Auicen. q2 cruditas humorū augmentaret: et ꝟtus debilitaret: ⁊ morbus ꝓlōgaret ⁊ iō timēdū est de casu ꝟtutis: ⁊ ꝓpter hoc dicit Auicenna qd̄ in morbis chronicis facienda est pharmacia ante flebotomiā: ⁊ nō flebotomia añ: lꝫ vtraqꝫ euacuatiōe idigeat. Sed cruditas pōt accidere duabꝰ d̄ causis. Pria causa est propter abūdantiā humorū calorē suffocantiū q̄ debilis ⁊ suffocatꝰ humores generat crudos: ⁊ tūc bene ꝯuenit flebotomia. Unde Gale. ij. suo libro. cap̄. de hydropisi dicit ꝙ flebotomia i ꝑncipio hydropis hyposarche ꝯuēit qñ ꝓuenit ex multitudie sanguis menstrualis: cū ꝓhibeamus fluere mēstrua ꝓpter aliquā cām: aut ex multitudie emorroidaꝝ: q2 sicut ignis paruꝰ sub multa lignorū cōgerie suffocatur: ⁊ remota aliq̄ portione lignorū ignis fortificatur: similiter ē de calore innato suffocato sub humorū multitudie ⁊c. Secūda ratio cruditatis humorū ē caloris innati debilitas: vt i illis q̄ sūt debilis cōplexionis: ⁊ in illis qui habēt longā egritudinē: ⁊ in senibꝰ: tūc nō competit flebotomia: quia ꝑ hoc augmētaret cruditas ꝫm Auicennā. nō quotiēscūqꝫ videris signa repletionis ē flebotomia faciēda vt quādo humores sūt crudi i corpore: ⁊ hoc dicit Gale. in. xij. megatechni: q2 tunc cauēda est flebotomia: corpus enim infrigidaret: ⁊ humores magis crudarentur: dꝫ ergo sanguis dimitti vt humoris cruditatē digerat.

Cruditas accidere pōt duabꝰ de causis.

¶ Decima causa est indebita aeris dispositio: vt si sit aer nimis calidꝰ: aut nimis frigidus: aut siccus: aut humidꝰ: aut turbidus: vñ sub cane ⁊c. quia ibi ē nimia caliditas ⁊ siccitas: ⁊ añ canē: q2 ibi ē nimia frigiditas ⁊ humiditas: moleste sūt purgatiōes: vt habet. iiij. apho. ¶ Undecima cā est corporis nimia inflāmatio ⁊ doloris vehemētia. Unde Auicen. in. i. ⁊ Gal. dicūt ꝙ in febre fortis inflāmationis ⁊ in apostemate vehemētis doloris non debet fieri flebotomia. ¶ Cōsequēter videamus causas ꝓpter quas debet fieri flebotomia: ⁊ sunt quinqꝫ cause: prima est directa alie indirecte. ¶ Pria que est directa ē vt abundātia sanguinis euacuetur: siue abundātia sāguinis i qualitate: siue in quātitate: aut vtroqꝫ modo ꝫm Auicēnā. i. i. duo sūt genera hominū qui sunt flebotomādi: quorum vnus modus est illi homines qui sunt ꝑparati cadere in egritudies vt qui habent abundātiam sanguinis in quātitate. Et reliquuꝫ genus ē genus hominū qui iam in egritudinē inciderint propter humorum siue sanguinis abūdātiā: vl' maliciā. Sed differenter flebotomia fit propter ista: q2 si propter sanguinis abundātiam: debet fieri flebotomia multa. Sed si i q̄litate peccet: vel sit malus: dꝫ fieri pauca. Uñ Gal. ix. megatechni: si sāguis sit malus in corpore dꝫ euacuari paulatim: ⁊ ideo peccāt multi qui qñ vidēt sāguinē maluꝫ flebotomāt se quousqꝫ videāt exire bonū: ⁊ forte priꝰ totus sāguis exiret q̄ꝫ exiret bonus: sꝫ dꝫ fieri pauca euacuatio: ⁊ tūc ꝫm Gale. in casu isto prius q̄ꝫ fiat flebotomia debet dieta sanguinē bonū generās exhiberi: vt loco mali sanguinis bonus generet: ⁊ postea dꝫ fieri post modicum tempus flebotomia pauca: ⁊ sic deinceps. ista flebotomia est directa: quia fit per se ad euacuationē illiꝰ quod ꝑ se debet ꝑ flebotomiā euacuari: vt cū humor siue sanguis principaliter tm̄ ꝫm ꝙ cū eo sūt alij humores. ¶ Alie cāe sūt idirecte: q̄rū pria ē morbi magnitudo: ⁊ magnitudo pulsus. vnde Gal. parti.

Galenus.

de Gal. parti. prima apho. supra illũ apho. que egerũt nõ multitudinẽ ꝯsiderare opꝫ: sed quomodo egerunt ⁊c. dicit ꝙ nõ est melior medicina ĩ apostemate vehemẽtis inflāmatiõis: ⁊ sic in fe. ⁊ in dolore forti ꝙ̃ flebotomia. Sed illa videntur esse ꝯtraria ꝑdictis: q2 prius dictũ fuit ꝙ ĩ dolore forti ⁊ in febre vehemẽtis inflāmationis nõ conuenit flebotomia: mõ dicitur ꝙ competit: propter qḋ distinguẽdũ est ꝙ duplex est flebotomia: q̃dam regularis ⁊ artificialis: ⁊ ista nõ competit in dolore forti: neq3 in febre vehemẽtis inflāmatiõis. cuius cā est: q2 fieret virtutis motus agitatiuus q̃ est cõtrarius nature: cũ sit difformis: motus em̃ agitatiu9 tactus ⁊ pulsus ad partes diuersas per flebotomiā fieret ad locũ apostemat9: ⁊ ex dolore forti fieret tractio ad locũ doloris: ⁊ ita agitãdo in febre vehemẽtis inflāmatiõis augmẽtaret inflāmatio p flebotomiā paucā: q2 flebotomia cõmouet humores: qui cõmoti magis inflāmant. Sed cũ flebotomia vsq3 ad sincopim d3 fieri: illa enim cum vincat attractionẽ doloris non facit motum agitatiuum: q2 etiā similiter euacuat ipsa3 materiā: similiter tollit inflāmationem: cũ nõ sint humores ibi qui cõmoueantur ⁊ calefiāt: ⁊ maiorem inflāmationẽ inducāt: ⁊ ꝙ hoc sit verũ patet p intentionẽ Auicẽ. eodem loco: ⁊ per intentionem Gale. dicto apho. ¶ Aliter soluitur sic: ꝙ inflammatio aliq̃n fit in febre dupliciter: aut ꝑpter materie acuitatẽ: aut ꝑpter materie multitudinẽ: si fiat febris aut dolor propter materie acuitatẽ ex materia cholerica: tũc nõ ꝯuenit flebotomia: q2 tunc magis acueretur ⁊ inflāmaretur: q2 tunc frenũ cholere sc3 sanguis tolleretur: q̃ q2 calidus ⁊ humid9: ⁊ ita tẽperat9 malitiā cholere reprimebat: ideo non d3 euacuari: vnde similiter in febrib9 acutis: vt ĩ causone ⁊ similib9 nõ debet fieri flebotomia: l3 forte non sit ver9 ſm Aui. in. iiii. Et ideo prima solutio melior est. Alio mõ fit febris ꝑpter materie multiplicationem: siue propter sanguinẽ multũ oppilātẽ: siue prohibẽtẽ fumorũ euaporationẽ: qui remanẽtes in corpore inflāmationẽ inducũt: ⁊ in hoc casu conuenit flebotomia: vt in sinocha: similiter in dolore qui fit ex materie multitudine propter membri intẽtionẽ extra naturam sibi debitā conuenit flebotomia: sed prima solutio melior est: patet igitur ꝙ nõ est cõtrarietas in dictis prius ⁊ hic. ¶ Secũda causa indirecta quare fit flebotomia est vt trahat materia ad viā illam per quam debet euacuari: vnde in retẽtione menstruorũ aut emoroidarum d3 aperiri saphena ſm Ga. ⁊ ſm Auic. vt trahat materia: sc3 sanguis inferius. ¶ Tertia cā idirecta est vt trahat materia ad locu3 contrarium illi loco ad quem fluũt humores: vñ in nimio fluxu mẽstruorũ debet fieri flebotomia ꝺ basilica: vt trahatur materia ad ꝯtrariũ: ⁊ diuertatur a fluxu: ⁊ ꝑpter hoc dicit Gale. ij. acutoru3. q̃n pleuresi sinistre ꝑtis debet fieri flebotomia de brachio dextre partis: vt diuertatur ⁊ trahat materia ad locũ cõtrariũ loco ad quẽ declinat: ⁊ similiter si fiat in dextra flebotomia d3 fieri in sinistra parte. ¶ Quarta causa indirecta est vt p flebotomiā vna portio materie euacuet: ⁊ nulla potẽtior sit supra residuũ: ⁊ sic cõpetit flebotomia cũ repletio est ĩ corpe: ne fiat apostema: q2 natura est debilis respectu regiminis illorũ humorum: ideo vna portio illius materie est euacuāda: ne ꝑpter ĩpotẽtiā nature in regẽdo illā materiā illa materia fluat ad aliqu3 locũ debilẽ in quo aggreget: ⁊ apostema generet. ¶ Supi9 dictũ est de q̃busdā medicinis hũores a capite trahẽtib9. Nũc adhuc de q̃busdā medicis caput purgātib9 ⁊ euacuātibus dicam9: quarũ quinq3 medicine sunt hui9 lectionis: quarũ prima est pilule auree: scđa est pilule octomere: tertia est hierapigra Gal. q̃rta est hierapigra Cõstātini: q̃nta est hierapigra abbatis. Et iste q̃nq3 habent quasi eandem virtutem.

Flebotomia duplex.

De pil. aureis.

¶ Unde primo dicamus de pilulis aureis. Dicunt autẽ pilule a pila: q2 sicut pila ẽ rotũda: ita pilule sunt rotũde. Et cā quare dant in figura rotũda est: q2 figura spherica nõ tãgit planũ nisi ĩ pũcto: s3 cõcauũ ipa tãgit vndiq3: quādo igit pilula ponitur in stomacho cõcauo equaliter tãgitur ab oĩ parte stomachi: ⁊ ita vndiq3 equaliter ⁊ ĩ omni sui parte ad actũ mouetur per calorẽ stomachi: ⁊ ideo ĩ q̃libet sui pte ad actũ reducta attrahit equaliter vndiq3 ab oib9 aliis mẽbris: ⁊ dicunt auree ab auro per metaphorā: q2 sicut aurũ est ꝑciosi9 aliis metallis: ita iste pilule ad cõplẽdũ suos effectus ad quos faciendos dantur sunt ꝑciosiores aliis pilulis cõparatis ad suos effectus cõplẽdos.

Quare pilule dãtur ĩ figura rotunda.

¶ Iste dicte pilule auree attrahũt choleram ⁊ phlegma prĩo a capite: ⁊ secũdario ab aliis mẽbris: ⁊ q2 caput purgãt a dictis hũorib9: ideo acuunt visum debilẽ: ⁊ debilitatu3 ex humorum abundãtia in stomacho cõtẽtorũ: ⁊ auferunt vẽtositatẽ a stomacho: ⁊ auferũt phlegma ex quo eleuatur vẽtositas: ⁊ etiam quia hñt in se aliquā caliditate3: ⁊ aliqua ventositatem cõsumentia: vt anisum ⁊ feniculũ. ¶ In ista medicina sunt pro basi aloe: ⁊ diagridiũ: ḋ aloe prius dictum est: nũc videamus de scamonea: si aũt ponitur hic de coloquintida ponit ad ꝯfortationẽ aloe. ¶ Scamonea est succus herbe que ab Auicẽna vocat volubilis: scamonea põt puluerizari: ⁊ q̃ cito puluerizatur melior ẽ. ¶ Item vnũ signũ ad hoc est si ponatur in aqua frigida: ⁊ cum manib9 tangat: ⁊ cõprimat si ipsa faciat aquam albam sicut lac ipsa est bona: ⁊ ẽ calida in tertio ⁊ plus: q2 cũ ea acuũtur medicine: ⁊ pilule auree: ⁊ benedicta ⁊c. Et electuaria ⁊ doses q̃ dantur de die in diẽ. Aliquando acuunt medicine cum scamonea cocta: vt doses medicinarũ date de diẽ in diẽ: aliq̃n cũ nõ cocta: vt electuaria: ⁊ medicina q̃ nõ est cocta vocat scamonea: sed q̃n est cocta vocatur diagridiũ: qḋ coquit a q̃busdā sic: q2 tegit pasta: ⁊ in furno ponit: illa pasta cocta scamonea erit cocta. Aliq̃n coquit inuoluta ĩ foliis caulis: ⁊ ponit calori tpate ꝑpter debile3 coctionẽ. Tertio posset coq̃ meliori mõ sic: accipiat coctanũ: ⁊ ꝯcauet pri9 cũ frusto q̃dā remoto ab eo cõcauo: et postea scamonea in eo ponatur: ⁊ postea obturetur illud orificiũ cu3 frusto ab eo prius ablato: aut cũ pasta: ⁊ tũc ponat in furno calido tẽperate: ⁊ coquat: ⁊ q̃n coctanũ ẽ coctũ scamonea erit cocta. Iste mod9 coquẽdi scamoneā ẽ melior: q2 scamõee malitia p coctanũ reprimit: cũ scamonea sit inimica stomacho: ⁊ coctanũ a sua substātia ⁊ a sua ꝯplexiõe iuuat stomachum cõtra nocumenta inducta ex scamonea. Scamõee ꝑprietas ẽ q2 ipa educit cholerā ⁊ alia supflua: ⁊ forti9 educit cholerā ꝙ̃ helleborus. Itẽ ipsa attrahit a remotis partib9. ꝙ educat fortius dicit Auicẽna. ij. scamonea educit chola3 fortiter. Hoc idẽ ḋt Rasis. viij. Almãsoris: ꝙ ipa educit choleram ⁊ alias abũdãtias supfluas: dicit Rasis in diuisiõibus ꝙ educit cholerā forti9 ꝙ̃ helleborus. Dicit Sera. in. vij. ⁊ Haly. ij. practice in dispositiõe regali ad extremitates ducit humores vbicunq3 sint: ⁊ ita a remotis euacuat. Sed ipa h3 tria nocumẽta: prĩo nocet stomacho mordicãdo ipm plus ſm Serapio. l. vij. ꝙ̃ alie medicine: nocet intestinis ipa scoriãdo ſm Aui. in. ij. Itẽ tertio nocet cordi ſm Auic. in. ij. Et quia ſm nocumenta que inducit debent esse remedia: ideo istis tribus nocumẽtis obuiãdo debemus tria membra confortare. s. stõachũ: cor ⁊ intestina. Etiam dicunt autores ꝙ scamonea d3 preparari cu3 cimino: aniso: croco ⁊ sale pauco: ⁊ bdellio: ⁊ illa puluerizata ⁊ scamonea cõficiant cum succo citoniorũ: q̃m ꝓhibẽt stomachi debilitate3 ex scamonea: ideo scamonea data cum aloe ⁊ myrobalanis securior est: quia talia stõachũ ꝯfortãt. Et ideo electuariũ de succo ros. inter oĩa electuaria acuta q̃ videmus est artificialius: quare ibi est ro. que habet stomachum cõfortare ⁊ intestina: sandali: ⁊ spodiũ reprimũt nocumẽtũ qḋ infert scamonea epati. Cãphora reprimũt nocumẽtũ qḋ ex scamonea est ꝑparatũ cordi. Cũ ergo vis ꝑparare scamoneā: pone cum ea ꝑdicta: ⁊ pone cum ea masticẽ: ⁊ anisum: mastix cõfortat stomachũ cõstringẽdo: ⁊ anisu3 ipm calefaciẽdo: ⁊ conficiat cũ bdellio vt refrenet intestinorũ excoriationẽ: crocus ibi ponit vt refrenet malitiā cordi illatā: sal ibi ponitur vt scamoneā faciat citius descẽdere: vt ipa min9 remanẽs minus noceat. ¶ In istis pilulis aureis sunt ros. semi. feniculi anisi: q2 ⁊ stomachũ confortãt: ⁊ ita scamonee malitiā reprimũt: crocus q2 cor cõfortat: coloq̃ntida ꝯfortãdo aloes. ℞. aloes. diagridij añ. ℨ. v. ro. se. apij añ. ℨ. ij. ⁊ ℈. anisi feniculi ana. ℨ. ij. ⁊ ℈. croci coloq̃ntide iterioris añ. ℨ. j. dosis hui9 medicie est. xxij. ℨ. ad plus carũ: recepta q̃ ibi ponit ẽ. ℨ. ⁊ in istis. xxij. ℨ. sunt. v. ℨ. scamonee: vnde in qualibet. ℨ. istarum pilularũ sunt beneq̃ tres partes vni9 denarij: ⁊ istud est magnũ q̃d: ideo non debet dari in magna quãtitate: si voluerim9 euacuare phlegma magis ꝙ̃ cholerā debẽt acui cu3 pulpa: si magis choleram ꝙ̃ phlegma tũc euacuant cũ scamonea: non dent nisi post digestionem medicine: ⁊ si nõ ducãt: debent acui amplius ſm humoris exigentiam. ¶ Itẽ ros. q̃

De scamonea.

sunt in eis stomachum ꝯfortāt ⁊ ītestiua:ne ista medicina ītestīa excoꝛiet. ¶ Et nota ꝙ electuariū calidū nō dꝫ acui cum scamonea:bñ peccant qui plirim aut zinziber cōditū cuꝫ scamonea acuunt:sed frigida electuaria debēt acui cū freno posito cum eis.

De pilul. octomer.

¶ Pilule octomere sic dicūtur:qꝛ ex octomeris spēb⁹ cōponuntur:⁊ fere valēt idem quod predicta medicina:et qꝛ non est in vsu:ideo non facio vim.

De hiera pigra Gal.

¶ Hierapigra Gal.est valde bōa:⁊ in vsu ē:⁊ ē illa q̄ vocatur hierapigra Gal.⁊ vocatur ab Auicē.diacoloq̄ntidos: qꝛ in ea coloquintida ponitur:cholerā ⁊ phlegma purgat a capite valde bñ:magis tñ phlegma q̄ꝫ choleraꝫ ab aliis mēbꝛis paꝝ purgat:⁊ secūdario:sꝫ a stōacho ⁊ capite malā materiā purgat:⁊ hoc pꝛio nō dꝫ dari in febꝛe:neqꝫ ī cōplexiōe calida:sicut ptꝫ in pilulis aureis:sꝫ in humoꝛib⁹ frigidis tm̄:⁊ differt a pigra Ga.de qua habuimus pri⁹:qꝛ in ea est pl⁹ q̄ꝫ in pigra.s.turbith coloq̄ntida ⁊ agari.dosis ei⁹ ē post digestionē audacter est.ʒ.iij.sꝫ si acuat cuꝫ pulpa aut esula fortioꝛ erit:esula tñ est timēda multū:qꝛ nauseatiua multum.Et istis duob⁹ modis debet dari post digestiuū. Dat tñ aliqñ de octo dieb⁹ in octo dies.ʒ.ij.sine digestiōe materie:melt⁹ tñ est qͦ detur syꝛupus:aut aliqñ tñ si p̄cesserit aliqua euacuatio dent.ʒ.ij.de ea sine digestiōe p̄cedēte: melius est tamen dari eam post digestionem.

De hierapigra Cōstantini.

¶ Hierapigra Cōstātini optīa est:cū ⁊ dicta est sic ab⁹ inuētoꝛe:respicit stomachū:qꝛ in se est ꝯfortatiua stōachi: recipit vt oēs quinqꝫ myꝛo.⁊ tūc valet ad visum reparādū ꝓpꝛie:qñ visus est debilitat⁹ ex fumis eleuatis a stōacho ad caput:phlegma euacuat ⁊ oēs humoꝛes p̄ter sanguinē:nō est multū in vsu:vñ in apothecis nō multū īuenim⁹ eā:nisi faciam⁹ eā fieri:dat post digestionē.ℨ.ß.vel.ʒ.vj.sine digestione.ʒ.ij.si volumus eā acuere cum scamonea.ʒ.iij.

De hierapi.abbatis.

¶ Hierapigra abbatis valet ad phlegma purgādū melācholiā:⁊ ad guttā q̄ fit ex frigido ⁊ sicco hūoꝛe:vñ vidētur mēbꝛa esse cōtracta:valet paralyticis:vnde est fere eiusdē effectus cū hierapigra Ga.habet em̄ in se turbith coloq̄ntidam epithimuꝫ cuscute:mūdificat sanguinē ⁊c.nō est in vsu:datur ad pōdus hierepigre de ea.s.ad pondus.ℨ.ß.qꝛ non est multum fortis:⁊ in sua recepta est lib.j.⁊ non est de scamonea ibi nisi.ʒ.i.⁊.ß.

¶ Uiso prius de digestione ⁊ euacuatione:nūc q̄ram⁹ de modo exhibēdi medicinas:et qꝛ in recto modo exhibendi medicinas primo dñt acui:secundo exhiberi:ideo primo dubitatur de earū acumine:⁊ circa hoc primo queremus.

Quid sit acuere medicinam.

Quid sit acuere medicinā.Dices forte qͦ ē cā facere laxatiuā:tūc ergo nulla medicina eēt laxatiua nisi acuata:qͦ falsum est.Si dicas ꝙ est cā cōfortare in laxādo:tūc ergo viole acuūt medicinas:qꝛ fortificāt in laxando medicinā.

¶ Solutio dico ad hoc ꝙ acuere medicinā est apponere vnā medicinam cū alia q̄ dꝫ acui preter illam quam hꝫ de sua natura:q̄ faciat ipsam esse fortius laxatiuam ⁊ notabilius q̄ꝫ esset prius anq̄ꝫ esset acuata:verbi gratia.Si in aliq̄ medicīa vt in bñdicta sit de scamonea.ʒ.j.vel.ʒ.ij.⁊ ego apponā plus vltra hoc.ʒ.j.vel.ij.scamonee vel.ʒ.j.coloq̄ntide:si velim euacuare phlegma:qꝛ pulpa ⁊ scamonea notabiliter laxationem medicine augmentāt:viole aūt licet augmententant non tamen notabiliter.

¶ Cōsequēter circa hoc q̄rit:cū medicina possit acui ī tpe sue cōfectionis:⁊ etiā p vnum diem aut per duos ante tēpus sue exhibitiōis:quis modus est melioꝛ:et videtur qͦ in tēpoꝛe sue ꝯfectionis:quoniam modus acuendi medicinas p quē venenositas ⁊ malitia medicine magis repꝛimit est melioꝛ:sꝫ hoc est in ꝯfectiōe:qꝛ tūc medicina acuēs plus īmoꝛata fuit cū eis:quare ipaꝫ debet repꝛimere:ergo ⁊c.Itē ille modus acuēdi p quē virtus medicine acuētis q̄ dꝫ acui magis cōmendatur est nobilioꝛ:sed hoc est in cōfectione:quia tūc medicina acuēs plus moꝛat cū medicina acuibili:⁊ magis fit vnum ex eis aliquo modo.ergo ⁊c.

¶ Oppositum facit cōis vsus. ¶ Dico ꝙ acuere medicinaꝫ in tempoꝛe sue confectiōis est melt⁹ sine p̄iudicio sniē melioris:qꝛ tūc virtus medicine acuētis melius ꝯmendat medicine euacuāti:⁊ melt⁹ est repꝛessa malicia euacuātis ⁊ etiā acuētis:⁊ q̄re nō facimus hoc cum illud sit melt⁹:cā est diffoꝛmitas siue diuersitas euacuādoꝝ:quibus medicina p̄paraf.verbi gr̄a p vnam medicinaꝫ possuꝫ purgare diuersos hūoꝛes:⁊ ab aliq̄ volo purgare vnciā vnā cholere:⁊ ab aliq̄ min⁹ b̄m exigētiā patiātiū:⁊ ab aliq̄ phlegmat ⁊ ideo diuersimode acuunt:qꝛ aliqñ cū medicina forti habente aspectū ad phlegma:vt pulpa aut esula.Aliqñ aūt cū hñte aspectū ad chol.vt cū diagridio:⁊ tūc deeo aliqñ plus ponim⁹:aliqñ min⁹:qꝛ p vnā medicinā diuersos rusticos euacuam⁹:qb⁹ nō p̄paramus ꝓpꝛias medicinas:nec ipsi paterētur hoc fieri:medic⁹ regis hoc potest facere ad euacuandum ipsum solum:ergo ⁊c.

¶ Cōsequēter querit vtrū medicina euacuans phlegma debeat acui cū medicīa euacuāte cholerā:⁊ videt ꝙ nō:qꝛ acuere medicinā nō est nisi fortificare ipaꝫ respectu illius qͦ pri⁹ debiliter faciebat.Sꝫ medicina euacuās cholerā nō iuuat ad euacuationem phlegmatis:cū sit oppositū ei: ergo ⁊c. ¶ Itē Auicen.in.iij.medicine euacuātes ꝯtrarie nō sunt simul admiscēde:vnde dicit ꝙ myꝛoba.⁊ viole nō sunt simul admiscēde. ¶ Item Ga.li.acutoꝛum scḋa particula.medicine q̄rū vna cito euacuat:⁊ alia tarde nō sunt miscēde:sꝫ aloe tarde euacuat:⁊ scamonea cito:ergo aloe ⁊ scamonea nō debēt simul admisceri.Aloe phlegma euacuat:⁊ scamonea choleram:⁊ tñ magis videtur ꝙ cū aloe debeat admisceri scamonea q̄ꝫ cū alia b̄m Auicē.ergo ⁊c.

¶ Ad oppositum sunt oēs autoꝛes ⁊ medici:⁊ Auicē.qui dicit:scamonea iuuat alias medicīas ⁊ maxīe aloeticas:⁊ preparat eas ad euacuādum.

¶ Solutio.dicunt q̄dā ꝙ ꝯmiscet ei que ē nature vtilioꝛ: sed hoc nō est ab autoꝛe dictū:sꝫ ponit cū medicina aloetica triplici de cā.Ad pꝛeparādum:qꝛ moꝛdicādo stomachū et intestiua stimulat ea vt citi⁹ reducāt medicinā aloeticā ad actū:q̄ reducta ad actū citius operatur q̄ꝫ p se faceret. Scḋa cā est ad cōmouendū:qꝛ cōmouet humoꝛes:propter qͦ sunt habilioꝛes vt a medicina aloetica attrahant.Tertia cā est ad adiuuādum:qꝛ medicīa adiuuat alias medicinas ad attrahēdū a remotis partib⁹:qꝛ aloe solū de se attrahit a partibus pꝛopinquis:cum scamonea a remotis.

¶ Ad p̄mū in oppositū dico ꝙ scamonea nō attrahit choleram nisi vincat ⁊ dominet in attractiōe humoꝛū ad q̄s habet aspectū:sed nos nō ponimus eā in tanta quātitate ꝙ dominet supꝛa aloe cū est acuatū:sed solū ipm fortificādo:⁊ excitādo in sua operatiōe. ¶ Ad scḋaꝫ rationē dicēdum ꝙ ꝯtrarietas medicinaꝝ est quatuoꝛ modis.Una est in cōplexione vt myꝛoba.qui sunt frigidi:⁊ scamonea q̄ est calida.Secūda cōtrarietas est in humoꝛib⁹ euacuādo:vt scamonee ⁊ aloe:⁊ cōtraria istis duob⁹ modis bñ possunt cōiungi:pꝛimo vt vna aliā in sua cōplexiōe mitiget ⁊ tēperet.scḋo si velim⁹ diuersos hūoꝛes euacuare.Tertio mō ē ꝯtrarietas ī mō opādi ⁊ euacuādi:sicut viol.⁊ myꝛo.ꝯtrariant.qꝛ vio.leniūt ⁊ myꝛoba.exasperāt:⁊ ꝯstrīgūt ille nō dñt simul ꝯmisceri:vt obiicis.Quarta ꝯtrarietas est in tēpoꝛe quia vna cito euacuat:⁊ alia tarde:⁊ de talib⁹ veꝝ est ꝙ non dñt adiungi nisi vna aliā adiuuet:⁊ sic soluit totū.

Medicinarum cōtrarietas quadruplex.

¶ Theodoꝛicon empericon.i.a Deo datū:bñ expertū interpꝛetatur.valet cōtra hemicraneā doloꝛē ⁊ vertiginē capitis.⁊ fluxū phlegmatis qͦ ī faucib⁹ ⁊ gutture decurrit: vñ fit homo sine voce:valet etiā spleneticis sine febꝛe ⁊c.

¶ Theodoꝛicon anacardinū:theodoꝛicon dicit vt supꝛa: anacardinum dicitur ab anacardo que ibi intrat datū memoꝛiam pꝛeparat:vertiginē capitis ⁊ maxime ī posterioꝛi parte aufert:phlegma quod ibi est purgat ⁊c.

¶ Pilule Rogerij.℞.cal.cubebe:cinamomi:spice:epithimi:viola.asari carpobal.squināti masticis gariofi.añ.ʒ.ij. turbith coloq̄ntide añ.ʒ.iij.singuloꝝ myꝛoba.añ.ʒ.j.agarici:se.sene añ.ʒ.j.reubarba.ℨ.ß.aloes ad pondus oīm:cōfice cum succo feniculi ⁊c.

¶ Pilule cochie.℞.aloes diagridij coloquintide:nucis muscate macis spice:epithimi viol.asari carpobalsami sq̄nāti masticis gari.añ.ʒ.ij.turbith absinthij añ.ℨ.j.succi solatri infusionis dragaganti ⁊c.

¶ Superius visum est ꝓpter que cauēda est flebotomia: ⁊ pꝛopter q̄d fieri debet:nunc videamus in quibus tēpoꝛibus moꝛbi faciēda est flebotomia:⁊ in quibus nō. ¶ Sciēdum ꝙ in pꝛincipio moꝛbi nō est faciēda flebotomia:medicus em̄ est minister nature b̄m Gal.in techni:sꝫ b̄m ipm iiij.apho.egritudinib⁹ quibuscūqꝫ incipiētib⁹ nulla euacuatio in p̄ncipio est naturalis:sicut ergo in p̄ncipio natura non euacuat:ita nec medic⁹. ¶ Istud tamen in trib⁹ casibus habet instātiaꝫ in materie furiositate ⁊ acuitate:vñ

Auicen.in.j.flebotomia nō dꝫ fieri in principio:qꝛ flebotomia tūc humores ꝯmoueret ⁊ subtiliaret:⁊ ꝑ corpꝰ currere faceret:nisi materia sit furiosa. ¶ Scḋa instātia ē ꝓpter materie multitudinē.vñ.G.supra illū apho.inchoātibus morbis:opꝫ hanc fieri.s.flebotomiam aut pharmaciā vt natura alleuiet̃ qua.s.erat onerata ꝓpter materie multitudinē. ¶ Tertia instātia est ꝓpter morbi magnitudinē: ⁊ acuitatē:vt qñ ē apostea magnū ⁊ dolorosū:lꝫ nō sit multa materia.s.antecedēs ī corpore.vñ Auicē.in.j.si habeat apostema hic ē flebotomādꝰ:lꝫ nō indiguerit.et Gale.xij. megatechni. Si apostēa sit magnū flebotomet̃ ī ꝑncipio lꝫ nō sit materie multitudo:ne crepet̃ aut rūpat̃ apostema āte sui maturationē:ergo vt mala syntomata vitent̃ minutio est faciēda. ¶ Scḋa regula circa hoc ē ne fiat flebotomia ī die motꝰ egritudīs:sicut in crisi nō ē faciēda flebotomia:nec alia euacuatio:ne materia a loco ad quē nā expellit ipam diuertat̃. Silr̃ neqꝫ in paroxismo:vñ Gal.in prīa particula apho.in statu nec flebotomia nec pharmacia dꝫ fieri:qꝛ in ea fit coctio morbi:q̄ fit meliꝰ ī q̇ete q̄ꝫ in motu. Sed sicut se hꝫ statꝰ ad morbū totalē:ita se hꝫ paroxismꝰ respectu dierū interpolatiōis:sicut ergo nō est euacuādū in statu:ita nec in paroxismo.vñ Aui.in.j.dicit ꝙ in hora paroxismi siue status siue motus egritudīs est tp̄s quiescēdi ⁊ somnū q̄rēdi. ¶ Tertia regula ē ꝙ flebotomia nō est faciēda in principio morbi:cū crisis ē remota:qꝛ ꝑm Ysaac in vrinis.sāguis est fūdamētū caloris naturalis tp̄m.s. sustinēs:lꝫ cor fundamētū generās ⁊ spūs fūdamētū deportās:sanguis eñ est fundamētū caloris naturalis:qꝛ ex eo naturaliter generat̃ calor naturalis:⁊ ideo euacuādo sāguinē euacuat̃ calor naturalis:qui materiā morbi dꝫ digerere:⁊ morbꝰ ꝓlōgat̃:⁊ virtus debilitat̃: ꝓpter qḋ timēdū est nc propter mēbri longitudinē ⁊ virtus debilitatē natura succūbat. ¶ Quarta regula est ꝙ in vētre sicco.i.cōstipato qui habet fecez in ītestinis nō dꝫ fieri flebotomia. Cā est:quia tria sunt attrahētia ꝑm Aui.ī primo.s.vacuū: calidū:⁊ tota speciea:qꝛ ergo ꝑ flebotomiā vene euacuantur que a mēbris sibi ꝓpinquis attrahūt:⁊ ita in scḋa vice a stomacho humiditatē fecū:⁊ ita feces plus exiccāt̃: dꝫ ergo prīo leniri vēter ꝑ suppositoria aut clisteria nisi ꝑ se laxet̃. ¶ Quīta regula ē ꝙ nō dꝫ fieri flebotomia multa qꝛ ex hoc accidit malū in senio:vñ Auicē.in primo dicit ꝙ ex hoc accidunt multi morbi s.apostema:epilepsia ⁊ paralysis ⁊c.⁊ ꝓpter remotionē sāguinis ⁊ caloris gñant̃ multe superfluitates phlegmatice q̄ sunt cā harū egritudinū. ¶ Sexta regula est ꝙ nō dꝫ fieri flebotomia ī muliere impregnata aut mēstruata:in īpregnata nō:qꝛ ꝑ hoc calor cibum digerēs diminueret̃:⁊ nutrimētū auferret̃ fetui:⁊ maxime qñ fetꝰ ē magnus.vñ Hip.v.ꝑticula apho. Mulier in vtero habēs flebotomata abortit:qꝛ auferr̃ ei nutrimentum:⁊ maxīe si fetꝰ est maior:qꝛ tūc indiget ampliori cibo: lꝫ multe mulieres faciāt ꝯtrariū:qꝛ dicūt ꝙ opꝫ fieri flebotomiam:⁊ post viuū vnuꝫ.s.in fine impregnationis:si post quartum mensem:⁊ de mortuo.s.in principio ante quartū mēsez. Corrige tu doctor. In mēstruata dico naturaliter: scilicet post renouationem mensis non debet fieri flebotomia:qꝛ in fluxu nimio mēstruorum esset faciēda ad diuersionem mēstruorum:sed quādo emittit menstruū ꝑm debitum:tunc non debet fieri flebotomia:cū materia euacuet̃ sufficiēter a natura: ⁊ ne natura ab illa operatiōe diuertatur ꝑm Auicē.in primo. ¶ Item post colicam passionē nō debet fieri flebotomia:cum enim flebotomia humores cōmoueat:per hoc posset humor cholericꝰ ad stomachū fluere:⁊ ipsum inflammare. Nec similiter post ipsum vomitū: ne similiter humores fluant ad stomachuꝫ:nec post fluxū vētris:nec post vigilias magnas:nec post fortē vomitū:et breuiter post nullū calefaciēs multū:aut multū dissoluēs: qꝛ ergo in fieri flebotomia calefaceret:⁊ humores cōmoueret:⁊ virtutē debilitaret plus:ideo flebotomia in talibus casibus non est facienda.

¶ Consequenter videndum est quibus hominibꝰ ꝯuenit flebotomia:ꝑm Auicen.in.j.ꝯuenit hominibus delicatis ociosis:⁊ quiescētibꝰ multū carnosis:⁊ vtētibꝰ cibis mł̃tū sanguinem generātibus. ¶ Itē in illis ī quibus est abūdātia sanguinis:⁊ cognoscitur ꝑ vrine spissitudinem:abūdātia eñ sanguinis facit ipam esse spissaꝫ:sꝫ cholera subtilē: ⁊ sic habemꝰ duas regulas. ¶ Tertio debet fieri flebotomia in illis in quibꝰ melācholia abūdat:vnde cū est multa melācholia naturalis currēs cū sanguine ꝑ totū corpꝰ: qꝛ sanguis in epate ab ea nō mundificat̃:tunc ꝯuenit flebotomia siue minutio:⁊ postea pharmacia:vnde duplex ē melācholia.s.naturalis ⁊ īnaturalis:naturalis est fex sanguīs: que quādo abūdat est currens cū sanguine:quare cū sanguine per flebotomiā euacuatur:ideo faciēda est flebotomia ad eiꝰ euacuationē cū sanguīe:ab eodē ei calore vt.s. a calore tēperato fiūt sanguis ⁊ melācholia q̄ est eiꝰ fex:et postea faciēda ē pharmacia. ¶ Quarta regula ē ī illis in q̇bus timet̃ sanguis ⁊ humoꝝ ebulitio ⁊ ꝯturbatio:⁊ calefactio ꝯuenit flebotomia:⁊ isti cū statim sentiunt calefieri debent flebotomari:dū tñ sit timor ebulitiōis: ꝯturbationis:⁊ calefactiōis ꝓpter humoꝝ abundātiā. Aliqñ tñ aliq̇ decipiunt̃ ꝑ illā regulā:qꝛ statiꝫ cū sentiūt calefactionē: et timēt de humoꝝ ebulitiōe statiꝫ flebotomāt se:⁊ qñ istud est ex cholere calefactione siue incensione per flebotomiā nō cessat:illa calefactio neqꝫ ebulitio:imo per hoc augmētatur:quia flebotomia humores commouet:et ꝑ corpus eos currere facit:nisi ergo hoc fit ex humorū abūdātia:nō cōuenit flebotomia:quod cognoscitur per sudoris multitudinē ⁊ maxime in mane:aliqui eniꝫ sunt qui nō sudāt nisi quando euacuatione indigent. ¶ Item in illis dꝫ fieri flebotomia qui habent fortē virtutē:⁊ q̇ sunt sanguinee cōplexiōis ⁊ nō frigide ⁊ sicce:illi possunt plus pati flebotomiam.vnde Rasis.vij. Almāsoris:corpora apta ad flebotomiaꝫ ⁊ q̄ eā plus pñt pati sunt illa que hñt venas āplas manifestas:⁊ isti sunt pilosi:⁊ hñt corꝑa bruna ⁊ ex colore rubeo ⁊ fusco mixtꝭ sunt colorati:⁊ iuuenes ⁊ adolescētes ⁊ senes nō decrepiti:sꝫ pueri ⁊ īfirmi nō sunt minuēdi nisi maxīa necessitate cogēte. ¶ Cōsequēter est dicēdū q̇d sit faciēdū ante flebotomiā:⁊ de hoc prima regula est hec: ꝙ si timeas ne humores grossos in se hēant dꝫ ītrare balneū añqꝫ flebotometur:qꝛ balneū hūores subtiliat:⁊ ꝯmouet sed nō dico eodē die:sꝫ die p̄cedente:q̄re nō in eodē die: qꝛ per balneū cutis inspissat̃:⁊ lenis fit:que cutis leuis cuꝫ ꝑcussiōe facta a flebotomāte fugit:⁊ labit̃:⁊ est ꝑiculū:⁊ ꝓpter hāc cām acceptio syrupi acetosi añ flebotomiā est cōpetēs:añ dico per aliq̄s dies:vt materia subtiliet̃:⁊ ꝑ hāc viā fit motꝰ añ flebotomiā:vt hūores dissoluant̃ ⁊ subtiliētur:⁊ ꝓpter hoc qñ dꝫ fieri flebotomia dꝫ fricari brachiū: vt humores existētes ꝓpinq̇ brachio subtilient̃:⁊ p̄parent̃ ad exitū faciliꝰ. Itē aliqñ ante flebotomiā est dādus cibꝰ: vt ille qui habet stomachū debilē ex sui sensibilitate : ⁊ cui cholera ad os stomachi mouet̃ mordicādo:sꝫ nō quicunqꝫ cibus:sed bñ digestibilis ⁊ pōticus: vt bucella panis ītincta in aliquo succo acetoso ꝯfortat enim stomachū sua pōticitate:⁊ ꝓhibet ne humores fluant ad ipsum sua frigiditate:reprimitur acuitas cholere:si aliquantulum fluat.

Melācholia duplex.

¶ Cōsequenter videndū est quid in flebotomia est faciēdum. Aliqñ magnum vulnus est faciēdū in apertiōe vene: aliqñ paruū. Magnū vulnꝰ dꝫ fieri tribꝰ de causis ī vena: scilicet qñ sunt hūores grossi:siue sanguis grossus euacuādus:⁊ per illud magnum vulnus sanguis pōt facilius exire. Secūdo ꝓpter tēporis frigiditatē:qꝛ hūores īgrossat: vñ in hyeme dꝫ fieri magnū vulnus. Tertio ꝓpter humoris abūdātiam: qꝛ tūc meliꝰ fit euacuatio ꝑ magnū vulnꝰ q̄ꝫ per paruū. Sed paruū vulnꝰ fit qñ virtus est debilis: vt de spiritibus ⁊ calore minꝰ euacuet̃. Secūdo similiter in tempore calido eadem de causa:⁊ qñ sanguis est subtilis. ¶ Itē flebotomādꝰ aliqñ dꝫ iacere supinꝰ:qꝛ ꝑ illū modū iacēdi virtus preseruat̃:nec debilitat̃:qꝛ ꝑm.G.prima particula ꝓnosticoꝝ:accubitus est corporum debilium suꝑ latiorem partem sicut inanimatoꝝ:⁊ etiā supra partem fortioreꝫ sicut supra spinam dorsi:quia ꝑm Auic.est fundamētum corporis:sicut lignū nauis est fundamētum supra qḋ tota nauis fabricat̃:ita spina dorsi,supra quā totū corpus fundat̃. Qñ ergo timemꝰ de corpis debilitate siue ꝙ sincopis accidat:debet flebotomari supinꝰ. ¶ Tertio in flebotomia debet videri color sanguīs:qꝛ si albū sanguinē exire videas statiꝫ stringas:qꝛ ꝑ hoc significat̃ ꝙ ī corpe sunt frigidi:⁊ crudi hūores ꝓpter defectū caloris naturalis digerētis:⁊ āpliꝰ nō ē talis sanguis minuēdꝰ ꝑ flebotomiā ⁊ illud dicit Philoso.j.⁊.ix.de animalibꝰ. Unde Hip.mulieri mēstrua sine colore ꝓprio ⁊c. ⁊ qꝛ ꝑꝑ frigiditatē sanguinis albi vomūt aliquādo ⁊ mēstruant. ¶ Item in fle-

botomia debem⁹ vētū cōsiderare sicut ⁊ in pharmacia: in estate em̄ dꝫ vēt⁹ septētrionalis eligi: vt sua frigiditate caliditatē tpis temperet. ¶ Item hora electiōis est īra primā ⁊ tertiā horā diei: qꝛ tūc ꝯpleta ē digestio: ⁊ superfluitatū expulsio ē fcā: vñ hec ē hora cōmoditatis: sꝫ alia ē hora necessitatis: ⁊ hoc pōt esse ī qlibet hora diei ⁊ noctis fꝫ Auicē. qꝛ ipedimētū nō hꝫ ibi locū: cū ibi sit necessitas. ¶ De hora qdre lune nō īueniē ab aliq̄ autore medicine: tñ philoso. dicit in lib. de regimine pncipū ꝙ post plenilunium in defectu lune dꝫ fieri minutio: tñ nos facim⁹ cōtrariū: vt in plurib⁹ ⁊c. ¶ Ultio ⁊ septimo vidēdū ē post flebotomiā quid sit faciēdū: post flebotomiā nō fiat somnus immediate. vnde Auicen. dicit ꝙ post minutionē non fiat supdormitio: ⁊ reddit cām mirabilē: qꝛ p hoc posset accidere fractio mēbrorū neruosorū. ¶ Alie tñ due cause pñt assignari. Una est ne ī somno patiens se vertat supra vuln⁹: idest brachiū flebotomatū: ⁊ per hoc ledaē. alia est ne humores fluant ad membrum lesum: in quo est dolor propter ictuꝫ flebotomie: ⁊ fiat apostema. Unde Gale. ij. apho. sup illo aphorismo. In q̄ morbo ⁊c. In somno si sit apostema itra corpus ⁊ membrū lesum ad ipsum fluunt hūores. Sꝫ quo modo habet intelligi cā Auicen. ¶ Notandū ꝙ hoc pōt esse sic. Confractio est passio membrorū neruosoꝝ ⁊ lacertorū: sed fm Galenum supra illū apho. In quo morbo somn⁹ laborē prestat. Somn⁹ in principio paroxismi nō cōuenit: qꝛ calor naturalis ad interiora īgrediē: ⁊ exteriora infrigidantur: ⁊ fumi remanēt ibi nō cōsumpti: ꝑpter hoc rigor augmentatur: ⁊ etiam paroxismus prolongaē: similiter est hic per cōmotionē humorū: ita flebotomia ad neruos ⁊ lacertos elonganē: qui nō cōsumpti remanentes in somno infrigidanē in exterioribus: ⁊ ingrossantur: ideo faciunt neruorū ⁊ lacertorum confractionem: si fiat supdormitio immediate post flebotomiam. ¶ Itē scđa cā est frigiditas membrū ingrossans faciens confractionē sicut in quartana: in cuius typo fit confractio ꝑpter frigiditatē ⁊ grossitiem materie: sed nerui sunt frigidi ⁊ lacerti: ideo ad ipsos veniēs iste fum⁹ ī somno in q̄ retractio fit caloris ad interiora infrigidatur ⁊ ingrossaē: ille fum⁹ infrigidatus ⁊ ingrossatus infrigidationem ⁊ ingrossationē inducit in membro sine confractione: qꝛ ad membrū consimile preparant egritudines consimiles: ⁊ Gal. supra illū aphorismū. In morbis min⁹ periclitanē egrotātes. dicit ꝙ hoc ē intelligēdū de somno flebotomie vicino ⁊ nō remoto, postquā fumi illi sunt ꝯsumpti. ¶ Itē post flebotomiā debēt cauere a multo cibo in pmo ⁊ scđo die: qꝛ cibus debet esse digestibilis multū sanguinē generans bonū: ⁊ oua sorbilia: ⁊ vinum bonū: ⁊ pulli: vnde fm Isaac in dietis: cib⁹ est minuendus eis: ⁊ potus augēdus respectu cibi nō ꝯsuetudinis: immo debēt minus potare q̄ ante flebotomiam: qꝛ virtus digestiua debilior est: cib⁹ tamen digestibilis: dū tamen sit aliquantulū grossus est eis bon⁹: videtur fm Auicē. pullus assat⁹ aromaticus coct⁹ in olla siue aqua. ¶ Itē aliqui post flebotomiā habent linguā siccam: ⁊ hoc ꝑpter abundātiam cholere rubee: a qua fumus eleuatur propter sui cōmotionem post flebotomiam ⁊ eius ebulitionē: ⁊ tales debēt potare aquā ordei: vt acuitas ⁊ caliditas cholere mitigetur: vnde illi q̄ timēt de calefactiōe epatis: aut stomachi: aut de ebulitiōe cho. debēt hoc facere: multi faciūt: sed nesciūt causam: ⁊ ideo aliquādo faciunt male: quia nō est cholera rubea abundans in eis. Itē non exercitet se post flebotomiam: qꝛ exercitiū pl⁹ debilitaret eū: ⁊ multi ex hoc debilitanē. ¶ Itē non balneet se post ī die eadem propter eandem causam: ⁊ quia fieret humorū commotio: sed iaceat in lecto supinus: qꝛ iste est mod⁹ debiliū. ¶ Item non ligeē fortiter brachium: ne dolorē inducēdo fiat humorum fluxus ad locū: nec brachium stringaē pannis multis: ⁊ regaē: ne grauet: ⁊ nimis calefiat. ¶ Itē aliquādo accidit inflatio in brachio aut apostema: ⁊ tunc dꝫ fieri flebotomia in alio brachio fm Auicē. sed fm Rasim fiat flebotomia supra locum flebotomatum in eodē brachio: ⁊ tūc ponanē repercussiua supra locū ne recipiat materiā. ¶ Item vulnus per flebotomiam in brachio factaꝫ aliqñ tarde sanatur: ⁊ hoc ꝑpter inunctionem flebotomi in aliquo oleo: vt leuius intret: ⁊ min⁹ ledat flebotomatū: sicut dicit Gale. ix. megatechni: ⁊ tūc tardius curaē vuln⁹ qꝛ fm Joannitium ⁊ Gal. ⁊ oēs autores: vulnus nō curaē nec sanaē q̄diu aliquid est inter labia vulneris: ⁊ oleū existens inter labia vulneris impedit ei⁹ citā cōsolidationē. scđa cā quare vulnus per flebotomiam factuꝫ tardius curatur: est nimia sanguinis euacuatio: per quaꝫ virtus debilitata retardat continuationē ⁊ ꝯsolidationē vulneris: vnde virtus naturalis est debilis. ¶ Tertia cā est brachij nimius mot⁹: qꝛ fm Aui. peripleumonie vulnera nō sanātur neq̄ cōsolidantur: nisi membrū sit in quiete: hec tria ergo curētur p sua contraria: vnde nō fit inunctio flebotomi in oleo: nec fiat euacuatio multa: nec motus brachij: neq̄ exercitiū īnugatur: in istis est periculū ⁊ maxime in basilica ⁊ cardiaca: qꝛ in cephalica est minus periculū: vt videbitur. ¶ Notādū ꝙ flebotomia subtiliat humores: ⁊ etiā mobiliores facit eos. ¶ Superius dictū est de q̄busdā medicinis ꝯueniētib⁹ ad euacuationē capitis. Nūc adhuc videamus de quibusdā ad hoc cōuenientibus. Et ad hāc lectionem spectant quatuor medicine: quarū prima est theodoricō emperiston. Secunda est theodoricō anacardinū. Tertia est pilule cochie. Quarta pilule Rogerij.

¶ Theodoricō a theos qđ est deus ⁊ datū quasi a deo datum: emperiston idest bene expertum est laxatiuū: sed non fortiter laxat calefaciēdo melācholiā ⁊ phlegma: si cum eo iūgaē scamōea aut hermodactyli: aut esula laxat fortius fm Nicolaū pricipaliter a capite phlegma purgat: hoc tñ non est veruꝫ: sed principaliter a membris sub diafragmate: vñ ꝓprie a matrice euacuat qꝛ eā mūdificat: ⁊ mēstrua ꝓuocat: si detur sero cum decoctione alicuius herbe valētis ad hoc vt arthemisie: aut rute maioris: ⁊ secundario a iūcturis euacuat: purgat apli⁹ q̄ bñdicta. ¶ Itē si ex ipso ⁊ dragūtea ⁊ nigella fiat pessariū mirabiliter mēstrua prouocat. ¶ Itē hꝫ vnū spāle scꝫ qñ palatū ex eo fricaē attrahit phlegma a capite: ⁊ ideo vꝫ in lytargia: vnde ad experimentū vocat⁹ fui ad quādā mulierē q̄ iā amiserat loquelā vt restaurareꝫ ei loq̄lā ad tps: fricui palatū cū eo: ⁊ aliquātulū posui de diacastoreo: ⁊ recupauit loq̄lā: ⁊ fecit testamētū suū: ⁊ mortua fuit. ¶ Itē si ex isto electuario ⁊ amido fiant pilule ⁊ sub lingua teneanē valēt ad vocis restaurationē amissam ex phlegmate grosso in pectore inuiscato: ⁊ meli⁹ est si castoreū apponaē. ¶ Itē si deē cū decoctione tamarisci ī mane deoppilat splenē. ¶ Itē si deē de eo. ʒ. j. diacalamēti. ʒ. j. mulieri in vespe: ⁊ sequaē potus vini cū decoctiōe arthemisie ⁊ rubee maioris ꝓuocat menstrua: ⁊ ꝑparat ad ꝯceptū: qꝛ purgat matricē ⁊ pncipaliter īferiora: vt credo. Si tñ ista medicina deē cū decoctiōe ru. maioris arthemisie ⁊c. valet ad mēstrua ꝓuocāda: vt dictū ē: dosis hui⁹ medicine est. ʒ. ß. valet ad hemicraneā: ⁊ vertiginē capitis: qꝛ phlegma a capite purgat ⁊ a pectore: ⁊ ꝯtra fluxū phlegmatis qđ in fauciб⁹ ⁊ gutture decurrit: ex q̄ fit hō sine voce: ⁊ etiā spleneticis sine febre colorē bonum facit.

¶ Theodoricō anacardinū ecōuerso purgat respectu primi: qꝛ purgat partes q̄ sunt supra diafragma principalr ⁊ pcipue caput a melācholia ⁊ phlegmate calefaciēdo ea: secūdario alia mēbra cū pulpa aut esula laxat forti⁹: nō deē in liquida substātia: sed in pilulis: sicut neq̄ alie medicie attrahētes a capite: qꝛ eas oportet diu remanere in stomacho: cū a remotis. s. a capite extrahāt. Dosis ei⁹ est. ʒ. j. ⁊ ß. valet ad memoriā amissaꝫ restaurādā ex phlegmate: vñ si in lytargia prio rasuꝫ sit caput: ⁊ accipiaē illud electuariū: ⁊ acuaē cū succo anacardi vt. s. intingaē ī eo: ⁊ ex eis fricaē posterior ps capitis: valet ad memoriā restaurādā amissam pp phlegma: phlegma corrūpit memoriā sua frigiditate spūs cōgelādo: ⁊ hūiditate sua formas receptas habilitando: sicut accidit in aqua: istud enim qꝛ calidū ⁊ siccū est phlegma a capite euacuat: ⁊ ipm cōsumit. Si aūt pessariū mittaē ī matrice mūdificat eā: ⁊ materiā mēstruoꝝ extenuat. Jō mulieres q̄ nō ꝯcipiunt ex humorum in matrice abundātia eam accipiunt: quia euacuat ⁊ cōsumit.

¶ Anacard⁹ ē fruct⁹ calid⁹ ⁊ sicc⁹. Uñ Aui. anacard⁹ vrit hūores ⁊ vlcerat neruos adiuuat: vñ ꝯfert eoꝝ frigiditati vñ aliqđ oleū valēs ad h̄ accipiē ī puluere castorei ⁊ succo anacardi si īueniaē: qꝛ raro īueniē succ⁹ qñ sit desiccatus: ⁊ fricenē nerui vcꝫ: anacard⁹ vt dicūt q̄dā est pediculus elephātis: qđ falsuꝫ est: imo est fruct⁹ arboris calid⁹ ⁊ sicc⁹ in. iij. ⁊ ī. iiij. gra. ī hoc electuario ⁊ in pcedēti est basis aloe.

¶ Pilule cochie sunt optie: purgāt phlegma a stōacho ⁊ a capite: ⁊ iō ꝯtra passiōes capitis valēt ꝯtra hemicraneā: vertiginē: ⁊

Documenta post flebotomiaꝫ ꝯseruāda

De theodorico emperisto.

Dragūtea

De theodoricō anacardino.

De anacardo.

De pil. cochijs.

vertiginē: ⁊ epilētiā: ⁊ breuiter ꝯtra abūdātiā phlegmatis in capite: ⁊ valēt cōtra elephātiā: dosis eaꝝ est vsqꝫ ad. ʒ. iij. hn̄t em̄ in se tria diagridiū: coloq̄ntidā: ⁊ aloe: ꝯficiunt cū succo solatri: qꝛ sua frigiditate reꝑmit acuitatē medicinaꝝ aut cū aq̄ infusiōis diagagāti: qꝛ ꝓhibet excoriationē intestinoꝝ ꝯtra diagridiū: ⁊ aloe: qꝛ aloe nocet stomacho: ⁊ epati: ponunt in illis pilulis ꝯfortātia stomachū ⁊ epar: ⁊ ptꝫ.

De pilulis Rogerij.

¶ Pilule Rogerij sunt multū bone ad purgationē stomachi ⁊ capitꝫ de phlegmate: vn̄ multū visuꝫ acuūt ꝯsumēdo materiā venientē ad oculos: vn̄ si aliq̄s ꝯquereret de capite ⁊ visus d̄bilitate ꝓpter phlegma: euacuarē illō cū pilulis cochijs ⁊ pilulis Rogerij: postea purgatiōe facta darē pilulas Rogerij de q̄rto i q̄rtū diē sine obseruatiōe diete ad residui ꝯsumptionē: fortificato patiēte post euacuationē vt post q̄ndecim dies nō dent pilule. In pilulis em̄ Rogerij sunt digerētia: ⁊ cōsumētia phlegma: ⁊ si ex eis medicinis q̄ cadūt i eis fiat puluis sine laxatiuis bona est ad visuꝫ clarificādū.

An artificiale sit acuere electuaria.

¶ Habito de eūatiōe: ⁊ qꝛ electuaria solēt acui ad laxādū. Iō solet q̄ri vtꝝ electuaria acuere sit artificiale: ⁊ vr̄ ꝙ sic. Primo qꝛ hic est vsus cōis: cū scamonea em̄ acuit diacitonitē ⁊ oxi. ¶ Itē medic⁹ est nature minister: ergo malitiā quam medicina infert nature dꝫ auferre meliori modo quo pōt. Sed malitia medicine, ⁊ eius horribilitas meliori modo quo pōt auferꝫ: ergo ⁊c. ¶ Itē Auic. ca. de syrupo acetoso dicit: ꝙ abominatio medicinaruꝫ est cā quare ponitur plus in eis de zuccaro: aut minus. Illud em̄ qō medicine abominationē tollit: artificiale est iūgere cū medicina: sed electuariū eius abominationē aufert: ergo ⁊c. ¶ Cōtra medicina dꝫ remanere i stomacho vt attrahat humorē ad stomachū ibi q̄eta manēs: sed electuariuꝫ ꝓpter sui dulcedinē ⁊ caliditatē etiā ab alijs mēbris attrahit: ⁊ sic operationē medicine impedit: nullū tale est artificiale cū medicina adiūgere: ergo ⁊c. ¶ Item Gal. in fine acutoꝝ dicit. ꝙ due ꝯtrarie medicine nō debēt simul admisceri. Sed electuariū est ꝯtrariū medicine ipm acuenti: qꝛ electuariū est aptū natū trahi a mēbris: ⁊ est eis multum amicabile. Et medicina cū sit odiosa mēbris magis nata est ab eis expelli q̄ꝫ trahi: ergo ex cōplexione horū duoruꝫ fiet nocumentū ⁊ impedimentū. ¶ Itē medicina laxans ⁊ alterans sunt contrarie: ergo non debent simul cōmisceri: sed electuarium alterat: ⁊ medicina laxat: ergo ⁊c.

Solutio questiōis.

¶ Solutio. dicūt q̄dā ꝙ non est artificiale acuere electuariū: qꝛ medicina attraherent ꝑ accidēs licet cuꝫ electuario: sicut ad interfectionē vermiū videmus ꝙ primo datur res dulcis vt sexꝝ: ⁊ ꝓpter sui dulcedinē attrahit illud: ⁊ postea succus amarus latitās sub illo dulci: ⁊ per hoc vermes interficiunt. Silr̄ est hꝫ ꝙ medicina venenosa cum electuario mixta attrahitur cū electuario que mēbro nocumētū inducit. Sed ego dico ꝙ aliqua est artificiale acui: ⁊ aliqua nō: acuere illa electuaria que stomachū respiciūt est artificiale: vt diacitoniten: sed acuere illa que mēbra remota respiciunt vt plirim: ⁊ similia non est artificiale: qꝛ tunc cuꝫ eis attraheret medicina ad membrū: cū enim acuitur electuariū respiciēs stomachū vt diacitonitē auidū a stōacho recipit ⁊ retinet: ita ꝙ operationē suā remanendo in stomacho pōt medicina facere: ne ab alijs mēbris rapitur siue attrahitur: qꝛ electuariū per medicine acuitateꝫ corrūpitur: modicū enim fermēti corrumpit magnā quantitatē paste. Iste modus exhibendi inuentus fuit ꝓpter medicine horribilitatē: ⁊ ꝓpter delicatos nō potentes accipe per se: qꝛ illam abhorrent valde: ⁊ sic ptꝫ solutio ad primū ꝙ medicina nō attrahit a mēbris cū electuario: qꝛ medicīa electuariū corrūpit sicut fermentū pastā: ⁊ ideo citius expellerent illud mēbra q̄ꝫ ipm attraherēt. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ due medicine cōtrarie: quaꝝ vna corrūpit aliā nō debēt cōmisceri: sicut aqua ordei ⁊ secaniabin: sed si nō est hic: vnū facit ad euacuationē: ⁊ aliud ad remouēdū medicine abominationē ⁊ malitiā: ⁊ ꝓpter hoc ptꝫ solutio ad omnia.

Questio.

¶ Consequenter queritur per quid acuuntur melius medicine: aut cū scamonea non cocta: aut cum cocta: ⁊ videt ꝙ cuꝫ nō cocta: quia medicine acuunt cuꝫ scamonea vt laxent: sed coctio virtutem laxandi ab ea tollit: qꝛ coctio est fortior q̄ꝫ contritio per quam suam vim amittit ꝫm Auic. maxime cum ignis sit fortissimū agens: ⁊ . ix. metaurorum: omnia sunt materia igni: ergo non debent acui cuꝫ scamonea cocta: sed cum cruda.

¶ Itē quod ꝯfortat malitiā medicine nō cōpetit. Sed coctio ꝯfortat malitiā scamonee: cū coctio det ei acuitatē: vt ptꝫ per simile: qꝛ coctio acuit lapidē: ⁊ calcē: ⁊ mel: ergo similiter scamoneam. ¶ Oppositū facit vsus cōis.

Solutio questiōis.

¶ Solutio. dicendū ꝙ medicina aliq̄n acuitur in principio veris: vt per totū annū possit cōseruari: ⁊ dari q̄n volumus: ⁊ tūc cū scamonea nō cocta dꝫ acui: ne sua virtus debilitet: neqꝫ timetur de eius malitia: qꝛ per diuturnitatē tpis satis aufertur. Aliquando autē acuimus medicinam que non dꝫ diu seruari: sꝫ que post quatuor dies: aut post tres dꝫ exhiberi: tūc cū scamonea cocta dꝫ acui: vt sua malitia ꝑ partiū subtiliū igneaꝝ ablationē reprimat: ⁊ ideo etiā coq̄tur cum aliquo repressiuo malitie sue: vt cū coctanis: vel cum aliquo tali: vt dictum fuit prius in sententia.

¶ Ad primū ꝯtra dico ꝙ coctio pauca ⁊ moderata nō corrūpit ꝓprietatē sue substātie. s. scamonee: sꝫ imoderata corrūperet: neqꝫ coquit ita ꝙ imediate ab igne calefiat: qꝛ coquit in folijs caulis: aut i pasta: aut i coctano in furno leui igne: vel calefacto. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ actio calidi ꝫm Aui. dupl'r acuitatē iducit: vno mō ꝓpter partiū terrestriū ignitionē sicut i lapide ⁊ calce: scd̄o mō ꝓpter cōsumptionē ꝑtiū aquosaꝝ ⁊ hūidaꝝ existētiū in re: ⁊ sic in melle acuitatē iducit ꝯsumēdo ꝑtes q̄ sunt in eo: qꝛ in eo est multū hūiditatis qō ꝯsumit in ei⁹ decoctione. Sed scamonea nō hꝫ ꝑtes terrestres tales aut aquositatē q̄ debeāt ꝯsumi sꝫ quasdā subtiles igneas acutas q̄ euaporāt ⁊ cōsumunt in decoctione: ideo nō acuit eā: sꝫ eius malitiā aufert.

¶ Cōsequēter querit vtꝝ medicina secessiua debeat acui cū lapide lazuli: ⁊ videt ꝙ nō: qꝛ nihil secessuꝫ ipediēs ⁊ ad oppositū medicinā trahens dꝫ acuere medicinā secessiuā Lapis lazuli est huiusmodi cū sit vomitiuus: ergo ⁊c.

¶ Itē nihil impediēs operationem medicine secessiue dꝫ eā acuere: sed lapis lazuli impedit oꝑationē medicine secessiue: qꝛ cōpromittēdo facit medicinā citius descendere q̄ꝫ deberet a stomacho ⁊ intestinis in quib⁹ manere dꝫ: vt attrahat humores: ergo ⁊c. Oppositū facit cōis vsus.

¶ Cōsequēter querit quare medicina acuat: ⁊ q̄re nō dat acumē ꝑ se: ⁊ medicīa ꝑ se. ¶ Si dicat: ad hoc acuit vt illa medicina in pauca q̄ntitate possit attrahere acuata sicut non acuata in magna: ergo tunc debet dari acumen: qꝛ in pauca quantitate laxaret magis q̄ꝫ medicina in magna.

¶ Solutio ad primā q̄stionē ego dico ꝙ medicine q̄ dant ad euacuationē melācholie siue dent in liq̄da substātia: siue in puluerizata bn̄ acuunt cū lapide lazuli bn̄ loto in aq̄: vt ꝑ illā ablutionē sordicies ꝑ quā erat vomica auferat: vn̄ dꝫ ablui i aq̄: ⁊ postea remoueri illa aq̄: ⁊ imponi alia: ⁊ sic deinceps q̄usqꝫ clara ⁊ sine sapore exeat: ⁊ dꝫ sic acui. Pmo dꝫ exhiberi medicina in mane in liq̄da substātia: ⁊ in sero i puluerizata: ⁊ cū patiēs iterit trib⁹ aut q̄tuor vicib⁹ ad sellā: dꝫ postea admīstrari lapis lazuli distēperat⁹ i syrupo viol. vel aliq̄ alio. Et tūc iuuat medicinā in attrahēdo: ⁊ ipsaꝫ festinat ne ei noceat: ⁊ tūc nō nocet in illa oꝑatione: qꝛ nō facit medicinā citi⁹ descēdere q̄ꝫ fecerit suā oꝑationē: qꝛ nō dat simul cū ea: sꝫ pri⁹: nec vomitū inducit cū sit ablutus: ⁊ sic ptꝫ solutio ad obiecta. ¶ Ad scd̄am q̄stionē dico ꝙ nō dꝫ dari medicina ꝑ se: nec acumē ꝑ se: sꝫ vnū cuꝫ alio. cā est: qꝛ i medicina laxatiua duob⁹ idigem⁹: pmo vt i stomacho remaneat sufficiēter ad hoc vt ad actū possit reduci: ⁊ i intestinis suā oꝑationē facere ibi remanēs: scd̄o vt sufficienter possit trahere: vnū deficit i acumie. s. remanētia sua: qꝛ ita est odiosuꝫ stomacho vt nō possit remanere: vt suā oꝑationē faceret: imo ante tp̄s expellit a stomacho. Scd̄m deficit in medicina non acuata: qꝛ debilis est ꝟtutis in attrahēdo: vt ergo possit remanere ⁊ attrahere fortiter vtrunqꝫ ponit: ⁊ nō vnū ꝑ se: nec aliud ꝑ se. ¶ Diascene d̄r eo ꝙ est est ibi plus de scene q̄ꝫ de alijs spēb⁹: valet ꝓprie melācholicis: maniacis: cardiacis tristib⁹: tota ꝯfectio est lib. j. ⁊c.

De electuario d̄ succo rosarum.

¶ Electuariū de succo ro. ab eodē succo dictū exptū ꝯtra guttā arteticā ca. cholerā rubeā purgat ⁊ ꝯualescētib⁹ ab ifirmitatib⁹. s. tertianis: q̄tidianis purgat sine molestia: reliq̄as maloꝝ humoꝝ educit potēter q̄ remāserunt ⁊c.

De electua. dulci.

¶ Electuariū dulce. ℞. rob. cina. zin. melan. an̄. ʒ. vj. zuc. ℥. v. sanda. alb. ⁊ ru. an̄. ʒ. iij. hermoda. esule. an̄. ʒ. j. diagridij: turbith. an̄. ℥. j. ⁊. j. zuccari: mel quantum sufficit.

Pilule d̄ mastice.

¶ Pilule de masti. ⁊ aloe. ℞. aloe. ℥. ß. masticis. ʒ. ij. gario. rob. an̄. ʒ. j. turbith diagridij. an̄. ℈. j. ꝯfice cū suco feniculi:

Pilule de qnqꝫ gene ribus.

dosis est.ʒ.ij. potenter visum clarificant.
¶ Pilule de quinqꝫ generibus myrobala. ℞.omnium myrobal.agarici:diagridij ⁊c.
¶ Supius inqsiuimus septē ꝯditiones circa flebotomiā. ¶ Adhuc duo videamus quantū spectat ad istā lectionē. Quoꝝ primū est q̄ vene debeāt apiri in corpe hūano in flebotomia. Scdm est de inspectiōe sanguinis post flebotomiā:qūo cognoscimus vtrū sit bonus vel malus. ¶ Et circa primū sic ꝓcedo.in flebotomia aliqn̄ apiunt̄ vene:aliqn̄ arterie. In aptione aūt arterie est timor:⁊ huiꝰ cā potissima est nimiꝰ fluxus sanguinis:q̄ duplici de cā hʒ fieri in flebotomia:vna cū est caliditas sanguinis arterialis:calidū em̄ est facile mobile:⁊ arteriā dilatās ⁊ apiens:ideo iuuat multū ad euacuationem sanguinis in flebotomia arterie. Scda cā est arterie mobilitas:ideo tardiꝰ curat̄:qꝛ vulnera nō curant̄ nisi q̄escāt:⁊ qꝛ mouet̄ ꝯsolidari nō pōt. Prodest tn̄ tripl'r:vno modo cū est in corpe sanguinis subtilis abūdātia:⁊ qn̄qꝫ vaporosi:⁊ qn̄qꝫ calidissimi. Sāguis em̄ subtilis:ex quo spūs ⁊ calor naturalis fiūt in arteria habitat. Itē vaporosus sanguis ĩ ea arteria habitat:⁊ sanguis sanguineꝰ in venis ꝺm Auic. ¶ Itē calidissimus qꝛ a corde efficit̄ ⁊ digerit̄ qd̄ est calidissimū mēbrū.

Que vene sunt flebotomande.

¶ Itē venarum aptio est in multis mēbris:aliqn̄ in brachio siue in magna manu:aliqn̄ in parua:aliqn̄ in pede:aliqn̄ in naso:aliqn̄ in frōte:aliqn̄ in labijs:aliqn̄ in lingua siue in palato: aliqn̄ in angulis oculoꝝ versus frontē. ¶ Itē in manu maiori q̄ est ab ascellis vsqꝫ ad cubitū sunt q̄nqꝫ vene apertende ꝺm Rasim in.vij. Almāsoris:⁊ ꝺm Aui.in.j. Una vocat̄ cephalica q̄ est capitis. Scda basilica q̄ est epatis. Alia mediana siue cardiaca:siue nigra ꝺm qd̄ vocat̄ ab Auic.siue matrix. Quarta ascellaris. Et q̄nta funis brachij. ¶ In manu minori vocat̄ sceilē siue subascella:siue saluatella. Et in brachio ꝺʒ qd̄ ꝯtinet manū maiorē ⁊ minorē sunt sex vene apertēde:⁊ vna q̄ est ĩ manu minori apienda q̄ est ĩter medicuʒ ⁊ auricularēʒ. ¶ In pede sunt.iij. sciatica:saphena ⁊ vena pollicis vel poplit̄. ¶ Cephalica a collo ⁊ a ptibꝰ q̄ sūt supra collū euacuat:⁊ iō in passionibꝰ capitis valet:vt in hemicranea:mania:⁊ ĩ alijs calidis passiōibꝰ:siue ex materia calida:vñ ipsa ĩcipit siue orit̄ ab hūero tendēs ꝟsus ptē sinistrā brachij. ¶ Basilica ĩmediate euacuat a partibꝰ sub collo:vt pectore epate siue passiōibꝰ pectoris ⁊ epat̄ valet: vñ ĩ pleuresi valet. ¶ Mediana ē ĩter duas:quaꝝ vna est ĩ supiori pte brachij:⁊ alia in ĩferiori:inter duo extrema ista mediat. Basilica ĩcipit ab ascellari:⁊ tēdit ad ptē domesticam brachij ad curuationē. Mediana ē ramꝰ vtriusqꝫ:igit̄ mediana siue nigra est media ĩter istas duas tripl'r:in situ: vt visum est:in cōpositiōe:qꝛ ex eis cōponit̄ sicut mediū ex extremis:⁊ vtriusqꝫ est ramus:qꝛ ex duobꝰ ramis quoꝝ vnꝰ ab vna ꝓcedit:⁊ alius ab alia cōponit̄: ⁊ est media in euacuatione:qꝛ vndiqꝫ euacuat⁊ ab inferioribꝰ partibꝰ a collo ⁊ a sub collo:⁊ supra collū:vnde est vtilis toti corpi in euacuando,nō vniuersalis:sicut quidā dicūt:qꝛ a corde oritur: sʒ qꝛ ramus basilice:⁊ cephalice est:qꝛ cū volumus flebotomare de basilica ⁊ nō apparet bene:debemꝰ magis medianam q̄ꝫ cephalicā accipere:qꝛ magis cōuenit cuʒ vtraqꝫ q̄ꝫ vna cum alia:cum sit ramus istorum: ⁊ illa extrema.
¶ Sceilē siue saluatella est vena que est inter medicū ⁊ auricularem tendēs plus versus digitū medicū: ⁊ illa apiat̄ in dextra parte siue in manu dextra in oppilatiōe epatis: ⁊ in sinistra manu in oppilatōe splenis: ⁊ quare hoc fit nescitur rōne ꝺm Auicē.sed experientia: hāc em̄ inuenit Gale.per somnū sicut dicit ꝙ habebat in cura quandā patiētem oppilationem splenis ⁊ epatis:⁊ somniauit se hāc patientē flebotomare de illa vena:⁊ sic fecit:⁊ curata est. De illa flebotomia ponendo manum in aqua calida qꝛ subtilis:ideo vt ingrossetur ⁊ dilatetur:ne vulnus claudatur citius debito:⁊ vt sanguis grossus subtilietur in aqua calida ponitur:quia remota est a corde ⁊c.
¶ Ascellaris est illa q̄ posita est sub basilica : ⁊ illa appet ĩ ligatura brachij:⁊ de illa est illud iudiciū qd̄ de basilica.
¶ Funis brachij cū illa q̄ est supra cephalicā supra os vicinū siue alterius brachij ꝟsus partē siluestrē:⁊ est idē iudiciū de illa ⁊ de cephalica:lʒ ergo ꝺm Gale. ⁊ Auic. in apertione vene sit euacuatio vniuersalis a toto corpe:nō tn̄ ab oībus venis equaliter:vt visum est:licʒ ergo a toto corpe euacuent: non tn̄ eis est timor equalis : immo ꝺm Rasim.vij. Almāsoris cephalica est securior:basilica est magis timēda:⁊ cardiaca adhuc plus est timēda:lʒ minus q̄ꝫ basilica ꝺm aliquos. Cephalica em̄ est securior:qꝛ nec iuxta eā est neruus:nec sub ea est arteria:sʒ sub cardiaca est neruꝰ: ⁊ aliqn̄ supra eā neruus subtilis:ideo timendū est ne incidatur neruus. Basilica est periculosa valde : qꝛ sub ea est arteria:⁊ iuxta eā est neruus ⁊ musculus : ideo cauēda est valde:supra venā ponitur arteria in interioribus corpis: qꝛ est locus nobilior:in exterioribus sunt vene:vt melius ꝓhibeatur a nocumētis ꝺm Auic.i.j. Sceilē siue saluatella nō est periculosa:sʒ tn̄ subtilis est:ideo vt appareat magis ⁊ melius ponit̄ in aqua calida. ¶ In pede sunt ꝑdicte tres vene:⁊ he aperiunt̄ cū volumus trahere sanguinem ⁊ ad partem inferiorem:⁊ ad ꝓuocationem menstruorū. Et illa que est in pollice vel poplite ꝺm Aui.magis valet q̄ꝫ saphena aut sciatica:qꝛ ꝓpinquior est matrici:ideo meliꝰ pōt ab ea trahere. Saphena sil'r a virga ⁊ testiculis ⁊ matrice medicinā.i.sanguinē trahit:⁊ sciatica ab anchis ⁊ renibꝰ ⁊ mēbris q̄ sunt situata versus partē siluestrē melius trahit. Saphena a matrice a mēbris positis ꝟsus partē domesticā:lʒ em̄ sint rami vene vnius ꝺm Gal.vj.apho. experimēto sic ꝓbat̄ esse:lʒ cā ignoret̄. ¶ In medio frōtis est vna vena apertēda in antiquatis passionibꝰ faciei:vt morphea ⁊ impetigine ⁊ scabie:⁊ in passionibꝰ oculoꝝ:priꝰ tn̄ dʒ fieri minutio de cephalica vena. ¶ In naso sil'r:sed in aptione vtriusqꝫ dʒ collū ligari:⁊ postea apiri vna aut alia:post em̄ ligationē colli melius manifestant̄. ¶ In labijs sunt vene que aperiūt̄ propter apostema existēs in ore aut gingiuis cephalica tn̄ prius minuta. ¶ In palato sunt quatuor vene:que si aperiātur valēt fluxui reumatis ad dentes in eis faciētes dolorē. Unde quandā mulierē curaui per hoc qd̄ habebat dolorem in dentibus ex fluxu reumatis ad illum locū:primo tn̄ posui repcussiua ⁊ restrictiua fluxus:⁊ nihil profuit:deinde mitigatiua:⁊ nihil ꝓfuit:deinde maturatiua:⁊ nihil ꝓfuit:postea feci cā minui de cephalica:⁊ postea ego feci apertre illas quatuor venas: ⁊ curata fuit:vñ hoc est bonum qn̄ materia fluxa est digesta:qꝛ nisi esset digesta forte non curaret:⁊ iste vene sunt manifeste. ¶ Itē vene q̄ sunt in angulis oculoꝝ ꝟsus frontē ille apiuntur in passionibus oculoꝝ cephalica prius minuta. ¶ Ille vene q̄ sunt in lingua.i. q̄ sunt sub lingua aperiunt̄ in squinātia:prius tn̄ cephalica minuta. ¶ Vene q̄ sunt in tpibus incidunt̄ in hemicranea:⁊ ꝓpter magnū capitis dolorē:⁊ ꝑ egritudine capitis diuturna:⁊ ille sunt quas Hip. ⁊ Auic. vocāt iuueniles:quarū abscissio reddit hoiem impotentē generare.
¶ Itē in collo sunt due vene q̄ vocant̄ gindē q̄ minuende sunt in principio lepre:tn̄ anhelitꝰ angustant̄ maxime: vñ ēt in squināntia impeditēte anhelitū valet hoc.

De inspectione sanguis post flebotomiam.

¶ Cōsequēter videamus de sanguinis inspectiōe post eiꝰ abstractiōeʒ: primo eius substantiā ꝯsideremꝰ vtrū sit grossus:vel subtilis. Si sit grossus aut spissus,ipse significat abundantiaʒ grosse materie:aut siccitatē ꝓpter caliditatē ꝯsumentē humiditatē. Si sit subtilis:ipse significat indigestionē: ⁊ abūdantiā humorū crudoꝝ indigestorū:si calidus:calidoꝝ:si frigidus:frigidorū. Si sit vnctuosus:significat aut lepram futuram:aut nimiā pinguedinē. Lepram:qꝛ vnctuositas fit in sanguine ex calore forti ipsum in vnctuositatē cōuertendo q̄ adurit sanguinē:⁊ leprā facit. ¶ Item per saporē si sit dulcis:signū est ꝙ bonus est:qꝛ signum est cōplete digestionis:si amarus:abūdantiā cholere:si acris:significat abundantiā melancholie:si insipidus:abundantiā phlegmatis. ¶ Item ꝑ odorē si sit fetidus significat humores fetidos ⁊ corruptos:si aquosus significat indigestionem: vnde est in eo aquositas:aliquādo multa que est in eo: vt transeat per venas epatis angustas: ⁊ ille dʒ habere colorem vrine que est supfluitas digestiue scda scde. ¶ Item aliquādo est in eo spuma: ⁊ ista spuma significat si nō causatur ex causa sanguinis ebulitionem : aut ventositatem: ideo si non sit in eo spuma bonum est. ¶ Item per colorē debemus inspicere si sit albus dñium phlegmatis adusti est in eo:aut nō adusti:vtrū adusti potest cognoscere per viscositatem:quia tunc est viscosus:⁊ facit viscositatem in eo adurens calor:sed aquosus phlegma naturale. Color bonus in eo est rubeus tendens ad quandā obscuritateʒ: qꝛ purpureus color intense rubedinis ⁊ clarus significat chole. ꝺm Galenū in primo de crisi.obscurus sanguinem grossiorem.

grossiorē. ¶ Itē aliqñ est viridis ⁊ significat cōpletā adustionē: aliqñ liuidus: ⁊ tūc significat melācholic abundātiā: aut spūū mortificationē. ¶ Item aliqñ cito exit: ⁊ signū est ꝙ ē subtilis: aliqñ tarde: ⁊ signū ē ꝙ est grossus: cū mediocriter: est mediocris: aliqñ cito coagulaꝛ: ⁊ est signuʒ tūcꝙ est grossus: aliqñ tarde: ⁊ est signū ꝙ est subtilis. Itē bon⁹ sanguis. dʒ esse diuersi coloris ī suis ꝑtib⁹: in supiori parte rubei coloris ⁊ ꝟsus extrema: qꝛ ille est leuis: ideo ad locū supiorez moueꝛ: in medio rube⁹ nō clarus: ī fundo niger ꝓpter melācholiā: qꝛ sanguis grossus melancholic⁹ in fundo residet. ¶ Itē ꝑ fixurā ꝑt cognosci: vñ accipias baculū in extremo rotunduʒ: si nō resistit sʒ statim scindaꝛ: signū est siccitatis: si resistat: multū est viscosus: si mediocriter: mediocriꝫ. ¶ Habito ꝺ ꝗbusdā medicinis: nūc dicam⁹ ꝗtū ad ꝑsentē lectionē de trib⁹ electuarijs laxatiuis: ⁊ de duab⁹ medicinis. Triū aūt electuarioꝝ. Primū est diascene. Scdm est electuariū de succo roꝭ. Tertium est electuarium dulce duaꝝ medicinaꝝ. Prima est pilule de mastice. Scda est pilule de ꝗnqꝫ generib⁹ myrobalanorū. ¶ Diascene est electuariū laxatiuū ꝓpter scene qꝺ est ī eo basis.

De diascene. quid scene.

Et est scene herba calidissima siue calida ⁊ sicca: cuius folijs vtimur: purgat choler. ru. ⁊ chol. ni. ⁊ phlegma. ¶ Itē ꝯfert scabiei: lepre: quartane: ⁊ ꝯtra vitium splenis ⁊ epilepsie: ⁊ sincopi ⁊ ꝯtra emorroidas: ⁊ purgat melancholiā: ⁊ ideo purgat quēlibet humorē ꝑter sanguinez. Si volum⁹ purgare phlegma plus ꝗ̄ cholerā vel melancholiā dʒ dari cū cartamo: aut cū semine vitice: si plus cholerā: dʒ dari cū sero caprino: si plus melācholiā: cū decoctione epithimi. hec sunt ꝟba Haliabbatis. ij. practice de regali dispositiōe. dicit ꝙ dosis eius est bene a. ʒ. iij. vsqꝫ ad. vij. diascene euacuat melancholiā adustā ⁊ nō adustā: ideo ꝯfert melācholicis ⁊ maniacis: qꝛ melācholia ꝗ est morb⁹ fit ex melancholia nō adusta: ⁊ cardiacis: cū cardiaca debeat fieri ex fumis melancholicis ad cor eleuatis ex humore multo spūs vitales inficiētib⁹ siue ꝯturbātibus. ¶ Itē tristib⁹ cū tristitia fit ex abundātia humoris melācholici spūs obumbrātis ⁊ obscurantis. gaudiū eñ fit in luce: sed in tenebris aīa tristatur. in isto est plus de scene ꝗ̄ de aliquo alio: ideo est basis.

De serico.

In eo est sericū cōbustū. sericū ꝯfortat cor: ⁊ materiā superfluā cōsumit: cōbustum plus cōsumit ꝗ̄ confortet: qꝛ tñ nō pōt ꝯteri nisi prius cōburaꝛ: ideo semꝑ cū ponitur in medicinis siue hoc fit ad confortandū: siue ad cōsumendū. semꝑ cōburitur: lʒ sua virtus semꝑ minuaꝛ in cōfortando. Ibi sunt lapis lazuli: ⁊ armenici ꝗ melancholiā euacuāt: sunt tñ stomacho inimica: qꝛ vim habent nauseatiuā: abluiꝛ sic: ponitur in aqua: ⁊ illa cuʒ sit īmunda amoueꝛ: deinde poniꝛ in alia aqua: ⁊ illa cū sit immūda amouetur: ⁊ poniꝛ alia quousqꝫ aꝗ̄ clara exeat ⁊ sine sapore: ꝑ qꝺ significaꝛ eius sordicies esse remota: ablui ergo dʒ lapis lazuli ⁊ lapis armenicus post suā puluerizationē. ozimum idest semē basiliconis ⁊ crocus ⁊c. ponunꝛ hic ad ꝯfortationē cordis capitis ⁊ spirituū: ⁊ cetera patēt.

De electuario de succo rosarum.

¶ Electuariū de succo roꝭ. fuit inuentū ꝓpter delicatos medicinam nō potentes accipe ꝑ se: confert podagre sciatice ex cā calida quotidianis: tertianis: qñ est tertiana nō vera: qꝛ cholerā euacuat. reliqas morbi euacuādo: ibi sunt sex. s. succ⁹ roꝭ. ꝗ sua ꝓprietate ꝯfortat stomachū ꝭm Serapionē ī. vij. ⁊ excoriationē intestinoꝝ sua stipticitate reprimit: ideo reprimit malitiā scamonee. ¶ Preterea ibi sunt sandali ꝓpter epar: ⁊ cāphora ꝓpter cor: qꝛ nō sunt nisi tria nocumenta ꝗ facit scamonea. s. stomacho: intestinis: epati ⁊ cordi: iō iter oīa electuaria hoc est valde artificiale. ¶ Electuariū satis forte est: qꝛ in. lib. j. ipsi⁹ sunt. ʒ. iij. scamonee: ⁊ illud est multū: ideo nō daꝛ nisi vsqꝫ ad. ʒ. iij. medici istud portāt secū: ⁊ qñ medicina parū ducit patiēti danꝛ. ʒ. ij. vel circa vt plus ducaꝛ: sʒ in eo est periculū dare sic post medicinā: qꝛ vnus ꝑ hui⁹ medicine receptionē fuit duct⁹. l. vicibus. Istud electuariū est bonū ⁊ securū: vnde vnus medicus magn⁹ fuit qui semꝑ isto vtebatur: ⁊ nunꝗ̄ dū posset dabat aliā medicinā: non tamē detur post fortem medicinam: vt dictū est: licet non ducat tantum quantū competit: qꝛ per hoc medicina vigorata vltra modum duceret: ⁊ ideo esset periculū: vnde melius esset expectare ꝗ̄ ita cito dare.

De electuario dulci.

¶ Electuariū dulce est eiusdem gñis euacuat phlegma ⁊ cholerā: ⁊ ideo ꝯtra tales morbos in ꝗb⁹ est vterqꝫ humor valet: vnde valet arteticis: qꝛ artetica ꝭm Auic. fit ex cholera ductrice ⁊ phlegmate morbū generāte ⁊ inducēte: esula ⁊ scamonea sunt in eo basis: ibi sunt cōfortantia rose: ⁊ sandali: ⁊ similia ⁊ euacuātia tria: vt hermodactyli esula ⁊ scamonea. Differt ab electuario ꝺ succo roꝭ. qꝛ electuariū de succo ro. cholerā purā euacuat: ideo in tertianis puris ⁊ veris cōpetit: ⁊ aliud purgat cholerā ⁊ phlegma: ideo in tertianis nothis cōpetit: ⁊ quotidianis: sed qꝛ electuariū de succo roꝭ. tantū cholerā ꝓprie purgat. ideo ꝯfert tertianis veris ꝓprie ⁊ etiā arteticis de materia cholerica: vnde dicit Nicolaus ꝙ competit contra guttam cholerā: ⁊ chole. ru. ⁊ purgat: ⁊ conualescentes ab infirmitatibus tertianarijs ⁊ quotidianarijs purgat sine molestia.

Pilule de mastice et aloe.

¶ Pilule de mastice ⁊ aloe purgant secure ⁊ valde stomachū: cū est phlegma in eo ꝯtentū: acuūt visum cū debilitatus est ex fumis eleuatis a phlegmate ꝯtēto in stomacho. aloe in eis est basis. mastix poniꝛ ad repressionem malicie aloes ꝗ ꝯfortat stomachū. dosis eaꝝ est. ʒ. ij. sine acumine aliquo: ⁊ optime purgāt gario. ad stomachi ꝯfortationē: rose ad intestinoꝝ ꝯfortationē: crocus ad ꝯfortandū cor: ⁊ ita reprimitur malitia scamonee: danꝛ secure ad euacuandum phlegma a stomacho sine obseruatione diete.

Pilule de quinqꝫ generibus.

¶ Pilule de ꝗnqꝫ generib⁹ myro. i. de ꝗnqꝫ myroba. optime sunt ad purgandū cho. ⁊ phlegma: ⁊ melancholiā a stomacho ⁊ mēbris vicinis: ⁊ dosis est. ℥. ß. vel. ʒ. vj. qꝛ nō sunt violēte: myroba. in colatura bñ danꝛ vsqꝫ ad. ʒ. xx. in substātia sua: vsqꝫ ad. ʒ. x. vnde bñ do de istis vsqꝫ ad. ʒ. xv. vñ accipio emblicoꝝ: belliricoꝝ añ. ℥. ß. vniuscuiusqꝫ: ⁊ ita. viij. ʒ. de illis: deinde alia ꝑma puluerizata vsqꝫ ad. vj. ʒ. ⁊ pono in decoctione primoꝝ myrobaꝛ. ⁊ deinde aliā decoctionē quā habeo valentē ad hoc cōmiscendo cū illa decoctione: ⁊ totū simul do. Et tu dices ꝙ myrobaꝛ. amittūt vim suaʒ in decoctiōe. dico ꝙ nō moderata existēte: lʒ nō sint ita fortes. Rasis dicit in suis experimentis ꝙ nō debēt dari in sua substātia: qꝛ sua asꝑitate ⁊ siccitate pectori nocēt: ⁊ sua stipticitate post laxatiua vehemēter cōstringūt: vñ patiētes post suā exhibitionē de his cōqueruntꝛ: ⁊ ꝓpter hoc cū eis ponitur zuccarum reprimens eorū asperitatem nocentez pectori ⁊ casiafistula ⁊ tamarindi: ne ꝯstringatur ita fortiter. vnus est modus exhibēdi quē ponit Rasis. accipiātur myroba. centū: ⁊ ponanꝛ ī aqua frigida: ita ꝙ sit aqua eminens bene per. iij. digitos aut. iiij. deinde dimittanꝛ bene per. vij. dies in aqua illa: deinde auferaꝛ aqua illa: ⁊ ponatur ad solē desiccari: deinde aqua ponaꝛ: ⁊ dimittatur per iiij. dies vel ꝑ quinqꝫ: qꝺ est melius: deinde iteꝝ ad solem ponatur: ⁊ sic fiat donec albescāt illi myrobala. ⁊ exeat aꝗ̄ sine sapore et clara. Deinde ista aqua ꝗ prius est extracta detur patiēti: euacuat enim sine periculo ⁊ sine malitia saporis respectu alioꝝ scʒ decoctione: vel in substātia. ¶ Viso de flebotomia in se ⁊ absolute: nūc videndū est de ea respectu pharmaci. Et circa hoc queriꝛ dato ꝙ vtrunqꝫ competat quod istorum est prius faciendū vel pharmacia: vel flebotomia. Et videtur ꝙ flebotomia: quia sicut cognitio generalis precedit spālez: ita euacuatio generalis vel vniuersalis precedit specialem ꝭm Gale. in multis locis. flebotomia est euacuatio vniuersalis respectu omnium humoruʒ ⁊ specialiter sanguinis: pharmacia specialis respectu vni⁹: ergo ⁊c. ¶ Itē ꝭm Raꝭ. ⁊ Auic. prius dʒ fieri euacuatio vniuersalis ꝗ̄ particularis. primo enim docent flebotomare de cephalica que vniuersaliter euacuat anteꝗ̄ fiat euacuatio de vena frontis: aut de venis que sunt sub lingua. ergo ⁊c. ¶ Itē dicit Gale. in. vij. megatechni: ꝙ si inueniatur medicina: que. s. curet morbuʒ ⁊ syntomata simul: ipsa est melior ꝗ̄ si alterum tm̄: ergo similiter euacuatio est melior que duo facit ꝗ̄ vnū tantū: si vtroqꝫ indigeamus: sed flebotomia est hmōi: qꝛ humores oēs euacuat: ⁊ non pharmacia. Sed euacuatio melior ⁊ securior est faciēda prius ꝭm autores: ergo ⁊c. Et tu dices ad hoc forte ꝙ si humores sint subtiles: pri⁹ est faciēda flebotomia ꝗ̄ pharmacia: si sint indigesti viscosi pri⁹ faciēda est pharmacia: qꝛ si flebotomia dareꝛ cōtra humores frigidos viscosos sanguis frigidus: humidus: ⁊ viscosus remaneret paucus: qꝛ euacuaretur in flebotomia calor naturalis ⁊ spiritus.

¶ Cōtra dicit Gaꝛ. xj. megatechni: ꝙ si sit sanguis multitudo: ⁊ viscositas: ⁊ oppilatio ⁊ pharmacia indigeat: prius tñ est succurrēdum cum flebotomia: ergo ⁊ in viscositate: ⁊ oppilatione corporis flebotomia est facienda.

¶Sed ꝯtra: securiora pri⁹ sunt faciẽda: ꝫ pharmacia est securior cũ min⁹ debilitet virtutẽ q̃ maxime dꝫ seruari a medico ⁊ respici: ergo ⁊c. minor pꝫ ꝑ Gal. xj. megatechni. minutio sanguinis ceteris euãtionib⁹ defectionẽ ṽtutis magis iducit. ¶Solutio Aui. sic soluit illã qõnem lib. j. q̄ si idigeat patiens flebotomia ⁊ pharmacia aut equalr: aut ineq̃lr: si ineq̃lr: tũc succurrẽdũ est magis ei q̃ magis indiget. Si eq̃lr: tũc distinguo: aut tu vis dare fortẽ medicinã: aut debilẽ. Si fortẽ vt est hellebor⁹: ⁊ est replet⁹ patiẽs cuꝫ idigeat pharmacia: faciẽda est pri⁹ flebotomia: ne ex nimia humoꝝ cõmotiõe vene rũpant. hoc dicit Auic. Si debilẽ medicinã opꝫ dare: aut sanguis est mixtus cũ alijs humoribus: aut sepatus ꝑ se: si mixt⁹: tũc dꝫ pri⁹ flebotomari cum euacuat oẽs hũoresc ũ q̄bus est sanguis mixt⁹. Si est sepatus: aut hũores sunt subtiles: aut viscosi: aut idigesti. Si diuisus: ⁊ hũores sunt subtiles: dꝫ prius fieri flebotomia q̃ꝫ pharmacia: vt natura fortificet exonerata: cũ idigeat euacuatiõe sanguinis ꝑ hypothesim: nec idiget mltitudie sanguinis tãta ad digestionẽ humoꝝ subtiliũ q̃ꝫtũ si essent viscosi: ⁊ est faciẽda q̄ est securior q̃ꝫ pharmacia ꝫ autores: ꝑ hoc natura fortificata melius resistit venenose materie. Si hũores sint grossi: viscosi: indigesti: medicina dꝫ ꝓcedere: q̄ flebotomia euacuaret subtile: ⁊ residuũ ingrossaret. Breuiter ergo cũ est equalis indigẽtia flebotomie ⁊ pharmacie: ⁊ est abundãtia humoꝝ ⁊ sanguinis: prius flebotomia est faciẽda excepto vno casu tm̃. s. cũ sanguis est viscosus ⁊ humid⁹. ¶Ad Gal. dicẽdũ: aut ipse itellexit d̾ ineq̃li abũdãtia. s. q̃n sanguis mlto plus abũdat: qđ pꝫ ꝑ eius intentionẽ ibi: q̄ de sinocha ibi determinat: vbi est maior abũdãtia sanguinis q̃ꝫ alioꝝ: ⁊ iõ tũc pri⁹ faciẽda est flebotomia q̃ꝫ pharmacia ꝓpter humores putridos corruptos abũdãtes ibi. ¶Cõseq̃nter q̃rit vtꝝ in febrib⁹ interpolatis cõpetit pharmacia: ⁊ videt ꝙ nõ: q̄ oẽ pharmacũ est calidũ ꝓmo apho. Sed calidũ aduenĩẽs calido facit ipm furere: ergo cũ in eis sit calor nõ dꝫ medicina exhiberi.

¶Itẽ aut dat añ digestionẽ: aut post: nõ añ ꝫ illũ apho. Digesta medicari ⁊c. nec post ꝫm Gale. j. interioꝝ. Natura nõ indiget medicine auxilio nisi cum morbo magnificato nequerit dñari: sed post digestionẽ natura dñat: q̄ ꝫm Gale. digestio nõ est nisi cũ natura morbũ vincat: ergo ⁊c.

¶Solutio dico ꝙ datur in febribus interpolatis post digestionẽ materie: non ante digestionem materie.

¶Ad primũ dicendũ ꝙ medicina calefacit per se: ⁊ ifrigidat per accidẽs euacuandum medicinam causantem calorem siue febrem: q̃n aliquid nocet parum: ⁊ iuuat multum illud non est dimittendum propter illud nocumentuꝫ: parum autem calefacit: ⁊ infrigidat multum.

¶Ad argumẽtũ scđm dico ꝙ cũ natura in digerẽdo dñat nõ dꝫ adiuuari ad digerẽdũ post digestionẽ: tñ nõ dñatur aliq̃n in expellendo: q̄ expulsio est motus localis: ⁊ digestio alteratio ⁊ motus localis est fortior q̃ꝫ alteratio.

¶Et tu argues cõtra ꝙ digestio q̃ est alteratio est fortior q̃ꝫ expulsio: q̄ expulsio fit i breui tpe: digestio in lõgo tpe: difficili⁹ ẽ digerere q̃ꝫ expellere: q̄ qđ fit tardi⁹ est difficil⁹.

¶Dico ꝙ expulsio fit citi⁹: q̄ materia est obediẽs ⁊ disposita vt expellat q̃ꝫtũ est de se: si virt⁹ esset sufficiẽs ⁊ fortis: ꝫ q̄ ille motus est fortis: ideo nõ sufficiẽs ad hoc nisi adiuuet: ⁊ digestio est sup materiã inobedientẽ ⁊ idispositã: iõ tarde fit ⁊ paulatim ꝯtrarias dispõnes abijciẽdo: ⁊ ꝯueniẽtes inducẽdo: ideo indiget adiutorio in expellẽdo: lꝫ dñet in digestione tñ: q̄ virtus est debilitata ꝑ morbũ ꝓcedentẽ ⁊ ex resistẽtia materie morbi in digerẽdo.

Hieralogodion.

¶Hieralogodion mẽphitũ. hiera. i. sacra: logos idest sermo: memphitũ idest impedimentũ: curat eñ impeditã locutionem ex quacunq̄ꝫ sit cã. hec omnes idest sacras partes idest cerebrum ab omni impedimẽto liberat: linguã ⁊ quecũq̄ꝫ cũ sit impedita sanat simplex vel laxatiuũ datuꝫ melancholiã ⁊ phlegma mirabiliter purgat: cũ calida det epilepticis: cũ calida sale ⁊ mulsa curat stomatichos ⁊ spumantes caducos ⁊ vertiginosos qui linguã sibi mordẽt cephalargicos hemicraneos: et qui ita vexantur ex capitis motionibus vt videantur quasi demonium habere singulis mensib⁹ vt dixim⁹ data: ꝓdest aũt hoc antidotariũ sine periculo: neq̄ꝫ vllas molestias acciplẽtibus infert: decima ps ꝯfecta est li. j. ℞. coloq̃nti de interioris polipodij. añ. ʒ. ij. eufor. folij cotãdij añ. ʒ. j. ⁊ ß. ⁊ grana absinthij: ⁊ myrrhe añ. ʒ. j. ⁊ gr. xij. cẽtauree: agar. amomi. cimini: anat̃: folij spice: sq̃lle: diagridij. añ. ʒ. j. aloe cimaꝝ thimi. casie: camedie: bdellij purissimi. añ. ʒ. ij. ⁊ gr. xiiij. cinamomi: opoponaci: castorei: aristologie ro. pipis albi et lõ. ⁊ ni. croci: serapini: petro selini. añ. ʒ. ß. hellebori nigri ⁊ albi añ. ʒ. vj. mel quod sufficit: dant aũt de eo. ʒ. iij. mane vel sero cum calida: vel cum mulsa ⁊ sale distemperata in modum castanee.

De hiera Ruffini.

¶Hiera Ruffini. hiera. i. sacra: Ruffini ab autore, dr: dat ꝓprie scabiosis ex salso phlegmate elephantiosis ⁊ serpiginosis: curat vtranq̄ꝫ morpheã cũ aqua tepida dat: sed si purgationem purgare volueris: adde. ʒ. ij. scamo. ⁊c.

De ventosis.

¶Supius visum est de vniuersali euacuatione que fit per flebotomiã: nunc videam⁹ de magis particulari que est vẽtosatio. Ista ventosatio aliq̃n fit cum scarificatione: aliq̃n sine scarificatione. Cum scarificatione quinq̄ꝫ de causis. ¶Prima cã est: q̄ aliquando ponitur ventosa ad restringendũ siue diuertendũ: vt supra mamillas apponunt ventose ad diuertendũ fluxũ humorum siue menstruorum: ꝫm Hip. v. apho. ⁊ hoc dicit Gal. xiij. megatechni: si in sanguinis fluxu de vulua in mamilla apponit vẽtosa valet: ⁊ dꝫ. s. caueri vt. s. apponat in oppositũ supra mẽbrũ habẽs colligantiã ad illud: aliter nihil faceret. ⁊ per hãc viã dicit ibidem ꝙ in fluxu sanguinis narĩũ apponere vẽtosam supra hypocundriũ dextrũ valet: ⁊ si a sinistra: supra sinistrũ: ⁊ si ab vtraq̄ꝫ: supra vtrunq̄ꝫ. ¶Secunda cã est vt attrahãtur humores ab intra siue a profundo corpis ad exteriora: vñ Gal. xiij. megatechni: vnde scimus q̄ ventosa ceteris fortius attractiuis q̃ interi⁹ sunt extra ducit: ⁊ apostema aufert durum ꝓcedente tñ euacuatione vniuersali: maxime si corpus sit plenũ. ¶Tertia cã est vt ꝑ ventosam membrũ retineatur: siue reducatur ad loca ꝓpria: vt cũ intestina cadunt inferius: appositio ventose supra ventrẽ retinet ea: et reducit ad locum ꝓprium. ¶Quarta cã est ad dissoluendum ventositateꝫ: vt in colica per hoc dolor cessat: vnde in quadã muliere accidit ꝙ erat pinguis valde ꝓpter qđ sepe habebat colicam. Et quedã mulier alia accipiebat duas ollas strictas i orificio: ⁊ ponebat in vno magno vase eneo ollas: ⁊ vas eneũ ponebat ad ignẽ: demũ pãno lineo ventrẽ tegebat: ⁊ postea illas duas ollas calidas supra ventrẽ ponebat ⁊ adherebat vẽtri: ⁊ sanabat. In apostemate aut in materia intẽsa nõ ꝯuenit ventosa in colica: nisi materia sit phlegmatica ⁊ vẽtosa. Quinta cã est q̃n appositio ventosarũ fit ad doloris mitigationẽ: ⁊ tũc in colica passione fit gñalr hoc modo: siue hoc fit ex apostemate: siue fit ex materia cholerica: siue ex phlegmate: siue ex vẽtositate ⁊c.

Galenus.

Vñ Gal. in. xiij. megatechni cap. iiij. aliq̃n curam⁹ doloreꝫ existentẽ ꝓpter fumositatẽ intestinoꝝ cũ ventosa ignea: et ita valet ad dissoluendã ventositatẽ: ⁊ ꝑ ꝯsequens ad curãdũ: si sit cã ventositatis: ⁊ ad dolorẽ mitigandũ si sit ex materia alia: lꝫ non curetur perfecte: vt pꝫ per Gale. ibidẽ ⁊c.

¶Aliq̃n aũt fit ventosatio cũ scarificatione: quare autem fit ventosatio non flebotomia: triplex est causa. ¶Prima cã est: quia volumus euacuare a mẽbro vno: ⁊ nõ ab alio: ⁊ ideo fit ventosatio ⁊ non flebotomia que a toto corpore euacuat. ¶Secunda cã est: q̄ virtus est debilis: aut etas inconueniẽs. vnde Rasis i. vij. ventose a paruis venis sanguinem trahunt: ⁊ ideo non debilitant: sicut flebotomia q̃ a magnis venis calorem ⁊ multitudinẽ spirituuꝫ euacuat cum sanguine: ventosa aũt parum de calore ⁊ spiritu euacuat. ¶Tertia causa est: q̄ intendimus euacuare sanguinem a mẽbris ignobilibus ⁊ non a nobilibus: flebotomia aũt principaliter euacuat a nobilibus a magnis venis: vẽtosa autẽ a mẽbris ignobilibus ⁊ a paruis venis imixtis in mẽbris: ⁊ ab extra venas: ⁊ hoc habet ab Haly i techni: vnde docet ventosationẽ fieri ꝓpe talũ: vt maxime fiat remotio a mẽbris nobilib⁹. Loca aũt in quibus vniuersaliter ponunt ventose sunt ista: in cõiunctione colli ⁊ capitis inter cornua capitis. Et ista ventosatio hꝫ locũ cephalice: cõfert eñ passionibus capitis: ⁊ mẽbroꝝ in capite existentiũ: ⁊ dolori dentiũ: oculorum: aurium: precedente tamen totius corporis purgatione: ne ad caput materia trahat ⁊ impleatur: ⁊ sic morbus augeatur ꝫm Galeñ. xiij. megatechni: capitulo predicto: sed cauendum est ne assuefiat: quia assuete memoriam ledunt. ¶Secundus locus est supra nucham puppis: et habet officium vene nigre: in cõiunctione spatule cum collo valet ad passiones faciei: vt impetigine: et

Rasis.

impetigine: ⁊ in fetore oris: sed posita supra spondiles hꝫ officiū basilice: ⁊ mūdificat partes pectoris: est tñ nocens ori stomachi: ⁊ infert tremorem cordis: vnde in talibꝰ non dꝫ fieri: valet tñ tremori cordis ex repletione ⁊ cū calore: ꝭꝫ Rasim. ij. Almansoris. Uentose sub mēto mūdificāt faciem: impetigini conferunt: ⁊ in mandibulis patientibus: aliquando ponuntur in renibus: ⁊ tunc conferunt passionibus membrorum inferiorum: aliqñ in cruribus intra ad prouocationem menstruorum emorroidarū: ista eñ ventosarum appositio melior est mulieribus ꝗ̃ saphene apertio ad prouocationē menstruorū: qꝛ fortius attrahit a ꝓpinquiori.

Differētia inter vētosationē et flebotomiā.

¶ Item differentia est inter ventosationem et flebotomiā: quia flebotomia sanguinem grossū euacuat: ⁊ ventosatio sanguinem subtilē: per hoc differt attractio per vacuū ab attractiōe per pharmaciā: qꝛ pharmacia humorē certū ⁊ dterminatū euacuat ⁊ attrahit: ſꝫ vacuū subtiliorē. ¶ Postea videamꝰ qñ debeat fieri vētosatio. Primo dico ꝙ in pinguibꝰ nō valet vētosatio: qꝛ ꝭm Aristo. in aialibus sicut in fluminibꝰ accidit ꝙ canalia aliqñ subtilia q̄ luto implenꝭ: ⁊ tunc nō sunt canalia: qꝛ per ea non potest aqua currere: ⁊ postea luto euacuato iterū fiūt canalia: siꝭr est in corporibus humanis: qꝛ quedā sunt vene que aliqñ nō sunt canalia: qꝛ carne ⁊ pinguedine replenꝭ: ⁊ tūc ꝑ eas nō currit sanguis: qꝛ ergo in pinguibus sunt valde stricte vene q̄ carne aut pinguedie replenꝭ: ideo nō est in eis sanguis: ⁊ iō vētose nō attrahūt in eis nisi cū magna violentia: nec attrahūt nisi sanguinē subtilissimū: ⁊ grossus ꝑ locum oppilatū trāsire nō pōt. ¶ Itē debes cauere ne exhibeas vētosas in ꝓ̄ncipio mēsis: qꝛ humores sunt q̇eti: ⁊ iō cū difficultate trahenꝭ: nec ī fine: qꝛ illa quadra est frigida: ⁊ ideo nō attrahenꝭ faciliter: sed in hora media: qꝛ tunc ī sa tis sunt hūores mobiles: nec sunt nimis frigidi. ¶ Itē in hora diei tertia: qꝛ tūc ꝓpter calorē pori aperiuntur: ⁊ sanguis ī illa hora magis ad mēbra moueꝭ: ideo de facili trahitur ad ea ⁊ ab eis. ¶ Itē post balneū nō dꝫ fieri ventosatio: qꝛ timendū esset ne fieret fluxus sanguinis nimꝰ: nisi in casu. s. si sanguis sit nimis grossus: tūc sanguis añ vētosationē dꝫ fieri subtilis per balneū: sicut in flebotomia dictum est in regulis de flebotomia. ¶ Differt attractio sanguinis ꝑ ventosas ab attractione per sanguisugas: qꝛ sanguisuge magis attrahunt a profundo corporis: vētose autem a partibus sußficialibus: debēt ergo sanguisuge apponi ad locū vbi volumus attrahere a ꝓfundo humores. ¶ Itē anteq̄ʒ apponanꝭ dꝫ locus fricari vt fiat rubeus: et si nō velint se adherere cū mēbro: dꝫ locus illiniri cū sanguine recēti vt adhereāt: dꝫ ergo locus fricari: aut lauari aqua calida.

De sanguisugis eligēdis.

¶ Debent eligi tales sanguisuge nō q̄ sunt ī aqua lutosa ⁊ turbida: ⁊ que sunt virgulate: qꝛ iste sunt venenose sanguisuge in colore similes lapidi lazuli: ſꝫ debēt eligi que sint rubee tendētes ad colorē epatis ꝛ q̄ habeant duas lineas rubeas: aut tendētes ad quandā viriditatē q̄ habeāt ꝑua capita: ⁊ sint longe: graciles in aq̄s claris manētes. Et si velimꝰ eas facere cadere: debemꝰ apponere sal vel calcē: aut puluerē siue cinerē circa eaꝝ capita: ⁊ si post casum qꝛ cutē ꝑforauerūt fluat sanguis: tūc restringēdꝰ est scꝫ cū puluere tegule recētis ⁊ galle: ⁊ paruꝫ de sanguine draconis: tūc spargaꝭ supra locū ne restringaꝭ. ¶ Itē post casum eaꝝ dꝫ apponi ventosa: qꝛ ꝑ sanguisugas fugit attractū de sanguine plusq̄ʒ exteriꝰ sit euacuatū: dꝫ ergo apponi vētosa: vt ille sanguis extrahaꝭ. Appositio illaꝝ sanguisugaꝝ valet passionibꝰ cutis: qñ passio est ꝓfundata in cute. ¶ Itē in istis sanguisugis q̄ valēt ad attractionem sanguinis sciendū est ꝙ debēt esse famelice: ⁊ hoc fit sic: qꝛ priꝰ debēt in aqua ꝑ vnū diē ꝯseruari: ita ꝙ nō comedant: vel si velis plus ꝯseruare illas: pone in aq̄ illa parū de sanguine agni: vel hmōi: vt viuāt aliquātulū tꝑis: valēt ergo in impetigine: serpigine: ⁊ ꝯtra malū vulnus ⁊ antiquum prius tñ corꝑe euacuato ꝑ flebotomiā. ¶ Habito de quibusdā electuarijs laxatiuis: ⁊ de quibusdā medicinis: adhuc dicamus de duabꝰ medicinis q̄ʒtū spectat ad ꝓ̄sentē lectionē. Quarū prima est hieralogodion. Scda est hiera Ruffini.

De hieralogodion.

Hieralogodiō dr ab hiera qđ est sacra: ⁊ logos qđ sermo ⁊ īpedimentū: qꝛ valet ad īpedimentū loq̄le. Optime eñ purgat phlegma ⁊ melācholiā. Helleborus al. ⁊ ni. sunt ibi basis: in ea sunt multū attrahētia: ibi est coloq̇ntida, eufor. helleborus: scamonea: cocognidiū: semē laureole: ⁊ est valde laxatiuū: vnde laxat bñ sicut helleborus: ⁊ lꝫ helleborus sit ibi minꝰ in quantitate: magis tñ est ibi in ꝟtute: ideo est ibi basis: ꝓprietas eius est multiplex. Helleborus duplex est. s. albꝰ ⁊ niger. Albus facit vomitū: qꝛ leuior est: ſꝫ niger facit secessuꝫ. Helleborꝰ al. est calidꝰ ⁊ siccus in scđo: hꝫ ꝓprietatē desiccādi: ⁊ incidēdi: ⁊ corrodendi: ⁊ subtiliādi. Corrodit carnē mortuā.

Quid helleborus.

¶ De helleboro vtroq̄ʒ ⁊ sagimine forti: vel sagimine antiq̊ fit bonū vnguētū ad scabiē: leuiter īcidit: ⁊ subtiliat phlegma: ⁊ melācholiā euacuat: ⁊ cholerā: ſꝫ magis melācholiā euacuat: ⁊ cholerā: ſꝫ magꝭ melācholiā. Cōfert melācholie: epilepsie: manie: ⁊ monopagie: ⁊ hꝫ malitiā: qꝛ mutat materiā in ventositatē eā exoluēdo mirabiliꝭr: ideo facit dolorē capitis ⁊ stuporē: ideo docet Hipp. cū eo ponere daucū petroselinuꝫ: anisuꝫ: ameos: siler montanū: ꝑ q̄ sua malitia auferꝭ. Accipiaꝭ helleborus viridis: si īueniaꝭ: qꝛ istud est bonū: ponātur in aq̄ calida radices parue q̄ adherent magne radici: ⁊ grosse quousq̄ʒ possint scoriari ⁊ remoueri sordicies: demū desiccenꝭ ⁊ puluerizenꝭ: ⁊ cū eo cōmisceanꝭ semen dauci: ⁊ semē sileris mōtani: anisi: ameos: carui ⁊c. si ponaꝭ ⁊ īfigaꝭ in radice vitis vinū erit laxatiuū: albus helleborus magis est: niger tñ est magis calidꝰ: mures īterficit: si ex aliq̊ ītincto in eo gustēt.

Mirū de helleboro

Helleborus mures interficit.

Helleborus est ibi basis: ⁊ ꝯfert hec medicina ⁊ ēt hiera Ruffini passioni capitis. aliq̇ dicūt ꝙ dꝫ dari in liq̇da substātia: qđ est falsuꝫ: ſꝫ ī pilulis: qꝛ iste attrahūt a remotꝭ ꝑtibꝰ: tales debēt dari ī grossa substātia: ergo ⁊c. ¶ Hieralogodion est securissima in scabie antiq̄ ex phlegmate ⁊ melāccholia: daꝭ sine acumine: ⁊ si acuaꝭ parū dꝫ acui. Usus dādi eā talis est bonꝰ ⁊ securissimꝰ. deꝭ de hieralogodiō. ʒ. ij. patiēti ī sero: deinde dormiat: in mane vadat medicꝰ ipm visitare: ⁊ ipm īueniet dormiētē ⁊ q̄si stupiduꝫ: tūc hēat medicꝰ decoctionē suā cū mirob. idis ⁊ chebulis factā cū epithimo ⁊c. vñ sunt ibi aliq̄ herbe decocte hñtes aspectū ad melācholiā: q̄dā ad phlegma: illā decoctioneꝫ det in mane: tūc illud bñ eūabit: cā est: qꝛ ꝓ̄ma magnā fecit cōmotionē in humoribꝰ: ⁊ isti hūores sic cōmoti fortiꝰ a myroba. attrahunꝭ: vñ plus euacuāt tūc q̄ʒ eūaret vna fortis medicina. ¶ De illa dedi semel. ʒ. ij. cū. ʒ. j. pilulaꝝ aureaꝝ ⁊. ʒ. j. hierepigre cuidā q̄ sibi timebat đ lepra. xx. sellas habuit: eūatiōe facta a vētre habuit vomitū materie viridis valde ad modū herbe viridis: vñ vnā pintā ⁊ plus: ⁊ tēdebat illa materia ad quandā nigredinē: lepra eiꝰ fuit palliata ꝑ tres annos: ⁊ postea apparuit. ¶ Hieralogodiō si poneꝭ cū musto in testa oui: ⁊ distēpereꝭ cū musto in aq̄ decoctiōis arthemisie valet ad ꝓuocādū mēstrua ꝑ pessarium imectū: si cū sanguine leporis hieralogodiō distēperetur: aut hiera Ruffini: qđ est melius: ⁊ ex hoc friceꝭ locus morpheatꝰ curaꝭ.

De hiera Ruffini.

¶ Hiera Ruffini est fortior: ī sua eñ recepta sunt lib. ij. ⁊ sunt. ʒ. ij. hellebori: ⁊ illud est multū: in hieralogodion nō ponunꝭ nisi grana. vj. tritici. xx. grana faciunt pōdus vniꝰ denarij: ⁊ sua recepta est lib. j. ⁊ illa est minꝰ q̄ʒ duodecima: iō est debilior q̄ʒ hiera Ruffini: valet idē hiera Ruffini qđ hieralogodion nisi qꝛ est fortior: ⁊ dr ab hiera qđ est sacra: ⁊ Ruffini: qꝛ Ruffinus eaꝫ inuenit: attrahit phlegma ⁊ melancholiam. iste medicine sunt fortissime: ⁊ ideo nō dꝫ eas dare medicus nisi sit multum expertus.

An medicina euacuet materiā coniūctam.

¶ Queritur vtꝝ medicina attrahat materiā ꝯiunctā ipsiꝰ morbi: aut antecedentē. ⁊ videtur ꝙ ꝯiunctā ꝭm Ioannitiū: materia ꝯiūcta est qua presente est morbus: ⁊ q̄ absente nō est morbus. Illud ergo qđ curat morbū illā materiā siue causam abijcit simpliciter. Sed per medicinas laxatiuas aliqñ curatur morbus: ergo per ipsas materia cōiuncta euacuatur. ¶ Item a medicina humor trahitur tota spē: sed eadem est tota spēs siue proprietas in humore q̄ est materia ꝯiuncta ⁊ in humore q̄ est materia antecedēs: ergo si vnꝰ pōt attrahi ⁊ aliꝰ.

Quid euacuare.

¶ Itē Gal. in techni. euacuare est totā materiā a corꝑe educere: ſꝫ nō educeꝭ tota materia morbi: nisi materia coniuncta morbi euacuaretur ⁊ antecedens: ergo vtraq̄ʒ materia euacuaꝭ. ¶ Ad oppositum. medicina non attrahit: nec euacuat nisi digestuꝫ. digesta medicari ⁊c. sed coniuncta materia non digeritur: ergo ⁊c. minor patet: qꝛ digestio est alteratio faciens cessare putredineꝫ. Sed in materia cōiuncta non cessat putredo. Illa enim in paroxismo consumitur ⁊ inciditur: ergo ⁊c. ¶ Dicūt quidā ꝙ materia cōiūcta nō attrahiꝭ a medicina: ſꝫ solū añcedēs: sed illud est falsum gñaliter ad minus

in paralysi:cũ nõ sit putrefactio:qre nõ põt attrahi illa materia ɔiūcta:cũ nõ est ibi cã:imo planũ est ꝙ attrahit:ꝛ mẽbrũ in quo est lesio alleuiat:ꝛ alleuiationẽ sentit. ¶ Et ꝓpter hoc dicũt quidã ꝙ verũ est in his morbis:nõ in alijs ĩ quib⁹ est putrefactio. ¶ Sed cõtra medicina est violẽtior in attrahẽdo ꝙ̃ flebotomia:sed flebotomia in pleuresi vbi est putrefactio ꝛ febris cõtinua euacuat materiã ɔiunctã febrẽ facientẽ:qꝛ fm Hip.ij.acutoꝝ.dꝫ flebotomari patiẽs quousqꝫ sanguis mutet a rubedine in nigredinẽ. Et dicit Galenus. Gal. ꝙ cũ nigrescit venit a loco passionato : ergo ꝑ pharmaciam potest materia coniuncta feb. euacuari.

¶ Propter hoc dico ꝙ materia cõiuncta ꝙ̃tũ est de se põt euacuari:tñ sua eũatio ĩpeditur:qꝛ ante paroxismũ materia mouet ad locũ minere a quo fortiter ꝓpter malã eius qualitatẽ attrahit:ꝛ ad ipm̃ materia ex sua mala dispõne mouet:ille aũt mot⁹ impedit ne a medicina trahat cuꝫ sit ꝓpinquior aliqñ minere ꝙ̃ medicine: ꝛ materia añcedẽs ideo ad minerã mouetur:ꝛ nõ ad medicinã añ paroxismũ. Duo eñ sunt a medicina attractionẽ impediẽtia : vnũ est fortis mot⁹ materie ad minerã. Scðm est ꝓpinqtas ei⁹ ad minerã:ꝛ nõ cessat paroxism⁹ ꝙ̃diu põt ab humore eleuari fum⁹ potens corrũpere:ꝛ hoc est ꝙ̃diu humor hꝫ formã humoris:ꝛ idõ nõ cessat paroxism⁹:nisi cũ humor iã est q̃si cinis fact⁹ ꝛ icinerat⁹ ꝑ putrefactionẽ cõpletã: ꝛ tũc formã humoris nõ hꝫ:ꝛ ideo a medicina nõ attrahit. Rõ aũt eoꝝ q̃ dicebãt ꝙ in febre materia ɔiũcta non attrahit:est qꝛ vident ꝙ post acceptionẽ medicine i tertiana aut i alio simili morbo patiẽs aliqñ hꝫ paroxismũ vnũ:ꝛ forte nihil plus:qð nõ esset si materia ɔiũcta esset attracta:ꝛ vbi añs esset attracta hñet plures paroxismos:ꝛ ita rõne seu opinione suã sic cõseruabãt. Rõ aũt eoꝝ q̃ ponebãt ꝙ materia ɔiũcta nõ põt attrahi est:qꝛ materia est putrefacta: ꝛ putrefactio mutat spẽm:ꝛ ita humor putrefact⁹ actu nõ hꝫ spẽm humoris:ꝛ idõ non attrahit:ſꝫ hoc est falsum:ꝛ putrefactio cũ est in statu ebulitiõis nõ mutat spẽꝫ humoris:ꝛ tũc facit febrẽ forma lẽ:sicut pomũ cũ in eo ebulitio incohat nõ amittit formã pomi:ſꝫ post icinerationẽ amittit formã:ita est in ꝓposito: vñ humor in putrefaciendo hꝫ formã humoris:ſꝫ cõpleta putrefactiõe cũ humor est putrefact⁹,siue incinerat⁹,tunc amittit formã humoris:ꝛ bñ verũ est ꝙ nõ attrahit:vt dictũ est:neqꝫ feb. tũc facit:nec est tunc materia cõiũcta alicuius feb. nisi q̃rtane aut nouene:vt dictũ est i libro febriũ.

¶ Ad argumentũ in oppositũ dicendũ ꝙ nõ est intẽtio ꝙ digestio faciat cessare putredinẽ oĩno:ſꝫ incensionẽ putredinis in materia si sit in actu i putredine:aut ad putredinẽ futurã ad quã est actu disposita a materia nõ actu existẽte in putrefactiõe remouẽdo dispões disponẽtes materiã ad hãc putrefactionẽ:vt qð viscosum incidat ꝛc. ꝛ in materia que est in putrefactione actuali mitigat putrefactionẽ:et ita digestio cessare facit in materia putredinẽ in hoc ꝙ putredinem mitigat:vt dictum est ꝛc.

An medicina sit dãda in statu morbi.

¶ Cõsequẽter querit vtrum medicina debeat dari in statu morbi:ꝛ videt ꝙ sic:qꝛ medicus cum sit minister nature ipsam in suis opationibus ordinatis dꝫ imitari: cuꝫ ergo natura ordinate ꝓcedẽdo in statu euacuat:ergo ꝛ medic⁹. ¶ Itẽ in primo interiorũ.natura nõ indiget medicine auxilio:nisi cũ ipsa morbo succũbit:ꝛ hoc est in statu:qꝛ ĩ statu sunt syntomata in malitia vltima q̃ naturã multũ molestãt:ergo ꝛc. ¶ Itẽ cũ natura nõ põt materiã expellere ne vincat:tunc dꝫ medicus eã iuuare:ſꝫ hoc est in statu: ergo ꝛc. ¶ Oppositũ dicit Hip. in statu silẽtiũ hñe meli⁹ est: dicit eñ ꝙ dieta nõ dꝫ exhiberi de q̃ min⁹ videt ꝙ̃ de medicina:qꝛ medicina est ɔtraria nature cũ sit venenosa : ergo ꝛc. ¶ Dico ꝙ in statu nõ dꝫ dari medicina:attamẽ sciẽdũ ꝙ duplex est status:qꝛ vno modo distinguunt tpa morbi a parte quãtitatis rei euacuande sicut in pleuresi:vnde in principio ei⁹ nihil aut parũ spuit patiẽs:sed in augmento plus spuit:ꝛ in statu maxime spuit: in declinatiõe diminuit sputũ:ꝛ iste status nõ est neqor horaꝝ:ſꝫ est mitior ꝙ̃ ꝑncipiũ ꝛ ꝙ̃ augmẽtũ:qꝛ mã tũc est minus molestãs ꝛ minus malitiosa:idõ dicit Hip. ꝑmo acutoꝝ: ꝙ ꝙ̃to pl⁹ spuit plus est dandũ de iure:vt ɔfortet natura ad illud expellendũ:ꝛ nõ det in ꝑncipio:ne impediat natura ad digerẽdũ: ꝛ tñ in statu medicina adiuuãs naturã ad expellendũ:cuꝫ nõ est potens oĩno expellere ꝛ lenẽs mẽbrũ:ꝛ habilitans materiã ad expellendũ põt dari. Alio modo distinguũtur

Stat⁹ duplex.

tẽpora morbi a parte syntomatũ : ꝛ tunc dicit principium morbi tps in quo syntomata nõ apparẽt:aut parũ:et cum augmẽtantur augmentũ est. Et status dr̃ tps in quo est vltimitas malitie syntomatũ:ꝛ declinatio est tps in quo diminuuntur syntomata. Et iste status est melior horaꝝ:ꝛ in isto statu nihil est dandũ:ne natura impediat. ¶ Ad pmũ ꝙ medicus dꝫ seq naturã:verũ est quãtũ ad locũ ꝑ quẽ fit eũatio:vbi repit natura ibi opꝫ ducere:ꝛ inq̃ntum ad qualitatẽ materie euacuãde:vñ apho.iiij. In pharmacijs talia educere opꝫ qualia sponte veniẽtia:ꝛ non ꝙ̃tũ ad tps euacuãdi:qꝛ medicina eã ĩpediret:ꝛ ab eũatione materie desisteret:cũ nõ moueat nisi mota:ꝛ eã dbilitaret cũ sit venenosa:ꝛ malã discrasiã gñaret cũ sit calida. ¶ Ad aliud dico ꝙ ibi sunt multi defect⁹. Primo fallacia ɔsequentis. Scðo fallacia figure dictiõis. Nã nõ sequit:dꝫ iuuare: ergo tũc dꝫ iuuare. Uel sic dicendũ ꝙ dꝫ iuuari nisi ĩpediret ꝑ illud qð dat ad iuuandũ:sed vt visum est impediret per medicinã:ꝛ ideo maius nocumentũ ꝙ̃ iuuamẽtũ faceret. Sed dicendũ ꝙ illa autoritas maxĩe in medicinis alterãtibus attẽdit:ꝛ nõ in euacuãtib⁹. ¶ Ad aliud qð arguit ꝙ in statu morbi est medicĩa dãda:qꝛ nã tũc maxime laborat:qꝛ tũc sunt accidẽtia vltimata. Dicendũ ꝙ ꝟtus aĩalis q̃ viget in lacertis:ꝛ musculis maxime laborat.s. passiue:et virt⁹ nãlis ẽ salua:ꝛ nõ laborat passiue: ſꝫ actiue tm̃ expellẽdo:ꝛ est fortior respectu materie egritudinis cũ iã illã vicerit:ſꝫ esset fortior in se:ꝛ idõ nõ indiget medicine auxilio.

An medicina sit dãda in die paroxismi.

¶ Consequẽter q̃rit vtꝝ medicina debeat dari ĩ die accessionis:ꝛ videt ꝙ sic ꝑ Haly. in techni in capi. de causis. ¶ Itẽ hoc idẽ dicit Auic. in.iiij. qꝛ in q̃rtana ꝛ quotidiana ĩ die paroxismi dꝫ fieri vomit⁹ q̃ est fortior medicina ꝙ̃ secessio:ergo ꝛc. ¶ Itẽ vna cã est q̃re materia meli⁹ attrahit a medicina cũ nature odiosa est:cũ ergo in paroxismo magis sit odiosa ꝙ̃ añ:ergo tũc erit maxime apta ad euacuãdũ. ¶ Ad oppositũ ẽ Aui. dicẽs: ꝙ tũc est tps q̃escẽdi ꝛ somnum querendi libro primo capitulo de flebotomia.

¶ Solutio. multi medici dederũt medicinas in die poxismi:vt magister rogerius baro:ꝛ multi alij:vt inuenit i practicis suis:sed nõ dabãt fortes:ſꝫ debiles: ꝛ tũc dicebãt ꝙ medicina debilis erat dãda vt.ʒ.ij. hierepigre:ꝛ rõ ꝑ quaꝫ faciebãt erat ista:qꝛ fm Gale. primo de crisi. motus nature iuuat ad materie expulsionẽ:cuꝫ ergo in die paroxismi magis moueatur:tunc potent faciliter expelli.

¶ Sed cõtra ꝛ ꝑ hoc ad illud rñdetur.motus confusus ꝛ incertus iuuat ad extractionẽ materie:ſꝫ motus ad certuꝫ nõ iuuat:qꝛ tunc fit motus agitatiuus:cũ materia mouetur ad vnũ locũ a natura:ꝛ a medicina trahitur ad alium. Sed in paroxismo est motus ad certũ vbi ad mineram vel ẽt expellẽda ad exteriora : ꝛ medicina adheret stomacho: ergo ꝛc. ¶ Istud credo fm Auiceñ. ꝛ G. qð non debet dari medicina fortis in die paroxismi:ſꝫ debilis põt fm Hali. ſꝫ nõ hora poxismi:ſꝫ añ horã:vt alleuiet poxism⁹ ſꝫ Hali. ꝛ Auiceñ. in.iiij. dicentẽ hoc de vomitu in quartana. Et cuꝫ dicit ꝙ tunc facilius attrahitur:qꝛ motus eius iuuat: falsum est:vt pꝫ ex predictis:qꝛ motus ille intelligitur de quo loquitur in.j. de crisi. de materia furiosa: que non mouetur ad locum certũ:sicut materia faciens paroxismũ.

¶ Ad aliud qð arguit ꝙ tũc est materia magis odiosa nature:veꝝ est:tñ nõ dꝫ ꝓpter hoc dari medicina euacuans: quia diuertit naturam in illa hora: ꝛ ille motus egritudinis eam debilitaret ꝓpter causam predictam.

¶ Tyriaca magna Ga. tyriaca dr̃ dña medicinaꝝ: Gal. qꝛ Gal. eã cõposuit. facit ɔtra grauissimas passiones corporis humani: epilenticis: catalenticis: apopleticis ꝛc.

¶ Tyriaca diatesseron: de.iiij. rebus antiq̃tus dicebat : ſꝫ alij philosophi aliqd postea addiderũt: ꝓ̃ualet toxicatis:ꝛ canis rabidi morsib⁹:ꝛ alijs venenis: morsib⁹ aĩaliuꝫ det cũ suc. mẽte:ꝛ sup ipꝫ vuln⁹ inũcta apata bonum ꝛc.

¶ Supius diximus de euacuatione vniuersali q̃ fit ꝑ flebotomiã:ꝛ de quadã particulari q̃ fit ꝑ secessum:ꝛ ꝑ vomitum:ꝛ ꝑ ventosam:nunc videamus de quadã particulari euacuatione que fit ꝑ clysteria:de qua dant.xj. regule.

Regule de clysterib⁹.

¶ Quarũ prima est ꝙ oĩa clysteria euacuãt materiã que est in intestinis. ¶ Scða regula est:cũ clysteria expellãt ꝛ cõsumãt ventositatẽ in intestinis contentã:ideo valent in passione colica:ꝛ maxime in colica vẽtosa. ¶ Tertia regula est ꝙ clysteria valent in passionibus renũ ꝛ membroruꝫ nobiliũ. In

nobiliū. In passionibus renū: q̄ꝛ intestina renibus vicinā̄tur: ⁊ iō a renibꝰ inest dolor in itestinis ex passionibꝰ renū: ⁊ est ī eis vētositas quā clysteria expellūt q̄ dolorē faciebāt: iō dolorē mitigāt in renū passione: lꝫ illā materiā nō consumāt: nec expellāt. Silr valēt ī passionibꝰ mēbroꝝ nobiliū: vt cordis: epatis: q̄ꝛ expellēdo feces ab intestinis intestina per vacuitatē suā attrahūt materiā ꝯtentā in mēbris nobilibus: ⁊ ita materiā ꝯtentā in eis curāt. ¶ Quarta regula est ꝙ ẜm Aui. iij. li. cap̄. de cura colice: nō debēt fieri clysteria acuta fortia: nisi post materie digestionē: q̄ꝛ cor et epar debilitarēt. ¶ Quinta regl'a est ꝙ nō debēt fieri cibo crudo existēte in stō: q̄ꝛ ille cibus attraherez ad intestina ante sui digestionē: ⁊ ad epar simil'r attraherez ante sui digestionem: ⁊ ideo nō dꝫ clysteriū fieri nisi post cibi digestionē: et hoc per longum tp̄s ip̄is intestinis euacuatis ip̄a attraherēt ad se cibū indigestū ẜm Aui. lib. iij. cap̄. de cura colice. ¶ Sexta regula est: ꝙ non debēt fieri clysteria ꝯtinue: imo debet fieri quies inter ea: ne per hoc nature multū debilitenz. ¶ Septima regl'a notandū ꝙ si clysteria nō inueniāt humorē ꝯtentū in intestinis nō attrahūt humorē a membris ẜm. G. vij. megatechni. clysteriū nō transit vltra ieiunum. ¶ Octaua regula est ꝙ diuersimode administrantur ista clysteria ẜm diuersitatē mēbroꝝ patientiū: vñ si passio sit in renibꝰ; patiēs dꝫ iacere supinus: et pedibꝰ eleuatis dꝫ clysteriū dari: et ꝑ istū modū iacēdi melius attrahit a renibus ⁊ attingit ad eos: si in intestinis: dꝫ iacere ꝓnus ꝓpter eandem cām. ¶ Nona regula: ꝙ nō debēt fieri clysteria in tp̄e calido: sed aliquātulū frigido: ne per hoc febris sequaz ꝓpter eoꝝ acuitatē: ⁊ debēt fieri ante cibū aut post multū. ¶ Decima regl'a est ꝙ bonū est ꝙ ante clysteria fiat hūoꝝ ebulitio siue cōmotio; qđ facit balneū ante clysteria: q̄ꝛ melius attrahunz ad intestina ip̄is eūatis. ¶ Undecima regula est ꝙ nō debēt fieri clysteria cū patiēs est infirmꝰ aut in intestinis: aut in ano: vt cū in eis est apostema: aut emoroide nō cōpetūt. Causa est duplex: q̄ꝛ primo patiēs lederez ab ip̄o clysterio. Scđo ꝑ clysteriū fieret attractio ad locū passionis ⁊ doloris ẜm. G. ⁊ ad ip̄m nō dꝫ fieri attractio.

¶ Scđm circa hoc notandū ꝙ clysteria multis et diuersis intētionibꝰ fiūt. Nā aliqñ fiūt ad mollificādū: vt vbi est fortis induratio fecū fiat clysteriū mollificatiuū. Accipe maluas bismaluas herbā mercurialē violariā: ⁊ decoquantur cum istis: addatur colatura furfuris ⁊ parum salis ⁊c. *Clysteria multis et diuersis intētionibꝰ fiunt.*

¶ Itē oleum violatū aut butyrū recens aut sagimen porcinū. In hoc aūt clysterio nō dꝫ esse sal nisi parū si sit ibi: vt faciat ip̄m citius descēdere ⁊ expelli. ¶ Aliqñ fit clysteriū ad mordificādū. Accipe absinthiū abrotanū centaureā calamentū origanū ⁊ sil'a: ⁊ decoctioni istaꝝ addaz paꝝ mellis: ⁊ si vis purgare phlegma: addaz polipodiū: et cuꝫ hoc plus ponaz de sale q̄ꝫ in illo primo clysterio: q̄ꝛ nō fit ꝓ induratione fecū: sed ꝓpter defectū cholere que ad ista intestina non delegaz ad expulsionē. Sed prima cōpetit in induratione fecum: ⁊ ideo maxime cōpetit in colica facta ex fecum induratione: q̄ꝛ eam curat. ¶ Aliqñ fit clysteriū ad mūdificandū: vt clysteriū mūdificatiuū vt in dissinteria: q̄ꝛ prius opꝫ vulnera mūdificari q̄ꝫ ip̄a consolidenz: fiat ex rebus mūdificatiuis: accipe lentes ordeū mundatū fabas: ⁊ coquatur: ⁊ in decoctione aque distemperez mel: vel si vis: fac clysteriū simplicius. Accipiaz aqua casei. i. serū cū melle: ⁊ iniiciatur dictū serū cum melle: ⁊ coquaz: et si vis adde furfur triticeū cum predictis: ⁊ colez: ⁊ colatura ista per clysteriū iniiciaz. Aliqñ fit clysteriū ad cōsolidandū: et tale fit ex rebus viscosis vt in dissinteria: accipe dragagātū gūmi arabi. primo tñ accipianz vitella ouorū assatorū: et pistenz cum oleo rosato distemperenz cum mucilagine psilij: et cū aliquibus stipticis ⁊ de galla: et aliquantulū de sanguine dracōis. Si debilius vis facere: vitella ouorū assatoꝝ accipe: distemperenz cuꝫ oleo rosato: si vis facere fortius: fac predictū. Aliqñ facimus clysteriū ad constringendū: quia intestina aliqñ sunt ita debilia ꝙ non possunt feces retinere: ⁊ tunc indigēt stipticis cōstrictiuis: vt ex talibus fiat clysterium vt rosis acatia hypoquistidos galla ⁊c. dragaganto gūmi arabū: si vis facere fortius: adde cū his folia quercus: ⁊ folia nespilloꝝ: istis etiā vtimur ad ꝯsolidandū ⁊ nō solū ad constringendū. ¶ Item solet fluxus vētris curari per aliqua non constringentia: sicut per clysteriū factū de sepo hircino: qđ est quasi intestinorū lorica cōtra cholerā calidā scoriantē: q̄ꝛ grossus: et cito coagulaz et descēdit ad intestina nec cholera mordicenz ⁊ debilitenz: que cōfortata quantum in se est retinēt ne materiā aliūde recipiāt sicut prius. Aliqñ fit clysteriū ad laxandū: vt clysteriū laxatiuū: ⁊ hoc dupliciter: aut in cā calida eūando hūores calidos: aut in cā frigida eūando hūores frigidos: vt phlegma. Si in cā calida: accipiaz malua bismalua mercurialis cū decoctione istaꝝ: addatur oleū viol'. et decī cū electuario de succo rosarū aut electuario dulci: aut casia extracta: ⁊ sil'ibus distēperatis. Si in causa frigida: tunc accipe calamentum origanum: abrotanum: polipodium. Et si cum hoc phlegma a stomacho volumus euacuare: illi decoctioni addaz hierapigra: ⁊ si a renibus: addatur benedicta.

¶ Consequēter videamus de suppositorijs: aliqñ fit eūatio ꝑ suppositoria: ⁊ illa aliqñ fiūt lenia: vt ex sapone gallico: aut ex pinguedine porci: addēdo parū salis et mellis et succi mercurialis: ⁊ debēt semꝑ inūgi in oleo viol'. vel sagimine porcino. Aliqñ fiūt fortiora; vt materia ꝯtenta in inferioribus euacuetur: vt si addatur plus scamonea: aut aloe aut fel taurinum siue porcinū: q̄ꝛ hec mordicantia ab exteriori addita mordicant: sicut cholera ab interiori veniēs. *De suppositorijs.*

¶ Cōsequēter vidēdū est de pessarijs: q̄ dicunz clysteria q̄ aliqñ ad matricis mūdificationē: ⁊ mēstruoꝝ ꝓuocationē: aliqñ ad restringēdū mēstrua: ⁊ priꝰ ad mūdificādū ad mēstrua ꝓuocāda: accipias abrotanū: sauinā ru. maiorē arteticā nigellā ⁊c. Uel accipias triferā magnā supra theodoricon: ⁊ formenz ad modū digiti parui: ⁊ si fuerit nimis mollis: addaz puluis nigelle: q̄ facto inuoluaz in pāno tenuissimo: ⁊ ponaz ī matricē. Aliqñ aūt fiūt ad restringēdū fluxū mēstruoꝝ: ⁊ tūc dñt fieri ex eis q̄ restrigāt: vt acatia: hypoquistidos: succus arnoglosse: sang. drac. galle drag. gūmi arabū ⁊c. ¶ Supius visum est de medicinis laxatiuis q̄ nocumentū inferūt ex sui malitia. Nunc videndū est de opiatis q̄ eoꝝ malitiā ⁊ nocumentū reprimūt cū post ip̄as exhibentur. Triplex est em̄ nocumentū qđ infert medicina laxatiua: hūores em̄ facit fluere: q̄ cōmoti ad mēbrū debile venientes ibi possent cāre egritudines. Itē mēbra aperiūt: tertio ip̄a debilitāt. In opiatis est triplex remediū cōtra illud triplex nocumētū qđ infert medicina laxatiua per aliqua in eis cōtēta: hñt em̄ aliq̄ restringentia fluxū humoꝝ. Itē aliqua oīno cōstringentia mēbrū rarefactū: vt stiptica: et aliqua que cōfortāt membrū: vt aromatica ꝯfortantia qđ est debilitatū: ⁊ dicunz ab ope: q̄ꝛ per excellentiā opē ferūt: sine eo ꝙ nocumentū inducāt per aliquā malitiā quā habēt laxatiue: sicut laxatiue medicine ꝓpter hoc ab hoc per excellentiā dicunz: aut dicunz ab opio qđ recipiūt: ⁊ lꝫ oēs opiū non recipiāt: aliquid tñ est in eis loco opij: inter quas est vna nobilissima opiata q̄ đr tyriaca magna: in qua tyrus ē basis: siue trocisci facti de tyro: siue de carne tyri. Tyrus est serpens qui inueniz in calida regione: et est calidus ⁊ siccus: magis tamē calidus q̄ꝫ siccus. Uipere siue tyri ẜm Aui. ⁊ philoso. qui eodē modo loquunz de hoc debēt capi in fine hyemis ⁊ in principio veris: sed nō debēt occidi: sed debēt seruari vsq̄ꝫ ad principiū estatis: ⁊ per hoc forte magis cōsumez venenositas in eis. Ille autē q̄ sunt flaue sunt male: ⁊ femina est melior q̄ꝫ masculus: ⁊ est illa q̄ hꝫ pl'es dētes: sed masculus non hꝫ nisi duos: vnū supius: ⁊ aliū inferius. ¶ Itē cornuta timēda est: q̄ꝛ timendū est ne sit de gñe serpentis q̄ đr dipsas q̄ sitim facit: q̄ꝛ ergo nesciz distingui ab illo: accipiaz nō cornuta: accipianz ergo q̄ sūt colore rufe nō varie: et q̄ sunt bene mobiles: caput leuātes hñ; ⁊ ille que moranz in locis hūidis: ⁊ in littore maris: aut in lacunis non accipianz: sed q̄ in locis altis ⁊ in montibus sunt. ¶ Itē ille q̄ post abscissionē diu viuunt: q̄ꝛ signū est ꝙ in illis sit multū de calore ⁊ spū a q̄bꝰ fluit sanguis multus: q̄ꝛ nō sunt ita venenose et male. Pars media recipiz remoto capite ⁊ cauda hñ ad mensurā q̄tuor digitoꝝ: ⁊ ī aqua dulci mūdaz ⁊ intestinis ablatis: ⁊ qđ est in ventre: ⁊ sil'r cutis earū: ⁊ coquanz frusta decisa illiꝰ partis medie cuꝫ aq̄ aceto ⁊ sale quousq̄ꝫ ab ossibꝰ separez: deinde ossa abijcianz: et premaz caro: ⁊ humor in ea existēs egrediez: ⁊ fiant trocisci ex ea: ⁊ ponaz in eis furfur: siue aqua furfuris ad conseruādum vt fiant trocisci. Isti sic cōfecti non possunt multū seruari: possunt tñ alio modo confici: et possunt cōseruari per viginti annos. Ille autē q̄ facit trociscos dꝫ sibi inungere manus cū oleo balsami: ne noceat sibi. ¶ Itē tyrus habet *Tria nocumenta causat medi. laxati.* *De tyriaca magna Gale.* *Quid sit tyrus.*

hāc ppꝛietatē.ſ.ducēdi ſupfluitatē ad exteriora. Vñ philoſo.⁊ Auic.dicunt ꝙ cuidā ex comeſtione carnis tyri accidit apa in collo plenū pediculis. ¶ Item Aui.ſ.cap.de venenis.dicit ꝙ tyriaca hȝ ppꝛietatē attrahēdi ſuū pꝛopꝛiū venenū:ergo p naturā tyri hȝ ppꝛietatē ꝯ venenū ꝯſumendo: qꝛ tyrus eſt calidus ⁊ ſiccus:⁊ attrahendo ad ſe a corde ad ſtōm venenū ſuū expellendo ad extrema ſiue ad exteriora. Itē vȝ tyriaca ꝯtra venena alia via.ſ.naturā ꝯfortādo ſua forma cōi reſultante ex cōſtructione et fermētatione ſuorū cōponentiū per quā cōuenit corpori hūano:⁊ cor ꝯfortant qꝛ ꝯfortatū venenū expellit:⁊ ſic vȝ cōtra oīa venena generaliter:⁊ per illā cām diuertēdo venenū a corde p ſuā formā cōem quā hȝ ex actione ⁊ paſſione ſuoꝝ inuiſibiliū:per quā virtutē ꝯfortat cor quātū ad ſuas opationes pꝛimas faciētes:ſm.G.xiij.megatechni.valet melius recēs ꝙ antiquata.ſ.ad ea q̄ facit tyrus:ſed quantū ad opationē quā hȝ ex ſua forma melius valet antiquata ſm Aui. Tyriaca

Tyriace etates q̄ ⁊ quot.

eſt infans vſqȝ ad ſeptē mēſes:et iuuenis vſqȝ ad finē decē menſiū in regione calida: et vſqȝ ad finē viginti in regione frigida:⁊ ſenex ⁊ corrupta vſqȝ ad finē quadragita annorū in regione frigida:⁊ vſqȝ ad.xx.in regiōe calida. Si ſit bona iuuenis aut corrupta et ſenex pōt ſciri per hec:accipiūt apothecarij caſeū recentē:⁊ ponat̄ i extremitate caſei herba ex qua inflāmant̄ humores:⁊ per hoc denigrat̄ caſeus: aut citrinat̄:⁊ ex alia parte ponat̄ tyriaca:ſi fugat ipm:bona eſt:ſi nō:mala eſt:vñ dȝ facere dealbare lac in illa parte in qua erat denigratū. ¶ Itē ſi faculue.i.gallo ſiluestri tribuatur venenū:⁊ per exhibitionē tyriace curet̄: bona eſt ⁊ recēs. ¶ Item ſi alicui ruſtico cui fuerit data medicina et iuerit ad ſellas quinqȝ vicibus:aut ſi habeat fluxū vētris: ⁊ cito per exhibitionē tyriace reſtringat̄ bona eſt. Hec duo vltima ponit Auic.hanc cōpoſuit Andromachus:ſed tpe ſuo dicebat̄ mitridatū:qꝛ tm̄ valet quantum tyriaca niſi in receptione veneni:in mitridato et tyriaca ſunt eadē:niſi qꝛ eo non eſt caro tyri ſm.G.in mitridato:et ſui ſequaces addiderūt carnem tyri:⁊ vocata fuit tūc tyriaca. Iſta tyriaca ſublimior eſt medicinarū:valet contra paſſiones frigidas: ſed nō debet dari in paſſionibus calidis ſiue ex materia calida:niſi hoc ſit in diſſinteria:tunc ibi cōpetit in omni caſu.

Tyriaca vocabat̄ mitridatū tempore Andromachi.

¶ Itē non det̄ niſi poſt materie digeſtionē:qꝛ eā diſſolueret:et non poſſet eam diſſolutā ꝯſumere totā:cum ſit multa indigeſta:et ideo non eſt danda niſi poſt materie digeſtionem ⁊ euacuationē vniuerſalē:ipſa eñ materia ſi eſſet multa ⁊ indigeſta per eam diſſoluta ⁊ non cōſumpta poſſet ad aliqđ membꝛū nobile fluere:⁊ malum inducere:niſi in apoplexia cū timeat̄ de morte ſubita:tunc pōt dari ante materie digeſtionē ⁊ euacuationē:qꝛ melius eſt portionē materie ꝯſumere:⁊ aliā diſſoluere ꝙ mortē ſequi:vȝ ergo in apoplexia cū vino diſtēperata:vł ſic meli⁹ fit poſito aliquo inter dentes:fricet̄ palatū cū ea:⁊ totū corpus inungat̄:qꝛ aliquādo in paralyſim terminat̄ ſtomatichis:vȝ cū decoctiōe macis aut nucis muſcate cum vino data in iſto vino i cum ſtomachatio fiat ex ventoſitate eleuata cū materia ppter indigeſtionē aſmaticis:⁊ raucedini vocis:cū ſit ex materia viſcoſa in pectore contenta cū ſucco liquiritie:aut ſi fiat ex materia reumatica frigida deſcēdente ad tracheā arteriā: qꝛ reſoluit materiā cōtentā in pectore:⁊ fluxū reumatis reſtrinxit:in ſputo ſanguinis non ex acumine ſanguinis:ſed fiat ex vitio putredinis vene data cuȝ ptiſana:vel cū aqua decoctionis balauſtie:vł gallie ⁊c. ¶ Itē in diſſinteria cū decoctione hypoquiſtidos:aut gallie dragaganti ⁊c.cōtra lapidē renum cum decoctione ſaxifragie vel milij ſolis:ad pꝛouocationē menſtruorū ⁊ mūdificationē matricis cum decoctione arthemiſie:aut rubee maioris:cōtra lepꝛā cum decoctione mente:aut gentiane:qꝛ ſupfluos hūores cōſumit:et cōtra venena diſtēperata cū decoctione ariſtologie aut gentiane:doſis eius eſt.ʒ.ſ.et illud adhuc eſt multum.

De tyriaca diateſſeron.

¶ Tyriaca diateſſeron fit ex quatuor medicinis valētibus cōtra venenū:⁊ iō dr̄ diateſſeron:recipit myrrhā:ariſto.gētianam:et baccas lauri:et fere vȝ contra venena ſicut ⁊ pꝛima:doſis huius tyriace.ſ.diateſſeron eſt.ʒ.ij.

An in euacuatione groſſorum hūoꝝ ꝯpetat fortis medicina.

¶ Circa iſtā lectionē querit̄.vtrū in eūatione groſſoꝝ humorū cōpetat medicina fortis:⁊ videtur ꝙ ſic:qꝛ medicina correſpōdet digeſtiuo:ſed in eis dat̄ digeſtiuū forte:qꝛ valde diuretica:qꝛ ſm.G.in techni.medicine virt⁹ dȝ eſſe eleuata in gradu eodē in oppoſita q̄litate:g̃ ſi illud eſt multū groſſum qđ dȝ digeri:illud dȝ eſſe valde diureticum qđ dȝ digerere:ergo qđ dȝ euacuari. ¶ Itē in.iiij.apho.melancholicos purgare inferius vehementius:ſi ergo vehementer opȝ melācholiam purgare:⁊ groſſus hūor eſt:ergo ⁊c. ſm.G.qꝛ groſſior ⁊ glutinoſior eſt. ¶ Itē ſupra illuȝ aphoriſmum in.iiij.hellebor⁹ periculoſus eſt ſanas carnes habētib⁹:dicit.G.ꝙ forti infirmitati fortis medicīa correſpōdet. ¶ Contrarium dicit Auic.iiij.lib.cap.de cura quartane:maxime in pꝛincipio:quia ſubtile euacuaret fortis medicina:⁊ groſſum remaneret:⁊ magis impingeretur.

Medicīa fortis dr̄ q̄drúplr̄.

¶ Solutio.medicina fortis dr̄ q̄druplicíter. Pꝛimo ppter locum a quo euacuaret:vt cuȝ a venis euacuat flebotomia ⁊ non a magnis ſolum:⁊ ſic ſm.G.ij.acutorum dicit̄:flebotomia fortis eūatio:qꝛ cum violentia euacuat:vñ apte talis mod⁹ eūandi dr̄ fortis. Scđo mō qꝛ cū violētia eūat:vñ a pte modi eūandi dr̄ fortis:⁊ ſic ſm Serap.in.vij.dicitur vomica medicina fortis:qꝛ p̄iudicat attractio ſua expulſiue inteſtinoꝝ. Tertio mō dicit̄ fortis:qꝛ humorem groſſuȝ euacuat. Quarto modo dicitur fortis:qꝛ euacuat multuȝ: ⁊ de hac dicit Aui.iiij.li.ca.de cura tertiane nō vere:vñ dicit ꝙ quedā eſt medicīa fortis debilis:quedā eſt medicina fortis abſolute:⁊ quedā debilis abſolute. Fortis abſolute eſt q̄ hūorē groſſum euacuat ⁊ multum vna vice et fortis: debilis fortis:qꝛ euacuat humorē fortē ad eūandū:debilis qꝛ paucum. Eodē mō dr̄ morb⁹ fortis:aut qꝛ eſt ex materia groſſa:et tūc cōpetit in pꝛincipio medicīa fortis q̄ hūorem groſſum euacuat:debilis tñ ⁊ parum:qꝛ aliter conſumeret ſubtile:⁊ reliquū ꝯpingeret:in fine cōpetit fortis poſt māe digeſtionē q̄ multū eūat:⁊ etiā multotiēs debilis: qꝛ meli⁹ eſſet eūare per quinqȝ aut ſex medicinas debiles ꝙ p vnaȝ fortem valde que naturam multum debilitaret:⁊ hoc vult Auicen.cap.pꝛedicto.

¶ Ad pꝛimuȝ rñdetur tripłr:⁊ pꝛimo ſic.medicina eūans rñdet digeſtiue:verū eſt ꝙ illū humorē quē digeſtiua digerit medicina euacuās euacuat:non tamen oportet eodem modo:qꝛ euacuatio nō fit niſi materia digeſta:⁊ in pꝛincipio nō eſt digeſta:lȝ forte ibi ſit aliquid digeſtum:nō tamē eſt digeſta quantum ad ſuam portionē maiorē:vel ſi euacuat de indigeſto:hoc eſt parū:qꝛ non obedit. ¶ Secūdo modo rñdetur per interemptionem maioris:imo materie groſſe nō rñdet digeſtiuū diureticū valde:nā ſm.G.i paſſione renū ⁊ lapidis non debēt dari diuretica fortia in magna quātitate:vt eoꝝ opatio ſit fortis:lȝ valde ſubtiliatiua in pauca quātitate ꝯpetāt:quia iſta conſumerēt ſubtile:⁊ reſiduū putrefacerēt. ¶ Et ad argumētum forte dicitur ꝙ per ſe verū eſt ꝙ illi groſſo reſpōdet tantū ſubtile p pꝛopoꝛtionem:tamen per accidens hoc impeditur:qꝛ non ſubtiliaret:cū nō ſit calidȝ valde illud qđ ita eſt ſubtile: quia tunc ſubtile euapoꝛando reſiduum ingroſſaret:vt dictū eſt pꝛius. ¶ Tertio aliter dicendū ꝙ verū eſt ꝙ fortis medicina rñdet digeſtiuo.ſ.poſtꝙ opus ſuū cōpleuerit:⁊ hoc eſt materia digeſta:⁊ nō in pꝛincipio. ¶ Ad aliud dico ꝙ morb⁹ q̄ eſt fortis multū affligit:vñ indiget medicīa forti a pꝛincipio vſqȝ ad ſincopim ſm.G.qui dicit:quod non inuenit meliorē curā in materia furioſa ꝙ illam:in morbo forti alio mō competit:vt dictum eſt:⁊ ſic patet reſolutio.

An in ſanis cōpetat pharmacia.

¶ Conſequēter queritur vtrū in ſanis competat pharmacia:videtur ꝙ nō ſm Aui.in.j.qui dicit. Caueat conſeruatoꝛ ſanitatis ab omni re medicinali:ergo ⁊c. ¶ Itē cā curatiua non rñdet corpori ſanatiuo:ſed conſeruatiua:quia cauſe diſtinguunt̄ ſm diſtinctionē corpoꝛum:ſed medicina eūatiua eſt ſpecies curatiue ſm Gal.in techni:ergo ⁊c.

¶ Ad oppoſitum eſt vſus.

¶ Solutio.dico ꝙ ſano nō lapſo nō dȝ dari medicina nec alterās:nec eūans. Si vo ſit lapſus:aut hȝ corpus mūdū: aut non mundum:ſi mundū:tunc nō cōpetit euacuās:ſed ſi competat hec erit alterans. Et tu dices ꝙ dȝ ei dari medicina eūatiua ad pꝛeſeruandū:licet non ad curanduȝ:vt ſi timetur de tpe eſtiuo ſequente multum calido ne incurrat febꝛ.pꝛopter generationē multe cholere:et in eo debes euacuare choleram:licet non abundet:vt poſtea per tps non fiat gñatio cholere ſupabundantis:imo fiat diminutio:et ſic fiet tēperamentū. Sed dico ꝙ nō debet dari medicina eūans ad pꝛeſeruandū:qꝛ moleſtuȝ eſſet humores eūare neceſſarios. Sed meli⁹ eſt ei dare medicinam ſuam cōplexionē alterātē:ne plus debito cholera generetur.

¶Si habeat corpus immundū: tūc cōpetit nō sub ratio-
ne qua sanū:sed sub ratione qua preparatū ad egritudinē:
cū in eo materia morbi futuri existit:vnde non remouetur
discrasia facta:sed fienda:⁊ hoc est in preseruando. Vñ eua
cuatio materie corrupte est spēs curationis : sed non cor-
rupte est spēs preseruatiōis:⁊ sic ptȝ solutio ad duo prima
argumēta:⁊ ad primā questionē ptȝ: ꝙ dare hieralogodiō
aut pilulas cochias in principio est malū:quia subtile con
sumerent:⁊ residuum ingrossarent.
¶Aurea alexādrina ab auro dicta:alexādrina ab Alexan
dro peritissimo philosopho a quo fuit inuent:ꝓprie vȝ ad
om̄e vitiū pectoris ⁊ capitis ex frigiditate: ⁊ marie ad oēm
passionē reumaticā q̄ a capite ad oculos:⁊ ad aures : et ad
gingiuas descēdit: et ad oēm grauedinē oīm mēbroꝝ q̄ fit
de eodē hūore.xviij.pars cōfecta est li.ij. ℞.se.asari carpo
bal.iusqami añ.ʒ.ij.balsami: cinamomi:folij.ʒedoar.ʒinʒi.
costi:coralli:casie trac.euforbij:gasim:thuris:storacis:cala.
salmente meu:cardamomi:siselei:napei.i.semē sinapis:sa-
xifragie:aneti:anisi añ.ʒ.j.ligni aloes:reub. reupō.alipte:
casto.spice:galāge: opobalsami:anacardi:masticis:sulph.
viui:peonie:yringi:ro.thi.acori:pulegij:aristo.lōge:gētia-
ne:corticū:mādragore:camedreos:baccarū lauri:petrose
lini:se.rauistici:se.leuistici:se. rute:se.ameos: dauci:macro
pipis:leucopipis:xilobalsami: carui:amo.añ.ʒ.j.et ℈.auri:
costi:argēti meri:ambarū margaritaꝝ: bacce:biȝātie:ossis
de corde cerui ana.thuris:eboris : calamēti aroma.piretri
añ.gra.ix.mel qꝺ sufficit:detur ad modum auellane eunti
dormitum cum vino calido:febricitanti cum aqua tepida.
¶Viso supius de modo digestionis ⁊ euātionis:⁊ q̄ eua-
cuatio fit vt plurimū ꝑ medicinas cōpositas:⁊ etiā de ipis
hic determinaꝝ. Jō videamꝰ modū cōpositiōis eaꝝ. Circa
hoc tria habēt videri. Primū ē videre causas ꝓpter quas
est medicinaꝝ cōpositio. ¶Scdm est ꝙ in oibus est pone-
re aliq̄s medicinas pro fundamēto in medicinis ꝯpositis:
qūo cognoscemus quid erit basis in medicinis cōpositis:
aut fundamētū. Tertiū est videre cās pōderū medicinarū
quare q̄dā in tali pondere ponunꝝ:⁊ q̄dā in tali. ¶Primū
est de pn̄ti lectione. Pria cā q̄re necesse est habere medici-
nā cōpositā ex pluribꝰ simplicibꝰ est ꝙ nō erat aliq̄ medici-
na simplex sufficiēs ad hoc quo indigemꝰ ꝭm.G.in techni.
Si discrasia sit eleuata in decē numeris opȝ ꝙ exhibeaꝝ ei
medicina eleuata in decē nūeris in latere opposito: et hoc
non est reꝑire aliq̄n in simplici medicina hn̄te respectū ad
hoc:sȝ vna est eleuata in decē nūeris: ⁊ alia in.xij.et tūc ex
commixtione istoꝝ fit illud quo indigemus:⁊ hoc est medi
cina cōposita. Vñ Serapio.in.vij.cap.ij.dicit ꝙ si talē sim
plicitatē haberemus:medicina cōposita nō indigeremus.
¶Scda cā est morbi cōpositio q̄ indiget medicina cōposi-
ta:vt fe.de materia frigida q̄ rōne materie indiget calidis:
rōne forme egritudinis formalis indiget frigidis ⁊ hūidis.
Vel si morbus sit cōpositus ex cholera ⁊ phlegmate:nulla
aūt simplex medicina inueniꝝ q̄ sit calida et frigida: humi-
da ⁊ sicca:ideo indigemꝰ cōposita. ¶Tertia cā bene verū
est ꝙ morbus simplex indiget simplici medicina:sed in sim
plici morbo indigemꝰ medicina cōposita:nō q̄ morbus sit
cōpositus:sed q̄ volumus in hoc morbo oꝑa plura facere
et oꝑa cōtraria: vt in apostemate cōsumere materiā fluxā:
⁊ materia fluxurā restringere:ne fluat in membro debili in
quo est morbus materialis:indigemꝰ materie cōsumptio-
ne:⁊ mēbri debilitati cōfortatione:qꝺ per simplicē medici-
nam nō habet ita fieri sicut per cōpositā. ¶Quarta cā est
ꝓpter repressionē mali saporis et acuti ipius medicine:ne
saporis horribilitas aboiationē inducēdo nauseā faciat:
⁊ ꝑ hoc ꝯtingat eā vomere anteq̄ꝫ cōpleat suā operationē
⁊ de hoc dicit Serap.cap.predicto:ꝙ ꝓpter hoc ꝙ aloe est
amarū cū aromaticis cōficiꝝ:⁊ ꝑ hāc cām cū opio castoreū
qꝺ est mortificās:vt sua acuitas .i.excedēs frigiditas repri
maꝝ per quā erat mortificās. Et ꝑ hāc viā iubet Hippo.cō
miscere cū helleboro anisum:feniculū ⁊c.vt cōsumant ven
tositatē quā facit: et eleuat helleborus cōmotionē magnā
faciēdo in hūoribus. ¶Quinta cā est vt ex actione ⁊ pas-
sione simpliciū medicinaꝝ habeaꝝ vna forma cōis que cor
confortet:⁊ per hoc valeat ad oia venenosa tam calida q̄ꝫ
frigida:qꝺ in simplici medicina non inueniꝝ: vñ est videre
de tyriaca magna:has causas pōit Sera.in.vij.cap.ij. Il-
le tñ sunt cause due quas ponit Auiceñ.lib.j. ¶Sexta cā
est fortificatio vnius operationis qua indigemus in medi
cina habente duas operationes debiles: vt in camomilla
sunt due operationes:scȝ consumere ⁊ cōfortare:vtrūq̄ꝫ tñ
debiliter. Si aūt indigeamus camomilla ad alterā opera-
tionē faciendā:tūc admisceamus aliquā ipam iuuantē:et
sic in medicina cōposita sunt aliq̄n due mediane basis:ali
quādo vna tm̄:⁊ alia sunt suā operationē iuuātia:vt vide-
biꝝ postea. ¶Septima cā est q̄n volumꝰ ꝙ medicina ope-
reꝝ in locis remotis admisceamꝰ aliq̄d cū ea qꝺ preseruet
eā ne corrūpaꝝ ⁊ debiliteꝝ intantū ꝙ in locis remotis nō va
leat oꝑari:et ꝓpter hoc ꝭm Auic.li.ij.cap.j.admisceꝝ opiū
in tyriaca:vt preseruet medicinas calidas:ne in prima ⁊ se
cunda digestiua virtus eaꝝ corrūpaꝝ : et ꝓpter hoc habeꝝ
ratio efficax ꝙ medicina in humorē potest cōuerti:nō tñ in
mēbris remotis operās:q̄ si in sanguinē cōuerteretur:sua
virtus esset quasi amissa. ¶Octaua cā est vt medicina pe-
netret ad locū certū:vñ cum auro ⁊ corallo ⁊ silibus crocū
admiscemus:vt faciat ea ad cor penetrare q̄ de se nō pene
trant:q̄ grossa ⁊ terrea:silr cum cāphora:q̄ sua frigiditate
sibi impedit viā. Et si obijcis sicut obijcit Aui.ꝙ i morbo
calido nō dȝ admisceri crocꝰ cū sit calidus. Rñdet Aui.qꝺ
cū venit ad cor a calore cordis cōburiꝝ:et in fumū resoluiꝝ:
quo ꝯsumpto alia medicina natura iuuaꝝ. Et ꝙ hoc sit ve-
rum ptȝ per Auic.dicentē in ij. ꝙ natura aliq̄n separat et
discernit inter duas ṽtutes medicine:vnā respuēdo:⁊ aliā
eligēdo:que quidē virtutes sunt cōposite in eadē re natu-
raliter:vt camomilla:qꝺ multo fortiꝰ poterit facere in cō-
posito artificiali. ¶Nona cā est : vt medicina q̄ est valde
diuretica cito penetrās ⁊ trāsiens magis moreꝝ in loco in
quo dȝ oꝑari:ne nimis cito transeat:⁊ iō cū damꝰ reubar-
barū ad deoppilationē epatis silr cū eo admiscemꝰ rapha-
nū : q̄ raphanꝰ de sua ꝓprietate hȝ mouere hūores ad os
stō:ꝓpter ꝙ est medicina vomica:⁊ per ꝯn̄s medicinā diu-
reticā aliquātulū a suo transitu retrahit: ita ꝙ fit q̄dā mo-
tus agitatiuus ex trāsitu ⁊ penetratione medicine diureti
ce ⁊ retractiōe eiꝰ a raphano: ꝓpter qꝺ non penetrat ita ci
to vltra epar:et iō ibi remanēs meliꝰ oꝑaꝝ. ¶Decia cā est
vt medicia ambigua ad duo oꝑa siue ad vnū opꝰ in diuer-
sis mēbris determineꝝ ad opꝰ illud in vno mēbro:⁊ sic cū se
mine feniculi ⁊ anisi q̄ sunt indifferētia ad hoc vt deoppi-
lēt renes aut venas:cū volumꝰ renes aut vesicā deoppila-
re admiscemꝰ cantarides que ducūt eas ad renes ⁊ vesicā:
si ad epar ⁊ ad venas: admiscemꝰ aliq̄d ad ꝓpositū valēs.
¶Notāda sunt duo circa medicinas cōpositas. ¶Primū
ꝙ opȝ scire ꝙ medicina ꝯposita experta est melior q̄ꝫ nō ex- Medicia
perta:⁊ melius cognoscimus:q̄ medicina cōposita operaꝝ cōposita
duplici via. Vno modo per naturā suoꝝ cōponentiū:sicut opaꝝ du-
diximus aureā alexandrinā esse calidā:et valere in passio- plici via.
nibus frigidis a suis cōponentibus:⁊ hec operatio via ra-
tionis pōt cognosci et experimēto. Alia est oꝑatio per suā
formā resultantē ex fermentatione suorū componentiū no
bis ignotā:que sola per experientiā cognosciꝝ: q̄n ergo est
experta medicina cognosciꝝ quantū ad vtrūq̄ꝫ: q̄n nō:nisi
quantū ad naturā suorū cōponentiū tm̄:⁊ ideo aliq̄n credi
mus diuersas medicinas valere ad vnū:q̄ solū ꝑ experien
tiam ipa cōponentia respicimus:quaꝝ vna valet ad vnū:
⁊ alia non. ¶Scdm qꝺ debet sciri est ꝙ in medicina com-
posita fiat cōpositio ad vnū de rebus paucis. Vñ bonū est
cōponere medicinā ex rebus paucioribus q̄ꝫ possumus:q̄
nescimus vtrū vna aliā corrūpat. Unde ꝭm Aui.in.ij.ana-
cardi non debent cōmisceri cum carne tyri : q̄ eius opera-
tionē corrumpūt. Et hoc est intelligēdum q̄n ꝯponimꝰ illā
medicinā ad vnam intētionē:vt dicit. vnde si volumus tm̄
epar infrigidare melius est facere syrupū de scolopendria
⁊ endiuia cum aliquibus rebus ꝯfortantibus ⁊ valde pau
cis q̄ꝫ apponere multa causa predicta: vñ Aui.in.ij.⁊ parū
medicinarū melius est q̄ꝫ pluriū eaꝝ intētione vna. Si eīm
velles plures operationes facere:vt digerere:aperire:con
fortare oportet plura apponere:sicut ipse fecit multotiēs.
Pauciora enim in vna intentione sunt meliora:in paucio
ribus enim via magis tuta : et hec est summa de primo.
¶Supius vidimus de nobilissima opiata : vt de tyriaca:
nūc videamꝰ de alia:vt de aurea alexādrina. Aurea ab au
ro qꝺ recipit:aut q̄ est preciosa ⁊ excellēs in bonitate sicut De aurea
aurum. Unde est probata in multis passionibus. alexandri-
¶Alexādrina ab Alexādro q̄ eā inuenit:vel pro quo data na.

fuit: v3 ad om̄e vitiū capitis de frigida cā solū: qꝛ est multū calida: vñ deꝫ si materia est phlegmatica vel melācholica: v3 ad reuma capitis ex frīda cā: pri⁹ tñ digesta materia reumatica. ꝛ vniuersali euacuatiōe facta: vnde nunq̄ d3 dari fortis opiata maxie: neq̄ debilis etiā vt musa enea rubea: ꝛ silia sine vniuersali euacuatiōe: si corpus sit plectoricu3: aut p pharmaciā: aut per flebotomiā: aut per scarificationem ſm ꝙ melius expedit: qꝛ opiata tria facit: h3 em̄ virtutem cōstrictiuā per opiū qđ recipit: ꝛ cōstipatiuā ꝛ dissolutiuā: qꝛ in ea sunt multa calida: vt p effectū pt3: si ergo materia esset mlta faceret qđ posset: qꝛ nō posset totā materiā ꝯsumere: sed illā dissolueret: ꝛ moueret: ꝛ sic reuma augmētaret: neq̄ d3 dari in die sequēti post purgatiōnē vniuersalem: sed scđo aut tertio post flebotomiā post pharmaciam: tertio v3 ad reuma ꝯstringendū vniuersali purgatione facta si fiāt pilule de ea: ponēdo tñ plus de mastice: et teneanꝫ ille pilule in ore aut sub lingua. Ille pilule ꝓhibēt materie descensum: si oculi vel gingiue cum fuerit fluxus reumatis ad ea iuuanꝫ bonū est: qꝛ ꝓhibēt fluxū ꝛ dolorē cū sit de materia frigida euacuatione p̄cedēte. Silr bonū est ad ꝯsumptionē humoꝝ frigidoꝝ vbicūq̄ sint: sicut in passiōe capitis: epatis: splenis: stōachi: pulmonis post euacuationē tñ: nō em̄ d3 aliq̄ opiata dari: maxie vt mitridatū: tyriaca magna: aurea alexādrina: nisi euacuatione facta. Ista recipit multas medicinas: de quibus videamus naturam earum.

De asaro.

¶ Recipit asaꝝ qđ alio noīe đr asaꝝ baccaꝝ odorifera est: ꝛ est sicca vsq̄ ad tertiū: ꝛ est calida: sua tñ siccitas maior est q̄ꝫ sua caliditas. Illa est bona q̄ linguā mordicat: et boni odoris est: h3 vim aperiēdi: calefaciēdi: subtiliādi: cōfortandi: abstergendi: vñ valet in passione splenis ꝛ epatis: ꝛ maxime in deoppilatione splenis in digestione grosse materie: vñ fiat syrupus acetosus in deoppilatiōe splenis: ꝛ ponaꝫ ibi asara baccara: ꝛ capparis: ꝛ tamariscus. ¶ Itē valet si cum aceto emplastreꝫ supra splenē: itē ꝓuocat vrinam: ponitur autem hic in ista opiata ad consumptionem materie: et ad confortationem membrorum.

De carpo balsamo.

¶ Carpobalsamū est fruct⁹ balsami. Balsam⁹ aūt est arbor parua q̄ nasciꝫ vltra mare: pua ad quātitatē duoꝝ cubitoꝝ ad plus: vnde ꝓprie nō est arbor: sed frutex: alio noīe đr ocul⁹ solis: qꝛ sol eū videt: qꝛ est in locis altis supra que sol ita radiat in tpe caniculari: scindiꝫ vt ab eo lachryme fluāt: ꝛ colligiꝫ sic: ꝛ đr oleū balsami: ꝛ đr opobalsamū. i. succus balsami: vel lachryma: et qñ per se đr absolute balsamus: pro succo intelligiꝫ ꝓpter sui excellentiā. Cognosciꝫ autē sic sua bonitas: qꝛ si ponaꝫ in lacte gutta de illo opobalsamo: et coaguleꝫ vt lac est bonū: si non: non est bonū. Itē si petat fundū in aq̄ positū. Itē apothecarij sic experimentanꝫ: ponūt de eo in naribus cū pollice vsq̄ ad cōiunctionē nasi cum ore: et si cito penetret ad cerebrū est bonū: vtimur eius ligno: ꝛ est xilobalsamū: et eius fructu qui est carpobalsamum: ꝛ eius oleo quod dicitur opobalsamum.

De ligno aloes.

¶ Lignū est calidū ꝛ siccū: pl⁹ adhuc semē ei⁹: ꝛ adhuc pl⁹ etiā oleū istis duob⁹: h3 oleū balsami vim apiendi p suā caliditatē: ꝛ sua ꝓprietate attrahit spinas et tribulos a manibus ꝛ pedib⁹: ꝛ đr a q̄busdā ꝙ v3 ad passiōes oculoꝝ. Illđ forte non est verū gñalr: ꝛ iđ est malū facere de particulari vniuersale. Ex hoc em̄ accidit magnū nocumentū: sicut q̄dam q̄ cataputias in oculo posuit: qꝛ quidā dixerat qđ valebant ad hoc: ꝛ ita oculū amisit: vñ verū est ꝙ v3 ad pannum in oculo sub abstersione ꝛ apertione: non tñ v3 in omnib⁹ passionib⁹ eius: lignū ei⁹ ꝛ semē eius valent asmati ex phlegmatica materia ꝯtenta in pectore ipam ꝯsumēdo: ꝓuocādo vrinā: oleū ei⁹ educit fetū mortuū: ꝛ os matricis mūdificat: vñ preparat eā ad ꝯceptū: si ex eo inunganꝫ pedes quartanarij ꝛ totū corpus: preseruat a tyro: ꝛ aufert typum: si iungantur in typo preseruat a venenis: et maxime a veneno scorpionū: quia illud venenum est frigidum ꝛc.

Malū est facere de pticulari vniuersale.

De iusqamo.

¶ Jusquiam⁹ est herba cuius semen est carisillaga: quidā est albus: quidā niger. Albus melior est frigidus et siccus in fine tertij gra. Niger in quarto est frigidus ꝛ siccus: constringit: stupefacit: dormire facit: dolorem mitigat sensum mortificādo: vñ restringit fluxū sanguinis. Itē mēstrua restringit. Item si eius folia comedanꝫ dormire facit hoiem q̄si ebriū rationē ꝑturbādo: p fumos quidā sedant dolorē oculoꝝ cū eo ꝛ aq̄ ro. s3 nō est bonū: nisi timeam⁹ plus dolorē propter sui acuitatē et vltimitatē q̄ꝫ malitiam morbi.

¶ De gariofilis: ꝛ cinamomo prius vidimus.

¶ Opiū est succus papaueris: opiū aliđ thebaicū: ꝛ aliud egyptiacū: qꝛ quoꝝ vtrūq̄ est bonū: aliud quirinacū qđ đr asa fetida: vel iasar est frigidū in quarto: ꝛ siccu3 in tertio: sic fit: capita papaueris sciduntꝫ in estate caniculari tpe: et p hoc cadit succ⁹ ab eo: ꝛ ille succus poniꝫ ad solē: et desiccatur: ꝛ tūc est opiū: sedat tussim frigidā a reumate descendente ad pectus stringēdo reuma: sed caueamus ne dem⁹ per se: sed cū castoreo: accipiatur parū opij ꝛ castorei et cinamomi drag. 3iiij3i. myrrhe: fiāt pilule ꝛ teneanꝫ sub ligua valēt ad restringendū reuma descēdens a capite: v3 etiam opiū passionibus stōi ex nimia caliditate: et cetera patent.

De myrrha.

¶ Myrrha est gūma calida ꝛ sicca ī tertio gradu: subtilis est sube: habet virtutē consumptiuā: mūdificatiuā: ꝛ cōseruatiuā: cōsumit sufficiēter illud qđ dissoluit: h3 etiam vim ꝯglutinatiuā: stōm debilitatū ꝛ lapsu3 ex hūiditate phlegmatica cōfortat. Item ꝯfortat dētes: ꝛ ꝯfirmat ne cadāt: p̄seruat em̄ a corruptione et putrefactiōe: q̄ mā si putrefieret caderent dētes: fiat puluis ex ea ꝛ cinamomo cū aqua roſ. aut aqua rubi: aut aq̄ virge pastoris: ex hoc fiāt pilule: ꝛ ex eis fricenꝫ dētes cū necesse fuerit: vel accipiatur eius puluis solū: ꝛ ponaꝫ in vino pōtico: ꝛ ex his abluanꝫ os et dentes: illud consumit materiam putridam phlegmaticā in pectore: vnde valet ad nimiā humectationem pectoris: ꝓuocat vrinā ꝛ mēstrua: ꝛ p̄seruat a putrefactione: vñ antiqui solebant corpa mortuoꝝ inungere ex myrrha vt diutius possent ſuari: vñ đr ꝙ Christ⁹ dñs fuit ex ea vnctus.

De cipero.

¶ Ciperus est radix herbe silis segeti ca. et sic. et subtilis substantie: vñ h3 vim diureticā: aperit sine mordificatiōe ꝛ est stiptica parum: cōfert frigiditati vesice siue debilitati eius ex frigiditate: istud est ei speciale: vnde ꝓhibet distillationē vrine ex debilitate cōtentiue virtutis in vesica ex frigiditate: valet etiam in frigiditate matricis.

De casia.

¶ Casia duplex ē. s. casiafistula ꝛ casialignea. đ casialignea videam⁹ prius q̄d sit: ipsa est cortex arboris: ca. ꝛ sic. in tertio gradu ꝛ subtilis substātie: est enim diuretica ex suis q̄litatibus ꝛ substantia cōfortans ex sua aromaticitate ꝯsumptiua ex sua cōplexiōe vel qualitatibus suis. Ipsa em̄ ventositatē repellit ꝛ resoluit: vrinā ꝓuocat ꝛ mēstrua: vñ trifera magna cū puluere eius educit menstrua: si detur in sero in vino in quo fuerit casialignea patiēti: vrinā ꝓuocat: ꝛ ſm Haly stomachum confortat.

De corallo.

¶ Corallus est lapis qui inueniꝫ in littore maris: q̄da3 est albus: ꝛ quidā est niger: et alius est rube⁹. Rubeus est melior: ꝛ iđ cū per se poniꝫ de rubeo intelligit: frīdus est et siccus in scđo: ꝛ ē stiptic⁹ desiccat plus q̄ꝫ infrigidet: abstergit ab oculis hūiditatē supfluā: v3 ꝯtra fluxū sanguis ꝛ sputū sanguinis. Accipiaꝫ coralli dragagāti añ. 3. j. fiat puluis: ꝛ aliq̄ stiptico apposito vt sanguis dracōis hmōi puluis ei⁹ cū cāphora valet ad cor: ꝯfortat gingiuas: h3 ꝟtutes occultas. Dicit em̄. G. ꝙ p̄seruat domū in qua est a fulgure. Itē curat epilensiā si collo suspēdaꝫ. ¶ Itē Auic. ꝛ. G. dicūt ꝙ si suspēdaꝫ ad collum: ita ꝙ attingat ad stomachū: aufert oēm dolorem stomachi: sed forte mō nō ita: sicut neq̄ peonia mō habet virtutem quam solebat habere.

¶ Circa istā lectionē dubitatur: viso superi⁹ de digestione ꝛ euacuatione: mō videndū est de duobus remanentib⁹. s. de balneo ꝛ opiatis: qꝛ de flebotomia satis habeꝫ in lib.

An balneū cōpetat añ exhibitionem medi.

¶ Queritur igiꝫ de balneo vtrū cōpetat ante exhibitionē medicine: ꝛ videꝫ ꝙ non: corpa vbi q̄s vult purgare op3 fluxa facere: ꝛ vbi repit nā inde ducere op3 per conuenientem regionem. Ex his duob⁹ habetur ꝙ ante exhibitionē medicine op3 purgare mām ꝛ facilē facere ad currendum ad locū per quē medicina eā d3 euacuare: ꝛ hoc vult Auic. cū dicit ꝙ ante vomitū debēt capi cibi pingues ad debilitandū os stomachi vñ materia meli⁹ recipiaꝫ: s3 balneū attrahit mām ad locum cōtrariu3 loco per quē medicina eūat humorē: cū ad extrema corporis trahat materiā: et medicina ad stomachum: ergo ꝛc. ¶ Oppositum vult Auic. fen. iiij. cap. v. ¶ Juxta hoc queriꝫ: vtrū eadē die cōpetat in q̄ daꝫ medicina: videtur ꝙ non ſm. G. iiij. apho. qui dicit qđ balneū ꝛ somn⁹ impediūt medicinā a sua opatione: vñ nō debēt inungi: nisi velimus medicinā in eūando impedire. ¶ Oppositū dicit Auic. cū p̄dicto. ¶ Tertio q̄rim⁹ vtru3 post medicinā cōpetat: ꝛ videꝫ ꝙ nō: qꝛ post medicinā corpus nō debet repleri illa hūiditate que p medicinam euacuatur: s3 balneum

cuatur:sed balneũ repleat corpus humiditate accidẽtali:
⁊ illa per medicinã est euacuata:q2 ꝭm.G.supra illũ apho.
ad helleboros ⁊c.aq̃ humectat corpꝰ hũiditate accidẽtali:
balneũ aũt est aqua:ergo ⁊c. ¶ Cõtrariũ dicit Auicenna.
¶ Juxta hoc querit̃ i qua die magis cõpetat. ¶ Hec oĩa.
oĩa soluta sunt visis regulis de mõ oꝑandi prius:dico er=
go ꝙ cõuenit ante:⁊ eadẽ die et post. Ante duplici de cã q2
corpora vbi q̃s vult purgare ⁊c.⁊ illa corꝑa que debẽt pre
parari sunt duo.s.corpora que habent euacuari:vt hũores
fiant cursibiles:⁊ labiles ꝑ venas de facili:et mẽbra per q̃
fit euacuatio vt sint lenita:⁊ per ea hũores lubricẽt:⁊ aper
ta:vt pateat eis transitus hũores subtiliãdo : balneũ etiã
liq̃faciẽdo fluere facit etiã venas mollificat : ideo cõuenit
aliq̃ñ ꝑ tres dies ante medicinã.Uñ auicen.in.j.cap.dicto.
Qui dʒ per medicinã solui balneũ ẽ intraturus ante solu
tionẽ:q2 est preparans corꝑa nisi aliq̃d ꝓhibeat:⁊ qꝺ illud
est vt vulnera apostemata ⁊ hydropisis: tũc eñ nõ cõpetit
nec in morbis hũidis humiditate accidẽtali : q2 ꝑ balneũ
plus mlt̃iplicat̃. ¶ Ad argumẽtũ in ꝯtũ dico ꝙ lʒ balneũ
in hora balneãdi trahat materiã ad exteriora:q2 humores
liq̃factos facit per corpus fluere:post balneũ reuertunt̃ ad
interiora:et hoc etiã vt dictuʒ est mẽbra preparat.vt possit
materia fluere ꝑ ea:vt medicina in balneo nõ debet dari:li
cet ego dederim in vno casu.s.cuidã dñe q̃ habebat melan
choliã:⁊ nolebat accipe medicinã:feci eã intrare balneũ:⁊
mitigata fuit:⁊ libẽter accepit:deinde feci eã statim a bal=
neo auferri:⁊ post longũ tp̃s ipa fuit curata. ¶ Ad scḋam
questionẽ rñdeo ⁊ dico ꝙ balneũ hʒ duas facere oꝑatiões
vel tres. Prima est trahere materiã ad exteriora. Scḋa est
stringere ventrẽ: per hoc ꝙ illã materiã trahit ad exterio=
ra:⁊ tale est vehemẽtis caliditatis. Tertia oꝑatio est cale=
facere:nõ tñ fortiter. Dico ergo ꝙ in tꝑe calido nõ cõuenit
intrare balneũ in hora solutionis:neq̃ȝ in die: q2 traheret
materiã ⁊ medicinã ad exteriora:⁊ tu arguis ꝙ per hoc vẽ
trem stringit. Sed in tꝑe frigido ⁊ in hyeme anteq̃ȝ medici
na moueat cõfert balneũ:nõ tale ꝙ sit attrahẽs: sed solum
cõmouens materiã:⁊ meatus aperiẽs:istis duobꝰ indigẽt
hũores frigidi cũ grossi sint et meatus sint stricti per aeris
aut tẽporis frigiditatẽ indigent apertione: propter qꝺ nõ
euacuarent̃ de facili nisi cõmouerent̃:⁊ meatus aperirent̃.
Unde Auicen.non intret quis balneũ post medicinam qꝺ
attrahit:ingredi tamẽ potest primã casam:idest tinã aque
calide:balneũ bonũ est:⁊ illud fit ad mollificandũ. Ad ter
tiam questionẽ dicendũ est: ꝙ post medicinã conuenit bal
neum vel equiualens vt stupha:et hoc propter duo. Unũ
est vt membra per medicinã fatigata per balneũ confortẽ=
tur. Scḋa causa:vt fumi subcutanei per medicinã eleuati
scʒ a materia mala ⁊ a medicina euaporentur. ¶ Ad argu
mentũ dicendũ ꝙ balneũ nõ replet venas et poros corpo=
ris:ideo nõ remanet diu humiditas illa accidẽtalis quam
inducit:sed per sudorẽ resoluitur ⁊ fumũ:adhuc cõuenit ꝙ
mẽbra sunt per medicinã desiccata. ¶ Ad quartã questio=
nem dicendũ est:ꝙ dʒ fieri balneũ ante medicinã per tres
dies:post medicinã ꝟo in die sequẽti ꝭm Auicen.dũmodo
tñ virtus sit fortis. ¶ Ultimo querit̃ vtrum stupha melius
sit q̃ȝ balneũ post medicinã. Dicendũ ad hoc ꝙ si corpus
sit euacuatũ de cholera aut de melãcholia: ⁊ sit illud corpꝰ
rarũ:cõpetit balneũ.s.aque calide ad humectandũ:q2 tale
corpus est valde desiccatũ per medicinã: cũ esset de se sic=
cum:⁊ q2 corpus est rarum:balneũ sufficit ad euaporandũ
fumos:sed si euacuamus humores humidos : aut corpus
nõ sit extenuatũ:sed pingue: carnosuʒ:⁊ dure cõpositiõis:
⁊ euacuata est materia frigida ⁊ hũida:tũc stuphe q2 fortio
res ⁊ desiccãtes meliores sunt:q2 tale corpꝰ nõ indiget tã=
ta hũectatiõe sicut primũ : sed magis desiccatiõe: ergo ⁊c.
¶ Uisis causis ꝯpositionis medicinaꝝ cõpositarũ:nũc vi=
deamus modũ cõpositionis earũ. Circa qꝺ tria habẽt con
siderari. Primũ est ꝙ in medicina cõposita plus ponit̃ de
vna medicina simplici q̃ȝ de alia. Scḋo ꝙ sit ꝓprietas ba=
sis siue radicis medicine cõposite:q2 per hoc quid erit ba=
sis in ea videbit̃. Tertio quid cum radice debeat apponi:⁊
quare ea cum radice apponuntur. ¶ De primo dicendum
ꝭm Auicen.ꝙ non ad compositioneʒ solum medicinarum
cõpositarũ oportet scire vniuersalẽ virtutem medicine sim
plicis sed spetialẽ:vnde non solũ opʒ scire ꝙ illa medicina
simplex sit calida vel frigida : hũida vel sicca. Sed in quo
gradu frigiditatis ⁊c.⁊ virtutẽ eius ꝓpriã ⁊ operationẽ:vt
sciamus tantũ de illis simplicibꝰ medicinis apponere: vt
virtus cõis quã querimus ex tali cõpositione resultet. Et
de hoc dantur septẽ regule. ¶ Prima est si medicina sim=
plex est vehemẽtis fortitudinis: parũ de ea debet apponi:
quantũ est de ista natura: ⁊ per hoc habemꝰ cãm quare de
musco ⁊ opio parum in medicinis apponit̃:muscus eñ in
pauca q̃ȝtitate est magne qualitatis ⁊ oꝑatiõis ⁊ opiũ:⁊ ta
lis medicina dr̃ esse fortis: iõ sufficit parũ apponere: et ne
in quãtitate noceat:⁊ oꝑatiões aliaꝝ corrũpat:aut occul=
tet. Sed si debilis:multũ de ea apponit̃:vt camomilla q̃ in
q̃ȝtitate magna est pauce q̃litatis ⁊ oꝑatiõis:iõ de istis est
multũ apponendũ:et hec regl̃a ꝯfirmat̃ ꝑ.G.iiij.simplicis
medicine dicentẽ. Tãtũ põt forte agẽs in breui tꝑe quãtũ
põt debile in multo tꝑe:⁊ ecõuerso. Et silr̃ ex hoc põt elici
ꝙ quãtũ põt forte agẽs in quãtitate pauca:põt agẽs debi=
le in quãtitate magna vel multa:⁊ ecõuerso. ¶ Scḋa regu
la est:ꝙ de illa medicina q̃ hʒ iuuamẽta mlt̃a multũ dʒ ap=
poni:⁊ dr̃ habere iuuamenta multa medicina simplex que
pluribus egritudinibus aut pluribꝰ mẽbris cõfert:vt rosa
que sua stipticitate stõm ⁊ epar cõfortat: ⁊ cor sua aroma=
ticitate:⁊ oĩa alia mẽbra sua stipticitate:⁊ aromaticitate ⁊
proprietate. Sed si haberet pauca iuuamẽta: tũc aut est ci
te oꝑationis:⁊ tũc q2 nõ multũ de subã sua et virtute deꝑ=
ditur anteq̃ȝ suã oꝑationẽ cõpleat:parũ de ea est appo nẽ=
dum:si tarde:multũ de ea est apponẽdũ.et ꝙ de medicina
habẽte plura iuuamẽta multũ debeat apponi : põt ꝓbari
per silr̃ ꝭm.G.in apho.pueris dʒ dari plus de cibo q̃ȝ iuue
nibus: q2 nutrit ⁊ augmẽtat:sed nõ facit nisi nutrire in iu=
uenibꝰ:ergo silr̃ erit de medicina q̃ facit multa iuuamẽta:
q2 dʒ dari in magna quãtitate siue in maiori. ¶ Tertia re
gula est ꝙ qñ dat̃ medicina ad operãdũ in mẽbrũ remotũ:
tũc est de ea apponendũ plus:q2 multũ diminuit̃ eiꝰ quan=
titas:⁊ per ꝯñs sua virtus in operãdo anteq̃ȝ ad membrũ
veniat:si in mẽbrũ ꝓpinquũ minus de ea est apponendũ.
Si eñ det̃ medicina ad operandũ in renibus in scḋo gra=
du:⁊ nõ det̃ nisi oꝑatiõis i scḋo gradu nõ seruabit̃ gradus
oꝑatiõis:⁊ iõ plus dʒ apponi q̃ȝ egeat mẽbrũ: eo ꝙ multũ
deperdit̃ in via:vt seruet̃ gradus q̃ indiget̃ ad operãdũ in
mẽbro remoto:et hoc ꝯfirmat̃ ꝑ Gal.in techni.si cõplexio
mala sit eleuata in quatuor nũeris ⁊c.⁊ Haly exponit ⁊c.
¶ Quarta regula est ꝙ si medicina sit nobilis oꝑationis:
q̃ oꝑatio est cõfortare mẽbrũ nobile:plus de ea quantũ est
de hoc est apponendũ silr̃ parũ. ¶ Quinta regula est ꝙ si
medicina simplex inueniat sibi silẽm in medicina ꝯposita
parũ de ea est apponendũ:verbi gratia.si semẽ feniculi dʒ
apponi in medicina ꝯposita:⁊ ibi sit anisum:apium ⁊c. de
quibꝰ dʒ parũ apponi:q2 pauca quãtitas medicinaꝝ sim=
pliciũ siliũ equiualet multe quãtitati vnius. ¶ Sexta re=
gula est ꝙ si medicina aliq̃ faciat nocumentũ magnuʒ vel
iuuamẽtũ paruũ:parũ de ea est apponẽdũ. Si iuuamentũ
magnũ ⁊ nocumentũ paruũ multũ est apponẽdũ:⁊ quãto
nocumẽtũ est maius minꝰ de ea est apponẽdũ. Uñ q2 nocu
mentũ apij est magnũ.s.mortificũ: ideo parũ de eo ponit̃.
¶ Septima regula est ꝙ si medicina simplex inueniat in
cõposita suũ ꝯtrũ qꝺ suaʒ virtutẽ corrũpat:magis de ea est
apponẽdũ: ⁊ si silẽm minꝰ hẽat suã ꝯtrariã in medicina cõ
posita nullũ in ea hñs cõsimilẽ oꝑans in mẽbris remotis
multũ de ea est apponendũ:si cõtrarias: valde parũ:si ha=
beat duas cõditiões:⁊ deficiat vna:tũc multũ de ea est ap
ponendũ:q2 due cõditiões bone ꝑfit vincere vnã:si q̃sdã ha
beat:⁊ q̃sdã nõ:mediocriter ẽ apponẽdũ. Sed q̃re ponunt̃
medicine simplices plr̃es in medicina ꝯposita:cã est:vt fiat
vna virtus cõis q̃ in nulla simplici medicina inueniebat̃.
¶ Sed tũc est qꝺ quõ venit ista mediciã alteratiua ad mẽ
brũ qꝺ alterat: ¶ Si tu dicas ꝙ sua ꝟtus venit cũ fumo:si
sic:cũ fumꝰ ita veniat ad mẽbrũ sanũ sicut ad egrũ:alterat̃
sanũ sicut ⁊ egrũ. Dices ꝙ mẽbrũ attrahit medicinã. Con
tra mẽbrũ attrahit silẽ:vt cibũ: ḡ nõ attrahit medicinã cũ
sit ei ꝯtraria:ꝑ idẽ ꝯtraria nõ attrahit. Dico ꝙ possibile est
ꝙ fumꝰ eleuet̃ ad mẽbra sana et lesa:sed illa parũ alterat.
Sed q2 ad mẽbra lesa venit fumꝰ:⁊ subã:⁊ nõ ad sana:ideo
mẽbra lesa bñ alterant̃:sed medicina ꝑ se non mouet̃ cũ sit
incõpleta respectu eiꝰ qꝺ dʒ alterare:sed attraheret̃:si eñ
moueret̃ de se equaliter a quolibet moueret̃. Et tu arguis
mẽbrũ attrahit cibũ:ergo nõ medicinã. Rñdet Serapion

Balneum hʒ duas vl̃ tres operationes facere.

in.vij. ꝙ medicina alteratiua nõ attrahit a mẽbꝛo: qꝛ mem
bꝛũ: ſed qꝛ mẽbꝛũ egrũ: qꝛ egrũ intendit ſanari per eandẽ
naturã ꝑ quã intẽdit ↄſeruari in ſanitate cũ eſt ſanũ: ſicut
graue mouet ꝑ eandẽ naturã ad centrũ: et quieſcit ibi: ⁊ ꝑ
eãdẽ naturã appetit moueri a loco in q̃ nõ eſt per naturã: ⁊
quieſcere in ſuo loco naturali. Siĺr mẽbꝛũ per cibũ ↄſerua
tur: ⁊ per medicinã alterantẽ ſanat: ⁊ ꝑ eandẽ naturã vtrũ
ꝗ appetit et attrahit. Sed nõ tñ ſub eadẽ diſpõne exiſtens
ſed cõtraria. ſ. bonitate: ſanitate ⁊ egritudine: cũ eñ eſt ſa
num membꝛũ appetit cibũ vt ↄſeruet ſub diſpoſitione quã
habet: cũ eſt egrũ appetit medicinã vt per ipſam ſanetur.
De euforbio. ¶ Supꝛius viſum eſt de quibuſdã medicis ſimplicibꝰ exiſtẽ
tibus in aurea: adhuc de alijs poſitis ibidẽ videamꝰ. ꝑmo
de euforbio. Euforbiũ eſt gũma arboꝛis ca. ⁊ ſic. i q̃rto gr.
qđ eſt groſſum ſubꝛufum nõ ꝑfoꝛatũ ẽ meliꝰ: ẽ eñ ita ca. et
ſic. ꝙ adurit: hꝫ vim abſtergẽdi ⁊ ſubtiliãdi: qꝛ ſubtilis eſt
ſubẽ: calefacit magis ꝗ aſa fetida: ⁊ hꝫ vim laxatiuã: ⁊ edu
cit hũoꝛẽ phlegmaticũ viſcoſum ↄtẽtũ in anchis: doꝛſo: et
ſilibꝰ: melãcholiã purgat: ponit hic cõtra apoplexiã paly
ſim arteticã: ſua ꝟtꝰ laxatiua ex alijs medicinis ↄſtrictiuis
ibi poſitis remittit: vñ ponit etiã ibi vt ſua igneitate moꝛti
ficationẽ opij repꝛimat: eſt eñ medicina valde acuta: et ti
met ſua acuitas: ⁊ iđ anꝗ ea vtamur debemꝰ eã repꝛimere:
ſic põt repꝛimi: pulueriz et nõ tñ vſꝗ ad ſummũ: ⁊ deĩde po
nat i lacte dulci: pingui vaccino: aut oleo amig. ⁊ dimittat
ibi ꝑ diẽ vnũ aut noctẽ: deinde auferat: ⁊ poſtea ↄterat: ⁊ cũ
eo diagagãtũ apponat: deĩde aſpergat cũ mucillagĩe pſi
lij: ⁊ fiãt pilule: poſtea tpe cõpetẽti ponat in medicina in q̃
dꝫ poni euforbiũ: in paucis diebꝰ interficit inducẽdo diſſin
teriã ex ſua coꝛroſiõe ⁊ aduſtiõe: vñ cito interficit ſicut leal
gar: ⁊ iđ dꝫ dari in pauca quãtitate. ne in magna quãtitate
datũ interficiat: doſis eius eſt ſexta pars. ʒ. i. ne excoꝛiet in
magna quãtitate datũ: cõfert frigidis paſſionibꝰ: vt para
lyſi ſciatice: qꝛ expellit materiã a iuncturis. Eius oleũ eſt
valẽs ad paralyſim ſicut oleũ coſtinũ aut nardinũ: aut de
cinamomo acuatũ cum euforbio: et vnguatur ſpina doꝛſi
vſꝗ ad caudã: valet ad paralyſim. Item illa iniunctio va
let in paſſionibus renum ex frigidis humoꝛibus.
De olibano. ¶ Olibanũ eſt gũma arboꝛis. ſ. libani: et eſt duplex. ſ. femi
na ⁊ maſculꝰ: femina eſt paruũ thus: ſꝫ maſculꝰ eſt groſſuꝫ:
albũ planificatũ: nõ admixtũ terreſtreitati: groſſuꝫ eſt me
lius calidũ ⁊ ſiccũ in fine ſcđi gradꝰ deſiccat: ꝟtutẽ hꝫ ↄſtri
ctiuã ex ſiccitate ⁊ viſcoſitate ⁊ ſtipticitate ↄfoꝛtatiuã. Uñ
reſtringit reuma capitis: ⁊ valet ↄtra frigiditatẽ matricis:
ꝓpter hoc tria grana ſi trãſglutiant digeſtionẽ ꝓcurant ⁊
iuuãt: et ↄfoꝛtat: et bonũ anhelitũ faciũt: oẽm odoꝛẽ bonũ
pꝛeſtãt: ⁊ acetoſas eruptiones remouẽt. ¶ Itẽ nõ hꝫ vim
coꝛrodẽdi: ſed carnẽ gñandi ſolũ: ſi ex eo ⁊ ſanguine draco
nis fiat puluis ⁊ ꝓijciat in vulnere: ſanat vulnus: ⁊ carnẽ
gñat. ¶ Itẽ ſi accipit cũ aloe: ⁊ inũgat manꝰ vel locꝰ moꝛ
pheatus cõfert. ¶ Itẽ olibanũ cũ oleo ro. vꝫ in pꝛincipio
apoſtematis mamillaꝝ materiã repcutiẽdo. ¶ Itẽ ſtipti
citate reſtringit vomitũ: ⁊ ſiĺr reſtringit fluxũ vẽtris: ⁊ ecõ
tra. ¶ Itẽ ſi pili lepoꝛis intinguantur in incauſto: deinde
aſpergatur puluis olibani: ⁊ naribus impouatur reſtrin
git fluxum ſanguinis fluentem a naribus.
De ſaliunca. ¶ Saliunca aũt dꝛ ſpica celtica: eſt ca. ⁊ ſic. in ſcđo: ſubãm
hꝫ ſubtilem ⁊ diureticã: ponit hic ad cõſumptionem phle
gmatis ⁊ mẽbꝛoꝝ cõfoꝛtationẽ: hꝫ eñ virtutẽ cõfoꝛtãdi ex
ſua aromaticitate: ⁊ ponticitate ⁊ diureticitate ex ſua com
plexione ⁊ amaritudine: ⁊ pꝛopter hoc renes purgat.
¶ Meu eſt cali. ⁊ ſic. in ſcđo. ponitur hic ad cõſumptionẽ
phlegmatis: ⁊ membꝛoꝛũ confoꝛtationẽ: et calefactionem.
De cardamomo. ¶ Cardamomũ eſt ſemẽ ad modũ ciceris: tñ minus: ⁊ eſt
interius ſubalbidũ: calidũ in ſecundo: ſic. in tertio: calefa
cit cũ quadã ſtipticitate: et eſt aromaticũ: ꝓpter qđ habet
vim confoꝛtatiuã: ⁊ habet ſubtilẽ ſubſtantiã: ⁊ ideo habet
vim diureticã ⁊ penetratiuã ex ↄplexione: ⁊ ponit hic pꝛo
pter renũ vitiũ ⁊ matricis ⁊ contra cardiacã: cardamomũ
puluerizatũ cũ coꝛiãdro vꝫ ad digeſtionẽ in ſtomacho fri
De ſiſeleos. gido: ↄfert vomitui: ſi det cardamomũ thus maſtix equali
põdere cũ aqua patienti. ¶ Siſeleos. i. ſileris mõtani ca. et
ſicci in. ij. hꝫ vim ſubtiliatiuã ⁊ aperitiuã ex ſubſtãtia ⁊ cõ
plexiõe: vñ ſubtiliat hũoꝛes: carminat: ⁊ diuidit materiã
frigidã: vñ diſſoluit phlegma coagulatũ: iđ ↄfert paſſiõibꝰ
doꝛſi renum ⁊ matricis: ⁊ veſice: ⁊ ad hoc ponit: vnde ſi po
natur ſiler mõtanũ cum aniſo ⁊ femi. feniculi ⁊ coquant in
patella fricetur doꝛſuꝫ: vꝫ in paſſionibus eius ex materia
frida: cõfert etiã aſmati qñ eſt ex materia frigida in pecto
re inuiſcata: iuuat ſtõm ipſum calefaciẽdo ſiue materiam
frigidã in eo cõtẽtã: ſi comedat a mulieribꝰ facilẽ ꝑtũ facit:
vꝛinã ꝓuocat ⁊ mẽſtrua: ⁊ digeſtionem iuuat: vt dictũ eſt.
¶ Napi. i. ſemẽ ſinapis ca. ⁊ ſic. in medio quarti gradꝰ: eſt De napo.
valde inciſiuũ phlegmatis ↄſumptiuũ ⁊ mũdificatiuũ: po
nit hic ꝓpter mẽbꝛoꝝ inſenſibilitatẽ: ꝓpter vitia matricis
apoplexie ⁊ epilẽſie: quoddã domeſticũ: quoddã ſilueſtre.
Silueſtre in via cibi eſt malũ: qꝛ malũ humoꝛẽ gñat: tñ in
via medicĩe iuuat abſtergẽdo phlegma valde: vnde vꝫ ad
abſtergendũ maculã faciei valde ſiue ſanguinẽ moꝛtuum
cũ aq̃ fabarum: vnde dꝛ ꝙ nocet capiti: ⁊ hoc eſt verum ꝓ
pter hũiditatẽ vapoꝛoſaꝫ: vñ faciẽdo euapoꝛationẽ nocet
capiti: iđ ſanis nõ eſt bonuꝫ: necꝫ egris: caput abſtergendo
phlegma vꝫ: iſtius ſemen eſt aperitiuũ: iđ valet opilationi
ſplenis ⁊ epatis: ſitiꝫ facit ⁊ ꝓpꝛie cũ aceto: qꝛ vtrunꝗ deſic
cat. ¶ Anetũ ca. ⁊ ſic. i. ij. ſiĺe ẽ aniſo ⁊ ſileri mõtano i opa
tiõe: eſt eñ inciſiuũ: aperitiuũ et deoppilãs ſplenẽ ⁊ epar.
¶ Reubarbarũ hꝫ ſubſtãtiã ↄmixtã ex ſubſtãtia aquea et De reubarbaro.
terrea ⁊ aerea: ex terrea hꝫ põticitatem: ex alijs duabus hꝫ
diureticitatẽ: ⁊ eſt bonũ epati: eũat cholerã: vt dicit cõiter
nõ tñ ab autoꝛe inuenit hoc: ſm philoſophũ purgat phle
gma ⁊ ꝓpꝛie ab oꝛe ſtõi: vñ dicit Philoſo. Alexandro. Ale
xãder accipias in mane de reubar. qꝛ purgat phlegma ab
oꝛe ſtõi: tñ qꝛ diureticum eſt cum vꝛina co. qꝛ ſubtilis hũoꝛ
eſt expellit ſicut alia diuretica: ſtringit vẽtrẽ ſua terreſtrei
tate ⁊ ponticitate: ⁊ mirabiĺr confert debilitati ex caſu aut
percuſſione ſi fiat ex reubar. ⁊ aniſo: doſis eius eſt. ʒ. ß.
¶ Reupõticum hꝫ eãdẽ virtutẽ cũ reubar. tñ qꝛ ponticuꝫ De reupontico.
magꝭ ↄfoꝛtat ⁊ hꝫ ꝓpꝛietatẽ ad iũcturas cõſumendo phle
gma in eis. ¶ Oppoponacũ. i. ſuccꝰ panacis gũma ẽ illius
arboꝛꝭ aut ſuccꝰ: ⁊ ẽ iſta arboꝛ nõ multũ alta: ⁊ ẽ oppo. ſuccꝰ
radicis iſtiꝰ arboꝛꝭ mũdificat vulnera: ⁊ mẽbꝛa ↄfoꝛtat: eſt
calida ⁊ ſic. i. iij. ⁊ ẽ reſolutiuũ vẽtoſitatꝭ: ⁊ abſterſiuũ: iđ eo
vtunt multi chirurgi: qꝛ mũdificat ⁊ curat vulnera: ⁊ mem
bꝛa cõfoꝛtat: ſi ponat i coꝛroſiõe dẽtis iterficit vermẽ q̃ eſt
ibi: ſi fiat empĺm ex oppoponaco ⁊ armoniaco ⁊ raſura va
ſis enei nigri: vt cacabi: ⁊ diſtẽperet cũ aceto empĺꝫ ſupꝛa
ſplenẽ deoppilat mirabiliter: pꝛouocat vꝛinã et mẽſtrua.
¶ Anacardꝰ ſm quoſdã ẽ pediculꝰ elephãtis: ſꝫ nõ eſt ve De anacardo.
rũ: eſt ca. ⁊ ſic. i. iiij. cõſumit valde: ⁊ ponit hic ad phlegma
tis cõſumptionẽ. ¶ Uidimꝰ pꝛiꝰ de eũatiõe ⁊ balneo: nũc
reſtat videre de eo qđ fuit ꝓpoſitũ vltimo. ſ. de opiatis: qꝛ
de flebotomia nõ videbit hic: qꝛ de ipa i libꝛis alijs ſpãliter
q̃rit. ¶ Et ẽ pꝛia qđ de opatiõe opiatarũ medicinaruꝫ. Et
q̃rit vtrũ medicĩa poſita in electuarijs dꝫ magis ↄteri ꝗ i
medicĩs laxatiuis: aut ecõuerſo: videtur ꝙ eq̃liter ſimplex
medicĩa vbicũꝗ ponit ſiue i medicĩs ſiue i electuarijs ẽ ſp
eadẽ: cũ per idẽ opet: ergo ⁊ eãdẽ opationẽ dꝫ facere: ergo
dꝫ eodem mõ pꝛeparari: ne detur alius modus operandi:
ſiue opatio alia. ¶ Itẽ videt ꝙ plus debeat cõteri ꝗ illa
q̃ ponitur in medicina laxatiua: ſuppono ꝙ medicina non
mouet niſi qꝛ mota: ⁊ ad actũ reducta per caloꝛẽ naturalẽ.
¶ Itẽ ſuppono ꝙ medicina que remanet minꝰ in ſtoma
cho idiget maioꝛi pꝛeparatiõe ad hoc vt operet: ⁊ ad actũ
reducat ꝗ illa q̃ plus ibi moꝛatur. Sed cum medicina ſim
plex ponit in medicina laxatiua in ſtomacho minꝰ rema
net: qđ aũt ponitur in electuario cõfoꝛtatiuo: vnde Auicẽ.
ſtomachꝰ ꝓijcit medicinã laxatiuã citiꝰ ꝗ põt: ſed altera
tiua plus remanet: ergo debet magis ꝑparari: cũ ponitur
in medicĩa laxatiua: illa ꝑparatio fit ꝑ cõtritionẽ: qꝛ cum
eſt diuiſa in ptes paruas citiꝰ ad actum reducit: ergo ⁊c.
¶ Ad oppoſitũ eſt Nicolaus in ꝓemio. cribellatio pulue
ris in electuarijs ſubtiliſſime dꝫ fieri: ſꝫ in alijs maxie in la
xatiuis groſſioꝛ dꝫ eẽ: ꝗ ⁊c. ¶ Iuxta hꝰ ſcđo q̃rit vtrũ aliq̃
medicina debeat ↄteri ad ſummũ: videt ꝙ ſic: oẽ qđ pꝛepa
rat medicinã vt ad actũ reducat et cito opet ẽ faciẽdũ: hoc
facit ↄtritio maxie ad ſummũ: ergo ⁊c. ¶ Si dicat ad hoc
verũ eſt ꝙ talis cõtritio quanto põt eſſe maioꝛ: dũ tñ non
mutet ſpẽm medicĩe: ſꝫ ſi fieret ad ſummũ mutaret ſpecieꝫ
medicĩe: ⁊ ideo nõ dꝫ fieri. ¶ Cõtra iij. ſimplicis medicĩe
dicit. G. ꝙ ſi caro ⁊ panis ad ſummũ terant nõ mutãt ſpẽꝫ:
ergo a ſiĺi nec medicĩa. Itẽ ſpẽs eſt cõmixtio mixtibiliũ in
mixto reſultãs: ſꝫ hec ↄtritio nõ tollit mixtionẽ: cũ mixtuꝫ
in mixto poſſit

in mixto possit diuidi in infinitum:ergo neq̃ʒ speciem.

An pulpa coloquintide debeat conteri ad summũ.

¶Tertio queritur specialius:vtrum pulpa coloquintide debeat cõteri ad summum:⁊ videt̃ ꝙ sic ſm Auicen. in.ij. ¶Oppositum dicit Auicẽ.in eodem libro cap̃.ij.ꝙ nulla medicina debeat ad summum conteri.
¶Solutio.dicẽdum est ad primũ ꝙ medicina qñ dʒ poni in electuario plus dʒ teri:cã ẽ:q2 nõ alterat nisi attrahat: ⁊ iõ ad hoc ꝙ alteret mẽbrũ indiget vt attracta a mẽbris possit penetrare:facilis penetratio fit p cõtritionẽ multã: sʒ medicina laxatiua manẽs quieta in stõacho attrahit a mẽbris:⁊ si attraheret a mẽbris malũ esset:⁊ iõ grossior' dʒ esse:ne citius debito trãseat a stõacho: dʒ ergo in electuariis magis cõteri: non tamen tantum vt speciem perdat. ¶Ad argumẽtũ dicẽdũ ꝙ verũ est ꝙ eãdẽ operationem hʒ medicina in quolibet mẽbro:verũtamẽ preparat̃ vt illã operationẽ habeat facere in diuersis mẽbris:aliqñ in intestinis:aliqñ in stomacho:aliqñ in aliis mẽbris : vt patuit. ¶Ad aliã questionẽ dicẽdũ ꝙ nulla medicina dʒ conteri ad summũ:q2 cõtritio ad summũ aut mutat spẽm ⁊ opationẽ:aut corrũpit eã:mutat̃ eñ opatio p cõtritionẽ:vt in cimino pʒ:q2 qñ parũ terit̃ laxat vẽtrẽ:cũ multũ terit̃ ꝓuocat vrinã:corrũpit̃:vt patet ĩ scamonea ꝯtrita ad summũ: q2 ipsa nõ attrahit. ¶Ad aliud qd̃ arguis:dicẽdũ ꝙ verũ est ꝙ nõ mutat spẽm.i.formã substãtialẽ rei:mutat tñ spẽʒ idest ꝓprietatẽ rei ſm quã hʒ facere talẽ opationẽ vel talẽ: q2 opatio rei cõsequit̃ formã sub esse ꝯueniẽti ⁊ ꝓportionabili cõtrito vltimate:istud esse tollit aut mutat. ¶Ad tertiã questionẽ dicẽdũ ꝙ pulpa põt cõteri ad summũ : q2 ꝓpter sui viscositatẽ ⁊ adherẽtiã in suis ptib⁹:ꝓpter quã in sua substãtia remanẽs in itestinis ipa excoriat:patit̃ summã cõtritionẽ sine corruptione:nõ tñ dʒ cõteri ad summũ: ita ꝙ virtus sua resoluat̃:si hoc sit possibile . Uel ꝯcedẽdũ ꝙ pulpa põt ad summũ cõteri ꝓpter predictã cãm. Et cuʒ dicit̃ ꝙ nulla medicina dʒ ad summũ conteri:dicendum ꝙ ibi est distributio accommoda:scʒ pro medicinis substantialibus:q2 p illã cõtritionẽ corrũpunt̃ in sua operatione: sed pulpa nõ est hmõi:ideo ⁊c. ¶Quarto queritur vtruʒ aliqua medicina possit refrigerari:⁊ ab ea acuitas remoueri per adustionem:videtur ꝙ nõ:quia omne agens imprimit formam suaʒ in passum:sed si medicina aduratur hoc erit a calore:ergo caliditas imprimetur: ⁊ non frigiditas.
¶Item idem manens idem semper est natum facere idẽ ſm Aristote.ij.de generatione:sed adustio caliditatem in calce ⁊ in lapide facit:ergo ⁊ in medicinis simplicibus.
¶Oppositum dicit Auicen.ij.cap̃.de atramento.ꝙ atramentũ est minoris caliditatis adustum et acuitatis.
¶Solutio.duplex est adustio:vltimata p incinerationẽ:⁊ hec calefacit. Cinis eñ ſʒ Gal. in.iiij.s.megatechni in se acq̃rit caliditatẽ:q2 in eo scintilla ignis remãet:⁊ ꝯseruat̃: ⁊ iõ lixiuia est abstersiua ⁊ corrosiua:vñ lixiuia facta ex capitellis posita supra cutẽ citi⁹ vlcerat q̃ʒ ignis. fit aũt ille cinis q̃ appellat̃ clauellat⁹ sic:fit vna magna fouea valde: ⁊ ponit̃ ibi querc⁹ in igne remotis corticib⁹ ⁊ albuminib⁹: ita ꝙ ibi nõ sit nisi cor ligni illud durũ ĩ medio:deinde ponit̃ ignis in illis lignis:⁊ ĩ eis incẽsus bñ durat p annũ:et ꝓpter ꝯpactionẽ illoꝝ lignoꝝ nõ pñt icinerari: ⁊ remanet ille cinis in vno globo:q2 illa ligna nõ puluerizant̃:sed remanẽt directa:⁊ tũc sup illa aspergit̃ aq̃ cũ volum⁹ facere lixiuiã de illo:⁊ sic deinceps multotiẽs ſm ꝙ illã volumus facere magis adustiuã. Et ex isto fit sal alkali de quo loq̃tur Ras. qñ ergo ẽ adustio vltimata calefacit:si sit nõ vltimata aliqñ infrigidat:aliqñ calefacit : q2 si ĩ medicĩa q̃ dʒ aduri sint ptes subtiles:ille p adustionẽ resoluunt̃: vt pʒ in scamonea ⁊ atramẽto: sʒ si sit grossa mediciana vt lapis ⁊ calx caliditas efficit̃ igniẽdo ptes terreas . ¶Ad argumẽtũ pʒ solutio:q2 agẽs imprimit formã suã in passum: tñ per accidens remouẽdo subiectũ in quo hʒ caliditas radicari fortior q̃ʒ inducat̃ in tãto tempore infrigidat: sicut in atramẽto ⁊ scamonea. ¶Ad aliud dico ꝙ agẽs p se ideʒ facit: tamen per accidens ex diuersa dispositione materie: vt patet in luto ⁊ glacie a sole diuersa agit : quia lutum desiccat ⁊ coagulat glaciem:⁊ resoluit:sic est ibi ratio ⁊c.

De adriano.

¶Adrianũ dictũ est ab imperatore Adriano q̃ illud cõposuit:valet proprie ad oẽ vitiũ capitis ex frigiditate : et ad oculoꝝ grauedinẽ ⁊ obscuritatẽ:⁊ contra hemicraneã ⁊c.

De acaristo.

¶Acaristũ sine munere interpretat̃:ꝓprie dat̃ ꝯ catarruʒ ⁊ omne vitiũ pectoris ex frigiditate ⁊ maxie asmaticis ⁊c.
¶Athanasia idest immortalis proprie valet contra fluxũ sanguinis ⁊ fluxum mulierum cum succo plantaginis: q̃ succus prius debet duci supra lapidem ⁊c.
¶Diaolibanum dicitur ab olibano quod ibi ponitur : lachrymas potenter restringit dolorem hemicraneum ⁊c.

De esdra.

¶Esdra sic dicta:q2 Esdra ꝓpheta eã inuenit:ꝓprie valet melancholicis timidis:⁊ quib⁹ malus est appetitus:valet etiã comedẽtib⁹ carbones ⁊ testas ollarũ:⁊ ad nimiã frigiditatem cerebri cũ vino calido in sero data ad modũ auellane:valet etiã ad putredinẽ ⁊ dolorem aurĩũ cũ vino calido distẽperata ⁊ iniecta:valet ad fracturas labioꝝ si cum ea inũcta fuerint:valet etiã toxicatis hoĩb⁹ venenatis ab aĩalibus ⁊ serpẽtibus: ⁊ rabiosi canis morsibus ⁊c.

De mitridato.

¶Mitridatũ.i.mr̃ oĩm antidotoꝝ: valet ad oẽm capitis passionẽ viri vl̃ mulieris:maxie si fuerint melãcholici ⁊c.
¶Uiso superius de causis cõpositis medicinaꝝ cõpositaꝝ: ⁊ de mõ cõpositiõis q̃ʒtũ ad hoc.s.q̃ʒtũ ad cognitionẽ cause quare ⁊ qñ debeat plus apponi de vna medicina q̃ʒ de alia. Nunc videam⁹ de aliis duab⁹.s.de natura radicũ:⁊ de apponẽdis cũ radice. ¶Primo tñ videnduʒ est de causis impedientib⁹ medicine cõpositionẽ.

Tria ipediunt medicinaꝝ cõpositionẽ.

Tria eñ sunt q̃ impediũt cõpositionẽ medicinaꝝ. Unũ est earũ opatio in diuersis tpibus:⁊ qñ vna operat̃ cito:⁊ alia tarde:tũc nõ debẽt admisceri ſm Galeñ.ij. pticula regiminis acutoꝝ.cap̃.de cura pleuresis.cã est:q2 opatio vni⁹ esset cõpleta anteq̃ʒ altera inciperet operari:⁊ ideo p hoc natura esset multũ fatigata ⁊ debilitata. Et hãc ꝓpositionẽ accipit Auic.a Gale. in.j. ¶Scda cã est diuersus modus euãndi: vt in myrobala.⁊ vio. myroba. euacuãt cõprimẽdo: vio. leniẽdo: ideo nõ debẽt simul admisceri. Sane tñ intelligim⁹ ꝙ vsualiter illa cõmiscemus simul:⁊ hoc est admiscẽdo de violis in tã pauca quãtitate:vt earũ opatio sit cõpleta anteq̃ʒ myrobala. incipiãt opari:sed in equali pondere ⁊ virtute nõ debem⁹ ea apponere. ¶Tertia cã est diuersitas ⁊ ꝯtrarietas in ꝓprietatib⁹:⁊ ꝓpter hoc anacardi in tyriaca ſm Auicẽ.in.v. nõ debẽt poni:q2 habẽt ꝓprietatẽ cõtrariã carni tyri:⁊ illã corrumpunt:⁊ hanc ꝓprietatẽ ignorat medicus:⁊ ideo est defectus magnus in cõmixtione istaꝝ medicinaꝝ:nisi medicus ꝓprietates tales medicinarũ cognoscat: ⁊ hec est cã quare ponit Auic.in.v.ꝙ pauca ad plus ꝙ possum⁹ debẽt poni in medicina cõposita:q2 ignoramus ꝓprietates medicinarũ:⁊ timẽdũ est ne vna aliã corrũpat: ⁊ sic sit nouissimus error peior priore. ¶Hoc habito videndũ est de proprietatib⁹ radicũ:sicut eñ in cõposito artificiali est basis ⁊ fundamẽtũ supra qd̃ alia fabricant̃: ita ĩ cõposito nature: vt in hoĩe ossa:⁊ in naue ligamẽta lignoꝝ magnorũ . Silr̃ ⁊ in medicinis:aliqñ sunt due medicine ꝓ basi: aliqñ vna tñ:vt hierapigra ⁊ pigra Gale.aloe:aliqñ due vel tres:sicut in benedicta scamonea:turbith:⁊ hermodactyli: ⁊ dicunt̃ basis:q2 supra illa fundant̃ alia. Uideam⁹ ergo cãm quare vna medicina est basis:aliqñ due vel tres.

Causa q̃re vna medicina est basis: aliqñ due vl̃ tres.

Iste cause sunt tres:q2 medicine plures ponunt̃ ꝓ basi vna in medicina cõposita.prima est vni⁹ basis debilitas:scda est euacuatiõis sue tarditas:tertia est passionũ curandaꝝ pluralitas. Basis debilitas:sicut videmus in benedicta in qua ponit̃ turbith ad euacuandũ phlegma a renib⁹ ⁊ a iũcturis:sed q2 debilius euacuat:ideo cũ eo ponuntur hermodactyli ad fortificãdũ eius opationẽ: q2 nõ sufficit p se ad opationẽ quã querimus:sed q2 turbith est tarde opationis aliqñ datur:⁊ in die vna nõ euacuat:sed in alia die: q2 est tarde opationis apponit̃ scamonea ad festinãdũ opationẽ: vt ergo benedicta attrahat fortiter : ⁊ cito sunt tres medicine ꝓ basi:ꝙ aũt scamonea festinet alias medicinas ⁊ precipue aloeticas dicit Auic.iij.lib.capi. de cura sode. ꝙ ex necessitate festinat alias medicinas.
¶Itẽ ca.de casu virtutis dicit ꝙ iuuat alias medicinas: ⁊ hoc ꝓpter cõmotionẽ. ¶Prima ergo cã est debilitas medicine ĩ tarde attrahẽdo:aut debiliter. ¶Scda cã est:pluralitas opationũ quas volum⁹ facere in morbo:vñ in paralysi q̃rim⁹ duo principalr̃.s.neruoꝝ ꝯfortationẽ:qd̃ fit per castoreũ:⁊ materie phlegmatice ꝯsumptionẽ:qd̃ fit p pyretrũ:iõ sunt ĩ medicĩa curãte paralysim p basi due medicine:q2 vna medicĩa simplex hoc nõ faceret. ¶Tertia cã est: pluralitas morboꝝ quos volum⁹ curare:vel intendimus: ad qd̃ non sufficeret vna medicina simplex:vñ si in stoma-

cho sit frigiditas: ⁊ in capite caliditas: debem⁹ ponere calida ⁊ frigida: et natura sagax diuidet inter illa: mittendo vnā partē calidā ad morbū frigidū: et ptē frigidā ad morbū calidū ꝭm Auic.

Obiectio. ¶ Et tu dices cōtra p̄dicta ex quo ꝓbas habemus illa que querim⁹: vt in paralysi p castoreum et piretrum neruoꝝ cōfortationē: et materie phlegmatice cōsumptionem: ergo cum basi nihil debemus apponere.

Rn̄sio. ¶ Dicendum est ad hoc ꝙ aliqñ debiles sunt bases in sua operatiōe: ⁊ nocumēta habēt: iō opꝫ aliqua apponere ad eoꝝ cōfortationē: ⁊ ad earū nocumēta reprimēda. i. ad confortādū dupl'r: aut cōfortādo ipā basim in se admiscēdo aliqua q̄ sint sil'is opationis cū basi: et sic ponim⁹ cū tyriaca gētianā: et terrā sigillatā cū carne tyri: qđ valet ad venena. Aliqñ ꝯfortādo ipsaꝫ basim nō in se: ſꝫ in operādo circa materiā vt facili⁹ attrahat: ⁊ medicine obediat: ⁊ sic ponim⁹ ꝫinzibe cū turbith: vt materia mota obediat attractioni. Aliqñ ꝓpter nocumēti remotionē: et sic ī medicinis venenosis in q̄bus ponit' venenū: vt in tyriaca: q: ibi ponitur caro tyri: ponit' bedeguar: et sic in medicinis aloeticis q: aloe est tarde opationis: ꝓpter qđ excoriat īteſtina ponimus dragagātū ⁊ bdelliū: aut ī scamonea apponit' anisum: q: nocet stōacho. Sādalis albi ⁊ rubei: q: nocet epati ⁊ masticē aut bdelliū: q: nocet intestinis ipsa excoriando.

Quesituꝫ Et si q̄rat': qūo poterit inueniri basis qñ aliqs voluerit cōponere medicinā: Dicēdū ꝙ inueniet' ī areolis medicinarū quas ponit Auic. ponit em̄ areolas medicinarum: prima

Rn̄sio. areola medicinarū cōplexionū calidaꝝ ⁊ frigidarū ⁊c. Et ponit areolā medicinarū cōplexionū diuersarū respicientiū stomachū ⁊ epar: ⁊ cor: ⁊ renes ⁊ cetera a suis ꝓprietatib⁹: ⁊ etiā ponit areolā medicinaꝝ deoppilātiū: ⁊ dr̄ areola ordinatio ⁊ series medicinarū simpliciū ad idē valētiuꝫ.

Areola quid. Si ergo volo curare stōachū calefactum: opꝫ dare frigida stomachū respicētia: opꝫ ergo medicinā curātē discrasiaꝫ stomachi querere in duab⁹ areolis: aut in areolis medicinarū frigidarū: aut in areola stomachū respiciētiū: q: stomachus calefact⁹ dꝫ curari nō p quascūq; medicinas frigidas: sed p eas medicinas q̄ ipm respiciūt: ⁊ cuꝫ hoc tertio debem⁹ videre gradus. Vn̄ si placet opꝫ te eligere si vtile ē

Quatuor sunt gradus bonitatis ī medicinis. medicinas ꝭm gradus meliores. Quatuor enim sunt gradus bonitatis in medicinis. Aliqñ enīꝫ medicina dr̄ bona ad hoc: vt ad stōachū ꝯfortādū. Aliqñ vt multuꝫ bona: vt cinamomū ad ꝯfortādū stōachū. Aliqñ valde bona: vt mēta. Aliqñ marīe bona: vt absinthiū: sēp ergo debes recipe medicinā q̄ hꝫ gradū pfectiorē bonitat' ad hoc: dū tñ non habeat plura nocumēta: aliqñ aūt illa m'tū ꝓhibēt ne accipiat': si aūt sint nocumēta aliqua aut multa q̄ possunt reprimi: pri⁹ debēt reprimi: q̄ sunt meliores opꝫ q̄rere in areolis medicinarū: quas volum⁹ in areolis ꝓpriis: vñ si volo epar calefactū: ⁊ oppilatū curare: q: trib⁹ indigeo infrigidatione: ⁊ deoppilatione: et medicina epar respiciēte confortāte opꝫ illa querere ī areolis ꝓpriis: ⁊ cōtra caliditateꝫ accipere endiuiā: ⁊ ponat' ꝙ nō habeat aspectum ad epar: vel accipiam⁹ q̄ non habēt aspectū ad epar vt lactucā ad infrigidādū: ⁊ q: nō deoppilat accipe cū hoc se. feniculi: lꝫ aliquātulū calefaciat: ꝓpter hoc nimis de ipso est apponēdum: et q: neutrum istorum habet aspectum ad epar: ideo cum eis admisceātur sandali: q: epar respiciūt: vel si epar sit infrigidatū ⁊ oppilatū sil'r faciendū ē p tres medicinas valētes ad hec tria: ⁊ essent ibi pro vna basi: et si aliqua sit medicia q̄ illa tria possit facere illa est melior: vt cuscute: et hec erit basis in medicina: et hec est sententia de primo.

De adriano. ¶ Uiso de aurea: videam⁹ de adriano. Adrianum dicitur vt supra: et valet ad frigidas passiōes ex melācholia ⁊ phlegmate: ⁊ ꝓprie in capite: vñ valet in apoplexia: lytargia: ⁊ epilepsia: et hemicranea: menophagia: cephalea: det' cū vino decoctionis costi post euacuationē materie: vñ diligenter attendēdū est ꝙ nulla opiata de mundo debet dari nisi

Documētū d' opiatis. corpore prius euacuato: q: subtile materie soluꝫ cōsumit: ⁊ p hoc materiā incrudat: ⁊ ꝓpter hoc inobediētē digestiōi magis reddit: lꝫ morbū latitare faciat ad tps: et ꝓpter plebē medici dāt in q̄rtana in die paroxismi ī mane: ⁊ nō hꝫ patiēs paroxismū. Sed postea deterior venit postq̄ medicus accepto salario fugit: dāt philoniū ⁊ diabolanum: aut musam eneā: aut aliqđ tale qđ malū est. Aliqñ dat' nō euacuata materia ad cōsumēdū phlegma in stōacho et intestinis vt in colica: ⁊ tūc dat' cū cimino vel cū vino decoctionis cimini. Aliquando ad cōsumēdū phlegma in renib⁹: et tūc datur cū vino decoctiōis milii solis: aut saxifragie. Aliqñ in quartana materia euacuata cū decoctione gentiane: et hoc in principio paroxismi: vt mitiget' paroxism⁹: ⁊ aliqñ datur nō euacuata materia vel euacuata: qđ meli⁹ est contra typum ad calefaciēdū: ⁊ ad typum remouendum: ⁊ tūc cū decoctione alicuius herbe calide: vel cū vino simplici: vnde sic valet in principio feb quando typus est fortis.

¶ Acaristū valet cōtra passiōes frigidas pectoris ex frigida cā rematica ad ꝓhibēdū reumatis descēsuꝫ ad pectus: det' cū puluere masticis aut myrrhe: vel etiā ad cōsumptionē materie phlegmatice tussiꝫ faciētis: ⁊ tūc dꝫ dari cū decoctione liquiritie: ficuū: vuarū passarum hyssopi: ⁊ silium. De acaristo.

¶ Athanasia. i. īmortalis: q: facit euadere a morbis mortiferis: vñ valet cōtra omnē fluxum humoꝝ ad exteriora: vt ad fluxū mēstruoꝝ cū succo plātaginis: valet ꝭm Gale. in megatechni. Succus plātaginis hꝫ in hoc maximā virtutē: ⁊ cū illo succo distēperata valet in emoroidibus: et in hac cura pōt dari opiata sine euacuatiōe artificiali precedente: q: aliqñ facta est euacuatio sufficiēs a natura per ipsum fluxū mēstruoꝝ: valet etiam aliter cōtra mēstrua: ſꝫ distemperet' cū succo plātaginis: ⁊ proiiciatur in matricē. De athanasia.

¶ Itē materia euacuata naturali purgatione vt artificiali accipiatur emathites vel corallus: et frica cū succo plātaginis: et dimitte in illo succo p aliquātulū tēporis: tunc cū isto distēperata athanasia restringit potēter menstrua.

¶ Itē cuꝫ san. diac. ⁊ succo plātaginis distēperet': ⁊ emplastret' super tēpora: valet cōtra fluxū sanguinis nariuꝫ: aut si iniiciatur naribus cum decoctione istoꝝ distemperata.

¶ Item valet in fluxu ventris si cuꝫ puluere ossis ceruini acuat': ⁊ fiat suppositoriū. ¶ Itē si per clysteriuꝫ iniiciatur cū decoctione balaustie san. dia. galle: diagagan. ¶ Item in emoptois passione cū aq̄ ro. dia aga. masti. ⁊ sil'ibus det'.

¶ Diaolibanū dicit' ab olibano qđ ibi ponit': cōtra oēm fluxū reumaticū valet: ⁊ multū stringit fluxuꝫ lachrymaꝝ. De diaolibano.

¶ Itē ꝓhibet fluxū humoꝝ ad pectus: si ex eo fiāt pilule et teneant' in ore ⁊ sub lingua: et si vis facere meli⁹: acue cū olibano vel mastice: vel cū alia medicia restrigēte: ſꝫ q: desiccant nimis: ⁊ ita possent pectori multū nocere: iō dꝫ p̄parari cū lenitiuis ne ei noceat: vt cū dia. et penidiis ⁊ sil'ib⁹ sicut añ acceptionē medicine desiccātis multū pect⁹ ⁊ corpus vt ellebori: opꝫ corp⁹ quiete et cibo primo humectare ꝭm Hip. iiii. apho.

¶ Esdra dr̄ q: Esdra ꝓpheta eā īuenit valet timidis melācholicis ⁊ appetētib⁹ comedere carbones: ⁊ testas ollaꝝ: ⁊ ꝯtra frigiditatē cerebri cū vīo calido data in sero ad modū auellane: valet ad hūores frigidos cōsumēdos ꝯtētos ī capite cū vino decoctiōis gētiane: qđ mult̄ū calefacit caput si cū melle accipiat: vel admisceat': ⁊ si liniant' aures: purgat eaꝝ sordities. ¶ Itē vꝫ ad partus facilitatē: vnde vetule experimētū faciunt qđ faciunt ipse cum decoctione artarie et rute supponēdo matrici expellunt fetū: aut bibita valet ad hoc: ista Esdra diuretica est. De esdra.

¶ Mitridatū valet ꝓprie ad oēs passiōes ex phlegmate ⁊ melācholia ī mulierib⁹ ⁊ viris ꝓprie in capite ꝯtētis: curat fere oēs passiōes: ⁊ iō antiquit⁹ erat melior opiataꝝ et prima: ⁊ eā inuenit andromach⁹: nec differt a tyriaca mag' nisi in hoc ꝙ in tyriaca apponuntur carnes tyri: q̄s Gale. apposuit: ⁊ iō est melior oīb⁹ p̄ter tyriacā: q: valet ad oēs passiōes ad q̄s valet tyriaca p̄ter hoc ꝙ nō valet ad venena: q: ī eo nō ē caro tyri: illa mūdificat matricē ꝓuocādo mēstrua p pessariū iniecta. ¶ Itē si sup dētes emplastret' curat passiōes eoꝝ. De mitridato.

¶ Uiso de digestione ⁊ eūatione et balneo: mō vidēdū est de opiatis. Et p̄io vtrum eas exhibere sit bonū post eūationē: et vr̄ nō ꝭm Gal'. iii. simplicis medicine: opiū cuꝫ vino citi⁹ interficit q̄ sine vino: q: citi⁹ ad cor ꝓpter vinū penetrat: ſꝫ ī opiata ponunt' aromatica cū opio q̄ ad cor ipm trāsire faciūt: ergo nō ꝯuenit dare ea simul: ſꝫ si dentur opiata dant' sil'r: ergo non dꝫ opiata dari.

¶ Itē nō dant' nisi ad cōsumendū materiā: sed materia est eūata siue cōsumpta: ergo ⁊c. ¶ Ad oppositū ē vsus cōis.

¶ Iuxta hoc querit': quare nō dat' ante balneum: sed post balneū? Et si det' post balneū: quare non datur per vnum diē post: aut p duos: sed statim post balneū: aut in balneo.

¶ Solutio. medicina dicit' opiata: aut q: opiū recipit: aut q: medicinā habētē vim opii: vt mādragorā: aut iusquiamum: aut q: opē ꝯfert ꝓpter nocumēta a medicina precedente in corpus Medicia quare dr̄ opiata.

Medicina laxatiua tria nocumēta facit in mēbris.

dente in corpus inducta. Medicina em̄ laxatiua tria nocumēta facit mēbris: ipa aperit sugēdo ab orificio venaꝝ: ⁊ ipsa debilitat ſm Gale. iij. simplicis medicine. tertiū est q̄ꝛ totā materiā nō cōsumit: aut euacuat. ❡ Opiata ꝯtra ista iuuamēta facit: ꝑ opiū ⁊ ꝑ alia ꝯstringētia mēbra constringit q̄ ꝑ medicinā erāt aperta: mēbra debilitata ꝑ aromatica ꝯfortat. ❡ Itē ꝑ calida existētia in ea residuū materie cōsumit: medicina em̄ laxatiua fumos interi⁹ ab humorib⁹ eleuauit: ⁊ ipsos nō ꝯsumpsit totos: ⁊ etiā a medicina fumi eleuati fuerunt q̄ post medicinam remāserunt: et aliqua portio materie: q̄ꝛ euacuatio exq̄sita nō ē ſm artē facīēda: vt dicit Aui. in primo. q̄ opiata data post medicinam laxatiuā cōsumit. ❡ Itē a medicina ⁊ ab humoribus eleuati fuerūt fumi ad exteriora ꝟsus cutē ⁊ nō euacuati: ⁊ isti ꝑ balneū euacuant̄: q̄ꝛ balneū non euacuat nisi illa q̄ cuti vicinant̄: ⁊ iō q̄ꝛ pri⁹ sunt exteriora eūanda q̄ꝫ iteriora vt si ꝓpt̄ vicinitatē fiat attractio: meli⁹ est vt ab iterioribus ad exteriora fiat attractio q̄ꝫ ecōuerso: iō forte añ opiatam fit balneū. ❡ Itē alia cā fit: q̄ꝛ rōne opij ⁊ aliaꝝ medicinarū cōstringētiū sibi viā ⁊ trāsitū impediūt ⁊ claudūt: ideo balneū vt vias aperiat ⁊ prestet trāsitū fit añ exhibitionē medicine, ⁊ marīe statim post balneū: cū tūc vie sunt aperte dat̄ opiata. ❡ Ad primū argumētum dicēdū est q̄ Gal. soluit. iij. simpl. medicine dicēs q̄ opiū multū citi⁹ interficit cū vino q̄ꝫ ꝑ se: q̄ꝛ vinū paucū facit trāsire opiū ei⁹ malitiā nō corrūpēdo: sꝫ si dat̄ paucū opiū cū multo vino nō interficit: q̄ꝛ malitia opij ꝑ vinū auferf. ❡ In opiatis em̄ ponit̄ parū de opio q̄ꝛ multū de aromaticis ꝯtra eius malitiā q̄ est mēbrū mortificare: ⁊ stupefacere corrigūt: nō tñ eius cōpressionē tollūt: pōt ergo cōprimere nō interficere: ⁊ isto idigem⁹: ergo ⁊c. ❡ Ad aliud dicēdū q̄ veꝝ ē q̄ materia est euacuata nō tñ totalr̄: q̄ꝛ illud nō est artificiale ſꝫ Aui. ⁊ nō dat̄ ad cōsumptionē materie euacuate: sꝫ relicte post medicinā laxatiuā. Scdo q̄rit̄ ⁊ ē q̄stio famosa: vtrū medicina cōposita vt tyriaca operet̄ ꝑ formā medicinarū

Questio. simpliciū quas recipit: aut ꝑ formā toti⁹ resultātē ex mutua actiōe ⁊ passiōe ꝑ qd̄ fit eaꝝ excellentiaꝝ fractio: videt̄ q̄ per formas simpliciū: omne cōpositum operat̄ per principia sue cōpositionis: q̄ꝛ sicut actū primū dant ei qui est esse. et actū scdm̄ q̄ est operari: sꝫ medicine simplices sunt de cōpositiōe cōposite: ergo ꝑ illas opat̄. Sed operatio fit a forma: ergo ꝑ formas simpliciū opant̄. ❡ Itē Serap. in vij. de medicina que hꝫ iuuamētum multū ⁊ nocumētum paucū est multū apponēdū in medicina cōposita: sed hoc nō videt̄ esse: nisi medicine simplices operarent̄: cū nō iuuant nisi in operādo: ergo ⁊c. ❡ Itē oīs cura fit ꝑ ꝯtrariū sed ꝑ medicinā vt tyriacā curātur duo contraria scꝫ venena calida et frigida: ergo est eis cōtraria: sed hoc nō est ꝑ suā formā cōem: q̄ꝛ per illud nō est aliquid cōtrariū diuersis: ergo hoc nō est per aliud nisi ꝑ sua simplicia: ergo ⁊c.

❡ Oppositum vult Sera. in. vij. ⁊ arguit sic: omne agens est actu ens: ergo qd̄ nō est actu ens nō agit: sed medicine simplices non sunt actu in medicina composita: ergo non agunt: minor patet: quia miscibilia in mixto nō sunt actu: vnde dicit q̄ caro tyri nō est caro actu in tyriaca: nec opiū est opiū actu. ❡ Itē Aui. i. v. dicit. errāt q̄ dicūt q̄ tyriaca valet ad hoc ꝓter spicam: ⁊ ad hoc ꝓpter ambrā: ergo ⁊c.

❡ Tertio querit̄ vtrum ista forma cōis sit a natura vel ab arte: videt̄ q̄ a natura: forma naturalis et essentialis rei a re inseparabilis est a natura: talis est forma medicine cōposite: ideo ⁊c. ❡ Cōtra fit ꝑ mixtionē medicinarū simplicium in cōposito: ergo ab arte. ❡ Ad primam questionem

Solutio. soluit Sera. in. vij. ⁊ nō videt̄ esse difficilis: si aliquis querat vtrū mixtū operet̄ ꝑ formā mixti supadditā mixtioni: aut ꝑ formas elemētoꝝ: plane rn̄det q̄ per formā mixti: silr̄ est hic. ❡ Dicēdū igit̄ q̄ medicina cōposita aut est recens: aut antiquata: et vocat̄ recēs post suā cōfectionē ꝑ duos mēses vel tres: cū adhuc nō est deuētū ad aliā formā resultantē ex operatione medicinarū cōtrariarū: q̄ꝛ illa nō fit nisi ī tpe longo ex fermētatiōe istoꝝ miscibiliū ⁊ mutuam actionē ⁊ passionē suarū excelētiarū fractionē propter qd̄ malū est dare medicinā recētē in sua cōfectiōe: vt hierapigra Gale. vel aliā: q̄ꝛ adhuc nō hꝫ opationē ⁊ ꝓprietatē quā dꝫ hr̄e a suis ꝯponibilib⁹ inducētibus formā cōem in ea: cui inest ꝓprietas talis vel talis: et ideo isti apothecarij istas medicinas cōponunt: ⁊ habēt de illis: vt scꝫ fiat eoꝝ fermētatio ante sui exhibitionē. Dico ergo q̄ cū est recēs opat̄ ꝑ formā medicinaꝝ simpliciū. vñ Gal. v. megatechni. cap. iiij. tyriaca recēs ꝓuocat somnū: q̄ꝛ ipa hꝫ viꝫ opij: ⁊ iō cū volum⁹ dare medicinā alteratiuā ad alterādum mēbra diuersa vt stomachū ⁊ caput: meli⁹ est dare recentē q̄ꝫ antiquatā: q̄ꝛ meli⁹ pōt natura diuidere medicinas simplices adinuicē: ⁊ ad diuersa mittere. Sed cū est antiquata tunc opatur ꝑ formā toti⁹ cōem: cū forme et spēs medicinarum simpliciū corrūpant̄ q̄ꝫtū ad opationē: ⁊ q̄ hoc sit verū: arguit Sera. sic in. vij. rosa hꝫ in se ꝑtes terrestres: ⁊ per hoc hꝫ naturā stipticā: ⁊ cōstrictiuā. ❡ Itē cōponit̄ ex partib⁹ aqueis per quas hꝫ aliquā lenitionē ⁊ infrigidationē: sed cōfortat nō ꝑ naturā hui⁹ vel illius: ergo ꝑ naturā aliā: illa natura nō est in rosa nisi forma cōis: ergo hꝫ ꝓprietatē cōfortandi a sua forma cōi. ❡ Silr̄ in medicina cōposita q̄ ꝑ formā sui hꝫ operationē. ❡ Itē videt̄ q̄ nō operetur ꝑ formas simpliciū: sed ꝑ formā cōem: q̄ꝛ cū ibi ponatur de cinamomo in pauca quātitate vcꝫ. ℈. j. aut. ʒ. j. nihil sensibiliter in corpus opatur: si ergo operetur: hoc nō est nisi cōparando respectu alioꝝ miscibiliū: vt ex eis forma cōis resultet. ❡ Itē hoc dicit Gal. q̄ in tyriaca antiquata opiū nō manet opium: nec caro tyri: imo ex illis resultat forma cōis cū alijs. ❡ Itē cū iste medicine simplices admixte cōtrarie sint. ꝯtraria aūt approximata: impossibile est nō agere: ergo agunt: sed cū nō sit eaꝝ virtus infinita: tandē virtus eaꝝ deficiet: vnde vnū resistēdo alteri vnū aliud corrūpet in completo suo: ⁊ vtrūq̄ꝫ frāget vtrūq̄ꝫ nō in nihil: nec vnū hꝫ vt formā suā in materiā alterius inducat: ergo ex eis resultabit forma cōis habēs vestigium vtriusq̄ꝫ: ⁊ ꝓportionē cum vtroq̄ꝫ: lꝫ magis cū vno. s. domināti q̄ꝫ cum alio: cum non dominetur intantū vt virtutem alterius corrumpat: ⁊ sic per illam medicina composita operabitur: cuꝫ nō sit aliam formā actualem reperire. Dico ergo q̄ cum est est antiquata operatur per formā cōem eius: vt dictū est: sicut videmus q̄ forma vna mēbri per complexionem vnā operatur: lꝫ dicatur attrahere per caliditatem ⁊ humiditatem ⁊ frigiditatem expellere: non tamen est actu calidū: nec actu frigidum: sed est ibi quoddam cōe resultans habens vestigiū cuiuslibet: ꝑ quod cōe natura operatur ſm ꝓportionem quam habet cum calido: ⁊ sic dicitur calidū operari: ⁊ sic ſm ꝓportionem quam habet ad frigidū dicitur per frigidū operari: ⁊ sic de alijs: vnde cū dicant̄ mēbra efficere quatuor operatiōes ſm quatuor virtutes radicatas ī eodē: vt in forma mēbri que sunt attractiua: retētiua: digestiua: ⁊ expulsiua: hoc ꝑ calidū: hoc per frigidum: nō est intelligēdum qd̄ per hoc qd̄ est actu calidum ⁊c. sed per cōe resultans ex his. similiter est hic.

❡ Ad primū argumētum in oppositū dicendū est q̄ verū est q̄ operatur per sua cōposita ſm q̄ cōponunt: sed vt cōponunt non sunt in actu: sed confracta: inquantum cōe ex his resultat habēs cuiuslibet vestigiū ⁊ virtutē: cū a nullo nullius virtus corrūpatur: cū ibi non sit dn̄ium cōplexum vnius supra alterū: opat̄ ergo ꝑ virtutē habentē naturā.

❡ Ad aliud dicendū q̄ de medicina cuius iuuamentū est multū: ⁊ nocumentū paucū: nō ponit̄ in medicina cōposita multū: vt ꝑ ipm̄ medicina cōposita operet̄. Sed q̄ꝛ forma cōis totius q̄ ex cōmixtibilib⁹ inducit̄: inducat̄ ſm exigentiā miscibiliū accedēs ad virtutē ⁊ naturā eaꝝ: ita q̄ iuuamenta ⁊ nocumēta in medicina cōposita sub eadē cum iuuamētis ⁊ nocumētis simpliciū vt sepe: ⁊ est silr̄ si vellemus corp⁹ facere cholericū accipiēdo. ij. ʒ. aq̄: ⁊. ij. ʒ. terre. ⁊. iij. ʒ. aeris. ⁊. iiij. ʒ. ignis mag̃ accederet ad naturā calidi ⁊ sicci q̄ꝫ alioꝝ: nō em̄ plus ponit̄ de igne vt ꝑ ignē operet̄: sꝫ magis vt accidēs ad ei⁹ naturā a dn̄io sint in eo eius ꝓprietates ⁊ in forma communi ex his resultans: licet in ea sint proprietates aliorum: licet non sub tanto dominio.

❡ Ad aliud dicendū q̄ cura fit ꝑ ꝯtrariū in effectu: lꝫ non sit tyriaca contrarie in forma istis: est tñ in effectu: q̄ꝛ confortādo corpus expellitur venenū: ꝑ ipsam em̄ corpus confortatū suū nocumentū expellit: ꝑ suā aūt formā cōem habet cor cōfortare: ⁊ per aliqua ibi existentia simplicia dato q̄ remaneret actu: lꝫ nō sit veꝝ vt aromatica ⁊ aliqua alia ꝓprietate sua ꝯfortāt: ꝯfortāt em̄ naturā q̄ dꝫ vincere venenū tanq̄ꝫ sibi inimicū. Curatur etiā alio modo ꝯsumendo venenū ꝑ suā caliditatē ⁊ siccitatē: siue sit calidū: siue siccū. Curat̄ etiā alio modo trahēdo ad stomachum a via

procedente ad coꝛ a sua ꝓprietate quā hꝫ etiā a carne tyri:
⁊ ideo in hac cura meli⁹ valet recens ꝗ̄ antiqua:scꝫ in at=
trahēdo venenū ad se. ¶ Item expellēdo ⁊ deducēdo ad
exterioꝛa cū sup̄fluitatib⁹ coꝛpis cui⁹ hꝫ ꝓprietatē per car
nē tyri:qꝛ ſm Auicē. ⁊ Philosophum inuēta fuit caro tyri
comesta cōuersa in pediculos in apostemate cuiusdaꝫ exi=
stētei collo:⁊ ꝑ hoc trahit venenū qðlibet ad exterioꝛa tā
calidū ꝗ̄ frigidū:tā ꝓpriū ꝗ̄ nō ꝓpriū:nō ergo curaꝛ a cō=
plexione alicuius medicine simplicis:sed sicut dictum est.
¶ Ad aliā qōnē dicēdū ꝙ mixtio medicinarū in vnū et eo
rū ꝑfectio est ab arte ⁊ a natura:sꝫ foꝛma naturalis est:qꝛ
educiꝛ ꝑ cōtrariā opationē medicinarū ꝯtrariarū ex potē=
tia actiua materie:sicut fit foꝛma mixti:in mixto eñ agunt
miscibilia naturaliter:mixtio aūt illa nō est cā:nec ad hoc
sufficit vt ibi sit actio istoꝝ:⁊ fractio ⁊c.iō ē a natura:⁊ hoc
dicit Aui.iij.li.de aīa ca.de visu.vbi determinat de mixtio
ne coloꝝ:cū eñ fit coloꝛ medi⁹ ex albo ⁊ nigro nō pōt arti
fex tm̄ īdagare vt sciat mixtionē eoꝝ quātū ad minima:
sꝫ hoc est a natura:nō ab artifice:et sic pꝫ solutio ad illud.
De musa. ¶ Musa enea a peritissimo philosopho inuēta:ꝓprie da
tur quartanarijs ante hoꝛā accessionis in modū auellane
cū vino ca.⁊ quotidianarijs vere:daꝛ etiaꝫ his quibus pe=
nitus vrina denegaꝛ cū succo senationis:que si cuꝫ tepida
distēperetur:⁊ ex ea pulsus ⁊ tēpoꝛa vnguanꝛ in acutis fe.
vt sudoꝛē ꝓuocet significat euasionē:si ꝟo nō:moꝛtem ⁊c.
De opopira. ¶ Opopira diciꝛ a succo ⁊ igne:opos grece succus latine:
pir ignis interpretaꝛ:tā opopira idest ignit⁹ succus ꝓprie
valet sanat paralysim oculi:oꝛis:lingue:manuū ⁊ pedū bi=
bita cū vino in quo cocta sit saluia ⁊ castoꝛeū i sero:in mo
dū auellane:ꝓdest tremulosis cum eadem decoctione ⁊c.
De rubea trociscata ¶ Rubea trociscata:rubea dicitur ab ipsius coloꝛis qua=
litate:trociscata a trociscis q̄ ibi ponunꝛ:data valet quo=
tidiane tertiane ante hoꝛam accessionis.
De requie ¶ Requies vel magna medicina:reqes q̄ dē dꝛ q̄ſi requieꝫ
⁊ somnū p̄stat:cōfert maxime febꝛicitātibus typice ⁊c.
De higia. ¶ Higia greca.i.saluatrix:greca quia a grecis fuit inuen
ta:valet pꝛopꝛie ad reuma gingiuarum ⁊ doloꝛē dētiū fri=
cata super ipsos oꝛe frequenter abluto cum aceto ⁊c.
¶ Uisum est superi⁹ quomodo ⁊ vbi inueniaꝛ radix medi
cine composite:⁊ de ꝓprietate radicis:quoniam est areola
ꝓprietatū ⁊ in areola mēbꝛoꝝ:⁊ q̄re sic vocaꝛ:et qꝛ est istud
fundamentū sup̄ qð fabꝛicantur:⁊ ad quod medicina cō
posita nominatur. Nunc dicenduꝫ est de apponēdis in ra
dice:⁊ sub qua quātitate debeant apponi:et per hoc vide=
bitur tota materia:⁊ modus compositionis medicinarū.
¶ Sciēdū ergo de pꝛimo ꝙ in cōpositione medicinarum
In cōpositione medicinaꝝ ꝯpositaꝝ apponuntur quinqꝫ. cōpositarū apponunꝛ quinqꝫ. Pꝛimū est ꝯfoꝛtās. Scðꝫ est
iuuās radicē. Tertiū est res p̄parās medicinā ad opera
tionē. Quartū est remouēs nocumētū radicis. Quintum
est remouēs nocumentū toti⁹ medicine cōposite:siue eius
acuitatē:⁊ malā qualitatē. Uidim⁹ ergo ꝙ illud dꝫ dici ra=
Radix in medicina qd debeat dici. dix in medicina cōposita cui cōueniūt laudes medicine:si
eñ ei nō ꝯueniāt nō erit basis:alia aūt q̄ hic ponunꝛ sunt
iuuātia:si eñ radix esset sufficiēs nō apponerem⁹ aliud:sꝫ
nō sufficit:pꝛimū qð ibi poniꝛ est cōfoꝛtās radicē q̄ debilis
est:si eñ nō sufficiat ad hec que querimus:bonū est:sed qꝛ
aliqñ est grosse substātie nō potēs penetrare:ideo addim⁹
p̄parās ad suam operationē:⁊ appellaꝛ illud sequēs ra=
dicē:siue radicū operationē. Sed si noceat radix:ponimus
aliquid mēbꝛū cōfoꝛtās:et aliqñ nocet tota medicina com
posita:vt illa q̄ poniꝛ ex turbith ⁊ ꝫinꝫi.ſm Rasim.qꝛ ille q̄
est sequiꝛ modū operādi quē dicem⁹:qꝛ illa est nimis acu=
ta apponiꝛ de ꝫuccaro in his quātū de oīb⁹ q̄ acuitateꝫ to
tius medicine rep̄mit:si ergo aliquis velit facere in syru=
pū vel medicinā nihil dꝫ apponere nisi sit aliquod istoꝛum
quinqꝫ:sicut dictuꝫ est:possumus facere qð querim⁹ vt per
radicē quo sit ita foꝛtis ꝙ nō indigeat ꝯfoꝛtatione siue iu=
uamine:neqꝫ habeat nocumētū de quo sit curādū:neqꝫ in=
diget p̄paratione aliqua:tūc debet dari sola ad matura
tionē moꝛbi:si aūt nō sit satis:tūc apponēda sunt cōiuuati
ua siue ꝯfoꝛtatiua:⁊ si sufficiat ad curationeꝫ sine alijs:bo
num est:qꝛ talis medicina est optima cū sit pauce cōposi=
tionis. Si ꝟo īdiget radix siue medicina aliq̄ p̄parante
illā ad opationē:tūc dꝫ adiūgi:vt si sit nimis grosse substā
tie opꝫ addere apertētia vt facili⁹ transeat:si ꝟo radix ha=
beat nocumētum:addam⁹ qð illud rep̄mat:⁊ sic cuꝫ opio
addim⁹ castoꝛeū ne mēbꝛū stupefaciat. Si cōpositū existit
sic acutū:aut alicuius male qualitatis:addim⁹ aliq̄d alte=
rans:vt ꝫucca.cū medicina turbith et ꝫin.ad euacuationē
phlegmatis ꝓpter h̄ qꝛ nimis sunt acuta:sic ergo pꝫ ꝙ oē
qð poniꝛ in cōfectionib⁹ medicinis electuarijs et syrupis
est radix scꝫ cui magis ꝯueniūt laudes medicine cōposite:
aut est cōfoꝛtās radicē si fuerit debilis:ita ꝙ ꝑ se nō suffi=
ciat:aut est p̄parās ad opationē:et hoc vocaꝛ sequēs ra=
dicis opationē:aut est rep̄mēs nocumētū radicis:aut q̄=
litatē malā toti⁹ medicine cōposite. Et qꝛ medicina illa ali
quādo caret mala q̄litate:et radix siꝛr:⁊ radix est satis foꝛ=
tis. Siꝛr nec eget p̄paratione aliqua ad operandū:ideo
nō opꝫ simul oīa ista quinqꝫ ponere. Medicina aūt p̄pa
rās ad operationē radicis aut medicine facit hoc modo.
Uno mō p̄paraꝛ ad opationē medicine vias aperiendo.
Scðo mō viā specificādo. Tertio mō ab audacia pꝛime et
scðe digestiue p̄seruādo:et eā obediētē reddēdo. Pꝛimo
modo est crocus:aut lignū aloes:aut aliqua medicina p̄=
parās operationē radicis medicine cōposite in medicinis
cardiacis:qꝛ eñ margarita:aut saphir⁹:aut aurū sunt ter=
rea:⁊ tardi mot⁹ apponiꝛ crocus:aut lignū aloes:aut aliq̄
medicina p̄parās:vt citius ⁊ directius ad coꝛ sua virtutē
veniat viā aperiēdo eius. Scðo mō viarū differētiā tollē=
do:⁊ viā specificādo vt moueaꝛ ad locum determinatuꝫ:⁊
sic ponunꝛ cantarides:vt diuretica que erant indifferētia
ad deoppilandū renes aut venas ducat ad renes directe.
Tertio modo poniꝛ ſm Auicen.in.v.opium in medicina
scꝫ in tyriaca ad tuitionem eius ab audacijs pꝛime et scðe
digestionis:ne sua virtus diminuaꝛ. Quarto modo p̄pa
rat alia medicina mēbꝛa materiaꝫ determinādo:et sic cum
alie ponerenꝛ medicine digerētes:digerūt quātū pōt eua=
cuare:et per hoc foꝛtificaꝛ sua opatio qꝛ magis euacuat.
¶ Hoc habito sequiꝛ videre de quātitate ⁊ pōdere appo=
nēdoꝝ in medicīa cōposita. Circa qð ē sciēdū ꝙ nō ē poꝝ
istð scire ꝑ rōnē certā:vñ Gal.in p̄mo megatechni:quāti= **Galen⁹.**
tas apponēdoꝝ certis lr̄is denotari non pōt:sed via artifi
ciali ſm existimationē ꝓpinquā veritati:hec medicina est
inter certā ⁊ incertā ſm Gal.iij.de iuuamētis mēbꝛoꝝ:at=
tamē tota vis est ī pōdere radicis:⁊ hoc depēdet a gradu
passionis quā volumus curare:pōdus eñ radicū dꝫ eē ſm
exigētiā passiōis:si eñ egritudo est eleuata aut adiscrasia
in q̄tuoꝛ numeris:aut in scðo gradu dꝫ medicina eleuari
in scðo gradu:aut ī q̄tuoꝛ nūeris:ī opposito latere siue ra=
dix:si sufficiat radix:bonū ē:si nō sufficiat:apponēda sunt
alia ſꝫ artē ꝑdictā:qꝛ si sit debilis:ꝯfoꝛtātia:si nocēs:nocu
mētū rep̄mentia q̄ mēbꝛum cui nocere debēt confoꝛtent.
¶ Hoc habito sciēdū est ꝙ pōdus confoꝛtatiuū siue iuua=
tiuū radicis dꝫ esse in nūero subduplo respectu radicis:vt
de radice sit.ʒ.j.⁊ de ꝯfoꝛtāte.ʒ.ß. Istā regulā bene conser=
uat Rasis meli⁹ ꝗ̄ alij:dicit:accipe turbith.ʒ.x.ꝫin.ʒ.v.et
ꝫucca.ʒ.xxx.radix aūt hꝫ inueniri ī areola ꝓprietatū ⁊ mē=
bꝛoꝛū:⁊ ita hꝫ inueniri. Tertio sciēdū ꝙ de illis q̄ sequunꝛ
radicis operationē q̄ dicunꝛ medicine p̄parātes ad ope
rationes radicis aut medicine nō habeꝛ regl'a dās certuꝫ
pōdus gn̄aliter:qꝛ ſm qð indigebit basis seruitio maioꝛi:
ſm hoc indigebit ꝙ apponaꝛ magis de illis p̄parantib⁹
vel seruiētib⁹:vñ qñ ponim⁹ diuretica vt ducāt medicinaꝫ
ad mēbꝛa remota:nos debem⁹ ponere pl⁹ de ipsis ꝗ̄ si po=
neremus vt ducerent ad mēbꝛa ꝓxima:⁊ hec medicina iu=
uās semꝑ iueniꝛ ī areola ꝓprietatū:⁊ apitiua ī areola ape=
rientiū:⁊ ꝯfoꝛtatiua in areola cōfoꝛtātiū:⁊ digerēs in areo
la digerētiū ⁊c. ¶ Sed notandum ne fiat deceptio in his
regulis ꝙ cū datur medicina cōfoꝛtās radicē de esse ī sub=
duplo numero respectu radicis:qð nō tenet hic:nisi cū me
dicie ille sunt mediocris pōderositatis:nec nimis graues:
nec nimis leues:verbi grā:si tu ponas.ʒ.j.aloes ꝓ basi:et
velis eā cōfoꝛtare ꝑ pulpā:qꝛ leuis est in pōdere:nō debet
poni de ea.ʒ.ß.qꝛ tūc pulpa esset tāte quātitatis ꝙ virtus
eius esset maioꝛ ꝗ̄ virtus radicis scꝫ aloe:et similiter econ
uerso. Si aloe ꝯfoꝛtareꝛ per medicinā valde grauē:de illa
graui cū.ʒ.j.aloes debemus apponere plus ꝗ̄.ʒ.ß.quia si
ponam⁹ de ea tm̄.ʒ.ß.ratiōe sue pauce quātitatis nullius
esset virtutis ad pondus vt ponatur minus de pondere ꝗ̄
plus crescit ſm quātitatē:⁊ in virtute:vnde debet poni in
numero virtutis subduplo ⁊ nō pōderis:nisi sit mediocris
ponderis:⁊ similiter intelligēdum est in alijs regulis ⁊c.

¶ Hoc habito sciẽdũ ꝙ reprimẽs malitiã radicis est idez cũ radice: vñ tm̃ ponimꝰ de bdellio vel mastice quantũ de scamonea: ⁊ silr tm̃ de castoreo quãtũ de opio: sꝫ illa regla q̃ est ꝙ tm̃ debemꝰ ponere de refrenãtibꝰ radicẽ quãtũ de radice: intelligẽda ẽ qñ radix habẽs nocumẽtũ daꝛ absq̧ alia preparatione reprimẽte suũ nocumẽtũ: vnde ponam diagridium qđ est scamonea cocta in medicina cõposita: quia sua malitia in parte est ablata ꝑ coctionẽ: ideo minꝰ debemꝰ apponere de suo freno q̃ cũ scamonea nõ cocta.

¶ Ultimo sciẽdũ est de pondere medicine alterãtis malã qualitatẽ medicine cõposite ꝙ dꝫ esse põdus equale illiꝰ et oĩm alioꝝ: vt pꝫ si fiat puluis de turbith et zinzi. poniꝛ ibi de zuccaro quod de zin. ⁊ turbith. vñ ꝭm Sera. fit puluis accipiẽdo. ʒ. xx. de turbith. ʒ. x. de zinzi. de zuccaro. xx. ibi ponuntur ad refrenãdum acuitatẽ totius medicine cõposite ex turbith ⁊ zinzi. ideo tãtum quãtum ex illis duobus ponitur. Ex istis possumꝰ colligere modũ cõfectiõis ⁊ cõpositionis medicinarũ cõpositatũ. verbi gratia: si fiat syrupus ad materiã capitis opꝫ querere ꝭm Auic. et alios autores medicinas incidẽtes: ⁊ hoc in capite si possunt reperiri. Si nõ possunt reperiri: accipe medicinas incidẽtes primo: deinde medicinas respiciẽtes caput: tunc ille erũt pro basi: ⁊ si sufficiãt: ⁊ nõ habeãt nocumẽtũ: nihil plꝰ apponẽdum est: ⁊ si nõ sufficiãt: accipiãtur medicine similes illis in areolis proprietatum ⁊ mẽbrorum. ⁊ si nõ habeant nocumentuꝫ: neq̧ cõiunctum: neq̧ diuisuꝫ nihil ponitur: si habeant nocumentum ponatur reprimens: ⁊ sic fit syrupus in passione cordis: epatis: renum et vesice: ⁊ similibꝰ.

De musa enea.

¶ Musa enea opiata ẽ dicta musa a volũtate instituẽtis propter aliquam ꝓprietatem in ea repertã. enea vel erea dr̃ a colore: qꝛ colorẽ hꝫ eris. valet ad fe. periodicas: vt tertianas: ⁊ quartanas quotidianas: ⁊ marie quotidianas.

De requie

¶ Requies ⁊ rubea trociscata ꝓprie valet ad tertianam adrianũ: mitridatũ: tyriaca ꝓprie valet ad q̃rtanã ⁊ ad cõsumptionẽ materie quotidiane ex phlegmate naturali vł vitreo euacuatiõe precedẽte: si em̃ esset ex phlegmate salso vel ex materia cõposita ex phlegmate ⁊ cho. ita dꝫ dari opiata cõposita ex musa ⁊ enea ⁊ rubea trociscata vel requie: ⁊ valet in typo: qñ multũ nocet frigiditas eius: ita ꝙ dꝫ accipi fenicu. petro. ⁊ apiũ: ⁊ alia diuretica: ⁊ ponanꝛ in vase pleno aqua ad ignẽ: ⁊ supponanꝛ patiẽti bene cooperto cũ pãnis: ita ꝙ fumũ decoctionis istarum herbarũ recipiat: ita ꝙ sit ibi quasi stupha: ita ꝙ sudet: ⁊ tũc offeraꝛ ei musa enea cũ aqua ad quãtitatẽ nucis parue vł castanee. Aliqñ datur in acutis ad tentãdum de euasione patiẽtis vł de morte: si illud nõ est bonum accipiunt musam eneã: ⁊ distẽperãt eã in aliquo liquido: ⁊ inũgunt venas pulsatiles brachiorum ⁊ temporum: ⁊ tunc si veniat sudor: signũ est euasionis: si nõ veniat: signũ est mortis. meliꝰ est vt nullo modo detur in acutis: cũ decoctiõe milij solis: aut saxifragie frãgit lapidẽ: cũ decoctiõe apij: feni. petro. ꝓuocat vrinã: cũ decoctiõe rute: men. absin. valet in causone vł in colica de cã frigida: cũ decoctiõe san. draco. valet ad vulnera sananda. dosis eius est ad quantitatem nucis parue.

De opopira.

¶ Opopira opos succus: pir ignis: quasi succus ignitus: valet ꝯtra paralysim in manibꝰ ⁊ pedibꝰ ⁊c. ⁊ hoc tripliciter ꝓhibẽdo materiã ne currat ad mẽbrũ: ⁊ cõsumẽdo materiam fluxã ad mẽbrũ: ⁊ mẽbrũ ꝯfortãdo: hec tria debemꝰ querere in paralysi: nũq̃ tñ deꝛ nisi materia euacuata: sicut nec aliqua alia: ⁊ ipa digesta: ⁊ debet dari cũ decoctiõe valẽtium ad hoc sicut cum decoctione salute lauẽdule primule veris castorei. ¶ Itẽ nõ solũ bibita: sed etiam emplastrata valet si membrũ paralyticũ inũgaꝛ distẽperata cuꝫ succo lauẽdule aut taliũ: aut castoreũ qui ꝯsumit materiã. ¶ Itẽ valet ĩ colica ex frigida materia ⁊ ĩ oĩbꝰ morbis frigidis. ¶ Itẽ ĩ oppilatiõe splenis ⁊ epatis. ¶ Itẽ ꝭꝫ Isaac primo viatici dicit ꝙ bonũ ẽ si febris superueniat ĩ paralysi: qꝛ eam curat: ergo bonũ ẽ eã ꝓuocare ꝑ opiatã: ⁊ sic ꝓuocaꝛ feb. accipiꝛ opopira: ⁊ acuiꝛ cũ eufoborbo ⁊ sulphure viuo ita ꝙ super venas pulsatiles tẽpoꝝ ⁊ brachij ponũꝛ: ⁊ cito superuenit feb. ⁊c.

De rubea trociscata.

¶ Rubea trociscata. dr̃ rubea a rubeo colore trociscata qꝛ mł'tos trociscos recipit. s. trociscũ gario. trociscũ dyaci. nõ ẽ mł'tũ ca. tñ ẽ aliquãtulũ ca. vꝫ ꝯ tertianas data in decoctiõe violarũ: aut cũ syrupo vio. materia euacuata. ¶ Item valet ꝯtra vigilias intra ⁊ extra exhibita: si cum succo papaueris ⁊ lactuce distẽpereꝛ: ⁊ deꝛ ad potãdum: vel si cũ his sup tpa emplastreꝛ. Itẽ stringit vomitũ data cũ succo mente. Itẽ cũ decoctione violarie valet cõtra dolorẽ capitis ex fumis eleuatis a matrice. Item cum aqua rosata valet ad sputum sanguinis.

De requie

¶ Requies dicitꝛ qꝛ facit requiem: prouocat em̃ somnuꝫ: datur ꝓprie in feb. period. aliqñ ante typũ: vt ꝓhibeatur in feb. materia euacuata ipsa existente pauca ⁊ digesta: ꝯsumit em̃ illã cũ est pauca ⁊ mẽbra stringit: ⁊ ita typum ꝓhibet: ⁊ si in typo deꝛ ꝓhibet ipsum vel mitigat: melius tamen est vt post accessionẽ deꝛ ⁊ hoc materia euacuata. ¶ Itẽ syrupus violaceꝰ accipiꝛ: ⁊ poniꝛ in eo papaueris semi. ⁊ lactuce se. trita: et iaceant ibi ꝑ noctẽ: ⁊ ibi distẽpereꝛ requies: ⁊ detur patienti in mane: vel cũ decoctione lactuce põt dari. ¶ Iteꝫ valet ad ꝓuocandũ somnũ in vigilijs ex desiccatione cerebri febre cessante. ¶ Iteꝫ emplastrata sup tpa valet ad idem si emplastruꝫ de se. papaueris al. ⁊ ni. iusquiami: portulace: lactuce: mãdragore confectum cũ oleo violato ⁊ albumine oui fronti ⁊ temporibus valet appositũ. ¶ Item sola requies emplastrata valet. ¶ Item si detur cum succo lactuce ad potandum ad hoc idem valet.

De higia.

¶ Higia greca. higia idest saluatrix: greca qꝛ a grecis inuenta. valet contra fluxum reumatis a capite ad mẽbrũ: hꝫ in se oĩa restringẽtia: ideo valet in dolore dentiũ ex cã reumatica si supra dẽtes emplastreꝛ cũ thure ⁊ modico myrrhe. Itẽ si ex eo fiant pilule: ⁊ teneanꝛ sub lingua ꝓhibent materiam ibi venientẽ. ¶ Itẽ pilule ipse ꝓhibent fluxũ ad oculos.

Que opiata sit melior.

¶ Circa istam lectionem queriꝛ primo que opiata sit melior recẽs vel antiquata? videtur ꝙ recẽs. cõpositũ est fortius in illo tpe in quo sua cõponentia sunt fortiora: cũ compositum debeat habere naturam suoꝝ cõponentiũ: sed componentia sunt fortiora in recẽte: ergo ⁊c. ergo in illo tpe. s. in ꝑncipio sue confectionis debet exhiberi. ¶ Ad oppositum est vsus cõmunis: datur em̃ per longũ tp̃s post cõfectionem suam.

¶ Solutio. dico qñ damus opiatã si queramus operationem quã hꝫ a forma cõi sequente fortiorem virtutem ipsarum miscibiliũ ⁊ cõponibiliũ: ⁊ eoꝝ alterationem: cũ talis forma nõ fiat nisi tpe multo melius est antiq̃ta ꝭm Auic. ⁊ Serap. Sed si queramus aliã opationẽ quã hꝫ ex aliquo composito: vt tyriaca emplastrata supra locũ morbi attrahit ad se venenũ ꝑ carnẽ tyri q̃ intrat suã cõpositionẽ ꝭm Auic. in hoc tũc est melior recens: qꝛ ille tyrus magis habet suã ꝓpriã virtutẽ in recẽte: ⁊ q̃tũ ad illã naturã differt tyriaca a mytridato: eodẽ modo si velimus somnũ ꝓuocare per tyriacã qđ per opiũ facit melior est recens ꝭm Gale. v. megatechni. cap̃. v. ¶ Ad primũ dicendũ ꝙ cõpositum est fortius in tpe in quo sua cõponẽtia sunt fortiora q̃tuꝫ ad illã virtutẽ ⁊ opationẽ quã per sua componentia hꝫ: tñ quantũ ad virtutem quam habet ex sua forma cõi resultãte ex actione ⁊ passione mutua suoꝝ cõponentiuꝫ põt esse fortius: ⁊ est per ꝓcessuꝫ temporis.

An opiate debeãt dari in principio morbi.

¶ Consequẽter queritur vtrum opiate debeant dari in principio morbi: arguitꝛ ꝙ sic: qꝛ opiata datur ad cõfortationẽ membrorum: sed in principio morbi magis laborat natura ꝭm illũ apho. Inchoantibus morbis ⁊c. ergo illo tempore debet magis dari cõfortatio respondens labori. ¶ Itẽ datur ad constringendum: ergo in illo tpe dꝫ dari in quo magis timetur fluxus: ⁊ est maior. ¶ Oppositũ dicunt autores in practicis.

¶ Solutio. dico ꝙ duplex est tempus exhibendi medicinas laxatiuas vt in principio veris ⁊ medio autũno: lꝫ in quolibet tpe possint dari necessitate cogente. Silr̃ est de opiatis ꝙ q̃tum est de tempore electionis in principio nõ dꝫ dari materia cruda ⁊ indigesta: qꝛ consumeret subtile: ⁊ reliquum magis ingrossaret. ¶ Item cũ tunc materia sit multa q̃ sua multitudine impediente non posset ꝑ opiatã cõsumi: ꝑ ipsam tñ posset liquefieri ⁊ dissolui: ⁊ ipm̃ posset facere fluere ad aliqđ mẽbrũ nobile. vñ Auic. in. iiij. dicit ꝙ si daremus in principio quartane tyriacam adderemus quartanã quartane subtile cõsumẽdo: ⁊ reliquũ ingrossando: magis materiã incrudaret: ⁊ inobediens nature fieret. q̃tũ est de necessitate ne peius accidat vt mors subita damus in ꝑncipio morbi: vt in apoplexia qñ timemus ne subito patiẽs moriaꝛ: qꝛ melius est vt portio quedã materie minuaꝛ: ⁊ materia incrudetur q̃ mors subita inducatur: ⁊ sic in principio apoplexie damus tyriacaꝫ: ⁊ facimus flebotomiam aliquãdo quando timemus mortem subitam.

Labor triplex est.

¶ Ad primũ argumentum dicendum: ꝙ labor triplex est

ad presens. Uno modo dicit labor fatigatio mēbrorum ex motu corꝑali vt de exercitio: ⁊ de hoc est ille apho. vbi indigētia nō opꝫ laborare: idest motu corporali inducēte fatigationē. Secūdo modo dicitur labor fatigatio membrorum ex motu ⁊ materia: et de hoc habet ille apho. labores spontanei narrant morbos. Tertio mō dicitur labor illud qđ inducit ex medicina euacuāte materiam inducētem laborem ⁊ fatigationē mēbroꝝ et debilitatem eoꝝ: ⁊ qn̄ natura laborat magis tali labore: tūc cōpetit magis opiata materia. s. digesta ⁊ euacuata ꝑ medicinā prius dictā: hoc enī est in ꝑncipio: qꝛ tūc est materia īdigesta: ⁊ multa: si ꝓ natura laboret primo labore nō curat per opiatam: sed per cōtrariū exercitiū. s. requiē ſm illū apho. In omni motione corꝑis. Scđs labor ꝑ digestionē materie hoc inducentis: ⁊ ꝑ ei⁹ euātionē. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ non dat ad fluxum restringēdum nisi materia euacuata ⁊ digesta postꝗ̄ erit pauca: qꝛ a natura ingrossaret: ⁊ cū esset multa nō consumeret nisi subtile: vl' ipsam liquefaceret: vt dictū est: nisi in casu. s. si esset fluxa materia ad mēbrū nobile: qꝛ tūc tp̄s esset necessitatis: sicut ergo medicina laxatiua nō dꝫ dari a principio ſm illū apho. digesta medicari ⁊c. cū tunc materia nō est digesta nisi ī casu cū est materia furiosa ſm illū apho. in peracutis passionibus raro ⁊c. Silr̄ est de opiatis: vt dictū est. ¶ Tertio querit q̄ pri⁹ debeat dari laxatiua vel opiata: videt ꝙ opiata ſm oēs autores: a debiliori medicina vsꝗ̄ ad fortiorē semꝑ est ꝓcedendū: qn̄ medicus hꝫ inducias: vt videat si debilis sufficiat: ⁊ ꝑ hoc videatur qn̄titas fortitudinis materie q̄ dꝫ exhiberi: opiata est debilior ꝗ̄ pharmacia: ergo ⁊c. ¶ Itē medic⁹ quātū pōt oia nocumēta iducta a medicīa dꝫ cauere: vn̄ dꝫ pri⁹ dare illa q̄ paucū nocumētū īducūt: vt videat si sufficit: sꝫ laxatiua est hmōi respectu opiate: qꝛ pharmacia inueterat: et multa alia nocumēta facit: opiata mlt̄a iuuamenta facit: ꝯfortat cōsumit mām: ⁊ ꝯstringit mēbra. ¶ Ad ꝯ̄riū est vsus cōis. ¶ Solutio. medicina dꝫ pri⁹ dari: et loquor in via electionis: cā est: qꝛ opiata post exhibitionē medicine ē vtilis constringēdo meat⁹ viarū apertarū ꝑ mordicationē medicine ⁊ suctionē venarū a medicina: ⁊ ꝯsumēdo materiā paucaꝫ quā inuenit post exhibitionē medicine: ⁊ cōfortat membra debilitata: si aūt medicina materiā ingrossaret subtile cōsumēdo cum nō posset totū cōsumere: cuꝫ materia sit multa: aut ip̄m liq̄faceret: ita ꝙ ad mēbrum nobile posset currere: ⁊ ita noceret. ¶ Ad primū argumētū dicēdū ꝙ medicina leuior semper dꝫ precedere qn̄ hꝫ oꝑationeꝫ vnā: sed qꝛ medicina laxatiua operat attrahēdo materiā: et mēbra debilitādo: opiata ꝓ cōsumendo: et mēbra cōfortādo ꝓpter hoc dꝫ sequi lꝫ sit leuior: qꝛ emēdat ⁊ corrigit malitiaꝫ medicine laxatiue: nō sic aūt faciunt medicine vnius oꝑationis: ideo lenitiua est pri⁹ danda vt myrobal. ꝗ̄ scamonea. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ veruꝫ est ꝙ illa medicina q̄ hꝫ plura iuuamenta dꝫ pri⁹ dari ꝗ̄ alia: sed tu dicis ꝙ opiata hꝫ plura iuuamenta: dico ꝙ hec iuuamēta nō hꝫ nisi materia prius euacuata ꝑ medicinā laxatiuā: ergo ⁊c. ¶ Hoc habito q̄rit vtrū debeat dari opiata in feb. interpolatis: vt in tertiana: quotidiana: ⁊ q̄rtana: ⁊ videt ꝙ nō: qꝛ simile adueniēs suo sil'i facit eū furere: sed opiata est vt plurimum calida: ergo ⁊c. ¶ Itē augmētares ebulitioneꝫ cū sit cā: ergo ⁊ febr. ergo non dꝫ dari in cura illius. ¶ Item stringit meatus: et hec est potissima causa putrefactionis pororuꝫ clausio: ergo non cōpetit. ¶ In oppositūꝫ sunt autores. ¶ Iuxta hoc q̄rit in q̄ die valet vel in die quietis: vel ī die paroxismi: videt ꝙ nō in die paroxismi: sꝫ in die interpolationis: qꝛ ſm Hipp. in apho. Cibus qui est magis amicus nature est auferendus in die paroxismi: ergo multo fortius medicinale nō solū opiata. ¶ Iteꝫ nulla euacuatio dꝫ fieri in die paroxismi ſm Auic. in primo ⁊ in quarto: sed propter opiatā fit ꝯsumptio materie: vel euacuatio: ergo ⁊c. ¶ Cōtrariū ptꝫ per cōem vsum practicātium. ¶ Ad primam dicēdū ꝙ opiata dꝫ dari in feb. interpolatis materia digesta ⁊ etiā ꝓ parte euacuata per sudorē: egestionē: ⁊ vrinam: ⁊ sic de alijs. ¶ Ad primū obiectū dicendum ꝙ licet opiata per se calefaciat: plus tn̄ per accidēs infrigidat materiam causantem febrē: a qua multi fumi eleuant ad cor euacuādo: cōsumēdo: cōstringendo: ⁊ confortando mēbra. ¶ Ad aliud dicēdū ꝙ opiata tempore quo datur ſm artē nō facit ebulitionē: qꝛ materia cū sit pauca qꝛ est iaꝫ euacuata prius iā est sub regimine cure: ⁊ potest super eā natura: et est supra eā fortis: ideo preseruatur ab adustiōe: sꝫ si daret in ebulitione qn̄ materia non regitura natura sicut tu obijcis ipsa augmētaret ebulitioneꝫ. ¶ Ad aliđ dicendū ꝙ constrictio opiate non augmētar putrefactionē: qꝛ prius oꝑatur ꝑ cōsumētia cōsumēdo materiā ꝗ̄ per cōstringētia mēbrum cōstringēdo: constrictio aūt nō causat putrefactionē nisi cū occultatione materie cū ꝓhibitione expirationis fumoꝝ: qđ nō est hic: tn̄ qꝛ dat cuꝫ materia sit pauca: et qꝛ illud qđ fuit causa talis materie ⁊ fumi sunt q̄ remāserūt prius ꝗ̄ cōstringat: ideo ⁊c. Uel posset dici ꝙ pl⁹ boni faceret ꝑ assumptionē materie ꝗ̄ faceret mali per cōstrictionē: ⁊ ideo danda est: prima solutio melior est.
¶ Ad aliā q̄ōnē dicit ꝙ opiata datur tribus de causis in fe. interpolatis. Primo ꝓpter typi remotionē: si plus ꝗ̄ fe. noceat: aut malū qđ inducat ꝑ exhibitionē opiate. Scđo ꝓpter paroxismi remotionē: qn̄ in eo cōsueuit venire sincopis: aut alia mala syntomata talia: vt stupor mēt̄: aut cordis defectus: ⁊ tūc datur licet incrudet materiā: qꝛ magis timemus accidētia ꝗ̄ incrudationē materie: vn̄ in sincopi fe. ſm Gal. in. xij. megatechni dam⁹ vinū lꝫ noceat fe. ⁊ ſm ip̄m. ix. megatechni. aliqn̄ dam⁹ aq̄ā frigidā ad materie incrudationē: vt in sinocha: qꝛ ī ea ē vehemēs īflāmatio q̄ magis timet ꝗ̄ materie īcrudatio: qn̄ ergo syntomata mala veniūt: et in paroxismo malū nō est ꝓhibere paroxismū ne talia syntomata veniāt. Tertio dat ad ꝯsumptionē materie remanētis post euacuationē. Primo mō dꝫ dari ī accessione. Scđo mō in die accessionis ante horā accessiōis. Tertio mō in die interpolationis et in alijs casibus nisi in primis duobus. ¶ Ad primū dicēdū ꝙ cibus dꝫ subtrahi in die accessionis: qꝛ nullū bonū facit nisi digerat: cum nō sit nisi ꝑ multas alterationes in q̇bus natura a digestione morbi ⁊ expulsione multuꝫ diuertit: opiata nō sic facit: cuꝫ cito ad actū reducat: cū nō indigeat nisi diuisione ⁊ nō digestione: ⁊ cū hoc ꝓhibet typuꝫ vel mala syntomata ꝓhibendo paroxismū: vt dictum est: vt cū timemus magis syntomata ꝗ̄ incrudationē materie per ingrossationem sui.
¶ Ad aliud dicēdum ꝙ nō datur ad euacuationē: sed ad cōsumptionē: vt dictū est ¶ Hoc habito q̄rit vtrum opiū iusquiamus ⁊ mādragora debeāt poni in opiata: videtur ꝙ nō. Nihil impediēs medicine operationem debet poni in ea: opium facit hoc in opiata: cuꝫ operatio opiate sit cōsumere: ⁊ mēbrū confortare: opij operatio est ingrossare: ⁊ membrum stupefacere. ¶ Item opiata datur ad consumptionem materie in omnibus mēbris: qđ ergo ei⁹ trāsituꝫ impedit ad mēbra non dꝫ in ea poni: opium est hmōi cum sit frigidum et grossum. ¶ Solutio: dicēdum est ꝙ opium vel similia debēt poni in opiatis duplici de causa. Una est ꝓpter tuitionē opiatarū: ne virtus opiatarū in prima ⁊ secūda digestione corrūpat anteꝗ̄ ad mēbra alia in quibus debet cōsumere ⁊ alia opera facere veniat. Alia causa est ad cōstrictioneꝫ vt materia cōsumpta membra prius apta per medicinaꝫ cōstringātur: ⁊ sic fortificent: cū virtus vnita sit fortior seipsa dispersa. ¶ Ad primū dicendū ꝙ opium nō impedit operationes opiatarū: qꝛ est ibi valde parum: ꝓpter qđ nec ingrossat materiā: nec stupefacit mēbruꝫ: vn̄ nō impedit calida q̇n cōsumēt: aromatica quin confortēt: sicut aq̄ pauca nō īpedit q̇n vinū inebriet ī pauca quātitate sufficit ad cōstringēdū mēbra nō ad alia oꝑa faciēdum.
¶ Notādum tamen ꝙ si darur trifera magna que est opiata habēs ꝓprietatē magnā ad menstruoruꝫ ꝓuocationē: meli⁹ est si detur sine opio ꝗ̄ cuꝫ opio: ⁊ ita debet dari ad ꝓuocationē mēstruorum cum decoctione arthemisie: aut rubee tinctoꝝ: aut spice nardi: ⁊ similium: aut supponatur matrici ⁊ ꝓuocabit: tamē si dem⁹ illā ad cōsumptionem ⁊ cōfortationem mēbroꝝ post exhibitionē medicine melius est dare cuꝫ opio: qꝛ tūc indigemus cōstrictione meatuum ⁊ mēbroꝝ: et vt virtus sit fortior: nō sic in ꝓuocatione menstruorum. ¶ Ad aliud similiter dicendūꝫ ꝙ opiū quod est ita paucum non impedit trāsitum medicine ad membra.
¶ Oleū rosaceū sic fit: in duab⁹ lib. olei cōis ad doctrinaꝫ nostrā abluti li. j. ⁊ ß. rosarū viridiū aliquātulū cōtusarū: ⁊ ponat olla plena sup igne in caldario pleno aqua: ⁊ tādiu bulliat donec tertia pars minuat: ⁊ deinde albo pāno lineo tufuso torculari exprimātur. Eodē mō viol'. sambu. qđ est ca. ⁊ myrtinū fit oleū qđ est frigidum ⁊ stipticū: valent illa olea. s. myrtinum

Opiata datur trib⁹ đ causis in febrib⁹ iterpolatꝭ.

De oleo rosaceo.

olea.s.myrtinum & rosatum ad acutas febres inuncta super epar: & tempora: & plantas pedum: & palmas manuuz: quia calidum innaturale extinguũt.

De oleo nenufarino. ¶ Oleũ nenufarinũ silr fit sicut oleũ ros. & est magis frigidum: valet contra vigilias causatas ex caliditate.

De lilio. ¶ De lilio similiter fit: & est calidum & siccum sicut lilium: & propter hoc valet in causis frigidis.

¶ Oleum persicorum silr fit: valet in hemicraneo dolore & ad interficiendum vermes in ventribus puerorum.

De iusquiamo. ¶ Oleũ iusqami sic fit: pistaƚ parũ de semie iusqami: & madefiat aq̃ in manib⁹ malaxeƚ: & postea ad solē desicceƚ vsq̃ ad exhalationē aq̃: & iterꝝ aq̃ humecteƚ: & iterꝝ desicceƚ: & sic toties iterādo donec mollefiat: q̃ facto ĩ illo semine ponaƚ oleũ: & dimittaƚ lōgo tpe: postea leuiter exp̃maƚ: vz ꝯtra vigilias ex caliditate: & silr ꝯtra dolorē capitis ex calore.

De oleo ouorum. ¶ Oleũ ouoꝝ sic fit: coq̃nƚ oua ad ignē: & accipiāƚ vitella: & ponanƚ sup laminā ferreā vel ĩ vase ferreo: & supponatur ad ferrũ: & cōprimaƚ: & qđ erit ex eis est oleũ: vz ad dolorez ani ex materia acuta ꝓpriẽ: & contra ignis adustionem.

De oleo frumēti. ¶ Oleũ frumēti sic fit. accipiaƚ vas vitreũ stricti orificij ligneũ fortiter: ita ꝙ bñ patiaƚ ignē: & repleaƚ frumēto: & foramina vasis filis eris obturenƚ: ita ꝙ nō cadat frumentũ: deinde supra aliā ollā ponaƚ: & fiat ignis circũquaq̃: & elliquabit oleũ: valet ꝯtra impetiginē & ignis adustionem.

¶ Oleũ camomille & oleum castoreũ fit vt oleũ rosaceuz.

De oleo cinamomi. ¶ Oleũ de cinamomo sic fit. ponaƚ cinamomũ in vase aliquo subtus pforato & suꝑius obstructo prius cũ oleo asp̃gitur: & aliud vas sub eo ponitur: deinde illa duo vasa sub terra ponātur: & aliq̃ terra tenaci bñ cōglutinētur: & forti igne circũquaq̃ igniātur: tũc vapor superius eleuabitur: & q̃ orificium est clausum inferius descēdere cogitur: & ille vapor oleum dicitur. Et hoc eodē modo fieri pōt oleuz de auro & argento & lapidibus preterq̃ crystallo.

De oleo terebenthine. ¶ Oleũ de terebēthina fit silr ꝑ sublimationē: & est clarũ vt aq̃ fontis: vz in patiēte neruoꝝ paralysim: & fere vbicunq̃ valet oleum benedictum: & ardet vt ignis grec⁹ cũ oleo benedicto: vnde ferrum de eo inunctum inflammatur.

De oleo bñdicto. ¶ Oleũ benedictũ sic fit. accipe lateres nouos nunq̃ ab igne tactos: & ĩ frusta nō nimis ꝑua teranƚ donec ab igne ignianƚ: & postea in mortario teranƚ: & oleo aliquātulũ humectenƚ: & iterũ desiccenƚ: & sic in vase sublimatorio ponantur: & deinde leuis ignis sufficit: & postea magis fortis donec aqua inde exeat: & tũc exibit oleũ: ꝯsequēter illud oleũ vz in in passionib⁹ frigidis vt in paralysi: spasmo: etiā duritiē aufert: & obliuionē tollit. ¶ Uiso đ electuarijs syrupis medicinis laxatiuis & oppilatiuis: nũc vidēdũ est de oleis & vnguētis. Et sciēdũ ꝙ nomē olei absolute dictũ cadit super oleo oliuaꝝ siue ꝑ eo intelligiƚ: & illud oleũ est mā̃ oīs medicine. Sed. G. ij. simplicis medicine. & recte đr mā̃: q̃ nō hz naturā agētis de q̃ sit curādũ: sz naturā patiētis: q̃ oī medicine q̃ in oleo recipiƚ dat suā ꝓprietatē: vñ ẜm complexionē materie cōmixte oleo hz alterā cōplexionez & ꝓprietatē que ei a medicina sibi cōmixta imprimitur.

Oleuz oliuarum est mā omnis medicine.

¶ Oleũ vlr loquēdo hz fieri mult̃ modis. Quoddā oleũ fit ꝑ viā expressionis: vt oleũ oliuaꝝ: aut nucis: aut ꝑ viam sublimationis: vt si viole vel medicine alique ponantur in alembico: primo fluit aqua: demũ oleũ. aut ꝑ viam decoctionis: vt de lignis: aut floribus: & huiusmodi.

¶ Oleũ oliuaꝝ qđ fit ꝑ exp̃ssionē oliuaꝝ fit mult̃ modis. Aliq̃n eñ fit ex oliuis nō maturis: & vocaƚ oleũ onfacinũ: vel onfacileon: & est ponticũ: aut ex oliuis maturis. Aliq̃n est recēs: aliq̃n ē antiquatũ: aliq̃n ablutũ: aliq̃n non ablutũ: ablutũ est frigidũ ex aqua cũ qua abluiƚ ei cōmixta.

¶ Silr illud oleũ aliq̃n est dulce siue sale: & tũc laxat vētrē ꝑ suā lubricitatē: sicut malua: bismalua: cũ in illo vētre nō sit phlegma: & remouet dolorē q̃ fit acuitate medicie. s. dolorē mordicatiuũ. Aliq̃n est salsuz: & istud excoriat ventrē: tō soluit ip̃z si in ip̃o sit phlegma. ¶ Abluiƚ autē sic oleũ: aq̃ ei cōmisceƚ: & sic ꝯcutiƚ: ex ista aũt ꝯcussione vnũ cũ altero cōmisceƚ: & sic oleũ mũdificaƚ: & eodē mō oleũ aqua infrigidaƚ. Nō ablutũ est tēperatũ: q̃ đr aliq̃d temperatũ simpliciter etiā ꝑ cōparationē ad corp⁹ humanũ qđ cũ ei exhibetur ip̃m nō intēdit in aliqua qualitate sicut est de oleo: nō eñ calefacit corpus humanũ: neq̃ infrigidat ꝑ aliquā qualitatem excedentem quam habeat. Sed si ip̃m calefaceret: hoc esset retinendo sua viscositate calƚ. naturalē corporis: quo iterum corpus calefit: sicut vestimēta quibus cooperimur: istud autem oleum est materia omnium medicinarum: quia ab omni medicina inficitur.

De oleo rosaceo. ¶ Itē oīa olea de quib⁹ Nicolaus determinat. Primũ est rosaceũ: & illud fit multipliciter. Uno modo sic: accipiƚ de oleo oliuaꝝ lib. j. & tertia pars lib. j. rosa. & tũc ponaƚ ad solem: vt ꝑ hoc fiat cōmendatio virtutis ro. oleo: & dimittaƚ ꝑ. x. dies in vase cooꝑto suꝑius vitreo: deinde coleƚ: illud đr oleũ rosaceũ. Et si vis facere fortius istud oleum: pone adhuc in rosis: & fac sicut prius: & deinceps ẜz qđ vis habere oleũ ro. fortius illud oleũ sic fit ad solem in estate: q̃ tũc nobis sol apparet. Secundo modo sic ꝙ aliq̃n accidit qđ nō habemus solem vt in hyeme: & tunc quia inferiora loca sunt calida ponatur in puteo. Tertio modo ponendo vas sub terra: q̃ aliq̃n accidit ꝙ nō habemus solē: nec puteuz: & istud oleũ est meli⁹: & magis odoriferũ: q̃ terra ita cooperit vas ꝙ nec virt⁹ nec fumus possit exire nec euaporare.

¶ Sciēdũ aũt ꝙ illud oleũ qđ fit ad solē fit in decē dieb⁹: tñ in puteo fit in duob⁹ mēsibus: & in terra fit in trib⁹ mensibus ẜm fortitudinem caloris maiorem & minorem.

¶ Aliter fit oleũ ro. q̃n nō possumus tantũ expectare: accipitur succus ro. cũ oleo de oliuis: & ponitur ad ignē: qđ remanet post decoctionē & ꝯsumptionē succi đr oleũ rosa.

¶ Aliter fit: cũ volum⁹ illud citius facere accipiƚ oleũ: & infundiƚ suꝑ ro. & đr rosatũ. Istud oleũ rosatũ est ponticũ: et est frigidũ & siccũ: & q̃ hz ponticitatē: ideo ꝯfortat mēbra: ideo valet mēbris mollificatis laxatis: & debilitatis ꝓpter laxationē mēbroꝝ & neruoꝝ: vñ valet cōtra neruos laxos: penetrat eñ melius: & ideo magis ꝓfundaƚ q̃ oleum simplex in membris: licz rosa sit grossa: ipsa tñ facit penetrare oleũ suum ad mēbra ẜm Ga. iiij. simplicis medicine. Cutis eñ ideo eo mollificaƚ: q̃ rosa sui acuitate penetrat: et duciƚ: & sua pōticitate impellit suũ oleũ. ¶ Itē q̃ pōticuz frigidũ & siccũ ꝯuenit ꝯtra arsurā mēbri: & pũcturam: ideo nō est ei par in sedādo dolorē ẜm. G. iiij. simplicis medicine: q̃ dicit ꝙ ipse habebat vuln⁹ in quo erat dolor pũgēs: et posuit ex vna parte agrestā: & in alia acetũ: & in alia oleuz rosƚ. & dicit ꝙ nō iuenit magis infrigidās q̃ acetũ: nec magis dolorē mitigās q̃ oleũ rosa. vñ exꝑtus fui hoc in quodā qui habebat dolorē pungitiuũ in ano siue longaone: & feci aspicere vetulā: & dixit mihi ꝙ erat rubeum tendēs ad quandā nigredinem: & ille dubitabat de erisipila in ano: & ego apposui oleũ rosatũ cũ albumine oui & cerusa pauca: & curat⁹ fuit de angustia: non dico de morbo post quatuor dies. Aliq̃n poniƚ cũ vitello oui: sed albumen magis mitigat dolorē aliqualr stupefaciendo. Ualet etiā illud oleuz contra adustionē ex igne: & cōtra ragadias: & etiā cum sanguine turturis: aut colũbe: curat multũ locũ dolorosum et cũ farina ordei. ¶ Itē in caliditate epatis in causone et ephimera vz ad sedandũ dolorē capitis. ¶ Itē in diabetica passione vz vngēdo renes cũ eo: q̃ diabetica passio fit ex caliditate renũ attrahēte humiditatē q̃ dz sitim sedare: siue ꝑ cui⁹ defectionē fit sitis. ¶ Itē vz in pruritu in scabie si ex eo & aceto corp⁹ inungaƚ corꝑe prius purgato: q̃ ꝯsumit materiā residuā: siue eā reprimit a sua acuitate.

De oleo nenufarino. ¶ Oleũ nenufarinũ fit sicut oleũ rosatũ frigidũ ē: & vz cōtra vigilias causatas ex caliditate si ex eo caput inungaƚ. ¶ Item ponitur cũ oleo rosato & cera: & fiat ex illis quasi cerotum: valet contra apostemata calida.

De oleo đ lilio. ¶ Oleũ de lilio est ca. & sic. sicut liliũ: vz ad dolorē stomachi ex frigiditate. Itē si tēta ponaƚ in hoc oleo: & ponaƚ in matrice vz ad grossitiē matricis cũ sit calidum & siccum.

De oleo persicoꝝ. ¶ Oleum persicorum valet in hemicranea: & valet ad interficiendum vermes in ventribus puerorũ si ex eo vngātur: & magis si potetur.

De oleo iusqami. ¶ Oleũ iusqami fit sicut tactũ est: & vz ꝯtra vigilias ex caliditate. Itē ĩ dolore capit̃ ex caliditate: si caput inungaƚ.

De oleo ouorum. ¶ Oleuz ouoꝝ fit sicut dictũ est: & illud oleũ vz ad dolorē ani ex materia acuta proprie: & contra adustionem ignis.

De oleo myrtino. ¶ Oleũ myrtinũ sic fit: myrtilli pistenƚ: deinde ponanƚ ad ignē cũ vino: & tā diuē stēt quousq̃ vinũ consumeƚ: deinde oleũ apponaƚ: & decoquaƚ simul ita ꝙ bulliant: & postea colentur: sic dicitur oleum myrtillinũ: frigidum est & siccum: & valet contra caliditatem capitis ex sua frigiditate.

De oleo frumēti. ¶ Oleũ frumēti fit sicut oleum ouorum: vt dictũ est. s. per expressionem cũ duabus laminis ferreis cādentibus: va-

let contra scabiem: impetiginem: serpiginez: similia. alio modo fit vt dictū est: illum modū tangit Rasis.v. al mansoris. valet contra p̄dicta: cōtra adustionē ignis: contra alia sicut ibidem tangit Rasis.

De oleo camomille. ¶ Oleum camomille fit vt oleū rosatum: sicut dictū est: est subtile: vꝫ ꝯtra dolorē stomachi pectoris ex vētositate vel ex materia pauca: q̄ꝛ resoluit sine attractiōe sicut camomilla. ¶ Item confortat membra.

De oleo costino. ¶ Oleū costinū fit sicut alia olea: vꝫ ad ꝯfortationē stomachi: vꝫ in paralysi calefaciēdo neruos: si cū emplastro ponatur supra stomachum frigidum cōmisceatur: cōfert.

De oleo cinamomi. ¶ Oleum de cinamomo confortat stomachum magis neruos: fit sicut in litera tactum est.

De oleo terebenthine. ¶ Oleū de terebēthina claꝝ est: fit p sublimationē: multū vꝫ in palysi ceteris passiōib᷒ neruoꝝ: vꝫ ferē tantundē vt oleū bn̄dictū: ardet vt ignis: vñ de eo fit ignis grec᷒ cuꝫ oleo bn̄dicto: si ferrū cū eo intingat̄ postea in ignē pijciat̄ inflāmabit̄ ardebit q̄diu ibi erit aliquid de oleo.

De oleo bn̄dicto. ¶ Oleū benedictū fit vno modo vt dictū est supra. Aliter fit ꝫm Rasim.v. almāsoris. ponunt̄ ista frusta i vase vitreo spisso: illud vas cuꝫ argilla supius bn̄ obstruat̄: ita ꝙ nihil exeat: si tu videas exire fumū adhuc obstrue illū porū cū argilla: deinde fiat ignis leuis donec desiccet̄ illa argilla: deinde fiat fortꝫ ignis: fiat oleū. Istud aūt vas vitreū pati pōt bis vel ter vigorē istius ignis nō plus. Et valet istud oleū in passionib᷒ frigidis palysi spasmo: mirabiliter eñ penetrat: vñ si in manu aliquāꝶ ponat̄ sentiet̄ fetor p multū tp̄s.i. p quatuor dies: cui᷒ signū est: q̄ꝛ multuꝫ penetrat: ideo valet in paralysi spasmo si mēbra inūgātur: prius tñ euātione facta: materia digesta: non est ei par in hoc: supra splenē positū soluit ei᷒ duritiē: cerebrū calefacit: vñ obliuionē aufert: vꝫ ēt ꝯtra venenū scorpionis cū illud sit fridū. ¶ Itē si bibat̄ optū iusq̄amus valet cōtra ista alia sīlia: si in isto oleo intingat̄ ferrum: ponat ad ignē: statim incendet̄ sicut in terebenthina. ¶ Iteꝫ ꝫm Rasim: si intingant̄ in illo oleo retia: aggregabūtur in eis multitudo piscīū: capietur.

Dubium primum. ¶ Circa istā lectionē primo querit̄: vtrū opiate alie medicine alterātes alterent per suā qualitatē venientē ad mēbra: aut p substantiā suā venientē ibidē: videtur ꝙ nō oporteat ibi venire nisi solam virtutē: motus localis fortior est motu alterationis: si medicina attractiua attrahit humorē preterq̄ꝫ in sua substantia ad mēbrū veniat: ergo vt medicina alteratiua manēte in substātia absq̄ eo ꝙ veniat ad membrū ꝫm sui substantiā poterit alterare. ¶ Itē virtus naturalis: vitalis: animalis ferunt̄ ab epate cerebro corde ad singula membra sola substātia in ipsis remanente: tñ alterat mēbra: et in eis operat̄: ergo a simili erit de medicina: ꝙ sicut illa per spūs deferētes multiplicat̄: sic p spūs deferentes ad singula mēbra: ita illa medicina alterādo spūs: ergo ꝛc.

¶ Itē ꝫm. G. iij. simplicis medicine si ponat̄ pes in aqua frigida totū corpus īfrigidat̄: tñ planū est ꝙ tantū qualitas defert̄ ad membra non substātia aque: ergo multo fortius medicina recepta interi᷒ alterabit absq̄ sue substātie trāsmissione. ¶ Itē emplastra sup epar alia mēbra vnguēta ponimus vt alterēt illa mēbra interiora vt epar: stomachū: tñ planum est ꝙ non fit per substantie ꝑsentiaꝫ in illis membris interioribus: sed per virtutis solius commendationem. ¶ Contra agens particulare agit per cōtactuꝫ maxime agens per cōplexionem medicine: cum ergo tactus sit corporū duoꝝ: videtur ꝙ substātia medicine tangat membrum qd̄ alterat veniendo ad ipsum: hoc idem vult Serapio in.vij.

Dubium secunduꝫ. ¶ Iuxta hoc queritur scd̄o cum illa medicina alteratiua ad membrū veniat: quō hoc fit.i. per quā viam: q̄ꝛ non pōt per se: q̄ꝛ nihil seipm̄ mouet: omne eñ qd̄ mouetur ab alio mouet̄: neq̄ per aliud: q̄ꝛ tunc esset per membrū attrahendo: qd̄ est impossibile: q̄ꝛ attrahens a tota spē non attrahit simul duo cōtraria: sed membrū attrahit cibū qui est ꝯtrarius medicine: cū vnius sit agere: alterius pati: ergo ꝛc. probatur maior: q̄m virtus attrahendi a tota spē fit rōne similitudinis que non est respectu diuersorum.

¶ Forte dices ꝙ trahēs a tota spē nō attrahit duo cōtraria cū remanet sub eadeꝫ dispōne: sub diuersa tñ pōt: vnde membrū q̄ñ est sanū attrahit cibū nō medicinā: cū aūt est egrū attrahit diuersum vt medicinā alterantē.

¶ Cōtra dispositio accidētalis nō mutat essentialē: cū ergo si fiat attractio diuersoꝝ a tota spē diuersificetur tota spēs: egritudo aūt est accidētalis: tota spēs est dispō essentialis ꝫm Auic. nō ergo diuersificet̄ per egritudinē: ergo ꝛc.

Responsio ad primū. ¶ Ad primā questionē r̄ndet Serapio in.vij. ꝙ medicina alteratiua venit ad membrū ꝫm sui substantiā: nō solū ꝫm virtutē: verū est ꝙ medicina alteratiua pōt alterare absq̄ hoc ꝙ vadat ad membrū ꝫm substantiā: q̄ꝛ ei᷒ virtus p singl'a corpis mēbra multiplicat̄ tā sana q̄ꝫ egra idifferēter: appellat̄ hec virt᷒ fum᷒ a medicina resolut᷒: q̄ per corp᷒ dispgit̄ alterās corp᷒ ad naturā ꝑpriā. Ille aūt fum᷒ pauc᷒ est ꝑ tutis debilis: iō sua alteratio est pauca. ¶ Itē medicina minus appropriat̄ vni mēbro q̄ꝫ alteri: q̄ꝛ vbiq̄ spargit̄: q̄ꝛ si dꝫ fieri alteratio cōtra discrasiā alicui᷒ mēbri nisi sit pauca valde: opꝫ ꝙ medicina ꝫm sui substantiā ad mēbrū veniat ꝫm Sera. in.vij. Dico ergo ꝙ medicina alteratiua ad mēbrū venit: lꝫ sua virt᷒ semp multiplicet̄: tñ illa nō sufficit: q̄ꝛ vapor p quē multiplicat̄ illa virt᷒ est paucus. ¶ Ad primū argumentū in ꝯtrariū dico ꝙ medicina euātiua non opꝫ ꝙ eat ad mēbra: q̄ꝛ ipsa opat̄ a tota spē. hac aūt rōne sue spūalitatis pōt se multiplicare cōplete: excitare potentiā incōpletā humoris q̄ ei obedit magis in ꝑtevna q̄ꝫ in alia obediet discrasie medicine alterātis: sed medicina alteratiua agit p cōplexionē q̄ sic nō pōt se multiplicare ad hoc vt alteret: cū non multiplicet se nisi cū fumo debilis virtutis. ¶ Itē resistentiam inuenit in mēbro: non fit attractio in humore: ergo ꝛc.

¶ Alia tertia rō vere ꝯcludit ꝙ virtus multiplicat̄: dico tñ ꝙ nō sufficit ad alterandū ꝑpter qd̄ necessario substātia illuc vadit. ¶ Et de aq̄ frigida dico ꝙ īfrigidat alterat mēbra si sint parū lapsa: nō tñ si sint multū lapsa: silr̄ dico qd̄ medicina p fumū alterat membrū si sit parū lapsuꝫ: nō tñ multū lapsum nisi p substantiā.

Ad scd̄m. ¶ Ad scd̄am q̄oneꝫ dico ꝙ ibi venit q̄ꝛ a mēbro attrahit̄ p virtutē eādē p quā membrū attrahit cibū i sanitate attrahit medicinā i egritudine q̄ꝛ uis nihil seipm̄ ḡnet: quodlibet tñ seipm̄ ꝯseruat: vñ q̄libet forma rei intēdit sui ꝯseruationē: ꝯseruatio aūt pēdet

Conseruatio pendet in duob᷒. in duob᷒.s. in remotione ꝯtrarij: attractione ꝯuenētis: ideo membrū p suā ꝑpriā virtutē attrahit silr̄ cū eo indigeat: p eandē virtutē abijcit ꝯtrariū: cū in mēbrū inducitur. Sed q̄ꝛ istud ꝯtrariū siue nocumentū nō pōt abijcere p se: ideo attrahit aliq̄d qd̄ iuuet ipm̄.s. medicinā alterātē: hoc p eandeꝫ virtutē p quā attrahit sibi silr̄: q̄ꝛ vir᷒ p quā se ꝯseruat est vna eadē q̄ hec duo facit respectu eiusdē finis q̄ est se cōseruare: facit duo opa ad eundē finē: expellere aūt cōtrariū nō pōt imediate facere: ideo attrahit illud mediū quo indiget ad hoc opandū vt medicinā. Dictū est ergo p qd̄ mēbrum attrahit medicinā.s. p suā virtutē: sed non est dictum quō. Et ad hoc pōt forte dici ꝙ mēbrum discrasiatū inducit in medicina aliquā dispositionē p quā fit ei silr̄: est etiaꝫ silr̄ respectu effect᷒ finis: ideo ad illud mouet̄ plus q̄ꝫ ad aliud: vel ad minus virtus regitiua corpis illā habilitat disponit: hoc tñ hꝫ dubitationē: ideo inq̄sitione studio indiget. ¶ Ad primū argumentū dicendū ꝙ attrahēs nō attrahit a tota spē ꝯtraria: dico ꝙ cibus medicina nō sunt ꝯtraria ꝫm ꝙ attrahūtur: lꝫ in se sint ꝯtraria: q̄ꝛ attrahunt̄ vt silr̄s lꝫ nō in spē: sꝫ in opatione respectu finis. vt membrū ꝯseruet̄ p eam: in isto aūt cōuenit: ideo debēt vtraq̄ attrahi: nec attrahunt̄ vt diuersa ꝫm qd̄ diuersa. ¶ Uel dicēdū ꝙ mēbrū nō attrahit diuersa manēs sub eadē dispōne: lꝫ sub diuersa dispositione manens hoc possit facere: vnde solū mēbrū egrum attrahit medicinā: nō sanū: cū ergo arguit̄ ꝙ attrahens variatū nō pōt attrahere cōtraria: q̄ꝛ p hoc mutat̄ sua tota spēs: dico ꝙ verū est ꝫm ꝙ tota spēs nō attrahit nisi per cōseruationē sui: ista aūt natura reperta est in duobus cōtrarijs: ideo duo contraria attrahit. Et tu obijcis ꝙ haberet similitudineꝫ cū duobus ꝯtrarijs: dico ꝙ non est incōuenienes: lꝫ tota spēs sit contraria alicui istoꝝ in forma: est tñ ei conueniens in intentione: q̄ꝛ.s. tā illa virt᷒ q̄ꝫ illud cui ꝯtrariat̄.s. medicina intēdit membrū ꝯseruare: ideo ꝛc. Nec dico ꝙ mutet̄ ista spēs ꝑpter dispōnem illā accidētalem: aliud tamen opus facit speciale.s. attrahere medicinam qua indiget propter illam dispositionem: qua non indiget cuꝫ est sub alia dispositione semper attrahit quo indiget ad sui conseruationem: dummodo possit ꝛc.

Hoc habito

Dubium tertium. ¶ Hoc habito q̄rit̃ de iſta medicīa alterāte vtꝝ anteq̄ꝫ ad mēbra veniat q̄ alterat ꝯuertat̃ in hūorē: vel nō ꝯuertat̃: ⁊ ꝯfundam⁹ illa duo in vnū: ⁊ arguit̃ ꝙ dēat imitari hūorē: ⁊ mutet̃. ſ. anteq̄ꝫ alteret: dicit. G. x. megatechni: ꝙ q̄ꝫuis medicine alterātes ⁊ cibi ⁊ pot⁹ ad membra veniāt: tñ tarde ⁊ poſt eoꝝ ꝯuerſionē ⁊ alterationē. ¶ Itē. xiij. megatechni: dicit. G. ꝙ medicie mordicātes magis nocēt ꝯcauo epatꝫ q̄ꝫ gibbo: q2 cū veniūt i gibbo epatꝫ iā ſunt ꝯuerſe: ğ multo forti⁹ medicina vadēs ad mēbra ſingl̃a. Itē īpoſſibile eſt ꝙ agens approximatū paſſo nō agat: ſed medicina approximat ſtomacho ⁊ epati: ergo in ipſam agūt: ſꝫ actio epatis eſt ꝯuerſio in humorē: ergo ⁊c. ¶ Cōtrariū vult Auic. in. ſ. cap̄. de eo qđ comedit̃ ⁊ bibit̃: vbi dicit ꝙ illud qđ in corp⁹ agit ⁊ nō patit̃ eſt medicīa. ⁊ alibi. qđ a corpe nō vincit̃ eſt medicina. Adhuc dicit ꝙ ī corpis ſil̃itudinē nō ꝯuertit̃ eſt medicina. ¶ Itē Gal̃. i. ſimpli. medi. cibi eſt pati: medicine agere: cū ergo non poſſit mutari niſi patiatur: ergo ⁊c. Itē per experimentū ptꝫ hoc: cū damus potiones vulneratis vidimus medicinas egredi ꝑ vulnera ⁊ membroꝝ valde remotorum vt in capite ſub eodem colore: ⁊ ſub eodem ſapore ſicut intrāt: ergo ⁊c.

Rñſio. ¶ ¶ Ad iſtā queſtionē dicendū eſt ꝙ cū q̄ris vtrū medicina cū dꝫ alterari debeat ꝯuerti in humorē ⁊c. Dicendū eſt ꝙ nō: ſi em̄ ꝯuerteret̃ iā haberet oīm mēbroꝝ ſil̃itudinē: q2 oīa mēbra ipm̄ equal̃r attraherent: cū ergo vnū membrū ſicut membrū leſuꝫ ꝑcipue ipm̄ attrahat: ⁊ nō aliud: ptꝫ ꝙ non dꝫ ꝯuerti: ⁊ hoc vult. G. iij. ſimplicis medicine in ꝑncipio diſtinguit ita duplicē alterationē ſiue mutatiōe. **Alteratio duplex.** Una ſcḋm veritatē: vt qñ fit de ſpē ad ſpēm: vt cū ex pane ſiue cibo fit ſanguis: ⁊ iteꝝ caro: ⁊ os: ⁊ neruus. Alia ſcḋm trāſumptionē: vt qñ corrūpit̃ nō vera forma: ſed viſualis exterioꝝ: vt cū panis in parua fruſta diuiditur: ⁊ cū piper cōteritur. Deinde ſubiungit ſtatim. G. et omnes libri ſunt falſi in illo loco: tñ aliqñ libruꝫ inueni in quo erat alio modo q̄ꝫ in nouis vbi nō eſt negatio: ſꝫ in illo erat negatio: ita ꝙ dꝫ ibi eſſe in alia litera q̄ ſtatim ſubiungit̃. ⁊ nō quidē iā diximus ꝙ virtutes medicinaꝝ non ingrediunt̃ in genus primoꝝ duoꝝ generꝝ mutationis. et iſtud pꝫ ꝑ lr̃am q̄ ſeq̄tur cū dicit ꝙ nō ſit poſſibile ꝙ mutetur res ⁊ ꝯuertat̃ de ſpē in ſpēꝫ: niſi calefiat ⁊ refrigidet̃ ⁊c. ex quo ptꝫ ꝙ medicine alterātes nō corrūpunt̃: cū non intrent in genus ſcḋm alteratiōis. Tūc de ſcḋa q̄ōne que cū

Res medicinalis triplex. illa ꝯfundebat̃ vtrū. ſ. poſſit ꝑſeruari a corruptione. Dicendū ꝙ triplex eſt res medicinalis. Quedā q̄ eſt medicia pura: quedā eſt q̄ eſt medicinale: quedā eſt q̄ eſt cibus medicinalis. Medicina pura tm̄ agit: medicinalis agit magis q̄ꝫ patiat̃: cibus medicinalis vtrūq̄ꝫ equal̃r. Dico tūc ꝙ ſi ſit medicina pura non corrūpitur neq̄ꝫ ꝯuertit̃ in humorem anteq̄ꝫ altereret: ſꝫ alterat abſq̄ꝫ ſui ꝯuerſiōe: q2 hꝫ tātā virtutē medicine ꝙ ſupat virtutē cibi: tñ poſſet ꝯuerti in tāta quātitate pauca poſſet dari: ſed nō opꝫ ad hoc vt alteret: vñ appellando medicinā illud qđ eſt medicinale: vel illud qđ eſt cibus medicinalis pōt bene cōuerti: lꝫ non debeat nec oporteat ad hoc vt alteret. vnde Auic. Sanguis generatus ex lactuca retinet ſuā q̄litateꝫ vſq̄ꝫ ad tp̄s: ⁊ ita pōt conuerti ⁊ alterare: tñ non opꝫ ꝙ conuertatur ad hoc qđ alteretur: vnde ſi detur ſuccus lactuce ad alterādū vel infrigidandū epar: lꝫ poſſit ꝯuerti: nō tñ dꝫ ſi debeat alterare. Unde ſciendū ꝙ differt dicere medicina: ⁊ medicinale: ⁊ cibus medicinalis: vnde cū dico medicinā: dico rē agentem tm̄: cum dico medicinale: dico rem agentem ⁊ patientem: magis tñ agentē q̄ꝫ patientē: cū vero dico cibū medicinalem: dico rem agentem ⁊ patientem: magis tñ patientem. ¶ Quando ergo querit̃ vtrū medicina conuertatur: dico ꝙ non ſi appellatur medicina pura: quod poteſt ꝓbari per literam ꝑdictaꝫ. iij. ſimplicis medicine. ⁊ ſi detur illud qđ eſt medicina pura in aliqua quātitate modica: poterit fieri cibus medicinalis: ⁊ tunc ꝯuertetur: vel medicinale ſi magis agat q̄ꝫ patiatur: cibus medicinalis equal̃r vtrunq̄ꝫ aut magis patiatur q̄ꝫ agat. vnde ſi detur ſuccus lactuce ad infrigidanduꝫ epar venit ibi ſicut eſt. ¶ Et tu q̄res: q̄d accidet de illa medicina anteq̄ꝫ fecerit ſuā operationē: dico ꝙ expelletur ſicut ſuꝑfluitas cū ſudore vel vrina vel egeſtione: ſicut tangit Auic. de croco qđ conducit medicinas cordiales ad cor: ⁊ in fumū ꝯuertitur ⁊ expellitur. Et dico ꝙ ſi illa medicina que prius erat medicina pura detur in modica quātitate vt poſſit ꝯuerti: tunc alterabit oīa mēbra nō magis vnū q̄ꝫ aliud erat: nec tūc erit medicina pura: ſed erit cibus medicinalis: q2 mutatur in humorē recipiēdo virtutē medicine per quā alterat corpus: ⁊ tunc duo mobilia. ſ. inquantū cibus patitur ſuā conuerſionē: ⁊ inquantū medicina ſuā diuiſionē ſoluꝫ. ¶ Ad primū argumentū pōt dici ꝙ medicine veniunt poſt ſui conuerſionē: verū eſt trāſumptiuā ad membra que eſt ſui diuiſio: vnde ꝯuertitur ſcḋm ſui apertionē nō ꝯuerſione vera.

¶ Ad aliud dicendū ſicut prius. Uel dicendū ad vtrunq̄ꝫ aliter ꝙ medicine veniētes in gibbo epatis ſunt ꝯuerſe. i. debilitate in ſua malitia: vnde in tertio de cōplexionibus. acuta cibaria ſicut cepe ⁊ allia nō vlcerāt interius qñ comedunt̃ ſicut qñ exteri⁹ emplaſtrant̃: q2 ſua acuitas remouet̃ magis: q2 ſe cōmiſcēt humorib⁹ ꝯtētis in venis: ⁊ ſanguis ꝑ quem ſola acuitas mitigat̃ nō ꝑmittit ꝙ ſic inueniat aliquid in ſtomacho cū quo cōmiſceant̃: ideo corrigit̃ eorum malitia magis cū veniūt ad gibbū q̄ꝫ ad cōcauū epatis: q2 tūc eſt magis admixta cū humorib⁹ q̄ꝫ prius. ¶ Ad aliud eſt ibi ꝯſequēs: nō em̄ ſeq̄tur ſi corpus agit in medicinis: q2 hoc modo ſiue talē actionē faciat q̄ eſt ꝯuerſio in humorē: q2 agit aliā actionē. ſ. diuiſionē ei⁹ in partes ꝑuas correctionē medicine a ſua malitia: vnde ibi fit conuerſio tranſumptiua ⁊ non vera. ¶ Unguentū populeon dr̃ qđ fit de oculis populi: valet contra calorē acute feb. ⁊ his qui dormire nequeūt inūctis tꝑibus: ⁊ pulſibus ⁊ plantis manuū ⁊ pedū: hoc idē cū oleo ro. vel viol. mixtū ⁊ ſuꝑ epar inunctum mirabiliter calorem tollit ⁊c. **De vnguēto populeon.**

¶ Unguentū dialtee malauſticon ⁊ calauſticon. dialtea a radice eraſti dicitur malauſticon ideſt mollificatiuum: calauſticon: ideſt calefactiuum ⁊c. **De vnguēto dialtee.**

¶ Uiſo de oleis videdū eſt de vnguētis. Unguēta fuerūt īnuēta eadē rōne ſicut ⁊ electuaria ⁊ alie medicine cōpoſite ſicut electuaria: ⁊ medicine cōpoſite fuerūt adinuēte. ſ. interius ⁊ exteri⁹ exhibite ꝓpter hoc ꝙ medicine ſimplices nō faciebāt effectū ī teri⁹ ſicut vnguēta ⁊ emplaſtra: q2 medicine ſimplices extra effectū aliqñ nō faciebant: ⁊ hoc vel ꝓpter debilitatē ſimpliciū medicinaꝝ: aut q2 lōgo tp̄e nō poſſunt remanere in loco ſuꝑ quē ponunt̃. Inuēta fuerūt vnguenta vt diuti⁹ ſuꝑ locū remanerēt: ⁊ ꝑ hoc ſuā operationē adimplerēt. verbi gratia: cuꝫ puluis aliq̄s aſpergat̃ ſuꝑ locū per pannos aufert̃ citius q̄ꝫ ſi vnguentū vel emplaſtrū aut cerotū cū iſto puluere ꝯficiat̃: illa enim faciunt medicinā. ſ. puluerē diuti⁹ remanere ſuꝑ locū. ¶ Unguenta etiā ſunt inuēta vt faciāt abſterſionē in mēbro ⁊ cōfortationē: abſtergūt: ⁊ ꝯſumūt materiā paucā remanentē poſt purgationē pri⁹ factā: ⁊ aliqñ fiūt ad ꝯfortādū iſta vnguēta tā mēbra exteriora q̄ꝫ iteriora. Interiora vt ſtomachū: aliqñ em̄ inūgimus ventrē ꝓpter ſtomachi ꝯfortationē frigidi oleo coſtino: vel oleo de ſpica nardi: vel de abſinthio: vel de mēta: iſta aūt oīa inūgūt ipꝫ maxime cū eſt debilitatus: aut ꝓpter frigiditatē: aut ꝓpter texture raritatem. **Unguēta quare inuenta.**

¶ Notādū eſt ꝙ in oī vnguēto eſt oleū aut pinguedo a q̄ cōfect̄ ī ſit: vt diuti⁹ remaneat ſuꝑ membrū: illud aūt facit oleū aut pinguedo ꝑ viſcoſitatē ſuā. Unguentū dr̃ ab vngue vel vngo vngis: ⁊ tunc ꝓprie dicit̃ vnguentū. **Unguentum vnde dicatur.**

Unguentū populeon eſt primū vnguentū factū: ⁊ dicit̃ ab oculis populi: oculi aūt populi dicūtur folia cuiuſdā arboris que populus appellat̃. Que folia dicte arboris parua colligūtur: ⁊ ex iſtis componit̃ vnguentum: ꝓuocat ſomnū: ſi ex eo plante pedū tempora ⁊ vole manuū ⁊ arterie inūgantur: ⁊ epar infrigidat: ſi eſt poſitum ſupra ipſuꝫ cū aqua roſa. ⁊ pauco aceto. **De vnguēto populeon.**

¶ Nicola⁹ dicit ꝙ ꝓuocat ſudorē: ſi ex eo vmbilic⁹ vngat̃: ſꝫ falſuꝫ eſt: cū em̄ frigidū ſit claudēdo poros ꝓhibet caloris euaporationē: cū etiā ſit viſcoſum ꝑ ſuā viſcoſitatē impedit humiditatē ex qua fieret ſudor egrediēs: ⁊ eā interi⁹ retinet vt phlegmatici pruriginoſi ⁊c. Conficit̃ ſicut alia vnguenta: q2 ſpēs ꝯterunt̃: ⁊ tūc cum oleo vel pinguedine cōficiuntur. ℞. oīa frigida: papauer frigidū nigrū mandragoram: cimas rubi: ſolatrū: ⁊ ſimilia frigida: vnde illud vnguentū valet cōtra calorē acute feb. diſtemperatū cū aceto: vt melius poſſit tranſire: aut cū agreſta: ⁊ dꝫ fieri inunctio ſuper volas manuū ⁊ pedū: ⁊ circa frontē: ⁊ tp̄a: ſed ſi feb. nō fuerit acuta multū patiens de natura ſua frigidus ⁊ tp̄s ei cōforme fuerit: aut ſi ſudare voluerit: non eſt vtendū populeon: q2 materia fieret ex hoc ineptior digeſtioni:

⁊ sudorē impediēdo bñficium nature posset impedire.

De vnguēto dialtea

¶ Unguentū dialtea quasi factū de altea.i.malua.vel bismalua calefacit ⁊ hūectat:⁊ iō multū valet ad maturādū apostemata:qꝛ ꝺm.G.ij.simplicis medicine ad maturationē apostematū tria reqruntur.s.calor ad caloris attractionē ad locū apostematis:vt melius possit digerere:⁊ qꝛ timetur ne fiat ꝯsumptio ⁊ resolutio caloris:apponūtur viscosa vt calorē attractū ibi existentē interius retineant:et humida ad materie remollitionē valet ad resoluendū ventositatē ⁊ subtilē materiā.

Ad maturationem apostematū tria requiruntur.

¶ Circa istā lectionē dubitatur cū primo visum sit de opiatis in gñali videndū est de eis in spāli. Et primo de tyriaca vtrū sit bona circa materiā reumaticā:videtur ꝙ nō. Nullū reuma ꝓuocans cōpetit in causa reumatica:sed tyriaca est hmōi:cum somnum prouocet ꝺm.G.primo megatechni capitulo.iiij.ergo ⁊c.

Utrū tyriaca i materia reumatica cōueniat.

¶ Itē nulla opatio ꝓhibēs fluxū materie a mēbro nobili ad ignobile est faciēda:sꝫ tyriaca est hmōi:qꝛ ꝓhibet fluxū materie a cerebro:qđ est mēbrū nobile:maior ptꝫ ꝑ Auic. ⁊ Gal.in infinitis locis.qꝛ semꝑ dꝫ fieri expulsio supfluitatum a mēbris nobilibus ad ignobilia.minor ptꝫ ꝑ Auicē. lib.v.de ꝓbatiōe tyriace:dicit ꝙ si tyriaca exhibita stringit ventrē bona est:ergo ⁊ stringit fluxū reumatis a capite.

¶ Oppositū dicit Aui.in.v.ꝙ valet ad ꝯsumptionē materie phlegmatice:ergo valet in frigida cā ⁊ reumatica.

Rñsio.

¶ Dico ꝙ tyriaca ꝯuenit i materia phlegmatica cū est digesta:⁊ nō multa sꝫ pauca:vnde ꝯuenit eūatione prius facta:sꝫ si materia sit indigesta:quia consumeret subtile:⁊ reliquum ingrossaret:non cōuenit:sꝫ si materia esset digesta:tamē multa non competeret:ne etiam aliquam partē consumēdo ipsam ingrossaret:⁊ aliam non consumēdo:aut faceret ipsam ꝑ corpus currere ad mēbrum nobile:nisi illa materia flueret ad mēbrum:tunc esset tps necessitatis:vt qñ fluit ad oculos:qꝛ pauca materia vt gutta nocet eis repercutimus ad cerebrum:⁊ stringimus fluxū eius ad oculos:simılr si phlegma ad partes spūales seu vitales flueret reumaticum:⁊ si materia esset pauca ⁊ digesta:tūc conuenit ad illius digestionē siue consumptionē.

¶ Ad primū argumentum in oppositū dicendū ꝙ tyriaca recēs prouocat somnum:⁊ talis nō ꝯuenit:sed antiquata:⁊ illa ꝓuocat magis vigilias caput desiccando in eo consumēdo materiā phlegmaticā inducentē somnū. Ad aliud dicēdum ꝙ non valet lꝫ ꝓhibeat fluxum reumatis a cerebro,cum hoc ꝙ restringat ipm cōsumit:⁊ ita in cerebro remanet. ¶ Itē bene verum est ꝙ si flueret a cerebo in membrum ignobile non deberet restringi:sed si ad membrū nobile de quo est magis timendū ꝙ̄ de cerebro deberet stringi:vt si ad cor:aut ad pulmonem:aut ad oculum.

Utrū tyriaca in quartana conueniat.

¶ Consequēter querit vtrū competat in quartana. videtur ꝙ sic:ꝺm Auic.in.iiij. Quartana hꝫ curari ꝑ calida:cū materia eius sit frigida:sed tyriaca est calida:⁊ materiam quartane cōsumit:ergo competit. ¶ Itē ꝺm.G.in morbo longo dꝫ virtus confortari ⁊ conseruari:qꝛ ipsa curat morbos:sꝫ quartana est morbus longus ⁊ chronicus:ergo in ea conuenit quod virtutem confortet:quoniam ꝺm Auic. tyriaca confortat calorem ⁊ spiritum: ergo ⁊c.

¶ Oppositū dicit Auic.in.iiij. dicit eñ ꝙ si darem⁹ tyriacam in q̄rtana adderemus quartanā quartane:⁊ sic afflictionē afflicto:ergo ⁊c.

Rñsio.

¶ Dico ꝙ ante eūationē materie nō cōuenit:neq; materia indigesta:qꝛ subtile cōsumeret:⁊ reliquum ingrossaret:vnde in principio nō ꝯuenit:sꝫ materia digesta ⁊ euacuata ⁊ existēte pauca conuenit ad residui cōsumptionē:sed si multa:non competeret:aut si esset indigesta:tūc eñ adderet quartana quartane. ¶ Ad primū dicēdum ꝙ in ea competūt calida.s. temperata leuia ⁊ humida ad materie remollitionē:sꝫ tyriaca est multū calida:⁊ sic.ideo tñ ꝯuenit:sicut in fractione lapidis ꝺm autores non cōpetunt nimis diuretica materia indigesta:qꝛ materiā petrificarēt subtile consumēdo:⁊ residuū cōpingēdo ⁊ indurando:silr est hic. ¶ Ad aliud dicēdum ꝙ verū est ꝙ confortat:⁊ si tantum confortaret competeret:sed qꝛ plus faceret mali materiā ingrossando ꝙ̄ boni virtutem confortando:ideo non conuenit in quartana..

An tyriaca competat i sanis

¶ Consequēter querit vtrū tyriaca cōpetat in sanis. videtur ꝙ sic ꝺm illum apho. tenues ⁊ certe diete:dicit Gale.ꝙ in sanis virtus dꝫ confortari ⁊ conseruari:in egris aūt dꝫ minui in acuta egritudine:sꝫ ꝺm Auic.in.v.ca.de laudib⁹ tyriace. Tyriaca virtutē confortat calorē ⁊ spm confortando. ¶ Item cōseruat adolescentiā ꝺm Auicē.in.iiij. ergo conuenit in sanis. ¶ Itē si sit inconueniēs hoc erit ꝓpter carnē tyri que est venenū ꝺm Ga.iij.simplicis medicine. sed qđ propter hoc nō sit inconueniēs arguitur sic:qꝛ ꝺm Auic.in.iij.caro tyri hꝫ ꝓprietatē conseruandi virtutem:⁊ vitam ꝓlongandi:ergo ⁊c. ¶ Oppositum dicit.G.iij.simplici.medi. Medicina liberans a veneno est venenum:sed venenum non competit sanis:ergo ⁊c.

Corp⁹ sanū duplex

¶ Solutio.questio famosa est:dico tñ ad q̄stionē:duplex est corpus sanū.s.sanū simpliciter quod nō est egrum nec actu:nec potētia:in potētia dico qꝛ habeat in se materiā q̄ debeat in futurū esse cā egritudinis:⁊ taliter sano nō cōuenit:qꝛ ꝺm.G.⁊ Hip.medicina non cōuenit sanas carnes habētibus:qꝛ cū nō inueniat materiā malā in corpore cōuertit se supra bonos humores ex quib⁹ dꝫ bona caro generari:⁊ cōsumit:⁊ euacuat:similiter si tyriaca exhibeatur in corpore sano simpliciter cōsumeret illud qđ non esset cōsumendū:⁊ esset ibi venenū. Aliud est corpus sanū qđ opera hꝫ naturalia nō lesa:attamen est neutrū decidentie:qđ in se hꝫ materiā que quieta est:ideo nō noceret ei in futuro:tñ mota ab aliquo induceret egritudinem in tali sano ꝯuenit cōsumēdo illam materiā phlegmaticā que dꝫ facere egritudinē in futuro:⁊ hoc modo ꝓlongat iuuētutē.s. tardādo caniciē. Canicies eñ fit ex phlegmate euaporato vel existēte in capite:qđ remanēs debilitat calorē ⁊ naturā:vt nutrimētum illuc veniēs non possit ꝯuerti a natura debilitata:immo prius desiccatur:⁊ marcescit ꝙ̄ cōuertatur:⁊ ꝓpter hoc dealbatur:qꝛ fumi eleuati ex quibus generatur pilus sunt albi:⁊ faciunt pilos albos:⁊ sic calorē cōfortat:qꝛ ꝺm phm li.de respiratiōe calidū dupliciter deficit:aut qꝛ extinguitur:aut qꝛ marcescit:⁊ hoc est ꝓpter defectū hūiditatis in q̄ radicatur:vt vidim⁹ in hyeme folia marcescere:⁊ calidū hoc mō debilitatū nō ꝯfortaret:imo ampli⁹ ꝯsumeret:⁊ ꝓpter hoc in sano simplr nō ꝯfortaret calorē naturalē:imo poti⁹ ipm marcescere facit ꝯsumendo humidū radicale:cū non inueniat materiā supfluā. Aliqñ calor extinguitur:⁊ suffocatur:⁊ abscinditur sub mlto humido accidētali:⁊ hoc modo d̄bilitatū calorē naturalē ꝓpter phlegma multū accidētale ꝯfortat tyriaca:⁊ iō ꝯuenit sanis lapsis.

Canicies vnde fiat.

Calidum duplicit deficit.

¶ Ad argumētū in oppositū dicendū est:ꝙ nisi esset debilitatio ꝟtutis ⁊ caloris ꝓpter phlegma accidētale nō confortaretur ꝑ tyriacā:vt visum est:ideo in aliq̄bus lapsis non vt sunt simpliciter sani ꝯuenit. ¶ Ad aliud dicēdum ꝙ verū est ꝙ ꝓlongat iuuentutē ꝺm apparētiā:lꝫ nō sit ꝺm veritatē:qm̄ tollēdo rugositatē:nihil eñ adeo manifestat senectutē sicut rugositas:vñ dicit philosophus.xix. de aīalib⁹ ꝙ senectus est sicut glacies:⁊ sicut rugositas:⁊ est verbum obscurū:non eñ fit senectus nisi per debilitatē caloris ex cōsumptione humidi naturalis siue radicalis nō cōpleta:qꝛ sic esset mors:vnde calor consumit seipsū per accidens scꝫ cōsumendo suū humidū:⁊ hec est vera senectus qñ per introductionem frigiditatis ꝓpter materiam obumbrantem calidū naturale:⁊ hoc est apparēs senectus:cuius signum est rugositas:illa enim rugositas in senibus apparens ante terminū debitū fit ex materia phlegmatica faciente cadere partem supra partem propter suā grauedinem:ꝓpter quod est ibi rugositas:illud autem quod consumit talē materiā tollit rugositatē:⁊ hoc facit tyriaca:⁊ sic prolongat iuuentutē ꝺm apparētiam:⁊ qꝛ etiā caniciē aufert:illa aūt tyriaca in sanis temperatis non conseruaret iuuentutem:vt patet per predicta:sed in sanis lapsis:ideo istis conuenit:aliis non. ¶ Ad aliud dicēdum ꝙ caro tyri est venenū in sanis simpliciter:sed in sanis lapsis nō:qꝛ habet proprietatem ducendi superfluitates exteri⁹:⁊ in talibus conuenit sicut concessum est.

nihil adeo mãifestat senectutē sicut rugositas.

De vnguēto citrino.

¶ Unguētum citrinum dr̄ citrinum qꝛ in pomo citri decoquitur:pulchram reddit faciem:lentigines de facie tollit:⁊ nigredinem a sole introductam destruit ⁊c.

De vnguēto albo.

¶ Unguētum album ad phlegma salsum sic fit:⁊ coctum confectum est lib.j.⁊c.

De vnguēto Agrippe.

¶ Unguētū quo Agrippa rex vtebatur:⁊ tāte dignitatis erat ꝙ nemini discipulorū tradere volebat: vꝫ hydropicis ⁊ oībus humorib⁹ in quacūq; parte corpis fuerint ⁊c.

¶ Unguētum marciaton magnū:marciaton a marciano dicitur peritissimo medico a quo fuit inuētum qđ facit ad dolorem

dolorem frigiditatẽ capitis:⁊ pectoris:⁊ stomachi ⁊c.
¶ Unguẽtũ arrogõ.i.adiutoriũ: vʒ ad oẽʒ dolorẽ ex frigiditate viris ⁊ mulierib⁹ tali ordine: imittit in testa oui ⁊c.
¶ Unguẽtuʒ fuscũ.i.nigrũ valet ad omne vulnus: nã sup vulnus positum attrahit:⁊ attrahẽdo mũdificat ⁊c.
¶ Unguentum vtilissimũ impetiginosis:⁊ serpiginosis:⁊ elephantiosis ⁊c.
¶ Uisum est supius de vnguẽtis frigidis vel saltẽ tẽpatis: nũc videndũ est de calidis ⁊ siccis:⁊ de marciatõ ⁊c. Primo tñ dicẽdũ de vnguẽto citrino:⁊ dr citrinũ nõ a colore: sʒ q2 in illo pomo cõficitur: concauaꝛ em̃ ita ꝙ nõ remanet nisi cortex:⁊ in illo cortice ponũtur species.

De vnguẽto citrino

¶ Unguẽtũ aũt citrinũ fit ad abstersionẽ ⁊ dealbationem: abstergit eĩ oẽs maculas corpis:⁊ mũdificat faciẽ:⁊ albificat eã ⁊ totũ corp⁹:⁊ ĩõ vtunꝛ eo mlieres: vñ ẽt aufert lentigines. ¶ Et sciẽdũ p regla ꝙ nullũ vnguẽtũ abstersiuũ dʒ poni ĩ loco nisi pri⁹ mollificatiõe fctã: vñ p̃mo dʒ facies aq̃ lauari: cũ volum⁹ lẽtiginẽ abstergere:⁊ marĩe qñ sunt pfundate:⁊ antiq̃te:⁊ ĩdurate vt remolliãꝛ:⁊ illa aq̃ dʒ esse aq̃ alicui⁹ decoctõis valẽtis vt furfuris: aut lentiũ: aut fabaꝝ: vt materia p̃pareꝛ ad abstergendũ:⁊ hoc in mane p̃cedẽti vel ĩ nocte: vel in sero dʒ facies vnguẽto citrino vngi:⁊ tertio in mane seq̃nti dʒ iterato mẽbrũ illud sicut facies lauari in aq̃ abstergente in q̃ sint cocta aliqua q̃ ponunꝛ in isto vnguẽto: vt aq̃ in q̃ coquanꝛ amigdale amare: aut cõsiꝉis medicina:⁊ facit illa aqua abstersiua duo bona: q2 cõmouet vnguentũ:⁊ iuuat vnguenti opatiõnẽ: in hoc ꝙ si aliq̃ mala materia remãserit pp̃ter dbilitatẽ vnguẽti nõ abstersa abstergiꝛ ab aq̃. Adhuc istud vnguẽtũ vʒ ad denigratã faciẽ in tpe estiuo vt tpe messis:⁊ vʒ ad pustulas siue sint ĩ manu: siue in pede: aut ĩ alia pte corpis si sint ex phlegmate:⁊ siꝉr valet vnguentũ citrinũ ꝯtra nigredinẽ remanentẽ post casum scabiei: sunt em̃ quidã q̃ dãt medicinã fortẽ ad curã scabiei:⁊ tũc illa scabies cadit: tamẽ postea remanet quedã nigredo in loco: ad hoc remouẽdũ bonũ est vnguẽtũ citrinũ: hʒ em̃ in se multas medicinas dealbãtes: hʒ in se medicinã p quam hʒ vim lenitiuã: vñ ꝯtra asperitatẽ valet ⁊ arefactionẽ:⁊ dʒ inũgi fortiter ⁊ fricari membrũ quod inũgiꝛ ex isto: vt vnguentũ imbibaꝛ in mẽbrũ p fricatiõis motũ: recipit aũt medicinas abstergẽtes: vt boracem. Borax em̃ est gũma abstersiua ⁊ depuratiua:⁊ ꝯglutinatiua: vnde cũ eo cõglutinãt aurifabri argẽtũ valde fortiter cum est puluerizatũ vt duas laminas plus discõtinuas ꝯiungunt fortiter: ꝯtra difficultatẽ ptus vʒ ßm platearũ si distẽpereꝛ cũ vino ppineꝛ: sup oĩa vʒ ĩ hoc casu: vt dicit. Amẽtũ dulce siꝉr poniꝛ hic: amẽtũ est q̃si lapis dur⁹ qð efficiꝛ ex vitro liq̃facto: istud dr amentuʒ dulce ad differẽtiam salsi qð fit ex vitro aut terra valde petrosa.

De borace.

¶ Umbilici marini sunt frigidi ⁊ sicci:⁊ abstergũt ex aspitate sua:⁊ dealbãt: et sunt lapilli siꝉes vmbilico inuẽti ĩ littore marꝭ clari ⁊ albi.

De vmbilico marino.

¶ Crystallus frigida ⁊ sicca eiusdẽ virtutis cui⁹ p̃dicti lapilli. Crystallus fit de glacie pp̃ter vehemẽtem motũ frigiditatis constringentem ⁊ dealbantem clarior ⁊ albior est: valet eius puluis ad recuperandũ lac amissum ex caliditate si detur ad potandum:⁊ valet in colica: sed caue ne deꝛ ventre constipato aut in iliaco entale.

De crystallo.

Dentale sunt similia predictis:⁊ dicitur dentale q2 est simile denti in soliditate:⁊ est albũ:⁊ q̃to albius: tanto melius. Entale nõ differt ab eo nisi cum frangitur: habet venulas quasdam ßm longum protensas.

Dentale.

Entale.

¶ Marmor frigidum est ⁊ siccum:⁊ non differt ab aliĳs:⁊ propter idem ponitur.

De marmore.

¶ Gersa est cerusa q̃ duplex ẽ: q2 q̃dã fit ex lamĩs plũbi pforatis ⁊ positꝭ ĩ vase cũ aceto ad solẽ:⁊ illud qð ĩueniꝛ in sole dealbatũ p illas laminas est cerusa: est em̃ frigida valde:⁊ illa vtunꝛ mlieres ad abstergẽdũ faciẽ: sʒ vnũ accidit eis ex h̃: q2 amittũt dẽtes ex vsu ipsi⁹: q2 ex rõne aceti est inimicũ dentib⁹ ⁊ ossib⁹:⁊ illa cerusa est frida ⁊ sicca. Alia est cerusa q̃ calida est ⁊ sicca q̃ dr gersa serpẽtina: q̃ poniꝛ hic ad mundificandũ ⁊ depurandũ:⁊ ista facit hoc pre ceteris ibi positꝭ:⁊ illa cerusa sic fit. Radix serpẽtine ĩ vere colligitur ⁊ optime mũdificaꝛ:⁊ puluerizaꝛ prius tñ ipsa ad solẽ desiccata: deinde p pannũ cribelleꝛ:⁊ tunc cũ aqua ro. aut pluuiali cõficiaꝛ:⁊ deinde ponaꝛ ad solẽ in aliquo vase in quo sit aqua ro.⁊ illa aqua sepe abiĳciaꝛ ⁊ remoueatur: et hoc fiat p.xx.dies: vꝉ amplius: postmodũ in aqua abiĳciaꝛ ⁊ desiccetur:⁊ deinde in medicina ponaꝛ. inter oĩa vnguenta istud optime abstergit: q2 hʒ ĩ se mltas medicinas abstergẽtes: sicut corallũ albũ: dragagãtum: entale: dentale. Auic. ponit aliud vnguentũ qð est valde bonũ ad decorationẽ ⁊ adustionẽ ignis: quo multum vtũtur chirurgici: fit aũt ex litargiro cera albissima: cerusa plumbi: oleo ro. cuʒ vino albo:⁊ conficiatur.

De gersa.

¶ Unguentũ albũ ⁊ vnguẽtũ fuscum ⁊ vnguentũ ad phlegma salsum: vʒ ad scabiẽ: serpiginẽ ⁊ impetiginẽ: vñ cert⁹ sum ꝙ vnguẽtum albũ valde bonũ est ad scabiẽ ex quacũq̃ sit cã: hʒ em̃ in se abstersiua: aliq̃ñ em̃ accidit ꝙ nõ curat cõplete scabiẽ.s. cũ materia sit multa:⁊ cuʒ pri⁹ euãtio non est facta: nõ ꝯuenit ita ꝙ possit cõplete curare hoc cõpetat ad illã auferendã que est p̃sens: sed post euacuationẽ curat valde bene.

De vnguẽto albo.

¶ Unguẽtum Agrippe dr a rege qui ipm inuenit: vel p quo factũ fuit: calidũ ⁊ siccum est: ideo valet hydropicis:⁊ hoc materia purgata: vt residuũ ꝯsumatur: vʒ etiã ꝯtra neruos induratos: pñt aũt nerui indurari triplici de cã: aut ex eoꝝ desiccatione:⁊ tũc nõ valet: aut ex frigiditate cõgelãte:⁊ tũc magis vʒ: istud vnguentũ attrahit aquositatem pp̃ter sua cõponentia si venter ex eo vngatur vʒ hydropicis: sed caue ne sup epar ponaꝛ: q2 timendum esset de intensione cause efficiẽtis hydropisis recipit in se betonicã q̃ est radix vitis albe: hʒ pp̃ietatem abstergendi aquam in hydropicis.s. in eoꝝ ventribus:⁊ ideo mulieres portãt eã ad vendendũ totã etiã die illa hʒ virtutem vomicam.

De vnguẽto Agrippe.

Nerui possunt indurari triplici de causa.

Betonia.

¶ Unguentũ marciatõ.i. vnguentũ magnũ: siue marciatõ: ita a Marciano magno philosopho q̃ ipm inuenit: illud est cali. ⁊ sic. ideo valet ad passiones frigidas ex materia phlegmatica vel melancholica:⁊ hoc vʒ ꝯtra frigiditatem siue materiã passionis capitis maxime q2 in se hʒ multa caput respicientia: vt ozimũ.i. semen basiliconis ⁊ balsamitã agrimoniã pimpinellã betonicã ⁊c.⁊ nõ dʒ dari in morbis calidis. Et notandum ꝙ nõ dʒ dari in morbis vbi est materia grossa: nisi materia digesta ⁊ p parte euãta: vt in paralysi ⁊ spasmo ⁊c. q2 subtile resolueret:⁊ residuũ ingrossaret. ¶ Itẽ notandũ ꝙ qñ materia est pfunda in mẽbro non valet: q2 nõ posset penetrare: sed si volumus ipsum penetrare: tũc debemus fricare locũ: vt p hoc pori aperiãtur:⁊ poris aptis possit subintrare: sicut dictũ est valet cõtra passiones frigidas capitis: vel ꝯtra hemicraneã: litargiã: maniã: melancholiã materia digesta prius ⁊ euãta: q2 multa sunt ibi caput respiciẽtia. ¶ Itẽ vʒ ꝯtra passiones pectoris si ex eo vngaꝛ pect⁹. Pect⁹ aũt põt pati a caliditate ⁊ siccitate:⁊ tũc nõ dʒ dari cũ sit calidũ ⁊ siccũ:⁊ põt pati a materia reumatizãte a capite:⁊ tũc q̃diu materia illa reumatica est in fluxu nõ ꝯuenit q2 ad locũ traheret. Sed cũ est tota fluxa iã pri⁹ euãta ⁊ digesta p incisiua ⁊ lenitiua ꝯuenit: vñ si sit multa pri⁹ dʒ fieri euãtio: si materia antecedens sit multa:⁊ si sit multa ⁊ grossa frigida primo dʒ liniri:⁊ tunc lenitiua tribuenꝛ interi⁹: põt exterius hec vnctio vngi: q2 p illa disponiꝛ materia: vt p illud vnguentuʒ ad exteriora trahaꝛ non solũ subtile: sed grossum cũ subtili. ¶ Itẽ valet cõtra passionẽ stomachi debilitati:⁊ prius stomach⁹ aut epar non dʒ aliquo vnguẽto inũgi: aut aliqð empl'm supponi post cibũ: q2 attrahẽdo calorẽ a loco digestiouis ĩpediret digestionẽ:⁊ diuerteret naturã a sua digestiõe: sʒ in mane añ cibũ debẽt inũgi ad solẽ duplici de cã: q2 sol suo calore apit poros: vt meli⁹ p ipos vnguentũ possit trãsire:⁊ calorẽ naturalẽ excitat ßm Serapionẽ in. vij.

Unguentum marciaton.

¶ Sed notãdum ꝙ cũ inũgitur pectus illo vnguẽto: si timemus eius desiccationẽ ⁊ subtilis materie solũ debem⁹ istud vnguentũ reprimere cũ oleo rosa. vel viol. aut vnguẽtum populeon. ¶ Itẽ vʒ ad passiones renũ ex materia frigida inũgendo renes materia ipsa existẽte digesta ⁊ pauca: vnde post purgationẽ cõpetit. ¶ Itẽ valet cõtra colicam nõ factã ex cpate a materia cholerica: sed phlegmatica: aut ventosa. Siꝉr valet ad arteticã ⁊ podagrã post materie digestionẽ: cũ remanent alique pustule in iũcturis digitorũ: aut manuũ: aut in cubito:⁊ si nõ ẽ satis forte dʒ cũ eo admisceri vnguẽtum arrogon: aut oleuʒ valens ad hoc.
¶ Item valet contra paralysim:⁊ si nõ est satis forte: commisceas cum eo de cinamo. aut de castoreo: quia sunt multum bona ad hoc. ¶ Itẽ valet cõtra duritiem splenis materia prius remollita interius: q2 aliter subtile consumeret:⁊ reliquum ingrossaret. ¶ Item valet cõtra spasmum

si inūgat spina dorsi vsq; ad caudā: vñ in oib⁹ passionibus frigidis ad ↄsumptionē materie a capite descēdētis debemus sic inūgere spinā dorsi vsq; ad caudā in paralysi spasmo. In isto ē ruta q̄ est apitiua calida ꝛ sicca: ꝛ hʒ ꝓprietatē spālē ad stōm: ꝛ ad mēstrua ꝓuocāda: ꝛ fetū mortuū educit: ↄficit istud vnguētū ex adipe vrsi: ꝛ ↄfortat neruos: ꝛ ↄsumit materiā: ꝛ iō ex sola adipe vrsi solēt fricari mēbra palytica ad materie ↄsumptionē: ꝛ neruoꝝ ↄfortationeʒ: vñ ista adeps vrsi multū est ↄsumptiua: est ca. ꝛ sic.

Nota de adipe vrsi.

¶ Itē in isto vnguēto est sauina: ꝛ hʒ spālitatem ꝓpriā ad ꝓuocandū menstrua: ꝛ est cōsumptiua ca. ꝛ sic.

¶ Est etiā ibi balsamita q̄ in pratis reperit: ꝛ hʒ odorē q̄si balsami: ꝛ iō sicut dī vʒ ꝓprie ad caput ↄfortandū ex frigiditate sine materia vł cū materia: nisi materia sit multa et idigesta ꝛ reumatizās. ¶ Itē in dolore capitis ex calida materia nō vʒ. ¶ Ozimū est ibi qđ est semē basiliconis valde aromaticū: capiti ↄfert. Est etiā ibi saluia calida ꝛ sicca: et hʒ aspectū ad caput ꝛ neruos: ꝛ hoc alio noīe dī lilifagus siluestris. ¶ Arthemisia hʒ ꝓprietatē spālem ad mēstrua ꝓuocāda. ¶ Enula cāpana apitiua est ꝛ cōsumptiua: q: subtilis substantie cali. ꝛ sic. ¶ Herba sancte marie q̄ alio noīe dī bucho marīe: ꝛ hic dī caucitertū valet ad caput ꝓprietate sua: ꝛ agrimonia: ꝛ pimpinella: ꝛ absinthiū cōfortat stomachū.

De vnguēto arogō.

¶ Vnguentū arogon ad idē vʒ: fere oīa que ponunt in pdicto vnguēto mirto ponunt: calidi⁹ est tñ q: recipit aliqua calidiora: vʒ ↄtra quartanā: si añ paroxismū inūgat spina dorsi vsq; ad caudā aufert typū: ꝛ ↄtra paralysim valet materia existēte pauca digesta pri⁹ facta purgatione: ꝛ si ponant ista tria simul scilʒ arogon: marciaton: ꝛ agrippa bonum est.

De vnguēto Agrippe.

¶ Vnguentuʒ Agrippe est magis calidū q̄ istud vʒ ꝓprie ad hydropicum attrahendo aquositatem vnde si ponantur illa tria simul ad hoc valent ad omnes passiones frigidas: ꝛ eo modo qui dictus est.

Dubium.

¶ Circa istā lectionē q̄rit dē illa q̄ne difficili ꝛ famosa quō venenū vnū attrahat reliquū: vt adeps cocodrilli emplastrata sup locū morsum a cocodrillo venenū cocodrilli attrahat: ꝛ caro tyri cauda ꝛ capite abiectis emplastrata super locū morsum a tyro venenū attrahat: ꝛ querit vtrū hoc fit ꝑ sile: videt q: non. oīs motus fit ꝓpter indigentiā: si ergo aliqđ ad aliud moueatur opʒ q: in illo ad qđ fit motus sit aliquid qđ non sit in eo quod moueē ad ipsum: sed hoc nō est possibile in eis q̄ sunt eiusdē spēi: ergo ꝛc. ¶ Itē nō per sile actu: q: tunc aurum attraheret aurū: ꝛ ferrū ferrū. Nec per simile in potentia: sicut adamas attrahit ferrū: q: in illis que sunt eiusdē spē vnū nō est potēia ad reliquuʒ. Nec in vno est potētia actiua ad aliud cū sit sub eadem forma specifica: ꝓpter hoc em̄ dī tota spēs: q: est in quolibet indiuiduo vnius speciei: cū ergo non sit possibile vt in vno sit actio: ꝛ in alio sit passio: ergo ꝛc.

¶ Item attractio ad se ꝛ expulsio eiusdeʒ sunt contraria: sed venenum vt caro tyri expellit venenum ad cutem fm Auicen. Ergo non attrahit ipsum.

¶ Oppositū dicit Auicen. in quinto qui dicit q: attrahit per simile. ¶ Item Gale. iiij. simplicis medicine a veneno liberātes attrahunt per simile.

Medicia q̄tuor vel q̄nq; modis liberat a venenis.

¶ Solutio. ꝑmo videam⁹ q: medicina liberat a venenis q̄tuor vel q̄nq; modis. ¶ Primo mō īpediēdo venenū ne ad cor trāseat: q: nō interficit nisi trāseat: ꝛ sic tyriaca antiqua confortando cor: quod cōfortatum expellit venenum impedit ne trāseat: ꝛ similiter aromatica. ¶ Secūdo modo per alterationē cōplexionis veneni per cōplexionē cōtrariam: ꝛ sic allia ↄtra morsum scorpionis: q: est venenū frigidū: ꝛ allia sunt calida. ¶ Tertio modo q: ducit materiā superfluā: ꝛ cū hoc venenū ad exteriora: ꝛ sic caro tyri ↄuenit. ¶ Quarto modo fugādo hu. a facie veneni ne inficiatur a veneno: q: infecti cor possent inficere: ꝛ sic terra sigillata diptam⁹ cōpetunt. ¶ Quinto mō attrahēdo: q: attractio fit a calido ꝛ a vacuo ꝛ a tota spē: ꝛ sic tyriaca recens emplastrata sup locū morsum attrahit venenū: sʒ quō attrahit: hoc est difficile: ꝛ diuersus est mod⁹ ponendi. ¶ Dico ergo q: attrahit a sili: si tñ adiūgat cū eo caliditas fortius attraheret. Dico ergo q: aliqđ sile in forma attrahit aliqđ sibi sile in forma ꝑ modū applausionis: nō a sili: ita q: vnū sit hñs aliquā naturā actualē quā hʒ aliud in potētia ꝛ incōplete: ita q: in vno est vt actio: in alio est vt passio: sed in vtroq; est vt actio: ꝛ in vtroq; vt passio: ꝛ hoc mouet me qđ dicit Gal. in li. de malitia cōplexiōis diuerse: qđ oē sile ꝛ amicū alteri est ↄueniēs ꝛ natū ei ↄiungi: ꝛ ideo vnū ab alio attrahit: ꝛ hoc pʒ ꝑ experimentū: accipiat virga corili recēs: ꝛ scindat ꝑ mediū medulle: ꝛ ponat frustū vnuʒ in manu vna: ꝛ aliud in alia manu adinuicē cōiungent: et hoc est q: vnum alteri natū est ↄiungi naturaliter: q: et eis fiebat naturalr̄ vnū ↄiunctū: ꝛ ideo vnū natū est alteri cōiūgi excitatū ꝑ virtutē alterius: ꝛ ꝑ illud faciūt vetule carmen suū in matrimoniū: dicunt em̄ q: qñ aliqs desponsat aliquā q: ille virge corili si ↄiungant matrimoniuʒ erit ad bonū: si nō: non: sʒ dicūt carmen aliqđ opari ad hoc: quia nisi dicerent: ↄiungerentur tamen siue ad bonuʒ: siue ad malū.

Attende de virga corili.

¶ Et tu dices quō ergo tūc erit quare nō attrahet venenū exterius appositū: siue caro tyri in se habēs venenū: quare magis attraheret venenū existēs iterius ad exteriora q̄ ecōuerso. ¶ Dico q: nō sunt vie equalr̄ apte motū pstātes: vnde cū illo qđ est ēplastratū exterius apponūtur ↄstringentia ne possit penetrare: ꝛ ideo ad se aliud attrahit: cū nō possit ab alio trahi: causa dicta.

¶ Itē cū illud exterius positū aliud attrahat: natura pcipiens se ꝑ illud iuuari fortificat: ꝛ illud expellit: ꝛ ita attrahit ꝛ expellit a natura tanq̄ nature nocēs. Sed tūc questio erit: quare aurū nō attrahit aurū: ꝛ ferrum ferrum.

¶ Dico q: in corpib⁹ nimis siccis ꝛ duris a quibus nihil euaporat cū quo ↄtus fortis multiplicat nō fit attractio silis in forma: vñ aurū nō attrahit aurū: nec ferrū ferrū: q: nimis sicca: vñ si illa virga corili esset nimis sicca ꝛ non recens nō fieret ↄiunctio: nec caro tyri similiter.

¶ Sʒ tūc est q̄stio difficilior quō adamas attrahit ferruʒ: ꝛ etiā adamas adamātē: cū ab eo nō possit euaporare aliqđ: cū sit ita durū q: vix possit frāgi. Dico q: facit hoc multiplicādo suā silitudinē ꝛ sine euaporatiōe aliq̄ excitādo potentiā actiuā incōpletā existentē in ferro q̄ nata est cōpleri ꝑ formā adamātis: ideo moueē ad ipm. Vñ dico q: in adamāte est vestigiū orbis: vñ est in eo aliq̄ ps hñs in se ꝓprietatē occidētis: alia oriētis: alia meridiei: alia septētrionis: ꝛ dico q: in pte ꝑ meridie ꝛ septētriōe existēte maxime attrahit: ꝛ parū a pte oriētis ꝛ occidētis: vñ sunt i. eo fortiores ↄtutes poloꝝ: qđ cognoscit a nautis: q: attrahit qñ habent vētū septētrionalē aut meridionalē. ¶ Sed quō tūc discerneē vtrū sit meridionalis aut septētrionalis. Dico q: si accipit testa oui plena aq̄ ꝛ mouebit fortiter: ꝛ tūc ponetur adamas in testa fortiter mota: tūc ps meridionalis ad meridiē mouebit: ꝛ septētrionalis ad septētrionē. Et aliquādo accidit q: illa pars q̄ est meridionalis attrahit illā q̄ est hñs ꝓprietatē ꝛ naturā septētrionis lʒ sint sub eadeʒ forma specifica: ꝛ hoc nō est nisi ꝑ aliquā ꝓprietatē magis cōpletā existentē in pte meridionali ad quā est pars septētrionalis in potētia: ꝛ cōpletur sua potētia ꝑ ipam: vñ dico q: nunq̄ pars meridionalis attrahit partē meridionalē: nec septētrionalis septētrionalē: q: neq; est i vna aliqđ quo idigeat alia ꝓpter qđ fiat motus: cū sint eiusdē forme ꝛ ꝓprietatis: vñ ꝓpter hoc pʒ ignorātia quorundā dicentiū q: aliqñ adamas fugat adamantē: vt pars meridionalis meridionalē: q: hoc est falsum: lʒ videat fugare: non tñ fugat: sʒ attrahit partē septētrionalē existentē in vna pte adamātis: ꝛ q: in opposita parte erat ꝓprietas quasi meridiei: ideo attrahēdo ptē septentrionalē ad se videt fugere partē meridionalē: verbigratia. ponat hic adamas cuius vna pars habeat ꝓprietatē meridiei: ꝛ alia septētrionis: ꝛ ponatur acus super illū lapidē ita q: iaceat supra lapideʒ: tunc tangit vna extremitas acus extremitatē vnā adamātis: ꝛ alia aliā: ꝛ extremitati influet acus virtus illius partis quā tanget: vt si tangat meridionalē influeē eius virt⁹ meridionalis: tunc si eleueē acus superius: tunc cuʒ influaē ab adamante per totā acum directe positā illa pars acus in qua primo meridionalis erit septētrionalis cū toti acui influatur virtus ab adamante: vt si intelligeremus q: vna scutella plena aq̄ acui supposita directe influeretur virtus fundi scutelle: ꝛ similiter est hic q: illa pars acus que ꝑmo tangebat partem meridionalem cū fricabatur vel iacebat super eā qñ fricatur pars illa ad partem illam directe habet illa pars que habebat primo ꝓprietatem meridionalem: proprietatem septētrionalem: et tunc illa que primo erat meridionalis cū sit septentrionalis attrahitur a parte meridionali

te meridionali adamantis: quia nō attrahit meridionalem: vt dictum est: ⁊ per hoc quod attrahit illam videtur fugare aliam: ⁊ sic simile huiusmodi non attrahit per simile actuale: sed cū sit possibile vt partibus habentibus eandem formam et speciem sint diuerse proprietates: quarum vna est completa: alia incompleta: p hoc fit attractio: ⁊ sic attrahit caro tyri suum venenum: non venenum venenum: nec caro carnem: sed caro venenum: quia habet proprietatem incompletam: licet eandem formam habeant: vnde nullus autorum dicit ꝙ venenum attrahat venenuꝫ: sed caro tyri suū venenum: ⁊ adeps cocodrili suum venenū: ⁊ fortius ꝙ̄ aliud: licet attrahat quodlibet venenum: vnde aliquid est actu in carne tyri extra quod nō est in veneno intra: ideo attrahitur. ¶ Ad primum ptꝫ ꝙ licet essent eadem in forma: non tñ in proprietate forme: nisi vt dictum est quia vnum incompletum est in proprietate respectu alterius. Ad aliud dicendum ꝙ cum caro tyri exhibetur intra cum habeat proprietatem mouendi ad exteriora secum ducit superfluitates: et venenum quod in suo transitu reperit: sed cū extra attrahit propietate illud venenum: vt dictuum est: ⁊ iteruꝫ extra posita attrahit: cum non possit moueri intra. ¶ Item ipsa cum detur intra cum aliquibus constrictiuis in stomacho existēs ad os stomachi attrahit venenum: et ipm post ad exteriora expellit: et secum ducit: cum de eius proprietate sit moueri ad exteriora.

¶ Explicit expositio Joannis de sancto amādo ecclesie Tornaceñ. canonici super antidotarium Nicolai.

¶ Incipit tractatus q̄d p quo.

Pro aristologia rotūda longa vel pondus equale: zurūbet idest zedoarie ⁊ tertia ponderis de mace: ⁊ medietas pōderis sui de costo. Et loco longe ponitur medietas ponderis sui de pipere: et equale pondus zurumbet.

Auicen.

Pro abrotano: absinthium vel origanum: vel polium.

Pro absinthio abrotanū vel origanum.

Pro asaro zinziber vel polipodium quercinum: et pondus ipsius et seminis acori: et sexta ponderis eius amomi.

Auicen.

Pro acoro in expellendis ventositatibus: vt in iuuamēto epatis ⁊ splenis equale pondus de cimino cum tertia sui ponderis de aristologia.

Auicen.

Pro acatia succus lentisci vel hypoquistidos.

Pro aniso daucus. i. pastinaca: vel sansucus. i. maiorana.

Pro aspalto pix liquida: vel semen vitice: vel eruce: vel agni sperma.

Pro ameos anisum.

Pro amomo ameos vel q̄si dupla: vel sauina in duplum.

Pro acantho. i. spina alba semē lilij.

Pro abiongi. i. quodaꝫ grano laxatiuo quo carem⁹ serapinū.

Gale.

Pro achante spermate. i. vtice sperma lichinda. i. cādelabris herba.

Pro auripigmēto sandaraca.

Pro agarico epithimum.

Pro antimonio plūbum vstum.

Pro acoro radix acanthi.

Pro agarico epithimū vel euforbium.

Pro asa fetida serapinum.

Pro aloe succus centauree vel stercus bouis: vel litium.

Pro apij semine: semen rape.

Pro amigdalis amaris: absinthium: vł nuclei persicorum.

Pro amigdalis dulcibus auellane: vel econuerso.

Pro aphodillorum radice: succus vel radix blite.

Pro amigdalaruꝫ lacte lac auellanarum et econuerso.

Pro ambra storax calamita i duplum.

Pro armoniaco maiore calam⁹ aromaticus.

Pro armoniaco sale: sal capadocium: vel sal fortiter tritum.

Pro amilo iris illirica.

Pro axungia porcina medulla vituli.

Pro adipe ceruino adeps lupinus.

Pro adipe vrsino vel lupino vulpinus.

Pro adipe cocodrilli adeps canis marini.

Pro balsamo terebentina distillata: vel oleum laurinum: vel gummi hedere.

Pro balaustia psidia vel cupule glandium: vel cortex mali granati.

Pro butyro lac vaccinum.

Pro boragine cicorea vel scariola.

Pro berberis omnes sandali et spodium.

Pro buzacharam ponitur zinziber. Gale.

Pro bolo armeno sanguis draconis vel puluis balau.

Pro corallo simphitum.

Pro costo enula.

Pro calognidio semen coriandri.

Pro cappare genesta.

Pro cappari radice radix tamarisci.

Pro casia: sauina et cinamomū in duplum.

Pro calamo siluestri raphan⁹.

Pro cimino semen basiliconis.

Pro cedria. i. pice liquida: laudanum.

Pro cardamomo: carui vel cinamomum: vel piper longum.

Pro croco: aloe vel equale pōd⁹ de costo: et q̄rta pōderis ipsi⁹ de corticibus casieligne.

Auicen.

Pro cicidon galla laudanum.

Pro camedreos vel camepitheos radix lapacij agrestis.

Pro cipresso medietas pōderis eius de cortice granati: ⁊ pōdus ipi⁹ de sarcocolla rubea.

Pro corianis pira immatura.

Pro cretano saxifragia: vel grana solis.

Pro colophonia resina.

Pro cotula fetida camomilla.

Pro carui ciminum vel piper.

Pro calamento mēta aquatica.

Pro cubebis zedoaria.

Pro carpobalsamo fructus hedere: vel xilobalsamus equali pondere. Sera.

Pro cucurbite succo: succus violarum insipidarum.

Pro capillo veneris i asmate ponitur pondus ipsius de flore viole cū medietate ponderis ipsius ⁊ de succo liquiritie.

Auicen.

Pro casiafistula mediū pondus de terentabin: ⁊ triplū ponderis eius de carne passularū: ⁊ octaua pōderis ipius de turbith: ⁊ q̄n q̄ ponit loco passularum liquiritia.

Auicen.

Pro cicorea scariola.

Pro cinamomo cortex casieligne: aut duplum ipsius de cubebis.

Pro castoreo ruta vel equale pōdus de acoro: et medietas ipsius de pipere.

Auicen.

Pro cordumeni: alcarmel: ⁊ sq̄nantum. Auicen.

Pro carcossi, auellana: bacce lauri.

Pro cucumere agresti: radix titimalli.

Pro cipressi fructu cupule glandium.

Pro cocodrilli adipe adeps canis marini.

Pro cerui adipe: adeps anserin⁹

Pro cipero iuniperus.

Pro calamento vitica.

Pro centaurea polium.

Pro cathmia squama ferri.

Pro cornu ceruino caprinum.

Pro careos bacca lauri.

Pro chimolea. i. terra hispana arthemisia.

Pro diptamo lilifagus.

Pro dactylis ficus.

Pro dauci semine semē pastinace: vel milacinū. i. ciminum.

Pro draguntea abrotanum.

Meb.

Pro doronigis zurūbet equali pōdere ei⁹: aut due tertie pōderis eius de gariofilis.

Auicen.

Pro darsesahan. i. arbor dicta aspaltū fructus alicmbut. i. due tertie pōderis ipsius. Et in iuuamento neruorū pondus ipius de asaro: ⁊ medietas pōderis ei⁹ ex doronigi.

Auicen.

Pro epithimo semen coloquintide vel cuscute.

Pro enula centaurea vel cētonicum.

Pro ebulo sambuc⁹: ⁊ ecōuerso.

Pro helleboro nigro satirion.

Pro galbano serapinum.

Pro eupatorio camepitheos: vł pōd⁹ ei⁹ de asaro: ⁊ medietas ponderis ipius de absinthio.

Auicen.

Pro elephante sandaraca.

Pro eclemptanio rosa.

Pro erugine squama ferri.

Pro euisco radix capparis.

Pro folio spica indica vł nardi.

Pro fu. lilifagus vel spica.

Pro flore syriaco radix lapacij.

Pro fenugreco semen lini.

Pro fimo lupino fimus caprin⁹ vel canis.

Pro fraxino sauina.

Pro ferri squama spuma ferri.

Pro felle bouis fel taurinū.

Pro folijs oliue folia plantaginis.

Pro floribus amigdalaꝝ viole.

Pro felle vrsi fel tauri: vel perdicis.

Pro fausel eq̄le pōdus sandalorū rubeoꝝ: ⁊ medietas pōderis eius ex coriādro recenti.

Auicen.

Pro filipendula radix lapacij agrestis.

Pro galanga herse gariofilatū.

Auicen.

Pro gliconio: idest pulegio hyssopus.

Pro gisastereos: chimolea.

Pro gentiana pondus eius cuꝫ dimidio ex asaro: ⁊ medietas ponderis eius de radice capparis vel enula.

Pro gummi arabico grana prunorum vel cerasorum: vel dragaganti.

Pro hermodactylis in doloribus iuncturarū pōdus ei⁹ de folijs alchāne: ⁊ medietas pōderis eius de bdellio.

Auicen.

Pro ireos thimum.

Pro leuistico semen pastinace.

Pro lacte ficus lac mororum.

Pro libantidos piretrum.

Pro litio poligonia: vel succus arnoglosse: vel amigdalarū: sed ꝑm Auicen. pōdus equale ex fausel et sandalo aggregatis equaliter.

Pro lentisci semine semen pastinace.

Pro lentisco radix poligonie.
Pro leuco pipere nigrum in duplum.
Pro laudano pulegium: vel po puleon.
Pro lupi adipe adeps vulpis.
Pro lilifago calamentum.
Pro lauri baccis serpillum.
Pro lytargirio squama ferri.
Pro libani cortice libanum in duplum.
Pro laterides cocognidium.
Pro lepore marino cancer fluuialis.
Pro lini semine iusquiami.
Pro mororum lacte succus eius.
Pro myrobolanis succus meu.
Pro medulla ceruina succus hedere nigre: vel albugo oui.
Pro myrrha psilium.
Pro malua fenugrecum.
Pro myrto sumach.
Pro mororum succo folia rubi.
Pro mandragora lachryme oliue vel asari.
Pro melliloto pondus eius et ℥. de camomilla: et mediũ de folijs ficus.
Auicen.
Pro musco pondus equale castorei.
Pro mastice gũmi pinee: gũmi cipressi equaliter.
Pro myrrha medietas põderis ipsi⁹ de pipere nigro ẜm Auicẽ. sȝ ẜm Constãtinum quantũ est põdus eius de amigdalis amaris: vel calamus aromaticus: vel costum amaruȝ.
Pro melle lapam.
Pro meu psilium.
Pro mororũ succo folia rubi.
Pro maratro radix sparagi.
Pro myrrhe lacte, succus hedere.
Pro nuce vomica cataputia.
Pro nardo syriaco squinantuȝ.
Pro nuce muscata spica equaliter. Auicen.
Pro opio miconio mandragora vel castoreum.
Pro oppoponace lac ciclamis.
Pro selipie pumex.
Pro oppoponaco galbanum.
Pro oleo rosato oleum de semine absinthij.
Pro opio papaueris succ⁹ mandragore.
Pro oxirodino vinũ austerum.
Pro oleo veteri adeps porcin⁹ vetus.
Pro oliua egyptiaca ad arcem in duplum.
Pro ocymo sisimbrium.
Pro pistachijs nuclei pinearũ.
Pro pipere iuniperum vel zinziber.
Pro pampini folijs folia hedere vel rubi.
Pro pipere nigro piper album in duplum.
Pro politrico capillus veneris vel zinziber.
Pro passulis dactyli.
Pro polio i extractiõe vermiũ ⁊ prouocatione vrine: ⁊ menstruo⁊ põd⁹ equale de lignis granati viridib⁹: ⁊ due tertie ponderis ipsius de corticib⁹ lignorum casieligneе.
Pro policarpo absinthium.
Pro policarpi semine semẽ apij.
Pro põtilogono croci i duplũ.
Pro petroselino semen apij.
Pro reubarbaro radix myrice duplum reupontici.
Pro rosis siccis folia psici sicca.
Pro ribes acetosa. Mesue capitulo de robi ipsius.
Pro resina terebenthina.
Pro rore syriaco radix lapacij.
Pro spica inda. Gale. Auicẽ. et Serapio cõueniũt q loco ei⁹ ponat fu. i. valeriana.
Pro setaragi rubea.
Auicen.
Pro satirion semẽ eruce: vel vitice: vel stincus.
Pro simphito: idest consolida maiore centaurea.
Pro spodio antipodia.
Pro sticados camedreos.
Pro staphisagria piretrum.
Pro sumach myrtum.
Pro scariola cicorea.
Pro scamonea cucumer agrestis: vel lac tithymalli: vel euforbium.
Pro sisamo semen lini.
Pro secacul buceidem.
Auicen.
Pro sepo ceruino medulla cerui: vel adeps anseris.
Pro sepo arietino camedreos.
Pro sticados lactuca viridis.
Pro salamãdra viridis lacerta.
Pro sisimbrio flos syriac⁹. i. malue: vel ocymum.
Pro sinapi nasturtium.
Pro squilla bulbum.
Pro sipie osse pumex vel mastix.
Pro sidia syrupus malorũ granatorum cum calida con.
Pro sepo hircino adeps vulpis.
Pro sansuco semen saturegie.
Pro spumato cardamonum.
Pro syrica lytargirium.
Pro sandaria sulphur viuum.
Pro turbith esula.
Pro tamarisco scolopendria.
Pro tartaro nitrum.
Pro terebenthina mastix.
Pro thimo saturegia.
Pro tamarindis pruna damascena.
Pro tithymallis scamonea.
Pro tutia ossa myrobalanorũ.
Pro tapsie succo succus camedreos vel cameleunte.
Pro tamarisco radix genestre.
Pro tithymallo cameleunta.
Pro vrsi adipe adeps vulpis.
Pro vua passa dactyli.
Pro vino granatorum. vinũ austerum.
Pro visco de quercu succus turbisci.
Pro xilobalsamo lignum hedere vel leuco radix.
Pro sancte flores sepie.
Pro hypoquistidos mandragora.
Pro hyssopo thim⁹ vel sansucus.
Pro hypericon semen aneti.
Pro hypoquistidos medietas põderis ipsius de cortice oui adusto abluto: ⁊ sexta põderis eius de gallis: ⁊ decima ponderis ei⁹ de gummi arabico.
Auicen.
Pro zurumbet in venenosis eq̃le põdus ⁊ ℥. de dirũdi: ⁊ due tertie ponderis ei⁹ de taxara con siluestri: ⁊ medietas ponderis eius de granis citri.
Auicen.
Pro zinzibere piretrum.
¶ Explicit Tractat⁹ quid pro quo.
¶ Incipiunt Sinonyma.

Arthemisia: idest matricaria.
Acacia. i. succus prunellorũ immaturorum agrestium.
Acaneum orminũ: vel igridia idest vitica.
Alidiados. i. laureolas semen ⁊ eius coagidium.
Aginilac vel melancium. i. git.
Amarioca. i. semen rapistri.
Acorus. i. gladius.
Adrasca. i. helleborus albus.
Ambra. i. sperma ceti.
Azarud. i. sarcocolla.
Adragnis. i. portulaca.
Antipharmacum: idest vincitoxicum.
Alogalbia. i. gentiana.
Aumẽtis. i. succus maiorane.
Agimonia. i. agrimonia.
Aspaltum. i. bitumen iudaicuȝ.
Anagodam. i. sumach.
Adarais. i. caro marina.
Aronis vel aron. i. yarus.
Anacardi. i. fructus cuiusdã arboris in idia: quã imperiti ppediculos elephantum dicunt.
Anisum. i. ciminum dulce.
Alipto cõsita. i. mixtura.
Antofali vel auernati. i. gariofili magni.
Angulus. i. circulus.
Aracon. i. capillus veneris.
Agaricus. i. fungus cuiusdam arboris.
Amilum. i. succus frumenti.
Amifruct⁹ vel acodiacostidos idest iuniperum.
Alisander vel olisacruȝ: idest petrosel. mace.
Arnoglossa vel centumneruia idest plantago.
Anagalus vel simphitum consolida minor.
Aricolami aristol. lon.
Anthera. i. semen rose.
Aara. i. baccara vel vulgus.
Aurigea sitis herba vẽti minori
Abrotanuȝ est in sepibus cui⁹ semine vtimur.
Apiũ domesticũ semẽ et⁹ selinũ spina ⁊ eius folijs vtimur.
Apium raninum.
Apium emorroidarũ simile est ranino.
Anisi quia hȝ guttas magnas folijs.
Apiũ etiã est q̃ dr apium risus.
Altea bismalua euiscus idem est
Anne vtimur folijs ⁊ radice.
Alegia basilica basilicon idẽ est semine et folijs vtimur.
Achantis. i. vrtica pungens vtimur.
Ancusa alba facit spinas albas nigra nigras.
Atriplex chrisolocãna ⁊ rinoli idẽ est: folijs ⁊ semine vtimur.
Albus idest ornus.
Archiotiden. i. bacce iuniperi.
Aturba liorũ facit folia vel sambucus: sed aspiora ⁊ minora cuius radix si rumpatur sanguinem cum lacte reddit.
Acuceide similis est cicute in folijs: et facit spinas.
Amphimerina: similis est illio qñ primo crescit: ⁊ hȝ hastaȝ.
Alfita. i. confita muscata.
Ameos amel cimmella: peperdium idem est.
Asa. i. assa fetida.
Antimasis. i. fumositas.
Atticum mel. i. album mel.
Alasa siue abluta. i. galla.
Accis. i. ebulus.
Anetũ. i. vinũ album vel acetuȝ.
Acopum. i. sine labore.
Aposoresis. i. tarda detractio sanguinis cũ interpositione.
Ago canobin. i. cantabrum.
Aidoli. i. fuligo.
Arsenicum. i. aurũpigmentum.
Amcos idest murcula: vel redidonium.
Aspaltum. i. genestelle radix.
Aliephos. i. peonia.
Altea. i. euiscus.
Adiantus. i. herba capillaris: vel abo sobia.
Asaer. i. centineruia.
Afrodis vini idest acorus vel gladiolus.
Asepia. i. draguntea.
Acitus. i. lapacium.
Aloccis. i. genestella.
Amomei. i. papauer agreste.
Ampelle leuca. i. brionia vel cucurbita agrestis.
Atripelos leschi idest brionia: vel vitis alba.
Agiltres. i. mercurialis.
Anderginans. i. cappara.
Anagius. i. portulaca.
Aciafax idest atriplex.
Aizona. i. semperuiua.
Apidia. i. para.
Alfita. i. farina ordei immaturi.
Anticroc⁹: idest flos albutij: vel flos gruci.
Amonracia. i. rapistrum.
Alo. i. sal.
Autinus. idest camomilla vel baccara.
Aoniton. i. barba leporalis: vel lupatriua.
Alpiu. i. rosmarinus.
Armolacu. i. gen⁹ mali granati.
Aizaru. i. vulgagia.
Altercus. i. iusquiamus.
Albestus. i. calx viua.
Alosacritus. i. flos salis: vel ad arcores

arcres grece.
Acanthis egyptias ideſt ſemen vitice.
Abdios vel:tig⁹.i.barba iouis.
Ampelolencis ideſt vitis alba agreſtis.
Agroſpermon.i.ſemen ſalicis.
Agallis.i.folium vel zinia.
Acaru.i.piper apium.
Aglafortes.i.peonia.
Auantu.i.teſta ouoꝝ vnde pulli excluduntur.
Amaracus.i.maiorana.
Alicacabon.i.fiſcelina.
Agnus vel agnus caſtus ideſt ſemen ſalis.
Agaricus ideſt ſanguis albus cuiuſdam arboris.
Acatia.i.eruce ſuccus.
Agaliſis vel agaloſis.i.ſemen vitice.
Agatis lenticis.i.brionia.
Alloſorct⁹.i.flos ſalis montani
Aron ideſt ſenatores vel ſimilis ſe.
Apupigmentarium.i.gentiana.
Aririxa vel.i.ariſtolo.
Amurca.i.fex olei.
Alipolus vel alipodus.ideſt camelea.
Achalepes.i.vrtica.
Abſtingalas vel aſtragulos.i.pes porcinus.
Alumen rotūdum ideſt vnde mulieres tingunt.
Ameſate ebtilus.
Anachemon vel anamon.i.medicamen album.
Ascella.i.agrimōia vel ſarcogriō ſtaphilō.i.pinaca agreſtis.
Amel.i.grana ſolis.
Anagalicum.i.ſimphicum.
Adrogmos.i.interphea.
Agus vel actis.i.lenticula.
Amantus.i.ſaxifragia.
Altionum.i.ſyriaca.
Altioneus.i.veſpertilio auis.
Afrozarmis.i.rumices.
Aleoruibus.i.caules.
Alfalal.i.cepulla.
Ampellos melonis.i.vitis nigra agreſtis.
Alcoſolim.i.coriander.
Alipti.i.rapa.
Afugilla.i.radices.
Alcarad.i.porrus.
Alelica alecaꝛ bidella.i.ſangui ſuga.
Amiathos.i.alumen ſciſſum.
Arcella.i.agrimonia.
Abſenalium.i.abſinthium.
Aneuſa.i.lacca.
Aglogalice.i.gentiana.
Aſecublum.i.ſaturegia.
Andarane.i.ſal lucidum.
Arantili.i.ſemen vue, vel arilli.
Alfur.i.faba.
Apoquinat⁹.i.ſorbido de niue.
Arcimonij.i.malus trianeus.
Apozumat⁹.i.capreolus vitis.

Been rub. radix que in india inuenit.
Been album in egypto reperitur.
Bacce lauri vel dapnocochi idem eſt.
Bracheos.i.ſcuitla.
Burit herba fullonuʒ ſaponaria idem eſt.
Balauſtia fructus cuiuſdam arboris que oritur ad modum mali granati:quē imperiti caduca mali granati dicunt.
Baucia.i.paſtinaca domeſtica
Baſiliſcus perpentaria draguʒ vel hortulana.
Baurach.i.ſalo.
Btea vel columaina idem eſt.
Bulbus.i.cepa marina.
Balſamita.i.ſiſimbriū hortenſe
Bugloſſa.i.lingua bouina.
Bacce hedere vel carpociſci.i.fructus eiuſdem.
Braſica.i.caulis non tranſplantatus.
Brionia.i.cucurbita agreſtis.
Brācha viſina magna folia hʒ ⁊ inciſa:⁊ valet apoſtemati.
Bulma.i.teſta bouis.
Balura farfara vngula equina idem eſt.
Bufagon.i.faciens appetitum.
Baſale.i.cipola.
Barba iouis.i.herba herculis vel ſticados:vel benades.
Bumades.i.marina pix.
Badon rubus teſtinus:vel mora domeſtica.
Beneta.i.lingua canina.
Baſaſa vel biſſaſa ideſt pigamē vel ruta.
Baſilica.i.regina vel gentiana.
Butaminagion.i.arthemiſia.
Balanus.i.galanga vel myrobalana.
Biui.i.ſaluia.
Benicon vel beticon.i.vngula cabalina.
Beonie vel bitonie ideſt albutij radices.
Bramee vel bracha vel braſia id eſt ſeruicus albe.
Brumus.i.auena.
Bombix ideſt flos arboris lane ſimilis.
Biſas ideſt emolia vel ruta agreſtis.
Bulbus fiſtic⁹ vel ruffus.i.ſilla.
Bulbus micouas.i.narciſcus.
Bdellium ideſt gummi quod in arabia inuenitur.
Bontraclon.i.apium riſus vel ſceleracus.
Bultamon.i.oculus bouis.
Berec vel beſeon.i.fex cardi vnde coagulatur lac.
Bonadrex.i.ſemen apij.
Biſcone.i.pulegium.
Bibone.i.betonica.
Becion vel bedū ideſt caſſilago alba.
Bamiſilla vel batoſtilla ideſt cima rubi.
Bulbus ſtudius.i.lupini flos.

Rocus africanus id eſt hortenſis.
Cardoncſa.i.ſemen naſturcij.
Carpetatio.i.flos nuris.
Cortex nere.i.cuiuſdā arboris ſimilis ceraſo:q̄ in apulia naſcit:⁊ fruct⁹ eius vocat micū.
Colophonia.i.pix greca.
Carpotarios.i.ſemen ferule.
Calcecacumenon vel caſticum ideſt es vſtum.
Caſia ſiringa.i.caſia fiſtula.
Carei pontici.i.dauci.
Caſia abſolute poſita.i.lignea vel xilocaſia rubea ⁊ ſicca.
Caſſamum malum terre:panis porcinus.
Cinogloſſa.i.lingua canina.
Cuſcuta.i.podagra ligni.
Cicidon.i.galla.
Cadon miriſticon.i.muſcata.
Calcantum.i.vitreolum.
Conſica rubea.i.ſtorax rubea.
Carcetium cōbuſtuʒ.i.bombix.
Calculi.i.cardamomi.
Carice.i.ficus ſicce.
Carenum.i.vinum coctuʒ.
Cumella.i.cameos.
Cedros libani.i.roſmarini.
Cuſtos orci petēdactilis.i.grana ſolis.
Chimolea.i.terra hiſpanienſis.
Capellula.i.ſanguinaria floreʒ facit album.
Coriandrum agreſte flores facit purpureos.
Cameleōta nigra et cardus aſini:⁊ cardus maior ideʒ eſt:folijs vtimur.
Cameleonta alba ⁊ cardus coagula idem eſt:folijs vtimur.
Centris.i.cōſolida media hñs teſticulos ſimiles enule cāpane:folijs ⁊ radice vtimur.
Camedreos.i.quercula minor.
Camephiteos.i.q̄rcula maior.
Centaurea maior ꝯtingit folia iuxta ſtipitem.
Cētaurea mīor febrifugi vel felterre idē ē:⁊ tota herba vtimur.
Confortata domeſtica ideſt abrotanum.
Camomilla ſimilis eſt cotile fetide:ſed camomilla redolet: cotila fetet.
Craſula maior.i.faba ſilueſtris.
Craſula minor ſimilis eſt ei:ſed multo minor.
Capillus veneris ſimilis eſt politrico:niſi q̄ facit ramuſculos in ſtipite:herba vtimur.
Cacaparia ſimilis eſt canapis folijs.
Cametrais.i.ebulus.
Cinogloſſa.i.lingua caniſtriangularis dieſſe q̄ radice vtimur
Calamentum ideſt nepita: quidam dicunt q̄ tria ſunt genera:folijs vtimur.
Ciminū ethiopicū ſilis eſt ancu cele:folijs ⁊ ſemine vtimur.
Celſus.i.morus.
Cantariaron ideſt raſura cornu ceruini.
Carei.i.dacus creticus: ſemine vtimur.
Calcantū vitreolum dragagantum idem eſt.
Calciteos.i.ſquama ferri.
Cicer erraticus ſilis eſt teſte bouis in folijs:⁊ facit croceū florē:⁊ redolet:ſʒ teſta bouiſnō.
Criſpula habet.
Chilidonia.i.herba periginaria vel glantia.
Carpobalſamum ideſt ſemē balſami.
Caſtoreum iſtipebi.
Cantabrum.i.furfur.
Caſtaneola ſpēs eſt in īdia orit.
Cathitij.i.ſemen ferule.
Carotidis.i.capitales.
Ceſton.i.betonica.
Cinabareos.i.minium.
Ciclaminos.i.orbicularis.
Colla.i.bleuta.
Cccidos.i.galla aſiana.
Ciſiros.i.pumex.
Cinocefalicon.i.caput canis.
Cuſtacimonia.i.puluis de terra rufa.
Carerico.i.lacca.
Cocogridium.i.ſemē laureole.
Caſia.i.hedere ſemen.
Crominium.i.cepa canion.
Capſitis vel camiti.i.ipidus.
Crobnos lotacon.i.liliū album.
Cortidon.i.cimbalaria.
Cariota.i.paſtinaca agreſtis.
Confinice.i.betonica.
Cutinum roſtas.i.caduca mali granati.
Comitiale.i.gentiana.
Cerlozola.i.camedreos.
Cinocoron.i.
Cinobatus.i.rubus caninus.
Cadion.i.papauer agreſte.
Coronopos.i.mala citonia.
Croculus.i.ſtriginis.
Cadia.i.papaueris flos.
Cephoreos.i.dens caballinus.
Celſa.i.mora domeſtica.
Colpohonia.i.reſina frixa.
Cinfolium.i.cardus ſiluaticus.
Cariobaſicon.i.auellana.
Cacrios.i.roſmarin⁹:vel ſemen ferule.
Criſocantes.i.hedera arborea.
Camelo vel camelex.i.cocogridium vel.
Clabrū veneris vlcire rubeum.
Cucuriones ideſt ramindere virides.
Centron.i.milium.
Ciperū.i.iuncus triangulatus.
Coclia.i.papaueris capita.
Cathinabotho.i.metalluʒ: vel cuprum.
Caſtorcū.i.teſticulus boueris.
Cinetis vel cimices elephātis: ideſt anacardi.
Columbaria ideſt verbena vel periſterion.
Cunarius.i.cardus.
Caſſamum.i.ſemen balſami.
Ceruta.i.policaria.
Celtica ſialiola.
Cliciza.i.liquiritia.
Cicer erraticus.i.ſerpillus.
Calamentis.i.nepita iniruta.
Carabet.i.locuſta picis.
Caulia.i.ſemen cauliculi.
Caugil.i.rapa.
Crades.i.vrtica.
Cedria.i.pix liquida.
Cothibi.i.geneſta.
Canmice ſuperina: ideſt ſemen cicute.

Cantarides.i. genus muscarū.
Comaras.i.citonia.
Carladandras.i.nucaria:vel ar boznucum.
Chelon.i.testudo.
Corona bella.i.pigamum.
Cissa.i.hedera nigra.
Catones.i.atriplices.
Cindos.i.anticrocum.
Cabria.i.brassica.
Congelidon.i.rapa.
Carion.i.draguntee semen.
Crucoleucodio.i.affodillus.
Cibusiri.i.ordeum.
Crini i.lilium vnde sapo fit.
Coloquintida : idest cucurbita saracena.
Ciclamen.i.malum terre.
Cromon.i.cepa.
Caranadi cereū vel canapum.
Cadintale.i.coriū maligranati
Calitricum idest pultricum : vel culidon.
Camepida idest camedrea.
Casola.i.sigillum salomonis.
Cameleon.i.cetraria.
Carios.i.coriandruz.
Capseuue.i.ebulus.
Calamus.i.canna.
Cisus melas.i.hedera nigra vel arborea.
Cinnalis.i.adriana.
Cirtogon.i.grana solis.
Chiuas.i.mastix.
Cirion.i.lentiscus.
Cimbalaria.i.flos geneste.
Cimbalatrium.i.hedera.
Crascu.i.crocus.
Cranum. i.fructus cornee.
Clicon.i.pulegium.
Cinco.i.anetum.
Couissa.i.coriandrum.
Calamo.i.mentastrum.
Carastaro.i.anulum.
Cruta sinolea.i.succus caruse.
Calitricum.i.politricum.
Cartnoleō.i. cardus bñdictus.
Colistrati.i.fel tauri.
Colisatrias.i.fel vrsi.
Cidonendria.i.saxifragia.
Calcitem.i.flos calcis.
Crustulibar.i.castoreum.
Climasteca:idest litargirium.
Crimber.i.caulus.
Chutris.i.dragagantum.
Cataricon.i.rasura de cornucer uino.
Cecabre.i.genus verniciis.
Calendula.i.solsequia nostra.
Chacrios.i.rosmarinus.
Cipereō.i.iunci radix.
Charaminon.i.cepe.
Chareos.i.semen ferule.
Chaunalep.i.farina fabe.
Ciparissus.i cipressus.
Chestu.i.bethonica.
Carpobalsamum idest fructus balsami.
Colophonia.i.resina capinata.
Crisolocanna.i.atriplex.
Caldanus.i.cicer erraticus.
Coccimella.i.prunella.
Copus.i.stercus vel fimus.
Chilatricuz.i.herba sanguinea: vel pes columbinus.
Chambris.i.brasia.
Chiamus.i.faba.
Cithysus folia sunt diuretica.
Chirice.i.ordeum.
Chibria.i.sulphur.
Chrimon.i.lilium.
Chiromidion.i.cepe.
Cheuseudasu.i.cinamomum.
Charasis.i.apium.
Chilbu.i.canis.
Chine.i.galbanum.
Chatria.i.cedia.

Demelacō.i.sanguis draconis.
Dehercit:elcheyr:farina ordei.
Dulium belsez idest balsamus.
Dertisequalis iuncus triangulatus.i.ciperi.
Diamerozi combustum.i.bleta.
Dampnidouis.i.laurus.
Dāpneleon.i.oleum laurinum.
Diaptem i.polipodium.
Diagridium.i.scamonea.
Damechā vel mulis erodarcuz: idest sanguis draconis.
Dendrolibanū rosmarinus idē est:flos eius libanotidos anthos quo vtimur.
Diptamus similis est fraxino in foliis:z est quasi frutex: radice eius vtimur.
Daucus cretic⁹.i.pastinaca domestica.
Dialomata.i.glandula.
Doronice.i.vernix.
Dris.i.quercus.
Darmi.i.manipuli.
Dorcadis.i.capreolus.
Dipsia.i.sciticula.
Dinulla vel dianulla:idest pulegium.
Dapce vel depruce dentis.i.lac crudum.
Dicea.i.herba vaccina.
Draguntea.i.asclepia.
Den.i.galla cruda.
Dissitis vl' dissitis.i.camedreos.
Dampnis.i.laurus.
Diris.i.rubus.
Dicea.i.appolonaris.
Dictamē.i.propoleos.
Diacoregium idest stercus caprinum.
Diacopna vel diacopagia.i.cōfectio lactis quod ex lapidib⁹ fluuialibus coquitur.
Diaribon.i.ceperum.
Deptelliū.i.vlmus vel bulbus.
Des.i.pulegium agreste.
Deptame.i.peucedanum.
Dauci semē.i. pastinace semen.
Diaquilon. i. succus fenugreci.
Diafulful.i.piper longum.
Deeb.i.aurum.
Digege.i.gallina.

Eenella: idest galanga.
Esbrium idest flos salute.
Epithimum . i . supra thimum.
Eupatorium saluia agrestis.
Elenium.i.enula.
Esula similis est minori tithymalo.
Enula hortulana et cāpana differunt:hortulana maior:z cāpana minor.
Epatica crescit in saxis vt pulmonaria:z videtur quasi fistula membrane habentia:foliis vtimur.
Elotripia sponsa solis solseqa cicorea intiba idem est:foliis vtimur z semine.
Eliga.i.arth vitis.
Elimon.i.apium.
Elilifagum.i.saluia.
Egiro.i.populus arbor.
Euiscus.i.bismalua vl' maluauiscus.
Erisafice.i.gladiolus.
Eritrodā vel eritherodon.i. rubea vnde tingitur.
Eptafilo.i.septem folia vel plātago.
Egineus.i.caprificus.
Erion.i.carica.
Epiricum.i.scopia regia.
Eliadin . rodioni.i.oleum rosa.
Elia idest lana.
Erpillon.i.serpillum.
Emptidos.i.cardus.
Elasma.i.plumbum vstum.
Esbrin.i.brionia.
Erebentis vel arbentis . i. cicer.
Euscinum.i.semen oleastri.
Eliscapo.i.semē ilicis arboris.
Eucimus.i.eruca.
Eradea.i.sisimbrium.
Erungium.i.centum capita.
Eretuginis.i.faba hortensis.
Erifilō.i.declina vel ruta.
Euchinus. i. erucinus : vel erutius.
Eristo.i.calcantum.
Erice.i.tamaricum.
Eleespleum.i.oleum vetus.
Elnus.idest lumbricus: vel parietaria.
Ergauiciō.i. vngula caballina.
Eletes.i.oliua.
Eneston.i.fenum.
Elechine vel elchedine:idest parietaria.
Erinon:semen lini.
Eeruzomon.i.cicer erraticus.
Esopa cerotis.i.sudor ouium.
Epach.i.lana.
Etraneum.i.calx.
Elificum.i.lenticula.
Eucinas.i.lapar.
Erinicus.i.lumbricus.
Elirica idest gladiolus.
Eosinā.i.serpens vñ fit tyriaca.
Erugine campana idest preciuz de ramo.
Elimentos.i.cicer.
Erigo.i.grana solis.
Emadion.i.sanguis draconis.
Eruron.i.affronitum.
Ericeparon. i.iunc⁹ triāgulat⁹.
Elbair idest oua.
Etheum.i.allium.
Elmelle idest sal.
Elmia.i.corumbium.
Elmac.i.granum.
Egebel.i.mons.
Elruben.i.caseus.
Elebem:idest lac.
Esemum.i.butyrum.

Filis.i.capparis.
Flosmus . i . tassus barbassus :cuius grana sunt duo: mas z femina.
Fel terre febrifuga.i. centaurea minor.
Fufulabia.i.piper nigrum.
Flos syriacus.i.flos malue.
Fisalidos.i.filipendula.
Fu.valeriana maturella benedicta idem est
Fenū grecū sileest melliloto :fz tñ minores facit vaginas: et grossi⁹ hz semē quo vtimur.
Fenicularis vel feniculus porcinus idē est:radice vtimur.
Fenda.i.amarasca.
Flamula longā facit hastam vt volubilis rotūdā: masticata linguā cōburit: z est sīlis viti albe:nisi q: nō habet folia in eisa sicut vitis alba.
Fascigallicum.i.celtica.
Finicus.i.dactylus vel fenicia.
Fedis.i.femina nini.
Frictis.i.resina fricta.
Filtra.i.ilia.
Fisalidos.i herba tusca inga.
Fecor.i.succus.
Fuctial.i.peucedanum.
Fesicon.i.folium.
Faffigallicus.i.elis fagus vel sa lium.
Figia.i.feniculus vel maratrū.
Fenice.i.palma.
Ficus.i.carica vel cabdos.
Figos vel figor.i. alga marina.
Flosgnici.i.anticrocum.
Fila indica.i.pimpinella.
Filibon.i.genesta.
Fubapirum.i.sulphur viuum.
Fisca, solida. i. allicacabo citrinovel rūphea:vel hyposeliū.
Fuful abari.i.piper album.
Feigel.i.ruta.
Fugil.i.radices.
Fuli.i.faba.
Flectios.i.pes columbinus.
Gallicoruz citonie.i. flos citonie.
Gallia muscata . i. trocisci de musco confecti.
Gummi cedri.i.gūmi iuniperi.
Gliconium.i.pulegium.
Goletia.i.origanum.
Gelena vel cucurbita alexādrina.i.coloquintida.
Gulolocanna.i.atriplex.
Gisarestenos vel bulbus.i.cera rubea q̄ in armenta reperit.
Gipsampinas vel gesestartos: idest terra argentarea.
Gliconse.i.liquiritie.
Grandin similis ē in foliis yperi con:nisi quia maior est ypericon.
Gariasilata.i.sana mundi.
Grana solis milium solis idem est.
Germium.i.fermentum.
Gesasteria.i.creta.
Glicus.i.lappa.
Glaucis.i.chelidonia.
Gimpreti.i.melātiū:vel nigella.
Gleuco.i.

Gleuco.i.mirstum.
Gligisci vel glitis idest rapa: vel sinapis.
Glicolus.i.pulegium.
Germon.i.lilium vel litius.
Glitis.i.policonia.
Grana armonia idest staphisagria.
Gri.vel gli.idest balsamum.
Gigeatis.i.terra argentea.
Gagada.i.esse cētaurea maior.
Gliquiritia vel quiriza.i. radix: vel peonia pontica.
Galanga.i.fructus maris.
Gagatemos.i.iusquiamus.
Gemotilis.i.mercurialis vel parietaria.
Geris vel gieris.i.iuiuba.
Gerobout.i.plantago.
Glatium.i.molla.
Gladiolus.i.yreos.
Gleueruitici.i.chelidonia.
Gentiana.i.anaglaica vel comitialis.
Grudo sperma.i.semen vrtice.
Gligidis.i.penonia.
Gingidium.i.cerefolium.
Gillela vel gilea.i.coloquintida.
Galli.i.mustella.
Giasinococa.i.bacce lauri.
Gabentitem.i.tithymallum.
Girapiron.i.sulphur.
Glis.i.terra tenax.
Glis.i.lappa vel animal.
Gafgania.i.iunci radix.
Geromio.i.herba muscata.
Gidio.i.atriplex.
Gineqz.i.calx.
Ganeti.i.pecora.
Garit.i.apium.

Herba scti petri herba panis.
Herba sancti Ioānis herba perforata.
Herba rustica: idest rosa saluatica.
Helleborum albū. i. veratrum.
Helleborum nigrum idest radicula hermodactyli: habet folia similia nassaco: et habēt cepulas quibus vtimur.
Hypericon scopa regia idez est.
Hyrcina idest retrahit: fetet vt hircus.
Hec similis est matrisilue: et dicitur iudaica: et foliis vtimur.
Hiscus.i.viscus.
Hidoribrium.i.aqua pluuialis.
Horineo.i.caprificus.
Higirontus.i.senation.
Hirigiū.i.cardus marinus: vel benedictus.
Hypericon.i.cauda cabalina.
Hidris vel itheas.i.salis.
Hydragiros.i. argentum viuū.
Hinciprum.i.flos cipri.
Hybercum.i.maluauiscum.
Helerodonia.i.rosa agrestis.
Hirobotamē idest verbena vel columbaria.
Hediosinum.i.menta.
Hicatis vel igis.i.sambucus.
Hicolitis melano idest hedera nigra.
Hypoqstidos.i. succus cuiusdā herbe que nascitur ad pedez herbe canine.
Hygia.i.storax liquida.
Hydor.i.aqua.
Hyriana.i.lambrusca.
Hyenctus.i.yreos.
Hypoquistidos.
Hyposceliū olisatium iella.
Hypericus.i.falastium: vel herba sancte Marie.
Hyoroceros.i. argentū viuum.
Hypostasis.i.nebula vrine.
Hythimum.i.capillaria.
Hyrigerontas.i.senationes.
Hiscidionisio.i.serpillum.
Hyripoton.i.medulla ceruina.
Hyperos.i. viscago de quercu: vel de qualibet arbore.
Hyperois.i.cauda caballina.
Hyproargiros.i. argentū viuū.
Hydroleū.i.oleum qd supernatat in balneis sulphureis.
Hypericon herba sancti Ioannis: herba perforata scopa regia triscalamus idez est: semine et foliis vtimur.
Hyflos purpureus.i. ad moduz iaculi.
Hyrcos herba est habens radicem odoriferam et florē inter album et citrinum: tamē albū radice vtimur.
Hartes.i.cortex mali granati.
Herba pirestā.i.columbaria.
Habel çaristis.i.apij semen.
Hiscas.i.papauer.
Harusca.i.mandragora.
Habellalu.i.anisum.
Humanus.i.cicer.
Hatis.i.lenticule.
Harahamē.i.sterc° colūbarum.
Harabiatl.i. stercus caninum.
Haranuez.i. stercus caprinum.
Haragane.i.stercus pecorinuz.
Huraheymar.i. stercus asininū.
Harafaras.i. stercus cabalinū.
Habilum.i.succus frumenti.
Hazir.i.porcus.
Hump.i.vua.
Hasel.i.me.
Hal.i.acetum.

Iafeos bardana.i. lapa inuersa.
Iantis flos.i. flos vue agrestis.
Iu.i.viola alba.
Iusquiamus casilago simphoriaca verutaria canicularis idem est.
Iarus barba aaron idem est: radice vtimur.
Ipolina cresones: crēsentiones duntrem.
Isculi sunt vermes terraneina.
Iraber pes ciconie idem est.
Idiosmium.i.menta.
Intuba.i.cicorea.
Iris illirica.i.liliū saluaticum.
Ipoquistidos idest succus lane ouium.
Iocule.i.gutta aque pisine.
Idios.i.gladiolus.
Istiascorpo.i.semē salicis.
Icar.i.viscum.
Igropissa.i.pix liquida.
Istingus.i.solatrum.
Icropuldum.i.bu.agrestis.
Inantes.i.flores qui silfio vocātur.
Incinscardo.i.coma leuistici.
Inantes.i.flos solsticij.
Iausir.i.oppoponacum.
Iemar.i.pressium de aceto.
Ierebaterio.i.sanguinaria.
Iarus.i.flos rorismarini.
Irobemel.i.vinum cum melle.
Indicum.i.opium thebaicum.
Illebut.i.terebēthina.
Iuniperi.i.zeneuer.
Iris illirica genus gladioli est: cuius radice vtimur.

¶ Incepta a.k.reqrant in lra.c.

Lapis iudaicus.i.lapis agapis.
Lapis lyncis fit de vrina lupi ceruini.
Lilifagus.i.saluia agrestis: floribus et foliis vtimur.
Lapis magnetis.i giro, vel calaminaris.
Lepidos lyncis.i.batitura eris.
Lycosperma.i.semen saxifragie vel grana solis.
Lempreneas arsenicum.i. auri pigmentum.
Leporina prıascus.i.satirion.
Litodemō.i.lapis niger qui de India venit.
Lectapodion.i. planta leonis florem habet rubeum.
Laureola aliptados angula semē ei° cogidiū ɔsisis lauro in foliis et cortice: semie vtimur.
Latinides.i.cataputati: vel semen eius: genus ciceris.
Labula.i.gen° tithymali maioris cui° lac expellit serpētes.
Lactuca domestica foliis et semine vtimur.
Lactuca agrestis: vel acetosa damp.quosdam.
Leuistici semine vtimur.
Leuisticum agreste arbor.
Laurus.i.dāpnis: tñ dāpne.i. eius bacce et dāpneleum.
Ligna ceruina scolopēdria: splenetica idem est.
Labrum veneris cardū similis: sed profundius incisum pungens: eo vtimur.
Lapa caprina similis vngule caprine in foliis: sed tñ folia ei° multo minora.
Lapa inuersa.i.bardana.
Leucopip albū piper inde leucophātia.i.de albo flore fctā.
Lana succida.i.mollificata: et ab animali recenter educta.
Libarutidos.i.rosmarinus.
Linozostis.i.mercurialis.
Lebeumarios.i. thus masculū.
Libanos manne.i. puluis thuris masculi.
Linichiti.i.gladiosus.
Lecopulgubrium.i. lachet: vel saluia.
Liptotaria.i.lenta febris.
Litridos.i.cucumer amarus.
Leuticiprino.i.viola.
Lytargiriū.i.spuma argenti.
Lapa idest menta.
Linotesagria.i.mercurialis.
Licon.i.pulegium.
Leuci.i.arbor populus.
Lcutisma.i.castanea.
Lapatium.i.rumex.
Libana.i.lagana.
Lyris.i.auena.
Lobia.i.faseolus.
Lagus.i.lepos.
Lorus.i.trifolium.
Leucucugio vel leuchino.i.viola alba.
Litron.i.vitrum.
Lyncim.i.limus de petra.
Liuius.i.panicum.
Litono.i.verbena.
Lagustum.i.ciprum.
Liperum.i.iunci radix.
Lappara.i.capparina herba.
Lamolea.i.cardus.
Liamus.i.faba.
Lite alipra.i.farina fabe.
Leuben.i.libanum.
Lipti.i.rapa.

Umia idest collectio speciex que inueniuntur in sepulcris mortuorum.
Malabatrum.i.folium album vel nigrum.
Mabathematicū.i.succus cauliculi agrestis.
Marmis.i. olibanū minulum.
Milium solis vel grana solis: idest cauda pecorina.
Melisophali.i.venter apis.
Mellilotum corona regis: idest pratelis.
Mul fenugrecum agreste.
Malua syriac.molachia.i. flos
Meuis syriacus fo. flo.radi.vtimur.
Melissa.i.melago vel cetraria.
Meu.i.sistur vel sinomi radix: radice vtimur.
Millefoliū ambrosia supcilium veneris: idē est: foliis vtimur.
Muscata maior facit ac. sed redolet.
Marsilion.i.faba lupina: fere similis est helleboro nigro.
Mandragora similis est consolide maiori i foliis: nisi qr mādragora hz grossiora folia: et spissiora et quasi pungentia.
Morgellina domestica albos facit flores.
Morgellina siluestris rubeos.
Mirice.i.genesta.
Miconis.i. papaueris.
Melidina.i. plumbum vstum.
Matrisilua: perclidimona caprifolium idem est.
Macro piper.i.longum piper.
Melano piper.i.nigrum piper.
Melācholia.i.cholera nigra.
Maccedonicum idest petroselinum alexandrinum.
Myrtilli.i.semē myrte.
Melaticum.i.siluestre.
Melagina.i.mollificatiuum.
Melatica.i.calefactiua.
Malfano.i.debilitatio.
Maratrum.i.feniculum.
Menstrua.i.fluxus sanguinis.
Miconos niger: idest papauer

hortense.
Molochia.i.malua.
Menaphilos.i.dragagantum.
Melbellacuz.i.lingua ceruina.
Mellaria.i.nigella.
Melanos.i.serpillum malues.
Melacinagria.i. apisto vel mal ua agrestis.
Mecula.i.papauer agreste.
Mertion.i.millefolium.
Menino.i.oleaster.
Musme.i.myrrhe folia.
Masticbia.i.alba.
Myrticus.i.folia ferule.
Militum.i.sinapis.
Menanachus.i.semen de meu.
Minthi.i.nepita.
Meleche.i.malus.
Molipelotum.i.fex argenti:vel plumbum vstum.
Mis.i.mus vel muscus.
Macer.i.cortex mali granati.
Miscores.i.caniculares.
Macton. i. catapula fenugreci que conficitur cū semine lini.
Mirum.i.formica.
Melicon.i.fraxinus.
Melandrus.i.sorbus.
Melisse.i.apis.
Motosox.i.glix.
Marubium.
Melimion.i.sisimbrion.
Muzungi.i.lilium.
Militatrum.i.sinapi.
Milrottorgo.i.sanguis hircin⁹.
Miltodragum.i.sanguis dracōnis.
Mellicratum.i.mel et vinum.
Mirpofilon.i.millefolium.
Maxibatrum.i.cauda porcina.
Mellantis.i.mel de apibus.
Mislinci.i. folium.
Magnetis.i.calamita.
Maclonos.i.arthemisia.
Mezere.i.ruta.
Muriula.i.ameos.
Mecio.i.lenticula.
Mialos.i.violas.
Macellus.i. antophalus.
Mulchul.i. bdellium ẜm saracenos.

Enufar. i. flos nimphee.
Nux idica id est magna que ab india venit.
Nux vomica.i.castačola indica.
Nux miristica : vel caridis miristicnus id est nux muscata.
Napeum idest sinapis.
Narciscus similis est petrose in foliis semine vtimur.
Nasturcium semen eius cardamum quo vtimur.
Nitrum.i.salgemme.
Nausea.i. subuersio stōachi cuz voluntate vomendi.
Nardostachium:spica nigra.
Nesia.i.centaurea.
Nira.i.cerasa matura et sicca.
Nepita.i.calamentum.
Narcus.i.ferula.
Nardus celtica . i . saliunca : vel spica celtica.
Narca id est botria saliunca vl' fassag.

Nicticorax id est bubo auis.
Niceris id est vespertilio.
Nar.i.focus arditus.
Nanorachi.i. piculū cui⁹ semen est semē apij et sapor vt piper
Nira.i.caria: vel putredo ligni.
Nascader.i.armoniacum.
Nicislos.i.betonica.
Nebia.i.vinum.
Nepta.i.sulphur: vel oliuarꝫ cū.
Namurca sua vel herba pilosa que nascitur in capis: vel que dam confectio.

Xiachantum : id est berberis.
Oxicitronilli: id est suenci citrāguli.
Oposcitum vel ofei idest gummi hedere.
Opobalsamū.i.succus balsami
Orobani lenti.i.lacca.
Oxifenicon vel fenicia indi.i.tamarindi.
Ozimum.i.basilicon.
Oxireum.i.forte acetum.
Oxinedi similis est filici.
Oculus christi similis est oculo ꝯsulis: sed hꝫ latiora folia iuxta stipitē ⁊ superius rotūda: et habet florem citrinum.
Origanū.i. golena similis est calamētō: sed calamentum habet folia pilosa:folijs vtimur
Ocul⁹ cōsulis sil'is est mētastro.
Opos.i.succus.
Olibanum.i.thus.
Obtamicum.i. sternutatorium.
Orthomia.i.rectus anhelitus: vel orthomia quando tantuꝫ aerem sumit quātum emittit cum difficultate tamen.
Opium.i.lac papaueris.
Oligantum.i.oppoponacum.
Omfontiū.i. mustū vue amare.
Opomirsine.i.succus myrte.
Oxis.i.acetum siluaticum.
Onichas.i.diagridium.
Orodis.i.rosa canina.
Olea.i.oliua.
Opium oxicantum. i . laser: vel ochilaos marinus.
Opium indicum.i.odore graue
Odicus.i.ebulus.
Onichos.i.vngula.
Oleum onfantinū.i. viride: vel quod germiale dicitur.
Oleum succinum.i.liliacum.
Ofis.i.agnus.
Oleum succinum de cucumere agresti.
Oleum myrtinum de floribus vuarum.
Oleum misinum.i.miliatiū: vel myrtinum.
Oppoponace.i.succus panacis
Orum⁹ vel oriza.i.simila ordei.
Orona.i.aurum.
Oxirodonum.i.acetum ⁊ oleum rosaceum.
Onfacum mellis.i.mustum vue amare et mel.
Ocrodis.i.serum de lacte.
Opium thebaicum.i.lasaerti.
Oleū succinuꝫ.i. quirilitūfacus.
Olisacrum.i. petroselinum macedonicum.

Oximilium.i.cerusa.
Otridiriana.i.matrisilua.
Olenga.i.galanga.
Oxanitium.i.acetum cum sale.
Oxizaccara.i.acetū cū zuccaro.

Onsilicon.i.batitura ferri:vel fuligo de fornace eris.
Peristereon. i. verbena.
Peridemenon.i.matrisilua.
Percenotidos.i.mercurialis.
Perdiacratos vitreola parietaria.i.herba mirabilis.
Pistace sunt fructus qui veniūt de damasco.
Pigamum semen rute agrestis idem est.
Propoleum i.cera alba.
Pentafilon.i.quinqꝫ folium.
Prassium. i. marubium album.
Prassium viride.i.flos eris.
Paucedanū feniculum agreste cauda porcia:⁊ masmaꝫ idē ē.
Proserpinaca policonia centinodia ; ⁊ corrigiola idem est.
Pelios.i.polium montanum.
Pepones.i.melones.
Psinuthij.i.cerusa.
Platocimimum.i.montanum.
Psiseleos semine vtimur.
Politaria minor similis est maiori in folijs : multū redolet : et folijs vtimur.
Pansiligo.i.barbasus.
Pimpinella ⁊ scopastella idē est
Planta xpi guttas facit nigras in folijs:quā quidā dicunt satyrion esse:et non est.
Polium montanum est odoriferū:⁊ est similis canuscelle:nisi qꝛ spissiora folia habet:⁊diuretica quibus vtimur.
Pilusella pilos habet in folijs.
Polipodiū.i.feliscula dulcemulia:radice vtimur.
Pulponaria est minuta versa.
Papauer album semen eius codium quo vtimur.
Papauer rufum.
Papauer nigrum vnde fit diacodion.
Pes milui similis est iaro in folijs:nisi qꝛ iarus habet cornuta folia:et pes milui varia.
Prouanca et timeca idem est.
Pulegium.i.glicontum.
Pes columbinus.i.speragia.
Pes milui.i.cetrac.
Portulaca andragius:pes pulli idem est.
Pentadactylis custos horti.
Propuleos.i fauus sine cera.
Panax.i. herba que fecit opponacum.
Peroti.i.auricularis.
Pituitas.i.lippitudo.
Piganum ruta agrion idem est.
Parocides malum circa aures.
Periclimenon matrisilua : auenula idem est.
Porrum.i.secciuum.
Propte.i.nimphea.
Politricum.i.adiantum.
Pepen.i.pepanos.
Poligonia.i.sanguinaria.

Psilion.i.policaria.
Panacofriza.i.ferula agrestis: vel panacus.
Penetebon.i.peonia.
Perdicaber.parietaria.
Peonigratum.i.chelidonia.
Pissaria. i.pix liquida.
Pentea.i. silex petris nascitur: vel perion.
Paragilon.i.balanum:vel myrobalanorum.
Parumallus.i.granatum.
Personatia.i.bardanum.
Palutrus.i.pampinus.
Pedicularis.i staphisagria.
Pituregium.i.hypericon.
Politria.i.capillus veneris.
Psaxara.i.pix dura.
Piponagrafi.i.coloquintida.
Pentalon.i bactheos.
Psidia.i.flos mali granati domestici:vel alia arbor.
Ponadratia.i.aristolo.
Pitogoni radix.i.tute.
Palla.i.genestelle radix.
Prassi.i.succus porri.
Poneide.i.rosata.
Parteticon.i.arthemisia.
Posuniuagos . i . fominus vel balsamum.
Parasiotuis . i.enu.cāpana vel
Plantago.i.arnogressa.
Pisa.i.pix vlcera virginis.
Psopus.i.personatia vel dardanum:vel millefolium.
Piperapum.i.acorum.
Plumideria.i.helleborum.
Picula.i.resina pini.

Uercula maior.i. camepitheos.
Quiamus.i.faba.
Quercula minor. i. camedreos.
Quinqꝫ neruia.i. lanceola.
Quinorapi.i.nuclei pini.
Quirica.i.hasta tribuli mari.
Quiporodanti.i.rosa canina.
Quassa.i.aqua.
Quiamos.i.fyla.
Quiricus.i.semen lini.
Quiagulos.i.coagulum.
Qualnuties.i.lac.
Quiconin.i.pulegium.
Quelanea.i.iusquiamus.
Quiconus.i.papauer.
Quoroto.i.cucumer.
Quatila.i.lactuca.
Quilionfagus.i.oleū siccionuꝫ.
Quion.i. triangulus: vel iunci radix.

Omeō idest raphanum.
Radix euiscl: id est altea.
Ramicedri . i. iuniperi lignum.
Ranus.i.spica alba vel bñdicta.
Rodorinon idest oleum rosatū: et acetum.
Ros syriacus.i.flos omi.vel nucis siluatice similis est rose.
Rosa semen eius anthera eis vtimur.
Rorastrum folia habet vt victicella: sed vndiqꝫ pungentis.
Rosmarinus flos eius anthos.
Robella quan

Robella quaſi piſa viridis.
Rapiſtrum.i.armoniacum.
Ragadia i.ſciſſura.
Raphanus.i.radix cutica.
Radicula.i.linaria;vel ſtuti⁹.
Riſa.i.radix.
Rodonſiron.i.roſa ſicca.
Reſina.i.gummi abietis.
Reuponticum.i.barbarum.
Ruffus.i.celſus.
Reſina pina.i.picula.
Rodus vel rodia.i.cortex mali granati.
Rapa.i.congelida.
Roſmarinus.i.libanotidos.
Reſina terebēthina.i.gūma.
Rodon.i.roſa.
Raticus.i.anetum.
Rubricam.i.ſynopide.
Rodoleon.i.oleum roſeum.
Riquiritia.i.herba dulcis.
Rodoſtoma.i.aqua roſata.
Regia.i.cauda caballina.
Radiatum.i.iuſquiamum.
Raſia.i.ariſtolis vel marubiū.
Riſanapanace.i.peucedanū.
Racceuece.i.feniculum.
Ramilla.i.camilla.
Reatis.i.petroſellinum.
Rumex.i.lapacium acutum.
Radiolus.i.ireos.
Raſalacanna.i.capitellum vnde ſapo fit.
Ragarius.i.grana ſolis.
Racardus.i.cardamomum.
Rodonogira vel rana.i.roſa.
Ralba.agreſtis.

Sletio.i.pes colūbinus.
Saliunca.i.ſpica celtica.
Sanſucus amaracus:vel ſperma.i.maiorana.
Secacul.i.yringi.
Strobilea.i.pinea.
Struma.i.caulis agreſtis groſſe cepe.
Semen bulbi.i.ſemen domeſtice ⁊ groſſe cepe.
Secca.i.hyſſopus.
Scordeo.i.alumen agreſte.
Staphiſagria herba pedicularis.i.caputpurgium.
Siſtrum vel anetum agreſte ideſt meu.
Stripterea.i.alumen.
Sinonū.i.petroſillū agreſte.
Smiris quidam lapis.
Sādaraca q̄dda gen⁹ vnicis.
Septemer.i.ſerapinum.
Sebanū.i.ſemē apij:vel ſe.lini.
Simbra.i.ſaturegia.
Sticados barba.i.polium marinum.
Sandicus eſt cōfectio quedā.
Smirne baſilicon.i.mirca.
Splemon.i.ſcolopendria.
Stagni rotundus.i.abſinthiū nigrum.
Satyrion.i.priapiſcus:vel teſticuli leporis.
Saphiſalidos.i.paſtinaca.
Sticide ſagria:ideſt cucumer agreſtis.
Sicaros.i.ſiſimbrium.
Stilla.i.bulbus.
Sābuci median⁹ cortex vocat ⁊ q̄nq; corticē ⁊ radice vtimur
Scanapis flos eius anthos.
Senaron cardus benedictus: ⁊ carducellus idem eſt.
Scifola habet folia lucida et pinguia:tota vtimur.
Sigillum ſancte Marie facit haſtam rectam ⁊ aliquātulū longā:⁊ altam:et folia rara ⁊ aſpera:radice vtimur.
Sigillū ſalomonis facit haſtā flexā in arcu:⁊ multa folia ſurſum trahētia: et flores albos plres ſub arcu haſte ſue deorſū trahētes:ſe.⁊ radice vtiur.
Spōdallidō radice vtiur ſilis eſt ſinono:ſʒ rotūdiora hʒ folia ſinonū ⁊ acutiora: et lucidiora mag a ſtipite remota: ſemē ei⁹ vt ſemē petroſelinū.
Scrophularia quaſi lactucella habens teſticulos.
Serpill⁹.i.ſaturegia agreſtis herba vtimur.
Symphitū ꝯſolida maior ana gallicū idē eſt:radice vtimur.
Squilla.i.cepa maior.
Spatula fetida ſpatula ſalubris idem eſt.
Siſimbriū.i.balſamita aquatica:vel abſinthium ponticū.
Sempeuiua.i.arzon.
Scariola ēdiuia troſiſma idē eſt:folijs et radicib⁹ vtimur.
Sponſa ſolis eleutropia:ſolſequia:cicorea intuba idē eſt: folijs ⁊ ſemine vtimur.
Sinape agreſtis habent lata folia ⁊ rotunda.
Sauina.i.bratheos.
Sētris.i.rubus q̄ facit mora.
Sambucus arbor ſimilis eſt de galce in folijs.
Sariofoas.i.ſarcocolla.
Saponaria burit herba fullonis idem eſt.
Saliūca.i.ſpica celtica.
Storax liquida.i.ſagia.
Stobilia.i.ſemen pinee.
Siccides fu.i.cucūer agreſtis.
Sinopide.i.terra rubea.
Samum.i.fructus iuniperi.
Siccidos.i.gala aſiana.
Squiballa.i.dura ſtercora.
Sila.i.folia vel mediū furfur.
Semicupimē.i.tima media.
Siſelios.i.ſiler montanus.
Sterione.i.gaua.
Stiracos.i.ſtorax.
Sileos.i.policaria.
Soluinſia.i.cidamum.
Stiſaphora.i.cōtra oriētalis.
Sandix.i.auripigmentum.
Scinus.i.lentiſcus.
Simphonica iuſquiamus:canicularis iatrecula idem eſt.
Silfui.i.gariofilus.
Scatūcell⁹.i.vmbilic⁹ veneris
Scorfilidos.i.reſina vel corces
Spedace.i.ceruſa.
Sicamilum.i.celſa mora.
Sarcocolla.i.agrimonia.
Sendaminum.i.acrifolium.
Senacis.i.ſpica celtica.
Scarade.i.ſaluia.
Scura.i.lacerta.
Scolopēdria.i.lingua ceruia.
Seperos.i.bacca lauri.
Siſama.i.ſemen papaueris agreſtis:ſiſama etiā ſunt quedam grana dragaganti.
Spaguum.i.ſaluia.
Siſamus.i.paſtillus:vel ſemē balſami.
Scafius.i.ficus.
Spaltea.i.palma.
Spondogos.i.lagino que in roſa ſaluatica ſolet eſſe.
Syla.i.ceraſa.
Silomachar.i.radix vel cortex ceraſi.
Siſipium.i.ciprium.
Sui.i.ſinapis.
Sale.i.auena.
Scupio ferrigena.i.petra argenti.
Staphēanice.i.ſucc⁹ papauerꝫ
Scalia.i.caſta.
Salpadatie.i.affonitrum.
Scalcadrene.i.ſal lucidum.
Sapa.i.muſtum coctum.
Sanſica.i.baſilicon.
Sacrapax.i.attriplices.
Seldago.i.iris irica.
Sinon elauer.i.agrimonia.
Sumbul.i.ſpica.
Sabar.i.aloe.
Sota.i.iunci radix.
Siſan.i.yreos.
Seris.i.ſarcocolla.
Sumach.i.macer.
Stargil.i.citonia.
Simberſeber.i.alumen.
Sedenegi.i.bacce biſantie.
Tibaiax.i.ſulphur viuū.
Trocisci.i.rotūda ꝯfectō.
Thus.i.olibanum longum.
Tuntana.i.cozumbrum.
Trofolij ſemē.i.trifoliū acutū.
Terraſigillis.i.argilla vel creta
Teſapium.i.ſinapis alba.
Trozuua vel endia.i.ſcariola.
Turiones.i.ſummitates.
Trifagus.i.trifoliū acutum.
Trigon.i.ſomnum gutturis.
Thora vt toxicum valet.
Tymbra.i.ſaturegia.
Tapſus maſculus.i.floſnus; folijs vtimur.
Til vel fibri.i.fenugrecum.
Tribula.i.laccinder.
Triamneti.i.petroſelinum.
Tripax.i.lactuca.
Tithimallus.i.galatites.
Teucandeſtra.i.piretrum.
Teruneon.i.pentafilon.
Trigaſo maior.i.camedreos.
Truſagnire.i.furfur ſup ignē.
Traiſenochum.i.camomilla.
Tridica agria.i.lactuca ſiluatica.
Tapſia ſuccus ferule.
Tetigra.i.tribulus.
Tobir.i.roſmarinus.
Tantes.i.arthemiſia.
Tergio.i.ſiler.
Troicutes.i.betonica;
Triſafice.i.gladiolus.
Tronecaria.i.periſtereon.
Tertis.i.orobus vel cicercula.
Torobos.i.aqua lactis.
Taras.i.aqua marina.
Mef.
Tartarum.i.greupa.
Tacumo.i.ebulus.
Tecanti.i.euforbium.
Terra rubea.i.bol⁹ armenic⁹.
Tici.i.ſulphur.
Teremerbin.i.manna.
Ualga.i.aſara baccara.
Uanfar.i.cinabrium vel minium.
Uirgia.i.lilium.
Uiola floribus ⁊ folijs vtimur.
Uua lupina.i.ſtriguum.
Umbilic⁹ veneris cotilidones.
Uſcatuncelli:cimbalaria idem eſt:folijs vtimur.
Uenti maior.i.anagal.
Uenti media.i.bugla.
Uenti minor.i.ꝯſolida minor.
Uermicularis maior retroſellii idem eſt.
Uermicularis minor ſilis eſt ei: herba vtimur.
Uirga paſtoris.i.lupi pecten.
Uerminaca.i.militaris.
Ueche.i.vitreola quam equi comedunt.
Ungula.i.pes leonis que dr vngula caballina.
Unfation.i.flos vitis.
Uatus.i.mora ſiluatica.
Uictoria policon.i.bugloſſa.
Uitumen.i.ſulphur iudaicū.
Ulixtratum.i.petroſelinum.
Ulirarum.i.lilium virginale.
Urnidos.i.lac qd̄ vrine ſile eſt.
Uzifur i.ſinopide.
Xillotaria.i.lignum cornutū:vel ſiliq̄.
Xilobalſamum.i.lignum balſami.
Xili.i.lignum.
Xilonacor.i.cortex celſi.
Xiloaloes.i.lignum aloes.
Xilomyrrha.i.lignum myrrhe.
Xia.i.ſenationes.
Xilia.i.caſia.
Xiſimbrium.i.balſamita.
Xilion.i.apium.
Xixia.i.vnguenta.
¶ Inchoata ab.y.in lris.ſ. ⁊.I.requirantur.
Zuccarum.i.pſilium.
Zonamō.i.ſēpuiua
Zomus.i fermētū.
Zuccozaria.i.agn⁹ caſtus vel ſalices marini.
Zema.i.ſuccus.
Zizania.i.lolium.
Zion.i.ſemperuiua.
Zinirna.i.myrrha.
Ziperi.i.galla.
Zogi.i.forcipes.
Zambacea.i.rara:vn̄ oleū fit: flos eius albus ⁊ odorifer.
Zaſtra.i.crocus orientalis.
Zeumia.i.poligania vel cētiodia
Zizibe r.i.radix ziʒi.vel piretri.
Zauco.i.argentum viuum.
Zarma.i.auripigmentum.
Zerte.i.oleum.
Zerteeria.i oleum laurinum.
Zerte eclitri.i.oleum lenticinū.
Zalbe.i.orobus vel cicerula.
Ziginaria.i.praſſium raminū.
¶ Finis antidotarij Nicolai ⁊ quorundā aliorū tractatuū.

¶ Incipit liber Seruitoris: liber .xxviij. Bulchasim benaberazerin translatus a Symone Ianuensi interprete Abraam iudeo tortuosiensi.

DIxit aggregator huius operis. Postꝗ̄ ego collegi librũ hũc magnũ in medicinis compositis: qui est liber magni iuuamenti: que nominaui librũ seruitorē: ⁊ cõpleui libros suos omnes s̃m voluntatē meam: inueni in multis medicinis cõpositis libri huius medicinas multas simplices que indigent preparatione ante horam necessitatis magne earꝝ: queādmodum succos exprimere: ⁊ medicinas comburere: abluere: et conficere aliquas ex eis: et discernere ex eis que bona sunt: ⁊ que non bona: ⁊ alia s̃m hanc formã. Preuidi igitur aggregare omne qđ est necessarium in hoc s̃m rememorationē meam: ⁊ ordinaui hunc librũ in tres tractatus. ¶ Primus eorꝝ est de ꝑparatiōe lapidũ et mineraliũ solũ: ⁊ de ablutiōe eorꝝ: ⁊ de adustione ⁊ ꝯfectione eorꝝ: sicut est marchasita: ⁊ atramentũ: ⁊ calcantũ: et colcotar: et species aluminũ: ⁊ spẽs salis: ⁊ plumbũ: ⁊ ferrũ: ⁊ es ⁊ cohol ⁊ scoria argēti: ⁊ scoria auri: ⁊ est de ablutiōe thutie ⁊ calcis: et est de sublimatiōe argēti viui ⁊ arsenici: ⁊ de medicinis pe tratis .i. psilotris: ⁊ de opatiōe mediciaꝝ acutaꝝ: ⁊ de opatiōe zenzifur: ⁊ de ꝑparatiōe istoꝝ oĩz: ⁊ de declaratiōe sciētie iuuamētoꝝ istoꝝ oĩm. ¶ Tractat⁹ scđs ē de ꝑparatiōe radicũ plantaꝝ: ⁊ de opatione expressionis succoꝝ earũ: ⁊ q̃liter extrahunt̃ mucillagines ⁊ cortices seminũ ⁊ medulle seminũ: ⁊ de ablutiōe olei: ⁊ de preparatiōe fecis ei⁹: ⁊ de ablutiōe aceti: ⁊ de colatiōe fecis ei⁹: ⁊ de opatiōe aceti sq̃llitici: ⁊ de distillatiōe aq̃ ipius squille: ⁊ de assatiōe ipius ⁊ de distillatione aque camphore: ⁊ de opatione amili ex frumēto: ⁊ de ordeo: ⁊ siligĩe: ⁊ de ablutiōe coralli ⁊ charabe: et de operatione medicinaꝝ acutaꝝ ⁊ laxatiuaꝝ sicut est scamonea ⁊ coloquintida turbith: ⁊ mezereō ⁊ anacardi ⁊ scebrã .i. esula ⁊ spẽs eius. Et ad sciendũ tp̃s quo debēt colligi herbe necessarie reseruationi: ⁊ qualiter debēt seruari q̃ colligunt̃ ex radicibus ⁊ floribus ⁊ oleis eorũ ⁊ similibus. ¶ Tertius est de ꝑparatiōe medicinaꝝ sumptarũ ex aĩalib⁹: sicut de adustiōe cõchiliũ ⁊ ostracoꝝ ⁊ cornuũ ⁊ solearum ⁊ vnguiũ ⁊ ossium: ⁊ de adustione corticũ ouorũ: ⁊ de adustione sete: ⁊ de adustione sartã .i. scorpionũ ⁊ cancroꝝ et tyrorũ ⁊ lepoꝝ ⁊ vespertilionũ et hirundinũ: ⁊ de modo colligendi sanguinē ex aĩalibus viuentibus: ⁊ de candidatione cere: ⁊ confectione vrine infantiũ: ⁊ qualiter fit glutē ex corijs: ⁊ qualiter colliguntur fella et exiccant̃ ad necessitatem alcohol: ⁊ de bona cognitione istorum omnium que sunt bona: ⁊ que non bona ex eis.

¶ Tractatus primus capituli primi de ablutione lytargirij ⁊ adustione eius: ⁊ electione boni ex eo.

Species lytargirij multe sũt.

ET de primo tractatu est mod⁹ ablutiōis lytargirij: ⁊ de adustione ipius et electionis boni ⁊ nõ boni ex eo. Spẽs igit̃ lytargirij multe sunt: qꝛ q̃dã spẽs ei⁹ est q̃ fit ex plũbo: ⁊ q̃dã fit ex argēto: ⁊ q̃dã ex auro: ⁊ q̃dã ex eis est nigri coloris: ⁊ q̃dã aurei: q̃ q̃dē melior est ceteris. Nã vnguēta q̃ fiũt ex tali lytargirio declinãt ad albedinē: et sunt nobilissime bonitatis: sꝫ si lytargiriũ fuerit nigrũ: aut hñs in se aliq̃d plũbi erit vnguētũ qđ fiet ex eo nigrũ ⁊ turpe. Si g̊ volueris ip̃m abluere et dealbare: necesse est qđ eligas id qđ hꝫ colorē auri ⁊ qđ sit graue ⁊ mundũ a plũbo: ⁊ frãgas idē in frusta quãtitatis fabe: et accipias quãtitatē ex eo quã volueris: ⁊ pone in olla rudi: ⁊ proijcias sup idem aquã: ⁊ ponas sup id de frumēto bono ⁊ purgato quantitatē quãdã: ⁊ accipias de ordeo pugillũ vnũ: ⁊ liga eã i pãno lineo nouo subtili: ⁊ suspēdas eũ ligatũ in orificio olle intra ip̃am: et facias feruere donec crepet ordeũ: deinde auferas ollã ab igne: ⁊ ponas id qđ est in olla in pua parapside mũda: ⁊ proijcias frumentũ: ⁊ funde super lytargiriũ aliã aquã: ⁊ ablue ip̃m fricãdo manib⁹ fortiter: postea dimitte siccari: deinde accipe: ⁊ tere ip̃m: ⁊ proijce super ip̃m aquã calidã: et agita ip̃m: ⁊ dimitte ꝙ resideat: ⁊ abijce aquã: ⁊ iterũ desica vt pri⁹: ⁊ facias hoc desiccãdo terēdo ⁊ abluēdo tãdiu ꝙ subtilet̃ et dissoluat̃ in aqua: deinde expecta ꝙ resideat ⁊ clarificet̃ aqua: ⁊ abijce ip̃am: ⁊ tere quotidie sepe in die: ⁊ in vesperis pone super eã aquã aliã: et dimitte p̃ horam vnã ⁊ cola: et facias hoc totũ ter in die quinꝗ̄ diebus continuis: post hoc ꝓijce super duas lib. ex eo .ʒ. ij. salis gēme ⁊ infunde sup ipsum aquã aliã: ⁊ qñ fit albũ pone sup ip̃m aquã calidã: ⁊ facias s̃ꝫ ꝙ fecisti prius tãdiu ꝙ nihil remaneat in eo salsedinis: ⁊ postea dimitte desicari in sole mouēdo ipsum sepe donec exiccetur tota humiditas: deinde repone ⁊ serua.

¶ Alius modus.

ACcipe đ lytargirio li. ij. ⁊ tere bñ: deĩde accipe de salgēma nigra li. vj. ⁊ misce cũ lytargirio: ⁊ pone i olla rudi: ⁊ ꝓijce sup ip̃m tm̃ aq̃ ꝙ cooperiat̃: ⁊ agita tota die mane ⁊ sero: ⁊ si aq̃ vl debit̃ minui adde paulatiꝫ: ⁊ fac id triglta diebus agitãdo: vt dictũ est ne coaguletur ⁊ petrificetur: ⁊ post .xxx. dies abijce agitando paulatim: deĩde pone ip̃ꝫ in mortario ⁊ tere: ⁊ postmodũ ꝓijce ip̃ꝫ in parapside terrea munda: et ꝓijce sup ip̃ꝫ aquã: ⁊ agita cũ manu motiōe forti: ⁊ dimitte donec resideat: ⁊ abijce illã aquã: ⁊ supfunde aliam aquaꝫ: ⁊ facias hoc quousꝗ̄ salsedo tota recedat. Postea dimitte fere exiccari: ⁊ informa trociscos: ⁊ sine eos siccari ⁊ serua in vase plumbeo.

¶ Alius modus.

FRãge lytargiriũ i frusta quãtitatꝭ fabe: ⁊ pōe ip̃ꝫ intra stōꝫ apri: ⁊ fac tãdiu feruere in aq̃ donec stōachus coquat̃: deinde extrahe ip̃ꝫ a stō ⁊ pone cũ eo de sale quãtitatē q̃ sufficiat: ⁊ tere ⁊ laua: sicut dictum est superius.

¶ Alius modus.

ET sunt q̃ accipiũt lytargirij quãtitatē lib. j. ⁊ miscēt cũ eo tãtũdē salis: ⁊ ponũt sup ip̃ꝫ aquã ⁊ terũt in sole: ⁊ mutãt aquã vna vice post aliã q̊usꝗ̄ albescat. Et al'r accipe quãtitatē lytargirij: ⁊ inuolue in coto albo: ⁊ pone in olla fictili ⁊ pone desup ip̃ꝫ aq̃: ⁊ accipe fabas recētes vel nouas pugillũ vnũ: ⁊ pone desup: ⁊ ꝑmitte tãdiu bulire q̊usꝗ̄ fabe crepuerint: ⁊ totũ nigrificatũ sit: ⁊ tũc ꝓijce ab olla: ⁊ inuolue in coto alio: et suppōe aliã aquã clarã ponēdo alias fabas vt prius: ⁊ coque iterũ vt fecisti: ⁊ facias h̃ ter vel amplius quousꝗ̄ cotũ non tingatur: ⁊ post pone ipsuꝫ in vase aliquo: ⁊ pone super omnes octoginta drachmas ex eo salis nitri quantitatē lib. j. et tere simul: ⁊ iterum superpone de sale nitro albo fortis albedĩs drachmas q̃dragĩta postꝗ̄ sal nitrũ prius dissolueris in aqua: ⁊ tere bñ donec albescat magna albedine: deinde pone in vase terreo latũ habēte orificiũ: et suppone aquã multã: ⁊ agita: ⁊ dimitte donec resideat: ⁊ aq̃ clarescat: ⁊ abijce ip̃am: ⁊ iterũ pone aliaꝫ aquã: ⁊ fac sic donec aq̃ dulcescat: ⁊ nihil remaneat salsedinis. In fine ꝓo cola aquã: ⁊ pōe i olla terrea noua vitreata in sole quadraginta diebus in estate: ⁊ post quadraginta dies quando erit desiccatum vtere eo.

¶ Alius modus.

ACcipe lytargirij boni aurei partē: ⁊ tere bñ: et pone sup eũ de sale cōi ꝑtes duas: ⁊ pone sup eũ quãtitatē aque qua cooperiat̃: ⁊ superet circiter quatuor digitos: ⁊ dimitte in vase septeꝫ diebus: ⁊ misce omni die bis: ⁊ post septē dies proijce aquam: ⁊ pone aliam aquam: ⁊ muta aquã illã q̊tidie vsꝗ̄ ad finē quadraginta dierũ. Tunc aqua eĩ dulcificabitur: et lytargiriũ dealbabit̃ sicut cerusa: ⁊ fac trociscos ⁊ serua: ⁊ vtere.

¶ Combustio lytargirij.

ACcipe lytargiriũ ⁊ frãge frustatĩ ad quãtitatē nucꝭ: ⁊ pōe sup prunas sufflãdo cũ folle fabrorũ donec fiat sic̃ ignis: deĩde extrahe ab igne: ⁊ sine infrĩdari: ⁊ absterge ip̃ꝫ a putredie. Alij ꝓo qñ extrahũt ip̃ꝫ ad igne extinguũt eũ ĩ aceto vl' in vĩo: ⁊ iteꝝ ponũt ĩ igne: ⁊ sic faciũt tertio ⁊ etiã plu ries extinguendo: ⁊ postea abstergunt.

¶ Modus operatiōis ceruse ⁊ ablutiōis: ⁊ electiōis ipi⁹ et que est bona: et que non.

MOdus faciēdi cerusam sicut fit in hispania: est vt accipias vas magnũ terre habens orificiuꝫ lati⁹ fundo eius: et ponas eũ in domo obscura plena fimo pecoꝝ: et sit remota a vento: et sit domus stricta: et sepeli duas ꝑtes vasis in illo fimo: et

illo fimo: ⁊ pone in fundo vasis parū aceti boni vetusti cū fece sua: ⁊ sup acetū pone iterū de vua bona ⁊ bene matura q̄d attingat vsq̧ ad mediū vasis: vł minꝰ parūp. Et caue ab vua nigra: ne cerusa destruat: et postea accipe pannū grossum de lana vł de pilo cuiꝰ forma rotūda formet ad mēsurā orificij vasis: ⁊ fac in ipo pāno triginta vł q̄dragīta foramina vł plꝰ vel minꝰ ẜm quātitatē orificij vasis: ⁊ suspēde in vnoquoq̧ foramine pāni filū vnū grossum et forte: et in capitibus filoꝝ liga laminas plūbi vnicuiq̧ filo laminā vnā: ⁊ longitudo vniuscuiusq̧ lamine sit duaꝝ partiū palmi vniꝰ: et latitudo vniuscuiusq̧ sit tertia pars palmi. Et spissitudo earū sit sicut grossitudo digiti vel circa illud: et suspēde laminas in vase lōge ab vuis circa mēsurā triū digitoꝝ: deinde coopias vas aliq̄ coopto:io q̄d coopiat os vasis cuꝫ toto illo coopto:io ꝑforato: et stringe coopto:iū bene: ne aer vel vētus ingrediat: ⁊ claude ostiū domus: ne vētus ingrediat in domū: et dimitte sic decē diebꝰ vel circa hoc ẜm qualitatē tpis: ⁊ postea aufer coopertoriū primū ⁊ ẜm perforatū: et aufer laminas paulatim. Nā tu inuenies in laminis cerusam q̄ declinat ad nigredinē parū: ⁊ tūc rade lamīas paulatim vnāquāq̧ per se: et postea repone eas in vase ẜm modū p̄dictū: et dimitte sicut fecisti piꝰ: postea iterū auferas: et rade: et aduna cerusam sic: ⁊ facias ita donec fere ꝯsumpte fuerint lamine: deinde pone ibi alias laminas plūbi nouas: ⁊ fac ita sepe si vis multā cerusam facere: ⁊ caue a fumo vasis: q: mł'tū ledit cerebrū. Postmodū aūt in tpe veris accipe q̄d collegisti ⁊ coadunasti: et pone totū ī magna pelui: ⁊ pōe sup eā aquā: ⁊ laua: ⁊ ꝓiice aquā q̄n cerusa descēderit ad fundū peluis: et pone aliā aquā: et fac ita donec nigredo recedat: ⁊ fiat alba et purgata a supfluitatibꝰ. Deinde facias ex ea magdaleones: et pone sup lapidē marmoris ad solē: et sine siccari: et custodias ipsam a fumo: ⁊ a vento: ⁊ a puluere: ⁊ repone: ⁊ serua.

¶ Modus abluendi cerusam ⁊ assandi ⁊ lauādi eā.

Tere cerusam: ⁊ pone in vase fictili cōcauo sup prunas: et fac ignē desubtus donec sit cōbusta: deinde remoue ab igne: et repone: et si vis ipam assare necesse est q̧ ponas eam in patella terrea super ignē: ⁊ agita ipsam donec cōuertatur in colorē cineris: postea aufer ab igne: ⁊ dimitte infrigidari ⁊ repone. Et si vis eam abluere: tere ipam in aqua sepe: ⁊ ꝓiice aquā sepe: et ablue: sicut lauatur scoria auri et argenti: quoꝝ modus dicet infra: ⁊ illa est bona cerusa que est multū candida: et partes eius sunt de se clare: ⁊ q̄n tangis eam digito inuenies partes eius lenes sine asperitate: ⁊ quando tu frangis aliquantulum ex ea vngue tuo: quod frangitur est sicut squama.

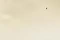
¶ Modus lauandi plumbum.

Oportet q̧ habeas mortariū et pistellū de plūbo: ⁊ ꝓiicias in mortario parū aq̄: ⁊ agita cuꝫ pistello diu donec aq̄ icipiat denigrari ⁊ igrossari: deinde cola ipaꝫ p pannū lineū: ⁊ fac hoc ter vel ampliꝰ: ⁊ dimitte q̄d colatū est quousq̧ descēdat plūbū ad fundū vasis in q̄ ipm colasti: ⁊ postea proiice aquā eius: ⁊ pone aliā aquā: ⁊ laua ipm sicut lauat scoria auri ⁊ argenti: ⁊ sepe quousq̧ non remaneat in aqua vlla nigredo. Et fac trocisco s ⁊ repone.

¶ Alius modus lauandi.

Sunt qui accipiunt plumbū purū et limant eū cum lima: ⁊ terunt eum cū aqua modica in vase q̄d dicit eorum lingua salaya: ⁊ pistellum est de petra: ⁊ proijciunt desuper ipsam aquā: ⁊ lauant ipsam in vase sicut dixi supra et cum manu adunant: ⁊ quod egreditur de nigredine proijciunt: et scias q̧ nō debet lauari vna vice multū ne conuertatur in cerusam: sed expectare parum: ⁊ reiterare aliam aquā: ⁊ sinere quousq̧ plumbū descendat in fundū vasis: ⁊ proijcere illam: ⁊ iterum mittere aliam. Finaliter ṽo debet abijci tota aqua et fieri ex eo trociscos. Et causa quare non debet multum exquisite ablui: est ne cōuertatur in cerusam.

¶ Modus qualiter lauatur scoria plumbi.

Accipe de scoria plumbi: ⁊ tere ipam bene: et pone aquā: ⁊ ablue: ⁊ proiice aquā semper ⁊ iterum pone aliam: et fac ita tandiu q̧ bene abluta sit: in fine ṽo expecta q̧ descendat scoria ad fundū vasis: ⁊ abijce aquam: ⁊ fac trociscos: ⁊ repone.

¶ Modus adustionis plumbi.

Sume laminas plumbeas: et pone in olla fictili: ⁊ ꝓiice sup eas paꝝ sulphuris radēdo ipm sulfur sup eas: deinde accipe alias laminas plūbi: et pone sup primas: et iterū rade sup eas de sulphure: ⁊ iterū alias lamias suppone: ⁊ sulphur rade: ⁊ fac ita quousq̧ olla sit plena: deide accēde sup eas ignē: ⁊ q̄n videris plumbū inflāmari: opꝫ q̄d cōmisceas cū virga ferrea donec plūbū cōuertat in cinerē: ita q̧ nihil remaneat de sub̄a plūbi quin sit totū in cinerē conuersum: ⁊ q̄n erit ita aufer ab igne: ⁊ dimitte infrigidari: et opꝫ q̧ ille qui hoc facit cooperiat faciē suā: nā odor multū nocet.

¶ Modus alius comburendi.

Accipe limaturam plumbi: et admisce cum ea de sulphure: ⁊ pone in ollam super ignem: ⁊ agita cum virga modo predicto.

¶ Item alius modus.

Alij accipiūt cerusam de plūbo loco sulphuris et imponūt: verū quo vsi sunt hispani de cōbustione eius est q̧ accipiūt plumbū: ⁊ ponūt in furno aurificis: ⁊ sufflāt cum folle donec con fletur: et post radunt super eū sulphur donec combustū sit: ⁊ colligunt ⁊ reponūt: vel etiā sufflant super ipsum sine aliquo sulphure quousq̧ cōburatur. Uerūtamen magnus labor est: ⁊ non potest cōburi nisi in magno tpe ⁊ cum difficultate. Accipe ergo ipm adustum: ⁊ laua ipsum cum aqua dulci sicut abluitur id q̄d supra dictū est in capitulo de laminis: ⁊ repone: ⁊ scias q̄d q̄n erit bene adustum conuertetur in colorem lytargirij.

¶ Modus faciendi es adustum.

Inquit Dioscorides: sunt qui faciūt es vstū ex clauis q̄ repertunt in naui in hūc modū. Accipiūt sulphuris partē ⁊ salis tantūdem: ⁊ terūt vtrūq̧ simul: ⁊ ponūt clauos in olla fictili cruda cū sulphure ⁊ sale ⁊ gradatim: ita q̧ vnū solariū faciūt de clauis: ⁊ aliud ex puluere salis ⁊ sulphure: et iterū aliud ex clauis: et aliud ex puluere. Et sic faciūt quousq̧ olla sit plena: ⁊ postea cooperiunt vas cuꝫ coopto:io terreo: ⁊ ponūt in fornace figuli: ⁊ dimittūt quousq̧ vas bn̄ coquat: ⁊ auferūt: ⁊ reponūt. Et dixit q̧ alij radūt sup ipm alumē lameni loco sulphuris. Et alij nullū istoꝝum ponūt nisi q̄d cōburūt satis: ⁊ alij cōburūt cū sulphure solo: sed id fit nigrū. Alij ṽo liniūt clauos cū sulphure ⁊ alumine dissolutis in aceto ⁊ adurūt in vase crudo: ⁊ alij accipiūt clauos ⁊ ponūt in vase ereo: ⁊ proijciūt desup acetū: ⁊ cōburunt: ⁊ postq̧ adustū est semel ꝓiciūt desup acetū: et sic faciūt ter ⁊ reponūt. Alij ṽo sic ꝯburētes: accipiūt eī limaturā eris ⁊ ponūt sup eā octauā partē sui de sulphure: ⁊ ligāt in pecia: ⁊ liniūt vel lutāt cū argilla: et sinūt siccari: ⁊ postea sepeliūt in igne facto ex stercoribus aīaliū duobus diebus: q: erit adustū: ⁊ istud est mirabile es adustū: q̄d me docuit quidam vir bonus ⁊ fidelis: ⁊ melius es vstum oibus est id q̄d apportatur de babylonia: et postea id quod venit de cypro: quod declinat ad nigredinem ⁊ ruborem.

¶ Ablutio eius.

Sed qui volunt eum abluere: terant eū in aqua dulci ẜm modū illum quo lauat cerusa mutando aquā ter in die, donec nihil remaneat putredinis.

¶ Modus lauandi scoriam eris.

Scoria eris lauat eodē modo: et virtus eius est sicut virtus illius. Uerūtamē scoria minoris virtutis est.

¶ Modus lauandi batituram eris: ⁊ est illa que cadit ab incude quando malleatur es.

Dixit Diosco. sume batituram eris: ⁊ purga ex ea li.j. ⁊ pone in vase q̄d dicit salaya: ⁊ est mortariū: ⁊ pone super eam aquā clarā dulcem: et misce bene donec squame descendāt in fundū vasis: et ascendat putredo natans in aqua: et proiice aquā: ⁊ aufer q̄d est clarificatū: ⁊ pone li.j. ⁊ ß. aque pluuialis: ⁊ iterū misce in salaya cū manu: et q̄n videris eā leuē proiice aquā paulatim quousq̧ remaneat. ℥.xx. et laua iterū lauatione forti: ⁊ postea comprime squamas illas appodiando parietibus vasis: ⁊ exprimat ab eis aqua. Et tūc accipe aquā illā ⁊ pone ipam in vase eris rubei: q: ista aqua est corpus squamarū: ⁊ subtilitas earū: ⁊ earū virtus qua debemꝰ vti in medicinis oculoꝝ. Illud ṽo q̄d remaneat hꝫ modicā virtutē: ⁊ opꝫ q̧ lauetur alia vice: ⁊ q̄d misceat bene quousq̧ nihil remaneat illius lenis. Et postea

coopi residuū cū pāno: ⁊ dimitte duobꝰ diebꝰ ita ꝙ nō cōmoueat̃: ⁊ post duos dies clarificabis: ⁊ repōe ī vase stricti orificij: ⁊ alij lauāt folia: alij florē eris: sicut scoriāt ⁊ reponūt.

¶ Modus comburendi scoriam: ⁊ abluendi ip̄am ⁊ eligendi bonam ex ea.

Scoria metallorū climia arabice dicit̃.

Ostandū ē ꝙ scoria quorūcūqȝ metallorū noīat̃ arabice climia. Et modus cōbustiōis eiꝰ est ꝙ ponas sup ignē de prunis donec calefiat: ⁊ faciat ebulitiones sīles vesicis: sicut facit scoria ferri: ⁊ tunc extinguas eā in estate in vino: ⁊ q̇ eget viu eiꝰ in scabie oculoꝝ opȝ vt extinguat eā in aceto. Alij v̄o accipiūt scoriā combustam in hunc modū quē ego narro. Terunt ip̄am in vino: ⁊ ponunt eam in ollam factā ex argilla: ⁊ comburūt alia vice quousqȝ frangat̃ in modū foliorum. Et postea terunt iterum: et comburūt alia vice ⁊ tertio donec vertatur in cinerem: ⁊ nihil remaneat grossitiei: ⁊ istud est quo vtuntur quidam loco thutie.

¶ Doctrina qualiter aduritur scoria argenti et auri ex lib. almeiamir quibus vtimur in collyrijs.

Accipe de scoria cabrusie quātū vis: ⁊ tere ip̄aȝ grosso modo. Et cōfice cū melle ip̄am: ⁊ pone ip̄am in vase fictili nouo: ⁊ oppila orificiū eiꝰ: ⁊ lini cū argilla: ⁊ facias foramē in summitate coopertorij p qđ fumus exhalet. Et pone vas in medio ignis ex carbonibus: qn̄ ergo incipit scoria cōburi aspice fumū q̄ egredit̃ ex foramine si declinat ad nigredinem: dimittas adhuc sup ignē: sed qn̄ videris ip̄m declinare ad albedinem aufer ab igne: ⁊ extrahe scoriam a vase: et proijce super ip̄sam de bono vino quantitatem qua extinguatur: ⁊ dimitte refrigerari: ⁊ tere ⁊ vtere.

¶ Ablutio eius.

Ed eius ablutio est vt terat̃ in aqua: et p̄ijciat̃ illa aqua: ⁊ iterū ponatur sup ip̄am alia aqua. Et fiat hoc sepe tādiu ꝙ non appareat super aquā aliquid putredinis: deinde collige: sicca et reserua. Et melior specierū eius est cabrusie: deinde que habet colorem celestem ⁊ intus album: ⁊ habet venas similes lapidi. Alie v̄o sue species sunt non bone: quia non valent nisi in vnguentis.

¶ Modus preparandi cathimiam: et abluendi: et conficiendi eam: ⁊ scientia electionis eius.

Athimia est thutia q̄ vocat̃ arabice sapharie: que ꝯuertit erāmū rubeū in glaucū: ⁊ ipsa q̇dē est thutia ī potētia. Et qn̄ fit ex ea auricalchū: ascēdit fumꝰ eiꝰ et adheret parietibꝰ fornacis: ⁊ colligit̃ ⁊ cōuertit̃ tūc in thutiā in effectu. Et hec est illa q̄ est bona ad p̄parandū ⁊ abluendū. Et thutia quidē est lapis q̄ egredit̃ ex minera p̄pe in albirā ciuitatē hispanie: ⁊ illa q̄ ex ea grauis est mediocriter ⁊ declinat ad rubedinē paulatim vel ad glaucedinē est melior spēꝝ eiꝰ. Et q̄ est munda a lapidibꝰ sue minere: ⁊ est spēs climie ſm opinionē Dio. Et oīs scoria de corpore malleabili: sicut est aurū ⁊ argentū: es vł plūbū: seu ferrū. Et alie multe spēs: ⁊ alij lapides mixti sicut marchasita sunt oēs ſm opinionē Dio. aclimie. Uerūtn̄ id qđ v̄ificatū est apđ nos ex experientia ⁊ ope hmōi lōgo tp̄e in ablutionē istiꝰ thutie ⁊ preparatiōe eiꝰ ī medicinis oculoꝝ est vt accipias de isto lapide sic egredit̃ de minera terre ex eo q̄ ē declinās rubedini: ⁊ glaucedini sic̄ dixi q̄ ē mūdus a lapidibꝰ sue minere: ⁊ frāge frustatim: ⁊ pone in fornace aurificis cū multis carbonibꝰ: et suffla cū folle: ⁊ pone desup alios carbōes: ⁊ suffla quousqȝ calefiāt lapides: ⁊ ascēdet fumꝰ eiꝰ ab igne: tūc ergo accipe illos vel cādētes cū forpice: ⁊ extīgue in aq̄ pluuiali vł dulci: ⁊ q̇ vult vti ea in scabie oculoꝝ: ⁊ vult ꝙ eiꝰ frigiditas ⁊ stipticitas sit amplior: opȝ qđ extinguat eā in aceto vel in aq̄ granatoꝝ: vel in decoctione sumach: ⁊ ille q̇ vult vt sit magis penetrans et subtilior: oportet quod extinguat eam in vino vel sapa. Et iste est modus coctionis eius.

¶ Modus ablutionis eius.

Odus v̄o ablutionis est ꝙ accipias cathimiā: ⁊ teras grosso mō: ne terant̃ partes q̄ sunt in ea ex lapideis venis. Deinde liga eā ī pāno grosso ex lino: ⁊ pone corā te parapsidē magnā cū aq̄ dulci: ⁊ submergas peciā illā in q̄ ligasti thutiā ī aq̄: ⁊ frica manibꝰ: ⁊ inūge cū aqua illa sepe et diligēter donec dissoluatur quod est subtile ex ea: et egrediatur ex panno in aquam. Et tua interest ꝙ reponas aquā illam cū eo qđ egressum est de pecia in parapside alia: ⁊ frices iterū pannū in aq̄ alia clara: ⁊ hoc fac q̇usqȝ tota terreitas thutie excolet̃ a pāno: vltio p̄ijce qđ remanet ex lapidibꝰ ī pecia. Deinde misce aquā q̄ ē in parapside cū thutia: ⁊ p̄ijce aquā illam cū subtili illo terreo: et illa pinguedie q̄ natat sup aquā per agitationē eiꝰ in vase alio. Et facias h̄ cū summa facilitate: ita ꝙ separes illđ subtilissime ab arena q̄ descēdit in fundū vasis: ⁊ p̄ijcias aquā aliā scđo et tertio q̇usqȝ nihil remaneat de sorde eiꝰ: deinde p̄ijce arenā q̄ sua grauitate iacet in fundo vasis: reliquū v̄o qđ reseruasti dimitte residere in aq̄ donec descendat ad fundū. Tunc p̄ijce aquā cū facilitate donec remaneat cor purum: hoc aūt pone sub sole donec desiccetur: ⁊ repone: et serua.

¶ Alius ad idem.

Erū q̇dā abluūt iterū hāc in hūc modū q̄ ē ꝙ colligūt cor eiꝰ ⁊ spumā seu pinguedinē eiꝰ de sup̄ficie aq̄ cū coto mūdo: ⁊ p̄ijciūt substātiā. Et iste modꝰ ablutiōis appellatur arabice althesiul. i. clarū. Et faciūt ita sepe q̇usqȝ egrediat̃ tota spuma eius ⁊ subtilitas eiꝰ: et abluūt cotū a thutia q̄ est in ipso qualibet vice: et ponunt sub sole qn̄ expleuerint donec siccetur: ⁊ reponūt necessitati.

¶ Modus confectionis cathimie.

Onfectio v̄o cathimie diuersificat̃ ſm diuersitates egritudinū oculoꝝ. Nā ille q̄ vult frigiditatē eiꝰ ī ophthalmia opȝ ꝙ ponat de aq̄ rosata bona in vna parapside. Deīde ponat thutiā lotā sic̄ dictū ē in vna pecia: ⁊ lauet fricādo cuȝ aq̄ rosa. q̇usqȝ tota egrediat̃ de pecia. Post h̄ ponat sub sole: ⁊ cooperiat cū pāno mūdo ne cadat ī ea puluis: vł aliđ ⁊ dimittat donec siccetur. Deīde infundat eā cū aqua rosata scđo et tertio: vltimo terat eā subtilissime. Et terat cum ea aliquantulū cāphore: ⁊ vtat̃ ea ī egritudinibꝰ ophthalmie calide. Et ille q̇ vult iuuamentū eius in rubore palpebrarū et in grossitudine earum qđ đr arabice sulach ⁊ ī scabie: oportet ꝙ conficiatur cum aqua myrobalanoꝝ citrinorum loco aq̄ rosate. Et q̇ vult ea vti in egritudinibus oculoꝝ frigidis: cōficiatur cū vino veteri bono odorifero ter: et imbibat eā in aqua maiorane recentis semel aut bis: et terat cū aliquantulo spice nardi. Et aromatizet eā cū modico musci: et vtat̃ ea in lachrymis oculoruȝ et humiditatibus descendētibꝰ ad oculū ⁊ in venis rubeis q̄ sunt superextense in ꝯiunctiua q̄ nominat̃ sebel: ⁊ in fluxu palpebrarū. Et sunt q̇ ꝯficiūt eā cū aqua feniculi ad aquam descēdētē ad oculū: aut cum aq̄ sumach: ⁊ ille qui vult ꝙ sit virtutis abstergentis et rodentis oportet ꝙ conficiat eam cū aqua acori et similium.

¶ Alius assationis modus.

Ssatio v̄o eiꝰ ē ꝙ accipias eā: ⁊ teras bn̄: aut accipias de lauata: ⁊ ꝯficias cū aq̄: et fac trociscos: ⁊ sup testā nouā: ⁊ ponas super prunas: ⁊ volue trociscos cū assiduatione donec siccētur: ⁊ fiant rubei: tunc repone necessitati.

¶ Combustio eius.

Ed modꝰ cōbustiōis eiꝰ est ꝙ accipias de thutia lota sicut dixi supra: ⁊ ꝯfice eā cū melle bono: ita vt fiat ad modū paste: ⁊ pone ī olla terrea q̄ hȝ orificiū strictū: ⁊ cooperi cū coopertorio cōuenienti orificio eiꝰ: ⁊ oppila liniendo cū argilla: ⁊ fac foramē in medio coopertorij: ⁊ pone in fornace calcis: ⁊ dimitte donec vrat̃: ⁊ qn̄ erit adusta: cuiꝰ signū est ꝙ nō egredit̃ a foramine fumꝰ: aufer ab igne: ⁊ extingue eam calidam in rob: ⁊ sicca: et repone.

¶ Modus cōbustionis marchasite ⁊ ablutiōis eius ⁊ electionis eius que est bona: ⁊ que non.

Archasite due sūt spēs: aurea videlȝ: ⁊ argentea: ⁊ illa q̄ grauior ē ex ea est melior: ⁊ modus adustiōis eiꝰ ē ꝙ accipias eā: ⁊ rores eā melle: ⁊ pōe sup prunas nō mixtas: ⁊ suffles cū assiduatiōe donec rubeat: deīde aufer ab igne. Sȝ ablutio eiꝰ ē ꝙ accipias đ ea q̄ aurea ē ⁊ tere: ⁊ cribra: ⁊ pōe iterū ī mortario: ⁊ p̄ijce sup eā đ aqua pluuiali: ⁊ tere: ⁊ sicca. Et iterū pone aquā aliā: ⁊ facias hoc septē diebꝰ continuis: postea adde parū musci: ⁊ tere: et vtere ea ī oculo: q̄ ꝯfert humiditati eiꝰ: ⁊ cicatricibꝰ vlcerū ⁊ albedini eius. Marchasite due sunt spēs.

¶ Modus abluendi antimonium ⁊ adurendi.

Ablutio ei⁹ est sicut ablutio marchasite ⁊ cathimie: ⁊ adustio ei⁹ est vt ponat̃ sup prunas: ⁊ suffleẽ cum folle donec inflãmet̃: ⁊ auferat̃ postq̃ inflãmatū est statim ab igne: qm̃ si nimiū dimitteretur in igne cõuerteret̃ in virtutẽ plumbi.

¶ De modo faciendi zimar ex ere et abluendi ipsum: et colligendi ex eo quod bonum est.

Operatio faciẽdi zimar ꝫm qd̃ fit in ꝑtib⁹ nr̃is. s. in hispania fit in hunc modū. Accipe vas fictile magnū: cui⁹ orificiū sit lati⁹ fundo eius: et pone ipm̃ in domo plena stercorib⁹ omū: ⁊ sepeli ipm̃ in modū quẽ dixi in faciẽdo cerusam: nisi ꝙ lamine in quibus fit zimar dñt esse ex ere rubeo: ⁊ latitudo cuiuscũq̃ lamine sit ꝫ mensurã dimidij palmi: ⁊ lõgitudo sit ꝫm duas ꝑtes palmi vnius: ⁊ spissitudo sit sicut grossitudo dimidij digiti. Et nõ est curãdū vtrū vna q̃ apponit̃ in vase sit nigra: aut alba: aut si ponas acetū forte solū sine vuis: cooꝑi ergo vas post ꝯstrictionẽ laminaꝝ: ⁊ stringe os ei⁹ ⁊ oppila: ⁊ reuertere ad vas trãsactis. x. diebus: ⁊ aufer laminas: ⁊ rade zimar de laminis paulatĩ: ⁊ reponas iterū eas ĩ vase: ⁊ dimitte dieb⁹ totidẽ: ⁊ iterū abrade: ⁊ fac istd̃ donec cõsumenẽ lamine: ⁊ postq̃ ꝯsumpte fuerint pone alias laminas: ⁊ fac vt fecisti prius donec habeas zimar quãtū vis.

¶ Modus alius.

Inquit Dio. fit zimar ĩ hũc modū. Pone acetū forte in aliq̊ vase fictili: ⁊ cooꝑi vas cū cooꝑtorio facto ex ere curuo vł plano: si nõ inueneris curuū sine aliq̊ foramĩe: ne vapor aceti exhalet extra: et ingras oĩ. x. die: ⁊ rade a cooꝑtorio zimar: ⁊ collige et serua: vel accipe laminas ereas: et pone. i. suspẽdas in vase vbi sit acetū forte: et sit suspensio eaꝝ ita vt nõ tangat acetū: ⁊ in quolibet. x. die requiras: ⁊ rade qd̃ inuentū est in laminis ex zimar. Et dixit etiã ꝙ fit ꝫm hũc modū: ⁊ est vt accipias frustū eris fusi vel plura frusta: ⁊ sepeli eã in vinacio vue qñ acescit: ⁊ semꝑ qñ aliq̊d orit̃ ex zimar sup frusta collige: et serua. Et dixit etiã ꝙ fit ex limatura eris et ex laminis plũbi extensis subtilib⁹ proijciẽdo desuper limaturã et laminas acetū forte ter vel quater in die: ⁊ moue qualibet die semel: ⁊ fac ita donec vertat̃ in colorẽ viridẽ: ⁊ quidã aurifices faciũt zimar ꝫm modū diuersum ab istis: ⁊ est ꝙ terũt vrinã infantiū in mortario ex ere cabrusia. i. de cupro cū pistello de codẽ: ⁊ agitãt diu quousq̃ color eius vertat̃ in viridẽ colorẽ: ⁊ cū isto clarificant aurum. Et dixit Dio. modū aliū in zimar quẽ appellauit vermicularū vel vermiculosum. Et fit vt accipias mortariū ⁊ pistellū de cupro: ⁊ ꝓijce in eo de aceto forti al. ⁊ tere agitãdo cū pistello donec acetū ingrossetur: deinde adde acetū iterū ⁊ de alumine rotundo ⁊ sal gẽma clara lucida ⁊ de sale multū albo ⁊ de salnitro: de quolibet ana. ℥. ij. ⁊ tere agitando diutius in sole estiuo: quousq̃ vertat̃ in colorẽ zimar ⁊ ingrosset̃: deinde coque ipsum: et ista spẽs zimar est pulchri coloris ⁊ fortis opationis. Alij faciũt in hunc eundem modū addẽtes tm̃ vni parti aceti duas vrine vetuste: ⁊ de medicinis predictis easdẽ portiones. Et sunt q̃ adulterant zimar cum ere adusto et gummi arabico miscentes ⁊ faciunt in modum supradicti vermiculosi.

¶ Modus alius faciendi zimar.

Accipe partẽ salis ⁊ partẽ farine ordei: ⁊ tere vtrãq̃ cum aceto: et linias cum eo ollam terreã a parte interiori: ⁊ dimitte diebus quousq̃ inuenitur zimar sicut zimar nouum: ⁊ rade ⁊ repone.

¶ Modus comburendi zimar.

Accipe zimar: et pone in patella terrea sup ignẽ et misce quousq̃ videas colorẽ eius mutari ita ꝙ vertat ad colorẽ thutie: ⁊ postea aufer ab igne et sine tepescere et collige: et serua et vtere: ⁊ habeas de zimar qd̃ gñat̃ in mineris in insula cypri qd̃ apparet sup aliq̊s lapides in q̊b⁹ est es: ⁊ ẽ qd̃ stillat a speluca: ⁊ id qd̃ ex eo appet sup lapides ẽ parū: scd̃m id qd̃ iuenit̃ ĩ mineris ẽ maioris quãtitatis ⁊ pulchri coloris: ꝫ nõ ẽ bonū ꝓpter nimiã quãtitatẽ q̃ admiscet̃ ei ex lapidibus: ⁊ sũt q̊ adulterãt cū ml̃tis reb⁹: sicut cū pumice ĩ marmore pistatis: ⁊ sũt q̊ miscẽt cū calcãto: ⁊ q̊ vult cognoscere illud qd̃ est adulteratū cū pumice: vł cū marmore madefaciat manū suã in aquã: ⁊ ponat sup eū: qr statim dissoluet̃: ⁊ sunt qui masticãt ex eo cū dẽtibus: ⁊ sic ꝑcipiũt lapides: ⁊ discernit̃ id qd̃ est adulteratū cuz vitreolo: ponẽdo ipm̃ in lamina ferrea super ignẽ: ⁊ si cõtinet aliquid vitreoli quãdo erit cõbustū fiet rubeū: sed id qd̃ nõ est adulteratū remanet in suo colore ⁊ sua figura. Et melior specierū ei⁹ in nostris partibus est qd̃ est magis viride fortioris odoris adurens gustum: ⁊ fortioris operationis.

¶ Modus cõburẽdi ⁊ albificãdi auripigmentū: ⁊ sublimandi ipm̃ ⁊ cõburendi: ⁊ vertendi citrinum in rubeum.

Pone auripigmẽtū ĩ vase fictili sup carbones accensos: ⁊ agita ipm̃ satis sine intermissione: ⁊ qñ erit valde calidum: ⁊ color mutatur: auferas ab igne: ⁊ dimitte infrigidari: ⁊ tere ⁊ repõe: ⁊ virtus ei⁹ est qm̃ ipm̃ putrefacit ⁊ pungit pũctione magna: et aufert carnẽ superfluam in vlceribus: ⁊ abradit pilos.

¶ Sublimatio arsenici.

Sume de arsenico citrio id qd̃ ex eo est hũidi⁹ ⁊ laminosuz: vcz qd̃ assimilat̃ laminis auri: et tere cū tantũdẽ salis qd̃ comedit̃: et pone inter duas patellas terreas vitreatas: ⁊ luta eas cū terrea vitriarioꝝ: ⁊ pone super ignẽ: ⁊ dimitte ipz donec dissoluat̃: ⁊ ascẽdat fum⁹ ei⁹: ⁊ adhereat ad tectū superioris patelle: deide aufer ab igne: ⁊ sine tepescere: ⁊ tũc aꝑi vas: ⁊ rade qd̃ inuenies adherẽs tecto superioris patelle ⁊ misce ipm̃ cū eo qd̃ remãsit ĩ patella iferiori: ⁊ tere ĩsimul ⁊ pone iteꝝ ĩter patellas vt prio fecisti: ⁊ pone sup ignẽ ad sublimãdū iteꝝ: ⁊ facias h̊ tertio ⁊ quarto ⁊ totiẽs ꝙ id qd̃ ascẽdit fiat al. sicut cerusa: qd̃ q̊dẽ collige ⁊ ꝫua necessitati.

¶ Modus vertendi arsenicum citrinum in rubeum.

Verūtñ qui vult facere ipm̃ de citrino rubeū opz ꝙ frãgat cuz in frusta mediocria: et ponat in olla segregatum: et oppilet os olle: ⁊ ponat in furno panis: et dimittat spacio quinq̃ horarū: deinde frangat ⁊ auferat: quia tunc inueniet arsenicum rubeum pulchri coloris.

¶ Modus albificandi argentū viuū per sublimationẽ.

Accipe de argento viuo bono et purificato a plumbo ⁊ omni alia sorde: et tere ipm̃ cum pondere eius de calcanto bono: ⁊ proijce super eū acetū ⁊ assidua pistatione quousq̃ argentū viuum totum coaguletur: et nihil de eo appareat in calcanto. Tunc ergo exicca ipm̃ modicū ab humiditate aceti: ⁊ pone inter duas patellas: ⁊ luta cū argilla: ⁊ pone super ignem: et fac ignem sub eo tanto spacio tp̃is quanto faceres si velles coquere carnes: deinde aufer ab igne: et dimitte infrigidari patellas: et accipias: et aperi eas: ⁊ tunc inuenies partem argenti viui adherentẽ tegmini patelle superioris: ⁊ partem eius mortuam: ⁊ partem eius viuã: tunc ergo collige totū: ⁊ adhibe simul terẽs fortiter vt prius: ⁊ semper rora cum aceto: ⁊ iterū pone inter patellas: ⁊ luta labia cum argilla: ⁊ pone super ignẽ: vt prius fecisti: et hoc totū fac septies vel amplius: vel minus quousq̃ fiat album: quod collige ⁊ serua.

¶ Modus sublimãdi medicinam acutam que lingua arabica nominatur adhichbardic.

Sume arsenici citrini puluerizati calcis viue alchalizmar añ. li. ß. argenti viui li. j. salis armoniaci quartã partẽ libre vnius: terant̃ oĩa cum aqua prio donec moriat̃ argẽtuz viuū: deinde sicca ⁊ tere scd̃o: ⁊ pone in alutel ad sublimãdū: ⁊ forma alutel est ꝙ accipias ollã ⁊ patellã vnã terreã: ⁊ facias in patella foramen ad magnitudinẽ orificij olle: ⁊ cõstrue orificiū olle sup foramẽ qd̃ fecisti in patella: ⁊ luta eã simul cū argilla sapienter: deinde fac furnū paruū: ⁊ pone patellã sup furnū: ⁊ luta bene ab oĩbus partibus eius: deinde pone mediã in olla: ⁊ cooperi ollã cū parapside vitreata: et luta orificiū olle bene cū labijs ꝑapsidis vndiq̃: post hoc accẽde ignẽ sub olla horis sex: qr medicina sublimabitur ⁊ ascẽdet supra patellã: ⁊ adherebit parapsidi: cū ergo infrigidatū fuerit aperi vasa: et abrade medicinam a parapside: ⁊ repone: ⁊ vtere: illud autẽ qd̃ remãserit in fundo olle serua simil̃r: et vtere eo pro corrosiuo: etiã qui vult medicamen fortius eo opz ꝙ radat id qd̃ remansit in fundo olle cum eo qd̃ sublimatū est: ⁊ terat totū simul: ⁊ ponat iterū in alutel: ⁊ accendat ignẽ desubtus donec sublimet̃: est namq̃ fortius satis quod sublimabitur: et qui ponet eū ad sublimandum iterum ⁊ tertio erit melius.

¶ Modus faciendi zinzifur: ⁊ est cinaprium.

ACcipe argēti viui et sulphuris citrini aā. Et quidā ponunt minus de sulphure: misce: ⁊ pone totū in vase vitreato de terra qđ possit subsistere igni: ⁊ imple tertiā partē eiꝰ ex medicia: ⁊ duas partes eiꝰ relinque vacuas: deinde cooperias vas cū parapside vitreata: ⁊ luta sapiēter cū creta ⁊ pilo ꝯfectis insimul: deinde edifica sibi furnū quadratū: et pone vas in medio furni q̃drati: ita ꝙ due ꝑtes vasis q̄ sunt vacue supra medicinā sint supantes extra furnū: ⁊ sit fundus vasis distās a solo fornacis mensura duaꝝ partiū palmi: deinde accēde ignē sub eo. xij. horis: deinde ꝑmitte furnū frigescere: postea frange vas ⁊ inuenies zinzifur.

Modus faciēdi calcē: ⁊ abluēdi eā que est necessaria cōbustioni ignis ⁊ fororunculis acutis: et modus faciendi confectionē medicine que fit ex ea ad depilandū pilos.

FIt calx in partibꝰ nr̄is plurimū ex lapidibꝰ notis in mineris eoꝝ. Et sunt ex hoībus q̄ faciūt eā ex petra marmoris albi: ⁊ fit ex corticibꝰ ouorum ⁊ ex testis ostracoꝝ viuētiū in mari. Uerūtamē melior calx ad faciendū medicinā est illa que fit ex corticibus ouorum: et post illam melior est illa que fit ex marmore. Sed modus faciēdi calcē ex corticibꝰ ouoꝝ est: vt accipiat̄ de corticibꝰ ouoꝝ quātitas: et in olla noua ponant̄ cortices ouoꝝ: et coopiat̄ olla: deinde in fornace figuli ponat̄ semꝑ q̄diu vasa sunt in fornace: postea detege ollā si appareat sicut calx: bn̄: si nō aūt: remitte in fornacē: ⁊ tādiu sic fac ꝙ fiāt albi sicut calx albissima. Et si furnus figuli nō est tibi bn̄ paratꝰ accēde sub eis ignē: ⁊ suffla cū folle donec fiāt sicut dixi. Et per hūc modū opꝫ ꝙ fiat ex marmore ⁊ lapidibus alijs: qm̄ intētio nostra nō est nisi vt incendantur et adurantur donec fiat calx ⁊ fiat alba.

Modꝰ abluēdi calcē q̄ est necessaria cōbustioni ignis.

ACcipe de calce viua id qđ est de ea albū et mundū: et tere: et cribra calcem albā et mundā. Et pone in parapside mūda: et ꝓijce sup eā de aqua dulci quantitatē ita ꝙ cooperiat̄ ab aqua: et dimitte per horā: postea misce. Et cum residentiā fecerit ad fundū vasis: proijce aquam: ⁊ fac ita septem vicibus vel decem: postea proijce aquam desuper et repone. Et confert ad alcharin. i. rubori et vesicis: et combustionibus ignis dissoluta in aqua vel oleo rosato. Aliter aleoxim. i. rubori cum vesicis in facie.

Modus ꝯficiēdi medicinā depilātē capillos vna hora.

ACcipe de calce lapidū vel marmoris vel ouorum vel ostracorū partes duas: et de auripigmento citrino partē vnam: pone in mortario facto ex plumbo: ⁊ proijce desuper aquā: vel aquā ordei: et tere donec fiat nigrū: et postea oportet ꝙ calefiat cum igne qn̄ linit cuꝫ eo in balneo: qm̄ ista medicina facit corpus lene et subtiliat pilos nascituros.

Modus psilotri noti.

ACcipe calcis partes octo: auripigmēti citrini partē vnā: tere et cribra: ⁊ coque in vase eneo cū tāta quātitate aque qua cooperiat̄. Et coque quousq̧ pēna intromissa in medicina depiletur per se facile.

Modus comburendi salem.

ACcipe de sale et tere: et pone in vase terreo: ⁊ luta labia vasis cū cooꝑtorio simul cū argilla: et sepeli vas: et inter prunas dimitte donec comburat̄. Et sunt qui ponunt salē in pasta: et sepeliunt sub prunis donec pasta fuerit combusta. Et sunt qui abluunt in aqua et dimittūt desiccari: postea ponūt in olla: et cooperiūt: et accendūt ignē sub ea: et ponūt circū ollam prunas: qr̄ sal non cessat crepitare donec sit combustus. Et qn̄ quieuerit a crepitatione erit combustus: sed ego terebā salem bene: et ponebam in olla super ignē: et exufflabā donec erat combustus.

Forma combustionis calcanti et specierum eius que sunt atramentum et vitriolum.

ACcipe calcantū: et pone super testā nouā: ⁊ pone testā suꝑ prunas: et vre: et sit quantitas adustionis si fuerit calcantū non multe humiditatis qn̄ nō apparebūt ampulle: et erit desiccatū desiccatione forti. Et si fuerit ampliꝰ hūiditatis opꝫ qđ dimittat̄ suꝑ prunas: quousq̧ mutet̄ color eiꝰ: ⁊ qn̄ mutabit̄ color eius infra se: ⁊ verteretur ad similitudinē mogre: idest sinopidis: tunc opꝫ ꝙ auferas ab igne: et purges: et sunt qui ponunt super prunas: et exufflant desuper donec declināt ad citrinitatē: aut ponūt suꝑ testā: ⁊ ponūt super prunas: ⁊ miscent donec mutetur color.

Modus adurēdi alumen ⁊ cognoscendi bonū ex eo.

SPecies aluminis sunt mlt̄e: ⁊ melior eaꝝ ē qđ scidit̄: ⁊ ē albū ⁊ nouū stipticū sine lapide: post id hūidū ⁊ clarū: cuiꝰ ꝑtes sunt eq̄les hūide sine lapide: sꝫ modꝰ cōbustiōis eiꝰ est sicut cōbustio calcāti nisi ꝙ nō fit rubeum sicut illud.

Modus cōbustionis coralli.

TEratur corallꝰ ⁊ ponat̄ in olla terrea: ⁊ ponat̄ in furno ꝑ noctē: si bn̄ cōburit̄: bn̄ est: si nō aūt iterum ponat̄ donec comburat̄: ⁊ sunt qui ponunt in crucibulo et exufflant: et comburitur sicut vis.

Combustio spume maris.

POne eam in olla terrea ⁊ cooperi: ⁊ luta cum argilla: ⁊ pone in furno quousq̧ adurat̄: deīde accipe ⁊ repone. Et quidā ponūt suꝑ prunas ⁊ cōburunt exufflando: sed ablutio eiꝰ est sicut ablutio climie.

Combustio nitri.

TEratur ⁊ ponatur in crucibulo super prunas salnitrum. Et exsuffletur donec aduratur quēadmodum dictum est de sale. Et si non aduritur bene iterum ponatur et exuffletur donec aduratur quantum oportet.

Combustio salnitri.

SAlnitrū ꝯburit̄ sicut sal. s. vt ponat̄ ī testa suꝑ prunas: ⁊ exufflet̄ donec adurat̄. Cōbustio boli armeni ⁊ lugibat: ⁊ terre hispanice: ⁊ almogre ⁊ alioꝝ lapidū. Frāge qđcūq̧ eoꝝ ī frusta quātitatꝭ fabe: ⁊ suꝑ testā vel laminā ferreā pōe: ⁊ misce sicut est tibi volūtas adurendi vel assandi.

Modus faciēdi crocum ferri.

ACcipe de limatura ferri quātū vis: ⁊ pone in lamīa ferrea: postea suffla cū folle donec calefiat lamina ⁊ limatura: ⁊ pone in mortario ferreo: ita calidā: ⁊ tere bene: ⁊ iterū pone in lamina: ⁊ exuffla scđo donec calefiat ad ignē vt priꝰ fecisti ⁊ tere. Et fac ita decies vel ampliꝰ: qr̄ quāto plꝰ feceris tāto meliꝰ: qn̄ ergo ꝯuersuꝫ fuerit in colore croci: si adheserit alicui rei color eius non separabitur: ⁊ iuuamētū eiꝰ est ꝙ qui depilauerit pilū suꝑfluū vl̄ male granatū ī palpebra ⁊ posuerit suꝑ locū a q̊ euulsus ē: ⁊ ponet de limatura ista sic ꝑparata sepe ꝓhibet ortū eiꝰ: ⁊ sunt q̄ ponūt eā ī vnguētis qn̄ volūt exiccationē eoꝝ fortē: ⁊ sunt q̄ vtunt̄ ea sola: ⁊ q̄ ꝓijciūt eā suꝑ vlcus humidū: cuius sanatio est difficilis ⁊ exiccat eum potenter.

Modus purificandi limaturam ferri.

ELigat limaturā ferri purā cū aqua: ⁊ nō sit mixtio alicuiꝰ alteriꝰ metalli. Nā si ibi eēt mixtio alicuiꝰ sicut eris vel plūbi: aut vitri: ⁊ dare t̄ in potu alicui occideret: ponat̄ ergo de ea quantum vis in vase mundo super quam proijciat̄ parum aceti: ⁊ ponatur sub sextorio mundo: et iterum suꝑ sextorium ponat̄ coriū aliquod: et dimittatur. xxx. diebus: vel ad minus. vij. diebus: ⁊ postmodū extrahe: ⁊ inuenies colorem eius sicut zimar: et desiccat: tere: ⁊ vtere: ⁊ sunt qui abluunt eā cū aqua dulci: aut cū aceto: ⁊ colant ꝑ pannuꝫ ⁊ dimittūt sub sextorio quousq̧ putrescat: ⁊ postea abluūt ⁊ reponunt: ⁊ virtꝰ eius est ꝙ iuuat illos quoꝝ color faciei est croceus: ⁊ facit impinguari corpus.

Modus assandi scoriam ferri.

TEratur tritura grossa: ⁊ ponat̄ in aceto vel rob: postea extrahatur ab eo: ⁊ exiccet̄: ⁊ assetur super prunas.

Modus abluendi scoriam ferri.

OPortet ꝙ abluat̄ anteq̄ꝫ asset̄: ⁊ post etiā abluat̄ sicut diximus in limia ⁊ marchasita.

Modus limitature auri ⁊ argēti quibꝰ vtimur in medicinis cordis sicut chelthe.

ACcipe de auro bono ⁊ puro frustuꝫ: ⁊ habeas corā te ꝑapsidē cum aq̄ mūda dulci: ⁊ habeas pānū de lino aspeꝝ mūdū: cuiꝰ vnū caput teneas ī manu tua. Aliđ stet mixtū fundo ꝑapsidis in aqua: tunc frica aurū in pāno semꝑ madefaciendo pannum cum aqua: ⁊ limatura descendet in

fundo vasis subtilis: fac ergo tādiu ꝙ limetur de auro illo quātum volueris: deinde dimitte per horā: ⁊ proiice aquā cū facilitate: ⁊ ablue ter: ⁊ sicca: ⁊ serua. Eodem modo fac de argēto. Et sunt qui limant lima subtili: et sic vtuntur.

¶ Tractatus secundus de preparatione medicinarū que fiunt ex plantis.

¶ Modus faciendi aloes.

Aloes est succus cuiusdā herbe q̄ nascit in sicutre vel in sicutra ſm qđ audiuim⁹: ⁊ modus opatiōis eius est: ꝙ terit herba illa: ⁊ exprimit succus eius: ⁊ coquit succus donec cōgelet: et ponitur in vtrib⁹ ex corio: ⁊ reponit donec exiccet: ⁊ melior manierū ei⁹ est qđ cito frāgitur: ⁊ habet odorem bonū: et color eius est sicut color epatis.

¶ Modus ablutionis aloes seu preparationis ad expellendam malitiam et acuitatem eius et conficiendi ipsum.

Recipe de aloe succutrino mūdo qđ cito frāgit ⁊ h3 colorē epatis: ⁊ odor ei⁹ est bonus: pōdus lib. j. tere bñ ⁊ cribra: deinde accipe casielignee spice nardi: asari: squināti: carpobalsami: xilobalsami: cinamomi: ligni aloes: croci: masticis: lacce. aā. ʒ. iij. cōtūde ⁊ coque in lib. vj. aque donec cōsumpta sit medietas aque: cola ⁊ exprime: ⁊ repōe in vase vitreo ⁊ rora aloes ex ista aqua donec imbibat totū: ⁊ pone sup vas marmoris: aut vitri: ⁊ tere in sole bene: pone in parapside mūda: ⁊ cooperi pāno grosso: ⁊ dimitte siccari ab illa aqua: ⁊ cū desiccatū fuerit: reduc iterū ad trituram scđo et imbibe iterū ex aqua ista: ⁊ dimitte siccari sicut prius: ⁊ iterato facies hoc donec aqua penetret partes ei⁹ oēs: et sit tota aqua cōsumpta vel expleta terēdo: imbibēdo: ⁊ desiccādo: sicut dictū est: ⁊ cū vltimo desiccatū fuerit repone in vase vitreo mūdo: ⁊ da ex eo solo sine admixtione alterius medicine pōdus auī. j. et vtere eo in medicinis laxatiuis: ⁊ spēb⁹ hiere et aliis medicinis ī qb⁹ aloes ingredit.

¶ Modus alius ablutionis.

Et qui vult eo vti in egritudinib⁹ melācholicis in quib⁹ eget euacuatione melācholie preparet sic. ℞. croci: spice nardi: cinamomi: xilobalsami: carpobalsami: casieligneę: asari aā. ʒ. x. squināti: sticados arabici aā. ʒ. v. coque ī li. x. aque fontis sup ignē leuē ⁊ puū quousq3 remaneat tertia pars: ⁊ cola cū colatorio grosso et exprime. Deinde accipe de aloe citrino lib. ij. et tere: ⁊ cribra: ⁊ imbibe ex aqua ista supra petrā marmoris: et assidua triturā ei⁹ ⁊ infusionem ⁊ desiccationē ſm supradictā disciplinā donec biberit aquā illā totā: vltimo tere: ⁊ serua in vase stricti orificii ne ꝟtutē amittat: ⁊ oppila os vasis: ⁊ tua iterest vt addas ⁊ minuas ex medicis istis ſm oportunitatem egritudinis.

¶ Forma adurendi aloes.

Oportet ꝙ ponas aloes in olla munda super prunas donec aduratur.

¶ Modus acceptionis aque cucumerū dulcium.

Purgat cholerā que est in stomacho ⁊ intestinis: ⁊ extinguit acumē eius: dosis est a tertia lib. j. vsq3 ad. ij. tertias lib. cum. ʒ. x. zuccari.

¶ Modus decoctiōis hierepigre que est necessaria vt reponatur ad horam necessitatis.

Recipe de sticados arabico pulegii aā. ʒ. v. epithimi. ʒ. xx. anisi: feniculi: se. aneti aā. ʒ. iij. cinamomi. ʒ. x. agarici. ʒ. v. aduna hec ⁊ tūde: ⁊ infunde in li. x. aque calide: et dimitte in estiuo tpe in vase stricti orificii: ⁊ cooperi: ⁊ dimitte. viij. diebus: deinde extrahe in vase: ⁊ cola cū expressione: ⁊ iterū mitte in vase: ⁊ pone ibi de hiera quā scripsimus pondus. cc. ʒ. ⁊ luta os vasis cū argilla ⁊ pilo: ⁊ dimitte in sole. xviij. dieb⁹: ⁊ post repone vas: ⁊ da ex eo in potu quātitatē lib. j. in egritudinibus melācholicis ⁊ in egritudinibus capitis omni die postq3 miscueris vas: ⁊ misce cū ea. ʒ. j. olei de cherua recētis: ⁊ assidua hoc. vij. diebus ꝯtinuis: quia est nobilissimum: ⁊ ꝓficias multum: ⁊ ego nominaui operationem eius in lib. medicinarum hierepigre.

¶ Forma extrahendi lac scamonee.

Radix hui⁹ lacticinii de q̄ extrahit scamonea est grossa: sicut cor messhude: idest vitis nigre: ⁊ color ei⁹ exterior ē cinericī⁹: ⁊ interi⁹ ē alba grauis odoris plena hūiditate. Et illi q̄ colligūt lac ei⁹ ī fine mēsis februarii faciūt foueas circū radicē arboris: ⁊ icidūt ex venis ei⁹ quātitatē duorū digitorū: ⁊ ponūt circa radicē ei⁹ iuxta locū incisiōis duas ollas aut tres ollas: ſm ꝙ de lacte ei⁹ egredit: ⁊ dimittunt vsq3 mane: postea cōgelat: ⁊ est scamonea. ⁊ dixit Diosco. Sūt q̄ fodiūt circa radicē circulariter: ⁊ sternūt circa radicē ei⁹ ī fouea folia nucis postq3 incise sunt vene ei⁹: ⁊ sic recipiūt sup ipa folia hūiditatē manantē ex radice. s. lac ei⁹: ⁊ dimittūt siccari ⁊ seruāt. Et melior scamonea est illa que est clara ⁊ leuis: ⁊ spōgiosa: ⁊ h3 colorē sicut color glutinis coriorū bonorū. Uerūtñ apđ nos est melior illa q̄ est celestis coloris q̄ apportat de Antiochia. Et adulterat scamonea cū scarcocolla ⁊ lacte tithymalli. Et cognoscit illa q̄ est bona nō adulterata q̄ nō pūgit vł mordicat linguā forti mordicatione: q̄r tunc nō h3 admixtū lac tithymalli. Et peior specierū eius est que affertur de canaam ⁊ de palestina: ⁊ sunt iste due spēs graues ⁊ grosse substātie adulterate cū lacte tithymalli ⁊ farina siliginis. i. chersene.

¶ Modus coquendi scamoneam ⁊ preparandi ad repressionem eius malitie.

Dixit Melzigiar: ex prudētia aliorū medicorū ille q̄ vult ꝓparare scamoneā op3 ꝙ accipiat đ malis dulcib⁹: ⁊ diuidat ea in duas ptes: ⁊ extēdat illas medietates in fundo vnius olle: ⁊ sunt qui terūt mala ⁊ extēdūt ea in fundo olle quātitatē grossitudinis vnius digiti: ⁊ ponūt scamoneam sup frusta malorū: vel sup ipsam carnē malorū tritorū si mauis illud qđ faciūt: ⁊ facies solū vnū ex scamonea et aliud malorū: ⁊ sic facies gradatim quousq3 olla sit semiplena. Deinde ꝓpara iterū ollā aliā ſm eandē formā cū malis et scamonea. Et ita tres vel quatuor ollas: ⁊ plures ſm volūtatē tuā. Et pone ollā super ollā: ⁊ luta orificiū olle cū fundo alteri⁹ cū pasta: ⁊ cooperi superiorē ollā cū coopertorio. Et oppila bene cū pasta etiā: ⁊ pone ī medio furni calidi: ⁊ dimitte nocte vna vsq3 mane: ⁊ aperi furnū ⁊ ollas: ⁊ extrahe scamoneā. Et si inueneris mala que sunt sub scamonea ⁊ circū sicca ⁊ cōbusta: tūc vtēdū est ex ea: alr vero nō. Et sūt ex medicis q̄ miscēt cū aniso vel semie apii aut dauco ante: ⁊ ꝓficiunt cū oleo amigdalarū dulciū: aut assant eā in malo mūdato a granis: aut in citonio: ⁊ vtūtur: ⁊ talis ꝓparatio ꝓhibet a potāte eā nauseā ⁊ tortiones vētris ⁊ stomachi dolores: ⁊ intestinorum.

¶ Forma extrahendi succum tithymalli.

Tithymalli multe spēs sunt: ⁊ mod⁹ extrahendi lac ipsi⁹ est talis. Incidat summitas ei⁹ in mēse aplis: ⁊ summitas ei⁹ icisa iclinet sup vas aliqđ mūdū. Et exprimant ramuli singłr donec lac ei⁹ egrediat totū: ⁊ fac hoc ex plurib⁹ ramulis ⁊ plātis donec habeas de lacte q̄tū volueris: ⁊ desicca eū ī sole. Et vtere eo in purgādo melācholiā ⁊ phlegma ⁊ ad vomitū ꝓuocādū: ⁊ sunt q̄ cōficiūt lac in farina siliginis: ⁊ faciūt pilulas ad magnitudinē ciceris ⁊ seruāt. Et sunt q̄ faciūt lac ipm distillare sup ficus sup vnaquāq3 ficū. iij. vel. iiij. guttas: exiccāt ⁊ seruant. Et q̄ vult ꝓuocare secessum comedat ex eis tres ficus: ⁊ ducet multū. Uerūtñ lac tithymalli guttur exasperat: ⁊ facit raucescere sumentē se. Et ꝓpter hoc qui vult eo vti: op3 vt pilulas quas ante diximus inuoluat in melle dispumato: ⁊ sic vtatur.

¶ Modus extrahēdi succum a tapsia.

Tapsia est plāta q̄ orit in terra ses sigilmessa q̄ assimilat plāte balach ī figura sua. Et lacticiniū ei⁹ extrahit in hūc modū. fodias terrā circū radicem ei⁹: ita ꝙ radix detegat a terra: ⁊ sit fouea rotunda circa radicē. Deinde scindat cortex ei⁹: ⁊ cooperiat fouea vsq3 mane: q̄r colliget sup radicē lacticiniū clarū mūdū: qđ collige sicca ⁊ serua: ⁊ lachrymū hic vocatur tapsia. Sed qui vult extrahere succū radicis eius: fodiat ⁊ extrahat radicē ⁊ purget eā ⁊ terat: ⁊ exprimat eā cū torculo: ⁊ extrahat succū: ⁊ siccet in sole in vase fictili grosso vitreato ⁊ seruet. Sunt q̄ terūt folia cū radice simul: ⁊ sic exprimūt succū: ⁊ iste succus est debilis virtutis. Et differētia eorum est ꝙ succus ex radice sola est pinguis: spissus: ⁊ succus foliorū ⁊ radicis simul est humidus: ⁊ succus radicis q̄ñ h3 admixtū succū foliorū desiccat ⁊ facit exiccare ꝓpter vim vlceratiuā quā h3. Et op3 ꝙ ille qui extrahit lachrymum eius non extrahat eum in die in quo sit ventus. Et caueat ab odore vaporis eius: ⁊ quod non tangat eum in aliquo membro nudo. Nam ipsum inflaret tantum: ⁊ ficret desic-

catum id qđ ex mēbꝛis eius esset detectū ꝓpter fumositatē eius: ꝛ liniat cū hoc membꝛa sua nuda ex ceroto liqđo: vel oleo rosato. Et virtus corticis radicis tapsie ꝛ succi eius ꝛ lachꝛyma ei⁹ est laxatiua: ꝛ narrauit mihi qđā fidelis φ ex saracenis sunt q̄ qñ volūt cauterizare aliquā partē corpis aut incidere aliqđ supfluū a mēbꝛo aliquo: ponūt super illud de plāta ista. Nam ipsa vrit sicut ignis: et facit opationem cauterij.

¶ Modus extrahēdi succum cucumeris asinini.

Accipe de cucumerib⁹ illis q̄ sunt bñ maturi: ꝛ dimitte eos sic collectos vna nocte. Deide accipe vas ꝛ pone sup eū cribꝛū: ꝛ pone sup euꝫ cultellū resupinatū: ita φ acies ei⁹ sit ꝯsus superiorē ptē ꝛ opposita ꝯsus cribꝛū. Et diuide p mediū cucumeris singulr̄ sup cribꝛum: ꝛ expꝛime id qđ est in eis de hūiditate sup cribꝛū: donec descēdat in vas suppositū. Et qđ cadit de carnositate eorum super cribꝛū expꝛime donec descēdat cū tota substātia ei⁹ per cribꝛū in vas. Deinde pone sup id totuꝫ qđ collectum fuerit ex eis aquā dulcē: et quidā ponūt aquā marinā: ꝛ lauant: et ꝓiciunt aquā: et sunt q̄ iterū colāt cū aqua pꝛima que egressa est a cucumerib⁹ substātiam q̄ remāsit sup cribꝛū: ꝛ miscēt bñ: et cooperiunt cuꝫ pāno: ꝛ expectant donec grossities ad fundū vasis descēdat: et separat̄ subtilitas ꝛ aqueitas q̄ē ibi a grosso. Et cū hoc feceris: aufer aquositatem ei⁹: ꝛ ꝓice leuiter extra. Et si remanet iteruꝫ aliqđ sup eū de subtili aquoso collige ipm cū spongia vel coto: ꝛ pone grossum ei⁹ in vase lapideo: ꝛ tere quaqꝫ die cōtinue donec ispisset̄: ꝛ sit aptū ad trociscos formādos: ꝛ fac trociscos ꝛ sicca ī vmbꝛa: ꝛ si miscueris cū eo aliquātulū gūmi arab, aut diag. erūt trocisci magis adherētes ī ptib⁹ suis: ꝛ substātia eoꝝ erit sicut vitrū: ꝛ seruabit̄ p amplius tempus.

¶ Alius modus ꝯm Dio.

Dixit Dio. sunt aliqui q̄ cinerē cribꝛatū sup terrā extēdūt: ꝛ faciūt in medio ei⁹ foueam: et ponūt pānū triplicatū sup cinerē: ꝛ ꝓiciunt succum cū toto qđ est cū eo ex aq̄ sup pānū: qm̄ cinis sugit qđ est in eo de aquositate cito: et qñ fuerit desiccata terūt grossitudinē ꝯm disciplinā quaꝫ narraui pꝛius. Et qđ ex electuario habebit colorē: sicut succus porri: vel sicut zimar: ꝛ hꝫ in se turbulētiā seu grossitiem et grauitatē est malū: ꝛ nō est laudabile: et meli⁹ ex eo ē qđ hꝫ viriditatē paucā declinātē ad albedinē parūper: ꝛ qđ est simile colori ambꝛe: et est cū hoc leuis ponderis et tactus leuis ꝛ est calidū. Et qui appꝛopinquabit ipsum igni inflammabit̄ ꝛ cōburet̄ cito: ꝛ nō est nimis vetustū. x. annoꝝ vsqꝫ ad. vij. et vir⁹ eius est fortioꝛ ꝛ melioꝛ qui voluerit eo vti in vomitu et laxatiōe vētris. Et dosis ei⁹ ꝯpleta ē. iiij. ps. ʒ. j. ꝛ ꝓprietas ei⁹ est attrahere hūores phlegmaticos ꝛ melācholicos p vomitū: ꝛ p vētrē: ꝛ adulterat̄ cū admixtiōe ei⁹ de succo cucumeris domestici aut cū amilo: vt assimiletur electuario bono claro albo leui.

¶ Modus extrahendi succum absinthij.

Accipe absinthiū qñ est in fine sue teneritatis ꝛ bonitatis: cōtere eū mane añ ortū solis: quia tunc succus ei⁹ exibit meli⁹ et facilius: deinde stringe eū in torculo aut porte in pāno grosso et forti expꝛime cū trabe lignea sicut pꝛemunt artifices assor. i. cartamū: et expone succū soli donec erit ꝓpe desiccationē: ꝛ fac ex eo trociscos ꝛ serua. Et sunt q̄ ponūt succū ei⁹ sup ignē ꝛ coquūt donec coagulet̄: et ponunt cū eo parū gūmi arab. vt ptes ei⁹ sint meli⁹ adherentes et faciūt trociscos ꝛ seruāt. Et qđā adulterāt eū cuꝫ amurca olei: ꝛ ꝓpter hꝫ nō recipiat̄ nisi a fideli viro: ꝛ mūd⁹ clarificatus pur⁹ ex eo est fortis odoris ꝛ fortis amaritudinis: ꝛ virtus ei⁹ succi fortioꝛ ē ꝯtute absinthij. Et ꝯꝫ hāc disciplinā extrahit̄ succ⁹ ex scenrag. i. fumoterre: nisi φ aquositas ei⁹ est amplioꝛ aquositate absinthij q̄ opꝫ φ ingeniamur ad exiccādū ipm ampli⁹ in sole vel in decoctione sup ignem.

¶ Modus expꝛimendi succū ex gafid. i. eupatorio.

De mēse maij herba mollis recens q̄ nascit̄ in hortis vel viridarijs colligat̄ in mane: et qm̄ aquositas ei⁹ est pauca sempꝫ: quāto magis et q̄ nascit̄ in mōtib⁹. Accipe ergo ex ramis suis tenerellis: et caue a vēto vel a sole: ꝛ tere ipsaꝫ ante ortū solis: ꝛ expꝛime succum eius: et coque cū gummi arabico pauco quousqꝫ coagulet̄: et si poteris ex eo facere trociscos: bene: si nō aūt: serua sicut est. Et sunt qui adulterant ipsum cū alijs succis: quare opꝫ φ nō accipiat̄ nisi a fideli viro. Et sunt q̄ exponūt succū soli: ꝛ dimittunt donec siccatur vt possint facere trociscos: ꝛ faciunt ex eo.

¶ Mod⁹ extrahēdi succū ex tribulis marinis.

Acc⁹ hasa c: idest tribuli marini expꝛimit̄ sicut est gafid.

¶ Forma colligēdi euforbiuꝫ ꝛ eligendi ex eo quod bonum est.

Euforbium nascit̄ in terra q̄ dr̄ selgelmesa ꝛ fex: qđ sic colligit̄. Accipiunt̄ vētres pecudū: ꝛ lauant bñ ꝛ ligant̄ ad crus arboris: deinde accipiūt hoies lāceas: ꝛ stātes a lōge figūt acumē ferri in crus arboris: qm̄ inde effundit̄ gummi copiosuꝫ ī vētrē: ac si effunderet̄ ex vase aliq̄. Et aliqñ emanat ex eo sup faciē terre ꝓpter fortitudinem sui caloris. Et elegantius ex eo est id qđ est clarū viens fortiter: ꝛ est grauis saporis valde pꝛopter nimiam acuitatem eius.

¶ Modus faciēdi opium.

Opiū est lac papaueris nigri. Et dixit Diosco. φ modus extractionis eius est ꝯm hāc formā scꝫ φ venias ad papauera q̄ sunt cōplete maturitatꝭ postq̄ desiccata sunt a rore q̄ cecidit sup ea in mane: et scindat̄ cutis eoꝝ parū cum facilitate nō ꝓfunde: ne transfigat̄ cutis eoꝝ: sed supficies tm̄ incidit̄: qm̄ lac ingrederet̄ itra ꝯcauitatē papaueris: et nō posset postea colligi: deinde rade papauer circunquaqꝫ ex oī pte ei⁹ ꝛ icipe abꝛasionē tuā a summitate capitꝭ papaueris: ꝛ extrahe vsqꝫ ad finē scissure quā fecisti directe: et caueat rasor ne radat de cute ei⁹ cū lacte: ꝛ collige lac cuꝫ digito: et pone in vasculo vitreo: deinde expecta p tēpus aliquod: ꝛ reuertere iteruꝫ ad papauera pꝛima: qm̄ inuenies per scissuras quas abꝛasisti iteruꝫ lac egressum: qđ colliges vt dixi. Et hoc facies quousqꝫ aliqđ de lacte egreditur: et si vides aliqđ egredi scđo die et tertio collige etiam: deinde adhibe simul totum qđ collegisti: et tere in loco mundo donecc coaguletur vt possis ex eo facere trociscos.

¶ Forma extrahēdi succū ex papauerib⁹ ex quo fit opiuꝫ.

Accipe capita papauerū ꝛ folia eoꝝ: ꝛ tere bñ: ꝛ extrahe succū eoꝝ cū strictorio: aut alr̄: et tere succū illū assidue ī sole donec coagulet̄ totalr̄ φ possint ide fieri trocisci: ꝛ fac: ꝛ serua: ꝛ ꝯtus hui⁹ debilioꝛ ē ꝯtute opij: ꝛ melioꝛ spērū opij ē graue ꝛ pigue: ꝛ qñ frāgit̄ ē ī loco fracture lene ꝛ clarū declinās rubedini: ꝛ qñ fundit̄ sup eū liquoꝛ cito dissoluit̄: et q̄ applicauerit ipꝫ cādele icēdet̄: ꝛ emittet flāmā nō obscurā: ꝛ odoꝛ ei⁹ qñ extictū fuerit remanebit ꝯꝫ dispōnē suā pꝛimā nō immutatus: et adulterat̄ cū succo lactuce erratice: ꝛ succus hui⁹ lactuce hꝫ virtutē similē ꝯtuti papaueris nigri: sꝫ est debilioꝛ satis: verū in coloꝛe et odoꝛe multū assimilat̄ sibi. Et sunt alij q̄ adulterāt cū succo memithe: ꝛ cuꝫ diag. Sꝫ id qđ est adulteratū cū succo memithe qñ dissoluitur in aq̄ est odoꝛ eius sicut odoꝛ vel coloꝛ croci: ꝛ id qđ adulteratū est cū gūmi arabico est clarū ꝛ pauce virtutis.

¶ Mod⁹ colligēdi lac chelidonie ꝛ extrahēdi succū eius.

Accipe hui⁹ herbe q̄ ē crocei coloris valde: ꝛ amari saporis cōpleta maturitate: icidant̄ summitates ramoꝛuꝫ eius. s. qñ incipiūt apparere semina eius: ꝛ inclinentur rami sup vas mundum ex vitro vel ex alio: ita φ lachrymum eius cadat in vase qđ exponat̄ soli donec exiccetur: et fac trociscos ꝛ serua. Sꝫ q̄ voluerit succuꝫ eius expꝛimere colligat herbā ꝛ terat: ꝛ expꝛmat succū ei⁹ ꝛ desiccet: aut coquat pꝛmo donec ispisset̄. ꝛ postea ponat̄ ī sole donec desiccet̄. Dixit Dio. tere hāc herbā: et expꝛme succū ei⁹: et misce cū melle mūdo: ꝛ coq̄ ī vase ex ere puro: ꝛ in mūdo vase reserua: qm̄ ē magne ꝯtutꝭ ī clarificādo visuꝫ qñ posueris ex isto medicamine in oculū. Et dixit ꝓncipiū ort⁹ chelidonie ē qñ hirūdies icipiūt appere: ꝛ qñ desinūt appere: herba dsiccat̄ ꝛ nō appet. Et pp hꝫ appellat̄ herba hirūdinū. Chelidonia q̄re appellat̄ herba hirundinum.

¶ Forma extrahēdi succū corticum radicū mandragore.

Accipe cortices radicū mādragore dū sunt tenere ꝛ recētes: ꝛ cōtūde fortiter: et expꝛme sub aliqua re graui: ꝛ collige succū: ꝛ tere donec igrosset̄: ꝛ serua necessitati. Et sunt q̄ coquunt radices ī vino vsqꝫ ad ꝯsumptionē tertie ptis: et colant:

et colant:⁊ seruant. Et sunt qui colligunt lachrymuȝ eius facientes foramina in radice:⁊ colligunt quod emanat ex ea de humiditate. Uerum succus est fortior lachrymo: ⁊ lachrymum non reperitur vbiq;.

¶ Forma extrahendi succum ex succharā.i.iusquiamo.

ACcipe fructū eiꝰ cū oleis:⁊ extrahe succū:⁊ pone in sole:⁊ vtere eo suo anno:⁊ nō amplius:qr cito corrūpit. Et sunt q̄ terunt semē eius siccū:⁊ ꝓijciūt sup ipsum aquā:⁊ exprimūt succū eiꝰ:⁊ iste est melior succo folioꝝ eiꝰ in sedando dolores. Et sūt qui terūt plātā eius: ⁊ miscēt cū farina frumēti:et faciūt trociscos et seruant.

¶ Modus exprimēdi succum ex memitha.

INquit Dioscorides:memithe mltā hȝ aquositatē:⁊ color aq̄ ipsiꝰ ē silis colori croci:opȝ ergo ꝙ teraẗ cū ramis suis dū est recēs ⁊ tenera: et qđ expressum fuerit ponaẗ in sole in vase cooperto:⁊ dimittaẗ donec īgrosseẗ ⁊ fiat sicut lutū:deinde fiant ex eo sief:quibus vtere in alcohol ⁊ in vnguētis sup apostema ⁊ in egritudinibꝰ podagre calide et alijs. Sȝ ego accepi memithe:⁊ triui:⁊ extraxi succū eiꝰ sicut Dio.dixit:⁊ nō exiuit succꝰ eiꝰ glauci coloris queadmodū dixit:⁊ feci trociscos eoꝝ:⁊ declinauit color eoꝝ viriditati donec declinauerūt nigredini:⁊ q̄siui a mercatoribus q̄ venūt ab oriēte:⁊ dixerūt mihi ꝙ accipiūt succū eiꝰ ⁊ terūt cū amilo ⁊ faciūt sief:⁊ feci sicut dixerūt:⁊ declinauit color eoꝝ glaucedini:sed nō totaliter sicut illi q̄ apportanẗ de oriēte:⁊ dixerūt mihi alij ꝙ cōficiunt substātiā eiꝰ cū aq̄ fluminis,⁊ faciūt sief:⁊ hi sunt illi qui deferuntur ad nos de oriente:⁊ cū hoc toto ignoro veritatē eorum.

¶ Modꝰ extrahēdi succū prūoꝝ siluestriū ex q̄ fit acatia.

ACatia fit in misalim:⁊ ē succꝰ prunoꝝ siluestriū:⁊ modus extractiōis eius est ꝙ colligas plātā hāc cū fructu eius: ⁊ pone super eam aquā paucam ī vase:⁊ dimitte sic diebus aliquibus:deinde coque super ignē illam colaturam quousq; coaguleẗ:deinde proijce in vasis similibus cocleis:⁊ dimitte siccari:⁊ succus huius fructus qui diciẗ acatia qñ fit ex fructu maturo ꝑfecta maturatione:ita ꝙ iam acquisiuit dulcedinē est color eius nigrior ⁊ clarior: ⁊ non erit stipticus in testinis propter suā dulcedinē:sed qñ fiet ex fructu nō complete maturo erit color eius decliuior rubedini magis:⁊ stipticitas eius erit maior:et elegātior omnibus alijs est acatia:que est talis sicut dixi nunc:⁊ talis magis est odorifera alijs.

¶ Modus ablutionis eius.

TEre eā cū aq̄ dulci sepe:⁊ proijce aquaȝ q̄ supranatauerit:et fac hoc donec videas aquā clarā: fac ex ea trociscos ⁊ serua. Et sunt q̄ lauāt eā cū aq̄ rosata qñ volūt frigiditatē eiꝰ ampliorem ⁊ sedationē doloris magis. Modꝰ ꝟo assatiōis eiꝰ est ꝙ ponaẗ sup prunas:⁊ asseẗ quātū est necessarium.

¶ Modus faciendi litium.

SUnt q̄ faciūt litiū ex radice arboris q̄ dr̄ curtā:⁊ spēs huiꝰ litij noiaẗ cohaculā:⁊ est q̄ddā qđ affereẗ ex aliemē. Et sunt q̄ faciūt litium in hūc modū:⁊ ē ꝙ terūt folia ex arbore sicut sūt ⁊ exprimūt succū aut mollificāt ea:aut infundunt ea aliquibꝰ diebꝰ in aqua:⁊ coquūt ⁊ exprimūt: ⁊ iterū ponunt sup ignē aquā illā:⁊ decoquūt donec ingrossaẗ sicut mel:⁊ sunt q̄ adulterāt eū cū amurca olei:⁊ miscēt cū ea tp̄e q̄ ip̄ȝ coquūt:aut cū succo absinthij:aut cū felle bouino:⁊ meliꝰ litiū ē qđ facit spumā ⁊ hȝ colorē siłeȝ sāguini:qm̄ añ ip̄ȝ inflāmaẗ ī igne:⁊ extīguiẗ in aq̄:et color eiꝰ exterior ē niger ⁊ iteriꝰ declinat ad nigredinē:⁊ etiā nō hȝ in se pinguedinē:⁊ hȝ stipticitatē cū amaritudine : ⁊ color eiꝰ est sicut color croci ⁊ sicut color litij indici qđ fit ī hūc modū quē dixi. Etiā sunt q̄ faciūt ex amurca olei siłitudineȝ litij:accipiūt em̄ amurcā olei veterē q̄ nō hȝ terrā nec arenā:⁊ decoquūt ī vase eris donec īgrosseẗ:⁊ ponūt sup dentes dolētes:nā facit dolorē q̄escere. Et q̄ decoxerit ip̄m cū agresta quousq; fiat sicut mel:⁊ ponit ex eo sup dētes corrosos eradicat eos:vł ꝑparat ad faciliorē eradicationem.

¶ Modus extrahendi succum hypoquistidos.

ACcipe rosam caninaȝ in fine mēsis maij:⁊ tere :⁊ exprime succū eius:⁊ coque donec ingrosseẗ:⁊ dimitte siccari:⁊ sunt qui apponūt modicum gūmi arabici:vt partes eius melius adhereant.

¶ Modus extrahēdi succū ex balaustia.

OXit Dioscorides:extrahūt q̄dā ex balaustia siluestri succuȝ sicut ex rosa canina:⁊ est stipticꝰ: ⁊ virtus eius est sicut hypoquistidos.

¶ Forma extrahendi succum galbani.

ACcipe bauciā siluestrē tetentē cū suis summitatibꝰ:⁊ incide eā in frusta lōgitudinis.iiij.digitoꝝ:⁊ hoc facies qñ erit glauci coloris in fine mēsis iulij:⁊ pone in vase eneo:⁊ ꝓijce sup ipsam herbam aquam qua coopiaẗ ⁊ plus: ⁊ buli magno igne quousq; dissoluanẗ rami ⁊ stipites eius: deinde aufer ab igne:⁊ cola cū colatorio ex pilo.i.ex setis:⁊ ꝓijce ligna: deinde ꝓijce sup aquā illā colatā tm̄ quantū est medietas eiꝰ:⁊ de terebētina:⁊ est helzelebat:⁊ coque cū pauco igne donec ꝯsumaẗ aqua:⁊ remaneat gūmi:⁊ nō opȝ ꝙ cooperias illud qñ coquis ip̄m:⁊ post hoc repone ipsum in marsupijs vel vtribus ⁊ serua:et vtere:⁊ si sicceẗ plusq; opȝ qñ decoq̄tur pone ī eo parū olei de cherua:aut parū sepi anatis:⁊ signū in hoc est:ꝙ accipias ex eo parū dū coquitur:⁊ pone super marmor:⁊ si nimis est durum:pone de oleo: et si est satis molle:nil addas. Et sunt qui adulterant ipsum cum resina pini ⁊ farina fabarum. Et melior specierū eius que habet odorem sue herbe.

¶ Modus faciēdi succum liquiritie.

ACcipe radicē liq̄ritie qñ est magis hūida ⁊ plena succo.s.in mēse iulij:⁊ ꝯtunde ipsam:⁊ ꝓijce sup ipsam de aqua donec cooperiaẗ vel plus:et pone in vase sup ignē:⁊ coque cum pauco igne donec mel eiꝰ.s.pingue eiꝰ egrediaẗ de ipsa:⁊ cola:⁊ ꝓijce ligna:⁊ pone iterū aquā sup ignē:⁊ coque quousq; coaguletur:deinde expone soli donec desicceẗ:⁊ vtere.

¶ Modus extrahēdi succum vue acerbe.

SUnt qui exprimūt succū ex vuis acerbis in fine acredinis:⁊ alij faciūt ex participātibꝰ aliquātulū dulcoris ⁊ maturitatis: sȝ prior est frigidior ⁊ stipticior:⁊ scđs est minus stipticꝰ: ⁊ minꝰ frigidus:⁊ modus eius est ꝙ accipias ex vuis immaturis:⁊ pista:⁊ exprime:⁊ pone in vase ex ere rubeo sup ignē:⁊ coque donec ꝓpinquet coagulatōi:deinde pone in vase ex tēso:⁊ expone soli donec exicceẗ:⁊ serua: ⁊ quidā ponunt ad siccandū in sole absq; decoctione aliq̄ si adest sol calidꝰ. Et sunt qui miscēt cū eo parū gūmi arabici. Uerū simplex est melior:⁊ melior ex eo est crocei coloris que declinat alij colori facile frangibilis:⁊ fortis stipticitatis : ⁊ pūgēs linguā:⁊ sunt q̄ coquūt ip̄m cū melle:aut cū vino ⁊ vtunẗ eo in tumoribus neruorū ⁊ ceruicis:⁊ gutturis:⁊ tumore fauciū palati ad alcola.

¶ Modus extrahēdi succū centauree.

ACcipe de centaurea dū est recēs ⁊ tenera:⁊ tere eā bñ anteq; sol oriaẗ:⁊ si succꝰ eiꝰ egrediẗ: bñ:si nō aūt:opȝ ꝙ ponas eā tritā ī vase:⁊ ꝓijce sup ipsam aquā qua cooperiaẗ:deinde coq̄ eam:⁊ exprime succū eius sicut exprimunt tinctores astor: ⁊ est crocus hortulanus:vel sicut gentianā: ⁊ pone succuȝ sup ignē:⁊ coque donec īgrosseẗ:⁊ serua:⁊ qui vult ꝙ partes eius adhereant magis:ponat in eo parum gummi:verum simplex est melior:serua ipsum:⁊ vtere.

¶ Modus faciendi succum ex berberis.

ACcipe de berberis bñ maturis:⁊ cōtere eos:⁊ misce cū aqua:⁊ frica manibꝰ:⁊ cola:⁊ pone aquā colataȝ super ignē:⁊ buli donec coaguleẗ:⁊ sicca :⁊ serua.

¶ Modus exprimendi succum solatri.

ACcipe plantā solatri cū folijs ⁊ granis:⁊ tere:⁊ exprime succum:⁊ coque super ignē:vel exicca expositū soli quousq; coaguletur ⁊ siccetur:⁊ serua.

¶ Modus extrahendi succum hausig.

OPortet ꝙ colliganẗ folia eiꝰ donec sūt humida:⁊ teranẗ ante ortū solis sicut iā dixi:⁊ exp̄maẗ succus eoꝝ:⁊ coquaẗ sup ignē: vel desicceẗ in sole:⁊ sic serueẗ: ⁊ iste est modus extrahendi succū plantaginis:⁊ lactuce:⁊ sempuiue ⁊ portuł.⁊ rostri porcini:⁊ scario.⁊ feni.⁊ apij: ⁊ cussus idest volubilis:⁊ lapatij:⁊ ceterarum huiusmodi herbarū ex quibus possunt succi extrahi.

¶ Modus ꝑparādi squillā in oībus modis ꝑparatiōis eius:⁊ est empta muris:⁊ primo de modo assandi squillā.

Oportet q eligant squille q declinat ad albedinem in suo colore: et sunt mediocres inter magnas et parvas: et q oriunt in terra grossa et sicca: et q sunt dure pauce hũiditatis: et q evase rũt a corruptiõe: et caue a cepe qd est vnũ solũ scz qd e natũ i terra vbi nõ sunt alie squille. Nã non debes accipe nisi squillas q hñt circa se squillas. s. cepas multas q: illa q nascit sola est scelerata mortalis. Accipe g de his quas dixim⁹: et excoria eas de corticib⁹ suis exterioribus siccis: et abscinde ex inferiori pte folior el⁹ id qd ẽ desiccatum: et abscinde radicẽ el⁹: et purga eã bñ totã: et inuolue eam in pasta facta ex farina ordei vel alteri⁹: aut in massa facta ex argilla rubea dulci aut nigra: et sit inuolutio el⁹ quo inuoluis eã grossitudinis vni⁹ digiti: et pone eã sic inuolutã in furno: aut in athanor vbi sint prune incẽse: et ibi dimitte tota vna nocte: vel plus donec sit assata pasta: et cõpleat decoctio el⁹: et color el⁹ fiat rube⁹: deinde aufer ab igne: et sine infrigidari: et aufer pastã qua inuoluisti eã: et cõsidera si videt tibi bñ assata: ita. s. vt sit mollis: tractabilis: si ergo cõpleuit ignis op⁹ suũ in ea: bene: sed si non: coque iterũ inuoluta pasta vel in argilla quousq sit equalr p totũ assata: nã nisi bñ assef: remanet in ea acuitas mala q nocet stomacho et ventri valde: et facit vomitum et nauseam.

Forma desiccandi squillam.

Accipe cepe crudũ: et aufer corticẽ exteriorẽ el⁹: et scinde in duas ptes p lõgitudinẽ cũ cultello facto ex ligno pini: deinde separa tunicas abinuicẽ: et cõfigas eas in filo lineo: et imple filũ ex frustis eius distanter: ita q frusta nõ tãgãt se inuicem: et suspende in vmbra in loco ventoso: et dimitte donec desiccentur a vento absq sole.

Forma castrandi squillam.

Accipe squillã anteq incipiant germinare folia el⁹ et stipes: et cauteriza eam cum veru ex ferro candẽti: et vre bñ in loco illo vbi stipes et folia oriunt: vel oriri debebant: fac ergo id añq germinet stipes: nã qñ ort⁹ est stipes el⁹ nõ ẽ ampli⁹ ingeniũ i castrãdo eã nisi q incidat totũ id qd ortũ est et cauterizet: et vtatur bñ locus vbi oriebat: ita q amplius nõ germinet ibi aliquid.

Modus conficiendi acetum squilliticũ.

Accipe cor squille cum tunicis suis mollioribus que sunt ppe cor el⁹: et incide in duob⁹ vl trib⁹ frustis cũ cultello ligneo et nõ ferreo: et imple fila de filo facta ex ipsis frustis: deinde accipe parapsidem terream: et line interius eam totam pice: et erige lignũ in medio. s. parapsidis el⁹ ad modum colũne: et liga plurima fila summitati colũne: seu ligni huius: et extende fila ipsa eque distanter trahendo ipsa p labia parapsidis: deinde p latera el⁹ donec ipsa annectent oĩa pedi parapsidis: et fiat sicut tẽtoriũ sup parapsidẽ: et tũc iã pcepisti q lignũ dz esse tãte longitudinis q supemineat labio parapsidis: deinde pone i parapside de aceto bono forti quantitatẽ qua due papsidis ptes impleant: postmodũ ordire circulariter filũ in quo fixisti frusta cepe supra fila illa q stãt sicut tẽtoriũ: tali mõ frusta sint suspẽsa sup faciẽ aceti ita q nõ tãgãt acetũ: et cooperi parapsidẽ cũ coopertorio habẽte culmen sicut vides esse necessariũ ad op⁹ tuũ: vel cũ parapside alia cooperi inferiori in latitudine: et sit coopertorium linitũ pice etiã interi⁹: deinde oppila bñ lutãdo orificia vasor cũ argilla: et pone in sole q̃tuor dieb⁹ in mense iulij vel augusti: cũ ergo cõplebuntur dies: opz vt coles acetũ in vase vitreo et repõatur necessitati. Et dixit Hebẽgizar cui⁹ expositio ẽ fili⁹ macellarij: q quidã ex phis gẽtiliũ. s. incircũcisor ponũt p qualibet libra cepe lib. vj. aceti: et iusserũt suspendi frusta lõge ab aceto digitis. iiij. cũ põdere. ℥. ij. ex iuiubis recentibus: et tãtũdẽ ex pulegio regali: et suspẽdũt cũ frustis cepe: sicut ipsa suspẽsa sunt: et post. xl. dies colant acetũ in vase mũdo suffumigãdo prius ligno aloes. Et sunt ex medicis qui dicunt q in libr. iij. aceti ponat libr. j. squille: sed modus prior est apud me melior: et opz q postq steterit in sole in mense iulij: aut augusti: sicut dixi sex dieb⁹ q auferat argilla qua lutate sunt parapsides: et apertis parapsidib⁹ proijciatur cepe in acetum: et p quibuslibet libris tribus aceti accipe apij balsamite. s. sisimbrium et pulegij recẽtis de quolibet añ. ℥. j. herbe anisi: feniculi: ambor recẽtiũ añ. ℳ. j. ex his oibus fac fasciculos: et suspende sup faciẽ aceti: sicut suspẽdisti squillas: et expone soli duabus septimanis in estiuo tpe: deinde aufer ista: et pijce: et accipe spice nardi: cinamomi: anisi: amigdalarũ amararũ añ. ℥ j. gariofilor. ℥. ß. et repone in parapside cũ cepis: luta: et dimitte septẽ diebus: et post aufer argillã: et aperi vasa: et cola acetũ in vase vitreo: nã tali modo preparato vtebant reges gentilium.

Operatio eius sm Dioscoridem.

Sed Dio. faciebat acetũ squilliticũ in hũc modũ quẽ ego narro. Accipe de cepis squille albis: et scinde i frusta: et infige ea filo: et separa ita frusta q se nõ ptingant: et desicca in vmbra in loco vẽtoso vsus orientalẽ: vel versus occidentalẽ partẽ. xl. diebus integris: deinde accipe de his ita siccis põdus lib. ij. et pijce sup eas lib. xiiij. aceti: et dicit alibi lib. x. et coopi vas cũ coopertorio: et luta cũ argilla labia vasorũ: et expone soli. xl. dieb⁹: et postea cola acetũ: et exprime squillas: et pijce earũ substãtiã: et serua necessitati. Et dixit iterũ q quidã ponunt ex cepis recẽtibus sine exiccatione modo predicto in aceto: et dimittũt septẽ mẽsibus: et colãt acetũ: et vtunt: et dixit q hoc acetũ factũ in hunc modum incidit humores grossos fortiter plusq factuz aliquo alio mõ: et dixit q est optimũ egritudinib⁹ corpis oib⁹ pterq habẽtib⁹ intrinsec⁹ scabiẽ vel vlcera: seu excoriatiões intrinsecas: et opz q qñ incipiem⁹ ipm dare in potu alicui q demus in primis quãtitatẽ paucã: postea addam⁹ in quãtitatẽ el⁹ paulatim donec perueniat ad. ℥. j. ß.

Modus alius breuis pro his qui volunt q cito fiat pter necessitatem.

Accipe. ℥. j. aceti: et põd⁹. ʒ. j. cepe squille: et pone totũ sup ignẽ: et bulliat duabus bullitionibus: deĩde aufer ab igne: et cola: et vtere. Et ex iuuamẽtis aceti squillitici sunt q ipm ingrossat tracheã arteriã: et fortificat carnẽ eius: et clarificat vocẽ: et cõfert dolorib⁹ stomachi et male digestioni: et valet oppilationibus et suffocationib⁹ mẽsis: et fortificat cor debile: et reddit sanitatẽ: et clarificat colorẽ: et acuit visũ: et frãgit lapidẽ: incidit hũores grossos: et aperit vias et canales oẽs: et cõfert apoplexie: et iuuat vlr in oibus egritudinibus frigidis iuuamento maximo. Iuuamẽta aceti squillitici.

Modus distillãdi aquã ex squilla que occidit mures: et que ponitur in medicinis ex qua fit syrupus acetosus.

Accipe de cepis nouis recẽtib⁹: et excoria eas cortice superiori: et pijce id: et incide residuũ cũ cultello: deĩde accipe ollã: et pfora eã i fundo foraminib⁹ puis: et imple eã ex ipsis cepis icisis. Deĩde fac foueã rotũdã i terra: et sepeli i fouea illã ollã vitreatã: et pone ollã cũ cepis sup ollã aliã vacuã quã tu sepelisti: ita q superioris olle fundus igrediat os inferioris olle: deĩde luta eas inuicẽ vt ptingãt se: et cooperi ollaz superiorẽ coopertorio idoneo: et luta: deĩde cooperi circũquaq ex terra: ita q cũ icẽderis ignẽ circũ: ignis non attingat inferiorẽ ollã: et superior sit stãs i medio ignis: deĩde accẽde ignẽ circa superiorẽ ollã: et sup eã ex stercore aĩaliũ vel ex alio: et fac ignẽ nocte vna tota: i mane vo iuenies aquã distillatã i olla inferiori: quã cola et serua: et q vult ex ea occidere mures cõficiat cũ ea farinã vel panẽ: et ponat i loco vbi abũdant mures morient ex eo q comederint cito: et si miscueris parũ ex lytargirio erit velocior ad occidendum. Pasta occidẽs mures.

Modus albificãdi acetũ ex quo fit syrupus acetosus.

Construe athanor simile illi in quo distillatur aqua rosacea: et suppone ei vas distillatoriũ ex vitreo vel ex terra vitreata: et iple tres ptes ex aceto bono: et quarta pars vasis superi⁹ sit vacua: ne cũ ebullierit acetũ effundatur extra: deinde operi vas cũ vase aliquo superi⁹ sicut nouisti habẽte nasum sicut fit in aqua rosacea: et fac ignem leuem non fortem: nam si esset fortis nõ fieret acetuz albũ tãte albedinis: et est necesse q acetum qd distillatur sit ex vuis albis clarũ et acre in fine acredinis: q: tunc distillat albũ et purũ. Repone ergo ipsum: et serua necessitati: sm hãc disciplinã potest distillari vinum qui vult ipsum distillatum.

Modus faciendi aquam camphore.

Accipe vas ex vasis aq rosacee: qd dr batã: et ex positio eius est vẽter: et iple ipm ex lignis pini q hz magna folia: et ipleat vas aq rosacee: cooperi vas ipm cũ coopertorio habẽte nasum: et pone ventrẽ in vas eneũ plenũ aque: et pone

super ignem

super ignem quousq; incipiat aqua bulire: nam distillabit oleū subtile boni odoris: quod appellatur aqua cāphore: aut si vis distilla in furno aque rosacee ꝫm disciplinā ei⁹: ⁊ serua repositum quod ex eo distillatum est: ⁊ vtere.

¶ Modus preparādi coloquintidam ad vsum potionū.

Coloquintida ex virtute sua purgat phlegma viscosum ⁊ hūores grossos: ⁊ purgat cerebrū sȝ ipsa inducit dolores ⁊ tortiones: ⁊ pūctiōes intestinis: ⁊ tenasmon ⁊ malitiā seu nocumētuȝ: ⁊ exprimiť malitia si terať ⁊ cribellef: ⁊ adsať et quantū est .iiij. pars seu .v. pulueris eius ex drag. et fac inde trociscos: ⁊ serua necessitati. Et sunt qui ponunt loco drag. gūmi arabicū: qm̄ ambo reprimūt malitiā eius nisi ꝙ gūmi hȝ aliquātulū stipticitatis: ⁊ drag. iuuat ad laxandū: ⁊ q̄ vult eā miscere cū draga. oportet ꝙ terat drag. ⁊ dissoluat in aqua: ⁊ colet: ⁊ cōficiat coloquintidam cum eo: ⁊ misceat bñ ī mortario quousq; fiat vnū corp⁹: ⁊ fac trociscos: ⁊ opȝ vt nō multū terať: qr adhereret intestinis: et excoriaret: ⁊ opȝ ꝙ eligať coloquintida q̄ hȝ colorē in cute subcitrineū: ⁊ hȝ superficiē lenem sine vlla asperitate et interius eius albū declinās citrinitati parsiper leuis ponderis: spongiosa: qr ista sunt signa ꝙ fuit collecta matura quātū opȝ: quā opȝ ꝙ nō vtaris ex ea nisi pulpa eius. Et abijcias grana eius ⁊ corticē: ⁊ dosis eius solius est pondus octaue partis aurei vnius vsq; ad quartā vni⁹ aurei.

¶ Modus preparationis turbith.

Turbith ex virtute sua purgat phlegma: sed inducit sincopim ⁊ tortiones. Sȝ ei⁹ ꝑparatio ē ꝙ teratur ⁊ rorež oleo amigdalaꝝ dulciū: qr ꝓhibet partē sue malitie: ꝙ si nō habes: accipe sisaminū vel butyrū vel oleum cōmune quodcūq; habes paratum. Et turbith meli⁹ est qđ est albū multū: ⁊ lenē hȝ corticem: ⁊ lignum interius subtile sine asperitate: ⁊ nō est grossū: ⁊ hȝ gūmi super capita ei⁹: ⁊ dosis ei⁹ qđ est nouū est pondus .ʒ.j. vsq; ad .ʒ.ij. ⁊ hoc est cū magna custodia: ⁊ de veteri plus: ⁊ nō datur solū: ⁊ post acceptionem eius sumatur brodium pingue ⁊ ex pinguedinibus subtilibus.

¶ Modus preparandi euforbium.

Euforbiū purgat ex virtute sua phlegma viscosum qđ est in scia: ⁊ lūbis: ⁊ itestinis: sȝ ipm̄ facit tristitiā: ⁊ debilitatē: ⁊ siccitatē: et rectificatio ei⁹ ē ꝙ nō multū terať: ⁊ misceať cū oleo: et cū eo pone bdellium aut succū liq̄ritie: aut ex specieb⁹ sicut cinamomum casialignea et similia: ⁊ opȝ vt fundať in oleo rosaceo bono: ⁊ eligať ex eo clarū nouū citrinū fortis odoris amarū cui suptrāsiuerit ann⁹ vn⁹ vsq; ad tres annos: ⁊ dosis ei⁹ ē a granis .vj. vsq; ad grana .xij.

¶ Modus preparandi helleborum album.

Helleborus alb⁹ purgat ꝟtute sua phlegma ꝑ vomitū: ⁊ mod⁹ acceptiōis ei⁹ est ꝙ comedať añ assumptionē ei⁹ cib⁹ aliq̄s leuis: et postea accipiať ꝯtrit⁹ bñ cū pulte facta ex farina frumēti vel ordei: et melior est q̄ est pūgitiui saporis adurēs linguā extēsus longus alb⁹ et cito frangibilis cui appareat in fractura simile texture aranee tele subtilis: et dosis eius est pondus .ʒ.ß. vsq; ad .ij. ⁊ infra.

¶ Preparatio hellebori nigri.

Et niger hellebor⁹ purgat ỡꝟtute sua phlegma ⁊ melācholiā: et opatio eius est fortior opatione hellebori albi: ⁊ preparať eodē mō sicut helleborus al. eligiť āt cui⁹ radicule sunt plene pigues et subtiles: in cui⁹ fractiōe apparet siře subtili arene acutum habēs saporē: et melior est ille q̄ nasciť in terra petrosa alta sicca. ⁊ dosis ē a .ʒ.ß. vsq; ad .ʒ.ij. et tēpus colligēdi vtrūq; helleboꝝ est in mēse iulij: qr sunt in fine bonitatis.

¶ Forma exhibendi polipodium.

Polipodiū purgat ꝟtute sua phlegma et melācholiā sine molestia ⁊ grauedine: ⁊ preparať ad sumēdū ipm̄ solū: qr coquiť in aqua ordei aut sicle: aut decoctiōe cucumeris: aut aq̄ mellis cocta. Et q̄ vult eo vti in potionib⁹ radat ipm̄ bñ: ⁊ terat: et misceat ī medicinis: et eligiť citrinū cui⁹ sapor appropinquat sapori gallaꝝ cū dulcedine: ⁊ est grossum sicut digit⁹ minor: ⁊ dosis eius in decoctione est a .ʒ.ij. vsq; ad .ʒ.v. et siřr substātia ꝑ se dosis a .ʒ.j. vsq; ad .ʒ.ij. ⁊ dicit phs Jehana ꝙ istud pondus .ℨ.j. intelligitur de sicco. Ueruntamen quādo est recēs: dosis eius solius vsq; ad .ℨ.ij. aut .iij. et in potionibus .ℨ.j. ⁊ oportet ꝙ colligať in vere. Et sunt etiaȝ qui colligunt in autumno: sed primū est melius.

¶ Mod⁹ exhibitiōis ⁊ ꝑparatiōis granoꝝ nil est indicū.

Hec purgāt de ꝟtute sua phlegma: ⁊ mod⁹ ꝑparatiōis eoꝝ est ꝙ ipsa terant ⁊ infundanť ī oleo amigdalarū dulciū: ⁊ bulliāt in aq̄ vsq; ad ꝯsumptionē aq̄: ⁊ remaneat oleū: ⁊ denť sola: aut cōficianť alie medicine cū eis ꝫm voluntatē recipiētis. ⁊ dosis eorū est a .ʒ.iij. vsq; ad .v. ⁊ melius nil est cuius folia sunt grossa ⁊ similia folijs oliuarum parum minora: ⁊ sunt calidi saporis: ⁊ faciunt raucedinem vocis.

¶ Sermo de alcham.

Omne amarū appellať apud arabes alcham: ⁊ in hoc multū laborauerūt expositores: nam quidā ex eis dixerunt ꝙ erat coloquintida: et alij ꝙ erat aliud: sed ad vltimū nō est verificatū apud eos q̄d sit: ⁊ purgat virtute sua aquā citrinam absq; ꝙ ledat stomachum: ⁊ purgat etiam phlegma: ⁊ modus exhibitionis eius est ꝙ deť in potu cū melle cocto aut cū rob: ⁊ melior ex ea est lōga que assimilať cucumeri minori satis magne amaritudinis q̄ inuenitur in terra humida: ⁊ caueri opȝ ab illa: que inueniť in terra sicca petrosa: ⁊ que repitur in montibus ꝓpter fortitudinem sue virtutis: ⁊ dosis est ab .viij. granis vsq; ad .x.

¶ Modus preparandi scebram .i. esulam.

Scebra sua proprietate nocet epati: ⁊ purgat aquā citrinā: ⁊ dosis ei⁹ est sicut dixim⁹ de laureola: ⁊ ꝑparatio eius est: vt ponať in lacte horis .xxiiij. ⁊ postea desiccef: ⁊ sunt qui ponūt in aceto cū ea q̄ꝫtitatē pōderis ei⁹ de rosis: ⁊ draga. ⁊ dant cū melle aut succo vue aut cū aqua vbi sint decocte lentes aut sicla. dosis est pondus gra. vj. ad .xij.

¶ Modus preparandi ireos.

IReos purgat ꝟtute sua aquā citrinā ⁊ humores grossos: ⁊ viscosos ⁊ melancholiā: ⁊ aperit oppilationes epatis: sȝ inducit tristitiā vel sollicitudinē: ⁊ bonum est ꝙ admisceatur alijs medicinis ad reprimendū malitiā eius: ⁊ ꝑparatio ei⁹ est vt deť in potu cū aqua ⁊ melle simul coctis: ⁊ eligať ex eo aquosum multū partes cui⁹ lachrymātur: ⁊ breuis stature: ⁊ ꝑtes ei⁹ eq̄les: ⁊ color ei⁹ ꝓpe citrinitatē boni odoris: dosis eius pondus auř. ij. vsq; ad .iij. vel .iiij. aut poteť tritū ex eo pōdus .ʒ.j. vsq; ad .ij. cū melle cocto.

¶ Modus preparandi acorum.

UIrtus acori est propinqua virtuti yreos: ⁊ dosis ei⁹ est sicut dosis yreos.

¶ Modus preparandi centauream.

Centaurea purgat virtute sua phlegma viscosum ⁊ cholerā siřem feci: ⁊ humores q̄ sunt in scia ⁊ laterib⁹: et anchis qñ aqua ei⁹ bibiť: vel clysterizať cū ea: eligať ergo subtilis q̄ reperiť in montib⁹ amara multū: q̄ ꝟo repitur in vallibus est debilis operationis: ⁊ potio eius est aque .ℨ.ij. in clysteri .ℨ.iiij. cum oleo sisamino.

¶ Modus exhibendi fumum terre.

Iuuat stomachū virtute sua: ⁊ cōfert scabiei pruritui ⁊ bothor: nam purgat cholerā adustam: et mūdificat sanguinē: ⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ q̄ vult eo vti opȝ ꝙ eligatur recens amarus multū: ⁊ viridis coloris: ⁊ potio ei⁹ in decoctiōe est ab .ℨ.j. vsq; ad .ℨ.ij. ß. sine decoctione a .ʒ.iij. vsq; ad .ʒ.vij. cū tantūdē de myrobala. citrinis: ⁊ qui vult bibere de succo eius nō opȝ ꝙ decoquat: ⁊ q̄ꝫtitas potionis eius est ab .ℨ.iiij. vsq; in .viij. cū pondere .ʒ.iiij. myro. citrinorum: et qui vult eo vti interponat semper diem vnum in acceptione eius.

¶ Modus assumptionis absinthij.

Absinthiū purgat virtute sua choleraȝ a stomacho leniť ⁊ itestinis apit oppilatiōes: ⁊ ꝓuocat vrinā: ⁊ fortificat epar: ⁊ non hȝ efficaciā in purgando phlegma: ⁊ qui vult vti in decoctiōe vel in potu potet ex eo .ℨ.v. vel .vij. et qui vult eū sumere absq; infusione vel decoctione accipiat auř. j. vsq; ad .ℨ.ij.

¶ Modus exhibitionis cuscute.

Cuscute purgat virtute sua choleram: ⁊ ꝯfert stomacho: ⁊ aperit oppilationes venaruȝ: et cōfert febrib⁹ longis: et fortitudo opationis ei⁹ est me-

llor ꝛ fortior opatiõe absinthij: potio aq̄ eiꝰ est quātitas li. ß. bulite ꝛ colate: ꝛ si qs vult bibere de aq̄ sua absq̄ decoctiõe opz q̄ apponat cū eo de zucca. bono. ʒ. x.

¶ Forma preparandi cussus.

Purgat virtute sua cholerā: ꝛ modꝰ acceptionis eius est q̄ sumat de aq̄ sua sine bulitione pōdus tertie partis libre. j. vsq̄ ad. ij. ptes li. cū. ʒ. x. zucca. boni vel penidij.

¶ Modus preparandi cachille.

Purgat virtute sua aquā citrinā cū magna lenitate sine lesione: ꝛ sumit de aq̄ eius sine decoctione tertia pars lib. vsq̄ ad. ij. partes.

¶ Modus acceptionis capilli veneris.

Purgat virtute sua cholerā a stō et intestinis: ꝛ dosis eius est a. ʒ. iij. vsq̄ ad. vij.

¶ Modus preparationis sene.

Purgat hūores grossos: ꝛ cōfert dolori scie ꝛ lūborꝝ: ꝛ infundi dz oleo amigdalaꝝ dulc. vel butyro: ꝛ dosis eius est. ʒ. iij. ad. v.

¶ Modus preparationis abalgar.

Purgat aquā citrinā: cuiꝰ virtus est sicut virtꝰ esule in corrūpēdo virtutē corpis: ꝛ purgat cholerā fortiter: ꝛ dosis eoꝝ ē a granis. v. ad. vij. mūdata cū aq̄ ꝛ melle cocto: q᷑ laxāt laxatione forti.

¶ Modus preparationis cartami.

Purgat virtute sua phlegma: ꝛ hoc faciūt grana eius mūda a cortice: cuiꝰ dosis ex granis est. ʒ. xx. ꝛ oz q̄ p iiciās sup eā lib. ß. aq̄ calide: ꝛ frica manibus: ꝛ cola: ꝛ põe eis ex penidijs albis. ʒ. x. ꝛ potentur.

Modus acceptionis lingue bouis.

Purgat virtute sua cholerā: ꝛ ꝯfert pulsationi cordis q̄ contingit a cholera cum bolo armeno.

¶ Modus preparationis myrobalanoꝝ citrinorum.

Purgāt virtute sua cholerā: ꝛ ꝯferūt stō: ꝛ q̄ vult vti eis eligat citrinos apꝰ viriditatē graues plenos: ꝛ nō crispos: ꝛ dosis eoꝝ est si fuerint decocti vel infusi a. ʒ. x. ad. xxx. ꝛ de his qui non sunt decocti vl̄ infusi a. ʒ. iij. vsq̄ ad. vij.

¶ Modus exhibitionis myrobalanoꝝ indorum.

Purgāt virtute sua melācholiā: ꝛ cōfortāt stōm: ꝛ dosis infusoꝝ vel decoctionis est a. ʒ. v. ad. xx. ꝛ de non infusis vel decoctionis. ʒ. ij. vel. v.

¶ Modus exhibitionis myrobalanoꝝ chebulorum.

Purgant virtute sua melācholiam laxatione debili: ꝛ cōferunt orificio ani: eligantur declinantes rubori ꝛ nigredini parum qui sunt graues ꝛ pleni: ꝛ dosis infusorū vel decoctorum est a. ʒ. iij. ad. x. non decoctione infusorum a. ʒ. j. vsq̄ ad. v.

¶ Modus exhibitionis violarum siccarum.

Purgāt virtute sua cholerā q̄ est in stō ꝛ intestinis: et cōferunt fumositatibus resolutis ab eis ꝛ squinātie q̄ accidit pueris qñ ipse acciplūtur cū aq̄: ꝛ dosis earū est a. ʒ. iij. ad. vij. de siccis: ꝛ si fuerint recētes accipiant infuse vel decocte pondere. ʒ. x.

¶ Forma exhibitionis prunorum ꝛ tamarindorum.

Purgāt virtute sua cholerā: ꝛ reprimūt acuitatē eius: ꝛ phibēt vomitū: ꝛ faciūt eū quiescere: ꝛ cōferūt prurItui: ꝛ q̄ vult eis vti eligat recētia ꝛ multū acria: ꝛ dosis aq̄ eoꝝ postq̄ fuerint decocta est pōdus lib. ß. verūtñ tamarindi sunt fortiores ad laxandū ꝛ acriores: quare dosis eorū est minor dosi illorum.

¶ Forma exhibitionis manne.

Mollificat virtute sua intestina: ꝛ lenit ea ꝛ pectus lenificatione pauca: ꝛ eligat alba recens: eiꝰ dosis sit ab au᷑. x. ad. xx.

¶ Forma exhibitionis casiefistule.

Purgat ꝟtute sua cholerā adustā: purificat sanguinē: ꝛ clarificat eū auferēdo grossitiē eiꝰ: dosis ē a. ʒ. iij. ad. x. ꝛ eligat que est in canna eiꝰ: ꝛ color carnis eius est niger lucidus ꝛ grauis.

¶ Modus exhibitionis granatoꝝ acrium dulcium.

Granata expressa cum carne sua interiori purgant choleram: ꝛ confortant stomachum sua stipticitate: ꝛ dosis aque eoꝝ est lib. ß. cū. ʒ. x. zuccari boni.

¶ Forma preparationis armoniaci.

Confert dolori vene sciatice: ꝛ eligit q̄d est sile olibano: cuiꝰ odor vergit ad odorē castorei parū pingue: hñs ꝯtinuitatē ptiū suaꝝ mundū a ligno amari saporis: ꝛ dosis eiꝰ soliꝰ: aut cū alijs medicis est pōdꝰ au᷑. j. ad au᷑. ß. cū rob infuso.

¶ Modus preparationis oppoponacis.

Iuuamētū eiꝰ est sicut iuuamētū armoniaci: et eligit illō cuiꝰ superficies ē citrina: ꝛ iteriꝰ albus: amari saporis pigue: cito frāgibilis: fortis odoris: ꝛ caue a nigro: ꝛ dosis eiꝰ ē a. ʒ. ß. vsq̄ ad au᷑. j. ifusū i rob. ¶ Forma exhibitionis bdellij.

Iuuat virtute sua ad tenasmon ꝛ ad excoriationē intestinoꝝ q̄ accidit ex assumptiōe medicinarum acutaꝝ. Et ꝯfert emorroidibꝰ et collectionibꝰ iterioribꝰ qñ bibit: ꝛ collectionibꝰ extrinsecis facto ex eo emplastro cū rob dulci. Et q̄ miscuerit eū cū medicis acutis phlegma purgātibus ꝓhibet excoriationē eoꝝ: et nocumētū ab eis. Et eligat amari saporis clarū visu ꝛ lene: ꝛ cito frāgibile: ꝛ boni odoris. Et qñ ꝓijcit sup ignē eiꝰ odor assimilatur odori blacte bizātie: cuiꝰ dosis solius est. ʒ. j. cum alijs medicinis. ʒ. ß.

¶ Forma exhibitionis serapini.

Confert dolori colice ꝛ ventositati intestinoꝝ: ꝛ dolori ossis caude ꝛ coxarum ꝛ scie: ꝛ purgat phl'a viscosum: cuiꝰ dosis p se sumpti ē. ʒ. j. vsq̄ ad au᷑. j ifusū i rob: aut i oleo amig. dul. aut cū melle ꝛ cū alijs medicis a. ʒ. ß. vsq̄ ad. ʒ. j. ifusi vt priꝰ. Et eligat cuiꝰ color iterior declinat rubedini: ꝛ ꝺ foris albedini: ꝛ est clarū fortis odoris: ꝛ pūgitiui saporis.

¶ Forma exhibitionis sarcocolle.

Purgat virtute sua phlegma viscosum: ꝛ incarnat vlcera: ꝛ vestit ea corio: ꝛ contrahit viscositatem carnis q̄ est nutrimētū carnis ex quo fit gñatio carnis in vlcere: ꝛ incarnatio: ꝛ ꝓhibet hūores nociuos descēdētes ad oculos: ꝛ q̄ vult ea vti opz q̄ eligat illā cuiꝰ color est silis colori olibani declinās citrinitati: ꝛ q̄ est amari saporis: ꝛ cito frāgibilis: cuius dosis est cū alijs medicinis. ʒ. ß. vsq̄ ad. ʒ. j. infuse i rob decocto. Et opz q̄ nunq̄ accipiat sola: sed semp permixta cum alijs medicinis.

¶ Modus exhibitionis predictaꝝ. iiij. gummarū qui est alius a predictis.

Iste gūme q̄s noīaui hic sicut armoniacū: opoponacū bdelliū ꝛ serapinū qñ dāt alicui exhiberi: ꝛ ipse abhorret acceptionē earū in pillulis factꝭ ex eis solis: ꝛ diligit magis acceptionē eaꝝ cū rob: tunc opz q̄ tu ifundas eas in aqua bulīēti donec dissoluant: ꝛ cola: ꝛ infunde oleū amigdalarum dulcium: ꝛ da in potu cum rob.

¶ Modus preparationis salium et proprietates eorū in purgando: ꝛ de aqua salsa.

Omnes spēs salis purgāt phlegma: ꝛ mundificant stōm: ꝛ dissoluūt humores grossos. Et de virtute salis est q̄ faciat descēdere ꝟtutes medicinaꝝ solutiuaꝝ cito: ꝛ id q̄d coagulat in stō ex lacte qñ sumit i potu cū mellicrato. Et melior spērū salis ē illa q̄ repit in minera. Et qui vult potare aquā salis eligat sal mūdū q᷑ melior ē alijs oībꝰ: purgat eī phlegma ꝛ malitiā ꝛ hūores grossos: dosis eius soliꝰ i. ʒ. ij. vsq̄ ad. iiij. cū aq̄ frigida. Et si tardabit nimis laxatio eiꝰ bibat post ipm aq̄ frigida q᷑ laxabit: ꝛ stringet vēter eius q̄ potauerit post ipz aquā calidā: ꝛ post purgationē recipiat ius galline ad frāgēdū acuitatē pūctiōis eiꝰ ꝛ acumē: ꝛ ad ꝓhibēdū nocumēta eiꝰ a neruis stōi ꝛ intestinoꝝ: sz aq̄ maris opz q̄ potet sola sicut sal de quo dixi. Et sunt q̄ bibunt eā cū oximelle mixto cū vino bono ꝛ dulci: ꝛ bibunt post purgationē eiꝰ elixaturā galline: ꝛ dosis eiꝰ est a. iiij. libr. vsq̄ ad lib. ß. ¶ Forma purificandi aquas turbidas.

Accipe ollā magnā: ꝛ imple eā aqua illa: ꝛ construe sup orificiū duo ligna secātia se in modū crucis: ꝛ pone sup illa ligna vellus lane mūdū ꝛ mlta ablutiōe ablutū: ꝛ accēde ignē sub olla leuē: ꝛ q̄cq̄d imbibitur in vellere ex vapore q̄ eleuatur ab aqua exprime et serua: et fac hoc quamdiu aliquid ascendit ab aqua. Et quidam distillant eā sicut aqua rosa. Et sunt qui clarificant aquam ponendo super eam aliquid aceti: aut

aliq̄d aneti: aut amili: aut farine: qm̄ iſta deſcēdūt ⁊ trahūt ſecū ad fundū vaſis groſſitiē aque: ⁊ ſic clarificatur aqua.

¶ Modus faciendi almuri.

Almuri purgat phlegma viſcoſuȝ: ⁊ incidit eū: ⁊ iuuat in doloꝛe colice qn̄ miſcet clyſterijs cū medicinis ꝯuenietibꝰ: ⁊ ſumit in cibo ꝓ doloꝛe ſcie q̄ fit a phlegmate: ⁊ eſt ſubtilius q̄ꝫ ſal: ⁊ q̄ꝫ ſal nitrū: et q̄ꝫ aqua piſciū ſalſoꝛū veterū: et virtus eoꝝ eſt debilioꝛ ꝟtute eius: cuius oꝑatio eſt in hūc modū. Accipe de farina oꝛdei ꝑtes.ij. ſalis partē.j. ꝯfice cū aqua: ⁊ fac focatias azimas: ⁊ pone in furno: et dimitte ibi donec ꝯburant intꝰ ⁊ extra: deinde extrahe a furno: ⁊ diuide quālibet caꝝ i tres vel in q̄tuoꝛ ꝑtes: ⁊ pone in olla magna mūda: ⁊ coopi cū aq̄: ⁊ pone cū eo de ciffolionibꝰ palmaꝝ plenā manū: ⁊ pone ollā i furno panis a pꝛincipio noctis vſqꝫ mane. Et ſunt q̄ coquūt panē cū aq̄ ſuꝑ ignē vſqꝫ ad ꝯſumptionē medie aq̄: ⁊ tollūt: ⁊ ponūt i aquā ex melle ſm volūtatē eoꝝ ad frāgendū ſalſedinē eiꝰ: ⁊ ſeruāt: ⁊ h̄ eſt caput almuri. Et q̄ vult facere almuri ſm minꝰ ꝑmo ponat ſuper reſiduū panis mediā quātitatē aque q̄ pꝛimo poſita fuit: ⁊ cū olla mittat i furnū vſqꝫ ad ꝯſumptionē duaꝝ partiū aque: ⁊ colet ⁊ ſeruet. Et ſunt q̄ miſcēt almuri ſcd̄m cuȝ pꝛio: ⁊ ſeruāt neceſſitati ad comedēdū vl̄ ponēdū in clyſterijs. Et in almuri ſūt oꝑationes lōge alie ab iſta quā dixi q̄ ſūt idonee comeſtiōibꝰ regū: ⁊ nō opȝ rememoꝛari eas i h̄ loco: q2 ſufficit nūc d̄ mō iſto quātū ad medicīe neceſſitatē.

¶ Modus faciendi oleum ſtipticum: et ſeruandi ipſum ſm doctrinam Dioſco.

Modus ſtipticandi oleū: ⁊ faciēdi oleū roſ. eſt ꝙ accipias ſquinanti li.v.⁊ ℥.viij. olei oliua. lib.xx.et.℥.v. tere ſquinantū: et confice cuȝ aqua. Et adde de aqua tm̄ ꝙ ipſum cooperiatur: et coque cum oleo: et miſce in tempoꝛe coctionis: et aufer ab igne: et permitte infrigidari: et cola et ſerua: et fac ex iſto oleo oleum roſ. Et ego narraui operationem eius in libꝛo oleoꝛum.

¶ Foꝛma ſtipticandi oleum ad faciendū oleum de lilio.

Accipe olei lib.ix.℥.v. calami aro. lib.v.et.℥.v. myꝛrhe auſ. tere calamū aro. cū vino bono: ⁊ buli tm̄ in oleo: deinde cola ſuꝑ li.iij.ſ. ex carui agreſti: ⁊ eſt coꝛdumeni qd̄ pꝛimo triuiſti: ⁊ infudiſti in aqua pluuie: et dimite quouſqꝫ bene imbibatur in oleo: ⁊ expꝛime: ⁊ cola: ⁊ ſerua ad faciēdum oleum de lilio.

¶ Foꝛma ſtipticandi oleum ad faciendū oleū de narciſco.

Accipe olei libꝛ.ix.et.℥.v. darſiſahā libꝛ.vj.et.℥.ij. tere darſiſahā: et infunde in tanta aqua quantū eſt oleū: et accipe calami aro. lib.v.℥.viij. et deinde accipe fruſtum et tere: et cribꝛa: et coque: et cola: et ſerua neceſſitati ad faciendum oleum de narciſco.

¶ Foꝛma ſtipticandi oleum ad faciendum oleum de nil.

Accipe olei abluti partē.j. aq̄ pluuialis partē ſ. ꝓijce partē aque ſuꝑ oleū: ⁊ in alia infunde ſpēs quibꝰ vult ſtipticari oleū: et miſce. Accipe ergo darſiſahā li.v.ſ. calami aro. libꝛ.vj.ſ. myꝛrhe lib.ij. carui agreſtis libꝛ.iij.et.℥.ix. olei lib.ix.℥.ij. tere darſiſahā: et infunde in aqua: et pꝛoijce ſuper oleum ⁊ buli: ſimiliter myꝛrhā infunde in vino boni odoꝛis: ⁊ tere calamū aro. ⁊ pone myꝛrhā ⁊ confice: et aufer darſiſahā ab oleo: ⁊ pone calamum aro. confectū cum myꝛrha: ⁊ buli ſimul: ⁊ poſt ebulitionē ſufficientē cola ab his: ⁊ pꝛoijce ſuper carui agreſte oleum colatum poſtq̄ꝫ triuiſti carui: ⁊ confeciſti miſce ⁊ ſemper donec infrigidetur: ⁊ cola totum: et ſerua neceſſitati ad faciendum oleum de nil.

¶ Foꝛma albificādi oleum ad faciendū omnia olea: et nominatur oleum compoſitum.

Iam dixi albificationē eius in libꝛo oꝑationis oleoꝝ: et modus oꝑationis eius eſt ꝙ tu accipias de oleo boni odoꝛis ⁊ ſapoꝛis: et pone in olla: et miſce cū aq̄ calida: deinde pone in ſole quouſqꝫ albeſcat: deinde pone i ſole quouſqꝫ ſeparet oleū ab aq̄: ⁊ collige oleū de ſuꝑficie aq̄ cū coclcari: ⁊ repone. Et ſi fuerit albū vna vice: bene: ⁊ ſi non: iterum repone in aq̄ ſicut pꝛius: ⁊ miſce ſcd̄o ⁊ tertio donec albeſcat.

¶ Et ſunt qui albificant in hunc modum. Accipe vas vitreatū intus et extra: et fac foꝛamen in fundo eius: deinde pone digitū ſuper foꝛamē: ⁊ pollicem ſuper os vaſis: ⁊ agita vas cū oleo: ⁊ aqua agitatione foꝛti: ⁊ dimitte per horā: ſcȝ quouſqꝫ ſeparet oleū ab aqua: ⁊ natet oleū ſuper aquā: tūc aufer digitū a foꝛamine vaſis quouſqꝫ egrediat aqua: et incipiat egredi oleū: tunc oppila iterum foꝛamē: et pone aliam aquā calidā ſuper oleū: ⁊ agita ſicut pꝛius: ⁊ hoc fac tādiu donec oleum albeſcat ſm voluntatem tuam.

¶ Foꝛma lauandi oleum ſiſaminum.

Opoꝛtet ꝙ ꝓijcias aquā dulcē ſuꝑ cū: aut bulias pꝛio vna ebulitione cū igne leui: ⁊ coles: tūc pꝛoijce ſuper aquā dulcem donec eleuet pinguedo eius: ⁊ ſerua neceſſitati quando pinguedo eius fuerit ablata.

¶ Modus faciendi oleum de lateribus.

Ego dixi iuuamētū eiꝰ in li. de oleis. Accipe lateres rubeos nouos q̄s aq̄ non tetigit: ⁊ frāge in fuſta puſilla circa quātitatē.℥.j. ⁊ pone eos in igne: ⁊ dimitte ibi donec inflāment vltima inflāmatiōe: ⁊ fiāt cādida: deinde ſingulariter vnūqd̄qꝫ fruſtū ꝑ ſe extrahe ab igne: ⁊ ſubito ſubmerge in oleo vetuſtiſſimo qd̄ iā paratū poſuiſti iuxta ſe i vaſe: ⁊ cū extīcta fuerint extrahe ab oleo: ⁊ cū hoc feceris de oībꝰ fruſtis tere eos tritura groſſa: ⁊ pone in vaſe vitreo vl̄ terreo ⁊ vitreato qd̄ poſſit ignē ſuſtinere vl̄ in pluribꝰ ſi habes parata vaſa: ⁊ ſint vaſa iſta idonea facta cū ſuo coopꝛtoꝛio: et noīant vētres: q2 ſunt rotūda in īferioꝛi ꝑte ⁊ extēſa ad ſuperioꝛa: quēadmodū nouerūt illi q̄ occupant in arte alchimie: ⁊ cū poſueris in eis de lateribꝰ tritis ſicut dixi vſqꝫ ad. ij. partes vaſis vel plꝰ claude vaſa cū ſuo coopꝛtoꝛio habēte naſum ſicut eſt id cū quo fit aq̄ ro. luta bene vaſa adinuicem cū argilla ⁊ pilo: deinde edifica foꝛnacē ſapiēter. ita ꝙ poſſis oꝛdiare. iij. vel. iiij. vaſa: et cū deſiccatū fuerit lutū q̄ lutaſti vaſa oꝛdinent in foꝛnace ſicut fit in aq̄ ro. niſi ꝙ inter iſta ⁊ ignē nullū dȝ eſſe mediū: deinde accēde ignē leuē ſub vaſis a pꝛīcipio: ⁊ poſt auge paulatim ignē ſm ꝙ videris vaſa calefieri: qm̄ ꝓpter h̄ ſaluant vaſa a crepatura: nā timendū eſt ne frangant ſi ſubito nimis fieret ignis foꝛtis a pꝛincipio: cūqꝫ videris exire aquā ꝑ naſum vaſis collige eā ꝑ ſe ſi vis: ⁊ auge ignē donec videas oleū egredi rubeū qd̄ recipias in vaſe mūdo. Caue ne ignis ſeu flāma appꝛopinquet illi oleo: q2 cito accenderet: et nō cito extingueret: ⁊ qn̄ nihil emanabit de oleo aufer ignem a furno: ⁊ dimitte infrigidari: et aperi vaſa: ⁊ extrahe fecē ab eis. Que ſi fuerint ſana: pone iterū de lateribꝰ ſanis i eis: ſi nō aūt: reuertere ad opꝰ tuū cū alijs nouis ſicut pꝛius quouſqꝫ habeas oleū quantū vis: ⁊ repone ip̄m in vaſe vitreo ſtricti oꝛificij: cuius oꝛificiū oppila bn̄ cū cera ⁊ terra: qm̄ ſi haberet reſpiraculū euaneſceret: et egrederet totū a vaſe ꝓpter ſubtilitatē ſue ſubſtātie: ſerua ergo eū: ⁊ vtere in egritudinibꝰ frigidis ſic̄ epilepſia apoplexia grauitate auditꝰ: ⁊ artetica frida: cuiꝰ iuuamēta dixi i li. de oleis: ⁊ ē de ſecretis phoꝝ.

¶ Foꝛma operationis medicine qua vti poteris quando non habes thuciam.

Accipe folia oliue ſilueſtris: pone ea gradatim in vaſe terreo: ⁊ coopi oꝛificiū vaſis cū argilla et pilo: ⁊ pone i furno figuli: ⁊ dimitte ibi a pꝛincipio decoctiōis vaſoꝝ quouſqꝫ vaſa figuli ſint cocta: ⁊ pone ollam in loco vbi fuerit ignis foꝛtioꝛ: et cū infrigidabit furnꝰ extrahe ollā: et accipe qd̄ eſt in ea de cinere: quē ſi nō iueneris petrificatū: ita ꝙ ſint fruſta tere ⁊ ablue i ſole calido cū aq̄ ſepe: ⁊ accipe ſubtile ex eo: et ſerua: ⁊ vtere in medicinis oculoꝝ: q2 iſta medicina non hȝ pꝛeciū cui cōparet pꝛopter iuuamenta ſua: nam ſuperat in iuuamēto oēs ſpecies thucie in auferendo albuginē ⁊ pānum oculi: ⁊ hoc eſt de ſecretis medicine.

¶ Modus faciendi amilum ex frumento.

Accipe de frumēto bono ⁊ nouo: ⁊ purga ab oī re extranea in eo: et elige illud qd̄ eſt rubeū et graue: coloꝛ eiꝰ ſit ſicut coloꝛ cere: ⁊ facias euȝ teri tritura groſſa. ſ. ſolū frangi: ⁊ pone in vaſe terreo vitreato mūdo: et pone ſuꝑ eū aquā ita ꝙ coopiat ⁊ ſuperet duobꝰ digitis vel tribꝰ digitis: ⁊ dimitte ꝑ noctē: in mane ꝟo expꝛime cū manu bn̄ quouſqꝫ deſcēdat amilū totū: cola: ⁊ ꝓijce ſubam: ⁊ dimitte aquā i olla q̈uſqꝫ deſcēdat amilū i fundo olle: ⁊ aq̄ ſuꝑnatet. Tūc eijce aquā ſuauiter: ita ꝙ ex ea nihil remaneat: ⁊ exicca cū modico coto: fiat h̄ i tꝑe eſtiuo: ⁊ cito ſiccet ne aceſcat ⁊ deſtruat: ⁊ coopi ollā cū pāno ſubtili: ita ꝙ nihil cadat itꝰ: poſtmodū cū erit ſiccū repone i vaſe ſtricti oꝛificij obturādo os vaſis: ne aliq̄s ꝟmiculꝰ ingrediat: vel aliq̄d aliud. Si aūt fiat i hye

me magis oportet custodiri ne acescat: qꝛ oportet vt fiat ingenium: vt cito siccetur in sole: vento: vel prope ignẽ. Et ẜm hunc modum fit amilum ex rizo.

¶ Forma faciendi amilum ex ordeo.

Elige ordeũ qđ ẽ meliꝰ graue leniꝰ ꝓpinquũ sue messi: et facias ex eo sicut docui te facere ex frumento equali disciplina: nisi ꝙ opꝫ vt coletꝛ colatorio grossiori: qꝛ multũ hꝫ de furfure: ⁊ propter suã grossitiẽ. ¶ Forma faciẽdi amilũ ex orobo.

Accipe ex orobo qđ hꝫ pinguia grana ꝓpĩquũ sue collectioni: ⁊ qđ euasit suã ꝑforationẽ: ⁊ tere ipꝫ tritura grossa. s. frãge: ⁊ exuffla ab eo corticẽ: ita ꝙ nõ remaneat nisi caro eiꝰ: ⁊ põe sup eũ aquã: ⁊ dimitte. vj. horis: et ꝓijce illã aquã ter vł q̃ter quousqꝫ clarificetꝛ aq̃: et remaneat corpꝰ suũ mũdũ sine acumine ⁊ furfure: ⁊ tũc dimitte eũ in aqua qua cooperiatꝛ vna nocte: in mane ꝟo malaxa cuꝫ manu quousqꝫ dissoluatꝛ ex eo lac eiꝰ: ⁊ dimitte lac in vase q̊usqꝫ aq̃ supnatet: quã eijce suauiter: ⁊ expone soli donec exiccetur ⁊ serua.

¶ Modus faciendi far seu similã ex orobo.

Accipe de orobo bono sicut dixi: et dimitte in aq̃ longo tpe: ⁊ post eijce aquã illã: ⁊ dimitte donec cõsumpta sit aqua illa que est in eo absqꝫ qđ siccentꝛ grana: deinde facias buliri in aqua alia donec crepentur grana: ⁊ separentur a cortice eius: ⁊ tere tritura grossa: ⁊ exuffla ab eo corticem eius: ⁊ serua.

¶ Modus faciendi penidios.

Penidij fiũt ex melle cãne: et ex puluere zuccari et fiunt etiã ex zuccaro bono forti sicco albo et mũdo. Et modus est qđ accipias zuccarũ lib. j. vel. ij. vel ad plus. iij. qꝛ non possunt bene fieri in multa quãtitate: et pone in vase eneo stãnato: vel in vase terreo interius vitreato: cuius os sit latũ: sed vas eneũ est melius satis: et liquefac zuccarũ cũ tanta quãtitate aque dulcis qua cooperiatꝛ: ⁊ si zuccarũ est forte pone cũ eo ꝓ q̃libet li. eius. ℥. j. mellis: ⁊ distilla sup ipm de oleo amig. dul. si habes: et si nõ habes: mitte loco eiꝰ aliud oleũ: ⁊ pone vas sup ignẽ ex prunis sine fumo: ⁊ misce semp equaliter: ⁊ coque quousqꝫ fit ꝓpe cõsumptionẽ aque: ⁊ experire ꝓiecta gutta ex eo super marmore ⁊ cũ digitis: ⁊ qñ inueneris ꝙ fiãt fila inter digitos siue adherẽtia opꝫ cito auferri ab igne: et ꝓijce extendẽdo super petrã marmoris postqꝫ vnxisti eã oleo amig. dul. vel sisamino: ⁊ collige partes eiꝰ vndiqꝫ cũ suo calore: et inquantũ pñt sustinere manus operantis: postea trahe: ⁊ extẽde inter manꝰ sicut trahũtur electuaria dulcia: ⁊ fige clauũ curuũ ad suꝑiora in pariete: ⁊ ꝓijce sup eũ: ⁊ trahe a clauo apponẽdo sup eũ: ⁊ trahendo sicut trahuntꝛ electuaria dulcia quousqꝫ dealbetꝛ in fine sue albedinis: ⁊ appone iuxta ignem q̃diu traxeris vt calefiat: ⁊ fiat obediẽtior extẽsioni: et iterũ appone clauo trahẽdo vt albescãt quantũ volueris: deinde incide cũ forficibus ad voluntatẽ tuã: et si volueris facere formas rotũdas: vel oblõgas: vel alias diuersas accipe de amilo albo: ⁊ tere: ⁊ pone sup marmore: et extẽde sup ipm de pasta illa penidioꝝ: ⁊ plica: ⁊ volue: ⁊ incide: ⁊ fac q̃scũqꝫ formas volueris: tñ cito facias ne infrigidetꝛ inter manꝰ tuas: deinde pone super cribrũ: ⁊ pone iuxta prunas ad horã: ⁊ aufer: ⁊ dimitte donec infrigidetꝛ ⁊ serua. Et q̇ vult eos facere ex puluere liq̃faciat eã in aq̃ sicut priꝰ dixi: deinde colet ab arena ⁊ alijs supfluitatibꝰ: ⁊ coquatꝛ: ⁊ faciat sicut dictũ est. Et qui facit eos ex melle cãne caueat ne sit nimis forte ⁊ si est: ponat in eo de zuccaro albo quãtitatẽ. ij. partiũ eiꝰ et parũ aque: colet ⁊ coquat: et faciat ẜm disciplinã supradictã: ⁊ si mel est subtile: opꝫ ꝙ ponat medietatẽ eiꝰ de zuccaro: ⁊ sunt qui ponũt ex melle duas ⁊ ex zuccaro tertiã: et coquunt: ⁊ faciunt vt dixi. Et sunt etiã qui faciũt penidios ẜm alias formas diuersas ab istis. s. ponentes supra eos aquam ro. ⁊ parum camphore ad equandã virtutẽ eoꝝ.

¶ Modus faciendi aquam rosatam.

Aque ros. operatio scita est apud multas gentes. Sed ego proposui narrare operationem eius in hoc libro propter duas causas: vna est que cõuenit tractatui huius libri ad hoc vt sit completa scientia nostra in eo: ⁊ secunda est vt ostendam operationẽ eius illi qui nescit eã: et illi qui vult eam facere: ⁊ operatio eius est ẜm. iiij. modos. Unus modus est eius que fit cum aqua: ⁊ ignis eius est ex lignis Et que fit cum aqua etiam: ⁊ ignis eius est ex carbonibus Et que fit sine aq̃: et ignis eius est ex lignis. Et que fit sine aqua: cuius ignis est ex carbonibꝰ. Et illa que fit cũ aqua ⁊ cũ igne ex lignis est illa q̄ sepius fit: ⁊ est generalior quaꝫ plures homines faciũt in nr̃is partibus: ⁊ ita est minoris odoris q̃ꝫ illa que fit cũ igne carbonum. Et illa que fit sine aqua ⁊ cũ igne carbonũ est maioris odoris satis q̃ꝫ que fit sine aq̃ etiã cũ igne lignoꝝ. Et q̄ fit sine aq̃ ⁊ cũ igne lignoruꝫ minoris odoris est: q̃ꝫ que fit cum aqua ⁊ igne lignoꝝ. Sed modũ operatiõis eius que fit cum aq̃ ⁊ igne lignorũ. Ego mõstrabo ẜꝫ formã quã faciũt reges abarach: ⁊ hic ẽ modus eiꝰ. Facias berchile paruũ in domo ampla: cuiꝰ fũdus ⁊ latera sint ex plumbo adeo discrete sił solidata: vt aq̃ nõ posset egredi ab eo: ⁊ facias sibi coopertoriũ ex vitro cũ sagacitate: vł ex terra vitreata: ⁊ in eo forma ẜꝫ formã vasoꝝ distillatiõis. c. vel. cc. ẜm quãtitatẽ magnitudinis berchilis vel paruitateꝫ eius ẜm volũtatẽ tuã faciẽdi multam vł paucã aquã ro. deinde pone ollaꝫ magnam ex ere vel cacabum post parieteꝫ iuxta quam posuisti berchile ẜm formã olle balnei: ⁊ cõstrue eã sup furnũ: ⁊ berchile sit cõstitutũ sup furnũ inferiꝰ ab olla: ita ꝙ applicet de calore ignis berchilis ad ollaꝫ: ⁊ facias caminũ cũ foraminibꝰ ꝑ que possit fumus extra domũ egredi: ita ꝙ fumꝰ totꝰ a domo egrediatꝛ: et nõ noceat aq̃ rosate: deinde imple ollam ex aqua q̄ sit in puteo facto iuxta ollam: sicut est puteꝰ balnei: et accende ignẽ sub ea quousqꝫ buliat aq̃ bene: deinde dimitte venire aquã ꝑ canale qđ fecisti per discretionẽ ad berchile: deinde pone aliam aquã frigidã in ollã ex puteo: sicut in olla balnei fit: ⁊ cõstitue in berchile canale per qđ egrediatur aq̃ qñ fuerit plenuꝫ: ⁊ sit exitus eiꝰ extra domum: deinde pone cucurbitas siue vẽtres: ⁊ sunt vasa distillatoria in foraminibꝰ berchilis: ⁊ stringe cũ panno lini discrete: ita ꝙ bñ sedeant in foraminibꝰ suis: ⁊ vapor aque non egrediatur extra. Similiter ⁊ capita eoruꝫ stringes cũ pãno lini: ⁊ sint vasa ista ex vitreo vł ex terra vitreata: deinde põe rosas intus: ⁊ cooperi cuꝫ coopertorio suo: ⁊ suppõe vnicuiqꝫ vasi phialã suã ad recipiẽdũ qđ distillabitꝛ ex aqua ros. ⁊ semp qñ finietur distillatio eiꝰ ꝓijce rosas primas: ⁊ põe alias recẽtes quousqꝫ cõpleatur totũ opꝰ. Et scitũ est ꝙ aqua rosa. q̄ fit ex rosis siluestribꝰ que oriuntꝛ per se sine irrigatione aq̃ est melioris odoris q̃ꝫ que fit ex rosarijs domesticis: que nascuntur in locis cultiuatis et rigatis aqua. Et operatio eius que fit in terra nostra est leuior ⁊ breuior q̃ꝫ illa quam dixi. Et est ꝙ accipias ollã ex ere sicut ẽ olla tinctoꝝ: ⁊ pone post parietẽ ⁊ pone sup eaꝫ coopertorium discrete factum cũ foraminibus in quibꝰ ventres ponuntꝛ: ⁊ pone in eo vẽtres cũ sagacitate: ⁊ postea imple ollã aqua: ⁊ accende ignẽ sub ea cũ lignis ex vite vł similibꝰ: ⁊ fac distillare: ⁊ qñ mediabitꝛ distillatio: opꝫ ꝙ cooꝑias os furni donec cõpleatꝛ tota distillatio ⁊ q̇ vult loco lignoꝝ cõponere carbões aq̃ magis erit odorifera. Sꝫ operatio eiꝰ sine aq̃ ⁊ cũ igne carbonũ est ꝙ facias furnũ q̃drũ aut rotũdũ: ⁊ habeat coopertoriuꝫ supiꝰ sup qđ stabũt vẽtres ex terra vitreata: ⁊ possint sustinere ignẽ: et qñ accendentꝛ carbones ⁊ incipiat aq̃ ros. distillare claude os furni: ⁊ dimitte foramina apta ꝑ que fumus egrediatꝛ: ⁊ dimitte sic donec fuerit distillata tota: deinde abiectis primis ro. pone alias recentes.

¶ Modus alius qui vult distillare paucam aquam.

Accipe ollã ex ere: ⁊ imple eã aq̃: ⁊ pone sup larẽ ignis: ⁊ pone sup os eiꝰ coopertoriũ ꝑforatũ foraminibꝰ duobus vł tribꝰ vł pluribꝰ: aut paucioribꝰ vẽtribꝰ ẜm ꝙ poterit capere coopertoriũ olle: ⁊ sint vẽtres ex vitro: ⁊ accẽde ignẽ ex sarmẽtis de vitibꝰ vel carbonibꝰ sub olla donec buliat aqua q̄ tũc distillatꝛ aqua ro. in vna vice vel duabus quanta volueris.

¶ Modus faciendi aquam rosaceam cum musco.

Accipe aque rosacee li. ij. ⁊ pone in ea de musco trito bono aur. j. ⁊ põe in vẽtre distillatiõis de vitro facto: ⁊ distilla paulatim sicut dixi supra quousqꝫ tota distilletꝛ: ⁊ repone eã in vase vitreo: et stringe os eius: qꝛ bona est regibus ad odorãdũ quãdo liniunt ex ea pannos suos vt sint odoriferi.

¶ Modus faciendi aquam rosaceam cũ croco.

Accipe ex croco bono. ℥. ß. ⁊ li. ij. aq̃ ro. ⁊ pone crocum in aqua ro. et infundatur in ea bene: deinde distilla sicut dixi: quoniam bona est ad ponendum in medicinis:

⁊ odorandum ⁊ ornandum in decorationibus.

¶ Modus faciendi aquam rosatam cum gariofilis.

Accipe.℥.j.gariofi.⁊ libr.j.ß.aque rof.et pone gariofila in aqua illa die et nocte: et postea distilla sicut dixi:et serua.

¶ Modus faciendi aquam rosatã cum camphora.

Accipe.℥.j.cãphore:⁊ pone.li.j.aque ro.⁊ distilla:et serua:⁊ vtere in medicinis regum. Et fm hũc modũ fit aqua rof.cũ sandalis ⁊ alijs speciebus cum quibus volueris. Et sunt qui distillãt hec oĩa in aqua simplici loco aque rof.

¶ Modus faciendi aquam rosatã cum rosis siccis.

Accipe de rosis siccis: et pone super eas aquam qua infundatur solum et non plus: deinde imple ex eis ventres vitreos seu plumbeos:et distilla paulatim cum discretione:q̃ erit cõueniẽs in medicinis ⁊ decorationib⁹. Et dixit mihi quidã ꝙ posuit in lib.j.rof. siccarũ li.x.aque ⁊ fecit distillari:⁊ fuit aqua rosa.satis bona:sed non faciũt istam nisi in necessitate quando non reperitur alia.

¶ Modus faciendi ramich.

Accipe de passulis bonis rubeis lib.iij.⁊ pone sup eas aquã ad põd⁹ eaꝝ:⁊ coquant̃:postea cola cũ expssione:⁊ ꝓijce substãtiã:deide accipe li.ij.mellis optimi:⁊ misce cũ aq̃ passulaꝝ ⁊ li.j.ß.olei sisamini:vel sambucini:⁊ buli totũ sil̃ quousq̃ sit ꝓpe coagulationẽ:⁊ caue ne desiccent̃:ꝙ si icipiãt desiccari: adde parũ aq̃ ne adurant̃: deinde accipe cafieli.ro. cinamomi añ. tantũ ꝙ summa sit li.j.⁊ gallaꝝ li.x.tere ⁊ cribra subtil̃r:⁊ ꝯfice cũ aqua passulaꝝ ⁊ melle in olla:et pone ollã sup ignẽ suauissimũ:et dimitte quousq̃ ꝯuertat̃ ad modũ pultis facte ex farina: deinde extẽde medicinã hãc sup sextoriũ ad solẽ donec ꝓpinquet coagulatiõi:⁊ sit idoneũ ad operationẽ: deinde pone sup marmore vncto oleo de cheri vel de zãbuc:⁊ vnge manus tuas ex eodẽ oleo:⁊ fac trociscos si vis facere ramich.

¶ Modus faciendi trociscos de gallia.

Sed si vis facere troci.alios de such.i.de gallia Accipe de musco quãtũ vis:⁊ tere bñ:⁊ malaxa cũ eo sicut malaxat̃ pasta dura ex q̃ fit panis:⁊ fac troci.magnos vel paruos q̃s extẽde sup cribrũ ex setis:et dimitte duob⁹ vel tribus dieb⁹ donec sint rubei:deinde pfora eos:et pone in eis filũ:et interpone i medio ipsoꝝ frustula ligni sil̃r pforati ne se ꝯtingant:⁊ suspẽde in loco vbi nõ tangant̃ a rore vel re nociua: qñ aũt trãsiuerit sup eos annus erit gallia bona:⁊ qñ amplius tp̃s habuerit tanto erit gallia melior. Et gallie q̃tuor sunt spẽs.s.gallia ex musco:⁊ gallia ex vẽtrib⁹:⁊ ex corio:et ex aq̃. Operatio gallie ex musco est illa quã dixi:et iterabo opationẽ ei⁹ breuiter:qñ ramich fuerit siccũ est ꝙ accipias ex musco:⁊ teras ip̃m p se:⁊ teras ramich per se:⁊ cribra cũ cribro mediocri:⁊ proijce sup ip̃m muscũ:⁊ malaxa in vase q̃d arabice dr̃ salachia:cũ oleo de cheyri:aut de zabarh:et fac troci.⁊ pone super cribrũ donec siccent̃:⁊ perfora eos:⁊ intromitte filũ per foramina eoꝝ:⁊ suspende et sicca:vt dixi:sed operatio gallie ex ventribus est ꝙ accipias ventriculos ex quibus extractũ est muscũ:et incide eos cũ forficib⁹ vltima minutiõe:⁊ facias sicut fecisti de musco cũ ramich: ⁊ hec est gallia ex ventrib⁹. Et opatio gallie ex corio est ꝙ accipias coriũ pilosum q̃d est super marsupiũ a quo extractum est muscũ:⁊ tunde pilos eius cũ forficib⁹ bene:⁊ postea rade cũ cultello acuto vel vitro:⁊ quere bene radices pilorũ:ita ꝙ nihil de eis remaneat:sed fiat sicut coriũ:deinde incide cũ forficibus subtilissime: ⁊ tere et cribra cum cribro subtili:⁊ fac totã operationẽ sicut fecisti i gallia cũ musco: ⁊ in gallia ventriũ. Et operatio gallie ex aqua est ꝙ accipias ex ventriculis musci quos predixi tibi cum toto corio piloso:⁊ incide cũ pilo suo postq̃ erunt vacui:⁊ pone in vase vitreo simili vrinali:⁊ proijce super vnamquãq̃ bursam seu ventriculũ lib.ij.aque:⁊ pone in sole.xx.diebus:et cola aquã:deinde tere ramich:⁊ cribra:⁊ ꝯfice cũ aqua vẽtriculorũ:⁊ fac troci.sicut fecisti de gallia muscata:⁊ alijs:⁊ suspende per annũ integrũ ita ꝙ non tangantur manu:quia tunc recedet fetor eorum:⁊ remanebit bonitas eorum. Et tempus faciendi gallias omnes est tẽpus veris: ⁊ oportet ꝙ quando fiãt tempore hyemis:quia remaneret in eis humiditas ⁊ destruerentur:et ipsa non reciperent odorẽ spe-

Gallie species quatuor.

cierum nisi siccarentur bene:⁊ scias hoc.

¶ Modus adurendi ramulos arborum:⁊ radices:⁊ folia quecũq̃ ex eis egent combustione.

Et de ip̃is est modus cõbustionis sarmẽtoꝝ vitis:que quidẽ opꝫ cõburi qñ de nouo sunt amputate:et hñt in se satis de humiditate. Accipe ergo ea:et absterge bñ a terra:et laua bene cũ aq̃ donec nihil remaneat in eis ex terra vel alia putredine:deinde imple ex eis ollã magnã quãtũ opꝫ: ⁊ claude eã cũ cooptorio pforato:vt fumus eoꝝ inde egrediat̃:deinde pone in furno panis a sero vsq̃ ad mane:⁊ extrahe ollã:⁊ videbis sarmẽta facta sicut carbones:tũc tere ergo eos bene:⁊ pone eos in illa minori prima:⁊ pone iteꝝ in furno:⁊ facias hoc sepe donec inuenies cinerẽ albũ bonum lenẽ tactu:quẽ serua necessitati. Et in hunc modũ cõburunt̃ ligna ficus ⁊ lentisci: idest carui ⁊ terebenthi.⁊ radix cãne:⁊ oĩa folia:⁊ cortices:⁊ radices: ⁊ cortices auellanaꝝ:⁊ castanearũ:⁊ glandiũ quando volueris ex eis cineres facere. Et qui vult ea cõburere cum minori artificio et minori labore oportet ꝙ fiat simile huic in omni re cuius combustio est necessaria in operatione medicine.

¶ Forma assandi myrobalanos citrinos:chebulos: idos: belliricos:⁊ emblicos: pro illis qui emittunt sanguinem:⁊ habent emorroidas ⁊ dissinteriam ⁊ tenasmon.

Oportet ꝙ imbibas myrobalanos in aqua citoniorũ:idest succo aut granatoꝝ acetosoꝝ: aut in succo vue acerbe: aut citri: aut in aqua vbi decocti sint berberi:aut lentes: aut vbi coctũ est lapaciũ acutum: deinde desicca eos bene: et madefac in oleo rosato: vel in oleo de lentisco:et est de zarur:aut oleo masticino:vel butyro:vel oleo oliue:deinde assa super patellam ferream vel testam calefactam primo: ⁊ caue ne adurantur:⁊ destruatur virtus eorum.

¶ Modus assandi semina que administrantur in medicinis fluxus ventris:sicut sunt semen portulace: nasturcij: altee:plantaginis:psilij:grana myrti:carui:anisi:cimini albi:⁊ grana granatorum:semen lini:marubij:⁊ similium.

Accipe patellã ferreã: aut terreã: aut eneã:aut lebetẽ cũ lato orificio:et calefac eã bene:deinde aufer ab igne:⁊ statim cito superpone semina dum ipsa est calida anteq̃ infrigidet̃: ⁊ cõmisce eã semp donec videris assationẽ ei⁹ cõpletã ad voluntatẽ tuã:⁊ si nõ fuerit cõpleta vna vice:pone iterũ patellã super ignem sine seminib⁹ donec calefiat.⁊ pone semina desuper cum abstuleris eam ab igne: ⁊ fac vt prius:⁊ caue ne cõburant̃. Et nõ apponas ad assandũ oĩa semina:et plura simul:sed vnamquãq̃ speciẽ per se:q̃ sunt quedã semina que sunt minora alijs:⁊ quedã grossiora:et quedam habent multam viscositatem:⁊ quedam paucã:⁊ sunt ex eis que debent amplius assari sicut psilium:⁊ sunt ex eis que parum sicut carui:⁊ anisum:et ciminum album: ⁊ ita de alijs fm ꝙ oportet cuiq̃ speciei.

Documẽtum.

¶ Forma assandi drag.gũmi arabicũ:⁊ oẽs alias gũmas.

Qui vult assare gũmi arabicũ frangat eũ in frusta ad magnitudinẽ orobi:deinde accipiat patellã:⁊ calefaciat eã:⁊ auferat ab igne:⁊ ponat super eam gummi arabicũ: et misceat bene sine intermissione donec albescat: ⁊ si non albescit prima vice:fac iterum vt prius:donec sit albũ:eodẽ modo facias ex dragaganto et gummi amigdalarum.

¶ Forma assandi charabe et comburendi.

Frangit̃ sicut dixi fracturis paruis:et assa vna vice vel duab⁹:et serua. Sed cõbustio ei⁹ est in hũc modum. Accipe ollã fictilẽ:⁊ pone carabe int⁹:⁊ claude os ei⁹ cũ luto:⁊ pone i igne athanor vna nocte:deinde extrahe:⁊ tere:et vtere.

¶ Forma assandi gallas qui vult eis vti in capillis.

Frange vnãquãq̃ gallã in.iij.vl̃.v.ꝑtes:⁊ infunde eas i oleo oliuarũ vna hora:deinde assa fm disciplinã myroba.⁊ aufer cito cũ sagacitate ne ꝯburant̃ ⁊ destruant̃. Et q̃ vult frãgere stipticitatẽ eaꝝ infundat eis i butyro vl̃ oleo sisamino:⁊ terat:⁊ seruet sine assatiõe. Et q̃ vult augere stipticitatẽ earũ imbibat eas in aqua citoniorũ:aut cũ vna aquarum stipticarũ quas dixi aut succo stiptico:⁊ seruet.

¶ Forma comburendi fecem vini ⁊ aceti.

ACcipe fecē vini⁊ mūda: et deſicca eam in teſteo vaſe ſup ignē magnū: ⁊ dimitte donec cōburaṫ. Et ſignū cōbuſtionis ei⁹ eſt qñ mutabiṫ color ei⁹ in albedinē: ⁊ pungit linguā cū inflāmatione. Et combuſtio fecis aceti fit in hunc modū: ⁊ virtus vtriuſq adufte eſt ꝙ deſiccat multū: ⁊ ſunt abſterſiue: ⁊ auferunt carnē ſuperfluā ab vlceribus ⁊ ſunt ſtiptice: ⁊ purificant purificatione forti.

¶ Modus conficiendi ſarcocollam.

ACcipe de ſarcocolla bona alba groſſa: et pone in vaſe vitreo ampli orificij: et demulge ſuper eā lac aſine in quātitate pauca. ſ. ne infundaṫ in ea: vt liqueſiat: ſed remaneat quaſi ſicca: ⁊ pone ſubito in ſole vt cito deſiccet: et qñ erit ſicca op; ꝙ iterū mulgeas ſm quantitatē quā dixi: et ſemp caueas ne coopias eā lacte: ne aceſcat lac anteꝗ̄ deſiccet ⁊ deſtruaṫ: fac ita quater vel quinquies: ⁊ cū hoc feceris ſicca bñ: et ſerua. Et ſi nō habes lac aſine paratū fac cū lacte mulieris: qr ē meli⁹. Et ſunt q̄ ꝯficiūt cū lacte eque ⁊ capre: ⁊ alijs ſpecieb⁹ lactis: ſed lac mulieris eſt ꝓcioſi⁹.

¶ Forma conficiēdi carui cū lacte ad fluxū ventris.

ACcipe de carui: ⁊ pone in vaſe mundo: et pone vas ſup ignē vna hora donec ſit fere calidū: deinde infunde ſup eū lac capre quātitatis qua cooperiaṫ: ⁊ dimitte duabus horis: ⁊ extrahe: ⁊ ſicca: ⁊ ſerua.

¶ Forma conficiendi myrobalanos emblicos cū lacte.

ACcipe de emblicis melioribus: et pone ſuper eos lac acetoſum: ⁊ dimitte ſic die ⁊ nocte: ⁊ qñ lac deſiccabitur: pone iterū aliud lac donec ſint infuſi ad volūtatē tuā.

¶ Forma conficiendi coriandrum et ciminum in aceto ad ponendum in confectionibus.

ACcipe coriandri aut de cimino nouo al. ⁊ purifica a lignis ⁊ a ſorde: ⁊ pone in olla lapidea: et cooperi cū aceto forti: cuius quātitas ſit ita ꝙ totū imbibaṫ a cimino: ⁊ nihil remaneat: deinde extēde eū ſup ſextoriū i vmbra donec ſit ꝓpe exiccationē: ⁊ poſtmodū aſſa eū ſup patellā ferreā ſm diſciplinā quā narraui tibi in aſſatione ſeminū.

¶ Modus purificandi ⁊ colandi gummi arabicum: et dragagan. ad ponendum in alcofol.

ACcipe de gūmi arabi. ⁊ tere tritura groſſa: ne terantur cum eo ligna ei⁹: ⁊ pone in olla vitreata: ⁊ cooperi cū aqua clara ⁊ mūda vel cum aqua ro. ⁊ dimitte per noctem: ⁊ in mane aſpice ſi eſt neceſſaria alia aqua: ⁊ adde: et ſi non: miſce bene cū manu donec totū liqueſcat: et proijce eam ſup cribrū mundiſſimū: ⁊ duc cum manu hinc inde donec deſcendat de cribro totū colatū. Et ſunt qui deſiccant ⁊ ſeruant deſiccatum. Et ſunt qui vtuntur ſicut ſunt.

¶ Modus preparādi opiū qd̄ adminiſtraṫ in collyrijs.

ACcipe laminā ereā: aut cacīā lancis in qua ponunṫ res q̄ penſanṫ: ⁊ pone eam ſuper prunas donec bene calefiat: ⁊ aufer ab igne: ⁊ pone ibi ſubito de opio mundo. Et quādo videris eum liquefactū aufer ne deſiccetur: ne fiat frangibile: ⁊ refrigera: et vtere.

¶ Modus ꝑparādi drag. qñ volum⁹ ipm ponere in loch.

OPortet ꝙ liqueſiat in melle ⁊ aqua die ac nocte: ⁊ ſi in mane oportuerit ꝙ addaṫ de aqua fiat: et ſi nō: miſce cum manu ⁊ cola: et fac ſicut ſciuiſti de gummi arabico: et vtere.

¶ Forma comburendi olibanū: et accipiendi fumū eius.

ACcipe de olibano bono et claro: et accēde cū lumine candele: ⁊ pone in olla terrea vitreata quouſq cōburatur: deinde cooperi ollā ſubito: vt colligaṫ olibanū poſt cōbuſtionē eius: qr ſi nō oppilares ollā ſubito conuerteretur in cinerē. Et ſunt qui in hora cōbuſtionis cooperiūt ollam coopertorio ereo habēte culū ad colligendū fumum eius.

¶ Forma colligēdi olibanū quod ponitur in alcofol.

VEra forma collectiōis fumi ei⁹ ē ꝙ apphēdas fruſtū olibani cū toto ſuo cortice cū forficibus ⁊ pone flāme vt accēdaṫ: et ꝓijce i vaſe terreo: paruo qd̄ habeat coopertoriū ex ere delicate factū: ⁊ nō op; vt tu accēdas granū ſcd̄m anteꝗ̄ extinguaṫ primū granū: ⁊ op; ꝙ coopertoriū ſit taliter ſituatū ſup os vaſis ꝙ cognoſcaṫ qliter ⁊ quātū colligeṫ ex fumo i coopculo: ⁊ ꝙ iterponas lapillū iter labiū vaſis ⁊ coopculi tāte groſſitudīs vt p illā diſtātiā videre poſſis collectionē fumi: ⁊ rota ſup cooptoriū cū ſpōgia vel pecia madefacta in aq̄ frigida: ne cooptoriū nimis calefiat: ⁊ iūgaṫ ynus fumus cū alio: nā ſi hoc nō fieret: fumus ꝓpter calorē coopculi ꝯuerteret ad inferiora: ⁊ miſceret cū cinere olibani: ⁊ nō colligeret tm̄. Et virt⁹ fumi eius eſt ꝙ ipſe ſedat apoſtema oculi qd̄ dr̄ ſarcan. Et hoc mō colligit fum⁹ myrrhe ſtoracis ⁊ galbe: ⁊ oīm ſpecierum gummi.

¶ Forma accipiendi fumū picis liquide.

ACcipe crucibulū ſeu lucernā ferreā vl̄ terreā: ⁊ pōe in eo liciniū ⁊ paꝝ picis: ⁊ accēde liciniū: ⁊ deinde coopi ſup flāmā luminis ei⁹ cooptorio terreo iteri⁹ vitreato: ⁊ ſit forma ei⁹ ſificis furnulo hñs culmē cui⁹ ſummitas tēdit in acutū: ⁊ ſit ſtricta: ⁊ ſummitas ei⁹ habeat ſicut foramen athanor: ⁊ dimitte ſic flāmā ſub coopertorio: nā fumus eius adherebit parietib⁹ coopculi: ⁊ qñ pix minueṫ: adde picē aliā: et facias hoc tādiu ꝙ colligaṫ ex fumo quantum volueris: et caue ne nimiū calefiat coopertoriū: ⁊ fum⁹ nō adhereat fumo: ſ; ꝯuertaṫ ad inferiora: qr op; ꝙ cuētes cū flabello hora poſt horā: ⁊ virt⁹ hui⁹ fumi eſt calida ⁊ ſtiptica: ⁊ vſus eius eſt vtilis valde in alcofol: ⁊ in medicis oculoꝝ. Et nos vtimur eo in emplaſtris: ⁊ in debilitate oculoꝝ: ⁊ lachrymis et bothor: ⁊ ita accipiat fumus ex butyro.

¶ Forma coquendi alchitram.

SUme vas terreū oblongū: ⁊ luta cū argilla et pilo: ⁊ pone vſq ad. ij. ptes ei⁹ de alchitrā: ⁊ pone ſup prunas: ⁊ coq̄ donec remaneat mediū ei⁹: deinde fige lignū ſeu acū ferreā in ea: et extrahe ad aerem: nā ſi deſiccabiṫ: ſcias ꝙ erit coctum: ⁊ tunc aufer ab igne: ⁊ deſicca: ⁊ vtere.

¶ Modus abradendi ſandalū qd̄ adminiſtratur in medicinis apoſtematum calidorum.

SAndaloꝝ qdā ē rubeū: ⁊ eſt frigidi⁹ alijs: et aliud ē citrinū: ⁊ aliud ē albū: ⁊ illd̄ q̄ magis vtūtur medici ad infrigidādū eſt rubeū: ⁊ vtuntur in eo medicis podagre calide ⁊ medicis furūculoꝝ calidoꝝ: ⁊ mod⁹ ei⁹ eſt ꝙ accipias ex eo fruſtū qd̄ ſua groſſitie impleat manū tuam: et frica ipſum ſup ferrū diachir. i. azarius vel ſuper petrā durā: ne aliqd̄ ex petra miſceatur cum ſandalo in fricatione. Et fuit cōſiliū aliquorum vt fricetur ſuper cotē cerdonū: qr ſi aliquid ex ea diſſoluitur cū ſandalo nō nocet: imo auget in frigore ei⁹ et iuuamento: quia natura huius cotis eſt frigida ⁊ deſiccatiua: ⁊ op; ꝙ diſtilletur ſuper ipſum ſemper in tempore fricatiōis aq̄ frigida vl̄ aqua roſata: aut de ſuccis herbarū frigidarum: ſicut ſucc⁹ ſolatri ⁊ memithe: ⁊ ſemperuiue: ⁊ lactuce: ⁊ plātaginis: vel aliud ſimile alioꝝ ſuccoꝝ frigidorum: ⁊ tūc habeas paraſidē mundam corā te ſup quam facias fricationem in quam deſcendit aqua vl̄ ſucc⁹ cum fricatione ſandali: ⁊ qñ deſcēderit de ſandalo quantū volueris cū hui⁹ ſucco: ⁊ ſi de ſucco vl̄ de aqua nimis erit dimitte deſcēdere ſandalū in fundo vaſis: ⁊ ꝓijce ſupfluū quod ſupernatauerit ex aqua vl̄ ſucco: ⁊ reſiduū collige: et vtere eo in oī qd̄ op; ſolo vel cōpoſito cū emplaſtris: qr ſedabit dolores calidos cū auxilio Dei. Et qdā ex medicis q̄ erāt in nr̄is partib⁹ fricabant ſandalū cū teſta terrea alba noua dura: ⁊ vtebanṫ in furunculis ⁊ clauis: ⁊ dicebāt ꝙ i teſta alba erat ꝓpietas ꝯferēdi furūculis. Et ſunt etiā q̄ fricāt i mola fabroꝝ qua acunṫ gladij: ⁊ ita faciebāt Egyptij. ¶ Sed ſandalū citrinū ⁊ ſandalū albū fricant ſ; eandem diſciplinā qua rubeum.

¶ Modus extractionis mucillaginū ex ſeminib⁹ ſicut pſilij fenugre. ſe. li. ſe. malue: ⁊ radicū ei⁹: ⁊ ſe. altee: ⁊ radicum eius ⁊ ſe. citonioꝝ: ⁊ marubij: ⁊ ceterorum huiuſmodi.

MOdus ei⁹ eſt ꝙ accipias de bono pſilio quātū vis: ⁊ munda eū a terra ⁊ a qlibet re extranea: ⁊ pone in olla mūda: ⁊ pone ſup ipſ; de aq̄ calida li. iiij. ad vnāquāq libiā pſilij: aut pl⁹ ſm ꝙ tu volueris pīguē eē mucillaginē vl̄ ſubtilē: ⁊ dimitte ſimul p noctē: mane ṽo calefacias parum ſup ignē: ⁊ proijcias in marſupiū factū ex tela lini forti noua groſſa: ⁊ ſtringe os marſupij cū ligamēto forti ter: ne aliquid ex pſilio lubricet extra: deinde eū ſuſpēde ſuper orificiū olle vitreate: ⁊ percute marſupiū ab omni parte ei⁹ cum virga lignea vl̄ ferrea ſubtili: ⁊ quod egrediaṫ de mucillagine trahe mulgendo ad inferiora cū virga donec deſcendat mucillago in ollā: ⁊ fac id donec nihil egrediaṫ a marſupio: deinde diſſolue os eius: ⁊ liga iteꝝ magis inferius a loco in quo ligaſti prius: ⁊ percute iteꝝ cum virga quouſq egrediatur tota mucillago: nam

tota mucillago: nam psilium egredit totũ siccum ex mar- supio cum hoc artificio. Et sm hanc formam fiunt omnes alie mucillagines. Et sunt quidã qui ponunt super semi- na aquam calidam: et miscent bene: et ponũt in panno vel cribro: et ponũt donec tota mucillago egrediat: sed prim9 modus apud me est melior.

¶ Modus extrahendi mel ex anacardis.

Accipe de anacardis: et aufer pedẽ eorũ.s.id qð adheret ramo eorũ: et pone in olla mũda cũ aq̃ et buli quousq super faciẽ aque videas natare sicut mel: qð colliges cum coclear paulatim quousq nihil remaneat de eo super aqua: qð repone et serua necessitati.

¶ Forma extrahẽdi cor seminũ.i.medullas sicut cor car tami: se. cucurbite: cucumeris: citrũ: melonis: et similiũ.

Accipe de cartamo: et purga a superfluitatib9 eius: et si hʒ aliquã hũiditatẽ opʒ q desiccet in sole: deinde po ne in mortario: et frange leuiter cortices eius: et frica mani- bus quousq separetur cortex a corde: deinde cribra paula tim cum cribro facto ad hoc: q: cor eius descendet: et cortex remanebit super cribrũ: et ita opʒ fieri de alijs semi. Et sunt qui auferũt medullã eius cũ manu sigillatim: et colligunt cor eius cũ forficibus paruis vel cũ vnguib9: sed hoc opus est magni laboris: et non põt fieri ex eis nisi modicũ: et prior modus est melior satis: et est modus quo vsi sumus.

¶ Forma excoriandi grana alcherua: et est cataputia maior siue pentadactylis.

Quando accipiunt ex arbore sua recẽtes sunt a cortice suo difficilis sepatiõis. Et q̃ vult exco- riare ea sine labore opʒ q extẽdat i sole calido et dimittat tota die: et moueat hora post horã: q: qñ sol calefacit grana facit crepare corticẽ illũ ab omi parte ei9: et facit egredi grana ei9: colligat ergo ea q̃ egressa sunt. Et si remanẽt aliq grana q̃ nõ sint sepata a cortice fricent cũ manib9 vel cũ pãno aspero quousq egre- diant mũdata: et si aliq nõ crepuerint ponant in sole donec crepẽt: et fiãt vt pri9: sed si eges excoriatiõe eorũ in breui tpe pone patellã sup ignẽ donec sit prope calefactionẽ: et aufe- ras ab igne: et pone grana in ea: et misce: et sit calor patelle aliquãtulum fortior calore solis: scindent ergo cortices: et egredient grana. Verũ ad auferendũ corticẽ ei9 scdm ẽ la- bor magn9. Et ppter h mlti extrahũt oleũ ei9 absq q au- ferãt corticẽ illũ. Et q̃ vult auferre corticẽ scdm nõ hʒ inge niũ aliũ nisi mũdãdo grana singulariter vnũ post vnũ: aut quasset ea leuiter: sicut dixi de grano cartami: et cribret. Ve rũtamẽ ipa adherẽt et simul conglobant ppter multã eorũ hũiditatẽ: quare opʒ vt terant paulatim cũ magna leni- tate et ingenio. Et sm hãc formã opʒ q terant grana abal- gar.i.laureole et bacce: quia sunt prope figuram horum.

¶ Modus excoriandi grana sisami.

Accipe de sisamo: et purga a terra q̃ est cũ eo et alijs su perfluitatib9: et pone in vase fictili cũ aqua frigida: et dimitte per noctẽ: et in mane cola: et dimitte siccari parum ab humiditate aque: et pone in pecia lini forti: et liga os ei9: et percute sisamũ ab omni parte eius donec excorietur to- tum: et proijce in vase: et proijce super ipsam aquã frigidã: et misce bene: nam cum videbis corticẽ eius natare super fa- ciem aque proijce cũ aqua. Et fiat ita quousq nihil rema- neat ex cortice: deinde sicca ab aqua: et serua necessitati.

¶ Modus excoriandi amigdalas: et pineas: et nu- ces: et cetera horum similia.

Omnia ista excoriant in aqua calida: et hoc est notum oib9. Et sunt q̃ ponũt in aquã frigidã per noctẽ: et in mane excoriant. Et sunt q̃ ponũt in patella sup ignẽ parũ quousq excorient. Et sunt q̃ sepeliũt qñ recẽtes colligunt in palea frumẽti: q: tunc cadit cortex eorum superior.

¶ Modus desiccandi rosas ad reponendũ eas.

Accipe de rosis cũ fuerint i medietate sue aptio- nis: et neq adhuc egressa folia eorũ a camerula sua: et expone soli cũ tota camerula sua in fine mẽsis aprilis: et expone eas soli eadẽ die q̃ col- lecte fuerint: nã si reseruarent vsq ad mane: ma xie coaceruate i vnũ minuerent multũ i suo odore et rubo- re: et cũ desiccas moue eas sepe i die: et qñ marcescẽt aliter mãserit et fuerit ppe desiccationẽ aufer folia eorũ a cameru lis suis: et fuant folia reposita. Et iã scitũ ẽ apud nos q ille q̃ siccant eadẽ die q̃ collecte fuerint sunt meliores: et rubor eorũ remanet i eis: et odor: et si nõ pñt exponi soli eadẽ die q̃ colligunt: opʒ q ponant in loco ventoso in q̃ nõ sit hũidi- tas: et sequẽti die q̃ cito poteris ponant in sole: donec cõ pleat eorũ desiccatio: et iam scitũ est q desiccatio eorũ me- lior est in vmbra nisi q: est maioris laboris: et piculũ est ne destruat odor et color earũ ppter humiditatẽ que est causa destructionis earũ qñ nimis remanet in eis: quapropter si volueris desiccationẽ earũ in vmbra opʒ q ponas eas ex- tensas in loco calido pcul ab hũiditate: et visites sepe: et re- uoluas eas assidue: sed ipossibile est q euadent a deuasta- tione qñ desiccant in vmbra: et opʒ q reponat qñ cõplebit desiccatio earũ in vase terreo: et q stringat os eius q odor et color remaneat in eis: scitum est q qui siccauerit lib.x. rosarũ mundatarũ cõuertent ad lib.j. qñ erunt sicce: et si ro se erunt ex mõtibus possibile est q remaneant plus: et rose de montib9 sunt fortioris odoris q̃ hortulane: et aqua que fit ex hortulanis: et ita est de oibus herbis et de omni flore: quia odor et virtus fortior est earum que nascuntur in mõ tibus q̃ que nascuntur in hortis et locis depressis. Odor et virt9 herbarũ q̃ na scunt i mõ tibus for tior q̃ q̃ i hortis et depssis lo cis nascũ tur.

¶ Modus desiccandi violas.

Viole colligunt in mense aprilis: et opʒ q flores violarũ colligant q̃ sunt in fine bonitatis et ma turitatis: et extendant in sole eadẽ die qua colli gunt: sicut dixi de rosis: neq plus neq minus: q̃ vult colorẽ et odorẽ earũ seruare sicut est: viole montium sunt meliores hortulanis: et lib.x. ex recentibus conuertuntur ad vnam quando sicce fuerint sicut et rose.

¶ Forma desiccandi oẽs cortices radicũ sicut feni. apij: scariole: plantaginis: buglosse: et cortices radicũ mori.

Modus desiccatiõis earũ est iste vt abluas eas bñ ea die qua colligunt a terra et luto: et abscis- sis folijs ab his excoria medullas ab eis i hũc modũ: vnũquãq radicẽ per se quasses cũ mal- leo paruo ferreo: q: tali mõ citi9 et meli9 separa bit cortex a corde q̃ alio mõ: deinde expone soli ea die: et non opʒ vt expectes nisi vna die q: destruerent: et maxime in tpe hyemis. Et qñ siccas reuolue sepe in sole: et in nocte ponas eas in loco vẽtoso pcul ab hũiditate: et in die pone iterũ in sole donec desiccent: et si dies sit nebulosa sine ap- paritione solis opʒ q extendas eas in cribro ex paleis aut sup craticulã ex cãnis subtilib9: et suspẽdas sup ignẽ: ita q calor ignis ascẽdẽs eas desiccet: et q̃ vult desiccationẽ earũ subito iminẽte necessitate: opʒ q accipiat patellã terreã la tã: et calefaciat sup ignẽ: deinde auferat ab igne: et extẽdat sup eã radicẽ aut aliud qðcũq voluerit desiccare: et reuol- uat sepe cũ manu: et qñ patella refrigerabit remoueat radi- ces a patella: et iterũ calefaciat eã: et calefactã tollat ab igne et iterũ supponat radices: et faciat hoc quousq siccent: et ca ueat ne cõburant. Et hic est modus desiccatiõis eorũ in ho ra necessitatis magne. Et i dieb9 pluuie nubiũ et hũiditatũ.

¶ Forma accipiendi cortices citri et ceterorum pomorum odoriferorum: et eorum: desiccatio.

Ille qui vult vti corticibus pomorũ citri in cõfe ctiõib9 eligat illa q̃ hñt maiorẽ acetositatẽ in- trinsecus: q: cortices eorũ sunt magis odorife- ri. Et opʒ q excorient illa die q̃ collecta sunt ab arbore: tergant ergo primo cũ mãtili mũdo et excorient cũ cultello acute aciei paulatiʒ leniter ne acci piat ex carne cũ cortice: et sili mõ opʒ fieri ex citonijs et alijs pomis: deide siccent cũ cautela: vt dixi: et fuent necessitati.

¶ Modus infundendi armoniacum et gummas que ponuntur in medicinis.

Accipe armoniacũ et pone in aceto per noctẽ: et in ma- ne aspice si armoniacũ biberit totũ acetũ: et si nõ bñ fuerit dissolutũ addas de aceto parũ: et dimitte donec be ne dissoluat totũ: deinde pone sup cribrũ ex setis: et frica cũ manu donec descẽdat de cribro: et ligna eius et frondes re- maneant super cribrum: et sic vtere. Et sm hũc modũ pre- parentur omnes alie gumme similes armoniaco: sicut op- poponacum serapinum: asa fetida bdellium et similia.

¶ Modus faciendi sigillum quo sigillãtur trocisci.

Accipe frustũ ligni hebani: aut buxi: aut eboris: aut alterius cuiuscũq vis: et sit grossitudo eius mensura duorum digitorum: et latitudo trium: et longitudo vnius palmi: et preparetur forma eius bene: deinde seca ipsum

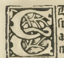
in lōgitudinē ei⁹ in duas partes equales: ita ꝙ vnicuiqꝫ tabule sit grossitudo vni⁹ digiti: deinde fac ambas facies ei⁹ politas lenes bñ inuicē coherētes: deinde sculpe in ambabus facieb⁹ tabulaꝝ sculpturas rotūdas ꝓm quātitatem trociscoꝝ q̊s volueris sigillare siue magnos: siue paruos; deīde sculpe inter vnūquēqꝫ circulū nomē trocisci q̊dcūqꝫ volueris. s. ex q̊ fuerit fact⁹: vt trocisc⁹ rosa. vel trocisc⁹ viola. ⁊ similiū: ⁊ sit scriptura opposito mō: qñ trocisc⁹ fuerit sigillat⁹ reddat̄ litera recta. Et q̊ vult sculpere in vna tabula plura noīa trociscoꝝ opꝫ ꝙ sigillet in ea diuersos tro. ꝓm noīa ipsoꝝ vnūquēqꝫ trociscū ī suo noīe: ⁊ q̊ vult in vna tabula solū nomē vni⁹ troci. opꝫ ꝙ nō sigillet in ea nisi illā solam speciē trociscoꝝ. Et qñ volueris sigillare cum ea trociscos: opꝫ ꝙ inūgas vnāquāqꝫ tabulā cū oleo ros. ⁊ troci. diani. cū oleo vio. ⁊ sigilla ꝓm volūtatē tuā: ⁊ hec est forma sigillandi. Sed sunt q̊ faciūt sigilla breuia ꝓm hanc formā. Accipe ex hebano vel buxo: ⁊ fac sigilla rotunda: ⁊ sculpe in vnoquoqꝫ sigillo foueā rotundā quāte grossitudinis est dimidius trociscus: vel medius lupin⁹: ⁊ sculpe in vna ex tabulis nomē trocisci si vis: ⁊ si nō vis: dimitte plana: vt possis ex ea sigillare diuersas species trociscorū. Et sunt q̊ faciunt in hunc modū sigilla multa: sculpūt in vnoquoqꝫ nomen alicuius trocisci: ⁊ hec est forma eoꝝ. Sed qui vult vt sigillū reddat trociscū ꝓm certū pondus: opꝫ ꝙ faciat trociscū vnū: et ponderet eum recentē ꝓm quātitatē ponderis quam vult: ⁊ profodiat in sigillo foramen trocisci ad mensuram illius: q̊ pondus eius erit ꝓm pondus illius.

Modus colandi potiones ⁊ coctiones: ⁊ figura colatoriorum.

Oportet ꝙ habeas tria colatoria ad colandas potiones ⁊ decoctiones syrupoꝝ. Primū colatorium sit minus ꝗ̄ scdm: ⁊ pannus eius sit rarior; ⁊ scdm sit maius primo: et pānus eius sit spissior ꝗ̄ pānus primi: ⁊ tertiū sit mai⁹ scdo: ⁊ pannus eius sit spissior satis: ⁊ hec est figura colatoriorū.

Modus clarificandi.

Et qui vult clarificare aliquā potionē vel syrupū sicut syrupū de radicibus vel syrupū de hyssopo: aut de lapacio: aut quēcūqꝫ aliū syrupū sicut oximel ⁊ spēs syrupoꝝ ⁊ potionū oīm qñ erit cōpleta decoctio eoꝝ: opꝫ ꝙ prio colent̄ in cribello ex setis: deinde suspēde colatoria oīa vnū itra aliud. s. paruū intra mediū: ⁊ mediū intra mai⁹: deīde ponat in paruo folia cifolionū vel parmaꝝ ꝯcussa bene a puluere; aut de setis equi bene ablutis: ⁊ impleat ex eis quasi medietatē colatorij: ⁊ sint colatoria distātia abinuicē quātitate triū digitoꝝ: ⁊ suspēde colatoria in pariete: ⁊ suspēde sub eis vas ad recipiēdū q̊d colabit: deīde infunde intra colatoriū superius potionē coctā: vel id q̊d volueris colare. Et dimitte sic colare ꝑ se sine aliq̊ ꝯtactu man⁹: ⁊ q̊ descēdet de primo colatorio in scdm: ⁊ de scdo in tertiū: et si oppilet̄ aliq̊d ex colatorijs a grossitie decoctionis ita ꝙ nō descēdat ex aq̄ aliq̊d: opꝫ ꝙ effundas q̊d est in eo: ⁊ abluas ipm a grossitie illa: ⁊ postea remitte decoctionē ī eo: ⁊ dimitte donec clarificet̄: ⁊ fac ita donec descēdat tota decoctio: ⁊ ꝓiice substātiā ei⁹: ⁊ vtere decoctione clarificata: ⁊ q̊ voluerit facere syrupū ex ea erit maioris iuuamēti: ⁊ facilior ad potandū.

Operatio salis alchali: ⁊ est sal nitrum qui ingreditur in multis medicinis.

Accipe de herba illa que dr̄ alchali: ⁊ fac in terra foueā magnā: ⁊ imple eā ex herba illa dū est recens: et accende ignē in ea qñ erit combusta illa quā posuisti: pone de aqua super eam: et fac ita donec fouea erit plena ex illa herba: ⁊ tota herba erit bene cōbusta: ⁊ dimitte extingui ignē infrigidari cinerē: deinde detege: q̊ tu inde inuenies salē cineris petrificatum vel coagulatū in magno globo in fundo fouee q̊d accipias ⁊ franges in frusta: et serua necessitati.

Modus dealbandi salem eundem.

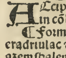
Si volueris dealbare hūc salē accipe ex eo ita magno sicut ē: ⁊ tere et cribra: ⁊ pōe in vase: ⁊ ꝓiice sup eū tm̄ ex aq̄ ꝙ cooperiat̄ ⁊ supet eū duob⁹ vel trib⁹ digitis: et misce: et dimitte descēdere feces ei⁹ in fundo vasis: ⁊ subtile supest: deinde clarifica in hunc modū. Accipe frusta ex filtro mūdo quorū longitudo sit duoꝝ palmoꝝ vel ampli⁹: ⁊ latitudo duoꝝ digitorū: pone caput vnū filtri in aq̄: ⁊ aliud ꝑ labiū vasis exeat pendēs extra: ⁊ suppone parapsidē aliam sub filtro ad recipiēdū q̊d emanabit ex aq̄ ꝑ filtrū: ⁊ dimitte sic donec distillet aquā totā quā pone in olla noua: ⁊ pone eā in furno panis: ⁊ dimitte ꝑ noctē vel ampli⁹: q̊ ꝯuertetur in salē coagulatū sicut cāphora: ⁊ si nō coagulatur vna vice pone pluribus vicibus donec coaguletur. Et sunt qui ponūt aquā illā in patella terrea noua: ⁊ accendunt ignem sub ea: ⁊ sic coagulant ⁊ seruant.

Modus alius.

Accipe de sodra: ⁊ ē ille niger ꝯglobat⁹ li. j. ⁊ pone sup eā li. vj. aq̄: alr. iiij. ⁊ ꝑpara ꝓꝫ ꝑparationē quā dixi: et clarifica distillādo: ⁊ coagula: ⁊ repone in loco hūido vbi nō approximat̄ sol: q̊ dissolueret̄ sicut sal ⁊ zuccaꝝ: ⁊ alij dicūt nō: sꝫ opꝫ ꝙ ponat̄ in sole: ⁊ non tangat̄ ab humiditate: q̊ reseruabitur melius: ⁊ non liquefiet.

Modus comburendi alchali albificatum.

Accipe ipsum: et tere: ⁊ cōbure ꝓꝫ disciplinā quā dixi in cōburendo plumbum in tractatu primo.

Forma desiccādi radices arist. lō. ⁊ affodillorū: ⁊ est eradiulac ⁊ spērū lut. i. serpentarie ⁊ radicē diptami: ⁊ est azemshalem ⁊ radicē alfesyre. i. vitis nigre: ⁊ radicē altee: et radicē ahalchaim: ⁊ radicē buglosse: ⁊ meu. et fu. ⁊ satyrionū ⁊ secacul. i. sigilli salomonis: ⁊ radicem mori celsi: et alias radices similes his speciebus.

Oportet ꝙ lauētur ea die q̄ effodiunt̄ ita bñ ꝙ mūdet̄ a terra ⁊ a luto q̄ adherēt ei: deīde incide in frusta parua: ⁊ fige in eis filū: et deinde inter vtrūqꝫ frustū ne se cōtangāt: et expone vēto in loco vbi locus frequēter sufflet: vel si est hyems suspēde ad fumū donec siccentur: ⁊ serua necessitati.

Modus colligendi herbas medicinales ⁊ tempus repositionis earum.

Oportet ꝙ herbe colligant̄ in tēpore sereno: claro: non ventoso. Et non opꝫ ꝙ colligātur nisi in fine bonitatis ⁊ maturitatis earum: ⁊ suo tempore: ⁊ non qñ iam sunt cōsumpte vetustate: vel propter aliquam infirmitatē earum. Et herbe q̄ colligunt in terris mōtuosis ⁊ duris sunt fortioris virtutis ꝗ̄ ille q̄ colliguntur in vallib⁹ ⁊ terra pingui: ⁊ viridarijs: ⁊ hortis. Et opꝫ vt eligas ex herbis q̄ sunt magis ramose: ⁊ que sunt ꝯplete cū seminib⁹ suis sicut debent esse: sicut sticados arabicuꝫ et meschamethasar. i. mētastruꝫ et hasach. i. tribuli marini: ⁊ hyssopus: ⁊ sil'ia. Et flores opꝫ colligi āteqꝫ cadāt sicut flos alchanē. i. cotulla fetida; ⁊ camomille ⁊ viole; ⁊ zambac. i. yēsemi: ⁊ sil'ia. Sed tēpus colligēdi fruct⁹ est qñ sunt maturi: sicut vua: ficus: ⁊ dactyli: pira: pruna: ⁊ sil'ia. Et semina opꝫ colligi qñ incipiūt siccari: ⁊ cadere. Et añꝗ̄ cadat super ea aqua qua destruantur. Et tp̄s colligēdi radices ⁊ ramos ⁊ cortices est quādo incipiunt cadere folia earum. Que herbe debeāt eligi.

Forma exprimendi succos plantarum.

Oportet ꝙ succi plātaꝝ ex folijs ⁊ ramis eaꝝ exprimātur dū sunt adhuc tenere: sicut memithe: gafid: sempuiua: succ⁹ hypoq̄stidos: absinthij ⁊ sil'ū. Et opꝫ ꝙ vulneretur plāta seu arbor qñ volueris accipere lac ei⁹ vel lachrymā donec viget adhuc in terra: non postqꝫ est euulsa: sicut cū volueris facere opium: euforbium: ⁊ similia.

Modus desiccandi omnes herbas.

Generalr̄ scire debes ꝙ radices ⁊ folia et rami nō debēt desiccari anteqꝫ sint abluti a terra: ⁊ a sordibus eoꝝ: ⁊ ꝙ desiccent̄ in loco vbi non sint humiditates.

Modus repositiōis herbaꝝ: ⁊ floꝝ: ⁊ seminum et aliorum ad seruandum.

Oportet ꝙ reponas flores herbaruꝫ medicinalium in capsis ex ligno. Et semina stringantur in sacculis ex corio vel papyro: q̊ iuuat ea ad meliorem conseruationē: ⁊ hoc ꝓm sententiam Dios. Et repositio rerum humidarū sicut sunt succi ⁊ gummi liquide: ⁊ confectiones ⁊ similia debeant esse in vasis grossis de vitro: vel de terra vitreata: vel de argento: vel cornu: ⁊ similib⁹. Sed medicine molles que sunt cōuenientes medicinis oculi debēt reponi in vasis eneis. Sꝫ vnguēta in q̊bus egrediuntur pix ⁊ ablatram ⁊ acetū opꝫ ꝙ reponas in vasis eneis. Et pinguedines et cerebella: ⁊ omne pingue opꝫ repōi in vasis factis ex stagno: et omne quod est

et oẽ qđ est ex pulueribus: si est puluis hierepigre: et silia opꝫ reponi ĩ vase terreo stricti orificij: ⁊ oppilet os eiꝰ cuꝫ cera vel creta: ne resoluat et minuat virtus eoꝝ. Et opꝫ ꝙ reponat rob sic vue et citoniorũ ⁊ maloꝝ ⁊ myrti ⁊ sisium in vase terreo nouo: quia terra trahit ad se humiditateꝫ q̃ est in eis: quia magis preseruant a destructiõe. Et olea debent reponi in vasis vitreis: et os vasorum stringi dꝫ: ne destruant et feteãt. Et opꝫ reponi omnes species aromaticas zebete et gallie: ⁊ oẽs spẽs aromaticas ad aromatizãduꝫ in vasis aureis vel argẽteis deauratis: aut in vasis ex procellionibꝰ vel ex vitro. Et omne acetosuꝫ quod dꝫ seruari opꝫ reponi in vase linito cera: vel pice: ⁊ opꝫ reponi ĩ vase vitreo omne vinum qđ habet substantiã aqualẽ: q̃ est signum super durabilitatem eius et sup ꝓhibitionem sue corruptionis: et omne vinũ cuiꝰ substãtia est ineq̃lis: cuiꝰ signũ ẽ sup corruptionẽ eiꝰ facilẽ: ⁊ ꝙ diu non possit seruari: opꝫ seruari in vase terreo: vt terra exiccet humiditatem eius superfluam que est causa sue corruptionis.

Modus colligendi coloquintidam et desiccandi eaꝫ.

Coloquintide dñt colligi in fine mensis septẽbris: qꝛ tũc sunt in fine bonitatis earũ ⁊ maturatiõis. Et opꝫ ꝙ nõ colligas ex eis nisi illas quaꝝ color declinat citrinitati: ⁊ qñ incipiũt folia earum exiccari ⁊ attenuari: ⁊ elige ex eis maiores in quãtitate: ⁊ opꝫ ꝙ nõ accipias illã q̃ ẽ sola orta in sua arbore: qꝛ ipsa est multũ mala et ꝑniciosa. Sꝫ modꝰ desiccationis earũ est ꝙ custodias eas bene: qꝛ nõ desiccãtur in breui tꝑe: pone ergo eas in sole: ⁊ verte eas quolibet die sepe: ⁊ in nocte pone eas ĩ loco remoto ab omni hũiditate: et custodi bene donec siccent: ⁊ qui nõ poterit eas desiccare in sole: qm̃ tp̃s erit fortasse nubilosuꝫ: opꝫ ꝙ ĩpleat fila ex eis infixis: et suspẽdat ꝓpe ignẽ ad fumum vt desiccent: et cũ bene desiccate fuerint mũda eas a cortice suo ⁊ a seminibꝰ q̃ sunt in eis: ⁊ serua medullam earuꝫ in corio.

Cõpletus est scđs tractatus. Incipit tertius tractatꝰ de preparatione medicinarum q̃ sumuntur ex animalibꝰ.

Forma comburendi omnes species conchilium.

Oportet q̇ vult cõburere testas conchiliũ ꝙ terãtur et ponant in olla mũda: et ponat olla in furno figuli vna nocte: deinde extrahant si sunt cõbuste sicut cinis albꝰ bñ: si nõ aũt: ponas iteꝝ in furno panis vel eodẽ: ⁊ dimitte donec sint alba calcinata. Et sũt q̃ ponũt cocleas sup ꝑũas ⁊ exufflãt: ⁊ dimittũt dõec fuerint albe: ⁊ terũt ⁊ ponũt sup testã terreã sup carbões: ⁊ exufflãt dõec sint albe ꝫ volũtatẽ eoꝝ.

Forma comburendi cortices ouorum.

Oportet ꝙ aspicias ad illud quod dixi de cõchilijs: et combure sicut dixi de eis: quoniam ideꝫ est modus: nec plus nec minus.

Forma comburendi cornu ceruorum.

Accipe đ cornu ceruino sicut est: et pone sup prunas et exuffla donec albescat. Et qui vult cõburere ꝫm aliam formam frangat cum in frusta: et ponat in olla: ⁊ faciat sicut dixi de conchilijs.

Modus ablutionis eius.

Sed qui vult eũ lauare lauet ꝫm disciplinã quã diximꝰ in abluẽdo scoria: vt vtatur eo in medicinis oculoꝝ qñ currũt ad eos hũores ⁊ ad bothor: ⁊ ad grossitiem palpebraꝝ. Et qui facit ex eo dẽtifricium purgat dentes a sordibus: ⁊ ꝫm hanc formam preparantur omnes vngule ⁊ solee.

Forma comburendi.

Modus eoꝝ est sicut modus cõbustionis coclearuꝫ. Et sunt qui ponunt super prunas et exufflant donec dealbẽtur.

Ablutio horum omnium.

Sed ablutio cõchiliũ adustorũ ⁊ corticũ ouorũ: et cornuũ est sicut ablutio chachimie: nec plus nec minus.

Forma comburendi setam: vel siricũ quod administrat in diamusco.

Accipe de folliculis sirici noui q̃ nõdũ ꝑtranseũt annũ vnũ: ⁊ aperi: ⁊ extrahe vermes mortuos qui sunt in eis: ⁊ purga eos bñ: ⁊ pone in fundo olle noue: et pone sup os eiꝰ lapidẽ: ⁊ pone ollã super ignẽ: ⁊ fac sub ea igneꝫ leuem: vel pone eam in furno panis: ⁊ nõ opꝫ vt aduratur: sed solum assentur ita ꝙ possint teri: repone et vtere.

Forma comburendi lanam.

Laua eã bene: ⁊ pectina cũ pectine: ⁊ pone ĩ olla fictili: ⁊ cõbure sicut cõburit seta. Et sunt q̇ pectinãt cuꝫ sua sordicie: ⁊ post lauãt: ⁊ faciunt sicut dixi.

Forma abluendi cinerem lane aduste.

Accipe cinerẽ lane: ⁊ pone in parapside: ⁊ ĩfunde sup eã aquã: ⁊ misce: expecta donec clarificet aqua: ⁊ cinis descẽdat: ⁊ ꝓijce illã aquã: ⁊ funde iterũ super illũ aliã aquam: ⁊ fiat vt prius: tandiu donec cinis nõ pungat linguam qñ gustatur: sed sit stipticus gustui: postea sicca et serua: ⁊ pone in medicinis oculorum.

Forma comburendi sartam: idest cancros ad dandum in potu illis quos momordit canis rabidus: ⁊ ad danduꝫ phthysicis ⁊ emoptoicis.

Accipe cãcros fluuiales viuos qñ sol fuerit ĩ signo arietꝭ .xiij. die mẽsis: ĩtelligo lunarꝭ: ⁊ põe ĩ athanor vł ĩ furno panis q̊usqꝫ cõburant: ⁊ nõ ꝯuertant ĩ cinerẽ. Et q̇dã icẽdũt athanor cũ lignis vitis: ⁊ forma est eadẽ. Et q̇ sunt ꝓ phthysicis ⁊ emoptoicꝭ abscidũt pedes coꝝ ⁊ dẽtes: ⁊ sic ꝯburũt.

Modus cõburẽdi scorpiones ad frangendũ lapidem.

Accipe decẽ scorpiões viuos: ⁊ pone in olla noua: ⁊ luta eã cũ pasta aut cũ terra: ⁊ pone ĩ furno: accẽde ignẽ ĩ eo cũ lignis vitis q̊usqꝫ calefiat: ⁊ dimitte ibi illã die ac nocte: ⁊ extrahe: et da cinerẽ hoꝝ ĩ potu in hora doloris renũ qñ fuerit ex lapide grana .vj. in põdere cũ syrupo de radicibꝰ qꝛ frangit lapidẽ: ⁊ sunt q̃ ponũt ollã in athanor panis: ⁊ dimittũt .x. horis: postea terunt scorpiones: ⁊ seruant.

Modus comburendi tyros q̇ administrant in tyriaca ⁊ alios serpentes.

Accipe serpẽtes tyrias femīas q̃ sunt rubei coloris ⁊ hñt caput extẽsuꝫ: venare eas hyeme in locis vbi sunt ꝓpe aq̃s ⁊ arbores: ⁊ pone ĩ olla noua: ⁊ luta os eiꝰ cũ argilla ⁊ pilo: ⁊ mitte ĩ furno nocte vna. Accipe ğ de cĩere hoꝝ ⁊ mitte ĩ alcofol aut: tere ⁊ ꝯfice cũ oleo: ⁊ fac emplꝫ sup scrophulas qꝛ liq̃faciet eas: ⁊ sic opꝫ ꝯburi ꝫpẽtes alios: nisi qꝛ debent cõburi ꝑ ampliꝰ tp̃s: qꝛ ipsi sunt maiores corꝑe ⁊ pinguiores: ⁊ oꝑatio eoꝝ ĩ scrophulis est sicut oꝑatio tyroꝝ.

Forma cõburẽdi caput tyri qđ ponitur in alcofol.

Accipe de capitibus tyri statim post abscissionẽ eoꝝ absqꝫ ꝙ saliant: ⁊ pone ĩ olla fictili vitreata: ⁊ ĩuolue eã in pasta: ⁊ pone eã sup ignẽ ex prunis: ⁊ opꝫ ꝙ ꝯburant ita ꝙ fiant sicut carbones: sed remaneat in eis aliq̃d humiditatis ꝙ possunt teri solum et cribrari.

Forma cõburendi lapidem ꝓ illo q̇ hꝫ lapidem.

Accipe leporẽ ⁊ decolla: et pone in ollã nouã cũ suo corio: et cõbure donec fiat cinis: deinde tere cinerem istũ: ⁊ da ex eo .ʒ.ij. qꝛ est mirabilis in frãgendo lapidem.

Forma comburendi hericios et ranulas.

Combure sicut dixi de lepore tm̃ nec plus nec minꝰ.

Forma cõburendi hirundines que administrantur in egritudinibus gule.

Accipe đ pullis hirũdinũ añq̃ nascãt plume coꝝ. Et dixit .G. oꝫ ꝙ cõburant cũ plumis eaꝝ: ⁊ ꝙ ponat sup eas aliq̃ntulũ salis: ⁊ ponant in olla noua q̃ coopiat: ⁊ lutet: ⁊ ponat sup prunas: vł ĩ furno panis donec coburant: ⁊ ꝫua ⁊ vtere qñ oportuerit. Et dixit Dios. ꝙ q̇ accepit hirundines cũ m̃re eaꝝ ⁊ cõburet ĩ olla: ⁊ miscuerit cinerẽ eaꝝ cũ melle: ⁊ posuerit ĩ oculo ⁊ acuit visuꝫ: et q̇ vnxerit cũ eo brãchos iuuat: et ꝯfert tũori gutturꝭ ⁊ sc. sq̇nãtie ⁊ tumori vue.

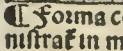
Forma colligẽdi cantarides et reponẽdi eas.

Oportet ꝙ veneris eas ĩ tꝑe ꝟis: et elige ex eis rubeas magnas leues tactu. Et caue a nigris ⁊ asꝑis: ⁊ hẽat venator ĩ manu sua forficulas de ferro vł de ligno: ⁊ ponat eas cũ illis forficulis ĩ vase stricti orificij: deinde pone sup eas oleũ vetꝰ: ⁊ suspẽde ĩ sole pluribꝰ diebꝰ dõec putrescãt: ⁊ vtere. Et sunt q̃ cõburũt eas sicut cõburunt hirũdines. Et dixit Dio. ꝙ cantarides q̃ gñant in tritico sunt calide: et opꝫ vt ponant in vase nõ vitreato: ⁊ coopiatur os vasis cũ panno lini: ⁊ ꝑforet fundꝰ: et ponat orificiũ olle sup fumũ aceti fortꝭ bulliẽtis: et dimittat sup fumũ illũ donec cantarides moriãtur: et ĩfige ĩ eis filũ lini: ⁊ serua. Et fortiores cãtarides sunt q̃ trãsmutant ĩ diuersis coloribꝰ: ⁊ hñt maculas citrinas: ⁊ sunt magni corꝑis lõge ⁊ plene: ⁊ q̃ sunt vniꝰ coloris absqꝫ ꝙ trãsmutẽtur ad diuersos colores sunt debilis oꝑationis: et iste est modus oim̃ specierum cantaridaruꝫ.

¶ Forma colligēdi sterc⁹canis qđ administratur in medicinis gutturis.

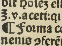
Oportet ꝙ eligas sterc⁹ qđ ē albū: qm̄ signū ē ꝙ fuit ex cōmixtiōe ossiū: ꝛ colligat recēs vnius diei vł duoꝝ: ꝛ fac eū siccari: ꝛ ẜua necessitati.

¶ Forma colligēdi sanguinē testudinis aquatice q̄ administraẜ in medicinis venenorum.

Accipe testudinē aq̄: ꝛ pone eā resupinā sup parapsidē: ꝛ abscide caput ei⁹ subito: ꝛ dimitte egredi sanguinē ei⁹: ꝛ qn̄ coagulabiẜ aperi parapsidē cū cribro ex setis vł pāno lini: ꝛ expone soli donec siccēẜ: ꝛ ẜua: ꝛ dosis ei⁹ qn̄ tyrus morde bit hoīez est ℨ.iij.cū.ℨ.iij.aceti: ꝛ tertia die deẜ pōd⁹.ℨ.j.cū.ℨ.v.aceti: qꝛ est cura verissima.

¶ Forma colligēdi sanguinē aīaliū q̄ poniẜ in medicīs venenis ꝯferētib⁹. sicut est sanguis hedi: anserū: ꝛ similium.

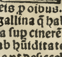

Oportet vt eligant aīalia hmōi sana: ꝛ iuguleẜ vnūquodqꝫ eoꝝ: ꝛ pōe sanguinē ei⁹ in vase vitreo mūdo: ꝛ exicca in sole: serua: ꝛ vtere.

¶ Forma accipiendi cerebella auiū q̄ administratur in medicinis coitus.

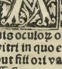
Et sunt auicule quaꝝ cerebella sunt necessaria vt accipiant: sunt aui cule q̄ nidificāt ī domib⁹ ꝛ venari ōꝫ in autūno vł vere: ꝛ decolles eas ꝛ euelle cerebella earū: ꝛ pone in vase mūdo: ꝛ purga a vētriculis circūdātib⁹ ea: ꝛ pone cum eis ꝓ oibus.x.cerebellis vitelliū.j.oui recentis qđ fuerit ex gallina q̄ habuerit masculinū: ꝛ ꝯfice simul: ꝛ pone in patella sup cinerē calidū: ꝛ dimitte quousqꝫ coaguleẜ: ꝛ desicceẜ ab hūiditate q̄ est ī medicamine: ꝛ aufer ab igne: ꝛ pōe ī sole vt desicceẜ: aut pone iteꝝ sup ignē donec sicceẜ: et vtere in medicis coitus. Et sunt q̄ faciūt hoc medicamē sine vitellis. Et sunt q̄ vtunẜ ita recētib⁹ sicut extrahunẜ a capiti bus post decollationē. Et sunt q̄ addunt cerebellis ꝛ ouis parū mellis ꝛ coagulāt super ignem: ꝛ seruant: ꝛ vtuntur.

¶ Modus accipiēdi fel oīm aīalium quadrupedū ꝛ volatilium: ꝛ forma reponendi ea.

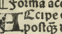

Accipe fel duꝫ est recēs: ꝛ liga os ei⁹: ꝛ pone in olla cū aqua bulliēti: ꝛ dimitte ibi tāto tpe quo posses facere tres passus: ꝛ extrahe statim ab aqua: ꝛ desica in loco vmbroso nō hūido: ꝛ serua: ꝛ vtere. Sed fellia q̄b⁹ volum⁹ vti in medicinis oculoꝝ opꝫ ligari orificia eoꝝ cū filo lini: ꝛ pone ī vase vitri in quo est positū aliquantulū mellis: ꝛ ligeẜ aliud caput fili ori vasis: ꝛ serueẜ necessitati.

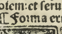

¶ Forma accipiendi coagula oīm animalium.

Accipe coagula aīalium dum sunt recēter mortua scꝫ postqꝫ decollaueris: ꝛ inuoluas ea sale: ꝛ suspēde ad solem: et serua.

¶ Forma extrahēdi humiditatem de limacis.

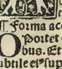

Accipe haalzā.i.limacas: statiꝫ cū accepis pfora carnē ei⁹ cū cultello acuto: qꝛ exibit ex ea hūiditas mꝯ̄ta viscosa q̄ ē vtilis ad euellēdū pilos palpebraꝝ: ꝛ vtere in vnguētis q̄ ponunẜ ī frōte ad ꝓhibēdū hūores veniētes ad oculum.

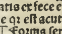
¶ Forma accipiēdi vrinā īfantiū q̄ pōiẜ ī medicis acutis.

Oportet ꝙ colligas vrinā infantiū in vase plurib⁹ diebus. Et qn̄ colligeẜ fex ei⁹ in fundo vasis residēs ꝓiice subtile ei⁹ supnatās: ꝛ fac ita plurib⁹ dieb⁹ donec colligaẜ satis ex fece ei⁹: ꝛ vtere ea ita liq̄da sicut est vel sicca: ꝛ repone qꝛ est acuta sicut sal armoniacum.

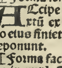

¶ Forma seruādi aquā marinā ne corrumpatur.

Accipe aquā marinā clarā mundā cui nihil sit admixtū ex aqua dulci: ꝛ repone in vase nouo: qꝛ pinguedo eius finietur. Et sunt qui coquunt eam bene anqꝫ ipsaꝫ reponunt.

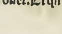
¶ Forma faciēdi gluten ex coriis boum ꝛ pecudū qđ pōitur in emplastris crepature hernie.

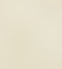

Accipe de extremitatibus corioꝝ boum aut pecuduꝫ: idest coria manuū: ꝛ pedū: ꝛ capitum: ꝛ ablue hēc ab oī sorde eoruꝫ ꝛ a terra: ꝛ imple ex eis ollā magnā: ꝛ cooperi coriis cum aq̄: ꝛ pone ollā ī furno panis a ꝓncipio noctis vsqꝫ mane deinde extrahe ꝛ cola. Et si aq̄ coagulaẜ: bn̄: si non: opꝫ ꝙ iteꝝ ponas in furno secūda vice vel pl⁹: donec aqua illa ingrosseẜ. Et qn̄ erit refrigerata coaguletur: deinde incide in

frusta: ꝛ dimitte siccari in loco ventoso nō hūido vł calido donec fiat sicut vitrum: ꝛ serua.

¶ Mod⁹ ꝓparādi adipes ꝛ reponēdi eas ẜꝫ doctrinā Dio.

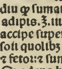

Accipe de adipe ẜꝫ volūtatē tuā sicut adeps hirci vel pecudū seu porcoꝝ ꝛ siꝉiū: ꝛ accipe de eo qui est magis pinguis: sicut est adeps renuꝫ vel zirbus ventris: et pone in vase: ꝛ ꝓiice sup eum de aq̄ pluuiali frigida: ꝛ frica manibus bn̄: ꝛ purifica a sanguine ei⁹ ꝛ venis ꝛ pelliculis: ꝛ laua iterū donec mūdeẜ ꝛ albescat: deīde pone in olla noua: cui⁹ capacitas sit duplex a quātitate sepi: ꝛ pone sup ipꝫ aquā qua cooperiaẜ: ꝛ pone vas sup ignē paruū leuē: ꝛ misce donec dissoluaẜ. Et cū dissolut⁹ fuerit adeps: ꝓiice in vase qđ habeat aquā frigidā: et laua: ꝛ absterge ollā suā bene: ꝛ dimitte eā siccari ab aq̄: et liquefac secūdo adipē: et iterū ꝓiice super aquā frigidā: ꝛ sine infrigidari: ꝛ fac hoc ter: quarta ꝟo vice dissolue sine aq̄: ꝛ ꝓiice in vase qđ sit calefactū cū aq̄ calida: ꝛ collige qđ clarificabiẜ ex adipe: ꝛ ꝓiice substātiā q̄ est aliq̄d: ꝛ repone necessitati: ꝛ ẜm hūc modū ꝓparaẜ pinguedo porci: ꝛ visi: ꝛ aliorum animaliuꝫ.

¶ Forma preparādi adipem renum vaccarum.

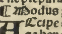

Accipe ex eo ꝛ mūda a sua pellicula: et ablue cuꝫ aqua marina: et pone in mortario: et tere bene: ꝛ ꝓiice sup euꝫ aquam maris dū teris: ꝛ facias hoc sepe: tandē pone in olla fictili: et sup eū ꝓiice aquā marinam qua cooperiaẜ: et coque tandiu ꝙ sumatur ordo naturalis: deinde pone ad oēs lib.iij. adipis.ℨ.iiij.cere: et liquefac simul: ꝛ qn̄ infrigidatū fuerit accipe superiorē pteꝫ eius: ꝛ pone in olla noua: et repone soli quolibꝫ die coopta pāno vt albificeẜ: ꝛ recedat odor ei⁹ ꝛ fetor: ꝛ sunt q̄ ponūt ī vase puo sicut fit ex cera qn̄ dalbaẜ. Sꝫ adeps bouis dꝫ ꝓparari in hāc formā. Primo ablue cū aq̄ marina vel cū aqua et sale ẜm formā supradictā: deīde coq̄ cū tāto bono vino quāt⁹ est adeps: ꝛ qn̄ bullierit duab⁹ ebulitiōib⁹ opꝫ ꝙ auferas ollā ab igne: ꝛ dimittas adipē. xiiij. horis: ꝛ si remāserit in eo de fetore aliq̄d pone in alia olla noua. Et sunt q̄ abluūt sine sale ꝓ egritudinib⁹ q̄b⁹ nocet sal. Et q̄ ꝓparaẜ in hūc modū nō est magne albedinis: ꝛ sic preparabis adipes omnes ꝛ sepes.

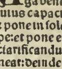

¶ Modus ꝓparationis adipis anserum et anatis.

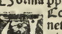
Accipe adipes earum qn̄ recēter fuerūt occise: et purga bene a pelliculis suis: ꝛ pone in olla noua terrea: cuius capacitas sit dupla quātitatꝭ adipis: et cooperi vas ꝛ pone in sole calidissimo: et aufer quod dissoluetur ex adipe: et pone ex alio vase: et fac ita assidue ad illud secunduꝫ clarificanduꝫ qđ egredietur ex alio donec nihil de eo remaneat: deinde accipe quod clarificatum fuerit: et repone in loco frigido: et vtere in necessitate. Et ille qui vult facere opus cū preparatione opꝫ ꝙ dissoluat eū in olla duplici ẜꝫ hāc formā. Accipe ollā nouā: ꝛ pone in ea de adipe: ꝛ hanc ollā pōe īra alia ollā plenā aq̄: ꝛ pōe āba sup ignē: ꝛ q̄cq̄d dissolueẜ d̄ adipe clarifica ī alio vase q̄usqꝫ tot⁹ dissoluaẜ: ꝛ repone in loco frigido: ꝛ sunt q̄ ꝓiiciunt sup eū modicū salis qn̄ reponūt: qꝛ ꝯfert latitudini qn̄ misceẜ cū medicinis iuuātib⁹ ad hoc. Et qđ est de eo sine sale ꝯfert doloribus mēcis: ꝛ poniẜ in emplastris q̄ ponunẜ sup oculū ꝛ scissuris labioꝝ: ꝛ dolorib⁹ auris: ꝛ asperitatē faciei: ꝛ melliorat colorē. Et q̄ vult seruare sepū anatis vł galline ꝛ siꝉiū qđcūqꝫ hoꝝ volueris dū est recēs laua bn̄ ꝛ sepe: ꝛ cola ī vmbra p cribrū: ꝛ qn̄ fuerit siccū pone in pāno lini: cōprime bn̄ ꝛ liga cū filo lini: ꝛ suspēde in vmbra: ꝛ dimitte multis diebus: ꝛ pone in pāno nouo: ꝛ serua in vmbra. Et sunt q̄ ponūt in melle: ꝛ reponūt ꝓ amplius tempus.

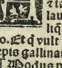
¶ Forma ꝓparādi cerebella aīalium: ꝛ reponēdi ea.

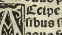
Accipe cerebella sicut sunt recētia: ꝛ euelle a craneis suis: ꝛ purga fricando cū manu ꝛ aq̄ frida ꝛ laua bn̄: ꝛ cola cū pāno: ꝛ repone. Et sunt qui lauant sic: ꝛ ponūt in olla duplici ad ignē donec liq̄fiat medulla: ꝛ colant in aliq̄ vase terreo nouo. Et q̄ vult reponere sine ꝓparatione faciat vt docui de sepis gallinarum ꝛ anserum.

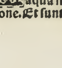

¶ Modus preparādi medullas aīaliū ꝛ reponēdi eas.

Accipe medullas sicut sunt recētes: ꝛ extrahe ab ossibus suis: et purga fricando cuꝫ manu: et pone de aqua frigida: et laua bene: et cola cum panno: et repone. Et sunt etiam qui lauant sic. Ponunt in olla duplici: et ponūt ollā

ci:et ponunt ollaꝫ super ignē: ⁊ dimittunt donec liquefiat medulla:et colāt in alio vase:deinde accipiūt illud colatū clarificatum:et reponunt in vase terreo nouo. Et qui vult reponere sine ꝑparatione oportet ꝙ faciat sicut docui de adipibus gallinarum et anserum.

¶ Forma seruādi zucherach.i.hyssopum humidam.

Accipe de lana succida et sordida sicut tondetur:⁊ laua in vase aliquo quousqꝫ colligatur de pinguedine sua supernatante in aqua satis:postea cola aquaꝫ ab ea: ⁊ pone pinguedinē in vase eneo:⁊ pone sup eam aquā:⁊ bulli pauco igne:⁊ accipe pinguedinem illam colatam:et pone in parapside cū aqua frigida sepe. Et modus abluendi est ꝙ misceas satis cū manu quousqꝫ ascēdit spuma eius: deinde accipe parum aque maris:et proijce super illā spumam donec quiescat ebulitio:et collige pinguedinem illā mundam:deinde adde super eam aliam aquā:⁊ misce donec ascendat spuma eius:et proijce super eam parū aque marine:⁊ quando quieuerit spuma eius collige pinguedinem eius que super aquam natauerit:et frica cum manu: et si non videris aliquid ex sorde eius in ea:bene:sed si aderit:iterum laua ꝓm hanc disciplinam:et est ꝙ proijcias super eam aquam aliā:et muta aquam sepe donec albescat: et hoc opus oportet fieri in sole calido : deinde repone et serua. Et sunt qui accipiunt de illa pinguedine et ponūt in vase quod sit calefactum aqua calida: et ponunt super eum pannum vnum grossum:et exponunt soli quousqꝫ ingrossetur pinguedo illa bene:⁊ albescat:⁊ hyssopus humida bona est quando non habet odorem lane:et qui ponit eam cum aqua frigida in coclear et agitat dealbatur:⁊ nō reperietur in ea aliqua asperitas:nec aliquid coagulatuꝫ sicut reperitur in illa que est adulterata cum cera liquefacta cuꝫ pice vel cum sepo:et virtus huius est calida:⁊ mollit apostemata dura ⁊ maxime apostemata stomachi:⁊ matricis:et ponunt in multis vnguentis et emplastris:⁊ adustio eius est ꝙ ponatur super ignem in olla noua:et dimittatur ibi donec fiat sicut cinis:⁊ ingrossetur pinguedo eiꝰ: et sunt qui colligunt fumum eius:⁊ ponunt in medicinis oculorum.

¶ Modus colligēdi stercus infantium qđ administratur in medicinis egritudinū oris:sicut dixit Gale. in libro Almeymur ꝓm sententiam antiquorum.

Faciebat venire pueros ad domum suam:⁊ faciebat eos comedere panem ⁊ lupinos:⁊ erat hoc vt plurimuꝫ cibus eorū:⁊ accipiebat stercus eorum:⁊ exiccabat:⁊ vtebatur in curatiōibus apostematū oris ⁊ in apostematibꝰ fraudulentis:nam vngebat exterius cū illo stercore cum melle mixto:⁊ iuuabat iuuamēto maximo:et dixit ī libro quē posuit in medicinis simplicibus ꝙ quidaꝫ vsus fuerat multū isto stercore:et sepe fuerat expertus iuuamentum magnū et non dabat pueris comedere lupinos nisi vt stercus nō haberet tm̄ fetorem:⁊ dabat pueris comedere carnes gallinarum ⁊ pullorum et columborum:et stercus eoꝝ faciebat eandem operationem nec plus nec minus.

¶ Forma coquendi mel cum aqua ad faciendū syrupos.

Accipe de melle albo mundo vnius anni:quod habeat paucum ardorem : et sit fortis dulcedinis:et quod nunqꝫ tetigit calor ignis : et pone in olla terrea lati orificij que assimilatur alchaseue:⁊ pone in qualibet mensura mellis.x.mensuras aque clare:et fac signum in latere olle vsqꝫ ad quem locum peruenit mel sine aqua : deinde accende ignem suauem sub olla : et quando mel bulierit munda a sorde sua cum cacia donec remaneat mundū et clarum : et misce continue cum pauco igne : et caue ne comburatur et destruatur:⁊ quando mel descenderit prope signum sue quantitatis quod fecisti in olla opꝫ ꝙ proijcias super eū.v.mensuras aque:et cōtinua coctionē eius et misce absqꝫ intermissione donec iterum appropinquet signo super mensuram vnius digiti. Et sunt qui ponunt iterum aliam aquam ad coquendum amplius : et colant: et reponunt in vase vitreo:et oportet sicut dixit Gal. ꝙ coquatur in die claro sereno:quieto ab omni vēto:⁊ caue ne cadat intus aliquid sordis:ne destruatur mel:⁊ caueatur a fumo lignorū quādo coquitur:quia oportet ꝙ ligna sint sicca:⁊ hic est modus.

¶ Forma dealbandi ceram.

Accipe de cera quā accepisti ab alueari:cuiꝰ color declinet albedini si potes:⁊ si nō potes:de cera mūda ⁊ meliori:⁊ pone ī olla noua cū medietate quātitatis eius ex aqua clara mūda:⁊ pone sup ignē donec liquefiat cera tota : ⁊ natet sup faciē aque:deinde accipe vas vitri cuius pars exterior sit lenis:⁊ madefac eū in aqua frigida:⁊ submerge minus medietatis eiꝰ in cera liq̄facta: ⁊ extrahe cū cera q̄ sibi adheserit:⁊ dimitte infrigidari cerā illā:⁊ separa ceraꝫ illā a vase:qr ipsa est habēs formā parapsidis:⁊ fac ita donec totam cerā tali modo extraxeris:deinde pone istas formas in sole pluribꝰ diebus:⁊ volue sepe ab omni parte earum donec albescat:⁊ fiat cera alba sicut cerusa:⁊ sunt qui dealbant eaꝫ in tribus diebus in iulio qn̄ sol est in maiori calore:⁊ dixit Diosco. ꝙ ꝓm hāc formā possumus dealbare gūmi ara. qn̄ decoquit in aqua marina donec albescat: ⁊ ego fui expertus illud:⁊ non fuit verum.

¶ Modus alius dealbandi ceram.

Coque cerā in aqua donec nigrescat aqua:proijce aquam illam:⁊ pone aliam:⁊ fac ita sepe donec fiat alba:collige ceram ⁊ serua.

¶ Modus faciendi gummi ex marmore.

Accipe de marmore albo:⁊ tere tritura grossa ⁊ cōmisce cū glutino corij:⁊ facias laminas vł tabulas ex eo super petrā marmoreā planā:⁊ dimitte siccari:⁊ sunt qui accipiūt de marmore pisto sicut dixi:⁊ conficiunt cū terebenthina liquefacta super ignem ꝯfectione mediocri:⁊ extendūt super tabulā marmoris donec infrigidetur. Et hoc est gummi marmoris quod fit cū operatione. Uerum illud quod portatur ad nos non vidi qualiter fiat:nec vidi aliquem qui viderit: et qui puluerizabit ex eo super vulnera recētia qn̄ sunt cum sanguine suo consolidat ea:nec sinit ea facere sanieꝫ: ⁊ est conueniens apostemati molli.

¶ Modus faciēdi salem armoniacum.

Accipe lapides q̄ inueniunt in sterquilinijs balneoꝝ qui incenduntur cuꝫ igne sordiciei illius loci:⁊ sunt lapides nigri q̄ coagulātur ex virtute salsedinis q̄ est in illa sordicie. Accipe ergo ex illis:⁊ tere bn̄:⁊ pone ī olla amplū hn̄te orificiū:⁊ pone sup os eius parapsidē terreā vitreatā:⁊ perfora fundū eius:et luta labia olle ⁊ papsidis simul:⁊ facias ei furnū discrete: ita ꝙ possit olla in medio manere:⁊ sint oīa ex terra q̄ possit sustinere ignē magnū:⁊ luta os furni cū argilla : ⁊ accēde ignē sub olla:⁊ aspice foramē qđ est in parapside:si videris inde egredi aquā vel vaporē exire:dimitte foramē apertū sicut est donec egrediatur tota humiditas illa: ⁊ incipiat fumus egredi albus silis sali armoniaco: tūc opꝫ ꝙ claudas foramen bene:⁊ augeas ignē tota die:deinde dimitte furnū īfrigidari:⁊ qn̄ erit īfrigidatꝰ detege vas:⁊ frāge parapsidē:⁊ aufer salē q̄ est in ea cū facilitate:⁊ serua.

¶ Finitur liber Seruitoris de preparatione medicinaruꝫ simplicium.

¶ Dn̄i Saladini de esculo serenitati ꝑncipis Tarēti physici ꝑncipalis cōpendij aromatarioꝝ opꝰ feliciter incipit.

Quia solet aromatarioꝝ ignorātia eorūqꝫ imperitia famosissimos doctores ac doctissimos medicos ad īfamiā ⁊ vilipēdiū cū magno etiā eoꝝ ꝑiculo sepissime trahere : atqꝫ perducere. Jdō pietate motꝰ in medicos:⁊ vt ꝑcibꝰ pluriuꝫ aromatarioꝝ obseq̄rer:⁊ ꝑcipue solertissimi viri. T. serenitatis illustrissimi dn̄i mei ꝑncipis Tarēti aromatarij dignissimi. Ego Saladinus artiū ⁊ medicine doctor eiusdē serenitatis physicꝰ ꝓposui hūc tractatū cōponere:quē cōpendiū aromatarioꝝ ītitulari volo:quo ipsi aromatarij examinari debeāt:⁊ sufficiētes ⁊ expti ī arte eoꝝ fuerint: volo ꝙ a peritissimis medicis approbentur. Si ꝟo īsufficiētes ⁊ ignari: ⁊ in ipsa examinatiōe tāqꝫ inexpti defecerint:tūc penitꝰ reprobentur:⁊ pena ꝯdigna puniantur. Cūꝫ ipsi habeāt de vita ⁊ sanitate hoīm ꝑtractare:q̄ q̄dē sanitas est oī thesauro mūdi charior: nō ꝙ tu hoc nr̄o libello opus habeas:cū sis arte ⁊ naturali prudētia ꝑditꝰ:⁊ expimēto bn̄ ꝯficiēdi cōprobatus. Sed volui tibi tāqꝫ digniori ⁊ expto eū libellū destinare:vt eoꝝ rudiores īstruas:q̄ solitꝰ es tua peritia nouellos etiā medicos in dispēsando ⁊ in ordināndo dirigere. Sanitas est oī thesauro mūdi charior.

¶ Diuisio libri.

Diuiditur aūt hoc opuſculū in ſeptē ꝑticulas.
Quarū pꝛima tractat quaſdaꝫ extrauagātes:
⁊ generales interrogationes vtiles aromata-
rijs: cum hoc etiam multas interrogatiōes: et
dubia ac declinatiōes ponit circa antidotariū
Meſ. ¶ Secunda particula erit de nominibus medicina
rum compoſitarum in antidota. Nico. deſcriptarum cū ea
rum declaratione ſm̄ oꝛdinem alphabeti. Et incipit ab au
rea alexandrina. ¶ Tertia particula eſt de ponderibus et
doſib⁹ medicinarū: ⁊ de noīb⁹ ponderū ſigillatim: q̄ do-
ctrina ē valde neceſſaria ipſis aromatarijs. ¶ Quarta pꝛ
ticula erit de modo cōficiēdi ꝯfectiones: electuaria: iulep:
ſyꝛupos: vnguēta ⁊c. ¶ Quinta pticula eſt de colligēdis
herbis: floꝛib⁹: ſemib⁹: ⁊ radicibus in q̄ tpe: ⁊ in quo menſe
anni. ¶ Sexta pticula eſt de cōſeruatiōe tā ſimpliciū q̄ꝫ cō
poſitoꝝ: p̄cipue ſꝫ Meſ. Serapionē: Nicolaū: Seruitoꝛē:
in qua pticula ꝓpe finē ei⁹ ponitur doctrina: ⁊ mod⁹ repo-
nēdi: ⁊ ꝯſeruādi res hūidas: ſicut ſunt ſucci vel gūme liqui
de: ⁊ electuaria liquida laxatiua ⁊ cōſimilia: et in q̄b⁹ caſi-
bus. ¶ Septima ⁊ vltima pticula erit de mō oꝛdinādi aro
mataria cū oīb⁹ reb⁹ neceſſarijs in ea. Et ſic finiet Deo vo-
lente compendium aromatarioꝛum.

¶ Pꝛima pticula eſt de vtilibus interrogationib⁹ ad aro
matarios fiendis ⁊c.

Incipit ergo pꝛima particula: ⁊ pꝛimo incipiūt
quedam interrogationes vtiles medicoꝛū ad
aromatarios. ¶ Pꝛimo igitur aromatari⁹ exa
minandus a medico interrogādus erit qđ eſt
officium aromatarij: Reſpondeo ⁊ dico ꝙ offi
ciū aromatarij eſt terere: abluere: infundere: coquere: diſtil
lare: bn̄ ꝯficere: ⁊ ꝯfecta bene ꝯſeruare. Pꝛopter q̄ oīa dico
vlteri⁹ ꝙ aromatarij tenent ſcire grāmaticā: vt valeant be
ne intelligere diſpenſationes receptarum ⁊ antidotarium
ſciētie medicine. ¶ Scđo medic⁹ in hac arte interroget q̄-
lis dꝫ eē aromatari⁹. Per hec verba dico ꝙ aromatari⁹ nō
dꝫ eē puer: nec valde iuuenis: neq̄ꝫ ſuperb⁹ pompoſus: aut (Aromatarij ꝯditiones.)
mulierib⁹ ⁊ vanitatib⁹ deditus. A ludo etiā ⁊ vino ſit alie
nus ⁊ ſobꝛius: nō intendens crapulis ⁊ cōuiuijs vacare: ſꝫ
ſit ſtudioſus ſolicit⁹ placabilis ⁊ honeſtus: timēs Deum ⁊
ꝯſciētiā ſuā. Sit rect⁹ iuſtus pius ⁊ maxime ad pauperes.
Sit etiā bn̄ doct⁹ ⁊ expertus in arte ſua. Nō nouell⁹ ⁊ rudis
qꝛ hꝫ tractare de vita hoīuꝫ: q̄ eſt reb⁹ oīb⁹ mūdi chariorꝛ.
Nō ſit cupid⁹ nec auarus: nec extrem⁹ amatoꝛ pecunie: ne
videat oīa ꝓ pecunijs facere: vt auari faciūt. Nō etiā vēdat
res charioꝛi p̄cio q̄ꝫ cōpetēti: qꝛ mell⁹ ē modicū iuſte q̄ꝫ mlt
tū cū maledictiōe a pauperib⁹ extoꝛq̄re. Sit ēt aromatari⁹
fidus: matur⁹: ⁊ grauis bone ꝯſciētie: vt p̄dixi: vt nec amo-
re timoꝛe vl̄ p̄cio p̄ſumat aliq̄d facere ꝯtra ꝯſciam ⁊ cōtra
honoꝛē medici: vcꝫ vt non ꝓpinet alicui mulieri pꝛegnāti
medicias aboꝛſuꝫ ꝓuocātes: ⁊ ſilr̄ ꝙ nec timoꝛe dñoꝝ: aut
p̄cio pecuniaꝝ p̄ſumat venenoſas medicias: aut venenoſa
pocula p̄parare: nec p̄ſumat ſyꝛupos q̄ dñt eē de ʒuccaro
de melle facere: ⁊ ſilr̄ de ꝯfectiōib⁹: qꝛ ex hoc infirmus lede
ret: ⁊ intentio medici ꝑ ꝯtrariū verteret. Aromatari⁹ etiā
ex ſeipſo ſine licentia ⁊ conſilio periti doctoꝛis vel medici
nō p̄ſumat aliq̄d facere: ⁊ maxīe in medicinis laxatiuis ni-
hil eis addēdo. Res ēt antiq̄tas ⁊ reſolutas in ꝟtute abij-
ciat: qꝛ iā decetero nō valēt ad opus medicine: pilulas anti
quatas: etiā vſq̄ꝫ ad duritiem lapidis induratas penit⁹ ne
gligat: ⁊ eis penit⁹ nō vtat. Qn̄ etiā nō hꝫ aliqđ ſimplex in
apotheca: ⁊ medic⁹ indigeat eo ī aliqua recepta: nō dꝫ aro
matari⁹ p̄ſumere loco illius aliud ſimplex ponere. ſ. ponē-
do q̄d ꝓ quo ſine licentia peritiſſimi doctoꝛis vel medici.
Nō etiaꝫ reponat ante tp̄s herbas aut radices humidas:
qꝛ in ꝓceſſu tp̄is putreſcerent: ſed reponat eas debito mō
p̄paratas ⁊ exiccatas. Opꝫ ēt aromatariū bn̄ cognoſcere
⁊ habere guſtū ⁊ ſapoꝛē oīuꝫ ſimpliciuꝫ an ſint amara: vel
dulcia: acria vel acetoſa pōtica vl̄ inſipida: placabilis ſapo
ris: vel nō. Ad hoc ꝙ ſi aliquis nouus medicus et inexper
tus vellet medicinas hoꝛribiles ⁊ diſplicibiles componere
ꝓ aliquo infirmo: tunc aromatarius ipſe nō permittat il-
lud fieri: ſꝫ dicat medico ꝙ pōat placabilioꝛes ⁊ melioꝛes
ne foꝛte ex hoꝛribilibus medicinis ſtōachus infirmoꝝ cō
turbet. ¶ Vltimo dico ꝙ aromatari⁹ dū eſt iuuenis debet
vxoꝛeꝫ ducere: qꝛ ſi ſic fecerit domabitur iuuētus eius: ⁊ ſic
erit quiet⁹: mitis ⁊ honeſt⁹: ⁊ vacabit ꝯtinue facultati ſue; (Aromatari⁹ dū ē iuuenis dꝫ vxoꝛeꝫ ducere.)
immo delectabit in ea: ⁊ ſic delectatio pficiet opus ei⁹ cuꝫ
laude amicoꝛum copia glorioſa.

¶ Tertia interrogatio faciēda in examinatiōe eſt iſta: vcꝫ
quot libꝛi ſunt neceſſarij ipſis aromatarijs ꝓ arte eoꝝ ex-
crcēda recte ⁊ cū bona conſcientia.

¶ Dico ꝙ ſex libꝛi ſunt neceſſarij cuilibet aromatario: ſcꝫ (Aromatario cuilibet libꝛi ſex ſunt neceſſarij: ⁊ qui.)
duo de ſimplicib⁹: vt ſcđs Aui. ⁊ Sera. de ſimplicibus.
¶ Tertius eſt liber de ſinonymis Simonis ianuenſis.
¶ Quart⁹ eſt liber Seruitoꝛis: in quo ꝯtinent p̄paratio-
nes oīm fere neceſſarioꝝ ad aromatarios pertinētium.
¶ Quint⁹ eſt liber Meſ. Joānis damaſceni: q̄ diuidit in
tres libꝛos. Nā pꝛim⁹ tractat de ꝯſolatiōe medicinaꝝ: ⁊ de
quibuſdā ſimplicib⁹ famoſis. Scđs eſt ei⁹ antidotariū: et
iſti ſunt neceſſarij aromatario. Terti⁹ ꝟo eſt in pꝛactica: et
iſte nō eſt neceſſari⁹ aromatario: ſꝫ medico.
¶ Sext⁹ eſt antidotariū Nicolai đ Salerno: lꝫ ſint duo an
tidotaria Nicolai. ſ. magnū qđ nō ē ī vſu ꝓpter ei⁹ ꝓlixita
tē lꝫ ſit optimū: ⁊ antidotariū ꝑuū q̄ oēs cōiter vtunt. Ali⁹
ēt liber aliquālr̄ vſualis noīat⁹ circa inſtās: ⁊ tractat đ ſim
plicib⁹ ꝑ alphabetū: ſꝫ paꝝ eſt in vſu: lꝫ ſit optim⁹. Reperit
etiā Dioſcoꝛides de ſimplicib⁹: ⁊ Macer ī ꝟſib⁹: ſꝫ nō ſunt
in vſu medicoꝝ vt p̄dicti: lꝫ ſunt vtiles et boni.
¶ Querit quarto q̄d eſt antidotariū. Dico ꝙ antidotariū
i. ꝯtra datū ab anti: qđ eſt cōtra: inde đr antidotariū qđ eſt
liber ꝯtinens experimēta contra moꝛbos data.
¶ Querit q̄nto: qꝛ tu feciſti mētionē ꝙ liber Meſ. diuidit
in tres libꝛos: nā pꝛim⁹ tractat de ꝯſolatiōe medicinaꝝ. Et
ſcđs ē anti. qđ ē valde neceſſariū cuicūq̄ꝫ aromatario: ⁊ vo
cat grabadin: qđ eſt cōpendiuꝫ ſecretoꝝ: ⁊ eſt aggregatio
antidotarij.
¶ Querit ergo quot diſtinctiōes facit Meſ. in iſto ſuo an
tidotario. Dico ꝙ facit duodecim diſtinctiones.
¶ Querit ſexto q̄d tractet ſigillatim ī vnaq̄q̄ꝫ diſtinctiōe.
Dico ꝙ in p̄ma diſtinctiōe tractat de electuarijs aromati-
cis: quoꝝ q̄dā ſunt dulcia: ⁊ q̄dā amara: ⁊ vtraq̄ꝫ ſolēnia: ⁊
hꝫ duos tractat⁹: qꝛ in pꝛio determinat de electuarijs dul-
cib⁹: ⁊ īcipit ibi. Electuariū de aromatib⁹ ⁊c. ⁊ ſunt trigin
ta ſex electuaria. Scđs tractat⁹ ſiue ſcđa ꝑs diſtinctiōis p̄-
me eſt de antidotis amaris. Et īcipit ſic. Tyꝛiaca diateſſe-
rō: ⁊ ſunt decē ⁊ octo vel ſ decē ⁊ nouē ꝯfectiōes amare.
¶ In ſcđa diſtinctiōe tractat de medicis opiatis. Et inci-
pit. Cōfectio philonij ⁊c. Et ſunt ſex cōfectiōes opiate.
¶ In tertia diſtictiōe tractat de medicis ſolutiuis. Qua-
rū q̄dā ſūt aloetice: q̄dā coloq̄ntide: q̄dā turbithate: ⁊ alie
ſcamoneate: ⁊ alie ſub alijs denoīatiōib⁹. Et īcipit ab hie-
ris: ⁊ pꝛio ab hierapigra Ga. ⁊ ſunt vigiti q̄tuoꝛ ſolutiua.
¶ In q̄rta diſtinctiōe tractat de ꝯditis. ſ. tā de fructib⁹ q̄ꝫ
de radicib⁹: ⁊ ēt de floꝛib⁹: vt ſunt roſe: viol. ⁊ ſunt. xxvj.
¶ In q̄nta diſtinctiōe tractat de ſpēb⁹ lohoc. Et ſunt q̄-
dā lohoc delectabilia: ⁊ q̄dam hoꝛribilia mali ſapoꝛis. Et
ſunt. xiij. omnibus computatis.
¶ In ſexta diſtictiōe tractat đ iulep ſyꝛupis ⁊ rob: qđ idē
ē qđ ſucc⁹ vl̄ liquoꝛ iſpiſſat⁹. Vn̄ q̄dā ſyꝛupi ſunt ſimplices.
Et ſunt viginti ꝯputatis q̄tuoꝛ iulep q̄ ipē ponit in pꝛinci
pio hui⁹ diſtinctiōis. Et deīde incipit ponere ſyꝛupos cō-
poſitos: ⁊ ſunt decē ⁊ nouē vſq̄ꝫ ad ſermonē de aq̄ mellis.
Et deīde ſequit ſermo in ſecaniabin. i. in ſyꝛupis acetoſis:
ſimplicib⁹ ⁊ cōpoſitis. Et ſunt octo ſyꝛupi acetoſi. Et dein
de ponit. xv. ſyꝛupos ſublimes. ſ. ſyꝛupū de mēta: ⁊ de ab-
ſinthio: ⁊ de fumo terre maioꝛe ⁊ minoꝛe. Deīde ponit ſmo
nē in mellicrato: ⁊ ꝯſequēter ponit aliq̄ cōdita: vt ꝯditū đ
citro: ⁊ ꝯditū de bugloſſa: ⁊ ꝯditū de citonijs. Et vlteri⁹ po
nit ꝯfectionē miue ſimplicis: miue acetoſe: ⁊ etiā alteri⁹ mi
ue: deinde ponit ſmonē in aceto ſquillitico: ⁊ ponit plures
modos: deinde in eadē ſexta diſtinctiōe ponit ſermonē in
ſpēbus rob: de quibus ponit. xvj. ſpecies.
¶ In ſeptima diſtinc. tractat de decoctiōib⁹ ⁊ infuſiōib⁹
vbi ponit aq̄ fructuū: ⁊ mod⁹ infuſionis aq̄ caſei ⁊c. Et po
nit ex eis tredecim ſpecies.
¶ In octaua diſtinc. tractat de trociſcis: ⁊ incipit ſic. Cō-
fectio algallie: ⁊ ponit triginta ſpecies trociſcoꝛum.
¶ In nona diſtinctiōe tractat ſuffuf: ideſt de puluerib⁹: ⁊
ponit ſeptem ſpecies.
¶ In decima diſtinctione tractat de pilulis: ⁊ ponit. xlx.
ſpēs pilulaꝝ. Et incipit ſic. Pilule aleſangine ⁊c.
¶ In vndecima diſtin. tractat de vnguētis ⁊ emplaſtris: ⁊
cerotis. Et incipit

cerotis. Et incipit: hyssopi cerotu3 &c. et ponit .lxij. species.

Olea trib' fiunt modis.

¶ In duodecima dist. tractat de oleis. Et nota ꝙ aliq̃ olea sunt ex expressione: vt oleũ de amigdalis dulcib' et amaris: et de nucib': et de pineis: et de auellanis: et de chrisomilis &c.

¶ Aliqua vero per impressionẽ: vt oleũ rosatũ: et violatũ camomillinũ anetinũ de lilio et irinũ et sãbucinũ. Aliq̃ vero fiũt p resolutionẽ: vt oleũ de ouis: et oleũ de frumento. et de iunipero. Unde Mesue ponit species oleorũ sexagintasex.

¶ Posset aliquis dicere quare medicine pilule et electuarium sortiũtur et habẽt tot diuersa nomĩa: et denominant variis nominibus: verbi gratia. athanasia filoniũ: et pilule lucis: mytridatum: diacalamentum: et consimilia.

¶ Dicẽdũ est ꝙ quedã electuaria seu pilule et alie medicie sumũt denominationẽ ab operatione et effectu quã faciũt verbi gratia athanasia dicit immortalis: non ꝙ hoiem immortalẽ faciat: sed reddit hoiem longe vite: et q̃si immortalem. Et pilule lucis dicunt qr oculos illustrant: et caligiñe ab eis remouẽt: et lucẽ recuperãt. Et filoniũ dicitur quasi amator seu amor hois q̃ reddit hoĩe3 sine dolore: et sic videtur esse amor seu amator hois: et sic pt3 ꝙ oẽs medicie pdicte ab effectu: et ab opatiõe denominant tales. ¶ Quedã vero medicine sumũt nomẽ a cõpositore q̃ eas inuenit vel cõposuit: verbi gratia. mytridatũ dr a mytridate rege q̃ ipm cõposuit vel inuenit. Et tyriaca magna ab Andromacho: et ideo tyriaca Andromachi denominat: et diarodon abbatis dr ab abbate qui eam composuit: et sic de aliis multis.

¶ Quedã vero sumũt denominationem ab aliqua simplici medicina que est basis et fundamẽtum in illa cõpositione vel qr de ea magis ingredit in illa cõpositione: et in ea obtinet pncipatũ: vbi gra sicut sunt pilule de serapio: et pilule de bdellio et de turbith: pilule de sarcocolla: et diagalãge et diaciminũ: et diapassiu3: et diacalamentu3: et m̃lta alia.

¶ Quedã vero sumũt denominatione3 a numero medicinarum ingrediẽtium in eis: verbi gra. tyriaca diatesserõ dicitur cõfectio q̃tuor re3: a dia q̃d ẽ cõfectio et tesseron qd ẽ q̃tuor: q̃si tyriaca q̃tuor rerũ: qr in ea res q̃tuor ingrediunt.

¶ Et vnguẽtũ triapharmacõ dicitur a tribus medicinis que eius cõfectionem ingrediunt a tria et pharmacon qd est medicina: quasi vnguẽtum trium medicinarũ in eo *ingrediẽtium*: et pilule cões dicuntur trimeron: ex tribus rebus ingredientibus eas: sicut est aloes myrrha: et crocus.

¶ Quero quãdo reperit i aliqua recepta. ℞. agarici reubarbari añ partes equales in mẽsura et nõ in dosi: q̃uo intelligit. Dico ꝙ intelligit ẽm quãtitatẽ ad oculũ et nõ ẽm dosi3 ad põdus. Istã aũt quãtitatẽ ad oculũ d3 tibi medicus limitare: vbi gra. si capis de agarico ad quãtitatem nucis: debes cõsimiliter ad quãtitatẽ nucis cape de reubar.

¶ Quid est hoc qd dicit in receptis medicinarũ solutiuarũ medicia fortis debilis: et medicina debilis fortis. Dico ꝙ medicia fortis debilis est medicina fortis in virtute et operationis et debilis in dosi: vt scamonea turbith et esula: q̃ oẽs sunt fortes in virtute et operatiõe: et tamẽ sunt debiles in dosi: quia de eis debent medici parum dare. S3 medicina debilis fortis est econuerso. s. debilis in virtute et operatiõe: vt casia et mãna: et fortis in dosi: qr de eis damus multum scilicet vnam. ℥. vel vnam vnciam cum dimidia.

Medicia fortis debilis que.

Medicia debilis fortis.

¶ Quomodo intelligitur illud .v. canonis Auicẽ. i. capitulo in antidotario suo quãdo dixit. Et parum earum melius est plurimo. Dico ꝙ intelligẽdum est de simplici medicina isto videlicet mõ: ꝙ si medicus põt facere cũ vna tñ simplici medicina nõ debet facere cum multitudine medicinarũ: vnde sic intellige ꝙ parum earũ scilicet medicinarum simplicium est melius plurimo earum idest multitudine earum: quia gaudet natura simplicibus.

¶ Si quis quereret quid importat hoc nomẽ electuariũ. Dico ꝙ tantũ est dicere electuariũ quãtũ electũ ex variis: quia ex multis et variis rebus electuaria cõficiunt cõiter.

¶ Et differentia electuariorum est multiplex: quia q̃da3 sunt electuaria dulcia: q̃dam amara: quedam acria: vt dia prunis et diatamarindis.

¶ Quid importat in recepta quãdo dicit in illa recepta. ℞. tortellarũ de semi. Respondeo et dico ꝙ tortelle. i. biscotelli de semi. idest de simula: vel de illa regione q̃ dr semi.

¶ Si q̃s q̃reret q̃re dicunt medicine opiate. Dico ꝙ opiate dicunt ab opio: et nõ debent exhiberi ante sextũ mẽsem.

¶ Quare dicunt medicie solutiue. Dico ꝙ ideo dñr solutiue: qr hñt corruptos hũores soluere. i. educere: et euãre.

¶ Quid importat in quarta distinctiõe Damasceni cũ dicit de cõditis: q̃d sunt cõdita. Dico ꝙ cõdita idẽ est ꝙ pparata: et sunt multiplicia: nã quedã sunt ex fructib': vt citra citonia pira. Quedã sunt ex radicib': vt 3in3i. cõditũ yringi. Et quedã ex floribus: vt rose viole: ex quib' fit 3uccarũ rosatum boraginatum et consimilia.

Condita.

¶ Si q̃s q̃reret q̃d est lohoc. Dico ꝙ lohoc est syrup' ispissat' ad modũ electuarii: et aliq̃liter viscosum aptũ vt lãbat i dispõnib' pectoris. Uel ẽm aliq̃s lohoc est viscosa et mucillaginosa cõfectio: vt diu resistat cũ in ore tenet: et d3 lambi: et paulatim deglutiri cõtra dispositionẽ gutturis et pulmonis. Et q̃dã lohoc sunt delectabilia: et q̃dã horribilia.

Lohoc.

¶ Quid est diapenidiõ. Dico ꝙ est lenis cõfectio: a dia qd est cõfectio et penidie qd est lene: quasi lenis cõfectio: qr habet pectus et guttur linire: vnde penidia. i. lenificãtes guttur: pectus: et pulmonem.

¶ Quid est iuleb. Dico ꝙ tantũ importat q̃tu3 clarificata potio: vel clarus liquor potabilis: vñ vt plurimũ oẽ iulep est sedatiuũ sitis: et cõfortatiuũ virtutis: qr aliqua iulep habẽt sitim sedare et mitigare: et aliqua habẽt cõfortare cor et virtutẽ. Et dicunt iulep cordialia cũ perle et lapides preciosi ponũtur in eis: vel aliter iulep est clarus liquor potabilis ex aq̃s distillatis et 3uccaro cõpositus vel ex succis: et põt esse aromati3atus et non aromati3atus ad sitim extinguendã: et virtutem cõfortandã: vnde iulepi3o iulepi3as. i. clarifico clarificas. ¶ Item põt fieri iulep longũ. i. pauce vel breuis decoctionis ex aquis stillatis: et 3uccaro cũ aromatibus vel sine: sed paucis dieb' durat: et pcipue in estate: et fit vt sit placabilius egris ad potandũ: sed in estate non ita durat: vnde in estate iulep et syrupi quos vis cõseruare: debẽt habere longã cocturam: ne ex caliditate estatis ebulliant: et in acetositatẽ conuertãtur.

Juleb q̃d.

¶ Quid est syrup'. Dico ꝙ est liquor potabilis cõpositus ex succis vel seminib' et radicibus: vel fructib' cũ melle: vel cũ 3uccaro et cũ speciebus aliq̃n aromati3at': et põt esse simplex ex paucis rebus et compositus ex multis rebus acetosus vel non acetosus aptus ad alterandũ vel digerendu3 *materiã peccantẽ in morbis: isto. s. modo* refrigerãdo sanguinẽ et alios hũores calefactos: vel calefaciẽdo frigidos vel subtiliãdo grossum humorẽ: vel ingrossando subtilem: qr digestio ẽm medicos nihil aliud est q̃ grossi subtiliatio et subtilis ingrossatio: vnde aliqui medici vocãt eos digestiua: et aliq̃ diuisiua: qr hñt malos hũores a bonis diuidere: et seq̃strare. Et dr a sir qd est cõfectio: et opo. i. succus: inde syrupus. i. cõfectio vel cõpositio liquida de succis.

Digestio quid.

Syrupus vnde.

¶ Cognoscitur aũt syrupus q̃n est bene coctus q̃n ponit inter duos digitos: et adheret eis cũ quadã viscositate: vel q̃n ponitur super lapidẽ marmoreũ limpidũ: et aliqualiter coagulatur. Sapa est vinum coctum vsq3 ad spissitudinẽ: et fit ex musto recenti tempore vindemiarum.

¶ Quid est rob vel robub. est succus inspissatus ad modũ sape vel mellis.

¶ Quid importat miua. Dico ꝙ miua. i. cõfortans: qr fit ex succis habẽtibus cõfortare stomachũ: et fit ex succo piro3: vel citoniorum cu3 3uccaro. Et põt fieri miua simplex sine speciebus: et aromatica cum speciebus. Simplex datur febricitantibus. Aromatica vero non febricitantibus.

¶ Quid est trociscus. Dico ꝙ trociscus est cõpositio quedam ex diuersis pulueribus et spẽbus mediante aliquo liquore aggregatis: et dicitur trociscus a trocos quod est rota: qr trociscus est similis rote currus.

¶ Si quis quereret q̃uo est intelligendum illud quod ponitur in recepta vel descriptione trociscoru3 de alchechẽgi: cũ dicitur primo boliarmeni: postea prope finem eiusdem recepte dicitur boli absolute. Jntelligitur terra sigillata q̃ in multis proprietatibus est similis bolo armeno: et adhuc habet excellentiores virtutes eo.

¶ Quid est dictu trocisci alhandal. Dico ꝙ sunt trocisci de coloquintida.

¶ Quid est suffuf. Dico ꝙ suffuf idem est quod puluis.

¶ Quid est dictu fiat puluis subtilis sicut alcohol.

¶ Quid est alcohol. Dico ꝙ sunt atomi apparẽtes i sphera sol ad modũ subtilissimi pluers: q̃ vix tactu cõprehẽdũt.

¶ Quid est pilula. Dico ꝙ pilula dicta est a rotunditate: quasi parua pila: qr ad modũ parue pile est rotunda: vel dr dicat.

Pilula vn-

dicitur pil'a a pilo.i.pistillo:q2 anq̄ pilule cōficiant multū laborāt aromatarij in pistādo eas in mortario cū pilo.i.pistillo. ¶ Et nota ꝙ pil'e nō dn̄t esse antique:nec idurate ad
Pille non d[e]t eē āti-que. modū lapidis:q2 tūc nō valēt:vn̄ pilule cū transierint sex menses nō hn̄t virtutē:⁊ melius cōseruātur in magdaleonibus q̄ȝ in puluere.

¶ Quid est dictu pilule cochie:idest capitales a cochos qđ est caput.

¶ Quid est dictu pilule alefangine.i.aromatice.

¶ Quid est empl'm:est dura cōfectio vt plurimū respectu vnguentorum:⁊ fit sine oleis.

¶ Quid est vnguētū. Dico ꝙ vnguētū dr̄ ab vnguēdo:⁊ ē mollis ꝯfectio respectu empl'i. Et fit ex oleis adipib⁹ ⁊ cera:⁊ aliqn̄ cū spēb⁹ vel puluerib⁹:⁊ aliqn̄ sine eis. Et nota vlterius ꝙ sicut aloes est plurimū mā pilularū:ita cera vt plurimum est materia vnguētorum.

¶ Quid est vnctio. Dico ꝙ vnctio est oīb⁹ liquidior ⁊ mollior:⁊ fit cōiter aut ex oleis sine cera:vel si aliq̄d cere ponit̄ valde modica.

Olea tripl'r fiūt. ¶ Si quis interrogaret quotupliciter fiunt olea in medicina. Rn̄deo ꝓm doctrinā Mes.in antidota.suo in.xij.distinctione de oleis:⁊ dicas ꝙ tripl'r fiunt olea:q2 q̄dā fiunt per exp̄ssionē:vt oleū de amigdalis dulcib⁹ ⁊ amaris:⁊ de nucibus:⁊ de auellanis:⁊ de chrysomillis:⁊ q̄dā fiunt per impressionē:vt oleū rosatū camomillinū anetinū de liliorinū:⁊ sambucinū:quedā quidē olea fiunt ꝑ resolutionē vt oleū de vitellis ouorum:de frumento:sinapinū:et oleū de fraxino.

¶ Si quis querat q̄d ē oleū onfancinū:⁊ quotupliciter fit
Oleū rosatū fit dupliciter. oleū ro. Dico ꝙ est oleū ex oliuis imaturis factū. Pro quo nota ꝙ oleū rosatū fit dupliciter. Primo ex rosis incōplet̄ ⁊ ex oleo onfacino:⁊ tale oleū est satis frigidū stipticū:⁊ cōfortatiuū. Scđo pōt fieri oleū rosa.ex oleo oliuaꝝ maturarū:⁊ tale oleū est magis anodinū ⁊ doloris sedatiuū:⁊ nō ē frigidū tm̄ sicut primū. ¶ Nota tn̄ hos infrascriptos ꝟsus vt melius intelligas suprascripta.

Tunc embrocamus cum mēbra liquore rigamus.
Tunc cataplasma facis cum succū ponis ⁊ herbas.
Dicitur epithima de succus vnctio pura.
Membraq̄ȝ saccellas sacco pleno medicina.
Si fumū recipis est fumigatio dicta.
Dicitur emplastrum queuis confectio dura.
Cum spongijs madidis fit fomentatio sola.
Unguentū faciunt oleum cera cum speciebus.
Summa caraxamus:sed infima scarificamus.

¶ Quid est rodoleon. Dico ꝙ est oleū rosatū:a rodon:qđ est rosa:⁊ oleū q̄si oleum rosatum.

¶ Quid est rodozaccara. Dico ꝙ ē zuccaꝝ rosatū:a rodō qđ est rosa ⁊ zaccara zuccarū:inde dicit̄ zuccaꝝ rosatum.

¶ Quid est rodomel. Dico ꝙ est mel rosa.cum folijs rosa. permanens.

¶ Quid est geleniabin. Dico ꝙ est mel rosatū colatum.

Quid est mellicratū ⁊ hydromel. Dico ꝙ est aqua mellis.

¶ Quid est secaniabin. Dico ꝙ est syrupus acetosus.

¶ Quid est oximel. Dico ꝙ est cōpositū ex aceto et melle ⁊ est simplex ⁊ cōpositū:⁊ dr̄ ab oxi qđ est acetū ⁊ melle.

¶ Quare dr̄ orizaccara cum in eo non intret acetū. Dico ꝙ orizaccara dr̄ ab oxi qđ est acetū videlicet succ⁹ acetosorum granatorū:⁊ zaccara zuccaꝝ. Pro quo vlteri⁹ nota ꝙ aliqn̄ nō ingredit̄ acetū in eius cōpositionē:sed succus granatoꝝ acetosoꝝ:⁊ ideo ab illis granatis acetosis dicitur orizaccara:sed aliqui ponunt verum acetum in orizaccara vt Nicolaus.

¶ Quid est dictu hierapigra:⁊ vn̄ dr̄. Dico ꝙ hierapigra dr̄ ab hiera qđ ē sancta:⁊ pigra.i.amara:inde hierapigra.i. dura ꝯfectio sancta et amara.

¶ Quid est hiera diacoloquītidos. Dico ꝙ ē ꝯfectio facta de coloquintida.

¶ Quid importat ⁊ vnde dr̄ tyriaca:a tyro serpēte:vel ab alia:dr̄ ꝙ tyriaca nō dr̄ a trocisci de tyro:q2 si sic eēt: seq̄retur ꝙ alia tyriace in q̄b⁹ nō ingredit̄ tyrus nō essent tyria-
Tyriaca ē dn̄a medicinarū. ce:qđ tn̄ ē falsuȝ:q2 tyriaca diatesseorō:est tyriaca:⁊ tn̄ ī ea nō ingredit̄ tyr⁹:sȝ tyriaca dr̄ a tyro greco qđ est venenū:et icos ꝯfectio vel medicina:inde tyriaca dr̄ medicina cōtra venenū:⁊ est domina medicinarum.

¶ Querit̄ quot res ingrediūtur tyriacam magnam. Respondeo ꝙ est distinguēdū:q2 ingrediētia ipsaȝ tyriacā q̄dā sunt cōposita:vt trocisci de tyro:⁊ trocisci de squilla:⁊ q̄dā sunt simplicia:sȝ cōiter dr̄ ꝙ numerādo cōposita cū simplicibus oīa ingredientia tyriacā sunt numero.lxiiij.⁊ duo liquores:scilicet mel:⁊ vinum.

¶ Si querat̄ quāto tꝑe dȝ ipsa tyriaca stare fermētata anq̄ȝ dispensetur. Dico ꝙ dȝ stare ꝑ duos mēses:⁊ bādiri ad hoc ꝙ si aliquis medicus vel dicta ꝑsona vellet ꝯdicere ꝙ possit venire a circūstantibus ꝑtib⁹ ⁊ locis ad disputāduȝ ⁊ cōtradicēduȝ si opus fuerit. ¶ Si querat̄ vtrum tyriaca Dubiū de
sit frigida vel ca.q̄re ergo vsq̄ȝ ad sextum mēseȝ stupefacit tyriaca.
⁊ infrigidat. ¶ Scđo ad idē arguit̄ sic:cū species calide in cōpositiōe tyriace excellāt ⁊ predominent̄ frigidis:q̄re ipsa
tyriaca ponit̄ frigida vsq̄ȝ ad sextū mēseȝ. ¶ Ad hoc dubiū Rn̄sio.
respondet̄ ꝙ tyriaca tripliciter ꝯsiderat̄ ꝓm eius tria tempora:q2 vel est infans.i.nouella:⁊ valde recēs:⁊ sic vsq̄ȝ ad sextū mēseȝ est frigida:⁊ nō calida:cuius ratio talis est:q2 nō obstāte ꝙ in tyriaca ingrediātur plura simplicia calida q̄ȝ frigida:q2 tn̄ dosis opij ceteris paribus est maior q̄ȝ dosis aliarū reꝝ referēdo singula singulis:⁊ ipm opiū est valde dense substātie nō pōt ipsa ante sextū mensem esse bene fermētata:nec ad vnā formā reducta:q2 tot ⁊ tāta simplicia nō pn̄t in tā paruo tꝑe inter se eē bene ꝯfecta in qualitatibus ⁊ complexionibus suis:ita ꝙ minimū vnius tangat minimū alterius:⁊ precipue propter ipsuȝ opiū:qđ valde resistit fermētatiōi cū sit frigidum in quarto:⁊ subē dure atq̄ȝ dēsissime:propter que oīa ad min⁹ req̄rit̄ spaciū vnius anni si debet fermētari:⁊ ad vnā formā seu cōplexionē reduci:q2 ante annū semper est frigida:⁊ stupefacit.

¶ Potest ꝯsiderari secūdo quātum ad eius secūdā etateȝ scȝ qn̄ est iuuenis.s.a secundo anno vsq̄ȝ ad.xx.⁊ sic est calide complexionis. ¶ Tertio ꝟo ꝯsiderat̄ quando est in primo senio.s.xxx.annoꝝ:⁊ tūc est melior ⁊ minoris caliditatis q̄ȝ erat in iuuētute sua:⁊ tūc medici possunt tuti⁹ vti ea.

¶ Querit̄ cū nō habent̄ trocisci de tyro:q̄re moderni medici ponūt loco ipsoꝝ trociscoꝝ trociscos ex diptamo ⁊ tormentilla. Rn̄detur ꝙ sunt valde cōtra venenū:et ideo qn̄ nō possunt haberi trocisci de tyro ponunt istos.

¶ Si querat̄ in quo vase melius ꝯseruat̄ tyriaca. Dico ꝙ in vase plūbeo:cū ipȝ plūbū sit frigidū valde:vn̄ in eo nō pōt ipsa tyriaca corrūpi:nec ebulitionē facere:nec malam qualitatē a plūbo acq̄rere:cū plūbū sit amenū ⁊ dulce:sed in auro meli⁹ ꝯseruat̄. Aliqui ꝟo in vitro scȝ in vasis vitreis. In argēto autem ita bene conseruatur.

¶ Si querat quot annis durat tyriaca. Dico ꝙ inferi⁹ dicetur:sȝ ꝓm Aui.in.v.canone durat annis.xxx.vsq̄ȝ ad.xl.

¶ Si quis querat q̄d est mitridatū. Dico ꝙ est singularis medicine cōfectio ad modū tyriace a Mitridato imꝑatore inuēta:⁊ est valde cōtra venenū:⁊ hȝ quasi oēs virtutes quas hȝ tyriaca:⁊ nō dat̄ de eo an̄ sextū mēsem:nec etiam vsq̄ȝ ad annū. ¶ Nota etiā ꝙ nulla medicina opiata datur ante sextum mēsem.

¶ Si quis querat quid est ꝯfectio. Dico ꝙ cōfectio idest simul factio:⁊ deriuat̄ ⁊ cōficio cōficis:q2 ex plurib⁹ rebus conficitur:⁊ potest esse mollis.

¶ Si quis querat:q̄re tyriaca diatesseron sic nominatur. Dico ꝙ a quatuor reb⁹ ipsam ingrediētib⁹ dr̄ a diatesserō:tesseron enīȝ grece latine quatuor.

¶ Quare ⁊ vn̄ dr̄ diafinicō.i.ꝯfectio de dactylis:a dia qđ ē ꝯfectio:⁊ finichia:qđ ē dactyl⁹ q̄si ꝯfectio de dactylis.

¶ Quare dicitur trifera.i.tristibus ⁊ infirmis conferens.

¶ Quare ⁊ vn̄ dr̄ diarodon abbatis. Dico ꝙ dr̄ a dia ꝙ est ꝯfectio:⁊ rodon rosa:q̄si ꝯfectio rosata:vl' de rosis:⁊ abbatis ⁊ dr̄ ab abbate de curia qui eam composuit.

¶ Quid importat electuariū elescoph.ꝓm Mes. Dico ꝙ electuarium elescoph:idest episcopi.

¶ Quid est fief. Dico ꝙ ē medicamē solidū ad oculos clarificādos factū ad modū pui suppositorij:q̄ distēperat̄ ⁊ liquefit:⁊ in oculis imponit̄ quando oportunitas requirit. Et aliqn̄ cōfricat̄ fief suꝑ cote:idest lapide cū aq̄ feniculi:vl' cū aqua appropriata:⁊ oculis illa aqua imponitur.

¶ Quid est collyriū. Dico ꝙ est aq̄ cōposita ꝓ oculis lippis ⁊ ophthalmiatis:vel est medicamen liquidū ꝓ oculis infirmis:⁊ colatur ꝑ filtrū duȝ fit:⁊ iō collyris dr̄:q2 in oculo exprimitur ⁊ colatur dum opus fuerit.

¶ Quid est ꝯfectio alphesire. Dico ꝙ ē ꝯfectio vitis albe.

Quare ⁊ vnde

¶ Quare ꝛ vñ dr̄ vnguētū triphármacō. Dico ꝙ vnguētū de trib⁹ medicis: pharmacō eñ medicia dr̄: vñ q: tres medicine. s. tria simplicia ingrediūtur ei⁹ ꝯpositionē. s. lytargirium: oleum: ꝛ acetum: ꝛ ideo triphármacon dicitur.

¶ Quid ē diamargaritō: ꝛ vñ dr̄. Dico ꝙ ē ꝯfectio cordialis ex duob⁹ gn̄ibus margaritarū pforatarū: ꝛ nō pforatarū que in eo ingrediunt: a dia qḋ est ꝯfectio: ꝛ margarit; q̄ſi confectio de margaritis.

¶ Quare dr̄ terra sigillata. Dico ꝙ terra sigillata ē ꝯvenenū: vñ āntiq̄ tpe erat tāte virtutis: ꝛ sublimitatis: vt reges eam ꝓpriis ꝛ secretis eoꝝ sigillis sigillauerint: vt cognosceretur ab alia terra que adulterabat: sed hodie nō sic est q: raro reperitur bona.

¶ Quid est alipta muscata est mixtura i q̄ muscus ingreditur: vnde alipta. i. mixtura.

¶ Quid ē ramich. Dico ꝙ est q̄dā mixtura solida quarūdā rerū aromaticarum ꝑ maiori parte stipticarū: et ingreditur emplastrū de gallia descriptione Mesue: et etiā ingreditur in trociscos de terra sigillata.

¶ Si q̄s q̄reret qñ in vna recepta iuenit vna res cui⁹ plures sunt species: quā illarū rerū debemus intelligere: vbi gra: cū scribit i vna recepta. ℞. spice: ꝛ nō dicit quā spicā: vel cū dicit. ℞. rosa. ꝛ non explicat albarū vel rubearū. vel ℞. gūmi vel. ℞. casie. ꝛ nō explicat quā speciē casie. vel. ℞. storacis: ꝛ nō explicat quā speciē storacis ad exequendū ꝑ ipm aromatariū. ¶ Ad hec rn̄det ꝙ debemus itelligere speciē que preualet aliis in virtute: verbi gratia. qñ repit ℞. spice: itelligatur spica nardi. Et cum dicitur. ℞. rosaꝝ. intelligit rubearū: q: rubee preualent albis in virtute. Et qñ dicitur. ℞. gummi. intelligitur arabici. ꝛ cum dicit. ℞. casie. intelligitur lignee. Et cū dicit. ℞. storacis. intelligit rubee seu calamite: qḋ idem est: ꝛ sic de aliis: q: ſm philosophum a digniori fit denominatio.

¶ Nota ꝙ aromatarius nō dꝫ autoritate propria sine licētia medici in receptis ponere quid pro quo. i. vnā rē ꝑ alia qñ caret aliquo simplici: q: in hoc posset errare: sed dꝫ oīa facere cū dispēsatiōe ꝛ autoritate doctissimi ꝛ fidelis medici. Unde tpe meo illustrissim⁹ rex aragonuꝫ puniuit acriter ꝛ turpiter ꝯdēnauit Neapoli quēdā ei⁹ aromatariū cui medici sue maiestatis ordinauerūt qḋdā electuariū cordiale in quo ingrediebātur coralli albi: ꝛ ille aromatari⁹ nō habebat: sed combussit corallos rubeos: qui ex cōbustiōe effecti sunt albi. Uñ hoc venit ad notitiam dñi regis: ꝛ sic ille fuit cōdēnatus in nouem milibus ducatis: ꝛ de cetero noluit eum pro aromatario.

¶ Qñ reperit thabet i receptis quid est. Dico ꝙ thabet. i. zucca. candi.

¶ Quid est zuccaꝝ cādi. Dico ꝙ est zuccarū cādidū ꝛ induratum ad similitudinem crystalli. Modum aūt faciēdi ipsum ponit Seruitor: lege ibi ꝛ reperies.

¶ Quid est qñ reperit in receptis cādi. rosati vel violati. Dico ꝙ est zuccarū candidum ꝛ induratum qḋ reperit in fundo vasis vbi recōditur iulep ro. vel viol. vt syrup⁹ rosatus vel violatus.

¶ Quid sunt dactyli heyron. Dico ꝙ sunt dactyli huius puincie seu de heyro saracenorum.

¶ Quid sunt tortelle de semi. dico ꝙ sūt biscotelli de sila.

¶ Quare dr̄ syrup⁹ dinari vel de bizātiis: cū i eo blacte bizātie nō ingrediātur. Dico ꝙ talis syrup⁹ iō dr̄ syrup⁹ dinariꝰ de bizātiis: q: bizātiū i arabica ligua idē ē qḋ ducat⁹: vel aliud gen⁹ denarii: vnde sicut ducati vel denarii apud hoīes sunt charissimi ꝛ p̄ciosi: ita est iste syrup⁹ apḋ medicos: ꝛ etiam apud infirmos propter optimam opationem quā inducit ꝯtra oēs febres opplationū: ꝛ ꝓpter sanitatē quā facit acq̄rere: que sanitas ē charior omnibus ducatis vel bizantiis ꝛ omni thesauro mundi.

Sanitas omni thesauro mūdi charior.

¶ Quero illa ꝯfectio diacurcuma tā maior q̄ꝫ minor quā ponit Damasce. in. i. dist. de electuariis cōtra hydropisim q̄re dr̄ diacurcuma: cū in ea nō ingrediātur radices curcume. Dicit ꝙ diacurcuma a croco dr̄: q̄ croc⁹ apḋ grecos dr̄ crocō: q̄ ingreditur in ea bona q̄ntitate: vt q: vocabulū est corruptū dr̄ diacurcuma: vel aliter dico ꝙ iō dr̄ diacurma: q: illa cōfectio est citrina ad similitudinem curcume q̄ est radix valde citrina ꝛ amara satis.

¶ Quid ē illḋ qḋ dr̄ i fine recepte aromatici rosati descriptiōe Gabrielis: gūmi arabici dragaganti añ. ʒ. ii. ꝛ duas partes alterius. Dico ꝙ quādo dicit duas partes intelliguntur due partes. s. ʒ. ꝛ sunt. ℈. ii. cum quelibet. ʒ. ex trib⁹ scropulis constet.

¶ Quid iportat hoc nomē segena vl' segema. Dico ꝙ idē est qḋ, fecundans ꝛ generationem faciens.

¶ Quid iportat hoc nomē diamorosom. Dico ꝙ idē ē qḋ electuarium vtilitatum.

¶ Quare ſm Damascenū in. i. lib. de cōsolatiōe medicinarum scamonea debet teri grosso modo cū ponit in pilulis: vel in aliis solutiuis: ꝛ reubarbaꝝ dꝫ teri subtiliter: ꝛ coloq̄ntida subtilissime. Dico ꝙ scamonea ē valde nociua stomacho ꝛ valde ferrosa: vñ si puluerizaret subtiliter itraret porositates stomachi: ꝛ longo tpe nausearet: ꝛ stimularet stomachū: ꝛ ꝯsequēter cor magis lederet ex vicinitate quā hꝫ os stomachi ad cor etiam appetitum deiiceret.

¶ Alia aūt ratio ꝛ bona: quare medicine solutiue laboriose: vt scamonea: turbith: euforbiū: p̄ter coloquintidā debent grosso mō teri ꝛ puluerizari: talis ē vt sui grossitie lōgiorē morā in stomacho faciāt ad hoc vt humores ab extremis partibus ad stomachum attrahant: ꝛ sic euacuēt: nā si subtiliter puluerizarent ex eaꝝ subtilitate possēt villis stōachi adherere: ꝛ possent eos scindere ꝛ excoriare: et cum hoc ad dissinteriā perducere: vt scamonea: euforbiū: et similia. Nō laxatiua ꝓo subtilissime sunt exterēda: vt sui subtilitate facili⁹ incorporent: ꝛ suos effectus citissime ꝯsequātur: ꝛ hoc quidē plurimū est cōseruādū in confortatiuis ꝛ restauratiuis electuariis.

¶ Reubarbarū ꝓo qḋ est laxatiuū leue et medicina bn̄dicta debet subtiliter ꝯteri ꝛ puluerizari: q: p̄ncipaliter ex proprietate sua hꝫ cholerā q̄ subtilis est educere: ꝛ q: ipsa cholera ex subtilitate sua imbibit interdū in poris stomachi ꝛ epatis: ideo reubarbarū dꝫ subtiliter teri: vt possit illas porositates intrare ꝛ ipāꝫ cholerā facili⁹ educere. Coloq̄ntida ꝓo debet subtilissime puluerizari: q: ē valde violenta: ꝛ est substātie rarissime ꝛ spōgiose: vt dū intraret vacuitates stomachi vel epatis: aut intestinoꝝ: ita tumefieret vt ingrossaret ex humorib⁹ ibi repertis: ꝙ extēderet et torqueret cum maximo dolore oīa mēbra predicta. Sed si fuerit subtilissime puluerizata nō pōt illud facere: q: minima seu minutissima nō pōt ita tumefieri nec inflari: ꝛ maxime si fuerit correcta cū appropriatis. ¶ Pro quo nota ꝙ nūq̄ꝫ debet exhiberi sola: sed sociata ꝛ correcta cū aliis: ꝛ dum ponitur in decoctione clysterioꝝ ligetur i pecia: q: si nō ligata decoq̄retur: postea ex quo casu aliquid ei⁹ remaneret in decoctiōe: ꝛ dū fieret clystere posset aliq̄d ei⁹ adherere intestinis: ꝛ eis mirabilē dolorē causare: vt plures imperiti medici ꝛ rudes aromatarii iam fecerunt.

¶ Nota etiā ꝙ quando sola coloquītida reperit in planta sua: nullo mō colligēda est: sed poti⁹ abiiciēda: q: est perniciosa ꝛ venenosa: ꝛ similiter squilla que nascitur sine cōsortio aliarum est perniciosa ꝛ abiicienda.

¶ Quare species ꝛ pulueres que ingrediūtur electuaria ꝛ pilulas ꝛ alias medicinas nō debēt simul cōteri: neq̄ꝫ puluerizari simul ſꝫ doctrinā Damasceni li. i. de cōtritiōe: vt verbi gra spica: gariofi. zinzib. ꝛ gūmi: macis: cinamomū: flores: semia: ꝛ folia: diptam⁹: tormētilla: aristo. dico ꝙ p̄dicta nō sunt cōsimilis cōplexionis ꝛ substātie: iō nō debent oīa simul puluerizari: ſꝫ seorsum. Aliqua enim ex predictis sunt rare substātie: vt macis: cinamomū: ꝛ aliq̄ sūt dēsioris substātie: vt gariofi. gūmi. alia ꝓo sunt substantie densissime: ꝛ valde cōpacte: ꝛ ideo si simul ꝯterunt erit male factū q: illa medicina q̄ est rare substātie citi⁹ puluerizat ꝛ min⁹ resistit ꝯtritiōi q̄ꝫ illa que est dēse substātie: iō tūc resolueret ꝛ exhalaret ꝓtus ei⁹: ꝛ iō tutius est ꝛ magis securū ſm canones doctoꝝ ꝙ q̄libet simplex medicina ꝑ se ꝛ seorsum puluerizetur ꝛ cōterat ꝛc. Licꝫ aromatarii nr̄i tpis faciāt oppositū ꝛ male ſꝫ oēs. ¶ Ulteri⁹ posset aliquis dubitare qñ aliqua decoctio diuersaꝝ herbaꝝ vel radicū fit: quare nō facim⁹ seorsuꝫ decoctionē illaꝝ reꝝ decoquēdo quālibet rē de ꝑ se: sicut facim⁹ trituratione diuersaꝝ cuiuslibꝫ de per se: vt docet Mesue li. i. summa scḋa. c. iiii. de modo triturationis. Rn̄deo ꝛ dico ꝙ sicut fit in trituratione: sic debemus facere in decoctionibus oīa sigillatiꝫ ꝛ per ordinem decoquēdo vnā rem scilicet post aliam: verbi gratia primo decoquēdo radices que sunt densioris substantie. secundo stipites. tertio folia. quarto flores. Et etiā min⁹

debent decoqui herbe que habēt ꝟtutē in sup̃ficie folioꝝ vt sunt rose: ⁊ reliq̃ flores: ⁊ absinthiū: ⁊ lactuca ⁊c. q̄ꝫ herbe que habent virtutem ꝓfundiorem ⁊ terrestriorem ⁊c.

¶ Et si aliquis instaret: quare Mesue nō posuit hāc doctrinā. Dico ꝙ ipse Mesue loquitur de doctis viris: et ne idem bis replicaret tacuit. Nā ex doctrina triturationis datur intelligi doctrina decoctionis.

¶ Quare spēs ⁊ pulueres ponūtur vltimate ⁊ nō in principio in ipsis electuarijs ⁊ ꝯfectionib⁹. Dico ꝙ in electuarijs de melle vel zuccaro semꝑ spēs aromatice debent vltimate poni postq̄ꝫ ab igne deponūtur: ne ipse spēs resoluātur ⁊ amittant virtutem.

¶ Queritur quare in hyeme vt plurimū vtimur ꝯfectionibus ⁊ electuarijs de melle: in estate ꝟo de zuccaro. Dico ꝙ mel est valde calidius zuccaro. Ideo in hyeme magis vtimur p̄dictis electuarijs cū melle: sꝫ zuccaro magis vtimur in estate: q: est min⁹ calidū. Alia cā est: q: ambo p̄dicta .s. mel ⁊ zuccarū debent ꝓportionari ipsi tpi: cū ergo mel sit calidū: ⁊ tps hyemale frigidū magis debem⁹ vti melle in hyeme: ⁊ zuccarū sit temperatū: ⁊ minus calidū ipso melle: magis debemus vti zuccaro in estate.

¶ Queritur circa ꝯfectiōes solidas de zuccaro qñ debēt habere fortiorē cocturā in hyeme vel in estate. Dico ꝙ in estate: ⁊ ꝯfectiōes solide debēt leuiorē cocturā habere: vt sint placabiliores ⁊ meliores dentib⁹ egroꝝ: sed in hyeme debent fortius decoqui: vt magis cōseruentur: ⁊ vt magis resistāt humiditati hyemis: vt sunt man⁹ xp̄i: electuariū regū ꝺ gēmis: aromaticū rosatū diatriasandali ⁊c. Julep ꝟo ⁊ syrupi ⁊ electuaria debēt in estate hr̄e fortiorē cocturā: ne ex forti calore epatis ebuliāt: ⁊ in acetositatē trāseant.

¶ De melle.

Queritur vtꝝ mel ⁊ zuccarū sint oppilatiua. Dico ꝙ oīa dulcia sunt oppilatiua p̄ter zuccarū et passule: ⁊ ideo oīa dulcia inimicātur epati: q: causant ī eo oppilationē: p̄ter duo p̄dicta: ⁊ rō est: q: oīa p̄dicta sunt amica nature: vnde ipsa natura adeo delectatur eis ꝙ mēbra attrahunt ea ad se anteq̄ꝫ digerātur: ex qua indigestiōe oppilatio gn̄atur: ⁊ p̄cipue in epate ⁊ venis: q: ꝺm Auicennā res dulces ad faciendū oppilationē sunt veloces. ¶ Sed nota vlterius qꝺ oīa dulcia ꝯueniūt ⁊ amicanť pulmoni ⁊ pectori: si paulatim lābanť ⁊ nō velociter trāsglutiāť: vt mel: sapa: zuccarū: dactyli: passule: carice: iuiube: cāna mellis: penidie: dragagā. diairis: ⁊ oēs spēs lohoc: q: dulcia sunt lenitiua ⁊ mollificatiua pectoris ⁊ pulmōis ⁊ humiditatū viscosaꝝ reptarū in eis: ⁊ silr̄ catarri descēdētes ad pect⁹ ⁊ pulmonem.

¶ Queritur q̄ñ cognoscitur lignū aloes qñ est bonū. Dico ꝙ in q̃tuor cognoscitur. In colore: odore: sapore: ⁊ pondere. In colore: q: dꝫ esse nodosum fusci ⁊ obscuri coloris. In odore ꝙ qñ cōburitur super carbones facit fumū boni odoris ⁊ facit spumā: ⁊ hoc est secretū aromatarioꝝ. In sapore ꝙ sit amarum. In pondere vero cognoscitur qꝺ si parum de eo ponatur in vno ciatho pleno aqua non natat: sed immediate petit fundum.

In q̃tuor cognoscitur lignū aloes quādo est bonum.

¶ Quid est hoc qꝺ Mesue dicit ꝯfectionē de xiloaloes qñ dicit. ℞. xiloaloes crudi. q̃d est lignū aloes crudum: est ne aliud coctū: ⁊ q̄ñ cognoscif. Dico ꝙ aliq̃ñ lignū aloes pōt esse crudū ⁊ coctū. Crudum enim hꝫ cōditiones predictas: sed coctum cognoscitur a crudo: q: mutat colorem et etiaꝫ efficitur magis stipticū: ⁊ vltra hoc non est ponderosum sicut crudum: sed valde leuius.

¶ Queritur vnde fit aloes. Dico ꝙ fit ex succo herbe que zambana dr̄: ⁊ est herba aloes. vnde aliqui dicunt qꝺ oēs tres spēs fiunt ex succo p̄dicte herbe zambane .s. succotrinus: epaticus: ⁊ caballinus. ¶ Sed cōtra si sic esset: vnde dicitur lignū aloes: cū illa herba nō habeat stipitem neq̄ꝫ lignum. Dico ꝙ reperiuntur plures species aloes vt puta tres .s. aloes succotrinus ab illa ꝓuincia sic nominatus: ⁊ aloes epaticus: q: assimilatur epati in colore ⁊ substantia: ⁊ iste due spēs aloes sunt puriores. Sed tertia spēs dicif aloes caballinus: talis aloes est sicut fex alijs deterior: et fit de predicta herba zambana que non hꝫ lignū. Alij dicunt ⁊ bene ꝙ lignū aloes nō est lignū ipsius aloes: sed est lignū eiusdē arboris paradisi terrestris: ⁊ hec venit ad indiā per impulsionē fluuij paradisi: ⁊ est dictus ad silitudinem ipsius aloes: q: similatur ei in colore ⁊ sapore: cū ipm lignū sit subnigrū ⁊ amarū: vt aloes. Et vltra hoc dicunt isti ⁊ bene ꝙ omnes tres spēs fiunt ex illa herba zambana in diebus canicularibus estatis: vnde primus succus illi⁹ herbe cum coagulatur: ⁊ exiccatur in sole dicitur succotrinus. alius vero succ⁹ scilꝫ secundus dicitur epaticus: tertius vero succus qui est quasi fex dicitur caballinus. Aliq̃ dicunt ꝙ sunt diuerse herbe in genere ex quibus iste tres maneries aloes fiunt: sicut diuerse vites non in genere sed in bonitate differentia vina faciunt.

¶ De balsamo.

Quomodo cognoscitur balsamū qñ est bonū. Dico ꝙ cognoscif in colore: odore: sapore: ardore: ⁊ pōdere. In colore: q: est liquor aliqualiter silis oleo: ⁊ viscosior ad aliqualē rubedinem tendēs. In odore: q: est odoris aliqualr̄ rancidi non placabilis. In sapore: q: hꝫ saporem pinguedinis galline antiquate non recentis: et ardet in gutture ac si esset oleum forte ⁊ antiquū. In ardore: ꝙ si in oculis ponatur vna gutta de eo tantū ardorem in oculo generat ac si lixiuium forte esset in oculo per spacium vnius hore: ⁊ vltra ita apparet ꝙ ocul⁹ ardeat ⁊ ꝙ velit exire: sed dimittit visum in eo statu in quo reperit qñ ponitur in oculo. In pōdere cognoscif: q: si vna gutta ponatur de eo in vno ciatho pleno aqua nō spargitur sicut oleū in aqua: immo cōglutinatur ⁊ ꝯdensatur ad modū vnius perle rotūde: ⁊ immediate petit fundum: ⁊ vltra hoc cuspide cultelli potes ipsam guttā ab ipsa aqua extrahere: q: adherebit cuspidi ipsius cultelli: ⁊ extrahitur tota gutta integra ab aq̃ illa.

¶ Et nota ꝙ ad cicatrices subtiliādas ⁊ remouēdas perungēdo eas cū balsamo nil est sublimi⁹ eo: sꝫ est in magno pretio: nec habēt de eo nisi potētes ⁊ magni dñi: q: in mūdo non est nisi vna vinea illorum arbustulorum: que vinea est magni soldani saracenorum.

¶ Quid est mel tabarzet qꝺ intrat in ꝯfectiōe de zinzibere quā ponit Mesue: q: de zuccaro tabarzet veꝝ est qꝺ fit. Dico qꝺ mel tabarzet est mel albū de celo cadēs ad modū roris: sed est albius: ⁊ aliqualiter densius q̄ꝫ sit mel apum: ⁊ quasi tendit ad naturam zuccari.

¶ Q̄ñ intelligitur illud qꝺ ponit Mesue in descriptiōe syrupi de acetositate citri ī fine recepte cū dicit. Accipe ex eo .s. succo lib. vij. ⁊ funde sup ipm ex iulep claro depurato lib. v. de quo iulep intelligif cū ipse nō specificet. Dico qꝺ intelligif de solo zuccaro clarificato ⁊ iulepizato .i. in forma iulep reducto. ¶ Q̄ñ intelligitur illud qꝺ dr̄ in receptis mellis qꝺ sufficit: aut zuccari qꝺ sufficit. Et in vnguētis dr̄ cere qꝺ sufficit. Dico ꝙ intelligif quātitas ꝯueniēs mellis vel zuccari: q̃ quantitas valet spēs vel pulueres cuiuscunq̄ꝫ ꝯditionis fuerint in se colligere ⁊ ꝯseruare: ita vt mel aut zuccarū nō sit paucū: ⁊ spēs multe aut pauce spēs: ⁊ multū mellis vel zuccari: nisi de p̄cepto peritissimi medici vel doctoris aliter faciendū est. Consilr̄ de cera respectu vnguētoꝝ dicendū est: qñ dr̄ cere qꝺ sufficit: ꝙ aromatari⁹ dꝫ semper ꝓportionare cerā cū oleis: q: pro duab⁹ vncijs olei. ℥. ß. cere ponenda est. Sed qñ dicitur cere paruꝫ: tunc intelligitur qꝺ dꝫ esse vnguentum molle: ita qꝺ oleum debet ceram in aliquo superare: q: multa cera facit duritieꝫ in vnguentis: ⁊ pauca cera facit mollitiem in vnguentis.

¶ Et nota vlterius ꝙ sicut aloes vt plurimū est materia pilularum faciens bonā cōglutinationē specieruꝫ dans eis bonā corporeitateꝫ: pariformiter cera est materia vnguentoꝝ faciēs bonā ꝯglutinationē ⁊ corporeitatē in eis.

¶ De opio.

Si quis peteret vl̄ interrogaret: potest ne fetor ab opio remoueri. Dico qꝺ sic. Et si querať cū qua medicina vel cū quo simplici. Dico qꝺ cuꝫ allio pistando. ℥. j. opij cū duob⁹ capitib⁹ allij: deinde distilletur hec mixtura per alēbicū: ⁊ de ista aqua distillata detur in potu ꝺm discretionē: q: mirabiliter ꝓuocat somnū: ⁊ erit sine fetore: ⁊ hoc pulchrū secretū non est oibus reuelandū. Et si q̄s hoc secreto vsus fuerit nepharie preterq̄ꝫ ad opus medicine maledicatur a deo. Amen.

¶ Si quis quereret psiliū qꝺ intrat in medicinis: vt puta in electuario de psilio: ⁊ in requie Nicolai est ne calide cōplexionis vel frigide. Dico qꝺ semē psilij hꝫ duplicē cōplexionem: q: ex parte exteriori scilicet in eius cortice est frigide cōplexionis: et ex eius cortice fit mucillago q̄ est frigide cōplexionis

gide complexionis: et ponitur in electuario de psilio: et in requie Nicolai: que fit ad prouocandum somnum: et talis mucillago fit ponendo psilium in infusione in aqua tepida vel alia aqua distillata sm preceptum medici: et nõ debet longo spacio stare in infusione: sed conuenienti tempore: quia per longam infusionem posset acquiri caliditas ex substantia interiori: que q̃m exterior substantia est frigide cõplexionis quantũ ad corticẽ: ⁊ calide cõplexionis quantum ad interiorem substantiam ⁊ medullam.

¶ Sequit̃ scđa particula de declaratione nominũ medicinarũ cõpositarũ in antidotario Nicolai descriptarũ.

Consequenter ad declarandũ noĩa medicinarũ cõpositarũ in antidotario Nicolai descriptarum: vt magis breuiter et succincte significatio earũ nota sit oĩbus ⁊ precipue aromatarijs ⁊ alijs iuuenib[9] practicã incipiẽtibus. Non ergo expectes hic a me audire nisi declarationẽ vocabulorũ ipsarũ medicinarũ valde cõpendiose: ⁊ nõ virtutes earũ: q2 earũ virtutes ipse Nicolaus amplissime ponit. Nicolaus itaq3 primo in proemio sui antidotarij dicit q̈ si q̃s interrogaret quot requirunt̃ in omni vera dispẽsatione. Dicas tria. Primũ est vt oĩa equaliter .i. conuenienter ponderentur: tam in speciebus q̃3 in gummis: ⁊ herbis sm pondus vniuscuiusq3 rei. Scđo vt non sint nimia vetustate ↄsumpta. Tertio vt herbe: radices: et semina congruis tẽporib[9] sint collecta: ⁊ q̈ in cõgruis locis reposita cõseruent̃: et ab extrinsecis alterãtib[9] corrũpi: aut marcescere nõ possint: vtputa a fumo: humiditate: vel pluuia: vł puluere: vł sole. ¶ Quot requirunt̃ in conficiendo. Dico q̈ sm q̈ preallegato loco dicit Nicola. q̈ tria requirunt̃ in ↄficiẽdo .s. mellis puritas: ⁊ quãtitas q̃ sufficit: et eq̃litas .i. cõuentẽs specierũ et pulueris trituratio: ⁊ cribellatio: ⁊ in syrupis aque ↄsumptionis decoctio. ¶ Quare mel ponit̃ in medicinis. Dico sm Nicolaũ ibidem q̈ tribus de causis ponit̃ mel in medicinis. Primo ad cõseruandũ: nam pre ceteris liquoribus mel est maxime cõseruatiuũ. Scđo est valde modificatiuũ: idest correctiuũ malitie medicinarũ ⁊ precipue solutiuarũ. Tertio quia sua dulcedine amaritudinẽ temperat specierũ. ¶ Quot requirunt̃ in purificãdo: vł decoquẽdo mel. Dico q̈ duo requirunt̃ in purificãdo vel decoquẽdo mel: prio ne sit parũ coctũ: ne sit aquosum. Scđo ne sit nimis coctũ vsq3 ad duritiẽ: sed mediocriter: et sit bene dispumatũ. Cognoscit̃ aũt mel debite coctũ q̃n adheret digitis: et q̃n inspissat̃ cum frigescit super lapidẽ. ¶ Ultimo Nicolaus dicit in illo proemio q̈ specierũ aut pulueris trituratio vel cribellatio fit duobus modis: q2 in electuarijs nõ solutiuis species debẽt subtilissime puluerizari ⁊ cribellari. In alijs aũt medicinis ⁊ precipue laxatiuis debẽt esse grossiores: ⁊ nõ ita subtiliter puluerizate: ne sui subtilitate morã in stomacho attrahãt: et sic euacuẽt nimis: ne etiã subtilitate sui villis stomachi adherẽdo eosq3 scindẽdo et excoriãdo dissinteriã generẽt: vt scamonea: euforbiũ: ⁊ similia. Non laxatiue ṽo subtilissime terende sunt: vt sui subtilitate citius incorporent̃: ⁊ suos effectus citissime ↄsequãtur: hoc quidem plurimum est obseruandum in confortatiuis ⁊ restauratiuis electuarijs.

In purificando vel decoquendo mel q̃t requiruntur.

¶ Antidotariũ est liber continens antidota: antidotũ eñ est contra datũ .i. continens medicinas approbatas: ⁊ experimentata ↄtra morbos data. ¶ Et nota q̈ antidotariũ Nicolai p̃cedit sm ordinẽ alphabeti: q2 ponit primo medicamina incipientia ab .a. deinde ponit illa que incipiunt a .b. Et sic per ordinem alphabeti vsq3 ad .z.

¶ Incipit ergo ab aurea alexãdrina: quid ergo significat: et vnde dicitur. Dico q̈ aurea đr ab auro: alexandrina ṽo ab Alexandro peritissimo: a quo fuit cõposita ⁊ inuenta.

¶ Adrianum dictũ est ab Adriano romanorũ imperatore qui illud composuit.

¶ Acharistum sine munere interpretatur: quia sine munere patientie sanat catarrum.

¶ Athanasia .i. ĩmortal̃: q2 sepi[9] liberat ab extremis mort̃.

¶ Alchantalon: idest nuncium bonum.

¶ Anthameron: idest contra mortem.

¶ Antidotum emagogon .i. menstrualem sanguinẽ educens: prouocat enim menstrua.

¶ Blãcha đr: q̃m albos purgat hũores .i. phlegmaticos.

¶ Benedicta đr q2 ab oĩbus a quibus sumit̃ benedicit̃.

¶ Bñdicta trãstyberia: q2 trãs tyberĩ Rome fuit inuẽta.

¶ Confectio alipte muscate: alipta .i. mixtura ↄtra asma.

¶ Cõfectio gallie muscate: gallie: q2 ĩ gallia p̃uĩcia repta.

¶ Confectio nere .i. preciose medicine

¶ Diamargariton dicitur a dia quod est confectio: ⁊ duabus generibus margaritarum perforatarũ ⁊ non perforatarum: quia eius compositionem ingrediuntur.

¶ Diacameron .i. ducens hominem de morte ad vitam.

¶ Diamoron a moris celsi dictum.

¶ Dianthos dicitur: quia fit ex floribus de dendrolibano idest rorismarini.

¶ Diasatirion a radicibus satirionum đr: satiriasis enim grece latine virge erectio: quia facit homines potẽtes ad coitum: ⁊ incitat virge erectionem.

¶ Diaprunis vel diamascenũ a prunis damascenis dicit̃.

¶ Diaprassium a prassio viridi .i. marubio quod intrat in eo plus q̃3 de alijs.

¶ Diaolibanum dicitur ab olibano quod ibi ponitur.

¶ Diarodon abbatis đr a rosis q̃ intrant in eo plus q̃3 de alijs specieb[9]: abbatis: q2 ab abbate de curia fuit ↄpositũ.

¶ Diapenidiũ đr a penidijs que ibi intrãt pl[9] q̃3 de alijs.

¶ Diaciminum dicitur eo q̈ de cimino intrat plus q̃3 de alijs speciebus in eo.

Diadragagantum a dragaganto quod intrat in eo.

¶ Diacastoreon dicitur a castoreo .i. testiculis illius animalis qui in eo ingrediuntur.

¶ Diacostum a costo quod intrat in eo.

¶ Diairis dicitur a radice illa que ireos vocatur: ⁊ est radix scilicet liliorum azurorum.

¶ Diacalamẽtũ đr a calamẽto q̃đ principal̃r intrat in eo.

¶ Diacodion dicitur a codione quod est papauer nigrũ: ⁊ eius ingreditur compositionem.

¶ Diasene đr a sene que ibi ponit̃ plus q̃3 de alijs.

¶ Diacitoniten dicitur a citonijs ex quibus fit.

¶ Diambra dicitur ab ambra que ibi recipitur.

¶ Diamiconis dicitur a micodione: idest papauere albo.

¶ Diapapauer đr a papauere albo q̃đ ibi ingreditur.

¶ Esdra dicta est ab Esdra propheta qui eam cõposuit.

¶ Electuarium ducis dicitur ab abbate de curia qui ip̃m composuit ad instantiam ducis.

¶ Electuarium pliris arcoticon .i. completa medicina.

¶ Electuariũ de succo rosarum ab eodẽ succo dictũ est.

¶ Electuarium psiliticum a psilio dictum est.

¶ Electuariũ frigidũ Cophõis .i. illi[9] medici q̃ ip̃z ↄposuit

¶ Emplastrũ .i. dura ↄfectio: apostolicon .i. supremissimũ.

¶ Emplastrum ceroneum a cera sic dictum.

¶ Emplastrum oxicroceum dicitur ab oxi quod est acetũ ⁊ croceum quod est crocus.

¶ Emplastrum diaquilon: idest mollificatiuum.

¶ Emplastrum de palma dicitur quia cum spatula viridi vel cum palma conficitur.

¶ Filoantropos amicus hoĩs vel misericors interpretat̃.

¶ Filonium: idest nouus amicus.

¶ Gariofilatum dicitur a gariofilis qui ibi intrant.

¶ Gios otheos: idest filius Dei.

¶ Igia greca: idest saluatrix: greca a grecis inuenta.

¶ Idrotipion olimpiacũ idrotipion .i. potus ↄtra rigorẽ: olimpiacũ ab olimpio philosopho et medico ei[9] inuẽtore.

¶ Iustinũ a Iustino imperatore factum ⁊ inuentum.

¶ Catarticon imperiale .i. laxatiuum pro imperatoribus ⁊ pro alijs delicatis hominibus.

¶ Litontripon .i. cõterens ⁊ frangẽs lapidẽ interpretat̃.

¶ Leticia dicta est quasi tristitiã auferendo: et claritatem et gaudium adducit.

¶ Mitridatum: hoc est mater omnium antidotorum: vel dicitur a mitridate rege qui ip̃m composuit.

¶ Musa enea a peritissimo philosopho Musa inuenta.

¶ Micleta: idest experta.

¶ Mel rosatum appellatur a grecis rodomel.

¶ Opopira đr a succo ⁊ igne: opos eñ grece latine succ[9]: pir ignis: inde opopira .i. succus ignitus: ⁊ hoc electuariũ cõpositũ est a sanctissimis medicis Cosma ⁊ Damiano.

¶ Oxi dicitur ab acetoso succo malorum granatorum.

¶ Oxizaccara dicitur ab oxi q̃đ est acetum ⁊ zuccaro.

¶ Oximel simplex dicitur ab oxi quod est acetũ ⁊ melle.

¶ Oximel compositũ similiter dicitur: sed compositum: q2

multe res in eo ingrediuntur.
¶ Oximel squilliticum ab aceto ⁊ melle ⁊ squilla.
¶ Oximel passularum ab aceto ⁊ melle ⁊ passulis dicitur.
¶ Oleū rosaceū dr ab oleo ⁊ rosis in eo ingredientibus.
¶ Oleū mandragoratū ab oleo ⁊ suc. pomorꝝ mādragore.
¶ Oleum frigidissimum viride dicitur ab herbis frigidis ⁊ viridibus que in eo ingrediuntur.
¶ Potio sancti Pauli dr qꝛ sanctus Paulus eā cōposuit.
¶ Paulinum antidotum: idest magnum antidotum: quia magnam virtutem ⁊ efficaciam habet ad multa.
¶ Panchristum antidotū: pan. i. totum christū. i. chrismate vnctum: idest contradatum.
¶ Potio muscata a musco dicta est.
¶ Pigra. i. amara a Galeno inuenta.
¶ Pilule sine quibꝰ esse nolo. pilule a rotunditate dicunt: sine quibus esse nolo pro nimia earum efficacia et virtute.
¶ Pilule auree ad similitudinē auri dicuntur: quia sicut aurum inter omnia metalla est preciosius: sic pilule iste inter omnes preciosiores habentur.
¶ Pilule diacastoree a castoreo dicte sunt.
¶ Pilule de cinoglossa a cinoglossa herba.
¶ Pilule de quinqꝫ generibus myrobalanorum: ab ipsis myrobalanis denominate sunt.
¶ Pilule artetice. i. mēbrorꝝ: artos enī grece latine mēbrū.
¶ Pilule bichichie depresse ⁊ nō rotunde: et sunt lenitiue contra tussim: tenentur enim sub lingua: ⁊ paulatim degluciuntur: ⁊ fiunt in forma lupinorum.
¶ Pilule fetide dicte sunt qꝛ fetidos et corruptos hūores educūt: vl' qꝛ aliq̄ fetida in eis igrediunt: vtputa castoreū: serapinū: opoponacū: succus porrorꝝ cum quo cōficiunt.
¶ Pilule cohie: idest capitales.
¶ Pilule de hermodactylis ab ipsis denominantur.
¶ Pilule assataret. i. capitales: quadrumeron. i. medicamen ex quatuor rebus.
¶ Rosata nouella a rosis: dicta nouella respectu veteris que recipiebat sulphur viuum.
¶ Rubea trociscata: rubea dicitur ab ip̄o colore: trociscata a trociscis qui ibi recipiuntur.
¶ Requies dicitur ab effectu quem inducit: quia requiem somnum ⁊ quietem patientibus affert.
¶ Rodozaccara. i. zuccarꝝ rosatū a rodon qd est rosa: ⁊ zaccara qd est zuccarū: inde rodozaccara. i. zuccarū rosatum.
¶ Rodomel. i. mel rosatum a rodon quod est rosa: et mel idest rosatum mel.
¶ Sotira saluatrix interpretatur.
¶ Sal sacerdotale dictum est: quia eo vtebantur sacerdotes tempore Helie prophete.
¶ Syrupus dicit a syr qd est cōfectio: ⁊ opos succus: inde syrupus idest liquida confectio de succis.
¶ Stomatichon. i. confortatiuum stomachi. Et diuidit: qꝛ quoddā est stomatichon calidū: ⁊ quoddā frigiduꝫ.
Cōtra Nicolaum. ¶ Tyriaca magna Gal. qꝛ Gal. eā cōposuit. Dico qꝫ nō est verū salua pace Nicolai: qꝛ Andromachus singularis medicus eam cōposuit. Et cum dicit vlterius tyriaca dr a trociscis de tyro qui in ea reperiunt. Dico qꝫ non est verū: qꝛ fiunt alie tyriace q̄ tñ nō denominant a tyro: qꝛ trocisci de tyro eas non ingrediūtur: vt tyriaca diatesseron: et tyriaca
Tyriaca vnde. Dioscoridis: ⁊ tyriaca exercitualis ⁊c. vñ tyriaca dr q̄si medicina ꝯ venenū: et dr dña medicinarꝝ: vt supra declaraui.
¶ Tyriaca diatesseron. i. de quatuor rebus.
¶ Tyriaca exercitualis. i. pro conseruando exercitu gentium contra corruptionem aeris ⁊ epydimiam.
¶ Trifera saracenica: trifera dr qꝛ hoīem iuuenē reddit: saracenica: qꝛ a saracenis inuenta est: ⁊ descripta est.
¶ Trifera magna dr qꝛ fructum magnū confert mulieribus: ⁊ proprie matricibus earum qñ dolorem matricis patiuntur dando eis cum vino decoctionis arthemisie.
¶ Trifilon. i. de folijs rute viridibus.
¶ Triasandali dicitur a tribus generibus sandalorum que ponuntur in eis.
¶ Theodoricō dicit a Deo datū: yperiston. i. bene exptū.
¶ Theodoricon anacardinū: theodoricon dr a Deo datū: anacardinum ab anacardis qui in eo reperiuntur.
¶ Trocisci diarodon: trocisci. i. rotunda confectio: diarodon: idest de rosis.
¶ Trocisci diaui. i. de violis que in eis ingrediuntur.
¶ Trocisci hydiocri sic dicti a cōpositore qui Hydiocrus dicebatur.
¶ Trocisci croci a croco.
¶ Trocisci squillitici a squilla.
¶ Trocisci tyri a tyro serpente.
¶ Trocisci diacoralli a corallis.
¶ Trocisci cāphorati a cāphora dicti. Reliq̄ spēs trociscorū Nicolai clare sunt: ⁊ nō indigent expositione.
¶ Vomitus Nicolai. i. vomitiuū a Nicolao compositum.
¶ Vnguentū marciatō a marciatōe medico inuentum.
¶ Vnguētū citrinū dr: qꝛ in pomo citri decoquitur.
¶ Vnguētū populeō: qꝛ fit de oculis arboris q̄ populꝰ nominatur: ⁊ fit in tempore veris.
¶ Vnguē. agrippe dr eo qꝛ rex Agrippa iudeorꝝ vtebat eo.
¶ Vnguentum arogon. i. adiutorium.
¶ Vnguētū caliston dialtee. i. calefactoriū: calistō. i. mollificatiuū. Dialtee dr a duabꝰ spēbus radicū euisci vl' altee que in eo ingrediuntur.
¶ Vnguētū aureū dcm̄ ē p excellētiā: qꝛ sic aurū ē p̄ciosuꝫ inter metalla: sic vnguentū istud inter cetera vnguēta.
¶ Vnguentū laxatiuū: qꝛ vnctio ex eo laxat: sicut medicina laxatiua.
¶ Vnguentum fuscum. i. nigrum.
¶ Vnguentū album a cerusa alba que ingreditur.
¶ Vnguentū viride dictuꝫ est a viridi colore eris quod in eo ingrediatur.
¶ Hieralogodiō mēphitū. i. impedimētū: hiera. i. sacra: logos. i. sermo: memphitū. i. impeditio: hec hiera curat impedimentū sermonis ⁊ locutionis.
¶ Hiera Ruffini ab autore qui eam composuit.
¶ Hiera Galeni ab ipso Galeno.
¶ Hierapigra Cōstātini a Cōstātino medico sic dicta ē.
¶ Hierapigra abbatis ab abbate de curia: q̄ eā cōposuit.
¶ Zinziber conditum. i. zinziber viride conditum.
¶ Notādū est vlterius qꝫ nō est mirādū si hic nō sunt collecta oīa electuaria ⁊ pilule ac syrupi: trocisci: cōfectiōes: ⁊ etiā aliqua plura q̄ ponit Nicolaus: qꝛ in aliquibus antidotarijs repiunt: ⁊ in aliquibus pauciora: sufficit ergo qꝫ hic sunt famosiora: ⁊ vtiliora.
¶ Tertia particula de dosibus ⁊ ponderibꝰ: ac de eorꝝ nominibus et differentijs ⁊c.

Restat amodo de dosibꝰ ⁊ pōderibꝰ: ac etiā de eorꝝ noibꝰ ⁊ differētijs diligētissime ptractare s'm cōem vsum modernorꝝ: qꝛ multa repiūtur q̄ sunt antiq̄ ⁊ spernēda: qꝛ nō sunt in vsu.
¶ Si ergo aliq̄s doctus medicus examinauerit aromatariū inq̄rēdo q̄d sit dosis. Respondeat sic. Dico qꝫ dosis est limitata mēsura vel pōdus alicuiꝰ rei medicinalis simplicis vel ꝯposite specierꝝ: aut herbarū: seminū vl' radicū electuariorꝝ: pilarꝝ: vnguētorꝝ ⁊c. vl' meliꝰ sic diffinit. Dosis est limitata mēsura vl' quātitas simplicis vl' ꝯposite medicine solutiue vl' alteratiue: q̄ de se apta nata ē facere sufficiētē opationē: ⁊ nō diminutā: neqꝫ supfluā ⁊ notāter dicit de se: qꝛ rōne corpis vl' hūoris qñqꝫ pōt facere superfluā vel diminutam operationem. Prīa definitio dosis. Scda ⁊ melior.
¶ Quid intelligit qñ in receptis pōit ana. dico qꝫ ana est dictio arabica: ⁊ tm̄ importat quantum equaliter. Ana qd.
¶ Quid est qꝫ in antidotario Nicolai in aliq̄bꝰ dispensationibꝰ electuariorū vel cōfectionū ⁊c. dr medietas eius ē lib. ij. vl' medietas eiꝰ est lib. j. ß. qualiter hoc intelligit. Dico qꝫ reperiūtur duo antidotaria Nicolai. s. magnū: ⁊ dicit Nicolaꝰ magnꝰ: ⁊ puū: ⁊ dr Nicolaus paruus: ⁊ isto vtimur communiter. Unde nota vlteriꝰ qꝫ in Nicolao magno sunt descriptiones electuariorꝝ: vel confectionum: ⁊ aliorū. In Nicolao puo sunt dimidiata in dosi ⁊ minorata: ⁊ aliqñ s'z tertiā partem dispensata: ⁊ ideo dicit aliqñ in Nicolao puo medietas electuarij descripti ī antidotario Nicolai maioris est li. ij. ex quo sequit qꝫ descriptio integra eiusdē electuarij in Nicolao maiori est li. iiij. ⁊ sic de alijs dicitur: ⁊ lꝫ hec respōsio cōiter assignet a multis: mihi tñ minime placet: qꝛ est sine rōne. Rñsio aliorꝝ. Impugnatio. ¶ Nota etiam qꝫ in nicolao maiori multa plura antidota: ⁊ electuaria: pilule: et confectiones ⁊c. ponunt q̄ꝫ in Nicolao minori: illa tamen que sunt in Nicolao minori sunt etiā in Nicolao maiori: ⁊ s'm maiorē dosim ⁊ nō econuerso. ¶ Primo ergo queritur quot sunt pōdera vsualia: ⁊ nomina eorꝝ que aromatarij tenētur scire: ⁊ quibus medici et

bus medici ⁊ aromatarij quotidie vtunt. Dico ꝙ pondera vel mensure que in arte medicinali reperiunt: hec sunt que subtili ingenio ⁊ solerti studio ac summa ordinauimus diligentia ad opus aromatariorū et doctrinā omniū in arte medicinali studere volentiū: vt in his ponderibus omnes medicine tam simplices ꝙ composite valeant ponderari.

¶ Incipiamus itaqꝫ a scropulo: cuius hec est figura. ℈. ascendendo vsqꝫ ad librā q̄ ex. xij. ℥. integrat. Sed ante videam' de granis ex q̄b' scropuli: ⁊ drachma: ⁊ alia pōdera integrant. Unō si querat quare pōdera medicinalia sunt ꝑ grana frumēti collecta et mēsurata ab ipis medicis. Dico ꝙ ideo factū est ne forte ꝑ pondera artificialia interdū medici ⁊ aromatarij decipiant: ⁊ iō tutius ⁊ securi' fuit fundamentū et stabilitatē habere ex aliq̄ re naturali: sicut est triticū seu frumētū: mēsurādo cū ꝑfecto tritico oīa pōdera .s. scropulū: drachmā: vnciā: librā: ⁊ ꝯsilia: q̄ sic faciēdo si oīa pondera artificialia ex plūbo vel ex ere vel ex alio metallo facta perderent: vel si in aliquo deficerent: tunc possemus ꝑ grana tritici que sunt naturalia ipsa artificialia pōdera mensurare: ac remouere: ⁊ de nouo fabricare: ⁊ equare.

¶ Nota etiā ꝙ grana tritici sunt ſm diuersas ꝓuīcias maiora vel minora: seu grossa vel minuta. Medici aūt ⁊ aromatarij ꝓ faciēdis pōderib' debēt eligere mediocria: ⁊ ex illis facere pōdera de plūbo: aut de stāno: vł alio metallo.

¶ Si querat quid est scropul': et quot scropuli faciūt vnā drachmā. Dico ad ꝓpositū redeundo ꝙ scropulus est tertia pars drachme: ⁊ est pondus. xx. granorum tritici.

¶ Quid est drachma. Dico ꝙ tres scropuli faciūt vnam drachmā: ⁊ sic ipa drachma est pondus sexaginta granoꝝ tritici: cuius drachme hec est figura. ʒ.

¶ Quid est exagiū: exagiū est pōdus vnius. ʒ. cū dimidia: ⁊ sic est nonagita granoꝝ tritici: ⁊ dr ab a q̄ est sex: et gios mensura: q̄ sex exagia faciūt ⁊ mensurant vnā vnciam.

¶ Quid est solidum: differt solo nomine ab exagio: q̄ tm̄ valet quantum exagium.

¶ Quid est aureus: aureus etiā est pondus vni' drachme cum dimidia: ⁊ est idem cum exagio ⁊ solido.

¶ Item sex exagia faciunt vnam vnciam.

¶ Quot drachme faciūt vnā vnciā. Dico ꝙ. ix. drachme faciūt vnā vnciā: ⁊ hoc ſm Salernitanos: aliter etiā faciūt Paduani doctores: q̄ faciūt vnā vnciā ex octo drachmis. Neapolitani ꝟo faciunt vnam vnciam ex decē drachmis. Cōiter tn̄ tenet ꝙ vncia cōstat ex. ix. drachmis. Uncia aūt sic figurat. ℥. Et sic. ℥. paduana est minor. ℥. salernitana: q̄ illa est ex. viij. drachmis: ⁊ ista est ex. ix. drachmis: et. ℥. que est ex. ix. drachmis est minor illa que est ex. x. drachmis.

¶ Querit ex q̄t granis ꝯstat. ℥. tenēdo igit vt cōiter tenet ꝙ. ℥. j. cōstat ex. ix. drachmis: et quelibet drachma cōstat ex sexaginta granis: sequitur ꝙ. ℥. constat ex. cccccxl. granis.

¶ Quid est libra: ⁊ ex quot vncijs cōstat libra vna: cōstat ex. xij. vncijs. cviij. ʒ. faciunt vnam libram.

¶ Et si queratur quot grana faciunt vnam libram. Dico ꝙ. vj. m. cccclxxx. faciunt ⁊ integrant vnam libram.

¶ Quid est sextarium medicinale: sextariū medicinale est pondus duarum librarū cum dimidia: vnde qn̄ reperitur in receptis medicinale sextariū vini: vel olei: vel aceti q̄d intrat in medicinis: intelligitur libre. ij. ß.

¶ Quid est cotula: similiter cotula solo nomine differt a sextario: q̄ est pondus lib. ij. ß. sicut est sextarium.

¶ Sed aliqui faciunt differentiam inter cotilam et cotulā quia cotula est pondus lib. ij. ß. vt dictum est: sed cotila est pondus nouem vnciarum.

¶ Quid est obolus: est pōdus medij scropuli: vł ſm alios est quinta pars vnius drachme.

¶ Quid est lrist: est pondus vnius libre cū dimidia: lirat est grana quatuor.

¶ Quid est emina: est pondus vnius lib. ⁊ vnciarum triū.

¶ Quid est calculus: est pondus duorū granorū ciceris: et quarta pars oboli: vnde quatuor calculi faciunt vnū obolum: ⁊ duo oboli faciunt scropulum.

¶ Quid intelligitur per grana quando reperitur in receptis grana. ij. vel grana. v. Dico ꝙ intelliguntur grana tritici: nisi aliter exponeret per medicum dispensantem ipam receptam: verbi gratia: si dicetur grana. v. ordei.

¶ Quid intelligitur per manipulum in receptis: intelligitur quantum potest manu capi. verbi gratia dicendo. ℞. camomille. M. j. intelligitur quantū potest manu capi.

¶ Quid ē pugill' itelligit quātū pōt cū pugillo stricto capi.

¶ Quid est satil. est pondus duorum sextariorum.

¶ Quid est lirat: est pondus trium granorum.

¶ Quid est ramich: est pondus sex lirat.

¶ Quid est carmes: est pondus vnius grani ordei.

¶ Quid est danic. est pōdus sex granorū ordei: ⁊ ſm alios est pondus trium granorum ordei.

¶ Quid est sacrarati: est pondus vnius aurei cū dimidio.

¶ Quid est anulasach: est pondus ꝯsimile illi ſm aliquos: sed ego non credo: quia aliter reperi.

¶ Quid est arsinum: est pondus. ʒ. ß.

¶ Quid est decamech: est pondus. ʒ. j.

¶ Quid est darchiminum: est pondus. ʒ. ß.

¶ Quid est bactath: est pondus nouem granorum.

¶ Siliqua est pondus quatuor granorum ordei.

¶ Quid est rasicij: est pondus. ℈. j. ß.

¶ Uersus.

Audi letando quid dicam versificando.
Collige triticeis Medicine pondera granis.
Grana quater quinqꝫ scropuli pro pondere sume.
In drachma scopulus ter surgit multiplicatus.
Si solidum queris tres drachmas dimidiabis.
Exagium solido differt in nomine solo.
Aureus exagio solidoqꝫ parificatur.
Constat ex solidis vel ter tribus vncia drachmis.
Uncia pars libre duodena quis ambiget inde.
Si queris pondus quid habet sextarius vnus.
Librarum quinqꝫ pondus debet mediare.
Cotula sextario differt in nomine solo.
Continet eminas sextarius vtputa binas.
Ut fertur obolus semis scropulus esse probatur.
Cetera mensure non sint tibi nomina cure.
Nam q̄ sunt ficta: sordescuntqꝫ derelicta.
Non eris illusus si tenes quod tenet vsus.

¶ Quarta particula de modo conficiendi omnia necessaria in qualibet aromataria.

Dicendum est deinceps vt aromatarij sint bene docti ⁊ experti in ꝯficiendo cōfectiones: et electuaria: quot spēs sint ponēde pro li. mellis vel zuccari: ⁊ quāta cera ꝓ libra olei in vnguētis. Et etiā dicendū est aliquid de syrupis: iulep: sacculis cordialibus: ⁊ emplastris: cōseruis cerotarijs: ⁊ quare cera est ponēda: ⁊ de cōmixtione aquarū cum syrupis: ⁊ de quantitate decoctionis in clysterijs.

¶ Queritur quot species sunt ponende pro libra mellis. Dico ꝙ in cuiuscunqꝫ electuarij de mellis cōpositione: vel alterius liquide confectionis ex melle: regula est pro quacunqꝫ libra mellis ponat. ℥. ij. specierum: sed aliqui ponunt interdū pro quacunqꝫ libra mellis. ℥. iij. specierū: ⁊ hoc forte habet veritatē in laxatiuis: et tpe hyemali: q̄ in hyeme ponuntur plures species ꝙ in estate.

¶ Queritur quot species ponuntur pro libra zuccari solida i ꝯfectiōe. Dico ꝙ i solida ꝯfectiōe de zuccaro ponunt. ʒ. vj. vel. viij. ad plus specierū ꝓ vna lib. zuccari: sed in ꝯfectionibus solidis cordialibus sufficit. ℥. ß. specierum pro vna lib. zuccari: quia multitudo specierū destruit aliquādo saporem confectionis: et gustum infirmi: vel etiam stomachum sani hominis nauseat.

¶ Nota ꝙ sunt alique confectiones zuccari in quibus ponuntur. ℥. iij. specierū: vt in diafinicone: ⁊ in diasatirione.

¶ Querit de syrupis quantū mellis vel zuccari ponit pro li. aq̄ vel decoctiōis. Dico ꝙ in cōpositiōe syrupoꝝ in quacunqꝫ lib. aque vel decoctiōis ponit lib. mellis vel zuccari.

¶ Querit sir de iulep quātū de zuccaro dꝫ poni pro quacūqꝫ lib. liquoris. Dico ꝙ in cōpositione iulep in quacūqꝫ libra liquoris. ℥. viij. zucca. vł. ℥. vj. ⁊ aliqn̄. ℥. v. aliqn̄. ℥. iiij. ſm ꝙ magis dulce: aut min' dulce vult facere. Et reperitur iulep longum. i. aquosum modice decoctionis: sed non diu durat. Aliud est iulep densum: et magis compactum: quia magis coctum: ⁊ tale diutius durat. Iulep duplex.

¶ Querit quot species debēt poni in sacculis cordialib' qui fiūt de sindone de grana: vel de scarlato: ponit cōiter ℥. j. vel. ℥. j. ß. ad pl'. In exteri' applicādis: vt emplastris ⁊ sacculis semꝑ herbe limitant: ⁊ dosant per manipulos.

¶ Querit q̄uo fiunt ꝯserue rosate diaboraginate: vł vio-

late. Si velis bonā ꝯseruā facere debes ponere li.j.zuccari ꝓ dimidia li. rosaꝝ vel alioꝝ florū pistādo rosas rubeas electas cū zuccaro siꝉ in mortario: vel violas: aut alios flores: deinde p̄dicta ꝯserua ad solē tenēda est dieb⁹ plurib⁹.

¶ Queriꝉ quot species debent poni in cerotariꝭ Dico ꝙ in cerotariꝭ mediocribus semper ponuntur.iij. vel.iiij.ʒ. specierū: et quodlibet cerotum si est magnū debet esse.iij.℥. si mediocre.ij.℥. si paruū.j.℥.

¶ Queriꝉ quanta cera debet poni pro lib. olei in vnguentis. Dico ꝙ in cōpositione vnguentoꝝ pro.℥.ij. olei poniꝉ cōiter.℥.ß. cere: vnde pro lib.j. olei ponuntur.℥.iij. cere.

¶ De spēb⁹ vel de puluerib⁹ in vnguētis ponim⁹ ſm opportunitatē: vꝉ ſꝫ ꝙ volum⁹ facere vnguētū durū: vꝉ molle.

¶ Queriꝉ de puluerib⁹ quantū debem⁹ dare de puluerib⁹ in potu. De puluerib⁹ absolute.ʒ.j.ß. vel.ʒ.ij.⁊ alij.ʒ.ß. cum vino aut cū aliqua decoctione appropriata: vꝉ cū aqua distillata ⁊ pl⁹ ⁊ min⁹ ſm etatē ⁊ virtutē egri: ⁊ ſm ꝙ puluis est solutiuus. ¶ Si q̇s quereret quare syrupi danꝉ cū aq̇s: vel cū decoctionib⁹ simul cōmixtis. De syrupis dico ꝙ nō danꝉ cōiter sine aq̇s: vel sine decoctionibus appropriatis: q꞉ syrupi cōmixti cū aq̇s efficiunꝉ magis liquidi: ⁊ etiā melius penetrāt ad membra: ⁊ possunt melius transglutiri.

¶ Sed nota vlteri⁹ ꝙ meli⁹ ē ponere plus de syrupis ⁊ minus de aqua: q̄ȝ econtrario: q꞉ maiorem morām trahunt in stomacho et epate: ⁊ sic melius digerūt materiā peccantē: q̄ȝ si plus de aqua poneref: q꞉ cuꝫ multa aqua vel cum multa decoctione sunt liquidiores: ⁊ citi⁹ transeūt a stomacho ⁊ ab epate: vnde debem⁹ tantā aquam ponere quāta sufficiat ad transgluttiēdum syrupū. Sed aduerte ꝙ si volueris aliquē syrupū iulepizare vel clarificare: tunc debes ponere de aqua magis: ⁊ minus de syrupis.

¶ Nota ꝙ lōge melius operanꝉ syrupi turbidi.i. nō clarificati q̄ȝ iulepizati: ſꝫ aliq̄n ad ꝯplacētiā egroꝝ: vt syru. pulchriores appareāt necesse est eos clarificare: et iulepizare.

¶ Nota vlteri⁹ ꝙ de syrupis ſm cōmunē practicā exhibemus.℥.j.ß. tantūdem de aquis vel ad plus.℥.ij. de aq̇s: vel loco aquarū decoctiones simul cōmiscendo cum syrupo.

¶ Queriꝉ de clysteriꝭ quāta quātitas decoctionis debet administrari: ⁊ quāta quātitas olei: ⁊ quāta quātitas casie vꝉ hierepigre: vꝉ bn̄dicte: ⁊ alioꝝ *electuarioꝝ*. Dico de mēsura decoctiōis admiſtrāde i *clysteriꝭ ē quātitas vni⁹ li.* cū dimidia.s.xviij.℥.⁊ *salis*.℥.j.⁊ hierepigre ⁊ bn̄dicte ſm opportunitatē: ⁊ etatē ac ꝟtutē: q꞉ aliq̄n ponim⁹.℥.j. aliq̄n.℥.ß.⁊c. Et hoc totum intellige ſm magis ⁊ minus: ⁊ ſm etatem ⁊ cōplexionē: q꞉ in viris ⁊ mulieribus fortis cōplexionis predicta quātitas decoctionis salis ⁊ olei ⁊ aliorū est cōuentēs quātitas: sed pueris ⁊ debilibus ac delicatis dꝫ esse minor quātitas.s. subdupla: q꞉ medietas sufficit: in infantib⁹ ꝟo sufficit quātitas vni⁹ ciathi in clysterib⁹ eoꝝ ⁊c. Et oīa fiāt ſꝫ prudētiā ⁊ discretionē peritissimoꝝ doctoꝝ medicoꝝ: q꞉ sola discretio facit medicū. scđo colliget Auer.

¶ Quinta particula de colligendis herbis: floribus: seminibus: ⁊ radicibus ⁊c.

SI queraꝉ q̇ tp̄e sunt colligēdi ab aromatariꝭ flores herbaꝝ: semīa ac radices: ⁊ vbi sunt exiccādi: ⁊ q̇ tp̄e sunt aq̄ distillāde. Dico ꝙ in vere.s. in mense aprilꝭ ⁊ maij sūt p̄mo herbe: scđo flores colligēdi.

¶ Semina ꝟo sunt colligēda in estate: scꝫ iunij mense vel iulij: quia tunc sunt completa.

¶ Radices ꝟo in autumno sunt colligende: quia tunc folia ⁊ semina ceciderūt: vel sunt exiccata: ⁊ tunc tota virtus herbarum est reposita in radicibus.

¶ Dico vlterius ꝙ herbe sunt exiccande ad vmbram.

¶ Semina ꝟo ad lentum solem.

¶ De radicicib⁹ ꝟo distīgue: q꞉ q̄dā sūt ad solē exiccāde: sic sūt radices magne valde grosse: q꞉ dēse s̄be: vt radix briōie: reupōtici: aristo. gētiane: mādrag.⁊ sic de ꝯsiꝉib⁹. Sꝫ radix ireos: petroselini: apij: feni. gariofilate: asari: ⁊ cōsiꝉiū: q̇ sūt rariores sub̄e dn̄t ad vmbrā exiccari: ⁊ oīa p̄dicta.s. herbe: flores: semi. et radices nūq̄ȝ sunt reponēda nisi sint debito mō ⁊ ꝯgruo tp̄e exiccata alioq̇n putrescerēt. Et cauēdū est ne reponanꝉ ad fumū vꝉ ad solē: aut i loco hūido vꝉ puluerulēto: q̄m putrescerēt: ⁊ ꝟtutē amitterēt: dn̄tꝗ ꝯseruari dicte herbe i sacculis de lino. Semina ꝟo ac flores ⁊ radices in sacculis: ⁊ oēs seorsum ⁊ sigillatim de per se cōseruenꝉ.

¶ Alia doctrina.

MOtādū est vlterius ſm doctrinā Raynaldi de villa noua in quodā suo lib. de simplicib⁹ ꝙ ad hoc vt ipse herbe ac flores: radices: ⁊ semīa habeāt singularē virtutē: ⁊ ꝓprietatē ad morbos sunt colligēda ſm diuersa signa zodiaci. Quedam enim sunt mobilia.s. q̄tuor: vt aries: cancer: leo: capricornus: ⁊ in istis signis mobilibus colligende sunt herbe: succi: seīa: ac radices laxatiue: q꞉ felicius ⁊ citius operabunꝉ verbi grā: de herbis: vt mezereō: sene: laureola. De seminibus: vt semē cartami: semē laureole. De succis vt scamōea: succ⁹ ireos: ⁊ cucumeris siluestris. De radicib⁹: vt turbith esula: reubarbarū: ⁊ consimilia. Quedam ꝟo alia signa scilicet alia q̄tuor sunt stabilia seu fixa.s. scorpio: leo: taur⁹: et aq̄rius. Et in istis signis sunt colligende herbe: succi: radices: ⁊ semina stiptica ⁊ ꝯstrictiua: q꞉ sic melius operabunꝉ ꝯtra fluxū: ⁊ contra dissinteriam ⁊ vomitum: verbi gratia de herbis vt plātago myrtus filices. De succis: vt succ⁹ citonioꝝ: acatie: succus myrtilloruꝫ. De radicib⁹: vt radices filicū. De seminib⁹ stipticis coriandrum: semen myrti: ⁊ semē rose ⁊c. De fructib⁹: vt sorbe: citonia: granata: pira: nespilla: sumach: galla. Quedā ꝟo alia signa zodiaci scꝫ reliqua q̄tuor sunt mediocria: scꝫ neq̄ȝ stabilia: neq̄ȝ mobilia: sed media scꝫ: virgo: sagittari⁹: gemini: ⁊ pisces: in quib⁹ colligēde sunt herbe: radices: semina q̄ nec sunt solutiua: nec stiptica: vt feniculus: apiū: abrotanum: arthemisia: menta et eorum semina.

¶ Alia doctrina.

ET q꞉ ista doctrina ē nimis speculatiua ꝑ aromatariꝭ: iō dimittaꝉ peritissimis doctorib⁹ medicine q̇ tenenꝉ habere noticiā astrologie: alioq̇n male curabūt egros: opꝫ ꝙ colliganꝉ i tp̄e sereno ⁊ claro nō vētoso: ⁊ opꝫ ꝙ nō colliganꝉ nisi in fine bonitatis ⁊ maturitatis eaꝝ in suo tp̄e: non q̄n sunt vetuste ⁊ ꝯsumpte ꝓpter aliquā īfirmitatē eaꝝ: ⁊ herbe q̄ colligunꝉ in terris mōtuosis duris sunt fortioꝝ ꝟtutꝭ q̄ȝ q̄ colligunꝉ in vallib⁹ ⁊ terra pigui: ⁊ in viridariꝭ hortis. Et opꝫ ꝙ eligas ex herbis q̄ sunt plures ramose: ⁊ que sunt cōplete cū seminibus suis sicut debent esse sicut sticados mētastrū: mesir.i. diptamus ⁊ asach.i. tribulus marin⁹ ⁊ hyssopus: ⁊ siꝉia. Et flores opꝫ colligi anteq̄ȝ cadāt: vt flores alcāne: tormētille: viole: sambuci.i. ysemini ⁊ siꝉia. Sed tp̄s colligendi fructus est q̄n sunt boni maturi: sicut vue: ⁊ ficus: dactyli: pira: poma: pruna: ⁊ siꝉia. Et seīa opꝫ colligi q̄n incipiūt exiccari: ⁊ cadere: ⁊ anq̄ȝ cadat sup̱ ea aq̄ q̄ illa destruat. Et tp̄s colligendi radices: ⁊ ramulos: ⁊ cortices est q̄n incipiūt cadere folia eoꝝ: oꝫ ꝙ succi plātarū ex folijs ⁊ ramis eaꝝ exprimanꝉ dum sunt adhuc tenere sicut ⁊ memithe ⁊ gasir: ⁊ est semꝑuiua: succ⁹ hypoquistidos: ⁊ absinthij: ⁊ siꝉiū. Et oportet ꝙ vulneretur planta seu arbor quādo volueris accipere lac eius vel lachrymā: donec plāta viget adhuc in terra ⁊ nō postq̄ȝ est euulsa: sicut cuꝫ volueris facere opiū euforbiū: ⁊ similia generaliter scire debes ꝙ radices folia ⁊ rami debēt exiccari anteq̄ȝ sint abluta cuꝫ aq̄ a terra ⁊ sordibus earum: ⁊ ꝙ siccanꝉ in loco vmbre vbi nō sit humiditas: ⁊ oportet ꝙ reponas flores herbarum medicinalium in capsis de ligno. Et similiter herbas stipticas ⁊ radices. Semina ꝟo seruenꝉ in sacculis ex corio ad meliorem conseruationeꝫ ſm Diosco.

Peritissimi medicine doctores debēt hr̄e notitiā Astrologie.

Quia terra siluestrium m̄r domesticarū ꝟo nouerca est: dixit Alexā.

¶ Alia doctrina.

QUia prefata doctrina ꝑ aromatariꝭ: ⁊ p̄cipue rudib⁹ est aliqualꝛ ꝯfusa. Jō si q̇s interrogaret in q̇bus mēsibus particulariter sigillatim sunt colligēde herbe: flores: seīa: ⁊ radices. Rn̄deo ꝙ in mēse martij: q꞉ a medietate ipsi⁹ principiuꝫ est veris: ⁊ terra inceperit germinare ⁊ vestire se herbis ⁊ floribus: q̇ herba fuit nuda in hyeme ꝓpter vētos: niues: ⁊ frigora. Collige ergo p̄dicto mēse violas: ⁊ fac de eis trociscos diaui.i. de violis ⁊ syrupū violatū ⁊ oleum violatū: ⁊ si poteris ex eis succū facere: ꝯserua ipsum: ⁊ potes etiā violas distillare: ⁊ aquā vsui ꝯseruare. Exiccabis etiā ex eis ad vmbrā eodē tēpore: ⁊ reserua eas. Collige eodē mense fumiterre: ⁊ fac ex eo syrupum maiorem ⁊ minorē: ⁊ ex eo succum extrahe: ⁊ reserua: licet etiā possis in principio aprilis oīa predicta ex fumoterre facere. Itē in isto mense incipit colligi mastix vsq̄ȝ ad finē mensis aprilis. Collige squillam ſm artem: ⁊ fac

acetū squilliticū

acetuz squilliticuz:⁊ lohoc de squilla:⁊ oximel squilliticũ.
¶De mẽse aprilis. Collige eufragiaz:⁊ distilla eã:⁊ etiaz
siccam reserua eã:qꝛ pro oculis optima est. Collige flores
boraginis:⁊ buglosse:⁊ fac ꝯseruas ex eis:⁊ desicca ex eis:
⁊ reserua:⁊ distilla:⁊ fac aquã boragis ⁊ buglosse. Collige
oculos populi:⁊ fac vnguẽtũ populeon:quod est optimuz
ad somnũ ꝓuocãdũ in febribus ⁊ in phrenesi. Collige mẽ
tã maioranã citrariã ꝗuã maiorẽ:sparagos:⁊ reserua. Col
lige flores:et fac oleum irinum:collige mellilotum et fac
emplastrũ ꝺ mellilo to.collige flores rorismarini:⁊ fac dyã
thos:⁊ ꝯserua cũ zuccaro:et ex eis sicca:et vsui reserua: et
fac oleũ ex eis si volueris:collige etiã scolopẽdriã betoni-
cam ⁊ capillos veneris:⁊ distilla ex eis:⁊ ẽt desicca:⁊ reser
ua. Collige etiã cheyri.i.violas citrinas:⁊ fac ex eis oleũ
qꝺ dicit oleũ de cheyri. Collige bursaz pastoris:⁊ distilla
⁊ exicca ex ea:⁊ collige cretanos:⁊ distilla.
¶De mẽse maij collige rosas rubeas:⁊ distilla ipsas recẽ
tes:⁊ fac aquam rosatã:⁊ purifica ad solem:⁊ extrahe suc-
cum eius:⁊ vsui reserua:⁊ fac ex eis conseruam rosatam:⁊
rodozaccaram.i.zuccarum rosatũ rodomel oleũ rosatũ bo
Oleũ rosa num ꝺm artẽ. ¶Pro quo nota ꝙ dupliciter põt fieri oleũ
tũ põt du rosatũ. Primo ex rosis incompletis ⁊ ex oleo onfacino:et
pliciter fie tale oleũ est magis stipticũ:⁊ cõfortatiuũ:⁊ frigidũ. Scꝺo
ri. põt fieri oleũ rosatũ ex oleo oliuarũ maturarũ:⁊ tale oleũ
est magis anodinũ:⁊ doloris sedatiuũ:⁊ nõ est adeo frigi
duz sicut primum. Et exicca ex eis ⁊ vsui reserua:⁊ reserua
etiam botros eaꝝ.i.ipas rosiculas incõpletas ante opera
tionẽ:qꝛ sunt stipticiores ⁊ cordialiores:⁊ fac etiam ex eis
trociscos diarodon. Collige etiã eodẽ mense papauer al
bum ⁊ rubeũ ⁊ nigrũ:⁊ vsui reserua:⁊ fac opiũ eodẽ mẽse:
⁊ fac hypoquistidos. Collige camomillã:⁊ fac eiꝰ oleuz:et
sicca flores eiꝰ:⁊ reserua. Collige ẽt flores genestre:et fac
ex eis mel genestratũ bonuz pro scrophulis:⁊ fac ẽt ex eis
aquam distillatã ꝑ arenulis. Collige flores malue:⁊ fac ex
eis mel maluatũ bonũ pro asmate ⁊ tussi. Collige anetuz
⁊ fac oleũ:⁊ collige capita iusquiami:⁊ sicca. Collige semẽ
burse pastoris ⁊ reserua. Collige saluiã ⁊ distilla:⁊ desicca
ex ea:⁊ vsui reserua. Collige etiam hermodactylos ꝺm q̃s-
dam:sz ego puto ꝙ melius colligãtur de mẽse augusti. Et
collige gummi hedere ⁊c. colligit etiã mãna in isto mense
tã i oriẽte q̃ꝫ i calabria:qꝛ tũc ros ille ꝑcio[illegible] de celo cadit.
¶De mẽse iunij. Collige oẽs herbas seruandas vt cedrõ
origanum:pulegiũ:sticados:poliũ:celticã:abrotanũ : ab-
sinthium:prassium seu marubium: eupatoriũ:ypericõ:ca
medreos:camepitheos:saturegiã:rosmarinũ: centaureaz
maiorẽ ⁊ minorẽ:arthemisiã:agrimoniaz:pentafilõ:mille-
foliuz:betonicã:thimũ:epithimũ:hyssopũ:⁊ oẽs alias her
bas vsuales:quarũ neq̃ꝫ semina:neq̃ꝫ radices sunt in vsu.
Collige etiã balaustias ⁊ reserua. Fit etiã aloes i fine huiꝰ
mẽsis ex succis herbe zambane:fit etiã succꝰ liq̃ritie ex ra
dicibus eius:⁊ vsui reseruat:sz radices eiꝰ de mẽse augusti
colligunt:exiccant:⁊ reseruant. Collige ciminũ anisum.
In isto etiã mẽse colligitur thus vernix armoniacũ oppo
ponacũ:sed aliq̃ dicũt ꝙ colligunt de mense maij. In isto
etiã mense fit scamonea:⁊ est succus inspissatus cuiusdam
speciei volubilis:vel cuiusdã speciei tithymalli.
¶De mẽse iulij. Collige semen laureole:⁊ fac electuariũ
ex lacte anabule. Collige succũ cucumeris agrestis ⁊ reser
ua:⁊ fac inde pilulas ad hydropisim. Collige coriãdrũ: se
men fenugreci:semẽ genestre:semẽ staphisagrie:semẽ ma
cedonici:semẽ petroselini: apij:rute:semẽ iusq̃ami: grana
solis:semẽ sinapis:vrtice:eruce:semẽ arnoglosse idest plã-
taginis. Semina quatuor miora frigida scz scariole: endi
uie:lactuce:⁊ portulace:⁊ semĩa quatuor maiora frigida:
scz angurie:citrulli:melonis ⁊ cucurbite. Collige ẽt semẽ
leuistici:⁊ semẽ cicute:⁊ pastinace siluestris carui:fac etiã
acatiã in fine huius mẽsis ex succo prunellorũ siluestrium
⁊ ad solẽ desicca. Collige etiã antherã in fine predicti mẽ
sis vel in fine augusti. Collige etiaz siseleos.i.semẽ sileris
mõtani:⁊ semẽ nasturcij ⁊ pigani.i.semen rute.
¶De mẽse augusti. Collige radices saxifragie:et radices
liquiri.radices acori:⁊ radices ciperi:galange:radices mã
dragore:radices brionie:radices brusci:radices reupõ.ca
sie lignee:radices piretri Collige radices diptami ⁊ tormẽ
tille: ⁊ radices fabe suerse.i.solatri maioris. Collige radi-
ces gẽtiãe:radices esule ⁊ aristologie lõge ⁊ rotũde:⁊ radi
ces cucume.⁊ collige radices enule:radices trium conso-
lidarũ:radices fu.i.valeriane:radices meu. ⁊ radices ga-
riofilate:radices suchaha:⁊ bedegar:radices apij:petrose
lini:feniculi:brusci:asparagi:ireos ⁊c. Collige etiã in isto
mense semen ⁊ radices peonie:in isto etiã mense fit viscus:
⁊ fit etiã terebenthina de granis viridibus.
¶De mẽse septẽbris. Collige agnũ castũ.i.eius semẽ ⁊ ra
dices capparorũ ac vtriusq̃ꝫ hellebori albi.s.⁊ nigri. Col-
lige radices peucedani. Collige linguam ceruinam.i.sco-
lopendriam. Et collige citrach:capillos veneris. Collige
etiam flores et semen feniculi:⁊ exicca:quia tunc perfectũ
est semen eius.
¶De mense octobris. Collige philipendulaz: centaureã
absinthium et ciclamen.
¶De mense nouembris. Collige linguaz cedri:⁊ ꝺm ali-
quos collige esulam ⁊ mezereon.
¶De mẽse decẽbris. Collige baccas lauri:⁊ fac oleũ lauri
nũ ⁊ oleũ de lẽtisco:⁊ collige fructꝰ iunipi:⁊ poma mãdra.
¶De mense ianuarij. Collige fructꝰ brusci:⁊ radices ꝑun
gorũ:⁊ cõfice eas cortices citri:confice ⁊ reserua.
¶De mẽse februarij. Collige cimbalarias epaticas pul-
monarias. Et incipe colligere violas vsq̃ꝫ ad mensem mar
tij inclusiue:vt supra dixi.
¶Nota vlterius ꝙ omẽs aque distillate que fiunt ex her
bis debent fieri in vere.s.a medietate martij vsq̃ꝫ ad totuz
mensem maij inclusiue:⁊ postq̃ꝫ facte fuerint debent stare
ad solem saltem diebus.xv.vt purificentur a fumo. Sed
si vis vt nullo modo sapiãt de fumo:distilla eas in dupli-
ci vase scilicet ponendo alembicum in balneo marie.
¶Si cupiũt rudes aromatarij esse docti de infinitis fere Admoni-
preparationibus multarũ simpliciũ medicinarũ minera- tio ad aro
liuz ⁊ non mineraliũ:vsualiũ et non vsualium: vt puta de matarios
ablutionibus:cõbustionibus:assationibus : purificationi
bus:preparationibus:specierum salis:⁊ decoctionibus:et
extractionibus succoruz: ⁊ quasi de infinitis rebus hmõi:
recurrãt ad librũ Seruitoris:qui liber est eis valde neces-
sarius:vnde sepe studeant ⁊ legant in eo cum bona intelli
gentia:qꝛ in eo infinita reperient ex quibus non solum vti
litatem:sed honorem cum gloria reportabunt.
¶Sexta particula de conseruatione medicinarũ simpli-
cium et compositarum.

Modo discurrendũ est ⁊ breuiter loquendũ de
ꝯseruatiõe tã simpliciũ q̃ꝫ cõpositarũ medici-
naruz:⁊ lz Sera.in cap.xxxiiij. antidotarij sui
ponat stabilitatẽ ⁊ tp̄s durationis quarundaz
medicinarũ cõpositaꝝ:de simplicibus tñ nul-
lã fecit mentionẽ. Ego itaq̃ꝫ decreui ad clariorẽ aromata
rioꝝ notitiã primo vniuersalem quandã doctrinã hic tra
dere in perdurationẽ ⁊ cõseruationẽ medicinaꝝ tam sim-
pliciũ q̃ꝫ cõpositaꝝ:deinde specialiorẽ doctrinam faciã de
ꝑdictis:qꝛ particulariter quasdã eaꝝ tm̃ sub cõpendio no
tificãdo:vt saltẽ ex hac doctrina instruant aromatarij ve-
teres ac medicinas resolutas abijcere:vt docti medici et
famosissimi doctores ex hac fidelitate aromatarioꝝ vtili-
tatẽ ꝯseq̃ valeãt ⁊ honorẽ. ¶In ꝑmis igit dz q̃libet aro-
matariꝰ sibi locũ aptũ eligere in quo apothecã aptissimaz
ad res medicinales ꝯseruãdas:ita ꝙ sit avẽtis ⁊ a sole de-
fensa:⁊ ꝙ nõ sit humida:nec fumosa:aut puluerulẽta : qꝛ
ꝑdicta oĩa habent tam simplices q̃ꝫ cõpositas medicinas
corrũpere aut alterare. ¶Incipiamus ergo cũ Dei grã a
floribus:herbis:seminibus:⁊ radicibus. Pro quo notan-
dũ est ꝙ quãto aliqua res simplex fuerit ⁊ rarioris substã-
tie:tãto minori tp̄e ꝯseruatur:qꝛ est magis apta resolutio
ni vt a cõtrarijs alterãtibus resoluatur: ⁊ precipue si lõgo
tempore teneatur. Quia ꝺm Philosophum tempus est cã Tempus
corruptionis omniũ:quia omnia senescunt in tempore:et est causa
quia flores herbarum sunt rarioris ⁊ subtilioris substan- corruptio
tie q̃ꝫ herbe:ideo minori tp̄e conseruantur:⁊ ideo vsq̃ꝫ ad nis oĩm.
annũ conseruantur:⁊ non vltra:qꝛ in capite anni renouari
debent abijciendo veteres ⁊ reponendo nouos exiccãdo
eos prius ad vmbrã:vt sunt viole:rose:flores boraginis:et
buglosse:⁊ mellilotis:flores anthos.i.rorismarini. Consilr
herbe lz possint magis ꝯseruari q̃ꝫ flores:tutiꝰ tñ est vt sin
gulis annis renouentur. De seminibus vero dico vsq̃ꝫ ad
duos annos conseruãtur preter minuta semina frigida:q̃
debẽt quolibet anno renouari:⁊ silr ex fructibus pinee:et

fiſtici, renouenꝰ de anno in ãnũ: ⁊ amigdale cuz auellanis prunis: ficubꝰ: ſebeſtẽ ⁊ dactylis. De radicibꝰ diſtinguẽdũ eſt: qm̃ q̃daz ſunt ſubtiles ⁊ rare ſubẽ: vt radices valeriane: ⁊ petroſilini apij gariofilate baccare ſaxifragie: diptami: tormẽtille: hermodactyloꝝ: ⁊ cõſilitũ: ⁊ iſto mõ q̃libet anno renouanꝰ. Alie ſunt groſſe ⁊ denſe ſubſtãtie: vt reuponticũ: ⁊ radices bitonte: peucedani meu ariſtologie: ⁊ iſte cõſeruantur per duos ⁊ tres annos.

¶ Sequamur ergo ⁊ dicamꝰ de cõſeruatiõe ⁊ ꝑduratione ſolutiuoꝝ ſimpliciũ ſm ordinẽ Meſ. de vnoq̃z ſigillatim pertractando.

¶ Et primo de aloe.

Si ergo queraꝰ quanto tpe durat aloe. Dico ꝙ põt conſeruari vſqꝫ ad. x. an. ⁊ caue ne in loco humido teneaꝰ: nec in loco ventoſo: neqꝫ ad ſolẽ: nec ad fumũ: nec prope ignẽ: q2 virtus eius reſolueretꝰ. ¶ Nota vlteriꝰ ꝙ aloes põt ſophiſticari ⁊ adulterari: vñ ꝓ h̃ lege. Meſ. i cap̃. ꝓprio de aloe: ⁊ ibi repies ꝯditiones veri aloes ⁊ adulterati. Doſis eiꝰ eſt ab aur̃. ß. vſqꝫ ad. ʒ. ij. Et iſuſiõis ab aur̃. j. vſqꝫ ad. ʒ. iij. Quid aũt ſit aloes: ⁊ quõ fiat: ⁊ ex qua herba: ⁊ in qua ꝓuicia: dcm̃ eſt ſufficiẽter ſuperius ĩ prima ꝑticula cuz de ligno aloes mentio facta fuit.

¶ De myrobalanis.

Dico ꝙ myrobalanoꝝ q̃nqꝫ ſunt ſpẽs: ⁊ ßz opi. aliquoꝝ ab vna ⁊ eadẽ arbore ꝓducũꝰ i diuerſis tñ tpibꝰ: vñ citrini durãt duobꝰ annis. Emblici ꝟo ⁊ bellirici. viij. annis ꝯſeruanꝰ. Chebuli. iiij. annis. Sꝫ chebuli cõditi. x. ãnis. Indi. vij. annis: vñ citrini minori tpe oibꝰ ꝯſeruanꝰ: q2 rarioꝝ ſunt ſubẽ: ⁊ ex prio germie ꝓducti. Et oẽs q̃ ſumũt myrob.

Documẽtum ad ſumẽtes myrobalãos. timeãt boreã ſupueniẽtẽ: ⁊ nõ comedãt piſces: potio citrinorũ ẽ a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. v. Et infuſoꝝ a. ʒ. v. vſqꝫ ad. xx. ⁊ potio chebuloꝝ tritoꝝ eſt a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. iiij. Et infuſoꝝ a. ʒ. iiij. vſqꝫ ad. xx. Potio indorum eſt ſicut chebuloꝝ. Potio ꝟo emblicoꝝ tritoꝝ eſt ab aur̃. j. vſqꝫ ad. iij. Et iſuſorũ ab aur̃. iij. vſqꝫ ad aur̃. vj.

¶ De reubarbaro.

Dico ꝙ reubarbarũ qñ eſt electũ nõ adulteratũ neqꝫ examinatũ ꝑ ãnos. iiij. cõſeruaꝰ. Preſeruaꝰ aũt a putrefactione ſi ſuperliniaꝰ cum cera liquefacta ſolũ cum modica terebentina: aut cũ cera ſola: aut ſi ſepeliatur in melle tabazet: aut ſi ſepeliatur ſi inuoluaꝰ in milio: aut cũ ſemine pſilij. ¶ Nota ꝙ reubarbarũ põt adulterari: vñ lege Meſ. in cap̃. proprio de reubarbaro: ⁊ ibi diſces cognoſcere verum reubarbarũ a falſo. Potio eius infuſi in eo eſt a. ʒ. ij. ß. vſqꝫ ad. x. Et potio contriti eſt a. ʒ. j. vſqꝫ ad. iiij.

¶ De caſiafiſtula.

Electio caſſiefiſtule. Dico ꝙ caſiafiſtula ꝯſeruaꝰ ꝑ ãnũ ⁊ in loco humido: nõ tñ exceſſiue. Melior aũt caſiafiſtula eſt illa q̃ ẽ grauis in põdere: ⁊ pinguis in ſubſtantia: ac lucẽs ⁊ nigra in colore: et groſſa in cannulis: ac dulcis in ſapore. Nota tñ ꝙ aliq̃-

Nocumẽtũ eius. liter ledit ſtõm: ⁊ mouet in ventre tortiones.

¶ De tamarindis.

Dico ꝙ tamarindi ſunt dactyli acetoſi: ⁊ ſunt ex fructibꝰ palmaꝝ ſilueſtriũ: ⁊ ſunt ex medicinis nobilibꝰ nõ excedẽtes in opatiõe: ⁊ ꝯſeruãtur ꝑ ãnos. iij. Et cauẽdũ ẽ ne aq̃ aut alia res mollis ⁊ hũida cadat ſup eos: q2 putreſcerent. Modꝰ aũt ꝯſeruãdi eos ẽ vt eos bñ ſtrictos ⁊ calcatos in vaſe vitreo bñ obturato reponas in loco recẽti: ⁊ ſic ipſuz vas teneas: potio enim eorum eſt ab. ℥. ij. vſqꝫ ad. v.

¶ De manna.

Manna eſt res de celo cadẽs ſup quaſdã plãtas cuiꝰ materia eſt vapor qui eleuatur cũ accidit digeſtio ⁊ maturatio in aere qñ eſt eq̃lis ⁊ fecũdus in letis aſpectibꝰ: vñ aliqñ cadit ſup lapides: ⁊ aliqñ ſup arbores: ⁊ cũ cadit ſuper arbores ſuſcipit proprietatẽ: ⁊ virtutẽ ramoꝝ: plantaꝝ: ac foliorũ: ⁊ floꝝ ſup quos cadit. Durat aũt ⁊ cõſeruaꝰ ꝑ annũ bñ obturato vaſe. Fumꝰ aũt puluis ⁊ pluuia ac oĩs hũiditas deſtruit eã. Falſificatores aũt adulterãt eã: vñ lege Meſ. ⁊ aliqñ fit manna adulterata ex zuccaro albiſſimo ⁊ amido ſimul. Doſis eius eſt a. ʒ. vj. vſqꝫ ad. xv.

¶ De aqua lactis.

Dico ꝙ aq̃ lactis ẽ mã infuſionũ: ⁊ dꝫ ẽẽ recens boni ſaporis ⁊ odoris: ⁊ nõ diu teneaꝰ: q2 cito corrũpiꝰ. Et fit ex lacte iuuenũ capraꝝ ⁊ nigrarũ recẽter fetarũ ⁊ boni paſcui bonaꝝ herbaꝝ: poſt hoc eſt aq̃ lactis ex lacte ouiũ: ſed capraꝝ eſt melior ⁊ efficacior. Doſis eius eſt ab. ℥. iij. vſqꝫ ad. ℥. vj.

¶ De roſa.

Dico ꝙ roſa eſt duaꝝ ſpẽrũ. ſ. alba et rubea: vñ alba ẽ magꝭ frigida ⁊ magꝭ ſtiptica q̃ꝫ rubea. Roſa ꝟo rubea ẽ nobilior alba: cuiꝰ ſuccus dũ ẽ recẽs ẽ aliqualꝰ ſolutiuꝰ. Et ẽ etiaz eiꝰ ſuccꝰ calidꝰ in prio gradu ꝓpter excluſionẽ eiꝰ a re terreſtri. Et roſe ru. exiccate ſũt magis ſtiptice q̃ꝫ recẽtes: ⁊ roſe ru. incõplete ſunt magꝭ fride ⁊ magꝭ ſtiptice q̃ꝫ ꝯplete: ⁊ ſemẽ eaꝝ ẽ adhuc fortiꝰ in frigiditate ⁊ ſtipticitate. Cõſeruanꝰ aũt roſe vſqꝫ ad ãnũ: ⁊ ſilꝛ ſuccꝰ eaꝝ vſqꝫ ad annũ: ſꝫ vt meliꝰ a putrefactiõe reſeruetur parũ olei fundẽdũ eſt ſup eo i phiala vꝉ in vaſe in q̃ reponitur: deĩde obtureꝰ obturatiõe vltima: ne exhalet virtꝰ eius Potio ſucci roſaꝝ ẽ ab. ℥. j. vſqꝫ ad. ij. cũ zucca. Et potio ſyrupi facti cũ ſucco earum eſt ab. ℥. ij. vſqꝫ ad. v.

¶ De violis.

Dico ꝙ viole ſunt medicina tẽperata ꝯuenlẽs: ⁊ ẽ ex ꝑmis floribꝰ veris: ⁊ dñt colligi de menſe februarij: qñ nõ iueniꝰ calor: aut pluuia diſſoluens ⁊ diſſipãs ꝟtutẽ eiꝰ. Frida ẽ ⁊ hũida i primo gradu: q̃ ꝟo eſt ſicca ẽ minꝰ frida: ⁊ minus hũida. Succꝰ eiꝰ ẽ lenitiuꝰ nature. Cõſeruaꝰ aũt ſicut ſuccꝰ roſa. ꝑ annũ: ⁊ ſilꝛ viole ſicce ꝯſeruanꝰ vſqꝫ ad annũ: ⁊ non vltra: in capite ꝟo anni renouari dñt: abijciẽdo antiquas: reponẽdo nouas: ⁊ potio eaꝝ ẽ ab. ℥. ij. vſqꝫ ad. iiij. ⁊ cõditi eaꝝ ab. ℥. j. ß. vſqꝫ ad. iij. ⁊ iulep earum ab. ℥. iij. vſqꝫ. vj.

¶ De abſinthio.

Dico ꝙ meliꝰ abſinthiũ ẽ romanũ: ⁊ p̃cipue qꝺ ẽ remotũ ab odore: ⁊ a p̃ſentia maris: q2 vapor maris reſoluit ꝟtutẽ q̃ ẽ in ſupficie folioꝝ eiꝰ. Eſt aũt abſinthiũ cali. in prio gradu: ⁊ ſiccũ in ſcdo. Cõſeruaꝰ aũt ꝑ annũ. Colligi aũt dꝫ de mẽſe aprilis de mane añ ortũ ſolis: ⁊ nõ in meridie duz ſol reuerberat ipꝫ: q2 tũc a calore ſolis ꝟtus ſupficiei foliorũ eius aliqualꝰ eſt reſoluta. Doſis eiꝰ decocti aut infuſi potio eſt a. ʒ. v. vſqꝫ ad. vij. Et pulueris eius a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. iij.

¶ De ſticados.

Dico ꝙ vtilius ⁊ meliꝰ eſt ſticados arabicũ: ⁊ meliores ſunt flores. Calidũ eſt in p̃io: ſiccũ in ſecũdo gradu: ⁊ ꝯſeruaꝰ ꝑ annũ aut. ij. ad plꝰ: decoctionis eius potio eſt ab. ʒ. v. vſqꝫ ad. vij.

¶ De fumoterre.

Dico ꝙ fumuſterre eſt ex medicis bñdictis: cuiꝰ abũdãtia minuit eiꝰ p̃cioſitatẽ: ⁊ ẽ ſolutiuꝰ nature. Melior ẽ cuiꝰ herba ẽ viridis: ⁊ cuiꝰ folia ſunt plana: ⁊ tenera cuiꝰ flos eſt ſubuiolaceꝰ. Criſpꝰ ꝟo nõ eſt bonꝰ. Collectiõis tp̃s meliꝰ ẽ in p̃ncipio veris: eiꝰ ꝟo ſemẽ in fine veris colligiꝰ. De ꝯplexione ꝟo eiꝰ aliqui dicũt ꝙ eſt frigide cõplexiõis in primo: ſed ßz veritatẽ declinat ad latꝰ caliditatis: ⁊ lꝫ caliditas ſit in eo minor frigiditate: tñ eſt in ſupficie domĩnãs: ⁊ ẽ ſiccꝰ in ſcdo: ⁊ ſemẽ eiꝰ calidũ. Inter oĩa ſimplicia mũdi nõ reperiꝰ ei par in mũdificãdo ſanguinẽ: ⁊ p̃cipue ſi ſuccꝰ eiꝰ bibitus fuerit calidꝰ cũ zuccaro: vꝉ cõmixtꝰ cũ aq̃ lactis. Succi ipſiꝰ potio eſt ab. ℥. ß. vſqꝫ ad. ij. Et decoctiõis eius ab. ℥. x. vſqꝫ ad. xv. Et pulueris eius a. ʒ. iij. vſqꝫ ad. v.

¶ De eupatorio.

Dico ꝙ eupatorium, ſm Salernitanos eſt ſaluia ſilueſtris: ſm Sera. eſt canaparia: nõ q̃deꝫ illa ex qua fit canapa ad modum lini: ſed ideo canaparia dĩ: q2 ad illius ſimilitudinẽ ꝓducit folia: ſm vero Meſ. eſt herba lõgitudinis cubiti: amaritudinis multe: folia eius ſunt ſicut folia cẽtauree minoris viridia: ſed ſunt aſpera ⁊ inciſa ⁊c. Colligiꝰ in fine veris: ⁊ ẽ melior operatio ſucci eiꝰ: ⁊ eti ã in vere cali. ẽ in primo: ſic. in ſcdo. Cõſeruaꝰ aũt ꝑ annũ tã herba q̃ꝫ ſuccus eiꝰ. Decoctionis eiꝰ potio ẽ ab. ℥. iiij. vſqꝫ ad. vj. ⁊ pulueris eius a. ʒ. ij. vſqꝫ ad. iij. Et loco eius ponitur in defectu ipſius abſinthij ⁊ aſari ana mediũ põderis ipſius.

¶ De epithimo.

Dico ꝙ epithimum

Dico ꝙ epithimum dr̃ quasi supra thimum nascens. Est enim ex herbis superexcrescentibus aliis plantis: τ quasi est sicut cuscute: τ aliquãdo excrescit sup halasce: τ aliquando super species origani: et est duplex hortense et syrum: et cõplexionis ca. et sic. in scđo. licet. S. ponat ipsuʒ ca. in tertio. Cõseruat̃ aũt p annũ τ non vltra. Potio eiꝰ in decoctiõe est. a.ʒ.v. vsq ad. xj. Et pulueris eius a.ʒ.iij. vsq ad. vij. Ille aũt qui sumit vitet acceptionem eius i estate.

¶ De hyssopo quod vocatur hasce.

Dico ꝙ quidã dicũt ꝙ est hyssopꝰ hortẽsis. Alij dicũt ꝙ est vna ex speciebꝰ origani ca. cõplexiõis et sic. in scđo gradu: τ cõseruat̃ p annũ. Dosis eius decoctiõis est a.ʒ.v. vsq ad. x. Et pulueris eius a.ʒ.ij. vsq ad. iiij.

¶ De hyssopo montana.

Dico ꝙ hyssopus est duorum modorũ scʒ hortẽsis et montana: durat τ cõseruatur per annum: decoctionis eius potio est a.ʒ.vj. vsq ad. x. Et pulueris eius a.ʒ. iij. vsq ad. vij.

¶ De prunis.

Dico ꝙ prunorum quedã dant̃ ad alterandũ: τ quedam ad soluendum: vñ alba τ citrina ad opus medicine non valent. Et ex eis sunt muza. i. medij saporis inter acrem τ dulcem. Et hec dantur magis ad alterandũ sanguinem: τ choleraʒ τ cali. humores. Et sunt ex eis dulcia: et hec dantur magis ad soluendũ: sed vtraq tam muza ꝙ̃ dulcia alterãt: sed muza magis: τ vtraq solutionẽ leuẽ faciunt: sed plus τ minꝰ: quia muza minus: τ dulcia magis: τ humida plꝰ lubricãt ꝙ̃ sicca. Damascena vero et armena i oĩbus illis sũt fortiora: dulcia sũt fere tẽperata inter caliditatem et frigiditatẽ: sʒ magis declinãt ad frigiditatẽ: et sunt hũida in scđo. Muza ꝟo sunt frigida in pncipio scđi: et oĩa sunt refrigeratiua nocẽt stomacho: sunt pauci nutrimenti. Conseruant̃ autem per annuʒ. Potio aque. i. decoctionis earum est circiter lib. j. cum zuccaro.

¶ De psilio.

Psilium triplex. Dico ꝙ psilium est de alterantibus faciẽtibus solutionem: τ est triplex album: subnigrum: τ purpureũ: melius aũt est illud qđ est grossuʒ: cõpletũ graue: ita ꝙ submergit̃ in aq̃: hʒ aũt psiliũ cõplexionẽ diuersam in duabꝰ substãtijs eius q̃ separari pñt: q: in cortice exteriori est frigi. et hũide cõplexiõis i scđo gradu ꝟm Dio. substãtia eñi eius medullaris est ca. et sic. in q̃rto gradu: et acuta vehemẽter rubificãs rubificatiua: τ incisiua. Cõseruat̃ ãt ab vno ãno vsq ad duos: potio ipsius ẽ. a.ʒ.j. vsq ad. iij. Timeat aũt ipm hñs debilitatẽ viscerũ. Nota ꝙ in p̃dicto ca. de psilio vr̃ eẽ discordia iter Ruffum τ Dioscoridẽ de cõplexione psilij: q: dr̃ a Mes. ꝙ substãtia exterior extẽsa sup corticẽ ẽ ex multũ infrigidãtibꝰ: τ dixit ruffus ꝙ est frigida τ hũida i tertio τ excessit: τ dicit Dio. ꝙ ẽ in scđo: illđ ẽ verꝰ. Jnq̃t eñ Yhip. i epidimijs. ꝙ nõ eleuat̃ res frigida sicta cũ hũiditate supra scđm gradũ. τ dicit Gal. ꝙ humida res nõ trãsgredit metã vsq ad quã põt regimẽ hominis extendi: propter qđ nõ inuenimus humidum esse causam doloris inquãtum humidum: sed inquantum põt esse cum materia in quantitate sua mouetur ad cõtinui solutionem ꝛc.

Discordia inter Ruffum τ Dioscoridẽ de cõplexione psilij.

¶ De capillo veneris.

Dico ꝙ capillus veneris q̃ alijs nominibꝰ dr̃ coriandrum putei: vel capillus fontiuʒ: vel capillus hoĩs nemoralis: vel capillus porcinus ponitur tẽperate cõplexionis a Gal. τ vix conseruatur per annũ q: est subtilis et rare substãtie. Potio decoctionis eorum qñ queritur per ipsos solutio per ventrem est circiter lib. j.

¶ De assaro.

Dico ꝙ assarũ est radix herbe aromatice: q̃ assara baccara dr̃: τ est ca. et sic. i tertio gradu: lʒ Dio. dicat verius: quia est ca. in scđo: τ sic. in tertio: τ est magis prouocatiuum: et subtiliatiuum: et aperitiuum oppilationuʒ ꝙ̃ solutiuum. Conseruatur autem per annuʒ. Dosis eius infusiõis est ab aur. ij. vsq ad. iiij. Et pulueris eiꝰ a.ʒ.j. vsq ad aur. ij.

¶ De gallo.

Dico ꝙ gallorum electio sumitur a quatuor cõditionibus. Primo a colore: quia rufus est melior alijs. Scđo ab etate: quia quanto antiquior tanto melior. Tertio a motu: q: ille q̃ est velocior ẽ melior: τ calidior. Quarto a coitu: q: si sit fortis i coitu dimicando: quia si fortiter dimicat fortiter coit: potio iuris galli est circiter lib. ij.

¶ De volubili.

Dico ꝙ volubilis est plurĩũ specierũ ꝟm Mesue: sed magna magis p̃ualet oĩbus: nisi ꝙ aperit officia venarũ: τ educit sanguinẽ: τ multum extenuat: q: s. ex vltima specie volubilis. s. ex quarta specie volubilis fit scamonea scilʒ ex lacte eius coagulato: τ est perniciosa. lege Mes. inter predictas spẽs habens folia citrulli: cuius flos est sicut ampulle adherẽtes adinuicem: τ vocatur lupulus: et est valde mũdificatiuꝰ sanguinis: magna vero facit flores albos: strictos in principio: τ latos in fine ad modũ tube: τ habet lac. Potio decoctionis magne est circiter. ℥. iiij. Et infusio eius in aquã casei est circiter. ℥. iiij. lupuli vero infusionis in aqua casei potio est circiter lib. j.

¶ De scamonea.

Dico qđ scamonea est solutiuũ magnũ: q: solutiuũ solutiuorũ: q: est solutiuũ antonomasice. i. per excellentiam: τ est generalius sup oĩa solutiua. Fit aũt ex succo eiusdẽ spẽi volubilis: cuius folia sunt in modũ sagitte alate. Nascit̃ aũt in antiochia τ armenia τ corascent: τ in partibus arabie τ turchie: sed antiochena p̃ualet alijs: vnde lege in Mesue: q: ibi oĩa latiꝰ reperies. Sed nota ꝙ bona scamonea dʒ habere septem cõditiones. Primo vt in colore sit cineritia τ subpallida. Scđo i tactu vt sit frãgibilis. Tertio vt sit lacticinia p applicationẽ ipsius ad linguaʒ: vt resultet lac ex tali tactu lingue cũ saliua. Quarto ꝙ sit leuis in põdere. Quinto qđ sit boni odoris. Sexto qđ sit antiochena. Septimo qđ sit antiqua nõ recẽs. ¶ Ulteriꝰ notandũ est qđ ipsa scamonea hʒ q̃nq nocumẽta. Primũ est qđ ledit stomachũ τ cor. Scđo gñat ventositatẽ mordificatiuã. Tertio generat caliditatẽ τ inflãmationẽ excessiuã. Quarto excoriat itestina. Quinto qđ eiꝰ impssio est supra ꝟtutes τ mẽbra. Corrigunt̃ aũt ista nocumẽta si cũ mastice p̃paret̃: τ meliꝰ si decoquat̃ i citonio τ fiat diagridiũ. Conseruat̃ aũt ãnis. xij. Dosis eiꝰ ẽ a granis vsq ad. xij.

Electio bone scamonee que dʒ habere septem cõditiones.

Nocumenta scamonee.

Rectificatio.

¶ De turbith.

Dico ꝙ turbith est radix herbe: cuiꝰ folia sunt sicut folia ferule: miora tñ: τ est cali. i tertio gradu. Et turbith bonũ dʒ hr̃e septẽ p̃prietates. Primo qđ sit candidũ. Scđo qđ sit vacuum τ arũdinosum. Tertio ꝙ sit gummosum. Quarto qđ cortex sit cineritius. Quinto qđ sit planum τ asperum. Sexto qđ sit recens. Septimo qđ sit facile frangibile. Item nocumenta turbith principaliter sunt tria. Primo qđ generat ventositatem: et est tarde solutionis: et hoc tollit mixtio zinzibe. cum eo. Secundo qđ causat nauseam et subuersioneʒ in stomacho: τ hoc tollit medicina confortans eum: sicut mixtio masticis τ gallie aromatice. Tertium est qđ exiccãdo corpus in principio nauseare facit: τ hoc tollit zuccarum: τ oleum amigdalarum dulcium. Conseruatur autem turbith annis. iiij. τ vltra. Dosis eius puluerizati τ cõtriti est a.ʒ.j. vsq ad. ij. Et decoctionis eius a.ʒ. ij. vsq ad. iiij.

Electio.

Nocumenta.

Rectificatio.

¶ De agarico.

Dico qđ agaricꝰ est duplex. s. masculus τ femina: sed femina est melior: q: masculus est lõgus niger: τ grauis: durus habens neruos in confractis suis. Sed femia est laudata in sex p̃prietatibus. Quia primo debʒ esse albissimus. Secũdo leuis. Tertio vehementer frangibilis. Quarto porosus. Quinto qđ gustui in principio appetꝰ dulcis: deinde sequat̃ amaritudo. Sexto qđ sit stipticus aliquãtr. ¶ Est ca. in primo: sic. in scđo: τ ipse est ex medicinis magni iuuamẽti: τ nascitur ꝓpe magnas arbores quibꝰ iã ex antiquitate iecidit corrosio: τ putrefactio: τ est eiꝰ gñatio sicut generatio fungorũ: immo q̃dã estimauerũt qđ sit fungꝰ: τ ita videt̃: τ est medicina familie ꝟm Democritũ: τ cõfert oĩbꝰ etatibꝰ: τ in oĩ tpe: τ est medicina oĩm oppilationũ. Cõseruatur autẽ p annos. iij. vsq ad. iiij. dũmodo ab humiditate: puluere: τ fumo ꝓseruet̃. Dosis eius puluerizati τ cõtriti est a.ʒ.j. vsq ad. ij. τ in decoctione a.ʒ. vsq ad. v.

Agaricus duplex.

Electio.

Cõplexio

¶ De coloquintida.

Dico qđ coloquintida est cucurbita deserti: que nascitur in planta quã etiã fel terre vocãt: eo qđ in toto ambitu ortꝰ eiꝰ interficit herbas: τ est sicut venenũ eis: vñ arabes appellãt necem plantarũ a terra super quam iacet: videtur sicut adusta:

Coloqnti da duplex ⁊ folia eius sūt similia folijs cucurbite:⁊sic extēdunt super terrā:⁊ ē duplex.s.masculus ⁊ femina:masculus est grauis cum duritie attinens asperitati ⁊ nigredini:sed femina ē a sapientibꝰ magis laudata:⁊ est vt habeat has ꝓprietates vt primo sit grossa:scd̄o ꝙ sit leuis:tertio ꝙ sit ꝯplete maturitatis:ita ꝙ nūꝗ colligat imatura:quarto ꝙ interiꝰ sit pulposa:⁊ rara:ac leuis:quinto ꝙ sit albissima:sexto ꝙ qn̄ plāta eiꝰ hꝫ vnā solā coloqntidā abijciat:⁊ nullo mō colligat

Nocumēta coloqntide sunt quatuor. et ē ca.⁊ sic.ꝯplexiōis in tertio. Nocumēta aūt coloqntide sunt quatuor:⁊ primū qd̄ infert nocumētū stō cordi ⁊ epati.Scd̄m est turbatio:⁊ inflatio:atqꝫ subuersio vētris:⁊ oīꝫ intestinoꝝ.Tertiū est apertio venaꝝ cū sanguinis euatione.Quartū est viscerū ⁊ venarū excoriatio:⁊ nō est pulueriȝanda in vltimo:nec subtilissime:qr excoriaret viscera et venas.Cōseruatur aūt p annos tres:⁊ si in debito loco reponat.Dosis ipsius est lırat.vj.vsqꝫ ad.x.Qui aūt sumit ex ea timeat frigus ⁊ estum.

¶De polipodio.

Dico ꝙ polipodiū est radix cuiusdam plāte q̄ diuersificat in ortu suo:qr aliquando nascitur sup arbores quercinas:vn̄ ꝓpter hoc grecus noīauit filicē arborū:qr in folijs similat filici:⁊ aliqn̄ nascit sup lapides:sed qd̄ nascit in arboribus ⁊ maxime quercinis est perfectior:qr lapideū habet

Electio. humiditatē supfluā ⁊ indigestā causans vētositatē nauseā ⁊ subuersioneꝫ:⁊ est ca.in tertio ⁊ sic.in scd̄o. ¶Et qd̄ nascit in arborib' glādiū dꝫ hr̄e sex ꝓpetates:⁊ prioꝙ sit quercinū:scd̄o ꝙ sit grossum:tertio ꝙ eius color aliq̄liter pticipet de nigredine ⁊ rubedine:sꝫ parū:quarto ꝙ eiꝰ cōfractū sit sicut color fistici:q̄nto ꝙ in eo sit aliq̄d aromaticitatis.sexto ꝙ in eo sit dulcedo cū aliq̄li stipticitate relinquēs ex gustu ex amaritudine aliq̄d:⁊ p̄cipue qn̄ est recēs.Corrigit aūt eiꝰ ventositas miscēdo cū eo anisuꝫ vel semē fe.aut parū ȝinȝi.Cōseruat aūt vsqꝫ ad ān̄ū:⁊ valꝺ ꝯfert hydropicis siccat ad vmbrā.Dosis eius est a.ʒ.ij.vsqꝫ ad aur.iiij.

¶De squilla.

Dico ꝙ sq̄lla idē ē qd̄ cepe muris:⁊ sic dicit.G. duplex ē eiꝰ iuuamētū:qr solutiōe educit mās:⁊ cū h̄ p̄parat eas ad soluēdū:⁊ illa ē melior q̄ hꝫ parē.i.sociā:q̄ em̄ sola nascit ē venenosa sic dr:⁊ q̄ nascit in locis liberis ē melior:⁊ est cal. in tertio. Et nō scindit cū cultello ferreo sꝫ ligneo:⁊ nō capiant ptes extreme:⁊ exteriores:nec medullā:qr nō valent sꝫ ptes eiꝰ mediocres q̄ habēt splēdorē:⁊ cū suuntur filo separatim suant:ne vna ps altā tāgat:⁊ exiccētur ad vmbrā diebꝰ.xl.postea ex eis fiat acetū squilliticū ⁊ lohoc de sq̄lla. Conseruatur autem suspensa annis duobus:planta vero in terra durat annis.x.Potio enim aceti eius est.ʒ.v.vsqꝫ ad.xij. Et oximellis eius ab aur.vj.vsqꝫ ad.ʒ.iij.⁊ trocis. eius a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.iiij.

¶De hermodactylis.

Dico ꝙ hermodactylꝰ est radix herbe mōtane:⁊ eiꝰ alius est longus sicut digitus:alius est rotūdus:sꝫ rotūdꝰ est de quo loquimur:⁊ eiꝰ alius est albus:alius est rubeus: alius niger. Melior est oībꝰ hn̄s tres ꝓprietates bonas. Primo ꝙ sit albꝰ.Secūdo ꝙ habeat

Electio. verā albedinē intꝰ ⁊ extra.Tertio ꝙ sit grossus:mediocris duriciei:rarꝰ ṽo laxꝰ ⁊ leuis debilis est. Rubeus ṽo ⁊ niger penitꝰ mali ⁊ euitandi:⁊ q̄ nascit ꝓpe squillam:aut ꝓpe raphanū meliorat in cōditiōibꝰ suis:⁊ colligi dꝫ tpe veris potius q̄ꝫ alio tpe:⁊ isti sunt meliores q̄ sunt exiccati p mediū annū:⁊ in illis est hūiditas supflua disponēs ad tria nocumēta q̄ facit:sed ciminū mastix ⁊ ȝinȝi.tollunt ab eo nocumēta dicta:est ca.⁊ sic.in pricipio secūdi:lꝫ in eo hūiditas accidētalis sit supflua qua inimicat stō.Cōseruat aūt ānis iij.si remotus fuerit ab hūiditate ⁊ puluere.Pro quo notādum est ꝙ si ante debitā exiccationē reponant immediate putrescūt.Dosis eorum est ab aur.j.vsqꝫ ad.ij.

¶De yreos.

Dico ꝙ yreos ē radix herbe ꝫm grecū q̄ lilialis dr:cuiꝰ due sunt spēs.Quarū vna florem facit purpureū:habētē gradationē diuersitatꝭ i purpuratiōe:sicut hꝫ arcꝰ terroris:q̄ arcꝰ dr iris:⁊ ad similitudinē illiꝰ vocatus est yreos. Et alia spēs eius facit florē album:purpureus est ca.⁊ sic.in scd̄o. Melior pars plante est eiꝰ radix:deinde flos eiꝰ purpureꝰ q̄ est oībus melior albo:⁊ melius tp̄s collectiōis radicum ⁊ florū eiꝰ est tp̄s veris. Succus radicū eius valde ꝓdest cōtra hydropisim:sꝫ nocet stō:sed corrigit cū aqua lactis ⁊ melle cū pauco mastice. Exiccant eiꝰ radices ad vmbram sute cū filo:ita ꝙ vna nō tāgat altā.Conseruatur autē per annos duos:si preseruet ab humiditate ⁊ puluere. Dosis eius est a.ʒ.ij.ß.vsqꝫ ad.vj.

¶De cucumere siluestri.

Dico ꝙ cucumer siluestris idest asininꝰ ē fructꝰ sicut cucumer puꝰ asperitatis plenū ē:et amaritudinis vere:⁊ eiꝰ plāta folia hꝫ silia folijs cucumeris tn̄ asperiora. Melior pars plāte est fructꝰ ipsius bn̄ maturus:cōplctus ⁊ citrinus:in q̄ nulla sit viriditas:⁊ post tp̄s fructū est radix in bonitate:sꝫ fructꝰ eiꝰ incōpletꝰ est malꝰ:⁊ pniciosus educēs sanguinē solutiōe.Cucumer ipse siluestris est cali.⁊ sic.cōplexiōis in tertio:⁊ aliq̄ dicūt ꝙ ē fortius solutiuū q̄ꝫ scamonea:qr excoriat ⁊ aperit venaꝝ orificia:vn̄ generat crudeles tortiōes ventris:⁊ facit solutionē cū angustia:⁊ est tarde operationis:⁊ emendant eiꝰ nocumenta si cū succo eius adiungat aliquid de bdellio:aut ex dragagāto:aut si propinet cū lacte dulci recēti:aut cuꝫ aqua mellis:⁊ facilitat eius opatio si parū salis gēme misceat cū succo eiꝰ. Et spēs alefangine addūt vigorē virtuti ipsius. Et ꝯseruat succus eiꝰ triennio. Radix ṽo eiꝰ conseruat annis.vj.lꝫ recēs melius opet q̄ꝫ sicca.Colligit aūt succus in estate scꝫ in fine iulij in diebꝰ canicularibꝰ. Dosis succi eiꝰ est a granis.x.vsqꝫ ad.ʒ.j.⁊ pulueris radicis eiꝰ est a granis.xv.vsqꝫ ad.ʒ.ß. Et aque decoctiōis radicū eiꝰ est a.ʒ.ij.vsqꝫ ad.iiij.

¶De centaurea.

Dico ꝙ cētaurea ē duplex scꝫ maior ⁊ minor:vtraqꝫ ē amarissima:sꝫ minor amarior ē maiori:vn̄ a q̄busdā fel terre dr:⁊ minor ē melior ī oī re:cuius flores ⁊ stipites hn̄t colorē citrinū ⁊ paleā rē. Et melior ps plāte sunt flores ⁊ scia ipiꝰ. Et meliꝰ tp̄s collectiōis eiꝰ est pncipiū estatis:ē ca.⁊ sic.in secūdo:sꝫ Ruffus dicit in principio tertij. Dosis eiꝰ est a tertia pte vniꝰ.ʒ.vsqꝫ ad.ʒ.j.ß. Et in decoctionibꝰ ab.ʒ.j.vsqꝫ ad.iiij.Conseruatur per annum.

¶De cartamo.

Dico ꝙ cartamꝰ ē duoꝝ modoꝝ.s.domesticꝰ et siluestris:sꝫ domesticꝰ est melior:⁊ dr crocꝰ hortēsis. Et melior ps plāte eiꝰ ē semē:deide flos. Et illꝺ ē meliꝰ semē qd̄ ē albū:planū:⁊ grossuꝫ ⁊ plenū:cuiꝰ medulla ē vnctuosa:⁊ piguis valde:⁊ cuiꝰ cortex est subtilis:⁊ melior flos est q̄ ē sicut pili croci ca.est in prio ⁊ sic.in scd̄o. Est aūt semen eiꝰ apitiuū:abstersiuū:⁊ ꝯturbatiuū faciēs nauseā:vn̄ inest ei ṽtus educēdi p vomitū ⁊ p secessum.i.p ventrē:⁊ multū nocēs est stō. Et emēdat eiꝰ nocumentū miscendo cū eo anisum galāgā macē ⁊ cordumenū. Dosis eius est a.ʒ.iiij.vsqꝫ ad aur.v.et floris eius a.ʒ.j.vsqꝫ aur.ij.Conseruat aūt cartamus.s.semen eius annis.iij.

¶De cherua.

Dico ꝙ granū albemesuch.i.cherua ē duplex.s. magnū ⁊ puū:magnū est i magnitudie fructꝰ auellane:⁊ puū ē sic cicer:magnū ē icolume bonū:puū ṽo ē malū:magnū ē calidū in pricipio tertij:⁊ siccū in scd̄o. Et puū nō admīstrat nisi in ēplastris ⁊ fricatiōibꝰ. Et oleū ipiꝰ in vnctiōibꝰ:educit p vomitū ⁊ p vētrē phlegma crudū ⁊ grossuꝫ:⁊ facit nauseā:⁊ subuersionē:⁊ assat:⁊ sic corrigit eiꝰ hūiditas supflua:si misceat cū eo anisuꝫ ⁊ feniculū:⁊ rectificat eius nocumentum. Cōseruat aūt annis pluribꝰ.dosis est a.ʒ.ß.vsqꝫ ad.ʒ.j.ß.

¶De lapide armeno.

Dico ꝙ lapis armenꝰ ꝫm Alexandrum ꝙ verificatores.i philosophi dixerūt ipꝫ habere p̄rogatiuā ⁊ pricipatū in educēdo choleraꝫ nigrā:⁊ opatio eiꝰ est incolumior ⁊ solēnior helleboro nigro:⁊ ṽtuosior lapide laȝuli:⁊ ille est maior q̄ habet colorē medium inter viridē:⁊ obscurū:⁊ terreū ⁊ indū:⁊ hꝫ macularū distinctiōes virides ⁊ nigras:⁊ q̄ non est in termino lapidis.s.in duricie:imo est facile dissolubilis:et pulueriȝabilis:et est lenis

in tactu:carẽs asperitate:⁊ est caƚ.ꝯplexionis in principio
scđi:siccus in primo:⁊ est resolutiuꝰ ⁊ abstersiuus:⁊ est ex
conturbãtibus ⁊ subuertẽtibus stomachum:⁊ educit ꝑ vo
mitũ ⁊ ꝑ vẽtrẽ:nocet stomacho valde:⁊ facit subuersionẽ:
⁊ soluit cũ angustia:non lotus soluit ꝑ vomitũ ⁊ per vẽtrẽ
cũ labore ⁊ molestia. Ars aũt lauãdi ipsum ponit a Mes.
reqraƚ igiƚ modꝰ lauãdi ipm.educit melãcholiã seu chole
rã nigrã:vñ mũdificat cerebrũ ab ea:⁊ valet ĩ mania:melã
Opatões. cholia:vertigĩe:scotomia:⁊ epilepsia ⁊ egritudibꝰ timoris
⁊ suspitiõis:⁊ ad leprã ⁊ egritudĩes splenis:⁊ ad cancrũ: ⁊
morpheã nigrã ⁊ ad febres melãcholicas. Dosis eiꝰ nõ loti
est a.ʒ.ß.vsq ad.j.ß.sed loti est a.ʒ.j.vsq ad.ij. Conseruaƚ
aũt annis.x.

De lapide stellato.

Dico ꝙ lapis stellatus est de genere marmorũ habẽs
maculas ex auro:⁊ eius alius est albus:⁊ diciƚ mar
chasita:alius ꝟo clarꝰ celestis:⁊ vocatur lapis lazuli:⁊ qñ
q minera fert vtrumq simul:melior est cuiꝰ color est viri
dior in colore lazuli:⁊ hꝫ maculas aureas. Et mixtꝰ cum
marchasita ẽ nõ bonꝰ ⁊ similiter leuis. Est aũt ca.in scđo:
sic.in tertio. Nocumẽta eiꝰ sunt qꝛ est adustiuus: vlcerati
uus:⁊ putrefactiuus:abstersiuus ⁊ incisiuus:⁊ in non loto
est proprietas abradendi pilos:lotus aũt cõseruat ⁊ prolõ
gat eos:⁊ generat pilos in palpebris. In eo sunt nocumẽ
ta q̃ sunt in lapide armeno:⁊ expedit tollere nocumẽta eiꝰ
similiter cũ adustione sicut in armeno. De trituratõe etiã
sustinet plus ꝙ lapis armenus. Educit melãcholiã ⁊ hũo
res adustos:⁊ mũdificat neruos ⁊ sanguinẽ ab eis. Et nõ
lotꝰ educit ꝑ vomitũ humores grossos ⁊ melancholicos.
Cõfert egritudinibus cerebri et cordis:sicut est epilepsia:
mania:⁊ melãcholia:quarũ materia est humor melancho
licus:⁊, confert iuuamẽtũ magnũ egritudinibꝰ timoris et
tremori cordis:⁊ sincopi:⁊ ꝯfortat cor:dilatat aiaꝫ:⁊ mũdi
ficat pectꝰ ⁊ pulmonẽ:⁊ est ex rebꝰ cõfortãtibꝰ iuuẽtutẽ:et
letificãtibꝰ vitã. Et ipse q̃dẽ ꝓseruat a lepra. Et suppositꝰ
educit mẽstrua:⁊ daƚ patiẽtibꝰ febres melãcholicas:⁊ cu
rat eas. Et vꝫ eiꝰ vsus ad emorroidas. Dosis eius est a.ʒ.
j.vsq ad.ij.ß. Conseruatur autem annis tribus ⁊ vltra.

De sene.

Dico ꝙ sene est folliculus plãte:quã perses nominãt
ahalzemer vel alzechinor:⁊ eiꝰ ortus est secundum
semitã orobi:⁊ inueniƚ ex eo domesticũ ⁊ siluestre. Melior
ꝑs plante eiꝰ est folliculus:deinde folia:calida est in prin
cipio secũdi:sicca in pˀo. Et folia sunt calida ĩ pˀo:⁊ ẽ abs
tersiuũ ⁊ mundificatiuum conuenienter:⁊ resolutiuũ est
debilis solutionis:⁊ debilitat stomachũ·sed cõfortatur eiꝰ
operatio cum aromatibus acutis ⁊ proprie cum zinzibere
et sale gẽma:⁊ melius operatur cum brodio gallinaꝝ:aut
aliaꝝ carniũ laudabilium:⁊ soluit sine molestia:solutio
ne sua educit cũ facilitate melancholiã ⁊ cholerã adustã:
et mũdificat cerebrum et cor:et epar:et splenẽ ⁊ mẽbra sen
suũ et pulmonem:et aperit oppilationes viscerum: et cõ
seruat vtentem eo in iuuentute:et generat gaudium: quia
causam tristicie amputat:et corroborat auditum:et est me
dicina bona febrium melancholicarum ⁊ antiquarũ. Do
sis infusionis eius est ab auƚ. ij.vsq ad.℥.j.et puluis eius
a.ʒ.j.vsq ad.ij.

De salibus.

Dico ꝙ salis famose spẽs sunt quatuor: scilicet sal
panis.i.sal commune:⁊ sal gemma:sal napticus: et
sal indus. Sal panis aliꝰ mineralis durior ⁊ amarior: aliꝰ
marinus:quem si aq̃ inuenit facile dissoluitur. Sal gẽma
vero est sicut crystallus scindibilis. Sal indus alius ẽ sub
niger:aliꝰ rufus ⁊ obscurus. Sal napticus quoq niger est
habẽs odorẽ napte qꝛ horribilẽ. Electio.mineralis est for
tior marino:⁊ sal gemma eis:et sal napticus illis. Indus
aũt fortior est oibꝰ. Et ois sal quãto amarior tanto fortior.
Est aũt omnis sal ca. ⁊ sic.in scđo:⁊ quãto amarior vel sal
sior:tãto calidior et siccior:⁊ omnis sal est sicut calcar alia
rũ medicinarũ cũ quibus miscetur:qꝛ facit eas celerius ⁊
citius operari. Et omnis sal educit grossos humores phle
gmaticos ⁊ viscosos:⁊ ꝓseruat corpꝰ a putrefactione: va
let ad leprã ⁊ ad egritudines melancholicas:verũ nõ ad
ministrãtur sales per se:sed ponũtur in cõfectionibꝰ pro
pter illud quod diximus:⁊ ponuntur in pilulis ⁊ enemati
bus ⁊ collirijs:⁊ alijs:medicinis administrationũ. Sal ma
ris cõseruatur parũ:quia ab humido resoluiƚ:sed minera
lis qꝛ durior magis durat ꝑ mẽses. Sal gẽma ꝟo in furfu
re diu cõseruaƚ:⁊ siƚr sal indus:qꝛ per annos duos ⁊ vltra
⁊ siƚr sal napticus.

De baurach.

Dico ꝙ baurach ẽ q̃si sicut sal nitrosuꝫ valde:⁊
aliđ ẽ minerale:aliđ artificiale. Et minerale
diuidiƚ:qꝛ aliđ armenũ:aliđ aphricanũ:aliud
romanũ:aliđ egyptiũ:⁊ oẽ baurach ẽ fortiꝰ q̃
cũq spẽ salis ꝓdicte:⁊ siƚes hꝫ opatiões:sꝫ for
tiores. Et ꝯseruaƚ baurach in furfure annis pluribꝰ.

De sarcocolla.

Dico ꝙ sarcocolla ẽ gũmi arboris q̃ ẽ sicut fru
tex:⁊ ẽ spiosa:cuiꝰ rami sunt nodosi collecti ab
arbore:⁊ colligiƚ ex ea gũmi:⁊ eiꝰ aliđ albũ sicͭ
thus:⁊ aliđ subcitrinũ:fortiꝰ tñ ẽ subcitrinũ al
bo:⁊ qđ ẽ amariꝰ ẽ meliꝰ.ẽ calide cõplexiõis in
scđo:sꝫ nõ ẽ tm̃ sicca:qꝛ siccitas est minor caliditate sua:est
tarde solutiõis ⁊ cõturbat stõm:vigorat aũt eiꝰ opationeꝫ
zinziber ⁊ cordumenũ:educit phlegma crudũ:⁊ humores
grossos:⁊ proprie qñ est in iuncturis. Dosis eius est a.ʒ.j.
vsq ad.ij. Conseruatur autem quatuor annis.

De scrapino.

Dico ꝙ ẽ gummi halasce vndeg:⁊ ẽ arbor siƚis
oleãdro mõtano. Meliꝰ serapinũ ẽ cuiꝰ color
est inter subrubeũ ⁊ subalbidũ:⁊ qđ hꝫ odorẽ
porrorum:⁊ qđ est facile resolubile in aq̃:⁊ qđ
est clarũ cũ spissa subã:⁊ qđ est leuius melius
est:et qđ ẽ in vehemẽtia odoris ase:neq habet odoreꝫ gal
bani:ipsum eñ est sic adulteratum:⁊ est calidum in tertio:
siccũ in scđo. Nocet mirabiliter stomacho ⁊ epati:sed no
cumẽta eiꝰ tollũt proprie mastix:spica:⁊ enula sigillat ei ꝓ
prietatẽ mirabilẽ ad ea q̃ opꝫ. Educit humores viscosos ⁊
phlegma grossum:⁊ aquã citrinã. Et suppositũ prouocat
menstrua:⁊ interficit fetũ:⁊ cõfert dolori matricis ⁊ ꝓfoca
tioni ipsius. Dosis eius est a.ʒ.ß.vsq ad auƚ.j. Cõseruatur
autem vltra sex annos.

De euforbio.

Dico ꝙ euforbiũ est gũmi excedens oia genera
gũmi in calefaciendo ⁊ subtiliando:⁊ est ex ru
bificantibꝰ:⁊ est ex arbore desertorum locoruꝫ
⁊ hispidoꝝ:⁊ illud est melius qđ est leue frãgi
bile habens colorẽ palearem:⁊ clarũ quod est
vehemẽtis acredinis:⁊ odoris valde acuti:⁊ qđ iã trãseat
annũ:qꝛ recẽs anni est sicut venenum:⁊ sicut ignis:⁊ est ex
gũmis que dissoluuntur:est cal.⁊ sic.in quarto gradu:⁊ est
calidius ⁊ subtilius oĩ eo qđ calefacit ex gummis:⁊ est de
facientibus operationẽ cum labore ⁊ angustia vehementi:
⁊ perducẽti ad sincopim ⁊ sudorẽ frigidũ. Est inimicũ cor
di ⁊ epati ⁊ stomacho ꝓpter vehementiã virtutis sue. Tol
litur aũt ⁊ rectificaƚ hoc nocumẽtũ si ponaƚ in infusione in
oleo amigdalino dulci ⁊ succo acetositatis citri:deinde in
succo liq̃ritie:educit phlegma viscosuꝫ ⁊ grossuꝫ a locis ꝓ
fundis:⁊ ẽ mũdificãs iũcturaꝝ vacuitates ab humoribus
grossis difficilis eradicatiõis:nec est ei res siƚis ad hoc:et
mũdificat neruos ex hũiditatibꝰ imbibitis in eis:⁊ dissol
uiƚ in oleo de cheiri:⁊ inũgiƚ cũ eo:⁊ cõfert egritudinibus
neruoꝝ frigidis:sicut ẽ palysis:stupor:⁊ tortura:⁊ spasmꝰ.
Dosis eiꝰ est a kirat.j.vsq ad.iiij. Cõseruaƚ autẽ q̃driẽnio.
Recẽs aũt anni sui est pernitiosum. Ille aũt qui sumit ti
meat frigus. Conseruatur aũt ne cito senescat sepeliendo
in milio:vel fabis:vel lentibus:sed in milio melius.

De oppoponaco.

Dico ꝙ oppoponacũ ẽ gũmi plãte siƚis ferule.
Meliꝰ ex eo ẽ citrinũ ⁊ subalbidũ interiꝰ:⁊ qđ
est amarũ:⁊ qđ ẽ frãgibile:⁊ qđ facile dissoluiƚ
in aq̃:⁊ aliqui adulterant ipsum cum armonia
co:sꝫ odor ⁊ albedo fracture deoccultãt falla
ciã. Et melior ꝑs plãte eiꝰ ẽ gũmi eiꝰ:deinde radix ipsiꝰ:est
ca.⁊ sic.in tertio:radix eiꝰ in scđo. Nocet stõ faciens sitim:⁊
est tarde operationis:de rectificatione autem ipsius est si
cut diximꝰ in Serapione. Educit phlegma grossuꝫ ⁊ visco
sum a partibus remotis ⁊ iuncturis:⁊ ꝓprie mundificat ce
rebrũ ⁊ neruos. Et confert egritudinibus neruorum frigi
dis:⁊ est rebꝰ addentibus in visu ꝭm omneꝫ modum ad
ministratiõis eius:⁊ mundificat pectus:⁊ cõfert tussi anti
que:⁊ est medicamẽ expertum rigoribus febriũ ⁊ ꝓprie bi

bitū cū aceto ante horā paroxismi: ⁊ linitū in spina: ⁊ dissolutū cū succo apij ⁊ oleo anetino. Dosis eius est a.ʒ.j. vsq̧ ad.ij. Conseruatur aut em quinq̧ vel sex annis.

De mezereon.

Dico ꝙ mezereon est plāta apud ꝑsas vocata rapiēs vitā: ⁊ a q̇busdā faciēs viduas: a pluribus leo terre. Et est plāta cuiꝰ stipes eleuatur sup terrā circiter cubitos duos: ⁊ folia eiꝰ sunt silia folijs oliue: ⁊ ꝓducit grana nigra in magnitudine fructꝰ myrti: ⁊ est plāta lacticiniorꝫ. Et eiꝰ sunt plures spēs: sed melius mezereon est habens folia magna tenuia: ⁊ viridia: ⁊ quod oritur in locis liberis ⁊ in vicinitate plātarū spēi eiꝰ: ⁊ qñ orif ex eo planta vna in toto ambitu loco eiꝰ est mortalis: ⁊ q̄ orif in locis thermarū est sicut venenum: et habens folia parua ⁊ spissa est malum: et silr habens crispa ⁊ aspera: ⁊ ē qd̄ subnigrū silr est ca. ⁊ sic. in quarto: ⁊ est ꝓximū veneno nocens mēbris principalibus que sunt minera virtutū. Corrigif autem eiꝰ nocumētum cum auxilio rerū frangentiū venenositatē ⁊ extremā eiꝰ debilitatē ⁊ igneitatē: sicut cū oleis frigidis ⁊ extinctiuis: sicut ē mucilago psilij: ⁊ succus portulace ⁊ succus ēdiuie ꝓprie. Dioscorides autem infūdit folia eius in aceto ꝑ diez vnū: ⁊ exiccantur: ⁊ frāgitur cū arte hac ipsius virtus inflāmabilis: ⁊ ex rebus adhuc emendantibꝰ ⁊ remouētibus malitiam eius est vt fūdātur folia eius in lacte dulci sumpto ex asina aut capris: ⁊ qñq̧ ponūtur folia mezereon in aqua lactis: et bullāt cū facilitate: ⁊ auferf spuma eius: ⁊ colaf: et ꝓpinaf cū securitate. Et nota ꝙ folia mezereō parū sustinent d̄ decoctiōe: ⁊ cōtritio laboriosa destruit virtutē eius. Expellūt aūt nocumēta eiꝰ a corꝑe aq̄ ordei ⁊ aq̄ passularꝫ: verū aqua endiuie ⁊ altaraxacon auferūt inflamationē relictā ab eo in corꝑe. Educit aūt aquā citrinā cū fortitudine vehemēter. Et mezereō iunctū cū rebꝰ educētibꝰ melācholiā educit eā: ⁊ cū rebꝰ educētibꝰ phlegma educit ip̄m. Dosis eius est a.ʒ.ß. vsq̧ ad.j. ⁊ hoc in decoctiōibꝰ puluis eius a kirat.ij. vsq̧ ad.v. Cōseruaf aūt annis duobus vel tribus si a caliditate aeris ꝓseruef: ne resoluaf virtus eiꝰ. Et si queratur que differentia est inter mezereon ⁊ laureolam. Dico ꝙ est magna differentia: nā mezereon est plāta lacticinia: ⁊ dr̄ alio noīe oliuella: sed laureola est arbustū ⁊ non hꝫ lac: ⁊ folia mezereon sunt similia folijs oliue: sed sunt minora: ⁊ habēt lac: sed folia laureole sunt silia folijs lauri: ⁊ non est cocognidiū: vt ptꝫ ꝑ Serap. in suo libro de simplicibꝰ cap. de mezereon. ⁊ in cap. de laureola vocat eā daphniden.

Rectificatio.

Differētia inter mezereō et laureolam.

De esula.

Dico ꝙ alscebrā ē spēs lacticiniorꝫ: ⁊ alio noīe dr̄ esula: ⁊ est solutiuū rusticorꝫ: ⁊ eius aliud est magnū habēs radices rotūdas ⁊ grossas: spissi corticis densi ⁊ ponderosi. Aliud est paruū habēs radices subtiles tenuis corticis. Magnū est malū scindēs viscera: paruū ꝟo est illud qd̄ eligif. Melior pars eius est cortex radicis ipsius: ⁊ habēs ꝓprietates q̇nq̧ bonas. s. cuius cortex sit subtilior ⁊ leuior: ⁊ facile frangif: ⁊ est hñs de rubedine aliq̇d sicut radices casieligne: ⁊ illa est bona sup quā ꝑterijt medietas anni: ⁊ recēs mēsis sui est mala. Nigra ꝟo est ꝑniciosa ⁊ orta in locis thermarꝫ: ⁊ melius tp̄s collectiōis ipsius est principiū veris: et collectiōis lactis eius est finis veris: ⁊ est calide cōplexionis ⁊ sicce in pricipio tertij: ⁊ lac eiꝰ ē calidū: ⁊ disrūpit orificia venarū ita vt sanguinē manare faciat. Nocet cordi stōacho ⁊ epati: disrūpit venas: ⁊ excoriat viscera: ⁊ relinq̇t in corꝑe iflāmatiōes cū hoc faciens cadere in febres. Et corrigitur ⁊ emendatur. ¶ Primū nocumētū qd̄ ex eo timef permiscendo cū eo aliquas ex medicinis cordialibꝰ ⁊ stomaticis ⁊ epaticis. ¶ Scd̄m vero ⁊ tertiū nocumētū corrigitur acquirendo ei bonitatē cū cōglutinantibus ⁊ cōsolidantibus: sicut est dragagantū ꝓprie: ⁊ gummi: ⁊ bdelliū: ⁊ mucillago psilij: ⁊ succus portulace: ⁊ silia. ¶ Quartū ꝟo nocumētum eius tollitur permiscēdo simul ex rebus refrigerātibꝰ ⁊ extinguentibus aliquas: ex hoc faciētibꝰ apud me est vt ifundanf in succo altaraxacō: aut i succo endiuie ⁊ pauco aceto: aut succo portulace: aut solatri ⁊ aceto. Et dixit Ruffus ꝙ si solutio ꝑ ip̄ꝫ supfluat: aut laboriose fiat: sedeat solutꝰ i aq̄ frigida. Mihi q̄ꝫ vr̄ ꝟbū icōuentēs. Circūstās em̄ frigidū icludit ⁊ adunat ꝟtutē medicīe: ⁊ corroborat eā: necnō ⁊ materias ad viā expulsiōis expellit: sicut te scire fecimꝰ. sꝫ succurrēdū ē tūc sicut i canōe diximꝰ: educit phlegma vehemēter: ⁊ aquā citrinā: ⁊ hūores melācholicos: ⁊ materias a iūcturis: ⁊ ꝯfert doloribꝰ earꝫ: ⁊ ē ex medicinis magnis hydropisis: sꝫ nocet epati: ⁊ desiccat corpꝰ vtēs eo: ⁊ ꝯsumit sperma: ⁊ lac eius facit hec oīa vehemēter: ⁊ facit cadere i febres. Dosis corticis radicis ē a kirat. ij. vsq̧. ad. vij. ⁊ lactis eius a kirat. j. vsq̧. ad. iij.

De luf.

Dico ꝙ luf est planta q̄ dicif collū draconis: ⁊ alio noīe serpētaria: vel dragōtea: et colubernaria: ⁊ aliq̄ hꝫ folia plana: ⁊ alia crispa: ⁊ radix plane est exterius ad nigredinē attinēs: interiꝰ ꝟo alba est: melior ps ipsiꝰ plāte est radix. Et melior radix ē grossa: ꝯpleta ⁊ orta in locis liberis: ⁊ meliꝰ tp̄s collectiōis eius est ver: ⁊ pricipiū estatis. Dicit Dios. ꝙ crispa calidior ē plana. Et dicit Ruffus ꝙ plana calida est in p̄io: crispa ꝟo i scd̄o: vtraq̧ nocet stomacho acuitate sua ⁊ epati. Tollunf aūt nocumēta ꝑdicta si def cū rob aut cū melle passularū ⁊ speciebus alcfanginis: educit phlegma subtile ⁊ grossum: mūdificat ⁊ ꝯfortat renes: prouocat vrinam: excitat coitū: ⁊ valet pectori ⁊ pulmoni: ⁊ etiam asma: ⁊ tussim ex abundātia humoris viscosi: ⁊ ꝓprie si fiat lohoc ex succo eius cū melle ⁊ rob. Dosis eius est a.ʒ.iij. vsq̧ ad.v. Cōseruatur autē radix eius annis duobus.

De fesira.

Dico ꝙ fesira est planta quā quidā vocant vitē albā: cuiꝰ radix est terrei vel cineritij coloris exterius: interiꝰ vero alba: ⁊ eleuaf sup radicem ipsius stipitis multarū inuolutionū sup alias arbores: ⁊ nascunf sup ea botri vuarꝫ: ⁊ vocanf vue lupine: ⁊ stipes eius seresim: cuiꝰ radix est cineritia exteriꝰ: ⁊ interiꝰ alba: nō tñ albedine prioris: ⁊ vocaf cucurbita reptiliū. Fesire ꝭm Dio. est cali. ⁊ sic. i tertio: hꝫ nocumenta serpentarie: ⁊ ideo fesire rectificātur sicut luf: vtriusq̧ radix: ⁊ proprie succus eius educit phlegma: ꝓuocat vrinā: ⁊ mūdificat cerebrū ⁊ neruos: ⁊ mēbra anhelitꝰ a superfluitatibꝰ phlegmaticis ⁊ putridis: ⁊ aperit oppilatiōes viscerū ⁊ renū: ⁊ cōfert ꝭm oēm modū administrationis eius: ⁊ ꝯfert epilensie ⁊ vertigini: ⁊ tussi: ⁊ asmati manifeste: ⁊ dolori laterū: ⁊ comedif tallus eiꝰ in primis dū crescit ⁊ ē tenera: sorbitiōes facte ex succo eiꝰ ⁊ frumēto cocto ⁊ melle facit exuberare lac: ⁊ silr sedere in decoctione eius mūdificat matricē: ⁊ facit aborsum: ⁊ etiā suppositū comestū. Radix quoq̧ eius ⁊ succus eius abstergit faciē ⁊ feditatem cutis: ⁊ pannū: ⁊ vestigia que remanserunt post: et proprie cum farina cicerum ⁊ fabarū. Dosis autē radicis alfesire est ab aur. j. vsq̧ ad. ij. Et succi eiꝰ a.ʒ.j. vsq̧ ad. ij. Conseruatur autem eius radix duobus annis ⁊ vltra.

Operationes.

De arthanita.

Dico ꝙ arthanita est panis alkirat: vel panis porcinꝰ: siue pomū terre. Et ab alijs dr̄ panis fauni: ⁊ ab alijs dr̄ ciclamē: ⁊ inuenif ex eo magnum et paruū. Magna autē radix est in modū rape rotūde. Cuius pars exterior est sicut terra nigra: interiꝰ ꝟo alba: ⁊ eleuaf sup radices eiꝰ frōdes ⁊ flores ꝭm semitā violarꝫ subalbidarꝫ sine eleuatione stipitis. i. tyrsi supra radicē parū hꝫ radices subterraneas plures in modū auellane ⁊ cicerū: est calide cōplexionis ⁊ sicce in pricipio tertij. Et incisiuū: subtiliatiuū: ⁊ calefactiuū: resolutiuū: abstersiuū: ⁊ mūdificatiuū: et apcritiuū oppilationum: ⁊ est ex rebꝰ sudorē exuberare faciētibꝰ: et ex maxime mūdificātibꝰ cutim: ⁊ resoluētibꝰ feditatē eius: ⁊ dicit Serapio ꝙ corrigif sicut luf ⁊ alfesira: educit phlegma mucillaginosum sumptū ⁊ suppositū: ⁊ etiā linitū sup sumē: et ilia ⁊ partes adiacentes: ⁊ est medicina experta ad icteritiā tali modo. Accipe succi eius. ʒ. iiij. dissolue cū zuccaro: ⁊ coque vsq̧ ad tertiā partē: ꝓpinef in mane: ⁊ est medicina certa ad icteritiā. Et dicit grecus: succus eius cū hydromelle aut oximelle: ⁊ ꝓprie de quolibet añ. partes equales cocte ꝭm superiorē doctrinā: est nāq̧ medicina experta ad icteritiam citrinā vertens in vaporē fumū ⁊ sudorē materiam eius: ⁊ ꝓpe succus eius cum secaniabin aut mellicrato: sed opꝫ vt sumēs cooperiaf multū: ⁊ sudet sudore vehemēti et citrino: ꝯfert egritudinibus cerebri phlegmaticis: ⁊ ꝓprie si fiat caput purgiū: et ꝯfert ad hemicraneā frigidā. Et emplastrata cōfert colice: ⁊ cōfert sudori: torture: ⁊ paralysi: et mundificat caput

mūdificat caput ⁊ oculos:⁊ ɔfert duritiei splenis ꝑm oēm modū administrationis eius: et cōfert scrophulis ⁊ aliis apostematib⁹: ⁊ valde ꝓuocat menstrua:⁊ maxime aperit orificia emorroidarū: et dr̄ ꝙ si suspēdat in collo mulieris cōcipit:⁊ linit ex ea anus:⁊ ɔfert egressioni ei⁹. Dosis eius ab aur.ij.vsq ad.ʒ.iiij. ⁊ ꝓprie succus ei⁹. Raro cōseruat succus:q: recēs melior est in omni euentu.

¶De aristologia.

Dico ꝙ aristologie tres sunt spēs:scʒ lōga: rotūda:⁊ alia:radix cui⁹ currit ꝑm semitā palmitū vitis ; oēs spēs ei⁹ sunt cali.in ꝑncipio tertij:sicce in scd̄o:videt ꝙ lōga sit calidior:ꝙuis eius terreitas vincat sup terreitatem rotūde:⁊ ē tñ vtraq apitiua oppilationū resolutiua:attractiua:⁊ attrahēs spinas:⁊ fracturas lignoꝝ ifixas carni. Nocet viscerib⁹ i soluēdo:⁊ rectificat vt luf: de decoctiōe ⁊ trituratōe rē plenā sustiet. Educit supfluitates phlegmaticas ⁊ ēt cholericas ꝫ aliqs:⁊ ē ex reb⁹ maxie mūdificātibus pulmonē ⁊ pectus a phlegmate: ⁊ putredinibus:⁊ cōfert iuuamētū manifestū asmati ⁊ tussi ꝑm oēm modū administrationis eius. Et rotunda est ex rebus mundificantibus cerebrū conferēs epilensie:confert etiam stomacho remouens singulta ventosa:⁊ sedat dolores oēs a vētositatibus:⁊ vlceribus:⁊ aufert oppilationes splenis ⁊ vētositates in ipso proprie rotunda:⁊ est medicina rigori febriū. Dosis eius est.a.ʒ.j.vsq ad aur.j. Cōseruatur autē annis tribus ⁊ vltra.

Tres aristologie species.

Posse.

¶De abelmesuch.

Dico ꝙ abelmesuch dicitur ꝓprie granum regū:⁊ est ex eo aliud paruū:alid magnū:⁊ dr̄ ꝙ magnū est cheruā:⁊ est ca.⁊ sic.ɔplexionis in tertio.meret de rectificatiōe sicut been: ꝓuocat vomitum ⁊ solutionem laboriosam: et educit phlegma vehementer:et aliqñ cholerā ⁊ materias a iuncturis:et aquam citrinam. Oleum vtriusq extrahit sicut oleū de amigdalis.dosis eius est a granis.v.vsq ad vij.⁊ alterius a granis.v.vsq ad.xv. Conseruat autem p annum vel duos ad plus.

¶De genestra.

Dico ꝙ mabraamich:alias albrahin ē capistrū arborū:⁊ alio noīe dr̄ genestra:⁊ est arbor mōtana sup cuius stipitē eleuat dēsitas fustiū multe rectitudinis:⁊ dū plicant nō patiūtur fracturas:vñ ligant ex eis arbores:⁊ ꝓducūt flores figure lunaris citrinitatis multe ⁊ ꝓprie ꝑm semitā orobi:semina distincta sicut lētes:⁊ i lingua latina dr̄ genestra seu mirica. Inqt Dio.ꝙ ē calide ⁊ sicce ɔplexiōis in scd̄o. Et semē eius est ca. In flore eius et stipitib⁹ ipi⁹ ē hūiditas supflua cū ꝟtute icisiua:quare multiplicat vomitū:⁊ sunt oēs partes icisiue:subtiliatiue:⁊ ꝓuocatiue:nocet stōacho et cordi. Dicit tñ Philagrius ꝙ cū melle rosa.tollit ei⁹ nocumentum:⁊ silr cum rosis et mastice. Semē aūt ei⁹ propinandū est cū aqua mellis anisi ac semine feniculi ⁊ dauci ⁊ similia auferūt nocumētū ipsius:flos eius paꝝ sustinet de decoctiōe. ¶Semē ꝟo plus:educit phlegma cū fortitudine:⁊ materiasq sunt i iūcturis:⁊ mūdificat renes ab oīb⁹ supfluitatib⁹.:⁊ ꝓuocat vrinā fortiter:⁊ frāgit lapidē in renib⁹ et vesica:⁊ nō pmittit materias figi in eis:nec dēsari in lapidē:⁊ qñ flores eius cōtriti propināt cū melle rosato aut cū ouo sorbili resoluunt scrophulas : oximel ex eis aut semib⁹ eius resoluit apostemata splenis:⁊ si frequētat⁹ fuerit cū eis vomit⁹ cōfert sciatice: ⁊ podagre:⁊ dolori renum. Dosis eius ⁊ ꝓprie florum eius est a.ʒ.ij.vsq ad iiij.flores etiam meliores sunt recentes ⁊ non conseruant. Semen ꝟo conseruatur per duos annos.

Posse.

¶De helleboro.

Dico ꝙ helleborus est barba alfugi:⁊ eius due sunt species:albus et niger. Niger ꝟo incolumior et saluior est albo:imo minatur albus accidentia terroris. Niger ꝟo acquirit reminiscentiam ⁊ incolumitatem:⁊ quod ex eo magis eligitur ꝓprie est cuius sapor est acutus mordicans gustum:⁊ habens colorem sicut asarum:⁊ quod est frangibile inter subtile et grossum:et mediū inter recens ⁊ antiquum:⁊ medium inter ponderosū ⁊ leue:imo plus leue ꝙ ponderosum:⁊ qd̄ est leue carēs asperitate:⁊ melior pars toti⁹ plāte est ei⁹ radix:⁊ melior ps radic sunt fustes ⁊ melior ps ipsorū est cutis eorū. Et meli⁹ tp̄s collectiōis ē ver ⁊ estas. Alb⁹ minoris est acuitatis ⁊ mordicitatis:⁊ ē eius mordicitas asperās subito:⁊ est maioris amaritudis ꝙ niger:in aliis autē ꝓprietates nigri hʒ:sed albus plus de antiquitate ꝙ niger patitur. Niger est cali.⁊ sic.in tertio:⁊ est subtiliatiuus:abstersiuus: corrosiuus additionū carniū q̄ fiūt in vlcerib⁹:⁊ dr̄ ꝙ qñ helleborus niger nascit apud radices arborum sunt fructus illius solutiui. Albus autem ca.est ⁊ siccus in medio tertij:⁊ est silr abstersiuus: mordicatiuus multiplicās vomitū:⁊ faciēs sternutationē cū fortitudine. Albus corpib⁹ oīb⁹ est molestus:imo in eis est sicut venenum prefocans. Nigri aūt virtus vsq ad tpa nostra tolerabilis;licet adhuc sit difficilis. Inqt em̄ Hip. Molest⁹ est helleborus eis quoꝝ corpa sunt sana:ars ꝟo ⁊ sollicitudo in rectificādo ⁊ ꝓpinādo facit eius opationē incolumē. Inqt em̄ fili⁹ Cesaris:fit in terenlabin.i.māna sicut mel:⁊ submergitur i eo tepido ex fusticulis hellebori nigri ptes couenietes circiter horas octo:⁊ extrahunt ab eo:⁊ ꝓpinat alternlabin hñs virtutē hellebori:et cōsimile fit de melle passularū:⁊ qñ submergit in iure gallinaꝝ:vel galloꝝ:⁊ sunt q̄ pforāt radices raphani:⁊ itromittūt fustē hellebori:⁊ postmodū auferūt:⁊ ꝓpināt raphanū habentē ꝟtutē hellebori:daucus aūt ⁊ piper lōgū:anisū:petrosilinū:⁊ calamētū:⁊ hyssop⁹ sicca:⁊ origanum:⁊ hasce bonificant opationē eius:bene aūt cōmiscet cum epithimo:⁊ polipodio:⁊ sale indo:⁊ similibus. Confortant enim sese.

Hippocrates.

¶Confectio pilulaꝝ nobiliū quas scripsit Hali:quaꝝ iuuamētū est vltimū ad egritudines melācholicas ⁊ cācrum ⁊ leprā:⁊ morpheā nigram:⁊ difficilem:quarū hec est pmixtio. ℞. hiere pigre.ʒ.xij.hellebori nigri polipodij añ.ʒ.v. epithimi sticados:diagridij añ.ʒ.vij.agarici lapidis lazuli:salis indi:coloqntide añ.ʒ.iij. Cōficiant pile cū syrupo d epithimo:dosis eaꝝ ē a.ʒ.j.ß.vsq ad aur.ij.⁊ sunt sane rex pte. Expellūt aūt lesionē vtriusq hellebori a corpe aqua mellis ⁊ aq̄ passularū ⁊ aqua ordei:⁊ ius galloꝝ ⁊ gallinarū. Sumere aūt puluerē hellebori non est tutum. Helleborus alb⁹ cui tādus est:qi ē pfocatiu⁹:magis aūt ꝑsumēdū super nigro:ꝫ ambe spēs ɔturbāt nisi rectificent ꝑm artē ⁊ legē:⁊ nō couenit helleborus nisi corporibus robustis:⁊ afosis:et ꝓprie tpe veris. ¶Et datus qñ ⁊ cui conuenit facit reiuuenescere:⁊ facit acquirere incolumitatem:⁊ mores laudabiles ⁊ complexionem bonam. Hec est enī eius proprietas:vt Hippo. dicit. Et ipse quidem mūdificat corpus totum a superfluitatibus corruptis:⁊ educit cum facilitate choleram permixtam grossam:⁊ phlegma:⁊ choleram nigram sine molestia:⁊ mundificat sanguinē:⁊ attrahit a venis superfluitates permixtas sanguini:⁊ est ex rebus solēnibus in mundificando cerebrum:et caput tantū ⁊ instrumēta sensuū:⁊ neruos:ac viscera:⁊ vesicā:ac matricem:⁊ confert iuuamentū manifestū egritudinibus eorū:⁊ cōfert hemicranee manie et melācholie vertigini ⁊ epilēsie ɔfert paralysi ⁊ aq̄ que descēdit ad oculos:⁊ cōfert egritudinibus iuncturarum:⁊ duriciei:⁊ apostematibus eorum ⁊ scrophulis:⁊ ē sic tyriaca:⁊ ē medicina ad leprā ⁊ cancrū: ⁊ spēbus herpetis ⁊ bothor:⁊ cōfert tinnitui auris ⁊ sibilo: ⁊ corroborat auditū. Et cōfert egritudinibus splenis:⁊ febrib⁹ lōgi temporis:⁊ quartane cholerice:⁊ melancholice ⁊ egritudinibus difficilis eradicatiōis:⁊ prouocat vrinā ⁊ mēstrua. Usus aūt eius colorem efficit bonū:⁊ similiter remouet egritudies cutis:sicut ē herpetia:⁊ baras ꝫ oēm modū administratōis:⁊ fricatū cū aceto silr remouet feditatē cutis ⁊ pānū. Alb⁹ ꝟo hellebor⁹ fortiter ac laboriose ⁊ difficulter vomere facit cū accidētib⁹ terroris ⁊ mortꝭ. Et vterq helleborus ɔfert fistulis ⁊ vulneribus fraudulētis. Dosis nigri est a kirat.vj.vsq ad tertiam partē vni⁹.ʒ.vel vsq ad tertias duas. Conseruant autem ambo hellebori annis duob⁹ si ab extrinsecis bñ cōseruent. Et hec de simplicib⁹ solutiuis ꝑm Mes. dicta sufficiant.

Rectificatia.

Opatiões

¶De modo conseruandi omnes succos.

Dico ꝙ succi oēs quos volueris cōseruare ɔseruātur ponēdo parū olei oliuaꝝ electi supra extremitates vasis in quo reponunt. Et durat p annū:⁊ nō vltra:qi in capite anni debent succi de nouo fieri:⁊ antiquiores alterius anni sunt abiiciēdi:sed succus liquiritie cōdēsatur:et ideo nō oportet ponere oleū supra ipsum:⁊ succi oēs melius cōseruant in vasis vitreis vel vitreatis.

¶De butyro.

Dico ꝙ butyrū melius ē vaccinū: et dꝫ esse sine sale: ⁊ conseruatur ꝑ mediū annū: vel vsqꝫ ad annū ad pl'. Silr̄ adeps galline debet esse recens ⁊ nō antiquatus: amittit eñ cōplexionē ⁊ virtutē: ⁊ efficit rācidū: ⁊ amittit tēperamētū: sed si liq̄ fiat melꝰ ꝯseruat. Et adipes anatis ⁊ anseris quāto antiq̄ores tāto meliores. Et adeps porcinꝰ melius ꝯseruat liq̄factus: ⁊ adeps renū caprarū silr̄. Sed nota mirabile ꝫ aliq̄s: ꝙ oēs pinguedines aialiū si aspergant cū zuccaro puluerizato lōgo tpe ꝯseruāt. Dico ꝙ cito putrefiūt nisi ꝑistent cū zuccaro: ⁊ simul ī vase vitreo reseruent.

Mirabile ad ꝯseruādū pinguegines animalium lōgo tēpore.

De aqua marina.

Dico ꝙ aqua marina ante quartum diem putrescit ⁊ fetet: sed si parū aque vite cum ea misceatur conseruatur per mēsem: q: aqua vite est bona conseruatrix: quia resistit contra omnem putrefactionem.

De melle.

Nota ꝙ mel habet naturam conseruandi omnia in se posita magis q̄ꝫ zuccarū: ⁊ magis q̄ꝫ alia res quecūqꝫ mundi: ⁊ ideo confectiones ⁊ electuaria de melle lōgiori tempore durant q̄ꝫ de zuccaro.

De fructibus.

Amplꝰ dico ꝙ fructꝰ crudi in melle sepulti: vt citonia persica ⁊ pira in capite anni repertunt adeo pulchra ⁊ illesa: ⁊ quasi recentia: ac si tunc ab arbore colligerentur.

Sequit alia doctrina ꝫm Mesue.

Ut igitur ordinate procedam in hac materia conseruationis medicinarum compositarum: incipiā primo a medicinis contentis in. ij. lib. Damasce. nomine grabadin: idest compēdium secretorum: ⁊ est aggregatio Antidotarij in quo facit duodecim distinctiones: vt infra patebit.

In pria dist. tractat de electuarijs aromaticis. Quoꝝ q̄dā sunt dulcia: ⁊ q̄dā amara: ⁊ vtraqꝫ solēnia: ⁊ hꝫ duos tractatus: q: in primo determinat de electuarijs dulcibꝰ.

Pro quo sciēdū ē ꝙ illa electuaria dulcia pñt ꝯseruari ꝑ annū integrū: ⁊ vltra: pter electuariū quo vtunt reges ⁊ prelati qd̄ non pōt diu seruari: q: rancescit: sed solū ꝑ. xv. dies conseruatur: vel per mensem ad plus.

In secunda pte eiusdem prime distin. tractat de antidotis amaris: ⁊ sunt. xviij. vel. xix. confectiōes amare: ⁊ icipit a tyriaca diatesseron: q̄ confectiones possunt cōseruari vsqꝫ ad duos annos.

In scd̄a disti. tractat de medicinis opiatis: ⁊ ponit sex medicinas opiatas: ⁊ incipit a cōfectiōe Filonij ⁊c. ⁊ pñt pdicte medicie opiate ꝯseruari vsqꝫ sex annos. De tyriaca magna q̄ est medicina opiata quā ꝯposuit Andromachꝰ: si querat quāto tpe cōseruat. Dico ꝙ ꝫm intentionē Auicen. i. v. libro sui canonis idest in antidotario suo. tyriaca ipsa facta canonice ⁊ ꝫm artē ꝯseruat vsqꝫ ad. xxx. annos: ⁊ etiā vsqꝫ ad. xl. De mitridato idē dicēdū est: q: ꝯseruatur vsqꝫ ad. xl. annos.

In tertia ꝟo distin. tractat Damascenus de medicinis solutiuis. Quarū q̄dā sunt aloetice: q̄dā coloquintidate: ⁊ quedā turbithate: q̄dā scamoneate: ⁊ alie sub alijs nominatiōibꝰ: ⁊ incipit a hieris: ⁊ prio a hierapigra: ⁊ sunt. xxiiij. solutiua. Uñ dico ꝙ cōseruatur a primo anno vsqꝫ ad duos: licet omnes hiere possint ꝯseruari a sex mēsibꝰ vsqꝫ ad q̄tuor annos: ⁊ pcipue hierapigra Ga. ⁊ hiera Archigenis ⁊ hieralogodion.

In quarta distinctione tractat de ꝯditis plus de fructibus q̄ꝫ radicibus: ⁊ etiā de floribꝰ: vt sunt rose: viol. flores boraginis ⁊ buglosse.

Unde notandum ꝙ ꝯdita ⁊ cōserue de floribus vsqꝫ ad annum ꝯseruantur ⁊ nō vltra. Condita ꝟo de fructibꝰ et radicibus vsqꝫ ad annos duos cōseruant. Nota vlteriꝰ ꝙ cōserua rosata cum melle facta tam conseruatur q̄ꝫ conserua rosata de zuccaro.

In. v. dist. tractat de spēbꝰ lohoc: ⁊ sunt q̄dā lohoc delectabilia: ⁊ q̄dā horribilia: ⁊ mali saporis: ⁊ ꝯseruāt vsqꝫ ad duos annos: lꝫ ego credā ꝙ illa que sunt horribilia ⁊ mali saporis longiori tempore conseruentur.

In. vj. di. tractat de iulep syrupis ⁊ rob. Uñ ī ista notādū ē ꝙ de iulep debemꝰ distīguere: q: aut ē iulep lōgū aq̄sum: pauce cocture: ⁊ talē iulep paucis diebus ꝯseruat: ⁊ pcipue tpe estatis: aut ē iulep bone cocture: ⁊ tale cōseruat ꝑ ānū. Silr̄ distīgue de syrupis: q: aut sunt de zuccaro: vl' de melle. Si de melle: ꝯseruant ꝑ duos annos. Si de zuccaro: vix cōseruant ꝑ ānū: nisi fuerit optime cocture: ⁊ bene restricti. Et si q̄rat q̄uo clarificabunt syrupi et iulep sine albumine ouoꝝ: ita ꝙ sint clarissimi ⁊ aurei coloris. Dico ꝙ dū coq̄t iulep vel syrupus si ponat intus in vase. ℥. j. ß. succi granatoꝝ acetosoꝝ in fine decoctiōis mirabil'r clarificat: ⁊ idē facit parū vini boni electi: qñ vinum granatoꝝ non haberet. Rob etiā per annū cōseruant: ⁊ etiam vsqꝫ ad duos ꝫ aliquos. Miua citonioꝝ simplex cōseruat vsqꝫ ad annū: ⁊ forte vsqꝫ ad duos. Sꝫ miua aromatica vsqꝫ ad tres optime cōseruat propter aromata: ⁊ precipue si fuerit bone cocture.

In. vij. dist. tractat ꝺ ꝯditiōibꝰ ⁊ de mō faciēdi aquā fructuū: ⁊ de mō īfusiōis aq̄ casei. Uñ notādū ē ꝙ decoctiones oēs ꝑ tres vl'. iiij. dies ꝯseruant: ⁊ silr̄ aq̄ fructuū ⁊ maxime in estate. Et inter oēs infusio facta in aq̄ casei minus ꝯseruat: q: vix ꝑ vnū aut per duos dies cōseruat: ⁊ ponit tredecim modos infusionum.

In. viij. di. tractat de trociscis: ⁊ incipit a ꝯfectiōe algallie musca. ⁊ ponit. xxx. spēs trociscoꝝ: ⁊ ꝯseruant vsqꝫ ad. vj. mēses. Sꝫ trocisci stelle vsqꝫ ad. ij. an. conseruantur.

In. ix. di. tractat ꝺ suffuf. ⁊ puluerībꝰ: ⁊ pōit ex eis septē spēs q̄ ꝯseruant cū ꝟtute sua vsqꝫ ad duos mēses: lꝫ ꝫm opinionē aliquoꝝ possint ꝯseruari vsqꝫ ad sex mēses. Sꝫ ego nō adhereo huic opiniōi: q: in spacio sex mēsiū ꝟtutes puluerū resoluunt ⁊ efficiuntur debiles: quare ⁊c.

In. x. dis. tractat de pil'is: ⁊ pōit. xlv. spēs pil'arū: ⁊ incipit a pil'is alefanginis. Uñ notādū ꝙ pil'e oēs ꝯseruant cū bona eaꝝ ꝟtute ⁊ opatiōe vsqꝫ ad sex mēses: ⁊ dñt teneri in magdaleōibꝰ ⁊ nō in puluere: q: nō ꝯseruant: immo nullā aut remissaꝫ faciūt opatione. Et nō dñt ꝯseruari ī loco excessiue calido: nec ꝓpe ignē: neqꝫ ad solē: q: in excessiuā duricié ⁊ lapideitatē ꝯuerterent. Et tūc nullo mō dñt medici eas exhibere: q: si darēt eas torquerēt corpus: ⁊ nullā penitus opationē efficerēt. Nota vlteriꝰ ꝙ pil'e alefangie nō possunt ꝯfici nisi semel in anno: scꝫ ī diebꝰ estatis de mēse iunij vel iulij: ⁊ sic ista tm̄ species pilularum per annum conseruatur.

In. xj. dist. tractat de vnguētis: ⁊ ēpl'is: ⁊ cerotis: ⁊ incipit hyssopi cerotū: ⁊ ponit. lxij. spēs oibus ꝯputatis: ⁊ cōseruantur vt plurimum vsqꝫ ad annum.

In. xij. dist. tractat de oleis: in qua distinctiōe pōit. lxvj. species oleorum. Unde si queratur de oleis quāto tempore conseruātur. Dico ꝙ distinguēdū est de oleis: quia aut sunt frigida: aut tēperata: vel calida in prio: aut sunt calida in scd̄o: vel tertio: vl' quarto gradu. De oleis itaqꝫ frigidis: velut est oleū rosatū: ⁊ precipue factū ex oleo onfacino: ⁊ rosis incōpletis: ⁊ similiter oleū violatum: ⁊ oleū rosatū factum ex oleo oliuarum maturaꝝ ⁊ rosis cōpletis: et oleū de mādragora: ⁊ oleū de papauere: ⁊ oleū de myrto: ⁊ oleū citonioꝝ: et cōsimilia durāt ꝑ annū: ⁊ quolibet anno renouantur: q: transacto anno rancescunt ⁊ efficiunt non habentia virtutem facientem ad intentionē medici. Olea ꝟo temperata vt oleū amigdalaꝝ: ⁊ oleū de sisamo nō cōseruātur nisi per mensem: quia subito rancescūt. Olea vero calida in primo: vt oleum camomillinum: oleum de keyri: et oleū liliorū alboꝝ cōseruantur per annū et nō vltra. Alia ꝟo calida vt oleū de aneto: de spica: oleū de yreos: oleum de croco: ⁊ de pyretro: oleum de piperibꝰ: oleū de castore. oleū de euforbio. Et reliqua talia per duos aut ꝑ tres annos ꝯseruantur: ⁊ ꝫm aliquos quanto antiq̄ora tāto meliora. Et hec de ꝯseruatione medicinarū cōpositaꝝ ꝫm distinctiones Mesue dicta sufficiāt. Nota tñ ꝙ q̄libet exptus aromatariꝰ debet scribere sup vasa electuariorū opiatoꝝ: ⁊ etiā sup vasa medicinarū solutiuaꝝ tp̄s in q̄ ꝯposita fuerint ab eo: vt medicꝰ sciat ab eo etatē illoꝝ ī vetustate ⁊ recentia ⁊ pcipue in medicinis opiatis ꝓpter periculum exhibitionis earum.

Olea frigida ꝑ annū durātia.

Aromatariorū officium.

Alia doctrina ꝫm Serapionem.

Circa pdictā materiā ego describā aliq̄: et nō oia ꝫ Serapio. in antidota. breuiarij sui cap. xxxiiij. ꝺ medicinis ꝯpositis: quātū remaneat opatio eaꝝ. Et prio de tyriaca: dicit ꝙ remanet ex sex mensibus vsqꝫ ad triginta annos.

Tyriaca Esdre

¶ Tyriaca Esdre conseruatur vsq ad annos duos.
¶ Tyriaca regis et hedrumeron: et de squilla vsq ad duos annos conseruatur.
¶ Sagenna et filonium cõseruãtur vsq ad annos. iij. Et Sal. de medicina filonij dicit q quãdoq datur post duos annos: aut. iij. aut. iiij. vsq ad. x. annos: et post illud non valet: qr minuit odor eius: et fit insipidũ: et debilitat op' eius.
¶ Diacurcuma vsq ad annum cõseruatur: vel vsq ad annum cum dimidio ad plus.
¶ Emorusia conseruatur vsq ad duos annos.
¶ Confectio de musco vsq ad annum vnum.
¶ Medicamen diahirundinis conseruat a sex mẽsib' vsq ad tres annos. Et similiter reliquẽ cõfectiões que prouocant vrinam conseruantur vsq ad tres annos.
¶ Diamarte vsq ad duos annos.
¶ Sanguis hirci exiccatus: vel alius sanguis exiccatus conseruatur a duobus mensibus vsq ad tres annos.
¶ Athanasia a sex mẽsibus vsq ad septem annos.
¶ Due dscriptiões theodorici: et hieralogo. et hiera archigenis: et hiera Gal. pseruãt a sex mẽsib' vsq ad. iiij. ãnos.
¶ Suffuf. i. pulueres: pseruantur a duobus mẽsib': et tũc operatio eorum est fortis vsq ad sex meses: et tũc est eorũ operatio debilis.
¶ Trocisci reliqui sunt ad febres: et die suo faciũt opationem fortem vsq ad sex menses.
¶ Olea alia operant donec rancida fiãt: cũ ergo incipiũt rancida fieri non conueniunt ad aliquid.
¶ Oleũ pro balsami quãto plus antiquius: tãto melI': et fit eius operatio fortior.
¶ Emplastra et vnguẽta oĩa pseruãt a die suo vsq ad ãnũ.
¶ Syrupi oẽs pseruãt ex hora sua vsq ad duos ãnos. Et Gal. quidẽ dicit q remãsit apud eũ rob citoniorũ septẽ annis preter q̃ mutaret virt': et color ei': neq gustus ipsi'. Et hec de conseruatione medicinarũ copositarũ secũdũ sententiam Sera. vbi supra dicta sufficiant.
¶ Sequit alia doctrina fm Nicolaum.

Consequẽter intẽdo ponere itẽtionẽ Nicolai in pseruãdo qdã medicamia: et electuaria sua atq pfectiões quas in suo antidotario paruo descripsit pcedẽdo fm ordinẽ alphabeti quãto tpe pseruari valeãt ab aromatarijs. Et primo dicã de aurea alexãdrina. ¶ Aurea igit alexãdrina cõseruari põt in sua efficacia et virtute annis quinq.
¶ Adrianum annis septem.
¶ Athanasia annis tribus.
¶ Blancha conseruatur annis duobus.
¶ Benedicta annis tribus.
¶ Diamargariton annis duobus vel tribus.
¶ Diaprassium annis duobus.
¶ Diazinziber per annum vnum.
¶ Diacitoniten per annum vnum.
¶ Diaciminum annis duobus.
¶ Diacalamentum per annum vnum.
¶ Diarodon per annum vnum.
¶ Diasatirion per annum vnum.
¶ Diairis per annum vnum.
¶ Diaolibanum per annos tres.
¶ Diacostum per annum vnum.
¶ Diasene per annos duos.
¶ Diadragagantum per annum vnum.
¶ Diacodion per annos tres.
¶ Esdra per septem annos melior iudicatur.
¶ Electuarium pliris arcoticon per annos duos.
¶ Electuarium frigidum per annos quinq.
¶ Electuarium ducis per annos tres.
¶ Electuarium de succo rosarum per annos duos.
¶ Emplastrũ ceroneũ conseruatur per quinq annos.
¶ Filo antropos conseruatur per annos tres.
¶ Justinũ conseruatur per annos duos.
¶ Mitridatum conseruatur per annos decem.
¶ Musa enea per annos septem.
¶ Opopira conseruatur per annos sex.
¶ Oxi laxatiuum per annos quinq.
¶ Oximel per annos duos.
¶ Potio sancti pauli conseruatur per annos duos.
¶ Paulinum conseruatur per annos tres.
¶ Pigra per annos duos.
¶ Pilule auree per annum vnum.
¶ Pilule de quinq generibus myrobalanorum per annum vnũ.
¶ Pilule de castoreo per annos duos.
¶ Pilule vero cetere non conseruantur vltra sex menses.
¶ Rosata nouella conseruari potest per annum vnum.
¶ Rubea trociscata per annos quinq.
¶ Rodomel per annos tres.
¶ Stomatichon conseruantur per annum vnum.
¶ Tyriaca magna per annos triginta.
¶ Trifera magna per annos tres.
¶ Trifera saracenica per annum vnum.
¶ Triasandali per annum vnum.
¶ Theodoricon per annos duos.
¶ Vomitus patriarche per annos duos.
¶ Unguentum aureum per annos tres.
¶ Unguentum altee per annos tres.
¶ Unguentum arogon per annum vnum.
¶ Unguentum marciaton per annos tres.
¶ Unguentum agrippe per annos tres.
¶ Hieralogodion conseruatur per annos duos.
¶ Hiera pigra per annos duos.
¶ Hiera Ruffini per annum vnum.
¶ Hiera abbatis fm Nicolaum per annos duos.
¶ Nota q sp vt etiã supra dixi: qlibet perit' et fidelis aromatarius in vasis suis debet facere suprascriptionẽ anni: mẽsis: ac diei: in q̃ conficit syrupos: pilulas: cõfectiões: electuaria: et pcipue opiata q̃ nõ sunt añ sextũ mẽsem vl' añ annũ exhibẽda: et sciat medic' tps precise in quo facte fuerint ipse medicine: vt cõgrue cum bona cõsciẽtia ac et sine piculo sciat eas exhibere cũ fuerit opportunũ. Et hec de seruatione medicinarũ cõpositarũ Nicolai dicta sufficiãt. Documentũ ad aromatarios.
¶ Alia doctrina.

Et repositio rerũ humidarũ sicut sunt succi et gũme liqde: pfectiões: et electuaria liqda: et similia opz eẽ i vasis grossis de vitro: vl' terra vitreata: vel de argẽto vel cornu: et silib'. Sz medicine molles q̃ sunt conuenientes medicinis oculi debẽt repõi in vasis eneis. Sed vnguẽta in qb' ingreditur pix alchitrã et acetũ: opz q reponas i vasis: et pinguedines: et cerebella. Et oẽ pingue opz reponi i vasis factis ex stanno: et oẽ qd ex pulueribus sicut puluis hierepigre, opz reponi i vase terreo stricti orificij: et oppilat os ei' cũ cera: ne resoluat et minuat virt' earũ. Et opz q reponatur rob siue sint vuarũ: siue sint citonioz: siue malorũ: aut myrti: et similiũ i vase terreo nouo: qr terra trahit ad se hũiditatẽ q̃ est in eis: et magis pseruant a destructiõe. Et olea debẽt reponi in vasis vitreis: et os vasorum debet restringi: ne destruantur et fereãt. Et opz oẽs species aromaticas ad aromatizãdũ i vasis aureis vl' argẽteis deauratis: aut in vasis de pcellionib': aut ex vitro. Et omne acetosũ qd debet seruari oportet reponi in vase linito cera vl' pice. Et oportet reponi in vase vitreo omne vinũ: qd hz substãtiã q̃ est signũ sup durabilitatẽ ei': et sup exhibitionẽ sue corruptiõis. Et omne vinũ cuius substãtia est inẽqlis signũ est super corruptionẽ eius facilẽ: et q nõ diu possit seruari in vase terreo: vt terra exiccet humiditatẽ ei' supfluã que est causa sue corruptiõis. Tyriaca pro melius pseruatur in vase aureo vel plumbeo: aut stanneo. Et sic est finis hui' sexte particule ad laudem Dei omnipotentis. Amen. Tyriace locus conueniens.
¶ Septima et vltima particula de omnibus rebus necessarijs in qualibet aromataria.

Ultimo pro cõplemẽto huius vtilissimi tractatus volo ponere compendiosũ tractatũ siue capitulũ de rebus necessarijs in qualibet aromataria: vel apotheca debito mõ ordinãda: et sigillati fm diuersos doctores. Et dicã de herbis viualibus: florib': et radicib': aquis distillatis: fructib' succis: liquoribus: oleis: medicinis cõpositis: vt pilulis: et electuarijs: et alijs cõfectionib'. In primis igit vt supradixi dz quilibet aromatarius locũ aptũ eligere in quo faciat apothecã aptissimam ad res medicinales conseruandas: ita q sit a ventis: et sole: ac hymbrib' defensa: et q nõ sit hũida: nec fumosa aut puluerulenta: qr omnia pdicta habẽt tam simplices q̃ compositas corrumpere.
¶ De seminibus.

De seminibus

¶ Incipiam⁹ ergo de seminibus necessarijs et vsualibus: ꝛ sunt ista.
Semen iusquiami.
Cardamomi.
Sileris montani.
Sinapis.
Peonie.
Amomi.
Dauci.
Carui.
Ameos.
Leuistici.
Petroselini.
Feniculi.
Ani si.
Cimini.
Sparagi.
Apij.
Rute.
Milij solis.
Lini.
Fenugreci.
Altee.
Berberis.
Papaueris albi.
Papaueris nigri.
Semina.iiij.maiora scilicet frigida.
Melonis.
Cucumeris.
Citrulli.
Cucurbite.
Semina.iiij.minora frigida scilicet.
Portulace.
Scariole.
Lactuce.
Endiuie.
Acetose .
Staphisagrie.
Urtice.
Psilij.
Rape siluestris.
Genestre.
Semen sanctum . i . alexandrinum pro vermib⁹ puerorum.
Semen rosarum que anthera dicitur.
Caulis.
Nasturcij.
Coriandri
Cataputie maioris: et dicitur herua vel granum regum.
Lupini.
Nigelle.
Basiliconis.
Milij.
Ordei.
Frumenti.i.tritici.
¶ De fructibus.
Fructus carpobalsami.
Gariofilus.
Nux muscata.
Nux inda.
Nux methel.
Anacardi.
Bacca lauri.
Melanopiper idest nigrum piper.
Macropiper: id est piper longum.
Leucopiper : id est piper album.
Casiafistula.
Tamarindi.
Coloquintida.
Pinee.
Amigdale.
Auellane.
Dactyli.
Passule corinthie.
Carica id est ficus.
Myrobolani omnes.
Pruna damascena.
Sumach.
Myrtilli.
Cubebe.
Oliua. Junipera.
Sebesten.
Melones palestini.
Citonia.
Jujube.
Sorbe.
Pira.
Poma aromatica.
Fructus: scilicet citrum ꝛ similia.
Alchechengi.
¶ De floribus.
Rose.
Uiole.
Agni casti.
Anthos.
Balaustie.
Epithimi.
Nenufaris.
Boraginis.
Buglosse.
Cheiri.
Cassibarbassi.
Sambuci.
Basiliconis.
Melliloti.
Camomille.
¶ De folijs.
Folia scilicet borago.
Buglossa.
Endiuia.
Cicorea.
Scolopendria.
Tamariscus.
Asarum.
Lupullus.
Fumus terre.
Thymum.
Sene ꝛ eius follicula.
Cuscute.
Absinthium.
Menta.
Calamentum.
Pulegium.
Origanum.
Mentastrum.
Serpillum.
Maiorana.
Saluia.
Rosmarinum.
Ruta.
Abrotanum.
Centonicon.
Spica triplex.
Saxifragia.
Camedreos.
Camepitheos.
Arthanita.
Myrtus.
Graminea.
Trifolium.
Squinantum.
Laureola.
Laurus.
Esula.
Tithymallus.
Pes coruinus.
Pes columbinus.
Corrigiola.
Sauina.
Millefolium.
Baccare.
Cime rubi.
Cardo.
Bardana.i.lapa.
Fu.i.valeriana.
Luf. id est serpentaria vel dragontea.
Cartami marini.
Saldana siue sandalena.
Consolida triplex.
Plantago.
Nenufar.
Philipendula.
Primulaueris.
Matersilua.
Aquilegia.
Betonica.
Piperea.
Lingua ceruina id est scolopendria.
Uermicularis.
Semperuiua.
Cimbalaria.
Epatica.
Centrum galli.
Cauda equina.
Eupatorium.
Solatrum fluuiale.
Solatrum minus.
Prassium.
Hyssopus.
Arthemisia.
Matricaria.
Uinea id est herba valde minuta in tectis domorum.
Cassus barbassus.
Ruta capraria.
Ruta siluestris.
Berbena.
Chelidonia.
Feniculus.
Camomilla.
Mellilotum.
Centaurea.
Portulaca.
Linaria.
Angelica.
Pimpinella.
Parietaria.
Uirga pastoris.
Sticados.
Scabiosa.
Serpillum.
Polium.
Cucumer asininus.
Capillus veneris.
Lapatium acutum.
Agrimonia.
Hypericon id est perforata cum radicibus.
Alchechengi.
Caulis.
Uiole.
Blete.
Mercurialis.
Altea.
Malua.
Urtica.
Ozimum .i. gariofilatum.
Raphanus.
Uerucaria.
Folia scꝫ gariofilate.
Pentafilon: idest herba quinqꝫ foliorum.
Colarea.
Polipodium.
Filex.
Salicis arboris.
Grassula.
¶ De lignis.
Lignum aloes.i.xiloaloes.
Xilobalsamuꝫ id est lignum balsami.
Sandali trium generum. s. albi: rubei: ꝛ citrini.
Tamarisci.
¶ De corticibus.
Cortex cinamomi.
Casialignea.
Mandragora.
Citri.
Granatorum.
Raphani.
Sambuci.
Radicum scꝫ capparorum.
Thuris.
¶ De radicibus.
Radix reubarbari.
Reupontici.
Rubee tinctorum.
Zeodarie.
Zinziberis.
Costi.
Brionie.
Been albi ꝛ rubei.
Calami aromatici.
Meu.
Diptami.
Tormentille.
Fu.id est valeriane.
¶ De liquoribus ꝛ succis cōdensatis.
Manna licet sit ros de celo cadens.
Opium.
Hypoquistidos.
Acatia.
Aloes.
Laudanum.
Scamonea que secūdū aliquos est succus volubilis maioris: ꝛ secundū alios est succus cuiusdam speciei tithymalli.
Succus liquiritie.
Sanguis draconis.
Camphora.
Cera.
¶ De succis ꝛ liquoribus liquidis.
Succus blete.
Uiolarum.
Balsamus.
Oleum.
Uinum.
Mel
Succus granatorum.
Citoniorum.
Succus rosarum.
Acetum.
Succus feniculi.
Agresta.
Absinthium.

Solatrum.
Semperuiue.
Cucurbite.
Cucumeris.
Angurie.
Squille.
Lac thytimalli.
Succus mente.
Succus corticum mediano rum sambuci.
Succus ebuli.
Succus ireos.
Elacterium.
Lac ezule et omnium lacticiniorum.
Succus chelidonie.
Succus rute et similium herbarum usualium.
¶ De gummis.
Myrrhe.
Thus.
Euforbium.
Galbanum.
Serapinum.
Oppoponacum.
Bdellium.
Armoniacum.
Sarcocolla.
Storax.
Pix vtraque.
Sandaraca.i.vernix.
Mastix.
Gummi arabicum.
Dragagantum.
Charabe.
Gummi cedri: id est gummi elemi.
Gummi hedere.
Gummi abietis.
Resina.i.gummi pini.
Terebenthina.
Potes id addere glutẽ: idest colam piscium.
Gummi feniculi.
Gummi rute.
¶ De ossibus.
Os dactylorum.
Os cornu cerui.
De alijs ꝓ ossibus quibus vtimur dicetur immediate in sequẽti rubrica: scilz de superfluitatibꝰ animalium.
¶ De superfluitatibus animalium.
Caro leonis.
Epar & intestinum lupi.
Pulmo vulpis.
Pellicula interior stomachi gallinarum.
Splen pulli.
Equi.
Coagulum leporis: et est melius omnibus alijs.
Coagulum hedi.
Capreoli.
Vituli.
Axungia porcina.
Gallinacea.
Axungia anserina.
Anatina.
Equina.
Asinina.
Ursina.
Cassionina.
Hircina.
Vulpina.
Gattina.
Vulterina.
Humana.
Siluꝫ sepum capre vel hirci.
Medulla cruris ossiũ vituli.
Cerui.
Vacce.
Asini.
Os de corde cerui.
Cornu cerui. Fel tauri.
Fel hircinum.
Fel capre.
Fel leporis.
Fel testudinis.
Fel accipitris.
Fel aquile.
Serum lactis.
Lac quodcunque.
Butyrum.
Mel.
Cera.
Sanguis colũbi.
Sanguis hirci.
Os sepie.
Muscus.
Sericuꝫ combustũ & crudũ.
Stercus columbinum.
Stellionis.
Humanum.
Stercus galli.
Ebur.i.auolium.
Spodium.
Margarite.i.perle que ꝺm aliquos reperiunt in gar cio & auriculis pisciũ: vel i conchilijs.
Castoreuꝫ & sunt testiculi illius aialis nominati suo nomine castor.
¶ De metallis.
Aurum.
Argentum.
Calcucecumenon.
Plumbum vstum.
Battitura eris.
Marchasita.
Cerusa.
Lytargirium.
Minium.
Argentum viuum.
Argentum sublimatum.
¶ De lapidibus.
Margarite.i.perle.
Coralli vtriꝗ.
Lapis lazuli.
Lapis armenus.
Lapis emathitis.
Lapis iudaicus.
Lapis lincis.
Crystallus.
Magnes.
Antimonium.
Cinabrium.
Marmor.
¶ De fragmentis et gũmis preciosis.
Sapphyri.
Granate.
Hiacynthi.
Smaragdi.
Rubini et aliorum vt sardinus & balasti.
¶ De quibusdaꝫ speciebus terre cõdẽsate, que sic nascuntur.
Aspaltum.
Sulphur.
Chimolea.
Alumen rochinum.
Alumen iameni.
Terra sigillata.
Vitriolum.
Flos eris.
Auripigmentum.
Lutum armenum.i.boluꝫ armenum.
Arsenicum.
Sal cõmune.i.sal panis vel sal masse.
Sal gẽma.
Sal indum.
Sal armoniacum.
Sal nitrum.
Sal alkali.
¶ De electuarijs vsitatis ꝺꝫ Mesue.
Electuarium de gemmis.
Diamusci dulcis.
Diagalanga.
Aromaticum rosatuꝫ descriptione gabrielis.
Aromaticum gariofilatuꝫ.
Dianisum.
Diambra.
Diacinamomum.
Diatriõpipereon.
Electuarium regum.
Diasorbon.
Trifera saracenica magna.
Trifera ferrata ex arte fenonis.
Diacurcuma magna.
Confectio anacardina.
Electuarium diacori.
Electuariũ humaĩ ꝓ oculis.
Filonium persicũ ꝺm Mesue. cap. de sputo sanguinis a pectore.
Filoniũ romanum ꝺm Gale.
Hierapigra Gal.
Hiera diacoloquintidos.
Electuarium induꝫ maius.
Electuarium de dactylis.
Electuarium de psilio.
Electuarium elescoph.
Electuarium hamech.
¶ Secundum Nicolaum.
Aurea alexandrina.
Athanasia.
Antidotum emagogon.
Benedicta.
Diamargariton.
Diamoron.
Diasatirion.
Diaprunis.
Diarodon abbatis.
Diapenidion.
Diaciminum.
Diairis.
Diacalamentum.
Diascene.
Diacitoniten.
Diacatolicon.
Pliris arcoticon.
Electuarium de succo rosa.
Iustinum.
Litontripon.
Mitridatum.
Micleta.
Rosata nouella.
Requies magna.
Trifera magna cum opio.
Triasandali.
Hieralogodion.
Hierapigra Nicolai.
¶ Secundum Rasim.
Letificans almansoris.
Electuariuꝫ de baccis lauri Rasis.
Tyriaca magna Gale.
Tyriaca andromachi.N.
Mitridatum Nicolai.
¶ De conditis Mesue.
Chebuli conditi.
Emblici conditi.
Zinziber conditum.
Acori conditi.
Citra condita.
Secacul conditum.
Zuccarum rosatum.
Zuccarum violatum.
Zuccarum boraginatum.
Zuccarum buglossatum.
Zuccarum nenufarinum. fit sicut zuccarum violatum.
Mel rosatum colatum & nõ colatum.
Mel violatum.
¶ De speciebus Lohoc ꝺm Mesue.
Lohoc de pino.
Lohoc de papauere: & est dia papauer diacecur.i.dia codion purum.
Lohoc de squilla.
Lohoc sanum & expertum.
Lohoc bonum.
Lohoc de pulmone vulpis.
¶ Secundum Mesue.
Iuleb rosatum.
Iuleb violatum.
Et nota ꝙ semper iuleb fiũt ex aqua distillata & zucca ro: & etiaꝫ possunt fieri ex infusionibus.
¶ Mesue.
Syrupus de pomis.
Syrupus de acetositate citri.
Syrupus de granis myrti.
Syrupus de papauere.
Syrupus de bizantijs.
Syrupus acetosus simplex.
Syrupus acetosus compositus.
Syrupus violatus.
Syrupus de iuiubis.
Oximel simplex.
Oximel compositum.
Oximel squilliticum.
Syrupus acetosus diarodon.
Syrupus de menta.
Syrupus de absinthio.
Syrupus de fumo terre maior.
Syrupus de liquiritia.
Syrupus de hyssopo.
Syrupus de prassio.
Syrupus de calamento.
Syrupus de thimo.
Syrupus de eupatorio.
Syrupus de sticados.

De seminibus necessarijs ⁊ vsualibus.

Miua citoniorum simplex.
Miua citoniorum aromatica.
Acetum squilliticum.
Syrupus sabor.
Syrupus pro melancholicis.
Syrupus de quinqꝫ radicibus.
¶ Secundum Nicolaum.
Syrupus rosatus.
Syrupus nenufarinus.
Oxizaccara.
Syrupus contra omnem solutionem ventris.
¶ Magistralia.
Syrupus de endiuia.
Syrupus martinus.
Syrupus de arthemisia.
Syrupus mirachinus ẜm Guillerminam in sua practica capitulo de melancholia.
¶ De rob ẜm Mesue.
Rob de ribes.
Rob de agresta.
Rob de prunis idest acatia.
Rob de liquiritia idest succus liquiritie ẜm Seruitorem.
¶ De aquis vsitatis.
Aqua rosata.
Aqua violata.
Aqua endiuie.
Aqua cicoree.
Aqua absinthij.
Aqua mente.
Aqua lupulorum.
Aqua acetose.
Aqua scabiose.
Aqua capillorum veneris.
Aqua boraginis.
Aqua buglosse.
Aqua plantaginis.
Aqua virge pastoris.
Aqua lactuce.
Aqua betonice.
Aqua feniculi.
Aqua sparagorum.
Aqua berbene.
Aqua rute.
Aqua graminis.
Aqua cuscute.
Aqua melisse.
Aqua altee.
Aqua rorismarini.
Aqua chelidonie.
Aqua eufragie.
Aqua vitis que cadit ex vite.
Aqua cretanorum.
Aqua florum genestre.
Aqua sauine.
Aqua mellifolij.
Aqua abrotani.
Aqua centonici.
Aqua apij.
Aqua acori.
Aqua solatri.
Aqua epatice.
Aqua cucurbite.
Aqua angurie.
Aqua cucumeris.
Aqua foliorum hedere.
Aqua corticum fabarum viridium: ⁊ ipsarum fabarū proprie.
Aqua vite que alio nomine dicitur aqua ardens: ⁊ fit de vino: ⁊ est mirabilis ad multa ꝓ salute hominū: ⁊ precipue quando de ea fit quinta essentia. et nota ꝙ decoctiões etiā possunt fieri ex herbis predictis: et precipue quando nō habemus tempus ad aptitudinem distillandi.
¶ De pilulis vsitatis secūdū Mesue.
Pilule alefangine.
Pilule aggregatiue ex inuētione nostra.
Pilule de eupatorio.
Pilule de reubarbaro.
Pilule inde.
Pilule de sarcocolla.
Pilule fetide.
Pilule de serapino.
Pilule de euforbio.
Pilule de mezereon.
Pilule lucis maiores.
Pilule stomatiche.
Pilule de agarico.
Pilule de diarodon.
Pilule turbitate.
Pilule de lapide lazuli.
Pilule de bdellio maiores.
Pilule de coloquintida.
Pilule de oppoponaco.
Pilule de hermoda. maiores.
Pilule de cinoglossa.
Pilule bichichie.
¶ Secundum Nicolaum.
Pilule sine quibus esse nolo.
Pilule auree.
Pilule stiptice.
Pilule de speciebus benedicte.
Pilule de hieralogodion.
¶ Secundum Galenum.
Pilule de hierapigra cum agari.
Pilule de hiera simplici Gale.
¶ Secundum Rasim.
Pilule cochie.
Pilule fetide.
Pilule iliace.
¶ Secundum Auicen:
Pilule de fumoterre.
Pilule assaiaret.
¶ Secundū Ruffum.
Pilule communes ex aloe croco et myrrha et inuentione Ruffi vel Gale. ẜm aliquos: et sunt optime cōtra pestem.
¶ De trociscis ẜm Mesue.
Confectio algallie muscate: ⁊ dicuntur trocisci de gallia muscata.
Trocisci diarodon.
Trocisci de rosis.
Trocisci de reubar.
Trocisci de camphora.
Trocisci de spodio cū semine acetose.
Trocisci de berberis.
Trocisci de absinthio.
Trocisci de eupatorio.
Trocisci de terra sigillata.
Trocisci alhandar. i. de coloquintida.
Trocisci de capparibus.
Trocisci de karabe.
Confectio ramich.
Trocisci de alkekengi.
Trocisci cōstrictiui Mesue in canonibus.
¶ Secundum Nicolaum.
Trocisci gallie muscate.
Trocisci de tyro.
Trocisci diaui idest de violis.
Trocisci squillitici.
Trocisci andracharon.
Trocisci croci.
Trocisci idiocri.
Trocisci diacoralli.
¶ Secundum Rasim.
Trocisci de myrrha ẜꝫ Rasiꝫ capitulo de prouocatiōe menstruorum.
¶ Sequit̃ de cerotis emplastris ⁊ vnguēt̃ ẜm Mes. hyssopi cerotū descriptōe Philagrij.
Unguentū diafinicon.
Unguentum basilicon.
Unguentum sandalinum.
Infrigidans Galeni.
Diaquilon magnum.
Diaquilon album.
Diaquilon gummatum magistrale.
Emplastrum de sinapi.
Emplastrum diafinicon.
Emplastrum de meliloto.
Unguētum triphármacō. i. de lytargirio.
Unguentum egyptiacum.
Emplastrum apostolicon.
Emplastrum oxicroceum.
Emplastrum ceroneum.
Unguentum marciaton.
Unguentum arogon.
Unguentum dialtea.
Unguentum citrinum.
Unguentum populeon.
¶ Secundum Rasim in chirurgia sua.
Unguentum de cerusa.
Unguentum de calce.
¶ Secundum Auicē. in antidotario.
Unguentum apostolorum.
¶ De oleis ẜm Mesue.
Oleum de amigdalis amaris.
Oleum de amigdalis dulcibus.
Oleum laurinum.
Oleum rosatum.
Oleum camomillinum.
Oleum violatum.
Oleum de lilio.
Oleum irinum.
Oleum sambucinum.
Oleum de cheiri.
Oleum de papauere.
Oleum de citonijs.
Oleum de ruta.
Oleum nardinum.
Oleum masticinum.
Oleum costinum.
Oleum de croco.
Oleum de piperibus.
Oleum de euforbio.
Oleum vulpinum.
Oleum de scorpionibus.
Oleum de ouis.
Oleum de iunipero.
Oleum de lateribus.
Oleum de capparibus.
Oleum de castoreo.
Oleum de tartaro.
Oleum de terebenthina.
¶ De speciebus sief ẜm Mesue de egritudinibus oculorum.
Sief album cum opio.
Sief citrinum.
Sief de spica.
Sief de plumbo.
Sief de thure.
Sief viride.
Sief memithe descriptione alhanomosali ꝺ baldach
Sief memithe ẜm Rasim et Seruitorem sic fit.
Succus memithe in sole desiccatus: ⁊ ex eo formētur magdaleones parui sicut sunt trocisci et seruentur.
¶ De conseruis de zuccaro.
Conserua rosata idest ex rosis facta: ⁊ vocat̃ zuccarū rosatum.
Conserua diaborriginata.
Conserua buglossata.
Conserua violata.
Conserua melissata.
Conserua maluata valēs ad asma. Et oēs ꝑdicte conserue fiunt sicut dixi de rosata potest fieri de florib⁹ et folijs.
¶ De conseruis de melle.
Mel rosatum colatum.
Mel violatum.
Mel maluatum.
Mel genestratum.
Aqua mellis: ⁊ dicit̃ hydromel.
Rodomel idest mel rosatū cum folijs.
Mel nucum ad asperitateꝫ gutturis et squinantiam.
Mel canne valet ad tussiꝫ ⁊ ad asperitateꝫ gutturis: ⁊ pectoris: ⁊ ex eo fit zuccar.
Zuccarum rubeum ⁊ est valde abstersiuum: et mundificatiuum.
Zuccarum vnius cocte.
Zuccarum duarum coctarū.
Zuccarum tabarzet. i. trium coctarum.
¶ De speciebus candi.
Zuccarum candi simplex.
Candi rosati.
Candi violati.
Candi de ribes.
¶ Et sic est finis hui⁹ vtilissimi tractatus.

¶ Index antidotorum in Mesue et Nicolai antidotarijs contentorum sm alphabeticum ordinem et cum foliorum numero positorum vt facilius reperiri possint.

¶ Finit tabula alphabetica.

¶ Incipit tabula secunda.

¶ Tabula secunda ad facilius et breuius sciendum medicinarum cōpositarum proprietates et iuuamenta in anthidotarijs Joannis Mesue ꝛ Nicolai contentarum: modus eius proceden di ꝫm litteras alphabeti erit vt si apostematū curas aut remediū sciri cupis: aut auriū dolores vel appoplexie curas in littera. A. reperies: si de capitis doloribus curas: aut colice: ꝛ sic de singulis curis vsqꝫ ad finem alphabeti hoc modo erit inquirendum.

De litera. D.

Oleum de nucleis persicorum.
¶ Emicraneam purgant.
Iera hermetis.
Pilule arabice nicolai.
¶ Emicranee dolori conferūt.
Trocisci de citro.
Oleum laurinum.
Oleum nardinum.
Oleum de cucumere asinino.
Oleum de euforbio.
Mitridatum Nicolai.
¶ Emicranee conferunt.
Oximel squilliticū cōpositum.
Infusio de hiera.
Emplastrum sinapis.
Adrianum Nicolai.
Diaolibanū Nicolai.
Diacastoreum Nicolai.
Tyriaca Galieni ꝛ Nicolai.
¶ Emicraneā difficilē purgāt.
Pilule alandahal.
Pilule arabice nicolai.
¶ Epilepsiam purgat.
Iera hermetis.
¶ Elephantiam purgant.
Confectio alia hamech.
Iera ruffi nicolai.
¶ Excoriationi confert.
Unguentum sericinum.

De littera. F.

¶ Fastidium ꝛ abhominatiōem tollit.
Confectio de aromatibus.
¶ Frigidis natura valet.
Dyambra.
¶ Flegma viscosuꝫ atte. ꝛ subti.
Oleum de lerua.
¶ Febricitātibꝰ calidis ꝯferūt.
Confectio de acetosis.
Syrupus cucurbite.
Cerotum violatum.
Diarodon abbatis nicolai.
¶ Febriū ardorē ꝛ īflāma. extin.
Confectio de prunis.
Julep violatum.
Diaprunis nicolai.
¶ Febribus cholericis cōfert.
Rauedsceni.
¶ Febribꝰ antiquis periodicis ꝛ quartanis confert.
Confectio de assa.
Diasulphur.
Confectio de dactylis.
Syrupus de eupatorio.
Secaniabin de radicibus.
Secaniabin de calamento.
Infusio de hiera.
Trocisci dyarodon.
Orizaccara nicolai.
Trocisci de rosis.
Trocisci de eupatorio.
Trocisci de absinthio.
Trocisci de aniso.
Trocisci de lacca.
Adrianum nicolai.
Mitridatum nicolai.
Hiera fortissima galieni.
¶ Febres acutas purgant.
Oxicostum.
Trifera persica.
Pilule que conferunt ad febres acutas.
Diaprunis nicolai.
Oxi nicolai.
¶ Febres cōpositas purgant.
Confectio de dactylis.
Syrupus acetosus de succis herba.
Decoctio eupatorij.
¶ Febres difficiles ꝛ venientes ad sodam purgat.
Confectio de psilio.
¶ Febribꝰ īflāmationē cōferūt.
Julep violatum.
Syrupus de prunis.
Syrupus de granatis.
Syrupus acetositatis citri.
Syrupus acetosus simplex.
Syrupus de portulaca.
Trocisci de camphora.
Trocisci de berberis.
Trocisci de sandalis.
¶ Febribus cholericis cōferūt.
Syrupus de succo acetose.
Syrupus de agresta
Dyaprunis nicolai.
¶ Febribus oppillationum cholericis et flegmaticis quarum est difficilis eradicatio confert.
Syrupus de bizantijs.
¶ Febribus intentionem sedat.
Syrupus cū succo fructuum.
¶ Febribus choleri. multi incendij et proprie que accidunt iuuenibus in estate conferunt.
Syrupus acetosus de pomis de scriptione nostra.
Trocisci de rosis.
Trocisci de spodio.
Trocisci de spodio cum semine acetose.
¶ Febribus sincopi. calide conferunt.
Syrupꝰ acetosus de tereniabin.
¶ Febribus compositis valent.
Syrupus diacodion.
Trocisci de rosis.
Trocisci de eupatorio.
¶ Febribus quartanis ꝛ eorum rigoribus valent.
Syrupus de thimo.
Adrianum nicolai.
Diaciminum nicolai.
Diacalamentum nicolai.
Idropion olimpiatum nicolai.
Mitridatum nicolai.
Potio sancti pauli nicolai.
Requies magna nicolai.
Musa enea nicolai.
¶ Febribus flegmaticis ꝯferūt.
Decoctio de sticados.
Trocisci diarodon.
¶ Febribus in quibꝰ forma corrumpitur conferunt.
Trocisci diarodon.
¶ Febribus cholerice antiquis conferunt.
Trocisci de eupatorio.
¶ Febrium rigoribus valent.
Trocisci de eupatorio.
Oleum anetinum.
Oleum de enula.
Rubea trociscata nicolai.
Requies magna nicolai.
Musa enea nicolai.
¶ Febres antiquas purgant.
Pilule aggregatiue maiores.
Pilule aggregatiue minores.
Pilule de reubarbaro.
Pilule alkekengi alie ad illud.
¶ Febres quartanas soluunt.
Pilule inde.
¶ Faciei feditatem remouent.
Diacucurma maior.
Diacucurma minor.
Diamorusion.
¶ Forme corruptioni ꝛ defedationi conferunt.
Trifera minor.
Confectio rauedsceni.
Confectio alkekengi.
Syrupus diacodion.
Syrupus de eupatorio.
Mellicratum de buglossa.
Trocisci de rosis.
Trocisci de reubarbaro.
¶ Flegma purgant.
Ieralogodion ruffi.
Secaniabin.
Decoctio alhasce.
Decoctio myrobalanorum.
Pilule de euforbio.
Pilule de turbith.
Hierapigra abbatis nicolai.
¶ Flegmatis vtriusqꝫ superfluitates purgant.
Pilule stomatiche.
Pilule de sarcocolla.
Pilule de serapino.
¶ Flegma grossum ꝛ difficile incidunt ꝛ abstergunt.
Syrupus acetosus cuꝫ radicibꝰ.
Secaniabin cum radicibus.
Secaniabin de keisim.
¶ Flegma salsum curat.
Syrupus de fumo terre maior.
¶ Flegmaticis confert.
Decoctio alhasce.
¶ Flegmatis egritudines purgant.
Pilule de sarcocolla.
Pilule de coloquintida.
¶ *Fistulas purgant.*
Ieralogodion ruffi.
Unguentum dyasinicon descriptione arabica.
Emplastrum arabum.
Unguentum de lino.
Unguentum alphesericon.
Oleum de ouis.
Syrupus de epythimo.
¶ Fistulas antiquas que indigent mundificatione abstergit ꝛ mundificat a carne mortua et putrefactione.
Unguētum egyptiacum magnū.
¶ Fluxum cholericum sistunt.
Trocisci ramich.
Oleum rosatum.

De littera. G.

¶ Gaudium generant.
Confectio de xiloaloes.
Leticia gal. nicolai.
Ciathos nicolai.
¶ Gingiue laxe ꝛ putride cōfert.
Acetum squilliticum.
¶ Genuum dolores purgant.
Pilule aggregatiue maiores.
Pilule de oppoponaco.
¶ Genuum doloribus confert.
Emplastrum andromachi.
¶ Gutturis asperitatē leniunt.
Oleum amigdalarum dulcium.
Oleum de granis sisami.

De littera. H.

¶ Humiditates grossas et viscosas subtiliat et resoluit.
Diacalamētum descriptiōe gal.
¶ Humorum lubricitatem remouet.
Confectio de seminibus.
¶ Humores crudos purgat.
Confectio de dactylis.
¶ Humores adustos purgant.
Confectio alia hamech.
Acetum squilliticum.
¶ Humorum grossitiem purgat ꝛ subtiliat vt facilius educi possit.
Acetum squilliticum.
¶ Humores grossos ꝛ viscosos purgant.
Pilule aggregatiue maiores.
Pilule fetide maiores.
Pilule fetide minores.
Infusio alia hiere.
¶ Humores grossos descendentes ad neruos purgant.
Pilule de euforbio.
¶ Et ipsos resoluit.
Emplastrum de allijs.
Herpeti conferunt.
Trocisci de arsenico.
Herisipile conferunt.
Unguentum rosatum.
Unguentum violatum.
Unguentum ceruse.

De littera. I.

¶ Idropisi conferunt.
Diacucurma magna.
Diacucurma minor.
Diacoston.
Diasulphur.
Syrupus de eupatorio.
Trocisci de ligno aloes.
Trocisci de rosis.
Trocisci de reubarbaro.
Emplastrum andromachi.
Emplastrum de allijs.
Emplastrum relatum ad aristarcon.
Oleum almezereon.
Emplastrum de bacchis lauri.
Diacoston nicolai.
Dialacca nicolai.
¶ Idropisim quando est in pri. purgant.
Confectio de eupatorio.
Pilule de reubarbaro.
¶ Idropisim purgant.
Confectio de alkelengi.
Pilule de alkelengi.
Pilule rauedsceni.
Pilule febeline.
Pilule de mezereon.
Unguentum arthanita magnuꝫ.
¶ Ictericis confert.
Confectio rauedsceni.
Trifera persica.
Confectio de psilio.
Trocisci de rosis.
Trocisci de eupatorio.
Trocisci de reubarbaro.
Trocisci de camphora.
Oleum de carthamo.
Diarodon abbatis nicolai.
Triasandali nicolai.
¶ Icteritiam citrinaꝫ purgant.
Confectio electuarij rosati.
Confectio de eupatorio.
Syrupus de fumoterre minor.
Confectio fumitterre.
¶ Icteritiā spleneticā soluunt.
Pilule inde.

Oleum de ben.
Hiera ruffini nicolai.
¶ Materias calidas & frigidas subtiles grossas & viscosas seu adurentes digerit.
Syrupus acetosus simplex.
¶ Materias lōgi temporis diuidat & eas maturat.
Secaniabin.
¶ Materias grossas et putridas incidit & abstergit.
Secaniabin de calamento.
¶ Materiarū cursum ne fluant ad aliquem locum prohibent.
Oleum camomille.
Oleum melliloti.
¶ Materias difficilis eradicationis purgat.
Oximel squilliticum simplex.
¶ Materias calefactas subtiliat & resoluit.
Oleum de enula.
¶ Mirach inflationē soluunt.
Pilule aggregatiue maiores.

De littera. N.

¶ Nauseam sedant.
Aromaticum rosatum.
Aromaticum gariofilatum.
Syrupus de menta.
¶ Neruorum educit superfluitates grossorum humorum et viscosorum.
Hiera hermetis.
Neruis conferunt.
Confectio de alfescera.
Baucie condite.
¶ Neruorū egri. frigi. conferūt.
Syrupus de sticados.
Aqua mellis.
Unguentum de bdellio.
Oleum nardinum.
Oleum de croco.
Oleum de *piperibus*.
Oleum de euforbio et eorū frigiditati & dolori conferunt.
Decoctio de sticados.
Cerotum andromachi.
Oleum de storace.
Oleum de ben.
Oleum de enula.
¶ Neruorum debilitati confert.
Trocisci gallie elefangine.
¶ Neruorum egritudines purgant.
Pilule alandahal.
Pilule de opponaco.
¶ Neruorum doloribus valent.
Ysopi cerotum galieni.
Oleum amigdalarū amararuz.
Oleum auellanarum.
Oleum de nuce indica.
Oleum laurinum.
Oleum camomille.
Oleum sambuce.
Oleum de cheiri.
Oleum mellilotum.
Oleum masticinum.
Oleum de euforbio.
¶ Neruorum ꝯtractioni & eoruz frigidis passionibus conferūt.
¶ Cerotum aliud alexandri.
Oleum nucum.
¶ Neruorum durities leniunt.
Oleum amigdalarū amararuz.
Oleum de semine lini.
Oleum de croco.
¶ Neruorum tumoribus & eoruz puncture conferunt.
¶ Oleum nucum.
¶ Et ipsis lesis frigidit. valet.
Oleum laurinum.
¶ Neruos confortant.
Oleum camomille.
Oleum sambucinum.
Oleum de melliloto.
Oleum de croco.
¶ Neruis quib⁹ accidit laxitas confert.
Oleum citoniorum.
¶ Neruos calefaciunt.
Oleum costum.
Oleum sansucinum.
¶ Naturam stringunt.
Syrupus de piris.
Syrupus de citoniis.
¶ Nodositates que fiunt in mēbris & iuncturis mollificat.
Ysopi cerotum.
¶ Narium fetori valet.
Oleum de cucumere asinino.
¶ Et earuz oppilatiōes aperit.
Oleum philosophorum.

De littera. O.

¶ Oris odorem faciunt bonum.
Electuarium de aromatibus.
Electuarium de gemmis.
Confectio de xiloaloes.
Confectio electuarij de citro.
Aromaticum muscatum.
Aromaticum nardinum.
Trifera saracenica magna.
Citra condita.
Syrupus de corticibus citri.
Mellicratum conditum.
Mellicratum de citro.
Trocisci gallie muscate.
Suffuf de ligno aloes.
Suffuf aromaticum.
Pilule dyarodon.
¶ Oris fetorem amputant.
Electuarium de persicis.
Persica condita.
Syrupus de persicis.
Trocisci ad fetorem oris.
Trocisci de ligno aloes.
¶ Odorem facit bonum.
Oleum costum.
¶ Oleum philosophorum valet eis qui sumpserunt p os opium aut kart.
Oppilationes aperiunt.
Diaciminum.
Confectio de seminibus.
Syru. aceto. de succis herbarū.
Syrupus de fumoterre maior.
Secaniabin de radicibus.
Trocisci de aniso.
Pilule aggregatiue minores.
Oleum amigdalarū amararuz.
Oleum persicorum.
Oleum de ben.
Oleum costinum.
Oleum de piperibus.
¶ Oculorum dolores & eorū superfluitates purgant.
Confectio electuarij rosati.
Pilule lucis maiores.
Pilule lucis minores.
Et in oculis in quibus descrip. aqua valet.
Oleum philophorum.
¶ Obliuionem purgat.
Confectio hamech.
Obliuioni confert.
¶ Emplastrum sinapis.
Oleum sinapis.
Oleum philosophorum.
Ossibus denudatis cōferunt.
Unguentum dyafinicon.
Emplastrum arabicum.
Ossiuz doloribus ex frigi. causa confert.
¶ Emplastrum sinapis.
¶ Ossa corpori infixa q̄uis profunda sint extrahunt.
¶ Emplastrum de frumento.
Emplastrum apostolicum nico.

¶ De littera. P.

Paralysi prosunt.
Confectio de mu.
Tyriaca diatesseron.
Confectio alfescera.
Syrupus de sticados.
Unguentum de bdellio.
Cerotum alexandri aliud.
Oleum de piperibus.
Oleum de lapide gagatis.
Oleum philosophorum.
Diacasto. nicolai.
Mitridatum nicolai.
¶ Paralysim purgant.
Hiera hermetis.
Hieralogodion ruffi.
Pilule de serapino.
Pilule de euforbio.
Pilule de opponaco.
Blanca nicolai.
Hieralogodiū mēphitum nico.
¶ Pulmoni iuuāt his in quibus materia grossa difficilis eradicationis exuberat in mēbris anhelitus reddens cum facilez ad screandum.
Loch de squilla.
Emplastrum filij zacharie.
Oleum philosophorum.
¶ Pulmonis egritudinibus conferunt.
Confectio de musco.
Diapeni. nicolai.
Pulmonem confortat.
¶ Syrupus de granis myrti.
Pulmonem mundificant.
¶ Syrupus de liquiritia.
Oleum de carthamo.
Pulmoni frigido confert.
¶ Syrupus de thimo.
Pulmonis canne confert.
¶ Acetum squilliticum.
¶ Pulmonis asperitatē leniūt.
¶ Oleum amigdalarū dulcium.
Oleum violatum.
Oleum de nuce indica.
Ptisicis conferunt.
¶ Confectio testiculorū vulpis.
Syrupus de papauere.
Trocisci de camphora.
Dyadragagan. frigidum nico.
Pectus mundificat.
¶ Athanasia magna.
Loch bonum & expertum.
Aqua mellis.
Syrupus de liquiritia.
Trocisci anetum.
¶ Pectoris doloribus conferūt.
Loch de papauere.
Loch de squilla.
Loch alfescera.
Syrupus de ysopo.
Suffuf ad tussim antiquam.
Oleum de lauri.
Oleum de lilio.
¶ Pectoris asperitati conferūt.
Loch ad caliditatem.
Loch aliud nostrum.
Julep violatum.
Julep iuiubinum.
Syrupus cucurbite.
Syrupus de prunis.
Syrupus de papauere.
Syrupus de gra.
Oleum de granis papaueris.
Oleum violatum.
¶ Pectoris sanies expellit loch sanum & expertum.
¶ Pectoris & pulmonis vehe. siccitati confert.
Loch de amigdalis.
¶ Pulmonis inflāmationi confert.
Julep rosatum.
¶ Pectoris egritudi. frigi. conferunt.
Syrupus de prassio.
Syrupus de thi.
Et ipsi confert.
Syrupus de chef.
¶ Pectoris oppillationibus et humoribus grossis conferunt.
Oximel squilliticum compositum.
Oleum de carthamo.
¶ Pectus mundificant ab humoribus confert & putridis.
Pilule de agarico.
Potui veneni confert.
¶ Dyasulphur.
Pestilen. estatis & autū. confert.
Trifera persica.
¶ Passiones omnes que fiunt a cholera & phleg. salso purgat.
Confectio hamech.
¶ Pleuresi conferunt.
Loch de papauere.
Julep violatum.
Julep iuiubarum.
Syrupus cucur.
Syrupus de prunis.
Syrupus de granatis.
Syrupus de can.
Syrupus cōfe. catartici.
Syrupus iuiubarum.
Syrupus violatus.
Oleum violatum.
Filonium nicolai.
¶ Pannum delet & vestigia.
Oleum de cucumere asinino.
¶ Pregnantium relaxatio. abscidit.
Syrupus aceto. de suc. & aquis fructuum.
¶ Podagram ex flegmate purgant.
Pilule de hermodactilis maio.
Pilule de hermodactilis mino.
Oleum de ranis.
Oleum vulpinum.
Oleum philosophorum.
Benedicta nicolai.
Hiera ruffi nicolai.
¶ Podagram frigdam purgāt.
Pilule de hermodactilis maiores et ei conferunt.
¶ Emplastrum sinapis.

Pilule stomatiche.
Pilule aggregatiue minores.
Pilule de turbith.
¶ Stomachi inflatio. soluunt.
Pilule aggregatiue maiores.
Et dolori colico in eo facto confert.
Oleum laurinum.
¶ Stomachi lubricitati cōfert.
Suffuf de granis myrti
¶ Sincopi conferunt.
Electuarium de gemmis.
Confectio alkermes.
Confectio de xiloaloes.
Aromaticum muscatum
Confectio de acetosa.
Poma condita.
Syru. de pomis
Syrupus acetosus de prunis.
Trocisci de ligno aloes.
Rob de cito.
Rob de piris.
¶ Sperma multiplicant.
Confectio testiculorum vulpis.
Oleum amigdalarū dulcium.
Oleum de nuce indica.
Oleum de granis sisami.
Oleum de semi. lini.
¶ Sudoris multitu. prohibēt.
¶ Oleum de citoniis.
Rosata nouella Nico.
¶ Sudoris odorem bonū facit.
Aromaticum nardinum.
¶ Sudorem prouocat.
Oleum anetinum.
¶ Senib⁹ ꝛ frigi. nat. ꝯueniūt.
Dyambra.
Syrupus de prassio.
Syrupus de cala.
Decoctio alhasce.
¶ Singultui vehemen. frigido vel aceto. vł ventoso cui diffi cilis est resolutio conferunt.
Dyacalamentum desc. galieni.
Cōfectio philonū inue. prima.
¶ Si vero fuerit singultus suffocatiuus a repletione fact⁹ aut ventositate conferunt.
Dyaciminum.
Syrupus calamenti
Syrupus manne
Sitim sedant vel stringunt.
Electuarium de persicis
Confectio de acetosa.
Alxicostum.
Triffera persica.
Persica condita
Zucca. viola.
Julep rosa.
Syrupus de persicis.
Syru. acetosus cum succo fruc.
Syrupus de acetositate citri.
Syrupus acetosus de pomis.
Syrupus acetosus de citoniis
Syrupus de prunis.
Syrupus de cannis.
Syrupus de portulaca.
Aqua mellis.
Rob de ribes.
Rob de agre.
Rob de berberis
Rob de sumach.
Rob de moris de seni.
Rob de granatis.
Trocisci de camphora.
Troci. de spodio cū se. acetose.
Trocisci de berberis.
Trocisci de sandalis.
Unguentum rosatum.
¶ Solutionē fortem sedant.
Electuarium de sorbis.
Rob de ribes.
¶ Solutioni colerice conferūt.
Syrupus de agresta.
Rob de sumach
Rob de moris de seni.
Rob de granatis
Dyacodion Nicolai
¶ Antiqua vero confert.
Syrupus de granis myrti.
¶ Siti vehementi laboriose et estuose conferunt
Syrupus de agresta.
Syrupus acetosus de pomis.
Syrupus aceto. de tereniabin
Scrophulas resoluunt.
¶ Unguentum arthanita puuz.
Emplastrum dyaquilon cōe.
Emplastrum oxibasin.
Oleum de ben.
Oleum de cucumere asinino.
¶ Scorpionis morsui ꝯferunt.
Tiriaca dyatesseron.
Oleum philosophorum.
¶ Splenis egritu. eradicant.
Dyacucurma magna.
Oleum nardinum.
Oleum de eufor.
¶ Splenis doloribus ꝛ eius oppilationibus conferunt.
Athanasia.
Syrupus dyacodion.
Secaniabin de radicibus.
Secaniabin de kreisim.
Acetum squilliticum.
Trocisci de eupatorio.
Ysopi cerotum desc. galieni.
Ysopi cerotum desc. philagrii
Ysopi cerotum desc. pauli.
Oleum laurinum.
¶ Splenis durities resoluunt.
Dyasulfur.
Secaniabin de calamento.
Trocisci de capparis.
Ysopi cerotum desc. galieni.
Ysopi cerotum desc. philagrii.
Ysopi cerotum desc. pauli.
Ysopi cerotum desc. democriti.
Dyaquilon commune.
Emplastrum andromachi.
Emplastrum de melliloto
Oleum philosophorum.
Oleum ceroneum Nicolai.
¶ Splenis oppilatio. aperiūt.
Syrupus acetosus de radicib⁹
Decoctio de eupatorio.
Trocisci de eupatorio.
Trocisci de lacca.
Et ipsas purgant
Pilule de rauedsceni.
Pilule sebellie.
Pilule inde.
Confectio alkelengi.
Spleneticis conferunt.
Syrupus de calamento.
Splenis apostema. conferunt
Trocisci de eupatorio.
¶ Splenis grossitiei conferūt
Emplastrum de frumento
Emplastrum oxibasii
¶ Et ipsius ventosita. resoluūt.
Trocisci de capparis.
Sanguinem mundificant ꝛ clarificant.
Confectio anacardina.
Decoctio capillis veneris.
Aqua fructuum.
Decoctio fumiterre.
Et purgant ipsum
Pilule ad febres collericas.
¶ Sanguinis sputo conferunt.
Athanasia magna.
Trocisci de terra sigillata Ni.
¶ Sāguinis feruorē reprimūt. ꝛ eius ebullitionem sedant.
Aqua fructuum.
Alxicostum.
Trocisci de camphora
Sanguinis fluxum de naribus ꝛ aliorum restrigunt et abscindunt.
Trocisci ramich.
Trocisci de terra sigillata.
Trocisci de Karabe.
Athanasia Nicolai
Sanguinis egestioni conferūt
Trocisci de terra sigilla.
Athanasia Nicolai.
¶ Etiam restringunt fluxum superfluum menstruorum.
Sanguinem dissoluit.
Oleum philosophorum.
Sensuum cogitationem ꝛ rationem subtiliant ꝛ vigorant.
Confectio secunda alharif.
Kebuli conditi.
Sensuum instrumentū mundificant.
Pilule alefangine.
Pilule stomatiche.
Pilule aggregatiue
Pilule lucis maiores.
Pilule lucis minores
Superfluitates a toto corpore educit.
Electuarium alescof.
Scabiei confert.
Oleum nucum.
Et illa que fit ex salso flegmate ꝛ colera purgant.
Confectio hamech.
Syrupus de fumoterre maior.
Syrupus de fumoterre minor.
Syrupus de epithimo.
Jera ruffi Nicolai.
Scabiei sicce conferunt.
Unguentum ceruse.
Unguentum alfescericum aliud
Sodam calidam purgant.
Confectio electuarii rosati.
Et ei confert
Cerotum vltimum.
Sodam antiquam purgant.
Pilule alandahal.
Sode frigide confert.
Oleum de euforbio.
Serpiginem curant.
Syrupus de fumoterre. maior.
Oleum de oliuis.
Oleum de iunipero
Oleum de fraxino.
Spasmo conferunt
Syrupus de sticados.
Pilule de serapino.
Unguentum de bdellio.
Unguentum ad illud.
Cerotum diapente
Oleum de ben.
Oleum de se. lini.
Oleum de croco.
Oleum de piperibus
Oleum de lapide gagatis.
Somnum prouocant.
Oleum anetinum.
Oleum de papauere.
Oleum mandragore.
Oleum ex ranis.
Diapapauer Nicolai.
Surditati conferunt.
Oleum amigdalarum amararum.
Oleum de ben.
Oleum de cucumere asinino.
¶ Spinas corpori īfixas ꝗuis in profundo sint extrahunt.
Emplastrum de frumento.
Emplastrū apostolicon Nico.
¶ Sciatice dolori conferunt.
Emplastrum andromachi.
Emplastrum sinapis.
Oleum de piperibus.
Oleum philosophorum.
¶ Sciaticam purgant.
Pilule aggregatiue maiores.
Pilule de serapino experte.
¶ De littera. T.
Tristicie solicitudini prosunt.
Electuarium de gemmis.
Confectio alkermes
¶ Torture oris prosunt
Confectio de musco.
Tyriaca dyatesseron.
Syrupus de sticados.
Cerotum aliud alexandri.
Oleum de piperibus.
Oleum philosophorum.
¶ Torture educūt superfluita. grossor humorum ꝛ viscosorū.
Jera hermetis.
Jeralogodion ruffi
¶ Tussi diuturne conferunt.
Dyanisum.
Athanasia magna.
¶ Tussi antique ꝛ eius qui habet pectus saniosum cōferūt.
Dyasulfur.
Looch de pino.
Syrupus de granis myrti.
Syrupus de liquiritia.
Syrupus de prassio.
Syrupus calamenti.
Looch sanum ꝛ expertum.
Syrupus de prunis.
Syrupus de granatis.
Syrupus de iuiubis.
Syrupus de ysopo.
¶ Tussi calide conferunt.
Looch de papauere.
Looch ad caliditatem.
Looch aliud nostrum.
Julep violatum.
Syrupus conferens catarris
Syrupus violaceus.
¶ Tussim antiquam remouent ꝛ subtiliāt humores grossos.
Looch ad asina.
Suffuf ad illud.
¶ Tussi que non sinit dormire patientes valet.
Syrupus papaueris.
¶ Tussi sicce conferunt.
Syrupus acetosus.
Syrupus de tereniabin
Syrupus papaueris.

¶Finis preſentis tabule.

¶Diui Joannis Meſue medicorum euāgeliſte opera cum expoſitione Mondini ſuper canones vniuerſales: ac etiam cum expoſitiōe Chriſtophori de honeſtis in Antidotarium eiuſdem. Necnon additiones Petri apponi. Et Antidotarium Nicolai cum expoſitione Platearij. Joannes de ſancto amando ſuper Antidotarium Nicolai. Additiones noue ſuper Meſue ⁊ Nicolai Antidotarijs cum marginarijs annotationibus. Tractat⁹ quid pro quo. Tractatus de fino nimis. Libellus ſeruitoris. compendium aromatariorum Saladini: cum duabus tabulis nuper additis ad facilius et breuius antidota ac eorundē vtilitates inuenienda. Omnia hic ad omnipotētis dei: intemerate virginis Marie ac reliquorum celitum laudem et honorem: necnon ad Apollinee arti incumbentium fructum ⁊ vtilitatem: tādem optatū ſortiuntur finē. Impreſſa in famatiſſimo Lugduneñ. emporio. Induſtria. pbi viri Gilberti de villiers chalcographi Lugduneñ. incole. Sumptibus ꝓo ⁊ impenſis honeſti viri Uincentij de Portonarijs de Tridino de monteferrato. Anno dn̄i Milleſimo. ccccc. xix. Die vltimo menſis Julij.

¶Regiſtrum preſentis operis.

a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z
A B C D E F G H I K L M N O
P Q R S T U X Y Z.
aa bb cc dd ee ff gg hh ij kk.
¶Omnes ſunt terni preter. kk. qui eſt duernus.

A: DILIGENTIA: ET: LA
BORE: S: N: DEBOVRGES:
EG: CHVBERE: V. BOV
RDIN: G: DEVOVGES:
13: NOVEB: AN: 1570: